KITTEL'S

KANNAḌA-ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

REVISED & ENLARGED EDITION

VOLUME ONE

a-aḥ

1968

UNIVERSITY OF MADRAS

Rs. 20/-

KITTEL'S KANNAḌA-ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

(Revised and enlarged)

By

Prof. M. Mariappa Bhat, M. A.

VOLUME I

a - aḥ

UNIVERSITY OF MADRAS

1968

First edition published by
Basel Mission Book and Tract Depository
Mangalore (1894)

PRINTED AT
THE MANGALORE PRESS, CAR STREET, MANGALORE - 1

REPRINT: LINGESAN ENTERPRISES, MADRAS.
(BY PHOTO OFF-SET PROCESS)

ಕಿಟ್ಟೆಲರ
ಕನ್ನಡ - ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು

೪ ಸಂಪುಟಗಳು

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ)

ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.

ಸಂಪುಟ ೧

ಅ – ಅಃ

FOREWORD

The work of revising, bringing up to date, and editing a great dictionary is not an easy one, and is not likely to be undertaken often. Kittel's Kannada Dictionary is one of the monumental works that foreign scholars have left for posterity to study and admire. It was at the earnest request of Prof. M. Mariappa Bhat, M.A., Professor of Kannada in this University, that this endeavour was launched on to bring this Dictionary up to date. In the light of the later developments this has not been an easy task. I am glad, however, that it has been possible for the Editor to make a notable contribution with the help of his colleagues to bring out this monumental work, which will be greatly appreciated by a very large section of the educated public in South India.

2. It may be stated with some degree of satisfaction that the Madras University has done some pioneering work in bringing out these dictionaries, in Kannada, in Tamil, in Telugu, besides the classic work in Sanskrit, viz., Catalogus Catalogorum. The University has always taken a keen interest in all Indian languages, and has given equal encouragement to the study and development of these languages. I hope and trust that this enlightened policy will continue, and more and more scholars in all the languages, Indian and the so-called foreign, will gather together to do works of this description for the enlightenment and benefit of the educated community. I warmly offer my congratulations to the Editor, Prof. M. Mariappa Bhat, and his colleagues, who have helped him in this great task.

11th May 1968.

(A. L. Mudaliar)
Vice-Chancellor,
University of Madras.

GRATEFUL ACKNOWLEDGEMENT

AT the outset, it is my primary duty to express my heart-felt gratitude to Dr. Sir A. Lakshmanaswamy Mudaliar, the illustrious Vice-Chancellor of the University of Madras but for whose continued encouragement and enlightened support this monumental work could not have been planned and executed. The University Authorities approved of the scheme to revise and enlarge the compilation made by Rev. Kittel (1894) in the light of the new materials since available. When the matter for the present revised edition was about to be sent to the press, some unforseen legal difficulties in relation to copyrights cropped up. It was through the kind efforts of the Vice-Chancellor and the good offices of Rev. Dr. J. Rossel, the President of the Basel Mission, Switzerland, that these were solved.

We are very grateful to the Basel Mission Authorities for this graceful act. We take this opportunity to pay our homage to the great lexicographer Rev. Kittel whose immortal compilation has now been revised, enlarged and presented.

The work of revising was actually started early in 1962. In the course of revision six classical works (which saw the light of day after 1894) were analysed, lexical materials collected and properly incorporated. The matter for the revised edition was sent to the press in May 1967. At the beginning, there was some unavoidable delay owing to the need to have a variety of types procured both in English and in Kannaḍa. From August 1967 onwards the progress has been rapid and the work is proposed to be issued in four volumes and the first volume is now before the scholars who have been eagerly awaiting its arrival. It is a matter of supreme satisfaction that our Vice-Chancellor has blessed this project with his Foreword and that the publication should synchronise with the silver jubilee of his Vice-Chancellorship. We sincerely thank him, the Syndicate and other University Authorities for all their encouragement and co-operation in this endeavour.

Here thankful appreciation must be made of the very hard work put up by my two colleagues in the Department, Dr. A. S. Kedilaya and Sri. P. S. Srinivasa. But for their willing collaboration in wading through the ocean of classics, and in correcting the proofs the task would have been hard.

We are particularly happy that this monumental work has been entrusted to Sri. U. Narasimha Mallya of B. B. D. Power Press, Bangalore — a doyen among printers. Sri. Mallya is getting it printed at the Mangalore Press, Mangalore, one of the presses started by him. Under his supervision, they have executed this difficult task with meticulous care, taking great pains. We are sure discerning readers will find herein the printing and get up of a high order. We thank them.

A BIOGRAPHICAL NOTE

Rev. Ferdinand Kittel Dr. Phil. (1832 - 1903).

Rev. Dr. F. Kittel was born on 7th April 1832 in Rosterhafe, Ostfriesland (Germany) as son of a pastor. After High School, he studied 3 years at the seminary of the Basel Mission in Basel (1850 - 1853), was ordained as pastor and left for India in October 1853. He learnt the Kannaḍa language and was soon recognized as a competent and efficient assistant to those providing literature in Kannaḍa. During his life-time he worked in different towns of South India like Dharwar, Hubli, Keti, Anandapur, Mangalore and Mercara.

In November 1860 he married a German girl, Pauline F. Eyth who died 4 years later on 28th May 1864 in Mangalore. In 1866 Rev. F. Kittel went on furlough to Europe with his two sons but returned to India a year later, married to a sister of his first wife, Julie W. Eyth.

Known as an expert of the Kannaḍa language by now, he was asked and encouraged by Dr. Mogling of the Basel Mission and high English Government officials like Sir Walter Elliot to compile and create a new Kannaḍa – English dictionary. Already in 1828, an English missionary, Mr. Reeve had published a dictionary, but it proved to be out of date and above all incomplete showing great gaps. Sponsored by the Colonial Government, Rev. Dr. F. Kittel first began his work as a part-time job, but he soon discovered that such an immense task required all his energy and skill. When he had collected all the necessary material, he left India in 1877 and during the following 6 years in Esslingen (Germany) he composed and finished the first draft of his dictionary. In 1883 he returned to his beloved India for a thorough revision in close co-operation with Indian experts. Untiringly he continued first in Dharwar and then in Mercara, until the manuscript could be handed over to the Basel Mission Press in Mangalore for printing. Suffering from headache and eye trouble Rev. Dr. F. Kittel had to return to Europe in 1892 two years before the publication of the dictionary in 1894. In recognition of his scholarly work the University of Tubingen (Germany) honoured Rev. Dr. Kittel with the degree of a Doctor of Philosophy. Now at home he worked on a grammar of the Kannaḍa language which he had published 20 years earlier as a manuscript. On the day before his sudden death on 19th December 1903 in Tubingen, he had the joy of seeing before him a volume of the new grammar published by him.

The Publications of Rev. Dr. F. Kittel include

1. A School Dictionary, English and Kannaḍa 1876.
2. A Kannaḍa – English Dictionary 1894.
3. A Grammar of the Kannaḍa language in English 1903.
4. Nāgavarma's Canarese Prosody (English 1875).
5. Kēśirāja's Jewel Mirror of Grammar with commentary of Niṣṭhūranañjayya 1872 (2nd edition 1899).
6. Canarese Poetical Anthology 1868.
7. School-Pañcatantra (3rd edition 1878).
8. A History of the Church of Christ 1870.
9. Knowledge of the Supreme Spirit 1863.
10. A selection of scripture stories of the New Testament in Hindu Metre.
11. A tract on Sacrifice (Yajñasudhānidhi) English 1872.
12. A short survey on the vedic Polytheism and Pantheism.
13. Ueber den Ursprung des Lingakultes in Indien 1876.
14. Umschreibung der Dravida - Alphabete.

(by Rev. Fr. Maier through the courtesy of Rev. Dr. J. Rossel)

In the world of Kannaḍa Lexicography, Kittel's name will remain immortal. No student of Kannaḍa Literature or Draviḍian Linguistics can afford to be ignorant of his monumental Dictionary.

— Editor.

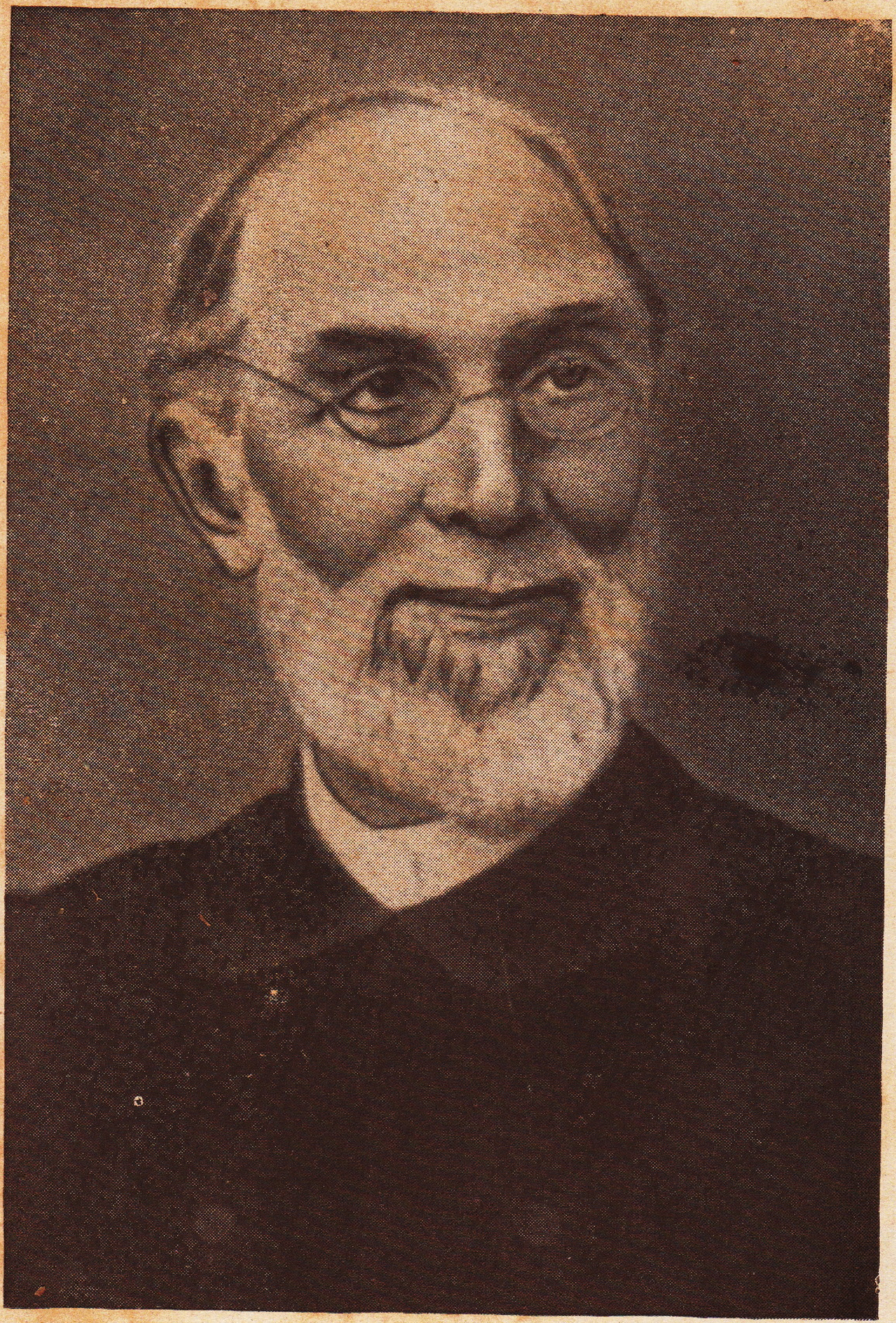

Rev. F. KITTEL

INTRODUCTION

LEXICOGRAPHY in India is as ancient as the Vēdas. Vēda nighaṇṭu may be considered to be the earliest extant lexicon. Then from about the fourth century B. C. upto about 6th century A. D. we come across illustrious lexicographers such as Yāska, Vyāḍi, Vararuci, Bhāguri and Amarasiṁha.

In the several other Indian Languages lexicons under the caption "nighaṇṭu" have appeared from the earliest times. Kannaḍa scholars too had realised the necessity and importance of lexicons.

The famous Kannaḍa poet, Ranna (990 A. D.), author of two great campū works, is said to be the pioneer, in the field of lexicography in Kannaḍa. His work "Ranna Kanda" is the earliest lexicon in the Kannaḍa language. It is composed in the popular Kanda metre most suited for old Kannaḍa. Uufortunately the book has not been traced in its entirety; much of it has been lost. Even in the available work we do not find any systematisation with regard to the arrangement of lexical material.

As most of the old Kannaḍa campu kāvyas contained an appreciable count of Saṁskṛit words, there arose the necessity of listing meanings of Saṁskṛit words in Kannaḍa. Such a need was met for the first time by Nāgavarma II (1145 A. D.) through his work Abhidhāna Vastu Kōśa and his Kannaḍa commentary of Halāyudha's Abhidhāna Ratnamāla. This was followed by Nācirājīya, a Kannaḍa commentary of Amarakōśa by Nācirāja (1300 A. D.).

The next Kannaḍa - Kannaḍa lexicon can be deciphered in some chapters of Śabdamaṇi-darpaṇa, a work on Grammar composed by the celebrated grammarian Kēśirāja, round about 1260 A. D. A list of 181 words wherein the ḷ phoneme occurs with lexical meanings varying from a single meaning to as many as five, enumerated in the second chapter under sūtra 33 forms a tiny lexicon. The tenth chapter under the caption Prayōgasāra is exclusively devoted to the meanings of some 233 rare words. The seventh chapter, termed Dhātu Prakaraṇa, comprising of 985 Kannaḍa verbal roots and themes, sets forth the meanings of these items in Saṁskṛit words or phrases. If these three portions are arranged, they will constitute a good lexicon for Old Kannaḍa or Haḷagannaḍa. In fact, Rev. F. Kittel did make use of all these materials in his Dictionary (1894).

Next in chronology to the lexical portions found in Śabdamaṇidarpaṇa, comes the Karṇāṭaka Śabdasāra, a lexicon in prose, composed round about 1400 A. D. Herein meanings are given to

1416 words. It may be mentioned that the author has made good use of Kēśirāja's Prayōgasāra (the chapter tenth of Śabdamaṇidarpaṇa).

The next work of great merit, wherein Kannaḍa meanings have been given to Saṁskṛit words is Abhinavābhidhānam or Maṅgābhidhānam (1398 A. D.) of Maṅgarāja* – a Kannaḍa lexical work in Vārdhaka Ṣaṭpadi metre. Maṅgarāja has planned his lexicon on the model of Halāyudha's Abhidhāna Ratnamāla. In the division of chapters, he closely follows Halāyudha as detailed hereunder :—

1) Swarga Kāṇḍa, 2) Bhū Kāṇḍa, 3) Pātāḷa Kāṇḍa, 4) Sāmānya Kāṇḍa and 5) Nānārtha Kāṇḍa.

There are evidences in the work to show that Nāgavarma's (1145) Abhidhāna Vastu Kōśa and his Kannaḍa commentary of Abhidhāna Ratnamāla have been bodily incorporated in many places.

Maṅgābhidhāna is useful for understanding the Kannaḍa meanings of Saṁskṛit words which occur in Kannaḍa classical works. With the help of this work one is also able to know the correct meanings of many old Kannaḍa words which have become obsolete today. Useful information is furnished about fine arts, horses, army divisions, weapons, ornaments, measures, etc. Some of them are peculiar to Karṇātaka. Words of foreign sources such as kāgada (paper), dauti (inkstand), kalamu (pen), trāsu (balance), which had entered into the language by about the close of the 14th century have been included here. This would incidentally throw some light on the history of some of the foreign loan words in Kannaḍa.

Maṅgābhidhāna contains useful information on diverse topics, besides furnishing correct meanings of words. In those days, when the art of printing was unknown, the work must have been a boon to students of language, for they could easily learn by heart the lexicon in verse and acquire great command over the vocabulary.

Another lexicon, belonging to about the same period as Karṇāṭaka Śabdasāra (1400 A. D.) is Kabbigara Kaipiḍi, a lexicon in verse. The work is in Kanda metre. Nothing is known about the author.

Next in chronology is the Caturāsya Nighaṇṭu (1450 A. D.) by the Author, Caturāsya Bommarasa, a Vīraśaiva poet. This also is a lexicon in verse, composed in Kanda metre.

There is a second Kabbigara Kaipiḍi, composed (C. 1530 A. D.) by Liṅga Mantri, a Vīraśaiva poet. This too is in verse, composed in Vārdhakaṣaṭpadi metre and quite a valuable work.

By about 1560 A. D. the Haḷagannaḍa lexicon, Karṇaṭaka Śabdamañjari was composed in verse (Vārdhaka Ṣaṭpadi metre) by Virakta Tōṇṭadārya.

---

* This work has been edited by the present Editor and published by the University of Madras (1952).

Another verse-lexicon in Vārdhaka Ṣaṭpadi metre, Karṇāṭaka Sañjīvana by Śṛiṅgāra Kavi was composed round about 1600 A. D. At about the same period there appeared two other lexicons in verse, named Bhārata Nighaṇṭu and Śabdāgama. In Bhārata Nighaṇṭu are found the meanings of many of the difficult words occurring in Kumāra Vyāsa Bhārata, a great popular epic by the famous poet, Nāraṇappa, also called Kumāra Vyāsa.

There have also been other useful Kannaḍa lexicons. The Nānārtha Ratnākara (1600 A. D.) by Dēvōttama, Kavi Kaṇṭhahāram by Sūrya Kavi (1638 A. D.)* and the Kannaḍa commentary of Amarakōśa by Siddhānti Subramaṇya Śāstri (1872) may be mentioned as some of the important ones in this connection.

From the beginning of the present century there have been some English - Kannaḍa, Kannaḍa - English and Kannaḍa - Kannaḍa Dictionaries useful for everyday use. A great Kannaḍa - Kannaḍa Lexicon is on the anvil under the auspices of the Kannaḍa Sāhitya Pariṣat, Bangalore, sponsored by the Government of Mysore.

Another important project for the revision and enlargement of their English - Kannaḍa Dictionary has been undertaken by the University of Mysore.

But the greatest of all the Lexicons in Kannaḍa published so far is Kittel's Kannaḍa - English Dictionary (1894) about which an account is given in the following pages.

* It contains 271 stanzas in Kanda metre and is highly valuable for its retention of ṟ and ḷ letters.

THE PRESENT WORK

Rev. F. Kittel's Kannaḍa-English Dictionary (originally published in 1894) by the Basel Mission at Mangalore, has been the only authentic Kannaḍa lexicon in the field for nearly eight decades now. It has been a boon to all students of Kannaḍa literature and Draviḍian linguistics. Unfortunately the work had gone out of print and those who needed it for reference or consultation had to hunt for second hand copies and buy them at fancy prices.

In the Archaelogical Survey of Mysore (Annual Report for the year ending 30—6—1894) the then Director of Archaelogy, Mr. L. Rice spoke of the work thus: "The completion during the past year of the Kannaḍa-English Dictionary which has for several years been under preparation by the Rev. F. Kittel of the Basel Mission deserves to be noted here, as I was mainly instrumental in obtaining for the work the help of Mysore Government". It was a great work which took years for completion and was mostly financed by the then Government of Mysore.

What the scholars thought about this monumental compilation can be well comprehended by going through a long review of the work by Mr. L. Rice, printed at the end of this introduction.

It is a wonder how, seventyfive years ago, with such limited facilities for team work the great savant was able to compile such an elaborate lexicon on scientific lines. It is said that he was collecting the materials and arranging them with the help of scholars in the cool climate of Mercara and sending the same to the Basel Mission Press at Mangalore. Following are some of the characteristics of Kittel's Dictionary: While giving an entry, the item is first printed in Kannaḍa script, then its transliteration in Roman script is printed. By a different faunt (12 points) in thick ink the Dēśya (native) words have been set forth. Most of the important Saṁskṛit words used in Kannaḍa works have been given in 10 point types. In the same way, most of the foreign loan words current in Kannaḍa have been entered. Regional terms have been specified by letters such as My., S.Mhr. to indicate Mysore, Southern Mahārāṣṭra, etc.; several colloquial terms also have been given. Different meanings and shades of meanings for a word have been exhaustively given in English. Meanings for Dēśya words in 10 points and sub-entries in 8 point types have been given. Wherever available appropriate quotations from classical works in support of the meanings have been quoted. For the main entry Kittel gives the meaning and for the variant forms he gives cross references which sometimes are inconvenient for ready reference. This defect has been set right to a considerable extent in the present work. Interest-

ing proverbs full of cultural value, wherein the word under reference has been used, have been given. The most useful service rendered for students of Linguistics by Kittel, is his furnishing the cognates in the other important Dravidian languages under Dēśya words. This is a significant feature of Kittel's Dictionary which perhaps no other contemporary Dictionary of any other Dravidian Language possesses. Wherever, Tadbhavas (Derivatives in Kannaḍa from Saṁskṛit) have been given, they are indicated as having come from Saṁskṛit and printed in 10 point types. He has consulted 18 works written in Haḷagannaḍa (the ancient dialect), 18 works written in Mediaeval dialect (Naḍugannaḍa), and 4 works on modern dialect (Hosagannaḍa). He has also consulted 5 Dravidian-English Dictionaries, 4 Saṁskṛit Dictionaries and 1 Mahraṭṭi Dictionary. The earliest of these is Pampa's Ādipurāṇa which he has consulted only partially. It is unfortunate that he has not indicated the context of words in Ādipurāṇa. Others he has invariably specified. Therefore we are in a position to know the chronology of words wherever Kittel has given the quotations indicating their sources.

He has taken great care to enumerate even the suffix morphemes and attempted to describe or illustrate the corresponding grammatical meanings or points at some places.

The learned introduction is the crowning glory of Kittel's illustrious work. Of the eight divisions in the preface the sixth one titled Draviḍa elements in Saṁskṛita Dictionaries is very valuable and interesting. The method of work, the plan and arrangement, the alphabet and system of transliteration have been clearly stated.

Kittel did not have access to most of the earliest old Kannaḍa classics. Among them he could partially consult Pampa's Ādipurāṇa (941) and Abhinava Pampa's Rāmāyaṇa (1112). Among the Naḍu-gannaḍa works, he did not refer even to Vacanas, a veritable mine of lexical gems. However, he was fortunate in consulting to a great extent Kumāra Vyāsa Bhārata, Cāmarasa's Prabhuliṅga Līle, Lakṣmīśa's Jaimini Bhārata and Dāsara Padagaḷu (songs of Haridāsas). Now a modest revision of the work has been attempted.

First of all, the earliest extant Kannaḍa works (since found), namely Kavirājamārga (c. 865), Pampa Bhārata and Ādipurāṇa (941)[1] and the earliest prose work Vaḍḍārādhane (10th century) have been studied and vocables collected. Also two critically edited collections of Vacanas (of Basavēśwara and Cenna Basavēśwara) have now been consulted. For fear of delay in the publication of the work, we had to restrict our scope of collection to these works only. However, the lexical materials of most of the earliest of Kannaḍa works are now to be found in the revised edition. All the Dēśya and Tadbhava words now collected have been listed. Saṁskṛita words have been left out,[2] as any good Saṁskṛit Dictionary would give their meanings. This has made room for additional Dēśya words of the language, as desired by Mr. L. Rice in his review of the work [3] (appended at the end). Also the defect pointed out by another great reviewer, Fleet,

1. A manuscript was partially consulted by Kittel.

2. However, in the case of Kavirājamārga all technical terms with respect to Grammar, Prosody and Poetics have been included, even when they happen to be in Saṁskṛit.

3. Indian Antiquary Vol. XXIV – 1895 pp 83–84. —?

Journal of the Royal Asiatic society of Great Bratin and Ireland 1895, PP 234

with regard to the inconvenience felt due to meanings of words having not been given at certain places and the reader requiring "to hunt forwards and backwards" has been minimised to a great extent by giving the meanings at places where one should expect them. From the works now consulted it has been possible to collect 7800 items. Among these, there are several items which go in as new entries. Several new quotations from them have been included at appropriate places so as to clinch the meanings of words, some of which have gone out of use. This would incidentally throw light on the chronology of many words in the language. By suitable symbols the new materials have been indicated in the body of the work. * This mark indicates entirely new entries. New quotations from texts and new meanings or explanations have been inserted within square brackets [ ]. If a particular word is found in all the four classical works (Kavirājamārga, Pampa Bhārata, Ādi Purāṇa and Vaḍḍārādhane), quotation from one of them (usually the oldest) is given and the other sources merely indicated. Suitable use of hyphens (-) has been made to indicate bound morphs such as prefixes, suffixes, infixes etc. @ symbol prefaces some special remarks required to elucidate certain facts. It was considered best to adopt mostly the transliteration system adopted by Kittel. However changes in the case of letters ಚ, ಞ, ಶ, ಷ, were made and represented by c, ñ, ś, ṣ. The usual diacritical mark (—) for length has been now given. The old ^ mark for long and ˅ for short have been discontinued. The 12, 10 and 8 point types (employed in the earlier edition) have been continued with advantage. The 12 point antique bold types stand out prominently and declare their genuine nativity. Kittel's items from addenda and corrigenda have been incorporated in appropriate places in the main stream. Attempts have been made to set right mistakes.

In the present edition some of the new features are:

(a) For some of the Dēśya words given by Kittel, if apt quotations containing those words are available in the texts now scrutinised, they have been incorporated within square brackets.[1] These would go a long way to fix the chronology of words in Kannaḍa. (b) Additional cognates (especially Tuḷu) have been given and wrong ones deleted. (c) Meanings have been suggested[2] wherever possible with a question mark and in some cases without a question mark. (d) Wrong derivations have been set right where possible.[3] (e) Almost all the colloquial words given by Kittel (though they have little literary value) have been retained.[4] Some simple compounds to whose number there is no limit and which possess no new meaning have been left out. Of course such omission has been done with great care.[5] (f) Words got evidently by wrong splitting of compounds have been omitted. (g) Almost all words standing as main entries have now their meanings given (unless the variant is very near it).

M. Mariappa Bhat.

1. ಅಂಕುಸ, etc. Kittel had not given any quotation. Now a classical usage is given from Pb. 4, 30.
2. ಇಂಚೆ (Pb. 8, 51) from ಹಂಸೆ, etc.
3. ಅಲ್ಲಮ not from Allah; hence this derivation suggested by Kittel has been deleted.
4. Words dropping initial letters such as ಪ, ಹ, ವ, though too colloquial still retained, ಆಲು (ಪಾಲ್), ಅಕ್ಕಿ (ಹಕ್ಕಿ), ಇಸ (ವಿಷ); other colloquial forms such as ಇದ್ದಾನೆ. These may be of use to students of dialect study.
5. Words like ಅತಿ ಹೆಡ್ಡ, ಅತಿ ಸಣ್ಣ, ಅತಿ ಕಿಱಿದು have been left out.

A review of the work by L. Rice which appeared on pp 232-235 in the Journal of the Royal Asiatic Society (1895)

A KANNADA ENGLISH DICTIONARY

By Rev. F. Kittel,

Basel Mission Press, Mangalore, 1894.

STUDENTS of the South Indian languages will welcome the completion of this work, which has been on hand for upwards of fifteen years. During that time inquiry has not been at a standstill. On the contrary, the period has been one of unusual activity in researches into the literature of Karṇāṭaka, the antiquity and extent of which have been hitherto but imperfectly known or recognised. Much new and valuable information has thus come to light, even while this work was in progress, and indications may be discerned of something like a revival of Kannaḍa learning. These circumstances, while they made the want of a good dictionary more generally felt, also perhaps placed the undertaking at some disadvantage in having to keep in sight an extending horizon.

The first dictionary of the language was the work of the Rev. W. Reeve, begun at Bellary in 1817 and published in Madras in 1832. This was superseded by the more portable edition published by the Rev. D. Sanderson at Bangalore in 1858, now long out of print. The present work therefore fills up a void. It is a bulky volume of 1752 pages. But the increase in size is greatly due to an admirable feature by which it is distinguished from its predecessors, and which at once places it above them. This is the introduction of numerous examples as to the uses and meanings of the words, with references to the authorities from which the quotations are taken. Had this system been carried out with the same completeness in regard to all the works made use of in the compilation, the dictionary would have gone far towards attaining the goal of perfection which nothing human seems destined actually to reach. But in the case of a considerable number of books consulted by him, the author states that the words they contain have been only partially indexed, time not allowing of his doing more. This however, though simply noticed here as a ground of deficiency, is not such as to impair the utility of the work for general use. We may therefore pass on to express approval of another important feature namely, the reference to cognate words existing in the other South Indian languages, a mode of illustration which often casts a valuable light in bringing out the meanings they have in common. The printing of leading words in prominent type is also to be commended.

The works consulted in preparing the verbal lists no doubt include most of those that are indispensable for the undertaking, but the utility seems questionable of a reliance on certain of those enumerated written in the modern dialect. The author was naturally desirous of adapting his work for use in all the places in which the language is current, and to make it not only of classical and literary value, but practically useful in the ordinary transactions of life. And we are, indeed, led to suppose that in early times the purest form of the language was spoken and written in parts of the so-called South Maharāṭṭa country, or districts contiguous to it, more properly constituting and officially recognised as the Karṇāṭaka Prānt, but the vicissitudes of the recent past have, it is to be feared, led to such a predominance of Maharāṭṭi that the Kannaḍa element in use is now far from what is reckoned as pure by the best authorities. Hence it is a doubtful proceeding, in the interests of the language, to give prominence and status to a so-called South Maharāṭṭa Kannaḍa as distinguished from the general body of the language. In typography the necessity has been recognised of restoring characteristic obsolete letters, which have gone out of use partly, perhaps, through the fashion of printing presses, but which are essential for the correct rendering of the language. A similar endeavour should be made to recall the verbal forms to the standard of the purity and elegance of the best age. Had less value been attached to certain of these modern works, more room would have been found for examples of the true classical period.

Nor must we be misled by the term Ancient Kannaḍa, or Haḷagannaḍa, as if it denoted what is out of date; for, as Bishop Caldwell says, "classical Canarese is usually called 'Old Canarese' but it may more properly be regarded neither as new nor as old, but simply as the language of Canarese literature, seeing that it is the language in which literary compositions seem always to have been written". Thus the importance of the grammatical work of Nṛipatuṅga cannot in future be ignored. And though the earliest authors are known to us only by name at present, the writings of Guṇavarma, Ponna, Ranna, and others are available and should undoubtedly find a place in the list of authorities consulted, together with all ancient NIGHAṆṬUS or vocabularies devoted to the Kannaḍa language itself. This course would be found to supply certain omissions that have been noted, principally of words occurring in poetry.

To make room for additional genuine terms of the language it would be no disadvantage to cut down the number of Saṁskṛit words introduced. The proportion of Saṁskṛit to be admitted to a work of this kind must always be a matter of doubt and discretion. But pure ordinary Saṁskṛit expressions, such as DĪRGHAKĀLA and others that might be quoted, used in no special or different sense from the direct and plain meaning of the words in their own language, seem out of place in a dictionary of Kannaḍa.[1]

---

1. **The extent to which Dravidian words have been adopted into Saṁskṛit is a subject on which Mr. Kittel has laid some stress, and a list of 420 such words is given, but our limits do not allow of more than a mere mention of the matter here in passing.**

The matters pointed out, however, are such as can easily be remedied in another edition. On the whole nothing but praise is due for the laborious and conscientious manner in which the work has been compiled. The printing and get-up well sustain the reputation of the Basel Mission Press at Mangalore.

A few words may perhaps be permitted in conclusion on the name of the language. Mr. Kittel's return to Kannaḍa, the genuine and actual form, is to be applauded, and is worthy of support by the learned world. The time seems now to have come when the use of the hybrid term "Canarese", derived, it is believed, from the Portuguese CANARIJS, and which the authorities attempt to make more correct by spelling it "Kanarese", should be given up, certainly by scholars and learned institutions. The other South Indian languages — Tamiḷ, Telugu, Malayāḷam, Tuḷu — are called by their right names, recognizable as such by the natives who speak them; whereas Kannaḍa, a word which presents no difficulty in pronunciation, is not used to designate the speech of which it is the name, and this is called Canarese, a word significant of nothing at all to the natives of the country.

The language is of much interest, being spoken by ten millions or more of the inhabitants of India. The rising importance of the State of Mysore, of which it is the mother tongue, may lead to its wider spread. Its extensive literature, but recently brought to light, will probably occupy the attention of scholars more than in the past, as being a depository of the doctrines of the Digambara Jains and the Liṅgāyats. The present seems, therefore, a suitable opportunity in which a special effort may be made to introduce the use of the right name — Kannaḍa.

L. Rice

PREFACE TO THE FIRST EDITION

1. Some remarks on the Kannaḍa Language.

THE Kannaḍa language, which is the subject of the present Dictionary, is one of the languages of Southern India that have sprung from a common origin and form a distinct family of tongues, viz. that of the now[1] so-called Draviḍa (or Drāviḍa), of which Tamiḻ, Malayāḷa, Telugu and Tuḷu are the other principal representatives.

Kannaḍa is spoken throughout the plateau of Mysore, in the Southern Mahrāṭṭa country, in some of the western districts of the Nijam's dominions, and to a considerable extent in North and South Canara on the western coast. The number of people by whom Kannaḍa is spoken may be estimated at about ten millions.

It includes three chief dialects — classical, mediæval, and modern. The first or *Ancient Kannada* is quite uniform, and shows an extraordinary amount of polish and refinement. It has to the present time been preserved in several works written by Jaina scholars, and appears to have been in common use for literary purposes from at least the 10th to the middle of the 13th century. Its principal characteristics are the elaborate and highly artificial campū composition, — strict adherence to the use of now more or less disused case and tense-signs (that towards the end of the mentioned period were fixed in grammatical treatises) and to the rules of syntax, — perspicuity resulting therefrom, — the use of classical Saṁskṛita (also specifically Jaina) words in their unaltered form whenever desirable or necessary as an aid in composition and that of a conventionally received number of Tadbhavas (Saṁskṛita terms changed to suit the tongue of the Kannaḍa people), — the proper distinction between the letters ḻ, ṟ, ḷ, l and r, — alliteration carefully based also on this distinction, — and lastly pleasing euphonic junction of letters.

After the Ancient dialect the *Mediæval Kannada* began to appear as contained in the poetry of Śaiva and Liṅgāyta authors. It is, as a rule, written in any one of the Ṣaṭpada metres, is somewhat negligent as to the use of suffixes and the rules of syntax and therefore occasionally ambiguous, uses a few new suffixes, contains a number of Tadbhavas not sanctioned by previous authors, has entirely lost the letter ḻ (using r or ḷ in its stead), and frequently changes the letter *p* of the present or future verbal suffix[2] and an initial *p* into *h*. Its period terminates at about

1) Since the publication of Dr. Caldwell's Comparative Grammar of the South-Indian Family of Languages, *i. e.*, since about thirty-seven years.

2) *e. g.* in māḍidahaṁ (Bp. 18, 33, = māḍidapaṁ) and bahaṁ (53, 15, = barpaṁ).

the end of the 15th century. It is, however, to be observed that also after that time, several works were written in the Mediæval as well as in the Classical dialect and style.

From about the 16th century Mediæval Kannaḍa gradually got the character of the language of the present day or of Modern Kannaḍa, which transition is seen especially in the poetry of the Vaiṣṇavas that dates and prevails from that time. Several ancient verbs and nouns fell into disuse, the letter ṟ began to be discarded, at least so far as regards its proper position in alliteration, words borrowed from Mahrāṭṭi and Hindustāni came into use, more frequent omission of suffixes took place, etc.

The third or *Modern dialect* comprises the present Kannaḍa of prose writings and common conversation. Of these the first have two branches, one being tales, school-books and letters, and the other business-language (especially that of courts of justice). The first branch differs from the second chiefly in so far as it is more exact in the use of inflexional terminations and less abounding in Hindustāni and Mahrāṭṭi. The language of ordinary conversation (excepting that of the educated classes) may be called a union of the two branches that is less particular in the choice of words, arbitrary about the use of suffixes, and at the same time full of colloquialisms. Many words of the Modern dialect also are Saṁskṛita, especially such as are abstract, religious or scientific terms. The ancient form of the present tense has been changed, most verbal suffixes have been somewhat altered, a few of the suffixes of nouns and pronouns have ceased to be used, many verbs, nouns, and particles have become obsolete, and other verbs and nouns (based on existing roots) have been formed; but in spite of this, of the introduction of much Hindustāni and Mahrāṭṭi, of the lack of refinement, etc. the Modern dialect is essentially one with the Ancient and Mediæval. It is however not uniform, but more or less varies according to localities.

II. Enumeration of the various works, etc. consulted in compiling the present Dictionary.[1]

a) Works written in the *Ancient dialect* (all in verse, except Nos. 2 and 3).[2]

1. Pampa's Ādi-purāṇa* (of A. D. 941).

2. A commentary in Kannaḍa prose on Halāyudha's Abhidhānaratnamālā (of about A. D. 1145? written perhaps by Nāgavarma II).

3. Nācirāja's Nācirajīya, a commentary in Kannaḍa prose on the Amarakōśa (of about A. D. 1300? The two MSS of Mdb. used for this work may have been touched, as they contain some mediæval forms; or did such forms already exist *before* the mediæval period, but were excluded from classical poetry? *Cf.* No. 10, and see Nr. s. Abbreviations).

---

1) In the following list of the native works (*a*, *b*, *c*) used for the present Dictionary an asterisk put to a work indicates that not all the words occurring in it are included in this Dictionary. A few of the works, for want of time, have been only slightly consulted.

2) Regarding their dates *cf.* Nāgavarma's Canarese Prosody, Mangalore, 1875, and Mr. B. L. Rice's Bhaṭṭākaḷaṅkadēva's Karṇāṭakaśabdānuśāsana, Bangalore, 1890.

4. Argaḷa's Candraprabha-purāṇa* (of A. D. 1189).

5. Līlāvatī-prabandha* (Nēmicandra, of about A. D. 1170).

6. Nāgavarma's (II) Kāyāvalōkana* (of about A. D. 1145).

7. Nāgavarma's (I) Chandombudhi (of about A. D. 990).

8. Kēśirāja's Śabdamaṇidarpaṇa (of about A. D. 1260).

9. Abhinava Pampa's (Nāgacandra's) Rāmacandra-caritapurāṇa* (of about A. D. 1100).

10. Abhinava Pampa's Jinamunitanaya* (it contains some mediæval forms, and may have been written for the use of every day life without laying claim to classicality; *cf.* remark to No. 3).

11. Śāstrasāra* about (A. D. 1360).

12. Harīśvara's Girijākalyāṇa* (of about A. D. 1165; it is in the campū metre, whereas Harīśvara's verses on Śiva's hosts are in ragaḷes).

13. Bomma's Caturāsya-nighaṇṭu (of about A. D. 1450. It is composed in Kandas, and exists in two recensions, marked I and II).

14. Śabdasāra. (The words of this small but useful vocabulary were originally included in verses, but in the MS. used for this Dictionary are carefully given in prose (about A. D. 1400).

15. Saḍakṣara's Rājaśēkhara-vilāsa* (of A. D. 1657).

16. Saḍakṣara's Vṛiṣabhēndra-vijaya* (of A. D. 1671).

17. Saḍakṣara's Śabaraśaṅkara-vilāsa* (of about A. D. 1680).

18. Rudrabhaṭṭa's Jagannātha-vijaya* (of about A. D. 1180).

b) Works written in the *Mediæval dialect.*

1. Sōmēśvara's Śataka* (of about A. D. 1195).

2. Bhīma's Basava-purāṇa (of A. D. 1400).

3. Abhinava Maṅgarāja's Nighaṇṭu (of A. D. 1398).

4. Dēvōttama's Nānārtharatnākara (of about A. D. 1600 ?).

5. Liṅga's Kabbigara Kaypiḍi (of about A. D. 1400).

6. Cāmarasa's Prabhuliṅga-līlā* (of about A. D. 1430).

7. Tōṇṭada Ārya's Śabdamañjari (of about A. D. 1480).

8. Kumāravyāsa's Bhārata* (of about A. D. 1430).

9. Vaiṣṇava and other Dāsapadas* (from about A. D. 1530 to 1800).

10. Virūpākṣa's Cannabasava-purāṇa* (of A. D. 1585).

11. Kumāravālmīki's Rāmāyaṇa* (of about A. D. 1500).

12. Bhārata-nighaṇṭu (of about A. D. 1600).

13. Cikka Nañjēśa's Rāghavāṅka-caritra* (of about A. D. 1650).

14. Nijaguṇa's Kaivalyapaddhati* (of about A. D. 1500).

15. Raṅganātha's Anubhavāmṛita* (of about A. D. 1675).

16. Lakṣmīśa's Jaimini-bhārata* (of about A. D. 1700).

17. Sarvajña's Pada* (of about A. D. 1700).

18. Cidānandāvadhūta's Jñānasindhu* (of about A. D. 1820).

c) Works written in the *Modern dialect* (prose).

1. Gaṅgādhara Maḍivāḷēśvara's Canarese Vocabulary, Translation Exhibition, Belgaum, printed at Bangalore, 1869. (It is based on the Rev. W. Reeve's Carnāṭaka and English Dictionary and the Amarakōśa. Gaṅgādhara, not knowing that Mr. Reeve's work contains many obscure words that are inserted in it as Ancient Kannaḍa words, but do not exist at all in the Kannaḍa language, selected such words and explained them according to Mr. Reeve. So far Gaṅgādhara's work is useless, but becomes valuable for the explanation in South-Mahrāṭṭa Kannaḍa of most of the terms of the Amarakōśa).

2. Siddhānti Subrahmaṇya Śāstri's new interpretation of the Amarakōśa, Bangalore, 1872. (Its Kannaḍa is not always correct, and its explanations are occasionally questionable).

3. Gururāva Viṭhala Mōhare's Śabdasaṅgraha, dedicated to Cannabasappa Basaliṅgappa, Deputy Educational Inspector, Dharwar S. D., 1874. (It is based on No. 1 or Gaṅgādhara's work, and besides introduces a number of Saṁskṛita words which it explains in the South-Mahrāṭṭa Kannaḍa, occasionally giving them questionable meanings).

4. Canarese School-books, 1 — 4, Bombay, the Department of Public Instruction, printed at the Mangalore Basel Mission Press, 1882, 1883 and 1886. The school-book No. 5 was the first of the series, and printed in 1868 at a Mysore Press. (All of them are very useful for learning the South-Mahrāṭṭa Kannaḍa).

d) Kannaḍa *Proverbs* collected in the South-Mahrāṭṭa country, Mysore and Canara. (Most of them are old and very instructive, some adopted from Tuḷu, and some of late origin).

e) *Colloquial words* common to all Kannaḍa people; Mysore and South-Mahrāṭṭa terms of ordinary conversation. (It has been impossible always to ascertain whether a Mysore word exists also in South-Mahrāṭṭa).

f) *Drāviḍa-English* Dictionaries.

1. The Rev. W. Reeve's Carnātaka and English Dictionary, Madras, 1832.

2. A Dictionary of the Tamil and English languages by the Rev. J. P. Rottler, D. Ph., Madras, 1834 seq. (based also on Fabricius's Tamil and English Dictionary).

3. A Dictionary of the Teloogoo Language by A. D. Campbell, C. S., Madras, 1821.

4. A Telugu-English Dictionary by C. P. Brown, C. S., Madras, 1852.

5. Tuḷu-English Dictionary by the Rev. A. Männer, B. M. Press, Mangalore, 1886.

g) *Saṁskrita* Dictionaries.

1. Professors Böhtlingk and Roth's Wörterbuch.

2. Professor Monier Williams's Saṁskṛit-English Dictionary, 1872.

3. H. T. Colebrooke Esq.'s Amarakōśa, Serampore, 1825.

4. Professor Aufrecht's Halāyudha's Abhidhānaratnamālā, 1861.

h) Mahrāṭṭi Dictionary.

A Compendium of Molesworth's Mahrāṭṭi and English Dictionary, by Baba Padmanji, Third Edition, Bombay, 1882.

III. Method of working used in compiling this Dictionary.

THE Author's principle when preparing Kēśirāja's Śabdamaṇidarpana and Nāgavarma's Chandas for the press had been not to employ any scribes, but to examine and write every word himself. This he followed also first of all in preparing, to his utmost ability, trustworthy MSS. of the Nācirājīya, Bomma's Caturāsya-nighaṇṭu, Abhinava Maṅgarāja's Nighaṇṭu, Dēvōttama's Nānārtha-ratnākara, Liṅga's Kabbigara Kaypiḍi, and Tōṇtada Arya's Śabdamañjari, by collating various rare ancient MSS., all of which show the distinction between the letters *ṛ* and *r*, which is a very essential one. The same distinction, it may be remarked here, is throughout made in the Mdb. palmyra MS. of the Candraprabha-purāṇa which was used, and mostly also in the Mdb. paper MS. of Abhinava Pampa's Rāmacandracarita-purāṇa (in which some irregularities in this respect occur, but only on account of the Mangalore copyist who was not aware of the great importance of that distinction till it was pointed out to him).

When in India the MSS. of the above-mentioned native vocabularies had been made ready for use, the Author began to write the Index for which he used a number of pure Kannaḍa words collected by himself, the said vocabularies, the Śabdamaṇidarpaṇa, the Chandas, and Reeve's Karṇāṭaka-English Dictionary[1]). Remarks on etymology and comparative philology, and references to various other works were adduced, and common colloquial words added. It is unnecessary to describe the further mode of operation and the final writing of the MS. for the press.

---

1) Mr. Reeve states in his Preface p. II: "The rareness of ancient manuscripts, the endless blunders of drivelling and hireling transcribers, the paucity of duplicates for collation, and the comparatively very small number of men to be found among the natives possessing appropriate philological information, soundness of judgment or zeal for literary research and general improvement, all are obstacles, the Author has had to encounter in their full force, and which have occasioned no inconsiderable suspense, annoyance and embarrassment; and though, by drudgery and perseverance, he has surmounted them in some way or other, he cannot entertain the hope that he has done so, in every instance, with complete success. In a few cases, the existing doubt has been expressed by a mark of interrogation; in others, where discrepancies prevailed in the authorities consulted, the words have either been rescinded altogether or those meanings have been attached to them which the majorities of opinions favoured.

"The method adopted in collecting and arranging the materials of which the present work is composed has been briefly as follows. Two clever men were employed in culling from the Amarakōśa and other Saṁskṛit vocabularies such terms as are current among classical writers on science and mythology; two in writing on the margins of the Teloogoo and Tamil Dictionaries corresponding Karṇāṭaka words; two in the collection, under appropriate heads, of radicals, synonyms, technicalities, peculiar phrases, proverbs etc. occurring in ancient and modern vocabularies and grammars, or marked down for the purpose in other books, during the progress of a long course of reading. The names of the articles of trade and commerce, and those of the implements of husbandry, the tools and apparatuses of mechanics and artists, and the fruits, flowers, grains, etc. cultivated by gardeners and farmers, were obtained by securing, in succession, the attendance of a person, tolerably informed, from each of these trades or callings."

In p. I. he remarks: "The affinity between the Teloogoo and Karṇāṭaka languages is so great that, frequently, it is only necessary to change an initial or an inflection to make the correspondence complete: therefore where the definitions in Campbell's Teloogoo Dictionary appeared full and accurate, the Author has, in such cases, adopted them into his own work, with little or no alteration, as it appeared to him to savour less of utility than of pedantry to do otherwise." "In the Saṁskṛit department of the present work, the chief of what is valuable has been derived from Wilson's Saṁskṛit Dictionary, though it contains a very large collection of words, in this language, which have never before appeared in print: for these the Author holds himself solely responsible."

Mr. Reeve commenced his Dictionary "as far back as the year 1817".

The Author of the present Dictionary takes the liberty to state (see the words of Professor Monier Williams in the Preface to his Dictionary p. XXI. which he used regarding Professor H. H. Wilson's Saṁskṛit-English Dictionary) that he must own that he began to write his Index by looking to his predecessor's labours as a very great help to him; and let him here assert most emphatically, not only that, considering the condition of Kannaḍa scholarship when it was compiled, Mr. Reeve's work was a wonderful production, but that, like many others, he must be very thankful indeed for the valuable aid it afforded him in learning Kannaḍa. Nevertheless, sincerity obliges him to confess that as his work advanced, he discovered to his surprise that he was compelled to reject not little of what Mr. Reeve's work contains. His being the first Kannaḍa Dictionary, the obstacles complained of by him in his Preface, the vastness of the matter to be mastered, and the limited time usually granted to do so satisfactorily, will explain to any real scholars the cause of various defects. The Author of this Dictionary, profoundly conscious of the imperfection of his own labours, would not have touched upon this subject, if it did not, to some extent, account for the length of time (about fifteen years) it took him to complete his work. For, accepting Mr. Reeve as a safe guide, he took a considerable number of words (and significations) from him, inserted them in his own still unfinished Index, and believing the words to be quite genuine Kannaḍa endeavoured to establish them as such. After much loss of time he found that they partly were corruptions, partly true forms of Telugu and Tamiḷ, and partly terms which he could not refer to any language he knew. Being at that time in Germany he was unable to learn whether the words were colloquially used in some part of the Kannaḍa country. After his return to India where he, at first in the South-Mahratta country, commenced to work out his MS. for the press, he learned that scarcely any of the said terms were known there, but nevertheless inserted all of them, together with various etymological remarks that might possibly lead to the discovery of their origin, in his MS., waiting for the time when he could make inquiries about their use in Mysore. This remained impossible for him to do till he took up his abode at Mercara (in Coorg) where he employed a Brāhmaṇa, born in the north-eastern part of Mysore, as his Moonṣi who, however, instead of enlightening him as to the questionable terms, furnished him with others, declaring them to occur in his country's colloquial dialect. Not before his having gone to Mangalore and the printing of his MS. having begun, the Author who had got there a helper in the person of an intelligent Brāhmaṇa Moonṣi from the town of Mysore (who took a great interest in the Author's labours and was strongly desirous of their becoming correct), was enabled to form a judgment with regard to the terms (and the signification of others) by the Moonṣi's emphatical declaration that he knew only a few of them. So, with the exception of these few and some true Telugu and Tamiḷ ones, all the others with their appendages were expunged (an insignificant number of corrupt Telugu and Tamiḷ words were retained to be used for philological references), as were also nearly all those furnished by the Moonṣi of Mercara (so far as they had not yet been printed). The MS. therefore was very much disfigured, became less perspicuous, and had to be partly re-written, so that much precious time was lost.

From what happened to the Author of this work through the Mercara Moonṣi's incomprehensible blundering and from the obstacles of similar kind referred to by Mr. Reeve in his Preface it becomes evident that no blame whatever falls on the latter for the mentioned defects, and the great usefulness of his work remains intact. It would be a matter of futility and impossibility for a single person with limited time to go and search every hamlet for the perhaps possible verification of this or that term of little importance and at all events only local use; in such a case a Moonṣi's word is to be relied upon, though an occasional error may happen. For words of the common and written language the Author himself, of course, is above all responsible. In places like Bangalore where nearly as much Telugu and Tamiḷ is spoken as Kannaḍa, it is but natural that a colloquial Telugu or Tamiḷ word should pass for Kannaḍa.

IV. Plan and arrangement.

THE Compiler's endeavour has been, whenever possible, to adduce the *meaning of words* (Kannaḍa, Saṁskṛita or Tadbhava) as given by ancient and modern native writers. In their vocabularies, etc. they often put the word that is to express the meaning, in the locative, *e. g.* mukku khādanaviśēṣē (Sk. locative) or khādanaviśēṣadalli (K. locative), that is to say mukku is used in (the sense of) khādanaviśēṣa. In such a case simply the crude form of that word appears in the Dictionary, as does also that of the two or more explanatory words in the locative occasionally used by the writers (see *e. g.* māsu 1 and midi). In the explanation of a verb's meaning not unfrequently, besides a noun in the locative, a verb or two are given by the native authorities (as *e. g.* for kīḻ 3, bedaku 2 and muḻgu), or a number of synonyms (as *e. g.* for bemar 1); they explain also a noun by synonyms (as *e. g.* begaḍu 2 and misuni). All such explanatory words have been put in parenthesis by the Compiler.

Kannaḍa *homonyms* have been separated under two, three or more heads. This has been done not only when they clearly belonged to different roots, but also when there existed any doubt whatever as to their relationship (see *e. g.* aṭṭe 2 and 3, aḍe 9, 10 and 11).

When no *etymology* of a Kannaḍa noun or particle is given, its derivation is obvious, or either doubtful or unknown.

Ancient Kannaḍa *forms* of verbs or nouns *with a final consonant* are given apart from the modern with a final vowel, also with the intention of showing the difference of inflection.

All Kannaḍa *formative suffixes* have been brought forward.

Kannaḍa *compound words* have always been subordinated to leading words under which they are arranged in alphabetical order and in small type (to save space), a hyphen marking the division of the members of the compound. This method may at first occasion a little embarrassment to beginners, but all difficulty will soon disappear with practice. With regard to pure Saṁskṛita it was inadvisable to make this arrangement, but compounds of or with Tadbhavas and such in which the first member is another foreign word, are introduced in the same manner.

In order to bring Kannaḍa *leading words* prominently before the eye fat type has been used, whereas all Saṁskṛita, Tadbhava and other alien words are printed in small type. It is possible that a few of the words pointed out as Kannaḍa will, by closer examination, prove to be foreign.

As it is not only interesting, but also of great etymological value to be able to find out at a glance how many *different forms* one and the same word bears in Kannaḍa, all of them have been put after a sign of equality to one of their number. Because the MS. was not quite ready at the time when printing had to be commenced, unfortunately there occurred some inaccuracies on

account of words that had to be struck out as being found to be incorrect (see above s. No. III.) and of others that were introduced afterwards especially under the letter *h*, and also on account of the difficulty in general connected with the matter wherein oversights are not but natural.

The meaning of most Kannaḍa words has been elucidated by *instances* from ancient, mediæval and modern writers and by *references* to their works as well as by *proverbs*, etc. As the first meaning of a word, that is given which seemed to express most clearly the idea of the root.

About the introduction of the proper employment of the *vargīya letters* see s. No. V.

For the benefit of *Dravida Comparative Philology* Kannaḍa roots, verbal themes and nouns have been compared with corresponding and apparently cognate ones in the four principal sister-dialects, Telugu, Tamiḷ, Malayāḷa and Tuḷu. As the laws about the change of letters in those languages have not yet been fully expounded by scholars, a few mistakes may have crept into the comparisons. For the representation of Telugu and Malayāḷa final short **a** that corresponds to Kannaḍa **e** and Tamiḷ **ei,** the letter **e** has been used. Comparisons are included in the parenthesis that is added to a leading word.

The meaning of a Saṁskṛita term which is printed *in italics*, is found either in the Amarakōśa or in Halāyudha's Abhidhānaratnamālā, or in both of them. With regard to *Saṁskṛita terms in general* it is required to state that very freely and most thankfully use has been made of Professors Bohtlingk and Roth's Sanskṛit-Worterbuch, Professor Monier Williams's Sanskṛit-English Dictionary, H. T. Colebrooke Esq.'s Amarakōśa, and Professor Th. Aufrecht's Halāyudha's Abhidhānaratnamālā.

Whenever a term of Saṁskṛita Dictionaries is given without reference to a Kannaḍa work simply because it is found in Mr. Reeve's Dictionary, in order to point it out as a well-known Saṁskṛita term, a full stop has been put after it and then R. in parenthesis[1].

The Compiler's aim has been to raise his work, as far as possible, to the level of modern scholarship, avoiding the creation of such difficulties as cannot easily be overcome by intelligent beginners.

---

1. This method of indicating that a Saṁskṛita term of generally known meaning which is used in a Kannaḍa book of narration or fiction (*e. g.* the Candraprabha purāṇa, Basava purāṇa, etc.) or in the Mysore country, is not the exclusive property of that book or country, was also observed wherever a reference to either or both of them was given (see *e. g.* akṣīṇa, akṣōbha, agamya, prajvalita, praṇayiṇi, puṁsavana, pūjana, etc.); but after the Author's return to Germany (March, 1892) the pressmen, not knowing the purport of the unusual full stop in the MS., left it out (from about p. 1279 onwards). This omission is of no great importance to Sanskrit scholars, and others will probably be but little concerned about it. It has, however, occasionally happened that where two or more meanings distinguished by numbers were given and at the end a reference in parenthesis was added after a full stop, this reference has, on account of the omission of the full stop, wrongly gone to the last meaning (as *e. g.* in visphuliṅga).

V. The Alphabet and system of Transliteration.

The *Kannaḍa alphabet* employed for this Dictionary, with the exception of two sibilants and two liquids, is the same as that which at present is generally received. As it is impossible to represent exactly the peculiar pronunciation of most of the letters by English ones, the attempt to do so has been abandoned. Instead of it the Dēvanāgarī alphabet (that possesses all the letters used in Kannaḍa, except the above-mentioned two liquids and the vowels *e* and *o*) has been given, its letters being pronounced like those of the Kannaḍa one, though a difference with regard to *r* and *l* was observed by the ancient Kannaḍa people, as they occasionally reproduced the sound of *r* by *r̤* (see *e. g.* Tbh. kār̤a) and that of *l* by *ḷ* (see Śmd. 12 seq.) in their writings.

The *system of transliteration* by Roman letters (of which some bear a certain diacritical mark) followed in this work is that which has been used before in the edition of Nāgavarma's Chandas of the Mangalore Basel Mission Press; it represents the two ancient liquids in the same manner as the Bombay Indian Antiquary does.

The Kannaḍa alphabet (its consonants appearing with the mark that shows their power when being pronounced without a vowel, and that corresponds to the virāma of Saṁskṛita) together with its transliteration is as follows:

Kannaḍa	Transliteration	Kannaḍa	Transliteration	Kannaḍa	Transliteration
ಅ	a	ೞ, ಱ	r̤h, r̤	ಧ್	dh
ಆ	ā	ಕ್	k	ನ್	n
ಇ	i	ಖ್	kh	ಪ್	p
ಈ	ī	ಗ್	g	ಫ್	ph
ಉ	u	ಘ್	gh	ಬ್	b
ಊ	ū	ಙ್	ṅ	ಭ್	bh
ಋ	ṛi	ಚ್	c	ಮ್	m
ೠ	ṛī	ಛ್	ch	ಯ್	y
ಌ	lṛi	ಜ್	j	ರ್	r
ೡ	lṛī	ಝ್	jh	ಱ್	r̤
ಎ	e	ಞ್	ñ	ಲ್	l
ಏ	ē	ಟ್	ṭ	ವ್	v
ಐ	ai, ei	ಠ್	ṭh	ಶ್	ś
ಒ	o	ಡ್	ḍ	ಷ್	ṣ
ಓ	ō	ಢ್	ḍh	ಸ್	s
ಔ	au	ಣ್	ṇ	ಹ್	h
ಂ	ṁ	ತ್	t	ಳ್	ḷ
ಃ	ḥ	ಥ್	th	ೞ್	l̤
X̱, X	h̤	ದ್	d		

The *vowels* ai (ei) and au are no proper diphthongs in Kannaḍa, but a convenient way of writing the letters ay (ey) and avu (or ava), and have been treated accordingly.

True Kannaḍa has no *aspirated consonants*, except in a few imitative sounds, although in later years through Brahmanical influence they have crept into writings and certain circles of society. In this Dictionary unaspirated ones have been substituted wherever the aspirated were not sanctioned by grammar.

As the letter *ś* can never justifiably be used in any true Kannaḍa words or in Tadbhavas, *s* has been throughout put in its place in such words.

Of the two *ancient sibilants* of classical works x or X̲ and oo or ಱ, only ಱ appears in the MSS. used for this Dictionary.

The letter *l̤* of which the occurrence in the ancient literature has been fully established by the author of the Śabdamaṇidarpaṇa (and which is adduced also in Mr. L. Rice's edition of the Karṇāṭabhāṣābhūṣaṇa sūtra 10 and in his edition of the Karṇāṭakaśabdānuśāsana sūtra 1), is not written in the MSS. (excepting those of the Śabdamaṇidarpaṇa) consulted for this work, but its original existence in them can (pretty certainly) be found out by the letters of alliteration employed at the beginning of each verse-line (see *e. g.* Cpr. 2, 14; 3, 39. 103; 4, 87; 5, 42; 7, 31. 118. 149. 150; 10, 26. 82) and by compounds (see *e. g.* s. eraḷ, and Cpr. 5, 42). As the ancient Kannaḍa people did, so also Saṁskṛita people occasionally transformed the letter *l̤* into *r* (as in *karira* which is a Tadbhava of Kannaḍa *kal̤ile*).

The ancient letter *r̤* continued firmly to hold its place in Kannaḍa literature till at least the middle of the 18th century. If it does not appear in recent MSS. and prints of works of bygone periods, its existence is clearly proved by the principal letters of alliteration (at the beginning of each verse-line) in which an *r* is never substituted for an *r̤*[1].

The *introduction of the letters l̤ and r̤ into this Dictionary* has been a matter of necessity; without them Kannaḍa and its grammar cannot be understood. If a word now written with the substitutional letters *ḷ* or *r* is not found in this work with either of them, it will be found a little further on with *l̤* or *r̤*. The slight difficulty to be surmounted on account of this will be amply rewarded by the increase of linguistic knowledge gained thereby. It is, of course, unadvisable and even futile to attempt to re-introduce the two letters into *common* Kannaḍa writings.

In Mr. Reeve's Carnātaka and English Dictionary the *bindu* or *sonne* has been indiscriminately used before classified (vargīya) and unclassified (avargīya) letters. This method is

---

1. This is still the case *e. g.* in Lakṣmīśa's Jaimini-bhārata; but the Kannaḍa Bhārata and Rāmāyaṇa and works of similar subordinate classical value have abandoned the old rule. It is proper to observe that with regard to the employment of the letters *l̤* and *r̤* purposely no śāsanas have been consulted by the Author of the present Dictionary. The valuable Monthly Magazine ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ, appearing since April, 1892 (Sadvidya Mandiram Press, Mysore), has made an attempt to introduce the two letters.

unobjectionable as a convenient mode of writing, but when in a Dictionary the alphabetical order of words is infringed by it (as in Mr. Reeve's work), it becomes confusing and stands in opposition to the laws of etymology. In this Dictionary the letters ṇ, n and m, when followed by consonants of their own class, are always written in their true form, so that words in which they occur cannot but appear in their proper place; the nasals ṅ and ñ however have been replaced by the bindu, as their original form has fallen into disuse, and its printing is connected with difficulties; but their place in the alphabet has been strictly retained (see note under letter ೦ı in the text).

VI. Draviḍa elements in Saṁskṛita Dictionaries.

THAT Kannaḍa has borrowed many words from Saṁskṛita either in their true form or as Tadbhavas is a well-known fact; and that Saṁskṛita Dictionaries contain a number of Draviḍa terms has to some extent been shown by Dr. H. Gundert in the Journal of the German Oriental Society (23rd volume, 1869), by Dr. R. Caldwell in his Comparative Grammar of the Dravidian Languages (2nd edition, 1875), and by the Author of this Dictionary in the Bombay Indian Antiquary (No. for August, 1872).

Dr. Gundert, in the mentioned Journal (p. 517, see Caldwell p. 462) says: "It might have been expected that a great many Dravidian words would have found their way into Sanskrit. How could the Aryans have spread themselves all over India without adopting a great deal from the aboriginal races they found therein, whom in the course of thousands of years they have subdued, partly by peaceful means, partly by force, and yet imperfectly after all up to this day? . . . . Where peoples speaking differing languages are in constant intercommunication with one another — when they trade or fight with one another, and have many joys and sorrows in common, they naturally borrow much from one another, without examination or consideration. And this must have happened to the greatest extent in the earliest times, when those nations still stood face to face in their primitive conditions. It might be anticipated, therefore, that as the Aryans penetrated further and further to the south, and became acquainted with new objects bearing Dravidian names, they would as a matter of course adopt the names of those things together with the things themselves." And Professor Th. Benfey, in his Complete Sanskrit Grammar (p. 73, see Caldwell p. 462) felt the necessity to remark with regard to the exotic elements in Saṁskṛita: "Words which were originally quite foreign to the Sanskrit have been included in its vocabulary."

Kumārila Bhaṭṭa, who lived about 800 A. D., says in his Tantravārttika (see Dr. A. C. Burnell in the Bombay Indian Antiquary, No. for October, 1872): "It is now considered (as regards) words which are not known to the inhabitants of Āryāvarta, if they have a meaning known to the Mlēccha, is that to be accepted or not?" He suggests (but only to reject the notion) that by application of affixes, etc. it may be possible to convert them into Saṁskṛita words, and gives the following examples: cōr, boiled rice (*i. e.* T. cōṟu), naḍēr, way (*i. e.* K., M. naḍe, T. naḍai),

pāmp, snake (T. pāmbu, K. pāvu, etc.), āl, a person (D. āḷ), she (Te.), and vair, belly (T. vayiṟu, K. basiṟu, etc.)[1]. What Kumārila suggested had been done somehow before and was done so afterwards; on the other hand there are twenty-one words, the so-called Tatsamas, which, as it seems, are acknowledged by Paṇḍitas to have been introduced into Saṁskṛita from Draviḍa without undergoing any alteration[2]. As a rule, however, the Āryas in adopting a Draviḍa word changed it considerably in order to suit it to their tongue, and whenever such a word was imperfectly understood or negligently reproduced, the change naturally became still greater. It is more than probable that Saṁskṛita borrowed a number of words also from Draviḍa tribes the dialects of which are unknown to us, so that in such a case it becomes very difficult and even impossible to trace their origin[3].

Dr. Caldwell in his Comparative Grammar (p. 453) makes the following appropriate remarks: "The grounds or conditions on which I think any word contained in Sanskrit lexicons may be concluded to be of Dravidian origin, are as follows: 1) when the word is an isolated one in Sanskrit, without a root and without derivatives, but is surrounded in the Dravidian languages with collateral, related, or derivative words; 2) when Sanskrit possesses other words expressing the same idea, whilst the Dravidian tongues have the one in question alone; 3) when the word is not found in any of the Indo-European tongues allied to Sanskrit, but is found in every Dravidian dialect, however rude; 4) when the derivation which the Sans-

---

1. Of these five Draviḍa terms vair is probably vēra, the body, of Saṁskṛita Dictionaries.

2. They are the following: aṅka, aṅgaṇa, aṭṭa, kaṅkaṇa, kōṭe, gaṇḍa, galla, gāḷa, gōṇi, taḷa, tōraṇa, paṭṭa, bandi, bala, bila, mañca, maṇi, malla, māle, late, sabaḷa. They are different from the so-called Samasaṁskṛita words.

3. Here follows a number of terms of the Beṭṭada kuṟubas in Coorg, some of which are peculiar: ikki, rice (= akki); erci, undressed flesh (see s. ere 3); kala, an earthen pot (= kala 2); kāvale, darkness (= kāvaḷa); kitteḷi, an orange (= kittiḷe); kiri, a sheep (= kuṟi); kīy, a hand (= key, etc.); kuṇoji, downward (= keḷage); kene, top, point (= kone 2); kebbu, sugar-cane (= kabbu); kerimbaḍa, a cumley (= kambala); kōṭa, coolness (= kōṭa 1); kyāṭu, kyēṭu, wind (= gāḷi, etc.); cama, a corpse (= śava); ceḷi, coldness (= caḷi 2); takke, jack (the tree); taḍu, taḍlu, a thunderbolt (= siḍil; Tu. teḍil; *cf.* Sk. taṭit); tākar, hair, tīre, cloth (= sīre); naṇḍu, a crab (see s. esaḍi, and observe that nān 1 is = ān 1); niccu, cooked rice (*cf.* nuccu?); nēy, ghee (= nēy 2); nēgle, the tongue (= nālige, etc.); pikki, a bird (= pakki); pulli, firewood (= puḷḷe); pūñja, a cock (= puñja, etc.); peni (peṇi?), work (= T. paṇi); pēyya, slowly (*cf.* oyyane); pēri, a male buffalo (*cf.* hōri); poṭṭu, a hen (= hēṭe); poṇaka, a female (*cf.* peṇ, etc.); pore, the moon (= peṟe); pōke, a frog; bugulu, sunshine (= bisilu, etc.); buṭṭu, a hill (= beṭṭu 2); bojja, a stick (= baḍige); manḍu, a bull (*cf.* maṇaka?); mutar, musar, a demon; mera, a tree (= mara 1); meri, a young (= maṟi 2); mēnoji, upward (= mēlake); mo (in mokāynīr, pepper-fruit-water), pepper (= meḷasu, etc.); yāne, an elephant (= āne 2). The corresponding, cognate words in the Tuḷu language and in the Koraga language of the Tuḷu country (which as to its nouns appears to be nearly identical with Tuḷu, so far as the Author of this Dictionary has been able to learn) are as follows: ari, rice; kittali, kittiḷi (Tu.), kittuli (Kor.), an orange; kuri (Tu.), kori (Kor.), a sheep; key, a hand; koḍi, top, point; karmbu, sugar-cane; kamboḷi, a cumley; gāli, wind; śava (Tu.), a corpse (in Kor. puṇa, = K. peṇa, only is used, which appears in Tu. also); saḷi, coldness; teḍil, a thunderbolt (in Kor. also ceḍil); tare, hair; sīre, cloth; deñji, a crab; nocci (Tu., noccu Kor.), a kind of cooked rice (Kor. uses also avuru, auru, *i. e.* K. ōgara); nēyi, ghee; nālayi, nālāyi (Tu.), nālayi, nālay (Kor.), the tongue; pakki, a bird; pūñji, a cock; bēle, work; peraḍe, a hen; poṇṇu, a female; mara, a tree; mari, a young (Tu.); muṇci, pepper; āne, an elephant.

krit lexicographers have attributed to the word is evidently a fanciful one, whilst Dravidian lexicographers deduce it from some native Dravidian verbal theme of the same or similar signification, from which a variety of words are found to be derived; 5) when the signification of the word in the Dravidian languages is evidently radical and physiological, whilst the Sanskrit signification is metaphorical, or only collateral; 6) when native Dravidian scholars, notwithstanding their high estimation of Sanskrit, as the language of the gods and the mother of all literature, classify the word in question as a purely Dravidian one; — when any of these reasons is found to exist, and more especially when several or all of them coincide, I conceive we may safely conclude the word in question to be Dravidian, not a Sanskrit derivative." May it be added that at all events only such words of Saṁskṛita lexicons can be declared to be borrowed from Draviḍa, as will at once be recognised by a Saṁskṛita scholar as foreign or probably foreign constituents of the language. Although the age of a Saṁskṛita or Draviḍa term is to be considered before thinking it to be exotic, age alone cannot be decisive, as may be seen *e. g.* from the ancient Tadbhavas of Saṁskṛita in the mouth of all classes of Draviḍa society.

In the subjoined list of terms probably borrowed by Saṁskṛita from the Draviḍa tongues verbal themes are only so far included as they are necessary to elucidate the connection of some Saṁskṛita and Draviḍa words, as a careful examination of the Saṁskṛita dhātupāṭhas compels one to think that Paṇḍitas *systematically* inserted many Draviḍa verbal themes or roots into them. To settle this a separate disquisition is required, and if satisfactorily done, will remove various doubts still connected with Indo-European philology. The present list is incomplete and partly only suggestive; its chief object is to encourage others to a more thorough research. About the changes of letters some material help will be afforded by consulting the text of this Dictionary[1].

---

1. The interchange of consonants in the Kannaḍa language itself as indicated by grammar and use has to some extent been shown in the Dictionary under the letters of the Alphabeṭ and in other places of the text; the Tadbhavas in Śmd. 30 and 334 seq. are to be noticed especially; and besides the following remarks on the interchange of consonants in Kannaḍa and other dialects, imperfect as they are, may be acceptable :

1, *g* appears as *v* in T. tagei = tave 2; — as *m* in Tu. begar = bemar 3; — as *y* in Te. baḍiye s. baḍige, in T. vāyal, vāyil = bāgil, and in Te. moyilu = mugil; — as *j* (c, s) in T. vājal = bāgil; — and as *s* in sīḷ 3 = gīḷ. See also s. No. 7. — 2, *j* appears as *r̤* in Tu. āji = ār̤u 4, Tu. kañji = kar̤u 1, Tu. tōj = tōr̤, Tu. baji = bar̤i, and Tu. mūji = mūr̤u;—and as *y* in T. mayaṅgu = majaṅgu (s. maṅku). See also s. No. 1. — 3, *ṭ* appears as *l̤* in T. and M. mēl̤i = mēṭi 2. — 4, *ḍ* appears as l̤ in T. maḍgu (s. maggu 1) = mal̤gu, and in Te. māḍki = māl̤ke;—as *r̤* in her̤e = heḍa;—and as *s* in T., M. and Te. vaḍi = basi 1, T. vaḍi = basi 2, and Te. vaḍi = basi 3. — 5, *ṇ* appears as *r̤* in Tu. mōṇe = mōr̤e. — 6, *t* appears as *r̤* in Tu. bēte = bēr̤e;—as *c* in the T., M. and Te. terms s. jane = tane, in macca = matti 1, in cur̤aci = tur̤aci, and in T. cor̤uku = tur̤ubu 2;—as *s* in sappu = tappalu, in sene = tene 2, and in save 2 = tave 1;— and as *l* in jagali = jagati. — 7, *d* appears as *l* in kalaḍu = kadaḍu, and in geli = gedi;—as *r* in karaḍi 1 = kadaḍi (s. Additions), bari 1 = badi 2, and maraḷu 3 = madaḍu;—as *h* in mōhu = mōdu 1;—as *y* in may 2 = mada;—as *v* in M. vādil = bāval;—as *l̤* in hoḷe = Tu. hude, bal̤i 1 = T. vadi, M. mul̤u = mudu 1, and T. and M. mēl̤i (s. mēṭi 2) = Te. mēdi;—as *s* in T. mudalei, M. mudale = mosaḷe, in Te. mīdu = mīsal, and in bede 2 (as connected with bisu 1);—as *g* in M. bādil = bāgil;—and as *r̤* in Tu. ude = or̤e 2, Tu. kedu = ker̤e 1, Tu. nādu = nār̤u 1, Tu, nūdu = nūr̤u 1, Tu. pude = por̤e, Tu. mudi = mur̤i 1, and Tu. mada = mar̤e 1. — 8, *n* appears as .. in Te. venake, venuke = bal̤ika. — 9, *m* (also when initial) appears as *v* in mālu 1 = vālu. See also Nos. 1 and 10. — 10, *y* appears as *m* in T. and M. viyar =

Words noticed by Dr. Gundert (=Gt.) and Dr. Caldwell (=Cl.) have been marked with an asterisk. D. stands for Dravida, and indicates the Kannaḍa word or words in question found in this Dictionary together with the word or words of cognate dialects given under it or them. In the text of the work, Tadbhavas that may be supposed to be originally Draviḍa words, have not been marked out as such. It would exceed the limits of the following discussion to try to systematize the rules Saṁskṛita may have used in adopting D. words.

Words probably borrowed by Saṁskṛita from Draviḍa:

a. Words relating to the body.

1. **āraṭa** flesh. *Cf.* D. **ere** 3 and the cognate terms adduced under it.
2. **impa*** (in nilimpa, a god). Gt. (p. 529) thinks **nilimpa** comes perhaps from D. nil, standing, and **ime,** the eyelid (impa, one with eyelids): "one whose eyelids stand" or one whose eyes do not twinkle.
3. **kakṣa,** the armpit. See No. 240.
4. **kandala,** the cheek. *Cf.* D. **kadapu, kadampu, kanna** 2, **kekke, kenne**. To fix the original idea and root of the D. terms is difficult. Sk. karaṭa, karaṭā, an elephant's cheek; a cheek (Mr. 207), gaṇḍa, a cheek, and especially also the Tatsama galla, the cheek, may be compared. — **kandala,** gold, reminds one of **kanaka,** *q. v.* (Nos. 97. 130). — **kandala,** war, battle, appears to be connected with **kadana,** *q. v.* (No. 353).
5. **kalana, kalala, kalā,** a small round lump, the embryo shortly after conception. *Cf.* D. **kandu** 3. As the leading idea is doubtful, the root is likewise so. Sk. jala, the embryo or uterus of a cow (see s. D. jane), and perhaps also D. **kade** may be compared.
6. **kīlāla,** blood. If this word is composed of **kīla** and **āla,** the first meaning might be "red water", **kīla** being formed of D. **ken,** etc., "redness", and **āla** being "water" (see s. D. **āli** 1, and *cf.* D. **kennīr**). The Nn. (54) gives also the meaning of "redness" to kīlāla, and Mr. (47) that of "a blazing flame". The last one is that of Sk. kīla, kīlā, fire, flame. **kīsa,** the sun, belongs to the same D. root; *cf.* especially D. **kīsu** 2, **kēsu** 2, (kiḍi 1); — **kīlāla,** a sweet beverage, reminds one of D. **sīyāḷa** (sī, sweet, āḷa, water), the sweet water of the cocoa-nut.
7. **kuñja,** a tusk, a tooth. *Cf.* Tu. kūli, kūḷi, a tooth, and D. kōṟe (ṟ frequently becoming j).

---

bemar 1;—as *s* in T. vayiṟu and M. vayaṟu = basiṟ, in T. and M. veyil = bisil, and in T. poy = pusi 1;—as *sh* in M. muṣiṅgu, muṣuṅgu = muyiṅgu (s. muggu 4);—and as *ḻ* in Te. goyyi = kuḻi 2, in M. mayal = maḻal (s. maḻal), M. mayi = maḻi (s. masi), and M. muyiṅgu = muḻuṅgu (s. muggu 4). See also Nos. 1, 2 and 7. — 11, *ṟ*. See Nos. 2, 3, 5, 6 and 7. — 12, *s*. See Nos. 1, 4, 6, 7, 10 and 14. — 13, *ḻ* appears as *sh* in M. muṣuṅgu = muḻuṅgu (s. muggu 4);— and as *s* in T. and M. vaḻi = basi 1, T. viḻei = bisu 3, bese 1, and maḻa 2 = masa 2. See also Nos. 3, 4, 7, 8 and 10. — 14, Regarding the change of initials in one and the same dialect mind also the Tu. words tude, sude, hude (= poḷe, hoḷe), a river; tū, sū, hū, to see; tādi, sādi, hādi, a road (= ಹಾದಿ 1, etc.).

8. **kuñjara,** hair. *Cf.* Tu. **kujal,** the hair of the head. See kuntala (No. 9).

9. **kuntala,** the hair of the head, hair. *Cf.* D. **kūdal,** etc., and Sk. kuñjara (No. 8). The first idea of the word is uncertain; could it have been taken from D. **kuḷa** 1 and **guñju** 2?

10. **kurala, kurula,** a curl. This is D. **kuruḷ** 1.

11. **kē*** (in kēyūra, a bracelet worn on the upper arm). Gt. (p. 520) thinks **kē** is D. **key** 3, etc., kē-ūra literally "that can be put round the arm". For **ūra** *cf.* D. **ūṟu** 2, applying to, etc.

12. **kharu, ghaṭa,** a tooth. Both words are of doubtful origin. **kharu** may be the same as **khara,** if its meaning "harsh, cruel" is considered (*cf.* the cognate reduplications karkara, karkaśa), and may then be compared with D. **kaḍu** 1, etc., **kal** 4. Perhaps D. **kaḍi** 3 and 7 are connected, especially with **ghaṭa.** But could kharu be a misunderstood or corrupt form of D. **halu,** a tooth?—**kharu,** white, reminds one of **karka,** white; fire; a mirror; beauty, for which the so-called Tbh. **kaḷe,** shine, lustre, beauty, (kala, gold), and D. **kaḷa** 4, **kaḷa** 2, **calu** 1, etc., **calli** might be compared.

13. **gaṇḍa,** the cheek. See kandala (No. 4) and galla (No. 14).—**gaṇḍa, gaṇḍu,** a joint, a knot, appear to be borrowed from **gaṇṭu,** said to be the D. Tbh. of granthi (*cf.* also D. **gaṇalu, geṇṇu** 1).—**gaṇḍa,** (gaḍu), a boil; an excrescence of the neck, may represent the same Tbh.

14. **galla,** the cheek (Mhr. gāla). This word is one of the 21 Tatsamas. Mr. (207) has the form of "galle". D. **galle** means also "a lump, a clod" (*cf.* D. kadale, gaḍaṇa); could the leading idea of (kandala, gaṇḍa and) **galla** be connected with "mass, thickness"?

15. **cuta, cuti, cūta,** (guda), the anus. *Cf.* D. **kuṇḍe** and its cognate terms (Tu. also kūdi). It is impossible to fix the first idea either of the Sk. or of the D. terms.

16. **pakṣa,*** the side of anything; a side, a flank (in T. written padja). Gt. (p. 528) compares **pakka** (that in K. at least is a so-called Tbh. of pakṣa) and D. **pagu** (see s. D. pagadi), **pasu** 3. Does he take "side, party, fraction", "half", as the first meanings? Pakṣa, proximity, might have been borrowed from D. **pakke** 2, etc.; but a pakke appears also as D. Tbh. of pakṣa, side. No comparison with D. is admissible, if **pakṣin,** a bird (in T. written padji), is the German "Vogel", as has been supposed by Professor F. Bopp, a supposition accepted by Professors Th. Benfey and M. Williams. (The D. Tbh. of pakṣin is **pakki** or, in the Kuṟuba dialect, **pikki;** Sk. **phuka,** a bird, appears to be nothing but another form of the D. Tbhs.).

17. **para** (in āḍampara, āḍambara, the eyelid). This is D. **paṟe** 4, the eyelid. The **āḍam** appears to be D. **āḍu** 2, moving, playing.

18. **pāli, pālikā,** the tip of the ear; the ear (Nn. 31). *Cf.* D. **pāle** 3, etc., the lobe of the ear, the leading idea of which may have been taken from **pare** 1, etc. ("that is extended or broad").

19. **puta, pūta,** a buttock. *Cf.* D. **pūṟa,** etc. The original idea is "the hind part". The change of **ṟ** into **t** is found in D.

20. **pura,** the skin. *Cf.* D. **pore** 5, etc.

21. **pōḍu,** the bone forming the upper part of the skull. This is D. **ōḍu** 1 (the initial **p** to be explained by D. **ō** 5).

22. **phāla, bhāla,** the forehead. *Cf.* D. **pane** 1, etc. The first idea is uncertain. About the long vowel observe that Sk. **hālu** is **halu** in D. (see No. 31).

23. **maṇḍa,** the head. *Cf.* D. **maṇḍe.** The leading idea may have been taken from D. **maḍu** 1 ("that is joined to"), or from **maṇi** 1 ("that bends").

24. **mukha,*** the face. Gt. (p. 530) appears to be right in translating it by "the forepart", referring it to D. **muk** 2, etc.

25. **mē** * (in mēkhalā, a waist-band, a girdle, etc.). Gt. (p. 529) takes it to be D. **mey,** etc., the body. If the comparison is right, **khalā** may be D. **kala** 1, "that is joined or attached to"; (*cf.* Sk. **kalita** and the D. past participle of **kali** 2).

26 **vasti,** the lower belly, abdomen. *Cf.* D. **basiṟ,** etc. About the change of **ṟ** into **t** see No. 19.

27. **vēra,** the body. This appears to be the **vair** of Kumārila Bhaṭṭa or T. **vayiṟu** (K. basiṟ, etc.; see s. No. 26).

28. **śaya,** the hand. *Cf.* D. **kay** 3, etc.

29. **śiṁhāṇa, śiṅghāṇa, siṁhāṇa, siṅghaṇa, siṅghāṇa,** the mucus of the nose. *Cf.* D. **simbaḷa, sumbaḷa.** The root of the words may perhaps be **siḍi** 3, or **sin** 1, or **siṟumbuḷ.**

30. **śukti,*** a curl on a horse's neck. Cl. (p. 461) compares T. **cuṟṟu** (*i. e.* D. **suttu** 2), anything round. *Cf.* D. **suḻi** 3.

31. **hālu,** a tooth. This is D. **halu** 1, etc. *Cf.* Nos. 12. 22.

b. **Words relating to animals.**

32. **āru,** a crab. *Cf.* **ēḍi** 1. D. initial **ā** occasionally takes the form of **ē,** as in **āḍu** 3 (= ēḍu), in **ār** 4 (= ēru), and in āva (= ē 5).

33. **āla** (in arāla, an elephant in rut, and in ālāna, the post to which an elephant is tied; the rope that ties him). This word appears to be D. **āne** 2, an elephant, q. v.; *cf.* Sk. **ēla** (No. 36). The **ara** in arāla may be D. **aḻ** 4 or **aḻi** 2, destructiveness, so that arāla would mean "a destructive, vicious elephant". The **āna** in ālāna may be derived from **ān** 2 or **āḷ** 1, and mean either "that is joined to" or "that holds".

34. **ēḍa,*** a kind of sheep; **ēḍaka,*** a kind of sheep, a ram, a wild goat; **ēlaka,** a ram. Gt. (p. 519) is right in comparing D. **āḍu** 3 and translating the first two terms by "the playful", the root being **āḍu** 1. ēlaka is but another form of ēḍaka; *cf.* the so-called Tbh. **ēḷaga.** Regarding the ē *cf.* No. 32.

35. **ēna,** a kind of deer or antelope. This is a contracted form of D. **eraḷe,** etc.

36. **ēla** (in ēlavālu, the fragrant bark of Feronia elephantum). It doubtless is D. **āne** 2, an elephant; *cf.* āla (No. 33). **vālu** appears to be D. **bēla,** Feronia elephantum (see No. 116). — **ailēya** (from ēla), "that relates to the elephant", is according to the Dictionaries the same as ēlavālu. — **airāvaṇa, airāvata,** Indra's elephant, is no doubt somehow to be derived from ēla = D. āne 2.

37. **kakṣa,** a buffalo. See No. 240.

38. **kaṇabha,** a kind of fly with a sting. *Cf.* D. **kaḍaja, kaṇaja,** a wasp, a hornet (of D. **kaḍi** 3).

39. **karaṭa,** a crow, and **karaṭa,** a frog, are derived from D. **kare** 1, and mean "a crier, crower or croaker".

40. **kāka, kāga,** a male crow, **kākī,** a female crow. *Cf.* D. **kāge,** etc.; **kā** 3, **kāvu** 3. As Saṁskṛita, in the Amarakōśa alone, has nine other names for the crow, it is certain that kāka, kākī, and kāga have been borrowed from D. wherein **kāge** and its dialectical forms are the only names for the crow, that is so very common also in the South of India.

41. **kīra, cimika, ciri,** a parrot. *Cf.* D. **giṇi** 2, **giḻi,** the sound **kil,** and the verbs **kiṟacu, kīḻir** 1, **kīṟu** 1, **ciṟ.**

42. **kunta,** a small animal, an insect. *Cf.* **kunni** 1, **kuṟu,** etc.

43. **kurkuṭa, kukkuṭa,** a cock, a wild cock; **kukkuṭī,** a hen. *Cf.* D. **kuk, kural, koral, kūgu** 1 and 2, and also Sk. kurkura (No. 44). There is the Sk. verbal theme **kur,** to sound, that has apparently been formed of the T. and M. verbs adduced s. kurkura. Kurkuṭa (contracted into kukkuṭa) is either a reduplication of a kuṭakuṭa, or more probably a composition of kur, sound, cry (*i. e.* T. kurai) and D. kuṭa, beater, utterer (cry-beater or -utterer, *i. e.* crier, crower). The present and only D. word for a cock, a fowl, is **kōḻi,** q. v., which bird is found wild in the southern jungles. **kōḻi** is of course a contraction of some ancient D. term, and kurkuṭa and kōḻi certainly are cognate.

44. **kurkura,*** a dog. Gt. (p. 519) makes it a reduplicated form, derived from M. **kure,** T. **kurai,** to sound, to make a noise. See the so-called Sk. verbal theme kur s. kurkuṭa (No. 43).

45. **kūṭa,** a horn. *Cf.* D. **kombu** 2, **kōḍu** 5, **kōḻ.** The root is D. **kuḍu,** crookedness. — **kūṭa,*** an ox whose horns are broken. Gt. (p. 521) thinks that this word is the remnant of a D. negative verb; but there is no negative verb in D. (*cf.* D. **a** 5). Let it be suggested that this kūṭa may rest on D. **kūḷe** (kūḷe) 2, or on D. **kuṟu,** etc.

46. **kōka, kōkila,*** the cuckoo. This bird is very common in South India. Gt. (p. 519) is right in deriving kōkila from D. **kūgu** 1. *Cf.* D. **kava** 3, **kukil** 1 and 2, **kuvi** 2, and the so-called Tbh. **kōgile.**

47. **gaḍi,** a young steer; a lazy ox; **gali,** a strong but lazy bull. It is not impossible that the two terms are connected with =. **kaḍasu** 2, or **kaḍi** 1, or **gaṭṭi,** or **gaṇḍa.**

48. **garuḍa,*** the mythical eagle. Cl. (p. 478) compares T. **kaḻugu,** an eagle. *Cf.* also T. **kaḻu,** Tu. **karu,** an eagle; Te. **kañcu** a sort of hawk.

49. **gardabha,* khara** an ass. Cl. (p. 468) compares T. **kaḻudai,** an ass. See D. kaḻte. The final **bha** of gardabha may have arisen from a D. sign of the nominative. The original idea of kaḻte is uncertain. Gardabha appears in Mahratta as gāḍhava.

50. **gōṇa,** an ox; (**khapura,** a male buffalo). *Cf.* D. **kōṇa,** a male buffalo. Sk. **gavala,** the wild buffalo, if not derived from gava, gō, might be connected. Kōṇa is a contraction of some unknown form; its leading idea cannot be fixed.

51. **gōdhā, gōdhi,** an iguana. That "lizard" was the first meaning might be guessed from gōdhikā in gṛihagōdhikā, the small house-lizard, and then D. **gavuḷi** (gavuḷi) might suggest itself for comparison. In Mhr. ghōrapaḍa is a word for the iguana.

52. **ghuṇa, (kiṇa),** a particular kind of insect found in timber. *Cf.* D. **goṇṇe** 1.

53. **ghūka,** an owl. *Cf.* D. **guk, gū, gūgi,** etc.

54. **ghōṭa,*** (Mhr. ghōḍā), a horse. Its D. Tbh. is **gōḷa** or **ghōḷa.** Both Gt. (p. 520) and Cl. (ps. 470. 520) compare Te. **guṟṟa,** a horse, and D. **kudure,** etc., a horse, which they derive from T., M. **kudi,** to leap. See D. **kuduku** 1.

55. **cīrī, jhijjī, jhirī, jhillī, jhīrikā, jhīrukā,** a cricket. See D. **gīṟu** 3, **cīṟu** 2, **jīṟu.**

56. **jalikā, jalukā, jalūkā, jalōkā, jalaukas, jalaukā,** a leech. These terms, if Saṁskṛita, are unquestionably to be derived from jala, water, but give only a vague idea of the characteristics of the leech, an animal that abounds in South India. The Śabdamaṇi-darpaṇa says that **jiguḷi, jiguḷe** are the D. Tbhs. of jalūkā. It would have been apparently much better to say that jalūkā, etc. were incorrect or fanciful forms of D. jiguḷi, etc., which are so easily and naturally derived from D. **jigi** 1, etc., glutinousness or slipperiness being the leading idea.

57. **nakra,** a crocodile, an alligator. This is D. **negaḻ,** etc. The leading idea is not clear. For another **nakra** see No. 328.

58. **pallava,** the young of an elephant (Nn. 130). This appears to be the same as D. **palla** 1, **ava** (instead of **a** 3) being added to **pal,** a tooth.

59. **palli,** a small house-lizard. This is D. **palli, halli** 1. Palli has got its name probably from its well-known sounds; *cf.* D. **padaṟu, parisu** 2, **paṟe** 1, **pala** 2, and **palumbu.**

60. **pāli,** a louse. *Cf.* D. **pēn** 2, etc. (**ā** standing for **ē**; see No. 32).

61. **piṅga,** a young animal. *Cf.* D. **piñju** 2, **piḷḷe.**

62. **pillakā,** a female elephant. *Cf.* D. **piḍi** 4.

63. **pīlu,** a worm, an insect. *Cf.* D. **puḻu** 1, etc.

64. **puṇḍra,** a worm. *Cf.* D. **puḷa** 1, etc.

65. **pulaka,** any kind of insect or vermin infesting animals. *Cf.* D. **puḷa** 1, etc.

66. **pēcaka,** a louse. *Cf.* D. **pēn 2, pēsike.**

67. **prū** (in kaṭaprū, a worm). *Cf.* D. **puḻu 1,** etc.

68. **balaka, balākā,** a crane. This is a corrupt form of D. **beḷḷakki** (s. beḷ 1).

69. **biḍala, birāla, bilāla, viḍāla, virāla, vilāla,** a cat. *Cf.* D. **bekku, berku.** The leading idea is doubtful.

70. **marka, markaṭa,*** an ape, monkey. Gt. (p. 519) thinks that markaṭa is D. **mara,** tree, and **kaḍa,** passing over, "tree-jumper"; but he has overlooked that marka too means "an ape". It appears to be certain that **marka** is the same as D. **maṅka,** the foolish or apish one; see maṅku. This word maṅku is connected with D. **mara 3,** etc., **maruḷ 1,** etc., and its original form may have been **maraku** or **maruku,** contractable into **marku. maṅga,** monkey, (apparently another form of maṅka), is a word quite common in D. — **markaṭa** would be marku (*i. e.* maṅku), foolishness, and D. aṭa, playing, "that plays about foolishly". — **marka,** a demon or spirit presiding over various sicknesses of childhood, seems to be the above **marka** with a transitive meaning, "that confuses or bewilders"; *cf.* D. **maruḷ,** etc., a demon.

71. **mācala,** a crocodile. *Cf.* D. **masaḷe, mosaḷe,** and see musalī (No. 74).

72. **mīna,*** a fish. This is D. **mīn,** etc. Gt. (p. 529) derives mīn from D. **miñcu 2,** etc., to glitter. He is probably right, though **mī 1** might also be thought of.

73. **muktā,*** a pearl. Gt. (p. 529) arguing that the Tamiḻ fishermen had not waited for the Ārya tradesmen to give a name to the most precious object caught by them in their profession, believes that the Āryas adopted the now so-called D. Tbh. **muttu** (mōti 1), a pearl, and attached an etymology to it that somehow suited their own ideas. He thinks muttu to mean "the first or best" (of gems), connecting it with D. **muttu 4.** D. **muḻku,** however, may be compared, and the meaning be "the immersed one"; but as the original idea cannot be fixed, one must be content with saying that muktā appears to have been borrowed from D.

74. **musalī,** the house-lizard. This word, no doubt, is connected with D. **masaḷe, mosaḷe.** The circumstances that the D. terms mean "alligator" (probably having been used by the Āryas in jest for the house-lizard), and Sk. **mācala,** an alligator, appears to be but another form of D. **masaḷe** (see No. 71), go to indicate that musalī is originally not Sk.

75. **mēka,** a goat. *Cf.* D. **mēke, mē 3, byā.**

76. **valgula,** a flying fox. *Cf.* D. **bāval,** etc. The animal is a common pest in South India.

77. **śalaka,** a spider. *Cf.* D. **seladi,** if Sk. jālika is not connected.

78. **śira, śīna, śīra,** a large snake. This is the very common D. **kēre.**

79. **sēdhā,** a porcupine. It is not impossible that this word has been formed of D. **ēdu 1,** etc.

80. **hālinī,** a sort of large house-lizard. It appears to be connected with D. **palli** (see No. 59), which in Mhr. is called **pāla.**

81. **huṇḍa,** a tiger. This word strongly reminds one of D. **puli, huli,** a tiger. Puṇḍarīka, a tiger, may be compared. It is impossible **puli** (huli) is connected with the idea of yellowish, beautiful colour, in which case *cf.* the terms s. D. **pole;** to these Sk. **puṇḍa, puṇḍarīka,** and **puṇḍra,** are likely to be related.

82. **hēramba,*** a male buffalo. Gt. (p. 519) is right in deriving the term from D. **emme,** etc.

c. **Words relating to plants.**

83. **arka,** a plant with a white milky juice, Asclepias gigantea. D. **erke, ekke,** etc. are its so-called Tbhs. The idea in Sk. may refer to its flower and denote "that has rays"; but the plant is common over the whole of South India and its name in the mouth of all people, so that it is improbable the name has been borrowed by D. As the leading idea is not evident, any attempt to find the root of the word must prove unsuccessful. — **arka,** copper. This term appears to be connected with D. **ere** 1 and 3.

84. **ēraṇḍa,** Ricinus communis. *Cf.* D. **haraḷu** (which may take the form of araḷu). It is to be observed that Sk. has no short **e,** and that D. **e** may be substituted for **a** (*cf.* D. aḍe 15, an 1), so that ēraṇḍa would have arisen from an eraḷu.

85. **ēlā,** cardamoms. This word cannot be Saṁskṛita, as the spots where cardamoms grow, belong to the true D. country, cardamoms were used by the Draviḍas before the arrival of the Āryas, and the word exists in D. without a synonym. In D. the word (ēla, ēle, yāla) is always used with the addition of **akki,** rice, etc., as **ēlakki, yālakki,** and (in T.) **āñji,** whence the Mhr. (and H.) forms of ilācī, ilāyacī, ēlacī, and ēlācī arose. The cardamom plant grows best in thick jungles where elephants roam about or used to do so, and it is not impossible that for this reason the Draviḍas called its fruit "the rice of the elephant". See **āla** and **ēla** (Nos. 33 and 36).

86. **kakṣa,** a dry wood, a forest of dead trees. *Cf.* D. **kaṭṭe** 2.

87. **kaṇṭaka,** a thorn; **kaṇṭin,** name of several thorny plants. The root of these terms appears to be D. **kaḍi** 3, or perhaps **keraṇṭu.** *Cf.* the so-called Tbhs. of kaṇṭa 1, kaṇṭi 1.

88. **kanda,** a bulbous root. *Cf.* D. **gaḍḍe** 1, etc., **geṇasu, geḷasu,** and also **kade.**

89. **karīra, karīra,** the shoot of a bamboo. These words are D. **kaḷile.** *Cf.* the terms s. D. **key** 5.

90. **kānana, kāntāra,** a wood, a forest. There is no proper root in Sk. to derive these words from. They may have been formed of D. **kāḷ** 1, etc.

91. **kāṣṭha,** a piece of wood or timber, a stick; wood or timber in general; **kāṣṭhikā,** a small piece of wood. The so-called Tbhs. are **kaḍḍi** and **kaṭṭige.** Kāṣṭha appears to be D. **kaḍita** or **kaḍata,** that has been cut, of D. **kaḍi** 4. *Cf.* also D. **kāṭu.**

92. **kuṭa, kuṭha,** a tree. These are other forms of D. **giḍa.**

93. **kuṭmala, kuḍmala, kudmala,** a bud. These words appear to be composed of D. **kūṭa** 1 or **kūḍu** 2 and **mala** (*i. e.* D. **malar** 3, a flower), "a shut or undeveloped flower".

94. **kēcuka, kēmuka, kacu, kacvī,** a plant with an esculent root, Arum colocasia, etc. *Cf.* D. **kesu,** etc.

95. **guccha, guñja, gutsa,** a bunch, a bundle, a bunch of flowers, a cluster of blossoms. *Cf.* D. **kottu** 2, **gutti, gudi** 3, **goñcal, goñci, gone, gole** 2, the so-called Tbhs. **kuccu, koccu,** and the terms s. **kude.**

96. **guñjā, ciñcī,** the shrub Abrus precatorius; its berry forms the smallest of the jeweller's weights. The leading idea seems to be that of "smallness". See the so-called Tbhs. **guñji,** etc., and *cf.* D. **kunni** 2, **gujja, gujju** 2, **guñju** 1, **cuñcu** 2, **kiṟu** 1, **kuṟu, ciṟu.**

97. **campaka,* campa, kanaka,** a tree bearing a yellow fragrant flower, Michelia campaka; its flower. Gt. (p. 518) is right in deriving **campaka** from D. **can** 1, etc., redness, golden colour, as the flower at once suggests that derivation. This is corroborated by **kanaka** which comes from that D. root in its form of **ken,** etc.

98. **ciñcā,** the tamarind. Although the initial consonant of this word offers some difficulty, it appears to be another form of D. **punise** which is formed of D. **puḷi,** sourness. Regarding the initial compare the D. tippali s. pippali, and mind that Tu. hude (K. hoḷe), a river, appears also in the forms of tude and sude.

99. **jhaṭi,** a small tree. This is D. **giḍa,** etc.

100. **tāmarasa,** a red-coloured lotus. This term is evidently connected with **tāmra,** copper; a coppery red, which is to be derived from D. can 1, etc. *Cf.* D. **tāmare, tāvare.**

101. **tāla,** (Mhr. tāḍa), **tala,** the palmyra. These words must have been borrowed from D. tāḷ 1. The leading idea is not clear.

102. **nāraṅga,*** the orange. Gt. (p. 519) derives it from D. **naṟu, nāṟu,** smell. — **nāgara, nāgaraṅga,** the orange. If these two terms are to be derived from the same D. words, the various changes the letter **ṟ** can undergo, are to be considered (*e. g.* ṟ = d, and d = g). Nāgara might then be nothing but D. **nāṟal** or **nāṟalu,** smelling; that smells, is full of fragrance. [*cf.* Tu. nāraṅgāy = lime fruit].

103. **panasa,* palasa,* phalasa,** the jack. *Cf.* the so-called Tbhs. **palasu, halasu.** Gt. thinks the words are related to D. **pala,** much, many (p. 519) that is connected with **pare** 1 and 3. His leading idea is not easily perceivable. Does he think of the numerousness of fruits on a jack tree? May it be suggested that perhaps D. **pane** 1, a pointed tooth, is at the root of the terms, referring to the jack fruit as covered with nail-like points (*cf.* Sk. kaṇṭakaphala). In Tuḷu and Koraga **palasa** appears as pela.

104. **palāṇḍu,*** an onion. Gt. (p. 519) sees D. **pala,** much, many, in it. It seems preferable to think of D. **pare** 4, etc., the scale or coat of an onion. **aṇḍu** may be D. **aṇḍu** 1, the meaning of palāṇḍu being "a going to or combination of coats". But the word might also be looked upon as a contraction of **pare-paṇḍu,** a coat-fruit (see Te. s. paṇ 2).

105. **pallava**, a wood. *Cf.* D. **paḻuva**, etc.

106. **pāli**, ginger in its undried state (Nn. 31). *Cf.* D. **alla** 2 (initial p in pāli being a spiritus lenis, see D. **a** 16).

107. **pippali,*** long pepper. Gt. (p. 519) takes the word to be pippala and explains it by "great, excellent fruit", D. **piri** being "great". Upon this derivation not much dependence can be placed. A D. term of pippali is **tippali** (see No. 98). If this could be the original form, D. **tin** 2, irritation, might be thought of, in which case however the leading idea could scarcely have been 'taste' with which tin does not appear to be connected.

108. **pilu**, grass (Nn. 126; Mr. 489). This is D. **pul**, etc.

109. **punnāga,*** the tree Rotleria tinctoria, from the blossoms of which a yellowish dye is prepared. Gt. (p. 518) is right in deriving the word from D. **pon**, etc., gold. *Cf.* D. **punnike, ponne**, etc.

110. **puṟpa, puṣpa,*** a flower; the menstrual flux. Gt. (p. 527) thinks the word comes from D. **pū**, to flower; Cl. (p. 474) doubts it, and prefers to derive that verb from Sk. **phull**, to flower, comparing Mhr. phūla, a flower (*i. e.* Sk. phulla). But phull does not exactly explain the form of puṟpa. **puṟpa** appears to represent an original **pulpa** and to be somehow connected with D. **pul**, grass (probably "that is coloured"). This leads to D. **pole**, that is coloured: menstrual flux, the terms adduced under which sufficiently explain puṟpa. The D. words for "flower" are **puvvu** (*i. e.* pulvu?), etc.

111. **phala,*** a fruit, fruit. Gt. (p. 519) and Cl. (p. 484) suspect this word to come from T., M. **paḻu**, to grow old; to ripen (see s. D. **paḻa** 2), and to be identical with D. **paṉ** 2, etc., a ripe fruit. If, however, all the Indo-European words compared by scholars with Sk. root phal are really cognate, phala is not connected with D.

112. **bīja, vīja**, seed. This word has been formed of D. **biḻtu**, etc., of **biḻ** 1, **biḻ** 1. *Cf.* bindu (No. 160).

113. **marica, marīca, vēllaja**, black pepper. Gt. (p. 519) says that marica is connected with Te. **miriya** and T. **miḷagu**, black pepper. There cannot be the least doubt about it. See D. **meḷasu**, etc. Marīca and vēllaja (not to be derived from a vēlla) are identical with marica. The leading idea is unknown.

114. **malli, mallikā**, the Arabian jasmine. The jasmine is a wild-growing and generally cultivated plant in South India, and commonly known as **mallige**. It is so to say *the* flower, and its name appears to have been formed by contraction of D. **maral** 3, a flower.

115. **mā** (in mākanda, the mango tree). This is D. **mā** 2.

116. **mālūra**, Feronia elephantum. This appears to be a corrupt form of D. **beḷala**, etc. The D. form **bēla** probably is the same as **vālu** in ēlavālu (see No. 36).

117. **mukula**, a bud. Gt. (p. 530) is right in connecting it with D. **mugi**. The verb **muguḷ** is still more closely related. See the so-called Tbh. **muguḷ**.

118. **mudgara,** a bud. This may have been formed of D. **musuku** or **musuṛu.** *Cf.* also D. mogge 1.

119. **mūla,*** a root. Gt. compares D. **modal** (mudal), etc. (p. 529), of which it doubtless is a contracted form.

120. **late,** a plant of any kind; a creeping plant. It is one of the 21 Tatsamas, and probably formed according to the common Te. rule which places an initial vowel that precedes a liquid, after this liquid and alters it according to convenience (see vrīhi No. 126, rātri No. 406, and rūpa No. 407). In the case of **late,** as will be seen, the vowel has not been changed, for the word appears to have arisen either of D. **aḍar,** to climb, to ascend (as creepers or flowers), or of **alar,** to spread, to open, to blossom, the nouns being either aḍarte or alarte, and following the Te. rule, either ḍarte or larte. The elision of the letter **r** that in this instance has taken place in late, is seen *e. g.* also in D. **baduku** 1 and 2. Regarding the interchange of letters **ḍ** and **l** also in D. *cf. e. g.* kadaḍu and kadalu.

121. **varuka,** a species of inferior grain. *Cf.* D. **baragu.**

122. **vidula,** a sort of reed or ratan; **bidala, vidala,** a split bamboo; a bamboo (in Mahīdhara's vaṁśavidāriṇī = bidalakārī). *Cf.* D. **biduru,** etc., a bamboo. It is probable that the meaning "ratan" of vidula has, in ancient times, originated in an accusable mistake or in generalization. *Cf.* vētra (No. 124).

123. **vēṇu,** a bamboo. For this D. **bidanu** (Te. **vedaru**), a bamboo, is to be compared. Regarding the form observe that madana becomes mayana and mēṇa.

124. **vētra,** a cane, the ratan. It is not improbable that this word was originally a Sk. Tbh. of Te. **vedaru,** T. **vedir,** a bamboo, if the remark made s. vidula (No. 122) is considered. D. **betta,** a cane, though in common use, is a true Tbh. of Sk. vētra.

125. **vēra*** (in śṛiṅgavēra, hrīvēra) is unquestionably D. **bēr,** etc., a root. See Gt. p. 518.

126. **vrīhi,** rice. This term being without a perceivable root in Sk., is no doubt connected with D. akki (or arki, T. ari, ariji; M. ari; Tu. ari) and Te. vari. The syllable **vrī** is, according to the Te. rule given above s. late (No. 120), the same as Te. **vari,** and the syllable **hi** has been formed of the K. and Tu. **ki** and the T. **ji.** In common T. the Sk. word vrīhi is written **virigi;** T. **g** often stands in place of **h.**

127. **śimbi, simbi,** a legume, a pod. These words appear to be connected with D. **sippe,** covering, shell, from root **kiṛ,** q. v.

128. **śuṇṭhi,*** dry ginger. Gt. (p. 518) derives this term from D. **suruḷ;** *cf.* D. suruṇṭu. In T. dry ginger is called cukku, cucca, cuccu, cuṇḍi, coṇḍi, conṛi; *cf.* D. surku 1 (= T. curuṅgu).

129. **hallaka,** the red lotus. *Cf.* D. **ābal, āval, āla** 2, and see D. **a** 16.

d. Words relating to metals.

130. **kanaka, kandala, kala** (Ct. I, 47), **kāñcana,** gold. There is the Sk. verbal theme **kan,** to shine (*cf.* D. kāṉ 1), for which, however, there are no authoritative references. The D. terms for gold are **cini, cinna, cinni,** which are related to **can** 1, etc. *Cf.* D. **keṅka, keñcu, ken,** etc.

131. **karcūra, karbura, karbūra, karvura, karvūra,** gold. These terms remind one of D. **kaḍavara, kasavara,** gold, which, however, are now used only in poetry and are of doubtful origin; is Sk. **kaḍāra,** tawny, related? D. **karbuna,** (s. kar 1), the black metal, *i. e.* iron, which in form is nearly identical with the above Sk. words, can apparently only be adduced on account of the syllables **bura, būra, vura, vūra,** (cūra), which probably are D. **piṇa, puna,** etc., metal. The syllable **kar** of the Sk. words may possibly be referred to D. **can** 1, etc., **can** 2, etc., **kara** 1, kaḷe (lustre), **kaḷa** 2.

132. **kāṭha, kānta,** a stone, a rock. With these terms **kaṭhara, kaṭhina, kaṭhōra,** hard, are connected, which refer to D. **kaḍadu** 6, **kaḍu** 1, etc., **gaṭṭi, gaḍacu, gaḍusu.** *Cf.* D. **kaḍal** 1, **kaṇi** 5, **kal** 4, etc., **kāḍu** 1.

133. **tāmra,** a coppery red colour; copper. In D. this word appears as **tāmbra, cambu, cembu, combu;** it is called also **kisǔvon,** the red metal (see s. kisu 2). The word is doubtless founded on D. **can** 1, etc., **kisu** 2, etc.

134. **piṇḍa,** iron. This term may refer to D. **piṇa,** metal, if the meaning intended is not "lump, ingot". — **piṇḍa,** a lump; a heap, etc. appears to be connected with D. peṇe 1.

135. **bhīru, bhīlu,** silver. These words appear to be D. **beḷḷi,** from **biḷi, beḷ** 1. Could D. **piñjari,** silver, also be connected? (*cf.* No. 158).

e. Words relating to various natural objects, etc.

136. **aṭavi,*** a jungle. Cl. (p. 454) connects the term with D. **aḍar,** to be joined, to be crowded, etc. *Cf.* the so-called Tbh. **aḍavi,** and D. **aṭṭu** 2, etc.

137. **ari,** the wind. *Cf.* D. **eral** 1, etc.

138. **ulkā,** a fiery phenomenon in the sky; a meteor; a firebrand; fire. *Cf.* D. **uḷku** 3 and 4.

139. **kaccha,** the bank of a river. See No. 241.

140. **kajjala,** a cloud; lampblack. The first meaning may be based on D. **kaḍ,** etc. and **jala,** water; the second one is derived from D. **kaḷgu,** that is to say from its verbal noun **kaḷgal,** the state of being black (*cf.* also kāḍige).

141. **kadali,** darkness (Nn. 43). *Cf.* D. **kattale,** etc.

142. **kuṭhēra,** fire. This appears to be another form of D. **soḍar** (Tu. **tuḍar, tuḍār**).

143. **kuṇḍa,*** a hole; a pit; a pool. Gt. (p. 521) is right in comparing this word with D. **kuḷi** 2. *Cf.* also Sk. **kūpa, kūma.**

144. **kūla,*** a pond. Cl. (p. 456) and Gt. (p. 521) refer the word to D. **koḷa** 2 (kuḷa), which may be right. They think **koḷa** or **kuḷa** comes from T., M. **kuḷi,** to bathe; this is wrong, as koḷa means "a hold, a reservoir" (of **koḷ** 1, etc.; *cf.* **kuḷa** 2, **kuḷu**). Kūla might also be referred to D. **kuḷi** 1 and 2; *cf.* Sk. **cūḍā,** a small well, and **cuṇṭi,** etc. (No. 150).

145. **kēdāra,** a field. This is related to D. **key** 5. It might even be disjoined as **keyda** (or **kēda,** worked, tilled, fr. D. **key** 2).—Tbh. **āra** 2 (or āḷa), and mean "tilled ground".

146. **khadira, khidira, (cadira),** the moon. These words are probably formed of D. **kadir,** etc., as are also **cidira,** fire; **cudra,** a ray of light (but *cf.* also C. **curcu** 2).

147. **khaluj,** darkness. This term may be connected with D. **kaḷtale,** etc.

148. **ghaṭṭa,** a ghaut, is one of the 21 Tatsamas, and in D. generally pronounced as **gaṭṭa;** it is to be derived from D. **kaḍadu** 5.

149. **gaḍa,** a moat, a ditch. *Cf.* D. **kadaṅgu** 3, etc.

150. **cuṇṭi, cuṇḍhi, curi, cūḍā, cūtaka,** a small well. The terms are related to Sk. kuṇḍa (No. 143), kūla (No. 144), and D. **kuṇi** 2, **kuṇṭe** 2, **kuḷi** 2, **guṇi** 1.

151. **jaḍa, jala,** cold, frigid, chilly; cold, frost, winter; water. *Cf.* D. **caḷi** 2, **tan,** etc. For "water" D. **jani** might be thought of. — **jaḍa, jala,** senseless, stupid, apathetic, etc. *Cf.* D. **caḷi** 1. (Jaḍa and jala have been referred to the Indo-European languages by eminent scholars; the comparison with D. is only suggestive).

152. **taṭit, taḍit, taḷit,** lightning. *Cf.* D. **siḍil** 2 (Tu. **teḍil,** Kuṟuba **taḍlu**).

153. **titha,** fire. For this see s. D. **cūpu** 1, and **tī** 1 and 2. [Tu. tū or sū = fire].

154. **tīra,** shore, bank; margin, brink, edge. This is a pure D. word which comes from **tīr.**

155. **tōya,** water. It is not impossible that D. **tuy,** etc. are connected with this word.

156. **nala,** smell, odour. This is D. **naṟu,** etc.

157. **nīra,** water, has been borrowed from D. nīr. The original idea is uncertain; might D. **negaḻ** 2, **(nigaḻ, nigar)** be thought of, so that the meaning would be "that shines or is bright"?

158. **piñja,** the moon. This word rests on D. **peṟe,** the letter **ṟ** having been changed into **j** (as *e. g.* in Tu. **āji** = K. **āṟu,** six).

159. **puri, puṇḍra** (Nn. 68), a river. *Cf.* D. **pura, ponal, poḻe** 1.

160. **bindu, vindu,** a drop. This has been derived from the Sk. verbal themes **bid, bind,** to split; to divide; bindu "that is split off or detached". If the themes are ancient, genuine Sk., the derivation appears to be right. But D. **biḻtu,** that falls or drops down, suggests itself for comparison (see No. 112).

161. **bila, vila,** a hole (as of a mouse, snake, wild beast, etc.), hollow, cavity; a gap, pit, chasm; an opening, aperture. The term is one of the 21 Tatsamas. In Sk. it appears also as

billa, villa, which are the original forms, as **bila** or **billa** come either from D. **biḍu** 1 or from **biri** 1 (the verbal nouns being **biḍal** or **biriyal,** of which billa, not bila, arises first). Sk. verbal themes **bil, bhil, vil,** to split, break, divide are probably borrowed from the mentioned D. verbs and not equal to bhid.

162. **bhūka,** a cavity, hole, chasm. *Cf.* D. **bokke** 2 (**poṭṭare, pōr** 3, **pōḷal;** it is not impossible that bhūka is another form of D. **biḍuku** of biḍu 1 which in Tu. appears as buḍu). — **bhūka,** the source of a stream, a spring, is D. **bugge.**

163. **maru,** a mountain, a rock. This appears to be connected with D. **maraḍi,** etc.

164. **mala,** a forest (Nn. 22), **malaya,*** N. of a mountain range; a garden; a celestial grove. **māla,** a forest or wood near a village, are based on D. **mala** 4, etc., the root probably being **male** 1. See Gt. p. 518.

165. **maskari,** the moon. This term may have been formed of D. **mase** 2, lustre, shine.

166. **mudira,** a cloud. This is D. **mugil** (**d** = **g,** as in M. **vādil,** a door = K. **bāgil).**

167. **vaiśākha,** the name of a month, April-May. It is conventionally derived from viśākha, branchless; having spreading branches. Its D. Tbh. is said to be **bēsage.** It seems as if vaiśākha were a fanciful derivation from D. **bēsage,** q. v.

168. **śāda,** mud. This is a formation of D. **kesaṟu,** under which *cf.* especially the T. and M. The change of letter **ṟ** into **d** is frequent in D. (see *e. g.* the Tu. s. D. maṟe 1 and 2).

169. **śuṣa, śuṣi,** a hole; **śuṣira,** a hole; a wind-instrument. These terms are probably connected with D. **kuḻi** 2, **koḍe** 2, **koḷal, koḷavi.** — **śuṣira,** fire, reminds one of D. soḍar (of suḍu; *cf.* No. 142).

f. Words relating to colours.

170. **kar** (in karṇāṭaka No. 182, karpaṭa No. 243) means "blackness". *Cf.* Sk. kajjala (No. 140), kambala (No. 242), and D. **kar** 1; see also No. 355.

171. **kaṣāya,** red; brown; the red colour. *Cf.* D. **kisu** 2, etc.

172. **kāla,* kṛiṣṇa,** black; a black colour. Gt. (p. 520) and Cl. (p. 501) derive kāla from D. **kāḷ** 3. *Cf.* D. **kad,** etc., **kandu** 6, **kari** 3, **kare** 7, **kaṟe** 1, **kargu** 2 and 3, **karpu, kaḷgu, kāgu, kāḍige, kāḍu** 3, from which themes probably also kṛiṣṇa is derived.

173. **cōkṣa,*** beautiful, pleasing; pure, clean. Gt. (p. 527) refers this word to D. **cokka.** See D. **can** 1, etc., and *cf.* No. 176.

174. **nīla,*** of a dark colour; dark-blue or black; darkness. Gt. (p. 522) gives nīla the meaning of "shade" and compares D. **neḷal (niḻal).**

175. **phalgu,** reddish, a red powder. *Cf.* the terms s. D. paḷapu.

176. **śōṇa,*** red, crimson. Gt. (p. 527) and Cl. (p. 471) consider this (like cōkṣa) to be derived from D. **can** 1, etc. For the D. theme can 1, etc. *cf.* also kanaka (No. 130), gavēruka (No. 370), campaka (No. 97), tāmra (No. 133).

g. Words relating to men, etc.

177. **ari,** a pious man. If this is not a corruption of arya, *cf.* D. **aṟa** 2. — **ari,** a master. If this is not a Tbh. of arya, *cf.* D. **eṟe** 1.

178. **arka,** a learned man. *Cf.* D. **aṟi** 1, **aṟike.**

179. **āli,*** a woman's female friend. Cl. (p. 455) compares Te. **ālu,** a woman, a wife (see s. D. āḍaṅgi). Perhaps D. **āḍi, āḷi** 1, in the sense of "a person with whom one plays, a play-mate", might be thought of.

180. **uruṇḍa,*** name of a demon. Gt. (p. 518) thinks the word means "the round or rolling one". *Cf.* D. **uruḷ** 1, etc.

181. **ōḍra,** name of a people and country, Orissa. See the note s. **ōḍra** in the text of the Dictionary.

182. **karṇāṭa, karṇāṭaka,*** the Kannada country; a man of the Kannada country. The words are composed of D. **kar** 1, blackness, and **nāṭa** 1, q. v., etc., and mean "the black country" *i. e.* the country that chiefly consists of black soil, etc. See Gt. p. 518, and **kannaḍa** s. D. **kan** 2.

183. **kali,** a hero. *Cf.* D. **kali** 4.

184. **kaliṅga,** a clever, cunning man. *Cf.* D. **kal** 1.

185. **kiraka,** a scribe. If the original meaning be "a scratcher, *i. e.* a man who writes on a palm-leaf with an iron style", *cf.* D. **kiri** 1, **kere** 1, **gere;** also **kiṟu** 3, etc.

186. **kīnāra, kīnāśa,** a vile man; a poor man. May it be allowed to suggest that these terms (as also **kīkaṭa,** poor, needy) are possibly connected with D. **kin,** etc. *Cf.* also **kīna.**

187. **kuṭṭanī, kuṭṭinī, kuṇṭanī, kūṇṭanī,** a bawd, a procuress. The original meaning probably is "she who brings together". *Cf.* D. **kūṭa** 1, **kūḍu** 1.

188. **kuṇi,* kūṇi,** a man who is crooked-armed or has a curved or withered arm. Cl. (p. 456) compares D. **kūn** 1. *Cf.* **kuḍu** 3, etc. Sk. **kubja,** crooked, hump-backed; crookedness (Nn. 132) may also be compared, if the Indo-European references are not absolutely certain.

189. **kumbha,** the paramour of a harlot. *Cf.* D. **kūr** 2, **kūrpu** 2.

190. **koṅkaṇa,*** name of a people (and their country) on the western shore of the Dekhan. *Cf.* D. **koṅkaṇa.** Gt. (p. 518 and 521) connects it with D. **kuḍudu,** (koḍagu and koṅgu). **kuḍi** 5, **koṭṭu** 1.

191. **krūra, kūra** (Mr. 469. 515), cruel, etc.; a cruel, fierce, ferocious, rough man. The so-called Tbh. of these words is **kūḷ** 2, **kūra** may be the original form (as in kūra, krūra, boiled rice, No. 311), whereas in **krūra** a Te. mode may appear that is seen also *e. g.* in Sk. kūrca, krūrca, the beard. Can Sk. kūra in its above meaning be traced in a true D. word? This may be found in D. **kūr** 1, of which the verb **kūṭu,** to sharpen, exists

in Tu., which when used as a noun, exactly represents the so-called D. Tbh. **kūḻ 2.** D. **kūḷa,** a vulgar, rude, rustic man, may also be connected, if the first meaning be "a man of rough, unpolished manners".

192. **khaṭṭana, khadūraka, kaṭṭēraka,** dwarfish; a dwarf. If the short **a** of the initial syllable is not radical, but has arisen of a short **o,** D. **kittu 1,** etc. may be compared; but there is also the possibility of referring the terms to **kaṭuku 1,** etc. *Cf.* Sk. kāṣṭha (No. 91).

193. **khaṭṭika,** a butcher. This is D. **kaṭaka,** etc. (of **kaḍi 4**).

194. **khala,*** a wicked man, a scoundrel. Gt. (p. 522) is right in comparing D. **kaḷa 7** (of **kaḷ 2,** etc.).

195. **gaṇḍa,** a hero. This is one of the 21 Tatsamas. See D. **gaṇḍa,** and *cf.* **kaḍu 1, gaḍacu, gaṇḍasu, gaṇḍu.**

196. **cāmuṇḍā,** a form of Durgā or Mārī, in D. also **cāvuṇḍi, cāvuḍi.** The word is composed of D. **sāvu,** death; a corpse, and uṇḍā (uṇḍi, uḍi). **uṇḍi,** etc. may be **uṇi, uṇṇi 1,** or **oḍati** (of uḷ, to possess), or **uruṇḍi** (she who rolls about; see uruṇḍa No. 180).

197. **cuṇḍī,** a procuress, a bawd. *Cf.* D. **sondi.**

198. **nāṭa, nāṭaka*** (in Karṇāṭaka), a Nāṭa or Kannaḍa man. This is derived from D. **nāḍu,** etc. See nāṭa 1, and Gt. p. 518.

199. **paṅgu,** lame, crippled; a lame man. This appears to be D. **peḷava.**

200. **paṇḍita,** a skilled, clever man. This word may come from D. **paṇṇu 1** (T. also **paṇ**); **paṇṇida (paṇṭa),** one who is made ready or dexterous.

201. **piśācī, pēṣī,** a she-demon. *Cf.* D. **piṇa, pēne, pēy, pēyi** s. **pē 1, pētu,** and **hēde.** For Sk. **pīyu,** injurious as an Asura, and **phi,** anger, passion; a wicked man, too see D. **pē 1.** See also Cl.'s Appendix (p. 530 seq.).

202. **putra,*** a son. Gt. (p. 526) compares a K. root pudu, to be born. This root is nowhere found in D.; it occurs only in Mr. Reeve's Dictionary that was used by Dr. Gundert. Gt. further compares **puytal** (of T. **puy,** to become, to exist), a coming into existence, an existing, and T. **pudalva,** a son, and then D. **puṭṭu 1.** T. **pudalva** appears to be identical with K. **podaḻva** (of **podaḻ**), which may become **podarva,** and means "one who comes forth or springs up". See Te. **podalu,** to be born, s. puṭṭu 1. When Cl. (p. 486 and 506) compares T. **paydal,** etc., a boy (see s. D. pasuḷe, hay, etc.), with putra, he is decidedly wrong.

203. **pulinda,*** a man of a barbarous tribe. Gt. (p. 528) compares D. **poleya (pulaya)** s. **pole.** *Cf.* plava (No. 207).

204. **pulōma,*** name of a demon. For this term too Gt. (p. 528) compares D. **pole,** etc.

205. **pulkasa,*** the son of a Niṣāda or of a Śūdra father and of a Kṣatriyā mother. Gt. (p. 528) refers also this term to D. **pole,** etc.

206. **pōgaṇḍa,** not full grown or adult: a boy; deficient in member, deformed. This word appears to be composed first of D. **pō** and **gaṇḍa:** having a deficiency of strength and manliness; and secondly of D. **pō** and Sk. **gaṇḍa** (see No. 13): having a deficiency of joints (or members). *Cf.* D. pōgaṇḍike. — **pōgaṇḍa,** having a redundant member. This is to be explained by "having proceeded beyond the common number of joints (or members)". — But there is also the term **apōgaṇḍa,** a child; having a limb too few; having a limb too many. If this is not an inaccurate form of pōgaṇḍa (as probably avalakṣa of valakṣa; *cf.* Sk. arāla, rāla; alaktaka, laktaka; avataṁsa, vataṁsa, avalagna, valagna; avasnasā, vasnasā; uruvūka, ruvūka), it would, according to the above derivation, literally mean "not having progressed in strength"; "not having gone to or reached all the joints"; "not being without a joint that is in excess of the common ones".

207. **plava,** a Cāṇḍāla. This evidently is D. **poleya, poleyava,** a Puliah. See **pole, hole.**

208. **phalgu,** weak, feeble, worthless, etc.; a weak person, etc. *Cf.* D. **paḷa** 2, **paḷaga,** or **pare** 3. — **phalgu,** reddish, a red powder. See No. 175. — *Cf.* Gt.'s remark in p. 519.

209. **bhilla,*** name of a man of a wild mountain race. Gt. (p. 518) is right in comparing this word with D. **billa** s. **bil** 2.

210. **malla,** a wrestler. This is one of the 21 Tatsamas. It is to be derived either from D. **maṛu** 1, etc., or from **male** 1 or 3.

211. **muni,*** a sage, etc. Gt. (p. 529) translates it by "the first", or "one who strives forward", and compares D. **mun** 2.

212. **vōraka, vōlaka,** a scribe, a writer. This may have been formed of D. **ōle** (vōle), **vāle,** or of **bare** 1.

213 **śuṇḍā, śūlā,** a harlot. It is certain that these terms are identical with **sūḷe,** a term that is most common in D. *Cf.* D. **susil** 2, etc.?

214. **haḍika, haḍḍaka, haḍḍika, haḍḍi, haḍḍīpa,** a sweeper. *Cf.* D. **huḍugu** 2, **hode** 1 (used also in sweeping), perhaps also **aḍacu** 2. (**o** may appear as **a,** see D. **o** 1; **a** may appear as **ha,** see D. **a** 16).

h. Words relating to dwelling-places, etc.

215. **aṅgaṇa,** a yard, a court. This is one of the 21 Tatsamas. Other forms are **aṅgana** (Sk.), **aṅkaṇa** (Ct. II). If the original meaning is "a place to walk in", *cf.* D. **aṅ,** the foot, and the so-called Tbh. **kaṇa** 2, or **aṅgu** (for Te. **aḍugu**), the foot, and **aṇa** (*i. e.* **aṇe** 5), the original meaning being either "foot-floor", or "foot-playing about".

216. **āli,** (and with the spiritus lenis) **pāli,** a raised bank, a dike, a dam. These terms appear to be D. **ēri.** For the interchange of **ā** and **ē** *cf.* No. 32.

217. **ēḍuka, ēḍūka, ēḍōka, ēlūka,** a wall enclosing bones. *Cf.* D. **elu,** etc., a bone.

218. **kaṭaka,** a town, a village, a house, a dwelling. This word is derived from D. **kaṭṭu** 2. *Cf.* also D. **kaṭṭaḍa,** etc.

219. **kaṭana,** a roof, a thatch. *Cf.* D. **kaṭṭaṇa,** and **kaṭṭu** 3.

220. **kārā,** confinement; a prison. *Cf.* D. root **kiṟ,** and **sere** 2, and also Sk. **cāra** (No. 229).

221. **kuṭa,** a house; a fort; **kuṭi,*** a house, hut; **kuḍī,*** a small house, a hut; **kūṭa, kūṭi,** a house, dwelling; **kōṭa, kōṭṭa,** a shed, hut; a wall (see Dictionary s. gōḍe); a fort. Gt. (p. 520) and Cl. (p. 456 and 503) are right in deriving **kuṭi, kuḍi** from D. **kūḍu** 1 (*cf.* **kūṭa** 1) and comparing D. **guḍalu,** the so-called Tbh. **guḍi** 2, etc. The leading idea is either "a place of coming together" (Gt.), or "that has been joined together or constructed". Gt. attempts to derive **kōṭa, kōṭṭa** from D. **kōḍu** 5, a point, and Cl. (p. 457) from D. **kuḍu** 3; but this appears to be unnecessary. Regarding the short form of initial **kū** *cf.* also the terms s. D. **kuppe** 1 and **guḍiyisu,** etc., and Sk. **kuṭuṅgaka, kuṭaṅgaka,** a house, a hut; a roof, a thatch. — D. **kōṭe** (*i. e.* Sk. kōṭa, kōṭṭa) is one of the 21 Tatsamas. — **koṭṭa,** in the Koraga language, denotes "a hut of the Koragas".

222. **kuṭaru,** a tent. This, like kuṭa, etc. (No. 221), belongs to D. kūḍu 1. The forms of kuṭaru in D. are **guḍāra, (guḍi** 2**), gunḍāra, gūḍāra.**

223. **kuṭira,** a hut, a cottage. This is D. **guḍil,** etc. of **kūḍu** 1. See s. kuṭa (No. 221), and *cf.* kuṭīra (No. 225).

224. **kuṭīka,** a small house. This represents D. **koṭṭige,** etc. of **kūḍu** 1.

225. **kuṭīra,** a small house, a hut (also **kuṭira, kuṭēra,**); sexual intercourse (also **kurīra, kuṭṭāra**); oneness, aloneness, exclusiveness (also **kuṭṭāra**). This word in its first meaning is equal to **kuṭira** (No. 223), q. v.; the second meaning points to D. **kūṭa** 1, as does also the third.

226. **kuṭumba,*** the collective members of a household, a family. This word has come from D. **kūḍu** 1, as suggested by Gt. (p. 520) and Cl. (p. 456).

227. **kuḍupa,** a clasp or fastening. This is to be derived from D. **kūḍu** 1, to connect.

228. **kuḍya,* kūḍya,** a wall. Gt. (p. 520) is right in referring kuḍya to D. **kūḍu** 1. *Cf.* also D. **kūḷe** 1 and **gūḍu.** The so-called Tbh. of kuḍya is **gōḍe.**

229. **cāra,** binding; a prison. This, like kārā, is D. **sere** 2, of kiṟ.

230. **nilaya,*** a dwelling, an abode. Gt. (p. 529) compares D. **nele.** *Cf.* also D. **nilavu,** etc. But if Sk. ālaya, etc. is considered, Gt.'s comparison becomes very doubtful.

231. **pakkaṇa,** the hut or abode of Śabaras. *Cf.* D. **pakke** 1, etc.

232. **paṭṭa,** (paṭṭaṇa), **paṭṭana,** (paṭṇa), **pattana,** (a settlement), a town. These are to be derived from D. **paḍu** 3 (P. p. paṭṭu). See Cl. p. 458, and *cf.* **haṭṭa, haṭṭī.**

233. **palli,** a settlement, a small village; a hut, a house; a town. This word, like paṭṭa (No. 232), etc., comes from D. **paḍu** 3. *Cf.* D. **paḷḷi** (=paḍḷi) 1, etc.; **paḍal** 1.

234. **mañcaka, mañcikā,** an elevated stand etc. These terms are D. **mañcike,** derived from **malagu** 1 and 2 ("that is lain upon"). See the Tatsama mañca (No. 295).

235. **mandira,** a house; **mandurā,** a stable; a mattress, a sleeping mat, a bed. These words are related to D. **mane, mandi** 2, **mandu, mande** 1. Cl. (p. 507) derives D. **mane** from T., M. **mannu, manu,** to abide, to exist, that are equal to Te. **manu,** to live, to exist (=jīviñcu; *cf.* Te. maniki, existence, living; home, abode; manupu, to cause to live, to nourish, to save=bratikiñcu, pōṣiñcu, rakṣiñcu; manne, existence, being=jīvana, bratuku). The above verbal themes are not found in their peculiar T., M. and Te. forms in K. and Tu.; but as an initial **m** occasionally becomes **v** or **b** (as *e. g.* in the T. verb manai=vanai), it appears to be certain that they are the same as D. **baḻ** (vaḻ), to live, the change of letter ḻ being manifold (*cf.* Te. venake=K. baḻika). Vedic Sk. **māna,** a building, a house, comes from Sk. mā, to form, make, construct; could analogously D. **mane** come from **maḻ** (Tu.) *i. e.* K. **māḻ, māḍu** 1, to construct, build ?—*Cf.* vana (No. 236).

236. **vana,** a place of abode, a residence. This may be D. **mane.** See s. mandira (No. 235).

237. **haṭṭa, haṭṭi,** (a settlement), a market-place. Like paṭṭa (No. 232), etc., the terms come from D. **paḍu** 3. *Cf.* D. **paṭṭi, haṭṭi.**

238. **huḍa,** a bulwark, a bastion, a tower. This is D. hūḍe of pūḍu 1, hūḍu.

i. Words relating to clothes.

239. **ambara,** clothes, apparel. This word has no apparent root in Sk. The ancient, true and only words for "cloth" in D. are **aṟa** 3, **aṟave** 2, etc.; the leading idea connected with them is quite uncertain, and a relationship of them and ambara cannot be established, although it may exist. Let it further be suggested that **ambara** might have been formed of D. **amar** (which with an inserted nasal might become **ambar**). This suggestion might be supported by the circumstance that **ambara** means also "neighbourhood" (*i. e.* the state of being adjoining ?).

240. **kakṣa,** the hem of a garment tucked into the waist-band (also **kaccha**). Its so-called Tbhs. are **kacca, kacce.** If the leading idea be "joining", *cf.* D. **kacciṟi, kaccu** 4, and **kade.**—**kakṣa,** a hiding place. Regarding this term *cf.* D. **karicu, kare** 4.—**kakṣa,** the armpit. *Cf.* D. **kaṅkaḻ,** etc., **kavuṅkuḻ** (of kavi 1 ?).—**kakṣa,** the side or flank. *Cf.* D. **kaḍeya** 2, etc.—**kakṣa,** a gate. This may be connected with D. **kada** 1, or with **kaḍe** 5.—**kakṣa,** emulation, rivalry. *Cf.* D. **kaḍaṅgu** 1, etc.—**kakṣa,** a border, lace. *Cf.* D. **kare** 6, and Sk. **kaccha** (No. 241).—**kakṣa,** a buffalo. *Cf.* D. kaḍasu 2. See also No. 86.

241. **kaccha,** the hem of a garment tucked into the waist-band. See kakṣa (No. 240).—**kaccha,** the bank of a river. *Cf.* D. **kare** 6, and Sk. **kakṣa** (No. 240).

242. **kambaḷa,*** a blanket, a cumley (very often of a black colour). Its Tbh. is said to be **kambaḷi.** Gt. (p. 520) is quite right in saying that kambala is composed of D. **kar** 1,

black, and **paṭa,** cloth (that may appear as **paḷa** in D.); *cf.* the Kuṟuba term **kerimbaḍa** (*i. e.* D. **kari** 3 and **paḍa** = paṭa), a cumley. Kambaḷi, no doubt, originally was **karbaḷi** (*i. e.* **kar-paḷi**), black cloth.

243. **karpaṭa,*** an old, dirty garment. Gt. (p. 520) is right in finding in this word D. **kar** 1, blackness, and **paṭa,** cloth. *Cf.* also D. kaṟe 1, a stain, a spot.

244. **kavaca, kavasa,** a coat of mail. *Cf.* D. **kavacu** 1, etc., **kavi** 1, the original meaning probably being "that is put on or covers".

245. **cirī,** the hem of a garment. This appears to have been derived from D. **kiṟ.** *Cf.* D. *seṟagu, and Sk.* **tari** *(No. 246),* **sic** *(No. 248).*

246. **tarī,** the end of a cloth; **tari,** the hem of a garment. *Cf.* D. **kiṟ,** and saṟagu, etc. See **cirī** (No. 245).

247. **nīvi,** the folds of a garment to be tucked into the waist-band in front. *Cf.* D. **niṟi** 2, etc.

248. **sic,** the border or skirt of a cloth (see Nr., Hlā. and Mr. s. kare 6, who have **sica**). *Cf.* D. **kiṟ, seṟagu,** and Sk. **cirī** (No. 245).

k. **Words relating to utensils, etc.**

249. **aḍḍana, aḍḍaṇa,** (that crosses), a shield. *Cf.* D. **aḍḍa** 1, etc.

250. **aṇi,* āṇi,*** a pin: the pin of the axle of a cart; the pin or bolt at the end of the pole of a carriage; a bound, boundary, limit. Cl. (p. 452) is right in comparing D. **aṇi** 1 and **aṇe** 3, the original idea being that of joining, fastening; **āṇi** in D. means "a nail". *Cf.* also D. **aṇasu, ān** 2, **āḷ** 1.

251. **arara,** a covering, a sheath. *Cf.* D. **oṟe** 2. For the initial **a** (= o) see s. D. **o** 1, and observe that letter **ṟ** in later K. is often written as **rr.**

252. **argaḍa, argala, argalā,** a bar, a wooden bolt to fasten a door. This occurs in D. as **argaḷe,** which appears to be composed of D. **aḍa** 6 and **gaḍe** 1 or **gaḷa** 2 or **gaḷe,** a cross-pole.

253. **kaṅkaṇa.** This is one of the 21 Tatsamas. **kaṅkaṇa,** an ornament of the wrist; any ornament or trinket, may be a reduplication of D. **kaṇa** 3. — **kaṅkaṇa,** a string or ribbon tied round the wrist; a waist-tie (Nn. 45). *Cf.* D. **kaṇi** 2?

254. **kaṭa,** a frame of wood used for conveying a dead body (also **khaṭṭi, khaṭṭikā, khaḍu, khāṭa**); a screen. *Cf.* D. kaṭṭu 3, and also Sk. **khaṭṭā** (No. 274), etc.

255. **kaṭaka,** a string; a zone; a bracelet; a ring round an elephant's tusk; a mat. *Cf.* D. **kaṭṭu** 3, **kaṭṭuka,** and also Sk. **khaṭṭā** (No. 274), etc.

256. **kaṭṭāra,** a weapon, a dagger. This word is to be referred to **kaḍi** 4. *Cf.* Sk. **khaṭa** (No. 273), and, with regard to the form, kuṭhāra (No. 261), kuddāra (No. 266); (kaṭāri, kaṭhāri).

257. **kandu**, an iron plate or pan for parching, frying or roasting. *Cf.* D. **kari** 1.

258. **kuṭa,* kūṭa**, a water-pot. Its so-called Tbh. is **koḍa.** Gt. (p. 520) is right when he refers kuṭa to D. **kūḍu** 1, translating it by "receptacle".

259. **kuṭapa,* kuḍava,*** and Tbh. **kuḍuba**, a measure of grain. Gt. (p. 520) compares D. **kūḍu** 1, which appears to be unobjectionable. *Cf.* kuṭa (No. 258), etc.

260. **kuṭṭantī**, a kind of dagger. For the explanation of this word there is Sk. verb **kuṭṭ**, to cut, that has been taken from D. **kuṭṭu** 1, **kuḍu** 2.

261. **kuṭhāra,*** an axe; a sort of hoe or spade. Its so-called D. Tbh. is **koḍali.** *Cf.* the D. verbs adduced under kuṭṭantī (No. 260). Gt. (p. 521) too refers the word to them.

262. **kuḍikā**, an earthen or wooden water-pot used by ascetics. *Cf.* D. **kuḍike,** and Sk. **kuṭapa** (No. 259), etc., **kuṇḍaka, kuṇḍikā,** with which it is to be derived from D. **kūḍu** 1.

263. **kuṇapa**, a spear. *Cf.* D. **kuḍupu,** etc.? or **kuṭuku** 1, etc.?

264. **kuṇḍa**, a water-pot. This word, like kuṭa (No. 258), comes from D. **kūḍu** 1, which is corroborated by its meaning of "a lump" as of darbha grass (originally "a united mass").

265. **kuṇḍala**, a fetter, a tie. This is D. **kūḍal** in the sense of "that joins or connects".

266. **kuddāla,* kuddāra**, a kind of spade or hoe. Its so-called D. Tbh. is **guddali.** Gt. (p. 521) is right in comparing D. **kuṭṭu** 1, **kuttu** 2.

267. **kūṭa** 1, **kuṭa**, a hammer, a mallet (for breaking small stones). These terms are to be referred to D. **kuṭṭu** 1, **kuḍu** 2. *Cf.* D. **koḍati,** and No. 361.

268. **kūṭa** 2, **kūṭaka, kuṭaka**, a ploughshare. These terms appear in D. as **kuḍa** 1, **kuḷa** 2, etc., from which Sk. **kuśika, kuśī,** a ploughshare, are to be derived, letter **ḷ** having taken the form of **ś** (in D. **ḷ** often = **s**, see *e. g.* maḷa 2). The leading idea cannot be fixed.

269. **kūḍi**, a fetter for the feet. *Cf.* D. **guḍi** 1 and 2.

270. **kōṇa**, a stick, a staff, a club; the quill or bow of a lute, a fiddle-stick, etc. *Cf.* D. **kuḍupu,** etc., **kuṇil, kōl** 1, etc.

271. **kola**, a raft, a float, a boat. *Cf.* D. **kōl** 3. In D. the word has been shortened into **kal** 3, **kul** and **kol** 2, from which Sk. **kalā**, boat, has come. Is the leading idea that of "joining", and **kūḍu** 1 ultimately connected, so that guḍalu, etc. might be compared? See T. s. D. **kolike,** D. **koḷ** 1 appears as **konu** and **kolu** in Te.

272. **khaja**, stirring, churning; a churning stick. *Cf.* D. **kaḍa** 4, etc., **kaḍe** 3, **kaḷal** 4.

273. **khaṭa**, an axe, a hatchet; a plough; a kind of blow or wound. This appears to belong to D. **kaḍi** 4 and 7. *Cf.* kaṭṭāra (No. 256). — **khaṭa,** a blind well. If the meaning be "that has been dug", *cf.* D. **kaḍi** 4. (D. kare 4 can scarcely be compared).

274. **khaṭṭā,* khaṭṭi, khaṭṭika, khaṭvā,** a kind of bandage; a cot. These words are connected

with D. **kaṭṭu** 2 and 3. Cl. (p. 457) compares T., M. **kaṭṭil,** a cot. *Cf.* also Sk. **kaṭa** (No. 254), **kaṭaka** (No. 255).

275. **khaḍga,** a sword. Its so-called D. Tbhs. are **kaḍuga, kaḷga** (kaḷga), **khaḷga** (khaḷga). Instead of referring khaḍga to the questionable Sk. verb khaḍ (supposed to be = khaṇḍ), to divide, to break, it appears better to derive it from D. **kaḍi** 4. Sk. **khaḍa,** dividing, breaking, probably is the same as D. **kaḍa** 5, **kaḍi** 7. For Sk. **khaḍgika,** a butcher, *cf.* khaṭṭika (No. 193).

276. **khalīna,** the bit of a bridle. *Cf.* D. **kaḍiyaṇa,** etc. (of **kaḍi** 3), if the word has not been borrowed from the Greek, as scholars suppose.

277. **gade,** a club. Its so-called D. Tbh. is **gaje.** The terms appear to be D. **gaḷe,** etc.

278. **gāḷa, gāla,** a hook, a fish-hook. This is one of the 21 Tatsamas. It is not found in Sk. Dictionaries. It appears to be connected with D. **kaḍu** 2.

279. **guṇa,** a string, a thread, a rope. It is impossible to derive this term satisfactorily from a Sk. root; if D. **kuḷa** 1 and **kūḍu** 1 are compared, the meaning of "a joining or uniting" (of strands) is easily obtained.

280. **gēṇḍu,** a ball. This appears to be D. **cenḍu,** etc. (of seḍe 1 or seḍu).

281. **gōṇī,** a sack. It is one of the 21 Tatsamas, and is a contraction of **gavasaṇi.**

282. **culuka, culaka, caluka,** a small vessel or pot; the palm of the hand hollowed to hold water. *Cf.* D. **kuḍike, kuḍite, solage.**

283. **cūḍā,** a crest, a diadem, etc. *Cf.* D. **sūḍu** 1.

284. **tarī,** a club. *Cf.* D. **taḷi,** etc.

285. **tarku,*** a spindle. Cl. (p. 481) compares this with D. **tiragu,** etc.

286. **talpa,** a float, a raft. This is D. **teppa** 2, q. v.

287. **tāla,*** a cymbal, etc. Gt. (p. 520) derives this word fr. a D. root **tal,** to beat (sic !). *Cf.* D. **taṭṭu** 1, **tade, taḷisu** 1, **tāku** 1, **tāṭu** 1 and 2. Sk. verbs **taṭ, taḍ, taṇḍ,** to beat, to strike, are possibly derived from the above D. terms.

288. **tōraṇa,** a decorative festoon suspended across gate-ways, etc. It is one of the 21 Tatsamas. *Cf.* D. **tōṛ.**

289. **para** (in āḍampara, āḍambara, a drum used in battle). *Cf.* D. **para,** etc., a drum. The **āḍam** may be D. **āḍu** 2, sounding.

290. **parigha, paligha,** a pitcher, a water-jar. *Cf.* D. **paravi,** etc. The leading idea may have been taken from D. **pari** 1.

291. **piṭa,* piṭaka,* pēṭa,* pēṭā, pēṭī, pēṭaka, pēṭāka, pēṭikā,** a basket, a box. Gt. (p. 520) derives **pēṭa** from Te. **peṭṭu** (*i. e.* T. pōḍu), to put, place, lay, and **piṭa, piṭaka** from D. **piḍi** 1, to hold. In Sk. the terms are derived from piṭ, to put together, to bring together, to accumulate (see s. puṭa No. 292). The so-called Tbhs. are peṭṭi, peṭṭige,

peṭṭiya, peḍage, pēḷige, etc. If D. **piḍi** 1 be the root, it is to be taken for all the Sk. terms, Te. peṭṭu being quite unnecessary. The Te. terms, however, s. D. **pene** 1 might be compared.

292. **puṭa, puṭaka, puṭī,** a cup made of a leaf folded (and stitched); a basket or vessel or dish made of leaves. Its so-called D. Tbh. is **poḍa.** It is somewhat difficult to determine from which root the words have arisen; but there is the Sk. verb **puṭ** with the meanings of "to unite", to connect, to bind together; to intertwine (saṁślēṣaṇa, ślēṣa)", and there are the D. verbs **pūḍu** 1, **pūṇ** 1, **hūḍu,** which mean "to unite, to connect, etc.", and also D. **puri, piri,** which mean "to twist, to twine (see s. **puri** 3 and *cf.* **pose** 3). On these verbs puṭa, etc. rest. Sk. verbs **puṇ, pūṇ, pul, pūl,** used in the meanings of saṁhati and saṅghāta, **piṭ** in that of saṁhati, and **huḍ, huṇḍ** in those of saṅgha and saṅghāta, are evidently cognate. For all the above-mentioned Sk. verbs and their meanings there are no authoritative references, and they may be confidently declared to have been borrowed from the adduced D. verbs which are firmly rooted in the D. language. **puṭa,** etc. are therefore ultimately connected either with D. **pūḍu** 1, etc. or with **puri,** etc.

293. **puṣpaka,** a frying pan (No. 123). This is based on D. **puri** 1 and 2.

294. **bāla, pāla** (in karapāla, karabāla,* karavāla,* piṇḍipāla, piṇḍivāḷa, bhiṇḍivāla, bhindamāla, bhindipāla). Gt. (p. 520) is right in comparing D. **bāḷ,** a knife, a sword. *Cf.* D. **basi** 2 for **bāḷ ?** Gt. thinks bāḷ (vāḷ) means "that is curved"; *cf.* the D. s. valaya (No. 299).

295. **mañca,** a bedstead, a cot, a bed, etc. It is one of the 21 Tatsamas, and appears to be derived from D. **(maḍagu), malagu** 1, though a derivation from D. **maḍu** 1 is not excluded. *Cf.* mañcaka (No. 234).

296. **maṇi,*** a pearl, a bead, or other globular ornament. The word is one of the 21 Tatsamas. Gt. (p. 529) thinks it to be connected with D. **maṇal,** etc. He appears to be right.

297. **masi, maṣi,** ink; soot, lampblack. It appears as a Tbh. in the text of the Dictionary; but on account of the T. and M. forms adduced under it and on account D. **masi** the word is probably D., in which it is deeply rooted. See *e. g.* **masa** 2, **masaka** 2, **masuḷ, maṅku,** etc.

298. **mudga,** a lid. *Cf.* D. **mucce,** etc., **muttige.**

299. **valaya,*** a ring, etc. For the formation of this term there are the Sk. verbs **bal,** to whirl round in a circle; **val,** to move round in a circle; **val, vall,** to be covered, surrounded or enclosed. The so-called D. Tbh. of valaya is **baḷe.** Gt. (p. 520) accepts a D. root **vaḷ,** to bend, to be bent; Cl. (p. 461) thinks that Sk. verb val has probably been derived from T. **vaḷai** (baḷai), to bend; to become crooked, to bow or bend; to environ, beset or surround. *Cf.* D. **baḷasu** 1, **baḷidu, baḷku** 2, **(ole** 2**).** So far as Sk. root vṛi is possibly concerned with bal, val, a borrowing by Sk. from D. is excluded; but that

concernment is not certain. Howsoever that may be, it is a fact that three verbs have been borrowed from D. for Sk. bal or val, **bal** meaning also "to live", and **val** 1, "to be attached to, to take pleasure in", and **2**, "to increase". The first is D. **baḷ**, to live, the second D. **ol** 1 or **val**, to be pleased, etc., and the third D. **baḷe** 1, to increase. In consideration of this fact it becomes very probable that Sk. themes bal, val, to move round in a circle, etc., have also been taken from D.

300. **vījana**, a fan, for the derivation of which Sk. exhibits the verbal theme **vīj**, to fan. It is unnecessary to attempt to form this verb of Sk. vyaj, as vīj appears to be the true D. verb **bīsu** 1. *Cf.* D. **bīsaṇike, bīsaṇige**, a fan, from which bijjaṇa and bijjaṇige, Tbhs. of vyajana, are to be distinguished.

301. **śaṇa**, an arrow. This is D. **kaṇe** 1, etc.

302. **sabaḷa**, a spear (not in Sk. Dictionaries). It is one of the 21 Tatsamas. *Cf.* Sk. śarvalā, sarvalā, an iron club or crow; Mhr. sabaḷa, sambaḷa, a crowbar. Could D. **sade** 1 be connected?

303. **sūci**, piercing, perforating; a needle. Its Tbh. is sūji, in Tuḷu dūji. There is no Saṁskṛita root to derive sūci from. It seems probable that the word rests on D. **tūṟu** 2, q. v., **s** occasionally appearing a **t** (see *e. g.* Tbh. sūṭe) and **ṟ** often as **j**. Regarding **sūcana** see No. 413.

304. **hōḍa**, a raft, a boat. This is D. **ōḍa**, (see D. ō 5).

l. Words relating to food.

305. **aṭṭa**, boiled rice, food. This is the relative past participle of D. **aḍu** 1, to boil, etc.

306. **arka**, boiled rice, food. This probably is D. **aḍike** 2, **aḍige, aḷke** 2 (of **aḍu** 1), cooking; that has been cooked or boiled; food.

307. **ōdana**, boiled rice, food. There appears no root for this term in Sk., and therefore D. **ōgara** (Koraga **auru, avaru**), boiled rice, food, may be compared. What are the terms to be derived from? If their initial has lost an original spiritus lenis (which is possible, *cf.* D. ō 5), it is evident that they are connected with D. **puḷgi**, q. v. Letter **ḷ** may become **d** and **d** appear as **g**.—**ōdana**, a cloud; **ōdma**, flowing, flooding; wetting, moistening. *Cf.* D. **oḷku** 1 and 2, with which also Sk. **ōgha**, a stream, and its Tbh. **ōga**, may be compared; **ōgha**, a multitude, reminds one of D. **oḷgu** 1 and 2.

308. **kadara**, curds. This word exactly represents D. **kaḷal** 4 (ḷ = d) curds, which meaning also "buttermilk mixed with water" is the origin also of the Sk. terms **kaṭura, kaṭvara, kadvara, kaccara,** and **kaṅkara.**

309. **kalya**, spirituous liquor. This is D. **kaḷ** 4, toddy.

310. **kaśipu, kaṣipu,** food. This is identical with D. **kacapu.** Tu. **kajipu** means "curry" (= M. and T. kaṟi). *Cf.* D. **kaḍi** 3, to bite, to chew, to champ (= Tu. **kaje, kaḍe**).

311. **kūra, krūra, kuru,** boiled rice. This is D. **kūḷ** 1 (said to be a Tbh. of krūra). The ultimate root probably is D. **kuḍi** 1 (*cf.* **kudakal,** etc.), although the terms given s. D. **koḷe** 1 might be thought of.

312. **khaja,** churning. See No. 272.

313. **khaḍa,** buttermilk boiled with acid vegetables and spices. This is to be compared with D. **kaḍi** 8 (and with **kaḷi** 3 ?).

314. **khadikā,** fried or parched grain. *Cf.* D. **kari** 1, **kariku.**

315. **custa, tusta, busta,** roast meat, fried meat. These are likely to have been formed of a **suḍata** or **suḍita** (of D. **suḍu** 1), "the having been roasted". *Cf.* D. **koṭṭasa, suṇṭage.**

316. **pēru,** causing to ferment. This term is perhaps connected with D. **per̤** 2, etc.

317. **phēla, phēlā, phēli,** remnants of food, refuse, orts. It is not impossible that these terms are taken from D. **pēl** 2. *Cf.* also D. **pēsu** 1 (of which a **pēsalu,** that is disgusting, may be formed), and pē 2. Also D. eñjal with an initial spiritus lenis might be thought of.

318. **miyēdha,*** food set before the gods. Gt. (p. 529) may be right in comparing the word with **D. misal.** Sk. scholars have compared Sk. **mēdha.**

319. **mairēya, vīrā,** toddy. *Cf.* Tu. **mira, mīra,** sweet toddy; Sk. **mīra,** a drink, beverage. It is not clear from which root these terms are derived; but if it be allowed to think of a change of letter **p** into **m** or **v** (*cf. e. g.* pikka = vikka, picchila = vijaḷa, vijina), compare D. pīr.

320. **hala,** water; spirituous liquor, wine; **halahala, halāhala** (reduplicated forms), a sort of deadly poison; **hālahala, hālahāla, hālāhala, hāhala, hāhāla,** spirituous liquor; a sort of deadly poison; **hālā,** spirituous liquor, the spirituous juice of the palm; **hārahūra,** spirituous liquor, wine; **ali,** spirituous liquor; **āla,** any discharge of venomous matter from poisonous animals. *Cf.* T., M. **āl, āla,** water (see s. D. **āli** 1); D. **pāl** 1, etc., that in Tu. appears as **pēr,** in. T. as **pāl** and **pīr,** and in M. as **pāl** and **pīre.** The ultimate D. root appears to be pīr.

m. Words relating to numerals.

321. **ari,** six. *Cf.* D. **ar̤u** 3.

322. **ēlu,** a particular number. Could D. **ēḷu** 2 be related?

323. **mēlu,*** a particular high number. Gt. (p. 529) compares D. **mēl,** etc. Compare also No. 341.

n. Words relating to diseases, etc.

324. **irma, irma** (Mr. 330. 396), a wound. *Cf.* D. **ēr̤u** 5 (of **ir̤** 1).

325. **kacchu, kaṇḍu, kharju, khasa,** the itch. *Cf.* the so-called D. Tbh. **kajji** (the only D. word for the so very common itch), and D. **kaḍi** 3, **karcu** 1 and 2.

326. **kāṭa,** a corpse. *Cf.* D. **kaḍuku** 2 ? (or is D. **caṭṭu** 2 connected ?).

327. **kuṇapa,** stinking, foul smelling; a stench, a foul smell; a dead body, corpse; a carcase. *Cf.* D. **koḷe** 1 and 2.

328. **nakra,** a particular disease of the nose (nāsājvara). *Cf.* D. **nagaḍi,** etc.

329. **mura** (in muragaṇḍa, muramaṇḍa, an eruption on the face). *Cf.* D. **mōṟe** ?

330. **vēla,** sickness, disease. *Cf.* D. **bēne.**

331. **śava,* śavas,** a corpse (**śavasāna,** a cemetery, probably is the original form of **śmaśāna**). The two words are of doubtful origin in Sk. Sk. verb śav means "to go", and "to alter, to change, to destroy" (vikāra). Could the second meaning rest on the D. roots **tavu** 1, **tave** 1, **save** 2 ? and can śava, śavas be derived from the Sk. verb ? The second question, it seems, is to be decided in the negative. Gt. (p. 529) and Cl. (p. 461) think that śava is connected with D. **sāy,** to die, **sāvu,** a corpse. Sāy, to die, is **say** in Tu. *Cf.* No. 196.

332. **hēra,** demoniacal illusion. *Cf.* D. **pē** 1, **pētu; bēḷ** 3.

o. Various nouns, etc.

333. **aṁśa, aṁsa,** a share, portion, part. Gt. (p. 523) compares K. **hañcu** 2. *Cf.* also D. **añcu** 1, **pañcu** 1, **pasu** 3.

334. **aṅka.** This word is one of the 21 Tatsamas. — **aṅka,** a military sham fight; fight, war (Nn. 131). *Cf.* the terms s. D. **aḍacu** 2. — **aṅka,** proximity. *Cf.* D. **aṇe** 3 and 4, and the terms s. **aṭṭu** 2 and **aḍagu** 3. — **aṅka,** any mark or ornament, ornament, decoration. *Cf.* the D. terms s. **aḍagu** 3, and **aṇi** 2.

335. **aṭa,** roaming, wandering about. *Cf.* D. **āṭa,** etc. In the Sk. verbal theme **aṭ,** to roam, D. **āḍu** 1 is represented with a short vowel.

336. **aṭṭa** 1, high, lofty; an apartment on the roof; an upper loft in a house, etc. This is one of the 21 Tatsamas. *Cf.* D. **(aṭṭu** 2**), aḍaka, aḍaku** 1, etc., **aḍar.**

337. **aṭṭa** 2, dried, dry. *Cf.* D. **aṭṭu** 7 and 8, and **aṟ** 2.

338. **ambhṛiṇa,** crying violently, roaring terribly. This probably is connected with D. **arbāṭa** (s. arbu) or **ārbāṭa** (s. ārbu).

339. **ara,** little. *Cf.* D. **are** 7, etc. The original idea may be "that is cut or cut off"; see D. **ari** 1, **are** 6. *Cf.* also Sk. **ardha, arbha, alpa.**

340. **araṇi,** the wood used for kindling fire by attrition. If the original meaning of this word be "that is ground or rubbed", *cf.* D. **ari** 3, etc., or ore 3 (see D. o 1).

341. **arbuda**, a swelling, tumour; a hundred millions. This word is perhaps related to D. **eḷbu, erbu** (short e = a).

342. **alati,** a kind of song. *Cf.* D. **āṇati, āḷati.**

343. **alam, aram,** enough, sufficient (implying prohibition); fit; adequate, equal to; competent, able. **alam** is said to be derived from Sk. verb al, to prevent (vāraṇa); to be competent or able (vyāpti); to adorn (bhūṣā); but the verb is without authoritative references. It would appear as if **al,** to prevent, were fancifully formed of D. **ala** 3, **al,** to be competent, rested on D. **al** 3 or **āṛ** 2, and **al,** to adorn (to make fit or ready), on D. **al** 3. *Cf.* also D. **aṛa** 2, **aṛi** 1.

344. **alāta,** a fire-brand. If the initial **a** of this word is another form of letter **o** (see D. **o** 1), *cf.* D. **ole** 5, and **uḷku** 3; alāta would then be identical with a D. **olata,** "that shines or blazes".

345. **alīka,** falsehood, untruth. *Cf.* D. **āḷi** 1, (or **aḷi** 2).

346. **alē, alēlē,** words in the dialect of the Piśācas, introduced in plays, etc. *Cf.* D. **ale** 3, etc., and Sk. **halā** (No. 417).

347. **ām,** an interjection of assent. *Cf.* D. āgum, ām (T.) and akkum, ahudu (K.), yes.

348. **āli,** useless, idle, unmeaning. *Cf.* D. **āḷi** 2 (or **aḷi** 2).

349. **kaṭa** 1, much, excessive; excess, superabundance. *Cf.* D. **kaḍu** 1, etc.

350. **kaṭa** 2 (in kaṭākṣa, a side-look). This is D. **kaṭa** 1, etc., a side. *Cf.* also Sk. **kaṭaka,** the side of a hill.

351. **kaṭu,*** sharp, pungent, fierce, etc. Cl. (p. 455) does not doubt that the origin of this word is D. He compares **kaḍi** 3, **kaḍugu** 1. *Cf.* also **kaḍu** 1, etc., **kay** 6, etc., **kasar, kāṭa** 3, etc. Sk. **khara, (kharu),** sharp, pungent, acid, etc., are probably also related to these D. terms.

352. **kaṭhina,** hard, stiff; violent, cruel. See the remarks made with regard to **kāṭha** (No. 132), and *cf.* D. **kaṭ** 1, etc., and **kaḍugu** 2.

353. **kadana, kandala,** war, fight, battle. The root of these words appears to lie in D. **kade, kalasu, kali** 2 (*cf.* **kala** 1), **kale** 2, to join (v. i.), and the leading idea to be that of a "mēlee", which is seen also in Sk. **kalaha, kali, khala,** war, battle. It is, however, not excluded to think of D. **tade, sade** 1, to beat, etc. *Cf.* also D. **kāḍu** 1. It is proper to adduce here some Sk. verbal themes from which kadana and kandala can be derived, which, however, are not true Sk., but borrowed from the above-mentioned and other D. verbs, viz. **kad,** to be confused or agitated (see D. **kaḍaḍu** 1, etc., **kalaku** 1, **kaḷa** 1); — **kad,** to hurt, to kill; — **kal,** to join, to attach; — **khal,** to join, to collect. *Cf.* also Sk. **kalāpa,** a collection, multitude; **kalita,** attached, affixed; **kalila,** joined, mixed; a heap; confusion.

354. **kaḍamba,** a mass, a multitude. *Cf.* the D. and Sk. terms s. kadana (No. 353), and D. **kadale.**

355. **kalaṅka, kalana,** blackness (Nn. 86; *cf.* No. 170); a spot, a stain. *Cf.* D. **kaṟe** 1, **kaḷe** 1, and also **kalaṅku, kalaḍu,** etc., **kaḻgu.**

356. **kalandikā, kalindikā,** knowledge, intelligence, wisdom in general, science. *Cf.* D. **kal** 1, etc.

357. **kalā,*** any practical art, any mechanical or fine art; skill, ingenuity. Cl. (p. 455) derives this term from D. **kal** 1; he may be right. — **kalā,** rejection, abandoning (Nn. 150). *Cf.* D. **kaḷe** 2, **kaḷi** 2.

358. **kaluṣa, kalka, kalmaṣa,** turbidness, foulness; dirt, filth; a stain. *Cf.* D. **kadaḍu** 1 and 2, **kalaku** 1 and 2, **kalaḍu, kalumbu** 1 and 2. — **kalmaṣa,** darkness, **kalmāṣa,** black, remind one of D. **kare** 7, etc.; see also **kalaṅka** (No. 355).

359. **kāṣṭha,** thinness, poorness (Nn. 33). This is probably a **kaḻalta,** the state of being thin, etc. (of D. **kaḻal** 1).

360. **kuṭi,** a curvature, a curve. *Cf.* D. **kuḍu** 3, guḍi 1, etc., **kurgu** 1, etc., and Sk. **kuṭila,** crooked, **kuṇḍala,** a ring; the coil of a rope. Sk. verb **kuṭ,** to be or become crooked or curved, appears to have been formed of the D. terms.

361. **kuṭṭa, kuṭṭaka,** making small, pounding. *Cf.* D. kuṭa, **kuṭaka** 1, etc.; **kuttu** 2, etc. Sk. verbal themes **kuṭ, kuṭṭ,** to break to pieces, to grind, to pound, are D. **kuṭṭu** 1. *Cf.* Sk. **kūṭa** 1 (No. 267), **kuṭa** (No. 267).

362. **kūṭa,*** a heap, etc. This is D. **kūṭa** 1. *Cf.* Gt. p. 521.

363. **kētana,** business. *Cf.* D. **keyta** (of key 2). — **kētana, kēta,** a house. These words too probably belong to D. **key** 2, meaning "a make or structure".

364. **kētu,** bright appearance, brightness; a ray of light. *Cf.* D. **kiccu, kiḍi** 1, **kēsu** 2, **tī** 2, and see s. **cūpu** 1.

365. **kēyūra,** a kind of coitus. *Cf.* D. kē?

366. **kōṭi,*** the end or top of anything; the highest point. Gt. (p. 522) connects this term with D. **kuḍi** 5, **kōḍu** 5. *Cf.* also D. koṭṭu 1, guḍi 2.

367. **kōṇa,*** a corner, an angle; the sharp edge of a sword. Gt. (p. 522) compares D. **kuḍi** 5, **kōḍu** 5. *Cf.* especially D. **kone** 2.

368. **khaṭakkikā, khaḍakkikā,** a side door; a private or back door, a small or venetian door or window. These curious words are probably identical with Tbhs. **kiṭaki,** etc. (= Mhr., H. khiḍakī); if not, D. **kaṭa** 1, **kaḍa** 3, side, and **kada** 1, a door, might, though very diffidently, be compared.

369. **kharma,** virility, strength. *Cf.* D. **kaḍume.**

370. **gavēruka, gavēdhuka,** red chalk. This appears to be connected with D. **kāvi, jāju, jādu,** that rest on **can** 1, etc. *Cf.* **kāvēri** (*i. e.* kāvi-ēri, red bank), the river Kāvērī, turmeric. — **kāvēra,** saffron, is probably also connected with D. **kāvi.**

371. **guḍa,** a ball, a globe. This word appears to be cognate to D. **guṇḍu** 1 and 2. *Cf.* Sk. **gula, guli; guṭikā, gulikā,** and also D. **guḍi** 1, etc.

372. **cīra,** a stroke, line, stripe. *Cf.* D. **gīṟu** 1 and 2, etc.

373. **cūrṇa** (in cūrṇakuntala, curly hair). *Cf.* D. **suruṭu, suruḷ, suruḷi, suḷi** 1 and 3.

374. **jhilli,** light, lustre, sunshine; jhillīkā, sunshine; jhallikā, light, splendour, lustre. *Cf.* D. **calli; jalakkane; kiḍi** 1; **siḍil** 2.

375. **tala,** the under or lower part, the base, the bottom. This word is one of the 21 Tatsamas, and is based on D. **taḷgu, tāḷ** 4. *Cf.* Gt. p. 522.

376. **tīrita,** finished, completed. This comes from D. **tīr.**

377. **naḍaha,** lovely, beautiful. *Cf.* D. **neṭṭage,** etc.

378. **narma,** sport, play, delight, happiness. *Cf.* D. **nala** 2, etc. (of **nali** 1).

379. **paṭṭa,** a tablet, etc. It is one of the 21 Tatsamas. In Sk. it has been considered to be a Tbh. of **pattra.** If "holding" be concerned, *cf.* D. **paṭṭu** 1 and 2; if "extension", *cf.* D. **paraḍu** 2, **pare** 1; if "adorning", *cf.* D. **paṟi** 5.

380. **pari** 1, embellishment. *Cf.* D. **paṟi** 6.

381. **pari** 2, blame. *Cf.* D. **paḻi** 2.

382. **pāli,** a part, portion (Nn. 31). *Cf.* D. **pāl** 2, etc.

383. **puṇya, (pūṇya, huṇya, hūṇya),** good, right, just, beautiful, etc. Could the original meaning be "that is to be assented to" (of D. **pūṇ** 2)?—**puṇya,** a habitation (Nn. 68). This has been formed of D. **pūṇ** 1, to put together; to construct (see the remarks to puṭa, No. 292).

384. **punar,*** further; again; back, in return; etc. Gt. (p. 526) is inclined to connect this word with D. **pin,** etc.

385. **pulaka** 1, **pula,** bristling of the hairs. *Cf.* D. **pom** 2.

386. **pulaka** 2, yellow orpiment. *Cf.* D. **pole.**—**pulaka,** a flaw or defect in a gem. *Cf.* D. **pole.**

387. **pusta,** smearing, anointing, plastering; writing, writ; a manuscript, a book. This term is based on D. **pūsu** 1 (pūsita, that is smeared, etc.).

388. **pustaka,*** a manuscript, a book. Gt. (p. 528) is right in comparing D. **pūsu** 1. See pusta (No. 387).

389. **pūjā,*** worship, adoration, etc. Gt. (p. 528) thinks it probable that this word has come from D. **pūsu** 1, originally meaning "anointing with oil". Sk. verb pūj, to worship, etc. would then be the same as D. **pūsu** 1.

390. **pūla,*** a pack, a bundle. For the derivation of this word there are the Sk. verbs **pūn, pūl,** to collect, gather, heep up, accumulate, but these are nothing but D. **pūḍu** 1, **pūṇ** 1, etc. (see the remarks to puṭa, No. 292). Gt. (p. 528) thinks that pūla is to be referred

to D. root **pol,** accumulation (sic! he probably means T., M. **poli,** adduced s. D. pom 2); but this, though perhaps possible, appears to be improbable (see **pōṭa,** No. 392 and **pōla** No. 393).

391. **pēja** (in tilapēja, sesamum yielding a seed which gives no oil) is D. **pē** 1 (pēy) that expresses also the growing wild or worthlessness of plants. *Cf.* the idea of D. **hucceḷḷu** (s. Tbh. huccu).

392. **pōṭa,** putting together, uniting. For the formation of this word there is the Sk. verb **puṭ** which however is of D. origin (see the remarks to puṭa, No. 292), and in this case apparently unconnected, for pōṭa appears in D. as **pōṭi** that, as D. **poraḷi** and **pōḍu** 1, rests on the D. terms given s. **puruḍisu, pom** 2, and on **pore** 3; *cf.* Sk. **pōla** (No. 393). — **pōṭa, pōta,** the foundation of a house; the site of a house or dwelling, are connected with the same D. terms.

393. **pōla,** magnitude, bulk; a heap, quantity. This is best compared with D. **poraḷi** (contracted into pōli) formed of **pore** 3, compared with the terms adduced s. **puruḍisu** and **pom** 2. There is the Sk. verb **pul,** to be heaped or piled up; to be great or large; to be lofty or high, and the Sk. adjective **pula,** extended, wide, vast, great, extensive. Verb **pul** has been given already in connection with puṭa (No. 292), and probably is not the origin of pōla; if however it were, it, with pula, would have been borrowed from T., M. **poli** and Te. **pore** s. D. **pom** 2. The terms s. D. **puggu** may also be compared.

394. **psā,** hunger; **psāta,** hungry. These terms are based on D. **pasi** 1 and 2.

395. **phi, phu,** useless or idle talk. These words appear to be onomatopoetic, and remind one of D. **pīpi, puyyal** 2 and **puyyalcu.**

396. **phē** (in phērava, a rākṣasa, a goblin, a demon; a rogue; a jackal) appears to be D. **pē** 1. See also **piśāci** (No. 201).

397. **bandī (vandi),** a captive, etc. It is one of the 21 Tatsamas, and therefore is to be derived from D. **bal** 1, **bali** 1 (and not from Sk. bandh).

398. **bala,** power, strength, vigour. This word is one of the 21 Tatsamas, and rests on D. **bal** 1, etc.

399. **bali,** a gift. To form this word Sk. verbs **bal, bhal, bhall,** to give, seem to have been invented; bali is D. **baḷi** 2.

400. **maṇi** (in maṇibandha, the wrist, generally explained as "the place on which jewels are fastened"). It is not impossible that the current explanation of maṇibandha is wrong, the maṇi being perhaps D. **maṇi** 3, bending, so that the meaning would be "the bending-structure". *Cf.* D. **maṇikaṭṭu.** Let it be added that **maṇi,** by itself, has also the meaning of "the wrist".

401. **mala** (in malamāsa, an intercalary month) appears to be D. **mala** 3.

402. **masina,** pounded, well ground, finely pounded. *Cf.* D. **mase** 1 and 2.

403. **māyā** (of the later language), illusion, phantom, deception, deceit, etc. The word in these and similar meanings may be somewhat connected with D. *Cf. e. g.* D. **maggu** 1, **maṅku, maccu** 3, **maṭa** 1, **maṭṭa** 4, **mabbu, maḻgu, māṭa, māy,** and Tbh. **māya.**

404. **māra,** hindrance, opposition. *Cf.* D. **māṟu** 2.

405. **mālā,** a garland, a chaplet; a string; a necklace; a row, a line. This term is one of the 21 Tatsamas. It may be connected with D. **maḍal** 1 and 2, or with **maḍi** 1 and 2, or with **maḍu** 1.

406. **rātri,*** night. Gt. (p. 527) is right in comparing T. iravu, irā, iruḷ, M. rā, Te. irulu, rē, K. iruḷ, Tu. irku, irḷu, night. See D. **ere** 1, and *cf.* the Te. rule given s. late (No. 120). — **rātri,** a superior, a master (Nn. 161). *Cf.* D. eṟe 1.

407. **rūpa,*** form, figure, shape. The Tbhs. of this word are in T. **uru, uruva, uruvu,** in K. **rūpu, rūvu.** Gt. (p. 525) and Cl. (p. 465) find the original form of rūpa in T. **uṟuppu,** a member of the body, the body itself, a form, of D. **uṟu,** to be, to be firm, etc., both of them adducing the Te. rule given s. late (No. 120). That the two scholars are probably right receives some confirmation from **rūpa** meaning also "sound, word", which meaning comes from D. **uli** 1 or **ore** 5; *cf.* D. **rū.**

408. **valakṣa,* balakṣa, palakṣa, avalakṣa,** white; the white colour (the initial a in avalakṣa probably has arisen from a careless, vulgar pronunciation, as probably in apōgaṇḍa; see s. pōgaṇḍa No. 206). Cl. (p. 460) compares D. **beḷ** 1, and especially T. **veḷicca,** light; a light. *Cf.* also D. **beḷaku, beḷagu** 1 and 2; **paḷakane,** etc.

409. **vasta,** a part, a portion. *Cf.* D. **pasu** 3, etc.

410. **vīci,** a wave. The leading idea of this word is not known; could it have been taken from D. **bīgu** 2, the meaning being "that swells"? — **vīci,** pleasure. *Cf.* D. **bīgu** 2. — **vīci,** a ray of light. This word may rest on D. **biḷi, beḷ** 1, **beḷaku,** etc. (see No. 408). — **vīci,** leisure, interval, rest. *Cf.* D. **biḍate, biḍike, bīḍike,** (biccu 1 and 2), **bīgu** 1, **bīsara.** — **vīci,** small, little. *Cf.* D. **pīcu** 3.

411. **vēla,** a garden, a grove; a boundary, limit. This term may be connected with D. **bēli,** a hedge, a fence (to form the boundary, etc.), an enclosure for particular cultivation, which D. word may have been formed of **bēṟ,** etc. — **vēla,** passion, emotion, feeling. *Cf.* D. **bēṭa** 2. — **vēla,** speech. *Cf.* D. **pēḻ.** — **vēla,** the food of Śiva. Does this word rest on D. **bēḷ** 1? (For another vēla see No. 330). Regarding the first meaning of vēla D. **elle** might also be compared.

412. **śaṇḍa, ṣaṇḍa,** a multitude, a heap. For the formation of these words there is the Sk. verb **śaṇḍ,** to collect, heap together, which is based on D. **sede** 1. *Cf.* also D. **sendu** and **taṇḍa.**

413. **sūca, sūcana,** pointing out, indicating, showing, etc. In Sk. these terms have been connected with **sūci,** a needle (No. 303). It is, however, more than probable that they are derived from the D. terms given s. **cūpu** 1, or from **tōcu, tōṟ,** and **suṭṭu** 2.

414. **hañji,** sneezing, a sneeze. This is an onomatopoetic word, reminding one of D. **acci** 4 and **hac.**

415. **hambā,** the lowing of cattle. *Cf.* D. **ambā,** etc., and see D. **a** 16.

416. **hala, halya,** ugliness; deformity. *Cf.* D. **pole, hola** 1, **hole, holliya,** the a of the first syllable being another form of o (see D. o 1).

417. **halā,** a vocative particle (in theatrical language). See Sk. **alē,** etc. (No. 346), D. **a** 16, and D. **elā.**

418. **havā, havāva,** terms implying "undoubtedly, certainly". See Sk. **ām** (No. 347), and compare D. **aba,** etc.

419. **hiruk, huruk,** without, except. *Cf.* D. **peṟage, poṟage, heṟagu,** etc. — **hiruk,** near. *Cf.* D. **pore** 3, etc. — **hiruk,** amongst. *Cf.* D. **uḷ** 2, **oḷagu,** and see D. **u** 8 and **o** 5. — **hiruk,** below. *Cf.* D. **iḻuku,** etc. (used as nouns), and see D. **i** 14.

420. **hēlike** (in prahēlike, a riddle, enigma). *Cf.* D. **pēḻike, hēḻike.**

An enumeration in alphabetical order of the Saṁskṛita words that have been compared with Dravida, the numbers indicating those of the above list — aṁśa 333. aṁsa 333. aṅka 334. aṅkaṇa 215. aṅgaṇa 215. aṅgana 215. aṭ 335. aṭa 335. aṭavi 136. aṭṭa 305. 336. 337. aḍḍana 249. aṇi 250. apōgaṇḍa 206. ambara 239. ambhṛiṇa 338. ara 339. araṇi 340. araṁ 343. arara 251. arāla 33. ari 137. 177. 321. arka 83. 178. 306. argaḍa 252. argala 252. argalā 252. arbuda 341. al 343. alati 342. alam 343. alāta 344. ali 320. alīka 345. alē 346. alēlē 346. avalakṣa 408. āḍam 17. 289. āṇi 250. ām 347. āraṭa 1. āru 32. āla 33. 36. 85. 320. ālāna 33. āli 179. 216. 348. impa 2. irma 324. īrma 324. uruṇḍa 180. ulkā 138. ēḍa 34. ēḍaka 34. ēḍuka 217. ēḍūka 217. ēḍōka 217. ēṇa 35. ēraṇḍa 84. ēla 36. 85. ēlaka 34. ēlavālu 36. ēlā 85. ēlu 322. ēlūka 217. airāvaṇa 36. airāvata 36. ailēya 36. ōḍra 181. ōdana 307. kakṣa 3. 37. 86. 240. kaṅkaṇa 253. kaṅkara 308. kacu 94. kaccara 308. kaccha 139. 241. kacchu 325. kacvī 94. kajjala 140. kaṭa 254. 326. 349. 350. kaṭaka 218. 255. kaṭana 219. kaṭu 351. kaṭura 308. kaṭṭāra 256. kaṭṭēraka 192. kaṭvara 308. kaṭhara 132. kaṭhina 132. 352. kaṭhōra 132. kaḍāra 131. kaṇabha 38. kaṇṭaka 87. kaṇṭin 87. kaṇḍu 325. kad 353. kadana 4. 353. kadamba 354. kadara 308. kadali 141. kadvara 308. kanaka 4. 97. 130. kanda 88. kandala 4. 14. 130. 353. kandu 257. kambala 242. kar 170. karaṭa 39. karira 89. karīra 89. karka 12. karkara 12. karkaśa 12. karcūra 131. karṇāṭa 182. karṇāṭaka 182. karpaṭa 243. karbura 131. karbūra 131. karvura 131. karvūra 131. kal 353. kala 130. kalaṅka 355. kalana 5. 355. kalandikā 356. kalala 5. kalaha 353. kalā 2. 271. 357. kalāpa 353. kali 183. 353. kaliṅga 184. kalita 25. 353. kalindikā 356. kalila 353. kaluṣa 358. kalka 358. kalmaṣa 358. kalmāṣa 358. kalya 309. kavaca 244. kavasa 244. kaśipu 310. kaṣāya 171. kasipu 310. kāka 40. kākī 40. kāga 40. kāñcana 130. kāṭha 132. kānana 90. kānta 132. kāntāra 90. kārā 220. kāla 172. kāvēra 370. kāvērī 370. kāṣṭha 91. 192. 359. kāṣṭhikā 91. kiṇa 52. kiraka 185. kīkaṭa 186. kīnāra 186. kīnāśa 186. kīra 41.

pūn 292. 390. pūta 19. pūl 292. 390. pūla 390. pēcaka 66. pēja 391. pēṭa 291. pēṭaka 291. pēṭā 291. pēṭāka 291. pēṭikā 291. pēṭī 291. pēru 316. pēṣī 201. pōgaṇḍa 206. pōta 392. pōḍu 21. pōta 392. pōla 393. prū 67. plava 207. psā 394. psāta 394. phala 111. phalasa 103. phalgu 175. 208. phāla 22. phi 201. 395. phu 395. phuka 16. phē 396. phēla 317. phēlā 317. phēli 317. bandi 397. bal 299. 399. bala 398. balakṣa 408. balāka 68. balākā 68. bali 399. bāla 294. biḍāla 69. biḍāla 122. bindu 112. 160. birāla 69. bil 161. bila 161. bilāla 69. bīja 112. busta 315. bhal 399. bhall 399. bhāla 22. bhil 161. bhilla 209. bhīru 135. bhīlu 135. bhūka 162. mañca 295. mañcaka 234. mañcikā 234. maṇi 296. 400. maṇḍa 23. mandira 235. mandurā 235. marica 113. marīca 113. maru 163. marka 70. markaṭa 70. mala 164. 401. malaya 164. malla 210. malli 114. mallikā 114. maṣi 297. masi 297. masina 402. maskari 165. mā 113. mācala 71. 74. māyā 403. māra 404. māla 164. mālā 405. mālūra 116. miyēdha 318. mīna 72. mukula 117. muktā 73. mukha 24. mudira 166. mudga 298. mudgara 118. muni 211. mura 329. musalī 74. mūla 119. mē 25. mēka 75. mēlu 323. mairēya 319. rātri 406. rūpa 407. late 120. vana 236. vandi 397. varaka 121. val 299. valakṣa 408. valaya 299. valgula 76. vall 299. vasta 409. vasti 26. vālu 36. 116. vidala 122. vidula 122. vindu 160. virāla 69. vil 161. vila 161. vilāla 69. vīci 410. vīj 300. vīja 112. vījana 300. vīrā 319. vēṇu 123. vētra 124. vēra 27. 125. vēla 330. 411. vēllaja 113. vaiśākha 167. vōraka 212. vōlaka 212. vrīhi 126. śaṇa 301. śaṇḍ 412. śaṇḍa 412. śaya 28. śarvalā 302. śalaka 77. śava 331. śavas 331. śāda 168. śiṁhāṇa 29. śiṅghāṇa 29. śimbi 127. śira 78. śīna 78. śīra 78. śukti 30. śuṇṭhi 128. śuṇḍā 213. śuṣa 169. śuṣi 169. śuṣira 169. śūlā 213. śōṇa 176. ṣaṇḍa 412. sabaḷa 302. sarvalā 302. siṁhāṇa 29. siṅghaṇa 29. siṅghāṇa 29. sic 248. simbi 127. sūca 413. sūcana 413. sūci 303. sēdhā 79. hañji 414. haṭṭa 237. haṭṭī 237. haḍika 214. haḍḍaka 214. haḍḍi 214. haḍḍika 214. haḍḍipa 214. hambā 415. hala 320. 416. halahala 320. halā 417. halāhala 320. halya 416. hallaka 129. havā 418. havāva 418. hārahūra 320. hālahala 320. hālahāla 320. hālā 320. hālāhala 320. hālinī 80. hālu 31. hāhala 320. hāhāla 320. hiruk 419. huḍ 292. huḍa 238. huṇḍ 292. huṇḍa 81. hēra 332. hēramba 82. hēlike 420. hōḍa 304.

VII. Encouragements and aids received.

When about eighteen years ago the Author was requested by the Committee of the Basel Evangelical Mission Society to undertake the compilation of a Kannaḍa-English Dictionary, he rather reluctantly consented, being conscious of the great difficulties connected with the task; but soon commenced the work with pleasure, as he found that several gentlemen, interested in the Draviḍa languages, were in favor of his doing it. In this respect his acknowledgements are especially due to the late Dr. H. Moegling, the late Dr. A. C. Burnell, M. C. S., M. R. A. S., etc. etc., the eminent scholar and promoter of many oriental literary works, Dr. R. Rost, Librarian to the India Office, etc., etc., Mr. B. L. Rice, C. I. E., M. R. A. S., Director of Archæological Researches in Mysore, and the Missionaries of the B. E. M. S. and other Societies. In course

of time the number of European and Native gentlemen who showed a kind interest in the Compiler's labours, increased, so that he has been supported by much friendly sympathy up to this day, for which he expresses his gratitude.

His next grateful acknowledgements must be tendered to the Representatives of the India Office and the Government of Mysore for the liberal pecuniary aid rendered to the Basel Evangelical Mission Society towards the execution of the Dictionary.

He has to thank also the Rev. F. Ziegler of Dharwar, who was kind enough to furnish him with a Kannaḍa-English list of a number of plants growing in Southern Mahratta.

Regarding the language of the Southern Mahratta country the Compiler received considerable assistance from the Liṅgāyta Ayya, Vastrada Śivaliṅgappa, of Hoobly, in consulting him on the colloquial words occurring between p. 1 and 675. His special thanks, however, are due to the late M. C. Śrīnivāsa Ācāri, an intelligent and painstaking Brāhmaṇa of the town of Mysore, whom he had in his employ for about three years till his regretted death, with the help of whom he revised and enlarged his MS., and carried it through the press up to page 1072.

Lastly the Compiler is deeply indebted to Mr. Bhāradvāja Śivarāu [1], the faithful chief-corrector of the Basel Mission Press, to the painstaking compositors of that Press, its present superintendent Mr. F. Hûber, and his predecessor Mr. G. Hirner.

VIII. Defects acknowledged.

THE Compiler entreats the public to look upon the present Dictionary with an indulgent eye. He is sensible of the many deficiencies, shortcomings and inelegancies it contains, and has to confess that the longer he worked, the more he became aware of his incompetency to satisfy all the wishes of scholars.

Most of the errors and essential omissions hitherto discovered, whether typographical or caused by the Author's own want of knowledge or the inaccuracy and discrepancies in the native authorities consulted or the limited time presenting itself to search the mass of Kannaḍa litera-

1. A list containing a few new Kannaḍa (?) words, and additional meanings of some foreign words or their compounds (partly local Tadbhava, Saṁskṛita and Mahratta) and composed chiefly by the kind endeavors of Mr. Bhāradvāja Śivarāu of the Mangalore Press, reached the Author of the Dictionary at the beginning of August, 1893, when his Preface, etc. had already been sent off to the address of the said Press. As the list was a rough one, and its preparation for and sending to the Press and its printing as a supplement would have delayed the publication of the Dictionary, it was, though reluctantly, decided upon to give up the wish of using the list for this first edition of the Dictionary.

ture, have, he trusts, been corrected and supplied in the *Corrections* and *Additions*. *It is earnestly requested to pay careful attention to these Corrections and Additions*[1].

And now the Author thanks the great Disposer of all things that He has spared his life to complete this work, hoping the desire will be fulfilled, expressed by his motto "Omnia ad Dei gloriam!"

Tubingen, 22nd July 1893. **F. Kittel.**

---

1. Let it be remarked that *e. g.* the editions of the Bhārata, Rāmāyaṇa and a few other works printed at native presses and consulted by the Compiler unquestionably contain sundry mistakes and apparently also some doubtful words. In spite of all difficulties it is believed that few true fundamental Kannaḍa terms likely to be met with in literature and common conversation, have been omitted in this Dictionary; but with regard to Saṁskṛita which is used in ancient and later Kannaḍa works nearly without any restriction and of which certainly not little has been given in this work, it is not anticipated that in reading certain Kannaḍa classics the want of a Saṁskṛita Dictionary will not be felt occasionally. Some Saṁskṛita terms of secondary value not observed by the Author in Saṁskṛita Dictionaries and some peculiar meanings attached to others by popular use and vocabularies will be found in this work.

The Author has been unable to prove the existence of any real Adjectives in Kannaḍa, and has to state that all Saṁskṛita Adjectives and Participles may be used as Nouns in it.

Sometimes many numerical references are adduced under a word partly for the sake of well establishing its existence in the language, and partly for that of examining its meaning and use more thoroughly than the Author's time and strength have allowed.

In numerous cases subscribed consonants have broken off in the printing.

@ All the Corrections and Additions referred to have now been incorporated in the main stream at the appropriate places. All page references herein made relate to the First Edition.

LIST OF ABBREVIATIONS.

A. Anthology (Mangalore, 1874, used only with regard to a few Saṁskṛita terms).

Abhā. Anubhavāmṛita (Manuscript; it differs greatly from the edition printed at the Vicāradarpaṇamudrākṣaraśāle, Bangalore, 1874).

Abh. P. Abhinava Pampa's Rāmāyaṇa (Manuscript).

Abhś. Anubhavaśikhāmaṇi (Manuscript).

adj. Saṁskṛita verbal adjective.

Ap. Ādi Purāṇa by Pampa (Ed. S. G. Narasimhachar.—1900).

B. Bombay, the Department of Public Instruction, Kanarese Books: 1 (1882), 2 (1882), 3 (1883), 4 (1882), and 5 (1868). One of the numbers refers to the book, the other one to the page. The pages of B. 2 have been counted from p. 7 of the text not from the title-page.

Bḍ. Bēḍas (fowlers) of Dharwar.

Bh. Kumāra Vyāsa's Bhārata. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1875.

Bhn. Bhārata nighaṇṭu (Manuscript).

Bp. Basava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850.

Br. C. P. Brown Esq., of the Madras Civil Service (see Te.).

Bv. Basavaṇṇanavara ṣaṭsthala vaçanagaḷu (Ed. S. S. Basavanal.—1954).

C. Common.

cf. confer (compare).

Cm. Commentary.

Cb. A small Kannaḍa Vocabulary (Śabdasaṅgraha, by Gururāva Viṭhala Mōhare) dedicated to Cannabasappa Basaliṅgappa, Deputy Educational Inspector, Dharwar S. D. (1874).

C. Bp. Cannabasava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1851.

Cd. Hindū Caritradarpaṇa (Bangalore, 1882).

Ch. Nāgavarma's Chandas (Basel Mission Press, Mangalore, 1875). The references are to the Index for the Canarese text, if no v. with a number is added.

colloq. colloquial.

Cpr. Candraprabha purāṇa by Argaḷa dēva (Manuscript).

Ct. Caturāsya nighaṇṭu (according to two different Manuscripts, marked as I & II).

Cv. Canna Basavaṇṇanavara vacanagaḷu (Ed. Dr. R. C. Hirēmaṭh.—1965).

Dh. The Dhātuprakarana of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Dhw. A portion of Dhanañjaya's ṭīkā printed at Dharwar.

Dp. Dāsapada. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850. It is a collection of Dāsa songs from various manuscripts.

dupl. duplication, that is to say a couple of words that are not the same as to form and meaning, used to make the idea more comprehensive or impressive, *e. g.* akaḷa cakaḷa, āsaṟ bēsaṟ, kāka pōka, giḍa gaḍḍe, giḍaganti, dana kaṟa, nuccu nusi, bandhu baḷaga, makkaḷu maṟigaḷu, mātu kathe, sandi gondi. Occasionally the *first* word is meaningless by itself, forming a sort of alliteration, *e. g.* akkaḍi takkaḍi, andā dundi, aradēśi paradēśi, āḷi dāḷi, ēru pēru,

tațavața, as also the *second* one may be, *e. g.* aḍḍā tiḍḍi, kara kanna, gaja baja, cūru pāru, ḍoṅku ḍosaku, toḷḷe paḷḷe, dēvaru diṇḍaru, dodde bidde. This last kind may be referred to "reiteration", q. v.

E. English.

e. g. exempli gratia (for example).

fr. from.

G. A small Canarese vocabulary by Gaṅgādhara Maḍivāḷēśvara, Translation Exhibition, Belgaum (Bangalore, 1869). The numbers refer to the pages.

Grj. Girijākalyāṇa. Bangalore, Lakṣmīvilāsa Press, 1886.

Gz. Gazetteer of the Bombay Presidency, Vol. XXII, 1884.

H. Hindūstānī.

Hlā. Ancient Kannaḍa commentary on Halāyudha's Abhidhānaratnamālā (Manuscript).

J. Jaimini Bhārata. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1848. (Kṛiṣṇarājavilāsa Press, 1861 & 1875).

Jm. Jinamunitanaya (Manuscript).

Jñs. Jñānasindhu. Bangalore, Karṇāṭaka Mudrākṣaraśāle Press, 1879.

Jnv. Jagannāthavijaya (Manuscript).

K. Kannaḍa.

Kāvy. Nāgavarma's Kāvyāvalōkana (Manuscript).

Kk. Kabbigara Keypiḍi (Manuscript).

Kp. Kaivalyapaddhati. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1873.

Kr. Kavirāja mārga (Ed. A. Venkata Rau & H. Sesha Ayyangar.—1930).

Līlv. Līlāvatīprabhandha. A specimen lithographed at Dharwar, 1873.

M. Malayāḷa (A Malayalam and English Dictionary by the Rev. H. Gundert, D. Ph., Mangalore, 1872).

Mḍb. Mūḍabidare (in South Canara).

Mg. Mangalore (in South Canara).

Mhr. Marāṭhī.

Mr. Maṅgarāja's nighaṇṭu (Manuscript). For the sake of convenience the verses of the whole MS. have been counted successively (without regard to the various divisions), and are quoted in that manner. Four MSS. have been consulted.

MS. Manuscript. (MSS. = Manuscripts).

My. Mysore.

N. Name; proper name.

Nn. Nānārtharatnākara (Manuscript).

Nr. Nācirācīya, the ancient Kannaḍa commentary on the Amarakōśa. The two Mḍb. Manuscripts used by the Author refer to Trikāṇḍaśēṣa, Dhanañjaya, Rabhasa, Viśvaprakāśikā, Vaijayantī, Subhūtiṭīkā, Subōdhe, and Halāyudha. Are these references by Nācirāci himself?

o. r. other reading. (o. rs. = other readings).

P. Pañcatantra (a new translation, edited by J. Garrett Esq., Director of Public Instruction in Mysore, Bangalore, 1865).

Pb. Pampa Bhārata (Ed. Beḷḷāve Veṅkaṭanāraṇappa.—1931).

P. p. Past participle. (P. ps. = Past participles).

Pr. W. S. Price Esq., Revenue Survey, Dharwar.

Prll. Prabhuliṅgalīlā (Manuscript).

Prv. Proverb. (Prvs. = Proverbs).

q. v. quod vide (which see).

R. Rev. W. Reeve's Carnātaka and English Dictionary.

Rāghc. Rāghavāṅkacaritra (Manuscript).

Rām. Kumāra Vālmīki's Rāmāyaṇa. When in the references only two numbers are adduced, they refer to the 31 sandhis (chapters) of the Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1849, which comprise the bālakāṇḍa, ayōdhyākāṇḍa, and six chapters of the araṇyakāṇḍa. The other references are to the edition printed in Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1881.

reit. reiteration, that is to say a couple of words of

which the first one's meaning is made more comprehensive or impressive by the second one, though this is a mere alliterative formation and meaningless by itself (see "duplication"), *e. g.* aḍḍi saḍḍi, okkalu dakkalu, kaṭaku kuṭuku, gaji biji, caḷa maḷa, curu buriga, taḍa baḍa, baḍa bagga, bēpāra sāpāra, loḍa baḍa, vecca sacca, sara bara. Especially the syllables *gi* (q. v.) and *pa* (see pa 3) are used in reiteration, *e. g.* āḷu gīḷu, koḍu giḍu, tandare gindare (s. taru 1), ravi givi, śikhi gikhi, okkalu pakkalu, kaḷa paḷe, caḍu puḍane, taka pakane, taṭa paṭa, lekka pakka.

rep. repetition, that is to say the act of using the same word twice or thrice. See Śmd. 228 seq., and further *e. g.* allalli, ittitta, intintu, inthintha, enitenitu, ententa, ellelli, obbobba, tama tama, eṇṭeṇṭu, eraḍeraḍu, kāḷu kāḷu, tara tara (s. tara 1), dūra dūra, doḍḍa doḍḍa, saṇṇa saṇṇa, savi savi, hosa hosa, aridaridaridu (s. aridu).

Rnc. Rāmanāthacaritra (Manuscript).

Rśv. Rājaśēkharavilāsa (Manuscript; Bangalore edition, Kṛiṣṇarāja Vilāsa Press, 1866).

Śm. Tōṭada Ārya's Śabdamañjari (Manuscript).

Śmd. Śabdamaṇidarpaṇa. The Arabic numbers refer to the pages of the edition printed at the Basel Mission Press, Mangalore, 1872; of the Roman ones I refers to the terms with ಅ (p. 31 seq.), and II to those of pages 402-407.

Śmd. Dh. The list of Dhātus (verbal themes) of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Śśv. Śabaraśaṅkaravilāsa. Bellary, C. L. S. Press (*i. e.* Citralipiśāradā P.), 1886; and Madras, Grantharatnākara Press, 1887.

Śs. Śabdasāra (Manuscript).

s. sub (under).

Sd. Rev. D. Sanderson's edition of Mr. Reeve's Carnātaka and English Dictionary, Bangalore, 1858.

seq. sequentes, sequentia (following, succeeding).

Si. Siddhānti Subrahmaṇya Śāstri's new interpretation of the Amarakōśa, Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1872. The numbers denote the pages.

Sk. Saṁskṛita.

S. Mhr. South Marāṭha (Mahratta).

Sp. Sarvajñapada (Manuscript & W.).

Sś. Sōmēśvaraśataka (Manuscript; Bangalore edition, Wesleyan Mission Press, 1872).

St. & Pl. Messrs. C. Stolz and G. Plebst's Five Hundred Indian Plants, Mangalore, 1881.

sum. summary.

T. Tamiḻ (A Dictionary of the Tamil and English languages, by the Rev. J. P. Rottler, D. Ph., Madras, 1834).

Tbh. Tadbhava.

Te. Telugu (Messrs. A. D. Campbell and C. P. Brown's Telugu-English Dictionaries).

Ts. Tatsama.

Tu. Tuḷu (Tuḷu-English Dictionary, (i) A. Manner, Basel Mission Press, Mangalore, 1886 (ii) M. M. Bhat & A. S. Kedilaya, Madras University, 1967).

V. Vṛiṣabhēndravijaya. Bangalore, Carnatic Press, 1875.

v. verse.

va. vacana (Prose passage).

v. i. verb intransitive.

Vr. Vaḍḍārādhane (Ed. D. L. Narasimhachar,—1959).

v. t. verb transitive.

W. Rev. G. Wurth's Canarese Poetical Anthology, Bangalore, 1868.

Z. Rev. F. Ziegler.

@ certain special remarks by the present editor.

[ ] new items now included under old lexical entries.

* sign to indicate new lexical entries.

KITTEL'S

KANNAḌA - ENGLISH DICTIONARY

(4 VOLUMES)

VOLUME
ONE

a - aḥ

KITTEL'S

KANNAḌA - ENGLISH

DICTIONARY

ಅ

a

ಅ a. 1. the first letter of the alphabet (Śmd. 12). ಅ ಆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅಮರವಾದವರೂ ಹೇೞು! ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prv.) *cf.* ಒ 1.

–ಅ a. 2. the final letter of many primitive Kannaḍa words *e.g.* ಅಣ್ಣ, ಅತ್ತ, ಅವ, ಆತ, ಇತ್ತ, ತೆಂಕ, ಪಡುವ, ಪೆಱ, ಪೊಱ, ಪೊಸ, ಮರ, ಮೂಡ, ಮೊಲ, ಅಕ್ಕ, ಅಮ್ಮ, ಅಪ್ಪ.

–ಅ a. 3. a termination to form, with or without auxiliary letters, masculine nouns, *e.g.* ಅಲರ್ಗಣ್ಣ (of ಅಲರ್ಗಣ್), ಕೇಸಡಿಯ (of ಕೇಸಡಿ), ಕುಡುವಿಲ್ಲ (of ಕುಡುವಿಲ್), ಬಲ್ದಲೆಯ, ಅಗಲ್ದುರದ (Śmd. 220), ಎಳೆದೇರ, ಕನ್ದುಗೊರಲ, ಬಾನ್ನವಿರ, ಪೆಱ್ಚಿದಲೆಯ (Śm 2), ಇನಿಯ, ಅಸಿಯ, ನಿಡಿಯ (Śmd. 154. 184), ಪಿರಿಯ, ಕಿಱಿಯ, ಕರಿಯ (184), ಎಳೆಯ, ಪಱಿಯ (185). see ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ, ಅಗಡ, ಕಣ್ಣ, ಕಾಡ, ಕೂಟ, ಕೆಂಚ, ಕೊಂಗ, ಕೊಡಗ, ಚನ್ನ, ಚಲುವ, ಜಾಣ, ನಲ್ಲ, ನೂಳ, ಮರುಳ, ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ವೆಗ್ಗಳೆಯ, etc. etc.

–ಅ a. 4. a termination of the infinitive, *e.g.* ಉಡ, ತರ (Śmd. 278), ಪ್ರಯೋಗಿಸ (394). ತರವೇೞ್! (278). ರಿಪುಜನಪರ ಅಭ್ಯುದಯದ ವಿನಾಶವನ್ ಎಸಗ ಬೇಕು (Bh. 1, 8, 56). ಆಡುವರೆ ಬರ ಹೇೞು! (2, 13, 34). ಅರ್ಥಮಂ ತತ್ಕಾಲಕೆ ಈಯ ಬೇಕು (J. 29, 17). ಸಿರಿ ಬಂದ ಕಾಲಕೆ ಮೆಱೆಯ ಬೇಡ (Dp. 22, 3).—in S. Mhr. this form of the infinitive often receives the terminations of the dative, *e.g.* ಮಾಡಕೆ, ಮಾಡಕ್ಕೆ; ಬರಕೆ, ಬರಕ್ಕೆ; ನಡೆಯಕೆ, ನಡೆಯಕ್ಕೆ (generally pronounced ಮಾಡಕ, ಮಾಡಕ್ಕ, etc.). *cf.* –ಓಕೆ.

–ಅ a. 5. (= –ಅ 4?) the termination which is added to the crude form of verbs in the formation of the negative. see Śmd. 73 where the participle ಇರದೆ when disjoined, appears as ಇರ ಅದೆ. a Mḍb. MS. has there the following quotation: ಬಗೆವೊಡಮ್ ಇನಿಸು ಇರ ಅದೆ. (*cf.* T. ಇರಾದೆ, etc. = ಇರ-ಅದೆ, etc.); this ಅ may be the same as –ಅ 4, *i.e.* the ಅ of the infinitive, expressing the idea that the state or action of a verb is yet to be about to be or to become or to come to pass; thus ಇರದು (ಇರ-ಅದು), it is yet to be, *i.e.* it is not; ಮಾಡನು (ಮಾಡ-ಅನು), he is yet to do, *i.e.* he has not yet done, or he does not; ಇರದೆ (ಇರ-ಅದೆ), to be even it, *i.e.* not being yet. *cf.* –ಅಲ್ 2.

–ಅ a. 6. = –ಅದು 3. a termination of the third person singular in the neuter of the negative. ಕೊಂಕುಟಿಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ.—ತಣ್ಟೆಯವನ ನಣ್ಟಿಕೆ ಸಲ್ಲ, ಒಣ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗ ಸಲ್ಲ.—ಮಿಗಿಲಾದವನ ಹತ್ತರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಗೆಗಾಱನ ಹತ್ತರ ಮೈತ್ರಿ ಸಲ್ಲ (Prvs.). *cf.* ಅಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಬೇಡ, ಪೊಲ್ಲ.

–ಅ a. 7. = –ಅಂ 1, etc. a termination of the third person singular in the masculine of the future, imperfect, and negative. ಪೋಪನ್, ಅಲ್ಲಿಯೆ ನಿಲ್ಲುವನ್, ಅಯ್ದೆ ಅಪಲಾಪಿಸುವ, ... ಪೊಟಲನ್ ಆತಂ ಪೊಱಮಡಿಸುವ, ... ಉಪತಾಪಿಸುವ (Bp. 45, 33). ಅರಗಿನ ಮನೆಯ ಮಾಡಿಸಿದ (Bh. 1, 8, 69). ಪವನಜ (= ಪವನಜಂ) ಎಕ್ಕಲನ (= ಎಕ್ಕಲನಂ) ಮಡದಲಿ ಉಱೆ ಗಟ್ಟಿಸಿದ (3, 13, 30). ಗಣ್ಡಸು ಕೂತು ಕೆಟ್ಟ, ಹೆಂಗಸು ತಿರುಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು (Prv.). ಅವ ಬಾರ, ಅವ ಹೋಗ, ಅವ ನಡೆಯ (C.).

–ಅ a. 8. = –ಅಂ 2, (–ಉವ 2, –ವ 3, –ವಾ). a termination of the first person plural of the imperative (My.). ನಾವು ಉಸುರುವ ಒನ್ದಾಗಿ! (Bp. 14, 14). ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ! (B. 1, 16).

–ಅ a. 9. = –ಅಂ 3, etc. a form of the nominative singular of masculines, feminines, and neuters with final **a.** ಒನ್ದು ದಿವಸ (Bp. 48, 8); ಒನ್ದು ದಿನ (48, 2, 51, 76; 55, 27). ಐಟ್ ದಿನ (52 sum.). ಅವ ಚುನ್ನವಾಡಲು. (48, 15). ಪೊಗೆದುದು ಆನನ ವಿದುರಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ (Bh. 1, 8, 91); ಡಿಳ್ಳವಾದುದೆ ... ಬಲ (J. 4, 21). ಮದನನೃಪ ಪೊಱಮಟ್ಟ (8, 3). ಸಕಲ ಬಲಸಹಿತ (8, 36). ಸರಸ ಮಿಗೆ ನಲಿದಾಡುವ ಅಂಚೆಗಳ್ (29, 46). ಜೋಕೆ ತಪ್ಪಿದ ಬೞಿಕ ಅರ್ಥ ವ್ಯರ್ಥ (Dp. 1, 4). ಬಡತನ ಬನ್ದಾಗ ನೆಣ್ಟರ ಬಾಗಿಲ ಸೇರ ಬಾರದು (3, 2). ಅಕ್ಕ ನನ್ನವಳು ಆದರೆ ಬಾವ ನನ್ನವನೇ? (Prv.).

–ಅ a. 10. = –ಅಂ 4, etc. a termination of the accusative singular and plural. ಎಲವೊ, ನೀನ್ ಎನ್ನ ಕೊನ್ದಯ್ (Śmd. 164). ತೆಂಕನಾಡ ಮಱೆಯಲ್ಕೆ ಏನುಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೆ? (164). [Pb. 4, 31]. ಧರ್ಮಮ್ ಎಮ್ಬರು ತಾವು ನುಡಿದುವ (Bp. 28, 32). ಬಲ್ಲೆವು ಅದ

(28, 49). ದೋಷವ ನೋಡಲ್ ಆಗದು (44, 9). ಹೊಯ್ಲು ... ಜೈನ ಮುನಿಕುಲವ ನೆಱೆ ತಾಕುತ ಇರೆ (52, 11). ಸನ್ದೇಹವ ನೀನ್ ಉಡುಗು (53, 17). ಜಿಹ್ವೆಯಿಂ ರಸವ ಬಿಡುವುದು (Śm. 81). ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಹರಿಸಿ, ರಾಜ್ಯವನ್ ಒತ್ತಿ ಆಳುವೆಂ (Bh. 1, 8, 15). ಅಱಿಸಿ ಸಾವೆಗಳಲಿ ಅಬ್ಧಿಯ ಕುಱುವದಲಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಧನಾಢ್ಯರ; ... ಕೆಲ ಬಲವ ಆ ದ್ವೀಪಪಾಲಕರ ಸೆಱೆವಿಡಿದು, etc. (2, 4, 12). ಮೂರ್ಖನ ಕಳೆಯಲ್ ಅಳವಲ್ಲ (Sp.). ಶುನಿ ಹೆಣನ ಹತ್ತಿ ತಿನ್ದನ್ತೆ (Sp.). ಸುಱಿದು ಒನ್ದು ಮೀನ ಮೀನ್ ನುಂಗಿತು (J. 6, 8). ವಿಷವ, ಮೋಹಿಸುವನ್ತೆ, ಕೊಡುವದು ಈತಂಗೆ ನೀಂ (30, 26). ಅನ್ಯರಲಿ ಜನಿಸಿ ಇರ್ದ ಅಂಗನೆಯ ಕರತಂದು, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಅವಳ ಯಜಮಾನಿ ಎನಿಸಿ (Dp. 1, 1). ಆ ನೆಲನ ತನ್ನದು ಎನ್ದು, ಎನುತ (1, 2). ಬಡತನ ಬನ್ದಾಗ ನೆಣ್ಟರ ಬಾಗಿಲ ಸೇರ ಬಾರದು (3, 2). ಅವನ ಕೊನ್ದು, ಇವನ ಕೊನ್ದು (4, 1). ನವರನ್ಧ್ರಗಳ ಕಟ್ಟಿ! ... ತಿವಿದ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳ ಅಟ್ಟಿ! (8, 6). see -ಉವ 3.

-ಅ a. 11. = -ಆ 3. the termination of the genitive singular and plural; 1, in the singular it is either joined to the base without an auxiliary syllable, *e.g.* ಪಗಲ, ಇರುಳ (Śmd. 134), ಅವಳ (139), ನೀರ, ತೋಳ, ಬಾಳ, ಪೊಕ್ಕುಳ (162), ಬಿಲ್ಲ (133), ಕಣ್ಣ, ಪೊನ್ನ (162), ನಿನ್ನ (178); or auxiliaries are used, *e.g.* ರೂಢಿಯ (29), ಗಾಳಿಯ (89), ಆನೆಯ, ಕುದುರೆಯ (161), ಮಡುವ, ಗುರುವ (133), ಮಡುವಿನ, ಗುರುವಿನ, ಪೂವಿನ (133), ಸೂಱುನ, ಮಾತಿನ (61, 133), ಆಗಳಿನ (134), ಮಾಡಿದನ, ಅಡಪವಳನ (89), ಬೇಡುವನ (91), ನೃಪನ (164), ಅವನ (133), ಮರದ (120), ಇನ್ದ್ರಿಯದ (1), ಅದಱ, ಅನಿತಱ, ಮೂಱಱ (135), ಐತಱ (137), ತೆಂಕಣ, ಮೇಗಣ (135), ಮರನ, ಗಿಡನ, etc. (see -ನ2). 2, in the plural it is added to the auxiliaries, *e.g.* ಕಣ್ಗಳ (C. ಕಣ್ಣುಗಳ), ಕುರುಳ್ಗಳ (C. ಕುರುಳುಗಳ), ಪೂಗಳ (170), ತೊಡೆಗಳ (117), ಸ್ವಾಮಿಗಳ (125), ವಿಭಕ್ತಿಗಳ (142), ಪಾರ್ವರ, ದೇವರ, ತನ್ದೆವಿರ (120), ಅವರ, ಇವರ (121), ಈವರ (167), ಬುಧರ್ಕಳ, ಅವರ್ಗಳ, ಇವರ್ಗಳ, ಅಣ್ಣನ್ದಿರ, ಅಣ್ಣಗಳ, ತನ್ದೆಗಳ (124), ಅವಱ (93), ಇವಱ (180), ಪೆಱವಱ, ಎಲ್ಲವಱ (118). — ಅಣಿಯರಮ್ ಎಸೆದು ಒಪ್ಪಿ ಇರ್ಪುವು ಮಣಿಗಾಱರ, ಕಂಚಗಾಱರ, ಒಱೆಗಾಱರ, ತಿನ್ತಿಣಿ ಎನಿಪ ಮಾಲೆಗಾಱರ ಗಣನಾತೀತಂಗಳ್ ಆಪಣಂಗಳೆ ಪೊಱಲೊಳ್ (Śmd. 235). ಬನ್ದವರ ಹೋವವರುಗಳ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದೆ ನಿನ್ನ ಆಚಾರಸದ್ಗುಣವೃನ್ದಮಂ ಕೇಳ್ದು, ಆಗಳುಂ ಪರಿಣಾಮಿಸುತ್ತ ಇಹೆವು (Bp. 4, 61). ಅರೆ ಮುಗಿದ ಱೆಪ್ಪೆಗಳ, ಬೆಳ್ಪಿನ ತಿರುಗದೆ ಇಹ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳ, ನಸು ಮುರಿದ ಕೊರಲಿನ, ಬಿಗಿದ ಸರಗಳ, ತೆಱೆದ ನೊರೆವಾಯ, ಉಱುಗಿ ಬಾಗಿದ ಶಿರದ, ಸಡಲಿದ ತುಱುಬಿನ, ಉಚ್ಚಿದ ವಿರಲಮುಟಗಳ, ಬೆಱತ ಮೋಱೆಯ, ಕೆದಱು ಮೀಸೆಯ, ಬಿಗಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳ (etc. etc.) ಒಡಲ್ (56-58). ಪಾಡುವರ, ನೋಡುವರ, ನಾಡ ಸಾಧನೆಗಳಂ ಮಾಡುವರನ್ ಅರ್ತಿಯಿಂ ಬೇಡುವರ ನೆರವಿಯೊಳ್ ಕ್ರೀಡಿಸುವನ್ ಆ ಪುರದ ರೂಢಿಸಿದ ಬೀದಿಯೊಳ್ ಪಸುಳೆ (J. 28, 22). see further *e.g.* Bh. 3, 13, 23.

ಅ- a. 12. = ಆ 4. an indicative letter: a remote pronominal adjective (Te., T., M., Tu.); in Kannaḍa it does not occur by itself, but is used to form such words as ಅಕ, ಅಕೊ, ಅತ್ತ, ಅದು, ಅನಿತು, ಅನ್ದು, ಅವ, ಅಹಗೆ. *cf.* ಅಕ್ 1, etc.

-ಅ a. 13. = -ಎ 3. an affix denoting emphasis at the end of genitives. ಎನ್ನಯ (= ಎನ್ನಯೆ) ಕಣ್ಮಂ (Bp. 13, 12). ಎಮ್ಮಯ ತೊತ್ತು (24, 87). ಎಮ್ಮಯ ಜಂಗಮಂ (26, 48). ತನ್ನಯ ಮಡದಿ (11, 36). ತನ್ನಯ ನೆಱಲ್ (42, 5). ನಿನ್ನಯ ಪದವಿ (2, 19). ನಿಮ್ಮಯ ಪೆಸರ್ (2, 54).

-ಅ a. 14. = -ಆ 5. a final vocative particle politely or kindly calling for attention, or, in the same manner, exhorting. ಕುಡ! ಕೇಳ! ನೋಡ! ಬಾರ! (Śmd. 153). ದೆಸೆಗಳಿರ!. ನಲ್ಲರಿರ! (153). ಅವ್ವಾ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮುನಿದು ಇರ್ದಹನು? ಹೇಱ! (Bp. 47, 12). ಸತ್ಯಮ್ ಎಮ್ಬುದು ತಾನು ಹಿತ್ತಲದ ಗಿಡ, ನೋಡ! ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಅಱಸದೆ, ತಾನ್ ಇರ್ದ ಹತ್ತಿಲೇ ನೋಡ! (Sp.).

-ಅ a. 15. = -ಆ 6. an affix denoting polite or kind interrogation. ಇಱುವತ್ತಾಣ್ಡಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ ಅಱಿಯ, ಜೈನ? (Bp. 49, 46). ಸೊಸ್ತದಲಿ ನೆನೆ ಕಣ್ಡ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನ (Dp. 1, 5). ಪುರನ್ದರವಿಟ್ಠಲನ ಚರಣವ ಕುನ್ದದೆ ಮನದಲಿ ಇಟ್ಟು, ನೆನೆ! ಕಣ್ಡ್ಯ, ಮನುಜ? (23, 5). ಕೆಟ್ಟ! ಕಣ್ಡ್ಯ ಬಡ್ಡಿಮನವೆ? (34, 1).

ಅ a. 16. the initial **a** that is connected with initial **pa** and **ha** (and **ya**). *cf.* ಆ 11. see *e.g.* ಅಕ್ಕಲು, ಅಕ್ಕಿ ಅಗುರ, ಅಗ್ಗ, ಅಚ್ಚು, ಅಚ್ಚೆ, ಅಂಚು, ಅಂಚೆ, ಅಂಜಿ, ಅಟ್ಟ, ಅಡಪ, ಅಡಬೆ, ಅಡೆ, ಅಡ್ಲ, ಅಡ್ಲು, ಅಣಬೆ, ಅಣಿಕಿಸು, ಅಣೆ, ಅತಿ, ಅತ್ತರ, ಅತ್ತಿ, ಅನುಮನ್ತ, ಅಪ್ಪಳ, (ಅಮುಳ್), ಅರದಾರಿ, ಅರಿದಾಳ, ಅರಿ, ಅರಿಗೆ, ಅರಿವಾಣ, ಅಲಿಗೆ, ಅವಣಿಸು, ಅಸೆ, ಅಳದಿ, ಅಳ್ಳು, (ಹಗ್ಗಿ) [most of these items have no literary status].

-ಅ a. 17. the final of the relative (or adjective) present and past participles, and of the relative negative participle, *e.g.* ಬನ್ದ (of ಬನ್ದು), ಮಾಡದ (of ಮಾಡದೆ); ನಡೆವ, ಕಾಣುವ, ಕಾಣ್ಬ, ಕಣ್ಡ, ಇರ್ದ, ಇರ್ಪ. see -ಅದ, -ದ 6, -ಪ 2, -ಬ 2, -ವ 2.

ಅ- a. 1. (= ಅನ್-). *a negative prefix: not, un-, in-.*

—ಅ a. 2. a substitute of final ಆ in some Tadbhavas, *e.g.* ಕನ್ಧರ, ಉಪತ್ಯಕ, ಕರುಣ, etc. (Śmd. 102).

-ಅಂ aṁ. 1. = -ಅ 7, -ಅನು 2, -ಒಂ, -ನು 1. a termination of the third person singular in the masculine of the present, future, imperfect, and negative. ನೋಡಿದಪಂ (Śmd. 91), ಮಾಡಿದಪಂ, ಪಡೆದಪಂ (260); — ಕುಡುವಂ, ಪಿಡಿವಂ, ಬಿರಿವಂ, ನಡೆವಂ, ಮಾಡುವಂ (260); — ಗೆಲ್ದಂ, ಕೇಳ್ದಂ, ಮಾಡಿದಂ, ಸಾರಿಸಿದಂ, ಪಡೆದಂ, ಸಿಡಿದಂ (260); — ಎನ್ನಂ, ಉಣ್ಣಂ (87), ಮಾಡಂ (261); - ಒಳ್ಳಿದಂ (257). *cf.* its feminine -ಅಳ್, and its plural -ಅರ್.

-ಅಂ aṁ. 2. = -ಅ 8, (-ವಂ.) a termination of the first person plural of the imperative. ಅನಿಬರುಮ್ ಒನ್ದಾಗಿ ತಾಗುವಂ ಫಲ್ಗುನನೊಳ್ (Śmd. 270). ಏಗೆಯ್ವಂ? ಪೇಱುಂ! (270). ಆಮ್ ಎಲ್ಲರ್ ಈಗಳ್ ಅಶ್ವಮೇಧವಂ ಮಾಡುವಂ (271).

-ಅಂ aṁ. 3. = (-ಅ 3), -ಅ 9, -ಅನು 3, (-ಉ 5), -ಒಂ, -ಂ 2, -ನು, 2 (-ವು 2). a termination of the nominative singular with final **a.** ಮಾಡಿದಂ, ಅಡಪವಳಂ (Śmd. 89), ಅರಸಂ (90), ನಲಿದಂ, ಬೇಡುವಂ (91), ಮರಂ (115), ವೇದವಿದಂ (129), ಒರ್ವಂ, ಅವಂ (154), ಆವಂ (183), ಅತ್ತಣಂ, ಮೂಡಣಂ, ಕೆಲದಂ (136), ವೃಕ್ಷಂ; ಜನಂ (187), ಒಳ್ಳಿದಂ, ತೋರಿದಂ, ಇನಿಯಂ, ಎಳೆಯಂ (184), ಅಲರ್ಗಣ್ಣಂ (220), ಅಕ್ಕಂ, ಅಮ್ಮಂ, ಅವ್ವಂ (148). *cf.* its feminine -ಅಳ್ and its plural -ಅರ್.

-ಅಂ aṁ. 4. = -ಅ 10, -ಅನ 3, -ಅನು 4, -ಅನ್ನ 3, -ಅನ್ನು, 2 -ಆ2, -ಆಂ2. a termination of the accusative singular and plural, for the three genders, with and without auxiliaries, *e.g.* ಊರಂ, ಕಾಯಂ, ನೇಸಱಂ (Śmd. 156), ನಲ್ಲಳಂ (156), ಮಾತಂ (61), ಅದಂ (184, 261), ಎಳ್ಳಂ, ಕಣ್ಣಂ, ಕೆಯ್ಯಂ (84), ಪೊನ್ನಂ (165), ನಿನ್ನಂ (178); ಗಾಳಿಯಂ (89), ಸೀತೆಯಂ (155), ಮನೆಯಂ (156); ಪೂವಂ, ಪಱುವಂ (156), ಗುರುವಂ (157); ಮರನಂ (115. 156), ಪೊಲನಂ, ನೆಲನಂ, ಬಿಲನಂ (130); ಬೆಟ್ಟಮುಂ, ಹಳ್ಳಮುಂ, ಕುಲಮುಂ, ಚಲಮುಂ (130); ಕುಲವಂ (Bh. 1, 20, 48), ಸತ್ಯಲೋಕವಂ, ದಿವವಂ (1, 20, 56); ಮಾಡಿದನಂ, ಅಡಪವಳನಂ (Śmd. 89), ಅರಸನಂ (90), ಅವನಂ (129), ಅಕ್ಕನಂ, ಅವ್ವನಂ, ಕೋಣನಂ (148); — ಊರ್ಗಳಂ (51), ಇವಂ (117), ನಿಮ್ಮಂ (179), ದೇವರಂ (165), etc. see -ಉವಂ 2.

-ಅಂ aṁ. 5. = -ಉಂ 1, etc. a copulative conjunction (Śmd. 149. 396) that is added to the end of words, except it be put to an accusative in which case it has to come between the crude noun and its termination (149. 150; see -ಉಂ 1, -ಉಮಂ, -ಉಮಂ 1 & 2): 1, *and.* ಶಾಮಕರದೊಳ್, ಎಚ್ಚಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಬನ್ನದೊಳಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳ ಬಿಗಿ ಎನ್ಬ ಶಬ್ದಂ (Śm. 81). 2, *both ... and, as well as, and also, and ... and,* being affixed to the end of each word to be connected. ಆತಂಗಮ್ ಅರಸಿಗಂ ವಿಖ್ಯಾತಿಯಶಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ ಕುಲಕಂ ಚಲಕ್ಕಂ ಭೂತಲದೊಳ್ ಅಗ್ಗಮ್ ಅಧಿಕಂ (Śmd. 138). ದ್ರೋಣಂಗಂ ನಿನಗಂ ಬಿಲ್ಲಾಣಿಕೆ ಅದು ಸಕ್ಕಸಮನೆ? (150). ಛಲದೊಳಮ್ ಆಚಾರದೊಳಂ ಕಲಿತನದೊಳಂ (150). ಈ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕಂ ಕನ್ನಡಕ್ಕಂ ಸರಿ (384). 3, *also, likewise, too.* ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದೊಳಂ ಕಿಱಿದು ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ತಕೆ, ಪುಲ್ಲಿಂಗದ ಪೋಲ್, (ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್) ಎಲ್ಲಂ ಪುದಿಗುಂ (Śmd 148). 4, it *emphasizes* a number. ಮೊದಲ್ ಎರಡು ವಿಭಕ್ತಿಯೊಳಂ ಪೊಮಟ್ಟುಮ್ ಅಲ್ (Śmd. 146). ಈ ಎರಡು ಸಮಾಸಪದಕ್ಕಮ್ ಉಚಿತ ವಿಧಿಯಿಂ ವಿಕಲ್ಪಮ್ ಇಲ್ಲ (384). ಎರಡುಮನ್ ಈಸಿಕೊಣ್ಡು (Bp. 50. 36). 5, it expresses that the *whole* of a definite number of things, etc. is meant. ಇನ್ದ್ರ, ಅನಲ, ಯಮ, ನೈರ್ಋತ, ವರುಣ, ಮರುತ್, ಧನದ, ರುದ್ರ ಈ ಆ ಮೂಡಲು ಮೊದಲಾದ ಎಣ್ಟು ದೆಸೆಗಂ (for *the* eight regions) ಕ್ರಮದಿನ್ದೆ ಒಡೆಯರು (Hlā). ಇವಱ ಉದಾಹರಣೆಗಳಂ ಸೊಲ್ಲಿಸುವೆನ್ ಎರಡು ಮೆಯ್ಯಂ (with regard to *the* two forms, viz. Saṁskṛita and Kannaḍa; Śmd. 384). ಎರಡು ಕಣ್ಗಳ್ means "two eyes"; ಎರಡು ಕಣ್ಗಳಂ (nominative) "both eyes". 6, if, together with the conditional particle ಒಡೆ (ಅಡೆ, ಅರೆ), it is added to the past participle of ಅಗು, the combined form (ಆದೊಡಂ) conveys **a**, the meaning of No. 2. ಪೂರ್ವದೀರ್ಘಮ್ ಆದೊಡಮ್, ಅನ್ವಯಮ್ ಆದೊಡಮ್, ಅನೇಕಾಕ್ಷರಮ್ ಆದೊಡಂ ದ್ವಿತ್ವಮ್ ಇಲ್ಲ (Śmd. 84). **b**, that of *at any rate.* ಒನ್ದು ತೆಱದ ಮಗನ್ ಆದೊಡಂ ಬೇಕು, ಎಲಾ, ಮಾನವರ್ಗೆ (J, 28, 57). **c**, that of *even, as was not to be expected.* ಭಾವಿಯೆನಿಸಿ ಇರ್ದುದು ಅದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಕೆಳೆಯಲ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯಮ್ ಅಗದು ಜಗದೊಳ್ ದೇವಂಗೆ ಆದೊಡಂ Rsv. 13, 11). **d**, that of *soever* in the English whatsoever, whosoever. ನೀವು ಏನಾದೊಡಂ ಕುಱುಪ ತನ್ದು, ಎನಗೆ ತೋರ್ಪುದು! (J. 28, 30). 7, if, together with ಒಡೆ, it is affixed to any other participle but that of No. 6, the meaning becomes *and if; -soever* (one) *may; though, although.* ದೋಷಮ್ ಇದಱೊಳ್ ಏನಾನುಮ್ ಉಳ್ಳೊಡಂ ಪ್ರಿಯದಿಂ ತಿರ್ದುವುದು (Śmd. 3). ಆದಿಯ ಪತ್ತು ಅಕ್ಕರಮುಂ ಸಮಾನಮ್ ಎನಿಸುಗುಂ; ಅವಱೊಳ್ ಎರಡು ಎರಡು, ಎನ್ತು ಓದಿದೊಡಂ, ಸವರ್ಣಂ (3). ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಧರ್ಮಚ್ಯುತಿಗೆ, ಅದಟನ್ ಅಪ್ಪೊಡಂ, ಭೂಪತಿ ಅಳ್ಕಲ್ವೇೞ್ಕುಂ (Rsv. 13, 22). see -ಒಡಂ s. -ಒಡೆ 4.

ಅಂಶ aṁśa. = ಅಂಶೆ, ಅಮಸ. *a part; a share, a portion;* — remnant of. 2, a fraction (in arithmetic). 3, a degree of latitude (or longitude, see ಅಕ್ಷಾಂಶ, ರೇಖಾಂಶ). 4, the name of an āditya.

ಅಂಶಕ aṁśaka. = ಅಂಸಕ. *a part; a share,* 2, having a share, a co-heir; a kinsman.

ಅಂಶಚಕ್ರ aṁśa-cakra. an astrological diagram used by astrologers in casting nativities (My.; Te.).

ಅಂಶತಃ aṁśa-taḥ. by parts, by degrees; bit by bit. (My.). ಅಂಶತಃ ಅಂಶತಃ (B. 5, 123).

ಅಂಶತ್ವ aṁśatva. the being a part or portion (My.).

ಅಂಶನಿರ್ವಾಹಕರ್ತೃ aṁśa-nirvāha-kartṛi. a person who performs a certain part, *e. g.* of a sacrifice (Si. 238).

ಅಂಶಾಂಶೆ aṁśa-aṁśe. a part of a portion, a share of a share; a sub-division (My.);—a secondary incarnation.

ಅಂಶಿಕ aṁśika. sharing; a male who partakes of, or is a portion of (Bp. 3, 13; 8. 48). 2, a portion (50, 44).

ಅಂಶು aṁśu. = ಅಂಚು. *a ray of light, a beam.* 2, *the sun.* 3, light, splendour. 4, anything minute or pointed; a small end of thread, a small filament, etc. 5, a point or end. 6, dress, decoration. 7, N. of a ṛiṣi. 8, N. of a prince, son of Puruhōtra.

ಅಂಶುಕ aṁśuka. *cloth, dress* (ವಸ್ತು, ವಸ್ತ್ರ Nn. 17). 2, fine or white cloth. 3, an upper garment.

ಅಂಶುಕಪ್ರಾನ್ತ aṁśuka-prānta. the end or hem of a woman's cloth (Nr.).

ಅಂಶುಜಾಲ aṁśu-jāla. a collection of rays, a blaze of light. (R.).

ಅಂಶುಧರ aṁśu-dhara. the bearer of rays, the sun. (R.).

ಅಂಶುಮತ್ aṁśu-mat. radiant. 2, *the sun.* 3, the moon. 4, pointed. 5, having small filaments. 5, a prince of the solar race, son of Asamañja, grandson of Sagara.

ಅಂಶುಮತಿ aṁśu-mati. *the plant Hedysarum gangeticum* (= ಧ್ರುವೆ, ಶಾಲಪರ್ಣಿ & ಸ್ಥಿರೆ; Si. 150). 2, the river Yamunā.

ಅಂಶುಮತ್ಫಲೆ aṁśumat-phale. *the plantain, Musa sapientum* Roxb., or *Musa paradisiaca* Lin.

ಅಂಶುಮನ್ತ aṁśu-manta. Tbh. of ಅಂಶುಮತ್. (My.).

ಅಂಶುಮಾಲಿ aṁśu-māli. having a garland of light. 2, *the sun.*

ಅಂಶುಮಾಲೆ aṁśu-māle *a garland of light, halo.*

ಅಂಶುಹಸ್ತ aṁśu-hasta. having rays in his hand. 2, the sun (R.).

ಅಂಶೆ aṁśe. Tbh. of ಅಂಶ (My.; Te.). 2, lot, condition, state (My.; Te.).

ಅಂಸ aṁsa. *the shoulder, the shoulder-blade* (ಮುಯ್ಯು Hlā.; ಮುಡುಹು Mr. 321). 2, N. of a king.

ಅಂಸಕ aṁsaka. = ಅಂಶಕ. see ನ್ಯಂಸಕ.

ಅಂಸಕಳ aṁsa-kaḷa. a strong man (ಬಲ್ಲಿದ, ಬಲವನ್ತ Mr. 240, o.r. ಅಂಸಬಳ; see Hlā. s. ಬಲ್ಲಿದ)

ಅಂಸಕೂಟ aṁsa-kūṭa. = ಹಂಸಕೂಟ. *a bull's hump.*

ಅಂಸಪಾದ aṁsa-pāda. = ಹಂಸಪಾದ. (My.).

ಅಂಸಬಳ aṁsa-baḷa. see ಅಂಸಕಳ.

ಅಂಸಲ aṁsala. *strong* (see ಬಲ್ಲಿದ).

ಅಂಹ aṁha. = ಅಂಹ್ವ. Tbh. of ಅಂಹಸ್. sin (ದುರಿತ, ಪಾಪ Nn. 39). 2, perplexity, delusion (ಮೋಹ 39). 3, prowess, valour (ಪರಾಕ್ರಮ 39).

ಅಂಹತಿ aṁhati. pain; distress, illness. 2, *a gift, a donation.*

ಅಂಹಸ್ aṁhas. = ಅಂಹ, ಅಂಹ್ವ. pain; distress; trouble. 2, *sin. cf.* aṅghas.

ಅಂಹಾ aṁhā. = ಅಮ್ಮಾ, (My.) 2, ಅಂ-ಹಾ, an interjection used by palankeen-bearers, etc. (My.).

ಅಂಹ್ರಿ aṁhri. *a foot.* 2, *a root, cf.* aṅghri.

ಅಂಹ್ರಿಪ aṁhri-pa. a foot-drinker : *a tree.*

ಅಂಹ್ವ aṁhva. = ಅಂಹ, of which it is the original reading in Nn.

ಅಃ aḥ. = ಅ12, ಆಃ. an interjection expressing astonishment or admiration : ah! (ವಿಸ್ಮಯವಿಡಮ್ಬನ Śmd. 394; Cm.

ಚೋದ್ಯವಿಡಪ್ಪುನ). [ಅಃ ಎಂದನೆ Pb. 1, 102]. ಅಃ (o. r. ಅಃ), ಸನ್ನ ಯಮ್ ಇಲ್ಲ! ಮೆಚ್ಚಿದಂ (Śmd. 20). ಪಿರಿಯನ್, ಅಃ (o. r. ಅಃ), ಪಿರಿದೀವನ್ ಇತ್ತುದಂ. ನೆನೆವನೆ? ಚಃ, ಅದಂ ನೆನೆಯಂ (68. 184). ಎನ್ತೆನ್ತೊ! ಅಃ (o. r. ಅಃ), ಕಬ್ಬಮ್ ಒಳ್ಳಿತ್ತು ಆಯ್ತು (69). 2, = ಅಖ್, an interjection expressing either contempt (My.), or unconcern: umph! (Mhr.) ಅಃ, ಸುಳ್ಳು ಕಥೆಯು ನನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ (B. . 124), ಇದಱೊಳಗೆ ನನಗೆ ಏನು ಲಾಭ? ಅಃ ಇದಕ್ಕೆ ನೀನು ಅಂಜ ಬೇಡ (5, 142). 3, a sound imitating that of hawking in spitting (My.).

ಅಕ್- a-k. 1. ಅ12,– with half the initial of the next word. *cf.* ಅತ್2,– ಅನ್2,– (and see ಅಕ್ಕಡ.)—ಅಕ್ಕಣ. that instant, instantly (T.; R.).

ಅಕ್- ak. 2. a form of the verb ಅಗು 1 (the short form of ಆಗು1), to become, etc., to which the ಕು and ಕುಂ of the future, and the ಕೆ of the imperative are added. see ಅಕ್ಕು4, ಅಕ್ಕುಂ, ಅಕ್ಕೆ3. *cf.* ಅಪ್ಪ, ಅಹ.

ಅಕ್- ak. 3. = ಅಗಿದು of ಅಗಿ2. —ಅಕ್ಕೊಳ್ಳು. to champ (C.).

ಅಕ್- ak. 4. = ಅಡಗಿ of ಅಡಗು1. —ಅಕ್ಕೊಳ್ಳು. to hide one's self (My.).

ಅಕ್- ak. 5. = ಅಗಿದು of ಅಗಿ1. —ಅಕ್ಕೊಳ್ಳು. to dig, to dig up (My.).

ಅಕ a12-ka2. (= ಅಕೊ, etc.) lo! behold! (My.) — ಅಕಕ rep. (C.). —ಅಕಲಾ. -ಅಲಾ. = ಅಕಕ. (My.) —ಅಕಲೆ. -ಅಲೆ. = ಅಕಲಾ (My.).

ಅಕ aka. 1. pain, trouble; sin. (R).

ಅಕ aka. 2. ಅಕ್ಕೆ 2, q. v., ಅಗ 1. a Tbh. of ಅರ್ಕ 1, in ಅಕಸಾಲ, etc.

ಅಕಚ a-kaca. destitute of hair, bald. (R.).

ಅಕಚೆ akace. = ಅಗಸೆ 1, etc. (My.).

ಅಕಟ akaṭa. = ಅಕ್ಕಟ q. v., ಕಟ4. alas! o! ah! (My.) ತನ್ನ ಸುತರ ಅಳ್ಕೆಗೆ ಆಯಿತ್ತು ಕಣ್ಬಕಮ್, ಅಕಟ! (J. 29, 36). ಅಕಟ! ಪಾಣ್ಡವರ್ ಅಱಿದರೇ? (Bh. 1, 8, 89). —ಅಕಟಕಟ. rep. ಇದಕೆ ಉಪಾಯಮ್ ಅದು ಆವುದು? ಅಕಟಕಟ! (Bp. 13, 6). ಅಕಟ ಕಟ! ನಾಂ ಪ್ರಾಣಮಂ ಬಿಡುವೆ (27, 18; see also 11, 7; 46, 59; 52, 14). ಅಕಟಕಟ! ಅದು ಅರ ಅಣುಗನ್? ಈ ಸುಕುಮಾರಂ ಮಡಿದನ್ ಅಶ್ವಖುರಹತಿಯಿಂ! (Rsv. 13, 98). — ಅಕಟಕಟಾ. rep. ಅಕಟಕಟಾ! ಎನುತ, ದುಃಖಿಸುತ.... ಅಗಲಿದರು (Bp. 46, 59). ಅಕಟಕಟಾ! ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಇರುವದು ಬಹು ಕಷ್ಟ (B. 3, 90). — ಅಕಟಾ. = ಅಕಟ-ಆ 5. see ಅಕಟಕಟಾ. (My.; Te.).

ಅಕಟ a-kaṭa. = (ಅಕಳ), ಅಗಡ.— ಅಕಟವಿಕಟ. dupl. hideously huge; excessively much; frightful, shocking (Mhr.; S. Mhr.);—adverse, contrary, troublesome (My.; Te.); chicanery (T. ಅಗಡವಿಗಡ. M. ಅಗಡುವಿಗಡು). 2, huge or exorbitant power (My.). — ಅಕಟೋವಿಕಟ. = ಅಕಟವಿಕಟ No. 1 (Mhr. & S. Mhr.) — ಅಕಟೋವಿಕಟೋ. = ಅಕಟೋವಿಕಟ. (S. Mhr.).

ಅಕಟಾಯಿಸು akaṭāyisu. to become warped, as leather by drying in the sun (Sd.; Mhr. ಅಖಡಣೇಂ, ಅಖುಡಣೇಂ, to contract, shrink, etc.).

ಅಕಡಿ akaḍi. = ಅಕ್ಕಡಿ, in ಅಕಡಿತಕಡಿ, = ಅಕ್ಕಡಿತಕ್ಕಡಿ. (My.).

ಅಕಣ್ಟಕ a-kaṇṭaka. free from thorns, difficulties, troubles, or enemies. (R.).

ಅಕರ a-kara. handless, maimed; — not acting; — exempt from tax (R.).

ಅಕರಣಿ a-karaṇi. non-accomplishment; *failure, disappointment.*

ಅಕರಣೀಯ a-karaṇīya. not to be done (Rsv. 13, 13).

ಅಕರುಣ a-karuṇa. merciless. 2, cruelty (Bp. 4, 45; 60, 56; My. as ಅಕರುಣೆ).

ಅಕರ್ತವ್ಯ a-kartavya. not to be done, improper. (My.).

ಅಕರ್ಮ a-karma. without work or action. 2, intransitive. 3, improper work, crime. (My.).

ಅಕರ್ಮಕ a-karmaka. Intransitive. (My.).

ಅಕರ್ಮಕಕ್ರಿಯೆ a-karmaka-kriye. an intransitive verb (My.).

ಅಕರ್ಮಿ a-karmi. a man who commits crime (My.).

ಅಕಲ a-kala. (= ಅಕಳ). not in parts, entire. 2, the water mass of the ocean (ಮಹಾಸಾಗರದ ನೀರ ಗುಮ್ಪು Mr. 405).

ಅಕಲಂಕ a-kalaṅka. = [ಅಕಳಂಕ] stainless, pure (Ch. v. 6; Bp. 53, 55; Mr. 521).

ಅಕಲತ್ರ a-kalatra. without a wife; not married. (My.).

ಅಕಲಾಯ a-kalā-āya. useless; unrequired (T.; My. rare). ಬಿಟ್ಟ ಅನ್ನರೆ ಅಕಲಾಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಿಕೆ (Si. 79).

ಅಕಲು akalu. = ಅಗಲ್, etc., in ಅಕಲಾಡು, = ಅಗಲಾಡು (My.).

ಅಕಲ್ಪ a-kalpa. not subject to rules, uncontrolled;—incomparable (Bp. 18, 100).

ಅಕಲ್ಪಿತ a-kalpita. not fabricated or invented; natural, genuine (Bp. 24, 17).

ಅಕಲ್ಮಷ a-kalmaṣa. sinless, pure, (My.).

ಅಕಲ್ಯಾಣ a-kalyāṇa. *inauspicious.* 2, bad luck.

ಅಕಸಾಲ aka2-sāla. = ಅಕ್ಕಸಾಲ, ಅಗಸಾಲ. a gold or silver smith (C).

ಅಕಸಾಲಿಕೆ aka2-sālike. = ಅಕ್ಕಸಾಲಿಕೆ. the business of a gold or silver smith (C.).

ಅಕಸಾಲಿಗ aka2-sāliga. = ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಅಗಸಾಲಿಗ. a gold or silver smith (C.).

ಅಕಸಾಲೆ aka-sāle. = ಅಕ್ಕಸಾಲೆ q. v., ಅಗಸಾಲೆ. the workshop of a goldsmith. 2, a goldsmith (C.).

ಅಕಸ್ಮಾತ್ a-kasmāt. without a wherefore, accidentally, suddenly. (My.)

ಅಕಸ್ಮಾತ a-kasmāta. Tbh. of ಅಕಸ್ಮಾತ್. suddenly (B. 5, 128).

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತು a-kasmāttu. Tbh. of ಅಕಸ್ಮಾತ್. (My.) ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ, unexpectedly, suddenly (B. 3, 7, 127).

ಅಕಳೆ akaḷa. a term used in tickling (*cf.* ಅಕ್ಕಳಿಕೆ No. 2). —ಅಕಳಚಕಳ. dupl. excessive tickling (My.). — ಅಕಳಸಕಳ. = ಅಕಳಚಕಳ (My.).

ಅಕಳ a-kaḷa. = ಅಕಟ, (ಅಕಲ). — ಅಕಳಸಕಳ. dupl. shockingly much (S. Mhr.).

***ಅಕಳಂಕ a-kaḷaṅka.** = ಅಕಲಂಕ.

ಅಕಾಣ್ಡ a-kāṇḍa. without a trunk. 2, unexpected, sudden. (My.). — ಅಕಾಣ್ಡತಾಣ್ಡ. reit. = ಅಕಾಣ್ಡ No. 2. (My.).

ಅಕಾರ a-kāra. the letter ಅ (Śmd. 11; Kāvy. 1, 3, 57-59).

ಅಕಾರಣ a-kāraṇa. causeless. 2, absence of a cause (Śmd. 397).

ಅಕಾರತ್ a-kārat. without cause (My.; Br.; H.); useless (R.).

ಅಕಾರಾನ್ತ akāra-anta. ending in the letter ಅ. 2, a term with final ಅ (Śmd. 65; Kāvy. I, 2, 20-22. 104-108).

ಅಕಾರಾನ್ತತೆ akāra-antate. the state of ending in the letter ಅ (Śmd. 70).

ಅಕಾರಾನ್ತತ್ವ akāra-antatva. = ಅಕಾರಾನ್ತತೆ. (Śmd. 70 Cm.).

ಅಕಾರ್ಯ a-kārya. not to be done. 2, *an improper act* (ಅಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯ Nn. 70).

ಅಕಾಲ a-kāla. wrong or inauspicious time (Bp. 43, 22). 2, unseasonable, untimely. ಅಕಾಲದ ಮರಣ (J. 18, 13).

ಅಕಾಲಫಲ akāla-phala. fruit produced out of season (My.).

ಅಕಾಲಮರಣ akāla-maraṇa. an untimely death (My.).

ಅಕಾಲವೃಷ್ಟಿ akāla-vṛiṣṭi. unseasonable rain (My.).

ಅಕಿಂಚನ a-kiñcana. without anything, *poor.*

-ಅಕಿನ್ತ akinta. -ಅಕೆ-ಇನ್ತ 1. = -ಅಕಿನ್ತಾ, -ಅಕ್ಕಿನ್ತ, -ಅಕ್ಕಿನ್ತಾ, -ಅಗಿನ್ತ. a vulgar suffix added to the genitive, denoting *more than.* ಅಯ್ನೂರು ರುಪಾಯಿಗಳಕಿನ್ತ ಕಡಿಮೆ (B. 5, 264).

-ಅಕಿನ್ತಾ akintā. -ಅಕೆ-ಇನ್ತಾ 1. = -ಅಕಿನ್ತ, etc. ಕತ್ತೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಹೋತಿನಕಿನ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದ ಇರುತ್ತವೆ (B. 5, 16). ಕರಡಿಗಳಕಿನ್ತಾ ಮುಮ್ಮಡಿ ದೊಡ್ಡವು (5, 258).

ಅಕೀರ್ತನ a-kīrtana. the not telling, celebrating or praising. see ಸದಕೀರ್ತನ.

ಅಕುಟಿಲ a-kuṭila. not crooked or insincere, upright, honest. (Bp. 14, 34; 22, 3; 53, 60; My.).

ಅಕುಪ್ಯ a-kupya. *gold; silver.*

ಅಕುಲ a-kula. not of a good family. 2, lowness of family (Bp. 3, 51).

ಅಕುಶಲ a-kuśala. *unlucky, inauspicious.* 2, not clever.

ಅಕೂಪಾರ akūpāra. *the ocean.* 2, the king of tortoises supposed to uphold the world; any big tortoise. 3, ಕಲ್ಲಿನ ಮೊರಡಿ (G.). 4, the sun.

ಅಕೃತ a-kṛita. undone, unperformed. 2, not wrought or made. 3, native metal (ಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಚೂರ್ಣಾದಿರೂಪಮ್ ಆಗಿ ಇಹುದು Nr.; see Si. 330). 4, an unheard-of action or crime.

ಅಕೃತ್ಯ a-kṛitya criminal. 2, a crime. (My.).

ಅಕೃಷ್ಣಕರ್ಮ a-kṛiṣṇakarma. free from black deeds, *guiltless.*

-ಅಕೆ ake. = -ಅಕ್ಕೆ2, -ಅಗೆ2. a vulgar form of the suffix for the dative singular -ಕೆ. see -ಅಕಿನ್ತ, -ಅಕಿನ್ತಾ.

ಅಕೈತವ a-kaitava. free from deceit or fraud. (J. 10, 41.)

ಅಕೊ a12-ka2-o4. = (ಅಕ, ಅಕ್ಕ), ಅಗೊ. ಅಗೋ, ಅದುಗೋ, ಅದೋ. lo! behold! (pointing to more or less remote objects, C.).

ಅಕೌಶಲ a-kauśala. want of dexterity; — evil. (R.).

ಅಕ್ಕ a12-kka 1. = ಅಕ. — ಅಕ್ಕಕ್ಕ. rep. (My.).

ಅಕ್ಕ akka. 2. an elder sister. (C.; M., Te. ಅಕ್ಕ; T. ಅಕ್ಕಾಳ್, ಅಕ್ಕೈ; Tu. ಅಕ್ಕ, ಅಕ್ಕೆ; Mhr. ಅಕಾ; Sk. ಅಕ್ಕಾ; mother; ಅರ್ಕ, elder brother; ಅನ್ತಿ, elder sister; see ಅತ್ತಿಕೆ). it receives the terminations of the masculine: ಅಕ್ಕಂ, ಅಕ್ಕನಂ, (ಅಕ್ಕನ್ನ, etc.); ಅಕ್ಕನಿಂ (Śmd. 148); its plural: ಅಕ್ಕಂಗಳ್, (ಅಕ್ಕಗಳು), ಅಕ್ಕನ್ದಿರ್ (124, 126). [ಅಕ್ಕ ಪೇಟಾರೊಳಿಂ ನುಡಿವೊ ಬೇಸಜನ್ ... Ap. 3, 31; Pb. 7, 35]. ಅಕ್ಕಂಗಳಿರ! ಅವ್ವಗಳಿರ! (Bp. 29, 8). ಬನದೊಳಗೆ ಪೋಗಿ, ಪೊಸ ಪೂವಿನ ಗೊಂಚಲನ್, ಅಕ್ಕ, ನಿನಗೆ ತನ್ದಪ್ಪೆಂ (Śmd. 73). ಅಕ್ಕನ ಹಗೆ, ಬಾವನ ನೆಣ್ಟು.—ಅಕ್ಕನ ಬಂಗಾರವಾದರೂ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಬಿಡ.—ಉಣುವುದಕ್ಕೆ ಉಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ್ನ ಕರೆ, ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ಬಾವನ್ನ ಕರೆ (Prvs.). ಅಕ್ಕಾ! (B. 4, 2).— a woman elder than one's self is usually styled ಅಕ್ಕ, and endearedly also girls are called so by their elders (My.). a father says to his youngest daughter (ಕಿಱಿಯ ಮಗಳ್): ತರಳೆ, ನಿನ್ನಂ ನವ್ಪಿ ಹೋದಪೆವು, ಅಕ್ಕ, ಚನ್ನಕ್ಕ! (Bp. 14, 3). see ಚನ್ನಕ್ಕ, ಚಿಕ್ಕಕ್ಕ, ಹಿರಿಯಕ್ಕ; Prvs. s. ಅಕ್ಕಱ, ಅಕ್ಕಿ. —ಅಕ್ಕಕ್ಕ! rep. (Bp. 50, 7). —ಅಕ್ಕಚ್ಚಿ. -ಅಚ್ಚಿ. an affectionate or honourable mode of addressing an elder sister, etc. (My.; T. ಅಕ್ಕೈಚ್ಚಿ.) —ಅಕ್ಕಣ್ಣಿ. -ಅಣ್ಣಿ. = ಅಕ್ಕಚ್ಚಿ. (My.). —ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು. elder and younger sisters: sisters (C.; B. 4, 153). ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ಹಣ್ಣು (= ಪಪ್ಪಾಯಿ, My.). —ಅಕ್ಕನಾಗಿ. N. of Cannabasava's mother (My.). —ಅಕ್ಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಅಕ್ಕಚ್ಚಿ. (My.).— N. (My.). —ಅಕ್ಕಯ. -ಅಯ. —ಅಕ್ಕಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಅಕ್ಕ. (My.; also ಅಕ್ಕಯ್ಯನವರು). —ಅಕ್ಕವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಅಕ್ಕಚ್ಚಿ. (C.); — N. (My.). [@ akka is a Kannaḍa word of Dravidian origin. This was given as a Sk. derivative in the earlier edition.]

ಅಕ್ಕ akka 1. = ಅಕ2, etc. (T. ಅಕ್ಕ, metal). see ಅಕ್ಕಸಾಲ, etc.

ಅಕ್ಕ akka 2. Tbh. of ಅಕ್ಷ. see ಅಕ್ಕದಾಮ, ಅಕ್ಕಮಾಲೆ. — ಅಕ್ಕದಾಳ. a die at play (My.).

ಅಕ್ಕಜ akkaja. 1. wonder, surprise. 2, a wonderful thing. (J. 6, 35; 14, 6; 26, 35; Te.) ಒನ್ದು ಅಕ್ಕಜವನ್ ಆಂ ಕಣ್ಡೆನ್ (Bp. 11, 22). ಕೃಷ್ಣನ ಅಕ್ಕಜದ ಅಡಾಯುಧಂ ನನ್ನಕಮ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 20). —ಅಕ್ಕಜಂ ಮಿಗು. surprise to become great or abound (Bp. 5, 61; 18, 83; 31, 29; 48, 31).

ಅಕ್ಕಜ akkaja. 2. = ಅಚ್ಚಿಜ. envy, displeasure (ಕಱುಬು Ct. I, 106; ಕಱುಮ್ಬು, ಅಸೂಯೆ Śm. 60, Śs.).

ಅಕ್ಕಟ akkaṭa. = ಅಕಟ, etc. an interjection expressing *pain, sorrow* or *distress* (ಖೇದ Śmd. 393), *envy, displeasure* (ಕಱುಬು Ct. I, 86), and *wonder* or *surprise* (ಅಚ್ಚರಿ Śmd. 393). (My.; S. Mhr. pretty C.; Te. ಅಕಟ, ಅಕ್ಕಟ). [ಅರಗಿನ ಮನೆಯೊಳ್ ಪಾಂಡವರುರಿದಱುದರಕ್ಕಟಯ್ಯೊ Pb. 3, 7; Ap. 2, 35]. ಬಿಜ್ಜಳನು ನಸು ನಗುತ (ಎನ್ದಂ) ಬಸವಯ್ಯ, ಅಕ್ಕಟ, ಮುಸುಕಿತೇ ಶಿವ ಮರುಳು ನಿನ್ನುವಂ? (Bp. 10, 3). ಅಕ್ಕಟ, ಎಂಜಲ ಮಾಂಸಂ! ಆತನ ಮುಕ್ಕುಳುದಕಂ! (18, 36). —ಅಕ್ಕಟಕಟ. —ಅಕಟ. rep. ಅಕ್ಕಟಕಟ, ಮದೀಶ್ವರನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಕಟಮ್ ಆಯ್ತು! (Bp. 13, 24; see also 18, 54; 42, 13). —ಅಕ್ಕಟಕಟಾ. —ಅಕಟಾ. rep. ಅಕ್ಕಟಕಟಾ! ಎನ್ದು, ಗೋಱುಡದೆ (Bp. 48, 9). —ಅಕ್ಕಟಾ. —ಅ 5. ಅಕ್ಕಟಾ, ಮೆಚ್ಚುವನೆ ಇನ್ತಹ ಠಕ್ಕರಿಗೆ? (Bp. 36, 16; see also 31, 13).

ಅಕ್ಕಡಿ (ak1-kaḍi, *i. e.* kaḍe). = ಅಕ್ಕಡೆ. a furrow for growing especially different kinds of pulse between two furrows of the main crop (S. Mhr.; My.).

ಅಕ್ಕಡಿ akkaḍi. = ಅಕಡಿ. —ಅಕ್ಕಡಿತಕ್ಕಡಿ. dupl. fraud in weighing or measuring, deceit in words, etc. (My.).

ಅಕ್ಕಡೆ (ak1-kaḍe). = ಅಕ್ಕಡಿ. (My.).

ಅಕ್ಕದಾಮ akka-dāma. Tbh. of ಅಕ್ಷದಾಮ. (My.).

ಅಕ್ಕಮಾಲೆ akka-māle. Tbh. of ಅಕ್ಷಮಾಲೆ. (My.).

ಅಕ್ಕರ akkara. = ಅಕ್ಕಿರ, ಅಚ್ಚರ 2. Tbh. of ಅಕ್ಷರ (Śmd. 10. 346; Hlā. II, 404; My.; Te.). a letter of the alphabet. [Pb. 11,

46; Ap. 2, 55]. 2, a syllable (Ch.). 3, a kind of metre (Ch.) [Kr. 1, 35]. see ಒತ್ತಕ್ಕರ, ದಡ್ಡಕ್ಕರ, ಬೀಜಕ್ಕರ. ಅಕ್ಕರವು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ, ತರ್ಕ ತಾ ವಾದಕ್ಕೆ, ಮಿಕ್ಕ ಓದುಗಳು ತಿರುಪೆಗೆ; ನೋಕ್ಷಕ್ಕೆರಡಕ್ಕರವೆ ಸಾಕು (ದೇವ, Sp.).

*ಅಕ್ಕರಗೊಟ್ಟಿ akkara-goṭṭi. Tbh. of ಅಕ್ಷರಗೋಷ್ಠಿ a literary assembly ಇಂಪುಂ ತಗುಳ್ದೊಂದು ಗೇಯಮುಮಾವಕ್ಕರ ಗೊಟ್ಟಿಯುಂ ... Pb. 4, 31.

ಅಕ್ಕರಮಾಲೆ akkara-māle. Tbh. of ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ (Śmd. 380).

ಅಕ್ಕರಿಕೆ akkarike. (Tbh. of ಅಕ್ಷರಿಕೆ). a kind of metre (Ch.).

ಅಕ್ಕರಿಗ akkariga. ಅಕ್ಕರ-ಇಗ (Śmd. 233). a man skilled in letters (ಅಕ್ಷರಜ್ಞ 210 Cm.). see ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗ.

ಅಕ್ಕಱ akkaṛa. = ಅಕ್ಕಱು, etc. (My.). ಅಕ್ಕಱದ ಅಕ್ಕ ಬನ್ದಾಗ್ಯೆ ಸಕ್ಕರೆಯೆಲ್ಲಾ ಕಯ್ಯಿ ಆಯಿತು (Prv.).

ಅಕ್ಕಱತೆ akkaṛate. = ಅಕ್ಕರ್ತೆ, ಅಕ್ಕಱ, etc. (My.; ಪ್ರೀತಿ G.). ನೋಡು, ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಅಕ್ಕಱತೆಯಿನ್ದ ಜೋಕೆ ಮಾಡು ತ್ತಾರೆ! (B. 1, 24).

ಅಕ್ಕಱಿಕೆ akkaṛike = ಅಕ್ಕಱ. (R.; Te. ಅಕ್ಕಟಕೆ).

ಅಕ್ಕಱು akkaṛu. -ಱ್. = ಅಕ್ಕಱ, ಅಕ್ಕಱೆ, ಅಕ್ಕಸ, ಅಟ್ಟಱ್2. affection, love (ನೇಹ Ct. II, 72; My.). ಅಕ್ಕಱಿಲ್ಲದೆ ಬಸನನಂ ಕೀರ್ತಿಸುವಡೆ ಎನ್ನ ಅಳವೆ? (Bp. 1, 34). ಅಕ್ಕಱಿಂ ಮೆಯ್ದಡವಿ, ಮುಗನಂ ತರ್ಕೈಯ್ಸಿ (4, 70). ಅಕ್ಕಱಿನ್ದ ಅವನ ಅಸುವನ್ ಇತ್ತನು (48 sum.; see also 13, 24; 31, 29). ಅಕ್ಕಱೊಳ್ ಅಳಿಗಳ್ ಅರ್ಭಕನ ರೋದನದ ಕೂಡ ಅಱುವ ತೆಱದೊಳ್ ಮೊರೆದವು (J. 28, 36). ಕಿರಾತರ ಅಂಗಚ್ಛವಿ ಗಳು, ಅಕ್ಕಱಿನ್ದ ಅವರವರ ತನುಪರಿಮಳಂಗಳ್ಗೆ ತುಕ್ಕುವ ಎಳೆದುಮ್ಬಿಗಳ ಬಳಗಂಗಳ್ ಎಮ್ಬನ್ತೆ, ಪೊಕ್ಕು ಪೊಕ್ಕು ಅಡವಿಯೊಳ್, ಕಣ್ಗೆ ಕಾಣಿಸುತ ಇರ್ದವು (28, 43). ಕುನ್ತಲನಗರಿಗೆ ಅಕ್ಕಱಿನ್ದ ಆಯ್ತನ್ದನ್ ಆ ದುಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿ (31, 27). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮನೆಯು, ಅಕ್ಕಱಿಲ್ಲದ ತವುರು ಇದ್ದು, ಫಲವೇನು? (Dp. 148, 4). —ಅಕ್ಕರ್ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be possessed of love (J. 30, 52; 32, 37).

ಅಕ್ಕಱೆ akkaṛe. = ಅಕ್ಕಱ. (My.; see Śś. s. ಬಡಗೋಲ್). 2, want, necessity, occasion, need (My.; T., Te.; Te. also: desire).

ಅಕ್ಕರ್ತೆ akkaṛte = ಅಕ್ಕಱತೆ. (My.).

ಅಕ್ಕಲ akkala. (= ಅಕಳ). —ಅಕ್ಕಲಕರೆ, the plant Anthemis pyrethrum (Te. ಅಕ್ಕರಕರೆ, ಅಕ್ಕಲಗರೆ, ಅಕ್ಕಲಗರ್ರ; My.). —ಅಕ್ಕಲ ಕಾರ. (= ಗೋಲೋಮಿ G.).

ಅಕ್ಕಲು akkalu. ಅಕ್ಕಲ್. = ಹಕ್ಕಲು. (My.).

*ಅಕ್ಕವೆ akkave. = ಅಟ್ಟವೆ. ಅನುಭಾವ ಅಕ್ಕವೆಯಾಗದೆ ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆಱೆತೆ ನಯ್ಯಾ Bv. 298.

ಅಕ್ಕಸ akkasa. love. = ಅಕ್ಕಱ. (S. Mhr., occasionally in the mouth of females).

ಅಕ್ಕಸಗಾಱ akkasa-gāṛa. a loving man (S. Mhr.).

ಅಕ್ಕಸಗಾಱಳು akkasa-gāṛaḷu. a loving woman (S. Mhr.).

ಅಕ್ಕಸಾಲ akka-sāla. = ಅಕಸಾಲ, etc. (C.).

ಅಕ್ಕಸಾಲಿಕೆ akka-sālike. = ಅಕಸಾಲಿಕೆ. (C.).

ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ akka-sāliga. = ಅಕಸಾಲಿಗ, etc. (C.; Si. 108; B. 4, 147).

ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಿತ್ತಿ akka-sāligitti. = ಅಕ್ಕಸಾಲಿತಿ. (My.).

ಅಕ್ಕಸಾಲಿತಿ akka-sāle-iti. (Śmd. 244). a woman of the goldsmith caste.

ಅಕ್ಕಸಾಲೆ akka-sāle. = ಅಕಸಾಲೆ, etc. the workshop of a goldsmith (T. ಅಕ್ಕಶ್ಶಾಲೈ, a shop where metals are worked). 2, a goldsmith (ನಾಡಿನ್ಧಮ, ಸ್ವರ್ಣಕಾರ, ಕಲಾದ, etc. Nr.; Hlā.; Mr. 376; C.). ಪದಕಮನ್ ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯಿಂ ಮಾಡೆ ಪಟ್ಟುವು (Śmd. 157). ಮಾಡಿದಂ ಪದಕಮನ್ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ (301). ಕೊಳುವ ಕೊಡುವ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿದಡೆ ಮೊಳೆಗಳಂ ಹೂಡಿ ನೂಂಕಿ, ಒಳ್ಳಿಹ ಮೊಳೆಯನ್ ಒರೆಗೊಡ್ಡು ಅಕ್ಕಸಾ ಲೆಯು (Bp. 21, 30). ಅಕ್ಕಸಾಲೆಗಿನ್ತ ಕಳ್ಳನಿಲ್ಲ, ಮುಕ್ಕಿಗಡ್ಡೆಗಿನ್ತ ಬೆಳೆ ಯಿಲ್ಲ (Prv.).—ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ. —ಅ 3. = ಅಕ್ಕಸಾಲ (My.; T. ಅಕ್ಕಶ್ಶಾ ಲೈಯ). ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯರ ಸರಕ (G. 62, 65). ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯನ್ ಊರಿ ಗೊಕ್ಕಲ್ ಎನ್ದೆನ ಬೇಡ! ಬೆಕ್ಕು ಬನ್ದಿಲಿಯ ಹಿಡಿವನ್ತೆ; ಊರಿಂಗೆ ರಕ್ಕಸ ನಹನು (Sp.). —ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯವ. -ಅವ. = ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ. (My.; ಕಂಸಾಳಕ, ಕಂಸಾಳೆ, ಕಲಾದ, ನಾಡಿನ್ಧಮ G.).

ಅಕ್ಕಳಿಕೆ akkaḷike. drawing in the muscles of the stomach, or these muscles being drawn in (S. Mhr.). 2, tickling (My.; M. ಇಕ್ಕಿಳಿ; *cf.* ಅಕಳ, ಚಕ್ಕಲಗುಲಿ).

ಅಕ್ಕಳಿಸು akkaḷisu. = ಅಕ್ಕುಳಿಸು 1. (C. Te. ಅಕ್ಕಲಿಂಚು).

ಅಕ್ಕಳೆ akkaḷe. a cockroach (Tu. ಎಕ್ಕಲು, ಎಕ್ಕಲೆ) ಅಕ್ಕಳೆ ಹುಳ a cockroach (My.).

ಅಕ್ಕೆಆಱು (akke-āṛu ?). the throat to dry from crying (My., T.; *cf.* Tbh. ಅಕ್ಕು?).

ಅಕ್ಕಿ akki. rice deprived of its husk (C.; ತಣ್ಡುಲ Mr. 372; T. ಅರಿ, ಅರಿಚಿ; M. ಅರಿ; Tu. ಅಕ್ಕಿ, ಅರಿ, Te. ವರಿ, rice in its husk, pl. ವಡ್ಲು). 2, grain (seed) that resembles rice, *e. g.* ನವಣೆಯ ಅಕ್ಕಿ, ಬಿದಿರ ಅಕ್ಕಿ. [ಪನ್ನಿರ್ಕಂಡುಗದಕ್ಕಿಯ ಕೂಱುಮಂ Pb. 3, 25 va.; Ap. 4, 59]. ಉತ್ತಮದ ರಾಜಾನ್ನದ ಅಕ್ಕಿಯ ಬೋನವಂ ಮಾಡಿ (Bp. 27, 15). ಬೋನದ ಬಿಗಿದ ಕುನಿಕಿಲ ಕಳವೆಯಕ್ಕಿಯ ಕೂಟ ರಾಸಿಯ ಬಣ್ಣಿ ಜೋಡಿಸಿತು (Bh. 1, 10, 25). ತಾಯಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಬೇಳೆ ಹಸನ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು (B. 3, 83). ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಗಳ ಆಸೆ, ನೆಣ್ಟರ ಮೇಗಳ ಬಯಿಕೆ. — ಅಕ್ಕಿ ಸರಿ ಆಗ ಬಾರದು, ಅಕ್ಕನ ಮಕ್ಕಳು ಬಡವು ಆಗ ಬಾರದು (Prvs.). — ಅಕ್ಕಚ್ಚಲು. = ಅಕ್ಕಚ್ಚು. (My.).— ಅಕ್ಕಚ್ಚು. = ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು, of which it is a contraction. (My.). — ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು. -ಕಚ್ಚು. water in which raw rice has been washed, used, when sweet, as a drink and medicine (C.). 2 a kind of drink, being the water in which ಅಕ್ಕಿ has been boiled for a moment; it is drunk either before it becomes sour or occasionally afterwards (ಅಭಿಷವ, ಅನ್ನಸೋಮ, etc. Hlā.; Mr. 214; My.). —ಅಕ್ಕಿ ಗಂಜಿ. rice conjee (C.; ವಿಸ್ರಾವ G.). —ಅಕ್ಕಿನುಚ್ಚು broken rice (C.). —ಅಕ್ಕಿಪಕ್ಕಿ. reit. rice, etc. (C.). —ಅಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3). —ಅಕ್ಕಿರಡ್ಡಿಗಿಡ. ಸೆನೆದ ಅಕ್ಕಿರಡ್ಡಿಗಿಡ (ಅಕ್ಕಿಹೆಡೆ Si. 146; *cf.* ಹಾಲುತೊಟ್ಟನ ಗಿಡ). —ಅಕ್ಕಿಸಜ್ಜಕ. a mess of broken rice boiled with ghee, jaggery, etc. (S. Mhr.). —ಅಕ್ಕಿಸಜ್ಜಿಗೆ. = ಅಕ್ಕಿಸಜ್ಜಕ. (My.). —ಅಕ್ಕಿಸರಿ. rice paste (C.). —ಅಕ್ಕಿಹೆಡೆ. the plant Asclepias rosea Roxb. (ಕ್ಷೀರಾವಿ, ದುಗ್ಧಿಕೆ Nr.; Si. 146). 2, a kind of medicinal Sōma or moon-plant, said to be brought from the Himālaya (? ಹೇಮದುಗ್ಧ, ಚುಕುಳ Mr. 129). see ಅವಲಕ್ಕಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕುಡಕಲಕ್ಕಿ, ಕುಸಲಕ್ಕಿ, ಕೇಸಕ್ಕಿ, ಜೀರಾಸಣ್ಣಕ್ಕಿ, ಜೀರಿಗೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ, ದಪ್ಪಕ್ಕಿ, ದೇವಮಲ್ಲಿಗೆಯಕ್ಕಿ, ದೊಡ್ಡ ಬಯ್ರು ಅಕ್ಕಿ (-ಬಯ್ರು) ನವಣೆಯಕ್ಕಿ, ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಪುಟ್ಟರಾಜಕ್ಕಿ, ಬಗಡೆಯಕ್ಕಿ, ಬಿದಿರಕ್ಕಿ, ಬೆಣತಕ್ಕಿ, ಬಯ್ರುಯಕ್ಕಿ, ಮರಳ ಕಾನ್ತಿಯಕ್ಕಿ, ರಾಜಾನ್ನದಕ್ಕಿ, ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ, ಸಬ್ಬಕ್ಕಿ, ಸಾವೆಯಕ್ಕಿ, ಹಾರಕದಕ್ಕಿ.

ಅಕ್ಕಿ akki. Tbh. of ಅಕ್ಷಿ. (T.; My.). —ಅಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ. power of illusion (My.; also ಅಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕೀ ವಿದ್ಯೆ).

-ಅಕ್ಕಿನ್ತ akkinta. -ಅಕ್ಕೆ 2 - ಇನ್ತ 1. = -ಅಕಿನ್ತ etc., -ಇಕ್ಕಿನ್ತ. very frequently in B. 5, *e.g.* ಕಿವಿಗಳಕ್ಕಿನ್ತ (16), ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಕ್ಕಿನ್ತ

17, ಕೊಳ್ಳುವದಱಕ್ಕಿನ್ತ (46), ಯೋಗ್ಯತೆಯಕ್ಕಿನ್ತ (76) ಬಡಿಗನಕ್ಕಿನ್ತ (81), ಸ್ಥಿತಿಯಕ್ಕಿನ್ತ (89), ಮುಂಚಿನಕ್ಕಿನ್ತ (91), ಇವೆರ್ದಱಕ್ಕಿನ್ತ (150).

-ಅಕ್ಕಿನ್ತಾ akkintā. -ಅಕ್ಕೆ 3 - ಇನ್ತಾ 1. = -ಅಕ್ಕಿನ್ತ, etc. very frequently in B. 5, *e.g.* ಮುಂಚಿನಕ್ಕಿನ್ತಾ (53), ಜನಱಕ್ಕಿನ್ತಾ (88), ಈಗಿನಕ್ಕಿನ್ತಾ (91), ಇರುವದಱಕ್ಕಿನ್ತಾ (97), ನನ್ನಕ್ಕಿನ್ತಾ (130), ತಮ್ಮಕ್ಕಿನ್ತಾ (169).

ಅಕ್ಕಿರ akkira. Tbh. of ಅಕ್ಷರ. (T.; R.).

ಅಕ್ಕಿಸು akkisu. = ಅಱ್ಕಿಸು, to digest (Rām. 6, 48, 35).

ಅಕ್ಕು akku. 1. = ಅಡಕು. to subdue, to bring under one's control (C. Bp. 19, 41).

ಅಕ್ಕು akku. 2. to embrace, to seize (Rām. 6, 47, 38; *cf.* ಅಡಗು 3, ಅಳ್ಕೆ).

ಅಕ್ಕು akku. 3. embracing, joining (?). — ಅಕ್ಕಣೆ. -ಅಣೆ. the close adhesion of the woof and warp in the web of a loom (R.).

ಅಕ್ಕು akku. 4. = ಅಱ್ಕು 1. — ಅಕ್ಕಾಡು. -ಆಡು = ಅಱ್ಕಾಡು. to come to an end; to lose one's lustre. ಭುಜಗವಲಯದ ಮನ್ದರಾದ್ರಿಯೆನೆ ರೂಢಿಸಿದ ಭುಜಬಲದ ಸಿರಿ ಅಕ್ಕಾಡಿತೇ ತನಗೆ? ಎನುತ, ಱಾಡಾಱಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾತರಿಸಿ, ಕಳವಳಿಸಿದನು ಕಲಿಭೀಮನು (Bh. 3, 13, 35). ಅಕ್ಕಾಡಿದವು ಬಾಡಿದವು ಮೋಱೆಗಳ್ (Bp. 42, 32). see Rām. 5, 8, 74. — ಅಕ್ಕೆ ನೋಡು. to look at (a thing) so that its lustre (or purity) disappears (Bp. 14, 8).

ಅಕ್ಕು akku. 5. = ಅಱ್ಕು 2. the state of being well digested [ನಾಯಿಗೆ ನಾರಿಪಾಣವಕ್ಕುವುದೇ Bv. 31]. (Bh. 4, 2, 58).

ಅಕ್ಕು ak₂-ku. 6. = ಅಕ್ಕುಂ. it will become; it becomes; it is; etc.—its meanings are to be taken from ಆಗು, to become manifest, etc. ಕಲಿ ಎನಲು, ವೀರನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 231). ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮ ಮೂಢ ದೋಷ ದುಃಕೃತಿಮ ಎಮ್ಬ ಇವುಂ ತಿಮಿರಮ್ ಅಕ್ಕು (Nn. 12). ಸರಸತಿಯು ಸಾರದೆ ಎಮ್ಬಿವು ಅರವಿನ್ದ ಭವನ ಅರಸಿಗೆ ಅಕ್ಕು (Śm. 8). — ಅಕ್ಕಕ್ಕು. rep. yes, yes (= C. ಹೌದು ಹೌದು; see Bp. 24, 29; 55, 44; 58, 43).

ಅಕ್ಕು akku. Tbh. of ವಕ್ಷ. the breast or chest (Te.; see ಅಕ್ಕಾಱು).

ಅಕ್ಕುಂ ak₂-kum. (Śmd. 289). = ಅಕ್ಕು 6. it will become, etc. [ಶ್ರೀ ಕೀರ್ತಿ ವಧೂ ಪ್ರಧಾನ ವಲ್ಲಭನಕ್ಕುಂ Kr. 1, 21; Pb. 1, 85 va; Ap. 1, 10]. ಭದ್ರ ಮನ್ದ ಮೃಗ ಎನ್ಬ, ಇನ್ತು ಆನೆಗಳ್ ಮೂಱು ತೆಱನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Hlā.). ಎಕ್ಕಸಕ್ಕದ ಮಾತುಗಳು ನಿಮಗೆ ಅಕ್ಕುಂ (Bp. 56, 21). ಉಪಲಬ್ಧಿ ಎನೆ ಬುದ್ಧಿ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 223). ತತ್ವಾಲೋಕದಿಂ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಪ ಮುಕ್ತಿ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. 8). ಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸು ಆದೊಡೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸು ಅಕ್ಕುಮೆ? (290). ಎನಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (57. 250). ಪೇೞಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (141). ಅಗಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (170). ನುಡಿಯಲ್ಕೆ ಅಕ್ಕುಂ (180). ಪೆಱರ್ಗೆ ಅಕ್ಕುಮೇ? (188). ಕಾಣಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (254).

ಅಕ್ಕುಡ akkuḍa. a vigorous, powerful, courageous (or a hasty, eager, rash) man. (ಅಕ್ಕುಡರ್ ಎನೆ ಸತ್ವಗರು Bhn. 52; o. rs. —ಸತ್ವರರು, —ಸತ್ವದುದು; Te. ಎಕ್ಕುಡು, greatness, height, might).

ಅಕ್ಕುಡಿಸು akkuḍisu. (= ಅಕ್ಕುಳಿಸು 1). to become small; to wane. (Rām. 4, 6, 11; 6, 1, 12; *cf.* ಅಕಟಾಯಿಸು?).

ಅಕ್ಕುಲ akkula. (Tbh. of ಅಕ್ಷುದ್ರ?). good, virtue (J. 5, 56).

ಅಕ್ಕುಳಿಸು akkuḷisu. 1. = ಅಕ್ಕಳಿಸು (ಅಕ್ಕುಡಿಸು). (the muscles of) the belly to be drawn in or contracted (on account of hunger, etc. C.);—to contract (the muscles of) the belly (ನಿಮ್ನಕುಕ್ಷಿ Śmd. Dh.; Bp. 59, 20; C.; T. ಎಕ್ಕು; M. ಇಕ್ಕುಳಿ, ಎಕ್ಕು).

ಅಕ್ಕುಳಿಸು akkuḷisu. 2. to fear (ಭಯ Śmd. Dh.; *cf.* ಅಳ್ಕು 1). 2, to flinch, to withdraw (ಮೊಚ್ಚಿಗೆ, ಪೆಡಮೆಟ್ಟು, etc., ಅಪಸರಣ Śs.). (ಕುನ್ನಿಗಳ್) ಕಣ್ಠೀರವನ ನೋಱೆಗೆ ನಿಲುಕಿದವು, ಕದುಬಿದವು, ಹಾಯ್ದವು, ಹಣಿಗಿ ತುಡುಕಿದವು, ಸೆಳೆದವು, ಉಡಿದು, ಅಕ್ಕುಳಿಸಿ, ಎಡಬಲ ಬಳಸಿದವು (Bh. 3, 13, 27).

ಅಕ್ಕೆ akke. 1. = ಅರ್ಕೆ, ಅಱ್ಕೆ 1. weeping, lamentation, grief (ಕ್ರನ್ದಿತ, ರುದಿತ, ಕ್ರುಷ್ಟ Nr.; ತಿಮಿರ, ಶೋಕ Nn. 12; Bp. 57, 11; Abh. P. 9. 151 va, o. r. ಅಱ್ಕೆ; Bh. 3, 16, 31; Rām. 6, 45, 20). ಮೊಲೆಯನ್ ಉಣ್ಣದೆ, ಅಕ್ಕೆಯನ್ ಉಱದು (Bp. 15, 18).

-ಅಕ್ಕೆ akke. 2. = -ಅಕೆ, etc. see -ಅಕ್ಕಿನ್ತ, -ಅಕ್ಕಿನ್ತಾ.

ಅಕ್ಕೆ akke. 3. ಅಕ್ 2 - ಕೆ 2. [ನೆರಮುಕ್ಕಾ ಪರಮ ಕವೀಶ್ವರರೆಮಗೆ Kr. 1, 4; Pb. 1, 47; Ap. 1, 1; ನೀಹೋಹಾಗಳಕ್ಕೆ ನೀಬಾಹಾಗಳಕ್ಕೆ Bv. 167]. (Śmd. 289). may it become, etc. ವೇದದೊಳ್ ಒನ್ದಿದ ಆಯು ನಿನಗೆ ಅಕ್ಕೆ ಬೇಗಂ, ಕಲಿಕಾಲಸೂದನಾ! (290). ನಿಮಗೆ ಅಕ್ಕೆ, ಎನು, ಅಬ್ಜಗರ್ಭನ ಆಯುಂ ಶ್ರೀಯುಂ! (69). ಸಿಂಗಮ್ ಅಕ್ಕೆ, ಎಮ! ಅಂಜೆಂ (69).— ಅಕ್ಕಕ್ಕೆ. rep. (Bp. 31, 28).

ಅಕ್ತ akta. smeared over, anointed, tinged. 2, made clear, manifested, distinguished. 3, gone. see ವ್ಯಕ್ತ, ಸಮುದಕ್ತ.

ಅಕ್ತಿ akti. manifestation, etc. see ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಅಕ್ರಮ a-krama. want of order, confusion;— injustice (My.). 2, a kind of vākyadōṣa (Kāvy. 11, 2, B, 3. 16-18).

ಅಕ್ರಾಳ akrāḷa — ಅಕ್ರಾಳ ವಿಕ್ರಾಳ frightful, hideous (Mhr., also ಅಕರಾಳ ವಿಕರಾಳ; *cf.* Sk. ಕರಾಲ) see S. ಹವ್ವ.

ಅಕ್ರೂರ a-krūra not cruel, gentle. 2, N. of Kriṣṇa's paternal uncle and friend (Bhāgavata 10, 33, 1).

ಅಕ್ರೋಟ akrōṭa. ಅಕ್ರೋಟೆ akrōṭe = ಅಕ್ರೋಡ. (My.).

ಅಕ್ರೋಡ akrōḍa. Tbh. of ಅಕ್ರೋಟ, etc. (My.). see ಕಪಿ ಅಕ್ರೋಡ, ಗೋಣಿ 3 & ಗೋನು. —ಅಕ್ರೋಡದ ಎಣ್ಣೆ. (B. 3, 115). —ಅಕ್ರೋಡದ ಕಟ್ಟಿಗೆ. (B. 3, 115). —ಅಕ್ರೋಡದ ಗಿಡ. (B. 3, 114). —ಅಕ್ರೋಡದ ಮರ. a large, nut-bearing tree, cultivated in gardens, Aleurites triloba Roxb. (Z.).

ಅಕ್ರೋಡು akrōḍu. = ಅಕ್ರೋಡ. (My.).

ಅಕ್ರೋಡೆ akrōḍe. = ಅಕ್ರೋಡ. (My.).

ಅಕ್ರೋಧ a-krōdha. suppression of anger. (My.).

ಅಕ್ಲೇಶ a-klēśa. freedom from trouble (Bp. 44, 49; 54, 22; My).

ಅಕ್ಷ akṣa. = ಅಕ್ಕ 2, ಅಚ್ಚು 2, *a die for playing with* (see ಎತ್ತದ ಸಾರಿ.). 2, playing with dice, *gambling* (ಜೂಜು Nn. 37). 3, *the tree Beleric myrobalan, Terminalia belerica* Roxb., the seed of which is used as a die (ತಾಱ Nn. 37). 4, the seed of Bel. myrobalan (ತಾಱಯ ಕಾಯಿ G.) 5, the plant Emblic myrobalan, Emblica officinalis Gaertn. (ನೆಲ್ಲಿಯ ಮರ Nn. 37). 6, the marking nut plant, Semecarpus anacardium (ಕೇರ ಗಿಡ G.). 7, the shrub Eleocarpus ganitrus, producing a seed of which rosaries are made. 8, the seed of Eleoc. gan. (ರುದ್ರಾಕ್ಷ G.). 9, *a weight called Karṣa* (ಎಮ್ಬತ್ತು ಗುಂಜೆಯದು ಒನ್ದು ತೊಲೆ G.). 10, *a wheel.* 11, *the axle of a wheel* (ರಥದ ಅಚ್ಚು Nn. 37). 12, a car, cart (ಶಕಟ, ಬಣ್ಡಿ Nn. 37). 13, a snake (ಹಾವು G.). 14. Garuḍa (Cb.). 15, a N. 16, terrestrial latitude (see

ಅಕ್ಷಾಂಶ). 17, the beam of a balance or string which holds the pivot of the beam. 18, *the eye* (ಅಮ್ಬಕ, ಕಣ್ಣು Nn. 37). 19, *an organ of sense* (ಅಖಿಲೇನ್ದ್ರಿಯ Nn. 37.). 20, *Sochal salt.* 21, blue vitriol. 22, the soul. 23, a nourisher, supporter (ಪೋಷಕ, ರಕ್ಷಿಸುವವ Nn. 37). 24, knowledge. 25, *justice, equity.* 26, *a law-suit.* 27, *an established rule of conduct* or custom. 28, giving, donation (ತ್ಯಾಗ, ಕೊಡುವುದು Nn. 37). 29, disregard of sensual enjoyment (ವಿರಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ Nn. 37). 30, strength, strong support (ಬಲ್ಪು, ಬಲುಹು Nn. 37; ಬಲ್ಪಿನ ಆಧಾರ Mr. 494). 31, a person born blind. 32, ಅವಲೋಹ. (Nn. 37). 33, ಅಗರ (Nn. 37). 34, N. of a rākṣasa (Rām. 5, 5 sum.). —ಅಕ್ಷತದಿಗೆ. Tbh. of ಅಕ್ಷತೃತೀಯೆ. (My.).

ಅಕ್ಷತ a-kṣata. ಅಕ್ಷತೆ, ಅಕ್ಷನ್ತೆ, ಅಚ್ಚತೆ, ಅಚ್ಚನ್ತೆ. not crushed, unbroken, whole, unhurt. 2, whole grains of raw rice that are dipped in water, taken out, generally mixed with turmeric, consecrated through the recitation over it of mantras, and then used for religious ceremonies (Mhr.). 3, the sectarian circlet on the forehead in the centre of the stripe and of a colour different from it (Mhr.). 4, the pigment used for the circlet (Mhr.). 5, *fried grain* (ಅಕ್ಷತಂಗಳು).— ಅಕ್ಷತಂಗೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. -೦-ಕೊಳ್. to take (and use) akṣata grains (in worship). (Bp. 53, 48).

ಅಕ್ಷತೃತೀಯೆ akṣa-tṛitīye. Tbh. of ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆ. (My.).

ಅಕ್ಷತೆ a-kṣate. a virgin (ಮೆಯ್ ನೆಱೆಯದ ಹೆಣ್ಣು My.). 2, = ಅಕ್ಷತ 2 (ತೊಯ್ದ ಅಕ್ಕಿ G.; My.). 3, = ಅಕ್ಷತ 3. (My.). 3, = ಅಕ್ಷತ 4 (My.). ಪೊಸ ಗನ್ಧದ ಅಕ್ಷತೆ ತುದಿ ಮುಱಿದವು ಎನ್ದೊ? (Bp. 47, 14). ಚನ್ದನದ ಮುತ್ತಿನ ಅಕ್ಷತೆಯ ಕುಂಕುಮಮಿಶ್ರದಿನ್ದೆ, ದಧಿ ಲಾಜೆ ದೂರ್ವಾಂಕುರಗಳಿನ್ದೆ ಎಸೆವ ಪೊನ್ಹಳಿಗೆವಿಡಿದು, ಆರತಿಯನ್ ಎತ್ತಿ, ಮುತ್ತುಗಳ ಸೇಸೆದಳಿದರ್ ಸತಿಯರು (J. 18, 23). see ಕೆಮ್ಪಕ್ಷತೆ, ಗನ್ಧಾಕ್ಷತೆ, ಬಿಳಿಯಕ್ಷತೆ, ಮನ್ತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ಹಳದಿಯಕ್ಷತೆ. —ಅಕ್ಷತೆ ಬೊಟ್ಟು. = ಅಕ್ಷತ 3. (C.; T.).

ಅಕ್ಷದರ್ಶಕ akṣa-darśaka. *a judge.*

ಅಕ್ಷದಾಮ akṣa-dāma. = ಅಕ್ಕದಾಮ. a string of beads (rudrākṣes, My.).

ಅಕ್ಷದೃಶ್ akṣa-dṛiś. *a judge.*

ಅಕ್ಷದೇವಿ akṣa-dēvi. *a gamester.*

ಅಕ್ಷಧೂರ್ತ akṣa-dhūrta. *a gamester.*

ಅಕ್ಷನ್ತೆ a-kṣante. Tbh. of ಅಕ್ಷತ. (C.).

ಅಕ್ಷಪಾದ akṣa-pāda. N. of the ṛiṣi Gautama (ಗೌತಮ ಋಷಿ G.; My.). 2, a follower of the nyāya or logical system of philosophy (ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬಲ್ಲವ G.; My.).

ಅಕ್ಷಮ a-kṣama. unable to endure, impatient (Bp. 28, 62; J. 24, 56). 3, incompetent.

ಅಕ್ಷಮಾಲೆ akṣa-māle = ಅಕ್ಕಮಾಲೆ. a string of beads (rudrākṣes), a rosary (My.; ಜಪಮಾಲೆ G.).

ಅಕ್ಷಮೆ a-kṣame. impatience (My.); envy. 2, incompetence.

ಅಕ್ಷಯ a-kṣaya. = ಅಚ್ಚಯ. exempt from decay, imperishable (Bp. 58, 62); inexhaustible (J. 20, 11; Rām. 3, 6, 5). 2, Śiva (Bp. 60, 53). 3, N. of the last year in the cycle of sixty (S. Mhr.; My.). 4, the state of being exempt from decay, imperishableness (as of a cloth, Bh. 2, 14, 132; 3, 16, 18).

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆ akṣaya-tṛitīye = ಅಕ್ಷತೃತೀಯೆ. ಅಕ್ಷತದಿಗೆ (S. ಅಕ್ಷ). a festival, the third day of the bright half of the month vaiśākha, which is the first day of the satyayuga; the fruits of meritorious actions performed on this day are permanant (My.).

ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆ akṣaya-pātre. an inexhaustible vessel (Dp. 62, 1; My.; S. Mhr. occasionally); a beggar's almsvessel (My.).

ಅಕ್ಷರ a-kṣara. = ಅಕ್ಕರ, ಅಕ್ಖರ, ಅಚ್ಚರ2, ಅಕ್ಸರ. imperishable (ಅಮೃತ Nn. 9). 2, unalterable. 3, ವಿಷಮ Nn. 9; ಅಸಂಗತ, ಹೋಗ ಬಾರದನ್ತಾದು Nn. 75. 4, the supreme being (ಪರಬ್ರಹ್ಮ G.). 5, honey (ಮಧು, ಜೇನ್ Nn. 9). 6, fame, renown (ಪ್ರಸಿದ್ಧ Nn. 9; ಕೀರ್ತಿ Nn. 75). 7, the colour white (ಶುಭ್ರ, ಬಿಳಿದು Nn. 75). 8, *exemption from further transmigration* (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ Nn. 9; ಅಪುನರ್ಭವ, ಮುಕ್ತಿ Nn. 75). 9, water (ಅಮ್ಬರ, ಉದಕ Nn. 9.). 10, the sky or atmosphere (ಅಮ್ಬರ, ಆಕಾಶ Nn. 75). 11, penance, (ತಪಶ್ಚರ್ಯ G.). 12, law (ಧರ್ಮ G.). 13, ಮೂಲಕಾರಣ (G.). 14, *a letter of the alphabet* (Kavy. I, 1 *a*, 7 seq.; Śmd. 10; ವಿವಿಧ ವರ್ಣ Nn. 75). 15, a syllable (see ಅಕ್ಕರ). 16, a word; speech. ಅಕ್ಷರ ಬಾರದವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೇ ಮುಖ್ಯ (Prv.). see ಬಾವನ್ನಾಕ್ಷರ. —ಅಕ್ಷರಗಳ ಮೊಳೆಗಳು. types used for printing (B. 4, 209; My.).

ಅಕ್ಷರಚಣ akṣara-caṇa. *a writer, a scribe.*

ಅಕ್ಷರಚುಂಚು akṣara-cuñcu. *a scribe.*

ಅಕ್ಷರಚ್ಯುತ akṣara-cyuta. a kind of ವಿಚಿತ್ರಚಿತ್ರ (Kāvy. III, 2, B., 58. 69 seq.).

ಅಕ್ಷರಚ್ಛನ್ದಸ್ akṣara-c-chandas. metre formed of unalterably fixed syllables occurring at fixed places. see Ch. 24 seq.

ಅಕ್ಷರಜೀವಕ akṣara-jīvaka. *a scribe.*

ಅಕ್ಷರಜೀವಿ akṣara-jīvi. a scribe (ಸೇನಬೋವ, etc. Mr. 358).

ಅಕ್ಷರಜ್ಞ akṣara-jña. a learned man (My.).

ಅಕ್ಷರತ್ರಯ akṣara-traya. a collection of three syllables as occurs *e. g.* in the name of ಬಸವ (Bp. 1, 27). ಬಸವಾಕ್ಷರತ್ರಯ (61, 83).

ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ akṣara-māle. = ಅಕ್ಕರಮಾಲೆ. the alphabet (C.).

ಅಕ್ಷರರೂಪ akṣara-rūpa. see ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕ.

ಅಕ್ಷರವಿನ್ಯಾಸ akṣara-vinyāsa. array of syllables or letters, writing. 2, *a writing.*

ಅಕ್ಷರವೃತ್ತಿ akṣara-vṛitti. the number of syllables in words (Śmd. 95).

ಅಕ್ಷರಸಂಸ್ಥಾನ akṣara-saṁsthāna. *a writing, scripture.*

ಅಕ್ಷರಸಂಕೇತ akṣara-saṅkēta. a kind of secret writing. (My.).

ಅಕ್ಷರಸಂಖ್ಯೆ akṣara-saṅkhye. the system by which consonants are used to express a numerical value, *e. g.* 1 (one) is represented by the syllables ಕ, ಟ, ಪ and ಯ (Mr. 349). *cf.* ಭೂತಸಂಜ್ಞೆ.

ಅಕ್ಷರಸಂಜ್ಞೆ akṣara-sañjñe. the names and peculiarities of the letters of the alphabet (Śmd. 9 seq.).

ಅಕ್ಷರಸ್ಥ akṣara-stha. a learned man (My.).

ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕ akṣara-ātmaka. represented or characterized by letters (Śmd. 46 cm. on ಅಕ್ಷರರೂಪ).

ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ akṣara-abhyāsa. the study of the alphabet; a feast at a child's beginning to learn the letters (My; J. 19, 51; 29, 4).

ಅಕ್ಷರಿಕೆ akṣarike. (= ಅಕ್ಕರಿಕೆ). containing letters, syllables, or vowels (fem.).

ಅಕ್ಷರುಚಕ akṣa-rucaka. (ಸೋರುಪ್ಪು G.).

ಅಕ್ಷವತಿ akṣa-vati. *a game of dice.*

ಅಕ್ಷವಿದ್ಯೆ akṣa-vidye. gambling (My.; Te.)

ಅಕ್ಷಹೃದಯ akṣa-hṛidaya. innermost nature of dice, perfect skill in gambling (Rām. 26, 23).

ಅಕ್ಷಾಂಶ akṣa-aṁśa. a degree of terrestrial latitude (B. 5, 307).

ಅಕ್ಷಾಗ್ರ akṣa-agra. the end of an axle. 2, a linch-pin (ಅಣಿ, ಕೀಲ Mr. 286).

ಅಕ್ಷಾಗ್ರಕೀಲಕ akṣāgra-kīlaka. *the pin of the axle of a carriage, a linch-pin.*

ಅಕ್ಷಾನ್ತಕ akṣa-antaka. Hanumat (Rām. 5, 5 sum.).

ಅಕ್ಷಾನ್ತಿ a-kṣānti. impatience; *envy* (ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು G.).

ಅಕ್ಷಾರ akṣāra. = ಅಕ್ಷರ. (Nn. 157, on account of the metre).

ಅಕ್ಷಿ akṣi. = ಅಕ್ಕಿ, ಅಚ್ಚಿ. *the eye* (ಕಣ್ Nn. 32).

ಅಕ್ಷಿಕರ್ಣ akṣi-karṇa. a snake (using its eyes for ears, ಸರ್ಪ Mr. 399).

ಅಕ್ಷಿಕೂಟಕ akṣi-kūṭaka. *the eyeball.*

ಅಕ್ಷಿಗತ akṣi-gata. visibly present. 2, *hateful, detestable.*

ಅಕ್ಷಿಮಧ್ಯತಾರೆ akṣi-madhya-tāre. the pupil of the eye (ಕನೀನಿಕೆ, ಆಲಿ Mr. 316).

ಅಕ್ಷಿಮೂಲ akṣi-mūla. the root of the eye (ಪೂರ್ವನೇತ್ರ, ಮೊದಲು ಗಣ್ Mr. 317).

ಅಕ್ಷಿರೋಗ akṣi-rōga. a disease of the eye (ಕಣ್ಣಿನ ರೋಗ Nn. 123).

ಅಕ್ಷಿರೋಮ akṣi-rōma. the eyelash (ಪಕ್ಷ್ಮ, ಎವೆ Mr. 317).

ಅಕ್ಷಿವ akṣiva. = ಅಕ್ಷೀವ. sea salt (ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪು G.).

ಅಕ್ಷಿಶ್ರವಣ akṣi-śravaṇa. = ಅಕ್ಷಿಕರ್ಣ. (Bp. 48, 15).

ಅಕ್ಷೀಣ a-kṣīṇa. undiminished; complete (ಕೊಱತೆಯಿಲ್ಲದನ್ತಹದು Nn. 90). 2, lasting, permanent. (Bp. 27, 7; 50, 70; 57, 94).

ಅಕ್ಷೀವ a-kṣīva. not intoxicated. 2, *the plant Guilandina* or *Hyperanthera morunga* (= ಶೀಕ್ಷ್ಣಗನ್ಧಕ, ಮೋಚಕ, ಶಿಗ್ರು, ಶೋಭಾಂಜನ; ನುಗ್ಗಿಯ ಗಿಡ G.). 3, *sea salt.*

ಅಕ್ಷುದ್ರ a-kṣudra (= ಅಕ್ಷುಲ ?) not small; not mean or base.

ಅಕ್ಷುಭಿತ a-kṣubhita. not agitated, undisturbed (My.).

ಅಕ್ಷೋಟ akṣōṭa. = ಅಕ್ರೋಟ, ಅಕ್ರೋಟೆ, ಅಕ್ರೋಡ, ಅಕ್ರೋಡು, ಅಕ್ರೋಡೆ, ಅಕ್ಷೋಡ, ಅಕ್ಷೋಟ q. v.

ಅಕ್ಷೋಡ akṣōḍa. = ಅಕ್ಷೋಟ, etc. *a certain tree,* described as *a Pilu* (Careya arborea Roxb., according to others Salvadora persica Lin.) growing in the hills. 2, the tree Aleurites triloba Roxb. 3, a walnut.

ಅಕ್ಷೋಭ a-kṣōbha. freedom from agitation. 2, unagitated. (My.).

ಅಕ್ಷೋಭ್ಯ a-kṣōbhya. immovable, imperturbable. 2, N. of a commentator on the vēda (My.).

ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ akṣauhiṇi. *an army consisting of* 21,870 *elephants,* 21,870 *chariots,* 65,610 *horses,* and 109,350 *feet. cf.* ಊಹಿನಿ.

ಅಕ್ಸರ aksara. Tbh. of ಅಕ್ಷರ. (My.).

ಅಖ್ akh. = ಅಃ No. 2. (My.)

ಅಖಣ a-khaṇḍa. not fragmentary, undivided, *entire, whole,* all; — continuous (Mhr.). (Bp. 9, 36; 18, 56; B. 3, 55).

ಅಖಣ್ಡನ a-khaṇḍana. not breaking, leaving entire. (My.). 2, non-refutation, admission. 3, time.

ಅಖಣ್ಡಿತ a-khaṇḍita. unbroken, undivided. 2, continuous. 3, unrefuted. (Bp. 1, 10; 10, 1; 36, 59; 43, 19; B. 4, 172).

ಅಖರ್ವ a-kharva. not short, not small. 2, much (ಬಹಳ G.). (Bp. 7, 17; 24, 37; 36, 39).

ಅಖಲ್ಯ a-khalya. unfit for war: a coward (Abh. P. 14, 81).

ಅಖಾತ a-khāta. not dug. 2, *a natural pond or lake.*

ಅಖಾದ್ಯ a-khādya. uneatable; improper to be eaten (My.).

ಅಖಿನ್ನ a-khinna. not distressed, not wearied (My.).

ಅಖಿಲ a-khila. without a gap, *entire, complete, all.*

ಅಖಿಲವ್ಯಾಪಕ akhila-vyāpaka. all-pervading (Bp. 51, 40).

ಅಖಿಲಾದ್ವೈತ akhila-advaita. perfect identity (Bp. 51, 18).

ಅಖ್ಖಡ akhkhaḍa. = ಅಖ್ಖಣ್ಡ q. v.

ಅಖ್ಖಣ್ಡ akhkhaṇḍa. one of the terms in Kannaḍa literature that requires the aspirates (Śmd. 23, o. r. ಅಖ್ಖಡ).

ಅಖ್ಯಾತಿ a-khyāti. want of fame; bad repute, infamy (My.; Bh. 2, 13, 37).

ಅಗ್– ag. (= ಅಲ್ 4?). — ಅಗ್ಗಡಲ್. - ಕಡಲ್. a sea of (destruction? or) blood (ರಕ್ತಜಲಧಿ Bhn. 13).

***ಅಗ–aga.** = ಅಂ–, ಅಙ್–, inside, inner. this is not current as an independent word but appears in rare compounds. see ಅಗಪಡು [T., M. ಅಗಂ, Te. ಅರ, Tu. ಅಂ]

ಅಗ aga. 1. = ಅಕ 2, etc. see ಅಗಸಾಲ, etc.

ಅಗ a-ga. 2. not going, not moving (ಗಮನವಿಲ್ಲದ್ದು G.). 2, *a tree,* 3, *a mountain.*

ಅಗಚು agacu. = ಅಗುಚು, ಅಗುಸು, (ಅಡಚು 1, etc.). to press firmly, to compress; to confine, to hold firmly, as a book in the armpit (or under the arm, My.). —ಅಗಚಾಟಲು. -ಅಟಲು. strait, affliction, trouble (Te.; R.). —ಅಗಚಾಟಲೆ. -ಅಟಲೆ. = ಅಗಚಾಟಲು. (R). —ಅಗಚಾಟು -ಅಟು. = ಅಗಚಾಟಲು. (My.). —ಅಗಚಾಟ್ಲು. -ಅಟ್ಲು. = ಅಗಚಾಟಲೆ. (My.). —ಅಗಚಾಟ್ಲುಮಾರಿ. a person who has suffered adversity (R.; Te. ಅಗಚಾಟ್ಲುಮಾರಿ). —ಅಗಚಾಟ್ಲೆ. -ಅಟ್ಲೆ. = ಅಗಚಾಟಲೆ. (Te.; R.).

ಅಗಚೆ agace. = ಅಗಸೆ 1. (St. & Pl.; My.).

ಅಗಜಾತೆ aga-jāte. Pārvatī, the daughter of Himālaya (Bp. 2, 30).

ಅಗಜಾರಮಣ agajā-ramaṇa. Śiva, husband of Pārvati (Bp. 26, 59).

ಅಗಜೆ aga-je. ಅಗಜಾ. = ಅಗಜಾತೆ. (Bp. 1, 2). —ಅಗಜೆಯರಸ. -ಅರಸ. Śiva, (Bp. 47, 10).

ಅಗಜೇನ್ದ್ರ agajā-indra. = ಅಗಜಾರಮಣ. (Bp. 1, 40).

ಅಗಜೇಶ agajā-īśa. = ಅಗಜೇನ್ದ್ರ. (Bp. 1, 37; 43, 8).

ಅಗಡ a-gaḍa. = ಅಕಟ. ಅಗಡವಿಗಡ = ಅಕಟವಿಕಟ No. 2. (My.).

ಅಗಡು agaḍu. viciousness, savageness, meanness (S. Mhr.; My.; ಕಾಡು G., Cb.; Te. ಅಗಡು, ಅಗುಡು. ill fame; disturbance; T. ಅಗಡು, deceit; ignominy; ಅಜಡು, M. ಅಶಡು, meanness, etc.; Mhr., H. ಅಗಳಾ, wild, mischievous; Mhr. ಅಚಾಟ, strange, wild, extravagant), *e. g.* ಅಗಡ ಕೂಸು, ಅಗಡ ಹುಡುಗ, ಅಗಡ ಹೆಣ್ಣು, ಅಗಡಾಳಕಳು, ಅಗಡುಹಸು, ಅಗಡುಹೋರಿ,

ಅಗಡೆಮ್ಮೈ (C.). 2, a wild, etc. ಮಗನನ್ ಈವೆನೆ? ಪಾರಲೌಕಿಕವು ಅಗಡು ಅಹುದು, ಅಪಖ್ಯಾತಿ ತನ್ನನ್ನು ತಗಹುದು ಏಹಿಕದಲಿ (Bh. 1, 10, 13). —ಅಗಡ. ಅಗಡು —ಅ 3. a vicious, savage man (S. Mhr.; My.).—ಅಗಡದತ್ತ. = ಅಗಡ; also *e. g.* ಅಗಡದತ್ತ ಕುದುರೆ (S. Mhr.; Mhr. ಅಗಡಧೂತ, a huge, burly fellow). —ಅಗಡದತ್ತಳು. = ಅಗಡಳು (S. Mhr.). -ಅಗಡಳು. ಅಗಡು-ಅಳು 2, a savage woman (S. Mhr.) —ಅಗಡುಕುದುರೆ. a vicious horse. ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆ ಸಿತ, ಕರ್ಕಎನಿಸುಗು; ಅಗಡುಕುದುರೆಯೆನ್ನೂ. ಎಪ್ಪರು (Nr.) —ಅಗಡು ಮಾಡು. to make vicious or profligate, to spoil (as a boy, C.).

ಅಗಡುತನ agaḍutana. =ಅಗಡು No. 1 (J. 20, 8; C.). ಅಗಡುತನ ಮಾಡಿದರೆ ದಗಡಿಮುಗ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಣ್ಣಾನು (Prv.). see Prv. s. ಪ್ರಕಟ.

ಅಗಣಿ agaṇi. = ಅಗಟು. (My.).

ಅಗಣಿತ a-gaṇita. uncounted. 2, innumerable (ಲೆಕ್ಕಿಸಬಾರದುದು Nn. 43). 3, a multitude (ಸ್ತೋಮ Mr. 422). (Bp. 24, 83. 49, 42).

ಅಗಣ್ಯ a-gaṇya. innumerable (Bp. 2, 28; 3, 33; 24, 41; 55, 21.).

ಅಗತ agata. =ಅಗತೆ (S. Mhr.).

ಅಗತಿ a-gati. want of resort; –necessity; –distress; –hell (My.).

ಅಗತೆ agate. =ಅಗತ, ಅಗರ್ತೆ, etc. digging (My.). ಅಗತೆಯಿನ್ದ ಆದ ನೀರ್ (ಅಧೃತತೋಯ Mr. 405; see Hlā. s. ಅಗರ್ತೆ)—ಅಗತೆಯ ಕೆಯ್ಗುದ್ದಲಿ. a small hoe for digging (ಖನಿತ್ರ, ಅವದಾರಣ Si.).

ಅಗತ್ಯ a-gatya. (fr. ಅಗತಿ). indispensableness, necessity, want (B. 5, 87; Mhr.; Te.; C.). —ಅಗತ್ಯ ಬೀಟು. the want of something to come about or occur; to be wanted or required (My.) ಅವರಿಗಾದರೂ ಬಡಿಗ ಸಿಪ್ಪಿಗ ಕಮ್ಮಾಟಿ ಮುನ್ತಾದವರ ಅಗತ್ಯ ಬೀಟುತ್ತದೆ (B. 5, 84). ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ (5, 126) —ಅಗತ್ಯವಾಗಿ. ಅಗತ್ಯ-ಆಗಿ. necessarily; urgently; positively, by all means (C.).

ಅಗದ a-gada. free from disease, *healthy.* 2, wholesome. 3, *a drug, a medicine.* 4, the science of antidotes.

ಅಗದಂಕಾರ agada-ṅ-kāra. *a physician.*

ಅಗದಿ agadi. altogether, wholly; quite; indeed; at all (Mhr.; C.).

ಅಗದು agadu. =ಅಗೆದು A. P. p. of ಅಗೆ 2. (Bp. 31, 5; 47, 27; Prv. s. ನೆಗೆ 2 No. 2).

ಅಗಧರ aga-dhara. the mountain-supporter, N. of Viṣṇu (Bp. 13, 15).

***ಅಗಪಡು agapaḍu.** to get into one's hand, to get caught (*cf* T., ಅಗಂ inside) ನರನೊಳ್ ಮುನ್ನಗಪಟ್ಟುದೊಂದ ಬಲೊಳ್...Pb. 11, 98.

ಅಗಪೆ agape. (fr. ಅಗೆ 2). = ಅಪೆ, ಹಾಪೆ. a scoop or ladle, made of a cocoanut shell or of wood (ತರ್ದು, ದಾರುಹಸ್ತಕ Nr.; T. ಅಗಪ್ಪೈ; M. ಅಗಪ್ಪಾನ್; Te. ಅಗಪೆ, ಅಬಕೆ).

ಅಗಭೇದಿ aga-bhēdi. the mountain-splitter: Indra;–the tree-cutter; a hatchet;—a thunder-bolt (My.).

ಅಗಮ a-gama. not going (ತಿರಿಗಾಡದ್ದು G.). 2, *a tree,* 3. a mountain (ಗುಡ್ಡ G.).

ಅಗಮ್ಯ a-gamya. improper to be approached. (My.). 2, inaccessible. (My.). 3, unattainable, incomprehensible, profound (Bp. 39, 9).

ಅಗಮ್ಯಗಮನ agamya-gamana. illicit sexual intercourse. (My.) 2, incest with a male (Mhr.; S. Mhr.).

ಅಗಮ್ಯಾಗಮನ agamyā-gamana. incestuous intercourse with a female (Mhr.; S. Mhr.).

ಅಗಮ್ಯೆ agamye. ಅಗಮ್ಯಾ. a female that should not be approached. see ಅಗಮ್ಯಾಗಮನ.

ಅಗಯಿಸು agayisu. =ಅಗಿಸು. to cause to dig. ಶಂಕರದಾಸಿದಾಸಿಯ ಕೆಯ್ಯಲಿ ಅಗಯಿಸಲು (Bp. 23, 34).

ಅಗರಣೆ agaraṇe. = ಹಗರಣೆ. (My.).

ಅಗರಿ agari. *a kind of grass, Andropogon serratus,* (*Cf.* Sk. ಗರಿ & K. ಗಱಿಕೆ).

ಅಗರಿಪು aga-ripu. Indra. (My.).

ಅಗರು agaru. = ಹಗರು. the dandruff of the head (My.).

ಅಗರು agaru. = ಅಗಳು, ಅಗಳೆ, ಅಗಿಲ್, ಅಗಿಲು, ಅಗುರು 2, ಅಗುಳು. *the balsam tree which yields Bdellium, Amyris agallocha.* 2, the dark species of Agallochum (ಕಾಕಮುಖ Mr. 335; ಅಗುರು, ಕಾಕತುಣ್ಡ Hlā.; see ಲಘು No. 11). see ಕಿಱಿಯಗರು, ಕೃಷ್ಣಾಗರು, ಶ್ವೇತಾಗರು. 3, (fragrance). —ಅಗರುಗನ್ಧ. =ಅಗಿಲುಗನ್ಧ. a kind of yellow fragrant wood (ಜಾಯಕ, ಕಾಲೀಯಕ, ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ, ಕರೇ ಅಗುರು ಚಕ್ಕೆ Si. 226); a name of various darkish fragrant substances (Si.); ಶ್ರೀಗನ್ಧ (Si.) —St. & Pl.: the wood of two kinds of trees, furnishing the aloe wood or agallochum, the one growing in Silhet, Aquilaria agallochum Roxb., the other in Cochinchina, Aloexylon agallochum Lour.

ಅಗರ್ತೆ agarte. = ಅಗಟ್ಟೆ, etc. digging;—a fort ditch (My.); etc. ಅಗರ್ತೆಯ ನೀರು (ದ್ರಾಗ್ಭೃತಕ Hlā.).

ಅಗಲ್ agal. 1 = ಅಕಲು, ಅಗಲು 1, ಅಗಳ್, ಅಗುಲು, ಅಲ್ಲು 2, ಅಳ್ಳು 1, P. p. ಅಗಲ್ದು. to be spacious, extensive, or broad. 2, to separate from, to go away from. [ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿನಾವಗಮಗಲಳ್ ನೀತಿ ನಿರಂತರನುದಾರನಾ ನೃಪತುಂಗಂ Kr. 1, 1; Pb. 9, 38]. ಮನೆಯಿನ್ದ ಅಗಲದೆ ಇರು! (Bp. 14, 2). ಅಟ್ಟೆಯಿನ್ದಮ್ ಅಗಲ್ದು ಕೆಯ್ಗೆ ಅಳವಟ್ಟ ತಲೆ (52, 40). 3, to go to a distance, to go away, to retire, to get out of the way (My.; T., M.). 4, to be absent. ಕಾರಕಕ್ಕಂ ಕ್ರಿಯೆಗಮ್ ಅಧ್ಯಾರೋಪಮ್ ಅದು ಸಾರಮ್, ಅಗಲೆ ದೋಷಂ (Śmd. 176). ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಮ್ ಅಗಲದೆ ನಿನ್ದ ಎಡೆ (174). 5, to separate, to part (v.i.). ಅಗಲದು ಚಕ್ರವಾಕನಮ್ ಇರುಳು (J. 15, 18). 6, to separate, to become loose (Te. ಅಗಲು, ಪಗುಲು, to go to pieces, be broken, burst; see s. ಪಗದಿ). ಬಸವಂ ತನ್ನ ಹೆಟ್ಟುಗೆ ಉಟ್ಟಿದಂ ಸುಗಿವುತ್ತಮ್ ಇರಲ್ ಆ ಹುಟ್ಟಿಗೆಯದು ಒನ್ದು ಉಡಿಯೊಳ್ ಅಗಲದೆ ಮಿಗೆ ಬೆಳವುತಿರಲು (Bp. 11, 33). 7, to be abandoned, forsaken, destitute, cast away, or trodden under foot (ತುಱು Śmd. I). 8, to leave (v. t.). ನಾ ನಿನ್ನುವನ್ ಅಗಲೆಂ (Bp. 28, 21). ತಾನ್ ಉತ್ಪವದೊಳ್ ಇನೆಯನನ್ ಎನ್ದುಮ್ ಅಗಲದೆ (35, 33). —see *e. g.* J. 3, 37; 6, 36; 8, 20; 15, 18; 17, 34; 18, 4. 33; 19, 12. 18. 19. 29. 30; 30, 21. —ಅಗಲಗಲ್. rep. to go quickly away, to get quickly out of the way (Bp. 21, 38). ಅತ್ತಲ್ ಅಗಲಗಲ್! ಎನ್ನ ಕಾಲಂ ಮುಟ್ಟ ಬೇಡಯ್ಯ (44, 10). —ಅಗಲ್ದುರದಂ, ಅಗಲ್ದ ಉರದ ಅಂ (*i. e.* ಅ 3). Śmd. 220. a man with a broad chest.

***ಅಗಲ್ agal 2.** a metal plate used for eating. ಅಗಲಂ ತಂದು ಮುಂದಿರಿಸಲಂ...Ap. 7, 21va.

ಅಗಲ agala. = ಅಗಲು 2, ಅಗಳ, ಅಂಗಲ, ಅಂಗಲು. expansion, extension, largeness [ದೆಸೆಗಳ್ ಪೆರ್ಚದೆ ಮೊಟ್ಟನಾದುವಗಲಕ್ಕಂ

ಬನ್ನೆಗಂ Ap. 15, 47]. (ವಿಸ್ತಾರ Bhn. 19; ವಿಶಂಕಟ, ಪೃಥು, ಬೃಹತ್, ವಿಶಾಲ, etc. Si.; My.; Mhr. ಅಫಳ). ಅಗಲದ ಅಂಗಣ (ಅಜಿರ Mr. 199). ಅಗಲಕ್ಕೆ ಹರಹಲು ಪಟ್ಟುದು, expanded (ಪ್ರವೃದ್ಧ, ಪ್ರಸೃತ Nr.). ಅಗಲದ ಅಂಗಿ, ಅಗಲದ ಸೀರೆ, etc. (C.). 2, space, extent; width, breadth (ಪರಿಣಾಹ, ವಿಶಾಲತೆ Nr.; My.; Si. 222; *cf.* ಅಡ್ಡಗಲ). ತೋರಣಂಗಳನ್ ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಅಪಾರರಚನೆಗಳಿನ್ದೆ ತತ್ತದ್ದ್ವಾರ ಶಿಖರಂಗಳೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿಸಿದರ್ ನಗರಿಯ ಅಗಲದಲಿ (Bp. 5, 12). ಜಗದ ಅಗಲಕ್ಕೆ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ಚತುರಂಗಬಲಂ (Rsv. 6, 11 va). ಹತ್ತು ಅಪ್ಪಿನ ಅಗಲವುಳ್ಳ ರಾಜಮಾರ್ಗ (Si. 105). ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿಗೂ ನಡಿವೆ ಗೇಣಗಲ ಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲೋಣ (ವಿಶಾಖ 288). ಅಗಲ ಉದ್ದಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಬ್ಬು ತಗ್ಗುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇರುವನ್ಥಾದು (ನಿಘ 399). ಆಕಾಶಕ್ಕಿನ್ತ ಎತ್ತರವಿಲ್ಲ, ಭೂಮಿಗಿನ್ತ ಅಗಲವಿಲ್ಲ (Prv.). 3, far, distance, especially in ಅಗಲಕೆ, ಅಗಲಕ್ಕೆ, to a great distance, abroad, widely, greatly. ಬಸವನ ಭಕ್ತಿರಸಘನಶರಧಿಯುದು ಅಗಲಕ್ಕೆ ನೆಜಿದು ಉಪ್ಪರಿಸೆ (Bp. 8, 8). ನೋಡುವವರೆಲ್ಲ ಅಳುಕಿ, ಅಗಲಕೆ ಕೆದಱುತ ಓಡಲು (22, 14). ಅಗಲಕೆ ಮಿಸುಪ ಹೊಂಗಳ ರಾಸಿ (29, 18). [—ಅಗಲುರಂ. -ಉರಂ. a broad chest ಕೇರಳೀ ಕೇಳಿ ಕಂದರ್ಪನಗಲುರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಕುಲ ಭವನಮುಂ ನಿವಾಸ ಭವನಮುಮಾದುದು Pb.2, 39 va]. 4, separation (My.). ಅಗಲದ ಮೊಣಕಾಲುಳ್ಳವನು, a man who has the knees apart (ಪ್ರಜ್ಞು, ಪ್ರಗತಜಾನುಕ Nr.). ಒನ್ದಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ದೂರವಾಗಿ ಅಗಲವಾದ ಮೊಣಕಾಲುಳ್ಳವನು (Si. 198). see ಅತಿಯಗಲ, ಉದ್ದಗಲ, ಚೋಟಗಲ; J. 10, 10. 13; 17, 28; 20, 37. 41.

ಅಗಲಿಕೆ agalike. = ಅಗಲುವಿಕೆ, ಅಗಲ್ಕೆ. separation (esp. from beloved objects); the being exempt from (ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ, ವಿಪ್ರಯೋಗ Nr.; ಪ್ರತ್ಯವಾಯ, ವಿಯೋಗ Nn. 149, Mr. 483; My.). ಎಮಗೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಅಗಲಿಕೆ ಅದು ಉಣ್ಟೇ? (Bp. 26, 63). see Prv. s. ಗಣ್ಡ; Bh. 8, 27, 36; Rām. 6, 53, 103.

ಅಗಲಿತು agalitu. = ಅಗಲಿತ್ತು (Śmd. 96). [ಅದಱೊಳಗೆ ಕಪ್ಪುರ ವಳುಕಿನ ಜಗಲಿಯನಗಲಿತಾಗಿ ಸಮೆದು Pb. 5, 6 va].

ಅಗಲಿತ್ತು agalittu. (Śmd. 96) that which is extensive, broad, large (ವಿಶಂಕಟ, ವಿಶಾಲ Hlā).

ಅಗಲಿಸು agalisu. = ಅಗಲ್ಚು, q.v. to remove from (v. t.) ಮಗ್ಗುಲಿನ್ದ (ಕೂಸಂ) ಅಗಲಿಸಳು (Bp. 15, 14). 2, to put away, to refuse. ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವನ್ ಅಗಲಿಸಿದೆನೇ? (45, 19). 3, to separate, to disunite. ಒನ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದವರನ್ನು ಅಗಲಿಸೋಣ (ಉಪಜಾಪ G.).

ಅಗಲು agalu. 1. = ಅಗಲ್1 q.v., etc. P. p. ಅಗಲಿ. to go to a distance; to go away. [ಆಗಮ ಹೆಱತೊಲಗಿ ಅಗಲಿ ಇದ್ದಿತಯ್ಯಾ Bv. 749]. ಅಗಲಿ ಕುಳ್ಳಿರುತ (Bp. 26, 28; see 19, 29; 46, 6. 7). ದುಃಖಿಸುತ, ಮೂಗುಗಳಂ ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುತ, ಉಗುಳುತ, ಅಗಲಿ (46 59). ಇನ್ನು ಒಲ್ಲೆನ್ ಅಗಲಿ ಇರ್ದ ಮಡದಿಯಂ (J. 18, 46). 2, to go away from. ಶಿವಭವನಂಗಳ ಸ್ಥಾಪ್ಯೋರುಲಿಂಗಂಗಳು ಸ್ವಯಮ್ಭು ಚಾರುಲಿಂಗವು ತಮ್ಮ ನಿಜಪೀಠಂಗಳಿನ್ದ ಅಗಲಿ (Bp. 57, 42). 3, to leave ಜೀವಂ ತನುವನ್ ಅಗಲಿದ ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣ (Bp. 47 sum.). ಲಿಂಗವನ್ ಅಗಲಿ (60, 33.). 4, to shake, etc. (ಕದಲು G. 112). —ಅಗಲಾಡು. -ಆಡು. = ಅಕಲಾಡು, ಅಗಳಾಡು, ಅಲ್ಲಾಡು. to shake, to pendulate (v. i., My.).

ಅಗಲು agalu. 2. = ಅಗಲ, etc. (ವ್ಯಾಸ, ವಿಸ್ತಾರ G.; ಆಯತ, ವಿಸ್ತಾರ Cb.). ಎರಡೂ ಕೆಯ್ಗಳನ್ನು ಅಗಲು ಮಾಡಿ ಹೊನ್ದಿಸಿದ್ದು (ಸಿಂಹತಲ G.) ನೂಲು ಸಣ್ಣ, ಅಂಚು ಅಗಲು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ದೋತರ ಜೋಡು ಬೆಲೆಗಾಣುತ್ತವೆ (B. 3, 103). ದೋತರಗಳು... ಹತ್ತು ಮೊಟ ಉದ್ದು, ಎರಡುವರೆ ಮೊಟ ಅಗಲು ಇರುತ್ತವೆ (3, 103). ಉದ್ದು ಅಗಲುಗಳು (3, 103). see ಅಡ್ಡಗಲು.

ಅಗಲು agalu. 3. = ಹಗಲು (My.).

***ಅಗಲು agalu. 4.** = ಅಗಲ್2. ಮಡದಿಯೆನ್ನಗಲೊಳಗೆ ಸಕಲ ದೇವಾನ್ನವ ಒಡೆಯರಿಂದಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿಕ್ಕಲು. Bv. 439.

ಅಗಲುವಿಕೆ agaluvike = ಅಗಲಿಕೆ. ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರ ಅಗಲುವಿಕೆ (ವಿಪ್ರಯೋಗ, ವಿಯೋಗ G.; My.).

ಅಗಲ್ಕೆ agalke = ಅಗಲಿಕೆ, etc. (ಪ್ರತ್ಯವಾಹ Hlā; Abh. P. 7, 8; My.). ಇನವಿರಹಿಣಿ ಪದ್ಮಿನಿಕಾನ್ತನ ಅಗಲ್ಕೆಯನ್ ಆನ್ತು, ಅರಸುಗೆ ಮುಳಿವ ನಿಶಾಕಾನ್ತನ ಕರಕೆ ಬೆರ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಿದಳ್ (Rśv. 11, 10). ಅಗಲ್ಕೆಗಿಚ್ಚು.—ಕಿಚ್ಚು. the fire (i.e. affliction) of separation (Cpr. 8, 4).

ಅಗಲ್ಚು agalcu. = ಅಗಲಿಸು q.v. to spread out. Cpr. 5, 10. ಆ ಸಿರಿಮೊಗಕ್ಕೆ ಬಿಸಿಲ್ ಆಗದನ್ತೆ ಆಗಸದೊಳ್ ಓಸರಿಸದೆ ಅಂಚೆಗಳ್ ಱೆಕ್ಕೆಯನ್ ಅಗಲ್ಚಿ, ನೆೞಲ ಆಸೆಗೆಯ್ದುವು (J. 19, 34). 2, to remove from (Abh. P. 9, 89 va) 3, to abandon, to leave out (ತೊಲಗಿಸು Śmd. 134 Cm.). ಆಗಳ್ ಈಗಳ್ ಎಮ್ಬ ಎಡೆಗೆ (ಇನ್ ಎಮ್ಬುದನ್) ಅಗಲ್ಚರ್ (Śmd. 133.) 4, to remove, to do away with. ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಕರ್ಮವನ್ ಅಗಲ್ಚಿ (ನೊಸಲ ಲಿಪಿಯಂ) ಮರಳಿ ತೊಡೆಯಲು ಕಾಯಲುಂ ಪಂಕರುಹಗರ್ಭಂಗು ಆಗದು (Bp. 46, 13).

ಅಗಲ್ತೆ agalte. = ಅಗೞ್ತೆ, etc. a ditch, a moat (ಖೇಯ, ಪರಿಖೆ Si. 21).

ಅಗವೈರಿ aga-vairi. Indra (My.).

ಅಗಸ agasa. = ಅಗಸಿಗ, (ಅಸಗ). a washerman (ರಜಕ Mr. 378; ನಿರ್ಣೇಜಕ, ರಜಕ Si. 337, 339; C.). ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಅಗಸರ ಮಾಳಿಯೇ ಮುತ್ತಯ್ದೆ.—ಅಗಸನಲ್ಲಿ ಬೊಗಸೆನೀರು ಸಿಕ್ಕದೊ?—ಅಗಸನ ಶವ ಹೊಱಗೆ ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಗುಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕೀತು (Prvs.) see Prv. s. ಬಟ್ಟೆ 2, Sp. s. ಬಱೆಯೊಡಲು.—ಅಗಸರವ. -ಅವ. a washerman (Si. 337). —ಅಗಸರವಳು. -ಅವಳು. a washerwoman (My.).

ಅಗಸಗಿತ್ತಿ agasa-gitti. = ಅಗಸತಿ, ಅಗಸ್ತಿ. a washerwoman (C.; ರಜಕಿ G.).

ಅಗಸತನ agasatana. the business of a washerman (My.).

ಅಗಸತಿ agasati. = ಅಗಸಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಅಗಸಾಲ agaı-sāla. = ಅಕಸಾಲ, etc. (Si. 337; C.; Te.).

ಅಗಸಾಲಿಗ agaı-sāliga = ಅಕಸಾಲಿಗ, etc. (Si. 338, 345; C.).

ಅಗಸಾಲೆ agaı-sāle. = ಅಕಸಾಲೆ, etc. (C.; Te.).—ಅಗಸಾಲೆಯವ. -ಅವ. = ಅಗಸಾಲ. (My.).—ಅಗಸಾಲೆಯರವ. -ಅವ. = ಅಗಸಾಲ. (ರುಕ್ಮಕಾರಕ G.)

ಅಗಸಿಗ agasiga. = ಅಗಸ. (My.).

ಅಗಸಿದ್ದೆ agasidde. Tbh. of ಔಷಧ (S. Mhr.).

ಅಗಸುತೆ aga-sute. ಅಗಸುತಾ. = ಅಗಜಾತೆ. (Bp. 8, 42).

ಅಗಸುತೇಶ್ವರ agasutā-īśvara. = ಅಗಜಾರಮಣ. (Bp. 25, 30).

ಅಗಸೆ agase. = ಅಗಿಸೆ, ಅಗುಸೆ. the outer large gate of a town, fort or village (My.; Mhr. ಅಗಾಸಿ, a chunammed and uncovered terrace). see ಊರಗಸೆ. —ಅಗಸೆಬಾಗಲ್. -ಲು. = ಅಗಸೆ (C.). —ಅಗಸೆಬಾಗಲ. ಅಗಸೇ-. = ಅಗಸೆಬಾಗಲ್ (B. 5, 48). —ಅಗಸೆಬಾಗಿಲ್. -ಲು. ಅಗಸೇ-. = ಅಗಸೆಬಾಗಲ್. (C.; ಗೋಪುರ, ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು G.). ಊರ ಅಗಸೇ ಬಾಗಿಲೊಳಗೆ ಇಟಿತರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಇಟಿಕಲ (ಹಸ್ತಿನಖ G.). —ಅಗಸೆಬಾಗಿಲ. ಅಗಸೇ-. = ಅಗಸೆಬಾಗಲ (ವಲಜ

G.). ದಣ್ಡು ಒನ್ದು ಕೋಟೆಯ ಅಗಸೇ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆಱಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ (B. 4, 217).

ಅಗಸೆ agase 1. = ಅಕಚೆ, ಅಗಚೆ, ಅಗಿಸೆ. Tbh. of ಅಗಸ್ತಿ. a tree with large scarlet flowers, Sesbana (or Aeschynomene) grandiflora Poir. (St. & Pl.; ಅಗಸ್ತ್ಯ Mr. 140; Te.; a leguminous tree, Coronilla grandiflora).

ಅಗಸೆ agase. 2. Tbh. of ಅತಸಿ (Śmd. 363, 365). common flax, Linum usitatissimum Lin. (ಅತಸಿ, ಉಮೆ Nr.; Te. ಅಗಸೆ, ಅವಸಿ, ಅವಿಸೆ), see ಎಳ್ಳಗಸೆ, ಕರಿಯಗಸೆ. —ಅಗಸೆಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a field of flax (ಔಮೀನ Mr. 93). —ಅಗಸೆಯ ಕಾಳು. linseed. (ಅತಸಿ G.). —ಅಗಸೆಯ ಹಿಣ್ಡಿ. the oil-cake of lin-seed. 2, a kind of chatney made of it (C.). —ಅಗಸೆಯ ಹೂ. the flower of flax (ಅತಸೀಕುಸುಮ G.). —ಅಗಸೆಯೆಣ್ಣೆ. lin-seed oil (C.).

ಅಗಸ್ತಿ agasti. = ಅಗಸತಿ, etc. (C.).

ಅಗಸ್ತಿ agasti. *N. of a ṛiṣi*, son of both Mitra and Varuṇa by Urvaśī, born in a water jar (*cf.* ಕುಮ್ಭಸಮ್ಭವ, ಘಟಯೋನಿ). He is said to have swallowed the ocean (*cf.* ಪೀತಾಬ್ಧಿ) and compelled the Vindhya to prostrate itself, and is considered as the civilizer of the South. 2, the regent of the star Canopus. 3, = ಅಗಸೆ 1. (Mhr. ಅಗಸ್ತಾ, ಅಗಸ್ತ್ಯಾ).

ಅಗಸ್ತ್ಯ agastya. *N. of a ṛiṣi* (= ಅಗಸ್ತಿ No. 1; Bp. 19, 26). 2, *the star Canopus* or its regent. 3, = ಅಗಸೆ 1, q. v.

ಅಗಹರ aga-hara. sin-removing (Bp. 54, 45).

ಅಗಳ್ agaḷ. ಅಗಳು. = ಅಗಲ್ 1, etc. (Mhr. ಅಘಳಣೇಂ, to shake about in water, v. i. & v. t.). —ಅಗಳಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to swing or pendulate; to wave (v. t.); to shake (v. t.). (ಕೊಡಹು, ಗಲ್ಲಿಸು, ನಿವಾಳಿಸು G.). —ಅಗಳಾಡು. -ಆಡು. = ಅಗಲಾಡು. to pendulate, to swing, to vibrate, to shake (v. i.), to be loose (My.). ಬೇಕಾದನ್ತೆ ಅಗಳಾಡುವನ್ತ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು (B. 5, 18). ಸ್ವಲ್ಪ ಅಗಳಾಡೋಣ (ಸ್ಫುರಣ G.). ಸ್ವಲ್ಪ ಅಗಳಾಡೋಣ (ಸ್ಫೂರ್ತಿ Cb.). —ಅಗಳಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. swinging, etc. ಕಣ್ಣು ತುಟಿ ಹುಬ್ಬು ಇವುಗಳ ಅಗಳಾಡುವಿಕೆ (ಸ್ಫೂರ್ತಿ Cb.). —ಅಗಳ್ಳಾಡು = ಅಗಳಾಡು. (ಅಲ್ಲಾಡು, ಒಲದಾಡು G.).

ಅಗಳ agaḷa. = ಅಗಲ. (My.).

ಅಗಳಿ agaḷi. exceeding of bounds, surpassing, greater or larger (Mhr. ಅಗಳೀ) —ಅಗಳಿಚಣ್ಣ. a sort of wide breeches that reach to the knees, worn by peasants. (S. Mhr.).

ಅಗಳು agaḷu. = ಅಗುಳು. a grain of boiled rice (C.; ಅನ್ನದ ಅಗಳು G. 6). see Prv. s. ಮುತ್ತು 1. 2. see ಕೂಳಗಳು.

ಅಗಳು agaḷu. = ಅಗರು, etc. fragrance. (Te. ಅಗರು, ಅಗಳು, red sandal-wood). —ಅಗಳ ಸುಣ್ಟಿ. = ಅಗಳು. (C.; St. & Pl.). —ಅಗಳು ಸುಣ್ಟಿ. = ಅಗಳ-, ಅಗಳೆ-, ಅಗುರುಸೊಣ್ಟಿ, ಅಗುಳು-. a wild plant, Zingiber zerumbet Roscoe (St. & Pl.).

ಅಗಳೆ agaḷe. = ಅಗಳು. —ಅಗಳೆಸುಣ್ಟಿ. = ಅಗಳ-, etc. (St. & Pl.)

ಅಗೞ್ agaḷ̤. 1. = ಅಗೞು 1, ಅಗುರ್, ಅಗುೞ್ 1, ಅಗುೞು. to dig. (T.). P. p. ಅಗೞ್ದು, ಅಗೞ್ಪಂ (Śmd. 275). ಕುೞಿಯೆನ್ದು ಅಗೞ್ದ ಎಡೆ (Śmd. I, o. r. ಅಗುೞ್ದ). ಅಗೞಿದುದು (ಆಖಾತ, ದೇವಖಾತ Hlā).

ಅಗೞ್ agaḷ̤. 2. = ಅಗೞ, ಅಗೞು 2, q. v. what has been dug, etc. [ಈಂಟು ಜಳಧಿಯೆನಿಪಗೞ ನೀಳ್ಪಿನಿಂ ನೆಗೆದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಕೋಂಟೆಯೊಳ್ಪಿನಿಂ Pb. 3, 22]. (ಗಾದಿಗೆ Ct. II, 77; T. ಅಗೞ್, ಅಗೞು, ಅಗಿೞ್; M. ಅಗಿೞ್, ಅಗಿೞ್, ಅಗಿಲ್, Tu. ಅಗರ್, ಅಗಳ್). ಅಗೞ್ಗ, ಅಗೞ್ಗೞ್ (Śmd. 52).

ಅಗೞ agaḷ̤a. = ಅಗೞ್ 2, etc. a fort ditch (C).

ಅಗೞತ agaḷ̤ata. = ಅಗೞತೆ, etc. digging; what has been dug. 2, a ditch, a moat (S. Mhr.; ಪರಿಖೆ G.).

ಅಗೞತೆ agaḷ̤ate. = ಅಗೞ್ತೆ, etc. (My.; ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಿನ ಕನ್ದಕ G.). —ಅಗೞತೆಗಡ್ಡೆ. the mound thrown up from a moat (Sd.).

ಅಗೞಿ agaḷ̤i. = ಅಗಣಿ, ಅಗುೞಿ q. v., ಅಗ್ಗುೞಿ. (C.; ಅರ್ಗಲ, ಯುಗಕೀಲಕ, ಶಮ್ಯೆ, ಕೀಲ, ಸ್ಥಾಣು G.).—ಅಗೞಿಯ ಗೂಟ. = ಅಗೞಿ. (My.). —ಅಗೞಿಯ ಮರ. = ಅಗೞಿ. ಕದವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯದನ್ತೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಲು ಉಳ್ಳ ಅಗೞಿಯ ಮರ (ಅರ್ಗಲ Si. 112). 2, the post in which the ಅಗೞಿ moves (My.).

ಅಗೞು agaḷ̤u. 1. = ಅಗೞ್ 1. P. p. ಅಗೞಿ, to dig; to burrow (My.; ಅಗಿ, ತೋಡು G.).

ಅಗೞು agaḷ̤u. 2. = ಅಗೞ್ 2, etc. what has been dug. 2, a ditch, a moat (ಖೇಯ, ಪರಿಖೆ Nr.; My.). see Prv. s. ಗೇಣು. 3, an artificial tank (ಖಾತ Hlā.). ಖಾತಮ್ ಎನೆ ಹಲವು ಅಗೞ ಭೇದಂಗಳ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 417). ಅಗೞುಗಳನ್ ಅಗುೞಿಸಿದಂ (Bp. 16, 9). ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದು ಈ ಪುರದ ಅಗೞ ಘಾತಮ್ (J. 3, 19). see Rām. 5, 9, 34. — ಅಗೞುನೆಲ. a deep place, a ditch. ಅಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಅಗೞುನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೀೞಲು (Bp. 53, 40).

ಅಗೞು agaḷ̤u. 3. to tear off a bit with one's teeth from something firmly kept in the hand (S. Mhr., rare; *cf.* ಅವುಡು 1).

ಅಗೞ್ತೆ agaḷ̤te. = ಅಗತ, ಅಗತೆ, ಅಗರ್ತೆ, ಅಗಲ್ತೆ, ಅಗೞತ, ಅಗೞತೆ. digging; the being dug (ಖನನ Śmd. 1; 247), 2, a pit or well. 3, a fort ditch (ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಿನ ಕನ್ದಕ G.; Te. ಅಗಡತೆ, ಅಗಡಿತೆ, ಅಗಡ್ತೆ).

ಅಗಾಡಿ agāḍi. before, in front, forward; the front, the van. 2, the ropes with which the horse's forefeet are tied. 3, the head-ropes of a horse. (My.; Br.; Mhr., H.).

ಅಗಾಧ a-gādha. = ಅಗಾಧ. *deep, bottomless, unfathomable.* 2, *a hole, a chasm.* see ಪಾರಿರಮ್ಯ.

ಅಗಾಧಜಲ agādha-jala. *having deep waters.* 2, a deep lake or pool. see ಮಡು.

ಅಗಾಧಿಪ aga-adhipa. the chief of mountains, Mēru; any big mountain (My.).

ಅಗಾರ agāra. *a house*, 2, a place (ಸ್ಥಲ G.).

ಅಗಿ agi. 1. = ಅಗೆ 2. to dig; to burrow; to make a hole, or a wound. (C.; ತೋಡು G.; *cf.* ಅಗೞ್ 1). P. ps. ಅಕ್ 5, ಅಗಿದು. ಚಿಟ್ಟೆ ಅಗಿದು, ಇಲಿಯ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ಉಪ್ಪು ಮುನ್ತಾದ ಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಅಗಿಯುವ ಮರದ ಗುದ್ದಲಿಗಳು (Si. 85). ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಅಗಿಯಲ್ ಪಟ್ಟು ನೀರು ನಿನ್ತ ಕನ್ದಕವು (91). ಅಣೆವ ಹರಿಗೆಯಿನ್ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನ್ ಅಣಸಿನಲಿ ತಿವಿದು ಅಗಿವ ಭಟ್ಟರ ಬಡ್ಡಣೆ (Bp. 6, 2, 5). see B. 3, 42. 58, 107; 4, 125.

ಅಗಿ agi. 2. to champ; to bite; to chew; to eat (ಚರ್ವಣ Śmd, Dh.; Śm. 81; C.; ತಿನ್ನು, ಕಚ್ಚು G.; *cf.* ಅಗೞು 3, ಅವುಡು 1), P. ps. ಅಕ್ 3, ಅಗಿದು. ಕುಱು ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಅಱುವದೇ ತನಿರಸವ ಹೊಱಗಣ ಸೋಗೆಯ ಅಗಿವನ್ತೆ? (Sp.). ತಿಳಿಗೊಳನ ತಮ್ಪು ಅಗಿವ ತೆಕ್ಕೆಯ ತೊೞಲಿಕೆಯ ...ಹಸರದಲಿ ತೀಡಿದುದು ತಂಗಾಳಿ (Rām. 24, 3). ಪಾವಗಿದ ಪಸುಳೆ (J. 19, 23). ಪಾವಗಿದುೞಿದರುಣ್ಟೆ? (30, 38).

ಅಗಿ agi. 3. to tremble, to shake, as a cāmara (Rām. 6, 10, 12); to fear [ಅಗಿದಳ್ಳಾಡೆ ನಿಶಾಚರ ಬಲಂ Pb. 3, 27; ಪೊಳೆವಿನ ಕಿರಣಂ ಮೆಯ್ಗ್ಗಳನಳುರೆ ಕನಲ್ದಗಿದು ಸೋಗೆಯುಂ ಪರಪಿ Ap. 11, 51]. (ಸನ್ತ್ರಾಸ Śmd. Dh.; ಭಯ, ಭಯುವನ್, ಅನ್ Śm, 40, 81; ಸುಗಿ Kk. 90; ಅಂಜು G.) ಅಗ್ನಿ ಹಿಮ ಸಮಯಮುಹೀವಲ್ಲಭನತ್ತಣಿನ್ ಅಗಿದು, ಏಂ ಪುಲ್ಲಂ ಕರ್ಚಿದುದೊ? (Rśv. 9, 27; see 7, 17 va).

ಅಗಿ agi. 4. to be glad (ಹರ್ಷ Śmd. Dh.; Śm. 81; Rām. 6, 30, 10; *cf.* ಅಱ್ತು?).

ಅಗಿ agi, 5. = ಅಗೆ 3 q. v. (S. Mhr.; ಮೊಳಕೆ, ಸಸಿ ವಲಜ G.). ಬಿತ್ತಿದ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಚಲೋ ಗೇಣುಗೇಣು ಎತ್ತರ ಅಗಿಗಳು ಬರುವವು. (B. 4, 39).

ಅಗಿ agi. fire = ಅಗ್ಗಿ, etc, see ಅಗಿಟಗೆ, etc.

ಅಗಿಟಗೆ agiṭige. = ಅಗ್ಗಿಟಗೆ, etc. (S. Mhr.).

ಅಗಿಟ್ಟಗೆ agiṭṭige. = ಅಗಿಟಗೆ (My.).

ಅಗಿಣಿ agiṇi. = ಅಗ್ಗವಣಿ q. v. (ನೀರು G., Cb.). this term, together with its other forms, is used only by educated *Liṅgavantas* especially in their maṭhas.

ಅಗಿನಿ agini. = ಅಗ್ಗಿ, etc. Tbh. of ಅಗ್ನಿ (Śm. 11; My.).

-ಅಗಿನ್ತ aginta.—ಅಗೆ 1 -ಇನ್ತ 1. = -ಅಕಿನ್ತ, etc. a vulgar affix added to the genitive: more than; from. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಗಿನ್ತ ಅವನದು ಒನ್ದು ನಡತೆ ಬೇಱೆ ಉಣ್ಟು (B. 5, 141). ತರ್ಲೆ ಕೇಳುವವ ಮರುಳನಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv. in 5, 311). ತುಚ್ಛ ಮಾತು ಆಡುವವನು ಹುಚ್ಚನಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv. in 5, 315).

ಅಗಿಯುವಿಕೆ agiyuvike. digging (C.).

ಅಗಿಲ್ agil. = ಅಗರು etc., ಅಗಿಲು. fragrance. — ಅಗಿಲಿಲಿ. = ಅಗಿಲ್ -ಇಲಿ (Śmd. 220). having no fragrance. — ಅಗಿಲಿಲಿವಣ್. -ಪಣ್. a ripe fruit without fragrance. ಸೊಗಯಿಸುಗುಮೆ ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ್ ಅಗಿಲಿಲಿವಣ್ಣಂ ಸಮನ್ತು ಕೂರಿಲಿಕುಡುಗೋಲ್? (Śmd. 221).

ಅಗಿಲು agilu. = ಅಗಿಲ್, etc. fragrant substances; fragrance. ಕಪ್ಪು ಆಗಿಹ ಅಗಿಲು ಜಾಪಕ, ಕಾಲೀಯಕ, ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ ಎನಿಸುಗು; ಕಲ್ಲ ಹೂವಿನ ಧೂಪ (benzoin) ಎನ್ಬೂ, ಎಮ್ಬರು Nr.; ಕಪಿಚ Mr. 335; see s. ಅಗರು). ಮೃಗಮದದ, ಚನ್ದನದ, ಕರ್ಪುರದ, ಅಗಿಲು ಸಾದು ಜವಾದಿಗಳ ಸಿಮ್ಪುಗಳಿನ್ ಎಸೆದುದು ನೋಡೆ ವಾರವಧೂಟಿಕಾನಿಲಯು (Bp. 12, 11).— ಅಗಿಲುಗನ್ಧ. = ಅಗರುಗನ್ಧ (St. & Pl.). — ಅಗಿಲುಬಾಗಿಲವಾಡ. N. (Bp. 12, 8).

ಅಗಿಷ್ಟಿಕೆ agiṣṭike. = ಅಗ್ಗಿಟಗೆ. (My.).

ಅಗಿಸು agisu. = ಅಗಯಿಸು. to cause to dig (My.). ಅಗಿಸು! (Bp. 5, 57). ಜನಪನ್ ಆ ಕ್ಷಣಮ್ ಅಗಿಸೆ (5, 58). ತಳವನ್ನು ಅಗಿಸಿದರೆ (B. 4, 120), see Prv. s. ಕುಣಿ 2.

ಅಗಿಸೆ agise. = ಅಗಸೆ (My.).

ಅಗಿಸೆ agise. = ಅಗಸೆ 1. (My.).

ಅಗು agu. 1. = ಆಗು 1. to become, to grow, etc. (Te. ಅಗು, ಅವು). *a very rare* form of ಆಗು. see ಅಕ್ 2. ಅಗುಱುಗನ್ನವನ್ ಇಕ್ಕಲೊಡನೆ ಆ ಬಿಗಿದ ಮಣ್ಣೆಲ್ಲಂ ಮಿಸುಪ ಹೊನ್ನು ಅಗುತಿರಲು (Bp. 31, 12).

ಅಗು agu. 2. = ಅಗುವು, ಪಂಗು, etc. (My.).

ಅಗುಚು agucu. = ಅಗಚು. ಅಗುಪು. (My.). — ಅಗುಚಾಟು. = ಅಗಚಾಟು. (My.).

***ಅಗುಂತಿ agunti.** abundance, excellence. ಧರಾತಳದ ತಿಣ್ಪಮನಾದಿತ್ಯನ ತೇಜದಗುಂತಿಯುಮಂ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯುಮಂ Pb. 1, 139 va.

ಅಗುನ್ದಲೆ agundale. extensiveness; greatness, superiority; superior; greatly [ಅವ ಬೆಸನಂ ಬೆಸಸಲ್ ಬಂದಿರ್ ಬರವಿ ನೋಳೀಗಳಗುಂದಲೆಯಾಯ್ತೆನಗಂ Pb. 9, 33; Ap. 1, 50]. (ಪಿರಿದು Ṣmd. II; ಬಹಳ Ct. I; 101; ಕರಂ ನೆಱೆ, etc., ಪಿರಿದು Kk. 49; ಅಣಿಯರ, etc., 84; ಅಧಿಕ Śm. 58; ಹೆಚ್ಚಾಗಿ G.; Abh. P. 3, 67 va.). ಮೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೆಮ್ಪಿನ್ದೆ ಅಗುನ್ದಲೆಯಾಗಿ ಇರ್ದುದು (Śmd. 223 Mḍb. Ms.). — ಅಗುನ್ದಲೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to become excellent, etc. ಗುಣಗಣವಮ್ ಅಣಿಯರವಮ್ ಎನಿಸೆ, ವೃತ್ತಿ ಬಿತ್ತರವಪ್ಪಡೆಯೆ, ...ಬನ್ಧಮ್ ಅಗುನ್ದಲೆವಡೆಯೆ, ...ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಚಮ್ಪುಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಬನ್ಧಂಗಳಂ ಪೇೞ್ವ, ಕೇಳ್ವರ ಚಿತ್ತಮಂ ಕವರ್ತೆಗೊಳ್ವ ಕವೀನ್ದ್ರವೃನ್ದಂ (Rśv. 5, 19 va).

ಅಗುರ್ agur. = ಅಗುೞ್ 1, etc. to dig. ಇದು ಕಾಡವೆಯ ನೊರೆಯು! ಭಲ್ಲುಕಂ ಕೆದರ್ದ ಎಡೆಯು ಇದು! ಗಜಂ ಪೋದ ಪಾದಿ ಇದು! ನರಿ ಅಗುರ್ದ ಇದುಂ! ಕಾಡುಗುಱುದುಪ್ಪುಳ್ ಇನ್ತು ಇದು! (Rāghc. 17, 68).

ಅಗುರ agura. = ಹಗುರ. (My.).

ಅಗುರು a-guru. 1. not heavy, light. 2, short, as a syllable (Śmd. 54, 213).

ಅಗುರು aguru. 2. = ಅಗರು, etc. *the dark species of Agallochum* (ಅಗರು, ಕಾಕತುಣ್ಡ Hlā.; ಕೃಷ್ಣಾಗರುಚನ್ದನ, ಚನ್ದಾಳ G.). 2, *the fragrant aloe wood and tree, Aquilaria agallocha* Roxb. 3, *the tree which yields Bdellium, Amyris agallocha.* 4, *a timber tree, furnishing a kind of black wood, Dalbergia sisu* Roxb. 5, the Aśōka tree, Jonesia aśōka Roxb. (Si. 136). 6, another species of plant, the kapile (ಪರಿಮಳಯುಕ್ತಮ್ ಆದ ಅಗುರು, ಪರಿಮಳಾಶೋಕ 136). — ಅಗುರುಚಕ್ಕೆ. a chip or bit of fragrant wood. see ಕರೇ-. —ಅಗುರುಸೊಣ್ಟೆ. = ಅಗುಳು-, etc. (Si. 142).

ಅಗುರ್ಬು agurbu. = ಅಗುರ್ವು q. v. [ಅಂತು ನೂರ್ವರೊಳೊರ್ವನ ಗುರ್ಬು ಪರ್ಬೆ ಪರಕಲಿಸೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಯಸ್ಕನಾಗಿ Pb. 1, 131 va.; Ap. 12, 61]. ಪಾಯಿಸಿ ಪೊಯ್ಯೆ ಗೋಟಿಯಿಲರ್, ಒರ್ವರಿನ್ ಒರ್ವರ ಅಗುರ್ಬು (ಒರ್ವರಗುರ್ಬು MS.) ಪರ್ಚೆ (Abh. P. 13, 62).

ಅಗುರ್ವಿಸು agurvisu. to be terrifying or formidable; —to terrify. ಮತ್ತಹಸ್ತಿಗಳ ಮಸ್ತಕದಿಂ, ಬಿದಿರಿಂ, ಫಣೀನ್ದ್ರರತ್ತ ಮಾಂಗದಿನ್, ಅಗುರ್ವಿಪ ಪನ್ದಿಯ ಕೋೞ್ಕಳಿಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟ ಅಗನಿಕಾಯದೊಳ್ ಒಕ್ಕ ಎಳಮುತ್ತನ್ ಆಯ್ದುತ್ತಮ್ ಇರ್ಪ ಶಬರವಿಪ್ರಿಯಕಾಮಿನಿಯರ್ಕಳ್ (Śmd. 142, 166). ನೆಗೆದ ಕುಡಿವಾಲವಮ್, ಉಣ್ಮುವ ಬಗೆ ಒಳ್ಕುವ ನಡುವು, ಅಗುರ್ವಿಪ (ನಡುವಗುರ್ವಿಪ MS.) ಆನನಮ್ ಇರೆ, ತನ್ಮೃಗಮಂ ಬೞಿವಿಡಿದು ಅಟ್ಟುತ್ತೆ ಅಗಲದೆ ಪಿಡಿದತ್ತು ಜಾಯಿಲಂ ತದ್ವನದೊಳ್ (Rśv, 5,87). ಧರಿತ್ರಿಯೊಳೆ ಚಾಲಿಪ ಬಾಲಮ್ ಅಗುರ್ವಿಪ ಆನನಂ ... ಎಸೆಯೆ, ತರುಕ್ಷ್ಣದಂಶಶತಸಂವೃತಮ್ ಇರ್ದುದು (5, 92). see Abh. P. 3, 54; 13, 31; *cf.* ವಿಗುರ್ಬಿಸು (ವಿಗುರ್ವಿಸು).

ಅಗುರ್ವು agurvu. = ಅಗುರ್ಬು, (ಗುರ್ಬು, ಗುರ್ವು). amazement, terror; a terrible form (*cf.* ಅಗಿ 3; ಅಘೋರ?) [ಅಲ್ಲವೆ ವಿಕ್ರಮದಿಂದೆ ನಿಂದಗುರ್ವೆನಲಿಱುದು Pb. 1, 26; Ap. 1, 7]. ಒನ್ದು ಉದ್ದಣ್ಡ ಪ್ರಚಣ್ಡಕಣ್ಠೀರವಂ ಗೆಣ್ಟೆನೊಳ್ ವಿಲಯಾಗ್ನಿ ಮೆಯ್ವೆತ್ತುದು ಎಮ್ಬ ಅಗುರ್ವನ್ (ಎಮ್ಬಗುರ್ವನ್ MS.) ಒಳಕೊಣ್ಡು (Rśv. 5, 115 va). see Abh. P. 7, 114; 13, 80; 14, 6 va; Grj. 1, 99. — ಅಗುರ್ವುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get a terrible form (Abh. P. 13, 54 va).

ಅಗುಲು agulu. = ಅಗಲ್. to shake, to move, to become loose, as a peg (My.).

ಅಗುವು aguvu. = ಅಗು 2, (My.).

ಅಗುಸು agusu. = ಅಗುಚು. (My.).

ಅಗುಸೆ aguse = ಅಗಸೆ, etc. (My.). ಜವಳಿಗದವಂ ದ್ವಾರಬನ್ಧದ ಹವಣಿಗೆ ಆ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿಸಿ, ಅವಕೆ ಅಗುಸೆಯುಂ ನಿಲಿಸಿದನು (Bp. 16, 9). ಹಟ್ಟಿಯೊಳ್ ಅಗುಸೆಯುಂ ಹುಗಲೀಯದೆ ಇಕ್ಕಿದನು (60, 26). ಹಟ್ಟಿಯ ಮುಖದ ಅಗುಸೆಯುಂ ತೆಱೆಯಲೊಡನೆ (60, 31).

***ಅಗುಳ್ agul̤** = ಅಗುಳು 2. ಲವಣಾಂಬುರಾಶಿ ಕುಕ್ಕುಟಗುದಿವಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುದಿಯಿ ಮೇಗೆ ಸಿಡಿಲ್ದಗುಳಂತೆ ಕೂಡೆ ತತ್ತಳಗುದಿಯುತ್ತಮಿರ್ಪ Pb. 11, 153. (T. ಅವಿಟ್ single grain of boiled rice). @ ಇದು 'ಅಗುಟ್' ಪದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು.

***ಅಗುಳಿಸು agul̤isu** = ಅಗುಟಿಸು. ಸದ್ಯೋಜಾತನ ಜಟಾಮಕುಟವ ಸುತ್ತಿರ್ದ ಫಣೀಂದ್ರನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಶಿಖುರವ ಮೊದಲುಗೊಂಡ ಗುಳಿಸಲು. Cv. 191.

***ಅಗುಳು agul̤u. 1.** = ಅಗುಟ್. ಪರಮೂತ್ರದ ಕುಳಿಯನಗುಳುವಂಗೆ ಚಲಿಮೆಯಗ್ಗಿಣಿಯೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಏತಕಯ್ಯಾ Cv. 93.

ಅಗುಳು agul̤u. 2. = ಅಗಳು. a grain of boiled rice (My.). 2, a small lump of rice kneaded into a ball (ಪುಲಾಕ, ಭಕ್ತಸಿಕ್ಥಕ, ಕೂಟ ಅಗುಳು Nr.; Si. 405; ಪುಲಕ, ಕೂಟಗುಳು Nn. 145; ಪುಲಕ, ಅನ್ನದ ಅಗುಳು Mr. 486; *cf.* ಅವುಡು 3). ಅಗುಳು ನುಂಗಲಿಕ್ಕೆ ತೀರದವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಡಬು ಹೆಟ್ಟಿದ (Prv.).

ಅಗುಳು agul̤u. = ಅಗರು etc. —ಅಗುಳುಸುಣ್ಣೆ. = ಅಗಳು-, etc. a climbing plant possessing various medicinal properties, Clypea hernandifolia W. & A. (ಪಾಠೆ, ಅಪ್ಪುಷ್ಠೆ, ವಿದ್ಧಕರ್ಣಿ, ಪಾಪಚೇಲಿ, ಪ್ರಾಚೀನೆ, ರಸೆ, etc. Nr.; ಪಾಠೆ Mr. 142). 2, a wild plant, Zingiber zerumbet Roscoe (St. & Pl.). —ಅಗುಳುಸೊಣ್ಣೆ. = ಅಗುಳುಸುಣ್ಣೆ, etc. (Si. 142).

ಅಗುಟ್ agul̤. 1. = ಅಗೆಟ್ 1, etc. P. p. ಅಗುಟ್ಟು. to dig [ಅಗುಟ್ದರಲಾ ಕುಟಯೊಳ್ ತೊಟ್ಟಗೆ ನಿಧಿ ಕಂಡಂತೆ Pb. 1, 97; Vr. 29, 10]. (ಖನನ Śmd. Dh.; ಅಗಿ G.). ಅಗುಟ್ದಂ (Śmd. 49. 55). ಅಗುಟ್ದಪಂ (55). ಅಗುಟ್ಗುಂ (55). ಅಗುಟ್ಗೆ (55). ವೇದಿಕೆಯನ್ ಇನ್ತು ಅಗುಟುತ ಇರ್ದಪೆ, ಮಾಣದೆ, ಒಬ್ಬಳೆ ನೀನ್ (Bp. 47, 10). ಒಟಿತೆಯನ್ ಅಗುಟುವೆ ಇರು! (20).

ಅಗುಟ್ agul̤. 2. P. p. ಅಗುಟ್ದು. to sink in water, to be immersed, to dive (ಜಲನಿಮಜ್ಜನ Śmd. Dh.; T. ಅವಿಟ್, see ಅವುಗು 2; Mhr. ಅಂಘೂಳ, bathing). ಅಗುಟ್ದನ್ ಎನ್ದು, ನೀರ್ನೆಲೆ ದಪ್ಪಿದಂ (Śmd. I).

ಅಗುಟಿ agul̤i = ಅಗಟಿ, etc. Tbh. of ಅರ್ಗಲ (Śmd. 30. 364). a bolt or pin; a (wooden) beam or bar for locking a door (ತಾಟ್ Śmd. I; Śm. 113; ಪರಿಘ, ಅರ್ಗಲ Mr. 199; My.).—ಅಗುಟಿಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole made in the wall to remove the door-bar (for the purpose of robbery). ಘನದ ಹೊಸತಿಲುಗನ್ನವಂ ಘಮ್ಮನೆ ಅಗದು, ಅಗುಟಿಗನ್ನಮುಂ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಗದು (Bp. 31, 5). ಅಗುಟಿಗನ್ನವನ್ ಇಕ್ಕೊಡನೆ (31, 12).

ಅಗುಟಿಸು agul̤isu. to cause to dig (ಖನನ Śmd. Dh.; (My.). ಅಗಟುಗಳನ್ ಅಗುಟಿಸಿದಂ (Bp. 16, 9). ಪಿರಿಯ ನಿಡುಬಾವಿಗಳನ್ ಅಗುಟಿಸಿದಂ. (16, 11).

ಅಗುಟು agul̤u = ಅಗುಟ್ 1. (My.; ಅಗಿ G.).

ಅಗುಟ್ಚು agul̤cu. to cause to sink in water, to immerse (ಜಲಾಶಯಮಗ್ನ Śmd. Dh.).

ಅಗೂಢ a-gūḍha. unconcealed, manifest, transparent. 2, a kind of prasanna in poetic art (Kāvy. III, 1, A, 15).

-ಅಗೆ age. 1. = -ಅಕೆ, etc. see -ಅಗಿನ್ತ.

ಅಗೆ age. 2. = ಅಗಿ 1. to dig (ಖನನ Śm. 80; My.). P. ps. ಅಗದು q. v. ಅಗೆದು. ಸರಸರನೆ ಸತಿ ಗೋಷ್ಪದಿನ್ ಅಗೆವುದುಟ ವಿಧನಿಯಂ ಕೇಳಿ (Bp. 47, 8) ನಾನ್ ಇಲ್ಲಿ ಒಟಿತೆಯನ್ ಅಗೆದೊಡೆ (v. 21). ಅಗೆವುತ ಇರ್ದಹಳು (v. 26). ಒಟಿತೆಯನ್ ಅಗೆದಹಳು (v. 27). ಶೀಲವನ್ತರು ಮನೆಯೊಳ್. ಒಟಿತೆಯನ್ ಅಗೆವರು ಉಣ್ಟೇ? (v. 49). —ಅಗೆ ಅಗೆ! rep. (Bp. 23, 34).

ಅಗೆ age. 3. = ಅಗಿ 5. what has grown or germinated; *cf.* ಅಗು 1): a seedling; a shoot from the root of a plant or tree; a sprout [ತಾರಗೆಗಳಗೆಗಳಂತಿರೆ ತಾರಾ ಪಥದೊಳ್ ನಿರಂತರಂ ತುಱುಗಿರೆ Ap. 6, 54]. (ಅಂಕುರ Śm. 22. 80; Abh. P. 3, 138; C.; ಮೊಳಕೆ, ಸಸಿ, ವಲಜ G.; Tu. ಅಗ್ಗ); especially seedlings of rice, tobacco, pepper, etc. ready for being transplanted (My.; Te. ಆಕು) —ಅಗೆ ಕಟ್ಟು. to raise seedlings in pots, etc. (My.). —ಅಗೆ ಬಿಡು. to sow seed for raising seedlings (My.). ಅಗೆ ಮಾಡು. to raise seedlings (My.). —ಅಗೆವೊಯ್. -ಪೊಯ್. to get shoots (Rśv. 11, 120).

-ಅಗೆ age. 4. = -ಅನೆ 1. (probably an infinitive of ಅಗು "so that it becomes or is"; *cf* ಅಗಿ No. 2). a suffix to form adverbs, *e. g.* ನೆಟ್ಟಗೆ, ಸುಮ್ಮಗೆ, ಕಮ್ಮಗೆ, ಬಿನ್ನಗೆ (Śmd. 389).

ಅಗೆ age. 5. = ಹಗೆಯ, etc. (My.).

ಅಗೇನ್ದ್ರ aga-indra. a principal mountain, any one of the seven mountains in Bhārata. 2, the number seven (Ch.).

ಅಗೇನ್ದ್ರಜೆ agendra-je. Pārvatī (J. 15, 15).

ಅಗೊ a₁₂-ge₁-o₄. = ಅಕೊ, etc. (C.).

ಅಗೋ a₁₂-ge₁-ō₃. = ಅಗೊ, etc. (C.). ಗೆಳೆಯಾ, ಅಗೋ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬೇಟೆಗಾಱನೂ ನಾಲ್ಕಾಱು ನಾಯಿಗಳೂ ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ, ನೋಡು! (B. 4, 19). ಅಗೋ, ಆ ಬಾವಿಯ ಮೇಲೆ ಜೋತಾಡುವ ಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ಕೊಯಿದು ಕೊಂಡು ಹೋಗು! (4, 180). ಅಗೋ, ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಬರುತ್ತಾನೆ (4, 182).

ಅಗೋಚರ a-gōcara. not obvious, imperceptible by the senses; wondrous. 2, anything that is beyond the cognizance of the senses. (Bp. 6, 8; 8, 51; 11, 22; 54, 58; 55, 53; J. 2, 55; see ವಾಚಾವ್-).

ಅಗೋಪಗ a-gōpa-ga. going without a superintendent; N. of a vṛitta (Ch.).

ಅಗೌಕಸ aga-ōkasa. (i. e. ōkas) whose home are trees: a monkey Śśv 3, 34).

ಅಗೌರವ a-gaurava. absence of grandeur; degradation, dishonour (My.).

ಅಗ್ಗ agga. 1. = ಹಗ್ಗ. Tbh. of ಅರ್ಘ (Śmd. 345. 358). worth, value, price. 2, proper price, the cheapness of commodities; cheapness; cheap (C.; Te. ಅಗ್ಗುವ; Tu. ಅಗ್ಗ). 3, cheapness, worthlessness (C.; Tu.). 4, a respectful offering of various ingredients or of water only. ಅಗ್ಗವಾದ ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಉಟ್ಟಾದ ಆದರಣೆ (ನೀವಾಕ Si. 432). ಜಾಜಿಯ ಕಾಯಿ ಬಹಳ ಬೆಳದರೆ ಅಗ್ಗವಾಗುವವು (B. 3, 53). ಯನ್ತ್ರಗಳಿನ್ದ ಹುಟ್ಟುವ ಅಱುವೆ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬನ್ದು ಬಹು ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಮಾಱ ಹತ್ತಿದ್ದಱಿನ್ದ (4, 28). ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರು ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅಗ್ಗವಾದ ಸಮಯ ನೋಡಿ (5, 101). ಅವರು ಅಗ್ಗವಾದಾಗ, ಕಾಳುಕೊಣ್ಡು, ತುಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಮಾಱುತ್ತಾರೆ (5, 102). see Prv. s. ಪೆಗ್ಗು. — ಅಗ್ಗದವ. -ಅವ. a mean or lewd man (C.). — ಅಗ್ಗದವಳು. -ಅವಳು. a low woman (C.). —ಅಗ್ಗಪಾಡು. a cheap manner, cheapness (S. Mhr.). —ಅಗ್ಗಾಳು. a low man (R.).

ಅಗ್ಗ agga. 2. Tbh. of ಅಗ್ರ. foremost; first. 2, pre-eminent, best. 3, excessive; great. the word is generally used as a noun conveying the meaning of the mentioned adjectives, [ಉದಗ್ರಾಕ್ಷಂಗಳಂ ತಕ್ಕಿನಗ್ಗದ ಬಾಡಂಗಳನಾಯ್ದುಕೊಟ್ಟು Pb. 2, 53]. *e.g.* in Bp. 5, 40; 6, 7. 22; 19, 30; 21, 44; 22, 8. 66; 28, 46; 31, 4; 42, 25; 47, 2; 50, 25; 58, 62. ತೆಗೆದುದು ಅಗ್ಗದ ತಮ್ಮು (Bh. 1, 5, 5). ಅಗ್ಗದ ಪುಣ್ಯದ

ಒಡಲ್ (J. 28, 55). ಅಗ್ಗದ ಅರಣ್ಯ (Rśv. 6, 34). ಅಗ್ಗದ ಶತ್ರುಗಳ್ (Bh. 1, 8, 34). — ಅಗ್ಗದನ. -ಅನ. an eminent man; a chief soldier (ಭಟ, ಯೋಧ, ಯೋದ್ಧೃ Si.). — ಅಗ್ಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಶೀಲವನ್ತ-.

ಅಗ್ಗ agga. 3. = ಹಗ್ಗ. 2 a rope. (My.; T.). see ಅಗ್ಗರಣೆ.

ಅಗ್ಗರಣೆ aggarane. = ಒಗ್ಗರಣೆ. (My.).

ಅಗ್ಗರಣೆ agga3-rane. a rope, a tie (ದಾಮ, ಹಗ್ಗ Kk. 70; ದಾವೆ, ರಜ್ಜು Śs.; see ರಣೆ). ಪಿಂಗಾಲ್ಗೆ ತೊಡರ್ಚಿದ ಅಗ್ಗದ ಅಗ್ಗರಣೆಯಂ ಭಟ ಭಟನೆ ಕಿಟ್ಟು, ಕಿಳಿರ್ದು (Rśv. 6, 11 va).

***ಅಗ್ಗಲ aggala.** = ಅಗ್ಗಳ. ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಮೈಮೆಯ ಮಾನಸಿಕ್ಕೆಯಗ್ಗಲದ ಪೊಗಟಿತ್ತ ತನ್ನದೆನೆ Ap. 1, 72.

ಅಗ್ಗಲಿಸು aggalisu. = ಅಗ್ಗಳಿಸು q. v. [ನಿಲಿಸಿ ಲಘುಪದದಮನದನಗ್ಗಲಿಸಿರೆ ಮತ್ತೊತ್ತಿ ಬರ್ಪ ಪದಮಂ Kr. 2, 6; Pb. 5, 30; Ap. 7, 46]. (ಪೆರ್ಚುಗೆವಡೆ Śmd. 187 Cm.; ವೆಗ್ಗಳಮ್ ಆಗು 209 Cm.; ವೆಗ್ಗಳಿಸು 365 Cm.; Te. ಅಗ್ಗಲಿಂಚು). ಅಲರ ಪೊಸಗಮ್ಪಿನಿನ್ದೆ ಎಮಗೆ ಅಲವಿನ್ಪನ್ ಅಗ್ಗಲಿಸಿ, ನೀನೆ ರಕ್ಷಿಪುದು! (Cpr. 7, 55).

ಅಗ್ಗವಣಿ aggavani. = ಅಗಿಣಿ, ಅಗ್ಗಿಣಿ. water. — it seems more than probable that ಅಗ್ಗವಣಿ, etc. are based on ಅಗ್ಗ 1, No. 4 (ಅರ್ಘ, ಅರ್ಘ್ಯ), a respectful offering of *water*. [Tbh. of ಅರ್ಘ್ಯಪಾನೀಯ. ತೊತ್ತಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ಗವಣಿಯ ತಂದಿರಿಸಿ Cv. 74]. ಅಗ್ಗವಣಿ occurs, *e. g.* in Bp. 12, 33. 34; 16, 6; 24, 2. 54; 30, 9; 47, 15; 53, 46; 55, 28.

ಅಗ್ಗಷ್ಟಿಗೆ aggaṣṭige. = ಅಗ್ಗಿಟಗೆ, etc. ಅವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕೀ ಇಡುವ ದಕ್ಕೆ ಗೋಡೆಯೊಳಗೆ ಮಾಡಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಗ್ಗಷ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ (B. 5, 296).

ಅಗ್ಗಳ aggaḷa. (Śmd. 49). = ಅಗ್ಗಳೆ, ಅರ್ಗಳ q. v. (My.; Te. ಅಗ್ಗಲ; *cf.* ಅಗ್ಗಳಿಕೆ). [ಸಮುಚ್ಚಯೋದ್ಭಾವಕ ಕ್ರಮವಿಚಾರದೆ ದೋಷಮಿದಗ್ಗಳಂ Kr. 1, 132; Ap. 1, 55; Pb. 1, 10]. ಮೇರುವಿಂಗೆ ಈತನ್ ಅಗ್ಗಳಂ (159, o. r. ಅರ್ಗಳಂ). ಕೊಮ್ಬು ಇಱಿಪಿದ ಮರದಿನ್ದೆ ಅಗ್ಗಳಂ ತಿಣ್ಣಮ್ ಅದಂ (289). ಹಲವು ಲಿಪಿಗಳನ್ ಓದ ಬಲ್ಲ ಅಗ್ಗಳದ ಕರಣಿಕರಂ ಕರಸಿ (Bp. 5, 53). ಅಗ್ಗಳದ ಘಟ ಕಳಸಾದಿಗಳ್ (8, 37). ಲೆಕ್ಕಕೆ ಅಗ್ಗಳಮ್ ಅಗಿ ಇರಲು (31, 29). ಗುಗ್ಗಳಂ ಸಾಮಾನ್ಯಮ್ ಅಯ್ತೋ? ಅಗ್ಗಳವನ್ ಇಕ್ಕಿದೊಡೆ ಅದಱಿನ್ದೆ ಅಗ್ಗಿ ತಗ್ಗಿದುದೋ? (47, 16). ಅಗ್ಗಳನ (the poet ಅರ್ಗಳ) ಮುನ್ದೆ ವೆಗ್ಗಳನುಣ್ಟೇ? (Prv.). [ಅಗ್ಗಳಗಣ್ಣು.-ಕಣ್ಣು. the superior eye. ತೋಱಿದನೆಱಕದೆ ಹರಿಗಂಗೆ ರುದ್ರನಗ್ಗಳಗಣ್ಣಂ. Pb. 8, 23].

ಅಗ್ಗಳಿಕೆ aggaḷike. greatness; great power (ಅತಿಶಯ, ಸೊಮ್ಪುಳಿ, etc. Śs.; Te. ಅಗ್ಗಲಿಕೆ, power; sport; eagerness). [ತನೆವರ್ ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯರಪ್ಪವಗ್ಗಳಿಕೆ ಪೊದಟ್ದು ಪರ್ವುವುದು ಕೀರ್ತಿ Pb. 6, 19; Ap. 1, 48]. ಶಿವಮರುಳನ್ ಅಗ್ಗಳಿಕೆಯೊಳಗೆ ಆಡುವವರಂ (Bp. 4, 9). ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಮೆಚ್ಚಿದಡೆ ಭೂತಲಕೆ ಕುಗ್ಗಿದ ವಿನ್ಧ್ಯನಗದ ಅಗ್ಗಳಿಕೆ ಎನ್ತುಟು? (19, 26). ಛಲದ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಒನ್ದು ಅಗ್ಗಳಿಕೆಯಂ ತಾನ್ ಅಱಿದುದಮ್ ಅಱಿಯದ ವೊಲು (61, 3). ವಿಪ್ರಜಾತಿಗೆ ಸನ್ದುದು ಇನ್ನು ಅಗ್ಗಳಿಕೆ (Bh. 1, 10, 39). See Bh. 1, 1, 9; 8, 26, 2, 5; C. Bp. 42, 24; Rām. 5, 9, 2; J. 8, 24; 12, 27; 14, 4; 20, 4; 29, 9, 37.

ಅಗ್ಗಳಿಸು aggaḷisu. = ಅಗ್ಗಲಿಸು q. v. to be or become pre-eminent, abundant or redundant; to go beyond measure; to make great efforts; to be superior to, to excel. [ಕಾಂಚೀ ಕಳಾಪಮಂ ಕಟ್ಟಲಣಮೆ ನೆಱೆಯದಿದೆಂದಗ್ಗಳಿಸಿ ಕುಳಿಕೆಗಳೇನಂ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿಮುದೋ Pb.1, 143; Ap. 1, 68]. ಅಲರುಗಣೆಯನ ಜೊಡೆಗಳಿನ್ದ ಅಗ್ಗಳಿಪ ಕಿಱುದೊಡೆದೊಡೆಗಳ್ ಎಸೆವವು (Bp. 4, 18). ಅಗಸದೊಳ್ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೊಳು ಬಲಿದು, ಬೆಳುದಿಂಗಳ್ ಅಗ್ಗಳಿಸೆ (12, 37). ಜೋಗುಳದ ಅಗ್ಗಳಿಸಿ ಹಾಡುತ (15, 14). ಸೊಮ್ಪು ಅಗ್ಗಳಿಸೆ (32, 39).

ಜಯಜಯನಿನದಮ್ ಅಗ್ಗಳಿಸೆ (51, 62). ಅಗ್ಗಳಿಸಿ, ತಮ್ಮಂ ನಾಯ್ಗಳಿಗೆ ಕೀಱ್ಮಾಡಿ ನುಡಿದೆ, ಅಲ? (55, 43), ಮೊತ್ತಮ್ಬೆತ್ತು, ಮುತ್ತಿ, ಲಗ್ಗೆಗೆ ಅಗ್ಗಳಿಸಿ ಇರ್ಪಾಗಳ್ (Rśv. 6, 116 va). see further Abh. P. 13, 35; Bp. 38, 39; 50, 25. 57; 52, 41; 56, 6; 57, 74; 58, 34; 59, 13; 60, 35.

ಅಗ್ಗಳೆ aggaḷe. = ಅಗ್ಗಳ, etc. (ಅಧಿಕ Śs.) [dignity, pride. ಜಂಗಮ ನಾನೆಂಬ ಅಗ್ಗಳೆಯನ್ನೆಂತೊ. Cv. 905]. ಪೊಡವಿಯೊಳ್ ಎನ್ನನ್ ಅಗ್ಗಳೆಯ ಕವಿಮಂಗನ್ ಎನಿಸೂದು (Mr. 539). see Bh. 8, 23, 44; J. 7, 46; 8, 8. — ಅಗ್ಗಳೆಯ. ಅಗ್ಗಳೆ-ಅ 3. a great or powerful man (ಬಲ್ಲಿದಂ Bhn, 13. ಅಲಘುಮುನಿಮಾತಂಗನ್ ಎಮ್ಬ ಅಗ್ಗಳೆಯಂ (Bp. 57, 72). see J. 13, 21; 17, 12; 21, 5.

ಅಗ್ಗಱಿಕೆ aggaḻike. Tbh. of ಅರ್ಗಲಿಕೆ. a bolt or bar for fastening a door (ಲಾಳವಿಣ್ಡಿಗೆ Śmd. I, o. rs. ಅರ್ಗಱಿಕೆ, ಅರ್ಗಱಿ). 2, a certain implement (ಅವುಜದ ಮುಟ್ಟು Śmd. I).

ಅಗ್ಗಿ aggi. = ಅಗಿ, ಅಗಿನಿ, ಹಗ್ಗಿ, Tbh. of ಅಗ್ನಿ (Śmd. 351; Śm. 11; Ct. II, 95). fire (ಕಿರ್ಚು Kk. 21). — ಅಗ್ಗಿಮೊಗ. = ಅಗ್ನಿಮುಖ. a fire-face. — ಅಗ್ಗಿಮೊಗದನ. -ಅನ. a fire-faced being, a deity (ಸುರ Śm. 8). — ಅಗ್ಗಿವಳದೆಣ್ಣೆ. probably ಅಗ್ಗಿ-ಬಲದ ಎಣ್ಣೆ. oil with the power of burning, oil made hot, or oil set on fire (ಉರಿಯೆಣ್ಣೆ Kk. 77). *Cf.* ಉಗ್ಗಿವಳದೆಣ್ಣೆ s. ಉಗ್ಗಿ 1.

ಅಗ್ಗಿಗ aggiga. = ಅಗ್ಗ2 -ಇಗ, or Tbh. of ಅಗ್ರಗ. a king (ಅರಸು Ct. I, 5).

ಅಗ್ಗಿಟಿಕೆ aggiṭike. = ಅಗ್ಗಿಟಗೆ. (My.).

ಅಗ್ಗಿಟಗೆ aggiṭige. = ಅಗಟಗೆ, ಅಗಿಟ್ಟಗೆ, ಅಗಿಷ್ಟಿಕೆ, ಅಗ್ಗಷ್ಟಿಗೆ, ಅಗ್ಗಿಟಕೆ, ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಕೆ, ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿ, ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆ, ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಗೆ. a potsherd used as a fire-pan or chafing dish, and also as a furnace (ಅಂಗಾರಧಾನಿಕೆ, ಅಂಗಾರಶಕಟಿ, ಹಸನ್ತಿ, ಹಸನಿ Nr.). the terms clearly appear to be Tbhs. of ಅಗ್ನಿ-ಇಷ್ಟಿಕೆ.

ಅಗ್ಗಿಣಿ aggiṇi. = ಅಗ್ಗವಣಿ, etc. [ದೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಗ್ಗಿಣಿಯ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದಡೆ ಹಾದಿಗೊಂಡು ಹೋಗುವ ನಾಯಿ ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಉಚ್ಚೆಯ ಹೊಯ್ದಂತಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ Cv. 115]. see Prv. s. ಶಿವಾರ್ಚನೆ.

ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಕೆ aggiṣṭake. = ಅಗ್ಗಿಟಗೆ, etc. (Si. 308).

ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿ aggiṣṭi. = ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಕೆ. (My.).

ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆ aggiṣṭike. = ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಕೆ. (My.; ಕುಮ್ಪಟ Cb.).

ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಗೆ aggiṣṭige. = ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಕೆ, etc. (My.; Si. 308; ಅಂಗಾರಧಾನಿಕೆ, ಕುಂಪ್ಪಡಿಗೆ, ಹಸನಿ G.).

ಅಗ್ಗಿಸು aggisu. (fr. ಅಱ್ಗು). to cause to decay or to become lean (Bh. 3, 4, 22).

ಅಗ್ಗುಱಿ agguḻi. = ಅಗಱಿ, etc. (ಅರ್ಗಲೆ, ಪರಿಘ Hlā.).

***ಅಗ್ಘವಣಿ agghavaṇi.** = ಅಗ್ಗವಣಿ. ಹೊತ್ತಾಱಿ ಎದ್ದು ಅಗ್ಘವಣಿಪತ್ರೆಯ ತಂದು ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ಪೂಜಿಸು ಲಿಂಗವ. Bv. 172. Tbh. of ಅರ್ಘ್ಯಪಾನೀಯ.

ಅಗ್ನಾಯಿ agnāyi. *Agni's wife.* 2, the trētā yuga or second age.

ಅಗ್ನಿ agni. = ಅಗ್ಗಿ, etc. *fire.* 2, *the god of fire,* Agni. 3, *the guardian of the south-east quarter.* 4, the sacrificial fire of 3 kinds: gārhapatya, āhavanīya, and dakṣiṇa. 5, the number 3 (Mr. 73, 364). 6, the digestive faculty. 7, bile. 8, gold. 9, the plant Plumbago zeylanica (ವ್ಯಾಲ, ಚಿತ್ರಕ, ಚಿತ್ರಮೂಲ Mr. 128). 10, the plant Semecarpus anacardium. 11, ನಿಮ್ಬೆಯ ಹಣ್ಣು (Cb.). 12, ಕೇಸರ (Cb.). 13, N. of a metrical foot (Ch.). —ಅಗ್ನಿಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. Śiva (R.). —ಅಗ್ನಿಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. Bāṇāsura (R.). —ಅಗ್ನಿಮೂಲೆ. the south-east quarter (My.).

ಅಗ್ನಿಕಣ agni-kaṇa. *a spark* (ಕಿಡಿ Śm. 12).

ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ agni-kārya. kindling or feeding the sacrificial fire with clarified butter, etc. (My.).

ಅಗ್ನಿಕಾಷ್ಠ agni-kāṣṭha. wood fit for kindling fire (My.). 2' Agallochum.

ಅಗ್ನಿಕುಣ್ಡ agni-kuṇḍa. a hole for the consecrated fire, or for any fire (My.).

ಅಗ್ನಿಕೋಣ agni-kōṇa. Agni's quarter, the south-east. (R.).

ಅಗ್ನಿಚಿತ್ agni-cit. *one who has arranged a sacrificial fire-place.*

ಅಗ್ನಿಚಿತ್ತು agni-cittu. Tbh. of ಅಗ್ನಿಚಿತ್ (Śmd. 196 Cm.).

ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆ agni-jvāle. glow or flame of fire. 2, *a plant with red blossoms, used by dyers, Grislea tomentosa* Roxb. (= ಧಾತಕಿ, ಸುಭಿಕ್ಷೆ). 3, another plant with red blossoms, Jalapippali.

ಅಗ್ನಿತಾರೆ agni-tāre. = ಅಗ್ನಿದೇವೆ. (My.).

ಅಗ್ನಿದೀಪನ agni-dīpana. stimulating digestion. (My.).

ಅಗ್ನಿದೇವೆ agni-dēve. the third lunar mansion, the Pleiades.

ಅಗ್ನಿನಯನ agni-nayana. he who has an eye of fire, Śiva. (My.).

ಅಗ್ನಿನೇತ್ರ agni-nētra. = ಅಗ್ನಿನಯನ. (My.).

ಅಗ್ನಿಪಟೂಕರಣ agni-paṭūkaraṇa. causing to burn with flame. see ಪೊತ್ತು.

ಅಗ್ನಿಫಲ agni-phala. a diamomd (ವಜ್ರ. Mr. 101).

ಅಗ್ನಿಬಳ್ಳಿ agni-baḷḷi. smooth-leaved heart-pea, Cardiospermum halicababum Lin. (St. & Pl.).

ಅಗ್ನಿಬಾಣ agni-bāṇa. a fiery arrow; a rocket. (My.).

ಅಗ್ನಿಬಾಧ agni-bādha. annoying or damaging with fire. see ಉರಿಪು.

ಅಗ್ನಿಬಾಧನ agni-bādhana. = ಅಗ್ನಿಬಾಧ. see ತಗುಳ್ಚು.

ಅಗ್ನಿಭೂ agni-bhū. born of fire. 2, *Shaṇmukha or Skanda,* Śiva's son.

ಅಗ್ನಿಮಥನ agni-mathana. = ಅಗ್ನಿಮನ್ಥ No. 1. (My.).

ಅಗ್ನಿಮನ್ಥ agni-mantha. production of fire by friction. 2, *the tree Premna spinosa,* the wood of which produces fire by attrition (= ಜಯ, ಶ್ರೀಪರ್ಣ). see ನಜುವಲ್.

ಅಗ್ನಿಮಾನ್ದ್ಯ agni-māndya. languor of the digestive power. (My.).

ಅಗ್ನಿಮಿತ್ರ agni-mitra. the fire's friend; N. of a prince (Śmd 9,0); the wind.

ಅಗ್ನಿಮುಖ agni-mukha. = ಅಗ್ಗಿಮೊಗ. a deity; —Brahmā.

ಅಗ್ನಿಮುಖಿ agni-mukhi. *the marking-nut, Semecarpus anacardium* Lin.

ಅಗ್ನಿರಕ್ಷಣೆ agni-rakṣaṇe. preservation of the sacred (especially of the domestic) fire. (My.).

ಅಗ್ನಿವರ್ಣ agni-varṇa. N. of a prince (Rām. 1, 5, 6).

ಅಗ್ನಿವೀರ್ಯ agni-vīrya. Rudra (Mr. 11).

ಅಗ್ನಿಶಿಖ agni-śikha. having a crest of fire. 2, *saffron, Crocus sativus.* 3, safflower plant, Carthamus tinctorius. 4, a lamp. 5, a rocket. 6, an arrow. 7, gold.

ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ agni-śikhe. a flame. 2, *the plant Gloriosa superba* Lin. (Methonica superba Lam.; see ತರಿಗೊಟ್ಟು). 3, *the medicinal plant Menispermum cordifolium* Willd.

ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ agni-stōma. praise of Agni. 2, a protracted sacrifice, extending over several days in spring. (My.).

ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ agni-saṁskāra. the consecration of fire, 2, performance of any rite in which the application of fire is essential, as the burning of the dead body (My.; B. 4, 215).

ಅಗ್ನಿಸಖ agni-sakha. *the wind.*

ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕ agni-sākṣika. taking Agni for a witness (Si. 183). *Cf.* Nr. s. ಮದುವೆ.

ಅಗ್ನಿಸ್ತಮ್ಭನ agni-stambhana. the (magical) quenching of fire. (My.).

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ agni-hōtra. an oblation to Agni (Si. 238). 2, the sacred fire. (Sk; Si. 24).

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ agni-hōtri. practising the agni-hōtra. (My.). 2, maintaining the sacrificial fire. 3, one who has prepared the sacrificial fireplace, or conveyed the sacrificial fire to it.

ಅಗ್ನೀಧ್ರ agni-idhra. *the priest who kindles the fire.*

ಅಗ್ನ್ಯುತ್ಪಾತ agni-utpāta. a fiery portent, *a meteor, a comet.*

ಅಗ್ರ agra. soreness of the tongue and mouth, the thrush (C.; T. ಅಡ್ಡರ; Mhr. ಅಗರು).

ಅಗ್ರ agra. = ಅಗ್ಗ 2. *a top, point, summit,* or *surface* (ತುದಿ Nn. 82; ಲಲಾವು 26; ತುದಿ Mr. 516). 2, *the front, fore part* (ಇದಿರ್ Nn. 82; Mr. 516). 3, the beginning (ಮೊದಲ್ Nn. 82; Mr. 516); an undertaking (ವಿಧಾನ 82, one Ms. ಮಾಟ). 4, the place near a town (ನಗರೋಪಭಾಗ, ಪಟ್ಟಣಸಮೀಪ Nn. 82). 5, *prominent, excellent, best, chief; the best part* (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯ Nn. 82: ಅತಿಮುಖ್ಯ Mr. 516). 6, *excess.* 7, praise (ಸ್ತುತಿ, ಸ್ತೋತ್ರ 82). 8, a measure of food given as alms. 9, a multitude. 10, a weight equal to one pala. 11, prior, first. 12, goal, aim, resting place. see ಕೊನೆ, ಮುನ್ದು.

ಅಗ್ರಗ agra-ga. (= ಅಗ್ಗಿಗ). a leader.

ಅಗ್ರಗಣ್ಯ agra-gaṇya. that should be regarded as the foremost, principal, best (Bp. 52, 2; 54, 86).

ಅಗ್ರಗಮನ agra-gamana. going before, preceding. see ನೋೞ್, ಮುಂಚು.

ಅಗ್ರಗಾಮಿ agra-gāmi. = ಅಗ್ರೇಸರ. (My.).

ಅಗ್ರಜ agra-ja. first-born. 2, *an elder brother* (ಮೂಲಿಕ, ತನ್ನಿನ್ದವೂ ಹಿರಿಯನು Nn. 44). 3, a Brāhmaṇa (Bp. 57, 38. 69). 4, Viṣṇu.

ಅಗ್ರಜನ್ಮ agra-janma. = ಅಗ್ರಜ No. 1. 2, = ಅಗ್ರಜ No. 2. 3, *a Brāhmaṇa.* 4, Brahmā.

ಅಗ್ರಜಾತೆ agra-jāte. an elder sister (Mr. 313).

ಅಗ್ರಜೆ agra-je. ಅಗ್ರಜಾ. = ಅಗ್ರಜಾತೆ. (Bp. 42, 27). 2, Pārvatī (see ಅಗ್ರಜೇಶ).

ಅಗ್ರಜೇಶ agrajā-īśa. Śiva (Bp. 54, 43).

ಅಗ್ರಣಿ agraṇi. *foremost, best, excellent.*

ಅಗ್ರತಃ agra-taḥ. ಅಗ್ರತಸ್. *in front of, before.*

ಅಗ್ರತಃಕೃತ agrataḥ-krita. *placed in front.*

ಅಗ್ರತಃಸರ agrataḥ-sara. *going in front, taking the lead.*

ಅಗ್ರತನೂಜ agra-tanūja. an elder brother (Ch. v. 11. 14).

ಅಗ್ರತಾಮ್ಬೂಲ agra-tāmbūla. the first present of betel leaf, etc, made at an assembly (My.)

ಅಗ್ರತೆ agrate. the state of being prior, etc. see ಅನೇಕಾಗ್ರತೆ.

ಅಗ್ರಪೂಜೆ agra-pūje. the first or highest mark or act of reverence; the honours and attentions which at assemblies are rendered to the principal man present; the chief honours. (My.; Bh. 2, 10 sum.).

ಅಗ್ರಬಲ agra-bala. an advance-force, an avant-guard (ಮುನ್ದು ಚೂಣಿ Bhn. 39).

ಅಗ್ರಮಾಂಸ agra-māṁsa. *the heart.* (ಬುಕ್ಕ Mr. 398). 2, morbid protuberance of the liver.

ಅಗ್ರಸಾಲೆ agra-sāle. the cooking hall of a temple (Mg.). ಅಗ್ರಸಾಲೇ ಊಟ, ಚನ್ದ್ರಸಾಲೇ ನಿದ್ರೆ (Prv.).

ಅಗ್ರಹಾರ agra-hāra. villages or land assigned to Brahmins for their maintenance (Bp, 2, 46; 56, 2; 57, 31, 57; B. 2, 52). ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ದುರಾಗ್ರಹ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). see ಶ್ರೋತ್ರಿಯ-, ಸರ್ವಾಗ್ರಹಾರ.

ಅಗ್ರಹಾರಿಕ agra-hārika. a man belonging to an agrahāra. (My.).

ಅಗ್ರಾಮ್ಯ a-grāmya. not rustic.

ಅಗ್ರಾಮ್ಯವಚನವೃತ್ತಿ agrāmya-vacana-vṛitti. one of the *guṇas* in poetical composition (Kāvy. III, 1, A, 12).

ಅಗ್ರಾಮ್ಯತೆ a-grāmyate. the state of being not rustic or vulgar (Kāvy. III, 1).

ಅಗ್ರಾಹ್ಯ a-grāhya. not proper to be received or accepted; inadmissible. (My.). 2, impossible to be perceived (My.).

ಅಗ್ರಿಮ agrima. *foremost, prior.* 2, *principal, best.* 3, elder, eldest.

ಅಗ್ರಿಯ agriya. *foremost, principal, best.* 2, *an elder brother.*

ಅಗ್ರೀಯ agrīya. *principal, best.* 2, *pertaining to the point.* 3, an elder brother (ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣ G.).

ಅಗ್ರೇ agrē. in front; before; at the head; first.

ಅಗ್ರೇದಿಧಿಷು agrē-didhiṣu. *a man belonging to one of the first three classes, who at his first marriage takes a wife that was married before.* 2, a married woman whose elder sister is still unmarried.

ಅಗ್ರೇಶ್ವರ agra-īśvara. the supreme lord (Bp. 1, 61).

ಅಗ್ರೇಸರ agrē-sara. *going in front, preceding.* 2, a leader. 3, *best, excellent.*

ಅಗ್ರೋದಕ agra-udaka. water only to be used for the worship of an idol (My.; J. 9, 27).

ಅಗ್ರ್ಯ agrya. *foremost, prior.* 2, *principal, best, excellent.* 3, intent, closely attentive.

ಅಘ agha. *sin, crime* (ದುರಿತ ಪಾಪ Nn. 115; ದುರಿತ Mr. 515). 2, *pain, suffering* (ದುಃಖ 115; 515). 3, *passion* (ವ್ಯಸನ, ಸಪ್ತವ್ಯಸನ 115; ವ್ಯಸನಕಾರ್ಯ 515). 4, transmigration (ಭವಾನ್ತರ, ಭವಭವಾನ್ತರ 115; ಭವಮಾಲೆ 515). — ಅಘಪಡು. -ಪಡು. to suffer pain (Abh. P. 13, 148).

ಅಘಟನ a-ghaṭana. not happening; difficult to be accomplished; difficult; impossible; — what is not happening, etc. (My., also ಅಘಟನೆ, -ನಾ).

ಅಘಟಿತ a-ghaṭita. not happened; not effected; difficult to be obtained (J. 9, 5); improbable, unlikely; impossible (J. 20 sum.; My; Mhr.). 2, any wonder or marvel (Mhr.)

ಅಘನ a-ghana. not dense or solid, *liquid.*

ಅಘಮರ್ಷಣ agha-marṣaṇa. expiatory. 2, *a daily expiatory prayer,* reciting mentally a particular passage from the vēdas, while a little water, in the palm of the right hand, is held to the nose. 3, N. of the author of that prayer, the son of Madhucchandas.

ಅಘರಿಪು agha-ripu. Kṛiṣṇa (J. 32, 55).

ಅಘಾಟ aghāṭa. a wonder, a marvel; excess, abundance (Bh. 3, 8, 17; Mhr. ಅಘಟಿತ).

ಅಘಾತಿ aghāti. that which is not fatal, not injurious, or harmless (Abh. P. 2, 56).

ಅಘಾರಿ agha-ari. an enemy of sin (Bp. 23, 41).

ಅಘೋರ a-ghōra. not terrific. 2, a *euphemistic* title of Śiva, who really is ghōra, *the terrible.* 3, terrible, formidable (My.; Mhr.). 4, a form of Śiva (Bp. 68, 18).

ಅಘ್ನ್ಯೆ a-ghnye. improper to be killed (fem.). 2, *a cow.*

ಅಂ-, ಅಙ್-. aṅ. [=ಅಗ- inside, inner. @ here Kittel had mistaken ಅಂ etc. to be an equivalent of ಅಡಿ; 2, ಅಂ does not mean foot, bottom, sole. It is evidently the form taken by ಅಗ- in compounds such as ಅಗಂ+ಕಾಲ್ = ಅಂಗಾಲ್ etc.]. (T. & M. ಅಗಂ; Te. ಅರ, ಅರಿ; Tu. ಅಂ). —ಅಂಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. the sole of the foot (Śmd. 199; ಚರಣತಲ Mr. 332.). ಒನ್ದು ದಸಿ ಅಂಗಾಲ ನೆಟ್ಟೊಡೆ (Bp. 43, 84). —ಅಂಗಾಲು. -ಕಾಲು. = ಅಂಗಾಲ್. ನಿನ್ನ ಅಂಗಾಲು ದಸಿ ನಟ್ಟು, ನಿನಗೆ ನಡೆಯಲು ಬಹುದೇ? (Bp. 44, 8; C.). ಅಂಗಾಲಿಗೆ ತ್ರಾಣವಿದ್ದರೆ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು (Prv.). —ಅಂಗಾಲುಗೆರೆ. a line or wrinkle on the sole of the foot (ರೇಖೆ Mr. 332). —ಅಂಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the palm of the hand (Śmd. 199; ಪಾಣಿತಲ Mr. 322; C.). ಅಂಗೆಯ್ಯಲಿ ಅಡಗುವುದೆ? (Bp. 54, 11; see also 32, 32). ಅಂಗೆಯ್ಯ ಕೆಸಱಂ ತೋಱುತಂ (10, 8). ಕುಂಚಿತಾಂಗುಲಿಗಳನ್ ಉಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ (ಪ್ರಸೃತಿ Nr.). ನಿಗುರಿದ ಬೆರಳುಗಳುಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ (ಚಪೇಟ Nr.). ಚಾಚಲ್ ಪಟ್ಟ ಬೆರಳುಗಳುಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ (ಚಪೇಟ Si. 212). ನನ್ನ ಅಂಗೆಯ್ ಜುವರ್ ಅನ್ನುತ್ತದೆ (B. 1, 22). ಅಂಗೆಯ್ಯುಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಯಾಕೆ? —ಅಂಗೆಯ್ ತೋಱಿಸಿ ಅವಲಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. —ಆಕಾಶ ಹಱಿದು ಬೀಱುವಾಗ್ಯೆ ಅಂಗೆಯ್ ಒಡ್ಡಿದರೆ ನಿನ್ತೀತೇ? (Prvs.). —ಅಂಗೆಯ್ಗೆರೆ. a line on the palm of the hand (C.). —ಅಂಗೆಯ್ಬೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. a finger of the hand. ಅಂಗೆಯ್ಬೆರಲ್ ಕಾಲ್ ಕಡಿವೆತ್ತನ್ತೆ ಅಗೆ ತಳ್ತ ಅಯ್ಬಿಲ್ (Rśv. 9, 22). —ಅಂಗೈ. -ಕೈ. = ಅಂಗೆಯ್.

ಅಂಕ aṅka. = ಅಂಕೆ. one of the tatsamas (Śmd. 384; Ct. 11, 48; Kk. 95; Śm. 76). a hook. 2, a curve or bend. 3, *the curve in the human figure above the hip,* where infants are carried (hence often equivalent to *the lap*). 4, the thigh (ತೊಡೆ Nn. 131; Si. 404; G., Mhr.). 5, the side or flank. 6, the body (ಶರೀರ Cb.). 7, any hook or crooked instrument. 8, a line, a stroke. 9, a numerical figure, cipher (ಸಂಖ್ಯೆ Mr. 527; Ch. v. 343). 10, *a mark, a sign;* a mark branded on an animal, etc. [ತನ್ನಂಕದೊಂದುಗ್ರ ಸಾಯಕದಿಂ ನಾಯಕರಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸುತುಂ Pb. 1, 74]. (ಕುಱುಪು Ct. I, 48; ದೋಷ, ಕುಱುಹು Nn. 15; ಸಾಧನ, ಕುಱುಹು Nn. 114). 11, anything bright or coloured (ಚಿತ್ರ Nn. 131; Mr. 522). 12, a ray (ರುಕ್, ಕಿರಣ 131). 13, ornament, decoration (ಅಲಂಕಾರ, ಶೃಂಗಾರ 131; ಅಲಂಕಾರ, 522). 14, a spot, fault, offence (ಕಲಂಕ 131; 522). 15, a heavy burden (ಅತುಲಧುರ 522); affliction, distress (ಸನ್ತಾಪ, Mr. 527). 16, the sounds of bells and of small and large drums (ಮುರಜ-ಘಣ್ಟೆ-ಡವುಡೆ -ನುಡಿಗಳ್ 527). 17, fight, war [ಅಲುತ್ತಲು ಹಱಿಯ ಹೊಯಿಸಿ ಅಂಕ ವಮಾಡಿದೆನ್ನೆಲ್ಲರ ಕಂಡು! Bv. 436; Cv. 142]. (ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಾಳೆಗ 131; see Bp. 10, 51; 34, 24; J. 14, 1; 18, 6; 22, 28). 18, proximity, vicinity. 19, place, ground (T., M. ಅಗ). [20, a soldier ಅಂಕ ಕಳನೇಱಿ ಕೈಮಱೆದಿರ್ದೊಡೆ ಮಾಱಂಕ ಬಂದಿಱುವುದ ಮಾಣ್ಬನೆ! Bv. 178]. —ಅಂಕಡೊಂಕು. dupl. excessive crookedness (Tu., My.). ಅಂಕ ಡೊಂಕ ಸಂಕಪಾಲ ಮೂಱು ತಲೆಗೆ ಹತ್ತು ಕಾಲು (My. riddle). —ಅಂಕ ದೇವಯ್ಯ N. (Bp. 58, 8). —ಅಂಕದೌಷಧ. the drug of war, gunpowder (? ಬಳಮದುರ್ Śmd. II; Śm. 39; ಬಳವದುರ್ Kk. 84).

ಅಂಕಕಾಱ aṅka-kāṟa. an influential or a chief servant; a leading hero [ಗಂಡಮುಚ್ಚರದ ಮೆಚ್ಚುವಣಿಗೆಯಂಕಕಾಱರ್ಕ್ಕತುಳಕ್ಕೆಯಿಂ

ಸೂಚಿಸೆಱುಱುವಂತೆ Pb. 12, 76 va; Bv. 700]. (Bp. 9, 32, 39; 16, 18; 23, 25; 52, 38; Te. ಅಂಕಕಾಡು = ಮೊನೆಕಾಡು, a leader.)

ಅಂಕಕಾರ್ತಿ aṅka-kārti. a female aṅkakāra (Bp. 12, 6, 40).

ಅಂಕಗಣಿತ aṅka-gaṇita. arithmetic (B. 5, 216; Mhr.; My.).

***ಅಂಕಚಾರಣೆ aṅka-cāraṇe.** praise by panegyrists ಅಂತಧಿಕ ವಿಶೇಷಣ ಗಣಮುಂ ತಡೆಯದೆ ಪೇೞ್ದುವಡಂಕಚಾರಣೆಗಳೊಳಂ ಸಂತಂ ಪೇೞ್ದೆ Kr. 2, 29.

ಅಂಕಣ aṅkaṇa. the (small or large) space either between any two posts or pillars in a wall that support the roof, or between any two beams (C.; T.; Tu.). 2, = ಅಂಗಣ Ct. II, 57). 3, a place. (ಸ್ಥಳ, ತಾವು G.). ಆ ಪತ್ರವು ಒಂದು ಅಂಕಣದಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ (B 4, 103). ಅಂಕಣದ ಮನೆ ಅವರಿ ಕೊಂಕಣಿಗನಿಗೆ ಆಗದೆ? (Prv.). —ಅಂಕಣದಾಯ. -ಆಯ. the measure of an aṅkaṇa (My.). 2, -ದಾಯ, a line of aṅkaṇas (My.).

ಅಂಕತ್ರಿಣೇತ್ರ aṅka-triṇētra. an allowed arisamāsa (Śmd. 207): the well-known Śiva.

ಅಂಕದುವರ aṅka-duvara. a spacious door (Bp. 16, 9). [ಅಂಕ+ದ್ವಾರ].

ಅಂಕನ aṅkana. marking, stamping, branding, ciphering. 2, = ಅಂಗಣ, which is its Tbh. (Śmd. 364, one MS. ಅಂಗನ).

ಅಂಕಪಾಲಿ aṅka-pāli. embracing, an embrace. (R.).

ಅಂಕಪಾಲಿಕೆ aṅka-pālike = ಅಂಕಪಾಲಿ. (R.).

ಅಂಕಪೀಠ aṅka-pīṭha. the thigh regarded as a seat (Śsv. 1, 76).

ಅಂಕಲಿ aṅkali. = ಅಂಕೋಲೆ, etc. (My.). —ಅಂಕಲಿ ಗಿಡ, = ಅಂಕೋಲೆಯ ಮರ. (Z.; My.).

ಅಂಕಮಾಲೆ aṅka-māle. a list of titles. ಅಂಕಮಾಲೆಯನ್ ಓದುವವನ್ ಉದ್ಭಟನು (Bp. 9, 44).

ಅಂಕಮಣಿ aṅka-maṇi. a decorated stool or seat; [a saddle. ಅನ್ನೆಗಂ ನಕುಳನುಮಂಕಮಣಿಯುಂ ಬಾಳುಂ ಬಾರುಂ ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯುಮನೊರ್ವ ಕೀೞಾಳಿಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು Pb. 8, 54 va. aṅka + maṇe ?]. (Abh. P. 4, 120). ಮುರದೊಳ್ ಸಮೆದ ಅಂಕಮಣಿಯನ್ ಏಱುದಂ (Śmd, 288).

ಅಂಕಪಱೆ aṅka-paṟe. (Śmd. 386; Kk. 97). a war-drum.

ಅಂಕಮಾತು aṅka-mātu. (Śmd. 386; Kk. 97). a beautiful word, etc.; a cipher-word.

ಅಂಕವೀರ aṅka-vīra. a battle-hero, a valiant man. (Kk. 11*a*).

ಅಂಕಿತ aṅkita. marked (ಗುರ್ತಾದ G.); numbered; — a mark or sign; a signature (My.). 2, a word (ಶಬ್ದ Nn. 9. 22. 36. 61). 3, a dedication (of a work, My.; Te.). 4, in one's own power or subjection (ಸ್ವಾಧೀನ Cb.). see ಲೋಚನಾಂಕಿತ; J. 18, 6.

ಅಂಕಿತನಾಮ aṅkita-nāma. a proper name or noun (Śmd. 93. 94. 95).

ಅಂಕಿಸು aṅkisu. to mark (v. t.), to regard, to look at, to pay attention to. ನನ್ನಿಕೇತನನ್ ಅಂಕಿಸುತೆ ಕೀರ್ತಿಸಿದರ್ ಆಜ್ಞೆಯೊಳು (Bp. 2, 26; see also Bp. 4, 8. 14. 36; 12, 57; 15, 14; 21, 41; 26, 6; 30, 29; 32, 27; 38, 39; 53, 29).

ಅಂಕುರ aṅkura. *a sprout, a shoot* (ಅಗೆ, ಮೊಳೆ Kk. 23). 2, hair (ಮೆಯ್ಮೇಲಿನ ಕೂದಲು Cb.). 3, blood (ರಕ್ತ Cb.). 4, water (ನೀರು Cb.). 5, a point (ತುದಿ Cb.). 6, a tumour.

ಅಂಕುರಿತ aṅkurita. sprouted, broken forth, arisen. see Bp. 2, 57; 35, 31; 36, 49; 39, 51; 53, 55.

ಅಂಕುರಿಸು aṅkurisu. to sprout; to rise, to arise; to occur, to happen (Śmd. 270; Bp. 1, 11; 25, 2; 32, 11; 44, 26; 49, 24; 50, 78; 51, 7; 56, 12; J. 1, 3; 5, 58; 11, 14; 12, 6). [to effect horripulation. ವೀರಲತಾಂಗಿಯ ಸೋಂಕು ಮೆಯ್ಯೊಳಂಕುರಿಸೆ ನಿರಾಕುಳಂ ಕಳೆದ ನಾಜಿ ಪರಿಶ್ರಮಮುಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ Pb. 11, 155].

ಅಂಕುಶ aṅkuśa. ಅಂಕುಸ, ಅಂಗುಸ. *a hook* especially *an elephant-driver's hook.* 2, a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಅಂಕುಶಚಾರಣ aṅkuśa-cāraṇa. = ಅಂಕುಸಸಾರಣೆ. guiding or driving (an elephant) with a hook (ಯಾತ Hlā.).

ಅಂಕುಸ aṅkusa. Tbh. of ಅಂಕುಶ [ಆರಂಕುಸವಿಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದೆನ್ನ ಮನಂ ವನವಾಸಿ ದೇಶಮುಂ Pb. 4, 30]. (Śmd. 335. 357. 372).

ಅಂಕುಸಸಾರಣೆ aṅkusa-sāraṇe. Tbh. of ಅಂಕುಶಚಾರಣ (Śmd. 376).

ಅಂಕೂರ aṅkūra. = ಅಂಕುರ. *a sprout, a shoot* (ಮೊಳೆ Mr. 106).

ಅಂಕೆ aṅke. 1. an order; a command, (ಆಜ್ಞೆ Śm. 80; ಅಪ್ಪಣೆ G., Te. ಆಕೆ; J. 8, 13). authority; control; restraint; check (C.; ಅಧಿಕಾರ Cb.). [ನಿಮ್ಮ ಅಂಕೆಗೆ ಝಂಕೆಗೆ ಶಂಕಿತನಾದರೆ ಎನ್ನ ಹಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ. Bv. 700]. ಅವನು ಅಂಕುಶದಿನ್ದ ಆನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಕೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. (B 4, 24). (ಅನಿಲಜಂ) ಇನ್ದ್ರಜಿತುವಿನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಕೆಯೊಳ್ ನಿನ್ದು, ಬಾಲಧಿಗೆ ಇಕ್ಕಿದ ಉರಿಯಿನ್ದ ಲಂಕೆಯಂ ಸುಟ್ಟು (J. 18, 6). ಅರಸನ ಅಂಕೆ ಇಲ್ಲ, ದೈವದ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. — ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲದ ಕಪಿ ಲಂಕೆ ಸುಟ್ಟಿತು (Prvs.).

ಅಂಕೆ aṅke. 2 (= ಆನಿಕೆ) leaning against, reclining on; a staff given for support (ಆನಿಕೆ, ಆಧಾರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೋಲು G.; *cf.* ಅಡೆ 8). 2, a lever (R.; ಸೊನ್ನೆಯ ಕೋಲು G.). 3, trust, faith (ಅಡರ್ಪು, ನೆಮ್ಮುಗೆ Śm. 66, 80; Kk. 84; ವಿಶ್ವಾಸ Cb.; *cf.* ಅಡೆ 6).

ಅಂಕೆ aṅke. Tbh. of ಅಂಕ. a numerical figure; an account (ಸಂಖ್ಯೆ, ಲೆಕ್ಕ Mr. 349). ಅಂಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಮುಂಕಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ಅಂಕೆಗ aṅkega. one who is marked. see ಮಿಗದ ಅಂಕೆಗ.

ಅಂಕೋಠ aṅkōṭha. = ಅಂಕಲಿ, ಅಂಕೋಲ, ಅಂಕೋಲು, ಅಂಕೋಲೆ. *the plant Alangium hexapetalum.*

ಅಂಕೋಣಿ aṅkōṇi. = ಅಂಗವಡಿ (My.).

ಅಂಕೋಲ aṅkōla. = ಅಂಕೋಠ (My.). see ಅಂಕೋಲೆ.

ಅಂಕೋಲು aṅkōlu. = ಅಂಕೋಲ ((My.).

ಅಂಕೋಲೆ aṅkōle. = ಅಂಕೋಲ, etc. see ಮುಳ್ಳಂಕೋಲೆ. — ಅಂಕೋಲೆ ಗಿಡ. = ಅಂಕೋಲೆಯ ಮರ. (Si. 127). —ಅಂಕೋಲೆಯ ಮರ. = ಅಂಕೋಠ, (ಅಂಕೋಲ, ನಿಕೋಚಕ Nr.). a shrub or small tree, Alangium lamarckii, thwaites (St. & Pl.).

ಅಂಕ್ಯ aṅkya. fit to be marked or counted. 2, *a small oblong drum.*

ಅಂಗ aṅga. way, manner, mode. ಎಲ್ಲಂಗಂ, in every way (Śmd. 130. 208). ಇವನ್ ಎನ್ನ ಮಗನ್ ಒನ್ದು ಅಂಗದಿಂ (Bp. 3, 28). ಆವ ಅಂಗದಿಂ? (9, 10; 24, 64). ನದಿಗಳ್ ಅರಳೆಯ ಹಾಸು, ನವವಿಷಮುಕ್ಕುಳ ಉದರದೀಪನಚೂರ್ಣಮ್ ಆವ ಅಂಗದಲಿ ಸಾಪತ್ನ್ಯದಲಿ ಸದರವ ಕಾಣೆ (Bh. 1, 8, 6). ರಾಜ್ಯವ ಕೊಡುವುದು ಆವ ಅಂಗದಲಿ? (1, 8, 23). see ಪಲವಂಗ, ಹಲವಂಗ; and *cf.* ಅನ್ದ.

ಅಂಗ aṅga. 1. *a limb, a member.* 2, *a division or part of a whole.* 3, a supplementary science, especially the six vēdāṅgas (q. v.). 4, a verse-line (Ch.). 5, the base of a word. 6, *the body.* 7, the whole of the subordinate characters in a play. 8, the mind (ಮನಸು G.). 9, an expedient, a means of success. 10, N. of Bengal proper; the king of Aṅga (Rsv. 5, 21). 11, having members or divisions; contiguous, adjacent, near. —ಅಂಗದಟ್ಟಿ. a petticoat, a slip worn under a muslin gown (Te.; R.). —ಅಂಗದಟ್ಟು. tying the dōtra in a peculiar way to the body, as liṅgavanta viraktas do (S. Mhr.). —ಅಂಗದುಡಿಗೆ. -ತುಡಿಗೆ. clothes or orna-

ments for the body (R.). —ಅಂಗಮಿಲ್ಲದ. -ಇಲ್ಲದ. Kāma (J. 11, 16). —ಅಂಗರಕ್ಷ. a body-guard man (Abh. P. 13, 78). —ಅಂಗರಕ್ಷೆ. a body-guard (Abh. P. 14, 37). —ಅಂಗವಟ್ಟ. -ಬಟ್ಟ. roundness of limb; beauty (Rām 28, 7).

ಅಂಗ aṅga. 2. *a vocative particle:* well; indeed; true; please; rather; quick.

ಅಂಗಗುಣಾತ್ಮಕ aṅga-guṇa-ātmaka. having the qualities of the body (Bp. 51, 30).

ಅಂಗಂಗಡಿ aṅgaṅgaḍi. see s. ಅಂಗಡಿ.

ಅಂಗಂಗಲ aṅgaṅgala. see s. ಅಂಗಲ.

ಅಂಗಚಿತ್ತ aṅga-citta. the object in view, the heart's wish (Bh. 3, 13, 19).

ಅಂಗಚೇಷ್ಟೆ aṅga-cēṣṭe. gestures of the body, grimaces. ಮಂಗ ಚೇಷ್ಟೆ ಬಿಟ್ಟರೂ ಅಂಗಚೇಷ್ಟೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಅಂಗಜ aṅga-ja. produced from or on the body. 2, the hair of the head (ರೋಮ, ಕೂದಲು Nn. 53). 3, a son (ಆತ್ಮಜ, ಮಗ 53). 4, love; passion (ಪ್ರೀತಿ Cb.). 5, *the god of love, Kāma* (ಕಾಮ, ಮದನ 53). 6, disease (ರೋಗ Cb.). 7, blood (ರುಧಿರ, ರಕ್ತ 53). 8, the five organs of sense (ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ 53). 9, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 53).

ಅಂಗಜಜನಕ aṅgaja-janaka. the father of Kāma, Viṣṇu (My.).

ಅಂಗಜನ್ಮ aṅga-janma. = ಅಂಗಜ. Kāma.

ಅಂಗಜನ್ಮಾಂತಕ aṅgajanma-antaka. the destroyer of Kāma, Śiva. 2, sign for a long letter (Ch.).

ಅಂಗಜವೈರಿ aṅgaja-vairi. the foe of Kāma, Śiva (ಪರಮೇಶ್ವರ, ಈಶ್ವರ Nn. 143).

ಅಂಗಜಾತ aṅga-jāta. = ಅಂಗಜ. Kāma (Bp. 4, 17; 28, 59).

ಅಂಗಜಾಂತಕ aṅgaja-antaka. = ಅಂಗಜನ್ಮಾಂತಕ. (Bp. 36, 61; 56, 4).

ಅಂಗಜಾರಿ aṅgaja-ari. = ಅಂಗಜವೈರಿ. (My.).

ಅಂಗಡಿ aṅgaḍi. a shop, a stall (C.; ಆಪಣ, ಹಟ್ಟ Nr.; Si. ಪಣ್ಯವಿಕ್ರಯಶಾಲೆ, ಆಪಣ, ವಿಪಣಿ Hlā.; ಪಣ್ಯ, ವಿಪಣಿ Mr. 195; J. 6, 13; Tu., T. ಅಂಗಾಡಿ; M. ಅಙ್ಙಾಡಿ; Te. ಅಂಗಡಿ). ಮಾಱಲ್ ಬೇಡಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವು (ಕ್ರಯ್ಯ Nr.). ಜಲಚರ್ಚ್ಚಿಚಯವನ್ ಒಯ್ದು, ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಮಾಱು (Bp. 27, 21). ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ವಿಕ್ರಯಿಸಿ (30, 4). ಅಂಗಡಿಯೊಳ್ ಆಡುವ ನುಡಿಗಳ್ (54, 78; see also 32, 52; 42, 5). ಕಡ್ಡಾಯದ ಅಂಗಡಿಯಲಿ ಇದ್ದು ಫಲವೇನು? (Dp. 148, 3). ದೇವರಿಲ್ಲದ ಗುಡಿಯು ಹಾಳು ಬಿದ್ದ ಅಂಗಡಿಯು (54, 1). ಅಂಗಡಿ ಮಾಱು ಗೊಂಗಡಿ ಹೊದ್ದ ಹಾಗೆ. —ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಚುಂಗಡಿ ಸಿಕ್ಕದೆ? (Prvs.). —ಅಂಗಂಗಡಿ. rep. = ಅಂಗಡಿ ಅಂಗಡಿ. (C.). —ಅಂಗಡಿಕೇರಿ. = ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿ. (ವಿಪಣಿ Si. 420). —ಅಂಗಡಿಚೀಟಿ. a note to a shop-keeper (S. Mr.), —ಅಂಗಡಿಬೀದಿ. a market-street, a market (ವಿಪಣಿ Nr.; ನಿಗಮ Si. 442; ಹಟ್ಟ 490). —ಅಂಗಡಿಮನೆ. a house with a shop (Bp. 52, 11). —ಅಂಗಡಿಮಳಿಗೆ. a prolongation of the front roof of a shop, a sort of verandah in front of a shop (C.). —ಅಂಗಡಿಮೂಲಿಕೆ. a shop drug (C.). —ಅಂಗಡಿಯವ. -ಅವ. a shopkeeper (C.). —ಅಂಗಡಿವ್ಯಾಪಾರ. shop-trade. ಅಂಗಡಿವ್ಯಾಪಾರ ಒಸರುನೀರಿನ ಹಾಗೆ (Prv.). —ಅಂಗಡಿಸರಕು. the goods of a shop (C.). —ಅಂಗಡಿಸಾಲ. a shop-debt (C.). —ಅಂಗಡಿ ಹಚ್ಚು. to open a shop (My.). ಅಂಗಡೀ ಹಚ್ಚಿ ಇರುತ್ತಾರೆ (B. 3, 77). —ಅಂಗಡಿ ಹಾಕು. = ಅಂಗಡಿ ಹಚ್ಚು. (My.). ಅವನು ಕಾಗದ ಮಸಿ ಮುಸ್ತಾದ ಒಡಿವೆಗಳ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ (B. 5, 218). ಅಂಗಡೀ ಹಾಕುವದು (5, 273). 2, to shut a shop (C.). —ಅಂಗಡಿ ಹೂಡು. = ಅಂಗಡಿ ಹಾಕು. (My.).

ಅಂಗಡಿಕಾಱ aṅgaḍi-kāṟa. a shopkeeper (C.; B. 4, 178; 5, 282).

ಅಂಗಡಿಗಾಱ aṅgaḍi-gāṟa. = ಅಂಗಡಿಕಾಱ. (C.).

ಅಂಗಣ aṅgaṇa. = ಅಂಕಣ, ಅಂಗನ, ಅಂಗಳ. a Tbh. of ಅಂಕನ or ಅಂಗನ (Śmd. 364), and also one of the Tatsamas (Śmd. 384; Śm. 77; Kk. 95). a court, a yard, especially one in front of a house; an open space, an area (ಚತ್ವರ, ಅಜಿರ Nr.; ಅಜಿರ, ಪ್ರಾಂಗಣ, etc. Hlā.; ಪ್ರಾಂಗಣ, ಅಂಗಳ Nn. 117; ಅಂಗಳ, ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಸ್ಥಳ G.; see ರೋದೋಂಗಣ). [Pb. 4, 10]. ಅಂಗಣದ ನಿಧಿ, ಆವರಿಯ ಜೇನ್, ಅಂಗಳದ ಸುಧೆ ಎನಲ್ ಎಸವ ಶಿವಸಂಗನಿಷ್ಠಾಭಕ್ತಿಪಥಂ (Bp. 60, 44). —ಅಂಗಣವಲಯ. (Śmd. 386; Kk. 97). the boundary or circumference of a yard. —ಅಂಗಣವಾವಿ. -ಬಾವಿ. (Śmd. 364, 386; Kk. 97). a well in a yard. —ಅಂಗಣವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. (? Śmd. 386, o. r. -ವೆಟ್ಟ; Kk. 97).

ಅಂಗತ aṅgata. = ಅಂಗತಕ್ಕಲು, ಅಂಗತ್ತ, ಅಂಗಾತ. flatways, on the back.

ಅಂಗತಕ್ಕಲು aṅgatakkalu. = ಅಂಗತ. (My.; also -ಲೆ).

ಅಂಗತ್ತ aṅgatta. = ಅಂಗತ. (My.).

ಅಂಗದ aṅgada. *a bracelet worn on the upper arm.* 2, N. of an ape, son of Vāli.

ಅಂಗನ aṅgana. = ಅಂಗಣ, ಅಂಗಳ. going, walking. 2, *a court, a yard, an area.*

ಅಂಗನಾಜೀವಿ aṅganā-jīvi. one who gets a livelihood by his wife. 2, a dancer. an actor (ಜಾಯಾಜೀವ Mr. 3

ಅಂಗನಾರಜಸ್ aṅganā-rajas. *the menstrual* [illegible]

ಅಂಗನೆ aṅgane. ಅಂಗನಾ. *a woman with a beautiful body.* 2, *a woman, a female.* 3, *the female elephant of the north.*

ಅಂಗನ್ಯಾಸ aṅga-nyāsa. ceremony of touching certain parts of the body. (My.).

ಅಂಗಪ್ರತ್ಯಂಗ aṅga-pratyaṅga. the major and minor members of the body (Cpr. 3, 102 va.; 4, 88 va.).

ಅಂಗಪ್ರದಕ್ಷಿಣ aṅga-pradakṣiṇa. rolling the body to the right for a considerable distance round a temple. (R.).

ಅಂಗಭವ aṅga-bhava. = ಅಂಗಜ. Kāma.

ಅಂಗಭವಾಂಗನಾಶ aṅgabhava-aṅga-nāśa. the destroyer of Kāma's body, Śiva (Bp. 18, 94).

ಅಂಗಭೇದ aṅga-bhēda. a certain limb of the body; any of its limbs (My.).

ಅಂಗಮಣಿ aṅgamaṇi. a present given in a girl's marriage, or in her first pregnancy after her marriage (T.; R.).

ಅಂಗಮರ್ದ aṅga-marda. *a man who has to shampoo the body of others.*

ಅಂಗಮರ್ದಿ aṅga-mardi. = ಅಂಗಮರ್ದ.

ಅಂಗಯ್ಸು aṅgaysu. = ಅಂಗವಿಸು. (J. 20, 29).

ಅಂಗರ aṅgara. Tbh. of ಅಂಗಾರ. (ಅಂಗಾರ Śm. 11; ಇಂಗಳ 113; ಅಂಗಾರ, ಬೂದಿ G.). — ಅಂಗರಗಡ್ಡೆ. = ಅಂಗಾರ-. (ಅಮಕಿರ St. & Pl.). —ಅಂಗರವೋಳಿಗೆ. -ಹೋಳಿಗೆ. Tbh. of ಅಂಗಾರಸ್ಫೋಟಿಕ (Ct. II, 57).

ಅಂಗರಕ್ಷ aṅga-rakṣa. a body-protector. 2, protection or preservation of the body. 3, a coat of mail (ಕವಚ, ಜಗರ, ಜೋಡು, etc. Mr. 292).

ಅಂಗರಕ್ಷಕ aṅga-rakṣaka. a body-guard (Bp. 59, 28).

ಅಂಗರಕ್ಷಣೆ aṅga-rakṣaṇe. protection or preservation of the body (My.).

ಅಂಗರಕ್ಷೆ aṅga-rakṣe. protection or preservation of the body (My.). 2, a body-guard (My.; ಮೆಯ್ಗಾವಲಿ, ಕಾವಲ G.). 3, an amulet or charm (My.). 4, a coat of mail (R.). ಅಂಗರಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಅಂಗರಣೆ aṅgaraṇe. = ಅಗರಣೆ, etc. (My.).

ಅಂಗರಾಗ aṅga-rāga. *different unguents used for perfuming the body.* 2, perfuming the body after bathing (ವಿಲೇಪನ, ಉದ್ವರ್ತ, ಶೀವಿ ಪೂಸುವುದು Mr. 339).

ಅಂಗರಾಜ aṅga-rāja. Karṇa, the king of Aṅga. (My.).

ಅಂಗರುಹ aṅga-ruha. what grows on the body, as hair, wool, etc. (R.).

ಅಂಗರೇಖು aṅgarēkhu. a long coat (My.; H.).

ಅಂಗಲ್ aṅgal. = (ಅಂಟಲ್, ಅಂಯಲ್, *i. e.*) ಅಟಲ್ 1. — ಅಂಗಲಾಚಿಕೆ. -ಆಚಿಕೆ. crying from grief (My.). — ಅಂಗಲಾಚಿಸು. -ಆಚಿಸು. to cause to lament, etc. (My.). — ಅಂಗಲಾಚು. -ಆಚು. = ಅಂಗಲಾರ್ಚು. to cry from grief; to grieve or sorrow. 2, to request humbly (C.; T., M. ಅಂಗಲಾಯ್; Te. ಅಂಗಲಾರ್ಚು). ಅಂಗಲಾಚುತ್ತ ಅಟಲುವುದು (Bp. 36, 14). — ಅಂಗಲಾಪು. -ಆಪು. lamentation; grief (My.; Tu. greed; Te. ಅಂಗಲಾರ್ಪು; T. ಅಂಗಲಾಯ್ಪು). —ಅಂಗಲಾರ್ಚು. -ಆರ್ಚು. = ಅಂಗಲಾಚು. (My.).

ಅಂಗಲ aṅgala. = ಅಗಲ, etc. the state of being separate or more or less apart; the thinness of corn in a field, etc. (C.). — ಅಂಗಂಗಲ. rep. = ಅಂಗಂಗಲು. (C.).

ಅಂಗಲು aṅgalu. = ಅಂಗಲ, etc. (C.). (ಶಹಾಮ್ಮಗದ) ಗೋಣಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಜುಸುಗೂಡಲು ಅಂಗಲಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಇರುತ್ತದೆ (B. 4, 191). ಅಂಗಲಾಗಿ ಬಿತ್ತಿದ್ದು ಅಗಲವಾಗಿ ಏಟುವದು (Prv.). = ಅಂಗಂಗಲು. rep. (C.).

ಅಂಗವಡಿ aṅga-paḍi. (?). = ಅಂಕೋಣೆ. a stirrup (T. ಅಂಗಬಡಿ, ಅಂಗವಡಿ; R.).

***ಅಂಗವಣಿ aṅgavaṇi.** = ಅಂಗವಣೆ. ಜಂಗಮ ನಿಂದೆಯ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತನ ಅಂಗವಣಿಯೆಂತೊ? Bv. 424.

ಅಂಗವಣೆ aṅgavaṇe. ability from practice, habitude; — force, vigour; prowess or power (Mhr. ಅಂಗವಣ; see Bp. 12, 9; Bh. 7, 18, 14; Rām. 31, 32; J. 11, 16; 26, 21).

ಅಂಗವಸ್ತ್ರ aṅga-vastra. = ಅಂಗೋಸ್ತ್ರ. a small cloth for wiping off one's perspiration, cleaning the nose and drying the body after bathing; it is either worn loosely over the shoulder or put into the pocket (S. Mhr.). 2, an upper garment, a dōtra (My.; ಉತ್ತರೀಯ Cb.; see s. ಪೊದ್ದು 1). ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಗಾರಕ ಇಡಬಾರದೆ? (Prv.). ಅಂಗಮೂರ್ತಿಗೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಎಱದು, ಅಂಗವಸ್ತ್ರದಿನ್ ಒತ್ತಿ (Bp. 43, 30).

ಅಂಗವಿಕಾರ aṅga-vikāra. change of bodily appearance; collapse, bodily disease or disorder; fainting, apoplexy. (Bp. 59, 54).

ಅಂಗವಿಕ್ಷೇಪ aṅga-vikṣepa. *gesticulation.* 2, a kind of dance (ಒನ್ದು ತರದ ಕುಣತ G.).

ಅಂಗವಿಸು aṅgavisu. = ಅಂಗಯ್ಸು. to come together, to join, to meet, to crowd (v. i.); — to lay hold of, to seize; to concern one's self in (Mhr. ಅಂಗಾವಿಕೀಂ, to embrace). [ಅಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಾಚಾರವಲ್ಲದೆ ಅಂಗಕ್ರೀಯೆಂಬುದನು ಅಂಗ ವಿಸರು ನೋಡಾ Cv. 90, 472]. ಇನಿತು ಇನಿತು ನೆನಪುಗಳೆಂಗವಿಪ ತಮ ತಮ್ಮ ಪವನನ ನುಡಿಗಡಣೆಯಿನ್ದ ವಿನುತಿಸುವಡೆ ಅದು ಕೊಱತೆ, ಅಲ್ಲಾ? (Bp. 7, 10). ಲಿಂಗವನ್ತನ ಬರವಿಗೆ ಅವರುಗಳ್ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಇರಲು, ತುಂಗ ವಿಕ್ರಮನ್ ಅಯ್ಯಂಜಲಿ ವಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಪೊತ್ತು, ಅಯ್ತರುತ ನೆರೆದು ಅಂಗವಿಸಿ ಬಪ್ಪವರನ್ ಆ ಮದದಾನೆಯಂ ಕಣ್ಡು (21, 39). ಮುನ್ನಿನ ಕರ್ಮಕೆ ಇನ್ನು ಆರ್ ಅಂಗವಿಸುವವರು? (45, 40). ಅದಕೆ ಅಂಗವಿಸಿ, ದಯಗೆಟ್ಟು (55, 15). ಹಿಂಗದೆ ಆ ಭುಕ್ತಾವಶೇಷವನ್ ಅಂಗವಿಸಿ, ಮೊಗಮೊಗದು (56, 12). see C. Bp. 37, 49; V. 39, 23.

ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ aṅga-vaikalya. a defective or imperfect state of any limb or organ. (My.; B. 4, 34).

ಅಂಗಸಂಸ್ಕಾರ aṅga-saṁskāra. *embellishment of person, bathing, perfuming and adorning the body.*

ಅಂಗಸಂಗ aṅga-saṅga. bodily contact, coition. (My.; J. 23, 59).

ಅಂಗಸ್ತಾನ aṅgastāna. = ಅಂಗುಸ್ತಾನಿ. (S. Mhr.).

ಅಂಗಹಾರ aṅga-hāra. *gesticulation.* 2, a kind of dance (ಒನ್ದು ತರದ ಕುಣತ G.).

ಅಂಗಹೀನ aṅga-hīna. *mutilated, maimed.* 2, incorporeal. 3, Kāma.

ಅಂಗಹೀನತ aṅga-hīnata. a man who is mutilated. ಅಂಗಹೀನತನ್ ಆದೊಡಂ (Bp. 38, 54).

ಅಂಗಹೀನತೆ aṅga-hīnate. the state of being mutilated, etc. (My.).

ಅಂಗಳ aṅgaḷa. = ಅಂಗಳು, ಅಂಗುಳ, ಅಂಗುಳಿ, ಅಂಗುಳೆ, (ಅಟ್ಟಣ). the palate of the mouth (C.; Te. ಅಂಗಿಲಿ; T. ಅಣ್ಣಿ, ಅಣ್ಣ; M. ಅಣ್ಣ; *cf.* ಅಣ್ 2); [throat. ಜಗಕ್ಕೆ ಪಿತನೊಬ್ಬನೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇಬ್ಬರೆಂದು ಬಗಳುವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪಡಿಹಾರ್ರಿ ಉತ್ತಣ್ಣಗಳ ಎಡದ ಪಾದರಕ್ಷೆಯ, ಅವನಂಗಳ ಮುಟ್ಟಿಕ್ಕುವೆನೆಂದ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮ ದೇವಾ Cv. 488]. — ಅಂಗಳದ ಮುಳ್ಳು. = ಅಂಗುಳಿಯ ಮುಳ್. (My.).

ಅಂಗಳ aṅgaḷa. = ಅಂಗಣ, etc. (ಚತ್ವರ, o. r. ಚಪ್ಪರ, ಪ್ರಾಂಗಣ Nn. 143; ಚತ್ವರ, ಅಜಿರ, ಅಂಗಣ Si, 110; My.). ಹಟ್ಟಿಯ ಅಂಗಳ (ಚತ್ವರ, ಅಜಿರ, ಅಂಗಣ Si. 110). ತಲಬಾಗಿಲ ಮುನ್ದುಗಡೆ ಇರುವ ಅಂಗಳ (ಪ್ರಘಣ, ಪ್ರಘಾಣ 110). ಮನೆತಲಬಾಕಲುಮುನ್ದೆ ಇರುವ ಬಯ್ಲು, ಅಂಗಳ (ಮುಖ, ನಿಸ್ಸರಣ 113). ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಲೂ ಪುರ ಜನಸಂಚಾರಾದಿಗಳಿಗೆ ಆಗಿ ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟು ಇರುವ ಬಯ್ಲು, ಊರುಹೊಱಗಣ ಅಂಗಳ (ಸನ್ನಿವೇಶ, ನಿಕರ್ಷಣ 113). ಹಿತ್ತಲ ತೋಟ, ಅಂಗಳ ತೋಟ (ಗೃಹಾರಾಮ, etc. 118). ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಯ್ಸಾಲೆ ಕಟ್ಟಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು ಇರುವ ಮನೆ (ಸಂಜವನ, etc. 107). ಅಂಗಳ ದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಹೊಲಸು ಇರಗೊಡ ಬಾರದು (B. 4, 25). ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹೇತು, ಮಂಗಳ ಕಷ್ಟ ಅನ್ನ ಹಾಗೆ (Prv.). [ಅಗಂ+ಕಳ?].

ಅಂಗಳು aṅgaḷu. -ಳ್. = ಅಂಗಳ. (My.). ನಾಲಿಗೆಯೂ ಅಂಗಳೂ ಅದಱ ಸವಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (B. 4, 85). ನಾಲಿಗೆ ಅಂಗಳುಗಳಿನ್ದ ಸ್ವಾದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (4, 86).

ಅಂಗಾಂಗಿ aṅga-aṅgi. limb and limb, jointly or reciprocally, in consequence of being related, as one limb to another or to the body (Kāvy. III, 3, B, 164 under saṁślēṣa).

ಅಂಗಾತ aṅgāta. = ಅಂಗತ, etc. flatways, on the back (C.; ಉತ್ತಾನ G.). ಅಂಗಾತ ಬೀಱು (C.).

ಅಂಗಾಧಿಪ aṅga-adhipa. Karṇa, the king of Aṅga (Śmd. 263).

ಅಂಗಾರ aṅgāra. = ಅಂಗರ. *charcoal, either heated or not heated* (ಇಂಗಳ Ct. II, 56; ಅಂಗಿರ, ಕೆಣ್ಡ, ಇಂಗಳ Śm. 11; ಕೊಳ್ಳಿ, ಕೆಣ್ಡ G.). 2, the planet Mars (ಮಂಗಳ G.). 3, ashes (see G. s. ಅಂಗರ; Mhr.). see Prv. s. ವೈಷ್ಣವ. 4, one of the gandharvas (Bh. 1, 11 sum.). — ಅಂಗಾರಗಡ್ಡೆ. = ಅಂಗರಗಡ್ಡೆ. the plant Physalis flexuosa Lin. (St. & Pl.).

ಅಂಗಾರಕ aṅgāraka. = ಅಂಗಾರ No. 1. 2, *the plant Mars* (ಶಿಖಿ, ಮಂಗಳ Nn. 4). 3, a sectarial mark made with charred wood or ashes. 4, the plant Eclipta prostrata (ಗರುಗ, ಭೃಂಗ Mr. 130). ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಗಾರಕ ಇಡಬಾರದೇ? (Prv.).

ಅಂಗಾರಕವಾರ aṅgāraka-vāra. Tuesday. (My.).

ಅಂಗಾರಧಾನಿಕೆ aṅgāra-dhānike. *a portable fire-place.*

ಅಂಗಾರವಲ್ಲರಿ aṅgāra-vallari. *the plant Galedupa arborea* (= ಮರ್ಕಟ, ಷಡ್ಗ್ರಂಥ).

ಅಂಗಾರವಲ್ಲಿ aṅgāra-valli. *the plant Glerodendrum siphonanthus* R. Br. (Siphonanthus indica).

ಅಂಗಾರಶಕಟಿ aṅgāra-śakaṭi. *a portable fire-place* (ಬಾಣಲೆ Mr. 211).

ಅಂಗಾರಸ್ಫೋಟಕ aṅgāra-sphōṭaka. = ಅಂಗರವೋಳಿಗೆ. a cake (hōḷige) baked on coals.

ಅಂಗಾಲ್ aṅgāl. -ಲು. see s. ಅಂ- (ಅಙ್-).

ಅಂಗಿ aṅgi. 1. having limbs (Śmd. 136).

ಅಂಗಿ aṅgi. 2. a coat, a frock, a jacket (C.; H., Mhr.). ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಒಸ್ದು ಅಂಗೀ ಹೊಲಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ (B. 1, 26). ದೊಡ್ಡವನು ತೊಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಅಂಗಿಯು (4, 92). ಅಂಗಿಯನ್ನೂ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನೂ ಹಾಕ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (5, 273). ಅಂಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಬಂಗಿ ಸೇದಿ, ಮಂಗನಾದ. — ಅಂಗನೆ ಬರುವಾಗ ಅಂಗಿ ತೊಡ ಬೇಡವೇ? — ಅಂಗಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸುಂಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡವೇ? (Prvs.). see ನಿಲವಂಗಿ.

*__ಅಂಗಿಗೆ aṅgige__ = ಅಂಗಿ 2. ದೊರೆಯೊಳೊಡಂಬಟ್ಟಸಿಯು ಸುರಗಿದಳಿವದ ತೊಟ್ಟಂಗಿಗೆ ತನ್ನೊಳಮರೆ ಬೇಂಟೆಯುನೊರ್ವಂ Pb. 5, 36.

ಅಂಗಿರಸ್ aṅgiras. N. of a ṛiṣi.

ಅಂಗಿರಸ aṅgirasa. Tbh. of ಅಂಗಿರಸ್. (Mr. 258).

ಅಂಗೀ— aṅgī. assent.

ಅಂಗೀಕರಣ aṅgī-karaṇa. assenting, agreeing, accepting; promising. see ಒಪ್ಪು ಕೆಯ್.

ಅಂಗೀಕರಿಸು aṅgī-karisu. to agree to, to accept, to adopt, to choose, to promise. (Śmd. 5; Bp. 40, 88; My.). ಅಂಗೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿ (ಪಕ್ಷೀಕರ Nn. 112). ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೆಯ್ಪಿಡಿಯನ್ ಅಂಗೀಕರಿಪುದು ಅಖಿಲಸುಜನರ್ಕಳು (Kk. 101). ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ವೃತ, ವೃತ್ತ, etc. Si. 378).

ಅಂಗೀಕರಿಸುವಿಕೆ aṅgī-karisuvike. agreeing, etc. (Si. 389).

ಅಂಗೀಕಾರ aṅgī-kāra. = ಅಂಗೀಕರಣ. *assenting, agreeing,* etc. see ಒಪ್ಪು, ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್, ಎಮ್ಬು ಕೆಯ್.

ಅಂಗೀಕೃತ aṅgī-kṛita. *agreed to, accepted, promised.*

ಅಂಗೀಕೃತಿ aṅgī-kṛiti. *agreement, assent, promise.*

ಅಂಗು aṅgu. = ಪಂಗು, etc. (My.).

ಅಂಗುಟ aṅguṭa. Tbh. of ಅಂಗುಷ್ಠ. (Rśv. 6, 11 va; My.). 2, the leather-nose of a sandal (My.).

ಅಂಗುಡಿ aṅguḍi. ಅಂಗುಡಿ ವಸರಂ (Ct. I, 85, o. r. ಉಂಕುಡಿ).

ಅಂಗುರಿ aṅguri. = ಅಂಗುಲಿ. *a finger; a toe.*

ಅಂಗುಲ aṅgula. -ಳ. a finger (Bp. 15, 11; 46, 58; ಬೆರಳು G.; My.). 2, the thumb. 3, *a finger's breadth, a measure equal to eight barley corns, an inch.* 4, N. of the sage Cāṇakya.

ಅಂಗುಲಿ aṅguli. -ಳಿ. *a finger.* 2, a toe. 3, the thumb. 4, the great toe. 5, *the finger-like tip of an elephant's trunk.* 6, = ಕಚೋರ, ಅರಿದಾಳ Mr. 102. 7, an ornament for the ears of an elephant (ಆನೆಯ ಕಿವಿಯೊಳಗಿನ ಆಭರಣ G.). 8, = ಅಂಗುಲೀಯ (My.).

ಅಂಗುಲಿಕ aṅgulika. = ಅಂಗುಲ (J. 5, 65; Sk. ಅಂಗುಲಕ).

ಅಂಗುಲಿಕ್ರಿಯೆ aṅguli-kriye. a performance with the fingers. see ಬೆರಣ್ಪು.

ಅಂಗುಲಿಖನನ aṅguli-khanana. digging with the fingers. see ಹರಡು.

ಅಂಗುಲಿತ್ರಾಣ aṅguli-trāṇa. a finger protector, a contrivance like a thimble used by archers to protect the fingers from being injured by the bow-string. (R.).

ಅಂಗುಲಿದರ್ಶನ aṅguli-darśana. pointing at with the finger. see ಸುಟ್ಟು.

ಅಂಗುಲಿಪ್ರಹರಣ aṅguli-praharaṇa. striking, shooting or propelling with the finger. see ಅಡೆ, ಅಣೆ, ಮಿಡಿ, ಸೊಣೆ.

ಅಂಗುಲಿಮುದ್ರೆ aṅguli-mudre. *a seal-ring.*

ಅಂಗುಲಿಮೋಟನ aṅguli-mōṭana. snapping or cracking the fingers. (R.).

ಅಂಗುಲಿವಿಸರ್ಜನ aṅguli-visarjana. sending forth the fingers or letting them loose. see ಚಿಗಿ.

ಅಂಗುಲಿಸನ್ದೇಶ aṅguli-sandēśa. snapping or cracking the fingers as a sign. (R.).

ಅಂಗುಲಿಸಮ್ಭೂತ aṅguli-sambhūta. produced on or from the finger, a finger nail. (R.).

ಅಂಗುಲೀಯ aṅgulīya. = ಅಂಗುಲೀಯಕ. (My.).

ಅಂಗುಲೀಯಕ aṅgulīyaka. *a finger-ring.*

ಅಂಗುಷ್ಠ aṅguṣṭha. = ಅಂಗುಟ, ಉಂಗುಟ, ಉಂಗುಟ್ಟ. *the thumb* (ಹೆಬ್ಬೆರಳು G.). 2, the great toe. 3, a thumb's breadth. ಅಂಗುಷ್ಠ ಜಾತರೆ ಪರ್ವತವಾದೀತೇ? (Prv.).

ಅಂಗುಸ aṅgusa. Tbh. of ಅಂಕುಶ. (My.).

ಅಂಗುಸ್ತಾನಿ aṅgustāni. = ಅಂಗಸ್ತಾನ. a thimble (Mhr. ಅಂಗುಸ್ಥಾನ, Br. ಅಂಗುಸ್ತಾನು; R.).

ಅಂಗುಳ aṅguḷa. = ಅಂಗಳ, etc. the palate. —ಅಂಗುಳವಙ್. -ಬಙ್. the palate to become dry. ತುಟಿಗಳು ಮಿಡುಕದೆ, ಅಂಗುಳ ವಜಿತು, ಗುಕ್ಕೆನ್ನದೇ (Bp. 54, 81).

ಅಂಗುಳ aṅguḷa. = ಅಂಗುಲ. (My.).

ಅಂಗುಳಿ aṅguḷi. = ಅಂಗಳ, etc. —ಅಂಗುಳಿಯ ಮುಳ್. a disease of the uvula, attended with difficulty of breathing and swallowing. (ಶಿಶುವಿನ) ಅಂಗುಳಿಯ·ಮುಳ್ಳಂ ಸುದತಿ ತನ್ನ ಅಂಗುಳದಿನ್ ಒತ್ತುವಳು (Bp. 15, 11). ನಿನಗೆ ಏನ್? ಅಜೀರ್ಣದ ಕೋಪವೋ? ಅಂಗುಳಿಯ ಮುಳ್ಳೋ? (15, 20).

ಅಂಗುಳೆ aṅguḷe. = ಅಂಗುಳಿ.—ಅಂಗುಳೆಮುಳ್. = ಅಂಗುಳಿಯಮುಳ್. ಇದೆ! ಮುಟ್ಟನಲಿ ಜೊಪ್ಪಂಗೆ ಚಟ್ಟಿತು ಅಂಗುಳೆಮುಳ್ಳದು ಆಯಿತು! ಕೆಟ್ಟೆನ್! ಇನ್ನು ಏಗುವೆಂ? (Bp. 15, 22).

ಅಂಗೂರ aṅgūra. a grape, or grapes. (R.; Br. ಅಂಗೂರು; Mhr., H. ಅಂಗೂರ).

ಅಂಗೂಷ aṅgūṣa. rapid in motion. 2, an arrow. 3, an ichneumon. (R.).

ಅಂಗೆಯ್ aṅgey. ಅಂಗ್ಯೆ. see s. ಅಂ- (ಅಙ್-).

*__ಅಂಗೆಯ್ಸು aṅgeysu.__ to undertake, to assume. ಆವ ನೇಮವಾದರೇನು ಹೇಮವಿಲ್ಲದಂಗೆಯ್ಸಬಹುದೇ? Bv. 438; Cv. 383. (*cf.* ಅಂಗವಿಸು).

ಅಂಗೋದ್ಭವ aṅga-udbhava. Kāma (J. 3, 29).

ಅಂಗೋಪಾಂಗ aṅga-upāṅga. the body and its members (J. 19, 16).

ಅಂಗೋಸ್ತ್ರ aṅgōstra. Tbh. of ಅಂಗವಸ್ತ್ರ (Si. 222).

ಅಂಗ್ರಾಣೆ aṅgrāṇe. = ಅಂಗರಣೆ. (My.).

ಅಂಘ್ರಿ aṅghri. a foot (ಕಾಲು Nn. 130; Mr. 332); the fourth part (My.). 2, *the root of a tree.* 3, a verse-line (Ch.).

ಅಂಘ್ರಿಜ aṅghri-ja. the foot-born: a Śūdra (My.).

ಅಂಘ್ರಿತಲ aṅghri-tala. a foot (ಅಡಿ Ct. I, 102).

ಅಂಘ್ರಿತ್ರಾಣ aṅghri-trāṇa. a shoe (Bp. 55, 57).

ಅಂಘ್ರಿಪ aṅghri-pa. drinking with the foot or root. 2, *a tree.*

ಅಂಘ್ರಿಪರ್ಣಿಕೆ aṅghri-parṇike. = ಅಂಘ್ರಿವಲ್ಲಿಕೆ. (Si. 144).

ಅಂಘ್ರಿವಲಯ aṅghri-valaya. the circumference of the foot or the hoof (of a horse, Mr. 278).

ಅಂಘ್ರಿವಲ್ಲಿಕೆ aṅghri-vallike. *the plant Hedysarum logopodioides* Roxb. (see Si. 144).

ಅಚ್- ac. = ಅರ-2. —ಅಚ್ಚೇರು. -ಸೇರು. half a *seer* (C.; Mhr.)

ಅಚಕ್ಷು a-cakṣu. Tbh. of ಅಚಕ್ಷುಸ್. (ಅಜಾಗಣ್ Mr. 159).

ಅಚಕ್ಷುಸ್ a-cakṣus. *a bad or miserable eye, no eye.* 2, blind.

ಅಚಣ್ಡ a-caṇḍa. not of a hot temper, gentle, tractable.

ಅಚಣ್ಡಿ a-caṇḍi. *a tractable cow.*

ಅಚತುರ a-catura. not dexterous. (My.; feminine ಅಚತುರೆ).

ಅಚಪಲ a-capala. not oscillating; unmovable, steady. (My.).

ಅಚಪಲತೆ a-capalate. steadiness. (My.).

ಅಚಮತ್ಕಾರ a-camatkāra. want of admiration; a style which is not elaborate (Bp. 1, 18).

ಅಚರ a-cara. immovable. (My.). see ಚರಾಚರ.

ಅಚಲ a-cala. immovable, fixed (ಅಲ್ಲಾಡದ್ದು. ಸ್ಥಿರ G.). 2, perpetual, eternal (ನಿತ್ಯ, ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು Nn. 41). 3, *a mountain* (ಅದ್ರಿ, ಪರ್ವತ 41). 4, the earth (ಭೂಮಿ G.). 5, exemption from further transmigration (ಅಪುನರ್ಭವ, ಮುಕ್ತಿ 41). 6, an ascetic (ಪರಮಯೋಗಿ. ಎತಿ 41). 7, a ray (ಮರೀಚಿ, ಕಿರಣ 41). 8, a man of a barbarous mountain tribe (ಪಾಮರ, ಕಿರಾತ 41). 9, a bolt or pin.

ಅಚಲರಿಪು acala-ripu. the mountain-foe: Indra (Cb.).

ಅಚಲಿತ a-calita. not shaking; immovable. (Bp. 6, 3; 7, 4; 13, 9; 39, 9).

ಅಚಲೆ a-cale. *the earth.*

ಅಚಲೇನ್ದ್ರ acala-indra = ಅಗೇನ್ದ್ರ.

ಅಚಲೇನ್ದ್ರತನುಜೆ acalēndra-tanuje. Pārvatī (J. 15, 17).

ಅಚಾತುರ್ಯ a-cāturya. want of dexterity or ability. (B. 4, 89; ಮೂಢತ್ವ (Cb.; My.).

ಅಚಿ aci. = ಚೀ. (My.). — ಅಚಿಚಿ. impurity, filth (My.).

ಅಚಿಕ್ಕಣ a-cikkaṇa. *not smooth, rough.*

ಅಚಿನ್ತ a-cinta. free from anxiety (Bp. 8, 47).

ಅಚಿನ್ತ್ಯ a-cintya. surpassing all thought or conception. (My.).

ಅಚಿರ a-cira. not of long duration, brief, momentary. 2, recent.

ಅಚಿರದ್ಯುತಿ acira-dyuti. lightning. (My.).

ಅಚಿರರೋಚಿಸ್ acira-rōcis. lightning. (R.).

ಅಚಿರಾಂಶು acira-aṁśu. *lightning* (ಮಿಂಚು Mr. 43).

ಅಚುಮ್ಬಿತ a-cumbita. not kissed. 2, unconnected, incongruous (My.).

ಅಚೇತ a-cēta. Tbh. of ಅಚೇತಸ್. (My.); also: very poor (My.).

ಅಚೇತನ a-cētana. destitute of consciousness, inanimate (My.; ಜೀವವಿಲ್ಲದದ್ದು G.). 2, unconscious, insensible, fainting (My.; ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲದ G.). see ಚೇತನಾಚೇತನ. ಅಚೇತನಪದಾರ್ಥಗಳು (B. 4, 13).

ಅಚೇತನಾರ್ಥ acētana-artha. an inanimate thing (Kāvy. V, 939).

ಅಚೇತಸ್ acētas = ಅಚೇತ, ಅಚೇತನ. (Sk.).

ಅಚೈತನ್ಯ a-caitanya. unconsciousness; insensibility; ignorance; the material world; matter; — also: great poverty (My.).

ಅಚೋದ್ಯ a-cōdya. not marvellous, not strange. (R.).

ಅಚ್ಚ acca. = ಅಚ್ಚು 1, q. v. (S. Mhr.). — ಅಚ್ಚಕಟ್ಟು. = ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು. a well-defined or proper boundary or proportion; suitable order, size, weight, etc. (S. Mhr.). ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಕೆಲಸ ಚನ್ದ, ಬಸ್ಸುಕಟ್ಟಾದ ಊಟ ಚನ್ದ (Prv.). — ಅಚ್ಚಕಟ್ಟುಮಾತು. a proper word (S. Mhr.). — ಅಚ್ಚಕಟ್ಟುಹಾಸಿಗೆ. a bed of proper size (S. Mhr.). — ಅಚ್ಚಕಟ್ಟೂಟ. -ಊಟ. a meal that suits one's means; a nice meal.

ಅಚ್ಚ acca. 1. Tbh. of ಅಚ್ಛ q. v., ಅಭ್ರ. (Śmd. 340; C.). — ಅಚ್ಚಕೆಮ್ಪು. beautiful redness. ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು ಅಚ್ಚಕೆಮ್ಪಾದರೂ ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹುರುಳಿಲ್ಲ (Prv.). — ಅಚ್ಚಕ್ಕಿ. clean rice, rice entirely cleared of its husk (S. Mhr.). — ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. pure Kannaḍa (Śmd. 44, 45. 375. 386; Kk. 3; Ct. II, 2). ಆ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳನ್ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಸಮಾಸಂ ಮಾಡಲ್ ಆಗದು (Śmd. 98). — ಅಚ್ಚತಾಮ್ರ. pure copper (B. 4, 140). — ಅಚ್ಚದೊಗರಿ. -ತೊಗರಿ = ಅಚ್ಚದೊವರಿ. — ಅಚ್ಚದೊವರಿ. -ತೊವರಿ. Tbh. of ಅಚ್ಚತುವರಿ (Śmd. 381, o. r. -ದೊಗರಿ). — ಅಚ್ಚನೀರು. pure and fresh water (S. Mhr.). — ಅಚ್ಚಮಲ್ಲಿಗೆ. Tbh. of ಅಚ್ಚಮಲ್ಲಿಕೆ (Śmd. 380). — ಅಚ್ಚಮುತ್ತು. a white, silvery pearl (Cpr. 7, 41). — ಅಚ್ಚಲಿಂಗ. an excellent liṅga or one of crystal (Bp. 57, 43). — ಅಚ್ಚಬಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. a good colour (My.). — ಅಚ್ಚಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್ = ಅಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳ್ [ಅಂತು ಸೊಗಯಿಸುವಚ್ಚ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳೊಳ್ ಸುಧಾಧವಳಿ ತೋತ್ತುಂಗ ರಮ್ಯ ಹರ್ಮ್ಯದೆರಡನೆಯ ನೆಲೆಯ Pb. 4, 52 va.; Ap. 12,9]. — ಅಚ್ಚಬಂಗಾರ. pure gold (My.). — ಅಚ್ಚವಣ್. -ಪಣ್. a fine ripe fruit. (Śsv. 1, 51). — ಅಚ್ಚವಳಿಕು. Tbh. of ಅಚ್ಚಸ್ಫಟಿಕ (Śmd. 376). — ಅಚ್ಚವಿಷ. a refined, effective poison (ಸಿಂಹನಾದ, ಕ್ಷ್ವೇಡ Mr. 463; *cf.* ವಿಷ No. 3 ?). — ಅಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳ್. -ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್. clear moon-light. ಪಗಲನ್ತೆ ಇರ್ದ ಅಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳನ್ ಇನಕಿರಣಶ್ರೇಣಿಗೆತ್ತಾಗಳ್ (Śmd. 134). — ಅಚ್ಚಶಿವ. a real Śiva (Bp. 6, 1; 28, 47). — ಅಚ್ಚಾನೆ. -ಆನೆ. (Śmd. 63). a fine elephant. — ಅಚ್ಚೆಳ್ಳು. good gingely (My.). -ಅಚ್ಚೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. a fine, beautiful petal (J.3,36).

ಅಚ್ಚ acca. 2. (= ಅಜ್ಜ; *cf.* ಅಚ್ಚಿ2 ?). — ಅಚ್ಚಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. see. Prv. s. ಅಚ್ಚುಬೆಲ್ಲ. — ಅಚ್ಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ಅಚ್ಚಗ accaga. = ಅಚ್ಚಗ. agitation of mind; bewilderment. ತನ್ನ ಬತ್ತವು ಚೆಚ್ಚಕೆ ಇಬ್ಬಳಮ್ ಆಗೆ ಕುನ್ದವು, ಹೆಚ್ಚವು; ಅದಱಿಂ ಜಂಗಮಾವಳಿಗೆ ಒಲಿದು ಮಾಡುತ್ತ ಅಚ್ಚಗವನ್ ಉಱದ ಅಮಲಚಿತ್ತಂ ಪೆಚ್ಚಿ (Bp. 29, 9).

ಅಚ್ಚಡ accaḍa. = ಅಂಚಡಿ, ಪಚ್ಚಡ, etc. (My.).

ಅಚ್ಚತೆ accate. Tbh. of ಅಕ್ಷತ. (My.; Tu. ಅಚ್ಚದ).

ಅಚ್ಚನೆ accane. Tbh. of ಅರ್ಚನೆ (Śmd. 345).

ಅಚ್ಚನ್ತೆ accante. = ಅಚ್ಚತೆ. (My.).

ಅಚ್ಚಯ accaya. Tbh. of ಅಕ್ಷಯ (My.; T.).

ಅಚ್ಚರ accara. 1. Tbh. of ಅಪ್ಸರ, ಅಪ್ಸರಸ್ (Kk. 10 *b*, 11 *a*). *cf.* ಅಚ್ಚರಿ2.

ಅಚ್ಚರ accara. 2. Tbh. of ಅಕ್ಷರ. (My.).

ಅಚ್ಚರಸಿ accarasi. Tbh. of ಅಪ್ಸರಸಿ [ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಡುವಚ್ಚರಸಿಯರುಮಂ Ap. 2, 65 va.]. (Śmd. 348; Rśv. 2, 22).

***ಅಚ್ಚರಸೆ accarase.** = ಅಚ್ಚರಸಿ. ಮನಮಂ ಚಳಿಯಿಸಲಾಱದಚ್ಚರಸೆಯ ರಚ್ಚಿಗಂಗೊಂಡಂತಾಗೆಯುಂ Pb. 7, 94 va.

ಅಚ್ಚರಿ accari. 1. = ಅಚ್ಚರ್ಯ, ಅಚ್ಚರಿಯು. Tbh. of ಆಶ್ಚರ್ಯ [ವಿವಾಹ ಮಂಗಳಮದು ಕುಂತಿಮಾದ್ರಿಗಳೊಳಚ್ಚರಿಯಾದುದು ಪಾಂಡುರಾಜನಾ Pb. 1, 107]. (Śmd. 366. 393; Ct. II, 29, 103; Rśv. 1, 135 va.). ಜನರ ಅಚ್ಚರಿಗಳ್ (Bp. 40, 61). ಭುವನದೊಳ್ ಇದು ಪರೆದು ನಿಲ್ವುದು ಒನ್ದು ಅಚ್ಚರಿಯೇ? (Kāvy. I, 1 *a*, 4). see ಕಟ್ಟಚ್ಚರಿ. — ಅಚ್ಚರಿಗವಿ. -ಕವಿ. surprise to fall upon (Bp. 18, 50). — ಅಚ್ಚರಿಪಡೆ. = ಅಚ್ಚರಿಬಡು. ನಡೆ ನಡೆ! ಎನ್ದು, ಏನ್ ನಡೆದುದೊ ಪಡೆ, ಪಡೆದು ಅಚ್ಚರಿಯಂ (Śmd. 272). — ಅಚ್ಚರಿಬಡು. -ಪಡು. to be surprised, to wonder (Bp. 3, 22). — ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡು. surprise to arise (Bp. 37, 68). — ಅಚ್ಚರಿ ಮೊಳೆ. surprise to sprout (Bp. 56, 53). — ಅಚ್ಚರಿಯ. -ಅ 3. a man who wonders or is surprised (Bp. 22, 35; 26, 17). — ಅಚ್ಚರಿಯೊನ್ದಿಸು. -ಒನ್ದಿಸು. to cause to experience surprise, to cause to be surprised (Bp. 32, 26). — ಅಚ್ಚರಿಯೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. to be surprised (Bp. 39, 70). — ಅಚ್ಚರಿವಡು. -ಪಡು. = ಅಚ್ಚರಿಬಡು. (Bp. 18, 60; 20, 34; 24, 47; 29, 32; 32, 49; 38, 15; 44, 42; 49, 29).— ಅಚ್ಚರಿವೀಱು. -ಬೀಱು. to spread surprise (Śsv. 5, 58). — ಅಚ್ಚರಿವೆರಸು. -ಬೆರಸು. = ಅಚ್ಚರಿಯೊನ್ದು. (Bp. 52, 3). —ಅಚ್ಚರಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become or be surprised. (Abh. P. 12, 96).

ಅಚ್ಚರಿ accari. 2. Tbh. of ಅಪ್ಸರೆ (Rśv. 1, 135 va; J. 7, 15; Te. ಅಚ್ಚರ).

ಅಚ್ಚರ್ಯ accarya. = ಅಚ್ಚರಿ 1. (ಅದ್ಭುತ Nn. 8).

***ಅಚ್ಚಳಿಸು accaḷisu.** to destroy the form, ruin. ಆಕೆಯ ದೂಱಿಸಿ ಸುಯ್ದು ಸುಯ್ಯೊಳಚ್ಚಳಿಸಿದುದು. Ap. 12, 13. @ this may be a scribal error for ಅಚ್ಚಱಿಸು. [ಅಚ್ಚು1 + ಅಱಿಸು].

ಅಚ್ಚಾವಿಚ್ಚಿ accā-vicci. unmeaningly, unconnectedly (in speech); dirtily, foully (in eating, S. Mhr.; Mhr. ಅಚ್ಚಾವಚ್ಚಾ, ಅಚಾವಚಾ).

ಅಚ್ಚಾಳ್ (accu 1-āḷ). -ಳು = ಅಚ್ಚಾಳು s. ಅಚ್ಚು1 (?). ಕಲು ಕುಟಿಗರಂ, ಬಡಗಿಯರನ್, ಆ ಬಱಗೆಲಸಮಂ ಮಾಡ್ಪವರ, ಅನ್ತರವಳರನ್, ಅಚ್ಚಾಳುಗಳನ್, ಎಕ್ಕಟಿಗರನು, ಸಬಳಿಗರ, ಹಲಗೆಕಾಱರನ್, ಅಪ್ತರಂ, ದೇವಲಕರಂ........ಅಳ್ದು (Bp. 16, 13). ಓಳಿಯಿನ್ದವೆ ಹಳಚುವ ಅಚ್ಚಾಳುಗಳುಮಂ ಕಳೆದು (61, 27).

ಅಚ್ಚಾಳಿಕೆ accu 1-āḷike. firmness of a man, his strength of body (My.).

ಅಚ್ಚಿ acci. 1. bread (S. Mhr.). the term is used only when young children are concerned. *cf.* ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ.

ಅಚ್ಚಿ acci. 2. mother. ಅಚ್ಚಿಯೂ ಬೇಕು, ಅಪ್ಪಚ್ಚಿಯೂ ಬೇಕು (My. Prv.). 2, a Malayāḷa woman (R.; M. ಅಚ್ಚಿ, mother; ಅಚ್ಚಿ, mother; a woman of the Nāyar or Śūdra caste; a female of animals; ಅಚ್ಚ = Tbh. ಅಜ್ಜ. *cf.* ಅಜ್ಜಿ). —ಅಚ್ಚಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.).

ಅಚ್ಚಿ acci. 3. a pap, a teat (My.; M. ಅಂಗ್ರಿ; Mhr. ಅಂಚಳ; *cf.* ಒಂಗು; ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ).

ಅಚ್ಚಿ acci. 4. a sound made in sneezing.

ಅಚ್ಚಿ acci. Tbh. of ಅಕ್ಷಿ (Śmd. 346; Ct. II, 54. 100; Kk. 32; ಅಲಿ, ದಿಟ್ಟಿ Śm. 70); [Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಿ].

ಅಚ್ಚಿಕೆ accike. 1. = ಅಚ್ಚು 4. (Te.; My. only in ಅಚ್ಚಿಕೆಮಚ್ಚಿಕೆ). — ಅಚ್ಚಿಕೆಮಚ್ಚಿಕೆ. dupl. (My.).

ಅಚ್ಚಿಕೆ accike. 2. (fr. ಅಚ್ಚು 3). paying unjustly (My.).

ಅಚ್ಚಿಗ acciga. (ಅಚ್ಚಿಗ). = ಅಚ್ಚಗ. [ನಿಚ್ಚಮಚ್ಚಿಗದೊಳಟ್ಟು ಕರಂ ಬಿಸುಸುಯ್ಯೆ ಸುಯ್ದು ಸುಯ್‌ತಪ್ಪುದು Pb. 4, 99; Ap. 4, 13; ಅಚ್ಚಿಗ ವೇಕಯ್ಯ ಸಂಸಾರದೊಳಗೆ ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಮಾಡುವುದು Bv. 173]. ಹೆಚ್ಚಿದ ಅಡವಿಯೊಳ್ ಒರ್ಬನುಂ ಶಿವನ್ ಅಚ್ಚಿಗದೊಳ್ ಇರ್ದಹನ್, ಅಕಟಕಟ! (Bp. 16, 2). see Abh. P. 9, 149; 14, 100; Rśv. 11, 83; J. 30, 2.

ಅಚ್ಚಿಗ acciga. Tbh. of ಅರ್ಚಕ. a worshipper; a priest (My.; *cf.* ಅಚ್ಚನೆ).

***ಅಚ್ಚಿಱಿ acciṟi.** to imprint. ರೋಹಿಣೀ ಚರಣಾಲಕ್ತಕ ರಾಗ ಮಚ್ಚಿಱಿದುದೊ Pb. 4, 50; Ap. 3, 43.

ಅಚ್ಚು accu. 1. (fr. ಅಡಚು 1). = ಅಚ್ಚ. (the state of being firmly pressed), firmness; (bodily) strength; *cf.* ಅಕ್ಷ No. 30. 2, (the state of being confined, limited or controlled), a well-defined, proper boundary or proportion. 3, (that into which something is pressed, etc.), a mould; what has been formed with a mould. [ಕುಮಾರನಾನಂದಿತರೂಪನಂದೆಸೆಯೆ ತಂದೆಯೊಳಚ್ಚಿನೊಳೊತ್ತಿದಂತೆ ಪೋಲ್ Ap. 8, 43]. 4, (what is impressed), an impression; a sign. 5, (that with which impressions or signs are made), a type, a stamp. 6, a weaver's reed (C.; T., M., Te.; Tu. ಅಚ್ಚ). ಕಲಿತನದ ಅಚ್ಚು (Bp. 28, 47). ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡುವದು (B. 4, 125). ಅಚ್ಚಿನ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನುಚ್ಚಿನ ಅನ್ನ (Prv.). see ಪಡಿಯಚ್ಚು. — ಅಚ್ಚಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. a printed letter (My.). — ಅಚ್ಚಳಿ. -ಅಳಿ. form to be destroyed, to be annihilated (V. 23, 11 va.). — ಅಚ್ಚಳಿಸು. -ಅಳಿಸು. to destroy the form, to annihilate (Kaivalyapaddhati 3, 15, 1.). — ಅಚ್ಚಾಳು. -ಆಳು. a firm, strong man (My.; see it separately). — ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು. = ಅಚ್ಚಕಟ್ಟು. (My.). — ಅಚ್ಚುಕೂಟ. a printing press (M.,), a printing office (My.; B. 5, 216). ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳು ಸಾಗುತ್ತವೆ (B. 4, 103). ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳನ್ನು ಇಡಿಸಿದನು (5, 196). ಅಚ್ಚುಕೂಟದ ಒಡೆಯನು (5, 214). — ಅಚ್ಚುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become firm, as devotion (S. Mhr.). — ಅಚ್ಚುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a pin inserted in a millstone to turn it (My.; also ಅಚ್ಚುಗೂಟ). — ಅಚ್ಚುಬೆಲ್ಲ. boiled treacle poured into a mould and thus made into a cake; such a cake of jaggery. ಅಚ್ಚುಬೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚಪ್ಪಗೆ, ನುಚ್ಚುಗಂಜಿ ವೆಂಕಪ್ಪಗೆ (Prv.). — ಅಚ್ಚುಭಕ್ತಿ. firm devotion (Bp. 28, 47). — ಅಚ್ಚುಮರ. a wooden mould, an axle (My.). — ಅಚ್ಚುವಡಿ. -ಪಡಿ. the state of being regular or of a good fine character like the impression from a stamp, as household affairs, work, etc. (My.). — ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸು. to cause to be printed (B. 5, 301). — ಅಚ್ಚು ಹಾಕು. to seal (My.; ಮುದ್ರಿಸು G.); to print (B. 5, 101). ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕುವ ಯುಕ್ತಿ (B. 4, 206). — ಅಚ್ಚೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. to impress with a mark, to seal; — to impress firmly, or to press firmly to. [ಚಾಗದೊಳ್ಪಿನಚ್ಚೊತ್ತದೆ ಮಾಣ್ಬಾಬಾಬ್ಬ Pb. 5, 75]. ನೊಸಲೊಳು ಬಾಸಿಗವನ್ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದನ್ತೆ ಸುವರ್ಣಪಟ್ಟವನ್ ಒತ್ತಿ (Bp. 2, 52). ಹುಸಿನೊಡೆ (ಕುಱುಯಂ) ಹೋಗ ಬಿಡೆನು, ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಬಿಡುವೆನು (28, 16). see Abh. P. 14, 70; C. Bp. 32, 44.

ಅಚ್ಚು accu. 2. = ಹಚ್ಚು 1, to affix etc. (My.).

ಅಚ್ಚು accu. 3. (= ಅಚ್ಚುಸು 1). to pay unjustly, as rent for land on which the crop has failed, to make a payment which is not properly due and on account of which one suffers loss (My.; Te.; M. ಅಚ್ಚಲ್, expense, waste, custom, demand for; ಅಚ್ಚು, expense, esp. customary; see ಅಚ್ಚು 1).

ಅಚ್ಚು accu. 4. = ಅಚ್ಚಿಕೆ 1, ಅಚ್ಚುಕ. intimacy, friendliness, affability, love [ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯುಮಚ್ಚಿನಿಂ ಪರಗುಣೌದಾರ್ಯಾಭಿಮಾನಂಗಳಿಂ ಪಿಂತಂ ನೋಡದೆ Kr. 2, 142; ಅದನಾವಾಗಳೂ ತನುವಿಂದಗಲದಿರಬೇಕು ಇದು ಶರಣರ ಮಚ್ಚು ಪುರಾತನರಚ್ಚು Cv. 147]. (*cf.* ಅಜ್ಜು 1; ಅಡಸು; ಅಚ್ಚು; ಅಚ್ಯ). — ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. excessive love.

ಅಚ್ಚು accu. 1. Atcheen (R.; T., Te., M. ಅಚ್ಚಿ). —ಅಚ್ಚುವಟ್ಟು. an Atcheen or Pegu poney (R.; Te., T. ಅಚ್ಚಿ-).

ಅಚ್ಚು accu. 2. Tbh. of ಅಕ್ಷ (Śmd. 346. 364). a die for playing with (ದ್ಯೂತದ ಅಚ್ಚು Mr. 245; Bp. 40, 76); playing at dice, or a dice-box (ದುರೋದರ Hlā.). 2, an axle [ನರನ ರಥಮಂ ಪಡುವಣ್ಗಾವುದು ವರಂ ಸಿಡಿಲ್ವಿನಮೆಚ್ಚಚ್ಚುಡಿಯೆ ಭುಜಬಲದೆ ಹರಿಯುರದೆಡೆಯುಂ ಬಿರಿಯೆಚ್ಚು Pb. 11, 20]. (Mr. 286; ರಥದ ಅಚ್ಚು Nn. 37; see Si. 276. 277). ಅಚ್ಚಿನ ಕಡೆಗೀಲಿನಲ್ಲಿ ಅಣಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). 3, a certain weight of gold (ದೀನಾರ, ನಿಷ್ಕ Nr.). 4, the soul; a vowel (My.; Te., T.; *cf.* T. ಉಯಿರ್, the soul; a vowel).

ಅಚ್ಚುಕ accuka. = ಅಚ್ಚು 4, etc. ಅಚ್ಚುಕದ ವರಹಾಸಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುಖಾಬ್ಜದೊಳ್ ಮೊಳೆಯೆ (Bp. 2, 23).

ಅಚ್ಚುತ accuta. Tbh. of ಅಚ್ಯುತ (My.; T.).

***ಅಚ್ಚುಗ accuga.** = ಅಚ್ಚಗ, ಅಚ್ಚಿಗೆ. ಸತ್ತ ಹೆಣನ ಹೊತ್ತವರೆಲ್ಲಾ ಅಚ್ಚುಗಗೊಂಡರಲ್ಲಾ Cv. 1405; Bv. 93.

ಅಚ್ಚುಳ accuḷa. intimacy (fr. ಅಚ್ಚು 4 ?); or subordination.

ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತ accuḷa-āyta. = ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ಲ. an attendant, a guard, a servant (ಪರಿಚಾರಕ Kk. 36). ಅಯ್ತು ಅಬ್ಧಿಯೆ ಘೂರ್ಣಿಸುವನ್ತೆ, ಆಯ್ತು ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಪುಗುವ ಪೊಱಮಡುವ ಝಳಪ್ಪಾಯ್ತರ ಸೂಱಾಯ್ತರ ಕಲ್ಲಾಯ್ತರ ಕಡಂಗಾಯ್ತರ ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತರ ರಭಸಂ (Śmd. 234. 289).

ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ಲ accuḷa-āyla. = ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತ, etc. (ಪರಿಚಾರಕ Śm. 45).

ಅಚ್ಚೆ acce. 1. a kind of fish (Rśv. 5, 115).

ಅಚ್ಚೆ acce. 2. = ಹಚ್ಚೆ. scarifying, tattooing (My.).

ಅಚ್ಛ accha. = ಅಚ್ಚ 1, ಅಚ್ಛ. *Pellucid, transparent, clear, pure, genuine* (ಸ್ವಚ್ಛ, ಹಸನಾದ G.). 2, crystal (ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿ G.). 3, *a bear.*

ಅಚ್ಛತುವರಿ accha-tuvari. = ಅಚ್ಚದೊವರಿ (Śmd. 381). a good kind of tuvari.

***ಅಚ್ಛಂದ acchanda.** a defective metre. Kr. 1, 69.

ಅಚ್ಛಭಲ್ಲ accha-bhalla. *a bear.*

ಅಚ್ಛಮಲ್ಲಿಕೆ accha-mallike. = ಅಚ್ಚಮಲ್ಲಿಗೆ (Śmd. 380). a true Jasminum zambac.

ಅಚ್ಛಸ್ಫಟಿಕ accha-sphaṭika. = ಅಚ್ಚವಳಿಕು (Śmd. 376). transparent crystal.

ಅಚ್ಛಿದ್ರ a-c-chidra. free from clefts or flaws; unbroken (ತೂತು ಇಲ್ಲದ್ದು G.). 2, uninjured, new (ಹೊಸದು G.). 3, free from defects, not deficient (ಕೊಱತೆ ಇಲ್ಲದ್ದು G.; J. 2, 26).

ಅಚ್ಛಿನ್ನ a-c-chinna. uncut, uncurtailed, uninjured;—undivided, inseparable. (My.).

ಅಚ್ಛೋಟನ acchoṭana. *hunting.*

ಅಚ್ಯ acya. (= ಅಚ್ಚು 4 ?). excessive love (in ಅಚ್ಯಾ ಮಾಡು, to fondle, to spoil by indulgence, as a child, S. Mhr.).

ಅಚ್ಯುತ a-cyuta. = ಅಚ್ಚುತ. what has not given way or fallen. 2, firm; permanent, imperishable. 3, *Viṣṇu, Kṛiṣṇa* (Bp. 61, 53). 4, the plant Morinda tinctoria. 5, a kind of fish (ಒನ್ದು ತರದ ಮೀನು G.). 6, N. of a vṛitta (Ch.).

ಅಚ್ಯುತಕ a-cyutaka. N. of a vṛitta (Ch.).

ಅಚ್ಯುತಕಲ್ಪ a-cyutakalpa. name of the sixteenth swarga [according to the Jainas]. Abh. P. 16, 73 va.

ಅಚ್ಯುತತ್ವ a-cyutatva. the state of being permanent. 2, the state of being Acyuta or Viṣṇu (Bp. 54, 31).

ಅಚ್ಯುತಾಗ್ರಜ acyuta-agraja. Viṣṇu's or Kṛiṣṇa's elder brother: *Balarāma.* 2, Indra.

ಅಛ್ಯ achya. the MS. form of ಅಚ್ಛ in Śmd. 340. *cf.* ಉಪಚ್ಯಾರ & ವಿಚ್ಯಾರ.

ಅಜ a-ja. 1. not born, existing from eternity. 2, *Brahmā* (ಪಂಕಜಾಸನ, ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 47; ಬ್ರಹ್ಮನು Mr. 524; ಬೇದಬಿಜ್ಜಿಗ Ct. II, 3). 3, *Viṣṇu or Kṛiṣṇa* (ವನಜಾಕ್ಷ, ಕೃಷ್ಣ 47; ಹರಿ 524). 4, *Śiva* (ಈಶ್ವರ 47; ಭರ್ಗ 524). 5, a Jina or sovereign saint of the Jainas (ಜಿನ 47; ಜಿನಪ 524). 6, Kāma (ಮನ್ಮಥ 47; ಮನೋಜ 524). 7, any one of the seven Munis (ಮುನಿ, ಯತಿ 47; ಸತ್ಯಮುನಿ 524). 8, the number nine (Bp. 5, 64). 9, the sun (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ 47). 10, rain (ವೃಷ್ಟಿ, ಮೞೆ 47; ವೃಷ್ಟಿ 524). 11, a woman (ಕಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ 47; ತರುಣಿ 524). 12, old paddy (ಪೞನೆಲ್ಲು, ಹೞೆಯ ನೆಲ್ಲು 47; ಶಾಲಿ 524). 13, ಧರಣಿ (o. r. ವರುಣಿ, 524). 14, N. of a son of King Raghu (G.), the father of Daśaratha.

ಅಜ aja. 2. a driver, mover, leader. 2, *a ram* (ತಗರ್ Śm. 104; ಕುಱಿ G.). 3, *a he-goat* (ಆಡು Śm. 94; ಹೋತು Nn. 47; Mr. 524.) 4, the sign Aries.

ಅಜಕವ ajakava. = ಅಜಕಾವ, ಅಜಗವ, ಅಜಗಾವ. Śiva's bow. (Colebr.).

ಅಜಕಾವ ajakāva. = ಅಜಕವ. (Colebr.).

ಅಜಕುಮಾರಕುಮಾರ aja-kumāra-kumāra. the grand-son of Aja: Rāma (Rām. 26, 17).

ಅಜಗ ajaga. = ಅಜಗವ. N. of a snake (Bp. 46, 28).

ಅಜಗಣ aja-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಅಜಗನ್ಧಿ aja-gandhi. smelling like a goat. 2, the plant ತವುಡಂಗಿ (Mr. 124; Sk. ಅಜಗನ್ಧೆ = ಅಜಗನ್ಧಿಕೆ).

ಅಜಗನ್ಧಿಕೆ aja-gandhike. *the shrubby Basil* or *Tulasi, Ocymum gratissimum* (ತುಂಗಿ, ನಾಬಳ್ಳಿ G.; see ನಾಱುವ ಬೇಳೆ).

ಅಜಗರ aja-gara. that swallows a goat: *a huge serpent, Boa constrictor* (ಶಯು, ವಾಹಸ, etc., ಹಿರಿಯ ಹಾವು Mr. 400).

ಅಜಗಲಸ್ತನ aja-gala-stana. = ಅಜಾಗಲಸ್ತನ. (J. 20, 57).

ಅಜಗವ ajagava. = ಅಜಕವ, etc. *Śiva's bow.* 2, N. of a snake (= ಅಜಗ).

ಅಜಗವಪಾಣಿ ajagava-pāṇi. Śiva (Rām. 6, 55, 18).

ಅಜಗಾವ aja-gāva. = ಅಜಗವ, etc. (Colebr.).

ಅಜಗಿಜ aja-gija. reit. Brahmā and persons like him (Bp. 54, 5).

ಅಜಜ aja-ja. Nārada (V. 7, 58).

ಅಜಜಟಿ aja-jaṭi. wearing clotted or twisted hair: the flower Artemisia Indica (ದವನ, ಋಷಿಪುತ್ರಿ, ತಪಸ್ವಿ Mr. 136).

ಅಜಣ್ಡ ajaṇḍa. not sewed, of one piece, as a cloth (My.).

ಅಜತ್ವ ajatva. the state of being Brahmā (Bp. 18, 22; 54, 31).

ಅಜಧ್ವನಿ aja-dhvani. the cry of a ram or he-goat. see ಚೆಕ್ಕರಿಸು.

ಅಜನ a-jana. 1. destitute of living beings. 2, a desert. 3, an insignificant person.

ಅಜನ a-jana. 2. driving, instigating. see ಪ್ರಾಜನ.

ಅಜನನಿ a-janani. destitute of birth, or of a mother. a word used in cursing (= ತಬ್ಬಲಿ ಹುಟ್ಟು Si. 401).

ಅಜನೆ ajane. oh, Brahmā! even Brahmā. [*cf*-ಎ3]. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಅಜನ್ಯ a-janya. improper to be born or produced. 2, unfavourable for mankind. 3, *a natural phenomenon foreboding evil.*

ಅಜಪ್ರಾಸ aja-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಅಜಬಾಬು ajabābu. goods and chattels, furniture, tools, apparatus, baggage, things (My.; Mhr., H., Br. ಅಸ್ಬಾಬು),

ಅಜಭೇದ aja-bhēda. a kind of sheep. see ತಗರ್.

ಅಜಭೇದನ aja2-bhēdana. a wolf, (Śsv. 3, 34).

ಅಜಮಾಸು ajamāsu. rough calculation; about, more or less (C.; ಉಜ್ಜ Cb., Mhr., H.).

ಅಜಮೀಢ aja-mīḍha. the town Ajmeer and its district (My.).

ಅಜಮೋದ aja-mōda. = ಅಜಮೋದೆ. goat's. delight, 2, Bishop's weed, Ligusticum ajwaen Roxb. (ಲೋಮಕರ್ಕಟ, ಓವು Mr. 136).

ಅಜಮೋದೆ aja-mōde. = ಅಜಮೋದ, ಅಜಾಮುಲ, ಅಜಾಮೇದ. *Bishop's weed, Ligusticum ajwaen* Rozb. (ಅಜಿವಾನ G.). 2, common carraway, Carum carui (see ಓದಕ್ಕಿ). 3, a species of parsley, Apium involucratum.

ಅಜಯ a-jaya. non-victory, defeat; defeated (ಸೋತವ್ನ G.). 2, unconquered, invincible. (My.). 3, Viṣṇu.

ಅಜರ ajara. = ಅಜುರ. (T. ಅವರಿ, ಅವುರಿ, M. ಅಮುರಿ, ಅವರಿ, Te. ಅವಿರಿ, the Indigo plant, Indigofera tinctoria L.). —ಅಜರನುಲಿ. = ಅಜುರನೀಲಿ. a low under-shrub, perhaps Indigo aspalathoides Vahl. (Z.; *cf.* ನೀಲಗಿಡ).

ಅಜರ a-jara. not subject to old age, undecaying (ಮುಪ್ಪು ಇಲ್ಲದ G.; Bp. 54, 58).

ಅಜರ್ಯ a-jarya. not friable, not digestible. 2, not subject to decay. 3, *friendship.*

ಅಜಶೃಂಗಿ aja-śriṅgi. goat's horn: *the shrub Odina wodier* Roxb. (others: Odina pinnata), the fruit of which resembles a goat's horn. see ಉಡಿಮರ; ಕುರುಟಿಗೆ.

ಅಜಸ್ರ a-jasra. not to be injured or interrupted. 2, *perpetual, continual.* ಅಜಸ್ರಂ, *continually, eternally.*

ಅಜಹೆ ajahe. *a plant stinging like nettles, Mucuna pruriens* Hook.; —according to others: cowhage, Carpopogon pruriens (ಅತ್ತುಗುಪ್ಪೆ, ಅಧ್ಯಣ್ಡೆ, etc., ನಸಗುನ್ನಿ, or also ಕಪಿತುಚಿಚಿ Si. 143).

ಅಜಾಗರ a-jāgara. not awake, not vigilant, not wakeful. (My.). 2, a common weed, Eclipta alba Hassk. (St. & Pl.).

ಅಜಾಗರೂಕತೆ a-jāgarūkate. the state of being not wakeful (My.; Si. 69).

ಅಜಾಗಲಸ್ತನ ajā-gala-stana. nipple or fleshy protuberance pending from the neck of some goats. 2, a useless object. (My.).

ಅಜಾಗ್ರತೆ a-jāgrate. = ಅಜಾಗರೂಕತೆ. (My.).

ಅಜಾಜಿ ajāji. *cumin seed, Cuminum cyminum* (ಜೀರಿಗೆ, ಪೃಥ್ವಿಕೆ Mr. 137).

ಅಜಾಜೀವ ajā-jīva. who lives by goats, *a goat-herd.*

ಅಜಾಣ a-jāṇa. an unwise, foolish man. ಅಜಾಣನ ಒಡನಾಟ ಕಲ್ಲು ಹಾದನ್ತೆ (Sp.).

ಅಜಾಣ್ಡ aja-aṇḍa. Brahmā's egg: the universe (Bp. 8, 50; 32, 57; 58, 61).

ಅಜಾತ a-jāta. *unborn, not being in existence.*

ಅಜಾತಶತ್ರು ajāta-śatru. having no enemy (ನಾರಿ, ಹಗೆಗಳು ಇಲ್ಲದವನು Nn. 74). 2, N. of Śiva, and of several princes, *e. g.* of Dharmarāja (My.).

ಅಜಾಮ ajāma. = ಹಜಾಮ (My.).

ಅಜಾಮಿಳ ajāmiḷa. [N. of a sinner who attained salvation by the utterance of the Lord's name]. (J. 15, 37; 28, 31).

ಅಜಾಮುಲ ajāmula. a plant, = ಅಜಮೋದ (St. & Pl.).

ಅಜಾಮೇದ ajāmēda. a plant, = ಅಜಮೋದ, etc. (ಓಮುಕಾಳು Si. 158).

ಅಜಾರ ajāra. = ಹಜಾರ. (My.).

ಅಜಿ aji. — ಅಜಿಗಿಜಿ. reit. pounded or ground lime (ಅರದ ಚೂರ್ಣ Bhn. 43); crushed, bruised state (My.). ಚರಣಾಂಗುಷ್ಠದಿಂ ನಿಷ್ಠುರದಿನ್ ಊಱಿ ನಟಿಸಿದಡೆ ಅಜಿಗಿಜಿ ಅಯ್ತು ತತ್ಕಮಠಂ (Bp. 17, 17).

ಅಜಿತ a-jita. not conquered, invincible (ಸೋಲದವ್ನ G.). 2, unsurpassed. 3, *Viṣṇu.* 4, one of the Jaina tīrthaṅkaras (ವೃಷ, ಜಿನ Nn. 16). 5, Śiva (G.).

ಅಜಿತಸೇನಪಣ್ಡಿತ ajita-sēna-paṇḍita. N. of a Jaina scholar, mentioned in three MSS., in the introduction to Ch., in the following verse: ಅರಸಂ ರಕ್ಕಸಗಂಗಂ ಗುರುಗಳ್ ನೆಗೞ್ದ ಅಜಿತ ಸೇನಪಣ್ಡಿತದೇವರ್ (or ನೆಗೞ್ದ ಜಿತಸೇನದೇವರ್ ದಯೆಯಿಂ) ಪೊರೆದ ನೃಪನನುಗನ್ ಎನೆ ಮಚ್ಚರಿಸುವರ್ ಆರ್? ನಾಕಿಯಿರುಳೊಳ್ ಏಂ ಪುಟ್ಟಿದನೇ?

ಅಜಿತೃ ajitṛi. a driver, a mover. see ಪ್ರಾಜಿತೃ.

ಅಜಿನ ajina. *the skin, a hide.* 2, the skin of an antelope (ಚಿಗರಿಯ ತೊಗಲು G.).

ಅಜಿನಕ ajinaka. N. of a snake (Bp. 46, 28; it is also possible to read ಜಿನಕ).

ಅಜಿನಪತ್ರೆ ajina-patre. that has skin-wings: *a bat.*

ಅಜಿನಯೋನಿ ajina-yōni. origin of the skin. 2, *an antelope, a deer* (ಚಿಗರಿ G.).

ಅಜಿರ ajira. agile, quick. 2, *a court, a yard, an area* (ಅಗಲದ ಅಂಗಣ Mr. 199). 3, *an object of sense.* 4, air, wind (ಗಾಳಿ G.). 5, the body (ಶರೀರ G.). 6, a frog (ಕಪ್ಪೆ G.).

ಅಜಿವಾನ ajivāna. = ಅಜ್ವಾನ. Bishop's weed and its seed (My.; ಅಜಮೋದ, ಗಣ, ಗಣಹಾಸಕ, ದೀಪಕ, ದೀಪ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಭೆ, ಯವಾನಿಕೆ, ರಾಕ್ಷಸಿ, ಕ್ಷೇಮ G.; Mhr., H. ಅಜವಾನ).

ಅಜಿಹ್ಮ a-jihma. *not crooked, straight, upright.* 2, a fish. 3, a frog.

ಅಜಿಹ್ಮಗ ajihma-ga. going straight on. 2, *an arrow.*

ಅಜೀರ್ಣ a-jīrṇa. not decomposed. 2, unimpaired. 3, undigested. 4, indigestion (My.; ಅಜಿವೆ, ಅಟ್ಟುಮೆ Śm. 60, o. r. ಜೀರ್ಣ; B. 4, 32. 123; Bp. 15, 20). ಅಜೀರ್ಣದಿನ್ದ ಮೆಯ್ಯ್ ಬಿಸಿ ಆಗುವಿಕೆ (ಜ್ವರ Si.).

ಅಜೀರ್ಣವಟಕ ajīrṇa-vaṭaka. a pill for curing flatulence (My.).

ಅಜೀರ್ಣವಿಕಾರ ajīrṇa-vikāra. = ಅಜೀರ್ಣ No. 4. (B. 4, 123; Mhr.).

ಅಜೀರ್ಣಾಂಶ ajīrṇa-aṁśa. slight indigestion (B. 4, 135; Mhr.).

ಅಜೀರ್ತಿ a-jīrti. indigestion (J. 12, 45; My.).

ಅಜುರ ajura. = ಅಜರ. — ಅಜುರನೀಲಿ. = ಅಜರನುಲಿ (Z.).

ಅಜೆ a-je. ಅಜಾ. Prakṛiti or the original source of the material world, Nature. 2, māyā or illusion. 3, a she-goat.

ಅಜೇಯ a-jēya. invincible (Bp. 1, 41; 5, 63; 36, 40; 39, 9; 52, 25; 54, 35).

ಅಜ್ಜ ajja. 1. time or circumstances favourable for the purpose, opportunity (S. Mhr.; Te. ಅಜ್ಜ; T. ಅಜ್ಜಿ). — ಅಜ್ಜಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a crafty thief (S. Mhr.).

ಅಜ್ಜ ajja. 2. = ಅಜ್ಜು 2. (a light substance), the dry filaments of the ekke and hāle capsules (S. Mhr.; T. ಅಚ್ಚ. ಅಜ್ಜಿ, thinness, lightness; *cf.* ಹಗುರ?) ಅಜ್ಜನು ಹಾಱಿಸು, to cause such filaments to fly about, as children do (S. Mhr.).

ಅಜ್ಜ ajja. (= ಅಚ್ಚ 2). Tbh. of ಆರ್ಯ q. v. [ತನಯಂ ತಾಯ್ತಂದೆ ತಮ್ಮಂ ಕೆಳೆಯನಳಿಯನಾಳ್ವಜ್ಜನೆಮ್ಮಜ್ಜನಿಷ್ಟಾಂಗನೆಯೆಂದು Ap. 3, 55]. (Śmd. 356; Kk. 68; Śm. 64). 2. grandfather (ಪಿತಾಮಹ, ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ G.; B. 3, 25, My.; Tu. ಅಜ್ಜೆ; M. ಅಚ್ಚ father; T. ಅಚ್ಚ, ಅತ್ತ father). ಕೂಸಿನ ಅಜ್ಜ ಮುತ್ತನ್ದಿರು (B. 3, 111). ಅಜ್ಜಗೆ ಮೊಮ್ಮಗ ಆಕಳಿಕೆ ಕಲಿಸಿದನು ಅನ್ತೆ. — ಅಜ್ಜ ಊಱಿದ್ದು ಮೊಮ್ಮಗ ಹಾಱಿದ್ದು ಜೋಡು ಬಾರದು. — ಅಜ್ಜಾ, ಮದುವೆ! ಎನ್ದರೆ ಎನಗೋ? ಅನ್ದ. — ಅಜ್ಜ ನಟ್ಟ ಆಲದ ಮರ. (Prvs.). see ಮುತ್ತಜ್ಜ; Śmd. 89. 234; Kāvy. I, 4, 5.

***ಅಜ್ಜರಿಗತ್ತೆ ajjari-katte.** N. of a mule. ಕರಿಯ ಪಿರಿಯ ಮೆಯ್ಯ ನಿಡುಕಿವಿಯ ಕುಣಿದು ಮೆಟ್ಟುವಜ್ಜರಿಗತ್ತೆಗಳುಮಂ ... Ap. 4, 54 va.

ಅಜ್ಜಿ ajji. Tbh. of ಆರ್ಯಾ. a grandmother (My.; Tu.; ತನ್ದೆಯ ತಾಯಿ, ಪಿತಾಮಹಿ G.; *cf.* ಅಚ್ಚಿ 2). ಅಜ್ಜಿಗೆ ಅಱುವೆಯ ಚಿನ್ತೆ, ಮಗಳಿಗೆ ಮಿಣ್ಡನ ಚಿನ್ತೆ. — ಅಜ್ಜಿ ನೂತದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅಜ್ಜನ ಉಡದಾರಕ್ಕೆ ಸರಿ. — ಅಜ್ಜಿಯ ಮನೆಗೆ ಅಜ್ಜ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಆಯ್ತು. — ಅಜ್ಜಿ ಸಾಕಿದ ಮಗು ಬೊಜ್ಜಕ್ಕೂ ಬಾರದು. — ಕಜ್ಜಿ ಇದ್ದವಗೆ ಲಜ್ಜೆ ಇಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಿ ಇದ್ದವಗೆ ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲ (Prvs.). see Prvs. s. ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ, ಬಜ್ಜಿ. — ಅಜ್ಜಿಕಥೆ. a grandmother's story; an idle or foolish story (My.). — ಅಜ್ಜಿಗಡ್ಡೆ. = ಮಜ್ಜಿಗೆ ಗಡ್ಡೆ, q. v. (Si. 146). — ಅಜ್ಜಿಶಾಟಿ. a kind of spider (My.).

ಅಜ್ಜಿಗೆ ajjige. = ಅಜ್ಜುಗೆ. Tbh. of ಅರ್ಜಕ. a double jasmine, a great-flowered jasmine, Jasminum grandiflora and J. auriculatum (ಇರವನ್ತಿ Śm. 27; ಇರವನ್ತಿಗೆ Śs.; ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ, ಗಣಿಕೆ, ಜಾತಿ, ಮಾಗಧಿ, ಸುಮನಸ್ G.). 2, = ಸಮೀರಣ, ಮರುವಕ, ಪ್ರಸ್ಥಪುಷ್ಪ, ಫಣಿಜ್ಜಕ, ಜಮ್ಬೀರ; ಕೆಲವ್ವರು ಮರುಗ ಎನ್ದೂ ಎವ್ವರು (Nr. *a*).

ಅಜ್ಜು ajju. 1. (= ಅಚ್ಚು 4). the state of living or dwelling together, or that of being associated or on friendly terms (ಸಾವಾಸಿ Śmd. II; *cf.* ಅಡಸು).

ಅಜ್ಜು ajju 2. = ಅಜ್ಜ 2. — ಅಜ್ಜುಗುಜ್ಜು. the state of being crushed. — ಅಜ್ಜುಗುಜ್ಜುಪ್ರಾಯ. the age of corporeal debility (My.). — ಅಜ್ಜುಗುಜ್ಜು ಮುದುಕ. an imbecile old man (My.). see 5. ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜು.

ಅಜ್ಜು ajju. 3. = ಅದ್ದು 1, etc. to immerse (My.).

ಅಜ್ಜುಕೆ ajjuke. *a courtesan.*

ಅಜ್ಜುಗೆ ajjuge. = ಅಜ್ಜಿಗೆ (Nr. *b.*).

ಅಜ್ಝಟೆ ajjhaṭe. = ಅಂಝುಟಿ. *the plant Flacourtia cataphracta* (ನೆಲನೆಲ್ಲಿಯ ಗಿಡ G.).

ಅಜ್ಞ a-jña. not knowing. 2, *ignorant* (ಅವುದನಱಿಯದವಂ Mr. 239), 3, *unwise, stupid, foolish.* ಅಜ್ಞನ ಬುದ್ಧಿ ಮೊಗ್ಗಿನ ಹಾಗೆ, ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಬುದ್ಧಿ ಫಲದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಅಜ್ಞತೆ a-jñate. ignorance (ಅಜ್ಞಾನ Nn. 124. 156).

ಅಜ್ಞಾತ a-jñāta. unknown. (J. 24, 62).

ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ajñāta-vāsa. whose dwelling is unknown. 2, an unknown dwelling-place (Bh. 3, 23, 50). ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಾಟ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಅಜ್ಞಾನ a-jñāna. *ignorance.* 2, inadvertence. 3, māyā or prakṛiti.

ಅಜ್ಞಾನಕೃತ ajñāna-kṛita. done inadvertently. (My.).

ಅಜ್ಞಾನತನ ajñānatana. ignorance (My.; B. 5, 169).

ಅಜ್ಞಾನಿ a-jñāni. ignorant, unwise, stupid; a stupid person (ಪಸು Śm. 110). see Bp. 57. 24; 58, 33.

ಅಜ್ವಾನ ajvāna. = ಅಜಿವಾನ (My.).

ಅಂಚ añca. = ಅಂಚನ. see ರೋಮಾಂಚ.

ಅಂಚಡಿ añcaḍi. = ಅಚ್ಚಡ. see ಅಱುವೆ.

ಅಂಚನ añcana. going. 2, bending, curling. see ಉದಂಚನ ರೋಮಾಂಚನ.

ಅಂಚಲ añcala. -ಳ. *the end or border of a cloth* (ಸೆಱಗು Mr. 342).

ಅಂಚಿಕೆ añcike. = ಹಂಚಿಕೆ 2. (My.).

ಅಂಚಿತ añcita. *gone.* 2, bent. 3, *worshipped, honoured.* 4, manifest, distinguished, noted, apparent, clear, pure; shining, bright; beautiful (ವಿಶದ, ಪ್ರಕಟ, ಸ್ಪಷ್ಟ, ಪ್ರಕಾಶ, ಸ್ಫುಟ, ಕಾಣ್ಬುದು Mr. 449; ಚನ್ದ G.). 5, asked, requested. see Bp. 2, 4; 4, 68; 22, 4; 24, 3; 39, 57; 55, 47; 60, 44.

ಅಂಚು añcu. 1. = ಹಂಚು 2. to divide (My.).

ಅಂಚು añcu. 2. = ಹಂಚು 4 (My.). see ಕಬ್ಬಣಂಚು, ಕಬ್ಬಿಣಂಚು.

ಅಂಚು añcu. 3. = ಹೊಂಚು. to lurk, etc. (My.).

ಅಂಚು añcu. Tbh. of ಅಂಶು. (Te.; *cf.* ಅರಗು 1, No. 1 & 2). an end or top (ಕೋಟಿ, ಅಶ್ರಿ Si. 415); the edge or face of a sword (ಆಯುಧಗಳ ಬಾಯಿಧಾರೆ, ಕೋಣ, ಪಾಲಿ, etc. Si. 291); a brim; the corner or brim of the mouth (ಬಾಯಿಯ ಅಂಚು, ಸೃಕ್ವ Si. 214); selvage, skirt, border; a boundary, a bank, a shore; side, proximity (My.). ಸೀರೆಯ ಅಂಚು (ಅಂಚಲ, ಅಂಶುಕಪ್ರಾನ್ತ Nr.; see B. 3, 102. 103; Si. 222). ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಮಿಂಚಿನ ಭಯ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಅಂಚು ಇಲ್ಲದ ಹೊಲವಿಲ್ಲ, ಸಂಚು ಇಲ್ಲದ ಮಾತು ಇಲ್ಲ. (Prvs.). — ಅಂಚುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to construct a bank, boundary, etc.; to fold up the border of a cloth; to form a selvage, etc. (My.).

ಅಂಚೆ añce. 1. a postal road (ಪಥಭೇದ Śm. 85); a stage, a relay; — the post (ಟಪಾಲು Cb.; My.; Tu., T., M. ಅಂಜಲ್, ಅಂಚಲ್; Te. ಅಂಚೆ). ಅಂಚೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವದು, to go by post (C.). ಅಂಚೇ ಕಾಗದ ಮುಂಚೇ ಬನ್ದರೆ ಲಂಚ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ. a post office (My.). — ಅಂಚೆಕಟ್ಟೆ. a post stage or office (B. 4, 86). — ಅಂಚೆ ಟಪಾಲ್. a post carried on by means of post runners (S. Mhr.). — ಅಂಚೆಮಾರ್ಗ. a post road (B. 5, 2. 299. 300). — ಅಂಚೆಯವ. -ಅನ. a post runner (My.). — ಅಂಚೆಯಿಡು. -ಇಡು. to place a relay of horses, etc. (V. 4, 10).

ಅಂಚೆ a_{12}-ñ-ce. 2. = ಆಚೆ. on that side, beyond (Ch. v. 87; Tu. ಅಂಚಿ).

***ಅಂಚೆ añce. 3.** a sheet of cloth usually called pañce or dhōtra. ಎನ್ನ ನುಡಿಯಂ ನೀಂ ಕೇಳ್ದುಮೊಂದಂಚೆಯಂ ಪೊದೆ Pb. 8, 66. *cf.* ಅಂಜೆ, ಪಂಚೆ etc.

ಅಂಚೆ añce. Tbh. of ಹಂಸೆ (Śmd. 348. 357; Śm. 29, 85) or ಹಂಸ (Kk. 9). see ಅರಸಂಚೆ, ಬಿಜ್ಜಕವ್ಪೆತ್ತು ಎಸೆವ ಅಞ್ಚೆಯ ಸಜ್ಜುಲಂ Śmd. 24). — ಅಂಚೆದುಪ್ಪುೞ್ -ತುಪ್ಪುೞ್. swan-down (Rśv. 4, 14 va.). —ಅಂಚೆದುಪ್ಪುೞವಾಸು. -ತುಪ್ಪುೞವಾಸು. a bed of swan-down (J. 11, 19). — ಅಂಚೆದೇರ. -ತೇರ. he who rides on a swan: Brahmā (Śm. 8; ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ಅಂಚೆವಱಿ. -ಮಱಿ. a young añce (Rśv. 12, 23). — ಅಂಚೆವಿಣ್ಡು. Tbh. of ಹಂಸಪಿಣ್ಡ (Śmd. 380). a flock of swans.

ಅಂಜಕ añjaka. anointing; making clear. see ವ್ಯಂಜಕ.

ಅಂಜನ añjana. anointing; making clear. 2, *a black collyrium applied to the eye-lashes* (ಕಜ್ಜಳ, ಕಾಡಿಗೆ Nn. 61; ಬಯಕೆಗಪ್ಪು Ct. II, 80). 3, material of this collyrium, as lamp-black, antimony, etc. 4, magic ointment. 5, ink. 6, night. 7, fire. 8, *the elephant of the west or south-west* (ದಿಗ್ಗಜಭೇದ Nn. 61). 9, a kind of domestic lizard. 10, *a kind of tree* (perhaps Terminalia arjuna W. & A., as our MS. reads ಅರ್ಜುನ).

ಅಂಜನಕೇಶಿ añjana-kēśi. N. *of a vegetable perfume.*

ಅಂಜನಕ್ರಿಯೆ añjana-kriye. smearing, anointing. see ಎಚ್ಚು.

ಅಂಜನಾದ್ರಿ añjana-adri. the collyrium-mountain of the west (J. 7, 55), one of the hills at Tirupati (My.).

ಅಂಜನಾವತಿ añjanā-vati. *the female elephant of the north-east.* 2, = ಅಂಜನೆ (My.).

ಅಂಜನಿ añjani. a hollow tube for black collyrium (ಕಾಡಿಗೆಯ ಕೊೞವಿ Mr. 337).

ಅಂಜನಿಕೆ añjanike. *a species of lizard.* 2, a small mouse.

ಅಂಜನೆ añjane. -ನಾ. N. of Hanumanta's mother.

***ಅಂಜಮೆ añjame.** absence of fear, assurance, ಅಂಜಮೆ ಗೊಟ್ಟೆಱಿದು ನಿಱಿಸಿದಂ ಚಂದ್ರಾಭಂ. Ap. 6, 61. T. ಅಂಜಾಮೈ.

ಅಂಜಲಿ añjali. = ಅಂಜುಲಿ. *the cavity formed by putting the hands side by side, hollowing the palms* (ಬೊಗಸೆ G.); when the hands in this form are raised towards the fore-head, it forms the appropriate salutation from inferiors to their superiors. 2, a measure of corn, etc. sufficient to fill both hands when placed side by side, a kuḍava.

ಅಂಜಲಿಕಾರಿಕೆ añjali-kārike. making the añjali: *an earthen doll.* 2, the plant Mimosa pudica.

ಅಂಜಲಿಪುಟ añjali-puṭa, = ಅಂಜಲಿ No. 1. (My.).

ಅಂಜಲಿಬನ್ಧ añjali-bandha. salutation, with the añjali raised towards the forehead. (My.).

ಅಂಜಸ añjasa. straight. see ಸಮಂಜಸ.

ಅಂಜಸಾ añjasā. *straight on, truly, justly* (ದಿಟ, ನಿಬದ್ಧ Nn. 129; ದಿಟ Mr. 537). 2, quickly, soon (ತ್ವರಿತ, ಬೇಗ 129; ತುರಿತ 537).

ಅಂಜಿ añji. = ಹಂಜಿ, etc. (My.).

ಅಂಜಿಕೆ añjike. fear (ಸುಗಿ Śm. 80; ಭಯ, etc. Si. 67; My.; B. 2, 16). ಬಹಳ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ಉಣ್ಟು ಮಾಡುವ ಕಾಳಗ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಲ (ವೀರಾಶಂಸನ Si. 293). ಅಂಜಿಕೆ ಹುಟ್ಟದೆ ಇಹುದೇ? (Bp. 18, 15).

ಅಂಜಿಸು añjisu. to frighten. [ಪಥಿಕಾಂಗನಾಜನಮನಂಜಿಸುವಂಶಿರೆ ತೋಱಿ ಸುತ್ತಲುಂ Kr. 1, 124; Pb. 7, 65]. ಅಂಜಿಸಿದಂ ಮೂಲೋಕಮಂ ತಾರಕಂ (Śmd. 260). see J. 20, 25; Si. 294; B. 5, 232.

ಅಂಜೀರ añjīra. = ಅಂಜೂರ. a species of fig-tree, Ficus oppositifolia. 2, a fig.

ಅಂಜು añju. 1. = ಅಳಜು 1, to fear, to feel anxiety; to be afraid of (ಭಯ Śmd. Dh.; C.; T., M., Te., Tu.). [ಮನಮಂಜುಗುಮಱಿಯದವಂ ಮುನಿಗುಂ ಪಗೆವಂಗೆ ಪಾಪಕರ್ಮಂ ಪೊಲ್ಲಂ. Kr. 1, 79]. ಕೈತವಕೆ ಅಂಜಿ, ಪೊಱಮಟ್ಟು ಇರ್ದಂ (Śmd. 67). ಪುಲಿಗೆ ಅಂಜಿ, ಪುತ್ತಮಂ ಪೊಕ್ಕು, ಅಡರೆ ಪಾವು ಕೊನ್ದುದು (159). ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅಂಜುಗುಂ ತಕ್ಕಂ (159). ಉಱಿಮೆ? ಅಂಜೆಮೆ? (177). ಅಂಜಿ ಕೊಡುವ ಧನ (ಅತ್ಯುಪಚಾರ, ಲಂಚ, etc. Mr. 270). ಅಂಜಿದವನು (ಅಧೀರ, ಕಾತರ Si. 359). [ಮನಮನಂಜದಂಜದೆ ತೊಲತೊಲಗೀ...Kr. 2, 26]. ಅಳುಕದೆ ಅಂಜದೆ (Bp. 17, 11). ಕಣ್ಡು, ಹರಣಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ, ನೆಱೆ ಭಯಗೊಣ್ಡು, ನೀನ್ ಅಱುತ ಇರ್ದೆಯೋ? (18, 56). ಅಪವಾದಕೆ ಅಂಜಿ (25, 29). ಆ ಕುಪರಿಗಳಿಗೆ ಅಂಜುವೆನೆ? (43, 58). ದಹನಂ ದಹಿಸಲ್ ಅಂಜಿ (50, 22). ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅಂಜದೆ (56, 22; *cf.* B. 2, 10). ಅಂಜಿದವನ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. —ಎಲ್ಲರೂ ನನಗಂಜಿದರೆ ನಾನು ವೀರಾಜಿಗಂಜುವೆನು (Prvs.). 2, to fear (v. t.). ಅಂಜನ್ ಏನುವನು (Bp. 31, 25). —ಅಂಜಂಜು. rep. ಅಂಜದೆ ಇರು. ಅಂಜದೆ ಇರು! (Bp. 24, 70). ಅಂಜಜುತ್ತಾ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನೋಡ ಹತ್ತಿದವು (B. 5, 132). [—ಅಂಜಲಿಂ. be not afraid ...ಜನಮಂ ನೀಮಂಜಲಿಮೆಂದಱಿವಮರ್ವಿನಂ...Ap. 6, 61].

ಅಂಜು añju. 2. = ಅಳಜು 2. fear (in compositions). —ಅಂಜುಪುರುಕ = ಅಂಜುಬುರುಕ. (My.). —ಅಂಜುಬುರುಕ. -ಪುರುಕ. a coward (Cb. 161; My.). —ಅಂಜುಬುರುಕಿ. a female coward (My.).

ಅಂಜುಕುಳಿ añju-kuḷi. = ಅಂಜುಗುಳಿ. a male or female coward (My.).

ಅಂಜುಗುಳಿ añju-guḷi. = ಅಂಜುಕುಳಿ. (My.).

ಅಂಜುಲಿ añjuli. -ಳಿ. = ಅಂಜಲಿ. (ಕುತಪ, ಕೆಯ್ಯ ಬಗಸೆ Nn. 107; ಬೊಗಸೆ G.; ಹಸ್ತ Bhn. 60; Mhr.). see ಪುಷ್ಪಾಂಜುಲಿ; J. 3, 11; 12, 51. —ಅಂಜುಲಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to salute with the añjuli. ಅಡಿಗೆ ಎಱಗಿ ಪೊಡಮಡುವನ್, ಅಂಜುಲಿಗೊಡುವನ್, ಅಱುವನು (Bp. 18, 63). —ಅಂಜುಲಿಸಲಿಲ. water in the hollow of the palms. ಲಲನೆ ಅಂಜುಲಿಸಲಿಲದಿಂ ಚಪ್ಪಳಿಸುತಂ (Bp. 15, 9).

ಅಂಜುಲೀಕೃತ añjulī-kṛita. placed together to form the añjuli. ಅಂಜುಲೀಕೃತಕರಕಮಲನ್ ಆಗಿ (Bp. 29, 24).

ಅಂಜುಳಿ añjuḷi. the nozzle of a vessel (J. 3, 11; My.; from ಅಂಜುಲಿ?).

ಅಂಜೂರ añjūra. a fig; a fig-tree (C.; Mhr., H.; Sk. ಅಂಜೀರ). ಅತ್ತೀಮರ, ಇದೇ ಹುಱುವುಳ್ಳ ಅಂಜೂರ (ಉದುಮ್ಬರ, etc. Si. 126).

ಅಂಜೆ añje. (=ಪಂಚೆ, etc.). (ಕಪ್ಪಡ Śs.).

ಅಂಜೇ añjē. = ಹಂಜೇ. (My.).

ಅಂಝಟೆ añjhaṭe. = ಅಜ್ಝಟೆ. *the plant Flacourtia cataphracta* Roxb.

ಅಟ aṭa. 1. = ಅಟೆ, etc., ಆಟ. motion; acting; play; jest; speech, sound (*cf. e. g.* ಆರ್ಬಟ). —ಅಟಮಟ. dupl. (=ತಟವಟ). trickery, guile, fraud (ಠಕ್ಕು Bhn. 35, o. r. ಕಪಟ; My.; Tu.; Te. ಅಟಪಟೆ). 2, escape, evasion (ಮಿಱಿ ಹೋಗುವದು G.). ಅಟಮಟದ ಅರ್ಚನೆಗಳಂ ಮಾಡಿ (Bp. 43, 52). — ಅಟಮಟಗಾಱ. = ಅಟಮಟಗ. (My.). —ಅಟಮಟಗ. ಅಟಮಟ-ಇಗ (Śmd. 233). a juggler, a cheat. —ಅಟಮಟಿಸು. to play off tricks, to deceive (Te. ಅಟಮಟಿಂಚು, ಅಟಮರಿಂಚು). 2, to evade. ಭಟ ಮರಳೆ ಸನ್ತಯಿಸ್ಸಿ ಕೊಣ್ಡು, ಅಟಮಟಿಸಿ, (ಸರ್ಪನಂ) ಗದೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದು (Bh. 3,

13, 34). ನಿಟಿಲದಲಿ ವಿಧಿ ಬರದ ಬರಹವನ್ ಅಟಮಟಿಸಲ್ ಆರ ಅಳವು (Rām. 3, 2, 42). —ಅಟಮರಿಸು = ಅಟಮಟಿಸು. (My.). 2, to take stealthily away (My., also ಅಟಮಾರಿಸು).

ಅಟ aṭa. 2. = ಅಟು, ಅಟ್ಟು 11, ಅಷ್ಟು, etc., ಅಸ 1. that much, so much (S. Mhr.; Te. ಅಟು, in that manner; that).

ಅಟ aṭa. 1. — ಅಟಕಟ. dupl. weariness (ಬಟಲಿಕೆ Bhn. 66, o. rs. ಅಟಕಡಿಟ, ಅಟಕುತುಟ; Mhr. ಅಟಾಅಟ, ಅಟಾಘಾಟ, etc., vehement efforts, toil, pains; the state of exhaustion, that of being harassed, etc.; *cf.* ಅಟ್ಟು 7).

ಅಟ aṭa. 2. an obstruction; a bar, nail, etc. used as a lever, etc. (Mhr.). —ಅಟಗೋಲು. (=ಅಟ್ಟಗೋಲ್). a pole used by two men to lift sacks in lading oxen (S. Mhr.).

ಅಟ aṭa. 3. = ಹಟ. (My.; Tu.).

ಅಟ aṭa. 4. = ಅಟ್ಟ 1, etc. (Mhr. ಅಠ, ಆಠ). — ಅಟತಾಳ. = ಅಟ್ಟತಾಳ, etc., ಅಷ್ಟತಾಲ. (My.; Te.).

ಅಟ aṭa. 5. roaming, wandering. see ಧೂಮ್ಯಾಟ, ನಗ್ನಾಟ, ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ.

ಅಟಕಾಯಿಸು aṭakāyisu. to stop, hinder, check (My.; Mhr., H. ಅಟಕ, obstruction; restraint, control, etc.).

ಅಟಕಾವು aṭakāvu. obstruction, impediment (My.; Mhr., H. ಅಟಕಾವ, ಅಡಕಾವ).

ಅಟಕಿಸು aṭakisu. = ಅಟಕಾಯಿಸು. (My.).

ಅಟನ aṭana. wandering about. see ನಿಶಾಟನ, ಪರ್ಯಟನ; J. 19, 10.

ಅಟನಿ aṭani. *the notched extremity of a bow.*

ಅಟರುಷ aṭaruṣa. = ಅಟರೂಷ, ಅಡಸಲ, ಅಡಸಲೆ, ಅಡಸಾಲ, ಅಡಸಾಲೆ, ಅಡ್ಡಸರ, ಅಡ್ಡಸಲ, ಆಟರೂಷ, ಆಟರೂಷಕ, ಆಡಸೊಗೆ, ಆಡಸೋಗೆ. ಆಡುಸೋಗೆ *the shrub Justicia adhatoda* (and ganderussa) Lin. (Adhatoda vasica Nees.). see ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಗಿಡ No. 1.

ಅಟರೂಷ aṭarūṣa. = ಅಟರುಷ. *Justicia adhatoda.*

ಅಟರೂಷಕ aṭarūṣaka. = ಅಟರೂಷ. *Justicia adhatoda.*

ಅಟವಣೆ aṭavaṇe. 1. = ಅಟ್ಟವಣೆ. addition and subtraction (in arithmetic, My.). 2, revenue (R.; Br. ಅಠಾವಣೆ; Mhr. ಅಟಪಣೇಂ, to gather together, in, up).

ಅಟವಣೆ aṭavaṇe. 2. remembrance; memory (R.; Mhr. ಆಠವಣ).

ಅಟವಿ aṭavi. = ಅಡವಿ, ಅಡಿವಿ, ಅಡವೆ. *a wood, a forest, a jungle.*

ಅಟವಿಚರ aṭavi-cara. a wood-roamer: a sportsman (ಬೇಡಜಾತಿ Mr. 379).

ಅಟವ್ಯವಿ aṭavi-avi. a jungle-sheep (ವನೇರಣ, ಕೊಣಗುಱಿ Mr. 160).

ಅಟಾಟ್ಯೆ aṭa-aṭye. *roaming.*

ಅಟಾಣ aṭāṇa. the name of a tune (My., also ಅಠಾಣ; T. ಅಡಾಣಾ).

-ಅಟಿಗ aṭiga. = -ಅಡಿಗ 1, etc. a player; one who is engaged with; it is used as a suffix, *e. g.* ಕೊಲ್ಲಟಿಗ (Śmd. 240).

ಅಟಿಲ್ aṭil. = ಅಱಿಲ್ 2, q. v.

ಅಟಿಸು aṭisu. verb of ಅಟ 1. see ಅರ್ಬಟಿಸು.

ಅಟು aṭu. = ಅಟ 2, etc. (S. Mhr.).

ಅಟೆ aṭe. = ಅಟ 1, ಅಟ್ಟ 1, ಅಡ 1, ಅಡಣೆ, ಅಡಿ 1, ಅಡಿಕೆ 1, ಅಣೆ 3, ಅಣೆಗೆ 2, ಅಣೆ 5, (ಅಣ್ಣೆ 4). playing, etc. see ಅಲಪಟೆ, ಉಬ್ಬಟೆ, ಅರ್ಬಟೆ, ಲಪ್ಪಟೆ, ಹೋರಟೆ.

ಅಟೆ aṭe. ಅಟಾ. roaming (ತಿರುಗಾಡೋಣ G.).

ಅಟೋಪ aṭōpa. = ಅಟೋಪು. (My.).

ಅಟೋಪು aṭōpu. = ಆಟೋಪ, ಅಟೋಬು, ಆಟೋಪ 1, ಆಟೋಪು. control, power (My.; S. Mhr.; Mhr. ಆಟಪ, ಆಟೋಪ, control).

ಅಟೋಬು aṭōbu. = ಅಟೋಪು. (My.).

ಅಟ್ಟ aṭṭa. 1. = ಅಟ್ಟು 2. —ಅಟ್ಟವ್ವಟ್ಟಂ. dupl. closeness and expansion. —ಅಟ್ಟವುಟ್ಟಮಾರಣ್ಯ. a thick and expansive jungle (S. Mhr.). see ಒತ್ತಟ್ಟ.

ಅಟ್ಟ aṭṭa. 2. see ಅಟ್ಟ 2 (tatsama). —ಅಟ್ಟವಿರ್. -ಇರ್. to be haughty or conceited (or backward, reserved, coy, V. 14, 110).

ಅಟ್ಟ aṭṭa. 1. = ಅಟ 4, ಅಡ. Tbh. of ಅಷ್ಟ. eight. —ಅಟ್ಟತಾಳ. = ಅಟ ತಾಳ. (My.).

ಅಟ್ಟ aṭṭa. 2. one of the Tatsamas (Śmd. 384; Ct. II, 48; Kk. 95; Śm. 77). high, lofty; loud; exceeding. 2, an upper loft in a house used as a place of lumber and repository for stores (C.). 3, *an apartment on the roof.* 4, a tower, a buttress. 5, a scaffold or stand on poles (My.; ಮಂಚಿಗೆ Si. 110; T. ಅದಲೈ). *cf.* ಅಟ್ಟವೆ 2, ಅಟ್ಟು. 6, = ಅಟ್ಟಣ No. 2, ಅಂಗಳ, etc., the palate of the mouth (My.). ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾಱ್ಯಾಳೇ?—ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಮು, ಚಿಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಿಲ್ಲು; ಕುಟ್ಟು, ಎಲಾ, ಮೂಗಾವುದ!—ಅಟ್ಟದಿನ್ದ ಬಿದ್ದವನ ದಡಿಯಿನ್ದ ಚಚ್ಚಿದರು.—ಅಟ್ಟ ಸ್ವರ್ಗವಲ್ಲ, ಗಟ್ಟ ಮೇರುವಲ್ಲ (Prvs.). see B. 4, 121. 136. —ಅಟ್ಟಗವಲ್. -ಕವಲ್. (Śmd. 385). a tall bifurcated (or lateral) branch. —ಅಟ್ಟಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. (= ಅಟಗೋಲು). a long staff or pole (ಕುರುದಣ್ಡ Mr. 350, o. r. ಕುರದಣ್ಡ). —ಅಟ್ಟವಡಿ. (-ಬಡಿ?). (Śmd. 385; Kk. 96). a long stick (?). —ಅಟ್ಟಹಾಸ. (Śmd. 385; Kk. 96). = ಅಟ್ಟಾಸ. a loud laughter or outcry. 2, pomp, parade, ostentation (ಬಡಿವಾರ Cb.; My.). see J. 10, 35; 16, 25; 26, 34. —ಅಟ್ಟಹಾಸಗಾಱ. an ostentatious man (My.). —ಅಟ್ಟಾಸುರ. -ಅಸುರ. excessive trouble (Abh. P. 13, 51).

ಅಟ್ಟ aṭṭa. 3. = ಹಟ್ಟ. a market-place. —ಅಟ್ಟವಿಲಾಸಿನಿ. dallying in market places: a prostitute (ಹಟ್ಟವಿಲಾಸಿನಿ Nr.).

ಅಟ್ಟ aṭṭa. 4. dried, dry (Sk.; *cf.* ಅಟ್ಟು 8).

ಅಟ್ಟ aṭṭa. 5. boiled rice, food (Sk.; *cf.* ಅಟ್ಟು 10).

***ಅಟ್ಟಟ್ಟಿ aṭṭaṭṭi.** a messenger. [....ಇನ್ನಳಿಪಿಂದವಟ್ಟವಟ್ಟಟ್ಟಿಗಳಂ ಬಿಸುಟ್ಟುದು Pb. 9, 89]. Abh. P. 11, 23.

ಅಟ್ಟಣ aṭṭaṇa. (the hind part of) the deck of a vessel (used as a cook-room). ಹಡಗಿನ ಅಡಿಪ ಅಟ್ಟಣಂ ತರ್ಪಣಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 408). 2, = ಅಟ್ಟ 2, No. 6, the palate (Mg.).

ಅಟ್ಟಣೆ aṭṭaṇe. = ಅಟ್ಟಳೆ. see ಪಡಿಯಟ್ಟಣೆ, ಮುಗಿಲಟ್ಟಣೆ.

ಅಟ್ಟವಣೆ aṭṭavaṇe. = ಅಟವಣೆ 1. (My.).

***ಅಟ್ಟವಣೆಕೋಲ್ aṭṭavaṇe-kōl.** an improvised stand for placing books.....ಅಟ್ಟವಣೆ ಕೋಲ್ಗಳ ಮೇಲೆಸೆದಿರ್ಪ ವೀರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಶಾಸನಂ ಬರೆದ ಪೊತ್ತಗೆಯಂತೆ....Pb. 11, 46.

ಅಟ್ಟವೆ aṭṭave. 1. Tbh. of ಅಷ್ಟಮಿ. (Śmd. 365; Śm. 19).

ಅಟ್ಟವೆ aṭṭave. 2. = ಅಟ್ಟ 2, No. 2. (My.). 2, a structure of poles put on stones, on which a stack is heaped (My.).

ಅಟ್ಟಳೆ aṭṭaḷe. = ಅಟ್ಟಣ, ಅಟ್ಟಣೆ, (ಅಟ್ಟೋಳಿ, ಅಟ್ಟು). Tbh. of ಅಟ್ಟಾಲ [ಎರಡೆರಡಟ್ಟಳೆಗೆ ತರಂತರದಿಂದೊಂದೊಂದು ಗೋಪುರಂ Ap. 6, 106]. (Ct. II, 39; ಅಟ್ಟೋಳಿ Ct. I, 9; ಅಟ್ಟ, ಕ್ಷೌಮ, ತಲ್ಪ Nr.; ಅಟ್ಟ Mr. 192). see Bp. 16, 10; Abh. P. 5, 103; ಮುಗಿಲಟ್ಟಳೆ.

***ಅಟ್ಟುಾಟಿಕೆ aṭṭu₃-āṭike.** messenger's errand. ಅಟ್ಟಾಟಿಕೆಯ ಮಾತನಾಡಲದೇಕೊ? ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದುದಕ್ಕಂಜಲದೇಕೊ ಕಾದಿದಲ್ಲದೆ ಮಾಣೆನು ಓಡಿದರೆ ಭಂಗ ಹಿಂಗದಾಗಿ Bv. 726.

ಅಟ್ಟಾಲ aṭṭāla. = ಅಟ್ಟಳೆ q. v. & ಅಟ್ಟಾಲಕ. an apartment on the roof (Sk.). 2, a palace (ಅರಮನೆ G.). 3, a breast-high wall, a parapet (ಎದೆಯುದ್ದ ಗೋಡೆ G.). 4, a bastion (ಕೊತ್ತಲ, ಬುರುಜು G.).

ಅಟ್ಟಾಲಕ aṭṭālaka. *an apartment on the roof.*

***ಅಟ್ಟಾಳಿಕೆ aṭṭālike.** = ಅಟ್ಟಾಲಕ Ap. 6, 105.

ಅಟ್ಟಿ aṭṭi. = ಹಟ್ಟಿ. (My.).

ಅಟ್ಟಿಗಾಲಿಗ aṭṭigāliga. see ಅಲ್ಲಿಗಾರಿಗ.

ಅಟ್ಟಿಸು aṭṭisu. 1. to take or retain possession of (S. Mhr.; Mhr. ಅಟಪಣೇಂ, to take up, take possession, etc.). ಅವನು ಆ ಕಳವು ಅಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡನು (S. Mhr.). ಪುಣ್ಡು ಸಾವನ್ತನನ್ನು ಗೋವೆ ಸರಕಾರದವರು ಅಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರು (S. Mhr.).

ಅಟ್ಟಿಸು aṭṭisu. 2. to cause to pursue, etc. (C.).

ಅಟ್ಟಿಸು aṭṭisu. 3. to cause to evaporate by boiling or the agency of natural heat (C.). 2, to cause to be wasted or become worn out (C.). ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏಱಿಸಿ, ಬುಡಕೆ ಉರೀ ಹಚ್ಚಿ, ಅಟ್ಟಿಸಿ, ಉಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಈ ಉಪ್ಪಿಗೆ ಅಟ್ಟುಪ್ಪು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (B. 4, 204). ನೀರು ಅಟ್ಟಿಸಿದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ (ಗಿಟಕ G.). ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಇನ್ದಿನ ತನಕ (ನನ್ನ) ಜೀವಾ ಅಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿ, ಈಗ ಎರಡನೆಯವರ ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಕೊಡಲಿ? (B. 2, 33). [*cf.* ಅಟ್ಟು 7].

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 1. (= ಅಣ್ಟು 1) an (obsolete) verb to which the krit ಅಟ್ಟು 2 (Śmd. 204) belongs. to be joined.

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 2. = ಅಟ್ಟ 1, (ಅಣ್ಟು 2). the state of being joined. 2, closeness; imperviousness. 3, the state of being crowded or thronged, pressed or squeezed. 4, joining, fitting, being becoming or proper. 5, relationship (Te. ಅಣ್ಟು, relationship; T., M. ಅಡು, to come into contact, come nigh, etc.; to beseem, to be fit or proper, to be proportionate to; ಅಡುತ್ತವ, a relation; *cf.* ಅಚ್ಚು 4, ಅಟ್ಟು 3, ಅಡಗು 3, ಅಡವು 1, ಅಣ್ಟು 2). —ಅಟ್ಟಡವಿ. an impervious forest (S. Mhr.; Bp. 23, 19; 32, 6). —ಅಟ್ಟುಂಜಗಳ. ಅಟ್ಟು-ಂ-ಜಗಳ (Śmd. 204). a close fight. — ಅಟ್ಟುಮ್ಬರಿ. ಅಟ್ಟು-ಂ-ಬರಿ (Śmd. 204).=ಅಟ್ಟುಮ್ಬಳಿ, ಅಟ್ಟುಮ್ಬೞಿ. gifts from relations or friends to the bride and bridegroom at the time of marriage (ಬೞುವೞು Kk. 53, o. r. ಅಟ್ಟುಮ್ಬಳಿ). —ಅಟ್ಟುಮ್ಬಳಿ = ಅಟ್ಟುಮ್ಬರಿ, etc. (ಬೞುವೞು Śm. 61). —ಅಟ್ಟುಮ್ಬೞಿ. = ಅಟ್ಟುಮ್ಬರಿ. (My.).

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 3. (= ಅಣ್ಟು 1, No. 3.) to keep close to, to follow, to run after. 2, to pursue, to chase, to drive; to drive away (ಅನುಧಾವನ Śmd. Dh.; J. 4, 16; My.). 3, to send, people or things [ಪರಚಕ್ರಭೂಪರಟ್ಟಿದ ಕರಿಗಳ್ ಬಿಡುತರ್ಪ ಮದದ ಪೊನಲಿಂದ Kr. 3, 182; Ap. 1, 76; Pb. 3, 7 va]. (Abh. P. 4, 42 va; 11, 22. 23. 24; My.; *cf.* T. ಅನುಪ್ಪು, Te. ಅನುಪು, to send). ಎಡೞಿದರನ್ ಅಟ್ಟಿ ಮೋದುವ ಪಡಿಯಱಗಟ್ಟಿಗೆಗಳ್ (Śmd. 16). ಅನ್ಧಕಾರಂಗಳಂ ನಿಲಲ್ ಈಯದೆ, ಅಟ್ಟಿ (J. 26, 4). ಪಾಣ್ಡವನ ಸೇನೆ ಅಟ್ಟಿ ಸುಡುವ ಅನಲಧೂಮಜ್ವಾಲೆಗೆ ಒಡನೆ ಗೋೞುಟ್ಟು (8, 40). ಅಟ್ಟಿ ಬಹ ಮದಕರಿಯ ಕಟ್ಟೆ ಬಹುದು (Dp. 172, 2). ಅವರು ಓಡಿ ಹೋದರು; ದೆರಾಯಸನು (Darius) ಅವರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದನು; ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಕುಥೀ (Scythian) ಜನರನ್ನು ಅಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗುತ್ತಾ (B. 4, 217). ಕಾಡುಗುದುರೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಎರಡನೆಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿಣ್ಡಿನೊಳಗೆ ಸೇರಗೊಡದೆ, ಲತ್ತೀ ಜಾಡಿಸಿ, ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಅಟ್ಟುತ್ತವೆ (B. 5, 13). —ನೃಪಂ ಬಿಪ್ಪಟ್ಟುದಂ ದೂತನ ಅಟ್ಟಿಯುಂ ಬಾರಂ (Śmd. 283). ಎಮ್ಮುವನ್ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದಂ (Bp. 28, 38). ನಾರಿ (ಹುಗ್ಗಿಯಂ) ದಾಸಿಯ ಕೆಯ್ಯಲಿ ಅಟ್ಟಲು (33, 17). ನೀನ್ ಅದ ನೋಡಿಕೋ, ಶಿವನ್ ಅಟ್ಟಿದ ಓಲೆಯನು! (53, 17). ವಿದುರನ್ ಅಟ್ಟಿದ ಖನಕ ಬನ್ದನು (Bh. 1, 8, 86). ಇದು ಕಾಮ್ಬೋಜನರೇನ್ದ್ರನ್ ಅಟ್ಟಿದ ಹಯವ್ರಾತಂ (Rśv. 5, 22). see also Abh. P. 11, 23; Bp. 5, 6; 25, 29; 28, 36; 39, 44. 48; Prv. s. ಓಡು 2; ಅಜೆಯಟ್ಟು, ಎಟ್ಟಿಟ್ಟು, ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ಹಿನ್ದಟ್ಟು. [—ಅಟ್ಟಿಕಳೆ. to drive out. ಮನೆಯಿಂ ಪೆಂಡತಿಯ ನಟ್ಟಿಕಳೆದೊಡೆ ನಂದಿಮಿತ್ರಂ ಪೋಗಿ Vr. 77, 16. —ಅಟ್ಟುಂಬರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. 1, to pursue and overtake. ಶರಸಂಘಾತಂಗಳಂ ನುಗಿನೇರ್ದರಿದಟ್ಟುಂಬರಿಗೊಂಡು. Pb. 11, 40. 2, to excel, surpass. ಬಟ್ಟಗೊಡೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯನಟ್ಟುಂಬರಿಗೊಳೆ Pb. 6, 9]. —ಅಟ್ಟ್ಯಾಡು. -ಆಡು. to pursue, to chase about (My.).

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 4. pursuing, sending. see ಅಟ್ಟುಳಿ 2.

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 5. to put (My.). ಆರೋಗಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟದೋ? ಸೀ ಇತ್ತೊ? ತುಪ್ಪವನ್ ಅಟ್ಟಿನ್ ಎನ್ದೋ? ಕುಡಿಯಲ್ ಆಱಯೋ? (Bp. 14, 9). see ನೀರಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳು. ಹಿಟ್ಟಟ್ಟ (*i. e.* ಅಟ್ಟಲಾಗಿ), ನೀರಟ್ಟಿ ಮುದ್ದೆ ಗನವಾಯಿತು (Prv.).

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 6. putting, placing. —ಅಟ್ಟುಕುೞಿ. N. of a game in which cowries or tamarind stones are put from hole to hole on a wooden board (My.). —ಅಟ್ಟುಗುಣಿ. -ಕುಣಿ. = ಅಟ್ಟುಕುೞಿ. (My.). —ಅಟ್ಟುಗುೞಿ. -ಕುೞಿ. = ಅಟ್ಟುಗುಣಿ. (My.). —ಅಟ್ಟುಗುೞಿ ಮಣೆ. the board for that play (My.).

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 7. (fr. ಅಱ್ 2). to evaporate (v. i.) on account of artificial or natural heat, to become dry; —to be wasted or become worn-out (C.; Mhr. ಅಟಣೇಂ, to waste or dry up, as the body, a well; to wear and waste through teasing or tormenting; etc.; *cf.* Tbh. ಅಟ 1; ಅಣ್ಣರಿಸು).

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 8. the state of being free from fluidity. —ಅಟ್ಟುಪ್ಪು. salt produced by evaporation; sea-salt (ಪಾಕ್ಯ, ಬಿಡ Si. 312; ವಸುಕ Mr. 143; B. 4, 204).

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 9. = ಅಡು 1. to cook (a term only found in Si.). ಅಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಡಿಗೆ (Si. 313. 314). [—ಅಟ್ಟಡುಗೆ. -ಅಡುಗೆ. cooked food. ಎನ್ನಟ್ಟಡುಗೆಯನುಂಡೊಡೆ ಬಿನ್ನಣಮೇಂ Pb. 8, 54].

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 10. P. p. of ಅಡು 1, q. v. —ಅಟ್ಟೆಡ. -ಎಡ. a place where (one's) food has been dressed: one's native place. ಅವ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅಟ್ಟೆಡದ ಅಭಿಲಾಷೆ ಬಿಡದು (Prv.).

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 11. = ಅಟ 2, ಅಸ್ಟು etc. (My.).

ಅಟ್ಟು aṭṭu. 12. = ಎಟ್ಟು 1. to be within reach (My.; *cf.* ಅನ್ದು 3).

ಅಟ್ಟುಳಿ aṭṭuḷi. 1. a crowd, a throng, a multitude (ದಟ್ಟಣೆ G., ಗುಮ್ಪು Cb.); a confused mass. ಮುರುಳಾಟನುಡಿಯ ಅಟ್ಟುಳಿ ನಿರಸ್ತ Mr. 85). 2, the state of being close or squeezed: annoyance, trouble (C. Bp. 32, 45; 38, 2; J. 2, 5).

ಅಟ್ಟುಳಿ aṭṭu-uḷi. 2. a hunting-animal (ಸೋಹು ಮೃಗ Mr. 380).

ಅಟ್ಟೆ aṭṭe. 1. = ಅಟೆ, etc. see ಉಬ್ಬಟ್ಟೆ.

ಅಟ್ಟೆ aṭṭe. 2. = ಅಡೆ. (that adheres? or that is like a headless trunk?) a leech (My.; T., M.).

ಅಟ್ಟೆ aṭṭe. 3. a headless trunk, especially one retaining vitality (ಕಬನ್ಧ Śm. 44; ಮುಣ್ಡ 89; ಕಡುಕು, ಕಬನ್ಧ Kk. 41; My.; Te.; T. ಮಟ್ಟೈ). [ತಲೆ ಮುತ್ತಮಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲಿರ್ದಪ್ಪುವು Pb. 7, 14; ತಲೆಯಿಲ್ಲದಟ್ಟೆಗೆ ಪಟ್ಟದ ಕಟ್ಟುವ ಉಭಯ ಭ್ರಷ್ಟರ ಮೆಚ್ಚುವನೆ Bv. 72; Cv. 654]. ರಾಗದಿಂ ವಾಹಕರ ಅಟ್ಟೆಯುಂ ತುರಗದ ಅಟ್ಟೆಯುಂ ಆಡಿದವು ಅಜಿರಂಗದೊಳ್ (Abh. P. 13, 65). ತಲೆ ಪಱಿದ ಅಟ್ಟೆ (Bp. 6, 7). ಗಗನಭಾಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಪೋಪ ಅಟ್ಟೆಗಳ್ (21, 21). ಅಟ್ಟೆಯಿನ್ದಮ್ ಅಗಲ್ದು ಕೆಯ್ಗೆ ಅಳವಟ್ಟ ತಲೆ ಮಱು ಘಾಪು ಎನುತ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು (52, 40). see also Bp. 14, 30; 28, 27; 49, 15; 51, 73; 52, 44; J. 22, 23. — ಅಟ್ಟೆಯಾಟ. -ಆಟ. the motions or play of headless trunks (Abh. P. 10, 235).

ಅಟ್ಟೆ aṭṭe. 4. a sole (of leather); a sandal (ಕೆರ್ಪು Śm. 89; ಕೆರವು G., My.; T., Te., Tu.). ಒನ್ದು ಅಟ್ಟೆಯ ಕೆರಹು (Bp. 31, 4). ಅಟ್ಟೆಯ ಕೆರವಂ ಮೆಟ್ಟಲು ಅಶ್ವಮೇಧದ ಹಾಗಾಯ್ತು (Prv.). see ಒಳಟ್ಟೆ, ಬೆವರಟ್ಟೆ. 2, skin (of any part of the body, My.); bark (of a tree, My.). 3, the juiceless remainder of milled sugar-cane (My.; = ಅಳ್ಬೆ, ಅಳ್ಳಟ್ಟೆ).

ಅಟ್ಟೆ aṭṭe. 5. what is pushed: a shuttle. ಹಚ್ಚಿಗಾಱರ ಅಟ್ಟೆ (ತ್ರಸರ, ಸೂತ್ರಪ್ರವೇಷ್ಟನ Nr.).

ಅಟ್ಟೋಳಿ aṭṭoḷi. = ಅಟ್ಟಳೆ. (Ct. 1, 9; Tu. ಅಟ್ಟೋಳಿಗೆ a loft on poles).

ಅಟ್ಯೆ aṭye. *roaming about.*

ಅಟ್ಲು aṭlu. = ಅಟಲ್, etc. mud (My.).

ಅಟ್ಳು aṭḷu. (= ಅಟ್ಟೋಳಿ). a scaffold or stand on poles (My.). 2, = ಅಟ್ಟವೆ 2, No. 2. (My.).

ಅಠರ aṭhara. eighteen (My.; Mhr. ಅಠರಾ).

ಅಠಾಣಾ aṭhāṇā. N. of a rāga (My.).

ಅಡ aḍa. 1. = ಅಟ 1, etc. (ಅಡ 4). play, etc. see ಅಡಿಗ 1. ಉಗ್ಗಡ, ತುಂಕಡ.

ಅಡ aḍa. 2. = ಅಡು 2, etc. cooking. see ಅಡಬಳ 1.

ಅಡ aḍa. 3. —(T. ಅಡಾ, ಅಡೇ, an interjection used in calling to a man-servant or one of the lowest sort of people; *cf.* ಅಲಾ). —ಅಡ ಅಡಾ. rep. ಅಡ ಅಡಾ ಎಮ್ಬವನನ್ನು (*i. e.* a Tamil man) ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನೀಗು (Prv.).

ಅಡ aḍa. 4. (= ಅಡ 1, ಅಸ 4). ಅಡಬಡ. dupl. rashly, *e. g.* ಅಡಬಡ ತಿನ್ನು (S. Mhr.; Tu. ಅರಬರ; Mhr., H. ಹಡಬಡ, hurry and hubbub; tumult and confusion). —ಅಡಹಡಿಸು. dupl. (from an ಅಡಹಡ). to make haste; to move forward with impetuosity, to rush (Abh. P. 8, 61 va.). ಗಂಗೆಯ ಮಡುಗಳನ್ ಅಡಹಡಿಸಿ ಪುಗುವಿನಂ ಭಯವಶದಿಂ (Śmd. 294; Kāvy. I, 5, 37).

ಅಡ aḍa. 5. (= ಅಡ 4?). —ಅಡಬಡಿಸು. dupl. (from an ಅಡಬಡ). to move suddenly, to start. ಸಪ್ಪಳಕ್ಕೆ ಕೂಸು ಅಡಬಡಿಸಿ ಎಚ್ಚತ್ತಿತು (B. 3, 51). ಕರಡಿಯ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬಡಿದರೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಅಡಬಡಿಸುತ್ತದೆ (5, 258).

ಅಡ aḍa. 6. = ಅಡವು 2, (ಅಡು 3), ಅಡ್ಡ 1. the state of being across, transverse, or in the way; the state of being awry; that of being broadwise or horizontal (ತಿರ್ಯಕ್ಕು G.); crosswise. 2, obstructing, an obstruction, an impediment. 3, the state of being contrary or perverse. 4, that of being crossed or interbred. 5, (= ಎಡ 3; Mhr. ಅಡ) that of being subordinate, less, minor, or extra. (*Cf.* Mhr. ಅಟ, ಆಟ, ಅಡ.) —ಅಡಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟು 1, ಅಡ್ಡಗಟ್ಟು 1. to arrest, to stop; to thwart (ಅಡ್ಡಲಾಗು Bhn. 37; My.). ನಮ್ಮನ್ನು ಅಡಗಟ್ಟ ಬೇಡ (My.). —ಅಡಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall across or down before (another), to prostrate one's self. ಭೂನಾಥನ ಎಡೆಗೆ ಬೇಗದಿ ಬನ್ದು, ಅಡಗೆಡೆದಂ (Anubhavaśikhāmaṇi 10, 16). —ಅಡಗೊಚ್ಚು. -ಕೊಚ್ಚು. to cut down in fronting (others, Bh. 7, 3, 76.). —ಅಡಗೋಡೆ. = ಅಡ್ಡ-. (S. Mhr.). —ಅಡಂಕೆ. -ಅಂಕೆ. = ಅಡ್ಡಂಕೆ. (My.). —ಅಡಜಾತಿ. = ಅಡ್ಡ-. a cross breed, a mongrel or inferior kind or caste (S. Mhr.; Tu.; Te. ಅಟುಜಾತಿ). —ಅಡತರ. an inferior kind or state; dejection (Bh. 3, 19, 42). —ಅಡತಾಳೆ. untrustworthiness (Sd.; Mhr. ಅಡತಾಳಾ, a cross-examination, as of an account). —ಅಡದೋಱು. -ತೋಱು. = ಅಡ್ಡದೋಱು, q. v. —ಅಡಬೇನೆ. an additional sickness (S. Mhr.). —ಅಡಮುಟ್ಟ. an ill-behaved, bad fellow (S. Mhr.; Mhr. ಅಡಮೂಠ, stupid, awkward). —ಅಡವಟ್ಟ. ಅಡ-ಬಟ್ಟ. the contrary of roundness, crookedness, ugliness. —ಅಡವಟ್ಟಕೊಬ್ಬರಿ. a deformed cocoa-nut kernel (S. Mhr.). —ಅಡವಟ್ಟಕೊಬ್ಬರಿ ಮೋಱೆ. a face that is like a deformed cocoa-nut kernel (S. Mhr.). —ಅಡಹಾಯ್. = ಅಡ್ಡಹಾಯ್. (J. 8, 36). —ಅಡಾಣಿ. -ಆಣಿ. a cross-pin (My.).

ಅಡ aḍa. 7. = ಅಡೆ 8. —ಅಡಗಲ್ಲು. = ಅಡೆಗಲ್. (My.).

ಅಡ aḍa. 8. = ಅಡವು 1. a pawn, etc. (My.).

ಅಡ aḍa. 9. = ಅಡೆ 15. —ಅಡಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall to the ground or down (Rām. 5, 8, 75).

ಅಡ aḍa. = ಅಟ್ಟ 1, etc. —ಅಡತಾಳ. = ಅಟತಾಳ, ಅಟ್ಟತಾಳ, etc. (My.).

ಅಡಕ aḍaka. = ಅಣಕ 2. pressing into a narrower compass, compressing; compressed state or condition (My. *e. g.* in ಅಡಕ ಮಾಡು; T., M. ಅಡಕ್ಕ). 2, compacture: the state of being suited to the size of a thing. ಈ ಪುಸ್ತಕ ನನ್ನ ಕೆಯ್ಗೆ ಅಡಕವಾಗಿದೆ; ಈ ವಸ್ತು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. (My.). 3, placing one thing upon another, piling, as pots, paper, etc.; piled state; a pile, a stack (My.; see ಹುಲ್ಲಡಕ). 4, storing. 5, contracting one's self, shrinking, as an animal from cold (My.; T., M. Tu. ಅಡಕ್ಕ = small, compact.). 6, the act of stowing away or putting in (as a corpse, etc. in the ground, My. in ಅಡಕ ಮಾಡು). 7, hiding oneself, entering into so as to disappear, being absorbed in, as in a linga (ಅಡಕವಾಗು S. Mhr.; My.); hiding place. ಕಳ್ಳರು ಅಡಕವಾದ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ (My.). 8, suiting oneself to, becoming obedient. ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ಅಡಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ (My.). 9, being comprehended or contained in. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ(My.). 10, abridgment, as of a story (My. in ಅಡಕ ಮಾಡು). —ಅಡಕಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to press into a narrower compass, as cotton in a sack; to press, as a bookbinder does a book (My.). —ಅಡಕದ ಕೋಣೆ. a storeroom (Bp. 12, 10). 11, a compact (in ಕಟ್ಟಡಕ).

ಅಢಕಲ್ aḍakal. **-ಲು.** = ಅಡಕಿಲ್ 1, q. v. (S. Mhr.; T. ಅಡುಕ್ಕಲ್). —ಅಡಕಲೇಱಿಸು. to raise or make a pile. ನೀನು ಅಡಕಲೇಱಿಸಿದ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿದರು? (B. 4, 177).

ಅಡಕಿ aḍaki. a woman who stores up or fills. see ನೀರಡಕಿ.

ಅಡಕಿಲ್ aḍakil. 1. **-ಲು.** = ಅಡಕಲ್, ಅಡಿಕಿಲ್. piling, putting one closely upon another; a pile. [ತನಗೀಗಳ್ ರಾಜಾಧಿರಾಜನೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡನಡಕಿಲ್ವೆಸರಂ Ap. 14, 78]. see ನಿಟ್ಟಡಕಿಲ್. —ಅಡಕಿಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. one to be piled upon another. (Cpr. 1, 76. 132).—ಅಡಕಿಲ್ವೊಸ್ದು. -ಪೊಸ್ದು. one to come upon another (ಒನ್ದಱ ಮೇಲೆ ಒನ್ದು ಇರು Cm., ಅಡಕಿಲಾಗಿ ನಿಲ್ vṛitti Śmd. 19). (ಬಿನ್ದು) ಅದು ಅಡಕಿಲ್ವೊನ್ದಿ ಇರೆ ಮಣಿಗೆ ಒಪ್ಪುವೋಲ್, ವಿಸರ್ಗಮ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (19). —ಅಡಕಿಲ್ವೊಟ್ಟು. -ಬೊಟ್ಟು. a raised ornamental mark on the forehead. (Cpr. 6, 66).

ಅಡಕಿಲ್ aḍakil. 2. a kind of plant. see ಬೆಳ್ಳಡಕಿಲ್.

ಅಡಕು aḍaku. 1. = ಅಕ್ಕು 1, ಅಡುಕು 1, ಅಡಚು 1, etc. to press into a narrower compass, as one does in packing cloth, cotton, etc.; to press, as the bookbinder does a book (My.; T. ಅಡುಕ್ಕು). 2, to put one thing closely upon another, to pile, as pots, blankets, grass, earth, etc. (My.). 3, to put one thing in or upon another (My.). 4, to put in or on [illegible] large quantities [ವಿನಯದ ಮಾತು ನೀನೆಂದಂತು ತೊಱೆಗೆ ನೀರಡಕಲುಮಾದಿತ್ಯಂಗೆ ಸೊಡರಿಡಲುಂ Pb. 9, 18 va.]. 5, to stow away (ಸ್ಥಾನಾನ್ತರಪ್ರಣೀತ Śmd. Dh.). 6, to subdue, to control (T., M. ಅಡಕ್ಕು, Tu. ಅಡಕ್ಕ to throw.). see Rām. 5, 9, 5. ಮಾರಯ್ಯನ್ ಅಡುಗಬ್ಬಗಳನ್ ಅಡಕುವನು (Bp. 9, 41). ಮಣ್ಣನ್ ಅಡಕುತ (52, 10). ಸಾಧನಸಮಗ್ರವ ಸೂನುಸಹಿತ ಅಡಕಿದನು, ಭಾರಿಯ ಬಣ್ಡಿ ಜವ ಜಡಿಯೆ (Bh. 1, 10, 24; see also 1, 12, 16). ಸರಕುಗಳನ್ ಅಡಕಿದರ್ (C. Bp. 47, 20). [7, to join. ನಿನ್ನ ಮಡದಿಗಿರಲೆಂದರೆ ನಿನ್ನಾ ಮಡದಿಯ ಕೃತಕ ಬೇಱೆ ನಿನ್ನೊಡಲು ಕೆಡೆಯಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಗಡಕದೆ ಮಾಣ್ಬಳೆ? Bv. 201].

ಅಡಕು aḍaku. 2. = ಅಡುಕು 2. the state of being piled. —ಅಡಕುಪಾತ್ರೆ. round vessels that are put one in or upon another (My.).

ಅಡಕೆ aḍake. = ಅಡ 9, ಅಡಿಕೆ 3. areca, the areca palm, Areca catechu Lin., and its nut [ಈಗಳೊಂದಡಕೆಯುಮಿಲ್ಲ ಕೈಯೊಳ್ Pb. 2, 46]. (ಖಪುರ, ಪೂಗ Nn. 102; ಕ್ರಮುಕ, ಪೂಗ Mr. 112; ಕೌಂಗು Śm. 25. 82; My.; M. ಅಡಕ್ಕ, ಅಡೆಕ್ಕ). ಅಡಕೆಯ ಮರ (ಗೂವಾಕ, ಪೂಗ Nr., Hlā.; ಪೂಗ Nn. 66). ಪೊಸ ಅಡಕೆ (Śmd. 70). —ಅಡಕೆಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ಅಡಕೊತ್ತು, etc. (Bp. 12, 10). —ಅಡಕೆಲೆ. areca nut and betel leaf (Bp. 12, 10). —ಅಡಕೆಹಂಗು. an obligation of the worth of an areca nut, the least obligation. ಒನ್ದು ಅಡಕೆಹಂಗಿನೊಳ್ ಒನ್ದೆನು (Bp. 61, 57).

ಅಡಕೊತ್ತು aḍakottu. = ಅಡಕೋತು, ಅಡಕೆಗತ್ತಿ, ಅಡಗತ್ತಿ, ಅಡಗತ್ತ್ರಿ. a sort of scissors for cutting areca nut (S. Mhr.; Tu. ಅಡ್ಡಕತ್ತೆರಿ, ಇಡಕತ್ತಿ; Te. ಅಡಕತ್ತು, ಅಡಕೊತ್ತು, ಆಕೊತ್ತು; Mhr. ಅಡಕಿತಾ). [aḍake+ottu ?].

ಅಡಕೋತು aḍakōtu. = ಅಡಕೊತ್ತು, etc. (S. Mhr.).

ಅಡಗತ್ತಿ aḍa-katti. = ಅಡಕೊತ್ತು, etc. (My.).

ಅಡಗತ್ತ್ರಿ aḍa-kattri. = ಅಡಗತ್ತಿ, etc. (My.).

ಅಡಗಣಿಸು aḍagaṇisu. to thwart, to counteract (S. Mhr.); to obstruct, to hinder (Mhr. ಅಟಕಣೇಂ, to be stopped, etc.; ಅಟಕವಿಣೇಂ, ಅಟಕಾವಿಣೇಂ, ಅಡ-, ಅಡ-, to obstruct, etc.).

ಅಡಗಿಸು aḍagisu. = ಅಡಂಗಿಸು, ಅಣಗಿಸು. to cause to hide or be withdrawn from sight (C.). 2, to conceal, to hide (C.). 3, to subdue, as bad people (My.); to suppress. 4, to appease, to alleviate, to soothe, etc., as sorrow, disease, etc. see Bp. 32, 4. 32; 36, 1; 40, 71; 57, 7. ಬಿಡದೆ ಶುಕ ಪಕ್ಷಿಯನು ಅಡಗಿಸಿಯೆ ಹಾಲೆಱೆದು ಒಡನೆ ಹೇಱಿದ ನುಡಿಯ ತಾ ನುಡಿವುದು (Dp. 148). ಗಾಳಿಯನ್ನಾದರೂ ಅಡಗಿಸ ಬಹುದು, ಗಯ್ಯಾಳೀ ಬಾಯ್ಯನ್ನು ಅಡಗಿಸ ಕೂಡದು (Prv.).

ಅಡಗಿಸುಹ aḍagisuha. the act of concealing or hiding. ಶರೀರವನ್ ಅಡಗಿಸುಹ (ಆಕಾರಗುಪ್ತಿ, ಅವಹಿತ್ಥೆ Nr.).

ಅಡಗು aḍagu. 1. = ಅಡಂಗು 1, ಅಡಿಗು, ಅಣಗು, ಅಣುಂಗು. to conceal one's self, to hide; to disappear or vanish; to cease [Ap. 3, 34]. (ಗೋಪ್ಯ Śm. 84; ಮೆಯ್ಗುರೆ Śs.; C.; ಮೂಜು G.; T., Te.; Tu. ಅಡೆಂಗು *cf.* ಅಡೆ 7). 2, to decrease; to be quenched; to be appeased. 3, to be humbled (My.; Te., T.). 4, to crouch (My.). 5, to be contained in (Bh. 1, 1, 12; My.; T.). 6, to enter (My.). ಬಸವ ಶರಣ್ ಎನೆ ಭವಮ್ ಅಡಗುವದು (Bp. 1, 26). ಯುವತಿಯ ಅಸು ಅಡಗಿದೊಡೆ ಮುಸುಟೆಯ ಚವುಡರಾಯನು ಪಡೆಯನೇ? (46, 45). ದಧಿಯೊಳ್ ನೊರೆಗಳ್ ಒಗೆದು ದಧಿಯೊಳ್ ಅಡಗಿದನ್ತೆ (61, 66). ಅಡಗುವದು (ಅನ್ತರ್ಧಿ); ಓಡಿ ಅಡಗಿದವನು (ನಷ್ಟ, ತಿರೋಹಿತ Nr). ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ್ ಅಡಗಿ ಸಮಾಧಾನವೃತ್ತಿ ಆಗಿ ಇರುವಿಕೆ (ಶಮ, ಶಾನ್ತಿ Si. 386). ತಿಮಿರವ್ ಅಡಗಿದ ಲೋಕ, ಶಿಕ್ಷಾ ಕ್ರಮಣವ್ ಅಡಗಿದ ದನ್ತಿ, ಕರ್ಮಭ್ರಮೆಗಳ್ ಅಡಗಿದ ಯೋಗಿ, ರುಜೆ ಅಡಗಿದ ನರೋತ್ತಮನು, ಹಿಮವ್ ಅಡಗಿದ ಸರೋಜದ ಅನ್ತೆ ಇಹುದು ಅಮಲಮತಿ; ಕೇಳ್, ಪಗೆಗಳ್ ಅಡಗಿದಡೆ ಅಮರಪದವ್ ಎನಿಸುವುದು (Bh. 1, 8, 24). ಬೆಳಗಾಗೆ...ಹೊಕ್ಕರು ಹಬುವವನು, ಬೆಳಗಡಗೆ ನಡೆದರು ಹಲವು ಯೋಜನವ (1, 8, 93). ಪೊದಱೊಳ್ ಅಡಗು (J. 28, 45). ನದಿಗಳ್, ಉಬ್ಬರವ್ ಅಡಗಿ, ತಿಳಿದು ಪರಿದವು (25, 3). ನಯನಾನ್ಧಮ್ ಅನ್ದು ಅಡಗಲು (26, 26). ಸಾರಂಗವು...ಸೊಪ್ಪೆಯ ಮಱೆಗೆ ಅಡಗಿ ಕೊಣ್ಡಿತು (B. 4, 42). ಪೊಡವಿ ಅಱತು, ಅಖಿಲಜಲಮಂ ಕುಡಿದುಂ, ತೃಷೆ ಅಡಗದೆ, ಆ ಮರೀಚೀಜಲಮಂ ತಡೆಯದೆ ಕುಡಿಯಲ್ (Rśv. 5, 33). (ನೀನ್) ಆವುದನ್ ಊಹಿಸಿದೊಡೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ಅಡಗಿ ಇಹೆವು (Bh. 1, 8, 78). ಸುಗನ್ಧದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಣ್ಡು ಇರುವ ಪರಿಮಳಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ತೈಲಾದ್ಯುತ್ತೇಜಕಸಾಮಗ್ರಿ (ಪ್ರಬೋಧನ, ಅನುಬೋಧ Si. 225). —ಅಡಗಡಗು. rep. (Bp. 32, 34).

ಅಡಗು aḍagu. 2. (= ಅಡು 4). flesh, meat (ಬಿಕ್ಕು, ಬಾಡು Śm. 32; ಮಾಂಸ 84; ಬಿಕ್ಕು, ಜಾಂಗಲ Kk. 41; ಸಂಗರ, ಮಾಂಸ Nn.19; ಮಾಂಸ Bhn. 52; *cf.* ಅಡಬಳ 2). [ನೆತ್ತರ ತೊಱೆಗಳಂ ಬಂಜಿಸಿಯುಮಡಗಿನಿಡುವುಗಳಂ ದಾಂಟಿಯುಂ Pb. 13, 58, va.; ಅಡಗ ಮೆಚ್ಚಿ ಸೊಣಗ ನೆಂಜಲ ತಿಂಬುದೀ ಲೋಕವೆಲ್ಲ Bv. 768; Cv. 369]. ಸುಟ್ಟ ಅಡಗು ಭೂತಿ ಎಮ್ಬುದು, ತಾಳಿಸಿದ ಅಡಗು ಭರೂಟಕಮ್ ಎಮ್ಬುದು, ಅಟ್ಟ ಅಡಗು ಉಖ್ಯಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಬಱುಗೆಣ್ಡದೊಳು ಸುಟ್ಟ ಅಡಗು (ಭೂತಿ Mr. 217); ಅಡಗನ್ ಓರನ್ತೆ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಶಾಷ್ಕಲ 231). ಈ ಸೊಪಚನ್ ಇನ್ದು ಅಡುವುದು ಅಡಗು, ಅಕಟ! (Bp. 57, 2). see ಸುಣ್ಬೆಗೆಯಡಗು. — ಅಡಗುದಿನ್. -ತಿನ್. to eat meat. ಅಡಗುದಿಮ್ಬುವನು (ಶೌಷ್ಕಲ Hlā.).

ಅಡಗು aḍagu. 3. the state of being joined, becoming or fit; agreeableness, beauty (R.; Te. ಅಂಗು, ಅನ್ದ;

Te. ಅಂಚಿ. near; T. ಅಣಂಗು, ಅಟಿಗು, ಅಳಿಗ, ಅಯಿಲ್, ಅವುಜು, ಅಮ್ಮೈ, neatness, beauty, elegance; ಅಂಜಿಲ್, union; ಅಜಲ್, ಅಣಿಜು, ಅಯಲ್, nearness; ಅಡ, communication, intercourse; see ಅಣ್ಡಸು; *cf.* ಅಕ್ಕು 2; ಅಜ್ಜು 1; ಅಟ್ಟು 1 & 2; ಅಡವು 1; ಅಣಿ 2; ಅನು 1; ಅನ್ವು; ಅಯ್ಪು; ಅರಗು 1; ಅಲ್ 3; ಅಲಮ್ಪು; ಅವುಸು; ಅಳ 2).

ಅಡಗೆ aḍage. = ಅಡಿಗೆ, etc. cooking, etc. ಅಡಗೆ ಮಾಡುವವ (G. 9).

ಅಡಗ್ಯೆ aḍagey. wind in the womb or bowels (S. Mhr.).

ಅಡಂಗಾಯ್ತ aḍaṅgu₂-āyta. a man belonging to a fort (ಕೊಟ್ಟವಳ, ಕುಱುಮ್ಪು Kk. 37; Śm. 45; ಕೊಟ್ಟಗಾಱ G.).

ಅಡಂಗಿಸು aḍaṅgisu. = ಅಡಗಿಸು. ಪ್ರಸಾದಿಯ ದಾಸಿದೇವಯ್ಯ.... ನಿನ್ನ ಬಲುದರ್ಪನನ್ ಅಡಂಗಿಸಿ (Bp. 32, 33).

ಅಡಂಗು aḍaṅgu. 1. (Śmd. 48). = ಅಡಗು 1, etc. (ಗೋಪನ Śmd. Dh.; ಉಳಿ Śmd. I; ಮೆಯ್ಗರೆ Kk. 43; ಮಸುಳ್ 72, Śm. 44). ಕಪ್ಪಪೋಪಾಯದೆ ಅಡಂಗಿ ನಿಲ್! (Śmd. 272). [ನಗೆಗಣ್ಗಳಿ ಮಗು ಳ್ದಂತಿರೆ ಮುಚ್ಚಿರೆ ಸುಯ್ಯುಡಂಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಱಸೊಂದಿದಂದದೊಳೆ ಜೋಲ್ದ ನಿಜೇಶನಂ Pb. 2, 19; Ap. 15, 26]. ನಭದೊಳ್ ಒಗೆದು ತಟಲ್ಗತಿ, ಮೇಲೆ ನಭದೊಳು ಹೊಳೆದು ಅಡಂಗಿದ ಪೋಲ್ (Bp. 61, 66). ಜನದಿನ್ ಉಷಃಕಾಲನ್ನಪಂ ತವೆ ಕದಡಿದುದು ಎನಿಸಿ ಮುರ್ಬುವೆಳಗಂ ತಳೆದು ಒಪ್ಪುವ ಬಾಂಗೆಱೆಯೊಳ್ ಮಿಾಂಗಳ್ ತವಕದೊಳೆ ಮುಱುಗುವನ್ತೆ ಅಡಂಗಿದುವು ಅಗಳ್ (Rśv. 12, 12). ಭೀರೀಧ್ಯಾನದಿನ್ದಂ ಭಗಣಂ ಇನನುಮ್ ಅಡಂಗಿ ಇರ್ದ ಪೋಲ್ ತೋಱುದುದು (13, 89). see ಒಳಡಂಗು. — ಅಡಂಗೆ ಪೊಯ್. ಅಡಂಗೆ-ಪೊಯ್. to beat one so that he hides himself; to cause to become ashamed, to shame. 'ತಾಮಸಗೆ ತಾಗಿದ ಸುರನ ಕಾಮಕರಂ ಕರವನ್ ಅಡಂಗಿ ನುರ್ಗು ಅಪ್ಪಿನೆಗಂ ಕಾಮದನ್ ಅಡಂಗೆ ಪೊಯ್ದಂ (Śmd. 293, 406). ರಾಗದಿನ್ದೆ ಎರೆಯನ್ ಅಡಂಗೆವೊಯ್ದು ಮುಗಿಲುದ್ದಮ್ ಎನಲ್ ಪರಿಯುತ್ತಮ್ ಇರ್ಪ ನೆತ್ತರ ತೊಱೆ (Abh. P. 13, 66). ತೊಡಂಕಿದ ವೀರನನ್ ಅಡಂಗೆವೊಯ್ದು....ಪರಾಕ್ರಮಂ (Rśv. 6, 11 va.).

ಅಡಂಗು aḍaṅgu 2. hiding; a place of hiding or of refuge: a fort. [ಅಡಂಗಮಡಂಗಿ ಬಂದೊಡೊಕ್ಕಲಿಗನೆಸರ್ಗೆ ಪೊಣ್ದು ದು ಕುಱುಂಬು....Pb. 2, 90]. see ಅಡಂಗಾಯ್ತ & ಡಾಗು.

ಅಡಂಗುಱುಚು aḍaṅguṟucu. = ಡಂಗುಱುಚು. — ಅಡಂಗು ಱುಚಾಟ. -ಆಟ. a peculiar kind of blindman's-buff, hide-and-seek (ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಾಟ Kk. 74; Ss.).

ಅಡಚಣೆ aḍacaṇe. obstruction, difficulty, distress (C.; Mhr. ಅಡಚಣ).

ಅಡಚು aḍacu. 1. related to and partly identical with ಅಗಚು, ಅಗುಚು, ಅಗುಸು, ಅಡಕು 1, ಅಡಸು, ಅಡುಕು 1, ಅಣಕು, ಅಣಚು, ಅಣಂಚು, ಅಣುಂಕು, ಅತುಕು, ಅದಕು 1, etc. to pack, or pack up, close; to stuff in; to press down; to humble; to hush, to silence, to shut, as the mouth (Te. ಅಡಚು, ಅಡಂಚು; T. ಅಡೈ, ಅಡೈಚು; My. only: *to stuff into, as food into the mouth; cf.* ಅಡೆ 3).

ಅಡಚು aḍacu. 2. to rap, to cuff (R.; Te. ಅಡಂಚು, ಅಡುಚು, to beat, strike, break, destroy, smite; *cf.* ಅಡೆ 4; ಅವಲ್ 1 & 2; T., M. ಅಡಿ, to beat, to strike).

ಅಡಣೆ aḍaṇe. = ಅಟಣೆ, etc.

ಅಡದಲಿಕಿ aḍadaliki. a peon (S. Mhr., H.; B. 5, 284).

ಅಡದಿ aḍadi. = ಅಡಿದಿ, ಹಡದಿ. clothes which washermen take home for washing, and occasionally, after washing, give on hire (My.). — ಅಡದಿ ಬಟ್ಟೆ. clothes hired from the washerman (My.).

ಅಡನೆ aḍane. (fr. ಅಡ 6). = ಅಡ್ಡನೆ, ಅಡ್ಡೆ. crosswise, etc. — ಅಡನಾಡಿ. -ಆಡಿ. that acts perversely: a perverse or stubborn person or beast. —ಅಡನಾಡಿತನ. -ಆಡಿತನ. perversity; uncouthness (My.).

ಅಡಪ aḍapa. = ಹಡಪ. a small bag, used as a pouch for areca nut and betel leaves [ಚಾಮರದ ಕುಂಚದಡಪದ ಡವಕೆಯ ವಾರವಿಳಾಸಿನಿಯರೆರಡುಂ ಕೆಲದೊಳ್ ಸುತ್ತಿಱಿದು Pb. 3, 48; Ap. 3, 24 va.]. (Abh. P. 3, 83 va.); barbers' dressing case (My.; Te., Tu.; M. ಅಡಪ್ಪ; T. ಅಡೈಪ್ಪ, ಅಡೈಪ್ಪೈ, ಅಜಪ್ಪು).

ಅಡಪವಳ aḍapa-vaḷa. (Śmd. 234. 89). = ಅಡಪವಳ್ಳ. a man who carries his master's betel-nut pouch. 2, a barber (ಹಡಪಾಳಿ Ct. II, 117).

ಅಡಪವಳ್ಳ aḍapa-vaḷḷa. (Śmd. 234). = ಅಡಪವಳ.

ಅಡಪಿಗ aḍapa-iga. (Śmd. 233). = ಅಡಪವಳ, ಹಡಪಿಗ.

ಅಡಪು aḍapu. 1. a kind of pimples or pustules (S.Mhr.). ಮುಪ್ಪಾದರೆ ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅಡಪು ಹತ್ತುತ್ತದೆ (B. 5, 29).

ಅಡಪು aḍapu. 2. = ಅಡವು 1, No. 3. a pledge, a pawn (C.; *cf.* ಅಡಪೂ). 2, a certain attitude in dancing (Rśv. 5, 19va.).

ಅಡಬಳ aḍa₂-baḷa. 1. = ಅಡುವಳ. a cook (ಬಾಣಸಿಗ Śmd. II; Śm. 45; Kk. 36; ಅಡಗೆ ಮಾಡುವವ G.). ಶೂಲಧರ, ನಿಮ್ಮ ಅಡ ಬಳಂ ಸಿರಿಯಾಳ (Bp. 9, 40). see ಸಗ್ಗಿಗರಡಬಳ.

ಅಡಬಳ aḍabaḷa. 2. flesh (ಮಾಂಸ Bhn. 3; Dp. 59, 3; *cf.* ಅಡಗು 2).

ಅಡಬೆ aḍabe. = ಹಡಬೆ. perverseness, wickedness (used of stray cattle, My.; Mhr. ಅಡವಾ).

ಅಡಮ್ಬರ aḍambara. = ಅಡಮ್ಬರ. ostentation, display (My.).

ಅಡಯಾಳ aḍayāḷa. a mark, a sign (R.; M.; Te. ಅಡಿಯಾಲ; T. ಅಡೈಯಾಳ).

ಅಡರ್ aḍar. = ಅಡರು 1, (ಅಮರ್), P. p. ಅಡರ್ದು. to be united with or to be joined to, to join (ಪತ್ತು Śmd. Cm. 152, 218; Śm. 97; ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳು Cb.; T.; to be close, etc.; a crowding together, narrowness, a being straitened; M. ಅಡಲ್, closing with; Te. ಅಡರು, to be fit or proper). [ಕುಲ ಶೈಲ ಕುಳಂಗಳಂ ತಗುಳ್ದಡರ್ದುವದನೊಂದು ಬಾಳರವಿ ತನ್ನಯ ಸೋಗಿಲ ಮೇಗೆ ರಾಗದಿಂ ಪೊಡರ್ದುವದಂ Pb. 1, 140; Ap. 3, 34]. ಅಬಿನ್ದು ಆಗಿ ಎವರ್ಣಂ ಬಹು ವಚನದ ಅರ್ವಂ ಅಡರ್ವುದು (Śmd. 151). ಸಮಾಸದೊಳಮ್ ಅಸಮಾಸ ದೊಳಂ ರೇಫೆ ಅಡರ್ದ ಅಕ್ಕರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (218). ತತ್ಪದನ.... ಅಡರ್ದ ಬಸವನ ಭಕ್ತಿರತಿ (Bp. 4, 60). ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಯ ಕೃಪೆ ಅಡರೆ ಈ ತಪ್ಪಂ ಕ್ಷಮಿಸವೇಱ್ಕು (22, 41; see also 27, 4; 34, 5). ಪುಗೆ ಸೋಗೆಯ ಸೊಮ್ಪು ಅಡರ್ದ ಪೊಸ ಪೀಲಿಯೊಳ್, ಫಣಿ ಬಿಡದೆ ಉರಿದುದು (Rśv. 5, 43). ಚಿನ್ತೆಯಿಂ ಬೆಳ್ಪು ಅಡರ್ದುದು ಎನೆ ತದಬ್ಜಂ ಶರನ್ಮೇಘಮ್ ಇರ್ಕುಂ (6. 4). (ಈ ನಿಘಣ್ಟು) ಅಡರ್ದ ಪಿತನನ್ತೆ ಲಕ್ಷಣ ಸುಶಬ್ದಮನ್ ಈವುದು (Mr. 6). see J. 26, 11. 2, (to hold on), to climb, to ascend, to mount; to rise (ಆರೋಹಣ Śmd. Dh.; C. as

ಅಡರು; ಏಱು G.). ಮೊದಲಿನ್ದ ತುದಿವರಮ್ ಅಡರ್ದ ಲತೆ (ಆರೋಹ Nr.). ಸಱಿಗಳಂ ತಾವು ಅಡರುತಂ (Bp. 52, 15). ಪಣೆಯಿಂ ಕೊನೆವರೆಗಂ ಪೂ ತವೆ ಅಡರೆ (Cpr. 7, 53). ಅನ್ದಳವನ್ ಅಡರ್ದಂ (Rāghc. 17, 53). (ನಾಳೀಜಂಘಂ) ಶಾಖಾಗ್ರದೊಳ್ ಅಡರ್ದು ಅಲುಗಲ್ (Rśv. 9, 29). ತಡಿತಡಿಗೆ ಅಡರ್ವ ಜಲದೊತ್ತುಗಳ ಮುತ್ತುಗಳ ಪದಪಿನಿಂ ಕಡಲ್ ಎಸೆದುದು (C. Bp. 2, 4). ಕೆನ್ದೂಳ್ ಅಡರ್ದು, ನಭಮಂ ಮುಸುಕಿತು (J. 22, 5). ಮರಕೆ ಅಡರ್ (28, 45). ಅಶ್ವಮನ್ ಅಡರ್ದಂ (28, 57). see Līlv. s. ಪಡು 3. 3, to rise and fall upon, to pounce upon, to rush at, as dogs, etc. do (C. as ಅಡರು). 4, to arise, to come, to appear. (Te.). ಕೆಮ್ಪು ಅಡರ್ದ ಕಡೆಗಣ್ಗಳ್ (Rśv. 14, 5 va.). 5, to appear in numbers, to amass, as clouds (My. as ಅಡರು).

ಅಡರಿಸು aḍarisu. to cause to adhere; to cause to ascend, etc. (My.; Bp. 18, 40; 32, 57).

ಅಡರು aḍaru. 1. = ಅಡರ್, q. v. P. p. ಅಡರಿ. ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಅಂಘ್ರಿಯನ್ ಅಡರಿ ನೋಡಲು (Bp. 29, 10). ಸಮ್ಪದವನ್ ಅಡರಿ ಪರಿಣಯಮಂ ನೆಗಬ್ದಿ (32, 39). ಚಣ್ಡಿಹುಱುಹೊಟ್ಟೆಗಳ್ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ ಅಡರಿದಡೆ (18, 56). ಒನ್ದನ್ ಅಡರಿ ಒನ್ದಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ನೀಡುವರ್ ಅಬಲೆಯರು ಲತೆಗಳ ಅನ್ದದಲಿ (40, 77). ಮಡದಿಯ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಗಳ್ ಅಡರಿ ನೋಡಿದ ಕಂಗಳಂ ಕಳದು (45, 29). ಮೇಲಕ್ಕೆ ಅಡರಿದ ಮೊಟಕಾಲುಳ್ಳವನು (ಊರ್ಧ್ವಜಾನು, etc. Nr.). ಅಡರಿ ಧೂಳಿ ಪುಟ್ಟಿದುದು (ಧೂಳೀ ಪಟ್ಟ Bhn. 36). ಹರುಷ ಮಿಗೆ ಹರಿತನ್ದು, ಬಣ್ಡಿಶಿರದ ಹಲಿಗೆಯನ್ ಅಡರಿದನು (Bh. 1, 10, 27). ತಾವು ಅವಸರೋಚಿತಕೆ ಅಡರಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ ಒಡರ್ಚಲು (Bp. 50, 32). ಅತಿವಿಕ್ರಮವಿನೋದದೊಳ್ ಅಡರಿ, ಪಟುವಿಷ ಕೇಳಿಯಂ ಸಲಿಸುತ್ತಂ (59, 24). ಪ್ರಿಯುವ್ ಅಡರಿ (11, 36). ಬೆಡಗು ಅಡರಿ (24, 60). ಚಲುವಡರಿ (28, 53). ವೈಭವವ್ ಅಡರಿ (50, 16). ಕೆಮ್ಪು ಅಡರೆ (58, 61). ಅಡರಿತು ಆ ಕೀಲಾರಂ (60, 36).

ಅಡರು aḍaru. 2. a rising and falling upon, an attack; an attempt. ನವ್ವಿಸುವ ಸೋಲಿಸುವ ಅಡರುಗಳು (Bp. 40, 62). 2, a taking fire or kindling of the wick in a lamp-saucer when the oil is exhausted. ಅಡರು ಹತ್ತು (My.). 3, the state of being raised up, as a kacce, etc. —ಅಡರಾಟ. -ಆಟ. a scuffle (My.). 2, vying, rivalry (My.). —ಅಡರುಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. a greatly raised kacce (at the back, My.). —ಅಡರುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to raise and tie, as one's dōtra. the nirige of a sīre, etc. (My.). —ಅಡರುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a raised, lifted foot (in walking, My.).

ಅಡರುವಿಕೆ aḍaruvike. a rising, a standing up, etc. ರಾಘವನ ಧನುವಿಂ ಕಡಿವಡೆದು ಉಱಿದ ಗನ್ದಮಾದನನ ಅಡರುವಿಕೆ (Bp. 19, 30; My.).

ಅಡರ್ಚಿಸು aḍarcisu. to cause (oneself) to be brought together with, to be involved in ಆಪತ್ತು ಅಡರ್ಚಿಸಿದ (ಅಭಿಪನ್ನ Si. 439).

ಅಡರ್ಚು aḍarcu. to bring together; to set in readiness, to prepare (R.; Te. ಅಡರಿಂಚು, to make, to perform).

ಅಡರ್ಪು aḍarpu. 1. (Śmd. 50). trust (union): an accumulation, a heap, a mass (Śśv. 1, 34). 2, foundation, basis (for the mind, Śśv. 1, 81 va.). (ಅಂಕೆ, ನೆಮ್ಮುಗೆ Kk. 74; Śm. 66; *cf.* ಅಡೆ 6). 3, a true representation, an image (Śśv. 4, 38). *cf.* ಅಡಪು 2.

***ಅಡರ್ಪು aḍarpu. 2.** support. ಜಸಕಡರ್ಪಪ್ಪನ್ನೆಗಂ ಸಂಪದನೀ ಜಗದೊಳ್ Pb. 1, 27; ಕೆಳೆಗೆ ಕುಲಭವನಮುಂ ಪ್ರತಾಪಕ್ಕಡರ್ಪುಮಾಗಿ ಬಳೆವನ್ನೆಗಂ Ap. 6, 22 va.

ಅಡಲ್ aḍal. N. of a plant. (see ಗಜಕರ್ಣಿಕೆ).

ಅಡಲ aḍala. = ಪಡಲ. (My.).

ಅಡಲು aḍalu. 1. (= ಅಗಲು 1 No. 4, ಅದರು 1, ಅಲ್ಲು 2). to be shaken, to tremble (R.). 2, to be afraid (R., Te.; *cf.* ಅಳಜ್ 1). 3, to grieve (R., Te.; = ಅಟಲ್ 1).

ಅಡಲು aḍalu. 2. tremor (R.). 2, whirling, confusion of mind (My.; *cf.* ಅಯಿಲು). 3, grief; fear (R.; T. ಅಡರ್; Te. ಅಡರು, ಅಡಲು). —ಅಡಲುಹುೞ. a winged insect that continually whirls round (My.).

ಅಡಲು aḍalu. 3. = ಅಡ್ಲು, ಅಜ಼ಲ್ 2, etc. mud (My.).

ಅಡವಿ aḍavi. Tbh. of ಅಟವಿ (Śmd. 338; Hlā. II, 55; V, 13; Ct. II, 91; Nn. 144; Mr. 151; ಶರಧಿ, ಕಾನನ Nn. 11; ವಿಪಿನ 106; ಕಾನ್ತಾರ 117; C.). also: wild (regarding animals and plants). ಮಲಯಪರ್ವತದ ಅಡವಿ (Bp. 43, 25). ಅಡವಿಯ ಮನ್ದೆ (58, 22). ಅಡವಿಯಲಿ ಜನಿಸಿದರು, ಬೆಳವಿಗೆ ಅಡವಿಯೊಳಗೆ; ಇನ್ನು ಅವರ ಬಾೞಕೆಗೆ ಅಡವಿಯೇ ನೆಲೆ! (Bh. 1, 8, 23). see ಪೇರಡವಿ. —ಅಡವಿಅಣ್ಟರಿಕೆ. = ಅಣ್ಟರಿಕೆ. a small prostrate grass with seeds that stick to one's clothes, Lappago aliena Spr. (Z.). —ಅಡವಿಅಣ್ಟರಿಕೆ. = ಅಣ್ಟರಿಕೆ (Z.). —ಅಡವಿಕುಱಿ. the ribfaced or barking deer, Ceroulus aureus (Gz.). —ಅಡವಿಕೋೞಿ. the grey jungle fowl, Gallus sonnerati (Bḍ.). —ಅಡವಿಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಅಡಿವಿಗಿಚ್ಚು. fire in forests or wilds (My.). —ಅಡವಿಗಿಚ್ಚುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to catch the fire of forests, etc. ಅಡವಿಗಿಚ್ಚುಗೊಂಡ ಪುಲ್ಲೆಯನ್ತೆ ಹರಣಂ ಹಮ್ಮಯ್ಸುವುದು (Rśv. 13, 104 va.). ಅಡವಿಗುಮ್ಬುಳ. -ಕುಮ್ಬುಳ. = ಅಡವಿಯ ಕುಮ್ಬುಳ. a sort of creeper with a bulbous root used medicinally (My.). —ಅಡವಿಗುಱಿ. aim or object for, or exposition or prey to, a forest. ಸತಿಸಹಿತ ಅಡವಿಗುಱಿಯಾದನು (Rām. 26, 13). —ಅಡವಿಗೋರಣ್ಟೆ. a shrub, the red cedar, Erythroxylon monogynum Roxb. (St. & Pl.). —ಅಡವಿಚಂಚ. = ಚಂಚ, q. v. (S. Mhr.). —ಅಡವಿಜೊಗಚಿ. a common weed, Sesbania aculeata Pers. (Z., also -ತಗಚಿ). —ಅಡವಿತೊಱೆಮೆನ್ತೆ. a common plant, Indigofera endekaphylla Jacq. (Z.). —ಅಡವಿದಾಣ. -ತಾಣ. a jungly-place. (J. 12, 42). —ಅಡವಿನೆಲ್ಲಿ. a diffuse perennial herb, Phyllanthus simplex Willd. (Z.). —ಅಡವಿ ಪಾಲು. -ಲ್. a wilderness-lot, a miserable lot, ruin. ಅಡವಿಪಾಲಾಗು, to go astray; to get into great distress, to be ruined (C.). —ಅಡವಿ ಬೀೞು. to fall into a jungle, to go astray. ನಿಜಗುಣಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಅಡವೀ ಬಿದ್ದನು (B. 3, 125). 2, to become waste, as a field (My.). —ಅಡವಿಬೆಣ್ಡೆ. = ಅಡಿವಿ-. a name given to different plants of the Malvaceae family, *e. g.* the tree Hibiscus vitifolius Linn., and the annual herb Hibiscus panduriformis Burm.; also the half shrub Hibiscus ficulneus Linn. (Z.). ಅಡವಿಮೆಣಸಿನ ಗಿಡ. = ಮೆಣಸಿನ ಕಸ. (Z.). —ಅಡವಿಮೆನ್ತೆ. a common weed, Indigofera glandulosa Willd. (Z.). ಅಡವಿಯ ಕಾಗೆ. a raven (ಕಾಕೋಲ, etc. Hlā.). —ಅಡವಿಯ ಕುಮ್ಬುಳಕಾಯಿ. (ಕಕ್ಕುಮ್ಬುಳ G.). —ಅಡವಿಯ ಕೋಣ. (ಗವಯ G.). —ಅಡವಿಯ ಕೋೞಿ. (ಕುಕ್ಕುಭ G.). —ಅಡವಿಯ ಜನರು. (ಪುಲಿನ್ದ Cb.). —ಅಡವಿಯ ತುಳಸಿ. (ಕಬರಿ Cb.). —ಅಡವಿಯ ಪಾರಿವಾಳ (B. 3, 114). —ಅಡವಿಯ ಬಾರಿಗಿಡ. (ಮಧುರ Cb.). —ಅಡವಿಯ ಬೆಕ್ಕು (B. 3, 30). —ಅಡವಿಯ ಮಲ್ಲಿಗೆ. (ಆಸ್ಫೋಟ G.). —ಅಡವಿಯ ಲಕ್ಕೆ. (ಶೇಫಾಲಿಕೆ G.). —ಅಡವಿಯ ಹೆಸಱು. (ಸಹೆ G.). —ಅಡವಿಯಾಡು. (B. 5, 24). —ಅಡ

ವಿಯುದ್ದು. (ಹಯಪುಚ್ಛಿ G.). —ಅಡವಿಯೆಳ್ಳು. (ಜರ್ತಿಲ G.). —ಅಡವಿ
ರಾಗಿ. a grass, Dactyloctenium aegyptiacum Willd. (Z.). —ಅಡವಿ
ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ. an herb, Celsia coromandeliana Vahl. (Z.). —ಅಡವಿ
ಸಣಬು. an annual plant, Crotolaria sessiflora L. (Z.). —ಅಡವಿ
ಸಾಸಿವೆ. a species of wild mustard (My.). —ಅಡವಿಸೀಗೆ. a woody
creeper, Caesalpinia mimosoides Lam. (Z.). —ಅಡವಿಹತ್ತಿ. ಭಾರ
ದ್ವಾಜಿ Si. 150). —ಅಡವಿಹುಳುಚಿಕ್ಕನ ಬಳ್ಳಿ. a slender creeping plant,
Desmodium triflorum D. C. (Z.).

ಅಡವು aḍavu. 1. = ಅಡ 8, ಅಡಪು 2, ಅಡಹು, ಅಡಿವು, (ಅಡ್ಡ 2).
suitableness, properness, proper way (T. ಅಡವು, ಅಡ್ಜೈವು,
method, manner; *cf.* ಅಡಗು 3, etc.); the state of being
sufficient (My.). 2, the state of being (united),
close, thickset, or abundant (C.; *cf.* ಅಡರ್, ಅಳುಮ್ಬು).
3, a pawn, a pledge, a deposit, a mortgage (C.; ಆಧಿ
Si. 432; ಒತ್ತೆ G.; T. ಅಡಮಾನ, ಅಡ್ಜೈಮಾನ; M. ಅಡಮಾನ; Tu.
ಅಡವು, ಅಡಾವು; Te. ಅಡ್ಡಮು). ಅಡವು ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟ ಆಕಳು (ಧೇನುಷ್ಯೆ
Si. 322). ಮಟಿಕೆ ಅಡವಾಗಿ ಬನ್ತು; ಪಯ್ರು ಅಡವಾಗಿ ಬೆಳದವು; ಹಾಲನ್ನು
ಅಡವಾಗಿ ನೀಡು (S. Mhr.; My. also with the meaning of No. 1).
— ಅಡವಿಕ್ಕು. to pawn, to mortgage (C.). — ಅಡವಿಡು = ಅಡವಿಕ್ಕು.
(C.). — ಅಡವು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to redeem a pawn (C.).

ಅಡವು aḍavu. 2. = ಅಡ 6. an impediment, anything
to obstruct, *e. g.* a stone placed (S. Mhr.; Mhr. ಅಡ).
ಅಡವು ಅನಿಸು, ಅಡವು ಇಡು, to put such an obstruction, *e. g.* a
stone to keep a door, etc. open.

ಅಡಸಟ್ಟೆ aḍasaṭṭe. estimate, computation (S. Mhr.; Br.; Mhr., H.).

ಅಡಸಲ aḍasala. the state of being overboiled (*i. e.* T.
ಅಟುಚ್ಚಲ್? see ಅಟುಗು 1). — ಅಡಸಲ ಬಡಸಲ. dupl. good and
bad things promiscuously mixed together (in eating). ಅಡಸಲ
ಬಡಸಲ ತಿನ್ನು,—ಉಣ್ಣು (S. Mhr.).

ಅಡಸಲ aḍasala. Tbh. of ಅಟರುಷ. ಅಡಸಲದ ಗಿಡ (ಸಿಂಹಾಸ್ಯ, ಸಿಂಹಿ
G.; S. Mhr. rare).

ಅಡಸಲೆ aḍasale. = ಅಡಸಲ. (My.).

ಅಡಸಾಲ aḍasāla. = ಅಡಸಲ. ಅಡಸಾಲದ ಗಿಡ (S. Mhr.; ಅಟರುಷ, ವಾಜಿ
ದನ್ತಕ, ವಾಶಿಕೆ G.).

ಅಡಸಾಲೆ aḍasāle. = ಅಡಸಾಲ. (My.).

ಅಡಸು aḍasu. = ಅಡಚು 1, etc. to join, to be joined to,
to unite with; to be near; to associate oneself to
(ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು Śmd. Cm. 214. 220; ಅಲ್ಲಿ ಇರ್ 347). ಪರಕ್ಕೆ ಸ್ವರಮ್
ಅಡಸೆ (Śmd. 214). ಅಡಸುವುದು ಬಹುವ್ರೀಹಿಯ ಕಡೆಗೆ ಅತ್ವಂ (220). ಅಡ
ಸಿದ ಚತ್ವಕ್ಕೆ ಸತ್ವ-ದತ್ವಂ (347). ಇರುಳು ಹಗಲು ಅಡಸಿ, ಕೆಯ್ಯ್ನ್ದ ಇಟಿಯಂ
(Bp. 15, 30). ಪರಾಂಗನೆಗೆ ಅಡಸಿದೆನೆ? (45, 20). ತದ್ಧನವ ಮೃಡನ ಕೆಯ್ಯಲು
ಕೊಣ್ಡು, ಸಮ್ಮುದವನ್ ಅಡಸಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ (44, 63). ಕೃಪೆ
ಅಡಸಿ, ಎನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ, ಬಿಜಯಂಗೆಯ್! (47, 45). 2, to come toward
or upon, to fall on; to attack; to trouble. [ಕೇಡಡಸಿದಂದು
ಬಗೆಯಂ ಮಾಡದು ಕೂಡಿದುದುಮಟಿದು ವಿಪರೀತಮುಮಂ ಮಾಡುಗುಂ
Kr. 1, 72; Pb. 1, 140; Ap. 3, 34]. ಕೇಡು ಅಡಸಿದವನು (ಆಪನ್ನ, ಆಪ
ತ್ಪ್ರಾಪ್ತ Nr.). ಕಡುಬಡತನಮ್ ಅಡಸಿ ಇರಲು (Bp. 27, 1). ಎಡಱು
ಅಡಸಿ, ಬಡ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು (29, 10). ಎಡಱು ಅಡಸಿದಲ್ಲಿ (40, 43). ಭುವ
ನಾಕ್ಷಿಗೆ ಅಡಸುವ ಘನತಿಮಿರಂ ಭುವನದ ಅಕ್ಷಿಯಂ ಮುಸುಕುಗುಮೇ? (Rśv.
13, 17). ರುಜೆ ಬನ್ದು ಅಡಸೆ (J. 28, 19). ಕಡುಹ ಮಿಗೆ ಲೋಕಂಗಳಂ
ಪಿರಿದು ಅಡಸಿತು (Bp. 32, 39; *cf.* 40, 39). ಅಡಸು ಹರಿ ವಿಧಿಗಳಂ! (C. Bp.
47, 22). 3, to be impetuous, to rush. ಕುಂಜರಂ ನಾ ನಿನ್ನ
ಮಸ್ತಕಕಂಜನಾಲಕ್ಕೆ! ಎನುತ, ಅಡಸಿ ಬರೆ (Bp. 28, 25). ಅಗ್ಗದ ಹಾಲ
ಹಲಮ್ ಇನ್ತು ಅಡಸಿ ಬನ್ದುದು ಎನುತ್ತ, ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನ್ ಅಳುಕಿದನು (58,
62). ತಪ್ಪಲನ್ ಎರಡಿಟ್ಟು, ತಳ್ತು, ಅಡಸಿ, ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು, ಆಡಿದುದು (Rśv.
13, 88). 4, to use force, impetuosity or speed; to lose
no time (ಸಂಗಡಿಸು Śmd. Cm. 29). ಅಡಸಿ ಪೊಡೆವ ಝುಗಡೆ (Śmd.
29). ಅವಂ ಬನ್ದು, ಕನತ್ಕನಕಕೋಣಮಂ ಪಿಡಿದು, ಅಡಸಿ ಪೊಡೆದಾಗಳ್
(Rśv. 6, 11). ನಿಡುಗೊಮ್ಬನ್ ಅಡಸಿ ಪಿಡಿದು (10, 57 va.). ಮುಷ್ಟಿಯೊಳ್
ಅಡಸಿ ತಿವಿದನು ಹುಲಿಯ (Bh. 3, 13, 30). 5, to be stern. ನಿಜ
ಕುಮಾರನುಮಂ ಸಚಿವಸುತನುಮಂ ಕೆಮ್ಪಡರ್ದ ಕಡೆಗಣ್ಣಳಿನ್ದೆ ಅಡಸಿ ನೋಡಿ
(Rśv. 43, 68). 6, to enter closely, firmly or strongly (ಗಾಢ
ಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.); to ram oneself in, to stick; to be
filled in. ನೆಗಡಿಯಾದರೆ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಸಿಮ್ಬಳ ಅಡಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (My.).
ಕಸ ಕಡ್ಡಿ ಅಡಸಿ ಕೊಣ್ಡು, ಬಚ್ಚಲದ ನೀರು ಹೊಱಗೆ ಹೋಗವಲ್ಲದು (My.).
ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪ ಗಣ್ಟಲ ತನಕ ಅಡಸಿ ಕೊಣ್ಡದೆ (My.). see
Rām. 5, 8, 39. 7, to be firmly fixed, not to leave one's
place. ಈತನು ಹೋಗನು; ಇಲ್ಲಿರ್ದು, ಅಡಸಿ ಕೊಣ್ಡಿರ್ದಹನು (Bp. 43,
68). 8, to get into the power of, to fall into. ಪಾಪಕ್ಕೆ
ಅಡಸಿ (Bp. 24, 56). 9, to cause to attain; to convey to.
ನಿಜ ಪ್ರಸಾದವನೆ ಅಡಸಿ ಕೊಟ್ಟು (Bp. 4, 60). ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಅಗ್ಗ
ವಣಿಗಳನ್ ಅಡಸುವಳು (24, 2). 10, to put firmly into; to cram
or stuff into [ಮಹಾಗ್ರಾವಮನುಱದಡಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೊರಲೊಳ್ Pb. 2,
32; ಹಡೆದ ಗುರುಕರುಣದೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ನೇಮವನು ಬಿಡದಿರೆಲವೋ, ಬಿಟ್ಟರೆ
ಕಷ್ಟ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನಡಸಿ ಕೆಡಹುವ ನಾಯಕ ನರಕದಲ್ಲಿ Bv. 675].
(My.; Bh. 2, 2, 103). ತೊಡರೆ ಮೀನ್ ಮೃಗಲಾಂಛನಧೀವರಂ ತಡಿಗೆ
ಬೀಸಿದ ಜಾಲವನ್ ಒತ್ತಿ, ತನ್ದು, ಅಡಸಿ ಬಾನ್ದೊಱೆಯೊಳ್, ತೆಗೆವನ್ತೆ ಒನ್ದೆ
ಡೆಗೆ ಬನ್ದುವು ತಣ್ಗದಿರೋಳಿಗಳ್ (Līlv. 3, 2). ಇವನ್ ಅಸುರಬಲಿಗೊದ
ಗ್ಗಿಸಿದ ಕೂಟಿನ್ ಅತಿಮಹೋದರಕೆ ಅಡಸಿ ಕೊಮ್ಬನೇ? (J. 2. 58). 11,
to hold firmly, to confine, as in the armpit or under
the arm. ಕಂಕುಟಿಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು (ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು, ಹುಲ್ಲನ್ನು etc.) ಅಡಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವದು (My.). 12, to cover. ಆಕಾಶವು ಮೋಡ ಅಡಸಿ ಇದೆ
(My.). ಅವನಿಗೆ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲ ಕಜ್ಜಿ ಅಡಸಿ ಅಡೆಗಟ್ಟಿ ಅದೆ (My.). —*cf.*
ಅಡಗು 3.

ಅಡಹಡಿಸು aḍahaḍisu. see s. ಅಡ 4.

ಅಡಹು aḍahu. = ಅಡವು 1, No. 3. (My.).

ಅಡಾ aḍā. = ಅಡಿ. two and a half (H.). —ಅಡಾಸೇರು. a weight
or measure of two and a half (My.; Mhr. ಅಡಶೇರೀ).

ಅಡಾಡಿ aḍāḍi. = ಅಡಾವುಡಿ 1. (repetition of ಅಡ 4). rashness,
haste, hurry; quickly, restlessly (S. Mhr.).

ಅಡಾಣಿ aḍāṇi. unremunerated and forced labour or service, used
of men and beasts (S. Mhr.). 2, a foreigner (S. Mhr.). (Mhr.
ಅಡಾಣ, the people of a village not employed in cultivation, the
villagers who have no lands assigned them in payment of service;
ಅಡಾಣೀಜಾತ, a person viewed as rude and barbarous; H., Mhr.
ಅಡಾಣೀ. inexpert; clumsy).

ಅಡಾಯಿಸು aḍāyisu. to stop, to arrest (Br.; Mhr. ಅಡವಿಣೇಂ); —to
be restive, as a horse (R.; Mhr. ಅಡಣೇಂ); —to put before (a
person, My.). *cf.* ಅಡ್ಡಯಿಸು.

ಅಡಾಯುಧ aḍa₆-āyudha. = ಅಡ್ಡಾಯುಧ. a sword with
a recurved point, a scimitar (ಮಣ್ಡಲಾಗ್ರ Mr. 298). [ಪಾಪಿ

ಹೂವನೇಱಿಸಲು ಮಸೆದಡಾಯುಧದ ಗಾಯ Bv. 649]. see Rśv. 5, 52; Mr. 20.

ಅಡಾವಣಿ aḍāvaṇi. ಅಡಾ (ಅಡ 6)-ವಣಿ. obstacle, hindrance (S. Mhr.).

ಅಡಾವುಡಿ aḍāvuḍi. 1. = ಅಡಾಡಿ. (S. Mhr.).

ಅಡಾವುಡಿ aḍāvuḍi. 2. alarm, confusion, uproar, quarrel, ravage, riot, routing, fright (R.; T. ಅಡಾವಱು; Te. ಅಡಾವಡಿ, ಅಡಾವುಡಿ).

-ಅಡಿ aḍi. 1. = -ಅಟೆ, etc. a suffix that occurs, *e. g.* in ಅರಡಿ, ಆಱಡಿ (s. ಆಱು 3).

ಅಡಿ aḍi. 2. = the foot (ಕಾಲ್, ಪಾದ Śm. 70; ಪದ 95; ಅಂಘ್ರಿತಲ Ct. I, 102); the measure of a foot (My.; T., M., Tu.; Te. ಅಡುಗು). see ಈರಡಿ, ಕುತ್ತಡಿ, ಕೇಸಡಿ, ದಟ್ಟಡಿ, ಪೇರಡಿ, ಪೊಱ ಅಡಿ, ಮುಯ್ಯಡಿ, ಮೆಲ್ಲಡಿ, —ನಡೆವುದು ಆದಿ ಯುಗಂಗಳೊಳ್ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿಯೊಳ್ ಉನ್ನತಧರ್ಮಮ್, ಆ ಮೂಱು ಅಡಿಯ ನಡೆವುದು ಧರ್ಮಮ್ ಆ ತ್ರೇತಾ ಯುಗಂಗಳಲ್ಲಿ, ನಡೆವುದು ಈರಡಿಯಿನ್ದೆ ಧರ್ಮಂ ಬಿಡದೆ ತದ್ವಾಪರನಿಕರದೊಳ್, ನಡೆವುದು ಒನ್ದು ಅಡಿಯಿನ್ದೆ ಧರ್ಮಂ ಕಲಿಯುಗಂಗಳೊಳು (Bp. 2, 5). ಅಡಿಗಳಂ ತೊಳದು (12, 7). ಎಮ್ಮ ಅಡಿಗಳಂ ಬಿಡು (23, 38). ಅಡಿಯನ್ ಊಱುತ್ತ (43, 85). ಅಡಿಯ ರನ್ಧ್ರ (44, 16). ಅಡಿಗಳ್ ಒಡದು (57, 59). ವನ್ದಿಸಿ ಕುಲಿನ್ದನ ಅಡಿಗೆ (J. 29, 40). ಬಸಿವ ನೆತ್ತರ ಗಾಯದ ಎಡದ ಅಡಿಯ ವೇದನೆ (28, 35). —ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಡೆ. to fall down at (on) the feet (of somebody). ದಾಸಯ್ಯಂಗಳ ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರು ಕೆಡದು (Bp. 23, 35). ಒಡೆಯರ ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಡವರು (56, 40). —ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀೞ್. -ಬೀಱು. = ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಡೆ. (My.). ಚವುಣ್ಡರಸನ ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು (Bp. 46, 44). ಎಮ್ಮ ಅಯ್ಯನ ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಱುವೆವು (47, 19). —ಅಡಿಗಳಿಗೆ ಎಱಗು. = ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀೞ್. ಅಡಿಗಳಿಗೆ ತಾನ್ ಎಱಗುವಂ (Bp. 47, 46). —ಅಡಿಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see the feet (of somebody, *i. e.* to see or visit him). ದೇವರ ಅಡಿಗಣ್ಡು, ಕಪ್ಪಮನ್ ಈವರ್ (Rśv. 5, 127). —ಅಡಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to strike, *i. e.* to shampoo, the feet [Ap. 7, 27 ragale]. Cpr. 6, 86 va. —ಅಡಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. the feet to fail, to become slow or tardy (R.). —ಅಡಿಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. = ಅಡಿಗೆ ಬೀಱು. (J. 14, 28). —ಅಡಿಗೆ ಬೀಱು. = ಅಡಿಯಲಿ ಬೀಱು. (My.). —ಅಡಿಗೆಱಗು. -ಎಱಗು. = ಅಡಿಗೆ ಬೀಱು. [ತಿಳಿಪಲಡಿಗೆಱಗಿದೋಪನ ತಳಂಗಳಾ ತೀಟದಿಂ Kr. 3, 119]. (Rām. 5, 8, 88; J. 17, 50). —ಅಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take to the heels, to run away. ಅಡಿಗೊಳ್ವ ಪೆರ್ಮರೆ (Rśv. 5, 83). —ಅಡಿದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. the feet regarded as young shoots Abh. P. 1, 76. —ಅಡಿದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. a foot-lotus, a foot like a lotus (My.; J. 2, 67; 24, 61). ನಿತ್ಯಶಿವನ ಕಾಱುತ್ತಲೆ ಅಡಿದಾವರೆಯೊಳ್ ಉರುಳುವ ರಾಘವನ (ಶಿವಂ) ಪಿಡಿದು, ಎತ್ತಿ (Rāghc 13, 10). —ಅಡಿ ಬೀೞ್. to fall under or into. —ಅಡಿ ಬೀಱು. = ಅಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀೞ್. ಅವನ ಅಡಿ ಬಿದ್ದನು (My.).—ಅಡಿಯಲಿ ಬೀಱು. = ಅಡಿ ಬೀಱು. (My.). ಅಡೀಲಿ ಬಿದ್ದರೂ ಮೀಸೆ ಮಣ್ಣಾಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). 2, a verse-line; a verse-quarter (Ch.; T., M., Te.). 3, a step, a pace (My.; T., M., Te.; ಹೆಜ್ಜೆ G.). —ಅಡಿಗಡಿಗೆ. ಅಡಿಗೆ ಅಡಿಗೆ. from step to step, from time to time, again and again, frequently, perpetually (ಪುನಃಪುನಃ, ಶಶ್ವತ್, ಅಸಕೃತ್, etc. Nr.; My.; ಆಗಾಗ್ಗೆ G.); = ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ (G.). ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಅನುಲಾಪ, ಮುಹುರ್ಭಾಷೆ Nr., Hlā.). [ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸಿದಳಾಗ ಮೊಗದಾಗದಿಂ Ap. 7, 27 va.]. ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನುಡಿವ ಮಾತು (ಅನುಲಾಪ Mr. 89). see Bp. 4, 11; 5, 23; 10, 38; 14, 17; 19, 52; 32, 48; 44, 42; 46, 74; 51, 63; J. 3, 32. —ಅಡಿಯಿಡು. -ಇಡು. to step, to walk; to plant the foot. [ನಿಜ ಸಕಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವಕ್ಕಂದಡಿಯಿಡುವಂತೆ ನಿರಂತರಮಡಿಯಿಟ್ಟಂ Ap. 8, 41]. ಏನಾದಡೆ ಬಯಸಿದ ಒಡವೆಗಳನ್ ಅಡಿಯಿಡದೆ (*i. e.* at once) ಈವುದು (Bp. 6, 2). ಬೇಡು! ಬೇಡಿದಡೆ ಈವೆನ್ ಅಡಿಯಿಡದೆ (9, 32). ಹಿನ್ದ ಹಿನ್ದಕೆ ಅಡಿಯಿಡುತ (22, 31). see *e. g.* further Bp. 25, 8; 26, 12; 32, 25; 44, 22; Rśv. 5, 42; J. 19, 7. [—ಅಡಿಯೂಡು. -ಊಡು. to apply to the foot. ಅಡಿಯೂಡಲ್ಕಲತೆಗೆಯುಂ ತುಡಲ್ಕೆ ತುಡುಗೆಯನುಡಲ್ಕೆ ದಿವ್ಯಾಂಬರಮುಂ Ap. 7, 11. —ಅಡಿಯೆತ್ತು.-ಎತ್ತು. to start, to go. ರಣದೊಳೞಿವೆನಿರದಡಿಯೆತ್ತಿಂ (ತ್ತಿಂ) Pb. 9, 87. —ಅಡಿವಜ್ಜೆ. -ಪಜ್ಜೆ. the foot print. ಹಳಕುಳಿಶ ಶಂಖ ಚಕ್ರಲಾಂಛಿತಮಪ್ಪಡಿವಜ್ಜೆಯಂ ಕಂಡು ಬಂದೆನೆಂದು ಪೇೞ್ವುದು ೦ Pb. 13, 76 va.]. 4, the foot, bottom or base of anything; the root; under (ಅಧಃಸ್ಥಾನ Śm. 95; ಕೆಳಗು Śmd. 350 & Cm.; ಕೆಳಗೆ 344 Cm.; ತಳ G.; My.; Te., T., M., Tu.); the anus (My.). ಪೃಷ್ಠ ರೇಫಮನ್ ಅಡಿಯೊಳ್ ಅ (ಮೇಲಣ) ವರ್ಣದ ಪೋಲ್ ನೆಗೞ್ಗುಂ (Śmd. 344). ಗಿಡದ ಅಡಿ (ಮೂಲ, ಬ್ರಧ್ನ Si. 122). ಅಲಮ್ ಒಲೆದುದು, ಅದಱ ಅಡಿಯೊಳ್ ತೂಂಕಡಿಪ ಮಿಗಂ, etc. (Līlv. 3, 2, see s. ಪಡು 3). ಪೆಡೆಯಂ, ಕೊಡೆಯನ್ನಿರೆ, ಪಿಡಿದು, ಅಡಿಯೊಳ್ ನೆಱೆ ನಿನ್ನ ಮೞೆಯನ್ (ಉರಗಿ) ಅನನದ ಎಲರಿಂ ಬಿಡದೆ ಅಶ್ವಾಸಿಸಿ (Rśv. 5, 44). ಆಂ ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಯಲಿ ಅರಮನೆಯ ಸೇವಕರು (Bh. 1, 8, 16). the genitive appears also as ಅಡಿಯಣ (Śmd. 350 Cm.). ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ, ದಾಸಯ್ಯಾ, ಅಡಿ (anus) ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಆಚೆ ಹೋಗು (Prv.). —ಅಡಿಗಣ್ಡೆ. -ಕಣ್ಡೆ. the yōni (My.). ಅಡಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. the ankle (My.). —ಅಡಿಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. the lower mill-stone (My.). —ಅಡಿಗಾಣು. -ಕಾಣು. to see the bottom (My.). 2, the bottom to appear (My.). —ಅಡಿಗಿಡು. -ಕಿಡು. the bottom to be destroyed (Abh. P. 15, 37). —ಅಡಿಗುಪ್ಪೆ. -ಕುಪ್ಪೆ. the lower portion of a stack of grain (My.). —ಅಡಿತುಣ್ಡು. a piece (of wood) under (another), a plank on which a carpenter works (ಉದ್ಘನ Si. 399). 2, the lower piece of anything (My.). —ಅಡಿಪಟ್ಟಿ. a door sill (My.). [—ಅಡಿಪಾದ. bottom of the foot. ಉಳಿದುವಕದಿಂದ ಉಭಯ ಪಾದಕಮಲವನು ಅಡಿಪಾದ ಮೂಱುವೇಳೆ, ಅಂಗುಲಿಗಳ ಒಂದು ವೇಳೆ ಸ್ಪರ್ಶನವ ಮಾಡಿದಂತಹ ಗುರುಪಾದೋದಕವ ಭಾಂಡ ಭಾಜನದಲ್ಲಿತುಂಬಿ Cv. 177]. —ಅಡಿಬಣ್ಣ. the wool at the belly of a sheep (My.). 2, a man entirely void of shame (Te.; R.). —ಅಡಿಮಳಲ್. the bottom-sand, the sand of the deep (Bh. 8, 21, 8). —ಅಡಿಮುಟ್ಟು. to the bottom or root (My.). —ಅಡಿಮುಡಿ. root-destruction (V. 4, 6); the feet and the hair-knot (4, 6). —ಅಡಿಯಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to shake up, as curds, broth, etc. (My.). see Sp. s. ಕೆಯ್ಯಾಱು. —ಅಡಿರಾಸಿ. the lower portion of a heap of corn (My.). [—ಅಡಿವಿಡಿ. innermost part or apartment. ಕೊಡೆಯುಂ ಪಿಡಿದ ಅಮರಿಜನದ ಮನದಡಿವಿಡಿಗಳ್ Ap. 7, 5. —ಅಡಿವಿಡಿದು. from the bottom. ಅಡಿವಿಡಿದಿಟ್ಟ ಪುತ್ತುಗಳ ನೆತ್ತಿಗಳಿಂ ನಿಮಿರ್ದಿರ್ದ ಬಳ್ಳಿಗಳ್ಳಿದು ವಿಷೋರಗಪ್ರತತಿ ನೋೞ್ಪೊಡೆಗುವಿಗೆಸೆ Ap. 14, 140]. —ಅಡಿ ಹತ್ತು. to stick to the bottom, to burn at the bottom of a vessel in cooking (My.). —ಅಡಿಹೊಟ್ಟೆ. the abdomen (from the navel downwards, My.). 5, *a*, the foot, as an object of adoration. *b*, the adored person himself (T.: god, a priest, a lady, a sage, a senior; M.: king; Te. ಅಣ್ಣೆ, sir; *cf.* Sk. ಪಾದ = ದೇವ, ಭಟ್ಟಾರಕ Hlā.). ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಯ ಕೃಪೆವಡೆದು ಬದುಕಿದಪೆಂ (Bp. 27, 44). ಒಡೆಯರಿರ, ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಗಳ್ ಎನ್ನಂ ಬಿಡದೆ ಸಲಹಲಿ! (27, 72). ಪೊಡವಿಗೆ ಅತಿಶಯಮ್ ಈ ಮುನಿಸು; ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಗಳಿನ್ದವೆ ಸಸಿನಮ್ ಆದಪುದು (47, 45). ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಗಳ ಅಡಿಯಲಿ ತನಯನ್ ಇರೆ, ಬೇಱೆಕೊನ್ದು ಎಡೆಯೊಳುಂ ಕರೆಯಲ್ ಏಕೆ? (48, 28). ಎನ್ನುವುಂ ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಯ ಸರಿಯೇ? (59, 51). ಜೀಯ, ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಗಳ ನಿರೂಪಮಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸಿದೆಂ (J. 31, 34). ಅನಾ! ನಿಮ್ಮಡಿಯಾ! (Śmd. 69). see J. 2, 55; Rām. 8. 21. 6, in composition: a person who has such and such feet; an animal that has so and

so many feet. see ಕಿತ್ತಡಿ, ಪೆರ್ಮಡಿ, ಬೆಳ್ಳಡಿ, ಮೂಱಡಿ, ಸಯ್ಯಡಿ; ಅಱಡಿ, ಎಣ್ಬಡಿ, ಮುಯ್ಯೊರಡಿ, ಮುಯ್ಯೆರಡಡಿ.

ಅಡಿ aḍi. 3. = ಅಡೆ 11. mud (? ; *cf.* ಅಡುಸು). — ಅಡಿವಜ್ಜೆ. -ಪಜ್ಜೆ. = ಅಡಿವಣೆ. a foot-print in mud (ಮೆಟ್ಟು Ct. I, 47, o. r. ಅಡಿವೆಜ್ಜೆ). — ಅಡಿವಣೆ. -ಮಣೆ. = ಅಡಿವಣೆಗೆ, ಅಡೆವಣೆಗೆ, ಅಡೆವಣೆ. (a concave bend in mud), a print of the foot in mud (ಕೆಸಱೊಳ್ ಇರದೆ ಆದ ಪಜ್ಜೆ Kk. 76, o. r. ಅಡಿವಣೆಗೆ). — ಅಡಿವಣೆಗೆ. -ಮಣೆಗೆ. = ಅಡಿವಣೆ q. v. — ಅಡಿವೆಜ್ಜೆ. -ಪೆಜ್ಜೆ. = ಅಡಿವಜ್ಜೆ q. v.

ಅಡಿ aḍi. 4. = ಅಡೆ 8. see ಪಟ್ಟಡಿ. — ಅಡಿಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಅಡೆಗಲ್, -ಗಲ್ಲು. (S. Mhr.).

ಅಡಿ aḍi. 5. = ಅಡು 2, etc., ಅಡೆ 14. cooking, etc.; maturity. (Mhr. ಅಡೀ, ಅಢೀ, a layer of fruits on a bed of straw). ಅಡಿಗಬ್ಬು. -ಕಬ್ಬು. = ಅಡುಗಬ್ಬು. (My.).—ಅಡಿ ತೆಗೆ. to take fruits, etc. from under the cover after maturation (S. Mhr.). — ಅಡಿ ಬರು. to come to maturity (S. Mhr.). — ಅಡಿ ಹಾಕು. to put fruits, etc. under straw, etc. to bring them to maturity (S.Mhr.).

ಅಡಿ aḍi. 6. = ಅೞ 2. — ಅಡಿಗಾಲ. -ಕಾಲ. = ಅೞ-. a time of ruin or death (S. Mhr. rare). — ಅಡಿಯಾಸೆ. = ಅೞಿಯಾಸೆ. empty hopes (Te.; R.).

ಅಡಿ aḍi. 7. beating; a blow (T.; see ಅಡಚು 2). — ಅಡಿತಡಿ. dupl. mutual beating, quarrel (Te., T.; R.).

ಅಡಿ aḍi. = ಅಡಾ. — ಅಡಿಸೇರು. = ಅಡಾಸೇರು. (C.).

ಅಡಿಕ್- aḍik. a short P. p. of ಅಡಿಗು, in ಅಡಿಕ್ಕೊಳ್ಳು, to hide oneself, etc. (My. occasionally).

ಅಡಿಕಿಲ್ aḍikil. = ಅಡಕಿಲ್ 1. that upon which another thing is put. 2, that which subdues or controls (Abh. P. 15, 19). — ಅಡಿಕಿಲ್ಪಾಸು. -ಪಾಸು. a mattress or mat on which a covering is put (Rśv. 4, 14 va.).

ಅಡಿಕು aḍiku. = ಅಡಕು 1. Rām. 6. 5, 17.

-ಅಡಿಕೆ aḍike. 1. (=-ಅಟೆ, etc.) oscillating, moving, etc. see ತೂಕಡಿಕೆ, ತೋಹಡಿಕೆ.

ಅಡಿಕೆ aḍike. 2. = ಅಡಿಗೆ, etc., ಅೞ್ಕೆ 2. cooking, boiling, etc.

ಅಡಿಕೆ aḍike. 3. = ಅಡಕೆ. ಅಡಿಕೆಯ ಮರ (ಘೋಣ್ಟೆ, ಪೂಗ, ಕ್ರಮುಕ etc. Si. 166, 409). ಅಡಿಕೆಗೆ ಹೋದ ಮಾನ ಆನೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಬಾರದು. — ಅಡಿಕೆ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಬಹುದು, ಮರವಾದ ಮೇಲೆ ಕೂಡದು (Prvs.). see ಕಾಡಡಿಕೆ. — ಅಡಿಕೆಕಸ. a low annual plant, growing in rice-fields, Sphaeranthus indicus Linn. (Z.). — ಅಡಿಕೆಬಾೞೆಗಿಡ. a climbing herb, Cucumis pubescens Willd. (St. & Pl.). — ಅಡಿಕೆ ಮರ. the areca palm. ಅಡಿಕೆಮರದ ಫಲ (ಉದ್ವೇಗ Si. 166). — ಅಡಿಕೆಹೂವು. a common garden flower, Gomphrena globosa Roxb., the globe amaranth (Z.).

-ಅಡಿಗ aḍiga. 1. = -ಅಟಗ, -ಅಣೆಗ, -ಆಡಿಗ. a suffix denoting one who (or what) moves in, plays with, is employed on, or deals in (Śmd. 239). see ಉಬ್ಬಡಿಗ, ದೇವಡಿಗ, ಪೂವಡಿಗ, ಹೂವಡಿಗ.

ಅಡಿಗ aḍiga. 2. = ಅಡಿಯ. one who has a foot, etc. see ಕಣ್ಣಡಿಗ, ಮೂಱಡಿಗ.

***ಅಡಿಗ aḍiga. 3.** a temple priest, a family name.

ಅಡಿಗು aḍigu. = ಅಡಗು 1. ಅಂಜಿ ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಅಡಿಗಿದ ಕಾರಣ (B. 5, 51). see ಅಡಿಕ್-.

ಅಡಿಗೆ aḍige. = ಅಡಗೆ, ಅಡಿಕೆ 2, etc., ಅಡುಗೆ. cooking, dressing, boiling; — maturing (see ಅಡಿ 5); — that has been cooked, dinner (My.); — a chemical preparation (ಪಚಿ, ಪಾಕ Si. 388). ಅಟ್ಟಿಲ್‌ಪಟ್ಟ ಅಡಿಗೆ (313, 314). ಕೆಮ್ಪಾದ ಸೀಸದ ಅಡಿಗೆ (ಸಿನ್ದೂರ, ನಾಗಸಮ್ಭವ, ಚನ್ದ್ರಪುಡಿ 334). ಅಟ್ಟ ಅಡಿಗೆಯ ಉಣಲಿಲ್ಲ (Dp. 4). ಅಟ್ಟ ಅಡಿಗೆಯ ರುಚಿಯನು ಹುಟ್ಟು ತಾ ಬಲ್ಲದೇ? (Sp.) ಅಡಿಗೆಯ ಗುಣ ಸಾಱಿನಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಮಡಿಗೆಯ ಗುಣ ಫಲದಲ್ಲಿ ನೋಡು. — ತೀರಿದ ಅಡಿಗೆ ತಿರಿಗಿ ಬಯಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.). see ಹಿಟ್ಟಡಿಗೆ. — ಅಡಿಗೆಕಲ್ಲು. an artificial gem (My.). — ಅಡಿಗೆಬಟ್ಟ. a male cook (My.). — ಅಡಿಗೆಮನೆ. a kitchen (ರಸವತಿ, ಪಾಕಸ್ಥಾನ, etc. Si. 308). — ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು. to cook, etc. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವು (Si. 241). ಮಡದಿ ತಾ ಚಲುವಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಳು (Dp. 148). ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ತನ್ದು (B. 4, 223). see Prv. s. ಬತ್ತ 1. — ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವವ. a male cook (ಗುಣ, ವಲ್ಲವ, ಸೂಪಕಾರ G.). ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವವನ ಮಕ್ಕಳು ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದಾರೋ? (Prv.). — ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವವಳು. a female cook (B. 5, 285). — ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಿಕೆ. cooking (Si. 388). — ಅಡಿಗೆಯ ಒಲೆ. a fire-place (ಅಧಿಶ್ರಯಣಿ, ಅಶ್ಮನ್ತ, ಚುಲ್ಲಿ G.). — ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆ. = ಅಡಿಗೆಮನೆ. (ಮಹಾನಸ G.). — ಅಡಿಗೆಯವ. -ಅವ. a male cook (ಬಾಣಸಿಗ Bhn. 53; ಸೂಪಕಾರ, ವಲ್ಲವ, etc., ಬಾಣಸಿಗ Si. 308; ಸೂದ 430). ಭೂಪರ್ಗಳ ಅಡಿಗೆಯವಂ (ಸೂಪಕಾರ, ವಲ್ಲವ, etc. Mr. 269). — ಅಡಿಗೆಯವಳು. -ಅವಳು. a female cook (B. 5, 283). — ಅಡಿಗೆಯಾಗು. -ಆಗು. to be cooked, etc. ಪೂರ್ಣ ಅಡಿಗೆಯಾದರೆ ಬೆಲ್ಲವು ಆಗುವದು (B. 3, 46). ಅಡಿಗೆಯಾಗಿ ಅದೆ (4, 57). — ಅಡಿಗೆಯಿೞಿ. -ಇೞಿ. (anything) to be taken from the fire when properly boiled (My.). — ಅಡಿಗೆಯಿೞಿಸು. -ಇೞಿಸು. to precipitate by boiling. ಪೆಟ್ಲುಪ್ಪು ಮುನ್ತಾದ ಅಡಿಗೆಯಿೞಿಸಿದ ಕೃತ್ರಿಮಲವಣವೂ ಬಿಡಾಲಲವಣವೂ (ಪಾಕ್ಯ, ಬಿಡ Si. 312). 2, to take things from the fire when they are properly boiled (My.). — ಅಡಿಗೆಸಾಮಾನ. materials for cooking (B. 5, 125; My.). 2, cooking utensils (C.). — ಅಡಿಗೆಸಾಲೆ. a kitchen (ರಸವತಿ, ಮಹಾನಸ, etc. Si. 308). ಅಡಿಗೆಸಾಲೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದವನು (ಪೌರೋಗವ 308).

ಅಡಿದಿ aḍidi. = ಅಡದಿ. (My.).

ಅಡಿಮೆ aḍime. the state of being at the bottom or low down: slavery. (Sd.; T., Br.).

ಅಡಿಯ aḍi2-a3. = ಅಡಿಗ 2. see ಕಣ್ಣಡಿಯ. 2, he who is in a low position: a slave (Sd., Te.; T. ಅಡಿಯಾನ್). [ದೇವಾ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆಱಗಿದ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಡಿಯಾದ Bv. 604].

***ಅಡಿವಡಿಕೆ aḍivaḍike.** foot steps, foot prints. ತಡೆತಡೆದು ಕಾಂತನಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆಯಲ್ ಬಗೆದೆನಗೆ ಕಾರಕಾರಿರುಳೊಳ್ ಸಯ್ತಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ ತೊಡೆದತ್ತೆಡೆವಱಿಯದೆ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚು ಮುಗಿಲೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ Kr. 3, 126.

ಅಡಿವಿ aḍivi. = ಅಡವಿ, etc. (My.). — ಅಡಿವಿಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಅಡವಿಗಿಚ್ಚು. (S. Mhr.). — ಅಡಿವಿಗೆಣಸು. a kind of yam. ಕೂಲಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲೆನ್ದು ಹೇೞದವನು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅಡಿವಿಗೆಣಸು ಮುನ್ತಾದ ಆಹಾರವ ಹುಡುಕುವದಕ್ಕೆ ತಿರಗ ಬೇಕಾದೀತು (B. 5, 99). — ಅಡಿವಿಬೆಕ್ಕು. a jungle cat (B. 5, 30. 64). — ಅಡಿವಿಬೆಣ್ಡೆ. = ಅಡವಿಬೆಣ್ಡೆ. (R.).

ಅಡಿವು aḍivu. = ಅಡಹು. (My.).

ಅಡಿವೆ aḍive. = ಅಡಿವಿ. (My.).

ಅಡಿಸು aḍisu. 1. to cause to cook, etc. (Bp. 57, 35. C.). see ನೀರಡಿಸು & ತರ್ಪಣ.

-ಅಡಿಸು aḍisu. 2. = -ಅಟಿಸು, -ಅಣಿಸು, (ಆಡಿಸು). verb of ಅಡ1. see ಆರ್ಬಡಿಸು, ಉಗ್ಗಡಿಸು.

ಅಡು aḍu. 1. = ಅಟ್ಟು 9. P. p. ಅಟ್ಟು (Śmd. 283; see ಅಟ್ಟು 10). to cook; to boil; to dress; to prepare a meal; to prepare; to mature (ಪಚನ Śmd. Dh.; C.; T., M., Tu.; Te. ವಣ್ದು; *cf.* ಅಟ್ಟೆ 2). [ಅಡು ಪಣ್ಣಡು ಪೋಗು ನೀನುಮಾನುಂತಿಂಬಂ Pb. 3, 12; Ap. 6, 76 va.; Cv. 220]. ಅಟ್ಟಕೂಳ್ (Śmd. I). ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ ಅಡುವವನು (ಅಪೂಪಿಕ, ಭಕ್ಷ್ಯಕಾರ, etc.); ಮಡಕೆಯಲಿ ಅಟ್ಟಶಾಕವು (ಉಖ್ಯ etc.); ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಟ್ಟ ಮಾದುರ (ಪ್ರಣೀತ, etc.); ರಸವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಅಟ್ಟ ಮಾದುರ (ಪಿಚ್ಛಿಲ, etc.); ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟನ್ ಅಡುವ ಬಾಳಲಿ (ಋಜೀಷ, etc. Nr.). ಅಟ್ಟು ವಾಸನೆ ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಭಾಷ್ಟ, etc. Si. 314). ಅಟ್ಟಡಗು (ಉಖ್ಯ Hlā.). ಭಾಣ್ಡದೊಳ್ (ಅಡಗನ್) ಅಡಲ್ಕೆ (ಉಖ್ಯ Mr. 217). ಈ ಸೂಪಜನ್ ಇನ್ನು ಅಡುವುದು ಅಡಗು, ಅಕಟ! (Bp. 57, 2). ಅಟ್ಟ ಪಾಯಸದಲ್ಲಿ ಕೆರಾ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಅಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಒಲೆ ಉರಿಯಿತು, ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬನ್ತು. — ಅಟ್ಟಕ್ಕುವವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಆಗ ಬೇಡ, ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊಱುವವನಿಗೆ ಆಳು ಆಗ ಬೇಡ. — ಅಟ್ಟು ಉಮ್ಬೋದಕ್ಕಿನ್ತ ತಿರಿದು ಉಮ್ಬೋದೇ ಲೇಸು. — ಅಟ್ಟು ಉಮ್ಬೋದು ಆಱು ಕೋಟಲೆ, ತಿರಿದು ಉಮ್ಬೋದು ಪರಮಸುಖ. — ಅಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ದರೆ ಕೊಟ್ಟಗೇಲಿ ತನ್ದಿಕ್ಕು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prv. s. ಕೆಡು. — ಅಡು ಅಡು. rep. ಅಟ್ಟು ಅಟ್ಟು ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೂ ಹೊಟ್ಟೇ ಹಸಿವು ನಿಲ್ಲಲೇ ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಅಡು aḍu. 2. = ಅಡ 2, ಅಡಿ 5. cooking etc. — ಅಡುಗಬ್ಬು. -ಕಬ್ಬು. = ಅಡಿಗಬ್ಬು. fuel (ಇನ್ಧನ, ಸಮಿತ್ತು, etc. Nr.; ಇನ್ಧನ, ಕಾಷ್ಠ, etc. Mr. 48). ಮಾರಯ್ಯನ್ ಅಡುಗಬ್ಬುಗಳನ್ ಅಡಕುವನು (Bp. 9, 41). ತನ್ದ ಅಡುಗಬ್ಬುಗಳಿಗೆ ಉರಿ ಹಬ್ಬಿಸುತ (16, 20). ಕೆಲವು ಅಡುಗಬ್ಬನ್ ಅಯ್ದು ಒಟ್ಟಿ (18, 28). see also Bp. 44, 21. — ಅಡುಗರ್ಬು. -ಕರ್ಬು. = ಅಡುಗಬ್ಬು. (V. 14, 27 va.). — ಅಡುಗೂಲಜ್ಜಿ. -ಕೂಲಜ್ಜಿ. = ಅಡುಗೋಲಜ್ಜಿ. a respectable woman who cooks for strangers and travellers. ಅಡುಗೂಲಜ್ಜಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟಡಿಗೆ ಆಯತವಾಗಿರುವದು (Prv.). — ಅಡುಗೂಳ್. -ಕೂಳ್. boiled rice (Śmd. 204). — ಅಡುಗೂಱ. -ಅವ. a cook (C. Bp. 47, 42). — ಅಡುಗೋಲಜ್ಜಿ. -ಕೋಲಜ್ಜಿ. = ಅಡುಗೂಲಜ್ಜಿ. (S. Mhr. rare). — ಅಡುಬಾಣಲೆ. a frying pan (ಪುಷ್ಪಕ, ಅಮ್ಬರೀಷ Nn. 123). — ಅಡೂರು. -ಊರು. N. of a village. see Prv. s. ವಿಡೂರ.

ಅಡು aḍu. 3. (= ಅಡ 6). — ಅಡುಪಾಡು. a piercing or challenging word (ತಿವಿದಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 56).

ಅಡು aḍu. 4. (fr. ಅಡಗು 2). — ಅಡವುಗ್ಗಿ. -ಪುಗ್ಗಿ. rice mixed with flesh (? Abh. P. 13, 96. 106).

ಅಡುಕು aḍuku. 1. = ಅಡಕು 1. (My.; T., M.).

ಅಡುಕು aḍuku. 2. = ಅಡಕು 2. (My.).

ಅಡುಗೆ aḍuge. = ಅಡಿಗೆ. (My.).

ಅಡುಪಾಯ (aḍa6-upāya). a secondary or extra means (? Bh, 3, 6, 23; 3, 13, 19),

ಅಡುಮ್ಬು aḍumbu. (T. ಅಡಮ್ಬು; M. ಅಡಮ್ಬು, ಅಡುಮ್ಬು). — ಅಡುಮ್ಬುಬಳ್ಳಿ. a creeping plant, Ipomoea biloba Forsk. (St. & Pl.).

***ಅಡುಱ್ aḍuṟ.** to spread over, to attack, to overpower? p. p. ಅಡುರ್ತು. [ತನ್ನ ಕೂರಸಿಯೊಳಡುರ್ತು ಕೊಂದು Pb. 1. 6]; Abh. P. 13, 48. (*cf.* ಅಡರ್. No. 3).

ಅಡುವಳ aḍu2-vaḷa. (Śmd. 234). = ಅಡಬಳ 1. a cook.

ಅಡುಸು aḍusu. clay, mud (My.; Te; T. ಅಱುಕ್ಕು, ಅಱುವ, ಅಯಱು, filthy, slippery ground, dirt; ಅಳಱು, ಅಜಱು, ಚೇಱು, (mud; Te. ಅಸಲು, mud; Tu. ಅಡಕ, an unclean place; *cf.* ಅಱುಲ್ 2; ಅಡೆ 11).

–ಅಡೆ aḍe. 1. = –ಅರೆ 1, –ಒಡೆ 4. if; when; to. ಉಸುರುವಡೆ (Bp. 1, 17). ಕೀರ್ತಿಸುವಡೆ (1, 34). ಊಹಿಪಡೆ (1, 63). ಕರುಣಿಪಡೆ (2, 1). ಸಲಹುವಡೆ (2, 2). ಅಪಡೆ (9, 17). ಇತ್ತಡೆ (9, 21). ಇಲ್ಲವಡೆ, ಆಱವಡೆ (9, 24). ಪರಿಕಿಸುವಡೆ (3, 64). ಪರಿಕಿಸಡೆ (22, 64). ಪೇಱುವಡೆ (10, 7). ಹೇಱುವಡೆ (11, 5). ಕಾಣಡೆ (13, 61). ಅಪ್ಪಡೆ (11, 7). ಸೂಚಿಮುಖಮಂ ಕೀಲಿಸುವಡೆ ಅರಿದು ಎನಿಸಿ ಪಟ್ಟಯ್ಯುವ ತಮಾನ್ಧದೊಳ್ (3, 30). ಕೊಡುವಡೆ ಎಮಗೆ ಇಲ್ಲ (23, 8). ಇರ್ದಡೆ (Ct. II. 122). ನೋಟ್ಪಡೆ (II. 76). ಭಾವಿಪಡೆ (II, 29, 80). ಪೇಟ್ವಡೆ (II, 56). ಒರವಡೆ (II, 88). ತಪ್ಪು ಉಳ್ಳಡೆ (Mr. 3). see Bp. 22, 65. 66; 23, 13; 24, 75; 49, 18; 53, 6. 13; 56, 1; 58, 46.

–ಅಡೆ aḍe. 2. (= –ಅಱೆ 6). see ಪೊತ್ತಿಡೆ, ಸವಳ್ತಡೆ.

ಅಡೆ aḍe. 3. to fill, to make full (ಪೂರಣಗೆಯ್ Śm. 91; *cf.* ಅಡಚು 1 & ಅಡೆ 5). — ಅಡೆವೊತ್ತು. ಅಡೆ (*i. e.* ಅಡೆಯ) -ಪೊತ್ತು. to be fully kindled, to blaze [ಅಡೆವೊತ್ತಿದೆ ಕಿಱುಕಿಱುದನೆ ಸುಡದಿನಿಸರೆ ಪೊರಿಕನಾಗದೆಯ Pb. 3, 5]. (Abh. P. 11, 154).

ಅಡೆ aḍe. 4. = ಅಣೆ 3. to strike, or throw, with the finger (ಅಂಗುಲಿಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.; see ಅಡಚು 2).

ಅಡೆ aḍe. 5. = ಪಡೆ 1. to obtain, to get, to gain, to have;—to be obtained, to come to hand (My.; T., M.; T. also ಅಪ್ಪೆ; see s. ಅಯ್4). ವೇಲಾನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಅಡದ ರಾಗಂಗಳು (Bp. 26, 68). 2, to be enclosed, barred, shut up, choked (T.); to preserve, pickle, season fruits with salt (T.);—to shut, lock, obstruct, close up, shut up, enclose, confine, imprison, shut in, stop the passage (T.).

ಅಡೆ aḍe. 6. trust (ನೆಮ್ಮುಗೆ Śm. 91; *cf.* ಅಂಕೆ 2, No. 3; ಅಡರ್ಪು).

ಅಡೆ aḍe. 7. that is covered or hidden (ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ Śm. 91; *cf.* ಅಡಗು 1, ಅವಿ 1).

ಅಡೆ aḍe. 8. = ಅಡ 7, ಅಡಿ 4. the piece of wood on which the five artisans put the article which they happen to operate upon (ಪಂಚಕಾರುಕಕರ್ಮದಾರು Śmd. Dh.; T. ಅಡೈ, an anvil). 2, = ಅಣ್ಡೆ 1, a support, a staff to support (ಆನಿಕೆ, ಆಧಾರದ ಕೋಲು G.; *cf.* ಅಂಕೆ 2). see ಪಟ್ಟಡೆ. — ಅಡೆಗಲ್. -ಲ್ಲು. -ಕಲ್. = ಅಡಿಗಲ್ಲು. an anvil (ಧಕ್ಕು Mr. 383; C.; M., T.; T. also ಅಡೈಯಲ್, ಅಡೈಗುಱು). ಅವಳ ಕೂದಲು ಅಡೆಗಲ್ಲಾಗಿದೆ, she has a bald head (My.). — ಅಡೆಯ ಮರ. = ಅಡೆ. ಅವುದಾನೊನ್ದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಮರನನ್ ಇರಿಸಿ ಕೆತ್ತಲು ಪಟ್ಟದು ಆ ಅಡೆಯ ಮರನು ಉದ್ಘನನ್ ಎನಿಸಿಗು (Nr.; *cf.* Si. 399).

ಅಡೆ aḍe. 9. = ಅಣ್ಡಿಗೆ 1, ಅಣ್ಡೆ 3. a sticky, clotty mass, a lump, as of dates, tamarind, sugar, hair, etc. (My.; Te.; T. ಅಪ್ಪೈಯಲ್, a ball of clay, etc.). — ಅಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to become a sticky mass, to be clotted or matted together, as the hair, etc. (My.; Te.). — ಅಡೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a stone-like mass of unclean hair (S. Mhr.).

ಅಡೆ aḍe. 10. cowdung (ಗೋಮಯ Kk. 62; ಗೋಮಯ, ಸಗಣ Śm. 33. 91; Tu. ಅಪ್ಪಿ). [2, manure. ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರನ ಕಡಿದು ಬೇವಿಂಗೆ ಅಡೆಯನಿಕ್ಕುವರೆ? Bv. 593]. — ಅಡೆಕುಣಿ. a pit to fill cowdung in (C.).

ಅಡೆ aḍe. 11. = ಅಡಿ 3. — ಅಡೆವಣಿಗೆ. -ಮಣಿಗೆ. = ಅಡಿವಣಿ, etc. a foot-print in mud (ಕೆಸಱೊಳ್ ಅದ ಪಜ್ಜೆ Śmd. II). — ಅಡೆವಣೆ. -ಮಣೆ (= ಮಣಿ?). = ಅಡೆವಣಿಗೆ. (ಕೆಸಱೊಳ್ ಅದ ಪಜ್ಜೆ Śm. 65).

ಅಡೆ aḍe. 12. a kind of thin bread or cake of rice flour (My.; T. ಅಡೈ; Te. ಅಟ್ಟು). — ಅಡೆಹಬ್ಬ. cake-feast, a feast of women in honor of Lakṣmi (My.; Te. ಅಟ್ಲ ತದ್ದೆ).

ಅಡೆ aḍe. 13. the border, *i. e.* the unwoven threads, of a cloth or blanket (My.);— border. — ಅಡೆಕಟ್ಟು. to interknit the aḍe with colored or uncolored threads (My.). — ಅಡೆಪಟ್ಟೆ. a certain portion of a native cart (C.).

ಅಡೆ aḍe. 14. = ಅಡಿ 5. —ಅಡೆ ತೆಗೆ, ಅಡೆ ಬರು, ಅಡೆ ಹಾಕು. [to stock unripe fruits such as mangos, plantains, inside hay in order to ripen them more speedily].

ಅಡೆ aḍe. 15. = ಅಡ 10, ಎಡೆ 1. see ಇಟ್ಟಡೆ. —ಅಡೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. = ಎಡೆಗೆಡಹು. to throw to the ground (Bh. 8, 22, 46). —ಅಡೆದಾಣ. -ತಾಣ. place and place, every place (Rām. 4, 6, 19).

ಅಡ್ಕೆ aḍke. —ಅಡ್ಕೆಬೀಱುಬಳ್ಳಿ. a woody climber, climbing and rooting on the stems of trees, Pothas scandens Lin. (St. & Pl.; Tu. ಅಡಿಕೆಬೂರು-, ಅರ್ಕೆ-).

ಅಡ್ಡ aḍḍa. 1. = ಅಡ 6 q. v., etc., ಅಡ್ಡಾ, ಅಡ್ಡೆ 3. the state of being across, etc. (C.; Tu, Te.; T., M: ಅಟ್ಟ). [ಒಂದೊಂದಱ ಸೌಂದರ್ಯಮನೊಂದೊಂದೀಕ್ಷಿಸಲೊಡಚ್ಚಿ ನಾಸಿಕಮಡ್ಡಂ ಬಂದಂದಮನೀಕ್ಷಿಸಿ Kr. 3, 234; Pb. 7, 26 va.; Ap. 11, 47]. ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಅಡ್ಡ ಮಲಗಿ ಇರೆ (Bp. 20, 1). ತನಗೆ ವಾಲ್ಮೀಕದೇವನ್ ಅಡ್ಡಮೆ? (26, 16). ಅವಂಗೆ ಆ ದಹನಲೋಚನನ್ ಅಡ್ಡಮೇ? (41, 27). ಅಡ್ಡಮ್ ಇರೆ ಕಾರ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಒಡ್ಡಣಂ (Rśv. 6, 5). (ಕುದುರೆಗೆ) ಅಡ್ಡ (ಸುಱು) ಮೂಱು ಇರೆ ಸವ್ಪದಂ (Mr. 279). —ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟು. 1. = ಅಡಗಟ್ಟು, ಅಡ್ಡಗಟ್ಟು 1. to fasten across, to put across. 2, to thwart; to stop, to arrest; to stand across or in the way. ಆ ಕಲ್ಲು ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿದ ತೊಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬ ಉಪ್ಪಾಱನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿತು (B. 4, 150). —ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟು. 2. the fastening that workingmen make when putting their dōtra over their shoulder and tie it on the back (S. Mhr.). —ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟು. 3. = ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟೆ. a small dam in rice-fields, etc. for watering (My.). —ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟೆ. = ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟು. 3. (My.; Te.). —ಅಡ್ಡ ಕಮ್ಬಿ. the kambi (3) carried on the neck (C.). 2, the ornamental colored cross stripes near the ends of a cloth (C.). 3, a metal band (round boxes, etc. My.). —ಅಡ್ಡ ಕಸಬು. = ಅಡ್ಡ ಕಸಿಬಿ. a profession or trade contrary to established custom (C.). —ಅಡ್ಡ ಕಸಿಬಿ. = ಅಡ್ಡ ಕಸಬು. (C.). —ಅಡ್ಡ ಕಾಲು. = ಅಡ್ಡ ಗಾಲು. the leg put out of its regular position in walking (C.). 2, the leg put crosswise as a stumbling-block or obstacle, generally used with the verb ಹಾಕು (C.). —ಅಡ್ಡ ಕಾಲುವೆ. = ಅಡ್ಡ ಕಾವಲಿ. a by-channel, a subordinate channel (C.). —ಅಡ್ಡ ಕಾವಡಿ. kāvaḍi carried on the neck (C.). —ಅಡ್ಡ ಕಾವಲಿ. = ಅಡ್ಡ ಕಾಲುವೆ. (C.). —ಅಡ್ಡ ಕೀಲಿ. a bolt which is put or goes transversely (S. Mhr.). —ಅಡ್ಡ ಕೂಸು. = ಅಡ್ಡ ಗೂಸು. a child carried transversely or in the arms (not on the hip, S. Mhr.). 2, a child that (at the time of birth) lies across in the womb (C.). ಅಡ್ಡ ಕೆಯ್. -ಕೈ. = ಅಡ್ಡ ಗೆಯ್. the hand or arm placed transversely (C.). —ಅಡ್ಡ ಕೆಲಸ. extraordinary work, extra work (My.; B. 5, 285). —ಅಡ್ಡ ಕೋಲು. any transverse stick or wooden bar (C.). —ಅಡ್ಡ ಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a wooden cross bar (My.). —ಅಡ್ಡ ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. 1. = ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟು 1. (Dp. 63, 2). ಲಿಂಗವನ್ತನ ಬರವಿಗೆ ಅವರುಗಳ್ ಅಡ್ಡ ಗಟ್ಟಿ ಇರಲು (Bp. 21, 39). —ಅಡ್ಡ ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. 2. = ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟು 3. (My.). —ಅಡ್ಡ ಗಟ್ಟೆ. -ಕಟ್ಟೆ. = ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟೆ. (My.). —ಅಡ್ಡ ಗಲ. -ಅಗಲ. the space or distance across, breadth, width, diameter (ಪರಿಣಾಹ, ವಿಶಾಲತೆ, ತಿರ್ಯಗ್ವಿಶಾಲತೆ Si. 222; C.; Tu. ಅಡ್ಡ ಗೆಲ). ಅಂಗುಲಿಗಳ ಒನ್ದೊನ್ದಱ ಅಡ್ಡ ಗಲದ ಪ್ರಮಾಣು ಎಣ್ಟು ಜವೆಯ ಅಳತೆ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 324). —ಅಡ್ಡ ಗಲು. -ಅಗಲು. = ಅಡ್ಡ ಗಲ. (ಸೊನ್ನಲಿಗೆ G.). —ಅಡ್ಡ ಗಾಲ್. -ಲು. -ಕಾಲ್. = ಅಡ್ಡ ಕಾಲು. (C.). —ಅಡ್ಡ ಗಾಲಯ್ತಯ. -ಅಯ್ತಯ. N. (Bp. 56, 33). —ಅಡ್ಡ ಗೀಚು. to make a transverse line or a line across (C.). 2, to cross out (C.). —ಅಡ್ಡ ಗೀಜು. = ಅಡ್ಡ ಗೀಚು. (S. Mhr.). —ಅಡ್ಡ ಗೀಟು. a transverse line or a line across (C.). —ಅಡ್ಡ ಗೀಱು. = ಅಡ್ಡ ಗೀಟು. (My.). —ಅಡ್ಡ ಗೂಸು. = ಅಡ್ಡ ಕೂಸು. (C.). —ಅಡ್ಡ ಗೆಯ್. -ಗೈ. -ಕೆಯ್. = ಅಡ್ಡ ಕೆಯ್. (C.). —ಅಡ್ಡ ಗೆರೆ. = ಅಡ್ಡ ಗೀಟು. (C.). —ಅಡ್ಡ ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a cross branch (C.). —ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆ. = ಅಡ-. a transverse wall; a partition wall, a curtain wall (on which sometimes articles are placed; a light put on it uses to flicker on account of the currents of air, and at the same time shines to both sides, C.). ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಣ ದೀಪದ ಹಾಗೆ. —ಅವನ ಸಾಕ್ಷಿ ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಣ ದೀಪ (Prvs.). —ಅಡ್ಡಂಕೆ. -ಅಂಕೆ. a figure or figures written from left to right across a page (C.). 2, the total (put under a number of perpendicular figures, My.). —ಅಡ್ಡ ಚಾಟು. a cover or shelter that is between, *e. g.* a tree that shelters a person from rain (My.). ಅಡ್ಡ ಚಾಟು ಹಿಡುಕೊಳ್ಳು, to take shelter (C.). —ಅಡ್ಡ ಚೌಕ. a frame which is broader than it is high; a cloth which is broader than it is long (My.). 2, the liṅga box suspended from the neck so that it is to one side of the chest (S. Mhr.). —ಅಡ್ಡ ಜಾತಿ. = ಅಡಜಾತಿ. (C.; B. 4, 193). —ಅಡ್ಡಂಚು. -ಅಂಚು. = ಅಡ್ಡ ಕಮ್ಬಿ No. 2. (C.). —ಅಡ್ಡಡಿ. -ಅಡಿ. the breadth of the foot (C.). 2, = ಅಡ್ಡ ಕಾಲು. No. 1. (C.). —ಅಡ್ಡಣಿ. -ಅಣಿ. the woof that crosses the warp in a loom (R.). —ಅಡ್ಡ ತರ. a transverse manner or position (Rśv. 6, 11 va.). ಅಡ್ಡ ತರಕ್ಕೆದರ್. -ತರ್. to bring (back) to the cross (or side) position (Cpr. 3, 51). ಅಡ್ಡ ತಲೆ. = ಅಡ್ಡ ದಲೆ. an ill-formed head (C.). —ಅಡ್ಡ ತಾಕು. 1. to touch or hit laterally (C.). 2, = ಅಡ್ಡ ತೊಡರು. (My.). —ಅಡ್ಡ ತಾಕು. 2. a small field that touches or crosses the boundary of a larger one (My.). —ಅಡ್ಡ ತಿಡ್ಡ. dupl. = ಅಡ್ಡ ತಿಡ್ಡಿ, ಅಡ್ಡಾ ತಿಡ್ಡಿ, ಅಡ್ಡಾ ದಿಡ್ಡಿ, ಅಡ್ಡಾ ದುಡ್ಡಿ. awkwardness, clumsiness; perverseness, impropriety; awkwardly, etc. (My.). ಕಾಡ ಕೋಣಗಳು ಅಡ್ಡ ತಿಡ್ಡ ನಡೆದಾಗ್ಯೂ (B. 3, 24). ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳ ನಡಿಗೆ ಅಡ್ಡ ತಿಡ್ಡವಾಗಿ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ (B. 5, 21). —ಅಡ್ಡ ತಿಡ್ಡಿ. = ಅಡ್ಡ ತಿಡ್ಡ, etc. (C.). —ಅಡ್ಡ ತಿರುವು. to turn aside; to give a crosswise turn (C.). —ಅಡ್ಡ ತೊಡರು. to contravene, to thwart, to interfere with. ನನಗೆ (ಅಥವಾ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ) ಅಡ್ಡ ತೊಡರಿದನು (My.). —ಅಡ್ಡ ತೊಲಗು. to get out of the way (My.). —ಅಡ್ಡ ದಣ್ಡಿ. a scale-beam (My.). —ಅಡ್ಡ ದಣ್ಡಿಗೆ. a cross beam, the roller over which the warp passes (R.). 2, a scale-beam (C.). 3, the bamboo pole (or poles) across a palankeen, etc. to carry it (C.). 4, = ಅಡ್ಡ ಪಲ್ಲಕಿ (My.). 5, a pole set horizontally in two opposite walls and used as a shelf (My.). —ಅಡ್ಡ ದಣ್ಡೆ. the width of the inner round opening of a grain-pit (S. Mhr.). —ಅಡ್ಡ ದಬ್ಬೆ. a piece of slit bamboo put or to be put crosswise (C.). —ಅಡ್ಡ ದಲೆ. = ಅಡ್ಡ ತಲೆ. (C.). —ಅಡ್ಡ ದುಱುಬು. -ತುಱುಬು. a turubu put on one side of the head (C.). —ಅಡ್ಡ ದೊಲೆ. -ತೊಲೆ. a transverse beam (C.). —ಅಡ್ಡ ದೋಱು. -ತೋಱು. = ಅಡದೋಱು. to appear horizontally. ರೇಖೆ ಎರಡು ಅಡ್ಡ ದೋಱೆ (o. r. -ಅಡದೋಱಿರಲು) ಬೇಳೆ (*i. e.* =, Mr. 356). —ಅಡ್ಡ ದೋಳ್. -ತೋಳ್. an arm put across or crosswise (C.). —ಅಡ್ಡ ನಗೆ. a side-laugh: a half-suppressed derisive laugh (C.). —ಅಡ್ಡ ನಾಮ. a surname, or a family-name (C.; Mhr. ಅಡನಾಂವ). 2, a sectarian cross-mark on the forehead made with sandal by Smārtas (C.)

—ಅಡ್ಡನಾಲಿಗೆ. a lying tongue (C.). 2, an opposing tongue: contradiction (My., in -ಹಾಕು). —ಅಡ್ಡನಿಲುವು. breadth and height (or length; C.). 2, ಅಡ್ಡನಿಲುವು. = ಅಡ್ಡಚೌಕ. (My.). —ಅಡ್ಡನುಡಿ. contradiction (ವಿಪ್ರಲಾಪ, ವಿರೋಧೋಕ್ತಿ Nr.; My.). —ಅಡ್ಡಪಂಕ್ತಿ. a row of people at dinner that forms a right angle with another row previously formed (C.). —ಅಡ್ಡಪಟ್ಟಿ. the upper or lower part of a door or window frame (C.); a small cross beam (My.). 2, a cross stripe (C.). ಚಿಚ್ಚುಗಳ ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಊದೀ ಬಣ್ಣದ ಅಡ್ಡಪಟ್ಟಿಗಳು (B. 3, 99; 5, 255). —ಅಡ್ಡಪಲ್ಲಕಿ. a palankeen carried transversely on account of pomp (C.). —ಅಡ್ಡಪೋಗು. to go crosswise, transversely, or horizontally. ಅಡ್ಡಪೋಪಾತನು (ತಿರ್ಯಕ್ಕು Nr.). —ಅಡ್ಡಬರ್. -ರು. to come as an obstacle, to come or be in the way. ಸಮುದ್ರದ ವಕ್ರತೆ ಹಡಗಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ನಡುವೆ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ (B. 4, 69). ಒನ್ದು ಹಳ್ಳ ಅಡ್ಡ ಬನ್ತು (5, 63). —ಅಡ್ಡಬೀೞ್. -ಳು. to fall across; to become an impediment, to hinder (Bp. 2, 3, My.). ಉರುನದಿ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದೊಡೆ (32, 4). 2, to fall before (one), to prostrate (My.). ಮಾನವತಿಗೆ ಅವನ್ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು (52, 19). —ಅಡ್ಡಬೆಲಗು. a beam that is put across the slopes of two opposite walls. (B. 4, 122). —ಅಡ್ಡಮರ. a wooden cross bar (to fasten doors, My.). —ಅಡ್ಡಮಾತು. a word that interrupts a speech or deviates from its intent, a word out of place; gainsaying; an evasion (C.). —ಅಡ್ಡಮಾರ್ಗ. a cross way; a by-path (C.). 2, a wrong way (C.). —ಅಡ್ಡಮುಡಿ. a knot of hair put to one side of the head (ಪಕ್ಷ Mr. 320;) —ಅಡ್ಡಮೊಗ. an averted face (C.). ನೋಡಲಾಗದು, ಅಲ, ಪಾತಕರನ್ ಎನುತ, ಅಡ್ಡಮೊಗವಿಟ್ಟು (Bp. 52, 46). —ಅಡ್ಡಮೋಱೆ. = ಅಡ್ಡಮೊಗ. (C.). —ಅಡ್ಡಮ್ಪಾಱು. -ಱ್. to fly across one's path. ತೊಡರಿ ಅಡ್ಡಮ್ಪಾರ್ವ ಜೀವಿಗಳ ಎಡೆಗೆ (Bp. 38, 9). —ಅಡ್ಡಮ್ಬರಿಯಿಸು. to cause to run in a crosswise manner (Rśv. 6, 11 va.). —ಅಡ್ಡವರಿ. -ಬರಿ. a transverse flank (as of an elephant) (Rśv. 6, 11 va.). —ಅಡ್ಡವಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. a cross plank (Bp. 21, 27). —ಅಡ್ಡವಾಗು. -ಅಗು. to become or be cross, transverse, or awry. ಅಡ್ಡವಾಗಿ, transversely, cross, broad-wise, horizontally, sideways, awry, obstructively (ಸಾಚಿ, ತಿರಸ್ಸು, ತಿರ್ಯಕ್ Si, 470. 472). ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಡೆಯುವವನು (ತಿರ್ಯಕ್ಕು 361). ಬಾಗಿಲ ಕೆಳಗಡೆ ಹೊಸ್ತಲ ಬಱಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ತುಱಿಯುವದಕ್ಕೆ ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟು ಇರುವ ಮೆಟ್ಟುಪಲಿಗೆ (ಶಿಲೆ 110). ಕೆಯ್ಗಳಿನ್ದ ಒಡಗೂಡಿದ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಚಾಚಲ್ ಪಟ್ಟ ತೋಳುಗಳೆರಡಱ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ (ವ್ಯಾಮ 212). ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರದ ಹಾಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಕೊರಳ ಮೇಲಿನ್ದ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟ ಹುವ್ವಿನ ಹಾರ (ವೈಕಕ್ಷಕ 230). ಈಚಿನವರಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಇರುವನ್ತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟದು (ವೇಷ್ಟಿತ, etc. 278). —ಅಡ್ಡವಿಡು. -ಇಡು. to put an obstruction, to oppose (C). —ಅಡ್ಡವಿಡುವಿಕೆ. -ಇಡುವಿಕೆ. obstruction, etc. (ವ್ಯತ್ಥಾನ, ಪ್ರತಿರೋಧ Si. 437). —ಅಡ್ಡವಿಱಿ. -ಇಱಿ. to gore sideways, to give a side-blow. ಅಡ್ಡವಿಱಿದ ಆನೆ (ಪರಿಣತ Hlā.). —ಅಡ್ಡವೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. = ಅಡ್ಡಹೊಱೆ. (ವಿದಂಶಿಕೆ Mr. 213). —ಅಡ್ಡಸಱಗು. the end of a female's cloth that is put across the breast, the left shoulder, and from there over the head to the right (C.). —ಅಡ್ಡಸಾಲ್. -ಲು = ಅಡ್ಡಪಂಕ್ತಿ (C.). 2, a transverse line or row (C.). 3, a transverse furrow (C.). —ಅಡ್ಡಸುೞಿ. 1. to pass by one so as to get only a glimpse of him (C.). —ಅಡ್ಡಸುೞಿ. 2. a cross knot in timber (My.). —ಅಡ್ಡಹಚ್ಚು. to put or apply horizontally, as the sectarian mark (ಅಡ್ಡನಾಮ) on the forehead (C.). —ಅಡ್ಡಹರವು. to spread out crosswise (B. 4, 122). —ಅಡ್ಡಹಾಕು. to put crosswise (C.). 2, to put before, to put children before a guru's feet to obtain a blessing for them, or to put criminals before a king's feet to obtain pardon for them (C.). —ಅಡ್ಡಹಾದಿ = ಅಡ್ಡಮಾರ್ಗ. (C.). —ಅಡ್ಡಹಾಯ್. = ಅಡ್ಡ. to pass by (C., *e. g.* ಒಬ್ಬನ ಮುನ್ದೆ-). 2, to thwart (*e. g.* ಅವನಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಹಾಯ್ದನು, My.). —ಅಡ್ಡಹೆಸರ್. -ರು. = ಅಡ್ಡನಾಮ No. 1. (C.; ಅಸ್ವದ Cb.). —ಅಡ್ಡಹೇಱು. to put crosswise upon (B. 4, 122). —ಅಡ್ಡಹೊಱೆ. a lengthy load or burden that is carried crosswise (on the neck, shoulder, or head, My.). —ಅಡ್ಡಹೊಱೆಕಣ್ಬು. a pole or bamboo laid over the shoulder or neck for carrying two burdens (ವಿಹಂಗಿಕೆ, etc. Nr.). —ಅಡ್ಡಳತೆ. -ಅಳತೆ. breadth-measure (C.). —ಅಡ್ಡಾಗು. -ಅಗು. to become horizontal in position, to lie down (S. Mhr.; B. 4, 155). —ಅಡ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to play sideways, *i. e.* to walk backwards and forwards, to promenade; to walk about (C.; B. 2, 46; 3, 47. 67. 77; B. 4, 169; Tu.). —ಅಡ್ಡಾನ್. -ನು. -ಆನ್. to recline, to lean on (C.); —to form a bar (J. 4, 38). —ಅಡ್ಡಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put across; to put before. (= ಅಡ್ಡಹಾಕು, C.);—to put up, as an umbrella (C.). —ಅಡ್ಡೆಸಗು. -ಎಸಗು. to make hostile efforts (My.). —ಅಡ್ಡೆಸುಗೆ. -ಎಸುಗೆ. throwing a stone, etc. with the hand laterally (My.). 2, = ಅಡ್ಡೇಟು. (My.). —ಅಡ್ಡೇಟು. -ಏಟು. a shot beside the mark (My.). ಅಡ್ಡೇಟು ತಗಲಿದರೆ ಬಡ್ಡನಾದರೂ ಗೆದ್ದಾನು (Prv.). —ಅಡ್ಡೇಟುಗಾಱ. -ಏಟುಗಾಱ. a man who is a bad shot (My.). —ಅಡ್ಡೊಕ್ಕಲ್. -ಲು. -ಒಕ್ಕಲ್. a new tenant, a fresh comer (My.). 2, a tenant who has more than one landlord (My.). —ಅಡ್ಡೊಱಗು. -ಒಱಗು. to lie on one side (C.). —ಅಡ್ಡೋಟ. an indirect course (S. Mhr.). —ಅಡ್ಡೋಡು. to run in an eccentric, not direct course (S. Mhr.).

ಅಡ್ಡ aḍḍa. 2. (= ಅಡವು 1, No. 2). abundance, used of rain. — ಅಡ್ಡಮಱೆ. a heavy rain (C.; T. ಅಡ್ಯೆಮೞೈ, M. ಅಡೆಮೞ, ಅಡಲ್ಮೞ, incessant rain).

ಅಡ್ಡ aḍḍa. 3. seven duḍḍus, two annas and four pies (My.; Te. ಅಡ್ಡಗೆ, ಅಡ್ಡುಗ). 2, a weight representing the eighteenth portion of a varaha (My.; Si. 328). ಅಡ್ಡಾದುಡ್ಡಿಗೆ ಮೂಱಾದರೆ ಮುಡ್ಡು ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು? (Prv.).

ಅಡ್ಡಗಿಸು aḍḍagisu. = ಅಡ್ಡಯಿಸು. (My.).

ಅಡ್ಡಣ aḍḍaṇa. = ಅಡ್ಡನ. a shield [ರಿಪುಕುರಂಗ ಕಂಠೀರವನ ಕಟಿತಟ ಮೊಲ್ದು ನೋಡುವ ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿಯರ ಕಣ್ಗೆ ಕಾಮನಡ್ಡಣದಂತೆ ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾಗಿ ಮೞಿುವುದ್ವೃತ್ತವೃತ್ತತೆಯ ನೀಳ್ದು ಕೊಂಡಂತುದ್ವೃತ್ತಂಗಳಾದುವು Pb. 2, 39 va.]. (ಹರಿಗೆ Ct. II, 38; Kk. 40; Śm. 43; ಪರಿಗೆ Ct. I, 11). ಅಡ್ಡಣಮ್ ಒಡ್ಡಿದ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಒಡ್ಡಣಂ (Rśv. 6, 54).

ಅಡ್ಡಣಿಗೆ aḍḍaṇige. a small wooden or metal (generally) three-legged stand [ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಂ ಪೊನ್ನತಳಿಗೆಯುಮಡ್ಡಣಿಗೆಯುಮನಿಟ್ಟು ಭಟ್ಟಾರಕರ್ಗರಸಂ ತಾನೆ ಬಡ್ಡಿಸಲ್ Vr. 78, 12]. (C.; ಪಾತ್ರ Mr. 212; Mhr. ಅಡಣೀ; T. ಅಟ್ಟಾಳೈ, a Cingalese bench). ಬಟ್ಟಲು, ಪಡಿಗಮ್, ಅಡ್ಡಣಿಗೆ, ಪರಿಯಾಣ (Bp. 12, 12). a description of it and its use occurs in the following riddle: ಸಾದು ಬಟ್ಟುವಾಗಿ ಇಹುದು, ಚಕ್ರ ತಾನ್ ಅಲ್ಲ; ಪಾದ ಮೂಱು ಅದಕೆ ಉಣ್ಟು, ಭೃಂಗೀಶನ್ ಅಲ್ಲ; ಸ್ವಾದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ್ ಉಣ್ಟು, ಮೆಲುವದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ; ಮೇದಿನಿಯ ಜಾಣರೇ, ಹೇಱ ನೀವೆಲ್ಲ! 2, a three legged high stand with steps used as a ladder (My.).

ಅಡ್ಡನ aḍḍana. = ಅಡ್ಡಣ. a shield (Sk.).

ಅಡ್ಡನೆ aḍḍane. = ಅಡನ್ನೆ, etc. across, transversely (R.; T. ಅಟ್ಟನ್ನೈ).

ಅಡ್ಡಯಿಸು aḍḍayisu. = ಅಡ್ಡಗಿಸು, ಅಡ್ಡಯ್ಸು, ಅಡ್ಡವಿಸು. to move obliquely, or obstructingly. 2, to make oppo-

sition; to obstruct, to impede (Abh. P. 7, 137). 3, to intervene; to conceal.

ಅಡ್ಡಯಿಸುಹ aḍḍayisuha. obstruction, opposition (ಪ್ರತಿಬನ್ಧ, ಪ್ರತಿಷ್ಟಮ್ಭ Nr.).

ಅಡ್ಡಯ್ಸು aḍḍaysu = ಅಡ್ಡಯಿಸು, etc. (Bh. 2, 1, 75; J. 4, 27).

ಅಡ್ಡಯ್ಸುಹ aḍḍaysuha. going transversely, etc. (ತಿರ್ಯಗ್ಗಮನ Nr.). 2, concealment (ಅನ್ತರ್ಧಿ, ಅನ್ತರ Nr.; *cf.* ಅಡಗಿಸುಹ).

ಅಡ್ಡಲ್ aḍḍal. -ಲು. crossing; obstructing; an obstacle; across; sideways. — ಅಡ್ಡಲಾಗು. -ಆಗು. to become an obstacle; to oppose (ಅಡಗಟ್ಟಿ Bhn. 37). ಅಕ್ಕಟಾ, ಕೆಮ್ಮನೆ ಈ ಮಿತ್ರನ ತೇಜಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾದೆಂ! (Rsv. 6, 4). — ಅಡ್ಡಲಾನ್. -ಆನ್. to oppose (C.Bp. 42. 28). — ಅಡ್ಡಲಿಡು. -ಇಡು. to put across. ದೃಷ್ಟಿಗೆ ನೆಱೆ ಕರಾಗ್ರಮನ್ ಅಡ್ಡಲಿಡುತಂ (Bp. 26, 29). — ಅಡ್ಡಲೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. to place athwart. (ಕುಱುಬಂ) ನಾಯಂ ಕರೆವುತ, ಒಡನೆ ಕಾಲನ್ ಅಡ್ಡಲೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುತ (Bp. 20, 12).

ಅಡ್ಡವಿಸು aḍḍavisu. = ಅಡ್ಡಯಿಸು, etc. to obstruct, etc. (ತಱಬು, ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡು, ಮಱೆ ಮಾಡು G.). ಚನ್ದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ ಅಡ್ಡವಿಸಿ, ಹಿಡಿಂಬಾಳ ಹಿಡಿದವು ಮುಗಿಲ ಚೂಣಿಗಳ್ (Bh. 1, 19, 18).

ಅಡ್ಡಸರ aḍḍasara. Tbh. of ಅಟರುಷ. (Si. 147, 461; St. & Pl.; Te.).

ಅಡ್ಡಸಲ aḍḍasala. = ಅಡ್ಡಸರ. (St. & Pl.).

ಅಡ್ಡಾ aḍḍā. = ಅಡ್ಡ 1. — ಅಡ್ಡಾತಿಡ್ಡ. = ಅಡ್ಡತಿಡ್ಡ, etc. (C.). — ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡ. = ಅಡ್ಡಾತಿಡ್ಡ. (My.; Te., Tu.). — ಅಡ್ಡಾದುಡ್ಡ. = ಅಡ್ಡಾತಿಡ್ಡ. (My.).

ಅಡ್ಡಾನ aḍḍā₁-āna₂. broad, etc. (My.). ಅಡ್ಡಾನ ತೊಲೆ, ಅಡ್ಡಾನ ಹಲಿಗೆ, etc. (My.).

ಅಡ್ಡಾನೆ aḍḍā₁-āne₄. = ಅಡ್ಡಾನ. (My.). ಅಡ್ಡಾನೆ ಹಲಿಗೆ or ಅಡ್ಡಾನೇ ಹಲಿಗೆ (My.).

ಅಡ್ಡಾಯಿಲ aḍḍā₁-āyila. (Śmd. 252). an opponent.

ಅಡ್ಡಾಯುಧ aḍḍā₁-āyudha. = ಅಡಾಯುಧ. (ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶ, ಕರವಾಲ, ಖಳ್ಗ, ಕೌಕ್ಷೇಯಕ, etc. Hlā.). ಅಡ್ಡಾಯುಧವನು ಆಯುಧವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು (ನೈಸ್ತ್ರಿಂಶಿಕ Nr.). ಕತ್ತಿಯೇ ಆಯುಧವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು (ನೈಸ್ತ್ರಿಂಶಿಕ Si. 281). (ನಾರಾಯಣನೆಮ್ಬ) ಆತನ ಅಡ್ಡಾಯುಧಮಂ ನನ್ದಕನ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). see Bp. 28, 26; 34, 33; 61, 25.

ಅಡ್ಡಿ aḍḍi. an obstacle; opposition; delay (C.; ಎಡಚ, ಸಂರೋಧ, ವಿಘ್ನ G.; ಅವಧಿ, ಮರ್ಯಾದೆ Si. 432; Tu., Te.; T. ಅಟ್ಟಿ). ಕೋಟೆಯ ತಳದ ಬಱಯಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ದಕದ ಬಱಯೂ....ಎತ್ತರವಾಗಿ ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟು ಇರುವ ಮಣ್ಣುದಿಣ್ಣೆ ಮುನ್ತಾದ ಅಡ್ಡಿಗಳು (ಚಯ, ವಪ್ರ Si. 107). ಕದವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯದನ್ತೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಲ್ ಉಳ್ಳ ಅಗಱಯ ಮರ (ಅರ್ಗಲ 112). ಅಚ್ಚಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಕಳಚಿ ಜಾಱದನ್ತೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಇರುವ ಕಡಾಣಿಯ ಮೊಳೆ (ಅಣಿ 113). ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದದು (ನಿರರ್ಗಲ, ಅಬಾಧ 376). ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವಿಕೆ ಕಸುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮುನ್ತಾದ ....ಅಪಕಾರ (ನಿಗ್ರಹ 391). ಕೆಲಸದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬನ್ದ ಅಡ್ಡಿ (ವಿಘ್ನ, etc. 394). ನನ್ನದು ಏನೇನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ (B. 2, 8). ನನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ನಾನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಏನು? (2, 29). ಬೆವರಿಗೆ ಅಡ್ಡೀ ಮಾಡುತ್ತದೆ (4, 24). ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಜನರು ಪರನಾಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅಡ್ಡೀ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು (4, 188). ಯಾರೂ ಅಡ್ಡಿ ತರದೆ ಇದ್ದರೆ (5, 291). ಅಡ್ಡೀ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚುವದು, ಅಡಿಗೇ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಉಣ್ಣು ತೀರುವದು (Prv.). — ಅಡ್ಡಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to hesitate (B. 4, 188). — ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡು. to obstruct one's way, to oppose, to hinder; to delay. see above. — ಅಡ್ಡಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become an obstacle or a hindrance; — a hindrance to take place. see above. — ಅಡ್ಡಿಸಡ್ಡಿ. reit. = ಅಡ್ಡಿ. (My.).

ಅಡ್ಡಿ aḍḍi. ostentation, show (R.; Mhr., H. ಅಡ್ಡಾ. making profession of, priding one's self upon).

ಅಡ್ಡಿಕೆ aḍḍike. = ಅಡ್ಡಿಗೆ. one of the pieces of gold of which the necklace called aḍḍike is composed (C.). 2, a necklace composed of aḍḍikes (and worn by women, My.; Te. plural ಅಡ್ಡಿಗಲು). ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹನ್ತವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಒಡವೆ, ಅಡ್ಡಿಕೆ ಮುನ್ತಾದದು (ಗ್ರೈವೇಯಕ Si. 218).

ಅಡ್ಡಿಗೆ aḍḍige. = ಅಡ್ಡಿಕೆ. (My.). see ಉಗುರಡ್ಡಿಗೆ.

ಅಡ್ಡೆ aḍḍe. 1. a pole or bamboo by which two people carry a burden suspended from its midst, or by which two small burdens suspended from both ends are carried across the shoulder of one man (C.; Mhr. ಅಢೇಂ, ಅಡೇಂ, a ridge pole; the ridge along the shoulders). — ಅಡ್ಡೆದಬ್ಬೆ. = ಅಡ್ಡೆ. (My.). — ಅಡ್ಡೆವೊಱೆ. -ಹೊಱೆ. (= ಅಡ್ಡೆಹೊಱೆ?). a burden or burdens carried in the above manner (C. Bp. 47, 40). — ಅಡ್ಡೆ ಹೊಱು. to carry the aḍḍe (C.).

ಅಡ್ಡೆ aḍḍe. 2. a kind of sowing machine (ಸಡ್ಡೆ Mr. 370).

ಅಡ್ಡೆ aḍḍe. 3. = ಅಡ್ಡ 1. (Te.; R.).

ಅಡ್ನೆ aḍne. = ಅಡನೆ, etc. — ಅಡ್ನಾಡಿ. -ಆಡಿ. = ಅಡನಾಡಿ. (S. Mhr.; ಮೂಱ G.; Tu. ಅಡ್ನಾಡಿ, ಅನ್ನಾಡಿ). — ಅಡ್ನಾಡಿತನ. = ಅಡನಾಡಿತನ. (B. 5, 279). — ಅಡ್ನಾಡೀ ಜನರು. uncivilised people (B. 5, 195).

ಅಡ್ಲ aḍla. = ಪಡಲ. (My.). — ಅಡ್ಲಬಳ್ಳಿ. = ಪಡವಲಬಳ್ಳಿ (St. & Pl.).

ಅಡ್ಲಿಗೆ aḍlige. = ಹಡ್ಲಿಗೆ. a flat round basket with several divisions, used by jōgammas (devotees of Māri or Durga) to carry their idol and put their alms in (My.). 2, a flat basket, or basin-like tub, or earthen vessel, used by merchants in their shops (My.).

ಅಡ್ಲು aḍlu. = ಅಡಲು 3, etc. mud (My.).

ಅಢಾಳ adhāḷa. (Śmd. 24, o. r. ಢಾಳ, q. v.).

-ಅಣ್ aṇ. 1. = -ಅಳ್ 1. a syllable that, in words denoting direction, is inserted before the ಅ of the genitive, the ಇಂ of the instrumental, and the ಅಂ of the masculine, *e. g.* ಮೂಡಣ, ತೆಂಕಣ; ಮೂಡಣಿಂ, ತೆಂಕಣಿಂ; ಮೂಡಣಂ, ತೆಂಕಣಂ (Śmd. 134-136); ಮೇಗಣ, ಕೆಳಗಣ; ಅಡಿಯಣ (Śmd. 350 Cm.); ಅಲ್ಲಿಯಣ, ಇಲ್ಲಿಯಣ. *cf.* ಅಱ್ 1. — ಅಣಾಗಮ. the augment ಅಣ್ (Śmd. 135).

ಅಣ್- aṇ. 2. = (ಅಣಲ್ 1), ಅರ್-3. — ಅಣ್ಣಾಲಿಗೆ. -ನಾಲಿಗೆ. the uvula (My.).

-ಅಣ aṇa. 1. = -ಅನ 1. a suffix that is used in the formation of a verbal noun (which serves also to express the meaning of the first person plural of the imperative), *e. g.* ಮಾಡುವಣ, ನಡೆವಣ or ನಡೆಯುವಣ (My.). see -ಉವಣ, -ಊಣ, -ಒಣ 1, & -ಓಣ.

ಅಣ aṇa. 2. = ಅಣ್ಣ 1. an elder brother. see *e. g.* ಚನ್ನಬಸವಣ, ಬಸವಣ, ಮಂಚಣ.

ಅಣ aṇa. 3. = (ಅಣೆ 2), ಅಣ್ಣ 2, ಅಣ್ಣಾ, (ಅಣ್ಣೆ 1). — ಅಣಜಾಣ. = ಅಣ್ಣಜಾಣ. a very clever, cunning man (My.). — ಅಣಜಾಣೆ.

a very clever, sly woman. ಅಣಜಾಣೆ, ಅಣಜಾಣೆ, ಅಕಳಿಗೆಷ್ಟು ಮೊಲೆ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಅಣಂ aṇaṁ. = ಅಣಂ. whatsoever, howsoever (ಏನುಂ Śmd. 390), small, little (ಅಲ್ಪ Ct. I, 94; II, 61). [ದೋಸಮೇ ನಾನುಂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾಡೊಡಂ ಮಾಸಿಕ್ಕುಮಣಂ ಕೃತಿವಧುವಂ Kr. 1, 112.; Pb. 1, 5.; Ap. 3, 41]. ಬನ್ದಂ ಫಲ್ಗುನನ್? ಇಲ್ಲ, ಸನ್ದಯಮ್ ಅಣಂ ತಾನ್ ಇಲ್ಲ (Śmd. 20, 281). ಪೆಱತೊನ್ದು ಅಣಂ ಬಗೆಯಲ್ (277). ಕಾರ್ಯಮ್ ಅಣಮ್ ಇಲ್ಲ (391). ಗೂಢಪದಪ್ರಯೋಗಮಂ ನೆರೆಪಿ, ಪದಾರ್ಥಂಗಳನ್ ಅಣಂ ಮನಮ್ಪುಗೆ ಪೇೞ್ವೆಂ (402). ಅನ್ದಮ್ ಅಣಂ ಪದ್ಯಮನ್ ಇಡಲ್ ಅದು ಏನ್ ಅಱಿದಪನೋ (o. r. ಗೆಯ್ದಪನೋ? Ch. v. 17). ಮುನ್ದೆ ನೀರ್ ಇಲ್ಲ ಅಣಮ್ (Śmd. 215 Mdb.).

ಅಣಕ aṇaka. 1. mockery, derision, abuse (C.; ಕೊಱಚಾಡಿದುದು Ct. I, 14; II, 22; ಕೊಱಚಾಟ Kk. 55; Śm. 48; ತೆಗೞ್, ಚುನ್ನ, etc. Śs.). [ಮ್ಯಗೆ ಕಾಹ ಹೇಳುವರಲ್ಲದೆ ಮನಕ್ಕೆ ಕಾಹ ಹೇಳುವರೆ? ಅಣಕದ ಮಿಂಡದ ಹೊಸ ಪರಿಯ ನೋಡಾ! Bv. 810]. ಅಣಕಮ್ ಅಲ್ಲ ಇದು! (Bp. 16, 28). ಅಳಿಯನ ಕೂಡೆ ಇನ್ತು ಎನ್ದಳ್ ಅಣಕದಲಿ (42, 6). see also Bp. 43, 1; 45, 1; 55, 31. — ಅಣಕ ಮಾಡು. = ಅಣಕವಾಡು. (My.). — ಅಣಕವನ್ ಆಡು. to mock (ಕೊಱಚಾಡು Ct. I, 14; Bh. 8, 25, 10). — ಅಣಕವಾಡು. = ಅಣಕವನಾಡು. (Bh. 2, 3, 8; C.).

ಅಣಕ aṇaka. 2. = ಅಡಕ. closeness, compactness, firmness; the state of being in good repair. (Tu.). ಅಣಕವಾದ ಕೆಱೆ ಅನೇಕ ನೀರು ಕೊಳ್ಳುವದು (Prv.). ಅಣಕವಾದ ಹತ್ತೀ ಪಿಣ್ಡ (My.). — ಅಣಕವಜ್ಜಯ್ಯ. N. (Bp. 59, 4).

***ಅಣಕ aṇaka. 3.** wonder, great surprise (T. ಅಣಂಗು, Te. ಅಣಚು.) ಇರ್ಮಡಿಸೆ ಧಾತ್ರಿಯ ಬಿಣ್ಪೆನಗೆಂದಿನಂದವಲ್ತಣಕಮಿದೆಂದು ತಿಣಿಕಿದನಾನಲುಮ್ಮಳಿಸಿ ಶೇಷನ್ Pb. 9, 99.

ಅಣಕ aṇaka. = ಅನಕ, ಆಣಕ. *insignificant, small, contemptible, vile.*

ಅಣಕಿ aṇaki. a mocker (Bp. 40, 52).

ಅಣಕಿಸು aṇakisu. ಅಣಿಕಿಸು, etc. to mock, to deride (My.). ಅವ ಎನ್ಥಾ ಗೆಳೆಯ! ದಿನಾಲು ನನಗೆ ಅಣಕಿಸುತ್ತಾನೆ (B. 2, 36). ಅಳಿಕುಲಂಗಳ ಕಪ್ಪನ್ ಅಣಕಿಪ ಸುಱುಗುರುಳ್ (Bp. 4, 29). ಎಮ್ಮನ್ ಅಣಕಿಸಿದ (28, 40). see also Bp. 26, 13; 30 sum.; J. 19. 4; Bh. 1, 6, 4.

ಅಣಕಿಸುವಿಕೆ aṇakisuvike. mocking (My.).

ಅಣಕು aṇaku. = ಅಡಕು 1, etc. (My.).

ಅಣಕುವೆ aṇakuve. humbleness, humility, modesty (Te.; R.).

ಅಣಗಿಸು aṇagisu. = ಅಡಗಿಸು. (My.; Te. ಅಣಗಿಂಚು).

ಅಣಗು aṇagu. = ಅಡಗು 1. (My.; Te.).

***ಅಣಚಿ aṇaci.** = ತಾಲಿ, a tiny gold ornament tied round the neck of the bride as an auspicious symbol of marriage. ಅಯಿದೆ ಅಣಚಿಯಿಲ್ಲದವಳಿಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಹೂವಿನ ಬೊಟ್ಟೇಕೆ? Bv. 630.

ಅಣಚು aṇacu. = ಅಣಕು. to depress, to humble, etc. (Te.; R.).

ಅಣಂಚು aṇañcu. = ಅಣಚು. (Te.; R.).

ಅಣದಿಗೆ aṇadige. = ಅಣ್ಣೆದಿಗೆ. a kind of pitcher or water jar (ಗಳನ್ತಿಗೆ Śmd. 338; ಕರ್ಕರಿ, ಅಲು, ಗಲನ್ತಿಕೆ Nr.; ವರ್ಧನಿ Mr. 210, o. r. ಅಣಿದಿಗೆ).

ಅಣದು aṇadu. = ಅಣೆದು. P. p. of ಅಣೆ 3. (My.).

ಅಣಬೆ aṇabe. = ಅಣಮ್ಬೆ, q. v., ಅಳಮ್ಬೆ, ಆಳಮ್ಬೆ, ಹಣಬೆ. a mushroom (ಭೂಮಿಛತ್ರ Mr. 132; My.; T. ಅಮ್ಬಿ, Tu. ಅಳಂಬು). see ಕಲ್ಲಣಬೆ, ಮರಣಬೆ.

ಅಣಮ್ಬೆ aṇambe. = ಅಣಬೆ, etc. (ಶಿಲೀನ್ಧ್ರ Nn. 86, o. r. ಅಣಬೆ; Mr. 485).

ಅಣಲ್ aṇal. 1. = (ಅಣ್ 2). the under part of the mouth (T., M.; *cf.* ಅಂಗಳ; T. ಅಣರಿ, the roof of the mouth, palate); [ನೃಪಸೇನನನಂತಕನ ಅಣಲೊಳಡಸಿ ತನ್ನ ಮನಣಲೊಳಡಸಲೆಂದಿರ್ದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂ ನೋಡಿ Pb. 12, 169 va.; ಗೀಜಗನಗೂಡು ಕೋಡಗವಣಲ ಸಂಚಬಾಡುಮೆಯ ಮದುವೆ...Bv. 634]. 2, the mouth ಅಣಲೊಳ್ಗಳಿರೂಡಿ (Rśv. 5, 65.). ತನಿಹಲುಕನ್ ಅಣಲೊಳಗೆ ಅಡಸಿ (Bh. 2, 2, 103).

ಅಣಲ್ aṇal. 2. ಅಣಲು. = ಅಣಿಲ್. a squirrel (My.).

ಅಣವ್ಯ aṇavya. (fr. ಅಣು). *a field bearing Panicum miliaceum.*

ಅಣಸು aṇasu. that holds firmly together: a ferrule (C.; *cf.* ಅಡಚು 1). see ಕೋಡಣಸು. ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಅಣಸುವುಳ್ಳದು ಅಯೋಗ್ರ G.) 2, close junction: a throng. ಅಣೆವ ಹರಿಗೆಯಿನ್ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನ್ ಅಣಸಿನಲಿ ತಿವಿದು ಅಗಿವ ಭಟ್ಟರ ಒಡ್ಡಣೆ (Bh. 6. 2, 5).

ಅಣಾ aṇā. = ಅಣೆ, ಅಣ 1, ಆಣೆ 1. the sixteenth part of a rupee, an anna (R., Te., M.; Mhr., H. ಅಣಾ, ಆಣೇ, ಆಣಾ).

ಅಣಿ aṇi. 1. = ಅಣೆ 3, q. v. to come near, to touch, etc. (ಮುಟ್ಟು G.; T.; to put on jewels and other ornaments; to dress oneself; to embellish; see ಅಣಿ 2).

ಅಣಿ aṇi. 2. = (ಅಣ 3, ಅನು 1, ಅಳ 2; see ಅಡಗು 3), ಅಣೆ 4. joining, conjunction: (in weavers' language) the union of a certain number of threads for being fastened to the lam of the loom, etc., etc. (C.). 2, fitness; niceness, pleasantness, beauty; order, regularity, array (ಅನು, ಎಡ್ಡ, etc., ಮನೋಹರ Śs.; ಹಸ, ಲೇಸು, ಎಡ್ಡ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18; T., M.); readiness (ಸಿದ್ಧ My.). 3, an array: a body of soldiers, a detachment (ಪಡೆ, ದೞ, etc. Śs.; T., M.). [ಉರಿವರಿಯುತ್ತುಮಿರ್ಪಣಿ ಬೃಹದ್ವಡಬಾನಳನಂತೆ ತೋಱಿದ Pb. 8, 99]. ಸಕಲಸೇನೆಯು ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುವಿಕೆ (ಅಭಿಷೇಣನ Si. 291). ಯುದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಗೆಯವರಿಗೆದುರಾಗಿ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಅಣಿ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು, ಧೈರ್ಯದಿನ್ದ ಉಪಾಯಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಅಭಿಯೋಗ, etc. 391). — ಅಣಿ ಕಟ್ಟು. to join a certain number of threads, etc. (C.). — ಅಣಿಕೋಲು. the stick (or splinter) which keeps the loops of the woof or lams apart (C.). — ಅಣಿ ತುೞಿ. to move the loom's treadle with the foot (C.). — ಅಣಿ ದಬ್ಬೆ. = ಅಣಿಕೋಲು. (My.). — ಅಣಿಪಾಡು. the art or secret of a business or trade (My.).

-ಅಣಿ aṇi. 3. = -ಅಣೆ 5, etc. see ಉರವಣಿ, ಪೇರಣಿ, ಬಿಲ್ಲಣಿ.

ಅಣಿ aṇi. = ಅಣಿ. *a linch-pin.* 2, the point of a needle. 3, *a corner.* 4, that part of a house where animals are killed. 5, a boundary, a limit.

ಅಣಿಕಿಸು aṇikisu. = ಅಣಕಿಸು, ಹಣಕಿಸು. (Bp. 17, 5; My.).

-ಅಣಿಗ aṇiga. = -ಅಟಿಗ, etc. see ಎರವಣಿಗ. (*cf.* ವಣಿಗ).

ಅಣಿಗೆ aṇige. 1. = ಹಣಿಗೆ. a comb (My.). see ಈರಣಿಗೆ, ಸೀರಣಿಗೆ.

–ಅಣಿಗೆ aṇige. 2. = –ಅಟೆ, etc., –ಅಡಿಕೆ 1. see ಅಲ್ಲಣಿಗೆ, ಉರವಣಿಗೆ, ಕೊಲ್ಲಣಿಗೆ, ನೆಱವಣಿಗೆ, ಮೆಚ್ಚವಣಿಗೆ, ಮೆಱವಣಿಗೆ.

ಅಣಿದಿಗೆ aṇidige. = ಅಣದಿಗೆ, q. v.

ಅಣಿಮ aṇima. -ನ್. = ಅಣಿಮೆ. minuteness, fineness. 2, *the superhuman power of becoming as small as an atom.* see ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ, ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ; Bp. 11. 13.

ಅಣಿಮಣಿಕೆ aṇimaṇike. a small water vessel (ಮೊಗೆ Mr. 211, o. rs. ಅಣುಮಣಿಕೆ, ಅಣುವಣಿಕೆ).

ಅಣಿಮೆ aṇime. = ಅಣಿಮ. (ಲಘಿಮೆ, ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳ್ Mr. 455).

ಅಣಿಯರ aṇiyara. fitness, nicety, greatness, excellence; nicely, etc. [ದ್ರುಪದನಂ ಗಡ ಕೋಡಗಗಟ್ಟುಗಟ್ಟಿ ತಂದಣಿಯರಮೊಪ್ಪಿಸು. Pb. 2, 61; Ap. 4, 47]. (ಪಿರಿದು Śmd. II; ಅತಿಶಯ Ct. I, 94; ನಾಡೆ, ಅಧಿಕ Ct. I, 34; ಅಳುವ್ವು, etc., ಪಿರಿದು Kk. 49; ಅಗುನ್ದಲೆ, etc., ಪಿರಿದು 84; ಅಧಿಕ Śm. 58). ಅಣಿಯರಮ್ ಎಸೆದು ಒಪ್ಪಿ ಇರ್ಪುವು... ಆಪಣಂಗಳ್ (Śmd. 235). ಗರ್ಜಿಸುತೆ ಅಣಿಯರಮ್ ಎಣೆಗೊಣ್ಡು ಇಭಂಗಳಂ...ಕಾದಿಸಿತು (*i. e.* ಕಾದಿಸಿದರ್)...ಇಭಾರೋಹಕರ್ (Rśv. 13, 86). ಗಣಕಗಣಮ್ ಅಣಿಯರಂ ನಿನ್ದು, ಕೆಯ್ ಮುಗಿದು (5, 127 va.). ಅಣಿಯರದಿಂ ಕೇಗಿ ಕುಣಿವ ನವಿಲ್ (8, 120). see Rśv. 6, 45; Rām. 5, 8, 48.

ಅಣಿಲ್ aṇil. ಅಣಿಲು. = ಅಣಲ್ 2, ಅಳಲೆ 2 q. v., ಅಳಿಲ್, ಅಳುಲ್, ಅಳ್ಳೂಮ, ಇಣಚಿ. a squirrel (T.; Tu. ಚಣಿಲ್; My.).

ಅಣಿಲೆ aṇile = (ಅರಳೆ), ಅಳಲೆ 1, ಅಳಿಲೆ, ಅಳುಲೆ, ಅಳ್ಳಿ, ಅಳ್ಳೆ 1. a large tree, furnishing Indian myrobalans or ink-nuts, Terminalia chebula Roxb. (ಹರೀತಕಿ, ಅಭಯೆ, ಪಥ್ಯೆ Hlā.; ಅಭಯೆ, ಅಮೃಥೆ, etc. Nr.; ಅಭಯೆ Nn. 9; ಕರಕ, ಅಭಯ 50, o. r. ಅಳಿಲೆ; ಸಮ್ಪ್ರನು, ಹರೀತಕಿ 63, o. r. ಅಳಿಲೆ; ವಿಜಯ, ಅಭಯ 94; ಶಿವ, ಅಭಯ 6; ಜೀವಕಿ, ಹರಿದ್ರೆ, ಶಿವೆ, etc. Mr. 122, o. r. ಅಳಿಲೆ, ಶಿವ 495; Tu.; T. ಅಂಗನ). — ಅಣಿಲೆಕಾಯಿ. = ಅರಳೆ-. the ink-nut (Nn. 63; St. & Pl.).

ಅಣೀಯಸ್ aṇīyas. more minute than usual, *very small.*

ಅಣು aṇu. *minute, atomic* (ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಅತಿಸಣ್ಣ Nn. 132). 2, an atom of matter or time. 3, Śiva. 4, *a sort of grain, Panicum miliaceum* (ಬಹುಧಾನ್ಯ, ಹಲವು ಧಾನ್ಯ Nn. 132). 5, ನೆಲ್ಲು (Hlā.). — ಅಣುಗೂಸು. -ಕೂಸು. a babe (My.).

ಅಣುಗ aṇuga. 1. a son. see ತಿಂಗಳಣುಗ, ನೀರಣುಗ, ನೇಸಱಣುಗ, ಬಿಸುಗಣ್ಣಣುಗ, ಸಬ್ಬಮಂಗಳೆಯಣುಗ, ಸವಿಗದಲಣುಗ; [ಅರಸಿಯರ ನಣುಗರಂ ಬೇಟ್ಟಿರುಮಂ ಮೊನೆಗಾಱರಂ...ಚೌಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರ್ Pb. 2, 67]. Bp. 3, 20; 10, 54; 48, 11; J. 21, 65.

***ಅಣುಗ aṇuga. 2.** = dear, beloved. ಸುಯೋಧನನಣುಗ ಮಯ್ದುನಂ ಸಿಂಧು ದೇಶಾಧೀಶ್ವರಂ ಜಯದ್ರಥಂ Pb. 10, 57 va.

ಅಣುಗಿ aṇugi. a daughter. see ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಟ್ಟಣುಗಿ, ಇಂಗಡಲಣುಗಿ, ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟಣುಗಿ, ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟಱಿಯಣುಗಿ.

***ಅಣುಗು aṇugu. 1.** = ಅಣುಗ 2. ಅಣುಗಿನೊಳ್ಪಿನ್ನ ಚಟ್ಟರೊಳೀತನೆ ಜೆಟ್ಟಿಗನೆಂದು Pb. 2, 61; ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಣುಗಿಂದಂ ಪೆಸರಿಟ್ಟು Ap. 1, 34.

***ಅಣುಗು aṇugu. 2.** nearness, (T. ಅಣುಕ್ಕು.) ರಥದಿಂದಿಳಿಗಿಱಿ ದವನವನಿಪತಿಯನಣುಗಿಱಿವೊಯ್ದಂ. Pb. 13, 47.

ಅಣುಗೆ aṇuge. 1. = ಅಣುಗಿ. (J. 9, 5, 9).

***ಅಣುಗೆ aṇuge. 2.** female friend. ಕಾದಲಂಗೆ ಸಯ್ತಂತಿರು ನಾಣ್ಣದೆಂದಣುಗೆಯರ್ ಪಿಡಿದು Pb. 3, 78.

ಅಣುಂಕು aṇuṅku. = ಅಣಚು. to depress, to humble, to abate, etc.; to ruin, to destroy (R.; Te. ಅಣುಚು).

ಅಣುಂಗು aṇuṅgu. = ಅಣಗು. to be depressed etc. (R.; Te. ಅಣಗು).

ಅಣುಮೂರ್ತಿ aṇu-mūrti. N. (Bp. 9, 37; 27, 6).

ಅಣುವ aṇuva. Tbh. of Hanumat [ಕಂಡನಣುವನಾ ರಾಘವನಂ Kr. 2, 38; Pb. 8, 33 va]. (Ch. v. 56, 58; Abh. P. 11, 147; 13, 130).

ಅಣೆ aṇe. 1. = ಅಲೆ 3. an interjection used in calling to women: ho! ho! (My.; Tu.; *cf.* ಅಡ 3; ಎ 3; T. ಅಡಿ, an interjection used in calling to women of the lowest caste; ಅಡೀ, an interj. used by husbands to their wives, but generally to the inferior females of the family only).

ಅಣೆ aṇe. 2. = ಹಣೆ 3. (My.; B. 5, 21; Tu.).

ಅಣೆ aṇe. 3. = ಅಣಿ 1. to touch, to come in contact; to draw near (ಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh., o. r. ಅಣಿ; J. 30, 53; Tu.; T. ಅಣುಗು to touch, etc.; ಅಣ್ಯೆ, to be tied together two and two; to approach; to copulate; to adjoin, to put to, to tie to; M. ಅಣೆ, to approach, to arrive; *cf.* ಅಣ್ಣು 1, ಅಣ್ಣೆಸು, ಅನ್ದು 3, ಅಳಿವು 1, ಅನ್ 2). 2, to strike, to push, to drive (*cf.* ಅಪ್ಪಳಿಸು, ಅಱೆ 1). 3, = ಅಡೆ 4, to strike, or propel, with the finger [ಮತ್ತಹಸ್ತಿಯನಣೆದು ತೋಱುಕೊಟ್ಟಾಗಳ್ Pb. 12, 83 va.; ಅಣೆವರಯ್ಯ ಮುಂಡೆಯನೂಱು ಪ್ರಾಣದೊಡೆಯರಯ್ಯಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ನಿನ್ನ ಶರಣರು. Bv. 339]. (ಅಂಗುಲಿಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.). 4, to embrace (T., M.; R.; *cf.* ಅಪ್ಪು 2, ಅಳ್ಳೆ). (ಅವರ್) ಬಪ್ಪವರ ಮುಡುಹಿನ್ದ ಅಣಮ ಹೊಯ್ಯುತ್ತ (Bp. 61, 28) ಆನೆಗಳನ್ ಆ ಚೋರರ ವಾರಣದೊಳ್ ಅಣೆದು ನೂಕಿದರ್ ಆಗಳ್ (Abh. P. 13, 73). ಮೊಗವಡಮಂ ನಿಸಾದಿ ಕಳೆದು, ಅಂಕುಶದಿನ್ದ ಅಣೆದು, ಆರ್ದು, ನೂಂಕೆ ಗಾಳಿಗೆ ಗಱಿ ಮೂಡಿದನ್ತೆ ಪರಿವ ಆನೆಗಳ್ (13, 74). ದಿಕ್ಕುಮ್ಭಿಗಳ್ ಅಳ್ಳೆ ಬೃಂಹಿತಂ ಗೆಯ್ದು, ಅಂಗಡಿಗಳನ್ ಅಣೆದು,...ಮೆಟ್ಟಿ ಸೀಳ್ವ ಗಜಂಗಳ್ (Rśv. 6,11 va.). ಕೂರಂಕುಶಮನ್ ಇಕ್ಕಿ, ಸೆಳೆದು, ಎಱೆದು, ಅಂಗುಟದ ತುದಿಯಿಂ ಕರ್ಣಮೂಲಮನ್ ಅಣೆದು, ಅಲೆದು, ನೂಂಕಿ...ಕಟ್ಟಾಳ್ತನವೆಪ್ಪೆತ್ತ ಆಧೋರಣರ್ (ditto). ಅಣೆವ ಹರಿಗೆಯಿನ್ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನ್ ಅಣಸಿನಲಿ ತಿವಿದು ಅಗಿವ ಭಟ್ಟರ ಒಡ್ಡಣೆ (Bh. 6, 2, 5; see 1, 6, 4). — ಅಣೆದಾಡು. to strike repeatedly. (ಎಲರೆಪ್ಪ ಸೊಕ್ಕಾನೆ) ತರುಲತೆಯನ್ ಅಣೆದಾಡಿ (J. 3, 24).

ಅಣೆ aṇe. 4. = ಅಣಿ 2, approach (ಸಾರ್ಕೆ Ct. 1, 37). 2, a dam, a dike (ಜಲಪ್ರತಿಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; T.; M.; Te. ಅಣೆ, ಅನೆ; *cf.* ಅಡ 6). — ಅಣೆಕಟ್ಟು. = ಅಣೆಕಟ್ಟೆ. (My.). 2, to construct a dam (My.). — ಅಣೆಕಟ್ಟೆ. a dam (My.; Si. 92).

–ಅಣೆ aṇe. 5. = –ಅಟೆ, –ಅಣಿ 3, (–ಅಣಿಗೆ 2, etc.). see ಉರವಣೆ.

ಅಣೆ aṇe. 6. to be extinguished or quenched, to go out (T. ಅಣ್ಯೆ; R.; *cf.* ಅಱೆ 3 & ಅಡಗು 1?).

ಅಣೆ aṇe. = ಅಣಾ, etc. (S. Mhr.; B. 5, 303).

ಅಣ್ಕೆ aṅke. = ಅಣ್ಣು 1. the act of smearing or anointing [ಮೊಸರಣ್ಕೆ ವೆರಸಿದೆಳವಳಿಗರ್ಗಳಸಂ Ap. 4, 33]. (ಅಣ್ಪು, ಲೇಪನಕ್ರಿಯೆ Kk. 55, o. r. ಅನುಲೇಪನ); an ointment, etc.

ಅಣ್ಟರಳೆ aṇṭaraḷe. = ಅಣ್ಟವಾಳ. (My.). — ಅಣ್ಟರಳೆಕಾಯಿ. its nut (My.). — ಅಣ್ಟರಳೆಕಾಯಿಬುರುಗು. lather made of that nut (My.).

ಅಣ್ಟರಿಕೆ aṇṭarike. = ಅಣ್ಟರಿಕೆ. a prickly climbing shrub, Acacia intsia Willd. (Z.). see ಅಡವಿ-.

ಅಣ್ಟರಿಸು aṇṭarisu. to evaporate, as water does in boiling (S. Mhr.; *cf.* ಅಟ್ಟು 7).

ಅಣ್ಟರು aṇṭaru. to stick to (ಸ್ಪರ್ಶ Cb.).

ಅಣ್ಟಲು aṇṭalu.=ಅಣ್ಟರು? —ಅಣ್ಟಲವಾಱು. -ಪಾಱು. to run so as to touch, to run up to, (or ಅಣ್ಟಲವಾಱು. -ಬಾಱು, to tremble for fear that one might come in contact with. Rām. 6, 19, 30).

ಅಣ್ಟವಾಳ aṇṭavāḷa. = ಅಣ್ಟರಳೆ, ಅಣ್ಟಾಳ, ಅಣ್ಟ್ವಾಳ, ಅನ್ತರಳೆ, ಅನ್ತವಾಳ, ಅರಟಾಳ, ಅರಡಾಳ, ಅರಿಟಾಳ q. v., ಅರುಟಾಳ. (My.). ಅಣ್ಟವಾಳದ ಕಾಯಿಗೆ ಬಣ್ಟವಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಅಣ್ಟಾಳ aṇṭāḷa. = ಅಣ್ಟವಾಳ, etc. (C.; ಅರಿಟಾಳ, ಅರಿತಾಳ, ಅರಿಷ್ಟ, ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ, ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ಫೇನಿಲ, ಬಾರ್ಹತ, ಸ್ಪೃಶಿ, ಕ್ಷುದ್ರೆ G.).

ಅಣ್ಟಿರಿಕೆ aṇṭirike. = ಅಣ್ಟರಿಕೆ. (Z.).

ಅಣ್ಟಿಸು aṇṭisu. to place in contact; to cause to stick etc. (C.).

ಅಣ್ಟು aṇṭu. 1. (= ಅಟ್ಟು 1). to come or be in contact, with, to touch (v. i.); to stick, to adhere to; to be contagious; to touch (v. t.) (ಪರಿಸನ Śm. 90; ಮುಟ್ಟು G.; C.; Te., Tu.; T., M. ಅಣ್ಡು; *cf.* ಅಣೆ 3). 2, to embrace (C.). 3, = ಅಟ್ಟು 3, in ಬೆನ್ನಣ್ಟು, to follow, to pursue (My.). [ಪರಿಜೆಯುನಂಟು ಕೆನ್ನೆಗಳನೊಯ್ಯನೆ ನೀವುವ ಚಿನ್ನಪೂವನೋಸರಿಸುವ ಹಾರಮಂ ಪಿಡಿದು...ಬೆರಸಿದ ನಾಣುಮಂ ಕ್ರಮದೆ ಪಿಂಗಿಸು ಬೇಸಱದಿರ್ ಗುಣಾರ್ಣವಾ Pb. 3, 77]. ಜಾಱಲ್ ಅಣ್ಟಿದ ಕಾಲ ರೊಣ್ಡೆ (Bp. 10, 8). ಸೀರೆಗಳನ್ ಅಣ್ಟಿದಡೆ (21, 21). ಕರ್ಕಶಶಿರವನ್ ಅಣ್ಟಿದ ನಿನ್ನ ಕರಕಮಲದ್ವಯಂ (38, 37). (ಹವಳದ ಹುೞು) ಅದು ಸಮುದ್ರದ ತಳದಲ್ಲಿಯ ಒನ್ದು ಬಣ್ಡೆಗೆ ಅಣ್ಟಿಕೊಣ್ಡಿತು (B. 4, 171). see Bp. 49, 38; 55, 30. — ಅಣ್ಟಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie up closely (My. occasionally). — ಅಣ್ಟಗಾಸು. -ಕಾಸು. to solder (My.).

ಅಣ್ಟು aṇṭu. 2. =(ಅಟ್ಟು 2). adhesion: contagion. 2, that adheres, an impurity. (Te.). ಅನ್ನದ ಅಣ್ಟು ಬಾರಿಸುವುದು (ಆಚಮನ, ಉಪಸ್ಪರ್ಶನ Hlā.). 3, that is sticky, gum, paste, glue (ಸಱಿ Śm. 90. 117; ಮರದ ಜಿಗಿ, ಸಱಿ G.; My.; Rśv. 5, 52). [ಎಱಗಿದ ಮಱಿದುಂಬಿಯಂತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ ತೀವಿದ ಕೊಗ್ಗಿಯ ಕತ್ತುರಿಯುಂ ಕತ್ತುರಿಯೊಳಂಟ ಪರಿಜೆಯುಂ Ap. 4, 41 va.]. 4, that is viscuous, the menses or courses (ಮುಟ್ಟಿಲ್ Kk. 64, o. r. ಮುಟ್ಟಿಲ್; ಮುಟ್ಟಿಲ್ Śm. 64; My.). 5, a graft, a layer or grafted branch (My.; Te.). 6, a young plant fit for transplanting (My.; see Prv. s. ನಾಟು 1). ಅಣ್ಟು ತಪ್ಪಿದರೆ ನಣ್ಟು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). — ಅಣ್ಟಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to graft (My.). — ಅಣ್ಟಿನ ಮರ. Embryopteris glutinifera Roxb. (St. & Pl.). — ಅಣ್ಟು ಪುರುಳೆ. spear grass. — ಅಣ್ಟು ಮುಟ್ಟು. dupl. impurity contracted through a death in one's family (My.). — ಅಣ್ಟುಮುರುವು. a small ear-ring attached to the upper part of the ear (My.). — ಅಣ್ಟುಮೋಹ. a venereal disease caught by contagion (My.). — ಅಣ್ಟುರೋಗ. a contagious disease (C.; G. 498. 560). — ಅಣ್ಟೆೞೆ. -ಎೞೆ. threads joined in weaving (My.).

ಅಣ್ಟುಕ aṇṭu-uka. (Śmd. 239). a sticky or tenacious man.

ಅಣ್ಟ್ವಾಳ aṇṭvāla. = ಅಣ್ಟವಾಳ, etc. (My.).

ಅಣ್ಡ aṇḍa. = ಅಣ್ಡು. *an egg* (ಮೊಟ್ಟೆ Śm. 89; ತತ್ತಿ G.). 2, *a testicle* (ತರಡು G.). 3, the scrotum. 4, the musk bag. 5, semen virile. 6, Śiva.

ಅಣ್ಡಕೋಶ aṇḍa-kōśa. *the scrotum.*

ಅಣ್ಡಜ aṇḍa-ja. *born from an egg.* 2, *a bird* (Mr. 77). 3, *a fish.* 4, serpent (Mr. 77). 5, a lizard.

ಅಣ್ಡಜತುರಂಗ aṇḍaja-turaṅga. having a bird for his steed: Viṣṇu. (My.).

ಅಣ್ಡಜಧ್ವಜ aṇḍaja-dhvaja. having a bird on his standard: Viṣṇu. (My.).

ಅಣ್ಡಜಯಾನೆ aṇḍaja-yāne. she who rides on a bird: Lakṣmi (My.).

ಅಣ್ಡಜಾಧಿಪ aṇḍaja-adhipa. the king of serpents. see next. 2, Garuḍa. (My.).

ಅಣ್ಡಜಾಧಿಪಕುಣ್ಡಲ aṇḍajādhipa-kuṇḍala. having the serpent-king for his ear-ring: Śiva (Bp. 27, 55).

ಅಣ್ಡಲೆ aṇḍale. 1. to use close pressure, to oppress, to trouble, to harass, to torment, to hurt, to treat disrespectfully, etc. (ಅಸನ್ನ ಪೀಡನ Śmd. Dh.; ಎಡೆಗೆಡಿಸು, ಅಳಿಸು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.). [ನಿಮ್ಮ ನೆನಹ ಮತಿ ಮಱದಿರ್ದೊಡೆ ಪಾಪ ತನುವನಂಡಲೆವುದ ಮಾಣ್ಬುದೆ? Bv. 178; Cv. 1023]. ಅಣ್ಡಲೆಯದೆ, ಅವರ ಅಡಿಗಳಿಗೆ ಶರಣ್ ಎನುತಲೆ ಇರು! (Bp. 4, 62). ಸಂಕಟಂ ಬೞಿಕ ಅಣ್ಡಲೆವುದು ಏಂ ನಿನ್ನುವ? (15, 32). ದಣ್ಡಿಮೃಗಕುಲಮ್ ಅಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವನ್ ಅಣ್ಡಲೆವವು (18, 56). ಅಣ್ಡಲೆವ ಘನಮೋಹಪಾಶಾಭೇದನಂ (24, 29). ಖುರಖುರಾಗ್ರಘಾತಜಾತವಿತತಧರಾತಲರಜಃಪಟಲಂ ರವಿಮಣ್ಡಲಮನ್ ಅಣ್ಡಲೆದು, ಮುಸುಂಕೆ ವಿಸಟವಱರಿವ ಶೂಕಳಾಶ್ವಂಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.). ಚನ್ದನಾವತಿಯೊಳ್ ಕುಲಿನ್ದನನ್ ಅಣ್ಡಲೆದು, ದಣ್ಡಿಸಿದನ್ ಆ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ (J. 31, 26). see Grj; 2, 67; 2, 71 va; C. Bp. 32, 43; J. 6, 31; 7, 61; 10, 3; 12, 19; 16, 14. 18, 4. 46; 23, 38; 26, 64; 30, 35; 31, 65.

ಅಣ್ಡಲೆ aṇḍale. 2. oppression; trouble (J. 2, 15; 3, 7). ಕಾಮುನ ಅಣ್ಡಲೆ (Śmd. 61). ಕುಣ್ಟಣಿಗನೊಡನೆ ಅಣ್ಡಲೆ ಇದು ಬೇಡ! (Bp. 40, 25).

ಅಣ್ಡವಾತ aṇḍa-vāta. hydrocele; orchitis (My.).

ಅಣ್ಡವಾಯು aṇḍa-vāyu. = ಅಣ್ಡವಾತ. (My.; Te.).

ಅಣ್ಡಿಗೆ aṇḍige. 1. = ಅಡೆ 9. (My.).

ಅಣ್ಡಿಗೆ aṇḍige. 2. one pannier or pack: half a bullock load (C.; Tel. ಅಣ್ಡೆಮು). ಅರಳೇ ಅಣ್ಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಒಯ್ದರು (B. 4, 20).

ಅಣ್ಡಿಸು aṇḍisu. to go near, to approach; to resort to, to come or go to for protection (C. Bp. 42, 27; J. 3, 7; T. ಅಡು, ಅಡೈ, ಅಣ್ಣೈಜು, ಅಣ್ಡು, ಅಣ್ಣು; see ಅಡಗು 3, ಅಡಸು, ಅಣೆ 3).

ಅಣ್ಡು aṇḍu. 1. going near; an approach, a resort. —ಅಣ್ಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to resort to [ಮುತ್ತೊತ್ತುವರ್ಗಳ್...ನೋಟ್ಟಿ ದಂಡುಗಳೊಳಂಡುಗೊಂಡು ಸೊರ್ಕಿದಾನೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು Pb. 4, 36 va.]. (Grj. 1, 104).

ಅಣ್ಡು aṇḍu. 2. a buttock; the buttocks; — the bottom of a vessel; — yōni (of children; My.; ಕಲತ್ರ, ಶ್ರೋಣಿ Si. 451; Tu.; S. Mhr. very rare). ಅಣ್ಡುಗಳು (ಪಿಱಿಗಳು, ಕಟಿ, ಶ್ರೋಣಿ, ಕಕುದ್ಮತಿ 208). ತೊಡೆಗಳಿಗೂ ಅಣ್ಡಿಗೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸನ್ಧಿ (ವಂಕ್ಷಣ 208). ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಣ್ಡುಗಳ ಬೞಿಯ ದೊಪ್ಪಾನೆಯ ಪ್ರದೇಶ (ನಿತಮ್ಬ 208). ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭಗದ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಅಣ್ಡುಗಳ ಮುಮ್ಭಾಗವಾದ ದಿಮ್ಮಿ (ಜಘನ, ಮಡಿಕಟ್ಟು 208). ಹೆಣ್ಗಳ ಅಣ್ಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಗುೞಿಗಳು (ಕುಕುನ್ದರ 208). ಅಣ್ಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಇರುವ ಸ್ಥಲ (ಸ್ಫಿಕ್ಕು 208). see Prv. s. ನೀನು.

ಅಣ್ಡು aṇḍu. Tbh. of ಅಣ್ಡ No. 2. (My.).

ಅಣ್ಡೆ aṇḍe. 1. = ಅಡೆ 8, No. 2. nearness; vicinity, the side of anything; a support, a prop (Te.; R.; T. ಅಣ್ಣಲ್, ಅಣ್ಡೈ).

ಅಣ್ಡೆ aṇḍe. 2. a vessel made of a hollow bamboo, etc., generally with a handle (My.; Tu.). ಅಣ್ಡೆಯ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟ ಬಹುದು, ದೊಣ್ಡೆಯ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟ ಕೂಡದು. — ಅಣ್ಡೆಯೊಳಗಣ ನೀರು ಮುಣ್ಡೆಯ ಕೆಯ್ಯೊಳಗಣ ಹಣ ಸಮ (Prvs.).

ಅಣ್ಡೆ aṇḍe. 3. = ಅಡೆ 9. (My.).

–ಅಣ್ಡೆ aṇḍe. 4. = –ಅಟೆ, etc. (?). see ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆ.

ಅಣ್ಡೆ aṇḍe. a cooking pot; an open mouthed metal vessel in general (Mhr. ಹಣ್ಡಾ).

ಅಣ್ಡೆಳ್ಳ aṇḍeḷḷa. = ಅಣ್ಣೆಕಲ್, q. v.

ಅಣ್ಣ aṇṇa. = ಅಣ 2. an elder brother (ಅಗ್ರಜ, ಪೂರ್ವಜ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ Hlā.; ಅಗ್ರಿಯ, ಅಗ್ರಜ, etc. Nr., Mr. 311; Si. 196, 416; C.; M., T.; Te. ಅನ್ನ; Tu. ಅಣ್ಣೆ, *cf.* ಅಣ್ಮು 1 & 2. [ಅಣ್ಣನ ನನ್ನಿಯೆಂಬುದನೆ ಪೇೞೀವೇೞ್ದುಮೊ ಕೌರವರ್ಕಳನುಂತಿನ್ನೆಗಮುರ್ಚಿ ಮುಕ್ಕದೆ ಸಡಿಲ್ದೀ ಭೀಮನೇಂ ಮಾಣ್ಗುಮೋ Pb. 7, 14]. 2, a respectful compellation for an elder male (also Mhr.), and an affectionate mode of addressing boys [ಅೞಯಿರೆ ನೀಮುಮಾಮುಮೊಡನೋದಿದೆವೆಂಬುದನಣ್ಣ Pb. 2, 48; Ap. 3, 56]. (C.; see *e. g.* Bp. 24, 41; 47, 29). ಅಣ್ಣಂಗಳ್, ಅಣ್ಣನ್ದಿರ್ (Śmd. 124. 126). ಆ ಮನೆ ಸಿರಿಯ ತವರ್ಮನೆ, ಪಲ ದೆವಸಕೆ ಕಣ್ಡೆವು, ಅಣ್ಣ! (202). ಕಾರ್ಮುಡುವಿನ ಅಣ್ಣ (Śm. 12). ಭಾವಮಯ್ದುನನ್ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನು ಮಾವನ್ ಅಳಿಯನು Bh. 1, 8, 26). ಆ ತಾತನ್ (ಎನ್ನ) ಅಣ್ಣಂಗೆ ಬರೆಸಿ ಕಳುಹಿದ ಪತ್ರವೋ! (J. 30, 27). ಅಣ್ಣ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದ, ತಮ್ಮ ರೊಕ್ಕ ಮಾಡಿದ. — ಅಣ್ಣ ತನ್ನವನಾದರೆ ಅತ್ತಿಗೆ ತನ್ನವಳೇ? — ಅಣ್ಣಗೆ ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲ, ಎತ್ತಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಇಲ್ಲ (Prvs.). see ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ. — ಅಣ್ಣಣ್ಣ. rep. sir! sir! (Bp. 50, 7; Te. ಅನ್ನನ್ನ). — ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರು. elder and younger brothers: brothers (C.). ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರು (ಸ್ಯಾಲರು Nr.). ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರಿಗೆ (B. 4, 153). ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರು (5, 150). ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರು ಆದರೂ ಹಣ್ಣು ಹಂಚಿ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ (Prv.). — ಅಣ್ಣದೇವ. Mr. elder brother (J. 18, 60). — ಅಣ್ಣಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. 2, name of a demon at Dharmasthala (Tu.). ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಸರಿ, ದಣ್ಡೆನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಸರಿ. — ಉಮ್ಬಕ್ಕೆ ಉಡಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಡೊಣ್ಣಪ್ಪ (Prvs.).

ಅಣ್ಣ aṇṇa. 2. = ಅಣ 3, etc. — ಅಣ್ಣಜಾಣ. = ಅಣಜಾಣ. a very clever man (My.). *cf.* ಅಣ್ಣ 3.

ಅಣ್ಣ aṇṇa. 3. = ಅಣ್ಣೆ 1. — ಅಣ್ಣವೞ. -ಅೞ. excellent quality to be destroyed or lost (Grj. 2, 71 va).

ಅಣ್ಣಲ್ aṇṇal. (T. ಅಣ್ಣಲ್, greatness). — ಅಣ್ಣಲದೇವಿ. N. (Bp. 48, 4).

ಅಣ್ಣಾ aṇṇā. = ಅಣ್ಣ 2. — ಅಣ್ಣಾವಟ್ಟಗಾಜಿ. = ಅಣ್ಣಾ ವೊಟ್ಟಗಾಜಿ, ಅಣ್ಣಾ ವೊಣ್ಟೆಗಾಜಿ. (My.). ಅಣ್ಣಾವಟ್ಟಗಾಜಿನಾದರೆ ಸುಣ್ಣವೂ (for chewing) ದೊರಕದು (Prv.). - ಅಣ್ಣಾ ವೊಟ್ಟೆಗಾಜಿ = ಅಣ್ಣಾ ವೊಣ್ಟೆಗಾಜಿ. (My.), — ಅಣ್ಣಾ ವೊಣ್ಟೆಗಾಜಿ. -ಒಣ್ಟೆಗಾಜಿ. a nice solitary man (used ironically): one who shuns work, an idler (My.).

ಅಣ್ಣಿ aṇṇi. an affectionate mode of addressing females (and males). [with the word ಅಕ್ಕ, ಅಪ್ಪ or ಅಮ್ಮ preceding it]. (= ಅಕ್ಕ My.; see ಅಕ್ಕಣ್ಣಿ, ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ; ಅಪ್ಪಣ್ಣಿ; T. ಅಣ್ಣಿ, the wife of an elder brother).

ಅಣ್ಣಿಗ aṇṇiga. = ಹೆಣ್ಣಿಗ. (My.).

ಅಣ್ಣು aṇṇu. a woman (Te. ಅನ್ನು; R.).

ಅಣ್ಣೆ aṇṇe. 1. = ಅಣ್ಣ 3. excellence, purity (*cf.* ಅಣ 3 & ಆಣೆ 2 M. ಅಣ್ಣೆ, upwards, above; ಅಣ್ಣಾ, looking upwards; T., Tu. ಅಣ್ಣಾವು, to look upward). — ಅಣ್ಣೆವಾಲ್. -ಪಾಲ್. pure milk. ಕನ್ನೆ ತನ್ದು ಇಟ್ಟ ಅಣ್ಣೆವಾಲಂ ಮುನ್ನಮ್ ಈಣ್ಬುತ ಕಲ್ಲಿನಾಥಂ (Bp. 14 sum.; see 14, 25). V. 9, 82.

ಅಣ್ಣೆ aṇṇe. 2. (fr. ಅಣೆ ?, No. 3 ?). — ಅಣ್ಣೆಕಲ್. -ಲ್ಲು. a pebble (or pebbles) tossed in play and caught on the back of the hand ತಿೞಕಲ್ Kk. 60, 63; Śm. 56; My.; ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರು ಆಡುವ ಅಣ್ಡೆಳ್ಳ G.; Te. ಅಚ್ಚನೆಕಲ್ಲು). — ಅಣ್ಣೆಕಲ್ಲಾಟ. N. of this play (My.). — ಅಣ್ಣೆಕಲ್ಲಾಡು. to play at that game (J. 21, 12; 28, 24).

ಅಣ್ಣೆ aṇṇe. 3 = ಆಣೆ 3, etc. — ಅಣ್ಣೆಕಲ್. -ಲ್ಲು. a hail stone (ಆಲಿಕಲ್ಲು, ಆಲಿವರಲು, ಆನೆಕಲ್ಲು G.).

ಅಣ್ಣೆ aṇṇe. 4. = ಹಣ್ಣೆ. the kitchen herb Celosia albida (My.).

ಅಣ್ಪತೆ aṇpate. = ಅಣ್ಪಿತ, q. v.

ಅಣ್ಪಿತ aṇpita. = ಅಣ್ಪು 2. relationship; friendship (ನಣ್ಪುದುದು Ct. I, 65, o. r. ಅಣ್ಪತೆ).

ಅಣ್ಪು aṇpu. 1. = ಅಣ್ಕೆ. [ಮೃಗ ಮದದಣ್ಪು Ap. 12, 12], Cpr. 6, 9. (Kk. 55; Abh. P. 3, 72).

ಅಣ್ಪು aṇpu. 2. = ಅಣ್ಪಿತ, (ಅಮ್ಮು 2). (ನಣ್ಪು Kk. 70; Abh. P. 11, 23; see ಅಟ್ಟು 2; ಅಮ್ಮು 1; ಅಳಿಪು 1 & 2; T. ಅನ್ಬು, love, affection; M. ಅನ್ಬು, to be fond of, connected with).

ಅಣ್ಮು aṇmu. 1. (= ಅಮ್ಮು 1). to be manly or valorous [ಅಣ್ಮದೆಮೆಕ್ಕಳವೊಳಗೆ ಸುೞದರ್ Kr. 2, 151; Ap. 1, 81]. ಪೌರುಷ Śmd. Dh.; Abh. P. 13, 147; 14, 102). see ಕರೆಗಣ್ಮು, ಕೆಯ್ಗಣ್ಮು. — ಅಣ್ಮಣ್ಮು. rep. (Śmd. 231. Abh. P. 10, 58).

ಅಣ್ಮು aṇmu. 2. manliness, valour [ಎಂದು ತಪೋವನದ ಮುನಿಜನಮುಂ ವನದೇವತಾಜನಮುಂ ತನ್ನಣ್ಮಂ ಪೊಗೞೆ Pb. 2, 26 va.]. (ಪುಚ್ಛವಣ Śmd. II, Kk. 83; ಪರಾಕ್ರಮ Śm. 38; Abh. P. 10, 58, MS. ಆರ್ಪು; *cf.* ಆಣ್). ಶೌಚಮ್ ಅಣ್ಮು ಪೆರ್ಮಾತು ಕುಲಂ (Śmd. 128).

–ಅತ್– at. 1. = –ಅದ್– 1. a syllable used as an auxiliary in forming the genitive, instrumental, ablative and locative, taking the form of ಅದ್, *e. g.* ಮರ-ಅದ್-ಅ, ಮರದ; ಮರ-ಅದ್-ಇಂ, ಮರದಿಂ; ಮರ-ಅದ್-ಅತ್ತಣಿಂ, ಮರದತ್ತಣಿಂ; ಮರ-ಅದ್-ಒಳ್, ಮರದೊಳ್ (Śmd. 114. 115).

ಅತ್– a12-t. 2. see ಅಕ್– 1. — ಅತ್ತಾಣ. that place (T.; R.).

ಅತಃ ataḥ. = ಅತಸ್, q. v.

ಅತಃಪರ ataḥ-para. henceforth, further on; that is further on or different (Bp. 51, 9).

ಅತಟ a-taṭa. having no beach or shore, precipitous. 2, *a precipice.*

ಅತನು a-tanu. having no body: Kāma (ಭವಾರಿ Kāvy. V, 62; Bp. 12, 39).

ಅತನುಜಿತ್ atanu-jit. one who has conquered Kāma: a Jina (Mr. 23). Śiva.

ಅತನುಹರ atanu-hara. he who removes Kāma: Śiva. (Śśv. 4, 81).

ಅತನ್ತ್ರ a-tantra. having no ropes or strings; unrestrained; not the object of a rule;—useless, void, waste (My.).

ಅತರ್ಕಿತ a-tarkita. *unconsidered, unthought of, unexpected.*

ಅತರ್ಕ್ಯ a-tarkya. baffling or surpassing thought or reasoning; invincible (ಪ್ರಾಯ, ಗೆಲ ಬಾರದ್ದುದು Nn. 88; ಭವ್ಯ, ಗೆಲ ಬಾರದುದು 90).

ಅತಲ atala. = ಅತ್ತಲ. — ಅತಲಕುತಲ. = ಅತ್ತಲಕೊತ್ತಲ. reit. tumult, bustle, disorder, confusion (Te.; R.; T. ಅದಲಕುದಲ).

ಅತಲ a-tala. bottomless. 2, N. of a hell. 3, Śiva. see s. ಲೋಕ.

ಅತಲಸ್ಪರ್ಶ atala-sparśa. or **a-talasparśa.** touching the atala, or whose bottom cannot be touched, *very deep.*

ಅತಸ್ atas. = ಅತಃ. from this. 2, *from this place.* 3, *from this cause.* 4, from that time.

ಅತಸಿ atasi. ಅತಸೀ. = ಅಗಸೆ 2. comm. flax, *Linum usitatissimum* Lin. 2, Bengal śaṇa used as hemp, Crotolaria juncea.

ಅತಸೀಕುಸುಮಗಾತ್ರ atasī-kusuma-gātra. he whose body is like the flower of flax: Krishna (J. 13, 26).

ಅತಿ ati. 1. *over, beyond.* 2, *exceedingly, much, very.* 3, *surpassing, superior.*

ಅತಿ ati. 2. Tbh. of ಹತಿ. (My.).

ಅತಿಕಥ ati-katha. of the quality of an exaggerated tale; exaggerated; past tradition or law, deviating from the rules of caste. (R.).

ಅತಿಕಪ್ಪು ati-kappu. a deep black colour (ರಾಮ Mr. 504).

ಅತಿಕರ್ಮ ati-karma. a great sin (Bp. 3, 48; My.).

ಅತಿಕರ್ಮಿ ati-karmi. a great sinner (Bp. 20, 27; My.).

ಅತಿಕಷ್ಟ ati-kaṣṭa. great hardship (ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ಅತೀವಕಷ್ಟ Nn. 125; Bp. 56, 44).

ಅತಿಕಾಟ ati-kāṭa. great trouble (My.).

ಅತಿಕಾಟಕ ati-kāṭaka. a very troublesome man (My.).

ಅತಿಕಾಂತ ati-kānta. excessively beloved, charming (ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ Mr. 424).

ಅತಿಕಾಯ ati-kāya. of extraordinary size, gigantic. 2, a son of Rāvaṇa (Rām. 6. 34 sum.).

ಅತಿಕಾಲ ati-kāla. a long time (ಚಿರಕಾಲ Mr. 533).

ಅತಿಕಿಱಿದು ati-kiṟidu. very small (ಅತಿಸ್ವಲ್ಪ, ಈಷತ್ Nn. 147).

ಅತಿಕು atiku. = ಅತುಕು, etc. (Te.; R.).

ಅತಿಕೀೞ್ ati-kīḻ. very low, wicked (ಜಘನ್ಯ, ಕುತ್ಸಿತ Mr. 453).

ಅತಿಕೃತಿ ati-kṛiti. name of a type of metres (Ch.).

ಅತಿಕೃಪಣ ati-kripaṇa. very poor. (ಅತಿದೀನ Nn. 151); — very avaricious (My.). see ಅತಿಲೋಭಿ.

ಅತಿಕೊಂಕು ati-koṅku. very crooked or deformed, uncouth (ಕರಾಲ, ವಿಕಟ Mr. 450, o. r. ಅತಿಡೊಂಕು). — ಅತಿಕೊಂಕುನುಡಿ. (ಕಾಕು Mr. 86).

ಅತಿಕ್ರಮ ati-krama. going over or beyond, *transgression, trespass, violation.* 2, surpassing (ಅನ್ತರ, ಕೆಯ್ಮೀಱಿ ಹೋದದು Nn. 77; ಅತ್ಯಾಧಾನ, ಮಿಗಿಲ್ Mr. 450). 3, neglect. 4, imposition. 5, a determined onset, *a gallant attack.*

ಅತಿಕ್ರಮಣ ati-kramaṇa. going over or beyond. 2, trespass. 3, surpassing; excess. 4, going away, passing. 5. spending (time). see ಅಸಕಱಿ, ಉರುಟು, ಒತ್ತು, ಕೆಯ್ಗಣ್ಮು, ಕೆಯ್ಗಱಿ, ಮಿಗು, ಮೀಱು, ಮೊಳ್ಳು.

ಅತಿಕ್ರಮಿಸು ati-kramisu. to go beyond, to surpass (Bp. 4, 24; J. 2, 52); to trespass (J. 31, 34). 2, to let pass away (Bp. 48, 2). 3, to become excessive (43, 12). 4, to be spent or passed, as time (My.). ನಾ ಮುರಿಚೆ, ತಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆನ್ ಎನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ Nr.).

ಅತಿಕ್ರಾನ್ತ ati-krānta. passed, elapsed. (Abh. P. 15, 16 va).

ಅತಿಕ್ಲೇಶ ati-kleśa. great distress (ವೃಜಿನ Mr. 468).

ಅತಿಗ ati-ga. going beyond, overcoming. see ವ್ಯಯಾತಿಗ.

ಅತಿಗಣ್ಡ ati-gaṇḍa. a very excellent man (Bp. 52, 1). 2, N. of the yōga of the 6th nakṣatra (Sk.; My.).

ಅತಿಗನ್ಧ ati-gandha. having an overpowering smell. 2, lemon grass, Andropogon schoenanthus. (R.).

ಅತಿಗರ್ವ ati-garva. great conceit (ಹಂ, ಸಗರ್ವ Nn. 161).

ಅತಿಗರ್ವಿತ ati-garvita. *very conceited.*

ಅತಿಗಳೆ ati-gaḷe. -ಕಳೆ. to remove to a great distance; to disregard, to contemn, to deny (S. Mhr.; ತಿರಸ್ಕರಿಸು, ನೀಗು G.). ವೇದೋಕ್ತಶಾಸ್ತ್ರಾಧಿಕ್ಯಚತುರೋಕ್ತಿಗಳನ್ ಅತಿಗಳೆದ (Bp. 18, 97). ಲೋಕವಿಭ್ರಾನ್ತಿಗಳನ್ ಅತಿಗಳೆದು (22, 4). ಇನೆಯಳ್ ಇನೆಯನ ಮಾತುಗಳನ್ ಆದರಿಸದೆ ಅತಿಗಳೆದು (44, 54). ನೀತಿಗಳನ್ ಅತಿಗಳೆದು ನಡವುತ್ತ ಇಪ್ಪೆ! (55, 13). see also Bp. 50, 71; 51, 46; 56, 3; Sp. s. ಪಾಪಕರ್ಮ. 2, to spend (time). ಕಾಲವು ಅತಿಗಳೆದು ಹೋಹಲ್ಲಿ (ಅತಿವೇಳೆ, ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮ Nn. 132). [3, to cross. ಎನ್ನ ಜನ್ಮವನತಿಗಳೆದನೀಧರ್ಮ Bv. 482; Cv. 48, 755].

ಅತಿಗಾಳಿ ati-gāḷi. a strong wind. ಅತಿಗಾಳಿಯೊಳ್ ಕೆದರ್ವ ಹನಿ (ಶೀಕರ Mr. 44).

ಅತಿಗೂರು ati-gūru. excessive phlegm (ಕಫ Mr. 386).

ಅತಿಗ್ರಾಹಕ ati-grāhaka. of quick perception, smart (My.).

ಅತಿಚದುರ ati-cadura. very clever. ಅತಿಚದುರನೆಂ, I am very clever (Śmd. 258).

ಅತಿಚರೆ ati-care. a changeable female. 2, *the shrub Hibiscus mutabilis* Lin.

ಅತಿಚಿತ್ರ ati-citra. very handsome or wonderful (Bp. 60, 13).

ಅತಿಚೂರ್ಣ ati-cūrṇa. very small (ಸಣ್ಣಿತು Ct. 1, 79).

ಅತಿಚ್ಛತ್ರ ati-c-chatra. an extraordinary parasol: *a mush-room.*

ಅತಿಚ್ಛತ್ರೆ ati-c-chatre. *anise,* principally *Anisum* or *Anethum sowa* Roxb.

ಅತಿಜಗತಿ ati-jagati. name of a type of metres (Ch.; Mr. 362).

ಅತಿಜಡ ati-jaḍa. (Śmd. 128). very cold or frigid; very much stunned, very stupid; very lazy (My.); — severe fever (My.).

ಅತಿಜವ ati-java. extraordinary speed. 2, *very fleet.*

ಅತಿಜಾಗರ ati-jāgara. very wakeful. 2, the black curlew, an aquatic bird. (My.).

ಅತಿಜೀವ ati-jīva. yet living, surviving. see Sp. s. ಗೊತ್ತು.

ಅತಿಡೊಂಕು ati-ḍoṅku. = ಅತಿಕೊಂಕು, q. v.

ಅತಿತರ ati-tara. a large crowd (ಸ್ತೋಮ Mr. 422).

ಅತಿಥಿ atithi. *an invited guest.* 2, wrath (ಸಿಟ್ಟು Cb.). 3, N. of Suhōtra, grandson of Rāma.

ಅತಿಥಿಪೂಜನ atithi-pūjana. honourable reception of a guest, hospitality (My.).

ಅತಿಥಿಪೂಜೆ atithi-pūje. = ಅತಿಥಿಪೂಜನ. (Bp. 24, 31).

ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ atithi-satkāra. civilities and kind offices to guests (My.).

ಅತಿದಪ್ಪ ati-dappa. very thick (My.).

ಅತಿದವಡ ati-davaḍa. very vile; a very vile man (Bp. 28, 28).

ಅತಿದವಡಿತಿ ati-davaḍiti. a very vile woman (Bp. 40, 53).

ಅತಿದಾಹ ati-dāha. great heat. 2, violent inflammation. 3, great thirst (My.). see ಕರಿ.

ಅತಿದಿಟ ati-diṭa. very true or honest; truth, honesty (ಅವನಶ್ವರ ನಿಶಿತ Mr. 453).

ಅತಿದೀನ ati-dīna. = ಅತಿಕೃಪಣ, q. v.

ಅತಿದೀರ್ಘ ati-dīrgha. very long (Kāvy. IV, 1, 7). 2, ancient. (ಪುರಾಣ, ಕಡುದೀರ್ಘ Nn. 183).

ಅತಿದುಃಖ ati-duḥkha. great affliction or sadness (ಅತ್ಯನ್ತ ದುಃಖ, ಖೇದ Nn. 55).

ಅತಿದೂರ ati-dūra. very distant. 2, a great distance (ಗೆಣ್ಪು Bhn. 62). 3, ಹೇಯ (Nn. 137). see ಕಟಿ.

ಅತಿಧೃತಿ ati-dhṛiti. name of a type of metres (Ch.; Mr. 362).

ಅತಿಧ್ವನಿ ati-dhvani. a cry. see ಅರ್.

ಅತಿನಯ ati-naya. nobility, etc. (ಜಾತಿ, ಸನಯ Nn. 76).

ಅತಿನಳ್ಳುಬುಗುಡು ati-naḷḷu-bugudu. many depressions and elevations (ವಿಷಮೋನ್ನತ, ಸ್ಥಪುಟ Mr. 450).

ಅತಿನಿಟ್ಟುರ ati-niṭṭura. Tbh. of ಅತಿನಿಷ್ಠುರ, q. v. (ಅತೀವತೀವ್ರ Nn. 86. o. r. ಅತಿನಿಷ್ಠೂರ).

ಅತಿನಿನ್ದೆ ati-ninde. great blame or reviling (ಅಥ Mr. 535).

ಅತಿನಿರ್ಮಿತ ati-nirmita. strongly fabricated, deeply rooted (Bp. 3, 49).

ಅತಿನಿರ್ಹಾರಿ ati-nirhāri. *very diffusively fragrant.*

ಅತಿನಿಶ್ಚಯ ati-niścaya. unquestionable certainty (Śmd. 392).

ಅತಿನಿಷ್ಠುರ ati-niṣṭhura. = ಅತಿನಿಟ್ಟುರ. excessively fierce or severe ಅತೀವಕಠೋರ Nn. 72).

ಅತಿನಿಷ್ಠೂರ ati-niṣṭhūra. a not unfrequent form of ಅತಿನಿಷ್ಠುರ. see s. ಅತಿನಿಟ್ಟುರ.

ಅತಿನೀಲ ati-nīla. dark blue (ಕಾಗು Bhn. 47).

ಅತಿನೌ ati-nau. *disembarked.*

ಅತಿಪಕ್ವ ati-pakva. excessively cooked, boiled, or baked. see ಪೊತ್ತು.

ಅತಿಪಕ್ವಾನ್ನ ati-pakva-anna. rice which has been cooked so as to be burnt at the bottom of the pot. see ಪೊತ್ತು.

ಅತಿಪಥಿ ati-pathi. *a better road than common.*

ಅತಿಪರಿಚರಿಯ ati-paricariya. Tbh. of ಅತಿಪರಿಚರ್ಯ. (ಮಚ್ಚು Śm. 85).

ಅತಿಪರಿಚರ್ಯ ati-paricarya. superior attendance; great devotion or veneration. see ಒಗುರ್, ಮಚ್ಚು, ಮಚ್ಚರ್.

ಅತಿಪಾತ ati-pāta. *passing away.* lapse. 2, neglect, transgression; *a heinous sin.*

ಅತಿಪಾಪ ati-pāpa. a heinous sin; very bad (Bp. 51, 55; My.).

ಅತಿಪಾವನ ati-pāvana. very or quite pure or holy (My.). *cf.* ಅತಿಶುದ್ಧ.

ಅತಿಪಾವನಾತ್ಮ ati-pāvana-ātma. a man of very pure nature (Bp. 53, 1; My.).

ಅತಿಪೀಡನ ati-pīdana. more than common pressure or force (Śmd. 26).

ಅತಿಪೀತತೆ ati-pītate. one of the guṇas of sadakīrtana (Kāvy. V, 2, 35).

ಅತಿಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ati-pracchanna. well concealed; the state of being well covered or concealed. — ಅತಿಪ್ರಚ್ಛನ್ನಪಟ. a curtain, a screen (ತೆರೆ Śm. 105).

ಅತಿಬಜೆ ati-baje. Tbh. of ಅತಿವಿಷೆ, q. v. (ವಿಶ್ವೆ, ಶೃಂಗಿ, ಅತಿವಿಷೆ, etc. Nr.; Si. 145; ಭ್ರಾಮುಕನ್ದ, ಶೃಂಗಿ Mr. 138).

ಅತಿಬಟ್ಟಿತು ati-baṭṭitu. that is quite round (ಬಿಮ್ಬ, ಸುವೃತ್ತ Nn. 69).

ಅತಿಬನ್ಧನ ati-bandhana. that is well-binding: a dike (? ಪಾಲಿ, ವಿಬನ್ಧ Nn. 31);—close confinement (My.).

ಅತಿಬಲ ati-bala. very strong or powerful. ಅತಿಬಲರಿರ್, you are very strong (Śmd. 258).

ಅತಿಬಲುಹು ati-baluhu. = ಅತಿಬಲ್ಪು, q. v.

ಅತಿಬಲ್ಪು ati-balpu. great power or influence (ಜಾತ್ಯ Nn. 74, o. r. ಅತಿಬಲುಹು).

ಅತಿಬಹುಲ ati-bahula. very capacious or abundant.

ಅತಿಬಹುಲಸ್ಥಿತಿ atibahula-sthiti. a term used in defining the tadguṇa of the atiśaya (Kāvy. III, 3, B, 140).

ಅತಿಬಾಗು ati-bāgu. to be very much bent. ಅತಿಬಾಗಿದಲ್ಲಿ (ಮಣಿ, ವಿನಮ್ರ Nn. 67).

ಅತಿಬಾಲ ati-bāla. quite young, childish, of tender years (ಬಾಲಿಶ Mr. 475).

ಅತಿಬಿರಿದು ati-biridu. great distinction (Bp. 49, 42).

ಅತಿಬೆಟ್ಟಿತು ati-beṭṭitu. very rough. ಅತಿಬೆಟ್ಟಿತು ಅಪ್ಪ ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ (ಕಾನ್ತಾರ Mr. 478).

ಅತಿಬೇಗ ati-bēga. very swift, exceedingly rapid (ಮಹಾಜವ Nn. 97; ಅತಿಶೀಘ್ರ, ಕ್ಷಣ 117).

ಅತಿಭಕ್ತ ati-bhakta. a fervent follower or devotee. 2, a N. (Bp. 27, 27).

ಅತಿಭಕ್ತಿ ati-bhakti. great devotion (ಸ್ವಸ್ರೀಯ Mr. 489).

ಅತಿಭೀ ati-bhī. (very terrific:) *lightning.*

ಅತಿಭೀಕರ ati-bhīkara. very formidable. — ಅತಿಭೀಕರಾಕೃತಿ ವೆಱ್. -ಆಕೃತಿ ಪೆಱ್. to get or assume a very formidable form (Rśv. 5, 120 va.).

ಅತಿಮಧುರ ati-madhura. very sweet. 2, = ಮಿಠಾಲಕಡಿ, q. v.

ಅತಿಮರ್ಯಾದ ati-maryāda. *exceeding the proper limit, beyond bounds.*

ಅತಿಮಾತ್ರ ati-mātra. *beyond measure, excessive.*

ಅತಿಮುಕ್ತ ati-mukta. entirely liberated. 2, quite free from passion. 3, seedless, barren. 4, surpassing pearls in whiteness. 5, *a creeper bearing white fragrant flowers, Gaertnera racemosa* (*cf.* ಅದಿಮುರ್ತೆ). 6, the tree Dalbergia oujeinensis.

ಅತಿಮುಕ್ತಕ ati-muktaka. *the tree Dalbergia oujeinensis.* 2, mountain ebony, Diospyros embryopteris Pers. 3, *Gaertnera racemosa.* 4, the tree called ಹರಿಮನ್ಥ.

ಅತಿಮುಖ್ಯ ati-mukhya. an excellent object (ಅಗ್ರ Mr. 516).

ಅತಿಮುದ ati-muda. great delight (Ch. v. 226).

ಅತಿಮೂತ್ರ ati-mūtra. diabetes (ಬಹುಮೂತ್ರ, ಅತಿವೇಳೆ Nn. 132).

ಅತಿಮೂರ್ಖ ati-mūrkha. a great fool (ಕಡುಮೂರ್ಖ Nn. 156; ಅಱಿಯದಂ Mr. 224).

ಅತಿಮೋಹ ati-mōha. excessive delusion, etc. (ಪ್ರಸವ Nn. 120).

ಅತಿಮೌನ ati-mauna. quite silent. see ಉಸಕನೆ.

ಅತಿಯಗಲ ati-agala. great extension or breadth (ವಿಶಂಕಟ, ವಿಶಾಲ Mr. 450).

ಅತಿಯಾಶೆ ati-āśe. = ಅತ್ಯಾಶೆ, of which it is a vulgar form. ಅತಿಯಾಶೆಯಿನ್ದ ಆದದೂ ಹೋಯಿತು. — ಅತ್ಯಾಶೆ ಗತಿಗೆಡಿಸಿತು (Prvs.).

ಅತಿಯುದ್ದ ati-udda. very high; great height (ಮಹೋತ್ಸೇಧ Nn. 77; ಉತ್ಸೇಧ, ಮಹೌನ್ನತ್ಯ 132).

ಅತಿಯುದ್ಧ ati-yuddha. a great fight. ಅತಿಯುದ್ಧಮಂ ಬಿಡದೆ ಹಣ್ಣೆ ಇರೆ (ದ್ಯೂತ Mr. 466).

ಅತಿರ a-tira. Tbh. of ಅಸ್ಥಿರ. (My.).

ಅತಿರಕ್ತ ati-rakta. very red. — ಅತಿರಕ್ತವರ್ಣ. a very red colour (Mr. 275).

ಅತಿರಕ್ತೆ ati-rakte. *one of Agni's seven tongues.*

ಅತಿರಥ ati-ratha. a very great warrior fighting from a car. (J. 13, 21). ಅತಿರಥನಾದರೂ ಗತಿಗೆಡಬಾರದು (Prv.).

ಅತಿರಸ ati-rasa. very succulent, full of juice, essence, or taste. 2, a round, sweet cake (My.). V. 9, 78. 3, richly endowed with poetic taste or the sentiments of dramatic composition. 4, excess of juice, etc., etc.

ಅತಿರಸಿಕ ati-rasika. = ಅತಿರಸ No. 3. (Śm. 77).

ಅತಿರಾಗ ati-rāga. excessive affections, etc. (Cpr. 4, 18).

ಅತಿರಾಗತೆ ati-rāgate. the state of being very red, full of feeling or passion, etc. Cpr. 7, 96, 147.

ಅತಿರಿಕ್ತ ati-rikta. *excessive, redundant.*

ಅತಿರೂಢ ati-rūḍha. greatly risen; commonly known, generally received, etc. — ಅತಿರೂಢಾರ್ಥ. -ಅರ್ಥ. one of the three guṇas that form the prasanna (Kāvy. III, 1, A, 15).

ಅತಿರೇಕ ati-rēka. = ಅತಿರಿಕ್ತ. 2, redundancy (ಹಃ Nn. 163). see ವ್ಯತಿರೇಕ.

ಅತಿರೋಗ ati-rōga. very sick, ill, or miserable (ಕೀನಾಶ, ಸರುಜ Nn. 92). 2, consumption.

ಅತಿರೌದ್ರ ati-raudra. very terrible (ಕಾಲ Mr. 520).

ಅತಿಲೋಭಿ ati-lōbhi. a very greedy person (Nn. 151, as o. r. of ಅತಿಕೃಪಣ).

ಅತಿವಕ್ತೃ ati-vaktri. *very loquacious.*

ಅತಿವರ್ತಿ ati-varti. crossing, passing;—guilty of a pardonable offence or of pardonable irregularity;—being very near: a devoted friend (Abh. P. 11, 21).

ಅತಿವಾಕ್ಯ ati-vākya. extraordinary speech, scurrilous language, opprobrious or abusive speech. see ಕೊಚುರ್.

ಅತಿವಾದ ati-vāda. talking much, talkativeness;—opprobrious speech (My.).

ಅತಿವಾಸ ati-vāsa. fast on the day before performing the śrāddha (Sk.).

ಅತಿವಾಸರ ati-vāsara. = ಅತಿವಾಸ. (My.).

ಅತಿವಾಹಿಕ ati-vāhika. one who undergoes excessive toiling: *a spirit abiding in hell.*

ಅತಿವಿತತ ati-vitata. greatly stretched out; very accomplished or celebrated (Ch. v. 224).

ಅತಿವಿಷೆ ati-viṣe. = ಅತಿಬಜೆ. *a very poisonous, yet medicinal plant, Aconitum ferox* (Atis or Betula).

ಅತಿವೇಲ ati-vēla. = ಅತಿವೇಳೆ. *passing its proper boundary, excessive.*

ಅತಿವೇಳೆ ati-vēḷe. Tbh. of ಅತಿವೇಲ. excessive (ಅತಿಶಯ, ವಿಶೇಷ Nn. 132). 2, an extensive boundary, the sea-shore (ಸಮುದ್ರತಟ, ಸಮುದ್ರದ ದಡ 132). 3, spending time (ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮ, ಕಾಲವು ಅತಿಗಳದು ಹೋಹಲ್ಲಿ 132). 4, diabetes (ಅತಿಮೂತ್ರ, ಬಹುಮೂತ್ರ 132).

ಅತಿವ್ಯಕ್ತ ati-vyakta. very evident or distinguished (Śmd. 116).

ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ati-vyāpti. unwarrantable stretch, as of a rule or principle. (My.).

ಅತಿಶಕ್ತಿತೆ ati-śaktite. *great power or valour.*

ಅತಿಶಕ್ವರಿ ati-śakvari. N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362).

ಅತಿಶಯ ati-śaya. pre-eminence; excellence; superiority; excessiveness; a mass; wonder, surprise (ಅಣೆಯರ Ct. I, 94; ಅಸುರ Bhn. 9; ಅತಿವೇಳೆ, ವಿಶೇಷ Nn. 132; ಒಟ್ಟಜೆ Ct. II, 51). 2, pre-eminent, superior; abundant; wonderful (Bp. 5, 59; 35 sum.). 3, annoyance, trouble (ಬಾಧ Nn. 64). 4, a kind of arthālaṅkāra [Kr. 3, 2, 92]. (Kāvy. III, 3, B, 1. 120-146). see ರಚನಾತಿಶಯ. — ಅತಿಶಯಪ್ಪಡು. -ಂ-ಪಡು. to wonder, to be surprised (Bp. 5, 56; 11, 39; 18, 79; 53, 62).

ಅತಿಶಯಗುಣ atiśaya-guṇa. a pre-eminent quality (Kāvy. III, 3, B, 54).

ಅತಿಶಯತರ atiśay -tara. more eminent than usual, extraordinarily eminent (Ch. v. 222; Bp. 49, 14).

ಅತಿಶಯಿಸು atiśayisu. to become, or make, great, much, etc.; to wonder, etc. (Bh. 8, 23, 25; Kaivalyapaddhati 3, 15 pallavi).

ಅತಿಶಯೋಪಮೆ atiśaya-upame. one of the figures of speech. Kr. 3, 66.

ಅತಿಶೀಘ್ರ ati-śīghra. very quick (ಕ್ಷಣ, ಅತಿಬೇಗ Nn. 117).

ಅತಿಶುದ್ಧ ati-śuddha. = ಅತಿಪಾವನ. (Bp. 51, 29; 57, 31). *cf.* ಪರಿಶುದ್ಧ.

ಅತಿಶೋಭನ ati-śōbhana. very shining, very handsome, etc. (My.).

ಅತಿಸಂಸ್ಕೃತ ati-saṁskrita. *highly finished, excellent.*

ಅತಿಸಣ್ಣ ati-saṇṇa. very fine, minute (ಅಣು, ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ Nn. 132; My.).

ಅತಿಸನ್ಧಾನ ati-sandhāna. *overreaching, cheating, deceit.*

ಅತಿಸಭ್ಯ ati-sabhya. very polite, refined or civil (Bp. 55, 5).

ಅತಿಸರ್ಜನ ati-sarjana. *liberality.* 2, a gift. 3, slaughter, murder.

ಅತಿಸಾಂಗ ati-sāṅga. quite complete or finished (Bp. 57, 61).

ಅತಿಸಾನ್ದ್ರ ati-sāndra. very thick or close; very viscid, etc. 2, great thickness, etc. see ದಟ್ಟಯಿಸು.

ಅತಿಸಾರ ati-sāra. great excellence or charm (Bp. 6, 26). 2, excessive sap: *diarrhoea, dysentery* (ಬಸುಗುತ್ತ Mr. 386).

ಅತಿಸಾರಕಿ ati-sāraki. *afflicted with diarrhoea or dysentery.*

ಅತಿಸುಖ ati-sukha. great pleasure (ಭೋಗ Mr. 514).

ಅತಿಸುರತ ati-surata. excess of sexual intercourse (ಚಟಿ Mr. 522).

ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ati-sūkṣma. = ಅತಿಸಣ್ಣ. (ಅಣು Nn. 132; ಅಲ್ಪ, etc., ಕಿಱಿದು Mr. 427).

ಅತಿಸೌರಭ ati-saurabha. *very fragrant.* 2, extraordinary fragrance.

ಅತಿಸ್ನೇಹ ati-snēha. unusual affection or friendship. ಅತಿಸ್ನೇಹ ಗತೀ ಕೆಡಿಸೀತು (Prv.).

ಅತಿಸ್ವಲ್ಪ ati-svalpa. very little, very small (ಅತಿಕಿಱಿದು, ಈಷತ್ Nn. 147; ಕ್ವಚಿತ್ 163).

ಅತಿಹಸಿತ ati-hasita. = ಅತಿಹಾಸ. (R.).

ಅತಿಹಾಸ ati-hāsa. excessive laughter, etc.;—one of the bhāvas (Mr. 74).

ಅತಿಹೆಡ್ಡು ati-heḍḍu. great stupidity (ಗಾಣ್ಪು Ct. I, 65).

ಅತಿಹೇಡಿ ati-hēḍi. a great coward (ಕರೇಣು Nn. 120).

ಅತೀಕ್ಷ್ಣ a-tīkṣṇa. *not sharp, blunt.*

ಅತೀತ ati-ita. *gone by, past;* past actions (J. 21, 54). 2, gone or got over or beyond; surpassing (Bp. 8, 12; 35, 52). 3, gone beyond, surpassed, overcome. 4, having neglected. 5, passed away, dead. 6, excessive.

ಅತೀತಕಾಲ atīta-kāla. the past time or tense (Kāvy. I, 5, 1-5).

ಅತೀತಕ್ರಿಯೆ atīta-kriye. a neglected business (My.).

ಅತೀತೆ atīte. a woman initiated in the Jaina doctrines (ಜೈನಾಗಮಂಗೊಣ್ಡವಳ್ Mr. 303).

ಅತೀನ್ದ್ರಿಯ ati-indriya. *beyond the cognisance of the senses.* 2, the soul or puruṣa. 3, nature or pradhāna. 4, the mind or manas.

ಅತೀವ ati-iva. *exceedingly, very.*

ಅತೀವಕಠೋರ atīva-kaṭhōra. very severe (ಅತಿನಿಷ್ಠುರ Nn. 72).

ಅತೀವಕಷ್ಟ atīva-kaṣṭa. great hardship (ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ಅತಿಕಷ್ಟ Nn. 125).

ಅತೀವತೀವ್ರ atīva-tīvra. very fierce or severe (ಅತಿನಿಷ್ಠುರ Nn. 86).

ಅತೀವಲಾಭ ativa-lābha. extraordinary gain (ವಿಶೇಷವಾದ ಲಾಭ Nn. 92).

ಅತೀವಹಿಂಸಕರ ativa-hiṁsakara. a very injurious man (ನಾನಾ ಹಿಂಸೆಗಳ ಮಾಡುವವನು, ವ್ಯಾಲ Nn. 74).

ಅತೀವ್ರ a-tīvra. not sharp, blunt. 2, not quick, slow. (My.).

ಅತು atu. = ಅತ್ತು 1, ಅದು 1. that, it. it is affixed to pronouns, *e. g.* ನಿನತು (ನಿನ-ಅತು), ನಿಮತು (Śmd. 178). ನಿನತು ಬಲನ್, ಎನತು ಶೌರ್ಯಂ, ತನತು ಮಹಾಧೈರ್ಯಮನ್ ಅವನಿಪತಿಗೆ ಎನೆ (179). see ಎನತು, ತನತು, ನಿನತು, ಎಮ್ಮತು, ತಮ್ಮತು, ನಿಮ್ಮತು; ಪೊಸತು; ಒಳತು 1 & 2.

ಅತುಕು atuku. = ಅತಿಕು, (ಅದಕು 1), ಅದುಕು. to be joined, united, or soldered, to cling together; to agree with, to be fit;—to join, unite to, solder, cement (Te.; R.; Te. ಅತ್ತು, ಪತ್ತು, to be joined, etc.; T. ಅಚುತ್ತು, to make firm; *cf.* ಅಡಗು 3, ಅಡಚು 1, etc.).

ಅತುಚ್ಚ a-tuccha. not small, great. Cpr. 5, 18.

ಅತುಲ a-tula. unequalled (Mr. 477. 522; Ch. v. 12; Bp. 3, 35). 2, destitute of weight; the Sesamum seed and plant (ಎಳ್ಳು Cb.). 3, = ಕಫ (Cb.).

ಅತುಲಿತ a-tulita. = ಅತುಲ No. 1. (Bp. 2, 8; 3, 12; 5, 15; 35, 10).

ಅತುಷಾರ a-tuṣāra. not cold or dewy. (My.).

ಅತುಷ್ಟಿ a-tuṣṭi. dissatisfaction, discontent (My.).

ಅತೃಪ್ತಿ a-tṛpti. unsatisfied condition; insatiability (My.).

ಅತ್ತ atta. 1. = ಅತ್ತಲ್ (Śmd. 145), ಅತ್ತಲು. that side; on that side; in that direction, part, or place; to that side, aside; beyond; that time; afterwards. [ಅತ್ತ ಸುರೇಶ್ವರಾವಸಥಮಿತ್ತ ಮಹೀತಳಮುತ್ತ ಪನ್ನಗೋದಾತ್ತ Pb. 1,75]. its genitive is ಅತ್ತಣ (Śm. 134, 135); its ablative ಅತ್ತಣಿಂ, ಅತ್ತಣಿನ್ದಂ (-ದ), ಅತ್ತಣಿನ್ದ (135), ಅತ್ತಿನ್ದ (B. 2, 5). by means of this ablative that of other nouns is formed, [ಅವನೀಶನತ್ತಣಿಂ ಪರಿಭವನಮಂ ಕೇಳಲ್ಬುವುದು Kr. 1, 115; Ap. 2, 10 va]. ಅಳ್ದನತ್ತಣಿಂ, ಕೆಚಿಯತ್ತಣಿನ್ದಂ, ಕೆಚಿಯತ್ತಣಿನ್ದೆ (Śmd. 141; see also 160. 165). ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದನ್, ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಉತ್ತ ಎತ್ತಂ ಸಾರ್ವರ್ ಇನ್ನು ಅಹಿತರ್ಕಳ್ (145). ಬೆಟ್ಟದತ್ತಣಿನ್ದ ಉರುಳ್ವ ದೊಡ್ಡಹ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ Nr.). ಪೂಜೆಯನ್ ಅತ್ತ ನೂಕುತ (Bp. 43, 37). ಅತ್ತ ನಿಲ್ (57, 57). ಇತ್ತಿನ್ದ ಅತ್ತ, ಅತ್ತಿನ್ದ ಇತ್ತ ಹಾಜಾಡುವ ಹಕ್ಕೀ ನೋಡು (B. 2, 5). ಅತ್ತಿನ್ದ ಇತ್ತ, ಇತ್ತಿನ್ದ ಅತ್ತ ತಿರುಗಾಡಿ (4, 43). ಅತ್ತ ಗಣ್ಡಗೆ ಅಲ್ಲ, ಇತ್ತ ಮಿಣ್ಡಗೆ ಅಲ್ಲ (Prv.). — ಅತ್ತಕಡೆ. = ಅತ್ತ. (My.). ಅತ್ತಕಡೆಯಿನ್ದ (B. 2, 38. 40). ಅತ್ತಕಡೆಗೆ (3, 51). ಇತ್ತಕಡೆಗೂ ಅತ್ತಕಡೆಗೂ (3, 113). ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಅವರು ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ (5, 169). — ಅತ್ತಣಂ. ಅತ್ತ-ಅಣ್-ಅಂ. a man of that side (Śmd. 136). — ಅತ್ತತ್ತಲ್. -ಅತ್ತಲ್. ಅತ್ತತ್ತತ್ತಲ್. -ಅತ್ತ-ಅತ್ತಲ್. rep. far beyond. ಬಸವ ಶರಣನೆ, ದುಃಖಿತಿಗಳ್ ಅತ್ತತ್ತಲ್ ಓಡುವವು (Bp. 1. 26). ಅತ್ತಲ್ ಇನ್ದ್ರಿಗೆ ಅಜನ್, ಅಜಂಗೆ ಅತ್ತತ್ತಲ್ ಅಚ್ಯುತನ್, ಅಚ್ಯುತಂಗೆ ಅತ್ತತ್ತಲತ್ತಲು ರುದ್ರನ್, ಆ ರುದ್ರಂಗೆ ಈಶ್ವರನು ಅತ್ತಲತ್ತತ್ತಲ್, ಈಶಂಗೆ ಅತ್ತಲತ್ತತ್ತಲತ್ತಲು ಮತ್ತೆಯು ಸದಾಶಿವನ ಮೇಲಣ ತತ್ವ ನೀವು, ಅಲ್ಲ? (61, 53). — ಅತ್ತತ್ತಲಿಂ ಮುನ್ನ. long before. ಅಜ ಹರಿಗಳು ಜನಿಸದ ಅತ್ತತ್ತಲಿಂ ಮುನ್ನ, ಅತ್ತಲಿಂ ಮುನ್ನ, ಅತ್ತಲಿಂಮುನ್ನ, ಅತ್ತ ನೀವು ಎನ್ನ ಆಳ್ದನ್, ಅನ್ ಆಳ್ (Bp. 9,50; see also 16, 25). [ಅತ್ತ ಮಿತ್ತಂ -ಇತ್ತಂ. here and there. ತಳ್ತೆ ರಟ್ಟಡಿಯ ಪೂಮರದಿಂ ಕಟಿವೂಗಳತ್ತ ಮಿತ್ತಂ ಕವಿದಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲನುಗೆ Ap. 1, 61]. — ಅತ್ತಮುನ್ನಲೆ. before, previously. ಅರಿಯಮರಾಜನ್ ಎನ್ದು, ಆಜುವತ್ತು ಮೂವರಿಗೆ ಅತ್ತಮುನ್ನಲೆ ಉದಾತ್ತಬುದ್ಧಿ...ಅಂಗೈಕ್ಯಭಾವಪ್ಪುತ್ತು ನಡವುತ (Bp. 53, 38). — ಅತ್ತಮುನ್ನವೆ. = ಅತ್ತಮುನ್ನಲೆ. (Bp. 43, 28). — ಅತ್ತಮೇಲ್. above or upon that side or time; concerning that. ಅತ್ತಮೇಲಣ ವಿಧಿಯ ಅವಧಿಗಳನ್ ಉತ್ತರಿಸುವವಂ (Bp. 56, 23). — ಅತ್ತಿತ್ತ. -ಇತ್ತ. that and this side; to that and this side, here and there. ಒನ್ದು ನರಿಯು ಹುಡಿದು ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತ (B. 2, 15; see 2. 40). ಅದನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹಂಚಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ (5, 94). — ಅತ್ತಿತ್ತಲ್. -ಇತ್ತಲ್. = ಅತ್ತಿತ್ತ. ಅತ್ತಿತ್ತಲ ಮಾರಿ ಬನ್ದು, ಅತ್ತೆಯ ಬಡು ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಲಿ! ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prv.).

ಅತ್ತ atta. 2. = (ಪತ್ತು 2, No. 2). — ಅತ್ತಪರ. [a shield. ಹೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಧಗಧಗಿಸುವ ಜ್ವಾಲಾಮಾಲೆಗಳೊಳ್ ಕಿಚ್ಚುಬಾಳುಮತ್ತಪರಮು ಮಭೇದ್ಯಕವಚಮುಂ ಬೆರಸೊಗೆದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬ ಮಗನುಮಂ Pb. 3, 32 va.; 8, 17]. (ಕಾಳಗವಲಗೆ Śmd. II; ಕಾಳೆಗವಲಗೆ Kk. 82. o. r. -ವಲಗೆ.)

ಅತ್ತರ್ attar. ಅತ್ತರು. attar (ottar, otto) of roses; perfume, essence (My.; Br., Tu.; Mhr., H.).

ಅತ್ತರಣ attaraṇa. Tbh. of ಆಸ್ತರಣ. a piece of coloured woollen-cloth thrown over the back of an elephant, or over a carriage, etc.; a cover (ಪ್ರವೇಣಿ, ಗವಸಣಿಗೆ Mr. 203).

ಅತ್ತರಿ attari. = ಹೆತ್ತಡಿ, ಹತ್ತರಿ, ಹೆತ್ತ್ರಿ. a carpenter's plane (My.).

ಅತ್ತಲ್ attal. -ಲು. = ಅತ್ತ 1 (Śmd. 145). [ಧರೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದ ಮೆಟ್ಟುವ ಸುರಲಲನಾ ನೃತ್ತಮುತ್ತಲಭವನ ಸಭೆಯೊಳ್ ಕರಮೆಸೆದು Ap. 9, 71]. ಅತ್ತಲ್ ದೇವೇನ್ದ್ರಂ, ಮತ್ತೆ ಇತ್ತಲ್ ಭುಜಗೇನ್ದ್ರನ್, ಉತ್ತಲ್ ಆಶಾಧಿಪರೊಳ್ (o. r. -ರಳ್ಳು) ಮುತ್ತಿ ಇರೆ, ಭೇರಿಧ್ವನಿ ಪರ್ವಿತ್ತು, ಎತ್ತಲ್ ಮಸಗಿ ಘೋಷ ಶಿಕ್ಷಾದಕ್ಷಂ (Śmd. 145). ಇವಂ ತಮ್ಮ ಮಗನ್ ಎನ್ದು, ಎನುತ ತಮ್ಮ ಅತ್ತಲ್ ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡರು (Bp. 3, 84). ಅತ್ತಲ್ ಅಯ್ದಿದಂ (30, 14). ಅತ್ತಲ್ ಒನ್ದು ದಿನ (57, 56). see also Ch. v. 171. 242. — ಅತ್ತಲ ಬಾಯಿ. (a mouth of that unknown direction), a perfect stranger, a nobody (S. Mhr.). — ಅತ್ತಲಿಂ ಮುನ್ನ. afterwards (Bp. 27, 65; 32, 24; 44, 33). — ಅತಲಿತ್ತ. -ಇತ್ತ. = ಅತ್ತಿತ್ತ. (Bp. 58, 60). ಅತ್ತಲಿತ್ತಣ ದೀಪ್ತಿ (58, 53). — ಅತ್ತಲಿತ್ತಂ. -ಇತ್ತಂ. = ಅತ್ತಲಿತ್ತ. (Bp. 1, 36). — ಅತ್ತಲಿನ್ದಿತ್ತ. ಅತ್ತಲಿನ್ದ ಇತ್ತ. from that side to this side (B. 3, 80).

ಅತ್ತಲ attala. = ಅತಲ. — ಅತ್ತಲಕೊತ್ತಲ. = ಅತಲಕುತಲ. (S. Mhr.).

ಅತ್ತಲು attalu. = ಅತ್ತಲ್. (C.; J. 31, 26).

***ಅತ್ತಳಗ attaḷaga.** agitation, anxiety, bewilderment. ...ಒದವಿದ ಬೇಟದತ್ತಳಗದೊಳ್... Ap. 4, 10. 2, agony, grief. ತೋಳೊಳೆ ಜೀವ ವಿಯೋಗಮಪ್ಪುದೆಂದಿರದೆರ್ಗಪ್ಪುದತ್ತಳಗಂ Pb. 4, 100.

ಅತ್ತಿ atti. the red-wooded fig-tree or country fig-tree, Ficus racemosa Lin. (ಔದುಮ್ಬರ, ದುಗ್ಧ ತರು Mr. 115; My.; M.; Te.; T. ಅತ್ತಿ, ಅದಂ, ಇರತ್ತಿ, ಇತ್ತಿ; Tu. ಅರ್ತಿ). [ಅತ್ತಿಯ ಪಣ್ಣೊಳ್ ಪುಳುವಲ್ಲದೆ ಮಾನಸನೇ ಮುರಾಂತಕಾ Pb. 5, 75]. see ಕಲ್ಲತ್ತಿ, ಕಾಡತ್ತಿ, ನಾಯತ್ತಿ. ಪುಷ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಯ್ ಅಪ್ಪ ಅತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವಱೆನ್ದ ವನಸ್ಪತಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮುತ್ತಗನೆ, ಮುತ್ತವ್ವೆ! ಚಂಗಳೆ, ಅತ್ತಿಯೇ! ನಾನ್ ಇಹಗೆ ಇಹುದು ನಿನಗೆ ಅರ್ತಿಯೇ? (Bp. 45, 38). — ಅತ್ತಿಮರ. = ಅತ್ತಿಯ ಮರ. (ಉದುಮ್ಬರ, etc., ಹುಟುವುಳ್ಳ ಅಂಜೂರ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡಕಾಯಿಯ ಗಿಡ Si. 126). — ಅತ್ತಿಯ ಗಿಡ. ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನ್ತಾ ಅತ್ತಿಯ ಗಿಡ ಮೊದಲಾದವಱ ಕೊಮ್ಬೆ (ಪರಿಧಿ Si. 431). — ಅತ್ತಿಯ ಮರ. (ಉದುಮ್ಬರ, ಜನ್ತುಫಲ, ಯಜ್ಞಾಂಗ, ಹೇಮದುಗ್ಧಕ Nr.). — ಅತ್ತಿರಸ. juice extracted from the root of the atti (My.). — ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್. -ಹಣ್ಣು. its ripe fruit (Bp. 18, 16). ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು ಅಚ್ಚ ಕೆಮ್ಪು ಆದರೂ ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹುರುಳಿಲ್ಲ (Prv.). — ಅತ್ತಿಹಾಲು. the milk of the atti (My.).

ಅತ್ತಿ atti. = ಅತ್ತೆ. see ಸೋದರತ್ತಿ. (*cf.* Sk. ಅತ್ತಿ, elder sister; T. ಅಪ್ಪಿ, Te. ಅಪ್ಪ, elder sister).

ಅತ್ತಿಕೆ attike. = Sk. ಅತ್ತಿ, ಅತ್ತೆ, ಅನ್ನಿ, ಅನ್ನಿಕೆ, ಅರ್ತಿಕೆ. *an elder sister.*

ಅತ್ತಿಗೆ attige. (Tbh. of ಅತ್ತಿಕೆ). an elder brother's wife (ಭ್ರಾತೃವಧು Mr. 312; My.; Tu. ಅತ್ಯೆ). [ಅಬ್ಬೆಯೆಂದತ್ತಿಗೆಯೆಂಬ ಮಾತನೆನಗೇನೆನಲಕ್ಕುಮೊ ಪಂಕಜಾನನೇ Pb. 1, 75]. ಅಣ್ಣನ ಹೆಣ್ಡತಿಯಾದ ಅತ್ತಿಗೆ (ಪ್ರಜಾವತಿ, ಭ್ರಾತೃಜಾಯೆ Si. 191). ಗುರುವಿನ ಅತ್ತಿಗೆ (Bp. 45, 25). ಅಣ್ಣ ತನ್ನವನಾದರೆ ಅತ್ತಿಗೆ ತನ್ನವಳೇ? (Prv.). see Prv. s. ಬಡವ; ಸೋದರತ್ತಿಗೆ.

–ಅತ್ತು attu. 1. = –ಅತು, etc. ನಿನತ್ತು, ಎನತ್ತು, ತನತ್ತು; ನಿಮತ್ತು, ಎಮುತ್ತು, ತಮುತ್ತು (Śmd. 178). ಮುನಿಸು ಇದು ನಿನತ್ತು, ಸಯ್ರಣೆ ಎನತ್ತು, ಕೆಳದಿಗೆ ತನತ್ತು ಸನ್ದಿಸುವ ಎಸಕಂ (179).

–ಅತ್ತು attu. 2. = –ಅದು 4, (–ಉದು 2, –ಇತು, –ಇತ್ತು 1, –ತು 1). a termination of the third person singular neuter of the imperfect. ಇರ್ದತ್ತು (Śmd. 266). ಶಿರಃಕರೋಟಿ ನಗುವನ್ತೆ ಇರ್ದತ್ತು (266). ಪಸರಿಸಿದತ್ತು ಮೂಡವೆಸೆಯೊಳ್ ಬೆಳಗೆಗಮ್ಪು (266).

ಅತ್ತು attu. 3. = ಅಟ್ಟು. P. p. of ಅಲ್ 3. see ಅಟು 1.

ಅತ್ತೆ atte. = ಅತ್ತಿ. a mother-in-law (ಶ್ವಶ್ರು Nr.; My.; Te.; T. ಅತ್ತೈ; Sk. ಅತ್ತಾ, a mother; a mother's sister; elder sister; in Prākrita: a mother-in-law). [ವಜ್ರದಂತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಂ ನಿಮ್ಮತ್ತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿ ಮಹಾದೇವಿಗಂ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದಳ್ Ap. 4, 18 va.]. ಅತ್ತೆವಿರ್, ಅತ್ತೆಗಳ್ (Śmd. 124). ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತೆ (ಗೃಹಮಾತೆ Mr. 313). ಗಣ್ಡನ ತಾಯಿಯೂ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ತಾಯಿಯೂ (ಶ್ವಶ್ರು Si. 191). ಅತ್ತೆ ಕಲಿಸಿದ್ದೇ ಕೆಲಸ, ಗಣ್ಡ ಕಲಿಸಿದ್ದೇ ಹಾದರ. — ಅತ್ತೆಗೆ ಒನ್ದು ಮಾತು, ಸೊಸೆಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. — ಸೊಸೆಗೆ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ಅತ್ತೆಗೆ ಪರವಾಸ. — ಅತ್ತೆಯ ತುಟುಬು ಮಾವನಗೆ ದಾನ. — ಅತ್ತೆ ಒಡೆದ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. — ಅತ್ತೇ ಒನ್ದು ಕಾಲ, ಸೊಸೇ ಒನ್ದು ಕಾಲ. — ಅತ್ತೆಗೆ ಒನ್ದು ಕಾಲ, ಸೊಸೆಗೆ ಹಲವು ಕಾಲ (Prvs.). see Prvs. s. ಬತ್ತ 1, ಬೆಲೆ, ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು. 2, = ಸೋದರತ್ತೆ, a father's elder or younger sister (C.). — ಅತ್ತೆ ಮಾವರ್. –ರು. husband's or wife's father and mother (ಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶ್ರುಗಳ್ Nr.).

ಅತ್ಯಧಮ ati-adhama. exceedingly low or mean. (My.).

ಅತ್ಯಧಿಕ ati-adhika. very abundant (My.);—very excellent. see Bh. 1, 8, 34; J. 2, 27; 12, 50.

ಅತ್ಯನಾಯಕ ati-anāyaka. very anarchical, very disorderly. (My.).

ಅತ್ಯನ್ತ ati-anta. beyond its proper end or limit; *excessive, very great.* 2, endless, perpetual. 3, absolute, perfect. see Bp. 39, 10; 54, 79; 57, 65. — ಅತ್ಯನ್ತ ಕೆಟ್ಟವಂ. a very bad fellow (ಅವಕೀರ್ಣ Mr. 253).

ಅತ್ಯನ್ತಕೋಪನ atyanta-kōpana. *very passionate.*

ಅತ್ಯನ್ತಗಾಮಿ atyanta-gāmi. = ಅತ್ಯನ್ತೀನ. (My.).

ಅತ್ಯನ್ತಘನ atyanta-ghana. very bulky, very great (ಸ್ಫಾರ, ಸ್ಫೀತ Mr. 437).

ಅತ್ಯನ್ತದುಃಖ atyanta-duḥkha. very great affliction or sadness (ಅತಿದುಃಖ, ಖೇದ Nn. 55).

ಅತ್ಯನ್ತಪ್ರೌಢ atyanta-prauḍha. a greatly perfected or very clever man (ವಿದಗ್ಧ Mr. 246).

ಅತ್ಯನ್ತೀನ ati-antīna. *going much or fast or far.*

ಅತ್ಯಮ್ಬುಪಾನ ati-ambu-pāna. drinking largely of water. (My.).

ಅತ್ಯಯ ati-aya. going over or beyond. 2, surpassing (ತನ್ನಿನ್ದ ಮೀಱುದುದು Nn. 134). 3, *passing away.* 4, *death.* 5, *transgression, sin, vice.* 6, *danger.* 7, *distress* (ದುಃಖ Nr. 134). 8, *punishment.*

ಅತ್ಯರ್ಥ ati-artha. *exorbitant, excessive.* ಅತ್ಯರ್ಥಂ, *excessively* (ಪಿರಿದುಂ, ನಾಡೆ, etc. Ct. II, 25; ಕಾಮಂ, ಪ್ರಕಾಮಂ, etc., ಪಿರಿದು Mr. 436).

ಅತ್ಯಲಘು ati-alaghu. very heavy. 2, very big (Bp. 22, 13).

ಅತ್ಯಲಂಕಾರ ati-alaṅkāra. excessive decoration. 2, fine description by figurative language (ರೂಪಕ Mr. 526).

ಅತ್ಯಲ್ಪ ati-alpa. *very small, very little.*

ಅತ್ಯವಿರಲ ati-avirala. very close, substantial, etc. 2, great strength (Mr. 263).

ಅತ್ಯಷ್ಟಿ ati-aṣṭi. N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362).

ಅತ್ಯಸಿತ ati-asita. very black. — ಅತ್ಯಸಿತರುಚಿ. a guṇa in ayaśa and pāpa of the kāvyasamaya (Kāvy. V, 18).

ಅತ್ಯಾಕಾರ ati-ākāra. *contempt, blame.*

ಅತ್ಯಾದರ ati-ādara. great deference or respect or reverence. see ಕೊಣ್ಡಾಡು.

ಅತ್ಯಾಧಾನ ati-ādhāna. putting over or beyond. 2, excess (ಅತಿಕ್ರಮ, ಮಿಗಿಲ್ Mr. 450). 3, *imposition, deception.*

ಅತ್ಯಾಶೆ ati-āśe. = ಅತಿಯಾಶೆ. extravagant desire or hope (ಬಾಳುಳಿ Kk. 67). see B. 4, 52. 182.

ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ati-āścarya. a great marvel or mystery (ರಹ Bhn. 50).

ಅತ್ಯಾಸ ati-āsa. throwing or putting over or beyond. see ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ಅತ್ಯಾಸುರ ati-āsura. excessive pride (Bp. 54, 49).

ಅತ್ಯಾಹಿತ ati-āhita. *great calamity or danger.* 2, facing great danger; *a daring action.*

ಅತ್ಯುಕ್ತ ati-ukta. = ಅತ್ಯುಕ್ತೆ. (Mr. 362).

ಅತ್ಯುಕ್ತೆ ati-ukte. N. of a type of metres (Ch.).

ಅತ್ಯುಗ್ರ ati-ugra. great cruelness. see Śś. s. ಮೆಲ್ಲು.

ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ati-utkṛiṣṭa. very eminent (ಕುಕೂಲ Mr. 482).

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ati-uttama. excessively high, etc. (ನಿಗರ Ct. I, 18, o. r. ಅತ್ಯುನ್ನತ).

ಅತ್ಯುನ್ನತ ati-unnata. highly raised; very high. (My.). see ಅತ್ಯುತ್ತಮ.

ಅತ್ಯುಪಚಾರ ati-upacāra. abundance, or excess, or obliging behaviour; —a bribe (ಲಂಚ etc., ಅಂಜಿ ಕೊಡುವ ಧನ Mr. 270).

ಅತ್ಯುಪಧ ati-upadha. superior to any test, *tried, faithful.*

ಅತ್ಯುಷ್ಣ ati-uṣṇa. very hot; great heat (C.; ಬಹಳ ಸೆಕೆ Cb.).

ಅತ್ರ atra. *in this; in this respect; in this place; at this time; there; then.*

ಅತ್ರಾಹ atra-aha. *to-day.*

ಅತ್ರಿ atri. *one of the saptarṣis and of the seven principal stars of the Great Bear.* 2, *a vedic ṛiṣi, the husband of Anasūyā (Asūyā) and father of the moon.* see Bp. 50, 70; J. 20, 3.

ಅತ್ರಿಜ atri-ja. = ಅತ್ರಿಜಾತ. (ಇನ್ದು, etc. Kāvy. V, 62).

ಅತ್ರಿಗೋತ್ರಜ atri-gōtra-ja. born in the family of Atri: the moon (ಇನ್ದು, etc. Mr. 36).

ಅತ್ರಿಜಾತ atri-jāta. born from Atri: the moon. (My.).

ಅತ್ರಿದೃಗ್ಜ atri-dṛik-ja. = ಅತ್ರಿನೇತ್ರಪ್ರಸೂತ. (My.).

ಅತ್ರಿನೇತ್ರಪ್ರಸೂತ atri-nētra-prasūta. produced by (a flash of) Atri's eye: *the moon.*

ಅತ್ರಿನೇತ್ರಭೂ atri-nētra-bhū. = ಅತ್ರಿನೇತ್ರಪ್ರಸೂತ. (My.).

ಅತ್ವ atva = ಅಕಾರ (Śmd. Cm. 73. 353).

ಅತ್ವವಿಧಿ atva-vidhi. the form of the letter *a* (Śmd. 211; ಅಕಾರದ ವಿಧಿ Cm.).

ಅತ್ವಾನ್ತ atva-anta. a word with final *a* (Śmd. 103, Cm. ಅಕಾರಾನ್ತಶಬ್ದ).

ಅಥ atha. *an auspicious and inceptive particle,* used in stuti, stautya, maṅgala, māṅgalya, adhikāra, prakaṭa, prakhyāta (Nn. 89); in hētu, kāraṇa (89); in ākaraṇa, ākāraṇa (89; Mr. 535); in kutuka, kautuka, āścarya (89), vismaya (535); in dṛiṣṭa, pratyakṣa (89); in anantara (89); in nindyāruta, nindyavākya (89). atininde (535); in pricchyāvabhāṣa, besagombudu (89), and in gaṇḍūṣa, ugaḷuvadu (89). *now.* 2, *then.* 3, *what? how?* 4, *all.* 5, moreover. 6, rather. 7, certainly. 8, but. 9, else, etc., etc.

ಅಥರ್ವ atharva. a priest, a Brāhmaṇa. 2, N. of a certain mythological priest. 3, the fourth or atharvavēda.

ಅಥರ್ವಕುಶಲ atharva-kuśala. conversant with the atharvavēda (Śmd. 129).

ಅಥರ್ವಣ atharvaṇa. = ಅಥರ್ವ No. 3. (My.).

ಅಥವಾ atha-vā. or. (Si. 55; B. 4, 186; 5, 91).

ಅಥೋ athō. *the same as atha,* q. v.

-ಅದ್- ad. 1. = -ಅತ್- 1, q. v.

ಅದ್ ad. 2. = ಅರ್ 3, ಅಟ್ 2. P. p. ಅದ್ದು. to be immersed, to sink. ಅದ್ದಂ (ಮುಳುಗಿದಂ Bhn. 59). ಒಸರೊ ಮಕರನ್ದದ ತುಷಾರದ ಕೆಸಱೊಳ್ ಅದ್ದವು ಕೊಂಚೆಗಳು (Bh. 1, 5, 9). ಅನ್ಧಕಾರದ ಜಲಧಿಯಲಿ ಜಗಮ್ ಅದ್ದುದು (1, 16, 15). ಪರಿವಿಸ್ತರದ ಧೂಪದ ಧೂಮಗನ್ಧೋತ್ಕರಸಮುದ್ರದೊಳ್ ಅದ್ದನ್, ಒಲ್ಲದೆ, ಪಥದ ಪವಮಾನ (Rām. 13, 5). see Bh. 8, 25, 7; 8, 26, 16. @ this form of the verb has no independent existence. it is a wrong back formation.

ಅದ್ ad. eating. see ಕ್ರವ್ಯಾದ್, ಮತ್ಸ್ಯಾದ್.

-ಅದ (ade1-a17). the termination of the relative negative participle, being based on -ಅದೆ 1, q. v.; *e. g.* ಮಾಡದ, ತಿನ್ನದ, ಕೊಳ್ಳದ, ಕಳದ (Śmd. 87). see —ದ 6, No. 2.

ಅದ ada. = ಅದ್. see ಕ್ರವ್ಯಾದ, ಪರಪಿಣ್ಡಾದ, ಮಾಂಸಾದ, ಶಿಲಾದ.

ಅದಃ adaḥ = ಅದಸ್. — ಅದಃಪುತ್ರ. his son (ಈತನ ಪುತ್ರ Śmd. 100).

ಅದಕಿಸು adakisu. to cause to press, etc. (My.).

ಅದಕು adaku. 1. = ಅಗಚು, etc., (ಅತುಕು), ಅದಪು 1, ಅದಮು, ಅದಿಮು, ಅದುಗು, ಅದುಪು, ಅದುಬು, ಅದುಮು, ಅಮಕು, ಅಮಗು, ಅಮಚು, ಅಮಸು, ಅಮಿಕು, ಅಮುಕು, ಅಮುಗು, ಅಮುಚು, ಅವಚು 1, ಅವುಕು, ಅವುಗು 2, ಅವುಚು 1. to press; to compress; to squeeze; to cram; to pack close (My.; T., M. ಅದಕ್ಕು, to squeeze, to press softly, to mollify a fruit). 2, to be depressed; to be bruised, as a metal vessel (My.). —see ಅಡಚು 1.

ಅದಕು adaku. 2. a bruise in a metal vessel (My.).

ಅದಕ್ಷ a-dakṣa. unskilful, awkward (Bp. 61, 17).

***ಅದಗುಂತಿ adagunti.** = ಅಗುಂತಿ. ನಿಮಿರ್ಪೊಂದು ಪುರ್ವಿನ ನಯಕ್ಕಮರ್ಪೊಂದದಗುಂತಿಗೊಂದು ಭಂಗಿಗೆ, ನೆಗಱ್ಪೊಂದುಮಲ್ಪಿನ ತೊದಳ್ ನುಡಿಗೆ....Ap. 2, 75. @ this may be a ghost word wrongly read in the place of ಅಗುಂತಿ.

ಅದಟ adaṭu3 -a3. = ಅದಳ. a very firm man, a man not easily giving way, a very persevering man; a mighty, powerful, or heroic man [ಮಿಱುವನೆಂಬ ಮಾಂಡಳಿಕರೀಯದರೆಂಬದಟರ್ ನಯಲ್ಕೆ ಮೆಯ್ದೋಱುವನೆಂಬ ಪೂಣಿಗರ್. Pb. 1, 109; Ap. 12, 99]. (ಕುಂಚದವ Ct. I. 60, o. r. ಅದಳ; ಕಡುದಿಟ್ಟ Bhn. 46). ಮುರಹರನಿನ್ದೆ ಅಯ್ದಡಿನೆಗಱ್ದೆಯ ಅದಟರ ಭೀಮಂ (Śmd. 81). ಸದ್ವೃತ್ತಿಧರ್ಮನಿರ್ಮಲಕೀರ್ತಿಚ್ಯುತಿಗೆ, ಅದಟನ್ ಅಪ್ಪೊಡಂ, ಭೂಪತಿ ಅಳ್ಕಲ್ವೇಱ್ಕುಂ Rśv. 13, 22). ದೈತ್ಯನ್ ಉಱಿದ ಅದಟರ್ಗೆ ಸೋಲ್ವನ್ ಅಲ್ಲ ಎನ್ದು, ಅಚ್ಯುತಂ ತಾನೆ ಕೋಪದಿನ್ದ ಆಹವಕ್ಕೆ ನಡೆ ತನ್ದನು (J. 7, 49). see J. 20, 9.

ಅದಟತನ adaṭatana. the state of being heroic, etc. (J. 7, 59).

ಅದಟು adaṭu. 1. to scold, to reprimand, to menace (T. ಅದಟ್ಟು); or to weigh down, to press down, to repress, to subdue (T. ಅಮುಟ್ಟು; M. ಅಮುಟ್ಟು, ಅಮರ್ತುಗ; see ಅಮರಿಸು).

ಅದಟು adaṭu. 2. (= ಅದರು 1). to tremble, to shake (T. ಅದಟ್ಟು; M. ಅಣಜ್ಞು, ಅನಜ್ಞು; R.; see ಅಲುಗು 1).

ಅದಟು adaṭu. 3. self-will; boldness; pride; heroism [ತಲೆಪಱಿವಾಗಳ್ ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗುತುಮಿರ್ದುದು ತಳಿಗೆಯ ಮೇಲಸುರನದಟ ದೇವಚ್ಚರಿಯೋ Pb. 6, 64]. (ಸಿರಿಸ, ಕಡುಪು, ದರ್ಪ Ct. II, 49; ದರ್ಪ I, 99; ನಾನಾ, ಸಾಹಸ Nn. 145; ಅರ್ಪು, ಸಾಸ, ಸಾಹಸ Kk. 41; ದಪ್ಪ, ಪೆಟ್ಟುವೆರ್ಚು, ದರ್ಪ 66; ಅರ್ಪು, ಸಾಸ Śm. 38; ದರ್ಪ Śs.; ಪರಾಕ್ರಮ G., Cb.; Te. ಅದಟು, pride). ಪೂಸರದಿಂ ಪಡೆದು ಎಚ್ಚಾಡಿದರ್ ಅದಟಿನ್ದೆ (Rśv. 13, 87). see C. Bp. 47, 10; Rśv. 6, 45; J. 2, 37; 4, 9; 7, 57; 8, 34; 11, 5; 14, 6; 16, 13; 21, 5. 28. — ಅದಟಲೆ. -ಅಲೆ. to attack with heroism. (Abh. P. 15, 23). ಆವಂ ಮುರನನ್ ಕೊಂದನ್? ಆವಂ ಬಕಕಂಸಕೇಶಿಗಳನ್ ಅದಟಲೆದಂ? Śmd. 183.

ಅದಟುತನ adaṭutana. = ಅದಟು 3 (Rām. 5, 8, 23).

ಅದದಿ adadi. of counting or numeration, determined by counting, used in selling or buying fruits, etc. (My.; Si 327; H.).

ಅದದ್ರ್ಯಕ್ಕು adadryakku. Tbh. of ಅದದ್ರ್ಯಚ್ (Śmd. 106 Cm.).

ಅದದ್ರ್ಯಚ್ adadryac. inclining or going to that.

ಅದನ adana. eating; food. see ಮೃಗಾದನ, ವೃಕ್ಷಾದನ.

ಅದನಾ adanā. low, mean, vulgar (H.). ಅದನಾಕೆಲಸ, ಅದನಾ ಮನುಷ್ಯ, ಅದನಾವೃತ್ತಿ (My.).

ಅದನ್ತ a-d-anta. ending in the letter ಅ (ಅಕಾರಾನ್ತ Śmd. 64. 73. 120. 126. 128. 138, etc.; Kāvy. I, 2, 12. 13; 14-16; 31-32).

ಅದನ್ತತೆ a-d-antate. the state of ending in the letter ಅ (ಅಕಾರಾನ್ತತೆ Śmd. 70).

ಅದಪು adapu. 1. = ಅದಕು 1, etc. (My.).

ಅದಪು adapu. 2. = to speak intemperately, to upbraid, to reprove (T. ಅದಮ್ಬು; R.).

ಅದಬು adabu. respect, regard (My.; Br.; Mhr., H. ಅದಬ).

ಅದಭ್ರ a-dabhra. *not scanty, plentiful, much* (ಪಿಶ್ಚ, ಬಹಳ Nn. 95).

ಅದಮು adamu. = ಅದಕು 1, etc. (My.; Te.).

ಅದಮುಯಕ್ಕು adamuyakku. Tbh. of ಅದಮುಯಚ್ (Śmd. 106 Cm.).

ಅದಮುಯಚ್ adadmuyac. inclining or going to that.

ಅದರಿಸು adarisu = ಅದಲಿಸು, ಅದಿರಿಸು. to make tremble, to shake (C.).

ಅದರು adaru. 1. = (ಅಡಲು 1, ಅದಟು 2), ಅದಲು, ಅದಿರ್ 1, ಅದಿರು 1, ಅದುರು 1, ಅದುಲು, ಅದ್ರು. to tremble, etc. (C.; Te.; Tu. ಅದ್ರ್). ಅದರಿ, ಹಿಡಿಮೃಗ ಮಸಗಿದವು (Bh. 3, 13, 21). see J. 13, 47; 25, 25; Rām. 3, 5, 6. — ಅದರಾಟ. -ಆಟ. much shaking, trembling or shivering (C.).

ಅದರು adaru. 2. = ಅದಿರ್ 2, etc. trembling, tremor (C.; Te.). — ಅದರುಗುಣ್ಡಿಗೆ. = ಅದುರು–. the pit of the stomach (My.). 2, want of courage, faint-heartedness (My.). — ಅದರುಗುಣ್ಡಿಗೆ ಕಾಯಿ. = ಅದರುಗುಣ್ಡಿಗೆಯವ (My.). — ಅದರುಗುಣ್ಡಿಗೆಯವ. –ಅವ. a timid man (My.). — ಅದರುಬೆದರು. dupl. shaking and quaking (C.). — ಅದರುವಾಯು. = ಅದುರು–. tremor of a limb from disease (My.).

ಅದರು adaru. 3. = ಹದರು, etc. a very young, quite unripe fruit. (My.).

ಅದರು adaru. 4. = ಅದುರು 4. (My.).

ಅದರ್ಶ a-darśa. 1. *day of new moon.*

ಅದರ್ಶ a (i. e. ā)-darśa. 2. *a mirror.*

ಅದರ್ಶನ a-darśana. no-vision, not seeing. 2, non-appearance, *not being visible or present.* 3, invisible, latent. 4, disappearance, omission, elision (ಲೋಪ Śmd. 56. 62. 129. 222 Cm.; Kāvy. I, 2, 104-109). — ಅದರ್ಶನ ವಿಧಿ. = ಲೋಪದ ವಿಧಿ (Śmd. 211. 229 Cm.).

ಅದಲಾ adalā. = ಅದಲು. (Mhr. ಅದಲಾ, the first or foremost of a series). — ಅದಲಾಬದಲು. = ಅದಲು–. interchanging or exchanging (C.; ವಿಹರ Cb.; Mhr., H. -ಬದಲ).

ಅದಲಿಸು adalisu. = ಅದರಿಸು, etc. (My.; Te. ಅದಲಿಂಚು, to frighten, menace).

ಅದಲು adalu. = ಅದರು 1. (My.).

ಅದಲು adalu. = ಅದಲಾ. — ಅದಲುಬದಲು. = ಅದಲಾ–. (C.).

ಅದಮಾಸ adamāsa. computation, calculation, reasoning (ಊಹ, ತರ್ಕ Cb.; Mhr.).

ಅದವ adavu-a. 3. a man who is mutilated, maimed, or deformed (S. Mhr.; ವಿಕಲಾಂಗ G.).

***ಅದವಟಲ್ adavaḻal.** great grief, sorrow. ನಲ್ಲಳಗಲ್ಕೆಯಿಂದಮಾದದವಟಲಚ್ಚಿಗಂ ಮುಳುಕಮೆಂಬಿವಙುಂಡೆ ಕನಲ್ದು Ap. 12, 23. (ಮುಳುಕ Śmd. 1; ಬೇಗುದಿ, ಉಬ್ಬೆಗ, ಸನ್ತಾಪ Śs.; Te. ಅದವದೆ).

ಅದವು adavu. the state of being mutilated, maimed, or deformed (S. Mhr.; ಅಧಮ, ಪೋಗಣ್ಣ, ಮುಕ್ಕು, ಮೂಟ G.; Mhr. ಅಧೂ, weak, deformed). — ಅದವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಳು. = ಕ್ಷುದ್ರೆ (G.).

ಅದಶೆ a-daśe. an unhappy state, misfortune. (R.).

ಅದಸ್ adas. = ಅದಃ. *that, he, this.*

ಅದಳ adaḷa. = ಅದಟ, q. v.

ಅದಾತಾರ a-dātāra. Tbh. of ಅದಾತೃ. (My.).

ಅದಾತೃ a-dātṛi. not giving; not liberal; a miser.

ಅದಾನು adānu. = ಅದಪನು or ಅದಹನು (3rd. person singular of the present of ಅಗು, to be), originally meaning "he is" but, in opposition to ಅದಾನೆ (which has the emphatic ಎ on its final and therefore expresses certainty), ಅದಾನು has got the meaning of "he perhaps is, he may be" (S. Mhr.). conjugation: ಅದೇನು (=ಅದಪೆಂ), ಅದೀ (= ಅದಪಯ್), ಅದಾನು, ಅದಾಳು (= ಅದಪಳ್), ಅದೀತು (= ಅದಪುದು), ಅದೇವು, ಅದಾರು, ಅದಾವು. *cf.* ಆದಾನು; and observe ಅಗು 1, of which an ಅದಪನು might be formed. *cf.* also ಇದ್ದಾನು.

ಅದಾನೆ adānu-e3. = ಅಯ್ದಾನೆ. he is indeed, he certainly is, he is (C.). conjugation: ಅದೇನೆ, I am; ಅದಿ, thou art; ಅದಾನೆ; ಅದಾಳೆ, she is; ಅದೆ (=ಅಹುದೆ; see ಅದೆ 4), it is; ಅದೇವೆ, we are; ಅದೀರಿ, you are; ಅದಾರೆ, they are; ಅದಾವೆ, they are. *cf.* ಅಯ್ತೆ; ಇದ್ದಾನೆ.

ಅದಾಯಿ a-dāyi. = ಅದಾತೃ. (R.).

ಅದಾಲತು adālatu. justice; a court of justice, a judge's court (also ಅದಾಲತುಕಚೇರಿ; C.; Mhr., H.).

ಅದಾವತ್ adāvat. enmity, hatred, spite (ವೈರ, etc. Si. 69; C., also ಅದಾವತಿ; Mhr., H.).

ಅದಿತಿ aditi. *the mother of the ādityas, or of the gods,* wife of Kaśyapa. 2, the earth. 3, a cow. 4, speech.

ಅದಿತಿಜ aditi-ja. = ಅದಿತಿನನ್ದನ.

ಅದಿತಿಜಪುರ aditija-pura. the town of the gods, heaven. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಅದಿತಿನನ್ದನ aditi-nandana. *a son of Aditi, a god.*

ಅದಿಮು adimu. = ಅದಕು 1, etc. (My.),

ಅದಿರ್ adir. 1. = ಅದರು 1, etc. to tremble, to shake, to shiver; to fear [ಅದಿರದ ಚಿತ್ತಮುಳ್ಳದ ಮನಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳದ ಮೋಹಂ Pb. 7, 79]. (ಕಮ್ಪನ Śmd. Dh.). P, p. ಅದಿರ್ದು. ಅದಿರ್ಗೆ (Śmd.55). ಜಯಜಯಧ್ವನಿಗಳಿನ್ದ ಅಮ್ಬರವ್ ಅದಿರುತ ಇರಲು (Bp. 32, 40; see also 37, 42; 47, 58). ಅದಿರದೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬನಕೆ ತನ್ನಂ ಕಳುಹ ಬೇಕು (J. 18, 39).

ಅದಿರ್ adir. 2. = ಅದರು 2, ಅದಿರು 2, ಅದುರು 2. — ಅದಿರ್ಗಂಚಿ. -ಕಂಚಿ. = ಅದಿರ್ಗನ್ತಿ, q. v. (My.). — ಅದಿರ್ಗನ್ತಿ. -ಕನ್ತಿ. = ಅದಿರುಗನ್ತಿ, ಅದಿರ್ಗಂಚಿ, ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ. the creeper Gaertnera racemosa, bearing white fragrant flowers (ಅತಿಮುಕ್ತ, ವಾಸನ್ತಿ, ಮಾಧವಿ Mr. 126, o. r. ಅದಿರ್ಗಂಚಿ; ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ, ಮೆನ್ಥೆಯ, ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ Kk. 18; ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ, ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ Śm. 21). Grj. 7, 34 va.; 7, 36. 38. — ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ. = ಅದಿರ್ಗನ್ತಿ, etc. [ಅಲರ್ದದಿರ್ಮುತ್ತೆ ಪೂತ ಪೊಸಮಲ್ಲಿಗೆ Pb. 2, 12; Ap. 4, 58]. (ಅತಿಮುಕ್ತಕ, ವಾಸನ್ತಿ, ಮಾಧವಿ Hlā.). ನಿನಗೆ ವಸನ್ತದೂತಿಕೆವೆಸರ್ ಅಪ್ಪುದು; ಅದೆನ್ತೆನೆ, ಮುನ್ತೆ ಬನ್ದು, ನೀನ್ ಎನಗೆ ವಸನ್ತನ ಆಗಮನಮಂ ನೆಱೆ ಸೂಚಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೆಯ್ ಎನ್ದು, ನನ್ದನವನಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೀರರವದಿಂ ಪೊಗೞ್ದು ಇತ್ತ ಪಸಾಯದ ಅಚ್ಚಮುತ್ತಿನ ಪೊಸ ಪಚ್ಚೆಯಂ ತಳೆದ ಪೋಲ್ ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ ಮುಗುಳ್ದುದು ಎತ್ತಲುಂ (Cpr. 7, 41).

ಅದಿರಿಸು adirisu. = ಅದರಿಸು. (My.).

ಅದಿರು adiru. 1. = ಅದಿರ್ 1, etc. (My.). P. p. ಅದಿರಿ. ಕಟಕಮ್ ಅದಿರಿತು (Bp. 28, 54). ಭೂಲೋಕಮ್ ಅದಿರಿತು (58, 60).

ಅದಿರು adiru. 2. = ಅದಿರ್ 2, etc. — ಅದಿರುಗನ್ತಿ. -ಕನ್ತಿ. = ಅದಿರ್ಗನ್ತಿ, etc. (ಅತಿಮುಕ್ತ, ಪುಣ್ಡ್ರಕ, ವಾಸನ್ತಿ, ಮಾಧವೀಲತೆ Nr.).

ಅದಿರ್ಪು adirpu. 1. to frighten. [Kr. 1, 128; Pb. 6, 28]. Cpr. 2, 49 va.; 5, 19; Abh. P. 10, 156 va.

ಅದಿರ್ಪು adirpu. 2. trembling; fear (ಅಳಙು, ಪೆಳಙು, ಭಯ Kk. 42; ತಲ್ಲಟ, etc., ಭಯ Śs.).

ಅದೀಪನ a-dīpana. not digestive or tonic; bad digestion. (My.).

ಅದೀರ್ಘ a-dīrgha. not long; not dilatory. — ಅದೀರ್ಘಸಮಾಸ. (Kāvy. IV, 1, 11).

ಅದು adu. 1. = –ಅತು, –ಅತ್ತು1 (Śmd. 178); –ಅದ್ದು3, ಅನ್2,– (–ದು 1, etc.). remote demonstrative pronoun neuter (Śmd. 96. 111; T., M.; Te. ಅದಿ; Tu. ಅವು): that, it. ಅದು, ಇದು, ಉದು (97. 182). ಅದು ಕುಸಿಕೊರಲ್ (111). ಅದು ವಿಮಲಮತಿ (111). ಅದೇನ್ (97). ತಾನ್ ಅದು (110). ತಾನ್ ಅದು ಪಿರಿದು (174). ಅದು ಜಗದ್ವರ್ಣಂ (188). ಏಕಾರಮ್ ಅದು (131). ಅದು ಸಜ್ಜನವೇಱ್ (109). occasionally

it occurs with a noun of the masculine gender: ಅದು ಅವನ್ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ದಂ? (Bp. 18, 33). ಸುತನ್ ಅದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಂ? (24, 31). ಅವರನ್ ಅದು ಏಂವೊಗಟ್ಟಿ? (31, 19). ಇತ್ತಲ್ ಅದು ಆರು ಹೋದವರ್ (35, 46). ಮಾಚಿದೇವರ್ ಅದು ಏಕೆ ಬಾರರು? (37, 14). ದೀರ್ಘಾಯುವಂ ಕೊಡುವವನ್ ಅದು ಆವಂ? (46, 41). ಥಾನ್ದಸನ್ ಅದು ಒರ್ಬಂ ಭೂಸು ರೇನ್ದ್ರಂ (53, 39; see also 10, 48; 21, 17). ನಿನ್ನ ಕೋಮಲತನುವನು ಪೊಯ್ದವರ್ ಅದು ಆರ್? (J. 18, 10). as an adjective pronoun ಅದು stands for ಅ 4 (see Śmd. 169. 202): ಪೆಱರಂ ಚಿವುಟಿದೊಡೆ ಉಗುವುದು ಅದು ರಕ್ತವು (Bp. 57, 75). ಅದು ಕಾರಣದಿಂ (Rśv. 13, 18). ಅದು ಕಾರಣ (therefore, C.). ಅದು ಕಾರಣಂ (Bp. 21, 44). [ಅದುವಂ it. Acc. ಕಾದಲೆಂದು ಬೆಸನಂ ಪೂಣ್ದಂ ಗಡಂ ದ್ರೋಣನಂತದುವಂ ನೋಡು ವೆನೆಂದು ಕಣ್ತಣಿವಿನಂ ನೋಡಲ್ಕೆ ಬರ್ಪಂತೆ. Pb. 11, 55; Kr. 1, 114; Ap. 1, 44]. its final ಉ is generally absorbed in a following vowel, as, *e. g.* the original text of all the above-adduced instances shows; but occasionally it is treated as a permanent vowel followed by ವ್, *e. g.* ಅದುವುಂ (also that, Śmd. 186. 189. 201. 219, instead of ಅದುಂ 259. 296. 378), ಅದುವೆ (just that, even that, 153. 155. 171. 172. 174, instead of ಅದೆ 8. 196); ಅದುವಿದೆನ್ನದೆ (Bp. 56, 36). —ಅದೆ ಬುಧಗೆ ಫಲಂ (Śmd. 8). ಅವುದು ಚೆಲ್ವಾದುದು ಅದೆ ದರ್ಶನೀಯಂ (174). ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ (just in that manner, B. 4, 176). ತಾಂ ನರಲೋಕನ್ ಅದೆ ಇದೆ (*i. e.* ಈ ಕೈಲಾಸವೆ) ಎನಲ್ ಇಱುದು, ನಡೆ ತನ್ದಂ (Bp. 2, 44). —Singular Gen. ಅದಱ (Śmd. 135; see also 64. 162). Dat. ಅದರ್ಕೆ (140), ಅದಕ್ಕೆ (C.), ಅದಕೆ (C.; Bp. 34, 28). ಅದಕ್ಕೆ ಅದು (*i. e.* ಅ) ಉಳಿಕೊಡತಿಯ ನ್ಯಾಯ (Prv.). Acc. ಅದಂ (Śmd. 26. 184), ಅದ (Bp. 53, 17; C.), ಅದನ (C.), ಅದನು (C.), ಅದನ್ನು (C.), ಅದನ್ನ (C.), ಅದಱನ್ನು (Si. 111. 368), ಅದಱನ್ನ (357). Instr. ಅದಱಿಂ, etc. (Śmd. 135. 12). Loc. ಅದಱಲ್ಲಿ, etc. (135). —Plural Nom. ಅವು (Śmd. 117; C.), ಅವುಗಳ್, -ಳು (C.). gen. ಅವಱ (Śmd. 191; see ಅವಱವಱ 5. 117; Mr. 422; J. 29. 9), ಅವುಗಳ (C.). Dat. ಅವರ್ಕೆ (Śmd. 140. 91), ಅವಕ್ಕೆ (C.), ಅವಕೆ (Bp. 16, 9; 51, 66; C.), ಅವುಗಳಿಗೆ (C.). Acc. ಅವಂ (Śm. 117), ಅವನ್ನು (C.), ಅವು ಗಳನ್ನು (C.). Instr. ಅವಱಿಂ, etc. (Śmd. 135), ಅವುಗಳಿನ್ದ (C.). Loc. ಅವಱಲ್ಲಿ (Śmd. 135), ಅವಱೊಳ್ (13. 21. 43), ಅವುಗಳಲ್ಲಿ, etc. (C.). — ಅನೆರ್ಡುಗ. -ಎರ್ಡುಗ. (B. 5, 74). —ಅವು occasionally stands for ಅ 4: ಕವಿದ ಅವು ಅರುಣಾಂಶುಗಳ etc. (Bh. 2, 13, 26). —ಅವುವಿಂಗೆ (Śmd. 116), ಅವುವಿನ (119) belong to the term "ಅವು".

–ಅದು adu. 2. an affix to form certain adverbs, *e. g.* ನೂಂಕದು, ನೂಳದು, ತೆತ್ತದು (Śmd. 388. 389).

–ಅದು adu. 3. = –ಅ 6. the affix for the formation of the third person singular neuter of the negative mood, *e. g.* ಉಱುಯದು, ಇಱುಯದು, ಪುಟ್ಟದು (Śmd. 290). see its plural —ಅವು 3.

–ಅದು adu. 4. = (–ಅತ್ತು 2), –ಉದು 2. (in later Kannaḍa) a termination of the third person singular neuter of the present, (future, and) imperfect tenses, *e. g.* ಬನ್ದಪದು, ಬಪ್ಪದು, ಬನ್ದದು. see its plural —ಅವು 4.

ಅದುಕು aduku. = ಅತುಕು. (Te.; R.).

ಅದುಕುಳಿ adukuḷi. delight, happiness (ಹರ್ಷ Ct. I, 73).

ಅದುಗಿಸು adugisu. 1. = ಹದಿಗಿಸು, ಹದುಗಿಸು. to mollify by pressing (R.; T. ಅದುಕ್ಕು; see ಅದಕು 1).

ಅದುಗಿಸು adugisu. 2. = ಅದಕಿಸು. (My.).

ಅದುಗು adugu. = ಅದಕು 1, etc. (My.). 2, to be mollified by being pressed with the fingers (T. ಅದುಂಗು; T. ಅಳಿ, to grow mellow).

ಅದುಗೋ adu-gō. = ಅಕೊ, etc. (My.; Te. ಅದಿಗೋ, ಅದುಗೋ). *cf.* ಅದೆಕೊ, ಅವೆಕೊ.

ಅದುಪು adupu. = ಅದಕು 1, etc. (My.).

ಅದುಬು adubu. = ಅದುಪು, etc. (My.).

ಅದುಬುತ **adubuta.** Tbh. of ಅದ್ಭುತ (Bp. 57, 85; 58, 63; Rām. 5, 7, 67; My.).

ಅದುಮಿಸು adumisu. = ಅದುಗಿಸು 2. (My.).

ಅದುಮು adumu. = ಅದಕು 1, etc. (My.; Te.).

ಅದುರು aduru. 1. = ಅದರು 1, etc. ಅದುರುವದು (ಸ್ಫುರಣ, ಸ್ಪುರಣ, ಅಳ್ಳಾಡುವದು, ಒಣಕುವದು, ಕದಲುವದು Si. 389; C.; Te., Tu.).

ಅದುರು aduru. 2. = ಅದರು 2, etc. — ಅದುರುಗುಣ್ಣಿಗೆ. = ಅದರು-. (My.). — ಅದುರುವಾಯು. = ಅದರು-. (My.).

ಅದುರು aduru. 3. native metal, ore. ಗಣಿಯಿನ್ದ ತೆಗಡು ಕರಗದೆ ಇರುವ ಅದುರು (ಅಕೃತ Si. 330). (Te. ಅದರು, a sparkle;—dear, costly; T. ಅದರ್, fine sand; ಅಯಿಲ್, iron; beauty; ಅಏರ್, splendour; M. ಅಯಿರ್, iron dust, any ore).

ಅದುರು aduru. 4. = ಅಗರು, ಅದರು 4, ಹಗರು 2. dandruff (My.; T. ಅಗಿರ್, ಅಜರ್).

ಅದುಲು adulu. = ಅದರು 1, etc. (My.).

ಅದುವದು (aduvu-adu?). considering, regarding, noticing; perplexity, doubt, etc. ಅದುವದೆನ್ದು ವಿಚಾರಿಸುಹಂ (Śmd. II). (see ಅದುಹು, ಅದೆ 1; *cf.* T. ಅಜೈಗ್ಗೈ, ಅಜೈವು, suspicion, conjecture?).

ಅದುಷ್ಟ **a-dusta.** not vitiated, not bad; not having evil intentions (ಇದಿರಂ ಬಗೆಯದವಂ Mr. 237). 2, a term used in poetical composition (Kāvy. II, 2, B, 7).

ಅದುಹು aduhu. to be perplexed, to suffer doubt, to become suspicious (Rām. 6, 53, 27).

ಅದೃಢ **a-dṛiḍha.** not firm. 2, irresolute. (J. 5, 69).

ಅದೃಶ್ **a-dṛiś.** -ಕ್. *sightless, blind.*

ಅದೃಶ್ಯ **a-dṛiśya.** invisible; latent. 2, not fit to be seen. see B. 5, 143; Bp. 3, 29; 44, 17; 52, 6; 57, 38.

ಅದೃಶ್ಯಾಂಜನ **adṛiśya-añjana.** an ointment which renders invisible (Cpr. 8, 20).

ಅದೃಷ್ಟ **a-dṛisṭa.** unseen (Bp. 48, 33). 2, invisible. 3, unknown. 4, *unforeseen danger or calamity.* 5, destiny, fate; luck. (My.).

ಅದೃಷ್ಟವನ್ತ **adṛisṭa-vanta.** a lucky (or unlucky) man (My.). ಒಳ್ಳೇ ಅದೃಷ್ಟವನ್ತ (ಸುಕೃತಿ, ಪುಣ್ಯವಾನ್, ಧನ್ಯ Si. 352).

ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ **adṛisṭa-śāli.** = ಅದೃಷ್ಟವನ್ತ. (My.).

ಅದೃಷ್ಟಿ **a-dṛisṭi.** *a look of displeasure or malice, an evil eye.*

–ಅದೆ ade. 1. (ಅ 5-ಅದು 1-ಎ 3). the termination of the negative participle, being affixed to the crude theme (Śmd. 72. 73. 86. 87; *cf.* -ಅದ). ಎನ್ನದೆ, ತಿನ್ನದೆ, ಉಣ್ಣದೆ, ಒಲ್ಲದೆ, ಒಯ್ಯದೆ, ಕೊಳ್ಳದೆ are the participles of ಎನ್, ತಿನ್, ಉಣ್, ಒಲ್, ಒಯ್, ಕೊಳ್, and, as an exception, ಕಳದೆ that of ಕಳ್ (87). ತಲೆಯನ್ ಅಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಇಟ್ಟು ಬಿಸುಡದೆ ಮಾಣ್ಬೆನೇ? (Bp. 15, 30). ಪಾಪಿಕಱುಬಾ,

ಎಲವೊ, ನಿನ್ನಂ ಶಾಪಿಸದೆ ನಾ ಬಿಡೆಂ (20, 16). ತಳುವು ಮಾಡಿದೊಡೆ ಎನ್ನ ನಲ್ಲಳು ಮುಳಿಯದೆ ಇರಳ್ (28, 14). (ಪಾಣ್ಡವರ್) ಹೊಱ ಬಿದ್ದರ್ ಆದೊಡೆ ತಱಿದು ಬಿಸುಡದೆ ಮಾಣ್ಬರೇ? (Bh. 1, 8, 21). ನೂಱಿಲೆಗೆಳೆಯನ್ ಉಗ್ರ ಕೋಪದಿನ್ದ ಉರಿಯನ್ ಉಗುಳದೆ ಮಾಣಂ (J. 3, 41). in emphasizing the participle the ಎ is lengthened, *e. g.* ಎನಿತಂ ತಪ್ಪದೇ (Bp. 48, 5; see also 48, 16. 17; 50, 37; 52, 8; 54, 81; 57, 78).

ಅದೆ adu₁-e₃. 2. = ಅದೇ, (ಅದೋ; My.; Te. ಅದೆ, ಅದೋ, T. ಅದೋ). lo! look there! ಆ, ಹೊಗುವಳ್! ಉಂ, ಹೊಗುವಳ್! ಅದೆ, ಇದೆ, ಹೋಹಳ್! (Bp. 14, 33). ಮಿಸುಕಲಾಱದೆ ಕುಳ್ಳಿತು ಇರ್ದುದು ವಸುಮತಿಯೊಳ್, ಅದೆ! (34, 9). ಆದಿದೇವನ ಕರುಣದಿನ್ದಂ ಹೋದನ್, ಅದೆ! ಆ, ಹೋದಂ! (44, 33). ಅದೆ, ಇದೆ, ಹೋದಂ! (53, 48). see also Bp. 48, 16; 50, 12. 77; 53, 25. 67; 55, 9; 56, 31.

ಅದೆ ade. 3. (fr. ಅಹದು-ಎ 3, see s. ಅದಾನೆ). = ಅಯ್ತೆ. it is indeed, it is, there is, is. ತುನ್ತುಅನ್ತೆ ಅದೆ (Bp. 13, 12). ತುಪ್ಪನ್ ಅದೆ ನೆಲುಹಿನ ಗಡಿಗೆಯಲಿ (14, 11). ಹುಗ್ಗಿಯದಂ ನಿರೂಪಿಸು! ಮಹಮನೆಯೊಳ್ ಅದೆ, ಕೊಡುವೆಂ (14, 13). see its plural ಅವೆ. 2, ಅದೆ is used to form the third person singular neuter of the present, *e. g.* ಎತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಕಱಿವುತದೆ ಬಿಱುಗಾಳಿ ದೂಳ್ಗಳ (J. 4, 10). ಮಣ್ಣು ಎಷ್ಟು ತರದ್ದು ಇರುತ್ತದೆ (B. 1, 1). see its plural ಅವೆ.

ಅದೆಕೊ ade-ko. = ಅದುಗೋ. (My.).

ಅದೇ adu₁-ē₂. = ಅದೆ 2, etc. (My.). ಅದೇ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿದರೆ ಬಿಡಿಕಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಹಾಡು ನಿಮಗೆ ಆಗುವದು (B. 2, 30). ಅದೇ, ದೇವರು ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ದನೆನ್ದು, ತಿಳಿದುಕೋ! (4, 77). ಅದೇ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸುಖ ಪಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಖವುಣ್ಟಾಗುವದು (4, 153).

ಅದೇಶಿ a-dēśi. foreign, not Kannaḍa (Ch. v. 16).

ಅದೋ adu-ō₃. No. 2. (= ಅಕೊ, ಅದೆ 3, etc.). ah! oh! ho! (ಅಹೋ Mr. 536). *cf.* ಇದೋ, ಉದೋ.

ಅದ್ಗಣಿ adgaṇi. = ಅದ್ದಗಣಿ. an anvil, especially one of goldsmiths' (S. Mhr.; Sd.; from an ಅಧಸ್ ಕಣಿ? or *cf.* ಉದ್ಘನ?).

ಅದ್ದ adda. Tbh. of ಅರ್ಧ (Śmd. 245). (Mhr. ಅದ; Te. ಅದ್ದೆ). [—ಅದ್ದಗಾಣಿ. -ಕಾಣಿ. half of a kāṇi (a small coin). ಕಾಣಿಯ ಸೋಲ ಅದ್ದಗಾಣೆಯ ಗೆಲ್ಲ ಜಾಣ ನೋಡವ್ವಾ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ Bv. 115].

ಅದ್ದಕ addaka. = ಅದ್ದಿಕೆ. (Te.; R.).

ಅದ್ದಗಣಿ addagaṇi. = ಅದ್ಗಣಿ. (S. Mhr.).

ಅದ್ದಣ addaṇa. a measure equal to half-a-pint (R.).

ಅದ್ದಯಿಸು addayisu. to immerse, to put into (Bh. 4, 2, 58).

ಅದ್ದರಿಸು addarisu. (fr. ಅದ್ರು). to make tremble, to frighten (My.).

ಅದ್ದಲಿಸು addalisu. = ಅದ್ದರಿಸು. (Rām. 2, 3, 42; 6, 38, 12).

ಅದ್ದಿಕ addika. Tbh. of ಅಧ್ಯಕ್ಷ (Śmd. 362; My.). ತುಱುಹಟ್ಟಿಯ ಅದ್ದಿಕದವನು (ಗೋಷ್ಠಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಗೋವಿನ್ದ Nr.).

ಅದ್ದಿಕೆ addike. = (ಅದ್ದಕ), ಅದ್ದುಗೆ. immersion (t. & i.); dipping, dying (My.).

ಅದ್ದಿಸು addisu. = ಅದ್ದಯಿಸು. (Rām. 6, 38, 15).

ಅದ್ದು addu. 1. = ಅಜ್ಜು 3, ಅಟ್ಟು 2, ಎದ್ದು 2. to immerse; to dip; to dye (My.; Te.). [ನಡುನೀರಲದ್ದುವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ Bv. 220]. ನನ್ದಿಯಂ ಕರುಣಾಲಸದಮೃತರಸದೊಳ್ ಅದ್ದಿ (Bp. 2, 33). ದೀಪದ ಕಲಿಯನಾರಂ ಬಹಳ ಕರುಣಾಶರಸಿಧಿಯೊಳ್ ಅದ್ದಿ (16, 27). ಅಮಿತ ಕರುಣಾಮೃತದೊಳ್ ಅದ್ದಲು (27, 27). ಗುಡಪಾನಂಗಳೊಳ್ ಅದ್ದೆ, ಕಯ್ಪೆ ಸೊರೆ ತಾಂ ಸ್ವಾದಪ್ಪುದೇ? (Sś. 65). 2, to sink in a fluid. ಮುದ್ದೆ ಕಬ್ಬುನ ಜಲದೊಳ್ ಇರಿಸಿದೊಡೆ ಅದ್ದುವದು (Abhā. 3, 141). —see Bp. 28, 65; 31, 14; 40, 21; 42, 16; 44, 31; J. 22, 29; Bh. 4, 2, 64; 9, 2, 44.

ಅದ್ದು addu. 2. = ಅರ್ದು, ಅಟ್ಟು 3. P. p. see ಅದ್ 2. ಅದ್ದಡೆ, ಅದ್ದಪುದು (J. 4, 3), ಅದ್ದುದು (25, 61), ಅದ್ದನು (30, 51).

-ಅದ್ದು addu. 3. = ಅದು 1, –ದ್ದು, –ದು 1, etc. ದೂರವಾದದ್ದು (= ದೂರವಾದ-ಅದ್ದು), ಸಮೀಪವಾದದ್ದು (= ಸಮೀಪವಾದ-ಅದ್ದು), ಹತ್ತಿರವಾದದ್ದು (Si. 372). ಹೊಡೆದದ್ದು (B. 2, 19). ಇದ್ದದ್ದನ್ನು (2, 20). ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು (2, 29). ಆದದ್ದು (2, 45). ಕಣ್ಡದ್ದನ್ನು (3, 6). ತಕ್ಕದ್ದು (3, 13). ಉಱಿದದ್ದು (3, 18). ಅನ್ದದ್ದು (Si. 195).

ಅದ್ದುಗೆ adduge. = ಅದ್ದಿಕೆ. (Rām. 28, 9).

ಅದ್ದೆ adde. "acting". — ಅದ್ದೇ ಕೆಲಸ. business done in place of another (My.; also ಅದ್ದೇ ಚಾಕರಿ).

ಅದ್ಧಾ addhā. *certainly, truly.*

ಅದ್ಭುತ adbhuta. = ಅದುಬುತ, ಅರುಬೂತ, ಅಬ್ಬುತ. surprising, wonderful, marvellous. 2, *a marvel, a wonder, a prodigy* (ಆಶ್ಚರ್ಯ Nn. 8). 3, *the marvellous* (in style): one of the rasas in poetry. [Kr. 2, 99]. 4, surprise. see Kāvy. III, 3, B, 171; IV, 1, 9; IV, 2, 42. 47. 48. 52. 57.

ಅದ್ಭುತಚಿತ್ತ adbhuta-citta. a man whose mind is struck with wonder (Bp. 22, 57; 26, 23).

***ಅದ್ಭುತೋಪಮೆ adbhuta-upame.** one of the figures of speech. Kr. 3, 68.

ಅದ್ಮರ admara. *gluttonous.*

ಅದ್ಯ adya. *to-day.* 2, now, at present.

ಅದ್ಯತನ adyatana. extending over or referring to to-day; occurring to-day or now-a-days, modern; the period of a current day.

ಅದ್ಯತನಭೂತ adyatana-bhūta. the aorist, (the imperfect). (My.).

ಅದ್ರಿ adri. a stone. 2, *a mountain* (ಕುಭೃತ್ Nn. 64). 3, *a tree* (ಅವನೀರುಹ, ವೃಕ್ಷ 64). 4, *the sun* (ರವಿ, ಸೂರ್ಯ 64). 5, the name of a measure. 6, the number seven (Ch., also v. 283).

ಅದ್ರಿಕನ್ಯೆ adri-kanye. the mountain's daughter, Pārvatī (My.).

ಅದ್ರಿಕೀಲೆ adri-kīle. she on whom the mountains are fastened: the earth (ಪೃಥ್ವಿ Cb.).

ಅದ್ರಿಜೆ adri-je. ಅದ್ರಿಜಾ. = ಅದ್ರಿಕನ್ಯೆ. (ಶಿವೆ, ಪಾರ್ವತಿ Nn. 6. 14).

ಅದ್ರಿಜೇಶ adrijā-īśa. Adrije's lord, Śiva (Bp. 45, 46).

ಅದ್ರಿತಟ adri-taṭa. the slope of a mountain; table-land (ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 143).

ಅದ್ರಿಭೇದನ adri-bhēdana. splitting mountains: Indra. (My.).

ಅದ್ರಿಮಥನ adri-mathana. Indra (or Skanda. J. 2, 41; see ಕ್ರೌಂಚದಾರಣ).

ಅದ್ರಿರಾಜ adri-rāja. the king of mountains: Himālaya. (My.).

ಅದ್ರಿವಿಭೇದ adri-vibhēda. a particular mountain (? ದನ್ತ, ಅದ್ರಿವಿಶೇಷ Nn. 81).

ಅದ್ರಿವಿಶೇಷ adri-viśēṣa. = ಅದ್ರಿವಿಭೇದ, q. v.

ಅದ್ರಿಸಾರ adri-sāra. essence of stones: iron. (My.).

ಅದ್ರಿಹನ್ತೃ adri-hantṛi. destroying mountains: Indra. (My.).

ಅದ್ರೀಶ adri-īśa. = ಅದ್ರಿರಾಜ. (My.).

ಅದ್ರು adru. = ಅದರು 1, etc. — ಅದ್ರಾಟ. = ಅದರಾಟ. (C.).

ಅದ್ರುತ a-druta. not quick, slow (ಶನೈಃ Si. 475).

ಅದ್ವಯ a-dvaya. not two, without a second, only, unique (Bp. 51, 11). 2, non-duality, unity. 3, identity; the identity of the Brahma with the universe or with the soul; the identity of spirit and matter. 4, the ultimate truth.

ಅದ್ವಯವಾದಿ advaya-vādi. one who teaches no double principle. 2, *a Buddha* or *Jina.* 3, a Jaina.

ಅದ್ವಿಜ a-dvija. a non-Brāhmaṇa, *a Brāhmaṇa who has lost his caste by suffering the domestic fire to become extinct.* 2, destitute of Brāhmaṇas. 3, toothless (ಬೋಡ Mr. 389).

ಅದ್ವಿತೀಯ a-dvitīya. without a second, sole, unique; matchless (Ch. v. 12).

ಅದ್ವಿತ್ವ a-dvitva. the state of being not double (Śmd. 83. 369).

ಅದ್ವೈತ a-dvaita. destitute of duality; peerless; unique. 2, identity; the doctrine of one unique divine power; the doctrine of the identity of the human soul and the divine essence, or of the Brahma and the universe; pantheism (Bp. 8, 6; 50, 48; 51, 18; see ಅಖಿಲಾದ್ವೈತ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ). 3, a man who exclusively holds the advaita doctrine (Bp. 53, 10). see ತ್ರಿಮತ, ತ್ರಿಮತಸ್ಥ.

ಅದ್ವೈತಮತಿ advaita-mati. one mind, undivided attention (Bp. 45, 10).

ಅದ್ವೈತಿ advaiti. he that maintains the doctrine of advaita. (My.; Te.).

ಅಧ adha. Tbh. of ಅಧಃ. (ಅಧರ, ಅಧಃಸ್ಥ, ಕೀಳ್ Mr. 535).

ಅಧಃ adhaḥ. = ಅಧಸ್, q. v.

ಅಧಃಕರಿಸು adhaḥ-karisu. to put down, to cast down, to lower (Grj. 2, 106 va.).

ಅಧಃಕೃತ adhaḥ-kṛita. put down, cast down. (Cpr. 3, 9 va.).

ಅಧಃಕ್ಷಿಪ್ತ adhaḥ-kṣipta. thrown or cast down, bent down (ನ್ಯಂಚಿತ, ತಗ್ಗಿ ಇರ್ದುದು Mr. 449).

ಅಧಃಪತನ adhaḥ-patana. falling downwards. see ಉದಿರ್ಚು.

ಅಧಃಸ್ಥ adhaḥ-stha. placed low or below; inferior (ಅಧ, ಅಧರ, ಕೀಳ್ Mr. 535).

ಅಧಃಸ್ಥಲ adhaḥ-sthala. a downward or low place (Bp. 54, 50).

ಅಧಃಸ್ಥಾನ adhaḥ-sthāna. downward situation. 2, the bottom. see ಅಡಿ 2, No. 4 and ಇಟಾಪು.

ಅಧಃಸ್ರಂಸನ adhaḥ-sraṁsana. falling or dropping down. see ಬೞಲ್ಚು.

ಅಧನ a-dhana. *destitute of wealth or property.* 2, calamity (ಡಮರ, ಈತಿ, etc. Mr. 37).

ಅಧಮ adhama. lowest. 2, *very low or inferior in place or degree.* 3, *very low, vile, bad.* 4, an unblushing paramour. 5, = ಅದವು (G.).

ಅಧಮರ್ಣ adhama-ṛiṇa. *a debtor. cf.* ಉತ್ತಮರ್ಣ.

ಅಧಮೆ adhame. a vile female (Bp. 40, 52).

ಅಧಮೋಪಮೆ adhama-upame. a bad simile (Bp. 1, 18).

ಅಧರ adhara. *lower, inferior in place* (ಅಧ, ಅಧಃಸ್ಥ, ಕೀಳ್ Mr. 535). 2, *the lower part* (ಅಧೋಭಾಗ, ಉಡಿಯಿನ್ದಲೂ ಕೆಳಗೆ Nn. 67). 3, *overcome in argument, worsted, silenced* (ತನ್ನ ಸೋಲವ ನುಡಿದು ಕೊಮ್ಬಂ Mr. 237). 4, low, vile (ಹೀನ Nn. 67). 5, equal; common (ಸಮಾನ, ತನ್ನ ಸಮಾನದಲ್ಲಿ 67). 6, *the lower lip; the lip* (ದಶನಚ್ಛದ, ತುಟಿ 67). 7, redness (ಕೆಮ್ಪು 67).

ಅಧರತಸ್ adhara-tas. *below, beneath.*

ಅಧರತೆ adharate. the state of being lower (Cpr. 3, 9 va.).

ಅಧರಸ್ತಾತ್ adharastāt. *below, beneath.*

ಅಧರೇದ್ಯುಸ್ adharē-dyus. *the day before yesterday, on a previous day.*

ಅಧರ್ಮ a-dharma. unrighteousness, irreligion, wickedness; demerit, guilt; uncharitableness. see Bp. 3, 47 and s. ಪುಸಿ 2.

ಅಧರ್ಮಿ a-dharmi. an unrighteous, wicked, or uncharitable man. (My.).

ಅಧವೆ a-dhave. a female without a husband: *a widow.*

ಅಧಸ್ adhas. = ಅಧ, ಅಧಃ. *below, down, downwards, beneath, under, from under.*

ಅಧಸ್ತಾತ್ adhastāt. *below, down,* etc. (= ಅಧಸ್).

ಅಧಸ್ತಾದ್ದಾರು adhastāt-dāru. *the lower timber of a door.*

ಅಧಿ adhi. above; over and above; besides; on; at; upon, concerning; very much.

ಅಧಿಕ adhika. additional. 2, subsequent, later. 3, surpassing, superior, more numerous, more, too much (ಹೆಚ್ಚು G.). 4, abundant. 5, excellent; an excellent person (Kk. 20). 6, redundant. 7, intercalated. 8, secondary. 9, *surplus.* 10, abundance (ಮೊಕ್ಕಳ Śm. 111; ಎಗ್ಗಳ Ct. II, 19). 11, redundancy. 12, hyperbole (Kāvy. III, 3, B. 148. 156 seq.). — ಅಧಿಕಂ. exceedingly; much; more; nicely (ಕೆನ್ನಂ Ct. I, 32; ಅಣಿಯರಂ, ನಾಡೆ 34; ನಾಡೆ, ಎಡೆ, ನೆಱೆ, ಮಿಗೆ, etc. Śmd. 391).

ಅಧಿಕತರ adhika-tara. unusually much, very much (J. 17, 3).

ಅಧಿಕತೆ adhikate. addition, excess, redundancy, preponderance (ಮೀಱ್ಟು Ct. I, 7).

ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ adhika-prasaṅga. meddling, officious interposition, impertinence (Te., My.).

ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿ adhika-prasaṅgi. an impertinent fellow (Te., My.).

ಅಧಿಕಮಾಸ adhika-māsa. an intercalated month. (My.; B. 5, 309). ಅಧಿಕಮಾಸ ಬಱಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಅಧಿಕರಣ adhi-karaṇa. supremacy. 2, a receptacle. 3, a topic, a subject (Kāvy. I, 1*a*, 5). 4, a substratum. 5, a category. 6, regimen, government. 7, location: the sense of the locative case (Kāvy. I, 2, 2. 3; Śmd. 115. 162). 8, a paragraph.

ಅಧಿಕರಣಕಾರಕ adhikaraṇa-kāraka. = ಅಧಿಕರಣ No. 7. (Śmd. 162 Cm.).

ಅಧಿಕರಿಸು adhi-karisu. to superintend, to be at the head of; to aim at; to claim; to master. (J. 2, 56; 29, 7).

ಅಧಿಕರ್ದ್ಧಿ adhika-ṛiddhi. *abundantly prosperous.*

ಅಧಿಕರ್ಮಿಕ adhi-karmika. the overseer of a market. (R.).

ಅಧಿಕಾಕ್ಷರ adhika-akṣara. a supernumerary syllable (Kāvy. II, 2, B, 30).

ಅಧಿಕಾಂಗ adhika-aṅga. having some redundant member or members. 2, *a belt worn over the coat of mail.*

ಅಧಿಕಾಧಿಕ adhika-adhika. over and above, very much (My.); —outdoing one another.

ಅಧಿಕಾರ adhi-kāra. authority (ಅಧ Nn. 89). 2, an office, a post. 3, government, rule, administration. 4, claim, right; privilege. 5, ownership. 6, *the use of royal insignia, royalty, prerogative.* 7, a topic (Ch. p. 24). 8, a paragraph. 9, ಹರಿತ್ Nn. 93.

ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ adhikāra-stha. established in an office; a man in authority, an officer; the possessor of a right or title. (My.; B. 4, 116).

ಅಧಿಕಾರಿ adhi-kāri. possessing authority; entitled to; fit for. 2, a superintendent, a governor; —an officer; —a rightful claimant; —a proprietor, a master. (My.; Si. 258. 259; G.; B. 4, 117; Mr. 272).

ಅಧಿಕೃತ್ adhi-kṛit. = ಅಧಿಕಾರಿ. (My.).

ಅಧಿಕೃತ adhi-kṛita. *placed at the head of;* appointed. 2, ruled, administered. 3, claimed. 4, *a superintendent, a manager.*

ಅಧಿಕೋಪಮೆ adhika-upame. a kind of simile (Kāvy. III, 3, B, 75 seq.).

ಅಧಿಕ್ರಮ adhi-krama. going on or at; an invasion, an attack; undertaking (see ಆಚಾರಾಧಿಕ್ರಮ).

ಅಧಿಕ್ಷಿಪ್ತ adhi-kṣipta. insulted. 2, scolded. 3, thrown down. 4, placed, fixed. 5, *dispatched.*

ಅಧಿಕ್ಷೇಪ adhi-kṣēpa. *abuse, contempt.* 2, dismissal.

ಅಧಿಗತ adhi-gata. found, obtained, acquired. 2, gone over, studied, learned. (My.).

ಅಧಿತ್ಯಕ adhityaka. = ಅಧಿತ್ಯಕೆ. (ವನವ್ ಅದು ಆ ಗಿರಿಯ ಮೇಲಿರಲ್ ಅಧಿತ್ಯಕವಮ್ ಎನಿಕು Mr. 151). Śmd. 102.

ಅಧಿತ್ಯಕೆ adhityake. *land, or a wood, on the upper part of a mountain.*

ಅಧಿದೇವತೆ adhi-dēvate. a presiding or tutelary deity. (My.).

ಅಧಿದೇವಿ adhi-dēvi. = ಅಧಿದೇವತೆ (fem.). (J. 19, 38).

ಅಧಿದೈವ adhi-daiva. = ಅಧಿದೈವತ. (My.).

ಅಧಿದೈವತ adhi-daivata. a presiding or tutelary deity; the supreme deity; the divine agent operating in material objects. see ಜಲಾಧಿದೈವತ.

ಅಧಿದೈವಿಕ adhi-daivika. spiritual; coming from the adhidaiva (G. 239).

ಅಧಿನಾಥ adhi-nātha. a lord, a master. see ಏಣಾಧಿನಾಥ, ಪ್ರಾಣಾಧಿನಾಥ, ಶಶಿಪುರಾಧಿನಾಥ.

ಅಧಿನಾಯಕ adhi-nāyaka. a ruler, a master (Bp. 58, 61). see ಏಣಾಧಿನಾಯಕ.

ಅಧಿನೇತೃ adhi-nētṛi. a leader; a chief, a master, an owner (My.; ಪ್ರಭು, ಒಡೆಯ G.).

ಅಧಿಪ adhi-pa. *a ruler, a commander, a regent;* a king.

ಅಧಿಪತಿ adhi-pati. = ಅಧಿಪ. *a ruler,* etc. (ಒಡೆಯ Mr. 227).

ಅಧಿಭೂ adhi-bhū. ಅಧಿಭು (Śmd. 103). *a master, a superior.*

ಅಧಿಭೂತ adhi-bhūta. the spiritual or fire substratum of material or gross objects; the supreme soul; nature; (a master, a being). see ಅಧಿಭೌತಿಕ. feminine ಅಧಿಭೂತೆ; see ರಸಾಧಿಭೂತೆ.

ಅಧಿಭೌತಿಕ adhi-bhautika. relating to beings, coming from man, animals, etc. (G. 239).

ಅಧಿರಾಜ adhi-rāja. a supreme king, an emperor. (My.).

ಅಧಿರಾಜತ್ವ adhi-rājatva. supremacy, imperial dignity (Rām. 2, 2, 41).

ಅಧಿರೋಹಿಣಿ adhi-rōhiṇi. *a ladder.*

ಅಧಿವಾಸ adhi-vāsa. a habitation, an abode (Nn. 168).

ಅಧಿವಾಸನ adhi-vāsana. *application of perfumes or fragrant cosmetics.* 2, certain ceremonies connected with idols.

ಅಧಿವಿನ್ನೆ adhi-vinne. *a wife whose husband has subsequently married others, a neglected or superseded wife.*

ಅಧಿಶ್ರಯಣಿ adhi-śrayaṇi. *a fire-place, a hearth* (ಅಡಿಗೆಯ ಒಲೆ G.).

ಅಧಿಷ್ಠಾನ adhi-sthāna. standing by, being at hand, approach. 2, standing or resting upon; abiding, staying in. 3, a basis, a base. 4, *a wheel.* 5, *an abode, a seat.* 6, *site, situation.* 7, a settlement, *a town.* 8, *government, authority, power, dominion.* 9, a precedent, a rule. 10, a benediction.

ಅಧಿಷ್ಠಿಸು adhiṣṭhisu. to superintend, to govern (My.).

ಅಧೀತ adhi-ita. attained; studied, read; well read, learned. (My.).

ಅಧೀನ adhi-ina. *subject to, dependent upon, subservient.*

ಅಧೀರ a-dhīra. *irresolute, timid.* 2, not fixed; confused.

ಅಧೀಶ adhi-īśa. (= ಅಧಿಪ). *a lord, a master.*

ಅಧೀಶತ್ವ adhi-īśatva. authority, power (My.).

ಅಧೀಶ್ವರ adhi-īśvara. *a king paramount over all the neighbouring princes,* an emperor (Bp. 61, 46). 2, a Jaina Arhant.

ಅಧುನಾ adhunā. *now, at present.*

ಅಧೃತಿ a-dhṛiti. want of firmness or fortitude (ಅಧೈರ್ಯ Cb.). 2, laxity, absence of control or restraint. 3, incontinence. see Bp. 40, 61.

ಅಧೃಷ್ಟ a-dhṛiṣṭa. *not bold, modest.* 2, not put down, invincible.

ಅಧೇಲಿ adhēli. a silver coin, a half-rupee (My.: Mhr., H.; Br. ಅಧೋಲಿ).

ಅಧೈರ್ಯ a-dhairya. want or loss of courage or of calm self-command. — ಅಧೈರ್ಯಗೊಳ್. -ಪ್ಪು. -ಕೊಳ್. to become timid (B. 4, 20. 53).

ಅಧೋಂಶುಕ adhaḥ-aṁśuka. *a lower garment.*

ಅಧೋಕ್ಷಜ adhaḥ-akṣa-ja. *a name of Viṣṇu or Kṛiṣṇa* (Bp. 54, 32).

ಅಧೋಕ್ಷಜಗಣ adhōkṣaja-gaṇa. a class of Kannaḍa metrical feet (Ch.).

ಅಧೋಗತಿ adhaḥ-gati. descent; downward movement, degradation, perdition (Bp. 41, 17; 58, 66).

ಅಧೋಗನ್ತೃ adhaḥ-gantṛi. a rat or mouse (ಇಲಿ G.).

ಅಧೋಜಿಹ್ವಿಕೆ adhaḥ-jihvike. *the uvula.*

ಅಧೋಭಾಗ adhaḥ-bhāga. the lower part (ಅಧರ Nn. 67).

ಅಧೋಭುವನ adhaḥ-bhuvana. *the lower world* (ಪಾತಾಳ Mr. 392).

ಅಧೋಮುಖ adhaḥ-mukha. *having the face downwords,* bending the head (ಶಿರವ ಬಾಗುವಂ Mr. 243). 2, upside down. 3, Viṣṇu. 4, a division of hell.

ಅಧೋಮೂಲಿ adhaḥ-mūli. a kind of plant (ದಾಗುಡಿ Mr. 135).

ಅಧೋಲೋಕ adhaḥ-lōka. *the lower world* (ಭೋಗಾವತಿ, ಪಾತಾಳ Nn. 22).

ಅಧೋವಾಯು adhaḥ-vāyu. the vital air passing downwards. 2, a fart. see ಹೂಸು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷ adhi-akṣa. = ಅದ್ದಿಕ. *observable.* 2, exercising supervision, (watching). 3, *an inspector, a superintendent.* 4, *the plant Mimusops kauki.*

ಅಧ್ಯಕ್ಷತನ adhyakṣa-tana. superintendence. see ಧರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷತನ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ adhyakṣa-te. supervision, superintendence, rule (ಒಡೆತನ, ಕರ್ತೃತ್ವ Nn. 101).

ಅಧ್ಯಣ್ಡೆ adhyaṇḍe. *the plant Mucuna pruriens* D. C. (Carpopogon pruriens Roxb.). see ನಸಗುನ್ನಿ and ಕಪಿತುಚಿಚಿ.

ಅಧ್ಯಯ adhi-aya. reading, recital (Bp. 55, 52). 2, a lesson, a chapter.

ಅಧ್ಯಯನ adhi-ayana. reading, studying, especially the vēdas. see ಷಟ್ಕರ್ಮ.

ಅಧ್ಯವಸಾಯ adhi-ava-sāya. determining. 2. *attempt, effort, exertion, energy.* 3, *mental effort, apprehension.* 4, concise and forcible language.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ adhi-ātma. *the supreme soul* (ಅಜ, ಬ್ರಹ್ಮ Mr. 502, the ಅಧ್ಯಾತ್ಮ being used as neuter).

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ adhi-ātmaka. a man who knows the highest truth (ಬ್ರಹ್ಮ, ಪರಮಾರ್ಥನ ಬಲ್ಲಾತನು Nn. 79).

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ adhi-ātmika. relating to the soul; arising from one's self (G. 239).

ಅಧ್ಯಾಪಕ adhi-āpaka. *a teacher* (ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಂ ಪೇೞ್ವವಂ Mr. 251).

ಅಧ್ಯಾಪನ adhi-āpana. instruction or lecturing, especially on the vēdas. see ಷಟ್ಕರ್ಮ.

ಅಧ್ಯಾಯ adhi-āya. *a lesson, a chapter.* 2, reading. 3, a reader. see ಉಪಾಧ್ಯಾಯ.

ಅಧ್ಯಾರೋಪ adhi-ārōpa. the act of making one mount or of raising. 2, the act of attributing or assigning (Śmd. 175; Kāvy. I, 2, 58-61).

ಅಧ್ಯಾರೋಪಿಸು adhi-ārōpisu. to attribute, to assign (Śmd. 177).

ಅಧ್ಯಾಸನ adhia-sana. sitting down upon. 2, presiding over. 3, *a seat.*

ಅಧ್ಯಾಹರಣ adhi-āharaṇa. = ಅಧ್ಯಾಹಾರ. (R.).

ಅಧ್ಯಾಹಾರ adhi-āhāra. *the act of inferring or arguing.* 2, the act of supplying. 3, = ಅಧ್ಯಾರೋಪ No. 2 (Śmd. 176 Cm.).

ಅಧ್ಯಾಹಾರ್ಯ adhi-āhārya. proper to be supplied (Śmd. 173. 177).

ಅಧ್ಯೂಢೆ adhi-ūḍhe. *a wife whose husband has married an additional wife.*

ಅಧ್ಯೇಷಣೆ adhi-ēsaṇe. *a solicitation, a request.*

ಅಧ್ರುವ a-dhruva. not fixed, not permanent (Śmd. 168; Bp. 51, 28). 2, uncertain, doubtful. 3, separable, as certain objects of the body which can be severed without disastrous effects (*cf.* ದಶ-).

ಅಧ್ವ adhva. = ಅಧ್ವಾನ 1. *a road, a way.* 2, time. 3, sky, air. 4, a place. 5, a branch or school of vēdic literature.

ಅಧ್ವಗ adhva-ga. travelling. 2, *a traveller.* 3, a camel, a mule. 4, the sun.

ಅಧ್ವನೀನ adhvanīna. *a traveller.*

ಅಧ್ವನ್ಯ adhvanya. *fit for travelling;* a carriage with horses fixed in (ಪಯಣದ ರಥ Hlā.; ಹಯದಿನ್ದ ಹೂಡಿದ ರಥ Mr. 284). 2, *a traveller.*

ಅಧ್ವಯೋಗ adhva-yōga. a certain computation in Chandas (Mr. 369).

ಅಧ್ವರ adhvara. *a sacrifice, especially the Sōma sacrifice.*

ಅಧ್ವರಿ adhvarī. = ಅಧ್ವರ್ಯು. (Śmd. 66. 412).

ಅಧ್ವರ್ಯು adhvaryu. one who institutes an adhvara. 2, any officiating priest. 3, *a special priest, one conversant with and performing the ritual observances connected with the yajur vēda.*

ಅಧ್ವಾನ adhvāna. 1. Tbh. of ಅಧ್ವ (Śmd. 108).

ಅಧ್ವಾನ adhvāna. 2. devoid of sound; having a bad sound (ಹೀನಸ್ವರ, ಹೀನಸರ Nn. 164). 2, a wilderness, a desert, a forest (ಅರಣ್ಯ, ಅಡವಿ 164). 3, misfortune (ಆಪತ್ತು 164; Te.); 4, dearness, excess of price (My.). [5, difficulty, suffering]. ಅಧ್ವಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವೋ? (Prv.). see Prv. s. ಅರವ.

ಅನ್ an. 1. = ಅನು 5, ಅನ್ನು 1, ಅಮ್, ಎನ್ 1, ಎನು 2, ಎನ್ನು 1, ಎಮ್ 3. to say; to speak; (to tell); to call, to name (C.; Tu.; Te. ಅನು). relative present participle ಅಪ್ಪ (generally ಎಮ್ಬ); P. ps. ಅನ್ದು, ಅನ್ತ, ಅನ್ತಾ, having said, (for which often ಎನ್ದು, etc. are used; see ಎನ್). third person singular imperfect ಅನ್ದಿತು or ಅನ್ತು. the verb ಅನ್, like ಎನ್, is used to introduce words and sentences, being added to their end, for which purpose it stands there either alone, or its P. p. is followed by any other term connected with "speaking", also by itself, *e. g.* ಬನ್ದರು ಅನ್ದನು, he said that they came, or ಬನ್ದರು ಅನ್ತ, ಹೇಳಿದನು, or ಬನ್ದರು ಅನ್ತ, ಅನ್ದನು. ಹೋಗು! ಅನ್ತ, ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು, he dismissed him saying "go!" ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ? ಅನ್ತ, ಕೇಳಿದನು, he asked "where shall I go?" ನಾನು ಆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಅನ್ತ, ಹೋದನು, he went away, saying he would go to that village and come back. ಅಪ್ಪನ ಅಪ್ಪಾ ಅನ್ನದವ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಅಪ್ಪಾ ಅನ್ನಾನೇ? (Prv.). ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಅನ್ದನು (My.). ಬಾ! ಅನ್ದು, ಅವನಿಗೆ ಅನ್ದನು (My.). — ಅನ್ತಾ. (My.). ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿಯು ಅಟನಿ ಅನ್ತಾ, ಅಣಿಸಿ ಕೊಮ್ಬುವದು (Dhw. 16). ಪಾಷಾಣದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದನ್ಥಾ ವಿಕಾರವು ಲೋಹನ್ ಅನ್ತಾ, ಅನಿಸಿ ಕೊಮ್ಬುವದು (20). ಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲೆ ಯುಕ್ತನ್ ಅದನ್ತವನು ಸೂನ್ರುತನ್ ಅನ್ತಾ, ಅನಿಸಿಕೊಮ್ಬನು (30). — ಅನ್ತೆ. ಅನ್ತ-ಎ 3. having said even. this term is used to express: it is *said* (but has not been *seen*, is not *certain*), "on dit". ಮೊದಲು ಚನ್ದ್ರವಂಶದೊಳಗೆ ಪಾಣ್ಡವರ್ ಅಯ್ದು ಮಂದಿ ಉತ್ತರದೇಶದೊಳ್ ಕುನ್ತಿದೇವಿಯ ಬಸುಱೊಳಗೆ ಪುಟ್ಟಿದರು ಅನ್ತೆ; ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೆ ಮಡದಿ ಅನ್ತೆ; ಅವರೊಳಗೆ ಹಿರಿಯನು ಧರ್ಮರಾಯನು; ಕಟ್ಟೆಡವಿಯ ವಾಸವನ್ನು ಒಡಹುಟ್ಟುಮಡದಿಯ ಕೂಡಿ ಕಳಿದ ಮೇಲೆ ಸಿರಿಯು ಕೆಯ್ಗೂಡಿತು ಅನ್ತೆ (Jōgihādu 6. 7). ಒನ್ದೊನ್ದು ಕಪ್ಪೆಗಳು ಇಡಿಯ ಕೋಟೀ ಮಱಿಗಳನ್ನು ನುಂಗುತ್ತವೆ ಅನ್ತೆ (B. 2, 11). ಒನ್ದು ದೊಡ್ಡ ಹಣ್ಣೆ ಅವೆ ಅನ್ತೆ (B. 4, 52). ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು....ಬಾದಶಹನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು ಅನ್ತೆ (4, 146). — ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್. ಅನ್ದು ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್. to say (bad words) and have (them or more such words in return) said to oneself, to cause oneself to be abused by abusing others. ಅನ್ನನ್ನಿಸಿ ಕೊಪ್ಪ ಅನ್ನಗೇಡಿಯ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿ? (Prv.). — ಅನ್ದರೆ. if one says, if you say. ಸನ್ಧಿ ಅನ್ದರೆ ಏನು? if you say "sandhi", what is it? *i. e.* what is sandhi? ಅವು ಆಣೇಕಲ್ಲು (says one boy), ಅನ್ದರೇನು, ಅಪ್ಪಾ (asks the other, B. 1, 22). 2, if you say, it is. ಭ್ರಾನ್ತಿ ಅನ್ದರೆ ಒನ್ದನ್ನು ಮನ್ತೊನ್ದನ್ನು ಆಗಿ ತಿಳಿದು ನಮ್ಬುವಿಕೆ (Si. 48). 3, that is to say. ಸಂವಿದ್, ಆಗುರ್, ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ, etc. ಈ ಹತ್ತು ಅಂಗೀಕಾರದ ಹೆಸರು, ಅನ್ದರೆ ನನಗೆ ಇರಲಿ ಎನ್ದು ಒಪ್ಪುವಿಕೆ (48). 4, ಅನ್ದರೆ is further used to replace, so to say, the simple ಅರೆ, if, *e. g.* ಇಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಾಯಿತು ಅನ್ದರೆ ನನಗೆ ಈ ಗುಡ್ಡದೊಳಗೆ ದಾರಿ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (B. 3, 123). ಅದನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಬಿಡುವಾ! ಅನ್ದರೆ ಜನ್ಮದ ದರಿದ್ರ ವಿಚ್ಚಿನ್ನವ್ ಆಗುವದು (4, 51). ವೈದ್ಯರೇ, ದಯ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಸಹೋದರರನ್ನು ಹೊಱಗೆ ಕಳುಹಿಸಿರಿ! ಅನ್ದರೆ ನಾನು ತಮಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ (4, 76). see also B. 4, 113. 114. 152. 180. — the verb ಅನ್ is also put before a sentence to introduce it, *e. g.* ರಾಮನೆಮ್ಬ ಹುಡುಗನು ಅನ್ತಾನೆ— ಅಜ್ಜಾ, ಭೂತ ರಾಕ್ಷಸರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳು! (B. 5, 127). ತುಳಸಿಯೆಮ್ಬ ಹುಡುಗಿಯು ಅನ್ತಾಳೆ — ಅಜ್ಜಾ, ಇಸಾಪ ನೀತಿಯೊಳಗಿನ ಕಥೆಗಳನ್ಥ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ನನಗೆ ಹೇಳು! (5, 127).

ಅನ್- an. 2. = ಅದು 1, *cf.* ಅಕ್ 1-. — ಅನ್ನಕ. till then (My.).

ಅನ್— **an.** the form of the negative prefix ಅ before vowels.

-ಅನ ana. 1. = -ಅಣ 1. in S.Mhr. and My. colloquial language. *e. g.* ಮಾಡುವನ! let us do! ಹೋಗುವನ! let us go! see -ಉವನ, —ಊನ, —ಓನ 2.

-ಅನ ana. 2. = (-ಅನೆ 2), -ಅನ್ನ 1, q. v., of which it is the more common form, *e. g.* ಬೆಳ್ಳನ, being white; ಬೆಳ್ಳನವ, a white man; ಉದ್ದನ, ನೆಟ್ಟನ.

-ಅನ ana. 3. = -ಅಂ 4. *e. g.* ತಾಯಿಯನ, ಅತ್ತೇನ, ತಂಗೀನ, ಹುಡಿಗೀನ, ಸೊಸೇನ, etc. (My.).

ಅನ ana. breath, spiration. see ಅಪಾನ, ಪ್ರಾಣ.

ಅನಕ anaka. = ಅನಕಾ, ಅನ್ನಕ. till, until, as far as (C.). ಜಡಜಭವನನ್ ಅಭವನ ಸಮಯಮಂ ಪಡೆವನಕ (Bp. 43, 42). ಧನಕನಕವು ಉಳ್ಳನಕ (ಉಳ್ಳ—) ದಿನಕರನನ್ತೆ ಅಕ್ಕು (Sp.). 2, meanwhile (C.). ನಾನು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಅನಕ ನೀನ್ ಉಣ್ಣು (C.). ಅನಕ ಇರಲಿ (B. 3, 4). — see ಮೊದಲನಕ; *cf.* ಅನ್ನೆಗಂ; ತನಕ.

ಅನಕ anaka. = ಅಣಕ. inferior, low, etc.

ಅನಕಾ anakā. = ಅನಕ, etc. (C.). ಊರಿಗೆ ಬರುವನಕಾ ಒಬ್ಬ ನೆಣ್ಣ, ಊರಿಗೆ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ನೆಣ್ಣರು (Prv.). ಮಗ್ಗ ಮುನ್ತಾದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಯನ್ತ್ರಗಳು ಅನಕಾ ಇರಲಿ (B. 5, 123).

ಅನಕ್ಷರ an-akṣara. *unfit to be uttered; improper speech.* 2, unable to articulate.

ಅನಕ್ಷರಧ್ವನಿ anakṣara-dhvani. an inarticulate sound (ಸ್ವರ Mr. 500).

ಅನಘ an-agha. sinless, innocent, faultless (Ch. v. 60; Bp. 2, 35).

ಅನಂಗ an-aṅga. incorporeal. 2, *Kāma.* 3, the ether, air, sky.

ಅನಂಗಮುದ್ರೆ anaṅga-mudre. Kāma's seal-ring or form (Abh. P. 11, 88).

ಅನಂಗರಿಪು anaṅga-ripu. = ಅನಂಗವೈರಿ. (Bp. 53, 36).

ಅನಂಗವೈರಿ anaṅga-vairi. Kāma's enemy: Śiva (Bp. 1, 32).

ಅನಂಗಹರ anaṅga-hara. Kāma's destroyer: Śiva (Bp. 18, 58).

ಅನಚ್ಛ an-accha. *not pellucid, turbid.*

ಅನಡುಹ್ anaḍuh. *an ox or bull* (ಎತ್ತು Śmd. I, o. r. ಅನಡ್ವಾಹ).

ಅನಡುಹ anaḍuha. = ಅನಡುಹ್. (My.).

ಅನಡುಹಿ anaḍuhi. *a cow.*

ಅನಡ್ವ anaḍva. = ಅನಡುಹ್. (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಅನಡ್ವಜಿಹ್ವೆ anaḍva-jihve = ಎತ್ತು ನಾಲಿಗೆ (Mr. 148).

ಅನಡ್ವವಾಹ anaḍva-vāha. one who mounts or has mounted an ox (ಶಾಕ್ವರಾರೋಹ, ಎತ್ತೇರುವವಂ Mr. 247).

ಅನಡ್ವಾಹ anaḍvāha. = ಅನಡುಹ್, q. v.

ಅನಡ್ವಾಹಿ anaḍvāhi. *a cow.*

ಅನಡ್ವಿ anaḍvi. a cow (ಹಸುವು Mr. 180).

ಅನತ a-nata. not bent; erect; stiff, haughty (ಸ್ತಬ್ಧ, ಬೆಟಿತು ಇಹನ್ದಾದುದು, ಬಾಗದುದು Nn. 76; Bp. 34, 35).

ಅನತಿದೂರ an-atidūra. not a long distance, a small distance. (Cpr. 5, 109 va.).

ಅನತಿಶಯ an-atiśaya. not great, small, easily concealable (ಗುಹ್ಯ, ಅಲ್ಪ Nn. 70).

ಅನದ್ಯತನ an-adyatana. tense which is not applicable to the current day.

ಅನದ್ಯತನಭೂತ an-adyatana-bhūta. the pluperfect tense (My.).

ಅನಧೀನಕ an-adhīnaka *independent.*

ಅನಧ್ಯಕ್ಷ an-adhyakṣa. *not observable.* 2, destitute of a superintendent.

ಅನಧ್ಯಾಯ an-adhyāya. not studying; a Brāhmaṇa who neglects his studies (ನಿರಾಕೃತಿ, ಓದಿಲ್ಲದಂ Mr. 253). 2, intermission of study.

ಅನನುಕೂಲ an-anukūla. not favourable, adverse (My.).

ಅನನುನಾಸಿಕ an-anunāsika. non-nasal (Śmd. 24; ನಿರನುನಾಸಿಕ Cm.; Kāvy. I, 1*a*, 17–21).

ಅನನ್ತ an-anta. *endless, boundless, eternal, infinite* (ಗಣನಾತೀತ, ಲೆಕ್ಕಿಸಬಾರದುದು, ಸರ್ವ, ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತು Nn. 57). 2, a multitude (ಸ್ತೋಮ Mr. 422). 3, Viṣṇu or Kriṣṇa (ವಿಷ್ಣು, ನಾರಾಯಣ Nn. 57). 4, Śiva. 5, *Baladēva.* 6, *the snake king Śēṣa* (ಧರಣೀನ್ದ್ರ Nn. 57; ಜಿಷ್ಣು, ಧರಣೀನ್ದ್ರ 38; see ಎಣ್ಟು ಕುಲ). 7, Vāsuki, Śēṣa's brother. 8, *the sky, the atmosphere.* 9, the earth (ವಸುನ್ಧರೆ, ಭೂಮಿ 57). 10, N. of one of the Arhants or sanctified teachers of the Jainas (ತೀರ್ಥಕರಭೇದ 57). see Bp. 53, 58; 54, 77. — ಅನನ್ತನ ಗೊಣ್ಡೇ ಸೊಪ್ಪು. the plant Argyreia speciosa or argentea (ಋಕ್ಷಗನ್ಧೆ, ಛಗಲಾಣ್ಡಿ, ಅವೇಗಿ, ವೃದ್ಧದಾರಕ, etc.; ತೆಲುಗರ್ ಇದನ್ನು ಚೋಡತರಮು ಅನ್ನುವರು Si. 156). — ಅನನ್ತನ ವ್ರತ. N. of a general Hindu festival (C.). — ಅನನ್ತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. a N. ಅನನ್ತಯ್ಯನ ಮಾತ್ರೆ ವೈಕುಣ್ಠಯಾತ್ರೆ (Prv.).

ಅನನ್ತತ್ವ an-antatva. eternity, infinity; boundlessness, excessiveness (My.).

ಅನನ್ತಪಾಲ ananta-pāla. N. of a king (Bp. 55, 24).

ಅನನ್ತರ an-antara. having no interior. 2, having or leaving no interstice or interval or pause. 3, *following or preceding immediately, next, contiguous* (also used as a noun). ಅನನ್ತರಂ, afterwards. ಅನನ್ತರದಲ್ಲಿ (ಅಥ Nn. 89). ಅನನ್ತರದಲ್ಲಿ, afterwards (B. 4, 55. 151). ಅನನ್ತರದೊಳ್ (Bp. 14, 5).

ಅನನ್ತರೂಪತ್ವ ananta-rūpatva. the state of having innumerable forms or shapes. (My.).

ಅನನ್ತವಿಜಯ ananta-vijaya. N. of Yudhiṣṭhira's conchshell. (My.).

ಅನನ್ತಶಯನ ananta-śayana. Tiruvāṅkōḍu (Trivandrum). (My.).

ಅನನ್ತೆ an-ante. *the earth* (Bp. 54, 50). 2, Pārvati. 3, *the plant Asclepias pseudosarsa* Roxb. (or Periploca indica Lin.). 4, *the prickly plant Alhagi maurorum* Tournef. 5, *bent grass, Panicum dactylon* (or Agrostis linearis). 6, *the plant Gloriosa superba* (= ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ). see Si. 144. 156. 162.

ಅನನ್ಯ an-anya. no other, not different. 2, self. 3, not having a second, unique. 4, not more than one, sole. 5, fixed on one object.

ಅನನ್ಯಜ ananya-ja. *Kāma, Cupid.*

ಅನನ್ಯವೃತ್ತಿ ananya-vṛitti. *closely attentive.*

***ಅನನ್ವಯ an-anvaya.** a figure of speech Kr. 3, 51.

ಅನಪಕಾರಿ an-apakāri. innocuous. (My.).

ಅನಪರಾಧಿ an-aparādhi. innocent. (My.).

ಅನಪಷ್ಟು an-apaṣṭu. *not contrary, coincident.*

ಅನಪಾಯ an-apāya. free from loss, undiminished. 2, not passing away, imperishable (Bp. 8, 47; 32, 1).

ಅನಪೇತ an-apēta. not gone off. 2, *not being without,* not separated, faithful to, possessed of.

ಅನಭಿಜ್ಞಾತ an-abhijñāta. not perceived, unknown (Cpr. 6, 21).

ಅನಮಿತಮ್ಪಚ an-amitam-paca. not cooking what has not first been measured; niggardly, miserly. (ಕೃಪಣ, ಜೀವನ G.).

ಅನಯ a-naya. 1. bad management. 2, *bad conduct.* see Prv. s. ನಯನ.

ಅನಯ an-aya. 2. evil course, *ill luck* (ರಿಪ್ಪಮಂ ಮಾಟ್ಟ ದೈವ Mr. 27). 2, *misfortune, adversity.*

ಅನರ a-nara. a non-man, a deity (Mr. 8).

ಅನರಣ್ಯ an-araṇya. N. of a king of Ayōdhyā (Abh. P. 3, 48).

ಅನರ್ಗಲ an-argala. *free from bars, unrestrained,* unfettered, free, haughty, self-willed (ಅಯನ್ತ್ರಿತ, ಉದ್ದಾಮ, ಉಚ್ಛೃಂಖಲ, ಮೀಱಿದ ಉದ್ಧ Mr. 445).

ಅನರ್ಘ್ಯ an-arghya. priceless, not to be had at any price (Bp. 59, 44). 2, anything but valuable. see ತಗುರ; J. 6, 13; 17, 47; 24, 15; Grj. 3, 1.

ಅನರ್ಥ an-artha. non-value. 2, a worthless object. 3, reverse, evil. 4, nonsense. 5, worthless, useless. 6, unfortunate. 7, void of sense. (My.; B. 3, 29; 5, 228; see Prv. s. ಅರ್ಥ).

ಅನರ್ಥಕ an-arthaka. *useless, vain, worthless.* 2, *meaningless, nonsensical.*

ಅನರ್ಥಕಪದ anarthaka-pada. a word that is of no special value, *e. g.* ಮಿಗೆ, ದಲ್, ವಲಂ, etc. (Kāvy. II, 2, B, 33-42).

ಅನರ್ಪಿತ an-arpita. not delivered, not consigned (Bp. 44, 65; 45, 17). 2, not placed in or upon.

ಅನಲ anala. (= ಅನಲು). *fire* (ಅಗಿನಿ, ಮರಗೂಟಿ, ಇಂಗಳ, ಅಗ್ಗಿ, ಹಗ್ಗಿ, ಕಿಚ್ಚು etc. Śm. 11). 2, Agni, the god of fire. 3, digestive power. 4, N. of a metrical foot (Ch.).

ಅನಲನಯನ anala-nayana. = ಅನಲನೇತ್ರ. (Cb.).

ಅನಲನೇತ್ರ anala-nētra. having an eye of fire: Śiva (Bp. 26, 16; 54, 57).

ಅನಲಾಕ್ಷ anala-akṣa. = ಅನಲನೇತ್ರ. (R.).

ಅನಲಾಯ analāya. N. of a woman (Bp. 52, 25).

ಅನಲು analu. (Tbh. of ಅನಲ). heat (My., also ಅಣಲು; T.; *cf.* ಅೞಲ್ 2).

ಅನಲ್ಪ an-alpa. not a little, much, numerous (Śmd. 40).

ಅನವದ್ಯ an-avadya. irreproachable, faultless; unobjectionable. 2, N. of a vṛitta (Ch.)

ಅನವಧಾನ an-avadhāna. *inattention, inadvertence* (ಪ್ರಮಾದ, ಮೆಯ್ಮಱಹು Mr. 451).

ಅನವಧಾನತೆ an-avadhānate. *inadvertency.*

ಅನವಧಿ an-avadhi. *unlimited.*

ಅನವರತ an-avarata. *incessant.* ಅನವರತಂ, continually (Ct. II, 1).

ಅನವರಾರ್ಧ್ಯ an-avarārdhya. *chief, principal, best.*

ಅನವಸರ an-avasara. having no interval of leisure, busy. 2, inopportune. 3, absence of leisure. 4, unseasonableness (Bp. 43, 40).

ಅನವಸ್ಕರ an-avaskara. *free from dirt, clean, cleansed,* see s. ದಿಠ.

ಅನವಸ್ಥಿತಿಕ an-avasthitika. instable, unsteady (Kāvy. IV, 2, 18).

ಅನವು anavu. = ಅನು 1, etc. suitable place, proper room, accommodation (S. Mhr.). ನನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸ್ಥಲವಿದ್ದರೆ ಇಱಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ, ಪರನ್ತು ಮನೆಯವರಿಗೇ ಅನವು ಸಾಲುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 126).

ಅನವ್ಯ a-navya. not new (ಜೀರ್ಣ, ಜರತ್, etc., ಹೞದು Mr. 435).

ಅನಶನ an-aśana. *abstinence from food, fasting* (ಪ್ರಾಯ, ಉಣ್ಣದಿರುಹಂ Mr. 460).

ಅನಶ್ವರ a-naśvara. *imperishable* (ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು Nn. 132).

ಅನಶ್ವಲೆ (an-aśvale). N. of the wife of one of the principal ṛiṣis (Mr. 258).

ಅನಸ್ anas. *a cart.* 2, boiled rice. 3, mother. 4, birth. 5, a living creature.

ಅನಸು anasu. = ಅನಿಸು 1, ಅನ್ನಿಸು, ಎನಿಸು 1 q. v., etc. to cause to say, etc. (C.; as to form *cf.* ಕೂಡಸು, ಜಪಸು, ಹಾಕಸು).

ಅನಸೂಯಕ an-asūyaka. not spiteful or envious (J. 25, 15).

ಅನಸೂಯೆ an-asūye. freedom from spite; absence of illwill or envy. 2, a daughter of Dakṣa, the wife of Atri and mother of Durvāsas. (J. 33, 42; 34, 1).

ಅನಹಂಕೃತಿ an-ahaṅkṛiti. absence of or freedom from self-conceit. (My.).

ಅನಹಿತ anahita. disadvantage, injury, loss (B. 5, 266; Cb. 144; Mhr.).

ಅನಾಕಾರ an-ākāra. shapeless. (My.).

ಅನಾಕುಲ an-ākula. not confused; *unperplexed, calm,* consistent, regular (Kāvy. III, 3, B, 171).

***ಅನಾಕುಳ an-ākuḷa.** = ಅನಾಕುಲ Pb. 2, 50.

ಅನಾಗತ an-āgata. not come, not arrived; future; not attained; unknown.

ಅನಾಗತಾರ್ತವೆ anāgata-ārtave. *a girl who has not yet attained to puberty.*

ಅನಾಚಾರ an-ācāra. improper in behaviour; regardless of custom or propriety or law; unprincipled. 2, departure from that which is customary or right. (My.).

ಅನಾಚಾರಿ an-ācāri. = ಅನಾಚಾರ No. 1. (ದುರ್ವೃತ್ತ, ಶಿದಾನ Mr. 253).

ಅನಾಜು anāju. grain, corn (Si. 431; My.; H.).

ಅನಾತಪ an-ātapa. freedom from the blaze of the sun, *shade.*

ಅನಾತ್ಮ an-ātma. *not self, another.* 2, something different from spirit or soul. 3, without soul.

ಅನಾಥ a-nātha. having no master or protector; widowed; fatherless, helpless, poor, forlorn, destitute. (My.; J. 7, 26; ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ G.).

ಅನಾಥನಾಥ anātha-nātha. a friend of the friendless, etc. (My.).

ಅನಾಥೆ anāthe. a widow; a poor, helpless woman (My.).

ಅನಾದರ an-ādara. *disrespect, contemptuous neglect, slight* (ತಿರಸ್ಕಾರ G.; Cb. 55; Bp. 39, 32; 57, 77).

ಅನಾದರಣೆ an-ādaraṇe. ಅನಾದರಣ. = ಅನಾದರ. (My.).

ಅನಾದಿ an-ādi. having no beginning, existing from eternity (Nn. 1; Bp. 3, 63; 51, 50). 2, heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 154). — ಅನಾದಿಕಸ. = ತೊಣಸೆತೊಪ್ಪಲು. (Z.). — ಅನಾದಿಬಂಜರು. a piece of ground which has been lying waste from time immemorial (My.).

ಅನಾದಿವಾರ್ತೆ anādi-vārte. *tradition.*

ಅನಾದಿಷ್ಟ an-ādiṣṭa. = ಅನದೇಶ. (Kāvy. I, 1 *b*, 32 - 41).

ಅನಾದೃತ an-ādṛita. not respected; *disrespected, despised.*

ಅನಾದೇಶ an-ādēśa. that is not ordered. 2, that is not a substitute or substituted form or letter (Śmd. 80; Kāvy. I, 1 *b*. 32-41).

ಅನಾದ್ಯ an-ādya. having no beginning (Bp. 39, 9).

ಅನಾಧಾರತೆ an-ādhārate. the state of having, or wanting, no support. 2, that does not want any support, the supreme soul (ಪರಮಾತ್ಮ, ಆಧಾರವಿಲ್ಲದುದು Nn. 157. Cpr. 5, 37).

ಅನಾಪ್ತ an-āpta. unattained. 2, not apt, unfit. 3, a stranger. 4, a man not to be trusted (My.).

ಅನಾಮಕ a-nāmaka. = ಅನಾಮಿಕ. nameless; infamous. 2, piles, hæmorrhoids.

ಅನಾಮತು anāmatu. suspension of office (My.; H.). 2, all, the whole (My.; H.). 3, = ಅಮಾನತು (Te., Tu., Mhr.).

ಅನಾಮಧೇಯ a-nāmadhēya. nameless, unknown, obscure (My.).

ಅನಾಮಯ an-āmaya. free from disease, healthy. 2, wholesome. 3, Śiva. 4, *health.*

ಅನಾಮಿಕ a-nāmika. = ಅನಾಮಕ No. 1, (Bp. 51, 17; 57, 5).

ಅನಾಮಿಕೆ a-nāmike. *the ring-finger.*

ಅನಾಮೆ a-nāme. *the ring-finger.*

ಅನಾಯಕ a-nāyaka. having no leader or ruler; disorderly. see ಅತ್ಮನಾಯಕ.

ಅನಾಯತ an-āyata. unchecked, unrestrained. 2, not propped or supported. 3, close, continuous. 4, unextended, having no length.

ಅನಾಯತತರ anāyata-tara. uncommonly unrestrained, etc. (Śmd. 98).

ಅನಾಯಾಸ an-āyāsa. absence of exertion, facility, ease. 2, easy, ready. (My.; B. 4, 72. 112).

ಅನಾಯಾಸಕೃತ anāyāsa-kṛita. *done readily or easily.*

ಅನಾಯಾಸಾರ್ಥಕ anāyāsa-arthaka. *prepared without exertion or difficulty.*

ಅನಾಯುಧ an-āyudha. weaponless; having no implements. see Cpr. 5, 75.

ಅನಾರತ an-ārata. *unceasing, eternal* (Bp. 40, 64; 50, 43).

ಅನಾರ್ತ an-ārta. *unscathed, healthy.*

ಅನಾರ್ಯ an-ārya. not respectable, vulgar, unworthy, inferior, bad, vile. 2, not an Ārya, a barbarian. 3, destitute of Āryas.

ಅನಾರ್ಯತಿಕ್ತ anārya-tikta. *a medicinal plant, Gentiana cherayta* Roxb.

ಅನಾವರಣ an-āvaraṇa. uncovering, opening. see ತೆಱೆ.

ಅನಾವಿಲ an-āvila. *not turbid, clear, pure;* not marshy.

ಅನಾವೃಷ್ಟಿ an-āvṛiṣṭi. want of rain; drought. (My.).

ಅನಾಸು anāsu. the pine-apple, Ananas sativus Mill. (St. & Pl.; My.; Br.; Mhr., H. ಅನನಸ, ಅನನಾಸ).

ಅನಾಹತ an-āhata. unbeaten, unwounded, intact. 2, *unwashed, new.* 3, not multiplied, indivisible (ಅಭೇದ್ಯ Mr. 460). 4, one of the mystical cakras or circles of the body, the root of the nose (ಆಯಾನ 460).

ಅನಾಹತಮತಿ anāhata-mati. a sound intellect (Mr. 7).

ಅನಾಹುತ an-āhuta. not sacrificed (fr. ಅನಾಹುತಿ); uninvited; unexpected. (Sk. ಅನಾಹೂತ). 2, calamity, loss, damage, ruin. (My.; Koṅkaṇi ಅನಾವತ).

ಅನಿಚ್ಛೆ an-icche. absence of wish or design. 2, that is undesired (ಅನೀಪ್ಸಿತ Śmd. 158 Cm.).

ಅನಿತನೆಯ anitaneya. see s. ಅನಿತು.

ಅನಿತು anitu. = ಅನಿತ್ತು. that much, that measure; so much (as that); so long (in time as that); that time (during which something happens); so many (as those, also when occurring before collective nouns in the singular or nouns in the plural). (My.; M. ಅತಿರ, ಅತ್ರ; T. ಅನ್ನೆತ್ತು; Te. ಅನ್ನಿ, ಅನ್ನಿ; Tu. ಅತ್; *cf.* ಅಟೆ 2, ಅಟು, ಅಟ್ಟು 11; -ಅನೆಯ; ಅನ್ನುಟು, ಇನ್ನುಟು, ಎನ್ನುಟು; ಅಯಿಸು, ಅಯ್ಯು; ಅಷ್ಟು, ಇಷ್ಟು, ಎಷ್ಟು; ಅಸ 1, ಇಸ 1; ಆಟು 3, ಈಟು, ಏಟು 2, ಓಟು; ಆಸು 3, ಈಸು 7, ಓಸು 1, ಏಸು; ಇನಿತು, ಉನಿತು, ಎನಿತು; ಅನಿಸು, ಇನಿಸು, ಎನಿಸು). [ಮನದೊಳ್ ತ್ರೈಭುವನಮನಾಳ್ದನಿತುವರಂ ತನಗೆ ಸಂತಸಂ ಪೆರ್ಚಿಯುಂ Pb. 3, 8; Ap. 1, 49 va.]. this remote demonstrative noun and pronoun is called a ಪವಣ್ (Śmd. 121. 122), ಪ್ರಮಾಣಪೂರಣ (243,) ಪ್ರಮಾಣವಾಚಿ (122 Cm.), and ಪ್ರಮಾಣಸೂಚಕ (Kk. 61). Gen. ಅನಿತಱ, Dat. ಅನಿತರ್ಕೆ (later ಅನಿತಕ್ಕೆ, ಅನಿತಕೆ), Acc. ಅನಿತಂ, Instr. ಅನಿತಱಿಂ, etc. (Śmd. 135. 140). ಅನಿತಱ (ಅಷ್ಟು ಶಬ್ದಂಗಳ Cm.) ಮತ್ತಂ ಸುಕಾರಂ (215). ಸಂಸ್ಕೃತದ ಭಾವವಚನಂಗಳನ್ ಆಯ್ದು, ಅನಿತರ್ಕಮ್ (ಅಷ್ಟರ್ಕೆಯುಂ Cm.) ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯವನೆ ಪತ್ತಿಸಿ ನಿಱಿಸೆ (91). ಎನಿತುಮ್, ಅನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂಱೆಗೊಟ್ಟಂ (73). ಉರಗಂ ಕೊಣ್ಡಲ್ಲಿಗೆ (o. r. ಕೊಣ್ಡಲ್ಲಿಂ) ನಾಲ್ವೆರಲನಿತಂ ಕಱಿದು ಕಟ್ಟಂ! (224). ಅನಿತರ್ಕಮ್ (so long) ಒಳಂ ಪುರಾನ್ತಕಂ (140. 292). ಎರಡು ವ್ಯಂಜನಮನ್ ಉಚ್ಚರಿಸುವನಿತು ಕಾಲಂ (215). ಎನ್ನ ಅಱುವನಿತನ್ ಆಯ್ದೆ ಪೇೞೆಂ (231). ಶರೀರ ಭೋಗಮಂ ತೊಱೆವನಿತರ್ಕೆ ಅವಂಗೆ ಕುಡಲಾಗದು ಅನಲ್ಪನಿತಷ್ಟುದಿಪ್ಪೆಯುಂ (140). ಆಪನಿತು ಹೊಸ ಹುಗ್ಗಿ, etc. (Bp. 2, 53). ಶಿವನೊಳು ತನ್ನ ತಲೆಯಂ ನಿನ್ದು ತಾಟಿಸಿ ಕೊಳುವನಿತಱಲಿ (whilst, 14, 21). ಅನಿತಱಲಿ (meanwhile, 27, 16). ಅನಿತಱಲಿ (the whole time, 47, 59). ಅಣುಮಾತ್ರದನಿತುಂ (48, 3). ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳನ್ ಅನಿತುಮಂ ತರ ಹೇಱು! (59, 18). ಅನಿತಱೊಳೆ (even so long, 61, 35). ಚಳಿಗೆ ಅಱವೆ, ಪೇರಾಲದ ಕೆಳಗೆ ಇರ್ಪನಿತಱೊಳೆ ಚಪಲ ಕಪಿ ನಿಡುಗೋಡಂ ಸೆಳೆದು ಅಲುಗೆ (Rśv. 9, 24). ಮೆಲ್ಲನೆ ಏಱ್ವನಿತಱಲಿ (13, 95 va.). ಅವನೀಪತಿ ತನ್ನ ತುರಂಗಮಂ... ದಾಣ್ಟಿಸಿ, (ನಿನ್ನದಂ) ಕೆಲನ್ದೆಗೆ! ಎಮ್ಬನಿತರ್ಕೆ ಮುಂಚಿ, ಮುನ್ದವೆ ಸಚಿವಾಶ್ವಮ್ ಆಯ್ದು (13, 96). ಬಲಿದುದು ಅನಿತಕೆ (meanwhile) ಕೋಟೆ (Rām. 13, 2). ಆದುದು ಅನಿತಱೊಳ್ ಅಸ್ತಮಯ ಸಮಯಂ (J. 17, 20). ಅನಿತಱ್ನ (= ಅನಿತಱೊಳ್, Bp. 44, 18. 19). (see also Kāvy. I, 4, 33-38). — ಅನಿತನೆಯ. ಅನಿತು - ಅನೆಯ (Śmd. 243). amounting to that much. — ಅನಿತನೆಯಂ. -ಅಂ 3. (243). a man of so much (power, influence, rank, etc. as that or those). — ಅನಿತು. ಅನಿತು -ಉ 9. = ಅನಿತುಂ. all, the whole (M. ಅತ್ರಯುಂ, T. ಅನ್ನೆತ್ತುಂ; Te. ಅನ್ನು). ಗೌಳತಪಸಿಗಳು ಅನಿತು ಗುಗ್ಗಳವಂ ಮಡಗಲೊಡನೆ (Bp. 44, 19). — ಅನಿತುಂ. ಅನಿತು -ಉಂ 1. all, the whole. ಅನಿತುಮಂ (Acc., Śmd. 73). — ಅನಿಬರ್. nominative pl. [ಅಮನಿಬರ ಬಿಣ್ಪುಮಪ್ಪೆಮೇಱುಸೆಂದೊಡೆ Pb. 1, 68 va.; Ap. 2, 43]. (Śmd. 122, 123). so many persons (as those). ಆಡುವ, ದೀವಿಗೆವಿಡಿವ, ಹರದುಗೆಯ್ವ ಅನಿಬರೊಳಂ ಅಟಗಪ್ರತ್ಯಯಮ್ ಒನ್ದುವುದು (240). ಕುಮಾರರನ್ ಅರಸಿಯರನ್ ಅನಿಬರ (*i. e.* ಅನಿಬರಂ) ವಜ್ರೋರಚನೆಯಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದಂ (Bh. 2, 13, 10). ಉತ್ಸವಕೆ ಬನ್ದ ಅನಿಬರೆಲ್ಲರಂ ಸತ್ಕರಿಸಿ (J. 18, 39). — ಅನಿಬರು. ಅನಿಬರು (-ರ್) -ಉ 9. = ಅನಿಬರುಂ. all persons, all. (T. ಅನ್ನೈವರುಂ). ಅಸಮಸದೃಟರ್ ಅನಿಬರು, ಓ! ಎನ್ದು, ಉಸುರುತಇರೆ (Bp. 16, 11). ಅವರ ದನಿಯನ್ ಆಲಿಸಿ, ಅನಿಬರಂ (*i. e.* ಅನಿಬರ-ಅಂ 5) ಕರೆದು (32, 18). ಅರಸನ್ ಆಗಳು ನಾಡನಿಬರಂ ಕರೆಸಿ (44, 70). — ಅನಿಬರುಂ. ಅನಿಬರ್-ಉಂ 1. all persons, all. ನೆರೆದ ಅರಸುಗಳನಿಬರುಮಂ (Acc.) ಕಾದಿ ಗೆಲ್ದನ್ ಒರ್ಬನೆ ಪಾರ್ಥಂ (Śmd. 120). ಅನಿಬರುಮ್ ಒನ್ದಾಗಿ ತಾಗುವಂ ಫಲ್ಗುನನೊಳ್! (270). ನೀವನಿಬರುಂ ಹೇಱುವುದು (Bp. 5, 54).

ಅನಿತ್ತು anittu. = ಅನಿತು (Kāvy. I, 4, 37. 38). [ಚಟ್ಟುಗಳ್ ಕವಿದುವವೆಂಬನಿತ್ತು ಭಯಮಾಯ್ತು Pb. 2, 77]. ಎನಿತ್ತು ಎನಿತ್ತು ಅಮ್ಬುಜಪತ್ರನೇತ್ರೆಯಾ ಘನಸ್ತನಂಗಳ್ ಬಳೆಗುಂ ಕಿರಾತೆಯಾ, ಅನಿತ್ತು ಅನಿತ್ತಂ (rep.) ವನದೊಳ್ ವನೇಚರಂ ತನತ್ತು ಬಿಲ್ಲಾನ್ ಅದನ್ ಅನ್ತೆ ಕೀಸುಗುಂ (38; Śmd. 144).

ಅನಿತ್ಯ a-nitya. not everlasting, transient; unstable; occasional. (Bp. 51, 35; 54, 59).

ಅನಿತ್ಯತೆ a-nityate. the state of being transient, etc. (Kaivalya-paddhati 3, 15, 1).

ಅನಿನ್ದಿತ a-nindita. irreproachable; not dispised, pious, virtuous, (Grj. 7, 20).

ಅನಿನ್ದ್ಯ a-nindya. unblamable, faultless (Ch, v. 11; Śmd. 130).

ಅನಿಬದ್ಧ a-nibaddha. not tied down, not bound, unattached, *incoherent, unconnected.* (Bp. 1, 18).

ಅನಿಬರ್ anibar. see s. ಅನಿತು.

ಅನಿಮಿತ್ತ a-nimitta. having no adequate occasion, causeless, groundless; groundlessness; self-will, etc. (ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, ಯದೃಚ್ಛೆ, ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ Mr. 452; Bp. 18, 53).

ಅನಿಮಿತ್ಯ a-nimitya. = ಅನಿಮಿತ್ತ. (Bp. 43 sum.; My.).

ಅನಿಮಿಷ a-nimiṣa. not winking, looking steadily, vigilant. 2, open as eyes or flowers. 3, not twinkling or winking (noun). 4, not a moment (ಕಾಲ, ಕಾಲಭೇದ Nn. 148). 5, *a god* (ಸುಪರ್ವ, ದೇವತೆ 148). 6, *a fish* (ಯಾದ, ಮೀನು 148). 7, N. of a metrical foot (Ch.). see Prv. s. ನಿಮಿಷ.

ಅನಿಮಿಷಧ್ವಜ animiṣa-dhvaja. fish-bannered: Kāma (ಕಾಮMr.22).

ಅನಿಮಿಷಾಲಯ animiṣa-ālaya. the habitation of the gods, heaven (ನಾಕ Mr. 471).

ಅನಿಮಿಷಾಶ್ರಯಮೂರ್ತಿ animiṣa-āśraya-mūrti. Viṣṇu, etc. (J. 15, 12).

ಅನಿಯತ a-niyata. not regulated, uncontrolled, not fixed, uncertain, irregular, casual.

ಅನಿಯತಲಿಂಗ aniyata-liṅga. = ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗ. (My.).

ಅನಿಯಮಿತ a-niyamita. having no rule or law, unfixed, irregular (My.; B. 4, 32).

***ಅನಿಯಮೋಪಮೆ aniyama-upame.** a figure of speech. Kr. 3, 65.

ಅನಿಯೋಗ a-niyōga. non-use, a meaning that is not usual or common; a term having such a meaning (Śmd. 76. 77).

ಅನಿರನ್ತರ a-nirantara. not continuous, etc.; not constant; not incessant (Cpr. 1, 114).

ಅನಿರುದ್ಧ a-niruddha. unobstructed, ungovernable, self-willed. 2, *the son of Kāma* (or of Pradyumna). (J. 7, 2; 8, 34).

ಅನಿರ್ಜಿತ a-nirjita. unconquered, unvanquished (Bp. 22, 51).

ಅನಿಲ anila. *wind or air* (ಕಮ್ಪುವಳ, ಗಾಳಿ, ಮಿಗದೇರ, ಎಲರ್, ಎರಲ್ Śm. 13; Kk. 16). 2, the deity of wind. 3, *a class of deities forty-nine in number.* 4, one of the rasas or humors of the body. 5, rheumatism, etc. (ವಾತರೋಗ Cb.). 6, N. of a metrical foot (Ch.).

ಅನಿಲಜ anila-ja. Bhīmasēna (J. 2, 42; 3, 1). 2, Hanumat (18, 6).

ಅನಿಲತನಯ anila-tanaya. = ಅನಿಲಜ.

ಅನಿಲದ್ವಾರ anila-dvāra. a window (Bp. 18, 39).

ಅನಿಲಬಾನ್ಧವ anila-bāndhava. fire (Rām. 5, 8, 39).

ಅನಿಲವೇಗ anila-vēga. the velocity of the wind (Bp. 57, 45).

ಅನಿವರ್ತಿ a-nivarti. *not turning back, brave.*

ಅನಿವಾರ a-nivāra. irrestrainable; refractory (Mhr.). 2, excessive (ಬಹಳ Cb.; Mhr.).

ಅನಿವಾರ್ಯ a-nivārya. not to be warded off, inavertible (My.; Mhr.). 2, calamity (My.; Mhr.).

***ಅನಿವಿರಿ ani-viri.** (ಅನಿತು+ಬಿರಿ?) to be full fledged, to come to the bursting point. ಅನಿವಿರಿದೊಂದು ಯೌವನಮುದಕ್ಕೆಡೆಯಾಗಿ Ap. 8,6.

ಅನಿಶ a-niśa. nightless; sleepless; uninterrupted, continual. ಅನಿಶಂ, *continually.*

ಅನಿಷ್ಟ an-iṣṭa. 1. unwished, undesirable, disagreeable, hated, unfavorable (ಅಕ್ಷಿಗತ, ದ್ವೇಷ್ಯ, etc. Hlā.; ಅಕ್ಷಿಗತ, ಅಸಮ್ಮತ Mr. 238; Śmd. 128). 2, bad luck, misfortune. 3, crime. 4, hostility, hatred (Śmd. 158. 159).

ಅನಿಷ್ಟ an-iṣṭa. 2. not offered in sacrifice. 2, not honoured with a sacrifice.

ಅನಿಷ್ಟಪುಷ್ಟಿ aniṣṭa-puṣṭi. a bad breed (Bp. 40, 58).

ಅನಿಷ್ಟಾರ್ಥ aniṣṭa-artha. a disagreeable object or thing or meaning (Kāvy. II, 1, A, 16-19).

ಅನಿಸು anisu. 1. = ಅನಸು, etc. (My.). ಅವುಗಳಿನ್ದ ಏನಾಗ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎನ್ದು ಸಹ ಒನ್ದು ವೇಳೆ ನಿಮಗೆ ಅನಿಸೀತು (B. 4, 60). ಮನ್ದಿಯ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಛೀ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (2, 41).

ಅನಿಸು anisu. 2. = ಅನಿತು, etc. (My.). [ಓಸರಿಸದ ಜವನಿಕೆಯೊಡನೋಸರಿಸಿದನಿಸಲೆ....Ap. 9, 21].

ಅನೀಕ anīka. *the face.* 2, the front. 3, a point, an edge. 4, *an army, a host.* 5, array, march. 6, *war, combat.* see ಪ್ರತ್ಯನೀಕ.

ಅನೀಕಸ್ಥ anīka-stha. a warrior or combatant. 2, a general (ಚಮೂಪತಿ, ದಣ್ಡನಾಥ Mr. 269). 3, *a royal guard, a sentinel.* 4, the trainer of an elephant, an elephant driver. 5, a large military drum. 6, a mark, a signal.

ಅನೀಕಿನಿ anīkini. *an army, a host.* 2, *one-tenth of an akṣauhiṇī.*

ಅನೀತಿ a-nīti. impropriety, immorality, injustice (My.; B. 1, 8; ಅನಯ G.). 2, impolicy, indiscretion.

ಅನೀನು anīnu. the reins of a bridle (ವಸು Cb.; Mhr., H.).

ಅನೀಪ್ಸಿತ an-īpsita. undesired; that is undesired (Śmd. 158).

ಅನೀಶ an-īśa. one who is not Īśa or Śiva (Bp. 54, 27). 2, one who has not a superior; paramount. 3, one who has no protector, powerless.

ಅನು anu. 1. (Śmd. 59. 392). = (ಅಣಿ 2), ಅನವು, ಅನುವು, (ಅನ್ದ). fitness; propriety; nicety, loveliness, that is pleasing, charming or beautiful. (ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ರಯ್ಯ, ಲೇಸು, ಹಸ, ಗಟ್ಟಿ, ಎಡ್ಡ, ಮನೋಹರ Śm. 55; ಹಸ, ಲೇಸು, ಚೊಕ್ಕ, ಅಣಿ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18; ಅಣಿ, ಎಡ್ಡ, ಲೇಸು, etc., ಮನೋಹರ Śs.; My.; Te., ಅನುವು). ಈ ಅನುವನ್ ಆನ್ ಒಲ್ಲೆನ್ ಒಲ್ಲೆನು (Bp. 20, 32). ಮದ್ದುರುವಿನ ಸಮಕ್ಷದ ಪಟ್ಟೆಮಂಚದೊಳ್ ಅನುವಿನಲಿ (at ease) ಕುಳ್ಳಿರ್ದಹನು (39, 43). ಮನಸಿ ಜಸುಖಾಮೃತಶರನಿಧಿಯೊಳ್ ಓಲಾಡಿಸುತ್ತ ಇರುತಿರ್ಪ ಅನುವಿನ ಇರವ ಹೇೞಿದಪೆಂ (41, 18). ಇನಿದ ಪಾಯಸದೊಳಗೆ ಘೃತವ ಒಕ್ಕ ಅನುವು ಇದು ಆಯಿತು (43, 71). ತಾ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರೋಪನಿಷದುರುವಚನಾ ಅನುವಿನೊಳು ಪೇೞುತವ್ ಇಹ.... ಘನಮುಹತ್ವತೆ ಎನಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿತು (43, 74). ಅನುವನ್ ಅಱಿಯದೆ (45, 14). 2, worth, merit. ಪರಮನ್ (Śiva) ಅಱಿವಂ ಬಸವನ ಅನುವಂ (1, 30). ಇದಂ ಬಸವಸುಕುಮಾರಸಕಳೇಶ್ವರನೇ ಬಲ್ಲನು ಧಾರುಣೀವಲಯದೊಳ್ ಎಸೆವ ನಿಮ್ಮ ಅನುವಿನ ಇರವಂ (61, 72). 3, readiness, see ಅನುವಾಗು. 4, success. ಎಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಅನುವಿನಿಂ ಪಡವ ಇನಿತು ಧನಮ್ ಇವೆ (29, 30). 5, the proper or correct way (of doing a thing). ಬಲ್ಲರ್ ಆಗಳೆ ಕಾರ್ಯದ ಅನುಗಳನ್ ಎಲ್ಲಮಂ (40, 89). 6, a scheme, a device, an artifice. ಮಚ್ಚಿಕೆಯ ಅನುವನ್ ಅಱಿದು ಆ ಪ್ರಾಣವಂ ಮತ್ತು ಎನ್ತು ಕೊಡ ಬಹುದು? (36, 56). (ಹರಿ) ಅನುವಿನಿಂ ಕಟ್ಟೆ ಬಲಿಯಂ (57, 23). ಇನಿತು ಚಿನ್ತಿಸಲ್ ಏಕೆ? ಕೌರವಜನಪ, ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಗಳಿಗೆ ತಾನ್ ಒನ್ದು ಅನುವ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡುವೆನು (Bh. 1, 8, 32). 7, proper room, accommodation (C.; see ಅನವು). 8, a combination of circumstances, a good or bad occurrence or circumstance (that may become an obstacle or cause straits,

C.). ನೀವು ಅಱಿವಿರ್ ಈ ಅನುವನ್ ಇದ (Bp. 48, 28). ಕುಲಹೀನರಂ ತಾವು ಮನಸು ಹೇಸದೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡ್ಡು ಇಪ್ಪ ಅನುವ ನೋಡಾ! (57, 8). 9, profit, use. ಮಕ್ಕಳಿರಾ, ಒಬ್ಬರ ಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಅನುವಿಗಾಗಿ ಅವರ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿನ್ದ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು ಅನ್ಯಾಯವೆನ್ದು, ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಡಿರಿ! (Bp. 2, 93). 10, opportunity, leisure, time C.). [ಅ ಜಂಗಮದನುವಱಿದಡಗ ಬಲ್ಲಾತ ಭಕ್ತ Cv. 727].— see J. 4, 6; 7, 42; 25, 30. — ಅನುಗೂಡು. -ಕೂಡು. to join closely (v. i.); to meddle with. ಕೇಡು ತಪ್ಪದು ವೇಶಿಯರೊಳ್ ಅನುಗೂಡಿದವರಿಗೆ (Bp. 40, 74). ಹಸಿದು ಇರ್ದೊಡೆ ಎನಗೆ ಅನುಗೂಡಿ, ಕರೆದು, ಆರೋಗಣೆಗೆ ನೀಡು! ಎಮ್ಬುದನ್ ಅನ್ವಯನು (47, 39; see also 43, 6). [11, secret. ಅನುವನಱಿದು ಘನವ ಬೆರಸಿ ಹಿರಿದುಕಿಱಿದೆಂಬ ಭೇದವ ಮಱೆದು Cv. 353. 12, construction, composition. ತುದಿಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಘನವ ನೋಡಾ, ಒಳಹೊಱಗಿಲ್ಲದ ಅನುವ ನೋಡಾ. Cv. 836; Bv. 897]. — ಅನುಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to spoil the proper state, etc. (My.). — ಅನುಗೆಡು. -ಕೆಡು. the proper state or beauty to be spoiled; to fall into a miserable state; to leave the correct path (My.). ಗಟ್ಟದೊಳ್ ಬಿಟ್ಟಂಗಳೊಳಗೆ ಅನುಗೆಟ್ಟು ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಡೆ ಅಂಜಿಕೆ ಹುಟ್ಟದೆ ಇಹುದೇ? (Bp. 18, 15). ಮುಟ್ಟರು ಎನ್ದುಂ ಮಾಂಸವಂ, ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡರು ಭಕ್ತರ್, ಇವನ್ ಅನುಗೆಟ್ಟು ತಾಮ್ ಇಕ್ಕುವರೆ? (25, 24). — ಅನುಗೆಯ್. to make ready; to adjust; to make up one's mind; to be propense. [ಅಗ್ಗಲಿಸಿದ ಮುಳಿಸಿಂ ಮಾಟದ ತಲೆಯಿಟ್ಟಾಡುವನನಿನಿಸು ಪೋಲ್ತನುಗೆಯ್ದಂ Pb. 10, 85; Ap. 12, 37]. ಇಲಿಯ ಹಿಡಿಯಲು ಅನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು (ಜಾಹಕ, ಮಣ್ಣಲಿ etc. Hlā.). ಇಲಿಯ ತಿನಲ್ ಅನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು (ಜಾಹಕ, etc. Mr. 164). (ವಾದ್ಯಮನ್) ಆಡಲ್ ಅನುಗೆಯ್ದ ಪದಹತಿ (ಚಚ್ಚಕಾರ Mr. 81). ಆ ತರುಣಿ ತಾನ್ ಅದಂ ತಿದ್ದಲ್ ಅನುಗೆಯ್ದಳು (J. 30, 28). — ಅನುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become fit, etc. (ಯೋಗ್ಯನಾಗು Cb.). — ಅನುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to make ready; to prepare, to get up; to cause to join fitly, to place appropriately; to adapt to the purpose; to cause oneself to be ready or fit; to be becoming. ಕೇಳಿಕೆಗಳನ್ ಅನುಗೊಳಿಸಿ (Bp. 37, 2). ಬೆರಳಂ ಕಟಿಯ ಕೆಳಗೆ ಅನುಗೊಳಿಸಲ್ (40, 20). ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನುಗೊಳಿಸಲ್ ಏಕೆ? (43, 63). ಉಸುರನುಗೊಳಿಸುತಂ ಕಣ್ದೆಱೆದು (47, 59). ಗುರುವಧಿಕ ಕಾರುಣ್ಯಘನತರಾವಿರಲಪ್ರಸಾದಮನ್ ಅನುಗೊಳಿಸಲ್ (49, 35). ಅನುಗೊಳಿಸಿ ನಾಗನ್ ಆ ಸೀಸಪತ್ರರ ಸೀಸಮ್ ಎನಿಕು (Mr. 100). ಶಿವಾಂಘ್ರಿಯುಗಲಮನ್ ಎರ್ದೆಯೊಳ್ ಅನುಗೊಳಿಸಿ, ನಮಿಸಿ (Rśv. 14, 28 va.). — ಅನುತನು. reit. = ಅನು 8. (S. Mhr.). *cf.* ಅನುವುತನುವು. [ಅನುವಱಿ. -ಅಱಿ. to be aware of the occasion. ಅಂತನುವಱಿದೊಸಗೆಯೊಳಮರ ರಾಜನುಂ...Ap. 8, 22 va.]. — ಅನುವಱಿ. -ಅಱಿ. = ಅನುಗೆಡು. (Bp. 17, 13). — ಅನುವಾಗು. -ಆಗು. to become or be ready; to be fit or nice; to join (v. i.) to enter; an occasion to happen. ಆಯುಧವನ್ ಒನ್ದಂ ಪಿಡಿದು; ತಾನ್ ಇರ್ದನ್ ಅನುವಾಗಿ (Bp. 13, 14). ನೆರೆಯಲ್ ಅನುವಾದ ಅಬಲೆಯನ್ ಓಸರಿಸಿ (42, 32; see also 45, 49). ನೇವಳವನ್ ಅನುಸನ್ಧಿಸಿದರ್ ಅನುವಾಗಿ (4, 37). ತೊತ್ತುಗೆಲಸವ ಗೆಯ್ಯಲ್ ಅನುವಾಯಿತ್ತು (21, 7). ಸೌನ್ದರಿಯ ವಶನ್ ಆಗಿ, ನಮ್ಮ ಆಭವನೊಳ್ ಅನುವಾದ (31, 22). see also 35, 29. 31; J. 4, 66; 8, 24; 11, 26; 12, 50; 17, 30. 44. 45; 23, 22; 31, 67; 32, 56.

–ಅನು anu. 2. = –ಅಂ 1, of which it is a later and common form, *e. g.* ಕೊಲಿಸಿದನು (Bp. 25, 23); ಸಲಿಸಿದನು (53, 30); ಇದ್ದನು (B. 1, 1). see —ನು 1.

–ಅನು anu. 3. = –ಅಂ 3, of which it is a later and common form *e. g.* ಶಂಕರನು (Bp. 31, 7); ಅತನು (B. 1, 1). see —ನು 2.

–ಅನು anu. 4. = –ಅಂ 4, of which it is a later and common form, *e. g.* ಅಭಿಷಿಕ್ತನನು (Bp. 39, 52); ವಾರ್ಯನನು, ಧೂರ್ಯನನು (8, 53); ರಸಾಯನಗಳನು (8, 43).

ಅನು anu. 5. = ಅನ್ 1, etc. to say, *e. g.* ಅನುತಾನೆ, ಅನುತದೆ (C.). see ಅನ್ನದೆ, ಅನ್ನಾನೆ, ಅನ್ನಾರೆ, ಅನ್ನಾಳೆ, ಅನ್ನಿ, ಅನ್ನೀರಿ, ಅನ್ನೇವೆ.

ಅನು anu. *after in space, rank or time.* 2, along, lengthwise, on. 3, with, together with. 4, severally, each by each, orderly. 5, after, towards. 6, *in accordance with, agreeably to, like.* 7, according to.

ಅನುಕ anuka. longing after, desirous; libidinous. 2, = ಅನುಗ No 5, a husband (ಧವ, etc., ಗಣ್ಡ Mr. 307).

ಅನುಕಮ್ಪೆ anu-kampe. *sympathy, compassion, tenderness.*

ಅನುಕರ anu-kara. imitating; — an assistant. 2, a kind of vessel (ಗರ್ಶಕ, ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್ Mr. 212).

ಅನುಕರಣ anu-karaṇa. imitation, following an example (Śmd. 22. 230; Kāvy. I, 1a, 22-27). 2, resemblance, similarity. 3, = ಅನುಕರಣಪದ (Śmd. 35, Kāvy. II, 1, A, 29). see ಅನುಕೃತಿ; ಅಭಿನಯಿಸು.

ಅನುಕರಣಪದ anukaraṇa-pada. an imitative word or sound (Śmd. 228 Cm.; 388).

ಅನುಕರಣಶಬ್ದ anukaraṇa-śabda. = ಅನುಕರಣಪದ. (Śmd. 22 Cm.).

ಅನುಕರಣಿ anu-karaṇi. mimicry, dramatic action (? ನಯ Mr. 79; *cf.* ಅಭಿನಯ).

ಅನುಕರಣೆ anu-karaṇe. = ಅನುಕರಣ (Śmd. 73).

ಅನುಕರಿಸು anu-karisu. to imitate, to equal (Śmd. 176; Kāvy. III, 2, B, 56; Bp. 4, 26; 13, 21; 42, 24; 45, 15; J. 25, 30). 2, to admit, to accept. ಅನುಕರಿಪರ್ (ಅಂಗೀಕರಿಸುವರ್ Śmd. 71, o. r. ಅನುಕರಿಸುವರ್). [ಪ್ರಸಾದವು ಬಸವಣ್ಣನು ಅನುಕರಿಸಲು ಅಯಿತು Cv.26]. 3, to put in one line, to join (Śmd. 67). 4, to make ready: to put on (as ointment, ornaments, J. 4, 6; 11, 41). 5, to make oneself ready for, to assent (J. 16, 13). [6, to resemble. ಮುರಾರಿಯ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಯನನುಕರಿಪುದಾದುದು Pb. 2, 7].

ಅನುಕರ್ಷ anu-karṣa. attraction, drawing. 2, including a precedent in a subsequent rule. 3, *the bottom or the axle-tree of a carriage.*

ಅನುಕಲ್ಪ anu-kalpa. *a secondary injunction, permission to adopt an alternative or substitute.*

ಅನುಕಾಮೀನ anu-kāmīna. *one who acts as he pleases.*

ಅನುಕಾರ anu-kāra. *imitation, resemblance.*

ಅನುಕಾಲ anu-kāla. opportune, occasional. (My.).

ಅನುಕೀರ್ತನೆ anu-kīrtane. the act of proclaiming or publishing (Bp. 38, 69).

ಅನುಕೂಲ anu-kūla. following the bank. 2, *conformable to, in accordance with* (Śmd. 238. 239); suitableness of circumstances, etc. 3, according to the current, favourable, agreeable, friendly (Śmd. 7); favour, kindness; support, help (My.). feminine ಅನುಕೂಲೆ (J. 10, 23; 11, 15).

ಅನುಕೂಲತೆ anu-kūlate. concord; good-will, favour; conformity; consent; prosperity; suitableness of circumstances, convenience, etc. (B. 4, 59. 87; My.).

ಅನುಕೂಲಿಸು anu-kūlisu. to be favourable; to be friendly; to help (B. 4, 161; 5, 53. 156); to turn out successful (My.).

ಅನುಕೃತಿ anu-kṛiti. = ಅನುಕರಣ. (Śmd. 22. 72. 230; Kāvy. I, 3, 89-97). 2, a copy. 3, compliance.

ಅನುಪಮಿತ an-upamita. uncompared, matchless (Bp. 37, 69).

ಅನುಪಮೆ an-upame. a matchless female (G.). 2, *the female elephant of the south-east* or of the north-east.

ಅನುಪಲಬ್ಧಿ an-upalabdhi. non-perception, non-recognition. (R.).

ಅನುಪಲ್ಲವಿ anu-pallavi. the response in a chorus (My.; Te.).

ಅನುಪಾತ್ಯಯ an-upātyaya. *absence of neglect, following the appointed order.*

ಅನುಪಾನ anu-pāna. a fluid vehicle in medicine; drink taken with or after medicine (My.; B, 3, 28).

ಅನುಪಾಲ anu-pāla. preserving, keeping up, maintaining (Bp. 21, 2; 33, 3).

ಅನುಪಾಲಕ anu-pālaka. = ಅನುಪಾಲ. (Bp. 22, 1; 28, 2; 30, 2).

ಅನುಪಾಲನ anu-pālana. = ಅನುಪಾಲ. (Bp. 21, 3).

ಅನುಪೂರ್ವ anu-pūrva. = ಅನುಪೂರ್ವಕ. (My.).

ಅನುಪೂರ್ವಕ anu-pūrvaka. regular, orderly; according to (Bp. 27, 11).

ಅನುಪ್ರಯುಜ್ಯ anu-prayujya. employable (Śmd. 300 Cm.).

ಅನುಪ್ರಾಸ anu-prāsa. alliteration (Kāvy. III, 2, B, 2. 33-55). 2, a kind of alliteration (Ch.). see ಅನ್ತ್ಯಾನುಪ್ರಾಸ.

ಅನುಪ್ಲವ anu-plava. *a follower, a companion.*

ಅನುಬದ್ಧ anu-baddha. bound to, connected with, related to, belonging to (Bp. 34, 1; 38, 2).

ಅನುಬನ್ಧ anu-bandha. binding, connection, junction. 2, *an uninterrupted series.* 3, consequence, result. 4, *motive or cause of an action.* 5, a consonant that occurs in combination with a certain other one (Śmd. 25. 26). 6, *an indicatory letter or syllable, marking some peculiarity in the inflection of the word to which it is attached.* 7, *a child or pupil who imitates an example set by the parent or preceptor.* 8, commencement. 9, anything small or little. [10, an appendix].

ಅನುಬನ್ಧಕ್ರಿಯೆ anubandha-kriye. an auxiliary verb (as ಕೊಳ್ಳು in ಕಣ್ಡುಕೊಳ್ಳು, My.).

ಅನುಬನ್ಧಿ anu-bandhi. connected with; having in its train or as a consequence. see ಪುಣ್ಯಾನುಬನ್ಧಿ, s. ಪುಣ್ಯಂಗೆಯ್.

ಅನುಬಿಮ್ಬ anu-bimba. a reflection, a reflected image (My.).

ಅನುಬಿಮ್ಬಿಸು anu-bimbisu. to be reflected or mirrored (My.).

ಅನುಬೋಧ anu-bōdha. *reviving the scent of a faded perfume.* 2, an after-thought.

ಅನುಭವ anu-bhava. knowledge derived from personal observation or experiment, *experience; apprehension, notion, understanding.* 2, fruition; possession and use of. see B. 4, 222; 5, 179; Bp. 36, 41; 40, 81; 61, 75.

ಅನುಭವಭವ anubhava-bhava. produced or born from anubhava (Kāvy. IV, 2, 18).

ಅನುಭವಿ anubhavi. one who knows or enjoys (Bp. 4, 9; 11, 13); one who has experience or knowledge (see s. ತನಿಸುಖ).

ಅನುಭವಿಸು anu-bhavisu. to experience: to enjoy, to partake of something pleasant (Bp. 24, 32; 28, 7; 30, 5; 31, 6; 43, 63; 56, 11; 61, 22); to undergo, to suffer (Bp. 54, 13; 60, 90).

ಅನುಭವಿಸುವಿಕೆ anubhavisuvike. experiencing (ಉಪಲಮ್ಭ, ಅನುಭವ Si. 397).

ಅನುಭಾವ anu-bhāva. *a sign or indication of a feeling* (bhāva) *by look or gesture* (Kāvy. IV, 2, 18. 19). 2, *dignity, authority, consequence.* 3, *firm opinion, ascertainment, good resolution, belief.* [4, mysticism].

ಅನುಭಾವಿ anu-bhāvi. perceiving, knowing; attempting, full of effort (Bp. 7, 3; 12, 55). [2, a mystic].

ಅನುಭೂತಿ anu-bhūti. perception, apprehension. 2, knowledge from any source but memory. 3, dignity. see ಸರ್ವಾನುಭೂತಿ.

ಅನುಭೋಕ್ತೃ anu-bhōktṛi. one who enjoys or suffers. (My.; see ಫಲಾನುಭೋಕ್ತೃ).

ಅನುಭೋಕ್ತವ್ಯ anu-bhōktavya. to be enjoyed or suffered; that is to be enjoyed or suffered (Bp. 3, 22).

ಅನುಭೋಗ anu-bhōga. enjoyment (Bp. 46, 20). 2, experience, undergoing, suffering.

ಅನುಭೋಗಿ anu-bhōgi. one who enjoys, experiences, or undergoes.

ಅನುಭೋಗಿಸು anu-bhōgisu. to enjoy (Bp. 33, 12; 58, 26; B. 2, 20; 3, 33). 2, to experience, to undergo, to suffer (Bp. 34, 12; B. 3, 97; 5, 69).

ಅನುಮತ anu-mata. approved, assented to; permitted, allowed. 2, agreeable, pleasant; beloved. 3, being of one opinion. 4, assent, permission, approbation (Ch. v. 218; Śmd. 394; Bp. 4, 2; 43, 69; 60, 59). see ಎಮ್ಮು ಕೆಯ್, ಯೋಜಿಸು.

ಅನುಮತಿ anu-mati. assent, permission, approbation (Kāvy. III, 3, B, 3. 30-34; Bp. 30, 9). 2, *the fifteenth day of the moon's age, on which it rises one digit less than full* (ಚನ್ದ್ರಂ ಕುನ್ದಿದ ಹುಣ್ಣಿವೆ Hlā.; ಇನ್ದು ಕುನ್ದಿದ ಪೌರ್ಣಮಿ Mr. 69). 3, N. of a goddess.

ಅನುಮತಿಸು anu-matisu. to assent, to agree, to comply with (Bp. 24, 31; 40, 7. 23; 50, 51. 73). 2, to make (one) assent, to persuade to (5, 19).

ಅನುಮನ್ತ anumanta. = ಹನುಮನ್ತ. (C.).

ಅನುಮಾನ anu-māna. = ಅನ್ಮಾನ. the act of inferring or drawing a conclusion from given premises; inference. 2, reasoning; reflection, hesitation, doubt, [suspicion] (ಊಹ, ತರ್ಕ Mr. 10; Śmd. 395; Bp. 18, 73; 19, 24; 41, 11; 50, 21). — ಅನುಮಾನವುಱು. -ಉಱು. to abandon one's hesitation or doubt (Bp. 61, 14).

ಅನುಮಾನಿಸು anu-mānisu. to reflect, to hesitate, to doubt, [to suspect] (Bp. 1, 15; My.; B. 5, 130).

ಅನುಮಾನೋಕ್ತಿ anumāna-ukti. *reasoning, logic.*

ಅನುಮಿತಿ anu-miti. inference, conclusion from given premises. (My.).

ಅನುಮಿಷ anu-miṣa. N. of a man (Bp. 4, 13). — ಅನುಮಿಷಕೇಶಿ. N. of a man (58, 4).

ಅನುಮೇಯ anu-mēya. inferable.

ಅನುಮೇಯಿಸು anumēyisu. to infer (My.; Si. 385).

ಅನುಮೋದ anu-mōda. a subsequent pleasure, the feeling of pleasure from sympathy; assent, acceptance (My.).

ಅನುಮೋದನ anu-mōdana. causing pleasure, applauding. 2, assent, acceptance. 3, sympathetic joy. see ನಮ್ಬಿಸು.

ಅನುಮೋದಿಸು anu-mōdisu. to feel sympathetic joy. 2, to allow with pleasure, to assent, [to second] (My.).

ಅನುಯಾಯಿ anu-yāyi. going after; a follower (B. 5, 175). see ಮುಖ್ಯಾನುಯಾಯಿ.

ಅನುಯೋಗ anu-yōga. *a question.* 2, examination, asking. 3, censure, reproof. 4, spiritual union.

ಅನುಯೋಜನ anu-yōjana. a question; questioning, examining. 2, joining to, attaching (My.).

ಅನುಕೃತಿಪದ anukṛiti-pada. = ಅನುಕರಣಪದ. (Śmd. 228. 388).

ಅನುಕೃತಿಸ್ವರ anukṛiti-svara. the vowel at the end of an imitative word (Śmd. 64, 65). 2, an imitative sound or word (My.).

ಅನುಕ್ತ an-ukta. unuttered, unsaid *e. g.* by the author of a book (Śmd. 149. 299).

ಅನುಕ್ರಮ anu-krama. *succession, arrangement, order, method.* see Mr. s. ಅನುಗತಿ. ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ, in due order (My.).

ಅನುಕ್ರಮಣ anu-kramaṇa. proceeding methodically or in order; following. (My.).

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ anu-kramaṇike. a table or chapter of contents (B. I, I).

ಅನುಕ್ರೋಶ anu-krōśa. *compassion, tenderness.*

ಅನುಗ anu-ga. *going after, following.* 2, corresponding with, adapted to. 3, a companion. 4, *a follower, a servant* (ಸೇವಕ, ಅನುಚರ, etc., ಓಲೆಕಾಱ Mr. 266). 5, *a lover, a husband* (*cf.* ಅನುಕ).

ಅನುಗಡಿಸು anu-gaḍisu. 2. to stroke, to rub lengthwise; to strike; to push back, to slight (Bh. 5, 3, 41).

ಅನುಗತ anu-gata. gone after, followed; following; corresponding; a follower; attached or devoted to· (Ch. v. 6; Kāvy. III, 3, B, 148; V, 939; Śmd. 194. 259).

ಅನುಗತಪ್ರಾಸ anugata-prāsa. a kind of alliteration [Kr. 2, 31]. (Ch.).

ಅನುಗತಿ anu-gati. succession, order, method (ಅನುಕ್ರಮ, etc., ಪರಿವಿಡಿ Mr. 441).

ಅನುಗತಿಕ anu-gatika. following; a follower. see ಗತಾನುಗತಿಕ.

ಅನುಗಮ anu-gama. following (Kāvy. III, 3, B, 171).

ಅನುಗಮನ anu-gamana. going after, following. (My.). 2, post-cremation of a widow.

ಅನುಗಾಮಿ anu-gāmi. following; a follower; a companion. (My.).

ಅನುಗುಣ anu-guṇa. having similar qualities; congenial with. 2, according or suitable to (Śmd. 47; Kāvy. III, 3, B, 99).

ಅನುಗುಣತ್ವ anu-guṇatva. the condition of having similar qualities, etc. (My.).

ಅನುಗ್ರಹ anu-graha. *conferring benefits, favour, kindness.* 2, promoting or furthering a good object. 3, aid, assistance. see Bp. 53, 2; 54, 86.

ಅನುಗ್ರಹಿಸು anu-grahisu. to treat with kindness (My.); to show favour (My.); to grant (as a request, J. 4, 65; 8, 44); graciously to confer or vouchsafe (Bp. 56, 45).

ಅನುಚರ anu-cara. *following, attending.* 2, *a companion, a follower, a servant.*

ಅನುಚಿತ an-ucita. improper, wrong; unusual, strange; unqualified. (Kāvy. IV, 1, 11; Bp. 27, 24; 28, 27; ಅಯೋಗ್ಯ G.).

ಅನುಚಿತಾನ್ವಯ anucita-anvaya. an improper anvaya (Kāvy. II, 2, B, 4).

ಅನುಚಿತೆ an-ucite. an improper female (Bp. 40, 53).

ಅನುಚ್ಛಿಷ್ಟ an-ucchiṣṭa. *not rejected, pure; righteous.*

ಅನುಜ anu-ja. born after. 2, *a younger brother.*

ಅನುಜಾತ anu-jāta. = ಅನುಜ. (Cb.; My.).

ಅನುಜಾತೆ anu-jāte. = ಅನುಜೆ. (My.).

ಅನುಜಾಯಿ anu-jāyi. a mode in saṅgīta (V. 11, 9).

ಅನುಜೀವಿ anu-jīvi. living by or upon (others). 2, *a dependent, a follower.*

ಅನುಜೆ anu-je. a younger sister (Bp. 4, 49; ತಂಗಿ G.; My.).

ಅನುಜ್ಞೆ anu-jñe. *assent, permission.* 2, leave to depart. 3, an order or command.

ಅನುತರ್ಷ anu-tarṣa. thirst; wish, desire. 2, *a vessel from which spirituous liquor is drunk.*

ಅನುತಾಪ anu-tāpa. *repentance.* 2, heat;—sorrow, compassion (Bp. 18, 79; My.). — ಅನುತಾಪಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. (ಅರ್ತ Si. 398).

ಅನುತಾಪಿ anu-tāpi. penitent, regretting;—compassionate (My.).

ಅನುತ್ಕಟ an-utkaṭa. not much. 2, contraction, abridgment (ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಕ್ಷೇಪ, ಸಮಾಹಾರ, ಹವಣಿಸಲ್ Mr. 446).

ಅನುತ್ತಮ an-uttama. *unsurpassed* (in height), *best, excellent.* 2, not the best (My.).

ಅನುತ್ತರ an-uttara. than which there is no higher, *chief, best, excellent.* 2, being not the upper, *low, inferior, base.* 3, not the North, *South, Southern.* 4, without a reply, silent. 5, a bad or evasive reply. 6, *deserving no reply, talking nonsense.* 7, fixed, firm.

ಅನುದಾತ್ತ an-udātta. not raised, not elevated, not pronounced with the udātta accent, grave (Bp. 55, 51).

ಅನುದಿನ anu-dina. every day; daily (My.; B. 4, 172; Bp. 1, 37; 3, 65; 24, 2; 25, 38; 30, 7; etc.).

ಅನುದೇಶ anu-dēśa. a rule or injunction, especially one that points back to a previous rule (Kāvy. II, 2, B, 16).

ಅನುದ್ಗತ an-udgata. not risen, etc.,—ಅನುದ್ಗತ ವೃತ್ತಿ. a mode in saṅgīta (V. 11, 9).

ಅನುಧಾವನ anu-dhāvana. running after, chasing, pursuing. see ಅಟ್ಟು, ಅಱಿಯಟ್ಟು, ಎಬ್ಬಟ್ಟು, ತಗುಳ್, ಬೆಂಗೊಳ್.

ಅನುನಯ anu-naya. bringing near;—*salutation, obeisance, courtesy, civility, friendly or lovely behaviour* (ಸ್ನೇಹ Nn. 167; Mr. 479). 2, humble entreaty or supplication, reverential deportment; coaxing (ಘನವಿಸ್ನೇಹ, ಬಹಳ ಸ್ನೇಹವಿಲ್ಲದುದು 167). 3, regulation of conduct, discipline, tuition. see ಮೊಗಪ್ಪಡೆ, ಬೋಳಯಿಸು, ಬೋಳಯಿಸುಹ.

ಅನುನಯಿಸು anu-nayisu. to bring near (Bp. 34, 19); etc.

ಅನುನಾಸಿಕ anu-nāsika. nasal; a nasal letter (Śmd. 23. 24; Kāvy. I, 1*a*, 17-21).

ಅನುಪತ್ಯ anupatya. absence of the means of subsistence (C.; Mhr. ಅನುಪತ).

ಅನುಪದ anu-pada. following closely (ಅನ್ವಂಗ, ಅನ್ವಕ್ಷ, ಬೆನ್ನುಱ Mr. 445). ಅನುಪದಂ, step by step; word for word. 2, *on the heels of, close behind or after.*

ಅನುಪದಿ anu-padi. *searching after; a searcher, an inquirer.*

ಅನುಪದೀನ anupadīna. = ಅನುಪದೀನೆ. (ಪಾದುಕ, ಹಾವಿಗೆ Mr. 205, o. r. ಹಾವುಗೆ).

ಅನುಪದೀನೆ anupadīne. *a shoe, especially a kind of wooden shoe* (ಹಾವುಗೆ Hlā.).

ಅನುಪಪತ್ತಿ an-upapatti. non-accomplishment, failure;—insufficiency of means. (My.).

ಅನುಪಪನ್ನ an-upapanna. non-accomplished, uneffected. 2, unproved. 3, deficient in means (My.).

ಅನುಪಮ an-upama. incomparable, matchless; excellent, best (Ch. v. 60; Bp. 1, 37; 39, 9; 51, 57; 54, 28; Mr. 480).

ಅನುಪಮಾನ an-upamāna. = ಅನುಪಮ (Cpr. 2, 88).

ಅನುಯೋಜಿಸು anu-yōjisu. to join to, to attach (My.).

ಅನುರಕ್ತ anu-rakta. fond of, attached or devoted to, pleased; beloved (Bp. 39, 68).

ಅನುರಕ್ತತೆ anu-raktate. = ಅನುರಾಗತೆ. (Cpr. 4, 23; 8, 16).

ಅನುರಕ್ತಿ anu-rakti. affection, attachment, love, devotion (Bp. 44, 65; 47, 56; 58, 14; 61, 41).

ಅನುರಕ್ತಿಸು anuraktisu. to feel affection, to love, etc. (Bp. 49, 34).

ಅನುರಾಗ anu-rāga. redness. 2, *affection, love, good will*, devotion (ರಕ್ತ Mr. 518; Ch. v. 227). — ಅನುರಾಗವ್ಪುಟು. -ಂ -ಪೆಟು. affection, etc. to spring up, to become affectionate, etc. (Bp. 31, 31).

ಅನುರಾಗಜ anurāga-ja. *arising from affection, consent, or satisfaction.*

ಅನುರಾಗತೆ anu-rāgate. attachment, affection, love; passion (Rśv. 11, 94).

ಅನುರಾಗಿ anu-rāgi. impassioned, attached, full of affection, enamoured (Bp. 7, 5); causing love. see ಕ್ಷಣಮಾತ್ರಾನುರಾಗಿ.

ಅನುರಾಗಿಸು anu-rāgisu. to be or become full of affection, good will, devotion, or joy (Bp. 4, 57; 21, 46; 28, 68; 32, 31; 33, 15; 53, 66; 55, 47; 59, 22).

ಅನುರಾಧೆ anu-rādhe. = ಅನೂರಾಧೆ. the seventeenth nakṣatra or lunar mansion. (My.).

ಅನುರೂಪ anu-rūpa. following the form, corresponding, adapted to, agreeable to, according to (Śmd. 149. 370; Si. 67); conformity. see ಅರ್ಥಾನುರೂಪ, ಆಜ್ಞಾನುರೂಪ, ಗುಣಾನುರೂಪ.

ಅನುರೋಧ anu-rōdha. *obliging another or fulfilling his wishes, obligingness, compliance;* conformity. 2, reference or bearing of a rule.

ಅನುಲಾಪ anu-lāpa. *repetition of what has been said, tautology.*

ಅನುಲಾಪಿಸು anu-lāpisu. to repeat over and over the same word or words (My.).

ಅನುಲಾಸಿ anu-lāsi. dancing (according to), rejoicing. see ಮೇಘನಾದಾನುಲಾಸಿ.

ಅನುಲೇಪನ anu-lēpana. ಅನುಲೇಪನೆ. anointing (the body). 2, *unguent, ointment* (ಗೋಮುಖ Nn. 20).

ಅನುಲೇಪಿಸು anu-lēpisu. to smear to or on (Bp. 4, 35; 19, 70; 46, 61; ಹಚ್ಚು G.).

ಅನುಲೋಮ anu-lōma. with the hair or grain, in a natural direction, regular, successive (Śmd. 14).

ಅನುಲೋಮವಿಲೋಮ anulōma-vilōma. in the usual order and out of the usual order (Śmd. 14 Cm.); alternate (Ch. v. 238).

***ಅನುವದಿಸು anuvadisu.** to restate. ಮುನಿಜನದೋದಿಸಿದೋಜೆಯೊಳನುವದಿಪುದಿದೊಂದೆ Ap. 1, 14.

ಅನುವರ anu-vara. selecting: making (anything) one's special aim (J. 4, 71; 11, 6; 25, 30).

ಅನುವರಿಸು anu-varisu. to choose for oneself, to receive with favour (J. 24, 55).

ಅನುವರ್ತನ anu-vartana. following, attending. 2, compliance, obedience (Bp. 39, 42). 3, *concurring, admitting.* 4, obliging or serving another. 5, consequence, result. 6, *continuance.* 7, supplying from a previous rule. see ಒಮ್ಮು.

ಅನುವರ್ತನೆ anu-vartane. = ಅನುವರ್ತನ. supplying from a previous rule (Śmd, 79. 85. 151. 183 Cm.).

ಅನುವರ್ತಿ anu-varti. following; compliant, obedient, resembling. (J. 15, 6).

ಅನುವರ್ತಿಸು anu-vartisu. to supply from a previous rule (Śmd. 299). 2, to refer or apply to through a series (Si. 64). 3, to go after, to follow. ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು, ಅಥವಾ ಸದ್ಬೋಧೆಯನ್ನು, ಅನುವರ್ತಿಸಬೇಕು (My.).

ಅನುವಶ anu-vaśa. obedience to the will of another; obedient to the will of another (Abh. P. 16, 39 va.).

ಅನುವಾಕ anu-vāka. *saying after, recital, reading.* 2, a section, a chapter.

ಅನುವಾದ ānu-vāda. saying after or again, explanatory repetition or reiteration with corroboration or illustration; confirmation; trying to establish by reasoning (My.); rumour; slander. see Kāvy. II, 1, A, 29.

ಅನುವಾದಿಸು anu-vādisu. to argue, to reason (My.).

***ಅನುವಿಸು anuvisu.** to follow, to emulate. [ಅನುವಿಸೆ ಬೇಟಕಾಱನೊಲವಿರ್ಮಡಿಯಪ್ಪುದು Pb. 4, 103; Ap. 12, 42]; Abh. P. 5, 133.

ಅನುವು anuvu. = ಅನು 1. (C.). — ಅನುವುತನುವು. = ಅನುತನು. (S. Mhr.). 2, preparation, equipping, etc. for setting out (My.); a refreshment (My.).

ಅನುವೃತ್ತಿ anu-vritti. acting in confirmity with. 2, complying with. 3, reference to what precedes, continued course or influence of a preceding rule or assertion on what follows. 4, reverting to. 5, *imitating, doing or acting in like manner; conformity to usage* (ಯಾತ್ರೆ; see ಅನುಸರಿಸು). see ಯಥಾರ್ಥಾನುವೃತ್ತಿ.

ಅನುವೇಷ್ಟಿಸು anu-vēṣṭisu. to surround (J. 2, 1).

ಅನುವೇಸು anuvēsu. = ಅನ್ವಯಿಸು. (ಅನ್ವಯಿಸು, ಅರ್ಥ ಹೇಳು G.).

ಅನುವ್ರಜ್ಯೆ anu-vrajye. *following a departing guest a little distance, as a mark of respect.*

ಅನುಶಕ್ತ anu-śakta. able, strong, being gifted with (Bp. 39, 68).

ಅನುಶಕ್ತಿ anu-śakti. ability, power, strength, energy (Bp. 26, 24; 35, 1).

ಅನುಶಯ anu-śaya. close connection (ಸಹಾಯ Nn. 142). 2, the evil result of an act that clings to the soul and causes it to enter other bodies. 3, *repentance, regret, mental distress* (ಉದ್ವೇಗ, ಉಮ್ಮಳಿಕೆ 142). 4, *ancient or intense enmity, wrath* (ಮುನಿಸು, ಕೋಪ 142). see ಮಱುಗುಹ. — ಅನುಶಯಮಪ್ಪುಡು. -ಂ-ವಡು. to feel remorse, to repent (ವಿಪ್ರತಿಸಾರ, ಅನುಶಯ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ, ಅನುತಾಪ Hlā.).

***ಅನುಶಯಾಕ್ಷೇಪ anuśaya-ākṣēpa.** a figure of speech. Kr. 3, 102.

ಅನುಶರ anu-śara. a rākṣasa, a sort of demon. (R.).

ಅನುಶಾಸನ anu-śāsana. regulating; binding under laws; instruction, direction. see ದರ್ಶನಾನುಶಾಸನ, ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ.

ಅನುಶ್ರುತ anu-śruta. handed down by vedic tradition. 2, perpetual, eternal (ನಿತ್ಯ, ಅಜಸ್ರ Nn. 132; ಸದಾ, ನಿರಂತರ 137). 3, = ವಾರ್ತೆ, ಸಮನ್ತು (137).

ಅನುಷಂಗ anu-ṣaṅga. close adherence, connexion, association. 2, *tenderness, compassion.* 3, necessary consequence.

ಅನುಷ್ಟುಪು anuṣṭupu. Tbh. of ಅನುಷ್ಟುಭ್. (Mr. 362).

ಅನುಷ್ಟುಭ್ anu-ṣṭubh. following in praise or invocation. 2, speech; Sarasvatī. 3, N. of a type of metres (Ch.).

ಅನುಷ್ಠಾನ anu-sthāna. commencing, undertaking; doing or engaging in any work, performance or practice, business (Śmd. 5. 6). 2, acting in conformity to.

ಅನುಷ್ಠಿತ anu-sthita. done, practised; effected, accomplished; followed, observed; done conformably. (Bp. 46, 64).

ಅನುಷ್ಠಿಸು anusthisu. to perform, to practise (Bp. 6, 11; 55, 48. 51; J. 29, 5).

ಅನುಷ್ಣ an-uṣṇa. not hot (ಉಷ್ಣವಿಲ್ಲದ G.; My.). 2, apathetic. 3, *lazy, sluggish.*

ಅನುಸನ್ಧಾನ anu-sandhāna. investigation, inquiry, searching into. 2, setting in order, arranging, planning. 3, plan, scheme. 4, connecting, congruous or suitable connection (Bp. 8, 26; 41, 11). 5, the act of fixing (an arrow on a bow-string, Grj. 8, 45 va.).

ಅನುಸನ್ಧಿಸು anu-sandhisu. to connect; to join (Ch. v. 292).

ಅನುಸರಣ anu-saraṇa. going after, following; imitating. 2, conformity to; consequence of. 3, custom, habit, use.

ಅನುಸರಿಸು anu-sarisu. to do or act in like manner (ಅನುವೃತ್ತಿ, ಯಾತ್ರೆ Hlā.; ಯಾತ್ರೆ Nn. 159; Mr. 479); to follow. ನೀನ್ ಅನುಸರಿಸಿದೆ ಕುಮಾರ್ಗಮಂ (Bp. 60, 39); to use. ಕೆಲಮ್ಬರ್ ಅದನ್ ಅನುಸರಿಸುವರ್ (Śmd. 71, o. r. ಅಂಗೀಕರಿಸುವರ್).

ಅನುಸರಿಸುವಿಕೆ anusarisuvike. conformity to, approbation, propitiousness (ಪ್ರಸಾದ Si. 433).

ಅನುಸಾರ anu-sāra. = ಅನುಸರಣ. (Śmd. 346; Si. 67).

ಅನುಸಾರತಃ anu-sārataḥ. *conformably to.*

ಅನುಸಾರಿ anu-sāri. (-ನ್). following, acting according to, agreeing to; a follower (Bp. 3, 68; 5, 68; 39, 60).

ಅನುಸಾರಿಣಿ anu-sāriṇi. she who is following, etc. (My.). 2, N. of the second string of a lute (My.; Br.).

ಅನುಸಾಲ್ವ anu-s₀lva. N. of a king (J. 8, 29. 36).

ಅನುಸೋಯೆ anu-sōye. N. (Bp. 52, 25).

ಅನುಸ್ವಾರ anu-svāra. after-sound. 2, the nasal sound as represented by a dot or circle. 3, that dot when not representing a nasal sound. see Śmd. 19. 192. 203. 205; Kāvy. I, 2, 12. 13. 31. 32.

ಅನುಹಾರ anu-hāra. *imitation.* 2, resemblance.

ಅನುಹಾರ್ಯ anu-hārya. to be imitated. 2, *monthly obsequies on the day of the new moon.*

ಅನೂಕ anūka. the backbone, the spine. 2, a former state of existence. 3, *race, family;* a good family (ಸತ್ಕುಲ, ಒಳ್ಳಿಹ ಕುಲ Nn. 129). 4, *temperament, disposition, character* (ಶೀಲ, ಆಚಾರ 129).

ಅನೂಚಾನ anūcāna. devoted to study. 2, *a Brāhmaṇa versed in the vēdas and vēdāṅgas* (ಪೂರಯ್ಸಿ ವೇದವೋದಿದಂ Mr. 250). 3, well-behaved.

ಅನೂತ್ನ a-nūtna. not young, not recent, ancient (Bp. 4, 2).

ಅನೂನ an-ūna. undiminished, whole, entire. 2, having full power. 3, not less, not inferior. see Ch. v. 327; Śmd. 108. 130; Bp. 6, 9; 31, 17; 61, 38; Rsv. 4, 76; ಅತ್ಯನೂನ.

ಅನೂನಕ an-ūnaka. = ಅನೂನ. *undiminished, etc.*

ಅನೂಪ anūpa. *situated near the water, rich in water.* 2, a watery country.

ಅನೂರಾಧೆ anū-rādhe = ಅನುರಾಧೆ. (My.).

ಅನೂರು an-ūru. thighless. 2, *Aruṇa, the charioteer of the sun;* the dawn.

ಅನೂಷರ an-ūṣara. not saline.

ಅನೃಜು an-ṛiju. not straight. 2, *perverse, wicked.*

ಅನೃತ an-ṛita. not true, false. 2, *falsehood, lying, cheating* (ಕಟ್ಟುಕ, ಕೊಡಲ್, ನೂಳ್, ಪುಸಿ Kk. 60). 3, *agriculture,* as opposed to gleaning (ಋತ). see ಹುಸಿ.

-ಅನೆ ane. 1. = -ಅಗೆ 4. a suffix to form adverbs, *e. g.* ಕಮ್ಮನೆ, ಇಮ್ಮನೆ, ನೆಟ್ಟನೆ, ಉಸಿಕನೆ (Śmd. 389; see 229. 391. 392. 393. 398). (*cf.* Kannaḍa, Te. ಅನೆ, when it is said, to wit? T. ಅನ = K. ಆದ, having become?).

-ಅನೆ ane. 2. (= -ಅನ 2, -ಆನೆ 4). see *e. g.* ದಪ್ಪನೆ 2, ದುಣ್ಣನೆ.

-ಅನೆಯ aneya. = -ಅನೇ. an affix to denote grades in number or position: of that number, of such a position, etc. ಅನಿತನೆಯ, ಇನಿತನೆಯ, ಒನ್ದನೆಯ, ನೂಱನೆಯ (Śmd. 243). ಎರಡನೆಯವರ ಮಾತು (B. 1, 6).

-ಅನೇ anē. = -ಅನೆಯ, of which it is the common form. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಮೂಱು ಶಬ್ದಗಳು (Si. 106). ಎಣ್ಟನೇ ಭಾಗವು (379). ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕ (B. 2, 1). ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕ (2, 1). ಎರಡನೇ ಹಕ್ಕಿಗಳು (2, 6).

ಅನೇಕ an-ēka. *not one, many, much.* 2, the plural number (Śmd. 178; ಬಹುವಚನ 179 Cm.).

ಅನೇಕಧಾ anēka-dhā. *in many ways.* 2, often.

ಅನೇಕಪ anēka-pa. *an elephant* (drinking in two ways, with his trunk and with his mouth).

ಅನೇಕವಚನ anēka-vacana. the plural number (Śmd. 172. 254; Kāvy. I, 5, 6-12).

ಅನೇಕವಿಧ anēka-vidha. *of many kinds, in different ways, various.*

ಅನೇಕಾಕ್ಷರ anēka-akṣara. more than one syllable; having more than one syllable, polysyllabic (Śmd. 53. 84. 85; Kāvy. I, 5, 44-46). 2, a man of great literary merit (Ch. v. 12).

ಅನೇಕಾಕ್ಷರಧಾತು anēkākṣara-dhātu. a verbal root (theme) with more than one syllable (Śmd. 54. 273).

ಅನೇಕಾಗ್ರತೆ anēka-agrate. the state of being engaged in various pursuits; the state of having many branches (J. 2, 8).

ಅನೇಕಾನ್ತ an-ēkānta. having not only one end or aim or meaning, allowing possibility (ಸ್ಯಾತ್, ಏಕಾನ್ತವಲ್ಲದುದು Nn. 160).

ಅನೇಕಾವರ್ತಿ anēka-āvarti. many times (C.).

ಅನೇಡಮೂಕ anēḍa-mūka. deaf and dumb. (ಕಿವುಡನಿದ್ದ ಮೂಕ G.). 2, *blind.* 3, wicked (ಕೆಟ್ಟ ಮನಸಿನವ G.).

ಅನೇಯ a-nēya. not to be led or governed; improper to be constructed or concluded (Śmd. 177; see Kāvy. III, 1, A, 8).

ಅನೇಹಸ್ an-ēhas. unobstructed. 2, *time.*

ಅನೋಕಹ an-ōka-ha. not quitting the house. 2, *a tree.*

ಅನೋಜೆ an-ōje. one of the eighteen dōṣas in poetry (Ch. v. 40).

ಅನ್ತ anta. 1. = ಎನ್ತ 1. a common P. p. of ಅನ್ 1, q. v.

ಅನ್ತ anta. 2. = ಅನ್ಥ, etc., q. v. (My.). ಅಗಲವಾದನ್ತ, ಬೇಕಾದನ್ತೆ ಅಗಳಾಡುವನ್ತ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು (B. 5, 18). ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಗಳನ್ತ ಚಿಲೋ ಬತ್ತಿಗಳು (5, 26). ಈಗ ಆದನ್ತ ಜಯವು (5, 52). ಹೇಱಿದನ್ತವುಗಳು (5, 83). ಅನ್ತವರ ಕೆಲಸ (5, 86). ಅನ್ತವನೇ (5, 131). ಅನ್ತವರ್ (Bp. 57, 39), ಅನ್ತವಂ (60, 40). 2, braggingly: such a worthy (as he, she, it; S. Mhr.). ಅವನನ್ತ ಬನ್ದನು, such a powerful, or virtuous, or rich man as he came. ಅವಳನ್ತ ಬನ್ದಳು, such a worthy as she came. ನಾನನ್ತ ಬನ್ದೆನು, such a worthy as I came.

ಅನ್ತ anta. 1. = ಅನ್ತಃ, etc. (Śmd. 379; *cf.* ಅನ್ತ 2, No. 13). see ಅನ್ತಃಪುರ.

ಅನ್ತ. anta. 2. *end, limit, boundary, term* (ಕಡೆ Nn. 88; ಕೊನೆ G.). 2, *end, completion* (ತೀರಗಡೆ G.); a total, whole amount. 3, *end of life, death.* 4, decay, destruction (ಜೀರ್ಣ. ಜೀರ್ಣವಾದುದು 88). 5, *a final syllable, termination.* 6, the last word of a compound. 7, the meaning of a word (ಪದಾರ್ಥ, ಪದದ ಅರ್ಥ 88). 8, settlement, certainty; law (ಧರ್ಮ 88). 9, works (ಕರ್ಮ, ಕರ್ಮಗಳು 88). 10, nature, disposition, essence (ಸತ್ವ 88). 11, Indra (ವಾಸವ, ಇನ್ದ್ರ 88). 12, nearness, proximity (ಸಮೀಪ 88). 13, inner part, inside (ಒಳಗು 88; *cf.* ಅನ್ತ 1). see ಅದನ್ತ.

ಅನ್ತಃ antaḥ. = ಅನ್ತ 1, ಅನ್ತರ್ q. v., ಅನ್ತಸ್.

ಅನ್ತಃಕರಣ antaḥ-karaṇa. the inner organ, the mind, the thinking faculty, the heart, the conscience, the soul (Bp. 5, 59; 36, 36; 57, 31). 2, favor, love, compassion, mercy (ದಯು, ಪ್ರೀತಿ C.). — ಅನ್ತಃಕರಣ ಪಡು. to have or feel compassion (B. 4, 91). — ಅನ್ತಃಕರಣವ್ಪಡೆ. -೦-ಪಡೆ. to obtain favor (Rśv. 5, 19 va.).

ಅನ್ತಃಕರಣಮಲಿನೆ antaḥkaraṇa-maline. a woman whose mind is impure (Bp. 40, 53).

ಅನ್ತಃಕರಣಶುದ್ಧ antaḥkaraṇa-śuddha. a man whose mind is pure (Bp. 38, 2).

ಅನ್ತಃಕರಣಶುದ್ಧಾತ್ಮ antaḥkaraṇaśuddha-ātma. a person whose mind is pure (Bp. 37, 48).

ಅನ್ತಃಕರಿಸು antaḥ-karisu. to enclose, to comprise (Cpr. 5, 3).

ಅನ್ತಃಕರುಣ antaḥ-karuṇa. = ಅನ್ತಃಕರಣ No. 2, of which it is a colloquial form (B. 5, 62. 120. 132). — ಅನ್ತಃಕರುಣ ಹುಟ್ಟು. compassion to arise. ಆತಗೆ ಅನ್ತಃಕರುಣ ಹುಟ್ಟಿ (B. 5, 159).

ಅನ್ತಃಕಲಹ antaḥ-kalaha. inner strife (Si. 267; My.; ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಗುದ್ದಾಟ G.).

ಅನ್ತಃಕ್ರಿಯೆ antaḥ-kriye. doing, *i. e.* placing, within: receiving into (oneself), taking in. see ಒಳ ಕೆಯ್.

ಅನ್ತಃಪಾದವಿಚ್ಛೇದ antaḥ-pāda-vicchēda. division of the various inner parts (Kāvy. III, 3, B, 172).

ಅನ್ತಃಪುರ antaḥ-pura. = ಅನ್ತಪುರ. *the inner or female apartments, the gynaeceum.* 2, the king's palace. 3, those who live in the female apartments. 4, a queen.

ಅನ್ತಃಶುದ್ಧಿ antaḥ-śuddhi. inward purity (My.).

ಅನ್ತಃಸತ್ವ antaḥ-satva. inner strength or power (My.).

ಅನ್ತಃಸತ್ವೆ antaḥ-satve. a pregnant woman. 2, the plant Semecarpus anacardium. (R.).

ಅನ್ತಃಸಾರ antaḥ-sāra. having internal essence; internal essence or treasure, inner store or contents. (My.).

ಅನ್ತಃಸ್ಥ antaḥ-stha. = ಅನ್ತಸ್ಥ, ಅನ್ತಸ್ತು. being in the midst or interior (Rśv. 1, 102). 2, a semivowel (ಯ, ರ, ಲ, ವ, My.; Te.).

ಅನ್ತಃಸ್ವೇದ antaḥ-svēda. an elephant. (R.).

ಅನ್ತಕ antaka. making an end, causing death. 2, *Yama, the god of death* (ಜವ, ಅಜಿ, ದಮ್ಮ, ಧಡಿಗೆಯ್ಯ, etc. Śm. 12). 3, end. 4, death. 5, a total, whole, or aggregate (Te., R.; see ಅನ್ತ No. 2). ಅನ್ತಕನ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೆದಱೆ, ಸನ್ತಿಗೋವಿನ್ದನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಹೆದಱುತ್ತೇನೆ (Prv.).

* **ಅನ್ತಕಬೊನ್ತಕ antaka-bontaka.** murderer, destroyer. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣರ ಅಂತಕಬೊಂತಕರೆನಬೇಡ, ಅವರಂತುವನಾ ಶಿವನೇ ಬಲ್ಲ Cv. 244.

ಅನ್ತಕಹರ antaka-hara. the captivator or destroyer of Yama or death: Śiva (Bp. 57, 28).

ಅನ್ತಕಾನ್ತಕ antaka-antaka. the destroyer of death: Śiva (Bp. 18, 23; ಕಾಲ Mr. 520).

ಅನ್ತಗ anta-ga. going to the end; thoroughly conversant with. (R.).

ಅನ್ತಗಮನ anta-gamana. the going to the end of something, finishing. 2, *the going to meet death, starving oneself to death.*

ಅನ್ತತೆ antate. the state of being at the end or final. see ಅಕಾರಾನ್ತತೆ, ಅದನ್ತತೆ.

ಅನ್ತತ್ವ antatva. = ಅನ್ತತೆ. see ಅಕಾರಾನ್ತತ್ವ.

ಅನ್ತದೆ antade. = ಅನುತದೆ, ಅನ್ನುತದೆ, it says (C.; B. 5, 94). [colloq.].

ಅನ್ತಪ್ಪ antappa. [= ಅನ್ತಹ, ಅನ್ಥ etc. of that kind, such]. see s. ಅನ್ತು 1.

ಅನ್ತಪ್ರಾಸ anta-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಅನ್ತಯಮಕ anta-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3).

ಅನ್ತರ್ antar. = ಅನ್ತಃ, etc. *within, in the middle or interior.* 2, between. 3, amongst. see Śmd. 99.

ಅನ್ತರ antara. = ಅನ್ತ 2. *being in the interior, interior.* 2, near, proximate. 3, *related, intimate, dear.* 4, *lying adjacent to, exterior.* 5, distant. 6, different from. 7, *the interior, the midst* (ಒಳಗು Nn. 93; ಮಧ್ಯ Nn. 77; Mr. 531). 8, the soul; the mind (ಆತ್ಮನು 77; ಅನ್ತರಾತ್ಮ 531; ಮನ, ಮನಸ್ಸು 77). 9, *an interval, intermediate space or time* (ತೆಱಹು 531; ಒನ್ದೆಡೆ, ತೆಱಪು 77; ಕ್ಷಣ 77. 10, separation (ವಿಯೋಗ, ವಿರಹ 77). 11, *distance* (B. 2, 26). 12, *difference* (B. 5, 190); disagreement; inaccuracy. 13, remainder, rest. 14, *another thing, manner, way, or state* (ಹೊಱಕೂಟ 77; 531). 15, *a variety,* a species (ವಿಶೇಷ, ನಡೆವ ವಿಶೇಷ 77; 531). 16, *a hole, an opening* (ಬಿಲ, ಛಿದ್ರ 77; ಛಿದ್ರ 531). 17, *a period of time.* 18, *a weakness, a deficiency, a foible* (ಮಱಹು 77; 531). 19, *occasion, opportunity* (ಅವಸರ 531). 20, *respect, regard, sake.* 21, a surety; guaranty. 22, *clothing* (ಅಮ್ಬರ, ವಸ್ತ್ರ 77; ಒಳಗುಡುವ ಸೀರೆ 531). 23, surpassing (ಅತಿಕ್ರಮ, ಕೆಯ್ಮೀಱಿ ಹೋದದು 77). 24, great height or elevation or rank (ಮಹೋತ್ಸೇಧ, ಅತಿಯುದ್ದ 77). 25, the foot (ಪಾದ, ಕಾಲು 77). 26, a sound, a cry (ನಾದ, ಧ್ವನಿ 77). 27, an obstacle (My.; ತಡೆ G.; *cf.* ಅನ್ತರಾಯ). 28, the mid-space or the heavens (Mhr.; see ಅನ್ತರಚಣ್ಡು, ಅನ್ತರಪಿಶಾಚಿ). 29, at the end of compounds: different, other, another, *e. g.* ದೇಶಾನ್ತರ, another country. see ವ್ಯತಿ. [-ಅನ್ತರ ಮಾಡು. a tier roof].— ಅನ್ತರಲೆ. -ಲೆ. in the very midst; even in the air. ಅನ್ತರಲೆ ಜೋತಾಡುವನು (B. 5, 137). — ಅನ್ತರಲೇ. -ಲೇ. = ಅನ್ತರಲೆ. ಬೊಗಸೆಯ ಮಾಡಿ, ಕಕ್ಕಡವನ್ನು ಅನ್ತರಲೇ ಹಿಡುಕೊಣ್ಣು (B. 4, 63). — ಅನ್ತರಾಟ. -ಆಟ. swinging or dangling in the air, the state of being without support or help. ಅವನಿಗೆ ಅನ್ತರಾಟವಾಯಿತು (My.). ಎನ್ತೆನ್ತಾ ದೇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ತರಾಟ! ಕಾಲ್ಮುಱಿಕದೇವರಿಗೆ ಕೈಲಾಸವೇ? (Prv.). 30, the storey of a building. see ದೊಡ್ಡ ಅನ್ತರ.

ಅನ್ತರಂಗ antar-aṅga. the inner part, the interior. 2, the mind, the heart. 3, the mind's thought or intention (ಮನಸಿನೊಳಗಿನ ಮಾತು G.). 4, secrecy, privacy (C.; Te.). see Bp. 33, 9; 36, 12; 54, 54; Kk. 2.

ಅನ್ತರಗಂಗೆ antara-gaṅge. = ಅನ್ತರದಾಮರೆ, ಅನ್ತರವಲ್ಲಿ. a water-plant, without any root to the ground, swimming upon the surface of lakes, etc., Pistia stratiotes Lin. (St. & Pl.; Te.). 2, Cassyta filiformis Lin. and different kinds of Lemna (Z.).

ಅನ್ತರಚಣ್ಡು antara-caṇḍu. a ball to throw up in the air (My.).

ಅನ್ತರದಾಮರೆ antara-tāmare. = ಅನ್ತರಗಂಗೆ. (Te.; R.).

ಅನ್ತರನ್ತರ antar-antara. having an intermediate space between itself and something else; gradually rising one above the other, as hills, tier-like (C.). 2, leaving a proper distance between one another, *e. g.* when sitting at meals (C.). 3, storied; the storey of a building (ತರ Śm. 105, ನೆಲೆ 106). *cf.* ಅನ್ತಸ್ತು.

ಅನ್ತರಪಿಶಾಚಿ antara-piśāci. an aerial he or she-demon: a soul for which the funeral rites have not been performed (My.).

***ಅನ್ತರಬೆನ್ತ antara-bentara.** a kind of devil; spirit. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ಅಂತರ ಬೆಂತಱ ನಾನಯ್ಯಾ Bv. 259.

ಅನ್ತರವಲ್ಲಿ antara-valli. = ಅನ್ತರಗಂಗೆ, etc. (ವಾರಿಪರ್ಣಿ, ಕುಮ್ಭಿಕೆ, ಸಿಱಿದವು Nr.).

ಅನ್ತರವಳ antara-vaḷa. a man who keeps the inner door (Bp. 16, 13).

ಅನ್ತರಳೆ antaraḷe. = ಅಣ್ಬವಾಳ, etc. (St. & Pl.).

ಅನ್ತರಾ antarā. *in the middle, inside, among, between.* 2, in the meantime. 3, near.

ಅನ್ತರಾಣ antar-āṇa. 2. = ಅನ್ತರಾಳ. (My. occasionally).

ಅನ್ತರಾತ್ಮ antar-ātma. *the soul; the supreme soul as residing in the interior of creatures as the individual soul* (see ಅನ್ತರ No. 8). 2, the heart or mind.

ಅನ್ತರಾನ್ತರ antara-antara. the inner soul, oneself (Bp. 18, 43). 2, various interior places (J. 6, 42). 3, state of more or less, difference (My.).

ಅನ್ತರಾಭವಸತ್ವ antarā-bhava-satva. *the soul after death and previous to its being born again, a ghost.*

ಅನ್ತರಾಯ antar-āya. going between. 2, *an obstacle, impediment.* see ವ್ಯಪಾಯ.

ಅನ್ತರಾಯುತ್ವ antar-āyatva. = ಅನ್ತರಾಯ No. 2. (Bp. 35, 25).

ಅನ್ತರಾಲ antar-āla. = ಅನ್ತರಾಣ, ಅನ್ತರಾಳ. *intermediate.* 2, *intermediate space, intermediate time* (ಮಧ್ಯ Śmd. 143 Cm.). 3, anything between. 4, an intermediate point of the compass (ಪ್ರದಿಶೆ, ವಿದಿಶೆ Mr. 59); a direction, a region of the sky (ಗೋಱ್ಬು 59).

ಅನ್ತರಾಳ antar-aḷa. = ಅನ್ತರಾಲ, etc. (Śmd. 194; Si. 82).

ಅನ್ತರಿಕ್ಷ antarikṣa. the intermediate space between heaven and earth. 2, *the atmosphere or sky* ತಾರಾಪಥ, ಗಗನ Mr. 31).

ಅನ್ತರಿತ antar-ita. gone within, interior, hidden, shielded; departed, disappeared, perished, dead; separated, detached; impeded; remainder. see ಕಲಹಾನ್ತರಿತೆ, ನಾಮಾನ್ತರಿತ.

ಅನ್ತರಿನ್ದ್ರಿಯ antar-indriya. an internal organ: manas, buddhi, ahaṅkāra, and citta. see ಅನ್ತಶ್ಚತುಷ್ಟಯ.

ಅನ್ತರಿಸು antarisu. to leave a space between, to go out of the way (Bp. 61, 24). 2, to delay, to defer, to put off [ಅಯುಧವಿಕ್ಕಿದವಂಗೆ ವೀರದ ಮಾತೇಕೆ ಲಿಂಗವನಂತರಿಸಿದವಂಗೆ ಒಳನುಡಿಯೇಕೆ Bv. 630]. (Ch. v. 70; Bp. 9, 49; 14, 3; 28, 51; J. 10, 25; 24, 9; 30,1). 3, to disappear (Bp. 52, 50).

ಅನ್ತರೀಪ antarīpa. *an island* (ನೀರ ನಡುಗುಱಿವ Mr. 416, o. r. -ಗುಱುವ).

ಅನ್ತರೀಯ antarīya. *an under or lower garment;* clothes (ಪರಿಧಾನ, ಉಡಿಗೆ Mr. 343).

ಅನ್ತರೇ antarē. *amidst, among, between.*

ಅನ್ತರೇಣ antarēṇa. *amidst, between.* 2, *except, without.* 3, during.

ಅನ್ತಱು antaṟu. this word appears to be presupposed for the instrumental forms given below: regular succession, sequence. (Te. ಅನ್ತಟಿ, afterwards, and then). — ಅನ್ತಱಿಂ, ಅನ್ತಱನ್ದಂ, ಅನ್ತಱನ್ದೆ (Śmd. 398). subsequently, after, afterwards (ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ 112). ಅವಱೆ (o. r. ಅದಱೆ) ಅನ್ತಱನ್ದೆ (112). ಅನ್ತಱನ್ದೆ ಅವರನ್ ಆ ಪೊಱಲೊಳ್ ಕಾಣಲ್ ಬನ್ತು (112).

ಅನ್ತರ್ಗಡು antar-gaḍu. filled with worms. 2, *unprofitable, useless* (ನಿರರ್ಥಕ, ಅಪ್ರಯೋಜಕ Mr. 459).

ಅನ್ತರ್ಗತ antar-gata. gone between or into. 2, being in, included in (Śmd. 91). 3, being in the interior, internal, hidden, secret, 4, disappeared, perished. 5, *forgotten.* see Bp. 33, 7; 53, 1.

ಅನ್ತರ್ಗತಸ್ವನ antargata-svana. an indistinct tone. see ಮಿಸುಕು.

ಅನ್ತರ್ಗೃಹ antar-gṛiha. *an inner apartment of the house.*

ಅನ್ತರ್ಜಠರ antar-jaṭhara. *the stomach.*

ಅನ್ತರ್ದಾಹಕ antar-dāhaka. a man who causes internal heat (Bh. 2, 1, 60).

ಅನ್ತರ್ದೇಹ antar-dēha. *the entrails.*

ಅನ್ತರ್ದ್ವಾರ antar-dvāra. *a private or secret door within the house* (Bp. 61, 29).

ಅನ್ತರ್ಧಾನ antar-dhāna. disappearance, invisibility. (My.). Grj. 8, 35.

ಅನ್ತರ್ಧಿ antar-dhi. *concealment, covering;* disappearance.

ಅನ್ತರ್ಧೂಪ antar-dhūpa. incense put inside the stone in which the liṅga stands (Bp. 43, 20).

ಅನ್ತರ್ಧೆ antar-dhe. *concealment, covering;* disappearing.

ಅನ್ತರ್ಭೂತ antar-bhūta. being within; internal, inner. (My.).

ಅನ್ತರ್ಭೇದ antar-bhēda. piercing into. see ನಾಟ್ಟು.

ಅನ್ತರ್ಮನಸ್ antar-manas. *sad, perplexed.*

ಅನ್ತರ್ಮನ್ದಿರ antar-mandira. = ಅನ್ತರ್ಗೃಹ. (Bp. 46, 20).

ಅನ್ತರ್ಮುಖ antar-mukha. (Śmd. 99). going into the mouth. 2, possessed of contemplation; continued attention of the mind to the supreme soul (My.).

ಅನ್ತರ್ಮುಖಿ antar-mukhi. = ಅನ್ತರ್ಮುಖ No. 2, (My.).

ಅನ್ತರ್ಯ antarya. interior. 2, the interior (Bp. 8, 5). 3, a hidden thought (ಒಳಮಾತು G.).

ಅನ್ತರ್ಯಾಮಿ antar-yāmi. checking or regulating the internal feelings. 2, the soul. 3, the supreme soul. 4, a kind of vital air (ಆತ್ಮನೊಳ್ ಮುಖ್ಯಮ್ ಅಹ ಗಾಳಿ Mr. 52).

ಅನ್ತರ್ಲೀನ antar-līna. entered into, absorbed into, swallowed up, in. 2, inherent. 3, sunk in; humble, low. see ನೆಕ್ಕು, ನೆಱ್ಗು.

ಅನ್ತರ್ವಂಶಿಕ antar-vaṁśika. *the superintendent of a gynaeceum.*

ಅನ್ತರ್ವತ್ನಿ antar-vatni. *a pregnant woman.* (ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Mr. 307).

ಅನ್ತರ್ವರ್ತಿ antar-varti. internal, included, dwelling in. 2, an in-door servant (Bp. 9, 46; 43, 44).

ಅನ್ತರ್ವಸಿಕ antar-vasika. (= ಅನ್ತರ್ವಂಶಿಕ?). a superintendent of servants (ತೊತ್ತುವೆಗ್ಗಡೆ Mr. 268, o. r. ತೆತ್ತು-).

ಅನ್ತರ್ವಾಣಿ antar-vāṇi. *skilled in the śāstras.*

ಅನ್ತರ್ವಾಸ antar-vāsa. = ಅನ್ತರ್ಮನ್ದಿರ. (Bp. 55, 5).

ಅನ್ತರ್ವೇದಿ antar-vēdi. belonging to the inside of the sacrificial ground; an inner vēdi or seat. 2, the Doab or the district between the Gaṅgā and Yamunā rivers. (R.).

ಅನ್ತವುರ anta-vura. Tbh. of ಅನ್ತಃಪುರ (Śmd: 380; Śm. 37).

ಅನ್ತಶ್ಚತುಷ್ಟಯ antaḥ-catuṣṭaya. = ಅನ್ತರಿನ್ದ್ರಿಯ. the inner aggregate of the four organs (Bp. 43, 2).

ಅನ್ತಸ್ antas. = ಅನ್ತಃ, etc.

ಅನ್ತಸ್ತಾಪ antas-tāpa. inward heat; mental distress (ಉದ್ವೇಗ, ಉಮ್ಮಳಿಕೆ, ಅನುಶಯ Nn. 142; ನಿಗ್ರಹ, ಮನಸ್ತಾಪ 160).

ಅನ್ತಸ್ತು antastu. Tbh. of ಅನ್ತಃಸ್ಥ. being in the middle or between. 2, being one above another, a tier, a storey of a building (C.; Te.; B. 4, 121. 149). 3, degree of dignity, rank, position. ಅವನ ಮಾನದ ಅನ್ತಸ್ತು ಹೆಚ್ಚಿತು (My.).

ಅನ್ತಸ್ಥ anta-stha. = ಅನ್ತಃಸ್ಥ, etc. a secret thought or secret (J. 30, 31; Te.). Bh. 4, 2, 50.

ಅನ್ತಸ್ಥಿತ anta-sthita. being inside; one of the higher officers of a king. see ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ.

ಅನ್ತಹ antaha. = ಅನ್ತಪ್ಪ etc. see s. ಅನ್ತು 1.

ಅನ್ತಾ antā. = ಅನ್ಥ, ಅನಾಥ etc. (My.). ಅನ್ತಾ ದಣ್ಣು (B. 5, 51). ಅನ್ತಾವು (5, 163). ಅನ್ತಾದು (5, 186). see Prvs. s. ತಾಯ್, ಬಟ್ಟೆ 2.

ಅನ್ತಾದಿಪ್ರಾಸ anta-ādi-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಅನ್ತಾನುಪ್ರಾಸ anta-anuprāsa. the anuprāsa when final (Kāvy. III, 2, B, 33).

ಅನ್ತಾನೆ antāne. = ಅನುತ್ತಾನೆ, ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ, he says (My.; B. 5, 64. 127. 129). [colloq.].

ಅನ್ತಾರೆ antāre. = ಅನುತ್ತಾರೆ, ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ, they say (My.; B. 5, 133; G. 58. 65. 564). [colloq.].

ಅನ್ತಾವಸಾಯಿ anta-avasāyi. *a Cāṇḍāla.* 2, *a barber.* 3, N. of a Muni.

ಅನ್ತಾಳೆ antāḷe. = ಅನುತ್ತಾಳೆ, ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ, she says (My.; B. 5, 127. 133). [colloq.].

ಅನ್ತಿ anti. = ಅನುತಿ, ಅನ್ನುತಿ, thou sayest (C.). [colloq.].

ಅನ್ತಿ anti. an elder sister. see ಅತ್ತಿ, ಅತ್ತಿಕೆ. (T. ಅನ್ನೈ, mother, elder sister).

ಅನ್ತಿಕ antika. *near, proximate.* (Bp. 34, 13; 43, 23). 2, *vicinity, neighbourhood.* 3, end, termination (ಅವಧಿ, ಕಡೆ Nn. 120).

ಅನ್ತಿಕತಮ antika-tama. *very near, close by.*

ಅನ್ತಿಕಾಶ್ರಯ antika-āśraya. *a contiguous support.*

ಅನ್ತಿಕೆ antike. = ಅನ್ದಿಕೆ. *a fire-place.* 2, *an elder sister* (see ಅನ್ತಿ).

ಅನ್ತಿನ್ತು antintu. see s. ಅನ್ತು 1.

ಅನ್ತಿಮ antima. immediately following. 2, *final, last.* 3, the end (ಅನ್ತ್ಯ, ಕಡೆ Śmd. 371 Cm.; ಕಡೆ 372).

ಅನ್ತಿರೆ antire. see s. ಅನ್ತು 1.

ಅನ್ತೀರಿ antīri. = ಅನುತ್ತೀರಿ, ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ, you say (My.; B. 5, 134). [colloq.].

ಅನ್ತು antu. 1. that manner, so as that, in that manner, thus, so, as (ಪ್ರಕಾರಕಾಲಾರ್ಥ Śmd. 399; ಹಾಗೆ or ಹಾಂಗೆ 17. 19. 38. 46. 88 Cm.; Tu. ಅಂಚ; Te. ಅಟು). it occasionally serves to complete a verse (Śmd. 398). ಅನ್ತು, ಇನ್ತು, ಉನ್ತು, ಎನ್ತು (899). [ಕುಜಾತಂತು ಪೆಜಿರ ಬಗೆಯಂ ತೆಜಿದಿರೆ ಪೆಜಿರ್ಗಜಿಪಲಾರ್ಪವಂ ಮಾತ ಜಿವಂ Kr. 1, 15; Pb. 1, 17; Ap. 1, 25]. ನಾನ್ ಅನ್ತು ಬೆಂಕಿ ಆದೇನು (B. 2, 44). ಮುಂಚಿನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅನ್ತು ನೀವು...ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದಿರಿ (3, 1). ಚಿತ್ರ ಬರೆದು ನಾಳೆಗೇ ತರುತ್ತೇನೆನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡು, ಅನ್ತು ಬನ್ದನು (3, 49). ನಿನ್ನಿನ್ದ ನನಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ ಎಮ್ಬ ಮಾತು ಅನ್ತು ನಿಜವೇ (4, 18). ನನಗೆ ಅನ್ತು ನಿನ್ನ ಗೆಳೆತನವೇ ಸಾಕು (4, 45). ಸಾಕು, ಬಿಡು! ಸಾಕು, ಈಗ ಅನ್ತು ನಿನ್ನ ಮಾತು ನನಗೆ ತೀರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಬನ್ತು (4, 184). 2, = ಅನ್ತೂ No. 2, q. v. perhaps all the instances quoted above from B., are to come here. — ಅನ್ತಪ್ಪ. ಅನ್ತು-ಅಪ್ಪ. (or occasionally) ಅನ್ತೆ-ಅಪ್ಪ. being of that kind; such, such a or an;—being of that very kind. ಅತನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿನ್ದೆ ಧವಲವರ್ಣಮ್ ಅನ್ತಪ್ಪ ಅಕ್ಷರಸ್ವರೂಪಮ್ ಅಪ್ಪ ಶಬ್ದಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ (Śmd. 46). ಅನ್ತಪ್ಪ ಪರಮಶಿವಭಕ್ತರುಗಳ್ (Bp. 25, 15). — ಅನ್ತಪ್ಪಂ. ಅನ್ತಪ್ಪ-ಅಂ 3. such a man; a man like him, her, etc. [ಅಂತಪ್ಪನನಜಾಯೆನೆಂದು ಸಭೆಯೊಳ್ ನುಡಿದಂ Pb. 2, 47]. (Śmd. 191; Kk. 61). — ಅನ್ತಪ್ಪಳ್. ಅನ್ತಪ್ಪ-ಅಳ್. -ಳು. such a woman. ಗಣ್ಡನು ಬಯುಸುವ ಅನ್ತಪ್ಪಳು (ಶಾನ್ತ Nr.). — ಅನ್ತಲ್ಲದೆಯುಂ. -ಅಲ್ಲದೆಯುಂ. thus and further. this expression occurs in narration, *e. g.* Rśv. 13, 63 va. — ಅನ್ತಹ. -ಅಹ. = ಅನ್ತಪ್ಪ, ಅನ್ತ 1 (Śmd. 191) and ಅನ್ಥ, etc. ಅತ್ಯನ್ತ ಭಯಗೊಳಿಸುವನ್ತಹ ಯುದ್ಧಭೂಮಿ (ವೀರಾಶಂಸನ Nr.). ಬಲದ ಕಯ್ಯ ನೆಗಹಿ ಇಕ್ಕಲು ಪಟ್ಟನ್ತಹ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರವು (ಉಪವೀತ Nr.). ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣಬಹನ್ತಹ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಸಿನೀವಾಲಿ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). frequently in the Cm. on Śmd. as represented in a Mdb. MS., *e. g.* ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದನ್ತಹ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಂ (90). ಸು ಲಲಿತಾಕ್ಷರವಹನ್ತಹ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಂ (98). ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ತವಹನ್ತಹ ಏಕಾರಾನ್ತವು (101); also 125. 140. 141. 142. 169. 173. ಮಾಡುವನ್ತಹ ಕೆಲಸಂ (Bp. 36, 18). ಅನ್ತಹ ದೋಸಂ (57, 78). ಮಾಡುವನ್ತಹ ನಿಮ್ಮ (58, 44). — ಅನ್ತಹಂ. = ಅನ್ತಪ್ಪಂ q. v., ಅನ್ತಂ (s. ಅನ್ತ 1, Śmd. 192; ಅನ್ತಂ Ct. II, 64). — ಅನ್ತಾಗಿ. -ಆಗಿ. (better ಅನ್ತಾಗೆ?). having become thus; now, therefore (Bp. 4, 46; 56, 1). ಅನ್ತಾಗಿಯುಂ, and therefore (2, 38). — ಅನ್ತಿನ್ತು. -ಇನ್ತು. in that manner and in this manner (ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ G.). 2, differing from the ordinary form and practice. ಪ್ರಾಸಚ್ಛನ್ದೋನ್ಯಯ ವಿನ್ಯಾಸದಿನ್ ಅನ್ತಿನ್ತು ಶಬ್ದಮ್ ಇರ್ಕುಂ (Śmd. 5; ವ್ಯತ್ಯಯಮಾಗಿ in ವೃತ್ತಿ; ಪಲ್ಲಟವಾಗಿ Cm.). 3, ಅನ್ತು-ಉ 9, ಇನ್ತು-ಉ 9. = ಅನ್ತೂ ಇನ್ತೂ, either so or thus (My.; ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ G.). — ಅನ್ತಿರೆ. -ಇರೆ. while being so; so that it becomes thus. 2, = ಅನ್ತೆ, as, like (ಉಪಮಾನ Śmd. 397; ಪೋಲಿಸುವುದು 73; ಹಾಂಗೆ 210 Cm.; ಪೋಲಿಪುದು Śm. 55). ವರಸನ್ಧ್ಯಕ್ಷರದನ್ತಿರೆ (Śmd. 18). ಎಲ್ಲರುಮ್ ಆ ಕರ್ಣನನ್ತಿರೆ ಏನ್ ಚಾಗಿಗಳ್ (183). ಅಕ್ಕುಂ ಪದಾನ್ತ್ಯಲೋಪಂ ತಕ್ಕನ್ತಿರೆ ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕಂ (210). ಬಕನನ್ತಿರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೆಟ್ಟಿ (272). ಸಿರಿಗೂಡಿದ ಗೃಹದನ್ತಿರೆ (Rśv. 12, 23). — ಅನ್ತುಂ. -ಉಂ 1. and thus. used in narration, *e. g.* Rśv. 10, 1 va. ಅನ್ತುಮ್ ಅಲ್ಲದೆಯು (Bp. 60, 49). [—ಅಂತುವರಂ. up to that. ಯಶಃಪಟಹ ನಿನಾದಮಂ ಪರಪುವೆಂ ದೆಸೆಯಂತುವರಂ ತಳೋದರೀ Ap. 3, 45]. — ಅನ್ತೂ. -ಊ 7. and so. 2, = ಅನ್ತು No. 2. as for, as to, in regard to. ಹೊಸವು ಅನ್ತೂ ತೋಜ ಲಿಲ್ಲ, *as for new ones* they did not appear (B. 2, 40). ನಾನು ಅನ್ತೂ ಹೊತ್ತು ನೋಡಿ ಕೊಣ್ಡು, *as for me* I look out for an opportunity (2, 46). ಆಟದ ಒಡವೆಗಳು ಅನ್ತೂ ನನಗೆ ಬೇಡ, as for toys I do not want any (3, 62). ಸತ್ಯ ಮಾತಾಡುವವರಿಗೆ ಅಂಜಿಕೆ ಅನ್ತೂ ಇರುವದೇ ಇಲ್ಲ (3, 96). ಎಮ್ಬುದು ಅನ್ತೂ ಸಹಜವೇ (4, 72). ಅದಱಿನ್ದ ಅನ್ತೂ in regard to (this) "thereby" (4, 80). ಆಗ ಅನ್ತೂ with respect to that time (4, 95). ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಮೂಜು ಪಾಲು ಬೆಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಅನ್ತೂ ನಾನು ಮನಗಣ್ಡೆನು (4, 179). — ಅನ್ತೂ ಇನ್ತೂ. = ಅನ್ತಿನ್ತು No. 3. as well so as thus, either so or thus, howsoever it may be, at any rate. ಅನ್ತೂ ಇನ್ತೂ ಕುನ್ತೀ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಅನ್ತೆ. -ಎ 3. = ಅನ್ತೇ. even in that manner, in the very same wise, even so; even at the rate of; just like; just as; in such a manner that, even so that; just as if (ಉಪಮಾನ Śmd. 397. 250; **ಪೋಲಿಪ ಎಡೆ** Kk. 63; **ವೊಲ್, ತೋಡು, ಪಡಿ, ಸಾಮ್ಯ** Ct. I, 88). ಗಿರಿಯನ್ತೆ ಬಿಣ್ಪಿದಂ, ಸುರಕರಿಯನ್ತೆ ಬಲಾಢ್ಯನ್, ಅಬ್ಧಿಯನ್ತೆ ಗಭೀರಂ (Śmd.

251). ಬಿಸಿಲೊಳ್ ಉಱಿ ಕಿಮುೞ್ಚಿದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದಂ (39). ಮನಮುಬ್ಬುಗ್ಗುವನ್ತೆ ಪೇೞ್ದಂ (3). ಇವಂ ಬೆರಳ್ ಕೊರಳ್ ಎಮ್ಬುವನ್ತೆ ಕುಳನಾಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗದು (41). ಆತನುಂ ನೀನುಂ ಕೂಡಿದಿರ್ ಅಪ್ಪೊಡೆ (o. r. ಅದಿಪ್ಪೊಡೆ) ಆಹವಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚುಂ ಗಾಳಿಯುಂ ಕೂಡಿದವನ್ತೆ (262). ಜನ್ನವಿರದನ್ತೆ ಇಕಿದ ಪೂವಿನ ಮಾಲೆ (ವೈಕಕ್ಷಕ Hlā.). ಮನ ಬನ್ದನ್ತೆ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಕೋಲಾಹಲ, etc. Hlā.). ಹಡಗು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಯುವನ್ತೆ ಕೆಳಗಡೆ ನೀರನ್ನು ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ ಮರಮುಟ್ಟು (Si. 84). ರಕ್ತವನ್ನು ನೋಯಿಸದನ್ತೆ ಹೀರಿ ಕೊಳ್ಳುಲ್ ಉಳ್ಳ ಜನ್ತು (89). ಅಭಿನವ ಮಂಗನ್ ಉಸುರಿದಂ ಸ್ತ್ರೀ ಬಾಲರ್ ಅಱಿವನ್ತೆ ಅಭಿಧಾನಮಂ (Mr. 4). ಎನ್ದುವುಂ ಜಿನಬುಧಸಮಯಮ್ ಇದು ಎನ್ದು ಉಲಿವ ಪೆಸರಿಲ್ಲದನ್ತೆ ತೊಡದು, ಕಳೆದು (Bp. 50, 50). ಇನ್ಧನದೊಳ್ ಇಹ ಪಾವಕನನ್ತೆ (51, 32). ಅನ್ತಿರಲಿ! (59, 18). ಕತ್ತಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಮಣಿದೀಪವಾದನ್ತೆ, ಸಲೆ ಬತ್ತಿದ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ನವಜಲವನ್ ಒದವಿದನ್ತೆ (J. 28, 63). ರೂಪಾಯಿಗೆ ಎಣ್ಟು ಆಣೆಗಳನ್ತೆ ತೆಱಿಗೇ ತೆಗದು ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು (B. 5, 120). ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಗಳ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಒಬ್ಬನನ್ತೆ ಎಷ್ಟೋ ಮನ್ದಿ ಮೇಲಿನ್ದ ಕೆಳ ತನಕ ಸಾಲಾಗಿ ಕೂತಿದ್ದರು! (4, 150). ಆ ಹೆಂಗಸರು ಒನ್ನೊಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಆಣೆ, ಎರಡು ಆಣೆಯನ್ತೆ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥರ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಹತ್ತರ ತನ್ದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ (5, 303). 2, likewise, also, too. ಪ್ಲುತಕ್ಕಮ್ ಅನ್ತೆ ಸನ್ಧಿಯಿಲ್ಲ (Śmd. 68). ಋತ್ವಕ್ಕಮ್ ಅನ್ತೆ (ಹಾಂಗೆ Cm.) ಸನ್ಧಿವಿಕಲ್ಪಂ (73). ಅನ್ತೆ (ಹಾಂಗೆ Cm.) ಸರ್ವನಾಮದೊಳಂ ತಾಂ ಪ್ರಕಟಂ ಗಳಾಗಮಂ (123). ದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳ್ ಅನ್ತೆ ಅಣಾಗಮಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (135). ಆ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಮ್ ಅನ್ತೆ (373). — ಅನ್ತೆವೊಲ್. -ವೊಲ್. = ಅನ್ತೆ. (ಉಪಮಾನ Śmd. 397. 250. 110; ಪೋಲಿಪುದು Śm. 55; ಪೋಲಿಪ ಎಡೆ Kk. 63; ವೋಲ್, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 32). ಅವನ್ ಅವಳ್ ಅದು ಎಮ್ಬವು ಇರ್ದನ್ತೆವೊಲ್ ಇರ್ದಪುದು (Śmd. 173; ಇರ್ದ ಹಾಗೆ Cm.). ರವಿಸುತನನ್ತೆವೊಲ್ ಅಧಿಕ ದಾನಿ, ಪರಾಕ್ರಮಿ ಸಿಂಗದನ್ತೆವೊಲ್ (251). ಬಲಿಯನ್ತೆವೊಲ್ ಅಧಿಕ ದಾನಿ ದಾನವಿನೋದಂ (251). ಚಿನ್ತೆಯನ್ ಆಳ್ವನ್ತೆವೊಲ್ (Rśv. 12, 13). — ಅನ್ತೆವೋಲ್. -ವೋಲ್. = ಅನ್ತೆವೊಲ್. [ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಬಗ್ಗಿಸೆ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಪ್ಪುವಂತೆವೋಲ್ Pb. 1, 8]. (Śmd. 397. 73; Kk. 63; Śm. 55). ಎರಡುಂ ರೇಫೆಗಳಂ ತನ್ದು, ಉರವಣೆಯಿಂ ಕೂಡಿದನ್ತೆವೋಲ್ (Śmd. 75; ಕೂಡಿದ ಹಾಂಗೆ Cm.). ಬಿಗಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನುಣ್ಮಣಿಯನ್ತೆವೋಲ್ ಭಗಣವ್ ಒಪ್ಪಿದುದು (Rśv. 11, 23). — ಅನ್ತೇ. -ಏ 2. = ಅನ್ತೆ. ಅನ್ತೇ ಬನ್ತು, ಉನ್ತೇ ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಅನ್ತು antu. 2. the whole, total (Te., R.; see ಅನಿತು, ಅನಿತುಂ).

ಅನ್ತು antu. 3. = ಅನ್ದಿತು, it said (C.). [colloq.]. see ಅನ್ 1.

*ಅನ್ತು **antu.** Tbh. of ಅಂತ. ಶಿವನಂತುವನಱಿಯದೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಲೋಕ! Bv. 81; Cv. 4.

-**ಅನ್ತುಟು antuṭu.** = ಅನಿತು. *cf.* ಇನ್ತುಟು, ಎನ್ತುಟು. [ನಿಜೋಗ್ರಾಸ್ತ್ರದೆ ದೈತ್ಯರೆಂಬ ಪೆಸರಿಲ್ಲೆಂಬಂತುಟಂ ಮಾಡಿ ಬಂದು Pb. 8, 28; Ap. 2, 61; Cv. 202]. ಎನ್ತುಂ ಮುನ್ಪೇೞ್ದ ಅರ್ಥಾನ್ತರಮ್ ಅನ್ತುಟನೆ ಬೞಿಕ ತೋಱುವುದು ಅದು ದೃಷ್ಟಾನ್ತಂ (Kāvy. III, 3, 99). ತುಡುಕಿದ ದೋಷಿಯನ್ ಅಲ್ಲದೆ ಪಿಡಿಯದು ಘಟಸರ್ಪನ್, ಅನ್ತುಟಲ್ಲದೆ ತನ್ನಂ ತುಡುಕದ ನಿರ್ದೋಷಿಯುಮಂ ಪಿಡಿವುದು ಖಲಮುಖಘಟೋಗ್ರ ಜಿಹ್ವಾಸರ್ಪಂ (Jnv. 1, 12). ವರಚೈತ್ರನಿಂದ ವನಮ್ ಎನ್ತು ಅನ್ತೆ, ಕಮಲದಿಂ ಸರಸಿ ಎನ್ತು ಅನ್ತೆ, ಶಿವಲಿಂಗದಿಂ ದೇಗುಲಂ ಶೋಭಿಪನ್ತೆ, ಶಶಧರನಿಂ ನಿಶಾವದನಮ್ ಎನ್ತುಟು ಅನ್ತುಟು, ...ದ್ವಾದಶಾತ್ಮಕನಿನ್ದಲೆ ಉಱಿ ದಿವಸಮ್ ಎನ್ತು ಅನ್ತೆ ದೇವರಾಜೇನ್ದ್ರನಿಂ ಪಿರಿದು ಸೊಬಗಿನ್ದ ಒಪ್ಪಿತು ಅತುಲ ಪಮ್ಪಾನಗರಮ್ ಅಖಿಲಸುಖತತಿಗೆ ಆಗರಂ (Rāghc. 1, 42).

ಅನ್ತುವಾಳ **antuvāḷa.** = ಅನ್ತರಳೆ, etc. (St. & Pl.).

ಅನ್ತೆ ante. 1. it is said. see s. ಅನ್ 1.

ಅನ್ತೆ ante. 2. see s. ಅನ್ತು 1.

ಅನ್ತೆವೊಲ್ antevol. see s. ಅನ್ತು 1.

ಅನ್ತೆವೋಲ್ antevōl. see s. ಅನ್ತು 1.

ಅನ್ತೇವಾಸಿ antē-vāsi. being in, at or on the end or confines. 2, living near. 3, *a Cāṇḍāla.* 4, *a pupil.*

ಅನ್ತೇವೆ antēve. = ಅನುತೇವೆ, ಅನ್ನುತ್ತೇವೆ, we say (C.). [colloq.].

ಅನ್ತ್ಯ antya. *last, ultimate.* 2, *final.* 3, immediately following. 4, inferior, lowest. 5, the end (ಕಡೆ Nn. 111; Śm. 90; ಎಜ್ಞದ ಅನ್ತ್ಯ, ಯಜ್ಞದ ಕಡೆ Nn. 36). 6, a man of the lowest caste (ಗಂಗಡಿಕಾಱ Mr. 375). 7, the number 1000 billions. 8, the twelfth sign of the zodiac, Pisces. ಅನ್ತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ, ಆದಿಯಿಲ್ಲದ ಆರಮ್ಭವಿಲ್ಲ (Prv.).

*ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ **antya-prāsa.** a kind of alliteration Kr. 2, 43.

ಅನ್ತ್ಯಜ antya-ja. latest born. 2, *a Śūdra.* 3, a man of the lowest caste (My.; ಹೊಲೆಯ, ಚಣ್ಡಾಲ G.). see Bp. 57, 39. 67. 69. 71. ಅನ್ತ್ಯಜನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮನ್ತ್ಯ ಕದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಅನ್ತ್ಯಜನ್ಮ antya-janma. = ಅನ್ತ್ಯಜ. (My.).

ಅನ್ತ್ಯಜಾತಿ antya-jāti. *a person of low caste, a Mlēccha.* see s. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣ.

ಅನ್ತ್ಯಯಮಕ antya-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ಅನ್ತ್ಯರಂಗ antya-raṅga. Śrīraṅga near Trichinopoly (My.).

ಅನ್ತ್ಯಲೋಪ antya-lōpa. the dropping of a final consonant or syllable (Śmd. 106. 123; Kāvy. I, 3, 69. 74).

ಅನ್ತ್ಯವರ್ಣ antya-varṇa. *a Śūdra.* 2, the final (9) consonants (Śmd. 21). 3, the last syllable of a word (122. 123).

ಅನ್ತ್ಯಾಕ್ಷರ antya-akṣara. a final syllable (Śmd. 289).

ಅನ್ತ್ಯಾದರ್ಶನ antya-adarśana. = ಅನ್ತ್ಯಲೋಪ. (Śmd. 105).

ಅನ್ತ್ಯೇಷ್ಟಿ antya-iṣṭi. funeral ceremonies (My.).

ಅನ್ತ್ರ antra. 1. *an entrail, a gut.*

ಅನ್ತ್ರ antra. 2. Tbh. of ಅನ್ತರ. see ಅವಾನ್ತ್ರ, ದೇಶಾನ್ತ್ರ, ಮುಖಾನ್ತ್ರ.

ಅನ್ತ್ರವೃದ್ಧಿ antra-vṛiddhi. inguinal hernia, rupture. (R.).

ಅನ್ತ್ರಿ antri. *a plant,* (either) *Ipomoea pes caprae* Roth (or Convolvolus argenteus). *cf.* ಭಗಲಾನ್ತ್ರಿ.

ಅನ್ಥ antha. = ಅನ್ತ 2, ಅನ್ತಾ 2, ಅನ್ಥಾ, ಅನ್ತಪ್ಪ and ಅನ್ತಹ, of which it is a common form. being of that kind, such, such a or an. a Mḍb. MS. of the commentary on the Śmd. has *e. g.* ಪ್ರತಿಷೇಧವಹನ್ಥ (86), ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪಟ್ಟನ್ಥ (93), ಇಸುವಹನ್ಥ ಪ್ರತ್ಯಯವನೆ (92), ಹಿಂಗಿದನ್ಥದು (ರಹಿತಂ, 98). ನಿನ್ನನ್ಥ (Bp. 15, 36). ತಕ್ಕನ್ಥ (B. 1, 15). ಹಣ್ಣಿನನ್ಥ (2, 52). ಮೂಗಿನನ್ಥ (4, 22).

ಅನ್ಥಾ anthā. = ಅನ್ಥ, etc. the Mḍb. MS. mentioned s. ಅನ್ಥ has *e. g.* ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟನ್ಥಾ (93), ಕೂಡಲ್ಪಟ್ಟನ್ಥಾ (98). ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನ್ಥಾ ಆ ಒಗನಿ (ಆಕ್ಸೋಟೆ, etc. Nr.). ಬಾವಿಯೊಳು ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದನ್ಥಾತನಂ ಹಿಡಿದು (Bp. 13, 9). ಅವನಂ ವಿಧ್ವಂಸವಂ ಮಾಡಿ ಇಕ್ಕಿದನ್ಥಾ ಭೋಜನವೆ ಹಿತವು (24, 7). ಅನ್ಥಾದ್ದು (Si. 44). ತಳ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರುವನ್ಥಾದ್ದು (86). ಅನ್ಥಾವನ ಹೆಸರು (250). ಅನ್ಥಾ ಮಂಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು (B. 1, 13). ಅನ್ಥಾ ದಱಿೊಳಗೆ (5, 90). ಅನ್ಥಾದು (5, 165).

ಅನ್ದ anda. (= ಅನು 1, etc.; My.; T., M., Te., Tu.). fitness; beauty; pleasantness [ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಯದೊಪ್ಪುವಂದಮುಮುವಳಾನೆವಮಿಲ್ಲದ ದರಹಸಮುಂ... ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ Kr. 3, 170; Ap. 1, 82; Bv. 760; Cv. 406]. (ಚೆಲ್ವು Kk. 32; Śm. 55; *cf.* Sk. ಅನ್ತ = ರಮ್ಯ). ಬಿಜ್ಜಳನ ಅಖಿಲರಾಜ್ಯವನ್ ಅನ್ದದಿಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಸುತ್ತಂ (Bp. 5, 71). ಅನ್ದವ್ ಅಹ ಬೆಜವಾಡಪುರದೊಳ್ (40, 3). ಅನ್ದದಿಂ ಸತ್ತಿಗೆಗಳಂ ಸತ್ತಿಗೆಗಳ್ ಒತ್ತರಿಸೆ (56, 13). ಇದಱ ನೋಟ ಬಹು ಅನ್ದ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ (B. 3, 55). ನೋಟಕ್ಕೆ ಅನ್ದವಾದವುಗಳು (5, 75). ಅದು ನಿನಗೆ ಅನ್ದವ್ ಅಲ್ಲಾ?

(Bp. 61, 57). 2, suitable, nice or good form or manner; array. ಎರಡು ಪಲವುಂ ವರ್ಣಂ ಪರಸ್ಪರಂ ಕೂಡುವ ಅನ್ದಮ್ ಅದು ಸನ್ಧಿ (Śmd. 59). ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಭೀಷ್ಮರ ಪಾಳೆಯದಲಿ ಅನ್ದು ಅನ್ದವಪ್ಪ ಆಯ್ತು, ಅಯ್ದು ಇಳೆಗೆ ಹೊಸತೆನಿಸೆ (Bh. 6, 2, 1). 3, manner, form. [ಪೆಱತೇ ಮಾತೀ ಕೂಸಿನಂದವಿನೊತನ ಪೆಸರುಂ ಭೀಮನೆ ಪೋಗೆನೆ Pb. 1, 128]. ಎಲ್ಲ ಅನ್ದದೊಳಂ ಪೋಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಗುಣಾಧಿಕರೊಳ್ ಅನ್ತೆ ಪ್ರೋಲ್ ಎನಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. 73). ಜವಂ ತಳರ್ವನ್ದದಿಂ (73). ಇವ ಱೊಳ್ ಚತುರ್ಥಿ ಷಷ್ಠಿಗಳ್ ಪತ್ತುವನ್ದಮುಮ್ ಉದಾಹರಿಪೆಂ (401). ಬಿಸಿಲ್ಗುಮರೆಗಳನ್ದದಿಂ ಕುದುರೆಗಳ್ ಪೊಳೆದು ಉಳ್ಕಿದವು ಇರ್ಬಲಂಗಳೊಳ್ (Abh. P. 13, 60). ರುಧಿರಂ ದಿಗನ್ತವಂ ಮೇಳಿಸಿ, ಕೊರ್ವಿ, ಕಲ್ಪದ ಅವಸಾನದ ಸಂಜೆಮುಗಿಲ್ಗಳ ಅನ್ದಮಂ ಪಾಳಿಸಿದುದು (13, 63). ಸ್ಫುರಿತರತ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯುಂ ತಾನ್ ಅಱಿದು ಕೆಯ್ಕೊಮ್ಬ ಹರದನನ್ದದಿ (Bp. 8, 9). ಕಿವುಡರಂ ಕರೆವ ಅನ್ದದಿನ್ದ ಆಂ ಕರೆಯಲ್ (18, 18; see further 1, 62; 18, 38; 20, 20; 37, 58; 39, 51; 40, 75; 43, 71. 83; 47, 24; 51, 32. 33; 54, 56). ಕರಿಯಿಱುವೆಗಳ ರಾಶಿಗಳನ್ ಉಱೆ ಹರಹಿದನ್ದದಿ (58, 50). ಲಗ್ನದ ಅನ್ದವ್ ಅದು ಲಗುನ (Śm. 20). ಪಲವನ್ದಮ್ ಆದುದು (ನಾನಾರೂಪ Nr.). ಸುಲಿದ ಬಾಱೆಯ ಹಣ್ಣಿನನ್ದದಿ, ಕಳೆದ ಸಿಗುರಿನ ಕಬ್ಬಿನನ್ದದಿ, ಅಱಿದ ಉಷ್ಣದ ಹಾಲಿನನ್ದದಿ ಸುಲಭಮ್ ಆಗಿರ್ಪ ಲಲಿತಮ್ ಅಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ Anubhavāmṛita 1, 5). ಅರ್ಜುನನು ಭಗದತ್ತನ ಆನೆಯನ್ ಎಚ್ಚನ್ ಎಮ್ಬನ್ದದಿಂ (Rāghc. 17, 69). see Ch. v. 281. 282; ಎನ್ದಿನನ್ದ. 4, nature (ರೂಪ Nr.); faculty. ಕಣ್ಣಿಂ ಕಾಣಂ, ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳಂ, ಕಾಣ್ಬ ಅನ್ದಮ್ ಎನ್ತು ತಲೆಯಿಲ್ಲದನಾ? (Śmd. 128). ಒನ್ದು ಜಾತಿಗೆ ವಿಷವು ಪುಚ್ಛದೊಳ್ ಇಹುದು; ...ಒನ್ದು ಜಾತಿಗೆ ಮೆಯ್ಯ ಅನ್ದವೆಲ್ಲವು ವಿಷವು (Dp. 172). 5, the true state. ಅದಱ ಅನ್ದವಱಿಯೆವು (Bp. 21, 17). ಅಂಗನೆಗೆ ತತ್ಕಾರ್ಯದ ಅನ್ದವನು, ವಿದಿತಮ್ ಆಗಲು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಱುಪಲು (24, 10). — ಅನ್ದಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the proper form, etc.; to spoil, to ruin. ಇನ್ದು ನೀನ್ ಆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರನ್ ಅನ್ದಗೆಡಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟೆಯಾದೊಡೆ ಮುನ್ದೆ ಬೆಟ್ಟಿತು ರಾಜಕಾರಿಯಮ್ ಎನ್ದನ್ ಆ ಶಕುನಿ (Bh. 1, 8, 20). ದುರ್ಬೋಧೆಗಳ ನಾನಾಥನ್ದದಲಿ ಬೋಧಿಸಿ, ಸುನೀತಿಯನ್ ಅನ್ದಗೆಡಿಸಿದಂ (1, 8, 54). see J. 11, 5. — ಅನ್ದಗೆಡು. -ಕೆಡು. to be spoiled; to become or be ugly. ಇವುಗಳಿನ್ದ ನನ್ನ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯೇ ಅನ್ದಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ (B. 3, 18). ಅನ್ದಗೆಟ್ಟ ಗೋಡೆ (ಐಡೂಕ G.). — ಅನ್ದಗೆಯ್. to make beautiful, to embellish, to form well. ಅನ್ದಗೆಯ್ಯುದು (ಪ್ರಶಸ್ತ, ಸಂಸ್ಕೃತ Mr. 458). — ಅನ್ದಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a deformed or ugly creature; a person devoid of good manners (My.). ಗೇಣ್ಡಾಮೃಗಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯೂ ಅನ್ದಗೇಡಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ (B. 5, 248). ಅನ್ದನಿಸಿಕೊಮ್ಬ ಅನ್ದಗೇಡಿಯ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿ? (Prv.). — ಅನ್ದಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಅನ್ದಂಗೊಳಿಸು. (My.). — ಅನ್ದಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to cause to look nice, etc. (Rśv. 13, 59 va.). — ಅನ್ದಚನ್ದ. dupl. ಅನ್ದಚನ್ದ ನೋಡಿದರೆ ಮುನ್ನತ್ತ ಹೋಗುವದೇ? (Prv.). see Dp. 61, 2. — ಅನ್ದವ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to be adorned or beautiful. ಮನ್ದುರದೊಳ್ ಅನ್ದವ್ಪಡೆದು ನಿನ್ದ ಬಲ್ಗೆಚ್ಚಿನ ಮುಣ್ಡಿಗೆಯುಂ ಮುಱಿದು (Rśv. 6, 11 va.). — ಅನ್ದವ್ಪೆಱು. -ಂ-ಪೆಱು. = ಅನ್ದವ್ಪಡೆ. [ಅಂದಂಬೆತ್ತೆಸೆಯೆ ಪೇಱೊಡದು ಚತ್ತಾಣಂ Kr. 1, 35]. ಅನ್ದವ್ಪೆತ್ತ ಬನ್ದುಗೆಯೆಸಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). — ಅನ್ದವಟು. -ಅಟು. becoming state or behavior to be lost; to abandon becoming behavior (J. 13, 55). Bh. 3, 19, 23. — ಅನ್ದವೇಱು. -ಏಱು. beauty to rise; to become bright. ಕನ್ದಿದವು ಮೋಱೆಗಳು ಗಂಗಾನನ್ದನದ್ರೋಣಾದಿ ಸುಜನರಿಗೆ, ಅನ್ದವೇಱಿತು ಮುಸುಡು ಶಕುನಿಸುಯೋಧನಾದಿಗಳ (Bh. 2, 13, 42).

ಅನ್ದಗಾಱ anda-gāṟa. a handsome man; a showy man (My.; Te. ಅನ್ದಗಾಡು). feminine ಅನ್ದಗಾಱಿಳು (My.).

ಅನ್ದಗಾರ್ತಿ anda-gāṟti. a handsome woman (My.; Te. ಅನ್ದಕತ್ತೆ).

ಅನ್ದಣ andaṇa. = ಅನ್ದಳ q. v. (ದೋಳ, ನೃಪರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ Mr. 262; My.). [ಅಂದಣವನೇಱಿದ ಸೊಣಗನಂತೆ Bv. 34]. see Bp. 61, 28; J. 7, 5. 21; ಹೊನ್ನನ್ದಣ; Sp. s. ಬಿದರು.

***ಅನ್ದಣಗಿತ್ತಿ andaṇagitti.** a showy woman ಅನವರತ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದು ಉಪ್ಪರಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಮನೆಯದು ಅಂದಣಗಿತ್ತಿಯ ಮನೆ Bv. 226.

ಅನ್ದಳ andaḷa. = ಅನ್ದಣ. Tbh. of ಆನ್ದೋಲ (Śmd. 376). a litter, a palankeen (ಆನ್ದೋಲ Nr.; ಶಿಬಿಕೆ, ಯಾಪ್ಯಯಾನ Nr.; ಮೇನ, ಡೋಲಿ, ಪಾಲಕ್ಕಿ Si.). [ಬೆಸ್ತ ಬಲ್ಲನೆ ಅಂದಳ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಭೋಗಂಗಳ Cv. 32. 281]. ಪೊನ್ನ ಅನ್ದಳ (Śmd. 75). see Bp. 55, 10; J. 4, 67.

ಅನ್ದಳಸತ್ತಿಗೆ andaḷa-sattige. Tbh. of ಆನ್ದೋಲಛತ್ರಿಕೆ (Śmd. 376).

ಅನ್ದಾ andā. — ಅನ್ದಾದುನ್ದಿ. extravagance; prodigally, wastefully (S. Mhr.). 2, = ವಿಪ್ಲವ (Cb.).

ಅನ್ದಾಜು andāju. proportion or ratio; estimate, valuation (My.; Mhr., H. ಅನ್ದಾಜಾ). — ಅನ್ದಾಜು ಕಟ್ಟು. to make an estimate, to estimate (B. 4, 125).

ಅನ್ದಿ andi. = ಅನ್ದಿಹುೞು. (T. ಅನ್ದು). — ಅನ್ದಿಹುೞು. a small, grey and winged insect that infests grain, Tinea oryzella Kl. (My.; T. ಅನ್ದುಪೂಚ್ಚಿ).

ಅನ್ದಿಕೆ andike. = ಅನ್ತಿಕೆ No. 1. (Sk.).

ಅನ್ದಿಗೆ andige. Tbh. of ಅನ್ದುಕ (My.; ಪಾದಾಂಗದ, etc. Si. 220).

ಅನ್ದಿಪುನಾರು andipunāru. (Tu. ಅಣ್ಡಿಪುನಾರ್, ಅನ್ದಿ-). — ಅನ್ದಿಪುನಾರುಮರ. an evergreen tree, Carallia integerrima (St. & Pl.).

ಅನ್ದು andu. 1. that time; at that time, then [ಮುನ್ನಡಿಯೊಳುರುಳ್ದರಂಧನೃಪನಂದನರಂದು ಮರುತ್ತನೂಜನಾ Pb. 11, 142; Ap. 2, 22]. (ಕಾಲ Śmd. 147. 398; C.; Tu. ಆನಿ, Ṭ. ಅನ್ಱು). ಅನ್ದು, ಇನ್ದು, ಉನ್ದು, ಎನ್ದು, (398). ಅನ್ದಿಂ, ಅನ್ದಿಂಗೆ, ಅನ್ದಿನತ್ತಣಿಂ, ಅನ್ದಿನ (147; Bp. 27, 23); ಅನ್ದಿಸಿಂ (J. 29, 12); ಅನ್ದಿನಿನ್ದ (B. 4, 139. 185). ಅನ್ದು ಮಾಡುಗುಂ (Śmd. 267). ಅದು ಆದನ್ದು (9; ಆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ Cm.). ಓತ್ವಮ್ ಆದನ್ದು ಉತ್ವಂ (358; ಆದಲ್ಲಿ Cm.). ಅತ್ವಮ್ ಇರ್ದನ್ದು ಉತ್ವಂ (360; ಇರ್ದಲ್ಲಿ Cm.). ಅನ್ದಿನ ನಿಜಭುಜವಿಕ್ರಾನ್ತವ್ ಏನ್ ಆದುದು? (137); ಹಿನ್ದೆ ಪರಸತಿಗಾಗಿ ಹಿಡಿವಡೆದನ್ದು (Bp. 18, 53). ಅನ್ದುವಿನ್ದು ಆವಾವ ಕಾಲದೊಳೆನ್ದುವುಂ (19, 31); ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನ ಕೂಡು ಗೆಳೆಯಂ (ವಯಸ್ಯ, etc. Nr.). ಆದುದು ಉತ್ಸವಮ್ ಅನ್ದಿನ ಇರುಳು (Bh. 2, 13, 16). ಅನ್ದಿನ ದಿವಸದ ಓಲಗದ ಒಡ್ಡು ಚಲುವಾಯ್ತು (2, 13, 31): used expletively *e. g.* in ವೈಶಾಖಕೆ ಅನ್ದು ಒಗೆದ ಬೇಸಗೆಯು (Śm.20). ಅನ್ದು ಬಾ! ಅನ್ದರಿ ಮಿನ್ದು ಬನ್ದ. — ಅನ್ದಿಗೆ ಅದೇ ಸುಖ, ಇನ್ದಿಗೆ ಇದೇ ಸುಖ (Prvs.). — ಅನ್ದುಂ. -ಉಂ. also then (Bp. 25, 15). — ಅನ್ದು ಮೊದಲಾಗಿ. from that time (J. 29, 6). — ಅನ್ದೆನ್ದಿಗೆ. -ಎನ್ದಿಗೆ. = ಅನ್ದೆನ್ದು. (S. Mhr.; also ಅನ್ದೆನ್ದಿಗು). — ಅನ್ದೆನ್ದು. -ಎನ್ದು. always, ever (Bp. 58, 38).

ಅನ್ದು andu. 2. P. p. of ಅನ್ 1.

ಅನ್ದು andu. 3. to meet with or suffer (Te.); to reach, to get at; to obtain, to gain (Te.); to reach, to arrive (T. ಅತ್ತು); to be within reach (My.). ಅದು ನನ್ನ ಕೆಯ್ಗೆ ಅನ್ದುವದಿಲ್ಲ (My.). (T. ಅನ್ದಿ, to be united; to agree; *cf.* ಅಟ್ಟು 12, ಅಣೆ 3). see Grj. 5, 37.

ಅನ್ದುಕ anduka. = ಅನ್ದುಗೆ, etc. a chain, a fetter. 2, *the chain for an elephant's feet.* 3, a ring or chain worn on the ankle, an anklet.

ಅನ್ದುಗ anduga. Tbh. of ಅನ್ದುಕ (Grj. 3, 89).

ಅನ್ದುಗು andugu. the clearing nut plant, Strychnos

potatorum (Te.). — ಅನ್ದುಗ ಬೊಂಕ. (ತುರುಷ್ಕ, ಪಿಣ್ಡಕ, ಸಿಹ್ಲ ಯಾವನ Si. 227).

ಅನ್ದುಗೆ anduge. = ಅನ್ದಿಗೆ, ಅನ್ದುಗ, ಒನ್ದುಗೆ. Tbh. of ಅನ್ದುಕ (Śmd. 364; Ct. II, 13; My.; ಕಟಿಲ್ Śmd. I; ಮಂಜೀರ, ಹಂಸಕ Hlā.; ಮಂಜೀರ Mr. 344; ನೇವುರ Bhn. 21; ಕಾಲಗಡಗ, ಸರ್ಪಳಿ G.) see Bp. 2, 52; 24, 44; 56, 5; Grj. 3, 91 va.; ಪೊನ್ನನ್ದುಗೆ.

ಅನ್ದೂಕ andūka. = ಅನ್ದುಕ. (Sk.; G.).

ಅನ್ದ್ರೆ andre. = ಅನ್ದರೆ, [it means], if one says, etc. (My.; Cb. 16. 175). [colloq.].

ಅನ್ಧ andha. 1. *blind* (ಕುರುಡ Mr. 388). 2, making blind. 3, *darkness* (ಕತ್ತಲೆ Nn. 109), 4, turbid water. 5, *water.* 6, = ಅನ್ಧಕ No. 2 (Bp. 54, 56). *cf.* ಅನ್ಧಾಸುರ.

ಅನ್ಧ andha. 2. Tbh. of ಅನ್ಧಸ್. (ಅನ್ನ G.). see ಅನ್ಯತಾನ್ಧ.

ಅನ್ಧಕ andhaka. blind; a blind man (ಕುರುಡ Nn. 85; ಕಣ್ಣಿಲಿವೊಗ Ss.). 2, N. of a Daitya or Asura, a son of Kaśyapa and Diti (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 85; Bp. 18, 23). 3, darkness (ತಮ, ಕತ್ತಲೆ 85). 4, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 85). 5, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ 85), 6, N. of a country (ರಾಷ್ಟ್ರವಿಭೇದ, ದೇಶಭೇದ 85). 7, N. of a descendant of Yadu (J. 14, 3). ಅನ್ಧಕನಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲ, ಮನ್ದಭಾಗ್ಯನಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಅನ್ಧಕಜಿತ್ andhaka-jit. the conqueror of the daitya Andhaka: Śiva. (My.).

ಅನ್ಧಕರಿಪು andhaka-ripu. Andhaka's enemy, *Śiva.*

ಅನ್ಧಕವೈರಿ andhaka-vairi. Śiva (My.).

ಅನ್ಧಕಾರ andha-kāra. *darkness.* — ಅನ್ಧಕಾರ ಕವಿ. darkness to cover or to spread, ಪುರದೊಳಗೆ ಕವಿಯಿತ್ತು ಅನ್ಧಕಾರವು (Bp. 57, 47).

ಅನ್ಧಕಾರಾತಿ andhaka-arāti. Śiva (My.).

ಅನ್ಧಕಾಸುರ andhaka-asura. = ಅನ್ಧಕ No. 2. (C. Bp. 47 sum.; 47, 7. 8).

ಅನ್ಧತಮಸ andha-tamasa. *great darkness.*

ಅನ್ಧಮೂಷಿಕೆ andha-mūṣike. N. of a grass, Lepeocercis serrata. (R.).

ಅನ್ಧರಾಜ andha-rāja. Dhṛitarāṣṭra, who was born blind (ಪಾಣ್ಡು, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ Mr. 264).

ಅನ್ಧಸ್ andhas. = ಅನ್ಧ 2. *food.* 2, *boiled rice.*

ಅನ್ಧಾದರಬಾರು andhā-darabāru. a public office notoriously ill-conducted, a bad government (My.; H.).

ಅನ್ಧಾಸುರ andha-asura. = ಅನ್ಧಕಾಸುರ. (C. Bp. 47, 12).

ಅನ್ಧಾಸುರಭೇದಿ andhāsura-bhedī. the destroyer of the asura Andha, Śiva (Bp. 54, 26).

ಅನ್ಧು andhu. *a well* (ಕೂಪ, ನೀರಪ್ಪ ಬಾವಿ Mr. 421).

ಅನ್ಧ್ರ andhra. the Telugu country (Ch. p. 22; Bp. 6, 18). 2, a Telugu man (ತೆಲುಗನ್ Mr. 382).

ಅನ್ನ anna. 1. = -ಅನ 2, ಅನ್ನಹ, of which it is another form (Śmd. 191; Ct. II, 64; ಪೋಲಿಪ ಎಡೆ Kk. 61; T. ಅನ್ನ), —ಅನ 2. being of that kind or so; such; such a or an. ಅನ್ನವು (Abh. P. 9, 151). see ಉದ್ದನ್ನ, ತಣ್ಣನ್ನ, ತೆಳ್ಳನ್ನ, ದಟ್ಟನ್ನ, ದಪ್ಪನ್ನ, ಮಣ್ಣನ್ನ, ನೆಟ್ಟನ್ನ, ಬಟ್ಟನ್ನ, ಬೆಚ್ಚನ್ನ, ಬೆಳ್ಳನ್ನ, ಮೆತ್ತನ್ನ. — ಅನ್ನಂ. = ಅನ್ನಹಂ [ಮೆಯ್ಗಲಿ ಬದ್ದೆಗನನ್ನನಾವನೋ Pb. 1, 26; Ap. 12, 25]. (Śmd. 191. 192; Ct. II 64; Kk. 61; T. ಅನ್ನಾನ್). ಸಿಡಿಲನ್ನಂ ಸಿಂಗದನ್ನಂ ಪುರಹರನ ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನನ್ ಈ ನಾರಸಿಂಹಂ (Śmd. 192). ಬಿಡದನ್ನರ್ (Abh. P. 11, 20). see Grj. 2, 93; ಮನದನ್ನಂ. — ಅನ್ನಳ್. such a woman as, one who is like or conformable to. see ಮನದನ್ನಳ್.

ಅನ್ನ anna. 2. = ಅನ್ನೆ 1. ಎನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಕಾಲಮ್ ಉಳ್ಳನ್ನ (Bp. 9, 34). *cf.* ಅನ್ನಕ; ಇನ್ನೆ, ಉನ್ನೆ. — ಅನ್ನಂ. (Śmd. 293). that time; at the time when (ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯ ಎಕಾರಕ್ಕೆ ಆದೇಶಂ 293); meanwhile. ಉದ್ವರ್ತಿರ್ದನ್ ನೆಗೆವನ್ನಂ ಪೊಯ್ಯಲ್ ಎನ್ದು ಅನ್ವಳಿಪುದು (294). ಕೊಲ್ವನ್ನಂ ಇಕ್ಕಿ ಕೊಣ್ಡಂ (o. r. ಇಕ್ಕಿ ಕೊನ್ದಂ, 294). ಬರಬ್ಬಡೆವನ್ನಮ್ ಆರಾಧಿಸಿದಂ (295). ಆ ಧನುರ್ದಣ್ಡಟಂಕೃತಮ್ ಉದ್ದಾಮಯಮಾಟ್ಟಹಾಸರವಮ್ ಎಮ್ಪನ್ನಂ (Abh. P. 13, 67). ಈ ಪೊಜಲ್ಗೆ ಈ ಕುನ್ತಳಾಧೀಶನ್ ಆಳ್ವನ್ನಮ್ (ಚನ್ದ್ರಹಾಸನ್) ಈ ಪೊಡವಿಗೆ ಒಡೆಯನ್ ಅಹಂ (J. 28, 27). *cf.* ಇನಂ, ಇನ್ನಂ. 2, = ಅನ್ನ, ಅನ್ನಬರ, ಅನ್ನೆಗಂ No. 2. so long as, till (ಸೀಮಾರ್ಥ Kk. 69). — ಅನ್ನಬರ. -ಬರ. = ಅನ್ನಬರೆ, ಅನ್ನೆವರಂ, ಅನ್ನೆವರೆ, ಅನ್ನೆವರೆಗಂ. so long as, till, until. [ಭಕ್ತ, ಮಾಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣನೈಕ್ಯನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಆದಹೆನೆಂಬನ್ನಬರ ನಾನೇನು ವಜ್ರದೇಹಿಯೆ Bv. 896]. ಪ್ರಸಾದವನ್ ಒಸೆದು ಸೇವಿಸುವನ್ನಬರ ಹುಗಲ್ ಈಯದೆ ಆರುವನು (Bp. 26, 53). ಸಮಾನಪಿಣ್ಡಮ್ ಅಹರು ಏಟು ತಲೆಗಡವನ್ನಬರ ಸನಾಭಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ನಿನ್ನಯ ಜೀವಮ್ ಉಳ್ಳನ್ನಬರ ನಿನ್ನಯ ದೈವನೇ ಗತಿ (Bh. 1, 8, 26). — ಅನ್ನಬರವುಂ. -ಉಂ. and so long as (Bp. 20, 26). — ಅನ್ನಬರೆ. -ಬರೆ. = ಅನ್ನಬರ. (Bp. 47, 20).

-ಅನ್ನ anna. 3. = -ಅನ್ನು 2, etc. (C.). see ಅಕ್ಕನ್ನ, ಬಾವನ್ನ in Prv. s. ಅಕ್ಕ 1; ರಾಕ್ಷಸನ್ನ in Prv. s. ಅರಳಿಮರ; ನಾಯನ್ನ in Prv. s. ಅಮ್ಮಲಿ. ಗುಗ್ಗಳವನ್ನ (Bp. 43, 20).

ಅನ್ನ anna. 1. *eaten.* 2, *food;* a dish. 3, *cooked rice.* 4, Viṣṇu. 5, the sun. 6, water. — ಅನ್ನಗದಕ. -ಕದಕ. one who cheats about food: one who falsely pretends not to have eaten any food, also that of others (S. Mhr.).

***ಅನ್ನ anna. 2.** Tbh. of ಅನ್ಯ. ಬಗೆಯಲ್ಕೇಡನ್ನನಂ ಭೂಪತೀ Pb. 11, 84.

ಅನ್ನಂ annaṁ. 1. see s. ಅನ್ನ 1.

ಅನ್ನಂ annaṁ. 2. see s. ಅನ್ನ 2.

ಅನ್ನಋಣ anna-ṛiṇa. one's allotment to eat rice in the present birth (My.). 2, the obligation (upon one person) to afford a maintenance (to another, S. Mhr.; Mhr.).

ಅನ್ನಕ annaka. = ಅನಕ, etc. (*cf.* ಅನ್ನ 2). ಬೆಳಗನ್ನಕ (Bp. 12 sum.; 12, 46; 15, 24; 57, 15). ಬೆಳಗನ್ನಕಂ (12, 50). ವೇಳೆಯಪ್ಪನ್ನಕ (43, 43). ಬಸಿಱು ತುಮ್ಬುವನ್ನಕ ಆರೋಗಿಸು (59, 10).

ಅನ್ನಕಣ್ಟಕ anna-kaṇṭaka. one who hinders or thwarts another's meal, living, or welfare (My.).

ಅನ್ನಕಣ್ಟಕತನ anna-kaṇṭakatana. hindering or thwarting another's meal, etc. (My.).

***ಅನ್ನಕ್ಕ annakka.** = ಅನಕ, ಅನ್ನಕ, etc. ನಾರುಳಿವವೆ ಮುಂದೆಯಂಕುರಿತ ಫಲ ತಪ್ಪದು; ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕ ಫಲದಾಯಕ Bv. 863.

ಅನ್ನಗತ anna-gata. being in or connected with food, depending on food (My.). ಅನ್ನಗತಪ್ರಾಣ, ಚಿನ್ನಗತದೃಷ್ಟಿ (Prv.).

ಅನ್ನಚತ್ರ anna-catra. ಅನ್ನಛತ್ರ. Tbh. of ಅನ್ನಸತ್ರ. (My.); ಸತ್ರಶಾಲೆ Cb.).

ಅನ್ನದಾತ anna-dāta. giving food; a man who gives food (Bp. 24, 27).

ಅನ್ನದಾನ anna-dāna. the giving of food (Bp. 24, 32). ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಿಲ್ಲ, ಬನ್ನಬಡುವುದು ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ (Prv.).

ಅನ್ನದಾನಿ anna-dāni. = ಅನ್ನದಾತ.

ಅನ್ನದಾನೀಶ annadānī-īśa. N. (Rśv. 1, 60).

ಅನ್ನದ್ವೇಷ anna-dvēṣa. dislike of food, want of appetite. (My.).

ಅನ್ನಪಚನೆ anna-pacane. cooking food. 2, digesting food; digestion (My.).

ಅನ್ನಪದಾರ್ಥ anna-padārtha. rice and curry (C.).

ಅನ್ನಪಾನ anna-pāna. meat and drink (C.).

ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ anna-pūrṇe. a goddess, a form of Durgā; N. (My.).

ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ anna-prāśana. putting rice into a child's mouth for the first time, a ceremony performed usually between the fifth and eighth month. (My.).

ಅನ್ನಬರ anna-bara. see s. ಅನ್ನ 2.

ಅನ್ನಬರೆ anna-bare. see s. ಅನ್ನ 2.

ಅನ್ನಭೇದಿ anna-bhēdi. green vitriol, sulphate of iron (My.; Br.).

ಅನ್ನಮದ anna-mada. pride on account of possessing the means for sumptuous meals (My.).

ಅನ್ನಮಯ anna-maya. made from or composed of food, sustained by food. (My.).

ಅನ್ನಮಯಕೋಶ annamaya-kōśa. the gross material body, that which is sustained by food. (My.).

ಅನ್ನಯ annaya. = ಅನ್ನೆಯ. Tbh. of ಅನ್ಯಾಯ (ಅನ್ನಾಯ Ṡs.; Abh. P. 6, 102; 9, 92; My.).

ಅನ್ನರಸ anna-rasa. essence of food, chyle. (My.).

ಅನ್ನವರ್ಜಿತವ್ರತ ann-varjita-vrata. a vow to abandon food (ಪ್ರಾಯ Nn. 88).

ಅನ್ನವಸ್ತ್ರ anna-vastra. food and clothing (C.). see B. 3, 93; 5, 83.

ಅನ್ನವಾಟಿಕೆ anna-vāṭike. a shed for cooking rice (J. 34, 7).

ಅನ್ನಶಾಂತಿ anna-śānti. distributing food (*e. g.* when reading a purāṇa, My.); feeding the hungry (Mhr.).

ಅನ್ನಶ್ರಾದ್ಧ anna-śrāddha. cooked food distributed at a śrāddha (My.). *cf.* ಆಮಶ್ರಾದ್ಧ.

ಅನ್ನಸತ್ರ anna-satra. = ಅನ್ನಛತ್ರ. a building erected for the distribution of food (C.).

ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ anna-santarpaṇe. = ಅನ್ನಶಾಂತಿ. (C.).

ಅನ್ನಳ್ annaḷ = ಅನ್ನೆ 2. [such a woman]. see s. ಅನ್ನ 1.

ಅನ್ನಾಭಾವ anna-abhāva. want of food (My.).

ಅನ್ನಾರ್ಥಿ anna-arthi. asking for food; a beggar. (My.).

ಅನ್ನಿಸು annisu. = ಅನಿಸು, ಅನಿಸು 1, etc. (C.; see ಅನ್ನನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ s. ಅನ್ 1). to cause to say. — ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್, -ಕೊಳ್ಳು. to make or get oneself called, to be called, (to pass for). (C.; see Prv. s. ಅವಲಕ್ಷಣ).

ಅನ್ನು annu. 1. = ಅನ್ 1, etc. to say, etc. (C.). ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಡಿಗೆ ಹೋತು ಎನ್ನು, ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಆಡು ಎನ್ನು, ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (B. 5, 23). ಹೆಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಕಾಮಿ ಎನ್ನೂ, ಗಣ್ಡಿಗೆ ಬಾವುಗ ಎನ್ನೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (5, 32). ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ? ಗಂಗೆದೊಗಲು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (1, 20). ಯಾವ ಆಟ ಆಡ ಬೇಕು ಅನ್ನುತ್ತೀ? (1, 16). ಇದನ್ನು ಮೊಸರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (My.). see ಬೇಕನ್ನು. observe that at the end of imitating words, anukaraṇapadas, ಅನ್, ಅನ್ನು, etc. are applied to sound, scent, and feeling, *e. g.* ಗಮಗಮ ಅನ್ನು, ದಬದಬ ಅನ್ನು, ಜುಮ್ ಅನ್ನು, etc.

-ಅನ್ನು annu. 2. = -ಅಂ 4, etc. (My.). ಕಾಗದವನ್ನು ಅಜುವೇ ತುಣ್ಡುಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 1, 14). ಅಜುವೆಯನ್ನು (1, 15). ಅದನ್ನು (1, 16). ಬಾಗಿಲನನ್ನು (Bp. 31, 16). ಮಂಗಳನನ್ನು (59, 40). ಮಾಗಿಯನ್ನು (J. 8, 3). ಪಾರಿಯನ್ನು (8, 5).

ಅನ್ನುವಿಕೆ annuvike. = ಎನ್ನುವಿಕೆ. saying, etc. ಅಗ್ನಿ ವೈಶ್ವಾನರ ಮುನ್ತಾದ 38 ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರನ ಹೆಸರು, ಅನ್ದರೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನುವಿಕೆ (Si. 24).

ಅನ್ನೆ anne. 1. = ಅನ್ನ 2. — ಅನ್ನೆಗಂ. -ಗಂ. = ಅನ್ನಂ No. 1 [ಅನ್ನೆಗ ಮದಚೊಳಗೆ ಸಮುತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಮನ್ಯಮರ್ಥಾಧಾರಂ Kr. 2, 3; Pb. 1, 27; Ap. 2, 15 va.]. (Ṡmd. 293, 294). ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನ್ನೆಗಂ, ಉನ್ನೆಗಂ (295). ಒಲೆಯೊಡನೆ ಮುತ್ತುಂಗಾಲೊಳ್ ನರೆ ಬರ್ಪನ್ನೆಗಮ್ ಇರ್ (294). ನೆನೆವನ್ನೆಗಂ ಬನ್ದಂ (294). ಈವನ್ನೆಗಮ್ ಇರ್ದಂ (295). ಕ್ಷಿತಿಚಕ್ರಂ ನಿಜ ಭಾರದಿಂ ತಳರಿದತ್ತು ಎಮ್ಬನ್ನೆಗಂ (Abh. P. 13, 67). ಅನ್ನೆಗಂ ... ಅನ್ನ ಕಾರಂಗಳಂ ನಿಲಲ್ ಈಯದೆ (J. 26, 4). ಅನ್ನೆಗಂ ಬಿಸಿಯ ಬಿಸಿಲ್ ಏಜು ದುದು (3, 41). ಅನ್ನಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ (Rsv. 13, 27 va.). 2, = ಅನ್ನಂ No. 2. (ಸೀಮಾರ್ಥ Kk. 69). see *e. g.* J. 2, 45. 53; 4, 1. 56; 7, 54. — ಅನ್ನೆವರಂ. -ವರಂ. = ಅನ್ನಬರ, etc. so long; so long as; until that time; till, until (ಸೀಮೆ, ಸೀಮಾರ್ಥ Ṡmd. 295); meanwhile. ಪೇಟ್! ಎನಿತರ್ಕರ್ಮದ್ ಒಳಂ ಮುರಾನ್ತಕನ್, ಒಳರ್ ಅನ್ನೆವರಂ ಮಾರ್ಬಲದೊಳಗೆ ಇಜು ಯಲ್ ಮಜುಗುವ ಅತಿಭಟರ್ (292). ಎನ್ನೆವರಂ ಸಿರಿ ತಮಗೆ ಉಣ್ಟು, ಅನ್ನೆವರಂ ಸೇವ್ಯರ್ ಅಲ್ತೆ ಖಳರುಂ? (296). ವಾಜಿಗಳಿನ್ ಇಜಿದು, ದಣ್ಡನಾಥಮಣ್ಡಲಿಕಾದಿಯಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಬೀಡಿಕ್ಕೊಟ್ಟು, ನಿಜಗೃಹಂಗಳಂ ಪೊಕ್ಕು ಇರ್ದರ್; ಅನ್ನೆವರಮ್ ಇತ್ತಲ್ ನೆರೆದು ಪುರ ಜನಂ (Rsv. 13, 97 va.). — ಅನ್ನೆವರೆ. -ವರೆ. = ಅನ್ನೆವರಂ. ಹರನ ಅವಸರಮ್ ಅಹನ್ನೆವರೆ (Bp. 43, 43). — ಅನ್ನೆವರೆಗಂ. -ವರೆಗಂ. = ಅನ್ನೆವರಂ. (Ṡmd. 295).

ಅನ್ನೆ anna₁-e. 2. = ಅನ್ನಳ್. see ಮನದನ್ನೆ s. ಮನ-.

ಅನ್ನೆ anne 3. truly, certainly. ನಿಜುಗನ್ ಎನಲ್ಕೆ ಅನ್ನೆ ಮಾಮರಂ (Ct. I, 62). *cf.* ನನ್ನಿ.

ಅನ್ನೆಗಂ anne-gaṁ. see s. ಅನ್ನೆ 1.

ಅನ್ನೆಯ anneya. = ಅನ್ನಯ. Tbh. of ಅನ್ಯಾಯ. [ಇಂತನ್ನೆಯಮೆಚ್ಚು ದರ್ಕೆ ಪೆಜತಿಲ್ಲದು ದಂಡಂ Pb. 1, 112]. (Ṡmd. 351. 360).

ಅನ್ನೆವರಂ anne-varaṁ see s. ಅನ್ನೆ 1.

ಅನ್ನೆವರೆ anne-vare. see s. ಅನ್ನೆ 1.

ಅನ್ನೆವರೆಗಂ anne-varegaṁ. see s. ಅನ್ನೆ 1.

ಅನ್ಮಾನ anmana. Tbh. of ಅನುಮಾನ. (Nn. 117). [colloq.].

ಅನ್ಯ anya. *other; another* (ಪೆಜಂ, ಪೆಜತು Ct. II, 86). 2, *different*; 3, the third person (Ṡmd. 266; ಪ್ರಥಮ 267, ಪ್ರಥಮಪುರುಷ Cm.; Kāvy. I, 5, 6-12. 24-31). feminine ಅನ್ಯಳ್, ಪೆಜಳ್ Ct. II, 86).

ಅನ್ಯಕ anyaka. another, other. (My.).

ಅನ್ಯಕರ್ತೃ anya-kartṛ. another agent: the agent indicated by a verb as causing anything to be done by another (Ṡmd. 273; *cf.* ಭಿನ್ನ-, ಪರ-).

ಅನ್ಯಜಾತಿ anya-jāti. a different origin; another family or caste. (My.).

ಅನ್ಯತರ anya-tara. *either of two.*

ಅನ್ಯತರೇದ್ಯುಸ್ anyatarē-dyus. *on either of two days.*

ಅನ್ಯತಸ್ anya-tas. from another. 2, *elsewhere.* 3, otherwise.

ಅನ್ಯತ್ರ anya-tra. *elsewhere.* 2, on another occasion.

ಅನ್ಯಥ anyatha. Tbh. of ಅನ್ಯಥಾ. (Bp. 15, 20. 34; 28, 66; 32, 60; 61, 77).

ಅನ್ಯಥಾ anyathā. otherwise, in a different manner (Bp. 27, 72). 2, inaccurately, untruly, erroneously (ಸುಮಾರು G.).

ಅನ್ಯದರ್ಥ anyad-artha. another thing, meaning, purpose or sense (Ṡmd. 300 Cm.).

ಅನ್ಯದೈವ anya-daiva. another deity (Bp. 53, 4. 35).

ಅನ್ಯಪಾಕ anya-pāka. cooked by others (My.).

ಅನ್ಯಪುಟ್ಟ anya-puṭṭa. Tbh. of ಅನ್ಯಪುಷ್ಟ. (Cpr. 5, 98; Grj. 7, 41).

ಅನ್ಯಪುರುಷ anya-puruṣa. the third person (ಪ್ರಥಮಪುರುಷ Śmd. 264 Cm.).

ಅನ್ಯಪುಷ್ಟ anya-puṣṭa. reared by others: the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆ Mr. 169).

ಅನ್ಯಭಾವ anya-bhāva. another mind or purport; the mind of another (My.).

ಅನ್ಯಭೃತ anya-bhṛita. = ಅನ್ಯಪುಷ್ಟ. *the cuckoo.*

ಅನ್ಯಲಿಂಗ anya-liṅga. having or taking the gender of another (word), *an adjective.*

ಅನ್ಯಲಿಂಗಕ anya-liṅgaka. *an adjective.*

ಅನ್ಯಸ್ಥ anya-stha. a man who lives with others; a man of another caste (My.).

ಅನ್ಯಾಯ a-nyāya. = ಅನ್ನೆಯ, etc. unjust or unlawful action, injustice; impropriety (Bp. 18, 33; 50, 73). ಅನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಪಾದಿಸಿದ್ದು ಅಸಡ್ಡಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಅನ್ಯಾಯಕಾರ anyāya-kāra. a man who acts unlawfully or improperly (Bp. 28, 62).

ಅನ್ಯಾಯಿ anyāyi. = ಅನ್ಯಾಯಕಾರ. (Bp. 59, 54).

ಅನ್ಯಾರ್ಥ anya-artha. = ಅನ್ಯದರ್ಥ. (Śmd. 300 Cm.; Kāvy. III, 3, B, 103).

ಅನ್ಯೇದ್ಯುಸ್ anyē-dyus. on the other or following day. 2, *the other day, once.*

ಅನ್ಯೋಕ್ತಿ anya-ukti. the third person (Kāvy. I, 2, 66-70; Śmd. 269). 2, another expression or word.

ಅನ್ಯೋನ್ಯ anyōnya. *one another, mutual, reciprocal;* reciprocity. 2, mutual attachment, intimacy, friendship, amity (My.; Br.; ಪರಸ್ಪರಸ್ನೇಹ G.). ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ, mutually (ಇತರೇತರಂ, ಪರಸ್ಪರಂ, ಬೇೞ್ ಬೇೞ್ Mr. 437). ಅನ್ಯೋನ್ಯದ ಆಲಿಂಗನಗಳ್ (J. 7, 24).

ಅನ್ಯೋನ್ಯಕಲಹ anyōnya-kalaha. mutual quarrel; sportive contest (My.).

ಅನ್ಯೋನ್ಯಭಾವ anyōnya-bhāva. mutual affection or emotion (J. 11, 23).

ಅನ್ಯೋನ್ಯವಿರುದ್ಧ anyōnya-viruddha. mutually opposed or disagreeing (Kāvy. III, 3, B, 122).

ಅನ್ಯೋನ್ಯಸಂಘರ್ಷಣ anyōnya-saṅgharṣaṇa. mutual friction (J. 12, 7).

ಅನ್ಯೋನ್ಯಸಲ್ಲಾಪ anyōnya-sallāpa. mutual discourse or chat, conversation (Bp. 59, 9).

ಅನ್ಯೋನ್ಯೋಪಮೆ anyōnya-upame. a kind of simile [Kr. 3, 63]. (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಅನ್ವಕ್ಷ anu-akṣa. *following* (ಅನುಪದ, ಅನ್ವಂಗ, ಬೆಮ್ಬೞಿ Mr. 445). ಅನ್ವಕ್ಷಂ, afterwards.

ಅನ್ವಂಗ anvaṅga. Tbh. of ಅನ್ವಂಚ್. (ಅನ್ವಕ್ಷ, ಬೆಮ್ಬೞಿ Mr. 445).

ಅನ್ವಂಚ್ anvañc. ಅನ್ವಚ್. ಅನ್ವಗ್. = ಅನ್ವಂಗ. *following.*

ಅನ್ವಯ anu-aya. following, succession. 2, connection, association. 3, *race, family, lineage.* 4, logical connection. 5, the natural order or connection of words in a sentence; grammatical construction of a sentence; position of words in a sentence (Śmd. 1, seq.; 5. 173; Kāvy. II, 2, B, 4-6). 6, drift, tenor, purport (Śmd. 170, ಅರ್ಥ 171 Cm.; 298).

ಅನ್ವಯಸ್ವತನ್ತ್ರ anvaya-svatantra. having an independent character in a sentence (Śmd. 174).

ಅನ್ವಯಿಸು anvayisu. = ಅನುವೇಸು. to construe (Śmd. 171). 2, to be used in a well-constructed sentence (174). 3, to be connected or associated (Bp. 42, 18). 4, to arrange words (used in poetry) in their natural order (My.). [5, to apply].

ಅನ್ವರ್ಥ anu-artha. having the meaning obvious, intelligible, clear (Kāvy. III, 3, B, 164).

ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ anvartha-nāma. a word of which the meaning is self-evident (Śmd. 93. 94).

ಅನ್ವವಾಯ anu-avāya. *family, race, lineage.*

ಅನ್ವಾಚಯ anu-ācaya. *laying down a rule of secondary importance after that which is primary.*

ಅನ್ವಾಸನ anu-āsana. sitting down after. 2, service, worship. 3, regret, affliction. 4, *a workshop, a manufactory.* 5, an unctuous or cooling enema.

ಅನ್ವಾಹಾರ್ಯ anu-āhārya. a certain gift presented to the priests. 2, *the monthly śrāddha or funeral repast in honour of the manes, held on the day of the new moon.*

ಅನ್ವಾಹಾರ್ಯಪಚನ anvāhārya-pacana. N. of a sacrificial fire. see ಪಂಚಾಗ್ನಿ.

ಅನ್ವಾಹಿತ anu-āhita. deposited with a person to be delivered ultimately to the right owner. 2, renewed, as a sacred fire which had gone out through neglect (My.).

ಅನ್ವಿತ anu-ita. joined, connected with; connected; endowed with, possessed of; acquired; understood; following (ಯುತ, ಸಂಹಿತ, ಸಹಿತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440; Śmd. 228. 297; Ch. v. 171. 207). 2, suitableness, etc. (ಹಿತ Śmd. Cm. 238). 3, a learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ) Cm. 252; ಬಲ್ಲವ Cm. 298; ವಿದ್ Mr. 440).

ಅನ್ವಿತಾರ್ಥ anvita-artha. having a clear meaning, perspicuous. 2, euphonic combination (Kāvy. I, 1*b*, 32-41).

ಅನ್ವಿತೆ anvite. a woman that is connected or endowed with (Śmd. 2).

ಅನ್ವಿಷ್ಟ anu-iṣṭa. *sought.*

ಅನ್ವೀಕ್ಷಣ anu-īkṣaṇa. -ಣೆ, *searching, investigating.*

ಅನ್ವೀಕ್ಷೆ anu-īkṣe. = ಅನ್ವೀಕ್ಷಣ. see ಅನ್ವೀಕ್ಷಿಕಿ.

ಅನ್ವೇಷಣ anu-ēṣaṇa. *seeking for, searching, investigating.* see ಅಱಸು, ಆರಯ್, ತಡವರಿಸು, ಬೆದಕು.

ಅನ್ವೇಷಣೆ anu-ēṣaṇe. = ಅನ್ವೇಷಣ. *seeking for, etc.*

ಅನ್ವೇಷಿತ anu-ēṣita. *sought.*

ಅನ್ವೇಷ್ಟೃ anu-ēṣṭṛi. *searching;* a searcher, inquirer.

ಅಪ್ ap. = ಅಪ್ಪು 1. *water.*

ಅಪ apa. 1. = ಅಪ್ಪ 2. father (frequently at the end of compounds; Mhr. ಅಪಾ). see *e. g.* ಕಣ್ಣಪ, ಕಲಪ.

ಅಪ apa. 2. = ಅಪ್ಪ 4, ಅಮ, q. v. (My.). — ಅಪಪ. rep. = ಅಮಮ, q. v. (C.; Prll. 3, 27). -ಅಪಾ. = ಅಪ. (C.).

-ಅಪ apa. 3. = ಅಪ್ಪ 1, etc. see -ದಪ 2.

ಅಪ- apa. away. 2, improperly. 3, negatively, contradictorily. 4, without. 5, away from.

ಅಪಕಾರ apa-kāra. *wrong, offence, injury, hurt, harm* (ದ್ರೋಹ Mr. 448). 2, wickedness, enmity. ಅಪಕಾರಾ ಮಾಡುವವ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಅಪಕಾರಗಿ apakāra-gi. -ನಿರ್. *an offending or menacing speech.*

ಅಪಕಾರಿ apa-kāri. a man who acts wrong or does ill. an offender (Bh. 8, 26, 28).

ಅಪಕೀರ್ತಿ apa-kīrti. censure, reproach (ಉಪಕ್ರೋಶ, etc., ನಿನ್ದೆ Mr. 87; J. 18, 54). 2, infamy, disgrace. see Prv. s. ಅಪಕಾರ.

ಅಪಕೃತ apa-kṛita. done wrong, wickedly committed; — injury, offence, malice (J. 17, 50).

ಅಪಕೃತಿ apa-kṛiti. = ಅಪಕಾರ. (Cb.).

ಅಪಕೃತ್ಯ apa-kṛitya. a wrong act, damage, injury, hurt (ಅಲ್ಲದ ಕೃತ್ಯ Nn. 127).

ಅಪಕೃಷ್ಟ apa-kṛiṣṭa. drawn away; brought down. 2, *low, inferior, vile.* 3, a crow.

ಅಪಕ್ರಮ apa-krama. going away. 2, *flight.* 3, = ಅಕ್ರಮ, disorder.

ಅಪಕ್ರಮಣ apa-kramaṇa. passing off or away, retiring. (R.).

ಅಪಕ್ವ a-pakva. uncooked, raw. 2, not properly cooked or baked. 3, unripe. 4, undigested.

ಅಪಕ್ವರಸ apakva-rasa. the taste of something unripe. see ಕಸರ್. 2, broth not properly prepared (My.).

ಅಪಖ್ಯಾತಿ apa-khyāti. injured reputation, disgrace (Bh. 1, 10, 13). see Prvs. s. ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ, ವಿಖ್ಯಾತಿ.

ಅಪಗತ apa-gata. gone, departed, gone off or away (Bp. 7, 1; 22, 3; 28, 62; 38, 4; 56, 44). 2, dead, deceased.

ಅಪಗತತನ್ದ್ರ apagata-tandra. remote from or without lassitude or fatigue. (Cpr. 6, 6).

ಅಪಗತಿ apa-gati. = ಅಪಗಮ. 2, downward movement: low condition (My.).

ಅಪಗಮ apa-gama. going away; *passing away.* 2, separation; departure; death.

ಅಪಗಮನ apa-gamana. = ಅಪಗಮ. see ಸ್ಥಾನಾಪಗಮನ.

ಅಪಗಮಿತ apa-gamita. = ಅಪಗತ. (ಹೋದನ್ಥ G.).

ಅಪಗೆ apa-ge. a river. (ನದಿ, ಹೊಳೆ G.).

ಅಪಘನ apa-ghana. *any limb or member of the body* (Bp. 28, 68).

ಅಪಘಾತಿ apa-ghāti. murderous, killing; a murderous affair (Bh. 8, 24, 57).

ಅಪಚಯ apa-caya. *decrease, decline, deterioration, loss in property or health, privation.* 2, gathering, collecting (of flowers, Grj. 5, 92 va.).

ಅಪಚಾಯಿತ apa-cāyita. *honoured, respected.*

ಅಪಚಾರ apa-cāra. want, absence. 2, defect. 3, fault, improper conduct, offence, mistake (My.).

ಅಪಚಿತ apa-cita. 1. *honoured, respected.*

ಅಪಚಿತ apa-cita. 2. diminished, lessened, wasted.

ಅಪಚಿತಿ apa-citi. *honour, respect.* 2, *loss, destruction.* 3, compensation (ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ G.). 4, expense (ವೆಚ್ಚ G.).

ಅಪಜಯ apa-jaya. defeat, discomfiture, overthrow, reverse; detriment (ಪ್ರತ್ಯವಾಯ Nn. 149; Bp. 50, 8; My.). see ಸೋಲಿಸು. — ಅಪಜಯಪಡಿಸು. to defeat (My.; ಭಂಗಿಸು Cb.). — ಅಪಜಯ ಹೊನ್ದು. to be defeated (My.; ಕೆಯ್ಸೋಲು G.).

ಅಪಜ್ಞಾನ apa-jñāna. *concealment of knowledge, denying* (ಅಪಹ್ನವ, etc., ಮಱಹು Mr. 441).

ಅಪಟಾನ್ತರ a-paṭa-antara. not separated by a curtain; *adjoining, contiguous.*

ಅಪಟಿ apaṭi. *a screen, especially the screen surrounding a tent* (ಪ್ರತ್ಯಮ್ಬುರ, etc., ಸುತ್ತುದೆರೆ Mr. 203).

ಅಪಟು a-paṭu. *not clever, awkward.* 2, *diseased, sick.*

ಅಪಡ್ಡಾಳ apaḍḍāḷa. small, contemptible (V. 37, 83).

ಅಪತಿಕ a-patika. without a husband. (R.).

ಅಪತ್ನೀಕ a-patnīka. without a wife. (My.).

ಅಪತ್ಯ apatya. *offspring,* a child, a descendant (Kāvy. I, 2, 74-83; Śmd. 187; ಮಗ, ಹುಡುಗ G.). 2, *a petronymical affix.*

ಅಪತ್ಯಕೆ apatyake. a female or male child (Kāvy. I, 2, 74).

ಅಪತ್ಯಾನ್ತ apatya-anta. *a patronymic.*

ಅಪತ್ರಪಿಷ್ಣು. apa-trapiṣṇu. *bashful.*

ಅಪತ್ರಪೆ apa-trape. *bashfulness;* embarrassment.

ಅಪಥ a-patha. *a bad or wrong road; pathless state.* 2, heresy. 3, the vulva.

ಅಪಥಿ a-pathi. *a bad or wrong road; pathless state.*

ಅಪಥ್ಯ a-pathya. unfit; unsuitable; unwholesome (Bp. 24, 8); bad diet (My.); a lie (My.).

ಅಪದಗಾಮಿ a-pada-gāmi. not walking on feet (ಕಾಲಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವವ G.). 2, a reptile (ಹಾವು Cb.).

ಅಪದಾನ apa-dāna. (= ಅವದಾನ). correct or pure conduct, approved occupation. 2, a great or noble work (ಚಲೋ ಕೆಲಸ G.). 3, object of a legend; a legend (ಪೂರ್ವಚರಿತ್ರ G.).

ಅಪದಾನ್ತರ a-pada-antara. not separated by a foot; *contiguous, adjoining, near* (ಸಮೀಪ Mr. 425).

ಅಪದಿಶಂ apa-diśaṁ. *in an intermediate region of the compass.*

ಅಪದೂಱು apa-dūṟu. = ಅವದೂಱು. slander, calumny; disgrace (My.; Br.).

ಅಪದೆಸೆ apa-dese. an intermediate region of the compass (Bh. 1, 17, 10); a low, miserable state or condition (My.). pitiful state (Bh. 3, 19, 37).

ಅಪದೇಶ apa-dēśa. *the statement of the reason, adducing a reason or cause.* 2, *a pretence, a feint.* 3, *a butt, a mark.* 4, fame, reputation. 5, *place, quarter.* see ನೆವ.

ಅಪಧ್ವಂಸ apa-dhvaṁsa. falling away; degradation.

ಅಪಧ್ವಂಸಿ apa-dhvaṁsi. causing to fall; *destroying.*

ಅಪಧ್ವಸ್ತ apa-dhvasta. *reviled, blamed.* 2, pounded; pounded badly.

ಅಪನಮ್ಬಿಕೆ apa-nambike. = ಅಪನಮ್ಬಿಗೆ, ಅಪನಮ್ಬುಗೆ, ಅವನಮ್ಬಿಕೆ. doubt of (a person's) sincerity, distrust (My.; Te. ಅಪನಮ್ಮಿಕೆ). ಅವನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪನಮ್ಬಿಕೆ ಉಣ್ಟು (My.).

ಅಪನಮ್ಬಿಗೆ apa-nambige. = ಅಪನಮ್ಬುಗೆ. (My.).

ಅಪನಮ್ಬುಗೆ apa-nambuge. want of confidence, mistrust (ಅವಿಶ್ವಾಸ, ನಿಷ್ಠನ Nr.; My.).

ಅಪನಿನ್ದೆ apa-ninde. = ಅವನಿನ್ದೆ. unjust censure, abuse, reproach. — ಅಪನಿನ್ದೆ ಹೊಱಿಸು. to accuse falsely. ಅಪನಿನ್ದೆಯನ್ನು ಹೊಱಿಸಿ ಅಪಕಾರ ಮಾಡುವಿಕೆ (ನಿಕಾರ, ವಿಪ್ರಕಾರ Si. 392).

ಅಪಪ್ರಯೋಗ apa-prayōga. misapplication (My.; Br.).

ಅಪಭ್ರಂಶ apa-bhraṁśa. falling down or away. 2, *incorrect language.* 3, *a word corrupted from the Saṁskṛita language* (Śmd. 6. 19. 334. 375. 386). 4, the most corrupt of the Prākṛita dialects (Ch. p. 22).

ಅಪಭ್ರಂಶತೆ apa-bhraṁśate. = ತದ್ಭವ. (Śmd. 29 Cm.).

ಅಪಮರ್ಜನ apa-marjana. wiping off, removing; cleansing; shaving, paring. see ಎಱವು.

ಅಪಮಾನ apa-māna. = ಅವಮಾನ. disrespect, dishonour, disgrace. 2, = ಖಿಪುರ Nn. 102. 3, = ದಣ್ಣ (the penis? Nn. 127; Mr. 525). see ಭಂಜಿಸು. — ಅಪಮಾನ ಮಾಡು. to disgrace. ಗುರುಗಳು ಅವನ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿ (B. 4, 198).

ಅಪಮಿತ್ಯ apa-mitya = ಅಪಮಿತ್ಯಕ. see ಅಪಮಿತ್ಯಕ.

ಅಪಮಿತ್ಯಕ apa-mityaka. *a debt* (ಋಣ, ಉದ್ಧಾರ, ಸಾಲ Mr. 346). see ಕೊಳುಹ.

ಅಪಮೂರ್ಧ apa-mūrdha. *headless.*

ಅಪಮೃತಿ apa-mṛiti. = ಅಪಮೃತ್ಯು No. 1. (My.).

ಅಪಮೃತ್ಯು apa-mṛityu. a sudden or violent death, dying by some accident (Bp. 61, 90; J. 24, 82; C.). 2, a minor death, *i. e.* a desperate sickness from which a person, contrary to expectation, recovers. 3, N. of a goddess of death (My.).

ಅಪಯಾನ apa-yāna. *retreat, flight.*

ಅಪರ apara. 1. posterior, hinder, later, *latter* (Ch. v. 291. 292). 2, following. 3, inferior, lower. 4, other, another. 5, different (ಬೇಱೆ G.). 6, distant, opposite (ಅತ್ತಲಾಗಿನ G.). 7, the hind foot of an elephant (ಆನೆಯ ಹಿಂಗಾಲುಕಡೆಯ ಭಾಗ G.). 8, the hind quarter of an elephant. 9, the future. 10, western; the west (ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕು Cb.). 11, = ವಂಶ, (the spine? Mr. 519).

ಅಪರ a-para. 2. having nothing beyond or after, having no rival or superior, unsurpassed. 2, handsome, pleasing (ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424).

ಅಪರಕ್ರಿಯೆ apara-kriye. funeral rites (My.; Te.).

ಅಪರಂಜಿ apa-rañji. fine refined gold (My.; Te., T.). (Abhā. 3, 9).

ಅಪರಪಕ್ಷ apara-pakṣa. the latter half of the month. 2, the other or opposing side, the defendant. (My.).

ಅಪರರಾತ್ರಿ apara-rātri. = ಅಪರಾತ್ರಿ. the end of the night.

ಅಪರವಯಸ್ apara-vayas. old age (J. 6, 26).

ಅಪರವಾರ್ಧಿ apara-vārdhi. the western ocean (C. Bp. 47, 47).

ಅಪರಸ್ಪರ a-paraspara. not one by the other; *uninterrupted.*

ಅಪರಾಗ apara-aga. 1. the western mountain.

ಅಪರಾಗ apa-rāga. 2. aversion, enmity.

ಅಪರಾಂಗ apara-aṅga. the hind part, the back (Rśv. 5, 92).

ಅಪರಾಜಿತ a-parājita. unconquered, unsurpassed. 2, Viṣṇu. 3, Śiva.

ಅಪರಾಜಿತೆ a-parājite. the unsurpassed woman: Durgā. 2, *the creeper Clitoria ternatea* Lin. 3, *the plant Marsilea quadrifolia* Lin. 4, = ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತೆ (G.).

ಅಪರಾತ್ರಿ aparātri. Tbh. of ಅಪರರಾತ್ರಿ (My.; Mhr. ಅಪರಾತ್ರ).

ಅಪರಾದ್ಧ apa-rāddha. sinned; criminal, guilty; erring.

ಅಪರಾದ್ಧಪೃಷತ್ಕ aparāddha-pṛiṣatka. *an archer whose arrows always miss the mark.*

ಅಪರಾದ್ಧೇಷು aparāddha-iṣu. = ಅಪರಾದ್ಧಪೃಷತ್ಕ.

ಅಪರಾದ್ರಿ apara-adri. = ಅಪರಾಗ No. 1. (R.).

ಅಪರಾಧ apa-rādha. *an offence, a crime.* (Bp. 38, 72). 2, a fine, punishment, penalty (C.; T., Te.). 3, a fault, a mistake, an omission, failure in an engagement or promise (C.; ತಪ್ಪು G.). — ಅಪರಾಧ ಕಾಯು. to exercise forbearance with regard to an aparādha (S. Mhr.). — ಅಪರಾಧ ಕೊಡು. to pay a fine (C.). — ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡು. to pardon or forgive an aparādha (My.). — ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸು. = ಅಪರಾಧ ಸಯ್ರಿಸು. to bear with an aparādha, to exercise forbearance or patience with regard to it, to put up an aparādha (My.; B. 4, 89. 155). — ಅಪರಾಧ ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು. to take a fine (C.). — ಅಪರಾಧ ತೆಱು. to pay a penalty (My.). — ಅಪರಾಧ ಮನ್ನಿಸು. = ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸು. (C.). — ಅಪರಾಧ ಮಾಡು. to commit an aparādha (Bp. 38, 73; 53, 43; B. 4, 201). — ಅಪರಾಧ ಸಯ್ರಿಸು. = ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸು. (Bp. 22, 63; 34, 13). — ಅಪರಾಧ ಹೊಱಿಸು. to charge an aparādha upon or against (B. 4, 198).

ಅಪರಾಧರತಿ aparādha-rati. one who takes pleasure in crime, etc. (Bp. 40, 66).

ಅಪರಾಧಸ್ಥ aparādha-stha. = ಅಪರಾಧಿ. (My.).

ಅಪರಾಧಿ aparādhi. a guilty person, a criminal, an offender; a person in fault, one who has committed a mistake (Bp. 22, 50; 54, 14; My.; B. 4, 142; 5, 234).

ಅಪರಾಹ್ಣ apara-ahṇa. *the afternoon* (ಕುತಪ, ಸಂಜೆ Nn. 107).

ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ a-paricchinna. without interval or division, continuous (Bp. 2, 22).

ಅಪರಿಮಿತ a-parimita. unmeasured, unlimited, unbounded (Śmd. 402; Bp. 1, 4. 23; 20, 10; etc.; B. 4, 172).

ಅಪರೂಪ apa-rūpa. = ಅಪರೂಪು, ಅಪುರೂಪ, (ಅಪೂಪರ?). deformed, ugly. 2, odd-shaped, strange, singular. 3, uncommon, rare (C.; B. 2, 52; 4, 95).

ಅಪರೂಪು aparūpu. Tbh. of ಅಪರೂಪ. (C.; B. 5, 75; ಅನರ್ಘ್ಯ, ವಿರಲ G.).

ಅಪರೂಪುತನ aparūputana. the state of being rare (B. 5, 75).

ಅಪರೇದ್ಯುಸ್ aparē-dyus. *on the following day.*

ಅಪರೋಕ್ಷ a-parōkṣa. not invisible; perceptible, manifest. 2, present. (My.).

ಅಪರ್ಣ a-parṇa. leafless.

ಅಪರ್ಣೆ a-parṇe. she who has not even leaves for food during her religious austerities: *Durge, Ume.*

ಅಪರ್ಯುಷಿತ a-paryuṣita. not stale; fresh. (My.).

ಅಪಲಗ್ನ apa-lagna. = ಅವಲಗ್ನ No. 3. an inauspicious time or moment (My.).

ಅಪಲಾಪ apa-lāpa. *denial or concealment of knowledge, abnegation, turning off the truth;* concealing, hiding (ಅಪಹ್ನವ, etc., ಮುಱಹು Mr. 441). 2, affection, regard. 3, a senseless outcry (see ಅಪಲಾಪಿಸು No. 2). see ಮಾಂಜು, ವಂಚಿಸು. — ಅಪಲಾಪಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. (ನಿಹ್ನವ Si. 458).

ಅಪಲಾಪನ apa-lāpana. ಅಪಲಾಪನೆ. = ಅಪಲಾಪ. (Bp. 41, 9; 45, 22).

ಅಪಲಾಪಿಸು apa-lāpisu. to deny (Bp. 44, 61; 51, 40). 2, to cry out (45, 33).

ಅಪವರಕ apa-varaka. *an inner apartment, a lying-in-chamber.*

ಅಪವರ್ಗ apa-varga. getting rid of, quitting (ಬಿಡೋಣ, ಚಲ್ಲೋಣ G.). 2, completion, end. 3, *exemption from further transmigration* (Bp. 24, 12; ಮೋಕ್ಷ G.). 4, a gift, donation. 5, restriction to a general rule, exception.

ಅಪವರ್ಜನ apa-varjana. quitting, abandoning. 2, *a gift, a donation.* 3, = ಅಪವರ್ಗ No. 3.

ಅಪವರ್ತನ apa-vartana. turning away; transferring from one place to another; abbreviation; abridging; reduction of a fraction to its lowest terms (My.); division without remainder (My.); divisor, a factor of a number.

***ಅಪವರ್ತ್ಯ apa-vartya.** a multiple.

ಅಪವಾದ apa-vāda. *evil speaking, censure, blame* (Bp. 25, 29), unjust imputation. 2, refutation. 3, exception to a rule. 4, *an order.*

ಅಪವಾರಣ apa-vāraṇa. *covering, concealment*; a pretence (ವ್ಯವಧಾನ, etc., ನೆವ Mr. 435).

ಅಪವಾರಿತ apa-vārita. *covered, concealed* (ಸಂವೃತ, etc., ಮುಚ್ಚಲ್ Mr. 441).

ಅಪವಾಹ apa-vāha. deduction. 2, N. of a vritta (Ch.).

ಅಪವಿತ್ರ a-pavitra. impure, unclean, as the mind, clothes, vessels, etc. (Bp. 18, 34; 38, 70; 40, 59. 63; My.; B. 4, 165).

ಅಪವಿದ್ಧ apa-viddha. badly pierced. 2, *rejected, discarded, disowned.*

ಅಪಶಕುನ apa-śakuna. = ಅನಶಕುನ. a bad omen. (My.; Mhr.).

ಅಪಶಬ್ದ apa-śabda. a bad, harsh word (My.; B. 4. 73). 2, *incorrect or ungrammatical language* (ಅಪಭ್ರಂಶ G.).

ಅಪಷ್ಠು apa-sthu. *contrary, opposite.*

ಅಪಸದ apa-sada. *an outcaste;* a low man.

ಅಪಸರ apa-sara. = ಅಪಸರಣ. 2, excuse, apology. see Bp. 38, 18; 49, 11. 3, Tbh. of ಅಪಸ್ವರ (My.).

ಅಪಸರಣ apa-saraṇa. = ಅವಸರಣ. going away, moving off, retreating; escaping; removing; egress. see ಅಕ್ಕುಳಿಸು 2, ಒಳ ಸೋರ್, ಓಸರಿಸು, ಜಗುಳ್, ತೇ, ನುಣ್ಚು.

ಅಪಸರಿ apa-sari. a person who goes away or astray (Bp. 40, 54).

ಅಪಸರ್ಪ apa-sarpa. = ಅವಸರ್ಪ. *a secret emissary, a spy.*

ಅಪಸರ್ಪಣ apa-sarpaṇa. (= ಅವಸರ್ಪಣ). gliding or moving off; going back, retreating.

ಅಪಸವ್ಯ apa-savya. *not left, right* (ದಕ್ಷಿಣ, ಬಲ Mr. 436). 2, *contrary, adverse.*

ಅಪಸಾಕ್ಷಿ apa-sākṣi. false witness (C.).

ಅಪಸಾರಿತ apa-sārita. removed, put away, thrown aside (Abh. P. 1, 62).

ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತ apa-siddhānta. an erroneous conclusion. (My.).

ಅಪಸ್ಕರ apa-skara. *any part of a carriage,* a wheel, etc. 2, = ರಥಾಗ್ರ, ಕುಱುಗೆಯ್ಯಿ Hlā. MS., ಕುಱುಗೆಯ್ Mr. 286. 3, excrements. 4, the anus. 5, the vulva.

ಅಪಸ್ನಾತ apa-snāta. *bathed or bathing after the performance of a funeral ceremony.*

ಅಪಸ್ನಾನ apa-snāna. *funeral bathing.*

ಅಪಸ್ಮಾರ apa-smāra. forgetfulness; one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). 2, epilepsy (My.).

ಅಪಸ್ವರ apa-svara. = ಅಪಸರ No. 3. an unmusical note or sound (ಗೊಗ್ಗರ G.).

ಅಪಹ apa-ha. repelling; destroying (Bp. 34, 1; 59, 47). see ತಮೋಽಪಹ, ಮಲಾಪಹ, ಸ್ವಾಪಹ. removing.

ಅಪಹರಣ apa-haraṇa. taking away, carrying off. 2, destroying. 3, stealing, see ಪ್ರಾಣಾಪಹರಣ.

ಅಪಹರಣೆ apa-haraṇe. = ಅಪಹರಣ. (ಅಭಿಹಾರ Mr. 490). 2, a fine, a mulet (ದಣ್ಡ Mr. 525). ಜೀವದ ಅಪಹರಣೆ (ನಿರ್ವಾಣ Mr. 507).

ಅಪಹರಿಸು apa-harisu. to take away, to remove; to destroy (Bp. 22, 62; 26, 66; 34, 33; 49, 25; 50, 29. 75; 51 sum.; 51, 67; 52, 37; 53, 10; 54, 45. 56. 70; 61, 7; J. 24, 43). 2, to steal, to rob (Nn. 151; B. 2, 52; 5, 91).

ಅಪಹಸನ apa-hasana. laughing at, deriding, ridiculing, scorn, mockery. see ವಿಕೃತಾಂಗಾಪಹಸನ.

ಅಪಹಸನಕ್ರೋಧ apahasana-krōdha. scorning wrath. see ಒನಲ್.

ಅಪಹಸಿತ apa-hasita. laughed at, scorned, despised (ಅನಾದೃತ, ಅವಜ್ಞಾತ, ಉದಾಸೀನ Mr. 432).

ಅಪಹಸ್ತಿತ apa-hastita. *thrown away, thrown off, rejected.*

ಅಪಹಾರ apa-hāra. taking away. 2, stealing; concealing; withholding. 3, *loss through robbery.*

ಅಪಹಾರಿ apa-hāri. one who takes away, etc. (Śsv. 1, 75).

ಅಪಹಾಸ apa-hāsa. = ಅಪಹಸನ. (J. 9, 4; My.).

ಅಪಹಾಸ್ಯ apa-hāsya. = ಅಪಹಸನ. (Bp. 34, 12; 39, 59; 40, 60; 49, 17). 2, to be laughed at (Sk.).

ಅಪಹೃತಿ apa-hriti. taking away. 2, that has been stolen or robbed (ಲುಪ್ತ, ಕಳವಿನೊಡವೆ Mr. 226).

ಅಪಹ್ನವ apa-hnava. = ಅಪಾಹ್ನ, q. v. *concealment of knowledge, denial* (= ಅಪಲಾಪ, etc., ಮಱಹು Mr. 441). 2, secreting; dissimulation. 3, affection, love.

ಅಪಹ್ನುತಿ apa-hnuti. = ಅಪಹ್ನವ. 2, applying a description or simile to other than its obvious application [Kr. 3, 4. 183]. (Kāvy. III, 3, B, 61. 103 seq.). see ಶುದ್ಧಾಪಹ್ನುತಿ.

ಅಪಾ apā. (= ಅಪ 2). — ಅಪಾಪೋಲಿ. stray, as cattle; bad, disorderly, unruly, as a man; ill-done, out of order, as a business (My.).

ಅಪಾಕೃತ apa-ākrita. taken away, removed, void of (Kāvy. III, 1, A, 15).

ಅಪಾಂಗ apa-aṅga. wanting or deformed in some limb. 2, *the outer corner of the eye.* 3, *a sectarial mark or circlet on the forehead.*

ಅಪಾಂಗದರ್ಶನ apāṅga-darśana. *a side-glance, a leer, a wink.*

ಅಪಾಂಗದೇಶ apāṅga-dēśa. *the place round the outer corner of the eye.*

ಅಪಾಂಗಿ apāṅgi. a woman having such and such an outer corner of the eye. (My.).

ಅಪಾಚಿ apāci. *the south.*

ಅಪಾಚೀನ apācīna. *turned away;* looking down or away (ಅವಾಙ್ಮುಖ, ತಲೆವಾಗುಹಂ Mr. 455). 2, *southern.*

ಅಪಾಂಚ್ apa-añc. ಅಪಾಚ್. going or situated backwards. 2, *southern.* 3, western.

ಅಪಾಟವ a-pāṭava. *sickness, disease.* 2, awkwardness.

ಅಪಾತ್ಯಯ apa-atyaya. concealment of knowledge (ಅಪಹ್ನವ, etc. Mr. 441, originally ಅಪತ್ಯಯ).

ಅಪಾತ್ರ a-pātra. a worthless or common utensil. 2, an inferior, undeserving or worthless man (Bp. 39, 59; My.); unworthy, unfit. feminine ಅಪಾತ್ರಳು (My.).

ಅಪಾತ್ರಪಾತ್ರ apātra-pātra. a worthless utensil or person (Bp. 40, 63).

ಅಪಾದಾನ apa-ādāna. taking away; removal; the state of being removed from (ಅವುದಾನೊನ್ದಱಿಂ ತೊಲಗುವುದು Śmd. 160). 2, the sense of the ablative case (115. 159; Kāvy. I, 2, 2. 3). see ಓಸರಿಸು.

ಅಪಾದಾನಕಾರಕ apādāna-kāraka. = ಅಪಾದಾನ No. 2, (Śmd. 160 Cm.).

ಅಪಾದಾನವಾಚಕ apādāna-vācaka. the ablative case (My.).

ಅಪಾನ apa-ana. *the air which goes downwards and out at the anus* (ಗುದದೊಳ್ ಎಡೆಯಾಡುವ ಅನಿಲ Mr. 51). 2, *the anus.*

ಅಪಾನವಾಯು apāna-vāyu. = ಅಪಾನ No. 1. (ಮಣಿ Nn. 67). see ತಿಣಕು, ಹೂಸು.

ಅಪಾಮಾರ್ಗ apā-mārga. *the plant Achyranthes aspera* (ಉತ್ತರಣೆ, ಕಿಱುರಿ Mr. 128).

ಅಪಾಮ್ಪತಿ apām-pati. the lord of the waters: *the ocean.* 2, Varuṇa.

ಅಪಾಮ್ಪಿತ್ತ apām-pitta. the bile of the waters: *fire.*

ಅಪಾಯ apa-aya. going away. 2, destruction, death. 3, injury, loss (Ch. v. 38). 4, misfortune, evil, ill; calamity, peril, danger (Bp. 17, 4; 45, 3; 46, 34; My.).

ಅಪಾರ apāra. 1. *the opposite bank of a river.*

ಅಪಾರ a-pāra. 2. a bad shore: a kind of mental acquiescence or indifference. 2, shoreless, unbounded, interminable, very abundant, great (Bp. 3, 45; 36, 29; My.).

ಅಪಾರದರ್ಶಕತ್ವ apāra-darśakatva. want of transparency, opacity (B. 4, 96; My.).

ಅಪಾರ್ಥ apa-artha. without any object. 2, unmeaning. 3, incoherent or false argument. (My.). ಅಪಾರ್ಥಂ without any object, vainly. (Śsv. 4, 91).

ಅಪಾವೃತ apa-āvṛita. open, laid open. 2, covered. 3, *unrestrained, self-willed.*

ಅಪಾಶ್ರಯ apa-āśraya. a refuge, a recourse. 2, *a fence or hedge in front of a building; an awning spread over a court or yard.* 3, helpless, destitute. see ಮತ್ತವಾರಣ.

ಅಪಾಸಂಗ apa-āsaṅga. a quiver. (R.).

ಅಪಾಸನ apa-āsana. throwing away, 2, *killing.*

ಅಪಾಹ್ವ apāhva. a Tbh. of ಅಪಹ್ನವ, q. v. (ಪುಸಿ, ಹುಸಿ; ಸ್ನೇಹ Nn. 158).

ಅಪಿ api. on. 2, near to, towards. 3, *and, and also, moreover, besides* (ಪುನರ್ವಚ, ಮರಳಿ ನುಡಿಹ Nn. 167). 4, *even, though.* 5, *certainly, indeed* (ದಿಟ Mr. 534). 6, *perhaps, likely* (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಮ್ ಅಲ್ಲದುದು 534.). 7, it expresses also *contempt* or wrath (ಮನಕ್ಲೇಶ ದೊಡನೆ ಅಮರ್ಷ ಮುನಿಸು 534; ಮುನಿಸು, ಕೋಪ Nn. 167). 8, and is used in *inquiry* (ಪ್ರಶ್ನೆ, ಬೆಸಗೊಮ್ಬಲ್ಲಿ 167).

ಅಪಿಗೀರ್ಣ api-girṇa. *praised.*

ಅಪಿಗೆ apige. = ಅಪ್ಪಿಗೆ No. 2. (S. Mhr.).

ಅಪಿಧಾನ api-dhāna. covering, concealment. 2, *a cover.*

ಅಪಿನದ್ಧ api-naddha. tied on (ಬದ್ಧ, ಪಿನದ್ಧ, ಕಟ್ಟು Mr. 457, o. r. ಕೆಯ್ದು). 2, *clothed, accoutred.*

ಅಪಿನಿ apini. = ಅಫಿನಿ, etc. (C. Bp. 47, 45; My.). ಅಪಿನಿ ತಿನ್ದು, ಲಹರಿ ಏಱುತು (Prv.).

ಅಪಿಸ apisa. = ಅಹಿಸ q. v. see ನೆತ್ತಿಗರಪಿಸ.

ಅಪುತ್ರ a-putra. not a son. 2, sonless (Bp. 24, 32).

ಅಪುನರ್ಜಾತ a-punarjāta. a creature exempt from transmigration (Bp. 55, 46), or one that is not regenerated.

ಅಪುನರ್ಭವ a-punarbhava. not occurring or being again. 2, *exemption from further transmigration* (ಅಚಲ, ಮುಕ್ತಿ Nn. 41; ಅಕ್ಷರ, ಮುಕ್ತಿ 75; Bp. 27, 19).

ಅಪುರನ್ಧ್ರಿ a-purandhri. not intelligent or wise (Bp. 40, 70).

ಅಪುರೂಪ apurūpa. Tbh. of ಅಪರೂಪ. (S. Mhr.).

ಅಪುಷ್ಪ a-puṣpa. not flowering. 2, the glomerous fig tree. (R.).

ಅಪುಷ್ಪಿಕೆ a-puṣpike. = ಅಪುಷ್ಪಿಣಿ. (My.).

ಅಪುಷ್ಪಿಣಿ a-puṣpiṇi. a female not yet arrived at puberty (My.).

ಅಪೂಪ apūpa. *a cake of flour, meal, etc.* (ಪೂಪ, ಆಯುತದ ಪಕ್ವಾನ್ನ Mr. 215)

ಅಪೂಪರ apūpara. Tbh. of ಅಪರೂಪ? (or of ಅಪೂರ್ವ? S. Mhr.).

ಅಪೂರಣಿ apūraṇi. the tree Bombax heptaphyllum. (ಬೂರಗದ ಮರ St. & Pl.).

ಅಪೂರ್ಣಾಂಕ a-pūrṇa-aṅka. a fraction (My.).

ಅಪೂರ್ವ a-pūrva. unpreceded, unprecedented (ಅ ಕ್ಷಣಮ್ ಆದ ಕಾರ್ಯ Nn. 101). 2, not having existed before, quite new (ಹೊಸ G.). 3, extraordinary, wonderful, incomparable, unparalleled (Ch. v. 2.; Kāvy. III, 3, B, 108; Bp. 57, 68; ಪಂಚ Śm. 57; Kk. 58. 77). 4, not first. 5, strange, inauspicious (ಅಶುಭ Nn. 101).

ಅಪೂರ್ವಕ a-pūrvaka. = ಅಪೂರ್ವ. (Bp. 10, 54).

ಅಪೂರ್ವಿಗ apūrviga. Tbh. of ಅಪೂರ್ವಿಕ. one who has not formerly come (Grj. 9, 90).

ಅಪೇಕ್ಷ apēkṣa. Tbh. of ಅಪೇಕ್ಷೆ. (C.).

ಅಪೇಕ್ಷತೆ apa-īkṣate. desire (Bp. 21, 6; Rsv. 13, 63).

ಅಪೇಕ್ಷಿ apēkṣi. looking to, *considering, respecting.* 2, looking for, expecting, desiring.

ಅಪೇಕ್ಷಿತ apa-īkṣita. looked to, considered. 2, looked for, wished, hoped, required, (looking for; Bp. 6, 29; 24, 16; 35, 19).

ಅಪೇಕ್ಷಿಸು apa-īkṣisu. to consider; to expect, to desire, to wish for (Bp. 61, 83; My.; Si. 56. 71; B. 3, 95).

ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ apēkṣisuvike. desiring, desire (Si. 246).

ಅಪೇಕ್ಷೆ apa-īkṣe. looking round or about. 2, *consideration, reference, regard.* 3, expectation, hope, desire; want, need. —ಅಪೇಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಿಸು. to produce or excite desire (G. 38).

ಅಪೇತ apa-ita. departed, gone. 2, having retired from, free from. see ಅನಪೇತ.

ಅಪೋಗಣ್ಡ apogaṇḍa. *having a limb too many or too few.* 2, very timid. 3, a child, infant. 4, not under sixteen years of age.

ಅಪೋಹ apa-ūha. pushing away. 2, removal of doubt by the exercise of reasoning faculty. 3, arguing. see Kāvy. III, 3, B, 18-20.

ಅಪ್ಪ appa. 1. = (ಅಗುವ), -ಅಪ 3, ಅಹ, ಆಗುವ. the relative present participle of ಆಗು 1 [ವೀರ ನಾರಾಯಣನಪ್ಪಶಿಶಯ ಧವಳಂ ನಮಗೀಗೆ Kr. 1, 2; Ap. 1, 12; Pb. 1, 84 va.]. (Śmd. 274. 275; *cf.* 285. 289; ಅನ್ತಪ್ಪ; -ದಪ 2, -ದಪ್ಪ 1, -ದಹ) : becoming, etc. ಕ್ರಿಯೆ ತಾಂ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥವಮ್ ಅಪ್ಪ ಎಡೆಗಳೊಳಮ್ ಅಲ್ ಅನ್ವಿತಂ (277). ದೇಶಿ ಯೊಳ್ ಉದ್ಭವಮ್ ಅಪ್ಪ ವರ್ಣಂ (43). ಪುಷ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಯ್ ಅಪ್ಪ ಅತ್ತಿ (ವನಸ್ಪತಿ Nr.). ಅಪ್ಪನ್ತೆ (as well as possible, J. 30, 29). 2, being (especially used with regard to quality). ಯೋಗಿವಲ್ಲಭನ್ ಅಪ್ಪ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವನನ್ನನನಂ (Śmd. 3). ಕಾನ್ತಿಯೆಮ್ಬ ಗುಣದೊಳ್ ಅನ್ವಿತೆಯಪ್ಪ ವಾಕ್ಕೆಮ್ಬ ದೇವಿ (2). ಇವು ಶುದ್ಧವಪ್ಪ ವಸ್ತು (ಶುಚಿ, etc. Hlā.). ಇವು ನಿರ್ಮಲವಪ್ಪ ವಸ್ತು (ವಿಮಲ etc. Hlā.). ಪ್ರಿಯವಪ್ಪ ನುಡಿ (ಸೂನೃತ Hlā.). ಲೇಸಪ್ಪ ಮನದವ (ಚಿದ್ರೂಪ, etc. Hlā.). ಮುಖ್ಯವಪ್ಪ ಸ್ತ್ರೀ (ವರಾರೋಹೆ Hlā.). ಎಳೆದಪ್ಪ ಪಶು (ತರುಣಪಶು Nr.) ಅವ್ಯಕ್ತಮ್ ಅಪ್ಪ ಕಹಿ ನನೆ (ಕ್ಷಾರಕ, etc. Nr.). ಲೇಸಪ್ಪ ಬಟ್ಟೆ (ಸುಪನ್ಥ Nr.). ಜವನ ಆಳನ್ತೆ ಅಪ್ಪ ಕಣೆ (Abh. P. 13, 71). ಪ್ರಭುವಪ್ಪವಂ (Bp. 40, 36). ಮುಖ್ಯನ್ ಅಪ್ಪ (49, 26). ಜಂಗಮದೇವನ್ ಅಪ್ಪನು ನೀವೆ (61, 87). — ಅಪ್ಪನ್ಥವ. -ಅನ್ಥವ. an agreeable, fit or good man (C.). ಅಪ್ಪನ್ಥವರು ಕೆಯ್ ಹಿಡಿದರೆ ಒಪ್ಪದಿರುವದು ಹ್ಯಾಗೆ (Prv.). — ಅಪ್ಪದು. = ಆಗುವದು, ಅಹುದು, ಹೌದು. the act of becoming, being. 2, the third pers. sing. of the future (= ಆಗುವದು, ಅಹುದು, ಅಕ್ಕುಂ): it becomes, it occurs, etc.; it is to, or must, become; it is. [ಅದಱಿಂ ಪರಮಾಗಮ ಕೋವಿದನಪ್ಪುದು Kr. 1, 9; Pb. 1, 8]. Plural: ಅಪ್ಪುವು (Śmd. 293. 388). ನಡುವಣ್ಗೆ ಉತು ಅಪ್ಪುದು (180). ಸತಿಸಪ್ತಮಿಗೆ ಎಕಾರಮ್ ಅಪ್ಪುದು (296). ಅಪ್ಪುದು ಇಳೆ ಧರ್ಮಜನ, ತೆಱುವಾಯು ಅಪ್ಪುದು ಆ ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ತತ (Bh. 1. 8. 59). ಅದಱನ್ತೆ ಏನ್ ಅಪ್ಪುದೊ?

(Rsv. 13, 101). ಧರ್ಮಾನುರಾಗಿ ಅಪ್ಪುದು! ಧರ್ಮಕೆ ತಾಂ ಕಥೆಯನ್ ಅರ್ಥಿಸಿ ಕೇಳ್ವುದು! (Jm. 13). ಅದಱೊಳ್ ಎಮಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರಮ್ ಅಪ್ಪುದು! (J. 30, 26). ನಿನಗೆ ವಸನ್ತದೂತಿನೆಸರ್ ಅಪ್ಪುದು, ಅದು ಎನ್ತು? (Cpr. 7, 41). see Bp. 8, 25; 11, 5. — ಅಪ್ಪೆಂ. the first pers. sing. of the future, = ಆಗುವೆಂ, ಅಹೆಂ. [ಅನುಪಬರ ಬಿಣ್ಪುಮಪ್ಪೆಂ Pb. 1, 68]. conjugation: ಅಪ್ಪೆಂ, ಅಪ್ಪಯ್, ಅಪ್ಪಂ, ಅಪ್ಪಳ್, ಅಪ್ಪುದು, etc. [ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಲಲನೆಯನಾನ್ತಂ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದೊಳ್ ಪೇಱುನ್ತುದಾರ ಚರಿತನೆ ಅಪ್ಪೈ Kr. 3, 162]. ಅವನತನ್ ಅಪ್ಪೆಂ (Smd. 1). — ಅಪ್ಪಪ್ಪೆಂ. rep. certainly I am. ಆಂ ಭಕ್ತದೇಹಿಕದೇಹನ್ ಅಪ್ಪಪ್ಪೆನ್! ಇದು ಸನ್ದೇಹವೇ? (Bp, 1, 63). [-ಅಪ್ಪೊಡೆ. if so. ನಾನಾರ್ಥಮೇಕರೂಪಾಧೀನ ವಚೋರಚಿತಮಪ್ಪೊಡಕ್ಕುಂಶ್ಲೇಷಂ...Kr. 3, 109].

ಅಪ್ಪ appa. 2. = ಅಪ 1, ಅಪ್ಪು 1. father (C.; T., M.; Te. ಅಪ್ಪ, ಅಬ್ಬೆ; Tu. ಅಮ್ಮೆ; Mhr. ಆಪಾ; Sk. ಅಮ್ಬು). see ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ಮುತ್ತಪ್ಪ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟನು (B. 1, 20). ಅಪ್ಪ ಬನ್ದ ಬಱಿಕ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ (3, 82). ಆಕೆ ಅಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು ಇಱುಸುವಳು (3, 63). ಅಪ್ಪನ ಅಪ್ಪಾ ಅನ್ನದವ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಅಪ್ಪಾ ಅನ್ನಾನೇ? — ಅಪ್ಪ ನೆಟ್ಟ ಆಲದ ಮರವಾದರೆ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? — ಅಪ್ಪ ಸತ್ತ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹುಚ್ಚಮಾವ ಬನ್ದು, ಕೊರಳು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು, ಅತ್ತ (Prvs.). the word ಅಪ್ಪ is frequently added to the proper names of men, as a term of common respect, *e. g.* ಪೊನ್ನಪ್ಪ, ಲಿಂಗಪ್ಪ; men elder than oneself are often styled ಅಪ್ಪ, and endearedly also children are called so by their elders (see *e. g.* Bp. 18, 57; 24, 19. 39; 47, 42). the word is used also to express that one thing is superior to another, *e. g.* ಇದು ಅದಱ ಅಪ್ಪ (C). — ಅಪ್ಪಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. a common N. (Bp. 56, 34). — ಅಪ್ಪಣ್ಣಹರಿ. a N. (55, 17). *cf.* ಹರಿಗಳಪ್ಪಣ್ಣ. — ಅಪ್ಪಣ್ಣೆ. -ಅಣ್ಣೆ. N. of males (My.). — ಅಪ್ಪಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಅಪ್ಪಿ. N. (My.).

ಅಪ್ಪ appa. 3. a rice cake (My.; T., M., Tu., Te.). see ಎಱೆಯಪ್ಪ. — ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ. -ಅಚ್ಚಿ 1. cake (a term used by children; My.; Te.). see ತೂತಪ್ಪಚ್ಚಿ.

ಅಪ್ಪ appa. 4. = ಅಪ 2, etc. (My.). — ಅಪ್ಪಪ್ಪ. rep. (C.; Te., T.). — ಅಪ್ಪಪ್ಪಾ. = ಅಪ್ಪಪ್ಪ. (C.). — ಅಪ್ಪಾ = ಅಪ್ಪ. (C.). — ಅಪ್ಪಾಡ. -ಅಡ 3. ah! alas! (My.; T. ಅಪ್ಪಡಾ). — ಅಪ್ಪೋ. = ಅಪ್ಪಾ. (My.).

ಅಪ್ಪಟ appaṭa. pure, unmixed (My.; Te.; Konkaṇi ಅಪ್ಪೂಟ; My. also ಅಪ್ಪ).

ಅಪ್ಪಟೆ appaṭe. = ಚಪ್ಪಟೆ, etc. flatness (My.).

ಅಪ್ಪಡ appaḍa. = ಅಪ್ಪಳ, etc. (Te.; R.).

ಅಪ್ಪಡೆ appaḍe. = ಅಪ್ಪಿಗೆ No. 2. (My., occasionally).

ಅಪ್ಪಡ್ಡ appaḍḍa. (ಕಪ್ಪಡಿ Ct. I, 66, o. r. ಬಪ್ಪಡ್ಡ).

ಅಪ್ಪಣೆ appaṇe. Tbh. of ಆಜ್ಞಾಪನ. order, command; law. 2, permission, leave. (C.; T., Te., Tu.). ಹೊಱೇ ನೀರಿಗೆ ದೊಣ್ಣೆಪ್ಪನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೆಯೇ? — ಅಬದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯೇ? ಎನ್ದರೆ (ಇಲ್ಲ!) ಬಾಯಿಗೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (ಅಬದ್ಧವನ್ನು ಹೇಱುವದೆ ಆಯಿತು, Prv.). — ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳು. to ask permission (My.; ಬೆಸಗೊಳ್ಳು G.). ಅವನು ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಱಟು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಕಡೆಯಿನ್ದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ (B. 5, 209). — ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡು. to give an order, to order (C.). 2, to give permission (C.). ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟಳು (B. 4, 178). — ಅಪ್ಪಣೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. -ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳು. to obtain permission; to take leave (C.). ನಾಳಿಗೇ ತರುವೆನು, ದೇವರು! ಎನ್ದು, ಹೇಱು, ಅಪ್ಪಣೆ ತಕ್ಕೊಣ್ಡು ಹೋದನು (B. 3, 49). ಮಲಗುವ ಹೊತ್ತು ಆಗುತಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಅಪ್ಪಣೇ ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ಎಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗಳೊಳಗೆ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ (5, 294). — ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡು. to order, to command (C.). ತನ್ನ ದಣ್ಡನಾಯಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೊದಲು ದಾಟಿಸ ಬೇಕೆನ್ದು, ಅಪ್ಪಿಗರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೇ ಮಾಡಿ (B. 4, 30). ಅದನ್ನೆಷ್ಟು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೇ ಮಾಡ ಬೇಕು (4, 52). ಅವನನ್ನು...ಸೆಱೆಯಲ್ಲಿಡ ಬೇಕೆನ್ದು, ಸೇನಾನಾಯಕನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೇ ಮಾಡಿದನು (4, 175). 2, to sentence, to pronounce judgment (= ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡು My.). ನಿನ್ನ ತಲೆ ಹೊಡಿಸುವೆನೆನ್ದು, ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು (4, 20). — ಅಪ್ಪಣೆ ಹೊನ್ದು. to obtain permission or leave (My.). ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಱಿಕ ಮದುವೆ ಆಗುವದಕ್ಕೆ ಗುರುವಿನಿನ್ದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಹೊನ್ದಿದವನು (ಲಬ್ಧಾನುಜ್ಞ, etc. Si. 225).

ಅಪ್ಪತನ appatana. the state of becoming or being. ಶಿಥಿಲಮ್ ಅಪ್ಪತನಂ (Smd. 54 Cm.).

ಅಪ್ಪತಿ ap-pati. = ಅಪಾಮ್ಪತಿ. the ocean. 2, *Varuṇa.*

ಅಪ್ಪನ appana. (Tbh. of ಅರ್ಪಣ?). tax, tribute; rent, revenue (Te. ಅಪ್ಪನ, ಅಪ್ಪನೆ; R.).

ಅಪ್ಪಯಿಸು appayisu. to embrace; to seize eagerly. ಆಸೆಗಳನ್ ಎಲ್ಲಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಸನ್ನ್ಯಾಸಮಂ ಮಾಡಲ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಿವಾಸಮಂ ತಾನ್ ಅಪ್ಪಯಿಸುವ ಅವಿವೇಕಿಯ ಅನ್ದದಲಿ (Bp. 20, 20). [2, to hand over, to entrust. ಒಪ್ಪಿಸಿದೆಂ ಕೆಯ್ಯೊಡೆಯೆನ್ದಪ್ಪೈಸಿದ ನಿನ್ನ ಮಗನನೀಗಳೆ ನಿನಗೆ Pb. 9, 76].

ಅಪ್ಪಯ್ಸು appaysu. = ಅಪ್ಪಯಿಸು. (Abh. P. 2, 49).

ಅಪ್ಪರಿಸು apparisu. = ಅಪ್ಪಳಿಸು. to lift up and throw down to the ground (in gymnastics, S. Mhr.). 2, to stroke (Bp. 31, 25).

ಅಪ್ಪಳ appaḷa. = ಪಪ್ಪಳ, etc. (My.; T.). — ಅಪ್ಪಳಸಣ್ಡಿಗೆ. = ಹಪ್ಪಳ-, q. v. (My.).

ಅಪ್ಪಳಿಸು appaḷisu. = ಅಪ್ಪರಿಸು. to strike against; to stroke; to strike, (to subdue); to flap; to slap (ಅಸ್ಫಾಲನ Smd. Dh.; *cf.* ಅಣೆ 3; Tu. ಅಪ್ಪಳಿ, to strike any thing with the open hand, to squash; Te. ಅಪ್ಪಳಿಂಚು, to slap, etc.; to embrace; to apply, to smear; T. ಅಪ್ಪು, to clap a thing on, make it cleave to). [ಕಾಳಿನ್ದಿಯ ಪಾವನಪ್ಪಳಿಸಿದೆಂ ಪಿಡಿದೀ ಸಿಲೆಯಲ್ಲಿ Pb. 5, 68]; (Cpr. 10, 97). see ಬಾಹಪ್ಪಳಿಸು. ಬಿಡುಮುಡಿ ಬೆನ್ನನಪ್ಪಳಿಸೆ (Smd. 84). ಬಯಲಂ ಪೊಯ್ಯಲ್ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ (Bp. 1, 50.) ಮದಕರಿಯ ಕರನನ್ ಉಱೆ ಪಿಡಿದು, ಒತ್ತಿ, ನೂಕುತ ಬರ ಸಳೆದು, ಹೊಡದು ಅಪ್ಪಳಿಸುತಂ (Bp. 21, 42). (ಭೀಮಂ) ವಂಗನನ್ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು (Bh. 2, 4, 9). ರನ್ಧ್ರಜಾಲಾನ್ತ್ರಾಳಿಗಳನ್ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಹೂಡಿಸಿದನು ಮಹಾಧನವ (2, 4, 11). ಹೋಗೆನ್ದು, ಒದೆಱುತ್ತಿದ್ದನು ತೊಡೆಯನ್ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ (2, 13, 46). ಬರಿಕೆಯ್ಯಂ ಪಿಡಿದು, ಅಡರ್ದು, ಬಿದುವನ್ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಚಪ್ಪರಿಸಿ, ಕೂರಂಕುಶಮನ್ ಇಕ್ಕಿ (Rsv. 6, 11 va.). 2, to lift up and throw down to the ground (C.), (to squash). ಅಗಣಿತಯಶೋನಿಧಿಜಿನಪ್ರತುಮೆಗಳನ್ ಉಱೆ ಹೊಡದು, ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಬಸದಿಗಳನ್ ಎಲ್ಲಂ ಹಿರಿಹಿರಿದು (Bp. 49, 42). ಆಱುದು ಕಳವೆನು ಬಸದಿಗಳನ್, ಅಪ್ಪಳಿಸುವೆನು ಜಿನರೂಪುಗಳಂ (52, 36). ಆಕೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಯೆತ್ತಿ, ಕಸುವಿನಿನ್ದ ಆ ಕಲ್ಲು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಳು (B. 3, 51). ಆರ್ಬಡಿಸಿ, ಮಾರುತನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸ ಬೇಕು ಎಮ್ಬುವದಱೊಳಗೆ (5, 139). see Rām. 5, 9, 4; J. 7, 45. 48; 11, 38; 16, 35. 36. 41; 20, 51; 24, 55; 25, 41.

ಅಪ್ಪಿ appi. a short form of ಅಪ್ಪಯ್ಯ (My.; see ಅಪ್ಪ 2). — ಅಪ್ಪಿದೇವ. see ಕರಸ್ಥಲದಪ್ಪಿ-, ಪಲ್ಲೆಹದಪ್ಪಿ-.

ಅಪ್ಪಿಗೆ appige. = ಅಪಿಗೆ, ಅಪ್ಪಡೆ, ಅಪ್ಪುಗೆ. the act of joining, cementing, soldering, etc. 2, a patch (C.). ಅಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕಿದ ವಸ್ತ್ರವಾದರೂ ಒಪ್ಪವಾಗಿರ ಬೇಕು (Prv.).

ಅಪ್ಪಿತ್ತ ap-pitta. = ಅಪಾನ್ಪಿತ್ತ. *fire.*

ಅಪ್ಪು appu. 1. = ಅಪ್ಪ 2. an affectionate appellation of boys (C.; M.; Te. ಅಬ್ಬಿ). 2, a N. (C.). — ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪು. to become connected with and to fail. ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡಿದನು. he did (so) occasionally.

ಅಪ್ಪು appu. 2. (= ಅಪ್ಪುರ್). to join, to unite with (*cf.* ಅಡರ್, ಅಣೆ 3, ಅಮರ್, ಅಳ್ಕೆ). [ಮಿಟ್ಟು ದೇವತೆಯುನಟ್ಟಿಅಳುರ್ಕೆಯಿನಪ್ಪು ವನ್ತೆವೋೞಲ್ Pb. 2, 18; Ap. 3, 87]. ಎ ಏ ಒ ಓ ಎಪ್ಪು ಇವು ಶಬ್ದಮನ್ ಅಪ್ಪಿ (Śmd. 396; ಕೂಡಿ Cm.). 2, to embrace (ಆಲಿಂಗನ Śmd. Dh.; ತಟ್ಕೈ Śm. 100; C.). ನಲ್ಲಳನ್ ಅಪ್ಪಿದಂ (Śmd. 156). ಅಪ್ಪಿದನು ನೃಪನಂ (Bh. 2, 13, 8). ಬಲ್ಲಿಜಾಯನ್ ಅಪ್ಪದೆ ತಳ್ವಿದೆಯುಯ್, ತನೂಭವಾ? (Rśv. 13, 102). (ಕೂಸಂ) ಬಿಗಿ ಅಪ್ಪಿ, ಕಮ್ಬುನಿದೊಡೆದಂ (J. 28, 55). ಕನ್ದನಂ ತೆಗೆದು, ಎತ್ತಿ ಕೊಳುತ ಬಿಗಿ ಅಪ್ಪಿ (*28, 59*). ಸಮುಬನ್ಧುಗಳನ್ ಅಪ್ಪಿದರ್ (33, 25). ಮಾವುಗಳನ್ ಅಪ್ಪದ ಬಳ್ಳಿ...ಇಲ್ಲಮ್ ಆ ನಾಡೊಳು (C. Bp. 11, 5). ಬನ್ಧ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಸತಾಗಿ ಕಣ್ಡಾಗ ಅಪ್ಪಿ (Si. 388). see Bp. 18, 57; 20, 6; 29, 33; 31, 25; 32, 27. — ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳ್. to embrace. ಇದಿರ್ವಪ್ಪಿನಮ್ ಅಪ್ಪಿ ಕೊಣ್ಡಂ (Śmd. 294). ಬಿಗಿದು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳುತಂ ಬಿಡದೆ ತನ್ನೊಳಗೊಳಗು ಮಾಡಿ ಕೊಳುತ್ತ (Bp. 61, 62). ಬಿಗಿ ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳುತಂ (47, 42). — ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳುಹ. embracing closely (ಆಲಿಂಗನ, ಉಪಗೂಹನ, etc. Hlā.). — ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳು. = ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳ್. (C.). — ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. = ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳುಹ. (Si. 398).

ಅಪ್ಪು appu. 3. = ಅಳ್ಪು. embracing; an embrace (ಆಲಿಂಗನ Bhn. 7; Grj. 3, 31); admitting. [ಬೇಡಿಸುವಪ್ಪುಗಳ್ಗೊರೆವ ಲಲ್ಲೆಯುಮೆಲ್ನುಡಿಗಳ್ಗೆ Pb. 3, 83; Ap. 12, 38; ಅಪ್ಪಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಉರಸೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವುದಯ್ಯಾ, ಶಿವ ಲಿಂಗವ Cv. 149]. — ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್. to assume, to take, to take upon oneself, etc. [ಮುರಾರಿಯು ತಂಗಿಯುನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು Pb. 4, 34]. ಬೆಚ್ಚದೆ, ಉತ್ಸಾಹಮನ್ ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್ದು, ಇಱಿದು (Abh. P. 13, 65). (ಕಿರಾತಂ) ಕೈಂಕರ್ಯಮನ್ ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್ದು (Rśv. 5, 26 va.). 2, to accept, to agree or assent to (ಅಂಗೀಕರಣ Śmd. Dh.; ಎಮ್ಬು ಕೆಯ್, ಅಂಗೀಕಾರ Kk. 59). ತಾನ್ ಎನ್ದುದನ್ ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್ಯದೆ ನುಡಿದ ನರೇನ್ದ್ರಸನ್ದನಂಗೆ ಪತಿಮೋಹಿನಸ್ಥನನ್ ಇನ್ತು ಎನ್ದಂ (Rśv. 13, 20 va.). ಕಡುಗಜ್ಜವರ್ ಎನ್ದು, ಎಣಿಸಿಯುಂ ತಾನ್ ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್ದು ಇರ್ದನ್ ಆತನ ಮಾತಂ (13, 27). see Abh. P. 1, 59 va.; 13, 101 va. — ಅಪ್ಪು ಮನ. an assenting mind (Bp. 47, 42).

ಅಪ್ಪು appu. 1. Tbh. of ಅಪ್ (Śmd. 106). water (ಉದಕ Śmd. Dh., ಜಲ Śm. 100; Bp. 1, 20). — ಅಪ್ಪುಕಣ. a drop of water (Rām. 6; 53, 86).

ಅಪ್ಪು appu. 2. = ಅಫಿನಿ, etc. opium (B. 5, 49; Mhr., H. ಅಫೂ). ಅಪ್ಪುವಿನ ಎಣ್ಣೆ (5, 72).

ಅಪ್ಪುಗ appuga. N. (Bp. 56, 27).

ಅಪ್ಪುಗೆ appuge. embracing; an embrace (ತಟ್ಕೈ Śm. 76; ತಟ್ಕೈ, ಆಲಿಂಗನ Kk. 30; ಆಲಿಂಗನ, etc. Mr. 330; ತಟ್ಕೈ, ಅಳ್ಕೆ, ಆಲಿಂಗನ Śs.).

ಅಪ್ಪುದು appudu. see s. ಅಪ್ಪ 1.

ಅಪ್ಪುರ appura. being above, etc. (ಮೇಲೆಮ್ಬುರ್ಥಂ Bhn. 11, one MS. ಉಪ್ಪುರ).

ಅಪ್ಪುವಿಕೆ appuvike. = ಅಪ್ಪುಗೆ. (My.; G.).

ಅಪ್ರಕಾಣ್ಡ a-prakāṇḍa. *stemless.* 2, a bush, a shrub.

ಅಪ್ರಕಾಶ a-prakāśa. not shining; dark; not manifest or evident; hidden, secret. (My.).

ಅಪ್ರಗುಣ a-praguṇa. *confounded, perplexed.*

ಅಪ್ರಚಿನ್ತ್ಯ a-pracintya. impossible to be found out or devised (Bp. 39, 9).

ಅಪ್ರತರ್ಕ್ಯ a-pratarkya. not to be discussed. 2, incomprehensible by reason, undefinable (Kāvy. I, 5, 50; Bp. 39, 9; 51, 51; 54, 58).

ಅಪ್ರತಾಪ a-pratāpa. want of dignity or prowess (J. 2, 44).

ಅಪ್ರತಿ a-prati. without opponents. 2, unequalled, incomparable (Bp. 56, 10; J. 2, 40; 22, 30).

ಅಪ್ರತಿಕರ a-pratikara. trusted, trusting, confidential. (R.).

ಅಪ್ರತಿಭ a-pratibha. *not bold, modest, bashful.*

ಅಪ್ರತಿಮ a-pratima. unequalled, incomparable, without a match (Ch. v. 249; Bp. 2, 50; J. 10, 44).

ಅಪ್ರತಿಮಾನ a-pratimāna. = ಅಪ್ರತಿಮ. (Bp. 8, 11).

ಅಪ್ರತಿರೂಪ a-pratirūpa. of unequalled form, incomparable (Bp. 39, 9).

ಅಪ್ರತಿಷ್ಠೆ a-pratiṣṭhe. instability. 2, absence of reputation, ill-fame, dishonor. (My.; B. 5, 175).

ಅಪ್ರತೀತ a-pratīta. unapproached, unattackable; unopposed. 2, unintelligible, not understood (Kāvy. II, 1, A, 12-15).

ಅಪ್ರತೀತಿ a-pratīti. the state of being not understood, unintelligibleness (Sk.). 2, unjust imputation (My.).

ಅಪ್ರತೀತಿವಚನ apratīti-vacana. an unintelligible word or sentence. see ಅಷ್ಟಾದಶದೋಷ.

ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ a-pratyakṣa. *invisible, imperceptible, not distinct.*

ಅಪ್ರಧಾನ a-pradhāna. not principal. 2, *anything secondary.* 3, *subordination, inferiority.*

ಅಪ್ರನಾಶ a-pranāśa. not vanishing, ceasing or perishing (Bp. 39, 9).

ಅಪ್ರಪಂಚ a-prapañca. not manifold. 2, not illusory (Bp. 39, 9).

ಅಪ್ರಬುದ್ಧ a-prabuddha. unknowing, stupid, dull. (My.; J. 13, 4). see Prvs. s. ಬುದ್ಧಿವನ್ತ.

ಅಪ್ರಮತ್ತ a-pramatta. not careless, careful, attentive, vigilant, sober. (Cpr. 6, 13 va.).

ಅಪ್ರಮತ್ತತೆ a-pramattate. the state of being careful, etc. (Cpr. 10, 100).

ಅಪ್ರಮಾಣ a-pramāṇa. without measure, unlimited (Bp. 39, 9). 2, without proof, unproved, unauthorized; dishonest. 3, untruth, a lie (My.).

ಅಪ್ರಮಾಣಿಕ a-pramāṇika. = ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ. (My. occasionally).

ಅಪ್ರಮಾಣಿಕತೆ a-pramāṇikate. = ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ. (My. occasionally).

ಅಪ್ರಮೇಯ a-pramēya. immeasurable; unfathomable, inscrutable (Bp. 39, 9).

ಅಪ್ರಯೋಜಕ a-prayōjaka. unserviceable, useless (ಅನ್ತರ್ಗಡು, ನಿರರ್ಥಕ Mr. 459, o. r. ಅಪ್ರಯೋಜನ; J. 21, 25; My.).

ಅಪ್ರಲಮ್ಬ a-pralamba. *not slow, quick, expeditious.* 2, hanging down (ಉಚ್ಚಣ್ಡ, ಏಱ ಕಟ್ಟಿದುದು Hlā.; ಉಚ್ಚಣ್ಡ, ಏಱಗಟ್ಟೆ Mr. 459).

ಅಪ್ರಸಾದಿ a-prasādi. one who disfavours or disapproves. 2, one who is not a prasādi or Liṅgavanta (Bp. 43, 2).

ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ a-prasiddha. not settled or established (Bp. 51, 51). 2, unknown, obscure, not current, uncelebrated (B. 5, 220).

ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಿ a-prasiddhi. the state of not being settled, etc. (My.).

ಅಪ್ರಸ್ತುತ a-prastuta. not praised; not said; not expected. 2, unconnected with, irrelevant, unsuitable. 3, not being the chief subject matter. 4, accidental, extraneous. [5, a figure of speech. Kr. 3, 3].

ಅಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರಶಂಸೆ aprastuta-praśaṁse. indirect description, a description of anything implied by the description of a similar or contrary object (Kāvy. III, 3, B, 61. 116 seq.).

ಅಪ್ರಸ್ತುತಸ್ತೋತ್ರ aprastuta-stōtra. = ಅಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರಶಂಸೆ. (Kāvy. III. 3, B, 61. 116 seq.).

ಅಪ್ರಹತ a-prahata. unhurt. 2, *untilled, waste.*

ಅಪ್ರಾಗ್ರ್ಯ a-prāgrya. *secondary, subordinate.*

ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ a-prāmāṇika. unproved, unauthentic, unwarranted; unauthoritative; unworthy of being trusted or believed. (My.; Si. 48).

ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ a-prāmāṇikate. the state of being unproved, etc. (My.).

ಅಪ್ರಿಯ a-priya. *disagreeable, disliked.* 2, a foe.

ಅಪ್ರೀಯ a-prīya. = ಅಪ್ರಿಯ. dislike, aversion (J. 2, 32).

ಅಪ್ರೇಮ a-prēma. *unfriendly, unkind.*

ಅಪ್ರೌಢ a-prauḍha. not arrogant, modest, timid, gentle. 2, an unlearned man (My.; J. 2, 20).

ಅಪ್ರೌಢತೆ a-prauḍhate. one of the faults in poetical composition: absence of ornate diction (Ch. v. 40). 2, ignorance (My.).

ಅಪ್ಸರ apsara. = ಅಚ್ಚರ 1. Tbh. of ಅಪ್ಸರಸ್. (Mr. 56).

ಅಪ್ಸರಸ್ apsaras. *a nymph of Indra's heaven.*

ಅಪ್ಸರಸಿ apsarasi. = ಅಚ್ಚರಿಸಿ. a nymph of Indra's heaven (Śmd. 348).

ಅಪ್ಸರೆ apsare. = ಅಚ್ಚರ 2, ಅಪ್ಸರಸ್. (ಉರ್ವಶಿ, ತಿಲೋತ್ತಮೆ, ಸುಕೇಶಿ, ಮೇನಕೆ, ರಮ್ಭೆ, ಘೃತಾಚಿ, Mr. 74).

ಅಫಲ a-phala. unfruitful. 2, *barren, useless.* 3, deprived of virility.

ಅಫಳಿಯ aphaḷiya. (Śmd. 23, Mdb. MS. ಅಪ್ಪಳಿಯ).

ಅಫಿನಿ aphini. = ಅಪಿನಿ, ಅಪ್ಪು 2, ಅಫಿಮು, ಅಫೀಮು, ಅಫು, ಅಭಿನಿ, ಆಫೀಮು. opium (My.; T. ಅಬಿನಿ, Br. ಅಭಿನಿ, M. ಅಪೀನ್; Mhr., H. ಅಫೀಣ, ಅಫೀಮು).

ಅಫಿಮು aphimu. = ಅಫಿನಿ, etc. (My.; B. 4, 159).

ಅಫೀಮು aphīmu. = ಅಫಿಮು, etc. (C.). — ಅಫೀಮುಖೋರ. an opium eater (C.). — ಅಫೀಮುಬತ್ತಿ. a cigar of leaves to which a little opium has been applied (My.).

ಅಫು aphu. = ಅಫೀಮು, etc. (B. 4, 25. 40. 161. 162).

ಅಬ aba. = ಅಮ, etc. (My.; Tu.). — ಅಬಬ. rep. (C.; Mhr.). — ಅಬಬಾ. = ಅಬಬ. (C.). — ಅಬಾ. = ಅಬ. (C.).

ಅಬಕಾರಿ abakāri. = ಅಬುಕಾರಿ. (My.).

ಅಬಕ್ಕನೆ abakkane. = ಅವುಕ್ಕನೆ. hastily (in ಅಬಕ್ಕನೆ ತಿನ್ನು, -ಉಣ್ಣು, -ನುಂಗು, My.).

ಅಬಗು abagu. = ಅಬುಗು. (My.).

ಅಬಡ abaḍa. = ಅವುಡ. — ಅಬಡಜಬಡ. confusedly mashing, crushing, etc.; a mangled and messed mass (C.; Mhr. ಅವಡಚಿವಡ).

ಅಬಣ್ಡು abaṇḍu. = ಅಬಾಡು. (S. Mhr.). — ಅಬಣ್ಡ. -ಅ 3. = ಅಬಾಡ. (S. Mhr.; Mhr. ಅಬಡ-ಧೋಬಡ, clumsy, mis-shapen).

ಅಬದ್ಧ a-baddha. unbound, at liberty. 2, *unconnected, senseless, nonsensical.* 3, wrong; a wrong sentence (Śmd. 279). 4, a lie, falsehood (Bp. 51, 17; My.). ಅಬದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯೇ? ಎನ್ದರೆ (ಇಲ್ಲ! ಅಬದ್ಧವು) ಬಾಯಿಗೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಅಬದ್ಧಖೋರ. a liar (My.).

ಅಬದ್ಧಗಾರ abaddha-gāra. a liar (C.).

ಅಬದ್ಧಚರಿತ abaddha-carita. misbehaving, wrong-headed (Bp. 50, 47; 51, 55).

ಅಬದ್ಧಭಾಷಣ abaddha-bhāṣaṇa. wrong or improper speech (ಅವಾಚ್ಯ G.); lying (My.).

ಅಬದ್ಧಮುಖ abaddha-mukha. *foul-mouthed, scurrilous.* 2, mendacious.

ಅಬದ್ಧಸಾಕ್ಷಿ abaddha-sākṣi. *false witness* (C.).

ಅಬನಾಸಿ abanāsi. — ಅಬನಾಸಿಮರ. the Coromandel ebony-tree, Diospyros melanoxylon Rox. (St. & Pl.).

ಅಬನ್ದರ abandara. = ಅಬನ್ದರೆ. (Tbh. of ಅಬನ್ಧ್ರ). disorder, confusion, irregularity, uselessness, waste (S. Mhr. very seldom).

ಅಬನ್ದರೆ abandare. = ಅಬನ್ದರ. (My.; Te.; T. ಅವನ್ದರೈ).

ಅಬನ್ಧ್ಯ a-bandhya. *not barren, fruitful, productive.*

ಅಬನ್ಧ್ರ a-bandhra. without bounds or ligatures, falling asunder.

ಅಬರಂಗ abaraṅga. Tbh. of ಅಭ್ರಕ. a fragrant powder made of Cyperus rotundus, etc. (S. Mhr.). 2, talc, mica (ಅಮಲ, ಬಿಂಗ, ಶುಭ್ರ G.; see also G. 20. 276). *cf.* ಅಪ್ಪುರ.

ಅಬಲ a-bala. weak, feeble, infirm; weakness.

ಅಬಲೆ a-bale. *a woman.*

ಅಬಾಡು abāḍu. = ಅಬಣ್ಡು. futile, answering no valuable purpose, exceeding necessary size or quantity, of no real value; tare in weighing, *e. g.* the weight of the bottle in which a merchant has to fill the oil required by the buyer (S. Mhr.). — ಅಬಾಡ. -ಅ 3. = ಅಬಣ್ಡ, ಅಬಾಡ ಮನುಷ್ಯ. (S. Mhr.). — ಅಬಾಡ ಮನುಷ್ಯ. (S. Mhr. generally ಅಬಣ್ಡ-). a man of monstrous circumference, etc. — ಅಬಾಡುಅಂಗಿ. a jacket unnecessarily wide. — ಅಬಾಡುಕಟ್ಟು. to tare. — ಅಬಾಡು ತೂಕ ಮಾಡು. = ಅಬಾಡು ಕಟ್ಟು. — ಅಬಾಡುವಜ್ಜೆ. a huge load.

ಅಬಾಧ a-bādha. *unobstructed, unrestrained, free.*

ಅಬಾಸ abāsa. = ಅಬಾಸು, etc. incongruity (Te. ಅಭಾಸ, low, vulgar, disagreeable = ನೀಚ; disagreeableness = ಅಸಹ್ಯ; foulness, human dung = ರೋತೆ). ಅಬಾಸದ ಮಾತು or ಅರ್ಥ (S. Mhr.).

ಅಬಾಸು abāsu. = ಅಬಾಸ, ಅಬಾಸ q. v. disagreeableness or nastiness of smell, a very disagreeable smell (S. Mhr.; Te. ಅಭಾಸು = ಅಸಹ್ಯ).

ಅಬಿನ್ದು a-bindu. without the bindu (Śmd. 151. 206).

ಅಬಿಲಾಸೆ abilāse. Tbh. of ಅಭಿಲಾಷೆ. (G.; also ಅಬಿಲಾಸ).

ಅಬುಕಾರ abukāra. a kind of troublesome insect existing in dust, especially where people and cattle use to halt (S. Mhr.; *cf.* ಅಮ್ಬಾರೆ?).

ಅಬುಕಾರಿ abukāri. ಅಬ್ಕಾರಿ = ಅಬಕಾರಿ, ಅಬುಕಾರಿ. revenue derived from duties levied on the manufacture and sale of inebriating liquors (My.; Br.; H.). — ಅಬುಕಾರಿ ಗುತ್ತೆ. monopoly for collecting duties on liquor-manufacture (My.).

ಅಬುಗು abugu. = ಅವುಗು 1, etc. (My.).

ಅಬುಜ abuja. Tbh. of ಅಬ್ಜ. (Rśv. 8, 52; C. Bp., 51, 34. 35).

ಅಬುಜಭವ abuja-bhava. Tbh. of ಅಬ್ಜಭವ. (Śmd. 84 Mdb.).

ಅಬುಜಾನನೆ abuja-ānane. Tbh. of ಅಬ್ಜಾನನೆ. (Bp. 2, 57).

ಅಬುಜೋದರ abuja-udara. Tbh. of ಅಬ್ಜೋದರ. (ವಿಷ್ಣು Cb.; My.).

ಅಬುದ abuda. Tbh. of ಅಬ್ದ. (Kāvy. V, 47).

ಅಬುದಿ abudi. Tbh. of ಅಬ್ಧಿ. (Cb.; My.).

ಅಬ್ಜ ap-ja. = ಅಬುಜ. born in water. 2, *the moon* (ಸುಧಾಕರ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 124; ಶಶಿ Mr. 516). 3, *a conch* (ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಶಂಖ 124; ಶಂಖು 516). 4, *a lotus* (ಕಂಜ, ತಾವರೆ 124; ವಾರಿರುಹ 516). 5, *a pearl* (ಮಣಿ, ರತ್ನ 124; ಚಿಪ್ಪು 516). 6, (properly ಅಬ್ಜೆ) = ಸಿರಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ (124). 7, N. of the elephant of Indra (ಶಕ್ರೇಭ, ಐರಾವತ 124). 8, the tree Barringtonia acutangula. 9, Dhanvantari.

ಅಬ್ಜಕರ abja-kara. a lotus-like hand (My.).

ಅಬ್ಜಕರ್ಣಿಕೆ abja-karṇike. the pericarp of a lotus (ತಾವರೆಯ ಕರ್ಣಿಕೆ Nn. 52).

ಅಬ್ಜಗನ್ಧಿ abja-gandhi. a woman having the smell of a lotus (My.).

ಅಬ್ಜಗರ್ಭ abja-garbha. the offspring of the lotus: Brahmā (Śmd. 69).

ಅಬ್ಜಜ abja-ja. = ಅಬ್ಜಗರ್ಭ. (Cb.; My.).

ಅಬ್ಜಜಾಂಡ abjaja-aṇḍa. = ಅಬ್ಜಭವಾಣ್ಡ (Śsv. 1, 71).

ಅಬ್ಜದಲನೇತ್ರೆ abja-dala-nētre. a woman with eyes like lotus petals (Bp. 57, 61).

ಅಬ್ಜನನ ap-janana. = ಅಬ್ಜ. a lotus (Bp. 37, 33).

ಅಬ್ಜಬನ್ಧು abja-bandhu. the lotus' friend: the sun (Cb.; My.).

ಅಬ್ಜಭವ abja-bhava. = ಅಬ್ಜಜ. (G., Cb.; My.).

ಅಬ್ಜಭವಾಣ್ಡ abjabhava-aṇḍa. the universe. (My.).

ಅಬ್ಜಮುಖಿ abja-mukhi. a woman with a lotus-like face.

ಅಬ್ಜಯೋನಿ abja-yōni. = ಅಬ್ಜಗರ್ಭ. *Brahmā.*

ಅಬ್ಜವಾಸಿನಿ abja-vāsini. Lakṣmī. (Cb.; My.).

ಅಬ್ಜವಾಹನ abja-vāhana. carrying the moon: Śiva (ಮಹಾದೇವ Cb.).

ಅಬ್ಜವೈರಿ abja-vairi. = ಅಬ್ಜಾರಿ. (Cb.; My.).

ಅಬ್ಜಶರ abja-śara. Kāma. (Ch.; My.).

ಅಬ್ಜಸಖ abja-sakha. = ಅಬ್ಜಬನ್ಧು. (Ch.; My.).

ಅಬ್ಜಸಮ್ಭವ abja-sambhava. = ಅಬ್ಜಗರ್ಭ. (Śmd. 301).

ಅಬ್ಜಹಿತ abja-hita. = ಅಬ್ಜಸಖ. (Cb.; My.).

ಅಬ್ಜಾತ ap-jāta. = ಅಬ್ಜ. a lotus (Ch. v. 94; Bp. 39, 14).

ಅಬ್ಜಾನನೆ abja-ānane. = ಅಬುಜಾನನೆ, ಅಬ್ಜಮುಖಿ.

ಅಬ್ಜಾರಿ abja-ari. the lotus' enemy: the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc. Mr. 36). 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಅಬ್ಜಾಸನ abja-āsana. Brahmā. (Cb.; My.).

ಅಬ್ಜಾಹಿತ abja-ahita. = ಅಬ್ಜಾರಿ. (Cb.; My.).

ಅಬ್ಜಿನಿ abjini. -ನೀ. a multitude of lotus flowers.

ಅಬ್ಜಿನೀಕಾನ್ತ abjinī-kānta. = ಅಬ್ಜಿನೀವರ (Śsv. 1, 83).

ಅಬ್ಜಿನೀಪತಿ abjinī-pati. the sun. (G.).

ಅಬ್ಜಿನೀವರ abjinī-vara. = ಅಬ್ಜಿನೀಪತಿ. (Rśv. 5, 57).

ಅಬ್ಜೆ ap-je. Lakṣmī (ಸಿರಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 124 as ಅಬ್ಜ).

ಅಬ್ಜೋದರ abja-udara. = ಅಬುಜೋದರ. Viṣṇu (Bp. 3, 63; 9, 44).

ಅಬ್ಜೋದ್ಭವ abja-udbhava. = ಅಬ್ಜಭವ. (My.).

ಅಬ್ದ ap-da. = ಅಬುದ. giving water. 2, *a cloud* (ಅಭ್ರ, ಮೇಘ Nn. 74). 3, *a year* (ಹಾಯನ, ಸಂವತ್ಸರ 74). 4, = ವರತೀರ್ಥ, ಉತ್ತಮತೀರ್ಥ (74). 5, the grass Cyperus rotundus (ಜೇಕಿನ ಗಡ್ಡೆ G.). — ಅಬ್ದಹುಲ್ಲು: a kind of sedge, Cyperus hexastachyus Rottl. (St. & Pl.).

ಅಬ್ದಕಾಲ abda-kāla. the rainy season (Cpr. 4, 29).

ಅಬ್ದಾಕು abdāku. alarm, shock, fright (Mhr. ಅಪಧಾಕ, ಅಬಧಾಕ; R.).

ಅಬ್ಧಿ ap-dhi. = ಅಬುಧಿ. holding water. 2, *the ocean* (ವಾರ್ಧಿ, ಸಮುದ್ರ Nn. 89). 3, pure knowledge (ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನ, ನಿರ್ಮಲದ ಜ್ಞಾನ 89). 4, right behaviour (ನೀತಿ 89, o. r. ನಿಯತಿ). 5, desire (ಬಯಕೆ 89). 6, ಶ್ರೀಸತಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ (89). 7, the numeral 4 (see ಕಲಿಯುಗ).

ಅಬ್ಧಿಕಫ abdhi-kapha. *cuttle-fish bone, as sepiae.*

ಅಬ್ಧಿಜ abdhi-ja. the moon (Cb.).

ಅಬ್ಧಿಜೆ abdhi-je. = ಅಬ್ಜೆ. (Cb.).

ಅಬ್ಧಿನನ್ದನ abdhi-nandana. the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc. Mr. 36).

ಅಬ್ಧಿನವನೀತಕ abdhi-navanītaka. the moon. (R.).

ಅಬ್ಧಿಪ abdhi-pa. Varuṇa (J. 20, 6).

ಅಬ್ಧಿಶಯನ abdhi-śayana. Viṣṇu (Cb.; My.).

ಅಬ್ಧಿಶಾಯಿ abdhi-śāyī. = ಅಬ್ಧಿಶಯನ. (My.).

ಅಬ್ಬ abba. = ಅಬ, etc. ha! 2, ah, alas! (C.; Tu.; Te. ಅಬ್ಬಾ, ಅಬ್ಬೆ; Mhr. ಅಬ್ಬ, ಅಬ್ಬಾ, interjection of admiration or astonishment). — ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ. rep. (C.; Te.; Tu. ಅಬ್ಬಬ್ಬ). — ಅಬ್ಬಾ. = ಅಬ್ಬ. (C.).

ಅಬ್ಬರ abbara. 1. a loud cry; a sound, a report; the sound of musical instruments; noise (ಸೊಪ್ಪುಳ್, ದನಿ, ಸರ, ಗಾವರ, ಗಾವಳಿ, ಉಲಿ, ಧ್ವಾನ Śm. 30; Kk. 25; ಗಾವರ Ct. II 93; ವಾದ್ಯರವ Bhn. 44; My.; *cf.* ಅಬ್ಬು). ಮೇಘನೃಪಾಲಕನ ಡಂಗುರವೊ? ಮೊಳಗುವ ಸಿಡಿಲಿನ ಅಬ್ಬರವೊ? (Bh. 1, 19, 19). ದುಗುನ ಹಾಯಿಕು! ತನಗೆ ಹಾಯ್ಕಿತು ತಿಗನದು! ಎಮ್ಬ ಅಬ್ಬರದ...ದಾಟಾದೂಟಿ (2, 13, 50). ಬೇಡಪಡೆ ಬೇಟೆಗೆ ವಿಪಿನದೊಳ್ ಅಯ್ತರುತ ಇರ್ದುದು ಅಬ್ಬರದ ಬೊಬ್ಬೆಗಳ ನಿನದದಿಂ (J. 28, 40). ಜಡಿದು, ಆರ್ದು ಬೊಬ್ಬೆಯ ಅಬ್ಬರದಿನ್ದ (28, 47). ಕಾಲಾಳ ಕಡುಹಿನ ಬೊಬ್ಬೆಯ ಅಬ್ಬರದ...ಬಲಂ (Bh. 6, 2, 3). see J. 4, 26; 7, 31; Rām. 5, 8, 50. [Tu. ಅಬ್ಬರೊ].

ಅಬ್ಬರ abbara. 2. desire, craving (S. Mhr.; *cf.* ಅಮ್ಮು 2, ಅಳಿಪು 1).

ಅಬ್ಬರಣೆ abbaraṇe. = ಅಬ್ಬರ 1. (Bh. 1, 19, 40; 2, 2, 107; 8, 23, 3; J. 13, 43; Rām. 6, 13, 2).

ಅಬ್ಬರಿಸು abbarisu. 1. to cry aloud; to whoop; to make a noise; to bark, to howl (My.). ಹೂಡಿದ ಹೋರಿಗಳ ಹೊಯ್ದು, ಅಬ್ಬರಿಸಿ, ರಣಧೀರಮಾರುತಿ ಮಿಕ್ಕು, ಹರಿಸಿದನ್ ಅಸುರನ್ ಇದ್ದ ಎಡೆಗೆ (Bh. 1, 10, 29). (ನಾಯ್ಗಳ್) ಪನ್ದಿಗಳನ್ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ತುಡುಕಿದವು (J. 28, 46). ಗೋಟಾಯ್ಲರ್...ಸಮರಸಮಯಸಮುಚಿತನೈಪಥ್ಯಮ್ಬಡೆದು, ಅಬ್ಬರಿಸಿ, ಬೊಬ್ಬೆಗೊಟ್ಟು, ಐಱು, ಸರಭಸಂ ಪರಿಯಿಪರ್ (Rśv. 6, 11 va.). ತಿವಿವ, ಮುರಳ್ಚುವ, ಅಬ್ಬರಿಪ, ಗರ್ವಿಪ, ಆರ್ವ...ನೆಱೆ ನೂಂಕುವ ಏಟ್ಗೆಯ ಬಲಂ (13, 84). ವಿರಹಿತಜ್ಞಾನಿಗಳ್ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಹೊಱಹೊಱಗೆ ಎನ್ದು, ಮುಳಿದು, ಅಬ್ಬರಿಸಿ, ಕೆಯ್ತಾಳಂಗಳಂ ಹೊಯ್ದನು ಹಲಾಯುಧನು (Bp. 25, 32). ನಿಬ್ಬರದ ನಿಡುಬೊಬ್ಬೆಗಳನ್ ಇಡುತ, ಉಬ್ಬರಿಸುತ, ಅಬ್ಬರಿಸುತ, ಆರುತ, ಬಿಬ್ಬಿಬಾಚಯ್ಯಗಳು ಗೊಬ್ಬೂರೊಳಗೆ ಹೊಗುತಿರಲು (56, 14; see also 16, 20; 56, 25). ಸಿಂಹವು ಎಚ್ಚತ್ತು, ಎದ್ದು, ನಿನ್ತು, ಅಬ್ಬರಿಸಿ (B. 4, 90). ಗುಡುಗು ಬಹಳ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ ಬಳಿಕ (4, 186). see J. 6, 17; 10, 12; Dp. 61, 4.

ಅಬ್ಬರಿಸು abbarisu. 2. to desire (S. Mhr.).

ಅಬ್ಬಲ್ abbal. — ಅಬ್ಬಲೂರ್. N. of a place (Bp. 49, 2; 52, 31; *cf.* ಹಬ್ಬು).

ಅಬ್ಬಳಿಕೆ abbaḷike. = ಅಬ್ಬುಳಿಕೆ. eructation or belching from qualmishness (C.).

*** ಅಬ್ಬಾ abbā.** a vocative form of ಅಬ್ಬೆ 1. ನಿನ್ನ ಕೈಯಿನ್ದಂ ಕೊಳ್ಳೆ ಪೋಗಬ್ಬಾ ಎನ್ದು ಪೋಗಲ್ವೇಳ್ದಂ. Vr. 17, 5. [Tu. ಅಬಾ].

ಅಬ್ಬುಳಿಕೆ abbuḷike. = ಅಬ್ಬಳಿಕೆ. (My.).

ಅಬ್ಬೂಜಿ abbūji. soot (My.); mould (My.). ಬೂಜಿ, etc.

ಅಬ್ಬೆ abbe. 1. a plant from which occasionally pens are

made by school-boys. see ಮುಳ್ಳುಅಬ್ಬೆ. — ಅಬ್ಬೆಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ. a pen made from the abbe (S. Mhr.).

ಅಬ್ಬೆ abbe. 2. = ಅಮ್ಮ, etc. mother [ಈಗಳಬ್ಬೆಯೆನ್ನತ್ತಿಗೆಯೆಮ್ಬ ಮಾತನೆನಗೇನೆನಲಕ್ಕುಮೊ ಪಂಕಜಾನನೇ Pb. 1, 75; Ap. 3, 34 va.]. (Abh. P. 6, 142; 8, 61 va.; 15, 76 va.); also: a widow (who is forbidden to apply turmeric to her body; see Sp. s. ನಿಬ್ಬಣ). see ಕೌಂಡ್ಸೆಕಬ್ಬೆ, ಪೋಳಕಬ್ಬೆ, ಕುಸ್ಸಕಬ್ಬೆ. ಅಬ್ಬೆ ಕಲಿಸಿದ್ದು ಠಕ್ಕು, ಗುರು ಕಲಿಸಿದ್ದು ವಿದ್ಯೆ (Prv.).

ಅಬ್ಬೆಸ abbesa. Tbh. of ಅಭ್ಯಾಸ (C.; Te.; Tu. ಅಬ್ಬೇಸ, also My.).

ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ a-brahmaṇya. *not to be killed, inviolable.* 2, an act not proper for a Brāhmaṇa (ಅವಧ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆ ಹೊಲ್ಲಕೆಯ್ವುದು Hlā.). 3, an exclamation of distress: oh, alas, woe! ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಭೋಯೆನಲುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರವಿಧೋಯೆನಲುಂ (Śmd. 64, o. r. ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರ್).

ಅಬ್ರಾಂಗ್ abrāṅg. — ಅಬ್ರಾಂಗ್ ಗಿಡ. a shrub, Grewia microcos Linn. (St. & Pl. as ಅಭ್ರಾಂಗ್; Tu. ಅಬ್ರೋಣಿ).

ಅಬ್ರು abru. = ಅಬ್ರು, etc. honor, reputation, respectability (C., Tu. ಅಬುರು; Mhr., H. ಅಬ್ರೂ).

ಅಭಕ್ತ a-bhakta. that does not worship; unbelieving, not devoted; undevout (Bp. 23, 27; 51, 50; 56, 24).

ಅಭಂಗ a-bhaṅga. not breaking; not falling to pieces; without destruction, decay or defeat (Bp. 5, 44; 18, 74; 43, 77; 51, 81).

ಅಭಂಗುರ a-bhaṅgura. unbroken. 2, firm. 3, undisturbed. (Bp. 7, 3).

ಅಭಯ a-bhaya. unfearful, not dangerous; fearless. 2, absence or removal of fear, peace, safety. 3, *the root of the fragrant grass Andropogon mucriatum.* 4, = ಅಭಯೆ (ಅಣಿಲೆ Nn. 50. 94). — ಅಭಯ ಈ. = ಅಭಯ ಕೊಡು. (Bp. 51, 63; J. 8, 44). — ಅಭಯ ಕೊಡು. to give assurance of security, etc. (Bp. 2, 18; 25, 44; 28, 66; 57, 51; J. 32, 55). — ಅಭಯಂಗುಡು. -o-ಕುಡು. = ಅಭಯ ಕೊಡು. (Rśv. 5, 27 va.). — ಅಭಯ ಬೇಡು. to ask for removal of fear, etc. (Bp. 30, 30).

ಅಭಯಕರ abhaya-kara. causing peace or safety (Bp. 44, 36).

ಅಭಯದಾತ abhaya-dāta. giving fearlessness or safety. (My.).

ಅಭಯಪ್ರದ abhaya-prada. = ಅಭಯದಾತ. (My.).

ಅಭಯಪ್ರದಾನ abhaya-pradāna. gift of fearlessness or safety. (My.).

ಅಭಯೆ a-bhaye. = ಅಭಯ No. 4. *the tree Terminalia chebula* (ಅಣಿಲೆ Hlā.).

ಅಭವ a-bhava. unborn (Bp. 51, 28; 54, 58; ಹುಟ್ಟದವ G.). 2, Rudra (Mr. 11; J. 15, 24). 3, non-existence; destruction.

ಅಭವ್ಯ a-bhavya. not to be. 2, what ought not to be, improper; inauspicious (Bp. 53, 41; see ಅಷ್ಟಾದಶದೋಷ).

ಅಭಾಗ್ಯ a-bhāgya. unfortunate, wretched, poor. (Bp. 60, 56; J. 4, 3).

ಅಭಾಜನ a-bhājana. (= ಅಪಾತ್ರ). improper; impropriety (My.).

ಅಭಾವ a-bhāva. non-existence, non-occurrence, absence (ಇಲ್ಲವೆಮ್ಬುದು Nr.; Śmd. 67). 2, omission, elision (ಲೋಪ Śmd. 221. 374; ಅದರ್ಶನ 221 Cm.). 3, non-entity, nullity. 4, annihilation, death.

ಅಭಾವಕ್ರಿಯೆ abhāva-kriye. the negative mood (Śmd. 253; ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ 254).

ಅಭಾಷಣ a-bhāṣaṇa. not speaking, *silence.*

ಅಭಿ abhi. on. 2, towards. 3, in presence of. 4, intensely, very.

ಅಭಿಕ abhika. *lustful.* 2, *a lover, a husband.*

ಅಭಿಕೃತಿ abhi-kriti. N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362).

ಅಭಿಕ್ರಮ abhi-krama. going towards. 2, an assault, an attack; a gallant attack (ಹೆದರದೆ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ಏಱಿ ಹೋಗೋಣ G.). 3, an undertaking, an attempt.

ಅಭಿಖ್ಯ abhi-khya. = ಅಭಿಖ್ಯೆ. a name, an appellation; a word, a term (ಶಬ್ದ Nn. 131).

ಅಭಿಖ್ಯಾನ abhi-khyāna. = ಅಭಿಖ್ಯ. (ಶಬ್ದ Nn. 117).

ಅಭಿಖ್ಯೆ abhi-khye. *a name, an appellation;* a word, a term. 2, splendour (ಪ್ರಕಾಶ G.). 3, *beauty.* 4, fame, glory (ಕೀರ್ತಿ G.).

ಅಭಿಗಮನ abhi-gamana. *coming near, approaching* (Bp. 36, 30). 2, sexual intercourse. 3, an adoration (of idols) at noon (My.). 4, feeding on some fruits at noon (My.).

ಅಭಿಗ್ರಸ್ತ abhi-grasta. *overcome, subdued.*

ಅಭಿಗ್ರಹ abhi-graha. seizing, robbing. 2, an attack. 3, *defiance, challenge.* 4, ದೂಱು ಹೇಳುವಿಕೆ, ಫಿರ್ಯಾದಿ (G.). 5, authority, weight.

ಅಭಿಗ್ರಹಣ abhi-grahaṇa. *robbing.*

ಅಭಿಘಾತ abhi-ghāta. striking; attack; infliction of injury; injury, damage, loss (My.).

ಅಭಿಘಾತಿ abhi-ghāti. = ಅಭಿಘಾತ. 2, *an enemy.*

ಅಭಿಘಾರ abhi-ghāra. ghee; dropping it on the oblation or on food prior to eating (My.; Br.).

ಅಭಿಚರ abhi-cara. a servant. (My.).

ಅಭಿಚಾರ abhi-cāra. acting wrongly towards any one; being faithless. 2, *employment of spells for a malevolent purpose.* see Prv. s. ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡು.

ಅಭಿಚಾರಿ abhi-cāri. = ಅಭಿಸಾರಿ. (My.). ಅಭಿಚಾರಿಯ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಾದರೂ ಉಣ್ಣಬಹುದು, ಅವಿಚಾರಿಯ ನೆರೆ ಬೇಡ (Prv.).

ಅಭಿಜನ abhi-jana. *race, family.* 2, *native country,* 3, ancestors. 4, fame, notoriety. 5, any badge of honour (My.; ಬಿರುದು Si. 434).

ಅಭಿಜನನ abhi-janana. generating, producing. see ಕ್ಷುಧಾಭಿಜನನ.

ಅಭಿಜಾತ abhi-jāta. *well-born, noble* (ಕುಲವುಳ್ಳಂ Mr. 242). 2, wealthy. 3, proper (ನೀತಿಯುಳ್ಳವ G.). 4, *learned.*

ಅಭಿಜಾತತೆ abhi-jātate. nobility, fitness, propriety (Cpr. 5, 121.).

ಅಭಿಜಿತ್ abhi-jit. victorious. 2, N. of a nakṣatra. 3, midday. (My.).

ಅಭಿಜ್ಞ abhi-jña. *knowing, conversant with, clever.* (Bp. 40, 2; J. 2, 37).

ಅಭಿಜ್ಞತೆ abhi-jñate. knowledge (My.).

ಅಭಿಜ್ಞಾತ abhi-jñāta. recognized, perceived, known, recollected, acknowledged. see ಅನಭಿಜ್ಞಾತ.

ಅಭಿಜ್ಞಾನ abhi-jñāna. knowledge. 2, recollection. 3, *sign or token of remembrance.* 4, ascertainment.

ಅಭಿಜ್ಞೆ abhi-jñe. remembrance; recognition. 2, supernatural science or faculty (see ಷಡಭಿಜ್ಞ). 3, a clever woman (My.).

ಅಭಿತಸ್ abhi-tas. *before, towards, in presence of.* 2, *near.* 3, *on both sides.* 4, on all sides. 5, *throughout.* 6, *quick.*

ಅಭಿದ್ಯೋತಿಸು abhi-dyōtisu. to become manifest or appear clearly (Cpr. 9, 130).

ಅಭಿಧಾನ abhi-dhāna. setting forth, telling. 2, *a name, an appellation.* 3, *speech, discourse.* 4, a word. 5, the power or sense of a word, sense, meaning, signification (ಪುರುಳ್ Kk. 65; Śs.). 6, *a vocabulary.* 7, ಕೀರ್ತಿ (G.). 8, manifesting (ಪ್ರಕಾಶ, ಬೆಳಕು G.).

ಅಭಿಧಾನಕ abhi-dhānaka. a sound, a noise. 2, = ಅಭಿಧಾನ (G.). 3, having a name (at the end of compounds, My.).

ಅಭಿಧಾನಪದ abhidhāna-pada. = ನಾಮಪದ. (Śmd. 98 Cm.).

ಅಭಿಧಾನರತ್ನಮಾಲೆ abhidhāna-ratnamāle. the title of Halāyudha's vocabulary.

ಅಭಿಧೆ abhi-dhe. *a name, an appellation.* 2, the literal power or sense of a word. 3, a sound.

ಅಭಿಧೇಯ abhi-dhēya. to be named, to be expressed. 2, *sense, meaning, signification* (Śmd. 5).

ಅಭಿಧ್ಯೆ abhi-dhye. considering. 2, desire. 3, *coveting another's property.*

ಅಭಿನಮಿಸು abhi-namisu. to bow, to bend, to salute (J. 21, 50; 23, 18).

ಅಭಿನಯ abhi-naya. indication of a passion or purpose by look, gesture, etc. (Si. 414). 2, *dramatic action expressive of sentiment, dramatic personification,* see Kāvy. II, 1, 8-11; IV, 2, 18.

ಅಭಿನಯಿಸು abhinayisu. = ಅಭಿನಯ್ಸು, ಅಭಿನವಿಸು, ಅಭಿನಹಿಸು. to indicate by gestures, etc., to represent dramatically (My.). [ಕಡೆಗಣ್ಗಳ್ ಮುನಿಸನಭಿನಯಿಪವೋಲ್ Kr. 1, 94]; (Cpr. 4, 67). 2, to imitate, to represent (ಅನುಕರಣ Śmd. Dh.). ಆ ಪುರವೀದಿವೀದಿಯೊಳು ಪ್ರಕಟಮ್ ಆಗಿರಲ್ ಆರ್ದ್ರಕಸ್ತೂರಿಕೆಯ ಸಾರಣೆಯಿನ್ದ ನವಮೌಕ್ತಿಕಫಲಂಗಳ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ ಅಭಿನಯಿಸುತಿರಲು (Bp. 4, 3).

ಅಭಿನಯ್ಸು abhinaysu. = ಅಭಿನಯಿಸು. (J. 6, 21).

ಅಭಿನವ abhi-nava. *quite new* (Bp. 53, 32). 2, *recent, fresh, young, modern.* — ಅಭಿನವಮಂಗ. N. of the author of a nigaṇṭu (Mr. 4. 6. 7. 422. 538) of 1398 A. D. (540). — ಅಭಿನವಮಂಗರಾಜ. = ಅಭಿನವಮಂಗ (Mr. 1 *b.*). — ಅಭಿನವಮಾಚ. N. of a lexicographer (Nn. 3, o. r. ಅಭಿನವಜೂದ). — ಅಭಿನವಸರ್ವವರ್ಮ. an epithet of Nāgavarma (Kāvy. I, 5, 50).

ಅಭಿನವಿಸು abhinavisu. = ಅಭಿನಯಿಸು, etc. (Si. 64; My.). 2, to perform or execute in a highly finished or proper manner. see Bp. 41, 22; 42, 39; 56, 6. 3, to become new or nice (Bp. 4, 21).

ಅಭಿನಹಿಸು abhinahisu. = ಅಭಿನಯಿಸು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೀಗೆ ಅಭಿನಹಿಸಬೇಕು ಎಮ್ಬ ಗೊತ್ತು (ತಾಲ Si. 64).

ಅಭಿನಿ abhini. = ಅಫಿನಿ, etc. (Te.; R.).

ಅಭಿನಿರ್ಮುಕ್ತ abhi-nirmukta. left, quitted. 2, *one asleep at sunset.*

ಅಭಿನಿರ್ಯಾಣ abhi-niryāṇa. *march of an assailant, invasion.*

ಅಭಿನಿವೇಶ abhi-nivēśa. application, leaning towards, attachment. 2, *determination to effect a purpose or attain an object.* (Cpr. 9, 120).

ಅಭಿನೀತ abhi-nīta. brought near. 2, *fit, proper.* 3, *highly ornamented or finished.* 4, *friendly, kind, patient.* 5, *impatient.*

ಅಭಿನುತಿ abhi-nuti. extolling, praise (Bp. 54, 69).

ಅಭಿನ್ನ a-bhinna. uncut, unbroken (Bp. 30, 2). 2, undivided, one. 3, *unchanged, unaltered, identical* (Bp. 35, 11). 4, a whole number.

ಅಭಿಪನ್ನ abhi-panna. gone near; approached, obtained. 2, seeking refuge. 3, *subdued.* 4, *unfortunate; guilty.*

ಅಭಿಪ್ರಾಯ abhi-prāya. going near. 2, aiming at. 3, *aim, purpose, intention, opinion.* (Śmd. 128; ಬಗೆ Hlā., Mr. 460). 4, *meaning* (ಭಾವ Nn. 94).

ಅಭಿಭವ abhi-bhava. overpowering. 2, *defeat.* 3, humiliation. 4, *disregard, disrespect.*

ಅಭಿಭವಿಸು abhi-bhavisu. to overcome, to overpower; to attack; to humiliate (Abh. P. 14, 92).

ಅಭಿಭೂತ abhi-bhūta. overpowered. 2, *aggrieved.* 3, *humiliated.* 4, confused.

ಅಭಿಭೂತಿ abhi-bhūti. superior power; defeating; disrespect, disgrace. (R.).

ಅಭಿಮತ abhi-mata. assented to. 2, wished, desired (Bp. 1, 51; 2, 2). 3, honoured, respected (Mr. 5). 4, that is desired, a desired object; desire, wish (Śmd. 277; Bp. 25, 38; 29, 28; 44, 62; 57, 62; Mr. 1*a*).

ಅಭಿಮತಿಸು abhi-matisu. to assent to, to approve of (My.).

ಅಭಿಮನ್ತ್ರಣ abhi-mantraṇa. *calling, inviting.* 2, consecrating or charming by a special formula (ಮನ್ತ್ರ).

ಅಭಿಮನ್ತ್ರಿತ abhi-mantrita. consecrated, charmed; made sacred by a special formula (Bp. 49, 41). 2, secretly deliberated (My.).

ಅಭಿಮನ್ತ್ರಿಸು abhi-mantrisu. to consecrate; to make anything sacred by mantras; to charm (My.).

ಅಭಿಮನ್ಯು abhi-manyu. N. of a son of Arjuna by Subhadrā (Śmd. 152; ಸೌಭದ್ರ G.; Sp. s. ಮುತ್ತಯ್ಯ).

ಅಭಿಮರ abhi-mara. killing. 2, *war.* 3, treachery.

ಅಭಿಮಾನ abhi-māna. referring all objects to self. 2, *conceit; pride* (ಟಂಕ Nn. 129). 3, laying claim to. 4, *affection, love, desire* (Bp. 37, 32). 5, noble feeling; self-respect (Bp. 22, 40; 40, 48). 6, *injury, hurting.* ಅಲ್ಪರ ಸಂಗ ಅಭಿಮಾನಭಂಗ (Prv.). — ಅಭಿಮಾನಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. an impudent person (ನಾಣಿಲಿ Ct. I, 10). 2, a degraded person (My.). — ಅಭಿಮಾನಗೇಡುಗ. -ಕೇಡುಗ. = ಅಭಿಮಾನಗೇಡಿ, (ನಾಣಿಲಿ Ct. II, 17). — ಅಭಿಮಾನ ಹಿಡಿ. to take affection to or for, to love (B. 4, 186).

ಅಭಿಮಾನಗಿತ್ತಿ abhimāna-gitti. a proud female; one of self-respect (Bp. 28, 20); a loving, tender one (My.).

ಅಭಿಮಾನಿ abhi-māni. (Śmd. 109). proud, arrogant (B. 5, 169). 2, one that glories in or prides himself upon (Bp. 29, 1; see ದೇಶಾಭಿಮಾನಿ). 3, a person of honourable feelings (J, 11, 32; 17, 51). 4, an affectionate person (My.).

ಅಭಿಮಾನಿಸು abhi-mānisu. to honour, to regard with kindness, to protect (Br., R.); to love (My.).

ಅಭಿಮುಖ abhi-mukha. with the face directed towards (Bp. 60, 54). 2, *facing, fronting* (ಅದಲೆ, ಮುಮ್ಮೊಗಂ Śs.). 3, approaching. 4, bent upon. 5, favourable. 6, the state of one following the other, repetition (Śmd. 230. 270).

ಅಭಿಮುಖಿ abhi-mukhi. a woman with the face directed towards (Bp. 57, 59).

ಅಭಿಮುಖೀಕರಣ abhimukhī-karaṇa. causing to turn the face towards. 2, addressing, accosting (ಸಮ್ಬೋಧನೆ Śmd. 154. 155).

ಅಭಿಯಾತಿ abhi-yāti. *an assailant, a foe* (Bp. 38, 64).

ಅಭಿಯುಕ್ತ abhi-yukta. intent on. 2, absorbed in meditation. 3, versed in (Kāvy. 5, 47). 4, *attacked, assailed.*

ಅಭಿಯೋಗ abhi-yōga. application. 2, energetic effort, exertion, perseverance (Kāvy. II, 2, B, 44; ಕೆಯ್ಯಾರೆ ಮಾಡುಹ Nr.). 3, *an*

attack; war, fight. 4, a plaint, a charge, an accusation (Sk.; ಫಿಯಾರ್ದಿ G.).

ಅಭಿರಂಜಕ abhi-rañjaka. great lustre or beauty (Rām. 1, 3, 9).

ಅಭಿರಂಜನೆ abhi-rañjane. = ಅಭಿರಂಜಕ. (Rām. 1, 15, 46).

ಅಭಿರತಿ abhi-rati. pleasure, delighting in. (My.). 2, occupation, practice.

ಅಭಿರಾಮ abhi-rāma. pleasing, delightful, agreeable, beautiful (ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424). see Bp. 35, 18; 53, 56; 57, 54.

ಅಭಿರುಚಿ abhi-ruci. desire, taste, pleasure (Bp. 5, 189). 2, splendor (ಪ್ರಕಾಶ Cb.).

ಅಭಿರೂಪ abhi-rūpa. corresponding with. 2, *pleasing, handsome, agreeable;* manifest (ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ Śmd. 154 Cm.). 3, *learned.*

ಅಭಿಲಷಿತ abhi-laṣita. desired, wished for (My.; ಒಪ್ಪುವನ್ಥ G.).

ಅಭಿಲಾಪ abhi-lāpa. expression, word, speech. 2, frequent repetition of what has been said (My.).

ಅಭಿಲಾವ abhi-lāva. *cutting, reaping, mowing.*

ಅಭಿಲಾಷ abhi-lāṣa. = ಅಭಿಲಾಸೆ, ಅಭಿಲಾಷೆ. desire, wish (ತೃಷಿತ, ಆಶಾಯುತ, etc. Mr. 232). 2, *greedy desire after;* covetousness. 3, love.

ಅಭಿಲಾಷಿಸು abhi-lāṣisu. to desire, etc. (My.).

ಅಭಿಲಾಷುಕ abhi-lāṣuka. desiring. 2, *greedy, covetous.*

ಅಭಿಲಾಷೆ abhi-lāṣe. = ಅಭಿಲಾಷ (Śmd. 102). 2, a kind of śṛiṅgāra (Kāvy. IV, 2, 25).

ಅಭಿವಂಚಿಸು abhi-vañcisu. to deceive (Mr. 5).

ಅಭಿವನ್ದನ abhi-vandana. -ನೆ. saluting respectfully. — ಅಭಿವನ್ದನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to salute respectfully (Bp. 49, 9).

ಅಭಿವನ್ದನೆ abhi-vandane. = ಅಭಿವನ್ದನ. (My.; ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡೋಣ Cb.)

ಅಭಿವನ್ದಿಸು abhi-vandisu. = ಅಭಿವೊನ್ದಿಸು. to salute respectfully (Bp. 5, 45. 56; 27, 39; 28, 7; 34, 25; My.).

ಅಭಿವನ್ದ್ಯ abhi-vandya. to be reverentially saluted, very venerable (Bp. 18, 93; 50, 74).

ಅಭಿವರ್ಣಿಸು abhi-varṇisu. to describe; to praise (Bp. 22, 36; 61, 73).

ಅಭಿವಾದ abhi-vāda. reverential salutation. 2, *unfriendly or harsh speech.*

ಅಭಿವಾದಕ abhi-vādaka. saluting. 2, *civil, polite.*

ಅಭಿವಾದನ abhi-vādana. -ನೆ (G.). *respectful salutation* (ನಮಸ್ಕಾರ G.). — ಅಭಿವಾದನಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to receive respectful salutation (Mr. 250).

ಅಭಿವಾದ್ಯ abhi-vādya. *deserving a respectful salutation.*

ಅಭಿವಾಸಿಸು abhi-vāsisu. to perfume (Cpr. 1, 123).

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ abhi-vṛiddhi. increase, addition; abundant growth; prosperity, success (Bp. 48, 32; B. 4, 172).

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕರ abhivṛiddhi-kara. yielding or causing increase, plenty, prosperity or pleasure (Bp. 28, 64; 56, 9; My.).

ಅಭಿವೊನ್ದಿಸು abhi-vondisu. Tbh. of ಅಭಿವನ್ದಿಸು. (Bp. 11, 3; 32, 61; 36, 31).

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ abhi-vyakta. manifest, evident, distinct (Śmd. 2 Cm.).

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ abhi-vyakti. manifestation, distinction (Śmd. 2).

ಅಭಿವ್ಯಂಜಿಸು abhi-vyañjisu. to make manifest or clear (Kāvy. IV, 2, 62).

ಅಭಿವ್ಯಾಪ್ತಿ abhi-vyāpti. *universal pervasion, inclusion, comprehension.*

ಅಭಿಶಂಸನ abhi-śaṁsana. accusation. see ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ.

ಅಭಿಶಪನ abhi-śapana. curse. 2, *a false accusation, calumny.*

ಅಭಿಶಸ್ತ abhi-śasta. *falsely accused, calumniated.*

ಅಭಿಶಸ್ತಿ abhi-śasti. abuse, calumny. 2, *asking, begging.*

ಅಭಿಶಾಪ abhi-śāpa. curse. 2, *a false accusation, calumny.*

ಅಭಿಷಂಗ abhi-saṅga. = ಅಭೀಷಂಗ. union; *connection* (ಕೂಟ Nn. 122; Mr. 492). 2, *attachment, passion for.* 3, possession by evil spirits. 4, debt (ಋಣ, ಸಾಲ 122). 5, an oath. 6, *a curse* (ಬಯ್ಗುಳ್ 122; ಬಯಿಗುಳ್ 492). 7, *defeat, calamity* (ಸೋಲ್ಕೆ, ಸೋತ ವೇಳೆ 122; ಸೋಲ್ದ ಹೊತ್ತು 492).

ಅಭಿಷವ abhi-sava. pressing out (the juice of the Sōma plant). 2, *distillation.* 3, *sour gruel* (ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು Hlā.; Mr. 214). 4, *religious bathing.*

ಅಭಿಷಿಕ್ತ abhi-sikta. sprinkled over (Bp. 30, 30; 39, 52). 2, sprinkled with consecrated water, etc., inaugurated, solemnly invested, enthroned. see ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತ, ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತ.

ಅಭಿಷುತ abhi-suta. expressed (as Sōma juice). 2, *sour gruel* (see ಅಭಿಷವ No. 3).

ಅಭಿಷೇಕ abhi-sēka. sprinkling over. 2, *sprinkling water or a kind of liquid over a king at his inauguration;* inauguration by sprinkling the liquid. 3, the liquid used at an inauguration. 4, purifying an idol with ablutions (Bp. 41, 21; ಸ್ನಾನ G.). see ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ. — ಅಭಿಷೇಕ ಎರೆ. to pour an inaugurating or purifying liquid (Bp. 18, 41). — ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡು. to sprinkle over, to pour upon (Bp. 24, 6). 2, to purify an idol (43, 19). 3, to inaugurate (My.; Te.).

ಅಭಿಷೇಕಿಸು abhi-sēkisu. to sprinkle over, to pour upon an idol (Bp. 2, 51). 2, to inaugurate (My.; Mhr.).

ಅಭಿಷೇಚನ abhi-sēcana. = ಅಭಿಷೇಕ. see ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ.

ಅಭಿಷೇಣನ abhi-sēṇana. *march with an army to attack an enemy.*

ಅಭಿಷ್ಟುತ abhi-stuta. *praised.*

ಅಭಿಷ್ವಂಗ abhi-svaṅga. *intense attachment or affection.*

ಅಭಿಸಮ್ಪಾತ abhi-sampāta. concourse. 2, *war, battle.*

ಅಭಿಸರ abhi-sara. going towards. 2, *a companion, a follower.*

ಅಭಿಸರಣ abhi-saraṇa. going towards. 2, running abroad; dispersion (B. 4, 133). 3, going, following (My.).

ಅಭಿಸಾರ abhi-sāra. going to meet a lover, an assignation, an appointment. 2, *an attack.* 3, a follower. 4, a purificatory rite, viz. lustration of arms. see ಲೋಹಾಭಿಸಾರ, ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ.

ಅಭಿಸಾರಿ abhi-sāri. (= ಅಭಿಚಾರಿ). a woman who keeps an assignation or goes to meet her lover, an unchaste woman (ಸ್ವೈರಿಣಿ, ಪುಂಶ್ಚಲಿ, etc., ಹಾದರದ ನಾರಿ Mr. 304).

ಅಭಿಸಾರಿಕೆ abhi-sārike. = ಅಭಿಸಾರಿ. *a woman who keeps an assignation, etc.* (Grj. 4, 72 va.).

ಅಭಿಹತ abhi-hata. struck, beaten. 2, beaten, subdued (ಸೋತವನು G.).

ಅಭಿಹತಿ abhi-hati. striking; a stroke; injury (My.). 2, multiplication.

ಅಭಿಹಾರ abhi-hāra. *seizing, robbing* (ಪರವಸ್ತ್ವಾಪಹ, ಪರರ ಒಡವೆಯನ್ ಅಪಹರಿಸುವದು Nn. 151; ಪರರ ಆಪಹರಣೆ Mr. 490). 2, *seizing or robbing anything in the owner's presence.* 3, *an attack* (ಸಮರಪ್ರವೇಶ, ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಹೋಹದು 151; ಧುರವ ಪೊಗುವದು 490). 4, intermixture; reversed state, being turned the wrong way (ವಿಪರೀತ, ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದುದು 151; ವಿಪರೀತದ ಅವುಂಕು 490). 5, exertion, effort; pushing (ನೂಂಕುಹ 151). 6, want of pity (ಕೃಪೆಹೀನ, ಕರುಣವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ 151). 7, arming, taking up arms. see ಲೋಹಾಭಿಹಾರ.

ಅಭಿಹಿತ abhi-hita. held forth. 2, *declared, said; named, called.*

ಅಭೀಕ abhīka. = ಅಭಿಕ. *lustful.* 2, *a lover, a husband.*

ಅಭೀಕ್ಷಣ abhi-īkṣaṇa. looking towards or at (ಪ್ರತಿಮುಖಾವಲೋಕನ Śmd. 230).

ಅಭೀಕ್ಷಿಸು abhi-īkṣisu. to look towards or at (Rśv. 7, 21 va.; My.). (Cpr. 5, 122).

ಅಭೀಕ್ಷ್ಣ abhīkṣṇa (abhi-kṣaṇa). repeated; repetition. 2, constant; continuance (Kāvy. I, 3, 89-97). ಅಭೀಕ್ಷ್ಣಂ, *repeatedly, frequently.*

ಅಭೀತ a-bhīta. *fearless.*

ಅಭೀಪ್ಸಿತ abhi-īpsita. *desired.*

ಅಭೀರ abhīra. a cowherd (ಮಹಾಶೂದ್ರ Mr. 375; ಗವಳಿಗ G.). 2, N. of a people.

ಅಭೀರು a-bhīru. unterrific. 2, fearless, undaunted (ದಿಟ್ಟ, ಅಂಜದವ G.). 3, *the plant Asparagus racemosus* Willd. (see ಆಸಡಿ).

ಅಭೀರುಪತ್ರಿ abhīru-patri. *the plant Abhiru.*

ಅಭೀಶು abhīśu. ಅಭೀಷು. a rein; a rope (ಹಗ್ಗ G.). 2, *a ray of light.*

ಅಭೀಷಂಗ abhī-saṅga. = ಅಭಿಷಂಗ. *a curse, an imprecation.*

ಅಭೀಷ್ಟ abhi-iṣṭa. wished, desired (Śmd. 159). 2, *acceptable, dear, favourite, beloved.* 3, optional. see Bp. 3, 70; 49, 28.

ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ abhīṣṭa-siddhi. the gaining of a desired object (Bp. 44, 49).

ಅಭೀಷ್ಟಿತ abhīṣṭita. wished, desired (Bp. 16, 27; 25, 12).

ಅಭೂತ a-bhūta. whatever has not been or happened. — ಅಭೂತಪೂರ್ವ unprecedented.

***ಅಭೂತೋಪಮೆ abhūta-upame.** a figure of speech. Kr. 3, 78.

ಅಭೂರಿ a-bhūri. few, some, little (ಅಲ್ಪ, etc., ಕಿಱಿದು Mr. 427).

ಅಭೇದ a-bhēda. absence of difference or distinction; identity (Kāvy. III, 2, B, 29-32). 2, not breaking, compactness.

ಅಭೇದಾತ್ಮತೆ abhēda-ātmate. identity (Kāvy. III, 3, B, 80).

ಅಭೇದ್ಯ a-bhēdya. *impenetrable; indivisible; indestructible* (Kāvy. V, 10; Bp. 39, 9).

ಅಭ್ಯಗ್ರ abhi-agra. *near*; proximity. 2, fresh, new.

ಅಭ್ಯಂಗ abhi-aṅga. smearing the body with unctuous substances; inunction previous to ablution (ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ G.; Bp. 9, 20). 2, an unguent (Sk.; ಎಣ್ಣೆ G.).

ಅಭ್ಯಂಗನ abhi-aṅgana. = ಅಭ್ಯಂಗ. (My.; Bp. 4, 34; 15, 8; 27, 59).

ಅಭ್ಯಂಜನ abhi-añjana. = ಅಭ್ಯಂಗನ. (My.).

ಅಭ್ಯನುಜ್ಞೆ abhi-anujne. assent, permission; order. (My.).

ಅಭ್ಯನ್ತರ abhi-antara. interior, being inside. 2, initiated in, conversant with. 3, intimate. 4, *the interior; included space; an interval.* 5, an obstacle, an impediment (C.; Te., Tu.).

ಅಭ್ಯನ್ತರಿಸು abhyantarisu. to hinder. ಅವನನ್ನು ಅಭ್ಯನ್ತರಿಸಿದನು (My.).

ಅಭ್ಯಮಿತ abhi-amita. attacked. 2, *sick, diseased.*

ಅಭ್ಯಮಿತ್ರೀಣ abhi-amitrīṇa. *one who faces the enemy valiantly.* (Cpr. 10, 55 va.).

ಅಭ್ಯಮಿತ್ರೀಯ abhi-amitrīya. *one who faces the enemy valiantly.*

ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ abhi-amitrya. *one who faces the enemy valiantly.*

ಅಭ್ಯರ್ಚನ abhi-arcana. -ನೆ. reverence, worship (Bp. 3, 75; 35, 1; 39, 29; 43, 34; My.; ಪೂಜೆ G.).

ಅಭ್ಯರ್ಣ abhyarṇa. *near, proximate;* nearness, proximity. see ಭವಸಾಭ್ಯರ್ಣ.

ಅಭ್ಯರ್ಥನ abhi-arthana. petition, request; wish, desire (Śsv. 4, 70).

ಅಭ್ಯರ್ಹಿತ abhi-arhita. *greatly honoured, venerable.*

ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ abhi-avakarṣaṇa. *extraction, drawing out.*

ಅಭ್ಯವಸ್ಕನ್ದನ abhi-avaskandana. *impetuous assault, facing an enemy.* 2, entering by way of treachery; attacking an enemy in a treacherous manner (ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಡದೆ ಕಪಟದಿನ್ದ ಸೋಗು ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗೋಣ G.; ಮೋಸದಿನ್ದ ಪರಚಕ್ರವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆ Si. 296).

ಅಭ್ಯವಹಾರ abhi-avahāra. *taking food, eating, enjoying.* 2, food.

ಅಭ್ಯವಹಾರಿ abhi-avahāri. occupied; practising (Śmd. 72; ವ್ಯಾಪಾರವನುಳ್ಳ Cm.).

ಅಭ್ಯವಹೃತ abhi-avahṛita. *taken as food, devoured.*

ಅಭ್ಯವಹೃತಿ abhi-avahṛiti. eating, food (Abh. P. 7, 47 va.).

ಅಭ್ಯಸಿಸು abhyasisu. = ಅಭ್ಯಾಸಿಸು. (My.; Br. ಅಭ್ಯಸಿಂಚು).

ಅಭ್ಯಸ್ತ abhi-asta. accumulated; practised. 2, learnt by heart, repeated, studied. (My.).

ಅಭ್ಯಾಕುಲ abhi-ākula. overburdened with (Bp. 3, 75).

ಅಭ್ಯಾಖ್ಯಾನ abhi-ākhyāna. *a false or groundless accusation.*

ಅಭ್ಯಾಗತ abhi-āgata. come, arrived. 2, an uninvited visitor or guest (My.; ತಾನಾಗಿ ಬನ್ದ ಅತಿಥಿ G.). (Abh. P. 7, 47 va.).

ಅಭ್ಯಾಗಮ abhi-āgama. arrival; visit. 2, neighbourhood. 3, *a war, a battle.* 4, enmity.

ಅಭ್ಯಾಗಾರಿಕ abhi-āgārika. *diligent in supporting a family.*

ಅಭ್ಯಾದಾನ abhi-ādāna. *beginning.*

ಅಭ್ಯಾನ್ತ abhi-ānta. attacked. 2, *sick, diseased.*

ಅಭ್ಯಾಮರ್ದ abhi-āmarda. *war, a battle.*

ಅಭ್ಯಾಶ abhi-āśa. reaching to. 2, near; *vicinity.*

ಅಭ್ಯಾಸ abhi-āsa. = ಅಬ್ಬೆಸ. repetition. 2, use, habit. 3, study; learning by heart (ಶ್ರಮ Bhn. 53; ಕಲಿಯೋಣ, ಪರಿಶ್ರಮ G.; Śmd. 175: Kāvy. II, 1, 1-5). 4, practice, exercise. 5, *military practice.* see ಕಲ್. ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಹಾರವ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತೀತು (Prv.). — ಅಭ್ಯಾಸ ಇಡು. to make something a practice or habit. ಈ ಅಭ್ಯಾಸವಿಡುವದರಿನ್ದ ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಗುವದು (B. 4, 195). — ಅಭ್ಯಾಸ ನಡಿಸು. to carry on study, to study. ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಡಿಸಿ (B. 5, 167). — ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸು. to cause to study. 2. to have taught, to have instruction given. ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದಳು (B. 4, 50). — ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡು. to study, to learn (B. 4, 1).

ಅಭ್ಯಾಸಂಗ abhi-āsaṅga. association, connection; attachment (Bp. 18, 58).

ಅಭ್ಯಾಸಾದನ abhi-āsādana. *impetuous assault, etc.* (= ಅಭ್ಯವಸ್ಕನ್ದನ).

ಅಭ್ಯಾಸಿ abhyāsi. practising, etc. 2, a student (C.).

ಅಭ್ಯಾಸಿತ abhyāsita. practised, exercised (Bp. 38, 51).

ಅಭ್ಯಾಸಿಸು abhyāsisu. = ಅಭ್ಯಸಿಸು. to practise, to study (C.).

ಅಭ್ಯಾಹಾರ abhi-āhāra. bringing near, 2, *robbery.*

ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ abhi-utthāna. rising. 2, rising from a seat through politeness (ಗೌರವ, ಇದಿರೇೞ್ವುದು Hlā.; ಎದ್ದು ಇದಿರ್ಚಿ ಬರ್ಪಂ Mr. 462). 3, rising to a high position; *dignity, respectability.*

ಅಭ್ಯುದಯ abhi-udaya. rising. 2, elevation, increase, prosperity; happiness (Ch. v. 71. 173). 3, N. of a vṛitta (Ch.).

ಅಭ್ಯುದಯಕರ abhyudaya-kara. causing increase, prosperity or happiness (Ch. v. 206; Bp. 46, 9).

ಅಭ್ಯುದಯಿಕ abhi-udayika. an initiatory rite of worship (My.)

ಅಭ್ಯುದಸ್ತ abhi-udasta. thrown up, raised, held forth (Kāvy. II, 2, B, 1. 2).

ಅಭ್ಯುದಿತ abhi-udita. risen; arisen, happened. 2, exalted, 2, N. of a vṛitta (Ch.). 4, *asleep at sunrise.* 5, that is born (ಹುಟ್ಟಿದ್ದು G.). 6, that is well-said ಚನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು G.).

ಅಭ್ಯುದೈಕ abhyudaika. Tbh. of ಅಭ್ಯುದಯಿಕ. (Bp. 60, 4).

ಅಭ್ಯುಪಗಮ abhi-upagama. going near to. 2, *assenting or agreeing to, agreement,* assent (ಅಂಗೀಕಾರ Śmd. 69 Cm.; ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ My.). 3, *granting, allowing.*

ಅಭ್ಯುಪಪತ್ತಿ abhi-upapatti. *approaching with a friendly purpose, favour, affection.* 2, agreement, assent.

ಅಭ್ಯುಷ abhi-uṣa. *slightly parched grain.*

ಅಭ್ಯೂಷ abhi-ūṣa. *slightly parched grain.*

ಅಭ್ರ abhra. *a cloud* (ಅಮ್ಬುದ, ಮೇಘ Nn. 51; ಮೇಘ 45). 2, *sky, atmosphere, ether* (ಗಗನ, ಆಕಾಶ 51). 3, the eye (ವಿಲೋಚನ, ಕಣ್ಣು 51). 4, talc mineral, mica resembling glass (ಅಶ್ಮ, ಕಲ್ಲು 51). 5, the hair knot of females when tucked in the muḍi (ಕಚ, ತುರುಬು 51).

ಅಭ್ರಕ abhraka. = ಅಬರಂಗ. the sedge Cyperus rotundus. 2, = ಅಭ್ರ No. 4, talc, glasies mariae, or mica (ಭೃಂಗ, ಬಿಂಗ Nn. 45; ಭೃಂಗ Mr. 102; ಬಿಂಗ Śm. 83; ಅಬರಂಗ G; ಕಾಗೆ ಬಂಗಾರ C.).

ಅಭ್ರಕೇಶ abhra-kēśa. he whose hair is the clouds: Śiva (My.).

ಅಭ್ರಗ abhra-ga. a bird (My.).

ಅಭ್ರಗಂಗೆ abhra-gaṅge. = ಅಭ್ರಾಪಗೆ. (My.).

ಅಭ್ರಗಪತಿ abhraga-pati. Garuḍa (My.; Br.).

ಅಭ್ರಗರ್ಜನೆ abhra-garjane. thunder (ಪರ್ಜನ್ಯ Mr. 480).

ಅಭ್ರಗರ್ಜಿತ abhra-garjita. = ಅಭ್ರಗರ್ಜನೆ. (ಆಡಮ್ಬರ, ಮೇಘಧ್ವನಿ Nn. 105).

ಅಭ್ರಂಕಷ abhra-ṅ-kaṣa. grazing the clouds, very high (Bp. 19, 34). 2, air, wind. 3, a mountain. (Cpr. 1, 121).

ಅಭ್ರತಿಮಿರ abhra-timira. a cloud (ದುರ್ದಿನ, ಮೋಡ Mr. 43).

ಅಭ್ರಪತಿ abhra-pati. Indra (My.).

ಅಭ್ರಪುಷ್ಪ abhra-puṣpa. water. 2, a castle in the air, anything impossible. 3, *N. of a cane, Calamus rotang* (ಹಬ್ಬೇಗಿಡ Si. 128).

ಅಭ್ರಮಣಿ abhra-maṇi. heaven's gem: the sun (My.; Br.); the moon (My.).

ಅಭ್ರಮಾತಂಗ abhra-mātaṅga *Airāvata, Indra's elephant.*

ಅಭ್ರಮಾಲೆ abhra-māle. a line or succession of clouds. (My.).

ಅಭ್ರಮು abhramu. *the wife of Abhramātaṅga* (Mr. 59).

ಅಭ್ರಮುವಲ್ಲಭ abhramu-vallabha. *Abhramu's husband, Airāvata.*

ಅಭ್ರಮೂಪತಿ abhramū-pati. = ಅಭ್ರಮುವಲ್ಲಭ (Cpr. 5, 42 va.).

ಅಭ್ರವಿಭ್ರಮಿ abhra-vibhrami. N. of a plant (ಮುಱುಕಿಲ್ Mr. 116).

ಅಭ್ರಾಗಮ abhra-āgama. approach of clouds; the rainy season (Cpr. 4, 43).

ಅಭ್ರಾಪಗೆ abhra-apage. the celestial Ganges (ಆಕಾಶದ ಹೊಳೆ G.; My.).

ಅಭ್ರಿ abhri. *a wooden scraper or shovel for cleaning a boat.*

ಅಭ್ರಿಯ abhriya. *produced in the clouds.* 2, lightning. 3, thunder.

ಅಭ್ರೇಷ abhrēṣa. *non-deviation, fitness, propriety.*

ಅಮ್- am. = ಎಮ್ 3-. see ಅಪ್ಪು 1.

ಅಮ ama. 1. = ಅಪ 2, ಅಪ್ಪ 4, ಅಬ, ಅಬ್ಬ, ಅಮ್ಮ, ಅವ್ವ, ಮಾ 3. an interjection denoting *a*, surprise: ha!; and *b*, pain or grief: ah! alas! (My.). — ಅಮಮ. rep. ha, ha! (Bp. 10, 10; 23, 7; 24, 86; 27, 26; 59, 48; Rsv. 13, 69. 70; J. 3, 40; C.). 2, ah, alas! (Bp. 4, 73; C.). — ಅಮಾ. = ಅಮ. (C.).

-ಅಮ ama. 2. = ಅಮ್ಮ 1, etc. father. used in proper names, as ಚನ್ನಮ, ರಾಯಮ, ಲಿಂಗಮ (C.; Te. ಅಮ).

ಅಮಕಿರೆ amakire. = ಅಮುಂಗುರ. (St. & Pl.; T. ಅಮುಕ್ಕಿಱಾ, M. ಅಮುಕ್ಕುರ).

ಅಮಕೀರೆ amakīre. = ಅಮಕಿರೆ. (My.).

ಅಮಕು amaku. = ಅದಕು 1, No. 1. (My.).

ಅಮಕ್ಕಳ amakkaḷa. (fr. ಅಮರ್-ಕಳ, battle-field, T.). tumult (T.; R.).

ಅಮಗ amaga. (fr. ಅಮರ್). a fit or convenient time, opportunity; a festive occasion (T. ಅಮೈದಿ, opportunity). ಅಮಗದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರನಾಡುವಾಗ ಮದ್ದಳೇ ಎರವು ಬೇಡಿದರು ಅನ್ತೆ (Prv.). 2, season, especially the season for ripe fruits, *e. g.* ಮಾವಿನ ಅಮಗ, ಪೇರ್ಲೇ ಹಣ್ಣಿನ ಅಮಗ (S. Mhr.).

ಅಮಗು amagu. = ಅಮಕು. (My.).

ಅಮಂಗಲ a-maṅgala. inauspicious, unlucky, evil; ill-luck (B. 3, 19. 108; My.).

ಅಮಂಗಲಕರ amaṅgala-kara. causing ill-luck (My.).

ಅಮಂಗಲಕಾರಿ amaṅgala-kāri. a person who causes ill-luck (My.).

ಅಮಂಗಲಹಾರಿ amaṅgala-hāri. one who averts ill-luck (My.).

ಅಮಂಗಲೆ amaṅgale. an unlucky woman; a widow (My.).

ಅಮುಂಗುರ amaṅgura. = ಅಮಕಿರೆ, ಅಮಕೀರೆ. a medicinal shrub, Physalis flexuosa Lin. or Withania somnifera Dunal (ಅಶ್ವಗನ್ಧ Mr. 129, o. r. ಅಮುಂಗುರು).

ಅಮಚು amacu. = ಅಮಕು. (My.).

ಅಮಟೆ amaṭe. = ಅಮ್ಬಟೆ 2, ಅಮ್ಬಟೆ, ಅಮ್ಬಾಡೆ, ಅವಟೆ. Tbh. of ಅಮ್ಬಷ್ಠ. (M. ಅಮ್ಬಟ, ಅಮ್ಬಾಟ; Tu. ಅಮ್ಬಡೆ). ಅಮಟೇ ಮರಕ್ಕೆ ತಮಟೇ ಕಟ್ಟಿದರು (Prv.). — ಅಮಟೆಕಾಯಿ. a hog-plum (Si. 127; My.).

ಅಮಣ್ಡ amaṇḍa. = ಅವುಡಲ. the castor-oil plant, Ricinus communis (Sk.).

ಅಮತ a-mata. 1. not felt, not perceptible by the mind.

ಅಮತ amata. 2. sickness, disease. 2, death. 3, time. (R.).

ಅಮತಿ a-mati. unconsciousness; ignorance, feebleness of intellect. 2, evil-minded, depraved. 3, the moon; time. (R.).

ಅಮತ್ರ amatra. *a vessel, a pot.*

ಅಮತ್ಸರ a-matsara. unenvious, charitable. (Rsv. 13, 10).

ಅಮನುಷ್ಯ a-manuṣya. not human; unfrequented by men. 2, *not a man, a demon.*

ಅಮನ್ದ a-manda. not slow, active. 2, *violent, fresh;* strong, loud. 3, not stupid. 4, great, important. see Bp. 5, 71; 19, 31. 57; 22, 28; 36, 8; 53, 25; 60, 54; Rsv. 4, 119. — ಅಮನ್ದಾನನ್ದಮ್ಬೆಱ್. -ಆನನ್ದ -ಒ-ಪೆಱ್. to get or experience great joy (Rsv. 5, 133).

ಅಮರ್ amar. = (ಅಡರ್), ಅಮರು. P. p. ಅಮರ್ದು. to be closely united (ಗಾತ್ರವಿಶ್ಲೇಷ Śmd.; ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು Śmd. 3. 46. 76. 93. 120. 139. 257. 378 Cm.; *cf.* ಅಪ್ಪು 2). ಎರಡುವಮ್ ಅಮರ್ದು ಒದವೆ (Śmd. 46). ಪುನ್ನಾಗಂ, ರಸಾಲಂ, ... ಶಿರಿಸಂ, ಶ್ರೀಪರ್ಣಿ, ಪಾಳಿವಪ್ಪು ಮರಮ್ ಅಮರ್ದು, ಸಾಲ್ಗೊಣ್ಡು, ಕಣ್ಗೆ ಒಪ್ಪುತಿರ್ಕುಂ (Rsv. 2, 36).

ಕಟ್ಟುತ್ತೆ ಲತಾಸನ್ದೋಹದಿಂ ಕೇಶಮನ್ ಅಮರೆ (5, 51). ಮಱು ಅಮರ್ದು ಇರೆ (9, 29). ಪುರಹರನ ಸಾಲೋಕ್ಯದೊಳ್ ಅಮರ್ದು ಇರಲಹುದು (Bp. 1, 30; see also 12, 43). 2, to come together, to gather in a mass. ಅಮರ್ದ ಕತ್ತಲೆ (ಧ್ವಾನ್ತ Mr. 67). 3, to be connected with, to be linked to (Abh. P. 3, 144; Bp. 61, 15). ದೇಶೀಯುಕೆ ಅಮರ್ದ ಸೊಪ್ಪಂ... ಉಸುರೆನ್ದು ಕೋವಿದರ್ ಬೆಸಸಲ್ (Kk. 3). ವೀರ ಶೃಂಗಾರದೊಳ್ ಅಮರ್ದ ಇಭವೈರಿಯನ್ತೆ (Bp. 52, 38). see J. 12, 22; 18, 29. 4, to join, to associate oneself to. [ಒಡವುಟ್ಟಿದ ಮಣಿಕುಣ್ಡಲಮೊಡವುಟ್ಟಿದ ವಜ್ರ ಕವಚಮುಮರ್ದುಂ ತನ್ನೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿರೆಯುಂ Pb. 1, 95]. ಗುಣಮ್ ಅಮರೆ (Śmd. 3). ಚತುರ್ಥಿಗೆ ತೃತೀಯತ್ವಮ್ ಅಮರ್ದು ಇರದು (139). ಮೂವತ್ತಾಱುಂ ಗುಣಂಗಳ್ ತಮಗೆ ಅಮರ್ದು ಇರೆ (201). ಮನಕ್ಲೇಶದೊಡನೆ ಅಮರ್ದ ಮುನಿಸು (Mr. 534). 5, to be produced, to arise, to appear. ಅಮರ್ದುಂ ಲಿಂಗಂ (Śmd. 93). ಅಮರ್ದು ಇರೆ ಸೀತ್ಕಾರಂ (Rśv. 9, 22). ರುದ್ರಾವತಾರದ ದಿವ್ಯಮಹಿಮೆ ಅದು ಎನ್ತು ಅಮರ್ದಪುದು? (Bp. 53, 6). see also Śmd. 257. 378. 6, to be fit or agreeable; to be nice or becoming (J. 3, 13; Te. ಅಮರು; T. ಅಮರು, ಅಮೈ, to agree, be settled, etc.). ಕರಡೆಯ ಗಿರ್ಗಟಿದ ದನಿವೊಲ್ ಅಮರವು ಅವು ಎನ್ದುಂ (Śmd. 76). ಪಪ್ಪುಕವೆನ್ದು ಎನಲ್ ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುವುದರ್ಕೆ ಅಮರ್ದ ನಾಮುಂ (Śm. 30). 7, to be known or famous (T. ಅಮರುದಲ್, ಅಮರ್ದಲ್, greatness). ಅಮರ್ದ ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). 8, to fit, to agree with (the size of something, as an ornament becomes a hand, as a stone the hand that seizes it, etc., C. as ಅಮರು). [ಅಮರದು ಶಿಶಿರಾಂಶುವೆಮ್ಬುದುಂ ಶಶಿಗೆನ್ದುಂ Kr. 3, 184]. ಆ ಮರ ನನಗೆ ಅಮರುವದಿಲ್ಲ, I cannot grasp that tree (C.). 9, to hold on; to climb, as a tree (C. as ಅಮರು). 10, to fall upon, to attack or give trouble, as a debt, etc. (Bp. 58, 25; Grj. 1, 96; C. as ಅಮರು). 11, to seize firmly, to embrace (ಆಲಿಂಗಿಸು, ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು G.). [— ಅಮರ್ದಪ್ಪು. -ಅಪ್ಪು. to embrace firmly. ಎನ್ನುರಂ ತೀವಿ ತಳ್ತಿವಳೀ ಕುಚಂಗಳನಳ್ಕಱನ್ದಮರ್ದಪ್ಪಿ Pb. 8, 63]. — ಅಮರ್ದಾಡು. -ಆಡು. to embrace mutually (Grj. 4, 32).

ಅಮರ a-mara. undying, immortal. 2, *a god.* 3, quick-silver, gold. 4, a plant, Cocculus cordifolius. 5, N. of a metrical foot (Ch.). 6, = ಅಮರಕೋಶ (C.; see Prv. s. ಅ 1). — ಅಮರದ ಬಳ್ಳಿ. = ಅಮರವಳ್ಳಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ. a shrubby creeper, the heart-leaved moonseed, Cocculus cordifolius Dec. (Tinospora cordifolia Miers.; St. & Pl.; ಅಮೃತ, ಅಮೃತದ ಬಳ್ಳಿ G.).

ಅಮರಕಣ್ಟಕ amara-kanṭaka. N. of a part of the Vindhya range. see ಶೋಣ.

ಅಮರಕುಜ amara-kuja. a celestial tree (Śmd. 175).

ಅಮರಕೋಶ amara-kōśa. -ಕೋಷ. N. of the Saṁskṛita dictionary of Amarasiṁha. (C.).

ಅಮರಗಂಗೆ amara-gaṅge. the celestial Ganges (My.).

ಅಮರಗುಣ್ಡ amara-guṇḍa. N. of a place. — ಅಮರಗುಣ್ಡ ಪಣ್ಡಿತ. a proper N. (Bp. 39, 34). — ಅಮರಗುಣ್ಡಮಲ್ಲೇಶ್ವರ. a proper N. (Bp. 39, 56).

ಅಮರಗುರು amara-guru. the preceptor of the gods: Bṛihaspati (Mr. 38).

ಅಮರಗೆ amara-ge. river of the gods: the Ganges (Cpr. 10, 28).

ಅಮರಜನನಿ amara-janani. N. of the mother of Indra (Bp. 54, 58).

ಅಮರಣತ್ವ a-maraṇatva. immortality (Bp. 54, 53).

ಅಮರತರು amara-taru. = ಅಮರಕುಜ. (My.).

ಅಮರತ್ವ amaratva. immortality (My.).

ಅಮರದತ್ತ amara-datta. N. of a lexicographer. see Hlā. s. ಕೋ 3.

ಅಮರಧೇನು amara-dhēnu. the cow of the gods: (Bp. 5, 69; 31, 18).

ಅಮರನದಿ amara-nadi. = ಅಮರಗಂಗೆ. (a MS. of Ch. in its v. 23; My.).

ಅಮರನಾಗೇನ್ದ್ರ amara-nāgēndra. the elephant airāvata (J. 2, 12).

ಅಮರಪತಿ amara-pati. Indra (Cb.; My.).

ಅಮರಭೂರುಹ amara-bhūruha. = ಅಮರತರು. (My.).

ಅಮರಮುನಿ amara-muni. Nārada (My.); any dēvarṣi. **ಅಮರ** ಮುನಿಗಳು (ವಿಷ್ಣುವಿನ) ಮಿತ್ರರ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 19).

ಅಮರಲೋಕ amara-lōka. the abode of the gods; heaven (**ಸಗ್ಗ**, etc. Kk. 10 *a.*).

ಅಮರವರ amara-vara. the best of the gods: Indra (Bp. 2, 19; 24, 40).

ಅಮರವಳ್ಳಿ amara-vaḷḷi. -ಲ್ಲಿ. = ಅಮರದ ಬಳ್ಳಿ. (ಅಮೃತ, **ಗುಡೂಚಿ**, ಜೀವನ್ತಿ, ಸೋಮ Mr. 145).

ಅಮರಸಿಂಹ amara-siṁha. N. of the Buddhist author of the Amarakōśa (Śmd. 98 Cm.).

ಅಮರಸಿನ್ಧು amara-sindhu. the celestial Ganges (Bp. 1, 38).

ಅಮರಾಂಗನೆ amara-aṅgane. a nymph of Indra's heaven (Śmd. 64).

ಅಮರಾಚಲ amara-acala. = ಅಮರಾದ್ರಿ. (Bp. 26, 11).

ಅಮರಾದ್ರಿ amara-adri. the mountain of the gods: Mēru. (My.).

ಅಮರಾಪಗೆ amara-apage. = ಅಮರಸಿನ್ಧು. (My.).

ಅಮರಾರಿ amara-ari. an enemy of the gods: an Asura. (My.).

ಅಮರಾವತಿ amarā-vati. *the abode of the gods, Indra's residence.*

ಅಮರಿ amari. = ಅಮರೆ, No. 1. a female deity (Abh. P. 9, 83; Bp. 18, 78; 19, 83). 2, = ಅಮರೆ No. 3, of which it is an o. r.

ಅಮರಿಕೆ amarike. = ಅಮರ್ಕೆ. fitness, suitableness, agreeing with, as a ring with the size of a finger (C.; T. provision).

ಅಮರಿಸು amarisu. = ಅಮರ್ಚು. to cause (a person) to join or stick by (another, especially to recover a debt, S. Mhr.). 2, to prepare, to make ready (My.; Te.; T. ಅಮತ್ತು). 3, to reprove (R.; T., M. ಅಮಟ್ಟು; see **ಅದಟು** 1).

ಅಮರು amaru. = ಅಮರ್. (C.). P. p. ಅಮರಿ. see Bp. 3, 1; 33, 10; 35, 25; 39, 62. [2, to hesitate, to linger behind; to get caught, as fingers between two hinges, etc.,].

ಅಮರೆ amare. ಅಮರಾ. = ಅಮರಿ. an immortal female, a female deity. 2, Indra's residence. 3, = ಅವರಿ (Śmd. 347, o. rs. **ಅಮರಿ**, ಅವರೆ), ಆಮರೆ, ಆವರಿ, ಆವರೆ (352). see meaning s. ಅವರೆ.

ಅಮರೇನ್ದ್ರ amara-indra. Indra.

ಅಮರೇನ್ದ್ರತನಯ amarēndra-tanaya. = ಅಮರೇನ್ದ್ರಸುತ. (J. 33, 22).

ಅಮರೇನ್ದ್ರಮುನಿ amarēndra-muni. a proper N. (Bp. 52, 18).

ಅಮರೇನ್ದ್ರಸುತ amarēndra-suta. Arjuna, the son of Indra and Kuntī (Śmd. 136).

ಅಮರೇನ್ದ್ರಸೂನು amarēndra-sūnu. = ಅಮರೇನ್ದ್ರಸುತ. (J. 10, 20; 26, 3).

ಅಮರೇಶ amara-īśa. Indra (Cb.; My.). 2, Śiva.

ಅಮರ್ಕೆ amarke. (fr. ಅಮರ್). = ಅಮರಿಕೆ. the state of being closely joined or united; the state of being fit, agreeing with, etc. (ಅಳವಟ್ಟುದು Ct. II, 84). [-ಅಮರ್ಕೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. to lose the state of being closely united. ಸುಯ್ವು ಸುಯ್ಯ

ಗಾಳಿಗಳೊಳಗಮರ್ಕೆಗೆಟ್ಟೊಡಲವೋಡಿದುದೆನ್ನಗಿನ್ನೆನ್ನ Ap. 12, 38. -ಅಮರ್ಕೆವೆತ್ತು. -ಪೆತ್ತು. to get closely united. ನುಡಿಯೋಜೆಯಿಂ ತನ್ನೊಳಮರ್ಕೆವೆತ್ತುದು Ap. 8, 43]. — ಅಮರ್ಕೆವೊಗು. -ಪೊಗು. to enter into close union, to become closely united. ಎಳೆತೆಂಗಿನ ಎಳೆಯೆಲೆಯನ್ ಅಮರ್ಕೆವೊಗೆ ಪೆಣೆದು, ಸಮ್ಪಗೆಯ ಮುಗುಳ ಮೊಳೆಗಳಂ ತೆತ್ತಿಸಿದ, ಬಿತ್ತರವ್ವಡೆದ ಜವಳಿವಡಿಗಳ್ (Cpr. VII, 92 va.).

ಅಮರ್ಚಿಸು amarcisu. to cause to join; to cause to fasten. ಕಲಶಕನ್ನಡಿಯ ತೋರಣಂಗಳನ್ ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಅಪಾರರಚನೆಗಳಿನ್ದೆ ತತ್ತದ್ದ್ವಾರಶಿಖರಂಗಳೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿಸಿ (Bp. 5, 12. 13). ಜವಳಿಗೆದವಂ ದ್ವಾರಬನ್ಧದ ಪವಣಿಗೆ ಆ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿಸಿ (16, 9).

ಅಮರ್ಚು amarcu. = ಅಮರಿಸು. to join (v. t., ಸಂಘಟೀಕರಣ Śmd. Dh.; Te.). ಪಣೆವೆಱೆಯೊಳ್ ಕರಾಂಜಲಿಯನ್ ಅಮರ್ಚಿ ನಿನ್ದಂ (Rśv. 14, 14 va.). 2, to apply. ಅವಳ್ ಬಾಳನ್ ಅಮರ್ಚಿ, ಗೋಣ್ ಕೊಱೆದು (14, 75). 3, to bring to or near. ನಿಮಗೆ ಪರಿಯಾಣಮನ್ ಅಮರ್ಚುವನು (Bp. 9, 40). 4, to put on, as a crown (Rśv. 13, 59 va.). to put in (J. 26, 12). ನಿನ್ನ ನಯನದೊಳ್ ಎನ್ನ ಚೆನ್ನಕ್ಷಿಯನ್ ಅಮರ್ಚುವೆನು (Bp. 18, 71). ಗುಗ್ಗಳವನ್...ಅಮರ್ಚಿದ ಕಮ್ಬಿಯಂ ಪೊತ್ತು (43, 27). ಗುಗ್ಗಳವೊನ್ದು ತೊಲೆಯನ್ ಅಮರ್ಚಿ ಕಮ್ಬಿಯೊಳ್, ಅನ್ದವನ್ ಅಗಿರೆ ಪೊತ್ತು ಕೊಣ್ಡು (43, 83). ಕೇಶವಂ ತಲ್ಲಿಂಗವಂ ನಿಜಸೆಜ್ಜೆಯೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿ (54, 60). 5, to fix on. ಜೈನರಂ ಶೂಲದೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿ (50 sum.). 6, to seize firmly. ನೃಪನ್...ಅಲಗನ್ ಉಚ್ಚಿ, ಕರದೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿ (33, 14). 7, to prepare. ಅಮರ್ಚುತೆ ಅಮ್ಬುರುಟ್ಟೀಕಮಂ (Rśv. 6, 10). 8, to do fitly. ಪಣೆವಾಸಱೆಯೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿ ರಚಿಸಿದ ತಮಾಲರೇಖೆ (6, 11 va.). 9, to perform (Bp. 43, 38). ಬಲವನ್ ಎರಡಾಗಿ...ವಿನೋದಯುದ್ಧಮನ್ ಅಮರ್ಚಲ್ ಬಡೆಚಿದುದು (Rśv. 13, 83). 10, to cause. ಅನನಾಮ್ಬುಜಂ ತಣ್ಣದಿರಂಗೆ ಸೋಲಮನ್ ಅಮರ್ಚೆ (13, 61). 11, to obtain. ಪೊಸ ಮಂಜುವಾರ್ಧಿ ಪೆರ್ಚುಗೆಯನ್ ಅಮರ್ಚೆ (9, 4). ನೃಪನ ಮನಂ ಹರುಷಮನ್ ಅಮರ್ಚೆ (14, 15).

ಅಮರ್ತ್ಯ a-martya. immortal. 2, *a god.*

ಅಮರ್ತ್ಯತೆ a-martyate. immortality (Cpr. 4, 90).

ಅಮರ್ತ್ಯಭುವನ amartya-bhuvana. *the world of the gods, heaven.*

ಅಮರ್ದು amardu. = ಅಮರ್ದ. Tbh. of ಅಮೃತ q. v. [ಅಮರ್ದಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಪನ್ನುಟಪ್ಪ ಸುಸಿಲ್ Pb. 4, 31]. (Śmd. 353. 364; Hlā. I, 133; Ct. I, 99; II, 23; Kk. 10 *a;* Tu. ಅಮರ್ತ). ಅಮರ್ದಿಂಗೆ, for ever (Bp. 52, 36). ಅಮರ್ದಿನ ಮಱೆ (Abh. P. 3, 144). — ಅಮರ್ದುಗದಿರ. -ಕದಿರ. who has ambrosia-rays: the moon (ಇಂಗದಿರ, ತಿಂಗಳ್ Ct. II, 18). — ಅಮರ್ದುಗೂಟ್. -ಕೂಟ್. ambrosia-like food (V. 37, 88). — ಅಮರ್ದುಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. who has ambrosia-hands: the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 107; ಇರುಳೆಱೆಯ II, 6; ಚನ್ದಿರ Kk. 11 *b;* ಶಶಿ 44; ಚನ್ದ್ರ Śm. 15). — ಅಮರ್ದುಣಿ. -ಉಣಿ. who eats ambrosia: a god (ಸುರ Śm. 8; Śmd. 238). see ನೆಲನಮರ್ದುಣಿ. — ಅಮರ್ದುಣಿ ಪಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. who is the gods' enemy: a Rākṣasa (ರಕ್ಕಸ Kk. 56). — ಅಮರ್ದುಣಿಸಿ. -ಉಣಿಸಿ. = ಅಮರ್ದುಣಿ. see ನೆಲನಮರ್ದುಣಿಸಿ. — ಅಮರ್ದುಣಿಸಿಗ. -ಉಣಿಸಿಗ. = ಅಮರ್ದುಣಿ. (ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a*). — ಅಮರ್ದುಣಿಸು. -ಉಣಿಸು. = ಅಮರ್ದುಣಿಸಿಗ. ಅಮರ್ದುಣಿಸುಗಳ್ (ದೇವತೆಗಳ್ Ss.). — ಅಮರ್ದುವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. (Śmd. 55). Tbh. of ಅಮೃತವಲ್ಲಿ. Cocculus cordifolius (ಅಮೃತೆ, ವತ್ಸಾದನಿ, ಗುಳೂಚಿ Hlā.). — ಅಮರ್ದುವೆಣ್. -ಪೆಣ್. the woman who is immortal or is called amṛitā: Pārvatī (ಮೋಕ್ಷಾಂಗನೆ Kk. 70; Śm. 34). — ಅಮರ್ದುವೆಣ್ಣನೆಯ. -ಇನೆಯ. the husband of Pārvatī: Śiva (ಈಶ್ವರ Śm. 3; ಮುಕ್ತಿಯೆಮ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಗಣ್ಡ, ಈಶ್ವರ G.). — ಅಮರ್ದುವೆಣ್ಣೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. = ಅಮರ್ದುವೆಣ್ಣನೆಯ. (ಪರಮೇಶ್ವರ Ss.).

ಅಮರ್ಯಾದೆ a-maryāde. transgressing due bounds, disrespect, impropriety of conduct, rudeness (C.).

ಅಮರ್ಷ a-marṣa. non-endurance. 2, *impatience; anger, passion.* 3, impetuosity, determination of purpose. see Kāvy. IV, 2, 16.

ಅಮರ್ಷಣ a-marṣaṇa. *impatient, passionate, angry* (ಕ್ರೋಧಿ, ರೋಷಣ, ಮುನಿಸುಳ್ಳವಂ Mr. 234).

ಅಮಲ್ amal. 1. = ಅಮಲು 1 q. v. intoxication; intoxicating quality in substances (Mhr., H.; My.; M.; Tu.).

ಅಮಲ್ amal. 2. = ಅಮಲ 1. business, affairs (My.; H.). 2, rule, reign (Mhr., H.; S. Mhr.; Br.). 3, an office or post; a public charge (Mhr.; Br.). 4, a right of share in the revenue of a village (Mhr.). 5, collection of revenue (H., M.).

ಅಮಲ amala. 1. = ಅಮಲ್ 2. ಕಾಯದೆಯ ಅಮಲವು ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಸಮವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ (B. 5, 267).

ಅಮಲ a-mala. 2. stainless, clean, pure, shining, white (ನಿರ್ಮಲ Nn. 8. 139; Śm. 1. 118). 2, *talc, or mica* (ಅಬರಂಗ G.). 3, N. of a vritta (Ch.).

ಅಮಲತರ amala-tara. unusually clean (Bp. 35, 36).

ಅಮಲತೆ a-malate. the state of being stainless, clean, pure, etc. (Bp. 12, 39).

ಅಮಲತ್ವ a-malatva. = ಅಮಲತೆ. (a Ch. MS. in its v. 25; Bp. 22, 65).

ಅಮಲದಾರ amala-dāra. = ಅಮಲುದಾರ, ಅಮಲ್ದಾರ. a person holding an office or commission (Mhr.; S. Mhr.; B. 5, 161. 202).

ಅಮಲಪಾಣ್ಡುರ amala-pāṇḍura. pure white (ಶಾರದ Mr. 510).

ಅಮಲಾಂಶು amala-aṁśu. a white ray. — ಅಮಲಾಂಶುಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. to emit white rays (Rśv. 6, 133).

ಅಮಲಾಂಝುಟೆ amala-añjhaṭe. *the plant Flacourtia cataphracta.*

ಅಮಲಾತ amalāta. = ಅಮಿಲಾತ, q. v.

ಅಮಲಾತಕ amalātaka. *globe amaranth, Gomphraena globosa.*

ಅಮಲಾನಕ amalānaka. = ಅಮಲಾತಕ. *globe amaranth.*

ಅಮಲಿತ a-malita. not stained, pure (Bp. 51, 80).

ಅಮಲಿನ a-malina. stainless, clean, pure, faultless (Śmd. 14; ನಿರ್ದೋಷ 15 Cm.).

ಅಮಲು amalu. 1. = ಅಮಲ್ 1. (C.; ಲಹರಿ G.; ಮದ Cb.). — ಅಮಲಾಗು intoxication to come about (ಗಾವರಿಸು G.); to become drunk. ಅವನು ಅಮಲಾದನು (My.) — ಅಮಲಿನವ. -ಅವ. an intoxicated man (C.). — ಅಮಲು ಇಱು. intoxication to go down (*i. e.* to become less, C.). — ಅಮಲು ಏಱು. intoxication to rise (to the head, *i. e.* to be brought about, C.; B. 4, 25. 40). — ಅಮಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು. to take spirituous liquors or other intoxicating substances (opium, etc.) to excess (C.). — ಅಮಲು ಹತ್ತು. intoxication to begin to stick to, take, or come upon. ಅವನಿಗೆ ಅಮಲು ಹತ್ತಿತು (C.).

ಅಮಲು amalu. 2. = ಅಮಲ್ 2, etc. (C.).

ಅಮಲುಗಾಱ amalugāṟa. a drunkard (C.).

ಅಮಲುದಾರ amalu-dāra. = ಅಮಲ್ದಾರ. (My.; Br.).

ಅಮಲೆ amale. a spotless female. 2, *a tree, Emblica officinales* Gærtn. (ನೆಲನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ G.). 3, Lakṣmī (Mr. 18).

ಅಮಲ್ದಾರ amal-dāra. = ಅಮಲದಾರ, etc. the revenue collector acting under the authority of the district collector (My.). 2, in the army: a commissioned officer (Mhr.). 3, a head of police (Br.).

ಅಮವಾಲು amavālu. — ಅಮವಾಲುಜಿನ್ನಿಗೆ. the property of a person dying without heirs and escheating therefore to the government (My.). — ಅಮವಾಲುದನ. cattle without owners, claimable by the government; unclaimed cattle (My.).

ಅಮವಾಸೆ amavāse. Tbh. of ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ. (C.). ಇನ್ದು ಇರ್ದ ಅಮವಾಸೆ (ಸಿನೀವಾಲಿ. Mr. 69).

ಅಮಸ amasa. Tbh. of ಅಂಶ. (My.).

ಅಮುಸು amasu. = ಅದಕು 1. (My.).

ಅಮಸೆ amase. Tbh. of ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ. (My.).

ಅಮಳ್ amaḷ. = ಅವಳ. Tbh. of ಯಮಲ. [ನಾಲ್ಕತ್ತೊನ್ಪತ್ತುಮಳ್ಗಳ್ ಪುಟ್ಟಿದುವು ಗುಣದಮಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪೋಲ್ Ap. 4, 62]. (ಯಮ, ಯಮಲ, etc. Hlā.; ಪೊಣರ್ Ct. II, 23; ಪೊಣರ್, ಜುಗಮ, ಜವಳ, ಎರಡು Kk. 60; Abh. P. 3, 144; 16, 2). ನಯಗುಣವಿಕ್ರಮದ ಅಮಳ್ಗಳ್ (Śmd. 52). — ಅಮಳ್ಗದ. -ಕದ. a folding-door (Rśv. 10, 31 va.). — ಅಮಳ್ಗನ್ತ. -ಜನ್ತ. (Śmd. 54). a double tie or thong (?). — ಅಮಳ್ತಲೆ. -ತಲೆ. a pair of heads. — ಅಮಳ್ತಲೆಯ. -ತಲೆಯ. Agni (Śs.). — ಅಮಳ್ತಲೆವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the bird with two heads (ಭೇರುಣ್ಡ Ct. II, 55; Kk. 16; Śm. 29). — ಅಮಳ್ದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. (Śmd. 54). a pair of clusters, etc. — ಅಮಳ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the pair-bird, Anas casarca (ಚಕ್ರವಾಕ Kk. 14; Śm. 28). — ಅಮಳ್ವೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. a twin name [ನಕುಲಸಹದೇವರೆನ್ದ ವರ್ಗಮಳ್ವೆಸರನಿಟ್ಟು Pb. 2, 3 va.]. (Abh. P. 3, 144).

ಅಮಾ amā. *together with.* 2, *near.* 3, new moon.

ಅಮಾಂಸ a-māṁsa. not flesh, anything but flesh. 2, *without flesh, feeble, thin.*

ಅಮಾತ್ಯ amātya. = ಅಮಾತ್ಯ. one who is near. 2, *a minister, a counselor.*

ಅಮಾನತು amānatu. a deposit; anything committed to the charge of another (My.; Mhr., H.).

ಅಮಾನಸ್ಯ a-mānasya. *pain, sadness.*

ಅಮಾನಿ amāni. what is in charge or under the immediate care of a collector on the part of government (as occasionally abkaree, etc.) in opposition to that which is rented out to tenants of the soil (My.; H.; Br.).

ಅಮಾನಿದಾರ amāni-dāra. one who looks after the amani (My.).

ಅಮಾನುಷ a-mānuṣa. not human; monstrous. (My.).

ಅಮಾನ್ತ amā-anta. the end of the day of new moon.

ಅಮಾನ್ತಮಾಸ amānta-māsa. a month that is reckoned from the end of the day of new moon (ಅಮಾವಸ್ಯೆ q. v.) to the first day of new moon, as different from ಪೂರ್ಣಿಮಾನ್ತಮಾಸ (B. 5, 307. 308).

ಅಮಾನ್ಯ a-mānya. not to be respected or honoured, not worthy of respect (Bp. 1, 36).

ಅಮಾರ್ಗ a-mārga. want of a road. 2, pathless. 3, a wrong road (My.). 4, a bad man (My.).

ಅಮಾವಸ್ಯೆ amā-vasye. ಅಮವಾಸೆ, ಅಮಸೆ, ಅಮಾವಾಸೆ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಅಮಾಸೆ, ಅವಸೆ. *the first day of the first quarter on which the moon is invisible.*

ಅಮಾವಾಸೆ amā-vāse. = ಅಮಾವಸ್ಯೆ, etc. (Kk. 58; My.).

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ amā-vāsye. *the first day of the first quarter on which the moon is invisible.*

ಅಮಾಸೆ amāse. Tbh. of ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (Śmd. 368; Śm. 19; C.).

ಅಮಿಕು amiku. = ಅದಕು 1, etc. (My.).

ಅಮಿತ a-mita. 1. unmeasured, boundless, infinite (Bp. 8, 37; 53, 7).

ಅಮಿತ amita. 2. gone. (see ಅಭ್ಯಮಿತ).

ಅಮಿತ್ರ a-mitra. *an enemy.*

ಅಮ್ಲಾತ amilāta. = ಅಮ್ಲಾತಕ and its flowers (ವರ್ಣಪುಷ್ಪ, ಬಣ್ಣಮಾಗಿರ್ಪ ಪೂಗಳ್ Mr. 124, o. r. ಅಮ್ಲಾತ).

ಅಮ್ಲಾತಕ amilātaka. = ಅಮ್ಲಾನಕ. *globe amaranth* (ಬಣ್ಣದ ಹೂ Hlā.).

ಅಮಿಷ amiṣa. *flesh.*

ಅಮಿಕ್ಷೆ amikṣe. melted or clarified butter (ಆಜ್ಯ Mr. 260).

ಅಮೀನ amīna. a petty revenue officer who has temporary charge of any district (My.; H.; Br.; M.). 2, a subordinate judge and arbitrator in civil causes (S. Mhr.; B. 5, 106; Mhr., H.; Br.; M.). 3, the lowest executive officer of a civil court, whose duty is to attach property, make valuations, sales, etc. (My.). see ಸದರ-.

ಅಮೀರ amīra. Emir (B. 4, 20; H.; M.).

ಅಮುಕು amuku. = ಅಮಿಗು, etc. (My.; T., M. ಅಮುಕ್ಕು; T. ಅಮುಂಗು, M. ಅಮುಙ್ಙು, to be pressed down).

ಅಮುಕ್ತ a-mukta. not loosed or let go. 2, not liberated from transmigration. 3, *a weapon that is always grasped and not thrown,* as a sword, etc.

ಅಮುಖ್ಯತೆ a-mukhyate. the state of being not chief, subordinacy (Śmd. 172).

ಅಮುಗು amugu. = ಅದುಕು 1 (v. t. & v. i., My.), ಅವುಗು 2. see ಅಮುಕು.

***ಅಮುಂಕು amuṅku.** = ಅಮುಕು. ಯಮುನಾನದೀ ತರಂಗಮನಮುಂಕೆ ವನಲತೆಯ ಮನೆಗಳಂ ಸೋಂಕೆ Pb. 5, 53.

ಅಮುಚು amucu. = ಅಮುಚು. (My.).

ಅಮುತ್ರ amutra. there. 2, *in the other world, in the life to come.* 3, here.

ಅಮುದ a-muda. grief, distress (Bp. 4, 45).

ಅಮುಷ್ಯ amuṣya. of such a one.

ಅಮುಷ್ಯಾಯಣ amuṣya-ayaṇa. the offspring of such a one; of respectable birth, of known origin (ಆಚಾರಪ್ರಸಿದ್ಧನಪ್ಪಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಮಗನು Mr. 250, o. r. ನಮುಸ್ಯಾಯಣ; My.).

ಅಮೂಲ a-mūla. rootless. 2, having no beginning (Bp. 2, 36). 3, without support.

ಅಮೂಲ್ಯ a-mūlya. precious, above estimation, invaluable, so valuable that the worth cannot be estimated. (C.).

ಅಮೃಣಾಲ a-mṛiṇāla. *the root of a fragrant grass used for screens, Kaskas, Andropogon muricatus.*

ಅಮೃತ a-mṛita. = ಅಮರ್ದು, ಅವರ್ದು. not dead. 2, immortal, imperishable (ನಿತ್ಯ, ಶಾಶ್ವತ Mr. 25; ನಿನ್ದುದು Mr. 511; ನಿನ್ದುದು Nn. 4; Bp. 51, 29). 3, a deity. 4, immortality. 5, *final emancipation* (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ 4). 6, *ambrosia. the food of the gods, the juice of the soma* (ಸುರಾಹಾರ 4; Mr. 29; ಸುಧೆ 511; ಸೊದೆ, etc. Kk. 10a.). 7, an antidote; a drug. 8, food; boiled rice. 9, anything sweet, becoming or agreeable (ಯೋಗ್ಯ 4; ಇಷ್ಟು Ct. I, 82). 10, *water* (ಉದಕ 4). 11, milk (ಹಾಲು G.; My.); ghee (My.). 12, the ocean (ಸಮುದ್ರ 4: ಅಬ್ಧಿ 511). 13, gold; quicksilver. 14, a quality, a virtue, a property (ಗುಣ 4). 15, *unsolicited alms.* 16, *the residue of a sacrifice* (ಅಧ್ವರ, ಯಜ್ಞ 4). 17, a ray (ಮರೀಚಿ, ಕಿರಣ 4; ಕಿರಣ 511). 18, ಅಶೇಸ,

ದಿಕ್ಕು (4). 19, the colour white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು 4). 20, the plant Cocculus cordifolius (ಗುಡೂಚಿ Mr. 145; ಅಮರದ ಬಳ್ಳಿ G.). 21, the plant Emblica officinalis (ನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ G.). 22, the plant Terminalia chebula (ಅಳಲೇ ಕಾಯಿ ಗಿಡ G.). 23, the hair of the head, hair (ಶಿರೋರುಹ 4). see Nn. s. ಶುಚಿ. — ಅಮೃತಗಿಡ. the custard-apple tree, Anona squamosa Lin. (St. & Pl.; My.). — ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ. = ಅಮರದ ಬಳ್ಳಿ, ಅಮೃತವಲ್ಲಿ. (Si. 142; St. & Pl.; ಗುಡಾ, ಗುಡಿ, ಗುಡೂಚಿ, ಛಿನ್ನರುಹ, ತನ್ತ್ರಿಕೆ G.).

ಅಮೃತಕರ amṛita-kara. the ambrosia-rayed: the moon (ಹಿಮಕರ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 35). 2, a physician (ವೈದ್ಯ 35). 3, the sovereign of the snakes (ವಾಸುಗಿ, ಶೇಷ 35). 4, a deity (ಸುರ; ದೇವ 35). 5, a demon (ಅಸುರ, ರಾಕ್ಷಸ 35). 6, the ocean (ಅಮ್ಬುಧಿ, ಸಮುದ್ರ 35). 7, Śiva (ಕೃತ್ತಿವಾಸ, ಈಶ್ವರ 35).

ಅಮೃತಕಿರಣ amṛita-kiraṇa. = ಅಮೃತಕರ No. 1. (Bp. 11, 10).

ಅಮೃತತರಂಗಿಣಿ amṛita-taraṅgiṇi. moonlight. (R.).

ಅಮೃತತ್ವ a-mṛitatva. immortality (Bp. 43, 63; My.).

***ಅಮೃತಪಡಿ amṛita-paḍi.** gift usually in the form of rice made for the daily offerings to a deity.

ಅಮೃತಪಯೋಧಿ amṛita-payōdhi. an ocean of ambrosia (Bp. 61, 69).

ಅಮೃತಮತಿ amṛita-mati. N. of the wife of king Satyēndra of Cōlamaṇḍala (Rśv. 3, 12).

ಅಮೃತವಲ್ಲಿ amṛita-valli. = ಅಮರವಳ್ಳಿ, ಅಮರ್ದುವಳ್ಳಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ. (Sk.; My.).

ಅಮೃತವಿಗ್ರಹ amṛita-vigraha. having an immortal or agreeable body (Bp. 26, 45).

ಅಮೃತಸಾರಜ amṛita-sāra-ja. raw sugar, molasses. (R.).

ಅಮೃತಸೋದರ amṛita-sōdara. born together with the amṛita (at the churning of the ocean); a hare. (R.).

ಅಮೃತಹಸ್ತ amṛita-hasta. = ಅಮೃತಕರ No. 2. (My.).

ಅಮೃತಾನ್ಧ amṛita-andha. Tbh. of ಅಮೃತಾನ್ಧಸ್. (My.).

ಅಮೃತಾನ್ಧಸ್ amṛita-andhas. *whose food is ambrosia, a deity.*

ಅಮೃತಾನ್ನ amṛita-anna. ambrosia-like food (J. 29, 35).

ಅಮೃತಾರ್ಚಿ amṛita-arci. the moon (J. 2, 13).

ಅಮೃತಾವಹ amṛita-āvaha. final emancipation (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ, etc. Mr. 26).

ಅಮೃತಾಶನ amṛita-aśana. *who eats ambrosia, a diety.*

ಅಮೃತಾಹರಣ amṛita-āharaṇa. who stole the ambrosia: Garuḍa. (My.).

ಅಮೃತೆ a-mṛite. an immortal or beautiful female. 2, *the plant Cocculus cordifolius.* 3, *the plant Emblica officinalis.* 4, *the plant Terminalia chebula.*

-ಅಮೆ ame. an affix to form verbal nouns, *e. g.* ಅಟ್ಟಮೆ, ತೀರಮೆ (Śmd. 248). *cf.* -ಉಮೆ.

ಅಮೇಧ್ಯ a-mēdhya. not allowed to sacrifice. 2, impure; unholy; nefarious; foul. 3, fæces, excrement (Bp. 4, 65; 40, 69). see Prv. s. ನಾಯಿ.

ಅಮೇಯ a-mēya. immeasurable. (My.).

ಅಮೋಘ a-mōgha. unerring, unfailing, not vain, efficacious, reaching the mark (Ct. II, 120; Bp. 34, 13; J. 12, 46; 21, 60); productive, fruitful; the not erring or failing.

ಅಮೋಘೆ a-mōghe. *the trumpet flower, Bignonia suaveolens* Roxb. 2, *a plant of which the seed is used as a vermifuge. Erycibe paniculata* Roxb. (ವಾಯುವಡಂಗ G.).

ಅಮೋಲಿಕ amōlika. Tbh. of an ಅಮೌಲ್ಯಕ. invaluable, excellent (C.; B. 4, 222).

ಅಮೌಢ್ಯ a-mauḍhya. one who is not stupid (Bp. 46, 71; My.).

ಅಮೌಲ್ಯ a-maulya. priceless, invaluable, excellent (Bp. 43, 66; My.; B. 4, 173).

ಅಮ್ಪಕ ampaka. sending, despatching, dismission. 2, an entertainment given to friends at their departure (Te.; R.; Te. ಅಮ್ಪು, ಪಮ್ಪು, to send, etc.; T., M. ಅನುಪ್ಪು, to send; see ಪನವು).

ಅಮ್ಬ amba. 1. = ಅನ್ನುವ, ಎಮ್ಬ. present relative participle of ಅನ್ 1: saying, etc. ಅಮ್ಬಂ, ಅಮ್ಬನು, third pers. sing. masc. of the future: he will say, etc.

ಅಮ್ಬ amba. 2. = ಅಮ್ಬೆ. — ಅಮ್ಬಗಾಲು. = ಅಮ್ಬೆಗಾಲು. (My.).

ಅಮ್ಬಕ ambaka. *an eye* (ಕಣ್ಣು Nn. 37. 66). 2, the numeral two (Mr. 540).

ಅಮ್ಬಕಳ ambakaḷa. = ಅಮ್ಬಲಿ q. v., ಅಮ್ಬಿಲ, ಅಮ್ಬುಲಿ. a kind of gruel or pap mixed with buttermilk (ಕೆಱ Śm. 115; Te.; pap, porridge; occasionally used by Liṅgāyatas). ತನಗೆ ಹಸಿವಾಯ್ತು; ಉಣ್ಬೆ, ಭಕ್ತ, ಅಮ್ಬಕಳಂ? (Bp. 27, 48). ನಿನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಹೊಸ ರಸ ರಸಾಯನದ ಪಸರಮ್ ಆತನ ಸದನದಲಿ ಮಾಡಿಸಿದ ತಳ್ಳನಹ ಅಮ್ಬಕಳಕೆ ಎಣೆ ಉಸುರಲ್ ಉಣ್ಬೇ? (30, 6). see ಕಟ್ಟೆವಮ್ಬಳ, ಹುಳಿ-.

ಅಮ್ಬಕಿ ambaki. she who has eyes (at the end of compositions; J. 29, 35).

ಅಮ್ಬಗ ambaga. = ಅಮ್ಬಿಗ. (My.).

ಅಮ್ಬಟ ambaṭa. 1. Tbh. of ಅಮ್ಬಷ್ಠ. a barber (ನಾವಿದ Ct. I, 61; T., M. ಅಮ್ಬಟ್ಟ).

ಅಮ್ಬಟ ambaṭa. 2. = ಅಮ್ಬಟೆ, etc. (St. & Pl.).

ಅಮ್ಬಟೆ ambaṭe. = ಅಮಟೆ, etc. (ಪೀತನ, ಕಪೀತನ, ಅಮ್ರಾತಕ Nr.; Si. 127; My.; see ಅವಚೆ). — ಅಮ್ಬಟೆಹುಲ್ಲು. Cynodon dactylon Pers. (St. & Pl.).

ಅಮ್ಬರ ambara. clothes, apparel (ಅಱ Śm. 117; ಅಱುವೆ G.; ಅಂಶುಕ, ವಸ್ತ್ರ Nn. 30). 2, the sky, atmosphere, ether (ಬಾನ್, ಅಲರ್ವಟ್ಟೆ, etc. Śm. 14; ನಭಸ್, ಆಕಾಶ Nn. 30). 3, a sign for the zero or O (Ch.; Mr. 73. 540). 4, vicinity. 5, cotton (ಅರಳೆ; ಹತ್ತಿ Cb.). 6, talc, or mica. 7, a perfume, Ambergris. 8, N. of a metrical foot (Ch.). 9, a bed or couch. — ಅಮ್ಬರಮ್ಬರೆ. -ಂ-ಬರೆ. as far as the sky (Bp. 32, 32; 57, 82).

ಅಮ್ಬರಚರ ambara-cara. sky-going; an inhabitant of the sky; a god (Bp. 44, 51), 2, a bird.

ಅಮ್ಬರಮಣಿ ambara-maṇi. the sky's jewel: the sun (A.; My.).

ಅಮ್ಬರಶಿರೋಜ ambara-śirōja. whose hair is the sky: Rudra (Mr. 11).

ಅಮ್ಬರಾಮ್ಬರ ambara-ambara. whose apparel is the sky: Śiva (My.).

ಅಮ್ಬರಿ ambari. a cloth to write upon (ಕಡಿತ Mr. 359).

ಅಮ್ಬರೀಷ ambarīṣa. *a frying-pan* (ಅಡುಬಾಣಲೆ Nn. 123). 2, the sun. 3, one of the hells. 4, Śiva. 5, Viṣṇu. 6, remorse. 7, war. 8, a young animal. 9, the plant Spondias mangifera. [10, N. of a great devotee of Viṣṇu].

ಅಮ್ಬಲ ambala. an open shed or hall where public affairs are discussed, etc. (Koḍagu; T., M.; Tu.).

ಅಮ್ಬಲಿ ambali. = ಅಮ್ಬಕಳ, ಅಮ್ಬಿಲ, etc. a kind of pap or porridge made of jōḷa, rice, or rāgi, to which buttermilk is generally added

(C.; Te.; Tu. ಅಮ್ಬಲಿ). [ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕಂಚನಿಟ್ಟು ಬಿಸಿಯಮ್ಬಲಿಯಂ ಬಡ್ಡಿಸಿದೊಡೆ Vr. 188,18]. ಆರನಾಲಕ, ಸೌವೀರ, etc. ಅನ್ನದ ಬಾಗಿದ ಗಂಜಿ, ಚೋಳ ಬೊಸ್ತ ಗಂಗಿ; ಉಕ್ಕುತೀಳಿಗೂ ಕಲಗಚ್ಚಿಗೂ ಅಮ್ಬಲಿಗೂ ಹೆಸರು (Si. 311). ಅಮ್ಬಲಿ ಆಗಿ ಇರುವ ಗಂಜಿ. (ಯವಾಗು, ಉಷ್ಣಿಕೆ, etc. 315). ಅಮ್ಬಲೀ ಕುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಮಿಾಸೇ ತಿಕ್ಕುವವನೊಬ್ಬ. — ಅಮ್ಬಲಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಹಮ್ಬಲಿಸುವದು ಯಾಕೆ? — ಅಮ್ಬಲೀಲಿ ಕಣ್ಣೆಯಾ ತೋಣಚಿನಾಯನ್ನ? (Prvs.). ಅಮ್ಬಿಕಾಪತಿ ಚನ್ನಯನ ಮನೆಯ ಅಮ್ಬಲಿಯನ್ ಉಮ್ಬಾಗಲ್ (Bp. 56, 50). see ಕಟ್ಟಮ್ಬಲಿ, Prvs. s. ಅಳಿಗೆ, ಮಣ್ಣು.

ಅಮ್ಬಷ್ಠ ambaṣṭha. = ಅಮ್ಬಟ. *the offspring of a man of the Brāhmaṇa and a woman of the Vaiśya caste;* a physician, a barber, etc.

ಅಮ್ಬಷ್ಠೆ ambaṣṭhe. *Jasminum auriculatum* Vahl. 2, *yellow wood-sorrel, Oxalis corniculata* Lin. 3, *the plant Clypea hernandifolia* W. & A. 4, = ಅಮಟೆ, etc., the hogplum or wild mango, Spondias mangifera Pers.

ಅಮ್ಬಾ ambā. = ಅಂಹಾ, ಅಮ್ಬೇ, ಅಮ್ಬಾ್ಯ. the cry of cow or calf (C.; T.; Te. ಅಮ್ಬಾ; Tu.; M. ಅಮಱು, to low).

ಅಮ್ಬಾಕಾನ್ತ ambā-kānta. Durgā's husband: Śiva (Bp. 39, 10).

ಅಮ್ಬಾಡಿ ambāḍi. N. of a village in Mysore (M.: a cow-pen). — ಅಮ್ಬಾಡಿಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. a whitish, mellow and fragrant kind of betel leaf (C.).

ಅಮ್ಬಾಡೆ ambāḍe. = ಅಮಟೆ, etc. (ಆಮ್ರಾತಕ, ಕಪೀತನ, ಪೀತನ G.).

ಅಮ್ಬಾಪತಿ ambā-pati. = ಅಮ್ಬಾಕಾನ್ತ. (Bp. 13, 23).

ಅಮ್ಬಾರ ambāra. a heap of thrashed straw (My.; Br.; M.; H.).

ಅಮ್ಬಾರಖಾನೆ ambāra-khāne. a magazine of grain, a granary (My.; H.).

ಅಮ್ಬಾರಮಣ ambā-ramaṇa. = ಅಮ್ಬಾಪತಿ. (Bp. 53, 8).

ಅಮ್ಬಾರಿ ambāri. a howdah on an elephant (C.; B. 4, 23; C. Bp. 47, 32; T., M., Te., Tu.; H.). ಅಮ್ಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತರೂ ಮುಂಗಾರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಅಮ್ಬಾರೆ ambāre. a kind of insect existing in dry wood (C.). — ಅಮ್ಬಾರುಣ್ಣಿ. -ಉಣ್ಣಿ. a tick infesting cattle (S. Mhr.; Te. ಅಮ್ಬಾರೆಪುಱುಗು).

ಅಮ್ಬಾವರ ambā-vara. = ಅಮ್ಬಾಪತಿ. (Bp. 12, 56).

ಅಮ್ಬಿ ambi. a boat. (see T. s. ಅಮ್ಬಿಗ). 2, water (in vedic Sk.).

ಅಮ್ಬಿಕಾನಾಥ ambikā-nātha. = ಅಮ್ಬಾಪತಿ. (Bp. 33, 8).

ಅಮ್ಬಿಕಾಪತಿ ambikā-pati. = ಅಮ್ಬಿಕಾನಾಥ. (Bp. 13, 12; 24, 46).

ಅಮ್ಬಿಕಾರಮಣ ambikā-ramaṇa. = ಅಮ್ಬಿಕಾಪತಿ. (Bp. 54, 69).

ಅಮ್ಬಿಕೆ ambike. ಅಮ್ಬಿಕಾ. a mother. 2, *Durgā*. see Śmd. 20.

ಅಮ್ಬಿಕೇಯ ambikēya. Gaṇēśa. 2, Kārttikēya. 3, Dhṛitarāṣṭra. (My.).

ಅಮ್ಬಿಕೇಯಕ ambikēyaka. = ಅಮ್ಬಿಕೇಯ. (My.).

ಅಮ್ಬಿಗ ambiga. = ಅಮ್ಬಗ, ಅಮ್ಬುಗ. a man who rows a boat or a harigōl, a boatman [ಪಿನ್ದೆ ಕಡಂಗಿ ತೇರನೆಸಗೆಮ್ಬವನಮ್ಬಿಗಂ Pb. 12, 94]. (Bp. 20, 22; ನೀರ್ಕುಟಿಕ Ś.s.; ಕರ್ಣಧಾರ, ನಾವಿಕ G.; Mhr. ಅಮ್ಬಾ, ಅಮ್ಬೇಕರೀ; C.; T. ಅಮ್ಬಿ, a boat; a raft; a water-pot; a basket for drawing water; a rope to which oxen are tied in a row; M. ಅಮ್ಬು, thick, strong rope; M., T. ಅಮ್ಬಾಪಾಟ್ಟು, a rower's song). see B. 4, 30. 167; Prv. s. ತನ್ದೆ. ಹೊಳೆ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿಗರ ಮಿಣ್ಡ (Prv.).

ಅಮ್ಬಿಗಾಱ ambi-gāṟa. = ಅಮ್ಬಿಗ. see Prv. s. ಡೋಣಿ.

***ಅಮ್ಬಿರಿಬಿಡು ambiri-biḍu.** to flow in stream, to spurt out. ತೊರೆದ ಕುಚಯುಗಳವನ್ದಮ್ಬಿರಿವಿಡೆ ಮೊಲೆವಾಲಂ Pb. 9, 74. (Abh. P. 6, 48).

ಅಮ್ಬಿಲ ambila. = ಅಮ್ಬಲಿ, etc. Tbh. of ಅಮ್ಲ. a kind of sour gruel (ಧಾನ್ಯಾಮ್ಲ, ಆರನಾಲ, ಸನ್ಧಾನ, ಕಾಂಜಿಕ, ಸೌವೀರ Hlā.; ಆರನಾಲಕ ಸೌವೀರ, etc. Nr.; ಕಱಿ Ct. II, 74; ಕಱಿ Ś.s.; ಆರನಾಲ, etc. Mr. 214, ಕರ್ಚೂರ Śm. 86). ಅಮ್ಬಿಲದೊಳ್ ಉಣ್ಬೇ ಬೆಣ್ಣೆ? (Bp. 30, 28). ಇಲ್ಲ ಎಣ್ಣೆ ಅಮ್ಬಿಲವು (40, 74). ಅಮ್ಬಿಲದೊಳಗೆ ಪೊಸ ಬೆಣ್ಣೆಯಂ ತೆಗೆಯಲು (42, 2).

ಅಮ್ಬು ambu. 1. an arrow (ಶರ Śmd. Dh.; ಕೋಲ್, ಕಣೆ, ಸರಳ್ Ct. II, 47; ಕಂಕಪತ್ರ, ಶರ, etc. Hlā.; ಬಾಣ, etc. Mr. 295; ಬಾಣ Nn. 5. 7; ಮಾರ್ಗಣ 17; ಶರ 35; ಪತಂಗ, etc. 61; ಕಣೆ, ಕೋಲ್, etc. Śm. 43. 106; C.; T., M., Tu.; Te. ಅಮ್ಬು, ಅಮ್ಬುಕ, ಅಮ್ಬು. M. ಅಯೆ, T. ಅಜ್ಜು, to send; to let go, leave; see ಅಮ್ಬುಕ, ಅಸಿ 3). [ಕುಸುಮಂಗಳೆಮ್ಬ ಮಾತದು ಪುಸಿ ದಹನಮಯಂಗಳಮ್ಬುಗಳ್ Kr. 3, 185; Ap. 1, 75] see ಅಯ್ಯಮ್ಬು, ಎಚ್ಚಮ್ಬು, ಎಲೆಯಮ್ಬು, ಕವಡಿಕೆಯಮ್ಬು, ಕವಲಮ್ಬು, ಚೋಱೆಯಮ್ಬು, ಮುಗುಳಮ್ಬು, ಮೊಗ್ಗಮ್ಬು. — ಅಮ್ಬಿನ ಬೇಗ (ದೀಪ್ತಿ, etc. Hlā.). ಎಚ್ಚ ಅಮ್ಬು (ನಿರಸ್ತ Nr.). ಹಲವು ಅಮ್ಬುಳ್ಳವನು (ಕಾಣ್ಡೀರ etc. Nr.). ಹತ್ತು ಅಮ್ಬಿನ ಅಗಲವುಳ್ಳ ರಾಜಮಾರ್ಗ (Si. 105). ಒರ್ಕೆಯ್ದು ಬಿಲ್ಲುಮ್ ಅಮ್ಬುಮನ್, ಉರ್ಕಾಳ್ಗಳ್ ಸುರಿಗೆ ನೀಳ್ತು, ಮಾಣ್ದು ಇರದೆ ಆ ಗೋವರ್ಕಳ್ ಇದಿರ್ಚದ ಗೋಱಾಯ್ಲು ಕಲ್ಗಳೊಳ್ ಎಕ್ಕತುಳವನ್ ಇಱಿದು, ಕುಱಿದಱಿ ಅದರ್ (Śmd. 79). ತನ್ನೊಳ್ ಪಳಂಚಿ ಕಿಡುಗುಟ್ಟಿ ತಪ್ಪುವ ಅಮ್ಬುಗಳರವಂ (286. 287). ಬರ್ಪ ಅಮ್ಬಂ ನಿಶಿತವಿಶಿಖದಿಂ ಖಣ್ಡಿಸಿದಂ (274). ಗಱಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಅಂಗಜನ ಅಮ್ಬೊ? (Bp. 4, 31). ಕೆಲದೊಳ್ ಇಱಿಪಿದ ಅಮ್ಬಿನ ಪೊದೆಯ, ಸಾರ್ಚಿ ನಿಲಿಸಿದ ಶರಾಸನದ ... ರಥಂಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.). ಕೂರಮ್ಬಿನಿನ್ದೆ ಎಚ್ಚು, ಪೋಪ ಅಮ್ಬನು ತ್ವರಿತದಿಂ ಕತ್ತರಿಸೆ (Rāghc. 17, 71). ಅಮ್ಬು ತಾಗಿದರೂ ಹಮ್ಬಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಅಮ್ಬು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೆ ಚಮ್ಬು ಮುಣುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prvs.) see *e. g.* J. 7, 28. 43. 45. 48; 8, 26; 9, 33; 12, 25; 13, 20. 48; 14, 4. 11. 12; 27, 41. — ಅಂಬುಗಣ್ಡಿ. -ಕಣ್ಡಿ. a port or embrasure through which arrows are shot. (Cpr. 5, 105). [-ಅಮ್ಬುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to shoot an arrow and destroy Pb. 5, 20 va.]. -ಅಮ್ಬುವೀಡು. -ಬೀಡು. a shooting of arrows [Pb. 3, 13 va.]. (Cpr. 6, 39 va.). — ಅಮ್ಬುಸರಣಿ. the flight, or path, of an arrow (My.; Bh. 8, 4, 32). [—ಅಮ್ಬೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to take up arms. Pb. 11, 148. — ಅಮ್ಬೇಱು. -ಏಱು. wound or injury caused by an arrow. Pb. 2, 62].

ಅಮ್ಬು ambu. 2. (fr. ಆಱ್ 2). to grow dry, to dry, to fade (ಶೋಷಣ Śmd. Dh.).

ಅಮ್ಬು ambu. 3. = ಹಮ್ಬು. spreading, running (as creepers). — ಅಮ್ಬುಗಱಿಕೆ. the creeping bent grass, Agrostis stolorufera (R.; My.). — ಅಮ್ಬುಸೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. a prickly scandent undershrub, the three-lobed night-shade, Solanum trilobatum Lin. (St. & Pl.).

ಅಮ್ಬು ambu. 4. = ಎಮ್ಬು 1, q. v. ಅಱಿಯೆನು ಅಮ್ಬುವದು ಅಱುವತ್ತು ಗುಣ, ಕಾಣೆನು ಅಮ್ಬುವದು ಕೋಟಿ ಗುಣ. — ಅಮ್ಬೋಣಿಕೆ (= ಅಮ್ಬುವದಕೆ) ಮಾಡಿದ್ದು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಉಮ್ಬೋಣಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅನ್ನ (Prvs.).

ಅಮ್ಬು ambu. 5. = ಅಮ್ಬೆ. — ಅಮ್ಬುಗಾಲು. = ಅಮ್ಬೆಗಾಲು (My.).

ಅಮ್ಬು ambu. *water,* 2, *the plant Andropogon schoenanthus.* — ಅಮ್ಬುಗಣ್ಡಿ. -ಕಣ್ಡಿ. a hole for the egress of water (Abh. P. 1, 116).

ಅಮ್ಬುಕಣ ambu-kaṇa. a drop of water. 2, *a shower.*

ಅಮ್ಬುಕಣ್ಟಕ ambu-kaṇṭaka. the short-nosed alligator. (R.)

ಅಮ್ಬುಕಿರಾತ ambu-kirāta. an alligator. (R.).

ಅಮ್ಬುಕೀಶ ambu-kīśa. a porpoise. (R.).

ಅಮ್ಬುಕೂರ್ಮ ambu-kūrma. = ಅಮ್ಬುಕೀಶ. (R.).

ಅಮ್ಬುಗ ambuga. = ಅಮ್ಬಿಗ. (My.).

ಅಮ್ಬುಗಾಱ ambu-gāṛa. a man who has arrows; a good archer (My.).

ಅಮ್ಬುಚರ ambu-cara. moving in water, aquatic. (My.).; a fish (Śsv. 1, 33).

ಅಮ್ಬುಜ ambu-ja. water-born. 2, *a lotus, Nymphaea nelumbo* (ಕುಮುದ, ತಾವರೆ Nn. 29; ಅಬ್ಜ, ಪದ್ಮ, etc. Mr. 419). 3, *the tree Barringtonia acutangula* Gaertn. 4, N. of a vṛitta (Ch.).

ಅಮ್ಬುಜನ್ಮ ambu-janma. a lotus. see ನೀಲಾಮ್ಬುಜನ್ಮ.

ಅಮ್ಬುಜಭವ ambuja-bhava. the lotus-born: Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮ Nr. 40; Ch. v. 5).

ಅಮ್ಬುಜಮಿತ್ರ ambuja-mitra. the friend of the lotus: the sun. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಅಮ್ಬುಜಸಖ ambuja-sakha. = ಅಮ್ಬುಜಮಿತ್ರ No. 1. (A.; My.).

ಅಮ್ಬುಜಾಕ್ಷ ambuja-akṣa. lotus eyed; Rāma. (Rām. 3, 4, 25), etc.

ಅಮ್ಬುಜಾನನೆ ambuja-ānane. a lotus-faced woman (J. 18, 62).

ಅಮ್ಬುಜಾಮ್ಬಕ ambuja-ambaka. the lotus-eyed: Viṣṇu (Bp. 1, 41).

ಅಮ್ಬುಜಾಯತಾಕ್ಷ ambuja-āyata-akṣa. having eyes as large as a lotus: Kriṣṇa (J. 11, 3).

ಅಮ್ಬುಜಾಸನ ambuja-āsana. whose seat is a lotus on Viṣṇu's navel: Brahmā (ವಿಧಿ, ಬ್ರಹ್ಮ Nn. 21).

ಅಮ್ಬುಜೋದರ ambuja-udara. who has a lotus on his navel: Viṣṇu (Śmd. 68. 293).

ಅಮ್ಬುಜೋದ್ಭವ ambuja-udbhava. = ಅಮ್ಬುಜಭವ. (My.).

ಅಮ್ಬುದ ambu-da. water-giving. 2, *a cloud.* 3, the plant Cyperus hexastychius communis.

ಅಮ್ಬುದಫಲ ambuda-phala. the clouds' fruit: a hailstone (ಆರೆಕಲ್ Mr. 44).

ಅಮ್ಬುದರಥ ambuda-ratha. whose chariot is a cloud: Indra (Mr. 40).

ಅಮ್ಬುಧರ ambu-dhara. water-carrying: a cloud. (Śmd. 281).

ಅಮ್ಬುಧಿ ambu-dhi. water-receptacle. 2, the ocean (ಸಮುದ್ರ Nn. 6; ಶರಧಿ 11; ಅಮೃತಕರ 35; ಭುವನ Mr. 517). 3, the number four (Ch.; ನಾಲ್ಕು Mr. 347). 4, a cloud (ಕರ Mr. 507).

ಅಮ್ಬುನಿಧಾನ ambu-nidhāna. water-receptacle: the ocean (Bp. 60, 43).

ಅಮ್ಬುನಿಧಿ ambu-nidhi. treasury of waters: the ocean. 2, the number four (Ch).

ಅಮ್ಬುಪ್ರಸಾದ ambu-prasāda. the clearing nut tree, Strychnos potatorum. (R.).

ಅಮ್ಬುಭೃತ್ ambu-bhṛit. water-bearing. 2, *a cloud.* 3, the grass Cyperus pertenuis.

ಅಮ್ಬುರಾಶಿ ambu-rāśi. heap of waters: the ocean. [see ಛನ್ದೋಮ್ಬುರಾಶಿ.

ಅಮ್ಬುರುಟ್ಪೀಠ amburuh-pīṭha. a lotus-stool (Rśv. 6, 10).

ಅಮ್ಬುರುಹ್ ambu-ruh. -ಟ್. water-growing: a lotus.

ಅಮ್ಬುರುಹ ambu-ruha. = ಅಮ್ಬುರುಹ್. (ಶತಪತ್ರ, ತಾವರೆ Nn. 49; Ch. v. 132).

ಅಮ್ಬುರುಹಗರ್ಭ amburuha-garbha. = ಅಮ್ಬುಜಭವ.

ಅಮ್ಬುರುಹಗರ್ಭಾಣ್ಡ amburuhagarbha-aṇḍa. Brahmā's egg: the universe (Bp. 17, 18).

ಅಮ್ಬುರುಹನಯನೆ amburuha-nayane. a lotus-eyed woman (Bp. 38, 43).

ಅಮ್ಬುರುಹಾನನೆ amburuha-ānane. a lotus-faced woman (Rśv. 8, 4).

ಅಮ್ಬುರುಹಾಸನ amburuha-āsana. = ಅಮ್ಬುಜಾಸನ. (ಬ್ರಹ್ಮನ್ Mr. 9).

ಅಮ್ಬುಲಿ ambuli. = ಅಮ್ಬಲಿ. (My.).

ಅಮ್ಬುವಾಹ ambu-vāha. water-conveying: a cloud. (My.).

ಅಮ್ಬುವಾಹಿನಿ ambu-vāhini. water-conveying (fem.): *a wooden baling vessel.*

ಅಮ್ಬುವೇತಸ ambu-vētasa. *a kind of ratan.*

ಅಮ್ಬುಸಮ್ಭವ ambu-sambhava. = ಅಮ್ಬುಜ. a lotus (Ch. v. 7).

ಅಮ್ಬುಸರಣ ambu-saraṇa. *the running of water.*

ಅಮ್ಬುಸರಣಿ ambu-saraṇi. the road or bed of a stream (My.).

ಅಮ್ಬೂಕೃತ ambū-kṛita. sputtered; *pronounced with emission of saliva.*

ಅಮ್ಬೆ ambe. = ಅಮ್ಬ 2, ಅಮ್ಬು 5. (T. ಅರಕ್ಕುದಲ್, rubbing with the palm of the hand or with the sole of the foot; crawling; *cf.* ಅರೆ 2). — ಅಮ್ಬೆಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. -ಗಾಲು. the (hands and) knees placed on the ground for crawling (C.; Tu. ಅಮ್ಬೆಕಾರ್). ಕುರುಳು ಜೋಲ್ವ ಅಮ್ಬೆಗಾಲು (J. 28, 18). — ಅಮ್ಬೆಗಾಲಾಡು. -ಆಡು. to crawl on (the hands and) knees (C.). — ಅಮ್ಬೆಗಾಲಿಕ್ಕಿ ನಡೆ. -ಇಕ್ಕಿ-. = ಅಮ್ಬೆಗಾಲಾಡು (C.). ತುಮ್ಬಲೆ ವರ್ಷ ರಾಮನಾಥಗೆ, ಅಮ್ಬೆಗಾಲಿಕ್ಕಿ ನಡೆಯಲೆ, ಕುಮ್ಬನಿರಾಯರ್ ಎಲ್ಲರ್ ಎದ್ದೆ ನಡುಗಲು (Rnc. 3, 24. 25). — ಅಮ್ಬೆಗಾಲಿಟ್ಟು ನಡೆ. -ಇಟ್ಟು-. = ಅಮ್ಬೆಗಾಲಾಡು (C.). — ಅಮ್ಬೆಗಾಲಿಡು. -ಇಡು. = ಅಮ್ಬೆಗಾಲು ಹಾಕು. (J. 19, 50). — ಅಮ್ಬೆಗಾಲು ಹಚ್ಚಿ ನಡೆ. = ಅಮ್ಬೆಗಾಲಾಡು. (S. Mhr.; ರಿಂಗಣ, ಸ್ಖಲನ G.). — ಅಮ್ಬೆಗಾಲು ಹಾಕು. = ಅಮ್ಬೆಗಾಲಿಡು. to put down (the hands and) knees for crawling (My.). ಅಮ್ಬೆಗಾಲು ಹಾಕಿದರೆ ರಮ್ಬೆ ಸಿಕ್ಕ್ಯಾಳೆ? (Prv.).

ಅಮ್ಬೆ ambe. 1. ಅಮ್ಬಾ. = ಅಬ್ಬೆ, ಅಮ್ಮ, ಅವ್ವ. *a mother.* [ಎನ್ನಂ ಕರಂ ನಮ್ಬಿದಮ್ಬೆಯೊಳೆನ್ನಮ್ಬೆವೊಲಂ ವಿವಾಹ ವಿಧಿಯಂ ಮಾಡ್ಪೆಂ Pb. 1, 77]. a good woman, as a term of respect. 2, *Durgā.* 3, N. of a town (Bp. 19, 4).

ಅಮ್ಬೆ ambe. 2. Tbh. of ಅಮ್ಲ (or ಅಮ್ಬಲ). — ಅಮ್ಬೆಯ ಹಳದಿ. Tbh. of ಅಮ್ಲಹರಿದ್ರೆ. the plant Curcuma zedoaria Rosc. (Curcuma zerumbet Roxb; C.; ಅಮ್ಲಪೀತ Mr. 135; ಕಚೂರ, ಕರ್ಬುರ, ಗನ್ಧಮೂಲಿ, ಪಲಾಶ, ತಟಿ, ಷಡ್ಗ್ರನ್ಥಿಕೆ, ಹರಿದ್ರು G.; Mhr. ಅಮ್ಬೇಹಳದ, turmeric-coloured zedoary, or its plant).

ಅಮ್ಬೇ ambē = ಅಮ್ಬಾ, etc. (My.). (ತುಱುಗಳ್) ಅಮ್ಬೇ ಎನುತ ತಲೆಗಳನ್ ಎತ್ತಿ ನೋಡುವವು (Bp. 60, 28). ಅಮ್ಬೇ ಎನುತ ಪರಿ ತನ್ದು, ಒಳ ಪೊಕ್ಕು (60, 31). ಆಕಳುಗಳ್ ಅಮ್ಬೇ ಎನುತ ಮುಂಕೊಣ್ಡು (60, 35).

ಅಮ್ಬ್ಯಾ ambyā. = ಅಮ್ಬೇ, etc. (C.).

ಅಮ್ಬ್ಲ ambla. = ಅಮ್ಲ.

ಅಮ್ಭ ambha. Tbh. of ಅಮ್ಭಸ್. (G.; Cb.; My.).

ಅಮ್ಭಶ್ಚರ ambhas-cara. aquatic; an aquatic animal (My.).

ಅಮ್ಭಸ್ ambhas. ಅಮ್ಭಃ. *water.*

ಅಮ್ಭಸ ambhasa. Tbh. of ಅಮ್ಭಸ್. water (ಸತ್ವ, ಉದಕ Nn. 14; ಸೋಮ 25; ಉದಕ 29. 73; Mr. 404).

ಅಮ್ಭೋಜ ambhaḥ-ja. water-born: a lotus (Ch. v. 104. 111).

ಅಮ್ಭೋಜನೇತ್ರಿ ambhōja-nētri. a lotus-eyed woman (J. 19, 17).

ಅಮ್ಭೋಜಲೋಚನ ambhōja-lōcana. the lotus-eyed: Viṣṇu (Bp. 54, 32).

ಅಮ್ಭೋಜಸಮ್ಭವ ambhōja-sambhava. the lotus-born: Brahmā (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಬ್ರಹ್ಮ Nn. 18).

ಅಮ್ಭೋಜಾತ ambhaḥ-jāta. a lotus (Nn. 168).

ಅಮ್ಭೋಜಿನಿ ambhōjini. an assemblage of lotus flowers or a place where they abound (A.).

ಅಮ್ಭೋದ ambhaḥ-da. water-giving: a cloud (A.).

ಅಮ್ಭೋಧಿ ambhaḥ-dhi. receptacle of waters: the ocean (Mr. 405).

ಅಮ್ಭೋನಿಧಿ ambhaḥ-nidhi. treasury of waters: the ocean (Śmd. 175. 208).

ಅಮ್ಭೋಭೃತ್ ambhaḥ-bhṛit. water-bearing: a cloud (Cb.; My.).

ಅಮ್ಭೋರಾಶಿ ambhaḥ-rāśi. heap of waters: the ocean (Bp. 33, 9).

ಅಮ್ಭೋರುಹ್ ambhaḥ-ruh. water-growing: *a lotus.*

ಅಮ್ಭೋರುಹ ambhaḥ-ruha. = ಅಮ್ಭೋರುಹ್. *a lotus.*

***ಅಮ್ಮ amma. 1.** father. ಇದಲ್ತಿದಱಮ್ಮನುಮೆನ್ನನಾಮ್ಪುದೇ Pb. 11, 73; ಅತಿ ಬಳ ಖೇಚರೇನ್ದ್ರನಿವರಮ್ಮನುಮೊತನನೂರ್ಜಿತಾತ್ಮ ಸನ್ತತಿಯೊಳನಾಕುಳಂ ನಿಱಿಸಿ Ap. 2, 21; ನಿಮ್ಮಮ್ಮಂ ಬಿಸುಡಲ್ವೇೞ್ದನಪ್ಪೊಡೆ Vr. 13, 15. [Tu. ಅಮ್ಮ].

ಅಮ್ಮ amma. 2. (Śmd. 148). = ಅಬ್ಬೆ, ಅಮ, ಅವ್, ಅವೆ, ಅವ್ವ, ಅವ್ವೆ. a mother (Bp. 47, 20; C.; T. ಅಮ್ಮ, ಅಮ್ಮೈ; Tu. ಅಪ್ಪೆ; Te., M. ಅಮೆ), used also as an honorific title at the end of proper names and in addressing females. ಅಮ್ಮನ ಮನಸು ಬೆಲ್ಲದ ಹಾಗೆ, ಮಗಳ ಮನಸು ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, a respectable woman (as ಅಮ್ಮನವರು). ಅಮ್ಮನವರು ಪ್ರಾಯಸಮರ್ಥೆ ಅಗುವಾಗ ಅಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೈಲಾಸ (Prv.). 3, (a matron), a grandmother (C.). 4, a village goddess, especially Durgā (C.). 5, the small-pox (T., Tu.; Te. ಅಮ್ಮವಾರು, *i. e.* ಅಮ್ಮನವರು; R.). see ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಕಲ್ಲಮ್ಮ. — ಅಮ್ಮಗಳು. widows (occasionally used by Brahmins, My., also ಅಮ್ಮನ್ದಿರು). — ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ. -ಂ-ಕೊಡಲಿ. the hatchet of village goddesses (ಹೆಗ್ಗಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ Śmd. II; Kk. 77; ಕಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ Ct. II, 18). — ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ. -ಅಣ್ಣಿ. = ಅಮ್ಮಿ. an affectionate appellation for a female, a grand mother. (My.; M. ಅಮ್ಮಿಣಿ; Te. ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ, ಅಮ್ಮಲ್ಲಿ, my dear). 2, an effeminate man, a coward (My.). — ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಮಗ. a man of good family (My.). — ಅಮ್ಮನ ಚೇಷ್ಟೆ. the state of being possessed by a village goddess (C.). 2, ಅಮ್ಮನವರ ಚೇಷ್ಟೆ or ಅಮ್ಮನವರ ಪ್ರಸಾದ, venereal disease (My.). — ಅಮ್ಮನ ಬೇನೆ. (generally ದುರ್ಗಮ್ಮನ ಬೇನೆ). cholera (My.). — ಅಮ್ಮವೆ. -ಅವೆ. = ಅಮ್ಮವ್ವೆ. (Bp. 9, 44). — ಅಮ್ಮವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. of a woman (Bp. 15 sum; 15, 36. 37; 25, 7).

ಅಮ್ಮ amma. 3. = ಅಮ, etc. (M. ಅಮ್ಮೆ, ಅಮ್ಮೇ, ಅಮ್ಮೈ; T. ಅಮ್ಮ, an expletive having no particular meaning: hear, listen! *cf.* ಎಮ). — ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ. interjection denoting pain or weariness: ah! alas! (R.; M. ಅಮ್ಮಿಞ್ಞಿ; Tu. ಅಮ್ಮಯ್ಯ). — ಅಮ್ಮಮ = ಅಮಮ Nos. 1 & 2. (Bp. 32, 36; 47, 57; C.). — ಅಮ್ಮಮ್ಮ. = ಅಮ್ಮಮ. (Bp. 48, 8; C.; T., M. ಅಮ್ಮಮ್ಮಾ). — ಅಮ್ಮಲಾಲಾ. ah! alas! see Prv. s. ದಾರಿ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ ammaṇṇi = ಅಮ್ಮಿ. a nipple, a teat, the breast (My.; M. ಅಮ್ಮಿಞ್ಞಿ; T. ಅಮ್ಮ; *cf.* ಅಚ್ಚಿ 3).

ಅಮ್ಮಯ ap-maya. *formed from or consisting of water.*

ಅಮ್ಮಾಲೆ ammāle. game of throwing handballs or stones in the air and catching them in the hand (ಪೊಡೆಸೆಣ್ಡು Śs.; My.; M. ಅಮ್ಮಾನೆ; T. ಅಮ್ಮನೈ, ಅಮ್ಮಾನೈ; Te. ಅಮ್ಮನಮುಲು).

ಅಮ್ಮಿ ammi. 1. = ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ. the mother's breast, in the language of small children (S. Mhr.; Mhr. ಅಮೂ, ಆಮೂ).

ಅಮ್ಮಿ ammi. 2. (fr. ಅರೆ2) (= ಉಮ್ಮ, q. v.) grinding, bruising; a stone to grind or bruise things upon. -ಅಮ್ಮಿಕಲ್ಲು. a stone to grind or bruise things upon. (My.); a stone used to remove juice (ರಸಹಾರಿ Mr. 206, o. r. in one Ms. ಉಮ್ಮಿಕಲ್).

ಅಮ್ಮಿ ammi. 3. = ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ No. 1 (see ಅಮ್ಮ; My.).

ಅಮ್ಮು ammu. 1. (= ಅಣ್ಮು 1). to be able; to be willing, to wish, to desire (*cf.* ಅಣ್ಪತ, ಅಣ್ಪು2, ಅಬ್ಬರ 2, ಅರುಮೆ, ಅೞುಗು 2, ಆೞ್ 2; T. ಅವಾವು, to desire). [ಉಪದೇಶವ ಮುನ್ನವೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಕ್ರೀಯಿನ್ದ ಮಾಡಲಮ್ಮನೆನ್ದಡೆ ಹೋಹುದೆ? Cv. 47; Bv. 81]. ಡಿಳ್ಳಿಯ ಹೊಗಲ್ ಅಮ್ಮರು ಖಾನ ಖಾನರು; ವೆಲ್ಲ ವೆಲ್ಲನೆ ಹುದುಗುತಲೆ ಕಳ್ಳತನದಿ ಹೊಕ್ಕನು ನೇಮಿರಾಯನು (Rnc. 11, 12). ಆವ್ ಅೞ ಪೊಡಪ್ ಉಸಿರಲ್ ಅಮ್ಮೆನ್ ಆಳ್ದನ ಗತಿಯಂ (Śmd. 263). ತನ್ದೆ ತಾಯ್ಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ ಆನ್ ಎನ್ದುವುಂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಲ್ ಅಮ್ಮೆನು (Bp. 24, 15). ದೇವಾ, ನಿಮ್ಮ ಮಾತಂ ಹುಸಿ ಎನಲು ನಾನ್ ಅಮ್ಮೆಂ (25, 17). ನಿಮ್ಮ ಕನ್ತೆಗೆ ಕೌಪಿಗೆ ಎಣೆ ಎನಲ್ ಅಮ್ಮೆಂ (27, 44). ಕೇಳಲ್ ಅಮ್ಮ (ಅಮ್ಮೆಂ, 47, 19; see also v. 44). ಹರನು ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವ್ ಆಗಲು ಗರಳಮಂ ನೆಱೆ ನುಂಗಲ್ ಅಮ್ಮದೆ, ಕೊರಳೊಳುಂ ಧರಿಸಿದಂ (59, 48; see also 49, 40). ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಧದೇಹವೆನಿಸುವ ಸತಿಯು ಕಣ್ಣಿನಲಿ (ಗಣ್ಡನಂ) ನೋಡಲ್ ಅಮ್ಮಳು ಕಾಲವಶದಿ (Dp. 1). see J. 18, 44. 48; Bh. 8, 22, 42.

ಅಮ್ಮು ammu. 2. (= ಅಣ್ಪು 2). desire. ಅಮ್ಮೊಳ್ (Bp. 25, 50; C. Bp. 11, 11).

ಅಮ್ರಾತಕ amrātaka. = ಆಮ್ರಾತಕ. (Sk.).

ಅಮ್ಲ amla. *sourness; acidity.* 2, vinegar. 3, wood sorrel, Oxalis corniculata. 4, sour curds.

ಅಮ್ಲಪೀತ amla-pīta. = ಅಮ್ಬಿಯ ಹಳದಿ. (Mr. 135).

ಅಮ್ಲಲೋಣಿಕೆ amla-lōṇike. *wood sorrel, Oxalis corniculata* Lin.

ಅಮ್ಲವೇತಸ amla-vētasa. *a kind of dock or sorrel, Rumex vesicarius.*

ಅಮ್ಲಹರಿದ್ರೆ amla-haridre. (= ಅಮ್ಬಿಯ ಹಳದಿ). the plant Curcuma zerumbet Roxb.

ಅಮ್ಲಾನ a-mlāna. not withered; clean, clear. 2, *the globe amaranth, Gomphraena globosa* Lin.

ಅಮ್ಲಿ amli. = ಅಮ್ಬುಲಿ. sour (fem.). 2, wood sorrel.

ಅಮ್ಲಿಕೆ amlike. *the tamarind tree, Tamarindus indica.*

ಅಮ್ವ್ಲ amvla. = ಅಮ್ಬ್ಲ. sourness.

-ಅಯ್ ay. 1. this syllable may appear as ಐ, *e. g.* ತೆಲ್ಲಯಿಸಿದಂ or ತೆಲ್ಲೈಸಿದಂ, ಕಯ್ವಾರಂ (o. r. ಕಯಿವಾರಂ) or ಕೈವಾರಂ (Śmd. 188. 189), also when initial by itself, *e. g.* ಐಕಿಲ್, ಐತರ್, ಐದು, ಐಯು, etc.; it is also not uncommon to write it as ಎಯ್, *e. g.* ಎಯ್ಕಿಲ್, ಎಯ್ತರ್, ಎಯ್ದು, ಎಯ್ಯ, etc. (My.; T., Te.).

-ಅಯ್ ay. 2. = -ಇ 9, No. 1, -ಎ 8. an affix to form the second person singular [ಉತ್ತಮನಯ್ ನೀಂ ನವಮ ಲೋಕಪಾಲನೆ ಅವರೊಳ್ Kr. 3, 97]. (Śmd. 254). ನುಡಿದಯ್ (61), ಕೆಗೆ

ದಯ್, ಬಗೆದಯ್, ನೋಡಿದಯ್, ಪಾಡಿದಯ್, ಆಡಿದಯ್, etc. (255; Lilv. 8, 36), ಒಳ್ಪಿದಯ್ (257. 298), ಕಣ್ಡಯ್ (262), ಮುಂಚಿದಯ್ (263).

ಅಯ್- ay. 3. = ಅಯ, ಅಯ್ಯ q. v. used in addressing people: sir!, *e. g.* Bp. 4, 67; 25, 5; 57, 35; 59, 14; Bh. 1, 19, 21; 2, 13, 9. 37; Rām. 26, 19. (T. ஐ; *cf.* ಅಡಿ 2, No. 5; see ಗುಣ್ಡಯ್). — ಅಯ್ಗಳು. ಅಯ್ಗೊಳು. honorific plural: a Jaṅgama; a teacher, a school-master (C.). ಅಯ್ಗಳೇ, ಅಯ್ಗಳೇ, ಅಯ್ಗಾಳ ಅಂಕೆ ನೀವೇ ಬರೆದರೆ ಚನ್ದ! (Prv.). — ಅಯ್ಪಟ್ಟ. the dignity of being chief Jaṅgama of a Liṅgāyata maṭha, generally ಅಯ್ಯನ ಪಟ್ಟ (C.).

ಅಯ್- ay. 4. an abbreviation of ಅಯ್ದು 1 (Śmd. 211; it may be the P. p. of a verb ಅಯ್; *cf.* Te. ಅಡ ತೆಂಚು, to come; T. அடை, to obtain; to betake oneself to, resort to; to arrive at, to come; ಅಡೈವು, way; see ಅಡೆ 5; *cf.* the formation of ಎಟ್ 2). — ಅಯ್ತರ್. (= ಅಯ್ದಿ ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to come near or to; to approach; to come; to go to; to go (ಸಮೀಪಾಗಮನ Śmd. Dh.). P. p. ಅಯ್ತನ್ದು. present relative participle ಅಯ್ತರ್ಪ (Bp. 2, 56), ಅಯ್ತಪ್ಪ (14, 25), ಅಯ್ತಹ (J. 29, 11). see Bp. 1, 54; 8, 42; 11, 21; 14, 7; 30, 17; 32, 42; 37, 41; 41, 24; 43, 37; 45, 33; 47, 19; 57, 51; 61, 13; Bh. 1, 10, 29; 2, 13, 10; Rsv. 5, 52 va.; 5, 133; 6, 10; C. Bp. 42, 13; J. 6, 9; 28, 16. 40; 29, 32; 30, 49.

ಅಯ್- ay. 5. = ಅಯಿ, ಅಯಿದು, ಅಯ್ದು 2. an abbreviation of ಅಯ್ದು (Śmd. 223). five. (T., Tu. ஐ). — ಅಯ್ಗಣೆಯ. -ಕಣೆಯ. who has five arrows: Kāma (J. 6, 32; T.). — ಅಯ್ಗಣ್ಡುಗ. -ಕಣ್ಡುಗ. (Śmd. 224). five kaṇḍugas. — ಅಯ್ಗುಳ. -ಕುಳ. five kulas or kolagas (Mr. 357, o. r. ಅಯಿಗುಳ; see the passage s. ಕುವರ). — ಅಯ್ಗೇಣು. = ಅಯ್ಗೇಣು. (B. 5, 12). — ಅಯ್ಗೇಣು. -ಣ್. five spans (B. 3, 54. 108). — ಅಯ್ಗೋಲ. -ಕೋಲ. = ಅಯ್ಗಣೆಯ. (My.). — ಅಯ್ಚಡೆ ವೆಳಸು. -ಬೆಳಸು. the abundant growth of (Śiva's) five jaḍes (J. 9, 27). — ಅಯ್ದಲೆಯ. -ತಲೆಯ. = ಅಯ್ಮೊಗ. (My.). — ಅಯ್ನೂರನೆಯಂ. the five hundredth man (Śmd. 243). — ಅಯ್ನೂರು. five hundred [ಕುದುರೆಯನಯ್ನೂರನಿತ್ತಂಗದಪಣರ್ಂ Pb. 3, 35; Ap. 1, 80 va.]. (J. 14, 12; B. 2, 42; 4, 207. 228). — ಅಯ್ಮೊಗ. the five-faced one: Śiva (Ct. II, 5; Kk. 4; Śm. 2; J. 15, 26). — ಅಯ್ಮೊಗನ ಕೆಳೆಯ. Śiva's friend: Kubēra. (Śm. 13). — ಅಯ್ಮಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. = ಅಯ್ಗಣೆಯ. (ಪಂಚಶರ Ct. I, 92; II, 52). — ಅಯ್ಮಡಿ. -ಮಡಿ. (Śmd. 224). five folds; five-fold. ಧರೆಯೊಳ್ ವೀರದ ಪೆಪ್ಪಿನ್ ನರನಿನ್ದೆ ಇರ್ಮಡಿ, ಬಕಾರಿಯಿಂ ಮೂಮಡಿ, ಭಾಸ್ಕರಸುತನಿಂ ನಾಲ್ಮಡಿ, ಮುರಹರನಿನ್ ಅಯ್ಮಡಿ ನೆಗಟ್ಟಿಯ ಅದಟರ ಭೀಮಂ (81). ತಾಪಂ ಮೊದಲಿನ್ದೆ ಅಯ್ಮಡಿ ನೆಗಟ್ದು ಇರೆ (Rsv. 5, 40). — ಅಯ್ವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. five colours (My.). — ಅಯ್ವತ್ತು. -ಪತ್ತು. fifty. ಅಯ್ವತ್ತು ಸರದ ಮುತ್ತು (ಮಾಣವಕ Hlā.). ಅಯ್ವತ್ತು ಮಣ್ಡಲಂ (ವರ್ತನೆ Mr. 326). ಅಯ್ವತ್ತು ವರುಷಂಗಳ್ (Bp. 20, 30). ಅಯ್ವತ್ತು ಜನ (B. 5, 125). — ಅಯ್ವತ್ತು ಅಱುವತ್ತು. fifty or sixty. ಅವು ಅಯ್ವತ್ತು ಅಱುವತ್ತು ಮೊಟ ಎತ್ತರ ಇರುತ್ತವೆ (B. 2, 41). [-ಅಯ್ವತ್ತು ಮೂಱು. fifty three. ಅಯ್ವತ್ತು ಮೂಱು ಗರ್ಭಾದಿ ನಿರ್ವಾಣಪರ್ಯನ್ತಂಗಳಪ್ಪ ಗರ್ಭಾನ್ವಯಕ್ರಿಯೆಗಳಂ Ap. 15, 15 va.]. — ಅಯ್ವತ್ತೆರಡು. -ಎರಡು. fifty-two. ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಶುದ್ಧಗೆ ಅಯ್ವತ್ತೆರಡುಂ (Śmd. 44). ಅಯ್ವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಕರಂಗಳು (ಬಾವನ್ನಾಕ್ಷರ Nn. 71). ಅಯ್ವತ್ತೆರಡು ಸಂಖೆಯ ಅಕ್ಷರ (Mr. 500). — ಅಯ್ವತ್ತೇೞು. -ಏೞು. fifty-seven. ಅಯ್ವತ್ತೇೞು ಅಕ್ಕರಂಗಳ್ (Śmd. 45). [—ಅಯ್ವದಿಪ್ಪರ್. fifty persons. ಸಾಸ್ಸಾಸಿರ ದೇಱ್ಸೂಱಯ್ವದಿಪ್ಪರ್ ಸಕಳ ಪೂರ್ವಧರರುಂ Ap. 16, 40 va.]. — ಅಯ್ವಾಯ್. -ಬಾಯ್. five mouths. ಅಯ್ವಾಯ ಶಂಖಮುಂ ಪೊರಿಸಿದಂ (Śmd. 224; o. r. ಅಯ್ವಾಯ್ತು, *i. e.* ಅಯ್ವಾಯ-ಅದು). — ಅಯ್ಪೆಡೆ. -ಪೆಡೆ. five hoods (My.). — ಅಯ್ಸರ. a five-fold string (of pearls, Abh. P. 3, 154; 11, 161). — ಅಯ್ಸರಲ. = ಅಯ್ಮಮ್ಬು. (ಕಾಮ Śm. 6; ಮನ್ಮಥ Kk. 8. Cpr. 2, 9). — ಅಯ್ಸಾಸಿರ. (Śmd. 224). five thousand. — ಅಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್. plural of ಅಯ್ಸಾಸಿರ. ಅಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ಪ್ರಿಯತನೂಭವರ್ (Śmd. 227).

ಅಯ aya. = ಅಯ್ಯ, etc. (My.; Te. ಅಯ; T. ಅಯ, ஐயா). ಅಯನ ನೋಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ, ಶಯನ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ (Prv.). see ಅಲ್ಲಯ, ಕಕ್ಕಯ, ಗಣ್ಡಯ, ಗೋತ್ರಯ, ಚನ್ನಯ, ಚವುಡಯ, ಚಾಮಯ, ಜೊಮ್ಮಯ, ದಸರಯ, ದೂಳಯ, ನಾಗಮಯ, ಬಂಕಯ, ಬಾಚಯ, ಬೊಮ್ಮಯ, ಮಾಚಯ, ಮಾದಯ, ಮಾರಯ, ರಾಮಯ, ಸೋಮಯ. (Mhr. ಅಯಾ, a compellation of respect amongst the Liṅgāyata people). — ಅಯ್ನೋರು. *i. e.* ಅಯನ್-ಅವರು. = ಅಯ್ಗಳು, ಅಯ್ನಾರ್; also: a respectful mode of addressing a Brāhmaṇa (My.).

ಅಯ aya. going, moving. 2, *good luck.*

ಅಯಃಶೂಲ ayah-śūla. an iron lance; fraudulent or cunning artifice. see ಅಯಃಶೂಲಿಕ.

ಅಯತ್ನ a-yatna. absence of effort or exertion.

ಅಯತ್ನಕೃತ ayatna-kṛita. easily or readily produced, spontaneous (Śmd. 125).

ಅಯನ ayana. going, moving. 2, *a road, a path.* 3, *a place, a site* (ಸ್ಥಾನ, ಠಾವು Hlā.; Mr. 453). 4, *the sun's journey north or south of the equator; the half year.* 5, the equinoctial and solstitial points. see Prv. s. ಪಯಣ.

ಅಯನಿಸು ayanisu. to move, to progress, as the sun does (Si. 42).

ಅಯನ್ತ್ರಿತ a-yantrita. *unrestrained, self-willed* (ಅನರ್ಗಲ, etc. Mr. 445).

ಅಯರ್ ayar. = ಅಯಿರೆ, etc. — ಅಯದಾಳಿ. -ತಾಳಿ. = ಅಯ್ರದಾಳಿ. the marriage badge (C.).

ಅಯಶ a-yaśa. infamy, disgrace (Kāvy. V, 18).

ಅಯಸ್ ayas. *iron;* steel (ಉಕ್ಕು G.); metal.

ಅಯಸ್ಕಾನ್ತ ayas-kānta. *the loadstone.* (Grj. 1, 59).

ಅಯಾಚಿತ a-yācita. *unsolicited.*

ಅಯಾನ a-yāna. not moving, halting, stopping. 2, without a vehicle (My.).

ಅಯಿ- ayi. = ಅಯ್ 5-, etc. five. — ಅಯಿಗುಳ. -ಕುಳ. = ಅಯ್ಗುಳ, q. v. — ಅಯಿವತ್ತು. -ಪತ್ತು. = ಅಯ್ವತ್ತು (Mr. 326; My.). — ಅಯಿವತ್ತು ಸರಮುತ್ತು. (ಮಾಣವಕ Mr. 338).

ಅಯಿ ayi. = ಐ. *a vocative particle implying kindness of address, etc.*

ಅಯಿದು ayidu. = ಅಯ್ 5-, etc. five. (Bp. 53, 19; Dp. 32, 1; My.). ಅಯಿದು ಕಾಣ್ಡಂಗಳ್ (Mr. 539). ಅಯಿದು ಇನ್ದ್ರಿಯ (ಇನ್ದ್ರಿಸೆ Mr. 511).

ಅಯಿದೆ ayide. = ಅಯ್ದೆ, q. v. s. ಅಯ್ದು, 1. (Bp. 44, 53; Mr. 350).

***ಅಯಿದೆ ayide.** = ಅಯ್ದೆ, ಅಯಿರೆ, etc. ಅಯಿದೆ ಅಣಚಿಯಿಲ್ಲದವಳಿಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಹೂವಿನ ಬೊಟ್ಟೇಕೆ Bv. 630.

ಅಯಿನಾ ayinā. = ಐನಾ, q. v. (Mhr.).

ಅಯಿನಾತಿ ayināti. = ಅಯಿನು. (My.).

ಅಯಿನು ayinu. = ಐನು. original, principal, prime (C.; Br.; Mhr., H. ಐನ).

ಅಯಿನ್ದಾ ayindā. = ಅಯಿನ್ದಾ, ಐನ್ದ. hereafter, next time, in future (My.; Br.; H.).

ಅಯಿಬು ayibu. a flaw, a fault, a defect (C.; Br.; Mhr., H. ಅಯಬ, ಐಬ).

ಅಯಿರಾವತ ayirāvata. Tbh. of ಐರಾವತ. (ಸುರೇಭ Nn. 15; ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಇನ್ದ್ರೇಭ 18).

ಅಯಿರೆ ayire. = ಅಯರ್, ಅಯ್ರ್, ಅಯ್ದುವೆ, ಅಯ್ದೆ. (Tbh. of ಅಚಿರಾ). a wife whose husband is alive (ಪತಿವತ್ನಿ, ಜೀವತ್ಪತಿ Hlā.; Trivikrama: ಅಯಿರ-ಜುವೈ = ನವವಧೂಃ = ಅಚಿರಯುವತಿಃ).

ಅಯಿಲು ayilu. -ಲ್. = ಅಯ್ಲು, (ಅರುಲು). bewilderment, phrenzy, madness (My.; Te. ಅಯಿಲು, ಅನ್ನು; Te. ಅನ್ನು ಕೊನು, to be intoxicated; T., M. ಅಯರು, to faint, swoon; to fear; to forget; to be drowsy; *cf.* ಅಡಲು 2). ಅವನಿಗೆ ಅಯಿಲು ಹಿಡಿಯಿತು (My.). — ಅಯಿಲುಪಯಿಲು. reit. (My.).

ಅಯಿವಜು ayivaju. property, wealth (Mhr.); cash, money (My.; Br.; Mhr., H. ಐವಜ).

ಅಯಿಸು ayisu. = ಅಯ್ಸು, q. v. (Bp. 24, 55; 61, 68; C. Bp. 47, 32).

ಅಯುಕ್ತ a-yukta. not yoked. 2, not suited, unfit, unsuitable, improper (Si. 265).

ಅಯುಕ್ತಿಕ a-yuktika. = ಅಯುಕ್ತ. (B. 5, 168; My.).

ಅಯುತ a-yuta. not joined; not counted. 2, ten thousand, a myriad (J. 27, 8; Si. 327; My.).

ಅಯೇ ayē. a vocative particle expressing surprise, recollection, fatigue, fear, passion (Sk.). 2, = ಅಯಿ (Sk.; C.; My. especially with regard to females; *cf.* ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ).

ಅಯೊಗ ayoga. Tbh. of ಅಯೋಗ್ರ (Śmd. 359).

ಅಯೋಗ್ಯ a-yōgya. unfit, unsuitable, useless (My.; G. 280).

ಅಯೋಗ್ರ ayas-agra. = ಅಯೊಗ. *a pestle.*

ಅಯೋಘನ ayas-ghana. *an iron hammer.*

ಅಯೋಜ ayas-ja. a (kind of) weapon (ಶಸ್ತ್ರ, ಆಯುಧ, etc., ಕೆಯ್ದು Mr. 293).

ಅಯೋಧ್ಯೆ a-yōdhye. ಅಯೋಧ್ಯಾ Oude, the capital of Rāma (J. 17, 1. 2; B. 4, 162).

ಅಯೋನಿ a-yōni. not the womb; anything but the womb.

ಅಯೋನಿಜ ayōni-ja. not born from the womb (Bp. 21, 4; 54, 26).

ಅಯೋನಿಜೆ ayōni-je. Sītā (J. 18, 50).

ಅಯೋನಿಸಮ್ಭವ ayōni-sambhava. = ಅಯೋನಿಜ. (Bp. 22, 37).

ಅಯೋಮಯ ayas-maya. made of iron or steel. (My.).

ಅಯೋಮುಖ ayas-mukha. having an iron mouth or face; tipped with iron; an arrow. 2, a crowbar (ಶೂಲಿಕೆ, ಒತ್ತುವ ಹಾರೆಗಟ್ಟೆಗೆ Mr. 158).

ಅಯ್ಕಿಲ್ aykil. cold, coldness; cold dew; frost; snow; the cold season (ಹಿಮ Kk. 24; ಕುಳಿರ್, ಹಿವ, ಚಳಿ, ಹಿಮ Śm. 16; ಹೇಮನ್ತ, ಮಂಜುಗಾಲ Ct. II, 85). (ಹೈಮಾಗಮಂ) ಮರುತನಂ ಕರಂ ಪಿಡಿದು, ತನ್ನ ಅಯ್ಕಿಲ್ಗಳಿಂ ನಾನ್ದಿ (Rśv. 9, 7). ತಳ್ತ ಅಯ್ಕಿಲ ಭರದೆ (9, 22). ಸೂಸೆ ಮೇಲ್ ಅಯ್ಕಿಲ್ ಎತ್ತಂ (9, 29). ಮೂಲೋಕಮುಂ ಮಾಗಿ ನಡುಗಿಸಿತು, ಮೇಣ್ ಉಡುಗಿಸಿತು ಪೆರ್ಚಿದ ಅಯ್ಕಿಲಿನ್ದ (J. 28, 2). — ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಟ್ಟಣುಗಿ. ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಟ್ಟ ಅಣುಗಿ. Himālaya's daughter: Pārvatī (ಶಿವೆ Kk. 5). — ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಟ್ಟಳಿಯ. ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಟ್ಟ ಅಳಿಯ. Himālaya's son-in-law: Śiva (Kk. 4). — ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the snow-mountain, Himālaya (ಹಿಮಾದ್ರಿ Ct. II, 10). — ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಳಗ. -ಬೆಳಗ. that has cool light: the moon (ಚನ್ದಿರ, ಸಸಿ, etc. Kk. 44).

ಅಯ್ಚಿ ayci. — ಅಯ್ಚಿದೇವಯ್ಯ. a proper N. (Bp. 58, 1).

ಅಯ್ತಯ aytaya. N. see ಅಡ್ಡಗಾಲಯ್ತಯ.

ಅಯ್ತನ aytana. = ಅಯ್ಯತನ. the state of being an Ayya or Jaṅgama (C.).

ಅಯ್ತರ್ aytar. see s. ಅಯ್ 4–.

ಅಯ್ದಿಕೆ aydike = ಅಯ್ದುವಿಕೆ. going; coming (My.).

ಅಯ್ದಿಸು aydisu. to cause to go to; to cause to come within reach; to make obtain; etc. ಸಾರಿಗಳನು ಎಡ ಬಲ ಸ್ಥಾನಂಗಳಿಗೆ ಅಯ್ದಿಸುವುದು (ಪರಿಣಾಯ Nr.). ಅಯ್ದಿಸಲ್ ಬೇಡಿದುದು (ಪ್ರಾಪ್ಯ, ಗಮ್ಯ, ಸಮಾಸಾದ್ಯ Nr.). see Bp. 2, 39; 3, 59; 8, 28. 54; 16, 2; 17, 14; 27, 75; 28, 56; 30, 19; 33, 4; 35, 26; 47, 22; 51, 45. 49; 53, 11; 59, 4; ಬಲವಯ್ದಿಸು.

ಅಯ್ದು aydu. 1. to go to; to join, to become united with (ತಗುಳ್ Śmd. 15 Cm.; ಕೂಡು 59 Cm.; ತಗುಳ್ಚು 77 Cm.; ಮುಟ್ಟು G.); to draw near, to approach (ಬರು G.; My.); to reach, to obtain (ಹೊನ್ದು G.); to be meet or fit; to go (ಹೋಗು G.; My.; T., M. ಎಯ್ದು, to get, obtain = ಅಡೈ; see ಅಯ್ 4). ಅಯ್ದಲ್ ಪಡೆವುದು (ಪ್ರಾಪ್ಯಂ Śmd. 156). ಅಯ್ದಲ್ ಪಟ್ಟ (ಉಪಾತ್ತ 93; ಸಮಾಗತ 161; ಗತ 231). ಅಯ್ದುವುದು (ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅಧಿಗಮ Nr.). ಕಡೆಯನ್ ಅಯ್ದುವುದು (ಅನ್ತಗಮನ, ಪ್ರಾಯ Nr.). ಅಯ್ದಲ್ ಪಟ್ಟ (ಪ್ರಾಪ್ತ, ಪ್ರಣಿಹಿತ Nr.). ಅಯ್ದಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಸಮಾಹಿತ, ಉದಾಸ್ಥಿತ Nr.). ಅಯ್ದುವಲ್ಲಿ (ಯಾತಿ Nn. 77). ಮೋಕ್ಷವನ್ ಅಯ್ದುವ ಜೀವನು (ಮೋಕ್ಷಗತಜೀವ 90). ಸೌಖ್ಯವನ್ ಅಯ್ದುವನ್ತಾ ಜೀವರುಗಳು (ಸೌಖ್ಯೋದ್ಗತಜೀವಿ 113). ಯಾಗಕೆ ಅಯ್ದಿದ ಪಶು (ಪ್ರಾಕೃತ Mr. 261). ಕ್ಷಯಮನ್ ಅಯ್ದಿತು (ಸವೆದುದು Bhn. 33). see Śmd. 54. 70. 156. 190; Ch. v. 30. 69. 228; Bp. 2, 20; 3, 14. 17. 85; 4, 1; 5, 3; 6, 13; 8, 25. 45; 9, 7; 10, 10; 11, 20. 47; 15, 25. 29; 21, 33; 26, 31; 34, 37; 37, 3. 23; 42, 37; 43, 83; 45, 34; 47, 9. 14; 50, 6. 7; 54, 12. 57. 83; 57, 58; 60, 3; J. 22, 3; 28, 19. 33. 53; 29, 9. 23; 30, 42. 50; 33, 20; Rśv. 5, 115 va.; 5, 118. 124; 6, 9; 13, 12; ಅಯ್ 4–; ಪಿನ್ದಯ್ದು. — ಅಯ್ದು ಅಯ್ದು. rep. (Bp. 34, 7). — ಅಯ್ದೆ. = ಅಯಿದೆ. an infinitive of the above verb: so that it reaches, etc., so that it is fit; exceedingly, greatly, much, further; completely; becomingly, well; then; even (ಅಧಿಕ Śmd. 391; Śm. 58; ಕರಂ, ನೆಱೆ, ನೂಳದು, etc., ಪಿರಿದು Kk. 49; ಸಾಕಲ್ಯ, ಯಾವತ್ತಾವತ್ Nr.; ಅಥೋ, ಅಥ Nr.; ಚನ್ನಾಗಿ Śmd. 26 Cm.; 38 Cm.; 195 Cm.; 231 Cm.; T. ಐ; see s. ಅಡಗು 3). see *e. g.* Śmd. 75. 112. 223; Śm. 3. 6. 9; Rśv. 9, 18; J. 25, 3; 28, 25.

ಅಯ್ದು aydu. 2. = ಅಯ್ 5–, etc. an aggregate of five; five [ಅನ್ತು ಕೊಟ್ಟಯ್ದು ಮನ್ತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳನಾಹ್ವಾನಂ ಗೆಯ್ದು Pb. 1, 89 va.; Ap. 3, 41 va.]. (My.; Te.; T. ಅಂಜು, ಐನ್ದು; M. ಅಂಜು, ಐ; Tu. ಐನ್). ಅಯ್ದಂ (Śmd. 44), ಅಯ್ದಱ (21), ಅಯ್ದರ್ಕೆ (223), ಅಯ್ದಱಿಂ (135), ಅಯ್ದಱಲ್ಲಿ (32 Cm.), ಅಯ್ದಱಲಿ (Bp. 35, 32). ವರ್ಗಮ್ ಅಯ್ದು ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. 21). ಎರಡಯ್ದು or ಎರಡಯ್ದುಗಳ್ (170). ಪಸುಳೆಗೆ ಅಯ್ದು ವರುಷಂ ತುಮ್ಬಿತು (J. 28, 25). ಅಯ್ದು ಬೆರಳ್ (Mr. 324). ಅಯ್ದು ಮನ್ದಿ (B. 5, 283). see Bp. 40, 73. — ಅಯ್ದನೆಯ. fifth (Śmd. 24; My.). — ಅಯ್ದಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. five and five. ಅಯ್ದಯ್ದು ವರ್ಣಂಗಳ್ ಒನ್ದುವರ್ಗಮ್ ಆಗೆ (Śmd. 21). (B. 3, 30. 108). — ಅಯ್ದಾಱು. -ಆಱು. eleven (Bp. 5, 64; My.). 2, five or six (My.; B. 2, 37; 3, 86). — ಅಯ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ್ಯ. the five best musical instruments: ವೀಣೆ, ತಾಳ, ಮುರಜ, ಕಹಳೆ and ವಾಸ (Mr. 81). — ಅಯ್ದು ರಸ. the five liquids. ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಅಯ್ದು ರಸಂಗಳು (ಘೃತಾದಿರಸಪಂಚಕ Nn. 83). — ಅಯ್ದುವರೆ. = ಅಯ್ದೂವರೆ. (My.).

— ಅಯ್ದೂವರೆ. ಅಯ್ದೂ-ಅರೆ. five and a half (B. 4, 212; My.). — ಅಯ್ದೆರಡು. -ಎರಡು. ten (Bp. 1, 9; My.). 2, seven (My.). — ಅಯ್ದೆಲೆಯ ಬಳ್ಳಿ. -ಎಲೆಯ-. a climbing shrub, Vitis auriculata Roxb. (Z.; My.).

ಅಯ್ದುವಿಕೆ ayduvike. = ಅಯ್ದಿಕೆ. (My.).

ಅಯ್ದುವೆ ayduve. = ಅಯಿರೆ, etc. (Te.; R.).

ಅಯ್ದುವೆತನ ayduvetana. = ಅಯ್ದೆತನ. (Te.; R.).

ಅಯ್ದು ayde. see s. ಅಯ್ದು 1.

ಅಯ್ದೆ ayde. = ಅಯಿರೆ, etc. a woman whose husband is living (ಸುವಾಸಿನಿ Kk. 27; ಸೋವಾಸಿಣಿ Śm. 73; ಪತಿವತ್ನಿ Mr. 303). see ನಿಟ್ಟಯ್ದೆ, ಮುತ್ತಯ್ದೆ; C. Bp. 6, 53; J. 34, 3.

ಅಯ್ದೆತನ aydetana. = ಅಯ್ದುವೆತನ. the state of a woman whose husband is alive (My.). see J. 26, 56; ಮುತ್ತಯ್ದೆತನ.

***ಅಯ್ದೆಮಿನುಗು ayde-minugu.** symbol of a sumaṅgali. (usually a shining gold-piece, circular in shape called ತಾಳಿ). ವರುಣಾನಿಯ ಕೊರಲೊಳಯ್ದೆಮಿನುಗುಮುಂಟಾಯೆಯುಂಟಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಮಂ ತನ್ದು Pb. 6, 32 va.

ಅಯ್ನಾರ್ aynār. = ಅಯ್ನೋರು, s. ಅಯ. T. plural of ಐಯ, ಅಯ್ಯ. see ನಾಟ್ಯನ ಮಿತ್ತಡಿ ಅಯ್ನಾರ್.

ಅಯ್ಬರು aybaru. = ಅಯ್ವರ್. (My.).

ಅಯ್ಯ ayya. 1. = ಅಯ್ 3, ಅಯ (*cf.* ಅಜ್ಜ?). a master, a lord, sir (C.; Bp. 9, 46 Śiva). 2, a grandfather (C). 3, a father [ಅವರಯ್ಯಂ ಶರದ್ವತನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ದು ಕಿಱಿಯಾತಂಗೆ ಚೌಲೋಪನಯನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಮಾಡಿ Pb. 2, 33 va.; Ap. 14, 32; Bv. 351]. (C.; see ಅಱುಮೊಗನಯ್ಯ, ಕಾವನಯ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ, ತನ್ದೆಯಯ್ಯ, ದೊಡ್ಡಯ್ಯ, ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಹಾರುವಯ್ಯ; Bp. 3, 82; 47, 24. 30; J. 50, 51). 4, a Jaṅgama (C.; Bp. 11, 20. 33. 37. 43; 12, 20; 22, 32; 57, 88; see the names in Bp. 58 to which ಅಯ್ಯ is added; B. 4, 80). [ನಚ್ಚಿಮುಚ್ಚಿ ಮನವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಣ್ಡು ನಿನ್ದ ಸುಜ್ಞಾನಭರಿತನ ಅಯ್ಯನೆಮ್ಬುದು Cv. 405]. 5, a teacher, a schoolmaster (C.; B. 1, 12). (Te., T., M.; Tu. ಅಯ್ಯೆ). ಅಯ್ಯನ್ದಿರ್, ಅಯ್ಯಂಗಳ್ (Śmd. 124. 126). ಎಮ್ಮ ತನ್ದೆಗಳ್, ಎಮ್ಮ ಅಯ್ಯಂಗಳ್, ಎಮ್ಮ ತಾಯ್ಗಳ್ (125). ಅಮ್ಮನವರು ಪ್ರಾಯಸಮರ್ಥೆ ಆಗುವಾಗ ಅಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೈಲಾಸ. — ಅಯ್ಯನಿಗಿನ್ತ ತೈಯ ವಾಸಿ (Prvs.). — ಅಯ್ಯನಯ್ಯ. ಅಯ್ಯನ ಅಯ್ಯ. a grandfather (Bp. 3, 82; 47, 24).

***ಅಯ್ಯ ayya. 2.** word of interjection. ನೆಲಮುಟ್ಟದೆ ನೋಡೆ ಬಿಱಿದ್ದಡವ್ವಡಿಸಿದನಯ್ಯ ಶೌಚ ಗುಣದುನ್ನತಿಯಂ ಸುರಸಿನ್ಧುನನ್ದನಂ Pb. 11, 47; Ap. 9, 76.

ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ayyaṅgār. = a plural of ಅಯ್ಯ No. 1. a compellation of respect among Śrīvaisṇavas (My.; Te. ಅಯ್ಯಗಾರು, ಅಯ್ಯವಾರು, a father; a Brahmin; a teacher).

ಅಯ್ಯತನ ayyatana. = ಅಯ್ತನ. [ಅವರಿವರೆನ್ನದೆ ಚರಣಕ್ಕೆಱಗಲು ಅಯ್ಯತನವೇಱಿ ಚೆಬ್ಬನೆ ಚೆಱೆವೆನಾನು Bv. 253]. (Bp. 3, 82; My.).

ಅಯ್ಯಯ್ಯೇ ayyayyē. rep. = ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ. (occasionally among S. Mhr. females; *cf.* Sk. ಅಯೇ).

ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ayyayyō. rep. = ಅಯ್ಯೋ. (ಕರುಣ Ct. I, 55; C.; M., T., Te., Tu.; J. 19, 17).

ಅಯ್ಯಾಲು ayyālu. a person's inner, hidden state, his mind, power, etc. (S. Mhr. = ಗುಟ್ಟು).

***ಅಯ್ಯೊ ayyo.** = ಅಯ್ಯೋ. ಅರಗಿನ ಮನೆಯೊಳ್ ಪಾಣ್ಡವರುರಿದಱ್ಗೆ ದರಕ್ಕಟಯ್ಯೊ ದುರ್ಯೋಧನನೆವ್ಬರಲೆಯಿನೆನ್ದಱುತುಂ Pb. 3, 7.

ಅಯ್ಯೋ ayyō. an interjection expressing grief: alas! (ಖೇದವಿಡವ್ಬನ Śmd. 393; C.; Te., Tu.; M., also ಅಯ್ಯಂ; T., also ಅಚ್ಚೋ, ಅತ್ತೋ, ಅನ್ನೋ). 2, expressing astonishment: ah! aha! (C.; T.). 3, compassion: ah! alas! (ಕರುಣೆ Śmd. 393; C.; T.). ಅಯ್ಯೋ, ಅಕ್ಕಟಾ, ಇನ್ದ್ರಂಗೆ ಕೇಡು ಆಯ್ತು? (Śmd. 69). see Bp. 15, 2; 46, 23; 52, 13.

ಅಯ್ರ ayra. = ಅಯರ್, etc.— ಅಯ್ರದಾಳಿ. -ತಾಳಿ. = ಅಯದರ್ಗಾಳಿ. (Rśv. 8. 27; V. 40, 62; My.; ಗುಳದಾಳಿ G.).

ಅಯ್ರಣೆ ayraṇe. = ಅಯ್ರಾಣಿ. (My.; ಅಯ್ರಾಣಿಯ ಗಡಿಗೆ G.). ಕಾಂಚನದ ಅಯ್ರಣೆ (Rām. 1, 16, 36).

ಅಯ್ರಾಣಿ ayrāṇi. = ಅಯ್ರಣೆ. a small vessel, or painted vase or pitcher, used at weddings (S. Mhr.; My. = ಪಾಲಿಕೆ; Te. ಅರಿವೆನ ಕುಣ್ಡ, ಅರಿವೇಣಿ, ಐರೇನಿ; Mhr. ಅಹಿರೀ). — ಅಯ್ರಾಣಿಕುಮ್ಬ. = ಅಯ್ರಾಣಿಗಡಿಗೆ. (My.). — ಅಯ್ರಾಣಿಕೊಡ. = ಅಯ್ರಾಣಿ. (S. Mhr.). — ಅಯ್ರಾಣಿಗಡಿಗೆ. = ಅಯ್ರಣೆ. (G.; My.).

ಅಯ್ರಿ ayri. a disease of the eye in which the vessels of the lower lid swell much and protrude (R.; Te. ಅವಿರಿ, a certain slight disease that attacks the pupil of the eye; Mhr. ಅಹಿರಾ, ಅಹೇರಾ, a disease of the eye; *cf.* ಅರಮು, ಅರಿ 7, ಅಲಿ 3).

ಅಯ್ಲು aylu. = ಅಯಿಲು. — ಅಯ್ಲುಪಯ್ಲು. = ಅಯಿಲುಪಯಿಲು. (Bh. 3, 6, 33).

ಅಯ್ವಡಿ ayvaḍi. see s. ಅಯ್ 5.–

ಅಯ್ವತ್ತು ayvattu. see s. ಅಯ್ 5.–

ಅಯ್ವರ್ ayvar. -ರು. = ಅಯ್ಬರು. five persons. [ಅಯ್ವರ್ಕೂಸುಗಳುಮೋಱಗ್ಗಿವಾಡಿವದ ಚನ್ದ್ರನನ್ತುತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಳ್ ಸೊಗಯಿಸಿ ಬಳೆಯೆ Pb. 2, 3 va.]. ಎನ್ಮುತಯ್ವರ್ (Śmd. 180). ಬಡಗಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲೆ, ಕಮ್ಮಾಱ, ಕಲುಕುಟಿಗ, ಕಂಚಗಾಱನ್ ಎಮ್ಬ ಅಯ್ವರ ಹೆಸರು (ಕಾರು, ಶಿಲ್ಪಿ Nr.). see Bh. 1, 8, 73. 94; 2, 13, 10. ತಮ್ಮ ಕಲಹಕೆ ತಾವು ಅಯ್ವರು, ಪರರ ಕಲಹಕೆ ನೂಱಾ ಅಯ್ವರು (Prv.).

ಅಯ್ಸಲೇ aysalē. (ಅಯ್ಸಲೆ). well done! brave! noble! (*cf.* ಅಯಿ; Mhr. ಐಶೀ, brave, etc.). see Bh. 1, 10, 14; 2, 13, 24; J. 5, 39; 18, 19; 19, 26.

ಅಯ್ಸು aysu. = ಅಯಿಸು. that much, etc. (its meaning being the same as that of ಅನಿತು q. v.; My.). see Bp. 8, 43; 10, 2; 19, 48; 21, 39. 41; 22, 38; 23, 41; 24, 15; 27, 9; 28, 27. 57; 37, 21; 38, 51; 39, 62; 42, 19. 86; 47, 44; 50, 5; Bh. 8, 19, 40; 8, 23, 42; J. 20, 46.

-ಅರ್ ar. 1. = -ಅರು 2. an affix to form the plural of masculine and feminine nouns, pronouns, relative participles, and adjectives (Śmd. 119. 140. 153), *e. g.* ದೇವರ್ (120), ದೇವಿಯರ್ (121), ದೇವತೆಯರ್ (109), ಅವರ್ (121), ಮಾಡಿದರ್, ಒಳ್ಳಿದರ್ (121), ಕೆಲರ್ (122), to which -ಕಳ್ or -ಗಳ್ is occasionally added, *e. g.* ಗೋಱಾಯ್ತರ್ಕಳ್ (79), ಬುಧರ್ಕಳ್, ಇವರ್ಗಳ್ (124).

-ಅರ್ ar. 2. = -ಅರು 2. a termination of the third person plural in the masculine and feminine (Śmd. 254), *e. g.* ಮಾಳ್ಪರ್ (44), ನುಡಿದರ್ (61), ಇರ್ಕರ್ (72), ಆಡಿದರ್ (255), ಒಳ್ಳಿದರ್ (257).

ಅರ್ ar. 3. = ಅದ್ 2, etc. to be immersed, etc. P. p. ಅರ್ದ. [ಮಹೋರಗನೆಯ್ದೆ ಪಲ್ಗಳೆರ್ದೊಡೆ ಕಿಡಿವೀಟಿ ನೆತ್ತರೊಳರ್ದುರ್ಗಗೆಕೊಡ್ಡಾದು ತತ್ತಪಸ್ಸಿಯಂ Ap. 2, 40]. ಲಿಂಗವನ್ತರು ಸಭ್ಯರೊಳಗೆ ಅತಿಸಾಂಗ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಅರ್ದ (Bp. 36, 61). [Tu. ಅರ್ದ].

ಅರ ara. 1. (fr. ಅರೆ 2). = ಅರ್ನ. a file (My.; Tu., T., M.; see s. ರಾಯಿ). ಉಜ್ಜಿ ಕೆರೆಯುವ ಅರ (ಅರೆ Si. 345).

ಅರ ara. 2. = ಅರ್ಧ–, ಅರೆ 7 q. v., ಅರ 1–. half. (Tu., M., Te. ಅರ; T. ಅರೈ; cf. ಅರವು). — ಅರಆಳು. half a person: a man that works only half so much as another; a man who works, or has worked, only for half a day (My.). — ಅರಕಾಣಿ. = ಅರೆಕಾಣಿ, q. v. (My.). — ಅರಕಾವೊತ್ತು. -ಕಾ-ಒತ್ತು. the half ರ when written as ೯ (C.). — ಅರಕಾಲು. = ಅರೆಕಾಲು, q. v. (C). — ಅರಕಾಸು. half a cash (C). — ಅರಕುಲ. a half caste, a mixed breed (C.). — ಅರಕ್ಷಣ. half a moment (My.; B. 4, 16). — ಅರಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. half an eye; a purblind eye; purblindness (C.); a leer (My.). — ಅರಗಳಿಗೆ. twelve minutes, a little while (My.; B. 4, 18. 182; 5, 143). — ಅರಗಾಯ. a slight wound (C.). — ಅರಗಾವು. -ಕಾವು. half heat, slight heat; the state of being slightly heated (C.). — ಅರಗೋಡೆ. a wall of small height (C.). — ಅರಗೋಳು. -ಕೋಳು. half a portion of the produce of a field, farm, etc. (S. Mhr.). — ಅರಚಣ್ಣ. breeches that just cover the buttocks (C.). — ಅರಚಲ್ಲಣ. = ಅರಚಣ್ಣ. (My.). — ಅರಜಲ. deficiency of spring-water in a well (S. Mhr.) — ಅರತಲೆನೋವು. = ಅರ್ಧತಲೆನೋವು. a one-sided headache (My.). — ಅರತಾವು. half a sheet of paper (C.). — ಅರದಲೆ. -ತಲೆ. half the head, one side of the head (C.). — ಅರನಾಲಿಗೆ. half the tongue (Bp. 55, 24). — ಅರಪಾವು. three rupees' weight (C.); the eighth part of a seer (My.). — ಅರಬಾಸೆ. indistinct utterance; stammering tongue (C.). — ಅರಮಣ. half a maund (C.). — ಅರಮನಸ್ಸು. half the mind, reluctance (My.). — ಅರಮಱೆ. a partial screen; partial screening, want of sincerity (My.). — ಅರಮೆಯ್ಯಿ. half the body (C.). — ಅರವಾಸಿ. one half (C.; B. 4, 102). — ಅರಸೇರು. half a seer (C.). ಅರಹಾಸ. a smile (My.). — ಅರಹೊಟ್ಟೆಯೂಟ. -ಊಟ. a meal of half the stomach, an insufficient meal (C.). ಅರಹೊಟ್ಟೆಯೂಟಾ ಮಾಡೋಣ (My.).

ಅರ ara. 1. going. 2. *swift, speedy;* speed. 3, a rapid flow of water. (ಧಾರೆ, ಪ್ರವಾಹ, ಓಘ, ವೇಣಿ, ನೀರ ಹರಹು Mr. 415). ಅರಂ, *quickly.* 4, the spoke or radius of a wheel. — ಅರಗೀಲ್. -ಕೀಲ್. = ಅರ No. 4. (Abh. P. 13, 69).

ಅರ-ara. 2. = ಅರೆ 1–. [the form that the word ಅರಸು takes in compounds]. an abbreviation of ಅರಸು (Śmd. 209. 210). a king. —ಅರಗಿಣಿ. the rose-ringed parrakeet (Pr. & Bd.). ನುಡಿಯ ಕಲಿಸಿದರ್ ಅರಗಿಣಿಗೆ (Prll. 3, 32). — ಅರಗಿಳಿ. = ಅರಗಿಣಿ. [ಅದಂ ತರ್ಪರಗಿಳಿಯನೊನ್ದು ಗಿಡುಗನೆಡೆಗೊಣ್ಡು Pb. 1, 68 va.]. (Grj. 2, 68; J. 15, 20; 30, 37; C.). 2, a kind of shoe with a parrot-like knob for the toes (Bp. 12, 12). — ಅರಗುವರ. -ಕುವರ. a king's son (ಅರಸುಮಗ Kk. 34). — ಅರನೆಲ್ಲಿ. = ಅರೆ–, ರಾಯ–. a small tree cultivated in gardens, the country gooseberry, Cicca disticha Lin. (S. Mhr.; T., M.; Te. ರಾಚಉಸಿರಿಕೆ). 2, ಬಾಲಕಿ (Mr. 121, o. r. ಅರೆ-). — ಅರನೇಱಲ್. = ಅರಸುನೇಱಲ್. (Śmd. 210, o. r. ಅರೆ–). — ಅರಬೇವು. = ಅರೆಬೇವು. (My.). [— ಅರಭೋಜಂಗ. royal paramour. ಚೆಲ್ವನಾಯ್ತರಭೋಜಂಗರಲೀಲೆ ಸುರೇನ್ದ್ರಲೀಲೆಯಿಂ Pb. 4, 87]. — ಅರಮಗ. a king's son (ಅರಸುಮಗ Śs.; Rśv. 14, 59; Abh. P. 12, 79). — ಅರಮನೆ. = ಅರಸುಮನೆ. [ಅರಮುರಸಂ ಕೃತಕಾದ್ರಿಯೊಳರಮುರಮನೆಯೊಳಗೆ ಕನ್ದುಕಕ್ರೀಡೆಗಳೊಳ್ Kr. 1, 99; Pb, 2, 46 va.]. (Śmd. 209). a royal dwelling, palace (ರಾಜಸದನ Hlā.; ಬಲ್ಲಿದರ ಮನೆ Mr. 198; ಸೌಧ, etc. Si. 109). 2, a court (ಕಚೇರಿ C.). 3, government (C.). ಅರಮನೆಯ ಸಮೀಪದ ಬನಂ (ಉದ್ಯಾನ Hlā.). ಊರೊಳಗಣ ಅರಮನೆಗಳ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಹ ವನಂ (ಉದ್ಯಾನ Mr. 152). ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲಾದುವಱಿಂ ಮಾಡಿದ ಅರಮನೆ ದೇಗುಲಂಗಳ್ (ಪ್ರಾಸಾದ Hlā.). ಅರಮನೆಗೆ ಆಱು ಬಾಯಿ. — ಅರಮನೆಯ ಬದಿಕಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಾವಲು. — ಅರಮನೆಯ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸೆಱಗು ಒಡ್ಡು! — ಅರಮನೆಯ ಬತ್ತಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಗುದ್ದಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಅರಮನೆಯ ಹಣಾ ಕಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕಸಾಲೆಗೆ ಡೊಳ್ಳು ಬನ್ತು. — ಅರಮನೆಯ ಹತ್ತರ ನೆರಮನೆ ಇರ ಕೂಡದು. — ಕುದುರೆಯ ಹಿನ್ದೆ ಇರ ಬಾರದು, ಅರಮನೆಯ ಮುನ್ದೆ ಇರ ಬಾರದು (Prvs.). see Śmd. 210. 216. 234; Bp. 55, 10; 60, 28; 61, 34; J. 2, 46. — ಅರಮನೆಯವ. -ಅವ. an officer of government (C.). — ಅರಮನೆಯವರು. the government (C.). — ಅರಸ್ಥಾನ. a royal council; a palace. see Prv. s. ಮನ್ತ್ರಿ. — ಅರಹಾವು. = ಅರೆಹಾವು. a species of large serpent (ರಾಜಸರ್ಪ, ಸರ್ಪಭುಕ್ Hlā.).

ಅರಕ araka. (fr. ಅರಿ 4). the act of cleansing rice from dust and stones by washing in water. — ಅರಕಂಚಟ್ಟಿ. -ಂ -ಚಟ್ಟಿ. a brass basin to perform the araka (My.; T.).

ಅರಕ araka. sublimation; a sublimate (S. Mhr.; Mhr. ಅರ್ಕ).

ಅರಕು araku. = ಅರಾಕು, ಅರ್ಕ 2, ಅರಕ್. spirit, juice, essence (R.; Mhr., H. ಅರ್ಕ); arrack; toddy (T. ಅರಕ್ಕು). 2, = a gilt or silver wash (S. Mhr.).

ಅರಕೆ arake. = ಅರೆಕೆ, (ಅಱಕೆ 2). the half; the state of being half, incomplete or too little (C.; ಅರ್ಧ, ಸ್ಥೂಲೋಚ್ಚಯ G.; Tu.).

ಅರಕ್ಷಣ a-rakṣaṇa. an unprotected condition (ಘರ್ಷಣ Cb.). 2, = ಅರ-ಕ್ಷಣ, q. v. s. ಅರ 2.

ಅರಗು aragu. 1. = ಅರಿಗು, ಅರುಗು. a border, end or margin [ಎತ್ತುವ ಹುದುಗದಲ್ಲಿ ಪಂಚಪ್ರಣವ, ಉತ್ತರಭಾಗದರಗಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಣವ, ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದರಗಿನಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಛಿವ ಪ್ರಣವ Cv. 151]. (T.; R. cf. ಅಂಚು). 2, vicinity (T.; R.; T. ಅರುಗು, to approach; to join; to embrace, cf. ಅಱುಗು 2).

ಅರಗು aragu. 2. (= ಅಱುಗು 1, ಅಱ್ಗು 1). to decay; to be digested (My.; Te. ಅರಗು, ಅರುಗು, to waste away; to digest, also ಅಱಗು, etc.; T. ಅರುಗು, to become diminished or reduced). see ಅಱವೆ 1.

ಅರಗು aragu. Tbh. of ಅಲಕ್ತ or ಲಾಕ್ಷ. gumlac, lac, sealing-wax [ಅರಗು ಮೊದಲಾಗೆ ಘೃತ ಸಜ್ಜರಸಂ ಬೆಲ್ಲಂ ಸಣಬ್ಬುವೆಬ್ಬುವಱಿಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಸನೆದ Pb. 3, 3]. (ಜತು, ಯಾವಕ, ಲಾಕ್ಷೆ Hlā.; ಲಾಕ್ಷೆ Nr.; ಲಾಕ್ಷ Mr. 144; ಕ್ರಿಮಿ, ಲಾಕ್ಷ Nn. 121; ಲಾಕ್ಷೆ, ಅಲಕ್ತ, etc. Si. 226; ಅಲಕ್ತ, ಜತು G.; B. 1, 22; T., M. ಅರಕ್ಕು; Tu. ಅರಕ್; Te. ಲಕ್ಕ). see ಅವಲಕ್ಕಿಯರಗು, ಅವಲರಗು, ಇಂಗಿಲೀಕದ ಅರಗು, ಕಡ್ಡಿಯರಗು, ಕರಿಯರಗು, ಕೆಮ್ಪರಗು, ಕೊಮ್ಬರಗು, ಕೋಲರಗು, ಬಣ್ಣದ ಅರಗು, ಬಿಲ್ಲೆಯರಗು. 2, red colour (T. ಅರಕ್ಕು). — ಅರಗಿನ ಗಿಡ. a tree the bark of which is used in dyeing, Symplocos racemosa Roxb. (ಗಾಲವ, ಶಾಬರ, ಲೋಧ್ರ, etc., ಜಾಲಾರೀ ಮರದಲ್ಲಿ ಭೇದ Si. 129). see ಕೆಮ್ಪು ಅರಗಿನ ಗಿಡ. — ಅರಗುಮಸಿ. an ink made from lac, etc. (C.).

ಅರಗುವರ araguvara. see s. ಅರ 2–.

ಅರಘಟಕ ara-ghaṭaka. = ಅರಘಟ್ಟಕ. (ಉದ್ಘಾಟಕ, ತಿರಿಗಿ ಬಹ ಜಲಾಟಾಳ Mr. 422).

ಅರಘಟ್ಟ ara-ghaṭṭa. = ರಾಟೆ, etc. *a wheel or revolving machine for raising water from a well, etc.*

ಅರಘಟ್ಟಕ ara-ghaṭṭaka. = ರಾಟಣಿಗೆ. *a wheel or revolving machine for raising water from a well, etc.* 2, a circle; a fence, a hedge (ವೃತ್ತಿ, ಬೇಲಿ Mr. 192).

ಅರಚನೆ a-racane. want of proper arrangement, disorder (My.).

ಅರಟಾಳ araṭāḷa. = ಅಣ್ಣವಾಳ, etc. (ಅರಿಷ್ಟ, ಫೇನಿಲ, ರಂಗುವಾಲ Si. 128; My.).

ಅರಟು araṭu. = ಅರಲು. the tree Calosanthes indica Bl. (Bignonia indica Lin., Ailanthus excelsa Roxb.; Sk., My.; ದಿಣ್ಣಲ G.; *cf.* ಅಳಂಗಿ).

ಅರಟೆ araṭe. = ರಾಟೆ. a machine for reeling, a reel. ನೆಯಿಗೆಯು ವರು ನೂಲು ಸುತ್ತುವ ಅರಟೆ (ತ್ರಸರ, ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನ Si. 396). *cf.* ಅರಘಟ್ಟ.

ಅರಡಾಳ aradāḷa. = ಅರಟಾಳ, etc. (St. & Pl.; My.).

ಅರಣ araṇa. a nuptial present (Te.; R.; T. ಅರುಳ್, to grant graciously; giving; donation, gift; Mhr. ಅಹೇರ).

ಅರಣಿ araṇi. *the wood of the Ficus religiosa used for kindling fire by attrition.*

ಅರಣಿಪುತ್ರ araṇi-putra. fire. (Sd.).

ಅರಣೆ araṇe. = ರಾಣಿ, etc. a greenish kind of lizard which is said to poison by licking, Lacerta interpunctula (M.; T. ಅರಣೈ, ಪಾಮ್ಬರಣೈ; = ಹಾವುರಾಣಿ My.). ಅರಣೆ ಕಡಿದರೆ ಬರಣೀ ಮದ್ದು ಸಾಲದು. — [ಅರಣೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಧರಣಿ ನಷ್ಟ]. (Prvs.).

ಅರಣ್ಯ araṇya. *a wood, a forest,* a wilderness (ಕಾಡು Śmd. Dh.; ವನ Nn. 55. 65. 69; ವಿಪಿನ 66; ಅಡವಿ 109. 164; ಪೞು, ಬಿಂಜ Ct. II, 62; ಅಟವಿ, ವಿಪಿನ, etc. Mr. 151).

ಅರಣ್ಯಶ್ವನ್ araṇya-śvan. *a wolf.*

ಅರಣ್ಯಾನಿ araṇyāni. *a large and thick forest* (Mr. 151). 2, the goddess of the forest.

ಅರತ arata. the act of grinding or of having ground (C.). [fr. ಅರೆ 2].

ಅರತ a-rata. without love of, indifferent to (Bp. 8, 2).

ಅರತಿ arati. *anxiety, distress, regret.* 2, anger, passion. 3, ಅ-ರತಿ, dissatisfaction; want of pleasure, pain.

ಅರತ್ನಿ aratni. the elbow. 2, *a cubit of the middle length, from the elbow to the tip of the little finger* (ಮೊೞ Śmd. I; ಅಳವಲ್ಲಿ ಕಿಱುಬೆರಳ ಮೊೞಂ Mr. 323).

ಅರದ a-rada. toothless (G.). 2, a chariot (Cpr. 10, 86 va.; Te.).

ಅರದಳ aradaḷa. = ಅರದಾಳ. (My.).

ಅರದಾಳ aradāḷa. = ಅರಿದಾಳ q. v., etc. (ಹರತಾಳ, ಹರಿತಾಳ, ಅಲ, ಆಲ, ತಾಲ, ಪಿಂಜರ G.; My.; Tu. ಅರದಳ, ಅರದಾಲೆ).

ಅರದು aradu. 1. = ಅರೆದು. P. p. of ಅರೆ 2.

ಅರದು aradu. 2. = ಅರಿದು, etc. (S. Mhr.).

ಅರದೇಶಿ ara-dēśi. — ಅರದೇಶಿಪರದೇಶಿ. dupl. a mendicant, a pilgrim (T., Te.; R.).

ಅರನಾರಿ ara₂-nāri. abolition of function in one side of the body, paralysis (S. Mhr.). 2, being on one side. — ಅರನಾರಿಯಂಚು. -ಅಂಚು. a colored border on one side of a cloth when different from that on the other side (S. Mhr.; B. 3, 103).

ಅರಬ araba. an Arabian (B. 2, 33: 3, 55; 5, 13; My.; Mhr.).

ಅರಬಸ್ಥಾನ araba-sthāna. = ಅರಬಸ್ಥಾನ. Arabia (B. 3, 54; 5, 12; ಯವನ Cb.).

ಅರಬಿ arabi. Arabian (My.; B. 5, 12. 13).

ಅರಬಿದೇಶ arabi-dēśa. Arabia (My.; B. 3, 64).

ಅರಬಿಸ್ತಾನ್ arabistān. = ಅರಬಸ್ಥಾನ. (ತುರುಕರ ಸೀಮೆ Si. 227; My. as ಅರಬಿಸ್ಥಾನ).

ಅರಬ್ಬಿ arabbi. = ಅರಬಿ. (Si. 272; My.).

ಅರಬ್ಬಿಸ್ತಾನ್ arabbistān. = ಅರಬಿಸ್ತಾನ್ (Si. 101; My. as ಅರಬ್ಬಿಸ್ಥಾನ).

ಅರಮ arama. Tbh. of ಅಮರ. (ಕಣ್ಣುಬೇನೆ G.; *cf.* ಅಯ್ರ್, ಅರಿ 7).

ಅರಮಾಯಿಷಿ ಪರಮಾಯಿಷಿ aramāyiṣi paramāyiṣi. = ಅರುಮಾಸಿ ಪರಮಾಸಿ. a gift, or gifts, of rare and striking value (My.; H.; Br.).

ಅರಮೆ arame. 1. the state of being a moiety or a little; to some extent; here and there; sometimes (ಎತ್ತಾನುಂ, ಎಲ್ಲಿಯಾನುಂ Śmd. 395; ಅರೆ, ಕಿಱಿದು Ct. II, 82; ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ Śmd. 340 Cm.; ಪಣ್ಣನೆ, ಕೆಲ Śs.; Abh. P. 14, 107). ಅರಮೆ ಅರಲ್ದ ಬಯಲ್ದಾವರೆಗಳ ಪುದುವುಗಳೊಳ್, ಅರಮೆ ಎಳೆವೆಳ್ಪಿರ ಲತಾನ್ತರದೊಳ್ ಉಲಿದುಲಿದು ಕಾಡುಗುಮ್ ಇರುಳಪ್ಪಿನಮ್ ಅಱಸುವ ಇನಿಯಳಂ ಚಕ್ರಾಹ್ವಂ (Kāvy. I, 1*b*, 16; Śmd. 68). ಅರಮೆ ಠಕಾರಂ ಡಱಿಂ ಪರಿಣಮಿಕುಂ (Śmd. 340).

ಅರಮೆ arame. 2. = ಅರುಮೆ (ಲಲ್ಲೆ, ಮುದ್ದು Śs.; T. ಅರಮ್ಮೈ, ಅರಿಮೈ, love; *cf.* ಅಮ್ಮ 1; ಇಮ್ಮ 2?).

ಅರಯಿಸು arayisu. = ಅರಿಸು 2. to cause to grind (V. 40, 54; My.). ಅಖಿಲಗರಳಂಗಳನ್ ಅನಿಲ್ಲಂ ಕಲಸಿ ಅರಯಿಸಲು (Bp. 58, 55).

ಅರರ arara. a covering, a sheath. 2, *the leaf or panel of a door;* a door.

ಅರರಿ arari. *the leaf or panel of a door* (ಕವಾಟ, ಕದ Mr. 191).

ಅರರೆ arare. (ಅರೆ-ಅರೆ). oh wonder! well done! aha! (ಕೊಡ್ಡಾಟ Ct. II, 103; ಎಲಎಲವೊ, ಸೋಜಿಗ G.; *cf.* Sk. ಅರರೇ; Mhr. ಅರರ, ಅರರೇ, ಅರೇ). see Bp. 1, 30; 12, 6; 24, 27; 49, 14; 57, 82; Rsv. 8, 109; 11, 2; Kk. 97; J. 19, 33; 22, 38.

ಅರಲ್ aral. 1. = ಅರಲು 1, ಅರಳ್ 1, ಅರಳು 1, ಅಲರ್ 1, ಅಲರ್ 1, ಅಲರು 1. to expand (v. i.), to open, to blow [ವಿಕಸ್ವ ಪದ್ಮಿನೀಷಣ್ಡಮರಲ್ದಾಗದಿನೊಱಲ್ದಿರೆ Pb. 1, 3; Ap. 1, 65]. (ವಿಕಾಸ Śmd. Dh.; ವಿಕಸನ Śm. 108; Tu.). P. p. ಅರಲ್ದು. ಅರಮೆ ಅರಲ್ದ ಬಯಲ್ದಾವರೆಗಳ್ (Śmd. 68). ಅರಲ್ದ ತಾವರೆಯ ತಣ್ಣೆಲೆ (Cpr. 7, 60 va.). (ತರಕ್ಸುವಿನ) ಅರಲ್ದ ಮೂಗು (Rsv. 5, 92).

ಅರಲ್ aral. 2. = ಅರಳ್ 2, ಅರಳು 2, ಅಲರ್ 2, ಅಲರು 2, ಅಲಲ್. a flower [ಸುರಿವ ಸುರಯಿಯರಲ ಮುಗುಳ್ಗೆ ಮೊಗಸಿದೆಳ ಕುಳಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58]. (ಪುಷ್ಪ Śmd. Dh.; ಅಲರ್, ಪುಷ್ಪ Kk. 22; ಕುಸುಮ Śm. 23. 108). ಅರಳ್ is an unclassical substitute (Śmd 41). ಅರಲ್ಗೆ (139). ಗೊಜ್ಜಗೆಯರಲ್, ಸುರಯಿಯರಲ್ (Rsv. 10, 31 va.). ಪೞಮೊಗೆ ಸನ್ತಸಂ ಜನಿಸದ ಅರಲ್, ಅರಲನವಪರಿಮಳಂ ಗಳೆನ್ದಂ ಜಡಿಯದ ಎಳೆಗಾಳಿ, ಎಳೆಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದ ಇಹ ಬನಮ್ ಇಲ್ಲಮ್ ಆ ನಾಡೊಳು (C. Bp. 11, 5). — ಅರಲಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. who has flowers for arrows: Kāma. (Cpr. 8, 4 va.; V. 5, 14 va.). [— ಅರಲಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. flower arrow, arrow of Kāma. ಕಣ್ಗಳೆಮ್ಬರಲಮ್ಬುಗಳ್ ಗಣಿಕಾ ಜನಂಗಳೆರ್ದೆಯಂ ನಟ್ಟು ಕೆಂಕಮಾದನ್ತಾಮದುವು Pb. 2, 39 va.]. — ಅರಲುಣಿ. -ಉಣಿ. = ಅಲರುಣಿ. that feeds on flowers; the large bright black humble bee, Bombinatrix glabra (ಗುಂಗೀ ಹುೞು G.). — ಅರಲೇಱು. = ಅಲರೇಱು, q. v. — ಅರಲ್ಬೊಡೆಯ. -ಪೊಡೆಯ. = ಅಲರ್ಪೊಡೆಯ. who has a flower on his belly or navel; Viṣṇu (ವಿಷ್ಣು Śs.). — ಅರಲ್ವಡಿಗ. -ವಡಿಗ. = ಅಲರ್ವಡಿಗ. a man who (grows), deals in or sells flowers (ಪುಲ್ಲವಡಕಾಱ Śm. 67; Kk. 35,

o. r. ಅಲರ್ವಡಿಗ; ಹೂವು ಮಾಡುವವ G.). —ಅರಲ್ಪಾಸು. -ಪಾಸು. = ಅಲರ್ವಾಸು. a bed of flowers (R.).

ಅರಲು aralu. 1. = ಅರಲ್ 1, etc. P. p. ಅರಲಿ. ಅರಲಿದ ಅಮ್ಬುಜ ಸತ್ತಿಗೆ (Bh. 1, 5, 7).

ಅರಲು aralu. 2. = ಅರುಲು, etc. My.).

ಅರಲು aralu. = ಅರಟು. *the tree Calosanthes indica* Bl. (ದಿಣ್ಡಲ G.; *cf.* ಅಳಂಗಿ).

***ಅರಲೆ arale.** = ಅರಳೆ 2. ಹಿಮಮೆಕ್ಕಿದರಲೆ ಪೋಲ್ ಪುದಿದಿರೆಯುಂ Ap. 6, 33.

ಅರವ arava. = ಅರವು, ಅರುವು, ಅರ್ವ. Tamil (My., Tel.; T. ಅರುವಾ, one of the twelve districts which surround the country wherein elegant Tamil is spoken, and in which an inferior Tamil, the common one, is in use). ಅರವದೇಶ, ಅರವಭಾಷೆ (My.). ಅರವ ಅಧ್ಯಾನ, ತೆಲುಗು ತೇಟ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಸ್ತೂರಿ (Prv.).

ಅರವಗಿತ್ತಿ arava-gitti. a Tamil woman (My.; Te. ಅರವದಿ).

ಅರವಿತಿ araviti. = ಅರವಗಿತ್ತಿ. (My.).

ಅರವಿನ್ದ aravinda. *a lotus, Nelumbium speciosum or Nymphaea nelumbo* (ಅಬ್ಜ, ಪದ್ಮ, etc. Mr. 419; ತಾವರೆ, ಕೆಸರ್ಮಲ್ಲಿಗೆ Śm. 26). 2. N. of a vritta (Ch.).

ಅರವಿನ್ದಗನ್ಧಿ aravinda-gandhi. a woman with a lotus-smell (Bp. 41, 24).

ಅರವಿನ್ದಗರ್ಭ aravinda-garbha. the offspring of the lotus; Brahmā (Bp. 44, 3).

ಅರವಿನ್ದನಾಭ aravinda-nābha. who has a lotus on his navel; Viṣṇu (Mr. 17; Bp. 53, 65; J. 13, 22).

ಅರವಿನ್ದನೇತ್ರೆ aravinda-nētre. a lotus-eyed woman (My.).

ಅರವಿನ್ದಬನ್ಧು aravinda-bandhu. the lotus' friend: the sun (Mr. 33).

ಅರವಿನ್ದಭವ aravinda-bhava. sprung from a lotus: Brahmā (Śm. 8).

ಅರವಿನ್ದಮುಖಿ aravinda-mukhi. a lotus-faced woman (Bp. 2, 2).

ಅರವಿನ್ದಸಖ aravinda-sakha. = ಅರವಿನ್ದಬನ್ಧು. (My.).

ಅರವಿನ್ದಸಮ್ಭವ aravinda-sambhava. = ಅರವಿನ್ದಭವ. (Bp. 2, 26).

ಅರವಿನ್ದಹಿತ aravinda-hita. = ಅರವಿನ್ದಬನ್ಧು. (Bp. 21, 8).

ಅರವಿನ್ದಾಕ್ಷ aravinda-akṣa. the lotus-eyed: Viṣṇu or Kriṣṇa (Nn. 57).

ಅರವಿನ್ದಿನಿ aravindini. an assemblage of lotus flowers (Cpr. 7, 59).

ಅರವು aravu. = ಅರವ, etc. (My.).

***ಅರವುರನೆ aravurane.** hastily; excitedly. ಅರವುರನೆಬ್ಬಿಱಿಸೆ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದು ಕುಮಾರಂ Ap. 4, 17.

ಅರಷಣ araṣaṇa. = ಅರಸಿಣ, etc. (ಶರ್ವರಿ, ಹರಿದ್ರ Cb.).

ಅರಸ arasa = ಅರ 2 etc., ಅರಸು. Tbh. of ರಾಜ. a king, a lord [ಪರದಗ್ಗಾಗ ಪಾರ್ವಗ್ಗಾಯ್ತು ರಸಗ್ಗಾಗಕುಡಿಯರಪ್ಪ ನಾಲ್ಪಗ್ಗಾಗಗಳ್ Kr. 1, 65; Pb. 1, 68 va.; Ap. 3, 15]. (ಅರಸು Śmd. 90; ರಾಜ etc. Hlā.; ಭೂಭೃತ್ Si. 422; C.; Tu. T., M. ಅರಜ). ಅರಸಂ (Śmd. 108. 130). ಅರಸಂಗೆ (138). ಅರಸರುಮ್ ಅರಸಿಯರುಂ ಕೂಡಿ ಇಹ ಬನಂ (ಪ್ರಮದವನ Hlā.). ಅರಸನ ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲ, ದೈವದ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. — ಅರಸನ ಕುದುರೆಯ ಕಾಲು ತುಱಿದರೆ ಇವನಿಗೆ ಬನ್ದ ಭಾಗ್ಯವೇನು? — ಅರಸನ ಕುದುರೆ ಲಾಯದಲ್ಲೇ ಮುಪ್ಪಾಯಿತು. — ಅರಸನಿಗೂ ಧನಿಷ್ಠೆ, ನನಗೂ ಧನಿಷ್ಠೆ (Prvs.). ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಅರಸಂ (Śm. 13). — ಅರಸಂಚೆ. -ಅಂಚೆ. = ರಾಜಹಂಸ. (J. 18, 23; 25, 3; Rśv. 6, 10). — ಅರಸಧರ್ಮ. a king's duty (Bp. 27, 52). — ಅರಸಾಳ್. -ಆಳ್. (Śmd. 63). a king's servant or agent (ಉಪಸರ್ಪ, ಚರ Mr. 262; Bp. 52, 10).

ಅರಸತಿ arasati. a queen (C.).

ಅರಸಿ arasi. Tbh. of ರಾಜ್ಞಿ. a queen [ಅರಸಿಯರನಣುಗರಂ ಬೇಟ್ಪಿರುಮಂ ಮೊನೆಗಾಱರಂ ಪ್ರಗೀತರಂ...ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರ್ Pb. 2, 67; Ap. 1, 81 va.]. (ರಾಜ್ಞಿ Hlā.; C.). ಪಟ್ಟದ ಅರಸಿಯರು (ಮಹಿಷಿ, ಕೃತಾಭಿಷೇಕೆ Hlā.). ಇನ್ದ್ರನ ಅರಸಿ (ಇನ್ದ್ರಾಣಿ Mr. 41). see Śmd. 108. 138; Bp. 43, 2; 44, 40; 50, 32; Śm. 7, 8. — ಅರಸಿಪಟ್ಟ. Thh. of ರಾಜ್ಞೀಪಟ್ಟ. (Abh. P. 9, 162).

***ಅರಸಿಕೆ arasike.** kingship. ಅಜ್ಜರ್ ನೀಮಿನ್ನಿರೆಯುಂ ಸೋಡಿದವೇನೆಮಗರಸಿಕೆಯೋ ಪೇೞಿಂ. Pb. 11, 48.

ಅರಸಿಣ arasiṇa. = ಅರಷಣ, ಅರಸಿನ, ಅರಿಸಿಣ, ಅರಿಸಿನ q. v., ಅರುಷಣ, ಅರ್ಶಿಣ. (C.).

ಅರಸಿನ arasina. = ಅರಸಿಣ, etc. see ಕಳವಂಜಳ. — ಅರಸಿನಉಮ್ಮತ್ತಗಿಡ. a thistle-like plant, originally American, the yellow thistle or Mexican poppy, Argemone mexicana Lin. (St. & Pl.). — ಅರಸಿನಕಂಕಣ. Turmeric root fastened on the wrist of the bride and bridegroom when betrothed (S. Mhr.). — ಅರಸಿನಗಿಡ. the long-rooted turmeric, Curcuma longa Lin. (St. & Pl.). — ಅರಸಿನಗೋರಣ್ಟೆ. the yellow Amaranth (My.; *cf.* ಅರಸಿನವರ್ಣದ ಗೋರಣ್ಟೆ.) — ಅರಸಿನಹೂ. a climbing shrub with showy yellow flowers, native of South America, Allamanda anbletii Pohl. (St. & Pl.).

ಅರಸು arasu. 1. = ಅರಸ, etc. Tbh. of ರಾಜ್. (ಅರಸ Śmd. 90; ನರಾಧಿಪ Nn. 17; ಭೂನಾಥ 22; ನರೇನ್ದ್ರ 32; ನೃಪ 46; ಭೂಪ 53; ನೃಪತಿ Mr. 262; ದೊರೆ Śm. 105; C.; T., Tu.). ಅರಸುಗಳ್ (Śmd. 122). ಅರಸುಗಳ ಬೀಡಾರ (ಉಪಕಾರಿಕೆ, etc. Hlā.). ಅರಸಿನೊಳ್ (Śm. 105). ಅರಸು ಅನ್ದರೆ ಊರು ನಡುಗುತ್ತದೆ, ಮುದುಕ ಅನ್ದರೆ ಗಡ್ಡ ಅಲುಗುತ್ತದೆ. — ಅರಸು ಆಱು ಮೊಟ, ಬಣ್ಣ ಎಣ್ಣು ಮೊಟ. — ಅರಸು ಒಲಿದರೆ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯ, ತಿರುಕ ಒಲಿದರೆ ಮೂಱು ಬೊಗಸೆ. — ಅರಸು ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಆಟ ಉಣ್ಟೇ? — ಅರಸು ಯಾರಿಗೆ ಅಪ್ಪ, ಸೂಳೆ ಯಾರಿಗೆ ಅವ್ವ? (Prvs.). — ಅರಸುಕುಮಾರ. this is an arisamāsa (Śmd. 207). — ಅರಸುಗುಣ. (Śmd. 207). a king's quality or virtue. — ಅರಸುಗುವರ. -ಕುವರ. a king's son (ಅರಸುಮಗ Śm. 37; Ct. I, 60). — ಅರಸುಠೀವಿ. a royal or noble style or fashion (C. Bp. 5, 49). — ಅರಸುನೇಱಲ್. a kind of rose-apple (ಅರನೇಱಲ್ Śmd. 210). — ಅರಸುಪೆಣ್ಡೆ. a person of royal descent (ರಾಜಬೀಜಿ, ರಾಜವಂಶ್ಯ Si. 232). [— ಅರಸುಮಕ್ಕಳ್. Pl. princes, sons of a king. ಭೀಷ್ಮನೆನ್ನ ಸ್ವಯಂವರದೊಳ್ ನೆರೆದರಸು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರುಮನೋಡಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದೆನ್ನಂ ಮದುವೆಯಂ ನಿಲಲೊಲ್ಲದೆ Pb. 1, 76 va.; Ap. 1, 81 va.]. — ಅರಸುಮಗ. a king's son (ಅರಗುವರ Kk. 34; ಅರಸುಗುವರ Śm. 37; ಅರಮಗ Śs.). see Bp. 46, 65; B. 3, 13. — ಅರಸುಮನೆತನ. a royal household or family (B. 4, 3). — ಅರಸುಹುಣ್ಣು. a large and dangerous boil, a carbuncle (C.). — ಅರಸೂಱಿಗ. -ಊಱಿಗ. a king's service (Bp. 53. 13).

***ಅರಸು arasu. 2.** kingship. [ನಿನ್ನನಾನಱಿವೆಂ ಮುನ್ನಱಿದಿರ್ದುಮೆನ್ನ ರಸನಾನೇಕಿತ್ತೆ ನಿಲ್ಲ. Pb. 13, 5; ಹರನೀವಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿರಿಯು ಚೆನ್ನಲಿ ಬರ್ಕು.. ಅರಸು ಪರಿವಾರ ಕೈವಾರ ನೋಡಯ್ಯ Bv. 169]. — ಅರಸುಗೆಯ್. to make a king *i. e.* to rule. (Cpr. 2, 53; 4, 28 va.); [Pb. 1, 65 va.].

ಅರಸುತನ arasutana. kingship, royalty (My.; ಅಳ್ತನ G.). see Bp. 19, 48; 21, 45; Si. 268. -ಅರಸುತನಗೆಯ್. to rule. Abh. P. 10, 173.

ಅರಸೆ arase. = ಅರಳಿ 1, etc., q. v. (T. ಅರಜ, ಅರಜು; M. ಅರಜು, ಅರಯಾಲ್). — ಅರಸೆಮರ. the poplar-leaved fig-tree, Ficus religiosa Lin. (St. & Pl.).

ಅರಳ್ araḷ. 1. = ಅರಲ್ 1, etc. P. p. ಅರಳ್ದು. (J. 17, 41; 24, 66; 25, 44). ಅರಳ್ದುದು (ವಿಕಸನ, ಹಸಿತ, ಜೃಂಭಿತ, etc. Mr. 107). ಅರಳ್ದನ್ತೆ (J. 30, 35).

ಅರಳ್ araḷ. 2. (Śmd. 41). = ಅರಲ್ 2, etc. see Bp. 5, 28; 19, 65; 24, 77; 47, 15. 30; J. 2, 57; 18, 30. ಅರಳ ಮಟ್. (J. 17, 48; 34, 31). ಅರಳ ಸರಿ (4, 55).

ಅರಳ್ araḷ. 3. -ಲ್ತು. = ಅರಳ್, etc. amazement, terror (R.; T. ಅರಳು, to be amazed, grow terrified; ಅರಟ್ಟು, ಅಬುಂಗಲ್, fear, etc.; ಅಬುವ, trembling; cf. ಅಳಚ್ 1).

ಅರಳ araḷa. = ಅರುಲು, etc. amazement, perplexity. — ಅರಳಮರಳ. dupl. foolishness (S. Mhr.).

ಅರಳಿ araḷi. 1. = ಅರಸೆ, ಅರಳೆ 1, ಅರಿಸೆ, ಅರುಳಿ, ಅಳಲಿ, ಅಳ್ಳಿ 3. the tree Ficus religiosa Lin. (My.). ಅರಳಿಎಲೆ, ಉಸುರುಸುರು (Bp. 45, 36). see ಕಲ್ಲರಳಿ; and cf. ಅರಣಿ & ರಾವಿ. — ಅರಳಿಮರ. = ಅರಸೆಮರ, ಅರಳಿಯ ಮರ, ಅಳಲಿಯ-. (ಬೋಧಿದ್ರುಮ, etc. Si. 125; ಪಿಪ್ಪಲ G.). ಅರಳಿಮರಾ ನೋಡಲೋ? ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ್ನ ನೋಡಲೋ? (Prv.). — ಅರಳಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ. (ಬ್ರಹ್ಮದಾರು G.). — ಅರಳಿಯ ಗಿಡ. = ಅರಳಿಮರ, etc. (ಕುಂಜರಾಶನ, ಬೋಧಿದ್ರುಮ G.). — ಅರಳಿಯ ಮರ. = ಅರಳಿಮರ. ಅಳಿಲು ಏಱಿದರೆ ಅರಳೀಮರ ಅಲ್ಲಾಡೀತೇ? (Prv.). — ಅರಳಿಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. = ಅರಳೆಲೆ. q. v. a fig leaf; an ornament of that form to cover the privities of young children (My.). 2, ತಿಂಗಳು (Cb.).

ಅರಳಿ araḷi. 2. = ಅರಳೆ 2 q. v. see B. 1, 5; 2, 25; 4, 20. 27.

ಅರಳಿಸು araḷisu. = ಅರಳ್ಚು. to cause to expand, open or blossom (C.).

ಅರಳು araḷu. 1. = ಅರಲ್ 1, etc. P. p. ಅರಳಿ. see Bp. 9, 2; 12, 48; 22, 8; 24, 23; 38, 9; 54, 61; B. 3, 36; 4, 27; J. 17, 40; Si. 94. 120. 124. 361. ಅರಳಿದ ಪುಷ್ಪ (ಫುಲ್ಲ); ಅರಳುವಾತನು (ವಿಕಾಸಿ, ವಿಕಸ್ವರ Nr.).

ಅರಳು araḷu. 2. = ಅರಲ್ 2, etc. a flower (ಹೂವು G.; Dp. 59, 1; J. 24, 68). [— ಅರಳಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. arrow of flowers; an arrow of Kāma. ನರಕೂರಮ್ಬಿನಲೆಚ್ಚ, ಅನಂಗೂಲಿದೆಯಯ್ಯಾ. ಅರಳಮ್ಬಿನಲೆಚ್ಚ ಕಾಮನನುರುಹಿದೆಯಯ್ಯಾ Bv. 65]. 2, the shoe-flower (ದಾಸಾಳದ ಹೂವು G.). 3, a red lotus (ಕೆಮ್ಪುಕಮಲ G.).

ಅರಳು araḷu. 3. = ಅಳ್ಳು 3. parched grain, especially parched paddy or jōla (C.; ಲಾಜೆ Hlā.; ಲಾಜಂಗಳ್ Nr.; Si. 314; ಲಾಜೆ Mr. 375). ಹುರಿದ ಅರಳಿನನ್ತೆ (Rām. 5, 8, 75). see Prv. s. ಒರಳು; (Bp. 58, 60). — ಅರಳಿಟ್ಟು. -ಇಟ್ಟು. flour made from parched grain (C.). ಅರಳೇಟ್. -ಏಟ್. to become like parched grain (Grj. 9, 21).

ಅರಳೆ araḷe. 1. ಅರಳಿ 1, etc. see ಜೋಗಿಯರಳೆ. — ಅರಳೆಯ ಗಿಡ. = ಅರಳಿಯ ಗಿಡ (ಅಶ್ವತ್ಥ G.). ಅರಳೆಯ ಗಿಡದ ಹಣ್ಣು (ಅಶ್ವತ್ಥ G.). — ಅರಳೆಯ ಮರ. = ಅರಳಿಮರ, etc. (ಬೋಧಿದ್ರುಮ, ಚಲದಲ, ಪಿಪ್ಪಲ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಕುಂಜರಾಶನ Nr.; ಸಿರಿವರ, ಅಶ್ವತ್ಥ, etc. Mr. 113). — ಅರಳೆಯ ಹಣ್ಣು. the ripe fruit of the Ficus religiosa (ಅಶ್ವತ್ಥ Nr.). — ಅರಳೆಲೆ. -ಎಲೆ. = ಅರಳಿಯೆಲೆ. (My.). 2, an ornament worn on the forehead of young children. [ನೊಸಲೊಳೊಡಮ್ಬಡುವರಳೆಲೆಯಿವಱಿಂ ಚೆಲಿ.ದಿದಿರ್ದುದು Pb. 2, 4]. ಹೊಳೆವ ಅರಳೆಲೆಯ, ಮಿಸುಗುವ ಬಾಲನೊಡಿಗೆಯ ಮಾಯೆಗೆ ಇಕ್ಕಿದರು (Prll. 3, 25). see Bp. 24, 44; Rśv. 4, 71. 74; Grj. 3, 81. 107. — ಅರಳೆಲೆನೂಲೆ. a string of araḷeles (Rśv. 6, 11 va.).

ಅರಳೆ araḷe. 2. = ಅರಳಿ 2, ಅಳ್ಳಿ 4, ಹರಳೆ. dressed cotton, cotton separated from the seed [ಒತ್ತಿದೆಯೊಳಗೊಟ್ಟಿರ್ದರಳೆಯ ನೊಡನಳ ವರ್ಣದ ದರ್ಣನಲನರಗಿನ ಮನೆಯಂ Pb. 3, 5]. (ತೂಲಕ, ಪಿಚು Hlā., Nr., Mr. 128; ಪಿಚು, ತೂಲ, ಹಾಸಿಗೆಯ ಅರಳೆ Si. 334); cotton in general (My.). ನದಿಗಳು ಅರಳೆಯ ಹಾಸು, ನವವಿಷವು ಉದರ ದೀಪನಚೂರ್ಣವು ಅವ ಅಂಗದಲಿ ಸಾಪತ್ನರಲಿ ಸದರ ಕಾಣೆ (Bh. 1, 8, 6). see B. 4, 28. — ಅರಳೆಯ ಗಿಡ. = ಹತ್ತಿಯ ಗಿಡ, ತುಣ್ಡಕೇರಿ, etc. (Si. 150). see ಕಾಡರಳೆ.

ಅರಳೆ araḷe. 3. a post, a pillar; a statue (ಸ್ಥೂಣ Nr.; Te. ರಾಡು; T. ಎಱುಟ್; T. ಅರಣ್, to fortify; ಅರಣ್, a wall; ಅರಣ್, ಅರಣ, a fort; a wall; ಅಬುವ, a fort; M. ಅಬು, ಅಬುಗು, a high wall of irregular stones around an orchard, a mud wall; cf. ಅಳ 3; Sk. ಅರ್ಚಾ, an image). [ಮಾಣಿವೆ ಅರಳೆಯ ಕಿಟ್ಟನೆ ತಿರುಗುವ ಗಾಣದೆತ್ತಿನನ್ತೆ Bv. 578].

ಅರಳೆ araḷe. = ಅಣಲೆ, etc. (H. ಹರಡಾ, ಹಲ್ಡಾ; see ಅಲ್ಲೆ, ಹಲ್ಲೆ). — ಅರಳೆಕಾಯಿ. = ಅಣಲೆಕಾಯಿ, etc. (Z.).

ಅರಳ್ಚು araḷcu. = ಅರಳಿಸು. (Grj. 3, 7).

ಅರಾಕು arāku. = ಅರಕು. arrack (My.).

ಅರಾಜಕ a-rājaka. having no king, anarchical. (My.).

ಅರಾತಿ arāti. *an enemy* (ಹಗೆ Nn. 39. 97).

ಅರಾಲ arāla. *bent, crooked, curved.* 2, = ರಾಲ, ರಾಳ, *the resinous exudation of the plant Shorea robusta.*

ಅರಿ ari. 1. to cut or lop off, to cut (ಕೃನ್ತನ Śmd. Dh.; ನೇರ್ Śmd. II; ಛೇದನ Śm. 104; My.; T.). [ಬೇಡಿದುದನರಿದು ಕೊಳ್ವನೆ ಬೇಡಿದುದಂ ಮುಟ್ಟಲಾಗದೆನಗೆನೆ Pb. 1,101; ಜಮದಗ್ನಿ ಬಲ್ಲಿದ ನೆನ್ದಡೆ, ಆತನ ತಲೆಯನರಿಯಲುವೇನು Cv. 481]. ತಲೆಗಳನ್ ಅರಿದು (Bp. 4, 73). ಶಿರವನ್ ಅರಿವನು (16, 3; see also 21, 30; 22, 19; 24, 78; 39, 45; 47, 2; 49, 13. 19; 54, 69; 60, 40). ಈತನ ಶಿರಮನ್ ಅರಿದು, ಈ ಶಿಶು ಶಿರಕ್ಕೆ ಪಱಿಗೊಡುವುದು! (Rśv. 14, 14 va.). ಅರಿಗಳ ಉದ್ಧವವು ಇನ್ನು ಗಣ್ಡಲನ್ ಅರಿವುದು (Bh. 1, 8, 57). — ಅರಿಅರಿ. rep. Bp. 45, 28; 51, 71. — ಅರಿವಾಟ. -ಆಟ. the act of cutting (W. v. 1321).

ಅರಿ ari. 2. = ಅರು 1. cutting off, etc. 2, gnawing as vermin (T., M.; see ಅರಿಹೇನು). — ಅರಿಬೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. a cutting blow (Abh. P. 13, 65). — ಅರಿವಾಳ್. -ಬಾಳ್. = ಅರುವಾಳ್. a sickle (T.; R.). 2, N. of a man (Bp. 9, 37). — ಅರಿವಾಳದಾಣ್ಡರಿ. (ಅರಿವಾಳದ ಅಣ್ಡರಿ). N. of a man (Bp. 27, 19). ಅರಿವೊಯ್ಲು. -ಹೊಯ್ಲು. = ಅರಿಬೊಯ್ಲು. (Bh. 6, 7, 17). in Cpr. 5, 104 the term appears as ಅರೆವೊಯ್ಲು. — ಅರಿಹೇನು. a kind of louse (S. Mhr.).

ಅರಿ ari. 3. = ಅರೆ 2. to grind on a slab (C.). 2, to rub cotton with the feet in cleaning it (B. 4, 178; 5, 145; T. ಅರೈ). ಹತ್ತಿ ಅರಿಯುವ ಯನ್ತ್ರ (ಗಿರಕಿ G.). 3, to vex, to harass, as a child the life of its mother or a labourer his own life (S. Mhr.; T.).

ಅರಿ ari. 4. to clear of dregs and impurities, to settle (v. t.), as turbid water (rare in S. Mhr.; T., M., Tu. ಅರಿ, to sift; to cleanse rice from dust and stones by washing in water).

ಅರಿ ari. 5. a mass of unthrashed corn, a handful or more of corn cut at one stroke (ಧಾನ್ಯಯುತತೃಣರಾಶಿ Śm.

104; My.; Tu. ಅಕ್ಕೆಲ್; T.; T. also: closeness, thickness). 2, an excess of corn in a measure (with ಹೊಡೆ, to beat off, occasionally used in S. Mhr.). — ಅರಿಕೋಲ್. a stick with an iron crook to remove an ari of corn from one place to another (My.; Mr. 371, where the Sk. is quite corrupt).

ಅರಿ ari. 6. a disease of the eye (ನಯನರೋಗ Śm. 104; My.; T. ಅರಿ, red streaks in the white of the eye; Te., T., M. ಅಕ್ಕಿ, erysipelas; Sk. ಅಲಜೀ, inflammation of the eye; *cf.* ಅಯ್ರಿ). see ಕಣ್ಣರಿ. — ಅರಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye afflicted with the ari (My.; occasionally in S. Mhr.). — ಅರಿಮುಣೆಗಿಡ. a small tree or shrub used against the ari, Solanum verbascifolium L. (Z.).

-ಅರಿ ari. 7. = -ಇರಿ 2 & 3. in S. Mhr. *e. g.* ಕೇಳರಿ, ಸೂಕರಿ, ನೋಡರಿ, ಬೀಬರಿ, ಹಾಕರಿ, ಹೋಗರಿ, ಬೇಕರಿ, ಬೇಡರಿ, ಸಾಕರಿ (but ನಡೆಯಿರಿ, ಕರೆಯಿರಿ, ಬರೆಯಿರಿ, etc.). ಏನರಿ (B. 3, 44).

ಅರಿ ari. *an enemy* (ಶತ್ರು Śmd. Dh.; ಹಗೆ Nn. 112).

ಅರಿಗು arigu. = ಅರಗು 1, etc. (Si. 107).

ಅರಿಗೆ arige. = ಪರಿಗೆ, ಹರಿಗೆ. a shield (Te.); a kind of drum (My.).

ಅರಿಟಾಳ ariṭāḷa. = ಅಣ್ಟುವಾಳ, etc. Tbh. of ಅರಿಷ್ಟ. the soapnut tree, Sapindus trifoliatus Lin. (S. detergens Roxb.; ಅರಿಷ್ಟ Śm. 25; ಅರಿಷ್ಟಕ, ಪೀತಫೇನ Mr. 141; My.). its nuts are used *e. g.* also in washing woolen cloth.

ಅರಿತ್ರ aritra. propelling. 2, an oar. 3, *a rudder, a helm* (ನಾವೆಯ ಸೋಗೆ Hlā.; ನೀರುಮಣಿಗೋಲ್ Mr. 416; ಹಡಗದ ನಾಳ G.).

ಅರಿದಳ aridaḷa. = ಅರಿದಾಳ, etc. (My., Tu.).

ಅರಿದಾಳ aridāḷa. = ಅರದಳ, ಅರದಾಳ, ಅರಿದಳ. Tbh. of ಹರಿತಾಲ. yellow orpiment or sulphuret of arsenic, Arsenicum flavum (ಹರಿತಾಲ Nr.; ಅಂಗುಲಿ, ಕಟೋರ Mr. 102).

ಅರಿದು aridu. = ಅರದು 2, ಅರುದು. that is impervious, impenetrable, inexplicable, impossible, wonderful, great or important [ಅರಿದಾದಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ತಿರಿಕೊಟೆಗೊಣ್ಡು ಬುಯೆ ಪೇಟ್ವೆನೆಮ್ಬುದಿದಾಗ್ರಹಂ Kr. 1, 42; Pb. 1, 5; Ap. 4, 26; ಕಳನೇಟು ಕಾಬುವುದರಿದು ನೋಡಾ Bv. 215; Cv. 50]. (ಕಲಿಲ, ಗಹನ Hlā.; ಗಹನ Mr. 461; T., Te., M.; T. ಅಬುಮ್ಬು, what is rare, precious or notorious). ಪೊಗಲ್ ಅರಿದಾದುದು (ಕಲಿಲ, ಗಹನ Nr.). see Śmd. 408; Bp. 1, 9. 28; 3, 30; 5, 55; 11, 36; 29, 29; 31, 4; 37, 18. ಅರಿದನ್ ಇದನ್ ಅನ್ ನೋಡ ಬೇಕು (Rām. 26, 19). — ಅರಿದರಿದರಿದು. rep. (Bp. 18, 95). — ಅರಿದರಿದು. rep. (Bp. 8, 8; 13, 7; 46, 33; Rśv. 6, 11 va.). [— ಅರಿಯನ್. one impossible of being tackled. ನೆರದೊಳ್ ಕೊಲ್ವನ್ತೆನಗೇನರಿಯನೆ ಗಾಣ್ಡೀವ ಧನ್ವನೆಮ್ಬುದುಮಾಗಳ್ Pb. 12, 204. — ಅರಿಯವು. difficult of being tackled. ನೀನೆ ಪೇಟಿರಿಯವೆನ್ದಿವು ಭದ್ರದೇವರ ಚಾಗದೊಳ್ಪೊಬಿಗಾದುವೇ Pb. 1. 29].

ಅರಿನ್ದಮ ari-n-dama. conquering, victorious. (R.).

ಅರಿಪದ ari-pada. an incongruous term or composition (Śmd. 200; ಅರಿಸಮಾಸ 201 Cm.).

ಅರಿಮೇದ ari-mēda. *a fetid Mimosa, Vachellia farnesiana.*

ಅರಿಯಮ ariyama. Tbh. of ಅರ್ಯಮ. a proper N. (Bp. 53, 39. 40. 43. 48. 49). — ಅರಿಯಮಭಟ್ಟ. a proper N. (Bp. 56, 34). — ಅರಿಯಮರಸ. -ಅರಸ. a pr. N. (Bp. 53, 46. 47). — ಅರಿಯಮರಾಜ. a. pr. N. (Bp. 53, 38).

ಅರಿವರ್ಗ ari-varga. a troop of enemies. 2, = ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ, (Bp. 34, 34; 40, 70; B. 5, 322).

ಅರಿವಾಣ arivāṇa. = ಹರಿವಾಣ. (My.; Te.; Tu. ಅರಿವಾನ).

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ ari-ṣaṭ-varga. the group of six enemies; viz. ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ. (Bp. 29, 6; 53, 1).

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದೂರ ariṣaḍvarga-dūra. far away from the six enemies (Bp. 21, 5).

ಅರಿಷ್ಟ a-riṣṭa. unhurt. 2, *good fortune* (ಶುಭ Nn. 104). 3, *misfortune* (ಅಶುಭ 104). 4, *a natural phenomenon boding misfortune.* 5, symptom of approaching death (ಗದೋತ್ಥರ, ವ್ಯಾಧಿ 104; ಸಾವಿನ ಚಿಹ್ನ G.). 6, *a crow* (ಬಲಿಭುಕ್, ಕಾಗೆ 104). 7, *a lying-in-chamber* (ಹಡವಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸ Mr. 198). 8, *buttermilk* (ಮಜ್ಜಿಗೆ G.). 9, *[a distilled mixture], vinous spirit* (ಸರಾಯಿ G.). 10, *the neem tree, Azadirachta indica* (ಬೇವು Mr. 115). 11, = ಅರಿಟಾಳ, etc., *the soapnut tree, Sapindus trifoliatus* Lin. (ಅಣ್ಟ್ವಾಳ G.; see ರಂಗುವಾಲ). 12, *garlic* (ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ G.). ಅರಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅಂಗಾರಕನೇ ಗುಟು (Prv.).

ಅರಿಷ್ಟಕ a-riṣṭaka. = ಅರಿಷ್ಟ. (Mr. 141).

ಅರಿಷ್ಟಗೃಹ ariṣṭa-gṛiha. *a lying-in-chamber.*

ಅರಿಷ್ಟತೆ ariṣṭate. good fortune (ಶುಭ Mr. 473).

ಅರಿಷ್ಟದುಷ್ಟಧಿ ariṣṭa-duṣṭa-dhi. *apprehensive of death.*

ಅರಿಷ್ಟಾಂಶ ariṣṭa-aṁśa. the last portion (My.; J. 28, 14).

ಅರಿಸಮಾಸ ari-samāsa. an unsuitable, incongruous composition of words (Śmd. 201. 207. 208). *cf.* ಅರಿಪದ & ವಿರುದ್ಧಸಮಾಸ.

ಅರಿಸಿಣ arisiṇa. = ಅರಸಿಣ, etc. (C.). — ಅರಿಸಿಣಕೊಮ್ಬು. a root or piece of turmeric (C.). — ಅರಿಸಿಣಬಣ್ಣ. yellow turmeric colour (B. 5, 245).

ಅರಿಸಿನ arisina. = ಅರಿಸಿಣ, etc. Tbh. of ಹರಿದ್ರೆ. turmeric, Curcuma longa Lin. (ಹರಿದ್ರೆ, etc, Mr. 130; Si. 311; My.; Bp. 32, 29). see ಕಸ್ತೂರಿ-, ಕಾಡು-, ದೊಡ್ಡ-, ಮರದ-, ಹೆಬ್ಬ-. — ಅರಿಸಿನಕೊಮ್ಬು. = ಅರಿಸಿಣಕೊಮ್ಬು. (C.). — ಅರಿಸಿನಗಿಡ. = ಅರಸಿನಗಿಡ. (B. 3, 29). — ಅರಿಸಿನಜೋಳ. a yellow good kind of great millet (My.). — ಅರಿಸಿನಬಣ್ಣ. = ಅರಿಸಿಣಬಣ್ಣ. (ಪೀತ, ಗೌರ, ಹರಿದ್ರಾಭ Nr.; ಪೀತ, ಹಾರಿದ್ರ Hlā.). — ಅರಿಸಿನಮುಣ್ಡಿಗೆರೋಗ. the jaundice (My.). — ಅರಿಸಿನವರ್ಣ. = ಅರಿಸಿನಬಣ್ಣ. — ಅರಿಸಿನವರ್ಣದ ಗೋರಣ್ಟೆ. the yellow Amaranth (ಕುರಣ್ಟಕ Nr.). — ಅರಿಸಿನವರ್ಣದ ಶ್ರೀಗನ್ಧ. a sort of yellow sandalwood (ಹರಿಚನ್ದನ Nr.).

ಅರಿಸು arisu. 1. to cause to cut off, etc. ತಲೆಯನ್ ಅರಿಸಿಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ವಧ್ಯ, ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ Nr.). see Abh. P. 3, 156.

ಅರಿಸು arisu. 2. = ಅರೆಯಿಸು, to cause to grind; to cause to kill (Bp. 24, 65). 2, to cause to rub cotton with the feet in cleaning it. ಹತ್ತಿ ಅರಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ (B. 4, 159). [3, to filter, to strain. Tu. ಅರಿಪು].

ಅರಿಸೆ arise. = ಅರಸೆ, etc. see ಹೂವರಿಸೆ.

ಅರಿಸೆ arise. Tbh. of ಅರ್ಶಸ್. piles, hemorrhoids (ಅರ್ಶ, ಅರ್ಶಸ್ Mr. 386). ಅರಸೆಯುಳ್ಳವನು (ಅರ್ಶಸ Hlā.).

ಅರು aru. 1. = ಅರಿ 2. — ಅರುವಾಳ್. -ಬಾಳ್. = ಅರಿವಾಳ್. (T.;R.).

ಅರು aru. 2. = ಅರ್ 1 & 2. (C.). ಅರುವಿಂಗೆ (Śmd. 123, Mdb. MS. ಅರ್ವಿಂಗೆ); ಅರುವಿನ (124). see *e. g.* Bp. 5, 36; 23, 11. 13; 24, 20. 30. 41. 76; 25, 17; 28, 33; 31, 20. 26; 35, 30; 37, 36. 51. 52; 39, 46. 59; 40, 58. 74; 43, 38; 44, 49. 63. 66; 45, 12. 15; 46, 23; 47, 24. 63. 64; 51, 70; 52, 6. 41; 54, 75; 55, 35; Bh. 1, 8, 13; 2, 13, 34.

ಅರು aru. 1. N. of a plant (Sk.; ಮೆಣಸಿಗೆ Mr. 139).

ಅರು aru. 2. Tbh. of ಅರುಸ್. (ಹುಣ್ಣು G.).

ಅರುಗು arugu. = ಅರಗು 1, etc. (R.; Tu. ಅರು, ಅರುಗು; M. ಅರು, ಅರುವು).

ಅರುಚಿ a-ruci. aversion, dislike; want of appetite, disrelish, disgust (ಮನ್ದಾಗ್ನಿ Mr. 387; Bp. 3, 1; My.). 2, want of lustre (My.).

ಅರುಜ a-ruja. freedom from sickness, health; healthy (ಸಹ್ಯ, ನಿರೋಗಿ Nn. 101; My.).

ಅರುಟಾಳ arutāla. = ಅಣ್ಣವಾಳ, etc. (ಫೇನಿಲ, ಅರಿಷ್ಟ Nr.; My.).

ಅರುಣ aruṇa. *tawny, yellow.* 2, *red* (ಕಿಸು, ಕೆಮ್ಪನೆ Ct. II, 41; ಕೆಮ್ಪು Nn. 7. 26. 69. 87; ವರ್ಣಭೇದ 55). 3, *aruṇa, the dawn and charioteer of the sun* (ಸಾರಥಿ 55). 4, *the sun* (ಸೂರ್ಯ 55). 5, a ray (ಕಿರಣ 55). 6, dust (ರೇಣು, ಧೂಳಿ 55). 7, N. of a river (ನದಿಭೇದ 55). 8, a thread (ಸೂತ್ರ, ದಾರ 55). 9, gold.

ಅರುಣತೆ aruṇate. redness (J. 3, 17).

ಅರುಣಧ್ವಜ aruṇa-dhvaja. N. of a king (J. 25, 50).

ಅರುಣಮೂಲ aruṇa-mūla. (ಬಿಣ್ಡಿಗ Mr. 116, one MS. ರುಣಜಾಲ; another MS. ಬಿನ್ದಿಗ).

ಅರುಣಮೃತ್ತಿಕೆ aruṇa-mṛittike. red clay: gold (Bp. 22, 55).

ಅರುಣಸಾರಥಿ aruṇa-sārathi. whose charioteer is Aruṇa: the sun (R.).

ಅರುಣಾಂಗ aruṇa-aṅga. a kind of red ant (ಕೆಂಜುಗೆ Mr. 165, o. r. ಕೆಂಜಿಗೆ).

ಅರುಣಾಧರ aruṇa-adhara. a red lip (J. 15, 48).

ಅರುಣಾಬ್ಜ aruṇa-abja. a red lotus (ಕೋಕನದ, ಕೆಮ್ಪುದಾವರೆ Mr. 419).

ಅರುಣಾಂಬು aruṇa-ambu. red water: blood (J. 12, 32; 14, 16; 22, 11).

ಅರುಣಾವರಜ aruṇa-avara-ja. the younger brother of Aruṇa: Garuḍa. (R.).

ಅರುಣಾಶ್ಮ aruṇa-aśma. a ruby (ಪದ್ಮರಾಗ, ಮಾಣಿಕ Mr. 101).

ಅರುಣಿತ aruṇita. reddened, impurpled (Rśv. 5, 120 va.; Abh. P. 12, 2 va.).

ಅರುಣೆ aruṇe. = ಅತಿವಿಷೆ, *Aconitum ferox.*

ಅರುಣೋದಯ aruṇa-udaya. dawn.

ಅರುಣೋಪಲ aruṇa-upala. = ಅರುಣಾಶ್ಮ. (R.).

ಅರುದು arudu. = ಅರಿದು, etc. (My.; Te.; T. ಅರು, ಅರುಮೈ).

ಅರುನ್ತುದ arun-tuda. *inflicting wounds, causing pain* (ನೋಯಿಸುವವಂ Mr. 236).

ಅರುನ್ಧತಿ arundhati. -ತೀ. N. of the wife of Vasiṣṭha. (Ch. v. 8; Mr. 258; Bp. 4, 30; 11, 40; J. 13, 40). 2, N. of a star (My.).

ಅರುನ್ಧತೀಜಾನಿ arundhatī-jāni. whose wife is Arundhatī: Vasiṣṭha. (My.).

ಅರುಂಧತೀನಾಥ arundhatī-nātha. Vasiṣṭha. (My.).

ಅರುಬೂತ arubūta. = ಅರ್ಬುತ. Tbh. of ಅದ್ಭುತ (C.; T. ಅಱ್ಪುದ, ಇಱುಮ್ಪೂತು).

ಅರುಮಾಸಿ ಪರಮಾಸಿ arumāsi paramāsi. = ಅರಮಾಯಿಷಿ ಪರಮಾಯಿಷಿ. (My.).

ಅರುಮೆ arume. = ಅರಮೆ 2. a fickle or libidinous state of being (ತರಳಭಾವ Ct. I, 72). 2, love, affection; a kiss (ಅಲ್ಲೆ, ಮುದ್ದು Kk. 31; Śm. 75; Te. ಅರುವ, eagerness, fondness = ಆಶೆ; ಅರುಲು, ಅರ್ಲು = ವಾತ್ಸಲ್ಯ; T. ಅರುಳ್ = ಕರುಣೆ, ಕೃಪೆ; see ಅರಣ).

ಅರುಮ್ಬು arumbu. a flower-bud (R.; M. ಅರಿಮ್ಬು; T. ಅರುಮ್ಬು, flower-bud; to bud, to bloom; see ಅರಲ್ 1).

ಅರುಲು arulu. = (ಅಯಿಲು), ಅರಲು 2, ಅರಳ್ 3, ಅರಳ, ಅರುಳು, ಅಲ್ಲು 2. — ಅರುಲುಮರುಲು. dupl. = ಅರುಳುಮರುಳು. bewilderment, dotage, childishness of the old age (My.; Te). — ಅರುಲುಮರುಲುತನ. = ಅರುಲುಮರುಲು. (My.).

ಅರುವು aruvu. = ಅರವ, etc. (S. Mhr.).

ಅರುಷಣ arusaṇa. = ಅರಸಿನ, etc. see Prv. s. ನಿಬ್ಬಣ.

ಅರುಷ್ಕರ arus-kara. *causing wounds, sharp, corrosive.* 2, *the plant Semecarpus anacardium and its nut* (ಕೇರು G.).

ಅರುಸ್ arus. = ಅರು 2. *a wound, a sore.* see ಪುಣ್.

ಅರುಹ aruha. Tbh. of ಅರ್ಹ (Śmd. 336; ಅರ್ಹ, ಜಿನ Nn. 62; ಗೀರ್ವಾಣನಾಥ Mr. 23). [ನಾಮಕ್ಕರುಹರಲ್ಲದೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕರುಹರಪ್ಪರೆ Cv. 66]. see Bp. 5, 10; 50, 46; 51, 11; 52, 7. 22. 34; 53, 3.

ಅರುಹನ್ತ aruhanta. Tbh. of ಅರ್ಹನ್ತ.

ಅರುಹನ್ತಮುನಿ aruhanta-muni. a Jaina monk (Bp. 52, 43).

ಅರುಹಪ್ರತುಮೆ aruha-pratume. a Jina-image (Bp. 52, 23).

ಅರುಳಿ aruḷi. = ಅರಳಿ 1, (Śsv. 3, 32).

ಅರುಳು aruḷu. = ಅರುಲು, etc. — ಅರುಳುಮರುಳು. = ಅರುಲುಮರುಲು. (My.).

ಅರೂಪ a-rūpa. formless, shapeless; ugly; dissimilar. (My.).

-ಅರೆ are. 1. = -ಅಡೆ 1, etc. ಹೆಚ್ಚೊಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುವಪ್ಪು ಕೂಡಿ ಅಳದರೆ ಪ್ರಾದೇಶ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಆದರೆ (Śmd. Cm. 85). see Bp. 23, 9; 24, 12; 40, 76; 44, 26. ನಿರಪರಾಧಿಯನ್ ಇನ್ತು ಕೊಲುವರೆ ಪರಮಪಾತಕಮ್ ಆಗದೇ? (Bp. 28, 30). ಎನ್ದರೆ (Kk. 31; Mr. 41. 97). ತಿದ್ದಬಾರದ ತೇಜಿ ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದರೇನು (Dp. 148). ಕೆಯ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅರ್ಥ, ಹತ್ತರ ಇದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ (Prv.). ಜನಪರ್ ಉಣ್ಬು ಓಲಯ್ಸಿ ಕೊಮ್ಬರೆ (Bh. 1, 8, 60). ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಹರೆ ತನ್ನ ಅಭಿಮತವನ್ ಅವಧರಿಸು! ಎನ್ದನ್ ಆ ಶಕುನಿ (1, 8, 11).

ಅರೆ are. 2. = ಅರಿ 3. to grind, to pulverize, to crush [ಒನ್ದು ಲಕ್ಕ ರಥಮುಮನರೆದು ಸಣ್ಣಿಸಿದನ್ತೆ ಮಾಡಿದಾಗಳ್ Pb. 11, 72 va.]. (ಪೇಷಣ Śmd. Dh.; Śm. 103; J. 14, 14; My.; T. ಅರೈ). P. ps. ಅರದು, ಅರೆದು. ಸುಮ್ಮಗೆ (ವಿಷವನ್) ಅರದವರ ಕರುಳು ತುಣ್ಡಿಸಿ ಬೀಱುತ ಇರ್ದಪವು (Bp. 58, 56). (ಕಬ್ಬಂ) ತುಣ್ಡುತುಣ್ಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಗಾಣದೊಳ್ ಅರೆದು (C. Bp. 11, 11). ಅವರು ಕಾಟುಗಳನ್ನು ಅರದು, ರೊಟ್ಟಿಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು (B. 5, 129). ಕೋಟಿಯ ಕೇಳಿ ಮಸಾಲೇ (others: ಮೆಣಸು) ಅರೆಯುತ್ತಾರೋ? — ಅರೆದವ (who has undergone the hardship) ಕುಡಿದಾನು (Prvs.). ಸುಗನ್ಧದ್ರವ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಟ್ಟಿ ಅರೆದ ಮುದ್ದೆ (Si. 228).

ಅರೆ are. 3. the state of being ground, etc. — ಅರೆಮಣ್. dust (Bp. 29, 32).

ಅರೆ are. 4. hesitation, doubt (Te., also ಅಱ). — ಅರೆಮರಿಕೆ. = ಅರೆಮರೆ. (Te., also ಅಱಮಱಿಕೆ; R.). — ಅರೆಮರೆ. reit. = ಅರೆ. (Te., also ಅಱಮಱ; R.).

ಅರೆ are. 5. = ಅರೆ 1, No. 2. the plant Grislea tomentosa (ಧಾತಕಿ, ಅರೆಯ ಗಿಡ Si. 484). ಅರೆಯ ಹುವ್ವು, ಬೆಲ್ಲ ಕಲಗಚ್ಚು ನೀರಿನಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಡ (ವೈರೇಯ 348).

ಅರೆ are. 6. = ಅಱೆ 5 (some MSS. using the two rēphas promiscuously). the rear, the back (T., M. ಅಱುದಿ end, boundary, *cf.* ಅರುಗು; Te., M., T. ಅಱೈ, ಅಱ, a partition; a closet, a room; well secured rooms, magazines; a curtain; T., M. ಅಱು, to be severed; to break, to be cut asunder; to be cut off; to end, cease: see ಅಱು 4).— ಅರೆನೆಲೆ. the rear, a rear-guard (ಸನ್ನಯ Nr.; J. 14, 3).

ಸೇನೆಯ ಹಿನ್ದೆ ಇದ್ದ ಅರೆನೆಲೆ (ಪ್ರತಿಗ್ರಹ Nr.). (Cpr. 10, 94 va.). — ಅರೆ ಯಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. = ಅಱೆಯಟ್ಟು, q. v.

ಅರೆ are. 7. = ಅರ2, etc. a half (ಅರ್ಧ Śmd. 76; ವಸ್ತುವಿನ ಭಾಗ 77; ಸರಿಭಾಗ 77 Cm.; ಅರ್ಧ Ct. II, 33; Śm. 103; C.). 2, (smallness); a little, to some extent, here and there (Śmd. 68; ಅಲ್ಪ, ಕಿಱಿದೆಡೆ, 77; ಕಿಱಿದು Cm.; ಎತ್ತಾನುಂ, ಎಲ್ಲಿಯಾನುಂ 395; ಅರೆ ಉೞಿ Ct. II, 33; Sk. ಅರ, a little; M. also ಅಱೆ, a little); a few, some (ಕೆಲವು Ct. II, 33; Śm. 103; *cf.* ಅರೆಬರ್). ಅರೆಗಳ್ (Bp. 11, 44). ಕುರುಪತಿಯುಂ ವಿಷ್ಣು ಬೇಡಿದಂ ಧರೆಯರೆಯುಂ (Śmd. 77). — ಅರೆ ಉೞಿ. the state of some being left, a little (ಕೆಲವು, ಅರೆ Ct. II, 33). — ಅರೆ ಎಡೆ. in a few or some places (Śmd. 68); also ಅರೆ ಎಡೆಯೊಳ್ 376 (ಕಿಱಿದೆಡೆಯೊಳ್ 376). 82 (ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ Cm.). 339 (ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ Cm.). — ಅರೆಕಾಣಿ. = ಅರ-. the 128th part of any coin. ನಿನ್ನ ಒಡವೆ ಯೊಳಗೆ ಅರೆಕಾಣಿಯುಂ ಸವದದೆ (Bp. 11, 14). — ಅರೆಕಾಲ್. = ಅರ-. the eighth part of any thing (My.). ಅರೆಕಾಲು. — ಅರೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. = ಅರೆಗಡೆ. (J. 24, 33). — ಅರೆಗಡೆ. -ಕಡೆ. to cut into halves or parts (Bp. 27, 35; 54, 38). — ಅರೆಗಡೆ. -ಕಡೆ. half churning. ಅರೆ ಗಡೆಯ ಮೊಸರು, half churned buttermilk (My.). — ಅರೆಗಣ್. -ಕಣ್. half the eye. ಅರೆಗಣ್ ಮುಗಿದ ಬಳಂ (Rsv. 6, 9). — ಅರೆ ಗಣ್ಟು. a loose knot of hair (C.). — ಅರೆಗೞಿಗೆ. = ಅರ-, (Bh. 8, 26, 18; J. 19, 17; 23, 19). — ಅರೆಗಾವುದ. half a gāvuda (Śmd. 157; Bp. 10, 4). — ಅರೆಗುಣ್ಡಿಗೆ. half-heartedness, timidity (C.). — ಅರೆ ಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to become a little less. (J. 11, 37). — ಅರೆಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. half the work; unfinished work (C.; Bh. 1, 10, 33). ಅರೆ ಗೆಲಸದಲ್ಲಿ (ಯಾವದನ್ನೂ) ಅರಸನಿಗೂ ತೋರಿಸಬೇಡ (Prv.). — ಅರೆಗೆಲಸಿ. one who has not finished his work (Rām. 2, 2, 37). — ಅರೆತೊಡೆ. half the thigh (Si. 224). — ಅರೆತೊಡೆಚಲ್ಲಣ. breeches that just cover the buttocks (ಚಣ್ಡಾತಕ Si. 224). — ಅರೆದಿಂಗಳ್. -ತಿಂಗಳ್. half a month (J. 32, 5). — ಅರೆದಿಟ್ಟಿ. a half-opened eye (Rām. 2, 2, 33). — ಅರೆದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. to open half or in part (J. 30, 7). ಅರೆದೆಱೆದ ಕಣ್ಗಳ್ (Rsv. 5, 120 va.). — ಅರೆನಗೆ. = ಅರೆಹಸಿತ. (My.). — ಅರೆ ನುಡಿ. indistinct utterance (S. Mhr.); insufficient words (My.). — ಅರೆ ನೂಂಕು. to push (open) half or a little (Bp. 24, 54). — ಅರೆ ನೋಟ. a leer, a side glance (C.), — ಅರೆಪಾಲು. half a part or share; half (C.; ಸಾಮಿ Si. 469). — ಅರೆಪಾಲುಗಾಱ. a kind of partner in business, etc. (C.). [— ಅರೆಪೊರಿಕೆ. half baked condition. ಅಡೆ ವೊತ್ತದೆ ಕಿಱಿಕಿಱಿದನೆ ಸುಡದಿನಿಸರೆಪೊರಿಕನಾಗದೆಯೆ Pb. 3, 5]. — ಅರೆ ಬಿರಿ. to be half opened, as a flower (J. 6, 16). — ಅರೆಮರುಳ, a man who is half mad (C.). ಅರೆಮರುಳಗೆ ಮರುಳುನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿತನ್ತೆ (Prv.). — ಅರೆಮಾನಿಸ. = ಅರೆವಾನಿಸ. [ಅರೆಮಾನಿಸನುಗುರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಳಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ Cv. 37]. (C. Bp. 47, 30). — ಅರೆ ಮುಗಿ. to shut half or in part (Grj. 4, 66; Bp. 46, 56; 59, 21). [— ಅರೆಮುಗುಳ್ (ಳ್). to be half closed. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದೊಳರೆ ಮುಗುಳ್ದ ... ಕಣ್ಗಳ ನೊತ್ತಪ್ಪುದಿಂ ತೆಱೆದು Pb. 13, 63 va.; Ap. 10, 14. — ಅರೆಮುಚ್ಚು. to shut half. ಅರೆಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಗಳಂ ವನಕರಿ ... ಸ್ವರವಶದಿನ್ದಿರ್ದುದು Kr. 3, 8]. — ಅರೆಮುಸುಕು. a covering that partly hides the face (see s. ನಮುಳ). — ಅರೆಮೆಯ್. = ಅರೆಮೆಯ್ಯಿ. (J. 15, 16; 28, 3). — ಅರೆಮೆಯ್ಯಿ. = ಅರ-. (My.). — ಅರೆಯೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. half a flower-petal (Rsv. 10, 31 va.). — ಅರೆವಣ್. -ಪಣ್. a half-ripe fruit (Rsv. 2, 47). — — ಅರೆವರಿಸು. -ಪರಿಸು. to leave unfinished (Rām. 6, 55, 44; Grj. 6, 14). — ಅರೆವಾನಿಸ. -ಮಾನಿಸ. half a man (and half a lion) Narasiṁha; or half a man (and half a goat), Dakṣabrahmā. — ಅರೆವಾನಿಸವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. Narasiṁha's or Dakṣa's enemy. (Kk. 6; Śm. 5). — ಅರೆವಿರಿ. -ಬಿರಿ. to open (v. i.) half (Rsv. 2, 8 va.; 10, 2). — ಅರೆವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. the half moon. — ಅರೆವೆ ಱೆಯ.- ಪೆಱೆ-ಅ 3. Śiva. V. 5, 13. [— ಅರೆವೊತ್ತು. -ಪೊತ್ತು. to half burn Pb. 10, 79. — ಅರೆವೊರೆಕ. half faded, fatigued. Ap. 11, 70 va.]. — ಅರೆಹಡಗು. a ship's half (ಅರ್ಧನಾವ Si. 85). — ಅರೆಹಸಿತ. = ಅರೆ ಹಾಸ. (Bp. 28, 60).

ಅರೆ are. 1. = ಅರ2. — ಅರೆನೆಲ್ಲಿ. = ಅರ-, q. v. — ಅರೆನೇಱಲ್. = ಅರ-. (some MSS. Śmd. 84). — ಅರೆನೇಱಲ್ವಣ್. -ಪಣ್. a ripe rose-apple. (Śsv. 3, 7). — ಅರೆಬೇವು. = ಅರ.- the Persian lilac, Melia azedarach L. (Z.). — ಅರೆಮಾದಲ. = ಮಧುವಲ್ಲಿ (Mr. 135; My.). — ಅರೆಮಾದಲು ಗಿಡ. a spinous shrub or small tree, Randia dumetorum Lamk. (St. & Pl.). — ಅರೆಮಾಪಳದ ಗಿಡ. = ಅರೆಮಾದಲು ಗಿಡ. (St. & Pl.). — ಅರೆವಾವು. -ಹಾವು. = ಅರಹಾವು. [ಪೊಯ್ಯೆ ಸಿಡಿಲ್ ತಿಮ್ಮರೆವಾವು ಪಾ ಯ್ವ ಪುಲಿಯುಮಿಪ್ಪೀ ಬಾಧೆಯೊಳ್ Ap. 6, 34]. (ಫಣಿಭುಜ್, ರಾಜಫಣಿ Mr. 401; Abh. P. 13, 61).

ಅರೆ are. 2. = ವರೆ1, *e. g.* ಒನ್ದು ದಿವಸರೆ, ಮೂಱು ವರುಷರೆ, ಎರಡು ಘಟಿ ಗರೆ (S. Mhr.).

ಅರೆಬರ್ arebar. a few persons, some persons. [ಬಳಗಂ ಬೆರಸರೆಬರ್ ಕಾಲ್ವಳ ಮೊದಲೊಳುದಶ್ರುಲೋಚನರ್ Ap. 9, 129]. (ಕೆಲ ಬರ್ Ct. I, 48, ಕೆಲಬ್ಬರ್ Śmd. Cm.). see Śmd. 56, 127. 142. 206.

ಅರೋಕ a-rōka. *dark, gloomy.*

ಅರೋಗ a-rōga. *healthy, health.*

ಅರೋಗಿ a-rōgi. a healthy person (My.).

ಅರೋಚಕ a-rōcaka. not shining. 2, causing disgust; a disgusting man. 3, want of appetite, loss of taste, aversion to food, disgust, indigestion. 4, insipid, unsavoury (My.; ಸಪ್ಪಗೆ, ಸಪ್ಪನ್ನ G.). see Bp. 40, 80; Abhā. 1, 44.

ಅರೋಚಿ a-rōci. = ಅರೋಚಕ No. 2. (Śmd. 72).

ಅರೋಚಿಕೆ a-rōcike. = ಅರೋಚಕ Nos. 3 & 4 (My.).

ಅರೋಮಕ a-rōmaka. bald-headed (ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, ರೋಮವಿಲ್ಲದವನು Nn. 143).

ಅರೋಸಿಗೆ arōsige. Tbh. of ಅರೋಚಿಕೆ. = ಅರೋಚಕ No. 3 (S. Mhr.).

-ಅಱ್ ar̤. 1. an augment that is used in the declension of the neuter singular and plural of nominal verbal themes, pronouns, adjectives, numbers, and words denoting quantity (Śmd. 135; *cf.* ಅಣ್ 1), *e. g.* ಅದಱ (26); ಮಾಡಿದುದಱಿಂ; ಅವಱಲ್ಲಿ, ಪೆಱವಱ, ಪೆಱವಱೊಳ್, ಕಿಱಿದಱೊಳ್, ಮೂಱಱಿಂ; ಅನಿತಱಿಂ, ಎಲ್ಲವಱಿಂ (135; *cf.* 118); ಎರಡಕ್ಕೆ (78), ಆ ಯ್ದಕ್ಕೆ, ಆಱಱ, ಏೞಕ್ಕೆ, ಎಣ್ಟಕ್ಕೆ (223), ಪೆಱವಕ್ಕೆ (295), ಕೆಲವಱಲ್ಲಿ (381), ಮಾಡೋಣದಱನ್ದ (C.). for the accusative it ought not be used, and it is vulgar to say ಅದಱನ್ನು (Si. 111. 368; My.). ಒನ್ದ ಱನ್ನು (48; My.), ಮೂವತ್ತಱನ್ನು (244; My.), ಯಾವದಱನ್ನು (63; My.). in common Kannaḍa it is often elided in the dative, *e, g.* ಅನಿ ತಕೆ (Rām. 13, 2), and the ಕೆ may then be doubled, *e. g.* ಅದಕೆ or ಅದಕ್ಕೆ (instead of ಅದಱ್ಕೆ, see s. ಅದು 1). as a curious formation observe ಕಿಱಿದಿನಲ್ಲಿ (ಅಲ್ಪೇ Nr.), ಬಿಳಿದಿನಲ್ಲಿ (ಸಿತೇ Nr.).

ಅಱ್ ar̤. 2. = ಆಱ್ 1. P. ps. ಅತ್ರ (Śmd. 286; II), ಆಱುತು (286; II, o. r. ಆಱತು), ಅಱತು. to be dried, to be dried up; to disappear. ಆಱತುದು (ಬಱತುದು Kk. 60); ಅಱತುದು (ಅತ್ರದು 86). ಅತ್ರಕದನ್ನು, ಬತ್ತಿದ ಕಾಲಂ (Śmd. 286). [ಮಾಡದನ್ನಕ್ಕ ಫಲದಾಯಕ ಮಾಟವಱತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಯವಾದರೆ ಆತನ ಅಚ್ಚ ಶರಣನಯ್ಯಾ Bv. 863].

ಪೊಡವಿ ಅಱತು (Rśv. 5, 33). ಅಱತ ಉಸುರ್ (Bp. 46, 57). see Bp. 11, 44; 23, 28; 53, 64; 54, 13; and *cf.* ಅಟ್ಟು 7, ಅವ್ವು 2. — ಅಱತೆರ್ವೆ. (Cpr. 7, 48).

ಆಱ aṟa. 1. = ಅಱು 1, ಅಱಬು, etc. drought; famine (ಬಱಗಾಲ G.; My.). ಅಕ್ಷಯಸಂವತ್ಸರದ ಅಱದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನರು ಸತ್ತರು (My.). [Tu. ಅರೆಗಾಲ. summer].

ಅಱ aṟa. 2. = ಅಱು 2. virtue, charity, alms, law; Dharma, or Yama (ಧರ್ಮ Ct. I, 82; ಜನ Śm. 117; ಯಮ Kk. 15; T., M.). [ಅಸತ್ಯವಾದವಂ ಪೊಸಯಿಸಿ ಜೀವನಿಲ್ಲ ನೊಱೆಯಿಲ್ಲಱನಿಲ್ಲ ಪರ ತ್ರೆಯಿಲ್ಲೆನಲ್ Ap. 2, 11]. (Cpr. 3, 73; 4, 7). ಅಱನಂ ಪಾೞಿಯುಮಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು (Ch. v. 347). — ಅಱಗುಲಿ. -ಕುಲಿ. (Śmd. 221, o. r. ಅಱು-). = ಅಱುಗುಲಿ. a violator of law or charity (Abh. P. 9, 11). 2, a huntsman (see ಅಱುಗುಲಿ). [— ಅಱಮಗ. son of Dharma. ಅಱಮಗನ ಪವನತನಯನ ನೆಱೆದಾಶೀರ್ವಚನ ಶತಮನಾನ್ತನು ನಯದಿಂ Pb. 9, 3]. — ಅಱವಟಿಕೆ. -ಹಟಿಕೆ. = ಅಱವಟಿಗೆ, etc. (ಪ್ರಪೆ, ಪಾನೀಯಶಾಲಿಕೆ Si.; My.). — ಅಱವಟಿಗ. -ಹಟಿಗ. = ಅಱವಟ್ಟಿಗ, etc. (S. Mhr.). — ಅಱವಟಿಗೆ. -ಹಟಿಗೆ. = ಅಱವಟಿಕೆ, ಅಱವಟ್ಟಿಗೆ, ಅಱವಣ್ಟಿಗೆ, ಅಱಹೊಟ್ಟಿಗೆ. an alms shed, especially a shed on the roadside in which water, buttermilk, etc. are distributed to passengers gratis (ಪ್ರಪೆ, ಪಾನೀಯಶಾಲೆ Hlā.; C.; T. ಅಱಚ್ಚಾಲೈ). — ಅಱವಟ್ಟಿಗ. -ಹಟ್ಟಿಗ. = ಅಱವಟಿಗ, ಅಱವಣ್ಟಿಗ. a man who has established an aṟavaṭṭige (S. Mhr.). — ಅಱವಟ್ಟಿಗೆ. -ಹಟ್ಟಿಗೆ. = ಅಱವಟಿಗೆ, etc. (ಪ್ರಪೆ, ಪಾನೀಯಶಾಲಿಕೆ (Nr.; J. 15, 5). ಬಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ಕುಳಿರ್ವೆರಸಿದ ಅಱವಟ್ಟಿಗೆಯ ಸದನಂಗಳಿನ್ದ ಬಾಗಿಲ್ಗೆ ಪೊಱಮಟ್ಟು ಕಲಶಮನ್ ಎತ್ತಿ ನೀಡೆ ಱೆವ ಕಾಮಿನಿಯರ್ (J. 3, 9). ಕೆಱೆಯ ಮುನ್ದೆ ಅಱವಟ್ಟಿಗೆಯೇ? (Prv.). — ಅಱವಟ್ಟಿಗೆಯ ಚಪ್ಪರ. = ಅಱವಟ್ಟಿಗೆ. (ಚಪ್ಪರ G.). — ಅಱವಣ್ಟಿಗ. -ಹಣ್ಟಿಗ. = ಅಱವಟ್ಟಿಗ, etc. (S. Mhr.). — ಅಱವಣ್ಟಿಗೆ. -ಹಣ್ಟಿಗೆ. = ಅಱವಟ್ಟಿಗ, etc. (C.). — ಅಱವೊಟ್ಟಿಗೆ. = ಅಱವಟ್ಟಿಗೆ. (My.). — ಅಱಹೊಟ್ಟಿಗೆ. = ಅಱವಟ್ಟಿಗೆ, etc. (ಪ್ರಪೆ, etc. Si. 108). ಬಾವಿ ಕೆಱೆ ಗುಡಿಛತ್ರ ಅಱಹೊಟ್ಟಿಗೆ ತೋಪು ಮುನ್ತಾದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳು (ಪೂರ್ತ Si. 242).

ಅಱ aṟa. 3. = ಅಱವೆ 2, ಅಱುವೆ 2, ಅಱುವೆ. cloth (ಅಮ್ಬರ Śm. 117; ಅಱುವೆ G.). ಮಿಸುಗುವ ಅಱನ್. ಅಯ್ದೆ ತೊಳಪ ಕನ್ನೆಪುರಂ (Śmd. 75).

ಅಱ- aṟa. 4. = ಅಱು 3-, etc. six. — ಅಱವತ್ತು. -ಪತ್ತು. = ಅಱುವತ್ತು. sixty, ಮುನ್ನೂಱ ಅಱವತ್ತು (Bp. 33, 13). see B. 4, 227; 5, 239. ಅಱುಯೆನ್ ಅನ್ದರೆ ಅಱವತ್ತು ಗುಣ, ಬಲ್ಲೆನ್ ಅನ್ದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ (Prv.). — ಅಱವತ್ತು ನಾಲ್ಕು. sixty-four. (J. 1, 4; 32, 45).

-ಅಱ aṟa. = -ಆಱ. see ಕಮ್ಮಱ.

ಅಱಕ aṟaka. 1. = ಅಱಕೆ 2. the state of being broken or injured, as a tile, a ball, etc. (C.; see ಅಱು 4).

ಅಱಕ aṟaka. 2. = ಹಱಕ. see ಕಿವಿಯಱಕ, ಮೂಗಱಕ, ಸೋಟಱಕ.

ಅಱಕೆ aṟake. 1. (= ಅಱುಕೆ 1). searching, inquiring (see ಅಱಕೆಕಾಱ). [ಅಱಸುವಂಗೆ ಅಱಕೆ ಸಾಧ್ಯವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು ನೋಡಾ ಬಸವಣ್ಣಾ Cv. 306].

ಅಱಕೆ aṟake. 2. = ಅಱಕ 1. a fragment, a piece (J. 31, 55).

ಅಱಕೆಕಾಱ aṟake-kāṟa. an inquirer (ಅನ್ವೇಷ್ಟೃ, ಅನುಪದಿ Hlā.).

ಅಱಗುಲಿ aṟaguli. see s. ಅಱ 2.

ಅಱಚು aṟacu. = ಅಱುಚು, etc. (My.). (Rām. 6, 19, 30).

ಅಱತು aṟatu. 1. P. p. of ಅಱ್ 2, q. v.

ಅಱತು aṟatu. 2. P. p. of ಅಱೆ 3 (?).

ಅಱಬು aṟabu. = ಅಱ 1, ಅಱವು 1, ಅಱುಬು. the state of being dried up; want of water, drought; famine (My.; T. ಅಱುಮ್ಬು). ಇನ್ದುವಿನೊಳ್ ಉರಿ ಉಣ್ಟೆ? ಸಿನ್ಧುವಿನೊಳ್ ಅಱಬು ಉಣ್ಟೆ? ಸನ್ದ ವೀರನೊಳು ಭಯವುಣ್ಟೆ? ಭಕ್ತಗೆ ಸನ್ದೇಹವುಣ್ಟೆ? (Sp.).

ಅಱಬೆ aṟabe. = ಅಱಮ್ಬೆ (Śmd. 48), etc.

ಅಱಮೆ aṟame. = ಅಱವೆ 1, q. v.

ಅಱಮ್ಬಂ aṟambam. in a drying up or exhausting manner (Cpr. 4, 48).

ಅಱಮ್ಬೆ aṟambe. = ಅಱಬೆ, ಅಱಮೆ, ಅಱವೆ 1, ಅಱುವೆ 1. digestion (ಅಟ್ಕಮೆ, ಜೀರ್ಣ Kk. 48, in three MSS., o. r. ಅಱವೆ, and in one MS. ಅಜೀರ್ಣ). see ಅಱವೆ 1.

ಅಱಲ್ aṟal. = ಅಱುಲ್ 2, q. v.

ಅಱಲು aṟalu. = ಅಱುಲ್ 1. (My.).

ಅಱವಟಿಕೆ aṟavaṭike. ಅಱವಟಿಗ, ಅಱವಟಿಗೆ, ಅಱವಟ್ಟಿಗ, ಅಱವಟ್ಟಿಗೆ, ಅಱವಣ್ಟಿಗ, ಅಱವಣ್ಟಿಗೆ. see s. ಅಱ 2.

ಅಱವತ್ತು aṟavattu. see s. ಅಱ 4-.

***ಅಱವಱಗು aṟavaṟagu.** dry, drought. ನಿಶಾಚರ ಬಲಮಱವಱಗಾದ ಕಾಡನಳುರ್ವ ಬೇಗೆಯ ದಳ್ಳುರಿಯಂತೆ Pb. 12, 7 va.; Tu. ಅರೆ in ಅರೆಗಾಲ meaning summer.

ಅಱವು aṟavu. 1. = ಅಱಬು, etc. (My).

ಅಱವು aṟavu. 2. = ಅಱುವು, etc. knowledge, perception (My.; ಜ್ಞಾನ, ತಿಳವಳಿಕೆ G.) ಅಱವಿನ ಕಣಿ (Grj. 3, 36). ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದೀ ಎಮ್ಬುವ ಅಱವು ನಿನಗೆ ಉಣ್ಟೋ? (B. 4, 155).

ಅಱವೆ aṟave. 1. = ಅಱಮ್ಬೆ, etc. the state of being worn out, decayed, or digested; digestion (ಅಟ್ಕಮೆ Śmd. I, o. r. ಅಱಮೆ). ಅಱವೆ, ಅಟ್ಕಮೆ ಎಮ್ಬ ನುಡಿಯು ಜೀರ್ಣದ ನಾಮಂ (Śm. 60; see o. r. below). ಅಱವೆ ಎನ್ದೊಡೆ ಜೀರ್ಣಂ (Bhn. 34; see o. r. below). 2, indigestion attended with purging (ಅನ್ನ ಪಚನವಾಗದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಜಾಡಿಸುವದು, ಅಜೀರ್ಣ G.). this meaning appears also in the o. rs. of some MSS., viz. Śm. 60: ಅಱವೆ, ಅಟ್ಕಮೆ ಎಮ್ಬ ನುಡಿಯಜೀರ್ಣದ ನಾಮಂ, and Bhn. 34: ಅಱವೆ ಎನ್ದೊಡಜೀರ್ಣಂ; see Kk. s. ಅಱಮ್ಬೆ. (Te. ಅಱೆಮು = ಅಜೀರ್ತಿ; ಅಱಕ, ಅಱುಕುವ = ಅಜೀರ್ತಿ; *cf.* ಅರಗು No. 2).

ಅಱವೆ aṟave. 2. -ವಿ. = ಅಱ 3, etc. cloth (C.; ಕಂಚುಕ Cb.; T. ಅಱುವೈ; Tu. ಅರುವೆ, ಅರ್ವೆ). ಮಾಣಿಕ್ಯವನ್ನು ಮಸಿಯಱವೇಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see ಉರಟು-. — ಅಱವೆಗಣ್ಟು. a bundle of clothes (B. 3, 125; ಸಂಚಿ Cb.).

ಅಱಸು aṟasu. 1. to inquire after, to make researches, to seek, to search [ಆಗಳಸುರನುಯ್ದ ನೆಲನನಾದಿವರಾಹನಱಸಲೆನ್ದು ಸಕಳ ಜಳಚರಕಳಿತ ಜಳನಿಧಿಗಳಂ ಕಲಂಕುವನ್ತೆ Pb. 11, 70 va.; Ap. 4, 21 va.; Vr. 59, 18; Kr. 3, 128; Bv. 180; Cv. 296. 306]. (ಅನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; ಪುಡುಂಕು Kk. 62; ಬೆದಕು Śm. 80). ಅಱಸುವುದು (ಮಾರ್ಗ Hlā.; ಅನ್ವೀಕ್ಷಣ, ಮಾರ್ಗಣ, ಮೃಗಯೆ, etc. Nr.). ಅಱಸಲ್ಪಟ್ಟುದು (ಅನ್ವೇಷಿತ, ಗವೇಷಿತ, etc. Nr.). ಅಱಸಿ ಕೊಮ್ಬುದು (ಮಾರ್ಗ Mr. 475). ಛಲದಿಂ ಮುಯ್ಯೇೞ್ ಸೂೞ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ ಅಱಸಿ, ಕೊನ್ದು ಇಕ್ಕಿದಂ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ (Śmd. 223). see Bp. 16, 22; 22, 17; 30, 27; 40, 58; 50, 69; 51, 49; 57, 68; Bh. 2, 4, 12; 3, 13, 24; Rśv. 13, 101; J. 2, 45; 3, 4; 4, 5; 5, 59; 10, 13. 19. 20; 15, 2; 25, 3; 26, 6; 29, 27; ಕಣ್ಣಱಸು.

ಅಱಸು aṟasu. 2. research, inquiry (ಪರ್ಯೇಷಣೆ, ಅನ್ವೇಷಣೆ, etc. Nr.).

ಅಱಹೊಟ್ಟಿಗೆ aṟahoṭṭige. see s. ಅಱ 2.

ಅಱಿ aṟi. 1. to learn to know; to know; to understand [ಕಱಿತನ್ತು ಪೆಱರ ಬಗೆಯಂ ತೆಱದಿರೆ ಪೆಱರ್ಗಱಿಪಲಾರ್ಪವಂ ಮಾತಱಿವಂ Kr. 1, 15; Ap. 2, 9]. (ಜ್ಞಾನ Śmd. Dh.; ತಿಳಿ Śmd. Cm. 58. 94. 131. 135. 231); to be able (*cf.* ಆಱ್ 2; T., M.; Te. ಎರುಗು). P. ps. ಅಱಿದು or ಅಱಿತು (Śmd. 287), ಅಱಿದು (Bp. 40, 10. 15. 24), ಅಱಿತು (27, 12; 40, 10), ಅತರ್. ಅಱಿವುದು (ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ, ಪ್ರಗಲ್ಭತೆ Hlā). ಅಱಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಬುದ್ಧ, ವಿದಿತ, ಬಾಧಿತ); ಅಱಿವ ಇಚ್ಛೆ (ಜಿಜ್ಞಾಸ); ನುಡಿಯಲ್ ಅಱಿಯದೆ ಕೇಳಲ್ ಅಱಿಯದೆ ಇರ್ದಡೆ ಏಡಮೂಕನ್ ಎನಿಸುಗು; ಆವನಾನೊಬ್ಬಂಗೆ ಆವುದು ಅಱಿಯ ಬನ್ದುದು, ಅದಱಲ್ಲಿ ವಿಷಯುವಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಆವುದನಱಿಯದವಂ (ಅಜ್ಞ Mr. 239). ಅಱಿಯುವಲ್ಲಿ (ಅಜ್ಞತೆ Nn. 124). see Śmd. 43. 58. 83. 94. 131. 135. 153. 173. 174. 176. 231. 263. 266. 277; Bp. 3, 52; 9, 25; 13, 3; 14, 9; 18, 65. 101; 29, 13; 32, 50; 34, 13; 38, 26; 40, 7. 83; 42, 28; 52, 14; 57, 65; 59, 22; 60, 42; 61, 3; J. 25, 38; 28, 29; 29, 7. 35. 37. 39; Rśv. 6, 11 va.; 13, 98. ಅಱಿಯೆನು ಅನ್ದರೆ ಅಱವತ್ತು ಗುಣ, ಬಲ್ಲೆನು ಅನ್ದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. — ಅಱಿಯೆನು ಅಮ್ಬುವದು ಅಱವತ್ತು ಗುಣ, ಕಾಣೆನು ಅಮ್ಬುವದು ಕೋಟಿಗುಣ. — ಅಱಿಯೆ ಎನ್ಬುವದು ಆನೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಲಿ! — ಅಱಿಯುವವನಿಗೆ (to him who only knows) ಇನ್ನೂಱು, ಬರೆಯುವವನಿಗೆ ಮುನ್ನೂಱು (Prvs.). — ಅಱಿಅಱಿ. rep. see Bp. 24, 63; 44, 68. — ಅಱಿಯದವ. -ಅವ. a stupid man (ವೈಧೇಯ, ಬಾಲಿಶ, ಬಾಲ, ಜಡ, ಮೂಢ, ಮನ್ದ, etc. Hlā.; Nr.; ಅತಿಮೂರ್ಖ, ಜಡ, etc. Mr. 224). — ಅಱಿವವ. -ಅವ. one who knows and can instruct (ದೇಷ್ಟ Mr. 239).

***ಅಱಿ aṟi. 2.** knowledge, etc., — ಅಱಿಮರುಳ್. a person bewildered by knowledge. ಅಱಿಮರುಳನ್ತುಪಲುಮ್ಬ Pb. 4, 74 va. (Cpr. 4, 59). *cf.* Tu. ಅರಿಮರ್ಲೆ.

ಅಱಿಕೆ aṟike. 1. knowing; knowledge, understanding; information, communication, representation [ಕೆಳೆಯನ ಳಿಯನಾಳ್ವಜ್ಜನೆಮ್ಮಜ್ಜನಿಷ್ಟಾಂಗನೆಯೆನ್ದಾರಾರನಾವಾವಱಿಕೆಯ ಭವಸಮ್ಬನ್ಧಮಂ ಕಣ್ಡು Ap. 3, 55]. (J. 26, 67; My.; T.; Tu.; Te. ಎರಿಕೆ, ಎರುಕೆ). ಸನ್ದ ಅಱಿಕೆಯ ಕಬ್ಬಿಗಂ (Śmd. 233). ಅಱಿಕೆಯುಳ್ಳವಳು. (ಪ್ರಜ್ಞೆ Nr.). ಸುರತದ ಅಱಿಕೆಯವಳು (ವೃಷಸ್ಯನ್ತಿ, ರತಾರ್ಥಿನಿ Hlā.). ಅಱಿಕೆ ಆಗಲ್ ಪಡುವದು (ಬುದ್ಧ, ಬುಧಿತ, etc. Si. 283). ಮೂಱು ಲೋಕಂಗಳಿಗೆ ಅಱಿಕೆ ಆಗೆ (Bp. 8, 6). see ಗುರ್ತಱಿಕೆ, ಮೊಗವಱಿಕೆ. — ಅಱಿಕೆನಾಯಕ. (Śmd. 207; Abh. P. 10, 136 va.). an intelligent leader; a carrier of intelligence. — ಅಱಿಕೆಮಾಡು. to make known, to give notice, to inform, to represent. ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಅಱಿಕೆ ಮಾಡಿದರು (B. 4, 156). see B. 3, 15; 4, 21. 30; Si. 260.

***ಅಱಿಕೆ aṟike. 2.** famous, important, choicest. ವಿಕ್ರಮುಮಂ ಸೊಲ್ಪಿನಮಾವರ್ಜಿಸಿದಂ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡಱಿಕೆಗಾಳೆಗಂಗಳೊಳೀತಂ Pb. 1, 25; ಎಮ್ಬಱಿಕೆಯ ಗುಣಮೇಱಿಱೊಳಂ..Ap. 4, 97.

ಅಱಿಕೆ aṟike. 3. = ಆಱಿಕೆ. the state of growing or being dry or parched. see ಬಾಯಱಿಕೆ.

ಅಱಿಕೆಕಾಱ aṟike-kāṟa. a man who knows (Rām. 6, 14, 22).

ಅಱಿಚು aṟicu. = ಅಱಚು, ಅಱುಚು, ಅರ್ಚು 2. to cry out aloud, to clamour, to bawl, to scream. ಕಣ್ಬೇನೆಯ ಕರಡಿಯ ವೊಲ್ ಅಱಿಚುವಂ (Ch. v. 18, o. r. ಒಱಲುವಂ). ಬಹಳ ಅಱಿಚಿ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಉಚ್ಚೈರ್ಘುಷ್ಟ, ಘೋಷಣೆ Si. 56). see Bp. 3, 79; 18, 63; 20, 22; 28, 9; 32, 43; 34, 16; 36, 15; 45, 7; 50, 58; 57, 48; 60, 28. 30. 31. 35; 61, 11. [Tu. ಅರೆದ್ಬು].

ಅಱಿತೆ aṟi-ta. (Śmd. 247). knowledge, perception (ವೇದನೆ Hlā.; ತಿಳಿವಳಿಕೆ Śmd. 232 Cm.). ಅಱಿತವುಳ್ಳವಂ (Bp. 40, 24). see ಮೊಗವಱಿತ; Abh. P. 9, 3.

ಅಱಿತು aṟitu. = ಅಱಿದು. P. p. of ಅಱಿ 1.

ಅಱಿಪು aṟipu. = ಅಱುಪು, etc. to make known, to let know, to inform, to communicate, to reveal. ಅಱಿಪುವದು (ಗನ್ಧನ Mr. 531). ಕಿಱಿದಱೊಳ್ ಪಿರಿದುಮ್ ಅರ್ಥಮನ್ ಅಱಿಪಲ್ [Kr. 1, 15]. (Śmd. 135). ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯಂ ಧರೆಗೆ ಅಱಿಪಲ್ಕೆ (Rśv. 12, 39).

ಅಱಿಮೆ aṟime. = ಅಱಿವೆ 3. knowledge (My.).

***ಅಱಿಯಮಿಕೆ aṟiyamike.** ignorance. ಅಱಿಯದಿದಂ ಮಾಡಿದೆನೆನ್ನಱಿಯಮಿಕೆಗೆ ಸೈರಿಸೆಂದು Pb. 6, 58.

ಅಱಿಯಮೆ aṟiyame. knowledge, acquaintance (Abh. P. 7, 116 va.; Cpr. 4, 2; Abh. P. 8, 45; 11, 54).

ಅಱಿಲ್ aṟil. 1. = ಅಱಲು. a star (ನಕ್ಷತ್ರ Śmd. II; ಮೀನ್, ತಾರಗೆ, ನಕ್ಷತ್ರ Kk. 10 *b.;* ಮೀನ್, ನಕ್ಷತ್ರ 80; ಮೀನ್, ತಾರಗೆ, ತಾರೆ, ತಾರಕೆ Śm. 16. 106). — ಅಱಿಲ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the star-road: the sky (ಮೀನ್ವಟ್ಟೆ, etc., ಆಕಾಶ Kk. 12: ಅಮ್ಬರ, ಬಾನ್, ಎಲರ್ವಟ್ಟೆ, ಆಗಸ, ಸಗ್ಗಿಗವಟ್ಟೆ Śm. 14).

ಅಱಿಲ್ aṟil. 2. = ಅಟೆಲ್, ಅಟ್ಲು, ಅಡಲು 3, ಅಡ್ಲು, ಅಱಲ್, ಅಱುಲು, ಅಳ್, ಅಲ್ರು 3, ಹಡ್ಲು. mud, clay (ಕೆಸಱು Ct. II, 45; Kk. 24, o. rs. ಅಟೆಲ್, ಅಱಲ್, ಅಱುಲ್; ಪಂಕ Śm. 14; T. ಅಱಲ್, black sand; water; ಅಜಱು, ಅಳಱು, ಅಳ್ಳಲ್, mud; loam; *cf.* ಅಡುಸು).

ಅಱಿವು aṟivu. = ಅಱವು 2; ಅಱು 5, ಅಱುವು. knowledge, perception [ಪುಟ್ಟಿದೊಡಾತನೊಳಱಿವೊಡವುಟ್ಟಿದುದು Pb. 1, 24]; (Cpr. 6, 84). (ಸಂವೇದ, ವೇದನ Nr.; ಪ್ರತ್ಯಯ Nn. 137, Mr. 493). see Bp. 10, 55; 35, 22; 40, 60; 44, 50; 55, 53; J. 28, 4. ಅಱುವ ನೆನಹಂ (ಗತಿ Mr. 468). ಸುರಗುರುವಿನ ಅಱಿವು (Śmd. 66. 133). ಸನ್ದ ಅಱಿವನ್ ಅಱಿದ ಸತ್ಪುರುಷರೆನಿಪರು ನೊನ್ದು ಸಯ್ರಿಪರು (Sp.).

ಅಱಿವೆ aṟive. 1. = ಅಱವೆ 1, No. 2. indigestion attended with purging (S. Mhr.).

ಅಱಿವೆ aṟive. 2. -ವಿ. = ಅಱ 3, etc. cloth (My.). see B. 1, 9. 14. 24; 3, 32; 4, 28. ಅಱುವೆಯ ಹಱಿಕಿಗೆ ಗೋಣೀ ತ್ಯಾಪೆ ಹಚ್ಚಾಕಿರೋ? (Prv.). — ಅಱುವೆ ಅಚ್ಚಡ. dupl. (My.). — ಅಱುವೆ ಅಂಚಡಿ. dupl. (B. 2, 33).

ಅಱಿವೆ aṟive. 3. = ಅಱಿಮೆ. (My.)

ಅಱಿಸು aṟisu. to cause to know or to be known, to make known, to communicate, to inform. ಅಱಿಸುವ ಕಾರ್ಯ (ಗನ್ಧನ, ಹೇಟುವನ್ಧಾ ಕಾರ್ಯ Nn. 161). ನೆಲದೊಳ್ ಪಗೆ ಪುಗೆ ಫಣಿವೊಲ್, ಒಳ ಪೊಕ್ಕಳ ಅಱಿಸಿದಂ (Śmd. 28).

ಅಱಿಹ aṟiha. knowledge; informing. ಸಮ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಱಿಹ (ಪ್ರಮಿತಿ, ಪ್ರಮೆ Nr.). ಪರರ (= ಪರರಂ) ಚೇಷ್ಟೆಯಿನ್ದೆ ಅಱಿಹಂ (ಭ್ರುಕುಟಿಭಂಗ-ಆದ್ಯಂಗವಿಕಾರ Nr.).

ಅಱಿಹು aṟihu. = ಅಱುಪು, etc. ದೃಷ್ಟವಾದವನ್ ಅಱಿಹಿದಪೆಂ (Bp. 51, 49).

ಅಱು aṟu. 1. = ಅಱ 1, ಅಱು 2. — ಅಱುಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. (Śmd. 204). a dry tank. [—ಅಱುನೀರ್. water left after evaporation. ಮಱುಗಿ ಮಱುನೀರ ಮೀಂಗಳವೋಲಾದರ್ Vr. 57, 13].

ಅಱು aṟu. 2. = ಅಱ 2. virtue, charity, etc. — ಅಱುಗುಲಿ. -ಕುಲಿ. = ಅಱ-, q. v. a violator of charity; [a violator of mercy. ತೆಱಪೆ ಪಾರ್ದಿಪರ್ಪಂ ಮಾಯ್ದುಱುಗುಲಿ ಜನಂ Ap. 4, 76]. 2, a huntsman (ಬೆಯ್ಯದ, ಬಿಲ್ಲ Kk. 39, o. r. ಅಱಗುಲಿ). — ಅಱ ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to lay hold of charity, love or goodwill. see ಗುಣಕಱುಗೊಳ್.

ಅಱು- aṟu. 3. = ಅಱ 4-, ಅರ್ 2-, ಅಱು 4, ಅರ್-. six. — ಅಱುದಿಂಗಳ್.-ತಿಂಗಳ್. = ಅಱ ನ್ದಿಂಗಳ್. six months. [ಅಱಭರಮುಂ ಸಾರ್ಚಿತ್ತು ದೇಶೆನ್ದು ಮುನ್ನಱ ದಿಂಗಳ್ ಜಱ ಚುತ್ತು ಮಿಪ್ಪುದೆ Pb. 9, 92; Ap. 3, 3 va.; Vr. 147, 5]. ಅಱುದಿಂಗಳಂ ತಳ್ವಿದಂ (Śmd. 157). ಅಱ ದಿಂಗಳಾಯುಮ್ ಉಣ್ಬು (224).—ಅಱುನೂಱು. six hundred (Śmd. 224). — ಅಱ ನೂರ್. = ಅಱುನೂಱು. see ಸಾವಿರಱುನೂರ್. — ಅಱುನ್ದಿಂಗಳ್. -೦-ತಿಂಗಳ್. = ಅಱುದಿಂಗಳ್ (a usual ಸಂಖ್ಯಾನ Ss.). — ಅಱುಮೊಗ. six faces. 2, the six-faced one: Ṣaṇmukha (ಗುಹ Śm. 4). — ಅಱುಮೊಗನಯ್ಯ. -ನಯ್ಯ. Ṣaṇmukha's father: Śiva (Śm. 2). — ಅಱುನಡಿ. -ಮಡಿ. six folds; six-fold (Śmd. 224). — ಅಱುವತ್ತು. -ಪತ್ತು. = ಅಱವತ್ತು. sixty [ಅದುಕಾರಣದಿನ್ದಿಲ್ಲಿಗಱುವತ್ತು ಯೋಜನದೊಳಿನ್ದ ಪ್ರಸ್ಥನೆಪ್ಪುದು ಪೊಱಲಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ Pb. 4, 8 va.]. (Śmd. 224.). ಜನೆ ಕಱ ಜನೆ ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಹ, ಷಷ್ಟಿಕನ್ ಎಪ್ಪ ನೆಲ್ಲುಗಳು ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ಯವ್ಯ, ಷಷ್ಟಿಕ್ಯ.Nr.). ಹಲವು ಧಾನ್ಯಂಗಳ್ ಅಱುವತ್ತು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಬೆಳವವು (ಕೆಯ್ಗಳ್) ಷಷ್ಟಿಕ್ಯಮ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 94). ನಾಡಿ ಅಱುವತ್ತು ಅಗಲ್ ಒನ್ದು ತಿಥಿ ಅಕ್ಕು (Mr. 68). ಅಱುವತ್ತು ವರ್ಷ (B. 3, 115). ಮುನ್ದೆ ಪುರಮ್ ಇದೆ ವಾರಣಾವತವು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಱುವತ್ತು (Bh. 1, 8, 77). — ಅಱುವತ್ತು ಮೂವರ್. sixty-three persons. 2, the sixty-three Śiva devotees of old, enumerated by the Liṅgavantas (Bp. 10, 8; 22, 1; 53, 38). — ಅಱುವತ್ತೇೞು. sixty-seven. ಅಱುವತ್ತೇೞುಂ ಕನ್ದದೊಳ್ (Bhn. 68). — ಅಱುವತ್ತೊನ್ದು. sixty-one. ಅಱುವತ್ತೊನ್ದು ಸನ್ಧಿಗಳು (Bp. 61, 91). — ಅಱುವೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. six fingers. ಎಡದ ಅಂಘ್ರಿಗೆ ಅಱುವೆರಲಾಗಿ ದಿವದೊಳ್ ಉತ್ಪನ್ನಂ (J. 28, 14).

ಅಱು aṟu. 4. to be severed or disjoined; to be cut asunder; to cease, to end (T., M.; R.; Te. ಅರು, to be broken or destroyed; see ಅರೆ 6). — ಅಱುಪ್ಪೋಗು. (?) -ಪೋಗು. to be severed or split (Abh. P. 7, 97).

ಅಱು aṟu. 5. = ಅಱುವು. — ಅಱುಮಱು. = ಅಱುವು ಮಱುವು (My.).

ಅಱುಗುಲಿ aṟuguli. see s. ಅಱು 2,

ಅಱುಚು aṟucu. = ಅಱಚು, etc. to cry aloud, etc. (ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; My.).

ಅಱುತು aṟutu. a P. p. of ಅಱ್ 2, q. v.

ಅಱುಪು aṟupu. = ಅಱಪು, ಅಱುಹು, ಅಱುಹು 1. to make known, etc. see Ch. v. 36. 70. 108. 235; Bp. 1, 15. 59; 18, 3; 49, 30; 50, 49; 57, 7; 58, 38; 60 sum.; J. 5, 29. 30. 40. 42; 28, 59; Grj. 4, 60.

ಅಱುಬು aṟubu. = ಅಱಬು, etc. (My.).

ಅಱುಲು aṟulu. = ಅಱಲ್ 2, etc. Mud (C.). — ಅಱುಲುಗದ್ದೆ. a muddy paddy field, one made ready for receiving seedlings (My.).

ಅಱುವಡಿ aṟuvaḍi. sixfold. see s. ಅಱು 3-.

ಅಱುವರ್ aṟuvar. = ಅರ್ವರು. six persons [ಅಱು ಹಿರ್ಯ ಗರ್ಭ ಬ್ರಹ್ಮ ಮನಸ್ಸಪ್ಪುವದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಱುವರಕ್ಕೆ ಕೊಳಗೆ Pb. 1, 60 va.]. (My.; T.). ತಮ್ಮುತಱುವರ್ (Śmd. 180). ಹರಿಶ್ಚನ್ದ್ರ ನಳ, ಪುರುತ್ಸವ (*i. e.* ಪುರುಕುತ್ಸ?), ಪುರೂರವ, ಸಗರ, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯರ್ ಎನಿಪ್ಪರ್ ಅಱುವರ್ ಅತ್ಯವಿರಲದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ್ ಅಕ್ಕು, ಅವರ್ಗೆ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರ್ ಎನ್ಬು ನಾಮಂ (Mr. 263).

ಅಱುವಿಲಿ aṟuvu-ili₁. [devoid of knowledge; an ignorant person]. see s. ಅಱುವು.

ಅಱುವು aṟuvu. = ಅಱಿವು. knowledge (C.). — ಅಱುವಿಲಿ 1. devoid of knowledge (Bp. 24, 56). — ಅಱುವು ಮಱುವು. = ಅಱು ಮಱು, ಅಱುಹು ಮಱುಹು. silliness, foolishness, dotage (C.).

ಅಱುವೆ aṟuve. = ಅಱ 3, etc. cloth (ಬಟ್ಟೆ Śm. 89; ತೊಡಿ Kk. 54). see Bp. 21, 19; 23, 33; 44, 1.

ಅಱುಹು aṟuhu. 1. = ಅಱುಪು, etc. to make known, etc. see Bp. 14, 22; 50, 18; 51, 5; 53, 12; 60, 38; Bh. 1, 8, 66. 78; J. 27, 11.

ಅಱುಹು aṟuhu. 2. (= ಅಱಿವು, etc.). knowledge, perception (My.; Si. 36. 409). ಅಟ್ಟ ಅಡಿಗೆಯ ರುಚಿಯನು ಹಟ್ಟು ತಾ ಬಲ್ಲದೇ? ಶ್ರೇಷ್ಠರೆನ್ದು ಎನಲು ಬೇಡಾ! ಅಱುಹಿನ ಆ ಬಟ್ಟೆ ಬೇಱೆ (Sp.). —ಅಱುಹು ಮಱುಹು. = ಅಱುವು ಮಱುವು. (My.).

ಅಱೆ aṟe. 1. to strike, to slap, to beat (ತಾಡನ Śm. 117; T., M.; *cf.* ಅಱೆ 3, No. 2).

ಅಱೆ aṟe. 2. a slap, a stroke (T., M.; R.). [-ಅಱೆಯೇಱು. -ಏಱು. a wound caused by blow. ಪುಬ್ಬಕೋಟಿಪರಿಸಂಸ್ತುವರಂ ಪರಮಾಯು ಕಳ್ಳರಾಯಿಲುಮಱೆಯೇಱು ಮಾರಿಪಸವಿಟ್ಟು ಬಱಂ ಪೆಱವುಂ ಭಯಂಗಳ್ Ap. 1, 52. —ಅಱೆಯೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. to (gently) stroke and press. ನೆತ್ತಿಯೊಳೆಱೆದಱದಿನಿಸಱೆಯೊತ್ತಿ ಬಱಿಕ್ಕಱಿಯೆ ಪೊಸೆದು ಜಡೆಗೊಣ್ಡರ್ Pb. 12, 154].

ಅಱೆ aṟe. 3. to lose one's form, to be disfigured or defaced (ಸ್ವರೂಪಾಭಾವ Śmd. Dh.; ರೂಪುಗೆಟ್ಟುದು Śm. 117; *cf.* ಅಱೆ 6).

ಅಱೆ aṟe. 4. a stone, a rock, a slab [ವಾಡೆಗಳನಱೆಯೊಳಿಪ್ಪಿಂ ತೀಡುತ್ತುಂ Pb. 3, 28; ಅಱೆಯೊಳಗಣ ಘನವು, ಸುಳುಹು ಅಡಗಿದ ಸೂತಕ ಇನ್ನಾಗದಯ್ಯಾ Cv. 73. 1249]. (ಶಿಲೆ Śmd. Dh.; ಉಪಲ Śm. 117; My.; T.; J. 2, 9; 10, 31). ಅಱೆಯಂ ಸೀಳುವಡೆ ಅನೆ ಮೆಟ್ಟಲ್, ಅಹುದೇ? (Sś. 11). ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ರನ್ನದ ಅಱೆಗಳಿಂ, ಕೆಱೆಗಳಿಂ...ಆ ದೇಶವು ಒಪ್ಪಿ ಇರ್ದುದು (C. Bp. 11, 4). see ಪಾಸಱೆ.

ಅಱೆ aṟe. 5. = ಅರೆ 6, q. v. — ಅಱೆಯಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. (Abh. P. 9, 71; 14, 117, where in both places the ಱ is in the MS.). = ಅರೆಯಟ್ಟು. to run after, to chase, to pursue (ಅನುಧಾವನ Śmd. Dh., o. r. ಅರೆ-; ಎಟ್ಟಿಟ್ಟು Kk. 66, o. r. ಅರೆ-; see Ss. s. ಎಟ್ಟಿಟ್ಟು). ಎನ್ತಹ ಬಲ್ಲಿದರನ್ ಅಱೆಯಟ್ಟಿ (or ಅರೆ-) ಕುಟ್ಟುವನು (Bp. 21, 15). ಭಕ್ತರು ತನ್ನನ್ ಇನ್ನು ಅಱೆಯಟ್ಟುವರೊ? (or ಅರೆ-, 26, 29; see also 13, 15; 14, 31). see Bh. 3, 13, 1; Rsv. 6, 11 va.; Grj. 1, 88; J. 13, 50; 27, 40.

-ಅಱೆ aṟe. 6. = -ಅಡೆ 2. see ಪೊಟ್ಟಱೆ, ಸಮುಳ್ಳಱೆ.

ಅಱ್ಕಾರ aṟ-kāra. the syllable ಅಱ್ (Śmd. 134).

ಅರ್- ar. 1. = ಅರ 2-, etc. half. — ಅರ್ಕಾವಳಿ. ಅರ್-ಕಾ-ಅವಳಿ. = ಅರ್ಕಾವೊತ್ತು. (C.). — ಅರ್ಕಾವೊತ್ತು. = ಅರಕಾವೊತ್ತು. (My.). — ಅರ್ತಲೆನೋವು. = ಅರತಲೆನೋವು. (My.).

ಅರ್- ar. 2. = ಅಱು 3-, etc. six. — ಅರ್ನೂಱು. = ಅಱುನೂಱು. (My.). — ಅರ್ವತ್ತು. = ಅಱುವತ್ತು. (C.).

ಅರ್- ar. 3. = ಅಣ್ 2-. — ಅರ್ನಾಲಿಗೆ. = ಅಣ್ಣಾಲಿಗೆ. (My.).

ಅರ್ಕ arka. 1. ಅಕ 2, ಅಕ್ಕ 2, ಅಗ 1, ಎಕ್ಕ 1, ಎಕ್ಕೆ, ಎಕ್ಕ, ಯಕ್ಕ. a ray of light; radiance (ಸಂಕಾಶ, ಪ್ರಭೆ Nn. 13). 2, *the sun* (ವನೇಜಮಿತ್ರ, ಸೂರ್ಯ 13; ದಿನಪ Mr. 503). 3, *crystal* (ಸ್ಫಟಿಕ, ಪಳುಕು 13; ಸ್ಫಟಿಕ 503). 4, copper (metal). 5, Iṇdra (ವಾಸವ, ಇನ್ದ್ರ 13; ಸುರಪ 503). 6, the celestial tree (ಕಲ್ಪಭೂಜ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ 13). 7, *swallow wort, Calotropis gigantea* (ಎಕ್ಕೆ 13, 503). 8, marvellous; a marvel (ವಿಚಿತ್ರ, ಅಶ್ಚರ್ಯ 13). 9, N. of a metrical foot (Ch.). 10, the number twelve (Ch.). 11, ತಪ್ಪಿಗೆ (G.).

ಅರ್ಕ arka. 2. = ಅರಕು No. 1. ಸಾರಾಯಿಯಾ ಅರ್ಕ (B. 4, 71).

ಅರ್ಕಜ arka-ja. Śani (My.).

ಅರ್ಕಪರ್ಣ arka-parṇa. *the plant Calotropis gigantea* (ಎಕ್ಕದಗಿಡ G.).

ಅರ್ಕಬನ್ಧು arka-bandhu. *a name of Buddha or Śākyasiṁha.*

ಅರ್ಕಮರೀಚಿ arka-marīci. N. of a vṛitta (Ch.).

ಅರ್ಕವಾರ arka-vāra. Sunday (My.).

ಅರ್ಕಾಶ್ಮ arka-aśma. the sun-stone: *crystal.*

ಅರ್ಕೆ arke. = ಅಕ್ಕೆ 1, ಅಟಿಕ್ಕೆ 1. weeping, lamentation. ಪೆರ್ಚಿದ ಅರ್ಕೆ (ವಿಲಾಪ, etc. Mr. 396, o. r. ಅಕ್ಕೆ).

ಅರ್ಗಡ argaḍa. = ಅರ್ಗಲ. an impediment.

ಅರ್ಗಲ argala. = ಅಗಳು, etc., ಅರ್ಗಲೆ, ಅರ್ಗಳ. *a bolt to fasten a door;* a lock.

ಅರ್ಗಲಿಕೆ argalike. = ಅಗ್ಗಳಿಕೆ. a small door-pin, a bolt.

ಅರ್ಗಲೆ argale. = ಅರ್ಗಲ, ಅರ್ಗಳೆ. *a bolt to fasten a door.*

ಅರ್ಗಳ argaḷa. (*cf.* ಅಣ್ 2 & ಅರ್ಗಳ?). = ಅಗ್ಗಳ, etc. greatness, eminence; excess. 2, a great, superior or eminent man (Śmd. 159, o. r. ಅಗ್ಗಳ). — ಅರ್ಗಳದೇವ. N. of a Jaina poet who finished his Kannaḍa Candraprabha purāṇa in A. D. 1189; he says at its conclusion: ಏಕಾದಶಶತಮುಮ್ ಮ । ತ್ತೇಕಾದಶಮ್ ಆಗೆ ಶಕನೃಪಾಬ್ದಂ ಸೌಮ್ಯ ॥ ಪ್ರಾಕಟವರ್ಷದ ಚೈತ್ರಸಿ । ತೈಕಾದಶಿ ಅನ್ದು ನೆಗೞ್ದುದೀ ಕೃತಿರತ್ನಂ ॥.

ಅರ್ಗಳ argaḷa. = ಅರ್ಗಲ, etc. (ಬಿಯ್ಯಗ Nn. 116).

ಅರ್ಗಳಿಕೆ argaḷike. = ಅಗ್ಗಳಿಕೆ, q. v.

ಅರ್ಗಳೆ argaḷe. = ಅಗ್ಗಳಿಕೆ, q. v.

ಅರ್ಘ argha. = ಅಗ್ಗ 1, etc. *price, cost, worth* (ಬೆಲೆ Mr. 482). 2, *an offering of various ingredients* (rice, flowers, water, etc., or of water only) *to gods or venerable men* (ಸತ್ಕರಣೆ 482). ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳ ಅರ್ಘಮಂ ಪಾರ್ವುದು (ನಿವಾಕ, etc. Nr.).

ಅರ್ಘ್ಯ arghya. valuable. 2, venerable. 3, price, worth (ಬೆಲೆ, ಮೌಲ್ಯ Nn. 102). 4, *an offering of various ingredients to gods or venerable men* (ಸತ್ಕಾರ 102).

ಅರ್ಚ arca. splendor (ತೇಜ, ತೇಜಸ್ಸು Nn. 106). 2, the sun (ದ್ಯುಮಣಿ, ಸೂರ್ಯ 106). 3, invocation, worship (ಆಹ್ವಾನ, ಕರೆವುದು 106).

ಅರ್ಚಕ arcaka. = ಅಚ್ಚಿಗ. worshipping; a worshipper; [a temple priest]. (Bp. 1, 32; 4, 53; 13, 1; 22, 54).

ಅರ್ಚನ arcana. praising. 2, worship, homage (ಶಾಂಚಿತ, ಸಯಿಜ್ಞಿತ Mr. 449). see ಅಭ್ಯರ್ಚನ.

ಅರ್ಚನವಿಧಿ arcana-vidhi. a manner of worship or homage. see ಪೂಜಿಸು.

ಅರ್ಚನೆ arcane. = ಅಚ್ಚನೆ. *worship, homage* (Bp. 43, 52). — ಅರ್ಚನೆಗೆಯ್. to worship (Bp. 12, 16). — ಅರ್ಚನೆ ಸಲಿಸು. to offer worship (Bp. 26, 51).

ಅರ್ಚಿ arci. *flame.* 2, one of the seven tongues of Agni (Mr. 46). 3, Tbh. of ಅರ್ಚಿಸ್, light, lustre (ಪ್ರಕಾಶ, ಬೆಳಕು G.).

ಅರ್ಚಿತ arcita. *worshipped, revered.* 2, *saluted, honored.* 3, *good.*

ಅರ್ಚಿಱು arciṟu. to shrink, to contract (v. i., Abh. P. 9, 151; *cf.* ಅಱು 2).

ಅರ್ಚಿಷ್ಮತಿ arcis-mati. the wife of Agni (My.).

ಅರ್ಚಿಷ್ಮನ್ತ್ arcis-mant. -ತ್. flaming, brilliant. 2, *fire;* Agni.

ಅರ್ಚಿಸ್ arcis. *flame;* a ray of light. 2, shine, lustre.

ಅರ್ಚಿಸು arcisu. to worship, to honor; to give an offering (Śmd. 165; Bp, 3, 46; 4, 48; 18, 47; 29, 28; 39, 41; 41, 25; 43, 19; 45, 46; 46, 54. 55; 49, 19; 51, 60; 52, 5; 56, 49; 60, 8; 61, 52; J. 30, 40). ಅರ್ಚಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಶಾಂಚಿತ, ಸಂಜ್ಞಿತ Hla.).

ಅರ್ಚು arcu. 1. to emit indistinct or inarticulate sounds (ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನಿ Śmd. Dh., o, r. ಪರ್ಚು).

ಅರ್ಚು arcu. 2. = ಅಱ್ಚು, etc. to cry aloud, etc. (My.).

ಅರ್ಚುಗ arcuga. (Tbh. of ಅರ್ಚಕ). worshipper; worshipping (ದೇವಪೂಜೆ Ct. I, 24, o. r. ಪರ್ಚುಗ).

ಅರ್ಚೆ arce. *worship, homage.* 2, *an image or idol* (*cf.* ಚರ್ಚೆ). see Mr. s. ಬಲಿ.

ಅರ್ಜ arja. = (ಅರ್ಜಿ), ಅರ್ಜು. (B. 5, 202. 269; Mhr., H.).

ಅರ್ಜಕ arjaka. = ಅಜ್ಜಿಗ, etc. procuring; acquiring, earning (ಗಳಿಸುವವನು G.). 2, *the plant Ocymum gratissimum* Lin. 3, (N. of several other plants, also of) ಬಿಳೀ ಹೂವಿನ ಜಾಲೆಯ ಮರ (G.).

ಅರ್ಜನ arjana. (= ಅರ್ಜನೆ). procuring; acquiring, gaining; gathering. see ಉಪಾರ್ಜನ, etc.

ಅರ್ಜಿ arji. a written petition; a humble representation (C.; B. 5, 159. 236; Mhr., H.).

ಅರ್ಜಿತ arjita. (= ಅರ್ಜಿತ). acquired, gained, earned (Śmd. 64 Mdb.).

ಅರ್ಜಿದಾರ arji-dāra. a man who presents a written petition (My.).

ಅರ್ಜಿಸು arjisu. (= ಅರ್ಜಿಸು). to acquire, to gain, to earn (Bp. 29, 9).

ಅರ್ಜು arju. = ಅರ್ಜ. a petition; a humble representation (C.).

ಅರ್ಜುದಾರ arju-dāra. a petitioner (S. Mhr.; Mhr., H.).

ಅರ್ಜುನ arjuna. *white* (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 112; ಬಿಳ್ಪು Mr. 508). 2, silver. 3, gold (ಸುವರ್ಣ, ಚಿನ್ನ 112; ಸುವರ್ಣ 508). 4, *grass* (ತೃಣ, ಹುಲ್ಲು 112; ಪುಲ್ 508). 5, *the tree Terminalia arjuna* W. & A. (ವೃಕ್ಷಭೇದ 112; ಮತ್ತಿ Mr. 508 & 113; ಮಱು Śs.). 6, healthy (ನಿರುಜ, ರೋಗವಿಲ್ಲದವನು 112). 7, Arjuna, one of the five Pāṇḍavas (ಪಾರ್ಥ 112; ವಿಜಯ, ಪಾರ್ಥ 94; ಇನ್ದ್ರಜ Mr. 508; ಫಲ್ಗುನ Mr. 264; Śmd. 116. 284).

ಅರ್ಜುನಿ arjuni. a procuress, a bawd. 2, *a cow.* 3, Arjuna's son Babhruvāhana (J. 22, 16. 32; 23, 2. 31; 24, 30. 32. 37. 40).

ಅರ್ಣ arṇa. (= ಅರ್ಣ). being in motion. 2, water (ರಮ್ಯ ಉದಕ Nn. 62; ಉದಕ 81; ವನ್ದನ, ಉದಕ 37; ಉದಕ Mr. 404; *cf* ಅರ್ಣಸ್).

ಅರ್ಣವ arṇava. (= ಅರ್ಣವ). being in motion. 2, *the ocean.*

ಅರ್ಣವಜಾತ arṇava-jāta. the moon (Ch. v. 296, o. r. ಅರ್ಣೋಜಾತ).

ಅರ್ಣಸ್ arṇas. *water.*

ಅರ್ಣೋಜಾತ arṇas-jāta. a lotus (Ch. v. 296, o. r. ಅರ್ಣವಜಾತ).

ಅರ್ತಗಲ artagala. = ಆರ್ತಗಲ. the plant Barleria caerulea Roxb. ಕರೇ ಹೂವಿನ ಗೋರಣ್ಟೆಯು ಗಿಡ G.).

ಅರ್ತನ artana. censuring. 2, *censure, abuse.*

ಅರ್ತಿ arti. = (ಅಟ್ಟಿ 2), ಅಱ್ತಿ. (Śmd. 1). love; wish, desire (My.). 2, that is lovable or pleasant, that causes pleasure or fun, as a feast, etc.; pleasure, fun (C.). [ಸುಪ್ರಭಾತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ನೆನೆದರೆ ತಪ್ಪುವುವು ಅಪಮೃತ್ಯು ಕಾಲಕರ್ಮಂಗಳಯ್ಯಾ Bv. 177]. ಹಿಡಿ ಹಿಡಿದುಕೊಣ್ಡು ಅರ್ತಿಯಲಿ ಬೆಪ್ಪಿಡದೆ...ಮಾಯೆ ತನ್ನನ್ತೆ ನಡೆಯ ಕಲಿಸಿದಳ್ ಅಂಚೆವಿಣ್ಡಿಗೆ (Prll. 3, 32). see Bp. 5, 22; 6, 12. 28; 8, 15; 12, 49; 15, 27; 25, 1; 27, 15; 28, 16; 30, 15; 32, 5; 38, 32; 40, 39; 43, 29; 57, 34; Mr. 3. ಅರ್ತಿಗೆ ಬಳೇ ತೊಟ್ಟು ಕೆಯ್ ಕೊಡಹಿದರೆ ಹೋಗುವದೊ? (Prv.). — ಅರ್ತಿಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to spoil or frustrate a wish, etc. (Bp. 5, 31).

ಅರ್ತಿ arti. 1. = ಆರ್ತಿ 1. *pain.* 2, *the end of a bow* (ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿ G.). 3, a bag (ಚೀಲ Mr. 358).

ಅರ್ತಿ arti. 2. Tbh. of ಅರ್ಥಿ. (My.).

ಅರ್ತಿಕಾಱ arti-kāṛa. = ಅಱ್ತಿಕಾಱ. a paramour; a man of pleasure (Bp. 40, 47).

ಅರ್ತಿಕೆ artike. = ಅತ್ತಿಕೆ, etc. an elder sister.

ಅರ್ತಿಗ artiga. a man who is struck by calamity or afflicted (My.). 2, a merchant (My.). 3, a man who loves or desires (Abh. P. 7, 9. 11).

ಅರ್ತಿಸು artisu. to love; to be pleased with (Bp. 40, 37; 54, 72).

ಅರ್ತಿಸು artisu. Tbh. of ಅರ್ಥಿಸು. (My.).

ಅೞ್ತು aṛtu. 1. = ಅಱಿತು 1, ಅಱುತು. P. p. of ಅಱ್ 2.

ಅೞ್ತು aṛtu. 2. = ಅೞೂತು, etc. P. p. of ಅೞು 1. (C.).

ಅರ್ಥ artha. asking, begging; desire; request. 2, *aim, purpose, object* (ಅಭಿಪ್ರಾಯ Mr. 497). 3, advantage, use, utility (ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ Nn. 156; ಪ್ರಯೋಜನ Mr. 497). 4, *cause, motive, reason.* 5, a thing. 6, *business, affair,* 7, *wealth, property* (ಧನ, ವಸ್ತು 156; ದ್ರವ್ಯ 497). 8, *meaning, signification* (ಶಬ್ದನಿರೂಪಣ, ಶಬ್ದಾರ್ಥ 156; ಅಭಿಧೇಯ 497). 9, ಜೀವ 156. 10, manner, kind, sort. 11, a request, suit, petition. 12 *prohibition.* see Śmd. 154; Kāvy. II, 1, 6-11; II, 2, B, 1. 2; III, 3, B, 156. ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಅರ್ಥಕ arthaka. = ಅರ್ಥ (at the end of compounds). see ನಿರರ್ಥಕ, ವ್ಯರ್ಥಕ.

ಅರ್ಥಕರಿ artha-kari. = ಅರ್ಥಕಾರಿ. (My.).

ಅರ್ಥಕಾರಿ artha-kāri. causing profit, useful, as a work (My.).

ಅರ್ಥಖಣ್ಡನ artha-khaṇḍana. refutation of another's meaning (Grj. 2, 106 va.).

ಅರ್ಥಘಟನೆ artha-ghaṭane. effecting or bringing about a meaning (Śmd. 28)

ಅರ್ಥತ್ವ arthatva. the state of having the meaning, etc. of. see Kāvy. III, 3, B, 148; Bp. 2, 36.

ಅರ್ಥದ artha-da. conferring riches; Kubēra (Mr. 54, o. r. ಅರ್ಥಪ).

ಅರ್ಥದಾಪನ artha-dāpana. *causing to give or restore property.*

***ಅರ್ಥದುಷ್ಟ artha-duṣṭa.** one of the flaws in poetry. Kr. 1, 62.

ಅರ್ಥದೃಕ್ artha-dṛik. one who looks for the real import: a judge (ಪಾರ್ಥಿವಾಕ, ನ್ಯಾಯವಿಧ Mr. 268, o. r. ಪಾರ್ಥಿಪಾಲ).

ಅರ್ಥನ arthana. = ಅರ್ಥನೆ. see ಸಮರ್ಥನ.

ಅರ್ಥನಾಥ artha-nātha. the lord of riches: Kubēra.

ಅರ್ಥನಾಥಸಖ arthanātha-sakha. Kubēra's friend: Śiva (Bp. 46, 49).

ಅರ್ಥನಿಶ್ಚಯ artha-niścaya. *ascertainment.*

ಅರ್ಥನೆ arthane. begging, asking; *a request.*

ಅರ್ಥಪ artha-pa. = ಅರ್ಥನಾಥ. (ಕುಬೇರ Mr. 54, o. r. ಅರ್ಥದ).

ಅರ್ಥಪತಿ artha-pati. = ಅರ್ಥಪ. (My.).

ಅರ್ಥಪ್ರಯೋಗ artha-prayōga. application of wealth as to trade, usury, etc.; *the profession of usury.*

ಅರ್ಥಪ್ರಾಣವಪುಸ್ artha-prāṇa-vapus. property, life, and body (Bp. 21, 1). *cf.* ತನುಮನಧನ, ಪ್ರಾಣಾಂಗವಿತ್ತ, ಶರೀರಪ್ರಾಣಾರ್ಥ, ಹರಣದೇಹಾರ್ಥ.

ಅರ್ಥಲಮ್ಬಿ artha-lambi. being attatched to the meaning of; a word which has the meaning of (Śmd. 262).

ಅರ್ಥವನ್ತ artha-vanta. a man of property (My.).

ಅರ್ಥವಶ artha-vaśa. the power of a meaning (Śmd. 114).

ಅರ್ಥವಾದ artha-vāda. explanatory remark. 2, speech or expression having a certain object. 3, *praise.*

ಅರ್ಥವಿಸು arthavisu. to explain, to expound. — ಅರ್ಥವಿಸು, ಅರ್ಥವಿಸು. rep. ಅರ್ತಿಯೊಳು ಪರತತ್ವಸಾನುಭವಾರ್ಥಿಗಳ್ಗೆ ಮಹತ್ವ ತತ್ವಮನ್ ಅರ್ಥವಿಸಿಯರ್ಥವಿಸಿ, ತತ್ಸುಖರಸಮನ್ ಎಱೆದೆಱೆದು (Bp. 6, 28).

ಅರ್ಥವೃತ್ತಿ artha-vṛitti. an explanatory comment, a short commentary (Śmd. 5).

ಅರ್ಥವ್ಯಕ್ತಿ artha-vyakti. clearness or distinctness of meaning (Śmd. 200; Kāvy. III, 1, A, 3. 8-12).

ಅರ್ಥವ್ಯಯಸಹ artha-vyaya-saha. *prodigal.*

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ artha-śāstra. *the science of polity or moral and political government;* [economics].

***ಅರ್ಥಶೂನ್ಯ artha-śūnya.** one of the flaws in poetry. Kr. 1, 69, 78.

ಅರ್ಥಶ್ಲೇಷ artha-ślēṣa. a figure of rhetoric by which the same word is used in different meanings (Kāvy. III, 3, B, 147). *cf.* ಶಬ್ದಶ್ಲೇಷ.

ಅರ್ಥಹೀನ artha-hīna. unmeaning, nonsensical. 2, deprived of wealth, poor. 3, failing. (My.).

ಅರ್ಥಾಗಮ artha-āgama. receipt or collection of property; *income,* acquisition of wealth; revenue, tax, dues (ಭಾಗಧೇಯ, ಆಯ, ಸಿದ್ಧಾಯ Mr. 268).

ಅರ್ಥಾತ್ arthāt. according to the state of the case, according to the circumstances; virtually (B. 5, 85. 105; My.; Mhr.).

ಅರ್ಥಾನುರೂಪ artha-anurūpa. corresponding to the form of things (Śmd. 94. 95).

ಅರ್ಥಾನ್ತರ artha-antara. another matter or circumstance, a new affair; a different meaning; an opposite or antithetical meaning. see Kāvy. III, 3, B, 9. 99.

ಅರ್ಥಾನ್ತರನ್ಯಾಸ arthāntara-nyāsa. antithesis (Kāvy. III, 3, B, 61). [2, a figure of speech].

***ಅರ್ಥಾನ್ತರವಿನ್ಯಾಸ arthāntara-vinyāsa.** = ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ. Kr. 3, 2. 28.

ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿ artha-āpatti. an inference from circumstances. (My.).

ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ **artha-alaṅkāra.** ornament or elegance with regard to the meaning (in rhetorical diction, Kāvy. III, 3, B, 1 seq.). [Kr. 3, 1].

ಅರ್ಥಾಲಂಕೃತಿ **artha-alaṅkṛiti.** = ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ. (Kāvy. III, 2, B, 1).

ಅರ್ಥಾವೃತ್ತಿ **artha-āvṛitti.** repetition of a meaning (Kāvy. III, 3, B, 48).

ಅರ್ಥಿ **arthi.** = ಅರ್ತಿ 2. one who asks or begs for anything; one who is desirous of. 2, *desiring, desirous of.* 3, *a beggar,* a petitioner 4, *a servant.* 5, a follower. 6, a plaintiff.

ಅರ್ಥಿತ **arthita.** asked, desired, requested; wish, desire, supplication. see ಪ್ರಾರ್ಥಿತ.

ಅರ್ಥಿತ್ವ **arthitva.** the condition of a suppliant: entreaty (My.).

ಅರ್ಥಿಸು **arthisu.** = ಅರ್ತಿಸು. to desire; to ask for. see Bp. 2, 1. 19; 9, 33; 20, 32; 43, 72; 46, 49; 60, 45. 46.

ಅರ್ಥೇಶ **artha-īśa.** = ಅರ್ಥಪ. (Mr. 57).

ಅರ್ಥೇಷಣ **artha-īṣaṇa.** desire or love of wealth (My.).

ಅರ್ಥೌಘ **artha-ōgha.** *treasure.*

ಅರ್ಥ್ಯ **arthya.** proper, fit. 2, *rich.* 3, *intelligent.* 4, to be asked or sought for. 5, *red chalk.*

ಅರ್ದನ **ardana.** exciting, agitating; distressing. see ಜನಾರ್ದನ.

ಅರ್ದನಿ **ardani.** asking. 2, sickness. 3, fire (ಬೆಂಕಿ G.).

ಅರ್ದನೆ **ardane.** *asking, begging.* 2, giving pain; killing.

ಅರ್ದಿತ **ardita.** *asked, requested.* 2, afflicted, hurt.

ಅರ್ದಿಸು **ardisu.** to distress, to torment, to hurt, to kill (Śsv. 5, 50).

ಅರ್ದು **ardu. 1.** P. p. of ಅರ್ 3, q. v.

ಅರ್ದು **ardu. 2.** = ಅದ್ದು 2, etc. to plunge (v. i.) to dive (Cpr. 5, 39 va.).

ಅರ್ಧ **ardha.** = ಅದ್ಧ. *half, halved.* 2, *a half.* 3, *a part.* see ಅರೆ 7, No. 1. — ಅರ್ಧ ಅರ್ಧ. by halves; half and half (B. 5, 105). — ಅರ್ಧ ಆಣೆ. half an Anna. (B. 4, 87). — ಅರ್ಧಮೊಳ. half a cubit (B. 4, 47). — ಅರ್ಧರೂಪಾಯಿ. half a Rupee (B. 4, 87). — ಅರ್ಧರೊಟ್ಟಿ. half a bread [ಅನ್ನೇ ಮಲಗುವವನಿಗೆ ಅರ್ಧರೊಟ್ಟಿ Prv.]. (B. 5, 186). — ಅರ್ಧಹಣ್ಣು. half a ripe fruit. ಅರ್ಧಹಣ್ಣುಗಳು, an equal part of ripe fruits (B. 3, 38).

ಅರ್ಧಕ **ardhaka.** = ಅರ್ಧ. 2, causing to increase or prosper. see ಸಮರ್ಧಕ.

ಅರ್ಧಕಾಯ **ardha-kāya.** half the body; being half the body. (My.).

ಅರ್ಧಗುಚ್ಛ **ardha-guccha.** *a necklace of twenty-four strings.*

ಅರ್ಧಗೋಲ **ardha-gōla.** a hemisphere. (My.).

ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರ **ardha-candra.** a half moon or crescent (J. 25, 10). *an arrow, the head of which is like the half-moon* (ಕವಲಮ್ಬು Mr. 296). see Śmd. 130, where ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರ is an o. r.

ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರಾಚೂಡ **ardhacandrā-cūḍa.** whose crest is the half-moon: Śiva (Bp. 44, 64).

ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರೆ **ardha-candre.** -ದ್ರಾ. crescent-shaped (fem.). 2, *the plant Convolvulus turpethum.*

ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ **ardha-nārī-īśvara.** one of the forms of Śiva, half male and half female. (My.).

ಅರ್ಧನಾವ **ardha-nāva.** *half a boat.*

ಅರ್ಧಪ್ರಸ್ತಾರ **ardha-prastāra.** half a prastāra, as the characteristic mark of the gōmūtrikā (Kāvy. III, 2, B, 65).

*ಅರ್ಧಭ್ರಮ **ardha-bhrama.** = ಅರ್ಧಭ್ರಮಣ. Kr. 2, 112. 139.

ಅರ್ಧಭ್ರಮಣ **ardha-bhramaṇa.** a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.).

ಅರ್ಧಮಾಣವಕ **ardha-māṇavaka.** a necklace of twelve strings. (R.).

ಅರ್ಧಯಿಸು **ardhayisu.** = ಅರ್ಧಿಸು. to halve (My.).

ಅರ್ಧರಥ **ardha-ratha.** a warrior who fights on a car along with another. (Abh. P. 13, 72; Cpr. 10, 75).

ಅರ್ಧರಾತ್ರ **ardha-rātra.** *midnight.*

ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ **ardha-rātri.** = ಅರ್ಧರಾತ್ರ. (C.). ಅಲ್ಪಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಬನ್ದರೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಅರ್ಧರ್ಚ **ardha-ṛica.** *half a verse.*

ಅರ್ಧವಿರಾಮ **ardha-virāma.** half a pause; a semicolon (B. 3, 5).

ಅರ್ಧವಿಸರ್ಗ **ardha-visarga.** the sound visarga (ಃ) before k, kh, p, ph, so called because its sign (ᳲ) is the half of that of visarga. see ✕ and ∞ .

ಅರ್ಧವೃದ್ಧೆ **ardha-vṛiddhe.** *a middle-aged woman.*

ಅರ್ಧಸಮವೃತ್ತ **ardha-samavṛitta.** a kind of vṛitta (Ch.).

ಅರ್ಧಹಾರ **ardha-hāra.** *a necklace of sixty-four or of forty strings.*

ಅರ್ಧಾ **ardhā.** half. (Mhr.; B. 5, 99. 120).

ಅರ್ಧಾಂಗ **ardha-aṅga.** half the body (Bp. 50, 8); a side or half of the body.

ಅರ್ಧಾಂಗವಾಯು **ardhāṅga-vāyu.** hemiplegy (B. 4, 108; My.).

ಅರ್ಧಾಂಗಿ **ardha-aṅgi.** she who forms half the body: a wife (Bp. 25, 42; C. Bp. 47, 6; J. 18, 3).

ಅರ್ಧಾಮ್ಬು **ardha-ambu.** *containing an equal part of water.*

ಅರ್ಧಿಸು **ardhisu.** = ಅರ್ಧಯಿಸು. to halve (Ch. v. 345; My.).

ಅರ್ಧೇನ್ದು **ardha-indu.** a half moon or crescent (ಖಣ್ಡ Mr. 37).

ಅರ್ಧೋರುಕ **ardha-ūru-ka.** *reaching to the middle of the thigh, as a petticoat or skirt* (ಲಾಂಗಿ G.).

ಅರ್ನ **arna.** = ಅರ 1. a file (S. Mhr.; B. 4, 149; ಪತ್ರಪರಶು, ವೃಶ್ಚನ G.). ಅರ್ನದಿನ್ದ ತಿಕ್ಕು (4, 158. 209).

ಅರ್ಪಕ **arpaka.** delivering or handing over, etc. see ಸಮರ್ಪಕ.

ಅರ್ಪಣ **arpaṇa.** throwing, casting. 2, inserting, fixing. 3, placing in or upon. 4, offering, delivering, consigning (Bp. 39, 30; My.). 5, *giving back.*

ಅರ್ಪಣೆ **arpaṇe.** = ಅರ್ಪಣ No. 4. (C.).

ಅರ್ಪಿತ **arpita.** delivered, consigned, offered; placed in or upon. see Bp. 4, 10; 9, 20; 35, 40; 36, 53; 58, 69.

ಅರ್ಪಿಸು **arpisu.** to offer, to deliver, to consign, to bestow (Bp. 1, 35; 2, 53; 4, 59. 72; 27, 1. 8. 9; 35, 13. 14; 44, 60; 59, 19; 60, 37; J. 4, 53. 63; B. 4, 219; C.).

ಅರ್ಪು **arpu.** = ಅಪ್ಪು 2. to embrace. ಅರ್ಪಿದುವು (Śmd. 264, o. r. ಉರ್ಪಿದುವು).

ಅರ್ಬಸ್ಥಾನ **arba-sthāna.** = ಅರಬಸ್ಥಾನ. (B. 3, 19. 47; My.).

ಅರ್ಬಿ **arbi.** constant descent of water, a waterfall. (ಉದಕನಿರ್ಝರ Śmd. II; T. ಅರುವಿ, Tu. ಅರ್ಬಿ). see ಪೇರರ್ಬಿ.

ಅರ್ಬಿಸು **arbisu.** to cry aloud, to roar, etc. [ತದ್ರಾಜಚಕ್ರಂ ಪೊದಱ್ದು ಅರ್ಬಿಸಿದತ್ತುದ್ದಾಮ ಮಾರ್ವೀರರಮುಖರ ಮಹಾಚಾಪ ಚಕ್ರಾನ್ತಕಾರಂ Pb. 12, 20]. (Abh. P. 14, 105. 175; *cf.* ಅಱುಚು and see ಅಬ್ಬರ).

ಅರ್ಬು arbu. crying (*cf.* ಅಬ್ಬರ, ಅರ್ಬು). — ಅರ್ಬಾಟ. -ಅಟ. crying aloud (C.).

ಅರ್ಬುತ arbuta. = ಅರುಬೂತ, q. v. (My.).

ಅರ್ಬುದ arbuda. a serpent. 2, a swelling, a polypus, cancer. 3, tooth-ache (ಹಲ್ಲುಬೇನೆ G.). 4, ophthalmia. 5, *a hundred millions* (J. 25, 27). 6, ಮಾಂಸವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಸಲಾಕೆ (G.).

ಅರ್ಭ arbha. = ಅರ್ಭಕ. a child. see Nr. s. ಹಸುಳೆ.

ಅರ್ಭಕ arbhaka. small; weak. 2, *a child* (ಮೊಲೆಯ ಮಗುವು Nn. 123). 3, *the young of any animal.*

ಅರ್ಮ arma. = ಅರಮ. *a disease of the eye.*

ಅರ್ಯ arya. *a master, a lord.* 2, *a Vaiśya* (ಕೋಮಟಿಗ G.).

ಅರ್ಯಮ aryama. = ಅಯ್ಯಮ, ಅರಿಯಮ. N. of a deity. 2, the chief of the pitṛis or manes. 3, *the sun.*

ಅರ್ಯಾಣಿ aryāṇi. *a woman of the Vaiśyas.*

ಅರ್ಯಿ aryi. *the wife of a Vaiśya.*

ಅರ್ಯೆ arye. *a woman of the Vaiśyas.*

ಅರ್ಲ arla. = ಅರ್ಲು 3, etc. — ಅರ್ಲಗಪ್ಪ. -ಕಪ್ಪ. = ಅರ್ಲುಗಪ್ಪು (C. in S. Mhr.; B. 4, 122).

ಅರ್ಲು arlu. 1. = ಅರಲ್ 1, etc. to spread, to extend (v. i., Te.; K.).

ಅರ್ಲು arlu. 2. ಅರುಲು, etc. — ಅರ್ಲು ಮರ್ಲು. = ಅರುಲು ಮರುಲು. (My.).

ಅರ್ಲು arlu. 3. = ಅಟಾಲ್ 2, etc. mud, clay (C.). — ಅರ್ಲು ಗಪ್ಪ. -ಕಪ್ಪ. mud-work; carrying and preparing mud or clay for building purposes.

ಅರ್ವ arva. = ಅರವ. etc. My.).

ಅರ್ವ arva. = ಅರ್ವತ್, ಅರ್ವನ್. vile (ಕೀಳು, ನೀಚ G.). 2, a horse (ಕುದುರೆ Mr. 273).

ಅರ್ವತ್ arvat. *low, inferior, vile.*

ಅರ್ವತಿ arvati. *a mare.* 2, a bawd, procuress.

ಅರ್ವತ್ತು arvattu. sixty. see s. ಆರ್ 2–.

ಅರ್ವನ್ arvan. going, running. 2, *a horse.* 3, a short span. 4, Indra.

ಅರ್ವವದನ arva-vadana. who has the face of a horse: a Kinnara or Gandharva (Bp. 25, 47).

ಅರ್ವಾಕ್ಕೂಲ arvāc-kūla. the near bank of a river (ಇತ್ತಡಿ Mr. 415).

ಅರ್ವಾಚ್ arvāc. hither, 2, this side; *near.* 3, *before*; *after.*

ಅರ್ವಾಣ arvāṇa. Tbh. of ಅರ್ವತ್. (Mr. 225).

***ಅರ್ವಿ arvi.** = ಅರ್ಬಿ. ಎತ್ತಗುರ್ವಿಸಿ ಪಾಯ್ವರ್ವಿಗಳಿಂ ಮದಾನ್ಧವನ ಗನ್ಧೇಭಂಗಳಿಂ ಕಣ್ಣಗುರ್ವಿಸೆಯುಂ Pb. 7, 26.

ಅರ್ವಿನಂ arvinam. o. r. of ಉರ್ವಿನಂ, q. v.

***ಅರ್ವಿಸು arvisu.** = ಅರ್ಬಿಸು 2. ತಗುಳ್ದು ನೀಳ್ದು ಬಳೆದರ್ವಿಸೆ ಪರ್ವಿದನಾ ವನಾನ್ತಮಂ Pb. 5, 85.

ಅರ್ವು arvu. (= ಅಬ್ಬು 2). ruin, destruction. ಅರ್ವುದೆನಲ್ಕಳಿದತ್ತು ಎನ್ಬ ಭಾವಂ (Ct. 1, 40; probably ಅಱಿದತ್ತು).

ಅರ್ಶ arśa. = ಅರ್ಶಸ್. (ಅರಿಸೆ Mr. 386; ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಯ ಬೇನೆ G.).

ಅರ್ಶಸ್ arśas. = ಅರಿಸೆ, ಅರ್ಶ, *hemorrhoids, piles.*

ಅರ್ಶಸ arśasa. *afflicted with piles.*

ಅರ್ಶೋಘ್ನ arśas-ghna. destroying or removing piles. 2, *the plant Amorphophallus campanulatus* Bl. (ಸುರಣಗಡ್ಡೆ G.).

ಅರ್ಸಿಣ arsiṇa. = ಅರಸಿಣ, etc. (G.).

ಅರ್ಹ arha. = ಅರುಹ. meriting, deserving. 2, having a claim or being entitled to. 3, worth (in money), costing. 4, *becoming, proper, fit.* 5, a Jaina saint or divinity (ಜಿತಕಾಮ. ಜಿನ Nn. 44; ಉಪೇನ್ದ್ರ, ಜಿನ Nn. 60). 6, Indra.

ಅರ್ಹಣೆ arhaṇe. *worship, adoration.*

ಅರ್ಹತ್ arhat. = ಅರ್ಹ. venerable. 2, *a Jaina saint or divinity.*

ಅರ್ಹನ್ತ arhanta. = ಅರುಹನ್ತ. worthy. 2, a Buddha. 3, a Jaina.

ಅರ್ಹಿತ arhita. *honoured, worshipped, saluted.*

-ಅಲ್ al. 1. = -ಅಲು 1. place, direction, *e. g.* in ಅತ್ತಲ್ (ಅತ್ತ-ಅಲ್), ಎತ್ತಲ್ (ಎತ್ತ-ಅಲ್), ಪಡುವಲ್ (ಪಡುವ-ಅಲ್; Śmd. 145), ಹಿತ್ತಲ್ (*cf.* -ಅಲಿ 2, ಅಲ್ಲಿ; -ಇಲ್ 2, ಇಲ್ಲಿ). 2, state, condition, or action (in verbal nouns), *e. g.* ಉಣಲ್, ತಿನಲ್, ಕೊಳಲ್, ಮೆಲಲ್; ಉಯ್ಯಲ್, ನೆಯ್ಯಲ್, ಬಯ್ಯಲ್, ಸುಯ್ಯಲ್; ಆರಯಲ್ or ಆರಯ್ಯಲ್ (Śmd. 85. 86); ಕರೆ ಅಲ್ or ಕರೆಯಲ್ (73). in nouns, besides the nominative, it expresses the accusative or the locative (147, *cf.* ಅಲು 2); or, in verbs (verbal nouns), the meaning of the dative, *e. g.* ಎನಲ್ ತಕ್ಕಂ, ತಿನಲ್ ಕೊಣ್ಡಂ, ಉಣಲ್ ಬನ್ದಂ, ಕೊಲಲ್ ಬಗೆದಂ (86), ಕಳಲ್ ಪೋದಂ (87; see also 73. 277). its dative is ಅಲ್ಕೆ (see it separately), *e. g.* ನುಡಿಯಲ್ಕೆ ಬನ್ದಂ; ಪೇಱಲ್ಕೆ ಕೇಳ್ದಂ; ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಕೆ ವೇಱ್ಕು ಸುವರ್ಣೋತ್ಕರಮಂ! (278); ತೆಂಕ ನಾಡ ಮಱೆಯಲ್ಕೆ ಎನ್ದಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೆ? (164). [Pb. 4, 31]. 3, at the time that, when, whilst. if -ಅಲ್ is used in this sense, the subject should be the same for the whole sentence (in opposition to the use of -ಅಲೊಡಂ, -ಎ 6, etc. which require a new subject for the second part of the sentence); it is therefore unclassical to say *e. g.* ಪಾದಪದ್ಮಂಗಳನ್ ಒತ್ತುತ್ತಿರಲ್, ಶೂದ್ರಕನ್ನಪತಿ ಸುಖಾಸೀನನ್ ಆಗಿರ್ದನ್ ಆಗಳ್; — ಬಯ್ಗಿನ ಕೆಮ್ಬಿಸಿಲ್ (*i. e.* ಬಿಸಿಲನ್) ಎಳಸಲ್, ಎಸೆದುವು ಆಶ್ರಮತರುಗಳ್ (Śmd. 296. 297). see -ಅಲೊಡಂ, -ಅಲೊಡನೆ. — the verbal noun with final -ಅಲ್ followed by ಪಡು or ಪಡೆ forms a so-called passive, *e. g.* ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮ್ ಆಗಿ ಪೇೞಲ್ ಪಡೆಗುಂ ಧೀರರಿನ್ ಅಕ್ಷರಸಂಜ್ಞಾಕಾರಂ (Śmd. 9); ಪೇೞಲ್ ಪಡೆಗುಂ (61. 156); ಅವನಿಂ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (154; see also 157; 299 seq.).

-ಅಲ್ al. 2. a suffix occasionally used to express prohibition with regard to the second person (*cf.* ಅ 5), *e. g.* ಪೆಱತೊನ್ದನ್ ಅಣಂ ಬಗೆಯಲ್! (Śmd. 277). ಬನದಲ್ಲಿ ಪುಗಲ್! ಪುಗಲ್! ಎನ್ಬ ಗಣ್ದುಗೋಗಿಲೆ (277; *cf.* 74). see Kāvy. I, 5, 38. 39.

ಅಲ್– al. 3. to be fit or proper; to be right or true; to be sufficient; to be desirable, desired, or required; to become, to be (*cf.* ಅಡಗು 3, ಅಣಿ 2, ಅಲಮ್ಪು, ಅಲ್ಲು 1, ಅಳ 2; ನಲ್ 1; — ಇಲ್). it soon became a defective verb of which only the following forms of the negative are in use: **1, ಅಲ್ಲ.** = ಅಲ 3, ಅಲ್ಲು, ಅಲ್ಲದು (which represent also the lost ಅಲ್ಲೆಂ, ಅಲ್ಲಯ್, ಅಲ್ಲಂ, ಅಲ್ಲಳ್, ಅಲ್ಲವು, ಅಲ್ಲಿರ್, ಅಲ್ಲರ್, ಅಲ್ಲವು; *cf.* ಅ 6). I am not fit, etc., thou art not fit, etc.; he, or she, or it is not fit, etc., and so on. this term and its equivalents are generally translated by "not", "no", implying difference, denying quality, or nature, and protesting [ಪೆಣ್ದಿರೆಮ್ಬರೊಳ್ ಕೂಡುವನಲ್ಲಿನ್ನು ಪೊದಲಾಗಿರೆ Pb. 1, 73]. (Abh. P. 9, 191 va.); the original meanings however are mostly quite suitable. when used in a question, ಅಲ್ಲ asks for assent: is it not fit? is it not so?

etc., *e. g.* ಹೌದಲ್ಲ? — ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರಮೆ? ಎನೆ, ಅಲ್ಲ (it is not true) ಎಂಬುದು ಅಧ್ಯಾಹಾರ್ಯಂ (Śmd. 177). ಬನ್ದನ್ ಈಗಳ್ ಪೆಱನ್ ಅಲ್ಲಂ (*i. e.* ಅಲ್ಲದಂ or ಅಲ್ಲದವಂ, one who is improperly looked upon as a stranger), ದುರ್ಜಯಂ ಕೌರವಕುಲನಲಿನೀಕುಂಜರಂ ಭೀಮಸೇನಂ (91). ಗೊರವನ್ ಅಲ್ಲ ಪೊಗೞೆಂ is an abbreviation of ಗೊರವನ್ ಅಲ್ಲದೆ (if Gorava is not the desired or meant object) ಪೊಗೞೆಂ (57). ನರನ್ ಎಂಬಾತಂ ಪೆಱನ್ ಅಲ್ಲ, ಈತನ್ ಆಗಲ್ವೇೞ್ಕುಂ (184). ಕರುಣಾಬ್ಧಿಗಳ್ ಇವು ಅಲ್ಲ! (Bp. 18, 64). ಊರ್, ಅಲಾ? ಊರ್ ಅಲ್ಲ, ಅಡವಿ ಅಹದು (26, 33). ಧರ್ಮವ್ ಅಲ್ಲವಿದು! (50, 22; see also J. 15, 14). ಈ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಅಲ್ಲ, ಎರಡು ಅಲ್ಲ, ಮುನ್ನೂಱು ಕಣಿಗಳನ್ನು ಅಗಿದು ಇರುತ್ತಾರೆ (B. 4, 125). ವಸುಮತಿಯೊಳ್ ಆರ್ತರಂ ನೋಡಿ ಮಿಗೆ ವಱುಗವೆ ಇಹ ಮಾನವಂ ಪಾಪಿ! ಅಲ್ಲ, ಅಯ್? (J. 25, 35). ಅವನು ಅಲ್ಲ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆ (lit. he is not desired etc.) do not call that man, but another one (C.). ಚಕ್ರಗಳುಳ್ಳ ಯಾವ ತೇರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೋಸ್ಕರವಲ್ಲವೋ, ಅದಱ ಹೆಸರು ಪುಷ್ಪರಥವೆಂಬುದು (Si. 275). — ಅಲ್ಲಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಅಲಗಳೆ. to reject, to deny, to contemn (C.).— ಅಲ್ಲನ್, ಅಲ್ಲನ್ನು. -ಅನ್ 1. = ಅಲ್ಲೆನ್, ಅಲ್ಲೆನ್ನು. ಹೌದನ್ದರೆ ಹೌದನ್ನುವದು, ಅಲ್ಲನ್ದರೆ ಅಲ್ಲನ್ನುವದು, to speak so as to please others (My.).— ಅಲ್ಲಲ್ಲ. rep. (Bp. 49, 13). — ಅಲ್ಲವಾಗು. -ಆಗು. to become or be true. ಅಹುದಾದರೆ ಅಹುದೆನ್ನಿ, ಅಲ್ಲವಾದರೆ ಅಲ್ಲವೆನ್ನಿ! (Dp. 54). — ಅಲ್ಲವೆ. -ಎ 4. is it not or is it not so? etc. (ಅಲ್ತೆ Śmd. 124 Cm.; Si. 470). — ಅಲ್ಲವೊ. -ಒ 4. = ಅಲ್ಲವೆ. (Bp. 46, 77). — ಅಲ್ಲಾ. -ಆ 6. = ಅಲ್ಲವೆ. (Bp. 10, 45; 37, 49; 39, 65; 42, 31; 49, 10; 51, 83). — ಅಲ್ಲೆನ್. -ಎನ್. = ಅಲ್ಲನ್. to say it is not true (Bp. 23 sum.); to say it is not fit (Bp. 22, 9; J. 18, 60); to despise. ಮಲನಾಡ ಅಲ್ಲೆನ್ನ ಬಹುದೇ? (Sp).— ಅಲ್ಲೋ. -ಓ 3. = ಅಲ್ಲವೊ. (Bp. 46, 77). ಅಲ್ಲೋ, ನೀನು ಎನ್ಥಾ ಕಳ್ಳನೋ? (B. 4, 44). **2, ಅಲ್ತು.** = ಅಲ್ಲದು (Śmd. 57; T. ಅನ್ಱು. Tu. ಅತ್ತ್). it is not fit, etc. (= ಅಲ್ಲ). it is used like ಅಲ್ಲ in protesting, negativing, prohibiting, etc. [ಜಡಜನಮುಮೆಲ್ಲಮೋದಂ ತಡೆಯದೆ ಕಲ್ಗುಂ ಗುರೂಪದೇಶ ಕ್ರಮದಿಂ ನುಡಿವಲ್ಮೆಯಲ್ತು Kr. 1, 10; Pb. 1, 10]. (ಪ್ರತಿಷೇಧ 57; ಅಲ್ಲ Ct. II, 26). ಅವನ್ ಅಲ್ತು! ಅವಳ್ ಅಲ್ತು! ಅದು ಅಲ್ತು! (Śmd. 57). ಬರೆಪಮ್ಬೊಕ್ಕು ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ ಬಾರದುವು ಅಕ್ಕರವ್ ಅಲ್ತು, ಅವು ಘನಸ್ವನಾದಿಧ್ವನಿಗಳ್ (10). ಮುಳಿಸು ಅಲ್ತು ಎಮಗೆ ಆತನೊಳ್ ಆವಪಾಂಗಿನಿಂ (290). ಉದ್ಧತವೃತ್ತಪ್ರಭವಿಷ್ಣು ಸಿಂಹಳನ್ ಅದು ಎನ್ಬಂ ತೆತ್ತನ್ ಅಲ್ತು (lit. one who was not so proper in his conduct as to pay it, Rśv. 6, 35). ಬುಧರ್ ಅಲ್ತು ಎಂಬುದನ್ ಎಸಗದೆ, ಬೆಳ್ಜಸವ್ ಆಳ್ವುದು ಕಜ್ಜಂ (13, 18). **3, ಅಲ್ತೆ.** ಅಲ್ತು -ಎ 4. is it not true or right? is it not so? is it not? is he not? is she not? etc., etc. (ಅಲಾ Ct. II, 26; ಅಲ್ಲವೆ Śmd. 124 Cm.; see ಅಲ್ತೆಯಲ್ತೆ). ಎಲೇ, ಇದು ಅಲ್ತೆ ತುಹಿನಕ್ಷೋಣೀಧ್ರದ ಉತ್ತುಂಗಸಾನುಗಳೊಳ್ ಘೋರನೆ ಬನ್ದು ಪಾಯ್ವುದು, ನೋಡು, ಆಕಾಶಗಂಗಾಜಲಂ? (Śmd. 68. 289). ತೇಜೋನಿಧಿಕವಿನಿಲಯದೊಳ್ ಈಷತ್ಪ್ರಭರ್ ಮಹಾಪ್ರಭರ್ ಅಲ್ತೆ? (57). ಪೊನ್ನಿಂ ಸಮನಿಸುಗುವ್ ಅಲ್ತೆ ಪೆಣ್ಣಂ ಮಣ್ಣಂ? (84). ಒರ್ವನೆ ಗಣ್ಡನ್ ಅಲ್ತೆ ಜಗತೀತಲದೊಳ್ (57). ಇರ್ವರೆ ತೋಳ್ಗಳ್ ಅಲ್ತೆ ನೃಪತಿಗೆ ರಣದೊಳ್? (57). ನವಾಶ್ವಗತಿಯಿನ್ದೆ ಏನಾನುವ್ ಒನ್ದು ಅಕ್ಕುವ್ ಅಲ್ತೆ ನವೀನಂ? (Rśv. 13, 27). ಇನ್ನು ಇದರ್ಕೆ ಚಿನ್ತೆಗೆಯ್ದೊಡೆ ಪನ್ನತಿಕೆಗೆ ಬನ್ನವ್, ಅಲ್ತೆ? (13, 96 va.). — ಅಲ್ತೆಯಲ್ತೆ rep. it is used in asking and inferring (ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥ, ಉಜ್ಜ್ವಲಾನುಮಾನಾರ್ಥ Śmd. 395). **4, ಅಲ್ಲದ.** relative negative P. p. being not proper, being not so or that, being not, etc. [ಈವುದರಿಕೇಸರಿಗಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗೀವುದೇ? Pb. 1, 9]. ಆ ಜಾತಿ ಅಲ್ಲದವಲ್ಲಿಯುಂ (Śmd. 167; see also 283). ತಾನ್ ಎಚ್ಚಂ ಪೊಚ್ಚವ್ ಅಲ್ಲದ ಅರಿವಾಹಿನಿಯುಂ (263). ಸ್ಪಷ್ಟವಲ್ಲದ ನುಡಿ (ಮ್ಲಿಷ್ಟ Hlā.). ತಾನ್ ಅಲ್ಲದ ಅನ್ಯ (ಇತರ, etc. Hlā.). ಜಡನ್ ಅಲ್ಲದವನು (ದಕ್ಷ, etc. Nr.). ಇಟ್ಟೆಡೆ ಅಲ್ಲದ ಸೇನೆಯ ನಡೆ (ಸಂಸರಣ, etc. Nr.). ಇಷ್ಟವಲ್ಲದದು (ಅಲೀಕ Si. 406). ಹತ್ತರವಲ್ಲದದ್ದು (ದೂರ 372). ಮೆಲ್ಲಿತು ಅಲ್ಲದ ಎಲರ್ ಇಲ್ಲೆನೆ ತದ್ವನವ್ ಏಂ ಮನೋಜ್ಞಮೋ? (Rśv. 2, 35). ಅಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಂಗಳ್ (ಗುಹ್ಯ, ಅಕಾರ್ಯ Nn. 70). ಅಲ್ಲದ ಕೃತ್ಯ (ಅಪಕೃತ್ಯ Nn. 127). ಅಲ್ಲದ ಅರ್ಥಂ (Bp. 27, 2). ಕಸಬದಾರರ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಏನೂ ಅಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಆಗಿ, ಸಾವಿರ ಮಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸಗಳು ಆಗ ಹತ್ತಿದವು (5, 225). [-ಅಲ್ಲದಂ. he that is not. ...ಅಳಂಕೃತಿಗಳೊಳಂ ವ್ಯಾಕುಳನಲ್ಲದನೇಕೆ...ಪುಗುತರ್ಪಂ Kr. 1, 6]. — ಅಲ್ಲದವನು. a useless, low or vile man (ಕೀೞ್ Śm. 114). — ಅಲ್ಲದುದು. that is improper or inauspicious (ವಿಷ್ಟ, ಅಶುಭ Nn. 103). ಅಲ್ಲದುದು ಪರಿಹರಣೀಯಂ (Rśv. 2, 35). **5, ಅಲ್ಲದು.** = ಅಲ್ತು [ಪೞಗನ್ನಡವುಂ ಪೊಲಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿವರಾಗವು ಬಲಹೀನರ್ ದೇಸಿಯಲ್ಲದೆನ್ದಱಿದಿರ್ದುಂ Kr. 1, 48]. (Śmd. 57). — ಅಲ್ಲದಹುದು. -ಅಹುದು. to prove unworthy, to be improper. ಬಲ್ಲವರ ಒಡನಾಟ ಬೆಲ್ಲವನು ಮೆದ್ದನ್ತೆ, ಅಲ್ಲದಹುದೆಮ್ಬ ಅಜಾಣನ ಒಡನಾಟ ಕಲ್ಲು ಹಾದನ್ತೆ (Sp.). **6, ಅಲ್ಲದೆ.** ಅಲ್ಲದು. -ಎ 3 (Śmd. 57). = ಅಲ್ಲದೇ. if indeed he, she, or it is not desired or meant, etc.; indeed if not that or so; indeed if not; except, unless (ನಿರ್ಧಾರಣಾರ್ಥ 57). its -ದೆ may be dropped (57). 2, the negative P. p. of ಅಲ್, *i. e.* being not fit, etc.; being not that, etc. or so; being not; being insufficient. ಅದಲ್ಲದೆ (ಅದು-), further, on the other hand [ತಾಂ ಮೊದಲೊಳ್ ಕಲ್ತಂಗಲ್ಲದೆ ಪದದೊಳ್ ಜಾಣುಂ ಬೆಡಂಗುಮಕ್ಕುಮೆ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 1, 9; Ap. 2, 19 va.; Pb. 1, 26]. (ಮೇಣ್ Śmd. 52 Cm.). ಮೂವರನ್ ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ; ತನಿಗಮ್ಪಿನ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ (Śmd. 77). ಜಾತಿಗೆ ಏಕತ್ವವ್ ಅಲ್ಲದೆ ಬಹುತ್ವವ್ ಇಲ್ಲ (169). ಉಯ್ ನೆಯ್ ಸುಯ್ ಬಯ್ ಎಮ್ಬ ಧಾತುಗಳೊಳ್ ದ್ವಿತ್ವವ್ ಅಲ್ಲದೆ ವಿಕಲ್ಪವ್ ಇಲ್ಲ (85). ಇನೆಗಂ, ಉದುಂ, etc. ಎಮ್ಬ ಇವು ಸೊನ್ನೆವೆರಸು ಅಲ್ಲದೆ ಇರವು (293). ಕುಸುಮಾಯುಧ, ನಿನ್ನ ಬಲ್ಪು ಪೆಣ್ಮಕ್ಕಳೊಳ್ ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ, ಕೇಳ್! (151). ಅಕಾರಾನ್ತವ್ ಅಲ್ಲದೆ ಉೞಿದ ಸ್ವರವ್ಯಂಜನಾನ್ತಂಗಳ್ (138; see also 256). ಸ್ಥಿರವ್ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ನೇಹಂ ಮಾೞ್ಪವನು (ಹರಿದ್ರಾರಾಗ Hlā.). ಉದ್ಧತನ್ ಆ ಸಿಂಹಳನ್ ಅಲ್ಲದೊಡೆ ಇತರರ ಪೋಲ್ ಕಪ್ಪವ್ ಇತ್ತು, ಅದು ಏಂ ಸೇವಿಸನೇ? (Rśv. 5, 131). ನಿಜವ್ ಅಲ್ಲದೆ ಇರ್ದೊಡೆ ಇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ನೀರದ ನಾಮವ್ ಆನ್ಪುದೇ? (8, 116). ನಿಮ್ಮ ಅಡಿಗಳ ನಿರೂಪವಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸಿದೆನ್ ಅಲ್ಲದೆ ಆನ್ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕಜ್ಜವ್ ಏನ್ ಇದಱೊಳು (J. 31, 34). ಇದು ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀತಿಯ ಪಾಠಗಳುಣ್ಟು (B. 3, 1). ಆದಿಶಿವಭಕ್ತಂಗೆ ಮದುವೆಯನ್ ಆದರದಿ ನಾ ಮಾೞ್ಪೆನ್, ಅಲ್ಲದೆ ಈ ದುಹಿತೆಯುಂ ಭವಿಗೆ ಕೊಡೆಂ (Bp. 3, 86). ಎಮ್ಮವಂ ಪೂಜಿಸಿದಡೆ ಅಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿ ದೊರಕದು (10, 43). ಮುನ್ನವೆ ಕಾಯವಂ ತೊಱೆದ ಅಲ್ಲದೆ ಇರೆಂ (13, 14). (ಅವನಂ) ಬೀೞ ಹೊಡದು ಉೞಿಕೆ ಕೆಡಹಿದ ಅಲ್ಲದೆ ಹೋಗೆನ್ ಆನ್ (18, 44). ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಮದನಮರ್ದನನಂ ನುಡಿಸಿದ ಅಲ್ಲದೆ ಬಿಡಂ ತಾಂ (28, 50). ಶಿಕ್ಷಕಂ ನೀನ್ ಅಲ್ಲದೆ ಆರ್ ಉಣ್ಟು? (28, 64). ತಲೆಯನ್ ಅರಿದು...ಹಾಯ್ಕಿದ ಅಲ್ಲದೆ ಹೋಗ ಬಿಡೆವು (39, 45). ಬೆಳಗಿದ ಅಲ್ಲದೆ (42, 31). ನಿನ್ನಂ ನೋಡಿದ ಅಲ್ಲದೆ (42, 32). ಅರಸು ತನ್ನ ಮನ್ತ್ರಿ ಮುನ್ತಾದವರು ಧರ್ಮಬದ್ಧರೋ, ಅಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥಾತುರರೋ, ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಮಿಗಳೋ, ಅಲ್ಲದೆ ವಿರಕ್ತರೋ? ಎನ್ದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವದು (ಉಪಧೆ Si. 264). see also Bp. 4, 69; 5, 9; 9, 10. 21; 14, 19; 19, 28; 21, 12; 22, 65; 27, 64; 30, 17; 32, 53; 34, 17; 36, 46. 56; 37, 46; 38, 65; 40, 37. 48. 78. 81; 41, 30; 42, 28; 43, 37. 62. 84; 44, 9. 17; etc., etc.; 51, 67; etc., etc.; J. 6, 6. — ಅಲ್ಲದೆಯು. -ಉ 9. and it being indeed not sufficient. ಅನ್ತುವ್ ಅಲ್ಲದೆಯು, thus and further (Bp. 60, 49). — ಅಲ್ಲದೇ. ಅಲ್ಲದು-ಏ 2. = ಅಲ್ಲದೆ. see *e. g.* Bp. 4, 33; 11, 18; 40, 80; 43, 57; 47, 49.

ಅಲ ala. 1. = ಅಲಪು, ಅಲವು 1. **fatigue, weariness, trouble.** (T. ಅಲು, to be tired, be fatigued; Te. ಅಲೆ, to be fatigued or

harassed; *cf.* ಅಲಸು 1, ಅಲೆ 1). — ಅಲವೋಟು. -ವೋಟು. to undergo fatigue, to suffer trouble (Bp. 18, 42).

ಅಲ ala. 2. = ಅಲಾ, ಎಲ 1. an interjection expressing assent: indeed, verily; or surprise: ah, ah!; or pain: alas! (ಹಾಹಾ, ಅ Nn. 153; Mhr. ಅಲಲಲ, interjection of dismay or amazement; *cf.* Sk. ಅಲಲೇ). — ಅಲಲಾ. -ಅಲಾ. interjection to express pleasure or pain (C.).

ಅಲ ala. 3. = ಅಲ್ಲ s. ಅಲ್ 3. — ಅಲಗಣಸು. (-ಕಣಸು). rejection; opposition; hostility; a source of hostility. ಅಲಗಣಸಾದುದು (ಅಣ್ಣ ಲೆದುದು, ಪಳಂಚಿದುದು, ಮಿಕ್ಕುದು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Ss.). see Bh. 1, 5, 6; Rām. 6, 46, 13. — ಅಲಗಣಿಸು. (-ಕಣಿಸು). to reject; to be intolerant; to dislike. -ಅಲಗಣಿಸಿತು. that is disliked or intolerable (ಅಸಹ್ಯ Bhn. 42). -ಅಲಗಳೆ. = ಅಲ್ಲಗಳೆ. (C.).

ಅಲ ala. = ಅಲ 2. *the sting in the scorpion's tail.* 2, yellow orpiment (ಹರತಾಳ, ಅರದಾಳ G.).

ಅಲಕ alaka. = ಅಲಕೆ 1, ಅಳಕ 2. *curled hair, a lock* (ಕೊಂಕುಗೂದಲ್ Mr. 320). 2, = ಅಲರ್ಕ, a mad dog (Sk.; ಬೇಟೆಯನಾಯಿ G.).

ಅಲಕಾಪುರ alakā-pura. Kubēra's residence (Mr. 54).

ಅಲಕು alaku. = ಅಲಗು 1, ಅಲುಕು, ಅಲುಗು 1 q. v., ಅಲುಂಗು, ಅಳಕು 5, ಅಳುಕು 5, ಅಳುಂಕು, ಅಳ್ಕು 3. to move about (v. i.), to shake, to be shaky, to tremble (My.; Tu. ಅಲಂಕು, ಅಲಂಗು).

ಅಲಕೆ alake. 1. ಅಳಕೆ. = ಅಲಕ. (Śmd. 102).

ಅಲಕೆ alake. 2. ಅಲಕಾ. *Kubēra's residence.* 2, a girl from eight to ten years of age.

ಅಲಕ್ತ alakta. = ಅಲತೆ. *lac, the red dye so called* (ಅರಗು G.), a dye of lac, etc. used as red ink, or by women to stain their feet; the red resin of certain trees.

ಅಲಕ್ತಕ alaktaka. = ಅಲಕ್ತ, ಅಲತಗೆ, etc. *lac*, etc.

ಅಲಕ್ತಿಕೆ alaktike. = ಲಕ್ತಿಕೆ, q. v.

ಅಲಕ್ಷಣ a-lakṣaṇa. an inauspicious sign. 2, having no signs or marks; inauspicious, unfortunate. (My.).

ಅಲಕ್ಷಿತ a-lakṣita. unseen, unobserved, disregarded; uncharacterized. (My.).

ಅಲಕ್ಷಿಸು a-lakṣisu. to disregard, to slight (C.).

ಅಲಕ್ಷ್ಮಿ a-lakṣmi. evil fortune, bad luck, distress (Bp. 61, 38).

ಅಲಕ್ಷ್ಯ a-lakṣya. invisible. 2, unmarked. 3, insignificant. 4, disregard, contempt (My.; B. 5, 102).

ಅಲಗರ್ತ alagarta. = ಅಲಗರ್ದ. (Mr. 401; My.).

ಅಲಗರ್ದ alagarda. *a water snake* (ಜಲಫಣಿ Mr. 401). 2, the black variety of the cobra de capello, Coluber nāga.

ಅಲಗಿಸು alagisu. = ಅಲಿಗಿಸು, ಅಲುಕಿಸು, ಅಲುಗಿಸು q. v. (My).

ಅಲಗು alagu. 1. = ಅಲಕು, etc. to move about, etc. (My.).

ಅಲಗು alagu. 2. = ಅಲುಗು 2. the blade of a knife, sword, etc. [ಮಸೆದ ಮದನನಲಗಿನಲರ್ಗಳನ್ತೆ Ap. 2, 65 va.; ಓಲೆಕಾಜನ ಭಕ್ತಿ ಅಲಗಿನ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು Cv. 73, 1249]. (C.; M., T.; *cf.* Sk. ಫಲಕ). ಕಟ್ಟಿದ ಅಲಗಂ ಕಿಟ್ಟು (Śmd. 64). ಪಟ ಅಲಗು (70). ಮರ ದೊಳ್ ಇಹ ಭಲ್ಲುಕನ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸಿ, ಘಟಾಲನೆ ಅಲಗಂ ಕಿತ್ತು, ಪುಟ ನೆಗೆದು, ಲಾಗಿಸುತ ಪುಲಿಯ ಬೆಂಗಡೆಗೆ ಅಯ್ದು, ಇಱಿದು, ಕೆಡಪಿದನ್ ಒರ್ಬ ಬಲವನ್ತಬೇಡಂ (Rāghc. 17, 73). ಸದಮಾತ್ರಂ ಕರತಲದೊಳ್ ಅಲಗನ್ ಅಳವಡಿಸುತ್ತಂ (Rsv. 14, 27. 28). see ಕೂರಲಗು; Bp. 17, 11; 18, 2, 28, 26; 32, 58; 33, 14; 40, 57; 52, 41; J. 12, 21. — ಅಲಗುಗಣೆ. -ಕಣೆ. an arrow with a blade (Bh. 6. 4, 88). — ಅಲಗುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to cause to see a blade, or to hit with it (Rām. 3, 8, 39). — ಅಲಗು ಹುಲ್ಲು. a kind of coarse grass that easily cuts the hand (My.; = ಗಲಕುಹುಲ್ಲು St. & Pl.).

ಅಲಘು a-laghu. not light, heavy. 2, not short, long. 3, not small, great, weighty, powerful; serious, solemn (ಭದ್ರ, ಗುರುತ್ವ Nn. 99). 4, intense, violent. see Bp. 3, 58; 16, 27; 34, 23; 44, 46; 49, 43; 53, 53; 57, 72.

ಅಲಘುತರ alaghu-tara. uncommonly heavy, long, great or weighty (Śm. 4).

***ಅಲಘೂಚ್ಚಾರಣೆ alaghu-uccāraṇe.** long pronunciation, lengthened syllable. Kr. 2, 20.

ಅಲಂಕರಣ alam-karaṇa. preparation; decorating, adorning. 2, *an ornament.* see Ch. v. 3.

ಅಲಂಕರಿಷ್ಣು alam-kariṣṇu. fond of ornament. 2, *ornamented, adorned.* 3, Śiva. ಪರಿಪಾಳಿಕೆ ಜಿಷ್ಣುವಲಂಕರಿಷ್ಣು! (Śmd. 269 Mdb.).

ಅಲಂಕರಿಸು alam-karisu. to make ready; to ornament, to decorate (Bp. 2, 52; 4, 2; 18, 38; 32, 29; 44, 70; 56, 5; J. 8, 8).

ಅಲಂಕರಿಸುವಿಕೆ alaṅkarisuvike. adorning (ಭೂಷಣ, ಅಲಂಕ್ರಿಯೆ Si. 217).

ಅಲಂಕರ್ತೃ alam-kartṛ. decorating; skilled in decorating; a decorator. 2, *ornamented.*

ಅಲಂಕರ್ಮೀಣ alam-karmīṇa. *competent to any act, skilful, clever.*

ಅಲಂಕಾರ alam-kāra. the act of decorating. 2, *an ornament.* 3, elegance (Kāvy. III, 2, B, 2, seq.; ಅಂಕ, ಶೃಂಗಾರ Nn. 131). 4, a figure or rhetorical expression. [Kr. 2, 1].

ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ alaṅkāra-śāstra. a manual to teach elegant writing, a text-book of rhetoric (C.).

ಅಲಂಕಾರೆ alaṅkāre. a woman who is decorated (Bp. 5, 26).

ಅಲಂಕೃತ alam-kṛita. *ornamented.*

ಅಲಂಕೃತಿ alam-kṛiti. = ಅಲಂಕಾರ. (Kāvy. III, 2, B, 1; IV, 1). — ಅಲಂಕೃತಿವೆಱ್. -ವೆಱ್. to be decorated (Śsv. 1, 55).

ಅಲಂಕ್ರಿಯೆ alam-kriye. *adorning, ornamenting* (Kāvy. IV, 1, 5).

ಅಲಂಗ alaṅga. a rampart (My.; Br.; T.; H.; ಕಿಲ್ಲೇದ ಗೋಡೆ Cb.).

ಅಲಂಘ್ಯ a-laṅghya. not to be crossed, insurmountable; not to be transgressed, inviolable, venerable (Bp. 39, 42).

ಅಲಚು alacu. = ಅಲಸು 2. to shake (v. t., T. ಅಲಜು; R.; Tu. ಅಲಜು, ಅಲಸು; T. ಅಲ್ಲೈಜು, to wash slightly, see ಅಲೆ 1; Te. ಅಲಚು, ಅಲಂಚು, ಅಲಯಿಂಚು, to harass, weary, fatigue; *cf.* ಅಳ್ 2).

ಅಲಂಜರ alañjara. = ಅಲಿಂಜರ. (ಮಹಾಕುಮ್ಭ, ಹರವಿ G.).

ಅಲತಗೆ alatage. = ಅಲತಿಕೆ, ಅಲತಿಗೆ, ಅಲತೆಗೆ. Tbh. of ಅಲಕ್ತಕ. ಅಲ ತಗೆಯ ಹಡಲಂ (ಪಿಚು, ತೂಲ Nr.). *cf.* ಅಲತೆ.

ಅಲತಿಕೆ alatike. = ಅಲತಗೆ, etc. (J. 30, 17; V. 4, 43).

ಅಲತಿಗೆ alatige. = ಅಲತೆಗೆ, etc. (ಲಲಾಮ Mr. 498; ಯಾವ, ಯಾವಕ, ಲಾಕ್ಷೆ, ಅರಗು G.).

ಅಲತೆ alate. Tbh. of ಅಲಕ್ತ. ಅರಗು ಕುದಿಸಿದರೆ ಕೆಮ್ಪು ಮಸಿ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಲತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಅಲತೆಯೊಳಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿದರೆ ಅಲತೇ ಮಸಿ ಆಗುತ್ತದೆ (B. 1, 22).

ಅಲತೆಗೆ alatege. = ಅಲತಗೆ, etc. (ಅಲಕ್ತಕ Hla.; ಜತುರಸ Ct. I, 90; ಅಲಕ್ತ Mr. 344).

ಅಲದು aladu. P. p. of ಅಲೆ 1. (My.).

ಅಲಪ alapa. (fr. ಅಲೆ 1). moving about, motion, stir. (Cpr. 1, 94; 2, 93 va.).

ಅಲಪು alapu. = ಅಲ 1, etc., ಅಲುಪು. weariness, fatigue (My.; T. ಅಲುಪ್ಪು; Te. ಅಲಪು, ಅಲುಪು). [ಸುರಕುಜದ ನೆಲೆಯೊಳಂಗಣ ದೊಳೇನುಮಲಪಿಲ್ಲದೆ ಕಟ್ಟಿರೆ ಕಾಮಧೇನು Pb. 4, 10]. — ಅಲಪಟೆ. -ಅಟೆ. = ಲಪ್ಪಟೆ. weariness, etc. (My.).

ಅಲಬು alabu. 1. = ಅಲುಬು 2. a name applied to different species of Alysicarpus and other leguminous plants (Z.; Te. ಅಲಸು, ಅಲುಸು). see ಆಡಲಬು, ಉದ್ದಲಬು, ಕೋಲಲಬು, ತುರುಸುರಿ-, ಬೊಟ್ಟಲಬು, ಸಣ್ಣ-, ಹುಲಿಗಣ್ಣಲಬು.

ಅಲಬು alabu. 2. = ಅಲುಮ್ಬು, etc. to wash (ತೊಳೆ G.).

ಅಲಭ್ಯ a-labhya. unobtainable, unattainable (Bp. 7, 10). 2, scarce, rare, unexpected, casual (Mhr.; Br.; R.).

ಅಲಮ್ alam. fitly, properly; *effectually*. 2, *adequately*. 3, *ornamentally*. 4, enough. 5, *unnecessarily*. 6, *no, not*.

ಅಲಮರ್ alamar. (Tu. ಅಲಿಮರ್; T., Te. ಅಲ್ಲಿ). — ಅಲಮಗಿಡ. a shrub, a species of Memecylon (St. & Pl.).

ಅಲಮ್ಪು alampu. (= ಲಮ್ಪು). beauty; ornament; pleasure; magnificence (ಸೊಗಸು, ವಿಭವ Śm. 76; ವಿಭವ Ct. I, 105; II, 9; ಸೊಗಸು, ವಿಭವ Kk. 31, o. r. ಲಮ್ಪು; *cf.* ಅಡಗು; ಅಲ್ 3; ಅಲರ್ 1; ಅಳ 2; T. ಅಲರಿ, Te. ಅಲುವು, beauty). [ಮನದೊನ್ದಲಮ್ಪಿನಿಂ ನೆರವೆನೆ ಮೋಘಮೆಮ್ಪುದಿದು ದಕ್ಷಿಣ ಮಾರ್ಗ ವಿಶೇಷ ಭಾಷಿತಂ Kr. 2, 104; Pb. 2, 55; Ap. 2, 41]; (Cpr. 10, 7). ಇತ್ತುವು ಅಲಮ್ಪಂ (Śmd. 173). ಅಲರ ಪೊಸಗಮ್ಪಿನ್ದೆ ಎಮಗೆ ಅಲಮ್ಪಿನ್ ಅಗ್ಗಲಿಸಿ ನೀನೆ ರಕ್ಷಿಪುದು! ಎನುತಂ ಬಲವನ್ದು ಎಱಗುವ ತೆಱದಿಂ ಬಲವನ್ದು ಎಱಗಿದುದು ತುಮ್ಬಿಗಳ್ ಪಾದರಿಯೊಳ್ (Cpr. 7, 55). ಇದು ಪಾಂಚಾಳನ್ ಅಲಮ್ಪಿನಿಂ ಕಳುಪಿದ ಉದ್ಯದ್ವೃತ್ತ ಸನ್ತಾನಂ (Rśv. 5, 22). see Bp. 6, 8; 36, 29; Grj. 1, 11; J. 16, 13. — ಅಲಮ್ಪೂರ್. -ಊರ್. N. of a place (Bp. 54, 64).

ಅಲಮ್ಬು alambu. = ಅಲಬು 2, ಅಲುಬು 1, ಅಲುಮ್ಬು. to shake in, or wash with, water (ಜಲಕ್ಷಾಲನ Śmd. Dh.; Tu.; T.; Te. ಅಲಮು; see ಅಲಚು).

ಅಲರ್ alar. 1. = ಅರಲ್ 1 (Śmd. 41), etc. to spread, to become distended, to open, to blossom, to bloom; to rejoice (ವಿಕಸನ Śmd. Dh.; Śm. 23. 103; Te. ಅಲರು; T.). [ಪೊಸತಲರ್ದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯೆಸಟ್ಟಳ ನಡುವಿರ್ಪ ಸಿರಿಯುಂ Pb. 1, 40; Ap. 1, 60]. P.p. ಅಲರ್ದು. ಅಲರ್ದುದು (ಉನ್ಮೀಲಿತ, ಸ್ಮಿತ, ಉನ್ನಿದ್ರ, etc. Hlā.). ಕಮ್ಪು ಅಲರ್ದುದು (Śmd. 55). ಅಲರ್ದ ಅಮ್ಭೋರುಹಪಣ್ಡಮ್ ಉಳ್ಳ ಅಲರ್ದ ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೊಳಂ (216). ಸೀಳ್ದು ಅಲರ್ದ ಬಾಲ (ಲಲಾಮ Mr. 498). ಅಲರ್ದ ಬಾಲ (ಪ್ರವಾಲ Mr. 505). see Bp. 2, 51; 4, 26; 12, 38; 28, 56; 32, 12. 27; 33, 6; 45, 10; 47, 65; 49, 19; 50, 2; 60, 32; Rśv. 6, 2; 10, 29 va.; 12, 23.

ಅಲರ್ alar. 2. = ಅರಲ್ 2, etc. a flower; bloom [ಮೊಗಮೆಮ್ಪುಮ್ಪುಜದಲರಾ ನಗೆಯೆಮ್ಪ ವಿಕಾಸಮೊಪ್ಪವದಱೊಳ್ Kr. 3, 25; Pb. 1, 55; Ap. 1, 65]. (ಪುಷ್ಪ Śmd. Dh.; ಅರಲ್, ಪುಷ್ಪ Kk. 22; ಕುಸುಮ Śm. 103). ಅಲಗೆ (Śmd. 167). ಅಲರ್ಗಳ್ (52). ಅಲರನ್ತಪ್ಪ ಕಣ್ (212). ಅಲರ ಮಱೆಯೊಳ್ ಮಿನ್ದಂ ಭೂಪಾಲಮನ್ಮಥನ್ ಅಱೆಯೊಳ್ (281). ಅಲರ ಸೀಯಿ (ಮಕರನ್ದ, ಪುಷ್ಪರಸ), ಅಲರ ಪುಡಿ (ಪರಾಗ, etc. Si. 124). ಕೊಸಗೆ ಎಸೆದುದು ಮಲರ್ದು ಅಲರ್ದ ಉಳ್ಳಲರ್ದ ಮಿಸುಪ ಪೊಸತು ಅಲರ್ದ ಅಲರಿಂ (Cpr. 7, 56). see Rśv. 2, 37; 10, 2; 13, 88; J. 3, 3. 8; 8, 4; 15, 18; 17, 20; 25, 3; 29, 46. — ಅಲರಮ್ಪು. -ಅಮ್ಪು. who has an arrow or arrows of flowers: Kāma (Cb.; My.; V. 4, 106.). — ಅಲರಮ್ಬು. = ಅಲರ್ಗಣೆ. [ಅಲರಮ್ಬು ಕರ್ಬುವಿಲ್ ಕೋಮಲ ಸರ ಸಿಜನಾಳ ತನ್ತು Kr. 3, 122]. (ಹೂವಿನ ಬಾಣ Cb.; Rśv. 4, 14 va.). — ಅಲರಲರ್. rep. (J. 3, 37). — ಅಲರಿಜ. -ಇಜ. (Śmd. 236). the flower-born: Brahmā (Śm. 8; ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ಅಲರುಣಿ. -ಉಣಿ. (Śmd. 238). = ಅರಲುಣಿ. (ಪಱಮೆ, etc., ಚಿತ್ರವಿಹಂಗ Kk. 14; ಚಿತ್ರವಿಹಂಗ Śm. 27). — ಅಲರೇಱು. -ಏಱು. that ascends flowers: the large humble black bee (ಅಱಿ, ಪಱಮೆ Ct. II, 75, o. r. ಅರಲೇಱು). — ಅಲರ್ಗಣ್. -ಕಣ್. (Śmd. 212; V. 23, 4). a flower-like eye. — ಅಲರ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. an arrow of flowers. ಮದನನ ಹಿಡಿಯ ಅಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವು ಆಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81). — ಅಲರ್ಗಣೆಯ. -ಕಣೆಯ. = ಅಲರುಗಣೆಯ. Kāma (My.). — ಅಲರ್ಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. (Śmd. 220). a man with flower-like eyes. 2, Viṣṇu (ಹರಿ Ct. II, 4). — ಅಲರ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the scent or fragrance of flowers (Rśv. 2, 39). — ಅಲರ್ಗೊಯ್ಯ್. -ಕೊಯ್ಯ್. to cut or gather flowers (J. 30, 5. 19). — ಅಲರ್ಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಅಲರ್ಗಣೆ. (J. 30, 22). — ಅಲರ್ಜೊಮ್ಪ. a flower-bunch (Śmd. 54; Rśv. 2, 38). — ಅಲರ್ದಳೆ. -ತಳೆ. to bear or have flowers (J. 3, 4). — ಅಲರ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. a blown lotus (J. 30, 6). — ಅಲರ್ದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a cluster of flowers. ಅಲರ್ದೊಂಗಲೆ ಕೇಸರಂ (Śmd. 81). — ಅಲರ್ದೋರಣ. -ತೋರಣ. (Śmd. 54). a festoon of flowers. — ಅಲರ್ಪೊಡೆಯ. = ಅಲರ್ವೊಡೆಯ, q. v. [— ಅಲರ್ಮಳೆ. showers of flowers. ಸುರತರು ಸನ್ದನಂಗಳಿನಲರ್ಮಳೆ ಬನ್ದೆಱಗಿತ್ತು Ap. 2, 65]. — ಅಲರ್ಮುಡಿ. a knot of hair decorated with flowers (J. 6, 12; 7, 16). — ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the flower-bird: the large humble black bee (ತುಮ್ಬಿ Śmd. II; Kk. 90; ಪಱಮೆ, ಅಱಿ Ct. I, 62; ಮಲ್ಲಱು, ಪಱಮೆ, ಬಸರ, etc., ಚಿತ್ರವಿಹಂಗ Kk. 14; ಚಿತ್ರವಿಹಂಗ Śm. 27; ಗುಂಗೀ ಹುಳ G.). see ಕೆಂಗಣ್ಣಲರ್ವಕ್ಕಿ. — ಅಲರ್ವಡಿಗ. = ಅರಲ್ವಡಿಗ, q. v. — ಅಲರ್ವಸೆ. -ಪಸೆ. a bed or seat of flowers. (R.). — ಅಲರ್ವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. a flowering creeper (J. 29, 45). — ಅಲರ್ವಾಸು. -ಪಾಸು. = ಅರಲ್ವಾಸು, ಅಲರ್ವಸೆ. a bed of flowers. ಅಸುಗೆದಳಿರ ಅಲರ್ವಾಸಿನೊಳ್ ಅರಸಿನೆರಸಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ ನರೇನ್ದ್ರಂ (Rśv. 10, 31 va.). — ಅಲರ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or gather flowers (J. 6, 18). — ಅಲರ್ವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bow of flowers. (Cpr. 6, 67; V. 4, 85). — ಅಲರ್ವುಡಿ. -ಪುಡಿ. the pollen or farina of a flower (ಪರಾಗ Śs.; ಕೇಸರ Kk. 14; ಹೂವಿನೊಳಗಿನ ಹಳದೀ ಬಣ್ಣದ ಹುಡಿ G.). — ಅಲರ್ವೊಕ್ಕುೞ. -ಪೊಕ್ಕುೞ. the flower-naveled: Viṣṇu (Śm. 6). — ಅಲರ್ವೊಡೆಯ. -ಪೊಡೆಯ. = ಅರಲ್ವೊಡೆಯ. the flower-bellied: Viṣṇu (Śm. 5; ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7. o. r. ಅಲರ್ಪೊಡೆಯ). — ಅಲರ್ವೊನ್. -ಪೊನ್. a flower regarded as gold (Śsv. 2, 42 va.). — ಅಲರ್ವೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. a load or burden consisting of flowers (J. 34, 2).

ಅಲರಿಕೆ alarike. blossoming, etc. (C. Bp. 1, 2).

ಅಲರಿಚ alarica. [one who is born in the flower: Brahmā]. see s. ಅಲರ್ 2.

ಅಲರಿಸು alarisu. = ಅಲರ್ಚು. to cause to spread, expand, blossom, etc. see Bp. 6, 6; 8, 15; 25, 12; 26, 13; 33, 8; 40, 20; 42, 2. 16; 45, 35; 47, 31; 51, 47; 61, 54. 61.

ಅಲರು alaru. 1. = ಅಲರ್ 1, etc. P. p. ಅಲರಿ. see Bp. 6, 27; 18, 75; 22, 46; 23, 4; 27, 23; 35, 47; 41, 22; 49, 20; 51, 37; 57, 46; ಮುದ-. ಅಲರುವಲ್ಲಿ (ವಿಕಾಸ, ವಿಕಸಿತ, Nn. 115. 120). — ಅಲರಲರು. rep. (Bp. 35, 4).

ಅಲರು alaru. 2. = ಅಲರ್ 2, etc. see Bp. 26, 20; 44, 71; 50, 57. — ಅಲರುಗಣೆಯ. -ಕಣೆಯ. = ಅಲರ್ಗಣೆಯ. (Bp. 4, 18). — ಅಲರು

ಗಣ್ಣ್. -ಕಣ್ಣ್. a woman with flower-like eyes (R.). — ಅಲರುವಿಲು. -ಬಿಲು. a bow of flowers. — ಅಲರುವಿಲುಗಾಱ. -ಬಿಲುಗಾಱ. who has a bow of flowers: Kāma (Bp. 4, 26).

ಅಲರ್ಕ alarka. = ಅಲಕ No. 2. a dog rendered furious; *a mad dog.* 2, *white swallow wort, Calotropis gigantea alba* (ಬಿಳೀ ಎಕ್ಕೀ ಗಿಡ G.).

ಅಲರ್ಕೆ alarke. = ಅಲರಿಕೆ. blooming, etc.; vigor.

ಅಲರ್ಚು alarcu. = ಅಲರಿಸು. to cause to expand, etc. (ವಿಕಸನ Śmd. Dh.). [ಮಿಕ್ಕೆಸೆವ ಪ್ರಚಣ್ಡ ಮಾರ್ತಾಣ್ಡನಲರ್ಚುಗೆನ್ನ ಹೃದಯಾಮ್ಬುಜಮಂ ನಿಜಪಾಜ್ಞರೀಚಿಯಿಂ Pb. 1, 3; Ap. 10, 12]; (Abh. P. 3, 157; Cpr. 9, 81). ಉದಯಿಪ್ಪ ಗಣ್ಡಮಾರ್ತಣ್ಡನ್ ಅಲರ್ಚುಗೆ ಎಮ್ಮಂ! ಗೆಲ್ದು ಬೆಳಪ್ಪನ್ ಈಗೆ ಬೀರಂಗಳಂ! (Śmd. 275). see Bp. 6, 10; 10, 35.

ಅಲಲ್ alal. = ಅರಲ್ 2, etc. (Śmd. 42).

ಅಲಲ್‌ಹಿಸಾಬು alal-hisābu. according to the account (Br.; H.). 2, pay given beforehand (R.).

ಅಲವ a-lava. not a little, much. (R.). 2, = ಹಲವ. (My.).

ಅಲವಾಲ alavāla. = ಆಲವಾಲ. (Sk.).

ಅಲವಿಕೆ alavike. fatigue, harassment, weariness (Te.; R.).

ಅಲವು alavu. 1. = ಅಲ 1, etc. fatigue (T. ಅಲೈವು, wandering; vexation; R.).

ಅಲವು alavu. 2. = ಅಳವು 1. power, ability (Te.; R.).

ಅಲಸ alasa. *indolent, lazy, idle, tired, weary, faint* (see ಅಲಸುಗಾಱ).

ಅಲಸಕ alasaka. = ಅಲಸ. (Sk.).

ಅಲಸಟೆ alasu-aṭe. = ಅಲಸಟಿ (s. ಅಲಪು). exhaustion, weariness, harassment (Te.; R.).

ಅಲಸತ್ವ alasatva. idleness (Bp. 57, 94).

ಅಲಸನ್ದಿ alasandi. = ಅಲಸನ್ದಿಗೆ, ಅಲಸನ್ದೆ, ಹಲಸನ್ದಿ, ಹಲಸನ್ದೆ. a generally cultivated pulse, Vigna catjang Endl. (Dolichos catjang Lin.; St. & Pl.; C.; Te. ಅಲಚನ್ದಲು).

ಅಲಸನ್ದಿಗೆ alasandige. = ಅಲಸನ್ದಿ. a kind of pulse, Dolichos biflorus (ಯಾವಕ, ಕುಲ್ಮಾಷ, Si. 304; see ಕಾಡುದ್ದು).

ಅಲಸನ್ದೆ alasande. = ಅಲಸನ್ದಿ, etc. (ಯಾವಕ, ಕುಲ್ಮಾಷ Nr.; My.). 2, ಸುಧೆ (Mr. 374).

ಅಲಸಿಕೆ alasike. fatigue, lassitude, weariness; idleness (ತನ್ದ್ರಿ Nr.; ಕೌಸೀದ್ಯ, ಆಲಸ್ಯ Hlā.; My.; Tu. ಅಲಸಿಗೆ; *cf.* ಅಲ 1, ಅಲಸುಗೆ). [ಆಕೆಯ ಮನ್ದಗಮನಮುಂ ಪಗೆವರ ಮನಂಗಳುಮೊಡನೊಡನಲಸಿಕೆಯಂ ಕೈಕೊಣ್ಡುವು Pb. 1, 141 va.].

ಅಲಸು alasu. 1. to become weary, to be relaxed, tired, vexed, teased, or disgusted; to loiter (ಆಲಸ್ಯ Śmd. Dh.; My.; ದಣಿ, ಶ್ರಮಗೊಳ್ಳು, ತಡಮಾಡು G.; M., Tu.; T. ಅಲಂಗು, ಅಲುಂಗು, ಅಲೈಚು; see s. ಅಲ 1). [ಅದಱಿನ್ದಲಸದೆ ಪೀನಂ ಪದೆಯದೆ ಪಾಂಗಱಿದು ದೋಷಮಂ ಪಿಂಗಿಸಿ Kr. 1, 44; Pb. 5, 42; Ap. 5, 17]. ಈ ಮನೆಯತ್ತಲೆ ಸಾರ್ (o. r. ಬಾರ್)! ಈಕೆಗೆ ಅಲಸದೆ ಇರು, ಅಕ್ಕ! (Śmd. 202). see Bp. 14, 3; 18, 9; 29, 10; 37, 39; 42, 16; 47, 23; 50, 67; 54, 13. 39; 61, 57; Bh. 1, 8, 94; V. 14, 36; J. 4, 61; 5, 62; 18, 41.

ಅಲಸು alasu. 2. = ಅಲಚು. to shake or agitate in water, as a cloth, vegetables, etc. (for cleansing, My.).

ಅಲಸು alasu. 3. weariness; idleness.

ಅಲಸುಗಾಱ alasu-gāṟa. = ಅಲಸುಂಗಾಱ. an indolent, lazy man (ಅಲಸ, ಲೋಲ Nr.; ಸೊಮ್ಬು, ನಾಮ್ಬು Śm. 47; My.; ತಡ ಮಾಡುವನ G.).

ಅಲಸುಗೆ alasuge. (*cf.* ಅಲಸಿಕೆ). Tbh. of ಆಲಸ್ಯಕ (Śmd. 368. 374).

ಅಲಸುಗೆಕಾಱ alasuge-kāṟa. = ಅಲಸುಗಾಱ. (ಸುಮ್ಬು, ನಾಮ್ಬು Śs.).

ಅಲಸುಗೆಗಾಱ alasuge-gāṟa. = ಅಲಸುಗೆಕಾಱ. (ಸೊಮ್ಬು, ನಾಮ್ಬು Kk. 38; My.).

ಅಲಸುಂಗಾಱ alasu-ṅ-gāṟa. (Śmd. 236). = ಅಲಸುಗಾಱ.

ಅಲಾ alā. = ಅಲ 2, etc. (C.; *cf.* ಅಡ 3). see ಅಕಲಾ s. ಅಕ; [ದಿತಿಸುತ ವ್ಯಾಬಾಧೆಗಳ್ ದೇವರ್ಗಿಲ್ಲವಲಾ Pb. 6, 15]. Bp. 3, 45. 46. 47. 52; 9, 15. 16. 18; 11, 7; 12, 33; 13, 20. 24; 18, 80; 22, 54. 65. 66; 26, 33. 55; 30, 12; 42, 33; 47, 67; 48, 10; 51, 6. 2, = ಅಲ್ತೆ (Ct. II, 26, which meaning may sometimes be suitable in the above passages of the Bp.; *cf.* ಅಲ್ಲಾ).

ಅಲಾತ alāta. *a fire brand* (ಕೊಳ್ಳಿ Mr. 47).

ಅಲಾಬಿ alābi. N. of the Moharam festival (C.).

ಅಲಾಬು alābu. = ಅಲಾಬು. *the bottle gourd, Lagenaria vulgaris Ser.* see ದುಗ್ಧಿಕೆ.

ಅಲಾಯಿದ alāyida. = ಅಲಾಹಿದ. distinct, apart, separate (C.; Br.; H.).

ಅಲಾಯಿ ಬಲಾಯಿ alāyi balāyi. an affectionate greeting, an embrace (S. Mhr.; H.).

ಅಲಾಹಿದ alāhida. = ಅಲಾಯಿದ. (My., etc.).

ಅಲಿ ali. 1. = ಅಲೆ 1. ಹಿಡಿವ ಫಣಿಯನು, ಹೊಡೆವ ಸಿಡಿಲನು, ಜಡಿವ ಮಾರಿಯನ್, ಅಲಿವ ರುಜೆಯನು, ಮುಡಿವ ದಿನವನು...ಕಾಣಿಸುವನ್ ಆವನಂ? (Bh. 1, 8, 31).

-ಅಲಿ ali. 2. = -ಅಲು 2, ಅಲ್ಲಿ, -ಇಲಿ 3, -ಲಿ 1. [a suffix for locative in medieval Kannaḍa]. ತುಪ್ಪದಲಿ (Mr. 216). ಜಿನುಗಿನಲಿ (Bh. 1, 8, 5). ಕಡೆಯಲಿ (2, 13, 33). ಸಭೆಯಲಿ, ವಿನೋದದಲಿ (2, 13, 34). ನಿಮ್ಮಲಿ (2, 13, 36). ಒತ್ತುಗಳಲಿ (J. 3, 17). see Bp. 16, 11. 23. 24; 18, 5. 40; 25, 1; 32, 20; 35, 32.

-ಅಲಿ ali. 3. = -ಅಲೀ, -ಅಲಿಂ, of which it, at present, is the only C. form (*cf.* ಇ 10). ಬೇಱೆ ಪಾಣ್ಡವರ್ ಇರಲಿ! ರಾಯನ ನೂಱು ಮಕ್ಕಳು ಪುರವನ್ ಆಳಲಿ! ಬೇಱೆ ಕೌರವರ್ ಇರಲಿ! ಪಾಣ್ಡವರ್ ಆಳಲಿ ಇಭಪುರಿಯ! (Bh. 1, 8, 3). ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಜನಪನ್ ಆಗಲಿ! ಮೇಣು ಮಾಣಲಿ! (1, 8, 5). ಸಲಹಲಿ (Bp. 27, 72). ಉಣ್ಣಲಿ (B. 1, 21). ಇರಲಿ (B. 2, 10. 17). ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ (2, 16). ಮಾಡಲಿ (2, 48). ತರಲಿ (B. 3, 77). ಹೇಱಲಿ (B. 4, 198).

ಅಲಿ ali. = ಅಳಿ, ಆಲಿ 1. *the large black humble bee.* 2, ನೊಸಲೊಳ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳ್ಗಳ್ (Mr. 320; *cf.* ಅಲಕ). 3, *a scorpion.* 4, a crow.

-ಅಲಿಂ aliṁ = -ಅಲಿ 3. a suffix denoting command or permission or wish regarding a third person or thing, or regarding such persons or things; [must, may]. ಉಸಿರಲಿಂ! — ಸಾರಲಿಂ! ಒಲ್ಲೆಱೆಯನ್ ಎನ್ನುದೇ ಮಾತು. — ಮಿಾಱಲಿಂ! — ಏಳಿದಂ ಗೆಯ್ಯಲಿಂ ಈಗಳ್ ಎಮ್ಮೊಳ್! — ಆರಯ್ದು ಆರುಂ ಸಾರಲಿಂ! (Śmd. 277). ಓಹೋ, ಇರಲಿಂ ಪೆಱವಱ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ! (68). ಅಂಪೆಱೆನೆನ್ ಎನ್ದು, ಬಗೆಯಲಿಮ್ ಈಗಳ್! (258).

ಅಲಿಕ alika. = ಅಱುಗೆ. *the forehead.*

ಅಲಿಕನೇತ್ರ alika-nētra. who has an eye on his forehead: Śiva (Bp. 21, 44; 54, 73).

ಅಲಿಕಲೋಚನ alika-lōcana. = ಅಲಿಕನೇತ್ರ. (Bp. 51, 41)

ಅಲಿಕಾಕ್ಷ alika-akṣa. = ಅಲಿಕನೇತ್ರ. (ಮಹಾದೇವ Cb.; My.).

ಅಲಿಕಾಬದ್ಧ alika-ābaddha. = ಅಬುಗೆವದ್ದ. a tie or ornament of the forehead (Śmd. 30, o. r. ಅಲಿಕಾಬನ್ಧ).

ಅಲಿಕೀರನ್ಯಾಯ ali-kīra-nyāya. the natural enmity between the black bee and the parrot (My.).

ಅಲಿಕುನ್ತಲೆ ali-kuntale. a woman with black bee-like ringlets on her forehead. (My.).

ಅಲಿಕೇಕ್ಷಣ alika-īkṣaṇa. = ಅಲಿಕಾಕ್ಷ. (V. 14, 29).

ಅಲಿಗಿಸು aligisu. = ಅಲಗಿಸು, etc. (My.).

ಆಲಿಗು aligu. — ಅಲಿಗಿನ ಗಿಡ. an aquatic plant of which sun-hats are made, Aeshynomene aspera Lin. (St. & Pl.).

ಅಲಿಂಗ a-liṅga. having no marks; having no gender. (My.).

ಅಲಿಂಜರ aliñjara. *an earthen water jar* (ಮಣಿಕೆ, ಕೇಲ್ Mr. 210; ಮಹಾಕುಮ್ಭ, ಹರವಿ G.).

ಅಲಿನಿ alini. a swarm of black bees. (R.).

ಅಲಿನ್ದ alinda. *a terrace before a house-door* (ಹೊಱಬಾಗಿಲು G.).

ಅಲಿನ್ದಕ alindaka. *a terrace before a house-door* (ಪ್ರಘಣ, ಮೊಗಸಾಲೆ Mr. 199).

-ಆಲೀ alī. = -ಅಲಿ 3. (My.). ಇರಲೀ (Bp. 46, 15). ಹಾಕಲೀ (B. 2, 19).

ಅಲೀಕ alīka. *unpleasing.* 2, *false.* 3, *an untruth.*

-ಅಲು alu. 1. = -ಅಲ್ 1. ಅಲುಗಲು ಪಟ್ಟುದು (ವೇಲ್ಲಿತ, etc. Nr.). ತರಲು (Bp. 24, 54); ಭಕ್ಷಿಸಲು (25, 16); ನಾಚಿಸಲು (37, 66). see further 40, 8; 44, 63; 47, 8; 50, 58; 52, 32; 53, 11; 56, 24. 49; 57, 32; 61, 84. regarding its datives -ಅಲಿಕೆ, -ಅಲಿಕ್ಕೆ (S. Mhr.). observe. *e. g.* ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ (B. 1. 20), ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ (1, 21), ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ (1, 22). *cf.* -ಅಲ್ಕೆ.

-ಅಲು alu. 2. = -ಅಲ್ 1, -ಅಲಿ 2, etc. (My.). ಕೆಯ್ಯಲು (Bp. 44, 63; 49, 46; 50, 16; 52, 2; 54, 10. 70); ಆದಿಯಲು (54, 10).

ಅಲುಕಿಸು alukisu. = ಅಲುಗಿಸು. to shake (v. t.; My. females).

ಅಲುಕು aluku. = ಅಲುಗು 1. (My.).

ಅಲುಗಿಸು alugisu. = ಅಲಗಿಸು, etc. to shake (v. t.), to cause to move (Bp. 5, 61; 19, 26; 32, 27; 52, 40; 57, 74; 59, 13. 15; My.).

ಅಲುಗು alugu. 1. = ಅಲಕು, etc. (ಎಲುಗು). to be agitated or unsteady, to move about, to shake; to be shaky or loose (ಸಂಚಲನ Śmd. Dh.; M. ಅನಜ್ಞು, to shake, see ಅದಟು 2; T. ಅಲಂಗು, ಅಲುಂಗು, to be in motion; to be weary; *cf.* ಅಲೆ 1). [ಪರೆದ ಕುರುಳಲುಗೆ ಘಟ್ಟಿಯುನರೆಯುತ್ತುಂ Pb. 8, 65; Ap. 2, 42 va.]. ಅಲುಗುವದು (ಚಲನ, ಲೋಲ, ತರಲ, etc. Nr.). see Abh. P. 9, 149: Bp. 5, 28; 11, 12; 20, 13; 49, 20. ರುಚಿಯನ್, ಅಲುಗುವ ರದನವನು...ಉಱುಹುವನ್ ಎಗ್ಗಂ (Bh. 1, 8, 39). ಅರಸು ಅನ್ದರೆ ಊರು ನಡುಗುತ್ತದೆ, ಮುದುಕ ಅನ್ದರೆ ಗಡ್ಡ ಅಲುಗುತ್ತದೆ (Prv.). 2, to cause to move, to shake. ಅಲುಗಲು ಪಟ್ಟುದು (ವೇಲ್ಲಿತ, ಧೂತ, ಚಲಿತ Nr.). see Bp. 31, 13; 32, 16; 38, 17; 47, 25; Rśv. 9, 24. 29; Bh. 8, 26, 18. 21. — ಅಲುಗಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to move about (Bp. 59, 5). — ಅಲುಗಾಡು. -ಆಡು. to shake, to tremble (Bp. 2, 15).

ಅಲುಗು alugu. 2. = ಅಲಗು 2. (Te.; R.).

ಅಲುಂಗು aluṅgu. = ಅಲುಗು 1. ಅಂಗಮ್ ಅಲುಂಗೆ (Rśv. 13, 82).

ಅಲುಗೋಜಿ alugōji. a whistle, a pipe, a flageolet (My., also ಅಲ-; Br., H. ಅಲ್ಗೋಜಾ).

ಅಲುಪ alupa. Tbh. of ಅಲ್ಪ (Śmd. 336; My.).

ಅಲುಪು alupu. = ಅಲಪು. (My.).

ಅಲುಬು alubu. 1. = ಅಲಮ್ಬು, etc. to shake in, or wash with, water (ಕರ್ಚು, ತೊಳೆ Śm. 61). ಪಲವು ಸೂಟ್ ಉದಕದೊಳ್ ಅಲುಬಿ ಸೆಳೆಸೆಳೆದು ಒಗೆದೊಡಂ ಬಿಳಿದು ಅಹುದೆ ಕಮ್ಬಳಿ? (Bp. 60, 48).

ಅಲುಬು alubu. 2. = ಅಲಬು 1. (Z.).

ಅಲುಮ್ಬು alumbu. = ಅಲುಬು 1, etc. (ಕರ್ಚು, ತೊಳೆ Kk. 51).

ಅಲೆ ale. 1. = ಅಲಿ 1. to move about, to move to and fro, to shake, to dangle [ಪಿಡಿಕೆಯ್ ತೀವಿದ ಕೂರ್ಗಣೆ ಮಡಕಾಲ್ವರಮಲೆವ ಕಚ್ಚೆ Pb. 10, 71; Ap. 1, 16]. (ಲೋಲನ Śmd. Dh.; T. ಅಲೈ; *cf.* ಆಲು 2; ಒಲೆ 2). P. ps. ಅಲದು, ಅಲೆದು. ಮುನ್ದಲೆಯಲಿ ಅಲೆವವು (ಲಲಾಟಿಕ Mr. 334). ನೊಸಲೊಳ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳ್ಗಳ್ (ಅಲಿ 320). ನುಣ್ಗದಪಂ ಪಳಂಚಿ ಅಲೆಯೆ ಕುಣ್ಡಲಮಣ್ಡಲಂ (Rśv. 13, 61). 2, to roam, to wander (My.; T., Tu.); to cross in roaming. ಶಬರವಿತಾನಮ್ ಇಕ್ಕಿದ ವೇಡೆಗಳ ಬೆಳ್ಯಾರಸುತ್ತುಗಳ ಕಾನನವನ್ ಅಲೆದು (Bh. 3, 13, 24), 3, to dangle or hang across. ನೊಸಲನ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳು (ಭ್ರಮರಕ Hlā.). 4, to shake (v. t.). ಅಂಗುಟದ ತುದಿಯಿಂ ಕರ್ಣಮೂಲಮನ್ ಅಣೆದು, ಅಲೆದು, ನೂಂಕಿ (Rśv. 6, 11 va.). ಅಣೆದು, ಅಲೆದು, ನೂಂಕಿ...ಇಭಂಗಳಂ (13, 86). 5, to shake, to wash (see ಅಲಚು, ಅಲಮ್ಬು). ವಾರುಣಿಯನ್ ಒಲಿದು ಮುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣದಿಂ ಮುಱುಗುವನ್ತೆ, ತನ್ನಯ ಕಳೆಯುಂ ನೀರೊಳ್ ಅಲೆವನ್ತೆ ಪಶ್ಚಿಮವಾರುಧಿಯೊಳ್ ಮಗ್ನನ್ ಆದನ್ ಅನ್ತು ಅಮೃತಕರಂ (Līlv. 3, 6). ಕುದಿಸಿ, ಉದಕದೊಳ್ ಅಲೆದು, ಬೀಸುತ ಒಗದು, ಪರಡಿ (Bp. 36, 47). 6, to put in commotiou: to annoy, to slight, to disgrace (ಪರಿಭಾವ Śmd. Dh.). [ರಿಪುವರ್ಗಮನಲೆದು ಗೆಲ್ವೆಯಾಗಾಹವದೊಳ್ Kr. 2, 24; ಅಲೆಯಲ್ ತಕ್ಕುದೆ ಕೆನ್ನಮಾತ್ರಿವಳಿಗಳ್ಗೆನ್ನಂ ಸರೋಜಾಕ್ಷಿಯಾ Pb. 4, 74; ಜನ್ಮಾನ್ತರದಿನ್ದಂ ಬನ್ದಮೋಹಂ ಬಿಡದಲೆವುದು Ap. 4, 89; ತನುವ ಬನ್ದಲೆವರಯ್ಯಾ Bv. 721]. ನಿಜಮುಕುಟರುಚಿರರುಚಿ ರವಿಕಿರಣಮುಂ ಪಳಂಚಿ ಅಲೆಯೆ (Rśv. 13, 71 va.). see ಅದಟಲೆ, ಕಣ್ಣಲೆ. [7, to rub, to hang about. ಪಾದತಳಂಗಳಡಿಗೆಜಿಗಿದರಿನರಪಾಲರ ಮಕುಟ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮರೀಚಿ ಜಾಲ ಬಾಳಾತಪಂಗಳನಲೆದು ಕೆಂಕಮಾದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.].

ಅಲೆ ale. 2. moving (see ಕಣ್ಣಲೆ2). 2, that moves to and fro: a wave, a billow (ಭಂಗ, ತರಂಗ, ಊರ್ಮಿ, ವೀಚಿ Si. 81; ತೆರೆ Cb.; My.; T., Te.).

ಅಲೆ ale. 3. = ಅಣೆ 1, ಎಲೆ 1. an interjection used in calling to women (My.).

-ಅಲೆ al 1-e 3. 4. = -ಲೆ, q. v. an affix of emphasis.

ಅಲೆತ aleta. the act of wandering, etc. (My.).

***ಅಲೆದಾಟಿಸು aledāṭisu.** (ಅಲೆದು+ಆಟಿಸು). to shake and uproot ಗರುಡಂ ವಾಹಮಾಗಿರ್ಪ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಿ ಭಾಸ್ವದ್ಧರ್ಮ ಚಕ್ರಾಕ್ರಮಿಗಳನಲೆದಾಟಿಕ್ಕೆ ವಿಕ್ರಾನ್ತದಿಂ Ap. 1, 7.

***ಅಲೆಪು alepu.** blowing, shaking. ತಮ್ಬೆಲರಲೆಪಿಂ ಕಳಿಕೆಯೊಳೆ ತುಱುಗಿ ತಳಿರೊಳೆ ತಳತಳಸಿದುದೊನ್ದ ಶೋಕಲತೆಯನೆ ಪೋಲ್ತು ಳ್ Ap. 8, 29.

ಅಲೆಮಾನ್ alemān. = ಅಲೇಮಾನ್. (My.).

ಅಲೇಖ a-lēkha. = ಅಕಳ 1. a blank book, cadjan-leaves tied together for writing upon them (ಬರೆಯದ ಓಲೆ Nn. 96; My.). 2, a deity (ತ್ರಿದಶ, ದೇವತೆ 96). 3, a chowrie or fan (ಚಾಮರ 96). 4, much (ಅದಭ್ರ, ಬಹಳ 96).

ಅಲೇಮಾನ್ alēmān. = ಅಲೆಮಾನ್, ಅಲೇಮಾನಿ. — ಅಲೇಮಾನ್ ಚೂರಿ. a European knife (My.).

ಅಲೇಮಾನಿ alēmāni. Allemagne, Germany, Austria, Europe, any foreign country (My.; M, ಅಲಮಾನಿ, ಅಳಮಾಂಜಿ; Te. ಲ್ಮಾನಿ). — ಅಲೇಮಾನಿಕತ್ತಿ. a European or dragoon sword (My.). — ಅಲೇಮಾನಿ ತುರುಪು. a dragoon troop (My.). -- ಅಲೇಮಾನಿರೂಪಾಯಿ. an old kind of Rupee, worth fourteen or fifteen Annas (My.; Br.).

-ಅಲೊಡಂ al 1-oḍaṁ 1. when (Śmd. 293. 294; see its use indicated s. -ಅಲ್ 1 No. 3). ಕುರುಕುಲಾಧಿಪಂ ನುಡಿಯುಲೊಡಂ (294). ಪಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿದುದು (295). ವಸನ್ತಂ ಬರಲೊಡಂ ಕೋಗಿಲೆ ಉಲಿಗುಂ (297). ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡವ್ ಎಲೆ ಕಱಲ್ದುವು (297). see also 4. 51. 101. 102. 143. 168. 177. 205. 208. 263. 391.

-ಅಲೊಡನೆ aloḍan-e 6. (Śmd. 293 = ಅಲೊಡಂ). just when, when. ಬರಲೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟಂ (294). ಫಲವ್ ಆಗಿ ಬಲಿಯುಲೊಡನೆ ತಾವೆ ಕೆಡುವ ಧಾನ್ಯಂಗಳು ಓಷಧಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). (ಅವಂ) ಸಾಯಲೊಡನೆ ಅತಿವೇಗದಲಿ ಗಾರುಡಿಗರ್...ಬನ್ದರ್ (Bp. 46, 23). ನಿಜವಲ್ಲಭೆ... ಒಡಮ್ಬಟ್ಟುದಂ ಪ್ರಕಟಿಸಲೊಡನೆ ಅವಳ್ಗೂಡಿ ಗಾಡಿಯಿನ್ದೆ ಎೞ್ದು...ಪೊಱಮಟ್ಟಂ (Rśv. 10, 10 va.). ಭೃಂಗಾಳಿಗಳ ಬಳಗಂ ಪರಿಯುಲೊಡನೆ ಸುೞುವ ತಂಗಾಳಿಗಳ ಕಡುಗಮ್ಪು ಸೇವಿಸುತ ಪಥಿಕರ್ ಆಸರ್ಗಳೆವರ್ (J. 3, 8).

ಅಲೋಕ a-lōka. not the world; the spiritual world. see ಲೋಕಾಲೋಕ.

ಅಲೌಕಿಕ a-laukika. not relating to this world, not wordly, not secular; supernatural; unusual, strange. (My.).

ಅಲೌಕಿಕತನ alaukikatana. the state of being not secular; that of being of rare occurrence or unusual. (My.).

ಅಲೌಲ್ಯ a-laulya. not restless, fickle or unstable; free from lust or eager desire. see Bp. 57, 94.

ಅಲ್ಕಾಬು alkābu. a title; titles, honors (My.; Br., H.).

-ಅಲ್ಕೆ alke. this dative of -ಅಲ್ 1 is used also in the sense of "when". ಪಿಂಜರಿ ಎನ್ದು, ಎನಲ್ಕೆ ಬೆಳ್ಪು (Śm. 68). ಎಣ್ಬನೆಯ ವರುಷವ್ ಆಗಲ್ಕೆ (J. 29, 7). ಅಮ್ಬುಜಮಿತ್ರನ್ ಅಪರಾಹ್ಣಕೆ ಅಯ್ದುಲ್ಕೆ (30, 42). see -ಅಲಿಕೆ, -ಅಲಿಕ್ಕೆ 8, -ಅಲು 1.

***ಅಲ್ಗು algu.** = ಅಲುಗು 1. ಮರನಂ ಪಿಡಿದಲ್ಗೆ ಪಣ್ಗೊಲನಿಬರುಮುದಿರ್ದರ್ Pb. 2, 31.

ಅಲ್ಡೆ alḍe = ಹಲ್ಡೆ. see ವಿಲಾಯತಿ-.

ಅಲ್ತು altu. ಅಲ್ತೆ. see s. ಅಲ್ 3-.

ಅಲ್ಪ alpa. = ಅಲುಪ. *small; little*; a little, few (ಅಣ Ct. I, 94; ಕೊಂಚೆ Śm. 85); feeble; *insignificant, inferior;* mean. ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದು. — ಅಲ್ಪಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಬಂದರೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ. — ಅಲ್ಪರ ಸಂಗ ಅಭಿಮಾನ ಭಂಗ (Prvs.).

ಅಲ್ಪಕ alpaka. = ಅಲ್ಪ. (My.).

ಅಲ್ಪತನ alpatana. smallness, etc. (My.).

ಅಲ್ಪತನು alpa-tanu. *a small or thin body.*

ಅಲ್ಪತರುಣಿ alpa-taruṇi. a small, feeble woman; an inferior, low woman. see ಅಱುವೆಣ್.

ಅಲ್ಪತೆ alpate. smallness, minuteness; inferiority; insignificance (Cpr. 8, 12).

ಅಲ್ಪದಣ್ಡ alpa-daṇḍa. a small or short stick. see ಬಡಿ.

ಅಲ್ಪದಿನ alpa-dina. a few days. (My.).

ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ alpa-prāṇa. slight breathing, non-aspiration; (the state of being unaspirated). 2, an unaspirated letter, as ಕ್, ಗ್, ಚ್, etc. (Śmd. 22 Cm.).

ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣಾನುಕರಣ alpaprāṇa-anukaraṇa. an imitative sound of which the letters are unaspirated (Śmd. 35).

ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿ alpa-buddhi. = ಅಲ್ಪಮತಿ. (My.). 2, weak-mindedness; etc. (My.).

ಅಲ್ಪಮತಿ alpa-mati. weak-minded, stupid, low-witted (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಮತಿಹೀನ Nn. 58).

ಅಲ್ಪಮಾರಿಷ alpa-māriṣa. *the plant Amaranthus polygamus* Lin.

ಅಲ್ಪವಸುಧೆ alpa-vasudhe. ground of limited range, a district, a country (ನೆಲ Bhn. 58).

ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿ alpa-vṛiṣṭi. small, fine rain. see ಜಡಿ, ಜಿನುಂಗು.

ಅಲ್ಪಶಂಕೆ alpa-śaṅke. = ಅಲ್ಪಾಚಮನ. (My.).

ಅಲ್ಪಶೀಲ alpa-śīla. a man of inferior nature or morality (Bp. 56, 44).

ಅಲ್ಪಸರ alpa-sara. = ಅಲ್ಪಸರಸ್. (ಸಣ್ಣ ಕೆಱೆ G.; My.).

ಅಲ್ಪಸರಸ್ alpa-saras. *a small tank or pond.*

ಅಲ್ಪಸರಸಿ alpa-sarasi. = ಅಲ್ಪಸರಸ್. (ಬೆಂಚೆ, ಪಲ್ವಲ Śm. 35).

ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ alpa-svalpa. rather litte (B. 4, 214; My.).

ಅಲ್ಪಾಚಮನ alpa-ācamana. a polite term for "making water." My.; Te.).

ಅಲ್ಪಾಯುಷ್ಯ alpa-āyuṣya. a short life (Bp. 46, 44).

ಅಲ್ಪಿಷ್ಠ alpiṣṭha. *very small.*

ಅಲ್ಪೀಯ alpīya. Tbh. of ಅಲ್ಪೀಯಸ್. (My.).

ಅಲ್ಪೀಯಸ್ alpīyas. *smaller; uncommonly small.*

ಅಲ್ಮೈರ almaira. an almira, a cabinet, a chest of drawers, a wardrobe (My.; Tu.; M. ಅಲ್ಮಾರಿ; Br. ಅಲ್ಮಾರ; French armoire, Portuguese almario).

ಅಲ್ಲ alla. 1. see s. ಅಲ್ 3-.

ಅಲ್ಲ alla. 2. greeṇ ginger (ಆರ್ದ್ರಕ, ಶೃಂಗವೇರ Nr.; Te., T.; Mhr. ಅಲೇಂ). ಅಲ್ಲದ ಕೊಮ್ಬು (ಆರ್ದ್ರಕ, ಶೃಂಗವೇರ Hlā). ಹಸಿಯ ಅಲ್ಲ (ಆರ್ದ್ರಕ, ಶೃಂಗವೇರ Mr. 137). ಅಲ್ಲ ಅರಿಸಣ ಉಣ್ಟು, ಬೆಲ್ಲ ಬಿಳಿಯೆಲೆ ಉಣ್ಟು, ಒಳ್ಳೆ ಹಲಸು ಉಣ್ಟು, ಮೆಲಲಿಕೆ ಮಲನಾಡ ಅಲ್ಲೆನ್ನಬಹುದೆ? (Sp.). see Mr. s. ತಕ್ರಬಲಿ; Sp. s, ಒಲ್ 1. — ಅಲ್ಲಯ. -ಅಯ = ಅಲ್ಲಯ್ಯ. (Bp. 37, 6). — ಅಲ್ಲಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. of a man (Bp. 9, 46). see ಭಾಷೆವನ್ತಲ್ಲಯ್ಯ.

ಅಲ್ಲ- alla. 3. = (ಅಲ್ಲೋಲ). (M. ಅಲ್ಲೆ, tumult, disturbance; *cf.* ಅರುಲು?). — ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೋಲ. dupl. = ಅಲ್ಲೋಲ-. great agitation (as of water, My.), confusion (of the mind, My.), tumult, disorder, disturbance. [ಅನ್ತು ಪಾಣ್ಡವ ಬಲಮೆಲ್ಲಮನಲ್ಲಕಲ್ಲೋಲಂ ಮಾಡಿ ಕಳಶ ಕೇತನನಜಾತ ಶತ್ರುವಂ ಪಿಡಿಯಲೆಯ್ತರ್ಪಾಗಳ್ Pb. 11, 60 va.]. (Te.; T. ಅಲಂಗೋಲಂ, ಅಲಂಗೋಲೈ, disorder, confusion; that is huddled, carelessly put up, slovenliness. *cf.* ಅಲೆ 1 & 2, and ಕಲಿ 2). [-ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೋಳ. = ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೋಲ. ಕಳಕಳ ಧ್ವನಿಯುಂ ಬೆರಸಾಡುವನ್ತೆ ರಟ್ಟಿಡೆಯೊಳಮಾಗಳೊಮ್ರ್ದಲೆ ಪಲ್ಲಣಮಿಕ್ಕಿಪುದಲ್ಲಕಲ್ಲೋಳಂ Pb. 13, 33].

ಅಲ್ಲಗಳೆ alla-kaḷe. see s. ಅಲ್ 3-.

ಅಲ್ಲಣಿ allaṇi. = ಅಲ್ಲಣಿಗೆ, ಅಲ್ಲಳಿ. mirth, merry-making, jest, sport, laughter (ಸಬ್ಬವ, ಮೇಳ Kk. 78).

ಅಲ್ಲಣಿಗೆ allaṇige. (Śmd. 25). = ಅಲ್ಲಣಿ, etc. (ಸಬ್ಬವ, ಮೇಳ Śmd. II; ಮೇಳ, Śmd. 25; ಸಬ್ಬವ Ct. I, 26; ಮೇಳ I, 30).

ಅಲ್ಲದು alladu. ಅಲ್ಲದೆ. see s. ಅಲ್ 3-.

ಅಲ್ಲಮ allama. a Liṅgāyta N., (Bp. 59, 3; Te.) — ಅಲ್ಲಮದೇವ. a N. see ತುಯ್ಯಲ್-, ಸೊಪ್ಪಿ-. — ಅಲ್ಲಮದೇವಿ. a N. see ಸೋಹದ-, ಹಾವಿನ-. — ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು. a N. of the vīra śaiva saint (Bp. 8 sum.; 8, 1. 8).

ಅಲ್ಲರ allara. the anguish of separation, or the separation of lovers or friends (ವಿರಹ Ct. I, 85).

ಅಲ್ಲರಿ allari. the state of being troubled, disturbed, discomposed, or harassed (Te. ಅಲ್ಲರಿ, ಅಲ್ಲಟ; R.).

ಅಲ್ಲವಱ್ allavar̤. causelessly (ಸುಮ್ಮನೆ, ಬಱಿದು, ಅಕಾರಣ Śmd. 397).

***ಅಲ್ಲವಲ್ಲಣಿಗೆ allavallaṇige.** ginger pickles? (ಅಲ್ಲ+ಅಲ್ಲಣಿಗೆ?) ಮಾವಿನಮಿಡಿಯ ಮಾರುದಿನ ಮೆಣಸುಗಡಲೆಯ ಪುಡಿಯೊಳಡಸಿದಲ್ಲವಲ್ಲಣಿಗೆಯ ಚಿಕ್ಕಣಂಗಳಂ ಸವಿಸವಿದು Pb. 4, 87 va.

ಅಲ್ಲವೆ allave. ಅಲ್ಲವೊ. see s. ಅಲ್ 3-.

ಅಲ್ಲಳಿ allaḷi. = ಅಲ್ಲಣಿ, etc. (ಸಬ್ಬವ, ಮೇಳ Śm. 53). [— ಅಲ್ಲಳಿಗಾಳೆಗ. -ಕಾಳೆಗ. mock-fight. ತನ್ನನುಡಿದ ನುಡಿವಳಿಯಂ ನೆನೆದಲ್ಲಳಿಗಾಳೆಗಂಗಾದೆ Pb. 11, 43 va.].

***ಅಲ್ಲಳಿ allaḷi.** split, agitation of the mind. — ಅಲ್ಲಳಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to split; to cause agitation of mind. ಹರಿವಕ್ಷಮನಲ್ಲಳಿವೋಗೆಯೆಚ್ಚು Pb. 12, 209.

ಅಲ್ಲಾ allā. see s. ಅಲ್ 3-.

ಅಲ್ಲಾಟ allāṭa. ಅಲ್ಲಾಡಿಕೆ, ಅಲ್ಲಾಡಿಸು, ಅಲ್ಲಾಡು. see s. ಅಲ್ಲು 2.

ಅಲ್ಲಿ a12-al1-i12. = ಅಲಿ 2, etc. in that place, there; in the place; therein; to that place; (and with regard to its declension) that place (ಒಳ್ Śmd. 144; ಎಡೆಯಲ್ಲಿ 186 Cm.; ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 167 Cm.; C.). ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪತ್ತು ಅಕ್ಕರಂ ಸಮಾನ ಸಂಜ್ಞೆಯಂ ಪಡೆಗುಂ (Śmd. 14). ಅಲ್ಲಿ ಬಶ್ರುತಿಯುಂ ಸವ್ಪುವಿಕುಂ (121). ಸಿರಿ ನೆಲೆಗೊಂಡುದು ಅಲ್ಲಿ (145). ಅಲ್ಲಿ ವಿಮಲೋದ್ಯಾನವೀಥಿಗಳ್, ಅಲ್ಲಿ ತಾವರೆಗೊಳದ ರಚನೆಗಳ್ (Bh. 2, 13, 27). ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವದಕ್ಕಿಂತ್ಲೂ ಬೆಲ್ಲಾ ತಿಂದು ಸಾಯುವ! ಅಂದ.— ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಅಲೆಯುತ್ತೀಯೋ? ಇಲ್ಲಿ ಬಾ, (ಕಷ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲಾ) ಬಿಸಾಟ ಹಾಗೆ ಸಾಯುವಿ! ಎಮ್ಬಂತೆ.— ಅಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಇಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು; ಕಲ್ಲೊಳಗೆ ಉಣ್ಣೇ ಶಿವದಾನ? (Prvs.). ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗು, go to that place! (C.). it is used to form the locative, e. g. ಕೊಳದಲ್ಲಿ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ (Śmd. 145). ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇರ್ದಂ (62). ಮರದಲ್ಲಿ, etc. (see -ನ 2, No. 2). it is added to relative participles, e. g. ಪೋಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಗುಣಾಧಿಕರೊಳ್ ಅನ್ತೆವೋಲ್ ಎನಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (73). ಕೇಳಿಯತ್ತಣಿಂ ಬನ್ದನ್ ಎಮ್ಬಲ್ಲಿ (165). ನಡಸುವಲ್ಲಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಹೋದಲ್ಲಿ, ಬನ್ದಲ್ಲಿ, etc. (C.) its declension is: ಅಲ್ಲಿಯ, ಅಲ್ಲಿಯಣ; ಅಲ್ಲಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿಂಗೆ; ಅಲ್ಲಿಂ, ಅಲ್ಲಿನ್ದೆ, ಅಲ್ಲಿನ್ದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪೆತ್ತರ್ನ್ ಅಗ್ನಿ ಸುತ್ತಿದಂ (Śmd. 145). ಹಡವಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸ (ಅರಿಷ್ಟ Mr. 198). ನಿಮಿರ್ದ ಕಾನ್ತಾರದಲ್ಲಿಯ ಕಿಚ್ಚು ದಾವಂ (48). ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ (B. 4, 142). ಅಲ್ಲಿಯ ಹಾಗೆ (B. 3, 52). ಅಲ್ಲಿಯಣ ಸುದ್ದಿ (Si. 282). — ಅತ್ತಪದಲ್ಲಿಗೆ ಇತ್ಯಾದೇಶಂ (Śmd. 358). ಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ (Bp. 5, 7). ನರಕದೊಳ್ ಬೀೞ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಏಂ ಸನ್ದಯಂ? (Śmd. 89). ಬಸವರಸನ್ ಇರ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಅಯ್ತನ್ದು (Bp. 20 sum.). ನಿಜಗೋತ್ರದಲ್ಲಿಂಗೆ ಒಯ್ದಂ (61, 36). ಪೋಗು ಅಲ್ಲಿಗೆ! (Rśv. 5, 125). ಕೊರಲಲ್ಲಿಗೆ ಒದಗುವ ಅನಿಲಂ (ಉದಾನ Mr. 51). ಜನಕನಲ್ಲಿಗೆ...ಬನ್ದನು (Bh. 1, 8, 56). — ಏಱುತ್ತಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಲ್ಲಿಂ (Rśv. 9, 29). ಅಲ್ಲಿಂ ತಳರ್ದು (10, 31 va.). ಅಲ್ಲಿನ್ದೆ ಎೞ್ದು (5, 133). ಅಲ್ಲಿನ್ದೆ ಇೞಿಯ ಜಾೞುತ (Bp. 52, 13). ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಪರಿತನ್ದು (58, 24). ನಾಳೆ ಎಮ್ಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ಶ್ವಃ ಎನಿಸುಗು, ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಮೇಲಣ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪರಶ್ವಃ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ. -ಅಲ್ಲಿ. rep. = ಅಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ. here and there (J. 28, 43). ಸುಖವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರಿಗಾಡುವಿಕೆ (ವಿಹಾರ, etc. Si. 393). see B. 3, 4; 4, 143. — ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ. -ಅಲ್ಲಿಗೆ. = ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ. (ಅಡಿಗಡಿಗೆ G.; Bp. 3, 17; 4, 50; 47, 21; 53, 24; 57, 44. 54; B. 3, 77; 4, 171; 5, 198. 295). — ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿ. -ಅಲ್ಲಿ. = ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ. (Bp. 51, 7; J. 28, 41). — ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ. -ಅಲ್ಲಿಗೆ. rep. from here to there; here and there. (Bp. 43, 24; J. 3, 21; 26, 5; C. Bp. 11, 4). — ಅಲ್ಲಿ ತನಕ. so far as that place (B. 4, 123; 5, 68; C.). 2, till then (C.). — ಅಲ್ಲಿದ. -ದ-ಅ 3. a man of that place. ಕೆಲದನ್ ಅಲ್ಲಿದನ್ ಇಲ್ಲಿದನ್ ಈಗಳ್ ಎಮ್ಬಿನಂ ಮುತ್ತಿದನ್ ಒನ್ದೆ ತೇರೊಳ್ ಅಮರೇನ್ದ್ರಸುತೆಂ ಕುರುವೃನ್ದನೆಲ್ಲಮಂ (Śmd. 136). — ಅಲ್ಲಿಪರಿಯನ್ತಂ = ಅಲ್ಲಿತನಕ 1 & 2. 3, till. ಪಾಲಿಸಿದಳ್ ಇನ್ತು, ನಡೆ ನುಡಿಗಳಂ ಕಲಿಪ ಅಲ್ಲಿಪರಿಯನ್ತಮ್ ಆ ಶಿಶುವನು (J. 28, 19). — ಅಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ. -ಅಲ್ಲಿ. = ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ. (Si. 394). — ಅಲ್ಲಿಯುಂ. -ಉಂ. also there. ಅಲ್ಲಿಯುಮ್ ಇಲ್ಲಿಯುಮ್ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ನರಂ (Śmd. 150). ಪೋಲ್ ಪರಮ್ ಅದಲ್ಲಿಯುಂ (144). ಜಾತಿ ಅಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ (167). — ಅಲ್ಲಿಯೂ. -ಊ. = ಅಲ್ಲಿಯುಂ (C.). see ಆವಲ್ಲಿಯೂ. [— ಅಲ್ಲಿವರಂ. till there, till that time. ಭೀಷ್ಮಂ ಶರಶಯನ ತಳವಿಗತನಾಗಿರ್ದಲ್ಲಿವರಮೆನ್ತಾನುಮೊಡಗೊಣ್ಡು ಬನ್ದಾಗಳ್ Pb. 13, 61 va.]. — ಅಲ್ಲೇ. -ಏ. even there (B. 4, 31). ಅಲ್ಲೇ ನ್ಯಾಯ ಇಲ್ಲೇ ಕಣ್ಡಿತು! ಕೊಳ್ಳೀ, ಮಲ್ಲಿ, ಕೊಂಕುಟ ಕೂಸ! (Prv.). — ಅಲ್ಲಾಯ್ದರೂ. -ಆದರೂ. even there also (B. 5, 77. 223).

ಅಲ್ಲಿಗಾರಿಗ alligāriga. (ಅಲ್ಲಿ-ಕಾರಿಗ). a washerman (ಅಗಸ, Ct. I, 61, o. r. ಅಟ್ಟಿಗಾಲಿಗ; *cf.* ಅಲೆ 1, No. 5? ಅಲ್ಲು 1?).

ಅಲ್ಲಿದ allida. see s. ಅಲ್ಲಿ.

ಅಲ್ಲು allu. 1. to join, to connect, to knit nets, etc., to plait, to braid, to wattle together (My.; Te. ಅಲುರ, ಅಲ್ಲು, ಅಳ್ಳು; T. ಅಲ್ಲು; Tu. ಅಲ, ಅಲ್ಲಾ, to mix; *cf.* ಅಡರ್, ಅಲ್ 3-).

ಅಲ್ಲು allu. 2. = ಅಗಲ್, etc. — ಅಲ್ಲಾಟ. -ಆಟ. moving about, etc. (Bh. 6, 4, 26). — ಅಲ್ಲಾಡಿಕೆ. -ಆಡಿಕೆ. shaking, etc. (My.). — ಅಲ್ಲಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to be agitated or moved; to shake, to move about, to cause to swing or vibrate, to rock (My.). ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಆನ್ದೋಲಿತ, ಲೋಲಿತ, ತರಲಿತ Nr.). ರೂಪು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಕಣ್ಣೊಳ್ ಪೊಕ್ಕು ಮನಮಲ್ಲಾಡಿಸೆ (Grj. 7, 11 va.). see Bp. 38, 18; B. 3, 122; 4, 84. 134; C. Bp. 47, 34. — ಅಲ್ಲಾಡು. 1. -ಆಡು. = ಅಳ್ಳಾಡು. to move (v. i.), to be agitated, to shake, to swing, to be loose, etc. [ಅಲ್ಲಾಡದೆ ಕೊಳ್ಳೆನ್ದಿರಿದೀಡಾಡಿದನಿನ್ದ್ರಂಗೆ ಕವಚಮಂ ರಾಧೇಯಂ Pb. 1, 101; Ap. 8, 70]; (J. 23, 21). (ಸಂಚಲನ Śmd. Dh.; Abh. P. 13, 92, o. r. ಅಳ್ಳಾಡು; My.; ಅಗಳ್ಳಾಡು. ಒಲದಾಡು, ಅಸುಮ್ಬು, ಕದಲು G.; Te.). ಅಲ್ಲಾಡೂದು (ತರಲಿತ, ಲುಲಿತ, etc. Mr. 454). ಅಲ್ಲಾಡದ್ದು (ಅಚಲ G.). ಅಳ್ಕಿದನ್ ಇನ್ದ್ರನ್, ಈಶ್ವರನ ಮನಮ್ ಅಲ್ಲಾಡಿತ್ತು (Śmd. 266, o. r. ಅಳ್ಳಾ-). 2, to cause to shake, to shake (J. 28, 54). see Prv. s. ಬೋಧನೆ. — ಅಲ್ಲಾಡು. 2. -ಆಡು. moving, agitation, trembling, etc. (ತೊನೆ, ಒಲೆ, ತೂಗು, ಕೊಡಪು, ನಡುಕ, ಕಮ್ಪನ Ss.). — ಅಲ್ಲುಗು. -ಉಗು. to fall in drops

to drip; [to drop down. ನಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಂ ಕೆಲವಲ್ಲುಗೆ Pb. 5, 103]. (Abh. P.14, 177). [2, to spread out. ಅನುರಾಂಗನೆಯರ ಬೀಸುವ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿಯಲಲ್ಲಿಸೊಳಲ್ಲುಗುವ ಬಮ್ಬುಲ್ಗುರುಳ್ಗಳ ಬಮ್ಬುಲಿಸ್ಪಂ Ap. 4, 9 va.]. *cf.* ಅಲುಗು 1, ಅಲೆ 1.

ಅಲ್ಲೂರಿ allūri. — ಅಲ್ಲೂರಿಗಿಡ. an undershrub, Cassia sophera Lin. (Z.; My.).

ಅಲ್ಲೋ ೞ allō. see s. ಅಲ್ 3–.

ಅಲ್ಲೋೞಲ allōla. (= ಅಲ್ಲ 3). — ಅಲ್ಲೋೞಲ ಕಲ್ಲೋೞಲ. dupl. = ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೋೞಲ. great agitation, etc. ಸಮುದ್ರವು ಅಲ್ಲೋೞಲ ಕಲ್ಲೋೞಲವ್ ಆಗಿತ್ತು (B. 5, 155).

ಅವ್ av. ೞ. = ಅಮ 2, ಅಮ್ಮ 2, etc. mother. ಇದು ಏನ್, ಅವ್? (Bp. 12, 22). ಅಗ್ಗವಣಿಯಂ ಹಿಡಿ, ಅವ್! (12, 33). see also 24, 63; 47, 20. 27; Bh. 1, 10, 18.

ಅವ ava. a remote demonstrative pronoun: that man, he (Śmd. 181; T., M.; Te. ವಾಡು). ಅವಂ, ಇವಂ, ಉವಂ (182). ಅವನು (C). ಅವರ್, ಇವರ್, ಉವರ್ (182). its plural is used for men and women, *e. g.* ಅವರ್ ಗಣ್ಡರ್, ಅವರ್ ಪೆಣ್ಡಿರ್ (109). Nom. pl.: ಅವರ್ (121). [ನೆರೆದು ಬನ್ದಪರವರ್ ಸಯಲಾಬಲವೆಲ್ಲಮೆಂತ್ತರವೆ ಕೊನ್ದಪನಿವನ್ದಿರಸೀಗಳೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 1, 130]. ಅವರ್ಗಳ್ (Śmd. 124; Bp. 46, 36), ಅವನ್ದಿರ್ [ಅವನ್ದಿರಾಗಳೆ ಬೀಡಿಂಗೆವನ್ದು Pb. 7, 4 va.] (Bp. 32, 54; 46, 12), ಅವರುಗಳ್ (Bp. 5, 36; Bh. 1, 8, 10. 11. 20), ಅವದಿರ್ (2, 4, 6; 2, 13, 45; Bp. 51, 77; 58, 34. 39), ಅವದಿರು (Bh. 1, 8, 89), ಅವರು (C.). ರಥರ ಕಾವಲನನ್ದಿರ ಹೆಸರು ಸವ್ಯೇಷ್ಟ ಎನ್ದೂ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥ ಎನ್ದೂ ಉಣ್ಟು (Nr.). singular: ಅವನಂ, ಅವನಿಂ, ಅವನತ್ತಣಿಂ, ಅವನ, ಅವನೊಳ್ (Śmd. 129); ಅವನನ್ನು (C.); ಅವನಿನ್ದ (C.); ಅವಂಗೆ (133), ಅವಗೆ (C.; Bp. 28, 41; B. 5, 54. 99), ಅವನಿಗೆ (C.). — ಅವಂ ಕಡುಗಲಿ, ಅವಂ ಛಲವಾದಿ (Śmd. 193). ಅವಂ ವಿಮಲಮತಿ (111). ಪೊನ್ನುಳ್ಳವನೆ ಕುಲೀನಂ (174). ಆವನ್ ಅಧಿಕ ಪುಣ್ಯನ್, ಅವನೆ ಸೇವ್ಯಂ (174). ತಾನ್ ಅವಂ ಚದುರಂ (174). ಸಮಂ ನುಡಿವೊಡೆ ಅವಂ ಹಿರಿಯಂ (297). ಪೊರ್ದುವೊಡೆ ಅವನ್ ಒಳ್ಳಿದಂ (298). ಸ್ಥಿರನ್ ಆಗಿ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡ್ಪವನು (ನೀಲೀರಾಗ Hlā.). ಸ್ಥಿರನ್ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡ್ಪವನು (ಹರಿದ್ರಾರಾಗ Hlā.). ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಯಾಗ ಮಾಡಿದವನು (ಸ್ಥಪತಿ Hlā.). ಮನೆಪಾತ್ರೆಯೊಳ್ ಇರ್ಪ ಯಾಗ ಮಾಡುವಾತ (ಯಜಮಾನ, etc. Hlā.). ತನ್ದೆಯ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನು (ಪಿತೃವ್ಯNr.). ಬಲ್ಲವನು (ಪಣ್ಡಿತ, etc. Nr.). ಮುನ್ದೆ ಹೋಹವನು (ಪುರೋಗ, etc. Nr.). ಒಳ್ಳಿತಂ ಗೆಯ್ವವಂ (ಶುಭಂಯು, etc. Hlā.). ಎಣ್ಮೆಯ್ಯವ (ಶಿವ Śm. 2; Kk. 4). ವಸುಮತಿಗೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಂ ಪಸರಿಸುವವಂ (ಬಸವಂ) ತಾನ್ ಆಗಿ, ಆತನ ದೆಸೆಯೊಳ್ ಎಲ್ಲಾ ಧನ್ಯರ್ ಆದವರ್ (Bp. 1, 24). ತಿಂಗಳಂ ಸೂಡಿದವನು (ಶಿವ, 1, 32). ಅವನ ಮಾತು ಕೆಸಱುನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಕಮ್ಬ. — ಅವನಿಗೆ ನಾನೇ ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು (Prvs.). — ಅವರವರ್. -ಅವರ್. -ರು. rep. every one of them (Bp. 31, 31; 56, 56; 59, 19). — ಅವರಿಬ್ಬರು. -ಇಬ್ಬರು. both of them (B. 3, 127). — ಅವರಿವರ್. -ಇವರ್. those and these. ಜೈನರ್ ಅವರಿವರ್ ಎನ್ನದೆ (without any distinction) ಎಲ್ಲರು ಮಾನಭಂಗಿತರ್ ಆಗಿ ನುಡಿದರು (Bp. 52, 19). — ಅವಳ್. -ಳ್ 4. ಅವಳು. that woman, she (T., M.; Tu. ಆಳ್; Te. ಅದಿ; Te. ಆಲು, she, a woman). ಅವಳ್, ಇವಳ್, ಉವಳ್ (Śmd. 186. 245). its plural is the same as that of ಅವ (120. 121), also ಅವಳ್ದಿರ್ is used (120). [ದೇವ ಸೌನ್ದರಿಯರ ದಿವ್ಯಮುಪ್ಪ ಪೊಸಗೆಮ್ಪಿನಲವ್ಪುನವುಂಕಿ ಕೊಣ್ಡವಳ್ದಿರ ಮಿಳಿರ್ವೊಳ್ಗುರುಳ್ಗಳನೆ ಲೀಲೆಯಿನಾಡಿಸಿ Ap. 2, 65]. ಅವಳ್ ಸಜ್ಜನ ಪೆಣ್ (109). ಅವಳ್ ವಿಮಲಮತಿ (111). ಸೊಬಗುಳ್ಳವಳೆ ಪೆಣ್ (174). ಅವಳ್ ಪತಿವ್ರತೆ, ಅವಳ್ ಮಾನ್ಯೆ (174). ತಾನ್ ಅವಳ್ ಚದುರೆ (174). ಅವಳು (Bp. 40, 9). ಗಣ್ಡನು ಬಯಸುವನ್ತಪ್ಪವಳು (ಕಾನ್ತೆ Nr.). ಚಿಕ್ಕವಳು (ಬಾಲೆ Nr.). ಮುಕ್ಕಳು ಬಾಱುವವಳು (ಜೀವತೋಕೆ, etc. Hlā.). ವಿದಗ್ಧೆಯುಂ ಮುಗ್ಧೆಯುಮ್ ಆಗಿರ್ಪವಳು (ವಾಣಿನಿ Hlā.). ಲೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಳ್ ಆಗಿ ಮಕರಿಕಾ ಪತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಯ ಮಾಡುವವಳು (ಸೈರನ್ಧ್ರಿ Nr.). ಅವಳ ಕುರುಳ್ಗೆ ಮಾಲೆದುಮ್ಬಿಗಳ್ ಎಣೆಯೆ? (Śmd. 139). ಕುನ್ತಲೇನ್ದ್ರಂಗೆ ಚಮ್ಪಕಮಾಲಿನೀನಾಮದ ಒರ್ವ ಮಗಳ್ ಉಣ್ಟು, ಅವಳ್ಗೆ ಸನ್ತತಂ ಮನ್ತ್ರಿಸುತೆ ವಿಷಯೆ ಸಖಿಯಾಗಿ ಇರ್ಪಳ್ (J. 30, 1). — ಅವಳ್ಗೂಡು. -ಕೂಡು. to join, or be in company with, her (Rsv. 10, 7 va.). note: as in Telugu ವಾಡು & ಅದಿ, so also in the vulgar dialect of the *Southern Mhr. country* ಅವ, and *especially* ಅವಳ್, are at present not used in reference to any person of respectability, but are replaced there by ಆತ & ಆಕೆ; from the instances quoted above it appears that this distinction is not classical, and, besides, ಅವ in My. is never understood to convey a disrespectful sense.

ಅವ ava. off, away, down, implying sometimes depreciation, disrespect, diminution, etc.

ಅವಕ avaka. (Śmd. 25, not in all MSS., also not in Mdb.).

ಅವಕರ ava-kara. *sweepings, dust* (ಸಂಕರ, ಕಸ Mr. 202).

***ಅವಕರ್ಣಿಸು avakarṇisu.** to listen, to hear intently. ಸುಯೋಧನನ ನುಡಿಯನವಕರ್ಣಿಸಿ ಕರ್ಣನಿನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 10, 15 va.

ಅವಕಾಶ ava-kāśa. a glance. 2, *place, room.* 3, *an interval.* 4, *opportunity, leisure.*

ಅವಕೀರ್ಣ ava-kīrṇa. thrown off. 2, *scattered,* 3, overcast, overspread.

ಅವಕೀರ್ಣಿ ava-kīrṇi. *a religious student who has committed an act of incontinency* (ಅತ್ಯನ್ತ ಕೆಟ್ಟವಂ Mr. 253).

ಅವಕುಂಚಿತ ava-kuñcita. bent, contracted; devoid of extension; deformed; degenerated, degraded (ನಿಷ್ಕಾಸಿತ, ಅವಕೃಷ್ಟ, ಅವರೂಪಿತ, ಅವಲೀನ, ಅವನೀತ, ಹರಹುಗೆಟ್ಟದು Mr. 451).

ಅವಕುಟ ava-kuṭa. an earthen vessel used for churning, etc. (ಕುರುಳೆ Mr. 211).

ಅವಕೂರ ava-kūra. being without boiled rice or food (ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವನ್ಥ G.).

ಅವಕೃಪೆ ava-kṛpe. displeasure, disfavour (ವಿಗ್ರಹ Cb., B. 5, 8).

ಅವಕೃಷ್ಟ ava-kṛṣṭa. drawn away or down. 2, sent away; expelled, turned out (ಹೊಱಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ G.). 3, *inferior, low;* degraded. see ಅವಕುಂಚಿತ.

ಅವಕೇಶಿ ava-kēśi. *barren.* 2, *a tree without fruit* (ಬಂಜೆಮರ Mr. 103).

ಅವಕ್ರ a-vakra. not crooked; upright, honest. (My.).

ಅವಕ್ರಯ ava-kraya. *price.*

ಅವಕ್ರಿಯೆ ava-kriye. = ಅಪಕಾರ (Cpr. 8, 89 va.).

ಅವಗಡ ava-gaḍa. an obstruction, impediment; embarrassment, jeopardy (My.). ಅವಗಡಮ್ ಆಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ (Bp. 16, 10). 2, inaccessibility. ಅತಿಅವಗಡದ ಕೈಲಾಸಮಂ ನೆಱೆ ಸೂಱೆಗೊಣ್ಡವನು (24, 51). 3, monstrosity, terribleness. ವಿಷವಹ್ನಿ ತೀವಿ ಇರ್ದ ಅವಗಡದ ಫಣಿವರಕಟಕ! (48, 15; see also 35, 49; 37, 26). 4, impossibility. ಈ ಕೋಟೆಯಂ ಸಾಧಿಸುವಡೆ ಅವಗಡಂ (16, 15). ಆದ್ಯರಿಗೆ ತಾನ್ ಅವಗಡಮ್ ಅದು ಆವುದು? (44, 44). (Mhr. ಅವಘಡ; Te. ಅವಘಳ, difficult, impossible; Te., M., Tu. ಅವಗಡ, mischief, danger.). [5, contempt, arrogance. ಇನ್ತವಗಡದಿಂ ದಿನೇಶಜನನಂ ಕದ ಗಾಣ್ಡಿವಿ ಕೊನ್ದಂ Pb. 13, 8].

ಅವಗಡಿಕೆ ava-gaḍike. = ಅವಗಡ. (ಮುಕ್ಕುಡಿ Bhn. 3, o. r. ಅವಗಡ).

ಅವಗಡಿಸು ava-gaḍisu. 1. to push down, to depress, to lower, to slight, to surpass, to suppress, to subdue. see Bp. 4, 23; 5, 29; 13, 20; 52, 20; 54, 51; 36, 13; Bh. 2, 4, 6; 8, 27, 23; J. 14, 5; 15, 4; 31, 31. 48. (Te. ಅವಘಳಿಂಚು, ಔಘಳಿಂಚು; *cf.* ಅವಘಟ್ಟನ).

ಅವಗಡಿಸು ava-gaḍisu. 2. to be very active, to hasten, to hurry; to become impetuous or violent; to exult, to be arrogant. see Bp. 2, 3; 18, 43; 27, 31. 60; 28, 41; 31, 20; 32, 33; 37, 1; 51, 67. 69; 55, 56; 58, 13. 36; Bh. 3, 12, 17; 3, 13, 30; J. 6, 2; 12, 49; 20, 34; 28, 5; 31, 27. (Te. ಅವಘಳಿಂಚು, ಔಘಳಿಂಚು; *cf.* ಅವಗಱಯ & ಅವಘಟ್ಟನ).

ಅವಗಡೆ ava-gaḍe. (= ಅವಗಱಯ). see Bh. 3, 13, 32. — ಅವಗಡೆಯ. -ಅ 3. a man of rash, impetuous, passionate, or exultant action (Bp. 36, 33; 37, 46).

ಅವಗಡೆಯತನ avagaḍeyatana. the condition of being an impetuous, etc. man (Rām. 6, 2, 17).

ಅವಗಣಿತ ava-gaṇita. *disregarded, despised.*

ಅವಗತ ava-gata. gone away. 2, gone near; entered into. 3, *known, understood.*

ಅವಗತಿ ava-gati. knowledge (Sk.). 2, = ಅಪಗತಿ No. 2 (My.).

ಅವಗನ್ಧ ava-gandha. a bad smell. see ಜೀರ್ಣಾವಗನ್ಧ.

ಅವಗಮನ ava-gamana. (going, going away); going near; descending; understanding, comprehension, getting acquainted with; assuring one's self. see ಪುರೋಽವಗಮನ.

ಅವಗಮ್ಯ ava-gamya. to be known or understood (adj.; Bp. 1, 66).

ಅವಗಯಿಸು avagayisu. = ಅವಗಹಿಸು 1. Tbh. of ಅವಗ್ರಹಿಸು. ಅವಗಯಿಸಿತು (ಅವಗ್ರಹಾರ್ಥ Ct. II, 105; o. r. ಅವಗಯ್ಸು).

ಅವಗಯ್ಸು avagaysu. = ಅವಗಯಿಸು. (Cpr. 1, 97).

ಅವಗಹಿಸು avagahisu. 1. = ಅವಗಯಿಸು. (Bp. 36, 33).

ಅವಗಹಿಸು avagahisu. 2. to dive, to bathe (My.).

ಅವಗಳಿಸು avagaḷisu. = ಅವಗಡಿಸು 1. (Abhā. 2, 47).

ಅವಗಱಯ ava-gaḻiya. rash, impetuous, or passionate action (ಉರವಣೆಕಾರ್ತನಂ Śmd. I.).

***ಅವಗಱಯಿಸು avagaḻiyisu.** to overpower, to come in succession. ಮುಳಿಸವಗಱಯಿಸುತಿರೆ ನರನ ಬಿಲ್ಲ ಗೊಣೆಯುಮನೆಚ್ಚಂ Pb. 12, 209.

ಅವಗಾಹ ava-gāha. 1. plunging or diving into, bathing (Sk.; ಸ್ನಾನ ಮಾಡೋಣ Cb.; My.); [Pb. 1, 17]; (Śsv. 2, 100). 2, a bucket (ನೀರ ದೋಣಿ Hlā.; ಮರಿಗಿ Mr. 213).

ಅವಗಾಹ ava-gāha. 2. Tbh. of ಅವಗ್ರಾಹ. = ಅವಗಾಹನ No. 2 (R.).

ಅವಗಾಹನ ava-gāhana. = ಅವಗಾಹ 1. (Sk.; My.). 2, = ಅವಗಾಹ 2, comprehension (My.).

ಅವಗಾಹಿಸು avagāhisu. 1. to plunge or dive into water (My.); to swim, to float (ಈಸಾಡು, ತೇಲಾಡು G.); to enter into (Bh. 1, 20, 59).

ಅವಗಾಹಿಸು avagāhisu. 2. to comprehend (My.).

ಅವಗೀತ ava-gīta. sung badly. 2, *censured, blamed, detested.* 3, *seen frequently, well known* (ಉಪಲಬ್ಧ, ಮಗುಟಿ ಕಾಣ್ಬುದದು Mr. 451). see s. ಮಗುಟಿ ಮಗುಟಿ.

ಅವಗುಣ ava-guṇa. an evil quality; a vice; an evil effect. [ಅವಗುಣಮಿನಿತಾದೊಡಮಾ ಕವಿತಾಬನ್ಧಮನಶೇಷಮುಂ ದೂಷಿಸುಗುಂ Kr. 1, 43]. (Bp. 4, 62; 30, 27; 40, 38; 56, 44; My.).

ಅವಗುಣಿ ava-guṇi. vicious; of evil properties (Bp. 22, 50).

ಅವಗೂಡೆ ava-gūḍe. the plant Trichosanthes palmata Roxb. (St. & Pl.; Te. ಅವ್ವಗೂಡೆ).

ಅವಗ್ರಹ ava-graha. = ವಗ್ರಹ. taking off or away; separation; distinguishing. 2, obstacle, impediment, restraint, hold. 3, *drought.* 4, *the forehead of an elephant* (ಆನೆಯ ಮುನ್ತಣ ಲಲಾಟ Mr. 155). 5, an imprecation or term of abuse.

ಅವಗ್ರಹಣ ava-grahaṇa. obstacle, impediment; restraint; disrespect (Sk.).

ಅವಗ್ರಹಿಣಿ ava-grahiṇi. *obstacle.*

ಅವಗ್ರಹಿಸು ava-grahisu. = ಅವಗಯಿಸು, ಅವಗಹಿಸು 1. to lay hold of or on, to attain [ಭಕ್ತನನವಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಣ್ಡನೆನ್ನ ದೇವ Cv. 146. 191. 781]. (ಆವರಿಸು Śmd. 182 Cm.; Mdb. Cm. ಗ್ರಹಿಸು; other meanings may be derived from ಅವಗ್ರಹ & ಅವಗ್ರಹಣ).

ಅವಗ್ರಾಹ ava-grāha. = ವಗ್ರಾಹ. seizing (see ಅವಗಾಹ 2, ಅವಗಾಹನ, ಅವಗಾಹಿಸು 2). 2, obstacle. 3, *drought.*

ಅವಘಟಿತ ava-ghaṭita. an impediment (Abh. P. 5, 75).

ಅವಘಟ್ಟನ ava-ghaṭṭana. pushing, brushing or rubbing away or off; pushing or rubbing together. 2, stirring up.

ಅವಘಾತ ava-ghāta. striking, hurting, killing. 2, a violent or fatal blow. (My.; ಮರಣ Cb.).

ಅವಂಗೋತ avaṅgōta. a sword, a scimitar (ಕತ್ತಿ, ಕೃಪಾಣಿ Mr. 379; *cf.* ಅಡಕೋತು?).

ಅವಚಯ ava-caya. gathering, especially flowers (Cpr. 1, 81 va.). [*cf.* ಅಪಚಯ].

***ಅವಚರ avacara.** disgust, boredom. ಉಳಿದುದು ಸಱುಸ್ಸೈತ ವಚಱನೆ ಮಾಡಿ ಸಱುಸ್ಸೈತುವೋಕುಂ Ap. 1, 18; 2, 37.

ಅವಚು avacu. 1. = ಅಗಚು etc., ಅದಕು 1, etc., ಅವುಕು, etc., ಅವುಚು 1. to press; to hold firmly, to confine, to embrace. ತಾಯಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಎದೆಗೆ ಅವಚಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 1, 24). ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎದೆಗೆ ಅವಚಿ ಕೊಣ್ಡು (5, 155). ಕಮ್ಬಿಯನ್ ಅವಚಿ ಕೊಣ್ಡು (Bp. 44, 6). ತನ್ನ ಉರದ ಸೆಜ್ಜೆಯನು ಒಡನೆ ಕಂಕುಳಲಿ ಅವಚಿ ಕೊಳುತಂ (47, 46). see Bh. 1, 14, 20; 2, 10, 13; 7, 1, 4.

ಅವಚು avacu. 2. = ಅವಿಚು, etc. to hide (v. t.), etc. (My.).

ಅವಚೂರ್ಣಿತ ava-cūrṇita. *sprinkled with powder.* 2, *coarsely pounded or ground.*

ಅವಚೂಲ ava-cūla. *an ornament hanging downwards from the top of a banner.*

ಅವಚ್ಛನ್ನ ava-c-channa. covered over, overspread, filled. (R.).

ಅವಚ್ಛಿನ್ನ ava-c-chinna. cut off, separated; broken. 2, predicated. (R.).

ಅವಚ್ಛುರಿತ ava-c-churita. *a horse-laugh.*

ಅವಚ್ಛೇದ ava-c-chēda. anything cut off; a portion; cutting off. 2, distinction. 3, discrimination. 4, a boundary. 5, a distinguishing property, a predicate. see ವ್ಯವಚ್ಛೇದ

ಅವಚ್ಛೇದಕ ava-c-chēdaka. separating; distinguishing; peculiar. 2, a characteristic property, a predicate. (R.).

ಅವಜೆ avaje. = ಅವುಜೆ, etc. (ಅಪ್ಪುಟೆ Mr. 115).

ಅವಜ್ಞತೆ ava-jñate. = ಅವಜ್ಞೆ; inadvertence, negligence (My.).

ಅವಜ್ಞಾತ ava-jñāta. *despised.*

ಅವಜ್ಞಾತಿಶಯ avajñā-atiśaya. excess of disrespect, etc. see ಪಿಸುಕು.

ಅವಜ್ಞೆ ava-jñe. *disregard, disesteem, disrespect, contempt.* see ಕಡೆಗಣಿಸು, ಕಡೆಗಣ್ಬು, ಮಾಂಕರಿಸು.

ಅವಂಚಕತ್ವ a-vañcakatva. candor, sincerity (Bp. 16, 8).
ಅವಟ avaṭa. *a hole; a pit.*
ಅವಟಯಿಸು avaṭayisu. to communicate, to reveal (Abh. P. 3, 127).
ಅವಟಯ್ಸು avaṭaysu. = ಅವಟಯಿಸು (Cpr. 2, 9).
ಅವಟೀಟ avaṭīṭa. *flat-nosed.*
ಅವಟು avaṭu. *the back or nape of the neck.* 2, *a hole or pit.*
ಅವಠಾಣ avaṭhāṇa. a fit of sulky anger, a sullen humour (Bh. 10, 6, 22; Mhr. ಅಂವಠಾ).
ಅವಡು avaḍu. 1. = ಅವುಡು 1. (Bh. 3, 19, 43).
***ಅವಡು avaḍu. 2.** = ಅವುಡು 3. broken grain, crumb. ಈತ ನಂಗಡಿಯುಲವಡಂ ಪೆಜುಕಿ ತಿನ್ದು ಬಾೞ್ವಂ Vr. 46, 7.
ಅವಣ avaṇa. Tbh. of ಅವನ. — ಅವಣಜವಣ. Tbh. of ಅವನಜೇಮನ (Śmd. 376).
ಅವತಂಸ ava-taṁsa. *a garland of flowers.* 2, *a crest* (ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಆಭರಣ G.). 3, *an ear-ring.* 4, a lock of hair left on the head (ಚಣ್ಡಿಕೆ, ಜುಟ್ಟು G.). see ಬಾಸಿಂಗ.
ಅವತಂಸಕ ava-taṁsaka. *a garland of flowers,* etc. (= ಅವತಂಸ).
ಅವತಮಸ ava-tamasa. *slight darkness, obscurity.* 2, great darkness (ಕಡುಗತ್ತಲೆ Hlā.; ಸನ್ತಮಸ, ಪರೆಯದೆ ಸುತ್ತುತಿಹ ಕತ್ತಲೆ Mr. 67).
ಅವತರಣ ava-taraṇa. descending. (My.). 2, rushing along. 3, crossing. 4, translating. 5, annotation (Mhr.). see ನಿಷ್ಮ್ಯಾವತರಣ.
ಅವತರಣಚಿಹ್ನ avataraṇa-cihna. quotation marks (B. 3, 5).
ಅವತರಣಿಕೆ ava-taraṇike. = ಅವತಾರಿಕೆ. (My.).
ಅವತರಿಸು ava-tarisu. to descend; to become incarnate; to be born, to originate (ಹುಟ್ಟು Śmd. 341. 360 Cm.). see Śmd. 65. 143. 151. 205. 290. 341. 360; Ch. v. 182; Bp. 3, 2; 24, 16; 29, 4; 38, 47; 50, 3.
***ಅವತಳ avataḷa.** displacement. — ಅವತಳವಾಗು. -ಆಗು. to be displaced. ಲಿಂಗ ಅವತಳವಾಯಿತ್ತೆನ್ದು, ಭೂಮಿ ಸಿಂಹಾಸನಗೊಣ್ಡಿತ್ತೆನ್ದು, ಸಮಾಧಿಯ ಹೊಗುವಿರಯ್ಯಾ Cv. 457.
ಅವತಾರ ava-tāra. descent. 2, incarnation, manifestation. 3, a landing place or tīrtha. see ಆದಿನೃಸಫೇನ್ದ್ರಾವತಾರ, ರುದ್ರಾವತಾರ, ಹತ್ತು ಅವತಾರ. 4, the number ten. — ಅವತಾರ ಎತ್ತು. to take an incarnation, to become incarnate (C.). — ಅವತಾರ ತಾಳ್. = ಅವತಾರ ಎತ್ತು. (J. 2, 49). — ಅವತಾರ ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು. = ಅವತಾರ ಎತ್ತು. (B. 5, 181; C.).
ಅವತಾರಣ ava-tāraṇa. causing to descend. 2, translation. 3, worship. 4, possession by an evil spirit. (R.).
ಅವತಾರಿಕೆ ava-tārike. any preamble or preface (My.).
ಅವತೀರ್ಣ ava-tīrṇa. descended. 2, crossed, passed over. 3, translated. (R.).
ಅವತೆ avate. Tbh. of ಅವಸ್ಥೆ (Śmd. 341).
ಅವತೋಕೆ ava-tōke. *a cow miscarrying from accident* (ಕನ್ದಿಕ್ಕುವಾಕಳು Mr. 180).
ಅವದಂಶ ava-daṁśa. *a stimulant to drink* (ಉಪದಂಶ, ಬಾಡಬಾಡಿಸುತ್ತ ಕಳ್ಳು ಡಿವದು Mr. 221).
ಅವದಶೆ ava-daśe. misfortune (My. rare).
ಅವದಾತ ava-dāta. *white.* 2, *yellow.* 3, *pure, clear.* 4, pleasing, beautiful.
ಅವದಾನ ava-dāna. (= ಅಪದಾನ). a pure or approved occupation. 2, *an act accomplished.* 3, a great act, an achievement (ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕೆಲಸ G.). 4, cutting or dividing into pieces; a part, a portion. ಅವದಾನನಂ (Śmd. 258).
ಅವದಾರಣ ava-dāraṇa. tearing, dividing. 2, *a hoe or spade.*
ಅವದಾಹ ava-dāha. *the root of the grass Andropogon muricatus* (ಬಾಳದ ಬೇರು G.).
ಅವದೀರ್ಣ ava-dīrṇa. *melted; fluid.*
ಅವದೂಱು ava-dūṟu. = ಅಪದೂಱು. (My.; Te., M.).
ಅವದ್ಯ a-vadya. not to be praised. 2, *despised, low, inferior* (ಗಾವಣೆಗ Mr. 375). 3, disagreeable.
ಅವಧರಿಸು ava-dharisu. to consider, to take to heart, to think upon, to listen to (ಸ್ಮರಣ Śmd. Dh., o. r. ಅವಧಾರಿಸು; ಕೇಳ್ 4 Cm.). [ಎನ್ನ ಬಿನ್ನಪವನವಧರಿಸು ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 751: ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು, ಬಹ ಸುಖಂಗಳ ಅವಧರಿಸುತ್ತಿಪ್ಪೆಯಯ್ಯಾ Cv. 974]. ಅವಧರಿಪುದು ಬಿನ್ನಪವಂ! (Śmd. 264). see Bp. 1, 66; 35, 54; 59, 25; Kk. 100; Mr. 3; J. 18, 45. — ಅವಧರಿಸವಧರಿಸು. rep. (Bp. 43, 31).
ಅವಧಾನ ava-dhāna. *attention;* care; aim; devotion. see Bp. 43, 13; 59, 19; Bh. 1, 7, 41.
ಅವಧಾನಿ ava-dhāni. attentive; careful. (Bp. 7, 5; 58, 38). 2, a title (My.). [3, a person proficient in chanting Vedic hymns].
ಅವಧಾನಿಸು avadhānisu. to mind, to pay attention to. (Bp. 19, 8).
ಅವಧಾರ ava-dhāra. upholding; an upholder (Bp. 1, 66). 2, accurate determination, ascertainment. 3, exclusive property (14, 1).
ಅವಧಾರಣ ava-dhāraṇa. ascertainment; affirmation, emphasis [Kr. 1, 138]. (Śmd. 16; Kāvy. I, 1*b*, 15-22). 2, *stating or holding with positiveness or assurance.*
ಅವಧಾರಣೆ ava-dhāraṇe. = ಅವಧಾರಣ. (Śmd. 63. 67. 76. 394).
ಅವಧಾರಿಸು avadhārisu. to ascertain. 2, to consider. see Śmd. 178; Ch. v. 148; Kāvy. II, 2, B, 7; see ಅವಧರಿಸು.
ಅವಧಾರು avadhāru. attention! heed! (My.; Grj. 3, 116; 4, 18. 22).
ಅವಧಾರ್ಯ ava-dhārya. to be ascertained, determined or known (adj., My.).
ಅವಧಿ ava-dhi. attention. 2, *a limit, conclusion, termination* (ಅನ್ತಿಕ, ಕಡೆ Nn. 120; Śmd. 295). 3, *separation;* a division, district. 4, a period, time (ಮುದ್ದತು Cb.); season, opportunity, leisure (ವಿತಾನ Mr. 493). 5, agreement, engagement (ಕರಾರು Cb.). 6, extremity, calamity, misfortune (not Sk.; Te.; R.). 7, *a hole; a pit* (ಗರ್ತ Nn. 120). see Bp. 47, 1.
ಅವಧೀರಣ avadhīraṇa. treating with disrespect, despising (Cb.).
ಅವಧೂತ ava-dhūta. shaken off; rejected; separated from worldly feeling and obligation (ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟವನು G.), a virakta (J. 5, 27. 28).
ಅವಧೃತ ava-dhṛita. *perceived, understood.*
ಅವಧೆ ava-dhe. placing down. see ನ್ಯವಧೆ.
ಅವಧ್ಯ a-vadhya. *not to be killed, inviolable.* see Hlā. s. ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ.
ಅವಧ್ವಸ್ತ ava-dhvasta. *scattered.* 2, *pounded coarsely.* 3, *sprinkled.*
ಅವನ avana. = ಅವಣ. *satisfaction.* 2, joy (ಸನ್ತೋಷ Cb.). 3, desire; asking (ಬೇಡೋಣ Cb.). 4, favour (ಕೃಪೆ Cb.). 5, preserving, protection (ಸಂರಕ್ಷಣ G.; Cb.). 6, power (ಪರಾಕ್ರಮ Cb.). 7, *speed.* 8, increase (ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ Cb.) 9, going (ಹೋಗೋಣ Cb.).
ಅವನಜೇಮನ avana-jēmana. = ಅವಣಜವಣ. a joyful meal, etc.
ಅವನತ ava-nata. bowed (ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾತನಾದ Śmd. 2 Cm.). 2, downcast. 3, *bent, stooping.*

ಅವನತೆ ava-nate. bowing down, prostration (ನಮಸ್ಕಾರ Śmd. 158. Cm.; Sk. ಅವನತಿ).

ಅವನದ್ಧ ava-naddha. bound on, tied, covered. 2, a drum (Colebr.).

ಅವನಮ್ಬಿಕೆ ava-nambike. = ಅಪನಮ್ಬಿಕೆ. (C.).

ಅವನಮ್ರ ava-namra. bowed, bent. see ವಿಲಾಸಾವನಮ್ರ.

ಅವನಶ್ಕರ ava-naśkara. truth (ನಿಜತೆ, ಅತಿದಿಟ Mr. 453).

ಅವನಾಟ ava-nāṭa. *flat-nosed.*

ಅವನಾಯ ava-nāya. *causing to descend; throwing down.*

ಅವನಿ avani. ಅವನೀ. *the earth.* 2, the tree ಕರಿಬೇವು, q. v. — ಅವನಿದಾಹ್ವಾರಿ. -ಅಹ್ವಾರಿ. N. (Bp. 27, 46). ಅವನಿ-ದ (earth-giver).

ಅವನಿಜ avani-ja. earth-born. 2, the planet Mars (ಅಂಗಾರಕ, ವಕ್ರ, ಭೌಮ, ಮಂಗಲ Mr. 38). 3, a tree (see ಅವನೀಜ).

ಅವನಿಜಾತ avani-jāta. earth-born. 2, the tree Rottleria tinctoria (ಪುನ್ನಾಗ, ವೃಕ್ಷಭೇದ Nn. 61).

ಅವನಿಜಾಪತಿ avanijā-pati. Sītā's husband, Rāmacandra (J. 18, 1).

ಅವನಿಜೆ avani-je. -ಜಾ. Sītā (J. 19, 45).

ಅವನಿತಲ avani-tala. the face of the earth: the earth (C. Bp. 47, 35).

ಅವನಿದಿವಿಜ avani-divija. a Brāhmaṇa (Bp. 56, 56).

ಅವನಿಧರ avani-dhara. earth-supporter: a mountain (Cb.; My.).

ಅವನಿನ್ದೆ ava-ninde. = ಅಪನಿನ್ದೆ (My.).

ಅವನಿಪ avani-pa. a lord of the earth, a king (Bp. 5, 8; 22, 1; 57, 21).

ಅವನಿಪತಿ avani-pati. = ಅವನಿಪ. (Śmd. 179. 262).

ಅವನಿರುಹ avani-ruha. a tree (Bp. 19, 63; 26, 34; Mr. 513).

ಅವನಿವಲ್ಲಭ avani-vallabha. = ಅವನಿಪ. (Bp. 55, 8).

ಅವನಿಸುತೆ avani-sute. = ಅವನಿಜೆ. (J. 18, 54).

ಅವನಿಸುರ avani-sura. = ಅವನಿದಿವಿಜ. (Bp. 56, 52; 57, 80).

ಅವನೀಜ avanī-ja. = ಅವನಿಜ. a tree (Bp. 5, 69; 19, 43. 45).

ಅವನೀತ ava-nīta. led or brought down; led away; thrown down (ಅವಕುಂಚಿತ, etc. Mr. 451).

ಅವನೀಪತಿ avanī-pati. = ಅವನಿಪತಿ. (Bp. 50, 40).

ಅವನೀಪಾಲಕ avanī-pālaka. a protector of the earth, a king (Bp. 53, 34).

ಅವನೀರುಹ avanī-ruha. = ಅವನಿರುಹ. (ವೃಕ್ಷ Nn. 65).

ಅವನೀಶ avani-īśa. a lord of the earth, a king (ಅರಸು Nn. 136. 145; ಚಕ್ರವರ್ತಿ Mr. 516).

ಅವನೀಶ್ವರ avani-īśvara. = ಅವನೀಶ. (J. 2, 38).

ಅವನೀಸುರ avanī-sura. = ಅವನಿಸುರ. (J. 2, 33).

***ಅವನು avanu.** he. see ಅವ.

ಅವನ್ತಿ avanti. *N. of a city, the modern Oujein (Ujjayinī).* 2, N. of a country. 3, = ಅವನ್ತಿಸೋಮ (ಅಭಿಷವ, ಶುಕ್ತ, ಸೋಮ, ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು Mr. 214).

ಅವನ್ತಿಸೋಮ avanti-sōma. *sour gruel* (ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು Hlā.).

ಅವನ್ದ್ಯ a-vandya. not to be praised; not to be respected; a vile man (ಪಾಪಿ, ಬೇಟೆ, etc. Mr. 225).

ಅವಪಥ್ಯ ava-pathya. an error in diet (My.; Te., Mhr.).

ಅವಪಾತ ava-pāta. falling down; descending. 2, *a hole or pit.*

ಅವಬೋಧ ava-bōdha. waking. 2, perception, knowledge. 3, discrimination, judgment. 4, teaching. see Kāvy. II, 2, B, 16.

ಅವಭಾಷ ava-bhāṣa speaking. see ಪೃಚ್ಛಾವಭಾಷ.

ಅವಭೃಥ ava-bhritha. carrying off, removing. 2, purification by bathing of the sacrificer and the sacrificial vessels after a sacrifice. 3, *a supplementary sacrifice made to atone for any defects in a principal and preceding one* (ಕಡೆಗಣ್ಣ ಯಾಗಂ Mr. 261). 4, bathing after marriage (Rām. 1, 16, 51).

ಅವಭ್ರಟ ava-bhraṭa. *flat-nosed.*

ಅವಮ avama. *undermost, low; inferior, base.*

ಅವಮತ ava-mata. *disregarded, despised.*

ಅವಮತಿ ava-mati. dislike; disregard. 2, foolishness (My.; T.).

ಅವಮನ್ನಣೆ ava-mannaṇe. Tbh. of ಅವಮಾನನೆ. disrespect, incivility (My.).

ಅವಮರ್ದ ava-marda. trampling, oppression. 2, *devastation, inflicting pain or punishment on an enemy by laying his country waste, etc.*

ಅವಮರ್ಯಾದೆ ava-maryāde. incivility (My.; Te.).

ಅವಮಾನ ava-māna. = ಅಪಮಾನ. disregard, disrespect, incivility; dishonour (My.). see ಪಾಜೀಟ್. — ಅವಮಾನಪಡಿಸು. = ಅವಮಾನ ಮಾಡು. ಅವನನ್ನು - - (My.). — ಅವಮಾನ ಮಾಡು. to treat contemptuously (Si. 383; B. 5, 49). ಅವನಿಗೆ - - (My.).

ಅವಮಾನನೆ ava-mānane. *disrespect.*

ಅವಮಾನಿತ ava-mānita. *disregarded, despised.*

ಅವಯವ ava-yava. 1. *a limb, a member; a part;* a component part. 2, a member or component part of a logical argument or syllogism. see Kāvy. III, 3, B, 148. 153 seq.

***ಅವಯವ ava-yava.** 2. without hesitation; promptness. ಬೇಡಿದ ನಾಡುಗಳನವಯವದಿನ್ದಮಿತ್ತು. Pb. 4, 10.

ಅವಯವಸಮ್ಬನ್ಧ avayava-sambandha. the relation of membership (Śmd. 161).

***ಅವಯವಿಕ್ರಮ avayavi-krama.** one of the figures of speech Kr. 3, 16.

ಅವಯೋಗ ava-yōga. an inauspicious omen (My.; Te.); imminent evil (My.).

***ಅವರ್ avar.** they. (epicene plural). see ಅವ.

ಅವರ avara. inferior, low; least, the least. 2, *posterior, hinder, last, following* (ಕಡೆಯ G.). 3, *the hind thigh of an elephant* (ಆನೆಯ ಹಿಂಗಾಲ್ Mr. 158).

ಅವರಜ avara-ja. *a younger brother.*

ಅವರತ ava-rata. stopped, ceased. see ಅನವರತ.

ಅವರತಿ ava-rati. *stopping, cessation, end.*

ಅವರವರ್ಣ avara-varṇa. an inferior caste. 2, *a Śūdra.*

ಅವರಾರ್ಧ್ಯ avara-ardhya. being on the lower or nearer side. see ಅನವರಾರ್ಧ್ಯ.

ಅವರಿ avari. Tbh. of ಅಮರೆ (Śmd. 347, o. r. ಅವರೆ, q. v.; My.).

ಅವರಿಷ್ಠ a-variṣṭha. not the best, trifling, small (ಅಲ್ಪ, etc., ಕಿಱಿದು Mr. 427).

ಅವರೀಣ avarīṇa. degraded. 2, *censured, blamed.*

ಅವರೂಪಿತ ava-rūpita. misshapen, deformed; degenerated (ಅವಕುಂಚಿತ, etc. Mr. 451).

ಅವರೆ avare. = ಅಮರೆ No. 3, etc. Tbh. of ಅಮರೆ (Śmd. 347, o. r. ಅವರಿ). a species of pulse, Phaseolus radiatus (ವಲ್ಲ, ನಿಷ್ಪಾವಕ Nr., Hlā.; ವಲೆ, ನಿಷ್ಪಾವಕ Mr. 374); [ಪಾರಕಿನ ಕೊಱುಮುವರೆಯುಮನೆಣ್ಣೆಯುಮಾಡಿನಳೆಯ್ದುಮುಂ ಬಡ್ಡಿಸಿದೊಡೆ Vr. 68, 26]. ಕೊಗುರೆ ಅವರೆಗಳು ವಲ್ಲಾಖ್ಯಂ (Mr. 150). 2, the pulse called Dolichos lablab Lin. (St. & Pl.; see ಅವರೆ: Tu. ಅಬರೆ, T., M. ಅವರ್ರೈ, ಅವರೆ; Te. ಅನಪ, ಅನುಪು, ಅನುಮು). see *e. g.* ಚಳ್ಳವರೆ, ತಿಂಗಳವರೆ, ನೆಲವರೆ, ಹೊಲವರೆ, ಹಿದುಕವರೆ. — ಅವರೆ ಅವರೆ ಎಲ್ಲಾ ಒನ್ದೇ, ಅವರೆಯ ಕೇಱಿದ ಹೊಱ ಬೇಱೆ (Prv.). — ಅವರೆಬಳ್ಳಿ. the avare creeper (St. & Pl.).

ಅವರೋಧ ava-rōdha. obstruction, restraint (ತಡೆಯೋಣ G.). 2, *the seraglio of a palace.*

ಅವರೋಧನ ava-rōdhana. blockade; obstruction. 2, *the women's apartments of a palace.*

ಅವರೋಹ ava-rōha. a shoot sent out by a plant. 2, *a pendent branch, one that strikes fresh roots into the earth as those of the Indian fig-tree;* (ಗಿಡದ ಪಾರಪ್ಪು G.). 3, *a creeping plant climbing up to the top of a tree;* the upward climbing of a creeper (ಲತೋದ್ಗಮ, ಮರದ ಮುಡಲ್ Hlā.; ಲತೋದ್ಗಮ, ಬಲಿದ ಮುಡಲ್ Mr. 106; ಗಿಡದ ಬುಡ ದಿನ್ದ ತುದಿಯು ತನಕ ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿ G.).

ಅವರ್ಗ a-varga. a non-class; not classified, as certain consonants (Śmd. 21. 43. 44; Kāvy. I, 1 *a*, 15. 16; III, 2, B, 48. 49).

ಅವರ್ಗೀಯ a-vargīya. not belonging to the so-called classified consonants. (My.); [consonants ಯ್, ರ್, ಲ್, ವ್, etc.].

ಅವರ್ಜ a-varja. 1. the act of not abandoning or rejecting (My.).

ಅವರ್ಜ a-varja. 2. = ಅವರ್ಜಾ. a day-book, a ledger, an abstract of receipts and disbursements (Mg.).

ಅವರ್ಜ್ಯ a-varjya. not to be abandoned or rejected (My.).

ಅವರ್ಣ a-varṇa. the two vowels ಅ and ಆ (Śmd. 17; Kāvy. I, 4, 19-21). 2, *censure, blame* (Śmd. 17).

ಅವರ್ಣವಾದ avarṇa-vāda. the vowels called ಅ and ಆ (Śmd. 17). 2, *censure, blame.*

ಅವರ್ಣಿಕಾಮರ್ a-varṇi-kāmar. N. of the twelve Ādityas (Śmd. 17).

ಅವರ್ದು avardu. = ಅಮುರ್ದು. — ಅವರ್ದುಕಳೆವೆಳಗ. -ಬೆಳಗ. he who shines with ambrosia-rays: the moon (ಶಶಿ Kk. 44).

ಅವರ್ಷಣ avarṣaṇa. drought (My.; Mhr.).

ಅವಲ್ aval. 1. to pound (ಮುಸಲಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; T. ಅವ್ವೆ. to beat; to crack, break; Tu. ಅಬೆ, to beat or pound rice; see ಅಡಚು 2).

ಅವಲ್ aval. 2. -ಲು. pounding, beating in a mortar. 2, = ಅವಲಕ್ಕಿ (My.; T.; M. ಅವಿಲ್). ಅವಲ್ಗೆ (Śmd. 139). — ಅವ ಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice (batta) which has first been scalded in hot water, then partly dried, then fried, and lastly flattened by beating it in a mortar (ಪೃಥುಕ, ಚಿಪಿಟ, ಚಿಪಿಟಕ Hlā., Nr., G.; ಪೃಥುಕ, Mr. 375; My.; Si. 314. 404; B. 2, 31). — ಅವಲರಗು. -ಅರಗು. wafer sealing letters with (T.; R.). 2, lac-powder (My.).

ಅವಲ್ aval. first, chief, greatest, best (My.; Mhr., H. ಅವಲ).

ಅವಲಕ್ಷ ava-lakṣa. = ವಲಕ್ಷ. white (ಬಿಳಿದು G.).

ಅವಲಕ್ಷಣ ava-lakṣaṇa. an unlucky sign or doing (Bp. 60, 53); ಅಂಗೆಯ್ ತೋಱುಸಿ ಅವಲಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Prvs. s. ಕೆಯ್ 3, ಮೂಗು.

ಅವಲಗ್ನ ava-lagna. = ಅಪಲಗ್ನ, ವಲಗ್ನ. hanging down; attached. 2, *the waist* (ಮಧ್ಯ, ನಡು; ಅದಱಿಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪ ಪೊಕ್ಕುಳ್ ನಾಭಿ Mr. 327). 3, = ಅಪಲಗ್ನ (My.).

ಅವಲಮ್ಬ ava-lamba. hanging down, on or from; catching hold of; depending; resting upon; dependence, support, protection (Bp. 43, 50; Ch. v. 3); a prop, a stay; an appendage; = ಕಾಚ, ಶಿಕ್ಯ, ನೆಲಹು (Mr. 213). see ಉಪಧಾನಾವಲಮ್ಬ.

ಅವಲಮ್ಬನ ava-lambana. = ಅವಲಮ್ಬ. see ನಿಶ್ಶ್ರೇಣ್ಯಾವಲಮ್ಬನ.

ಅವಲಮ್ಬನೆ ava-lambane. = ಅವಲಮ್ಬನ (ಆಶ್ರಯ G.; My.).

ಅವಲಮ್ಬಿ ava-lambi. catching hold of, endowed with (Śmd. 395).

ಅವಲಮ್ಬಿತ ava-lambita. hanging. 2. clung to. 3, supported, protected. (My.).

ಅವಲಮ್ಬಿಸು avalambisu. to hang on (v. t.), to suspend from. ಕಮ್ಬಿಯನ್ ಅವಲಮ್ಬಿಸಿ ಇರ್ಪ ನೆಲಹು (ಕಾಚ Nr.). 2, to take hold of. 3, to depend on, to have recourse to (My. ಅವನನ್ನು, etc.).

ಅವಲಮ್ಬಿಸುವಿಕೆ avalambisuvike. taking refuge (ಶ್ರಾಯ, ಶ್ರಯಣ Si. 390).

ಅವಲಿಪ್ತತೆ ava-liptate. unction. 2, pride. vanity. (R.).

ಅವಲೀಢೆ ava-līḍhe. licking. 2, *disregard, contempt.*

ಅವಲೀನ ava-līna. reduced, destroyed, etc. (ಅವಕುಂಚಿತ, etc. Mr. 451).

ಅವಲೀಲೆ ava-līle. sport, play (Sk.); improper play (My.). 2, in mere play, easily, readily (Mhr. ಅವಲೀಲಾ; R.).

ಅವಲೇಪ ava-lēpa. smearing. 2, ornament. 3, union, association (Śmd. 128. 130). 4, *pride.*

ಅವಲೋಕ ava-lōka. = ಅವಲೋಕನ. (My.).

ಅವಲೋಕನ ava-lōkana. looking at. 2, *looking, seeing.* 3, beholding; sight (ದೃಷ್ಟಿ, ನೋಟ G.). 4, observation, considering (ಲಕ್ಷಣ Mr. 316).

ಅವಲೋಕಿಸು avalōkisu. to look at, to consider, to see (ನೋಡು G.; My.).

ಅವಲೋಹ avalōha. = ಅಕ್ಷ (Nn. 37). 2, ದುಷ್ಟ (Nn. 51).

ಅವಲ್ಗುಜ a-valgu-ja. *the plant Vernonia anthelminthica* Willd. see ಬಾವುಜಿಗೆ.

ಅವವಾದ ava-vāda. = ಅಪವಾದ. 2, *an order.*

ಅವಶ a-vaśa. independent, uncontrolled. 2, not having one's own free will. 3, necessary.

ಅವಶಕುನ ava-śakuna. = ಅಪಶಕುನ. see Prv. s. ಶಕುನ.

ಅವಶಾತ್ a-vaśāt. (fr. ಅವಶ). from uncontrollable circumstances, unawares, suddenly (My.; Te.).

ಅವಶಿಷ್ಟ ava-śiṣṭa. left, remaining (ಉಱಿದ Śmd. 344 Cm.); a rest, remainder. see ಉಱಿ, ಮಿಗು.

ಅವಶೇಷ ava-śēṣa. leavings, remainder (Bp. 56, 12). 2, end, close, termination. see ಅಷ್ಟಾವಶೇಷ, ನಿರವಶೇಷ.

ಅವಶ್ಯ a-vaśya. ungovernable. 2, inevitable. 3, necessity. ಅವ ಶ್ಯಂ, *necessarily, certainly, by all means.* — ಅವಶ್ಯಬೀಱು. to become necessary (My.; B. 5, 285).

ಅವಶ್ಯಕ a-vaśyaka. necessary, inevitable, indispensable (ಬಾಧ Mr. 448; My.; B. 4, 133; 5, 106).

ಅವಶ್ಯಾಯ ava-śyāya. *hoar-frost* (ಚಳಿ, ತಣ್ಣಿ G.).

ಅವಷ್ಟಬ್ಧ ava-stabdha. supported, rested on. 2, *relied on.* 3, stopped. 4, *near.*

ಅವಷ್ಟಮ್ಭ ava-stambha. leaning or resting upon. 2, relying on; support. 3, staying. 4, self-confidence. 5, commencement. 6, a pillar. 7, *excellence* (ಸೌಷ್ಠವ, ಲೇಸು Mr. 451). 8, gold.

ಅವಷ್ಟಮ್ಭಿತ ava-stambhita. supported, rested on (Grj. 3, 103 va.).

ಅವಷ್ಟಮ್ಭಿಸು ava-stambhisu. to lean or rest upon (Grj. 2, 106 va.).

ಅವಸ್ avas. below; downwards; without, on the outside.

ಅವಸರ ava-sara. descent. 2, *occasion, moment, favourable opportunity* (ಅನ್ತರ Mr. 531). 3, leisure, time. 4, the time of (ಹೊತ್ತು, ಸಮಯ G.). 5, (not in Sk.) necessity (C.; Te., T., Tu.). [ನಿನ್ನವಸರಕ್ಕೆ ಬನ್ದುಕೂಡುವ ಬಲದೇವನನುಮಂ Pb. 13, 70 va.; Cv. 104. 282]. 6, haste from necessity, urgency, speed, hurry (ಅಸ ವಸ Kk. 54; Śm. 62; ಕ್ಷಣ Mr. 494; C.; Te., T., Tu.; ಆತುರ, ಕಾತರ, ಕವ್ವರೆ, ತವಕ G.; B. 1, 9; 2, 1. 35). 7, rain (Sk.; Cb.). 8, a year (Sk.; Cb.). see Bp. 1, 41. 55; 4, 67; 6, 43; 9, 23; 12, 2; 30, 17; 35, 43; 37, 1; 43, 29; 47, 22. 55; ಮೂಱವಸರ.—ಅವಸರದಿ

ಪೋಪುದು (ಉರವಣಿಗೆ Kk. 65). ಅವಸರಕ್ಕೆ ಮೂಱು ಮೊಱ ನೇಯ ಬೇಡ (Prv.).

ಅವಸರಣ ava-saraṇa. = ಅಪಸರಣ. see ಪಿಂಗು.

ಅವಸರಿಸು avasarisu. to make haste, to be speedy, to press on, to be eager (Bp. 8, 11; 28, 28; 35, 6; 44, 62; 48, 6; 60, 4).

ಅವಸರ್ಪ ava-sarpa. = ಅಪಸರ್ಪ. (Sk.).

ಅವಸರ್ಪಣ ava-sarpaṇa. (= ಅಪಸರ್ಪಣ). descending, stepping down. see ತೂಳ್.

ಅವಸಾನ ava-sāna. *conclusion, termination, end.* 2, death (My.; ಮರಣ Cb.). 3, limit (ಮೇರೆ Cb.). 4, the end of a word or sentence; a pause. see Prv. s. ಪುತ್ರ.

ಅವಸಾಯ ava-sāya. conclusion, end. 2, ascertainment, certainty. 3, remainder. see ಅಧ್ಯವಸಾಯ, ವ್ಯವಸಾಯ.

ಅವಸಾಯಿ ava-sāyi. residing. see ಅನ್ತಾವಸಾಯಿ.

ಅವಸಿತ ava-sita. having settled in a place, residing. 2, a dwelling place (ಮನೆ Mr. 194). 3, ended; *completed, finished.* 4, *known, understood.* 5, stored, as grain (G.).

ಅವಸಿತಿ ava-siti. = ಅವಸಾಯ. see ವ್ಯವಸಿತಿ.

ಅವಸು avasu. = ಅವಿಚು, etc. to hide, etc. (My.).

ಅವಸೆ avase. = ಅಮಾವಸ್ಯೆ, etc. Tbh. of ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (Śmd. 368. 373, 375; ಅಮಾಸೆ Śm. 19; ಅಮಾವಾಸೆ Kk. 58; My.).

ಅವಸೇಕ ava-sēka. sprinkling, irrigating. (ಸಿವ್ಪುಡಿಸೋಣ Cb.).

ಅವಸ್ಕನ್ದ ava-skanda. *an assault, an attack, a storm* (ಪ್ರಪಾತ, ದಾಱ Mr. 287).

ಅವಸ್ಕರ avas-kara. something to be swept away or concealed. 2, *faeces, excrement, dirt.* 3, the privities (ಗುಹ್ಯ, ಶಿಶ್ನ G.).

ಅವಸ್ಥಾತೃ ava-sthātṛi. taking one's stand. see ಪರ್ಯವಸ್ಥಾತೃ.

ಅವಸ್ಥಾನ ava-sthāna. standing on, residing; an abode; situation. see ವ್ಯವಸ್ಥಾನ.

ಅವಸ್ಥಾಯಿ ava-sthāyi. *standing, residing in; placed.*

ಅವಸ್ಥಿತಿ ava-sthiti. abiding; residence; practising. see ಅನವಸ್ಥಿತಿಕ.

ಅವಸ್ಥೆ ava-sthe. = ಅವತೆ. *state, condition, situation, circumstance of age or position.* 2, trouble, difficulty, strait, calamity (C.; Te., M., T.). — ಅವಸ್ಥೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to assume a state, etc. (Bp. 47, 47).

ಅವಸ್ನಸೆ ava-snase. = ವಸ್ನಸೆ, q. v.

ಅವಹರಣ ava-haraṇa. = ಅಪಹರಣ. throwing away, laying aside. 2, taking away; stealing, plundering. 3, taking back. 4, fining, mulcting. see ವ್ಯವಹರಣ.

ಅವಹಾರ ava-hāra. = ಅವಹರಣ. 2, *a shark; or another large water-animal* (ಗ್ರಾಹ, ನೆಗಳ್ Mr. 410). see ವ್ಯವಹಾರ.

ಅವಹಿತ ava-hita. deposited, applied, directed (as the mind). see ವ್ಯವಹಿತ.

ಅವಹಿತ್ಥ avahittha. *dissimulation.*

ಅವಹಿತ್ಥೆ avahitthe. = ಅವಹಿತ್ಥ. (Kāvy. IV, 2, 16).

ಅವಹೇಲ ava-hēla. *disrespect, disregard, contempt, treating disrespectfully.*

ಅವಹೇಲನ ava-hēlana. ಅವಹೇಳನ. = ಅವಹೇಲ. (My.; ಜಱಯೋಣ, ತಿರಸ್ಕಾರ G.).

ಅವಳ್ avaḷ. she. (Tu. ಆಳ್). see s. ಅವ.

ಅವಳ avaḷa. = ಅವುಳ್, etc. — ಅವಳಜವಳ. dupl. a pair (ಯಮಲ, ಜೋಡು G.).

ಅವಳಿ avaḷi. Tbh. of ಯಮಳಿ. a pair (J. 21, 27). — ಅವಳಿಜವಳಿ. dupl. a pair. — ಅವಳಿಜವಳಿಮಕ್ಕಳು. twins (C.; B. 4, 107). — ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳು. twins (J. 19, 45).

ಅವಳು avaḷu. = ಅವಳ್.

ಅವಾಕ್ avāk. = ಅವಾಚ್ 1. *downwards.* 2, southwards, southern.

ಅವಾಕ್ಕು avākku. Tbh of ಅವಾಚ್ 1. (Śmd. 106 Cm.).

ಅವಾಕ್ಪುಷ್ಪಿ avāk-puṣpi. *a kind of anise, Anethum sowa* Roxb.

ಅವಾಕ್ಶ್ರುತಿ a-vāk-śruti. *dumb and deaf.*

ಅವಾಕ್ಷರ ava-akṣara. a blunder as to letters, a mispronunciation. 2, an abusive word (ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು Cb.; Mhr.).

ಅವಾಗ್ಭವ avāk-bhava. born in the south (ತೆಂಕಲಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದದು Si. 28).

ಅವಾಗ್ಭಾಗ avāk-bhāga. *the part below* (ಬುಧ್ನ, ತರುಮೊದಲ್ Mr. 104).

ಅವಾಗ್ರ ava-agra. having a bent top; *stooping, bending, bowed.*

ಅವಾಙ್ಮುಖ avāk-mukha. having the face turned downwards, hanging the head (ಅಪಾಚೀನ, ತಲೆವಾಗುಹಂ Mr. 455).

ಅವಾಚ್ a-vāc. 1. = ಅವಾಕ್ಕು. *downwards; looking downwards, headlong.* 2, south.

ಅವಾಚ್ a-vāc. 2. *dumb.*

ಅವಾಚ a-vāca. = ಅವಾಚ್ 2. (ಮೂಕ Cb.).

ಅವಾಚಿ avāci. *the south.*

ಅವಾಚೀನ avācīna. southern (ತೆಂಕಲಾದುದು Mr. 58).

ಅವಾಚ್ಯ a-vācya. *improper to be uttered; unfit to be spoken about* (ಅಬದ್ಧಭಾಷಣ G.).

ಅವಾಜು avāju. voice, sound, noise, report (My.; Br., H.).

ಅವಾನ್ತರ ava-antara. situated between; intermediate; included; subordinate (subordination), minor, extra (Mhr.; see s. ಪಂಚಮಹಾಪಾದ್ಯ). 2, invasion, incursion; havoc (My.; Te.).

ಅವಾನ್ತ್ರ avāntra. Tbh. of ಅವಾನ್ತರ. ಅವಾನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕುದುರೆ ದೇಶಾನ್ತ್ರವಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಅವಾಯ ava-aya. going away; going to; giving way, yielding. see ಅನ್ವವಾಯ, ವ್ಯವಾಯ, ಸಮವಾಯ.

ಅವಾಯಿ avāyi. a report or rumour (Mhr. ಅವಾಈ; R.).

ಅವಾರ avāra. this side, *the near bank of a river.* 2, = ಆವಾರ, an enclosure (not Sk.). — ಅವಾರಗೋಡೆ. a surrounding wall (ಪ್ರಾಕಾರ, ವಪ್ರ Cb.).

ಅವಾರಿತ a-vārita. unimpeded, unobstructed; innumerable (Bp. 22, 6).

ಅವಾರ್ಯ a-vārya. unrestrainable, irresistible; not to be warded off (Bp. 22, 24; 46, 68).

ಅವಾಸ a-vāsa. Tbh. of ಅವಾಸಸ್. (My.; ಬತ್ತಲೆ G.).

ಅವಾಸಸ್ a-vāsas. *unclothed, naked.*

ಅವಿ avi. 1. to hide, to conceal (ನಿಗೂಹನ Śmd. Dh.; *cf.* ಅಡಗು 1, ಅಡೆ 7; My. uses no other form but two P. ps.). P. ps. ಅವಿತು, ಅವುತು (My., in the intransitive meaning), ಓತು (Bp. 18, 79). ಒನ್ದಱ ಹಿನ್ದೆ ಮತ್ತೊನ್ದಱ ಮೇರೆ ಅವುತು ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು (ಭೋಗವ್ಯೂಹ Si. 284). ಸೋತು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದನ್ತೆ ಅವುತು ಕೊಣ್ಡವನು (ತಿರೋಹಿತ, etc. 296).

ಅವಿ avi. 2. (= ಅೞು 1). to be spoiled, damaged; to rot; to perish; to go out, be extinguished (T.; M. ಅವಿಕ್ಕ R.; Te. ಅವಿ, ಅವೆ, to break, burst, be destroyed).

ಅವಿ avi. *a sheep.* 2, *the sun.* 3, *a woman in her courses.* 4, a mountain (ಪರ್ವತ G.). 5, a master (ಯಜಮಾನ Cb.). 6, a rat (ಹೆಗ್ಗಣ Cb.). 7, air, wind (ಗಾಳಿ Cb.).

ಅವಿಕಲ a-vikala. unimpaired, perfect, entire. 2. regular, consistent. see Bp. 10, 53; 18, 81; 22, 9; 30, 1; 43, 29.

ಅವಿಕೃತ a-vikṛita. unchanged, permanent (Kāvy. I, 1 *b*, 15-22).

ಅವಿಕೃತಿ a-vikṛiti. devoid of change, unchangeable (ನಿರ್ವಿಕಾರಿ Śmd. 67. 68; ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದ 102 Cm.).

ಅವಿಗ್ನ a-vigna. *a prickly shrub, Carissa carandas* L. (ಕವುರಿಕೆಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ Si. 137).

ಅವಿಘ್ನ a-vighna. without obstruction or trouble; safety (J. 20, 34).

ಅವಿಚಲಿತ a-vicalita. unmoved, immoveable. see Bp. 27, 30; 34, 38; 39, 47; Abh. P. 10, 3.

ಅವಿಚಾರ a-vicāra. inconsideration, non-advertence. 2, unhesitating, promptitude. see Bp. 21, 36; 22, 5; 38, 66; 40, 29; 53, 50; 60, 22; 61, 14; B. 5, 86; Grj. 4, 50.

ಅವಿಚಾರಣೆ a-vicāraṇe. = ಅವಿಚಾರ. (My., also ಅವಿಚಾರಣ).

ಅವಿಚಾರಿ a-vicāri. undiscriminating, inconsiderate; an indiscriminate person. see Bp. 40, 65; 45, 39; 60, 6; Prv. s. ಅಭಿಚಾರಿ.

ಅವಿಚಾರಿತ a-vicārita. badly investigated, unconsidered.

ಅವಿಚಾರಿತನಿರ್ಣಯ avicārita-nirṇaya. prejudice. (My.).

ಅವಿಚಾರ್ಯ a-vicārya. without considering, inconsiderately. (My.).

ಅವಿಚಾಲಿತ a-vicālita. unmoved, unshaken. (My.).

ಅವಿಚು avicu. = ಅವಚು 2, ಅವಸು, ಅವಿಸು, ಅವುಚು 2, ಅವುಸು 1. to hide (v. t.), to conceal, to cover (My.).

ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ a-vicchinna. unseparated, undivided, entire; uninterrupted, incessant. (My.).

ಅವಿಚ್ಛೇದ a-vicchēda. = ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ. 2, entireness. 3, continuity. (My.).

ಅವಿತ avita. *preserved, protected.*

ಅವಿತಥ a-vitatha. not untrue. 2, not vain, not false or futile. (My.).

ಅವಿತು avitu. P. p. of ಅವಿ 1.

ಅವಿದೂಸ avi-dūsa. *Ewe's milk.*

ಅವಿದೆ avide. Tbh. of ಅವಿಧಾ. — ಅವಿದೆಯಿಡು. -ಇಡು. to cry out avide (Bp. 57, 51). ಅವಿದೆಗಳನ್ ಇಡುತ (53, 42).

ಅವಿದ್ಧ a-viddha. unpierced.

ಅವಿದ್ಧಕರ್ಣೆ aviddha-karṇe. *the plant Cissampelos hexandra.*

ಅವಿದ್ಯ a-vidya. unwise, foolish (Śmd. 109).

ಅವಿದ್ಯೆ a-vidye. *ignorance.* 2, illusion, Māyā.

ಅವಿಧಾ avidhā. = ಅವಿದೆ, (ಅವಿಧೋ). an interjection used in calling for help; a cry for help.

ಅವಿಧಿ a-vidhi. void of, or contrary to, rule. 2, *irregularity, incorrectness.* 3, misfortune, trouble (My,; Te.).

ಅವಿಧೋ avidhō. (= ಅವಿಧಾ). ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ (o. r. -ಣ್ಯರ್) ಘೋಯೆನಲುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ ಅವಿಧೋಯೆನಲುಂ (Śmd. 64).

ಅವಿನದ್ಧ a-vi-naddha. not bound, not joined, loose (Grj. 3, 37).

***ಅವಿನಾಣ avināṇa.** Tbh. of ಅಭಿಜ್ಞಾನ. a sign or token of remembrance. ಎನ್ನು ಮುನ್ನಮಾ ಪಟಿನೊಳಾಕೆ ಬರೆಯದೆ ಬಂಚಿಸಿದ ಅವಿನಾಣಂಗಳನಱಿಯೆ ಬೆಸಗೊಣ್ಡು Ap. 3, 45 va.

ಅವಿನೀತ a-vinīta. untrained; *ill-behaving, naughty, wicked* (Bp. 38, 53).

ಅವಿನೀತೆ a-vinīte. *an immodest or disloyal woman.*

***ಅವಿನ್ನಾಣ avinnāṇa.** = ಅವಿನಾಣ. ಪಾಣ್ಡವರಂ ಕಣ್ಡೇಕಾನ್ತದೊಳ್ ವಿದುರನಟ್ಟಿದವಿನ್ನಾಣಂಗಳಂ ಪೇೞ್ದು ನಮ್ಬಿಸಿ Pb. 3, 4 va.

ಅವಿಭಕ್ತ a-vibhakta. undivided; unseparated, joint, not sharing. (My.).

ಅವಿಭಾಗ a-vibhāga. undivided: undivided condition. (My.).

ಅವಿಭಾಜ್ಯ a-vibhājya. not to be divided, not to be partitioned. (My.).

ಅವಿಭೇದಿ a-vibhēdi. not breaking asunder; devoid of distinction or variety (Kāvy. III, 3, B, 140).

ಅವಿಮರೀಸ avi-marīsa. *Ewe's milk.*

ಅವಿಮುಕ್ತ a-vimukta. unloosed, not quitted. (My.). 2, N. of a tīrtha near Benares. — ಅವಿಮುಕ್ತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. of a man (Bp. 58, 11).

ಅವಿರತ a-virata. Not desisting from. 2, *uninterrupted, continual, eternal.* see Bp. 24, 2; 30, 1; 35, 35.

ಅವಿರಲ a-virala. -ತೆ. contiguous, close. 2, thick, compact, gross, substantial, abundant (ಬಹಳ, ಘನ, ಸಾನ್ದ್ರ, ದಟ್ಟ Mr. 430). 3, uninterrupted. 4, not rare, not unfrequent. see ಅತ್ಯವಿರಲ; Śmd. 145; Bp, 44, 53; 34, 20; 38, 67; Mr. 1. 77; Kk. 2; J. 6, 1.

ಅವಿರಲಿತ a-viralita. = ಅವಿರಲ. (Bp. 26, 46; 36, 60; 46, 40; 58, 13).

ಅವಿರಹಿ a-virahi. a person not seperated from his beloved ones, etc. (Cpr. 2, 50).

ಅವಿರುದ್ಧ a-viruddha. unobstructed; allowed, proper; consistent with. see Kāvy. III, 3, B, 153; Bp. 47, 66.

ಅವಿರೋಧಿ a-virōdhi. not opposing, obstructive, inimical or incompatible (Kāvy. III, 3, B, 30).

ಅವಿಲಣ avilaṇa. the bit of a bridle (ಕಿಲಿಚ್, ಕುದುರೆಯ ಕಬ್ಬಿನ, ಕಬ್ಬಿಯ ಕಿಲು Nn. 149).

ಅವಿಲಮ್ಬ a-vilamba. = ಅವಿಲಮ್ಬನ. ಅವಿಲಮ್ಬಂ, quickly (V. 14, 48).

ಅವಿಲಮ್ಬನ a-vilambana. *not delaying, quick.*

ಅವಿಲಮ್ಬಿತ a-vilambita. *not delaying, not slow, quick.*

ಅವಿವಕ್ಷಿತ a-vivakṣita. not intended to be said, unasserted, undeclared (Kāvy. III, 3, B, 122).

ಅವಿವೃತ್ತ a-vivṛitta. not turned or twisted round. see ಪೋಕ.

ಅವಿವೇಕ a-vivēka. absence of discrimination or judgment; ignorance; indiscretion. (My.).

ಅವಿವೇಕಿ a-vivēki. inconsiderate, having no judgment, ignorant, short-sighted person (Bp. 3, 44; 20, 20; 25, 22; B. 4, 195; My.).

ಅವಿಶಿಷ್ಟ a-viśiṣṭa. not distinguished, unspecified, whatsoever.

ಅವಿಶಿಷ್ಟಲಿಂಗ aviśiṣṭa-liṅga. an unspecified gender, whatever gender (Kāvy. I, 5, 24-26).

ಅವಿಶಿಷ್ಟವಚನ aviśiṣṭa-vacana. an unspecified number (singular or plural, Kāvy. I, 5, 24-26).

ಅವಿಶೇಷ a-viśēṣa. uniform, alike, without any difference, without any specification. 2, equability, uniformity, the state of being unspecified. see Kāvy. II, 2, B, 7; III, 3, B, 148. 156 seq.; V, 50; Śmd. 122. 143. 151.

ಅವಿಶೇಷಣ a-viśēṣaṇa. = ಅವಿಶೇಷ. (Kāvy. III, 3, B, 156 seq.).

ಅವಿಶ್ವಾಸ a-viśvāsa. want of confidence or trust, distrust (My.). see ಅಪನಮ್ಬುಗೆ.

ಅವಿಷಮ a-viṣama. even, equal, regular, like, similar, etc. (Kāvy. III, 1, A, 4).

ಅವಿಸು avisu. = ಅವಿಚು, etc. to hide, etc. (My.).

ಅವಿಸೋಢ avi-sōḍha. *Ewe's milk.*

ಅವಿಸ್ಪಷ್ಟ a-vispaṣṭa. *unclear, indistinct.*

ಅವಿಹಿತ a-vihita. unprescribed, not directed or ruled, improper.

ಅವಿಹಿತಸನ್ಧಿ avihita-sandhi. an improper composition of words (Kāvy. II, 1, A, 16-19).

ಅವೀಚಿ a-vīci. waveless. 2, a particular hell. (G.).

ಅವೀರೆ a-vīre. *a woman who has neither husband nor son.*

ಅವು avu. 1. this syllable may take the form of ಔ, *e. g.* ಕವುಂಗು, ಕೌಂಗು; ಕವುಂಕುೞ್, ಕೌಂಕುೞ್; ಅವುಂಕಿದಂ, ಔಂಕಿದಂ (Śmd. 189).

ಅವು avu. 2. they. a plural of ಅದು 1, q. v. [ಏೞ್ ಉಣ್ಬವು ಪೋದೊಡಾ ಖುರಕರಂಗಳಿರೆದೆನ್ದೆ ಮಾಣ್ದಿರೆ Pb. 1, 29; ಅವಱೊಳ್ ಶರೀರ ಮೆಮ್ಬುದು...ದ್ವಿವಿಧಮೆನಿಕ್ಕುಂ Kr. 1, 24; Pb. 1, 23].

-ಅವು avu. 3. [the plural form taken by the suffix — ಅದು 3]. (Śmd. 290). ಗಿರಿಯುಂ ಕೆರೆಯುಂ ನಿಲ್ಲವು ಪವಿಮುಖದ ಕೋೞ್ಗಿನಿವ್ ಆತನ ಬಾಳ್ಗಂ (291). ತುಱುಗಳ ಮೆಯ್ಗಳ ರೋಮಂ ನೆಱೆಯವು ದಲ್ (291). ಸಲ್ಲವು, ಗೆಲ್ಲವು (291).

-ಅವು avu. 4. = -ಉವು. [the plural form taken by the suffix -ಅದು 4]. that is now in general use, *e. g.* ಬನ್ದವು (B. 3, 25). in old classical Kannaḍa this plural was used *only* in ಒಳವು (Śmd. 291). ನೀನ್ ಇಲ್ಲದೆ ಇವು ಎಲ್ಲಮ್ ಒಳವೆ? (292). ನುಂಗುವುವುಮ್ ಒಳವು ಉದಧಿಯೊಳ್ ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯಂಗಳ್! (292).

ಅವುಕಿಸು avukisu. = ಅವುಂಕಿಸು. to cause to press, etc. (My.).

ಅವುಕು avuku. = ಅದಕು 1, ಅವಚು 1, etc., ಅವುಂಕು 1 q. v. (My.; ಹಿಚುಕು Cb.). ಅವುಕುವದು ಬಲು ನಿದ್ರೆ, ನಿದ್ರೆಯ ನೂಕುವನು (Bh. 1, 9, 8). ಜವಳಿಸಿದವು, ಒನ್ದೊನ್ದನ್ ಅವುಕಿದವು ಅವಿರಲಿತ ಮಣಿಕಿರಣ ವೇಣೀಬನ್ಧಬನ್ಧುರದಿ (2, 13, 26). (ಭಟಂ) ಹೆಚ್ಚಿದನು ಅವುಕಿ ಬೊಬ್ಬಿಡುತಾ; ಪುಟದ ಕನ್ತುಕದನ್ತೆ ಫಣಿ ಲಟಲಟಿಸಲ್ ಅವುಕಿತು (3, 13, 34). ಬನದ ಮಧ್ಯದಲಿ ಇರುಳು ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯೊಳ್ ಅವುಕುವ ಸರಿಸಟೆಗೆ ಸಲೆ ಸೇಡುಗೊಳುತ ಉಬ್ಬರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ನೆನೆವುತ ಇದ್ದನು ಮರನ ಪೊಳ್ಳಿನಲಿ (1, 19, 23). see 7, 6, 61.

ಅವುಕ್ಕನೆ avukkane. = ಅಬಕ್ಕನೆ. (My.).

ಅವುಗ avuga. = ಅವುಗು 1, q. v. ತುಪ್ಪದ ಅವುಗಂಗಳು (ಕುಚೀಕೆ Mr. 216, o. r. ಅವುಗುಗಳು). ಹಾಲವುಗ (Bp. 14, 15). [Tu. ಅವು in ತೆಳ್ಳವು a thin cake].

ಅವುಗಳ್ avugaḷ. -ಗಳು. = ಅವು 2. they.

ಅವುಗು avugu. 1. = ಅಬಗು, ಅಬುಗು, ಅವುಗ. a sort of cake made of condensed milk, etc. (ಪೂಪ, ಅಪೂಪ, ಪಿಷ್ಟಕ Nr.).

ಅವುಗು avugu. 2. = ಅದಕು 1, etc., ಅಮುಗು, etc. to yield to pressure, as the surface of a ripe fruit or tumour (My.; T. ಅಟುಂಗು, ಅಟುನ್ದು, to be pressed with the finger; to be pressed down; to grow fast or firm; to be set or enchased; to sink; ಅಟುತ್ತು, to press with the finger, etc.; M., T. ಅಮಿೞ್, to sink; ಅಮಿೞ್ತು, to drown; to fix, set; *cf.* ಅಗುೞ್ 2; and see ಅಮುಕು).

ಅವುಂಕಿಸು avuṅkisu. = ಅವುಕಿಸು. to cause to press, etc. 2, to hold firmly (Bp. 44, 6).

ಅವುಂಕು avuṅku. 1. = ಅವುಕು, etc. to press or hold firmly; to squeeze; to trouble (ದೃಢಪೀಡನ Śmd. Dh.; ಒತ್ತು, ಹಿಚುಕು G.). ಅವುಂಕಿದಂ (Śmd. 189). [ಕಣ್ತಿರಿತಸಿಗನೆಗಮವುಂಕಿ ಸಿಂಹನಾದದಿನಾರ್ದಂ Pb. 8, 58; Ap. 2, 65]; (Cpr. 10, 73). see Bp. 4, 12; 15, 10; 16, 18; Bh. 8, 23, 35; 8, 26, 21.

ಅವುಂಕು avuṅku. 2. pressing or holding firmly. ವಿಪರೀತದ ಅವುಂಕು (ಅಭಿಹಾರ Mr. 490).

ಅವುಂಕುಹ avuṅkuha. = ಅವುಂಕು 2. (ಬಡ್ಡಿಸ Śmd. II, o. r. ಬದ್ದಿಸ; Kk. 88, o. r. ಬದ್ದಿಸು).

ಅವುಚು avucu. 1. = ಅವಚು 1, etc. to hold firmly. (ಕುಱುಬಂ) ಆಡಿನ ಮಱಿಗಳಂ ಕಂಕುೞೊಳ್ ಅವುಚಿ (Bp. 20, 13).

ಅವುಚು avucu. 2. = ಅವಿಚು, etc. to hide, etc. (My.).

ಅವುಟು avuṭu. 1. a "howitzer" (also ಅವುಟುಗುಣ್ಡು). ಅವುಟು ಇದ್ದವನಿಗೆ ಸವುಟನಿನ್ದ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ (Prv.).

***ಅವುಟು avuṭu. 2.** three and a half? ಅವುಟು ಕೋಟಿ ರೋಮಂಗಳೂ ಕಂಗಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು! Bv. 491.

ಅವುಡ avuḍa. = ಅಬಡ. — ಅವುಡವುಡ. rep. = ಅಬಡಜಬಡ. (B. 3, 17; 5, 19).

ಅವುಡಲ avuḍala. = ಅವುಡಲಿಕೆ, ಅವುಡಲು, ಅವುಡ್ಲ, ಅವುಡ್ಲು, ಅವುಣ್ಡ್ಲ, ಅವುಣ್ಡ್ಲು, ಊಡಲು. (Tbh. of ಅಮಣ್ಡ, ಆಮಣ್ಡ, ವ್ಯಡಮ್ಬರ). the castor-oil plant, Ricinus communis Lin. (ವರ್ಧಮಾನ, ಬದ್ದವಣ Śmd. 373; ಗ್ರಾಮುರುಹ, ಏರಣ್ಡ Mr. 136; S. Mhr.; Te. ಆಮುದ; T., M. ಆಮಣಕ್ಕು; Tu. ಅಲಮ್ಬುಡ). 2, the angular-leaved physic-nut, a shrub used to make hedges, native of Brazil, Jatropha curcas Lin. (My.). see ಮರ-; ಆಡಲು. — ಅವುಡಲೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. castor-oil (S. Mhr.).

ಅವುಡಲಿಕೆ avuḍalike. = ಅವುಡಲ. (ಏರಣ್ಡ, ವ್ಯಡಮ್ಬಕ, ವರ್ಧಮಾನ, etc. Nr.). ಅವುಡಲಿಕೆಯೆಲೆಗಳ್ (Bp. 17, 7).

ಅವುಡಲು avuḍalu. = ಅವುಡಲ No. 2 (My.).

ಅವುಡು avuḍu. 1. = ಅವಡು. to chew with the teeth, to champ (ದನ್ತಚರ್ವಣ Śmd. Dh.; Grj. 1, 96; *cf.* ಅಗಟು 3 and ಅಗಿ 2); to chew the cud (ಮೆಲಕಾಡಿಸು G.; M., T. ಅಯೆ, ಅಜ್ಬೆ, rumination; ಅಮುಕ್ಕು, to turn food in the mouth).

ಅವುಡು avuḍu. 2. = ಅವುಣ್ಡು. the jaw (My.; ಮೆಲಕು G.). [ಬಡವನ ಕೋಪ ಅವುಡಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾದನ್ತೆ Bv. 645]. 2, the lower lip (My.; M. ಅಮ್ಮಿಟ್ಟ, T. ಅಮುಡು, Te. ಅವುಡು, the lower lip). ಕೋಪಂ ಮಿಕ್ಕು, ಮಾಸೆಗಳಲುಗಲ್ ಅವುಡಂ ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ ಎನ್ದಂ (Bp. 31, 13). see Bh. 1, 14, 10; 6, 5, 13. ಬಡವನ ಕೋಪ ಅವುಡಿಗೆ ಮಾರಿ (Prv.).

ಅವುಡು avuḍu. 3. a grain of anything (R.; T. ಅವಿೞ್, half a grain of paddy or rice, commonly also = K. ಅಗುಳು No. 1).

ಅವುಡ್ಲ avuḍla. = ಅವುಡಲ, etc. (G., St. & Pl.; My. = ಅವುಡಲ No. 2).

ಅವುಡ್ಲು avuḍlu. = ಅವುಡ್ಲ. (My.).

ಅವುಣ್ಡು avuṇḍu. = ಅವುಡು 2, (Śmd. 189). [—ಅವುಣ್ಡುಗಚರ್. -ಕಚರ್. to bite the lips. ಹರಿಪೋತಮುಂ ಚೆವಱುತುಂ ಕರಿಪೋತಮುವುಣ್ಡುಗಚೆ ಕೇಸರಿಣಿಯು ಕೆಚ್ಚಲಂ ತುಡುಕುತುಂ ಪರಿದತ್ತು Pb. 7, 80].

ಅವುಣ್ಡ್ಲ avuṇḍla. = ಅವುಡಲ, etc. (My.).

ಅವುಣ್ಡ್ಲು avuṇḍlu. = ಅವುಣ್ಡ್ಲ, etc. (My.).

ಅವುತಣ avutaṇa. = ಅವುತನ. an invitation to dinner (C.; ಬಿದ್ದು Ss.; ಬಿದ್ದಣ Śm. 63, Kk. 26, o. r. ಅವುತನ; ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳುವದು G.; Mhr. ಆವತಣ; Te. ಆಮಿತೆ, ಆಮೆತೆ, a feast; ಆಮಂತಿಂಚು, to invite to a feast; T. ಅಟ್ಟಿ, to call, invite; *cf.* ಆಮನ್ತ್ರಣ?). 2, metaphorically: a festive dinner. ಅವುತಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಪಮೃತ್ಯು ಬನ್ತು. — ಏಕಾದಶಿಯು ಮನೆಗೆ ಶಿವರಾತ್ರಿಯು ಅವುತಣಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಅತ್ತು, ಕಟಿದು, ಅವುತಣಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಸಿ ಕೊಣ್ಡನು (Prvs.). see Rsv. 12, 22; Bh. 1, 20, 21.

ಅವುತಣಿಗ avutaṇiga. a man invited to a feast (R.).

ಅವುತನ avutana. = ಅವುತಣ q. v. (My.).

ಅವುತು avutu. P. p. of ಅವಿ 1.

ಅವುತೆ avute. 1. a coat of mail (ಜೀವರಕ್ಕೆ, ಕವಚ Śmd. II, o. r. ಅವುಸೆ; ಜನರಕ್ಕೆ, ಕವಚ Kk. 94).

ಅವುತೆ avute. 2. hiding (?); calling (?). (ಕರೆದುದು Cr. I, 48).

ಅವುದಾಸೀನ avudāsīna. Tbh. of ಔದಾಸೀನ. ಅವುದಾಸೀನ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅನಾದೃತ, etc. Hlā.).

ಅವುಸು avusu. 1. = ಅವಿಚು, etc. (My.).

ಅವುಸು avusu. 2. properness, neatness (R.; T. ಅವುಜು; see ಅಡಗು 3).

ಅವುಸೆ avuse. = ಅವುತೆ 1 q. v.

ಅವುಸ್ತಿ avusti. Tbh. of ಔಷಧಿ (My.).

ಅವೆ ave. 1. (fr. ಅಹವು -ಎ 3). = ಆವೆ 1, ಹಾವೆ. the plural of ಅದೆ 4: they certainly are, they are, there are, are. ಅದೇ ಬಣ್ಣದ ಒಡವೆಗಳು ಮತ್ತೇನಾದರೂ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತು ಅವೆಯೋ? (B. 1, 5). ನಿನ್ನ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹುಡುಗರು ಅವೆ? (1, 11). ಅವು ಕ್ಷೇಮದಿನ್ದ ಅವೆ (3, 69). ಆಗುತ್ತವೆ (1, 1). ನಡೆಯುತ್ತವೆ, ಕಾಣುತ್ತವೆ, ತಿನ್ನುತ್ತವೆ (1, 13).

ಅವೆ āve. 2. = ಅವ್, etc. see ಅಮ್ಮವೆ, ಜೊಮ್ಮವೆ, ವೀರಚೋಳವೆ, ವೈಜವೆ.

ಅವೆಕೊ avu₂-e₃-ko. look there! (Bp. 22, 56; Tu. ಅವ, ಅವಾ; *cf.* ಅದುಗೊ, etc.).

ಅವೇಕ್ಷಣ ava-īkṣaṇa. = ಅವೇಕ್ಷೆ. (My.).

ಅವೇಕ್ಷೆ ava-īkṣe. looking towards or at. 2, *attention to, watchfulness, regard, care* (ಜಾಗರ, ಎಚ್ಚರು Mr. 456).

ಅವೇತ avēta. gone away, past. 2, joined with. see ಸಮವೇತ.

ಅವೇದ್ಯ a-vēdya. not to be known; unascertainable. (My.).

ಅವೈದಿಕ a-vaidika. not vedic, not belonging to the vēda. (My.). 2, a man not versed in the vēda (My.).

ಅವ್ಯಕ್ತ a-vyakta. *indistinct, not manifest, unclear, imperceptible* (ಅಸ್ಪಷ್ಟ, ವ್ಯಕ್ತವಲ್ಲದುದು Nn. 142; ಅಸ್ಪಷ್ಟ Mr. 491). 2, *inarticulate.* 3, the soul, *the universal soul* (ಆತ್ಮನು 142; ಪರಮಾತ್ಮ 491). 4, *a fool* (ಮೂರ್ಖ 142; 491). 5, gold (ಕಾಂಚನ, ಸುವರ್ಣ 142). 6, ಯುಗಭೇದ (142). 7, *Viṣṇu.* 8, Śiva (G.). 9, Kāma (Cb.).

ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನಿ avyakta-dhvani. an indistinct or inarticulate sound. see ಜಿನುಗು, ಪಚುರ (ಅಚುರ).

ಅವ್ಯಕ್ತರವ avyakta-rava. = ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನಿ. see ಜಿನುಂಗು.

ಅವ್ಯಕ್ತರಾಗ avyakta-rāga. *dark-red, the colour of the dawn* (ಬಿಳಿಗೆಮ್ಪು G.).

ಅವ್ಯಕ್ತವಾಚ್ avyakta-vāc. *speaking indistinctly.*

ಅವ್ಯಗ್ರ a-vyagra. steady, cool, deliberate (ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತ Cb.). 2, indifferent, undisturbed (ಉದಾಸೀನ Cb.).

ಅವ್ಯಂಜನ a-vyañjana. *beardless.* 2, an animal without horns, though of an age to have them.

ಅವ್ಯಣ್ಡೆ avyaṇḍe. = ಅಧ್ಯಣ್ಡೆ. *the plant Mucuna pruriens* D. C.

ಅವ್ಯಥೆ a-vyathe. ease, happiness (My.; ಸುಖ G.). 2, *the tree Terminelia citrina* Roxb. (ಅಳಲೀಕಾಯಿ ಗಿಡ G.). 3, *Hibiscus mutabilis* Lin.

ಅವ್ಯಪೇತ a-vyapēta. not gone apart or asunder, not separated, coupled.

ಅವ್ಯಪೇತಯಮಕ avyapēta-yamaka. a yamaka wherein the alliteration consists of a pair of words at the beginning of the lines (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ಅವ್ಯಯ a-vyaya. not liable to change, imperishable (Bp. 8, 38). 2, unexpended, unwasted (ವೆಚ್ಚವಾಗದ್ದು G.). 3, *an indeclinable word, a particle* (Śmd. 6. 83. 97. 99. 388. 389. 390. 391. 399. 408; Kāvy. I, 1 *b*, 48-52; ನಿಪಾತ Śmd. 68 Cm.). [Kr. 1, 52]. 4, heaven (ಸ್ವರ್ಗ G.).

ಅವ್ಯಯಕ್ರಿಯಾಪದ avyaya-kriyāpada. a form of a verb that is used for all genders, numbers, and times, as ಉಣ್ಬ, ಬೇಡ, etc. (My., also ಅವ್ಯಯೀಕ್ರಿಯಾಪದ).

ಅವ್ಯಯಪದ avyaya-pada. = ಅವ್ಯಯ No. 3. (Śmd. 228. 388).

ಅವ್ಯಯಲಿಂಗ avyaya-liṅga. gender as indicated in particles (Śmd. 108. 111).

ಅವ್ಯಯೀಭಾವ avyayī-bhāva. unchangeable state. 2, an indeclinable compound. 3, a compound of which the first member is the principal one (Śmd. 197. 198; Kāvy. I, 3, 10-15).

ಅವ್ಯಸನಿ a-vyasani. free from evil habits, moral, correct (Bp. 39, 11).

ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ a-vyavasthe. disorder, confusion (My.; B. 5, 205).

ಅವ್ಯವಹಿತ a-vyavahita. *being not separated, adjoining, contiguous.*

ಅವ್ಯವಹಿತಪೂರ್ವಕಾಲ avyavahita-pūrvakāla. the time just past (My.).

ಅವ್ಯವಹಿತಭ್ರಾತೃ avyavahita-bhrātṛi. a brother older than oneself and next in age (My.).

ಅವ್ಯವಹಿತೋತ್ತರಕಾಲ avyavahita-uttarakāla. the time immediately next (My.).

ಅವ್ಯಾಕುಲ a-vyākula. not disturbed, composed, calm, firm; calmness, etc. (J. 24, 15).

ಅವ್ಯಾಪಾರ a-vyāpāra. *vacation from work, state of being unemployed.*

ಅವ್ಯಾಪ್ತಿ a-vyāpti. inadequate pervasion or extent. (My.).

ಅವ್ಯಾಪ್ಯ a-vyāpya. not to be pervaded generally. 2, not extending to the whole circumstances, peculiar. 3, not pervading (used indeclinably, Sk.; My.).

ಅವ್ಯಾಪ್ಯವೃತ್ತಿ avyāpya-vṛitti. a category of limited application. (R.).

ಅವ್ರತಿಕ a-vratika. a man who does not observe religious rites or obligations, etc. (Abh. P. 7, 51).

ಅವ್ವ avva. 1. = ಅಮ 1, etc. — ಅವ್ವವ್ವ. rep. = ಅಮ್ಮಮ್ಮ. (C.).

ಅವ್ವ avva. 2. = ಅಮ್ಮ 2, etc. a mother (C.). declension: ಅವ್ವಂ, ಅವ್ವನಂ, ಅವ್ವನಿಂ, etc. (Śmd. 148). see ಚಿಕ್ಕವ್ವ, ಚಿಗವ್ವ, ದೊಡ್ಡವ್ವ, ಮುತ್ತವ್ವ; Bp. 45, 8; B, 1, 9. 25; 2, 7. 8; 3, 84. ಅರಸು ಯಾರಿಗೆ ಅಪ್ಪ? ಸೂಳೆ ಯಾರಿಗೆ ಅವ್ವ? (Prv.). — ಅವ್ವಕ್ಕ. N. (S. Mhr.). — ಅವ್ವಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಅವ್ವಯ್ಯ. (S. Mhr.). — ಅವ್ವಪ್ಪಚ್ಚಿ.

ಅವ್ವ-ಅಪ್ಪ-ಅಚ್ಚಿ. mother, father and a little child (honorifically called mother). ಅವ್ವಪ್ಪಚ್ಚಿಯಾಟ. -ಆಟ. a kind of children's sport (My.). — ಅವ್ವಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (S. Mhr.). — ಅವ್ವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. used for one's mother when calling to her (My.).

ಅವ್ವಳಿಸು avvaḷisu. 1. to jump or jump up; to jump upon (ಮೇಲ್ವಾಯ್ Ct. II, 84; *cf.* ಅಡರ್). see Abh. P. 9, 186; Bp. 26, 13; 32, 26: 49, 21; Bh. 3, 13, 27; Rśv. 5, 78; 5, 120 va.; 6, 20; 7, 17 va.; 10, 31 va.; 10, 85; J. 8, 39; 13, 12; Grj. 1, 55; Cpr. 1, 123.

***ಅವ್ವಳಿಸು avvaḷisu. 2.** to spread out, to cover. ವಿಯತ್ತಳದೊಳನೇಕ ಕಿಮ್ಪುರುಷಕಿನ್ನರ ಖೇಚರ ಸಿದ್ಧ ಬೃನ್ದಮವ್ವಳಿಸಿರೆ Pb. 3, 53; ಸಿನ್ನ ವದನಾಮ್ಬುಜಮಂ ನಡೆನೋಡಲೀಯದವ್ವಳಿಸುವುದಾಪರಿಷ್ಟಕದೊಳೆನ್ನಂ Ap. 4, 12.

ಅವ್ವಾ avvā. imitation of the note of the cuckoo. -ಅವ್ವಾ ಅವ್ವಾ. rep. (S. Mhr.).

ಅವ್ವಾಣಿ avvāṇi. = ಅವ್ವಾಳಿ. (S. Mhr.).

ಅವ್ವಾಳಿ (avva-āḷi). an effeminate, impotent man (S. Mhr.).

ಅವ್ವೆ avve. = ಅವ್ವ 2, etc. a mother, (C.; T., Te.), used also as a title of respect and love. ಅಯ್ಯನ್ ಆರ್ ಎನಗೆ? ಅವ್ವೆ ಆರ್? (Bp. 3, 82). ಅಕ್ಕಂಗಳಿರ! ಅವ್ವೆಗಳಿರ! (29, 8). ಎಮ್ಮ ಅವ್ವೆ (47, 26; see also vs. 39. 40). see ದಾಸವ್ವೆ, ಪಿಟ್ಟವ್ವೆ, ಮುತ್ತವ್ವೆ. 2, a grandmother (Te.; R.). 3, any elderly woman (My.; T., Te.). — ಅವ್ವೆಯರ್. -ರು. ಅವ್ವೇರು. mothers; matrons (Bp. 30, 9; Bh. 1, 8, 90). 4, wet nurses, etc. in a gynaeceum (My.).

ಅಶಕ್ತ a-śakta. unable, incompetent; weak (B. 3, 99; 5, 255; My).

ಅಶಕ್ತತನ a-śaktatana. = ಅಶಕ್ತತೆ. (ಭಿನ್ನ, ನಲವು, ನಲುವು Cb.).

ಅಶಕ್ತತೆ a-śaktate. = ಅಶಕ್ತಿ. (My.; B. 5, 184).

ಅಶಕ್ತಿ a-śakti. inability, incapability, weakness, impotence. see ಅಳ್ಕು.

ಅಶಕ್ಯ a-śakya. impossible (ಶಕ್ಯಮಲ್ತು Śmd. 231 Cm.; ಅಸದಳ Bhn. 48). see Bp. 31, 17; 36, 40; 39, 67; etc.

ಅಶಂಕರತ್ವ a-śaṅkaratva. the state of not being Śaṅkara (Bp. 54, 23).

ಅಶತ್ರು a-śatru. one who has no adversary. 2, one who is no adversary, a friend (ಮಿತ್ರ Cb.). 3, the moon (ಚನ್ದ್ರ Cb.).

ಅಶನ aśana. *eating.* 2, *food.* ಅಶನ ವಸನ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಸನ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಅಶನಘಾತಕ aśana-ghātaka. = ಅನ್ನಕಣ್ಟಕ. (My.).

ಅಶನಪರ್ಣಿ aśana-parṇi. *the plant Marsilea quadrifolia* Lin. see ಮೊಣಗು 3.

ಅಶನಾಯಿತ āśanāyita. *hungry.*

ಅಶನಾಯೆ aśanāye. *hunger.*

ಅಶನಾರ್ಥಿ aśana-arthi. one who is desirous of food or asks for it (My.).

ಅಶನಿ aśani. = ಅಸನಿ. *Indra's thunderbolt.*

ಅಶರೀರ aśarīra. bodiless. 2, Kāma (ಮದನ Cb.). 3, the sky (ಆಕಾಶ Cb.).

ಅಶರೀರವಾಕ್ಯ aśarīra-vākya. a divine utterance, a voice from heaven (J. 16, 15).

ಅಶರೀರವಾಣಿ aśarīra-vāṇi. = ಅಶರೀರವಾಕ್ಯ. (My.).

ಅಶಾಸ್ತ್ರ a-śāstra. unscriptural, not conformable to sacred authority, heterodox. (My.).

ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ a-śāstrīya. = ಅಶಾಸ್ತ್ರ. (My.).

ಅಶಿಕ್ಷಿತ a-śikṣita. uninstructed, untrained (B. 5, 189; My.).

ಅಶಿಥಿಲ a-śithila. not loose or untied, joined, compact (Kāvy. III, 1, A, 8).

ಅಶಿರ aśira. fire (agni Cb.). 2, the sun (ಸೂರ್ಯ Cb.).

ಅಶಿರಸ್ಕ a-śiraska. headless. (R.).

ಅಶಿಶ್ವಿ a-śiśvi. *a childless woman.*

ಅಶೀತಿ aśīti. eighty. (My.).

ಅಶೀತಿದ್ವಯ aśīti-dvaya. the two parts of which the yajurvēda consists, the whole yajurvēda (My.).

ಅಶೀಲ a-śīla. ill-behaved, void of moral practice (Bp. 6, 31).

ಅಶುಚಿ a-śuci. impure. 2, impurity. see ಮುಟ್ಟುಕೀಲ್; Bp. 22, 50; 40, 63.

ಅಶುಚಿತ್ವ aśucitva. impurity, uncleanness. (My.).

ಅಶುದ್ಧ a-śuddha. *impure; mixed;* inaccurate, incorrect. see Bp. 43, 63; 51, 29. 55; 54, 21.

ಅಶುದ್ಧಿ a-śuddhi. impure; impurity. (My.).

ಅಶುಭ aśubha. *inauspicious* (ವಿಷ್ಟ, ಅಲ್ಲದುದು Nn. 103). 2, *ill-luck, misfortune.* 3, *sin.* see Bp. 54, 17; Prvs. s. ಶುಭ & ಶುಭಕಾರ್ಯ.

ಅಶೇಷ a-śēṣa. *without remainder, entire, all.* 2, infinite, endless. 3, = ಅಮೃತ, ದಿಕ್ಕು (Nn. 4). see Kāvy. 5, 1; Ch. v. 221; Bp. 25, 14; 50, 71.

ಅಶೋಕ a-śōka. = ಅಸುಕೆ, ಅಸುಗೆ, without sorrow. 2, a deity (ಸುರ, ದೇವತೆ Nn. 94). 3, an ascetic (ಸಂಯಮಿ, ಎತಿ 94). 4, *the tree Jonesia asoka* Roxb. (ವೃಕ್ಷವಿಭೇದ 94; ಅಸುಗೆ, ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಲ ಗಿಡ G.).

ಅಶೋಕಕುಜ aśōka-kuja. = ಅಶೋಕ Nn. 4. (ಅಸುಗೆ Śm. 25).

ಅಶೋಕರೋಹಿಣಿ aśōka-rōhiṇi. *N. of a medicinal plant* (ಕಟುಕ ರೋಹಿಣಿ Si. 143; ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ G.).

ಅಶೋಕಿ a-śōki. a person without sorrow (Bp. 45, 35).

ಅಶೋಕೆ a-śōke. = ಅಶೋಕರೋಹಿಣಿ. *N. of a medicinal plant.* 2, = ಅಶೋಕ No. 4 (see ಅಸುಗೆ).

ಅಶೋಧಿತ a-śōdhita. unclean, unpurified, unrefined. (B. 4, 94. 140; My.); inaccurate, uncorrected, unrevised. (My.).

ಅಶೋಭಿತ a-śōbhita. not beautiful or splendid (B. 5, 77; My.).

ಅಶೋಭೆ a-śōbhe. absence of light, beauty or comeliness (My.; G.).

ಅಶೌಚ a-śauca. impurity (Bp. 40, 70).

ಅಶ್ಮ aśma. *a stone* (ಕಲ್ಲು Nn. 51). 2, a cloud (ಮೇಘ Cb.).

ಅಶ್ಮಕಾರಕ aśma-kāraka. a stone-mason (ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ Mr. 376).

ಅಶ್ಮಗರ್ಭ aśma-garbha. *an emerald* (ಪಚ್ಚೆ Hlā.).

ಅಶ್ಮಜ aśma-ja. *red chalk.* 2, *bitumen.* 3, iron.

ಅಶ್ಮನ್ತ aśmanta. *a fire-place.* (ಅಡಿಗೆಯ ಒಲೆ G.).

ಅಶ್ಮನ್ತಕ aśmantaka. *a fire-place.* see ಒಲೆ.

ಅಶ್ಮಪುಷ್ಪ aśma-puṣpa. *benzoin.* (storax).

ಅಶ್ಮಯೋನಿ aśma-yōni. = ಅಶ್ಮಗರ್ಭ. (R.).

ಅಶ್ಮರಿ aśmari. *the disease of the gravel or stone; the stone itself.*

ಅಶ್ಮವಿಕೃತಿ aśma-vikṛti. *the product of stones, as fossil, metal, etc.*

ಅಶ್ಮಸಾರ aśma-sāra. iron.

ಅಶ್ಮಾರೋಪಣ aśma-ārōpaṇa. a ceremony at marriages: the husband's laying hold of his wife's right foot and placing it on the grinding stone (My.).

ಅಶ್ಮೀರ aśmīra. = ಅಶ್ಮರಿ. (R.).

ಅಶ್ರ aśra. *a corner; an edge.* 2, *a tear.* 3, blood.

ಅಶ್ರದ್ಧೆ a-śraddhe. (= ಅಸಡ್ಡೆ). want of trust, want of faith in, unbelief (Sk.). 2, dislike (Mhr.).

ಅಶ್ರಾನ್ತ a-śrānta. untired, unwearied; *continual, eternal.* see Bp. 52, 50; 57, 65; 61, 54. 78 (noun).

ಅಶ್ರಾವ್ಯ a-śrāvya. improper or unfit to be heard (J. 1, 6). 2, inaudible.

ಅಶ್ರಿ aśri. *a corner, an angle; an edge* (ಗೋಟು Mr. 442). *cf.* ಅಂಚು.

ಅಶ್ರು aśru. = ಅಸ್ರು. *a tear* (ಬಾಷ್ಪ, ಅಕ್ಷಿಯ ಆನನ್ದಜಲ Mr. 316).

ಅಶ್ರುಜಲ aśru-jala. = ಅಶ್ರು. (Bp. 36, 14).

ಅಶ್ರುತ a-śruta. unheard; inaudible (My.; Cb.).

ಅಶ್ಲೀಲ a-ślīla. unpleasant, ugly. 2, *coarse, vulgar.*

ಅಶ್ವ aśva. *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 23).

ಅಶ್ವಕರ್ಣ aśva-karṇa. = ಅಶ್ವಕರ್ಣಕ. (St. & Pl.).

ಅಶ್ವಕರ್ಣಕ aśva-karṅaka. *the timber tree Vatica robusta* W. and A.

ಅಶ್ವಗತಿ aśva-gati. the paces of a horse (ವಾಜ, ಕುದುರೆಯ ಗತಿ Nn. 124).

ಅಶ್ವಗನ್ಧ aśva-gandha. -ನ್ಧೆ. the plant Physalis flexuosa Lin. (ಅಮುಂಗುರ Mr. 129).

ಅಶ್ವಗನ್ಧಿ aśva-gandhi. = ಅಶ್ವಗನ್ಧ. (My.).

ಅಶ್ವಗ್ರೀವ aśva-grīva. = ಹಯಗ್ರೀವ. N. of a demon, a foe of Viṣṇu. 2, N. of a form of Viṣṇu (My.).

ಅಶ್ವತರ aśva-tara. *a mule.*

ಅಶ್ವತ್ಥ aśvattha. *the holy fig tree, Ficus religiosa* Lin. (ಅರಳೀ ಗಿಡ G.).

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ aśvatthāma. N. of a saint and warrior, the son of Drōṇa and one of the chiefs of the Kurus (Mr. 263; Śmd. 182).

ಅಶ್ವಪತಿ aśva-pati. lord of horses. 2, N. of a king of Madra and father of Sāvitri. (My.).

ಅಶ್ವಪಾಲ aśva-pāla. a groom. (My.). 2, = ಅಶ್ವಪತಿ No. 2 (My.).

ಅಶ್ವಪ್ರಾಸ aśva-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಅಶ್ವಬಡವ aśva-baḍava. -ವಡವ. *horses and mares.*

ಅಶ್ವಮಹಿಷಿಕೆ aśva-mahiṣike. the natural enmity of a horse and a buffalo. (R.).

ಅಶ್ವಮಾರ aśva-māra. a kind of oleander, Nerium odorum Ait. (ಕರವೀರ, ಕಣಗಿಲೆ Mr. 113).

ಅಶ್ವಮುಖ aśva-mukha. having the head of a horse : *a Kinnara, an attendant on Kubēra,* a celestial chorister.

ಅಶ್ವಮೇಧ aśva-mēdha. the horse-sacrifice (Śmd. 271; J. 2, 56).

ಅಶ್ವಮೇಧೀಯ aśvamēdhīya. *relating to the horse-sacrifice.*

ಅಶ್ವಯುಜ್ aśva-yuj. *N. of a constellation, the head of Aries.*

ಅಶ್ವರಥ aśva-ratha. a carriage drawn by horses. (My.).

ಅಶ್ವರಾಜ aśva-rāja. a royal horse (My.). 2, = ಅಶ್ವಪತಿ No. 2 (My.).

ಅಶ್ವಲಕ್ಷಣ aśva-lakṣaṇa. the disposition, temper, or marks of a horse (Rām. 26, 20).

ಅಶ್ವಲಕ್ಷ್ಮಿ aśva-lakṣmi. richness in horses (one of the riches that is not to be ruined, My.; see Prv. s. ಆನೆ 2).

ಅಶ್ವವೈದ್ಯ aśva-vaidya. a veterinary surgeon. (My.).

ಅಶ್ವಶಾಲೆ aśva-śāle. a stable. (My.).

ಅಶ್ವಹೃದಯ aśva-hṛidaya. innermost nature of the horse; horsemanship (Rām. 26, 20).

ಅಶ್ವಾರೂಢ aśva-ārūḍha. mounted, sitting on horseback. (My.).

ಅಶ್ವಾರೋಹ aśva-ārōha. *a horseman.*

ಅಶ್ವಾರೋಹಣ aśva-ārōhaṇa. the act of getting on horseback (My.).

ಅಶ್ವಾಸ್ಯ aśva-āsya. = ಅಶ್ವಮುಖ. (ಕಿನ್ನರ, ಕಿಮ್ಪುರುಷ Mr. 56).

ಅಶ್ವಿನ್ aśvin. (ಅಶ್ವಿಗಳ್). *the twin sons of Aśvini, and physicians of the gods.*

ಅಶ್ವಿನಿ aśvini. -ನೀ. *a goddess, the mother of the Aśvins.* 2, *the first of the twenty-eight nakṣatras.*

ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರ aśvinī-kumāra. = ಅಶ್ವಿನೀಸುತ. (My.; G.).

ಅಶ್ವಿನೀಸುತ aśvinī-suta. (ಅಶ್ವಿನೀಸುತರ್). *the twin sons of Aśvini.*

ಅಶ್ವೀಯ aśvīya. *a multitude of horses.*

ಅಶ್ವೆ aśve. *a mare.*

ಅಷಡಕ್ಷೀಣ a-ṣaṭ-akṣīṇa. *that is not seen by six eyes; a secret.*

ಅಷರಫೀ aṣaraphī. a gold coin; a mohur, rated at sixteen rupees silver (H.; My.).

ಅಷರಾಫ್ aṣarāph. noble men, persons of rank (H.; My.).

ಅಷಾಢ a-ṣāḍha. *the month Aṣāḍha, commencing with the sun's entrance into Gemini* (June-July). 2, *a student's staff made of palāśa wood.*

ಅಷ್ಟ aṣṭa. = ಅಟ್ಟ 1, etc. eight (Śmd. 101).

ಅಷ್ಟಕ aṣṭaka. consisting of eight parts, eightfold; an aggregate of eight; the eighth part. see Śmd. 101; Nn. 69; ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ.

ಅಷ್ಟಕರಿ aṣṭa-kari. = ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜ. see ಕರಿ.

ಅಷ್ಟಕಷ್ಟ aṣṭa-kaṣṭa. the eight troubles to which one is liable, *e. g.* foreign travel, separation from one's wife, etc. (My.; Br.). 2, much trouble (S. Mhr.).

ಅಷ್ಟಕಾಂಗ aṣṭaka-aṅga. a kind of board or cloth for playing with dice on, having eight divisions. (R.).

ಅಷ್ಟಕೋಣ aṣṭa-kōṇa. an octagon. (My.).

ಅಷ್ಟಕೋತ್ತರಾಷ್ಟದಶಕ aṣṭaka-uttara-aṣṭa-daśaka. eight daśakas and an aṣṭaka, *i. e.* 88 (Ch. v. 328).

ಅಷ್ಟಗನ್ಧ aṣṭa-gandha. the eight fragrant substances (My.; ವಾಸ ಯೋಗ G.).

ಅಷ್ಟಗುಣ aṣṭa-guṇa. eight fold; the eight qualities. (Cpr. 9, 56 va.).

ಅಷ್ಟತಾಲ aṣṭa-tāla. = ಅಟತಾಳ, etc. a mode of beating time in music (My.). 2, = ಅಷ್ಟಕೋಣ (My.; also ಅಷ್ಟಪಟ್ಟಿ).

ಅಷ್ಟದಲ aṣṭa-dala. an octagon. 2, the lotus (with eight petals, Bp. 35, 7). 3, eight petal-like forms on brass plates (My.).

ಅಷ್ಟದಿಕ್ aṣṭa-dik. (-ದಿಕ್ಕು). = ಅಷ್ಟದಿಶ್.

ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕ aṣṭadik-pālaka. the regents of the eight cardinal points (Indra, Agni, Yama, Nirṛiti, Varuṇa, Vāyu, Kubēra, Īśāna; My.).

ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜ aṣṭadik-gaja. the elephants of thc eight cardinal points : airāvata, puṇḍarīka, vāmana, kumuda, añjana, puṣpadanta, sārvabhauma, supratīka (My.).

ಅಷ್ಟದಿಶ್ aṣṭa-diś. the eight cardinal points of the compass collectively.

ಅಷ್ಟದಿಶಾಧಿನಾಯಕ aṣṭa-diśā-adhināyaka. = ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕ. (Bp. 58, 61).

ಅಷ್ಟನಾಗ aṣṭa-nāga. = ಅಷ್ಟಕರಿ. (or also = ಅಷ್ಟಫಣಿ). see ನಾಗ.

ಅಷ್ಟಪದಿ aṣṭa-padi. N. of a Kannaḍa metre (Ch.). 2. N. of a poem by Jayadēva (My.).

ಅಷ್ಟಪಾದ aṣṭa-pāda. having eight legs. 2, a spider. (My.). 3, a fabulous animal with eight legs, the śarabha. (My.).

ಅಷ್ಟಫಣಿ aṣṭa-phaṇi. the eight principal serpents (Bp. 46, 27, enumerated in the Vivēkacintāmaṇi as follows : ಅನನ್ತ, ತಕ್ಷಕ, ವಾಸುಕಿ, ಶಂಖಪಾಲ, ಪದ್ಮ, ಕರ್ಕೋಟಕ, ಕ್ರೋಡ, ಕಾಲ). see ಎಣ್ಟು ಪಾವು.

ಅಷ್ಟಫಣೀಶ್ವರ aṣṭaphaṇi-īśvara. the lord of the eight principal serpents (Bp. 46, 30).

ಅಷ್ಟಭಾಗ್ಯ aṣṭa-bhāgya. the eight requisites to the regal state: ರಾಜ್ಯ, ಭಣ್ಡಾರ, ಸೈನ್ಯ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಛತ್ರ, ಚಾಮರ, ಆನ್ದೋಲನ (My.; Br.).

ಅಷ್ಟಭುಜ aṣṭa-bhuja. eight arms (Śmd. 101).

ಅಷ್ಟಭೈರವ aṣṭa-bhairava. eight inferior manifestations (properties) of Śiva, viz. ಸಿತಾಂಗ, ರುರು, ಚಣ್ಡ, ಕ್ರೋಧ, ಉನ್ಮತ್ತ, ಕಪಾಲ, ಭೀಷಣ, ಸಂಹಾರ (My.).

ಅಷ್ಟಭೋಗ aṣṭa-bhōga. eight sources of pleasure: ಮನೆ, ಹಾಸಿಕೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ, ಸ್ತ್ರೀ, ಪುಷ್ಪ, ಗನ್ಧ, ತಾಮ್ಬೂಲ (My.; Br.). 2, ನಿಧಿ, ನಿಕ್ಷೇಪ, ಅಕ್ಷೀಣ, ಆಗಾಮಿ, ಸಂಚಿತ, ಜಲ, ತರು, ಪಾಷಾಣ (My.).

ಅಷ್ಟಮ aṣṭama. the eighth; the eighth part.

ಅಷ್ಟಮಂಗಲ aṣṭa-maṅgala. a collection of eight lucky things, *e. g.* a lion, a bull, an elephant, a water-jar, a fan, a flag, a trumpet, and a lamp. 2, a horse with a white face, tail, mane, breast, and hoofs. (R.).

ಅಷ್ಟಮದ aṣṭa-mada. eight kinds of pride, viz. of ಅನ್ನ, ಅರ್ಥ, ಯೌವನ, ಸ್ತ್ರೀ, ವಿದ್ಯೆ, ಕುಲ, ರೂಪ, ಉದ್ಯೋಗ (My.; Br.). see Bp. 23, 42; 60, 55; G. 399.

ಅಷ್ಟಮಹಿಷೀಪತಿ aṣṭa-mahiṣī-pati. the lord of eight chief mistresses: Kṛiṣṇa (My.).

ಅಷ್ಟಮಿ aṣṭami. = ಅಟ್ಟಮಿ 1. the eighth lunar day of each fortnight.

ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿ aṣṭa-mūrti. eight-formed. 2, Śiva as identified *e. g.* with the five elements, mind, egotism, and matter; or the five elements, the sun and moon and agni (Mr. 13). see Bp. 54, 79. *cf.* ಎಣ್ಬ ಮೂರ್ತಿ, ಎಣ್ಮೆಯ್ಕಾವ.

ಅಷ್ಟವರ್ಗ aṣṭa-varga. a class of eight principal medicaments: ಋಷಭ, ಜೀವಕ, ಮೇದೆ, ಮಹಾಮೇದ, ಋದ್ಧಿ, ವೃದ್ಧಿ, ಕಾಕೋಲಿ, ಕ್ಷೀರ ಕಾಕೋಲಿ. (My.).

ಅಷ್ಟವಸು aṣṭa-vasu. the eight semi-divine Vasus, enumerated *e. g.* as ಆಪ, ಧ್ರುವ, ಸೋಮ, ಧವ, ಅನಿಲ, ಅನಲ, ಪ್ರತ್ಯೂಷ, ಪ್ರಭಾಸ. (My.).

ಅಷ್ಟವಿಧಪೂಜೆ aṣṭa-vidha-pūje. worship of an idol (liṅga) performed with the following eight things: ಅಕ್ಷತೆ, ಗನ್ಧ, ಜಲ, ತಾಮ್ಬೂಲ, ದೀಪ, ಧೂಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ (or ತುಲಸಿ). see Bp. 48, 33.

ಅಷ್ಟವಿಧಭಕ್ತಿಕ್ರಿಯೆ aṣṭa-vidha-bhakti-kriye. devotional acts of eight kinds (Bp. 33, 3), viz. ಅರ್ಚನ, ವನ್ದನ, ಸ್ಮರಣ, ಪಾದಸೇವನ, ಸ್ತವ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ, ಸಖ್ಯ, ಆತ್ಮನಿವೇದನ or ಆತ್ಮಾರ್ಪಣ (S. Mhr. liṅgavantas).

ಅಷ್ಟವಿಧಸಮಾಧಿ aṣṭa-vidha-ṣamādhi. = ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗ. (Cb.).

ಅಷ್ಟವಿಭೂತಿ aṣṭa-vibhūti. = ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ. (My.).

ಅಷ್ಟವಿವಾಹ aṣṭa-vivāha. the eight kinds of marriage: brāhma, daiva, ārṣa, prājāpatya, āsura, gāndharva, rākṣasa, and paiśāca. (My.).

ಅಷ್ಟಶೋಭೆ aṣṭa-śōbhe. eight kinds of decoration (Bp. 53, 23).

ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ aṣṭa-siddhi. eight supernatural faculties, usually enumerated as ಅನಿಮ, ಮಹಿಮ, ಲಘಿಮ, ಗರಿಮ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಕಾಮ್ಯ, ಈಶಿತ್ವ, ವಶಿತ್ವ. see Bp. 31, 20; Mr. 455.

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಿ aṣṭa-akṣari. a (Vaiṣṇava) mantra consisting of eight syllables, either ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ or ಓಂ ನಮೋ ವಾಸುದೇವಾಯ (C.).

ಅಷ್ಟಾಂಗ aṣṭa-aṅga. eight parts of the body with which profound obeisance is performed, enumerated *e. g.* as the hands, breast, forehead, eyes, throat, and middle of the back; eight objects of adoration: guru, liṅga, jaṅgama, pādōdaka, prasāda, vibhūti, rudrākṣa, mantra. see Bp. 3, 69; 6, 24; 55, 50; 56, 43. 46; 63, 54. *cf.* ಸಾಷ್ಟಾಂಗ. — ಅಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗು: -ಎಱಗು. to perform profound obeisance (Bp. 18, 79; 20, 32; 22, 49; 23, 28; 45, 12).

ಅಷ್ಟಾಂಗದಣ್ಡಪ್ರಣವ aṣṭāṅga-daṇḍa-praṇava. prostration of the eight parts of the body as in reverence (Bp. 37, 57). *cf.* ಸಾಷ್ಟಾ-.

ಅಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮ aṣṭāṅga-praṇāma. profound obeisance performed with the breast, head, mind, devotion, foot, hand, ear and uttering the person's name and titles (My.; Grj. 4, 44).

ಅಷ್ಟಾಂಗಭಕ್ತಿ aṣṭāṅga-bhakti. the eight-membered devotion (Bp. 6, 30). *cf.* ಅಷ್ಟವಿಧಭಕ್ತಿಕ್ರಿಯೆ.

ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗ aṣṭa-aṅga-yōga. the eight means or stations of yōga or mental concentration, viz. ಯಮ, ನಿಯಮ, ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧಾರಣೆ, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿ. see Bp. 6, 30; 35, 20.

ಅಷ್ಟಾದಶ aṣṭā-daśa. eighteen.

ಅಷ್ಟಾದಶಜಾತಿ aṣṭādaśa-jāti. eighteen castes: ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಲಿಂಗವನ್ತ, ಬಣಜಿಗ, ಗಂಗಡಿಕಾಱವೊಕ್ಕಲಿಗ, ಮಡಿವಾಳಿ (ಅಗಸ), ಕೆಲಸಿಗ, ಕುಱುಬ, ಕುಮ್ಬಾಱ, ಕಟುಕ, ಬಡಗಿ (ಓಜ), ಅಕ್ಕಸಾಲೆ, ತೊರೆಯ (ತೊಱೆಯ?), ಉಪ್ಪಾಱ, ಬೆಸ್ತ, ಹೊಲೆಯ, ಮಾದಿಗ (Cikkadēvarāja's yaśōbhūṣaṇa 4, 86 va.). see ಜಾತಿ = 18; Bp. 55, 20; C. Bp. 47, 43.

ಅಷ್ಟಾದಶದೋಷ aṣṭādaśa-dōṣa. eighteen faults in poetical composition (Ch. v. 40; Śmd. 4 Cm.).

ಅಷ್ಟಾದಶಪರ್ವ aṣṭādaśa-parva. the eighteen books of the Mahābhārata (My.).

ಅಷ್ಟಾದಶಪುರಾಣ aṣṭādaśa-purāṇa. the eighteen purāṇas: ಶೈವ, ಸ್ಕನ್ದ, ಲೈಂಗ್ಯ, ನಾರದ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೌರ್ಮ, ವಾಮನ, ಗಾರುಡ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡ, ವಾರಾಹ, ಮಾರ್ಕಣ್ಡೇಯ, ವೈಷ್ಣವ, ಭವಿಷ್ಯತ್, ಭಾಗವತ, ಪದ್ಮ, ಆಗ್ನೇಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಕೈವರ್ತ (Bp. 43, 77).

ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ aṣṭādaśa-pradhāna. the eighteen nobles in close attendance on a king: ಪೌರೋಹಿತ, ದಣ್ಡನಾಥ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಅಧಿಕಾರಿ, ಮನ್ತ್ರಿ, ಪ್ರಧಾನ, ಮಹೋಗ್ರಾಣಿ, ಭಣ್ಡಾರಿ, ಸೇನಾನಾಯಕ, ಸನ್ಧಿವಿಗ್ರಹಿ, ಪ್ರತಿಹಾರಿ, ಅನ್ತಸ್ಥಿತ (o. r. -ಕ), ದ್ವಾರಪಾಲ, ಕರಣಿಕ, ದಣ್ಡಪಾಣಿ, ಕುಠಾರಿ, ಸ್ಥಲವಾರ, ಯುವರಾಜ (Mr. 272).

ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣ aṣṭādaśa-varṇa. = ಅಷ್ಟಾದಶಜಾತಿ. (Bp. 55, 12). see ಪದಿನೆಣ್ಬ ವರ್ಣ.

***ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನ aṣṭādaśa-varṇana.** = ಅಷ್ಟಾದಶ ಸ್ಥಲ ವಿವರ್ತನ.

ಅಷ್ಟಾದಶಸ್ಥಲವಿವರ್ತನ aṣṭādaśa-sthala-vivartana. the unrolling (or display) of the eighteen topics (required for a mahā kāvya). the display concerns: ಶೈಲ, ಅಮ್ಬುಧಿ, ಪುರ, ಅಧೀಶ್ವರ, ಋತು, ಯಾತ್ರೆ, ಕಾಳಗ, ಮನ್ತ್ರ, ಉದ್ಯಾನ, ಚರ, ಸುರತಕೇಲಿ, ವೈವಾಹ, ಜಲಕ್ರೀಡೆ, ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ, ಚನ್ದ್ರೋದಯ, ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಬಾಲಕ, ಮಧುಪಾನ (Mr. 361, o. r. -ವಿವರ್ಣ). see ಸ್ಥಲ = 18.

ಅಷ್ಟಾದಶಾಮಾತ್ಯ aṣṭādaśa-amātya. = ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ. (ತೀರ್ಥ, ಮನ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಬ ಪ್ರಧಾನರು Nn. 48.).

ಅಷ್ಟಾಪದ aṣṭā-pada. having eight legs. 2, a spider. 3, a fabulous animal with eight legs (ಶರಭ, ಕೇಸರಿದ್ವಿಷ Mr. 160). 4, *a kind of chequered cloth or board for drafts, dice, etc.* 5, Kailāsa. 6, gold. see J. 10, 6.

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ aṣṭā-vakra. N. of a Brāhmaṇa, deformed in eight members of the body. (My.). 2, greatly deformed or ugly (My.).

ಅಷ್ಟಾವಧಾನ asṭa-avadhāna. the capability of attending to eight matters at the same time.

ಅಷ್ಟಾವಧಾನಿ asṭa-avadhāni. a person that has the aṣṭāvadhāna (My.).

ಅಷ್ಟಾವಶೇಷ asṭa-avaśēṣa. a remainder that forms the eighth part, one-eighth (Bp. 12, 28).

ಅಷ್ಟಾವಿಧಾನ asṭā-vidhāna. eight kinds of service rendered to an idol after the principal pūje, namely, brief recitations from each of the four vēdas, of a śloka, of some prose, plain music, and instrumental music (My.).

ಅಷ್ಟಿ asṭi. N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). 2, pervasion; accumulation. see ಸಮಷ್ಟಿ.

ಅಷ್ಟು asṭu. = ಆಸು 3. that measure, that much, etc. (its meanings being identical with those of ಅನಿತು, q. v.; *cf.* ಇಷ್ಟು). declension: ಅಷ್ಟಂ (Śmd. 231 Cm.), ಅಷ್ಟನ್ನು (C.); ಅಷ್ಟಱ (C.); ಅಷ್ಟರ್ಕೆ (Śmd. 92 Cm.), ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ, ಅಷ್ಟಕೆ (C.); ಅಷ್ಟಱೊಳ್, ಅಷ್ಟಱೊಳು (Dp. 4), ಅಷ್ಟಱೊಳಗೆ, ಅಷ್ಟಱಲ್ಲಿ (C.). ೧೮ ಬಾರಿ ಎವೆ ಇಕ್ಕುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠ Nr.). ಅಷ್ಟು ಶಬ್ದಂಗಳ್ (Śmd. 215 Cm.). ನಡೆವಷ್ಟು ದೂರಂ (Bp. 4, 50). ಪೋಪಷ್ಟು (53, 15). ಕಟ್ಲೆ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಚಣಮಾತ್ರಮ್ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟರೊಳು (in the mean time) ಪುರನ್ದರವಿಠಲನ್ನು, ಮನವೆ! (Dp. 4). ಹದಿನೆಣ್ಟು ಸಾರಿ ಱೆಪ್ಪೆ ಆಡಿಸುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (Si. 40). ಈ ಮೀನು ತಿರಿಗಾಡಿದರೆ ಕಡಲುಕ್ಕಿ ನೀರು ಹೆಚ್ಚುವದು, ಅನ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮೀನು (81). ಎರಡಱಷ್ಟು ದಣ್ಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು (ದ್ವಿಪಾದ್ಯ, etc. 265; *cf.* 44). ಬೇಕಾದಷ್ಟು (ಪ್ರಕಾಮ, ಯಥೇಪ್ಸಿತ, etc. 317). ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಇರುವಿಕೆ (ಏಧೆ, ಸಮೃದ್ಧಿ 470). ಒನ್ದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ ದಾರಿಯನ್ನು ನಡೆಯಲ್ ಆಪುದೋ, ಅಷ್ಟು ದೂರದ ಹಾದಿ (273). ಬೆಕ್ಕಿನಷ್ಟು ಗಾತ್ರವಾಗಿ (89). ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿ (B. 1, 1). ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಯ್ಲು ಅದೆ (1, 16). ಸಣ್ಣ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವು (2, 11). ಅಷ್ಟಱೊಳಗೆ (meanwhile, 2, 12). ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡ ನೋಡುವಷ್ಟಱಲ್ಲಿ (2, 30). ಇವಷ್ಟು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ (3, 19). ಅವನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ (3, 59). ನಾವು ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಗುರ್ತಾ ಮಾಡಿಟ್ಟು (4, 30). ಚಣ್ಡನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು (4, 40). ಆದಷ್ಟು ಮಾಡಿ (4, 51). ಅದನ್ನಷ್ಟು (= ಅಷ್ಟೂ) ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೇ ಮಾಡಬೇಕು (4, 52). ಆದಷ್ಟು ಆಯಿತು (4, 137). ಅದಱಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವಜ್ರವು (4, 173). ಅವನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (4, 221). ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಱ ಪೂರ್ತೆ ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಇವನ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಮಾಡಿಸ ಬೇಕು ಎಮ್ಬುವದು ದೇವರ ಸಂಕೇತವಿತ್ತು (5, 201). see ಎರಡಷ್ಟು, ನಾಲ್ಕಷ್ಟು. — ಅಷ್ಟನೆಯ. = ಅನಿತನೆಯ. — ಅಷ್ಟರು. 1. = ಅನಿಬರ್. so many persons (as those, C.). — ಅಷ್ಟರು. 2. ಅಷ್ಟರು-ಉ 9. = ಅನಿಬರುಂ. all persons, every body (C.). — ಅಷ್ಟಱನಂ = ಅನಿತನೆಯುಂ. (G.). — ಅಷ್ಟಷ್ಟಷ್ಟು. rep. see Bp. 19, 56. — ಅಷ್ಟು. -ಉ 9. ಅಷ್ಟೂ. = ಅನಿತುಂ. all, the whole. — ಅಷ್ಟೇ. -ಏ 2. even that much; (even so). ಹೀಗಷ್ಟೇ! (ಕಿಲ Si. 470). 2, entirely the same. ನೀನು ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಹಾಸಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ, ಬಿಟ್ಟರೂ ಅಷ್ಟೇ, ನನಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುವದು (B. 5, 155). 3, -ಏ 3. is it not so much? is it not? ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈ ಬೇಟೆಯು ಕೊನ್ದದ್ದು ನನ್ನ ಬಲದಿನ್ದಷ್ಟೇ? (B. 4, 11). ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ದು ಅಡಗಿ ಕೊಣ್ಡು ಇರುತ್ತೀ, ಅಷ್ಟೇ? (4, 42). — ಅಷ್ಟೇ ಒನ್ದು. at all events a little. ನನ್ನ ತನ್ದೆಗೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಒನ್ದು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಚಿನ್ತೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುವದು (B. 4, 77). — ಅಷ್ಟೊತ್ತು. -ಒತ್ತು 6. so much time; so long. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ (ಅನ್ನೆಗಂ G.). ಅಷ್ಟೊತ್ತಿನ ತನಕ (B. 5, 64).

ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ asṭa-aiśvarya. = ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ (My.; Br.). 2, = ಅಷ್ಟಭಾಗ್ಯ (My.).

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ asṭa-uttara-śata. one hundred and eight. (My.).

ಅಷ್ಠಿ asṭhi. seed; seed-corn; a kernel, a stone.

ಅಷ್ಠೀಲೆ asṭhīle. a globular body; a kernel. see ಏಕಾಷ್ಠೀಲೆ.

ಅಷ್ಠೀವತ್ asṭhīvat. *the knee.*

ಅಸ asa. 1. = ಅಟ 2, etc. so much as that (S. Mhr.; My. occasionally).

ಅಸ asa. 2. = ಅಸಿ 6. slenderness, weakness, etc. — ಅಸವಲ್ಲದ. -ಅಲ್ಲದ. not small, not weak, etc. ಅಸವಲ್ಲದ ದೆವ್ವ, a powerful demon (S. Mhr.). ಅಸವಲ್ಲದ ಕೆಲಸ, a very difficult business (My.). — ಅಸವಲ್ಲದವ. -ಅಲ್ಲದವ. a strong, powerful, energetic, great man (C.). ಅಸವಲ್ಲದವನ ಕೂಡೆ ಆರಮ್ಭಾ ಮಾಡಿ ಹಸೀ ಅವರೆ ಕಾಯಿಗೆ ಮೋಹಿಸಿದ (Prv.).

ಅಸ asa. 3. fitness, propriety; order; strength, power (*cf.* ಅಳ 2); greatly [ಅಹಂಕಾರವೆಮ್ಬಸದ ಮದಗಜವೇರಿ Bv. 637]. (Bh. 2, 2, 105). — ಅಸಕಱಿ. = (ಅಸ ಕಱು), ಅಸಗೊರೆ. (R.). — ಅಸ ಕಱು. to go beyond propriety or the common limits: to surpass, to excel (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; ಕೆಯ್ಮೀಱು Śmd. I; ಮೀಱಿ ಹೋಗು Ct. I, 54; ಕೆಯ್ಕಱು Ct. II, 11; ಕೆಯ್ಮೀಱು Kk. 65. 85; Śm. 50). [ಅವರ್ಕೆ ತಾಂಗಾಗಿ ಪಚ್ಚೆಯ ಪಸಲೆಯ ಪಸುರನಸಕಱುದು ನಿಮಿರ್ದ ನೆಲೆವಡಲಗೆಯ ಜಾಗಂಗಳುಂ Ap. 8, 15 va.]. ಪೊಸಗಾರ ಸಿಡಿಲ ಮಸಕಮನ್ ಅಸಕಱುದು, ಕೃತಾನ್ತಜಿಹ್ವೆ ಪೊಡಕರಿಸುವ ಪೋಲ್ ಬೆಸಸು ಬೆಸಸೆನ್ದು, ಕರಮ್ ಅರ್ಬಿಸೆ ಸನ್ನಿಧಮ್ ಆಯ್ತು ವಿದ್ಯೆ ರಾವಣನಿದಿರೊಳ್ (Abh. P. 14, 105). see Abh. P. 5, 53 va. — ಅಸ ಕಱುಹ. going beyond, surpassing. ಅಸಕಱುಹನ್ ಎನ್ದು, ಕೆಯ್ಮೀಱುಹಂ (Śmd. II). — ಅಸ ಕೊಳ್ಳು. to take a controllable or manageable form, to be manageable; to be practicable or possible (S. Mhr.). ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅದು (ಕುದುರೆ) ಅಸಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (B. 1, 3). — ಅಸಗೊರೆ. -ಕೊರೆ. = ಅಸ ಕರಿ. strength to fail, to be exhausted (S. Mhr.). — ಅಸವಱು. -ಅಱು. strength to fail (J. 11, 25); to be deranged or bewildered (J. 20, 20).

ಅಸ asa. 4. = ಅಡ 4, ಅಸಿ 1, ಅಸು 1. haste, speed. (T. ಅಜೈ, M. ಅಯೆ, Tu. ಅಸೆ, motion, mobility; see ಅಸಿ 4; *cf.* ಅಳ್ಕನೆ). — ಅಸವಸ .rep. great haste, speed (ಅವಸರ Kk. 54; Śm. 62). [ಪೋಕಿನಿತಱೊಳಸವಸದಿನ್ದೀ ಕಲಹಂ ಧರ್ಮಸುತನನಾಂ ನಿನಗೆ ನಿರಾಪೇಕನೊಡಮ್ಬಡಿಸುವೆಂ Pb. 13, 13; Ap. 3, 38 va.]. ಅಸವಸದಿಂ ಪಳಂಗೆಯ್ವಂ (Śmd. 267, o. r. ಗೆಯ್ಯಂ). ಅಸವಸದಿಂದೆ ಇನನ್ ಉಱದೊಡೆ (Grj. 4, 142; Cpr. 9, 102 va.).

ಅಸಂಯ asaṁya. Tbh. of ಅಸಹ್ಯ. (My.).

ಅಸಂಶಯ a-saṁśaya. absence of doubt, certainty (ದಗ್ಧ, ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದುದು Nn. 133).

ಅಸಂಸಾರಿ a-saṁsāri. not transmigratory; not engaged in worldly or secular occupation; not an embodied being. see Bp. 51, 28; 60, 6.

ಅಸಂಸ್ಕಾರ a-saṁskāra. the state of being uninitiated; one who is uninitiated or has not gone through the proper rites of caste, etc. (Bp. 45, 15).

ಅಸಂಹತ a-saṁhata. not joined; loose. 2, an array of troops in separate orders (Colebr.).

ಅಸಂಹ್ಯ a-saṁhya. = ಅಸಹ್ಯ, of which it is a popular form. (Bp. 51, 77; 53, 31; 55, 2; 60, 2; My.).

ಅಸಂಹ್ಯತನ a-saṁhyatana. = ಅಸಹ್ಯತ್ವ. (My.; G. 80).

ಅಸಕೃತ್ a-sakṛit. not once; ***repeatedly, again and again.***

ಅಸಕ್ತ a-sakta. detached, disunited; unattached or indifferent to. 2, *continual* (our MS. ಅಸ್ತಕ್ತ).

ಅಸಗ asaga. = ಅಗಸ. a washerman (ನಿರ್ಣೇಜಕ, ರಜಕ Hlā., Nr.; ಬಲಿ, ರಜಕ Nn. 16; *cf.* ಅಸಿ 4). [ಊರಸೀರೆಗೆ ಅಸಗ ತಡಬಡಿ ಹಡೆದನ್ನೆ Bv. 309]. see Bp. 21, 12. 21. 22; 22, 65; 28, 37. 2, the name of a Kannaḍa author (Śmd. 4). — ಅಸಗವರಿ. -ಪರಿ. washerman's run: N. of a play of children (Bh. 1, 6, 2). — ಅಸಗವೊಯ್. -ಪೊಯ್. a washerman's stroke or blow (Abh. P. 7, 57). [— ಅಸಗವೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. a washerman's stroke or beating of clothes. ಪಿಡಿದು ಘಟ್ಟಿಸಿ ಪಿರಿಯಚೆಯೊಳ್ ಪೊಯ್ದನಸಗವೊಯ್ಲಂ ಭೀಮಂ Pb. 3, 30].

ಅಸಗ asaga. N. of a plant (Mr. 139, text corrupt; one MS. ಅಸನ).

ಅಸಂಕೀರ್ಣ a-saṅkīrṇa. unmixed, uncompounded, uncollected. (R.).

ಅಸಂಖ್ಯ a-saṅkhya. innumerable. (My.).

ಅಸಂಖ್ಯಾತ a-saṅkhyāta. uncounted, innumerable (ಪ್ರಸೂನ, ಲೆಕ್ಕಿಸಬಾರದು Nn. 25). 2, plural: the host of eminent Liṅgavantas and of other servants of Śiva (Bp. 25, 32; 37, 51; 45, 48; 58, 54). 3, = ಸತ್ (Nn. 84).

ಅಸಂಖ್ಯೇಯ a-saṅkhyēya. innumerable. (My.).

ಅಸಂಗ a-saṅga. non-attachment; not attached, having no inclination for or interest in (Bp. 8, 26).

ಅಸಂಗತ a-saṅgata. ununited, unassociated with. 2, uneven. 3, incoherent. 4, inconsistent. 5, unbecoming. 6, rude. 7, not shrinking; not going away; imperishable (ಅಕ್ಷರ, ಹೋಗಬಾರದನ್ತಾದು Nn. 75).

ಅಸಂಗತಕ a-saṅgataka. not going together, ununited, not harmonizing. see ಪರಸ್ಪರಾಸಂಗತಕ.

ಅಸಂಗತಿ a-saṅgati. unconnectedness. 2, impropriety, incongruity (B. 5, 95). see Prv. s. ಪ್ರಸಂಗ.

ಅಸಂಚಲಿತ a-sañcalita. unshaken, not trembling or quivering (Bp. 22, 13).

***ಅಸಡ asaḍa.** a stupid man.

ಅಸಡಿ asaḍi. a stupid woman.

ಅಸಡಿ asaḍi. Tbh. of ಆಷಾಢ (Śmd. 364, o. r. ಆಸಡಿ; *cf.* ಅಷಾಢ; in My. the term means the plant ಅಸಡಿ, ಆಸಾಡಿ).

ಅಸಡು asaḍu. = ಅಗಡು. stupidity, stubbornness. ಅಸಡುದನ, ಅಸಡುಕುದುರೆ, etc. (My.).

ಅಸಡ್ಡಾಳ asaḍḍāḷa. contemptibleness; unlawful action, evil courses (My.); monstrousness, ugliness. (T. ಅಜಟ್ಟಾಟ್ಟ, contempt, despite; Te. ಅಷಡ್ಡಾಲ, monstrous, ugly; see ಅಸಡ್ಡೆ). ಶರಡಿಯ ಅವಯವಗಳೆಲ್ಲ ಅಸಡ್ಡಾಳಾಗಿ ಬಲವುಳ್ಳವು ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 108). ಆನೆಯ ಮೆಯ್ಯು ನೋಟಕ್ಕೆ ಹುರಬರಕವಾಗಿಯೂ ಅಸಡ್ಡಾಳವಾಗಿಯೂ ತೋಱುತ್ತದೆ (B. 5, 238). ಅನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಪಾದಿಸಿದ್ದು ಅಸಡ್ಡಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಅಸಡ್ಡಾಳ ದೈವ. a contemptible god (Bp. 54, 27).

ಅಸಡ್ಡೆ asaḍḍe. (Tbh. of ಅಶ್ರದ್ಧೆ). dislike; disdain, contempt, scorn (My.; ಅಶ್ರದ್ಧೆ, ತಿರಸ್ಕಾರ G.; Te. ಅಷಡ್ಡೆ, ಅಸಡ್ಡೆ; T. ಅಜಟ್ಟೈ). — ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡು. to contemn (My.).

ಅಸತ್ a-sat. not being; unreal; untrue; wrong, wicked, bad, vile.

ಅಸತಿ a-sati. -ತೀ. *an unfaithful or unchaste wife.*

ಅಸತಿವಸನ asati-vasana. a house of disgrace (ಹಾದರದ ಮನೆ Mr. 198).

ಅಸತೀಸುತ asatī-suta. *a son of a disloyal wife.*

ಅಸತ್ಕಥೆ asat-kathe. a bad, mean story (My.).

ಅಸತ್ಯ a-satya. untrue; untruth, falsehood (B. 3, 97; Bp. 45, 20; 50, 22; 60, 55).

ಅಸದರ್ಥ asat-artha. one of the aṣṭādaśadōṣas (Ch. v. 40).

ಅಸದಳ asadaḷa. (Tbh. of ಅಸಾಧ್ಯ). impossibility, impracticableness; [marvel. ವಸುಧೆಗಸದಳಮಾಯ್ತು ಮಗನನ್ದವೆನ್ದು ಲೋಗರ್ ಬಗೆದಿರೆ Pb. 1, 97; Ap. 2, 41]; (Cpr. 9, 88). (ಅಶಕ್ಯ Bhn. 48; My.; ಅಸಾಧ್ಯ, ಒದಗದ್ದು G.; Rām. 1, 16, 10; J. 12, 37; 16, 22; 19, 10; 21, 31). ನಾಗಪತಿಗೆ ಅಸದಳಂ, ಕಮಠಂಗೆ ಅರಿದು, ದಿಶಾನಾಗತತಿಗೆ ಅಳವಲ್ಲ (J. 7, 9). ಅಡಿಯಿಡುವಡೆ ಅಸದಳಂ (19, 7). ನೆನೆವ ಮನಕ್ಕಂ ನೋಟ್ಪ ಕಣ್ಗಂ ನುತಿಪ ರಸನೆಗೆ ಅಸದಳಂ (Rśv. 6, 11 va.).

ಅಸದಾಖ್ಯಾತಿ asat-ākhyāti. declaration of a person's wickedness by a proper simile; [one of the poetical conventions]. (Kāvy. V, 3, etc.).

ಅಸದೃಶ a-sadṛiśa. unlike. 2, unequalled (Bp. 7, 4; 35, 16).

ಅಸನ asana. throwing. 2, *the tree Terminalia tomentosa* **W. & A.** (ಹೊನ್ನೆ Mr. 114).

ಅಸನಿ asani. Tbh. of ಅಶನಿ (Śmd. 335).

ಅಸನ್ತುಷ್ಟ a-santuṣṭa. displeased; not content (B. 5, 148; My.).

ಅಸನ್ತೋಷ a-santōṣa. displeasure; discontent (ಅಸಹ್ಯ Cb.).

ಅಸನ್ದರ್ಭ a-sandarbha. unseasonableness, hindrance (My.).

ಅಸಭ್ಯ a-sabhya. unfit for an assembly, vulgar, low (Kāvy. II, 1, A, 20-28).

ಅಸಮ a-sama. uneven, unequal. 2, odd. 3, unequalled (Bp. 1, 16. 24. 31. 33; 3, 33; 4, 11; 5, 15. 31; 11, 21; Grj. 4, 28).

ಅಸಮಚ್ಛದ asama-c-chada. the tree Alstonia or Echites scholaris (ಸಪ್ತಪರ್ಣ, ಏಟಿಲೆಬಾಟಿ Mr. 111).

ಅಸಮಂಜ a-samañja. N. of a descendant of Ikṣvāku and father of Aṁśumat, q. v.

ಅಸಮಂಜಸ a-samañjasa. unequal; unfit, unbecoming; confused. (My.).

ಅಸಮನಯನ asama-nayana. he who has odd (*i. e.* three) eyes: Śiva (Bp. 28, 29). *cf.* ವಿಷಮನಯನ.

ಅಸಮನೇತ್ರ asama-nētra. = ಅಸಮನಯನ. (Bp. 1, 28; 4, 64; 12, 49; 46, 33; 56, 57).

ಅಸಮಯ a-samaya. unseasonable or unfit time (My.).

ಅಸಮರ್ಥ a-samartha. powerless, feeble; incompetent. (Śmd. 176; Kāvy. II, 1, A, 12-15).

ಅಸಮಲೋಚನ asama-lōcana. = ಅಸಮನೇತ್ರ. (Bp. 38, 77).

ಅಸಮಶರ asama-śara. the five-arrowed: Kāma (Cb.; My.).

ಅಸಮಸ್ತ a-samasta. uncompounded, separate, several. 2, uncollected. 3, incomplete, imperfect. (Kāvy. IV, 1, 3).

ಅಸಮಾಕ್ಷ asama-akṣa. = ಅಸಮನೇತ್ರ. (My.). 2, a bird, the blue jay (ಹಂಗ Mr. 174).

ಅಸಮಾಖ್ಯಾತ a-samākhyāta. not proclaimed, famed, well-known or notorious (Bp. 38, 66).

ಅಸಮಾಧಾನ a-samādhāna. displeasure; discontent; indisposition. (B. 4, 57. 80. 139; 5, 101; My.).

ಅಸಮಾನ a-samāna. not the same, not homogeneous; unequal, unlike; unequalled. (Bp. 8, 11; 16, 14; 22, 60; 43, 17).

ಅಸಮಾನಗಿರಿ asamānagiri. a ceiling cloth (S. Mhr.); an ornamental brush of peacock's feathers (My.; H.).

ಅಸಮಾನರೂಪಕ asamāna-rūpaka. a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಅಸಮಾಪ್ತ a-samāpta. unfinished, incomplete. (My.).

ಅಸಮಾಪ್ತಕ್ರಿಯೆ asamāpta-kriye. a participle, as ಹೋಗಿ, ನಡೆದು, etc. (My.).

ಅಸಮಾಸ a-samāsa. that which is not samāsa or a euphonic combination of words (Śmd. 189. 217; Kāvy. III, 3, B, 96; IV, 1, 11).

ಅಸಮಾಸತೆ a-samāsate. the state of being asamāsa (Śmd. 94).

ಅಸಮಾಸ್ತ್ರ asama-astra. having an odd number (i. e. five) of arrows: Kāma (Cpr. 6, 67).

ಅಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕಾರಿ a-samīkṣya-kāri. *acting inconsiderately.*

ಅಸಮೇಕ್ಷಣ asama-īkṣaṇa. = ಅಸಮನೇತ್ರ. (Bp. 54, 37).

ಅಸಮ್ಪೂರ್ಣ a-sampūrṇa. *incomplete.*

***ಅಸಮ್ಬದ್ಧ a-sambaddha.** = ಅಸಮ್ಬನ್ಧ. nonsense.

ಅಸಮ್ಬನ್ಧ a-sambandha. non-connection, absence of congruity (My.; B. 5, 95).

ಅಸಮ್ಬಾಧ a-sambādha. unconfined; *unresisted.*

ಅಸಮ್ಭವ a-sambhava. inconsistent, improbable, unlikely. 2, non-existent. 3, any extraordinary event. 4, non-existence. see Kāvy. III, 3, B, 148. 159 seq.; Bp. 24, 8.

***ಅಸಂಭವೋಪಮೆ asambhava-upame.** a kind of figure of speech Kr. 3, 79.

ಅಸಮ್ಭಾವ್ಯ a-sambhāvya. inconceivable, incomprehensible, impossible.

ಅಸಮ್ಭಾವ್ಯತ್ವ a-sambhāvyatva. the state of being inconceivable, impossible, or improbable. (Kāvy. III, 3, B, 148. 159 seq.).

ಅಸಮ್ಭೂತ a-sambhūta. unproduced; not occurring (Śmd. 90).

ಅಸಮ್ಮತ a-sammata. *disapproved, despised;* differing from; contrary.

ಅಸಮ್ಮತಿ a-sammati. dissent, difference of opinion; dislike. (My.).

ಅಸಯ್ಯ asayya. Tbh. of ಅಸಹ್ಯ. (My.).

ಅಸಲ್ asal. = ಅಸಲು. original, not copied or derived; superior, excellent, not secondary or inferior; legitimate, well-born, noble; exactly copied. 2, generally: the principal, in contradiction to the interest (C.; Te.; Mhr., H.). ಅಸಲಿಗೆ ಮೋಸ, ಲಾಭಕ್ಕೆ ಗುದ್ದಾಟ. — ಅಸಲು ಇಲ್ಲದೆ ಬಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ, ಮೊಸರು ಇಲ್ಲದೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಇಲ್ಲ (Prvs.).

ಅಸಲಿ asali. a collar composed of tube-like pieces of gold or silver or solid and flattened (C.; Mhr. ಹಸಳೀ).

ಅಸವಸ asavasa. great haste, speed. see s. ಅಸ 4.

ಅಸಸಿ asasi. see s. ಅಸಿ 2.

ಅಸಹನ a-sahana. unenduring; envious. 2, *an enemy.* 3, intolerance, impatience.

ಅಸಹಾಯ a-sahāya. without companions, lonely, friendless (Bp. 16, 7).

ಅಸಹಿಸು a-sahisu. to be intolerant; to be disgusted with, to feel an aversion to.

ಅಸಹ್ಯ a-sahya. ಅಸಂಯ, ಅಸಂಹ್ಯ, ಅಸಯ್ಯ. unbearable, insufferable, intolerable (Sk.); disgustful; disgust, aversion (C.). see Śmd. 394; ಅಲಗಣಿಸು. —ಅಸಹ್ಯ ತೋಱು. to appear disgustful (B. 5, 229).— ಅಸಹ್ಯಮ್ಬಡು. -೦-ಪಡು. to be intolerant; to be disgusted (Bp. 55, 2).

ಅಸಹ್ಯತ್ವ asahyatva. the state of being intolerable or disgustful. see ಮುಲುಕು.

ಅಸಹ್ಯಭಾವ asahya-bhāva. = ಅಸಹ್ಯತ್ವ. see ಅಸುರ್, ಕಿಸುರ್,

ಅಸಹ್ಯವೃತ್ತಿ asahya-vṛtti. intolerant behaviour, contempt, contumely (Śmd. 124. 125; ಸಯ್ರಿಸದೆ ಇಹನ್ತ ಸ ವೃತ್ತಿ Mdb. Cm.).

ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ asahya-ukti. an obscene word (Śmd. 74).

ಅಸಾಕಲ್ಯ a-sākalya. *incompleteness.*

ಅಸಾದೃಶ್ಯ a-sādṛśya. that is not a perfect likeness (Kāvy. III, 3, B, 74 seq.).

ಅಸಾದ್ಯ a-sādya. having no beginning (Bp. 39, 9).

ಅಸಾಧಾರಣ a-sādhāraṇa. not common; special, specific, peculiar; respectable, distinguished. (Kāvy. III, 3, B, 156; B. 4, 147).

***ಅಸಾಧಾರಣೋಪಮೆ asādhāraṇa-upame.** a kind of figure of speech Kr. 3, 77.

ಅಸಾಧ್ಯ a-sādhya. = ಅಸದಳ. not to be effected or completed; impracticable, impossible; incurable; (unprofitable, see Prv. s. ತಣ್ಣಗೆ). Śmd. 270; J. 4, 64; B. 5, 194.

ಅಸಿ asi. 1. = ಅಸ 4, etc.— ಅಸಿಮಿಸಿ. dupl. (= ಅಸವಸ). without deliberation, consideration or reflection; hurry-skurry (S. Mhr.).

ಅಸಿ asi. 2. an interjection of disgust or displeasure: fy! (C). — ಅಸಸಿ. rep. fy, fy! (S. Mhr.). — ಅಸಿಸಿ. = ಅಸಸಿ. (C.).

ಅಸಿ asi. 3. to throw away, to scatter; to disperse (ಚೆಲ್ಲು, ಈಡಾಡು Śmd. II; Kk. 89; see ಅಮ್ಬು 1).

ಅಸಿ asi. 4. to move, to shake, to tremble, to dangle, to pendulate (v. i., Te. ಅಸಿಯಾಡು; R.; T. ಅಜಂಗು, ಅಜ್ಜೈ; *cf.* ಅಟೆ 1, ಅಸ 4, ಅಸುಮ್ಬು). [ಅಸಿಯದ, not moving. ಮುಸಗಿ ಬಿಸೆ ದಿರ್ದ ವಿವರಮನಸಿಯದಱೆಡೆವೊತ್ತಿ ಪೊಕ್ಕು Kr. 1, 66].

ಅಸಿ asi. 5. = ಅಸೆ, ಹಸಿ 2, etc. that which is laid on the ground. *cf.* ಅಸುವೆ. — ಅಸಿಕಲ್ಲು. the lower grinding-stone (especially used for grinding curry-stuff, C.; T., M. ಅಮ್ಮಿ). — ಅಸಿಯ ಕಲ್. = ಅಸಿಕಲ್. (ಶಿಲಾಪಟ್ಟ Mr. 206). ಅಸಿಯ ಕಲ್ಲಂ ಮುಡಗಿ ಕೊಣ್ಡೊಡೆ ಮದುವೆ ಕೆಡುವುದೆ? (Bp. 43, 59; see ಅಶ್ಮಾರೋಪಣ).

ಅಸಿ asi. 6. = ಅಸ 2. thinness, leanness, emaciation, weakness, slenderness, smallness, minuteness [ಅಳೆಯ ಬಾಸೆಗಳುಂ ಪಗೆವರ ಬಾಟ್ಸಾಸೆಗಳುಮೊಡನೊಡನಸಿಯವಾದುವು Pb. 1, 141 va.]. (J. 29, 29; 30, 2; Te. ಅಸಿ, slight, superficial, as a wound; ಅಸದು, ಅಸುದು, slenderness, smallness, minuteness; M. ಅಶು, thin, slender; *cf.* T. ಅಜ್ಜೈ, motion, flexure? ಅಳ್ 2?).—ಅಸಿದು. (Śmd. 95. 96). that is thin, etc. (ಕ್ಷಾಮ, ಶಾತ, ಕೃಶ, ಕ್ಷೀಣ, ಪೇಲವ, ತಲಿನ, ತನು Hlā.; ಕೃಶ, ತನು, etc. Nr.; ಕ್ಷಾಮ, ಕೃಶ, ಪೇಲವ Mr. 436). ತೆಳ್ಪಿತ್ತು ಕೆಮ್ಪು ಅಸಿದು ಎನಿಪ್ಪ ನಾಲಗೆ ಲೇಸು (Mr. 277). —ಅಸಿದನೆ. -ಅನೆ 1. thinly, minutely, nicely (Cpr. 8, 4 va.; 8, 44 va.). —ಅಸಿನಡು. = ಅಸಿಯನಡು. (J. 18, 35; C.; ಬಡನಡು G.). — ಅಸಿಯಂ. —ಅಂ 3. a thin, etc. man (Śmd. 154. 184). — ಅಸಿಯ ನಡು. a slender, delicate waist (Śmd. 201; Bp. 5, 24; 42, 23). —ಅಸಿಯ ಪೂ. a delicate, beautiful flower (Bp. 22, 8). — ಅಸಿಯ ಬಸುಱು. a small, delicate belly (Bp. 14, 17). — ಅಸಿಯುವು. -ಅವು. plural of ಅಸಿದು (Śmd. 119). — ಅಸಿಯಳ್. -ಅಳ್ 4. a slender, female [ಇನ್ತೆ ತನ್ನ ಕೂರಸಿಯೊಳಡುರ್ತ ಕೊನ್ದಸಿಯಳಿರ್ಕಸಿಯೊಳ್ ಪಡೆಮೆಚ್ಚೆ ಗಣ್ಡನಾ Pb. 1, 6; Ap. 4, 13 va.]. (Śmd. 245; Rsv. 8, 29). — ಅಸಿವುಡಿ. -ಉಡಿ. a small pouch or lap (Bp. 35, 53). — ಅಸಿವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. a thin finger (J. 18, 29).

ಅಸಿ asi. 1. *a sword.* ಕೂರದ ಅಸಿ (Śm. 166). 2, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). [—ಅಸಿಯೊಱೆ. -ಒಱೆ. sheath of the sword. ಮುಡಕಾಲ್ಲರಮುಲೆವ ಕಟ್ಟಿ ನಿಡಿಯಸಿಯೊಱೆ

ಕರ್ಬಿಡಿದ ಪಡೆಗಟ್ಟು Pb. 10, 71]. — ಅಸಿವಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. a sword and a shield (J. 12, 33).

ಅಸಿ asi. 2. thou art. see ತತ್ತ್ವಮ್ ಅಸಿ.

ಅಸಿಕೆ asa3 (?) -ika. [a fit person ?; a person of capacity ?]. (Śmd. 239).

ಅಸಿಕ್ನಿ asikni. *a young woman in attendance in the gynaeceum.*

ಅಸಿತ asita. *dark-coloured, black,* dark blue (ಕರ್ಪು Nn. 56; ಕಪ್ಪು 14. 42. 80; Śm. 100).

ಅಸಿತಕನ್ಧರ asita-kandhara. having a black neck; Śiva (Bp. 50, 10).

ಅಸಿತಖಗ asita-khaga. a kind of black bird (ಕರಿಯ ಹಕ್ಕಿ Mr. 174).

ಅಸಿತಗಲ asita-gala. = ಅಸಿತಕನ್ಧರ. (Bp. 59, 34).

ಅಸಿತದ್ರುಮ asita-druma. palmyra tree (ತಾಡಿಯ ಮರ Cb.).

ಅಸಿತಧ್ವಜ asita-dhvaja. = ನೀಲಧ್ವಜ. (J. 24, 69).

ಅಸಿತರಕ್ತ asita-rakta. one of the seven tongues of Agni (Mr. 46; see ಏಱು ನಾಲಿಗೆ).

ಅಸಿತರಸೆ asita-rase. black soil (ಕೃಷ್ಣಮೃತ್ತಿಕೆ, ಎರೆ Mr. 93).

ಅಸಿತಾನನ asita-ānana. the black-faced monkey (ಕರೇ ಮೋಱೆಯ ಮಂಗ Cb.).

ಅಸಿತಾಮ್ಬರ asita-ambara. the elder brother of Kriṣṇa, Bala rāma (ಬಲ, ಬಲಭದ್ರ Nn. 14).

ಅಸಿತಾಶ್ಮ asita-aśma. the lapis lazuli (ಹರಿಕಾನ್ತ, ನೀಲ Mr. 101).

ಅಸಿದು asidu. see s. ಅಸಿ 6.

***ಅಸಿಧಾರಾವ್ರತ asidhārā-vrata.** = ಅಸಿಪತ್ರವ್ರತ. a vow as difficult as walking on the edge of a sword; an exceedingly difficult task.

ಅಸಿಧಾರೆ asi-dhāre. the edge of a sword (Grj. 3, 2).

ಅಸಿಧಾವಕ asi-dhāvaka. *a sword or tool cleaner.*

ಅಸಿಧೇನು asi-dhēnu. *a knife* (ಶಸ್ತ್ರಿಕೆ, ಪತ್ರ, ಸುರಿಗೆ Mr. 297).

ಅಸಿಧೇನುಕೆ asi-dhēnuke. *a knife.*

ಅಸಿಪತ್ರ asi-patra. the blade of a sword. 2, a hell paved with swords. (My.).

ಅಸಿಪತ್ರವ್ರತ asipatra-vrata. the vow of the sword-blade (J. 2, 30; 8, 9; see Indian Antiquary XVII, November 1888, p. 322).

ಅಸಿಪರ್ಣಿ asi-parṇi. N. of a plant (Mr. 139; see ಗೋನು).

ಅಸಿಪುತ್ರಿ asi-putri. *a knife.*

ಅಸಿಪುತ್ರಿಕೆ asi-putrike. *a knife.*

ಅಸಿಸಿ asisi. see s. ಅಸಿ 2.

ಅಸಿಹೇತಿ asi-hēti. *a person armed with a sword.*

ಅಸು asu. 1. = ಅಸ 4. quickness, haste (ಶೀಘ್ರ Śmd. II; Kk. 88; T. ಅಜುಪ್ಪು; *cf.* Sk. ಆಶು?).

-ಅಸು asu. 2. = -ಇಸು 4. *e. g.* in ಅನಸು (= ಅನಿಸು), ಕೂಡಸು, ಜಪಸು, ಹಾಕಸು. (C.).

ಅಸು asu. *life.* 2, the five vital breaths or airs of the body. — ಅಸು ಈ. to give or restore life (Bp. 48 sum.). [—ಅಸುಕುನ್ದು. to become very weak]. — ಅಸು ಕೊಡು. = ಅಸು ಈ. (Bp. 48, 16). — ಅಸುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to kill (Bp. 34, 36). 2, to die (Bp. 37, 16; 42, 30; 46, 43; 47, 6; 50, 59; 57, 15). — ಅಸುಗಾವಲು. -ಕಾವಲು. preservation of life (R.). — ಅಸುಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. to drink (another's) life (J. 4, 23). — ಅಸುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಅಸುಂಗೊಳ್ (Śmd. 200). — ಅಸುಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. (Śmd. 200). to kill (ಪ್ರಾಣಾಪಹರಣ **Śmd. Dh.**; Abh. P. 10, 217). ನಿನ್ನಸುಂಗೊಣ್ಡೆಡೆ ದೋಷಮ್ ಅದುದೆ (**Śmd. 200**); [Ap. 2, 43]; (**Cpr. 10, 80**).— ಅಸುಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to cause to kill. [ಅಸುಂಗೊಳಿಸೆಮನಂಗೊಳಿಸೆ ಭಯಂಗೊಳಿಸೆ ಸಭಾಸದರನುಱದೆ ಕರ್ಣಂ ಬನ್ದಂ Pb. 2, 78]. ಅಸುಂಗೊಳಿಸುವರ್ (**Śmd.** 200). — ಅಸುದೊಱೆ. -ತೊಱೆ.= ಅಸು ಬಿಡು. (J. 23, 11; 31, 47). [—ಅಸುನೀಗು. = ಅಸುಬಿಡು]. — ಅಸು ಬಿಡು. to give up one's life, to die (Bp. 48, 9; 58, 56). — ಅಸುವಡಗು. -ಅಡಗು. life to disappear or be extinguished (J. 21, 7). — ಅಸುವಱಿ. -ಅಱಿ. to die (Dp. 1, 2). — ಅಸುವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to keep up one's life (J. 23, 59).

ಅಸುಕೆ asuke. = ಅಸುಗೆ. (Abh. P. 11, 118; Kāvy. V, 26). — **ಅಸುಕೆದಳಿರ್.** -ತಳಿರ್. = ಅಸುಗೆದಳಿರ್ (Cpr. 6, 64 va.).

ಅಸುಗೆ asuge. = ಅಸುಕೆ. Tbh. of ಅಶೋಕ or ಅಶೋಕೆ (ಅಶೋಕೆ Śmd. 73, o. r. ಅಶೋಕ; ಅಶೋಕ Ct. II, 61; ಅಶೋಕಕುಜ Śm. 25; ಅಶೋಕಾಕುಜ Kk. 19). [ಅಸುಗೆಯ ಪೊಸದಳಿರ್ಗಳೊಳಿಸೆವ ಕೆಮ್ಪು ನನ್ದನ ವನದೊಳ್ Ap. 6, 96]. — ಅಸುಗೆದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. new leaves of the asuge (Rśv. 10, 31 va.).

ಅಸುಧಾರಣ asu-dhāraṇa. *life, existence.*

ಅಸುಮ್ಬು asumbu. (Śmd. 48). to cause to move about, to shake, to agitate (ಸಂಚಾಲನ Śmd. Dh.).

ಅಸುರ್ asur. 1. to feel disgusted, to have an aversion or a dislike, to be impatient (ಅಸಹ್ಯಭಾವ Śmd. Dh.; T. ಅಜರ್, ಅಯರ್; M. ಅಯುರ್. ~~T., M.~~ also: to be heavy and drowsy, to faint, swoon),

ಅಸುರ್ asur. 2. fatigue, faintness. *cf.* ಅಸ 2, etc.? —**ಅಸುರುಸುರು.** -ಉಸುರು. exhaustion, waste of one's strength, excessive weakness or fatigue (Te.; R.).

ಅಸುರ asura. living; the supreme soul. 2, the sun (Cb.). 3, *a demon,* an Asura, Śukra's pupil (ಚುಕ್ಕಿಗುವರ, ರಕ್ಕಸ, ಮಬ್ಬಿಗ Śm. 9; ರಾಕ್ಷಸ Nn. 35). 4, a bael leaf or bael leaves. (ಬಿಲ್ಲಪತ್ರ Mr. 117).

ಅಸುರಗುರು asura-guru. the teacher of the Asuras: Śukra (ಶುಕ್ರ Mr. 38; ರಕ್ಕಸರೊಜ, ಚುಕ್ಕಿ Śm. 17).

ಅಸುರಬಲಿ asura-bali. an offering to demons (J. 2, 58).

ಅಸುರಾನ್ತಕ asura-antaka. = ಅಸುರಾರಿ. (J. 13, 52. 63).

ಅಸುರರಿಪು asura-ripu. = ಅಸುರಾರಿ. (My.).

ಅಸುರವೈರಿ asura-vairi. = ಅಸುರರಿಪು. (My.).

ಅಸುರಹರ asura-hara. = ಅಸುರವೈರಿ. (My.).

ಅಸುರಾರಿ asura-ari. Viṣṇu, Kriṣṇa (J. 2, 52; 24, 66). 2, Rāma (J. 18, 6; 21, 1).

ಅಸುರಿ asuri. a female demon. 2, *the plant Sinapis racemosa* Roxb. (see ಮೊರಸಾಸಿವೆ).

ಅಸುರೆ asure. a female demon (J. 2, 61). 2, N. of a plant (Mr. 132; see ಪಾಲ್ಗಂಚಿ).

ಅಸುಲಾಭ asu-lābha. escaping with life (My.).

ಅಸುವಾಸನೆ a-suvāsane. a bad smell (A.).

ಅಸುವೆ asuve. (fr. ಅಸುಮ್ಬು?). *cf.* ಅಸಿ 5. — **ಅಸುವೆಕಲ್. a** slab on which condiments are ground (Grj. 2, 89).

ಅಸುಹೃದ್ a-suhrid. *an enemy.*

ಅಸುಹೃದ asuhrida. = ಅಸುಹೃದ್. (Mr. 290).

ಅಸೂಕ್ಷಣ asūkṣaṇa. *disrespect.*

ಅಸೂಯ asūya. = ಅಸೂಯೆ. see ಅೞ್ಕಜಮ್ಬುಡು, ಕಱುಮ್ಬು.

ಅಸೂಯೆ asūye. displeasure. 2, *envy, jealousy; detraction* (**ಕಱುಮ್ಬು, ಅೞ್ಕಜ** Kk. 48). 3, aversion. 4, N. of Atri's wife (*cf.* ಅನಸೂಯೆ).

ಅಸೃಕ್ಕು asrikku. Tbh. of ಅಸೃಜ್. (G.).

ಅಸೃಗ್ಧರ asṛij-dhara. = ಅಸೃಗ್ಧರೆ. (Mr. 394).

ಅಸೃಗ್ಧರೆ asṛij-dhare. *the skin.*

ಅಸೃಜ್ asṛij. ಅಸೃಕ್. *blood.*

ಅಸೃತಿ a-sṛiti. evil conduct; fraud, hypocrisy (ಕುಕ್ಕುಟಿ etc. Mr. 450; *cf.* ಕುಸೃತಿ).

ಅಸೆ ase. = ಅಸಿ 5, etc. (My.). — ಅಸೇ ಕಲ್ಲು. = ಅಸಿಕಲ್ಲು. (B. 4, 177).

ಅಸೆ ase. (ಬಾಳುಬುಲ್ Mr. 110).

ಅಸೇಚ a-sēca. = ಅಸೇಚನಕ. (ಮಿಾಜು ತಣಿವಿಲ್ಲದಂ Mr. 231).

ಅಸೇಚನಕ a-sēcanaka. *charming to such an extent that the eye does not get tired of looking at.* 2, *insatiable.*

ಅಸೌಮ್ಯ a-saumya. ugly, unlovely; *disagreeable, displeasing, unfriendly.* 2, one of the ಅಷ್ಟಾದಶದೋಷಂಗಳ್, q. v.

ಅಸೌಮ್ಯಸ್ವರ asaumya-svara. *having a bad or croaking voice.*

ಅಸ್ಕನ್ದೆ askande. N. of a plant (ಬುಗರಿ Mr. 117, one MS. ಬುಗರಿ; ಅಸ್ಕನ್ದೆ in two MSS., ಅಸ್ಕಡ in one).

ಅಸ್ತ asta. thrown, cast. 2, *sent, despatched.* 3, set aside. 4, finished; disappeared. 5. *the western mountain behind which the sun is supposed to set.* 6, *disappearance*; obscuration. 7, sunset. ಅಸ್ತಮ್, *at home, home.*

ಅಸ್ತಗಿರಿ asta-giri. = ಅಸ್ತ No 5. (My.).

ಅಸ್ತಮನ astam-ana. (= ayana). setting. (My.).

ಅಸ್ತಮಯ astam-aya. disappearance; setting, as a heavenly body (ನಿರ್ವಾಣ, ಸಾಯಂಕಾಲ Nn. 19, o. r. ಅಸ್ತಮಾನ).

ಅಸ್ತಮಾನ astam-āna. = ಅಸ್ತಮನ, ಅಸ್ತಮಯ, q. v. (My.; B. 4, 67).

ಅಸ್ತಮಿತ astam-ita. gone home; gone down, set (Bp. 7, 2; 39, 54).

ಅಸ್ತಮಿಸು astamisu. to go down, to set (Bp. 2, 14; 11, 44; 28, 55; 35, 6).

ಅಸ್ತರಾಗ asta-rāga. the colour of twilight. 2, red-lead (ಸನ್ಧ್ಯಾರಾಗ Nn. 67).

ಅಸ್ತರು astaru. = ಅಸ್ತ್ರ 2, ಅಸ್ತ್ರಿ 2. lining (of a garment, etc. My.; Br.; Mhr., H. ಅಸ್ತರ).

ಅಸ್ತವಿಲಾಸ asta-vilāsa. one whose merriment is gone (Grj. 8, 37).

ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ asta-vyasta. scattered hither and thither, confused, disordered, irrelevant (Ch. v. 19).

ಅಸ್ತಾಕ್ಷರ asta-akṣara. an elided letter (Ch. v. 3).

ಅಸ್ತಾಚಲ asta-acala. = ಅಸ್ತಗಿರಿ. (Bp. 19, 28).

ಅಸ್ತಾದ್ರಿ asta-adri. = ಅಸ್ತಾಚಲ. (My.).

ಅಸ್ತಿ asti. he, she, it is (Bp. 51, 14). 2, *being, existent, present;* existence; substance, property, wealth (*cf.* ಆಸ್ತಿ).

ಅಸ್ತಿಕೆ astike. throwing, putting. see ಪರ್ಯಸ್ತಿಕೆ.

ಅಸ್ತಿಭಾರ asti-bhāra. = ಅಸ್ತಿವಾರ. a foundation (My.; Br.).

ಅಸ್ತಿಮತ್ asti-mat. -ನ್ತ್. *wealthy.*

ಅಸ್ತಿವಳ್ಳಿ asti-vaḷḷi. N. of a creeper (see Mr. 145 s. ಕಾಞ್ಚೀರಿ, o. r. ಅಸ್ತ-).

ಅಸ್ತಿವಾರ astivāra. = ಅಸ್ತಿಭಾರ. (My.; Te., T., M.).

ಅಸ್ತು astu. *be it! let it be! be it so!* (Bp. 32, 14).

ಅಸ್ತುಕಾರ astu-kāra. assenting, agreeing, consent (My.). ಅಸ್ತುಕಾರಪಡಿಸು, ಅಸ್ತುಕಾರಪಡು (My.).

ಅಸ್ತೋಕ a-stōka. not small, pre-eminent (Bp. 39, 55).

ಅಸ್ತ್ರ astra. 1. *a missile weapon.* 2, *a weapon in general.* 3, *a bow.*

ಅಸ್ತ್ರ astra. 2. = ಅಸ್ತರು. (S. Mhr.).

ಅಸ್ತ್ರಜೀವ astra-jīva. a soldier, a warrior (Sk.); a Bēḍa (My.).

ಅಸ್ತ್ರತೆ astrate. using or throwing a missile (Grj. 7, 29).

ಅಸ್ತ್ರಿ astri. 1. *a bowman.*

ಅಸ್ತ್ರಿ astri. 2. = ಅಸ್ತರು. (My.; Br.).

ಅಸ್ಥನ್ asthan. = ಅಸ್ಥಿ. see ಪಾರ್ಶ್ವಾಸ್ಥನ್.

ಅಸ್ಥಾಗ asthāga. *very deep.*

ಅಸ್ಥಿ asthi. *a bone* (ಮೂಳೆ, ಎಲು Śm. 32).

ಅಸ್ಥಿಕೃತ್ asthi-kṛit. marrow. (R.).

ಅಸ್ಥಿಗತ asthi-gata. seated in the bones. (My.).

ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ asthi-pañjara. a skeleton (ಕಂಕಾಲ, ಒಡಲ ಎಲು Mr. 397).

ಅಸ್ಥಿರ a-sthira. = ಅತಿರ. *unsteady; uncertain.*

ಅಸ್ಥಿರಚರಿತೆ asthira-carite. a woman of a fickle behaviour (Bp. 40, 53)

ಅಸ್ಥಿರತ್ವ a-sthiratva. unsteadiness, fickleness, mutability (My.; ಚಾಪಲ್ಯ G.).

ಅಸ್ಥಿಸಾರ asthi-sāra. marrow. (R.).

ಅಸ್ಥಿಸ್ರಾವ asthi-srāva. wasting away of the bones, a kind of consumption (My.).

ಅಸ್ನಿಗ್ಧ a-snigdha. not smooth. 2, *harsh; unkind* (ಪರುಷ, ಚೆಟ್ಟಿತು Mr. 456).

ಅಸ್ಪಷ್ಟ a-spaṣṭa. indistinct (ವ್ಯಕ್ತವಲ್ಲದುದು Nn. 142).

***ಅಸ್ಪಷ್ಟಾಕ್ಷರ aspaṣṭa-akṣara.** a type of composition Kr. 2, 144.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ a-spṛiśya. not to be touched; untouchable; intangible (Abh. P. 9, 178).

ಅಸ್ಪೃಷ್ಟ a-spṛiṣṭa. untouched (Cpr. 5, 22 va.).

ಅಸ್ಫುಟವಾಚ್ a-sphuṭa-vāc. speaking indistinctly, *lisping.*

ಅಸ್ಮದ್ asmad. of us, our; we (Śmd. 100; 300 Cm.; Kāvy. I, 2, 66-70; 5, 6-12. 27-31; Bp. 61, 58).

ಅಸ್ಮದೀಯ asmadīya. our, ours (Bp. 43, 33; Rśv. 8, 116).

ಅಸ್ರ asra. *hair, the hair of the head.* 2, *blood.* 3, a tear.

ಅಸ್ರಪ asra-pa. blood-drinking. 2, *rākṣasa, a demon.*

ಅಸ್ರು asru. = ಅಶ್ರು. *a tear.* 2, water (ಉದಕ, ಜಲ Nn. 65). 3, blood (ರಕ್ತ, ರುಧಿರ 65). 4, the hair of the head (ಕೇಶ, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ 65). 5, an eye (ವಿಲೋಚನ, ಕಣ್ಣು 65). 6, a piece (ಲವ, ತುಣ್ಡು 65, o. r. ವಲ, ಕುಣ್ಡಲು).

ಅಸ್ವಚ್ಛನ್ದ a-svacchanda. not self-willed, *docile;* dependant.

ಅಸ್ವತನ್ತ್ರ a-svatantra. not self-willed, dependant, subject. (My.).

ಅಸ್ವಪ್ನ a-svapna. not sleeping. 2, *a deity.*

ಅಸ್ವಭಾವಿಕ a-svabhāvika. = ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ. unnatural (J. 27, 20).

ಅಸ್ವರ a-svara. not aloud; indistinct. 2, *having a disagreeable voice.* 3, not a vowel, a consonant (Śmd. 58. 178. 205. 214. 288. 356. 366; Kāvy. I, 2, 104-109).

ಅಸ್ವಸ್ಥ a-svastha. not in good health, not oneself, sick (My.).

ಅಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ a-svādhyāya. *a Brāhmaṇa who has not read the vēdas previous to his investiture.*

***ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ a-svābhāvika.** = ಅಸ್ವಭಾವಿಕ (C.).

ಅಸ್ವಾಮಿವಿಕ್ರಯ a-svāmi-vikraya. sale without ownership. (R.).

ಅಸ್ವಾರಸ್ಯ a-svārasya. not possessing natural savoriness or excellence, sapless, insipid (My.).

ಅಸ್ವೈರಿಣಿ a-svairiṇi. a continent woman (My.).

ಅಹ aha. = ಅಪ 3, ಅಪ್ಪ 1 q. v., (ಅಗುವ), ಆಗುವ, ಆಹ. ಅನ್ತಪ್ಪಂ or ಅನ್ತಹಂ (Śmd. 191. 192), ಎನ್ತಹವರ್ಗಳ್ (175). ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಹ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಸಿನೀವಾಲಿ Hlā.). ಅಳಕಮ್ ಅಹ ಮೊಸರು (ತ್ರಪ್ಸ್ಯ Nr.). ಹೊಲ್ಲಹ ನಾತ (ದುರ್ಗನ Nr.). ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆನ್ದು ಸನ್ನ

ಧ್ಧಮ್ ಅಹ ಚತುರಂಗಬಲವನು ತಕ್ಕೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುಹವು (ವ್ಯೂಹ Nr.). ಆವನೊಬ್ಬನು ಅತಿಶಯಮ್ ಅಹ ಪರಾಕ್ರಮದೊಡನೆ ಕೂಡಿದವನ್ ಉಣ್ಬ್ಬ, ಆತನು ಊರ್ಜಸ್ವಿ ಎನಿಸುಗು ((Nr.). ಅಂಶಕ್ಕೆ ಸರಿ ಅಹ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮೇಲಕ್ಕೆ ನಿಗುಚಿದ ತೋಳು ಸಹಿತಮ್ ಅಹ ಪುರುಷಪ್ರಮಾಣಿನಲ್ಲಿ ಪೌರುಷಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಸಣ್ಣತುಂ ಕೂರಿತ್ತುಮ್ ಅಹ ಧಾನ್ಯದ ತುದಿ (ಶೂಕ Nr.). ಸಮಾನಪಿಣ್ಡಮ್ ಅಹರು (Nom. Sing. ಅಹಂ) ಏಟು ತಲೆಗಡವನ್ನಬರ ಸನಾಭಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಅಹನ್ಥಾದು (ಭವಿತವ್ಯ, o. r. ಅಹನ್ತಾದುದು, Nn. 52). ಲಯಮ್ ಅಹಲ್ಲಿ (ನಿರ್ಮೂಲನ Nn. 100). ಆ ಕ್ಷಣಮ್ ಅಹನ್ಥಾ ಕಾರ್ಯ (ಅಪೂರ್ವ Nn. 101). ಅಹವಂ (J. 30, 25. 27). ದೀರ್ಘಮ್ ಅಹನ್ತ ಹ (Śmd. 84 Mḍb. Cm.). — ಅಹುದು. = ಅಪ್ಪುದು, ಆಗುವದು, ಹೌದು; ಅಕ್ಕುಂ. plural ಅಹವು (Bp. 16, 7; 43, 82; 51, 6; 60, 36; Śmd. 103. 178 Mḍb. Cm.). ದೋಷರಹಿತಮ್ ಎಹಗೆ ಅಹುದು, ಅಹಗೆ ಪೇಟ್ದಂ (Śmd. 175). ಅಹುದು (ಉದಯಿಸುಗುಂ 84 Mḍb. Cm.). ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಅಹುದು (ಪ್ರಯೋಗಿಸಪಡೆಗುಂ 135 Mḍb. Cm.). ದೊಡ್ಡಿತ್ತು ಅಹುದು (ವಿಪುಲ, ಪೃಥು, etc. Nr.). ನಿಡಿದು ಅಹುದು (ಆರೋಹ Nr.). see also Bp. 1, 20; 25, 27; 46, 19; 52, 7; 55, 37; 58, 33; 60, 43; Bh. 1, 8, 6. 89; 2, 13, 14. the meaning "yes" appears *e. g.* in Bh. 1, 8, 11. 55; 2, 13, 35; Rāṁ. 26, 23; J. 29, 24. — ಅಹುದಹುದು. rep. Bp. 16, 7; 25, 21; 28, 43; 50, 24; 59, 3. — ಅಹುದಾಗು. -ಆಗು. to become or be "yes" or true. ಅಹುದಾದರೆ ಅಹುದೆನ್ನಿ ! ಅಲ್ಲವಾದರೆ ಅಲ್ಲವೆನ್ನಿ ! (Dp. 54). — ಅಹುದೆನ್. -ಎನ್. to say yes, to assent (see s. ಅಹುದಾಗು). 2, to affirm, to maintain as true or certain. ಅಹುದೆಮ್ಬನ್ಥಾ ಕಾರ್ಯ; ಅಹುದೆನಿಪ ಆ ಕಾರ್ಯ (ನಾಮ, indeed, certainly, etc. Nn. 162). — ಅಹೆಂ. (also ಅಹೆ, Bp. 52, 33). = ಅಪ್ಪೆಂ, etc. (Bp. 24, 70; 40, 30; 49, 28). further conjugation: ಅಹೆ (44, 13); ಅಹಂ, ಅಹನು (10, 2; 39, 60; 55, 33); ಅಹೆವು (12, 27; 34, 17); ಅಹಿರಿ (39, 47. 60; 46, 14); ಅಹವು (60, 36).

ಅಹಂಯು ahaṁyu. *selfish, proud.*

ಅಹಗೆ a$_{12}$-hage$_{1}$. = ಅಹಂಗೆ, ಹಾಗೆ, etc. that manner, in that manner, thus. ತಿಬ್ಬಮ್ ಎಹಗೆ ಅಹುದು, ಅಹಗೆ ಮಾಡಿದಂ (Śmd. 175). see Bp. 6, 2; 15, 17; 21, 13; 23, 14; 24, 19. 51; 25, 37; 30, 10. 26; 33, 16; 35, 51; 43, 46. 57; 45, 43; 50, 49; 57, 47. 70; 61, 35. 68. — ಅಹಗಿಹಗೆ. -ಇಹಗೆ. that manner and this manner (Bp. 4, 63).

ಅಹಂಕರಣ ahaṁ-karaṇa. = ಅಹಂಕಾರ. see ನಿರ್-.

ಅಹಂಕರಿಸು ahaṅkarisu. to be egotistic or proud, to act in an egotistic manner. see Bp. 22, 67; 23, 42; 26, 15; 27, 75; 54, 47; 57, 3.

ಅಹಂಕರಿಸುಹ ahaṅkarisuha. acting in an egotistic manner. ನಾ ಬಲ್ಲಿದ, ತಾ ಬಲ್ಲಿದನ್ ಎನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಬ್ಬರ್ ಅಹಂಕರಿಸುಹಂ (ಅಹಮಹಮಿಕೆ Nr.).

ಅಹಂಕಾರ ahaṁ-kāra. the making of self, sense of self; *egotism, pride, haughtiness;* the conception of individuality.

ಅಹಂಕಾರಗತ ahaṅkāra-gata. a kind of āśi (Kāvy. III, 3, B, 166).

ಅಹಂಕಾರಭಾವ ahaṅkāra-bhāva. the state of being egotistic or proud. see ಬೆಜಿ³.

ಅಹಂಕಾರಭಾವತ್ವ ahaṅkāra-bhāvatva. = ಅಹಂಕಾರಭಾವ. (My.).

ಅಹಂಕಾರವತ್ ahaṅkāra-vat. -ನ್ತ. *proud.*

ಅಹಂಕಾರವನ್ತ ahaṅkāra-vanta. Tbh. of ಅಹಂಕಾರವತ್. (My.). feminine ಅಹಂಕಾರವನ್ತೆ (My.).

ಅಹಂಕಾರಿ ahaṅkāri. *proud* (ಹೆಜಿರಿನ್ಟ ಮೇಲೆಮ್ಬಂ Mr. 230).

ಅಹಂಕೃತ ahaṁ-kṛita. egotistic; proud (Bp. 60, 56).

ಅಹಂಕೃತಿ ahaṁ-kṛiti. = ಅಹಂಕಾರ. (Bp. 25, 52; 46, 11).

ಅಹಂಕ್ರಿಯೆ ahaṁ-kriye. = ಅಹಂಕೃತಿ. (My.; ಸೊಕ್ಕು G.).

ಅಹಂಗೆ a$_{12}$-haṅge. = ಅಹಗೆ, ಹಾಂಗೆ, etc. that manner, etc. (ಅನ್ತೆ Śmd. 124 Mḍb. Cm.). ಯುಕ್ತಿ ಎಹಂಗೆ ಅಹುದು, ಅಹಂಗೆ (164 Mḍb. Cm.). see Bp. 24, 35. 64; 33, 20; 36, 15; 38, 11; 40, 10; 43, 30; 44, 14; 46, 60; 47, 22; 48, 20; 54, 56; 57, 69; 61, 68.

ಅಹತ a-hata. not struck; unbeaten. 2, *unwashed or new clothes.*

ಅಹನ್ ahan. *a day.*

ಅಹನಿ ahani. -ನೀ. dual: day and night (Sk.); a day (My.).

ಅಹನೀಸರಂಜಾಮು ahanīsarañjāmu. tools of any kind (My.; H.).

ಅಹನ್ತವ್ಯ a-hantavya. not to be killed (Bp. 38, 65; 53, 41).

ಅಹನ್ಯಹನಿ ahani-ahani. day by day, daily. (My.).

ಅಹಮ್ ahaṁ. I.

ಅಹಮಹಮಿಕೆ ahaṁ-ahamike. *conceit or assertion of superiority; outdoing a rival* (ಒರ್ವರ್ ಒರ್ವರಿಗೆ ಮುಂಚೂದು Mr. 464).

ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ ahaṁ-pūrvike. emulative onset; *outdoing a rival.*

ಅಹಮ್ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ahaṁ-brahmatva. the state of considering oneself to be one with the universal soul: egotism, pride (My.).

ಅಹಮ್ಭಾವ ahaṁ-bhāva. a high notion of one's own superiority (My.).

ಅಹಮ್ಮತಿ ahaṁ-mati. *conceit; spiritual ignorance.*

***ಅಹಮ್ಮು ahammu.** = ego, pride. (Tbh. of ಅಹಂ). **ಕಾಡಿಕಾಡಿ ಕೆಡಿಸಿ** ಹುವೆನ್ನ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ಅಹಮ್ಮೆಮ್ಬ ಅಹಂಕಾರವೆನ್ನ ! (Bv. 252).

ಅಹರ್ ahar. = ಅಹಸ್. (Śmd. 99 Mḍb. MS.).

ಅಹರ್ನಿಶ ahas-niśa. day and night (Śmd. 99; Bp. 41, 13).

ಅಹರ್ಪತಿ ahas-pati. *the sun.*

ಅಹರ್ಮುಖ ahas-mukha. *the dawn.*

ಅಹಲೆಕಾರ ahalekāra. a public servant, an official person (My.; Br.; H.).

ಅಹಲ್ಲಾದ ahallāda. Tbh. of ಆಹ್ಲಾದ. (S. Mhr.).

ಅಹವಾಲು ahavālu. state, circumstances, condition, events (C.; ಅಹ್ವಾಲು Br.; H.).

ಅಹಷಾಂ ahaṣāṁ. a kind of irregular troops, an armed police (Br.; R.); attendance, followers, retinue (H.); a number of coolies at the disposal of Mēstris. (My.).

ಅಹಸ್ ahas. = ಅಹೋ 1. *a day.*

ಅಹಸ್ಕರ ahas-kara. *the sun.*

ಅಹಸ್ಪತಿ ahas-pati. = ಅಹರ್ಪತಿ. (Mr. 33).

ಅಹಸ್ಸು ahassu. Tbh. of ಅಹಸ್. (My.).

ಅಹಹ ahaha. *cf.* ಅಪಪ s. ಅಪ 2. *an interjection implying surprise, pain* (ವೇದನೆ Śmd. 393; ವೇದನಾರ್ಥಂ Ct. I, 56; ನೋವಿನ ನುಡಿ Bhn. 15), *pleasure, calling* (27, 31; 40, 30; B. 5, 164. 197).

ಅಹಹಾ ahahā. = ಅಹಹ. (B. 3, 18; My.).

ಅಹಾ ahā. = ಅಹಹಾ. (B. 2, 1. 6; My.). *cf.* ಆಹಾ.

ಅಹಾರ್ಯ a-hārya. not to be stolen or removed. 2, *a mountain.*

ಅಹಾಹಾ ahāhā. = ಅಹಹಾ. (Bhāgavata 10, 40, 2).

ಅಹಿ ahi. *a serpent.* 2, *the demon Vṛitra.* 3. Rāhu. 4, a traveller. 5, the sun.

ಅಹಿಂಸೆ a-hiṁse. not hurting or injuring; not killing; harmlessness; innocence of blood-shedding (ಧರ್ಮ, ಕೊಲ್ಲದಿಹುದು Nn. 79; Śmd. 93; Bp. 38, 3. 12. 65).

ಅಹಿಕ ahika. lasting a certain number of days. 2, a blind snake. *cf.* ಆಹಿಕ.

ಅಹಿಕಟಕ ahi-kaṭaka. he whose bracelet is a serpent: Śiva (Bp. 44, 31). 2, a number of serpents (My.).

ಅಹಿಕಾನ್ತ ahi-kānta. desired by snakes: air, wind, 2, the master of serpents: Śēṣa.

ಅಹಿಕಾನ್ತಕಟಕ ahikānta-kaṭaka. = ಅಹಿಪಕಂಕಣ. Śiva (Bp. 54, 54).

ಅಹಿಕಾಯ ahi-kāya. the body of a snake (ಭೋಗ, ಸರ್ಪಗಳ ದೇಹ Nn. 113; ಭೋಗ Mr. 514).

ಅಹಿಕುಣ್ಡಲ ahi-kuṇḍala. he whose ear-ring is a serpent: Śiva (Bp. 27, 26).

ಅಹಿತ a-hita. not suitable; not beneficial; unfriendly; *an enemy;* damage, harm.

ಅಹಿತಕರ ahita-kara. detrimental, adverse; unwholesome (B. 3, 36).

ಅಹಿತಕಾರ ahita-kāra. adverse, inimical; an enemy (Bp. 20, 38).

ಅಹಿತತ್ವ a-hitatva. 1. enmity. see J. 2, 8.

ಅಹಿತತ್ವ ahi-tatva. 2. the essential nature of snakes and its knowledge. see J. 2, 8.

ಅಹಿತುಣ್ಡ ahi-tuṇḍa. = ಅಹಿಮುಖ. the mouth or face of a serpent (ಪುಷ್ಕರ, ಹಾವಿನ ಮುಖ Nn. 27).

ಅಹಿತುಣ್ಡಿಕ ahi-tuṇḍika. *a catcher or exhibiter of snakes.*

ಅಹಿಧರ ahi-dhara. Śiva (My.; ಮಹಾದೇವ Cb.).

ಅಹಿಪ ahi-pa. the sovereign of the serpents: Śēṣa (My.; ಮಹಾಶೇಷ Cb.). 2, any large serpent.

ಅಹಿಪಕಂಕಣ ahipa-kaṅkaṇa. he whose bracelet is Śēṣa: Śiva (Bp. 46, 33).

ಅಹಿಪತಿ ahi-pati. = ಅಹಿಪ. (Bp. 18, 95; 38, 63; 55, 23).

ಅಹಿಭಯ ahi-bhaya. fear of a lurking snake; *mistrust or apprehension of treachery.*

ಅಹಿಭುಜ್ ahi-bhuj. ಅಹಿಭುಕ್. *a peacock.* 2, Garuḍa.

ಅಹಿಭೂಷಣ ahi-bhūṣaṇa. Śiva. (My.).

ಅಹಿಮಕರ a-hima-kara. the sun. (My.; Rām. 1, 16, 22).

ಅಹಿಮಹಿಳೆ ahi-mahile. a woman of the serpent race (My.).

ಅಹಿಮುಖ ahi-mukha. = ಅಹಿತುಣ್ಡ. (ಕೌಶಿಕ, ಹಾವಿನ ಮುಖ Nn. 10).

ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ ahir-budhna. *Śiva.*

ಅಹಿಶಯ್ಯೆ ahi-śayye. a couch formed of a snake or of snakes (Śmd. 224).

ಅಹಿಸ ahisa. = ಅಹಿಸ. (Tbh. of ಅಧೀಶ ?). see ನೆತ್ತಿಗರಹಿಸ.

ಅಹೀರಣಿ. ahīraṇi. *a kind of snake, said to be two-headed* (ದ್ವಿಮುಖ, ಇತ್ತಲೆಯಂ Mr. 401).

ಅಹುದು ahudu. yes. see s. ಅಹ.

ಅಹೇತು a-hētu. absence of cause or reason (Kāvy. III, 3, B, 121; ಅಕಸ್ಮಿಕ Mr. 538).

ಅಹೇತುಕ a-hētuka. causeless, groundless (Kāvy. III, 3, B, 135 seq.).

ಅಹೇರು ahēru. = ಅಹೇರು. *the plant Asparagus racemosus* Willd.

ಅಹೋ ahō. 1. = ಅಹಸ್. (ವಾಸರ, ಹಗಲು Nn. 149).

ಅಹೋ ahō. 2. *an interjection used in surprise, satisfaction or praise* (ಬೇಹ ವಚನ, ಒಳ್ಳಿಹ ಮಾತು, o. rs. ಬಹನ್ನಾ ನುಡಿ, ಅಹನ್ನಾ ನುಡಿ Nn. 149; ಬೇಹ ನುಡಿ Mr. 536), *calling* (ಕರಹ, ಕರೆವಲ್ಲಿ 149), *reproach,* etc.

ಅಹೋರಾತ್ರ ahas-rātra. *day and night;* a day and night from sunrise to sunrise. 2, *a day and night of the pitṛis = a month of the gods = a year of Brahmā = 2000 yugas of the gods*

ಅಹೋರಾತ್ರಿ ahas-rātri. a day and night (ಸಂಗರ, ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳ್, ಹಗಲಿರುಳುಗಳ್ Nn. 19).

ಅಹೋರಾತ್ರೆ ahas-rātre. a whole day and night, 60 galige, (24 minutes; ೬೦ ಗಳಿಗೆಗಳ್ Mr. 64).

ಅಹ್ನ ahna. = ಅಹನ್. *a day;* time (ವೇಳೆ Mr. 66).

ಅಹ್ನಾಯ ahnāya. *timely, soon, quickly.*

-ಅಳ್ a!. 1. = -ಅಣ್ 1. see ಮೇಗಳ (= ಮೇಗಣ).

ಅಳ್ a!. 2. (= ಅಳ್ಳು 2). shaking; rising and falling with alternate motions, heaving (of the alles). *cf.* ಅಲೆ 1. — ಅಳ್ಳಲ. = ಅಳ್ಳ ನೆಲ. a bog, a morass (My.). — ಅಳ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. shaking young foliage (Cpr. 7, 99). — ಅಳ್ದೆರೆ. -ತೆರೆ. an oscillating wave (Cpr. 7, 84). — ಅಳ್ಗೊಟ್ಟೆ. = ಅಳ್ಳ ಹೊಟ್ಟೆ. the two alles and the intermediate region (My.).

-ಅಳ್ a!. 3. = -ಅಳು 1. the feminine of -ಅಂ 1. ತಡೆದಳ್ ಬಾಸಿಗಮ್ ಇರ್ಕುವಾಕೆ (Śmd. 266). ಅಱಿದಳ್ ಪಾಣ್ಡುತನುಜರ ತೆಱನ್ ಎಲ್ಲಮನ್ ಈಕೆ (266). ಅನ್ ಅಱಿವೆಂ, ಪೃಥೆ ಅಱಿವಳ್ (263). ಸಿರಿ ಒಲ್ಪಳೆ ಹೃದ್ಯವಿದ್ಯರಂ! (109). ಸರಸ್ವತಿ ಕೆಯ್ಸೆರವಾಗೆ ಪೇಟ್ದಪಳ್ (109). ವಿಜಯಸಿರಿ ವಾಚಾಟರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುವಳೆ? (Bh. 2, 13, 47). — ಅಳನ್ತ. -ಅನ್ತ. the final -ಅಳ್ (Śmd. 265).

-ಅಳ್ a!. 4. = -ಅಳು 2, (-ವಳ್). the feminine of -ಅಂ 3. ಅವಳ್, ಇವಳ್, ಉವಳ್ (Śmd. 245. 174. 186), ಅವಳ್, ಪೆಱಳ್, ಕಿಱುಯಳ್, ಪಿರಿಯಳ್, ಇನಿಯಳ್, ಅಸಿಯಳ್, ಇಮ್ಮಿದಳ್, ಕಮ್ಮಿದಳ್ (245), ನೇರಿದಳ್ ಇವಳ್ (109), ಎಳೆಯಳ್, ಪೞೆಯಳ್ (185), ಓಸರಿಸಿದಳ್, ರಾಗಿಸಿದಳ್, ಭೋಗಿಸಿದಳ್, ಪಾಡಿದಳ್, ಒಸೆದಳ್ (243. 245). ರನ್ನವಸಿಱಳ್ (Śm. 37). — ಅಳನ್ತ. -ಅನ್ತ. the final -ಅಳ್ (Śmd. 243).

ಅಳ್ - a!. 5. (= ಅಳೆ 1). contact, a light touch, grazing. (South M. ಅಳುಮ್ಪು, to scratch). — ಅಳ್ಗೇಱು. (Śmd. 214). a wound made by grazing, a superficial wound, a scratch. [ಅಮರೆ ಬಿಗಿದೊಗೆದ ಮೊಲೆಗಳಳ್ಗೇಱುನೊಳ್ಳಾಡಿ ತಳ್ಪಂಕಂಗುಟ್ಟಿ ನೀರಾಟ ಮಾಡುವಾಗಳ್ Pb. 5, 62 va.; Ap. 7, 120]. ಕೇತನಪ್ರಚಯದ ಅಳ್ಗೇಱು (Abh. P. 13, 80).

ಅಳೆ - a!a. 1. = ಅಲವು 2, (ಅಳ್ 5–), ಅಳವಿ, ಅಳವು 1. [@ there seems to be a confusion with regard to the word ಅಳವು 1, the back formation ಅಳ– has been mistaken for an independent word]. joining, contact; nearness, contiguity, proximity (ಸಮೀಪ = Bhn. 29; T. ಅಳಿ, to approach, come near; see T., M. ಅಡು s. ಅಟ್ಟು 2; T. ಅಡ, communication, intercourse; *cf.* ಅಡವು 1, ಅಣೆ 2, ಅಣೆ 3, ಅಲ್ 3, ಅಸ 3, ಅಳ್ಳೆ; T. ಅಳ್ಳೆ, v. t., to mix, mingle together, copulate; Tu. ಅಲ, v. t., to mix; ಅಲೆಜು, v. i., to mix, mingle, be united). 2, fitness, suitableness, propriety; conformity (T. ಅಳವು); comeliness (Te. ಅಲವು, ಅಲುವು). 3, power, ability, possibility, practicability, reach (Te. ಅಲವಿ, ಅಲವು). 4, power, strength, force, vigour (ಸತ್ವ Bhn. 28. 29); control. [ಪೋಱಲಾಂ ಬಗೆದನ್ನೆನಿತೆನ್ನಳವೆ ಗಣಧರೋದಿತ ಚರಿತಂ Ap. 1, 34; Cv. 1281]. ಅಸಮಭಕ್ತಿವಿಶಾಲನಂ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ ಅಳವೆ ಸುರ ದನುಜ ಮನುಜರಿಗೆ? (Bp. 1, 33). ಬಸವನಂ ಕೀರ್ತಿಸುವಡೆ ಎನ್ನ ಅಳವೆ? (1, 34). see Kāvy. I, 5, 47; Abh. P. 7, 115 va.; Bp. 2, 32; 32, 48; 47, 23. 27; 49, 23; 51, 46; 56, 1; Rsv. 5, 42. 126; 13, 91; Bh. 1, 8, 18; J. 7, 7. — ಅಳವಡಿಕೆ. -ಪಡಿಕೆ. the act of joining, adhering or sticking to. ಬಿಡದೆ ಸುಖದುಃಖಗಳೊಳ್ ಒನ್ದನು ಹಿಡಿದು, ಸದ್ವ್ಯವಹಾರಮುಖದೊಳ್ ನಡೆಯಲ್, ಒನ್ದಱ ತುಷ್ಟಿ ಒನ್ದಱ ನಷ್ಟ ತನಗೆ ಅಹುದು; ಹಿಡಿವುದು (what one uses to

seize or desires to do, etc. and) ಇಹಪರವೆರಡಱೊಳಗೆ ಅಳವಡಿಕೆ ತನಗೆ ಅಹುದು (what sticks to one, as the fruit of works, in this and that world) ಒನ್ದನ್ ಒನ್ದನು ಬಿಡುವುದು! ಅಲ್ಲದೆ ಬೇಱೆ ಮತವ್ ಇಲ್ಲ (Bh. 1, 8, 25). 2, preparation (J. 22, 47). 3, thought, pleasure, wish. ನಿನ್ನ ಮನಸಿನೊಳ್ ಅಳವಡಿಕೆ ಎಹಗೆ; ಅಹಗೆ ಮಾಡುವೆನ್, ಅಣ್ಣ! (Bp. 44, 13). *cf.* Te. ಅಲವಡಿ, properly, suitably. — ಅಳವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಅಳವಳಿಸು. to join (v. t.); to tie together, to tie; to collect in a heap; to put to or on, to attach, to apply to; to put; to put in readiness; to prepare, to make ready; to bring about; to confine, to subdue; to make oneself ready; etc. [Kr. 2, 41; Ap. 4, 21]; (Cpr. 9, 96). see Bp. 3, 26; 4, 4. 37; 5, 12; 8, 14. 37; 12, 19; 18, 29; 21, 26; 22, 7; 27, 16; 28, 53; 29, 3. 5; 32, 54; 33 sum.; 35, 37; 38, 15; 43, 24; 45, 10; 49, 33. 34; 51, 72; 52, 40; 57, 33. 46; 59, 22; 60, 38; Rśv. 10, 31va.; 14, 27. 28; Bh. 1, 7, 13; 1, 8, 67; 1, 10, 14; 2, 4, 13; J. 4, 20; 6, 17; 7, 36; 8, 21; 9, 28; 12, 4. 51; 13, 10; 14, 12; 20, 15. 22; 22, 25. 28; 25, 29; 26, 10; 29, 38; 30, 7. 54; 31, 52; 33, 35; 34, 7. — ಅಳವಡು. -ಪಡು. to be closely joined [ಅಳವಟ್ಟ ಸಾರಧನಮುಂ ಮೂವಿಟ್ಟಗಂ ಪೊಣ್ದು Pb. 6, 30; ಗುರುವಪ್ಪುದರಿದು ಶಿಷ್ಯನಪ್ಪುದರಿದು ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಮ್ಬನ್ಧವಾರಿಗೆಯುೂ ಅಳವಡದಾಗಿ Cv. 50; Bv. 667]. (Ch. v. 59). ಅಳವಟ್ಟುದು (ಅಮರ್ಕೆ Ct. II, 84). 2, to be joined to, (to be contained in); to be tied (Bp. 44, 32; 61, 26; Rśv. 5, 25 va.). 3, to be fit or proper; to agree (see Ch. s. ದುರ ದೃಷ್ಟ; Bp. 20, 8; 38, 15. 34; 39, 19; 40, 50). 4, to be or become ready; to be established; to be at hand (Śmd. 74. 230; Abh. P. 15, 46; Bp. 8, 56; 35, 25; 60, 45; Rśv. 10, 31 va.; J. 3, 9). 5, to be nice, to have or get a beautiful form (Bp. 34, 22; Grj. 3, 34; 4, 71). 6, to come within the limits of (J. 6, 3; Kk. 95). 7, to come about (as ವಿಲಾಸಂ, Rśv. 6, 11 va.). 8, to be obtained, to be got (Bp. 45, 43; 61, 72). 9, to be observed, as a rule (4, 43). 10, to be possible (29, 14; 35, 49; 40, 20. 23; 53, 12). 11, to be thought of; to be known (ಮನನವಾಗು G.; ತಿಳಿ S. Mhr.). *cf.* Te. ಅಲವಡು, to be accustomed, be practised in; to be mastered (= ಅಭ್ಯಾಸ). — ಅಳವರಿ. -ಪರಿ. to go beyond the proper or common boundaries, to be excessive. ಅಳವರಿದು ಬೇವುದು (ಪೊಂಗು Ct. I, 73). 2, to be very great (Bp. 51, 46). — ಅಳವಱು. -ಪಱು. to break power (Cpr. 10, 94 va.). — ಅಳವಳಿಕೆ. -ಪಳಿಕೆ. = ಅಳವಡಿಕೆ. (J. 22, 47, o. r. ಅಳವಡಿಕೆ). — ಅಳವಳಿಸು. -ಪಳಿಸು. = ಅಳವಡಿಸು. (J. 7, 17). — ಅಳವಱಿ. -ಅಱಿ. to fall off in respect to vigor, etc., to lose strength, to become depressed or despondent, to faint. see Abh. P. 7, 116 va.; 9, 145; Rśv. 13, 104 va. J. 2, 16; 5, 43; 7, 49; 8, 33; 14, 19; 16, 39; 19, 10; 20, 25; Rām. 5, 8, 82; Bh. 8, 23, 12. — ಅಳವಱಿಸು. -ಅಱಿಸು. to cause to fall off in vigor, etc. (J. 22, 25). — ಅಳವಾಱು. -ಆಱು. strength to be dried up or go out (Cpr. 8, 78; Śśv. 1, 44). — ಅಳವೇಱು. -ಏಱು. the true proportion to rise; to rise or grow in its true proportion (Bp. 38, 39).

ಅಳ aḷa. 2. = ಅಳೆ 4, etc. [@ this does not seem to have any independent occurrence or meaning, appearing only in ಅಳವೇರಿ = a moat]. (*cf.* the M. s. ಅರಳೆ 3). — ಅಳವೇರಿ. = ಅಳವೇರಿ. (My.).

ಅಳಕ aḷaka. = ಅಳ್ಳಕ. neither thick nor thin, as applied to fluids (S. Mhr.; Te. ಅನುಕ; T. ಅಳಗ, water; M. ಅಯೆ, ಅಱ[3], to slacken; to be watery, be diluted). ಅಳಕವ್ ಅಹ ಮೊಸರು ದ್ರಪ್ಸ್ಯಮ್ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ನೀರುಮೊಸ್ರರು (Nr.).

ಅಳಕ aḷaka. 1. Tbh. of ಅಲೇಖ [ಬರೆಹಕಾಱರ ಕೈಗಳ ಕೇಡು ನುಣ್ಣನ ಪ್ಪಳಕದ ಕೇಡು ಪೇಱುಸಿದೊಡರ್ಥದ ಕೇಡೆನೆ Pb. 1, 12]. (Śmd. 360; Kk. 85; Ct. II, 42; My.).

ಅಳಕ aḷaka. 2. = ಅಲಕ, ಅಳಕೆ. (My.; ಉಂಗುರಗೂದಲು G.).

ಅಳಕಿಸು. aḷakisu. = ಅಳಿಕಿಸು 2, etc. to frighten (My.).

ಅಳಕು aḷaku. 1. = ಅಳ್ಕು 1, etc. to fear (My.).

ಅಳಕು aḷaku. 2. = ಅಳ್ಕು 2, etc. fear (My.).

ಅಳಕು aḷaku. 3. = ಅಳುಕು 3. to prick, to throb, as a thorn in the flesh (C.).

ಅಳಕು aḷaku. 4. = ಅಳುಕು 4. the pricking of a thorn; the state of being pricked, as with a thorn, that of being distressed or annoyed (used *e. g.* of servitude, C.).

ಅಳಕು aḷaku. 5. = ಅಲಕು, etc. to move about (v. i.), etc. — ಅಳಕ್ಯಾಡು. -ಆಡು. to shake, as water carried on the head (C.); to be shaky, as a tooth (C.); to bubble, as liquors when boiling (C.).

ಅಳಕೆ aḷake. = ಅಳಕ 2, etc. (My.; G.).

***ಅಳಂಕು aḷaṅku.** = ಅಳಕು 5. ಬರೆದುದು ಬರ್ಚಿಸಿತ್ತ ಮರ್ದುದೆಱ್ದು ದಳಂಕಿದುದುರ್ಚಿ ಪೊಕ್ಕು ಬೇರ್ವರಿದುದು Ap. 3, 43.

ಅಳಂಕೆ aḷaṅke. = ಅಳ್ಕೆ (?). — ಅಳಂಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to embrace? (Cpr. 7, 37). [relief? ಧಾತ್ರ್ರಂಗಮಳಂಕೆಗೊಣ್ದು ಪಿರಿದುಂ ಚಿನ್ತಾನ್ತರಂ ಪೋಯ್ತು. Ap. 4, 18].

ಅಳಗ aḷaga. (Tbh. of ಅಲಕ?). N. of a kind of horse (Bp. 59, 40).

ಅಳಗೆ aḷage. = ಅಳಿಗೆ, q. v. (My.).

ಅಳಂಗಿ aḷaṅgi. (Tbh. of ಅರಟು or ಅರಲು). — ಅಳಂಗಿಮರ. a tree, Calosanthes indica Blum. (St. & Pl.; or Oroxylum indicum Vent.).

ಅಳತ aḷata. = ಅಳೆತ. the act of having measured or of measuring (C).

ಅಳತೆ aḷate. measure, scale; extent; measurement (ಪ್ರಮಾಣ Nr.; Si. 420; ವ್ಯಾಮ, ಪ್ರಮಾಣ Nn. 129; ಪೌರುಷ Hla.; Nn. 166; C.). [ಅಳತೆಗೆ ತೂಕಕ್ಕೆಣಿಕೆಗೆಯೊಳಗಾದುವು ಸಕಳವಸ್ತುಗಳ್ Ap. 10, 53]. ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟೆ ಪೌರುಷಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Mr. 474). ಅಳತೆಯ ಬಳ್ಳ (ಪ್ರಸ್ಥ 472). ಅಂಗುಲಿಗಳ ಒನ್ದೊನ್ದಱ ಅಡ್ಡಗಲದ ಪ್ರಮಾಣು ಎಣ್ಟು ಜವೆಯ ಅಳತೆ ಅಕ್ಕುಂ (324). ಅಳತೆಗೆ ಸಾಧನಂಗಳು ಮಾನಾರ್ಥಕಂಗಳು; ಪಲಕರ್ಷಾದಿಗಳಿನ್ದೆ ಅಳೆವ ಅಳತೆ (ಪೌತವ); ಧಾನ್ಯದ ರಾಶಿಯನ್ ಅಳತೆ ಮಾಡುಹಂ (ಉತ್ಕಾರ, etc.); ನೂಱು ಮಾರ ಅಳತೆಯ ಬಟ್ಟೆ (ಘಣ್ಟಾಪಥ, etc. Nr.). ಹನ್ನೆರಡು ಗಾವುದದ ಅಳತೆಯ ಸಮುನ್ನತಿಯ ಕಲ್ಯಾಣಪುರಂ (Bp. 5, 13). ಅಳತೆಗೆ ಅಳವಡದು ಎಮ್ಬ ಪೆಮ್ಪಿಂ ...ಕಡಲ್ ಕಣ್ಗೆ ಎಸೆದುದು (J. 6, 3). ಹಗ್ಗದಿನ್ದ ಆಱವನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಲಾಗಿ (B. 4, 101). see ಅಡ್ಡಳತೆ, ಕಾಣ್ಬಳತೆ, ಕೂಗಳತೆ, ಸುತ್ತಳತೆ, ಹರದಾರಿಯಳತೆ; J. 20, 42. 44; 21, 31. — ಅಳತೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. the proper measure to be violated or transgressed. ಅಳತೆಗೆಟ್ಟು ಭೋಜನ ಮಾಡಿ (B. 4, 122). ಅಳತೆಗೆಟ್ಟು ಎನ್ದಿಗೂ ಸರಾಯ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (5, 230).

ಅಳಬು aḷabu. = ಅಳವು 2. — ಅಳಬಳವು. -ಅಳವು. rep. weighing in the mind, consideration, intention, desire (Rām. 6, 50, 14).

ಅಳಮ್ಬೆ aḷambe. = ಅಣಬೆ, etc. (My.; Tu. ಅಳಂಬು; Mhr.)

***ಅಳರ್ aḷar.** = ಅಳಱ್ 1. ಅಳರದೊಡನಿರ್ದು ಬಡವಾನಳನೆನ್ದುಂ ಪೆರ್ಚಲೀಯದನ್ತಮ್ಬುಧಿಯಂ Kr. 3, 150.

ಅಳಱ್ aḷaṟ. 1. –ಅು. = ಅಂಜು 1. to fear (ಭಯ Śmd. Dh.; ಭಯ, ಪೆಳಱ್ Śm. 40; *cf.* ಅರಳ್ 3, ಅಡಲು 1). ಅಳರ್ದಂ (Śmd. 55). — ಅಳಱೆಪೊಯ್. -ಪೊಯ್. to beat so that fear is produced (Abh. P. 11, 69; Cpr. 6, 84; Śsv. 3, 39).

ಅಳಱ್ aḷaṟ. 2. –ಅು. = ಅಂಜು 2. fear (ಭಯ Ct. 1, 7; I, 94, o.r. ಎಳಱ್; ಪೆಳಱ್, ಅದಿರ್ಪು, ಭಯ Kk. 42); anxiety of mind, anguish (ಮನೋವ್ಯಥೆ My.).

***ಅಳಱ್ aḷaṟ.** 3. to get destroyed. ಗಾಳಿಯನೆಡೆಗಲಿಸಿದುದು ವಿನೀಳ ಘನಾಘನಮನಳಱೆ ಪಱಿದುದು Ap. 4, 85; ಸಕಲಭುವನಮೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳ್ ಕೇಣಿಕೊಣ್ಡು ಚಲಿಸಲ್ ಸೂಸಲ್ ಪಳಂಚಲ್ ಸಿಡಿದೊಡೆ ದಳಱಲ್ Pb. 10, 65.

ಅಳಱಿಸು aḷaṟisu. to frighten (Abh. P. 7, 44).

ಅಳರ್ಪು aḷarpu. fear (ಅಂಜಿಕೆ G.); anxiety of mind, anguish (My.).

ಅಳಲಿ aḷali. = ಅರಳಿ 1, etc. Ficus religiosa. — ಅಳಲಿಯ ಮರ. (ಬೋಧಿದ್ರುಮ, ಚಲದಲ, ಅಶ್ವತ್ಥ, etc. Si. 125).

***ಅಳಲು aḷalu.** = ಅೞಲ್ 2. ಅಂಗತವಿಲ್ಲದ ಸಂಗವು ಅಳಲಿಲ್ಲದ ಹುಯ್ಯಲತ್ತ Bv. 455.

ಅಳಲೆ aḷale. 1. = ಅಣಲೆ, etc. Terminalia chebula (My.). — ಅಳಲೆಕಾಯಿಪಣ್ಡಿತ. a native doctor who knows only one or two common remedies for all diseases and who therefore for whatever disease prescribes ಅಳಲೆಕಾಯಿ. (Mr. & Rice); a quack doctor (Mr. H. Haigh). — ಅಳಲೆಕಾಯಿಮರ. (St. & Pl.). — ಅಳಲೆಯ ಕಾಯಿಗಿಡ. (ಅಭಯೆ, ಅಮೃತ, ಅವ್ಯಥೆ, ಕಲಿದ್ರುಮ, ಪಥ್ಯೆ G.). — ಅಳಲೆಯ ಕಾಯಿ. (Si. 135. 336; ಕರ್ಷಫಲ G.). — ಅಳಲೆಯ ಗಿಡ. (ಅಭಯೆ, ಅವ್ಯಥೆ, etc. Si. 135).

ಅಳಲೆ aḷale. 2. = ಅಣಲ್ 2, etc. a squirrel, Sciurus palmarum L. (S. Mhr.). see ಕೇಸಳಲೆ, ಮರ–.

ಅಳವಡಿಕೆ aḷavaḍike. = ಅಳವಡಿಸು, ಅಳವಡು, ಅಳವರಿ, ಅಳವಳಿಸು, ಅಳವಟು. ಅಳವಟಿಸು, ಅಳವೇಱು. see s. ಅಳ 2.

ಅಳವಳ aḷavaḷa. turning and twisting (Rām. 5, 8, 55; Mhr. ಅಳಾಪಿಳಾ).

***ಅಳವಳಲ್ aḷavaḷal.** extreme grief, pang. ಹೃದಯಮನಳವಳಲಿನ್ದುಱೆ ವಿದಾರಿಸುವುದಿನ್ತು Kr. 3, 101.

ಅಳವಿ aḷavi. = ಅಳ 1, etc. nearness, etc. (Bh. 3, 13, 26; J. 7, 47; 13, 32; 20, 26; 22, 7). 2, fitness, etc. 3, possibility, etc. (Bp. 29, 28; 56, 49; 58, 37; Grj. 4, 9). 4. strength, etc. [ಅವರಿಸಿದ ಕುಲದ ಬಲದ ಚಲದಳವಿಗಳೊಳ್ Pb. 1, 87; 6, 52]; (Bp. 11, 6; J. 8, 31; 12, 40). 5, meeting in battle, combat (J. 4, 45; 12, 37. 43; 16, 9); assault; wrestling (Rām. 5, 8, 36; Bh. 1, 7, 41). 6, confidence, trust (*cf.* ಅಡೆ 6). [7, a limit. ಅಳವಿಯಱಿದುಣ್ಬುದಾಯುಮಂ Ap. 6, 77 va. 8, measure. ಸೂಱು ಯೋಜನದಳವಿಯ Pb. 5, 96 va.]. — ಅಳವಿಗರಿ. = ಅಳವಿಗಟು. (Rsv. 5, 55 va.). — ಅಳವಿಗಟು. -ಕಟು. to go beyond the proper bounds [ನಿನ್ನಯಶೋರಾಶಿಯಿನಿನ್ದು ದ್ಯುತಿಯ ನಿಕಾಶಮನೊಳಕೊಳ್ಳು ಮಳವಿಗಟಿದಿರ್ದುದುಮಂ Kr. 3, 95]; (Abh. P. 7, 115 va.; Rsv. 5, 50 va. & 55 va.; 6, 44 va.). — ಅಳವಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to put confidence (Bh. 2. 13, 48). 2, to offer battle, to fight (Bh. 8, 23, 44; 8, 26, 18; J. 7, 48; 13, 5). ಅಳವಿದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. to go beyond the proper bounds, to grow excessive. (Cpr. 5, 19 va.).

ಅಳವಿಗ aḷaviga. a friend (R.).

ಅಳವು aḷavu. 1. = ಅಳ 1, etc. [ಈ ಮಾಯೆಯ ಕಳೆವೊಡೆಯೆನ್ನಳವಲ್ಲ Bv. 15; Cv. 1281]. ಅವು ತಮ್ಮ ಅಳವಿನೊಳಗೆ ಬನ್ದ ಕೂಡಲೆ ಹಾಱಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಗಪ್ಪನೆ ಹಿಡಿಯುವವು (B. 3, 31; see 5, 31. 242; C. Bp. 47, 24; J. 4, 41; 6, 41; Rām. 3, 8, 42; My.). — ಅಳವುಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಅಳವಟು. (Rsv. 1, 135 va.).

ಅಳವು aḷavu. 2. = ಅಳಬು. measure [ಅನ್ತು ಸೊಗಯಿಸುವ ರೂಪಿನೊಳ್ ಪೊನ್ನಬಣ್ಣದನ್ತಪ್ಪ ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯ ಬಣ್ಣಮಳವಲ್ಲದೊಪ್ಪೆ Pb. 2, 37 va.; Ap. 15, 11]. (Grj. 4, 36; My.; ಅಳತೆ G.; T., M.; Te. ಲಾವು). ಮಾಡಿದ ಕೊಳೆಗೆ ಅಳವಿಲ್ಲ (B. 4, 10). — ಅಳವುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a measuring rod (My.).

ಅಳವೆ aḷave. a lease or agreement given to the ryot in writing (My., obsolete).

ಅಳಸು aḷasu. 1. sound in coitus (ಸುರತಧ್ವನಿ Śmd. II; Ct. I, 54; Kk. 85, o. r. ಎಳಸು, ಸುರತರವ Śm. 76, o. r. ದಳಸು; T. ಅಲ್ಲೈಪ್ಪು, to chatter, prattle; M. ಅಳಚು, ~~bellowing~~, shriek).

ಅಳಸು aḷasu. 2. = ಅಳೆಯಿಸು, ಅಳಿಸು. to cause to be measured or to measure (C).

***ಅಳಿ aḷi.** = ಅೞಿ 2. ruin, destruction. — ಅಳಿಮನ. a mean mind. ಅಳಿಮನದವಂಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ತಹುದೊ! Bv. 92. — ಅಳಿಯಾಸೆ. -ಆಸೆ. a mean desire. ಎಲೆ ಎಲೆ ಮಾನವಾ ಅಳಿಯಾಸೆ ಬೇಡವೊ Bv. 165.

ಅಳಿ aḷi. = ಅಲಿ. [ತೊಳಪೆಳವೆಱೆಯುಂ ನೊರೆವಳಿಕುಳಂಗಳುಂ ನೆಲ್ಲನೆಸೆವ ಮಳಯಾನಿಳನುಂ Kr. 2, 71; Ap. 1, 57]. (ಭ್ರಮರ Śmd. Dh. No. 893; ತುಮ್ಬಿ Śmd. I; Nn. 107; ಅಱಿಡಿ Śm. 27; ಗುಂಗೀ ಹುಳ G.). — ಅಳಿವಣ್ಡು. -ಬಣ್ಡು. bee's honey (Rsv. 9, 60). — ಅಳಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the colour of the black humble bee, a black colour (Sp. in w. v. 1105). — ಅಳಿವೆದೆ. -ಪೆದೆ. a bowstring of bees (Rsv. 5, 19 va.).

***ಅಳಿಕ aḷika.** = ಅಲಿಕ (Sk.). ಅನ್ತು ಫಣಿಕಾನ್ತೆಗಮರಿಕಾನ್ತಾಳಿಕ ಫಳಕ ತಿಳಕ ಹರನೆನಿಪರಿಗಂಗಂ (Pb. 4, 18).

ಅಳಿಕಿಸು aḷikisu. 1. to oppose; to impede; to harass (ತಳ್ಪೊಯ್, ಅಳಿಸು, ಅಣ್ಡಳೆ, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; *cf.* ಅಡ 6).

ಅಳಿಕಿಸು aḷikisu. 2. = ಅಳಕಿಸು, ಅಳುಕಿಸು. to frighten (My.).

ಅಳಿಕು aḷiku. = ಅಳ್ಕು 1, etc. to fear (ಅಗಿ, ಭಯಂಗೊಳ್ Śs.; Bp. 30, 26).

ಅಳಿಗ aḷiga. (= ಅಳಿಯ ?). see ಕಮ್ಬಳಿಯಳಿಗ.

ಅಳಿಗೆ aḷige. = ಅಳಗೆ. a capacious earthen vessel to hold water or grain (My.). ಅಮ್ಬಲೀ ಕುಡಿದವ ಅಳಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಕೊಣ್ಡು ಹೋದಾನೇ? — ಅಟುವ ಕನ್ನಡಿಗೆ ಅಳಿಗೇ ಅಮ್ಬಲಿ (Prvs).

ಅಳಿಗೆ aḷige. = Tbh. of ಆವಲಿಕೆ (Śmd. 383).

***ಅಳಿಪಾಯಿಲ aḷipāyila.** = ಅಳಿಪು 2. ಅಳರಸೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ದನುಗಮಳಿಪಾಯಿಲಂ ಮಱುಕಮಾಮುಮುಪ್ಪ ನ್ಯತ್ಯುವೆಮ್ಬವಲ್ಲಿಗೆ ಪೊಱಗು Ap. 5, 30.

ಅಳಿಪು aḷipu. 1. = ಅಳುಪು 1. to be addicted to; to hanker after, to long for (*cf.* ಅಣ್ಬು 2, ಅಟುಗು 2; T. ಅಳಿ,

compassion, grace; Tu. ಅರಬು, desire). ಅಳಿಪುವನು (ಲೋಲುಭ ಲೋಲುಪ, ಲೋಲ, ಲಾಲಸ, ಲಮ್ಪಟ Hlā.). ಪರವಧುವಿಂಗೆ ಅಳುಪಿದವಂ (Jmt. 22).

ಅಳಿಪು aḷipu. 2. = ಅಳುಪು 2. hankering after, desire, addiction, attachment, love [ಆ ಪರಿತಾಪಮುಮುಳಿಪನಳಿಪುಮಾವಲ್ಲಭನೊಳ್ ನೆರೆದಿರ್ಪ ಬಗೆಯಂ Kr. 3, 202; Pb. 4, 55; Ap. 2, 46]. see Abh. P. 3, 77; Śsv. 3, 36; Abh. P. 6, 6. ಇನ್ದ್ರಿಯವಿಷಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಳಿಪಿಲ್ಲದವನಂ ಶಾನ್ತನ್ ಎಮ್ಬುದು, ಮತ್ತಂ ಶ್ರಾನ್ತನ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಅಳಿಪಿನ್ದಂ (Śmd. 132).

ಅಳಿಯ aḷiya. (Śmd. 40). (a man who is longed for? or one who joins a family?): a daughter's husband, a son-in-law [ಬನ್ದವರ್ ಪಾಣ್ಡವರಪ್ಪುದುಮುಂ ತನ್ನಳಿಯಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಪ್ಪುದುಮುಂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೞಿದು Pb. 3, 73 va.]. (ಸ್ವಸ್ರೀಯ, ಜಾಮಾತೃ Nn. 124; ಸ್ವಸ್ರೀಯ Mr. 489; ಹಬ್ಬಿಗ Ct. I, 26; C.; Si. 266; Te. ಅಲ್ಲುಡು, ಅಲ್ಲವಾಡು; Tu.; M. ಅಳಿಯ, a brother-in-law). ಎಮ್ಮಳಿಯಂ (Śmd. 161). ಮಗಳನ್ ಇತ್ತ ಅಳಿಯ ಮಯಿದುನರೊಳ್ ಸ್ವಸ್ರೀಯ (Mr. 489; see No. 2). ಅಳಿಯನ ಗೆಳೆಯ (ಜನ್ಯ G.). see Bp. 42, 6; 44, 52; Rām. 26, 16; ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಟ್ಟಳಿಯ, ಇಂಗಡಲಳಿಯ, ಚಳಿವೆಟ್ಟಳಿಯ, ಮನೆಯಳಿಯ, ಸೋದರಳಿಯ. — ಅಳಿಯನ ಕುರುಡು ಬೆಳಗಾದರೆ ಕಣ್ಡೀತು. — ಅಳಿಯನ ಮೋಱೆ ಬೆಳಗಾತ ಕಾಣಬಹುದು. — ಅಳಿಯನ ಕೊಡ ಗೆಳೆಯ. — ಅಳಿಯ ಮುನಿದರೆ ಮಗಳ ಕರಕೊಣ್ಡು ಹೋದಾನು (Prvs.). 2, = ಸೋದರಳಿಯ. (My.). [ಹರಿನಿಜಯೋಗದಿನ್ದಱಿದು ತನ್ನಳಿಯಂ ಲಯಮಾಡುದಂ Pb. 11, 110; Ap. 3, 55]. — ಅಳಿಯನ ಗಿಡ. an undershrub, Sida carpinifolia Lin. (Z.). — ಅಳಿಯನ ಮಾವನ ಗಿಡ. = ಅಳಿಯನ ಗಿಡ. (Z.). — ಅಳಿಯಸನ್ತಾನ, ಅಳಿಯಕಟ್ಟು. the law of inheritance in the female line, according to which the family property descends not from a man to his son, but to his sister and her children (Tu.).

ಅಳಿಯತನ aḷiyatana. the state of being an ಅಳಿಯ (C.). see ಮನೆ—.

ಅಳಿಱ್ aḷir. (Śmd. 40, o. r. ಒಳಿಱ್). ಅಳಿರ್ಗಳ್ (53).

ಅಳಿಲ್ aḷil. 1. -ಲು. = ಅಣಿಲ್, etc. ಅಳಿನ್ದಕೆ. a squirrel (ತರುಕುಟ, ತ್ರಿವಳಿ Mr. 165, o. rs. ತ್ರಿವಣೆ, ಅಣಿಲ್; My.). ಅಳಿಲು ಏಱಿದರೆ ಅರಳೀ ಮರ ಅಲ್ಲಾಡೀತೋ? (Prv.). ಅಳಿಲುಭಕ್ತಿ ಮಳಲ ಸೇವೆ (Prv. based on a legend).

ಅಳಿಲ್ aḷil. 2. the state of being slack or loose (J. 10, 50; *cf.* M. s. ಅಳಕ).

ಅಳಿಲೆ aḷile. (Śmd. 40). = ಅಣಿಲೆ, q. v. (My.).

ಅಳಿಸು aḷisu. = ಅಳಿಕಿಸು 1. (Śs.).

-ಅಳು aḷu. 1. = -ಅಳ್ 3. (C.). ಅಡಸುವಳು (Bp. 24, 2). ಮಾಡಿದಳು (24, 26). ಹೋದಹಳು (50, 12). ಸೌಖ್ಯವನ್ ಈವುತಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ಮೋಹಿನಿಗೆ (Prll. 3, 29). ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಸೊಮ್ಮು ಸೂಱೆಯ ಕೊಡುತಲಿರ್ದಳು (3, 30).

-ಅಳು aḷu. 2. = -ಅಳ್ 4. (C.), *e. g.* ಅಗಡಳು, ಅವಳು, ಇವಳು.

ಅಳುಕಿಸು aḷukisu. = ಅಳಿಕಿಸು 2, etc. to frighten (My.).

ಅಳುಕು aḷuku. 1. = ಅಳ್ಕು 1, etc., (ಬಳ್ಕು). to fear, to be afraid of (My.; T. ಅಳುಕ್ಕು, to be frightened; to terrify; M. ಅಳುಕ್ಕು, to start; to shrink). [ಒನ್ದಕ್ಕಂಜುವ ಒನ್ದಕ್ಕಳುಕುವ Bv. 446]. see Bp. 16, 16; 17, 11. 15; 18, 51; 21, 15; 26, 30; 27, 30; 28, 54; 37, 39; 38, 30; 40 sum.; 44, 22. 51; 52, 15; 55, 10. 48; 58, 62; Bh. 1, 8, 28. 40; 1, 10, 31; 7, 6, 60; J. 6, 32; 11, 33; 28, 33; Rām. 5, 8, 36. 41; Prv. s. ನರಕ. ಕುದುರೆ ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಅಳುಕುತ್ತವೆ (B. 3, 53).

ಅಳುಕು aḷuku. 2. = ಅಳ್ಕು 2, etc. fear (My.; Te. ಅಲುಕು, ಅಳ್ಕು; T. ಅಳುಕ್ಕು; M. ಅಳುಕ್ಕ).

ಅಳುಕು aḷuku. 3. = ಅಳಕು 3. (My.).

ಅಳುಕು aḷuku. 4. = ಅಳಕು 4. (My.).

ಅಳುಕು aḷuku. 5. = ಅಳಕು 5. (My.; see ಮೆಯ್ಯಳುಕು).

ಅಳುಂಕು aḷuṅku. = ಅಳುಕು 5. ನಿಮಿರ್ದುವು, ಪೊಳೆದುವು, ಅಳುಂಕಿದುವು, ಅಮರ್ದುವು, ಚುಮ್ಬಿಸಿದುವು, ಅರ್ಪಿದುವು, ಸಮ್ಭ್ರಮದಿಂ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಿಲ್ಕಿದುವು, ಎಮೆಯಿಕ್ಕಲ್ ಮಱೆದುವು ಅವಳ ಧವಳಕಟಾಕ್ಷಂ (Śmd. 264).

ಅಳುಪು aḷupu. 1. = ಅಳಿಪು 1. to be addicted to, etc. [ಅಡಿ ಅಳುಪದಿರಾ, ಲೇಸಮಾಡಿ ಮಱುಗದಿರಾ Bv. 278; ಪರಧನ ಪರಸತಿಗಳು ಪದಿಪ್ಪುದೆ ಶೀಲ Cv. 588]; (Rām. 3, 8, 21; Abhā. 2, 39; Bp. 28, 41; 40, 70; 42, 25; Rsv. 8, 117). ಅಳುಪುವಂ (ಲೋಲುಪ, ಲಮ್ಪಟ, ಲೋಲ, etc, Mr. 232).

ಅಳುಪು aḷupu. 2. = ಅಳಿಪು 2. (Ch. v. 20).

ಅಳುಮ್ಬ aḷumba. excess; greatness; excellence; further, etc. (ಪಿರಿದುಂ, ನಾಡೆ, ಕರಂ, etc., ಅತ್ಯರ್ಥಂ Ct. II, 25; ಅಱಯರ, ಪೆಮ್ಪು, etc., ಪಿರಿದು Kk. 49; ಅಗುನ್ದಲೆ, ಕರಂ, ನೆಱೆ, ನೂಳದು, ಪೊಮ್ಪುೞಿ, ಪೆಮ್ಪು, ಮಿಗೆ, ಅಣಿಯರಂ, etc., ಅಧಿಕ Śm. 58; T. ಅಳುವ, extension; greatness; expanding; *cf.* ಅಡವು 1). [ಮುಳಿಸುಂ ಸೋಕುಂ ಕಲುಷಮುಮುಳುಮ್ಬಮೆನೆ ತನಗರಾತಿ ಕಾಳಾನಳನೊಳ್ Pb. 2, 58; Ap. 7, 100]. ಅನ್ದಪ್ಪೆತ್ತ ಬನ್ದುಗೆಯ ಎಸಳಂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಪತ್ತಿಸಿದ ಚಿತ್ರಪತ್ರಂಗಳ ಅಳುಮ್ಬಮ್ ಅದ ಪೊಮ್ಬಾಳೆಯ ಕಮ್ಬಂಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ಅನ್ದು ಎಣಿಕೆಗೆ ಅಳುಮ್ಬಮ್ ಆಗಿ ವಿಭವಂ ಮಿಗೆ (Rsv. 13, 72). see Abh. P. 11, 88 va.; 12, 95; V. 23, 5.

ಅಳುರ್ aḷur. to enclose, to cover, to overspread; to prevail (ಆವರಣ Śmd. Dh.); to fall upon. [ಆ ಸುನ್ದರ ನನ್ದನಕ್ಕಳುರೆ ಮುಂ ತನ್ನಚಿಗಳ್ Pb. 5, 86; Ap. 2, 59]. ದೆಸೆಗಳನ್ ಅಳುರ್ದು (Śmd. 28). ಚುರ್ಚಿದ ಪೋಲ್ ಬಿಸಿಲ್ ಅಳುರೆ ಕಿಮುಟ್ಟಿದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದಂ (38). ಒರ್ಬನೆ ಮತ್ತ್ಯನನ್ತೆ ಅಳುರೆ ತಾಗಿದನ್ ಅಜಿಯೊಳ್ (250. 261 Mdb. MS.). ಬೆಳ್ಳೆಳಗಿನ ಬಾಱೆಳೆಯಂ ತಳ್ವದೆ ಬಾಮ್ಬೊಲದೊಳ್ ಅರುಣಕರಶಿಖಿಸಿಕೆ ಪಾಱೆೞ್ಱನಮ್ ಅಳುರ್ದು ಉಱೆ (o. r. ಇರೆ) ಚಿನ್ತೆಯನ್ ಅಳ್ವನ್ತೆ ಪೋಲ್ ಓಷಧೀಶ್ವರಂ ಕಳೆಗೆಟ್ಟಂ (Rsv. 12, 13). ಅಳವಿಗಱಿದು ಅಳುರ್ದ ಘನನಿದಾಘಕಾಲದೊಳ್ (5, 50 va.). (ಹನುಮನ್ತಂ) ಬಲಮುನ್ ಅಳುರೆ ತಾಗುವುದು (Abh. P. 13, 119 va; see also 11, 149. 151). ಅಳುರ್ವ (Grj. 6, 9). ಅಳುರ್ದಡೆ (9, 20).

ಅಳುರ್ಕೆ aḷurke. the act or state of enclosing, encompassing, covering, etc. [ಅದಟನಳುರ್ಕೆಯಂ ಬಲದಳುರ್ಕೆಯುಮುಂ ಗೆಡೆಗೊಣ್ಡು Pb. 11, 50; Ap. 5, 43]; (Cpr. 10, 92; Abh. P. 7, 58). (ಆವರಿಸಿದುದು, ದಳ್ಳಿಸಿತು Śm 60; Kk. 53; Abh. P. 10, 214). — ಅಳುರ್ಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಅಳುರ್. to enclose, etc. (Rsv. 6, 11 va.; 8, 50; 13, 70 va.; 13, 77 va.). — ಅಳುರ್ಕೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಅಳುರ್ಕೆಗೊಳ್. (Rsv. 13, 85).

ಅಳುಲೆ aḷule. = ಅಣಿಲೆ. (My.).

ಅಳೆ aḷe. 1. to measure (ಪರಿಮಾಣ Śmd. Dh.; ಪ್ರಮಾಣಾ Śm. 111; ಪ್ರಮಾಣಿಸು Śmd. 45 Cm.; C.; T., M.; Tu. ಅಳಪು). P. ps. ಅಳ, ಅಳದು, ಅಳೆದು. ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯಿನ್ದ ಅಳದ ಮೊಱಸು ಅರತ್ನಿ

ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗೂಡಿ ಅಳೆವಲ್ಲಿ ವಿತಸ್ತಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಅಳೆವ ಮೊಟದಲ್ಲಿ ಸರತ್ನಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಅಳವ ಮೊಟ (ಪ್ರಮಾಣಿಕ Mr. 323). ಕೆಯ್ಯ ಮುಷ್ಟಿಗೆಯ್ದು ಅಳೆಯೆ ರತ್ನಿ ಅಕ್ಕು (323). see Bp. 14, 5; 42, 5; 53, 12. 16. 73. [ಸಮಚತುರಸ್ರಮಾಗೆ ನೆಲನನಳೆದು ಕಲ್ಲಂ ಪುಲ್ಲುಮಂ ಸೋದಿಸಿ Pb. 2, 65 va.; —ಅಳೆವರ್. those who measure out. ಗರ್ಭದ ಕೂಸಿನ ಬಳೆದಳವಿಯ ಳವನಳೆವರುಮೊಳರೇ Pb. 1, 126]. — ಅಳದು ಹಾಕು. to ponder. ಮನದೊಳಗೆ ಅಳದು ಹಾಕುತ್ತಾ ಕುಳಿತನು (B. 3, 50).

ಅಳೆ aḷe. 2. measure. see ಕಟ್ಟಳೆ No. 1. s. ಕಟ್ಟು 1, ಕುತ್ತಳೆ.

ಅಳೆ aḷe. 3. buttermilk (ತಕ್ರ Śmd. Dh.; Mr. 182; Śs.; ತಕ್ರ, ಅರಿಷ್ಟ, ಉದಶ್ವಿತ್ತು, ದಣ್ಡಾಹತ, etc. Hlā.: ಕಜಲ್ Śm. 107; ಮಜ್ಜಿಗೆ 111; My.; T.; Tu.). [ಮಱುಗುವ ಪಾಲ್ಗಳೆಯ ಪನಿಗಳಂ ಬೆರಸಿದವೋಲ್ Kr. 1, 58; Vr. 68, 26]. ಅಳೆ ಬೆರಸಿದ ಮೊಸರು (ದ್ರಪ್ಪ Hlā.). ಈಚಲ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕೂತು, ಅಳೆ ಕುಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ಅಳೆಯ ಆಸೆ ಹೆಪ್ಪಿಂಗೆ, ಮಱಿಯಾಸೆ ಸಕಳಗಿಗೆ, ಬಲೆಯಾಸೆ ಮೀನ ಹಿಡಿವವಗೆ, ಹಾದರಕೆ ಸುಱುದಾಟದ ಆಸೆ (Sp.). see ಕಟ್ಟಳೆ 2, s. ಕಟ್ಟು 1; ಕಯ್ಯಳೆ s. ಕಯ್4; Bp. 10 sum.; 10, 6; 14, 25. — ಅಳೆಯುಮ್ಬ. -ಉಮ್ಬ. a buttermilk-eater: a Golla (Ct. I, 61).

ಅಳೆ aḷe. 4. = ಅಳ 2, ಅಳು 3, etc. — ಅಳೆವೇರಿ. = ಅಳವೇರಿ, ಅಳು ವೇರಿ. (My.).

ಅಳೆತ aḷeta. = ಅಳತ. (My.).

***ಅಳೆಯಿಸು aḷeyisu.** = ಅಳೆಸು, ಅಳಸು 2. to cause to measure, etc. (My.).

ಅಳೆಸು aḷesu. = ಅಳಸು 2, etc. (My.).

ಅಳ್ಕನೆ aḷkane. suddenly (ಪಪ್ಪನೆ, ಆಕಸ್ಮಿಕ Śs.; *cf.* ಅಸ 4, ಅಡ4).

ಅಳ್ಕಱ್ aḷkaṟ. -ಱು. to fear (ಭಯ Śmd. Dh.).

***ಅಳ್ಕಿಮೆಳ್ಕು aḷkimeḷku.** to get destroyed. ತನ್ನ ಬಲಮೆಲ್ಲ ಮಳ್ಕಿಮೆಳ್ಕಿದನ್ತಾದುದು Pb. 5, 100 va.

ಅಳ್ಕು aḷku. 1. = ಅಳಕು 1, ಅಳಿಕು, ಅಳುಕು 1. to fear; to be afraid of (ಭಯ Śmd. Dh.; ಸೆಡೆ, ಸುಗಿ, ಬಳ್ಕು, ಅಗಿ, etc., ಭಯವನ್ ಅನ್ Śm. 40; Kk. 72; My.; Tu. ಅಲ್ಕು, ಅಳ್ಕು; *cf.* ಅಕ್ಕುಳಿಸು 2). [ತಡಕುಂ ಪಿಟ್ಟಿಯುಮೊತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳಂ ಬಳ್ಕುತ್ತುಮುಳ್ಕುತ್ತು ಮೋಲಡಿಗೊರ್ಮೊರ್ಮೆ ಕುಳುತ್ತು ಮೇಱುತಿರೆ ಕಣ್ಡು Pb. 3, 9; Ap. 2, 45]. see *e. g.* Śmd. s. ಬೆಳ್ಕಱ್; Rśv. 5, 116. 130; 6, 116; 13, 20, 22. 25. 65; J. 6, 28; Abh. P. 14, 10. 166; Grj. 3, 100. — ಅಳ್ಕಾಟ. -ಆಟ. fear (My.).

ಅಳ್ಕು aḷku. 2. = ಅಳಕು 2, ಅಳುಕು 2. fear (ಭಯ Śmd. II; ಬೆಗಡು, o. r. ಬಿಗುರ್, ಭಯ Kk. 83; Te.; Tu. ಅಲ್ಕು). — ಅಳ್ಕಱು. -ಅಱು. fear to go away, or to abandon fear (Grj. 6, 85 va.).

ಅಳ್ಕು aḷku. 3. = ಅಳಕು 5. — ಅಳ್ಕಾಡು = ಅಳಕ್ಕಾಡು. (My.).

ಅಳ್ಕು aḷku. 4. to be without strength, to be impotent (ಅಶಕ್ತಿ Śmd. Dh.; *cf.* ಅಱ್ಕು 1 ?). [ನೀಮಿದಾವುದು ಪಡೆಮಾತನಿನ್ನು ನುಡಿದಿರ್ ಪುದುವಾೞ್ಕೆಯೊಳೆನ್ನ ಬಳ್ಕಿದಳ್ಕಿದ ಬಗೆಗಣ್ಡಿರೇ Pb. 11, 50].

ಅಳ್ಕೆ aḷke. (= ಅಳ್ಪು). an embrace (ತಱ್ಕೈ, ಅಪ್ಪುಗೆ, ಆಲಿಂಗನ Śs.; *cf.* ಅಕ್ಕು 2, ಅಳ 2). [ತನುಗೆ ಪೊಱೆ ತುಡುಗೆ ನವಲೇಪನಮೆ ಮುಳಂ ಗೀತಮಳ್ಕೆ ನೃತ್ಯಂ ಬಗೆಯಲ್ಲೆ ನಗೆ ದಲುನ್ನತ್ತ ವಿಳಾಸನಂ Ap. 9, 55]. see ಕಟ್ಟಳ್ಕೆ s. ಕಟ್ಟು 1.

ಅಳ್ತೆ aḷte. = ಅಟ್ಟೆ 4, No. 3, ಅಳ್ಳಟ್ಟೆ. juiceless remainder (My.).

ಅಳ್ನೆಲ aḷnela. a bog, a morass. see s. ಅಳ್ 2.

ಅಳ್ಪು aḷpu. = ಅಪ್ಪು 3, (ಅಳ್ಕೆ). an embrace. ತಱ್ಪಿನಲ್ ಅಪ್ಪಿಂಗೆ (Ct. II, 53).

ಅಳ್ಳಕ aḷḷaka. = ಅಳಕ. (C.). 2, the state of being loose, as that of a nail; that of being not tight, as that of a garment (C.).

ಅಳ್ಳಟ್ಟೆ aḷḷaṭṭe. = ಅಳ್ಟೆ, etc. (My.).

ಅಳ್ಳಾಟ aḷḷāṭa. swinging. fr. ಅಳ್ಳಾಡು. see s. ಅಳ್ಳು 1.

ಅಳ್ಳಿ aḷḷi. = ಅಣಿಲೆ, etc. — ಅಳ್ಳೀ ಕಾಯ ಗಿಡ. (My.; ಚೇತಕಿ G.). ಅಳ್ಳೀ ಕಾಯಿ. (B. 1, 22).

ಅಳ್ಳಿಱಿ aḷḷiṟi. see s. ಅಳ್ಳು 1.

ಅಳ್ಳು aḷḷu. 1. = ಅಗಲ್, etc. (ನಳ್ಳು 1). — ಅಳ್ಳಾಟ. -ಆಟ. = ಅಲ್ಲಾಟ. moving, swinging, waving, etc. [ನೋಟನೊಳಟ್ಟಿಜಂ ಬಡೆದು ಮೆಲ್ಲಡಿಯೊಳ್ ಬಗೆವೊಕ್ಕು ಜಾಣೊಳಳ್ಳಾಟನುನೆಲ್ಲಮಂ ಕಿಡಿಸಿ Pb. 3, 82]. (ದೋಲೆ, ಪ್ರೇಂಖ, ಪ್ರೇಂಖೋಲನ Hlā.). — ಅಳ್ಳಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. = ಅಲ್ಲಾಡಿಸು. to cause to swing, etc. ಅಳ್ಳಾಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಆನ್ದೋಲಿತ, ಲೋಲಿತ, ತರಲಿತ Nr.). ಅಳ್ಳಾಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಕದಲಿಸಲ್ ಪಟ್ಟನ್ಥದು, ವೇಲ್ಲಿತ, ಪ್ರೇಂಖಿತ, etc. Si. 377). — ಅಳ್ಳಾಡು. -ಆಡು. = ಅಲ್ಲಾಡು. to move (v. i.), to swing, to shake, to tremble, etc. [ತಾನಳ್ಳಾಡೆಯುಂ ಬರ್ದೆಯುರ ಮನವನಳ್ಳಾಡಿಸುವನ್ತಾದುದು Pb. 2, 39 va.; Ap. 13, 53]; (Abh. P. 9, 63; Rśv. 11, 115). ಅಳ್ಳಾಡುವುದು (ಪ್ರೇಂಖೋಲಿತ, ಪ್ರೇಂಖಿತ, ತರಲಿತ, ಲುಲಿತ Hlā.). ಅಳ್ಳಾಡುವದು (ಸ್ಫುರಣ, ಸ್ಪುರಣ Si. 389). ನೀರು ಅಳ್ಳಾಡಿ ತುಳಕಾಡುವಿಕೆ (ಜಲೋಚ್ಚ್ವಾಸ, etc. 83). — ಅಳ್ಳಿಱಿ. ಅಳ್ಳ ಇಱಿ. to strike so that tremor is produced: to set in rapid motion, to shake, to cause to throb, quiver or tremble (ಸ್ಪನ್ದನ Śmd. Dh.). [ಉಗ್ರಧನು ಕರಾಗ್ರದೊಳಿರೆಯಳ್ಳಿಱಿಯೆ ಹರಿಕೇತು ನಭದೊಳ್ Pb. 10, 57; Ap. 11, 67]. ಆ ಹಾಹಾರವ ದಿಗನ್ತವನ್ ಅಳ್ಳಿಱಿಯಲ್ (Bhāgavata 10, 40, 2). ಬೃಹದ್ಬೃಂಹಿತಂ...ಹೇಷಾಸಮುದ್ಘೋಷಂ ಬೆರಸಿ ನಭೋಮಣ್ಡಲಮನ್ ಅಳ್ಳಿಱಿದು, ಅಳುಕೆಗೊಳೆ (Rśv. 6, 11 va.). see Abh. P. 3, 60 va.; Grj. 5, 46; Rām. 5, 8, 24; C. Bp. 32, 43; J. 12, 12. 2, to quiver, etc. (Bh. 1, 14, 10). — ಅಳ್ಳಿಱಿಸು. -ಇಱಿಸು. = ಅಳ್ಳಿಱಿ No. 1. (ಬಾರಿಸು Ct. I, 87).

ಅಳ್ಳು aḷḷu. 2. (= ಅಳ್ 2). shaking, trembling. — ಅಳ್ಳನೆಲ. = ಅಳ್ನೆಲ. (S. Mhr.). — ಅಳ್ಳ ಹೊಟ್ಟೆ. = ಅಳ್ಳೊಟ್ಟೆ (S. Mhr.). — ಅಳ್ಳೆದೆ. -ಎದೆ. a trembling heart (J. 19, 3). [—ಅಳ್ಳೆರ್ದೆ. = ಅಳ್ಳೆದೆ. ವಿಳಾಸದಿನ್ದಿಱುಂಕಿದ ನಿಱುಗಣ್ಡರಳ್ಳೆರ್ದೆಗಳಂ ತುಱುವೋಜೆಯ ನುಣ್ಪುಮಾಡುವನ್ದದೆ ನಿಡುಗಣ್ಗಳೊಳ್ನಡೆ Pb. 4, 35; Ap. 2, 73].

ಅಳ್ಳು aḷḷu. 3. = ಅರಳು 3. (C.). — ಅಳ್ಳ ಬೊಕ್ಕೆ. prickly-heat (My.). — ಅಳ್ಳಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಹಳ್ಳಯ್ಯ. N. (Bp. 61, 4).

ಅಳ್ಳೂಮ aḷḷūma. = ಅಣಿಲ್, etc. a squirrel (My.).

ಅಳ್ಳೆ aḷḷe. 1. = ಅಣಿಲೆ, etc. (My.).

ಅಳ್ಳೆ aḷḷe. 2. (fr. ಅಳ್ 2). that wich is shaking or heaving: that portion of the abdomen of man, which, on either side, is immediately below the costal margin is regarded as a very tender spot, and heaves in quick breathing from anxiety, etc.: the weak spot (C.; M.; Tu. ಅಲ್ಲೆ, ಅಳ್ಳೆ: see ಅಳ್ಳೊಟ್ಟೆ): tenderness, weakness, slenderness. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲದ ಅಳ್ಳೆ

(Si. 205). 2, the flank of an animal (My.). ಕುದುರೆಯ ಅಳ್ಳೆ (Mr. 279). — see Bp. 47, 32. 58; Bh. 1, 14, 10; Rām. 5, 8, 84. 85; J. 10, 24; 11, 25; ಕುಡಳ್ಳೆ, ಕುಡಿಯಳ್ಳೆ. — ಅಳ್ಳೆ ಇಱಿ. to strike, pierce, or touch the aḷḷes (Bh. 2, 13, 41; 2, 14, 61). — ಅಳ್ಳೆ ಕುಡಿ. = ಕುಡಿಯಳ್ಳೆ. the aḷḷe's point: that place of a man's abdomen, which, on either side, adjoins the aḷḷe in the direction of the flank (My.). — ಅಳ್ಳೆಗುತ್ತು. -ಕುತ್ತು. striking the aḷḷes (sides) (Rām. 6, 26, 28). — ಅಳ್ಳೆಗೊಬ್ಬು. -ಕೊಬ್ಬು. trifling strength, feebleness (Bh. 1, 14, 21). — ಅಳ್ಳೆಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. (Śmd. 118). a slender branch. ಎಳವೆಱೆ ದಾಡೆ, ಕೆನ್ದಳಿರೆ ನಾಲಗೆ, ಸಾಮುರದ ಅಳ್ಳೆಗೊಮ್ಬಿನೊಳ್ ಮಿಳಿರ್ವ ಎಳವಳ್ಳಿ ಬಾಲವ್, ಅಲರ್ಮೊಗಂ ಗಲೆ ಕೇಸರವನ್, etc. (Śmd. 81; Kāvy. I, 16, 33). [-ಅಳ್ಳೆ ಜೊಳ್ಳೆತನ. infirmity, emptiness. ಕೂಡೆ ಜೋಲ್ದು ಸಡಿಲ್ದೊಡಲಳ್ಳೆಜೊಳ್ಳೆತನ ಮಂ ಮೇಣ್ಕಾಣನೋ Ap. 2, 45]. — ಅಳ್ಳೆ ಪಾಱು. the aḷḷes to heave or palpitate. ಪಕ್ಕದ ಪಾಱುವ ಅಳ್ಳೆಗಳ್ (Rām. 3, 7, 24). [— ಅಳ್ಳೆವಿಳ್ಳೆ. exhaustion. ಪಗಲಿನನುವರದೊಳಳ್ಳೆವಿಳ್ಳೆಯಾದ ಪಾಣ್ಡವರನಿರುಳೊಳ್ ಗೆಲ್ವೆನೆನ್ದು Pb. 12, 4 va.; Ap. 11, 70 va.]. — ಅಳ್ಳೆವೊಯ್. -ಪೊಯ್. = ಅಳ್ಳೆ ಪಾಱು. (Abh. P. 7, 93).

ಅಳ್ಳೆ aḷḷe. 3. = ಅರಳೆ 1, etc. (My.).

ಅಳ್ಳೆ aḷḷe. 4. = ಅರಳೆ 2, etc. (My.).

ಅಳ್ಳೇಱು aḷḷēṟu. a superficial wound, a scratch etc. see s. ಅಳ್ 5—.

ಅೞ್ aḻ. 1. = ಅೞಿ 1. to perish, etc. ಅೞ್ದನ್ ಎನ್ದು, ಕೆಟ್ಟನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I). ಭವನದ್ ಅೞ್ದು, ಬಸವನು ಸಂಗಮೇಶನೊಳ್ ಅಯ್ದು, ಸೊಯವದ್ ಆದ (Bp. 61 sum.). see ಅದವೞಲ್.

ಅೞ್ aḻ. 2. = ಅದ್ 2, etc., ಆೞ್, etc. to sink in a fluid, to be immersed. P. p. ಅೞ್ದು. ಅೞ್ದನ್ ಎನ್ದು, ನೀರೊಳ್ ಮುೞುಂಗಿದನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I; T. ಅೞುಂಗು, to be pressed down; to sink; ಅವಲ್, depth). ಅೞ್ದಂ (Śmd. 285. 288). ಪರಿದ ಅರಕ್ತ ರಸದೊಳ್ ಅೞ್ದು ಬಿೞ್ದ ಆ ಶಿರಃಪುಣ್ಡರೀಕಂ (Rśv. 13, 96 va.). cf. ಅಮುಕು.

ಅೞ್ aḻ. 3. = ಅತ್ 3, ಅೞು 1. to weep, to cry, to wail (ರೋದನ Śmd. Dh.; T., M. ಅೞು; Tu. ಅರ್). P. p. ಅೞ್ತು [ಪ್ರತಿಮೆಗಳೞ್ತುವು ಮೊೞಗಿದುದತಿರಭಸದೆ ಧಾತ್ರಿ ದೆಸೆಗಳುರಿದುವು Pb. 1, 132; Ap. 3, 53]. (Śmd. 286). ಹಾ, ರಾಮಾ ! ಎನ್ದು, ಸೀತೆ ಬಾಯ್ ಅೞಿದು ಅೞ್ತಳ್ (Śmd. 68). ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅೞುತ್ತ (Bp. 50, 7). see J. 28, 35. 54.

ಅೞ್ aḻ. 4. (= ಅೞ, ಅೞು 2). weeping; sorrow. 2, = ಅೞಿ 2, ruin, death (see ಅಗ್).

ಅೞ- aḻa. = (ಅೞ್ 4), ಅೞು 2.— ಅೞಬುರುಕ. -ಪುರಕ. = ಅೞುಪುರುಕ. a male person who easily cries or is fretful (S. Mhr.). — ಅೞ ಮೂೞೆ. = ಅೞುಮೋೞೆ. (S. Mhr.).

ಅೞಟು aḻaṭu. to be in anguish or affliction, as the sick in a violent fever (R.; T., M. ಅೞಲ್ಜು, to set on fire; to burn, as with pepper; to afflict; to burn, as a sore; to be in anguish, etc.).

ಅೞಲ್ aḻal. 1. = (ಅಂಗಲ್), ಅಡಲು 1 No. 3, ಅೞಲು 1. to grieve, to be afflicted (ದುಃಖ Śmd. Dh.; T. ಅೞಲ್, to be burnt, be hot; T., M. ಅೞಲ್, fire; heat; brightness; inflammation; pungency; T. ಅವಿರ್, splendour; Tu. ಅರಲೆ, heat, burning; Te. ಅಲುಗು, to be angry; ಅಲಕ, ಅಲುಕ, ಅಳ್ಕು, anger; cf. ಅೞು 1). P. p. ಅೞಲ್ದು [ಪುರಜನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ನೆರೆದವರ ಪೋಗಿಂಗ ೞಲ್ದು ಸೈರಿಸಲಾಱದೆ Pb. 2, 93 va.]; (Rśv. 13, 95 va.; J. 28, 17. 19). ಖೞಿಲೆ ನುಡಿದು, ಅೞಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ (Śmd. 28). ಅೞಲ್ದಳ್ ಅವಪ್ಪೋಜನೇತ್ರಿ (J. 19, 17). ಅೞಲುತ್ತಮಿತಂ (Bp. 45, 7). see J. 13, 53; 19, 25; 21, 4. 7; 23, 25. 55. 57; 24, 1; 26, 53; Grj. 4, 69.

ಅೞಲ್ aḻal. 2. = ಅಡಲು 2 No. 3, ಅನಲ್ 3, ಅೞಲು 2. mental heat: grief, sorrow, affliction (ಮಿಟ್ಟನೆ ಮಿಡುಕಿತು Ct. II, 27; Kk. 43; ಕಡುಶೋಕ Bhn. 47; cf. ಅನಲು). [ಅೞುಪಿದ ವರುಂ ವಿಭೀತರುಮಲ್ಲರುಂ Kr. 2, 25; Pb. 3, 7; Vr. 8, 9]. ಮನ್ದ ಯ್ಸಿದ ಅೞಲಿಂ ಮುನ್ದುಗೆಟ್ಟು, ಕೆಟ್ಟಂ ! ಕೆಟ್ಟನ್ ! ಎನ್ದು (Rśv. 13, 104 va.). ಎನ್ನ ಅೞಲ್ ತಗ್ಗುವದು ಏತೞಿ ? (Bp. 45, 41). see J. 9, 17; 13, 55. 64; 14, 9. ಅೞಲುರಿ. -ಉರಿ. grief; fire; excessive grief. (Śsv. 1, 32). — ಅೞಲೊಸಗೆ. -ಒಸಗೆ. sorrow and joy (Cpr. 5, 31). — ಅೞ ಲ್ತೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a river of sorrow (J. 18, 59).

ಅೞಲಿಕೆ aḻalike. the state of being afflicted (C.). see ಕಟ್ಟೞಲಿಕೆ.

ಅೞಲಿಗ aḻal-iga. a man who suffers grief, etc. (J. 9, 16).

ಅೞಲಿಸು aḻalisu. = ಅೞಲ್ಚು. (My.). ಅೞಲಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಕ್ಲಿಷ್ಟ, ಕ್ಲೇಶಿತ Nr.). see J. 5, 31.

ಅೞಲು aḻalu. 1. = ಅೞಲ್ 1, etc. (My.). P. p. ಅೞಲಿ (Bh. 1, 10, 21). ಅೞಲುವಳ್ (J. 28, 16). see J. 19, 30; 24, 58.

ಅೞಲು aḻalu. 2. = ಅೞಲ್ 2, etc. (ಮಿಟ್ಟನೆ ಮಿಡುಕಿತು Śm. 59; C.). ಅೞಲು ನಿನ್ದುದು ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಗಳ (Rām. 14, 1). ಅವನಿಗೆ ಅೞಲು ಬನ್ದದೆ (My.). — ಅೞಲುಗಾಳಿ. an unwholesome wind (S. Mhr.). — ಅೞ ಲು ಬೞಲು. dupl. (C.).

ಅೞಲ್ಚು aḻalcu. = ಅೞಲಿಸು to make sorrowful, to grieve, to harass (ದುಃಖೋತ್ಪಾದನ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 10).

ಅೞವು aḻavu. = ಅೞಿವು 1, etc. — ಅೞವಾಡು. -ಆಡು. to ruin, to destroy (S. Mhr.).

ಅೞವೆ aḻave. the mouth of a river in which the tide ebbs and flows, bar (Mg., also ಅರುವೆ, ಅಳುವೆ; T., M. ಅೞಿ).

ಅೞಸು aḻasu. 1. = ಅೞಿಸು 1, etc. to efface (My.).

ಅೞಸು aḻasu. 2. = ಅೞಿಸು 2, etc. to make cry (C.).

ಅೞಿ aḻi. 1. = (ಅವಿ 2). to be ruined, to be destroyed, to perish; to decay; to disappear; to be effaced; to die (ವಿನಾಶ Śmd. Dh.; ಕಿಡು, ಸಾಯ್ Śmd. I; My.; T., M.; Tu. ಅಲಿ; Te. ಅರು = ನಶಿಂಚು; M. ಅೞಿ also: to be untied, to become loose; T., M. also: to be wasted, squandered, lavished, spent; see s. ಅಚ್ಚು 3). [ಅೞಿದೞಿಪಿ ಬೞಿಯನುೞಿಯದೆ ಪೞಿವರುಮಂ ತವಿಸಿ ಕೞಿ ಯದೆ Kr. 3, 176]. ರೂಪು ಅೞಿದ ಸಾವು (ಮಣ್ಮೞಿ Śmd. I). ನಾಮರೂಢಿ ಅೞಿಯದ ಪಕ್ಷಂ (Śmd. 62). ಬೆಳಗು ಅೞಿದುದು (Śm. 65). ಬಲ್ಪು ಅೞಿ ದು (Rśv. 5, 39). ಅೞಿಯೆ ತಮಂ (6, 133). ಅೞಿದ ಉಷ್ಣದ ಹಾಲಿನ ಅನ್ನದಿ ಸುಲಭನ್ ಆಗಿರ್ದ ಲಲಿತನ್ ಅಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Abhā. 1, 5); see Bp. 8, 50; 30, 14; 45, 35; Rśv. 13, 103; Bh. 1, 8, 89; J. 4, 62; 11, 22. 25; 15, 4; ಅಸುವೞಿ, ಉರ್ಕೞಿ, ಪಾಂಗೞಿ, ಬಸವೞಿ. ಅೞಿದ ಊರಿಗೆ ಉೞಿದವನೇ ಗವುಡ (Prv.). 2, to ruin, to destroy, etc. (ಕೆಡಿಸು Śmd. I). ಇರ್ದುದನ್ ಅೞಿಯದೆ; ಇರ್ದುದನ್ ಅೞಿದು (Śmd. 195). see Bp. 16, 3; 18, 41; 39, 15; 54, 69; 59, 54. — ಅೞಿಅೞಿ. rep.

(Abh. P. 14, 102). — ಅೞಿದುೞಿ. ಅೞಿದು ಉೞಿ. to be destroyed and to remain; to be routed, but escape with life, to have a hair-breadth escape; to recover from adverse circumstances (ಕೆಟ್ಟರೂ ಜೀವದಿನ್ದ ಉೞಿ G.). ಕೊಳಂ...ಅೞಿದುೞಿದು ಭಂಗಮುಯ್ಯನ್ ಆಗಿರ್ದು ಮುೞಿದ ನೃಪದಟರ್ ಅಲ್ಲ (J. 15, 14). see Bp. 26, 30; Rām. 5, 9, 2; J. 5, 41; 20, 38. 62.

ಅೞಿ aḷi. 2. = ಅಡಿ 6. ruin; waste; damage, loss; destitution; wane; uselessness. 2, the liquid that sticks to, or remains in, the measure of the seller (ಮಾನಶೇಷರಸ Śmd. Dh.; ಬಳ್ಳದ ಅೞಿ Śmd. I). [ಅವರಿರ್ವರುಮಂ ಕಾದೞಿವೆನುೞಿದ ರಿಪು ನೃಪಬಲಮಂ Pb. 10, 14]. ಬಳ್ಳದೞಿ (Śmd. 162). 3, a void, a nought, expressed by the sign ⌐ in writing accounts (My.), *e. g.* "ರು ೧ ⌐ = " means "1 rūpāy, no pāvali, 1 bēle (*i. e.* aṇas)". — ಅೞಿಗಣ್. -ಕಣ್; ಅೞಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a bad or miserable eye, no eye, a blear eye (ಅಚಕ್ಷುಸ್ Hlā; ಅಚಕ್ಷು Mr. 459). see Bp. 18, 66. — ಅೞಿಗಣ್ಡ. a good-for-nothing, despicable hero (Abh. P. 14, 102). — ಅೞಿಗಣ್ಡು. worthless (boastful) bravery (Abh. P. 14, 182). — ಅೞಿಗಣ್ಣವನು. -ಕಣ್ಣವನು. a blear-eyed or dim-sighted man (ಪಿಲ್ಲ, ಚುಲ್ಲ, ಚಿಲ್ಲ Hlā.). — ಅೞಿಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. miserable poetry (Rśv. 1, 23). — ಅೞಿಗಬ್ಬಿಗ. -ಕಬ್ಬಿಗ. = ಅೞಿಗವಿ. (Rśv. 1, 24). — ಅೞಿಗವಿ. -ಕವಿ. a ruinous, bad, or useless poet. ಅೞಿಗವಿಗಳ ಕವಿತೆ ಬುಧರನ್ ಎರ್ದೆಗೊಳಿಸುಗುಮೆ? (Śmd. 78). — ಅೞಿಗಾಲ. -ಕಾಲ. = ಅಡಿಗಾಲ. a time of ruin or death (My.). — ಅೞಿಗೆಯ್ತ. -ಕೆಯ್ತ. mean trickery (Abh. P. 9, 146 va.). — ಅೞಿಜಪ. useless prayers (Abh. P. 14, 102). [— ಅೞಿನುಡಿ. mean talk. ಅೞಿಪಿದೆಯನ್ನುಮಲ್ಲದೆ ನಿಶಾಚರಿಯ್ಯೆ ನಿನಗಪ್ಪುದಪ್ಪುದೀಯೞಿನುಡಿ Pb. 3, 16]. — ಅೞಿನೆತ್ತಿ. the fontanel of children (C.). — ಅೞಿಬಿಡು. to give a few drops more to make good what remains in the seller's measure (C.). — ಅೞಿಮನ. a mean mind (Grj 5, 54). — ಅೞಿಮನ್ತ್ರ. a pernicious incantation. ನಿನಗೆ ಅೞಿಮನ್ತ್ರ ಬನ್ದು ಸತ್ತು ಹೋಗು (S. Mhr.). [-ಅೞಿಮಾನಿಸ. a mean person. ಸಾಧುಗೆತ್ತು ಬಗೆಯಾದವ ನಾನೊಡನಟ್ಟಿದೆನಾದಮಾನುಮೞಿಮಾನಿಸನಾಗದೆ ಮಾಳದೊಳ್ ಮೋದದಿಂ ನುಡುವ Kr. 1, 128]. — ಅೞಿಮಿೞಿ. a worn out or damaged tie. ಹುರಿ ಅೞಿದ ಅೞಿಮಿೞಿ (Śmd. 286). — ಅೞಿಯಾಸೆ. -ಆಸೆ. = ಅಡಿಯಾಸೆ. vain hope, fruitless desire; destitution of hope, despair (My.). see Bp. 40, 33; 42, 26; Rām. 26, 17. — ಅೞಿಯಾಳ್. -ಆಳ್. an enervated, impotent man; a eunuch (ಕ್ಲೀಬ Mr. 481; My.). — ಅೞಿಯೂರ್. -ಊರ್. a ruined village (My.). [ಇತ್ತು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿರೆ ಕಶ್ಯಪ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಮುದ್ರಿತ ಧರಿತ್ರಿಯನೊನ್ದೞಿಯೂರನೀವ ವೊಲ್ Pb. 2, 45]. ಅೞಿಯೂರ ತಳವಾರ, ಕಳೆಯುಳ್ಳ ಸೂಳೆಯೂ, ಪೊಟಲ ಸುಂಕಿಗ, ಹಟಿನಾಯಿ, ಯಾಚಕನು ತೊಲಗುವರೆ? ಇಲ್ಲ! (Sp.). — ಅೞಿಯೆರ್ದೆಯ. -ಎರ್ದೆಯ. a coward (My.; ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದವನು G.). [—ಅೞಿವಾಡ. -ಬಾಡ. ruined village. ಅಯ್ದುೞಿವಾಡದೊಳಯ್ವರುಮಂ ನೀ ಕೂರ್ತಿರಿಸು Pb. 13, 86]. — ಅೞಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a good-for-nothing woman (ಅಲ್ಪತರುಣಿ Śm.73; Kk. 28; ಅಲ್ಪಸ್ತ್ರೀ Śs.; Abh. P. 6, 68). [-ಅೞಿವೆಸನ. -ಬೆಸನ. mean work. ಪೆಸರೊಳ್ ಸ್ಯೆರನ್ಧ್ರಿಯೆನಿಸೞಿವೆಸನದ ದೆಸೆಯುೞಿಯೆಂ Pb. 8, 57. — ಅೞಿವೊಡಲ್. -ಒಡಲ್. a body liable to be destroyed. ಅೞಿವೊಡಲನಿದಂ ಪೋಗೆ ನೂಂಕಿ ಚೆಲ್ವಪ್ಪೊಡಲಂ ಪಡೆದಪೆ Ap. 2, 58].

ಅೞಿಕ aḷi-ka. (Śmd. 241). a destroyer. 2, a good-for-nothing man. (Cpr. 6, 39).

ಅೞಿಕಿಸು aḷikisu. to efface, to erase (S. Mhr.; ತೊಡೆ Cb.).

ಅೞಿಗೆ aḷige. Tbh. of ಅಲಿಕ.

ಅೞಿಗೆವಡ್ಡ aḷigevadda. Tbh. of ಅಲಿಕಾಬದ್ಧ (Śmd. 30, o. r. -ಬನ್ಧ).

ಅೞಿಚು aḷicu. = ಅೞಿಸು 1, etc. (My.).

ಅೞಿಪು aḷipu. 1. = ಅೞಿವು, ಅೞಿಪು 1, (ಅೞಿಸು 1, etc.), ಅೞುಪು 1. to destroy, etc. (ಲೋಪತ್ವ Śmd. Dh.). 2, to be ruined, destroyed, etc. ಅೞಿಪನ್ ಎನ್ದು, ಅೞಿಪುವನುಮ್ ಅೞಿಪಿದವನುಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I).

ಅೞಿಪು aḷipu. 2. = ಅೞಿಪು 2, ಅೞಿಹು, ಅೞಿಪು 2, ಅೞುವು 2, ಅೞುಹು, ಅೞ್ಪು 2. ruin, destruction; death (Abh. P. 14, 13 va.); breaking, as of promises or vows.

***ಅೞಿಪು aḷipu. 3.** desire, affection. ಅೞಿಪಿದವರುಂ, ವಿಧೇಯರುಂ Kr. 2, 25; ಅೞಿಪಿನ ಅಲ್ಲೆಯ ಚೆಲ್ಲದ ಪುರುಡಿನ ಮುಳಿಸಿನ ನೆವದ ಪಡೆಮಾತು ಗಳಂ Pb. 7, 94 va.; ಅೞಿಪದೆ ಪದಗಳಿಪದೆ ಪೊನ್ಮುೞಿವೋಗೆ...ತೊಟ್ಟ ನುೞಿವಂತುೞಿದಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಚಕ್ರಧರಂ Ap. 4, 87.

ಅೞಿಯಿಸು aḷiyisu. = ಅೞಿಸು 1, etc. to cause to be dissolved; to cause to disappear, to destroy, etc. (ಲಯ Śmd. Dh.; *cf.* ಅೞ್ಗು).

ಅೞಿವು aḷivu. 1. = ಅೞಿಪು 1, etc. to destroy, etc. ಬಸವ ಶರಣೆನೆ ಪಾಪಮ್ ಅೞಿವುಗು (Bp. 1, 25).

ಅೞಿವು aḷi-vu. 2. (Śmd. 247). = ಅೞಿಪು 2, etc. destruction, etc. [ನೀನೆನ್ನೋಲೆಯ ಕಡಗದೞಿವನೇಂ ನೋಡಿದಪಾ Pb. 11, 123]. (Bp. 38, 59). ನಿನ್ನ ಭಾಷೆಗೆ ಅೞಿವು ಇಲ್ಲ, ಅಲಾ? (J. 4, 70). see Prv. s. Tbh. ನಶ್; Bh. 8, 22, 42; Rām. 5, 8, 46; J. 2, 5; 8, 42; 32, 34. — ಅೞಿವುೞಿವು. -ಉೞಿವು. destruction and preservation (J. 8, 42).

ಅೞಿಸು aḷisu. 1. = (ಅಚ್ಚು 3), ಅೞಸು 1, (ಅೞಿಪು 1), ಅೞಿಯಿಸು, ಅೞುಚು, ಅೞುಸು 2. to ruin, to destroy; to kill; to efface. ಅೞಿಸಿ ಹಾಕುವದು (ಪ್ರಮಾಪಣ, etc. Si. 297; My.).

ಅೞಿಸು aḷisu. 2. = ಅೞಸು 2, ಅೞುಸು 1. to make weep or cry (C.). ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅೞಿಸದೆ (B. 3, 32).

ಅೞಿಹು aḷihu. = ಅೞಿಪು 2, etc. (My. rare).

ಅೞು aḷu. 1. = ಅತ್ 3, ಅೞ್ 3. to weep, to cry. P. p. ಅತ್ತು (C.). [ಬೞಿಯನೆ ಮಕ್ಕಳ್ ಭೋರ್ಗರೆದೞುತುಂ ಪೆಜಿಪೆಜಿಗನನ್ತೆ ಪರಿತರೆ Pb. 2, 24]. ಅೞುಗು (Bp. 14, 17). ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಅೞುವ ಲಿಂಗ (45, 27). ಗೋಳೋ ಎನ್ದು, ಅೞುವದು (ಕ್ರನ್ದಿತ, etc. Si. 73). ಅೞುವ ನೀರು (ಅಶ್ರು, etc. 214). ಅೞುವ (J. 28, 36. 38). ಅೞುವ ಮಕ್ಕಳ ಕಣ್ಣೀರ ಒರಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಅೞುವ ಮಕ್ಕಳ ಕೆಯ್ಗೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಅೞುವ ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ನಗುವ ಗಣ್ಡಸನ್ನೂ ನಮ್ಬಬಾರದು. —ಅೞುವವನ ಎಡಕ್ಕೂ ಹೊಲಿಯುವವನ ಬಲಕ್ಕೂ ಕುಣ್ಡಬಾರದು (Prvs.). see Prv. s. ಅಳಿಗೆ. — ಅೞುೞು. rep. ಇದನ್ನು ಕಣ್ಡು, ದುಃಖದಿನ್ದ ಅತ್ತತ್ತು (B. 5, 72).

ಅೞು aḷu. 2. = ಅೞ, ಅೞುವು 1. weeping, crying. ಮಗುವಿಗೆ ಅೞು ಹುಟ್ಟಿತು or ಬನ್ತು (My.). — ಅೞುಗೂಸು. -ಕೂಸು. a crying or cross child (S. Mhr.). — ಅೞುಪುರುಕ. (My.). = ಅೞುಬುರಕ. (My.). — ಅೞುಪುರುಕತನ. the state of being an ಅೞುಪುರುಕ (My.). — ಅೞುಪುರುಕಿ. a female ಅೞುಪುರುಕ (My.). — ಅೞುಪುರುಕಿತನ. the state of being an ಅೞುಪುರುಕಿ (My.). — ಅೞುಮೋಱೆ. = ಅೞುಮಾಱೆ. a crying or fretful countenance (My.).

ಅೞುಕುೞಿ aḷu-kuḷi. (Śmd. 239 Mdb. MS.). an easily crying or fretful person.

ಅಱುಗು aḷugu. 1. = ಅರಗು 2, ಅೞ್ಗು. to decay, to rot, to spoil by being over-boiled (T., M.; R.; of this term the ಅೞು ಚ್ಚಲ್ s. ಅಡಸಲ is formed).

ಅಱುಗು aḷugu. 2. to love. ಒಱಲ್ದನ್ ಎನ್ದುವು್, ಅಱುಗಿದನ್ ಎನ್ದುವು್, ಉಱುಗಿದನ್ ಎನ್ದುವು್, ಕೂರ್ತಂ (Śmd. II; M. ಅೞಿವು, tenderness, love; see T. s. ಅರಗು 1; *cf.* ಅಳಿಪು 1 and 2; ಅನ್ಮು, ಅರುಮೆ, ಅೞ್ಕಱ್ 1, ಅೞ್ತಿ).

ಅಱುಚು aḷucu. = ಅೞೆಸು 1, etc. (My.).

ಅಱುಪು aḷupu. 1. = ಅೞುಪು 1, etc. to destroy, etc. (My.; ಕೆಡಿಸು G.). ಅಱುಪಿದರೆ ಮಧುಕರನ ಮೞು ಬೊಬ್ಬುಳಿಯ ವನದೊಳಗೆ, ಏನ್ ಅಹುದು? (Bh. 2, 13, 14).

ಅಱುಪು aḷupu. 2. = ಅೞುಪು 2. ruin, etc. (My.).

ಅಱುವಿಕೆ aḷuvike. crying, etc. (My.; ವಿಲಾಪ, ಪರಿವೇದನ Si. 58). ಕೆಯ್ಯಾಲ್ಗಡೆ, ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟು ಅಱುವಿಕೆ (398). ಆರ್ತಧ್ವನಿಯಿಂ ಕೂಡಿ ಅಱುವಿಕೆ (ಆಕ್ರನ್ದ 430). ಸಿಟ್ಟುಗೊಣ್ಡು ಅಱುವಿಕೆ (69).

ಅಱುವು aḷuvu. 1. = ಅೞು 2. (My.).

ಅಱುವು aḷuvu. 2. = ಅೞುವು 2. (My.; ಕೇಡು G.).

ಅಱುಸು aḷusu. 1. = ಅೞೆಸು 2, etc. (My.).

ಅಱುಸು aḷusu. 2. = ಅೞೆಸು 1, etc. (My.).

ಅಱುಹು aḷuhu. = ಅೞುವು 2, etc. (My.).

***ಅೞ್ಕಜ aḷkaja. 1.** = ಅಕ್ಕಜ 1. wonder, surprise. ಅೞ್ಕಜ ವಾಗೆಯಾಡಿದಳ್ Pb. 4, 90.

ಅೞ್ಕಜ aḷkaja. 2. = ಅಕ್ಕಜ 2. envy, jealousy, indignation at the merits or happiness of another (ಕಱುಮ್ಬು, ಅಸೂಯೆ Kk. 48, o. r. ಅಕ್ಕಜ; My.; T. ಅಱುಕ್ಕಾೞು, envy; a lie). — ಅೞ್ಕಜಪ್ಪುಡು. -೦-ಪಡು. to envy, to grudge, etc. (ಅಸೂಯೆ Śmd. Dh.; V. 8, 3 va.).

ಅೞ್ಕಜಕಾಱ aḷkaja-kāra. an envious man (Rśv. 1, 35).

ಅೞ್ಕಮೆ aḷkame. (Śmd. 248). the state of being decayed, dissolved, digested, etc. (ಅಱವೆ Śmd. I; ಅಱಿವ್ಪು, o. r. ಅಱವೆ, ಜೀರ್ಣ Kk. 48; ಜೀರ್ಣ Śm. 60; see the remarks s. ಅಱವೆ 1). 2, indigestion [ಅೞ್ಕಮೆವಡುವುವು ಕುಡಿದೊನ್ದು ಪಣ್ಣರಸದೊಳೆ ಗಿಳಿಗಳ್ Pb. 1, 56]; (V. 14, 19; Tu. ಅರ್ಕಮೆ).

ಅೞ್ಕಱ್ aḷkar. 1. to love (ಪ್ರೇಮ Śmd. Dh.; *cf.* ಅಱುಗು 2). P. p. ಅೞ್ಕರ್ತು (Abh. P. 14, 171 va.). [ಓಡಮೇೞಿಸಿ ನಡೆಯಿಸುವಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಕನ್ಯೆಯನೞ್ಕರ್ತು ನೋಡಿ Pb. 1, 68 va; Ap. 2, 20]; ಅೞ್ಕರ್ತನ್ ಎನ್ದು, ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ (Śmd. I; Kk. 80). ಅೞ್ಕರ್ತಳ್ (ಕೂರ್ತಳ್ Kk. 29; Śm. 75).

ಅೞ್ಕಱ್ aḷkar. 2. -ಅು. = ಅಕ್ಕಱು, etc. love; pleasure. [ಈಕೆಯಿೂ ಪೊೞ್ತು ತುರಿಪದಿನ್ದೞ್ಕಱನ್ದೆತ್ತ ಪೋದಪ್ಪಳೆನ್ದು ಬಱುವಱುಯನೆ ನೋಡುತ್ತಂ ಪೋಪರ್ Vr. 16, 13]. (Cpr. 1, 86). ಅೞ್ಕಱಂ (Śmd. 117). see Rśv. 4, 79; Grj. 1, 8; 3, 7. 56; 4, 43. 66; ಕಟ್ಟೞ್ಕಱ್.

ಅೞ್ಕಿಸು aḷkisu. = ಅಕ್ಕಿಸು. to digest, etc.

ಅೞ್ಕು aḷku. 1. = ಅಕ್ಕು 4. to be worn out, decayed, digested, etc. (ಜೀರ್ಣ Śmd. Dh.; *cf.* ಅೞ್ಗು). (Cpr. 5, 109 va.; Śsv. 2, 17). — ಅೞ್ಕಾಡು. -ಆಡು. = ಅಕ್ಕಾಡು. to become devoid of any residue, to be consumed or finished (ನಿರವಶೇಷ Śmd. Dh.; ಇಲ್ಲವಾದುದು Cm.). [ಓಡುಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯ ಪಸಿವಾನ್ತ ವಿರೋಧಿಗಳೆನ್ನ ಕೆಯ್ಯೊಳೞ್ಕಾಡುಗೆ ಕೊಳ್ಳಿಯುಣ್ಣೆ ಮೆನೆ ಕೇಳ್ದನಲಂ Pb. 5, 85; Vr. 23, 1]. ಶ್ರೀ ಅೞ್ಕಾಡಿತು ಕುರುನಾಯಕರ ಒಕ್ಕಲೊಳೋ? (Śmd. 64).

ಅೞ್ಕು aḷku. 2. = ಅಕ್ಕು 5. the state of being digested, etc.

ಅೞ್ಕೆ aḷke. 1. = ಅಕ್ಕೆ 1, ಅಕೆ. weeping, crying, lamenting (ರೋದನ Śmd. I; ಕ್ರನ್ದಿತ, ರುದಿತ, ವಿಲಾಪ, ಪರಿವೇದನ Hlā.).

ಅೞ್ಕೆ aḷke. 2. = ಅಡಿಕೆ 2. boiling, etc. see ನೀರೞ್ಕೆ.

ಅೞ್ಗು aḷgu. = ಅಱುಗು 1. to be dissolved (ಲಯ Śmd. Dh.); to decay, etc. [ಪಾಣ್ಡವರುರಿದೞ್ಗದರ್ Pb. 3, 7]. (ಕ್ಷೀಣತ್ವ Śmd. Dh.; *cf.* ಅಗ್ಗಿಸು; ಅೞ್ಕು 1). [— ಅೞ್ಗದೞ್ಗ. -ತೞ್ಗ. to ruin, to decay. ಗುಣಾರ್ಣವನನಪ್ಪು ಲಕ್ಕ ಲೆಕ್ಕದೆ ಕೊಳೆ ಚಾತುರಂಗ ಬಲಮನ್ತ ೞ್ಗದೞ್ಗೆ Pb. 8, 21. ಅೞ್ಗಮೞ್ಗ = ಅೞ್ಗದೞ್ಗ. ನೆಗೞ್ತೆಯ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲಮನ್ನ ಚಕ್ರಾಘಾತದೊಳೞ್ಗಮೞ್ಗದನ್ತಾದರ್ Pb. 6, 24 va.].

***ಅೞ್ಗೆ aḷge.** (*cf.* ಅಡಿಗೆ). cooking. ಮೊೞ್ಗದ ಕರಿಘಟೆ ಜವನಡುವೞ್ಗೆಯನನುಕರಿಸೆ Pb. 11, 64.

ಅೞ್ತಿ aḷti. = ಅರ್ತಿ, etc. love; a lovable, pleasant object (ಪ್ರೀತಿ Śmd. I; Ct. I, 35; My.; *cf.* ಅಚ್ಚು 4, ಅಱುಗು 2). [ನೀಡುಮುದಾತ್ತ ಚಾರುಗುಣನಂ ಮನದೊಳ್ ನೆೞಿ ನೋೞ್ಪನೞ್ತಿಯೊಳ್ ಕೂಡಿರವೇೞ್ಪನೆಮ್ಬುದಿದು ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ ವಿಚಕ್ಷಣೋದಿತಂ Kr. 2, 102; Pb. 1, 13; Ap. 2, 34]. 2, pleasure (My.; ಸನ್ತೋಷ G.). ಕೂಸಿಂಗೆ ಲಡ್ಡುಗೆ ಅೞ್ತಿ (Śmd. 159). see Grj. 1, 19; 3, 7; Kk. 3; Rśv. 13, 26; J. 28, 20. 53; Dp. 4. — ಅೞ್ತಿವಡು. -ಪಡು. to feel love or desire (V. 30, 35 va.); to become pleasurable (C. Bp. 6, 51).

ಅೞ್ತಿಕಾಱ aḷti-kāra. = ಅರ್ತಿಕಾಱ. a lover, etc. (Bp. 1, 34).

ಅೞ್ದು aḷdu. 1. to wither, to fade. ಅೞ್ದದನ್ ಎನ್ದು, ಸೊಪ್ಪಾದನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I). 2, to die. ಅೞ್ದದನ್ ಎನ್ದು, ಸತ್ತನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I).

ಅೞ್ದು aḷdu. 2. = ಅದ್ದು 1, etc. to dip, etc. [ಮುಡಿಯ ಕುಚಯುಗದ ಜಘನದ ಕಡುವಿಣ್ಪಿಂ ಮುಣಲೊಲೞ್ದುಬರೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳ್ Pb. 7, 85; Ap. 3, 43]; (Cpr. 7, 140; Rśv. 10, 31 va.; 11, 19).

ಅೞ್ದು aḷdu. 3. = ಅದ್ದು 2, etc. P. p. of ಅೞ್ 2.

ಅೞ್ವು aḷvu. 1. burning to go beyond the proper limit (ದಹನಾತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; *cf.* ಅೞಲ್ 1). [ಘೋರ ಕಾನ್ತಾರಮನೊನ್ದು ಬೇಗೆ ಪರಿವನ್ತು ರಥಂ ಪರಿದತ್ತು ವೈರಿ ಕಾನ್ತಾರಮನೞ್ವಲಂಕದ ಬೃಹನ್ನಳೆ ಚೋದಿಸೆ ಚೋದ್ಯಮಪ್ಪಿನಂ Pb. 8, 98; Ap. 13, 86]; (Abh. P. 7, 94).

ಅೞ್ವು aḷvu. 2. = ಅೞುಪು 2, etc., (ಅರ್ವು).

ಆ

ā

ಆ ā. 1. the second letter of the Alphabet (Śmd. 12. 15).

-ಆ ā. 2. = -ಅ 10, -ಅಂ 2. the lengthened form of -ಅ 10, *e. g.* ಬಟ್ಟಲಾ (B. 1, 9), ಕೆಚ್ಚಲಾ (1, 10), ಗಾಳೀ ಪಟಾ (1, 19), ಕಜಾ, ಬಾಲಾ, ನೊಣಾ (1, 21), ಹಳ್ಳಾ (2, 4), ಅವುಗಳಾ, ಮನುಷ್ಯರಾ (My.). see the Prvs. s. ಪುರಾಣ.

-ಆ ā. 3. = -ಅ 11, of which it is the lengthened form, *e. g.* ಮೃಡನಾ (Śmd. 142). ಗಂಗಾಮ್ಬುಧಾರಾಜಟಿಲಿತಜಟನಾ (142). ದೊರೆಯೆನಿಸಿತ್ತು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಗೆಲ್ದ ರಣಂ ಕುವರಾಂಕರಾಮನಾ (142). ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರನ್ ಎನಿಸಿದುದು ತೋಳ ಬಾಳ್ ತೈಲಪನಾ (142). ನೇತ್ರೆಯಾ, ಕಿರಾತೆಯಾ (144). ಈದ ಪುಲಿಯಾ ವೋಲ್ ಇರ್ದಳ್ (144). ಆನೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಆಳ ಮೇಲೆಯುಂ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಪರಿದುದು ಗಜಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ (146). ಕಣ್ಣಿಂ ಕಾಣಂ, ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳಂ, ಕಾಣ್ಬ ಅನ್ದವ್ ಎನ್ತು ತಲೆಯಿಲ್ಲದನಾ? (128). ಅವರಾ ನಮ್ಮಾ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ತರ ವಿದ್ದ ಮೇಲೆ (B. 4, 190).

ಆ ā. 4. = ಅ 12-. an indicative letter or remote pronominal adjective (Śmd. 169. 202): that; those. [ನೀತಿನಿರನ್ತರನುದಾರನಾ ನೃಪತುಂಗಂ Kr. 1, 1; Pb. 1, 9]. ಆಯೆರಳೆ ಪೋದುವು, ಈ ಪುಲ್ಲೆ ಬನ್ದುವು (169). ಆ ಮನೆ ಸಿರಿಯು ತವರ್ಮನೆ (202). ನೆನದನ್ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕನ್ ಅನ್ದು ಬಿಟ್ದ ಅನ್ದಮಂ (202). ಆ ಪೆಣ್ ಜಾಣೆ (109). ಬಿದಿಗೆ ಆ ಪೊಟಲಿಚರ್ ಮಾನ್ಯದ ಒಕ್ಕಲ್ (203). ಆ ಬೆಕ್ಕಲ್ಲ, ಈ ಬೆಕ್ಕು. — ಆ ಮಾತಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವದೆ: ಮುಣ್ಡೆ ಅನ್ಬರೆ ಮುಣ್ಡೇ ಗಣ್ಡ ಎಮ್ಬುವದು (Prvs.). ಆ ಲೋಕವ್ ಈ ಲೋಕವ್ (Bp. 10, 34). ಆಯಿೂಯುೂ (Śmd. 202). ಆಯಿರ್ದ ಮಾಟ್ಕೆ (64. 128). ಆಯಲ್ಗೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಲೋಪಂ (272). ಆವುದಕಂ, ಆವೂರ್, ಆವೂಟಂ, ಆವೊಲೆ (66). ಆವೆಡೆ (135). — ಆಆ. rep. = ಆಯಾ, etc. (My.; B. 5, 301). — ಆ ಕಡೆ. that side or direction. ಆ ಕಡೆಮನೆ (Bp. 48, 25). ಆ ಕಡೆಯು ಈ ಕಡೆಯು ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನರ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ (B. 4, 56). — ಆ ಕಾರಣ. therefore. (B. 1, 26; 3, 3; 4, 181). — ಆ ಕ್ಷಣ. the same moment, instantly (ತತ್ಕ್ಷಣ Mr. 449). — ಆ ಬಗ್ಯೆ. on that account (B. 5, 113. 303). — ಆ ಬೞಿಕ. after that, thereafter (B. 4, 152). — ಆ ಮೇಗೆ. = ಆ ಮೇಲೆ. (Bp. 45, 3). — ಆ ಮೇಲೆ. after that, afterward (ಮೇಲೆ Śmd. 210 Cm.; ಮತ್ತೆ, ಪುನರರ್ಥ 395 Cm.). see B. 2, 30; 3, 46. — ಆಯಾ. rep. = ಆಆ, ಆವಾ. each, all those severally, the various; every (My.). ಆಯಾ ಗುಮ್ಪುಗಳು (Si. 181). ಆಯಾ ತೊಡಿಗೆಗಳು (280). ಆಯಾ ದೇಶ (330). ಆಯಾ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಯಾ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು (B. 4, 195). — ಆ ವರೆಗೆ. until then (C.; B. 5, 152); so far as that. — ಆವಾ. = ಆಯಾ. (Śmd. 1). — ಆವಾಗ. -ಆಗ. at that time, then (ತದಾ, ತದಾನೀಂ Si. 477; B. 3, 49; 5, 60). ಆವಾಗಿನ, of that time (5, 168. 171. 213). — ಆ ಸಾರಿ. that turn or time (B. 4, 53). — ಆ ಹೊತ್ತು. that time, that day (B. 4, 198).

-ಆ ā. 5. = -ಅ 14. a final interjectional particle used in civil or polite narration, in agreeable or friendly conversation (ಗದಾರ್ಥ Śmd. 69. 397), generally kind exhortation (Bp. 24, 29. 35; 42, 8; 55, 29), and in affliction (ಖೇದ Śmd. 69), when it may take also the pluta form, *e. g.* ಹಾ, ರಾಮಾ! ಎನ್ದು, ಸೀತೆ ಬಾಯ್ ಅಱಿದು ಅೞ್ತಳ್ (68).

-ಆ ā. 6. = -ಅ 15. an affix denoting polite or kind interrogation (C.), *e. g.* ಬನ್ದಿರಾ? ಹೋಗುತ್ತೀರಾ? see Bp. 10, 8. 40; 12, 19; 40, 47.

ಆ- ā. 7. = ಆವ, etc. which? what? *cf.* ಆಗಲು 2, ಆಗಳು 2, ಆಗಳುಂ. — ಆ ಪೊತ್ತು. -ಪೊತ್ತು-ಉ 9. whensoever, always [ಆ ಪೊತ್ತುಂ ಮಣಿದೀಪಕಳಾಪೋದ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಗಳ್ ದಿಶಾಮಣ್ಡಲಮಂ ವ್ಯಾಪಿಸುತಿರೆ Ap. 5, 40]; (Bp, 21, 7; 40, 55). — ಆವಗೆ. -ಬಗೆ. what manner? (Bh. 1, 8, 72).

ಆ ā. 8. = ಆಂ (ಆಱ್), ಆವು 1, a cow (T. ಆ, ಆನ್). see ಆಕಳ್.

ಆ ā. 9. = ಆಃ etc. interjection of surprise (Bp. 44, 33; 59, 12; My.) and of pain (14, 33; My.). *cf.* Sk. ಆ 1.

ಆ ā. 10. water, milk, etc. in the language of young children (C.).

***ಆ ā. 11.** = ಆಂ 1. ಆ ನಿಮ್ಮ ಹಾರೆನು, ಮಾನವರ ಬೇಡೆನು Bv. 695; Bv. 327.

ಆ ā. *from.* -2, near; towards. 3, all around. 4, *up to, till, until, as far as.* 5, *a little.*

ಆಂ āṁ. 1. = ಆನ್ 1, ಎನ್ 2-, ನನ್ 1-, ನಾ 1, ನಾಂ, ನಾನ್ 1, ಯಾನು. the pronoun of the first person singular: I. [ಎನ್ದು ಯುಗನ್ಧರ ಚರಿತಮನನ್ದಾಂ ನಿನಗಱಿಯೆ ಪೇೞ್ದಿಂ Ap. 3, 82]; (Śmd. 178. 109. 262. 193. 298. 258; *cf.* p. 127 about the hindu). declension in the singular: ಆಂ, ಆನ್; ಎನ್ನಂ; ಎನ್ನಿಂ; ಎನಗೆ; ಎನ್ನತ್ತಣಿಂ; ಎನ್ನ, ಎನ; ಎನ್ನೊಳ್ (178); — in the plural (= ನಮ್, ನಾಮ್, ನಾವು): ಆಂ, ಆಮ್ [ಆವಗಮಿದನಿನ್ತೆ ಪೇೞ್ ನೆಱೆಯೆ ನಾಳೆಯೆ ಕಾಳಗಮನ್ತೆ ಗೆಯ್ವಮಾಂ Pb. 10, 33]; (Śmd. 178. 192. 298. 262. 263), (ಎಮ್ 1), [—ಆವ್. ವಿಲಾಸದುರ್ಮಗಳೊಳಾವೆವಗಾಗಿಪೆವೆನ್ದು ಬನ್ದ ಚೆನ್ನಿಗರುಮಂ Pb. 1, 106]. ಆವು (Bh. 2, 13, 34. 36); ಎಮ್ಮಂ; ಎಮ್ಮಿಂ; ಎಮಗೆ; ಎಮ್ಮತ್ತಣಿಂ; ಎಮ್ಮ, ಎಮ; ಎಮ್ಮೊಳ್ (Śmd. 178. 179. 180. 125). according to Mdb. MS. the nom. pl. may be also ಆಂಗಳ್ (178). [ಆಮೆ. we ourselves (exclusive first person plural), verily we. ಪದ್ಮಿನೀ ಪತ್ರ ವಿಚಿತ್ರನೇತ್ರೆಗೆ ಸಯಮ್ಬರದೊಳ್ ವರನಪ್ಪೆವಾದೊಡೀ ಧಾತ್ರಿಯನಾಳ್ವೆಮಾಮೆವಲಮೆನ್ದು Pb. 3, 39].

-ಆಂ āṁ. 2. = -ಅಂ 4, -ಆ 2, etc. the lengthened form of -ಅಂ 4, *e. g.* ಕಲ್ಲಾನ್ ಏಱಿದಂ, ಬಿಲ್ಲಾನ್ ಆದಂ ಕೀಸುಗುಂ (Śmd. 144).

ಆಂ āṁ. 3. an interjection of assent or recollection.

ಆಃ āḥ = ಅಃ, ಆ 9. an interjection to express surprise (ವಿಸ್ಮಯವಿಡಮ್ಬನ Śmd. 394; My.) and sorrow or pain (My.). *cf.* Sk. ಆಸ್.

ಆಕಣ್ಠಪೂರ ā-kaṇṭha-pūra. full up to the throat (Bp. 59, 4).

ಆಕಮ್ಪನ ā-kampana. trembling motion, trembling. — ಆಕಮ್ಪನಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to tremble (Grj. 4, 120 va.).

ಆಕಮ್ಪಿತ ā-kampita. *shaken, trembling.*

ಆಕರ ā-kara. = ಆಗರ 1. an accumulation, a multitude (ವ್ರಾತ, ಸಮೂಹ Nn. 91). 2, *a mine* (ಖನಿ, ಕಣಿ 91). 3, a rich source (ಪ್ರಭೂತಪದಯೋನಿ, ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನ 91). 4, a village (ಗ್ರಾಮ 91). 5, a place (My.; ಸ್ಥಲ G.).

ಆಕರಣ ā-karaṇa. calling; challenging (ಅಥ, ಕರೆವುದು Nn. 89; ಅಥ Mr. 535).

ಆಕರಣೆ ā-karaṇe. *calling, inviting;* challenging, a challenge. (Rām. 6, 51, 54).

ಆಕರಿಸಣ ākarisaṇa. = ಆಕರುಸನ. Tbh. of ಆಕರ್ಷಣ. see ಉಗಿ.

ಆಕರಿಸು ākarisu. to take, to accept; to agree to; to order; to challenge (ಅಂಗೀಕರಿಸು Śmd. 169 Cm.; ಪೇಟ್ 377 Cm.; ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು G.). see Bp. 47, 1; 52, 7; 57, 37.

ಆಕರುಸನ ākarusana. = ಆಕರಿಸಣ. Tbh. of ಆಕರ್ಷಣ. (Śmd. 336). (Cpr. 6, 63).

ಆಕರ್ಣನ ā-karṇana. hearing, listening. see ಆಲಿಸು, ಕೇಳ್.

ಆಕರ್ಣನೀಯ ā-karṇanīya. to be heard or listened to (Cpr. 1, 107).

ಆಕರ್ಣಾನ್ತ ā-karṇa-anta. unto or as far as (the limit of) the ear. see ತೆಗೆನೆಚ್.

ಆಕರ್ಣಿಸು ākarṇisu. to hear, to listen [ಮುಹುರಾಕರ್ಣಿಸೆ ಪಡೆದತ್ತರ್ಣಿಶಂ ಪೆರ್ಚನನ್ತರಂಗಕ್ಕೆನ್ನಾ Kr. 1, 56]. (Grj. 9, 64 va.; Rśv. 1, 135; 7, 17 va.).

ಆಕರ್ಷ ā-karṣa. drawing or attracting towards oneself, pulling, dragging, drawing or tearing off, seizing, drawing out of (My.; ಎಳಕೊಳ್ಳು G.). 2, *a die or dice* (ನೆತ್ತದ ಹಾಸಂಗಿ Nn. 134; ಹಾಸಂಗಿ Mr. 492). 3, *playing with dice,* etc. (ದ್ಯೂತ, ಜೂಜು 134; ಲೆತ್ತ ಪಗಡಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಆಟ G.). 4, *a checkered board or cloth used in playing with dice* or for playing draughts (ಫಲಂಕ, ಹಲಗೆ 134; ನೆತ್ತವಲಗೆ 492; ಆಟದ ಮನೆಗಳುಳ್ಳ ಪಟ G.). 5, a chess-man or piece at draughts; a kind of die (ಶಾರಿ, ನೆತ್ತದ ಚಾರಿ 134; ಸಾರಿ 492). 6, fascinating; temptation, seduction, the allurements of harlots (ವೈಶಿಕ, ಮೋಹನ 134). 7, a bow (ಬಿಲ್ಲು G.). 8, ಬರ ಸೆಳವ ಕೆಯ್ (Mr. 297). 9, ಐತ (Mr. 422, o. r. ಐವೆ).

ಆಕರ್ಷಕ ā-karṣaka. attracting; seizing; that seizes (My.). 2, a loadstone, a magnet.

ಆಕರ್ಷಣ ā-karṣaṇa. = ಆಕರ್ಷ No. 1. (ಗ್ರಹ, ಹಿಡಿವುದು Nn. 33). see its Tbhs. ಆಕರಿಸಣ, ಆಕರುಸನ, and ಉಗಿ, ಉರ್ಚು, ಎಳೆ, ಕೀಳ್, ಸೆಳೆ.

ಆಕರ್ಷಿ ā-karṣi. attractive. see ಸಮಾಕರ್ಷಿ.

ಆಕರ್ಷಿಸು ākarṣisu. to attract, etc. (My.).

ಆಕರ್ಷೆ ā-karṣe. = ಆಕರ್ಷ. see ಮಿಥ್ಯಾಕರ್ಷೆ.

ಆಕಲನ ā-kalana. binding, joining together (Bp. 5, 17); reckoning.

ಆಕಲಿತ ā-kalita. joined, bound, connected with (ಕೂಡಲ್ಪಟ್ಟ Śmd. 31 Cm.); counted, reckoned; seized, held. see Bp. 4, 38; 18, 41; 20, 37; 22, 13.

ಆಕಲ್ಪ ā-kalpa. *ornament, decoration.*

ಆಕಲ್ಯ ā-kalya. *sickness, disease.*

ಆಕಸ ākasa. = ಆಗಸ, etc. the sky (Bp. 58, 60).

ಆಕಸ್ಮಿಕ ākasmika. (fr. ಅಕಸ್ಮಾತ್). *sudden;* suddenly (ಪವ್ವನೆ Śmd. 398; ಪವ್ವನೆ Ct. I, 33; ಪವ್ವನೆ, ಕಟ್ಟನೆ Kk. 50; see ಕಟ್ಟನೆ). 2, instantly, that moment, recently (ಆ ಕ್ಷಣ Nn. 126; ಆಗಳಿನ್ತೆ Mr. 538). 3, causeless (ಕಾರಣಾನ್ತ 126; ಅಹೇತ್ವರ್ಥ 538). 4, void (ವಿಶೂನ್ಯ, ಇಲ್ಲದುದು 126; ಇಲ್ಲದರ್ಥ 538).

ಆಕಳ್ ākaḷ. = ಆಕಳ, ಆಕಳು. the plural of ಆ 8: cows, kine (ಗೋಸಮುದಾಯ Śm. 33; ತುಱುಗಳ್ Bhn. 38). 2, a cow (ಮಾಹೇಯಿ, ಸೌರಭೇಯಿ, ಗೋ, ಉಸ್ರೆ, ಮಾತೃ, ಶೃಂಗಿಣಿ, etc. Nr.). ಆಕಳ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದ ಅವೆಲ್ಲಂ ಗವ್ಯಂ (Nr.).

ಆಕಳೆ ākaḷa. = ಆಕಳ್, etc. a cow (S. Mhr.; B. 5, 18. 285; ಅನಡುಹ, ಅರ್ಜುನಿ, ಉಸ್ರೆ G.).

ಆಕಳ ākaḷa. = ಅಕ್ಕಲ. (also ಆಕಲ). — ಆಕಳಕರೆ. = ಆಕಳಗರೆ. (My.). — ಆಕಳಗರೆ. = ಅಕ್ಕಲಕರೆ. (My.).

ಆಕಳಾಸ ākaḷāsa. disgust (My.).

ಆಕಳಿ ākaḷi. = ಆಯ್ದುಳಿ. the residue (of fruits, betel-leaves, beasts, etc.) left after the best ones have been selected (My.).

ಆಕಳಿಕೆ ākaḷike. = ಆಕುಳಿಕೆ, ಆಗಳಿಕೆ, ಆಗುಳಿಕೆ. yawning, gaping (ಜೃಮ್ಭ, ಜೃಮ್ಭಣ Si. 74; My.; M. ಆವಿ.). ಆಕಳಿಕೆಗಳು ಬರ ಹತ್ತುತ್ತವೆ (B. 4, 134). ಸುತನ ಬರವಿಗೆ ಬಾಯ್ದೆಱೆವ ತೆಱದಿ ಪರಮಸತಿಗೆ ಆಕಳಿಕೆ ಬನ್ದುದು (Bp. 3, 2). ಅಜ್ಜಗೆ ಮೊಮ್ಮಗ ಆಕಳಿಕೆ ಕಲಿಸಿದನನ್ತೆ (Prv.).

ಆಕಳಿಸು ākaḷisu. = ಆಕುಳಿಸು, ಆಗುಳಿಸು. to yawn, to gape (C.; B. 5, 148; Te. ಆವಲಿಂಚು, ಆವುಲಿಂಚು; T. ಅವಿ, ಅಂಗಾ; Tu. ಅಂಗಾವು to open widely).

ಆಕಳಿಸು ākaḷisu. = ಆಕಲಿಸು (fr. ಆಕಲನ). to lay hold of, to seize; to bind, to confine (Cpr. 5, 18).

ಆಕಳು ākaḷu. = ಆಕಳ್, etc. (Bp. 57, 14; 60, 34. 35; B. 2, 19; 5, 18; My.; Si. 103. 318. 321. 322). ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ? (Prv.). — ಆಕಳುಮನ್ದೆ. a herd of cattle (My.; Si. 180). 2, a spacious place where cattle stand (104; My.).

ಆಕಾಂಕ್ಷಿಸು ā-kāṅkṣisu. to desire (ಬಯಸು Śmd. 8 Cm.; Bp. 43, 57).

ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ā-kāṅkṣe. desire, wish (Bp. 39, 11; 43, 57; 47, 42). 2, the significancy of a word. 3, the requiring of a word or period for the completion of the sense. (My.). 4, suspicion (Mhr.; My.).

ಆಕಾರ ā-kāra. 1. the vowel ಆ (Śmd. 11).

ಆಕಾರ ā-kāra. 2. = ಆಗಾರ 2, ಆರ 2. *form, shape* (ಪರಿಜು Kk. 32). 2, *an affection of the body, considered as indicative of mental sentiment or emotion.* 3, a hint, sign, token. — ಆಕಾರಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take or assume a form (B. 5, 12).

ಆಕಾರಗುಪ್ತಿ ākāra-gupti. *dissimulation.*

ಆಕಾರಗೋಪನ ākāra-gōpana. = ಆಕಾರಗುಪ್ತಿ. (My.).

ಆಕಾರಪೂಜೆ ākāra-pūje. adoration of an idol (ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ C.).

ಆಕಾರಣ ā-kāraṇa. *calling, inviting;* challenging (ಅಥ, ಕರೆವುದು Nn. 89; ಆಹ್ವಾನ, ಕರಹಂ Mr. 88).

ಆಕಾರಸಂವರಣೆ ākāra-saṁvaraṇe. *dissimulation* (Mr. 456).

ಆಕಾರಿ ākāri. having a form (Bp. 55, 48).

ಆಕಾಶ ā-kāśa. = ಆಕಸ, ಆಕಾಸ, ಆಗಸ. clearness. 2, *the sky or atmosphere* (ಬಾನ್ Ct. I, 100; ಮುಜ್ಝಾಸಾರ Nn. 125, Mr. 497, probably

= No. 4). 3, a vacuity, an empty space (ಪೊಳ್ಳು, ಬಯಲು G.). 4, the ether or fifth element considered as a subtle fluid pervading space and forming the vehicle of sound and life. 5, N. of a metrical foot (Ch.). see ಬಾನ್, ಮುಗಿಲ್; ರೋದೋಂಗಣ. — ಆಕಾಶಕ್ಕಿನ್ತ ಎತ್ತರವಿಲ್ಲ, ಭೂಮಿಗಿನ್ತ ಅಗಲವಿಲ್ಲ. — ಆಕಾಶ ಹಱಿದು ಬೀೞುವಾಗ್ಗೆ ಅಂಗೆಯ್ಯ್ ಒಡ್ಡಿದರೆ ನಿನ್ತೀತೇ? (Prvs.). — ಆಕಾಶಗೂಡು. = ಆಕಾಶದೀಪ. (My.). — ಆಕಾಶಬಿಲ್ಲು. the rain-bow (My.; ಇನ್ದ್ರಾಯುಧ, ಸುರಚಾಪ, etc. Si. 30).

ಆಕಾಶಗಂಗೆ ākāśa-gaṅge. the celestial Ganges, the milky way (ಬಾಂಗೆಱೆ G.; My.). 2, a cascade (My.).

ಆಕಾಶಗರುಡಬಳ್ಳಿ ākāśa-garuḍa-baḷḷi. the creeper called Bryonia epigaea Rottl. (St. & Pl.; T.; Te. -ಗಡ್ಡ; Corallocarpus epigaea Hook. f., Z.). *cf.* ಗಿಣಿಮೂಗಿನ ಗಡ್ಡೆ.

ಆಕಾಶಗಾಮಿ ākāśa-gāmi. going through the atmosphere; a deity (My.).

ಆಕಾಶದೀಪ ākāśa-dīpa. a lamp hung upon a pole (C.).

ಆಕಾಶಬಾಣ ākāśa-bāṇa. a sky-rocket (C.).

ಆಕಾಶಲಿಂಗ ākāśa-liṅga. an etherial phallus; Śiva (My.; T.).

ಆಕಾಶವಾಣಿ ākāśa-vāṇi. a voice from the sky or from heaven, a divine utterance (C.); [radio].

ಆಕಾಸ ākāsa. Tbh. of ಆಕಾಶ (Śmd. 335).

ಆಕೀರ್ಣ ā-kīrṇa. scattered, spread; crowded, filled, impervious; *confused;* covered, surrounded. see Śmd. 389.

ಆಕು āku. a leaf; a herb; young rice not yet transplanted; young sprouts of corn; any filament; etc. (Te.; see ಆಗೆ 3). see ಚಿಕ್ಕನಾಕು, ಮುಯ್ಯಾಕು. — ಆಕುರಾಯಿ. filament-rubber, a file (Te.; Si. 345).

ಆಕುಂಚನ ā-kuñcana. bending; contraction, shrinking, shortening, closing up; curving, flexure; contortion. see ಕುನಿ, ಕುಱು. — ಆಕುಂಚನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to bend, to make a bow (Bp. 55, 49).

ಆಕುಂಚಿತ ā-kuñcita. bent, contracted, crooked, etc. (Grj. 8, 24). see ವ್ಯಾಕುಂಚಿತ.

ಆಕುಲ ā-kula. *filled with;* full, crowded; confounded, confused, bewildered, agitated (ಶೋಕದಿನ್ದ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದನ್ತ G.); confused in order, disordered (ಗಲಿಬಿಲಿ G.).

ಆಕುಲಕ ā-kulaka. *confused, disordered;* perplexed, distressed (ಉತ್ಪಿಂಜಲ, ಕಳವಳ Mr. 433).

ಆಕುಲತೆ ākulate. = ಆಕುಲತ್ವ see Cpr. 5, 19 va. ಬನ್ಧನಾಕುಲತೆ.

ಆಕುಲತ್ವ ā-kulatva. accumulation; perplexity, confusion, bewilderment. (R.).

ಆಕುಲಿತ ā-kulita. confounded, bewildered, agitated. see ವ್ಯಾಕುಲಿತ.

ಆಕುಳಿಕೆ ākuḷike. = ಆಕಳಿಕೆ, etc. (My.).

ಆಕುಳಿಸು ākuḷisu. = ಆಕಳಿಸು, etc. (My.).

ಆಕೂತ ākūta. *intention, purpose, wish.* see ಬಗೆ.

ಆಕೂತಿ ākūti. = ಆಕೂತ. see ವ್ಯಾಕೂತಿ.

ಆಕೃತ ā-kṛta. brought near or together. see ಅಪಾಕೃತ, ನಿರಾಕೃತ.

ಆಕೃತಿ ā-kṛti. form, shape (Śmd. 31). 2, the body. 3, tribe, species. 4, N. of a type of metres (Ch.). — ಆಕೃತಿದಾಳ್. -ತಾಳ್. to take or assume a form (V. 14, 28 va.).

ಆಕೃಷ್ಟ ā-kṛṣṭa. drawn, pulled, attracted. (R.). (Cpr. 10, 1).

ಆಕೆ āke. 1. that woman, she (Śmd. 185; *cf.* 182; C.; Te. ಆಪೆ, ಆಮೆ, ಆಯಮ್ಮೆ, ಆವಿಡೆ). [ಆಕೆಯ ದರಹಸಿತಮುಮುಱಿಯೆ ಪೇೞ್ದು ಮೆಱೆಕಮನೆರ್ದೆಯೊಳ್ Kr. 3, 120; Pb. 1, 40]. 2, she, the married wife (S. Mhr.). ಆಕೆ, ಈಕೆ, ಊಕೆ (186). ಆಕೆಗಳ್ [ನೋಡಿ ನಾಡಾಡಿಯಲ್ಲದಾಕೆಗಳ ಜೋಡೆಗೆಯ್ತಂಗಳಂ ಕಣ್ಡು ಮನೆಯಾಣ್ಮನಂ ಮಾಱುವನ್ದಮಲ್ಲದೆ ಪೂಮಾಱುವನ್ದಮಲ್ಲೆನ್ದು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಗುತುಂ Pb. 4, 81 va.; Ap. 1, 75]. (202; Abh. P. 14, 171 va.). ಆತಂಗನ್ ಆಕೆಗಂ ವಿಖ್ಯಾತಯಶಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ (Śmd. 138). ಆಕೆಗೆ ಕಡಿಲೆನ್ದು ಆತಂ ನುಡಿದಂ (139). ಆಕೆಯುಂ ತಿಳಿಪಿದನ್ ಎನ್ಬಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಪಿದಂ (167). ಬಳೆಗಳ್ ಗುಲ್ಲುಲ್ಲೆನೆ ಗಿಳಿ ಸೋಪಾಕೆಗಳಿನ್ ಒಪ್ಪುಗುಂ ಕೆಲನೆಡೆಯೊಳ್ (231). ಆಕೆಯನು ಕಣ್ದು ಮನೆಯಾಕೆಯನು ಮಱೆವರೆ ಹಾಕಿದ ಉಂಕೆ ಹಱಿದತ್ತು ಮನೆಯೊಳ್ ಇದ್ದಾಕೆ ತಾ ಕೆಡುಗು (Sp.). see the note with regard to its use in the S. Mhr. country s. ಅವಳ್. in classical language ಅವಳ್ and ಆಕೆ are used promiscuously, see *e. g.* J. 4, 68; 10, 53; 28, 16. 17. 49. *cf.* ಆತನು.

ಆಕೆ āke. 2. (= ಆಕೆ of ಆೞ್ 2). power, valor.

ಆಕೆವಾಳ āke-vāḷa. a valiant man (ಶೂರ Bhn. 6. o. r. ಆಕೆವಾಳ್). see Bh. 1, 6, 7; 7, 1, 5; 8, 24, 41; J. 2, 29.

ಆಕೆವಾಳತನ āke-vāḷatana. valiantness (Bh. 1, 10, 16).

ಆಕೆವಾಳಿಕೆ āke-vāḷike. = ಆಕೆವಾಳತನ. (J. 4, 34).

ಆಕ್ರನ್ದ ā-kranda. *crying out, calling, shouting.* 2, weeping (ಅೞೋಣ Cb.). 3, sound (ಧ್ವನಿ Cb.). 4, *war, battle.* 5, violence (ಬಲಾತ್ಕಾರ Cb.). 6, a friend (ಮಿತ್ರ Cb.). 7, a kinsman (ಬನ್ಧು Cb.). 8, a king (ಅರಸು Cb.). 9, one who checks or restrains (ಪ್ರತಿಬನ್ಧ ಮಾಡುವವ Cb.).

ಆಕ್ರನ್ದನ ā-krandana. lamentation, weeping (Bp. 15, 21. My.).

ಆಕ್ರನ್ದಿತ ā-krandita. roaring; invoked; a roar; lamentation. (My.).

ಆಕ್ರನ್ದಿಸು ākrandisu. to roar, to lament, to weep (My.).

ಆಕ್ರಮಣ ā-kramaṇa. stepping near to or upon; rising, ascending. 2, lying heavily on, pressing. 3, attacking, marching against, invading. 4, seizing, grasping. (My.). 5, overpowering. 6, going over or beyond, encroaching. see ಒತ್ತು.

ಆಕ್ರಮಣಧ್ವನಿ ākramaṇa-dhvani. an assaulting voice. see ಜಬುರ್.

ಆಕ್ರಮಣಾಕರ್ಷಣ ākramaṇa-ākarṣaṇa. pulling towards oneself forcibly. see ಎೞೆ.

ಆಕ್ರಮಣಾಲಾಪ ākramaṇa-ālāpa. assaulting speech. see ಜಱೆ.

ಆಕ್ರಮಿಸು ākramisu. to rise, to become excessive, to pervade (Bp. 16, 14; 37, 21; 53, 37). 2, to seize, to grasp, to encroach (My.; ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು G.). [ಈ ಕರ್ಣೋತ್ಪಲಮುಮನಾಕ್ರಮಿಸುವುದಿದು ವಿಲಾಸಿನೀ ನಿನ್ನ ಲೋಲ ಲೋಚನಯುಗಳಂ Kr. 3, 117]. ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಆಕ್ರಾನ್ತ, ಆಸ್ಥಿತ Hlā.). ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಣ್ಡುದು (ಸಲಣ್ದು ಗೊಣ್ಡುದು Kk. 88). see B. 4, 127; J. 9, 14.

ಆಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆ ākramisuvike. seizing, overpowering; ruling (Si. 296; ಅಧಿಷ್ಠಾನ 438).

ಆಕ್ರಮ್ಯ ā-kramya. to be ascended, attacked, overcome, or seized. (R.).

ಆಕ್ರಾನ್ತ ā-krānta. come near or upon. 2, laid hold of, *obtained,* possessed, holding, having (ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು Hlā.; ಆಸ್ಥಿತ, ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಳಹಂ Mr. 459; Ch. v. 13). 3, attacked. 4, surpassed, overpowered, subjected (ವಶವಾದ G.). see Bp. 22, 50; 28, 45; 57, 77; ಮನ್ದಾಕ್ರಾನ್ತ.

ಆಕ್ರೀಡ ā-krīḍa. (ಆಕ್ರೀಡೆ). sport. 2, *a royal garden.*

ಆಕ್ರೋಶ ā-krōśa. calling aloud, vociferation. 2, reviling, scolding, abusing; *imprecation.*

ಆಕ್ರೋಶಧ್ವನಿ ākrōśa-dhvani. a vociferous or scolding sound. see ಕೊರಲ್ಚು, ಗೋಟಾಡು, ಪುಯಲ್ಚು.

ಆಕ್ರೋಶನ ā-krōśana. *abuse, imprecation.*

ಆಕ್ಷಾರಣೆ ā-kṣāraṇe. abuse; *calumnious accusation, defamation.*

ಆಕ್ಷಾರಿತ ā-kṣārita. *calumniated.*

ಆಕ್ಷಿಪ್ತ ā-kṣipta. cast, thrown; reviled, abused; ridicule, irony (J. 9, 9; ಹತಕ, ಕಟ್ಟವಂ Hlā. Ms.).

ಆಕ್ಷೇಪ ā-kṣēpa. throwing; tossing; trembling; convulsion, palpitation; etc. 2, *abuse, taunt, curse* (Śmd. 69; ಶಾಪ, etc., ಬಯ್ಗುಳ್ Mr. 88), *reproach, reproof* (My.). 3, irony (Kāvy. III, 3, B, 61. 92 seq.). 4, objection. 5, doubt. [6, a figure of speech Kr. 3, 2. 100]. — ಆಕ್ಷೇಪ ಮಾಡು. to taunt, etc. (B. 4, 127).

ಆಕ್ಷೇಪಕ ā-kṣēpaka. blaming, censuring, reviling; irony (Śmd. 69. 396). 2, disease, sickness. 3, convulsion, spasm.

ಆಕ್ಷೇಪಣ ā-kṣēpaṇa. = ಆಕ್ಷೇಪ. (My.; ಸಮುಚ್ಚಯ Śmd. 304 Cm.).

ಆಕ್ಷೇಪಿಸು ākṣēpisu. to revile, to abuse, to reproach (Bp. 55, 29; Si. 56).

ಆಕ್ಷೋಟ ākṣōṭa. = ಅಕ್ರೋಟ, etc. ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನ್ನಾ ಆ ಒಗನಿಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಟ, ಕನ್ನಡಾಲ ಎಮ್ಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಂಗಳು ನೆಗಟ್ಟು (Nr.). ಆಕ್ರೋಟ, etc. ಅನ್ತರ ಬೆಟ್ಟದ ಗೋನುಮರ, ಬೆಟ್ಟಗೋಣೀಮರ (Si. 127).

ಆಕ್ಷೋದನ ākṣōdana. *hunting.*

ಆಕ್ಷೋಭ ākṣōbha. emotion (J. 34, 16).

ಆಖಣ್ಡಲ ā-khaṇḍala. breaking, destroying. 2, *Indra.*

ಆಖರಿ ākhari. the end (My.; Mhr., H. ಆಖೇರೀ). ತಿಂಗಳಿನ ಆಖರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ (My.).

ಆಖರು ākharu. = ಆಖೈರು. last, final; the end; at last (R.; Br.; Mhr., H. ಆಖೇರ).

ಆಖಾತ ā-khāta. *a natural pond.*

ಆಖು ākhu. *a rat, a mouse.*

ಆಖುಗ ākhu-ga. riding on a rat: Gaṇēśa. (R.).

ಆಖುದ್ವಿಷ ākhu-dviṣa. the rat's enemy: a cat (ಬೆಕ್ಕು Mr. 163.).

ಆಖುಭುಜ್ ākhu-bhuj. -ಕ್. a mouse-eater: *a cat.*

ಆಖುರಥ ākhu-ratha. having a rat for his vehicle: *Gaṇēśa. cf.* ಇಲಿದೇರ.

ಆಖುವಾಹನ ākhu-vāhana. = ಆಖುರಥ. (R.).

ಆಖೇಟ ā-khēṭa. *chase, hunting.* 2, terror, fright.

ಆಖೇಟಕ ā-khēṭaka. *chase, hunting.*

ಆಖೈರು ā-khairu. = ಆಖರು. (My.).

ಆಖ್ಯ ā-khya. named, called (Śm. 6. 16). 2, informing, making known, explaining (ವಿವರಣ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ Mr. 251). 3, a name. Tbh. of ಆಖ್ಯಾ (My.).

ಆಖ್ಯಾತ ā-khyāta. counted; recited; *said, reported;* made known; famous; inflected, conjugated. 2, a verb (Śmd. 6. 246. 253 seq.; Kāvy. I, 1*a*, 6; I, 5, 1 seq.).

ಆಖ್ಯಾತಕ ā-khyātaka. that relates to verbs (Śmd. 245).

ಆಖ್ಯಾತಪದ ākhyāta-pada. an inflected verb (Śmd. 47).

ಆಖ್ಯಾತಮಾರ್ಗ ākhyāta-mārga. conjugational course (Śmd. 254).

ಆಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿ ākhyāta-vibhakti. an affix of conjugation (Śmd. 47. 61. 63. 257; Kāvy. I, 5, 44-46).

ಆಖ್ಯಾತಿ ā-khyāti. telling, communication, publication (see ಅಸದಾಖ್ಯಾತಿ, ಸಮಾಖ್ಯಾತಿ); fame; name, appellation.

ಆಖ್ಯಾತಿಸು ākhyātisu. to make known, to announce (J. 29, 40).

ಆಖ್ಯಾನ ā-khyāna. saying, declaring. 2, *a tale, a legend.* 3, a word, a term (Nn. 15. 25. 28. 61. 73).

ಆಖ್ಯಾಯಕ ā-khyāyaka. a teller, an announcer or relater. (My.).

ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆ ā-khyāyike. *a tale, a legend.*

ಆಖ್ಯೆ ā-khye. *an appellation, a name* (Śmd. 23); fame (My.).

ಆಖ್ಯೇಯ ā-khyēya. to be told or related; fit or proper to be said (Kāvy. III, 3, B, 166).

ಆಗ āga. 1. = ಅಗ, ಅಗೆ, q. v. (S. Mhr.).

ಆಗ ā₄-ga₂. 2. that time; at that time, then (ತದಾ, ತದಾನೀಂ Si. 477; *cf.* ಈಗ; see Bp. 5, 53; 10, 38; 35, 56; 46, 23; J. 22, 3; 30, 24; 31, 30). ನಡೆತಪ್ಪಾಗ (Bp. 26, 6). ಭೋಗಿಸುವಾಗ (48, 22). ಕಣ್ಡಾಗ (Si. 388). genitive ಆಗಿನ, of that time (C.; Bp. 60, 25; B. 4, 208). ablative ಆಗಿನ್ದ, from that time (My.; B. 5, 185), ಆಗಿನ್ನ (C.); ಆಗಿನ್ದಲೇ, from that very time (B. 5, 52). *cf.* ಅವಾಗ, ಈವಾಗ. — ಆಗಾಗ. -ಆಗ. rep. from time to time, occasionally; repeatedly. (Bp. 15, 14). — ಆಗಾಗ್ಗೆ. -ಆಗ್ಗೆ. = ಆಗಾಗ. (My.; ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ G.). see B. 1, 14. 21; 3, 53; 4, 49). — ಆಗಾಗ್ಯೆ. -ಆಗ್ಯೆ. = ಆಗಾಗ್ಗೆ. (ಅಡಿಗಡಿಗೆ, ತೀನತೇನ, ಮುಹುಃ G.; My.). see B. 5, 28; Si. 234. 359. — ಆಗಿನ್ದಾಗ್ಗೆ. ಆಗಿನ್ದ ಆಗ್ಗೆ. = ಆಗಾಗ. (B. 4, 126. 148; My.). — ಆಗಿನ್ದಾಗ್ಯೆ. ಆಗಿನ್ದ ಆಗ್ಯೆ. = ಆಗಿನ್ದಾಗ್ಗೆ. (B. 5, 99; My.). [Tu. ಅಪಗ].

ಆಗ āga. = ಆಗಸ್. ಆಗಕ್ಕೆ ಭೋಗವೇ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.). — ಆಗಭೋಗ. sinful pleasure (Dp. 65, 4; My.). ಆಗಭೋಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಸತ್ಯಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ (Prv.).

ಆಗಡ āgaḍa. sport, jesting, fun, mockery, jeering, insult, wantonness (Te., R.; T. ಅಗಡಿಯ). [ಆಗಡವ ಮಾಡಿ ಮಾಗುಡುವ ಮಿನ್ದರೆ ತಾಕೊಡಬಲ್ಲನೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ? Bv. 643].

ಆಗಡಕಾಱ āgaḍa-kāṟa. a scoffer, a plaguy teaser (Te. ಆಗಡಗಾಡು; R.).

ಆಗಡಿಗತನ āgaḍigatana. insulting or offending behaviour (Rām. 4, 6, 29).

ಆಗಡು ā₄-gaḍu₁. = ಆಗಲ್, ಆಗಲು 1, ಆಗಳ್, ಆಗಳು 1. that time; at that time, then (ಕಾಲಭೇದ Śmd. 400; Tu. ಎಕ್ಕಡ್; *cf.* ಈಗಡು). ಆಗಡಿನ, ಆಗಡಿಂಗೆ (401). — ಆಗಡೆ. -ಎ 3. at that very time [ನಿಜಾರಿ ಸಮಿತಿಗಳಿನ್ದಂ ನೆರೆದ ಜಯಂಗೊಣ್ಡಾಗಡೆ ಸುರಾಂಗನಾಸುರತ ವಿಷಯಸುಖಮಂ ಕೊಟ್ಟಂ Kr. 3, 160; Pb. 1, 112; Ap. 2, 40]. (ಆಗಳೆ Ct. II, 71). [—ಆಗಡುಂ. always. ಕವಿದೆರಡುಂ ಪತಾಕಿನಿಗಳಾಗಡುಮೆನ್ನನೆ ಸಕ್ಕಿಮಾಡಿ ಕಾದುವುದಱಿಂ Pb. 12, 33].

ಆಗತ ā-gata. come, arrived; occurred, happened; received, obtained; living or residing in. see ಅಭ್ಯಾಗತ, etc.

ಆಗತಿ ā-gati. arrival, coming; income (My.); return; origin; accident, chance.

ಆಗನ್ತು ā-gantu. coming, arriving. 2, *an arrival, a guest* (ಅತಿಥಿ, etc., ಬಿದ್ದಿನಂ Mr. 238). 3, *adventitious, incidental, accidental.*

ಆಗನ್ತುಕ ā-gantuka. = ಆಗನ್ತು. (Kāvy. III, 3, B, 57; My.).

ಆಗಮ ā-gama. coming near; arrival; approach. 2, *a traditional doctrine or precept* [Kr. 1, 9]; *a śāstra, a work on sacred science* (also prosody, Ch.; see Bp. 24, 25; 51, 9; 54, 28; Kāvy. II, 2, B, 24). 3, a tantra or any work inculcating the worship of Śiva and Śakti. 4, an affix; a grammatical augment (Śmd. 91. 116. 132. 135. 136. 152. 195. 209. 227. 259; Kāvy. I, 2, 14-16.

20-22. 28-30; I, 3, 49-52. 64-68; I, 4, 19-21; I, 5, 13-16). 5, knowledge, science, intelligence. 6, a legal title, a voucher or written testimony.

ಆಗಮಜ್ಞ āgama-jña. a man who knows the śāstras (Bp. 55, 33).

ಆಗಮತತಿ āgama-tati. the series or aggregate of the śāstras (ಬ್ರಹ್ಮ, ಆಗಮಂಗಳು Nn. 79).

ಆಗಮನ ā-gamana. coming, approaching, arriving. see ಬರ್.

ಆಗಮವಿದ āgama-vida. = ಆಗಮಜ್ಞ. feminine ಆಗಮವಿದೆ (Grj. 8, 14).

ಆಗಮಾಮ್ನಾಯ āgama-āmnāya. the śāstras and vēdas (My.).

ಆಗಮಿಕ āgamika. a man who has studied the śāstras (Bp. 55, 17). see ಶಿವಾಗಮಿಕ. 2, the officiating Brāhmaṇa of a temple (My.).

ಆಗಮಿಸು āgamisu. to come, to arrive (My.).

ಆಗಮೀಕ āgamīka. = ಆಗಮಿಕ. (Bp. 56, 35; 57, 2).

ಆಗರ āgara. 1. Tbh. of ಆಕರ (Śmd. 337). see Bp. 31, 19; 40, 69.

ಆಗರ āgara. 2. Tbh. of ಆಗಾರ 1. a dwelling, an abode, an asylum (ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64). 2, a place (My.; ಸ್ಥಳ G.; Mhr.; J. 3, 2). 3, a garden (My.; G.; Mhr.). 4. ಅಕ್ಷರ (Nn. 37). 5, a saltpan (Sd., Mhr., Mg.).

ಆಗರ್ಭ ā-garbha. from the womb. (My.).

ಆಗಲ್ ā₄-gal. = ಆಗಡು, etc. that time; at that time, then (Bp. 28, 36; 38, 75). *cf.* ಈಗಲ್. — ಆಗಲುಂ. -ಉಂ 1. also then (Bp. 60, 45); already then.

ಆಗಲಪೂರ ā-gala-pūra. full up to the throat (Bp. 59, 49).

ಆಗಲು ā₄-galu. 1. = ಆಗಲ್, etc. (Bp. 58, 61; B. 4, 91. 179. 180. 181). — ಆಗಲೇ. -ಏ 2. at that very time (B. 1, 17; 2, 44; 4, 96. 136).

ಆಗಲು ā₇-gal-u₉. 2. = ಆಗಳು 2, ಆಗಳುಂ. always (Bp. 18, 55; 26, 51). [Tu. ಏಪೊಲ].

ಆಗಸ್ āgas. = ಆಗ. *transgression, offence, sin.*

ಆಗಸ āgasa. = ಆಕಸ, ಆಕಾಸ. Tbh. of ಆಕಾಶ [ದೆಸೆ ಪಸುರೇಱಿ ಪಟ್ಟಿ ಯೊಳ್ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಂಕಿದ ಮಾಟ್ಟಿಯಾದುದಾಗಸಂ Pb. 7, 22; Ap. 1, 69]. (Śmd. 335. 337. 359. 176; Nn. 34. 42. 49; Kk. 12; Bhn. 47; ತಾರಗೆವಟ್ಟೆ Śmd. II; Kk. 88; ಅಮ್ಬರ Ct. II, 83; Śm. 14; ನಭ Nn. 40). — ಆಗಸದ ಗಂಗೆ. = ಆಕಾಶಗಂಗೆ. (Bp. 41, 21). — ಆಗಸವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ಕೆಂಜರೀಟ Śs.). — ಆಗಸವಟ್ಟೆಗ. -ಬಟ್ಟೆಗ. one whose path is the sky: a sura (Śm. 9). — ಆಗಸಮಣಿ. -ಮಣಿ. the sky-gem: the sun (Śm. 14).

ಆಗಳ್ ā₄-gaḷ₂. = ಆಗಡು; etc. that time, at that time, then (ಕಾಲಾರ್ಥ Śmd. 400; ತದಾ, ತದಾನೀಂ Nr.). ಆಗಳಿನ, ಆಗಳಿಂಗೆ (Śmd. 401). [ಮುದವಿರೆ ಪರಿತ್ರಮಕ್ಕೆನ್ನ ನಿರ್ವಿಶೇಷನೊಳಾಗಳ್ Kr. 1, 64; Ap. 1, 23]. ಕುಕ್ಕೂಕೂ ಎನ್ದು, ಕೋಱಿ ಕೂಗಿದುವು ಆಗಳ್ (19, 68). ಆಗಳಿನ ಕಜ್ಜಂ (134; see s. ಬಯ್ 3). ಆಗಳನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. then even thus, *i. e.* then without any delay; instantly; suddenly; immediately; quite lately (ಸದ್ಯಸ್, ಸಪದಿ, ತತ್ಕ್ಷಣ Nr., ಆಕಸ್ಮಿಕ Mr. 538). ಆಗಳನ್ತೆ ದೊರೆ ಕೊಮ್ಬ ಫಲವು (ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ Nr.). ಆಗಳನ್ತಹ ಫಲಂ (ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ Mr. 72). ಆಗಳನ್ತೆ ಅಪ್ಪ ಫಲಂ (ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ, ಸದ್ಯಃ ಫಲಂ Hlā.). ಆಗಳನ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಱು (ತರ್ಣಕ Nr.). see Bp. 45, 56; 60, 25. — ಆಗಳು. -ಉ 9. also then; already then (Bp. 56, 58). — ಆಗಳೆ. -ಎ 3. at that very time (ಆಗಡೆ Ct. II, 71); that very time. ಆಗಳೆ ಅಪ್ಪ ಕಾಲ (ತತ್ಕಾಲ, ತದಾತ್ವ Hlā.). see Bp. 9, 25; 14, 5; 48, 14; J. 6, 8.

ಆಗಳಿಕೆ āgaḷike. = ಆಕಳಿಕೆ, etc. (My.).

ಆಗಳು ā₄-gaḷu₂. 1. = ಆಗಡು, etc. that time (Bp. 38, 20).

ಆಗಳು ā₇-gaḷ₂-u₉. 2. = ಆಗಲು 2, etc. always (Bp. 42, 25; 60, 51).

ಆಗಳುಂ ā₇-gaḷ₂-um₁. = ಆಗಳು 2, etc. always [ಆಗಳುಮಿನ್ದು ಸೂರ್ಯರಣಮಿಲ್ಲದೆ ಕಟ್ಟಲೆಯೊಮ್ಬುದಿಲ್ಲ Pb. 4, 16]. (Bp. 4, 67; 14, 29; 26, 47; 50, 75).

***ಆಗಳೂ āgaḷū.** = ಆಗಳುಂ. always. ಆಗಳೂ ನಿಮ್ಮ ಮಾಣದೆ ನೆನೆವರ ಮನೆಯಲು ಶ್ವಾನನಾಗಿರಿಸು Bv. 358.

ಆಗಾಗ āgāga. ಆಗಾಗ್ಗೆ. ಆಗಾಗ್ಯೆ. see s. ಆಗ 2.

ಆಗಾತ್ಯ āgātya. pretence of agony or injury, threatening to commit suicide (My.; Te. ಆಕಾತ್ಯ, ಆಗಾತ್ಯ, ಆಗಾಯಿತ್ಯ, ಆಗಯಿತ್ಯ, ಆಘಾತ್ಯ, ಓಗಾತ್ಯ, ಓಗಾಯಿತ್ಯ; Te. also: outrageous behaviour, obstinacy, desperation, baseness, villainy, etc.).

ಆಗಾತ್ಯಗಾಱ āgātya-gāra. a man who uses āgātya. ಆಗಾತ್ಯಗಾಱನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗಾಱ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.).

ಆಗಾಧ ā ādha. = ಅಗಾಧ. (My.).

ಆಗಾಧಜಲ āgādha-jala. = ಅಗಾಧಜಲ. (ಮಡು Nr.).

ಆಗಾಮಿ ā-gāmi. coming; *about to come, future.* see s. ಅಪ್ಪಭೋಗ.

ಆಗಾಮಿಕ ā-gāmika. *relating to the future.*

ಆಗಾರ āgāra. 1. = ಆಗರ 2, ಅಗ್ರ, ಆರ 1. *a house, a dwelling* (ಮನೆ Nn. 62). 2, a place (ಸ್ಥಳ G.).

ಆಗಾರ āgāra. 2. = ಆರ 2. Tbh. of ಆಕಾರ 2. see ಚಿತ್ರಾಗಾರ.

ಆಗಿಸು āgisu. to cause to become, to bring about, to perform, etc. [ಈ ಗಣಿದದೊಳೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪ್ರಣಯಮನಾಗಿಸಿದರ ಮಳಕವಿ ವೃಷಭರ್ಕಳ್ Kr. 1, 31]. [T., ಆಕ್ಕು. M. ಆಕ್ಕಿಕ್ಕ. Tu. ಆಪಾವು. Te. ಕಾವಿಂಚು]. (Rśv. 1, 23; J. 2, 56; C.). ಅತಿನಿರ್ಮಲತೆಯನ್ ಈ ಮಲಿನತೆಯೊನ್ತ ಪಯೋದಮಾಲೆಗೆ ಆಗಿಪ ಶರದಂ (Rśv. 6, 3). [— ಆಗಿಸಿದೊಂ. he caused it to be done. ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಪ್ರಭೂತ ಮುದಮಂ ತನಗಾಗಿಸಿದೊಂ ಕವೀಶ್ವರಂ Kr. 2, 155].

ಆಗು āgu. 1. = ಅಕ್ 2–, ಆಗು 1. to become manifest; to come into being or existence (ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ Śmd. Dh.; T., M., Tu. ಆವು, Te. ಅವು). 2, to take place, to come about or to pass, to happen; to be made. 3, to grow. 4, to happen to; to accrue to; to fall to the share of. 5, to become; to prove to be. 6, to be going to. 7, to be (see espec. also the use of ಅಪ್ಪ and ಅಹ). 8, to be effected or done; to be finished; to elapse, to go. 9, to find room for entering; to enter; to come under. 10, to be comely, suitable or fit; to agree; to be used. 11, to be practicable; to be possible. 12, to be related. relative participles of the present ಅಪ, ಅಪ್ಪ, ಅಹ, ಆಗುವ. relative participle of the past ಆದ (Śmd. 289; see –ಅ 9, –ಅನ 1). [ಇನ್ತು ದಾತ್ತ ನಾರಾಯಣನಾದ ದೇವನೆಮಗೀಗರಿಕೇಸರಿ ಸೌಖ್ಯಕೋಟಿಯಂ Pb. 1, 1; ತನಗಾದ ಆಗೇನು ಅವರಿಗಾದ ಚೇಗೇನು! Bv. 248; ಅಯ್ಯಾ ತನುಶುದ್ಧನಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಬೇಕು Cv. 148]. regular old 3rd person neuter sing. of the present ಆದಪುದು (Bp. 45, 4; J. 28, 48); ಆದಹುದು *e. g.* Bp. 56, 31; ಆದುಹುದು (in Nr.). 3rd pers. masculine sing. of the imperfect ಆದಂ (Śmd. 289); 3rd pers. neuter sing. of the same

ಆದುದು. [ಪಾದದೊಳೆರಡನೆಯಕ್ಕರಮಾದರದಿನ್ದಾದುದಾವುದದನಱುದನಿತಂ Kr. 2, 32; Ap. 1, 39]. (289; Bp. 43, 72), ಆದತ್ತು (226; Bp. 43, 73), ಆಯ್ತು (289; Bp. 41, 71), ಆಯಿತ್ತು (226 Cm.; 249 Cm.; Bp. 9, 16; 11, 42; 43, 71; 47, 60; 55, 44), ಆಯಿತು (Bp. 2, 24; 17, 4; 49, 27; B. 2, 24; 3, 100; C.). ಆದೀತು (B. 2, 39; Si. 469. 470). as to the old future see ಅಕ್ಕು 6, ಅಕ್ಕುಂ, ಅಪ್ಪ, ಅಹ; and as to the old 3rd p. of the imperative see ಅಕ್ಕೆ 3. — ಅವನಾನೊಬ್ಬ ವಿಪ್ರನು ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರಲು ನೇಸಱು ಅಸ್ತಮಯಮ್ ಆದುಹುದು, ಅವನಾನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಲಗಿರಲು ನೇಸಱು ಉದಯಮ್ ಆದುಹುದು, ಆ ಇಬ್ಬರು ತಱುವಾಯಿನ ಅಭಿನಿರ್ಮುಕ್ತನು ಅಭ್ಯುದಿತನು ಎನಿಸುಗು (Nr.). ತನ್ನನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ತಿನ್ನದೆ ಆಯ್ತು (Bp. 48, 13). ಇವಳ್ಗೆ ವರನ್ ಆಗ ಬೇಕು (J. 29, 30). ಹ್ರಸ್ವಮ್ ಆದ ಎ ಒ (Śmd. 27). ಯಮಕನ್ಯವಹೃತಿಗೆ ಆಗವು (27). ಏನಾಯಿತು? (84). ಆದಲ್ಲಿ (93). ಆ ಕಬ್ಬಕ್ಕೆ ಈ ಕಬ್ಬಮ್ ಆಯ್ತು (159). ಆದವಿಷ್ಟು (90. 201). ಈ ಕವಿಗಳ್ ಆವಿಯಾದ ಮತ್ತಂ ಪಲನ್ಬರ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳ ಉದಾಹರಣಂಗಳ್ (5). ನೊಟಗು ಪೊದಲಾದ ಪಲ ತೆಱದ ಧ್ವನಿಗಳ್ (26). ಮನಂ ಸಂಚಲನಮ್ ಆದುವು (168). ಪಿರಿಯುವು ದಿವಸಂಗಳ್ ಆದುವು (119). ಆದುದಿಲ್ಲ (296). ಪೋಲಿಸುವೆಡೆಗೆ ಆದುವು (251). ಕಥೆಗಳ್ ಆದವು? (Bp. 18, 108: are the tales finished?). ಊಟ ಆಯಿತು (C.). ಮೆಯರ್ ನೆಱೆಯಲ್ ಆದವಳು (ನಗ್ನಿಕೆ Hlā., Nr.). ಹತ್ತಿಯಿನ್ದ ಆದ ಸೀರೆ (ಕಾರ್ಪಾಸ, etc. Hlā.). ಸಮಾಸ ಹಿರಿದಾದ ಹಲವು ಪದಂಗಳು (ದಣ್ಡಕ Hlā.). ಅವನಿನ್ದೆ ಆದ ಇನಿತು ವೃತ್ತಾನ್ತವನ್ ಆಱುದು (Bp. 28, 17). ಆಗದು, ಅಯ್ಯೋ, ತನ್ನ ಕೆಯ್ಯಾಲಿ! (46, 23). ಅದು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ (S. Mhr.). ಕರಿಯ ಕಾಲ್ಗೆ ಒಳಗಾದನೊ? (Rśv. 13, 103). ಬಾಲವ್ಯಗಮ್ ಒಳಗೆ ಆಯ್ತು (Bh. 2, 13, 13). ಆದಷ್ಟು ಆಯಿತು, ಬಱಿತೆಮ್ಮೀ ಹಾಲು. — ಆಗೋದು ಹೋಗೋದು ದೇವರ ಇಚ್ಛೆ, ಹೂಡೋದು ಬಿತ್ತೋದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ. — ಮಾಧವರಾಯನ ಪೂಜೆ ಯಾವಾಗ ಲಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಊದುವ ಶಂಖಾ ಊದಿ ಬಿಡು! — ಆಗೋ ಪೂಜೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿ! ಊದ್ದೋ ಶಂಖಾ ಊದಿ ಬಿಡುವ! (Prvs.). ಮದಿವಾದೆನು (Dp. 4). ಅವನು ನನಗೆ ಏನೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ, he is in no way related to me (C.). ಶತ್ರುವಿನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಕ್ಷೀಣವಾಗಲ್ ಪಟ್ಟನ್ದಾದು (ಕ್ಷಿತ, etc. Dhw.). ಅಱುಕೆ ಆಗಲ್ ಪಡುವವು (ಬಾಧ್ಯ Si. 383). ಇಟ್ಟಿಗೆಯಲಾದ ಮನೆ (ಪ್ರಾಸಾದ Mr. 192). ಮಣ್ಣಿನ್ದ ಮುತ್ತೂ ಏನೇನು ಆಗುತ್ತವೆ? (B. 1, 1). ಈ ಊರಿಗೆ ದೊರೆಗಳು ಬನ್ದು ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಆಯಿತು? (1, 7). ಇನ್ನಾ ಹಣ್ಣು ಹನ್ನುಲಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಕೂತು ತಿನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ (1, 8). ಬೆಳಗಾಂವೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ... ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ (2, 52). ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ದ್ರವ್ಯವಾಯಿತು (C.). ಒನ್ದು ತಿಂಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಆಗೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅದು ಒನ್ದು ದಿವಸಂ (Mr. 71). ತುರಗವರ್ಣಂ ಬಿಳಿಯದು ಆಗೆ ಕರ್ಕಮ್ ಅದು ಅಕ್ಕು (Mr. 275). [--ಆಗ. -ಅ 6. that should not be. (*cf.* ಆಗದು) ಇದಂ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗ Pb. 7, 37]. ನಮ್ಮಿನ್ದ ಆಗದು (B. 3, 2). [ಬೆರೆಸಿರೆ ಕನ್ನಡದೊಳೆ ಬನ್ಧುರಮಾಗದು ಕಾವ್ಯರಚನೆ Kr. 1, 53; Pb. 1, 75; Ap. 1, 5]. ಆದದ್ದು ಆಯಿತು, what is done is done (B. 3, 100). ಆಗಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to become (B. 5, 89); to allow to happen to (5, 260). — ಆಗದ. ಆಗದ (not coming about) ಹೋಗದ ಬದುಕಿಗೆ ರಾಗಿ (a desirer) ಯಾಕೆ? — ಆಗದ (impossible) ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಶೆ ಪಟ್ಟರೆ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ (Prvs.). ಆಗದವನು, an unfriendly, inimical man (C.; Bp. 60, 10). ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆಗದವನು, a man incompetent for work (C.). — ಆಗದು is often used in the sense of: it is unfit, it is improper, it is forbidden (ನಿಷೇಧ Nr.). [T., ಕಾದು. M., Tu., ಆವಾನ್ದು. Te. ಅಕಾದು]. ಪೊನ್ನ ಅನ್ದಳಮ್ ಎನ್ದು, ಇನ್ತು ಸನ್ಧಿಯಂ ಕೆಡಿಸಲ್ ಆಗದು (Śmd. 75). ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟಮ್ ಆಗೆ ಸನ್ಧಿಯಂ ಮಾಡಲ್ ಆಗದು (76). ಆ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳನ್ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಸಮಾಸಂ ಮಾಡಲ್ ಆಗದು (98). ಅದುಮ್ ಆಗದು (296). ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಯತಿ ಆಗಲ್ ಆಗದು (Hlā). ಹಗೆಯ ಹೆಣ್ಗಳನರಮನೆಗಳೊಳು ಪೊಗಿಸಲ್ ಆಗದು (Bh. 1, 8, 35). see Bp. 3, 72. 79. 84; 9, 9; 10, 4; 11, 5; 14, 8; 23, 29; 28, 39; 37, 13; 43, 52; 44, 64; 50, 22; etc.; 60, 38. — ಆಗಲಿ. may (he, she, it, they) become or be, etc.; be it (so), very well! (ಮತ Nr.). ಆಗಲಿ! (Bp. 11, 28; 22, 38; 31, 11; 50, 40). ಚನ್ದ್ರಹಾಸನ್ ಎನ್ದು, ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಈತಂಗೆ ಹೆಸರ್ ಆಗಲಿ! (J. 28, 60). ಬಲ್ಲಿದಂ ತಾನ್ ಆದಡೆ ಆಗಲಿ! ಖುಲ್ಲಬೇಡ ನನ್ ಅವ ತೆಱದಿಂ ಕೊಲ್ಲದೆ ಎನ್ತು ಇಹೆಂ? (Bp. 18, 37; *cf.* v. 44). ಆದದ್ದು ಆಗಲಿ! (B. 4, 63). the repetition of ಆಗಲಿ is used to express: whether —or, either —or. ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಣ್ಣುಪದ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಾಗಲಿ ಕೋಟೆಕೊತ್ತಳದ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಾಗಲಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಹಿನ್ದು ಗಡೆಯಾಗಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಮನೆ (ಅಟ್ಟ Si. 110). ಮರಗಳ ಹೊದಱುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಹಾಱುಗೋಡೆಯ ಬಿರುಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ (B. 2, 2). ಅಂಗಳದಲ್ಲಾಗಲಿ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಾಗಲಿ ಹೊಲಸು ಇರಗೊಡಬಾರದು (4, 25). ನೆಣ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡು ಆಗಲಿ ಹಿರಿಯರ ಗಱಕೆಯಿನ್ದ ಆಗಲಿ ಉದರನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುವರು (4, 194). ಮನುಷ್ಯರನ್ನಾಗಲಿ ಕಱುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ನುಂಗುವವು (2, 27). — ಆಗಲಾಗಲಿ. rep. ಆಗಲಿ-. (Bp. 24, 17). — ಆಗಲಾಗು. ಆಗಲ (*i. e.* ಆಗಲ್ಕೆ) ಆಗು. (Bp. 56, 31; 61, 13). — ಆಗಲೆಬೇಱ್ಕು. ಆಗಲ್-ಎ-ಬೇಱ್ಕು. it is indeed to be, it must be (Bp. 24, 7). — ಆಗಾಗು. rep. ಪರದೇಶದ ಜನರ ಪ್ರವೇಶವು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆದ ಆದ ಹಾಗೆ (B. 4, 114). ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತಾಗುತ್ತಾ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಮೇಲೆ (5, 57). [2, to join. ಆಯತ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗಿ ಭಕ್ತನೆನಿಸುವನಯ್ಯಾ Cv. 1047]. — ಆಗಿ. having become, having happened, being finished or done, etc. a few peculiarities with regard to this participle are 1, it is used where a state or quality is to be expressed (instead of the simple *is; cf.* the use of ಅಪ್ಪ, ಅಹ and ಆದ), *e. g.* ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆಯೊಳ್ ಮಹಾಪ್ರಾಣಂಗಳ್ ನಿಜೋಜ್ಜ್ವಲಮ್ ಆಗಿ ಒಳವು (Śmd. 23; *cf.* sūtra 15). ಶೂದ್ರಕನ್ಯಪತಿ ಸುಖಾಸೀನನ್ ಆಗಿರ್ದನ್ ಆಗಳ್ (297). ಶೂದ್ರನು ಗೃಹಸ್ಥನೆ ಆಗಿರ್ಪನು (Hlā.). ನಸುಗೆಮ್ಮಾಗಿರ್ದುದು ಕಪಿಶವರ್ ಎನ್ಬುದು (Hlā). ಲೇಸಾಗಿರ್ಪುದು (ಸೌಷ್ಠವ, etc. Hlā.). ವಿದಗ್ಧೆಯುಂ ಮುಗ್ಧೆಯುಮ್ ಆಗಿರ್ಪವಳು (ವಾಣಿನಿ Hlā.). ಮುನ್ನೆ ಇದ್ದ ಕಾಡು ಎಲ್ಲಂ ನಾಡಾಗಿ ಇರ್ದುದು (J. 29, 32). ನವ್ಮಿರ್ವರೊಳ್ ಗುಪ್ತಮ್ ಆಗಿರಲಿ! (29, 39). ಅತಗೆ ನಾರಿಯಾಗಿ ಇಹಳ್ ಒಬ್ಬ ಮಾನಿನಿ, ಮೋಹಿನೀದೇವಿ (Prll. 3, 7). ಅನಳ್ಗೆ ಸನ್ತತಂ ಮನ್ತ್ರಿಸುತೆ ವಿಷಯೆ ಸಖಿಯಾಗಿ ಇರ್ಪಳ್ (J. 30, 1). ಆಭರಣವಾಗಿರುವ ಭಂಗಾರ (ಶೃಂಗೀಕನಕ Si. 331). ಬಹಳ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವದು (ಅತಿರಿಕ್ತ 373). it is also classical and idiomatic to dispense with both ಆಗು and ಇರು in such cases, if suitable (examine *e. g.* some of the instances s. ಅವ and ಅವಳ್). in the S. Mhr. country and My. (also Bp. 29, 28), however, there occur forms like the following: ಚನ್ದವದೆ (B. 2, 29), ಸವಿ ಇರುತ್ತದೆ (2, 32), ಸುಳ್ಳನಿದ್ದಾನೆ (2, 34), ಹಗೆಗಳಿದ್ದವರು (2, 36), ಬಡವನಿದ್ದಾನೆ (2, 38), ಎತ್ತರ ಇರುತ್ತದೆ (2, 41; p. 26 ಉದ್ದವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಇರುತ್ತದೆ), ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಇರುವದಱಿಂದ (2, 48), ತಕ್ಕದಿದ್ದರೆ (3, 5), ಬಣ್ಣದವು ಇರುತ್ತವೆ (3, 16), ಕಪ್ಪು ಇರುವದಱಿನ್ದ (3, 24), ಉಪವಾಸವಿರುತ್ತವೆ (3, 40; see s. ಉಪವಾಸ), ಗಟ್ಟಿ ಇರುವದಱಿನ್ದ (3, 55), etc., etc. 2, it is used to form adverbs (in which case it may originally have been ಆಗೆ, *so that it becomes; cf.* ಆಗೆ 4; T. ಆಗ), *e. g.* ಚಿಕ್ಕಣಮಾಗಿ ಮಾಡಿದಂ, ಸಣ್ಣಮಾಗಿ ತುಱುದಂ (Śmd. 1). ಸ್ಥಿರಮಾಗಿ ಸ್ನೇಹ ಮಾಟ್ಟುವನು (ನೀಲೀರಾಗ Hlā.). ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ನುಡಿಯಲ್ ಅಱುಯದಾತ (ಲೋಹಲ, etc. Hlā.). ಪಿರಿದಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವುದು (ಸಪತ್ರಾಕರಣ Hlā.). ಎರಡಾಗಿ (Bp. 42, 4). ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ (ದಲ್ Śmd. 24 Cm.). ಚನ್ನಾಗಿ (ಅಯ್ದೆ 26 Cm.; ನೆಱೆ 31 Cm.). ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ (ಮೊಕ್ಕಳಂ 168 Cm.; ಕೆನ್ನಂ 295 Cm.). ಲೇಸಾಗಿ (ಸಂ 161 Cm.). ಮೃದುವಾಗಿ (Bp. 21, 10). ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ, ಸಲುವಾಗಿಯೇ (B. 1, 24). ಬಹುತರವಾಗಿ (2, 26; 4, 157). ಸಣ್ಣಾಗಿ (4, 140. 148). ಅಗಲಾಗಿ (157). 3, it is used to convey the idea of *voluntarily, of itself, of one's own*

accord, *e. g.* ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಯಜ್ಞಭತ್ತ (Si. 307). ಅವನಾಗಿ or **ತಾನಾಗಿ** ಬನ್ದನು, he came of his own accord (C.); and 4, with the Dative, that of *for, on account of, in behalf of, e. g.* ನಿನಗಾಗಿ (Bp. 26, 55; *cf.* 38, 65). ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ (B. 4, 91). ತನ್ದೆಯ ಮಾತಿಗಾಗಿ (J. 31, 34). 5, occasionally it may be translated by *as, e. g.* ಒನ್ದನ್ನು ಮತ್ತೊನ್ದನ್ನು ಆಗಿ ತಿಳಿದು ನಮ್ಬುವಿಕೆ (Si. 48). ಎಡದ ಕೈಯ್ಯ ತ್ತಿದರೆ ಬಲದ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಅಪಸವ್ಯಮ್ ಅದ ಜನಿವಾರ (252). 6, when in narration it is joined to **ಅನ್ತು**, this **ಅನ್ತಾಗಿ** (Bp. 57, 66; 60, 36. 59) means *such being the case, under such circumstances;* and when in narration it occasionally joins the infinitive with final ಅಲ್ (ಅಲು), it is so to say *ornamental* or rather *superfluous*, *e. g.* ಆಗೆ (Śmd. 3) is said to mean ಆಗಲಾಗಿ by the Cm.; ಹೊರಳುತಿರಲಾಗಿ (Bp. 56, 56); ಕೊಣ್ಡಾಡುತಿರಲಾಗಿ (57, 9); ಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ (B. 5, 123). see also Bp. 57, 17. 21. 56; 60, 35. — ಆಗಿ ಬರು. to suit, to agree, as water, food, etc. (C.); to be congenial (C.). — ಆಗಿಯುಂ. -ಉಂ 1. ದೀರ್ಘಮ್ ಆಗಿಯುಂ (Śmd. 53). ಮಾನ್ ಆಗಿಯುಮ್ ಎಸಡಿಯಾಗಿಯುಮ್ ಏನ್ ಆಗಿಯುಂ ತಾನ್ ಎಲ್ಲಂ (84). ಒನ್ದಾಗೆಮುಮ್ ಆಗಿಯುಂ (293). — ಆಗಿಯೂ. -ಊ 7. ಆ ಸುಙಗಳು ಬಹು ಸುಣುಪಾಗಿಯೂ ಕೋಮಲವಾಗಿಯೂ ಒಪ್ಪುವವು (B. 2, 37). ಗೇಣ್ಡಾಮೃಗಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯೂ ಅನ್ದಗೇಡಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ (5, 248). — ಆಗಿ ಹೋಗು. to be finished (C.). 2, to die (C.; B. 5, 199. 200. 212). — ಆಗುತ್ತ ಬರು. to be in the course of becoming, to be about to become (My.; B. 3, 101). — **ಆಗುತ್ತಲೆ.** when it comes or came to pass; when it arrives or arrived; afterwards (My.; B. 5, 294. 295). [-ಆಗೆ. having become. ನಿರ್ಮಳ ಮಣಿ ಭೂಷಣಂ ಫಣಿ ವಿಭೂಷಣಮಾಗೆ Pb. 1, 2]. — ಆದಡೆ. ಆದ-**ಅಡೆ** 1. = ಆದೊಡೆ, ಆದರೆ. (Bp. 18, 37; 21, 9). — ಆದಡೆಯು. ಉ 9. = ಆದರು, etc. (Rām. 6, 50, 14). ಆದರು. ಆದ-ಅರೆ 1-ಉ 9. = **ಆದಡೆಯು**, ಆದೊಡೆಯು, ಆದರೂ, etc. see *e. g.* such forms as **ಯಾವದಾದರೊನ್ದು** (B. 3, 2. 3). — ಆದರೂ. ಆದ-ಅರೆ 1-ಊ 7. = ಆದರು, ಆದೊಡಂ, etc. (C.). *e. g.* Si. 74. 96. 122. 186. 250. 306. — ಆದರೆ. **ಆದ-ಅರೆ** 1. = ಆದಡೆ, etc. (C)., *e. g.* Si. 404. 473. ಆದರೆ ಒನ್ದು ಅಡಿಕೆ ಮರ, ಹೋದರೆ ಒನ್ದು ಗೋಟಡಿಕೆ. — ಆದರೆ ಹೋದರೆ ಹತ್ತಿ ಚೆಳವೆ, ಅಜ್ಜೀ, ನಿನಗೊನ್ದು ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ. — ಆದರೆ ಅಮಾವಾಸೆ, ಹೋದರೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ (Prvs.). — ಆದೊಡಂ. ಆದ-ಒಡೆ 4-ಅಂ 5. = ಆದೊಡೆಯು, ಆದೊಡೆಯೂ, ಆದರು, ಆದರೂ. though he, she, it, they be, etc. 2, soever, *e. g.* ಆರಾದೊಡಂ (ಯಾರಾದರೂ), whosoever, any one, somebody; ಎನ್ತಾದೊಡಂ (ಹ್ಯಾಗಾದರೂ), howsoever (Śmd. 164); ಎಲ್ಲಿಯಾದೊಡಂ, anywhere, somewhere; ಏನಾದೊಡಂ, something, anything. 3, whether-or, either-or, *e. g.* ಹೆಣ್ಣಾದೊಡಂ ಗಣ್ಡಾದೊಡಂ (Śmd. 148); ಪೂರ್ವದೀರ್ಘಮ್ ಆದೊಡಮ್ ಅನ್ಯಯಮ್ ಆದೊಡಮ್ ಅನೇಕಾಕ್ಷರಮ್ ಆದೊಡಂ (84); see also 85. 87. 4, at least, at any rate, *e. g,* (ಔರಸಪುತ್ರನ್) ಇಲ್ಲದೊಡೆ ಮಿಕ್ಕ ಒಮ್ಬತ್ತು ಬಗೆಯೊಳಗೆ ಒನ್ದು ತೆಱದ ಮಗನ್ ಆದೊಡಂ ಬೇಕು (J. 28, 57). 5, however, but (see No. 1). 6, even (see No. 1). ಅವಂಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನಾದೊಡಮ್ ಇಲ್ಲ, he has not even one son. — ಆದೊಡೆ. ಆದ-ಒಡೆ 4. = ಆದಡೆ, ಆದರೆ. if it becomes manifest, etc.; if it is possible [ಅವಗುಣಮಿನಿತಾದೊಡಮಾ ಕವಿತಾಬನ್ಧಮನಶೇಷಮಂ ದೂಷಿಸುಗುಂ Kr. 1, 43; Pb. 1, 12]. (Bp. 42, 28). 2, if it is or be; if so (J. 2, 24; 12, 16. 19). 3, but (2, 21). 4, if concerned, as for. ಆನ್ (ನಾನು) ಆದೊಡೆ, as for me. — ಆದೊಡೆಯು. ಆದೊಡೆ-ಉ 9. = ಆದರು, ಆದರೂ, ಆದೊಡಂ etc. ಧನವನ್ ಇತ್ತು ಆದೊಡೆಯು ಸಹಭೋಜನವನ್ ಉಣ್ಡು ಆದೊಡೆಯು ಮೇಣ್ ನಿಜತನುಜೆಯರನ್ ಇತ್ತು ಆದೊಡೆಯೂ ಬೞಿ ಸನ್ದು ಬೇಸಱದೆ ತನುವ ಬೆರಸಿ ಇದ್ದು ಆದೊಡೆಯು ರಿಪು ಜನಪತಿಯ ವಶ ಮಾಳ್ಪುದು ಉಚಿತಮ್ ಇದು (Bh. 1, 8, 45). — ಆದೊಡೆಯೂ. ಆದೊಡೆ-ಊ 7. = ಆದೊಡೆಯು q. v., etc. remarks: a particularity is seen in the following instances: ಸನ್ದಿಸಿದರಾದಡೆ (Bp. 21, 9). ಅಱಿದರಾದೊಡೆ (30, 9). ಅಱಿದೆಯಾದೊಡೆ (49, 28). ತಪ್ಪಿಸಿದನಾದೊಡೆ (53, 34). ಬಿಟ್ಟೆಯಾದೊಡೆ (Bh. 1, 8, 20). ಬಿದ್ದರಾದೊಡೆ (1, 8, 21). ಧನವನಿತ್ತಾದೊಡೆಯು (1, 8, 45). ಒಡಬಡುವಿರಾದೊಡೆ (1, 8, 77). ಸಯ್ರಿಸಿದೆಯಾದೊಡೆ (J. 12, 41). 2, ಆಗು has been used to form a kind of passive (My.), *e. g.* ಪ್ರಯೋಗಿಸ ಪಡೆಗುಂ is explained by ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಆಹುದು (Śmd. 135 Mdb. MS.). ಕೆಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸಗಳು ಸಹ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳೇ ಎಣಿಸಲಾಗುವವು (B. 2, 14). ಒಂದು ತಾಸಿನೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ತಾವು ಎರಡೂ ಮೆಯ್ ಮುದ್ರಿಸೋಣವಾಗುತ್ತದೆ (4, 103). ಅದು or ಅದನ್ನು ಹೇಱೋಣವಾಯಿತು, ಅದು or ಅದನ್ನು ಕೊಡೋಣವಾಯಿತು (My.). for remark 1 *cf.* the use of ಅನ್ದರೆ No. 4.

ಆಗು āgu. 2. becoming, coming to pass, etc. —ಆಗು ಹೋಗು. coming about or being accomplished and not coming about, etc., accomplishment and failure (My.; Bh. 8, 26, 3; 10, 4, 21). [—ಆಗುಮಾಡು. to accomplish, to get a work done (C.).].

ಆಗು āgu. = ಆಗುರ್. (Bp. 6, 9; Sk. ಆಗೂ). — ಆಗುನುಡಿ an honorific appellation. ಆಗುನುಡಿ ಭಗವತ್ ಭಗವತ್ತು ಎನಿಕುಂ, ಪೆಸರ ಕಡೆಯ ಆಗುನುಡಿ ದೇವನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 90). — ಆಗು ಮಾಡು. to make an agreement, to agree to (Bp. 24, 25; Dp. 65, 4).

ಆಗುರ್ āgur. = ಆಗು. N. of a class of plauditory or approving exclamations or formularies used in sacrificial rites. 2, *assent, an agreement.*

ಆಗುವಿಕೆ āguvike. becoming, arising, happening, etc. (ಭಾವ Si. 458). ಸದ್ಭಾಗುವಿಕೆ (60). ಮೆಯ್ ಬಿಸಿಯಾಗುವಿಕೆ (201. 400). ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಭೇದಿಗಳಾಗುವಿಕೆ (201); see also 253. 389. 412. 416.

ಆಗುಹ āguha. becoming, etc. (= ಆಗುವಿಕೆ). ಬೞಗಾಗುಹಂ (ತಳಮುಳ Śmd. II). ಸಮಾನಮ್ ಆಗುಹಂ (ಲಯ); ಹಿನ್ದುಮುನ್ದು ಆಗುಹ (ವಿಪರೀತ, ಪರಾಚೀನ Hlā.).

ಆಗುಳಿಕೆ āguḷike. = ಆಕಳಿಕೆ, etc. gaping, yawning (ಜೃಮ್ಭಣ Nr.; My.). see Bh. 3, 13, 20; Rām. 5, 3, 45.

ಆಗುಳಿಸು āguḷisu. = ಆಕಳಿಸು, etc. to gape, to yawn [ಪುಟ್ಟಿದಾಗಳೆ ಮಾತಾಪಿತೃಯುಗಳಂಗಳ್ ಸೀನ್ದುಮಾಗುಳಿಸಿಯುಂ ಪರಾಸುಗಳಾಗೆ Ap. 5, 41 va.]; (Bp. 47, 59; 49, 21; 59, 22; Cpr. 6, 23).

ಆಗೂರ್ಮಿಸು ā-gūrmisu. to make a loud sound, to roar (Bp. 52, 41).

ಆಗೆ āge. = ಅಗ, ಆಗ 1. in, into (C.; T., M. ಅಗ, inside; abode, house; *cf.* also ಆಯ 1).

ಆಗ್ಗೆ ā4-gge. = ಆಗ್ಯೆ. that time; then (Si. 285; B. 2, 7; 4, 78; My.). see ಅವಾಗ್ಗೆ, ಯಾವಾಗ್ಗೆ.

ಆಗ್ನೀಧ್ರ āgnīdhra. *the priest who kindles the fire.* 2, the place where a sacrificial fire is kindled.

ಆಗ್ನೇಯ āgnēya. relating to fire or Agni. 2, the south-east quarter, of which Agni is the regent (My.; B. 4, 115).

ಆಗ್ನೇಯಪುರಾಣ āgnēya-purāṇa. N. of a purāṇa (Bp. 43, 76; My.).

ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರ āgnēya-astra. an arrow by the contact of the sharp edge of which fire is produced (Bh. 1, 7, 43).

ಆಗ್ನೇಯಿ āgnēyi. *Agni's wife.*

ಆಗ್ಯೆ ā₄-gye. = ಅಗ್ಗ. that time; at that time, then (My.; Si. 347; *cf.* ಈಗ್ಯೆ). see ಆಗಾಗ್ಯೆ, ಆಗಿನ್ದಾಗ್ಯೆ. — ಆಗ್ಯೂ. ಆಗ್ಯೆ -ಊ 7. also then. 2, notwithstanding, though (B. 1, 21; 2, 8. 29. 30; 4, 6. 140). ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ (Si. 69).

ಆಗ್ರ āgra. = ಆಗಾರ 1, etc. see ಒಳಾಗ್ರ.

ಆಗ್ರಹ ā-graha. seizing. 2, attack. 3, surpassing. 4, favour. 5, power. 6, courage. 7, importunity; earnest solicitation (B. 4, 19. 201; Mhr.). 8, violence (ಬಲಾತ್ಕಾರ G.). 9, anger, rage (My.; ಸಿಟ್ಟು G.; Bp. 13, 20; 21, 38; 28, 24; 54, 31; 57, 29). see ಕೀಚು.

ಆಗ್ರಹಾಯಣಿ āgrahāyaṇi. *N. of a lunar mansion, Mṛigaśiras* (Orion).

ಆಗ್ರಹಾಯಣಿಕ āgarahāyaṇika. *N. of a month commencing about the 12th of November.*

ಆಗ್ರಹಿಸು āgrahisu. to become angry, to be enraged (Bp. 11, 6; 20, 14; 21, 45; 24, 84; 49, 8. 10; 56, 25; My.).

ಆಘಟಿತ ā-ghaṭita. joined; touched; put on; rubbed. (Bp. 56, 7).

ಆಘಾಟ ā-ghāṭa. *a boundary, a limit.* 2, touching; striking (see ದಾರ್ವಾಘಾಟ).

ಆಘಾತ ā-ghāta. striking, beating; a blow (Śmd. 173).

ಆಘಾರ ā-ghāra. sprinkling on. 2, *clarified butter, ghee.*

ಆಘ್ರಾಣ ā-ghrāṇa. smelling, smelling at. see ಮೂಸು, ವಾಸಿಸು; Grj. 3, 110.

ಆಘ್ರಾಣಿತ ā-ghrāṇita. = ಆಘ್ರಾತ. (My.).

ಆಘ್ರಾಣಿಸು ā-ghrāṇisu. to smell at, to smell (Bp. 44, 2; J. 11, 20; 18, 20; B. 4, 59; Dp. 14, 5; My.).

ಆಘ್ರಾತ ā-ghrāta. smelled, scented. (R.).

ಆಂ- āṅ. ಆಙ್-. = ಆ 10, ಆವು 1. an abbreviation of ಆವು (Smd. 210). — ಆಂಗೊಳಗು. -ಕೊಳಗು. (Śmd. 210). a cow's hoof (ಆವಿನ ಕೊಳಗು Kk. 68; Śm. 33).

ಆಂಕಿ āṅki. that is to say, to wit, viz. (My.; II.).

ಆಂಕೆ āṅke. = ಆನಿಕೆ. seizing, etc. see Cpr. 5, 36. — ಆಂಕೆಗೆಯ್. to lean or bend to (v. t. Śsv. 4, 134). — ಆಂಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize (Abh. P. 14, 85). [2, to oppose, to fall upon. ಎಚ್ಚ ಮೊನೆಯಮ್ಬುಗಳಚ್ಚಡಿವೋಗೆಯುಂ ಮನಂಗಿಡನವನಾಂಕೆಗೊಳ್ಳ ನಗಿಯುಂ ಸುಗಿಯುಂ ಸುರಸಿನ್ಧುನನ್ದನಂ Pb. 11, 44]. — ಆಂಕೆಯಾಳ್. -ಆಳ್. a soldier that meets in opposition or encounters; (Cpr. 5, 105).

ಆಂಗಿಕ āṅgika. (fr. ಅಂಗ). bodily, corporeal. 2, gesticulated, *expressed by bodily action.*

ಆಂಗಿರ āṅgira. Tbh. of ಆಂಗಿರಸ (Śmd. 366).

ಆಂಗಿರಸ āṅgirasa. a descendant of Aṅgiras (J. 5, 22. 24. 27. 32). 2. *Bṛihaspati, the preceptor of the gods* (Mr. 77). 3, the 6th year in the cycle of sixty (My., also ಂಗೀರಸ).

ಆಚ āca. = ಆಸು 2. (Rsv. 5, 56). Śsv. 3, 32.

ಆಚನ್ದ್ರತಾರಕ ā-candra-tāraka. as long as moon and stars endure. (Bp. 40, 48; My.).

ಆಚನ್ದ್ರಾರ್ಕ ā-candra-arka as long as moon and sun endure. (J. 18, 43).

ಆಚಮನ a-camana. *sipping water* (before or after religious ceremonies or meals) *from the palm of the hand,* whether to be swallowed after reciting a mantra, or to be ejected after rinsing the mouth; *gargling the throat.* see Bp. 56, 57; ಚಾಡಿಸು.

ಆಚಮನಕ ā-camanaka. a spitting pot. (R.).

ಆಚಮನೀಯ ā-camanīya. water for rinsing the mouth. see ಷೋಡಶೋಪಚಾರ.

ಆಚಯ ā-caya. putting together; collecting. see ಅನ್ವಾಚಯ.

ಆಚರಣ ā-caraṇa. coming near. 2, following, observing. (My.). 3, conduct, usage, practice; transaction, performance (Śmd. 233). 4, deportment, behaviour. see ಪ್ರತಾಚರಣ.

ಆಚರಣೆ ā-caraṇe. = ಆಚರಣ. (Bp. 51, 66; 60, 42; B. 5, 279).

ಆಚರಿಸು ā-carisu. to use (Śmd. 115. 206. 249. 352); to transact, to perform, to make, to observe. see Bp. 3, 41; 4, 10. 34; 19, 80; 26, 54; 43, 34; 46, 63; 48, 21; 50, 73; 53, 53; J. 2, 26; 14, 2.

ಆಚಲಿಸು ā-calisu. to move or walk about (C. Bp. 46, 20).

ಆಚಾಮ ā-cāma. = ಆಚಮನ. 2, *the water or foam of boiled rice* (ಅಕ್ಕಿಯ ಗಂಜಿ G.).

ಆಚಾರ ā-cāra. conduct, manner of action. 2, good behaviour. 3, *custom, usage, practice* (Śm. 1). 4, an established rule of conduct. see Prv. s. ವಿಚಾರ.

ಆಚಾರಕ ā-cāraka. one who knows the rules about (Bp. 8, 2).

ಆಚಾರತ್ವ ā-cāratva. conduct; practice (Bp. 2, 31).

ಆಚಾರದೂರ ācara-dūra. far from good conduct or from established rules (Bp. 4, 55).

ಆಚಾರವನ್ತ ācāra-vanta. well-conducted, virtuous, observing established rules (Bp. 24, 22; 40, 29; 43, 1).

ಆಚಾರಾಧಿಕ್ರಮ ācāra-adhikrama. undertaking an ācāra: work (ಕ್ರಿಯೆ, ನೆಗಟ್ತು Hlā. MS.).

ಆಚಾರಿ ā-cāri. = ಆಚ್ಯಾರಿ. following established rites or practice (Bp. 4, 1; 20, 35). 2, a Tbh. of ಆಚಾರ್ಯ, which as a title is assumed *e. g.* also by Brahmin cooks (Mhr.; My.; Te.), idol-makers (My.; Te.), smiths (My.; Tu.) and carpenters (My.; Tu., M.), goldsmiths (My.), artificers (T.), house-pūjāris employed by rich people (My.).

ಆಚಾರ್ಯ ā-carya. = ಆಚಾರಿ No. 2. *a spiritual guide* (ಓಜ Ct. I, 102; Bp. 51, 1). 2, a conductor of religious ceremonies. 3, a title of learned men. ಆಚಾರ್ಯರಧ ಮಗನಾಗಿ ಪುರಾಣಿಕನ ಅಳಿಯನಾಗಿ ಘೃತ ಅನ್ದರೆ ಅಜ್ಜಯೇನೇ ಎನ್ಮೆಸಗಣಿಯ? ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಗರ್ವವೂ ಇಲ್ಲ. ಆಚಾರ್ಯರೇ, ದಾವ ಊರು? ಅನ್ದರೆ ದಾವಳಿ ಮೂಜು ಹಣ. (Prvs.). [-ಆಚಾರ್ಯರ್ಕಳ್. ācāryas, masters. @ herein can be noticed two distinct plural suffixes. -ಅರ್ and -ಕಳ್ to indicate honorific plural. ನಿಗದಿಸುವರ್ ಗದ್ಯಕಥಾ ಪ್ರಗೀತಿಯಿಂ ತಚ್ಚರನ್ತನಾಚಾರ್ಯರ್ಕಳ್ Kr. 1, 27].

ಆಚಾರ್ಯತನ ācāryatana. the state of being an instructor (My.). see ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯತನ.

ಆಚಾರ್ಯಾಣಿ ācāryāni. *the wife of an ācārya.*

ಆಚಾರ್ಯೆ ācārye. *a preceptress.*

ಆಚಿ āci. N. ಆಚಿಪದ್ದಿ. (Bp. 56, 36).

ಆಚಿಕೆ ācike. = ಆರ್ಚಿಕೆ. see ಅಂಗಲಾಚಿಕೆ.

ಆಚಿತ ā-cita. *gathered, accumulated.* 2, *a cartload.* 3, *ten times the weight of a bhāra.*

ಆಚಿಸು ācisu. = ಆರ್ಚಿಸು. see ಅಂಗಲಾಚಿಸು.

ಆಚು ācu. = ಆರ್ಚು 1. see ಅಂಗಲಾಚು.

ಆಚೆ ā₄-ce. = ಅಂಚೆ 2. that side; on or to that side; beyond. 2, the time beyond; after, afterwards.

ಮಿತ್ರಮಣ್ಡಲದಿನ್ದೆ ಆಚೆಯ ಮಣ್ಡಲದ ಅರಸು (ಉದಾಸೀನ Nr.). ಆಚೆಯ ಹೊಱ (Bp. 32, 17). ತೊಱೆಯಾಚೆ (32, 38). ಹಳ್ಳವನ್ ಆಚೆ ದಾಟಲು (44, 5). ಆಚೆಯ ದಡ (Si. 82; B. 4, 30). ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಆಚೆಯ ದೇಶದ ಅರಸು (Si. 259). ಆಚೆಯ ದಿನ (ಪರಶ್ವಸ್ 477). ಆಚೀ ನಾಡದ ಶುಕ್ರವಾರ (B. 1, 7). ಅದಱ ಆಚೆಗೆ ಅಮೇರಿಕದೇಶ ಅದೆ (4, 100). ಆಚೆಯ ವಸ್ತುಗಳು (4, 225). ಆಚೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅವಮಾನವಾದರೆ ಈಚೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಳು (Prv.). ಆಚೆಕಡೆ. = ಆಚೆ. ಆಚೆಕಡೆಯ ದಣ್ಡೆ (ಪಾರ G.). ಆಚೀಕಡೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು (B. 4, 96).

ಆಚ್ಚರಿಯ âccariya. Tbh. of ಆಶ್ಚರ್ಯ. (My.).

ಆಚ್ಛನ್ನ â-c-channa. covered; concealed; clothed. (My.).

ಆಚ್ಛಾದ â-c-chāda. *cloth, clothes.*

ಆಚ್ಛಾದನ â-c-chādana. covering, concealing, hiding; putting on. 2, disappearance. 3, a covering, a sheath. 4, *cloth, clothes* 5, *the wooden frame of a roof* (see ವಲಭಿ). see ಕವಿ, ಪುದಿ, ಪೊಱ್, ಪೊದೆಯಿಸು, ಮಱಸು, ಮುಚ್ಚು, ಹೊದೆ.

ಆಚ್ಛಾದಿಸು âcchādisu. to cover, to conceal (Grj. 4; 76). ಆಚ್ಛಾದಿಸಿದ (ಸಂವೃತ G.).

ಆಚ್ಛುರಿತಕ â-c-churitaka. *a horse-laugh.*

ಆಚ್ಛೇದ â-c-chēda. cutting, cutting off. see ನಿರ್-.

ಆಚ್ಛೋಟನ âcchōṭana. = ಅಚ್ಛೋಟನ. (ಬೇಹ್ಟೆ Mr. 270).

ಆಚ್ಛೋದನ âcchōdana. *hunting, the chase.*

ಆಚ್ಯಾರಿ âcyāri. Tbh. of ಆಚಾರಿ. see ದುರಾಚ್ಯಾರಿ.

ಆಜ âja. (fr. ಅಜ). relating to goats.

ಆಜಕ âjaka. *a flock of goats.*

ಆಜನ್ಮ â-janma. = ಆಜೀವ No. 3 (My.).

ಆಜಾನೇಯ â-jānēya. of noble origin; *of good breed, as a horse.*

ಆಜಿ âji. going, running (ಓಟ G.); driving. 2, *war, battle* (Abh. P. 3, 48; Bp. 54, 36); abuse (ಬಯ್ದಾಟ G.). 3, *level ground.*

ಆಜಿರಂಗ âji-raṅga. a battle-field (Abh. P. 13, 65).

ಆಜೀವ â-jīva. *livelihood, subsistence.* 2, a Jaina beggar (ಸವಣ Hlā.). 3, as long as life endures (My.).

ಆಜೀವಕ â-jīvaka. one who obtains his livelihood everywhere, a beggar. see ದಣ್ಡಾಜೀವಕ.

ಆಜು âju. = ಆಜುರ್. (ಬಲಾತ್ಕಾರದಿನ್ದ ನರಕದೊಳಗೆ ಚಲ್ಲೋಣ G.).

ಆಜುರ್ âjur. *working without wages, unpaid labour.* 2, consigning to hell.

ಆಜ್ಞಪ್ತಿ â-jñapti. = ಆಣತಿ. order, injunction, command.

ಆಜ್ಞಾಧಾರಕ âjñā-dhāraka. obedient (B. 4, 109; My.).

ಆಜ್ಞಾನುರೂಪ âjñā-anurūpa. conformity with an order (J. 2, 44).

ಆಜ್ಞಾಪನ â-jñāpana. = ಅಪ್ಪಣೆ. ordering, commanding, directing (Bp. 49, 30). see ನಿಯಾಮಿಸು.

ಆಜ್ಞಾಪಿಸು âjñāpisu. to order, to command (J. 26, 55; Si. 399).

ಆಜ್ಞೆ â-jñe. -ಜ್ಞಾ. = ಆಣೆ 2. *an order, a command* (ಅಂಕೆ Śm. 80; ಅಪ್ಪಣೆ G.). 2, allowance, permission. 3, assuring. 4, a judicial sentence, verdict, penal decree, doom, punishment (My.; Tu., Te., T.; occasionally S. Mhr.). 5, a mystical circle or diagram. — ಆಜ್ಞೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to take leave (My.). — ಆಜ್ಞೆನಿರ್ಣಯ. a penal decree (C.). — ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸು. to observe, keep or fulfil a command (B. 5, 279). — ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡು. to order (My.). 6, to sentence; to condemn, to punish (My.; Te. -ಚೇ). — ಆಜ್ಞೆ ಮೀಱು. to transgress a command (B. 5, 279).

ಆಜ್ಯ âjya. *clarified butter,* ghee (ತುಪ್ಪ Nn. 24).

ಆಜ್ಯಪ âjya-pa. drinking ghee: a class of manes; a deity (J. 5, 24).

ಆಜ್ಯಗಟ್ಟಿ âjya-gaṭṭi. thickness of ghee. see ಪೆಱು.

ಆಂಜನೇಯ âñjanēya. the son of Añjanā: Hanumanta (J. 18, 5; 27, 44).

ಆಟ âṭa. (fr. ಆಡು 1, Śmd. 250). = ಅಟ 1, etc., ಅಟು 2. motion (My.; T., M.). 2, play, sport, amusement; jest; pranks [ಕಣ್ಣೊಳೆಳಸಿ ಬಳಸಿ ಬನ್ದಿರ್ದ ಪಾಟದಾಟದ ಮುದ್ದಿನ ಬರ್ದಿನ ಪರಿವಾರ ದೇವಿಯರುಮಂ Ap. 2, 65 va.]. (ಕೇಲಿ, ಕ್ರೀಡೆ, ಖೇಲನ Hlā.; My.; Tu., Te., M., T.). 3, a dance, acting or stage performance, a show (My.; Tu., T., Te., M.). 4, gambling (My.; Tu., etc.; Bh. 2, 13, 47). 5, transaction in general. ಅಂಗದಿಗಳ್ ಉಡುಗಿದವು, ವೆವಹಾರಂಗಳ ಆಟಂ ಅದವು (Bp. 21, 16). ಕಲಾಪಿಗಳ ಆಟಮುಂ ಮನಂಗೊಳೆ ನಡೆ ನೋಡಿ, etc. (Śmd. 230). ಆಟದಲ್ಲಿ ಮೋಜಿಡುವವು (ದ್ಯೂತ Si. 349). ಆಟದ ಲೆತ್ತವೂ ಪಾಚಿಕೆಗಳೂ (ದುನ್ದುಭಿ 441). ಆಟದ ಮನೆಗಳು, the squares or checker-work on gaming tables, etc. (My.; ಆಕರ್ಷ G.). ನಾಲ್ಕಾಱು ತೋಳಗಳು ಗಣ್ಟು ಬಿದ್ದರೆ ಎತ್ತು ಕುದುರೆಗಳ ಆಟ ಸಹ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ (B. 2, 18). ಆಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವೇಷ, ವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆ. — ಆಟದವನಿಗೆ ದೀವಟಿಗೆಯವನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು. — ಆಟವೂ ಮುಗೀತು, ತನ್ತಿಯೂ ಹಱೀತು. — ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಆಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ (Prvs.). see *e. g.* ಅಳ್ಳಾಟ, ಆರ್ಬಾಟ, ಎಡೆಯಾಟ, ಏಱಾಟ, ಒಡನಾಟ, ಕಳ್ಳಾಟ, ಕೂಸಾಟ, ಕೊಣ್ಡಾಟ, ಚಯ್ಯಾಟ, ಚಲ್ಲಾಟ, ತೋಳಾಟ, ನೀರಾಟ, ಬಿನದಿಪಾಟ, ಬೂತಾಟ, ಬೊಬ್ಬಾಟ, ಮರುಳಾಟ, ಮಾಱಾಟ, ಮುಚ್ಚಾಟ, ಸೂಸಾಟ, ಸೋರಾಟ, ಹೋರಾಟ; Prv. s. ಮನ್ದಗಮನ; J. 6, 30. 31; 26, 7. — ಆಟ ಆಡು. to play; to act, to perform (B. 4, 105; My.); to play the pranks of-. ಕೋಡಗದ ಆಟವಾಡುವ ಭೃಂಗಿ (Bp. 29, 7). — ಆಟಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a kāyi or kāyis used by children to play with; a die, a piece at chess, etc. (My.); a person who is like a die, etc., *i. e.* one who only likes play, an idler (My.). — ಆಟಗೀತೆ. a kind of sīsa verse (Ch.). — ಆಟ ಪಾಟ. dupl. [ಮನದೊಳಲಮ್ಪು ಪೊಣ್ಮೆ ನುಡಿದುಂ ನಡೆನೋಡಿಯುಮಾಟಪಾಟಮುಂ ಬಿನದಮುಮಾರುಮಂ ಮಱೆಯಿಸುತ್ತಿರೆ Pb. 2, 94]. (C.). — ಆಟವಾಟಕೂಟ. -ಪಾಟ-. a meeting at which there is dancing and singing. ಆಟವಾಟಕೂಟಂಗಳ್ (Śmd. 198). — ಆಟಿಡುಪು. -ಇಡುಪು. a play-day, a school holiday (Te.; R.).

ಆಟಕ âṭaka. = ಅಟಕೆ. sport, amusement (B. 5, 239).

ಆಟಕಾರ್ತಿ âṭa-kārti. = ಆಟಗಾರ್ತಿ (My.).

ಆಟಗಾಱ âṭa-gāṟa. a man who likes to play, to gamble or to dance, or one who is a player, etc. (C.).

ಆಟಗಾಱಿ âṭa-gāṟi. a woman who likes to play, etc. (S. Mhr.).

ಆಟಗಾರ್ತಿ âṭa-gārti. = ಆಟಗಾಱಿ. (C.).

ಆಟಗುಳಿ âṭa-guḷi. = ಆಟಂಗುಳಿ (My.).

ಆಟಂಕ âṭaṅka. = ಆತಂಕ. obstruction, obstacle, restraint (My.; Te., Tu.; ಅಡ್ಡಿ G.; Mhr. ಅಟ, ಆಟ, ಆಡ, obstacle; an obstinate resisting; *cf.* ಅಟಕಾವು).

ಆಟಂಕಿಸು âṭaṅkisu. = ಆತಂಕಿಸು. to hinder, to oppose (My.; *cf.* ಅಟಕಿಸು, etc.).

ಆಟಂಗುಳಿ âṭa-ṅ-guḷi. (Śmd. 238). = ಆಟಗುಳಿ. a player; a gambler; a dancer.

***ಆಟರ್ âṭar.** to fall upon. ಅರಿನೃಪಕೋಟಿಯನಾಟರಲೆನ್ದಾಸ್ಫೋಟಿಸಿ Pb. 12, 18 va. — ಆಟನ್ದು. having fallen upon. ನೀಡಿಲ್ಲದೆ ಸಲೆ ಚಲದಾಟನ್ದು ಕೊಣ್ಡಿಕ್ಕದೆ Pb. 4, 11; ಲೋಭಮಕರಾನೀಕಂಗಳಾಟನ್ದು ಸುಣ್ಣಗೆ ನುಂಗುತ್ತಿರೆ Ap. 9, 60.

ಆಟರೂಷ āṭarūṣa. = ಆಟರುಷ, etc. (Sk.).

ಆಟರೂಷಕ āṭarūṣaka. = ಆಟರೂಷ, etc. *cf.* ಆಡಸೊಗೆ.

-ಆಟಲು āṭalu. = ಆಟ, -ಆಟಲೆ, -ಆಟ್ಲು, -ಆಟ್ಲೆ. moving about, etc. see ಅಗಚಾಟಲು.

-ಆಟಲೆ āṭale. = -ಆಟಲು, etc. see ಅಗಚಾಟಲೆ.

ಆಟವಿಕ āṭavika. a player; an actor; a gamester; a cheat; a good-for-nothing [ಅನ್ತದಂ ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪುಮಾಯದೆ ಚಪ್ಪರಿಸುವ ಮಣ್ಣಾಳಿಕರುಮಂ ಅಡಂಗದಾಟವಿಕರುಮಂ ಒತ್ತಿಬರ್ಪ ಪಾಪ್ಷಿರ್ಗ್ರಾಹಕರುಮಂ ಅಱಿದು Ap. 4, 82 va.]. (ಧೂರ್ತ Bhn. 53). see Bp. 16, 15; 52, 10; 58, 24; J. 15, 39; ಬಲ್ಲಾಟವಿಕ.

ಆಟವಿಕ āṭavika. (fr. ಅಟವೀ). the inhabitant of a forest; a woodman (Sk.; My.).

ಆಟಾಳಿ āṭa-āḷi. a person given to play (My.).

ಆಟಿ āṭi. a player; a gambler (Bp. 39, 18).

ಆಟಿ āṭi. = ಅಡಿ, ಆತಿ. *the bird Turdus ginginianus.*

ಆಟಿಕೆ āṭike. = ಆಟ, ಆಟಕ, ಆಟಗೆ, ಆಡಿಕೆ. play, etc. see *e. g.* ಏಱಾಟಿಕೆ, ಪುಣ್ಡಾಟಿಕೆ, ಬೂಟಾಟಿಕೆ, ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ, ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ.

ಆಟಿಗೆ āṭige. = ಆಟಿಕೆ. see *e. g.* ಬೂಟಾಟಿಗೆ, ಮಕ್ಕಳಾಟಿಗೆ, ಹುಡುಗಾಟಿಗೆ.

ಆಟಿಸು āṭisu. to set (the mind) in motion or arouse (the passions) towards: to long for, to hanker after, to desire [ಬೀಗಿ ಪೊಟ್ಟಳಿಸಿ ನೆಗೞ್ತೆಗಾಟಿಸುವ ದುಷ್ಕವಿಯುಂ ಕವಿಯೆಂಬ ಲೆಕ್ಕಮೇ Pb. 1, 12; Ap. 6, 7]; (Abh. P. 11, 5; 12, 17; 15, 67; Rév. 13, 43; 14, 94. 115).

-ಆಟು āṭu. 1. = ಆಡು 1. see ಬಿಸಾಟು 1. (T., M. ಆಟ್ಟು, to cause to play).

-ಆಟು āṭu. 2. = ಆಟ, ಆಡು 2. motion; play; etc. (M. ಆಟ್ಟು). see ಅಗಚು. s. ಅಗಚಾಟು.

ಆಟು āṭu. 3. = ಅಷ್ಟು, etc. so much as that (S. Mhr.; My. in ಆಪಾಟು; *cf.* ಈಟು). [colloq.].

ಆಟು āṭu. 4. minor, extra (see ಅಡ 6 No. 5, & *cf.* Mhr. ಆಡ). — ಆಟಾಳು. -ಆಳು. an extra servant, a servant kept by a servant. ಆಟಾಳಿಗೆ ಒನ್ದು ಮೋಟಾಳು ಬೇಕೋ ? (Prv.).

ಆಟೋಪ āṭōpa. 1. = ಅಟೋಪ, etc. (My.; ಸ್ವಾಧೀನ, ಶಕ್ತಿ G.).

ಆಟೋಪ āṭōpa. 2. flatulence. 2, *ostentation, display, pomp* (ಸಮ್ಭ್ರಮ Hlā.). 3, *pride.* see Śmd. 79; Bp. 54, 2; 55, 8; J. 4, 47; 8, 34.

ಆಟೋಪು āṭōpu. = ಆಟೋಪ 1, etc. (My.).

-ಆಟ್ಲು āṭlu. = -ಆಟಲು, etc. see ಅಗಚಾಟ್ಲು.

-ಆಟ್ಲೆ āṭle. = -ಆಟ್ಲು, etc. see ಅಗಚಾಟ್ಲೆ.

ಆಡಂಗಿ āḍaṅgi. a female (R.; Te. ಆಡ, ಆಡು, ಆಣೆ, female; ಆಡಂಗಿ, ಆಡದಿ, ಆಣದಿ, a female, a woman; T. ಆಟ್ಟಿ, a woman).

ಆಡಮ್ಬರ āḍmbara. = ಅಡಮ್ಬರ. *a drum* (see ಅತ್ತ 2). 2, *a charge sounded by musical instruments.* 3, roaring (ಗರ್ಜಿತ Mr. 490). 4, *the roaring of elephants.* 5, thunder (ಅಭ್ರಗರ್ಜಿತ Nn. 135). 6, a young elephant (ಮತಂಗಪೋತಕ, ಆನೆಯ ಮಱಿ 135; ದ್ವಿಪದ ಮಱಿ 490). 7, ostentation, display, pomp, pride (ಡಮ್ಭ 135). 8, extent, expanse; *a heap, multitude, mass* (ಪ್ರಪಂಚ 490; ಸಮೂಹ G.). 9, commencement (ಸಮಾರಮ್ಭ G.). see Ch. v. 53; Kāvy. IV, 1, 7; Bp. 6, 22; 10, 9; 26 sum.; 26, 22; 32, 32; 43, 50; 56, 50; V. 14, 49; J. 17, 54; 27, 2; 33, 47; ವಾಗ್-.

ಆಡಲು āḍalu. = ಅವುಡಲ No. 2. (T. ಆದಳೈ, Jātropha curcas). — ಆಡಲುಹರಳುಗಿಡ. a shrub used to make hedges, native of Brazil, but now common in India, Jatropha curcas L. (St. & Pl.).

ಆಡಸೊಗೆ āḍasoge. = ಆಡಸೋಗೆ, ಆಡುಸೋಗೆ, etc. Justicia adhatoda. (Śmd. 375; T. ಆಡಾದೋಡೈ, M. ಆಡಲೋಡಗ); Tu. ಆಡುಸೋಗೆ. *cf.* Sk. ಆಟರೂಷಕ.

ಆಡಸೋಗೆ āḍasōge. = ಆಡಸೊಗೆ. (My.; Mr. 126, o. r. ಆಡಸೊಗೆ).

ಆಡಳತ āḍaḷata. = ಆಡಳತೆ, ಆಡಳಿತ, ಆಡಳಿತೆ. administration, management; governing (My.; *cf.* ಆಳ್ 1). ರಾಜ್ಯದ or ಮನೆಯ or ಶಾಲೆಯ or ಅಂಗಡಿಯ ಆಡಳತ ನಡಿಸು, -ಮಾಡು (My.).

ಆಡಳಿತ āḍaḷita. = ಆಡಳತ, etc. (My.).

ಆಡಳಿತೆ āḍaḷite. = ಆಡಳಿತ, etc. (My.).

-ಆಡಿ āḍi. = -ಆಳಿ 1. a derivative suffix meaning that moves, plays, performs, does, or speaks. (Te.). see *e. g.* ಅಡನಾಡಿ, ಉಣ್ಡಾಡಿ, ಒಡನಾಡಿ, ಕಾಡಾಡಿ, ಕಾಲಾಡಿ, ನಾಡಾಡಿ, ಬಾನಾಡಿ.

ಆಡಿ āḍi. = ಆಟಿ, etc. *the bird Turdus ginginianus.* (*cf.* ಅಡೇಲು No. 2).

ಆಡಿಕೆ āḍike. = ಅಡಿಕೆ 1, ಆಟಿಕೆ, ಆಳಿಕೆ 2. motion; play; talk (My.). see ಅಲ್ಲಾಡಿಕೆ, ಹೊಡದಾಡಿಕೆ.

-ಆಡಿಗ āḍiga. = -ಅಡಿಗ 1, -ಆಳಿಗ. one who moves about, plays, performs, does, or speaks; an actor, a jester (ಪಂಚಜನೀನ Hlā.; Rām. 6, 53, 26). see ಉಣ್ಡಾಡಿಗ, ನಾಡಾಡಿಗ. *cf.* ಹೂವಾಡಿಗ ?

ಆಡಿಗಾಱ āḍi-gāṟa. = -ಆಡಿಗ. see Dp. 159, 10.

ಆಡಿತನ āḍitana. moving, playing, etc. see ಅಡನಾಡಿತನ, ಒಡನಾಡಿತನ, ಕಾಲಾಡಿತನ.

ಆಡಿಸು āḍisu. = ಆಯಿಸು 2, (ಆಳಿಸು 2). to cause to move, to set in motion. 2, to cause to play or sport. 3, to cause to dance, act, or perform on the stage (T., M. ಆಟ್ಟು; ನರ್ತನವಿಧಿ Śmd. Dh.). [ಜತಿಯೊಳಭಿನಯಂ ನೆಗೞ್ವಿನೆಗಂ ಲಲಿತಮನೇನಾಡಿಸಿದನೊ ಮಳಯಾನಿಳ ನರ್ತಕಂ ಲತಾ ನರ್ತಕಿಯಾ Ap. 11, 93]. 4, to cause to play a game. 5, to cause to speak. ಇಡೆ ತೊಟ್ಟಿಲ್ ಇಲ್ಲ, ಆಡಿಸುವರ್ ಇಲ್ಲ (J. 28, 17). ಹದಿನೆಣ್ಟು ಸಾರಿ ಜಪ್ತಿ ಆಡಿಸುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (Si. 40). ಉಜ್ಜುಗೊರಡು ಆಡಿಸಿ (B. 3, 58). ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಆಡಿಸುತ್ತ (3, 123). ಲಟ್ಟಣಿಗೆಯನ್ನು ಆಡಿಸಿ (4, 209). ಕುಱಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊತ್ತಿಗೆ ಆಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು (2, 45). ಕರಡೀ ಆಡಿಸುವವರು (5, 247). ಆಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ (-ರಂ) ಸನ್ನೆಯಲಿ ಆಡಿಸುವ ಪರಿ ಪರಿದು ಅಪಪ! ಎನುತ, ಕೂಡೆ ನಡೆತನ್ದು, ಅಪ್ಪಿ (Prlh. 3, 29). ಚಣ್ಡು ಗಜ್ಜುಗ ಬುಗುರಿ ಲೆತ್ತ ಮುನ್ತಾದವುಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುವ ಕ್ರೀಡೆ (Si. 62). ಜೂಜು ಆಡಿಸುವವನು (349; ಸಭಿಕ G.). ಆಡಿಸುವಂ (ದ್ಯೂತಕಾರಕ Mr. 245). see *e. g.* Bp. 3, 36; 21, 29; 49, 21; 51, 9; 59, 10; J. 19, 47. ಅಲ್ಲಾಡಿಸು, ಓಡ್ಯಾಡಿಸು, ಗಾಣವಾಡಿಸು, ತಿರುವಾಡಿಸು, ನಲಿದಾಡಿಸು, ಹೋಗಲಾಡಿಸು. — ಆಡಿಸ್ಯಾಟ. -ಆಟ. molestation, vexation (My.). — ಆಡಿಸ್ಯಾಡು. -ಆಡು. to cause to dance about, to make sport of, to play with, to molest (My.). ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಗಳನ್ನು ಆಡಿಸ್ಯಾಡಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತವೆ (B. 5, 31).

ಆಡಿಸುವಿಕೆ āḍisuvike. causing to move, etc. ಕಣ್ಣುಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಹಾಱಾಡಿಸುವಿಕೆ (Si. 66). ಕದಲಾಡಿಸುವಿಕೆ (391).

ಆಡು āḍu. 1. = -ಆಟು 1. to be in motion, to move about, to wag, to wave, to swing, to shake, etc. (C.; T., M., Te., Tu.; T. also ಆಲು). [ನಿಶ್ಚಳಿತಂ ತಾನಿರ್ದು ಮಱೆದು ಕೆನ್ನಿದ ಮೀನಂ ತಳ್ತಾಡದಿರ್ದ ಮಡುವಂ ಪೋಲ್ತಂ Pb. 8, 13]. ವಾಹಕರ ಅಟ್ಟೆಯುಂ ತುರಗದ ಅಟ್ಟೆಯುಮ್ ಆಡಿದುವು ಆಜಿರಂಗದೊಳ್ (Abh. P. 13, 65). ತನುಗಿಡಿಯ ದಳ್ಳುರಿಯ ನಾಲಿಗೆ ಕೊನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿದವು (Bh. 1, 20, 26). 2, to play, to sport. [ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ತೋೞಿನ ಬೇಣ್ಟೆಯನಾಡಲಱ್ತಯಿಂ ಪೋಗಿ Pb. 1, 110 va.]. ತರುವಲಿಗಳೊಡನೆ ಆಡದಿರು, ತಾಯೆ! (Bp. 14, 2). ಬಾಲಕರೊಡನೆ ಆಡುತಿಹನೊ? (24, 33). ಅಂಚೆವಿಣ್ದು ಆಡವ ಕೊಳಂ (J. 3, 3). ಬಾಲಕರ ಕೂಡೆ ಮನೆಮನೆಗಳೊಳ್ ಆಡುತಿಹಂ (28, 22). ಕೆಳೆಯರೊಳ್ ಆಡುತಿರ್ದ ಶಿಶು (28, 26). ಅವರ ಕೂಡ ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು (B. 1, 13). ಆಡುವ ಮಕ್ಕಳು ಆಡ ಬೇಕು, ಬೇಡುವ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಡಬೇಕು. — ಆಡುವ ಮಗುವಿನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುವ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನ್ತೆ. — ಆಡಿ ಬನ್ದ ಕತ್ತೆ ಅಡಿಕೆ ತನ್ದ ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಓಡ್ಯಾಡಿಸಿ ಒದ್ದಿತನ್ತೆ (Prvs.). ಆಡುವ ಚಣ್ದು (ಕನ್ತುಕ, etc. Si. 231). 3, to dance, to perform on the stage, to play, to act (ನರ್ತನ Śmd. Dh.; ಕೊಲ್ಲಣಿಗೆ Śm. 61, ನರ್ತನ 94; J. 15, 39). [ನರಪತಿಯುಂ ನೃಪಾಂಗನೆಯರುಂ ನೆರದಱ್ತಯಿನಾಡಿ ಪೋದರ್ Kr. 1, 121; Pb. 1, 132; Ap. 2, 65 va.]. ಪಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ ಬಾಜಿಸಿದಂ (Śmd. 296). ಆಡಿದ ಪೊಲಂ (201). ಪಾತ್ರವನ್ ಆಡುವವಳು (ನರ್ತಕಿ, etc. Nr.). ಆಡುವ ಠಾವು (ರಂಗ Hlā.). ಹಸ್ತಾಂಗದೃಷ್ಟಿಗತಿಪದ್ಧತಿಯೊಳ್ ಆಡೆ ನಾಟಕಮ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 83). ಆಡಿ ಬದುಕುವವನು (ಪಂಚಜನೀನ 238). ಗಱೆ ಗೂಸಾಡುವರ್ (Śmd. 78). ಗಱೆಯೆನ್ದು, ಕೊಲ್ಲಟಿಗರ್ ಆಡುವುದು (Śmd. I). ಧುರದೊಳ್ ಪಱೆಮಱೆಯಾಡುವ ತೆಱದಿನ್ದೆ ಉಱದೆ ಇಱಿದಂ (28). ಗಱೆವಿಡಿದು ಆಡು (240). 4, to play (any game). ಜೂಜು ಆಡುವವನು (ಧೂರ್ತ Si. 348). ನೆತ್ತವಾಡುವ ಹಲಿಗೆ (ಅಷ್ಟಾಪದ, etc. 349). ಆಡೆ, ಆಡಿದರೆ ಸೋಲೆ, ಸೋತರೆ ಕೊಡೆ, ಕೊಟ್ಟರೆ ಎಡವಟ್ಟು (Prv.). see Bh. 2, 13, 34. 35. 5, to perform, to make, to do. ಎಲೆವರದು ಆಡುವಂ (Śmd. 240). ನಿಬ್ಬರದಿ ಬೇಟೆಯನ್ ಆಡಲೆನ್ದು ನಡೆತಹ ಕಿರಾತರ್ (Rāghc. 17, 64). ಬೇಣ್ಟೆಯಾಡುತ್ತ ಇರ್ದರು (17, 67). 6, to speak; to utter; [ಇಳಾಧರ ನೀನದರ್ಕೆ ಮಾತೆರಡಱ ಮಾಡಲಾಗದಿದು ಸೈಪಿನೊಳಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿ ಬರ್ಕುಮೇ Pb. 5, 73]. ಆಡಲು (Bp. 52, 31). ಆಡಿದೊಡೆ (52, 32). ಕರ್ಣನ್ ಆಡಿದುದು ಅಹುದು! (Bh. 1, 8, 11). ಆಡಿ ತೋಱಿಸಿದನು (B. 5, 194). ಮಚ್ಚರದ ನುಡಿಗಳನ್ ಆಡ ಬಹುದು (Bp. 25, 15). ಶರಣನ್ ಆಡಿದ ವಾರ್ತೆ (29, 19). ಅಂಗಡಿಯೊಳ್ ಆಡುವ ನುಡಿಗಳ್ (54, 78). ಆಡಿ ಕೋ ಇದನು! (58, 30). ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿಗಳನ್ ಆಡದೆ ಇರಿ! (58, 39). ಕೂಡೆ ಕೂಡೆ ಮಾತಾಡುವದು (ಸಂಕಥೆ, etc. Hlā.). ಜನಂಗಳ್ ಆಡುವ ಮಾತು (ವಾರ್ತೆ Nr.). ಅಕ್ಷರವ ನುಂಗಿ ಆಡುವ ನುಡಿ (ಗ್ರಸ್ತ, etc. Nr.). ಮುನ್ದುವರಿದು ಮಾತನ್ ಆಡುವವನು (ದುರ್ಮುಖ, etc. Nr.). ದೋಷಯುಕ್ತಮ್ ಆಗಿ ಬಹಳ ಮಾತುಗಳ ಆಡುವವನು (ಜಲ್ಪಾಕ, etc. Si. 362). ಎರಡನೆಯವರ ದೋಷವನ್ನು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವವ (ಕುವಾದ G.). ಆಡೆನ್ದರೆ ಆಡದು ಅದು, ಆಡ ಮರನ್ ಏಱುವದು, ಕೂಡದೆ (o. r. ಕೋಡದೆ) ಕೊಂಕಿ ನಡೆಯುವದು, ಕಡಿದರೆ ಅದು ಬಾಡದು; ಅದ ಪೇೞು! (a guitar-string, Sp.). ಆಡಲ್ ಅನುಗೆಯ್ದು ಪದಹತಿ ಚಚ್ಚಕಾರಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 81). see J. 4, 2; 12, 46; 13, 39; 18, 52. 54. 7, to abuse, to calumniate. ಭಕ್ತರನ್ ಆಡಲ್ ಎನ್ತಹುದು? (Bp. 57, 30). see *e. g.* ಅಲ್ಲಾಡು, ಅಱ್ಯಾಡು, ಈಡಾಡು, ಈಸಾಡು, ಎಚ್ಚಾಡು, ಎಡೆಯಾಡು, ಏಸಾಡು, ಒಡನಾಡು, ಒಲೆದಾಡು, ಓಲಾಡು, ಕುಣಿದಾಡು, ಕೊಟ್ಟಾಡು, ಕೊಣ್ದಾಡು, ಕೊಱಚಾಡು, ಚುನ್ನವಾಡು, ಜೋಲಾಡು, ತಿರಿಗಾಡು, ತುಳಕಾಡು, ನಲಿದಾಡು, ನೇತಾಡು, ಬೀಸಾಡು, ಮಿಳಿರ್ದಾಡು, ಮುಣ್ದಾಡು, ಹಾಱಾಡು, ಹಿನ್ದೆಯಾಡು, ಹೊರಳಾಡು, ಹೋಗಾಡು, ಹೋರಾಡು. — ಆಡಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to play (B. 3, 32). — ಆಡು ಆಡು. rep. (Bp. 43, 9; B. 3, 7. 82).

ಆಡು āḍu. 2. = -ಆಟು 2, etc. motion; playing; etc. — ಆಡುನ್ದೊಲೆ. -ಂ-ತೊಲೆ. (Śmd. 204). an oscillating or swinging beam, a beam in motion. ಎತ್ತುವ ಏತದ ಆಡುನ್ದೊಲೆಯನ್ತೆ ಕಣ್ಗೆ ಎಸೆದುದು ಏಱಿದ ಇಭಂ ಕದನತ್ರಿಣೇತ್ರನಾ (204). — ಆಡುವೊಲ. -ಂ-ಪೊಲ. (Śmd. 204). a play-field (as for beasts), a place of resort or refuge (ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Śm. 58). see Grj. 2, 84; Bh. 3, 13, 15; J. 28, 43. (Rām. 2, 2, 36; Cpr. 2, 79).

ಆಡು āḍu. 3. (My.; T., M.; Tu. ಏಡ್). a he-goat (ಅಜ; Śmd. Dh.; Śm. 94; Te. ಏಟ, a ram); a she-goat (ಅಜೆ, ಛಾಗಿ Nr.; B. 5, 23). ಆಡಿನ ಹಿಕ್ಕೆ (Bp. 9, 12). ಆಡಿನ ಮಱಿಗಳಂ ಕಂಕುೞೊಳ್ ಅವಚಿ (20, 13. 14). ಆಡಿಂ ಬದುಂಕುವವನು (ಅಜಾಜೀವ, etc. Hlā.). ಆಡಿನ ಕೊರಳ ಮೊಲೆ (ಛಾಗಗಲಸ್ತನ Nn. 67). ಆಡುಗಳ ಹಿಣ್ದು (ಆಜಕ Si. 324). ಆಡು ಹಾಗ, ಕೂಲಿ ಮುಪ್ಪಾಗ. — ಮೂಢಗೆ ಹೇೞಿದ ಬುದ್ಧಿ, ಆಡಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಮೇವು (Prvs.). — ಆಡ ನೆಲ್ಲಿಗಿಡ. a herb, Phyllanthus madraspatensis Lin. (Z.). — ಆಡಲಬು. -ಅಲಬು. an undershrub, Taphrosia tinctoria Pers. (Z.). — ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಗಿಡ. a shrub, Justicia adhatoda Lin. (ವೈದ್ಯಮಾತೃ, ಸಿಂಹಿ, ವಾಸಿಕೆ, ವೃಷ, ಅಟರೂಷ, etc. Si. 147). 2, a creeper, said to be an antidote to snakebites, Aristolochia bracteata Retz. (St. and pl.; My.). 3, Euphorbia rothiana Spr. (Z.).

ಆಡು āḍu. 4. = ಹಾಡು 1. to sing (My.).

ಆಡು āḍu. 5. = ಹಾಡು 2. a song (My.).

ಆಡುಕುಳಿ āḍu₂-kuḷi. a person addicted to play (My. ಆಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು G.).

ಆಡುಂಗುಳಿ āḍu₂-ṅ-guḷi. = ಆಡುಕುಳಿ. (Śmd. 238).

ಆಡುವಿಕೆ āḍuvike. moving, playing, etc. ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡುವಿಕೆ (Si. 57). ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ದು ಸೇರಿ ಸೊಗಸಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ಕೇಲಿ, ಕ್ರೀಡೆ, etc. 72). ನೀರು ಅಳ್ಳಾಡಿ ತುಳಕಾಡುವಿಕೆ (83). ಹಾಱಾಡುವಿಕೆ (178). ಗುಟ್ಟನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡುವಿಕೆ (376). ತಿರಿದಾಡುವಿಕೆ (387). ಸುಖವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರಿಗಾಡುವಿಕೆ (393). ಜೂಜಾಡುವಿಕೆ (437).

ಆಡುಸೋಗೆ āḍusōge. = ಆಡಸೋಗೆ, etc. (ವೈದ್ಯಮಾತೃ, ಸಿಂಹಿ, ಅಟರೂಷ, etc. Nr.; ವೈದ್ಯಮಾತೃ, ಅಟರುಷ, etc., ಅಡ್ಡಸರ, etc. Si. 147).

ಆಡುಹ āḍuha. moving, playing, etc. ಮಾಱಾಡುಹ (ಪರಿವೃತ್ತಿ, etc. Hlā.). ನಡಪಾಡುಹ (ವಿಹಾರ, ಪರಿಕ್ರಮ Nr.).

ಆಡೆ āḍe. = ಅಟ್ಟೆ 2. a leech (R.).

ಆಡೇಲು āḍēlu. = ಆನ್ದೆಗ. a night hawk, a screech owl (Te.). 2, the bird Turdus ginginianus (Te.; ಆಟಿ, ಆಡಿ, ಸರಕುಟಿಹಕ್ಕಿ Si. 175).

ಆಡ್ರುಕ್ āḍruk. the hollow, bellowing noise of a bull or of an ox (S. Mhr.).

ಆಢಕ āḍhaka. *a measure of grain equal to 4 prasthas or 16 kuḍavas,* containing nearly 7 lbs. 11 ozs. avoir-dupois (ಕೊಳಗ Si. 329; ಅಳೆಯುವ ಸೊಲಿಗೆ G.).

ಆಢಕಿ āḍhaki. *a kind of pulse, Cajanus indicus* Spreng. (ತುವರಿ Hlā.; ತೊಗರಿ Mr. 374). 2, *a kind of fragrant earth* (ತುವಱ ಮಣ್ Nr.; see Si. 154).

ಆಢಕಿಕ āḍhakika. *holding one āḍhaka.*

ಆಢಕೀನ āḍhakīna. *holding one āḍhaka.*

ಆಢ್ಯ āḍhya. *abounding in, rich in.* 2, *rich, wealthy.* 3, arrogance (Bp. 38, 3; Mhr. ಆಢ್ಯತಾ, arrogance).

ಆಢ್ಯತ್ವ āḍhyatva. the state of being wealthy or influential (My.).

ಆಣ್ āṇ. = ಆಳ್ 3. male (T., M., Tu.); priority. — ಆಣ್ಮರ. a male tree (T., M., Tu.; R.).

-ಆಣ āṇa. (fr. ಆಳ್ 1). holding; hold (in ಒಡ್ಯಾಣ?).

ಆಣ āṇa. 1. = ಅಣಾ, etc. an anna (My.).

-ಆಣ āṇa. 2. = -ಆಲ 1, etc. see ಅನ್ತರಾಣ.

ಆಣಂ āṇaṁ. = ಅಣಂ, q. v. (Śmd. 390). ಗುಣಮ್ ಆಣಮ್ ಇಲ್ಲ ಎನಲೊಡನ್ ಏನುಮ್ ಇಲ್ಲೆಪ್ಪು ಅರ್ಥಂ (391).

ಆಣಕ āṇaka. = ಅಣಕ. (Sk.; ನೀಚ, ಕೀಟ G.).

ಆಣತಿ āṇati. = ಆಳತಿ. singing, praising (ಸುಗಾನ Ct. II, 110; ಗಾನ Bhn. 55, o. r. ಗಾಣನ; Rsv. 1, 135 va.; T. ಆಣ, ಪಾಣ, a singer, etc.). [ಮರಲ್ದರಲ್ದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ನನೆಗರ್ಚಿ ಕಾಕಳಿಯೊಳಾಣತಿಗೆಯ್ವ ಮದಾಳಿ Pb. 5, 35; Cv. 151. 1410]; (Cpr. 10, 36). ಈಂಚರದಿನ್ ಆಣತಿ ಮಾಡಿದುದು ಉನ್ಮದಾಳಿ (Śmd. 83).

ಆಣತಿ āṇati. Tbh. of ಆಜ್ಞಪ್ತಿ. an order, a command (V. 14, 24; Te. ಆನತಿ). ಪತಿಯ ಆಣತಿಯಂ ಮೀಱಿದೆ (Rsv. 14, 30).

ಆಣವೀನ āṇavīna. *bearing or fit to bear aṇu* (Panicum miliaceum).

ಆಣಿ āṇi. 1. = ಆಱು 3, q. v. roundness (*cf.* ಕಟ್ಟಾಣಿ s. ಕಟ್ಟು 3). — ಆಣಿಮೆಟ್ಟಿನ ಉಂಗುರ. a quite round toe-ring (My.).

ಆಣಿ āṇi. 2. = ಅಣಿ 2, ಅಣ್ಣಾ 3, ಅಣ್ಣೆ 1. excellency, superiority, preciousness (T. ಆರಿ; *cf.* ಕಟ್ಟಾಣಿ s. ಕಟ್ಟು 1). — ಆಣಿಪೊನ್. gold of the first quality or touch (T., M.; R.). — ಆಣಿಮುತ್ತು. a precious pearl (Rsv. 1, 135 va.). ಕಟಿತಟದೊಳ್ ಇಱಿಪಿದ ಆಣಿ ಮುತ್ತಿನ ಅಚ್ಚಕುಚ್ಚುಗಳ್ (Rsv. 6, 11 va.).

ಆಣಿ āṇi. 3. = ಅಣ್ಣೆ 3, ಅಣೆ 1, ಆನಿ, ಆನೆ 3, ಆರಿ, ಆರೆ 2, ಆಲಿ 1, ಆಲೆ 2. — ಆಣಿಕಲ್ಲು. a hailstone (ಕರಕ G.; ಆಲಿಕಲ್ಲು, ಕರ, ಕರಕ, ಘನೋಪಲ Cb.).

-ಆಣಿ āṇi. 4. = -ಅಣಿ 3. see ಉರುಟಾಣಿ.

ಆಣಿ āṇi. = ಅಣಿ. the linch-pin (Sk.); a nail (My.; T., M., Tu., Te.). 2, the corner of a house (Sk.). 3, a limit, boundary (Sk.). 4, the edge of a sword (Sk.). 5, the leg just above the knee (Sk.). see ಕಡಾಣಿ. — ಆಣಿಕಲ್ಲು. the base or foot of a pillar, the stone on which a pillar stands (My.).

ಆಣಿಕಾಱ āṇi-kāṟa. a nail-maker. — ಆಣಿಕಾಱನ ಮನೆಯ ತೊತ್ತು ನಾಣ್ಯನೋಟವ ಬಲ್ಲಳೇ? (Prv.).

ಆಣಿಸು āṇisu. to crack or burst under the influence of the sun's heat, especially wood (S. Mhr.; see ಆಣೆ 2.).

ಆಣೆ āṇe. 1. = ಆಣಿ 3, etc. — ಆಣೆಕಲ್ಲು. a hailstone (My.; ಘನೋಪಲ G.; Tu.; B. 1, 22; 2, 49).

ಆಣೆ āṇe. 2. a crack. — ಆಣೆ ಬಿಡು. to crack or burst (S. Mhr.).

ಆಣೆ āṇe. 1. = ಅಣಾ, etc. an Anna (My.; B. 3, 13. 77; 4, 44; 5, 120).

ಆಣೆ āṇe. 2. Tbh. of ಆಜ್ಞೆ (Śmd. 354. 364; Ct. II, 110; T., M.; Tu. ಆಣ, ಆಣೆ; Te. ಆಣ, ಆನೆ). command. [ಅನ್ತು ಕುಳ್ಳಿರಿರಪ್ಪೊಡಂ ನಿಮಗಾಣೆಯೆನ್ದಿರವೇಱ್ದುಳಾಕಾನ್ತನುಂ ತೊಡೆ ಸೋಂಕೆ ಕುಳ್ಳಿರೆ Pb. 12, 89]. 2, oath, adjuration (C.; Mhr. ಆಣ). ಹುಸಿಯಾಡೊಡೆ ದೇವರ ಪಾದದ ಆಣೆ (Śmd. 120). ಜೀಯ, ನಿಮ್ಮಡಿಗಳಾಣೆ, ಪುಸಿಯಲ್ಲ! (J. 20, 35). see Bp. 2, 19; 3, 29; 9, 49; 11, 22; 13, 16; 14, 16; 24, 14. 75; 27, 61; 28, 24; 29, 30; 32, 17. 30; 43, 15; 44, 29; 59, 3. 17; 61, 58. see ಕಣ್ಣಾಣೆ; Prv. s. ರಾಯ — ಆಣೆ ಅಜ್ಞೆ. rep. (C. Bp. 47, 9). — ಆಣೆ ಇಡಿಸು. = ಆಣೆ ಮಾಡಿಸು. (My.). — ಆಣೆ ಇಡು. to swear (My.). ಆಣೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವದು (ಶಪನ, ಶಪಥ Si. 56; ಸತ್ಯ 445). — ಆಣೆ ಬಿಡಿಸು. to retract an oath (My.). — ಆಣೆ ಮಾಡಿಸು. to cause to take an oath (My.). ಕುರಾಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಅವರ ಕಡೆಯಿನ್ದ ಆಣೆಯು ಮಾಡಿಸಿದನು (B. 5, 54). — ಆಣೆ ಮಾಡು. to swear (My.). ಅಳತೆಗೆಟ್ಟು ಎನ್ದಿಗೂ ಸರಾಯ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಎನ್ದು, ಆಣೇ ಮಾಡಿದನು (B. 5, 230).

ಆಣ್ಕೆ āṇke. = ಆಳಿಕೆ 1, ಆಳ್ಕೆ. rule, authority. (Cpr. 6, 88).

ಆಣ್ಡಾರಿ āṇḍāri. probably the same as T. ಆಣ್ಡಾರ್ (*cf.* ಆಳ್, to rule): rulers, masters; and as a title: lord, master, (Bp. 45, 54). it appears in ಆರಿವಾಳದಾಣ್ಡಾರಿ, ಅವನಿದಾಣ್ಡಾರಿ, ಇಱಿವದಾಣ್ಡಾರಿ, ಗುರುತನಯನಾಣ್ಡಾರಿ, ಗರುಭಕ್ತಿಯಾಣ್ಡಾರಿ.

ಆಣ್ಡಿ āṇḍi. a religious mendicant of the Śaivas (T., M.). see ಇಱಿವತಾಣ್ಡಿಯರ್, ಕೂತಾಣ್ಡಿ.

ಆಣ್ಬ āṇba. = ಆಣ್ಮ, etc. see s. ನೀರೊಟ್ಟಿಲಾಣ್ಮ.

ಆಣ್ಮ āṇma. = ಆಣ್ಬ, ಆಳ್ಮ. a ruler, a lord, a master, a husband (ಬಲ್ಲಹ Ct. I, 59; ಎಱೆಯ, ಬಲ್ಲಹ, ಅಧಿಪತಿ Ss.). [ಸುರಿಯಲ್ಪೇಡಮುದರ್ಕೆ ಬಾಷ್ಪಜಳಮಂ ನಿನ್ನಾಣ್ಮನಂ ನಿನ್ನೊಳಿನ್ದಿರದಾಂ ಕೂಡುವೆವು Pb. 7, 36]. ಚಲದಾಣ್ಮಂ (Śmd. 63). ಇಚ್ಚೆಯಾಣ್ಮನ್ ಎಲ್ಲಿದಂ? (136). ಎರ್ದೆಗಾಣ್ಮಂ or ಎರ್ದೆಯಾಣ್ಮಂ (167). see ತೊಱೆಗಳಾಣ್ಮ, ನೀರೊಟ್ಟಿಲಾಣ್ಮ, ಪಕ್ಕಿಗಳಾಣ್ಮ, ಪಿಱಿತಿನಿಯಾಣ್ಮ, ಸಗ್ಗದಾಣ್ಮ; (Grj. 3, 79; J. 5, 36; 6, 26; 7, 10; 11, 22).

ಆತ ā4-ta3. a remote demonstrative pronoun: that man, he (Śmd. 181; C.; Te. ಆತ). [ಪ್ರರೂಢಮುದನಾದನಾತನೆಮ್ಬುದು ದೂಷ್ಯಂ Kr. 2, 7; Pb. 1, 16]. ಆತಂ, ಈತಂ, ಊತಂ (182). ಆತಂಗಳ್ (182). ಆತಂಗೆ (138). ಧನಮುಳ್ಳನ್ ಆವನ್, ಆತನೆ ಇನ್ದ್ರನ್, etc. (68). ಆತನಯೆ ತೋರದೊಡೆಗಳ್ ಇವು etc. (64). ಎರಡಂ ಬಗೆದಾತನುಂ ನರಕದೊಳ್ ಬೀೞ್ವಲ್ಲಿಗೆ ಏಂ ಸನ್ದಯಂ? (89). ಆತನ ರೂಪಂ (117). ಆತಂಗಂ ಆಕೆಗಂ ವಿಖ್ಯಾತಯಶಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ (138). ಆತಂಗೆ ವಿಷಮನ್ ಇಕ್ಕಿದಂ (159). ಆತಂಗೆ ಕತ್ತಿಯುಂ ಮಸೆದಂ (159, o. r. -ಕತ್ತಿಗೆಯುಂ ಬೆಸಸಿದಂ). ಆತಂಗೆ ಈತಂ ತಕ್ಕಂ (159). ಆತನಿಂ ಪಿರಿಯಂ (160). ಆತಂ ಜಗದ್ದರ್ಪಣಂ (188). ವಿಚಾರಮಂ ತಿರ್ದುವಾತ (ಪರೀಕ್ಷಕ, ಕಾರಣಿಕ); ಪಕ್ಷದಾತ (ಗೃಹ್ಯ, ಪಕ್ಷ); ವ್ಯಕ್ತಮಾಗಿ ನುಡಿಯಲ್ ಅಱಿಯದಾತ (ಲೋಹಲ, etc.); ತಪದ ಬಾಧೆಯಂ ಸಯ್ರಿಸುವಾತಂ (ದಾನ್ತ); ಮೇಳದಾತ (ಪರಿಹಾಸ, ಪ್ರವ, ನರ್ಮ); ಆನೆಯನ್ ಏಱುವಾತ (ನಿಷಾಧಿ, etc. Hlā.); ಒಳ್ಳಿಹ ನುಡಿಯುಳ್ಳಾತನು (ವಚನೇಸ್ಥಿತ); ನುಡಿಯ ಬಲ್ಲಾತನು (ವದ, etc.); ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದಾತನು (ನಿದ್ರಾಣ, etc.); ಮುನಿಸುಳ್ಳಾತನು (ಲೋಭಿ, ಮತ್ಸರ); ಏಡಿಸುವಾತನು (ಗಹ್ವರವಾದಿ, ಕದ್ವದ); ತನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವಾತನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ); ಹರಿದು ಹೋಹಾತನು (ಅತಿಜವ, etc. Nr.); ಪೆಱರ ಕಾಡುವಾತಂ (Kk. 37; Śm. 46). ಆತನ ತಮ್ಮನ್ ಈತನೆನ್ದು, ಮಾತಿನಿನ್ದ ತಿಳಿಯ ಬಹುದು (Prv). see the note concerning ಅವ.

ಆತಂಕ ā-taṅka. = ಆಟಂಕ. obstacle, hindrance (My.; ಅಡ್ಡಿ Cb.; M.; not Sk.). 2, *sickness, disease,* fever (ರೋಗಾವಳಿ Nn. 66). 3, *fear, apprehension* (ಭೀತಿ 66; Śmd. 159; Bp. 52, 35). 4, the sound of a bell, drum or tabor (ಘಂಟೆಮೃದಂಗದಿಣ್ಡಿಮರವ Nr. 66). 5, a messenger (ದೂತನು, o. r. ಆಳ್, 66).

ಆತಂಕಶರೀರ ātaṅka-śarīra. a weak, timid man (ಕ್ಲೀಬ, ಹೆದಱುವವನು Nn. 146, o. r. ರೋಗಸ್ಥನು).

ಆತಂಕಿಸು ātaṅkisu. = ಅಟಂಕಿಸು. (My.).

ಆತಂಚನ ā-tañcana. causing to shrink or to coagulate. 2, *casting butter-milk into fresh milk to turn it* (ಹೆಪ್ಪು ಕೊಡುಹಂ Nr.; ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕೋಣ G.). 3, a coagulant. 4, *calcining, adding a powder or flux to metals in fusion; the powder or flux so used.* 5, *speed, velocity* (ವೇಗ Nr.). 6, *gratifying, satisfying* (ತಪ್ಪು ಮಾಡುಹಂ Nr.).

ಆತತ ā-tata. spread, extended, stretched, large (Bp. 19, 34).

ಆತತಾಯಿ ātatāyi. *an assailant, a felon, a murderer, a thief, etc.*

ಆತಪ ā-tapa. *heat of the sun; sunshine* (ಬಿಸಿಲು Nn. 100. 123).

ಆತಪತ್ರ ātapa-tra. a parasol. see ತಟಿ³.

ಆತಪತ್ರಭೇದ ātapatra-bhēda. a kind of parasol. see ತಟಿ³.

ಆತಪತ್ರಾದಿಛಾಯೆ ātapatra-ādi-chāye. the shade of a parasol and of other things. see ನೆಟಿಲ್.

ಆತಪಪಕ್ಷಿ ātapa-pakṣi. = ಆತಾಪಿ. (ಚಿಲ್ಲ, ಮುಣ್ಡುಮುಳುಕ Mr. 171, o. r. ತಪಪಕ್ಷಿ).

ಆತಪವಾರಣ ātapa-vāraṇa. = ಆತಪತ್ರ. (My.; ಕೊಡೆ G.).

ಆತಪ್ತ ā-tapta. blazed, heated. (My.).

ಆತರ ā-tara. *money paid for being ferried over a river, passage money, freight.*

ಆತಾಪಿ ātāpi. *N. of the bird Falco cheela, the Bengal kite.*

ಆತಾಯಿ ātāyi. *the Falco cheela.*

ಆತಿ āti. = ಅಟಿ, etc. going. 2, *the bird Turdus ginginianus.*

ಆತಿಥೇಯ ātithēya. proper for an atithi, hospitable. 2, *hospitality.*

ಆತಿಥೇಯಿ ātithēyi. *hospitality.*

ಆತಿಥ್ಯ ātithya. = ಆತಿಥೇಯ. 2, *hospitality.* 3, a guest.

ಆತೀರ್ಣ ā-tīrṇa. crossed, passed over. (My.).

ಆತು ātu. = ಆನ್ತು. P. p. of ಆನು 2, q. v.

ಆತು ātu. a raft, a float. (R.).

ಆತುಮ ātuma. Tbh. of ಆತ್ಮ (Mr. 531; C.).

ಆತುರಿಯ ātuřiya. = ಆತುರ (Bh. 2, 1, 59).

ಆತುರ ātura. *diseased.* 2, agitated by a morbid desire. 3, longing for, great desire (ಉತ್ಕಲಿಕೆ Nn. 164; Mr. 446; ಬಹಳ ಆಶೆ G.; not Sk.). 4, agitation, excitement; haste, hurry (C.; ಅವಸರ. G.; Te.; not Sk.). ಆತುರದ ಬಯಕೆ (ಮನೋರಥ Mr. 329). see Bp. 6, 13; 26, 46; 46, 35; 52, 3; 54, 44; B. 2, 9; 4, 182; ವಿಷಯಾತುರ. — ಆತುರವಪ್ಪುಡು. -ಒ-ಪಡು. to feel desire (Bp. 26, 42). — ಆತುರ ಪಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to be hasty, etc. (Bp. 57, 49).

ಆತುರಗಾಱ ātura-gāṟa. a man who acts hastily or inconsiderately (My.; ಅಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕಾರಿ, ಜಾಲ್ಮ Si. 356). ಆತುರಗಾಱಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಮಟ್ಟು (Prv.).

ಆತುರತೆ āturate. desire (Grj. 5, 44).

ಆತುರಿಸು āturisu. to feel desire, etc. (Grj. 6, 6; Rśv. 11, 125).

ಆತುಷ್ಟಿ ā-tuṣṭi. complete satisfaction (My.). 2, to the full satisfaction of one's desire (My.).

ಆತೆ āte. = ಹಾತೆ. a cockroach; [a winged insect; a fly]. (My.; ಆಕ್ಕಳೆ Mg.; T. ಕಕ್ಕಲಾತ್ತು; Te. ಪಟಿ). — ಆತೆಹುಟ. = ಆತೆ. (My.).

ಆತೋದ್ಯ ā-tōdya. to be struck. 2, *a musical instrument.*

ಆತ್ತ ātta. seized, taken away; undertaken, begun; accepted; received, got. (Grj. 6, 13; 9, 56).

ಆತ್ತಗನ್ಧ ātta-gandha. one whose smell is taken away, one who is throttled; one whose pride is humbled (ಸೊಕ್ಕು ಇಱಿದವನು G.).

ಆತ್ತಗರ್ವ ātta-garva. *humbled, humiliated.*

ಆತ್ಮ ātma. = ಆತುಮ. (in Sk. always masculine). *the soul, the principle of life and sensation, the individual soul* (ಪುದ್ಗಲ, ಸಂಸಾರಿ Nn. 96; ಚೇತನ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ Mr. 29; ಜೀವಾತ್ಮ G.). 2, the self (ತನ್ನ G.). 3, = ಧರ್ಮ (Mr. 464). 4, nature, disposition, character (ಸಹಜ, ಸ್ವಭಾವ 464). 5, *understanding, intellect*; the mind (My.; ಮನಸು G.). 6, *the soul of the universe* (ಕವಲಿಲ್ಲದವಂ Kk. 69; Bp. 54, 13; Dp. 62 pallavi). 7, the human person or whole body considered as one (Bp. 51, 16. 26-30. where it is opposed to ಅಂಗ, ಜೀವನು and the higher Śiva or ಪರಮಾತ್ಮನು). 8, *care, effort.* 9, *firmness* (ಧೈರ್ಯ G.; Bp. 24, 13). 10, the body (ಶರೀರ G.). 11, wind, air. 12, the sun. 13, fire. note regarding the *gender* of ಆತ್ಮ in K.: No. 1, the soul (ಜೀವಾತ್ಮಂ Cm.), appears as *masculine* Śmd. 45. 46; ಆತ್ಮನು = ಕಂ Nn. 7, = ಹಂಸ 8, = ಅನ್ತರ 77, = ಬ್ರಹ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ 79, = ಪುದ್ಗಲ 96, = ಅವ್ಯಕ್ತ 142; again ಆತ್ಮನು = ಭಾವ Si. 458, = ಪುರುಷ 461; ಕವಲಿಲ್ಲದವ Kk. 69. No. 7 is used in the *masculine* gender by the Bp. 51, 30; the *masculine* gender is required throughout, ಆತ್ಮವು (which *also* appears there in the printed copies) is a mistake of the copyist. wheresoever ಆತ್ಮ means *mind, heart*, it is *neuter*; see Bp. 2, 11; 18, 6; 22, 53; 26, 57; 28, 53; 33, 5; 35, 24; 38, 24; 39, 15. 31; 45, 13; 48, 10. 27; 49, 33; 53, 23; 57, 3. 17; Bp. 24, 13, where it means *courage* (firmness), it stands in the *neuter*. a non-christian Hindu has given ಪವಿತ್ರವಾದ ಆತ್ಮನು (masculine) as the translation of "the holy ghost" (B. 5, 279).

ಆತ್ಮಕ ātmaka. belonging to the nature or essence of a thing, of the same nature as, having the characteristic nature or form of, being composed of, etc. see *e. g.* ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ; Bp. 3, 47; 46, 4.

ಆತ್ಮಗುಪ್ತೆ ātma-gupte. *the plant Mucuna pruritus* Hook.; according to others: Cowhage (cowatch). see ಅಜಡೆ; ನಸುಕುನ್ನಿ, ಆತ್ಮವಶೀ.

ಆತ್ಮಘಾತ ātma-ghāta. = ಆತ್ಮಘಾತಕ No. 1. (My.).

ಆತ್ಮಘಾತಕ ātma-ghātaka. suicide (My.; Bp. 44, 8). 2, heresy, schism.

ಆತ್ಮಘಾತಕಿ ātma-ghātaki. one guilty of self-murder (My.).

ಆತ್ಮಘೋಷ ātma-ghōṣa. *a crow.* 2, a cock.

ಆತ್ಮಜ ātma-ja. *a son* (ತನುಜ, ಮಗನು Nn. 48). 2, the hair of the head (ಕಚ, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ 48). 3, seminal fluid (ರೇತ, ಇನ್ದ್ರಿಯ 48). 4, Kāma (ಮನೋಜ, ಕಾಮನು 48). 5, understanding, etc. (ಬುದ್ಧಿ 48). 6, the vēdas (ನಿಗಮ, ವೇದ 48).

ಆತ್ಮಜಾತ ātma-jāta. a son (My.).

ಆತ್ಮಜಾತೆ ātma-jāte. a daughter (My.).

ಆತ್ಮಜೆ ātma-je. a daughter (Bp. 5, 49). see ದಿನಕರಾತ್ಮಜೆ, ಮೇನಕಾತ್ಮಜೆ.

ಆತ್ಮಜ್ಞ ātma-jña. self-knowing. 2, a sage. (My.).

ಆತ್ಮಜ್ಞತೆ ātma-jñate. knowledge of the universal soul; self-knowledge, true wisdom (Cpr. 2, 32).

ಆತ್ಮತತ್ವ ātma-tatva. the true nature of the individual or of the universal soul. (R.).

ಆತ್ಮತೆ ātmate. the state of having the nature of—, of being this or so. see ಅಭೇದಾತ್ಮತೆ, ಪೃಥಗಾತ್ಮತೆ. 2, spirituality.

ಆತ್ಮದ್ರೋಹಿ ātma-drōhi. self-tormenting, fretful, miserable. (My.).

ಆತ್ಮನಿವೇದನ ātma-nivēdana. offering oneself as a living sacrifice to the deity. see ಅಷ್ಟವಿಧಭಕ್ತಿಕ್ರಿಯೆ.

ಆತ್ಮನೇಪದ ātmanē-pada. word to oneself: the middle voice of a verb, the medium (Sk.; in My. a verb followed by ಕೊಳ್ಳು has been called so, *e. g.* ಕಲಿತು ಕೊಳ್ಳು, ಆಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು).

ಆತ್ಮಭವ ātma-bhava. a son (Bp. 25, 17).

ಆತ್ಮಭವೆ ātma-bhave. a daughter (My.).

ಆತ್ಮಭೂ ātma-bhū. -ಭು. self-born, self-existent. 2, *Brahmā.* 3, *Viṣṇu.* 4, *Kāma.*

ಆತ್ಮಮಲ ātma-mala. the soul's sin (Bp. 57, 63).

ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ ātmam-bhari. *nourishing only oneself, selfish, greedy.*

ಆತ್ಮಯೋನಿ ātma-yōni. = ಆತ್ಮಭೂ. (My.).

ಆತ್ಮವಂಚಕ ātma-vañcaka. self-deceiver. (My.).

ಆತ್ಮವಂಚನೆ ātma-vañcane. self-delusion. (My.).

ಆತ್ಮವರ್ತಿ ātma-varti. the plant Cowatch, Carpopogon pruriens Roxb. (ಮರ್ಕಟಿ, ನಸುಗುನ್ನಿ Mr. 145). see ಆತ್ಮಗುಪ್ತೆ.

ಆತ್ಮವಿಗುಪ್ತ ātma-vi-gupta. hidden, in self. Śsv. 4, 98.

ಆತ್ಮವಿದ್ ātma-vid. self-knowing, sensible. 2, one who knows the nature of the soul; a wise man, a sage.

ಆತ್ಮವಿದ ātma-vida. Tbh. of ಆತ್ಮವಿದ್. (Abhā. 1 sum.).

ಆತ್ಮಸ್ತುತಿ ātma-stuti. self-praise (C.).

ಆತ್ಮಾರ್ಥ ātma-artha. one's own sake; for the sake of oneself (Bp. 27, 24).

ಆತ್ಮಾರ್ಪಣ ātma-arpaṇa. = ಆತ್ಮನಿವೇದನ. (My.; see ಅಷ್ಟವಿಧಭಕ್ತಿಕ್ರಿಯೆ).

ಆತ್ಮಿಕ ātmika. = ಆತ್ಮಕ. see ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ.

ಆತ್ಮೀಯ ātmīya. *own, relating to self.* 2, *related, cognate, dear.* 3, relating to the soul of the universe (My.; not Sk.).

ಆತ್ಮೇಶ ātma-īśa. master of oneself; God. 2, a husband. (My.).

ಆತ್ಮೋದ್ಭವ ātma-udbhava. a son (Bp. 2, 3).

ಆತ್ಯಾರ ātyāra. Tbh. of ಆದಿತ್ಯವಾರ (S. Mhr.).

ಆತ್ರೇಯ ātrēya. originating from Atri; a descendant of Atri. 2, Durvāsa (My.; Cb.). 3, the moon (My.; Cb.). (Cpr. 1, 33).

ಆತ್ರೇಯಸ ātrēyasa. = ಆತ್ರೇಯ. (My.).

ಆತ್ರೇಯಿ ātrēyi. *a woman in her courses.*

ಆತ್ರೇಯಿಕೆ ātrēyike. *a woman in her courses.*

ಆತ್ವ ātva. the letter *ā* (ಆಕಾರ Śmd. 63. 68. 69. 219).

ಆಥರ್ವಣ ātharvaṇa. relating to atharva. 2, *the atharva vēda.*

ಆದ ā₉-da₆. 1. = -ಆನ 1. abbreviation of ಆಗಿದ್ದ. relative P. p. of ಆಗು 1, q, v. see ಆಯ್ 1.

ಆದ ā₈-da₆. 2. an abbreviation of ಆಯ್ದ. relative P. p. of (ಆಯ್ 2), ಆಯು. see ಆದು.

ಆದ ā-da. taking, receiving. see ದಾಯಾದ.

ಆದಂ āda₁-aṁ₅. further; in particular; prominently [ನಿರನ್ತರಂ ಗಗನ ವಿವರಮೊಪ್ಪಿತ್ತಾದಂ ವರ ಪಾರಿಜಾತ ಕುಸುಮೋತ್ಕರ ಸಾನ್ದ್ರ ಪರಾಗ ವಿಸರ ಪಿನ್ಜರಿತಂಬೋಲ್ Kr. 1, 102; Pb. 1, 97; Ap. 6, 21]; (Rśv. 8, 99); but (ಅಧಿಕ Śmd. 391; Śm. 58; ಪೀನಗ್ರ ಹಣದಿನ್ದೆ Śmd. 102. 160 Cm.; ವಿಶೇಷದಿನ್ದೆ 117. 352 Cm.; ಪಿರಿದು, ನಾಡೆ, etc., ಆತ್ಯರ್ಥಂ Ct. II, 25). [— ಆದಮಾನುಂ. greatly, ಗನ್ಧ ಭಾಜನನೆಮ್ಪರಸಂ ಕೇಳ್ದಾದಮಾನುಂ ಸನ್ತುಷ್ಟ ಚಿತ್ತನಾಗಿ Vr. 49, 7].

ಆದರ ā-dara. respect shown to a person or thing, regard, notice, care; reverence, homage (Sk.; My.). 2, a man who feels timid from veneration, one who reverences or honours excessively (ತನ್ನ ಸೋಲುವ ನುಡಿದು ಕೊಪ್ಪಂ Mr. 237). 3, kind treatment by words and deeds, attention and courtesies, regalement; kindness (not Sk.; My.; Te.); patronizing (Mhr.); encouragement by words, consolation (My.). see Ch. v. 41; Bp. 57, 17; ಸಾದರ.

ಆದರಣೀಯ ā-daraṇīya. *respectable; to be attended to* (Rśv. 13, 13).

ಆದರಣೆ ā-daraṇe. = ಆದರ. (My.). see ಅನಾದರಣೆ..

ಆದರಿಕ ādarika. a man who shows respect to a person, etc. (My.; not Sk.); also: a helper in time of trouble (My.).

ಆದರಿಸು ādarisu. to respect, to pay regard to, to honour; to do an act of kindness; to treat kindly; to regale; to encourage. see Śmd. 142. 408; Grj. 4, 72; Bp. 4, 47; 5, 66; 24, 13; 40, 87; 41, 17; 44, 54; 45, 39; 51, 3. 22; 59, 25; Mr. 5; Kk. 30; Bh. 8, 26, 4; J. 2, 24; 3, 10; 4, 66; 5, 33; 10, 15. 28. 29. 49; 12, 4; 14, 31; 15, 45; 24, 75; 27, 14. 19; 32, 14; 34, 29. 2, to enjoy (Grj. 10, 98 va.).

ಆದರ್ಪಿಸು ā-darpisu. to inflict pain, to pain, to humble (Abh. P. 1, 95).

ಆದರ್ಶ ā-darśa. *a looking-glass, a mirror; ideal.*

ಆದರ್ಶನ ā-darśana. showing. 2, a mirror (ಕನ್ನಡಿ Mr. 205).

ಆದಲೆ ā₁₃-tale. the fore-part of the head; front; facing, fronting (ಮುಮ್ಮೊಗ Ct. II, 111; ಮುಮ್ಮೊಗ, ಅಭಿಮುಖ Śs). ಆನೆಯಾದಲೆಯ ಮುತ್ತು ತನ್ನ ಒಲುಮೆಯ ಅಂಗನೆಗೆ ಈಯೆ (Rāghc. 17, 70; Cpr. 1, 125 va.; 8, 42 va.). [2, yonder, that end. ಆದಲೆ ನೀರ್ ಗುಣ್ಡಿತ್ತೆನ್ದಿದಲೆಯೊಳೆ ನಿನ್ದು ಸತಿಗೆ ಹರಿಗಂ ತೋರುತ್ತ Pb. 5, 62. ಚೂಳಿಕಾ ಭಾಗದಾದಲೆಯೊಳ್ಳಿನ್ದಪುದೂರ್ಧ್ವ ಲೋಕಂ Ap. 1, 50].

ಆದಾನ ā-dāna. giving or appropriating to oneself; taking, seizing. 2, *accepting, acceptance.* 3, taking away or off.

ಆದಾನು ādānu. = ಆದಪನು, ಆದಹನು (see ಆಗು 1 & -ಆನು 4). on account of the peculiar use of -ಆನು (in opposition to -ಆನೆ 1) this term means "he may become, he perhaps becomes etc." (C.). conjugation: ಆದೇನು, I may become, etc.; ಆದೀ (2nd p.), ಆದಾನು, ಆದಾಳು (3rd p. fem.), ಆದೀತು (3rd p neut., B. 1, 3), ಆದೇವು (1st p. pl.), ಆದೀರಿ (2nd p., B. 5, 59), ಆದಾರು (3rd p. masc. and fem.), ಆದಾವು (3rd p. neut.). ಹೀಗೆ ಆದೀತು (ಸಮ್ಭಾವ್ಯ Si. 469).

ಆದಾಬು ādābu. respects, salutation (My.; Br.; H.; *cf.* ಅದಬು).

ಆದಾಯ ā-dāya. taking, receiving. 2, receipt, gain, income (My.; B. 4, 81).

ಆದಿ ādi. 1. beginning (ಮೊದಲು Nn. 111; ಮೊದಲ್ Mr. 460). 2, *first, prior* (ಆದ್ಯ 460; ಪಾಳಿ, ಪೂರ್ವ Nn. 31). 3, at the end or in the middle of a compound: *etc., and so on.* 4, the nominative case (Kāvy. I, 2, 41). — ಆದಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 29, 8;

My. among Vaiśyas). — ಆದಿಯನ್ತ್ಯ (instead of ಅದ್ಯನ್ತ್ಯ). the beginning and the end (Bp. 50, 69).

ಆದಿ ādi. 2. eating. see ಮಾಂಸಾದಿ.

ಆದಿ ādi. 3. Tbh. of ಆಧಿ 2. anxious reflection, etc. (My.). ಆದಿ ಹಿಡಿದ ಮನುಷ್ಯಗೆ ಅದೇ ಮುಪ್ಪು (Prv.).

ಆದಿಕ ādika. at the end of compounds: beginning with, etc., and so on (Bp. 24, 48; 41, 18; 51, 16; 54, 67; 57, 73).

ಆದಿಕಥೆ ādi-kathe. a tale of the past, a legend (ಪುರಾಣ Mr. 519; ಪುರಾಣ, ಮೊದಲುಕಥೆ Nn. 138).

ಆದಿಕಮಠ ādi-kamaṭha. the tortoise supposed to uphold the world. — ಆದಿಕಮಠಪ್ಪುರಂ. -ಂ-ಬರಂ. down to the ādikamaṭha (Śsv. 1, 54).

ಆದಿಕಾರಣ ādi-kāraṇa. *a primary cause.*

***ಆದಿಕುಳ ādi-kuḷa.** the group of pioneers. ಆದಿಕುಳಕ್ಕೆ ಮೂಲಿಗ ನಾಗಿ ಸುಳ್ಳುಹುದೋಱ ಜಗವ ಪಾವನವಮಾಡಬನ್ದೆಯಯ್ಯಾ Cv. 19.

ಆದಿಚಣ್ಡೇಶ ādi-caṇḍēśa. N. (Bp. 58, 26).

ಆದಿಜ ādi-ja. born at first (Bp. 8, 47).

ಆದಿತಾಳ ādi-tāḷa. a mode by which musical time is measured (My.; Te.).

ಆದಿತೇಯ āditēya. a son of Aditi: *a deity.*

ಆದಿತ್ಯ āditya. a son of Aditi: *a deity.* 2, *the sun.* 3, a deity of a particular class, *one of the twelve Ādityas.* 4, N. of a metrical foot (Ch.). ಆದಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ನವಗ್ರಹಂಗಳ್ (ಗ್ರಹ Nn. 33). — ಆದಿತ್ಯಭಟ್ಟ. N. (Bp. 55, 17).

ಆದಿತ್ಯವಾರ āditya-vāra. = ಆಯಿತವಾರ. sunday (C.).

ಆದಿತ್ಯಸುತಸುತ āditya-suta-suta. the sun's son's son, *i. e.* Vṛiṣa-kētu, who is the son of Karṇa, who is the sun's son (J. 8, 34).

ಆದಿದೀಪಕ ādi-dīpaka. a kind of dīpaka (Kāvy. III, 3, B, 39-47).

ಆದಿದೇವ ādi-dēva. the first god, the creator (Bp. 27, 27); [the first tīrthaṅkara of the Jainas].

ಆದಿಪರ್ವ ādi-parva. first section or chapter, title of the first book of the Mahābhārata (Bp. 5, 2). 2, the yugādi feast (My.).

ಆದಿಪುರುಷ ādi-puruṣa. a first male or progenitor (Bp. 43, 41).

ಆದಿಪ್ರಮಥ ādi-pramatha. a first pramatha (Bp. 10, 20-26).

ಆದಿಪ್ರಸಾದಿ ādi-prasādi. the first prasādi, teacher (Bp. 18, 50).

ಆದಿಮ ādima. *first, prior, original.*

ಆದಿಮಹಾಕವಿ ādi-mahā-kavi. a great poet of the past (Śmd. 31); [the first great poet].

ಆದಿಮಾರ್ಗ ādi-mārga. the way or wise of old (Śmd. 11. 207).

ಆದಿಯಮಕ ādi-yamaka. a yamaka that occurs at the beginning of a pāda (Kāvy. III, 2, B, 3).

ಆದಿಯುಗ ādi-yuga. the first age of the world; [Kṛitayuga; the first of the four yugas]. (Bp. 2, 5).

ಆದಿರಂಗ ādi-raṅga. a name of Śrīraṅgapaṭṇa or Seringapatam in Mysore (My.).

ಆದಿವಾರ ādi-vāra. = ಆದಿತ್ಯವಾರ. (My.; Te.).

ಆದಿವಿಭಕ್ತಿ ādi-vibhakti. the nominative case (Kāvy. I, 2, 36).

ಆದಿವೃಷಭೇನ್ದ್ರಾವತಾರ ādi-vṛiṣabhēndrāvatāra. **the avatāra of the first Vṛiṣabhēndra** (Bp. 61, 92).

ಆದಿಶಕ್ತಿ ādi-śakti. the (or a) first Śakti Goddess Parvati (Bp. 55, 49).

ಆದಿಶಿವಲಿಂಗ ādi-śivaliṅga. the first śivaliṅga (Bp. 1 sum.).

ಆದಿಶೇಷ ādi-śēṣa. the sovereign of the serpent race (My.; Te.).

ಆದಿಷ್ಟ ā-diṣṭa. advised, enjoined, commanded. see ಅನಾದಿಷ್ಟ ಪ್ರತ್ಯಾದಿಷ್ಟ.

ಆದೀಕ ādīka. profit, gain, income (C.).

ಆದೀನವ ādīnava. *distress, pain.* 2, *a fault.*

ಆದು ādu. = ಆಯ್ದು. P. p. of ಆಯು. see ಆದ 2.

ಆದೃತ ā-dṛita. *respected.* 2, *respectful.* 3, diligent.

ಆದೇಯ ā-dēya. to be given to oneself, to be taken or received. 2, a gift (My.).

ಆದೇಶ ā-dēśa. pointing out, indicating. 2, information. 3, precept. 4, *an order, a command* (ಆಜ್ಞೆ, etc., ಪೇೞ್ವುದು Mr. 440). 5, a substitute (Śmd. 28. 30. 63. 78. 103. 119. 131. 142. 169. 179, etc., etc.; Kāvy. I, 3, 60-63. 75. 76; I, 5, 24-26). — ಆದೇಶವಾಡು. -ಆಡು. to indicate, to say (Bp. 40, 47).

ಆದೇಶತೆ ādēśate. the state of being a substitute; a substitute (Śmd. 104).

ಆದೇಶತ್ವ ādēśatva. = ಆದೇಶತೆ. (Śmd. 104 Cm.).

ಆದೇಶಿ ā-dēśi. instructing; ordering; predicting. 2, *an astrologer.*

ಆದೇಷ್ಟೃ ā-dēṣṭṛi. an adviser, a director. 2, *a person instituting the performance of a sacrifice.*

ಆದೋಹಲ ā-dōhala. longing after, desirous (Bp. 44, 31).

ಆದ್ಯ ādya. *being at the beginning, first, initial.* 2, an initial syllable (Śmd. 290; ಮೊದಲಕ್ಷರ Cm.). 3, being at the head; an unprecedented or excellent man (ಪೂರ್ವಕವಿ, ಪುರಾತನಕವಿ Śmd. 206. 289 Cm.). see Bp. 24, 69; 27, 76; 29, 7; 32, 57; 44, 44; 49, 25; 56, 55; 61, 80. 4, and so on, etc. (Bp. 26, 7; 53, 5; 54, 4). — ಆದ್ಯಕವಿ. N. of Vālmīki, the author of the Rāmāyaṇa (My.).

ಆದ್ಯನುಪ್ರಾಸ ādi-anuprāsa. an anuprāsa that occurs at the beginning (Kāvy. III, 2, B, 33).

ಆದ್ಯನ್ತಪ್ರಾಸ ādi-anta-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಆದ್ಯಮಾಷಕ ādya-māṣaka. *a weight of five guñjās,* about $17\frac{1}{2}$ grains troy.

ಆದ್ಯೂನ ādyūna. *voracious* (ಜೌದರಿಕ, ತನ್ನನ್ ಆರಯ್ವಂ Mr. 231).

ಆದ್ಯೆ ādye. Pārvatī and the other ādiśaktis (My.; Cb.). 2, the earth (Cb.).

ಆದ್ಯೋತ ā-dyōta. *light, splendour.*

ಆಧಾನ ā-dhāna. putting near or upon, placing, depositing. 2, appropriating to oneself, taking, holding, possessing; the containing anything, the being in possession of a thing. 3, a deposit, a pledge. 4, a surety. 5, assigning, employing. 6, a receptacle. 7, conception. see ಅತ್ಯಾಧಾನ, ಗರ್ಭಾಧಾನ, ಗ್ರಾಮಾಧಾನ, ಸಮಾಧಾನ.

ಆಧಾರ ā-dhāra. holding, keeping. 2, support, aid; means (C.). 3, sanction, authority, foundation (C.). 4, *a dike, a dam* (ಹರಹು ಬತ್ತಿದುದು Mr. 416; see s. ಕಟ್ಟೆ 1). 5, *a pond.* 6, *a receptacle.* (ಆಶಯ, ಆಶ್ರಯ Nn. 94; ಆಶ್ರಯ 121). 7, a canal (ನೀರಿನ ಕಾಲುವೆ Cb.). 8, the sense of the locative case (Śmd. 162).

ಆಧಾರತೆ ā-dhārate. the state of being supported. see ಅನಾಧಾರತೆ.

ಆಧಾರಸ್ಥ ādhāra-stha. a man of property (C.).

ಆಧಾರಿ ādhāri. = ಆಧಾರಸ್ಥ. (My.).

ಆಧಿ ā-dhi. 1. = putting, placing; place, situation. 2, *location, site.* 3, *a deposit, a pledge; a pawn.* see ಭೋಗ್ಯಾಧಿ, ಸಮಾಧಿ.

ಆಧಿ ādhi. 2. = ಆದಿ 3. thinking, thought. 2, care, anxious reflection, *mental agony, anxiety* (Bp. 40, 66). 3, *a calamity.* see ವ್ಯಾಧಿ.

ಆಧಿಕ್ಯ ādhikya. excess, abundance; high degree; superiority; a superior man. see Bp. 18, 97; 31, 2.

ಆಧಿದೈವಿಕ ādhidaivika. (fr. ಅಧಿದೇವ). relating to or arising from a tutelary or presiding deity. (My.).

ಆಧಿಪತ್ಯ ādhipatya. (*fr.* ಅಧಿಪತಿ). supremacy, sovereignty, power, authority (Bp. 5, 19).

ಆಧಿಭೌತಿಕ ādhibhautika. (fr. ಅಧಿಭೂತ). relating to or coming from beings. (My.).

ಆಧೀನ ādhīna. (fr. ಅಧೀನ). subject, dependent; come into the possession of somebody (B. 4, 227; Bp. 41, 11); subjection, control, charge (My.).

ಆಧೂತ ā-dhūta. *shaken.*

ಆಧೃತ ā-dhrita. held, kept, brought, supported. see ಆಧೃತತೋಯ s. ಅಗತಿ.

ಆಧೇಯ ā-dhēya. to be deposited or placed; to be pledged or mortgaged, etc. (My.).

ಆಧೋರಣ ādhōraṇa. *an elephant-driver.*

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ādhyātmika. (fr. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ). relating to self; relating to the senses, organs, or faculties, by which the objects of human cognizance are apprehended (Mhr.); relating to the supreme soul or spirit; spiritual (My.; see s. ತಾಪತ್ರಯ).

ಆಧ್ಯಾನ ā-dhyāna. *remembering with regret, pensive or sorrowful recollection.*

ಆನ್ ān. 1. = ಆಂ 1, etc., ಆನು 1. I.

ಆನ್ ān. 2. = ಆ 13, ಆನು 2. P. p. ಆನ್ತು (Śmd. 286). to be or become contiguous to, to touch, to join; to meet (Te.; *cf.* ಆಣೆ 3). [ಅವರಿವರನ್ನರಿನ್ನರೆನವೇಡರಿಕೇಸರಿಗಾನ್ಪನಿಲ್ಲ Pb. 2, 87]. ಮಲೆದು ನರನೊಳ್ ಅನ್ಪಂ ಗಾನ್ಪಂ (Śmd. 275). ಆನ್ಪೆವು ಕೃಪನಂ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ (255). ಆನ್ಪೆವು ಅರಾತಿಯಂ (255). ದನ್ತಿ ಘಟೆ ದನ್ತಿ ಘಟೆಯೊಳ್ ಆನ್ತು ಮೊಗವಮ್ ಇಕ್ಕೆಯುಂ (Abh. P. 13, 76 va.). ವೃಷಭಾಯತದೊಳ್ ಆನ್ತ ಭಟರ್ (J. 16, 12). 2, to be upheld, to rest on. ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶವಮ್ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಬನ್ದು ಆನ್ತುದು (J. 18, 16). 3, to lean against, as against a wall, to recline on, as on a pillow (C. as ಆನು; Te.). 4, to lean, to bend (v. i., My. as ಆನು). ಪಿಡಿ ಮುನ್ನೆಸೆಗೆ ಆನ್ತು, ನಿನ್ದು (Rśv. 5, 65). 5, to be arrested, (to rest), to be slow (C. as ಆನು, q. v.). 6, to lay hold of, to hold [ಮಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಲಲನೆಯನಾನ್ತುಂ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದೊಳ್ ಪೇಟುನ್ತು ದಾರ ಚರಿತನೆ ಅಪ್ಪೈ Kr. 3, 162; Pb. 1, 26; Ap. 6, 1; ನಿಮಗೆತ್ತಿದ ಕರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊನ್ದಕ್ಕೆ ಕೈಯಾನೆನು Bv. 785. — ಆನ್ಪಾ. are you getting? ಒಳ್ಗುಲದರಸುಗಳಿರ ನೀನುಮುಗ್ರಪೂಜೆಯನಾನ್ಪಾ Pb. 6, 50]. (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; ಧರಿಸು Śmd. 97. 241 Cm.; ತಳೆ 241 vritti; ಪಡೆ 171 vritti, ತಾಳ್ Cm.); to put on; to take, to assume; to have; to seize; to receive; to support, as the head; to bear, to endure, to suffer. (Te.; *cf.* ಆಳ್ 1). [ಆ ಸುದತಿಯ ಮೃದುಪದ ವಿನ್ಯಾಸಮುಮಂ ಶೇಷನಾನಲಾರದೆ ಸುಯ್ದಂ Pb. 1, 126; Ap. 7, 85; Cv. 482]. see Grj. 9, 26. 110; Bp. 2, 39; 6, 21; 26, 44; 27, 17. 64; 38, 14; 52, 43; 60, 58; Śm. 40; Kk. 18. 72; Rśv. 2, 46. 47; 4, 117; 5, 65. 126; 6, 3; 6, 11 va.; 6, 137 va.; 8, 116. 124; 11, 10; 13, 77 va.; 13, 95; J. 3, 17. 21. 27; 11, 11. 25; 12, 51; 13, 63; 17, 21; 21, 20; 28, 41; 29, 32; 33, 21; 34, 2; Bh. 1, 10, 26; C. Bp. 47, 14; ಅಡ್ಡಾನ್, ಇದಿರಾನ್. — ಆನಾನ್. -ಆನ್. rep. (Bp. 33, 9).

-ಆನ āna. 1. = ಆದ 1. relative P. p. of ಆಗು 1. (T.). — ಆನು. -ಉ 9. = ಆನುಂ, ಆದರೂ. ಆವುದಾನೊನ್ದು (Śmd. 241). ಆವನಾನೊಬ್ಬನು (Nr.). ಒನ್ದಾನೊನ್ದು (Si. 471. 497). ಏನಾನು (Hlā.). see ಎಷ್ಟಾನೆಷ್ಟು. — ಆನುಂ. -ಉಂ 1. soever; even (Śmd. 390). ಎತ್ತಾನುಂ (391. 395. 201), ಎಲ್ಲಿಯಾನುಂ (390), ಎನ್ದಾನುಂ, ಎರಡಾನುಂ, ಒನ್ದಾನುಂ, ನೂಱಾನುಂ, ಪತ್ತಾನುಂ (391), ಏನಾನುಂ (3. 241; Rśv. 13, 6. 27). ಇನಿಸಾನುಂ (Rśv. 13, 96 va.). ಎನ್ತಾನುಂ (13, 26 va.; Ch. v. 281). ಆರಾನುಂ (Abh. P. 9, 68).

-ಆನ āna. 2. = -ಅನ್ನ 1, -ಆನೆ 4. see ಅಡ್ಡಾನ, ತೆಳ್ಳಾನ, ನೆಟ್ಟಾನ.

-ಆನ āna. inhalation; breathing. see ಅಪಾನ, ಉದಾನ, ವ್ಯಾನ.

ಆನಕ ānaka. *a kettle-drum.* 2, *a large drum, beaten at one end* (ತಮಟೆ My.). 3, thunder (ಗುಡುಗು G.). 4, a small drum, a tabor, a tambourine (ಮದ್ದಲೆ G.).

ಆನಕದುನ್ದುಭಿ ānaka-dundubhi. *Vasudēva, the father of Krisna.*

ಆನತ ā-nata. *bent, bowed, stooping;* pacified; humbled; submissive, obedient; saluted reverently. see Śmd. 169; Ch. v. 180; Nn. 1; Kāvy. I, 1a, 1.

ಆನದ್ಧ ā-naddha. bound, tied. 2, *a drum in general* (ಮದ್ದಲೆ ನಗಾರಿ ಮುನ್ತಾದ ವಾದ್ಯ G.). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಆನನ ānana. *the mouth; the face.*

ಆನನ್ದ ā-nanda. *happiness, joy, delight.* 2, the forty-eighth year of the cycle of Jupiter. (My.). 3, a N. (Bp. 37, 50). — ಆನನ್ದದಿನ್ದ ಇರ್. to be glad, etc. (Bp. 19, 31; B. 5, 183). — ಆನನ್ದ ಪಡು. to rejoice, etc. (B. 3, 81; 4, 207). — ಆನನ್ದಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. = ಆನನ್ದ ಪಡು. (Sś. 96). — ಆನನ್ದವೊನ್ದು. -ಒನ್ದು or ಪೊನ್ದು. to become happy, etc. (Bp. 27, 12).

ಆನನ್ದಕರ ānanda-kara. exhilerating, gladdening, making happy (Ch. v. 222; Bp. 13, 30).

ಆನನ್ದಕಾರಕ ānanda-kāraka. = ಆನನ್ದಕರ. (My.; ಮೋದಕ G.).

ಆನನ್ದಜಲ ānanda-jala. tears of joy (ಅಶ್ರು, ಬಾಷ್ಪ Mr. 316).

ಆನನ್ದಥು ānandathu. *happiness, joy.*

ಆನನ್ದನ ā-nandana. making happy. 2, *the courteous treatment of a friend or guest.*

ಆನನ್ದಬಾಷ್ಪ ānanda-bāṣpa. tears of joy (Sśv. 1, 79 va.).

ಆನನ್ದಭೈರವಿ ānanda-bhairavi. a kind of rāga or tune (Dp. 30).

ಆನನ್ದವೃಕ್ಷ ānanda-vrikṣa. the tree Jonesia aśōka (ವಂಜುಲ, ಅಶೋಕ Si. 137).

ಆನನ್ದಿತ ā-nandita. rejoiced, delighted, happy (Bp. 1, 59; 61, 59).

ಆನನ್ದಿಸು ānandisu. to rejoice, etc. (Bp. 10, 38; 24, 36; 25, 43; 39, 70; 47, 42; 53, 24; 64, 58. 69).

ಆನಮ ā-nama. bending, bending down. see ಕೂನ್.

ಆನಮಿಸು ā-namisu. to bend down, to salute reverently (Bp. 46, 10; My.).

ಆನಯ ā-naya. bringing. see ತರ್.

ಆನರ್ತ ā-narta. *a stage, a theatre.* 2, war.

ಆನಸು ānasu. = ಆನಿಸು, q. v. (S. Mhr.).

ಆನಾಯ ā-nāya. *a net.*

ಆನಾಯ್ಯ ā-nāyya. to be brought near. 2, *the southern sacrificial fire brought from the house-holder's hearth.*

ಆನಾಹ ā-nāha. being bound or tied. 2, *constipation; suppression of urine.* 3, *length.*

ಆನಿ āni. = ಆಣೆ 3, etc. — ಆನಿಕಲ್. a hailstone (Nn. 50, o. r. ಆಲಿ-).

ಆನಿಕೆ ānike. = ಆಂಕೆ. laying hold of, etc.; leaning on (My.). 2, a staff to lean upon (ಅಂಕೆ, ಆಡೆ, ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೋಲು G.).

ಆನಿಲ ānila. (fr. ಅನಿಲ). wind (Mr. 53); proceeding from wind, windy. 2, Hanumanta. 3, Bhīmasēna (Cb.).

ಆನಿಸು ānisu. = ಆನಸು. to cause to touch, to attach, to put to; to bend or hold towards (a person); to make lean against; to cause to recline on; to cause to be upheld, to protect (Śmd. 390; ಸಪ್ಪನ್ನಿಸು Cm.). see Bp. 13, 17; 17, 11; 27, 13; Rām. 3, 6, 5; Grj. 7, 28; J. 4, 68; My.; B. 3, 45. 124; 5, 221; Prv. s. ಶೂಲ.

ಆನೀತ ā-nīta. taken; brought (My.; ತರಲ್ಪಟ್ಟ G.); obtained.

ಆನು ānu. 1. = ಆನ್ 1, etc. I. (Bp. 57, 79).

ಆನು ānu. 2. = ಆನ್ 2, q. v. to be or become contiguous, etc. P. ps. ಆತು (C.), ಆನಿ (My.). — ಆತು ಉಣ್ಣು. to eat slowly (C.). — ಆತು ಉರಿ. to burn slowly (C.). — ಆತು ಕುಡಿ. to drink slowly (C.). — ಆತು ಹೋಗು. to go slowly (C.).

ಆನು ānu. 3. leaning on. — ಆನುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a staff to lean upon (C.).

-ಆನು ānu. 4. = ಅಹನು (see ಅಹ). this term has become a common affix for the third person singular masculine of the present, and, in opposition to –ಆನೆ 1 (which has the emphatic ಎ on its final and therefore expresses certainty), conveys the meaning of uncertainty or mere possibility, *e. g.* ಬನ್ದಾನು (*i. e.* the ancient ಬನ್ದಪನು or ಬನ್ದಹನು), he may come, it is possible he comes, perhaps he comes, (he is likely to come, he happens to come). ಅವನಾನು ಒಬ್ಬನು ಹಗೆಯ ಗೆಲಲು ಸಮರ್ಥನ್ ಆಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದಾನು, ಆತನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, ಅಭ್ಯಮಿತ್ರೀಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮಾಡ್ಯಾನು (B. 3, 28). ಬಡಿದಾನು (3, 84). ಬೇಡ್ಯಾನು (5, 131). see -ಏನು 2, -ಈ 8, -ಅಳು 4, -ಈತು No. 1, -ಏವು,-ಈರಿ 2, -ಅರು 5, -ಆವು 3.

-ಆನು ānu. 5. ಆನುಂ. see s. -ಆನ 1.

ಆನುಕೂಲ್ಯ ānukūlya. (fr. ಅನುಕೂಲ). suitableness; *conformity;* favour.

ಆನುಗುಣ್ಯ ānuguṇya. (fr. ಅನುಗುಣ). congeniality; correspondency of features, etc. (My.; Mhr.).

ಆನುಪೂರ್ವಕ ānupūrvaka. = ಅನುಪೂರ್ವಿ. (My.).

ಆನುಪೂರ್ವಿ ānupūrvi. (fr. ಅನುಪೂರ್ವ). *order, series, method, succession.*

-ಆನೆ ānu-e. 1. = -ಹಾನೆ. he is indeed, he certainly is, he is, *e. g.* ಬನ್ದಾನೆ (ಬನ್ದು ಆನೆ), he is or has come; ಹೋಗ್ಯಾನೆ (ಹೋಗಿ ಆನೆ), he is or has gone (S. Mhr.). 2, a common affix for the third person singular masculine of the present that is used nowadays, *e. g.* ಹಾಕುತ್ತಾನೆ (B. 2, 19); ಇರುತ್ತಾನೆ (3, 38); ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ (3, 82). see -ಏನೆ, -ಇ 9, -ಈ 7, -ಅಳೆ, -ಅದೆ 4, -ಏವೆ No. 1, -ಈರಿ 1, -ಅರೆ 5, -ಆವೆ 3.

ಆನೆ āne. 2. an elephant (ಕರಿ Śmd. II; ಮಾತಂಗ, ದ್ವಿರದ, ದ್ವಿಪ, ಗಜ, etc. Hlā.; ಕರಿ, etc. Mr. 153; ನಾಗ Nn. 26; ದನ್ತಿ, etc. 81; C.; Tu., M., T.; Te. ಏನಿಕೆ, ಏನಿಗೆ, ಏನುಗು, etc.). [ಬನ್ದುವು ಪಾವುಡಂ ನೃಪತಿಗೆಮ್ಬುದುಮಾನೆಗಳೀ ಪ್ರದೇಶದೊಳ್ ನಿನ್ದುದಿದೆಮ್ಬುದುಂ ವಚನದೋಷ ವಿಶೇಷಂ Kr. 1, 118; Pb. 1, 17; Ap. 12, 57]. ಅಜ್ಞಾನೆ (Śmd. 63). ಮರದಿಂ ಮಾಡು ಆನೆಯಂ! (115). ಆನೆಯೊ? ಅದ್ರಿಯೊ? (68). see also 131. 146. 168. 407. ಪಲ್ಲ ಮಚಾಯೆನ್ದು ಆನೆಯ ಮಚು (Śmd. II; Śm. 41). ಆನೆಯ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ (ಗಣ್ಡ etc.); ಆನೆಯ ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲ (ಕುಮ್ಭ, etc.); ಆನೆಯ ಕೊಮ್ಬು (ರದನ, ವಿಷಾಣ); ಎರಡು ಕೊಮ್ಬುಗಳ ನಡು (ಪ್ರತಿಮಾನ); ಆನೆಯ ಕೆಯ್ (ಶುಣ್ಡ Hlā.). ಆನೆಯ ತುದಿಕೆಯ್ (ಕರಾಗ್ರ, ಪುಷ್ಕರ Hlā.; Nr.). ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯ ತುನ್ತುರ್ಬನಿ (ಕರಸೀಕರ, ವಮಥು); ಆನೆಯ ಬೆರಳು (ಅಂಗುಲಿ, ಕರ್ಣಿಕೆ Hlā.). ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಸುರಿವ ಶೀಕರವು (ಕರಶೀಕರ, etc. Nr.). ಸೊಣ್ಡಿಲೊಳಗಿನ್ದ ಈಚೆಗೆ ಬನ್ದ ನೀರ ತುನ್ತುಱುಗಳು (ವಮಥು Si. 269). ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ (ಪುಷ್ಕರ Nn. 27; ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ 72). ·ಆನೆಯ ಮಾವಟಿಗ (ಯನ್ತ, ಹಸ್ತಿಪಕ Si. 421). ಆನೆಯ ಮಾವನ್ತ (ನಿಷಾದಿ, ಹಸ್ತಿಪಕ Hlā.). see *e. g.* ಕಾಡಾನೆ, ಗಣ್ಡಾನೆ, ನೀರಾನೆ, ಪಟ್ಟದಾನೆ, ಪಿಡಿಯಾನೆ, ಪೇರಾನೆ, ಬೆಳ್ಳಾನೆ, ಸಲಗಾನೆ, ಸೊರ್ಕಾನೆ, ಹೆಣ್ಣಾನೆ; Bp. 21, 40; 58, 33; J. 28, 44; B. 1, 28; 2, 9. — ಆನೆ ಬೀದಿಯಲಿ ಬರೆ ಸೋನ ತಾ ಬೊಗಳುವದು, ಸೋನನನ್ತೆ ಆನೆ ಬೊಗಳೆ ಆನೆಯ ಅಭಿಮಾನವೇ ಹಾನಿ (Sp.). ಆನೆ ನೀರಾಟದಲಿ ಮೀನ ಕಣ್ಣು ಅಂಜುವದೆ? (Sp.). ಆನೆ ಕಣ್ಣು ಶ್ವಾನ ಬೊಗುಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಆನೆ ಕಡಿಯುವೆನೇ? ಗಜಲಕ್ಷ್ಮಿ! ಕುದುರೆ ಕಡಿಯುವೆನೇ? ಅಶ್ವಲಕ್ಷ್ಮಿ! ಸಿಪಾಯಿಗಳ್ ಅನ್ತು ಸರಿಯೇ ಸರಿ! ತಾನ್ ಇನ್ನಾರ್ಯರನ್ನ ಕಡಿಯಲಿ? ಅನ್ದರೆ ಕಡಿಯಲೇ ಬೋಖುಹಾರುವವನ! — ಆನೆಗೆ ಗುಂಗುರು ಕಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಆನೆ ತಿನ್ಬೋದು ಸೊಪ್ಪು, ಇಱುವೆ ತಿನ್ಬೋದು ಸಕ್ಕರೆ. — ಆನೆ ನುಂಗಿದ ಬೇಲದ ಕಾಯಿ ಹಾಗೆ. — ಆನೆ ಬೆಣ್ಣಾದರೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೇ ಹೊಕ್ಕೀತೇ? — ಆನೆ ಮಲಗಿದರೆ ಆಡಿನಷ್ಟು ಉದ್ದವಿಲ್ಲವೇ? — ಆನೆ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದೇ ಸನ್ದು, ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲೇ ಪಟ್ಟಣ. — ಆನೆ ಹೂಸಿದ ಹಾಗೆ ದುಃಶಬ್ದ ಮಾತ್ರವೇ. — ಆನೆ ಚಾಕರನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಣ್ಡೆ, ಕುದುರೇ ಚಾಕರನ ಹೆಣ್ಡತಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಮುಣ್ಡೆ, ದಣ್ಡಿಗೆ ಹೋದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮುಣ್ಡೆ. — ಆನೇ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವವನ ಸುಣ್ಣಾ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಆನೆ ಎತ್ತ? ಆಡು ಎತ್ತ? (Prvs.). see Prv. s. ಬಾಟೀ ತೋಟ. — ಆನೆಕತ್ತಾಟಿ. the American aloe, Agave americana Lin. (St. & Pl.). — ಆನೆಕಾಲು. the Cochin leg, elephantiasis (My.; T., Tu.). — ಆನೆಕಾಸು. a small ancient copper coin bearing the figure of an elephant (My.; rare in S. Mhr.). — ಆನೆಗಜ್ಜಿ. -ಕಜ್ಜಿ. a troublesome kind of scab attacking men (My.; Tu.). [— ಆನೆಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. post for tethering the elephants Pb. 9, 104 va. — ಆನೆಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. slaughter by an elephant. ಒನ್ದಾನೆಯಿ ತನ್ನನಾನೆಗೊಲೆಗೊನ್ದಪುದೆನ್ದು ಲತಾಂಗಿ ಬೆರ್ಚಿದಳ್ Pb. 4, 58]. — ಆನೆಜನ್ತು. ivory (G. 359). — ಆನೆಗುನ್ದಿ. a town on the Tungabhadra, near Hampe (My.; B. 2, 10. 20; 3, 15). — ಆನೆದಲೆ. -ತಲೆ. an āne's head (Rśv. 5, 55 va.). — ಆನೆದುಗ್ಗಾಣಿ. an ancient copper coin, now used in weighing (My.). — ಆನೆದುಡ್ಡು. an ancient duddu bearing the figure of an elephant (C.). ಮೈಸೂರು ಆನೇದುಡ್ಡು ತೂಕ (ಪಣ, ಕಾರ್ಷಿಕತಾಮ್ರಿಕ Si. 329). — ಆನೆದೋಟಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. an elephant-driver's hook (My.; ಅಂಕುಶ Si. 271; T.). — ಆನೆನೆಗ್ಗಲು. -ಲ್. = ಆನೆನೆಗ್ಗಿಲು. (My.). — ಆನೆನೆಗ್ಗಲ ಮುಳ್ಳು. the plant Asteracantha longifolia (ಇಕ್ಷುಗನ್ಧ, ವನಶೃಂಗಾಟ G.). — ಆನೆ

ನೆಗ್ಗಿಲು. -ಲ್. a succulent herb, Pedalium murex Lin. (St. & Pl.; My.). — ಆನೆಬಾಗಿಲು. -ಲ್. the entrance gate of a palace or a temple (C.; Tu). — ಆನೆಬೇಲ. the gum olibanum tree, Boswallia serrata (ಗಜಭಕ್ಷ್ಯ, ಸುವಹೆ, etc. Si. 153). — ಆನೆಮಯ್ಲಿ. a bad kind of small pox (C.). — ಆನೆಮಱಿ. = ಆನೆವಱಿ. a young elephant (Bp. 22, 55). — ಆನೆಮಲೆ. N. of the hills behind Palghat (Aligiri, My.). — ಆನೆಮುಂಗುಸಿ. ಆನೆಮುಂಗುಸಿಮರ. = ಅಳಂಗಿಮರ, q. v. (St. & Pl.). — ಆನೆಮುಸುಡು. the face of an elephant. ಆನೆಮುಸುಡಿನ ನೆಗಳು, the long-nosed alligator (ನಕ್ರ, ಕುಮ್ಭೀರ Nr.). — ಆನೆಮೆಟ್ಟು. the foot-print of an elephant. ಆನೆಮೆಟ್ಟಿನ ತಬಕು, a large round tray with scolloped edges (My.). — ಆನೆಮೊಗ. Gaṇapati (My.; Cb.). — ಆನೆಲೋಳೆಸರ. a kind of aloes (My.; Tu. ಆನೆಇಕ್ಕೋಳೆಸರ). ಆನೆ ಪರಿಪರಿ.-ಪರಿ-ಪರಿ. to run after the manner of elephants (Bh. 2, 1, 76; 5, 3, 104). — ಆನೆವಱಿ. -ಮಱಿ. a young elephant (Śm. 41). — ಆನೆಸೊಳ್ಳೆ. a large mosquito (My.).

ಆನೆ āne. 3. = ಆನಿ, etc. — ಆನೆಕಲ್ಲು. -ಲ್. a hailstone (My.; ಆಲಿಕಲ್ಲು, ವರ್ಷೋಪಲ G.; Tu.). — ಆನೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. -ಲ್. a hailstone (My.; ವರ್ಷೋಪಲ, ಕರಕ Si. 31).

-ಆನೆ āne. 4. = -ಅನೆ 2, -ಅನ 2. see *e. g.* ಅಡ್ಡಾನೆ, ದಪ್ಪಾನೆ, ದುಣ್ಣಾನೆ, ದೊಪ್ಪಾನೆ, ನೆಟ್ಟಾನೆ, ಬೆಳ್ಳಾನೆ, ಮೆತ್ತಾನೆ.

ಆನೆಗುಲಿ āne-kuli. an elephant-killer (My.).

ಆನ್ತ ānta. 1. (*fr.* ಅನ್ತ). final, relating to the end. (R.).

ಆನ್ತ ānta. 2. gone. see ಅಭ್ಯಾನ್ತ.

ಆನ್ತರ್ಯ āntarya. (*fr.* ಅನ್ತರ). near relationship (of letters, Sk.). 2, the inside; the heart, the mind; secrecy (My.; Te.).

ಆನ್ತು āntu. = ಆತು. P. p. of ಆನ್ 2.

ಆನ್ತ್ರ āntra. the bowels, entrails. (My.; Te.).

ಆನ್ತ್ರವಾಯು āntra-vāyu. = ಅನ್ತ್ರವೃದ್ಧಿ. (Mg.).

***ಆನ್ದೆ ānde.** = ಆನ್ದೆಗ. a night hawk. ಗಿಳಿಪುರುಳಿ ಪೆಂಗುರು ಕಾರಣ್ಡಮಾನ್ದೆ ಮೊದಲಾಗಿ Vr. 97, 9.

ಆನ್ದೆಗ āndega. = ಆಡೇಲು. the white screech-owl (Te., Sd.; *cf.* ಹನ್ದಿಕೀಱ?).

ಆನ್ದೋಲ āndōla. = ಅನ್ದಣ, ಅನ್ದಳ. swinging. 2, a swing (ಉಯ್ಯಾಲ್ Mr. 204; Grj. 4, 159 va.). 3, a palankeen (My.; ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ G.).

ಆನ್ದೋಲಛತ್ರಿಕೆ āndōla-chatrike. = ಅನ್ದಳಸತ್ತಿಗೆ (Śmd. 376). a parasol on a palankeen (My.).

ಆನ್ದೋಲನ āndōlana. swinging; oscillating, trembling. 2, a swing. 3, a palankeen (My.; ಪಲ್ಲಕಿ G.). see ಒಲೆ, ತೊನೆ.

ಆನ್ದೋಲಪರಿಯಂಕ āndōla-pariyaṅka. a swinging cot (ತೂಗುಮಂಚ Mr. 204).

ಆನ್ದೋಲಭೇದ āndōla-bhēda. a kind of āndōla. see ಪೊಡವಿ.

ಆನ್ದೋಲಿಕ āndōlika. a palankeen (My.; G.).

ಆನ್ದೋಲಿತ āndōlita. swung; oscillating; oscillation (G.; B. 5, 171).

***ಆನ್ದೋಳ āndoḷa.** = ಆನ್ದೋಲ. ಕರ್ಣಾಟೀಕರ್ಣಪೂರನ ಪಾಲೆಗಳುಂ ಸರಸ್ವತಿಯಾಡುವ ಲೀಲಾನ್ದೋಳದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.; Ap. 3, 30.

***ಆನ್ದೋಳನ āndoḷana.** = ಆನ್ದೋಲನ. palanquin. ಪಟ್ಟದಾತ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣರ ಮುನ್ದೆ ಆನ್ದೋಳನವೇಱಲಾಗದು Cv. 417.

***ಆನ್ದೋಳಿಸು āndoḷisu.** to hang, to dangle. ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡದಲ್ಲಿ ಕೀಲಿಟ್ಟು ದ್ವಾರಕವಾಟವ ತೆಗೆದು ಆನ್ದೋಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು Cv. 1076.

ಆನ್ಧಸಿಕ āndhasika. (*fr.* ಅನ್ಧಸ್). *a cook.*

ಆನ್ಧ್ರ āndhra. Telugu. (My.; Si. 127).

ಆನ್ವೀಕ್ಷಿಕಿ ānvīkṣiki. (*fr.* ಅನ್ವೀಕ್ಷಾ). *logical philosophy, metaphysics.*

ಆನ್ಸರ್ ānsar. an "answer" (Si. 56). [E.].

ಆಪ āpa. = ಆರ್ಪ, ಆಪುವ. a relative present participle of ಆರ್ 2: being strong; being able; being possible. ತೋಱಲ್ ಆಪ (Bp. 19, 49). ಮಾಡಲ್ ಆಪಡೆ (24, 5). ಆಪರೇ (57, 74). ಆಪಡೆ (J. 26, 59). see Prvs. s. ತೆಱು, ನಡೆ 1. — ಆಪನಿತು. -ಅನಿತು. as much as possible (Bp. 1, 13; 2, 53; 27, 53; 46, 55; J. 18, 1). — ಆ ಪಾಟು. -ಅಟು. = ಆಪನಿತು; also: exceedingly, much (My., also ಆ ಪಾಟಿ). — ಆಪುದು. it will be or is strong, etc., etc. (Bp. 35, 48; Si. 273). ಆಪೆ, thou art strong or able (Bp. 21, 37; 60, 3; Bh. 8, 27, 1). ಆಪಂ (Bp. 48, 18). ಆಪವು (17, 10).

ಆಪ āpa. Tbh. of ಅಪಸ್. water (Mr. 404; My.).

ಆಪಕ āpaka. causing to go; reaching, meeting with. see ಅಧ್ಯಾಪಕ; ವ್ಯಾಪಕ.

ಆಪಕ್ವ ā-pakva. half-baked, half-matured; not quite ripe; *slightly parched grain.*

ಆಪಗ āpaga. = ಆಪಗೆ. (My.; G.).

ಆಪಗೆ āpage. *a river, a stream.*

ಆಪಣ ā-paṇa. *a shop.* 2, *a market.*

ಆಪಣಿಕ āpaṇika. mercantile. 2, *a shop-keeper, a merchant.*

ಆಪತು āpatu. Tbh. of ಆಪದ್. (Bp. 9, 9; 23, 32; 37, 32).

ಆಪತ್ಕಾಲ āpad-kāla. a season of distress, a time of trouble. (My.).

ಆಪತ್ತಿ ā-patti. coming; entering into; attaining, obtaining, procuring; misfortune, calamity. see ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿ.

ಆಪತ್ತು āpattu. a Tbh. of ಆಪದ್. (ಅಧ್ಯಾನ Nn. 164; ಬಾಧೆ Mr. 487; My.). ಆಪತ್ತು ಪಟ್ಟುದು (ಆಪದ್ಗತ Nr.). see Prv. s. ವಿಪತ್ತು.

ಆಪತ್ಪ್ರಾಪ್ತ āpad-prāpta. *overtaken by calamity, distressed.*

ಆಪತ್ಸನ್ನ್ಯಾಸ āpad-sanyāsa. profession of asceticism undertaken at the approach of death.

ಆಪದ್ ā-pad. = ಆಪತು, ಆಪತ್ತು. getting into trouble; *misfortune, calamity, distress.*

ಆಪದ ā-pada. = ಆಪದೆ. (My.; G.).

ಆಪದೆ ā-pade. misfortune, calamity. (G.).

ಆಪದ್ಗತ āpad-gata. *fallen into misfortune.*

ಆಪದ್ಧರ್ಮ āpad-dharma. practice or profession other than that proper to a caste, but allowable in time of distress. (My.).

ಆಪನ āpana. reaching, obtaining; causing to go towards, etc. see ಅಧ್ಯಾಪನ. 2, pepper (ಕರಿ Śmd. Dh.).

ಆಪನ್ನ ā-panna. gained, obtained, acquired. 2, *distressed.*

ಆಪನ್ನಸತ್ವೆ āpanna-satve. *a pregnant woman.*

ಆಪಮಿತ್ಯಕ āpamityaka. (fr. ಅಪಮಿತ್ಯ). *obtained by barter.*

ಆಪಸ್ āpas. = ಆಪ. water.

ಆಪಸ್ತಮ್ಬ āpastamba. N. of a ṛiṣi and writer on ritual.

ಆಪಾಟಿ āpāṭi. exceedingly, much. see s. ಆಪ.

ಆಪಾತ ā-pāta. falling or rushing upon; throwing down; causing to descend; happening, becoming apparent; the instant, the current moment. (My.).

ಆಪಾದ ā-pāda. causing to enter into or to arrive at; bringing on; causing to get into trouble. see ವ್ಯಾಪಾದ.

ಆಪಾದನ ā-pādana. -ನೆ. = ಆಪಾದ. [accusing, accusation, blame]. see ವ್ಯಾಪಾದನ. (Cpr. 6, 44).

ಆಪಾದಿತ ā-pādita. caused to attain, gain, happen or occur; brought on; established; [accused]; punished (ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 159. 354 Cm.; My.). see Bp. 19, 2; 43, 75.

ಆಪಾದಿಸು āpādisu. to bring on; [to accuse]; to establish or prove a charge (My.); to punish (My.).

ಆಪಾನ ā-pāna. a drinking-party (ಆಪಾನಗೋಷ್ಠಿ, ಮಾಜು ಕುಡಿವುದು Mr. 221). 2, *a liquor shop.*

ಆಪಾರ ā-pāra. being busy. see ವ್ಯಾಪಾರ.

ಆಪಿ āpi. reaching; gaining. see ವ್ಯಾಪಿ.

ಆಪೀಡ ā-pīḍa. pressing. 2, *a chaplet worn on the crown of the head.*

ಆಪೀನ ā-pīna. increased; stout. 2, *an udder.*

ಆಪು āpu. 1. a large kind of bulrush, the elephant grass, Typha elephantina Roxb. (C., Z.; Te. ఆవురు, జొరు).

ಆಪು āpu. 2. = ಆನಿಪು. an object to lean upon, refuge, protection (Bp. 37, 39). 2, a restraint, a stoppage, what stops (Te.; T. ஆய்ப்பு; M. ആപ്പു).

ಆಪು āpu. 3. = ಆಪುರ್ 1. see ಅಂಗಲಾಪು.

ಆಪುವ āpuva. a wrong form of ಆಪ. (My.; Si. 272).

ಆಪೂಪಿಕ āpūpika. (*fr.* ಅಪೂಪ). *a confectioner; a baker.* 2, *a multitude of cakes.*

ಆಪೂರ ā-pūra. becoming or being full (Bp. 60, 6).

ಆಪೂರಣ ā-pūraṇa. becoming full. 2, making full, filling. see ಪದಾಪೂರಣ.

ಆಪೂರಿತ ā-pūrita. filled, full (Bp. 37, 36).

ಆಪೂರ್ಣ ā-pūrṇa. filled, full (Bp. 4, 38; 61, 33).

ಆಪೂರ್ಣತೆ ā-pūrṇate. fulness; completeness (Śmd. 11).

ಆಪೂರ್ತಿ ā-pūrti. fulness; satisfaction. see ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಿ.

ಆಪೃತ ā-pṛta. occupied, busy. see ವ್ಯಾಪೃತ.

ಆಪೆ āpe. = ಅಗಪೆ, etc. (My.).

ಆಪೇಕ್ಷಿಕ āpēkṣika. (fr. ಅಪೇಕ್ಷಾ). raising expectations (Sk.); looking for, expecting, wishing (My.).

ಆಪೇಕ್ಷಿತ āpēkṣita. looked for, expected, wished (My.).

ಆಪೇಕ್ಷೆ āpēkṣe. another form of ಅಪೇಕ್ಷೆ (Śmd. 299; ಡಾವುರ Bhn. 22; My.; Te., Tu.).

ಆಪೇಯ ā-pēya. to be drunk, fit to be drunk (My.).

ಆಪೋಚನ āpōcana. Tbh. of ಆಪೋಶನ. (My.).

ಆಪೋಶನ āpas-aśana. sipping of water from the palm of the hand at the beginning and end of a meal; the water so sipped (Bp. 52, 5; My.; Mhr.).

ಆಪೋಸ āpōsa. a kind of mango from Goa (B. 2, 52; *cf.* Mhr. ಆವ್ಲೋಸ, dried plums from the Persian gulf, prunes).

ಆಪ್ತ āpta. reached; obtained; apt, fit. 2, *trusted,* trustworthy; a confidential man (Bp. 16, 13). 3, related. 4, a friend. (My.; J. 7, 30). — ಆಪ್ತ ಬನ್ಧುಗಳ್. (Bp. 40, 14).

ಆಪ್ತಾಗಿರಿ āptāgiri. an ornamental umbrella borne over rājas, etc. in their procession (My.; Mhr. ಆಪ್ತಗಿರಿ, ಅಬದಾಗೀರ).

ಆಪ್ತಿ āpti. reaching, meeting with; obtaining; binding, connection; aptitude. see ಪರ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಸಮಾಪ್ತಿ.

ಆಪ್ಯ āpya. 1. obtainable, to be reached. see ಪ್ರಾಪ್ಯ, ವ್ಯಾಪ್ಯ.

ಆಪ್ಯ āpya. 2. (fr. ಅಪ್). *watery; consisting of water.* 2, a kind of Costus (ಕೊಳಂಜನ G.).

ಆಪ್ಯಾಯನ āpyāyana. causing fulness, increasing welfare; satisfying, refreshing, pleasing; satiety, satisfaction, pleasure, gratification. (My.). — ಆಪ್ಯಾಯನವ್ವುಡು. -ಂ-ಪಡು. to be satisfied, refreshed, or pleased (Bh. 8, 23, 17).

ಆಪ್ರಚ್ಛನ ā-pracchana. *civility upon receiving or parting with a visitor.*

ಆಪ್ರಪದಂ ā-prapadaṁ. *to the feet.*

ಆಪ್ರಪದೀನ ā-prapadīna. *reaching to the feet* (as a dress).

ಆಪ್ರೇಕ್ಷಣ ā-prēkṣaṇa. looking at, viewing (Bp. 46, 3).

ಆಪ್ಲವ ā-plava. *bathing* (ಜಳಕ G.).

ಆಪ್ಲವನ ā-plavana. *bathing, ablution;* immersing.

ಆಪ್ಲವವ್ರತಿ āplava-vrati. *a Brāhmaṇa who has taken the bath which completes his period of study* (ಮುಂಜಿ ಬಿಡಿಸುವ ಸಂಸ್ಕಾರವಾದವನು G.).

ಆಪ್ಲಾವ ā-plāva. *bathing;* a submerging; a flood.

ಆಪ್ಲುತ ā-pluta. bathed; sprinkled.

ಆಪ್ಲುತವ್ರತಿ āpluta-vrati. = ಆಪ್ಲವವ್ರತಿ. (My.).

ಆಫೀಮು āphīmu. = ಅಫೀಮು, etc. (S. Mhr.; Tu.).

ಆಫ್ತಾಬು āphtābu. one of the cards of the gañjīpu (My.).

ಆಬನ್ಧ ā-bandha. tying, binding on; a tie or bond. 2, *the tie or bond with which the ox is fastened to the yoke, or the latter to the plough* (ಹಗ್ಗ Hlā.). 3, ornament, decoration.

ಆಬನ್ಧನ ā-bandhana. *a tie.*

ಆಬರು ābaru. = ಆಬುರು. (My.).

ಆಬಲ್ ābal. = (ಆಲ 2), ಆವಲ್. a red water-lily (ಚಂಗಲವೆ Kk. 22; ಚಂಗಲವೆ, ಚನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ Śs.; T. அல்லி, ஆம்பல், Nymphaea alba; Tu., M. ആമ്പൽ, a water-lily).

ಆಬಾ ābā. (Te. ఆవ, recollection; Mhr. ಆವ, great show; neatness of shape; courage, confidence, ardour, spirit; grasp, hold). — ಆಬಾಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a simpleton, a man without ability (R.).

ಆಬಾದು ābādu. flourishing, thriving, well-peopled, cultivated (My.; Br.; Mhr., H.).

ಆಬಾಧೆ ā-bādhe. *pain.*

ಆಬಾಸ ābāsa. = ಆಬಾಸ, ಅಬಾಸು, ಆಬಾಸು. Tbh. of ಆಭಾಸ. fallacy, incorrectness, as of speech; failure, defect, insufficiency, as of a meal (My.; Te. భాస, fallacy, corruption, disorder).

ಆಬಾಸು ābāsu. = ಆಬಾಸ. (Te. ఆభాసు = ఆభాస, see ಆಬಾಸ; R.).

ಆಬುಕಾರಿ ābukāri. = ಅಬುಕಾರಿ, etc. (My.).

ಆಬುತ್ತ ābutta. *a sister's husband.*

ಆಬುರು āburu. = ಅಬ್ರು, ಆಬರು, ಆಬ್ರು. honour, character, renown (My.; Br. as ಅಬುರಿ, ಆಬ್ರೂ; Mhr., H. ಆಬರೂ).

ಆಬ್ಕಾರಿ ābkāri. tax on spirituous liquor; the business of a distiller (C.; Br.; Mhr., H.).

ಆಬ್ದಿಕ ābdika. (fr. ಅಬ್ದ). annual, yearly. see ವರ್ಷಾಬ್ದಿಕ, etc.

ಆಬ್ರ ābra. = ಅಮ್ಬ್ರ. see Prv. s. ಬೋನಗಿತ್ತಿ.

ಆಬ್ರು ābru. = ಆಬುರು, etc. (My.).

ಆಭ ābha. like. see ಕುಮುದಪತ್ರಾಭ; ಅಭೆ.

ಆಭರಣ ā-bharaṇa. carrying. 2, *an ornament.*

ಆಭರಿತ ā-bharita. brought; carried; borne; nourished. 2, filled, full of. see Bp. 39, 63; 46, 69; 59, 43.

ಆಭಾವ ā-bhāva. state of being, manner, mode (Bp. 53, 31).

ಆಭಾವನತೆ ā-bhāvanate. = ಆಭಾವ. (Bp. 53, 22).

ಆಭಾಷಣ ā-bhāṣaṇa. *addressing, speaking to;* shouting.

ಆಭಾಸ ā-bhāsa. = ಆಬಾಸ, etc. splendor, light; appearance; semblance, likeness; phantom; mere appearance; fallacious appearance; reflection; fallacy, semblance of a reason, sophism. see Ch. v. 63; ರಸಾಭಾಸ, ವಿರುದ್ಧಾಭಾಸ.

ಆಭಾಸ್ವರ ā-bhāsvara. *a class of deities* (sixty-four in number).

ಆಭೀರ ābhīra. *a cowherd* (ಮಹಾಶೂದ್ರ, ಕುಡಿಯೊಕ್ಕಲಿಗ Hlā.).

ಆಭೀರಪಲ್ಲಿ ābhīra-palli. *a station of herdsmen.*

ಆಭೀರಿ ābhīri. *a cowherd's wife.*

ಆಭೀಲ ā-bhīla. *formidable, fearful* (Grj. 9, 27 va.; 9, 58 va.).

ಆಭೀಲತೆ ā-bhīlate. formidableness (Grj. 6, 50; Bp. 50, 46; 51, 59. 52; 58, 55).

ಆಭೆ ā-bhe. splendor, light; colour, appearance; a reflected image; likeness, resemblance. see ಹರಿದ್ರಾಭೆ.

ಆಭೋಗ ā-bhōga. 1. enjoyment; satiety; *fulness, completion.*

ಆಭೋಗ ā-bhōga. 2. winding, curving; extension. 2, the expanded hood of a cobra. 3, effort, pains.

ಆಭ್ಯನ್ತರ ābhyantara. (fr. ಅಭ್ಯನ್ತರ). internal, inner (B. 4, 133). 2, obstacle, impediment (My.).

ಆಮ್ ām. we. [@ in old Kannaḍa this stands for the first person exclusive plural *i. e.*, persons addressed to are excluded. see Pb. 10, 33]. see s. ಆಂ 1.

ಆಮ āma. = ಆವಿ 2 q. v., ಆವಿಗೆ, ಆವುಗೆ. a potter's kiln (Te.; Mhr., H. ಆವಾ; R.).

ಆಮ āma. raw, uncooked; unripe, immature, acidulous. 2, constipation, passing unhealthy excretions (mucus). 3, *sickness, disease.*

ಆಮಗನ್ಧಿ āma-gandhi. *the smell of raw meat* or of a burning corpse.

ಆಮಗನ್ಧಿಕ āma-gandhika. *the smell of raw meat.*

ಆಮಣ್ಡ āmaṇḍa. = ಆಮುಣ್ಡ. the castor-oil plant (Sk.; G.).

ಆಮದು āmadu. coming; income; import; imported goods, imports (My.; H. ಆಮದ್).

ಆಮನಸ್ಯ āmanasya. *pain.*

ಆಮನ್ತ್ರ ā-mantra. = ಆಮನ್ತ್ರಣ. (Bp. 46, 77; My.; ದರ್ಶನ G.).

ಆಮನ್ತ್ರಣ ā-mantraṇa. *addressing, calling or calling to* (ಆಹ್ವಾನ, ಕರೆವುದು Nn. 155). 2, greeting, welcome, bidding adieu, taking leave. 3, invitation. 4, the vocative case (Śmd. 150. 151. 153. 394; Kāvy. I, 2, 41-43). 5, savoury food (for invited guests? ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ Nn. 155). *cf.* ಆವುತಣ?

ಆಮಯ āmaya. *sickness, disease*; one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಆಮಯಭೇದ āmaya-bhēda. a kind of disease. see ಕುಪ್ಪ.

ಆಮಯಾವಿ āmayāvi. *diseased.*

ಆಮರ āmara. = ಅಮರ (on account of thc metre). N. of the author of the amarakōśa (Nn. 3).

ಆಮರಕ್ತ āma-rakta. dysentery. (My.).

ಆಮರಣ ā-maraṇa. until death (My.).

ಆಮರೆ āmare. = ಆವರೆ, q. v. (My.; T. ಆವಾರ್ರೈ, ಆವಿರೈ, Cassia auriculata L.; Te. ರೇಲ).

ಆಮರ್ದ ā-marda. crushing; pressing, squeezing (Sk.).

ಆಮರ್ದನ ā-mardana. = ಆಮರ್ದ. (My.).

ಆಮರ್ಷ ā-marṣa. impatience, anger, wrath. see ಕೋಪಿಸು.

ಆಮಲ āmala. ಆಮಳ. = ಆಮಲಕ, see ತಳಾಮಳ.

ಆಮಲಕ āmalaka. (Śmd. 345). *the plant Emblic myrobalan, Emblica officinalis Gaertn.* (Phyllanthus emblica Lin.; ನೆಲ್ಲೀಗಿಡ G.).

ಆಮಲಕಿ āmalaki. *the plant Emblic myrobalan* (ನೆಲ್ಲಿ Hlā.).

ಆಮವಡೆ āma-vaḍe. = ಅಮ್ಬೊಡೆ, ಆಮ್ಬೋಡೆ. (acidulous cake): different split pulse soaked in water, strained, ground in a mortar till solid, mixed with spices, and then fried in ghee or oil as cakes, and soaked in curdled milk (My.; Te.; Tu. ಅಮ್ಬೊಡೆ, ಆಮವಡೆ).

ಆಮಶಂಕೆ āma-śaṅke. dysentery (My.).

ಆಮಶ್ರಾದ್ಧ āma-śrāddha. uncooked articles of food distributed at a śrāddha (My.). *cf.* ಅನ್ನಶ್ರಾದ್ಧ.

ಆಮಸೋಲು āmasōlu. a sour sauce or acid seasoning, especially one made of the fruit of the tamarind tree (ತಿನ್ತಿಡಿಕ, ವೃಕ್ಷಾಮ್ಲ G.; Mhr. ಅಮ್ಬ, an acid obtained by spreading, in the evening, a cloth over flowering plants of Cicer arietinum; ಅಮ್ಬಸೂಲ, ಅಮ್ಬಸೋಲ, dried peelings of the fruits of the tree rātāmbī, Garcinia purpurea).

ಆಮಾತ್ಯ āmātya. = ಅಮಾತ್ಯ. a minister, a counsellor (Sk.; Mr. 1; ಪ್ರಧಾನಿ G.).

ಆಮಾಶಯ āma-āśaya. the receptacle of the undigested food, the upper part of the belly to the navel, the stomach. (My.).

ಆಮಿಕ್ಷೆ āmikṣe. *a mixture of boiled and coagulated milk* (see Nr. s. ಒಡೆ 1; ಕಾಯ್ದ ಹಾಲೊಳಗೆ ಮೊಸರು ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ಹೆಪ್ಪು G.). see ಹೆಪ್ಪು.

ಆಮಿಲಿತ ā-milita. united, mixed, combined, associated (Bp. 41, 22).

ಆಮಿಷ āmiṣa. = ಆಮಿಸ, *flesh.* 2, *a bribe.* 3, a gift (ಕಾಣಿಕೆ G.). 4, an object of enjoyment, a pleasing object (G.). 5, lust, desire. 6, sexual union (ಸಮ್ಭೋಗ G.).

ಆಮಿಷಾಶಿ āmiṣa-āśi. *eating flesh, carnivorous.*

ಆಮಿಸ āmisa. Tbh. of ಆಮಿಷ (Śmd. 335).

ಆಮೀನ āmīna. = ಅಮೀನ. (Br.; R.).

ಆಮೀನಿ āmīni. a kind of large, sour mango (My.).

ಆಮೀಲ āmīla. a native revenue officer who superintends a talook (My.; H.).

ಆಮುಕ್ತ ā-mukta. loosed, let go; discharged. 2, *dressed, accoutred.*

ಆಮುದಿತ ā-mudita. joyful, delighted, pleased (Bp. 61, 71).

ಆಮುಷ್ಮಿಕ āmuṣmika. of that state; being there; belonging to the other world. (Rām. 6, 26, 62; My.).

ಆಮುಷ್ಯಾಯಣ āmuṣyāyaṇa. *the son of an illustrious person.*

ಆಮೂಲಂ ā-mūlaṁ. to the root; by the root; entirely. (My.).

ಆಮೂಲಾಗ್ರ ā-mūla-agra. from the root to the top (J. 3, 36).

ಆಮೆ āme. = ಆವೆ 2, ಏವೆ 2. a tortoise, a turtle (My.; ಕೂರ್ಮ, etc. Si. 88; ಗುಹ್ಯ 445; T., M.; Tu. ಏಮೆ). see ನೀರಾಮೆ, ಹೆಣ್ಣಾಮೆ.

ಆಮೈತ್ರ ā-maitra. friendly, affectionate, well-disposed (Bp. 59, 45).

ಆಮೋದ ā-mōda. gladdening, cheering up; *pleasure, joy.* 2, *fragrance, a diffusive perfume* (ಸೌಸವ Ct. II, 94; ಸುಗನ್ಧಾನಿಲ Mr. 50).

ಆಮೋದಿ ā-mōdi. happy; fragrant. 2, *a perfume for the mouth.*

ಆಮೋದಿಸು āmōdisu. to be lovely (Bp. 18, 30). 2, to be glad (My.). 3, to smell at (My.).

ಆಮ್ನಾಯ ā-mnāya. *sacred tradition.* 2, *the vēda.* 3, a worthy person (ತೀರ್ಥ, ಸದ್ವಂಶ Nn. 48).

ಅಮ್ಬರ āmbara. = ಅಮ್ಬ್ರ. Tbh. of ಅಮ್ರ or ಅಮ್ಲ. pepper-water to which tamarind is added in due proportion (C.).

ಅಮ್ಬೊಡೆ āmbode. = ಆಮವಡೆ, etc. (My.).

ಅಮ್ಬೋಡಿ āmbōdi. = ಅಮ್ಬೊಡೆ, etc. (My.).

ಅಮ್ಬ್ರ āmbra. = ಅಮ್ಬರ. (Bp. 57, 35; C.).

ಆಮ್ರ āmra. *the mango tree, Mangifera indica, and its fruit.*

ಆಮ್ರಾತಕ āmrātaka. *the hog-plum tree, Spondias mangifera.*

ಆಮ್ರೇಡಿತ ā-mrēḍita. reiterated; *repetition of a sound or word.*

ಆಮ್ಲ āmla. the tamarind tree, tamarindus indica (ತಿನ್ತಿಣೀಕ, ಹುಣಿಸೆ Mr. 125). 2, sourness, acidity (ಹುಳಿ Nn. 119).

ಆಮ್ಲವತಿ āmla-vati. N. of a plant (ಓಟೆ Mr. 139, o. rs. ಓಟೆ, ಆಮ್ರವತಿ).

ಆಮ್ಲವೇತಸ āmla-vētasa. the plant Rumex vesicatorius. (R.).

ಆಮ್ಲಿಕೆ āmlike. the tamarind tree (Sk.; ಹುಣಿಸೆಯ ಮರ G.). see ಬ್ರಹ್ಮಾಮ್ಲಿಕೆ.

ಆಮ್ಲೀಕೆ āmlīke. = ಆಮ್ಲಿಕೆ. (Sk.; G.).

ಆಯ್- āy. 1. = ಆಗಿ. this form is taken by the participle ಆಗಿ only in certain past forms derived by the addition of the affixes -ತು, -ಇತು, ಇತ್ತು. ಆಯ್ತು, ಆಯಿತು, ಆಯಿತ್ತು, it became, etc. (T.; Tu. ಆಯಿ). [ಈ ವಿಭವಮಿ ನ್ನಾರಿನ್ದಮಾಯ್ತೆಮ್ಬುದಂ ತಾನಾಗಳ್ ಬಗೆವನ್ನೆಗಂ Ap. 2, 66].

ಆಯ್ āy. 2. = ಆ 8, ಆಯಿ 2, ಆಯು. to collect, to gather; to select, to cull (ವಿರಲವಸ್ತ್ವಾಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; ವಿರಲವಸ್ತು ಮೇಲನ Śm. 102; ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ Śmd. 92 Cm.; Tu., T., M.). P. p. ಆಯ್ದು [ಪುರಾಣ ಕವಿ ಪ್ರಭುಪ್ರಯೋಗಾವಿಲ ಸದ್ಗುಣೋದಯಮನಾಯ್ದು ವಣಾಂ ಸಮೆದೊನ್ದು ಕಾವ್ಯದಿಂ Kr. 2, 155; Pb. 2, 16; Ap. 11, 106 va.] (Grj. 5, 66). ಅರಣ್ಯನೀವಾರಭತ್ತದಿನ್ದವೊ ಹಕ್ಕಲನ್ ಆಯ್ದು ಭತ್ತದಿನ್ದವೊ ಬದುಕುವುದು (ಮಂತ Nr.). ಕೆಲವು ಅಡ ಗಬ್ಬನ್ ಆಯ್ದು ಒಟ್ಟಿ (Bp. 18, 28). ಬಿತ್ತಿದ್ದ ಬೀಜವನ್ ಆಯ್ದು (27, 49; see also 33, 13). — ಆಯ್ ಆಯ್, rep. (Bp. 34, 22).

ಆಯ್ āy. 3. = ಆಯಿ 1. collecting, etc. see ಆಯ್ಕುಳಿ.

ಆಯ್ āy. 1. = ಆಯ 1, ಆಯಿ. mother (T. ಆಯ್, ಆಯಿ, mother; Mhr. ಆಯಿ, mother; H. ಆಯಾ, a waiting woman, maid). see ಪಬ್ಬತಾಯ್.

ಆಯ್ āy. 2. = ಆಯು. (Śmd. Dh. No. 517).

ಆಯ āya. 1. (*cf.* ಆಗ 1 ?). the inside, privacy (Te.), secret (Te.). 2, the private parts (Te.). a vital part of the body where a wound is mortal (Te., T.; S. Mhr.). 3, particulars, details; the merits of a question (Te.). 4, a part of the body (see ಕೀಲಾಯ, ಮೇಲಾಯ); the breast (ಎದೆ Cb.). (M. ಆಯಿ, lightness, nimbleness, slackness; T. ಆಯ್ವು, collecting, search; trouble; subtlety, fineness; T. ಆಗ, the body = ಉಡಲ್; the breast; *cf.* also ಅಜ್ಜ 2 ?). — ಆಯಕಟ್ಟು. structure of tenderness. ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳ, a vital part, a vulnerable place (S. Mhr.).

ಆಯ āya. 2. measure, dimension, extent; rule, standard, order; propriety, fitness (J. 5, 48; 29, 29; ಪ್ರಮಾಣ, ಪರಿಮಾಣ Cb.; Te. size, scale; Tu. measure, proportion; T. T. length; ಆಯ್ಮ, breadth). [strength, prowess. ಅತನೊಳಾ ವೊಡವುಟ್ಟಿದುದಱಿಂಗೆ ಪೆಮ್ಪು ಪೆಮ್ಪಿನೊಳಾಯಂ ಕಟ್ಟಾಯದೊಳಳವು Pb. 1, 24; ಚಲದಾಯದಾಯತಿಯ ಬೀರದ ಚಾಗದ ಮಾತುಗಳೆ Ap. 13, 71]. ಬಿಲ್ಲಗಾಱರು ಕೋಲ್ಗಳನ್ನು ಎಸ್ತು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೊಂಚಿಕೆಯಾಗಿ ಆಯವಱಿತು ನಿಲ್ಲುವ ವಿಶೇಷಗಳು (ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢ, etc. Si. 288). see ಕಟ್ಟಾಯ s. ಕಟ್ಟು 1. — ಆಯಕಟ್ಟು. standard condition, suitableness, properness (My.). ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳ, a place suitable for building a house on (S. Mhr.). 2, measure, extent, dimension, as of a field (My.; Te). 3, regulation, rules, as about a temple (My.). *cf.* ಆಯತ.

ಆಯ āya. 3. craftiness, dissimulation, deceit (T. ಆಯ, ಆಟ; *cf.* ಆಟ 1). ಆಯವನ್ ಉಸುರದಿರು! ನಾನ್ ಅಱಿದೆನ್ ಅಱಿದೆನು ನಿನ್ನ ಮಾಯವನು (Bp. 24, 63; it is however possible to read ಮಾಯ instead of ಆಯ).

ಆಯ āya. 1. = ಆಯ್ 1, etc. see ಅನಲಾಯ, ಕಮಲಾಯ.

ಆಯ āya. 2. arrival, approach, coming. 2, *income, revenue.* (ಅರ್ಥಾಗಮ Mr. 268). 3, gain, profit. 4, receipt. 5, the guard of the women's apartments. 6, corn given by the well-to-do villagers to the hereditary servants of the village as their established fees of office (C.). ಆಯಾ ಹಾಕುವಾಗಲೇ ನ್ಯಾಯ ಬನ್ತು (Prv.). see ಉಱತಾಯ, ಮೇಲಾಯ s. ಮೇಲು, Prv. s. ನ್ಯಾಯ. — ಆಯಕಟ್ಟು. a fixed amount of money (C.). — ಆಯವ್ಯಯ. income and expenditure. — ಆಯ ಸಾಮ್ಯ. dupl. = ಆಯ ಸ್ವಾಮ್ಯ. (My.). — ಆಯ ಸ್ವಾಮ್ಯ. dupl. = ಆಯ No. 6. (My.).

ಆಯಃಶೂಲಿಕ āyaḥśūlika. (fr. ಆಯಃಶೂಲ). relating to an iron pike. 2, *a man who, in order to attain an object, uses forcible instead of gentle means, as e. g. a beggar who holds a pike to your breast in begging for alms.*

ಆಯಕಟ್ಟುಗಾಱ āyakaṭṭu-gāṟa. a man who does his work properly (My.).

ಆಯಗಾಱ āya-gāṟa. a clever man (My.).

ಆಯಗಾಱ āya-gāṟa. a hereditary village servant (C.; Te. ಆಯಗಾಡು; such servants are *e. g.* ಗವುಡ, ಶಾನಭೋಗ, ಜೋಯಿಸ, ಪತ್ತಾರಿ, ಕಮ್ಮಾಱ, ಕುಮ್ಬಾಱ, ಬಡಗಿ, ನಾಯಿನ್ದ, etc.).

ಆಯಗಾರ್ತಿ āya-gārti. a clever woman (My.).

ಆಯತ āyata. (fr. ಆಯ್ 1 ?). = ಆಯತ್ತ. fitness, propriety, proper way (Bp. 25, 36; J. 11, 1; 16, 5; Te.); readiness; preparation, trim (My.; Te., also ಆಯಿತ); means, an ornament (ಸಾಧನ Nn. 114). 2, ease, absence of exertion (S. Mhr.; Mhr. ಆಯತಾ, without effort; without any agency; ready made; arrived, come). ಆಯತದ ಪಕ್ವಾನ್ನ (ಅಪೂಪ Mr. 215). ಅಡುಗೂ ಲಜ್ಜೀಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟಡಿಗೆ ಆಯತವಾಗಿ ಇರುವದು (Prv.). 3, = -ಆಯಿತ, -ಆಯ್ತು, an affix for the formation of nouns, see ಪಸಾಯತ, ಲಿಂಗಾಯತ. [— ಆಯತವಾಗು. -ಅಗು. to come upon. ಆಚಾರ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಆಯತವಾದುದೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ Cv. 898].

ಆಯತ ā-yata. checked, restrained. 2, extended, *long.* large (ದೀರ್ಘ, ನೀಳ Mr. 446; see Ch. v. 63. 105. 106); diffuse, prolix. 3, a rectangle. 4, = ಆಯತನ No. 1, see ಧವಲಾಯತ.

ಆಯತನ ā-yatana. a resting place; a place, a seat, a home. 2, *a shed for sacrifices; an altar.* 3, a temple (ದೇವಾಲಯ Mr. 193).

ಆಯತಾಕ್ಷಿ āyata-akṣi. = ಆಯತಾಂಬಕಿ. (J. 18, 55).

ಆಯತಾಂಬಕಿ āyata-ambaki. a woman with large eyes (J. 18, 61; 19, 23).

ಆಯತಿ ā-yati. restraint of mind (ಯೋಗಸಾಧನವಿಶೇಷ G.). 2, extension, length (ನಿಡಿದಾದದ್ದು G.). 3, *dignity, majesty.* 4, *future time.*

ಆಯತಿಕೆ āyata-ike. (Śmd. 248 Mḍb. MS.). the state of being great, worthy or noble; stateliness; grandeur; etc. (Bp. 25, 10; Bh. 8, 26, 9). — ಆಯತಿಕೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. generosity to fail (Bp. 26, 61). — ಆಯತಿಕೆ ಬನ್ಧ. one of the feats of wrestlers (Śśv. 4, 75).

ಆಯತ್ತ āyatta = ಆಯತ. *readiness (My.; Te., T.).* 2, = ಆಯತ No. 2 (B. 5, 75 ಆಯತ್ತಾಗಿ). ಆಯತ್ತವಾಗಿ ಒದಗಿರುವದು (ಸಿದ್ಧ, ನಿವೃತ್ತ Si. 382).

ಆಯತ್ತ ā-yatta. resting on, dependent on; being subject (Bp. 38, 71). 2, *docile, tractable.* 3, come into one's power or possession (Śmd. 64 Mḍb.; ಸ್ವಾಧೀನವಾದದ್ದು G.). 4, being joined to (ಸಮ್ಬನ್ಧವಾಗು Śmd. 205 Cm.), being connected with (Bp. 9, 21), being used in (Śmd. 395).

ಆಯತ್ವ āyatva. the state of going. see ಅನ್ತರಾಯತ್ವ.

ಆಯಮಾನ āyamāna. going to, approaching (Śmd. 87; Ch. v. 24; Mr. 90 va.).

ಆಯಲ್ಲಕ āyallaka. *longing for, regretting.*

ಆಯಸ āyasa. 1. (fr. ಆಯಸ್). of iron; iron; anything made of iron; a weapon (Śmd. 310, No. 265 Mḍb.; ಕಬ್ಬಿಣ, etc. Mr. 98).

ಆಯಸ āyasa. 2. Tbh. of ಆಯಾಸ. (My.).

ಆಯಾತ āyāta. come, arrived, approached, attained (Cpr. 1, 141).

ಆಯಾನ ā-yāna. coming, arrival. 2, the natural temperament or disposition. 3, = ಅನಾಹತ No. 4 (Mr. 460).

ಆಯಾಮ ā-yāma. stretching, extending; restraining; *length;* extent (Abh. P. 12, 96va.).

ಆಯಾಸ āyāsa. = ಆಯಸ 2. effort, exertion, labour, trouble. 2, fatigue, weariness. see ಅನಾಯಾಸ, ನಿರಾಯಾಸ; Prv. s. ಮಯಸ್ಸು. — ಆಯಾಸಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to make effort (Bp. 8, 46). 2. to become weary, etc. (My.).

ಆಯಿ āyi. 1. = ಆಯ್ 3. collecting, etc. see ಆಯಿಕುಳಿ. ಆಯಿದೆನೆ. -ತೆನೆ. ears of corn picked up in fields by poor people (My.).

ಆಯಿ āyi. 2. = ಆಯ್ 2, ಆಯು (Bh. 1, 10, 11; My.).

-ಆಯಿ yi. = ಆಯ್ 1, etc. mother. see ಗಂಗಾಯಿ, ಧವಳಾಯಿ, ನಾಗಲಾಯಿ, ಬಿಜ್ಜಾಯಿ, ಭೋಗಾಯಿ, ಮಂಗಾಯಿ, ಮಾದಾಯಿ, ಮಾಳಾಯಿ, ಮುದ್ದಾಯಿ, ರೆಮ್ಮಾಯಿ, ಶಿವಾಯಿ.

ಆಯಿಕುಳಿ āyi-kuḷi. = ಆಯ್ಕುಳಿ, q. v.

ಆಯಿಕೆ āyike. the act of selecting or picking up (My.).

-ಆಯಿತ āyita. = ಆಯತ No. 3, etc. see ಪಸಾಯಿತ, ಲಿಂಗಾಯಿತ.

ಆಯಿತವಾರ āyitavāra. Tbh. of ಆದಿತ್ಯವಾರ (C.).

ಆಯಿತು āyitu. = ಆಯಿತ್ತು, ಆಯ್ತು. it became, etc. see ಆಗು 1, ಆಯ್ 1.

ಆಯಿತ್ತು āyittu. = ಆಯಿತು, q. v.

ಆಯಿನ್ದಾ āyindā. = ಅಯಿನ್ದಾ. (My.; Br.; H.).

-ಆಯಿಲ āyila. = -ಆಯ್ಲ. an affix for forming nouns (*cf.* ಆಯಿತ, etc.), *e. g.* ಅಡ್ಡಾಯಿಲ, ಓಜಾಯಿಲ, ಗಾಢಾಯಿಲ, ಗೋಟಾಯಿಲ, ಪುರ್ಗಾಯಿಲ (Śmd. 252), ಜಾಣಾಯಿಲ, ವೇಗಾಯಿಲ. it may have been regarded as a Tbh. of ಆರೂಢ, as ಗೋಟಾಯಿಲ is the Tbh. form of ಘೋಟಾರೂಢ, Śmd. 30.

ಆಯಿಸ āyisa. = ಆಯುಷ್ಯ, ಆಯುಸ. Tbh. of ಆಯುಷ್ಯ (Śmd. 359. 368, here Mḍb. ಆಯುಸ; My.).

ಆಯಿಸು āyisu. 1. = ಆಯ್ಸು. to cause to choose, etc. *(My.; cf. ಆರಿಸು).*

ಆಯಿಸು āyisu. 2. = ಆಡಿಸು. see ಮೆಲ್ಕಾಯಿಸು.

ಆಯು āyu. = ಆಯ್ 2, etc. (C.; ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳು G.). **P. p. ಆದು** (C.). see Prv. s. ಬೀಟು 1. — ಆದುಣಿಗ. -ಉಣಿಗ. one who lives by begging (My.).

ಆಯು āyu. = ಆಯ್ 2. life, duration of life (ಆಯುಷ್ಯ Śm. 102; Śmd. 224; Bp. 48, 32).

ಆಯುಕ್ತ ā-yukta. yoked to; appointed, charged with; a minister, an agent or deputy. (R.).

ಆಯುಗ āyuga. (Tbh. of ಆಯೋಗ?). the handle of a sword. see ಹೊನ್ನಾಯುಗ.

ಆಯುಧ ā-yudha. *a weapon.* 2, a tool (My.; Mhr., Te.).

ಆಯುಧಪೂಜೆ āyudha-pūje. the worship of weapons, tools, etc., performed on the ninth day of the dasara feast (My.).

ಆಯುಧಶಾಲೆ āyudha-śāle. an armoury, arsenal. (My.; Bh. 8, 8, 17).

ಆಯುಧಿಕ āyudhika. *a soldier.*

ಆಯುಧೀಯ āyudhīya. *a soldier.*

ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ āyus-ārōgya. long life and health, or exemption from sickness through life (J. 21, 66).

ಆಯುರೇಖೆ āyu-rēkhe. the life-line: one of the lines of the inner part of the hand (My.).

ಆಯುರ್ದಾಯ āyus-dāya. the apportioned or appointed term of life. (My.).

ಆಯುರ್ವನ್ತ āyus-vanta. long-lived (Bp. 31, 32). feminine ಆಯುರ್ವನ್ತೆ (My.).

ಆಯುರ್ವರ್ಧನ āyus-vardhana. longevity (My.).

ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿ āyus-vṛiddhi. = ಆಯುರ್ವರ್ಧನ. (My.).

ಆಯುರ್ವೇದ āyus-vēda. the science of health or medicine, N. of a treatise on medicine and on the probabilities of life (considered as a supplement of the atharvavēda, C.).

ಆಯುರ್ವೇದಿ āyurvēdi. *a physician.*

ಆಯುರ್ಹೀನ āyus-hīna. short-lived (My.).

ಆಯುರ್ಹೋಮ āyus-hōma. a sacrifice to obtain longevity (My.).

ಆಯುವನ್ತ āyu-vanta. long-lived (ಜೈವಾತೃಕ Hlā.; Mr. 239).

ಆಯುವರ್ಧನ āyu-vardhana. long-lived; N. of a kind of horse (Mr. 283).

ಆಯುವಿಕೆ āyuvike. = ಆಯಿಕೆ. (My.).

ಆಯುಷ್ಮತ್ āyus-mat. -ನ್ತ್. *long-lived.*

ಆಯುಷ್ಮನ್ತ āyus-manta. Tbh. of ಆಯುಷ್ಮತ್. (My.). feminine ಆಯುಷ್ಮನ್ತೆ (My.).

ಆಯುಷ್ಯ āyuṣya. (Śmd. 128). = ಆಯಿಸ, etc. giving long life, vital. 2, vital power, life; lifetime. (My.). — ಆಯುಷ್ಯ ಮುಗಿ. life to end (B. 5, 179).

ಆಯುಷ್ಯಹೋಮ āyuṣya-hōma. = ಆಯುಹೋಮ. (My.).

ಆಯುಸ್ āyus = ಆಯ್ 2, ಆಯು. *life; age, duration of life.*

ಆಯುಸ āyusa. = ಆಯಿಸ, q. v. (My.).

ಆಯುಸ್ಥಾಪನ āyu-sthāpana. establishing or restoring life (Bp. 32, 46).

ಆಯುಸ್ಸು āyussu. Tbh. of ಆಯುಸ್. (My.).

ಆಯುಹೀನ āyu-hīna. short-lived; N. of a kind of horse (Mr. 283).

ಆಯೋಗ ā-yōga. (= ಆಯುಗ?). yoking to; joining; appointment; a shore or bank. (My.).

ಆಯೋಧನ ā-yōdhana. *war, battle.*

ಆಯ್ಕುಳಿ āy3-kuḷi. (Śmd. 239). = ಆಕಳಿ, ಆಯಿಕುಳಿ. a collector (of alms), a beggar (ತಿಱಿಕೊಱ್ Śmd. II, o. r. ತಿರಿ-; ತಿಱಿಕೊಱ್ Śm. 53; ತಿಱಿಕೊಱ್ Kk. 86, o. r. ಆಯಿಕುಳಿ; ತಿರಿಕೊಱ್ Ct. I, 66, o. r. ಆಯಿಕುಳಿ; Grj. 1, 27). 2, that which has been left, has been (in danger of being) spoiled, and has been saved or preserved (ಕಳದಱಿಧುಱಿದುದು Ct. I, 54). 3, choosing, selecting, picking up. — ಆಯ್ಕುಳಿಗೊಳ್. to select, etc. (Śmd. 117).

***ಆಯ್ಕೆ āyke.** = ಆಯಿಕೆ.

-ಆಯ್ತ āyta. = ಆಯತ No. 3, etc. an affix to form nouns (Śmd. 233). *e. g.* ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತ, ಅಡಂಗಾಯ್ತ, ಕಡಂಗಾಯ್ತ, ಕಲ್ಲಾಯ್ತ, ಝುಳಮ್ಬಾಯ್ತ, ಸೂೞಾಯ್ತ (234), ಪಸಾಯ್ತ, ಲಿಂಗಾಯ್ತ.

ಆಯ್ತು āytu. = ಆಯಿತು, etc.

-ಆಯ್ತೆ āyte. feminine of -ಆಯ್ತ. see ಪಸಾಯ್ತೆ.

ಆಯ್ಪಿಸ್ āypis. an interjection used to express disdain (S. Mhr.).

-ಆಯ್ಲ āyla. = -ಆಯಿಲ. see *e. g.* ಗೋೞಾಯ್ಲ, ಜಾಣಾಯ್ಲ, ದೃಢಾಯ್ಲ, ಪಚ್ಚಾಯ್ಲ, ವೇಗಾಯ್ಲ.

ಆಯ್ಸು āysu. = ಆಯಿಸು 1. to cause to collect, to cause to pick up, etc. (Bh. 1, 8, 7; My.).

ಆರ್ ār. 1. = ಆರು 1, ಯಾರ್, ಯಾರು, ದಾರು. a nominative plural masculine and feminine of ಆವ, (Śmd. 182; Te. ಎವರು, ಏರು; T. ಆರ್, ಯಾರ್; Tu. ಏರ್). who? (ವಿಚಾರ Śm. 104). [ಪರಮಾಲಂಕಾರೋಚಿತ ವಿರಚನೆಗಳ್ ಸೆಗಱ್ಗೆ ಮಾರ ವದನೋದರದೊಳ್ Kr. 1, 4; Pb. 1, 22]. ಕುಲಕ್ಕಂ ಚಲಕ್ಕಂ ಭೂತಲದೊಳ್ ಆರ್ಗವ್ ಅಧಿಕಂ (Śmd. 138). ನೀನ್ ಆರ್ಗೆ? ಆನ್ ಆರ್ಗೆ? ತಾನ್ ಆರ್ಗೆ? ಇನ್ತು ಎನಗೆ ಉಸಿರಲ್ವೇಡ! (178). ಈಶಾಜ್ಞೆಯಂ ಬಲ್ಲನ್ ಆರ್? (Rśv. 13, 25). ಇವನ್ ಆರ್? (J. 30, 42). ಆರ ಸುತಂ? (28, 27). see Śmd. 64. 171. 181. 183; Bp. 3, 82. — ಆರದು. ಆರ ಅದು. of whom it? whose is it? (Bp. 28, 42). it becomes ಆರ್ತು, *e. g.* ಆರ್ತು ಈ ತುರಂಗಂ? (Śmd. 181; Kk. 61). — ಆರಾರ್. rep. (Grj. 6, 57). — ಆರು. ಆರ್-ಉ 9. whosoever. ಮದವನಿಗನ ಆರು ಕೆಲವ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರುಣ್ಬು, ಅವರು ಜನ್ಯರು ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಆರುಂ. ಅರ್-ಉಂ 1. whosoever. [ಮೇರುವನೆ ಕಡೆದು ಪಡೆದಳವಾರುಮುನಿಱಿಸಿದುದುದಾತ್ತ ನಾರಾಯಣನಾ Pb. 4, 1; Ap. 2, 15 va.]. ಶರಣ್ ಆರುಮ್ ಒಳರೆ ಖಲ ಸಂಸರಣದೊಳ್? (Śmd. 85). ಒಡನೆ ಆರುಮ್ ಇಲ್ಲ (125). ಆರುಮಂ ಪುಗಲ್ ಈಯದೆ ರಾಣಿವಾಸಮ್ ಇಹುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮ್ ಆದೊಡೆ ವನವೆ ಪ್ರಮದವನಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಸತ್ಯಯುತರ್ ಎನ್ಬು, ಭಾವಿಸದಿರ್ ಆರುವನು (Bh. 1, 8, 26). ಆರುಮುಂ (Bp. 25, 6); ಆರುವಂ (40, 37; 53, 50); ಆರುವನು (26, 53; 60, 17).

ಆರ್ ār. 2. = ಆರು 2, ಆಲ್ 1, ಆಲು 1. to cry aloud (ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; ಅತಿಧ್ವನಿ Śm. 104; M., T., Tu., Te.; *cf.* ಅಬ್ಬು). [ತಳರದೆ ಬಿಲ್ ನಿಲ್ತೊಡೆ ಗುಡುಗುಡುಗುಡುಗೊಳ್ಳೆನ್ದೊಡನಾರೆ Pb. 3, 59; Kr. 1, 66; Ap. 13, 66]. P. p. ಆರ್ದು (Śmd. 50. 55. 288; Grj. 7, 29; J. 28, 47). ಆರ್ವ (Rśv. 13, 84). ಆರೆ (5, 123). see Bp. 16, 14; 52, 47; 56, 14; Rśv. 5, 83; J. 4, 30. 31. 42. 49; see ಬಾಯಾರ್. — ಆರಾರ್. rep. (Bp. 61, 32).

ಆರ್ ār. 3. to be united (T.; perhaps in Bp. s. ಕೆಯ್ಯಾರ್); to abound, to be filled, to teem (T., Te., M.; in Tu. to distend; T. ಆಲ್, to be complete; ಆರ್, to bind; M. ಆಲ್, to heap up); in Kannaḍa at present only two infinitives (-ಆರ, -ಆರೆ) and the verbal noun ಆರು 3 remain, which see separately.

ಆರ್ ār. 4. = ಆರು 6, ಏರು 1. a pair of oxen yoked to the plough (ಹಲಾನ್ವಿತವೃಷಭಯುಗ್ಮ Śmd. Dh.; Śm. 104; T. ಏರ್, a pair; a plough; Te. ಏರು, a plough complete with cattle; ಅರಕೆ. a plough with bullocks complete; M. ಏರ್, a yoke of oxen; a plough with draught oxen). — ಆರ್ಕಾಲು. plough-foot: the bottom part of a plough (My.).

ಆರ್ ār. 5. = ಆರು 4. a frame put on the neck of cattle when training them (ದಾರುಭೇದ Śmd. Dh.).

ಆರ್ ār. 6. = ಅರ್ 3, ಆೞ್. to immerse, to dive. ಏಯುಚ್ಚರಾಂಗಣಕೆ ಆರ್ದ ವಜ್ರವೈಡೂರ್ಯಮಾಣಿಕ್ಯದೊಳ್ (ಆದ) ನೆಲೆನೆಲೆಗಳ್ (C. Bp. 5, 3).

-ಆರ āra. 1. = -ಆರೆ 4. an infinitive of ಆರ್ 3: so that it or they be filled, or to the full of (My.; T.). see ಕಣ್ಣಾರ, ಕಿವಿಯಾರ, ಬಾಯಾರ, ಮನಸ್ಸಾರ. — ಆರಗಾಡು. -ಕಾಡು. a perfect wild: a place that has never been cultivated (My.). [@ also used as a particle of emphasis meaning one's own hand, etc. ಅವನು ಕೈಯಾರ ಕೊನ್ದ he killed with his own hands. ಅವನು ಕಣ್ಣಾರ ಕಣ್ಡ he saw with his own eyes].

ಆರ āra. 2. the tree Barringtonia acutangala Gaertn. (ನಿಚುಲ, ನಿಚುಳ Mr. 112; also Sk. ಆರ, N. of a tree).

ಆರ āra. 1. Tbh. of ಆಗಾರ 1 (Śmd. 383). a dwelling place, etc. see ಕೇರಾರ, ಕೀಲಾರ, ಕೊಟ್ಟಾರ, ಗೂಡಾರ, ದವಳಾರ, ದೇವಾರ, ಬೀಡಾರ, ಭಣ್ಡಾರ.

ಆರ āra. 2. Tbh. of ಆಕಾರ 2 (Śmd. 383). form, etc. see ಚಿತ್ತಾರ, ರೂಪಾರ.

ಆರ āra. 3. Tbh. of ಹಾರ [ಒದವಿದ ನೂಲ ತೊಂಗಲುಲಿಯಿಲ್ಲದೆ ಪೀನ ನಿತಮ್ಬಮಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕುಚಮಣ್ಡಳಂ Ap. 3, 48]. (Ct. II, 8; Kk. 26; Śm. 72).

ಆರ āra. 4. rising; going. see ಉದಾರ.

ಆರ āra. 5. brass; oxide of iron. see ಆರಕೂಟ.

ಆರ āra. 6. Tbh. of ಆಹಾರ. see ಪಲಾರ, ಮಾಂಸಾರ.

ಆರ āra. 7. Tbh. of ಅವರ or ಅವಾರ. see ಪಟಾರ.

ಅರಕ್ ārak. = ಅರಕು. arrack (My.).

ಆರಕೂಟ āra-kūṭa. *brass.*

ಆರಕ್ತ ā-rakta. reddish (Śmd. 178; Kāvy. IV, 2, 57; V, 18; Rśv. 13, 96 va.; 5, 102).

ಆರಕ್ಷ ā-rakṣa. protection, preservation. 2, *the part beneath the frontal projections on the forehead of an elephant; the junction of the frontal sinuses of an elephant.*

ಆರಗು āragu. = ಆರಗ್ವಧ. (St. & Pl.).

ಆರಗ್ವಧ āragvadha. = ಆರಗು. *the tree Cassia fistula* Lin. see ಕಕ್ಕೆ.

ಆರಜ ā-raja. passion, emotion, feeling; desire (J. 20, 57; 26, 32. 54).

ಆರಟ್ಟ āraṭṭa. N. of a people and country in the Pañjāb. (R.; Br. Herat).

ಆರಡಿ ār2-aḍi1. publicity, report; infamy, scandal (Te.; R.); [deceit, treachery. — ಆರಡಿಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a deceitful thief; a treacherous thief. ಬಿದಿಯೆಮ್ಬಾರಡಿಗಳ್ಳನೆನ್ನನುಜನಂ ಗೋವಿನ್ದನಂ ನಿರ್ನೆರುಯ್ವುದುಂ Ap. 3, 52].

ಆರಣ āraṇa. = ಆರಣ್ಯಕ No. 2. (My.).

ಆರಣ್ಯ āraṇya. relating to a forest; wild. 2, a forest (My.; J. 2, 8; ಕಾಡು Śm. 91; ವಿಪಿನ Nn. 9. 30. 42; ಕಾನನ 17; ಮಲೆ 22; ವನ 42; in all the places of Nn. the o. r. is ಅರಣ್ಯ).

ಆರಣ್ಯಕ āraṇyaka. relating to a forest; an inhabitant of the woods (Si. 102). 2, a kind of vedic composition (certain chapters of the Brāhmaṇas) which must be read or studied only in forests (see ಬೃಹದ್-).

ಆರತ ā-rata. 1. stopped, ceased. 2, delighted in. 3, quiet, gentle. see ಅನಾರತ; Bp. 39, 68.

***ಆರತ ā-rata.** 2. Tbh. of ಆರ್ತ?. thirst, desire. ಆರತವಡಗದು ಕ್ರೋಧ ತೊಲಗದು ಕ್ರೂರ ಕುಹಕ ಭಾಷೆ ಬಿಡದನ್ನಕ್ಕ Bv. 131.

ಆರತಿ ā-rati. 1. *stopping, ceasing.*

ಆರತಿ ārati. 2. (fr. ಆರಾತ್ರಿಕ). = ಆರ್ತಿ 2. the ceremony of waving (around an idol, around the bride and bridegroom, around the heads of the people assembled at marriages, around a king, etc.) a platter containing a burning lamp; the platter and lamp waved; the piece of poetry chanted on the occasion; the lotus-leaf described with colours on the platter (Mhr.; H. ಆರ್ತೀ; My.; Te. ಆರತಿ, ಆಳತಿ; T. ಆರತಿ, ಆಲತ್ತಿ, ಆಲಾತ್ತಿ). see Śmd. 64; Grj. 3, 117; 3, 117 va.: J. 8, 12; 10, 54; 11, 6; 29, 10. 41; 31, 14. 18. 31; B. 2, 7; ಉಪ್ಪಾರತಿ, ಏಕಾರತಿ, ಕರ್ಪೂರಾರತಿ, ಗುಮ್ಬಾರತಿ, ದೀಪಾರತಿ, ಧೂಪದೀಪಾರತಿ, ಧೂಪಾರತಿ, ಮಂಗಳಾರತಿ, ಹತ್ತು ಬೆರಳಾರತಿ. — ಆರತಿ ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the shine of a waving lamp (Rām. 3, 6, 58).

ಆರನಾಲ āranāla. *sour gruel made from the fermentation of boiled rice.*

ಆರನಾಲಕ āranālaka. = ಆರನಾಲ. *sour gruel* etc. (ಗಂಜಿ G.).

ಆರನಾಲಾಮ್ಬು āranāla-ambu. = ಆರನಾಲ (V. 6, 30).

ಆರಬು ārabu. = ಆರುಬು, etc. — ಆರಬಟೆ. = ಆರುಬಟೆ, etc. (Rām. 6, 12, 40).

ಆರಬ್ಧ ā-rabdha. begun, commenced; commencement. (Kāvy. III, 3, B, 156).

ಆರಭಟಿ ā-rabhaṭi. a branch of the dramatic art, the representation of supernatural and horrible events on the stage. (Kāvy. IV, 2, 58. 62).

ಆರಭಿ ārabhi. N. of a rāga (My.).

ಆರಭ್ಯ ā-rabhya. having begun, beginning from (B. 5, 121. 169). ಅನ್ದಿನ ಆರಭ್ಯ, ಇನ್ದಿನ-, ಪೂರ್ವಾರಭ್ಯ, ಮೊದಲಾರಭ್ಯ or ಮೊದಲಿನ ಆರಭ್ಯ (My.).

ಆರಮ್ಬ āramba. (fr. ಆರ್ 4). = ಆರಮ್ಬು. (yoking the oxen to the plough): tillage, cultivation (My.; Te.). [ಆರಮ್ಬವ ಮಾಡಿ ಸಂಸಾರ ಸ್ಥಿತಿ ಕಳೆಯದಿದ್ದಡೆ ಆ ಆರಮ್ಬವೆ ಕೇಡು Cv. 121]. ಆರಮ್ಬದಿನ್ದ ಬದುಕುವವನು (ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ, ಕರ್ಷಕ; ಕೃಷಿಕ Nr.). ಮುಸಗೆ ಮಾಡಿದ ಹೊಲನು, ದುಷ್ಟಪ್ರಸರದ ಏಱುಗೆ, ಪಾಪಿಯೆ ಓಲಗ; ಹುಸಿಯ ಬಾೞುವೆ ಹುದುವಿನ ಆರಮ್ಬದ ಫಲೋದಯವು ನಸಿದು ಹೋಗದೆ? (Bh. 1, 8, 48). see ಕಾಡಾರಮ್ಬ, ನೀರಾರಮ್ಬ. — ಆರಮ್ಬ ಸಾರಮ್ಬ. reit. (My.).

ಆರಮ್ಬ āramba. Tbh. of ಆರಮ್ಭ (Śmd. 339).

ಆರಮ್ಬಗಾಱ āramba-gāṟa. a cultivator, a farmer (My.; ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ, ಕೃಷಿಜೀವಿ, etc. Si. 300).

ಆರಮ್ಬು ārambu. = ಆರಮ್ಬ (S. Mhr.).

ಆರಮ್ಭ ā-rambha. = ಆರಮ್ಬ. *undertaking, beginning; commencement* (ಮೊದಲ್ Mr. 432). 2, exertion, effort. 3, speed. 4, killing. — ಆರಮ್ಭವಾಗು. -ಆಗು. to be commenced (B. 5, 196).

ಆರಮ್ಭಣ ā-rambhaṇa. undertaking; taking hold of; using; a handle. (My.).

ಆರಮ್ಭಿಸು ārambhisu. to begin (v. t., My.; B. 3, 1. 94; 4, 152; 5, 52. 191); to begin (v. i., My.). ಜೊತೆಗಾಱನು ಹೋಗಿ, ವ್ಯಥೆ ಆರಮ್ಭಿಸಿತು (Prv.).

ಆರಮ್ಭಿಸುವಿಕೆ ārambhisuvike. beginning, undertaking (Si. 236).

ಆರಯ್ āray. = ಆರಯು, ಆರಯ್ಯು, (ಆರೈ). to search to; consider attentively; to investigate; to look to, to take care of; to nourish; to ponder; to be deliberate (ಅನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; ವಿಚಾರಿಸು Śmd. 9. 88 Cm.; T., Te.; M. ಆರಾಯ್; *cf.* ಪಾರ್). [ಇದು ನಿಮ್ಮನಾರಯಲೆ ವೈರಿಯ ಮಾಡಿದ ಗೊಡ್ಡಂ Pb. 8, 90; Ap. 12, 46; Vr. 15, 10; ಕಾಡಬಸವನ ಹುಲಿ ಕೊಣ್ಡೊಯ್ವರೆ ಆರಯ್ಯಲಾಗದೆ ಕೂಡಲ 'ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 45; Cv. 51]. P. p. ಆರಯ್ದು. ಆರಯೆ or ಆರಯ್ಯೆ, [ಸಮುದಾಯಾರ್ಥಮನಾರಯೆ ಸಮನಿಸುವರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿ ತೋಱದೊಡೆ Kr. 1, 78; Pb. 1, 77]. ಆರಯಲುಂ or ಆರಯ್ಯಲುಂ, [ಪದನಱಿದು ನುಡಿಯಲುಂ ನುಡಿಮದನಱದಾರಯಲುಮಾರ್ಪರಾ ನಾಡ ವರ್ಗಳ್ Kr. 1, 38; Pb. 2, 59 va.]. ಆರಯಿಂ or ಆರಯ್ಯಿಂ (Śmd. 86). ಆರಯ್ದಾರುಂ ಸ್ಮಾರಲಿಂ! (277). ಆರಯ್ಯದೆ (J. 14, 7). ಆರಯ್ದು ಎದ್ದಿಹೆ (ಅವೇಕ್ಷೆ, ಪ್ರತಿಜಾಗರ Nr.). ತನ್ನನ್ ಆರಯ್ವಂ (ಅದ್ಯೂನ, ಔದರಿಕ Mr. 231). ಆರಯ್ದು ಬಹಗಾಳಿ (Mr. 50). see Bp. 10, 16; 27, 51; 28, 38; 38, 8; 43, 24; 53, 20; Rśv. 5, 52; 8, 5 va.; 8, 124; J. 4, 15. 47; 11, 16; 16, 33; 18, 41. 55. 58; 19, 39; 20, 6. 43; 28, 38; 30, 51; Grj. 4, 85; 6, 17.

ಆರಯಿಕೆ ārayike. = ಆರಯ್ಕೆ. (My.).

ಆರಯಿಸು ārayisu. ಆರಯ್ಸು, (ಹಾರಯಿಸು). to expect, to look for; to look to, to take care of (My.); to desire. ಪೆಱರುಮನ್ ಅಱಿ ನೀನುಮ್, ಆರಯಿಸಿ ವಿದಗ್ಧರಿಂ! (Śmd. 121, Mdb. MS.).

ಆರಯು ārayu. = ಆರಯ್, etc. P. p. ಆರಯಿದು. see Bp. 23, 34; 24, 2; 25, 6; 30, 18; 43, 7; 57, 68.

ಆರಯ್ಕೆ ārayke. = ಹಾರಯ್ಕೆ. searching; trying; pondering; observing; superintending (ಪರೀಕ್ಷಣ Mr. 437; ಪ್ರತ್ಯಯ 493; ಉಪಧೆ, ಪರೀಕ್ಷಣ Hlā.); [ನೃಗದ ಮೂಱುರವುಮನಾ ಱಾರಯ್ಕೆಯುಮಂ ಗಾಳಿಯುಮನೆಱಂಕೆಯುಮಂ ಬಲ್ಲನಾಗಿ Pb, 5, 43va.]. fostering (My.). see ಕೆಯ್ಯಾರಯ್ಕೆ, ಮೆಯ್ಯಾರಯ್ಕೆ, ಮೇಲಾರಯ್ಕೆ. (J. 12, 11; 19, 42).

ಆರಯ್ಯು ārayyu. = ಆರಯ್, etc. ಆರಯ್ಯುವದು (My.). P. p. ಆರಯ್ದು (My.).

ಆರಯ್ಸು āraysu. ಆರೈಸು. = ಆರಯಿಸು. (ಅಪೇಕ್ಷಿಸು, ಬಯಸು G.; Tu.); to take care of, to foster (My.).

ಆರವ ā-rava. *sound; cry.*

ಆರವಾರ āravāra. (fr. ಆರ್ 2). a great outcry, bawling (My.; T.).

ಆರವಾರ āravāra. a mortgage of landed property with possession (Mg.).

ಆರವೆ ārave. Tbh. of ಆರಾಮ (Śmd. 359; Nr.; Hlā.; Ct. II, 8; Śm. 21). [ಮೇರುವ ಪೊನ್ ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಪದಾರವೆ ರಸದೊಱವು ಪರುಸ ವೇದಿಯ ಕಣಿ Pb. 1, 28; Vr. 76, 25]. ತಳಿಯ ಕೂಟ್, ಇದಿರೊಳ್ ಪಣ್ತ ಆರವೆ (Śmd. I, 119). ಮನೆಯ ಸಮೀಪದ ಆರವೆ (ಗೃಹಾರಾಮ Nr.). see Grj. 10, 79 va.; Bp. 37, 33.

ಆರಾಗ್ರ ārā-agra. *the head of certain arrows having the shape of an owl, or an arrow of that kind.*

ಆರಾಜಿತ ā-rājita. adorned, embellished. fem. ಆರಾಜಿತೆ (Rśv. 2, 8).

ಆರಾಜಿಸು ā-rājisu. to shine; to appear (J. 13, 49; 15, 10; 18, 29; 25, 9).

ಆರಾತ್ ārāt. *near.* 2, *far.*

ಆರಾತಿ ārāti. = ಅರಾತಿ. an enemy (ಬಾಧ, ಹಗೆ Nn. 64).

ಆರಾತ್ರಿಕ ā-rātrika. the burning lamp in a platter that is waved before an idol, etc. 2, waving lamps before an idol, etc. see ಆರತಿ 2.

ಆರಾತ್ರಿಕಕ್ರಿಯೆ ārātrika-kriye. waving burning lamps before an idol, etc. see ನಿರಾಜಿಸು.

ಆರಾಧಕ ā-rādhaka. who or what worships, a worshipper (Bp. 61, 2); a pūjāri (My.).

ಆರಾಧನ ā-rādhana. *accomplishment, carrying into effect.* 2, *attainment.* 3, *gratifying, propitiation.* 4, worship, adoration.

ಆರಾಧನೆ ā-rādhane. *service, worship.* (Bp. 45, 14; 51, 55).

ಆರಾಧಿಸು ā-rādhisu. to worship, to adore (ಪೂಜಿಸು My.). see Bp. 6 sum.; 11, 16; 25, 4; 28, 4; 30, 5; 52, 24.

ಆರಾಧ್ಯ ā-rādhya. to be made favorable; to be worshipped or served (Bp. 12, 24; 39, 46. 55). 2, a class of Śaiva Brāhmaṇas who wear the janivāra which they call śivadāra (Bp. 48, 7; My.; Te.). see ವೇಮನಾರಾಧ್ಯ. feminine ಆರಾಧ್ಯೆ (Grj. 8, 13).

ಆರಾಮ ā-rāma. = ಆರವೆ. rest, repose. 2, delight, pleasure. 3, *a grove in the outskirts of a town; a garden* (ಊರ ಸಾರಿ ಇರ್ದ ವನಂ Mr. 152).

ಆರಾಲಿಕ ārālika. *a cook.*

ಆರಾವ ā-rāva. *sound; cry, scream.*

ಆರಿ āri. = ಆರೆ 2, etc. — ಆರಿಕಲ್, = ಆರೆಕಲ್, q. v. a hailstone (Grj. 9, 58 va.; Bp. 61, 66). — ಆರಿವರಲ್. -ಪರಲ್. a hailstone (ಘನೋಪಲ Śs.; see s. ಆಲಿಕಲ್).

ಆರಿಕೆ ārike. the Indian millet, Panicum italicum (St. & Pl.; Te. ಆರಿಕೆ, ಆರುಕೆ, Paspalum frumentaceum).

ಆರಿದ್ರ āridra. Tbh. of ಆರ್ದ್ರ. the sixth lunar mansion (My.; Mhr. ಆರದ್ರಾ). — ಆರಿದ್ರಪುೞು. the insect called lady-bird or maybug, so called because it appears in July and August, which season is called Ārdre (Te. ಆರುದ್ರಪುರುಗು, ಆರ್ದ್ರ; R.).

ಆರಿಯ āriya. Tbh. of ಆರ್ಯ. (ಆಯೋಗ್ಯನ್ Kk. 68; *cf* ರೆಯ?).

ಆರಿವಾಳ ārivāḷa. = ಪಾರಿವಾಳ, etc. a pigeon (My.).

ಆರಿಸು ārisu. to collect, to gather; to pick out, to select, to choose (ಆಯು G.; C.; Te. ಏರು; *cf.* ಆಯಿಸು 1). ಆರಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗು (ವರಿಸು G). ಊರು ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಾಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಉಂಡು ಬದುಕುವದು (Si. 299). see B. 2, 5; 3, 38; 4, 27. 158. 180. 223; Bp. 42, 16.

ಆರು āru. 1. = ಆರ್ 1, etc. who? see Bp. 3, 83; 14, 26; 15, 2; 40, 6; 42, 30; 61, 72. ಆರಿಗೆ (Bp. 4, 1; 21, 14. 18. 19; 32, 48; 36, 57; 37, 36. 60; 54, 25; 61, 72). ಆರಿಂಗೆ (20, 26; 23, 31). ಆರಿಗು (26, 57). — ಆರಾರು. rep. (Bp. 54, 66).

ಆರು āru. 2. = ಆರ್ 2. (My.; ಕೂಗು G.).

ಆರು āru. 3. fullness, abundance; to the full of, fully. see ನೂಱಾರು, ಸಾವಿರಾರು; *cf.* ಆರ್ 3.

ಆರು āru. 4. = ಆರ್ 5. ನೊಗನು ತಲೆಯಾರು ಭಂಡಿ ಎಮ್ಬು ಇವೆಲ್ಲಂ ಹೂಡುವ ಎತ್ತುಗಳು ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಯುಗ್ಯ, ಪ್ರಾಸಂಗ್ಯ, ಶಾಕಟ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

-ಆರು āru. 5. = ಅಹರು (see ಅಹ). the plural of -ಆನು 4, q.v. ಬಿಟ್ಟಾರು (B. 1, 7), ಪಟ್ಟಾರು (2, 34), ತಿಳಿದಾರು (2, 44), ತಿರಿಗ್ಯಾರು (5, 39), ಹೋಱಾರು (5, 163).

ಆರು āru. 6. = ಆರ್ 4. (My.).

ಆರು āru. a hog (Cb.). 2, a crab (Cb.). 3, a pitcher.

ಆರುಬು ārubu. = ಆರಬು, ಆರ್ಬು, etc. — ಆರುಬಟೆ. = ಆರ್ಬಟೆ. (Bh. 2, 2, 79; 8, 21, 27).

ಆರುಷಣ āruṣaṇa. coriander (ಧಾನ್ಯಕ, ಕೊತ್ತುಂಬ್ಬರಿ Mr. 137).

ಆರುಹ āruha. = ಆಲುಹ. crying aloud. ಬಾಯಾರುಹ (ಅಪಲಾಪ, ನಿಷ್ಠವ Nr., one MS. ಆಲುಹ).

ಆರುಹತ āruhata. Tbh. of ಆರ್ಹತ. see Śmd. 38; Bp. 49, 25. 40. 46; 50, 19. 23. 43. 46. 61. 76. 80; 51, 7. 40. 67. 74; 52, 1.

ಆರೂಢ ā-rūḍha. mounted, ascended (My.); raised up, elevated on high; brought under. see ಘೋಟಾರೂಢ, etc.

ಆರೆ āre. 1. a shrub or small tree, Bauhinia racemosa Lin. (Z.; Te. B. spicata; T. ಆರ್, B. L.). 2, = ಅರೆ 5, the plant Grislea tomentosa. — ಆರೆಹುವ್ವು. (ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆ, ಧಾತಕಿ, etc. Si. 153).

ಆರೆ āre. 2. = ಆಣೆ 3, etc. — ಆರೆಕಲ್. a hailstone (ಅಮ್ಬುದಫಲ, ಆಕರಕ Mr. 44, o. r. ರಿ-).

ಆರೆ āre. 3. (fr. ಆರಯ್). taking care of, etc. see ಆರೆಕಾಱ.

-ಆರೆ āre. 4. = -ಆರ 1. see ಕಣ್ಣಾರೆ, ಕಿವಿಯಾರೆ, ಕೆಯ್ಯಾರೆ, ಬಾಯಾರೆ, ಮನವಾರೆ, ಮನಸ್ಸಾರೆ.

-ಆರೆ **āru₅-e₃. 5.** = -ಹಾರೆ. the plural of -ಅನೆ 1, No. 2, *e. g.* ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 1, 1), ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ (3, 77), ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ, ಎಣಿಸುತ್ತಾರೆ (4, 173). 2, the plural of -ಅನೆ 1, No. 1: they are, *e. g.* ಬನ್ದಾರೆ, they are or have come; ಹೋಗ್ಯಾರೆ, they have gone (S. Mhr.).

ಆರೆ **āre. 1.** ಆರಾ. *a shoemaker's awl or knife.*

ಆರೆ **āre. 2.** Mahratta (S. Mhr.; My.; Te.). ಆರೆಯವರು, ಆರೇ ಮಾತು, ಆರೇ ಮುರುವು (My.).

ಆರೆ **āre. 3.** = ಪಾರೆ 2, etc. (My.).

ಆರೆಕಾಱ **āre₃-kāṟa.** a man who fosters, a fosterer (Cpr. 9, 102 va.; Grj. 6, 56 va.; Rsv. 6, 11 va.).

ಆರೆಕಾಱ **āre-kāṟa.** a Mahratta man (S. Mhr.).

ಆರೆಯ **āreya.** a Mahratta man (S. Mhr.; *cf.* ಆರಿಯ).

ಆರೇಕೆ **ārēke.** = ಆರೆಯಿಕೆ. (My.).

ಆರೇವತ **ārēvata.** the tree Cassia fistula Lin. (St. & Pl.).

ಆರೈ **ārei.** = ಆರಯ್. (ಹುಡುಕು, ವಿಚಾರ ಮಾಡು G.).

ಆರೊಗಿಸು **ārogisu.** = ಆರೋಗಿಸು (Śmd. 143; Te. ಆರಗಿಂಚು).

ಆರೋಗಣ **ārōgaṇa.** = ಆರೋಗಣೆ. eating; a meal (My.; Te., Mhr.; *cf.* Tbh. ಆರ 6?). — ಆರೋಗಣಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to eat (Bp. 24, 34).

ಆರೋಗಣೆ **ārōgaṇe.** = ಆರೋಗಣ. (My.; ಜಗ್ಧಿ, ಭೋಜನ, ಜೇಮನ, etc., ಊಟ G.). [ಲಿಂಗ ಭಕ್ತನ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಶಿವಗಣಂಗಳಿಗೆ...ಆರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿಸಿ Cv. 113]. see Bp. 8, 28. 36; 47, 39; 59, 5; J. 6 sum.; 6, 45. 50. 51. — ಆರೋಗಣೆಗೆಯ್. = ಆರೋಗಣಂಗೆಯ್. (V. 14, 32 va.).

ಆರೋಗಿಸು **ārōgisu.** = ಆರೊಗಿಸು. to eat (My.). [ಮಜ್ಜನಮಪ್ಪ ಗದಾರೋಗಿಸಲೊಲ್ಲದಿರ್ಪಿರವಿದೇಂ ನಾಣಳ್ಕಿದೇಂ Pb. 4, 68]. see Bp. 8, 15. 42; 14, 6; 44, 14; 48, 5; 57, 34; J. 2, 64; 7, 1.

ಆರೋಗ್ಯ **ārōgya.** (fr. ಅರೋಗ). *freedom from disease, health.* (Bp. 61, 81). 2, wholesome, salubrious (My.). — ಆರೋಗ್ಯಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to make healthy (B. 4, 133).

ಆರೋಗ್ಯಕರ **ārōgya-kara.** causing health, tending to promote health, wholesome, healthy (B. 4, 116; My.).

ಆರೋಗ್ಯಕಾರಕ **ārōgya-kāraka.** = ಆರೋಗ್ಯಕರ. (B. 4, 135; My.).

ಆರೋಗ್ಯಗೃಹ **ārōgya-gṛiha.** a medicine-room, an apothecary's shop (ಭೇಷಜನಿವಾಸ Mr. 197).

ಆರೋಪ **ā-rōpa.** placing in or on, imposing. 2, *assigning or attributing to.* 3, an accusation, a charge. — ಆರೋಪ ತರು. to bring an accusation, to accuse. ಅವನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ತನ್ದ (B. 4, 186).

ಆರೋಪಣ **ā-rōpaṇa.** -ಣೆ. = ಆರೋಪ. accusing, accusation (My.; ತಪ್ಪು ಹೊಱಿಸೋಣ G.).

ಆರೋಪಿ **ārōpi.** an accused person (C.).

ಆರೋಪಿತ **ā-rōpita.** (Śmd. 264). *placed in or upon, deposited* (ಹಿತ, ನಿಹಿತ, ನ್ಯಸ್ತ, ವಾಹಿಸಲ್ Mr. 462); ascribed, assigned; accused; forged; intrusted.

ಆರೋಪಿಸು **ārōpisu.** to apply, to attribute, to ascribe (My.; Si. 69). ಪೞುವನಾರೋಪಿಸುವುದು (J. 7, 10).

ಆರೋಹ **ā-rōha.** rising; mounting; riding. 2, *a rider.* 3, *height.* 4, *length.* 5, a woman's waist (ಲೇಸಪ್ಪ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉಡಿ Nr.; ಸುನ್ದರ ಸ್ತ್ರೀಯ ನಡು G.). 6, *the buttocks.*

ಆರೋಹಕ **ā-rōhaka.** a man who mounts, a rider (Rsv. 13, 61 va.).

ಆರೋಹಕತನ **ārōhakatana.** (Śmd. 248). the state of ascending, or that of being a rider.

ಆರೋಹಣ **ā-rōhaṇa.** rising; ascending; mounting. 2, *a ladder; a staircase.* see ಅಡರ್, ಏಱ್.

ಆರೋಹಿಸು **ārōhisu.** to ascend, to mount (Rsv. 13, 71 va.).

ಆಱ್ **ār. 1.** = ಅಱ್ 2, ಆಱು 1 q. v. to be extinguished, etc. ಬಾಯಾರ್ವರ್ಗಳ್ (Śmd. 84).

ಆಱ್ **āṟ. 2.** P. p. ಆತುರ್ (Śmd. 286); present participle ಆರ್ಪ್ (= ಆಪ). to be or become strong, to be powerful, able or competent; to be possible, may; to be adequate, to be able for, to be able to endure (ಸಮರ್ಥತ್ವ Śmd. Dh.; see ಆಕೆ 2, ಆಱು 1; T. ಏಱ್, ಏಲ್, ಏಲು, to be possible, to be able, etc.; see ಏಱ್ 2; ಆಜ್ಜಲ್, might; ಆಜ್ಞು, to bear, to endure; M. ಏಲ್, possibility.; Te. ಲಾವು, power). [ಕಾಲುಡಿದುಂ ಬಟಲ್ದು ಪಲ್ಲಾಱ ಪೊಡರ್ಪುಗೆಟ್ಟುಸಿರಲಪ್ಪೊಡಮಾಱವೆ Pb. 3, 58; ಆರ್ಕುರ್ಪಮೆ, is it possible Ap. 3, 8; ಆತಿರ್ಪರುಮಿಲ್ಲಾ Pb. 2, 52]. ಎನಗೆ ಬಲ್ಲಿದರ್ ಅಗಲ್ ಆರ್ಪರೆ ಗಾವಿಲರ್? (Śmd. 121). ನೀಲಗ್ರೀವರುಮ್ ಆರ್ತರ್? ಇಲ್ಲ! ಗೆಲ್ಲಲ್ ಇನ್ನಾರ್ ಆರ್ಪರ್? ಎನ್ದಂ ಕೃಪಂ (292). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ನುಡಿದು ಆರ್ತನೆ? ಹರಿ ಭರಂಗೆಯ್ದು ಆರ್ತನೆ? ಆಱಂ! (177). ಮಾರ್ತಪ್ಪ ತೆರೆಗಳಿಂ (o. r. ವೇಗದಿಂ) ತರಲ್ ಆರ್ತುದು ತನ್ನದಿಗೆ ಸುರನದೀವಿಭ್ರಮುಮಂ (79. 286). ಶಿಥಿಲಮ್ ಅಗಲ್ ಆರ್ಪುದು (71). ತತ್ಪಮುಮ್ ಅಗಲ್ ಆರ್ಪುದು (386). ಆರ್ಪವನು (ಕ್ಷಮ, ಶಕ್ತ Hlā.). ಹಸಿದು ಇರಲ್ ಆಱದವನಲ್ಲಿ ಆದ್ಯೂನ, ಔದರಿಕ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಚಳಿಗೆ ಆಱವೆ (Rsv. 9, 24). ಹೊನ್ನು ಹಣವುಣ್ಟು ಎನಗೆ, ಸಾಯಲ್ ಆಱೆನು (Dp. 4). ನೂಱರೊಡನೆ ಅಯ್ವರನು ಧರಿಸಿ ಇರಲಾಱದು ಈ ಪುರಿ (Bh. 1, 8, 3). ಆರ್ಪಂ (Bp. 5, 5; 46, 34). ಆರ್ಪರ್ (26, 16). ಆರ್ಪುದು (34, 8). ಆರ್ಪೆಂ (1, 35; 32, 46). ಆರ್ಪನಿತು (13, 21). ಆರ್ಪಿನಿತು (9, 37). ಆರ್ಪಡೆ (J. 2, 30; 8, 8. 26). see Grj. 6, 33; Bp. 9, 24; 12, 36; 19, 27; 22, 22; 38, 34; 39 sum.; 46, 34; 49, 23. 40; 50, 23; 51, 52; 52, 13; 56, 30; 57, 12. 13; 58, 41. 42; 60, 61; 61, 14; B. 1, 8. 12; 4, 12.

—ಆಱ **āṟa.** = -ಅಱ. see ಉಪ್ಪಾಱ, ಕಮ್ಮಾಱ. (T. ಆಱು, to do, make).

ಆಱಟ **āṟu₂-aṭa.** = ಆಱಾಟ. (Te.; R.).

*ಆಱಡಿ **āṟaḍi. 1.** embrace (?). — ಆಱಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to embrace, to seize greedily. ಅಗಲನಾಱಡಿಗೊಪ್ಪು ಪಾಪಿಯ ನೋಡಾ! ಅಕಟಕಟಾ! Cv. 587. 2, to be deceitful; to be treacherous. ಆಱಡಿಗೊಳ್ಳರುಂ, ಕಳ್ಳೂರುಂ ಪೆಱರ ಪೆಣ್ಡಿರೊಳ್ ಮಱವಾಳ್ವರುಂ. Vr. 126, 15.

*ಆಱಡಿ **āṟ-aḍi. 2.** the six-legged one; the large bright black bee. see ಆಱು 4.

*ಆಱಡು **āṟaḍu.** (fr. ಆಱ್?). to cry, to lament. ಆಕಳ ಕಳ್ಳರು ಕೊಣ್ಡೊಯ್ದರೆನ್ನದಿರಿಂ ಭೋ!...ಆಱಡದಿರಿಂ ಭೋ! ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ Bv. 829.

ಆಱಾಟ **āṟu₂-āṭa. 1.** = ಆಱಟ. the anxiety of a sick man (T., Te.; R.).

*ಆಱಾಟ **āṟu-āṭa. 2.** immersion or bathing of an idol in a river or tank on the last day of a temple festival. (T.; M., Tu.; ಆಱು a river; *cf.* ಆಱ್6).

ಆಱಿಕೆ **āṟike.** = ಆಱಕೆ 2. see ಉಸುರಾಱಿಕೆ, ಬಾಯಾಱಿಕೆ.

ಆಱಿಸು **āṟisu. 1.** = ಆಱುಸು, ಆರ್ಚು 2. to cause to go out; to quench, to allay; to dry, etc. [ಶ್ರಮೋತ್ಥಿತ ಸ್ವೇದಜಲವ ಹಾರಿಯುಮಾಗಿ ಬನ್ದ ಮನ್ದಾನಿಲಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಯನಾಱಿಸುತ್ತುಂ Pb. 5, 53 va.; Pb. 1, 6; Ap. 2, 41 va.; Cpr. 5, 41. ಮೌಕ್ತಿಕಾವಳಿಯನೆ ತರ್ಪುದೆನ್ದು ನುಡಿದಟ್ಟಿದೊಳಾಱಿಸಿದಳ್ ನಿಜೇಶನಂ Pb. 10, 46]. 2, to appease, to satisfy. ಜಾನಕಿಯ ಗಮನಪರಿಶ್ರಮಮನ್ ಆಱಿಸುತ್ತ (Abh. P.

7, 14 va.). ಮೆಯ್ಪುಮರನ್ ಆಱಿಸಿಕೊಣ್ಡು (J. 8, 18). see Bp. 18, 12; Grj. 9, 64va.; ದಣವಾಱಿಸು; Prv. s. ಬಿಸಿ.

ಆಱಿಸು āṟisu. 2. = ಹಱಿಸು. (My.). see ಗುಣ್ಡಾಱಿಸು, ಪುಟಾಱಿಸು.

ಆಱು āṟu. 1. = ಆಱ್ 1, etc. P. p. ಆಱಿ (C.). to go out, to be extinguished, to be ruined. 2, to grow cool, 3, to be calmed, allayed or appeased, to grow less. [ಸೇದೆ ನೀಂ ಕರುಣಿಸಿದಾಗಳಲ್ಲದವಗಾಱದು Pb. 9, 42]. 4, to dry (up); to become dry (ನಿದ್ರ್ಗವ Śmd. Dh.). 5, to heal, as a wound (C.; T., M., Te., Tu. ಆಱು). see Prv. s. ಬೆಂಕಿ; Bp. 1, 25; 17, 16; 24, 34; 28, 55; 56, 47; J. 8, 2; B. 2, 42; 3, 63; 4, 31. 70. 71. 148; 5, 119; ದಣುವಾಱು, ಬಾಯಾಱು. — ಆಱದ ನೀರಿಗೆ ನೆಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.).

ಆಱು āṟu. 2. = ಆಱು 1, etc. the state of going out, of being dried, etc. —ಆಱುವಾಸಿ. the state of being improved by becoming dry (as paddy, jaggory, etc.; My.).

ಆಱು āṟu. 3. power; daring, self-will, obstinacy; opposition (T. ಏಱ್, ಏಲ್ also: to oppose; ಏಱ್ಟಿಲ್, opposing; see ಏಱ್ 2). — ಆಱಡಿ. -ಅಡಿ 1. opposition, enmity (ವೈರ Śm. 95; ಜಡಿ Ct. II, 84; ವಿರೋಧಭಾವ Śs.; Bp. 40, 62). — ಆಱಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become inimical (Rśv. 3, 15. 101).

ಆಱು āṟu. 4. = ಅಱು 3, etc. six (C.; T., M., Te.; Tu. ಆಜಿ). [ಕಾರಕಮಾಱು ಕರ್ಮಕರಣಾದಿಕದಿಂ Kr. 1, 114; Ap. 3, 8]. ಆಱಱ (Śmd. 223). ಆಱರ್ಕೆ (224). ಆಱಱಲಿ (Bp. 35, 32). ಆಱು ಹಸು ವಂ ಷಡ್ಗವನ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā). ಆಱು ಹಲ್ಲ ಹೋರಿ (ಷಡ್ದಶನ, etc. Hlā). ಆಱು ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಮೂಱು ಹೆತ್ತವಳು ಮುಲುಕು ಕಲಿಸಿದಳನ್ತೆ. — ಆಱಾಳು ಮೂಱು ಫೌಜು (Prvs.). — ಆಱಡಿ. -ಅಡಿ 2. six feet. 2, the six-legged one: the large bright black (dark blue) humble bee, Bombinatrix glabra (ತುಮ್ಬಿ Śmd. II; ಪಱಮೆ, ಅಲ ರೇಱು Ct. II, 75; ಪಱಮೆ, ಅಲರ್ಗಕ್ಕಿ I, 62; ಬವರ, ತುಮ್ಬಿ, etc. Kk. 90; ಚಿತ್ರವಿಹಗ, ಅಲರ್ಗಕ್ಕಿ, ಮೇಳವ್ವು, etc. Śm. 27; ಭ್ರಮರ 95; ಗುಂಗೀ ಹುಳು G.). [ಅಳಕಾನೀಕಂಗಳಂ ಸೊಕ್ಕಿದಾಱಡಿಗೆತ್ತಾಱಡಿ ಸು ತ್ತುತುಂ ಬರೆ ಬನಂ ಬರ್ಪನ್ತೆ ಬನ್ದಾಕೆಗಳ್ Pb. 7, 86]. see Bp. 11, 41; Rśv. 2, 38. 41; 8, 110; 13, 19; J. 2, 9; 7, 38; 15, 49; 17, 20. 40. 3, the Kannaḍa metre called ಷಟ್ಪದಿ as implied in J. 1, 12; *cf.* Ch. v. 315. — ಆಱಡಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the colour of the black bee (Rśv. 3, 101). — ಆಱಡಿವೆದೆ. -ಹೆದೆ. a bow-string of black bees (J. 7, 38). — ಆಱನೆಯ. -ಅನೆಯ. sixth (B. 5, 262). — ಆಱಾಟ ಮೂಱಾಟ. six plays (on your side, and only) three plays (on our side); difference (S. Mhr.), injustice. — ಆಱು ಋತು. = ಆಱು ರುತು. (J. 10, 14). — ಆಱು ಏೞಲು. six times seven (My.). — ಆಱು ಏೞು. six or seven (My.; B. 2, 37). — ಆಱು ಗಣ್ಣು. six knots or joints. ಆಱು ಗಣ್ಣನುಳ್ಳ ಕಚೋರ, Zedoary, Curcuma zerumbet (ಷಡ್ಗ್ರನ್ಥಿಕೆ, etc. Nr.). — ಆಱುಗಾಲ. -ಕಾಲ. the six times or seasons. ಆಱುಗಾಲ ಮುಱಿ ಹೊಯ್ದರೂ ಮುತ್ತುಗಕ್ಕೆ ಮೂಱೇ ಎಲೆ (Prv.). — ಆಱು ತಿಂಗಳ್. = ಆಱುದಿಂಗಳ್. (Bp. 14, 34). — ಆಱು ದನ್ತ. six teeth (of a horse; Mr. 281). — ಆಱುದಲೆ. -ತಲೆ. six heads. 2, Ṣaṇmukha (My.). — ಆಱು ದಳ. (-ದಲ). six leaves; sixleaved (Bp.). — ಆಱು ದಾಡೆ. six fangs. ಆಱು ದಾಡೆಯ ಮೀನು, the fish called Macropteronatus magur Ham. (ಮದ್ಗುರ Nr.). ಮದ್ಗುರವೆಮ್ಬ ಆಱು ದಾಡೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮೀನು (ಶೃಂಗಿ Nr.). — ಆಱು ನೂಱಲು. six times hundred (My.). — ಆಱು ನೂಱು. = ಆಱುನೂಱು. six hundred (B. 4, 207). — ಆಱು ರುತು. the six seasons. ವಸನ್ತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ, etc. ಆಱುಂ ರುತುಗಳ್ ಅಕ್ಕು (Hlā.). — ಆಱು ವರ್ಣ. the six colours. ಬಿಳಿದು ಮೊದಲಾದ ಆಱು ವರ್ಣಂಗಳು (ಶ್ವೇತಾದಿಷಡ್ವರ್ಣ Nn. 71). — ಆಱು ಸಾವಿರ. = ಆಸಾಸಿರ. six thousand (Bh. 2, 4, 8; My.). — ಆಱೇೞು. -ಏೞು. six or seven (Bp. 38, 11; B. 4, 211).

ಆಱು āṟu. 5. = ಹಾರು 1. (My.).

ಆಱುಸು āṟusu. = ಆಱಿಸು 1. (My.).

ಆರ್ āṟ. = ಆಱು 4, etc. six. —ಆಕಾಲು. = ಆಱಡಿ. the black humble bee (My.). — ಆಯೋಜನ. six yōjanas (Bp. 56, 3). — ಆಸಾಸಿರ six thousand (Bp. 8, 16).

ಆರ್ಕಿ ārki. (fr. ಅರ್ಕ 1). the planet Saturn (Mr. 38).

ಆರ್ಗಳ್ ārgaḷ. the (Jaina) people of the Tuḷu country (?). ಆರ್ಗಳೆನಲ್ ತುಳುವರ್ (Ct. I, 60, o. r. ತುಳುವರ್). ನೆಗ ೞ್ತೆಯ ಆರ್ಗಳ್ (Śmd. 51). [Tu. ಆರಿಗ a family name among Jainas].

ಆರ್ಗಳೆ ārgaḷa. a king's son (?). ಆರ್ಗಳರೆನೆ ಅರಸುಗುವರ್ ಅದು, ಅರ್ಯ (Ct. I, 60, o. r. ಅರಸಿಗುರುವರ್; *cf.* ಆರ್ಗಳ್?).

ಆರ್ಚಿಕೆ ārcike. = ಆರ್ಚಿಕೆ. crying.

ಆರ್ಚಿಸು ārcisu. = ಆಚಿಸು. to cause to cry.

ಆರ್ಚು ārcu. 1. = ಆಚು. to cry aloud. (Te.), see ಅಂಗಲ್-.

ಆರ್ಚು ārcu. 2. = ಆಱಿಸು 1, etc. (My.; Te.).

ಆರ್ಜನೆ ārjane. a common form of ಅರ್ಜನ. acquiring, etc. (My.; Te., M.; ಗಳಿಕೆ G.).

ಆರ್ಜವ ārjava. (*fr.* ಋಜು). straightness; rectitude; honesty. (My.). 2, flattery; fawning, praising (Mhr.; S. Mhr.).

ಆರ್ಜಿತ ārjita. = ಅರ್ಜಿತ. acquired (Bp. 22, 51; J. 25 sum.; My.; Te.; ಗಳಿಸಿದ G.).

ಆರ್ಜಿಸು ārjisu. = ಅರ್ಜಿಸು. to acquire (Bp. 22, 25; 50, 53; J. 13, 30. 42; 27, 21; Abhā. 2, 97. 102; Te.; ಗಳಿಸು G.).

ಆರ್ಣ ārṇa. = ಅರ್ಣ (of which it is a wrong form). (ವೃತ, ಉದಕ Nn. 11).

ಆರ್ಣವ ārṇava. = ಅರ್ಣವ. (My.; G. ಸಮುದ್ರ).

ಆರ್ತ ārta. afflicted, pained, distressed; injured; oppressed, suffering, unhappy (feminine ಆರ್ತೆ J. 19, 27); humility (Grj. 4, 48 va.; 5, 90 va.; ದೈನ್ಯ G.). see Bp. 22, 11; 32, 59; 46, 49; J. 19, 2; 28, 35. 2, thirsty, full of desire (ತೃಷ್ಣ, ಲೋಲ Nr.; ತೃಷಿತ, ಅಭಿಲಾಷ, etc. Mr. 232). 3, desire, hope (ಪಸ Kk. 55; Śs.; also Mhr.). — ಆರ್ತಂಗೆಡು. -ಒ-ಕೆಡು. to become destitute of hope (Grj. 5, 89).

ಆರ್ತಗಲ ārta-gala. = ಅರ್ತಗಲ. *the shrub Barleria caerulea* Roxb. (ಕರೇ ಗೋರಟಿಗಿಡ G.).

ಆರ್ತವ ārtava. (fr. ಋತು). belonging to the seasons or periods of time, seasonable. 2, menstrual. 3, *the menstrual discharge.*

ಆರ್ತಸ್ವರ ārta-svara. a cry of pain. (My.).

ಆರ್ತಿ ārti. 1. = ಅರ್ತಿ 1. *pain, affliction, sickness;* mischief, evil. 2, the end of a bow (ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿ G.). 3, desire; object of desire (Grj. 4, 43).

ಆರ್ತಿ ārti. 2. = ಆರತಿ 2. (My.). see ದವಳಾರ್ತಿ, ದೀಪಾರ್ತಿ, ಧೂಪಾರ್ತಿ, ಪಂಚಾರ್ತಿ.

ಆರ್ತು ārtu. 1. = ಆರದು. of whom, it (Śmd. 181). see s. ಆರ್ 1.

ಆರ್ತು āṟtu. 2. P. p. of ಆಱ್ 2.

ಆರ್ತ್ವಿಜ್ಯ ārtvijya. (fr. ಋತ್ವಿಜ್). the office, business or rank of a ṛitvij. (My.). (J. 16, 29).

ಆರ್ದು ārdu. 1. = ಆಱು. P. p. of ಆರ್ 6, q. v.

ಆರ್ದು ārdu. 2. P. p. of ಆರ್ 2, q. v.

ಆರ್ದ್ರ ārdra. *wet, moist, damp;* fresh, not dry, succulent, green; new; soft, tender; loose, flaccid. see ಒಱತೆ, ನಾಱು. — ಆರ್ದ್ರಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to moisten (B. 4, 172).

ಆರ್ದ್ರಕ ārdraka. *ginger in its undried state* (ಶೃಂಗವೇರ, ಹಸಿಯು ಅಲ್ಲ Mr. 137).

ಆರ್ದ್ರತ್ವ ārdratva. wetness, moisture; freshness; softness. see ನನೆ.

ಆರ್ದ್ರಭಾವ ārdra-bhāva. = ಆರ್ದ್ರತ್ವ. see ನನೆ, ನಾನ್.

ಆರ್ದ್ರವ ārdrava. moisture, etc. (ಪಾಲಿ, ಹಸಿಯು Nn. 31, o. rs. ಆರ್ದ್ರಕ, ಹಸಿಯ ಸುಣ್ಣ).

ಆರ್ದ್ರವಕಾರಣ ārdrava-kāraṇa. making wet, moistening. see ತೋ೯.

ಆರ್ದ್ರಾಪ್ರವೇಶ ārdrā-pravēśa. the sun's entering the nakṣatra called ārdrā (which forms the basis for the predictions of rain, health, etc., C.).

ಆರ್ದ್ರಾಲುಬ್ಧಕ ārdrā-lubdhaka. *the dragon's tail or descending node, Kētu.*

ಆರ್ದ್ರೀಕರಣ ārdrī-karaṇa. making wet, moistening. see ನಾಱು.

ಆರ್ದ್ರೀಭೂತ ārdrī-bhūta. moistened; softened, tender (Bp. 36, 51; 43, 86; 57, 86).

ಆರ್ದ್ರೆ ārdre. ಆರ್ದ್ರಾ. = ಅರಿದ್ರ. the sixth nakṣatra or lunar mansion (ಆರ್ದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರ, ಲುಬ್ಧಕ Nn. 27; ಲುಬ್ಧಕ, ಪುಷ್ಯ Mr. 39; My.).

ಆರ್ಪು ārpu. 1. = ಆಪು 3, ಆರ್ಬು. (Te.).

ಆರ್ಪು ārpu. 2. might, force; daring; impetuosity; valour (Śmd. 50). (ಅದಟು, ಸಾಸ, ಸಾಹಸ Kk. 41; Śm. 38; ಪರಾಕ್ರಮ G.). see Rśv. 5, 92. 99; 6, 11 va.; 6, 12; Grj. 1, 114; J. 11, 12. —ಆರ್ಪಱು. -ಅಱು. might, etc. to be lost (Rśv. 5, 105). — ಆರ್ಪುಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. might, etc. to become less (Grj. 8, 14 va.).

ಆರ್ಬು ārbu. (fr. ಆರ್ 2). = ಅರುಬು, ಆರ್ಪು 1, etc. crying aloud, etc. (*cf.* ಆರ್ಬು). — ಆರ್ಬಟೆ. -ಅಟೆ 1. crying aloud, roaring; a loud note or sound (C.). ವಾದ್ಯದ ಆರ್ಬಟೆದ ಪೆರ್ಮೊರಹು (C. Bp. 42, 14). ಪಟುತರದ ಬೊಬ್ಬೆಯಾರ್ಬಟೆಗಳ್ (J. 4, 18). — ಆರ್ಬಟೆಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to emit a loud cry, to cry aloud (Bp. 12, 44). — ಆರ್ಬಟಿಸು. -ಅಟಿಸು. to cry aloud, to roar (C. Bp. 42, 31; B. 3, 108; My.). — ಆರ್ಬಟೆ. -ಅಟೆ. = ಆರ್ಬಟೆ. (My.). — ಆರ್ಬಡಿಸು. -ಅಡಿಸು. = ಆರ್ಬಟಿಸು. (B. 4, 37; 5, 139. 246.; C. Bp. 31, 8. 11. 51). — ಆರ್ಬಾಟೆ. -ಆಟೆ. = ಆರ್ಬಟೆ. (My.; G.; Te.).

***ಆರ್ಮ ārma.** support, foundation. ನಿಜವಂಶಕ್ಕಾರ್ಮಮೆನೆ ಪುಟ್ಟಿದರ್ Ap. 2, 37; (Cpr. 1, 8).

ಆರ್ಯ ārya. = ಅರಿಯ, ಅಜ್ಜ. *a respectable, venerable man;* an Ārya. 2, *of a good family.* a man of the first three castes (ಸಾನಾಸಿ Nn. 106; ಉತ್ತರ Mr. 382: ಉತ್ತಮಕುಲದವ G.). 3, a master, an owner. 4, an elder, an old man (ವೃದ್ಧ Nn. 106). 5, *Vaiśya.* 6, *a guard of the women's apartments.* 7, a man born at Āryāvarta ಭೋಗಭೂಮಿಭವ Nn. 106; ಭೂತ, ದೇವಭೂಮಿಜ Nn. 78, one MS. ಹಿರಿಯನು). 8, an ascetic (ತಾಪಸ, ತಪಸ್ವಿ Nn. 106). 9, the sun (ಸೂರ್ಯ 106). 10, = ಆರಾಧ್ಯ No. 2; see ವೇಷನಾರ್ಯ. 11, a friend (Cb.). see Bp. 32, 12; 45, 12. 18. 39; 59, 28; B. 4, 127.

ಆರ್ಯಮ āryama. N. (Bp. 53, 44; *cf.* ಅರ್ಯಮ).

ಆರ್ಯಾಗೀತಿ āryā-gīti. a kind of metre (Ch.).

ಆರ್ಯಾವರ್ತ ārya-āvarta. *the abode of the Āryas: the country extending from the eastern to the western sea, and bounded on the north by the Himālaya, on the south by the Vindhya mountains.*

ಆರ್ಯೆ ārye. ಆರ್ಯಾ. = ಅಜ್ಜಿ. *Pārvati.* 2, a kind of metre [Kr. 1, 77]; (Ch.; Mr. 366). 3, an honourable or old woman.

ಆರ್ವರು ārvaru. = ಅಱುವರ್. six persons (My.).

ಆರ್ವೇಲಿ ārvēli. N. of a village in the Telugu country. — ಆರ್ವೇಲಿಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. a class of smārta Brāhmaṇas of that village who are śāktēyas (My.).

ಆರ್ಷ ārṣa. (fr. ಋಷಿ). relating to ṛiṣis. 2, a certain form of marriage. (My.).

ಆರ್ಷಭ್ಯ ārṣabhya. (fr. ಋಷಭ). a steer sufficiently fullgrown to be used (ಹರೆಯದ ಎತ್ತು, ಹೋರಿ G.); *a steer fit to be castrated* (ಹಿಡಿಯಿಸಲ್ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ Hlā.; ಹಿಡಿಹೋರಿ Mr. 178).

ಆರ್ಷೇಯ ārṣēya. relating to ṛiṣis; venerable; very ancient (My.).

ಆರ್ಸೆ ārse. = ಆಸು 2. (My.).

ಆರ್ಹತ ārhata. = ಆರುಹತ. belonging to the doctrine of Jina or the Jainas. 2, a follower of Jina, a Jaina.

ಆಲ್ āl. 1. = ಆರ್ 2, etc. to cry aloud. (T. ಅಲ್, ಅಲು; M. ಅಲಿಕ್ಕ, general shout). P. p. ಆಲು (Bp. 52, 39; J. 3, 32). ಆಲುತೆ (Grj. 1, 110).

ಆಲ್ āl. 2. = ಆಲ 1, etc. Ficus indica (T., M.; R.).

ಆಲ್ āl. = ಲಾಲ್. — ಆಲ್ತಿಗುಡು. = ಲಾಲ್ತಿಗಡೆ. a shrubby creeper, the Indian Jalap, Ipomoea turpethum R. Br. (or Convolvulus turpethum Lin., St. & Pl.).

ಆಲ āla. 1. = ಆಲ್ 2, ಆಲೆ 1. the banian, Ficus indica Roxb., or Ficus bengalensis Lin. (ವಟ, ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಬಹುಪಾದ್ Nr.; T.). [ನಿಡಿಯರ್ ಬಲ್ಲಾಯದ ಬಲ್ಲಿಡಿಗರ್‌ವನ್ನಿರ್ದರ್ರೈವರಾಲದ ಕೆಳಗಿಂ ತೊಡರ್ದರ್ Pb. 3, 12; Ap. 12, 39]. see Bp. 32, 18. 19; 50, 77; 57, 12. 15; Rśv. 9, 24; J. 32, 25; s. ಪಡು 3. ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ, ಜಾಲಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗನ್ಧವಿಲ್ಲ, ದೇವರು ಸೂಳೆಗಿಲ್ಲ (Sp.). [— ಆಲದಪಣ್. banyan fruit. ವಿನ್ಧ್ಯಾಟವಿಗೆಪೋಗಿಯದವಿಯೊಳ್ಗಮಂ ತೊಟಲ್ದು ನೋಡಿಯಾಲದ ಪಣ್ಗಳಂ ತಾನೆಯಾಯ್ದು ಸೋಂಕಿಲಂ ತೀವಿ ಕೊಣ್ಡಾಗಳ್ Vr. 159, 9]. — ಆಲದಮರ. the banian tree (ನ್ಯಗ್ರೋಧ Nr.; ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ವಟ Nn. 42; Mr. 123; ವಟ Nn. 6; C.). [ಮುನ್ದೆ ತಮ್ಮ ಪಗೆ ಪರ್ಪುವನ್ತೆ ಪಯಿನ್ಪತ್ತರ್ ಪರ್ವಿದಾಲದ ಮರದ ಮೊದಲ್ಗೆವನ್ದು Pb. 2, 30 va.]. — ಆಲದ ಹಣ್ಣು. the ripe ficus fruit (ನೈಯಗ್ರೋಧ Nr.).

ಆಲ āla. 2. = ಆಬಲ್. the red water-lily (ಚೆಂಗಲವೆ, ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ Śm. 26, one MS. ಆಬಲ್; T. ಅಲ, an open flower; T., Te., Tu. ಅಲ್ಲಿ, a water-lily, Nymphaea alba L.).

ಆಲ āla. 1. = ಆಣ 2, ಆಳ. perhaps Tbh. of ಆಲಯ; but *cf.* ಆಲ 2, No. 3 & ಆಳ. see ಅನ್ತರಾಲ.

ಆಲ āla. 2. = ಅಲ. any discharge of venomous matter from poisonous animals. 2, *yellow arsenic, orpiment* (ಅರದಾಳ G.). 3, large, extensive (*cf.* ಅಗಲ?; T. ಅಲ್ಪು, extension). 4, a scorpion's tail (ವೃಶ್ಚಿಕಪುಚ್ಛ, ಚೇಳು ಬಾಲ Mr. 403).

ಆಲಭ ā-labha. taking hold, touching. see ದುರಾಲಭೆ.

ಆಲಮ್ಬ ā-lamba. = ಆಲಮ್ಬನ. (Śmd. 263 Cm.).

ಆಲಮ್ಬನ ā-lambana. ಆಲಮ್ಬನೆ. depending on or resting upon. 2, hanging from or down. 3, supporting; support, fundament, base; assistance, help (My.; ಆಶ್ರಯ G.). see ಎಟಲ್, ಎಟಲ್ಕು, ಜೋಲ್, ನೇಲ್.

ಆಲಮ್ಬಿತ ā-lambita. hanging from or on, suspended; supported, upheld; protected. (My.).

ಆಲಮ್ಬಿಸು ā-lambisu. to rest or lean upon; to hang from (Rsv. 5, 19 va.); to lay hold of, to support, to seize (J. 5, 55).

ಆಲಮ್ಭ ā-lambha. seizing. 2, *the killing of the animal at a sacrifice.* see ದುರಾಲಮ್ಭ.

ಆಲಮ್ಭನ ā-lambhana. seizing; touching; killing. see ಸಮ್-.

ಆಲಯ ā-laya. setting down upon. 2, *an abode, a dwelling, a house;* a receptacle, an asylum.

ಆಲಯಿಸು ālayisu. = ಆಲಯ್ಸು 1, etc. (Te. ಆಲಕಿಂಚು; R.).

ಆಲಯ್ಸು ālaysu. 1. = ಆಲಯಿಸು, ಆಲಿಸು. to listen, to attend to, to mind. (Tu.). ಅವನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಆಲಯ್ಸಿ (B. 4, 21).

ಆಲಯ್ಸು ālaysu. 2. = ಓಲಯ್ಸು. to pay homage (Bp. 53, 32).

ಆಲಲಿತ ā-lalita. beautiful (C. Bp. 5, 48).

ಆಲವಟ್ಟ ālavaṭṭa. Tbh. of ಆಲಾವರ್ತ. a fan (round or square) made of cuscus-grass, bamboo, palm-leaves, cloth, etc., often decorated with peacock's feathers (ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ, ತಾಲವೃನ್ತ Śs.; ಬೀಸಣಿಕೆ G.). see Bp. 5, 45; 9, 48; 26, 41; 59, 27; 61, 30; J. 2, 16.

ಆಲವಾಲ ālavāla. = ಅಲವಾಲ, (ಆಳಮಾಳ, ಆಟಮಾಟ?), ಆಳವಾಳ, (ಅವಾಲ). *a basin for water round the root of a tree* (ಕಟ್ಟೆ Śm. 89; ಮಡಿ G.). 2, a bridge (?); or a hollow or pit (Bp. 40, 66).

ಆಲಸ ālasa. idle; a slothful man (ಜೋಟ Mr. 245).

ಆಲಸ್ಯ ālasya. (fr. ಆಲಸ). *idleness, sloth, indolence* (ನೀಡುಮ್ಮಾಡು Ct. I, 51; ತಡವು G.); tiredness, weariness; languor, disease (My.). 2, *an idle, slothful or apathetic man.* 3, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). ಆಲಸ್ಯದವನಗೆ ಎರಡು ಕೆಲಸ, ಲೋಭಿಗೆ ಮೂಱು ಖರ್ಚು (Prv.) see ಆಸಱ್, ಬೇಸಱ್.

ಆಲಸ್ಯಗಾಱ ālasya-gāṟa. a lazy man (C.). 2, a languid, sick man (My.).

ಆಲಸ್ಯತನ ālasyatana. = ಆಲಸ್ಯ No. 1. (My.; B, 5, 235).

ಆಲಾ ālā. (fr. ಆಲಸ್ಯ?). — ಆಲಾಜೋಲಿ. dilatoriness (My.).

ಆಲಾನ ālāna. *the post to which an elephant is tied* (ಕಮ್ಬ Mr. 157).

ಆಲಾಪ ā-lāpa. speaking to, addressing; *speech, conversation;* communication; = ಆಲಾಪನೆ No. 2 (My.); lamentation (My.; Bp. 51, 40; 57, 38; Kk. 1. 80; J. 15, 14). — ಆಲಾಪಂಗೊಳ್. -೦-ಕೊಳ್. to take a speech to heart (Grj. 7, 21).

ಆಲಾಪನೆ ā-lāpane. = ಆಲಾಪ. speaking to, conversing with. 2, making preliminary melodious sounds with the voice or on musical instruments before a performance begins: the prelude in music (My.; Te.).

ಆಲಾಪಿ ā-lāpi. speaking (Bp. 32, 16).

ಆಲಾಪಿಸು ālāpisu. = ಆಳವಿಸು. to speak to, to converse, to talk, etc. 2, to make preliminary melodious sounds, etc. (see ಆಲಾಪನೆ, My.). 3, to lament (My.).

ಆಲಾಬು ālābu. = ಅಲಾಬು. (ಕಱೇ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.).

ಆಲಾವರ್ತ ālāvarta. = ಆಲವಟ್ಟ. a fan made of cloth (Sk.)

ಆಲಾಸ್ಯ āla-āsya. a crocodile. (R.).

ಆಲಿ āli. 1. = ಆಣಿ 3, etc. (T. ಆಲಿ, hail-stone; a rain-drop; rain; ಆಲ, water; rain; ಆಲಂ-ಗಟ್ಟಿ, hail-stone; M. ಆಲ್, water; ಆಲಿ, hail, also ಆಲಿ-ಪಱ). — ಆಲಿಕಲ್. -ಕಲ್ಲು. a hail-stone (ಕರಕ, ಘನೋಪಲ, ವರ್ಷೋಪಲ Hlā., Nr.; ಕರಕ Nn. 50, o. rs. ಆಲಿ-, ಆಣಿ-; My.; Tu. ಆಲಿಕಲ್ಲ್, ಆಲಿಪನ್ದ್ರ). [ನವಿಲಿಂ ಕುನ್ದಂಗಳಿನ್ದಿನ್ದ್ರಗೋಪ ವಿಳಾಸಂಗಳಿನಾಲಿಕಲ್ಲ ಪರಲಿಂ ಕಾರೊಳ್ ಮಹೀಮಣ್ಡಲಂ Pb. 7, 24; Bv. 847]. ಪಟಪಟಪಟ್ಟಟಯೆನ್ದು, ಆಲಿಕಲ್ಗಳ್ ಉದಿರ್ದುವು ನಭದಿಂ (Śmd. 65). see Bp. 42, 2; Bh. 1, 19. 19. [— ಆಲಿನೀರ್. icy water. ಕುಳಿರ್ವಾಲಿನೀರ್ಗಳಿಂ ತುರಿಪದೆ ಸೂಸುತುಂ ಕೆಳದಿಯರ್ ನೆರಪುತ್ತಿರೆ Pb. 5, 8]. — ಆಲಿವರಲ್. -ಪರಲ್. a hail-stone (ಮುಗಿಲ್ಗಲ್ Ct. II, 113, o. r. ಆಲಿ-; ಕರಕ Kk. 70; Śm. 35). ಆಲಿವರಲ್ಗಳುಮ್ ಇನ್ದ್ರಗೋಪಮುಂ ಸೂಸಿದುವು ಅಭ್ರದಿಂ (Śmd. 142. 166). see Rsv. 8, 113; Grj. 4, 25.

ಆಲಿ āli. 2. the pupil of the eye (ಕನೀನಿಕೆ, ಅಕ್ಷಿಮಧ್ಯತಾರೆ Mr. 316; My.). [ಒಯ್ಯಗೆ ನಗೆಗಣ್ಗಳಾಲಿ ಮುಗುಳ್ದನ್ತಿರೆ ಮುಚ್ಚಿರೆ Pb. 2, 19; ಆಲಿಯೊಳಡಗಿದ ತೇಜದನ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವು Cv. 1, 1088]. ಕಣ್ಣಾಳ ಆಲಿ (ತಾರೆ Mr. 513). ಕರಿಯು ಆಲಿ (ಕನೀನಿಕೆ, ನಯನಮಧ್ಯತಾರೆ Hlā.). ಆನೆಯ ಕಣ್ಣಾಲಿ (ಈಷಿಕೆ, ಅಕ್ಷಿಕೂಟಕ Nr.). see Bp. 18, 60. 66. 2, the eye itself (ಅಚ್ಚಿ, ದಿಟ್ಟಿ Kk. 32; Śm. 70; J. 3, 21; 4, 36; 24, 66; 27, 27; 29, 49). ಆಲಿಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ತೆಱವುದು (ಕೃಕರ Mr. 52). see ಕಣ್ಣಾಲಿ. —ಆಲಿನೀರ್ವನಿ. -ಪನಿ. a tear (Cpr. 5, 131).

ಆಲಿ āli. 3. an inflammation of the eye (S. Mhr.; *cf.* ಅಯ್ರಿ).

ಆಲಿ āli. 1. = ಅಲಿ. a bee. 2, *a scorpion.*

ಆಲಿ āli. 2. = ಆಳಿ. *a woman's female friend* (ಸಖಿ Śmd. I; ಸಖಿ, ಕೆಳದಿ Nn. 138 as ಆಳಿ). 2, desire (ಬೇಕೆಮ್ಬುದು, ಬಯಕೆ 138). 3, *a line, a row, a range,* (ಸಾಲ್ Śmd. I; ಪಂಕ್ತಿ, ಸಾಲು Nn. 138); a mass (ಸಮೂಹ G.). 4, *a ridge or mound of earth, crossing ditches, dividing fields, etc.; a causeway; a dike; a bridge* (ಪಾಲಿ, ಏರಿ Mr. 417; ಸೇತು, ಪೂಲ G.). 5, pure, honest, sincere (ನಿರ್ಮಲವಾದ ಅನ್ತಃಕರಣ G.).

ಆಲಿಕೆ ālike. = ಅಲಾಕ. a funnel; an arrangement to transfer a liquid from one vessel to another (My.).

ಆಲಿಂಗ ā-liṅga. clasping, joining closely; embracing (Śmd. 187. 188).

ಆಲಿಂಗನ ā-liṅgana. -ನೆ. embracing; *an embrace* (ತಟ್ಕೈ, ಅಪ್ಪುಗೆ Kk. 30). see ಅಪ್ಪು, ತಬ್ಬು, ಮುಡುಕು. — ಆಲಿಂಗನಂಗೆಯ್. -೦-ಗೆಯ್. to embrace (Bp. 17, 12; 42, 36; J. 11, 14).

ಆಲಿಂಗಿತ ā-liṅgita. embraced; an embrace. (Bp. 36, 55; 57, 67).

ಆಲಿಂಗಿಸು āliṅgisu. to embrace (Bp. 4, 48; 13, 16; 30, 30; 35, 24).

ಆಲಿಂಗ್ಯ ā-liṅgya. fit to be embraced. 2, *a kind of drum.*

ಆಲಿನ್ದ ālinda. = ಅಲಿನ್ದ. (Sk.; G.).

ಆಲಿಸು ālisu = ಆಲಯಿಸು, ಆಲಯ್ಸು 1. to cause oneself to be loudly spoken to: to listen attentively; to hear; to mind; to be heard: to make oneself heard, to cry aloud (ಆಕರ್ಣನ, ಪರಿಭಾವನ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಆಲಯಿಪು Te. ಆಲಿಂಚು). ಅರ್ಥದಿನ್ದೆ ಬರೆವೆನ್, ಆಲಿಪುದು ರಸಿಕರ್ (Kk. 29). ಆಲಿಸಲ್ ಬರ್ಕು ಗಾರಣಮ್ ಎನ್ದು ದೂಱು (90). ಆಲಿಸಿ ಕೇಳ್! Bp. 26, 23). ಇನ್ನು ಬರೆವೆನ್, ಆಲಿಸು! (J. 28, 14). ಕಾಲ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಗಲುಹನ್ ಆಲಿಪ ಮಾಯೆ ಮೆಱೆದಳು ಬಾಲಲೀಲೆಯಲಿ (Prll. 3, 27).

see Bp. 2, 33; 3, 38. 56; 5, 43; 10, 33; 20, 13; 21, 47; 32, 18; 42, 28; 53, 42. 49; J. 1, 7; 11, 3; 28, 20; 29, 44; Rsv. 5, 83; 6, 11 va.; 13, 21.

ಆಲೀಢ ā-līḍha. licked, tasted, eaten. 2, *an attitude in shooting, the right knee advanced and the left knee bent or retracted.* see Bp. 33, 2; 40 sum.

ಆಲೀನ ā-līna. settled down upon. 2, melted, fused. (R.).

ಆಲು ālu. 1. = ಆಲ್ 1, etc. (My.; ಕೂಗು G.). [ಆಲುತ್ತಲು ಹಚೆಯ ಹೊಯಿಸಿ ಅಂಕನ ಮಾಡಿದೆನ್ನಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು! Bv. 436]. see ಆಲುಹ.

ಆಲು ālu. 2. = ಆಡು 1. (T.; R.).

ಆಲು ālu. 1. *a small water jar* (ಅಕ್ಕಿ ತೊಳೆಯುವ ರವಳಿಗೆ G.). 2, an esculent root, Arum campanulatum. 3, any other esculent root of similar shape. — ಆಲುಗಡ್ಡೆ. a potato (C.; H., Br.).

ಆಲು ālu. 2. ಆಳು. a person who possesses, etc. see ಈಷ್ಯಾಲು, ಕರುಣಾಲು, ದಯಾಲು, etc.

ಆಲುಕ āluka. a small jar (see ಕನಕಾಲುಕೆ). 2, a kind of ebony. 3, an epithet of Śēsa, the chief of the serpent race.

ಆಲುಹ āluha. = ಆರುಹ, q. v.

ಆಲೆ āle. 1. = ಆಲ 1, etc. Ficus indica (only in Si.).— ಆಲೆಯ ಮರ. = ಆಲದ ಮರ (Si. 128. 415).

ಆಲೆ āle. 2. = ಆಲಿ 1, etc.— ಆಲೆಕಲ್ಲು. a hailstone (ವರ್ಷೋಪಲ G.).

ಆಲೆ āle. 3. a sugar-cane press or mill (C.; T., Tu., Te.; T. also: the juice of the sugar-cane; M. ಆಲೆ perhaps Tbh. of ಆಲಯ). ಆಲೆ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಇಪ್ಪೆಯ ಹೂವೇ ಸಕ್ಕರೆ (Prv.). — ಆಲೆಗಾಣ. a mill for expressing the juice of the sugar-cane (ರಸೋಲೂಖಲ Mr. 213; My.).

ಆಲೆ āle. 4. = ಹಲ್ಲೆ 1. the lobe of the ear (C.).

ಆಲೆ āle. 5. (fr. ಅಲೆ 1). causing to roam, troubling. see ಮುಚ್ಚಾಲೆ.

ಆಲೆ āle. 6. = ಹಾಲೆ 2. (My.).

ಆಲೇಖ್ಯ ā-lēkhya. to be written or painted. 2, *a painting, writing.*

ಆಲೇಖ್ಯಲೇಖೆ ālēkhya-lēkhe. *painting.*

ಆಲೇಪ ā-lēpa. = ಆಲೇಪನ. see ದೋಷಾಲೇಪ.

ಆಲೇಪನ ā-lēpana. smearing; plastering; anointing; liniment (Bp. 32, 29). — ಆಲೇಪನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to smear, to put on by smearing (Bp. 46, 62).

ಆಲೋಕ ā-lōka. *looking, seeing, beholding; sight, aspect* (Bp. 58, 65). 2, *light, lustre, splendour* (ಶಿಖಿಯ ಬೆಳಗು Mr. 47). 3, flattery, praise, panegyric (Sk.; ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರ ಭಾಷಣ G.).

ಆಲೋಕನ ā-lōkana. *seeing, looking*; sight (Bp. 40, 79). — ಆಲೋಕನಗೆಯ್. to behold; to look at (Bp. 40, 79).

ಆಲೋಕಿತ ā-lōkita. seen, beheld. (My.).

ಆಲೋಕಿಸು ā-lōkisu. to behold; to look at (My.; ನೋಡು G.). see Grj. 4, 111 va.; Bp. 5, 17; 18, 25; 25, 42; 38, 36; 53, 26.

ಆಲೋಕ್ಯ ā-lōkya. having seen or looked at, beholding. (My.).

ಆಲೋಚನ ā-lōcana. seeing, perceiving. 2, considering, reflection; thought; opinion; intention; counsel (Te.; ಮುಸಲತ್ತು Cb). ಓಲಗಂ ಪರೆವುದುಮ್ ಆಲೋಚನಕ್ಕೆ ಪೊಕ್ಕಂ (Śmd. 295).

ಆಲೋಚನಾಸಭೆ ālōcanā-sabhe. council (My.).

ಆಲೋಚನೆ ā-lōcane. -ನಾ. = ಆಲೋಚನ. — ಆಲೋಚನೆ ನಡಿಸು. = ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡು. (B. 4, 147). — ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡು. to consider, to reflect, etc. (B. 4, 79; 5, 53; J. 14, 64).

ಆಲೋಚಿಸು ālōcisu. to consider, to contemplate; to reflect, to think (Mr. 285; J. 6, 33; 11, 30; 14, 2; 18, 5; 29, 27; B. 3, 28; 4, 170).

ಆಲೋಡನ ā-lōḍana. mixing, blending. 2, stirring, shaking, agitating. see ಕಲಂಕು. 3, acquaintance, experience (My.).

ಆಲೋಲ ā-lōla. trembling slightly, rolling, as an eye, unsteady; shaken, agitated; trembling, agitation. see Bp. 21, 3; 30, 16.

ಆವ āva. = ಆ 7, ಎ 11, ಏ 5, ದಾವ, ಯಾವ. what? which? (ಯತ್ Hlā.; My.). [ಮುನಿ ವೀತರಾಗನೆನ್ನುಂ ಬನಮಂ ಸಾರ್ತಕ್ಕು ಮಾವ ತೇಜದಿಂ ಪೋಪಂ Kr. 1, 79; Pb. 1, 55; Ap. 1, 55]. ಆವ ಜಗಮಂ ಸಾಧಿಸಲ್ ಪೋದಯ್? (Śmd. 155). ಆವ ಮಾತು, ಆವ ಕಾರ್ಯಂ, ಆವ ನಾಯಕಂ, ಆವ ಕಾಂತೆ; ಆವ ರಾವುತರ್, ಆವ ವಾಜಿಗಳ್, ಆವ ಆನೆಗಳ್ (201). ಆವ ಅರಿದು? (Abh. P. 10, 214). ಆವ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅಟ್ಟೆಡದ ಅಭಿಲಾಷೆ ಬಿಡದು (Prv.). see Bp. 5, 60; 13, 5; 20, 28; 37, 28; 39, 8; 44, 40; 51, 5; 52, 14; 55, 36; 58, 38. — ಆವಂ. = ಆವ 3. what man? which man? [ಬದ್ದೆಗನನ್ನನಾವನೋ Pb. 1, 26]. its plural is ಆರ್ (Śmd. 180. 182). ಆವಂ ಮುರನಂ ಕೊಣ್ಣನ್? ಆವಂ ಬಕ ಕಂಸ ಕೇಶಿಗಳನ್ ಅದಟಲೆದಂ? (183). ಪೊಣರ್ಕೆಗೆ ಆವಂ ನಿಲ್ವಂ? (200). ಧನಮುಳ್ಳನ್ ಆವನ್, ಆತನೆ ಇನ್ದ್ರನ್, ಆತನೆ ಗುಣೋತ್ತಮಂ (68). ಆವನ್ ಅಧಿಕಪುಣ್ಯನ್, ಆವನೆ ಸೇವ್ಯಂ (174). see Bp. 1, 27; 8, 30; 10, 44; Bh. 1, 8, 13. 18. — ಆವನಾನೊಬ್ಬ. -ಆನು 5-ಒಬ್ಬ. whoever, any. ಆವನಾನೊಬ್ಬ ವಿಪ್ರನು ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರಲು ನೇಸಱು ಅಸ್ತಮಯಮ್ ಆದಹುದು, ಆವನಾನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಲಗಿರಲು ನೇಸಱು ಉದಯಮ್ ಆದಹುದು, ಆ ಇಬ್ಬರು ತಱುವಾಯಿನ್ದ ಅಭಿನಿರ್ಮುಕ್ತನು, ಅಭ್ಯುದಿತನು ಎನಿಸುಗು; ಆವನೊಬ್ಬನು ಅತಿಶಯಮ್ ಅಹ ಪರಾಕ್ರಮದೊಡನೆ ಕೂಡಿದವನ್ ಉಣ್ಟು, ಆತನು ಊರ್ಜಸ್ವಿ ಎನಿಸುಗು; ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಗುಱುಯನ್ ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನ್ ಉಣ್ಟು, ಈತನು ಅಪರಾಧಪೃಷತ್ಕನು; ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಹಗೆಯು ಗೆಲಲು ಸಮರ್ಥನ್ ಆಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದಾನು, ಆತನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). [— ಆವನುಂ. even one. ಕ್ಷಯಮುಣಮಿಲ್ಲ ಕೇಳ್ದು ಕಡೆಗಣ್ಡನನಾವನುಮಿಲ್ಲೆನಲ್ Pb. 1, 5]. —ಆವನೊರ್ಬ. ಆವನ್-ಉ 9-ಒರ್ಬ. whoever, a certain man or person (Bp. 54, 9). — ಆವಲ್ಲಿ. = ಎಲ್ಲಿ. where? ಆವಲ್ಲಿಯೂ, everywhere; anywhere, somewhere, (ಕ್ವಚಿದ್ Nr.). — ಆವವಂ. -ಅವಂ. = ಆವಂ. (Bp. 38, 65; 54, 9; Bh. 1, 8, 31). — ಆವಳ್. what woman? which woman? (Śmd. 173. 245). ನಿಷ್ಕಾಮಿಯಾವಳ್? (64). ಆವಳ್ ಪತಿವ್ರತೆ, ಆವಳೆ ಮಾನ್ಯೆ (174). — ಆವಳೊರ್ವಳ್. -ಳು. ಆವಳ್-ಉ 9-ಒರ್ವಳ್. whatever woman, any woman, any. ಆವಳೊರ್ವಳು ಒಪ್ಪ ಚಿಣ್ಣ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಕಾವಿಯ ಸೀರೆಯನ್ ಉಟ್ಟವಳು ಅಥವಾ ಗಣ್ಡನ್ ಇಲ್ಲದವಳು ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಎನಿಸುಗು; ಆವಳೋರ್ವಳು ವೃದ್ಧೆಯಲ್ಲದೆ ಹೇಱುದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡುವವಳಾಗಿ ರಾಣಿವಾಸದೊಳು ಸುಱುವಳು ಅಸಿಕ್ನಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಆವಾಗ. -ಆಗ 2. when? (Bp. 31, 25; 44, 68; My.). — ಆವಾಗಳ್. -ಆಗಳ್. at what time? — ಆವಾಗಳುಂ. -ಉಂ 1. whensoever, always (ಸದಾ, ಶಶ್ವತ್ Nr.; ಎನ್ದುಂ Śmd. 12. 66. 76. 79 Cm.; ಸತತಂ 277 Cm.). — ಆವಾತಂ. -ಆತಂ. = ಆವಂ. (Rsv. 14, 12 va.). — ಆವಾವ. rep. (Bp. 10, 48; 19, 31; 37, 5. 28; J. 19, 41; 32, 56). [— ಆವುದಾನೊನ್ದು. ಆವುದು 1-ಆನು 5-ಒನ್ದು. whatsoever, whichsoever; anything; (a, an). — ಆವುದಾನುಂ. -ಆನುಂ = ಆವುದಾನೊನ್ದು. ಪಾದಾನ್ದದೊಳೊನ್ದಾವುದಾನುಮಿಟ್ಟಕ್ಕರಮಂ Kr. 2, 43]. ಆವುದಾನೊನ್ದಱಿಂ ತೊಲಗುವುದು (ಅಪಾದಾನ Śmd. 160). ಆವುದಾ

ನೊನ್ದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಮರನನ್ ಇರಿಸಿ ಕೆತ್ತಲು ಪಟ್ಟುದು, ಆ ಅಡೆಯ ಮರನು ಉದ್ಧನನಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಆವುದು. 1. what? which? (Śmd. 96. 182; My.). [ಬೆಸನೆನಗಾವುದೊ ಬೆಸಸಿಂ Pb. 6, 14; Ap. 1, 36]. plural ಆವುವು (70). ನಿನಗೆ ಆವುವು ಮನಕೆ ಏಱುವುವು, ಅಟ್ಟಿ ಜಿನ್ ಅವನ್ ಆಯ್ಕುಳಿಗೊಳ್ಳಿಂ! (117). ಆವುದು ಮಾಡಲ್ ಬೇಡಿದುದು, ಅದುವೆ ಕರ್ಮಂ (155). ಆವುದು ರೂಢಿಯನ್ ಉಳ್ಳುದು, ಅದುವೆ ಲೇಸು (174). ಆವುದು ಸಂಕಟಂ ನಿನಗೆ? (139; see also 125. 153. 162. 172). ಆವುದಕೆ (Bp. 23, 31). ಆವುದಕ್ಕು (1, 15). ಆವುದುಮಂ (13, 10). see also 12, 23; 13, 4; 37, 4; 43, 64. 65. — ಆವುದು. 2. -ಉ 9. whatsoever (Bh. 1, 8, 78; 2, 13, 35; Rśv. 13, 14).

ಆವಗ āvaga. = ಆವಗಂ. (Nn. 148).

ಆವಗಂ āva-ga₂-aṁs. whenever, always (ಆವಾಗಳುಂ Śmd. 382 Cm.). [ಸಪ್ಪ್ರೀತಿಯಿನಾವಗಮುಗಳಲ್ ನೀತಿ ನಿರನ್ತರನುದಾರನಾ ನೃಪತುಂಗಂ Kr. 1, 1; Pb. 4, 71; Ap. 3, 78]. 2, further more, further (ಅಧಿಕ, ನಾಡೆ, ನೆಱೆ, etc. Śmd. 391; Śm. 58). ಆವಗಂ ಗೆಯ್ಮೆಯಿಲ್ಲದ ಇಳೆ (ಖಿಲ Mr. 92). see Ch. v. 5; Bp. 1, 28; 13, 5; 38, 65; 54, 9; J. 1, 1; 3, 25. 37; 19, 6.

ಆವಗೆ āvage. = ಆವಿಗೆ. [ಅಗ್ನಿದೇವನಾವಗೆಯ ಕಿರ್ಚಿನನ್ತೊಳಗೊಳಗ ಉರ್ದುರ್ Pb. 5, 96 va]; (Cpr. 9, 80).

ಆವಡೆ āvaḍe. — ಆವಡೆಚಿಟ್ಟು. (ಘೋಷಕ, ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಚೇದುಬೀರ, ಕಯ್ಪೀರೆ Si. 151; Te.). a bitter acute-angled cucumber (Br.).

ಆವಣಿ āvaṇi. Tbh. of ಶ್ರಾವಣ. the fifth month (My.; T., M., Tu. ಸೋಣೊ).

ಆವನಿಪ āvanipa. = ಅವನಿಪ (on account of the metre). (ಸೋಮ, ಯುಗದ ಆದಿಯ ಅರಸು Nn. 25).

ಆವಪನ ā-vapana. sowing; placing upon or in. 2, *any vessel.*

ಆವರ ā-vara. = ಆರ 7, ಆವರಣ, ಆವಾರ. see ದೇಶಾವರ.

ಆವರಣ ā-varaṇa. covering; concealing; veiling (blinding; ಮರುಳು ಮಾಡುವುದು G.); filling, surrounding; enclosing; obstructing, interrupting; warding off; a covering; *a shield*; a fence; railing; a bolt, lock. see ಆಳುರ್, ಹೊದೆ. 2, choosing, desiring. see ಅನ್-; ಪಂಚಾವರಣ.

ಆವರಣಶಕ್ತಿ āvaraṇa-śakti. the power which veils the real nature of things, the power of illusion (Abhā. 5, 56).

ಆವರಣಿ ā-varaṇi. a kind of instrument or implement (ಜನ್ನ Mr. 207).

ಆವರಿ āvari. = ಆವಿ 1. (My.; M. ಆವದಿ).

ಆವರಿ āvari. = ಆವರಿಕೆ 2. covering, enclosing. see ನೀರಾವರಿ.

ಆವರಿಕೆ āvarike. 1. another form of ಆವರೆ, etc. see ನೆಲಾವರಿಕೆ, ಹೊನ್ನಾವರಿಕೆ. — ಆವರಿಕೆಗಿಡ. a shrub with showy yellow flowers, Cassia auriculata Lin. (St. & Pl.; My.; T. ಆವರೈ, M. ಆವೀರ).

ಆವರಿಕೆ āvarike. 2. = ಆವರಿ. covering, enclosing. see ನೀರಾವರಿಕೆ.

ಆವರಿಸು āvarisu. to cover; to conceal; to surround, to overcast (ಕವಿ G.); to enclose; to lay hold of or on, to seize (ಆವಗ್ರಹಿಸು Śmd. 182 Cm.; My.); to join closely (ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗು Śmd. 297 Cm.); (to be fit, to be used, ನಿನ್ದೆಗೆ ಆವರಿಕು ತೆಗಟ್ ಎನ್ದು Śm. 48); to spread about (v. i.). [ಆ ವಿವಿಧ ಲಕ್ಷಣಂಗಳಾವರಿಸಿದ ಕುಲದ ಬಲದ ಚಲದಳವಿಗಳೊಳ್ Pb. 1, 87; Ap. 2, 5]. ಆವರಿಸಿದುದು (ದಳ್ಳಿಸಿತು, ಅಳುರ್ಕೆ 60; Kk. 53). see Śmd. 382; Bp. 2, 13; 11, 44; 19, 79; 34, 11; 35, 5; 44, 1. 46; 45, 2; 50, 28. 63; 51, 61; 52, 23; 54, 69; 57, 56. 63. 82; 61, 11; J. 8, 18; 19, 15; 26, 35; 30, 38; Grj. 6, 106 va.

ಆವರೆ āvare. Tbh. of ಅಮರೆ (Śmd. 352). see ಅವರೆ; ನೆಲಾವರೆ.

several kinds of leguminous plants, as Phaseolus trilobus, Dolichos lablab, etc. 2, ಬಹುಪುಷ್ಪಿ (Mr. 132, o. rs. in two MSS. ಅಮರೆ and ರಜಪುಷ್ಪಿ). see Bp. 60, 44. — ಆವರೆಗಿಡ. = ಆವರೆಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.). — ಆವರೆಬಳ್ಳಿ. = ಆವರೆಬಳ್ಳಿ. (Z.).

ಆವರ್ಜಾ āvarjā. = ಆವರ್ಜ 2, ಆವರ್ಜಿ. a distinct head in the ledger or abstracted from it (Mhr., H.).

ಆವರ್ಜಿ āvarji. = ಆವರ್ಜಾ. (My.).

***ಆವರ್ಜಿಸು āvarjisu.** to achieve, to bring into one's own possession. ವಿಕ್ರಮಮುಂ ಸೊಲ್ಪಿನಮಾವರ್ಜಿಸಿದಂ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡಱಿಕೆ ಗಾಳೆಗಂಗಳೊಳೀತಂ Pb. 1, 25.

ಆವರ್ತ ā-varta. turning, or going towards; turning round, revolving. 2, *a whirlpool* (ಸುೞಿ Nn. 86). 3, *a curl.*

ಆವರ್ತನ ā-vartana. turning, turning round; circular motion; melting metals together: repeating. see ಬೀಸು.

ಆವರ್ತಿ ā-varti. returning. 2, a turn, a time (C.). see ಅನೇಕಾವರ್ತಿ, ಒನ್ದಾವರ್ತಿ. — ಆವರ್ತಿ ಮಾಡು. to repeat, as a lesson (My.).

ಆವರ್ತಿಸು ā-vartisu. to turn round or back, to revolve (ತಿರುಗು, ಸುತ್ತು G.).

ಆವರ್ಹಿತ ā-varhita. *eradicated.*

ಆವಲ್ āval. = ಆಬಲ್. — ಆವಲ್ಗೊಳ. -ಕೊಳ. a pond that contains red water-lilies (Abh. P. 1, 104).

ಆವಲಿ āvali. ಆವಳಿ. *a row, a range, a line.* 2, a series, dynasty. 3, a heap, a multitude (ಸ್ತೋಮ Mr. 423). 4, a kind of vāstavavṛitti (Kāvy. III, 3, B, 3. 17-20).

ಆವಲಿಕೆ āvalike. ಆವಳಿಕೆ. = ಆಳಿಗೆ, ಆಳಿಗೆ. a row, etc. (*cf.* ಆವಲಿ). see ದೀಪಾವಳಿಕೆ.

ಆವಲಿಯಮಕ āvali-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 24 seq.).

ಆವಶ್ಯ āvaśya. = ಆವಶ್ಯಕ. (My.).

ಆವಶ್ಯಕ āvaśyaka. (fr. ಅವಶ್ಯ). necessary, inevitable, absolutely sure to happen or to be done; necessity; need (My.; Mhr.).

ಆವಸಥ ā-vasatha. *a dwelling, a house.*

ಆವಸಿತ āvasita. *stored*, as grain.

ಆವಸಥ್ಯ ā-vasathya. the sacred fire kept in a house. see ಪಂಚಾಗ್ನಿ.

ಆವಹ ā-vaha. bringing, conveying, conferring. 2, *producing, causing.* see Ch. v. 1, ಅಮೃತಾವಹ.

ಆವಳಿ āvaḷi. = ಆವಲಿ.

ಆವಳಿಕೆ āvaḷike. = ಆವಲಿಕೆ. etc. (Śmd. 383).

ಆವಾಗ āvāga. then, at that time. see. s. ಆ4 and ಆವ.

ಆವಾಪ ā-vāpa. scattering; sowing. 2, *trench for water dug at the root of a tree.* 3, *a bracelet* (ಪಾರಿಹಾರ್ಯ, ವಳೆಯ, etc. Mr. 340).

ಆವಾಪಕ ā-vāpaka. *a bracelet.*

ಆವಾರ ā-vāra. = ಆವಾರ No. 2, ಆವರ. enclosing, covering; keeping off. 2, an enclosure, a compound, a yard (Mhr.). see ದೇಶಾವಾರ, ಪ್ರಾವಾರ, ಸ್ಕನ್ಧಾವಾರ.

ಆವಾರಿತ ā-vārita. enclosed; covered; restrained. (Bp. 59, 32).

ಆವಾಲ āvāla. *a trench for water at the root of a tree.*

ಆವಾಸ ā-vāsa. an abode, a dwelling, a house (ಮನೆ Nn. 68; ಸ್ಥಾನ 71). see Bp. 40, 59; 51, 50; 60, 10; J. 3, 15; Grj. 4, 62.

ಆವಾಸಿ ā-vāsi. one who resides or dwells (Bp. 61, 29).

ಆವಾಹನ ā-vāhana. -ನೆ. sending for; calling, summoning (My.); invoking a deity to occupy an image just prepared to receive it (Mhr.). — ಆವಾಹನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to invite, to summon (J. 13, 42).

ಆವಿ āvi. 1. = ಆವರಿ, ಆವಿರಿ. steam, vapour; heat (C.; T., M., Te.). — ಆವಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye inflamed from inward heat (My.).

ಆವಿ āvi. 2. = ಆವು, etc. a potter's kiln (C.; B. 1, 2; Tu. ಆವೆ). ಕುಮ್ಬಾರನ ಆವಿಯಲ್ಲಿ ತಾವ್ಪುರದ ಚಮ್ಬು ಹುಡುಕಿದನ್ತೆ (Prv.). (*cf.* ಆಟ್ಟು?).

ಆವಿಕ āvika. (*fr.* ಆವಿ). *a woollen blanket* (ಕಮ್ಬಳಿ Hlā., Mr. 343).

ಆವಿಗೆ āvige. = ಆವಿ 2, etc. (C.). ಆವಿಗೆಯೊಳಗೆ ತಮ್ಬುಗಳ್ ಉಣ್ಟೆ? (Bp. 30, 28). see Prv. s. ಕುಮ್ಬಾರ.

ಆವಿಗೆ āvige. = ಹಾವುಗೆ 1, etc. (My.). see ಕಡಾವಿಗೆ.

ಆವಿದ್ಧ ā-viddha. *crooked.*

ಆವಿಧ ā-vidha. *a drill, a kind of gimblet worked by a string.*

ಆವಿರಿ āviri. = ಆವಿ 1, etc. (Te.; R.).

ಆವಿರ್ಭವ āvis-bhava. becoming manifest, being born (Bp. 53, 3).

ಆವಿರ್ಭವಿಸು āvis-bhavisu. to become manifest, to be born (Bp. 13, 2; 54, 32; My.).

ಆವಿರ್ಭೂತ āviś-bhūta. become visible, manifest. see ಸಮಾವಿರ್ಭೂತ.

ಆವಿಲ āvila. *turbid, foul, not clear.*

ಆವಿಷ್ಕೃತ āvis-krita. made visible, revealed, manifest, evident, known. (Kāvy. IV, 2, 19; Cpr. 1, 126). (originally ಆವಿಃಕೃತ).

ಆವಿಷ್ಟ ā-vista. entered; possessed.

ಆವಿಷ್ಟಲಿಂಗ āvista-linga. a noun which possesses or has the force of all three genders (Śmd. 174. 175).

ಆವಿಸ್ āvis. *manifest, evident.* [in compounds in certain contexts, it takes the form ಆವಿರ್].

ಆವೀತ ā-vīta. approached; entered; placed. see ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತ.

ಆವು āvu. 1. = ಆ 8, etc. a cow (ಗೋ Nr.; My.; Te.; T. ಆವ್). [ಊಡದ ಆವಿಂಗೆ ಉಣ್ಣದ ಕರುವ ಬಿಟ್ಟನ್ತೆ Bv. 109]. ಈವ ಆವಿನ ಗಿಣ್ಣು ಹಾಲು (ಪೀಯೂಷ); ಆವು ಎಮ್ಮೆ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲಂ (ಪಾದಬನ್ಧನ Nr.). ಆವಿನ ಕೊಳಗು (Kk. 68). ಕಟ್ಟಿದ ಆವು (ವೇಹತ್ತು, ವೃಷಭೋಪಗತೆ); ತನೆಯ ಆವು (ಗರ್ಭಿಣಿ, etc.); ಕನ್ದು ಇಕ್ಕಿದ ಆವು (ಅವತೋಕೆ, etc.); ಚನೆಯ ಆವು (ಸೂರತೆ, etc.); ಹೆಗ್ಗಚ್ಚಲಾವು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, etc.); ತಲೆಯಾವು (ಶ್ರೇಷ್ಠೆ, etc.); ಕೊಡಹಾಲು ಕರೆವ ಆವು (ದ್ರೋಣದುಘೆ, etc.); ಹಲವು ಸೂಲಾವು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ, etc.); ಎಳದನೆಯಾವು (ಪಲಿಕ್ನಿ, etc. Hlā.). see Bp. 50, 60; 58, 22; 60, 22. 32; J. 18, 13; B. 2, 32; ಯಾಗದಾವು.

ಆವು āvu. 2. = ಆಮ್. we. see s. ಆಂ 1.

-ಆವು āvu. 3. = ಅಹವು (see ಅಹ). the plural neuter of -ಅನು 4 (My.), *e. g.* ಕಡಿದಾವು, they may or might bite (B. 1, 24); ಒಯ್ದಾವು (2, 6); ಆದಾವು (2, 16); ಇದ್ದಾವು (3, 69); ಮುತ್ತಾರುವು (5, 311).

ಆವು āvu. 4. = ಹಾವು. (My.).

ಆವುಕ āvuka. *a father* (ಜನಕ Mr. 83).

ಆವುಗೆ āvuge. = ಆವಿಗೆ. (My.).

ಆವುಗೆ āvuge. = ಆವಿಗೆ, etc. (My.).

ಆವುಜ āvuja. a kind of musical instrument (Rśv. 5, 19 va.). — ಆವುಜದ ಮುಟ್ಟು. the frame of the āvuja (ಅಗ್ಗಟಿಕೆ Śmd. I).

ಆವುಜಿಗ āvujiga. a man who performs on the āvuja.

ಆವುಜಿಗಿತಿ āvujiga-iti. a woman who performs on the āvuja. (Śmd. 244).

***ಆವುತಿ āvuti.** a kind of weapon. ಕೃತ ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರ ವೀರಭಟಕೋಟಿ ಭಯಂಕರಮಾಗೆ ಬೀಸುವಾವುತಿಯ ಕಳಂಕ ಪಂಕದೊಳ್ ಪೆರ್ಚಿದ ಕತ್ತಲೆ Pb. 10, 50.

ಆವುತಿ āvuti. Tbh. of ಆಹುತಿ. (C.; Tu. ಅವೆದಿ, T. ಆಗುದಿ).

ಆವುದು āvudu. which. see s. ಆವ.

ಆವೃತ್ ā-vrit. turning towards or round. 2, course, process. 3, *order, method.*

ಆವೃತ ā-vrita. enclosed, surrounded; covered. see ಶಬರ ಚರ್ಮಾವೃತ; (Grj. 5, 80).

ಆವೃತಿ ā-vriti. covering, enclosing, hiding. 2, wrongly for ಆವೃತ್ತಿ, repetition: a (second, etc.) edition (of a book, S. Mhr.).

ಆವೃತ್ತ ā-vritta. turned round; averted; retreated. see ವ್ಯಾವೃತ್ತ, ಸಮಾವೃತ್ತ.

ಆವೃತ್ತಿ ā-vritti. turning towards or round; reversion; repetition, etc. (= ಆವೃತಿ No. 2. My.); revolving, revolution; a kind of vāstavavritti (Kāvy. III, 3, B, 3. 48-53). see ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿ.

ಆವೃಷ್ಟಿ ā-vrisṭi. raining, pouring. see ಅನ್-.

-ಆವೆ āvu₃-e₃. 1. = -ಅವೆ, -ಹಾವೆ. ಆಗುತ್ತಾವೆ, they become, etc. (B. 2, 53; My.); ಕುಡಿಯುತ್ತಾವೆ (5, 19); ನೂತಾಡುತ್ತಾವೆ (5, 133); ಬನ್ದಾವೆ (ಬನ್ದು ಆವೆ), they have come, ಹೋಗ್ಯಾವೆ (ಹೋಗಿ ಆವೆ, S. Mhr.).

ಆವೆ āve. 2. = ಆಮೆ, etc. a turtle, a tortoise (ಕೂರ್ಮ, etc. Nr.; ಕಚ್ಛಪ, ಕಮಠ G.; My.; Si. 88. 485). [ಮಿಾನಾವೆ ಪನ್ನಿಯೆನ್ದೆನಿತಾನುಂ ತೆಱನಾಗಿ ಡೊಪ್ಪುವಿದ್ದೆಯನಾಡಲ್ ನೀನಱಿವೆ Pb. 6, 57]. ಹೆಣ್ಣಾವೆ (ಕೂರ್ಮಿ, etc. Nr., Si. 90; ಡುಲಿ Mr. 411). — ಆವೆಕಲ್ಲು. a medicinally used stone said to be found in the head of a tortoise (My.). — ಆವೆಚಿಪ್ಪು. a tortoise shell (C.). — ಆವೆವೋಡು. -ಒಡು. = ಆವೆಚಿಪ್ಪು. (My.).

ಆವೆ āve. 3. = ಆವಂ. who? which? (Te. ಏವಿ, which; Tu. ಆಯೆ, he). ಆವೆಯಾದೊಡಮ್ ಎನ್ದು ಆರಾದೊಡಮ್ ಎನ್ಬ ಅರ್ಥಂ (Śmd. II).

ಆವೆ āve. a flea (ಚಿಕ್ಕಾಡು Mr. 177, one MS. perhaps ಉಾವೆ).

ಆವೇಗ ā-vēga. hurry, haste produced by excitement; flurry, agitation. 2, a kind of sañcāribhāva (Kāvy. IV, 2, 16).

ಆವೇಗಿ ā-vēgi. *the plant Argyreia argentea or Argyreia speciosa* (ಋಕ್ಷಗನ್ಧೆ, etc., ಅನನ್ತನ ಗೊಣ್ಡೆಸೊಪ್ಪು, ಚೋಡತರ Si. 156).

ಆವೇಜಿ āvēji. coriander seed (S. Mhr.).

ಆವೇಶ ā-vēśa. entering; taking possession of. 2, demoniacal frenzy, possession; great agitation, excitement (ಸಮ್ಭ್ರಮ Hlā.; ಪಿಶಾಚಿಯ ಬಾಧೆ G.; My.). 3, *pride, arrogance.* see Prvs. s. ಪ್ರವೇಶ; (B. 5, 42. 71).

ಆವೇಶನ ā-vēśana. entering, etc. (= ಆವೇಶ No. 1 & 2). 2, *a workshop* (ಚಿಪ್ಪಿಗರ ಗೃಹ Mr. 195; ಶಾಜರ ಮನೆ Si. 108).

ಆವೇಶಿಕ ā-vēśika. entering. 2, *a visitor, a guest.*

ಆವೇಶಿಕಿ ā-vēśiki. *a female guest.*

ಆವೇಷ ā-vēṣa. pervading; penetrating; visiting (Kāvy. IV, 2, 37).

ಆವೇಷ್ಟಕ ā-vēṣṭaka. surrounding. 2, *a wall, fence, enclosure* (ವೃತಿ, ಬೇಲಿ Hlā.).

ಆವೇಷ್ಟನ ā-vēṣṭana. surrounding, wrapping round; a wrapper a bandage; an enclosure. (My.).

ಆವೇಷ್ಟಿಸು āvēṣṭisu. to surround (J. 34, 19; My.).

ಆಶ āśa. 1. Tbh. of ಆಶೆ. (My.).

ಆಶ āśa. 2. eating. see ಆಶ್ರಯಾಶ, ಪವನಾಶನಾಶ. 2, reaching to; obtaining. see ಅಭ್ಯಾಶ.

ಆಶಂಸನ ā-śaṁsana. wishing. 2, declaring, asserting. see ವೀರಾಶಂಸನ.

ಆಶಂಸಾರ್ಥ āśaṁsā-artha. declared, asserted or ordered meaning. 2, the optative (My.).

ಆಶಂಸಿತೃ ā-śaṁsitṛi. *one who wishes; one who utters blessings.*

ಆಶಂಸು ā-śaṁsu. wishing; *one who wishes.*

ಆಶಂಸೆ ā-śaṁse. -ಸಾ. *wish, desire, hope.* 2, speech, declaration. see ಹಿತಾಶಂಸೆ.

ಆಶಂಕೆ ā-śaṅke. *apprehension, fear.* 2, doubt. 3, distrust. — ಆಶಂಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to fear, etc. (Śmd. 292).

ಆಶಯ ā-śaya. a resting place; *an abode, an asylum.* 2, a receptacle (ಆಧಾರ, ಆಶ್ರಯ Nn. 94). 3, *meaning, intention* (ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಭಾವ 94; Rśv. 4, 99; B. 4, 184). 4, wish or will (My.; ಬಯಕೆ G.). 5, water (ಶಮ್ಬರ, ಉದಕ Nr. 94). 6, any vessel or viscus of the body. 7, property. 8, a miser. 9, the jack tree, Artocarpus integrifolia.

ಆಶರ āśara. = ಆಶಿರ. *an evil spirit, a rākṣasa.* 2, fire.

ಆಶಾಗಜ āśā-gaja. an elephant of a quarter or point of the compass (Mr. 420). 2, the number 8 (Ch.).

ಆಶಾತ್ವ āśātva. the state of hoping or expecting (to get the object hoped for) (Cpr. 8, 2).

ಆಶಾಪಾಶ āśā-pāśa. the snare of lust (Bp. 22, 51; 53, 3; 61, 79. 90; My.).

ಆಶಾಪಿಶಾಚಿ āśā-piśāci. the demon of lust (Bp. 40, 52; My.).

ಆಶಾಬನ್ಧ āśā-bandha. = ಆಶಾಪಾಶ. (Bp. 49, 33; My.).

ಆಶಾಭಂಗ āśā-bhaṅga. disappointment (B. 5, 68; My.).

ಆಶಾಮ್ಬರ āśā-ambara. = ದಿಗಮ್ಬರ. Śiva (My.).

ಆಶಾಯುತ āśā-yuta. desirous; greedy (ತೃಷಿತ, ಅಭಿಲಾಷ, etc., ಆರ್ತ Mr. 232).

ಆಶಾವಾರಣ āśā-vāraṇa. = ಆಶಾಗಜ. (Bp. 55, 22).

ಆಶಾಷ್ಟಕ āśā-aṣṭaka. the eight points of the compass (My.).

ಆಶಾಸನ ā-śāsana. = ಆಶಿಸ್ 2. see ಮಂಗಳಾಶಾಸನ.

ಆಶಿ āśi. 1. ಆಶೀ. *a serpent's fang.*

ಆಶಿ āśi. 2. Tbh. of ಆಶಿಸ್ 2. a kind of alaṅkāra (Kāvy. III, 3, B, 166 seq.).

ಆಶಿ āśi. 3. eating. see ಬಹ್ವಾಶಿ.

ಆಶಿತ āśita. eaten.

ಆಶಿತಂಗವೀನ āśita-ṅ-gavīna. *formerly grazed by cattle.*

ಆಶಿರ āśira. = ಆಶರ. (Sk.; G.).

ಆಶಿರ್ವಾದ āśis-vāda. = ಆಶೀರ್ವಾದ. (Sk.).

ಆಶಿಸ್ āśis. 1. *a serpent's fang.* Nom. ಆಶೀಸ್.

ಆಶಿಸ್ ā-śis. 2. wish. 2, *benediction, blessing* (ಹರಕೆ G.). Nom. ಆಶೀಸ್. [in compounds in certain contexts, it takes the form ಆಶಿರ್].

ಆಶಿಸು āśisu. to desire, to wish or hope for (Bp. 42, 6; My.). 2, to bless (My.).

***ಆಶೀರಲಂಕಾರ āśīs-alaṅkāra.** a kind of figure of speech Kr. 3, 4. 206.

ಆಶೀರ್ವಚ āśīs-vaca. benediction (ಸ್ವಸ್ತಿ, ಆಶೀರ್ವಾದ, ಹರಸುವದು Nn. 138; ಸ್ವಸ್ತಿ Mr. 532).

ಆಶೀರ್ವಚನ āśīs-vacana. benediction (Bp. 25, 39; My.).

ಆಶೀರ್ವದಿಸು āśīs-vadisu. to pronounce a wish of happiness to, to bless (My.; ಹುರುಳಿಸು G.; ಹರಸು Cb.).

ಆಶೀರ್ವಾದ āśīs-vāda. benediction (Sk., My.; ಆಶಿಸ್, ಹರಕೆ, ಪರಕೆ G.; ಹರಸುವದು Nn. 138). — ಆಶೀರ್ವಾದ ಕೊಡು. to give a benediction, to bless (Bp. 46, 6; My.). — ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡು. = ಆಶೀರ್ವದಿಸು. (B. 4, 126; My.).

ಆಶೀರ್ವಾದಪರ āśīrvāda-para. having benediction as the highest object, being intent upon benediction (Śmd. 129).

ಆಶೀರ್ವಿಷ āśīs-viṣa. having venom in its fang: *a snake.*

ಆಶೀವಿಷ āśī-viṣa. = ಆಶೀರ್ವಿಷ. *a snake.*

ಆಶು āśu. *quick, fast;* haste (J. 10, 46). 2, *a kind of rice ripening in the rainy season.*

ಆಶುಗ āśu-ga. going quickly. 2, *the wind.* 3, *an arrow.* 4, the sun.

ಆಶುಗತಿ āśu-gati. = ಆಶುಗ No. 4.

ಆಶುಗತಿಮಿತ್ರ āśugati-mitra. a lotus (Bp. 5, 1).

ಆಶುಗಾಮಿ āśu-gāmi. = ಆಶುಗ No. 4. (R.).

ಆಶುಪತ್ರಿ āśu-patri. the tree Boswellia serrata. (R.).

ಆಶುವ್ರೀಹಿ āśu-vrīhi. = ಆಶು No. 2. (G.).

ಆಶುಶುಕ್ಷಣಿ ā-śuśukṣaṇi. shining forth. 2, *fire.* 3, wind.

ಆಶೆ ā-śe. ಆಶಾ. = ಆಶ 1, ಆಸೆ. wish, *desire;* lust; expectation, *hope.* 2, *a region, a quarter of the compass.* ಆಶೆಗೆ ಅನ್ತ್ಯವಿಲ್ಲ, ಪಾಶಕ್ಕೆ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ. — ಆಶೆಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ (Prvs.). ಧನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಶೆಯುಳ್ಳವಳು (Si. 184). ಎರಡನೆಯವರ ಹಣದ ಮೇಲಿನ ಆಶೆ (ಅಭಿಧ್ಯೆ G.). — ಆಶೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become desirous, etc. (My.). — ಆಶೆದಣಿ. -ತಣಿ. desire to be satiated, wish to be gratified (My.). — ಆಶೆದೋಱಿಸು. -ತೋಱಿಸು. to hold out hopes, to raise another's expectations (C.). — ಆಶೆ ಪಡುವಿಕೆ. desiring, etc. (ದೋಹದ, ಇಚ್ಛೆ, etc. Si. 70). — ಆಶೆ ಮಾಡು. = ಆಸೆ ಮಾಡು. to desire, etc. (My.). see Prv. s. ನಿರಾಶೆ.

ಆಶೌಚ āśauca. (fr. ಅಶುಚಿ). impurity (contracted in consequence of a death, etc., My.).

ಆಶ್ಚರ್ಯ ā-ś-carya = ಅಚ್ಚರಿ 1, etc. *curious, marvellous, astonishing.* 2, *a wonder, a marvel.* 3, wonder, surprise, astonishment (ಬೆಕ್ಕಸ Ct. II, 100; Śm. 66; ಎಕ್ಕಟಿ Ct. II, 101; ಕುತೂಹಲ Nn. 93). — ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to begin to feel surprise (My.; B. 3, 73). — ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡು. to be surprised, to wonder (My.; B. 4, 171).

ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ āścarya-kara. surprising, astonishing (My.; B. 4, 111. 171).

ಆಶ್ಮ āśma. (fr. ಅಶ್ಮ). stony, made of stone. (My.).

ಆಶ್ಮನ āsmana. = ಆಶ್ಮ. (My.).

ಆಶ್ರಮ ā-srama. *a hermitage.* 2, *a religious order*, of which there are four kinds, that of the brahmacāri, that of the gṛihastha, that of the vānaprastha, and that of the yati, bhikṣu or sanyāsi. see ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮ.

ಆಶ್ರಯ ā-sraya. = ಆಸರ, ಆಸರೆ. that to which anything is annexed, or with which anything is closely connected, or on which anything depends or rests: *a seat, an abode.* 2, *a support, shelter, refuge* (ಗವಿ, ಗರುಡಿ, ಗೊತ್ತು, ನೆಲೆ, ಪೊಱಲ್, ಇಕ್ಕೆ, ಆಗರ, etc. Śm. 58; Kk. 64). 3, *protection, help.* 4, *the person or thing in which any quality or article inherent.* 5, at the end of compounds: depending or resting on, endowed with (Kāvy. IV, 2, 42; V, 2). see ಪೊರ್ವಾಶ್ರಯ. — ಆಶ್ರಯ ಕೊಡು. to afford help or support, etc. (My.; B. 5, 10. 304). — ಆಶ್ರಯಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to have recourse to shelter, etc. (My.).

ಆಶ್ರಯಾಶ āsraya-āsa. eating what comes near. 2, *fire.*

ಆಶ್ರಯಿ ā-srayi. that has sought the protection of (My.).

ಆಶ್ರಯಿಸು ā-srayisu. = ಆಶ್ರಯ್ಸು. to join, to possess (Śmd. 263); to obtain, to keep in mind, to desire (ಬಯಸು 299 Cm.); to adopt, to use, to countenance, to follow (B. 3, 97); to approach for protection, etc. (My.); to cause to go to, to put (see ಆಶ್ರಯ್ಸು).

ಆಶ್ರಯಿಸುವಿಕೆ āsrayisuvike. approaching for protection (ಶ್ರಾಯ, ಶ್ರಯಣ Si. 390).

ಆಶ್ರಯ್ಸು āsraysu. = ಆಶ್ರಯಿಸು. to join, etc.; to cause to go to, to put (Bp. 44, 22).

ಆಶ್ರವ ā-srava. stream, flow, river. 2, distress, fatigue. 3, fault, transgression. 4, one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17). 5, *compliant, obedient.* 6, *a promise.*

ಆಶ್ರಿತ ā-srita. dwelling in; resorting to; having sought the protection of (My.); protected (My.); practising; using; being cognate (Śmd. 26); being connected with (276); being dependant on; a dependant (B. 2, 20; 4, 117). see Bp. 36, 38; 55, 17.

ಆಶ್ರಿತವತ್ಸಲ āsrita-vatsala. affectionate towards dependants (Mr. H. Haigh; ಕಷ್ಟಪಡುವವರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೀತಿಯು Rāmaswāmi Śāstry).

ಆಶ್ರುತ ā-sruta. heard; *promised, agreed.*

ಆಶ್ಲೇಷ ā-slēṣa. embracing; *an embrace.* 2, intimate connexion. 3, N. of the 9th lunar mansion (My.; Te.).

ಆಶ್ವ āsva. (fr. ಅಶ್ವ). relating to a horse. 2, *a number of horses.*

ಆಶ್ವತ್ಥ āsvattha. (fr. ಅಶ್ವತ್ಥ). relating to the Ficus religiosa. 2, *the fruit of that tree.*

ಆಶ್ವಮೇಧಿಕ āsvamēdhika. (fr. ಅಶ್ವಮೇಧ). (a story) belonging to the horse-sacrifice (J. 2, 2).

ಆಶ್ವಯುಜ āsvayuja. (fr. ಅಶ್ವಯುಜ್). = ಆಶ್ವೀಜ. *the month āsvina* (of the rainy season).

ಆಶ್ವಲಾಯನ āsvalāyana. N. of a ṛiṣi and writer on ritual. (My.).

ಆಶ್ವಾಸ ā-svāsa. breathing, taking breath. 2, encouraging, consolation. 3, a chapter or division of a book (Ch. v. 24; Bp. 61, 91).

ಆಶ್ವಾಸನ ā-svāsana. consolation (B. 5, 10).

ಆಶ್ವಾಸಿಸು ā-svāsisu. to breathe; to encourage, to comfort, to console (Rśv. 5, 44; My.).

ಆಶ್ವಿನ āsvina. *N. of a month* (September-October) *during which the moon is in asvini.* 2, a day's journey for a horse or rider.

ಆಶ್ವಿನೇಯ āsvinēya. *a surname of the two asvins.* 2, N. of Nakula and Sahadēva.

ಆಶ್ವೀಜ āsvīja. Tbh. of ಆಶ್ವಯುಜ. (My.). ಆಶ್ವೀಜದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನು ಕರಗುವ ಬಿಸಿಲು, ಮಣ್ಣು ಕರಗುವ ಮಳೆ (Prv.).

ಆಶ್ವೀನ āsvīna. *a day's journey for a horse.*

ಆಷಾಢ āṣāḍha. = ಆಸಡ, ಆಸಡಿ, (ಅಸಡಿ). *the month āṣāḍha* (June-July). 2, *a staff of palāsa wood carried by an ascetic on the day of full moon of the month āṣāḍha* (ಮುಂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಕೊಡುವ ಮುತ್ತುಲಗಿಡದ ಕೋಲು G.). 3, the Malaya mountain.

ಆಷಾಢಭೂತಿ āṣāḍha-bhūti. N. of a man (Sk.). 2, one who betrays confidence, a cheat, a scamp (My.; Te.; Mhr. ಆಷಾಢಭೂತೀ).

ಆಷಾಢಮಾಸ āṣāḍha-māsa. = ಆಷಾಢ No. 1. (ಶುಚಿ Nn. 18; ಆಸಡ Ct. II, 21).

ಆಷಾಢಿ āṣāḍhi. = ಆಸಡಿ No. 2 q. v., ಆಸಾಡಿ. the plant Asparagus racemosus Willd. (St. & Pl.; My.; not Sk.). 2, the day of full moon in the month āṣāḍha (Sk.).

ಆಸ್ ās. *an interjection implying anger, pain, recollection, etc.; ah! oh! etc. cf.* ಆಃ.

ಆಸ āsa. 1. throwing, casting. see ವಿಪರ್ಯಾಸ, ನ್ಯಾಸ, ಅತ್ಯಾಸ. 2, a bow.

ಆಸ āsa. 2. = ಆಸನ 2. see ಉತ್ತರಾಸ, ಸಿಂಹಾಸ.

ಆಸಕ್ತ ā-sakta. *attached strongly to or intent on, devotedly attached to.* 2, zealously following or pursuing. 3, eternal. see Bp. 43, 82; 53, 1; Grj. 5, 9 va.

ಆಸಕ್ತತೆ ā-saktate. = ಆಸಕ್ತಿ. (My.). see ಅನಾಸಕ್ತತೆ.

ಆಸಕ್ತಿ ā-sakti. attachment or devotedness to; intentness upon; diligence, zeal. see B. 4, 5: Bp. 39, 3; J. 11, 13.

ಆಸಂಗ ā-saṅga. fastening to, fixing; association; attachment; contact. see ಉತ್ತರಾಸಂಗ.

ಆಸಡ āsaḍa. Tbh. of ಆಷಾಢ (Ct. II, 21; Śm. 20).

ಆಸಡಿ āsaḍi. Tbh. of ಆಷಾಢ (Śmd. 364, o. r. ಅಸಡಿ). 2, = ಆಷಾಢಿ No. 1, q. v. (ಶತಮೂಲಿಕೆ, ಅಭೀರು Hlā.; ಶತಮೂಲಿ, ಬಹುಸುತೆ, ಅಭೀರು, etc. Nr.; ಶತಮೂಲಿ, etc., ಪಿಲ್ಲೆಪಿಚ್ಚರೆ; ಆಷಾಢೀ ಬೇರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಮಜ್ಜಿಗೇ ಗೆಡ್ಡೆ, ಅಜ್ಜೀ ಗಡ್ಡೆ Si. 146; ಶತಮೂಲಿ, ಸೇರು Mr. 133, one MS. ಸೀರು).

ಆಸತ್ತು āsattu. P. p. of ಆಸಱ್ 1.

ಆಸನ āsana. 1. throwing. see ಅಪಾಸನ.

ಆಸನ āsana. 2. sitting. 2, *sitting in peculiar postures, according to the custom of devotees* (ಪದ್ಮ, ಕುಳ್ಳಿರುವುದು Nn. 54), *e. g.* ಪದ್ಮಾಸನ, ಭದ್ರಾಸನ, ವಜ್ರಾಸನ, ವೀರಾಸನ, ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ. 3, *halting, stopping.* 4, a seat in general: a stool, chair, etc. (Grj. 3, 112. 113; 4, 47). 5, *the withers of an elephant*, the part where the driver sits. see Nr. s. ವಿಜಿಗೀಷು.

ಆಸನಾಂಕುರ āsana-aṅkura. the piles (ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ Mr. 386).

ಆಸನೆ āsane. *stay; abiding.*

ಆಸನ್ದ āsanda. Viṣṇu. (R.).

ಆಸನ್ದಿ āsandi. *a couch, the seat of which is made of basket-work* (ವೇತ್ರಾಸನ, ಚಕ್ಕಳ Mr. 208).

ಆಸನ್ನ ā-sanna. sat down, sat near; closely united; *near, proximate;* attacked; commenced, undertaken. ಆಸನ್ನೆ, fem. (Bp. 4, 42).

ಆಸನ್ನಗಮನ āsanna-gamana. going near. see ಪೋಪು.

ಆಸನ್ನಪೀಡನ āsanna-pīḍana. molesting in an attacking manner (?). see ಅಣ್ಡಲೆ.

ಆಸಪಾಕ āsapāka. = ಆಸ್ಯಪಾಕ. sores about the tongue and mouth, occasioned by the heat of the body, aphthous disease (My.).

ಆಸಪ್ರಾಸ āsaprāsa. gasping, panting (Te.; R.).

ಆಸಮಾನಿ āsamāni. sky blue (My.; H.; Br. ಆಸ್ಮಾನಿ).

ಆಸರ āsara. Tbh. of ಆಶ್ರಯ. (My.; B. 4, 119; 5, 821).

ಆಸರೆ āsare. = ಆಸರ. (My.). see ಬೆನ್ನಾಸರೆ. — ಆಸರೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಆಶ್ರಯಗೊಳ್ಳು. (My.).

ಆಸಱ್ āsaṟ. 1. -ಱು. to be weary or fatigued (ಆಲಸ್ಯ Śmd. Dh.; T. ಅಜರು; T. ಪಾಜಱ್ಕೈ, affliction; P. p. ಆಸತ್ತು (Śmd. 284). [ಆಸತ್ತು ತಿರಿದರಣ್ಯವಾಸದ ಪರಿಭವದ ಕುದಿಪಮಂ ನೀಗಿ Pb. 12, 152; ಅಕಟಕಟಾ! ಸಂಸಾರಕ್ಕಾಸತ್ತೆ. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 10, 19; ಆಸಱುವನಲ್ಲ ಬೇಸಱುವನಲ್ಲ ಜಗದ ಕಳಕಳಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಹರಿದಾಡುವನಲ್ಲ Cv. 1362]. see Bp. 18, 59; 20, 22; 48, 13. — ಆಸಱ್ ಬೇಸಱ್ dupl. (Bp. 38, 31).

ಆಸಱ್ āsaṟ. 2. = ಆಸಱ, ಆಸಱು. weariness, fatigue, languor, thirst [Tu. ಅಸರ್]. ಶೀತೋಷ್ಣದ ಆಸಱಿಲ್ಲದ ಸುಸ್ಥಳಂಗಳ್ (J. 19, 43). ಆಸಱಿಂ (3, 4; 5, 51; 15, 47). ಆಸಱುಂ (15, 3). ಆಸಱೊಳ್ (18, 22; 28, 10). ಆಸರ್ಗಳಂ (15, 20). — ಆಸರ್ಗಳೆ. -ಕಳೆ. to remove fatigue, to rest (J. 3, 8).

ಆಸಱ āsaṟa. = ಆಸಱ್ 2. (My.).

ಆಸಱಿಕೆ āsaṟike. = ಆಸಱ. (My.).

ಆಸಱು āsaṟu. = ಆಸಱ್ 2. (My.).

ಆಸವ ā-sava. distilling; decoction. 2, *spirituous liquor* (ಸುರೆ Nn. 13; ಮೈರೇಯ, ಕಲ್ಯ, etc., ಕಳ್ Mr. 221). 3, *rum.*

ಆಸವಾಸಕ್ತತೆ āsava-āsaktate. the state of being addicted to drinking spirituous liquor; a drinking club (ಗೋಮುಖ, ಮದ್ಯಗೋಟ್ಟಿ Nn. 20, o. r. ಆಸವಾಸಕ್ತಿ).

ಆಸವಾಸಕ್ತಿ āsava-āsakti = ಆಸವಾಸಕ್ತತೆ, q. v.

ಆಸಾಡಿ āsāḍi. = ಆಷಾಢಿ No. 1 (My.).

ಆಸಾದ ā-sāda. putting down, placing. see ಪ್ರಾಸಾದ.

ಆಸಾದನ ā-sādana. putting or laying down; attacking, making war upon; going to or towards; meeting with; obtaining, attaining; accomplishing.

ಆಸಾದಿತ ā-sādita. sat near; gone to; *obtained.*

ಆಸಾದ್ಯ ā-sādya. obtainable. see ಸಮಾಸಾದ್ಯ.

ಆಸಾಮಿ āsāmi. a person or individual (My.; Br., H.; see ಪೌತಿಯಾಸಾಮಿಬಾಕಿ).

ಆಸಾರ ā-sāra. *surrounding an enemy;* incursion. 2, *a heavy fall of rain, a hard shower* (ತಾಂ ಬಿಡದೆ ಸುರಿವ ಮೞೆ Mr. 44; Grj. 9, 56). 3, the army of an ally or of a king, whose dominions are separated by other intervening states. 4, provision, food.

ಆಸಾರಕ ā-sāraka. = ಆಸಾರ No. 2. (My.; Rām. 3, 6, 9).

ಆಸಾರಮಹಾಲು āsāra-mahālu. a kind of hall (B. 4, 146).

ಆಸೀನ āsīna. (Śmd. 297). *sitting, seated* (ಉಪವಿಷ್ಟ, ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ Mr. 246).

ಆಸು āsu. 1. to loosen from an elevated place (ಊರ್ಧ್ವವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.).

ಆಸು āsu. 2. = ಆಚ, ಆರ್ಸ. the sāl tree, Shorea robusta Roxb. (ವೃಕ್ಷಭೇದ Śmd. Dh.; ಶಾಲ, ಸರ್ಜ Mr. 114; Te. ಏಪೆ, T. ಆಚ್ಚಾ). ಆಸಿನ ಮರ (ಶಾಲ Nn. 110).

ಆಸು āsu. 3. = ಅಷ್ಟು. that measure, that much, so much (C.; Te. ಏಸಿ; see ಅನಿತು). ಸಮನೆ ಆಸು ಆದವು, ದೇವ! (Anubhavaśikhāmaṇi 10, 18). 2, at the end of an infinitive it may be translated by "*possibility*", *e. g.* ಆ ಮೂವರ ಗೋಳಾಟ ಹೇೞಲಾಸಲ್ಲ (B. 4, 182; My.).

ಆಸು āsu. 4. = ಹಾಸು 1. to spread (My.).

ಆಸು āsu. 5. = ಹಾಸು 2. the warp of a weaver (My.; Te., Tu.).

***ಆಸುಕರ āsukara.** actively; greatly. ಆ ಸೋಮವಂಶರ್ ಪಲರಾಸುಕರಂ ಬೆರಸು ನೆಗೞ್ದ ಜಸದಿಂ ಜಗಮಂ ಬಾಸಣಿಸಿ Pb. 1, 62; 11, 57.

ಆಸುತಿ ā-suti. -ತೀ. distilling, pressing out sōma juice.

ಆಸುತೀವಲ āsutī-vala. *one who causes a sacrifice to be performed on the day of the new or full moon,* etc. 2, a distiller.

ಆಸುರ āsura. increase, abundance; excess; superiority; haughtiness; vehemence; strength, power; annoyance, trouble (ಅತಿಶಯ Bhn. 9; Te. ಏಚು, to increase, = ಅತಿಶಯಿಂಚು). [ವೇಷ ಅವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತ್ತೆನ್ದು ಆಸುರದಲ್ಲಿ ಬಗಳುವ ಕುನ್ನಿ, ಕೇಳಾ! Bv. 432]. ಆಸುರದ ಕಬ್ಬೊಗೆ (Bh. 1, 20, 60). ಕೋಪಮುಂ ಜವಮುಮ್ ಏೞ್ಗೆಯುಮ್ ಆಸುರಮ್ ಅಪ್ಪಿನಂ (Abh. P. 13, 75). ಆಸುರದ ಕಟ್ಬಾಳು (Bp. 9, 38). ಆಸುರದ ಕೋಳಾಹಳಧ್ವಾನಂಗಳ್ (37, 21). ಆಸುರದ ವೀರಪರಾಕ್ರಮಂ (37, 59). ಆಸುರದ ಎಡೆ (18, 7). ಆಸುರದ ಸನ್ನಾಹ (Rām. 3, 6 sum.). see ಅಟ್ಬಾಸುರ, ಅತ್ಯಾಸುರ, ಕಟ್ಬಾಸುರ; Grj. 6, 54 va.; Bp. 16, 23; 28, 30; 52, 16; 57, 24; 58, 27.

ಆಸುರ āsura. fr. ಅಸುರ. relating to evil spirits or to the Asuras; demoniacal. 2, an asura (My.; ದೈತ್ಯ G.). 3, a form of marriage (My.).

ಆಸುರಿ āsuri. *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb. 2, N. of a twining shrub (ಈಶ್ವರಿವಳ್ಳಿ Mr. 150, o. r. ಈಶ್ವರ–).

ಆಸೆ āse. Tbh. of ಆಶೆ. (ಪಾಲಿ, ದಿಕ್ಕು Nn. 31, 114). ಆಸೆಯಿಂ ಬೇಟ್ಪಿಂ (ಮಾರ್ಗಣ, etc. Mr. 518). see s. ಪುಸಿ 2. [—ಆಸೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to have faith, to be hopeful. ನುಡಿಗಳೊಳಾಸೆಯುಣ್ಮೆನಲೊಡಂ ತಳೆದನ್ತಿರೆ ನಿಲ್ವುದೆನ್ತು ಮಾವೆಡೆಯೊಳಮಾಸೆಗಾಣೆನೆನೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಪೋಪುವು ನಲ್ಲರೀರ್ವರೀರೊಡಲೊಳಗಿರ್ಪ ಜೀವಂ Pb. 4, 104]. —ಆಸೆಗೆಯ್. to afford the shelter of, to shelter, to protect (J. 19, 34). 2, to desire. [ಕವಿತೆಯೊಳಾಸೆಗೆಯ್ವ ಫಲಮಾವುದೊ Ap. 1, 36].—ಆಸೆದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. to give up or abandon desire (My.) ತನ್ನ ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಆಸೆ ದೊಱೆದು, ಎರಡನೆಯವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದನು (Bp. 5, 165). — ಆಸೆಗೊಳ್ಳಿಸು. to allure; to hold out hopes (C.). —ಆಸೆಬಡಕ. -ಪಡಕ. = ಆಸೆಗಾಱ. (C.). — ಆಸೆಬಡಕತನ. -ಪಡಕತನ. cupidity, avarice (My.). — ಆಸೆಬಡಿಕಿ. -ಪಡಿಕಿ. = ಆಸೆಗಾರ್ತಿ. (C.). — ಆಸೆಬಾಕ. = ಆಸೆಬಡಕ. (My.). — ಆಸೆಬುರಕ. -ಪುರಕ. = ಆಸೆಬಡಕ. (C.). — ಆಸೆಮಾಡು. to feel a wish for, to desire. ತವನಿಧಿಗೆ ಆಸೆ ಮಾಡೆನು (Bp. 9, 33). ಪ್ರಾಣದ ಆಸೆಯನ್ ಏಕೆ ಮಾಡಿದನು? (25, 26). ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಆನ್ ಆಸೆಯಂ ಮಾಡೆ (47, 43). see also 29, 18; 45, 5 — ಆಸೆಮಾರಿ. a person of inordinate desire (My.). — ಆಸೆವಡು. -ಪಡು.

to wish, to desire (ಈಪ್ಸೆ Śmd. Dh.) [ತನ್ನ ಸುಯ್ಯಕಪ್ಪನಲ್ಲದೆ ಪೆಱರ ಕಪ್ಪನಾಸೆವಡದನ್ತುದುದು Pb. 2, 39 va.; Ap. 1, 81 va. — ಆಸೆವಾತು. -ಮಾತು. words of hope. ಆಗಳನ್ತಃಪುರವೃದ್ಧರವರನರಸರೀಗಳೆ ಬನ್ದಪ್ಪರಂಜದಿರಿಮೆನ್ದಾಸೆವಾತುಗಳೊಳಾಱಿಸಿ ನುಡಿದೊಡಗೊಣ್ಡು ಮನ್ದಿರಕ್ಕೆ ಮಗುಟ್ದರ್ Ap. 9, 76 va.].

*ಆಸೆಕಾಱ āse-kāṟa. = ಆಸೆಗಾಱ. ಆವೆನಗಾಗಿಪೆವೆನ್ದು ಬನ್ದ ಚೆನ್ನಿಗರುಮನಾಸೆಕಾಱರುಮನೊಲ್ಲದೆ Pb. 1, 106.

ಆಸೆಗಾಱ āse-gāṟa. an inordinately desirous, covetous or avaricious man (C.).

ಆಸೆಗಾರ್ತಿ āse-gārti. a covetous woman (C.).

ಆಸೇಚನ ā-sēcana. pouring into or on; sprinkling. (My.).

ಆಸೇವನ ā-sēvana. -ನೆ. attending to; assiduous practice or performance of any action; commerce, intercourse. see Bp. 7, 7. 8; 12, 28.

ಆಸೇವೆ ā-sēve. = ಆಸೇವನ. (Bp. 24, 28).

ಆಸ್ಕನ್ದನ ā-skandana. attack; *battle, war.*

ಆಸ್ಕನ್ದಿ ā-skandi. attacking, assailing. see ಪರಾಸ್ಕನ್ದಿ.

ಆಸ್ಕನ್ದಿತ ā-skandita. *the walk of a horse.* (ಎಳೆನಡಿಕೆ, ಸಮುಗತಿ Si. 274).

ಆಸ್ತರ ā-stara. = ಆಸ್ತರಣ. (My.).

ಆಸ್ತರಣ ā-staraṇa. = ಆತ್ತರಣ. spreading; decking. 2, *a carpet, a rug, bed clothes,* etc. 3, a layer. 4, *a coloured cloth or blanket thrown over the back of an elephant, or over a carriage,* etc.

ಆಸ್ತರಣಕ್ರಿಯೆ āstaraṇa-kriye. the act of spreading. see ಹಾಸು.

ಆಸ್ತಿ āsti. = ಅಸ್ತಿ. property, wealth (C.; Te., Tu., M., T.). ಹಣದ ಆಸ್ತಿ (ದ್ರವ್ಯ, ವಿತ್ತ, etc. Si. 330). — ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ. reit. (C.; Te.).

ಆಸ್ತಿಕ āstika. (fr. ಅಸ್ತಿ). a believer in sacred tradition; one who believes in God and another world, a theist (My.); pious, faithful. 2, N. of a muni. ಆಸ್ತಿಕನ ದಾನ, ನಾಸ್ತಿಕನ ಭಿಕ್ಷೆ (Prv.). 3, a man of property (My.).

ಆಸ್ತಿಕ್ಯ āstikya. theism; piety (My.). ಆಸ್ತಿಕ್ಯದಿನ್ದ ಆದ ವಿರಕ್ತಿ (ಜ್ಞಾನ Si. 49). 2, a theist (My.).

ಆಸ್ತಿಗಾಱ āsti-gāṟa. a man of property (C.).

ಆಸ್ತಿಮಿತ ā-stimita. wet. 2, steady, fine. 3, tender, soft. 4, gratified, pleased. (Bp. 35, 34).

ಆಸ್ತಿವನ್ತ āsti-vanta. = ಆಸ್ತಿಗಾಱ. (My.).

ಆಸ್ತೆ āste. slowly, at slow pace (My.; H.).

ಆಸ್ಥಾನ ā-sthāna. place, site. 2, *an assembly.* 3, *a royal hall of audience* (ನೃಪರ ಬೀಹ ಸಭೆ Mr. 462).

ಆಸ್ಥಾನಿ ā-sthāni. *an assembly.*

ಆಸ್ಥಾನಿಕ ā-sthānika. relating to a royal hall of audience (My.); a courtier (My.).

ಆಸ್ಥಿತ ā-sthita. stayed, dwelt; abiding. 2, having recourse to. 3, applied to. 4, engaged in; practising. 5, spread. 6, *obtained* (ಆಕ್ರಾನ್ತ, ಕೆಯ್ಕೊಳುಹಂ Mr. 459).

ಆಸ್ಥೆ ā-sthe. *an assembly.* 2, regard, care. 3, *effort* (ಪ್ರಯತ್ನ G.). 4, *state, condition.*

ಆಸ್ಥೌಲ್ಯ ā-sthaulya. some amount of stoutness, etc. see ಸೆಡೆ 1.

ಆಸ್ಪತ್ರಿ āspatri. the English "hospital" (C.; Te. ಆಶಿಪತ್ರಿ, ಹಾಸ್ಪತ್ರಿ).

ಆಸ್ಪದ ā-s-pada. place, site (ಸ್ಥಾನ Nn. 78). 2, *position, rank, dignity.* 3, *business, affair.* 4, basis, ground, occasion (My.). 5, ಪಾಲಿ (Nn. 31). fem. at the end of a compound ಆಸ್ಪದೆ (Śmd. 188). see Prv. s. ಮುಳ್ಳುಮೊನೆ.

ಆಸ್ಫಾಲ ā-sphāla. = ಆಸ್ಫಾಲನ. (My.).

ಆಸ್ಫಾಲನ ā-sphālana. flapping, striking against; clapping; striking; rubbing. see ಅಪ್ಪಳಿಸು. — ಆಸ್ಫಾಲನಂಗೆಯ್. - ೦-. to flap, to clap, etc. (Grj. 6, 67 va.).

ಆಸ್ಫುರಣ ā-sphuraṇa. springing up, breaking forth; becoming manifest; shining. see Bp. 33, 21; 43, 67.

ಆಸ್ಫುರಿತ ā-sphurita. trembling; sprung up; glittering, shining (A.).

ಆಸ್ಫೋಟ ā-sphōṭa. = ಆಸ್ಫೋಟನ. 2, = ಆಸ್ಫೋತ No. 1 (ಎಕ್ಕೇ ಗಿಡ G.).

ಆಸ್ಫೋಟಕ ā-sphōṭaka. one who claps or strikes the hands together (My.). 2, the plant Coreya arborea.

ಆಸ್ಫೋಟನ ā-sphōṭana. moving to and fro, flapping, trembling; shaking; slapping or clapping the arms as done by combatants, wrestlers, etc., or the noise made by it; clapping, striking the hands together; knocking, as at a door. 2, blowing, expanding; breaking. see ಒಡೆಯು, ಕೆರಳ್ಚು.

ಆಸ್ಫೋಟನಿ ā-sphōṭani. *a gimlet or auger.*

ಆಸ್ಫೋಟೆ āsphōṭe. = ಆಸ್ಫೋತೆ. ಅಡವೀ ಮಲ್ಲಿಗೆ (G.). 2, = ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತೆ (G.).

ಆಸ್ಫೋತ ā-sphōta. *swallow wort, Calotropis gigantea.* 2, = ಮದ್ದುಗುಣಿಕೆಯ ಗಿಡ (C.).

ಆಸ್ಫೋತೆ ā-sphōte. *a wild variety of Arabian jasmin, Jasminum sambac* Ait. 2, *the creaper Clitoria ternatea* Lin.

ಆಸ್ಯ āsya. *the mouth; the face.*

ಆಸ್ಯಪತ್ರ āsya-patra. a lotus. (R.).

ಆಸ್ಯಪಾಕ āsya-pāka. = ಆಸಪಾಕ. (My.).

ಆಸ್ಯಲಾಂಗಲ āsya-lāṅgala. whose face is a plough: a hog, a boar. (R.).

ಆಸ್ಯಲೋಮ āsya-lōma. the beard. (R.).

ಆಸ್ಯಾಬ್ಜ āsya-abja. a face that is like a lotus (J. 3, 14; 24, 49).

ಆಸ್ಯಾಸವ āsya-āsava. spittle, saliva. (R.).

ಆಸ್ಯೆ āsye. sitting; *resting, stay.* 2, a seat, a throne (ಗದ್ದುಗೆ G.).

ಆಸ್ಯೇನ್ದು āsya-indu. a face that is like the moon (J. 3, 12).

ಆಸ್ರಪ āsrapa. (fr. ಅಸ್ರಪ). the nineteenth lunar mansion. (R.).

ಆಸ್ರವ ā-srava. the foam on boiling rice. 2, flowing. 3, *distress, pain.*

ಆಸ್ವ āsva. one who has property or possesses. (Cpr. 2, 52 va.).

ಆಸ್ವಾದ ā-svāda. tasting, eating; enjoying; flavour. (Bp. 15, 28; 59, 14; My.).

ಆಸ್ವಾದನ ā-svādana. tasting, eating; enjoying. see ರಸಾಸ್ವಾದನ. — ಆಸ್ವಾದನಂಗೆಯ್. -೦-ಗೆಯ್. to taste, etc.; to smell at (V. 14, 103).

ಆಸ್ವಾದಿಸು āsvādisu. to taste, to eat; to enjoy (Bp. 33, 15; 47, 17); to smell at (My.).

ಆಹ್ āh. an interjection to express dislike: fy! (My.).

ಆಹ āha. a rare form of ಅಹ, etc. ಹಿರಿದು ಆಹ ದಾನ (ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ Nn. 142).

ಆಹ āha. = ಆಹಾ, ಅಹ, ಇದು ತಪ್ಪದು (Mr. 536). see Grj. 10, 103; Bp. 32, 15; 37, 53. (in Sk. it implies reproof, severity, command, etc.).

ಆಹಕ āhaka. a peculiar disease of the nose. (R.).

ಆಹತ ā-hata. *struck, beaten.* 2, *uttered falsely.* 3, *multiplied.* 4, *assertion of an impossibility.* 5, new cloth. 6, known. 7, a drum. 8, one of the feats of wrestlers. (Śsv. 4, 75).

ಆಹತಲಕ್ಷಣ āhata-lakṣaṇa. *noted for good qualities.*

ಆಹರ ā-hara. bringing, fetching. (My.). 2, taking, seizing; taking away, robbing. (My.). 3, drawing in breath, inhaling; inhaled air; breath inspired.

ಆಹರಣ ā-haraṇa. taking away, robbing. (My.); taking, seizing; bringing near; removing; accomplishing; causing, inducing. see ಅಧ್ಯಾಹರಣ, ಅಮೃತಾಹರಣ, ಉದಾಹರಣ, ವ್ಯಾಹರಣ.

ಆಹರಿಸು āharisu. to take away, to rob (My.).

ಆಹವ ā-hava. 1. sacrificing, sacrifice.

ಆಹವ ā-hava. 2. summoning, calling; challenging. 2, war, battle (ಕೊಳುಗುಳ Ct. II, 62; ಕಾಳೆಗ Nn. 39). — ಆಹವಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to challenge (J. 8, 26).

ಆಹವನೀಯ ā-havanīya. to be offered as an oblation, to be sacrificed. 2, *the fire in which oblations are offered.*

ಆಹವಾಂಗ āhava-aṅga. (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಕಾಳೆಗದ ಮಧ್ಯ Nn. 21; ಸೂತ, ಕಾಳೆಗದ ಭೇದ 32).

ಆಹವಿ ā-havi. a warrior (My.).

ಆಹಾ āhā. = ಆಹ. an interjection expressing surprise, pity, or sorrow (Mhr.; Grj. 1, 68; J. 2, 59; B. 5, 151; *cf.* ಅಹಾ, ಆಹೋ).

ಆಹಾರ ā-hāra. = ಆರ6. bringing near; taking; employing. 2, *taking food, eating.* 3, *food.* ಆಹಾರಮಂ ಕೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡು (J. 8, 2). — ಆಹಾರ ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು. to take food (B. 4, 14; My.). — ಆಹಾರ ಮಾಡು. to eat (My.).

ಆಹಾರಪಚನ āhāra-pacana. digestion (My.). see Prv. s. ಪಚನ.

ಆಹಾರಸಮ್ಭವ āhāra-sambhava. the juice of the body, chyle, lymph, serum. (R.).

ಆಹಾರ್ಯಕ ā-hāryaka. the ornamentative part of the drama, the dress, decorations, etc. (Cpr. 5, 51 va.).

ಆಹಾವ ā-hāva. *a trough or ditch near a well for watering cattle* (ನಿಪಾನ, etc., ಬೆಂಚೆ Mr. 421). 2, = ಆಹವ2.

ಆಹಿಕ āhika. (fr. ಅಹಿಕ). intermittent, daily, especially used of fever (My.; Te.). 2, (fr. ಅಹಿ) the descending node. 3, N. of Pāṇini.

ಆಹಿತ ā-hita. *placed, put.*

ಆಹಿತುಣ್ಡಿಕ āhituṇḍika. = ಅಹಿತುಣ್ಡಿಕ. *a snake-catcher or exhibiter of snakes.*

ಆಹು ā-hu. calling; cry (ರವ, ಧ್ವನಿ Nn. 86). 2, rice (ವ್ರೀಹಿ, ನೆಲ್ಲು 86). 3, minute, atomic, etc. (ಸೂಕ್ಷ್ಮ 86).

ಆಹುತ ā-huta. sacrificed. 2, offering made to men, hospitality. 3, the nourishment of all created beings considered as one of the principal sacrifices. (R.).

ಆಹುತಿ ā-huti. = ಆಪುತಿ. offering oblations with fire to the deities; *an oblation to the deities* (ಬಲ, ಹುತಾಹುತಿ Nn. 14). 2, a mouthful (ಕಬಳ, ತುತ್ತು Mr. 220). — ಆಹುತಿ ಈ. to offer an oblation with fire (Bp. 60, 50). — ಆಹುತಿ ಕೊಡು. = ಆಹುತಿ ಈ. (My.). 2, to present a bali (to demons, etc., My.). — ಆಹುತಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಆಹುತಿಕೊಡು. (Bp. 61, 17). — ಆಹುತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take or receive as an offering; to take as a mouthful. see Bp. 44, 21; 54, 53; 56, 32.

ಆಹೂತಿ ā-hūti. calling; summoning. (My.).

ಆಹೃತ ā-hṛita. brought; given; taken; collected. see ಉದಾಹೃತ.

ಆಹೃತಿ ā-hṛiti. collection, taking away, robbing. see ಸಮಾಹೃತಿ, ಸುತಾಹೃತಿ.

ಆಹೇಯ āhēya. (fr. ಅಹಿ). *belonging or relating to a snake.*

ಆಹೇರು āhēru. = ಅಹೇರು. — ಆಹೇರುಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.).

ಆಹೋ āhō. an interjection expressing wonder or surprise (C.; Bp. 24, 67).

ಆಹೋಪುರುಷಿಕೆ āhō-puruṣike. *a vain determination to accomplish an object, vaunting of one's power* (ಅಹುದಹುದೆನಿಪ್ಪುದು Mr. 464).

ಆಹ್ನಿಕ āhnika. (fr. ಅಹನ್). daily. 2, a religious ceremony to be performed every day at a fixed hour. 3, constant occupation. 4, daily food. 5, what may be read in one day, the section of a book. (G.).

ಆಹ್ಲಾದ ā-hlāda. = ಅಹಲ್ಲಾದ. joy, delight (ಸನ್ತೋಷ Nn. 77).

ಆಹ್ಲಾದಕರ āhlāda-kara. gladdening. (My.).

ಆಹ್ಲಾದಕಾರಿ āhlāda-kārī. gladdening; that causes pleasure (Kāvy. II, 1, 7).

ಆಹ್ವಯ ā-hvaya. calling. 2, *a name, an appellation.*

ಆಹ್ವಾನ ā-hvāna. calling; *a call, an invitation* (ಹೇಳ, ಕರೆವುದು Nn. 95); invocation of a deity (ಅರ್ಚ, ಕರೆವುದು 106). 2, *a name.*

ಆಹ್ವಾನಪುರುಷ āhvāna-puruṣa. a man who calls or invites. see ಬಟು.

ಆಹ್ವೆ ā-hve. *a name, an appellation.*

ಆಳ್ āḷ. 1. = ಆಳು 1. to get, to obtain. 2, to have, to hold, to possess. 3, to govern, to rule, to manage (ತಾಳ್ Śmd. Cm. 56. 77. 122. 156. 204. 344. 367; T., M., Tu. ಆಳು; Te. ಏಲು). P. p. ಆಳ್ದು (Śmd. 77. 156. 204; see ಆಳ್ದ). [ಪುರುದೇವಾದಿ ಜಿನೇನ್ದ್ರಮಾಳೆ ಗಣಭೃತ್ಸನ್ತಾನಮೆನ್ದೀ ಪರಮ್ಪರೆಯಿಂ Ap. 1, 35; Pb. 1, 16]. ಆಳ್ಗುಂ (56. 122. 344. 367). [ಮೃದುಪಾದಮಾದ ವಾಕ್ಶ್ರೀ ಸುಭಗಂ ಕಳಾಕಳಿತಮೆಮ್ಬ ನೆಗಟ್ತೆಯನಾಳ್ದ ಕಬ್ಬಮುಂ Pb. 1, 9]. ಬೆಳಗೆಸಿಪ್ಪನ ಸೊಮ್ಪನ್ ಆಳ್ದ ಬಾಯ್ದೊಟು (Śmd. 78). ನಯವಿದರೆವು, ಸಹೋದರರೆವು ಎನ್ದು, ಒಸೆದು ಆಳ್ವುದು ಭೃತ್ಯವಿತಾನಮಂ! (258). ಎಲ್ಲಾ ರತ್ನಂಗಳುಮನ್ ಒಳಕೊಣ್ಡು ಆಳ್ವನ್ (ಆದ) ಅಮ್ಭೋನಿಧಿ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಂ ಬೀಜುಗುಂ (208). see Bp. 16, 13; Rsv. 5, 26 va.; 5, 133; 12, 13; 13, 10. 18. 79; 14, 15; J. 2, 5. 9. 19; 5, 23; 6, 41; 29, 9. [— ಆಳರಸು. -ಅರಸು. ruling king. ಆಳರಸನಿಸಿ ನೆಗಟ್ದು ಬನದೊಳಗರಸಂ ನಿಲೆ ನಿನ್ದವಿನಿತು ದಿವಸಂಬರೆಗಂ Ap. 9, 92].

ಆಳ್ āḷ. 2. = ಆಳು 2. (a bond-man?), a servant (ಸೇವಕ Śmd. Dh., Śm. 115; J. 4, 11); a soldier [ಅನಿತುಂ ತುರಂಗ ದಳಮೊನ್ದೊನ್ದರ್ಕೆ ನೂಱಾಳ್ ತಗುಳ್ದಿರೆ ಬಲ್ಲರ್ ನಡೆನೋಡಿ Pb. 9, 95]. (ಭಟ Bhn. 54; J. 4, 62; 12, 5; 20, 26. 35); a messenger (ಆತಂಕ, ದೂತ Nn. 66); a pawn in chess (J. 6, 30). 2, a grown person in general (C. as ಆಳು; T., M., Tu.). ಅರಸಾಳ್ (Śmd. 63), ಒಳ್ಳಾಳ್ (84), ಕಟ್ಟಾಳ್ (215). ಆನೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಆಳ ಮೇಲೆಯುಂ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಪರಿದುದು ಒನ್ದೆ ಗಜಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ (146). ಆಳ್ ಇವಂ, ಆಳ್ ಇದು (109). ಉರ್ಕಾಳ್ಗಳ್ (79). ನೀನ್ ಎನ್ನ ಆಳ್ದನ್, ನಾನ್ ಆಳ್ (Bp. 9, 51). [3, a disciple. ಯಾದವ ವಂಶಜರುಂ ನಾನಾ ದೇಶ ನರೇನ್ದ್ರರುಂ ಘಟೋದ್ಭವನ ಧನುರ್ವೇದಮನೆ ಕಲಲ್ ಬನ್ದಾಳಾದರ್ Pb. 2, 56. — ಆಳ್ಗಳಿರ್ you are servants Ap. 12, 95]. — ಆಳ್ಗೊತ್ತಿನ ದಣ್ಡ. N. of a children's play (Bh. 1, 6, 1). — ಆಳ್ದಾರಿ. a path passable only for men (My.). — ಆಳ್ಗೊಟ್ಟ.

a porter's load (My.). [— ಆಳ್ವರಿ. fortwall. ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಾಗಿಲು ಆಳ್ವರಿಯೊಳಗಿಪ್ಪವಾಗಿ ಅವಕ್ಕೆ ಕದಂಗಳಿಲ್ಲ Cv. 357]. — ಆಳ್ಬಲ. -ಬಲ. (Śmd. 386; Kk. 99). a body of soldiers (My.). 2, helpmates (My.). — ಆಳ್ವಲ್ಮೆ. -ಬಲ್ಮೆ. the strength of a man or of men. (Śmd. 81). — ಆಳ್ವೆಸ. -ಬೆಸ. = ಆಳ್ವೆಸನ. [ನೃಪನೀಂ ದಯೆಯಿನ್ದ ನಿಲ್ಲಿ ಬನ್ದಿರೆ ದೊರೆವೆತ್ತುದೆನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನಾಳ್ವೆಸಂ Pb. 9, 7; Ap. 13, 29]; (Cpr. 6, 106 va.). — ಆಳ್ವೆಸಗೆಯ್. to take an order upon oneself as a servant does: to become obedient or subject, to become a servant (Abh. P. 10, 37). 2, to subject (14, 194). — ಆಳ್ವೆಸನ. -ಬೆಸನ. servant-command; the state of one who like a servant obeys orders, subjection, service (Abh. P, 9, 134; 11, 3). [— ಆಳ್ವೇಲಿ. -ಬೇಲಿ. a fence made of men meant to keep watch. ಉದ್ಧತ ಸಿದ್ಧ ಖೇಚರರೆ ತಾವಮಾಳ್ವೇಲಿಯಾಗಿನ್ತು ನಿಚ್ಚಲುಮೋರನ್ತಿರೆ ಕಾವರ್ Pb. 5, 81].

ಆಳ್ āḷ. 3. = ಆಣ್ manliness, bravery. — ಆಳ್ದೋಱು. -ತೋಱು. to evince manliness, etc. (J. 32, 1).

ಆಳ āḷa. 1. = ಆಳು 3, etc. — ಆಳವೇರಿ. = ಆಳುವೇರಿ, q. v. (My.). ಆಳವೇರಿಯ ಗೋಡೆ (ಪ್ರಾಕಾರ G.). see ಆಳ್ವರಿ. s. ಆಳ್ 2.

***ಆಳ āḷa. 2.** = ಆೞ 1. — ಆಳವಱಿ. -ಅಱಿ. to find out strength, depth, etc. ಆಳವಱಿಯದೆ ನುಡಿದೆನು ಕಡೆಮುಟ್ಟೆ ಸಲಿಸದಿದ್ದರೆ ತಲೆದಣ್ಡ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 785. — ಆಳವಾಡು. -ಆಡು. to utter ill of oneself. ಆಳವಾಡಿ ಕಳಿವೆನು! ಒನ್ದು ಜುಗ ಮೇಲೆ ಕೆಡೆದನ್ತೆ Bv. 370.

ಆಳ āḷa. = ಆಲ 1, etc. extent; a tract of country; a place name suffix (see *e. g.* ಅನ್ತರಾಳ, ಕೊಡೆಯಾಳ, ನಟ್ವಾಳ, ಬಣ್ಟವಾಳ, ಮಲೆಯಾಳ, etc.). ಎರಡೂರ ಎಡೆಯ ನಿಡುಮಾಳಂ ಪ್ರಾನ್ತರವೆಮ್ಬುದು (Hlā.).

***ಆಳಜಾಳ āḷajāḷa.** reduced to smithereen. ಬಾಣಜಾಳಮದು ಭೋಂಕೆನೆ ನೋಡುವೊಡಾಳಜಾಳವಾಯ್ತೆನೆ ಕಡಿದೊಟ್ಟೆ ಸುಟ್ಟುವು ಪತತ್ರಿಗಳಂ ಗುರುಪುತ್ರನಮ್ಬುಗಳ್ Pb. 12, 68.

ಆಳತಿ āḷati. = ಆಣತಿ. singing (Bp. 12, 44; 19, 10; Cpr. 7, 97). — ಆಳತಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. singing to be joined to; to be attended with singing (Bp. 17, 21).

ಆಳಮಾಳ āḷamāḷa. = ಆಲವಾಲ? ಆೞಮಾೞ (Śmd. 39).

ಆಳಮ್ಬೆ āḷambe. = ಅಣಬೆ, etc. a mushroom (My.; ಶಿಲೀನ್ಧ್ರ G.). [ಅಯ್ದು ಪಾಲ್ಮರನ ಪಣ್ಣುಂ ಗಿಣ್ಣು ಮಾಳಮ್ಬೆಯುಂ ಇನ್ತಿವೆಲ್ಲಮಂ ತಿನ್ನದ ಬ್ರತಂಗಳುಮಂ ಕೈಕೊಣ್ಡು Vr. 151, 1].

ಆಳವಿಸು āḷavisu. Tbh. of ಆಲಾಪಿಸು. (Bh. 8, 24, 49).

ಆಳವಾಳ āḷavāḷa. = ಆಲವಾಲ. (Rśv. 2, 49).

***ಆಳಾಪ āḷāpa.** = ಆಲಾಪ. ನಡೆನುಡಿ ಚೈತನ್ಯ ಆಳಾಪ ಸಂಗ ಸುಸಂಗ ಮಹಾಘನಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮನನಿನ್ದ ಪ್ರಸಾದಿ Cv. 825.

-ಆಳಿ āḷi. 1. = -ಆಡಿ. an affix for forming nouns, *e. g.* ಓದಾಳಿ, ಜೂದಾಳಿ, ಮಾಱಾಳಿ, ಏಱಾಳಿ, ಪಡಪಾಳಿ, ಮಾತಾಳಿ, ಕೇಡಾಳಿ, ಸಿಗ್ಗಾಳಿ (Śmd. 239).

ಆಳಿ āḷi. 2. = ಆಳ1, etc. — ಆಳಿವೇರಿ. = ಆಳುವೇರಿ, q. v. a rampart (My.; ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆ G.).

***ಆಳಿ āḷi. 3.** contempt. — ಆಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to treat contemptuously. ಆಳಿಗೊಣ್ಡಹರೆನ್ದು ಅಂಜಲದೇಕೆ Bv. 176. — ಆಳಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to torment, to cause trouble. ನೀ ಮಾಡಿದ ಮಾಯೆಯ ಮಾಟವದರಾರನಾಳಿಗೊಳಿಸಿತ್ತು Cv. 37.

ಆಳಿ āḷi. 1. = ಆಲಿ 2, q. v. (ಸಖಿ, ಸಾಲ್ Śmd. I; ಆವಳಿ, ವೀಥಿ, ರಾಜಿ, ಪನ್ತಿ Mr. 359). see *e. g.* J. 30, 1. 19. 31; 33, 20; C. Bp. 47, 39.

***ಆಳಿ āḷi. 2.** race, family. ಆಳಿಕಾಱನೆನಗೊಬ್ಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನೆನ್ದು ಆಳಿಯ ಕೆಡಲೀಸದೆ ನಡಸುವ ನಮ್ಮಯ್ಯ Bv. 788.

***ಆಳಿಕಾಱ āḷi-kāṟa.** a cheat, deceiver. ಆಳಿಕ್ಕಾಱನೆನಗೊಬ್ಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನೆನ್ದು ಆಳಿಯ ಕೆಡಲೀಸದೆ ನಡಸುವ ನಮ್ಮಯ್ಯ Bv. 788.

ಆಳಿಕೆ āḷike. 1. = ಆಳ್ಕೆ. ruling; reign (B. 4, 6. 80; 5, 187).

ಆಳಿಕೆ āḷike. 2. = ಆಡಿಕೆ. see ಘಾತಾಳಿಕೆ, ಹೀಯಾಳಿಕೆ.

ಆಳಿಕೆ āḷike. 3. the state of being a person. see ಅಚ್ಚಾಳಿಕೆ.

ಆಳಿಗ āḷiga. = ಆಡಿಗ, etc. see ಕಲಹಾಳಿಗ.

ಆಳಿಗೆ āḷige. = ಅಳಿಗೆ. Tbh. of ಆವಲಿಕೆ (Śmd. 383).

ಆಳಿನ್ದಕಿ āḷindaki. = ಅಳಿಲ್, etc. a squirrel (My.).

ಆಳಿಸು āḷisu. 1. (Śmd. 40). to cause to obtain or get (Bp. 41, 19); to cause to rule. [ಪಾಣ್ಡುರಾಜಂಗೆ...ಪಟ್ಟಬನ್ಧದೊಸಗೆಯಂ ಮಾಡಿ ನೆಲನನಾಳಿಸೆ Pb. 1, 108 va.; Ap. 8, 24 va.]. — ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳು. to be ruled, as by a king (My.).

ಆಳಿಸು āḷisu. 2. = ಆಡಿಸು. see ಹೀಯಾಳಿಸು.

ಆಳು āḷu. 1. = ಆಳ್ 1. P. p. ಆಳಿ (C.). ಆಳುವ ಅರಸು (ಚಕ್ರವರ್ತಿ, etc. Nr.). ಆಳುವವನು (ಈಶ್ವರ, ಪತಿ, etc. Si. 355). ರಾಜ್ಯವನ್ ಆಳುತ (Bp. 27, 28). ಆಳಿದವಂ (40, 44). ರಾಯನ ನೂಱು ಮಕ್ಕಳು ಪುರವನ್ ಆಳಲಿ! (Bh. 1, 8, 3). ರಾಜ್ಯವನ್ ಒತ್ತಿ ಆಳುವೆಂ (1, 8, 15). ಮುನ್ನ ಶತಕೋಟಿರಾಯರು ಆಳಿದ ಆ ನೆಲಂ (Dp. 1). ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದನು (B. 4, 80).

ಆಳು āḷu. 2. = ಆಳ್ 2. (C.). ನೀವು ಒಡೆಯನ್, ಆನ್ ಆಳು (Bp. 22, 61). ಆಳುಗಳಂ (16, 13). ಆಳುಗಳನ್ನು (B. 5, 283). ಕಾಲಾಳು (ಪದಾತಿ, etc. Nr., Hlā.). ಬಿಲ್ಲಾಳು (Nr.). ಸಾವಿರಾಳ ನಾಯಕ (ಸಾಹಸ್ರ, etc. Nr.). ಕೂಲಿಯಾಳು (ಕರ್ಮಕರ, etc. Nr.). ತುಱುಲಾಳು (Śm. 42). ಆಳು ಕಟ್ಟಿದವನೇ ಅರಸು, ಕೂಱು ಇಕ್ಕಿದವನೇ ದಾತ. — ಆಳಾಗ ಬಲ್ಲವ ಅರಸಾಗ ಬಲ್ಲ. — ಆಳಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಅರಸುತನವು ಯಾಕೆ? — ಆಳೂ ಆಗಬೇಕು, ಅರಸೂ ಆಗಬೇಕು (Prvs.). see Bp. 28, 46; 45, 11; 54, 19; 56, 51; Bh. 2, 4, 5. 11. — ಆಳಮರಿಸು. -ಅಮರಿಸು. to get a person (for doing any work, My.). — ಆಳಿನೇಱಿಕೆ. -ಏಱಿಕೆ. a kind of children's play (Bh. 1, 6, 1). — ಆಳುಕಾಳು. dupl. ಆಳುಕಾಳು ಇದ್ದವನಾದರೆ ಕಾಳಯಮ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). — ಆಳುಕೂಗಿನ ಹಕ್ಕಿ = ಹಾಲುವಕ್ಕಿ, q. v. (My.). — ಆಳುಕೆಯ್ಯುದ್ದ. -ಕೆಯ್-ಉದ್ದ. being of the length of a man with both arms elevated and the fingers extended (ಪೌರುಷ Si. 213. 462). — ಆಳುಗೀಳು. reit. (My.). — ಆಳುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. service, drudgery (Bp. 52, 10). 2, work fit for one person (My.). 3, work done by servants (My.). — ಆಳುದ್ದ. -ಉದ್ದ. the length or height of a man (My.; Si. 431. 437). — ಆಳುಪಾಟಿ. a gang of workmen under a mēstri (My.). — ಆಳುಮಗ. a servant (S. Mhr.). ಆಳುಮಕ್ಕಳು (B. 2, 20; 4, 34. 43. 73). — ಆಳುಮಟ್ಟ. a man's measure of height (C.). -ಆಳು ಹೋಳು. reit. (S. Mhr.; B. 4, 153). — ಆಳೋಟ. -ಓಟ. the distance which, or the speed at which, a man can run (C.).

ಆಳು āḷu. 3. = ಅಳ 3, ಅಳೆ 4, ಆಳ 1, ಆಳಿ 2. see ಆಳ್ವರಿ. — ಆಳುವೇರಿ. -ಏರಿ. a wall or rampart of a fort surrounded by the ditch (ಚಯ, ವಪ್ರ Nr.); a merlon of a fort (My.). see Rām. 1, 9, 10; 1, 13, 2; 6, 13, 3.

-ಆಳು **āḷu. 4.** = ಅಹಳು (see ಅಹ). the feminine of -ಅನು 4, q. v. (My.), *e. g.* ಬನ್ದಾಳು (B. 2, 7), ಬಡಿದಾಳು (3, 78), ಇದ್ದಾಳು (4, 138)

ಆಳುತನ **āḷutana. 1.** = ಆಳ್ತನ 1, q. v. rule etc. (Bh. 8, 4, 31; J. 2, 41; C.).

ಆಳುತನ **āḷutana. 2.** = ಆಳ್ತನ 2. service (Bp. 11, 5; 22, 52; My.).

ಆಳುವಿಕೆ **āḷuvike.** = ಆಳ್ವಿಕೆ. ruling; reign (B. 5, 1; My.).

-ಆಳೆ **āḷu4-e3.** = -ಹಾಳೆ 2. the feminine of -ಅನೆ 1, No. 1 & 2, *e. g.* ಬರುತ್ತಾಳೆ, she comes (B. 1, 1), ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ (3, 82), ನಡೆಯುತ್ತಾಳೆ (C.), — ಬನ್ದಾಳೆ (ಬನ್ದು ಆಳೆ), she has come; ಹೋಗ್ಯಾಳೆ (S. Mhr.).

ಆಳ್ಕೆ **āḷke.** = ಆಳಿಕೆ 1. obtaining; ruling; reign, government [ಪೌದನಪುರಮನಾಳ್ಕೆಗಿನ್ತು ಪೊಱಗೆನಿಪಾಗಳ್ Ap. 14, 28]; (J. 2, 54; 29, 36).

ಆಳ್ತನ **āḷ-tana. 1.** = ಆಳುತನ 1. ruling; rule, sovereignty (Śmd. 248). (ಅರಸುತನ, ಒಡೆಯತನ G.; My.); prowess, valour (My.). ಅವನ ಆಳ್ತನಂ (Śmd. 61). see J. 4, 49; 13, 25; 16, 10; 22, 7; 27, 51; ಕಟ್ಟಾಳ್ತನ, ಕೂರಾಳ್ತನ, ಬಲ್ಲಾಳ್ತನ.

ಆಳ್ತನ **āḷ-tana. 2.** = ಆಳುತನ 2. service (Rsv. 14, 52).

ಆಳ್ತೆ **āḷte.** (Śmd. 49, o. r. in Mdb. MS. ಆಱ್ತೆ? = ಆಳ್ಕೆ).

ಆಳ್ದ **āḷda.** P. p. relative of ಆಳ್ 1-ಅ 3: a ruler, a master (ಇನ Hlā; ಪೊರೆವಂ Ct. I, 27). [ಮೋದಲಾಟಪೊಡೆ ನೀಂ ಬರವೇೞ್ಪುದು ನಿನ್ನನಾಳ್ದನಂ Pb. 8, 20; ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರೆನ್ನಾಳ್ದರೆಮ್ಬ Bv. 256]. see. Smd. 141. 258. 263; Grj. 5, 44; Bp. 9, 51; Rsv. 5, 124. 125; J. 22, 7; C. Bp. 11, 11; V. 14, 64. feminine ಆಳ್ದಿ (Grj. 3, 105).

ಆಳ್ಮ **āḷma.** = ಆಣ್ಮ, etc. a possessor; a ruler, a master; a husband (ಮನ್ಮ, ಒಡೆಯ Nn. 36). see ಇರುಳಾಳ್ಮ, ಉಮೆಯಾಳ್ಮ, ನುಡಿವೆಣ್ಣಾಳ್ಮ, ಪಿಱಿತಿನಿಯಾಳ್ಮ, ಬರ್ದಿಲಾಳ್ಮ, etc.

ಆಳ್ವರಿ **āḷvari.** = ಆಳುವೇರಿ s. ಆಳು 3. (C.; Bp. 16, 14. 16. 18. 21. 24; Śsv. 1, 54).

ಆಳ್ವಿಕೆ **aḷvike.** = ಆಳುವಿಕೆ. (C.).

ಆೞ್ **āḻ.** = ಅೞ್ 2, etc., ಆರ್ 6, ಆೞು. to sink in a fluid; to immerse, to dive; to sink, to be lowered, to be deep (ಮುೞುಂಗು Śmd. I; 49; ಜಲನಿಮಜ್ಜನ Śmd. Dh.; ನಿಮಜ್ಜನ Śm. 115; T., M. ಆೞು; Te. ಲೋಗು). [ಖರಾಂಶು ನಾರಕಾವಾಸದೊಳಾೞ್ವವೋಲಪರವಾರ್ಧಿಯೊಳಾೞ್ದುದು Pb. 3, 81; Ap. 12, 82]. P. p. ಆೞ್ದು (Śmd. I; Bp. 6, 28), or ಆೞ್ದು (Śmd. 285). ಆೞುತ (Bp. 45, 7). ಜಲದೊಳ್ ಆೞ್ದ ಭಾಸ್ಕರಂ (ಬಿದ್ದಿನಂ Bhn. 59). see J. 8, 54. 55; 18, 59; 19, 30; 20, 13; 23, 51; Grj. 4, 146.

ಆೞ **āḻa. 1.** the state of being deep, depth (C.; T., M.; Tu. ಆೞ; Te. ಲೋತು). ಭಕ್ತಿಮಾನಸದ ಆೞವಂ ನೋಡಲ್ಕೆ ಬಗೆದ (Bp. 24, 4). ಅಮ್ಬುನಿಧಾನದ ಆೞವನ್ ಅೞುವುದೇ ನೊಣಂ? (60, 43). ಮಿಾನ್ಗಳ್ ಆೞದೊಳ್ ಮುೞುಗಿದವು (J. 30, 10). ಆೞವಾಗಿ ಇರುವದು (ನಿಮ್ನ, ಗಮ್ಭೀರ, ಗಭೀರ Si. 86). ಆೞವಾದ ನೀರುಳ್ಳ ಸ್ಥಲವು (ಹ್ರದ, ಅಗಾಧಜಲ 90). ಆೞವಾದ ಬಾವಿಗಳು (B. 3, 114). ಮಹಾಸಾಗರದ ಆೞವು ಸರ್ವತ್ರ ಒನ್ದೇ ಸಮನೆ ಆಗಿ ಇಲ್ಲ (4, 101). see Prv. s. ಕಾಣು. 2, being pressed down, humiliation (*cf.* ಆೞಿ 2). — ಆೞವಾಡು. -ಆಡು. to utter humiliating words (J. 20, 35).

ಆೞ **āḻa. 2.** (a flower?; see ಆಲ 2). — ಆೞಾೞಗ. -ಆೞಗ. a garland, a festoon (ಒನ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯಮಾಲಾಬನ್ಧಂ Śmd. I).

ಆೞಮಾೞ **āḻamāḻa.** = ಆಳಮಾಳ (Śmd. 39).

ಆೞಾಕ್ಕು **āḻākku.** the eighth part of a measure called paḍi (My.; T. ಆೞಾಕ್ಕು, M. ಆೞಕ್ಕು, the 8th part of a ನಾೞಿ or ಪಡಿ).

ಆೞಿ **āḻi. 1.** depth (T., M.). 2, depth in a metaphorical sense: craftiness, deceit, trickery, roguishness (ವಂಚನೆ Śmd. I; Bp. 38, 23; T. ಆೞ, *cf.* ಆಯ 3). — ಆೞಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to cheat, to deceive. ಆೞಿಗೊಳ್ವುದು (ವಂಚನ, ವ್ಯಲೀಕ, etc. Hlā). — ಆೞಿಗೊಳುಹ. -ಕೊಳುಹ. deceit, etc. ಆೞಿಗೊಳುಹಂ (ವ್ಯಾಳಿಕ, ವಂಚನ, etc. Mr. 439). — ಆೞಿಜನ. (Śmd. 206, o. r. ಆೞಿ-). deceitful people.

ಆೞಿ **āḻi. 2.** (lowering?), not accepting as pre-eminent or excellent; contempt, disgrace (ಪಿಕಾರ್ಗ್ರಾಹಿತ್ಯ Śmd, I; *cf.* ಆೞ No. 2). — ಆೞಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to treat discourteously, to despise; to put down, to outdo. see Bp. 1, 20; 27, 40; 30, 26; 35, 29; 39, 41. 58; 49, 10; 58, 25; Rsv. 6, 11 va. — ಆೞಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to be censured (Bp. 59, 2).

ಆೞಿ **āḻi. 3.** = ಆಣಿ 1. roundness; a circle; a discus (T.; M.). — ಆೞಿನೇಗಲ. whose disk is a plough: the moon (ಚನ್ದ್ರ Śs.; *cf.* the idea expressed in Rsv. 12, 13).

ಆೞಿ **āḻi.** — ಆೞಿದಾೞಿ. dupl. tumult, noise (My. occasionally).

ಆೞಿಗ **āḻiga.** (?). see ಆೞಾೞಗ.

ಆೞು **āḻu.** = ಆೞ್. (J. 22, 31).

ಆೞ್ದು **āḻdu.** = ಆೞ್. to sink in a fluid, etc. (ಜಲಮಗ್ನ Śmd. Dh.).

ಆೞ್ವಾರ್ **āḻvar.** the humble ones: [those immersed in devotion to the Lord. *cf.* ಆೞ್ 1]. title of twelve reputed Vaiṣṇava vēdāntis (My.; T. ಆೞ್ವಾರ್, M. ಆೞುವಾರ್).

ಇ   i

ಇ **i. 1.** the third letter of the alphabet (Śmd. 12). initial ಇ is often written ಯಿ, and pronounced according to this form.

–ಇ **i. 2.** the final of many true Kannaḍa nominal bases, verbal themes (*cf.* –ಇ 5), etc., *e. g.* ಗಾಳಿ (Śmd. 89), ಕನ್ನಡಿ (109. 113), ಪುಲಿ, ಕರಡಿ (113. 129), ಗಱಿ, ಕೊಳ್ಳಿ (203), ಬೇಲಿ (209), ಅಡಿ, ನುಡಿ (213), ಉರಿ (216); ಇಡಿ, ಸಿಡಿ (260), ಕುಸಿ (280), ಉಱಿ (287); ಅಸಿ, ಪಸಿ, ಬಿಳಿ, ನಿಡಿ, ಪಿರಿ (201); ಇಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ, ಉಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ (145). (especially in the dialect of the S. Mhr. country there prevails the tendency of using ಇ instead of final ಎ, *e. g.* ಮನಿ (ಮನೆ), ಹೊಲಿ (ಹೊಲೆ), ನಡಿ (ನಡೆ), etc., etc.).

ಇ– **i. 3.** = ಈ 6, ಎ 14–. an indicative letter: a proximate pronominal adjective, *e. g.* in ಇಕೊ, ಇಕ್ಕೋ, ಇಗೋ, ಇದು, ಇನ್ನು, ಇವ, ಇಲ್ಲಿ, ಇಹಗೆ (*cf.* ಇನ್3– & see ಅರ್1–). — ಇಕ್ಕರೆ. ಇ-ಕ್-ಕರೆ. this side of a river (My.; T.; Tu. ಇಕರ, this side). — ಇಕ್ಕೆಲ. ಇ-ಕ್-ಕೆಲ. this side (My.). — ಇತ್ತಡಿ. ಇ-ತ್-ತಡಿ. the near bank of a river (ಅವಾರಕ್ಕೂಲ Mr. 415; My.). — ಇತ್ತೆಱ. ಇ-ತ್-ತೆಱ. this kind. see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

–ಇ **i. 4.** the termination of the P. p. (gerund) of many verbs ending in ಉ, *e. g.* ನಚ್ಚಿ, ಮುಚ್ಚಿ, ಎತ್ತಿ, ಮುತ್ತಿ (Śmd. 280), ಸಾರಿಸಿ, ಅಂಜಿಸಿ (260), also of those that originally appeared with a final consonant, *e. g.* ಅಗಲಿ (= ಅಗಲ್ದು), ಅದರಿ (= ಅದರ್ದು), ಅಳಿ, ಉದಿರಿ, ಚಿಗುರಿ, ತಾಳಿ, ತೊಡರಿ, ತೊಟಲಿ, ಹೇಱಿ.

–ಇ **i. 5.** an auxiliary letter to form a dissyllabic verbal theme of a monosyllabic one (*cf.* –ಉ 3), *e. g.* ಒಲಿ (= ಒಲ್), ಕಲಿ (= ಕಲ್), ನಲಿ (= ನಲ್), ಬಲಿ (= ಬಲ್). (*cf. e. g.* ಕಾಣಿಕೆ = ಕಾಣ್ಕೆ; ಬಾಱಿಕೆ = ಬಾಳ್ಕೆ).

–ಇ–**i. 6.** = –ಇಂ 2–. an auxiliary letter in the formation of the dative of later Kannaḍa, *e. g.* ಅವನಿಗೆ (= ಅವಂಗೆ), ಅವರಿಗೆ (= ಅವರ್ಗೆ), ಆಳಿಗೆ (= ಆಳ್ಗೆ), ಕಾಲಿಗೆ (= ಕಾಲ್ಗೆ), ಊರಿಗೆ (= ಊರ್ಗೆ), ಮುನೀನ್ದ್ರರಿಗೆ (Bp. 52, 21), ಮಹನ್ತರಿಗೆ (53, 13), ಅರಸರಿಗೆ, ಅರಸಿಯರಿಗೆ (59, 26), ನನಿಗೆ (= ನಂಗೆ, ನನಗೆ, Si. 378).

–ಇ–**i. 7.** = –ಇಂ 2–. a substitute of –ಇಂ 2– in the formation of the dative, *e. g.* ಕೂಸಿಗೆ (= ಕೂಸಿಂಗೆ), ಲೇಸಿಗೆ (= ಲೇಸಿಂಗೆ), ರೂಪಿಗೆ (= ರೂಪಿಂಗೆ), ನಾಳಿಗೆ (= ನಾಳಿಂಗೆ), ಊರಿಗೆ (= ಊರಿಂಗೆ), ಮಾತಿಗೆ (= ಮಾತಿಂಗೆ). *cf.* –ಇಕೆ 2, –ಇಕ್ಕೆ 2.

–ಇ **i. 8.** = –ಇಂ 5. an occasional substitute of –ಇಂ 5 in the instrumental and ablative, *e. g.* ಪ್ರಕಾರದಿ (Bp. 36, 48), ಮಾಯೆಗಳಿ (42, 17). in ಪ್ರಕಾರದಿ, ಮರದಿ, ಕಾಲದಿ, ತೆಱದಿ etc. the ದಿ may have replaced ದೆ; see note ad ಇ 2.

–ಇ **i. 9.** = –ಅಯ್ 2. a common substitute of –ಅಯ್ 2 in the formation of the second person singular of the future and imperfect, *e. g.* ಇದ್ದಿ (B. 1, 11. 21), ಇರುವಿ (2, 17), ಇಟ್ಟಿ, ಒಡೆದಿ (3, 82). 2, a shortened form of –ಈ 7, *e. g.* ಹೇಱುತಿ (Bp. 56, 26), ಮಾಡುತ್ತಿ, ಹೋಗುತ್ತಿ, ನಡೆಯುತ್ತಿ (C.).

–ಇ **i. 10.** = –ಇಂ 6. a substitute of –ಇಂ6 in the second person plural of the imperative (*cf.* –ಅಱಿ 3), *e. g.* ಏಱಿ (Bp. 12, 44), ನೋಡಿ (29, 5), ಕೇಳಿ (30, 25), ಇರಿ (37, 39), ಕೊಳ್ಳಿ (56, 29), ತನ್ನಿ (4, 4; 9, 9; 59, 30-40), ಬನ್ನಿ (24, 30; 51, 80; 59, 16); see also 34, 11. 13; 37, 27; 39, 40. 48; 45, 47. 48; 58, 69; 60, 25; ಇರಿ s. ಇರ್ 1.

–ಇ **i. 11.** an *additional* termination for the second person plural of the present, etc. see ಇರಿ 1.

–ಇ **i. 12.** an occasional termination of the locative singular of nouns with final ಅ, *e. g.* ಪುರದಿ (Bp. 47, 43), ಬನದಿ (Bh. 1, 8, 5), ಕಾನನದಿ (1, 8, 5. 53), ಸ್ಥಲದಿ (J. 4, 70). see ಅಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಉಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ; Sk. s. ಭಜಕ.

–ಇ **i. 13.** an occasional substitute of –ಎ 3, see s. –ಲ್ 2.

ಇ **i. 14.** the initial i that is connected with **pi** and **hi,** see *e. g.* ಇಂಗಲೀಕ, etc., ಇಂಗು, ಇಂಗುಲಿಕ, ಇಟ್ಟು, ಇಡಿಸು 3, ಇಣಿ, ಇಣಿಕು, ಇತ್ತಾಳೆ, ಇಪ್ಪೆ 1, ಈರೆ.

–ಇ **i. 15.** = –ಇರಿ 3. ಏನಿ? (J. 16, 25).

–ಇ **i. 16.** an affix to form feminines (see *e. g.*–ಇತಿ, –ಗಾತಿ, –ಗಿತಿ, –ಗಿತ್ತಿ, ಹೆಣ್ಣತಿ).

ಇ **i. 1.** *a name of Kāma.*

–ಇ **i. 2.** a substitute of –ಈ in Tadbhavas, *e. g.* ಲಕ್ಷ್ಮಿ (= ಲಕ್ಷ್ಮೀ), ಭಾಮಿನಿ (Śmd. 103),

–ಇಂ– **iṁ. 1.** an auxiliary syllable for the formation of the genitive singular, preceding its final –ಅ, *e. g.* ಸೂಱಿನ (Śmd. 133), ಪಗಲಿನ, ಇರುಳಿನ, ಅಗಳಿನ (134), ಮುತ್ತಿನ, ನಿನ್ನಿನ (133), ಅನ್ನಿನ (147), ಮಾತಿನ (61), ಸೊಬಗಿನ (136), ಬಯ್ಗಿನ (297), ಪೂವಿನ, ಮಡುವಿನ, ಗೋವಿನ, ಗುರುವಿನ (133), ಅರುವಿನ (124). ಬಿಮರಿನ, ಮಣಲಿನ, ಮುಗಲಿನ, etc. were (in ancient times) irregular forms (134).

–ಇಂ– **iṁ. 2.** = –ಇ 6– and 7. an auxiliary syllable for the formation of the dative singular, preceding its final ಗೆ, *e. g.* ಲೇಸಿಂಗೆ (Śmd. 63), ರೂಪಿಂಗೆ (131), ಕೂಸಿಂಗೆ (159), ಮಡುವಿಂಗೆ, ಗುರುವಿಂಗೆ (133), ನಿನ್ನಿಂಗೆ, ಮೊನ್ನಿಂಗೆ (401), ಅರುವಿಂಗೆ, ಅರ್ವಿಂಗೆ (123), ಅವ್ವುವಿಂಗೆ (116), ಊರಿಂಗೆ (Hlā.), ಹೊತ್ತಿಂಗೆ (Bp. 42, 33), ನಿಡಿದಿಂಗೆ (see ನಿಡಿದು), ಹಟದಿಂಗೆ (see ಹಟದು).

–ಇಂ– **iṁ. 3.** an auxiliary syllable for the formation of the locative singular, preceding its final ಒಳ್ (ಒಳು, ಒಳಗೆ) or ಅಲ್ಲಿ, *e. g.* ಮಾತಿನೊಳ್ (Śmd. 61), ಪಾಸಿನೊಳ್, ಪೂವಿನೊಳ್, ಕರ್ವಿನೊಳ್ (163), ನಪ್ಪಿನೊಳ್ (147), ಗುರುವಿನೊಳ್ (133), ಕತ್ತುವಿನೊಳ್ (157); ಬಿಳಿದಿನಲ್ಲಿ, ಬಿಳಿದಿನೊಳ್ (see ಬಿಳಿದು), ಹಟದಿನಲ್ಲಿ (see ಹಟದು), ದೊಡ್ಡಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ (see ದೊಡ್ಡಿತ್ತು), ಕಿಱಿದಿನೊಳ್ (see ಕಿಱಿದು).

–ಇಂ– **iṁ. 4.** an auxiliary syllable for the formation of the instrumental (and the ablative that has the same

form), either following the shorter or the common longer form of the genitive and preceding -ದ 2, -ದಂ, -ದವು and -ದೆ, *e. g.* ರೂಪಿನಿನ್ದೆ (Śmd. 10, ರೂಪಿನಿನ್ದ C.), ಕಾಲಿನ್ದೆ (150, ಕಾಲಿನಿನ್ದ C.), ಕೆಯ್ಯಿನ್ದೆ (150), ವ್ಯಾಕರಣದಿನ್ದೆ (8), ಅದಱಿನ್ದೆ (84), ಭಯದಿನ್ದಂ (131), ವಿದ್ಯಾಂಸರಿನ್ದೆ (9 Cm.), ಅಕ್ಷರಂಗಳಿನ್ದೆ (43 Cm.); ಎನ್ನಿನ್ದೆ ನೀಂ ಮುಂಚಿದೆಯ್ (263), ಬೆಳ್ಳದಿನ್ದೆ ಇನಿದಂ (184), ತಿಳಿಗೊಳದಿನ್ದೆ ಪಾಱಿದುವು ಹಂಸಕುಲಂ (142), ಅಲ್ಲಿನ್ದೆ ಎಱ್ದು (Rśv. 5, 133), ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಮೇಲೆ (Hlā.), ಸತ್ಪ್ರಿಯದಿನ್ದ (Bp. 39, 70); ಮರನಿನ್ದ, etc. (see -ನ 2, No. 3) or, with regard to (the fuller form of) the ablative, following ಅತ್ತಣ and preceding the mentioned finals, *e. g.* ಕೆಱೆಯತ್ತಣಿನ್ದಂ, ಕೆಱೆಯತ್ತಣಿನ್ದೆ (Śmd. 141); or, for the formation of another kind of ablative, following the terminations of the dative and preceding the final ದ 2, ಅ 2, etc., *e. g.* ಕಱುಬರ್ ಇದ್ದ ಊರ್ಗಿನ್ದ ಕಾಡು ಒಳ್ಳಿತು (J. 28, 6). ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಗಿನ್ತಲೂ ಚೆಲುವೆ ಆಗಿ ಇರುವ ಸ್ತ್ರೀ (Si. 183), ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದು ದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ (236). see -ಇನ್ತ 1, etc.

-ಇಂ iṁ. 5. = -ಇ 8. a termination of the instrumental (and the ablative of the same form), singular and plural, added either to the shorter or to the longer form of the genitive, *e. g.* ಮಾತಿಂ (Śmd. 61. 133. 273, ಮಾತಿನಿಂ C.), ಕಡುಪಿಂ (133), ಕಡುಪಿನಿಂ (133), ಮನುವಿಂ (133), ಅದಱಿಂ (12), ಎನ್ನಿಂ (157), ಮೂಱಱಿಂ (135), ಕೊಡಲಿಯಿಂ, ಕಣ್ಣಿಂ (ಕಣ್ಣಿನಿಂ C.), ಸಂಗಡದಿಂ (157), ಮನದಿಂ (130), ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂ (197), ಅರಸನಿಂ (90), ಮಾಡಿದನಿಂ (89), ಅಕ್ಕನಿಂ, ಹರಿಣನಿಂ (148), ಮೂಡಣಿಂ, ಮೇಗಣಿಂ (135), ಬಲ್ಲವರಿಂ (145), ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂ (147), ಎಲ್ಲವಱಿಂ (135), ಮಡುವಿನಿಂ, ಗುರುವಿನಿಂ (133); ಅನ್ನಿಂ (147), ಕೃಷ್ಣನಿಂ ಪಿರಿಯಂ ಬಲಭದ್ರಂ (160), ಆವುದಾನೊನ್ದಱಿಂ ತೊಲಗುವುದು (160), ಕೆಱೆಯಿಂ ಬನ್ದಂ (165), ಪಸ್ಸಿಯ ಕೋಟ್ಟಳಿಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ಅಗಣಿಕಾಯದೊಳ್ ಒಕ್ಕ ಎಳಮುತ್ತು (166); or, with regard to (the fuller form of) the ablative, following ಅತ್ತಣ, *e. g.* ಅರಸನತ್ತಣಿಂ, ಕೃಷ್ಣನತ್ತಣಿಂ (160), ಕೆಱೆಯತ್ತಣಿಂ, ಕರಿತಿರದತ್ತಣಿಂ (165).

-ಇಂ iṁ. 6. = -ಇ 10, -ಅರಿ 8, -ಇರಿ 2. a termination of the second person plural of the imperative, *e. g.* ಪೇೞಿಂ! (Śmd. 270). ಸಮಕಟ್ಟಿಂ! ಇರಿಸಿಂ! ತರಿಸಿಂ! (270). ಮಾಡಿಂ! (271). ತನ್ನಿಂ! ಬನ್ನಿಂ! (281). ಪುಗಿಂ! (153).

ಇಂ iṁ. 7. = ಇನು, ಇನ್ನು. from that place or time, thence, hence. [ಇಂ ಚಾರದಿರಿಂ Kr. 2, 14; ಇಂ ಪೆಱತಾವುದು ಸಂಸಾರಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವ ಫಲಂ Pb. 1, 55]. ನೆಗೞ್ದಿಂ ಬೞಿಕ್ಕೆ (Cpr. 9, 130); ಕೞಿದಿಂ ಬೞಿಯಂ (Abh. P. 1, 67 va.); ಪೋದಿಂ ಬೞಿಯಂ (Abh. P. 15, 10 va.); ಆಯ್ದಿಂ ಬೞಿಯಂ (Abh. P. 16, 8 va.).

ಇಕ್- ik. = ಇಚ್-, ಇಜ್-, ಇತ್-, ಇದ್-, ಇನ್ 1-, ಇಪ್-, ಇಬ್-, ಇಮ್ 1-, ಇರ2-, ಇರು2-, ಇರ್1-, ಈರ್ 1-, (ಎರ). [forms taken by the word ಎರಡು (two) while occurring as the first member of a compound]. two. *cf.* ಎರಡು. — ಇಕ್ಕಟ್ಟು. = ಇರ್ಕಟ್ಟು. two rules or ways; two parties (C.; ಎರಡು ತರ G.). 2, the state of being bound on both sides or that of having little room from side to side, narrowness, as that of a door; the state of being strait or difficult to pass, as that of a road (C.; ಇಟ್ಟಿಡಿ G.); a strait, a dilemma (My.; T., Te.; ಸಂಕಟ G.). ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಸ್ಥಳ (ಸಂಕಟ, ಸಮ್ಬಾಧ Si. 376). ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಊರು. a village in which there are two hostile parties (C.). — ಇಕ್ಕಟ್ಟು ಮುಕ್ಕಟ್ಟು. two or three, *i. e.* many, obstacles or difficulties (My.). — ಇಕ್ಕಡಿ. = ಇರ್ಕಡಿ. two cuts or parts; asunder, in two. See Bp. 39, 34; Bh. 3, 13, 26; Rām. 6, 30, 15; J. 21, 35; 13, 48; 28, 24. — ಇಕ್ಕಡಿ ಗೆಯ್. to cut in two (J. 12, 22; 13, 40; 20, 14). — ಇಕ್ಕಡೆ. = ಇರ್ಕಡೆ. both sides; at both sides (My.; ಎರಡೂ ಕಡೆ G.). — ಇಕ್ಕಣ್. two eyes. — ಇಕ್ಕಣ್ಣ ದೇವ. a deity with two eyes, in opposition to ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ದೇವ (Bp. 54, 25). — ಇಕ್ಕರೆ. both banks of a river (My.). — ಇಕ್ಕಳ. two kaḷas. ಇಕ್ಕಳಬೀಜವರಿಯ ನೆಲ (ದ್ರಾ... Si. 302). ಇಕ್ಕಳಹಾಲು ಕಱೆಯುವ ಆಕಳು (ದ್ರೋಣಕ್ಷೀರೆ, ದ್ರೋಣದುಘೆ 322). ದ್ರೋಣ ಅನ್ದರೆ ನಾಗಳ, ಕೆಲವರು ಇಕ್ಕಳ ಎಮ್ಬುವರು (329). [—ಇಕ್ಕಾಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to step on with both the legs. ಒಕ್ಕಲಿಗಿತ್ತಿ ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಇಕ್ಕಾಲಿಕ್ಕಿ ದಾಣ್ಟಿದನ್ತಾಯಿತ್ತು Cv. 231]. — ಇಕ್ಕಾಲು. = ಇರ್ಕಾಲು. two legs or feet; both legs or feet (C.). — ಇಕ್ಕೆಯ್. = ಇರ್ಕೆಯ್. two arms or two hands; both arms, etc. (C.; Bp. 15, 8). — ಇಕ್ಕೆಲ. = ಇರ್ಕೆಲ. two sides; both sides. ಮನೆಯ ಮುನ್ದಿನ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಘಾಣ, ಅಲಿನ್ದ ನೆಗಱ್ದುಂ; ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕೆಲದಲುವ್ ಒಳಗಣ ಮೊಯ್ಯೊಳಂ ಸೋಪಾನಂ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣ ರಾಶಿ (ಹಸ್ತಿನಖ Nr.). see Grj. 7, 11 va.; Bp. 5, 61; 26, 6; 48, 29; 51, 81; 52, 23; 55, 16; 61, 30; J. 3, 5; 6, 10; 19, 6.

-ಇಕ ika. an affix for the formation of masculine nouns (Śmd. 239; *cf.* -ಇಗ, & Sk. -ಇಕ, -ಉಕ).

ಇಕಾರ i-kāra. the letter *i* (Śmd. 11; Kāvy. I, 3, 35-40; I, 5, 21-23).

ಇಕಾರಾನ್ತ ikāra-anta. a word with final ಇ (Śmd. 103. 260).

-ಇಕೆ ike. 1. = -ಇಕ್ಕೆ 3, (-ಕೆ ...) an affix for the formation of neuter nouns (Śmd. 24...

-ಇಕೆ i_7-ke. 1. 2. = -ಇಕ್ಕೆ 2. used to form the dative of the infinitive with final -ಅಲು, *e. g.* ಮಾಡಲಿಕೆ, ಹೋಗಲಿಕೆ (S.Mhr.; My. occasionally).

ಇಕೊ i_3-ko. = ಇಕೋ, ಇಕ್ಕೋ, ಇಗೋ, ಎಕೊ, ಎಕೋ. look here! lo! behold! (My.; J. 28, 44).

ಇಕೋ i_3-kō. = ಇಕೊ, etc. (C.; B. 1, 6; 4, 177).

ಇಕ್ಕ ikka. = ಇಡುಕ. — ಇಕ್ಕಜೆಡೆ. hair very much matted and twisted together (Bp. 32, 51).

ಇಕ್ಕಟ್ಟು ik-kaṭṭu. see s. ಇಕ್-.

ಇಕ್ಕರಿಸು ikkarisu. 1. to kill (S. Mhr.; *cf.* ಇಕ್ಕು 4).

ಇಕ್ಕರಿಸು ikkarisu. 2. to sound, to rustle (? T., M. ಇಕ್ಕೈ, to sound, make a noise, etc.; ಇಕ್ಕೈ, sound). ತೆಕ್ಕೆ ಸಡಿಲಿತು; ತಱಗೆಲೆಯ ಹೊದಱಿಕ್ಕರಿಸೆ ಮೆಯ್ ಮುರಿಯಲ್, ಅನಿಲಜನ್ ಎಕ್ಕತುಳದಲಿ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದನು, ಕಾಣದೆ ಅಹಿಪತಿಯ (Bh. 3, 13, ...).

ಇಕ್ಕಲಿಸು ikkalisu. to join, to be j... (Bh. 3, 1..., 26; 5, 2, 4. *cf.* ಇಱ 1, ಇಱುಕು 2, etc.).

ಇಕ್ಕಳ ik-kaḷa. see s. ಇಕ್-.

ಇಕ್ಕಳ ikkaḷa. = ಇಕ್ಕುೞ್ 1 q. v., ಇಕ್ಕುಳ, ಇಕ್ಕ. a pair of tongs; a pair of pincers (ಲಾಳಿ, ತಣ್ಡಸ, ಗಾಳಕ Mr. 383, o. r. ಇಕ್ಕುಳ; C.).

-ಇಕ್ಕಿನ್ತ ikkinta. = -ಅಕ್ಕಿನ್ತ. see Prv. s. ನಳಿನ.

ಇಕ್ಕಿಸು ikkisu. = ಇಂಕಿಸು 2, No. 1. to cause to put (Bp. 12, 16; 16, 9; 60, 5; My.).

ಇಕ್ಕು ikku. 1. = ಇರ್ಕುಂ, of ಇರ್ 1. it will be, it is. see *e. g.* Mr. 51. 54. 151.

ಇಕ್ಕು ikku. 2. = ಇರ್ಕು 1, q. v. to lay or put down; to put, to place; (to execute, to perform); to lay blows upon, to beat; to move, as a fan; to put in a proper position; to serve up, as food; to give, as money, alms, a name, medicine; to abandon (ತ್ಯಾಗ Śmd. Dh.; My.; ಇಡು, ಕೊಡು, ಹೊಡೆ, ಹಾಕು G.; Tu.; T. ಇಟಕ್ಕು, to put, to let down, *cf.* ಎಱಗು 1; ಇಗ್ಗೆ, ಇಡು, to give; Te. ಇಚ್ಚು, to give); to be put, to be shut (J. 9, 17); [Kr. 1, 66; ಇಕ್ಕಿದನಭವಂ ಪಾರ್ಥನನಿಕ್ಕಿದನಾ ತ್ರಿಪುರಹರನನರ್ಜುನನೆನೆ Pb. 8, 22; Ap. 2, 9]. ಪೞಪೆನ್ನು, ನರೆಗೆ ಇಕ್ಕುವ ಕರ್ಪು (Śmd. I). ಪುಟ್ಟಿಯೆನ್ನು, ಉರ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿ ಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನ್ ಇಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂಟ್ (I). ಸೇಸಿಕ್ಕಿದಂ, ಮುಡಿಗಿಕ್ಕಿದಂ (63). see further 132. 159. 223. 233. 294. ಎವೆಯಿಕ್ಕದವರ್ (Śm. 8). ಕನ್ನಿಕ್ಕಿದ ಆವು (ಅವತೋಕೆ, etc.); ಹೆಱರ್ ಇಕ್ಕಿದ ಕೂೞನ್ ಉಮ್ಬ (ಪರಾನ್ನ Hlā.). ಲೋಗರ್ ಇಕ್ಕುವ ಕೂೞನ್ ಉಮ್ಬುವಂ (ಪರಾನ್ನ Nr.). ಕೊರಳಲಿ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ಪ್ರಾಲಮ್ಬಕ Hlā.). ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಇಕ್ಕುವ ಅನ್ನ (ಕವ್ಯ); ಇಕ್ಕಿದ ಮುದದಿನ್ದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆ (ಮದಕಲ, etc.); ಗಣ್ಟು ಇಕ್ಕಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಗ್ರನ್ಥಿತ, etc. Nr.). ಪಾರುಣೆ ಕಳ್ಳನ್ ಈಣ್ಟೆ ಮುೞಿದು ಇಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟಲೊ? (Lilv. 3, 4). see *e. g.* Abh. P. 13, 34; Bp. 1, 50; 2, 54; 8, 42; 12, 48; 27, 24; 28, 42. 48; 31, 7. 9; 32, 27; 43, 53; 48 sum.; 50, 12; 52, 7; 54, 55; Rsv. 4, 122; 5, 39; 6, 11 va.; 9, 27; Bh. 1, 8, 28; 1, 10, 38; 2, 13, 46; 3, 13, 24; 6, 2, 3; J. 18, 13; 28, 36; 31, 26; ಒಡೆಯಿಕ್ಕು, ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕು, ಪುರ್ಬಿಕ್ಕು, ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕು 1. — ಸೂಳೆಗೆ ಇಕ್ಕಿದ ಹಣ, ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಇಕ್ಕಿದ ಹೆಣ. — ಇಕ್ಕಲಾಱದ ಕೆಯ್ ಎಂಜಲು. — ಇಕ್ಕುವವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಉಮ್ಬುವವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಇಕ್ಕುವವರಿಗೆ ಇಕ್ಕಿದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನು? — ಇಕ್ಕುವವಳು ನಮ್ಮವಳಾದರೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಉಣ್ಣೆನು (Prvs.). [— ಇಕ್ಕಿಡು. -ಇಡು. to leave off, abandon, ನಳರಾಜ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ದೊಡೆ ತನ್ನ ಸತಿಯನಿಕ್ಕಿಟ್ಟು ಹೋಗಲವೇನು Cv. 481]. — ಇಕ್ಕ್ಯಾಟ. -ಆಟ. mutual cuffing (C.). — ಇಕ್ಕ್ಯಾಡು. -ಆಡು. to beat or cuff one another, as school-boys do (C.).

ಇಕ್ಕು ikku. 3. the act of putting, etc. see ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕು 2.

ಇಕ್ಕು ikku. 4. = ಇರ್ಕು 2. to kill (ಹನನ Śmd. Dh.; see ಇಡು 1, ಇಱು 1; T., M. ಇಱ, to die; ಎಱು, to beat, to kill; Tu. ಇಕ್ಕಾವು, to extinguish, put out, as fire). ಹರಿಣನನ್ ಇಕ್ಕಿದರು ನಾರಾಚದಲಿ (Bh. 3, 13, 26). see Rsv. 3, 97. 102.

ಇಕ್ಕು ikku. 5. = ಇರ್ಕು 3. killing (ಗೋಣ್ಮುಱು, ಒರಸು, ಹಿಂಸೆ Śs.).

ಇಕ್ಕು ikku. 6. = ಇಱುಕು 2, etc. closeness; state of being compressed; strait. — ಇಕ್ಕೆಡ. -ಎಡ. a confined pent up place (R.).

ಇಕ್ಕುವ ikkuva. = ಇಕ್ಕುಹ, q. v.

ಇಕ್ಕುಹ ikkuha. laying, putting, etc. ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟಿಕ್ಕುಹ (ಭ್ರೂಕುಟಿ Nr.). ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲೆಹನ್ ಇಕ್ಕುಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ Nr. *b;* ಇಕ್ಕುವ in Nr. *a*).

***ಇಕ್ಕುಳ ikkuḷa.** = ಇಕ್ಕುೞ್ 1. ಇಕ್ಕುಳ ಕೈ ಮುಗಿದರೇನು? ಭೃತ್ಯಾಚಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ? Bv. 125.

ಇಕ್ಕುಳಿಕೆ ikkuḷike. Tbh. of ಇಕ್ಷ್ವಾಲಿಕೆ? (ಹಣಜೆ Mr. 110).

ಇಕ್ಕುೞ್ ikkuḻ. 1. = ಇಕ್ಕುೞಿ, q. v., etc. (ಸನ್ದಂಶ Śmd. I). [ಪುಸಿಬಸನಮೆನ್ನು ಕೆಲಬರ್ ಕುಸಿದರ್ ನಾಲಗೆಯನಿಕ್ಕುೞಿನೊಳ್ Ap. 5, 87]. ಇಕ್ಕುೞ್ಗಳ್, ಇಕ್ಕುೞ್ಗೆ (Śmd. 52). (Tu. ಇಕ್ಕುಳಿ; T. ಇಡುಕ್ಕಿ, pincers, a forceps; T., M. ಇಡುಕ್ಕು, the claws of a lobster or scorpion; see ಇಡಕು 1, ಇಱುಕು 1 & 2).

ಇಕ್ಕುೞ್ ikkuḻ. 2. a change of the nature of a disease (ವ್ಯಾಧಿವಿಕಾರ Śmd. I).

ಇಕ್ಕುೞಿ ikkuḻi. = ಇಕ್ಕುೞಿ, q. v. (My.).

ಇಕ್ಕೆ ikke. 1. = -ಇರ್ಕೆ. being, abiding; an abode, a seat, a place of rest, of resort or of refuge; a place (ಆಶ್ರಯ Śm. 58; ಹಕ್ಕೆ, ಗವಿ, ನೆಲೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; ಸ್ಥಲ G.). [ಸೋಡ ಪಜ್ಜೆಱಿಗಿದುದೇನಿದಂಗಜ ಮಹೀಭುಜನಿಕ್ಕೆಯೊ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯೊ Ap. 5, 45; ಓಡಿನ ಊಟ, ಕಾಡಿನಲಿ ಇಕ್ಕೆ ಮಾಱದ ಶರಣಂಗಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ Cv. 1336]. see Bp. 9, 10; 30, 27; 60, 25; Bh. 3, 13, 15. 18. 32; J. 24, 45; 28, 43; 29, 35; 30, 9; Rām. 13, 13. — ಇಕ್ಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to betake oneself to one's place of rest (Bp. 12, 48).

-ಇಕ್ಕೆ i-kke. 2. = -ಇಕೆ 2, *e. g.* ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ, ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ (S. Mhr.; My. occasionally).

-ಇಕ್ಕೆ ikke. 3. = -ಇಕೆ 1. (Śmd. 248).

ಇಕ್ಕೆಲ ikkela. two sides. see s. ಇಕ್-.

ಇಕ್ಕೇರಿ ik-kēri. = ಹಿಕ್ಕೇರಿ. the capital of the kings of Bidanūr or Bidarūru (C.). — ಇಕ್ಕೇರಿ ವರಹ. a gold pagoda, then worth nearly five Rupees (C.).

ಇಕ್ಕೋ i-k-kō. = ಇಕೊ, etc. (C.; T.; B. 4, 19. 21).

ಇಕ್ಷು **ikṣu.** *the sugar-cane, Saccharum officinale.*

ಇಕ್ಷುಕೋದಣ್ಡ **ikṣu-kōdaṇḍa.** whose bow is of sugarcane: Kāma.

ಇಕ್ಷುಕೋದಣ್ಡಕ್ಷಯ **ikṣukōdaṇḍa-kṣaya.** the destroyer of Kāma; Śiva (Bp. 61, 47).

ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ **ikṣu-gandhe.** N. of several plants: *Saccharum spontaneum* Lin. 2, *Asteracantha longifolia* Nees. (Barleria longifolia Lin. 3, *Capparis spinosa.* 4, *Batatas paniculata* Chois. 5, = ನೆಗ್ಗಿಲ್, q. v. see ಕಿಱುಯ ನೆಲಗುಳ್ಳ.

ಇಕ್ಷುಚಾಪ **ikṣu-cāpa.** a sugar-cane bow (ಇಂಗೋಲ್ Ct. I, 96).

ಇಕ್ಷುದಣ್ಡ **ikṣu-daṇḍa.** a sugar-cane. (My.).

ಇಕ್ಷುಧನ್ವ **ikṣu-dhanva.** Kāma. (My.).

ಇಕ್ಷುರ **ikṣura.** *the plant Asteracantha longifolia* (or also Capparis spinosa).

ಇಕ್ಷುರಕ **ikṣuraka.** = ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ Nos. 1 and 2. (ಕೊಳಗುಳಿಕೆ Mr. 132).

ಇಕ್ಷುರಸ **ikṣu-rasa.** sugar-cane juice. (My.).

ಇಕ್ಷುಶರಾಸನ **ikṣu-śarāsana.** Kāma. (My.).

ಇಕ್ಷುಸಮುದ್ರ **ikṣu-samudra.** the sea of sugar-cane juice. (My.).

ಇಕ್ಷ್ವಾಕು **ikṣvāku.** *a bitter gourd* (ಕಯ್ ಸೋರೆ ಗಿಡ Si. 161; ಹಾಲುಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.). 2, N. of the first king of the solar dynasty in Ayōdhyā (J. 5, 22; 18, 1. 15. 16. 56).

ಇಕ್ಷ್ವಾಲಿಕೆ **ikṣvālike.** = ಇಕ್ಕುಳಿಕೆ ?. a plant, Saccharum fuscum, of which pens are made.

ಇಕ್ಳ ikḷa. = ಇಕ್ಕುೞಿ. (My.).

-ಇಗ iga. an affix for forming masculines (Śmd. 232. 233; *cf.* -ಇಕ). [denoting makers, persons in employment of a

particular calling such as ಕಬ್ಬಿಗ a poet, ತೋಟ್ಟಿಗ a gardener, etc.].

ಇಗರು igaru. 1. = ಇಮರು. to be evaporated, or dried up (Te., also ಇಗುರು; R.; *cf.* ಇಂಗು 1).

ಇಗರು igaru. 2. = ಚಿಗುರ್ 1. to shoot, to sprout (Tu. ಇಗುರು. Te. ಇಗುರ್ಚು, ಇವುರು; R.).

ಇಗರು igaru. 3. a sprout, a young leaf (Te. ಇಗುರು. ಇವುರು; Tu. ಇಗುರು; R.; *cf.* ಎಸಳ್ ?).

ಇಗರು igaru. 4. the gums (My.; T. ಈಱು).

ಇಗರ್ಜಿ igarji. = ಇಂಗ್ರೆಜಿ No. 2. (My.).

-ಇಗೆ i-ge1. = -ಇಂಗೆ. see the forms s. -ಇ 6 & 7.

ಇಗೋ i3-gō. = ಇಕೊ, etc. (B. 1, 8; 4, 45. 195; My.).

ಇಙ್- iṅ. = ಇಞ್-, ಇನ್ 2-, ಇಮ್ 2-, ಈಙ್-, ಈಞ್-, ಈನ್ 2-, ಈಮ್-. [form taken by the word ಇನಿದು while occuring as the first member of a compound]. sweetness; agreeableness (T. ಇನ್; ಇಱುದು, ಇಱುಮು, ಇಮಿೞ್, sweetness; see ಇನಿದು, ಇಮ್ಪು). — ಇಂಕವಲ. a sweet mouthful: essence. ಕ್ಷೀರದೊಳಯಿಂಕವಲನಾದಡೆ ತಾರೆನೇ? (Bp. 14, 14). — ಇಂಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. = ಈಂಗಡಲ್. the sea of milk (ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ Ct. I, 96; J. 6, 10). ಇಂಗಡಲ ನಿಡುದೆರೆಗಳೋ? (Bp. 11, 34). — ಇಂಗಡಲ ಕುವರ. the milk-sea's son: the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). 2, the physician of the gods, Dhanvantari, also a son of that sea (My.). — ಇಂಗಡಲ ಕುವರಿ. the milk-sea's daughter: Lakṣmī (My.). — ಇಂಗಡಲ ಕುವರಿಯೆಱೆಯು. -ಎಱೆಯು. Lakṣmī's husband, Hari (ಹರಿ Ct. II, 4). — ಇಂಗಡಲಣುಗ. -ಅಣುಗ. = ಇಂಗಡಲ ಕುವರ. [ಇಂಗಡಲಣುಗನ ಕೂಡಿದ ಪತಂಗನು ತಾಮಸ ದಿವಸವ ಮಱೆದಂತೆ Cv. 1075]. (My.). — ಇಂಗಡಲಣುಗಿ. -ಅಣುಗಿ. = ಇಂಗಡಲ ಕುವರಿ. (ಶ್ರೀಸತಿ Kk. 7). — ಇಂಗಡಲಳಿಯು. -ಅಳಿಯು. the son-in-law of the milk-sea; Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; ವಿಷ್ಣು Śm. 5). — ಇಂಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. a sweet ray. — ಇಂಗದಿರ. -ಅ 3. the sweet-rayed: the moon (ತಿಂಗಳ್ Ct. II, 18; ಚನ್ದ್ರ Kk. 11 *b;* Rśv. 8, 45). — ಇಂಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a sweet voice (Aḋh. P. 5, 113). — ಇಂಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. the sweet stick: the sugar-cane. 2, a bow of sugar-cane (ಇಕ್ಷುಚಾಪ Ct. I, 96). — ಇಂಗೋಲ್ಬಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bow of sugar-cane. — ಇಂಗೋಲ್ಬಿಲ್ಲ. -ಅ 3. whose bow is of sugar-cane: Kāma (ಕಾಮ Śmd. II; Kk. 79, Śm. 7; ಮನ್ಮಥ Kk. 8).

ಇಂಕಾರ್ iṅkār. = ಇನ್ಕಾರ್. refuse, abnegation, disdain (S. Mhr.; H. ಇನ್ಕಾರ್). ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಇಂಕಾರ್ (ಇನ್‌ಕಾರ್) ಮಾಡಿ ಮಾತಾಡುವದು (ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ, ವಿಸಂವಾದ Si. 74).

ಇಂಕೆ iṅke. the state of soaking into, etc. (ಇಂಗುವುದು Śs.; see Te. s. ಇಂಗು 1).

ಇಂಕ್ರ iṅkṛa. = ಇಡಕಱ. that is pressed into a small compass, a little (My.).

ಇಂಗ iṅga. *moveable.* 2, *a hint or sign, an indication of sentiment by gesture, etc.*

ಇಂಗಡ iṅgaḍa. = ಯಿಂಗಡ, ವಿಂಗಡ q. v. separateness, the state of being apart; loneliness (My.). see Prv. s. ತಂಗಳ. — ಇಂಗಡಿಂಗಡ. rep. (ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ, ಪೃಥಕ್ Śmd. 392 Cm.).

ಇಂಗಡಿಸು iṅgaḍisu. = ಯಿಂಗಡಿಸು, ವಿಂಗಡಿಸು. to separate (v. t., C.; Bp. 9, 22; ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ಮಾಡು G.).

ಇಂಗಲಿಕ iṅgalika. = ಇಂಗಲೀಕ, etc. (My.).

ಇಂಗಲೀಕ iṅgalīka. = ಇಂಗಲಿಕ, ಇಂಗಳೀಕ, ಇಂಗಿಲೀಕ, ಇಂಗುಲಿ, ಇಂಗುಲಿಕ q. v., ಇಂಗುಳೀಕ. vermilion (ಹಿಂಗುಲ, ಹಂಸಪಾದ, ಕುರುವಿನ್ದ Mr. 102). 2, a blue drug (My.).

ಇಂಗಳ iṅgaḷa. 1. Tbh. of ಅಂಗಾರ (Śmd. 354; Ct. II, 56). heated charcoal; fire (ಕೆಣ್ಡ Kk. 15; ಎಲರ್ಗೆಳೆಯು, ಅಗ್ಗಿ, ಹಗ್ಗಿ, etc. 21; ಅನಲ, ಅಗಿನಿ, etc., ಅಂಗಾರ, ಅಂಗರ, ಕೆಣ್ಡ Śm. 11; ಅಗ್ನಿ 113). ಇಂಗಳವ ಪಟು ಮಾಱ್ಪಲ್ಲಿ ಪೊತ್ತು (Śm. 97). — ಇಂಗಳಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. who has an eye of fire: Śiva (ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2). — ಇಂಗಳಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to catch fire, to begin to burn (Bp. 44, 27). — ಇಂಗಳ ಮಗ. Agni's son: Kārtikēya (ಗುಹ Śm. 4).

ಇಂಗಳ iṅgaḷa. 2. = ಇಂಗುದ, ಇಂಗುಳ. Tbh. of ಇಂಗುದ, q. v. (ವೃಕ್ಷ Śm. 113; ಪವನಜಿ Mr. 135, o. r. ಇಂಗುಳ; My.). 2, a small tiny tree, Balanites roxburghii (St. & Pl.; Śśv. 3, 32). — ಇಂಗಳದ ಗಿಡ. (ಇಂಗುದ, ಇಂಗುದಿ, ತಾಪಸತರು, ಗಾರೆಗಿಡ; ಇಂಗಳದ ಕಾಯಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ Si. 132).

ಇಂಗಳೀಕ iṅgaḷīka. = ಇಂಗಲೀಕ, etc. (ಹಿಂಗುಲ Si. 490 = ಇಂಗಲೀಕ No. 2, My.).

ಇಂಗಳೇಶ್ವರ iṅgaḷa-īśvara. a N. (Bp. 2, 45). — ಇಂಗಳೇಶ್ವರ ಬಾಗವಾಡಿ. N. of the birthplace of Basava, the great vīraśaiva saint (Bp. 5, 49).

ಇಂಗಿತ iṅgita. moving, agitation. 2, *motion of various parts of the body as indicating the intentions or sentiments; a hint or sign.* 3, aim, intention, real but covert purpose (My.; ಮನಸಿನೊಳಗಿನ ಗುಟ್ಟು G.). see Bp. 25, 2; J. 11, 16; ಪರೇಂಗಿತ.

ಇಂಗಿತಜ್ಞ iṅgita-jña. understanding signs, etc. 2, knowing what is proper (ಉಚಿತಜ್ಞ Śmd. 107 Cm.).

ಇಂಗಿಲೀಕ iṅgilīka. = ಇಂಗಲೀಕ, etc. (My.).

ಇಂಗಿಲೀಷು iṅgilīṣu. = ಇಂಗ್ರೆಜಿ No. 1, etc. English (T., R.).

ಇಂಗಿಸು iṅgisu. 1. to evaporate by boiling, etc. (v. t., My.).

ಇಂಗಿಸು iṅgisu. 2. to cause to give (My., occasionally).

ಇಂಗು iṅgu. 1. = ಹಿಂಗು 2. to be imbibed, as water by the earth or other porous matter, to soak into (C.; Tu.; Te. ಇಂಕು, ಇನುಕು, ಈಕು; T. ಇಂಜು). 2, to dry up (ಬಱೆ Śm. 83; Grj. 9, 21; My.), to disappear. ನದಿಗಳು ಇಂಗಲು (Bp. 2, 14). ಕಳೆ ಇಂಗಿ (46, 58). ಇಂಗಿತು ಆ ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಮ್ಪತ್ಸಂಗತಾಮ್ಬುಧಿ (61, 10). 3, to evaporate in boiling, to boil away (v. i., My.; Te.; *cf.* ಇಗರು 1 & ಈಚು 1).

ಇಂಗು iṅgu. 2. to give (My., occasionally; T. ಇಗ್ಗೈ, Te. ಇಚ್ಚು; see s. ಇಕ್ಕು 2; *cf.* ಇಸು 2, ಈ 9; see Prv. s. ಬಟ್ಟೆ 2).

ಇಂಗು iṅgu. Tbh. of ಹಿಂಗು (Śmd. 357). a tall perennial plant, growing in Persia, and yielding the drug Asafoetida, Ferula asafoetida; the drug prepared from the plant (ಹಿಂಗು, ಬಾಹ್ಲೀಕ, ರಾಮಠ, etc. Nr.; ಹಿಂಗು, ರಾಮಠ Mr. 138; ರಾಮಠ Śm. 83; Si. 311). ಇಂಗಿನ ಎಲೆ (ಕಾರವಿ, ಬಾಷ್ಪಿಕೆ Nr.; see Si. 311). — ಇಂಗು ಮೆಣಸು ಜೀರಿಗೆ. three well-known condiments which one day somebody was ordered to buy, when he had a piece of paper given him on which the above three words were written; he went to the bazaar and first bought ಇಂಗು, then, *by misreading*, ಮೇಣ (wax), after that ಸೂಜಿ (a needle), and finally asked also for ರಿಗೆ (that is meaningless). hence the words are used to denote 1, confused

reading; 2, a simpleton (C.). [Prvs. ಇಂಗು ತಿನ್ದ ಮಂಗನ ಹಾಗೆ. — ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಇಂಗು ಕದಡಿದ ಹಾಗೆ]. — ಇಂಗು ಹಚ್ಚು. to deceive, in the phrase: ಅವನ ಕುಣ್ಡಿಗೆ ಇಂಗು ಹಚ್ಚಿದಿಯೋ? (C.).

ಇಂಗುದ iṅguda. = ಇಂಗಳ 2, No. 1, etc. *the tree Terminalia catappa* Ainslie.

ಇಂಗುದಿ iṅgudi. = ಇಂಗುದ. *Terminalia catappa.*

ಇಂಗುಲಿ iṅguli. = ಇಂಗಲಿಕ, etc. (My.).

ಇಂಗುಲಿಕ iṅgulika. = ಇಂಗಲಿಕ, etc. Tbh. of ಹಿಂಗುಲಿಕ (Śmd. 357), ಹಿಂಗೂಲಕ (373. 374). vermilion (ಹಿಂಗುಲ, ಹಂಸಪಾದ, ಕುರುವಿನ್ದ Hlā.).

ಇಂಗುಳ iṅguḷa. — ಇಂಗುದ, etc. ಇಂಗುಳದ ಮರ (ಇಂಗುದ, ಇಂಗುದಿ, ತಾಪಸತರು Nr.; My.). ಇಂಗುಳದ ಹಣ್ಣು (ಐಂಗುದ Nr.). see ತೊಱೆ ಯಿಂಗುಳ.

ಇಂಗುಳೀಕ iṅgulīka. = ಇಂಗುಲಿಕ, etc. (My.).

-ಇಂಗೆ iṅ₂-ge₁. = -ಇಗೆ. see the terms s. -ಇಂ 2-.

ಇಂಗ್ರೆಜ iṅgreja. an Englishman (B. 5, 67; Mhr. ಇಂಗರೇಜ, ಇಂಗ್ರಜ).

ಇಂಗ್ರೆಜಿ iṅgreji. = ಇಂಗಿಲೀಷು, ಇಂಗ್ರಜು, ಇಂಗ್ರೇಜಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್. English (B. 5, 160; Mhr. ಇಂಗ್ರೇಜೀ, ಇಂಗ್ರಜಿ; Tu. ಇಂಗ್ರೇಜಿ). 2, = ಇಗರ್ಜಿ, an "ēglise", a Roman Catholic church (Mg.).

ಇಂಗ್ರೆಜು iṅgreju. = ಇಂಗ್ರೆಜಿ No. 1. (My., also ಇಂಗ್ರೇಜು).

ಇಂಗ್ರೇಜಿ iṅgrēji. = ಇಂಗ್ರೆಜಿ No. 1. (B. 5, 271).

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ iṅglīs. = ಇಂಗಿಲೀಷು, etc. (My.; Si. 272).

ಇಚ್- ic. = ಇಕ್-, etc. — ಇಚ್ಚಾರಿ. two ways (in shooting). — ಇಚ್ಚಾರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to make use of two ways in shooting, to shoot with two bows at the same time (J. 13, 18).

-ಇಚ ica. an affix to form masculines, denoting "born of" (Śmd. 236). [see s. ಅಲರಿಚ under ಅಲರ್].

ಇಚಿಕಿಲ icikila. *mud, mire.*

ಇಚ್ಚ icca. = ಇಚ್ಚೆ. (C.). — ಇಚ್ಚಂಕೆ. -ಅಂಕೆ. a random figure (S. Mhr.). 2, the third term in the rule of three (Mhr. ಇಚ್ಛಾಂಕ). — ಇಚ್ಚಟಿವಣಿ. putting random figures and adding them together (My.).

ಇಚ್ಚಕ iccaka. = ಇಚ್ಚಿಗ, ಇಚ್ಚೆಗ. (Tbh. of ಇಚ್ಛಕ). speaking according to one's wish or desire; coaxing, cajolery, flattery (My.; T., Te.). 2, willing, obedient, as a servant (S. Mhr.). 3, a flatterer, wheedler (My.; Te.). ಇಚ್ಚಕನು ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲ (Prv.). —ಇಚ್ಚಕವಾಡು. -ಆಡು. to flatter (My.).

ಇಚ್ಚಕತನ iccakatana. flattering, cajoling (My.).

ಇಚ್ಚಗಾರ್ತಿ icca-gārti. = ಇಚ್ಚೆಗಾರ್ತಿ. (Bp. 40, 52).

ಇಚ್ಚಯಿಸು iccayisu. = ಇಚ್ಛಯ್ಸು. to desire, etc. (C.).

ಇಚ್ಚಿಗ icciga. = ಇಚ್ಚಕ No. 2. (ಹೇೞಿದ ಹಾಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು G.).

ಇಚ್ಚೆ icce. = ಇಚ್ಚ. Tbh. of ಇಚ್ಛೆ (Śmd. 340; ಮೊಗಸು Śm. 50, Kk. 73). [ಪುಚ್ಚವಣಂ ನೋಡುವೆನೆನ್ನಿಚ್ಚೆಯೊಳೀ ಮುನಿಯ ವರದ ಮಹಿಮೆಯನೆನುತುಂ Pb. 1, 90; Ap. 2, 9]. ಇಚ್ಚೆ ಬನ್ದನ್ತೆ (ಒಲ್ದನ್ತೆ Śmd. 261 Cm.). see Mr. s. ಅನಿಮಿತ್ತ. — ಇಚ್ಚೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. desire to be lost (Abhā. 2, 66). — ಇಚ್ಚೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to desire, to allure (Bp. 40, 76). — ಇಚ್ಚೆಯಾಣ್ಮ. a desired or beloved husband, etc. (Śmd. 136).

ಇಚ್ಚೆಕಾಱ icce-kāṟa. a man who desires, wishes, or wills. (Śmd. 235). ತನ್ನ ಇಚ್ಚೆಕಾಱ (ಯಥಾಕಾಮಿ, ಸ್ವರುಚಿ, etc. Hlā.).

ಇಚ್ಚೆಗ iccega. = ಇಚ್ಚಿಗ. (S. Mhr.).

ಇಚ್ಚೆಗಾತಿ icce-gāti. = ಇಚ್ಚೆಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಇಚ್ಚೆಗಾಱ icce-gāṟa. = ಇಚ್ಚೆಕಾಱ. ತನ್ನ ಇಚ್ಚೆಗಾಱ (ಸ್ವರುಚಿ, ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, ನಿರವಗ್ರಹ Mr. 230). 2, a willing, obedient man (S. Mhr.). 3, a male friend (My.).

ಇಚ್ಚೆಗಾರ್ತಿ icce-gārti. = ಇಚ್ಚಗಾರ್ತಿ. a woman full of desire, a lustful woman; a courtezan (My.). 2, a female friend (My.). 3, the goddess of love or sexual passion (ರತಿ Kk. 8; ಮನ್ಮಥನ ಅರಸಿ Śm. 7; Ct. II, 119).

ಇಚ್ಛಕ icchaka. wishing, desirous of. see ಇಚ್ಚಕ.

ಇಚ್ಛಯ್ಸು icchaysu. = ಇಚ್ಚಯಿಸು. (Rśv. 11, 19; B. 5, 22).

ಇಚ್ಛಾನುಡಿ icchā-nuḍi. speech or words according to what one desires, a free, unrestrained language (S. Mhr.).

ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ icchā-anusāra. conformably to desire or wish (C.).

ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ತಿ icchā-pūrti. full gratification of one's desires (C.).

ಇಚ್ಛಾಪ್ರಸವ icchā-prasava. *the birth or springing up of a desire.*

ಇಚ್ಛಾಯತನ icchā-āya₂-tana. accomplishment of a wish (My.).

ಇಚ್ಛಾಯಿತ icchāyita. = ಇಚ್ಛಿತ. desired (My.; Si. 388).

ಇಚ್ಛಾವತಿ icchā-vati. *a woman who has various desires, one desirous of anything.*

ಇಚ್ಛಾವನ್ತ icchā-vanta. a man who has various desires (My.).

ಇಚ್ಛಿತ icchita. wished, desired (My.).

ಇಚ್ಛಿಸು icchisu. to wish, to desire (My.; B. 3, 38).

ಇಚ್ಛಿಸುವಿಕೆ icchisuvike. wishing, etc. (Si. 70. 436).

ಇಚ್ಛೆ icche. ಇಚ್ಛಾ. = ಇಚ್ಚ, ಇಚ್ಚೆ. endeavouring, striving, seeking for; *wish, desire* (ಮೊಗಸು Śm. 110; ಬಯಕೆ Nn. 144), inclination. 2, a question or problem (in mathematics). see ಎಳಸು, ಕಡಂಗು.

ಇಜ್- ij. = ಇಕ್-, etc. two (*cf.* the T. s. ಇರಿ 1). — ಇಜ್ಜತೆ. two pairs; unlikeness in external form, dissimilarity (C.; ಜೋಡು ಅಲ್ಲದ್ದು, ಸರಿಯಲ್ಲದ್ದು G.). — ಇಜ್ಜೊತೆ. = ಇಜ್ಜತೆ. (My.).— ಇಜ್ಜೋಡಿ. = ಇಜ್ಜೋಡು. (My.). — ಇಜ್ಜೋಡು. unlikeness in nature, properties, or external form; oddness, as of a work (C.).

ಇಜ್ ij. sacrificing. see ಋತ್ವಿಜ್.

ಇಜ ija. trouble, torment (My.; Mhr., H. ಇಜಾ).

ಇಜಾಫೆ ijāphe. increase, augmentation (My.; Br. H.).

ಇಜಾರ ijāra. = ಇಜಾರು, etc. (C.; Mhr., H.; ಕಾಲ್ಚುಪ್ಪಸ G.). see Prv. s. ವಿಜಾಪುರ.

ಇಜಾರಾದಾರ ijārā-dāra. the holder, of a contract, a monopolist (My.; Br., Mhr.).

ಇಜಾರು ijāru. = ಇಜಾರ, ಹಿಜಾರ. breeches, drawers, trowsers (S. Mhr.; Br.).

ಇಜಾರೆ ijāre. -ದಾ. a contract, a monopoly, a farm (My.; Br.; Mhr.).

ಇಜ್ಜಲ ijjala. = ಹಿಜ್ಜಲ. *a small tree, Barringtonia acutangula* Gaertn.

ಇಜ್ಜಲು ijjalu. = ಇದ್ದಲ್, etc. (My.).

ಇಜ್ಯಾಶೀಲ ijyā-śīla. *performing many sacrifices.*

ಇಜ್ಯೆ ijye. ಇಜ್ಯಾ. *sacrificing; a sacrifice.*

ಇಞ್- iñ. = (ಇಜ್-), etc. sweetness, etc. — ಇಂಚರ. -ಸರ. = ಈಂಚರ. a sweet or agreeable sound or voice [ವಿನಯದಿನಿತ್ತ ಬನ್ನಿ ಮಿರಿಮೆಪ್ಪು ವೊಲಿಂಚರದಿನ್ದ ಮೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಮೞದುಪ್ಪಿಗಳ್ ಮೊರೆವುವು Pb. 1, 116; Ap. 11, 135]. (ಮಧುರನಿನದ Ct. II, 66; J. 11, 22; 30, 4). ಕೋಗಿಲೆ ಇಂಚರವನ್ ಉಲಿದು ಇರವು ಮಾಗಿಯೊಳ್ (J. 15, 18). — ಇಂಚರಂಗೆಱೆ. -ಂ-ಕೆಱೆ. to emit a sweet sound (Rśv. 5, 19 va.).

*ಇಂಚೆ **iñce.** infliction, violence (Tbh. of ಹಿಂಸೆ?). ಇಂಚೆಯ ಪಸವಿನ ಬಱದ ಕಳಿಂಚಿನ ಡಾವರದ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ Pb. 8, 51

ಇಟ iṭa. = ಇಟು, ಇಷ್ಟು, ಈಟು, etc., this quantity, so much as this (S. Mhr.).

ಇಟಕು iṭaku. = ಇಟುಕು, ಇಡಕು 2, etc. narrowness, closeness, straitness (S. Mhr.).

ಇಟು iṭu. = ಇಟ, etc. (S. Mhr.; Te. ಇಟು, thus).

ಇಟುಕು iṭuku. = ಇಟಕು, etc. (S. Mhr.).

ಇಟ್ಚರ **iṭ-cara.** = ಇಡ್ವರ. *a bull allowed to roam about at liberty.*

ಇಟ್ಟ iṭṭa. = ಇಟ್ಟು 1. — ಇಟ್ಟವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. a small cup. ದರ್ವಿ, etc. ಸಟ್ಟುಗಂ, ಇಟ್ಟವಟ್ಟಲ್ ಎನಿಪ್ಪ ಎಪ್ಪರು (Nr.).

ಇಟ್ಟ* **iṭṭa.** Tbh. of ಇಷ್ಟ. (ಇಷ್ಟ Nn. 1; T.).

ಇಟ್ಟಗೆ **iṭṭage.** = ಇಟ್ಟಂಗಿ, ಇಟ್ಟಿಗೆ q. v. ಈಟಂಗಿ. [ಇದು ಮನೆಯನ್ದಮುಲ್ತರಿವ ದಳ್ಪುರಿಯುಗ್ಗಡಮಾಗಿ ತೋಱದಪುದು...ಬಗೆದೆಲ್ಲಿ ನೋಡುವೊಡಮಿಟ್ಟಗೆ ಕಲ್ಮರನೆಮ್ಬುದಿಲ್ಲ Pb. 3, 4]. ಇಟ್ಟಗೆ ಮೊದಲಾದುವಱಿಂ ಮಾಡಿದ ಅರಮನೆ ದೇಗುಲಂಗಳಂ ಪ್ರಾಸಾದಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.).

ಇಟ್ಟಂಗಿ iṭṭangi. = ಇಟ್ಟ, etc. (My.).

ಇಟ್ಟಂಗಿ **iṭṭangi.** = ಇಟ್ಟಗೆ, etc. (S. Mhr.; B. 4, 120).

ಇಟ್ಟಡೆ iṭṭaḍe. narrowness, etc. see s. ಇಟ್ಟು 1.

ಇಟ್ಟಣ iṭṭaṇa. = ಇಟ್ಟಳ, q. v. (Grj. 10, 101).

ಇಟ್ಟಣಿ iṭṭaṇi. = ಇಟ್ಟಣೆ. (Rām. 5, 8, 73; My.).

ಇಟ್ಟಣಿಸು iṭṭaṇisu. = ಇಟ್ಟಳಿಸು. to be close, thronged, crowded, amassed, or abundant, to assemble in large numbers, to throng, etc. (ದಟ್ಟಣಿಸು, ಗುಮ್ಪಾಗು G.). ಇಟ್ಟಣಿಸಿ, ಚಿಟಚಿಟಿಸಿ, ಶಿಖಿ ಪುಟವಿಟ್ಟುದು ಒಣಗಿಲು ಹೊದಱನಲಿ (Bh. 1,20,55). ಇಟ್ಟಣಿಪ (Rśv. 13, 84). ಎತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಕತ್ತಲೆಗಳ್ ಇಟ್ಟಣಿಸಿವೆ (J. 4, 10). ಇಟ್ಟಣಿಸಿತು ಅಮರೇನ್ದ್ರತನಯನನ್ ಇದಿರ್ಗೊವ್ಪ ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ನಾರೀಸಮೂಹಂ (33, 22). see Bp. 61, 26; C. Bp. 47, 40; Bh. 9, 2, 41; Rām. 6, 30, 34; J. 4, 29. 38; 5, 72; 7, 5. 22; 12, 5. 40; 14, 3; 20, 47; 21, 47. 48; 22, 14; 24, 34; 26, 4; 30, 53; Grj. 4, 103.

ಇಟ್ಟಣೆ iṭṭaṇe. = ಇಟ್ಟಣಿ, ಇಟ್ಟಳ No. 1. ಕ್ಲೇಶಗಳ ಇಟ್ಟಣೆಯ ನೆಱೆಮುಱಿದು (Abhā. 1, 22).

ಇಟ್ಟಳ iṭṭaḷa. = ಇಟ್ಟಣ. a crowd, a throng, a mass; abundance (ಸನ್ದಣಿ Kk. 68, o. r. ಉಟ್ಟಳ; ಸನ್ದಣಿ, ಇಱುಬೆ Śm. 53, o. r. ಇಟ್ಟಣ; ಗೊನ್ದಣಿ, ಸನ್ದಣಿ, ಒಗ್ಗು, etc., ಸಮೂಹ Śs.; Ahh. P. 4, 27; Te. ಇಟ್ಟಲ); (Cpr. 5, 104). 2, strait, difficulty, hindrance (ನಿಗ್ರಹ, ಇಟ್ಟೆಡೆ Nn. 160; T.). — ಇಟ್ಟಳವಿಡು. -ಇಡು. to form a crowd or large assembly (Abh. P. 15, 82 va.: Cpr. 9, 93). [3, pleasing, delightful. ಪೊಡಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಮೊನ್ದಿಟ್ಟಳವೆಸೆಯೆ Pb. 6, 9].

ಇಟ್ಟಳಿಸು iṭṭaḷisu. = ಇಟ್ಟಣಿಸು. (Rām. 6, 13, 21).

ಇಟ್ಟಿ iṭṭi. = ಇಟ್ಟಂಗಿ, ಇಟ್ಟ, ಈಟಂಗಿ. a jungle tree bearing yellow bitter fruit of the size of an orange, the vomit-nut tree, Strychnos nux vomica (ವೃಕ್ಷ Śm. 89, ಕಾಜಿವಾರ, ಕಾಸಾರಕ Bangalore Cm.; ಕಾಜವಾರದ ಮರ G.; T. ಎಟ್ಟಿ). — ಇಟ್ಟಿಯ ಪಣ್. (Bp. 32, 7. 8). — ಇಟ್ಟಿಯ ಮರ. (Bp. 32, 6).

ಇಟ್ಟಿ **iṭṭi.** = ಈಟಿ. Tbh. of ಯಷ್ಟಿ (*cf.* ಈಲಿ). a lance, a spear; a javelin (ಬಿಟ್ಟೇಱು Ct. II, 69; ಸಬಳ Śm. 89; ಈಟಿಗಣೆ, ಭಾಲೆ G.; My.; T.). [ದಿಂಕುಗೊಳ್ವ ಕಕ್ಕಡೆಗಿದಿರುರ್ಚುವಿಟ್ಟಿಗಿದಿರಾನೆಯ ಕೋೞ್ಕಳ ಕೋೞ್ಗೆನೊನ್ದು Pb. 10, 94; Vr. 127, 13]. ಇಟ್ಟಿಯನು ಆಯುಧವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು (ಶಾಕ್ತೀಕ Nr.). ಇಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದುದು ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). see Grj. 7, 53; Bp. 61, 26; Bh. 3, 23, 10.

ಇಟ್ಟಿಗೆ **iṭṭige.** = ಇಟ್ಟಗೆ, etc. Tbh. of ಇಷ್ಟಕ (Śmd. 370; My.). a brick. [ಪುರವರೇಶನ ಮಾಡಿದ ಚೈತ್ಯಕ್ಕಿಟ್ಟಿಗೆಗಳ್ ಬರೆನೋಡಿ Ap. 5, 19]. ಇಟ್ಟಿಗೆಯುಲಿ ಆದ ಮನೆ (ಪ್ರಾಸಾದ Mr. 192). see Bp. 60, 40; J. 33, 35. 36.

ಇಟ್ಟು iṭṭu. 1. (fr. ಇಡಿ 1). = ಇಟ್ಟ, ಇಡಿ 2, ಇಡು 3. the state of being close, narrow, pressed, thronged or crowded. — ಇಟ್ಟಡೆ. -ಅಡೆ 15. = ಇಟ್ಟೆಡೆ. narrowness; a strait; an obstacle (ಸಂಕಟ, ಸಮ್ಬಾಧ Nr., o. r. ಇಟ್ಟೆಡೆ; T.). ಇಟ್ಟಡೆಯಲ್ಲದ ಸೇನೆಯ ನಡೆ (ಅಸಮ್ಬಾಧಚಮೂಗತಿ Nr., o. r. ಇಟ್ಟೆಡೆ). — ಇಟ್ಟಡು. -ಇಡು. to place in numbers. ಇಟ್ಟಡುವ ಢಂಕಣಿ (ಶಿಲೋರ್ಜಿತ Mr. 192). — ಇಟ್ಟೆಡೆ. -ಎಡೆ 1. = ಇಟ್ಟಡೆ. the condition of being close, greatly filled, crowded, etc. [ಘನೋತ್ತುಂಗ ಸ್ತನದ್ವನ್ದ್ವದಿಟ್ಟೆಡೆಯಂ ಕೋಕಮೆಗೆತ್ತು Pb. 7, 86]; (Cpr. 6, 32). (ಶಂಕು, ಸಂಕೀರ್ಣ Nn. 147; ಸನ್ದಣಿ, etc. G.; J. 11, 9). 2, a narrow place (Abh. P. 12, 95). ಇಟ್ಟೆಡೆಯ ಗಮನದೊಳ್ ಸುಗ್ಗು ಎಮ್ಬುದು (Śm. 84). 3, a strait (ನಿಗ್ರಹ, ಇಟ್ಟಳ Nn. 160; ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು G.). — ಇಟ್ಟೆಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. closely to follow one another (Rśv. 6, 33).

ಇಟ್ಟು iṭṭu. 2. P. p. of ಇಡು 1. having put, etc. [ಪೆಱತೊನ್ದಿಲ್ಲದುಮುಮನಱವವರಿಟ್ಟಱಯೆ ಪೇೞ್ವುಡದುನೇಯಾರ್ಥಂ Kr. 1, 101].

ಇಟ್ಟು **iṭṭu.** = ಹಿಟ್ಟು, etc. (My.). see ಅರಳಿಟ್ಟು, ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು, ತಮ್ಬಿಟ್ಟು, ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು.

ಇಟ್ಟೆ iṭṭe. = ಇಟ್ಟ. (Bp. 11, 11). [—ಇಟ್ಟೆಯಹಣ್ಣು. its fruit. ಇಟ್ಟೆಯ ಹಣ್ಣ ನರಿತಿನ್ದು ಸೃಷ್ಟಿತಿರುಗಿತೆಮ್ಬನ್ತೆ Bv. 576; ಸೊಡ್ಡಳದೇವನ ಶುಭವಪ್ಪ ನೋಟದಿನ್ದ ಇಟ್ಟೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಿಹಿಯಾದುವಲ್ಲದೆ Cv. 467].

ಇಡ iḍa. = ಇಡಿದು, ಇಡು 4. P. p. of ಇಡಿ 3, in ಇಡಕೊಳ್ಳು. to pound for oneself, etc. (My.).

ಇಡಕು iḍaku. 1. = ಇಱಕು 1. to pinch, to tweak; to press (T., M. ಇಡುಕ್ಕು; R. as v. i.; see ಇಕ್ಕುೞ್ 1). 2, to beat, to cuff (My.).

ಇಡಕು iḍaku. 2. = ಇಕ್ಕು, ಇಟಕು, ಇಟುಕು, ಇಡಂಕು, ಇಡಿಕು, ಇಡುಕ, ಇಡುಕು 1, ಇಡುಗು, (ಇಱಕು 2). narrowness, closeness, straitness (C.; T., M. ಇಡುಕ್ಕು; *cf.* ಇಱಕು 2); difficulty, trouble (My.; T. M. ಇಡುಕು). — ಇಡಕಱ. = ಇಡುಕಿಱು, s. ಇಡುಕು 1 (S. Mhr.; *cf.* ಇಂಕ್ರ). — ಇಡಕು ತೊಡಕು. = ಇಡುಗು ತೊಡಗು. (My.).

ಇಡಂಕು iḍanku. = ಇಡಕು 2. — ಇಡಂಕು ತೊಡಂಕು. = ಇಡಕು ತೊಡಕು. (My.).

ಇಡರು iḍaru. = ಇಡುರು, ಇಡ್ರು, ಎಡರು, ಎಡ್ರು. impediment, hindrance, obstacle (My.; T., M. ಇಡರ್; Te. ಎಡರು). 2, trouble (My.; T., M.). 3, enmity (S. Mhr.).

ಇಡಱು iḍaṟu. to stumble, to trip (T., M.; R.; *cf.* ಎಡವು, ಎಡಱು 4, etc.).

ಇಡಿ iḍi. 1. to be joined or united, to be close; to be mixed together, to throng, to crowd; to be numerous; to be heaped; to become abundant, to abound; to abound in; to enter in numbers, etc. (ಸಂಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; *cf.* ಈಡು 3, ಎಣೆ 1, ಎಱು; T. ಇಟೈ, to copulate; ಇಜೈ, ಇಯೈ,

ಇಯಲ್, to become united, see ಈಲು). ಇಡಿದಂ (Śmd. 260). ತಳಿರ್ ಇಡಿದುದು (ತಳಿರ್ತುದು Śm. 21). [ತಲೆನವಿರ್ಗಳ್ ಲಾವಣ್ಯರಸಮುಇಡಿದಿಡಿದು ಕೀವಿದ ಕಮಲಾಸನನ ಬೆರಲಚ್ಚುಗಳನ್ನವಾದುದು Pb. 2, 39 va.]. ಸೊಬಗು ಇಡಿದ ತತ್ವಮ (Kk. 100). ಪೆಮ್ಪು ಇಡಿದು ಒಪ್ಪಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿ...ಪೊಚ್ಚಂ (Rśv. 6, 23). ಇಡಿದ ನೀರಾನೆಗಳ್ ನೆಗಚ್ಚಿ ಎಡೆ (J. 6, 7). ಇಡಿದ ಇನ್ನ ನದೊಳೆ ಫಣಿ ಒಳಡಂಗೆ (Rśv. 9, 25). ಇಡಿದ ಧೂಳಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ವರಶಿತು (J. 28, 18). ಇಡಿದ ಮಣಿಮಯಕಲಶದಿನ್ದೆ ಎಸೆವ ಎಡ ಬಲದ ಸೌಧಗಳಲಿ (Rām. 13, 4). ಇಡಿದದು (ಋದ್ಧ, ಆವಸಿತ Si. 306). see C. Bp. 47, 45; Rśv. 2, 47; 4, 37; 8, 2; J. 3, 4. 17. 36; 4, 44; 8, 20; 9, 24; 10, 24; 12, 25. 44; 16, 40; 17, 4. 21; 22, 11; 28, 4. 28. 45; 31, 29. — ಇಡಿಯಿಡಿ. rep. (Rśv. 2, 49; J. 3, 37).

ಇಡಿ iḍi. 2. = ಇಟ್ಟು 1, etc. the state of being close, joined, collected or together. 2, the whole (whole, entire; S. Mhr.; Tu.). ಇಡೀ ಕೋಟೀ ಮಣಿ (B. 2, 11). ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿ (4, 66). ಇಡೀ ನಡುಗಡ್ಡೆ (4, 206) ಇಡಿ ಮುಚ್ಚಿಗಿದ ಮೇಲೆ ಚಳಿ ಉಪ್ಪೇ? — ಅರಸಿಗೆ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವಾದರೆ ತಿರಿದುಮ್ಬುವನಿಗೆ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯ (Prvs.). 3, a collection, a more or less firm mass, as the dried mucus of the nose, the sticky contents of a vessel, the cement to mend earthen waterpots, etc. (S. Mhr.). — ಇಡಿಕಿಚ್ಚಡಿ. kiccaḍi of a solid nature (S. Mhr.). — ಇಡಿಗಣ್ಣು. a treasure (S. Mhr.; ಸೇವಧಿ G.). — ಇಡಿಗೋಡೆ. a low wall put across in front of doors or of the entrances of inclosures (S. Mhr.).

ಇಡಿ iḍi. 3. to be powdered or ground; to crumble, etc. (ಚೂರ್ಣ Śmd. Dh.); (J. 15, 9). 2, to pound (My.); to beat (ಬಡೆ G.; see Sś. s. ಬಡೆಗೋಲ್; T., M., Tu. ಎಡ್ಪು; Te. ಇಡಿ, to be bruised; to crumble; to crack, break, fall to pieces; to fall in; to be pulled down; to beat or bruise in a mortar; T. ಇಱು, to break; Te. ಇಱು, to be crushed, powdered; ಎಡೆ, to separate, break; T. ಎಡು, to separate). ಕುಂಕುಮಾದಿಗನ್ಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಇಡಿಯ ಕುಟ್ಟುವಿಕೆ, ಇಡಿಯಲ್ ಕುಟ್ಟಿದ ಸುಗನ್ಧವೂ (ವಿಮರ್ದನ, etc. Si. 391).

ಇಡಿಕು iḍiku. = ಇಡಕು 2. — ಇಡಿಕಿಱು. -ಇಱು 4. = ಇಡುಕಿಱು. to be thronged, to abound, to be close together (ಕಿಕ್ಕಿರು Ct. II, 86). see Rśv. 1, 134; C. Bp. 2, 4; 42, 13.

ಇಡಿಕೆ iḍike. the state of being joined; excess. see ಮಂಜಿಡಿಕೆ.

ಇಡಿಗೆ iḍige. = ಇಡು 2, ಇಡುಗೆ, in ಇಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ (= ಇಡು ತೊಡು, My.).

ಇಡಿಱ್ iḍiṟ. = ಎಡಱು 2. the state of being crooked. — ಇಡಿಗ್ಱುಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಿಱುಗಟ್ಟಿಗೆ. a stick with a hook (Rśv. 5, 114 va.).

ಇಡಿಸು iḍisu. 1. to cause to powder (My.).

ಇಡಿಸು iḍisu. 2. to cause to put; to cause to put on; to cause to erect; to cause to plant, to produce, etc. (Cpr. 5, 105). see Bp. 17, 8; 48, 14; B. 4, 132; 5, 55. 195. ಹೊಲಗದ್ದೆ ಮುನ್ತಾದ ಭೂಮಿಯ ಬೆಳೆಯಿಡಿಸಿ ಬದುಕುವವನು (Si. 300).

ಇಡಿಸು iḍisu. 3. = ಹಿಡಿಸು. (My.; B. 5, 192).

ಇಡು iḍu. 1. to let go or send off from the hand; to put down; to throw, to hit, to kill (*cf.* ಇಸು 3); to swing or wave, as a fan. 2, to put, to place; to apply; to give, as a name; to set, to plant. 3, to put on, as ornaments, etc.; to lay by; to keep; to preserve. 4, at the end of certain words: to produce, to perform, to effect, to make, etc. (ಕರವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.; Śm. 91; ಧಾರಣ Śm; 91; C.; T., M., Te. Tu. ಈಡ್, ಈಜ್, ದೀಡ್). [ಅನಿತಂ ಪಾದದೊಳಿಡುವುದದಕ್ಕಂ ಭೇದೋಕ್ತ ಕ್ರಮ ವಿಚಾರಿತೋರು ಪ್ರಾಸಂ Kr. 2, 32; Ap. 2, 40]. P. p. ಇಟ್ಟು (Śmd. 282). ನಾಮವನ್ ಇಟ್ಟು (3). ಕಿವಿಗಳ್ಗೆ ಕರ್ಣಪೂರಮನ್ ಇಡುವೆಂ (139). ಪರಮಧ್ಯಾನವೆಮ್ಬ ಈಟಿಯಲಿ ಭವವೆಮ್ಬ ಆ ಮೃಗವನ್ ಇಟ್ಟು (Bp. 34, 33). ಕಲ್ಗಳಿನ್ದಮ್ ಇಡುತ (38, 55; 20, 14). ತನ್ನ ನಿಶಾತಶೂಲದೊಳ್ ಇಟ್ಟನ್ ಉಗ್ರನು ಪ್ರೇತನಾಥನ ವಕ್ಷಮಂ (41, 28). ಬೆಳಗೊಡೆಯ ನೇಟಲಲಿ ಚಾಮರನನ್ ಇಡಲು (50, 16). ಮೂಱು ಕಲ್ಲುಗಳಿನ್ದೆ ನಿಚ್ಚಂ ಮೂಱು ಹೊತ್ತುಂ ನಿಮ್ಮನ್ ಇಡುವೆನು (50, 66). ಒಮ್ಬತ್ತು ಕಲ್ಲಲಿ ಶಿವನನ್ ಇಡಲ್ (50, 67). ವಿಷ್ಣು ದಧೀಚಿಯಂ ಚಕ್ರದಿನ್ ಇಡಲು (54, 38). ಧಾರೆಯಿಟ್ಟು ಸುರಿವುದು (ಶ್ಚ್ಯೋತ); ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಕೇಳುವದು (ಅವಧಾರಣ); ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟವನು (ಅನಾಕುಲ, ಏಕಾಗ್ರ); ಬಯ್ಚಿಡಲು ಪಟ್ಟುದು (ಗೂಢ, ಗುಪ್ತ Nr.). ಇಟ್ಟದ್ದು ಕಾಣದೆ ಕುಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). ಅಡಿಯಿಡು (Rśv. 5, 42; J. 19, 7). ಜಡಿ! ಕೋಲಲನ್ ಇಡು! (J. 28, 45). ಓದಲ್ ಇಡು (Rśv. 4, 76). ಕಾಲ್ಮುಪ್ಪ ಸಮನ್ ಇಟ್ಟು (6, 11 va.). ಹೆಸರಿಡು (Si. 66; Prll. 3, 24). ಅವರ ಹಿರಿಯರು ಅವರನ್ನು ಸಮ್ಬಳಕ್ಕೆ ಇಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 5, 295). see *e. g.* J. 28, 17. 47; 29, 40; ಊಳಿಡು; ಎರಡಿಡು, ಒಟ್ಟಿಡು, ಒಡೆಯಿಡು, ಕಾಪಿಡು, ಕೂಗಿಡು, ಗಱುಕಿಡು, ಗೋಱಡು, ದಾಱಡು, ಪೂಯಲಿಡು, ಬೊಬ್ಬಿಡು, ಭುಗಿಲಿಡು, ಮೊರೆಯಿಡು, ಸಯ್ಪಿಡು, ಸಾಲಿಡು, etc. — ಇಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to throw at one another (Grj. 4, 32; Bhāgavata 3, 2, 48); to throw away or about (Bp. 43, 7; My.).— ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. to take into one's employ, to keep, as a servant, etc. (B. 1, 13; 4, 50; 5, 85. 90. 99. 275). 2, to put up, to hoard, to lay by, as money, etc. (B. 4, 53. 61. 74; 5, 64). 3, to receive and entertain with kindness (B. 3, 128). 4, to put on, as a jacket (B. 4, 93), as ornaments (4, 106. 193). 5, to keep (a concubine, C.). ಇಟ್ಟುಕೊಣ್ಡವಳು, a concubine (C.). — ಇಡಿಡು. rep. (Bp. 50, 67).

ಇಡು iḍu. 2. = ಈಡು 2. putting; throwing; putting on; an ornament. — ಇಡುಗಲ್. -ಕಲ್. a stone or stones used for throwing (Rśv. 5, 52). — ಇಡುಗಾಣ. a fishing hook (Rśv. 5, 114 va.). — ಇಡುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. cocoanuts broken on a stone before a temple as an offering to the deity (Mr. H. Haighs.. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಚೂರು ಹೊಡೆಯುವುದು (Rāmaswami śāstri). — ಇಡುವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Rśv. 3, 24). — ಇಡುಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. (Śmd. 204). fire made on a hearth, etc. — ಇಡುಗುಣ್ಡು. stone-balls used for throwing (C. Bp. 42, 22). — ಇಡುತೊಡು. dupl. ornaments and clothes (S. Mhr.) [— ಇಡುವಗೆ. -ಪಗೆ. deep enmity. ಜೂದೆ ನೆವಮಾಗಿರೆ ಮೂಲಿಗನಾದೆನಾನೆ ಪೂಣ್ದಿಡುವಗೆಗೆನ್ಮೊಳಾದ ಕಿಸುರೆನ್ನೊಡವೋಪುದಿದೊಳ್ಳಿತು Pb. 13, 18]. — ಇಡುವಲೆ. -ಬಲೆ. a net used for throwing out (Rśv. 5, 52).

ಇಡು iḍu. 3. = ಇಟ್ಟು 1, etc. — ಇಡುಗುಡಿ. N. of a place. ಇಡುಗುಡಿಯ ನೆಯ್ಯಾರ್ (Bp. 11, 36). ಇಡುಗುಡಿಯ ಪೆಮ್ಮಣ (11, 38). — ಇಡು ಮುಡುಕು. — ಇಡುಕು ಮುಡುಕು. a narrow, difficult curve or corner-passage (Bp. 21, 13; 31, 5).

ಇಡು iḍu. 4. = ಇಡ, in ಇಡುಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಇಡುಕ iḍuka. = ಇಡಕು 2, etc. (C.).

ಇಡುಕು iḍuku. 1. = ಇಡಕು 2, etc. narrowness, etc. 2, a cattle disease on account of which the back and limbs become stiff, etc. (S. Mhr.). — ಇಡುಕಿಱು. = ಇಡಿಕಿಱು.

(Rāghc. 17, 56). — ಇಡುಕಿಱು. _ಇಱು 3. a throng, a crowd, the state of being close together. ತರು ಗಿರಿ ಲತೆಗಳ ಇಡುಕಿಱಿನ್ದಂ ಘನಮ್ ಆದ ವನಂ (ಅರಣ್ಯಾನಿ Mr. 151). — ಇಡುಕು ಮುಡುಕು. = ಇಡು ಮುಡುಕು. (My.).— ಇಡುಕುಱು = ಇಡುಕಿಱು. (Cpr. 8, 4 va.).

ಇಡುಕು iḍuku. 2. = ಇಡುಂಕು 1. to unloose, let go or set free with vehemence, forcibly, or fully (ಗಾಢವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.); (Rām. 3. 6, 57).

ಇಡುಕು iḍuku. 3. the state of being quite free or independent. — ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬ. -೦-ಕಬ್ಬ. (Śmd. 203). a metrical stanza that is independent of others, *i. e.* a stanza the meaning of which is complete in itself (ಮುಕ್ತಕ Kāvy. V, 961).

ಇಡುಗು iḍugu. = ಇಡುಕು 1, No. 1, etc. — ಇಡುಗು ತೊಡಗು. dupl. the state of being full of difficulties, as a road, work, etc. (My.; P. 10).

ಇಡುಗೆ iḍuge. = ಇಡಿಗೆ. putting down or on; that is put on, an ornament (S. Mhr.). — ಇಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ. dupl. = ಇಡು ತೊಡು. (C.).

ಇಡುಂಕು iḍuṅku. 1. = ಇಡುಕು 2. (Śmd. Dh.)

ಇಡುಂಕು iḍuṅku. 2. = ಇಡುಂಕೆ. the act of putting, etc. ಇಡುಂಕೆನ್ದು ಇಡುವುದು (Śs.).

ಇಡುಂಕೆ iḍuṅke. = ಇಡುಗೆ, ಇಡುಂಕು 2. (ಇಡುವುದು Kk. 62).

ಇಡುಪು iḍupu. (fr. ಇಡಿ 3). a breach, a crack, a hole (Te.; see ಆಟಿಡುಪು).

***ಇಡುಮುಡುಕನೆ iḍumuḍukane.** in a crushing manner? ಎಡೆವಱಿದೊಳೆಱಗಿ ಬಱಿಸಿಡಿಲಿಡುಮುಡುಕನೆ ಪೊಡೆದುದೆನಿಸಿ ಪಾಣ್ಡ್ಯನ ರಥ ದಚ್ಚುಡಿದಟ್ಟಾಟಟ್ಟಾ Pb. 12, 82. (*cf.* s. ಇಡುಮುಡುಕು).

ಇಡುರು iḍuru. = ಇಡರು. etc. (My.).

ಇಡುವಿಕೆ iḍuvike. putting, applying; planting; producing, etc. ಒಪ್ಪನ ಇಡುವಿಕೆ (ಪರಿಕರ್ಮ, etc. Si. 225). ಉತ್ತು ಬೆಳೆಯಿಡುವಿಕೆ (ಕೃಷಿ 298). ಉತ್ತು ಬೆಳೆಯಿಡುವಿಕೆ ಮುನ್ತಾದ ಕೃಷಿಕರ್ಮದಿನ್ದ ಜೀವಿಸುವಿಕೆ (299). see ಅಡ್ಡವಿಡುವಿಕೆ, ಬಚ್ಚಿಡುವಿಕೆ, ಬೊಬ್ಬಿಡುವಿಕೆ, ಹೆಪ್ಪಿಡುವಿಕೆ.

***ಇಡುವು iḍuvu.** a heap; a mass. ಅಡಗಿನ ಇಡುವುಗಳಂ ದಾಣ್ಟಿಯುಂ Ph. 13, 53 va.; ಇಡಿದಿರೆ ಪೂತಮರದ್ರುಮದಿಡುವುಗಳೊಳ್ Ap. 7, 72.

ಇಡೆ iḍe. = ಎಡೆ 1, etc. place, room (My.; M., Tu.; T. ಇಡೈ).

ಇಡೆ iḍe. = ಇಳೆ, ಎಡೆ. *the earth*, 2, *heaven*. 3, an oblation to a deity or to man; food. 4, *a cow*. 5, *an artery on the left side of the body* (= ಈಡ). 6, speech (ಮಾತು G.). 7, the goddess Iḍā, the wife of Budha.

ಇಡ್ಡಲಿ iḍḍali. = ಇಡ್ಡಳಿಗೆ. (My.).

ಇಡ್ಡಲಿಗೆ iḍḍalige. = ಇಡ್ಡಳಿಗೆ, etc. [ಪೂರಿಗೆಯಿಡ್ಡಲಿಗೆ ಸೋದಿಗೆ ಲಾವಣಿಗೆ...ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಪದಿನೆಣ್ಬಂ ತೆಱದ ಭಕ್ಷ್ಯರೂಪಂಗಳುಮಂ Vr. 78, 16]; (Bp. 14, 15; My.).

ಇಡ್ಡಳಿಗೆ iḍḍaḷige. = ಇಡ್ಡಲಿ, ಇಡ್ಡಲಿಗೆ. a kind of sour pudding, made of rice flower, black gram, cummin seed, ginger, salt, pepper, etc. and boiled in steam (My.; Si. 314; Tu., Te. ಇಡ್ಡೆನ; T., M. ಇಟ್ಟಲಿ).

ಇಡ್ದೂರ iddūra. = ವಿದ್ದೂರ. (My.).

ಇಡ್ರು iḍru. = ಇಡರು. (My.).

ಇಡ್ವರ iḍvara. = ಇಟ್ವರ. (ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿನ್ದ ತಿರಿಗ್ಯಾಡುವ ಎತ್ತು, ಗೂಳಿ G.).

ಇಣಚಿ iṇaci. = ಅಣಿಲ್, etc. a squirrel (B. 3, 31; 5, 31).

ಇಣಿ iṇi. = ಇಣೆ, ಹಿಣಿ, etc. an ox's hump (S. Mhr.: ಕಕುತ್ G.; B. 1, 21; 3, 16).

ಇಣಿಕು iṇiku. = ಹಣಿಕು, etc. — ಇಣಿಕಿ ನೋಡು. to peep, look slily (My.; ಹಣಿಕಿ ನೋಡು G.).

ಇಣೆ iṇe. = ಇಣಿ, etc. (ಹಿಣಿಲು G.).

ಇಣ್ಡೆ iṇḍe. 1. a crack, a slit (Te.); a piece, a lump (ತುಣ್ಡು G.; T. ಇಣುಕ್ಕು, a piece; see ಇಡಿ 3). [ರಕ್ತ ಪುಷ್ಪಾಂಜಳಿಗೆಯ್ದು ಮಾಟ್ಕೆಯುವೊಲಿರ್ದುವು ಸೂಸಿದ ಖಣ್ಡದಿಣ್ಡೆಗಳ್ Pb. 8, 78; 11, 58]. ಕಣ್ಣದ ಇಣ್ಡೆ (Rśv. 5, 117).

ಇಣ್ಡೆ iṇḍe. 2. a wreath, a garland (T., Te.; *cf.* ಇಡಿ 1, ಈಡು 3, ಎಣೆ; ಹೆಣೆ; T. ಇಣಕ್ಕು, to join). see Grj. 9, 70; Bp. 2, 54. 55; 9, 35; 22, 32; Rśv. 8, 5 va. — ಇಣ್ಡೆಯ ಬೊಮ್ಮದೇವ. (Bp. 58, 11).

ಇಣ್ಡ್ಯಾ iṇḍyā. India (Si. 93. 100; My.)

ಇತ್– it. = ಇರ್–, etc. two. — ಇತ್ತಟಿ. two, or both, banks or sides (Rām. 4, 2, 49). — ಇತ್ತಡ. = ಇತ್ತಟಿ. (My.; ಎರಡೂ ದಣ್ಡೆ, ಎರಡೂ ಕಡೆ G.); (Rām. 3, 9, 4). — ಇತ್ತಡಿ. two, or both, banks (J. 9, 24). — ಇತ್ತಣ್ಡ. two companies or forces; two parties; two, or both, persons. see Bh. 1, 8, 16; J. 9, 15; 12, 27; 25, 47. 58; 28, 48. — ಇತ್ತರ. = ಇರ್ತರ. two lines or rows (ಎರಡು ಪಂಕ್ತಿ Ct. I, 81); two sides; both sides. see Bp. 5, 45; 16, 10; 18, 62; 24, 12; 38, 17; 43, 25; 61, 64. — ಇತ್ತರವ್ಪಿಡಿ. –೦–ಪಿಡಿ. to form two rows; to occupy both sides, to be on both sides (Rśv. 1, 133 va.; 2, 59; 6, 24 va.). — ಇತ್ತಲೆ. = ಇರ್ತಲೆ. two, or both, heads. [ಸತ್ತವರು ಬಹುದ ಕಣ್ಣು ಅತ್ತವರೆಲ್ಲಾ ಇತ್ತಲೆಯಾದರು Cv. 1406]. — ಇತ್ತಲೆಗ. = ಇತ್ತಲೆಯು, q. v. — ಇತ್ತಲೆಗುಯ್ಯ. –ಕುಯ್ಯ. = ಇತ್ತಲೆಯು, ಇರ್ತಲೆ ಹಾವು No. 1, ಎರಡುತಲೆಹಾವು No. 1. the two-headed stick; the snake called Tortrix cylindrophis rufus, a short-tailed earth snake with a depressed rounded head not distinct from neck, and a tail very short, conical and smooth at the end, not venomous (ಅಹೀರಣಿ Hlā.). — ಇತ್ತಲೆಯು. = ಇತ್ತಲೆಗುಯ್ಯ. (ಅಹೀರಣಿ, ದ್ವಿಮುಖ Mr. 401, o. r. ಇತ್ತಲೆಗ). — ಇತ್ತಲೆ ಹಾವು. = ಕೊಟಕುಮಣ್ಡಲ. (My.). — ಇತ್ತಿಗ. two tigas, in playing (Bh. 2, 13, 50; Bp. 43, 5). — ಇತ್ತೆಱ. = ಇರ್ತೆಱ. two manners or kinds (My.; ಎರಡು ಪ್ರಕಾರ G.). [ಶಕ್ತಿಯು ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆನ್ದು ಸ್ಥೂಲವೆನ್ದು ಇತ್ತೆಱನಾಗಿರ್ಪುದು Cv. 317].

ಇತ್ it. going. see ಸಮಿತ್.

ಇತ ita. gone. see ಅತೀತ, ಅನ್ತರಿತ, ಉದಿತ, ಪರೀತ, etc.

ಇತಬಾರಿ itabāri. = ಹಿತಬಾರಿ. trustworthy (My.; Mhr., H.).

ಇತರ itara. the other (of two), another; *other, different*. 2, *low, vile, vulgar*.

ಇತರತ್ರ itaratra. at another place (My.; Mhr.).

ಇತರಾರ್ಥ itara-artha. the meaning contained in ಇತರ, *i. e.* another thing, something different (Śmd. 392).

ಇತರೇತರ itara-itara. *mutual, reciprocal.* (Kāvy. III, 3, B, 54).

ಇತರೇತರಕ್ರಿಯೆ itarētara-kriye. an action or performance in which two or several persons take part (Śmd. 219).

ಇತರೇದ್ಯುಸ್ itarē-dyus. *on another or different day.*

ಇತಸ್ itas. ಇತಃ. *from hence, hence.*

-ಇತಿ iti. = -ಇತ್ತಿ. an affix to form feminines (Śmd. 244. 246). see also ದನದಿತಿ, ಲೆಂಕಿತಿ.

ಇತಿ iti. 1. = ಈತಿ 2. *therefore* (ಕಾರಣ Nn. 93; ಹೇತು Mr. 532). 2, *thus, similarly.* 3, *it is so* (ಇನ್ತಿೀ ಪ್ರಕಾರ 93. 532). 4, in conclusion, here ends (ಪೂರ್ಣ, ಸಮ್ಪೂರ್ಣ 93; ಅನ್ತ 532). 5, with ಆದಿ: and so on. 6, ನಿಷೇಧ (ಮಾಣಿಸುಹ 93). 7, ಅನ್ತರ (ಒಳಗು 93). 8, ಪೂರಣೆ (ಮುಕ್ತಾಯ 93). 9, ಕುತೂಹಲ (ಆಶ್ಚರ್ಯ 93). 10, ಪ್ರಕಟಾರ್ಥ (93).

ಇತಿ iti. 2. going. see ಸಮಿತಿ.

ಇತಿಹ iti-ha. thus indeed (ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರೇರಣೆಸುವುದು Nn. 73); *according to tradition* (ಉಪದೇಶ, ಉಪದೇಶಪರಮ್ಪರೆ 93; Mr. 533). 2, heaven (ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ 93; ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ Mr. 533).

ಇತಿಹಾಸ iti-ha-āsa. so indeed it was. 2, *a traditional account, a legend,* history.

ಇತಿಹಾಸಕಾರ itihāsa-kāra. a writer of itihāsas, a narrator. (My.; B. 5, 45).

ಇತಿಹಾಸಗಾಱ itihāsa-gāra. = ಇತಿಹಾಸಕಾರ. (My.).

-ಇತು itu. = -ಇತ್ತು 1, (-ಇದು 2, -ತು 1, etc.; *cf.* -ಅತು, -ಅತ್ತು 1&2). a termination of the third person singular neuter of the imperfect (Śmd. 265), *e. g.* ಮುಟ್ಟಿತು, ಮೆಟ್ಟಿತು (266; C.), ಮಾಡಿತು, ಕೊಟ್ಟಿತು, ಆಯಿತು (C.). in verbs with final ಇ and ಎ it is added directly to this ಇ and ಎ (or rather to short P. ps. of that form, which may be inferred from the common short P. ps. with final ಅ and ಉ), *e. g.* ಉಱಿಯಿತು, ಬಡಿಯಿತು, ಹಱಿಯಿತು, ಬೆಳೆಯಿತು (C.), which forms are vulgarly contracted into ಉಱೀತು (see Prv. s. ತಿರುಳು), ಬಡೀತು (see Prv. s. ಇದ್ದು), ಹಱೀತು (see Prv. s. ತೇಗು 3), ಬೆಳೀತು (see Prv. s. ತೊಣ್ಣೆ); see ಈ 5, No. 2). 2, another form of the pronoun ಇದು 1, *e. g.* ಒಳ್ಳಿತು, ತೆಳ್ಳಿತು, ತೋರಿತು, ದೊಡ್ಡಿತು, ಮೆಲ್ಲಿತು, etc. (see -ತು 1, No. 2). 3, = -ಇದು 2, in ಹೊಗೆಯಿತು, q. v.

ಇತು itu. ನಿಶ್ಚಯ, and ಬೇಱು, ಬೇಱೆಮ್ಬುದು (Nn. 164).

ಇತ್ತ itta. = ಇತ್ತಲ್ (Śmd. 145), ಇತ್ತಲು. this side; on this side; in this direction, part or place; to this side; this time; after this, hereafter; further. (T. ಇಂದಂಡ್ಯೆ, Tu. ಇಂಚಿ). declension: ಇತ್ತಣ, ಇತ್ತಣಿಂ (Śmd. 135). ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಉತ್ತ ಎತ್ತಂ ಸಾರ್ವರ್ ಇನ್ನು ಅಹಿತರ್ಕಳ್ (145). [ಅತ್ತ ಸುರೇಶ್ವರಾವಸಥಮಿತ್ತ ಮಹೀತಳಮುತ್ತ ಪನ್ನಗೋದಾತ್ತ ಸಮಸ್ತಲೋಕ ಮಱಿದನ್ತಿರೆ ಪೂಣ್ದ Pb. 1, 75]. see Bp. 3, 66; 14, 24; 40, 12; Rśv. 5, 119; Bh. 2, 13, 23 (ಇತ್ತಣ); J. 11, 26; 12, 10; 17, 44; 30, 42; 31, 26. ಇತ್ತಿನ್ದ ಅತ್ತ, ಅತ್ತಿನ್ದ ಇತ್ತ ಹಾಱಾಡುವ ಹಕ್ಕಿೀ ನೋಡು! (B. 2, 5). ಅತ್ತಿನ್ದ ಇತ್ತ, ಇತ್ತಿನ್ದ ಅತ್ತ ತಿರುಗಾಡಿ (B. 4, 43). — ಇತ್ತ ಅತ್ತ. from this side to that side, to and fro. ಇತ್ತ ಅತ್ತ ಹಾಱಾಡುತ್ತ (B. 3, 68). — ಇತ್ತ ಕಡೆ. this side; to this side; to this place; in this direction (B. 3, 113. 123). ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ (B. 5, 122). 2, hereafter (C.). — ಇತ್ತಣಂ. (Śmd. 136). a man of this direction, place or time. — ಇತ್ತತ್ತಲ್. -ಅತ್ತಲ್. on both sides (J. 28, 48). — ಇತ್ತಿತ್ತ. -ಇತ್ತ. rep. this side, this side; *i. e.* nearer, quite close by one. ಇತ್ತಿತ್ತ ಬಾ! ಅನ್ದರೆ ಇದ್ದ ಮನೆಯ ಕಿತ್ತುಕೊಣ್ಡ. — ಇತ್ತಿತ್ತ ಬಾ! ಅನ್ದರೆ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಣ್ಡ (Prvs.). 2, in course of time (B. 3, 12. 57. 64; 4, 68). — ಇತ್ತಿತ್ತಲ್. -ಇತ್ತಲ್. = ಇತ್ತಿತ್ತ No. 2 (B. 4, 28).

ಇತ್ತಲ್ itta-al. = ಇತ್ತ, etc. [ಸತ್ಯವತಿಗೆ ಪುನಃ ಕನ್ಯಾಭಾವನುಂ ಪಡೆಯೆಗೆಯ್ದು ಪರಾಶರ ಪೋದನಿತ್ತಲ್ Pb. 1, 69 va.; Ap. 9, 71]; (Śmd. 145). see Bp. 30, 14; J. 2, 45; 14, 4. 24; 23, 50.

ಇತ್ತಲು ittalu. = ಇತ್ತಲ್, etc. (C.; Bp. 31, 29; Bh, 1, 10, 33; J. 10, 31). — ಇತ್ತಲಾಗಿ. -ಆಗಿ. to this side, this way (C.). 2, hereafter, afterwards (B. 4, 19. 28. 55. 196. 207). — ಇತ್ತಲಾಗೆ. -ಆಗೆ. = ಇತ್ತಲಾಗಿ. (S. Mhr.). — ಇತ್ತಲಿನ್ದತ್ತ. -ಅತ್ತ. from this side to that side. ಇತ್ತಲಿನ್ದತ್ತ ಅತ್ತಲಿನ್ದಿತ್ತ... ಓಡ್ಯಾಡಿ (B. 3, 80).

ಇತ್ತಾಳೆ ittāle. = ಹಿತ್ತಾಳೆ. (My.).

-ಇತ್ತಿ itti. = -ಇತಿ. see ಕೊಲ್ಲಟಿಗಿತ್ತಿ, ಕೋಮಟಿಗಿತ್ತಿ, ಡವಳಗಿತ್ತಿ, ಗಾಣಗಿತ್ತಿ, ನಟ್ಟವಿಗಿತ್ತಿ, ನಾಡಿಗಿತ್ತಿ, ಮಾದಲಿಗಿತ್ತಿ. *cf.* the wrong ಗಿತ್ತಿ.

ಇತ್ತಿಲ್ಲೆ ittille. written information, especially as furnished to government (My.; Mhr. ಇತಲ್ಲಾ).

-ಇತ್ತು ittu. 1. = -ಇತು, etc. (Śmd. 265), *e. g.* ಅಲ್ಲಾಡಿತ್ತು, ಓಡಿತ್ತು (266), ಒದವಿತ್ತು (64); ಒಳ್ಳಿತ್ತು, ಕೂರಿತ್ತು, ತೋರಿತ್ತು, etc.

ಇತ್ತು ittu. 2. (fr. ಇರ್ 1, to be). = ಇರ್ದುದು, ಇರ್ದತ್ತು. it was (C.). ನನಗೆ ಸಂಶಯವಿತ್ತೇ ಇತ್ತು (B. 4, 197).

ಇತ್ತು ittu. 3. P. p. of ಈ 9. having given, etc.

ಇತ್ಥಂ ittham. *in this manner, thus.*

ಇತ್ಯರ್ಥ iti-artha. the sum and substance; the hole matter (Mhr.); settlement, adjustment, decision (My.).

ಇತ್ಯಾದಿ iti-ādi. *and so on.* ಇತ್ಯಾದಿಗಳು (Si. 327).

ಇತ್ಲು itlu. = ಇತ್ತಲ್, etc. — ಇತ್ಲಾಗಿ. = ಇತ್ತಲಾಗಿ. (C.). — ಇತ್ಲಾಗೆ. = ಇತ್ತಲಾಗೆ. (S. Mhr.).

ಇತ್ವ itva. the letter ಇ (Śmd. 200. 215. 246. 249. 278. 352).

ಇತ್ವರ itvara. going; a traveller. 2, poor, indigent. 3, low, vile. 4, deficiency, want (My.).

ಇತ್ವರಿ itvari. *an unchaste woman.*

ಇತ್ವವೃತ್ತಿ itva-vṛitti. the state of being an ಇ (Śmd. 354).

ಇತ್ವಾನ್ತ itva-anta. a term with final ಇ (Śmd. 103).

ಇದ್- id. = ಇರ್-, etc. two. — ಇದ್ದುಗೆ. two duges, in playing (Bp. 43, 5). — ಇದ್ದೆಸೆ. = ಇರ್ದೆಸೆ. both directions or sides; on both sides (ಉಭಯತಸ್, ಅಭಿತಸ್ Nr.). ಹಡಗಿನ ಇದ್ದೆಸೆ (ಪುಲಿಂಗ, ಮಂಗ Mr. 408). ಇದ್ದೆಸೆಗೆ (Bp. 32, 34). — ಇದ್ದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a river with two arms (Bp. 32, 32).

ಇದ idu-a14. = ಇದಾ, (ಇದೆ 1; ಇದೊ). lo! see here. (S. Mhr.; Bp. 48, 28).

ಇದಕೊ idu-ako. = ಇದ, etc., ಇದುಕೊ. (J. 16, 25; Dp. 165; My.).

ಇದನ್ತ i-d-anta. a term with final ಇ (Śmd. 203).

ಇದನ್ದೇವ idam-dēva. this god or master. (Śmd. 100).

ಇದನ್ನಿಮಿತ್ತ idam-nimitta. on account of this. (Śmd. 100).

ಇದಮ್ idam. this. (Śmd. 100).

ಇದರು idaru. -ರ್. = ಇದಿರ್, etc. (C.). — ಇದರು ನೋಡು. to look straight at a person, etc., *e. g.* ಅವನ ಇದರು ನೋಡು (C.). 2, to expect (My.). — ಇದರು ಪಾದಿಸು. = ಇದುರು-. (S. Mhr.).

ಇದಾ idu-ās. = ಇದ. (S. Mhr.; Prll. 3, 29; T., Tu. ಇನ್ದಾ).

ಇದಾನೆ idāne. (fr. ಇರ್ದಪನು or ಇರ್ದಹನು-ಎ 3). = ಇದ್ದಾನೆ. he is (My.). ಇದಾಳೆ, she is (My.). plural ಇದಾರೆ, they are (Cd. 14. 192. 193. 194. 195. 197. 203).

ಇದಾನೀಮ್ idānīm. *now, at present.*

ಇದಿಗೋ idu-igō. = ಇದಕೋ. (C.; Te.).

ಇದಿರ್ idir. = ಇದರು, ಇದಿರು, ಇದುರು, ಎದರು, ಎದಿರ್, ಎದುರ್, ಎದುರು. that which is opposite; the front; in front; that is hostile; opposition [ನಿಲ್ಲದೆ ತೊಲಗಿದಿರ್ದ್ದನ್ತಲ್ಲದೊಡೆ ಬಾಡ್ದುರ್ಕೆಯ್ದುಗೆಯ್ ನೀಕೇಗಳ್ Kr. 3, 200; Pb. 1, 80; Ap. 3, 25]. (ಮುನ್ತೆ Śmd. 53; ಪರ 62. 65. 70. 274; ಮುನ್ದೆ 53. 69. 71. 129. 223 Cm.; ಅಗ್ರ Mr. 516; Nn. 82; ಅಗ್ರತಸ್, ಪುರತಸ್, ಪುರಸ್, ಪುರಸ್ತಾತ್ Nr.; ಮಾಱು Śm. 117; T. ಎದಿರ್; Te., Tu. ಎದುರು). ಇದಿರೊಳ್ ಪಣ್ತು ಆ ರದೆ (Śmd. 1). ಇದಿರ (274). ಇದಿರನೊಳ್ (Śm. 117). ಇದಿರಿನಲ್ಲ (Nn. 82). ಇದಿರಲಿ (Bh. 2, 13, 45). ಇದಿರಲ್ಲಿ (Śmd. 192 Cm.). ಇದಿರೆ (Bp. 55, 42). ಇದಿರೆ ನಿಲ್ (J. 11, 11). ಇದಿರಂ ಬಗೆಯದವಂ (ಅದುಷ್ಟ Mr. 237). see Bp. 14, 24; 60, 29; Rśv. 13, 87. — ಇದಿರಯ್. -ಅಯ್. to go or come to meet (Bp. 37, 70). — ಇದಿರಾಗು. -ಆಗು. to become opposite or facing, to be with the face towards, to face, to go towards (in a friendly or hostile manner). ಸರೇಷವನ್ ಇದಿರಾಗೆ (Śmd. 71). ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಏಱುವುದು (ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ, ಗೌರವ Nr.). ಕನಲ್ದು, ಇದಿರಾಗಿ (Bp. 61, 39). ಅವನಾನೊಬ್ಬನು ಹಗೆಯ ಗೆಲಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದಾನು, ಆತನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಅವನ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆ ತನ್ದು (Bh. 2, 4, 7). ಪಥದೊಳ್ ಇದಿರಾಗಿ ಬನ್ದು (J. 31, 28). ಇದಿರಾಗಿ ಬನ್ದು, ಆರತಿಯನ್ ಎತ್ತಿ (31, 31). ಇದಿರಾದರಂ (C. Bp. 11, 11). ಬನ್ದು, ತಾವು ಇದಿರಾಗಿ, ಕುನ್ತೀನನ್ದನರ ಪೊಗಿಸಿದರು (Bh. 1, 8, 83). see J. 11, 7; 13, 21; 14, 8. 24. 28; 16, 11; 25, 15; 7, 57. — ಇದಿರಾನ್. -ಆನ್. to oppose (Bp. 21, 38. 40; J. 2, 39. 41; 8, 35). — ಇದಿರಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put in front, opposite, etc.; to oppose (J. 5, 29; 6, 35). — ಇದಿರಿಡು. -ಇಡು. = ಇದಿರಿಕ್ಕು. (J. 4, 29). — ಇದಿರಿರ್. -ರು. -ಇರ್. to be in front or opposite (Śmd. 53. 192. 203. 228); to be hostile (see s. ಪರಾಷ್ಟ್ರ). — ಇದಿರುತ್ತರ. -ಉತ್ತರ. a repugnant answer, contradiction (J. 6, 26; My.). — ಇದಿರೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to commence the onset (Abh. P. 10, 20). — ಇದಿರೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to cause to ascend what is opposite (Rśv. 6, 11 va.; 13, 82). — ಇದಿರೇಱು. -ಏಱು. to rise or go successfully against a current of water, a strong wind, etc. (Bp. 50, 38). — ಇದಿರೇೞ್. -ಏೞ್. -ಏೞು. to rise or stand up in front of or before [ತ್ರಿದಶಾಸನಂಗಳಲ್ಲಾಡಿದುವು ಜಗದ್ಗುರುಗೆ ಬೇಗಮುಚ್ಚಾಸನದಿನ್ದಿದಿರೇೞುಮೆನ್ದು ಪೇೞ್ವವೊಲ್ Ap. 7, 40]; (Bp. 4, 66; 5, 61; Rśv. 4, 45; C. Bp. 47, 16; J. 16, 24; 17, 31). ಇದಿರೆದ್ದು ಈಸಿಕೊಳುಹ (ಅಭಿಹಾರ, ಅಭಿಗ್ರಹಣ Nr.). ಇದಿರೆದ್ದು ಕಾಡುಹ (ಅಭಿಯೋಗ, etc. Nr.). ಇದಿರೇೞ್ವುದು (ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ, ಗೌರವ Hlā.). 2. to stand erect, as hair. ನವಿರ್ ಇದಿರೆದ್ದುರ್ ತನುವಿನೊಳ್ ಪರಿರಾಜಿಸಲು (Rāghc. 17, 64). — ಇದಿರೇೞುಹ. -ಏೞುಹ. rising up to meet or face, setting about (ಪ್ರತ್ಯುತ್ಕ್ರಮ, ಪ್ರಯೋಗ Nr.). — ಇದಿರೊಡ್ಡಣ. -ಒಡ್ಡಣ. the hostile army (Abh. P. 10, 19) — ಇದಿರೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. to raise obstacles; to oppose (My.). — ಇದಿರೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. to come to meet out of respect or love (Bp. 31, 29). — ಇದಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. ಇದಿಗೊಳ್ಳು. to come to meet out of respect or love. [ಆಕೆಯ ಕಪೋಲದೊಳಾನವ ಧೂಮಲೇಖೆ ಬೆಳ್ಪಿದಿಗೊಳೆ ಗಾಡಿವೆತ್ತದುರ್ Pb. 3, 76]. ಶಿವನನ್ ಅವನ್ ಇದಿಗೊಣ್ಡಂ (Rśv. 13, 50). ಪಾರ್ಥನನ್ ಇದಿಗೊಣ್ಬ ಸಮ್ಭ್ರಮದೊಳು (J. 33, 19). see Grj. 4, 8; Bp. 4, 5; 5, 11; Rśv. 6, 137 va.; J. 2, 47; 4, 66; 7, 17. 22; 9, 21; 24, 71; 27, 28; 29, 44; 33, 22. — ಇದಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to come to meet (J. 29, 10). — ಇದಿರ್ವರ್. -ರು. -ಬರ್. to come to meet, to come and meet, out of respect or love. [ಪರಶುರಾಮನ ಬರವಂ ಗಾಂಗೇಯಂ ಕೇಳ್ದಿದಿರ್ವನ್ದು Pb. 1, 77 va.]. ಇದಿರ್ವಪ್ಪಿನಮ್ ಅಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡಂ (Śmd. 294). see Bp. 53, 21; 57, 60; Rśv. 4, 14; J. 28, 59; 29, 32; 30, 48. 2. to come or go successfully against a current of water, etc. (Bp. 50, 40).

ಇದಿರಿಸು idirisu. = ಇದುರ್ಚು, etc. (My.). [ನಯಮಪ್ಪೊಡೆ ಸೇವಕವೃತ್ತಿಯ ದಲ್ ನಮಗೆಳೆವ ತೋಱೆಯನಿದಿರಿಸುವುದದೆಲ್ಲಿಯ ಗಾಮ್ಪು Ap. 12, 108].

ಇದಿರು idiru. = ಇದಿರ್, etc. [ತನ್ನಿಚ್ಚೆಯ ನುಡಿದರೆ ನಚ್ಚುವುದೀ ಮನವು ಇದಿರಿಚ್ಚೆಯ ನುಡಿದರೆ ಮಚ್ಚದೀ ಮನವು Bv. 39]. — ಇದಿರುಂಬರ್. -ಉ-ಬರ್. = ಇದಿರುವರ್. (Bp. 43, 72). — ಇದಿರುವರ್. — ಬರ್. = ಇದಿರ್ವರ್ (Bp. 27, 74). — ಇದಿರುಗೊಳ್. — ಕೊಳ್. = ಇದಿಗೊಳ್. (Bp. 24, 42; 53, 24). — ಇದಿರು ಮಲೆ. to fight against, to oppose (Bp. 61, 32).

ಇದಿರ್ಚು idircu. = ಇದಿರಿಸು, ಎದರಿಸು, ಎದಿರಿಸು, ಎದುರಿಸು. to face (generally in a hostile manner); to oppose, to withstand; to come into hostile contact (ನೋೞ್ಪು Kk. 87). [ಅಳವಂ ಪೊಂಗದಿರಿದಿರ್ಚದೇಂ ಗಳ ರಂಗಂಬೊಕ್ಕಾಡುವನ್ತೆ ಪೆಣ್ಡಿರೆ ಗಣ್ಡರ್ Pb. 2, 80]. ಇದಿರ್ಚಿ ನಡೆದಂ (ನೋೞ್ಪುದಂ Śmd. 11). ರಥಂ ರಥಂಗಳೊಡನೆ ಇದಿರ್ಚಿದುವು ಆಗಳ್ (Abh. P. 13, 68). see Grj. 6, 76; 10, 74; Rśv. 6, 11 va.; 13, 83 va.; 13, 85. 88. — ಇದಿರ್ಚಿದಿರ್ಚು. rep. (Śmd. 231; Rśv. 5, 121).

ಇದು idu. 1. = -ಇತು, etc., ಇನ್ 3. proximate demonstrative pronoun neuter (Śmd. 96, 111): this, it. [T., M., Te. ಇದಿ, Tu. ಇಂದು]. ಅದು ಇದು ಉದು (97). ಆಳ್ ಇವಂ, ಆಳ್ ಇದು (109). ಓದಾಳಿ ಇವಂ, ಓದಾಳಿ ಇದು (111). ಇದು ಕಳತ್ರಂ, ಇದು ಜನಂ, ಇದು ಲೋಕಂ, ಇದು ಅಪತ್ಯಂ (187). ಇದು ಪೂರ್ವಪ್ರಕರಣಂ (61). ಈ is used as a substitute of ಇದು when it is an adjective pronoun (169. 202). some examples wherein ಈ may be substituted for ಇದು, are *e. g.* [ಗುಣಮಿದು ದೋಷಮಿದೆಮ್ಬೀ ಗಣಿದಮುವೆತ್ತಱಿಗುವು ಶ್ರುತ ಪ್ರಕೃತಿಜನಂ Kr. 1, 8; Pb. 1, 7; Ap. 1, 27]. ಇದು ಉತ್ಸಹಂ (J. 31, 29), ಇದು ಕಾರಣ (Bp. 27, 75; 33, 5; 43, 61), ಇದು ದಿವಸ (41, 12), ಇದು ನಿಮಿತ್ತಂ (2, 9; 3, 29; 22, 65; 23, 42), ಇದು ಮೇರೆ (B. 2, 36), ಇದೇ ಮೇರೆ (B. 3, 60), ಇದೇ ಈಗ (= ಈ ಈಗಲೇ. even this moment, B. 4, 136. 138), ಇದು ಪರಿವಿಗೆ (Si. 403), ಇದು ಪರಿವಿಗೂ (403. 407), ಇದು ಪರೆಗೆ (B. 4, 198). ಬಾಲಕವಧಮ್ ಇದಂ (Rśv. 13, 99). ಅದುವಿದುವುದುವೆಮ್ಬ ಇವಱ ಅನ್ತ್ಯದ ಉಕಾರಂ (Śmd. 181). ಇದುವುಂ (13). ಇದುವೆ [ಕಾರ್ಯಮೆಮಗಿದುವೆ ಶಿವಪದಪರ್ಯನ್ತಮ್ಪುರವು ಮೋಕ್ಷಮುದ್ಧರಿಸುಗೆ Ap. 1, 6]; (117; Bp. 1, 59; 2, 36; 3, 83; 39, 65; 41, 8; 47, 5). ಇದುವೆನುತ (Bp. 41, 19). ಇದೆ (Bp. 41, 19; Rśv. 13, 45). ಇದೇ (Si. 442). ಇದಾರ ಆಳ್ ಇವಂ? (Bp. 47, 33). declension (Śmd. 134. 135); — ಇದಂ (3. 181; Rśv. 13, 96 va.); ಇದ (Bp. 27, 24), ಇದನು, ಇದನ್ನು (C.); ಇದಱ (C.), ಇದಱೊಳ್ (Śmd. 61. 298); ಇದರ್ಕೆ (135), ಇದಕ್ಕೆ (C.), ಇದಕೆ (C.; Bp. 24, 70; 40, 30; Kk. 3); — ಅವು, ಇವು, ಉವು (Śmd. 117), ಇವು [ಕರ ಚರಣ ಶರೀರ ಶಿರೋದರ ವದನಾದ್ಯವಯವಂಗಳಿವು ತನ್ನಮ್ಗೊಳ್ Kr. 2, 47; Pb. 1, 29; Ap. 4, 12]; (Śmd. 117. 113; C.). ಇವುಗಳು (C.; Si. 330); ಇವಂ (Śmd. 41. 42), ಇವನು, ಇವನ್ನು, ಇವುಗಳನ್ನು (C.); ಇವಱ [ಆರಯೆ ಪೇೞ್ಪನಿನ್ತಿವಱ ಜಾತಿ ವಿಭಾಗ ಗುಣಾಗುಣಂಗಳಂ Kr. 1, 114; Ap. 1, 60]. (Śmd. 109. 179. 185), ಇವುಗಳ (C.); ಇವಱೊಳ್ (Śmd. 24. 37. 392), ಇವಱಲ್ಲಿ (235 Cm.), ಇವುಗಳಲ್ಲಿ (C.), ಇವರ್ಕೆ (Śmd. 191), ಇವಕ್ಕೆ, ಇವಕೆ, ಇವುಗಳಿಗೆ (C.). — ಇದೊನ್ದು ಸಾರಿ (B. 4, 45). ಒಳ್ಳೆಯನ್ ಇರದ ಊರು, ಕಳ್ಳನ ಒಡನಾಟವೂ, ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು, ಇವು ಮೂಱು ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಇವೆರಡುಂ (Bp. 22, 64). ಇವೆದುರ್

(= ಇವೆರಡು B. 5, 74). ಇವೇ ಕಾರಣಗಳಿನ್ದ (= ಈ ಕಾರಣಗಳಿನ್ದಲೇ 5, 170). — ಇದು ತಾನ್. -ನು. even this. ಲಿಂಗಾರ್ಚನಕ್ಕೆ ಇದು ತಾನ್ ಅವಸರಂ (Bp. 47, 55; My.).

-ಇದು idu. 2. = -ಇತು No. 3. an anomalous termination of the past participle instead of -ದು2 (on -ಇ4) *e. g.* ಕೇಳಿದು (= ಕೇಳ್ದು Rām. 3, 8, 71; 3, 9, 4); ಚಾಚಿದು (= ಚಾಚಿ Rām. 6, 51, 5); ತೂಳಿದು (= ತೂಳ್ದು Abhā. 12, 59); ಬಟಲಿದು (= ಬಟಲ್ದು Rām. 2, 7, 3); ಮರಳಿದ (= ಮರಳ್ದು Bh. 2, 4, 12); ಸಾರಿದು (= ಸಾರ್ದು Bp. 45, 27; 49, 10; Bh. 4, 13, 36); ಸೂರುಳಿದು (= ಸೂರುಳ್ದು Bh. 1, 6, 3); ಹೋಽಿದು (= ಹೋದ್ರ್ದು Bh. 1, 14 sum.; 7, 4, 42); and ಹೋಽಚಿದು (= ಹೋಽಚ್ದು Bp. 53, 71).

ಇದುಕೊ idu-ko. = ಇದಕೊ. (My.).

ಇದುಗೊ idu-go. = ಇದುಕೊ. (My.).

ಇದುರು iduru. = ಇದಿರ್, etc. (My.). — ಇದುರುವಾದಿ. a contradicter (My.). 2, a defendant (in law, My.). — ಇದುರುವಾದಿಸು. = ಇದರು-. to contradict (My.). 2, to plead as a defendant, to contend (My.).

ಇದೆ idu-e3. 1. (ಇದೇ). = ಇದ, ಇದಾ. lo! see here! just now! (C.; Te.; Bp. 5, 11; 24, 59; 29, 8. 30; 31, 7; 39, 40; 45, 37; 47, 42; 48, 8; 51, 80; 53, 25; 55, 30; 57, 62; 59, 3. 10; J. 2, 46; B. 2, 7).

ಇದೆ ide. 2. (fr. ಇಹುದು-ಎ3; *cf.* ಅದೆ 3). it certainly is, it is, there is, is (C.). see *e. g.* Bp. 5, 57; 16, 5; 17, 2; 29, 5. ಮಾಸಿ ಇದೆ, ಆಗಿ ಇದೆ (B. 1, 6); ಉಣ್ಣಾಗಿ ಇದೆ (2, 20); ಬಟಾಕೆಗೊಣ್ಡು ಇದೆ (Si. 19); ಪಡೆದು ಇದೆ (53); 2, ಇದೆ is used to form the third person singular neuter of the present (C.). ಉಬ್ಬರಿಸುತ್ತಲಿದೆ (Bp. 15, 22), ಉಬ್ಬುತ್ತಲಿದೆ (15, 28), ಗುಡುಗುಡಿಸುತ್ತಿದೆ (18, 40), ಸುರಿವುತಿದೆ (18, 51; see also 24, 42; 31, 27; 56, 30; 59, 1). ಕೆಮ್ಮು ಮೂಡುತ್ತೆ ಇದೆ, etc. (Rsv. 13, 45). ತಿರುಗುತಿದೆ (J. 3, 24). see its plural ಇವೆ.

ಇದೋ idu-ō3. = ಇದಾ, etc. (ಅಹೋ Mr. 536; C.; T.).

ಇದ್ದಲ್ iddal. ಇದ್ದಲು. = ಇಜ್ಜಲು, ಇದ್ದಲಿ. charcoal (My.; T. ಇರುನ್ದು, ಇರುನ್ದೈ, M. ಇರುನ್ನಲ್). ಚಾರುಚನ್ದ್ರೋಪಲ ರಚಿತ ಸೋಪಾನರತುನಾವಳಿಯ ರಾಶಿಗಳ್ ಇದ್ದಲಾದವು ಬಿದ್ದ ಕಿಡಿಗಳಲಿ (Bh. 1, 20, 54). ಇದ್ದಲು ಮಸಿಯನ್ನಾ ಮೆಯ್ಯ ಉಜ್ಜಿ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳದರೂ ಇದ್ದ ರೂಪವಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗದು (Prv.). see ಹಾವಿದ್ದಲ್.

ಇದ್ದಲಿ iddali. = ಇದ್ದಲ್. (C.; ಅಂಗಾರ Si. 308). ಇದ್ದಲೀ ಬಣ್ಣ (B. 1, 4).

ಇದ್ದಾನು iddānu. the common form of ಇದ್ದಾನು. he may be, he perhaps is, (he is likely to be; C.). conjugation: ಇದ್ದೇನು, ಇದ್ದೀ (B. 2, 47), ಇದ್ದಾಳು, ಇದ್ದೀತು (B. 3, 54), etc.

ಇದ್ದಾನೆ iddānu-e3. = ಇದ್ದಾನೆ, q. v. (C.) *cf.* ಈದಿ = ಇದ್ದಿ, *i. e.* ಇದ್ಧಿ.

ಇದ್ದು iddu. = ಇರ್ದು. P. p. of ಇರು 1. to be. ಹೆತ್ತವಳ್ ಇದ್ದ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟ, ಸೂತಿಕಾಗೃಹ Nr.). ಇದ್ದನ್ತೆ (Bp. 58, 56; 60, 25). ಇದ್ದ ಊರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ಕದ್ದುಕೊಮ್ಬುವರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ. — ಇದ್ದ ತಂಗಳು ನನಗೆ ಇಕ್ಕು, ನಿನಗೆ ಎನ್ದಿಗೂ ಹಸಿವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. — ಇದ್ದದ್ದು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಕಲಿತ ಬುದ್ಧಿ ಅಲ್ಲಾ. — ಇದ್ದದ್ದೂ ಹೋಯಿತ್ತು ಮದ್ದಿನ ಗುಣದಿನ್ದ. — ಇದ್ದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೂಳಿಲ್ಲ; ಮತ್ತೊನ್ದು ಕೊಡೋ, ಶಿವರಾಯ! — ಇದ್ದ ಮತಿ ಹಾಳಾತೋ, ಸಿದ್ಧಿಗಣೇಶ? — ಇದ್ದ ಮನೆ ಬಿದ್ದು ಹೋದರೆ ಗೆದ್ದುಕೊಣ್ಡ ರಾವುತ. — ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ, ಬಿದ್ದ ಗೋಡೆ ಹಾಕುವದಿಲ್ಲ. — ಇದ್ದವರು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ (ಉಣುವರು), ಸಿದ್ದಾದೇವಿಗೆ ಸಿಡಿಲು ಬಡೀತು. — ಇದ್ದವರು ಮೂವರು, ಕದ್ದವರು ಯಾರು? (Prvs.). ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇತರ ಸೌಖ್ಯಗಳು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೇ ಸರಿ (B. 4, 24). by means of ಇದ್ದು a subjunctive mood is formed, *e. g.* ಮರದ ಮೇಲಿನ್ದ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿ if thou hadst fallen from the tree, thou wouldst have died (B. 1, 9). see further B. 1, 20. 21; B. 2, 24. 40; B. 3, 19. it may be specially remarked that the subjunctive mood which appears in B. 1, 20, is used there in the sense of the present, viz. ನನಗೆ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನು. if I could write, also I would have written with you. see also 1, 26. — ಇದ್ದಹಾಗೆ. just as it was, just as they were, etc. (C.; B. 3, 44). 2, without an apparent cause, suddenly (C.). — ಇದ್ದಿದ್ದು. rep. (Bp. 47, 7. 18). — ಇದ್ದೇ ಇರು. to exist indeed or certainly, etc. (C.; B. 5, 227).

ಇದ್ಧಾನು iddhānu. = ಇರ್ದಪನು or ಇರ್ದಹನು, ಇದ್ದಾನು, q. v. in opposition to ಇದ್ದಾನೆ (see ಅದಾನು) this term means "he perhaps is", etc.

ಇದ್ಧಾನೆ iddhānu-e3. = ಇದಾನೆ, ಇದ್ದಾನೆ. he is indeed, he certainly is, he is (C.; B. 2, 24. 34). conjugation: ಇದ್ಧೇನೆ, I am; ಇದ್ಧೀ or ಇದ್ಧಿ, thou art; ಇದ್ಧಾಳೆ, she is (B. 2, 7; 4, 137); ಇವೆ, it is; ಇದ್ಧೇವೆ, we are; ಇದ್ಧೀರಿ, you are (B. 1, 15); ಇದ್ಧಾರೆ, they are; ಇದ್ಧಾವೆ, they are (B. 3, 58. 69, or. ಇವೆ).

ಇಧ್ idh. kindling; blazing. see ಸಮಿಧ್

ಇಧ್ಮ idhma. *fuel.*

ಇಧ್ರ idhra. one who kindles. see ಅಗ್ನೀಧ್ರ.

ಇನ್- in. 1. = ಇರ್-, etc. two. — ಇನ್ನೂಱಱ ಅಯ್ವತ್ತು. two hundred and fifty (B. 4, 159). — ಇನ್ನೂಱು. two hundred [ಇನ್ನೂಱು ಕನಕಗಿರಿಗಳಿನ್ದಂ Ap. 1, 48 va.]. (C.).

ಇನ್- in. 2. = (ಇಞ್-), etc. sweetness, etc. — ಇನ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ (Śmd. 214, or ಈನ್ದುಟಿ). a sweet lip. — ಇನ್ದೋಳ್. -ತೋಳ್. (Śmd. 143. 214, or ಈನ್ದೋಳ್). a nice arm. — ಇನ್ನುಣಿಸು. -ನ್ -ಉಣಿಸು. a sweet meal. [ಮಣಿಕನಕಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನೊನ್ದುಮನೊಲ್ಲನ ವೇಪುವಾದವಿನ್ನುಣಿಸನಗಱು Pb. 5, 71]; (Śmd. 214). *cf.* ಇನಿ.

ಇನ್ in. 3. = ಇದು 1. — ಇನ್ತನಕ. till now (My.).

ಇನ ina. *a master, a lord, a king* (ಭೂಕಾನ್ತ, ಅರಸು Nn. 120). 2, *a wealthy or powerful man.* 3, *the sun* (ಭಾನು, ಸೂರ್ಯ 120). 4, the universal soul (ಪರಮಾತ್ಮ 120). 5, a husband (G.). 6, N. of a metrical foot (Ch.).

-ಇನಂ inaṁ. = ಇನೆಗಂ, ಇನ್ನಂ 2. that (this) time, at the time when (Śmd. 293); so long as; till. see Śmd. 294. 295. 64. 79. 81. 135. 136. 173. 259. 282; Rsv. 6, 32 va.; 6, 34; 6, 116 va.; J. 28, 20; Abh. P. 13, 75; Bhn. 2. *cf.* ಅನ್ನ 2.

ಇನಕುಮಾರ ina-kumāra. Saturn (My.). 2, Yama (My.). 3, Sugrīva (My.). 4, Karṇa (My.).

ಇನಕುಲ ina-kula. the family or race of the sun, the solar race of kings (Śmd. 275; Bp. 50, 17).

ಇನಜ ina-ja. = ಇನಕುಮಾರ. Yama (Bp. 46, 78). 2, Karṇa (J. 2, 40).

ಇನಜಾತ ina-jāta. Yama (Mr. 49).

ಇನತನುಜ ina-tanuja. = ಇನಕುಮಾರ. (M

ಇನರಿಪು ina-ripu. Rāhu (Mr. 39).

ಇನವಿರಹಿಣಿ ina-virahiṇi. she who is separated from her master or husband (Rśv. 11, 10).

ಇನಾಗಮ in-āgama. the augment ಇಂ (Śmd. 132. 133).

ಇನಾನ್ವಯ ina-anvaya. = ಇನಕುಲ. (Rśv. 4, 5).

ಇನಾಮ ināma. = ಇನಾಮು. (B. 5, 185; Mhr., H.).

ಇನಾಮತಿ ināmati. land assigned either in favour or charity, or compensation of the duties of hereditary officers (My.; H.).

ಇನಾಮು ināmu. = ಇನಾಮು. a grant in perpetuity without conditions; a grant in general; a present, a gift (C.).

ಇನಾಮುದಾರ ināmu-dāra. a holder of an inām (C.; Mhr.).

ಇನಾಯತು ināyatu. favour, grace : a grant from a superior (My.; Br.; Mhr., H.). ಇನಾಯತುನಾಮೆ. a letter of favour (My.; Mhr.).

ಇನಿ ini. = ಇನೆ 1. sweetness; pleasantness, charm, loveliness. [— ಇನಿಕೆಯ್ಯ್. to make tasty, to relish. ಪಸಿವು ದೊರೆಕೊಳ್ಗು ಮುಣಿಸುಗಳಿನಿಕೆಯ್ಯು ಪೂವನ್ದದೊಳ್ Pb. 5, 47]. — ಇನಿದು. that is sweet,etc. [ಕಿವಿಗಿನಿದುಂ ನೃಪಂಗೆ ಹಿತಮುಂ ನುಡಿಯೆ ಲ್ಲಿಯುಮಿಲ್ಲ ಕೇಳ Pb. 7, 40; ಬೇವಿನಹಣ್ಣು ಕಾಗೆಗೆ ಇನಿದಲ್ಲದೆ ಕೋಗಿಲೆಗೆ ಮೆಲಬಾರದು Bv. 606]; (Śmd. 95. 110; ಇರ್ಪು Ct. I, 52). 2, ambrosia (ಅಮರ್ದು, ಸೊದೆ, ಅಮೃತ Kk. 10 *a*). ಇನಿದು ಅಪ್ಪ ಧ್ವನಿ (ಕಲ Hlā.). ಇನಿದಂ ನುಡಿವವ (ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣ, etc. Hlā.). ಪೂಗಳ ಇನಿದು (ಮಕರನ್ದ Mr. 108). see Śmd. 69; Ch. v. 16; Bp. 42, 25; 60, 49; Rśv. 2, 48. — ಇನಿದುಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain ambrosia (Rśv. 14, 106 va.). — ಇನಿಯಂ. -ಅಂ 3. (Śmd. 110). = ಇನೆಯಂ. a beloved man, a husband. [ಜೋಲ್ದ ನಿಜೇಶನನಾ ಲತಾಂಗಿ ತೊಟ್ಟಗೆಕೊಳೆ ನೋಡಿ ಕೆಟ್ಟನಿನಿಯಂ ಮಱಸೊನ್ದಿದನೋ ಬೞಲ್ದ ನೋ Pb. 2, 19]. see Śmd. 68. 73. 184; ನುಡಿವೆಣ್ಣಿನಿಯ. ಯೂವರಸ ವನ್ ಊಡಿದ ನಿಗ್ಗವದ ಬಳಿಗಳ, ಓಲೆಗಳ ಮಿಣ್ಡವೆಣ್ಡಿತಿಯರ್ ಇನಿಯರ್ಗೆ ಹರುಷವಂ ಪುಟ್ಟಿಸುತೆ ನಡೆ ತನ್ದರು (Rāghc. 17, 65). — ಇನಿಯವು. plural of ಇನಿದು. ಇನಿಯವು ವಿಷಯಸುಖಂ ನಂಜಿನ ಸವಿವೋಲ್ (Śmd. 117). — ಇನಿಯಳ್. -ಅಳ್ 4. (Śmd. 110). a beloved woman: a wife (ಪ್ರಿಯತಮೆ Kk. 30; ನಲ್ಲಳ್, ಓಪಳ್, ಕಾದಲೆ Śm. 74). [ಇನಿಯಳನಱ್ತು ಯಿನ್ದೆ ವ್ಯಗ್ರಿಮಾಡಿ ಮನೋಜ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತು Pb. 1, 111]. — ಇನಿವಣ್. -ಪಣ್. a sweet ripe fruit (Śśv. 1, 18). — ಇನಿವಾತು. -ಮಾತು. a sweet or lovely word. see Rśv. 2, 35; 11, 165; 13, 104; J. 18, 20. — ಇನಿವಾಲ್. -ಪಾಲ್. sweet, delicious milk (V. 9, 90). — ಇನಿವಿರಿ. -ಬಿರಿ. pleasantness or welfare, to burst, separate, or go away; to become unpleasant (Abh. P. 7, 14; 10, 51 va.; 15, 79; Cpr. 5, 83). see ಇಂ- (ಇಱ್-).

ಇನಿತು initu. = ಇನಿತುಟು, ಇನಿತ್ತು, ಇನಿಸು, (ಇಷ್ಟು, etc.). a proximate demonstrative noun and pronoun (Śmd. 121. 122. 243; Kk. 61); [T., ಇತ್ತನೈ, M., ಇನ್ನ, ಇತ್ತಿರಿ, Te., ಇನ್ತ, Tu., ಈತ್]. this much, this measure, etc. [ಭೋಗ ವಿಷಮ್ಬೋಲ್ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮನಾಗಿಸುಗುಮುಮಳ ಕೃತಿ ವಧುಗಿನಿತುಂ Kr. 1, 70; Pb. 6, 16]. (see ಅನಿತು, of which it is the proximate form). ಇನಿತಱಂ (Śmd. 135). ಇನಿತಱೊಳ್ (Bp. 40, 24). ಇನಿತಱೊಳಂ (Śmd. 160. 179). ಇನಿತು ಚಿನ್ತಿಸಲ್ ಏಕೆ? (Bh. 1, 8, 32). ಇನಿತೆಲ್ಲಮಂ (J. 3, 41). ಇನಿತೊನ್ದು (Śmd. 73; Rśv. 13, 27; *cf.* ಒನ್ದಿನಿತು). ಇನಿತಾದೊಡಂ (Bp. 58, 20). see Bp. 2, 34; ಒನ್ದಿನಿತು, ಲವದಿನಿತು. — ಇನಿತನೆಯ. -ಅನೆಯ. (Śmd. 243). amounting to this much. — ಇನಿತನೆಯಂ. -ಅನೆಯಂ. (243). a man of so much (power, influence, rank, etc.) as this or these. — ಇನಿತಿನಿತು. rep. see Bp. 2, 34; 13, 13; 22, 66; 35, 26; 38, 38; 54, 57. — ಇನಿತು. -ಉ 9. all this or these. 2, although only so much as this, a little, a trifle. see Bp. 2, 18; 24, 61. 62; 28, 35; 43, 85; 45, 52; 48, 25; 57, 16. 80; 53, 51; 60, 49; Rśv. 8, 122. ಇನಿತನು = ಇನಿತುಮಂ (Bp. 8, 42). — ಇನಿತುಂ. -ಉಂ 1. all this or these (Śmd. 51). 2, a little. see Bp. 1, 56; 46, 60; 48, 5; 60, 31. ಇನಿತುಮಂ (Bp. 5, 29; 53, 37. 48; 61, 40), ಇನಿತುವಂ (61, 56), ಇನಿತುವುಂ (2, 43; 24, 70; 28, 4). — ಇನಿತುವುಂ. -ಉಂ 1. = ಇನಿತುಂ (Jñs. 42, 12). — ಇನಿಬರ್. (Śmd. 122. 123). so many persons (as these). ನಿಮ್ಮನಿಬರಂ (Bp. 57, 80). ಎಮ್ಮನಿಬರನು (Bh. 1, 8, 57). see Bp. 39, 59. 61; 44, 39; 50, 51; 51, 52; 57, 80. ಇನಿಬರುಂ (58, 42). [ಈ ನೆರೆದಿನಿಬರುಮೊನ್ದುದನೇನೀವಿರೆ ಪೇೞಿಮೆನ್ದೊಡೆ Pb. 2, 54].

ಇನಿತುಟು inituṭu. = ಇನ್ತುಟು. (J. 13, 19).

ಇನಿತ್ತು inittu. = ಇನಿತು. (Kāvy. I, 4, 33-38; Cpr. 3, 62).

ಇನಿಬರ್ inibar. see. s. ಇನಿತು.

***ಇನಿವಿರಿದು iniviridu.** so much big, great. ಎನಗಿನಿವಿರಿದು ಸುಖಂ ಮಜ್ಜನನೀಚರದಿವಿಜನಿನ್ದಮಾಯ್ತೆನ್ದು Ap. 3, 58; 14, 18. [ಇನಿತು+ ಪಿರಿದು?].

ಇನಿಸು inisu. = ಇನಿತು. (My.). [ನೆನೆಯದೆ ಪೂರ್ವೋದಿತಾರ್ಥಪದ ಪದ್ಧತಿಗೊನ್ದಿನಿಸುಂ ವಿಶೇಷಮಿಲ್ಲದೆ ಜನಿಯಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಂ Kr. 1, 84; Pb. 3, 83; Ap. 1, 14]; (Abh. P. 3, 49. 50). ಬಗೆವೊಡಮ್ ಇನಿಸು ಇರದೆ (Śmd. 73). ಮಱಸೊನ್ದಿದ ಪುಲಿಯನ್ ಆಗಳ್ ಇನಿಸಂ ಪೋಲ್ತಂ (288). ಮತ್ತಂ ಇನಿಸಾನುಂ ಬೇಗದೊಳ್ (Līlv. 3, 2 va.); [ಆಮದವಾವರ್ಗೇನೇನೇತಱೊಳಗಾದುದನಿನಿಸಾನುಂ ಬೇಗದೊಳೆ ಕಳೆದು ತೋಱನೆ ರಣದೊಳ್ Ap. 14, 25]. ಇನಿಸಾನುಂ ಬೇಗಮ್ ಇರ್ದು (Rśv. 13, 96 va.). ಬಿನ್ನನೆಯು ಬಿನ್ನಗೆಯುಮ್ etc. ಎನ್ದು, ಮೌನಕೆ ಇನ್ತು ಇನಿಸು ಪೆಸರ್ ಅಕ್ಕುಂ (Kk. 50). see Ch. v. 60; Kāvy. III, 3, 35; Grj. 3. 77; Śśv. 1, 18.

ಇನು inu. = ಇನ್ನು. (Bp. 18, 88).

ಇನೆ ine. 1. = ಇನಿ. — ಇನೆಯಂ = ಇನಿಯಂ. (Bp. 11, 47; 24, 8; 35, 25. 26; 42, 38; 44, 54; 47, 7. 49-53; J. 3, 13; 11, 18. 19; see ಬಾಸೆವೆಣ್ಣನೆಯ). — ಇನೆಯಳ್. = ಇನಿಯಳ್. (Bp. 24, 8; 27, 61; 44, 54; J. 8, 24; 11, 12).

ಇನೆ ine. 2. = ಇನ್ನೆ. — ಇನೆಗಂ. -ಗಂ. = -ಇನಂ q. v., [ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಸರದೊಳೆಯ್ದೆ ಕಣ್ಗೆ ಪಸರಪ್ಪುಡೆದೊಪ್ಪುವ ಕೆಮ್ಪು ತುಮ್ಬಿಗಳ್ ಮಿಸುಗುವ ಕರ್ಪು ಬರ್ಚಿಸಿದವೋಲ್ ಬಗೆಗೊಳ್ವಿನೆಗಂ. Ap. ., 66]. ಇನ್ನೆಗಂ. (ಸೀಮಾರ್ಥ Kk. 69). see Śmd. 293. 294. 295: Abh. P. 13, 60; Rśv. 13, 96 va.

ಇನ್ಕಾರ್ inkār. = ಇಂಕಾರ್. (My.).

-ಇನ್ತ iṁ₄-ta₂. 1. = -ಇನ್ತಾ 1, -ಇನ್ಟ, -ಇನ್ಟಂ, -ಇನ್ಟವು, -ಇನ್ದೆ. [a suffix employed in effecting comparisons]. ತಾಯಿಗಿನ್ತ ಹಿತವನ್ತರು ಇಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಸವಿ ಇಲ್ಲ.— ಅಕಾಶಕ್ಕಿನ್ತ ಎತ್ತರವಿಲ್ಲ, ಭೂಮಿಗಿನ್ತ ಅಗಲವಿಲ್ಲ (Prvs.). ಕುದುರೆಗಳಿಗಿನ್ತ ಕತ್ತೆಗಳೇ ಬೇಕು (B. 3, 49). (ಸಿಂಹಲದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ) ಮೞೆಗಾಲ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು (B. 4, 205). ಅದಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ದೇವಮಾನ ಗುಱಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು (Si. 44). ಶತ್ರುವಿಗಿನ್ತಲೂ ತಾನು ಹೆಚ್ಚಿ ಇರುವಿಕೆ (263). ರಾತ್ರಿಕ್ಕಿನ್ತ (sic! S. Mhr.; B. 5, 253). *cf.* -ಅಕಿನ್ತ, -ಅಕ್ಕಿನ್ತ, and see -ಇಂ 4.

ಇನ್ತ inta. 2. = ಇನ್ಥ, etc. (B. 5, 53; My.). — ಇನ್ತವರು. -ಅವರು. such people (B. 5, 10. 42. 95; My.).

ಇನ್ತಱು intaṟu. = ಅನ್ತಱು. ಇನ್ತಱಿಂದಂ. *subsequently, in consequence* (Cpr. 9, 119).

-ಇನ್ತಾ im₄-tā₃. 1. = -ಇನ್ತ 1, etc. ಇದಕ್ಕಿನ್ತಾ ಅದು ದೊಡ್ಡದು (My.). ಮುಂಚಿನಕ್ಕಿನ್ತಾ ಚನ್ನಾಗಿ (B. 5, 53). ಕೆಲಸದಕಿನ್ತಾ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ (5, 283). see -ಅಕಿನ್ತಾ, -ಅಕ್ಕಿನ್ತಾ, & a Prv. s. ಕಿದಿ & ತಾಯಿ.

ಇನ್ತಾ intā. 2. = ಇನ್ತ 2, etc. (My.). ಕೂಡಿದನ್ತಾ ದಣ್ಡ (B. 5, 51). ಇನ್ತಾ ಹೆಂಗಸರು (5, 55). ಇನ್ತಾ ಅವಸ್ಥೆ (5, 57).

ಇನ್ತಿ inti. = ಇನ್ತು. thus (C. at the end of letters, also ಇನ್ತಿ). ಇನ್ತಿ ಬಿನ್ನಹ (B. 4, 109). ಇನ್ತಿ ಸಲಾಮು, etc. (*cf.* Sk. ಇತಿ 1 ?).

ಇನ್ತು intu. this manner; in this manner, thus, so; (such). [ನರಲೋಕಚನ್ದ್ರಮತದಿಂ ಪರಮಾಲಂಕಾರಮುಂ ಶರೀರಮುಮೆನ್ತಿನ್ತೆರಡಕ್ಕುಂ ಭೇದಂ Kr. 1, 23; Pb. 1, 1; Ap. 1, 25]; (ಪ್ರಕಾರ Śmd. 399; ಹೀಂಗೆ 61. 65. 164; Cm.; C.). ಅನ್ತು, ಇನ್ತು, ಉನ್ತು, ಎನ್ತು (398. 399). see 44. 112. 181. 234. 384. ಭದ್ರ ಮನ್ದ ಮೃಗ ಎನ್ದು, ಇನ್ತು ಆನೆಗಳ್ ಮೂಱು ತೆಱನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Hlā). ಹಲಮುಲ್ಲದೆ ಶಕಟಮಂ ಪೂಣಿಲ್ ಆಱಾಯದ, ಶಕಟಮಲ್ಲದೆ ಹಲಮಂ ಪೂಣಿಲ್ ಆಱಾಯದ ಎನ್ದು, ಇನ್ತು ಏಕಧುರಮ್ ಅಹ ಎತ್ತಿನೊಳು ಏಕಧುರೀಣ, ಏಕಧುರ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಇನ್ತೀ ಪ್ರಕಾರ (ಇತಿ, ಪ್ರಕಾರ Nn. 93). ಇನ್ತೆನ್ದು ಬರೆದು (Rśv. 14, 52 va.; J. 31, 29). ಗಾಳೀ ಸೊಡರ್, ಪರಿಯುತಿಪ್ಪ ಪುರೀಚಿಕಾ ಜಲ, ಜಲಾವರ್ತಾಕ್ಷರಮ್ ಇನ್ತುವುಂ ಸಿರಿ ಫುಲ್ಲಗ್ರದ ತುನ್ತುಱಯ್! (Sś.). ಫಲವ ಕಣ್ಡನು ಇನ್ತುವು (Jñs. 22, 31), ಇನ್ತೆನ್ (Bp. 40, 51; 41, 5; 44, 42). ಇನ್ತುಂ (10, 10). ಇನ್ತೂ (ಇನ್ತಿಷ್ಟು, ಎಲ್ಲಾ G.). see Prv. s. ಅನ್ತೂ ಇನ್ತೂ. — ಇನ್ತಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. being of this kind or such as this; such (Bp. 39, 58; 43, 43). — ಇನ್ತಪ್ಪಂ. -ಅಪ್ಪಂ. a man who is of this kind, etc. (Śmd. 191. 192). — ಇನ್ತಹ. -ಅಹ. = ಇನ್ತಪ್ಪ, ಇನ್ಥ, etc. being of this kind, etc. (Bp. 22, 62; 23, 31; 27, 21; 36, 16; 39, 58). — ಇನ್ತಹಂ. -ಅಹಂ. = ಇನ್ತಪ್ಪಂ, ಇನ್ಥಂ (Śmd. 192; ಇನ್ಥಂ Ct. II, 64). — ಇನ್ತಿನ್ತು. rep. (Grj. 5, 14). — ಇನ್ತಿಷ್ಟು. -ಇಷ್ಟು. so and so much, so and so many (C.). ಇನ್ತಿಷ್ಟು ತೋಳಗಳ ತಲೆಗಳನ್ನು ತನ್ದು ಕೊಟ್ಟವರು ಇನ್ತಿಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (B. 2, 19). 2, -ಉ9. all (C.; ಎಲ್ಲಾ G.). ಇನ್ತಿಷ್ಟರು. all persons (C.). 3, very much or many (My.). [-ಇನ್ತೆ. = ಇನ್ತು. ಇನ್ತೆ ತನ್ನ ಕೂರಸಿಯೊಳದುರ್ತು ಕೊನ್ದ Pb. 1, 6].

ಇನ್ತುಟು intuṭu. = ಇನಿತು, ಇನಿತುಟು, ಇಷ್ಟು, etc. this much, etc. [ಈ ಪೊಟ್ಟಂಗೀ ರುತುವಿಂಗೀ ಪಸದನಮಿನ್ತುಟಪ್ಪ ಮೆಯ್ವಣ್ಣಕ್ಕಿನ್ತು Pb. 3, 45]. ಇನ್ತುಟು ಅನೆ, ಇನ್ತುಟು ಕುದುರೆ (Śmd. 169). ಇನ್ತುಟುಕಾಗಿ for so much, for such a trifle (Bp. 40, 72). see Rśv. 14, 51; *cf.* ಅನ್ತುಟು, etc. — ಇನ್ತುಟು. -ಉ9. although, so much (Bp. 17, 9). 2, a little. ಮಂಗನ ಕೈತಿಯನ್ ಇನ್ತುಟು ಉದ್ಧರಿಸಿ, ತಿರ್ದುಗೆ ಕೃಪೆಯೊಳು (Mr. 2). — ಇನ್ತುಟುಂ. -ಉಂ 1. a little (Bp. 49, 22).

ಇನ್ಥ intha. = ಇನ್ತ 2, ಇನ್ತಾ 2, ಇನ್ತಹ, ಇನ್ಥಾ. a corrupted common form of ಇನ್ತಹ, q. v. (s. ಇನ್ತು). — ಇನ್ಥವನು. such a man (B. 5, 291), ಇನ್ಥವರು (2, 8; Si. 108). — ಇನ್ಥವಳು. such a woman (B. 5, 291). — ಇನ್ಥಾತಂ. = ಇನ್ಥವನು. (Bp. 54, 57). — ಇನ್ಥಿನ್ಥ. rep. such and such (B. 2, 19). ಇನ್ಥಿನ್ಥ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕು (3, 88).

ಇನ್ಥಾ inthā. = ಇನ್ಥ, etc. ಇನ್ಥಾ ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪಲಗಳು (B. 1, 8). ನೀನು ನನಗೆ ಇನ್ಥಾ ಮಾತು ಕಲಿಸ ಬೇಡ! (3, 78). ಇನ್ಥಾ ನಡತೆ (5, 83). ಇನ್ಥಾ ನೇಮಗಳು (5, 95).

-ಇನ್ದ im₄-da₂. = -ಇನ್ತ 1, etc. [a case suffix to signify the instrumental and ablative of motion]. ಆ ಹೆಮ್ಮೆ ಬಹು ದಿವಸದಿನ್ದ ಇತ್ತು (B. 2, 12). see also 3, 77, ಮರನಿನ್ದ, etc. (s. -ನ 2, No. 3), -ಇಂ 4.

-ಇನ್ದಂ im₄-daṁ. (Śmd. 131). = -ಇನ್ದ, etc. ಕಱು ತಾಯ ಬಱಯನ್ ಉಱುಯದ ತೆಱದಿನ್ದಂ (194). ನಿನ್ನಿನ್ದವೆ (Bp. 2, 36). ಎಮ್ಮಿನ್ದಮ್ ಇಳೆಯೊಳು ನೀವು ಹೀನಮೆ! (40, 84). see -ಇಂ 4.

ಇನ್ದಗಿ indagi. Indrajit (Abh. P. 13, 11 va.; 13, 16).

ಇನ್ದರ indara. = ಇನ್ದಿರ. Tbh. of ಇನ್ದ್ರ (Śmd. 336).

-ಇನ್ದವು im₄-davu. = -ಇನ್ದಂ, etc. this form is very frequently used by the commentator on the Śmd. in a Mdb. MS., *e. g.* ಇಹುದಱಿನ್ದವು (123. 143), ಬಲ್ಲವರುಗಳಿನ್ದವು (176), ನಿಶ್ಚಯದಿನ್ದವು (182), ವಿಕಲ್ಪದಿನ್ದವು (286).

ಇನ್ದಿನ್ದಿರ indindira. *the large black humble bee* (ಗುಂಗೀಹುಳು G.).

ಇನ್ದಿರ indira. = ಇನ್ದರ. Tbh. of ಇನ್ದ್ರ. (ಇನ್ದ್ರ Ct. II, 49; ಸುರಪ Kk. 11 *a;* ಸುರಪತಿ Śm. 9; ಬಲವೈರಿ Kk. 10 *b*). — ಇನ್ದಿರವಿಲ್. -ಬಿಲ್. Indra's bow: the rainbow (ಶಕ್ರಚಾಪ Śs.; Rśv. 8, 118).

ಇನ್ದಿರಾಜ indirā-ja. Indirā's son: Kāma.

ಇನ್ದಿರಾಜಾಸ್ತ್ರ indirāja-astra. Kāma's weapon: a lotus (Bp. 5, 27).

ಇನ್ದಿರಾಪತಿ indirā-pati. Viṣṇu (Bp. 54, 31. 61).

ಇನ್ದಿರಾವರ indirā-vara. Viṣṇu. (Bp. 2, 26).

ಇನ್ದಿರೆ indire. -ರಾ. *Lakṣmi* (ಸಿರಿ, ಲಕುಮಿ, ಮಾಲಕುಮಿ, etc. Śm. 6; see Mr. s. ಶೋಭೆ). — ಇನ್ದಿರೆಯ ನಲ್ಲ. Viṣṇu (Bp. 54, 44). — ಇನ್ದಿರೆಯರಸ. -ಅರಸ. Viṣṇu (Dp. 122, 21).

ಇನ್ದಿರೇಶ indirā-īśa. Viṣṇu. (My.).

ಇನ್ದೀವರ indīvara. *the blue lotus, the blue water-lily, Nymphaea stellata and cyanea* (ಉತ್ಪಲ, ನೆಯ್ದಿಲೆ Mr. 419; ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ Si. 95; ಕರೀ ಕಮಲ G.).

ಇನ್ದೀವರಾಕ್ಷಿ indīvara-akṣi. = ಇನ್ದೀವರೇಕ್ಷಣೆ. (J. 7, 27).

ಇನ್ದೀವರಿ indīvari. *the plant Asparagus racemosus* Willd.

ಇನ್ದೀವರೇಕ್ಷಣೆ indīvara-īkṣaṇi. a blue lily-eyed woman (My.).

ಇನ್ದು indu. this time; to-day (ಕಾಲ Śmd. 398; C.; Tu. ಇನಿ, T. ಇನ್ಱು, M. ಇನ್ನು). ಅನ್ದು, ಇನ್ದು, ಉನ್ದು, ಎನ್ದು (398); ಇನ್ದೆ (69). [ವಿವಾಹಮನಿನ್ದೆ ಮಾಡುವೆಂ Pb. 1, 72]. declension: ಇನ್ದು, ಇನ್ದು, ಇನ್ದಿಂ, ಇನ್ದಿಗೆ, ಇನ್ದಿನತ್ತಣಿಂ, ಇನ್ದಿನ, ಇನ್ದು (Śmd. 147); ಇನ್ದಂಗೆ (Bp. 3, 15). ಇನ್ದಿನಿನ್ದ (B. 1, 20; 2, 36). ಇನ್ದಿಗೂ, even up to this day; even still now (3, 76; 4, 146). ಆ ನಡತೆಗಳು ಇನ್ದಿನವು ಅಲ್ಲ ನಿನ್ನಿನವು ಅಲ್ಲ (4, 187). ಇನ್ದಿನ ತನಕ (3, 115; 5, 114). ಇನ್ದಿನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅದ್ಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Bp. 28, 21; 60, 17; Bh. 1, 8, 20; 1, 10, 39; 2, 13, 36; J. 30, 28. 49. — ಇನ್ದುತನಕ. till the present time (Bp. 61, 57). — ಇನ್ದು ನಾಳೆ ಎನ್. to say to-day and to-morrow, to set bounds to time (Bp. 27, 10; 30, 7). — ಇನ್ದುಮುಟ್ಟ = ಇನ್ದುವರೆಗೆ. (My.). — ಇನ್ದುಮೊದಲ್. from to-day (J. 15, 32). — ಇನ್ದುವರಂ. = ಇನ್ದುವರೆಗಂ. see s. ಬಕ್ಕಟೆಬಯಲ್. — ಇನ್ದುವರೆಗಂ. = ಇನ್ದುವರೆಗೆ (C. Bp. 47, 18). — ಇನ್ದುವರೆಗೆ. till now or to-day (J. 18, 58; 31, 28).

ಇನ್ದು indu. *the moon.* 2, the number one (Bp. 61, 92). 3, N. of a metrical foot (Ch.).

ಇನ್ದುಕಳೆ indu-kaḷe. a digit of the moon (Bp. 24, 73). 2, the brightness or shine of the moon. (My.).

ಇನ್ದುಕಾನ್ತ indu-kānta. the moon-stone, marble, the lunar gem (Grj. 1, 9; Śsv. 1, 70).

ಇನ್ದುಚೂಡ indu-cūḍa. Śiva (Bp. 33, 19; 53, 16).
ಇನ್ದುಜ indu-ja. son of the moon: the planet Mercury (Mr.38).
ಇನ್ದುಜನಕ indu-janaka. father of the moon: the ocean. 2, Atri (My.).
ಇನ್ದುಜೂಟ indu-jūṭa. Śiva (Bp. 18, 90).
ಇನ್ದುಧರ indu-dhara. Śiva (Mr. 465). 2, sign for a metrically long letter (Ch.).
ಇನ್ದುಮಣಿ indu-maṇi. = ಇನ್ದುಕಾನ್ತ. (Śsv. 1, 38).
ಇನ್ದುಮಣ್ಡಲ indu-maṇḍala. the orb or disk of the moon (ಬಟ್ಟು Kk. 45).
ಇನ್ದುಮುಖಿ indu-mukhi. a woman who has a face like the moon (Bp. 2, 49; 24, 30).
ಇನ್ದುಮೌಲಿ indu-mauli. Śiva (Bp. 2, 56; 9, 26).
ಇನ್ದುರೇಖೆ indu-rēkhe. a digit of the moon. (My.).
ಇನ್ದುಲಾಂಛನ indu-lāñchana. Śiva. (My.).
ಇನ್ದುಲೇಖಾಚೂಡ indulēkhā-cūḍa. Śiva (Bp. 50, 38).
ಇನ್ದುಲೇಖೆ indu-lēkhe.-ಖಾ. = ಇನ್ದುರೇಖೆ. (My.).
ಇನ್ದುವಾರ indu-vāra. monday (My.; Te.).
ಇನ್ದುವ್ರತ indu-vrata. a religious observance depending on the age of the moon; diminishing the quantity of food by a certain portion daily, for a fortnight or a month, etc. (R.).
ಇನ್ದುಶೇಖರ indu-śēkhara. Śiva. (Bp. 44, 18).
ಇನ್ದುಹಾಸ indu-hāsa. = ಚನ್ದ್ರಹಾಸ. (J. 29, 25; 31, 31).
-ಇನ್ದೆ iṁ₄-de. -ಇನ್ದ, etc. (Śmd. 131). ಶಿವನ್ ಏಸು ದಿನದಿನ್ದೆ ಉಣ್ಣದೆ ಇರ್ದಹನೊ? (Bp. 18, 18). see -ಇಂ 4,
ಇನ್ದೊಳ indoḷa. the black bee [ಕಿವಿಯನಿನ್ದೊಳದಿಂಚರಕಾನ್ತು Pb. 5, 19]; (Cpr. 6, 64). 2, hammock, a swing. 3, a kind of rāga (Tbh. of ಹಿಂದೋಲ?).
***ಇನ್ದೋಳ indōḷa.** = ಇನ್ದೊಳ. [ತೋಳನೀಳದ ಕೆನ್ದಳಿರಿನ್ದಂ ಸನ್ದಣಿಸಿರ್ದ ಮದಾಳಿಯಿನ್ದೋಳದಿಂ ಮಳಯಾನಿಳ ಲೀಲಾನ್ದೋಳದಿನೊಪ್ಪೆ Ap. 3, 30; ಇದು ಲೀಲಾನ್ದೋಳಮಿನ್ದೋಳದ ದನಿ ನೆಱೆಗೊಳ್ವನ್ನೆಗಂ ಪಾಡಲ್ Ap. 4, 9]; (Śmd. 14, 3).
ಇನ್ದ್ರ indra. = ಇನ್ದರ, ಇನ್ದಿರ. *Indra, the deity of svarga, and the regent of the East quarter.* 2, a prince, a master (ಒಡೆಯ Mr. 227). 3, best, excellent (ಶ್ರೇಷ್ಠ G.). 4, N. of a metrical foot Ch.).
ಇನ್ದ್ರಕೀಲ indra-kīla. N. of a mountain (Bp. 44, 3; J. 23, 34).
ಇನ್ದ್ರಕೋಶ indra-kōśa. *a platform, a scaffold;* a kind of balcony or terrace (ತವಗ Mr. 192).
ಇನ್ದ್ರಗೋಪ indra-gōpa. the insect cochineal of various kinds (ಕಮ್ಬುಟ, ಖಬ್ರುಜ Śs.; ಏಬ್ರುಜ Mr. 165; Te.). 2, the firefly (My.; ಮಿಂಚುಹುಟಿ, ಹೊನ್ನಿಹುಟಿ G.). see Śmd. 142. 166; Grj. 9, 58 va.; J. 17, 4.
ಇನ್ದ್ರಚಾಪ indra-cāpa. a rainbow (ಬಿಮ್ಬು, ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು, Nn. 69.) — ಇನ್ದ್ರಚಾಪವೆಬ್ಬೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get a rainbow (Rśv. 13, 77 va.).
ಇನ್ದ್ರಜ indra-ja. Arjuna (ಫಲ್ಗುನ, etc. Mr. 264. 508).
ಇನ್ದ್ರಜವ indra-java. = ಇನ್ದ್ರಜವಿ. Tbh. of ಇನ್ದ್ರಯವ. (ಇನ್ದ್ರಜವಿ, ಕುರುಟಿಗನ ಬೀಜ G.).
ಇನ್ದ್ರಜವಿ indra-javi = ಇನ್ದ್ರಜವ. (ಕಲಿಂಗ, ಭದ್ರಯವ G.).— ಇನ್ದ್ರಜವಿಯ ಗಿಡ. the plant Wrightia antidysenterica (ವತ್ಸಕ, ಶಕ್ರ, ಹೆಮ್ಮುಸ್ವಿಗೇ ಗಿಡ G.).
ಇನ್ದ್ರಜಾಲ indra-jāla. Indra's net: deception, fraud, conjuring, jugglery, sorcery, trick in war, etc. (My.; ಮೋಸ, ಕಪಟ, ಶಾಮ್ಬರಿ G.).

ಇನ್ದ್ರಜಿತ್ indra-jit. = ಇನ್ದಗಿ. conqueror of Indra: N. of a son of Rāvaṇa (Abh. P. 13, 15). ಇನ್ದ್ರಜಿತು (J. 18, 6).
ಇನ್ದ್ರತ್ವ indratva. the state of being Indra. see ದೇವೇನ್ದ್ರತ್ವ.
ಇನ್ದ್ರದ್ರು indra-dru. *the plant Terminalia arjuna.*
ಇನ್ದ್ರಧನು indra-dhanu. Tbh. of ಇನ್ದ್ರಧನುಸ್. (My.; ಮುಗಿಲ ಬಿಲ್ಲು G.).
ಇನ್ದ್ರಧನುಸ್ indra-dhanus. a rainbow.
ಇನ್ದ್ರನಿಲಯ indra-nilaya. Indra's dwelling: svarga. 2, N. of a metrical foot (Ch.).
ಇನ್ದ್ರನೀಲ indra-nīla. a sapphire (Bp. 54, 60; J. 11, 8).
ಇನ್ದ್ರಪುರ indra-pura. Indra's town: svarga. 2, N. of a metrical foot (Ch.).
ಇನ್ದ್ರಪ್ರಹರಣ indra-praharaṇa. *Indra's thunderbolt.*
ಇನ್ದ್ರಮಣಿ indra-maṇi. = ಇನ್ದ್ರನೀಲ. (Śsv. 1, 54).
ಇನ್ದ್ರಯವ indra-yava. = ಇನ್ದ್ರಜವ. *the seed of the Wrightia antidysenterica.*
ಇನ್ದ್ರಲುಪ್ತ indra-lupta. *morbid baldness of the head.*
ಇನ್ದ್ರಲುಪ್ತಕ indra-luptaka. = ಇನ್ದ್ರಲುಪ್ತ. (ಖಲತಿ, ಶಿಖಿವಿಷ್ಟ Mr. 388).
ಇನ್ದ್ರಲೋಕ indra-lōka. Indra's world: svarga (C.).
ಇನ್ದ್ರವಂಶ indra-vaṁśa. N. of a vṛitta (Ch.).
ಇನ್ದ್ರವಜ್ರ indra-vajra. N. of a vṛitta (Ch.).
ಇನ್ದ್ರವಾರುಣಿ indra-vāruṇi. *Colocynth, a wild bitter gourd, Cucumis colocynthis* Lin. (ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ, ಕಕ್ಕಾವಾಡೇ ಕಾಯಿ G.).
ಇನ್ದ್ರಸುರಸ indra-surasa. = ಇನ್ದ್ರಸುರಿಸ. *a shrub, the leaves of which are used in discutient applications, Vitex negundo* Lin. (ಲಕ್ಕೀ ಗಿಡ G.).
ಇನ್ದ್ರಸುರಿಸ indra-surisa. = ಇನ್ದ್ರಸುರಸ. (G.).
ಇನ್ದ್ರಸೇನ indra-sēna. N. of several men, see *e. g.* Bh. 2, 4, 9.
ಇನ್ದ್ರಾಣಿ indrāṇi. *Indra's wife* (ಶಚಿದೇವಿ, ಪುಲೋಮಜಾತೆ Nn. 28). 2, Kāma's wife (ರತಿದೇವಿ 28; ಆ ರತಿ Mr. 511). 3, Brahmā's wife (ಭಾರತೀ, ಸರಸ್ವತೀ 28). 4, Śiva's wife, Durgā (ಚರ್ಚೆ, ಭೈರವಿ 28). 5, the five organs of sense or of action (ಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ 28; ಅಯಿದು ಇನ್ದ್ರಿಯ 511). 6, a ray (ಕಿರಣ, ಕಾನ್ತಿ 28). 7, the shrub Vitex negundo (ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ಲೊಕ್ಕಿ 28; 511, o. r. ಲಕ್ಕಿ).
ಇನ್ದ್ರಾಣಿಕೆ indrāṇike. *the shrub Vitex negundo* Lin.
ಇನ್ದ್ರಾನುಜ indra-anuja. = ಇನ್ದ್ರಾವರಜ. (Bp. 54, 32).
ಇನ್ದ್ರಾಯುಧ indra-āyudha. Indra's thunderbolt (ಶಮ್ಬ, ವಜ್ರ, etc. Mr. 44). 2, *the rainbow.* 3, *a horse marked with black about the eyes* (ಕರೆಯ ಕಣ್ಣಾಗಲ್ ಇನ್ದ್ರಾಯುಧಂ Mr. 276).
ಇನ್ದ್ರಾರಿ indra-ari. an enemy of Indra, an asura or demon. ಇನ್ದ್ರಾರಿಯುಂ ಪಡೆದವಳು ವಿನತೆ ಅಕ್ಕು (Mr. 24).
ಇನ್ದ್ರಾವರಜ indra-avaraja. *Indra's younger brother, Viṣṇu or Kṛiṣṇa.*
ಇನ್ದ್ರಿಯ indriya. relating to Indra. 2, power, force; faculty. 3, *an organ of sense.* 4, *semen virile* (ಮಜ್ಜಾಸಾರ Nn. 125). see ಕರ್ಮೇನ್ದ್ರಿಯ, ಜ್ಞಾನೇನ್ದ್ರಿಯ, ಬುದ್ಧೀನ್ದ್ರಿಯ, ಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ, ಪನ್ನೊನ್ದು-, ಷಡಿನ್ದ್ರಿಯ.
ಇನ್ದ್ರಿಯಗ್ರಾಮ indriya-grāma. *the senses or organs of sense collectively.*
ಇನ್ದ್ರಿಯದೃಢ indriya-dṛiḍha. having firmly fastened the organs of sense, free from passions, calm (ಶಾನ್ತ, ಶ್ರಾನ್ತ Mr. 251).

ಇನ್ದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ indriya-nigraha. restraint of the organs of sense. (My.).

ಇನ್ದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಿ indriya-nigrahi. a person who restrains the organs of sense (My.).

ಇನ್ದ್ರಿಯಾರ್ಥ indriya-artha. *an object of sense, as sound, smell, etc.*

ಇನ್ದ್ರೆ indre. the wife of Indra.

ಇನ್ದ್ರೇಭ indra-ibha. Airāvata, the elephant of Indra (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಅಯಿರಾವತ Nn. 18).

ಇನ್ದ್ರೇಶ್ವರ indra-īśvara. a form of Śiva (Bp. 54, 64).

ಇನ್ಧನ indhana. kindling. 2, *fuel.*

ಇನ್ನಂ innaṁ. 1. = ಇನ್ತಹಂ. [ನಿನ್ನ ಪೆಡಗೆಯ್ಗು ಟ್ಟಂ ಶರದಿಂ ಬಿಡಿಸಿದ ನಲ್ಲನೆ ಸರಿತ್ಸುತಂ ಬನ್ನ ವಿನ್ನ ವೆಮ್ಬುವುನೊಳವೇ Pb. 6, 53; 12, 84]; (Śmd. 191; Ct. II, 64). such a man as this, such a one. ಮುನಿಸಿ ಜನ್ ಎನ್ನನ್ ಇನ್ನನ್, ಅರುಣಪ್ರಿಯನನ್ದನನ್ ಎನ್ನನ್ ಇನ್ನನ್, ಆ ದಿನ ಕರನ್ ಎನ್ನನ್ ಇನ್ನಂ (Śmd. 192). [— ಇನ್ನರ್ Pl. ಅವರಿವರನ್ನ ರಿನ್ನರೆನ ವೇಡ Pb. 2, 87]; (Abh. P. 11, 9). [— ಇನ್ನವು. ಬನ್ನವಿನ್ನವೆಮ್ಬುವುನೊಳವೇ Pb. 6, 53].

ಇನ್ನಂ innaṁ. 2. = -ಇನಂ. (Abh. P. 13, 76, o. r. ಅನ್ನಂ).

ಇನ್ನು innu. = ಇನು. further, yet, still; moreover; hence, hereafter; more; the current time (T., M. ಇನಿ; Te. ಇಂಕೆ; Tu. ನನ; T. ಇನ್ನಂ still, more, besides, moreover; *cf.* ಎಣೆ 1 ?). [ತಱಿಸನ್ದು ಲಾಟರೊಳ್ ತಳ್ತಿಱಿದೇಱಿಂ ಪೇೞೆ ಕೇಳ್ದು ಮಣ್ಡಲಮಿನ್ನುಂ ತಿಱುನೀರಿಕ್ಕುವುದೆನಿಸಿದ Pb. 1, 33; Ap. 8, 72 va.]. see Śmd. 231; Bp. 21, 45; 28, 28; 32, 15; 38, 30; 42, 13; 44, 16. 20; 54, 4. 52; 50, 24; Kk. 48; Śm. 8. 9. 20. 67; Rśv. 13, 97; Bh. 1, 8, 7. 10. 57; 1, 10, 39; J. 3, 1; 29, 30; 31, 35. — ಇನ್ನಂ. -ಅಂ 5. = ಇನ್ನುಂ. hence (Bp. 28, 10). — ಇನ್ನಪ್ಪು. -ಅಪ್ಪು. so much (or many) more (B. 3, 60). — ಇನ್ನಾರ್. -ಆರ್. who else ? (Śmd. 292). — ಇನ್ನಾವ. -ಆವ. what other ? etc. (J. 18, 20). — ಇನ್ನಿಲ್ಲ. -ಇಲ್ಲ. = ಇನ್ನು ಇಲ್ಲ. no more, no longer (Bp. 1, 16). 2, not yet (with a verb or with reference to a verb). — ಇನ್ನುಂ. -ಉಂ 1. = ಇನ್ನಂ. also hereafter; still more; still (Śmd. 84; Bp. 59, 1. 11; Rśv. 5, 125). — ಇನ್ನು ಇಲ್ಲ. = ಇನ್ನಿಲ್ಲ. not yet (Bp. 28, 18), etc. — ಇನ್ನು ಮುನ್ದೆ. henceforth, hereafter (B. 4, 1. 155); that follows. — ಇನ್ನು ಮೇಲೆ. = ಇನ್ನು ಮುನ್ದೆ. (B. 1, 24; 3, 54). ಪೇೞ್ ಇನ್ನು ಮೇಲಣ ಬಟಕೆಯನು ! (Bh. 1, 8, 61). — ಇನ್ನುವರೆ. = ಇನ್ನೂ ವರೆಗೆ. up to the current time (Bp. 18, 71; *cf.* ಇನ್ನೆವರೆಗಂ). ಇನ್ನು ವರೆಗೂ (My.). — ಇನ್ನೂ. -ಊ 7. still. ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲ (= ಇನ್ನಿಲ್ಲ), not yet (B. 3, 60). — ಇನ್ನೂ ವರೆಗೆ. = ಇನ್ನುವರೆ. up to the current time (My.; B. 4, 208; 5, 181. 267). — ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ. -ಎಲ್ಲಿ. where else ? (C.). — ಇನ್ನೇನ್. -ನು. -ಏನ್. what more ? what else ? hence what ? (Bp. 31, 15; Bh. 1, 8, 60; B. 3, 59; 5, 112). — ಇನ್ನೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. an additional or other thing; another [ಇನ್ನೊನ್ದೆ ಮದೀಯ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನಪ್ಪ ಲಲಿತಾಂಗ ದೇವನೆಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದನೆಮ್ಬುದೆನಗಿದೆ ಸನ್ದೆಯಂ Ap. 3, 83 va.]. (C.; Bp. 25, 33; 58, 39; 61, 35; J. 10, 46; B. 4, 139. 157). — ಇನ್ನೊಬ್ಬ. -ಒಬ್ಬ. an additional man; another man; another (C.; Bp. 43, 51). — ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ. -ಒಮ್ಮೆ. once more, again (C.; B. 3, 23). — ಇನ್ನೊವರ್. -ಒವರ್. = ಇನ್ನೊಬ್ಬ. (J. 5, 27).

ಇನ್ನೆ inne. = ಇನೆ 2. (*cf.* ಇನ್ನು, the current time). — ಇನ್ನೆಗಂ. (Śmd. 295). = ಇನೆಗಂ q. v., etc. (ಸೀಮಾರ್ಥ Kk. 69; J. 9, 31; 10, 38). ಎಮ್ಮನ್ ಇನ್ನೆಗಂ ಮುದ್ದುಗೆಯ್ದು ಈ ವಸುಧೆ (J. 3, 31). — ಇನ್ನೆಬರ. = ಇನ್ನೆವರಂ. (Rām. 6, 53, 20). — ಇನ್ನೆವರಂ. up to this time [ಘಟೋತ್ಕಚನಂ ಮನೋಮುದಂ ಬೆರಸೊಸೆದಿರ್ದೆವಿನ್ನೆವರಮಿನ್ನಿರಲಾಗದು ಪೋಪೆವೆನ್ದೊಡೆ Pb. 3, 21]; (Śmd. 295; ಸೀಮಾರ್ಥ Kk. 69). ಇನ್ನೆವರಂ ಗುಱಿ ಆದುದು ಇಲ್ಲ ಕಾಮುಕರವಿಮುಕ್ತಬಾಣಹತಿಗೆ (Śmd. 296). — ಇನ್ನೆವರೆಗಂ. = ಇನ್ನೆವರಂ (Śmd. 295).

ಇಪ್- ip. = ಇರ್-, etc. two. — ಇಪ್ಪಣ. two fanams, *i. e.* nine anas and four pays (My.). — ಇಪ್ಪತು. = ಇಪ್ಪತ್ತು, ಇರ್ಪತು, ಇರ್ಪತ್ತು. (Ch. v. 329; My.). — ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ. -ಅನೆಯ. twentieth (C.). — ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. = ಇರ್ಪತ್ತಯ್ದು. twenty-five. ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು ಅಕ್ಷರಂಗಳ್ (Śmd. 44 Cm.). ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು ತತ್ವಂಗಳ್ (Mr. 348). — ಇಪ್ಪತ್ತಾಱು. -ಆಱು. = ಇರ್ಪತ್ತಾಱು. twenty-six. ಇಪ್ಪತ್ತಾಱು ಛನ್ದಂ (Mr. 362). — ಇಪ್ಪತ್ತು. = ಇರ್ಪತ್ತು. twenty. ಇಪ್ಪತ್ತು ನಱುಂಗಳ್ (Mr. 348). ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಣ್ಡುಗ (Si. 329). — ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು. = ಇರ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು. twenty-four. ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಂ (Bp. 3, 64). — ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂಱು. twenty-three (Ch. v. 332). — ಇಪ್ಪತ್ತುಲಕ್ಷ. twenty lakhs (B. 4, 205). — ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ. twenty thousand. ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಿನಮುನಿಗಳ್ (Bp. 51, 1). — ಇಪ್ಪತ್ತೆಣ್ಟು. -ಎಣ್ಟು. = ಇರ್ಪತ್ತೆಣ್ಟು. twenty-eight. ಇಪ್ಪತ್ತೆಣ್ಟು ಭಾಷೆಗಳು (B. 4, 128). — ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು. -ಎರಡು. twenty-two. ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸುತಿ (Bp. 19, 10). ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಶ್ರುತಿ (Mr. 78). ಆ ಶ್ರುತಿಯೊಳ್ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಗಮಕವಲ್ ಅಕ್ಕು (78). — ಇಪ್ಪತ್ತೇೞು. -ಏೞು. = ಇರ್ಪತ್ತೇೞು. twenty-seven. ಇಪ್ಪತ್ತೇೞು ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳ್ (Mr. 348). — ಇಪ್ಪತ್ತೊನ್ದನೆಯ. -ಅನೆಯ. twenty-first. ಇಪ್ಪತ್ತೊನ್ದನೆಯ ಬೆರಳು, membrum virile (My.). — ಇಪ್ಪತ್ತೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. twenty-one. ಇಪ್ಪತ್ತೊನ್ದು ದಿನಂ (Bp. 25, 13). — ಇಪ್ಪತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು. -ಒಮ್ಬತ್ತು. twenty-nine (C.). — ಇಪ್ಪತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು. = ಇಪ್ಪತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು. (S. Mhr.). — ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು. = ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು. ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಜಿನರ್ (Mr. 348). — ಇಪ್ಪಾನೆ. two pānes (My.). see Prv. s. ಒಪ್ಪಾನೆ. — ಇಪ್ಪಾಲು. two parts or portions (C.). — ಇಪ್ಪಿಪ್ಪತ್ತು. a kind of rep. twenty and twenty (B. 4, 210).

ಇಪ್ಪ ippa. = ಇರುವ, ಇರ್ಪ, ಇಹ 1. present relative participle of ಇರ್ 1. being, etc. ಧನದನ್ ಇಪ್ಪ ಆಲಯಂ ಕೈಲಾಸವುಂ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 55). ಇಪ್ಪ ಪದ (ಸಂಸ್ಥ Nn. 137). ಕರ್ಪುರಗಳ ಸೋಗೆಗಳ ಪಸುರು ಪೊಗರ್ ಆಗಸಕೆ ಪರ್ಪುತೆ ಇಪ್ಪ ಆ ನಾಡು (J. 3, 6). ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವನೆ ಕಡು ಹೆಡ್ಡ ! (Sp.). ಇಪ್ಪನ್ತೆ (Bp. 51, 66). — ಇಪ್ಪುದು. (Bp. 53, 37; 60, 48; Nn. 137). ಇಪ್ಪೆ, thou art (Bp. 55, 13). ಇಪ್ಪಂ (60, 41). ಇಪ್ಪಳ್ (26, 54). ಇಪ್ಪಿರಿ (52, 31). ಇಪ್ಪರ್ (54, 63).

ಇಪ್ಪೆ ippe. 1. = ಹಿಪ್ಪೆ 2. the tree Bassia latifolia Roxb., all the parts of which are useful, arrack being distilled from the blossoms, oil extracted from the seeds, etc. (ಮಧೂಕ, ಲೋಧ್ರಪುಷ್ಪ, ಗುಡಪುಷ್ಪ Mr. 140; My.; Tu.; Te.; T. ಇರುಪ್ಪೈ, ಇಲುಪ್ಪೈ; M. ಇರುಪ್ಪ, ಇಲಿಪ್ಪ). 2, a thorny shrub, common in S. Mhr., Capparis sepiaria L. (Z.). see ಕಿಱಿಯ ಇಪ್ಪೆ, ನೀರಿಪ್ಪೆ. — ಇಪ್ಪೆಯ ಗಿಡ. = ಇಪ್ಪೆ No. 1. (ಮಧು Si. 433). — ಇಪ್ಪೆಯ ಮರ. = ಇಪ್ಪೆ No. 1. (ಮಧೂಕ, ಗುಡಪುಷ್ಪ, ಮಧುದ್ರುಮ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಮಧುಷ್ಠೀಲ Nr.). — ಇಪ್ಪೆಯ ಹಣ್. (Bp. 18, 16). — ಇಪ್ಪೆಯ ಹಿಣ್ಡಿ. the refuse of ippe seeds (My.). — ಇಪ್ಪೆಯ ಹುೞು. the lantern-fly (C.). — ಇಪ್ಪೆಯ ಹೂ. the flower of Bassia latifolia, being full of saccharine matter. ಆಲೆ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಇಪ್ಪೇ ಹೂವೇ ಸಕ್ಕರೆ (Prv.)

ಇಪ್ಪೆ ippe. 2. chewing the cud (Tu.; see Prv. s. ಆಶೆಪ್ಪೆ).

ಇಬ್- ib. = ಇರ್-, etc. two. — ಇಬ್ಬಗೆ 1. two divisions or parts; the state of being split, separated, etc. (Bp. 32, 24; 61, 28; J. 19, 29). ಹೊನಲನ್ ಇಬ್ಬಗೆ ಮಾಡುವ ಕಡಲು (ಕೂಪಕ, ವಿದಾರಕ Nr.). — ಇಬ್ಬಗೆ. 2. two opinions, two manners or ways (My.;

ಎರಡು ತರ C.). — ಇಬ್ಬನ್ನಿ. of a mixed breed, mongrel: of low descent (My.; Te., T.). 2, being double-tongued (My.). — ಇಬ್ಬರ್. = ಇಬರ್, ಇರ್ವರ್. two persons, two. ಭೇದ ಎನ್ದೊಡೆ ಹಗೆಯರ ಇಬ್ಬರೊಳಗೆ ವಿರೋಧದ ಹುಟ್ಟಿಸುಹ (Nr.). — ಇಬ್ಬರು. two persons, two (C.; Te. ಇದ್ದರು). ಇಬ್ಬರ ನ್ಯಾಯ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಆಯ.— ಇಬ್ಬರಿದ್ದರೆ ಏಕಾನ್ತ, ಮೂವರಿದ್ದರೆ ಲೋಕಾನ್ತ (Prvs.). ಎಮಗಿಬ್ಬರಿಗೆ (Bp. 40, 15; 45, 5). 2, ಇಬ್ಬರ್ (ಇಬ್ಬರು 1) -ಉ 9. both (Bp. 23, 35; C.). — ಇಬ್ಬರುಂ. ಇಬ್ಬರ್-ಉಂ 1. = ಇಬ್ಬರೂ. (Bp. 23, 28). — ಇಬ್ಬರೂ, ಇಬ್ಬರ್ (ಇಬ್ಬರು 1)-ಊ 7. both. ಸಾಲವ ಕೊಡುವವನೂ ಸಾಲವ ಕೊಮ್ಬವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಉತ್ತಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಅಧಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಾ (Si. 194). — ಇಬ್ಬಳ. two baḷas (ಒನ್ದು ವಾಹ Nr.; My.; see Si. 329; Bp. 29, 9).— ಇಬ್ಭಾಗ. = ಇಭಾಗ. two parts; the state of being separated, split, etc. (B. 3, 10. 16; 5, 24; J. 7, 46).— ಇಬ್ಬಾಯಿ. two mouths, (two edges). ಇಬ್ಬಾಯಿ ಇದ್ದವನ ಕುಬ್ಬಾಟ ಬಹಳ (Prv.). — ಇಬ್ಬಾಯಿಹಕ್ಕಿ. the hornbill, Meniceros bicornis (Bd.). — ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು. rep. two and two persons (B. 5, 265).

ಇಬಡಿ ibaḍi. = ಇಬ್ಬಡಿ, ಬೀಟೆ 1. a kind of black-wood tree, Dalbergia latifolia Roxb. (Z.).

ಇಬತ್ತಿ ibatti. =ಈಬೂತಿ, ಊಬತ್ತಿ. Tbh. of ವಿಭೂತಿ (C.).

ಇಬ್ಬಡಿ ibbaḍi. = ಇಬಡಿ. (My.; Te. ಇಬ್ಬಡೆ).

ಇಬ್ಬನಿ ibbani. = ಇಬ್ಬನ್ನಿ. fog, mist, dew (My.; ಮಂಜು G.; fr. ಎಱ್ 3 and ಪನಿ 2?).

ಇಬ್ಬನ್ನಿ ibbanni. = ಇಬ್ಬನಿ. (S. Mhr.; B. 4, 207).

ಇಬ್ಬರ್ ibbar. two persons. see s. ಇಬ್-.

ಇಬ್ಬುಡ್ಲು ibbuḍlu. (Tu.). — ಇಬ್ಬುಡ್ಲುಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, the Melon plant, Cucumis melo Lin. (St. & Pl.).

ಇಭ ibha. *an elephant* (ಆನೆ Nn. 153). 2, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 3, N. of an Asura.

ಇಭಗತಿ ibha-gati. a female with the dignified gait of an elephant (Ch. v. 147). 2, the gait of an elephant.

ಇಭಗಮನೆ ibha-gamane. = ಇಭಗತಿ No. 1. see ಮದವದಿಭಗಮನೆ.

ಇಭದೈತ್ಯ ibha-daitya. = ಇಭಾಸುರ, ಗಜಾಸುರ. (Bp. 21, 43).

ಇಭನಗರ ibha-nagara. = ಇಭಪುರ (J. 24, 46; also ಇಭನಗರಿ, 2, 47).

ಇಭಪುರ ibha-pura. = ಇಭಪುರಿ. (Bh. 1, 7, 13; J. 13, 22).

ಇಭಪುರಿ ibha-puri. = ಹಸ್ತಿನಾಪುರ. (Bh. 1, 8, 3).

ಇಭಮುಖ ibha-mukha. Gaṇapati (J. 8, 11).

ಇಭವಕ್ತ್ರ ibha-vaktra. = ಇಭಮುಖ. (Śsv. 1, 7).

ಇಭವೈರಿ ibha-vairi. a lion (Bp. 52, 38). 2, Śiva.

ಇಭಹಸ್ತ ibha-hasta. an elephant's trunk (ಆನೆಯ ಕೆಯ್ Nn. 131).

ಇಭಾನ್ತಕ ibha-antaka. = ಇಭವೈರಿ No. 1. (Rsv. 5, 119).

ಇಭಾಸುರ ibha-asura. = ಇಭದೈತ್ಯ. (Bp. 1, 45; 22, 13).

ಇಭಿ ibhi. *a female elephant.*

ಇಭ್ಯ ibhya. *rich, wealthy.*

ಇಮ್- im. 1. = ಇರ್-, etc. two. — ಇಮ್ಮಗಲು. two or both sides. ಇಮ್ಮಗಲುಚೀಲ, a double bag to put over a bullock's back (S. Mhr.). — ಇಮ್ಮಡಿ. = ಇರ್ಮಡಿ. two folds; the state of being two-fold or double; twice as much (C.). ಯಥಾಪ್ರಾಪ್ತದಿನ್ದ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದಣ್ಡವು (ದ್ವಿಪಾದ್ಯ Nr.). see Bp. 4, 60; 5, 64; 28, 10. 39; 47, 25; Bh. 2, 13, 17; Cb. v. 69; Grj. 6, 48; J. 15, 6. — ಇಮ್ಮಡಿಕೆ. = ಇಮ್ಮಡಿ (C.). — ಇಮ್ಮಡಿ ಮಾಡು. to make two folds, etc. (= ಇಮ್ಮಡಿಸು, C.). — ಇಮ್ಮಡಿಸು. = ಇರ್ಮಡಿಸು. to make two folds or two-fold; to do twice as much; to double (My.; Te. ಇಬ್ಬಡಿಂಚು, ಇಮ್ಮಡಿಂಚು); to become two-fold, etc. (My.). see Abh. P. 9, 40; Bp. 2, 39; 11, 37; 12, 7; 14, 6; 23, 37; 42, 19; 43, 71; 50, 28. 32; 52, 5; 56, 40; 57, 62; J. 4, 17; 22, 11; 31, 76; 32, 45; 33, 36.— ಇಮ್ಮನ. a double mind, two thoughts, mental uncertainty (C.). [ಒಮ್ಮನವಾದರೆ ಒಡನೆ ನುಡಿವನು; ಇಮ್ಮನವಾದರೆ ನುಡಿಯನು Bv. 115]. —ಇಮ್ಮಿಗಿಲ್. twice as much (J. 12, 23). — ಇಮ್ಮೆಯ್. = ಇರ್ಮೆಯ್. two bodies; two sides; both sides, especially of a cloth (S. Mhr.). — ಇಮ್ಮೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. -ಕಾಣಿಕೆ. showing both sides of the body (Bh. 9, 2, 15). — ಇಮ್ಮೆಯ್ಜೋಡು. a double coat of mail (Bh. 8, 24, 6). —ಇಮ್ಮೊನೆಗಾಣ್. -ಮೊನೆ ಕಾಣ್. to show, or have, two points (Cpr. 10, 80).

ಇಮ್- im. 2. = (ಇಬ್-), etc. sweetness, etc. -ಇಮ್ಬಿರಿ. to grow nicely or well enlarged (Cpr. 4, 48). — ಇಮ್ಬುಳಿ. -ಪುಳಿ. = ಈಮ್ಬುಳಿ, q. v. — ಇಮ್ಮಾವು. (Śmd. 213. 89; Ct. II, 68). a sweet mango, the tree and its fruit [ಬೀಯವಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳು ಮಿಮ್ಮಾವುಗಳುಮೆನ್ದೊಡಿಂ ಪೆಱತಾವುದು ಸಂಸಾರಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವ ಫಲಂ Pb. 1, 55; Ap. 11, 68]. (ನಿಱುಗ, ಮಾಕನ್ದ Śm. 26). ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯಿನ್ದೆ ಎಚ್ಚಪನ್ ಇಮ್ಮಾವಿನ ಪೊದಱೊಳ್ ಇರ್ದ (Śmd. 210). ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಂ ಕಿಸುಗಲ್, ಮರನೆಲ್ಲಂ ಮಾವಿಮ್ಮಾವು (84). ಇಮ್ಮಾವಿನ ಎಳೆದಳಿರ ಪೊಳೆವ ಪೂಗುಡಿ (Cpr. 7, 92 va.). [-ಇಮ್ಬೆಳಸು. sweet growth, delightful growth; fertile growth. ನಾಡಕಾಡ ಬೆಳಸಿಮ್ಬೆಳಸಾ ವಿಷಯಾನ್ತರಾಳದೊಳ್ Pb. 1, 54]. — ಇಮ್ಮೊಱೆ. an entreaty in sweet, humble words (Abh. P. 15, 66).

ಇಮರಿಸು imarisu. to cause to evaporate, etc. (My.).

ಇಮರು imaru. = ಇಗರು 1, (ಇಂಗು 1), ಇಮಿರು, ಇಮುರು. to evaporate in boiling, to dry up (My.); to disappear, as a boil (My.); to wane, to waste away (S. Mhr.).

ಇಮಾರತಿ imārati. an edifice; a palace or mansion (B. 4, 146; 5, 212. 219; Mhr., H.; ಗೋಪುರ G.).

ಇಮಿರು imiru. = ಇಮರು, etc. (My.).

ಇಮುರು imuru. = ಇಮರು, etc. (My.).

ಇಮೆ ime. = ಎವೆ, etc. the eyelid (T. ಇಮೈ, ಇದಟ್, ಏಡು; M. ಇಮ, ಚಿಮ, eyelash; Tu. ಇಮೆ, eyelash; R.).

ಇಮ್ಪಿ impi. — ಇಮ್ಪಿಗಿಡ. the Chinese sugar-cane, Sorghum saccharatum Moench. (St. & Pl.).

ಇಮ್ಪು impu. = ಇಮ್ಬು 1, ಇಮ್ಮು, ಇಪ್ರ್. sweetness; agreeableness, pleasantness, charm (ಸವಿ Kk. 72; Śm. 65; My.;Te.,Tu.; see ಇಂ-,ಇಱ್-;Te. ಇಲಿಮಿ, pleasure, satisfaction). [ಬ್ರತದಿನ್ದಂ ಪಡೆದಿನ್ದ್ರಲೋಕ ವಿಭವಂ ಮುನ್ನಾದ ದೇವಾಂಗನಾತತಿಯಿನ್ದ ನ್ದಿನಿತಿಮ್ಪನೀಯದು Ap. 2, 76]. ಇಮ್ಪಿನ (Rsv. 13, 104). ಇಮ್ಪಿನಿಂ (Śm. 76). ಇಮ್ಪು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಮ್ಪು (Prv.). see Bp. 1, 7; 3, 4; 6, 8; 61, 19; J. 1, 12; 3, 3; 6, 21; 15, 17; 31, 23; 33, 8; Grj. 2, 106 va. — ಇಮ್ಪಡರ್. -ಅಡರ್. agreeableness to arise (Bp. 25, 8; Rsv. 8, 23). — ಇಮ್ಪುಗು. -ಉಗು. to spread about or create pleasantness, pleasantness to be created (Bp. 1, 48; 35, 3; 42, 15; 55, 51 61, 41). — ಇಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain pleasantness, to become; nice, etc. (J. 31, 7). — ಇಮ್ಪೆಸೆ. -ಎಸೆ. pleasantness to appear (Bp. 46, 54).

ಇಮ್ಪುವತಿ impu-vati. N. of a plant (ಸಮ್ಪು Mr. 116, o. r. ಸಪ್ಪೆ).

ಇಮ್ಬ imba. = ಇಮ್ಬು 2. expansion, width, breadth, magnitude (My.). ಹಾರುವರಿಗೆ ಎಲೆ (leaf-plate) ಇಮ್ಬ, ಬಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಕಣ ಇಮ್ಬು (Prv.). [2, a variety of jack fruit having loose and soft pod inside, as different from ಬಕ್ಕೆ variety of jack].

ಇಮ್ಬನೆ imbane. = ಇಮ್ಮನೆ. (Ch. v. 182).

ಇಮ್ಬು imbu. 1. = ಇಮ್ಪು. (Te.). [ಶೇಷಾಕ್ಷತೌಘದ್ರವಮೆ ತಮಗ ಮಿತ್ತತ್ತಿಮ್ಬನೆಮ್ಬನ್ನೆಗಂ Pb. 14, 16; 4, 17 va.]. ಇಮ್ಬಿನ ಪದ್ಮಮುಖೀ! (Ch. v. 184). ಇಮ್ಬಿನಿಂ ಕಲ್ಲಾಯ್ತನ್ ಎನ್ದು ವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕಂ; ಇಳೆಗೆ ಇಮ್ಬಾದ ಪರಿಚಾರಕರ್ಗ ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತರ್ (Kk. 36; also 9). see Sp. s. ಮೂಳಿಗೆ. J. 9, 28; Ch. v. 53; Rśv. 2, 49; Abh. P. 5, 10. — ಇಮ್ಬುಅ.-ಅಱಿ. to know or observe a pleasing manner (V. 9, 9). — ಇಮ್ಬುಗಿಡು. –ಕಿಡು. beauty to be lost: to lose beauty (Cpr. 9, 5). — ಇಮ್ಬುವೆಱ್. –ಪೆಱ್. to become pleasant or beautiful (Rśv. 3, 29).

ಇಮ್ಬು imbu. 2. = ಇಮ್ಬ. a halting or resting place; a home; a place; space, room (ನೆಲೆ, ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, ತಾಣ, ಬೀಡು, etc., ಆಶ್ರಯ Śm. 58; Kk. 64; Te. ಇಮ್ಮು). [ದಾಡೆಗಳ ನಱೆಯೊಳಿಮ್ಬಿಂ ತೀಡುತ್ತುಂ ತೀವ್ರಮಾಗೆ ಬಣ್ಣಿಯ ಬರವಂ ನೋಡುತ್ತಿರ್ದಾ Pb. 3, 28; 12, 2]. ಕಣ್ಣಿಳ ಇಮ್ಬಿಗೆ (J. 3, 17). see Prv. s. ಬಮ್ಬು; Grj. 10, 77 va. — ಇಮ್ಬಾಗು. –ಆಗು. to become a resting place or shelter [ಸಮ್ಬೋಧನೆ ದೀರ್ಘೋಕ್ತಿಯೊಳಿಮ್ಬಾಗಿರೆ ಬರ್ಕುಂ Kr. 2, 23; Pb. 2, 15]; (Bp. 8, 18; 57, 54); to be or become a place (54, 10). 2, to appear (or to become extensive Rśv. 11, 67; 13, 75; or is ಇಮ್ಬು 1 meant?). 3, to go aside, to give room (C). — ಇಮ್ಬಿಡು. –ಇಡು. to deposit (Grj. 4, 104; J. 18, 63). — ಇಮ್ಬು ಕೆಯ್. to seize a place [ಎರೆವ ಮರಲ್ವ ಅಲ್ಲಯಿಪ ಕಾಲ್ವಿಡಿವೆಮ್ಬುದನಿಮ್ಬುಕೆಯ್ವುಳಂಕರಣವಿಳಾಸಮುಂ ವೆರೆವ Ap. 3, 43]. (ಸ್ಥಾನಸಂಗ್ರಹ Śmd. Dh.). — ಇಮ್ಬು ಕೊಡು. = ಇಮ್ಬುಗೊಡು No. 1. (C.). ನಡೆಯಲ್ ಇಮ್ಬಂ ಕೊಡದ ಜನಿಗಳ್ (Rāghc. 17, 56). — ಇಮ್ಬುಗೆಯ್ಯು. to put (Śsv. 1, 79 va.). — ಇಮ್ಬುಗೊಡು. –ಕೊಡು. to give place, to make room (Bp. 4, 4). 2, to afford room or shelter (Grj. 2, 106 va.). 3, to deliver, to commit (J. 13, 59). — ಇಮ್ಬುಗೊಳ್, –ಕೊಳ್. to lay hold of place or room. 2, to lay hold of, to seize (Bp. 26, 22). 3, to be extended (59, 17); to be extensive (Rśv. 8, 2). 4, to betake oneself to, to have recourse to, to occupy (J. 8, 20; 11, 9; 26, 11). — ಇಮ್ಬುಗೊಳಿಸು. –ಕೊಳಿಸು. to place (Grj. 10, 61 va.). — ಇಮ್ಬುವಡೆ. –ಪಡೆ. to be extended, to become great [ಒಡ್ಡಿದ ಪೆರ್ಮೊಲೆ ತೆಳ್ವಸಿಱ್ ಕರಂ ನೆಱೆದ ನಿತಮ್ಬಮಿಮ್ಬುವಡೆದೊಳ್ದೊಡೆ Pb. 1, 108]; (Grj. 6, 56 va.; Rśv. 6, 11). 2, to appear (Grj. 10. 77 va.; Rśv. 2, 8 va.; 13, 71 va.). 3, to settle or be in a place (Rśv. 2, 8 va.).

ಇಮ್ಬು imbu. 3. = ಎಮ್ಬು 2. a saying, a word. — ಇಮ್ಬು ಕೆಯ್. = ಎಮ್ಬು ಕೆಯ್. to do what was said, to assent. ಇಮ್ಬು ಕೆಯ್ದನ್ ಎನ್ದು, ಎನ್ದುದಂ ಮಾಡಿದಂ (Śmd. II; Kk. 87; Abh. P. 14, 193; Te. ಇಯ್ಯಕೊನು, to consent; see T. s. ಇಡಿ 1).

***ಇಮ್ಬು imbu. 4.** a favourable situation. ಸಮ್ಬೋಳಿ ಸಮ್ಬೋಳಿ ಎನ್ನುತ್ತ ಇಮ್ಬಿನಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ Bv. 933.

ಇಮ್ಮನೆ immane. = ಇಮ್ಬನೆ. (Śmd. 109. 389). in a sweet, pleasant, agreeable or proper manner. [ಸುರಾಂಗನೆಯರ್ ನಿಜವದನಮನಿಮ್ಮನೆ ನೋಱ್ಪನಮಚ್ಯುತಂ ಪರಿಚ್ಯುತನಾದಂ Ap. 6, 20].

ಇಮ್ಮಿದಳ್ immidaḷ. a sweet or lovely female. (Śmd. 245).

ಇಮ್ಮು immu. = ಇಮ್ಪು, etc. sweetness, etc.; ambrosia (ಅಮೃತ Ct. I, 82; Te. ಇಮ್ಮು, suitableness).

ಇಮ್ಮೆ imme = ಇರ್ಮೆ 1. twice. [ಒಮ್ಮೆಯಲ್ಲದಿಮ್ಮೆಯುಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ? Cv. 1263]. ಇಮ್ಮೆ ಮದುವೆಯಾದವಳು (ಪುನರ್ಭೂ Nr.).

ಇಯತ್ iyat. so large; so much.

ಇಯತ್ತೆ iyat-te. 1. *quantity.*

***ಇಯತ್ತೆ iyatte. 2.** a class, standard.

ಇರ್ ir. 1. = ಇರು 1, ಇಲ್ 1. to be, to exist; to rest, to remain, to stay; to hesitate; to linger, to delay (ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ Śmd. Dh.; ನಿಲ್ Śmd. 101. 142. 381. 390 Cm.; T., M. ಇರು). participle negative ಇರ ಅದೆ (Śmd. 73) or ಇರದೆ (79. 101. 142, etc.); imperative ಇರು (270. 272. 115; Bp. 28, 10; 41, 29), ಇರ್ (Rśv. 13, 8; J. 28, 45); ಇರಲಿಂ (Śmd. 68), ಇರಲಿ (Bh. 1, 8, 57; 2, 13, 37; Bp. 39, 47; B. 4, 91; 5, 110); (ಇರಿಂ), [ಇನ್ನಾರುಮಿದರ್ಕೆ ವಕ್ರಿಸದಿರಿಂ Pb. 1, 114]. ಇರಿ (My.; Bp. 1, 44; 3, 78; 4, 4; 12, 44; 22, 48; 37, 39; 51, 26; 53, 19; 54, 8; 55, 38; 56, 15. 16. 19; 58, 39; Bh. 1, 10, 80); [ಇರೆ- ಶ್ರೀ ತಳ್ತುರದೊಳ್ ಕೌಸ್ತುಭಜಾತದ್ಯುತಿಬಳಸಿ ಕಾಣ್ಣಪಟದನ್ತಿರೆ Kr. 1. 1; ತಲೆಯನುಗುರಿಸುತ್ತುಮಿರೆಯಿರೆ Pb. 1, 104 va.]. ಇರ್ರಿ (S. Mhr.; B. 2, 14; 3, 15; 4, 17; My. occasionally); ಇರ್ಕೆ [ಇನ್ತೆ ತನ್ನ ಕೂರಸಿಯೊಳಡುರ್ತು ಕೊನ್ದ ಸಿಯಲಿರ್ಕೆ ಸಿಯೊಳ್ Pb. 1, 6]. (Śmd. 269; Grj. 4, 50; 6, 33); present ಇರ್ದಪಂ (J. 29, 23; 31, 28), ಇರ್ದಪರ್ (3, 31), ಇರ್ದಹಂ (Bp. 4, 48; 16, 2. 28), ಇದ್ದಾನೆ, ಇದ್ಧಾನೆ q. v.; present and future ಇಪ್ಪ (Śmd. 75), ಇಪ್ಪುದು (264. 280), ಇಪ್ಪುವು (59), ಇಪ್ಪಂ (275), ಇಪ್ಪರ್ (22), ಇಪ್ಪಿರ್ (112), ಇಪ್ಪಿರಿ (Bp. 55, 41), (ಇರುವ C.), ಇಪ್ಪ q. v., ಇಹ q. v., ಇರ್ಕುಂ (Śmd. 23. 46. 76), ಇರ್ಕು (Bp. 5, 29), ಇರ್ಕ್ಕು q. v.; P. p. ಇರ್ದು [ತದ್ಭುವನ ಪ್ರದೀಪನಾಗಿರ್ದವಾರ್ಯವೀರ್ಯಂಗೆ ಬದ್ದೆಗಂ ಪಿರಿಯಮುಗಂ Pb. 1, 23]; (Śmd.; J. 3, 25), (ಇದ್ದು q. v.), ಇರ್ದ (relative P. p.; Śmd. 64. 128), ಇರ್ದಂ (64. 157. 167. 280), ಇರ್ದತ್ತು (266), ಇರ್ದುದು [ಮೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೆಪ್ಪಿನ್ದ ಗುನ್ದಲೆಯಾಗಿರ್ದುದು ದೇವ ದಪ್ಪುತಿ ರತಶ್ರೀಸುನ್ದರಂ ಮನ್ದರಂ Ap. 1, 50]; (J. 25, 3), (ಇತ್ತು q. v.). ಇರ್ದುದಂ (Śmd. 195); ಇರ್ದುದಱಿಂ (60). [ಪರಿಗತನಗೆಯಿನ್ದಿದ್ದೆಂ ಗುರುನಾಣ್ಬುರದಿನ್ದವೆಱಗಿ ಮುಖದಾವರೆಯಂ Kr. 1, 59; ಇಪ್ಪರ್-. ಪೊಸತಲರ್ದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಗೊಸಟ್ಟಳ ನಡುವಿಪ್ಪ ಸಿರಿಯುಮಾಕೆಯ ಕೆಲದೊಳ್ ನಸುಮುಸುಳ್ದು ತೋಪ್ಪಳಿನೆ Pb. 1, 40]. ಇಪ್ಪುದು (ಅಸ್ತಿ, ಆಸನೆ, ಸ್ಥಿತಿ Nr.). ಬತ್ತಲೆ ಇರ್ದವಳು (ನಗ್ನಿಕೆ Nr.). see *e. g.* Bp. 21, 41; 29, 29; 55, 4; 57, 49; 58, 64; J. 2, 65; 3, 36. 37; 17, 20; 28, 26. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ಇರಬೇಕು; ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ಇದ್ದರೆ; ಅವರೆಲ್ಲರು ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ಇರುವವಱಿನ್ದ (B. 2, 41). ಆನನ್ದದಿನ್ದ-ಇರ್ (see s. ಆನನ್ದ); ಸುಖದಿನ್ದೆ ಇಪ್ಪೆಂ (Rśv. 4, 117). see about the use of ಇರ್ and ಇರು in connexion with ಆಗಿ s. ಆಗು 1, and also the instances s, ಇದ್ದು. — ಇರಗೊಡು. –ಕೊಡು. to allow to be or to remain (B. 4, 25). — ಇರವೇಡ. –ಬೇಡ. do not be! [ಚಿನ್ತೆಯಿದೇನೊ ಸನ್ತತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೆ ನೆಟ್ಟನೆ ಬಾರ್ತೆಯಪ್ಪೊಡಿನ್ನಿನ್ತಿರವೇಡ Pb. 1, 118]; (Bp. 45, 35; 52, 21; 58, 34). [— ಇರವೇಱ್. –ಪೇಱ್. ಮನದೊಳ್ ನೆಱನೋೞ್ಪನೆಱಿಯೊಳ್ ಕೂಡಿರವೇೞ್ಪನೆಮ್ಬುದಿದು ದಕ್ಷಿಣ ಮಾರ್ಗ ವಿಚಕ್ಷಣೋದಿತಂ Kr.

2, 102]. ಇರವೇಱ್ಕು. -೦.-ಬೇಱ್ಕು. -೦. do be! (Bp. 37, 5; 53, 17). ಇರಿರ್. rep. ಇರ್ದಿರ್ದುದ (Bp. 57, 12).— ಇರಲ್. -ಉ. being remaining. ಕಟ್ಲೆ ತುಪ್ಪಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಚಣಮಾತ್ರಮ್ ಇರಲಿಲ್ಲ (Dp. 4). ಇಡಲ್ಪಡು. = ಇರ್. (Śmd. 299. 300).— ಇರ್ದನ್ಸಿರ್. ಇರ್ದ-ಅನ್ತೆ-ಇರ್. to be as he, she, it, etc. used to be. ಮನೆಯೊಳ್ ಇರ್ದನ್ತಿರ್ದುದ ಜೀವಂ ತನುವನ್ ಅಗಲಿದ ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣಂ (Bp. 47, sum). ಇರ್ದನ್ತಿರ್ದುದ may occasionally be translated by "without an apparent cause, all at once, suddenly", *e. g.* ಈ ಬಲುಗುತ್ತಿವನ್ ಇರ್ದನ್ತಿರ್ದುದ ನಿನಗೆ ಎನ್ತಾಯಿತು, ಎಲೆ, ಕನ್ದ? (Bp. 15, 19).— ಇರ್ದಹಗೆ. -ಅಹಗೆ. just as he, she, it was, just as they were (Bp. 61, 38). *cf.* ಇಱು 1.

-ಇರ್ ir. 2. affix for the formation of the plural (*cf.* -ದಿರ್, -ವಿರ್), *e. g.* ಪೆಣ್ದಿರ್, ತೊಱ್ತಿರ್ (Śmd. 120). ಸಾಯಿರ ಪೆಣ್ದಿರ್ (111). ಸುರಸಾಲಯಂಗಳಿರ್, ದೆಸೆಗಳಿರ್, ದೇವಿಯರಿರ್, etc. (see s.-ಇರ 1).

-ಇರ್ ir. 3. = -ಇರಿ 1. affix for the formation of the second person plural, *e. g.* ಪೊರ್ದುದವಿರ್, ತಿರ್ದುದವಿರ್ (Śmd. 255), ನುಡಿದಿರ್ (61), ಬೇಡಿದಿರ್ (91), ಏಱುಪಿರ್ (153), ಒಳ್ಳಿದಿರ್, ಒಳ್ಳಿದರಿರ್, ಪೆಱರ್, ಪೆಱದರಿರ್, etc. (257), ಕೂರಿದಿರ್, ಕೂರಿದರಿರ್ (258), ಅಪ್ಪರಿರ್, etc. (258), ಪೇಱ್ವರ್, ಬನ್ದಿರ್ (263). ಅಱುಯಿರೆ? (153). ಕೇಳಿರೆ? (153. 163).

-ಇರ ir2-a14. 1. = -ಇರಾ. [an honorific affix employed in the vocative case]. (Śmd. 153). ಸುರಸಾಲಯಂಗಳಿರ! ದೇವಿಯರಿರ! (112). ದೆಸೆಗಳಿರ, ಮುಗಿಲ್ಗಳಿರ! (153). ಮುನಿಗಳಿರ! (Bp. 1, 44). ಶಿವಭಕ್ತಿಹೀನರಿರ! (3, 82). ಗನ್ಧರ್ವರಿರ! (34, 9). ಮರಗಳಿರ! (45, 42). ದುರುಳರಿರ! (50, 49).— ಇರಾಗಮ. -ಆಗಮ. the augment ಇರ (Śmd. 152).

ಇರ- ira. 2. = ಇರು2-, etc. two.— ಇರವನ್ತಿ. -ಪನ್ತಿ.= ಇರವನ್ತಿಗೆ q. v., ಇರುವತಿಗೆ, ಇರುವನ್ತಿಗೆ, ಇರುವಯ್ತಿ, ಇರ್ವನ್ತಿಗೆ. (a plant of) a set or collection of five and two, or of seven (this name being an imitation of ಸಪ್ತಲೆ; ನವಮಾಲಿಕೆ Mr. 126; ಅಜ್ಜಿಗೆ Śm. 27). see ಕಾಡ ಇರವನ್ತಿ; Grj. 5, 71. 72.— ಇರವನ್ತಿಗೆ. -ಪನ್ತಿಗೆ= ಇರವನ್ತಿ, etc. the many flowered Nykthanthes, double jasmine, Jasminum sambac (ಸಪ್ತಲೆ, ನವಮಾಲಿಕೆ Nr.; ಅಜ್ಜಿಗೆ Śs.; ಹೆಜ್ಜಾಜಿ Si. 139). see ಕಾಡಿರವನ್ತಿಗೆ.— ಇರವಾರ.= ಇರುವಾರ q. v. ಇರವಾರ ಕಟ್ಟು, ಪುರವಾರ ಸೇರಿದ (Prv.).

ಇರಚು iracu. = ಇರಸು, etc. (My.).

ಇರಟು iraṭu. = ಇರಳು, etc. (T. ಇರಟ್ಟು, ಇರುಟ್ಟು; R.).

ಇರಣ iraṇa. = ಇರಿಣ. (G.).

ಇರಪು irapu. = ಇರವು. (Mr. 82).

ಇರಮ್ಮದ iram-mada. = ರಮ್ಮದ. *a flash of lightning.*

ಇರವನ್ತಿ iravanti. ಇರವನ್ತಿಗೆ. see s. ಇರ 2.-

ಇರವು ir-a-vu. = ಇರಪು. being; staying, resting; support; state, condition, system (Śmd. 247).(ಸ್ಥಿತಿ,ಅಧಿಷ್ಠಾನ Nr.; ಆಶ್ರಯ Nr.; ಸ್ಥಿತಿ Nn. 154). [Kr. 3, 151; ಒನ್ದೆಡೆಯೊಳಿರ್ಪಿರ ವಿಂಗುಮ್ಮಳಿಸಿ Pb. 4, 10; Ap. 2, 53]. ತನ್ನಿರವು (ಸ್ಥಿತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ Mr. 486). ಸಮೀಪದ ಇರವಿನಲ್ಲಿ ಉಪಪ್ಲವ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕರಡೆಯ ಗಿರ್ಗಿಟದ ಧ್ವನಿಯನ್ತೆ ಇರವು (Śmd. 76). ಆಯಿರ್ದ (-ಇರ್ದ) ಮಾಟ್ಕೆಯೊಳೆ ಪರಮಾಯುಷ್ಯಾನ್ತಪ್ಪುದಂ ನಿರಾಕುಲಮಾಗಿ ಇರ್ಪ ಆಯಿರವಿನ ಜೈನಾಭಿಪ್ರಾಯಂ ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನಮಂ ನೋಱನಿಸಿದಂ (64. 128). ಸನ್ಯಾಸ ತನಗೆ ಮುಪ್ಪುವನ್ಯಾಯನುಡಿ ಯಾಕೆ? ಉನ್ನತದೇವರಿರವಱುಯ! ತನ್ನೊಡಲದ ನ್ಯಾಯದಿರವು! (Sp.). see Grj. 4, 41; Bp. 2, 40. 45; 3, 28. 39. 53 19, 82; 20, 15; 22, 55; 23, 42; 29, 29; 30, 24; 35, 42; 38, 43 *b.*; 40, 58. 60; 43, 2; 51, 24; 57, 15; 61, 72; Rśv. 4, 79; 5, 132; 8, 109; 11, 7; Bh. 1, 8, 5. 64. 70; J. 2, 15; 5, 32; 18, 27; 24, 52. 59; 32, 26.

ಇರಸಾಲು irasālu. a remittance to the treasury (C.; Br. ಇರಸಾಲು, ಇಸಾಲು; Mhr. ಇರಸಾಲ).

ಇರಸು irasu. (ಇಱಸು?).= ಇರಚು, ಇರಿಚು, ಇರುಚು, ಇರ್ಚೆ, ಇರ್ಚು. an iron axle-tree (S. Mhr.; Te. ಇರುಸು; T. ಇರುಸು). *cf.* ಎರಕೋಲು. s. ಎರ 3 and the T. s. ಎರ 1 No. 1.

ಇರಳು iraḷu. = ಇರಟು, ಇರುಳ್ q. v., ಇರುಳು, ಇರ್ಳು. night (C.; *cf.* T. ಇರವು, ಇರಾ).— ಇರಳುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye that is blind at night (C.).— ಇರಳುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. night work (C.). —ಇರಳು ಪಗಲುಂ. night and day (Bp. 47, 4).

-ಇರಾ ir2-ās. = -ಇರ 1. ದೇವಿಯರಿರಾ! (Śmd. 112). ಜಡರುಗಳಿರಾ! (Bp. 21, 10). ಪಾಹಕರಿರಾ! (59, 40).

ಇರಾದಾ irādā. purpose, design, intention; will, accord (My.; Br.; Mhr., H.).

ಇರಾದೆ irāde. = ಇರಾದಾ. (My.).

-ಇರಿ ir3-i11. 1. an affix of the second person plural of the present and future, *e. g.* ಬನ್ದಪಿರಿ (Bp. 10, 15), ಹೋದಪಿರಿ (38, 20), ಮಾಡುವಿರಿ (39, 57), ಅಹಿರಿ (39, 48. 60), ಕರೆಯಿರಿ (48, 22), ಹೋಹಿರಿ (56, 24); and of that of the imperfect, *e. g.* ಇಱುಹಿದಿರಿ (Bp. 11, 45), ಕೆಳುಹಿದಿರಿ (48, 23), ಬರಿಸಿದಿರಿ (50, 64), ಬಯಸಿದಿರಿ (56, 21), ಓವಿದಿರಿ (57, 63). *cf.* -ಈರಿ 3.

-ಇರಿ iri. 2. = -ಇ 10, -ಇಂ 6; -ಅರಿ 8. [pl. of the verb ಇರ್ 1, in second person]. a common termination of the second person plural of the imperative, *e. g.* ತೊಲಗಿರಿ (Bp. 21, 10). ಕುಳ್ಳಿರಿ (8, 3). ಹೇಱರಿ (45, 42), ಹೋಗಿರಿ (51, 69; B. 2, 53), ನೋಡಿರಿ (B. 2, 23), ಮುಱುಯಿರಿ (2, 30)), ತಿಳಿಯಿರಿ (4, 194).

-ಇರಿ iri. 3. = -ಅರಿ 8, -ಇ 15. an honorific affix, generally added to the end of any final word which is employed in addressing a superior or a dear person, *e. g.* ಬನ್ನಿರಿ (Bp. 32, 17; 56, 30), ಬೇಡಿರಿ (B. 2, 53), ಏನಿರಿ, ಹೌದಿರಿ, ಇಲ್ಲಿರಿ, ಸಾಕಿರಿ, ಇನ್ದಿರಿ, ನಾಳಿರಿ, ಸಲಾಮಿರಿ, ಹೋಗುತ್ತೇನಿರಿ, ಬರುತ್ತೇನಿರಿ, ಹೋಗುತ್ತಾನಿರಿ, etc.

ಇರಿ iri. 4. = ಇಱು 7. to give forth, to emit, to rain (ಕಱು Ct. I, 43; ಕಱುವುದು Śs.). see ಅಪ್ಪುರಿವಿಡು.

ಇರಿಚು iricu. = ಇರಸು, etc. (My.).

ಇರಿಣ iriṇa. = ಇರಣ. *a spot with saline soil; a barren soil. 2, a desert.*

ಇರಿಸು irisu. 1. to cause to be or to stay; to let remain; to place, to put, to deposit [ಆ ನೃಪತಿ ನಿಜ್ಜಲಯ್ಯೂಱಾನೆಯ ನವಗಾಹಮಿರಿಸುವಂ ಬೋದನದೊಳ್ Pb. 1, 17; Ap. 4, 47 va.]. (ಬರ್ Ct. I, 39). ಇರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನ್ಯಸ್ತ, ನಿಸೃಷ್ಟ); ನೆಲಹಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಕಾಚಿತ, ಶಿಕ್ಯಿತ Nr.). ಕ್ಷಳನಂ ವಿಕಲ್ಪದಿನ್ ಇರಿಸ ಬಾರದು (Śmd. 13). ಇರಿಸಿಂ! (270). ಇರಿಪಂ (275). [ಇರಿಪೆನ್-. ಬರಿಪೆನಮೋಘಮಿನುಪವನಾನ್ತರದಲ್ಲಿಗೆ ನಲ್ಲನಂ ತಗುಳ್ದಿರಿಪೆನನಾರತಂ Kr. 2, 105. ಇರಿಪ್ಪೆನ್-. ಅನಂಗ ಸುಖೋಚಿತಂಗಳಾನನುನಯದಿನ್ದಿರಿಪ್ಪೆನಿನಿತುಂ ಸುರತಾಸವಸೇವನಾಸನಾತನ ಸುಖದಿನ್ದಿರಿಪ್ಪೆನನುರಾಗದಿಂ Kr. 2, 106]. ಕೋಟಿಭಾಗ್ಯವು ಇದ್ದವನಾದರೂ ಕಡೆಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ (Prv.). ಹೆಡ್ಡನ್ ಆದವ ಬಹಳ

ಗಡ್ಡವ ಇರಿಸಿದರೇನು? (Dp. 148). see Bp. 2, 44; 13, 17; 20, 7; 29, 19; 42, 11; 46, 44; 50, 12; 51, 45; 59, 40; Rśv. 11, 7; J. 3, 26; 11, 7; 28, 24. 27. 33; 29, 48; 30, 50; 31, 27. — ಇರಿಸಿರಿಸು. rep. (Bp. 6, 31).

ಇರಿಸು irisu. 2. = ಈರಿಸು. (My.).

ಇರಿಸುಹ irisuha. causing to be or to stay, etc. ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಎನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಮ್ ಅಹ ಚತುರಂಗಬಲವನು ತಕ್ಕ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುಹವು ವ್ಯೂಹವಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಇರು iru. 1. = ಇರ್ 1, q. v. to be, etc. (C.). ಇರುವ (Si. 257). ಇರುವದು (372. 375). ಇರುವನ್ನಾದು (379). ಇರುವನ್ನಾವನು (373). P. p. ಇದ್ದು, q. v. — ಇರೆ ಇರುತ್ತ. being or remaining here and there (My.). 2, in course of time, gradually (My.; B. 3, 63; 5, 101. 144). — ಇರುತ್ತಿರುತ್ತ. -ಇರುತ್ತ. = ಇರೆ ಇರುತ್ತ. (C.).

ಇರು- iru. 2. = ಇರ್-, etc. two. (T., Te.). — ಇರುವತಿಗೆ. = ಇರುವನ್ತಿಗೆ. (Bp. 19, 65). [— ಇರುವನ್ತಿ. = ಇರುವನ್ತಿಗೆ. ಮಧುಸುಱುವ ಮಧುವ್ರತಮುಮನಲೆದಪನೆಪ್ಪೀ ಪ್ರತೀತಿಗಿರುವನ್ತಿಯನ್ತೆ ನೋನ್ತಲರೊಳವೇ Ap. 11, 111]. — ಇರುವನ್ತಿಗೆ. -ವನ್ತಿಗೆ. = ಇರವನ್ತಿಗೆ, etc. see ಕಾಡು ಇರುವನ್ತಿಗೆ. — ಇರುವಯ್ತಿ. -ವಯ್ತಿ. = ಇರುವನ್ತಿಗೆ, etc. (ಸಪ್ತಲೆ, ನವಮಾಲಿಕೆ Hlā.; T. ಇರುವಾಚ್ಚಿ). — ಇರುವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. the two (lower) openings (of the body). ಇರುವಾಯಿಕಟ್ಟು. constipation and stoppage of urine (Te.; R.). — ಇರುವಾರ. = ಇರವಾರ. two shares: both the landlord's and cultivator's share of the produce (My.); all, totally (My.). [2, twice; second time].

ಇರುಗುಣ್ಡಿ irugundi. the tree called Dalbergia sissoo Roxb. (St. & Pl.; My.; Te. ಇರುಗುಡು, ಇರುವುಡು).

ಇರುಚು irucu. = ಇರಸು, etc. (My.).

ಇರುವತಿಗೆ iruvatige. ಇರುವನ್ತಿ, ಇರುವನ್ತಿಗೆ, ಇರುವಯ್ತಿ, ಇರುವಾಯಿ, ಇರುವಾರ. see s. ಇರು 2-.

***ಇರುವನ್ತಿ iruvanti.** double jasmine. see ಇರು 2-.

ಇರುವಿಕೆ iruvike. = ಇರ್ವಿಕೆ. being, existing, etc. (ಆಸ್ಯೆ, ಆಸನೆ, ಸ್ಥಿತಿ Si. 394. 416; ಸ್ಥಾನ 436; ಇರವು G.). see Si. 50. 68. 199. 222. 247. 265. 389. 393.

ಇರುಹ iruha. being, existing, remaining, etc. ಹತ್ತಿರಿನ್ದ ಹೋಹದೆ ಇರುಹವು (ಪರಿಸರ್ಯೆ, ಪರೀಸಾರ); ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ); ಮೆಯ್ಮಱದು ಇರುಹ (ಪ್ರಮಾದ Nr.). 2, = ಇರುವವ, one who is, see s. ಇರ್ತಲೆಗೊಳಜ.

ಇರುಳ್ iruḷ. ಇರುಳು. = ಇರೆಳು, etc. night (ತಮಿ, ತಮಿಸ್ರೆ, etc. Hlā.; ತಮಿ, ಯಾಮಿ, ರಾತ್ರಿ, etc. Mr. 65; ರಾತ್ರಿ Śm. 19; T.; Tu. ಇರ್ಲು, ಇರ್ಳು; Te. ಇರುಲು; see ಎರೆ 1); [ಸಿನ್ನನೆ ನೆನೆನೆದಿರುಳೊಳಗೊಱಗದಿರೆ ಕಡೆಗಣ್ಣಳ್ ಮುನಿಸನಭಿನಯಿಪವೋಲ್ ಕೆಮ್ಮನೆ ರಕ್ತಾಮ್ಬೋಜ ರುಚಿಯನೀಱ್ಕುಳಿಗೊಳ್ಗುಂ Kr. 1, 94; Pb. 5, 19; Ap. 3, 68]; ಇರುಳ or ಇರುಳಿನ (Śmd. 134). ಇರುಳ ಸರೋಜಮ್ ಅದುದು ಅರಿರಾಯರ ಸಂಸಾರಂ (134). ವಿಧುವಿಲ್ಲದ ಇರುಳ್ (67). ಹಗಲಿರುಳಿನ ಅಱುವತ್ತು ಗಳಿಗೆ (ಅಹೋರಾತ್ರ); ಹಗಲಿರುಳಾಡದೆ ಗಣರಾತ್ರಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಕತ್ತಲೆಯುಳ್ಳ ಇರುಳು (ತಮಿಸ್ರೆ, ತಾಮಸಿ); ಬೆಳುದಿಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಇರುಳು (ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿ Nr.). see Śmd. 27. 119; Bp. 61, 11. 31; J. 3, 26; 7, 12; 8, 20; 15, 18; 17, 22. 29; 24, 29. 46; 28, 4; 31, 64; Bh. 2, 13, 6; B. 2, 18. 46; 4, 74. ಕ್ಷೋಣಿಯೊಳು ಕುರುಡ ಬಲ್ಲನೆ ಹಗಲನ್ ಇರುಳ? (Dp. 87). ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ. — ಇರುಳು ಕಣ್ಡ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಬಿದ್ದ. — ಇರುಳು ಕಾಗೆಗೆ ಆಗದು, ಹಗಲು ಗೂಬೆಗೆ ಆಗದು. — ಇರುಳು ನೋಡಿ ಮುರುಳು ಗೊಣ್ಡ (Prvs.) see ನಟ್ಟಿರುಳ್, ನಡುವಿರುಳ್, ಬಯ್ಗಿರುಳ್, ಮುನ್ನಿರುಳ್. — ಇರುಳರಸ. -ಅರಸ. the ruler of the night: the moon (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಇರುಳಾಳ್ವ. -ಆಳ್ವ. = ಇರುಳರಸ (ಸಸಿ, etc. Śm. 16). [— ಇರುಳುಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. one that could see in the night; an owl]. — ಇರುಳುತಳವಾರ. a night-watch-man (Bp. 9, 39). — ಇರುಳುಮುಂಜಾವ. the first part of the night, evening (ಪ್ರದೋಷ Mr. 66). — ಇರುಳು ಪಗಲುಂ. night and day (Bp. 41, 7). — ಇರುಳುಂ ಪಗಲುಂ. night and day [ನೆನೆದಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ ನಿನ್ನನೆ ಪೀನಮೋಹಿಲ್ದು ಮುಱುಗಿ ಕಾತರಿಸುತ್ತುಂ Kr. 2, 83]; (Rśv. 8, 112). — ಇರುಳುಹೊತ್ತು. night time (B. 3, 88). — ಇರುಳೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. = ಇರುಳಾಳ್ವ; (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 107; ಜೊನ್ನೊಡಲ, etc. II, 6; Rśv. 7, 47).

ಇರೆ ire. *the earth.* 2, *water.* 3, *ardent spirits.* 4, *food.* 5, *speech.* *cf.* ಇಡೆ, ಇಳೆ.

ಇಱ iṟa. 1. = ಇಱು 3, etc. the state of being confined, tight or close. — ಇಱಕಟೆ. narrowness, strait, difficulty, distress (My.; Te.). — ಇಱಕಟ್ಟು. -ಇಱಕಟ್ಟು. = ಇಱಕಟೆ. (My.).

ಇಱ iṟa. 2. = ಇಱಿ 3, ಇಱು 2. tossing, butting, etc. ಇಱಕಳ. = ಇಱಕುಳಿ. (S. Mhr.; G.). — ಇಱಕುಳ. = ಇಱಕುಳಿ. (My.). — ಇಱಕುಳಿ. a tossing or butting animal (My.; ಇಱಯುವ ದನ G.; B. 3, 17; 5, 19).

ಇಱ iṟa. 3. = ಇಱಿ 2, ಇಱದು, ಇಱಿದು. *having pierced,* butted, etc. — ಇಱ ಕೊಳ್ಳು. to stab oneself (C.).

ಇಱಕಿಸು iṟakisu. = ಇಱಿಕಿಸು, ಇಱುಕಿಸು, ಇಱುಂಕಿಸು, ಇರ್ಕಿಸು 1. to press, to squeeze (C.; Te. ಇಱಿಕಿಂಚು).

ಇಱಕು iṟaku. 1. = ಇಡಕು 1, ಇಱಂಕು, ಇಱಿಕು 1, ಇಱಿಂಕು, ಇಱುಕು 1, ಇಱುಂಕು, ಇರ್ಕು 4, ಇಲಿಕು. to be closely confined, to be compressed or squeezed (C.; see ಇಱಿ 4). 2, to confine, to compress, to squeeze, to press, to pinch (My.; Tu. ಇರಿ).

ಇಱಕು iṟaku. 2. = ಇಕ್ಕು 6, ಇಡಕು 2, ಇಱಿಕು 2, ಇಱುಕು 2, ಇರ್ಕು 5. the state of being close, confined, squeezed, or straitened (C.; ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು G.). — ಇಱಕುದಾರಿ. a narrow, difficult path (My.). — ಇಱಕು ಮುಱಕು. dupl. (My.).

ಇಱಕು iṟaku. 3. goring, butting, as an ox, etc. (S. Mhr.).

ಇಱಂಕು iṟanku. = ಇಱಕು 1, etc. (My.).

ಇಱಚಲು iṟacalu. = ಇಱಿಚಲು, ಇರ್ಚಲು. a driving rain (My.).

ಇಱತೆ iṟata. = ಇಱಿತ, ಇರ್ತ. piercing, stabbing; throbbing, as that of a sore eye (C.).

ಇಱದು iṟadu. = ಇಱ 3, etc. P. p. of ಇಱಿ 1. (C.).

ಇಱವೆ iṟave. = ಇಱಿವೆ. (My.). an ant.

ಇಱಿ iṟi. 1. to beat, to strike; to throb, as a sore; to pierce, to stab, to gore; to butt; to kill (ಘಾತನ Śmd. Dh.; ತಿವಿ Śm. 109; ಹೊಡೆ, ಕೊಲ್ಲು, ತಿವಿ G.; C.; T. ಎಱಿ; *cf.* ಏಱು 4 & 5). [Kr. 3, 149; ಉದ್ವೃತ್ತರಂ ತಳ್ತಿಱುಯದೆ Pb. 4, 11; Ap. 2, 15 va.]. 2, to throw, to fling (ಹಾಕು G.; T., M.; *cf.* ಇಸು 3). for its meaning when the *final* of compounds *cf.* ಇಡು 1. P. ps. ಇಱ, ಇಱದು, ಇಱು, ಇಱುದು. ಇಱುದಪಂ, ಇಱುದಪ್ಪಂ (Śmd. 276). ಇ

ಱಿದು (27. 28. 79). ಇಱಿದಂ (28). ಇಱಿವಂ (60). ಇಱಿಯರ್ (263). see Abh. P. 4, 41: Bp. 44, 26; 57, 41; 61, 31; Rśv. 6, 11 va.; 6, 54; Bh. 1, 8, 21. 89; 2, 13, 41; J. 2, 38; 7, 30. 59; 10, 53; 12, 9; 22, 40, B. 2, 19; 3, 101; ಅರ್ಚಿಱಿ, ಅಳ್ಳಿಱಿ, ಈಡಿಱಿ, ಎಡೆಗಿಱಿ, ಕಚ್ಚಿಱಿ, ಕವಲಿಱಿ, ಕೂಕಿಱಿ, ಬೊಬ್ಬಿಱಿ, ಮಡಲಿಱಿ, ಮುನ್ನಿಱಿ, ಸುತ್ತಿಱಿ, etc. — ಇಱಿದಾಡು. -ಆಡು. to stab mutually (Bp. 61, 37). 2, to butt one another, as animals (C.). = ಇಱಿದು ಕೊಳ್ಳು. to stab oneself. ತೆಱೆದ ಕೆಣ್ಡವ ಮೆಟ್ಟಿ ಮಱುಗುವಾ ತೆಱನನ್ತೆ ಅಱಿಯದರ ಕೂಟ ಬಱಿಕೂಟ; ತನ್ನನೆ ಇಱಿದು ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ (Sp.). — ಇಱಿಯಿಱಿ rep. (Bp. 18, 44; Rśv. 9, 28).

ಇಱಿ ir̤i. 2. = ಇಱ 3, etc., in ಇಱಿ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಇಱಿ ir̤i. 3. = ಇಱ 2, etc. — ಇಱಿಗೂಳಿ. = ಇಱುಗೂಳಿ. a goring bull. (My.). — ಇಱಿಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. the business of piercing, etc. (Bh. 4, 3, 12).

ಇಱಿ ir̤i. 4. to be closely confined. etc. (Te. ಇಱಿ); to compress. see ಇಱಕು 1; ಇಡಿಕಿಱಿ, ಇಡುಕಿಱಿ, ಕಿಕ್ಕಿಱಿ.

ಇಱಿ ir̤i. 5. P. p. of ಇಱಿ 4. — ಇಱಿ ಹಿಡಿ. to seize firmly (Bp. 57, 37).

ಇಱಿ ir̤i. 6. the state of being compressed, etc. — ಇಱಿವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. a mountain difficult of access (Abh. P. 13, 39).

ಇಱಿ ir̤i. 7. = ಇರಿ 4. (ಕಱಿ Kk. 60). (T. ಇಱು, to fall in drops = K. ಎಱಿ[3]; Tu. ಇರಿ, to fall or drop as fruits etc., to come down = K. ಇಱಿ).

ಇಱಿಕಿಸು ir̤ikisu. = ಇಱಕಿಸು, etc. (C.).

ಇಱಿಕು ir̤iku. 1. = ಇಱಕು 1, etc. (C.).

ಇಱಿಕು ir̤iku. 2. = ಇಱಕು 2, etc. (C.).

ಇಱಿಕೆ ir̤ike. striking, piercing, goring, etc. (My.).

ಇಱಿಂಕು ir̤iṅku. = ಇಱಕು 1, etc. (Rśv. 5, 25 va.; J. 4, 13).

ಇಱಿಚಲು ir̤icalu. = ಇಱಚಲು, etc. (My.).

ಇಱಿತ ir̤ita. = ಇಱತ, etc. (Rām. 6, 30, 32). see ಉಬ್ಬಿಱಿತ ಬೊಬ್ಬಿಱಿತ, ಹೊಳ್ಳಿಱಿತ.

ಇಱಿತಕಾಱ ir̤ita-kār̤a. a man who beats, pierces or kills (Rām. 3, 6, 15).

ಇಱಿಪು ir̤ipu. beating, piercing, etc. (My.).

ಇಱಿವತ ir̤ivata. lord? (*cf.* ಎಱೆಯ? T. ಇಱೈವ, master, etc.). — ಇಱಿವತಾಣ್ಡಿಯರ್. N. (Bp. 49, 43).

ಇಱಿವತ್ತ ir̤ivatta. = ಇಱಿವತ. N. (Bp. 22 sum.; 22, 1). — ಇಱಿವತ್ತನಾರ್ (honorific plural of ಇಱಿವತ್ತ). N. (Bp. 22, 3). — ಇಱಿವತ್ತಾಣ್ಡಿಯರ್. N. (Bp. 49, 46).

ಇಱಿವದ ir̤ivada. ಇಱಿವದಾಣ್ಡಾರಿ. N. (Bp. 9, 47; 22, 5. 11. 17).

ಇಱಿವು ir̤ivu. = ಇಱಿಪು. (My.).

ಇಱಿವೆ ir̤ive. = ಇಱವೆ, ಇಱುಪೆ, ಇಱುಮ್ಬು, ಇಱುಮ್ಪೆ, ಇಱುವು 1, ಇಱುವೆ 1, ಇಱುಹೆ, ಇರ್ವು, ಇರ್ವೆ. an ant (C.; ಪಿಪೀಲಿಕೆ Si. 484; M. ಇಱುಮ್ಬು, ಉಱುಮ್ಬು; T. ಎಱುಮ್ಬು, ಉಱುವ). ಇಱಿವೆಯ ಹುತ್ತು (B. 3, 67). ಆನೆಯಾಗಿ ಕಬ್ಬು ಮೇಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಇಱಿವೆಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ತಿನ್ನುವುದು ಲೇಸು (Prv.). see ಕಟ್ಟಿಱಿವೆ.

ಇಱಿಸಿಲ್ ir̤isil. 1. = ಇಱುಬು, ಇಱುಸಲ್, ಇಱುಸುಲ್. a pitfall to catch tigers, elephants, etc. (ಮಿಗಮಂ ಕೆಡಪುವ ಗುಱಿ Śmd. II).

ಇಱಿಸು ir̤isu. to cause to stay, to put, to employ, as a liṅga (Śmd. 47 Mḍb.). an avyaya (99 Mḍb.). *cf.* ನಿಱಿಸು.

ಇಱು ir̤u. 1. = ಉಱು. to stay; to hesitate. ಇಱದೆ (Bp. 28, 26; 31, 14; 56, 29).

ಇಱು ir̤u. 2. = ಇಱ 2, etc. goring, butting, etc. — ಇಱುಕುಳಿ. (Śmd. 40). = ಇಱಕುಳಿ. — ಇಱುಗೂಳಿ. a goring, butting or tossing bull (C.).

ಇಱು ir̤u. 3. = ಇಱ 1. the state of being closely confined, etc. see ಇಡುಕಿಱು.

ಇಱುಕಿಸು ir̤ukisu. = ಇಱಕಿಸು, etc. (My.).

ಇಱುಕು ir̤uku. 1. = ಇಱಕು 1, etc. to compress, to hold firmly, to make tight, etc. (ನಿಗ್ರಹಗ್ರಹಣ Śmd. Dh.; Rām. 3, 4, 8; Te.; T., M. ಇಱುಗು, to be made tight; ಇಱುಕ್ಕು, to make close, etc.).

ಇಱುಕು ir̤uku. 2. = ಇಱಕು 2, etc. to state of being close together, etc.; a narrow place, a thicket (Bh. 3, 13, 29; Te.).

ಇಱುಂಕಿಸು ir̤uṅkisu. = ಇಱಕಿಸು, etc. (My.).

ಇಱುಂಕು ir̤uṅku. = ಇಱುಕು 1, etc. [ವಿಳಾಸದಿನ್ದಿಱುಂಕಿದ ನಿಱಿ Pb. 4, 35]; (Śmd. Dh.; My.). ಇಱುಂಕಿದಂ or ಇಱುಕಿದಂ (Śmd. 48). see Rśv. 5, 25 va.; 8, 98.

ಇಱುಪೆ ir̤upe. = ಇಱುಮ್ಪೆ. (Śmd. 48). an ant (Abh. P. 4, 47). [ರಿಸಿಯುರೊನ್ದಿಱುಪೆಗಪ್ಪೊಡಂ ಪೊಲ್ಲದಂ ಬಗೆಯುದವರ್ Vr. 176, 25].

ಇಱುಬು ir̤ubu. = ಇಱಿಸಿಲ್, etc. (Bh. 1, 8, 21. 53; 3, 23, 10; J. 6, 17).

ಇಱುಬೆ ir̤ube. = ಇಱುವು 2, ಇಱುವೆ 2. a throng, a crowd, a large number (ಸನ್ದಣಿ, ಇಟ್ಟಳ Śm. 53; J. 28, 47). *cf.* ಉಱುಬೆ. [T. ಊರ್ವಲಂ, a procession].

ಇಱುಮ್ಪು ir̤umpu. = ಇಱಿವೆ, etc. an ant (ಇಱುಹೆ Śs.). [T., M., ಎಱುಂಬು].

ಇಱುಮ್ಪೆ ir̤umpe. = ಇಱುಪೆ. [ಸುಡುವುದರಾಗ್ನಿಯುಮೊಡಲಂ ಮಿಡುಕುವಿನಂ ಕಡಿವ ಕಟ್ಟಿಱುಮ್ಪೆಗಳುಮದಾವೆಡೆಯನುರಿಸುವುದೊ Ap. 5, 13]; (Śmd. 48; Rśv. 5, 79).

***ಇಱುಮ್ಬ ir̤umba.** = ಇಱುಮ್ಬು. ಪಡೆಗಡ್ಡಮಿರ್ದ ಬೆಟ್ಟಿಟ್ಟೆಡೆ ಮಟ್ಟ ಮಿಱುಮ್ಬುಮೆಮ್ಬುವಂ ಸಣ್ಣಿಸಿ ಸಾರ್ವೆಡೆ Ap. 11, 47.

ಇಱುಮ್ಬು ir̤umbu. a narrow place [ನವಮಾಲಿಕಾಲತೆಯಿಱುಮ್ಬುಗಳೊಳಂ ತಮಾಳಲತೆಯ ಕೊಂಬೆಯಂಗಳೊಳಂ Ap. 4, 92va.]; (Rśv. 2, 8 va.); closeness. (Śśv. 3, 35 va.). 2, hardness, harshness (ಕರ್ಕಶತೆ Kk. 51).

ಇಱುವು ir̤uvu. 1. = ಇಱಿವೆ, etc. (My.).

ಇಱುವು ir̤uvu. 2. = ಇಱುಬೆ, etc. ಇಱುವೆನ್ದು ಸನ್ದಣಿ (Śmd. II). *cf.* ಉಱುವು.

ಇಱುವೆ ir̤uve. 1. = ಇಱಿವೆ, etc. an ant. ಕಣ್ಣಿಕ್ಕೆ ಇಱುವೆಗಳು ಮುತ್ತ್ಯಾವೋ? — ಇಱುವೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂಕೋಲೆ. — ಇಱು

ವೆಯ ಭಾರ ಇಱುವೆಗೆ, ಆನೆಯ ಭಾರ ಆನೆಗೆ (Prvs.). see Bp. 58, 50; Prv. s. ಬಲೆ.

ಇಱುವೆ iṟuve. 2. = ಇಱುಬೆ, etc. (ಸನ್ದಣಿ Kk. 80, o. r. ಇಱುಬೆ).

ಇಱುಸಲ್ iṟusal = ಇಱುಸಿಲ್, etc. (ಮಿಗಮುಂ ಕೆಡಪುವ ಎಡೆ Kk. 81.)

ಇಱುಸುಲ್ iṟusul = ಇಱುಸಲ್, etc. (ಮಿಗಗೆಡಪುವ ಎಡೆ Śm. 31; o. r. ಇಱುಸಲ್).

ಇಱುಹೆ iṟuhe. = ಇಱುವೆ, etc. an ant (ಕ್ಷುದ್ರ, ಪಿಪೀಲಿಕ Mr. 165; ಇಱುಮ್ಪು Ss.; J. 24, 35). ಇಱುಹೆಗಳ ಸಾಲು (ಪಿಪೀಲಿಕೆ Nr.).

ಇರ್- ir. 1. = ಇರ್‌-, etc. (Śmd, 221. 78). two. — ಇರ್ಕಟ್ಟು. (Śmd. 222). = ಇಕ್ಕಟ್ಟು, q. v. — ಇರ್ಕಡಿ. = ಇಕ್ಕಡಿ, q. v. (Rśv. 5, 117. 123). — ಇರ್ಕಡೆ. = ಇಕ್ಕಡೆ, q. v. (My.). — ಇರ್ಕಾಲು. = ಇಕ್ಕಾಲು, q. v. (My.). — ಇಕಿರವಿ. two, or both, ears (My.). — ಇರ್ಕುಚ. two, or both, breasts (My.). — ಇರ್ಕೆಯ್. = ಇಕ್ಕೆಯ್. two, or both, hands, (Rśv. 4, 70; My.). — ಇರ್ಕೆಲ. (Śmd. 132). = ಇಕ್ಕೆಲ, q. v. [ಕಲ್ಪ ಮಹೀಜದ ಪಕ್ಕದಿರ್ಕೆಲದುಮ್ಬಿಡಿದು ಮಡಲ್ತು ತೋಱುವ ಲತಾವಳಿಗಳ್ಗೆಣೆಯಾಯ್ತು Ap. 2, 4]. — ಇರ್ಕೊಡೆ. two, or both, umbrellas (Śs.). — ಇರ್ಕೋಡಿ. two, or both, channels. ಇರ್ಕೋಡಿಯಿಂ ತೀವಿ ನಾಲ್ದೆಸೆಗಂ ಸೂಸಿ (Śmd. 79). — ಇರ್ಛಾಸಿರ. -ಸಾಸಿರ. two thousand. [ಸ್ಮರಿಯಿಪನಿರ್ಪತ್ತಿರ್ಛಾಸಿರ ಬರಿಸಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ರ್ಮನದೊಳುಣಿಸಂ ಸುಯ್ಯಂ Ap. 6, 16; ಪ್ರಸಾದಿಗಳು ಮೂವತ್ತಿರ್ಛಾಸಿರ ದೊಳಗೆ ತಾನೊಬ್ಬನಾಗಿ Cv. 776]; (Śmd. 83; J. 23, 2). ಇರ್ಛಾಸಿರಂ ಮದಮುಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿರ್ದ ದನ್ತಿಘಟೆಗಳ್ (Śmd. 22. 83). — ಇರ್ತಡಿ. (Śmd. 222). two, or both, banks. — ಇರ್ತಣ್ಡ. = ಇತ್ತಣ್ಡ. (G.). — ಇರ್ತರ. (Śmd. 79). = ಇತ್ತರ, q. v. — ಇರ್ತಲೆ. = ಇತ್ತಲೆ. two, or both, heads; two generations. — ಇರ್ತಲೆಗೊಜ್ಜ. -ಕೊಜ್ಜ. (Śmd. 79). = ಇರ್ತಲೆಗೊಲಜ, q. v. — ಇರ್ತಲೆಗೊಲಜ. -ಕೊಲಜ. = ಇರ್ತಲೆಗೊಜ್ಜ. a grandfather. ತನ್ನ ತನ್ದೆಗೆ ತಾಯಿತನ್ದೆಗಳ್ ಇರುಹ, ತನ್ನ ತಾಯಿಗೂ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ್ ಇರುಹನೊ, ಅವನು ಇರ್ತಲೆಗೊಲಜಂ (Śmd. 79, Mdb. MS. in explanation of ಇರ್ತಲೆಗೊಜ್ಜ). — ಇರ್ತಲೆ ಹಾವು. = ಎರಡುತಲೆ ಹಾವು, ಇತ್ತಲೆಗುಯ್ಯ, q. v. the two-headed snake, a short-tailed, not venomous earth snake, Tortrix cylindrophis rufus. 2, = ಕೊಟಕುಮಣ್ಡಲ (My.). — ಇರ್ತೆರೆ. (Śmd. 222). two, or both, curtains. — ಇರ್ತೆಱ. = ಇತ್ತೆಱ. two kinds (Śmd. 60. 94). — ಇರ್ದೆಸೆ. = ಇದ್ದೆಸೆ. both directions. (Śmd. 135 Mdb. MS.). — ಇರ್ಪತು. = ಇಪ್ಪತು, ಇರ್ಪತ್ತು. (Ch. v. 326). ಇರ್ಪತು ಮೂಱು, twenty-three (Ch. v. 330). — ಇರ್ಪತ್ತಯ್ದು. = ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು. (Śmd. 201). see also Śmd. 21. 44. — ಇರ್ಪತ್ತಾಱು. = ಇಪ್ಪತ್ತಾಱು. ಇರ್ಪತ್ತಾಱುಂ ಛನ್ದಂಗಳ್ (Ch. p. 23). ಇರ್ಪತ್ತಾಱುಂ ಛನ್ದದಿನ್ದೆ (v. 235). — ಇರ್ಪತ್ತು. = ಇಪ್ಪತ್ತು. — ಇರ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು. = ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು. [ಪನ್ನೆರಡು ಪಟ ಹಂಗಳುಂ ಪುಣ್ಯಾಬ್ಧಿ ಸಂಭವಂಗಳಾಗಿ ಗಮ್ಭೀರಾವರ್ತಂಗಳೆಮ್ಬಿರ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕುಂ ಶಂಖಂಗಳುಂ Ap. 15, 3 va.]; (Ch. v. 256). — ಇರ್ಪತ್ತೆಣ್ಟು. = ಇಪ್ಪತ್ತೆಣ್ಟು. (Ch. v. 293). [— ಇರ್ಪತ್ತೆರಡು. twentytwo. ಎನ್ದಾಮ ಹಾನುಭಾವನ ಪೇಟ್ದುಮಾಟ್ಕೆಯೊಳಿರ್ಪತ್ತೆರಡು ದಿವಸಮ್ಬರಂ ವೀರ ಶಯ್ಯಾ ತಳಗತನಾಗಿರೆ Ap. 2, 58 va.]. — ಇರ್ಪತ್ತೇಱು. = ಇಪ್ಪತ್ತೇಱು. ಇರ್ಪತ್ತೇಱು ಮುತ್ತಿನ ಸರಮುಂ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). [— ಇರ್ಪತ್ತೊನ್ದು. twenty one. ಸಲೆ ಸನ್ದಿರ್ಪತ್ತೊನ್ದು ತಲೆವರೆಗಂ ನಮಗೆ ಪರಿಭವಂ Pb. 7, 56; Ap. 3, 41 va.]. — ಇರ್ಪೆಗಲ್. both shoulders (My. occasionally). — ಇರ್ಪೆಣ್ಡಿರ್. (Śmd. 197). two, or both, wives or women. — ಇರ್ಬಗಿ. = ಇಬ್ಬಗೆ, q. v. [ಒಗೆದ ಶರಸ್ತಮ್ಬದೊಳಿರ್ಬಗಿ ಯಾಗಿ ಮನೋಜರಾಗರಸಮುಗುತರೆ Pb. 2, 33; Ap. 14, 163 va.]; (Abh. P. 13, 81). — ಇರ್ಬರ್. (Śmd. 122; T. ಇರುವರ್, Te. ಇರುವುರು). = ಇಬ್ಬರ್, ಇಬ್ಬರು q. v., ಇರ್ವರ್. two, or both, persons; both. ಇರ್ಬರ್ಗೆ ಎರಟ್ಕೆಯ್ದುವಾ! (69). ಇರ್ಬರ್ ಕರ್ತೃಗಳ್ಗೆ ನಿಮಿತ್ತಮ್ ಅಪ್ಪ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಗೆ ಏಕಾರಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (296). [ನೀಮಿರ್ಬರು ಮನ್ನೆಗಮಿನ್ನೀ ಮಾಟ್ಕೆಯೊಳಿನಿಸು ಪೊಱ್ತು ನುಡಿವುತ್ತಿರಿಂ Kr. 3, 133; Ap. 16, 5]. ಇರ್ಬರನು (Bp. 13, 27). ಇರ್ಬರು (18, 103). ಎಮ್ಮನಿರ್ಬರನು (42, 34). — ಇರ್ಬರಿ. both sides or flanks (Rśv. 13, 82). — ಇರ್ಬಲ. two, or both, forces (Abh. P. MS. 13, 48. 60. 93. 95). — ಇರ್ಬಾಯ. -ಬಾಯ್. -ಅ 3. = ಇಬ್ಬಾಯಿ ಹಕ್ಕಿ (or the ಬೇರುಣ್ಡ, Śśv. 3, 33). — ಇರ್ಬಾಳ್. (Śmd. 197). two, or both, swords — ಇರ್ಬಾಟಿ. the second cultivation, the second ploughing of a field (ಶಮ್ಬಾಕೃತ, ದ್ವಿಸೀತ್ಯ Hlā.). — ಇರ್ಬೇನೆ. (Śmd. 222). two diseases; two pains; a complicated disease. — ಇರ್ಭಾಗ. = ಇಬ್ಭಾಗ. (B. 4, 191). — ಇರ್ಮಡಿ. = ಇಮ್ಮಡಿ. (Śmd. 81; Ct. II, 98). — ಇರ್ಮಡಿಕೆ. = ಇಮ್ಮಡಿಕೆ. (V. 9, 71 va.). — ಇರ್ಮಡಿಸು. = ಇಮ್ಮಡಿಸು. [ಪರಿಭವಾನಿಲನಿಂ ಶೋಕಾನಲನಿರ್ಮಡಿಸೆ ನಡನಡುಗಿ ಕಾಯ್ಪಿನೊಳ್ಪುದುಗಿ Pb. 8, 70 va.; Ap. 8, 63]; (Rśv. 14, 15). — ಇರ್ಮೆಯ್. (Śmd. 196). = ಇಮ್ಮೆಯ್ q. v. — ಇರ್ಮೆಯ್ಯ. = ಇರ್ಮೆಯ್. (Abh. P. 9, 66). — ಇರ್ವಕ್ಕ. -ಪಕ್ಕ. both sides (Abh. P. 15, 3). — ಇರ್ವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. two colours (Grj. 9, 64 va.). — ಇರ್ವನ್ತಿಗೆ. = ಇರವನ್ತಿಗೆ. (My.). — ಇರ್ವರ್. = ಇರ್ಬರ್, etc. (Śmd. 121. 122. 154; Tu. ಇರ್ವೆರ್). ಇರ್ವರುಂ (121. 267. 298). [ಮತ್ತಿನಿರ್ವರುಮಂ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿ ಗಾಂಗೇಯನಮ್ಬೆಯನಿನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 1, 74 va.]. ಇರ್ವರೆ ತೋಳ್ಗಳ್ ಅಲ್ತೆ ನೃಪತಿಗೆ ರಣದೊಳ್ (57). ಮೆಲ್ಲನೆ ಇರ್ವರ್ ನುಡಿದರ್ (112). ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಿರ್ವರುಮಂ ಮಿಥುನಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಇರ್ವರ್ ಬಳೆದರ್ (Rśv. 4, 78). ಅವರಿರ್ವರ ಇರವನ್ ಉರ್ವರೆಯರ್ ಈಕ್ಷಿಸುತಂ (4, 79). — ಇರ್ವಲ. = ಇರ್ಬಲ. [ನಡೆತನ್ದರಾಜಿಗಿರ್ವಲದಲರಾತಿನಾಯಕರುಮೊಬ್ಬರನೊರ್ಬರೆ ಗೆಲ್ವ ತಕ್ಕಿನೊಳ್ Pb. 10, 52]; (Śmd. 207 Mdb. MS.; Abh. P. MS. 13, 54 va.).

ಇರ್- ir. 2. = ಇಟ್ 2, ಎಟ 2. — ಇರ್ಕುಳಿ. = ಇಟ್ಕುಳಿ, ಎಟಕುಳಿ. pulling, dragging near or away; attracting, captivating, charming; taking (ಎಟಕುಳಿ Śm. 61; Kk. 49). — ಇರ್ಕುಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಇಟ್ಕುಳಿ-, ಎಟಕುಳಿ-. to attract; to captivate [ಮತ್ತಾ ಪೀನ ವೃಷಸ್ಕನ್ಧನುಮಾ ಪದ್ಮಾಸ್ಯೆಯರ ಮನಮನಿರ್ಕುಳಿಗೊಣ್ಡಂ Ap. 8, 25]. (ಸೆಳದುಕೊಳ್ Ct. II, 96); to lay hold of, to take, to assume (Abh. P. 14, 143; 16, 75).

ಇರ್ಕಿಸು irkisu. 1. = ಇಱಿಕಿಸು, etc. (My.).

ಇರ್ಕಿಸು irkisu. 2. = ಇಕ್ಕಿಸು. to cause to put. 2, to cause to kill.

ಇರ್ಕು irku. 1. = ಇಕ್ಕು 2. to lay or put down; to put, etc. (ತ್ಯಾಗ Śm. 78). ಅರೋಚಿಗಳ್ ಆದಂ, ತೆಗಟ್! ಎನ್ದು, ಆ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯದೊಳ್ ಇರ್ಕರ್ (Śmd. 72).

ಇರ್ಕು irku. 2. = ಇಕ್ಕು 4. to kill, to destroy (ಸಂಹಾರ Śm. 78).

ಇರ್ಕು irku. 3. = ಇಕ್ಕು 5. killing, destroying. — ಇರ್ಕುಂಗಾಟ್. -ಂ-ಕಾಟ್. (Śmd. 203, not in Mdb.). a destructive enemy.

ಇರ್ಕು iṟku. 4. = ಇಱುಕು 1, etc. (My.).

ಇರ್ಕು iṟku. 5. = ಇಱುಕು 2, etc. (My.). — ಇರ್ಕುಪಡು. to be straitened or distressed (Cpr. 5, 81).

ಇರ್ಕೆ irke. 1. = ಇಕ್ಕೆ 1. an abode, a place of rest. [ಮೃಗಮುಂ ಗಾಳಿಯನಿರ್ಕೆಯಂ ಪಕ್ಕೆಯುಂ ಗಣಿದಮಂ ಕಣ್ಡಿಯಂ ಮಾರ್ಕ

ದ್ದಿಯುಂ Pb. 5, 43]. see J. 10, 6; ನಿಟ್ಟಿರ್ಕೆ. — ಇರ್ಕೆವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. a mountain of resort (Cpr. 8, 4 va.).

***ಇರ್ಕೆ irke. 2.** existence, being. ಲೋಕದೊಳಂ ನಿನ್ನಿರ್ಕೆಯ ಲೋಕಾಗ್ರಮೆ ಸನ್ತಮುದನೆ ಮಾಡೆನಗಹರ್ Ap. 10, 55.

ಇಱ್ಚಲು ịṛcalu. = ಇಱುಚಲು, etc. (My.).

ಇಱ್ಚಿ irci. = ಇರಸು, etc. (My.).

ಇಱ್ಚು ircu. = ಇಱ್ಚಿ, etc. (My.).

ಇಱ್ತ iṛta. = ಇಱುತ, etc. (My.).

ಇರ್ಪು irpu. = ಇಮ್ಪು, etc. sweetness etc. (ಇನಿದು Ct. 1, 52). 2, essence, juice (ರಸ Kk. 56; ದ್ರವ Śs.).— ಇರ್ಪುಗುನ್ದು.-ಕುನ್ದು. sweetness, etc., to decrease (Śsv. 2, 2). [— ಇರ್ಪೋಡು. -ಓಡು. to fade, to whither. ಸೂಡಿದ ಪಾರಿಜಾತದ ನವೋರುವ ಬಾಸಿಗವೊಯ್ಯ ನೊಯ್ಯನೆ ಇರ್ಪೋಡಿದುದು Ap. 3, 3].

ಇರ್ಬರ್ irbar. two persons. see s. ಇರ್ 1–.

ಇರ್ಮ irma. = ಈರ್ಮ. a wound (ನಖಕ್ಷತ Mr. 330; ಏಱು 396).

ಇರ್ಮಕಾರ irma-kāra. a wound-maker: a barber (ಕಿಲಿಗ Mr. 381).

ಇರ್ಮೆ ir₁-me. 1. = ಇಮ್ಮೆ. twice (Śmd. 243). (ಎಣಿಸುತಿಹ ಸೂೞ್ Kk. 62).

ಇರ್ಮೆ irme. 2. loveliness, desire, charm, beauty (Te. ಎಮ್ಮೆ; R.; *cf.* ಇರ್ಪು? ಅರಮೆ 2?).

ಇರ್ವರ್ irvar. see s. ಇರ್ 1–.

ಇರ್ವಾರು irvāru. = ಈರ್ವಾರು, ಉರ್ವಾರು, ಏರ್ವಾರು. *a sort of cucumber, Cucumis utilissimus* Roxb.

ಇರ್ವಿಕೆ irvike. = ಇರುವಿಕೆ. (My. occasionally).

ಇಱ್ವು iṛvu. = ಇಱುವೆ, etc. an ant (My.).

ಇಱ್ವೆ iṛve. = ಇಱುವೆ, etc. (My.).

ಇೞ್ಳು irḷu. = ಇರಳು, etc. night (My.).

ಇಲ್– il. 1. = ಇರ್ 1. to be, to exist, etc. a defective verb of which at present only some forms of the negative mood exist. (T., M.; *cf.* ಅಲ್ 3, ಉಱು, ಉಳ್ 1).—ಇಲ್. an unusual abbreviation of ಇಲ್ಲ, q. v. ಫಲವ ಕಣ್ಡರೆ, ಅದು ಏನು ಎನ್ದರೆ, ಫಲವು ಆಯಿತು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಲಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ, ಕೆಮ್ಮು, ಉಬ್ಬಸ, ಜರವು, ಉದರಶೂಲೆ; ಫಲವ ಕಣ್ಡನು ಇನ್ತುವು, ಅಲ್ಲದೆ ಫಲವದೇನಿಲ್! ತಿಳುವಿಕಿಲ್ಲದೆ ನೆಲೆಯು ಇಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುವರು ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (Jñs. 22, 31).— ಇಲ. a man who has not, or a place that has not, or is free from, *e. g.* ಬರ್ದಿಲ (ಬರ್ದು ಇಲ), q. v. (T.). — ಇಲಿ. not being. an abbreviation of ಇಲ್ಲ (Śmd. 220; T. *e. g.* in ಅಱುವಿಲಿ). see ಅಗಿಲಿಲಿ, ಅಱುವಿಲಿ, ಕಣ್ಣಿಲಿ, ಕೂರಿಲಿ, ತಬ್ಬಿಲಿ, ನಾಣಿಲಿ, ಪಲ್ಲಿಲಿ, ಬೆಳಗಿಲಿ. — ಇಲ್ಲ. third person of the negative mood, used for all persons, genders, and numbers: it, he, she is not or exists not, etc.; there is, or are, not; there does not occur or come. 2, not; no (C.; T., M.; Tu. ಇಜ್ಜಿ). [ಕ್ಷಯಮುಣಮಿಲ್ಲ ಕೇಳ್ದು ಕಡೆಗಣ್ಡವನಾವನುಮಿಲ್ಲೆನಲ್ Pb. 1, 5; Ap. 2, 10]. ಇಲ್ಲವೆಮ್ಬುದು ಅಭಾವ (Nr.). ಇಲ್ಲ (ಉಣ್ಬಾಗದು Śmd. 85. 207. 208 Cm.; ಬಾರದು 346 Cm.). ಇಲ್ಲೆಮ್ಬುದು ಸೊಲ್ಲೊಳ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಾವ್ಯಯುಂ (Śmd. 389). ಅಃ, ಸನ್ದಯಮ್ ಇಲ್ಲ! ಮೆಚ್ಚಿದೆಂ (20). ಗುರುವಿಲ್ಲ, ಕರ್ಣನಿಲ್ಲ, ಗುರುವಿನ ಮಗನಿಲ್ಲ (68). ಇನ್ನೆವರಂ ಗುಱಿಯಾದುದು ಇಲ್ಲ ಕಾಮ ಕರವಿಮುಕ್ತಬಾಣಹತಿಗೆ (296). ಮಾಮರನ್ ಅಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲ (77). ಪಡುವ ಮೂಡ ತೆಂಕ ಬಡಗ ಪೊಡವಿಪತಿಗಳ್ ಇಲ್ಲ! (145). ನೀಲಗ್ರೀವರುಮ್ ಆರ್ತರ್? ಇಲ್ಲ! (292). ಉಣಲು, ಉಡಲು ತಮಗೆ ಇಲ್ಲ (Bp. 32, 53). ಅರಸಿಯರು ದೋಸವೇನುವನ್ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದುದಿಲ್ಲ (24, 78). ಮದನನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ (J. 31, 36). ತಾಯಿಗಿನ್ತ ಹಿತವರಿಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ (Prv.). ಮೊನ್ನೆ ನೀನು ಸಾಲೆಗೆ ಯಾಕೆ ಬನ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ? (B. 1, 7; observe that in the use of forms like ಇದ್ದಿಲ್ಲ, *i. e.* ಇದ್ದು ಇಲ್ಲ or ಇದ್ದೇ–, (which are C.), there appears to have been originally a certain amount of displeasure, or also of affirmation; at present such forms are used nearly indiscriminately). ಇನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಹಲಿಗೇ ಮೇಲಿನ ಬರಹ ತೀರಿಲ್ಲವೋ? (B. 1, 11). ಅವನ ಪವತಿಯೊಳಗೆ ಪುಸಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ (1, 23). ಇವು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ (2, 16). ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ಮಾಡಿಲ್ಲ (2, 24). ವಿಷವು ಏಱುವದಿಲ್ಲ (2, 26). ಈ ಮಾತು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಿಲ್ಲ (2, 44). ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಿಲ್ಲ (3, 28). ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಮೂಡಿಲ್ಲ (3, 45). ದೇವರನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ (4, 58). ನಾನು ನಿನ್ನ ಒಂಟೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಹಮ್ಮಿಣಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿಲ್ಲ (4, 169). ನೀನೇನೂ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿಲ್ಲ (4, 201). ಮುನ್ದೆ ನನ್ನ ಗತಿ ಹೀಗಾದೀತೆನ್ದು, ಆಗ ನನ್ನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲ (did not come, 4, 2). ನೀನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಇಡತಕ್ಕನ್ಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಇಡಲಿಲ್ಲ (didst not lay by 4, 2). ಹೀನತನವ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಸ್ವಾನುಭಾವವ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ (Dp. 8). ಕಮಲೇಶನನ್ನು ಒನ್ದು ಬಾರಿ, ಸ್ವಾಮಿ ಎನ್ದು, ನೆನವುದಿಲ್ಲ (thou doest not recollect or think of, Dp. 30). ಅನ್ತಕನ ದೂತರಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ದಯವಿಲ್ಲ (Dp. 4). ಅವನು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ, he does not go (used as a simple statement, C.); ಅವನು ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, he does not intend to go, or he cannot go (S. Mhr.). — ಇಲ್ಲಂ. ಇಲ್ಲವು. = ಇಲ್ಲ. see *e. g.* C. Bp. 11, 5; Si. 48. 404; B. 2, 16.

ಇಲ್ಲದೆ. participle negative: not being, not existing, not remaining, (not possessing, without). [ಪೂರ್ವೋದಿತಾರ್ಥ ಪದಪದ್ಧತಿಗೊನ್ದಿನಿಸುಂ ವಿಶೇಷಮಿಲ್ಲದೆ ಜನಿಯಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಮುಮಱಿದೀ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಂ Kr. 1, 84]. ವಿಕಾರಮ್ ಇಲ್ಲದೆ (Śmd. 111). ನೀನ್ ಇಲ್ಲದೆ ಇವು ಎಲ್ಲಮ್ ಒಳವೆ? (155. 292). ಇಲ್ಲದೆಯುಂ (124. 206). ಇದರ್ೊಡಮ್ ಇಲ್ಲದೊಡಂ (192). ಇನಿತಿಲ್ಲದೆ ಇಹ ರಾಜ (ದುರ್ಬಲ Mr. 271). ಅವಿಲ್ಲದೆ ಇರಲ್ ಅಧ್ರುವಂ (279). ಚನ್ದವ...ದೊರಕಿಸಲ್ ಇಲ್ಲದಿರೆ (Bp. 27, 2). ಚಿತ್ತದೊಳು ಹರಿವು ಇಲ್ಲದಿಪ್ಪದೆ? (27, 2). ಅದು (ಭಕ್ತಿ) ಇಲ್ಲದೆ (ಎಲ್ಲಂ) ಇಲ್ಲದುದೇ! (27, 2). ಸುಧೆಯುಂ ಸವಿಸವಿದು ತಣಿವಿಲ್ಲದೆ ಈಣ್ಬತ್ತ (35, 2). ಇಲ್ಲದಿದರ್ೊಡೆ (43, 69). ತಳುವಿಲ್ಲದೇ ಬಪ್ಪೆನೆ? (47, 21). ತೆಱಹಿಲ್ಲದೇ (51, 31). ತರಲ್ ಇಲ್ಲದಿರ್ದನೆ? (53, 27). ಎಮಗೆ ಇನಿತಾದೊಡಂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲದೆ (58, 20). ತುಱುವಿನಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಿಪ್ಪುದನ್ ಅಱಿದು (60, 31). ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋವೆ (60, 47). ತಪ್ಪೇನುಮ್ ಇಲ್ಲದೆ (61, 4). ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೊಡೆ (61, 19). ಆತನ್ ಇಲ್ಲದೊಡೆ (J. 28, 57). ದಟ್ಟೇ ಉಟ್ಟುಕೋ! ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ (B. 1, 6). ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇದು ಮಾಡಿದರು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ (1, 21). ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀತಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ (3, 33). relative participle negative: ಇಲ್ಲದ. ದೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಭಂಗಾರಂ (Śmd. I). ಜನನಿ ಸತ್ತಡೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲದರ್ (-ವಿಲ್ಲದವರ್) ಆರು ಲೋಕದಲಿ? (Bp. 15, 2). ಎಡೆದೆಱಹು ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು (ಲೇಖೆ, ರಾಜಿ); ಕೊಬ್ಬಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು (ತೂಬರ); ರಸವಿಲ್ಲದ ಹಾಂಗೆ ಅಟ್ಟ ಮಾದುರ (ಪಿಚ್ಛಿಲ); ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲೆಹನ್ ಇಕ್ಕುಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ); ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲೆಹಂ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ Nr.). ಇಲ್ಲದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊಱಿಸಿ ಹೇಳುವದು (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ Si. 56). ಇಲ್ಲದ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಆರೋಪಿಸಿ (69). [ವಿಪುಳ ಗುಣಮಿಲ್ಲದನಂ ಪ್ರಭುಮಾಡಿ Pb. 1, 14]. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದನ (-ವಿಲ್ಲದವನ) ಕಾಯವು ಹಾೞೂರ ಸ್ಥಾನದಿಂ ಕಡೆಯೆ! (Sp.). ಹಗೆಗಳು ಇಲ್ಲದವರು (ಅಜಾತಶತ್ರು Nn. 74). ವಿಧುವಿಲ್ಲದ ಇರುಳ್ (Śmd. 67). ತನಗೇ ಇಲ್ಲದವನು ಮನ್ದಿಗೆ ಏನು ಕೊಟ್ಟಾನು? (Prv.). ಕಾಲಿಲ್ಲದವಂ, ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದವಳ್ (Śmd. I). ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ ಇಲ್ಲದುದು (Śmd. 88). ಸಂಸ್ಕಾರಂಗಳಿಲ್ಲದವನು (ವ್ರಾತ್ಯ); ವೇದವಿಲ್ಲದವನು (ಅಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, etc.); ಕೆಯ್ಯಿಲ್ಲ

ದವನು (ಕುಣಿ); ಫಲವಿಲ್ಲದುದು (ಅಫಲ, etc. Hlā.). ಎನ್ದೂ ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು (ನಿತ್ಯ, etc.). ಕುತ್ತವಿಲ್ಲದವನು (ನಿರಾಮಯ Nr.). ಇಲ್ಲದುದು, that is empty, void or causeless (ಆಕಸ್ಮಿಕ, ವಿಶೂನ್ಯ Nn. 126). ಇಲ್ಲದು, that is non-existent (ಅಭಾವ, in a Dharwar print). ಇಲ್ಲದುದರ್ಕೆ (Śmd. 52). ಇಲ್ಲದಕೆ (Bp. 60, 57. 58). ಇಲ್ಲದನ್ತೆ (50, 50). ಇಲ್ಲದ ಮುನ್ನ (9, 50). ಇಲ್ಲದಾಗ ಇಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (Prv.). ಇಲ್ಲದವನು, a poor man (C.). ಇಲ್ಲದವನು ತಲ್ಲಣಿಸನು (Prv.). see also Bp. 27, 31. 32. 33. 34; 43, 79; 51, 43; 61, 12; Prv. s. ಅಸಲ್. — ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಆಗು. to be destroyed, etc. (C.; ನಾಶ, ಲೋಪ G.). — ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡು. to waste, to destroy, etc. (C.; ಅಟುಪು, ಲೋಪಿಸು G.). — ಇಲ್ಲದಾಗು. -ದೆ-ಆಗು. to cease to exist, to disappear (B. 5, 243). [— ಇಲ್ಲೆಯೊ. not so? ಇಲ್ಲೆಯೊ ಪೇಟ್ಟನ್ದು ಮಹೀವಲ್ಲಭ ದೂತಂಗೆ ನುಡಿದು Ap. 14, 50]. — ಇಲ್ಲವಾಗು. = ಇಲ್ಲಾಗು. to become non-existent; to be finished; to fail, to disappear (My.). ಇಲ್ಲವಾದುದು (ನಿರವಶೇಷ Śmd. Dh.). see Rśv. 13, 77 — ಇಲ್ಲವೆ. -ಎ 4. 1. = ಇಲ್ಲವೇ No. 1. is there not? are there not? or not? see s. ಎ 4, No. 3 — ಇಲ್ಲವೆ. 2. or (C.). ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ನೋವು ಆದಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇನೆ ಬನ್ದಾಗ (B. 1, 25). see B. 2, 22. 26; 3, 103; 4, 1; 5, 268. — ಇಲ್ಲವೆನ್. -ಎನ್. ಇಲ್ಲವೆನ್ನು. = ಇಲ್ಲೆನ್. to say no, to deny (Bp. 25, 18). — ಇಲ್ಲವೇ. -ಏ3. = ಇಲ್ಲವೆ. or not?, etc. see Bp. 49, 18; 51, 37. 2, certainly not, in ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ (C.; B. 5, 267). — ಇಲ್ಲವೊ. -ಒ 4. ಇಲ್ಲವೋ. -ಓ 3. or not? see Bp. 47, 14. 15. — ಇಲ್ಲಾ. = ಇಲ್ಲ. 2, -ಆ 6. or not? see Bp. 48, 25; 50, 64; 51, 35. 36. 37. 38; 52, 14. — ಇಲ್ಲಾಗು. -ಆಗು. = ಇಲ್ಲವಾಗು. (Śmd. 28; Grj. 9, 56). — ಇಲ್ಲೆನ್, -ಎನ್. ಇಲ್ಲೆನ್ನು. = ಇಲ್ಲವೆನ್. to say there is not (or nothing). (Rśv. 2, 35). (ಹೊಟ್ಟೆಗೆ) ಇಲ್ಲೆನ್ನು, ಹುಲ್ಲು ಮೇಲ ಬಹುದೇ? (Prv.). 2, to say no. — ಇಲ್ಲೆನಿಸು. -ಎನಿಸು. to cause to say it is not (or nothing), to cause to reject (Rśv. 13, 71 va.). 2, to cause to say no. — ಇಲ್ಲೊ. -ಒ 4. = ಇಲ್ಲವೋ. (C.; B. 5, 88).

ಇಲ್ il. 2. being; place, house (chiefly used as final in K.; T., M. ಇಲ್; Te. ಇಲು, ಇಲ್ಲು; Tu. ಇಲ್ಲ್; *cf.* ಅಲ್ 1). now retained in compounds such as ಪಿತ್ತಿಲ್, ಪಿಸ್ತಿಲ್, ಪೊಸನ್ತಿಲ್, ಹಿತ್ತಿಲ್; (*cf.* ಇಲ್ಲಿ).

-ಇಲ ila. 1. one who has not. see. s. ಇಲ್ 1-.

-ಇಲ ila. 2. a nounal affix [denoting persons occupied with or following a profession]. (Śmd. 241). *e. g.* ಗಾವಿಲ, ಪಚ್ಚೆಯಿಲ, ಪಡೆಯಿಲ (241).

ಇಲಾಖೆ ilākhe. a claim, right; connection with; a village under a township (Mhr., H.). 2, jurisdiction; charge, possession; department; district; presidency (B. 4, 117; 5, 127; My.).

ಇಲಾಚಿ ilāci. = ಏಲಕ್ಕಿ. cardamoms (My.; Mhr., H.). see Mr. s. ಎಲಚಿ.

ಇಲಾಜು ilāju. a remedy; a resource; a means (My.; Mhr., H.).

ಇಲಾತಲ ilā-tala. the surface of the earth. (Śsv. 2, 32; My.).

ಇಲಾಧಿಪ ilā-adhipa. a king (Rśv. 5, 25; 13, 13).

ಇಲಾಧೀಶ ilā-adhīśa. a king (Bp. 5, 4).

ಇಲಾಪುತ್ರ ilā-putra. the planet maṅgala (My.). 2, a Śūdra (My.).

ಇಲಾಪುತ್ರಿ ilā-putri. Earth's daughter: Sītā (My.).

ಇಲಾಭೃತ್ ilā-bhṛit. a king; a mountain (J. 10, 2).

ಇಲಾಲ್ ilāl. ಇಲಾಲಿ. an iron bowl grated or openmouthed, containing oil and rolls of cloth, etc.; it is attached to the end of a stick, and kindled upon holidays, etc., (My.; Mhr. ಹಿಲಾಲ).

ಇಲಾವಳಯ ilā-vaḷaya. the circumference of the earth; the terrestrial globe (Abh. P. 13, 63).

ಇಲಾವೃತ ilā-vṛita. N. of one of the varṣas or divisions of the known world. (My.).

ಇಲಾವೃನ್ದಾರಕ ilā-vṛindāraka. a Brāhmaṇa (Bp. 55, 54).

-ಇಲಿ ili. 1. not being or having. see s. ಇಲ್ 1-.

ಇಲಿ ili. 2. = ಎಲಿ. a rat; a mouse (ಆಖು, ನೃಷ, ಮೂಷಿಕ Hlā.; ಉನ್ದುರು, ಮೂಷಿಕ, ಆಖು Nr.; ಮೂಷಕ etc. Mr. 164; Si. 170; C.; Tu., T. ಎಲಿ; Te. ಎಲಿಕೆ, ಎಲುಕ). ಇಲಿಯ ಹಿಡಿಯಲು ಅನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು (ಜಾಹಕ, etc. Hlā.). ಇಲಿಯ ತಿನಲ್ ಅನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು (ಜಾಹಕ, etc. Mr. 164). ಇಲಿ ಪಾದರಸವನ್ನು ಕುಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಇಲಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಬಿಲಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಮುತ್ತಿದ. — ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಚಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ (see s. ಚಂಗು 1). — ಬರುವಾಗ ಹುಲಿಯ ಹಾಗೆ, ಹೋಗುವಾಗ ಇಲಿಯ ಹಾಗೆ. — ಬೆಟ್ಟ ಅಗಿದು, ಇಲಿಯ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — see ಚಿಟ್ಟಿಲಿ, ಚುಂಚಿಲಿ, ಚುಣ್ಡಿಲಿ, ಮೂಗಿಲಿ, ಸುಣ್ಡಿಲಿಲಿ, ಸೊಣ್ಡಿಲಿ; Prv. s. ಬರು. — ಇಲಿಕತ್ತರಿ. a kind of mouse or rat-trap (My.). — ಇಲಿಕಿಮಿ. = ಇಲಿಕಿವಿ. — ಇಲಿಕಿವಿಗಿಡ. = ಇಲಿಯಾಲ, ಇಲಿವಾಲ q. v., ಎಲಿಯಾಲ. (Si. 143). — ಇಲಿಕಿವಿ. rat-ear; a small-leafed vegetable (My.; Tu. ಎಲಿಕೆಬಿ, Te. ಎಲಿಚೆವಿ, Evolvulus emarginatus Lin.). — ಇಲಿಕಿವಿಬಳ್ಳಿ. a creeping plant with reniform leaves, the Asiatic penniwort, Hydrocotyle asiatica Lin., and also the similar plant Ipomaea reniformis Chois. (Z.). — ಇಲಿದೇರ. -ತೇರ. the rat-vehicled one: Gaṇapati (Śm. 4). — ಇಲಿಪಾಷಾಣ. rat's-bane, arsenic (C.). — ಇಲಿಬಲೆ. a rat-trap (S. Mhr.). — ಇಲಿಬಾಲದ ಗಿಡ. = ಇಲಿವಾಲ. (My.). — ಇಲಿಬೋನು. = ಇಲಿಬಲೆ. (My.; T. ಎಲಿಪ್ಪೋನ್). — ಇಲಿಯಾಲ. = ಇಲಿವಾಲ, ಎಲಿಯಾಲ. (Si. 143). — ಇಲಿವಾಲ. -ಬಾಲ. an aquatic plant, Salvinia cucullata (or Anthericum tuberosum, ಮೂಷಿಕಪರ್ಣಿ, ಚಿತ್ರ, ಸ್ನ್ಯಗ್ರೋಧಿ, ರಣ್ಡ, ಸುತಶ್ರೇಣಿ, ಶಮ್ಬರಿ, ದ್ರವನ್ತಿ, etc. Nr.; Si. 143).

-ಇಲಿ ili. 3. = -ಅಲಿ 2, etc. a locative suffix meaning 'in' (S. Mhr.), *e. g.* ಕಣ್ಣಲಿ, ಕಾಲಿಲಿ, ಬಾಯಿಲಿ, ಮುಪ್ಪಿಲಿ, ಮೂಗಿಲಿ, ಹಾದಿಲಿ (see Prv. s. ನಾದಿನಿ), etc. *cf.* ಇಲ್ಲಿ, and the use of ಇಲ್ 2 in T. and M.

ಇಲಿ ili. = ಈಲಿ. (Sk.; G.).

ಇಲಿಕು iliku. = ಇಱುಕು 1, etc. to be squeezed, bruised, etc. (S. Mhr.).

ಇಲಿಚಿ ilici. = ಎಲಚಿ, etc. the jujube tree, Zizyphus jujuba. (St. & Pl.; My.).

ಇಲಿಮಿಂಚಿ iliminci. a lemon, the lemon tree (T., M. ಎಲುಮಿಚ್ಚೈ; *cf.* ನಿಮ್ಬೆ). see ಬರ್ಬರಿಲಿಮಿಂಚಿ.

ಇಲುಕು iluku. = ಉಲುಕು 2. cramp, sprain (Te.; Tu. ಉಳುಕು; R.; T. ಇಜಿಪ್ಪು, ಇಜಿವು, spasm, convulsion).

ಇಲುವು iluvu. = ಎಲಬು, ಎಲವು, ಎಲು q. v., ಎಲುಬು, ಎಲುವು, ಎಲ್ಬು, ಎಲ್ವು, ಎಮಕೆ. a bone. ನೊಸಲ ಇಲುವು (ಲಲಾಟಾಸ್ಥಿ, ಶಂಖ Nr.).

ಇಳೆ iḷe. ಇಳಾ. = ಇಡೆ, ಇರೆ, ಇಳೆ q. v., ಎಳೆ. *the earth.* 2, *a cow.* 3, *speech* (ಶಬ್ದ Mr. 488). 4, a tubular vessel on the right side of the body. 5, Budha's wife. 6, ವಿಷ ಮಾತ್ರ (Mr. 488, one MS. ವಿಷಮಾರ್ಥ; see Nn. s. ಇಳೆ).

ಇಳೇಶ iḷā-īśa. a king (J. 10, 46).

ಇಲ್ಲ illa. not, no. see s. ಇಲ್ 1-.

ಇಲ್ಲಣ illaṇa. (Śmd. 25). soot (adhering to the inner side of the roof, C.; T., M. ಇಲ್ಲಟ್ಟ, roof; ಇಲ್ಲಟ್ಟಕರಿ, ಇಲ್ಲಙ ಕಱು, soot).

ಇಲ್ಲದತನ illada-tana. the state of being nothing, destitution, poorness (ಹೀನತೆ, ಬಡತನ G.).

ಇಲ್ಲದೆ illade. see s. ಇಲ್ 1-

ಇಲ್ಲವೆ illave. see ಇಲ್ಲವೆ Nos. 1 & 2 s. ಇಲ್ 1-. 2, the state of being not; end (ಮುಗಿ Śm. 80).

ಇಲ್ಲಾ illā. 1. see s. ಇಲ್ 1-.

ಇಲ್ಲಾ illā. 2. — ಇಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿ. a tell-tale; backbiting (Te.; R.). a troblesome girl (S. Mhr.). — ಇಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿತನ. scandal, tattle (Te.; R.).

ಇಲ್ಲಿ i3-il2-i12. = ಇಲಿ 3. in this place, here; (regarding its declension) this place. [ಕೃತಕೃತ್ಯಮಲ್ಲ ವಲ್ಲಭ ಮತದಿಂ ನಾಲ್ಕಕ್ಕುಮಿಲ್ಲಿ ಕೃತಿದೋಷಂಗಳ್ Kr. 1, 62]. ಅಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಉಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ (Śmd. 145). ಅಲ್ಲಿಯುಮ್ ಇಲ್ಲಿಯುಮ್ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ನರಂ (150). ಕುಳ್ಳಿರ್ ಇಲ್ಲಿ! (Rśv. 5, 21). genitive: ಇಲ್ಲಿಯ (Bp. 16, 28; C.), ಇಲ್ಲಿನ (My.; Cd. II, 193. 195. 196), ಇಲ್ಲಿಯಣ; dative: ಇಲ್ಲಿಗೆ (Bp. 18, 33; 28, 28; 37, 3; etc.); ablative: ಇಲ್ಲಿಂದ (C.). ಇಲ್ಲಿಯವನು, a man of this place (C.). ಗುಜರಾಥ ಮತ್ತೂ ಮಾಳವ ಇಲ್ಲಿಯ ಅರಸರು (B. 5, 51). ಅಮ್ಬೆರ ಬಿಕನೇರ ಬುನ್ದಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಅರಸರೆಲ್ಲರು (5, 57). — ಇಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ.- ಅಲ್ಲಿಗೆ. from here to there (Bp. 37, 55; C.). 2, there — than here, *e. g.* ಇಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಳೆ ಹೆಚ್ಚು, there the crop is more abundant than here (C.). — ಇಲ್ಲಿತನಕ. so far as this place (B. 4, 181; C.); up to this time (My.). — ಇಲ್ಲಿದ. -ದ-ಅ 3. a man of this place or direction. ಕೆಲದನ್ ಅಲ್ಲಿದನ್ ಇಲ್ಲಿದನ್ ಈಗಳ್ ಎಮ್ಬಿನಂ ಮುತ್ತಿದನ್ ಒನ್ದೆ ತೇರೊಳ್ ಅಮರೇನ್ದ್ರಸುತಂ ಕುರುವೃನ್ದನೆಲ್ಲಮಂ (Śmd. 136). — ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿತನಕ. -ಅಲ್ಲಿತನಕ. from here to there (B. 5, 130). [—ಇಲ್ಲಿಯೆ. here itself. ಆ ಸರಸ್ವತಿಯೆ ಮಾಱ್ಕೆ ಮುಗಿಲ್ಲಿಯೆ ವಾಗ್ವಿಳಾಸಮಂ Ap. 1, 9]. — ಇಲ್ಲಿವರಂ. = ಇಲ್ಲಿತನಕ. (Abh. P. 6, 115).

ಇಲ್ವಲೆಗಳ್ ilvalegaḷ. (Sk. ಇಲ್ವಲಾಃ). *the five stars in Orion's head.*

ಇವ iva. a proximate demonstrative pronoun: this man, he (Śmd. 181; see Bp. 47, 33; C.; T., M.; Tu. ಇವ್ವೆ; Te. ವೀಡು). [ದಿವಿಜನೋ ಫಣಿನಾಯಕನೋ ಮನೋಭವನಿನಿವಂ ಕರಮೊಪ್ಪಿದನೆಮ್ಬುದಂ Kr. 1, 141; Pb. 2, 44]. ಅವಂ, ಇವಂ, ಉವಂ (120. Śmd. 182). ಅವರ್, ಇವರ್, ಉವರ್ (121, 182). ಇವನ್ದಿರ್ [ಎತ್ತಿ ರದೆ ಕೊನ್ದಪನಿವನ್ದಿರನೀಗಳೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 1, 130; Pb. 12, 118]. ಇವದಿರ್ (Bp. 61, 67). ಅವರ್ಗಳ್, ಇವರ್ಗಳ್, ಉವರ್ಗಳ್ (Śmd. 124). ಇವರುಗಳು (see s. ಕರಿಗ). ಓದಾಳಿ ಇವಂ (Śmd. 111). ಇವರ್ ಪುರುಷರ್, ಇವರ್ ಸ್ತ್ರೀಯರ್ (109). ಇವಂ ದೇವರ ತೊಱ್ತು (109). ಅಳ್ ಇವಂ (109). ಕಲಿ ಇವಂ, ಕಲಿಗಳ್ ಇವರ್ (116). ಇವಗೆ (=ಇವಂಗೆ, ಇವನಿಗೆ, B. 5, 55. 133; My.). ಇವನ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಿ, ಜವನ ತಪ್ಪಿಸು. — ಇವನು ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೆ ಸೀಗೆ (Prvs.). *cf.* ಈತ, which in S. Mhr. *is always* used as the substitute of ಇವ when speaking of a respectable man; see note s. ಅವ. — ಇವರವರ್. -ಅವರ್. these and those. ಅಲ್ಲಿ, ಇವರವರೆನ್ನದೆ, ಊರವರೆಲ್ಲರುಂ ನೆರೆದು (Bp. 21, 14). ಇಲ್ಲಿ, ಇವರವರೆನ್ನದೇ, ನೀವೆಲ್ಲರುಂ ಕೇಳಿ! (61, 8). — ಇವಳ್. -ಅಳ್4. ಇವಳು. this woman, she. ಅವಳ್, ಇವಳ್, ಉವಳ್ (Śmd. 245). ಇವಳ್ದಿರ್ [ವಸುಧೆಯನೇನಿವಳ್ದಿರರುಣಾಬ್ಜದಳಂಗಳೊಳಟ್ಟುಯನ್ದಮರ್ಚಿಸಿದರೊ ಪೇಱುಮೆಮ್ಬಿನೆಗಂ Ap. 7, 22]; (Śmd. 120). ಇವನ್ದಿರ್ (119. 120). ಇವರ್ (121). ಓದಾಳಿ ಇವಳ್ (111). ಇವಳ್ ದೇವರ ತೊಱ್ತು (109). ವಿಷಯ ಬರೆ, ಕಣ್ದು, ಇವಳ್ಗೆ ಇನ್ನು ವರನ್ ಅಗಬೇಕೆನ್ದು (J. 29, 30). *cf.* ಈಕೆ which in S. Mhr. is *always* used instead of ಇವಳ್ when speaking of a decent woman.

ಇವ iva. *so, just so, even, like, in the same manner.*

ಇವರ್ಣ i-varṇa. the letter ಇ (Śmd. 63).

ಇವಳ್ ivaḷ. this woman, she. see s. ಇವ.

-ಇವಿ ivi. = -ಎಂ 2, -ಎವು. a common affix used in S. Mhr. and My. for the first person plural of the imperfect and occasionally of the negative, *e. g.* ಇದ್ದಿವಿ (B. 5, 148), ಬನ್ದಿವಿ, ಹೋದಿವಿ; ಅಱುವಿ, ಒಲ್ಲಿವಿ.

ಇವು ivu. ಇವುಗಳು. these. see s. ಇದು.

ಇವೆ ive. (fr. ಇಹವು-ಎ3; *cf.* ಅವೆ). the plural of ಇದೆ 2 Nos. 1 & 2. ಆತನ್ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ವಿಪರೀತಮ್ ಆಗಿ ಇವೆ (Bp. 60, 24). ಹೇಟಲ್ ಪಟ್ಟು ಇವೆ (Si. 18). ಆಗಿ ಇವೆ (330). ಅವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮನ್ದ ತಾವೇ ಆಗಿ ಇವೆಯೋ? (B. 2, 24). ಎತ್ತ ಎತ್ತಲುಂ ಕತ್ತಲೆಗಳ್ ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ಇವೆ (J. 4, 10); ತೋಱುತ್ತೆ ಇವೆ. (J. 3, 21). ಕೂಗುತ ಇವೆ (3, 24). ಎಱಗುತೆ ಇವೆ (4, 10).

ಇಷ iṣa. possessing sap and strength. 2, *the month asvina.* 3, causing to move, impelling.

ಇಷತ್ iṣat. = ಈಷತ್. (Nn. 147).

ಇಷಾರೆ iṣāre. = ಹಿಷಾರೆ. a sign or signal; a hint (My.; Br.; Mhr. ಇಶಾರಾ).

ಇಷಿತ iṣita. moved, driven. see ಪ್ರೇಷಿತ.

ಇಷೀಕೆ iṣīke. = ಈಷಿಕೆ. *a kind of reed, Saccharum spontaneum,* 2, *a painter's brush.* 3, a small stick of wood or iron used by goldsmiths. 4, *an elephant's eye-ball.*

ಇಷು iṣu. *an arrow.*

ಇಷುಧಿ iṣu-dhi. *a quiver.*

ಇಷ್ಟ iṣṭa. 1. *wished, desired, agreeable; dear, beloved.* 2, wish, desire; love (Śmd. 7. 156. 158. 159; Kāvy. III, 3, B, 162). ಇಷ್ಟವಾದವರು ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸ್ಯಾರೋ? (Prv.).

ಇಷ್ಟ iṣṭa. 2. sacrificed. 2, *sacrificing.*

ಇಷ್ಟಕಾಚಯನ iṣṭakā-cayana. a pile or an enclosure of bricks (J. 33, 33. 37).

ಇಷ್ಟಕಾಪಥ iṣṭa-kāpatha. *the root of Andropogon muricatus* (ಕರೇಬಾಳದ ಬೇರು G.).

ಇಷ್ಟಕಾರಿ iṣṭa-kāri. a person who confers what is desired or agreeable (ಕ್ಷೇಮಗಯ್ಯುವ Mr. 229).

ಇಷ್ಟಕೆ iṣṭake. -ಕಾ. = ಇಟ್ಟಿಗೆ, etc., ಇಷ್ಟಿಕೆ. *a brick.*

ಇಷ್ಟಗನ್ಧ iṣṭa-gandha. fragrant. 2, *any fragrant substance.*

ಇಷ್ಟದೇವತೆ iṣṭa-dēvate. a chosen or tutelary deity, a favourite god (J. 3, 22).

ಇಷ್ಟಮಧುಕ iṣṭa-madhuka. Bengal madder, Rubia munjiṣṭa Roxb. (St. & Pl.).

ಇಷ್ಟ ಮಿತ್ರರು iṣṭa mitraru. friends and acquaintances; beloved friends (My.; B. 4, 153).

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ iṣṭa-linga. a desired gender (Śmd. 187). 2, a linga or phallus in wear, one that has been tied to a child's neck by the guru and is worn and worshipped through life (C.; Bp. 58, 31).

ಇಷ್ಟವ iṣṭava. trouble. — ಇಷ್ಟವಮ್ ಎನಲ್ಕೆ ಉಪದ್ರವಮ್ ಎನಿಕು (Mr. 27).

ಇಷ್ಟಶಿಷ್ಟರು iṣṭa-śiṣṭaru. dear and disciplined people; dear and good people (My.).

ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ iṣṭa-siddhi. the fulfilment or obtainment of one's desire (Śmd. 5; My.).

ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟ iṣṭa-aniṣṭa. desired and not desired, auspicious and inauspicious (Hlā. 1, 126).

ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಿ iṣṭa-āpūrti. = ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ. (C.).

ಇಷ್ಟಾರ್ಥ iṣṭa-artha. anything desired or agreeable (Śmd. 6 Cm.; J. 5, 47. 67).

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರಕಟನ iṣṭārtha-prakaṭana. manifesting ಇಷ್ಟಾರ್ಥ (Kāvy. II, 1, 8-11).

ಇಷ್ಟಾರ್ಥೋದ್ಯುಕ್ತ iṣṭārtha-udyukta. *diligent for a desired object, zealously active.*

ಇಷ್ಟಿ iṣṭi. 1. *wish, desire;* seeking for. 2, a desired rule, a desideratum, an addition to a rule (of Pāṇini).

ಇಷ್ಟಿ iṣṭi. 2. *a sacrifice.*

ಇಷ್ಟಿಕೆ iṣṭike. = ಇಷ್ಟಕೆ, etc. (Sk.; My.).

ಇಷ್ಟಿತ iṣṭita. desired; a desired object (Bp. 57, 63).

ಇಷ್ಟು iṣṭu. = ಇಟಿ, etc., ಇನಿತು, ಇನಿತುಟು, etc., ಇಸ 1, ಈಟು, ಈಸು. a proximate demonstrative noun and pronoun: this measure, this much, so much as this; thus much or many, etc. (see ಅಷ್ಟು, of which it is the proximate form; C.; M. ಇಯತ್ತು, so much; Tu. ಈತ್; Te. ಇಟು, ಇಷು, ಇಟ್ಲಾ, ಇಟ್ಲು, ಇಷ್ಟಾ, thus, like this). ಇಷ್ಟಅಲ್ಲಿ (Śmd. 179 Cm.). ಇದಿಷ್ಟು ಸಾಲದೆ (Bp. 42, 32). ಇಷ್ಟು ತ್ವರೆ ಯಾಕೆ? (B. 1, 25). ಮಜಾಗಳನ್ನು ಹಪ್ಪುಲ ದಿನ್ದ ಕಾಯುವ ಗುಣವನ್ನು ಗುಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ದೇವರು ಇಷ್ಟು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ (2, 6). ತಾವು ಅರಳೇ ಕಜ್ಜದ್ದು ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು,...ಮೇಜವಾನಿಗೆ ಬನ್ದಿರುತ್ತಾರೆ (4, 21). ದೇವರನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇಷ್ಟಜ ಮೇಲಿನ್ದಲೇ, ಆತನು ಇಲ್ಲವೆನ್ದು, ಸರ್ವಥಾ ಊಹಿಸಲಾಗದು (4, 58). ಇನ್ನು ಇಷ್ಟಜ ಮೇಲಿನ್ದ ನಾನು ಹೇಜುವ ಕಥೆಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು (5, 149). ಅಲ್ಲಿ ನಪ್ಪಿಗೆಯವರು ಬಹಳ, ಇಲ್ಲಿ ತುಸು, ಇಷ್ಟೇ! (5, 288). ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (Si. 64). — ಇಷ್ಟರು. so many persons as these (C.). 2, -ಉ 9, all these persons (C.). — ಇಷ್ಟಷ್ಟು. -ಅಷ್ಟು. this much and (or) that much. ಅವನ ಕಷ್ಟ ಇಷ್ಟಷ್ಟಲ್ಲ, his trouble is excessive (C.). — ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು. rep. ಇನ್ಥ ಇನ್ಥ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕು (B. 3, 88). — ಇಷ್ಟೊತ್ತು. -ಒತ್ತು 6. = ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು. (My., G. 60). — ಇಷ್ಟೊನ್ದು. -ಒನ್ದು 2. so much as this; little; much (My.). ಇಷ್ಟೊನ್ದು ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೇದು (B. 5, 112). ಇಷ್ಟೊನ್ದು ಸಾಕು (C.). ಇಷ್ಟೊನ್ದು ಅನ್ನ ಯಾಕೆ ಉಣ್ಡೆ? (C.).

ಇಷ್ಟೆ iṣṭe. a beloved woman (ಪ್ರಾಣಕಾನ್ತೆ Dhw.).

ಇಷ್ವಾಸ iṣu-āsa. *a bow.*

ಇಸ್ is. = ಇಸ್ಸಿ. a common interjection of disgust: fie! foh! poh! (Te. ಇಸೀ; Tu. ಇಸ್ಸೀ; Mhr. ಇಸ; *cf.* ಇಸಿ 1).

ಇಸ isa. 1. = ಇಷ್ಟು, etc. (S. Mhr.).

ಇಸ isa. 2. = ಇಸಿ 2, ಇಸು 1, (ಈಸಿ of ಈಸು 3). an abbreviated P. p. — ಇಸ ಕೊಳ್ಳು. to take (My.; B. 5, 107. 214. 300). ಇಸ ಕೋ! (3, 78).

ಇಸ isa. Tbh. of ವಿಷ. bitterness. 2, poison (C.). — ಇಸೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. bitter oil (S. Mhr.).

ಇಸಕು isaku. = ಇಸಿಕು, ಹಿಸಕು, etc. (My.).

ಇಸಬು isabu. = ಇಸುಬು. an itch which attacks the wrists, etc. (C.; Mhr. ಇಸಪ, ಇಸಬ).

ಇಸಬುಗೋಲು isabugōlu. = ವಿಸಮುಗೋಲು. an annual plant, native of Persia, but cultivated in India for its medicinal seed; fleawort, Plantago ispaghula Roxb. (C.; St. & Pl.; Mhr., H.).

ಇಸಮು isamu. a name, a noun (Mhr., H.); a person, an individual (My.). — ಇಸಮುವಾರ. according to name, regularly by the names, name by name (My.; Mhr.). — ಇಸಮುವಾರಪಟ್ಟಿ. an individual account (My.).

ಇಸವಿ isavi. ಇಸವೀ. = ಇಸ್ವಿ. Christian; the Christian era (C.; Mhr., H.).

ಇಸಾಪ isāpa. Aesop (B. 5, 127).

ಇಸಾರಣೆ isāraṇe. Tbh. of ವಿಚಾರಣೆ (My.).

ಇಸಿ isi. 1. the ordure of babies (C.; *cf.* ಇಸ್; ಹೇಸು).

ಇಸಿ isi. 2. = ಇಸ 2, etc. — ಇಸಿ ಕೊಳ್. = ಇಸ ಕೊಳ್ಳು. (Bp. 29, 26; My.).

ಇಸಿಕು isiku. = ಇಸಕು, etc. (My.).

***ಇಸಿಸು isisu.** causative of ಇಸು 3. ತನ್ನ ನಡಸಿದ ನೆಗಟಿಂ ಬಾಯ ಬಿವಿನಮಿಸಿಸಿಯುಂ Pb. 2, 60.

ಇಸು isu. 1. = ಇಸ 2, etc. — ಇಸುಕೊಳ್ಳು. = ಇಸ ಕೊಳ್ಳು. (B. 1, 23; 4, 52; 5, 303; My.).

-ಇಸು isu. 2. = ಈಸು 3. to permit (*cf.* ಇಂಗು 2). ಸೋಕಲಿಸದೆ (P. 51), ಸೇರಲಿಸದೆ (88), ಕಾಣಲಿಸದೆ (203), ಸೇರಲಿಸಿದರೆ, ಸೇರಲಿಸನು (118). ಹುಗಲಿಸದೆ (Bp. 58, 53).

ಇಸು isu. 3. = ಎಚೆ, ಎಸು, ಎಸೆ 1, ಏಯ್. to throw, to discharge or shoot, as an arrow [ಫುಲ್ಲ ಶರಂಗಿಸುವೆಡೆಗಿವೆ ನಲ್ಲಮ್ಪು ಗಳೆನಿಸಿ ತುಜುಗಿ ಮಲರ್ದಲರ್ದೆಸೆವೀ ನೊಲ್ಲೆಯುಂ Ap. 11, 114]. (ಶರ ವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.; Te. ಎಗಿ, to fly, bound; ಎಗುಚು, to cast, shoot; T. ಎಯ್, ಎಜು; M. ಎಯ್ಯು, ಎಜು; T. ಇಗುತ್ತಲ್, a throw; *cf.* ಇಡು 1, ಇಜು 1, ಏಸು 1). P. p. ಎಚ್ಚು (Śmd. 282); third person of the present ಎಚ್ಚಪಂ (282). ಇಸುತಿರ್ದಂ (280). ಎಚ್ಚಂ, ಎಚ್ಚರ್ (287). ಕಾಮನ್ ಎಚ್ಚಂ (109). ತಾನ್ ಎಚ್ಚಂ ಪೊಚ್ಚಮ್ ಅಲ್ಲದ ಅರಿವಾಹಿನಿಯುಂ (263). ಮಾಜಾನ್ತು ಎಚ್ಚಂ ಮಹಾರಥಂ ನರಂ (284). ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಗುಜುಯನ್ ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನ್ ಉಣ್ಟು, ಈತನು ಅಪರಾಧ್ಯಪೃಷತ್ಕನು (Nr.). ಅಪರಾದ್ಧೇಷುವೆಮ್ಬುವನು ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನು (Hlā.). ಎಚ್ಚಮ್ಬು (ನಿರಸ್ತ Nr.; Abh. P. 13, 141.). ಎಚ್ಚುಮ್ ಇಟ್ಟುಮ್ ಇಜಾದುಂ ಪೊಯ್ದುಂ (Abh. P. 13, 76 va.). ಶರಶರಂಗಳಂ ತೆಗೆದು ಎಚ್ಚು (J. 28, 41). ಸರಿಸದೊಳ್ ಎಚ್ಚೊಡೆ (28, 48). ನಡುನೆತ್ತಿ ಒಡೆಯೆಚ್ಚಂ (Rāghc. 17, 69). ಕೂರಮ್ಬಿನಿನ್ದೆ ಎಚ್ಚು (17, 71). see Grj. 7, 29; 8, 23 va.; 8, 31. 34. 38; Bp. 21, 30; 54, 39. — ಎಚ್ಚಾಡು. -ಆಡು. to shoot at one another (Bh. 8, 23, 4; J. 12, 20; 22, 11). ಪೊಸರಲಿಂ ಪಣೆದು ಎಚ್ಚಾಡಿದರ್ (Rśv. 13, 87).

-ಇಸು isu. 4. = -ಅಸು 2 (ಚು, ಸು; *cf.* ಪು 2). an affix that is joined 1, to Saṁskṛita, Tadbhava (and Hindusthāni) themes to form verbs transitive or intransitive, and 2, to Kannaḍa themes to form (transitive or) causative verbs (see remark *b*, s. ಕೊಳ್ 1). in Saṁskṛita it is not to be used with a bhinnakartṛi, *e. g.* it is wrong to say ಖಣ್ಡಿಸಿ ಸಿದಂ (Śmd. 274). see *e. g.* ರಾಗಿಸು, ಭಂಗಿಸು, ಭಾವಿಸು (Śmd. 63),

ನಿರ್ಣಯಿಸು (65), ಭಾಗಿಸು, ರಂಗಿಸು, ರಾಗಿಸು, ಭೋಗಿಸು, ಪ್ರೇರಿಸು, ವರ್ಣಿಸು, ವರ್ಜಿಸು, ತರ್ಜಿಸು, ಚರಿಸು, ಧರಿಸು (92), ರಂಜಿಸು, ಪಾಲಿಸು, ಪರಿಹರಿಸು (268), ರಕ್ಷಿಸು, ಪೂಜಿಸು (270), ಖಂಡಿಸು, ಚಿತ್ರಿಸು, ಮುದ್ರಿಸು (274), ಉದ್ಭಾವಿಸು (1), ಉತ್ಪಾದಿಸು, ಪ್ರಯೋಗಿಸು (142), ಉದ್ಭವಿಸು, ಅವತರಿಸು (143), ಅವಧರಿಸು (4), ಅಂಗೀಕರಿಸು (6), ಆಕಾಂಕ್ಷಿಸು (8), ವ್ಯವಹರಿಸು (11), ಪ್ರಯೋಗಿಸು (22), ಉಚ್ಚರಿಸು (38), ಉದಯಿಸು (43), ಪರಿಭಾವಿಸು (44), ಸಂಚರಿಸು (56), ಅನುಕರಿಸು (71); ಶುದ್ಧಯಿಸು, ಕಾರಯಿಸು, ಪೂರಯಿಸು (65), ಚರಯಿಸು, ಧರಯಿಸು (92), ಮನ್ದಯಿಸು (326); ಫಲಿಯಿಸು (395), ಜನಿಯಿಸು (7. 46); ಮೇಳಿಸು (325), ಜಾನಿಸು (327), ಪರಿಕಿಸು (20), ಸಯ್ರಿಸು, ಸನ್ದಿಸು. ಬಿನ್ನವಿಸು (327); ಮೇಳಯಿಸು (65); ಉಜ್ಜುಗಿಸು (Rśv. 6, 10 va.); see ಬದಲಿಸು, ಬದಲಾಯಿಸು; ನುಡಿಯಿಸು, ಮುಡಿಯಿಸು, ಕಡಿಯಿಸು (Śmd. 273), ಗುಡಿಯಿಸು (326), ನಡೆಯಿಸು (233), ಈಯಿಸು, ಕೇಯಿಸು, ನೋಯಿಸು, ಮೇಯಿಸು (273), ನಗಿಸು (273), ಪೋಗಿಸು, ತಾಗಿಸು, ತೂಗಿಸು (275), ಮಾಡಿಸು, ನೋಡಿಸು, ಆಡಿಸು, ಮುತ್ತಿಸು, ಕಟ್ಟಿಸು (327. 328), ಕಾಣಿಸು (273), ತರಿಸು, ಬರಿಸು, ಇರಿಸು (275), ಸೋಲಿಸು (326), ಒರಯಿಸು (65), ಪೊಸಯಿಸು (268), ನಡಯಿಸು q. v., ತೆರಯಿಸು, ತೆಲ್ಲಯಿಸು (65. 189), ತೊರಯಿಸು, ಹೊಲ್ಲಯಿಸು, ನಿಟ್ಟಿಸು, ತುಟ್ಟಿಸು, ದಳ್ಳಿಸು (273), ಪೊಂಗಿಸು, ಸೊಪ್ಪಿಸು (274). about the elision of the –ಸು in –ಇಸು before –ಕುಂ, –ಕ್ಕುಂ, (–ಕು) (Śmd. 268), –ಕೆ, –ಕ್ಕೆ (269), –ಪ, –ಪ್ಪ, (–ವ) (275) observe *e. g.* ಎನಿಕ್ಕುಂ (19. 51), ಪರಿಹರಿಕುಂ (268), ಸಮನಿಕುಂ, ಕೇಳಿಕುಂ, ಭಾವಿಕುಂ, ಮಾಣಿಕುಂ, ಪುರುಡಿಕ್ಕುಂ ಪೊಗೞಿಕ್ಕುಂ, ರಂಜಿಕ್ಕುಂ, ಪಾಳಿಕ್ಕುಂ (268); ಪರಿಪಾಳಿಕೆ (269), ರಕ್ಷಿಕೆ, ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ, ಪೂಜಿಕೆ, ಪೂಜಿಕ್ಕೆ, ಪೆರ್ಚಿಕೆ, ಪೆರ್ಚಿಕ್ಕೆ (270), ಅವತರಿಕು (Śm. 19); ತರಿಪಂ, ಬರಿಪಂ, ಇರಿಪಂ, ಬೆಸಪಂ, ಕಾಪಂ, ಬರಿಪುದು, ಬೆಸಪ್ಪಂ, ಉದಯಿಪ್ಪ, ಬೆಳಪ್ಪಂ (Śmd. 275), ಭಾವಿಪೊಡೆ, ಸೇವಿಪೊಡೆ (298), ಉದ್ಭಾವಿಪ (1). ಎನಿಪುವು (26), ಕೆಡಿಪುದು (74), ಎನಿಪ್ಪ (96), ಸಲಿಪರ್ (88), ವರ್ತಿಪ (98), ಉದಯಿಪ (42), ಅನುಕರಿಪರ್ (71), ರಕ್ಷಿಪುದು, ಅವಧರಿಪುದು (264), ವಿರಹಿಪ್ಪುದು (Rśv. 13, 4), ಕಲಿಪ (J. 28, 19), ಪ್ರವರ್ತಿಪ (28, 25).

ಇಸು isu. Tbh. of ಇಷ್ಟ ?. [— ಇಸುವೆಸ. –ಬೆಸ. work commanded. ಇನ್ತು ಪೞವುಮಿಸುವೆಸಂಗಳನವರವರ್ಗೆ ತಕ್ಕುವಂ ತಕ್ಕನ್ದದಿಂ ಪೇೞ್ದಾಗಳ್ Ap. 7, 21 va.]. — ಇಸುವೆಸಕೆಯ್ಸು. –ಬೆ–. to subject or rule according to wish or at will (Abh. P. 9, 165).

ಇಸುಬು isubu. = ಇಸಬು, etc. (C.).

ಇಸ್ತಕಬಾಲು istakabālu. reception, meeting and receiving a visitor (My.; Br. as ಇಸ್ತಕ್ಬಾಲು).

ಇಸ್ತರಿ istari. = ಇಸ್ತ್ರೀ. (My.).

ಇಸ್ತಿಹಾರ್ istihār. proclamation (My.; H.). — ಇಸ್ತಿಹಾರ್‌ನಾಮೆ. a written proclamation, a written notice; an advertisement (B. 5, 10; My.).

ಇಸ್ತ್ರೀ istrī. a smoothing iron; ironing (C.; Mhr., H.).

ಇಸ್ನಾಪು isnāpu. a "snipe" (Bḍ.).

ಇಸ್ವಿ isvi. = ಇಸವಿ. (My.).

ಇಸ್ಸಿ issi. = ಇಸ್. fie! (ಜುಗುಪ್ಸನ Śmd. 398; ಹೇಸಿಕೆ Cm.; ಜುಗುಪ್ಸಾರ್ಥಂ (Ct. I, 20; My.; Te., M.). — ಇಸ್ಸಿಸ್ಸಿ. rep. (My.).

ಇಹ iha. 1. = ಇಪ್ಪ, etc. present relative participle of ಇರ್ 1, to be. ದೂರವಾಗಿ ಇಹ ಹಾೞುಬಟ್ಟೆ (ಪ್ರಾನ್ತರ); ಮಱೆಯದೆ ಇಹ ಬುದ್ಧಿ (ಮೇಧೆ Nr.). ಅರಸರುಮ್ ಅರಸಿಯರುಂ ಕೂಡಿ ಇಹ ಬನಂ (ಪ್ರಮದವನ Hlā.). ಪಿತನೊಳಗೆ ಸೇರದೆ ಇಹ ಸುತನಿನ್ದ ಫಲವೇನು? (Dp. 167). ತೊಳತೊಳಗುತಿಹ ಸೂಬಗು (J. 28, 18). ವಿಖ್ಯಾತಮ್ ಆಗಿಹ ರಾಜಧಾನಿ ಕುನ್ತಲಂ (29, 16). ನಿಜಕರದೊಳ್ ಇಹ ಪತ್ರಮುಂ ಕೊಟ್ಟಂ (30, 49). ಕೊಲ್ಲದೆ ಇಹಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ (Nn. 79). ಎದ್ದು ಇಹವನು (ಜಾಗರೂಕ, etc.); ಸುಮ್ಮನೆ ಇಹವನು (ತೂಷ್ಣೀಕ); ನವಿಲ ಗಱಿಯನ್ ಉಟ್ಟು ಇಹನು (ಕಿರಾತ); ಎಲೆಯನ್ ಉಟ್ಟು ಇಹವನು (ಶಬರ); ಬತ್ತಲೆ ಇಹವನು (ನಗ್ನ); ಒಳ್ಳಿಹ ನುಡಿ (ಸುವಚನ); ಒಳ್ಳಿಹ ನೋಟವು (ವಲ್ಗುದರ್ಶನ); ಒಳ್ಳಿಹನಲ್ಲದ ಅರಸನ್ ಉಳ್ಳ ದೇಶ (ರಾಜನ್ವಸ್ತ್); ನಸುಬಿಳುದಾಗಿ ಮಿಂಚುವ ಬಟ್ಟಿಹ ತೊನ್ನು (ಕೋಠ); ತೋರಿಹ ಕೆಚ್ಚಲನ್ ಉಳ್ಳ ಆಕಳು (ಪೀನೋಧ್ನಿ); ಬೆಟ್ಟದತ್ತಣಿನ್ದ ಉರುಳ್ದ ದೊಡ್ಡಿಹ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲ); ದೊಡ್ಡಿಹ ಎತ್ತು (ಮಹೋಕ್ಷ Nr.). ಒಳ್ಳಿಹ ಹಸು (ಗೋಮತಲ್ಲಿಕೆ); ಒಳ್ಳಿಹ ಮಣ್ಣು (ಮೃತ್ಸೆ Hlā.).—ಇಹದು. = ಇರುವದು, ಇಪ್ಪುದು, etc., ಇಹುದು. ನಿನ್ದಿಹದು (Mr. 464; see Jñs. 42, 63). — ಇಹುದು. = ಇಹದು, etc. ಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಚೂರ್ಣಾದಿರೂಪವಾಗಿ ಇಹುದು (ಅಕೃತ Nr.). ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನ ಒಡಲು ಭಾನುವಿನ ತೆಜಿನ್ ಇಹುದು (Sp.). ನಿನ್ನಯ ದೈವವೇ ಗತಿ ಎನ್ದು, ನಮ್ಬಿ ಇಹುದು (Bh. 1, 8, 26). conjugation: ಇಹೆಂ (Bp. 18, 37; 26, 47) or ಇಹೆ (42, 33); — ಇಹೆ (42, 17. 33; 47, 9. 53. 55; 50, 73); — ಇಹಂ (10, 16; 18, 90; J. 28, 22. 53); — ಇಹಳ್ (Bp. 11, 40; J. 29, 23); — ಇಹೆವು (Bp. 2, 30; 12, 29; 25, 37; 57, 12; J. 29, 22; Bh. 1, 8, 78); — ಇಹಿರ್, ಇಹಿರಿ (Bp. 28, 30; 56, 18); — ಇಹರ್, ಇಹರು (1, 57; 26, 47; 40, 77; Bh. 1, 8, 20; 2, 13, 34); — ಇಹವು (Bp. 38, 10; 55, 32). ನಾ ಮುಂಚೆ ತಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆನೆನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ); ಲೋಗರ ಕೊನ್ದು ಇಹೆ, ಕೆಡಿಸಿ ಇಹೆನೆಮ್ಬ ವಿಚಾರಂ (ವ್ಯಾಪಾದ, etc. Nr.).

ಇಹ iha. 2. being; stay, etc. ಆರಯ್ದು ಎದ್ದಿಹ (ಪ್ರತಿಜಾಗರ, ಅವೇಕ್ಷೆ Nr.)

ಇಹ iha. *in this place, here; at this time.* 2, the present state, the present world. ಇಹಾ ನಮ್ಬಿ, ಪರಾ ಮಱತ (Prv.). — ಇಹಪರ. this world and the next, earth and heaven (C.; Bp. 24, 13; 40, 63; 43, 4; J. 5, 62). — ಇಹಲೋಕ. this world (C.; B. 5, 94; Bp. 28, 64).

ಇಹಗೆ i$_3$-hage$_1$. = ಇಹಂಗೆ, ಇಹಿಗೆ, ಹೀಗೆ, ಹೀಂಗೆ. this manner; in this manner, thus. (T. ಇಪ್ಪಡಿ, Tu. ಇಂಚ; Bp. 28, 30; 35, 34; 44, 9; 51, 39. 43; 52, 34; 54, 7; 61, 35; see ಅಹಗಿಹಗೆ). *cf.* ಅಹಗೆ, ಎಹಗೆ.

ಇಹಂಗೆ i$_3$-haṅge. = ಇಹಗೆ, etc. (Bp. 24, 89; 25, 3; 40, 59).

ಇಹತ್ರ iha-tra. here, in this world (Abh. P. 6, 111).

ಇಹಿಗೆ i$_3$-hige. = ಇಹಗೆ. (Bp. 15, 17; 19, 20; 45, 38; 46, 14; 49, 18; 57, 17).

ಇಳಿದಳಿಯು iḷidaḷiya. a term that requires the ಳ್ (Śmd. 40; one MS. adds as a note: ಇಳಿದೆನ್ದು ಕ್ಷೀಣಂ).

ಇಳಿದು iḷidu. the state of wasting away, diminution, decay, etc. (ಕ್ಷೀಣ; see s. ಇಳಿದಳಿಯು). — ಇಳಿದಾಗು. –ಆಗು. to grow worn out, to grow wan (Cpr. 9, 5).

ಇಳೆ iḷe. = ಇಲೆ, ಎಳೆ. [ವಿಶ್ರುತ ಜಮ್ಬೂವೃಕ್ಷ ಮಹಾಪ್ರತೀತಿಯಿಂ ನೆಗೞ್ದ ದಿಳೆಗೆ ಜಮ್ಬೂದ್ವೀಪಂ Ap. 1, 49]; (Śm. 39. 118; Bp. 26, 65). the earth (ಧರೆ Kk. 16; ನೆಲ Ct. I, 44; ಭೂಮಿ Mr. 530, ನಿಶ್ಚಲ, ಭೂಮಿ Nn. 46; ಭೂಮಿ 158). 2, water (ಜಲ 530; ಜಲ, ಉದಕ 158). 3, food (ಅನ್ನ 530; ಅನ್ನ, ಅಶನ 158). 4, sound (ವಾದ್ಯ 530; ಶಬ್ದ 158). 5, fluids (ರಸವಸ್ತೂತ್ಕರ, ರಸದ್ರವ್ಯಂಗಳು 158). 6, ವಿಷಮಾರ್ಥ (158; see Mr. s. ಇಲೆ). — ಇಳೆಯ ದಂಗುಳಿಯಾರ. N. (Bp. 47, 36). see ಎಳೆಯ. — ಇಳೆಯ ಪಿರಿಯ. a Brāhmaṇa (ನೇರಿದ, ದಿಮ್ಮಿದ. etc. Kk. 34; ದ್ವಿಜ Śm. 52). — ಇಳೆಹಾೞಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 46; 60, 19).

ಇಳ್ಳೆ iḷḷe. = ಈಳೆ, etc. (My.).

ಇೞ್ il̤. 1. = ಈರ್ 2, ಈೞ್, ಎೞ್^{3} 1. to pull, to drag; to attract; to take away by force, etc. (ಕವರ್, ಸುಲಿ, ಪರಿಮುತ್ತೆ, ಸೆಳೆ Śm. 63: ಇೞ್ಕುಳಿಗೊಳ್, ಎೞಕುಳಿಗೊಳ್, ಕವರ್ತೆಗೊಳ್,

ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ Ss.; T. ಇೞು; M. ಇೞುಕ್ಕ; Te. ಇಗ್ಗು, ತಿಗು). P. p. ಇೞ್ದು (Ss.; Sm. 63; Cpr. 5, 110). [— ಇೞ್ದುವರಿ. -ಪರಿ. to snatch and go away, to flow with force. ನಾಣ್ ಮಿಗೆ ಮನಮು ಮಿೞ್ದುವರಿಯಲ್ Pb. 4, 55].

ಇೞ್ iḻ. 2. = ಇೞ್ 2-, etc. pulling, attracting, etc. — ಇೞ್ಕುೞಿ. = ಇರ್ಕುೞಿ, etc. — ಇೞ್ಕುೞಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಇರ್ಕುೞಿಗೊಳ್, etc. (see Ss. s. ಇೞ್ 1).

ಇೞಿ iḻa. 1. = ಇೞ್ 2, ಇೞಿದು, ಇೞು 1. P. p. of ಇೞ್ 1. — ಇೞಿಕೊಳ್ಳು. = ಇೞು-. to descend, to alight, to halt or stay in a journey (B. 5, 67. 68. 126. 300; C.).

ಇೞಿ iḻa. 2. = ಇೞ್ 4, ಇೞು 2. coming down, descending, going down; being depressed; being humbled; declining; abating; etc. — ಇೞಿತರ. = ಇೞುತರ. a going down, declining or waning manner or state, as that of an elderly person's age (C.); the state of becoming less or that of being abated or subsided, as the water of a river, anger, disease, etc. (My.); that of becoming cheaper, as grain, etc. (My.); that of being less valuable, as a cloth, etc. (My.); an inclining state, a slope, as of ground, etc. (My.; G. 357. 570). — ಇೞಿವರೆ. = ಇೞಿವಾರೆ. (S. Mhr.). — ಇೞಿವಾರ. = ಇೞಿವಾರೆ. (My.). — ಇೞಿವಾರೆ. a sloping state, a slope (S. Mhr.; ಬೊಂಕನೆ Cb.).— ಇೞಿಹೊತ್ತು. = ಇೞುಹೊತ್ತು, ಇೞುಹೊತ್ತು. the time from midday to sunset (C.; B. 3, 124).

ಇೞಿಕಿಸು iḻakisu. to cause to lower, etc. (My., also ಇೞುಕಿಸು. ಇೞುಕಿಸು).

ಇೞಿಕು iḻaku. = ಇೞ್ಕು, ಇೞುಕು. to cause to go down, to lower, etc. (My.). 2, to go down, to incline. — ಇೞಿಕಲ. = ಇೞಿಕಲು. sloping; a slope; a sloping ground (C.; B. 4, 115. 205). — ಇೞಿಕಲು. = ಇೞಿಕಲ. (C.; ಓರೆ G.; B. 3, 56; 4, 205. 213; 5, 13).

ಇೞಿತೆ iḻata. = ಇೞ್ತ. descending, inclining, etc. (My.); descent, as that of a sword-cut into the body or of a hoe-cut into the ground (S. Mhr.).

ಇೞಿಪು iḻapu. = ಇೞ್ಪು, etc. (C. Bp. 47, 46).

ಇೞಿ iḻi. 1. to come down, to descend, to alight, to go down (ನಿಮ್ನಾವತರಣ Smd. Dh.; ಕೆಳಗಣ್ಗೆ ವರ್ Smd. I; C.); [ದಿವ್ಯಾಪ್ಸರೋವೃನ್ದಮಿಾ ಕ್ಷಿತಿಗೇನಿನ್ದ್ರನ ಶಾಪದಿನ್ದಿೞಿದುವೋ ಪೇೞೆವ್ಬ ಶಂಕಾನ್ತರಂ Pb. 4, 39; Ap. 5, 81]; to set, as the sun (C.; Si. 114); to be lowered; to go out of joint, as a bone (C.); to become less; to subside, to be abated, as anger, etc. (C.); to be dispelled, as poison (C.); to be depressed or humbled; to become lean (ಮೆಯ್ಗುನ್ದು Smd. I; My.); to become sapless, as fruits (S. Mhr.); to slope (C.). (T., M.; Tu. ಇೞಿ, Te. ದಿಗು; *cf.* ದಿಗಿಸು). ಗಿರಿಯುತ್ತಜಿನ್ದೆ ಇೞಿದಂ (Smd. 62). ಮರದತ್ತಜಿನ್ದೆ ಇೞಿದಂ (63). ಜನ್ನವನಮ್ ಇೞಿಯುದು (291). ನೀರಿೞಿದವನು (ಅಪಸ್ನಾತ Nr.). ದಣ್ಡು ಇೞಿದಿದ್ದ ಸ್ಥಲ (ನಿವೇಶ, etc. Si. 268). ಮದವಿೞಿದ ಆನೆ (ನಿರ್ಮದ 269). ಹೊಟ್ಟೆ ಇೞಿದ ಆಕಳು (ಅನತೋಕೆ 321). ಕ್ರಮದಿನ್ದ ವಾಟವಾಗಿ ಇೞಿಯ ತಕ್ಕ ನೆಲ (ಪ್ರವಣ 421). ಅಲ್ಲಿ ಇೞಿವ ಅಡಿಡಿಗಳ್ ಇೞಿವ ತಮಮ್ ಎನಿಸಿರ್ಕುಂ (Rsv. 2, 41). ಇೞಿವ ಆಲಿವರಲ ಮಟ್ (8, 113). ಪಶ್ಚಿಮನಗದ ಅಗ್ರದೊಳ್ ಇೞಿದು ತೋರ್ಪ ದಿನಕರಬಿಮ್ಬಂ (11, 2). ಆನೆಯನ್ ಇೞಿದು (Bp. 5, 17). ವಾಜಿಗಳನ್ ಇೞಿದು (Rsv. 13, 96 va.). ಇೞಿದರ್ ಆನೆಯಂ (Bh. 2, 13, 8). ಇೞಿದು ನಿಜವಾಜಿಯಂ (J. 28, 55). ಶಾತಕುಮ್ಭಾಲಂಕೃತಾಸನವನ್ ಇೞಿದು (30, 49). ಪೊನ್ನನ್ದಣಮನ್ ಇೞಿದು (31, 30). ಧೂಮಮ್ ಇೞಿಮುದು (Bh. 1, 20, 59). ಸರಸಿಗೆ ಇೞಿದರು (Rām. 24, 4). ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಇೞಿದು (Bh. 2, 4, 7). ಇೞಿದು ರಥದಿನ್ದ (J. 19, 7). ಫಣಿ ಬಿಲಕೆ ತಾನ್ ಇೞಿಯೆ (31, 29). ಬಣ್ಡಿಯಿನ್ದಿೞಿದು (Bp. 46, 8). see J. 2, 49; 3, 38; 5, 15; 13, 23. 40; 23, 16. 18. 36. — ಇೞಿದಾರವಾರ. -ಆರವಾರ. = ಇೞಿಭೋಗ್ಯ. (Mg.). — ಇೞಿಯ ಜಾಱು. to slip down (Bp. 52, 13). — ಇೞಿಯ ನೂಕಿಸು. to push or throw down (Bp. 51, 72). — ಇೞಿಯ ಬೀೞು. to fall downwards or down (My.; Si. 83. 115); to descend, to hang down, as roots from the branches of certain trees (121; My.); to fly away, to retreat (My.). — ಇೞಿಯಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to suspend. ಕೊರಳೊಳಗೆ ಇೞಿಯಲಿಕ್ಕುವದು (ನಿವೀತ Hlā.). — ಇೞಿಯ ಹಾಕು. = ಇೞಿಯಲಿಕ್ಕು. (My.). — ಇೞಿಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to suspend. ಕೊರಳಿನ್ದೆ ಇೞಿಯಿಕ್ಕಿದ ಜನಿವಾರವು (ನಿವೀತ Nr.). — ಇೞಿಯವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to order to come down from (Bp. 39, 46). — ಇೞಿಯಿೞಿ. rep. (Bp. 32, 15; B. 5, 181).

ಇೞಿ iḻi. 2. = ಇೞಿ 1, etc. — ಇೞಿ ತರ್. to descend (Grj. 9, 8; 9, 86 va.; Rām. 6, 10, 25; Rsv. 9, 18; J. 28, 10). — ಇೞಿಕೆಯ್. = ಇೞಿಕೆಗೆಯ್, ಇೞಿಂಕೆಗೆಯ್. to put down, to humble, to degrade, to surpass (Rsv. 6, 11 va.); to despise, to reject (Abh. P. 7, 14). to put into shade (Abh. P. 16, 26). see Cpr. 2, 42. — ಇೞಿಜಾಱು. a declivity, a slope or slide on the side of a hill or of any rising ground (C.). [— ಇೞಿತರ್. to come down. ಬೆಳಗುಗಳೆಲ್ಲಮೊನ್ದುರುಳಿಯಾಗಿ ನಭಸ್ಥಳದಿನ್ದಮಿಾ ಮಹೀತಳಕಿೞಿತನ್ದುದೆನ್ದು Pb. 6, 6]. — ಇೞಿತರ. = ಇೞಿತರ. (My.). — ಇೞಿಪಾಟು. = ಇೞಿತರ. (My.). — ಇೞಿಭೋಗ್ಯ. a mortgage in which the mortgagee retains possession of the property, in lieu of interest, until the debt is paid (My.). — ಇೞಿಯುಮ್ಪೊೞ್ತು. -ಉಂ-ಪೊೞ್ತು (Smd. 204). the setting sun (*cf.* ಇೞಿಹೊತ್ತು). — ಇೞಿಹೊತ್ತು. = ಇೞಿಹೊತ್ತು, q. v. (My.; B. 2, 10; 4, 40).

ಇೞಿ iḻi. 3. = ಇೞಿಯ. an infinitive of ಇೞಿ 1. — ಇೞಿದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. = ನಿವಾಳಿಸು. (My.). — ಇೞಿ ಬಿಡು. to let down, to lower (C.; B. 4, 161). — ಇೞಿ ಮುೞುಗು. to dive completely under water (My.); — ಇೞಿವಾಯ್ಚು. -ಹಾಯ್ಚು. to throw or cast down (Rsv. 6, 116). — ಇೞಿವಿಡು. -ಬಿಡು. = ಇೞಿ ಬಿಡು. (Rsv. 6, 116, o. r. ಇೞಿ ದಿಡು). — ಇೞಿವಿೞ್. -ಬೀೞ್. to fall down from; to descend hurriedly (V. 39, 8). — ಇೞಿ ಹಾಕು. = ಇೞಿಯ ಹಾಕು. to suspend.

ಇೞಿ iḻi. 4. = ಇೞಿ 2, q. v., etc. also: the line that descends in adding a long vowel to a consonant, the dīrgha sign, *e. g.* ಮಾ, ಮಿಾ (C.).

ಇೞಿಕು iḻiku. = ಇೞಿಕು No. 1. (My.). [to lower down, to belittle. ಸನ್ದನೀ ಜಗದೊಳ್ ಬದ್ದೆಗನನ್ನನಾವನಿೞಿಕುಂ ಭ್ರೂಕೋಟಿಯಿಂ ಕೋಟಿಯಂ Pb. 1, 27].

ಇೞಿಕೆ iḻike. = ಇೞಿಂಕೆ. descent, etc. (C.); fading, as colour (My.); growing less, as a person's influence (My.); humbled, degraded condition. — ಇೞಿಕೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to disregard (Rām. 3, 8, 39). — ಇೞಿಕೆಗೆಯ್. = ಇೞಿಕೆಯ್. (Grj. 2, 106 va.; J. 9, 4). — ಇೞಿಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to humble oneself (J. 7, 63). [— ಇೞಿಕೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to grow less. ಸಿಂಗದ ಮುಪ್ಪುಂ ನೆಗೞ್ದ ಗಾಂಗೇಯರ ಮುಪ್ಪುಮಿೞಿಕೆವಡೆಗುಮೆ Pb. 10, 19].

ಇೞಿಂಕೆ iḻiṅke. = ಇೞಿಕೆ. — ಇೞಿಂಕೆಗೆಯ್. = ಇೞಿಕೆಯ್. (Rsv. 13, 60).

ಇಳಿತ iḷita. = ಇೞಿತ. (My.).

ಇಳಿಪು iḷipu. = ಇೞಿಪು, ಇೞಿಸು 1, ಇೞಿಹು, ಇೞುಪು, ಇೞುಹು. to cause to descend, go or come down; to cause to abide or lodge; to let down, to lower; to take down; to put down [ನಿನ್ನಂ ತನ್ನೆನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿೞಿಪುದುಂ ನಿನ್ನ ಲಲಾಟದ ಕಣ್ಣದು ಮುನ್ನವೆ ಕಿಡೆ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೆನ್ನಯ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ Pb. 6, 60; Ap. 2, 61 va.]. 2, to cause to be lessened; to dispel, as poison, to slight (ಅಧಃಸ್ಥಾನ Śmd. Dh.); to counterfeit, to draw a likeness of (C. as ಇೞುಸು). see Rsv. 6, 11 va.; 13, 101; J. 19, 6.

ಇಳಿಯುವಿಕೆ iḷiyuvike. descending, alighting, etc. (ಸಟ್ಟೆನ Si. 182).

ಇಳಿಲ್ iḷil. diminution, decrease, decline (Cpr. 7, 150).

ಇಳಿಸು iḷisu. 1. = ಇೞಿಪು, etc. (C.). [ಆ ನಹುಷ ಪೃಥು ಭಗೀರಥನಳ ಮಹಾತ್ಮ್ಯರನಿೞಿಸಿ ನೆಗೞ್ದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನರಸಿಂಹಂ Pb. 1, 31; Ap. 10, 32 va.]. ವಿಷವನ್ನು ಇೞಿಸಿದ ವೈದ್ಯನು (Si. 78). ಗೂಡೆ ಇೞಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಕೂಡಲೆ ಬಾೞೀ ಗಿಡವನ್ನು ಕಡಿದು (B. 2, 37). ಕಾಯಿಗಳು ಪಾಡಾಗಿ ಬೀಟ ಹತ್ತಿದ ಬೞಿಕ ಅವುಗಳನ್ನು ಇೞಿಸಿ (2, 51). ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಇೞಿಸದಿದ್ದರೆ (5, 61). ನನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸ್ಥಲವಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಇೞಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ (5, 126). see ಅಡಿಗೆಯಿೞಿಸು, ಬಟ್ಟೆಯಿೞಿಸು, ಹದವಿೞಿಸು.

ಇಳಿಸು iḷisu. 2. stopping, thwarting (see ಎೞಿಸು). — ಇೞಿಸುನೂಂಕು. to thwart, to oppose, etc. (ಎೞಿಸಿದುದು, ತಳ್ವುಯ್ದುದು, ತಡವ್ಪುರಿದುದು, ಮಾರ್ಕೊಣ್ಡುದು, ಕಡೆಗಣಿಸಿದುದು, ಪೋರ್ಕುಳಿ, ಪ್ರತಿಹತ Ss.). see ಹರಿಯಿಡ (s. ಹರಿ 1).

ಇಳಿಹ iḷiha. going down, etc. ನೀರಿೞಿಹ (ಅಪಸ್ನಾನ, ಮೃತಸ್ನಾನ Hlā.).

ಇಳಿಹು iḷihu. = ಇೞಿಪು, etc. (Bp. 12, 34). 2, in the middle voice: to be abated or assuaged. ಮದವಿೞಿಹಿದ ಆನೆ (ಉಪಾತ್ತ Hlā.).

ಇಳು iḷu. 1. = ಇೞಿ 1, etc. — ಇೞು ಕೊಳ್ಳು. = ಇೞಿ ಕೊಳ್ಳು, etc. (My.; B. 4, 30. 155; 5, 208).

ಇಳು iḷu. 2. = ಇೞಿ 2, etc. — ಇೞುಗಡೆ. -ಕಡೆ. decrease; abatement (My.). — ಇೞುಹೊತ್ತು. = ಇೞಿಹೊತ್ತು etc. (My.).

ಇಳುಕು iḷuku. = ಇೞುಕು. (My.).

ಇಳುಪು iḷupu. = ಇೞಿಪು, etc. (Grj. 9, 91; Rsv. 4, 117; 5, 25 va.; 6, 11 va.).

ಇಳುಹು iḷuhu. = ಇೞುಪು, etc. (Bp. 8, 38; 11, 45; 32, 43; 43, 29. 39; 44, 9; 59, 2; Bh. 8, 23, 25; J. 13, 37; Dp. 169, 1; My.; B. 5, 40).

***ಇಳ್ಕುಲ್ iḷkuḷ.** = ಇಕ್ಕುೞ. pincers, a pair of tongs. ಬಲ್ಲಿಡಿಗರಿಳ್ಕುೞಿನೊಳ್ ಕಿೞ Pb. 11, 3.

ಇಳ್ಕುಳಿ iḷkuḷi. pulling, attracting. see s. ಇೞ್ 2.

ಈ

Ī

ಈ ī. 1. the fourth letter of the alphabet (Śmd. 12 seq.). sometimes the initial ಈ of certain verbs is changed into ಇ, *e. g.* ಮಿನ್ದಪಂ (Śmd. 281), ಇತ್ತಂ (282. 285), from ಮೀ and ಈ 9.

ಈ ī. 2. the final of the words ಈ (Śmd. 302) and ಮೀ (318).

ಈ ī. 3. the substitute of ಇ, *e. g.* in ಈರಯ್ದು (Śmd. 214), ಈಂಚರ (214), ಈಡು (250), ಬೀಡು (250), etc.

-ಈ ī. 4. an affix to indicate: 1, the accusative singular, *e. g.* ಚಾಡೀ ಕೇಳಿ (Sś. 94), ಬೆಣ್ಣೀ ತಕ್ಕೊಣ್ಡು (= ಬೆಣ್ಣೆ–, B. 1, 15), ಪುಸ್ತಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ (1, 20), ಗಾಳೀ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (2, 11); 2, the genitive singular, *e. g.* ಗಾಳೀ ಸೊಡರ್ (Sś. 74), ಹಿತ್ತಾಳೀದು (B. 1, 18), ತಾಯಿ ಮೊಲೆ (1, 21), ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯ್ (2, 17); 3, the locative singular, *e. g.* ಹಾದೀಲಿ (B. 5, 318), ಹಸ್ತೀಲಿ (S. Mhr.); 4, the infinitive, *e. g.* ಇೞೀ ಬೀೞು (Si. 83. 115. 121); 5, the nominative plural, *e. g.* ಓರಗಿತ್ತೀರು (Si. 191).

-ಈ- ī. 5. in certain cases, an infix to indicate: 1, the imperative, *e. g.* ನಡೀರಿ! (B. 5, 44), ಕಡೀರಿ! ಹೊಡೀರಿ! (S. Mhr.); and 2, the third person singular imperfect, *e. g.* ಆಟವೂ ಮುಗೀತು, ತನ್ತಿಯೂ ಹೞೀತು. — ಎಣ್ಣೆ ಬರುವಾಗ ಗಾಣ ಮುೞೀತು (Prvs.). see Prv. s. ಕರೆ 2; the remark on —ಇತು.

ಈ ī. 6. = ಇ 3. the substitute of ಇದು (Śmd. 169): this; these (C.; Te., Tu., M.). [ನೆರವುಕ್ಕಾ ಪರಮುಕವೀಶ್ವರರೆಮಗೀ ಕೃತಿಯೊಳ್ ಕೃತಕಾಚಾರ ಪರರ್ Kr. 1, 4; Pb. 1, 7. — ಈ ಬನ್ದರ್. these persons who have come. ಸುರನದೀನನ್ದನಂ ಪೇೞಿಮಾ ಬನ್ದರಾರೆನ್ದು...ಬೆಸೆಗೊಳ್ವುದುಂ Pb. 13, 63 va.]. ಆ ಬನಮ್ ಈ ಬನಮ್ ಊ ಬನಂ (202). ಈ ಪುಲ್ಲೆ ಬನ್ದವು (169). ಈ ಪೆಟ್ಟು ಎಣ್ಬುಂ (42). ಈವೀ ಗ್ರನ್ಥಂಗಳ್, ಈವಿದು ಗ್ರನ್ಥಂ (67). ಈ ಕವಿಗಳ್ (5). ಈ ಮನೆಗಳು, ಈ ತೋಟಗಳು (C.). ಈ ಊಟಕ್ಕೆ ಈ ನಾಮ ಸಾಲದೇ? — ಈ ಮುಖಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಮೇಲುಗೋಟೆ ನಾಮ? — ಈ ಹಳ್ಳ ಆ ಕಳ್ಳಗೆ ಈಡೇ? (Prvs.). see Bp. 5, 62; 46, 79; J. 13, 8. — ಈ ಕಡೆ. this side or direction (Bp. 25, 38; B. 4, 56). — ಈ ಕಾರಣ. this cause or reason (B. 4, 186); on account of this (C.). — ಈ ಕ್ಷಣ. this moment (C.). — ಈ ತನಕ. = ಈ ವರಿಗೆ. (G.). — ಈ ತೆಱ. = ಈ ಪ್ರಕಾರ. (J. 8, 49; 12, 27). — ಈದಲೆ. -ತಲೆ. this end. ಈದಲೆಯೊಳೆ ನಿನ್ನು ಸತಿಗೆ ಹರಿಗಂ ತೋಱುತ್ತಾದರದೆ Pb. 5, 62. — ಈ ಪರಿ. = ಈ ತೆಱ. (J. 17, 32. 52). — ಈ ಪರಿಯನ್ತರ. = ಈ ವರಿಗೆ. (C.). — ಈ ಪ್ರಕಾರ. this manner (B. 4, 189); in this manner (C.). — ಈ ಬಗ್ಗೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ. = ಈ ಪ್ರಕಾರ. (C.; B. 4, 1). 2, = ಈ ಕಾರಣ. (C.). — ಈ ಬಾರಿ. this time (Bp. 48, 16); this year (C.). — ಈ ಬೞಿ. this year (vulgar S. Mhr.). — ಈ ಮೇರೆ. this limit or boundary (C.); this

manner (C.; B. 1, 11; 4, 222); in this manner (C.). — ಈ ರೀತಿ. = ಈ ಪ್ರಕಾರ. (C., B. 4, 158). — ಈ ಲೋಕ. this world (C.; ಇಹ G.). — ಈವತ್ತು. -ಪೊತ್ತು. = ಈವೊತ್ತು. (C.). — ಈ ವರಿಗೆ. ಈ ವರೆಗೆ. till now (C.); thus far (C.). — ಈವಾಗ. -ಆಗ. now, at this time (C.; ಏತರ್ಹಿ, ಇದಾನೀಂ Si. 477); this time. genitive : ಈವಾಗಿನ (C.). — ಈ ವೇಳೆ. now (C.; ಪ್ರಕೃತ G.). — ಈವೊತ್ತು. -ಹೊತ್ತು. = ಈ ಹೊತ್ತು (C.). — ಈ ಸಾರಿ. = ಈ ಬಾರಿ. (C.; B. 4, 53). — ಈ ಹೊತ್ತು. this time (of the day, C.); to-day, this day (C.). see B. 1, 7; 2, 7; 3, 1; 5, 104; Bp. 57, 34. ಈ ಹೊತ್ತು ಹರಿಕಥೆ ಸೀಯೋ? ಉಪ್ಪೋ? (Prv.).

-ಈ ī. 7. = -ಇ 9, No. 2. an affix for the second person singular of the *common* present, *e. g.* ಅನ್ನುತ್ತೀ, thou sayest (B. 1, 16), ಮಾಡುತ್ತೀ (2, 36. 42. 48), ತಿಳಿಯುತ್ತೀ (2, 43), ಕಲಿಯುತ್ತೀ (2, 48). see -ಅನೆ 1, No. 2, and the plural -ಈರಿ 1.

-ಈ ī. 8. the common affix for the second person singular of the present of *uncertainty or possibility*, *e. g.* ಬನ್ನೀ, ಹೋದೀ. see -ಅನು 4, and the plural -ಈರಿ 2.

ಈ ī. 9. to give, to bestow; to allow, to permit (ಪ್ರದಾನ Śmd. Dh.; ಕುಡು Śmd. 111; Te., T.; M. ಏಗು; *cf.* ಇಂಗು 2). P. p. ಇತ್ತು (Śmd. 282. 285; Bp. 1, 36; My.). ಮಾಣವೆ ಇತ್ತು ಸವಿಯಂ (Cpr. 7, 48). ಪೆಸರನ್ ಇತ್ತು (Kk. 3). ಭಕ್ತಂಗೆ ವರಮನ್ ಇತ್ತಂ (Śmd. 159). ಇತ್ತಂ (130. 285; Bh. 3, 13, 19; Rśv. 5, 25). ಇತ್ತರ್ (Śmd. 109). ಋಷಿವಿತ್ತಂ (67). ಇತ್ತೊಡೆ (Bp. 2, 54; J. 29, 25). ಇತ್ತುದಂ ನೆನೆವನೆ? (Śmd. 68. 184). ಇತ್ತುವು (173). ಉತ್ತರಮ್ ಇತ್ತಪಂ (Rśv. 13, 4). ಇತ್ತಪನೆ? (Bp. 29, 16). [ಕುಡಲಿರ್ಪಂ ಬಲದೇವನೆನ್ನನುಜೆಯುಂ ದುರ್ಯೋಧನಂಗಾನೊಡಂಬಡೆನೀವಚ್ಚುಯುದಾಗಳುಂ ನಿನಗೆ ದಲ್ ಪದ್ಮಾಸನಂ ತಾನೆ ನೇರ್ಪಡಿಸಲ್ ಕೂಡಿದಂ Pb. 5, 20; Ap. 2, 24]. ಕೂರ್ತು ಈವಂ (Śmd. 60). ಗೋವೀವಂ (67). ಈವರೊಳ್ ದೇವಂ, ಈವರ ದೇವಂ (167). ಈವುದು [ಅರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯನೀವುದು ಗದ್ಯಮನೇಕ ರೂಪಭೇದ ವಿಭಕ್ತಂ Kr. 1, 25; Pb. 1, 9; Ap. 1, 9]; (Śmd. 264). ಈವುದಂ (68). ಈವನ್ನೆಗಮ್ ಇರ್ದಂ (295). ಈವೊಡೆ ನೀಮ್ ಒಳ್ಳಿದಿರ್ (298). ಈಯಲ್ ಬನ್ದತ್ತು ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಪಮ್ ಅಭಿಮತಮಂ (64. 277). ಈವರ್ (Rśv. 5, 127). ಈವಳೆ? (Bp. 15, 3. 4). ಈವಳು (15, 13). [ಎನ್ದುಂ ಪೋಗೆನ್ದನೆ ಮಾಣೆನ್ದನೆ ಪೆಱತೊನ್ದನೀವೆನೆನ್ದನೆ ನೊನ್ದಃ ಎನ್ದನೆ ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಪಿಡಿಯೆನ್ದಂ Pb. 1, 102]. ಹಿರಿದನ್ ಈವನು (ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ, etc. Hlā.). [ಕತೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ಕತೆಯ ಮೆಯ್ಗಿಡಲೀಯದೆ ಮುಂ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಮನಪೂರ್ವಮಾಗೆ ಸಲೆ ಪೇಳ್ದ ಕವೀಶ್ವರರಿಲ್ಲ Pb. 1, 11; Ap. 3, 5]. ನೀರ ಹರಿಯಲ್ ಈಯದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಆಧಾರ); ಅರುವುಂ ಪುಗಲ್ ಈಯದೆ, ರಾಣಿವಾಸನ್ ಇಹುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮ್ ಆದೊಡೆ ವನವೆ ಪ್ರಮುದವನಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಈಯದೆ (Bp. 3, 36; 4, 67; Rśv. 10, 7 va.; C. Bp. 11, 5; My.). ಈಯದ (J. 3, 36). [ಈಯದರ್- ಮಿಱುವವೆಂಬ ಮಾಣ್ದಿಳಿಕರೀಯದರೆಪ್ಪುದಟರ್ Pb. 1, 109]. ಈಯಂ (Bp. 21, 20; 60, 14). ಈಯಳು (15, 13). ಈಯವು (5, 29). ಈಯಿರಿ! (13, 14). ಈವುತ್ತೆ (Rśv. 2, 59). ಈವುತ (Prll. 3, 3. 26. 29). ಈಗುಂ (Śmd. 111). ಈಗೆ (125). [ಅತಿಶಯಧವಳಂ ನವುಗೀಗತಕ್ಕೀರ್ತೋಪಸ್ಥಿತ ಪ್ರತಾಪೋದಯಮುಂ Kr. 1, 2; Pb. 1, 1]; (Ct. II, 1; Nn. 1; Mr. 1). ಈಯಲಿ! (J. 1, 1; 26, 54). ಈಯಲ್ (2, 32). ಈಯೆ (infinitive, Rāghc. 17, 69); ಈಯ (J. 9, 6). see Bp. 32, 50; 34, 16; 36, 56; 47, 8; 48, 11. 17; 50, 55. 60. 63; 52, 21. ಇತ್ತ ವರ ಮಿಥ್ಯವಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಡೋದು ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಈಯಿೂ. rep. (Bp. 13, 10; 17, 13; 24, 85).

ಈ ī. 10. ಈಯು. = ಈಸ್ 1 q. v. to bring forth, etc. (C.; also said of the plantain tree, S. Mhr.). P. p. ಈದು (C.; B. 2, 37; 3, 67). ಎತ್ತು ಈಯಿತು ಎನ್ದಡೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸುವದು ಎಪ್ಪುವನ ಚಾಳಿ ಏತಕೆ? (Bp. 28, 34). ಹಚ್ಚಿದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬಾಳೆ ಈಯುತ್ತದೆ (B. 2, 37). ಈಯುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡದ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಮಱಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ (2, 38). ಆಡುಗಳು...ಮಱಿಗಳನ್ನು ಈಯುತ್ತವೆ (3, 11). ಆಕಳು ಗಬ್ಬವಾಗಿ ಒಪ್ಪತ್ತು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಈಯುತ್ತವೆ (3, 17). ಈಯಿತು (C.; 4, 52. 53). ಈಯುವ ಆಕಳು (Si. 322). ಈಯುವದು (C.). ಈಯಲು, bringing forth. — ಈಯಲಾಗು. -ಆಗು. bringing forth to take place (Si. 321. 322). ಈಯಲಾದ ಕೂಡಲೆ (B. 3, 86).

ಈ ī. 11. the initial ಈ that is connected with ಹೀ (and ಏ), in certain colloquial expressions. see *e. g.* ಈಚು 2, ಈಜು 1 & 2, ಈದೆ, ಈರೆ, ಈಳೆ; ಈಣೆ, ಈಬೂತಿ, ಈರ 1, ಈಸ 1, ಈಳ್ಯ.

ಈ ī. 12. = ಇದೋ, etc. see Grj. 8, 4; 10, 100. *cf.* Sk. ಈ?

ಈ ī. *an interjection expressive of grief, anger, possibility and proximity.*

ಈಕಾರ ī-kāra. the letter ಈ (Śmd. 11. 12).

ಈಕಾರಾನ್ತ īkāra-anta. a term with final ಈ (Śmd. 102).

ಈಕೆ īke. this woman, she (C.; Te. ಈಕೆ, ಈಪೆ, applied to superiors only; see remarks s. ಅವಳು, ಇವಳು). [ಈಕೆಯ ವದನಾಕಾರಮನೇಕಾನ್ತಂ ಪೋಲ್ವೆನೆಮ್ಬುದಕಾಗಿ Kr. 3, 67]. ಆಕೆ, ಈಕೆ, ಊಕೆ (Śmd. 186). [—ಈಕೆಗಣ್ಡು. -ಕಣ್ಡು. having seen this woman. ಮನಸಿಜನೀಕೆಗಣ್ಡು ರತಿಯುಂ ಬಿಸುಟಂ Pb. 4, 85].

ಈಕ್ಷಕ īkṣaka. a spectator, a beholder. see ಪರೀಕ್ಷಕ.

ಈಕ್ಷಣ īkṣaṇa. seeing; *sight, view.* 2, *the eye.*

ಈಕ್ಷಣಿಕ īkṣaṇika. a male fortune-teller.

ಈಕ್ಷಣಿಕೆ īkṣaṇike. *a female fortune-teller.*

ಈಕ್ಷತೆ īkṣate. looking. see ಅಪೇಕ್ಷತೆ.

ಈಕ್ಷಿತ īkṣita. seen, beheld, regarded. (My.).

ಈಕ್ಷಿಸು īkṣisu. to see, to behold, to look at; to consider; to look after, to care for (Śmd. 334. 408; My.). ಈಕ್ಷಿಪೊಡೆ (Ct. I, 94). see Bp. 1, 62; 24, 24. 35; 28, 6; 40, 6; 43, 10; 51, 11; 55, 52; 61, 13; Bh. 1, 8, 17; J. 10, 49; 11, 11; 13, 62.

ಈಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ īkṣisuvike. seeing, etc. see ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.

ಈಕ್ಷೆ īkṣe. sight, viewing, considering. see ಅಪೇಕ್ಷೆ, ಅವೇಕ್ಷೆ, ಪರೀಕ್ಷೆ.

ಈಕ್ಷ್ಯ īkṣya. to be beheld, looked at, etc. (adj.). see ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯ.

ಈಗ ī6-ga2. this time; at this time, now (ಇದಾನೀಂ Si. 477; ಸಪದಿ Dhw.; C.). ಇದು ಈಗ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಂ (Śmd. 175). ಈಗ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾಡುವವನು (ದೀರ್ಘಸೂತ್ರ Nr.). ಕಬನ್ಧಕ್ಕೆ ಪೆಸರ್ ಈಗ ಕಡುಕಟ್ಟೆ (Śm. 44). genitive ಈಗಿನ (B. 3, 119; 5, 227; Si, 38); dative ಈಗಿಗೆ (B. 4, 162); ablative ಈಗಿನಿನ್ದ (C). ಈಗಿನಸ್ತೆಯೇ (B. 4, 30). ಈಗಿನಷ್ಟು (4, 165). ಈಗಿನವರು (4, 189). ಈಗಿಗಿನ್ತ (4, 162). see Bp. 11, 22; 36, 44; 37, 4; 41, 12; 47, 42; 52, 21; J. 28, 17; 31, 37. ಈಗ ತೂಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಆಗಿನ ಗುಣ ಕಣ್ಡೀತು (Prv.).

ಈಗಡು ī6-gaḍu1. = ಈಗ, ಈಗಲ್, ಈಗಲು, ಈಗಳ್, ಈಗಳು. this time; at this time, now (ಕಾಲಾರ್ಥ Śmd. 400). ಈಗಡಿಂಗೆ, ಈಗಡಿನ (401). ಈಗಡುಂ (401). ಈಗಡಿನ ನೆಗೞ್ತೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳ್ (121). [ಈಗಡಿನ ಕಬ್ಬದೊಳೊಡಂಬಡಂ ಮಾಡಿದರ್ ಪುರಾತನ ಕವಿಗಳ್ Kr. 1, 32]; (Cpr. 9, 119). [—ಈಗಡೆ. just now. ಪೊಡರ್ದೊಡೀಗಡೆ ಕೊನ್ದಪನೆನ್ದು Pb. 7, 33; Ap. 12, 86].

ಈಗಲ್ ī6-gal. = ಈಗ, etc. (G.).

ಈಗಲು ī6-galu. = ಈಗ, etc. (My.). — ಈಗಲು. -ಉ 9. also now (My.). — ಈಗಲೆ. -ಎ 3. just now, this very moment

(Bh. 1, 8, 21; My.). — ಈಗಲೇ. -ಎ 2. = ಈಗಲೆ. (Si. 71; B. 2, 44; 4, 77; 5, 148).

ಈಗಳ್ ī6-gaḷ2. = ಈ , etc. [ಜಲಕ್ಕನೀಗಳಿಂದೆಂ ಸಿರಿ ಕಳ್ವೊಡ ವುಟ್ಟಿತೆಮ್ಬುದಂ Pb. 2, 49; Ap. 1, 82]. (ಕಾಲಾರ್ಥ Śmd. 400; see 16. 91. 136. 151. 277; Bp. 26, 52; 44, 50; Rsv. 13, 45; 14, 5). ಈಗ ಳಂಗೆ, ಈಗಳಿನ (Śmd. 401). ಈಗಳುಂ (401). ಈಗಳ್ಕೆ (Bp. 36, 13). ಈಗಳೂ (ತವಾನೀಂ, ಐತರ್ಹಿ, etc. Nr.). — ಈಗಳೆ. -ಎ 3. = ಈಗಲೆ. [ಕೊನ್ದಪನಿವನ್ನಿರನೀಗಳೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 1, 130]; (Śmd. 264; Bp. 11, 3; 24, 11).

ಈಗಳು ī6-gaḷu2. = ಈಗ, etc. (Bp. 48, 27). ಈಗಳಿಕೆ ಮುನ್ನ (35, 48).

ಈಗ್ಯೆ īgye. = ಈಗಿಗೆ. for this time, for the present (My.); this time, now (S. Mhr.). — ಈಗ್ಯೂ. also at this time, still now (B. 4, 205. 206); also for the present (My.).

ಈಙ್- īṅ. = ಇಙ್-, etc. sweetness, etc. — ಈಂಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. = ಇಂಗಡಲ್. (Śmd. 214). the milk-sea.

ಈಚಲ್ īcal. 1. -ಲು. = ಈಚಲ, ಈಚಲೆ, ಈಚಿಲ್. the wild date tree, Phoenix sylvestris Lin. (ಖರ್ಜೂರಿ Nr.; Si. 166; T. ಈಚ್ಚು, ಈಂಜು, ಈನ್ದು, Tu. ಈನ್ದ್, M. ಈತ್ತ್; Te. ಈತ, ಈನೆ, ಈದಾಡೆ). ಈಚಲ ಮದ್ಯ (ಹಾಲೆ, ಸುರೆ, etc. Dhw.). ಈಚಲ ಮರ (B. 2, 13; My.). see C. Bp. 47, 45; ಕಿಱುಚಲ್, ಪರೆಂಗಿ-. — ಈಚಲ ನೀರು. toddy. see Prv. s. ನೀಚ. — ಈಚಲು ಮರ. = ಈಚಲು. (St. & Pl.; My.). ಈಚಲುಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೇ ಕುಡಿದರೆ ನಾಚಿಗೆಗೇಡು ಅಗ ದೇ? (Prv.). *cf.* ಈಡಿ.

ಈಚಲ್ īcal. 2. -ಲು. the white ant when winged, termes fatale (T. ಈಚಿಲ್, ಈಚಲ್, ಈಯಲ್, from ಈ-ಚೆಲ್, fly-ant; M. ಈಯಲ್; T. ಈ, M. ಈ, ಈಚ್ಚೆ, Te. ಈಗೆ, fly). — ಈಚಲುಹುಳ. = ಈಚಲ್. (My.; ಪತಂಗಿಕೆ, ಪುತ್ತಿಕೆ Si. 175; M. ಈಯಾಮ್ಪಾಱ್ಱ).

ಈಚಲ īcala. = ಈಚಲ್ 1, etc. (My.). see s. ತರಹೀನ.

ಈಚಲುಗಾಱ īcalu-gāṟa. a man who makes and sells toddy (S. Mhr.).

ಈಚಲೆ īcale. = ಈಚಲ್ 1, etc. see ಸಣ್ಣ ಈಚಲೆ.

ಈಚಿಲ್ īcil. = ಈಚಲ್ 1, etc. (ಮಧುಪೂರ Mr. 117; My. Tu.).

ಈಚು īcu. 1. = ಈಂಚು. the state of being dry, withered, faded, or sapless (Te. ಈಚಿ; Te. ಈಚು, to wither, etc.; T. ಈಡು, reduced circumstances, decay; M. ಈಱು, ruin; *cf.* ಇಂಗು 1, ಇಱು 1, ಇಱುಸು 1). — ಈಚುವೋಗು. -ಪೋಗು. = ಈಂಚುವೋಗು. to become sapless, etc. ತೃಣಧಾನ್ಯಗಳ ಕಾವು ನಾಲಿ, etc. ಎನಿಸುಗು; ಅದು ಈಚುವೋದ ಕಾವಾದರೆ ಪಲಾಲ ಎನಿಸುಗು, ಈಚುವೋದ ಧಾನ್ಯದ ಹೆಸರೆನ್ದೂ ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಈಚು īcu. 2. = ಹೀಚು. (My.).

ಈಚು īcu. = ಈಸು, q. v. (My.; M. ಈತ್ತು). — ಈಚುಕೆಯ್. the perpendicular staff or handle in the shaft of a plough on which the ploughman presses (My.).

ಈಚೆ ī6-ce. this side; to this side; on this side. [Tu. ಇಂಚ]. ಈಚೆಯ ದಡ (My.; Si. 82). ಈಚಿನ ವರಿಗೆ (378; My.). ಈಚೆ ಯೊಳ್ (J. 20, 24). ಈಚೆಯಿನ್ದ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಮೋಚೆಯಿನ್ದ ಆಗು ವುದೇ? (Prv.). see Prv. s. ಬಾಚೀ ಹಣ್ಣು — ಈಚಿಗೆ. = ಈಚೆಗೆ. (C.). ಜರಾಶಬ್ದದಿನ್ದ ಈಚಿಗೆ ಹೇಚಿಲ್ ಪಟ್ಟ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲವೂ (Si. 199). ರೋಗದ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಈಚಿಗೆ ಬನ್ದವನು (ನಿರಾಮಯ 202). ತುಱುಬು ಮುನ್ನಾದ ಕೇ ಶಪಾಶದ ನಡಿವೆ ಈಚಿಗೆ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಮುಡು ಕೊಣ್ಡು ಇರುವ ಹುವ್ವಿನ ಸರ (ಗರ್ಭಕ 229). ಒನ್ದಱನ್ದ ಈಚೆಗೆ ಹೋಚಿಟದು (ಉದ್ಯಾನ್ತ 380). ಈಚಿಗೆ ತೆಗದು ಹಾಕುವಿಕೆ (ನಿರ್ಹಾರ 392). — ಈಚೀಚಿಗೆ. rep. (My.). — ಈಚೆಕಡೆ. this side (My.). ಈಚೆಕಡೆಯ ದಣ್ಡೆ (ಅವಾರ G.). — ಈಚೆಗೆ. = ಈಚಿಗೆ. to this side; on this side. ಸೊಣ್ಡಿಲೊಳಗಿನ್ದ ಈಚೆಗೆ ಬನ್ದ ನೀರ ತುನ್ತು ಱುಗಳು (ವಮಥು Si. 269). 2, hereafter, afterwards (My.; B. 4, 28. 55); later. ನೂಱು ವರುಷಗಳ ಈಚೆಗೆ (4, 68). — ಈಚೆದಣ್ಡೆ. this shore (Cb. 10).

ಈಜಿಸು ījisu. to make swim, as a horse, etc. (My.).

ಈಜು īju. 1. = ಈಸು 1, ಹೀಜು 1. to swim (My.; Tu. ನೀನ್ದ್, Te. ಈದು; T. ನೀಚ್ಚು, swimming; T. ನೀಂಜು, T., M. ನೀನ್ದು, to swim), — ಈಜ ಬೀಱು. to begin to swim (My.). — ಈಜಾಟ. -ಆಟ. swimming (My.). — ಈಜಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. = ಈಜಿಸು. (My.). — ಈಜಾಡು. -ಆಡು. = ಈಜು. (My.). — ಈಜ್ಯಾಡು. = ಈಜಾಡು. (My.).

ಈಜು īju. 2. = ಈಸ 2, ಈಸು 2, ಹೀಜು 2. swimming. — ಈಜುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a dried sōre-gourd used in swimming (My.). — ಈಜುಬುಱುಡೆ. = ಈಜುಗಾಯಿ. (My.).

ಈಞ್- īñ. = ಇಞ್-, etc. sweetness, etc. — ಈಂಚರ. -ಸರ. (Śmd. 214). = ಇಂಚರ, q. v. ಈಂಚರದಿನ್ ಆಣತಿ ಮಾಡಿದುದು ಉನ್ಮ ದಾಳಿ (83).

ಈಂಚು īñcu. = ಈಚು 1. — ಈಂಚುವೋಗು. -ಪೋಗು. = ಈಚುವೋ ಗು. to fade, etc. ಪೊಳೆಪು ಈಂಚುವೋಯ್ತು, ತಾರಗೆ ಬೆಳಗುಱದುವು, ಹಿಮಕರಂಗೆ ಪಾಯ್ತು ಚಕೋರಾವಳಿ ಬೆಱಗಾದುದು, ಕುಮುದಂಗಳ ನಗೆ ಬತ್ತಿದುವು ಪಾಯ್ತು ನೇಸಱನ್ ಆಗಳ್ (Lilv. 3, 5).

ಈಟಂಗಿ īṭaṅgi. = ಇಟ್ಟಿ, etc. (My.). a kind of tree.

ಈಟಂಗಿ īṭaṅgi. = ಇಟ್ಟಗೆ, etc. (Sd.). brick.

ಈಟಿ īṭi. = ಇಟ್ಟಿ. a spear, lance. (C., T., Te., Tu.). ಈಟಿಯಂ ಆಯುಧವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು (ಪ್ರಾಸಿಕ Si. 281). ಈಟಿಯ ಕತ್ತಿ (ಈಲಿ, ಈಲಿಕ, ಈಳಿಗಕತ್ತಿ 290). ಈಟಿಯ ಕೋಲು (ಪ್ರಾಸ, ಕುನ್ತ 291). ಈಟಿಯ ಗಣೆ (ಇಟ್ಟಿ, ಕೊನ್ತ, ಡೊಂಕಳಿ, ಶಲಾಕೆ, ಸಬಲ G.).

ಈಟು īṭu. = ಇಷ್ಟು, etc. so much as this (C.). [Tu. ಈತ್].

ಈಡ īḍa. = ಇಡೆ. No. 5. a particular vessel or artery (Mr. 52).

ಈಡಿ īḍi. toddy (T. ಈಚಿ, ಏಲಿ; Te. ಈಣ್ಡ್ರ).

ಈಡಿಗ īḍiga. a man of the toddy-drawers' caste (My.; Te. ಈಡಿಗೆವಾಡು).

ಈಡಿಗಿತ್ತಿ īḍi-gitti. a female īḍiga (My., also ಈಡಿಗಿತಿ).

ಈಡಿತ īḍita. = ಈಲಿತ. *praised.*

ಈಡು īḍu. 1. (fr. ಇಟ್ 1 or ಈಟ್). pulling, dragging. — ಈಡಿಱು. -ಇಱು1. to pull with the horns (ಶೃಂಗಸಂಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 64 va.; 8, 4 va.)

ಈಡು īḍu. 2. (fr. ಇಡು 1, Śmd. 250). = ಇಡು 2. putting, placing; a putting of pots in a kiln (My.); a charge for a fire-arm (My.). 2, that is put: an object or mark to aim at; [correct aim. Tu. ಈಡ್]. 3, throwing. — ಈಡಾಗು. -ಆಗು. to become a butt of, to be exposed to; to become an object for; to incur. [ಬೇಡಿ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿ ಮುನ್ದೆ

ಈಡಾಗಲಱಿಯದು Cv. 681]. ಎಲ್ಲರ್ಗೆ ಕಾರುಣ್ಯಕೆ ಈಡಾದನು (J. 28, 19). ಆಸೂಯೆಗೆ ಈಡಾಗ ಬೇಡ(29. 17). see J. 4, 50; V. 14, 39. — ಈಡಾಡು. -ಆಡು. to cast or throw away, to scatter, to disperse; to throw; to renounce [ಕೊಳ್ಳೆನ್ದರಿದೀಡಾಡಿದನಿನ್ದ್ರಂಗೆ ಕವಚಮುಂ ರಾಧೇಯಂ Pb. 1, 101; Ap. 4, 78]. (ಪ್ರಮಾದತ್ಯಜನ Śmd. Dh.; ಆಸಿ, ಚೆಲ್ಲು Śmd. II, Kk. 89; Abh. P. 15, 75; Grj. 6. 34; Rām. 3, 4, 4; Bh. 8, 23, 25; J. 2, 17; 7, 47; 13, 25; 25, 41; 26, 71; 27, 43. 46). ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡಮುಂ ಚಂಚುವಿನ್ದೆ ಒಡೆದು ಈಡಾಡುವುದೇ? (Śmd. 153. 255). ಹಬ್ಬುಗೆಯ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದ ಮುಬ್ಬುಗಳನ್ ಈಡಾಡಿ, ನಭದೊಳಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ರವಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ವೋಲು (Bh. 1, 8, 9) ಮನದ ಸಂಸಾರ ವನ್ ಈಡಾಡ ಬೇಕು (Dp. 16). ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮುಮನ್ ಈಡಾಡಿ (Bp. 27, 68). — ಈಡು ಮಾಡು. to subject, to expose to. ಪಱಗೆ ಈಡು ಮಾಡ್ಬುದಂ...ಕಾರ್ಯಮನ್ ಉದಾರಮತಿ ನೆಗಳ್ದಪನೇ? (Rśv. 13, 12).

ಈಡು iḍu. 3. joining, coming together, uniting (T. ಈಣ್ಡು, to join v. i.; ಈಟ್ಟು, to join v. t.; see ಇಡಿ 1, ಇಣ್ಡೆ 2). 2, increase, plenty, greatness, largeness; strength; wealth, means (C.; T.), *e. g.* ಅನ್ನ ಈಡಾಯಿತು; ಈಡು ಶರೀರ ವುಳ್ಳವನು; ರೊಕ್ಕ ಈಡಾಗಿದೆ (C.); a support, a prop, as for a wall (My.). 3, fitness, proportion; equality; that is equal or matches (C.; T., M., Te., Tu.; ಸರಿ, ಸಮಾನ G.); an equivalent, compensation (My.; Tu., T., M., Te.); a pawn, a pledge, a security (My.; T., Tu.; ಹೊಣೆ G.). ಈಡಿದ್ದವನ ಹೊಲ ತೋಟ ನೋಡ ಬೇಕು. — ಈಡು ಇಟ್ಟರೆ ನಾಡು ನಮ್ಮ ವದು. — ಈಡಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮಾಟಾದ ಹೆಂಗಸು (Prvs.). ಸುಪರ್ಣಂಗೆ ಈಡೆ ಕಾಕಾಳಿ? (Sś. 62). — ಈಡಾಗು. -ಆಗು. to become equal; to come up to; to suffice (My.; B. 5, 102. 227). ಉಪಾಯಪರನ್ ಒರ್ವಂ ಕೋಟಿಗೆ ಈಡಕ್ಕು (Sś. 11). 2, to become bail or bondsman (My.; ಹೊಣೆಯಾಗು, ಜಾಮೀನಾಗು G.). — ಈಡಿಱಿ. -ಇಱಿ 1. to beat or gore with force (J. 14, 12; 26, 2); to prick, to agitate, as passion (Grj. 8, 46); to move forward with impetuosity (Rām. 6, 50, 43). to pain (the mind) greatly (Bh. 3, 19, 37). —ಈಡುಜೋಡು. dupl. a good match, an exact pair (My.). —ಈಡುಪಾಡು. dupl. fitness (My.). — ಈಡು ಮಾಡು. to make equal; to cause to suffice (B. 5, 102); etc., — ಈಡೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to accomplish, to fulfil, as a business, a word (My.; Tu., Te. ಈಡೇರ್ಚು). — ಈಡೇಱು. -ಏಱು. to rise to the proper condition; to be effected or accomplished; to be fulfilled (My.; Tu.; Te.; T. to be saved, obtain salvation). — ಈಡೊರಸು. -ಒರಸು. to rub well (Cpr. 5, 63).

ಈಡುಕಾಱ iḍu-kāṟa. a powerful man, [a good marksman].

ಈಡುಗಾಱ iḍu-gāṟa. = ಈಡುಕಾಱ. (My.).

ಈಡೆ iḍe. *praise.*

ಈಣೆ iṇe. Tbh of ವೀಣೆ. (My.).

ಈಣ್ಟಿಸು iṇṭisu. to cause to drink (J. 18, 31).

ಈಣ್ಟು iṇṭu. to drink, to sip (ಪಾನ Śmd. Dh.; ಪೀರ್ Ct. I, 7.; M. ಇಱಮ್ಬು, ಈಮ್ಬು, to suck, lick, sip). [ಈಣ್ಟಿ ಜಳಧಿಯೆನಿ ಪಗಱ ನೀಳ್ಪಿನಿಂ ನೆಗೆದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಕೋಣ್ಟೆಯೊಳ್ಪಿನಿಂ Pb. 3, 22; Ap. 12, 71]. ವಾರುಣಿ ಕಳ್ಳನ್ ಈಣ್ಟಿ, ಮಱಿದು, ಇಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟಲೊ? ...ಎನಲ್ಕೆ ನೀಹಾರಮಯೂಖಮಣ್ಡಲಮ್ ಅದು ಏನ್ ಎಸೆದು ಇರ್ದುದೊ ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯೊಳ್? (Lilv. 3, 4). see Bp. 12, 7; 24, 79; 33, 15; 35, 2; 42, 2; 52, 4; 54, 35; 59, 10. 15. 19. 21; Śsv. 1, 7. 22; J. 2, 61; 3, 10; 8, 5. 109; 13, 43; 15, 5. 45; 25, 1.

ಈತ i₆-ta₃. 1. this person, he (C.; Te. ಇತಡು, ಈತ, ಈತಡು, ಈಯನೆ, ವೀಡು). [ಕುಲಜನೀತನೆ ಪಣ್ಡಿತನೀತನುಜ್ಜ್ವಳ ಯಶೋಧಿಕ ನೀತನೆ Kr. 1. 139; Pb. 1, 10; Ap. 1, 26]. ಆತಂ, ಈತಂ, ಊತಂ; ಆತಂಗಳ್, ಈತಂಗಳ್, ಊತಂಗಳ್ (Śmd. 182). ಈತಗಳ್ (Rām. 6, 51, 34). ಪರಿಕಾಱರೊಳ್ ಈತಂ ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದಂ; ಕಾದುವರೊಳ್ ಈತಂ ಮೊ ಯ್ಗಲಿ (Śmd. 163). ಲೋಕಕ್ಕೆ ಈತನ್ ಅಧಿಕಂ; ಮೇರುವಿಂಗೆ ಈತನ್ ಅಗ್ಗಳಂ; ಆತಂಗೆ ಈತಂ ತಕ್ಕಂ (159). ಅವನೊಬ್ಬನು ಗುಣಯನ್ ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನ್ ಉಣ್ಬು, ಈತನು ಅಪರಾಧ್ಧಪೃಷತ್ಕನು (Nr.). ವಿಷನ ಮೋಹಿಸುವನ್ತೆ ಕೊಡುವುದು ಈತಂಗೆ ನೀಂ! (J. 30, 26). ಈತನಾಗಲಿ ಆತನಾಗಲಿ ಮಾತು ಒನ್ದಿರ ಬೇಕು. — ಈತನಿಗಿನ್ತ ಆತ ವಾಸಿ, ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಉಣ್ಣುತ್ತಾನೆ. — ಈತನ ಮಾತಿಗೆ ಆತ ಸೋತ (Prvs.). see note under ಇವ.

ಈತೆ ita. 2. (fr. ಈ 10). the act of bringing forth (My.; Te. ಈತ).

ಈತಿ iti. 1. *calamity, arising from excessive rain, or drought,* (one's own soldiers G.), *foreign invasion, or birds, rats, locusts,* which destroy the crops. 2, *living away from home, a temporary foreign residence.*

ಈತಿ iti. 2. (= ಇತಿ 1). ಕಡೆ and ಕಾರಣ (Nn. 138).

-ಈತು itu. = ಇಹುದು (ಇಹುತು). the affix for the third person singular neuter of the present of uncertainty or possibility, *e. g.* ಬನ್ದೀತು (Bp. 26, 28; B. 1, 20), ಬಿಟ್ಟೀತು (1, 27), ಮಾಡೀತು (2, 43), ತೋಱೀತು (4, 18), ಉಱಿದೀತು, ಹಱಿದೀತು (C.). see -ಅನು 4. 2, see s. -ಇತು and -ಈ 5, No. 2.

ಈತ್ವ itva. the letter ಈ (Śmd. 359).

ಈದನ್ತ i-d-anta. a term with final ಈ (Śmd. 102; Kāvy. I, 2, 84-89).

-ಈದಿ idi. (fr. ಇರ್ದಪೆಯ್, ಇರ್ದಹೆಯ್). = ಇದ್ದಿ (see ಇದ್ದಾನೆ). thou art. ಯಾಕೆ ಅಱುತೀದಿ, ತಮ್ಮ? ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಅನ್ಧಾವು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಈದು idu. having brought forth. P. p. of ಈ 10 and ಈನ್ 1.

ಈದುವಿಕೆ iduvike. bringing forth (ಪ್ರಸೂತಿ Si. 390; only in Si.; Te. ಈದು, to deliver in child-bed).

ಈದೆ ide. = ಹೀದೆ. (My.).

ಈದೃಕ್ಷ i-drikṣa. of this aspect, such like. (R.).

ಈದೃಶ i-driśa. endowed with such qualities, such. (My.).

ಈನ್ in. 1. -ನು. = ಈ 10. to bring forth young, to yean, to cub (ತಿರ್ಯಕ್ಪ್ರಸವ Śmd. Dh.; Śmd. 59; Te., T. ಈನು; see ಈದುವಿಕೆ). P. p. ಈದು. ಈದ ಪುಲಿಯಾ ಪೋಲ್ ಇರ್ದರ್ (Śmd. 144). ಒನ್ಮೆ ಈದ ಆಕಳ್ (ಗೃಷ್ಟಿ), ಹಲವನ್ ಈದ ಆಕಳ್ (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ Nr.). ಈದ ಆವಿನ ಗಿಣ್ಣಪಾಲು (ಪೀಯೂಷ Nr.). ಸತ್ತ ಕಱುವನು ಈದ ಆಕಳು (Si. 321). ಈನುವಾಕಳ್ (Mr. 181). ಈನದ್ದೂ ಅಲ್ಲ, ನೆಕ್ಕಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲ! (Prv.). ನೆಲನ್ ಇರದೆ ಈದುದೋ? (Rśv. 6, 34). see Bp. 38, 40; 57, 14; J. 10, 48. [— ಈಮ್ಬು. = ಈನ್. ಜೀವೊಡೆದಾಗಳವನ್ಬನನ್ನೊಡನೊಡ ನೀಮ್ಬುವೆಮ್ಬನಿತು Pb. 2, 76].

ಈನ್- in. 2. = ಇಜ್-, etc. sweetness, etc. — ಈನ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. (Śmd. 214, or ಇನ್ದುಟಿ). a sweet lip. — ಈನ್ದೋಳ್. -ತೋ

ಳ್. (Śmd. 214, or ಇನ್ದೊೞ್), a nice arm. — ಈನ್ದೋಳ. -ತೋಳ. (Śmd. 214, or ಇನ್ದೋಳ, ಇನ್ದೊಳ). a man with a nice arm.

ಈಪಿ īpi. the dung of flies, which is supposed to turn into nits; a nit (Te.; R.; *cf.* ಈರ್ 3). [Tu. ಇಪ್ಪಿ].

ಈಪ್ಸಿತ īpsita. desired. 2, desire, wish (ಕಾಂಕ್ಷೆ, etc., ಬಯಕೆ Mr. 433).

ಈಪ್ಸಿತತಮ īpsita-tama. greatly desired (Śmd. 155).

ಈಪ್ಸೆ īpse. wish, desire. see ಆಸೆವಡು, ಪದೆ, ಪದೆಯಿಸು.

ಈಬು ību. difference, dissimilarity (S. Mhr.; *cf.* ಅಯಿಬು ?).

ಈಬೂತಿ ībūti. Tbh. of ವಿಭೂತಿ. (My.).

ಈಮ್- īm. = ಈನ್ 2-, etc. sweetness, etc. — ಈಮ್ಪುಳಿ. -ಪುಳಿ. (Śmd. 214). a sweet orange.

ಈಯಿಸು īyisu. 1. = ಈಸು 3. to cause to give. ಈಯಿಸಿದಂ (Śmd. 273).

ಈಯಿಸು īyisu. 2. = ಈಸು 4. to cause to bring forth, to help in bringing forth (C.).

ಈಯು īyu. = ಈ 10, q. v. (My.).

ಈರ್- īr. 1. = ಇರ್-, etc. two (Śmd. 214; T., Te.). — ಈರಡಿ. -ಅಡಿ. two feet (Bp. 2, 5). — ಈರಯ್. -ಅಯ್ 5. = ಈರಯ್ದು. — ಈರಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. ten [ಇಸೆ ಮಸಗಿ ಭೀಮನೀರಯ್ದು ಶಿತಾಸ್ತ್ರದಿನುರುಳೆ ಸೂತನುಡಿಯೆ ರಥಂ Pb. 10, 99]; (Śmd. 89. 214; Bp. 43, 4. 5; J. 20, 44; 25, 47; 34, 27). — ಈರಯ್ದುಭುಜ. Śiva (My.). — ಈರಯ್ದುಮೊಗ. -ಮೊಗ. Rāvaṇa (G.). — ಈರಯ್ದುಸಾಸಿರ. -ಸಾಸಿರ. ten thousand (Bp. 1, 34). — ಈರಯ್ಮೊಗ. -ಮೊಗ. = ಈರಯ್ದುಮೊಗ. (G.). — ಈರಾಱು. -ಆಱು. -ಱ್. -ಜ. twelve. ಈರಾಱು ಹನ್ನೆರಡೆನ್ದರೆ, ನಾಱೋ ಮುಣ್ಡೇ, ಹೋಗು! ಅನ್ದ (Prv.). — ಈರಾಱು ರಾಶಿ. the twelve signs of the zodiac (J. 6, 25). ಈರಾರ್ದಲ. -ದಲ. twelve leaves (Bp. 3, 8). — ಈರಾರ್ವತ್ಸರಂಗಳ್. -ವತ್ಸರಂಗಳ್. twelve years (Bp. 11, 36). — ಈರೆಣ್ಟು. -ಎಣ್ಟು. sixteen [ನರವಮಾತಂಗ ತುರಂಗ ಸೈನ್ಯಮಿದಿರಾನ್ತೀರೆಣ್ಟುಲಕ್ಕಮ್ಬರಂ ಕರಗಿತ್ತೆನ್ನ ನಿಶಾತಹೇತಿಹತಿಯಿಂ Pb. 12, 135; Ap. 7, 27 va.]. (Mr.). — ಈರೇೞು. -ಏೞು. fourteen (J. 22, 13). — ಈರೇೞುಭುವನ. -ಭುವನ. the fourteen worlds (Bp. 22, 54). [ಈರೇಳು. = ಈರೇೞು. ಈರೇಳು ಭುವನ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದನ್ದು Cv. 10]. — ಈರೇೞುಲೋಕ. -ಲೋಕ. = ಈರೇೞುಭುವನ. (Bp. 3, 81; 22, 41). — ಈರೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. two or both hosts (Cpr. 10, 74 va.; 10, 83). — ಈರೊತ್ತೆ. -ಒತ್ತೆ. two pawns (Śmd. 214).

ಈರ್ īr. 2. ಈರು. = ಇೞ್ 1, etc. to pull, to draw (T.). 2, to comb out nits (My.; T. ಈರ್ತ್ತು, Te. ಈರ್ಚು).

ಈರ್ īr. 3. ಈರು. = ಈರ್, (ಸೀರ್). a nit (My.; T., M., Te.). — ಈರಣಿಗೆ. -ಹಣಿಗೆ. a comb for removing nits (My.). — ಈರುದಲೆ. -ತಲೆ. a head infested with nits (My.).

ಈರ īra. = ನೀರ್. moisture, dampness, wetness (T.; M. ಈರೆ, ಈಱ; Te. ಈಮಿರಿ, ಈವಿರಿ). — ಈರುಳ್ಳಿ. -ಉಳ್ಳಿ. = ನೀರುಳ್ಳಿ. an onion (My.; T., M., Tu.). see ಕಾಡೀರುಳ್ಳಿ.

ಈರ īra. 1. Tbh. of ವೀರ. (My.). — ಈರಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. Vīrabhadra; a N. ಈರಣ್ಣನ ಮುನ್ದಣ ಬಸವಣ್ಣ. (Prv.).

ಈರ īra. 2. going, moving. see ಸಮೀರ, ಸ್ವೈರ.

ಈರಣ īraṇa. agitating, driving; raising. see ಉದೀರಣ, ಪ್ರೇರಣ, ಸಮೀರಣ.

-ಈರಿ īri. 1. = ಅಹಿರಿ or ಇಹಿರಿ. the plural of -ಈ 7, *e. g.* ಹೋಗುತ್ತೀರಿ (B. 2, 53), ಇರುತ್ತೀರಿ (4, 170). see -ಅನೆ 1, No. 2.

-ಈರಿ īri. 2. the plural of -ಈ 8, *e. g.* ನಡೆದೀರಿ, ಮುಟ್ಟೀರಿ, ಹೋದೀರಿ, ಕೊಟ್ಟೀರಿ (C.). see -ಆಸು 4.

-ಈರಿ īri. 3. = ಅಹಿರಿ or ಇಹಿರಿ. you are, *e. g.* ಬನ್ದೀರಿಯಾ, have you come ? ಮಾಡೀರಿಯಾ, have you made ? (S. Mhr.). *cf.* -ಇರಿ 1.

-ಈರಿ īri. 4. see -ಈ 5-, No. 1.

ಈರಿ īri. = ಯಾರಿ, q. v.

ಈರಿಣ īriṇa. = ಇರಿಣ. *a barren soil.* 2, *a desert.*

ಈರಿತ īrita. *driven, thrown, cast, sent.*

ಈರಿಸು īrisu. = ಇರಿಸು 2. to cause to comb out nits (My.).

ಈರುಳ್ಳಿ īruḷḷi. an onion see s. ಈರ.

ಈರೆ īre. = ಹೀರೆ. (My.).

***ಈಱಿಲು īṟilu.** a ceremony performed on the tenth day of the birth of a child. 2, a disease of children. ಈಱಲು ಮೂವಟ್ಟಲು ಹಸಹನ್ದರ ತೊಣ್ಡಲು ಬಾಸಿಂಗ ಹಣೆಯಕ್ಕಿ ಹೆಣನ ಸಿಂಗಾರ Cv. 238; ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಈಱಲು ಗಾಳಿಭೂತ ಸೋಂಕಿತ್ತೆನ್ದು ಕಣಿಯರ...ಬೆಸಗೊಣ್ಡು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ, ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ Cv. 399.

ಈಱು īṟu. = ಇಗರು 4. the gums (My.; T.).

ಈರ್ īr. = ಈರ್ 3. a nit. — ಈರ್ಬಾಚಣಿಗೆ. = ಈರಣಿಗೆ. (My.). [Tu. ಸೀರ್].

ಈರ್ಣ īrṇa. risen; ascended; gone. see ಉದೀರ್ಣ.

ಈರ್ಮ īrma. = ಇರ್ಮ. *a wound.*

ಈರ್ಯೆ īrye. *wandering about (as a religious mendicant).*

ಈರ್ವಾರು īrvāru. = ಇರ್ವಾರು, ಏರ್ವಾರು. *the plant Cucumis utilissimus* Roxb.

ಈರ್ಷೆ īrṣe. = ಈರ್ಷ್ಯೆ (Śmd. 158). see ಸೆಣಸು.

ಈರ್ಷ್ಯಾಲು īrṣyā-ālu. *envious.*

ಈರ್ಷ್ಯೆ īrṣye. *envy;* spite, malice. see Kāvy. IV, 2, 16.

ಈಲಿ īli. = ಇಲಿ, ಈಳಿ, q. v. a sort of weapon : *a single-edged sword* (used by the Turuṣkas, ಕಡಿವ ಕತ್ತಿಗೆ Hlā.); a cudgel; a short sword; a stick shaped like a sword.

ಈಲಿಕ īlika. = ಈಲಿ, ಈಳಿಗೆ. (My. amara; Si. 290).

ಈಲಿತ īlita. = ಈಡಿತ. *praised.*

ಈಲು īlu. attachment, as that of animals to men, of children to parents (S. Mhr.; Te. ಈಲುವು, honour, respectability, decorum; T. ಇಯಲ್, ಇಯಲು, ಏಲ್, ಏಲು, to comply, become united, see s. ಇಡಿ 1). ಅಡವೀ ಕುಱಿಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮೊದಲು ಹೆದಱಿದಾಗ್ಯೂ ಬರಬರುತ್ತ ಈಲಾಗುತ್ತವೆ (B. 3, 10). ಸಾಕಿದ ನರೀಮಱಿಗಳು ನಾಯಿಗಳನ್ತೆ ಮನುಷ್ಯರ ಈಲಾಗಿ (2, 74). ಗಣ್ಡಕವು...ಮನುಷ್ಯರ ಈಲಾಗುವದಿಲ್ಲ (4, 47). ಹುಲಿಯ ಮಱಿಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನಿನ್ದ ಸಾಕಿದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಈಲಾಗುವದು (5, 247). [*cf.* ಅಯ್ಲು].

ಈವಱು ī6-vaṟu. (or ī6-aṟu = aṟe 6 ?). time not long past or not distant, a little while ago (ಈಷದ್ಭೂತಕಾಲ Śmd. 400. 401, o. rs. -ಱ, -ಱೆ). ಈವಱಿನ, ಈವಱಿಂಗೆ (401).

ಈವಾಗ īvāga. now. see s. ಈ 6.

ಈಶ Īśa. = ಈಸ. *an owner, a lord, a master, a mighty man.* 2, *Śiva* (Bp. 61, 53; see s. ಈಶ್ವರ). 3, one of the eleven Rudras. 4, Śiva, the regent of the north-east quarter (Mr. 57). 5, sign for a metrically long letter (Ch.). ಈಶ ನಾಶ ಮಾಡ್ಯಾನೋ? (Prv.).

ಈಶತ್ವ Īśatva. supremacy, superiority. see ಅಧೀಶತ್ವ. ಈಶತ್ವಮನ್ ಇಲ್ಲದೇ ನೀನ್ ಈಶನ್ ಎನ್ತಾದಿ? (Sp.).

ಈಶಾನ Īśāna. *Śiva;* the regent of the north-east quarter; one of the Rudras (Bp. 10, 30). 2, the sun. 3, sign for a metrically long letter (Ch.).

ಈಶಾನಿ Īśāni. Durgā. (My.).

ಈಶಾನ್ಯ Īśānya. the north-east quarter (My.; Te., Mhr.). 2, = ಈಶ No. 4 (My.).

ಈಶಿತೃ Īśitṛi. *an owner, a master.*

ಈಶಿತ್ವ Īśitva. = ಈಶತ್ವ. see ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ.

ಈಶೆ Īśe. = ಈಷೆ. (Sk.; G.).

ಈಶ್ವರ Īśvara. = ಈಸರ. *a lord, a powerful man.* 2, *Śiva.* 3, one of the Rudras. 4, a form of Śiva that is neither Rudra, nor Īśa, nor Sadāśiva (Bp. 61, 53); a liṅga (S. Mhr.). 5, the 11th year in the cycle of sixty (C.). 6, the soul, the universal soul. 7, sign for a metrically long letter (Ch.). ಈಶ್ವರಗಿನ್ತ ಗಡಬಡೇಶ್ವರ ದೊಡ್ಡವನೋ? (Prv.). — ಈಶ್ವರಬಳ್ಳಿ. = ಈಶ್ವರಬೇರು, ಈಶ್ವರಿವಳ್ಳಿ. (S. Mhr.). — ಈಶ್ವರಬೇರು. = ಈಶ್ವರಿಬೇರು. a twining shrub said to be an antidote to snakebites, etc., Indian birthwort, Aristolochia indica Lin. (S. Mhr.; St. & Pl.; Te.).

ಈಶ್ವರಗಣ Īśvara-gaṇa. N. of a class of metrical feet (Ch.).

ಈಶ್ವರಸದ್ಮ Īśvara-sadma. *a temple.*

ಈಶ್ವರಾಂಶಜ Īśvara-aṁśa-ja. a man born of an emanation of Īśvara: Vīrabhadra, etc. (My.). ಈಶ್ವರಾಂಶಜನಲ್ಲದೇ ಇಳೆಯನ್ನಾಳಲಾಜನು (Prv.).

ಈಶ್ವರಿ Īśvari. Durgā. — ಈಶ್ವರಿಬೇರು. = ಈಶ್ವರಬೇರು. (My.). — ಈಶ್ವರಿವಳ್ಳಿ. = ಈಶ್ವರಬಳ್ಳಿ. (My.; ಅಸುರಿ Mr. 150, o. r. ಈಶ್ವರ–).

ಈಶ್ವರೆ Īśvare. *Durgā.*

ಈಶ್ವರೇಶ್ವರ Īśvara-īśvara. the lord of lords: Śiva (Bp. 27, 42; 34, 19; 53, 20; 54, 67).

ಈಷಚ್ಚೂರ್ಣ Īṣat-cūrṇa. slightly pulverizing or crushing. see ಸದೆ.

ಈಷಣ Īṣaṇa. = ಈಷಣೆ, (ಏಷಣ). looking; seeking; desire, wish (My.; Te.; not Sk.). see ದಾರೇಷಣ, ಧಾರುಣೇಷಣ, ವಿತ್ತೇಷಣ. 2, hastening (Sk.).

ಈಷಣತ್ರಯ Īṣaṇa-traya. the three dominant desires (Bp. 20, 38; 24, 39; 40, 66), viz. the desire after riches, after a wife, and after a son (My.).

ಈಷಣೆ Īṣaṇe. = ಈಷಣ, (ಏಷಣೆ). see ದುರೀಷಣೆ, ಪುತ್ರೇಷಣೆ.

ಈಷತ್ Īṣat. = ಇಷತ್. *a little; slightly* (ಅತಿಸ್ವಲ್ಪ, ಅತಿಕಿಱಿದು Nn. 147, as ಇಷತ್; ಅನ್ತರದ ಕಿಱಿದು Mr. 537). 2, ಅನ್ತರ (Nn. 147).

ಈಷತ್ಖಣ್ಡನ Īṣat-khaṇḍana. a small fragment. see ಮುಕ್ಕು.

ಈಷತ್ಪಾಣ್ಡು Īṣat-pāṇḍu. a light brown colour; *grey* (ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಳದು, G.).

ಈಷತ್ಪ್ರಧಾವನ Īṣat-pradhāvana. washing or rubbing slightly. see ಕುದುಕು.

ಈಷದ್ಭೂತಕಾಲ Īṣat-bhūta-kāla. time not long past (Śmd. 401).

ಈಷದ್ಭೇದ Īṣat-bhēda. slight difference (Śmd. 99).

ಈಷಲ್ಲೇಹನ Īṣat-lēhana. slightly licking. see ನಂಜು.

ಈಷಿಕೆ Īṣike. = ಇಷೀಕೆ, ಈಷೀಕೆ. (Sk.; G.).

ಈಷೀಕೆ Īṣīke. = ಈಷಿಕೆ. (Sk.; G.).

ಈಷೆ Īṣe. = ಈಜು, ಈಶೆ, ಈಸು. *the pole or shaft of a plough* (ನೇಗಲಿಯ ದಿಣ್ಣು, ಈಸು G.); *the pole or shaft of a carriage.*

ಈಸ Īsa. 1. = ವೀಸ, q. v. (My.). ಹಣಕ್ಕೆ ಒನ್ದೀಸ, ಇಪ್ಪಣಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಬೇಳೆಯು ತ್ರಿಣಯನ ಮುಕುಟವಾದರು ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯು ಟೊಣೆಯದೆ ಬಿಡನು (Sp.).

ಈಸ Īsa. 2. = ಈಸು 2. — ಈಸಗುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. -ಕುಮ್ಬಳ-. = ಈಸುಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. a dried pumpkin used in swimming. (B. 4, 38).

ಈಸ Īsa. Tbh. of ಈಶ (ಪರಮೇಶ್ವರ Śs.).

ಈಸರ Īsara. Tbh. of ಈಶ್ವರ (Śmd. 368; Kk. 4; Śm. 3).

ಈಸು Īsu. 1. = ಈಜು 1, etc. to swim [ವ್ಯಾಸ ಮುನೀನ್ದ್ರರುನ್ದ್ರ ವಚನಾಮೃತ ವಾರ್ಧಿಯನೀಸುವೆಂ Pb. 1, 13; Ap. 5, 60]. (ಜಲೋತ್ತರಣ Śmd. Dh.; Śm. 109; My.; Grj. 3, 114). ಕಿಱುಮಡುಗೊಣ್ಡ ಬಣ್ಡೆನೊಳಗೆ ಈಸಿ,...ಪಱುವಡಿಸಿತ್ತು ಭೃಂಗಿಶಿಶು ನೀರಜದೊಳ್ ನಿಜಪಾಂಸುಕೇಳಿಯಿಂ (Līlv. 7, 60). ತೆರೆವಿಡಿದು ಈಸುವ ಎಳೆವೇಡತಿ (Rśv. 6, 24 va.). ನಾಯಿಗಳು ನೀರೊಳಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಈಸುತ್ತವೆ (B. 2, 24). ಈಸುವವನಿಗೆ ಮಿಸೆ ಭಾರವೇ? (Prv.). — ಈಸಗಲಿ. -ಕಲಿ. to learn to swim (B. 4, 38). — ಈಸಗಲಿಸು. -ಕಲಿಸು. to teach to swim (B. 5, 135). — ಈಸಬೀಱು. = ಈಜ ಬೀಱು. (My.; G.). — ಈಸಾಟ. -ಆಟ. swimming (C.). — ಈಸಾಡು. -ಆಡು. = ಈಸು. (ಜಲೋತ್ತರಣ Śmd. Dh.; Grj. 3, 17; 4, 32; Rām. 5, 8, 89).

ಈಸು Īsu. 2. = ಈಜು 2, etc. swimming. — ಈಸುಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. a dried pumpkin used in swimming (S. Mhr.). — ಈಸುಗಾಯಿ = ಈಜುಗಾಯಿ (My.). = ಈಸುಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ (S. Mhr.).

ಈಸು Īsu. 3. = ಇಸು 2, ಈಯಿಸು 1. to cause to give. 2, to cause oneself to give or yield: to yield, to permit, to allow (ದೋಹನ Śmd. Dh.). [ಅಂಜದಿರು ಅಳುಕದಿರು ಪರದೈವಕ್ಕೆಱಗದಿರು ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಕೈಯಲು ಈಸುವುದೆನ್ನ ಭಾರ! Bv. 620]. ಬಾಟಲ್ ಈಸದ ಮನೆಯ ಬಲವನ್ತವೇನು? (Dp. 148). ತರುಗಳ್ ಅಲ್ಲಿ ಪಣ್ಣಾಯ್ತಂ ಬೀಯಲ್ ಈಸದು (J. 15, 17). ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಾಲು ಕಱೆಯಲ್ ಈಸುವ ಆಕಳು (Si. 322). see Bp. 13, 8; 15, 3; 28, 29; 43, 52; 50, 39. — ಈಸಿ ಕೊಳ್. (= ಇಸ–, ಇಸಿ–, ಇಸು–). to have (anything) given to oneself: to take, to receive. see Bp. 5, 56; 11, 43; 14, 22; 23, 36; 24, 29; 31, 30; 32, 13; 46, 43; 50, 5. 36; 55, 30; 58, 41; J. 5, 45; 27, 29. ಇದಿರೆದ್ದು ಈಸಿ ಕೊಳುಹ (ಅಭಿಹಾರ, ಅಭಿಗ್ರಹಣ Nr.).

ಈಸು Īsu. 4. = ಈಯಿಸು 2. to cause to cub or calve (ಜೀವಧನದ ಪ್ರಸೂತ Śm. 109).

ಈಸು Īsu. 5. = ಇನಿತು, ಇಷ್ಟು, etc. so much as this, this much; so many as these; etc. [Tu. ಈತ್]. see Bp. 5, 34; 16, 24; 21, 19; 23, 7; 40, 33; 43, 78; 46, 9; 48, 29; 50, 5; Mr. 282; Bh. 2, 13, 24; J. 25, 32. — ಈಸೀಸು. rep. ಈಸೀಸು ಅಗಲದೋಸೆ ಏಸೇಸು ಮುದ್ದೀಯೆ? — ಒನ್ದೊನ್ದು ದೋಸೆ ಈಸೀಸಗಲ, ಏಸೇಸು ಮುದ್ದೀಯೆ? — ತಾಸಿಗೊನ್ದು ಕೂಸ ಹೆತ್ತರೆ ಈಸೀಸು ಮುತ್ತು (Prvs.).

ಈಸು Īsu. = ಈಜು. Tbh. of ಈಷೆ. the single, double, triple etc. pole or shaft of a cart or carriage. [ಉಡಿದಿರ್ದ ಚುರುಱುದೀಸು ತಱ್ಗದ ನೊಗಂ Pb. 10, 91]. (ಶಕಟಾಂಗ Śmd. Dh. 679; Śm. 109;

ಕೂವರ, ಯುಗನ್ಧರ Hlā., Mr. 286; Abh. P. 13, 69; C.). 2, the pole or shaft of a plough (C.). ನೇಗಿಲ ಈಸು (ಹಲದಣ್ಡ Nn. 7).

ಈಹ īha. giving. see ಬೆನ್ನೀಹ.

ಈಹ Īha. = ಈಹೆ. (My.).

ಈಹಾಮೃಗ Īhā-mṛiga. *a wolf.*

ಈಹಿತ Īhita. sought; desired; desire. (R.).

ಈಹೆ Īhe. ಈಹಾ. effort, exertion; *wish, desire.*

ಈೞಿ Īḻi. = ಈಲಿ. ಅಸ್ತ್ರ. 2, ನಿಕರ. 3, ಕರ್ಣ. 4, ವಲ್ಲಿ. 5, ಧ್ವಜ. 6, ಈಶ (Mr. 521).

ಈೞಿಗೆ Īḻige. Tbh. of ಈಲಿಕ. (Śmd. 40). a curved instrument for cutting grass (Mhr. ಇಳಾ; R.). 2, a blade set in a stock, used in slitting up vegetables, etc. (C.; Mhr. ಇಳೀ). ಈೞಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೆಚ್ಚಿ (B. 1, 8). ಪಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚುವ ಈೞಿಗೆ (4, 177). — ಈೞಿಗೆಕತ್ತಿ. (My.; ಈಲಿ, ಈಲಿಕ, ಕರವಾಲಿಕೆ Si. 290). — ಈೞಿಗೆಮಣೆ. the stock wherein the blade is set (C.; ದಾತ್ರ, ಲವಿತ್ರ Si. 303).

ಈಳೆ Īḷe. = ಇಳ್ಳೆ, ಹಿರಳೆ. an orange, etc. (ನಾರಂಗ Kk. 71; Mr. 112; Śm. 25; ಕಂಚೀ ಗಿಡ G.; Mhr. ಈಡ, a lime; Te. ಈಡೆ, the inner division of an orange). see Abh. P. 12, 6; Rśv. 2, 36; Rāghc. 17, 56; ಕಿತ್ತೀಳೆ, ದೊಡ್ಡೀಳೆ, ಪೇರೀಳೆ. *cf.* the ಈರ in ಜಮ್ಬೀರ.

ಈಳ್ಯ Īḷya. = ವೀಳ್ಯ. (My.).

ಈಳ್ಳೆಯ Īḷḷeya. = ಈಳ್ಯ. (My.).

ಈಱ್ Īṟ. = ಇಱ್ 1, etc. to pull, to drag, to draw (ಸೆಳೆ Śmd. I; M.; Te. ಈಡು; T. ಈರ್; *cf.* ಈರ್ 2, ಈಡು 1). see V. 4, 95; Śśv. 4, 60. 115. [— ಈಱ್ದುಕೊಳ್. to take. ರಿಪುಕುರಂಗ ಕಣ್ಠೀರವನ ಕಟಿತಟಿಮೊಲ್ದುನೋಡುವ ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿಯರ ಕಣ್ಗೆ ಕಾಮನಡ್ಡಣದನ್ತೆ ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾಗಿ ಮೀಱುವುದ್ವೃತ್ತ ವೃತ್ತತೆಯನೀಱ್ದುಕೊಣ್ಡಿನ್ತುದ್ವೃತ್ತಂಗಳಾದುವು Pb. 2, 29 va.].

ಈಱಿಗೆ Īṟige. (ಈೞಿಗೆ?). disentanglement, disencumbrance, freedom (Mg.).

***ಈಱ್ಕುೞಿ Īṟkuḻi.** = ಇಱ್ಕುೞಿ. attracting. — ಈಱ್ಕುೞಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಇಱ್ಕುೞಿಗೊಳ್. to attract. ರಕ್ತಾಮ್ಭೋಜ ರುಚಿಯನೀಱ್ಕುೞಿಗೊಳ್ಗುಂ Kr. 1, 94.

ಉ u

ಉ u. 1. the fifth letter of the alphabet (Śmd. 12).

-ಉ u. 2. the final of many Kannaḍa words, *e. g.* ಕರು, ಕೞು (Śmd. 59), ಮಡು (63), ಮಾತು (61. 67), ಒಲವು (62, 247), ಒಳ್ಪು (63), ಕೊಮ್ಬು, ಕಾವು (161), ಕರ್ಪು, ಬೆಳ್ಪು (70), ಕಳವು, ಉೞಿವು (247), ಕೇಡು (250), ಅದು, ಇದು (96. 185), ಮಾಡು (63. 222. 260), ನೋಡು (63. 90. 254. 260), ಬಿಸು (282), ನಡು (284), ಎರಡು (63. 170), etc.

-ಉ u. 3. an auxiliary letter to form words with final ಉ of words that, in classical language, end in a consonant, *e. g.* ಬಿಲು, ಕಲು, ಮುಳು, ಹಲು, ಕಣು; ಬಿಲ್ಲು, ಕಲ್ಲು, ಮುಳ್ಳು, ಹಲ್ಲು, ಕಣ್ಣು; ಎನ್ನು, ಹೇೞು, ಕೇಳು, ಸಲು, ಸಲ್ಲು; ಹೆಸರು, ಕರುಳು, ಹಾಲು. ಗೇಣು, ಮೇಣು; ಬನ್ದರು, ಅವರು, ತಾನು, ಅವಳು, ಕವಲು, ಇರುಳು, etc. — observe especially that when *verbs* are conjugated in the present and future tenses according to new Kannaḍa, they are always presupposed to end in ಉ, as ಇೞಿಯು, ನಡೆಯು, ಕೊಯ್ಯು, ಬರು, ಬೀೞು, ಸಾಯು, ಮೇಯು, etc.; and that new Kannaḍa verbs like ಕೇಳು, ಹೇೞು, with regard to the P. p., fall under the ikāra-rule of Śmd. 280 (ಕೇಳಿ, ಹೇೞಿ). in Bp. 22, 29 there is the curious form ಕೊಲುವುತ್ತ (= ಕೊಲುತ್ತ, ಕೊಲ್ಲುತ್ತ). see -ಉವ 2; -ಇ 4.

-ಉ u. 4. an auxiliary letter in the formation of Tadbhavas, *e. g.* ರಜ್ಜು, ಅಪ್ಪು, ಕ್ಷುತ್ತು (Śmd. 106), ಯಶಸ್ಸು, ತೇಜಸ್ಸು, ಮನಸ್ಸು (107), ಜೂದು (344), ದಣ್ಡು, ಅಮರ್ದು (364), ಗಣ್ಪು (365), ಸುಲು, ತುರಿಹ (368), ಮೆಟಸು (369), ಪಿಟ್ಟು (370), ಕವುಂಗು (372), ಕಂಚುಗಾಱ (236), ಅರಸು (63), (ಸರಯು, etc. 103). although the ಉ in such instances (excepting that of ಸರಯು, etc.) is not *radical, i. e.* is not that of ಕರು, etc. (59), it has been used like that (*cf.* 67), *e. g.* ಆಪತ್ತುವೂ (B. 5, 187), ಸಮ್ಪತ್ತುವೂ (5, 145), ಸಮ್ಪತ್ತುವನ್ನು (5, 98). the author of B. 5 takes this liberty also in Kannaḍa terms, *e. g.* ಹೊತ್ತುವನ್ನು (189), ನೆನಪುವೂ (220). in Śmd. 189 there exceptionally occurs ಅದುವುಂ (see s. ಅದು 1); 123 ಅರುವಿಂಗೆ; 124 ಅರುವಿನ (see s. ಅರು 2); 278 ಅಲ್ಪಿನ, ಅಲುವಿನ (see s. ವ್); Bp. 48, 3 ಆದುದನಱುವಿಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಮ್ ಎನುತ; *cf.* also ಇತುವೆನ್ದುವಮ್ ಇತ್ತುವೆನ್ದುವಮ್ ಅತ್ತುವೆನ್ದುಂ (Śmd. 265. 366); ಮಾನಸರುವಕಟ, ಅಕಟಾ! ಎನುತ (Bp. 46, 59); ತುಱುತುಱುದುವಿಡಿದಿಡಿದು (J. 3, 37); ಇರು = ಇರ್ (Śmd. 270. 272); -ಉವು = -ಉಂ 1. *cf.* -ಉವುಂ, -ಉವಂ 1 & 2, -ಉವುಂ.

-ಉ u. 5. (= -ವು 2). an auxiliary to form another common nominative of -ಅಂ 3 for neuter words with final -ಅ, *e. g.* ಕಸವು (Bp. 16, 22), ಗುಣವು (17, 9), ಪುಸ್ತಕವು (B. 2, 1).

-ಉ u. 6. a common auxiliary for the formation of an unclassical (see *e. g.* Śmd. 113 seq.) nominative of masculines, feminines, and neuters with final -ಇ or -ಎ, *e. g.* ಅಪ್ಪಿಕೆಯು (Bp. 3, 84), ಸಭೆಯು (5, 59), ಉಗಚಣ್ಡೆಯು (11, 4), ವಿಧಿಯು (39, 34), ಅಪ್ಪೆಯು (47, 40), ಶಿಲೆಯು (60, 48), ವಿದ್ಯೆಯು (B. 1, 4), ಮೆಯ್ಯು (1, 26), ಗಿಳಿಯು, ಪಕ್ಷಿಯು (2, 2), ಆಕೆಯು (2, 16), ಹೇಡಿಯು, ರಾಣಿಯು (C.).

ಉ u. 7. an imitative sound. —ಉಉ. one of the notes of the cuckoo (Śmd. 74 Mḍb., o. rs. ಉಊ, ಒಓ).

ಉ u. 8. the initial ಉ that is connected with ಪು and ಹು; [the initial 'pu' or 'hu' is dropped in too colloquial utterances]. see *e. g.* ಉಗಿ 5, ಉಗಿತ, ಉಗ್ಗಿ 2, ಉಂಜ (K. & Tbh.), ಉಟ್ಟೆ 3, ಉಟ್ಟು 2 & 6, ಉಡಗು 1, ಉಡುಗ, ಉಣ್ಡೆ, ಉಣ್ಣು 2, ಉತ್ತ 3, Tbh. ಉಬ್ಬು, Tbh. ಉಬ್ಬೆ, ಉಯ್ 3, ಉರಕು, ಉರಳಿ 2, ಉರಿ 4, 5 & 6, ಉಲ್ಲು, ಉಳಿ 7, ಉಳ್ಳಿ 3, ಉಱ 3, ಉಱುಕು. *cf.* Tbh. ಉಗ.

-ಉ u. 9. = -ಅಂ 5, -ಉಂ 1 q. v., -ಊ 7. ದಿಕ್ಕುಂ ದೆಸೆಯು ಗತಿಯುಂ (Bp. 23, 29). ತಾಪಸರಾಜನುಂ ಗೋಪತಿಯು (32, 38). ಲಜ್ಜೆಯುಂ ನಾಚಿಕೆಯು (43, 11). ಎಲ್ಲಿಯು (44, 13). ಕವಿಗಳುಂ ಪಾಠಕರು (46, 52). ಪತಿಗೆ ಸತಿಗೆಯು (51, 8). ಅಱಿಸಿಯು ಕಾಣದೆ (27, 43). ಆಗಿಯು (38, 45). ಏಸನು (59, 15; 60, 49). ಆದಡು (=ಆದರೂ, 8, 23), ಆದೊಡು (8, 24). ಆದೊಡೆಯು (Bh. 1, 8, 45). ತನುಜರೊಡನೆಯು (1, 8, 60). ಆದರೆಯು (1, 8, 16. 28). occasionally it disappears in a following vowel, *e. g.* ಆವನಾದೊಡೆ (Bp. 43, 81). ಏನಿಲ್ಲ (44, 39). ಹೊಲ್ಲೆಹವಾವುದಾಡಲು (Bh. 2, 13, 35). ಆವುದನೂ ಹಿಸಿದೊಡೆ (1, 8, 77). ಏನೆನ್ಟಡೆಷ್ಟಾದಡಂ ಬಿಡ ತನ್ನನ್ದವ ನೀಚ ತಾಂ (Sś. 85). ಒನ್ದಿಲ್ಲ (J. 3, 36). ಎನಿತಿಲ್ಲ (28, 27). ಒನ್ದುಱಿಯದೆ (28, 60). see ಮತ್ತೆಯು; -ಲು.

ಉ u. 10. (=ಊ 5). a letter indicating intermediate place, quantity, and time. (T.). see ಉದು 1, ಉನಿತು, ಉನ್ತು, ಉನ್ದು, ಉನ್ನೆ, ಉಲ್ಲಿ, ಉವ 1, ಉವಳ್.

-ಉಂ uṁ. 1. = -ಉ 9, etc., -ಉಮು. a copulative conjunction that has the same meaning as -ಅಂ 5, and is used like it (Śmd. 149. 150. 167. 396; T. ಉಮ್). ನರನುಂ ನರನನ್ದನನುಂ ಗುರುವುಂ (150). ಕಾಲಿನ್ದೆಯುಂ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದೆಯುಂ ಘಟ್ಟಿಸಿದಂ (150). ವಂಚಿಸುವುದು ಅವಂಗೆಯುಂ ನಿನಗೆಯುಂ ಸಹಜಂ (150). ಪಱೆಯೆನ್ದು ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷಮುಂ ದೂಷಣಮುಂ ನಾಯ್ಯ ಸೋವುವುದುಂ ಲೋಹದ ಘಟ್ಟಿಯುಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I). ತಱುವಾಯಿಂ ಸನ್ಧಿಯೆನ್ದುಂ ನಾಮಮ್ ಎನ್ದುಂ ಸಮಾಸಮ್ ಎನ್ದುಂ ತದ್ಧಿತಮ್ ಎನ್ದುವ್ ಆಖ್ಯಾತಮ್ ಎನ್ದುಂ ಧಾತುವೆನ್ದುಮ್ ಅಪಭ್ರಂಶಮ್ ಎನ್ದುಮ್ ಅವ್ಯಯಮ್ ಎನ್ದುಮ್ ಈ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ಪ್ರಕರಣಮ್ ಎಣ್ಟಕ್ಕುಂ (Śmd.7). ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಸ್ವರಂಗಳ್ (13). ತೋಳ್ ನಾಲ್ಕುಂ (18). ಎಣ್ಟುಂ (42). ಎಲ್ಲರುಂ (112. 259. 298). ಮೊದಲ ಎರಡುಂ ವಿಭಕ್ತಿ (147). ನಾಲ್ಕುಂ ಭೇದಂ (155). ಮೂವತ್ತಾಱುಂ ಗುಣಂಗಳ್ (201). ಇರ್ವರುಂ (267. 298). ಅನಿಬರುಂ (270). ಎರಡುಂ (388. 394. 396). ಆಱುಂ ರುತುಗಳ್ (Hlā.). ನಾಲ್ಕುಂ ಕಡೆ (Rśv. 5, 121). ಎಲ್ಲಮುಂ (6, 34). ಸರ್ವರುಂ (Bp. 39, 70). ಶರಣ್ ಆರುಮ್ (whosoever) ಒಳರೆ ಖಲಸಂಸರಣದೊಳ್? (Śmd. 85). ಎನ್ದುಂ (whensoever; always, 149). ಎಲ್ಲಿಯುಂ (wheresoever; everywhere, 150). ಎತ್ತಲುಂ (wheresoever; occasionally, 155). ಎನ್ತುಂ (howsoever, 164). ಎನಿತುಮ್ (how much soever), ಅನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂಱೆಗೊಟ್ಟಂ (73). ಇರುಳ್ಗಳುಮಂ (119). ಅಬಿನ್ದುವುಮಂ (206). ಮೂದೇವರುಮಂ ಕೋಣೆವುಗಿಸುಗುಮ್ ಅಸುರರ್ (267). ಎರಡುಮಂ (251). ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯುಮಂ ನೇರ್ದಾರ್ಗಳ್ (288). ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಿರ್ವರುಮಂ ಮಿಥುನಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಅವರುಮಂ (Śmd. 150). ಒನ್ದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಟ್ಟುವುದೆ ಪಿರಿಯ ಪುಲಿಯುಮಂ ಕವಿಲೆಯುಮಂ? (150), ಶಬ್ದಾರ್ಥಮುಮಂ (Bp. 1, 15). ಎಲ್ಲರುಮಂ (1, 51). ಅಡಿಗಳನ್ ಎರಡುಮಂ ಕಡಿಕಡಿದು (39, 33). ಆರುಮಂ ಪುಗಲ್ ಈಯದೆ (Nr., see s. ಈ 9). ಆರುವನು (Bh. 1, 8, 26). ಪುಟ್ಟಿಯುಂ (Śmd. 31). ಆಗಿಯುಂ (53. 137. 187). ನಿಲೆಯುಂ (70). ಪಡೆದುಂ (106). ತೋಱೆಯುಂ (164). ಇರೆಯುಂ (261). ಒದವೆಯುಂ, ಬರೆಯುಂ (388). ಎನೆಯುಂ (395). ಇಲ್ಲದೆಯುಂ (139). ಪುಟ್ಟಿಯುಂ (31). ಪಡೆದುಂ (106). ಕಾಯ್ದುಂ (216). ಸನ್ದುಂ (26). ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ (204). ಅಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ (167). ಅನ್ತಾಗಿಯುಂ (Bp. 40, 37). ಅನ್ತುಮ್ ಅಲ್ಲದೆಯುಂ (Rśv. 13, 4 va.); — note : in *narration* the verbal noun with -ಉಂ is frequently used as follows : (ರಾಜ) ಕುಮಾರಂ...ಅಮಾತ್ಯವದನಾರವಿನ್ದಮಂ ನಡೆ ನೋಡಿ, ಸಮರಪ್ರಸ್ಥಾನಭೇರಿಯಂ ಪೊಡೆಯಿಸು! ಎಮ್ಬುದುಮ್, ಅವಂ ತನ್ತ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷನಪ್ಪ ಮೇಘನಾದನಂ ಬರಿಸಿ ಬೆಸಸುವುದುಮ್, ಅವಂ ಬನ್ದು,...ಪೊಡೆದಾಗಳ್ (Rśv. 6, 10 va.; see -ಉದುಂ). see -ಉವ 3, -ಉವಂ 2, -ಉವುಂ; -ಲುಂ.

ಉಂ uṁ. 2. an interjection of displeasure (C.; *cf.* Sk. ಉ). ಆ, ಹೋಗುವಳ್! ಉಂ, ಹೋಗುವಳ್! (Bp. 14, 33).

ಉಂಯಿ uṁyi. a mode of expressing one's uncomfortableness in sickness, in disturbed sleep, etc. (C.). ಉಂಯಿ (ಎನ್ದು ಬರೆಯುವದು) ಉಪಾಧ್ಯನ ಮಿಣ್ಡ (Prv.).

ಉಃ uḥ. an interjection used in joy derived from a bad habit: hey! ah! (ವ್ಯಸನಸುಖ Śmd. 394),and in disgust: foh! (ಅಸಹ್ಯ 394). *cf.* ಉಸ್.

ಉಃಪು uḥpu. an interjection of difficulty or distress (My.). ದೆಸೆವೆಣ್ಗಳ್ ಬಿಸಿವಿಸಿಲಿಂ ಬಸವಱಿದು, ಉಃಪೆನ್ದು, ಸುಯ್ದು (Rśv. 5, 32).

-ಉಕ uka. = -ಉಗ 2. an affix for forming masculine nouns, *e. g.* ಕಟ್ಟುಕ, ತಟ್ಟುಕ, etc. (Śmd. 239; also Sk.).

ಉಕಾರ u-kāra. the letter ಉ (Śmd. 11; Kāvy. I, 3, 60-63).

ಉಕಾರಾನ್ತ ukāra-anta. a term with final ಉ (Śmd. 103; Kāvy. I, 2, 28-30; I, 3, 30-34).

ಉಕಾಲ್ ukāl. vomiting (My.; H.). — ಉಕಾಲ್ ಜುಲಾಬ್. cholera (My.; H.).

ಉಕ್ಕಡ ukkaḍa. (*fr.* ಉಱು?). the end or outermost part of a town or village (C.). 2, an entrenchment about a camp, an advanced guard, pickets round a camp, a watch; a guard-house (My.; Te. ಉಕ್ಕಳ; T. ಉಕ್ಕಳ, ಉಜ್ಜಳ; *cf.* ಉದ್ಘಾಟ?). 3, a piece of rope that is tied to the lower end of a well-rope for fastening the vessel, and is of a different texture, generally not so thick (S. Mhr.; *cf.* ಉಗ್ಗ?). — ಉಕ್ಕಡಬಾಗಲು. the outer-most gate of a town or village (S. Mhr.). — ಉಕ್ಕಡಮನೆ. the last house of a town, etc. (S. Mhr.) — ಉಕ್ಕಡಹೊಲ. a field on the outskirt, etc. (S. Mhr.).

ಉಕ್ಕನ್ದ ukkanda. swell: overflowing fullness, abundance (Grj. 1, 13; J. 14, 6). 2, a narrow board or piece of bamboo firmly fixed between two beams of the roof, used for hanging clothes, etc. on; if two are near one another, they serve for a shelf (My.).

ಉಕ್ಕಳಿಕೆ ukkaḷike. Tbh. of ಉತ್ಕಲಿಕೆ. (G.).

ಉಕ್ಕಾ ukkā. = ಹುಕ್ಕಾ. (My.).

ಉಕ್ಕಿವ ukkiva. = ಉಕ್ಕೆವ. cunning, fraud (ಠಕ್ಕು Śmd. II; Te. ಉಕ್ಕಿವ = ಕಪಟ, ಕುತ್ಸಿತ).

ಉಕ್ಕಿಸು ukkisu. to make boil up or over (C.). to cause to rise as the sea (C. Bp. 31, 52).

ಉಕ್ಕು ukku. 1. = ಉರ್ಕು 1. to rise, to swell, as the sea, etc.; to go beyond the common limits; to boil excessively; to come up or over in boiling; to foam; to boil, as rage; to be greatly increased, as beauty, grief, joy, etc.; to be elated (C.; Tu.; Te. ಉಡುಕು, to boil, bubble with heat, seethe; to boil with rage; *cf.* ಉಣ್ಮು?). ತಿಮಿಂಗಿಲವು ತಿರಿಗಾಡಿ ವರೆ ಕಡಲುಕ್ಕಿ, ನೀರು ಹೆಚ್ಚುವದು (Si. 88). ಕಡಲುಕ್ಕಿ ಮೇಲ್ವಾಯದ ತಡೆ (ನೇಲೆ 456). ಉಕ್ಕಿ ಬನ್ದದ್ದು ತೆಗದು ಹಾಕಿದರೆ ಮಿಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆ ಮೋಸವಿಲ್ಲ (Prv.). ಉಕ್ಕುವ ಅಕ್ಕೆ (Rām. 5, 8, 89). ವಾದ್ಯಘೋಷಣಮ್ ಉಕ್ಕಿ ಉಲಿಯುಲು (Bp. 23, 24). see Abh. P. 11, 23; Rśv. 5, 89; Rām. 1, 15, 43; J. 4, 7; 7, 31; 11, 37; 21, 43; 30, 31; Abhā. 2, 52. 54. [— ಉಕ್ಕಾಡು. -ಆಡು. to rejoice. ಮಹದ ಮಹಾನನ್ದದಲುಕ್ಕಾಡಿ ಮತ್ತಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವಾಗಿರ್ದಿರಿ ಒನ್ದನನ್ತಕೋಟಿ ವರುಷ Cv. 12]. — ಉಕ್ಕೇಱು. -ಏಱು. to rise up, as boiling water, milk, etc. (C.); to effervesce, as fluids (C.); to rise, as the flood-tide (C.; G. 82); to rise, as dough (My.).

ಉಕ್ಕು ukku. 2. = ಉರ್ಕು 2. that rises or has risen. 2, spume, froth (C). 3, rising, as that of the flood-tide. 4, pride (ಗರ್ವ Ct. II, 31; Te.). 5, power. ಉಕ್ಕು ಬಱಿತುದು ಚನ್ದ್ರಮನ, ಮುಸುಕಿಕ್ಕಿದವು ನೆಯ್ದಿಲೆಗಳ್ (Bp. 12, 48). — ಉಕ್ಕು ತಿಳಿ. the skimmings of boiling rice (My.; Si. 311). — ಉಕ್ಕುಡಿಸು. -ಉಡಿಸು. to cause one's power to be shattered, to lose one's power or strength (Bh. 8, 24, 42; Rām. 1, 8, 3).

ಉಕ್ಕು ukku. 3. = ಉರ್ಕು 3. steel, "wootz" (ಶಸ್ತ್ರ, ತೀಕ್ಷ್ಣ, ಅಯಸ್, ಪಾರಶವ Hlā., Mr. 98, Si. 332. 420; B. 4, 148; C.; Te.). ಉಕ್ಕಿನಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರತಿಮೆಯುಂ ಬೆಕ್ಕಸವ್ಬಡೆ ನೋಡಿ (Bp. 23, 24). ಉಕ್ಕಿನ ಕೊಡಲಿಯಾದರೂ ಕಡಿಯಲು ಕಾವು ಬೇಕು (Prv.). — ಉಕ್ಕುಸುಣ್ಣ. ashes of calcined iron (My.; Te.).

ಉಕ್ಕುವಿಕೆ ukkuvike. rising, etc. (ಉತ್ಸವ Si. 458).

ಉಕ್ಕೆ ukke. 1. = ಉೞ್ಕೆ 1. ploughing (My.; Si. 319). see Prv. s. ನಿಲ 1.

ಉಕ್ಕೆ ukke. 2. = ಉೞ್ಕೆ 2. remainder (My.).

ಉಕ್ಕೆವ ukkeva. (Śmd. 49). = ಉಕ್ಕಿವ (ಠಕ್ಕು Kk. 83; *cf.* ಉಳಿ 1). [ಜೂದಿನೊಳುಕ್ಕೆವದಿನ್ದೆ ಗೆಲ್ದನಿನ್ನವನಿತಳಂ ಕರಾತಳದ ಪೋಲ್ ತನಗಂ ಬೆಸಕೆಯ್ಕೆ ಕೆಯ್ದು Pb. 7, 40; Vr. 6, 24]. ನಿನ್ನ ಬಗೆಗಳ ಬಂಗಿ ಕರಮ್ ಉಕ್ಕೆವಮ್ ಆಗಿ ಮನಕೆ ತೋಱುಗುಂ (Śmd. 217).

ಉಕ್ತ ukta. *uttered, spoken, said;* a word (Bp. 51, 52). 2, = ಉಕ್ತಿ. (Mr. 362).

ಉಕ್ತಿ ukti. speech; *a word, an expression* (ವಚನ Ct. I, 75). see Prv. s. ಭಕ್ತಿ.

ಉಕ್ತಿಕ್ರಮ ukti-krama. the proper way of expressing oneself (Kāvy. II, 2, B, 24).

ಉಕ್ತಿವಿದ ukti-vida. one who knows words or grammar (Śmd. 102).

ಉಕ್ತಿಸು uktisu. to speak, to declare (Bp. 18, 97).

ಉಕ್ತೆ ukte. N. of a type of metre (Ch.).

ಉಕ್ಥ uktha. speech; praise. 2, *a kind of metre.*

ಉಕ್ಷ ukṣa. *an ox, a bull* (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಉಕ್ಷಗ ukṣa-ga. who rides on an ox: Śiva (Bp. 27, 32).

ಉಕ್ಷಗಮನ ukṣa-gamana. = ಉಕ್ಷಗ. (Bp. 61, 83).

ಉಕ್ಷಣ ukṣaṇa. sprinkling; consecrating. see ಪ್ರೋಕ್ಷಣ.

ಉಕ್ಷತರ ukṣa-tara. *a large ox or bull* (ಬಲ್ಪಿನೆತ್ತು Mr. 178).

ಉಕ್ಷಧ್ವಜ ukṣa-dhvaja. whose ensign is an ox: Śiva (Bp. 58, 26).

ಉಕ್ಷಪತಿ ukṣa-pati. Śiva (Bp. 32, 31).

ಉಕ್ಷರಾಜ ukṣa-rāja. Śiva (Bp. 61, 93).

ಉಕ್ಷವಾಹನ ukṣa-vāhana. whose vehicle is an ox: Śiva (Bp. 43, 53; 50, 74).

ಉಕ್ಷಿತ ukṣita. sprinkled; cleansed. see ಪ್ರೋಕ್ಷಿತ.

ಉಕ್ಷೇಶ್ವರ ukṣa-īśvara. Śiva (Bp. 56, 6).

ಉಖೆ ukhe. *a pot, a caldron* (ಮಡಕೆ Mr. 309).

ಉಖ್ಯ ukhya. boiled or dressed in a pot, as *e. g.* flesh (ಭಾಣ್ಡದೊಳ್ ಅಡಗಡಲ್ಕೆ Mr. 217).

ಉಗ uga. 1. = ಉಗಿ 8, ಉಗೆ 2. (ಹಬೆ G.; S. Mhr.).

-ಉಗ uga. 2. = -ಉಕ, *e. g.* ನಾರುಗ, ಬೇರುಗ, ಊರುಗ, etc.

ಉಗ uga. Tbh. of ಯುಗ. see ಉಗಾದಿ.

ಉಗನಿ ugani. (My.). — ಉಗನಿಬಳ್ಳಿ. a shrubby creeper, the heart-leaved moonseed, Cocculus cordifolius Dec. (St. & Pl.). 2, a common creeper with hoary leaves, Lettsomia aggregata Roxb. (Z.). — ಉಗನಿಹಮ್ಬು. = ಉಗನಿಬಳ್ಳಿ (My.).

ಉಗಮ ugama. Tbh. of ಉದ್ಗಮ. source, origin (My.; Cb., Mhr., B. 4, 213).

ಉಗರಿಸು ugarisu. to gasp, to breathe hard, to respire with difficulty (Te. ఒగరించు; R.; Te. ಉಕ್ಕಸ, gasping for breath, asthma; *cf.* ಉಬ್ಬಸ).

ಉಗೞ್ ugaḻ. 1. -ಱು. = ಉಗುೞ್ 1, etc. to spit, to spirt out (Bp. 37, 42: C.; Mhr. ಉಗಳಣೇಂ).

ಉಗೞ್ ugaḻ. 2. -ಱು. = ಉಗುೞ್ 2, etc. spittle, saliva (C.).

ಉಗೞಿಸು ugaḻisu. = ಉಗುೞಿಸು. (C.).

ಉಗಾದಿ ugādi. Tbh. of ಯುಗಾದಿ. (C.; Te.). — ಉಗಾದಿಹಬ್ಬ. a festivity observed on new year's day (C.).

ಉಗಿ ugi. 1. to pull, to draw towards; to draw away, to rob; to draw or tear off; to cast off; to draw out of, as a sword, to pull out (ಆಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; ಆಕರಿಸಣ Śm. 81; ಸುಲಿಗೆ 81; Te. ఒడి; *cf.* ಉಚ್ಚುರ್, ಒರೆ 2; ಸುಗಿ 1). [ಬೇಡಿದೊಡೆ ಬಲದ ಬರಿಯುಮನೀಡಾಡುಗುಮುಗಿದು ಕರ್ಣಂ Pb. 1, 100; Ap. 5, 85 va.; ಪತಿ ಬನ್ದು ಮುಡಿಯ ಹಿಡಿದು ಸೀರೆಯನುಗಿಯೆ Cv. 1331]. ನಗೆಮೊಗ ಹೊಳ್ ಉಗಿದು ಕವಚಮನ್, ಇನ್ದ್ರಂಗೆ ಇತ್ತಂ (Śmd. 285). ರಭಸದೊಳ್ ಉಗಿವ ಕಡುಗದ...ಮಹಾಧ್ವನಿ (Bh. 6, 2, 4). see Bp. 57, 25; Bh. 8, 23, 44; 8, 26, 11; J. 9, 27; 12, 13; 13, 15. 17; 23, 34; 31, 4. 47; Rām. 1, 15, 44.

ಉಗಿ ugi. 2. to hurt, tear or rend with the nails (ನಖಕ್ಷತ Śmd. Dh., Śm. 81); to rend, to slit (ಪಱಿ Ct. I, 29). see J. 3, 19; 4, 42. 44; 28, 44. 46. 2, to break (Bp. 26, 28; *cf.* ಉಡಿ 1). — ಉಗಿಯುಗಿ. rep. (Bp. 39, 33).

ಉಗಿ ugi. 3. to fear (ಭಯವನ್ ಆನ್ Kk. 72; *cf.* ಉಡುಗು 1; ಪುಕ್ಕು 1; ಸುಗಿ 2; T. ಉಡ್ಗು, to fear). [ದೇವ ವಿನಯೋತ್ಕರಂ ಸಸ್ಯಾ

ವಳಿ ಸುಗಿದುಗಿದು ಕೂಡೆ ಬಾಡಿರ್ದುದು ಪಾಪಾವಗ್ರಹದಿನ್ದ Ap. 10, 65]. ತತ್ಪಾರಜನ ಮನಮ್ ಉಗಿದು, ಬಿದ್ದುದು ಶೋಕಮಯಸಾಗರದ ಮಧ್ಯದಲಿ (Bh. 1, 8, 91).

ಉಗಿ ugi. 4. = ಉಗುಳ್ 1. to spit, to spirt out; to emit (ಜಿಹ್ವೆಯಿಂ ರಸವ ಬಿಡುವುದು Śm. 81; My.; Tu. ಉಬಿ; T. ಉಮಿ; M. ಉಚು, ಉವಿ, ಉಮಿ; Te. ಉಸಿಂಚು). see ಗವುರುಗಿ.

ಉಗಿ ugi. 5. (= ಪುಗು?). to enter (?). ಹೊಗೆಯು ಹಬ್ಬುಗೆ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ ಉಗಿದುದು (Bh. 1, 20, 56).

ಉಗಿ ugi. 6. (fr. ಉಗಿ 1). pulling. — ಉಗಿಬಗಿ. dupl. — ಉಗಿಬಗಿ ಮಾಡು. to pull and divide, separate or tear [ಅದಂ ತರ್ಪರಗಿಳಿಯ ನೊನ್ದು ಗಿಡುಗನೆಡೆಗೊಣ್ಡು ಜಗುನೆಯಂ ಪಾಯ್ವಾಗಳುಗಿಬಗಿ ಮಾಡಿದಾಗಳ ದೞ ಕೈಯಿಂ ಬರ್ದುಂಕಿ ತೊಱೆಯೊಳಗೆ ಬಿೞ್ದೊಡೆ Pb. 1, 68 va.; Ap. 2, 65 va.]; (Rsv. 5, 117; Abh. P. 2, 31; 2, 55 va.; 3, 77). — ಉಗಿಬಗಿ ಯಾಗು. to be separated, to be torn asunder, etc. (Grj. 4, 113).

ಉಗಿ ugi. 7. = ಹುಗಿ. to bury (My.).

ಉಗಿ ugi. 8. = ಉಗ 1, etc. steam; vapour or reek, as that which rises from a grain-pit (C.; ಉಷ್ಣದ ಉಗೆ, ಬಾಷ್ಪ G.; Te. ಉಕ್ಕ, heat, closeness, etc., of ಉಡುಕು, see ಉಕ್ಕು 1, ಉಕರ್ 1. T. ಉಕ್ಕ, sultriness, confined heat; Tu. ಉಕ್ಕಿ; *cf.* ಉಬ್ಬೆ). see B. 2, 48; 3, 117; 4, 102; 5, 142. — ಉಗಿಕಾವು. the heat of steam (C.). — ಉಗಿ ಕಾಸು. to heat or warm in or by steam, as one's hands or feet (C.). — ಉಗಿ ಕೊಡು. to apply steam, to foment, *e. g.* by means of a bit of cloth (C.). — ಉಗಿಯನ್ತ್ರ. a steam-engine (B. 4, 103).

ಉಗಿತ ugita. = ಹುಗಿತ. the act of burying (My.).

ಉಗಿಪಡ ugipada. plundering, robbing, etc. ಉಗಿಪಡಮ್ ಎನ್ದು ಸುಲಿಹಂ (Śmd. II.).

ಉಗಿಸು ugisu. = ಒಗಿಸು 2. to cause to become loose, to let loose, to emit, etc., to spill (Bp. 45, 19; 58, 69; 59, 18). ಕಂಗಳಿನ್ದ ಉಗಿಪ ಅಶ್ರುವೃಷ್ಟಿ (B. 5, 320).

ಉಗು ugu. 1. = ಒಗು 1, ಓಗು. to become loose; to burst forth; to appear; to flow, to run, to trickle; to be dropped, to fall; to be sheds or pilt; to let loose; to send off; to throw away; to throw; to vomit; etc. (ವಿಸರ್ಜನ Śmd. Dh.; T.; Te. ಒಡಿ, to drop, etc.; *cf.* ಉಚ್ಚು 1, ಉದಿರ್ 1, ಒಗೆ 1, ಬಡಿ 3, ಒೞೆ 1, ಒಸರ್ 1). [ಸುರಯಿಯ ಬಿರಿಮುಗುಳ್ಗಳ ಪೊರೆವೊರೆಯೊಳ್ ಪೊಱೆವೊರಕನಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಗುವ ರಜಮ್ಬೊರೆದು Pb. 5, 5; ಕುಡಿತೆಯ ನೀರನುತ್ತುಗಲುಂ ಕುಡಿಯಲ್ಕುಣ್ಪೆನಗೆ ಲವಣವಾರ್ಧಿಯ ನೀರಂ Ap. 12, 87]. P. p. ಒಕ್ಕು [ಕಣ್ಣಗುರ್ವಿಸುವಿನಮೊಕ್ಕು ನೀಲ್ವ ಕರುಳೋಳಿಯ ಬಾಳ ಮೃಣಾಳಮಾಗೆ Pb. 1, 6; Ap. 4, 15]; (Śmd. 282. 284). ಮತ್ತ ಹಸ್ತಿಗಳ ಮಸ್ತಕದಿಂ, ಬಿದಿರಿಂ, ಫಣೀನ್ದ್ರ ರತ್ನಮಾಂಗದಿನ್, ಅಗುರ್ವಿಪ ಪನ್ದಿಯ ಕೋಱ್ಕಳಿಂ ಮುತ್ತು ಒಕ್ಕುವು (142. 166). ಕರಿಶಿರದತ್ತಣಿಂ ಮುತ್ತು ಒಕ್ಕುವು (165). ಪನ್ದಿಯ ಕೋಱ್ಕಳಿಂ...ಒಕ್ಕ ಎಳಮುತ್ತನ್ ಆಯ್ವುತ್ತುಮ್ ಇರ್ಪ ಶಬರವಿಪ್ರಿಯಕಾಮಿನಿಯರ್ಕಳ್ (168). ನಭೋವಾರಣಮ್ ಒಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕ ದಧಿಪಾಣ್ಡುರಪಿಣ್ಡಮೋ (Lilv. 3, 4). ಮುಡಿಯಿಂ ಅಲರುಗೆ (Ksv. 10, 7). ಸುಖಾಶ್ರುಕಣಂಗಳ್ ಉಗುತಿರೆ (Bp. 2, 34). ಕಮ್ಬನಿಗಳ್ ಉಗುತಿರಲು (3, 37; see also 18, 46; 33, 6; 48, 11; 29, 17; 50, 7). ಮುಡಿದ ಅರಳ್ಗಳುಗೆ (5, 28). ಪುಷ್ಪಕದಮ್ಬವುಮ್ ಉಗದನ್ತೆ (10, 9). ತುನ್ತುರ್ಪನಿಗಳ್ ಉಗೆ (13, 21). ಘೋರನೆ ನೆತ್ತರ್ ಉಗೆ (38, 10). ಘೃತವ ಒಕ್ಕ ಅನುವು (43, 71). ಭಸಿತಮ್ ಉಗುತ (44, 16). ಅಂ ನಿಮ್ಮ ಸಿಸು; ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಒಕ್ಕದಂ ಕರುಣಿಸಿ! (48, 6). ಉಣ್ಡೊಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದಂ (56, 9). ಉಗುವುದು ಅದು ರಕ್ತವು (57, 75). ತನುಪುಲಕಂಗಳ್ ಉಗೆ (61, 40). see Abh. P. 11, 13; Bp. 27, 4; 47, 48; Rsv. 5, 55 va. & 120 va.; 13, 89; Bh. 1, 10, 38; J. 3, 26; 12, 6; 24, 45.

ಉಗು ugu. 2. = ಒಕ್ಕು. short P. p. of ಉಗು 1. — ಉಗುತರ್. to drop from, to drop, etc. (Cpr. 9, 76.; Rsv. 5, 55 va.). ಉಗುತರೆ ಕೋಱ್ಮುಳ್ವೆರಸು ಮಸ್ತಕಪಿಣ್ಡದ ಮೌಕ್ತಿಕೋತ್ಕರಂ (Abh. P. 13, 74).

ಉಗುನಿ uguni. = ಒಗನಿ, q. v. (ಪೀಲು, ಸಹಸ್ರಾಂಗಿ Mr. 146).

ಉಗುರ್ ugur. ಉಗುರು. = ಉಗುರ. a nail; a claw (ಕಾಮಾಂಕುಶ, ಕರರುಹ, ಪಾಣಿಜ, ನಖ, ನಖರ Hla.; Mr. 322; ಪುನರ್ಭವ, etc. Si. 211. 486; Tu.; T. ಉಗಿರ್; Te. ಗೋರು). [ಕದಮ್ಬುಗುರ್ವಸಿಱನೆ ನೋಡೆ ಮೊಕ್ಕಳಮದಾರ್ ನಡೆ ನೋೞ್ಪೊಡಂ Pb. 4, 72; Ap. 3, 10 va.]. ಉಗುರ್ಗಳ್ (Śmd. 52; J. 6, 16; 8, 12; 18, 29). ಕರಡಿಯ ಬೆರಳಿಗೆ ಉದ್ದನ್ನ ಉಗುರುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 108). ಉಗುರಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯೋ? (Prv.). see ಕೂರುಗುರ್, ಕೊಂಕುಗುರ್, ಕೊನೆವುಗುರ್, ಸೆಳ್ಳುಗುರ್, ಹುಲಿಯುಗುರ್. — ಉಗುರಡ್ಡಿಗೆ. -ಅಡ್ಡಿಗೆ. a nail-shaped piece of gold or addige; a necklace composed of them (My.). — ಉಗುರಿಲ್ಲದ ಬೆರಳು. the śiśna (My.). — ಉಗುರುಕಣ್ಣು. the small open place between a finger-nail and the flesh under it, the quick of a finger-nail (C.). — ಉಗುರುನಂಜು. poison in the blood created by scratching open pustules, etc. (C.). — ಉಗುರುಬೆಚ್ಚಗೆ. so warm as to be sensible to the finger-nails, lukewarm (C.; Te. ಗೋರುವೆಚ್ಚ). — ಉಗುರುಸುತ್ತು. a whitlow (C.; T. ಉಗಿರ್ಚುಟ್ರು). — ಉಗುರುಸುತ್ತುಬಳ್ಳಿ. a climbing foetid milky herb, Daemia extensa R. Br. (Cynanchum extensum Ait.; St. & Pl.). — ಉಗುರುಳಿ. -ಉಳಿ. a round-bladed chisel or gouge (My.; Te. ಗೋರುಲಿ). — ಉಗುರೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. a pressure or wound made with a finger-nail (J. 11, 21. 22). — ಉಗುರೊತ್ತಿನ ಹುಗ್ಗಿ. a kind of huggi (S. Mhr.). — ಉಗುರ್ಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. the point of a finger-nail (C. Bp. 47, 25; J. 30, 29).

ಉಗುರ ugura. = ಉಗುರ್. ಉಗುರಗಳು (B. 5, 34. 238).

ಉಗುರಿಸು ugurisu. to scratch [usually the head, without knowing what to do. ಅದನಱಿಯದನ್ತೆ ಗುರುಗೆ ನಿದ್ರಾಭಿಘಾತಮಕ್ಕುಮೆನ್ದು ತಲೆಯನುಗುರಿಸುತ್ತು ಮಿರೆಯಿರೆ Pb. 1, 104 va.; Vr. 117, 10. to set right dishevelled hair by gently combing with the fingers]. ಬೆರಣ್ಪುವು ಪೊಕ್ಕುಱನ್, ಉಗುರಿಸಿದುವು ತುಱುವ್ಪು (Śmd. 288).

ಉಗುಳ್ uguḷ. 1. = ಉಗಳ್ 1, ಉಗುೞು 1. to emit, as saliva, etc.; to spit out; to spit, to sputter. (T. ಉಮಿೞ್; Tu. ಉಬಿ; see ಉಮ್ಮಲು 1). [ಇಡುವುದಮದು ವಿಲಯಾಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಗಳನುಗುೞುತ್ತು ಮೆಯ್ದೆ ವರ್ಪುದುಂ Pb. 11, 77; Ap. 6, 28]. P. p. ಉಗುೞ್ದು (Bp. 13, 5). ಉರಿಯನ್ ಉಗುೞುತ್ತ (31, 15). ನೀರನ್ ಉಗುೞೆ (42, 30). ಕಿಡಿಯನ್ ಉಗುೞುತ್ತ (44, 20; 51, 59; 66, 5). ರೋಚಿಗಳ ಉಗುೞ್ವ ನವರತ್ನಂಗಳ್ (C. Bp. 2, 4). ತಾನ್ ಉಗುೞುತ್ತುಮ್ ಇರ್ಪ ಪೊಸಗಮ್ಪುಮನ್ ಇತ್ತ...ಪ್ರಫುಲ್ಲಮಲ್ಲೀನವಪುಷ್ಪಂ (Cpr. 7, 49). see Bp. 38, 17; 54, 35; 46, 59; Rsv. 1, 120; J. 3, 41; 5, 31; 14, 15; 20, 17; Grj. 10, 79 va.

ಉಗುಳ್ uguḷ. 2. = ಉಗಳ್ 2, ಉಗುೞು 2. spittle, saliva (Tu. ಉಬಿ; Te. ಉಮ್ಮಿ, ಉಮ್ಮು). ಉಗುೞ್ಗಳ್ (Śmd. 52; Ssv. 3, 45).

ಉಗುಳ್ ugul̤. 3. P. p. of ಉಗುಳ್ 1. — ಉಗುಳ್ತರ್. to emit, to let drop (Cpr. 10, 11).

ಉಗುಳಿಸು ugul̤isu. = ಉಗಳಿಸು. to cause to emit or to spit (C.).

ಉಗುಳು ugul̤u. 1. = ಉಗುಳ್ 1, etc. (ಗಣ್ಯಾಷ Nn. 89; C.). P. p. ಉಗುಳಿ. ಉಗುಳುವುದು (ನಿಷ್ಠೀವ Nr.). ಉಗುಳುವಡೆ (Bp. 13, 12). ಉಗುಳು ವಿಷವನು! (13, 14). ಉದಕವನ್ ಉಗುಳಿ (18, 47). — ಉಗುಳುಗುಳು. rep. (Bp. 13, 11). ಉಗುಳಿ ಉಗುಳು ರೋಗ, ಬೊಗಳಿ ಬೊಗಳಿ ರಾಗ (Prv.).

ಉಗುಳು ugul̤u. 2. = ಉಗುಳ್ 2, etc. ಉಗುಳು ಸಿಡಿವ ನುಡಿ (ಅಮ್ಬೂತ್ಕೃತ Hlā.). ಉಗುಳುವೆರಸಿದ ನುಡಿ (ಅಮ್ಬೂತ್ಕೃತ Nr.). ವೇದವನ್ ಓದುವಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿದ ಉಗುಳುಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮಬಿನ್ದುಗಳು Nr.). — ಉಗುಳುರೋಗದವನು. (ಶ್ಲೇಷ್ಮಲ Si. 203; My.).

ಉಗುಳುವಿಕೆ ugul̤uvike. spitting, etc. (ಉದ್ಗಾರ Si. 400).

ಉಗೆ uge. 1. = ಒಗೆ 1. to be born, etc. (Ch. v. 234).

ಉಗೆ uge. 2. = ಉಗ 1, etc. (S. Mhr.; ಬಾಷ್ಪ G.).

ಉಗ್ಗ ugga. a rope or cord attached to anything as a handle (Śmd. 49); (C.; Te.; T. ಉಕ್ಕ; Tu. ಉಗ್ಗ, ಒಗ್ಗ; *cf.* ಉಟ್ಟ 2, ಉರಲ್ 1, ಉಜು 1; T. ಉಡ್ಗ, to tie).

ಉಗ್ಗಟ uggaṭa. = ಉಗ್ಗಡ. Tbh. of ಉತ್ಕಟ (Śmd. 363).

ಉಗ್ಗಡ uggu₂-aḍa₁. = ಉಗ್ಗಡಣೆ. ವಂದಿಜನದ ಉಗ್ಗಡದ ರಾಜಕುಮಾರಕರು (Rām. 1, 16, 41).

ಉಗ್ಗಡ uggaḍa. = ಉಗ್ಗಟ. excess, etc. (ಹೆಚ್ಚಿಗೆ G.). [ಇದು ಮನೆಯನ್ನು ಮಲ್ಲುರಿವ ದಳ್ಳುರಿಯುಗ್ಗಡವನ್ನು ಮಾಗಿ ತೋಱುವವುದು Pb. 3, 4]. see Bh. 1, 10, 37; Rśv. 6, 11; 8, 113; Rām. 1, 13, 10; 5, 9, 25; 6, 10, 28; J. 16, 10. 2, affliction, trouble (My.).

ಉಗ್ಗಡಣೆ (uggu₁ or ₂-aḍaṇe = aṭa). = ಉಗ್ಗಡ. repeated sounds; sound, noise, clamour; repetition of certain meaningless sounds uttered to harmonize with dance or music (Bp. 54, 6; Bh. 1, 12, 19; Rām. 1, 16, 3; 6, 2, 7; J. 2, 47).

ಉಗ್ಗಡಿಸು uggaḍisu. to utter repeatedly; to sound, to reverberate; to cry, to cry out; to proclaim [ಕುಲಮನೆ ಮುನ್ನಮುಗ್ಗಡಿಸಿರೇಂ ಗಳ Pb. 10, 21]; (Grj. 4, 33 va.; Bp. 6, 20; 29, 28; 50, 78; 57, 26; Rām. 3, 6, 50; 6, 1, 13; Rśv. 6, 11 va.; 13, 71); to repeat certain meaningless sounds so as to harmonize with dance or music (My.; Te. ಉಗ್ಗಡಿಂಚು, ಉಗ್ಗಳಿಂಚು).

ಉಗ್ಗಡಿಸು uggaḍisu. Tbh. of ಉದ್ಘಟಿಸು. to rub over, to make smooth, to even. ನೆಲನನುಗ್ಗಡಿಪ (Cpr. 6, 86 va.). ನೆಲನನುಗ್ಗಡಿಪನೆ (10, 9).

ಉಗ್ಗಾರ uggāra. Tbh. of ಉದ್ಗಾರ. (My.).

ಉಗ್ಗಿ uggi. 1. = ಉಗಿರ್. (Śmd. 49). burning (*cf.* ಉರಿ 1, ಪುಗ್ಗು, ಪುಟ್ಟು). — ಉಗ್ಗಿವಳದೆಣ್ಣೆ. -ಬಲದ ಎಣ್ಣೆ. oil with the power of burning, burning oil (ಉರಿವೆಣ್ಣೆ Śmd. II, o. rs. ಉಗಿರವಳಿವೆಣ್ಣೆ, ಉರಿಯೆಣ್ಣೆ; *cf.* ಅಗ್ಗಿವಳದೆಣ್ಣೆ).

ಉಗ್ಗಿ uggi. 2. = ಹುಗ್ಗಿ. rice boiled with any kind of pulse salted or sweetened with jaggery or sugar (My.). (Dp. 170, 4).

ಉಗ್ಗಿ uggi. 3. = ಉಟ್ಟಿ. (R.).

ಉಗ್ಗು uggu. 1. repeatedly to utter unmeaning sounds; to hesitate or falter in speaking, to stammer (ವಚನವಿರೋಧ Śmd. Dh.; Tu.; *cf.* ಒಳಱು?).

ಉಗ್ಗು uggu. 2. unmeaning sounds, such as one uses to amuse a baby (Śmd. 248); (Bp. 15, 14; My.; Te. ಉಗುಂಗೆ); stammering (My.; ಬಿಕ್ಕು Ct. II, 105).

ಉಗ್ಗು uggu. 3. to throw, as water (C.; ನೀರು ಚಲ್ಲು G.; Tu., to flow by spurts; *cf.* ಒಟ್ಟು 1). see B. 4, 186; 5, 164.

ಉಗ್ರ ugra. *formidable, terrific.* 2, cruel, fierce. 3, hot, sharp, pungent. 4, angry, wrathful. 5, *Śiva.* 6, *a mixed tribe from a Kṣatriya father and a Śūdra mother.*

ಉಗ್ರಕರ ugra-kara. the sun (Cpr. 5, 50).

ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ ugra-gandhe. Bishop's seed, Ligusticum ajwaen Roxb. (ಅಜಿವಾನ G.). 2, *Pimpinella involucrata* W. & A. 3, = ವಜೆ, *an aromatic water-plant, Acorus calamus* Lin. (ವಜೆ, ಬಜೆ Mr. 136). 4, *the common carraway, Carum carui.*

ಉಗ್ರಚಣ್ಡಿ ugra-caṇḍi. N. (Bp. 11, 4).

ಉಗ್ರತೆ ugrate. violence, passion, anger (Kāvy. IV, 2, 14; Bp. 21, 44; 26, 60); cruelty; wrath.

ಉಗ್ರತ್ವ ugratva. = ಉಗ್ರತೆ. (My.; B. 5, 234).

ಉಗ್ರದಣ್ಡ ugra-daṇḍa. stern-sceptred: relentless (Bp. 49, 10).

ಉಗ್ರಧನ್ವ ugra-dhanva. *Indra.*

ಉಗ್ರಲೋಚನ ugra-lōcana. Śiva (Bp. 53, 2; 57, 38).

ಉಗ್ರಶಕ್ತಿ ugra-śakti. N. of a king. (My.).

ಉಗ್ರಶಾಸನ ugra-śāsana. severe in command, strict in orders; a severe, cruel command (My.).

ಉಗ್ರಸೇನ ugra-sēna. N. of the father of Kaṁsa. (Bhāgavata 10, 40 sum.).

ಉಗ್ರಾಕ್ಷ ugra-akṣa. Śiva (Bp. 58, 26).

ಉಗ್ರಾಣ ugrāṇa. a storehouse, a granary; a magazine; a treasury (ಸರ್ವಸರಕು ಇದ್ದ ಸರಕು ಇರ್ಪುದು Mr. 195; C.; Te., M., Tu.; T. ಉಕ್ಕಿರಾಣ; Mhr. ಉಗರಾಣೀ, ಉಗಾರಣೀ, ಉಗ್ರಾಣೀ, gathering in of moneys due; moneys gathered). ತೈಲಘೃತಗುಡಪ್ರಕರರಸಭಾಣ್ಡದ ಉಗ್ರಾಣದ ಒಳ್ಪನೆಗಳ್ (C. Bp. 5, 50).

ಉಗ್ರಾಣತೆ ugrāṇate. the state of being greatly risen (Mhr. ಉಗ್ರಾಣ, loftiness, pride). ಉಗ್ರಾಣತೆಯೆನೆ ಬಹಳಮಾಗಿ ಪೊಣ್ಮಿದುದಕ್ಕಂ (Bhn. 55).

ಉಗ್ರಾಣಿ ugrāṇi. a store-keeper (My.; see ಮಹೋಗ್ರಾಣಿ); a store-keeper's servant (My.); a village peon (Mg.).

ಉಗ್ರಾಣಿಕೆ ugrāṇika. = ಉಗ್ರಾಣಿ (My.).

ಉಗ್ರಾಣಿಸು ugrāṇisu. to be amassed, to become excessive (Bh. 8, 19, 47).

ಉಗ್ರಾಮ್ಬಕ ugra-ambaka. Śiva (Bp. 54, 44).

ಉಗ್ರಾಹಿ ugra-ahi. a formidable snake (ನಿಶಾಚರ, ಕ್ರೂರಸರ್ಪ Nn. 23).

ಉಗ್ರಿ ugri. a certain poison, the root of Aconitum ferox? (ತುಗ್ಗಿಲ್ Mr. 120, o. r. ಅಗ್ರಿ; Sk. ಉಗ್ರ is the name of several plants).

ಉಘೇ ughe. hurra! huzza! (Bp. 16, 30; Śsv. 1, 80; C.; Te.; ಜಯಜಯವಾಗಲೆಮ್ಬರ್ಥ G.). — ಉಘೇಉಘೇ. rep. ಭೋಂಕನೆ ದೇವಸ್ತ್ರೀ

ಯರ್ ಅನ್ದು ಆರತಿಯನ್, ಉಘೆಯುಘೆ! ಎನ್ದು, ತನ್ದು, ಎತ್ತುತ್ತೆ ಇರ್ದರ್ (Śmd. 64). — ಉಘೆಕಾಳಿಕೊಣ್ಡ. N. of a dog (Bp. 55, 53). — ಉಘೇ. = ಉಘೆ. (Bp. 26, 8; 45, 54; 52, 40; 56, 7; 61, 64). — ಉಘೇ ಉಘೆ. rep. (Bp. 44, 34. 71). — ಉಘೇ ಉಘೇ. rep. (Bp. 6, 23; 43, 32; 56, 14).

ಉಂಕಿ uṅki. (fr. ಉಡಿಕೆ?). = ಉಂಕೆ, ಊಕೆ 1. the warp spread and starched (C.). ಆಕೆಯನು ಕಣ್ಡು, ಮನೆಯಾಕೆಯನು ಮಱೆದರೆ ಹಾಕಿದ ಉಂಕಿ ಹಱಿದನ್ತೆ ಮನೆಯೊಳ್ ಇದ್ದಾಕೆ ತಾ ಕೆಡುಗು (Sp.).

ಉಂಕಿಸು uṅkisu. to consider; to observe, to look at (Bp. 19, 49; T., M. ಉನ್ನು; T. ಉಳ್ಳು, to consider; see ಉನ್ನಿಸು).

ಉಂಕುಣ uṅkuṇa. = ಉತ್ಕುಣ. a bug (Sk.).

ಉಂಕೆ uṅke. = ಉಂಕಿ, etc. (My.).

ಉಂಗರ uṅgara. (fr. ಅಂಗುಲೀಯ?). = ಉಂಗುರ, etc. a ring (ಅಂಗುಲೀಯಕ, ಊರ್ಮಿಕೆ Si. 220; C.; Te.; Tu. ಉಂಗಿಲ; *cf.* ಉರುಟು 5; T. ಉಟಿಲ್, to turn round). ಉಂಗರ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗಂಗರವಾದೀತೇ? (Prv.).

ಉಂಗುಟ uṅguṭa. = ಉಂಗುಟ್ಟ. Tbh. of ಅಂಗುಷ್ಠ. the great toe. [ನೊಸಲಂ ಸುಟ್ಟ ತೋರ್ಪನ್ನವಪ್ಪುಂಗುಟಂಗಳೊಳ್ಮಿಂಚಂ ಕೀಲಿಸಿದನ್ತೆ ತೊಳಗಿ ಪೊಳೆವ Pb. 2, 39 va.; Ap. 9, 84]; (Śmd. 354. 370). see Bp. 1, 49; 4, 36; Grj. 5, 42 va.; J. 31, 4; 32, 32.

ಉಂಗುಟ್ಟ uṅguṭṭa. = ಉಂಗುಟ. (Śmd. 370).

ಉಂಗುರ uṅgura. = ಉಂಗರ, ಉಂಗ್ರ (ಅಂಗುಲೀಯಕ, ಊರ್ಮಿಕೆ Hlā.; C.). ಅಕ್ಕರವೊರಸಿರ್ದ ಉಂಗುರ ಮುದ್ರೆ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). see B. 3, 34; 5, 238; ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರ. — ಉಂಗುರಕೂದಲು. = ಉಂಗುರಗೂದಲು. (My.; ಗುಂಗುರಕೂದಲು G.; see s. ಮುನ್ದಲೆ). — ಉಂಗುರಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. a ringlet, ringlets (C.; ಅಲಕ, ಚೂರ್ಣಕುನ್ತಲ, ಸುಱಿಗುರುಳ್ G.). — ಉಂಗುರಬೆರಳು. the ring-finger (My.; ಅನಾಮಿಕೆ G.). [— ಉಂಗುರವಿಡು. -ಇಡು. to be betrothed. ತನಗೆ ಕಿಱಿಯನನ್ದುಂಗುರವಿಟ್ಟ ಸಾಲ್ವಲನೆಮ್ಬರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ನೀನೆನ್ನಂ ಕೈಕೊಳವೇೞ್ಕುಮೆನ್ದೊಡೆ Pb. 1, 75 va.].

ಉಂಗ್ರ uṅgra. = ಉಂಗರ, etc. (C.). — ಉಂಗ್ರಗೂದಲು. = ಉಂಗುರಗೂದಲು. (C.; ಸುಱಿಗುಳ್ಗುರ್ Cb.).

ಉಚಾಯಿಸು ucāyisu. = ಉಚ್ಚಾಯಿಸು. to go beyond; to pass by, to overstep, to transgress (as a word, an order), to exceed (as the bounds of propriety); to penetrate right through, as a pointed instrument; to pass or elapse, as time, etc. (My.).

ಉಚಿತ ucita. delightful, agreeable. 2, used, customary, usual; used to. 3, *right, proper, convenient, suitable;* right manner, etc. 4, a gift, a present, a gratuity (C.; ಸಮ್ಮಾದೆ, ಕೊಡುವುದು Nn. 140; ಸಮ್ಮಾದ Mr. 537). 5, N. of a metre (Ch.). see Ch. v. 1; Śmd. 115. 397; J. 2, 46; 5, 25; 7, 42; 10, 1; 17, 36.

ಉಚಿತಜ್ಞ ucita-jña. knowing what is proper (Śmd. 107).

ಉಚಿತವರ್ಣ ucita-varṇa. a suitable, homogeneous letter (Kāvy. I, 3, 49-52).

ಉಚಿತವಿಧಿ ucita-vidhi. the proper method or manner (Śmd. 383).

ಉಚಿತಾಕ್ಷರ ucita-akṣara. = ಉಚಿತವರ್ಣ. (Ch. v. 3; Śmd. 209 seq.).

ಉಚ್ಚ ucca. = ಉಂಚ, ಉದ್ದ. *high, lofty, elevated;* tall; deep; loud; intense. 2, the apex of the orbit of a planet. ಉಚ್ಚಕುಲ (B. 4, 188).

ಉಚ್ಚಂಗಿ uccaṅgi. = ಹುಚ್ಚಂಗಿ. N. of a village in Mysore. — ಉಚ್ಚಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. a goddess of that place (My.). — ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗ. = ಉಚ್ಚಂಗಮ್ಮ. (My.).

ಉಚ್ಚಟೆ uccaṭe. *a fragrant grass, a species of Cyperus.*

ಉಚ್ಚಣ್ಡ ud-caṇḍa. quick, fast, rash (ಅಪ್ರಲಮ್ಬ Hlā., Mr. 459). 2, hanging down (ಜಱಿ ಕಟ್ಟಿದುದು Hlā.; ಜಱಿಗಟ್ಟಿ Mr. 459).

ಉಚ್ಚಪುಚ್ಛ ucca-puccha. a kind of bird (ಮ್ಲಾನ or ಆಮ್ಲಾನ, ಉಲಿವ Mr. 174, one MS. ಟೀವ instead of ಉಲಿವ).

ಉಚ್ಚಯ ud-caya. 1. gathering, collecting; a collection, heap, multitude. 2, *the knot of the string or of the cloth which fastens the lower garments round the loins, tied in front* (ನೀವಿ Mr. 343; see ನಿಱಿ 2). 3, ಸೋಗೆ (343).

ಉಚ್ಚಯ uccaya. 2. = ಉಚ್ಚವ. (My.).

ಉಚ್ಚರಣ ud-caraṇa. -ಣೆ. going up or out; uttering; pronunciation. (C.).

ಉಚ್ಚರಿತ ud-carita. gone up or out; risen. 2, uttered, pronounced. see ಸ್ವಾಥೋರ್ಚ್ಚರಿತ.

ಉಚ್ಚರಿಸು ud-carisu. to emit (sounds), to utter, to pronounce, to speak, to read. see Śmd. 10. 27. 38. 127. 140. 189; Bp. 55, 50; J. 9, 32; 13, 49.

ಉಚ್ಚಲ ud-cala. the mind, the understanding. (R.).

ಉಚ್ಚಲಿತ ud-calita. ಉಚ್ಚಳಿತ. gone away from; gone up or out, winnowed; freed or loosened from; proceeded, come forth (Rśv. 13, 69).

ಉಚ್ಚಲಿಸು ud-calisu. ಉಚ್ಚಳಿಸು. to come forth (ಪೊಱ ಪೊಣ್ಮು Kk. 74; Śm. 65; ಉಚ್ಚಿ ಪಾಯ್ Śs.); to issue, to proceed [ತಿಸುಳದೊಳುಚ್ಚಳಿಪ್ಪ ಪೊಸನೆತ್ತರೆ ಕೆನ್ದಳಿರಾಗೆ Pb. 1, 6]. see Cpr. 5, 39 va.; (J. 12, 42; 13, 48; 14, 11). 2, to become loose (Rśv. 5, 41). 3, to separate, to withdraw from each other (Bp. 61, 28). 4, to enter into and go out on the other side, to penetrate right through and go onwards (J. 3, 19; 4, 44; 13, 48; 22, 14; 23, 16. 38; 28, 48); to penetrate (7, 45; 12, 21. 41; 20, 18; 22, 20; Bhāgavata 10, 18, 6). 5, to run over, as water, to swell and run over, as the sea (Abh. P. 14, 146; Bh. 1, 20, 54). 6, to start up suddenly (Bp. 32, 26; J. 6, 10).

ಉಚ್ಚವ uccava. Tbh. of ಉತ್ಸವ. (Bp. 57, 43; Bh. 4, 2, 67; My.).

ಉಚ್ಚಾಟನ ud-cāṭana. eradicating; driving away, scaring; expelling, removing (My.); causing a person to quit his occupation by means of magical incantations. — ಉಚ್ಚಾಟನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to drive away, to scare (Bp. 22, 30).

***ಉಚ್ಚಾಟಿಸು uccāṭisu.** to drive away, to eradicate. ಉಪದ್ರವಂಗೆಯ್ವ ನಿಶಾಟಕೋಟಿಯಂ ನಿಶಿತ ಶರ ಕೋಟಿಯಿನ್ದಮುಚ್ಚಾಟಿಸಿ Pb. 4. 15 va.

ಉಚ್ಚಾಪತಿ uccāpati. taking of goods upon credit (My.; Mhr. ಉಚಾಪತ).

ಉಚ್ಚಾಯಿಸು uccāyisu. = ಉಚಾಯಿಸು. (S. Mhr.).

ಉಚ್ಚಾರ ud-cāra. causing to go forth; discharge. 2, *faeces, excrements.* 3, utterance, pronunciation.

ಉಚ್ಚಾರಕ ud-cāraka. pronouncing, sounding, declaring. 2, a proclaimer, a herald (ದಣ್ಡಿ Mr. 265).

ಉಚ್ಚಾರಣೆ ud-cāraṇe. -ಣ. utterance, articulation, pronunciation, reciting (Śmd. 10 Cm.; My.).

ಉಚ್ಚಾರಿಸು **ud-cārisu.** to utter, etc. (Rām. 3, 8, 70).

ಉಚ್ಚಾವಚ **uccāvaca.** *various, heterogeneous, unconnected, digressive;* speaking unconnectedly or foolishly (ಮನ ಬನ್ದವೊಲು ನುಡಿವದು Mr. 84).

ಉಚ್ಚಾಸನ **ucca-āsana.** an elevated, high seat (Grj. 4, 33 va., & 48va.).

ಉಚ್ಚಿ **ucci. 1.** a particle used in calling dogs (Bp. 55, 46). — ಉಚ್ಚುಚ್ಚಿ ರೇ. rep. with ರೇ. (Bp. 55, 46; 61, 20).

ಉಚ್ಚಿ **ucci. 2.** the top or crown of the head (Te., T., M.). — ಉಚ್ಚಿಬಾಯಿ. the fontanel (My.).

ಉಚ್ಚಿಕೆ **uccike.** diarrhoea (My.).

ಉಚ್ಚಿಸು **uccisu.** to cause to untie or loosen (S. Mhr.).

ಉಚ್ಚು **uccu. 1.** = ಉಚರ್ 1, etc. to pull out, to draw, as a sword (Bp. 28, 42; 32, 44; 33, 14). 2, to untie, to loosen, as a knot, a tie (S. Mhr.); to cast, as a slough (C.). 3, to become loose, as the leaves of a book, the sewings of a cloth, etc. (S. Mhr.); to be cast, as a slough (My.); to fly off, as an arrow (Abh. P. 4, 31). 4, to be parted or opened, as lips (Bp. 46, 57). 5, to become free, to free oneself from confinement (Bp. 57, 43; see ತಟವುಚ್ಚು); to penetrate right through (J. 13, 18; *cf.* ಉಚ್ಚಳಿಸು). 6, to be purged (frequently as ಉಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳು, C.). ಹೆರೆ ಉಚ್ಚಿದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ, ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ Nr.). — ಉಚ್ಚಲಾಟ. -ಆಟ. = ಉಚ್ಚಾಟ. (My.). — ಉಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. looseness, diarrhoea (C.). — ಉಚ್ಚಿ ಪಾಯ್. to come forth, etc. (ಉಚ್ಚಳಿಸು, ಪೋಱು ಪೊಣ್ಮು Śs.).

ಉಚ್ಚು **uccu. 2.** the state of making loose, etc. 2, the state of being or becoming loose, etc., of coming forth (Rām 6, 30, 16). — ಉಚ್ಚುಕೊರಡು. (=ಉಜ್ಜುಗೊರಡು). a carpenter's plane (S. Mhr.). — ಉಚ್ಚುಗಣ್ಟು. an untied knot (S. Mhr.). ಉಚ್ಚುಗಣ್ಟು ಹೊಡೆ, to escape (S. Mhr.).

ಉಚ್ಚೂಡ **ud-cūḍa.** = ಉಚ್ಚೂಲ. (ಹಱವಿಗೆಯ ತುದಿಯ ಸಡಕಂ Mr. 287).

ಉಚ್ಚೂಲ **ud-cūla.** *an ornament tied on the top of a banner.*

ಉಚ್ಚೆ **ucce.** urine (C.; Te.). ಉಚ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಬಹುದೇ? — ಉಚ್ಚೇ ಕುಡಿದರೂ ತನ್ನಿಚ್ಚೆ ಲೇಸು. — ಉಚ್ಚೇ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಕೇಳಿದ (Prvs.). ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ದುದು (ಮೂತ್ರಿತ G.). see Prv. s. ಮೇಲು. — ಉಚ್ಚೆಕಟ್ಟು. stoppage of urine (C.). — ಉಚ್ಚೆಗುಣಿ. -ಕುಣಿ. the pudendum muliebre (C.). — ಉಚ್ಚೆಚೀಲ. the amnion (S. Mhr.). 2, the bladder (My.). — ಉಚ್ಚೆಪರೀಕ್ಷೆ. examination of urine, uroscopy (C.). — ಉಚ್ಚೆಹೀಡೆ. diabetes (C.). — ಉಚ್ಚೆಬುರುಕ. -ಪು-. a male who has great difficulty in retaining his urine (C.). — ಉಚ್ಚೆಬುರುಕಿ. a female of that description (C.). — ಉಚ್ಚೆಬುಱುಡೆ. = ಉಚ್ಚೆಚೀಲ. (S. Mhr.; My.). — ಉಚ್ಚೆಮಲ್ಲಿ. an ಉಚ್ಚೆಬುರುಕಿ, a jade, a slut (My.; Te). — ಉಚ್ಚೆಮೂಱು = ಉಚ್ಚೆಮಲ್ಲಿ. (My.). — ಉಚ್ಚೆರೋಗ. a urinary disease (C.); diabetes (My.).

ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವ **uccais-śrava.** = ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವಸ್. (Mr. 41).

ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವತ್ವ **uccais-śravatva.** the state of being Indra's horse (Rśv. 13, 79)

ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವಸ್ **uccais-sravas.** long-eared or neighing aloud: *Indra's horse.*

ಉಚ್ಚೈರ್ಘುಷ್ಟ **uccais-ghuṣṭa.** *clamour, crying,* neighing, roaring, rattling.

ಉಚ್ಚೈರ್ಘೋಷ **uccais-ghōṣa.** = ಉಚ್ಚೈರ್ಘುಷ್ಟ. (My.; G.).

ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನಿ **uccais-dhvani.** a loud sound, a cry, a clamour, a roar. see ಅಱುಚು, ಆರ್, ಕೂಗಿಡು, ಕೂಗು.

ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವಾನ **uccais-dhvāna.** = ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನಿ. (Śmd. 99).

ಉಚ್ಚೈಸ್ **uccais.** *high; loud;* powerful. (Śmd. 99).

ಉಚ್ಚೈಸ್ತರ **uccais-tara.** *higher, extraordinarily high; louder.*

ಉಚ್ಛಾದನ **ud-sādana.** = ಉತ್ಸಾದನ. *cleaning the body with perfumes.*

ಉಚ್ಛಾಸಿ **ud-śāsi.** winnowing (ತೂರ್ವುದು Mr. 372, o. r. ಉತ್ಶಾಸಿ).

ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ **ud-śiṣṭa.** *left, rejected.* 2, leavings, fragments, orts (ಎಂಜಲು G.); *remainder.* see Mr. s. ವಿಘಸ.

ಉಚ್ಛೀರ್ಷಕ **ud-śīrṣaka.** having the head raised. 2, *a pillow.*

ಉಚ್ಛೃಂಖಲ **ud-śriṅkhala.** *unshackled, unrestrained, free.*

ಉಚ್ಛೇತ್ತಿ **ud-chētti.** cutting off or out, extirpation, destruction (Cpr. 4, 92).

ಉಚ್ಛೋಷಣ **ud-śōṣaṇa.** drying up, making dry. (My.).

ಉಚ್ಛೋಷಿತ **ud-sōṣita.** dried. (My.).

ಉಚ್ಛ್ರಯ **ud-śraya.** rising; *height, elevation;* growth, increase.

ಉಚ್ಛ್ರಾಯ **ud-śrāya.** rising; *height, elevation.*

ಉಚ್ಛ್ರಿತ **ud-śrita.** risen; *high;* increasing; born; proud (ಸೊಕ್ಕಿದG.).

ಉಚ್ಛ್ವಾಸ **ud-śvāsa.** = ಉಶ್ವಾಸ, ಉಸ್ವಾಸ. exhaling; breathing; breath; panting; sighing; expiring. see ಬಿಕ್ಕು, ಸುಯ್ 1.

ಉಚ್ಛ್ವಾಸನಿಗ್ರಹ **ucchvāsa-nigraha.** obstruction of breath, difficulty in breathing. see ಉಬ್ಬಸಪ್ಪುಡು (for which there is as an o. r. ಉತ್ಶ್ವಾಹನಿಗ್ರಹ).

ಉಜಾಡು **ujāḍu.** desolate, depopulated (My.; Br.; Mhr., H.).

ಉಜೂರು **ujūru.** respect, deference (My.; Mhr. ಉಜೂ).

ಉಜ್ಜನಿತ **ud-janita.** begotten, produced, born. (Bp. 49, 35).

ಉಜ್ಜಯನಿ **ud-jayani** = ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ಉಜ್ಜೆಣಿ. N. of a city in Mālava, Oujein (Śmd. 373; Sk.).

ಉಜ್ಜಯನ್ತಿ **ud-jayanti.** = ಉಜ್ಜಯನಿ. (Grj. 2, 81).

ಉಜ್ಜಯಿನಿ **ud-jayini.** = ಉಜ್ಜಯನಿ, etc. *Oujein.*

ಉಜ್ಜವಣೆ **ujjavaṇe.** Tbh. of ಉದ್ಯಾಪನ [ಎಮಗಿನ್ನಿನ್ನುಜ್ಜವಣೆ ದಲೆನ್ದಟೊನ್ದುತ್ತರಮಾಗೆ ಕಾದಿದರ್ ಕಟ್ಟಾಳ್ಗಳ್ Pb. 13, 36]; (Śmd. 373).

ಉಜ್ಜಳ **ujjaḷa.** Tbh. of ಉಜ್ಜ್ವಲ [ಉಜ್ಜಳ ಜಸಮಂಗಸಂಗತ ಲಸದ್ಭಸಿತಂ Pb. 1, 2]; (Śmd. 351; Kk. 65).

ಉಜ್ಜಳಿಕೆ **ujjaḷike.** splendor, radiance, beauty [ಅದೇವ್ಪುಟಿಕೆ ಬಿಮ್ಬದುಜ್ಜಳಿಕೆಯೋ ಸುಧಾಸೂತಿಯಾ Ap. 12, 7]; (Cpr. 4, 85).

ಉಜ್ಜಳಿಸು **ujjaḷisu.** to blaze up, to flame, to shine (Cpr. 1, 73; 8, 79).

ಉಜ್ಜಾಸನ **ud-jāsana.** *killing, slaughter.*

ಉಜ್ಜಿಸು **ujjisu.** to cause to rub (My.).

ಉಜ್ಜೀವ **ud-jīva.** reviving; animation. (Bp. 7, 7).

ಉಜ್ಜು **ujju. 1.** = ಉದ್ದು 1, ಉದರ್ 1. to rub (My.; Tu. ಉದರ್, ಉರೆಸ್; T. ಉರಜು, ಉರಿಂಜು, ಉರೈ; see ಒರಸು 1). see Si. 225. 345. 381. — ಉಜ್ಜುಜ್ಜು. rep. ಇದ್ದಲು ಮಸಿಯನ್ನಾ ಮೆಯ್ಯು ಉಜ್ಜಿ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳದರೂ ಇದ್ದ ರೂಪವಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗದು (Prv.).

ಉಜ್ಜು ujju. 2. rubbing. — ಉಜ್ಜುಕಮ್ಬಳಿ. a kind of blanket that is felt-like in appearance (My.; Si. 223). — ಉಜ್ಜುಕಲ್ಲು. a stone used for smoothing a newly made floor (My.). — ಉಜ್ಜುಗೊರಡು. -ಕೊರಡು. a carpenter's plane. ಉಜ್ಜುಗೊರಡು ಆಡಿಸಿ (B. 3, 58). 2, a piece of wood for levelling a floor (My.).

ಉಜ್ಜುಗ ujjuga. Tbh. of ಉದ್ಯೋಗ [ಗುಣಾರ್ಣವಂಗೆ ಕುಡು ಗೆಲ್ಲಮನಿನ್ನಿದೆ ಕಜ್ಜದುಜ್ಜುಗಂ Pb. 5, 102; Ap. 6, 26]; (Śmd. 343. 359; Ct. I, 16; II, 61. 77; Nn. 148; J. 24, 76; 29, 38; 30, 10; 31, 4. 52).

ಉಜ್ಜುಗಿಸು ujjugisu. Tbh of ಉದ್ಯೋಗಿಸು. (V. 23, 2; Rśv. 5, 55 va. and 120 va.; 6, 10 va. and 116 va.; J. 2, 30; Cpr. 8, 71 va.).

ಉಜ್ಜೃಮ್ಭಿತ ud-jṛimbhita. opened, stretched; expended, blown; yawning, opening the mouth widely. (A.).

ಉಜ್ಜೃಂಭಿಸು ud-jṛimbhisu. to gap, to open; to become visible, to come forth; to expand, to open, to blow (Cpr. 7, 62 va.).

ಉಜ್ಜೆಣಿ ujjeṇi. Tbh. of ಉಜ್ಜಯಿನಿ (Śmd. 373. 375).

ಉಜ್ವಲ ujvala. a wrong form of ಉಜ್ಜ್ವಲ (*e. g.* in G.).

ಉಜ್ಜ್ವಲ ud-jvala. ಉಜ್ಜ್ವಳ. = ಉಜ್ಜಳ. blazing up, luminous; burning; ***bright, splendid; pure, clear***; beautiful, lovely. 2, ***love, passion.*** see Śmd. 23. 395.

ಉಜ್ಜ್ವಲತೆ ud-jvalate. splendor, radiance (Śsv. 1, 19; ಪ್ರಕಾಶ, ಬೆಳಕು Cb.; My.). 2, love, the erotic sentiment (ಶೃಂಗಾರರಸ Cb.; My.).

ಉಜ್ಜ್ವಲನ ud-jvalana. burning; shining. (Bp. 50, 25).

ಉಜ್ಜ್ವಲವಿದ್ಯೆ ujjvala-vidye. a beautiful, good science (ಒಳ್ಳಿಹ ವಿದ್ಯೆ Nn. 160).

ಉಜ್ಜ್ವಲಿತ ud-jvalita. lighted, shining, flaming, etc. (Bp. 5, 58; Rśv. 5, 92; B. 5, 244).

ಉಜ್ಜ್ವಲಿಸು ud-jvalisu. ಉಜ್ಜ್ವಳಿಸು. to flame, to shine, etc. see Bp. 4, 10. 40; 11, 41; 56, 53; Śsv. 1, 66. 68.

ಉಜ್ಜ್ವಾಲ ud-jvāla. flame (Bp. 21, 2).

ಉಜ್ಝಿತ ujjhita. *left, rejected;* discontinued.

ಉಂಚೆ uñca. (fr. ಉಡಿಸು 2?). a bamboo basket used for covering poultry (My.).

ಉಂಚ uñca. = ಉಚ್ಚ. high; height; a high note, etc. (ಉದ್ದ Śm. 64; Kk. 58; J. 26, 24; Mhr.). see ಉರುವಕ್ಕ.

ಉಂಛ uñcha. *gleaning, gathering grains.*

ಉಂಛವೃತ್ತಿ uñcha-vṛitti. living by picking up grains of corn. (Si. 299); [collecting food by going from house to house].

ಉಂಛಶಿಲ uñcha-śila. *gleaning grains and also ears of corn.*

ಉಂಜ uñja. = ಪುಂಜ, etc. a cock. (My.).

ಉಂಜ uñja. = ಹುಂಜ, etc. a quantity of cotton yarn (My.).

ಉಟ uṭa. leaves, grass, etc. used in making huts, thatches, etc. see ಉಟಜ.

ಉಟಜ uṭa-ja. *a hut made of leaves* (ಪರ್ಣಶಾಲೆ Nn. 80); *a house* (ಮನೆ Mr. 194).

ಉಟಾಯಿಸು uṭāyisu. to raise (R.; Mhr. ಉಠವಿಣೇಂ, to raise, arouse; ಉಠಾವಣೇಂ, to rise against, etc.).

ಉಟ್ಟ uṭṭa. = ಉಟ್ಟು 4, etc. (S. Mhr.).

ಉಟ್ಟರ uṭṭara. (*fr.* ಉಡು 1?). = ಉಟ್ರ the knot which females tie in front with their sire to fasten it round the waist (S. Mhr.).

ಉಟ್ಟಿ uṭṭi. 1. abuse, bad language (S. Mhr.; *cf.* ಉರುಟು 2).

ಉಟ್ಟಿ uṭṭi. 2. = ಒಟ್ಟಿ 3. a fibrous net-work sling, in which pots, etc. are suspended from a stick thrown across the shoulder (My.; Te.; *cf.* ಉಗ್ಗ, ಉಙಾ). ಕಾವಡಿಯ ಉಟ್ಟಿ (ಶಿಕ್ಯ, ಕಾಚ Si. 344). ಉಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಕಾಚಿತ, ಶಿಕ್ಯಿತ 378). 2, the upper piece of the frame-work of a cradle, to which the ropes or chains are fastened by which the cradle is suspended (My.).

ಉಟ್ಟಿ uṭṭi. 3. = ಹುಟ್ಟಿ. a honey-comb (My.).

ಉಟ್ಟು uṭṭu. 1. = ಉರುಟು 5. (a globular thing, a round stone used as an anchor), an anchor (ಲಂಗರ್ Si. 85).

ಉಟ್ಟು uṭṭu. 2. = ಹುಟ್ಟು 3. a paddle, etc. (My.; T. ಉಡು, a boatman's pole).

ಉಟ್ಟು uṭṭu. 3. P. p. of ಉಡು 1.

ಉಟ್ಟು uṭṭu. 4. = ಉಟ್ಟ, ಉರಟೆ, ಉರಟು 1 q. v. (S. Mhr.).

ಉಟ್ಟು uṭṭu. 5. = ಹುಟ್ಟು 1. to be born (My.).

ಉಟ್ರ uṭra. = ಉಟ್ಟರ. (S. Mhr.). — ಉಟ್ರಗಣ್ಣು. = ಉಟ್ರ. (S. Mhr.).

ಉಟ್ಲು uṭlu. Te. plural of ಉಟ್ಟಿ 2. — ಉಟ್ಲಾಟ. -ಆಟ. = ಉಙಡ. a play in which cocoanuts, sugar, etc. are suspended and swung, when persons dressed like herdsmen attempt to strike and obtain them, especially on the day after Kṛiṣṇa's birth-day (My.). — ಉಟ್ಲುಬಡಿ. a play (on the same day) in which a net-work containing vessels filled with fruit, etc. is suspended from a pole; and while the so-called herdsmen are trying to strike it for the purpose of obtaining the fruit, etc., the owner of it draws it up beyond their reach (My.; T. ಉಙಾಯಡಿ).

ಉಠಾವುಠಿ uṭhāvuṭhi. smartly, promptly (Bh. 8, 23, 12; Mhr.).

ಉಡ uḍa. 1. = ಉಡು 5, q. v. the common iguana, Iguana tuberculata (ಉಡು, ಗೌಧೇರ Si. 168; C.); the yellow monitor, Monitor flavescens (Bḍ.). see ಕರೇ-, ಬಿಳೇ-.

ಉಡ uḍa. 2. = ಉಡಿ 5, etc. — ಉಡದಾರ. = ಉಡಿದಾರ q. v., ಉಡುದಾರ. a string or cord around the waist of men, generally of cotton, occasionally of metal (ಕಟಿಸೂತ್ರ, etc. Dhw.; C.; Tu.). ಪುರುಷನ ಉಡದಾರ (ಶೃಂಖಳ Si. 220). 2, a woman's zone or girdle (generally called ಒಡ್ಯಾಣ; Tu.). ಸಾರಶನ ಅಂದರೆ ಹೆಣ್ಣಳ ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಆಭರಣ, ಮೂರು ಎಳೆಗಳ ಡಾಬು, ಉಡದಾರ, ಗೆಜ್ಜೆಯ ಉಡದಾರ, ಗಜ್ಜೆಯ ಉಡದಾರ (Si. 220). ಅಜ್ಜಿ ನೂತದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅಜ್ಜನ ಉಡದಾರಕ್ಕೆ ಸರಿ (Prv.).

ಉಡಗಿಸು uḍagisu. 1. = ಉಡುಗಿಸು 1. to cause to sweep (My.).

ಉಡಗಿಸು uḍagisu. 2. = ಉಡುಗಿಸು 2. to lessen, as strength (My.; Te. ಉಡುಚು).

ಉಡಗು uḍagu. 1. = ಉಡಿಗು, ಉಡುಗು 2, ಹುಡುಗು 2. to sweep (Bp. 23, 18; My.). [Tu. ಅಡಪು].

ಉಡಗು uḍagu. 2. = ಉಡುಗು 1. to shrink, as the body from cold (S. Mhr.); to decrease, as strength (My.). 2, to subdue, to restrain, as one's mouth (S. Mhr.). (Te. ಉಡಿಗು).

ಉಡಚು uḍacu. ಉಡುಚು, (ಒಡಿಸೆ), ಒಡುಚು. a venereal boil in the iliac region (S. Mhr.; *cf.* ಉಡಿ 3).

ಉಡಪು uḍapu. = ಉಡುಪು. clothes of any kind (My.).

***ಉಡಮೊಗ uḍamoga.** a kind of lotus. ಉಡಮೊಗಮೆಪ್ಪು ತಾವರೆಯ ನೀಲ್ದ ಸಟಿಕೊಳ್ ಮುಚುದುಪ್ಪು ಪಾಯ್ದು Pb. 4, 78.

ಉಡಲು uḍalu. = ಉಡಿಲ್ q. v., etc. (C.).

ಉಡಸು uḍasu. ಉಡಿಸು 2, etc. (My.).

ಉಡಾಫೆ uḍāphe. denial, rejection, slight, scorn (C.; H.).

ಉಡಾಯಿಸು uḍāyisu. to reject contemptuously (My.; Mhr. ಉಡವಿಣೇಂ).

ಉಡಾಸ uḍāsa. causing to fly or wave (H.). — ಉಡಾಸಪಾವಡ. = ಉಡಾಸರುಮಾಲ. (My.). — ಉಡಾಸರುಮಾಲ. a silk cloth which in regal, nuptial and other processions is used as a fan (ಸೀಗುರಿ G., Cb.; S. Mhr.).

ಉಡಾಳ uḍāḷa. vagrant, inconstant, good for nothing (ಚಂಚಲ Cb.; S. Mhr.; B. 2, 31; Mhr.).

ಉಡಿ uḍi. 1. = ಒಡಿ 2, ಒಡೆ 1. to be shattered to pieces, to burst, to crack, to split, to break (v. i.); to crush, to squash, to bruise, to break, etc. (v. t.; ಮೋಟನ Śmd. Dh.; *cf.* ಮುಱು 1 & 3 with ಮೋಟನ. Ct. I, 16; C. as ಒಡಿ; Tu., M. ಉಡ; T. ಉಡೈ); to pull asunder, as dough (C.); to form by convolution, to twist with the palms of the hands, as a wick, a rope, etc. (C.). [ಪನ್ನತರ ನಡುವನುಡಿಯಲ್ಕೆನ್ನ ಭುಜಾರ್ಗಳವೆ ಸಾಲ್ಗುಂ Pb. 6, 26; Ap. 14, 134]; (Cpr. 5, 39 va.; 64; 10, 11). see *e. g.* Abh. P. 14, 89. 122; Rśv. 5, 75. 119; 5, 120 va.; Bh. 1, 10, 37; 3, 13, 27. 32; 8, 27, 2; J. 15, 31; 16, 40; 20, 24; 25, 29; 31, 58; Rām. 6, 9, 19; — ಉಡಿಯುಡಿ. rep. (Rśv. 6, 23 va.).

ಉಡಿ uḍi. 2. = ಒಡೆ 3. a fragment, a splinter. ಬಾಳ ಉಡಿ ಪಾಱು ಬೀಟಿ ಪಗಲ ಉಳ್ಕದ ಪೋಲ್ (Abh. P. 13, 63). — ಉಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie fragments, i. e., to restore to a good state, to repair (Cpr. 5, 53).

ಉಡಿ uḍi. 3. a kind of disease (ರೋಗಭೇದ Śmd. Dh.; *cf.* ಉಡಚು; Tu. ಒಡಿ, a bubo; M. ಒಡಿ, in ಒಡಿ-ಕುರು, a bubo = T. ಒಡು, ಒಡು-ಕಟ್ಟಿ, a boil under the armpit).

ಉಡಿ uḍi. 4. = ಉಡಲು, etc. a sort of smaller or larger pouch made by females (and males) in front, at about the height of their waist, by folding or doubling a part of their sīre (or, if males, of their dōtra or aṅgi); it is either held up with the hand or is fastened by tucking in, and is used *e. g.* for putting in eatables, money, etc., and for carrying children (C.; ಪೊಟ್ಟೆ G.; Te. ಒಡಿ). ಬಸುಱಿದ್ದವಳ ಉಡಿಯ ತುಮ್ಬುವ ಕಾರ್ಯ (ಸೀಮನ್ತಪ್ರಸ್ತ G.). ಕಳ್ಳನು...ಮೂಱು ನಾಲ್ಕು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಉಡಿಯೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು, ಓಡಿಹೋದನು (B. 2, 21). ಅಡಿಕೇ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕ ಬಹುದು, ಮರವಾದ ಮೇಲೆ ಆಗದು (Prv.). ಕಡಲೆಗಳೇ ನಿಮ್ಮುಡಿಯೊಳಗೆ? (Śmd. 125, o. r. ಕಡಲೆ-). — ಉಡಿಗೂಸು. -ಕೂಸು. a child in the uḍi (C.).

ಉಡಿ uḍi. 5. = ಉಡ 2, ಉಡು 4, ಉಡೆ 1, (ಒಡಿ 1). the hip, the waist (ಕಟಿ, ಶ್ರೋಣಿಫಲಕ, ಕಟಿ, ಶ್ರೋಣಿ Nr.; Bp. 32, 51; M. ಉಡೆ, ಒಡಿ, groin; side; Te. ಒಡಿ, the loins; the vulva = T. ಐಡುಪು; T. ಉಱು, the side; ಉಕ್ಕ, the middle, the hip). ಲೇಸಪ್ಪ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉಡಿ (ಆರೋಹ); ಸ್ತ್ರೀಯ ಉಡಿಯ ಸೀರೆಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯುದು ನಿಱು ನೀವಿ ಯೆನಿಸುಗು (Nr.). ಉಡಿಯಿನ್ದ ಲೂ ಕೆಳಗೆ (ಅಧರ, ಅಧೋಭಾಗ Nn. 67). ಉಡಿಯೊಳ್ ಪೊಂಜುರಿಗೆಯಂ ಕಟ್ಟಿ (Rśv. 6, 11 va.). ನಿಱುಯ ಸಿಂಗರ ಮುಡಿ (J. 11, 9). — ಉಡಿಗಣ್ಟೆ. a bell tied to the waist (Bp. 16, 17). — ಉಡಿಗಲ್ಲಿ. -ಕಲ್ಲಿ. a net-bag tied to the waist (Rśv. 5, 52). — ಉಡಿಗೆಜ್ಜೆ. small metal bells worn round the waist (C.). — ಉಡಿದಾರ. = ಉಡದಾರ q. v., etc. (ಮೇಖಲೆ Nn. 45; ಮೇಖಲೆ, ಕಾಂಚಿ 118; ಮೇಖಲೆ, ಕಾಂಚಿ, ರಶನೆ, ಸಪ್ತಕಿ, ಕಲಾಪ, ಸಾರಸ Mr. 344; ಕಕ್ಷ್ಯೆ Si. 446). see Bp. 38, 14. — ಉಡಿತೊವಲ್. -ತೊವಲ್. a waist-leather. ಮುಡಿಯುಡಿತೊವಲುಂ ಪಿರಿಯ ಪಣೆಗಟ್ಟುಂ (Śmd. 78). — ಉಡಿನೂಲ್. = ಉಡೆನೂಲ್. (ಉಡಿದಾರ, ಕಕ್ಷ್ಯೆ Nn. 117; Abh. P. 3, 141).

ಉಡಿ uḍi. 6. = ಉಡು 3, ಉಡೆ 2. putting on in a peculiar manner, as certain clothes; a garment put on in that manner (My.); apparel in general (My.). — ಉಡಿಯು. -ಅ 3. a male who has put on or wears, or has for his raiment. see ಬಗ್ಗದೊವಲುಡಿಯ.

ಉಡಿ uḍi. 7. (T., M. ಉದಿ, ಒದಿ). — ಉಡಿಮರ. an ugly tree, Odina wodier Roxb. (St. & Pl.; see ಅಜಶೃಂಗಿ).

ಉಡಿಕೆ uḍike. = ಉಡಿಗೆ, etc. putting on in a peculiar manner, as certain clothes; raiment (My.). — ಉಡಿಕೆಗಣ್ಡ. a husband who has married a widow (My.). ಉಡಿಕೆಗಣ್ಡನ ಉಪದ್ರ ಬಹಳ (Prv.). — ಉಡಿಕೆ ಮಾಡು. to give a kuppasa and sīre to a widow, make her put them on, and hereby, in the presence of some witnesses, make her his wife (C). — ಉಡಿಕೆಯವಳು. -ಅವಳು. a woman thus married (C.) — ಉಡಿಕೆಹೆಣ್ಡತಿ. = ಉಡಿಕೆಯವಳು. (My.).

ಉಡಿಗು uḍigu. = ಉಡಗು 1, etc. to sweep (B. 4, 25; My.).

ಉಡಿಗೆ uḍige. = ಉಡಿಕೆ, ಉಡುಕೆ, ಉಡುಗೆ. the act of putting on in a peculiar manner, as certain clothes; raiment put on in that manner (ಅನ್ತರೀಯ, ಪರಿಧಾನ Mr. 343; ಸಾಱುಗೆ Kk. 63); raiment in general (My.). see Bp. 3. 26; 14, 4; 40, 39; J. 3, 22. — ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ. two kinds of clothes (C.; B. 1, 18). 2, apparel and ornaments (J. 14, 27; My.).

ಉಡಿಲ್ uḍil. ಉಡಿಲು. = ಉಡಲು, ಉಡುಲು, ಉಡ್ಲು. the same as ಉಡಿ 4, q. v. (ಪೊಡೆ, ಸೋಗಿಲ್, ಮಡಿಲ್ Śm. 71).

ಉಡಿಸು uḍisu. 1. = ಒಡಿಸು, etc. to cause to be shattered to pieces. see ಉಕ್ಕುಡಿಸು.

ಉಡಿಸು uḍisu. 2. = ಉಡಸು, ಉಡುಸು. to cause to put on in a peculiar manner, as certain clothes [ಉಡಿಸಿಯು ಮೂಡಿಯುಮುಟ್ಟಿ ಯಿನೆಡೆಯುಡುಗದೆ ಸಲಿಸಿ ಪಲವು ಕಾಲಂ ಪುದುವಾಜ್ಬು Ap. 3, 61]; (Grj. 9, 5). ಚಕಿತಕುರಂಗನಯನೆಗೆ ತನ್ನುಡಿಸಿದರು ನವದು ಕೂಲವನು (Bp. 4, 34). ವಸ್ತ್ರವನ್ ಉಡಿಸೆ, ದಾಸನೊಳ್ ಉಡಕಲಿತೆನು ಆನು (25, 8). ಉಡಿಯಲಿ ಕೌಪನ್ ಉಡಿಸಿ (32, 51). ಬಿಳಿಯ ಸೀರೆಯನ್ ಉಡಿಸಿ (38, 15). ಉಡಿಸಿದವನೋ ಹೊಸ ಉಡಿಗೆಯಂ? (40, 39). ಹೊಲಸ ಅಚ್ಚುವೆಗಳನ್ನು ಹಾಕದೆ, ಸ್ವಚ್ಛವಾದವುಗಳನ್ನು ಉಡಿಸಿ, ತೊಡಿಸಿ (B. 3, 32).

ಉಡು uḍu. 1. to wind or wrap round the waist, to put round the waist and fasten there by tucking in (or by a knot), as the sīre, the lower dōtra, and aprons of leaves or of feathers [ಮಾಳದೊಳ್ ಮೋದದಿನ್ನುಡುವ ಸೀರೆಗಮ್ Kr. 1, 128; Pb. 2, 39 va.; Ap. 4, 36]. (ವಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೇಷ್ಟನ Śmd. Dh.; ವಸ್ತ್ರವೇಷ್ಟನ Śm. 94; C.; T.). P. p. ಉಟ್ಟು [ಅನ್ತೆಗೆಯ್ದೆನೆನ್ದು ತೀರ್ಥಜಲಂಗಳಂ ಮಿನ್ದು ದಳಿವ್ವವನುಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತೊಟ್ಟು ದರ್ಭಶಯನದೊಳಿರ್ದು Pb. 1, 118 va.]; (Śmd. 282). ಉಟ್ಟುದು (ಉಪಸಂವ್ಯಾನ, ಪರಿಧಾನ, ಅನ್ತರೀಯ, ನಿವಸನ Hlā.). ಒಳಗುಡುವ ಸೀರೆ (ಅನ್ತರ Mr. 531). ನವಿಲ ಗಱಯನ್ ಉಟ್ಟು ಇಹನು (ಕಿರಾತನು); ಎಲೆಯನ್ ಉಟ್ಟು ಇಹನು (ಶಬರನು); ವರಯುವತಿಯರು ಅರ್ಧ ತೊಡೆಪರಿಯನ್ತರ ಉಡುವನ್ತಾ ಸೀರೆ (ಚಣ್ಡಾತಕ); ಆವಳೊರ್ವಳು ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಕಾವಿಯ ಸೀರೆಯನ್ ಉಟ್ಟವಳು ಅಥವಾ ಗಣ್ಡನ್ ಇಲ್ಲದವಳು (ಕಾತ್ಯಾಯನಿ); ಉಡುವ ಹುಟ್ಟಗೆ (ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ); ಉಡುವ ಸೀರೆ (ಪರಿಧಾನ, etc. Nr.). ಉಡುವ ದೋತ್ರ ಮುನ್ತಾದದು (ವಸ್ತ್ರ, etc. Si. 223). ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ (ಅನ್ತರ 453). ನವುಲುಗಱು ಉಟ್ಟ ಬೇಡನು (ಕಿರಾತ); ಸೊಪ್ಪನ್ ಉಟ್ಟ ಬೇಡನು (ಶಬರ 341). ಗಣ್ಡುಡಿಗೆಯುಟ್ಟು, ಬಿಟ್ಟು ಹಿಣಿಲಂ (Śmd. 282). ಉಡುವಂ (260). ಉಡಲ್ವೇೞ್ or ಉಡವೇೞ್ (278). [—ಉಟ್ಟುದು. that which is wrapped, a clothe. ತಲೆವಱುಮುಟ್ಟುದಿಕ್ಕಿ ಸುರಲೋಕ ಸುಖಂಗಳನುಣ್ಬೆವೆಮ್ಬು ಬತ್ತಲೆಗರ ಮಾತು ಕೇಳದಿರ್ Ap. 2, 9]. see Bp. 5, 36; 11, 23; 25, 8; 38, 53; 57, 25; 59, 10; Bh. 1, 8, 10; J. 3, 22; 8, 46; 10, 42; 11, 41; 16, 4; 30, 16. 17; 33, 22; B. 3, 101. ಉಟ್ಟದ್ದು ಹಱಯದಿದ್ದರೆ ನಷ್ಟವೇನು? — ಉಡಕ್ಕಿಲ್ಲದವ ಮೆಯ್ಲಿಗೆಗೆ ಹೇಸ, ಉಮ್ಬಕ್ಕಿಲ್ಲದವ ತಂಗಳಿಗೆ ಹೇಸ (Prvs.). [— ಉಡಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to give presents usually in the shape of clothes. ಉಡಲೆನ್ದಧಿಕ ವಿಳಾಸದಿನುಡಲಿಕ್ಕಿ ನೆಱೆಯೆ ಬಿಯಮುಮಂ ಮೆಱೆದಂ Pb. 3, 44; 14, 17 va.].

ಉಡು uḍu. 2. a mutilated form of ಉಡಿಸಿ of ಉಡಿಸು 2. — ಉಡು ತೊಡಿಸು. to cause to put on two kinds of raiment (S. Mhr.; B. 5, 283).

ಉಡು uḍu. 3. = ಉಡಿ 6, q. v. — ಉಡುಗಱೆ. -ಕೞೆ. = ಉಡುಗೊಱೆ, etc. (J. 18, 38; My.; Te.). — ಉಡುಗುಱೆ. -ಕುಱೆ. = ಉಡುಗೊಱೆ, etc. (ತೆಲ್ಲಟು G.; B. 5, 291). ಉಡುಗುಱೆ ಮಾಡು (ತೆರಣ್ಬು G.). — ಉಡುಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. = ಉಡುಗೊಱೆ. etc. (My.). — ಉಡುಗೊಱೆ. -ಕೊಱೆ. (Śmd. 204). a present of certain clothes (sīre, etc.) given to the bride and bridegroom by relations and friends that are present at the time of the celebration of marriage (ಪಸಾಯ Śs.; ಪಾವಡ Bhn. 21; C.); such a present given on any auspicious occasion (C.; Bh. 1, 7, 13; 2, 13, 12; Tu. ಉಡಿಗೆರೆ, ಉಡುಗೆರೆ, ಉಡ್ಸುರೆ; a gift). — ಉಡು ತೊಡುಗೆ. dupl. two kinds of raiment (B. 5, 291. 296). — ಉಡುಸೀರೆ. a sīre to be wrapped round the waist (ಕಟ್ಟೆ Śm. 86).

ಉಡು uḍu. 4. = ಉಡಿ 5, etc. the waist. — ಉಡುದಾರ = ಉಡದಾರ, etc. (My.; ನೇವಳ, ಶೃಂಖಲ G.; Tu. ಉಡದಾರ, ಉಡುದಾರ, a gold or silver girdle). ದರ್ಭೆಯಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಉಡುದಾರ (ಮೌಂಜಿ G.).

ಉಡು uḍu. 5. = ಉಡ 1, q. v. an iguana, Lacerta monitor (ಮೃಗವಿಶೇಷ Śmd. Dh.; ಮೃಗಭೇದ Śm. 94; ಗೋಧೆ, ಮುಶಲಿಕೆ Nr., Mr. 163; Tu. ಉಡು, ಒಡು, ಒಡ್ಡು; Te. ಉಡುಮು; T. M. ಉಡುಮ್ಬು). [ಕುದುರೆ ನಾಯೊಟ್ಟೆಯುಮುಡುವುಂ ಪಾವುಮಿಲಿಯುಂ... ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಸ್ಥಲಚರಂಗಳುಂ Vr. 97, 5; ಉಡುವಿನ ಭಾವದಲಿ ಹಡೆದರೆಮ್ಮವರು Bv. 292]. ಉಡುವಿನ ಮಱು (ಗೌಧಾರ, ಗೌಧೇರ Nr.). see ನೀರುಡು, ಬಯ್ಲುಡು, ಮಱಯುಡು; [ಮನೆಯೊಳಗೆ ಉಡು ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ (Prv.). this is quoted when inauspicious things happen after the entry of a person into the house]. Prv. s. ತುಮ್ಬು 1. — ಉಡುತಡಿ. N. of a place (Bp. 40, 28). — ಉಡುವಿನ ತುಪ್ಪ. iguana's ghee (Bp. 17, 18). — ಉಡುವೂರ್. N. of a place. ಉಡುವೂರ ಕಣ್ಣಪ್ಪ (Bp. 18, 1).

ಉಡು uḍu. *a star.* 2, water. (My.).

ಉಡುಕ uḍu-ka. (Śmd. 249 Mdb., the -ಕ being used in ಭಾವ). winding or wrapping round the waist, etc. [2, contraction, lessening. ತೇಜದುಡುಕಮೋಂ ಪಿರಿದಾಯ್ತೇ Ap. 6, 51].

ಉಡುಕಿಸು. uḍukisu. to straighten, tighten, compress; to restrain, keep in; to vex, oppress (T. ಒಡುಕ್ಕು; Te. ಉಡಿಕಿಂಚು, to debase, disgrace; R.).

***ಉಡುಕು uḍuku.** = ಉಡುಕ No. 2. ನಿಮ್ಮರಸನ ಗರ್ವೋನ್ನತಿಯುಡುಕುಮನಿನಿಸಾನುಂ ನೋಡಿಂ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಮಕ್ಕೆಮ ಬಱಯಂ Ap. 14, 103.

ಉಡುಕೆ uḍuke. = ಉಡಿಗೆ, etc. (My.).

ಉಡುಗ uḍuga. = ಹುಡುಗ. (My.). [too colloquial].

ಉಡುಗಿ uḍugi. = ಹುಡುಗಿ. (My.). [too colloquial].

ಉಡುಗಿಸು uḍugisu. 1. = ಉಡಗಿಸು 1. (My.).

ಉಡುಗಿಸು uḍugisu. 2. = ಉಡಗಿಸು 2. to cause to shrink, etc. (Grj. 5, 8; 7, 61; Bp. 44, 21; 50, 29; J. 8, 3; 28, 2).

ಉಡುಗು uḍugu. 1. = ಉಡಗು 2. to shrink, to shrivel, to contract; to be bent; to decrease, to become less; to abate; to fail; to fade; to disappear; to be finished; to desist; to stop, to halt (see final references); to bend or put backwards; to remove [ಉಡುಗುತ್ತುಮಾತ್ಮಕರಮಂ ರವಿಪೊರ್ದಿದನಸ್ತಶೈಲಮಂ Pb. 4, 46; Ap. 2, 14]; (Cpr. 5, 19. 99; Bp. 11, 51; 24, 68); to leave; to quit, to abandon (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.; Śmd. 157; Grj. 8, 81. 82; Bp. 11, 9. 12; 20, 5. 24; 24, 80; 31, 16; 32, 39; 35, 10; 43, 12. 15; 44, 9; 51, 79; 53, 17; 55, 52; 58, 37; Rśv. 14, 29; T. ಉಡ್ಗು, ಉಡುಂಗು, to fear; to be ashamed; Te. ಉಡುಗು to fall away, decrease, etc.; *cf.* Te. ಒದುಗು, ಒಂಗು; T. ಒಟುಂಗು, ಒದುಂಗು). ಮದವುಡುಗಿದ ಆನೆ (ಉದ್ಧಾನ್ತ, ನಿರ್ಮದ Nr.). ಎಡದ ಕಾಲನ್ ಉಡುಗಿ, ಬಲದ ಕಾಲ ಮುನ್ದೆ ಇಕ್ಕುವುದು (ಆಲೀಢ); ಬಲದ ಕಾಲನ್ ಉಡುಗಿ, ಎಡದ ಕಾಲ ಮುನ್ದಿಕ್ಕುವುದು (ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢ Nr.). regarding the v. i. see Rśv. 6, 24 va.; 9, 9; 13, 96 va.; B. 5, 142; Grj. 1, 85. 96; 8, 6; Bp. 3, 3; 18, 63. 72; 27, 4. 48; 50, 28. 32; 58, 48; 29, 10; 22, 8; 8, 7; 21, 16; 43, 58;

54, 6; 11, 59; 22, 65; 39, 33; 40, 62; 43, 79; 60, 49; 61, 11; 52, 19; J. 5, 43. — ಉಡುಗುಡುಗು. rep. (Bp. 20, 28; 45, 53). — ಉಡು ಗುಡುಗುಡುಗು. rep. (Bp. 18, 58).

ಉಡುಗು uḍugu. 2. = ಉಡಗು 1, etc. to sweep (Bp. 9, 34; 41, 21; My.; Te. ಊಡುಚು). [Tu. ಅಡಿಪ್ಪು].

ಉಡುಗೆ uḍu-ge. = ಉಡುಕೆ, etc. that envelops or encircles, an envelope; a raiment of a particular kind (ಜಾಟಿಗೆ Śmd. 1, o. r. ಸಾಟಿಗೆ); (Śmd. 248). ಕಡಲುಡುಗೆ ಆದ ಪೊಡವಿ (ಅರ್ಣವನ್ಯತಧಾತ್ರಿ Śmd. 11. 12). — ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ. dupl. = ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ. dress, ornament (My.; B. 5, 130. 283).

ಉಡುಗೊಱೆ uḍu-koṟe. presents, etc. s. ಉಡು 3.

ಉಡುಚು uḍucu. = ಉಡಚು. (S. Mhr.).

ಉಡುತ uḍuta. winding or wrapping round the waist, etc. (My.).

ಉಡುತೆ uḍute. a squirrel (My.; Te. ಉಡುತಾ, ಉಡುತ; T; ಉಱುತ್ತೈ, ಇಲುದ್ದೈ; T. ಉಱುಕ್ಕಲ್, a jump; ಉಗಳ್, to jump. Te. ಉಂಕಿಂಚು, to jump); [Tu. ಕುಣ್ಡಚ್ಚಿ]. *cf.* ಇಣಚಿ?

ಉಡುದೇವ uḍu-dēva. the moon. 2, the number one (Bp. 61, 92).

ಉಡುಪ uḍu-pa. *the moon* (ಸುಧಾಕರ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 72). 2, *a raft, a float* (ನೀರ ನಡೆ ಹಾಯ್ತು ತೆಪ್ಪ Mr. 416). 3, a beautiful young woman (ರಮಣಿ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 72). 4, the bird called cātaka (ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿ 72). 5, a serpent (ಉರಗ, ಸರ್ಪ 72). 6, N. of a class of Brāhmaṇas, chiefly astrologers (Mg.).

ಉಡುಪಖಣ್ಡ uḍupa-khaṇḍa. the crescent.

ಉಡುಪಖಣ್ಡಶಿಖಣ್ಡ uḍupakhaṇḍa-śikhaṇḍa. Śiva (Bp. 57, 26).

ಉಡುಪತಿ uḍu-pati. the moon.

ಉಡುಪತಿಜೂಟ uḍupati-jūṭa. Śiva (Bp. 54, 17).

ಉಡುಪಿ uḍupi. = ಉಡುಪು. N. of a place on the western coast (C.; T. ಉಡುಪ್ಪೈ).

ಉಡುಪು uḍupu. = ಉಡಪು. (My.; Te., T.). — ಉಡುಪ. -ಅ 3. a man who has for his raiment. see ಪುಲಿಯುಡುಪ.

ಉಡುಪು uḍupu. = ಉಡುಪಿ. ಉಡುಪಿನೊಳು (Dp. 104, 5).

ಉಡುಪುಷ್ಪ uḍu-puṣpa. = ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ. (My. Amara).

ಉಡುಪೋದಯ uḍupa-udaya. moon-rise. (Cpr. 6, 93).

ಉಡುಮ್ಬರಿಕೆ uḍumbarike. = ಉದುಮ್ಬರ. see ಕಾಕೋಡುಮ್ಬರಿಕೆ.

ಉಡುರಾಜ uḍu-rāja. the moon. (My.).

ಉಡುರು uḍuru. = ಉಡ್ರು. the bellowing of an ox or a bull (My.; *cf.* ಅಡ್ರುಳ್, ಒಳಱು). ಉಡುರು ಹಾಕು (My.).

ಉಡುಲು uḍulu. = ಉಡಿಲ್, etc. (My.).

ಉಡುವರ uḍu-vara. the moon (Bp. 11, 12).

ಉಡುವೆ uḍuve. a place filled with bushes, a jungle (My.).

ಉಡುಸು uḍusu. = ಉಡಿಸು 2. (My.).

***ಉಡುಹ uḍuha.** one who is greedy for clothes. ಸುಡಲೀ ಮನವೆನ್ನನುಡುಹನ ಮಾಡಿತ್ತು! ನಡೆವಲ್ಲಿ ನುಡಿವಲ್ಲಿಯಧಿಕನೆನ್ನೆನಿಸಿತ್ತು Bv. 40.

ಉಡೆ uḍe. 1. = ಉಡಿ 5, etc. the waist. see ಪೆಣ್ಡುಡೆ. — ಉಡೆ ನೂಲ್. = ಉಡಿನೂಲ್. (ಕಲಾಪ, ಸಪ್ತಕಿ, ಮೇಖಲೆ, ರಸನೆ, ಕಟಿಸೂತ್ರ, ಸಾರಸನ Hlā.; ಕಟಿಸೂತ್ರ Ct. II, 83; Abh. P. 12, 27). — ಉಡೆವಣ. -ಮಣಿ (Śmd. 385; Kk. 96). a waist-jewel [ಉಡೆವಣ ಪಱಿಯದ ಮುನ್ನಮೆ ತೊಡಗಿ ಚಲಂ ನೆಗೞ್ ರಿಪುಬಲಂಗಳನೆ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿ Pb. 1, 46]; (Abh. P. 3, 130; Grj. 3, 88; 3, 91 va.).

ಉಡೆ uḍe. 2. = ಉಡಿ 6, etc. dressing. (My.). [ಕಾಲೂರ್ಗಳ ಗಣ್ಡರ ಪೆಣ್ಡರ ನಡೆಯುಡೆಯು ನುಡಿಯು ಮುಡಿಯು ಗಾವ್ಪಿಗೆ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಗುತ್ತುಂ Pb. 2, 97 va.]. see ಉಳ್ಳುಡೆ s. ಉಳ್ 2. ಗಣ್ಡುಡೆ, ತಳಿರುಡೆ, ಬೀಱುಡೆ.

ಉಡ್ಡಿ uḍḍi. = ಒಡ್ಡಿ. any heap or pile, especially a pile of three (marbles, seeds, fruit stones, etc.) with a fourth set on the top (R.; Tu.; Te. ಉಡ್ಡ). — ಉಡ್ಡಿಗಜುಗ. = ಒಡ್ಡಿ ಗಜುಗ. such a pile made of beads of the Molucca bean (R.).

ಉಡ್ಡೀನ uḍ-ḍīna. *flying up, ascending, soaring.*

ಉಡ್ಡುರ್ಕ್ uḍḍurk. a sound used to express a state of rage (T. ಉಱುಕ್ಕು, to be angry). ಉಡ್ಡುರ್ಕೆನ್ದು ಇದ್ದಾನೆ (My.).

ಉಡ್ರು uḍru. = ಉಡುರು. (My.).

ಉಡ್ಲು uḍlu. = ಉಡುಲು, etc. (My.; G.).

ಉಣ್ un. = ಉಣ್ಣು 1, ಉಮ್-, (ಉಮ್ಬು). to eat as food. @ this word was applicable in old Kannaḍa in the case of humans, animals, birds etc. 2, to enjoy, as riches; to take, as interest on money; etc. [ತಲೆವಱಿ ದುಟ್ಟಿದಿಕ್ಕಿ ಸುರಲೋಕ ಸುಖಂಗಳನುಣ್ಬೆವೆನ್ಬ ಬತ್ತಲೆಗರ ಮಾತುಗೇಳದಿರ್ Ap. 2, 9]. (ಭೋಜನ Śmd. Dh.; T., M., Tu.; *cf.* ಊಡು 1). P. p. ಉಣ್ಡು [ಉಣಮುಣ್ಣೆನ್ನುಣ್ಡು ಪಟ್ಟೆರ್ಪನನಣಮೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಂ ಭೂಪ ನೆಮ್ಬರ್ Pb. 4, 11]; (Śmd. 63. 287; Bp. 55, 4). [ಸುರಭಿಗಳ ತೊರೆದ ಮೊಲೆಗಳನುಣ್ಣುವಱಿ ಮಱಿಗಳುಂ ಪೋಗೆ ನೂಂಕಿ ಕೂಂಕಿ, ಮೊಲೆಗಳನುಣ್ಬ ಕಿಶೋರ ಕೇಸರಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.]. ಉಣ್ಬುದು (Śmd. 242). ಉಣ್ಬಂ (63. 238. 275). ಉಣಲ್, ಉಣಲೊಡಂ, ಉಣೆ (86). ಉಣ್ಣಂ, ಉಣ್ಣರ್ (87), ಉಣ್ಣಳ್ (84), ಉಣ್ಣದೆ (87; ಉಣದೆ Bp. 51, 77). ಉಮ್ಬ q. v. = ಉಣ್ಬ (C.). ಉಣ್ಡುಮಿಕ್ಕುದು (ಭುಕ್ತಶೇಷ, etc.); ಹೆಱರ್ ಇಕ್ಕಿದ ಕೂೞನ್ ಉಮ್ಬ (ಪರಾನ್ನ, etc. Hlā.). ಲೋಗರ್ ಇಕ್ಕುವ ಕೂೞನ್ ಉಮ್ಬುವಂ (ಪರಾನ್ನ, etc.); ಒಡನುಮ್ಬುದು (ಸಹಭೋಜನ); ಉಣಲ್ಪಟ್ಟುದು (ಭುಕ್ತ, etc.); ಮೊಲೆಯನ್ ಉಮ್ಬ ಮಗುವು (ಸ್ತನಪ, etc. Nr.; *cf.* Si. 196). ಬಿತ್ತರದೊಳ್ ಉಮ್ಬ ಮನೆ (ಭುಕ್ತಗೃಹ Mr. 196). ಬಡ್ಡಿಯುಮ್ಬಂ (ವಣಿಜ Mr. 345). ಅಮ್ಬಲಿಯನ್ ಎತ್ತಿ ಉಮ್ಬಂ (Sp.). ಭೃಂಗಸನ್ತಾ ನಮ್ ಉಣುತ್ತಮ್ ಇರ್ಪನಱುಗಮ್ಬು (Cpr. 7, 49). see Bp. 11, 10; 50, 13; 56, 9; 58, 30. 45; Rśv. 6, 10; J. 3, 8; 10, 42; 12. 45; 34, 9; Dp. 4, 54; Bh. 1, 10, 31. *cf.* ಉಣಿ. — ಉಣಬಡಿಗ. a man who prepares a meal and serves it up (ಬಾಣಸಿಗ Ct. I, 5). — ಉಣಬಡಿಸು. to serve up a meal, *i. e.* to put a portion of the meal (rice, etc.) on the plate, etc. of each person present. see Bp. 9, 40; 14, 3; 47, 40; 51, 68. — ಉಣಲಿಕ್ಕು, -ಇಕ್ಕು. = ಉಣಬಡಿಸು. [ನಿಷಾದಿತಿಯೆಮ್ಬ ಬೇಡಿತಿಗಮುಯ್ಯಮ್ಮರ್ಗನ್ದಿರ್ಗಮುಣಲಿಕ್ಕಿದೊಡೆ ತಣಿಯುಣ್ಡು Pb. 3, 4 va.; Vr. 77, 14]; (Bp. 52, 20; 60, 52; V. 14, 38). — ಉಣ್ಡಾಡಿ. -ಆಡಿ. a glutton (J. 7, 63; My.). — ಉಣ್ಡಾಡಿಗ. -ಆಡಿಗ. = ಉಣ್ಡಾಡಿ. (My.). [— ಉಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to dine and play together. ಕೇಸರಿಣೀಸ್ತನ್ಯ ಮುನನ್ಯವನ್ಯಗಜ ಪೋತಾನೀಕಮುಣ್ಡಾಡೆ Ap. 9, 97]. — ಉಣ್ಣದ. = ಉಣ್ಣದವ. ಉಣ್ಣದರ ಬೀಯ (ಅಮೃತ Kk. 10 *a.*; Śs.). — ಉಣ್ಣದವ. a man who does not take his (or any) meal. 2, a deity (ಸುರ Śm. 8. 9; ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a.*). — ಉಣ್ಣದಿರುಹ. -ಇರುಹ. abstinence from a meal or from all meals (ಅನಶ, ಪ್ರಾಯ Mr. 460).

***ಉಣಂ uṇam.** = ಉಣಿಸು 2. food. ಉಣಮುಣ್ಬನ್ನುಣ್ಣು ಪಟ್ಟರ್ಪ ನಂ Pb. 4, 11.

ಉಣಚಿ uṇaci. 1. (Te. ಉಣುಜು, T. ಉಳುವೈ, a sort of fish). — ಉಣಚಿ ಮೀನು. a porpoise (ಉಲೂಪಿ, ಶಿಶುಕ Si. 87).

ಉಣಚಿ uṇaci. 2. the upper part of the stalk of great millet after the removal of the ear (S. Mhr.).

ಉಣಾಮಿಣಿಬಳ್ಳಿ uṇāmiṇi-baḷḷi. a large climbing shrub, Unona narum Dun. (St. & Pl.; Koṅkaṇi ಗುಣಾಮಣಿ).

ಉಣಿ uṇi. = ಉಳಿ 5. a person who feeds on, one who partakes of (Śmd. 238), *e. g.* ಅಮರ್ದುಣಿ, ಕಳ್ಳುಣಿ, ತುಡುಗುಣಿ (238), ಎಲರುಣಿ (Śm. 2. 4. 6), ಬಣ್ಣುಣಿ, ಅಲರುಣಿ (27), ಮಣ್ಣುಣಿ.

ಉಣಿಕೆ uṇike. taking a meal (My.).

ಉಣಿಗ uṇiga. = ಉಣಿ. see ಆದುಣಿಗ, ಎಲರುಣಿಗ.

ಉಣಿಸಿ uṇisi. = ಉಣಿ, ಉಣಿಗ, ಉಣಿಸಿಗ, ಉಣಿಸು 2, No. 2. see ನೆಲನಮುರ್ದುಣಿಸಿ.

ಉಣಿಸಿಗ uṇisiga. = ಉಣಿಸಿ, etc. see ಅಮರ್ದುಣಿಸಿಗ.

ಉಣಿಸು uṇisu. 1. = ಉಣ್ಣಿಸು. to cause to take a meal (C.; J. 6, 43; B. 3, 3[illegible]4, 37). see Prv. s. ಕಮ್ಮಗೆ.

ಉಣಿಸು uṇisu. 2. what is fed on: a meal. (T. ಉಣವು, Tu. ಉಣಸು). [ನಾಳಿನುಣಿಸನೆನಗೆ ದೊರೆಕೊಳಿಸಿ ಬನ್ದುದು ಕರಮೊಳ್ಳಿತಾಯ್ತೆನ್ದು ನಗುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Pb. 3, 26 va.; Vr. 26, 24]. ದಧಿಯಿಲ್ಲದ ಉಣಿಸು (Śmd. 67). ಒಳ್ಳುಣಿಸು, ಇನ್ನುಣಿಸು (214). ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಣಿಸು (ಎರೆ Śs.), ಉಣಿಸುಗಳ್ (J. 28, 24). see ಕಲ್ಲುಣಿಸು, ನಲ್ಲುಣಿಸು. 2, = ಉಣಿಸಿ. see ಅಮರ್ದುಣಿಸು.

ಉಣ್ಟು uṇṭu. 1. third person singular of the present of ಉಳ್ 1, to be, q. v.: it is, etc. (C.; Tu., T., M., Te., ಉಣ್ಡು). [ಕನತ್ತೋಕನದಕ್ಕಿನ್ದು ಗಮುಣ್ಟಾಕಾಂಕ್ಷ ಣಮದಜಿಗೊಳ್ Kr. 3, 67; Pb. 1, 28].

ಉಣ್ಟು uṇṭu. 2. = ಉಳ್ಳುದು, ಉಳ್ಳುದು. that is or exists; existence; existing. — ಉಣ್ಟಹುದು. -ಅಹುದು. = ಉಣ್ಟಾಗುವದು. to become; to occur, to be used, etc. (Śmd. 184 Mdb.). — ಉಣ್ಟಾಗಲ್ ಪಡು. = ಉಣ್ಟಾಗು. ಉಣ್ಟಾಗಲ್ ಪಟ್ಟ (ಉದಿತ Śmd. 61 Cm.). — ಉಣ್ಟಾಗು. -ಆಗು. to become; to be born; to be; to exist; to happen; to accrue to; etc. (C.). ಉಣ್ಟಾದೊಡಂ (Śmd. 180). see Śmd. Cm. 12. 30. 85. 95. 139; Si. 57. 68. 92. 198. 395; Bp. 8, 11; 43, 58; 49, 11; 51, 46; B. 1, 14; 2, 20; 5, 206. ಉಣ್ಟಾದುದು (ಉಳ್ಳುದು Śmd. Cm. 88). ಉಣ್ಟಾದ (ಉದಿತ 98). ಉಣ್ಟಾದದು (ಭಾವ Dhw.). — ಉಣ್ಟಾಗುವಿಕೆ. becoming, arising, etc. (Si. 388). — ಉಣ್ಟು ಮಾಡು. to cause to be, to effect, to produce, to create; to establish (ದೊರೆ ಕೊಳಿಸು, ಸಾಧಿಸು G.). ಸಿರಿಯುಣ್ಟು ಮಾಡಿದಂ ಕುರುಬಲದೊಳ್ (Śmd. 291). ಉಣ್ಟು ಮಾಡಿದ ದೇವರು ಊಟವ ಕೊಡಲಾಱನೋ? (Prv.). see Bp. 3, 72; Abh. P. 3. 126; 4, 40; 11, 182; B. 2, 49; 4, 9; Si. 46. 57. 69. 262. 293. — ಉಣ್ಟು ಮಾಡುವಿಕೆ. effecting, creating, etc. (Si. 263). — ಉಣ್ಟೆನಿಸು. -ಎನಿಸು. to cause oneself to be used, to be used (ಉಣ್ಟಾಗುವದು Śmd. 237 Cm.).

ಉಣ್ಟು uṇṭu. 3. = ಉರುಟು 4, etc. — ಉಣ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to roll, to move from side to side, as a round vessel (My.).

ಉಣ್ಡಲಿಗೆ uṇḍalige. a kind of rice cake that has the form of a ball (My.; ಕೆಕುನ್ದ? Nr.; Te. ಉಣ್ಡ್ರಾಮು; Tu. ಉಣ್ಡುಳುಗ). [ಬೆಣ್ಣೆಯ ಬೆನಕಂಗೆ ಕಣ್ಡದುಣ್ಡಲಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಚಲ್ಲವಾಡಿದರೆ ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು Bv. 660].

ಉಣ್ಡಿ uṇḍi. = ಹುಣ್ಡಿ. (Te.). — ಉಣ್ಡಿಗಡಿಗೆ. = ಹುಣ್ಡಿಗಡಿಗೆ. (My.).

ಉಣ್ಡಿಗ uṇḍiga. a single, solitary male, who has neither parents nor relations (S. Mhr.; B. 4, 200).

ಉಣ್ಡಿಗೆ uṇḍige. a stamp, an impression (My.; M.; Te. ಉಣ್ಡಂಚು, to place). [ಆ ನಾಡನೊನ್ದೆ ಬಿಲ್ಲೊಳುಣ್ಡಿಗೆ ಸಾಧ್ಯಂಮಾಡಿ... ಬನ್ದು Pb. 4, 31 va.; Ap. 15, 3 va.; ಎನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಚರಣದುಣ್ಡಿಗೆಯನೊತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 497]. ಈ ಕುಱಿಯ ಶಿವನ ಮುನ್ದೆ ಉಣ್ಡಿಗೆಯನ್ ಒತ್ತಿದೆ, ಶಿವನ ಲಾಂಛನಮ್ ಇದು (Bp. 28, 41). 2, a pass, a ticket of free transit or passage (Abh. P. 11, 35). ಕಲಿದಲ್ ಇವಂ! ಜವನಲ್ಲಿ ಉಣ್ಡಿಗೆದನ್ದನೋ? (Śmd. 104). ವಿಧಾತ್ರನ ಉಣ್ಡಿಗೆ, ಜವಂ ಕೊಟ್ಟ ಓಲೆ ಎನ್ನು (85, o. r. -ಗೊಟ್ಟೋಲೆ-).

ಉಣ್ಡಿಗೆಕಾಱ uṇḍige-kāṟa. a man who stamps or impresses (V. 6, 41).

ಉಣ್ಡು uṇḍu. P. p. of ಉಣ್, ಉಣ್ಣು.

ಉಣ್ಡೆ uṇḍe. a round mass or ball of anything, *e. g.* of raw sugar, tamarind, clay, cowdung, etc. (C.; T., Te., M., Tu.; Tu. also ಉಣ್ಡೆ; Te. also ಉಣ್ಡ; T. ಉರುಣ್ಡೈ, anything globular; see ಉರುಟು 5). ಹಕ್ಕಿನ ಉಣ್ಡೆ (Bh. 1, 8, 76). see (ಜೇಱುಣ್ಡೆ), ಪಾಲುಣ್ಡೆ. — ಉಣ್ಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to take the form of a round mass or ball (C.). 2, to make into that form (C.). — ಉಣ್ಡೆಗಡುಬು. -ಕಡುಬು. a kind of kaḍubu. see Prv. s. ಬೆಣ್ಣು. — ಉಣ್ಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಉಣ್ಡೆಗಟ್ಟು No. 1. (Grj. 7, 21).

ಉಣ್ಣವಳಿಯದು uṇṇavaḷiyadu. much, further (ಸೋಽದಂ, ಬಾಡಂ, ಪಿರಿದುಂ Śmd. II). 2, in vain, causelessly (ಸೋಽದಂ, ಬಾಡಂ, ಬಱಿದು Kk. 89).

ಉಣ್ಣಿ uṇṇi. 1. taking a meal; a meal. (T. ಉಣ್ಡಿ). see ಮೆಚ್ಚುತುಣ್ಣಿ.

ಉಣ್ಣಿ uṇṇi. 2. = ಉಣ್ಣೆ. a sucker, a tick (C.; T. ಉಣಿ, ಉಣ್ಣಿ; Te. ಉನ್ನಿ). ಉಣ್ಣಿ ಕೆಚ್ಚಲೊಳಿರ್ದು ಉಣ್ಣದದು ನೊರೆಹಾಲ; ಪುಣ್ಯವ ಮಾಡಿ ಉಣಲೊಲ್ಲದವನಿರವು ಉಣ್ಣಿಗು ಕಷ್ಟ (Sp.).

ಉಣ್ಣಿಸು uṇṇisu. = ಉಣಿಸು 1. to cause to take a meal, to give a meal to eat (C.). ಮಲಹರಂಗೆ ಉಣ್ಣಿಸದೆ ಪಾಲಂ (Bp. 14, 30). ನಿನಗೆ ಉಣ್ಣಿಸಿದ ಬೋನವಂ (24, 75; see also 27, 18).

ಉಣ್ಣು uṇṇu. 1. = ಉಣ್. (C.). P. p. ಉಣ್ಡು (C.). ಉಣ್ಣಲಾಱದವ ಇಕ್ಕಲಾಱನು. — ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವ ಬಣ್ಣಾ ಬಯಸಿದ. — ಉಣ್ಡದ್ದುಉಣ್ಡ ಹಾಗೆ ಹೋದರೆ ವೈದ್ಯನ ಹಂಗು ಏನು? — ಉಣ್ಡದ್ದೆಲ್ಲಾ ಕುಣ್ಡೆಗೇಲೇ ಹೋಯ್ತು. — ಉಣ್ಡದ್ದೇ ಯುಗಾದಿ, ಮಿನ್ದದ್ದೇ ದೀವಾಳಿಗೆ. — ಉಣ್ಣವನಿಗೆ ಹಸಿವಿಲ್ಲ, ಮಿಣ್ಡಗಾಱನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲ. — ಉಣ್ಣವರಿಗೆ ಊಟ ಬೇಡ, ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೇಡ. — ಉಣ್ಣುವ ಹರಸ ಬೇಡ, ನೊನ್ದವ ಬಯ್ಯಬೇಡ. — ಉಣ್ಡೆ, ಏನೋ, ಗುಣ್ಡ ಭಟ್ಟ? ಹೌದು, ಕಾಣೆ, ರಣ್ಡೆಮುಣ್ಡೆ? — ಉಣ್ಡೆ, ಏನೋ, ಗುಣ್ಡಾ? ಅನ್ದರೆ ಮುಣ್ಡಾಸು ಮೂವತ್ತು ಮೊಟ ಅಂದ (Prvs.). [— ಉಣ್ಣಪಡಿಸು. to cause to make oneself starve; ಎನ್ನನಾತ ನುಣ್ಣಪಡಿಸಿ ಕೊನ್ದನೆನ್ದು Vr. 153, 7. - ಉಣ್ಣಪಡು. starving by want of food Ap. 14, 68. @ here ಉಣ್ಣ seems to have acquired negative meaning on account of the negative suffix — ಅ].

ಉಣ್ಣು uṇṇu. 2. = ಹುಣ್ಣು. (My.).

ಉಣ್ಣೆ unṇe. = ಉಣ್ಣಿ 2. (ವ್ರಣಾಶನ Mr. 166). — ಉಣ್ಣೆಗಿಡ. the Lantana shrub (My.; *cf.* ಹೇಸಿಗೆಗಿಡ).

ಉಣ್ಣೆ unṇe. Tbh. of ಊರ್ಣ. wool (C.; see B. 3, 9. 106; 4, 163; 5, 122). ಉಣ್ಣೇ ಬಟ್ಟೆ ಬಣ್ಣಕ್ಕಾದೀತೇ? (Prv.).

ಉಣ್ಮು unṇmu. = ಪುಣ್ಮು, ಪೊಣ್ಮು. to go up, to rise; to come or break forth; to issue; to be born (ಉದ್ಗತಿ Śmd. Dh.; ಹುಟ್ಟು G.; *cf.* ಉಕ್ಕು 1, ಉಬ್ಬು 1). [ಉಣ್ಮುವುಯ್ಯಲ ಪೊಸಗಾವರಂ ಪುಗಿಲೊಳೇನೆಸೆದತ್ತೊ ಬಸನ್ತಮಾಸದೊಳ್ Pb. 2, 12; Ap. 10, 16]. ನವರಸಮ್ ಉಣ್ಮೆ (Ch. v. 16). ಒಲವುಣ್ಮೆ (Bp. 42, 1; 53, 48). ಉಣ್ಮುವ ಮಿಂಚು (Rśv. 8, 118). see Abh. P. 4, 21; 9, 24; 11, 13; 13, 47; 14, 103; Rśv. 4, 14 va.; 4, 45; 5, 83. 87. 90; Grj. 3, 79. 93; 5, 42 va.; 10, 9; J. 11, 19.

ಉತ್ ut. = ಉೞ್. another form of ಉೞ್, to plough, only used in the common P. p. ಉತ್ತು (= ಉೞ್ತು). ಉತ್ತು ಬಾೞುವ ಒಕ್ಕಲುಮಗನು (ಕರ್ಷಕ, etc.); ಉತ್ತಕೆಯಿ (ಕೃಷ್ಟ etc. Nr.). ಉತ್ತು (J. 4, 44; Si. 298. 299). ಉತ್ತಭೂಮಿ (301). ಉತ್ತದು (301). ಪೊನ್ನ ನೇಗಿಲೊಳ್ ಉತ್ತು (Bp. 60, 50). ಉತ್ತ ಹೊಲ ಬಿತ್ತಿಸಿಕೊಣ್ಡಿತು, ಸತ್ತ ಹೆಣ ಸುಡಿಸಿಕೊಣ್ಡೀತು. — ಉತ್ತು ಬರುವ ಮಗ ತೆವಳಿ ಬನ್ದರೆ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯ ಪುಣ್ಯ. — ಉತ್ತು ಬಾೞುವವನ ಬದುಕು ಎತ್ತಲೂ ಲೇಸು (Prvs.).

-ಉತ uta. = -ಉತುಂ q. v., etc., *e. g.* ಶಾಪಿಸುತ (Bp. 52, 6), ಕೆಡವುತ, ಜಾೞುತ, ಸೀೞುತ, ತಾಪಿಸುತ, ಎನುತ, etc. (52, 13), ಎನುತ, ನಮಿಸುತ (60, 59). see s. -ವ್-.

ಉತ uta. 1. *also; and; what, how; or.*

ಉತ uta. 2. sewn, woven. (G.).

-ಉತಂ utaṁ. = -ಉತ, etc., *e. g.* ಆರೋಗಿಸುತಂ, ಕಾಣುತ್ತವೆ (*i. e.* ಕಾಣುತಂ ಎ 3, Bp. 52, 6), ಕೊಳುತಂ (52, 12), ಎನುತಂ (52, 13. 14). see s. -ವ್-.

ಉತಾರು utāru. = ಉತ್ತಾರ. subsiding; alleviation; decline, diminution; descent, slope; cheapness (My.; Mhr. ಉತಾರ, which appears as a Tbh. ಉತ್ತಾರ).

ಉತಾವಳಿ utāvaḷi. haste, impatience (C.; Br.; Mhr.).

ಉತಾಹೋ uta-āhō. *either, or.*

-ಉತು u$_{10}$-tu$_{1}$. = ಉಸು 1, q. v. ನಿಮ್ಮುತಿರ್ವರುಮ್ ಎಮ್ಮುತಯ್ವರುಂ ತಮ್ಮುತೞುವರುಂ (Śmd. 180).

-ಉತುಂ utuṁ. (fr. ಉೞು.) = -ಉತ, -ಉತಂ, -ಉತೆ, -ಉತ್ತ 1, -ಉತ್ತಂ, -ಉತ್ತಾ, -ಉತ್ತುಂ, -ಉತ್ತೆ 1. termination of the present participle (Śmd. 279), *e. g.* ನಗುತುಂ ಬನ್ದಂ; ಪುಗುತುಂ ಇರ್ದಂ; ಕರೆಯುತುಂ ಪೋದಂ (280), ನೋಡುತುಂ, ಮೂಡುತುಂ, ಆಡುತುಂ (Bp. 59, 20).

-ಉತೆ ute. = -ಉತುಂ, etc. (Śmd. 279), *e. g.* ಇಸುತೆ ಇರ್ದಂ; ಮಿೞುಗುತೆ ಪೋದಂ; etc. (280).

ಉತ್ಕ utka. *desiring, longing for.*

ಉತ್ಕಚ ud-kaca. having the hairs erect. see ಘಟೋತ್ಕಚ.

ಉತ್ಕಟ ud-kaṭa. = ಉಗ್ಗಟ, ಉಗ್ಗಡ. *exceeding the usual measure, excessive;* excellent, important, great, superior, high (ಉದ್ಭಟ, ಉದ್ಧತ, ಉಲ್ಬಣ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ, ಪೆರ್ಚಿದುದು Mr. 446; Bp. 51, 62). 2, *mad, furious.* 3, proud (ಸೊಕ್ಕಿದ G.); pride (Rām. 3, 6, 45). 4, uneven, difficult. 5, *the tree and fragrant bark of Laurus cassia.* 6, eagerness after; anxious desire (Mhr.). 7, affliction (My.).

ಉತ್ಕಟಿಸು utkaṭisu. to be or become excessive (Bp. 50, 26). 2, to become furious (Śśv. 3, 63).

ಉತ್ಕಣ್ಠತೆ ud-kaṇṭhate. the state of longing for a beloved person or thing, etc. (Cpr. 8, 74).

ಉತ್ಕಣ್ಠಿತ ud-kaṇṭhita. *desiring, longing for;* distressed (ಲವಲವಿಕೆಯುಳ್ಳ Mr. 242).

ಉತ್ಕಣ್ಠೆ ud-kaṇṭhe. *longing for; regretting, missing;* anxiety or regret for any missing object (ಉತ್ಕಲಿಕೆ, etc., ಆತುರ Mr. 446).

ಉತ್ಕಮ್ಪಿ ud-kampi. trembling, agitating, causing to tremble (Cpr. 2, 59).

ಉತ್ಕರ ud-kara. piling up, *a heap, a multitude;* abundance.

ಉತ್ಕರ್ಷ ud-karṣa. pulling upwards; raising; drawing out. 2, *eminence, excellence, superiority.* 3, *joy, pleasure.*

ಉತ್ಕರ್ಷದ್ರವ್ಯ utkarṣa-dravya. an instrument for pulling upwards or out. see ಮಿಾಣ್ಟು.

ಉತ್ಕಲ utkala. N. of the inhabitants of Orissa; a porter; a fowler. (R.); Orissa state.

ಉತ್ಕಲಿ ud-kali. a staff with a hook to push the straw trodden out by oxen (ಮೆರೆಕೋಲು Mr. 372, o. r. ಉತ್ಕಲೆ).

ಉತ್ಕಲಿಕೆ utkalike. = ಉಕ್ಕಳಿಕೆ. *longing for, regretting, missing* (ವಿರಹ Nn. 102; ಆತುರ 164, Mr. 527; see ಉತ್ಕಣ್ಠೆ). 2, fear (ಭಯ Nn. 164; Mr. 527). 3, a water-pot (ಕಮಣ್ಡಲು Nn. 102). 4, a bud, an unblown flower (ಕೋರಕ, ಮೊಗ್ಗೆ 102. 164; ಮೊಗ್ಗೆ Mr. 527). 5, *a wave, a billow* (ಜಲಭಂಗ Nn. 102; ವೀಚಿ, ನೀರ ತೆರೆ 164; ತರಂಗ Mr. 527). 6, a creeper (ವಲ್ಲಿ, ಬಳ್ಳಿ Nn. 102). 7, the chick-pea (ಚಣಂಗ, ಕಡಲೆ 102).

ಉತ್ಕಲ್ಲೋಲ ud-kallōla. surging up (Abh. P. 13, 64).

ಉತ್ಕಾರ ud-kāra. *winnowing corn; piling it up.*

ಉತ್ಕೀರ್ಣ ud-kīrṇa. heaped up, accumulated (Rśv. 5, 120); scattered, dug up or out, excavated; engraved.

ಉತ್ಕುಣ utkuṇa. = ಉಂಕುಣ, (ಒಕ್ಕಣ). a bug; a louse.

ಉತ್ಕೃತಿ ud-kṛti. N. of a type of metre (Ch.; Mr. 362).

ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ud-kṛṣṭa. drawn up or out. 2, excellent, eminent, superior; excessive (ಕಾಷ್ಠ Nn. 33; ಕುಕೂಲ, ಹೆಚ್ಚುಗೆ 141; ಉತ್ಕಟ, etc. Mr. 446).

ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ utkṛṣṭate. excellence, eminence (My.). see ಜ್ಞಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆ.

ಉತ್ಕೋಚ ud-kōca. bending from the right course; *a bribe.*

ಉತ್ಕ್ರಮ ud-krama. going up, or out, or away. 2, going astray; deviation, transgression. see ಪ್ರತ್ಯುತ್ಕ್ರಮ.

ಉತ್ಕ್ರಮಣ ud-kramaṇa. = ಉತ್ಕ್ರಮ No. 1. (My.).

ಉತ್ಕ್ರಮಿಸು ud-kramisu. to depart, as life (My.); to exceed, to transgress, as an order (My.).

ಉತ್ಕ್ರಾನ್ತಿ ud-krānti. stepping up to; going out or away (as life, My.). see ಪ್ರತ್ಯುತ್ಕ್ರಾನ್ತಿ.

ಉತ್ಕ್ರೋಶ ud-krōśa. clamour, outcry. 2, *an osprey.*

ಉತ್ಕ್ಷೇಪಣ ut-kṣēpaṇa. throwing upwards, tossing; sending, sending away; vomiting, etc. see si. s. ಹಾಕುವಿಕೆ.

-ಉತ್ತ utta. 1. = -ಉತುಂ, etc., *e. g.* ಎನುತ್ತ (Bp. 44, 63), ನಡುಗುತ್ತ, ಸನ್ದಣಿಸುತ್ತ, ಸುಯ್ಯುತ್ತ (52, 12), ಜೀವಿಸುತ್ತ (59, 20). see s. -ವ್-.

ಉತ್ತ utta. 2. = ಉತ್ತಲ್. the side or direction which is in the middle of two others; to or in the middle

side or direction. [ಅತ್ತ ಸುರೇಶ್ವರಾವಸಥಮಿತ್ತ ಮಹೀತಳಮುತ್ತ ಪನ್ನಗೋದಾತ್ತ ಸಮಸ್ತಲೋಕಮಜಾದನ್ನಿರೆ ಪೊಣ್ದೆನಗಾಗದು Pb. 1, 75]. ಅತ್ತ, ಇತ್ತ, ಉತ್ತ, ಎತ್ತ (Śmd. 145). ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದರ್, ಅತ್ತುತ್ತೆತ್ತಂ ಸಾರ್ವರ್ ಇನ್ನ ಹಿತರ್ಕಳ್ (145).

ಉತ್ತ utta. 3. = ಹುತ್ತ. (My.). [too colloquial].

ಉತ್ತ utta. *moistened, wet.*

-ಉತ್ತಂ uttaṁ. = -ಉತುಂ, etc., *e. g.* ಬರುತ್ತಂ (Bp. 52, 12), ಕಾಣುತ್ತಂ (52, 22).

ಉತ್ತಂಸ ud-taṁsa. *a chaplet, a wreath worn on the crown of the head.* 2, *an earring.*

ಉತ್ತಣ್ಡ uttaṇḍa. a gold necklace worn by women (My.; Si. 218; Te.; T. ಉತ್ತಣ್ಡಮಣಿ, ಉತ್ತಿ; Te. also ಉತ್ತರಿ, ಉತ್ತರಿಗೆ; *cf.* T. ಉಜ್ಜಿ, Te. ಉತ್ತೆ, fit? see ಉತ್ತರಿಗೆ).

ಉತ್ತಣ್ಡಾಲು uttaṇḍālu. = ಉತ್ತಣ್ಡ. (My.; T. ಉತ್ತಣ್ಡಾಲ್).

ಉತ್ತೆತ್ತಿ uttatti. = ಉತ್ತುತ್ತೆ q. v., ಉತ್ತೊತ್ತೆ. (C.). see ಕರಿಯುತ್ತತ್ತಿ.

ಉತ್ತಪ್ತ ud-tapta. made hot; *dry flesh.*

ಉತ್ತಮ ud-tama. = ಉತ್ತುಮ. *uppermost, highest, most elevated; chief, best, excellent;* the most removed or last. (ವಿಧಿ Nn. 21; ನಿಗರ Ct. II, 77; ಮಾಟು Bhn. 41). 2, the first person (Śmd. 90. 269; Kāvy. I, 5, 6-12). see Bp. 60, 9; J. 14, 24 (where neuter noun). ಉತ್ತಮನು ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ಶುಭವೇ (Prv.).

ಉತ್ತಮತೆ uttamate. excellence, superiority, goodness (Cpr. 9, 105).

ಉತ್ತಮಕಾರ್ಯ uttama-kārya. a good work (ಸಾಧನ, ಒಳ್ಳಿಹ ಕಾರ್ಯ Nn. 114).

ಉತ್ತಮತೀರ್ಥ uttama-tīrtha. a celebrated place of pilgrimage (ಪುಷ್ಕರ Nn. 27).

ಉತ್ತಮದ್ವೀಪ uttama-dvīpa. a dvīpa of a certain extent. see Mr. 326 s. ವರ್ತನೆ.

ಉತ್ತಮಪಾತ್ರ uttama-pātra. an excellent person (Kāvy. IV, 2, 32).

ಉತ್ತಮಪುರುಷ uttama-puruṣa. an excellent man (ಫಲೀನ, ಸತ್ಪುರುಷ Nn. 45). 2, first person [grammar] (Śmd. 91. 225. 258. 261. 262).

ಉತ್ತಮರ್ಣ uttama-ṛiṇa. *a creditor.*

ಉತ್ತಮವಾಜಿ uttama-vāji. an excellent horse (ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ, ಒಳ್ಳಿಹ ಕುದುರೆ Nn. 12).

ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕ uttama-śloka. a man well spoken of (My.).

ಉತ್ತಮಾಂಗ uttama-aṅga. *the head* (Bp. 38, 35). — ಉತ್ತಮಾಂಗದ ಕೇಶಿ. N. (Bp. 58, 4).

ಉತ್ತಮಾಧಮ uttama-adhama. high and low, good and bad (My.).

ಉತ್ತಮಿಕೆ uttamike. excellence, superiority; goodness (Rām. 4, 3, 20).

ಉತ್ತಮೆ uttame. *an excellent woman* (Bp. 61, 34).

ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ uttama-uttama. the very best (Bp. 61, 76).

ಉತ್ತರ ud-tara. 1. *higher;* upper. 2, superior; excellent (ವಿರಾಜ, ಒಪ್ಪುವನ್ನಾದು Nn. 77); excess, over and above. 3, northern (ದಿಗ್ವಿವರ, ದಿಗ್ಭೇದ 77). 4, left, left-hand. 5, posterior, subsequent, following, latter; the following member or place (Śmd. 227; Ch. v. 334). 6, *future.* 7, *future consequence, the future result of actions* (ಉದರ್ಕ, ಮೇಲಪ್ಪ ಫಲ Mr. 72). 8, *an answer, a reply;* a mandate (ನುಡಿ Nn. 77). 9, a superior man (ಆರ್ಯ Mr. 382). 10, going, proceeding (ಯಾತಿ, ಅಯ್ದುವುದು Nn. 77). 11, joy; satisfaction (ಆಹ್ಲಾದ, ಸನ್ತೋಷ 77). 12, N. of a king, the son of Virāṭa (Mr. 263; ವಿರಾಟರಾಯನ ಮಗ G.). ಉತ್ತರನ ಪಾರುಪತ್ಯ ಒಲೇ ಮುನ್ದೆ (Prv.). 13, a defence, a rejoinder. 14, a kind of upamā (Kāvy. III, 3, B, 61. 99 seq.). see ಇದಿರುತ್ತರ. — ಉತ್ತರ ಆಡು. to give an answer (Bp. 24, 38; 55, 37). — ಉತ್ತರ ಈ. to give an answer (Bp. 18, 18; 53, 61). — ಉತ್ತರಕಡೆ. the northern direction (B. 5, 305). — ಉತ್ತರ ಕೊಡು. = ಉತ್ತರ ಈ. (Bp. 31, 10; 51, 19; B. 4, 18. 56. 156). ಉತ್ತರಾ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಸತ್ತವನ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಉತ್ತರಗೊಡು. = ಉತ್ತರ ಕೊಡು. (Rām. 5, 3, 58). — ಉತ್ತರಂಗೆಡಹ. -ಂ-ಕೆಡಹ. an inaccurately or ill speaking man, a babbler (ಗಹ್ವರವಾದಿ Mr. 240). — ಉತ್ತರಂಗೆಡು. -ಂ-ಕೆಡು. an answer to fail (Bp. 54, 82). — ಉತ್ತರಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. = ಉತ್ತರಗೊಡು. (J. 6, 26). — ಉತ್ತರ ದೊರೆ. an answer to be obtained (B. 4, 156). — ಉತ್ತರ ನಿಲ್ಲಿಸು. to refrain from an answer (My.). 2, to silence (My.).

ಉತ್ತರ ud-tara. 2. crossing over, passing over; vanquishing; giving up; coming out of, escaping from.

ಉತ್ತರಕರ್ಮ uttara-karma. funeral rites (ನಿರ್ವಾಣ, ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆ Nn. 19; My.).

ಉತ್ತರಕಾಶಿ uttara-kāśi. Benares (My.).

ಉತ್ತರಕುರು uttara-kuru. the country of the northern Kurus. (My.).

ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆ uttara-kriye. = ಉತ್ತರಕರ್ಮ. (Nn. 19; B. 3, 15; My.).

ಉತ್ತರಕ್ಷಣ uttara-kṣaṇa. the next moment (My.).

ಉತ್ತರಂಗ uttara-ṅ-ga. *the lintel of a door* (ಉತ್ತರಾಸ Mr. 199).

ಉತ್ತರಚ್ಛದ uttara-c-chada. *a cover, what is thrown over anything* (ಹಾಸಿಕೆ Mr. 203).

ಉತ್ತರಣ ud-taraṇa. crossing over. see ಜಲೋತ್ತರಣ.

ಉತ್ತರಣಿ uttaraṇi. = ಉತ್ತರಣೆ, ಉತ್ತರಾಣಿ, ಉತ್ತರೇಣಿ. a common weed, Achyranthes aspera Lin. (ಅಪಾಮಾರ್ಗ, ಮಯೂರಕ, ಖರಮಂಜರಿ, ಕೇಶವಲ್ಲಿ, etc. Nr.; Si. 143; ಅಪಾಮಾರ್ಗ, ಶಿಖರಿ Mr. 128; My.; Te.).

ಉತ್ತರಣೆ uttaraṇe. = ಉತ್ತರಣಿ, etc. — ಉತ್ತರಣೆಬಿತ್ತು. the uttaraṇe's seed (Bp. 31, 3).

ಉತ್ತರದಿಗ್ವರ uttara-diś-vara. Kubēra (Mr. 54).

ಉತ್ತರದೇಶ uttara-dēśa. = ಉತ್ತರದೇಸ. the northern country.

ಉತ್ತರದೇಸ uttara-dēsa. Tbh. of ಉತ್ತರದೇಶ (Śmd. 376).

ಉತ್ತರಧ್ರುವ uttara-dhruva. the north pole (B. 3, 41; 4, 64; My.).

ಉತ್ತರನಾಥ uttara-nātha. N. of a liṅga (Bp. 51, 64).

ಉತ್ತರಪಕ್ಷ uttara-pakṣa. a defendant (My.). 2, the dark half of the month (My.).

ಉತ್ತರಪೂಜೆ uttara-pūje. worship and dismissal, at the close of a ceremony, of the divinities summoned and set up at the commencement of it (My.; Mhr.).

ಉತ್ತರಭಾದ್ರಪದೆ uttara-bhādrapade. the twenty-sixth lunar mansion (C.).

***ಉತ್ತರಮಾರ್ಗ uttara-mārga.** the northern style in Kāvya. Kr. 2, 53. 55.

ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸೆ uttara-mīmāṁse. *the systematical investigation of the vēda in so far as it leads to a knowledge of the one brahma or universal soul,* the vēdānta philosophy of Bādarāyaṇa.

ಉತ್ತರವಯಸ್ಸು uttara-vayassu. the latter or declining years of life (B. 4, 113; My.).

ಉತ್ತರವಾದಿ uttara-vādi. = ಉತ್ತರಪಕ್ಷ No. 1. (My.).

ಉತ್ತರವಾದಿತ್ವ uttara-vāditva. the state of being a defendant (My.).

ಉತ್ತರಸಾಧಕ uttara-sādhaka. finishing what remains or follows; an assistant, a helper, a friend (Bp. 43, 81).

ಉತ್ತರಾಣಿ uttarāṇi. = ಉತ್ತರಣಿ, etc. (C.; St. & Pl.). see ಕರಿಯುತ್ತರಾಣಿ.

ಉತ್ತರಾದಿ uttarādi. relating to the north. — ಉತ್ತರಾದಿವೋಲೆ. -ಓಲೆ. a female ear-ornament set with pearls (My.). — ಉತ್ತರಾದಿಮಠ. a maṭha in which Mādhva sanyāsis from the north use to reside (My.).

ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ uttara-adhikāri. a person who has the power or right of succeeding to the station or rank of another, a successor (My.); an heir (My.).

***ಉತ್ತರಾಪಥ uttara-āpatha.** one of the Kāvya style. Kr. 2, 110.

ಉತ್ತರಾಫಲ್ಗುನಿ uttarā-phalguni. the twelfth lunar mansion (My.; B. 5, 308).

ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ uttarā-bhādrā. = ಉತ್ತರಭಾದ್ರಪದೆ. (C.).

ಉತ್ತರಾಭಾಸ uttara-ābhāsa. a false, indirect or prevaricating reply. (R.).

ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖ uttara-abhimukha. with the face directed towards the north (J. 15, 7).

ಉತ್ತರಾಯಣ uttara-ayaṇa. the progress (of the sun) to the north; the summer solstice (My.; Si. 41; B. 5, 306). [2, one of the Kāvya styles. Kr. 2, 109].

ಉತ್ತರಾಯಿ uttarāyi. discharged from the obligation (of a favour etc.; Mhr. ಉತ್ತರಾಈ; Bh. 4, 2, 50. 51).

ಉತ್ತರಾಶಾಪತಿ uttara-āśā-pati. *Kubēra.*

ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ uttara-āṣāḍhā. the twenty-first lunar mansion (C.; B. 5, 308).

ಉತ್ತರಾಸ uttara-āsa. = ಉತ್ತರಂಗ. lintel of a door. (Mr. 199; My.). 2, = ಉಕ್ಕಂಡ No. 2 (My.).

ಉತ್ತರಾಸಂಗ uttara-āsaṅga. *an upper garment.*

ಉತ್ತರಿ uttari. = ಉತ್ತರಿಗೆ (Ct. I, 76). 2, N. of a plant (ಹನು Mr. 121).

ಉತ್ತರಿಗಿಗೆ uttarigige. = ಉತ್ತಣ್ಣ. a gold necklace. (Bp. 61, 27).

ಉತ್ತರಿಗೆ uttarige. Tbh. of ಉತ್ತರೀಯಕ (Śmd. 373. 375; Ct. II, 12).

ಉತ್ತರಿಸು uttarisu. 1. to give an answer; to give orders (Bp. 40, 12).

ಉತ್ತರಿಸು uttarisu. 2. to cross; to vanquish; to give up, etc.; to come out of, to escape [ಪೂರ್ವಾದಿಗಳನೆಲ್ಲವನು ಉತ್ತರಿಸಿ ಕಳೆದು ಲಿಂಗ ಗರ್ಭಿತನಾದ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ Cv. 880]; (Cpr. 5, 44 va.; Bp. 18, 20; 24, 38; 32, 47; 45, 25. 32; 51, 64; 56, 23; J. 28, 1; Bh. 1, 8, 93). 2, to split, to cut in two, as vegetables, to sever [ಅತನ ಹಿಡಿದು ಹೆಡೆಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಮೂಗನುತ್ತರಿಸಿ ಇಟ್ಟೆಗೆಯಲೊಱಸಿ Cv. 500]; (J. 12, 39; 14, 15; 20, 28; My.; Te. ಉತ್ತರಿಂಚು).

***ಉತ್ತರಿಸು uttarisu.** 3. to obtain fulfilment, to achieve. ಉತ್ತರಮಂ ಮುನ್ನಿತ್ತು ಕುಡಿಯೆ, ಕಜ್ಜಂ ನಿನಗುತ್ತರಿಸುಗುಂ Pb. 8, 47.

ಉತ್ತರೀಯ uttarīya. *an upper garment* (ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತ್ರ G.).

ಉತ್ತರೀಯಕ uttarīyaka. = ಉತ್ತರಿಗೆ. an upper garment.

ಉತ್ತರೆ uttare. *the north.* 2, N. of a daughter of Virāṭa and daughter-in-law of Arjuna. (My.). 3, = ಉತ್ತರಾಫಲ್ಗುನಿ (My.). see ಔತ್ತರೇಯ.

ಉತ್ತರೇಣಿ uttarēṇi. = ಉತ್ತರಣಿ, etc. (ಮಯೂರಕ, etc. Si. 143; Te.).

ಉತ್ತರೇದ್ಯುಸ್ uttarē-dyus. *a subsequent day;* to-morrow.

ಉತ್ತರೋತ್ತರ uttara-uttara. more and more, higher and higher; always increasing; one on the other; reply on reply; excess; succession, gradation (Sk.); success, hail, welfare (J. 26, 29. 30; 28, 63; 30, 28; My.). [2, one of the Kāvya styles. Kr. 2, 106].

ಉತ್ತರೋತ್ತರತೆ uttara-uttarate. constant, continuation, succession (Cpr. 4, 25).

ಉತ್ತಲ್ utta₂-al₁. = ಉತ್ತ 2. ಅತ್ತಲ್, ಇತ್ತಲ್, ಉತ್ತಲ್ (Śmd. 145). ಅತ್ತಲ್ ದೇವೇನ್ದ್ರಂ, ಮತ್ತಿತ್ತಲ್ ಭುಜಗೇನ್ದ್ರನ್, ಉತ್ತಲ್ ಆಶಾಧಿಪರ್ (145).

-ಉತ್ತಾ uttā. = -ಉತಂ, etc. (C.), *e. g.* ಎನುತ್ತಾ (Bp. 20, 2), ಕೇಳುತ್ತಾ, ಕೂಡುತ್ತಾ, ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ (Cd. 15), ಸುತ್ತುತ್ತಾ (16), ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಹೊನ್ದುತ್ತಾ (17), ನಡಿಸುತ್ತಾ (66).

ಉತ್ತಾನ ud-tāna. stretched out; lying on the back, sleeping supinely or with the face upwards. 2, *shallow.*

ಉತ್ತಾನಕ ud-tānaka. a particular posture in wrestling (Grj. 2, 106 va.).

ಉತ್ತಾನಪಾದ uttāna-pāda. N. of a star in the little bear. 2, N. of a king of Oudh (Bhāgavata 4, 6, 3).

ಉತ್ತಾನಶಯ uttāna-śaya. lying or sleeping on the back. 2, *an infant.*

ಉತ್ತಾರ ud-tāra. = ಉತಾರು. transporting over or across; delivering, rescuing (Sk.). 2, remission, relaxation (Bp. 20, 2). 3, returning, giving back (My.). 4, land given rent-free by government to an individual (śānabōga, gauḍa, etc.) as a reward for services. (My.).

ಉತ್ತಾರಕ ud-tāraka. transporting over or across; a deliverer; N. of any deity. (My.). (Rām. 3, 8, 70).

ಉತ್ತಾರಣ ud-tāraṇa. transporting across; rescuing, delivering. (My.).

ಉತ್ತಾಲ ud-tāla. = ಉತ್ತಾಳ. great, strong (Bp. 38. 68; 53, 71); formidable; arduous, difficult; *speedy, swift,* (haste); best; *elevated, high, tall.*

ಉತ್ತಾಳ uttāḷa. = ಉತ್ತಾಲ, q. v. high, etc. (ಉದ್ದಿತು Hlā.). ಉತ್ತಾಳನ್ (ಅಪ್ಪಿ Mr. 235, one MS. ಅಂಪ್ಪಿ; perhaps ಅಗ್ರಣಿ ?).

ಉತ್ತೀರ್ಣ ud-tīrṇa. crossed, traversed; rescued, liberated, escaped; released from obligation. (My.).

ಉತ್ತು uttu. 1. = ಉೞ್ತು. see ಉೞ್.

ಉತ್ತು uttu. 2. = ಉತರ್. P. p. of ಉೞು (ಉೞ್).

-ಉತ್ತುಂ uttum. = -ಉತಂ, etc. (Śmd. 279). ಕಾದುತ್ತುಂ ಬನ್ದಂ. ಜಡಿಯುತ್ತುಂ ನಡೆದಂ. ಕೆದಱುತ್ತುಂ ಮಣಲಂ, ಕಪಿಧ್ವಜಂ ನಿಳ್ಕಿ ನಿವರ್ತಿಸುತ್ತುಮ್ ಇರೆ (280).

ಉತ್ತುಂಗ ud-tuṅga. lofty, high, tall, elevated (ಉನ್ನತ, ಉಚ್ಚ, ಉದ್ದ Mr. 445). see Śmd. 68. 289.

ಉತ್ತುಂಗಚೋಳ uttuṅga-cōḷa. N. (Bp. 44, 58; 50, 17).

ಉತ್ತುತ್ತೆ uttutte. = ಉತ್ತತ್ತಿ, etc. dried dates, the fruit of Phoenix dactylifera L. (ಖುಜೂರ Mr. 145, o. r. ಉತ್ತೊತ್ತೆ; My.; Tu. ಉತ್ತುತ್ತಿ, also My.).

ಉತ್ತುಮ uttuma. Tbh. of ಉತ್ತಮ (Bp. 20, 3; Mr. 526; My.; G.).

-ಉತ್ತೆ utte. 1. = -ಉತಂ, etc. (Śmd. 279). ಕೆತ್ತುತ್ತೆ ಕಡಿದಂ ಪರಸುತ್ತೆ ಬನ್ದಂ (280).

-ಉತ್ತೆ utte. 2. -ಉತ್ತ 1-೨ 9. an affix for forming the third person singular neuter (My.), *e. g.* ಆಗುತ್ತೆ (= ಆಗುತ್ತದೆ, Si. 32. 44. 45. 183), ಇರುತ್ತೆ (46. 244. 253), ಪಡುತ್ತೆ (141. 300. 399. 403), ಬರುತ್ತೆ (403). see Prv. s. ನಡುಪನೆ.

ಉತ್ತೇಜಕ ud-tējaka. instigating; stimulating; stimulant. (My.; Si. 225).

ಉತ್ತೇಜನ ud-tējana. incitement, instigation; whetting; an inspiring or exciting speech; an incentive, inducement, stimulant.

ಉತ್ತೇಜಿತ ud-tējita. incited, urged. 2, siding, one of a horse's paces. see ಪಂಚಧಾರೆ.

ಉತ್ತೇರಿತ uttērita. one of the paces of a horse. see ಪಂಚಧಾರೆ.

ಉತ್ತೊತ್ತೆ uttotte. = ಉತ್ತುತ್ತೆ, q. v.

ಉತ್ಥ ud-tha (stha). rising; coming forth; etc. see ಕ್ರಮಿಕೋಶೋತ್ಥ, ಸಿನ್ಧೂತ್ಥ.

ಉತ್ಥಾನ ud-thāna (sthāna). standing up; rising (My.); origin; resurrection. 2, *strenuous effort, manly exertion.* 3, *an army.* 4, starting on a warlike expedition (ಕಾಳಗ G.). 5, a good medicine (ಚಲೋ ಔಷಧ G.). 6, business of a family or realm (ಮನೆಯ ಕೆಲಸ G.). 7, a courtyard (ಅಂಗಳ G.). 8, evacuating by stool, etc. (ಮಲರೋಗ G.). 9, a book (ಪುಸ್ತಕ G.). 10, joy (ಸನ್ತೋಷ G.).

ಉತ್ಥಾನದ್ವಾದಶಿ utthāna-dvādaśi. a vaiṣṇava feast on the twelfth day in the light half of the month kārttikā (My.).

ಉತ್ಥಾಪನ ud-thāpana (sthāpana). causing to rise or get up; raising, elevating. see ಏಳ್.

ಉತ್ಥಿತ ud-thiṭa (sthita). risen. 2, *arisen, born, produced* 3, *increased.* 4, *endeavouring.*

ಉತ್ಪಟ ud-paṭa. = ಉಪ್ಪಡ. (tearing or rooting up); sap issuing from the cleft of a tree.

ಉತ್ಪತನ ud-patana. flying up; rising, ascending; birth. (G.)

ಉತ್ಪತಿತೃ ud-patitṛi. *flying or jumping up;* going upwards.

ಉತ್ಪತಿಷ್ಣು ud-patiṣṇu. = ಉತ್ಪತಿತೃ. *flying or jumping up,* etc.

ಉತ್ಪತ್ತಿ ud-patti. arising; *birth, production* (ಹುಟ್ಟುವುದು Nn. 215); coming forth; origin; produce, profit. (My.). see ಪುಟ್ಟು, ಮೂಡು.

ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನ utpatti-sthāna. the source of anything (ಆಕರ Nn 91).

ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಲಯ utpatti-sthiti-laya. arising into being, continuance in life, and dissolution (Bp. 61, 65).

ಉತ್ಪಥ ud-patha. wrong road; error, evil (Sk.). 2, the air, sky (Br.; R.).

ಉತ್ಪನ್ನ ud-panna. risen; arisen, *born, produced;* acquired, gained; produce, profit (ಹುಟ್ಟುವಳಿ G.; My.); effected; known.

ಉತ್ಪನ್ನತೆ ud-pannate. origin; production. (Bp. 35, 7; My.).

ಉತ್ಪಲ utpala. *the blue lotus, Nymphaea caerulea* (ಇನ್ದೀವರ, ನೆಯ್ದಲೆ Mr. 419; ಕಮಲ, ನೆಯ್ದಿಲ್ Nn, 29; ಪದ್ಮ, ನೆಯ್ದಿಲು 54; ಕುವಲಯ, ನೆಯ್ದಿಲೆ Si. 95; ಕರೇ ಕಮಲ G.). 2, any water-lily. 3, *Costus speciosus or arabicus* (ಕೊಳಂಜನ G.). 4, N. of a vṛitta (Ch.; Mr. 366). — ಉತ್ಪಲಹೂ. a fragrant garden-flower, Kaempferia rotunda Lin. (St. & Pl.).

ಉತ್ಪಲಮಾಲೆ utpala-māle. N. of a vṛitta (Ch.).

ಉತ್ಪಲಮಿತ್ರ utpala-mitra. the water-lily's friend: the moon (Bp. 61, 82).

ಉತ್ಪಲಸಾರಿವೆ utpala-sārive. *the shrub Ichnocarpus frutescens* Roxb.

ಉತ್ಪಲಾಪ್ತ utpala-āpta. = ಉತ್ಪಲಮಿತ್ರ. (My.).

ಉತ್ಪಲಾಪ್ತಾಶ್ಮ utpalāpta-aśma. the moon-gem (ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಮಣಿ Cb.; My.).

ಉತ್ಪವನ ud-pavana. cleaning, purifying. see ನೆಗೆ, ನೆಸೆ, ಪಾಱು and *cf.* ಉತ್ಪ್ಲವನ.

ಉತ್ಪಶ್ಯ ud-paśya. *looking upwards.*

ಉತ್ಪಾಟನ ud-pāṭana. eradicating; destroying. see ಕೀಳ್, ಮೀಱ್ಟು.

ಉತ್ಪಾಟಿತ ud-pāṭita. *pulled up by the roots, torn out.*

ಉತ್ಪಾತ ud-pāta. flying up, a jump. 2, *an unusual or startling event boding calamity, a portent, any natural prodigy or phenomenon;* any public calamity, as an eclipse, meteor, earthquake, etc. (Bp. 57, 48). 3, ಧರ್ಮ (Nn. 79).

ಉತ್ಪಾತಕ ud-pātaka. = ಉತ್ಪಾತ. (My.). 2, perverse, having a contrary disposition (My.).

ಉತ್ಪಾದ ud-pāda. coming forth, *birth, production.* 2, producing, causing. 3, *cause.*

ಉತ್ಪಾದನ ud-pādana. bringing forth, producing. see ದುಃಖೋತ್ಪಾದನ.

ಉತ್ಪಾದಿತ ud-pādita. produced, created. (My.).

ಉತ್ಪಾದಿಸು utpādisu. to produce; to bring forward, to use (Śmd. 142).

ಉತ್ಪಿಂಜ ud-piñja. out of order, confused. see ಸಮುತ್ಪಿಂಜ.

ಉತ್ಪಿಂಜಲ ud-piñjala. *confounded, confused.*

ಉತ್ಪಿಹಿತ ud-pihita. covered on or over. see ಪ್ರೋತ್ಪಿಹಿತ.

ಉತ್ಪುಲಕ ud-pulaka. joyful, delighted; delight (Bp. 37, 24; 56, 12; 61, 61).

ಉತ್ಪ್ರಾಸ ud-prāsa. throwing afar. 2, a burst of laughter; derision. 3, *excess, violence.*

ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಣ ud-prēkṣaṇa. looking into or up to; perceiving; comparing or illustrating by a simile. (R.).

ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ utprēkṣisuvike. the act of inferring or supplying (Si. 48, sic !).

ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ud-prēkṣe. overlooking, disregarding; indifference. 2. a figure of speech; comparison, illustration. 3, an ironical comparison. [Kr. 3, 3. 115]. see Kāvy. III, 3, B, 121 seq., where it is a kind of atiśaya.

ಉತ್ಪ್ಲವನ ud-plavana. jumping or leaping up; springing upon; bounding; floating upon. see ಉತ್ಪವನ.

ಉತ್ಫಲ ud-phala. = ಉಪ್ಪಳ. expanding, opening wide, dilating (fr. Sk. ಉತ್ಫಲ್). 2, excellent fruit.

ಉತ್ಫುಲ್ಲ ud-phulla. *widely opened; blown as a flower* (Bp. 8, 1).

ಉತ್ರಾಸ utrāsa. = ಉತ್ತ್ರಾಸ. (My.).

ಉತ್ವ utva. the letter ಉ (Śmd. 105. 184. 205. 246. 270. 278. 353. 373).

ಉತ್ವಾನ್ತ utva-anta. a term with final ಉ (Śmd. 103).

ಉತ್ಸ utsa. *a spring, a fountain* (ಪ್ರಸ್ರವಣ, ಒಱತೆ Mr. 418).

ಉತ್ಸಂಗ ud-saṅga. union. 2, slope, side. 3, *the haunch or part above the hip; the lap.* ಪೊಕ್ಕುೞು ನಾಭಿಯುಕ್ಕು, ಮುನ್ದೊದವಿರ್ದ ಮೆಯ್ಯುಂ ಕವರ್ ಉತ್ಸಂಗಮುಕ್ಕು (Mr. 327).

ಉತ್ಸರ್ಗ ud-sarga. pouring out, emission. 2, excretion, voiding by stool (ವರ್ಚಸ್, ಮಲ, etc. Mr. 396). 3, abandoning, quitting. 4, *gift, donation.* 5, a general precept, rule.

ಉತ್ಸರ್ಜನ **ud-sarjana.** -ನೆ. letting loose, emission. 2, quitting, abandoning. 3, *gift, donation.* see ಕ್ರೋಧೋತ್ಸರ್ಜನ.

ಉತ್ಸರ್ಜಿತ **ud-sarjita.** = ಉತ್ಸೃಷ್ಟ. (My.).

ಉತ್ಸರ್ಜಿಸು **ud-sarjisu.** to let loose; to quit, to leave, to abandon (My.).

ಉತ್ಸರ್ಪಣ **ud-sarpaṇa.** going, gliding or soaring upwards; spreading out; swelling, heaving. see ಎಬ್ಬು, ಕೂಂಕು.

ಉತ್ಸವ **utsava.** = ಉಚ್ಛ್ರಯ 2, ಉಚ್ಛ್ವಸ, ಉತ್ಸಹ. *height, elevation, haughtiness, pride* (ಉತ್ಕೃಷ್ಟಿಕೆ Si. 458; ಏಱು ಹೋಗೋಣ G.). 2, elation. joy (ಕೋಟಿ, ಮನದ ಉತ್ಸವ, o. r. ಮನೋತ್ಸಾಹ Nn. 73; Bp. 55, 8). 3, *a festival* (ಚಚೆ Nn. 73; ಕ್ಷಣ, ಒಸಗೆ Mr. 452); a festive procession (My.). 4, enterprise, effort (ಗನ್ನ, ಉತ್ಸಾಹ Nn. 161). 5, a libation, an offering (ಬಲಿ, ಉತ್ಸಹ, o. r. ಉತ್ಸಾಹ Nn. 16). 6, *rising or formation of a wish.* 7, *impatience.* 8, juice (ರಸ Nn. 83, o. r. ಉತ್ಸಾಹ). 9, N. of a ragaḷe (Ch.).

ಉತ್ಸವಿಸು **utsavisu.** to make merry, to feast with mirth, to be glad (Bp. 18, 78; 21, 38; 36, 49; My.).

ಉತ್ಸಹ **utsaha.** Tbh. of ಉತ್ಸವ or of ಉತ್ಸಾಹ. see Nn. s. ಉತ್ಸವ. a feast (Bp. 3, 85; My.); a festive procession (My.). 2, joy (My.; ಮನಸಿಗೆ ಆಗುವ ಆನನ್ದ G.).

ಉತ್ಸಾದನ **ud-sādana.** overturning; raising; ploughing thoroughly. 2, *rubbing and cleaning the body with fragrant unguents.*

ಉತ್ಸಾರಕ **ud-sāraka.** expelling, driving away. 2, *a door-keeper, a porter.*

ಉತ್ಸಾರಿತ **ud-sārita.** expelled, driven away, got rid of (Kāvy. II, 2, B, 45).

ಉತ್ಸಾಸಿ **utsāsi.** = ಉಚ್ಛ್ವಾಸಿ, q. v.

ಉತ್ಸಾಹ **ud-sāha.** power, strength. 2, *effort, exertion, perseverance, strenuous and continued exertion; energy; magnanimity* (ಕಜ್ಜ, ಉದ್ಯೋಗ Mr. 451). 3, joy, happiness, elation. 4, heroism, 5, one of the sthāyibhāvas in rasa (Kāvy. IV, 2, 15; Mr. 74). 6, N. of two metres (Ch.). see ಉಬು. — ಉತ್ಸಾಹಂಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. effort to relax (Grj. 8, 35).

ಉತ್ಸಾಹಧ್ವನಿ **utsāha-dhvani.** a sound of delight. see ಕೆಲೆ.

ಉತ್ಸಾಹನ **ud-sāhana.** *effort, perseverance.*

ಉತ್ಸಾಹನಿಗ್ರಹ **utsāha-nigraha.** restraint of effort, etc. see ಉಬ್ಬು ಸಪ್ಪುಡು and remark on ಉಚ್ಛ್ವಾಸನಿಗ್ರಹ.

ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧನ **utsāha-vardhana.** *the heroic rasa or feeling, heroism.*

ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿ **utsāha-śakti.** power derived from joy (that is necessary for a king, My.).

ಉತ್ಸಾಹಿ **utsāhi.** active, persevering. 2, happy; a happy person (ಸನ್ತೋಷಿ Mr. 232).

ಉತ್ಸಾಹಿಸು **utsāhisu.** to rejoice (My.). (Bh. 2, 12, 38).

ಉತ್ಸುಕ **utsuka.** restless, uneasy. 2, eager, impetuous; quick, swift (ತ್ವರಿತ, ಪ್ರಸ್ತುತ, etc., ಚಟ್ಟರಿಗ Mr. 233; ಚಟ್ಟರಿಗ Hlā.). 3, *anxiously desirous, longing for, attached to* (ಉತ್ಕ, ಉತ್ಕಣ್ಠಿತ Hlā.); ardent desire (ಔತ್ಸುಕ್ಯ Ct. II, 114). 4, regretting, repining, sorrowing for. 5, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). 6, N. of a vṛitta (Ch.). — ಉತ್ಸುಕವೆಱು. -ವೆಱು. to be eager, etc. (Bp. 43, 27).

ಉತ್ಸುಕತೆ **utsukate.** restlessness; zeal (My.); attachment, affection (ಭಕ್ತಿ Cb.; B. 4, 19); regret.

ಉತ್ಸೃಷ್ಟ **ud-sṛiṣṭa.** emitted; *left, abandoned, thrown away.*

ಉತ್ಸೇಕ **ud-sēka.** sprinkling; foaming up or over; *haughtiness, pride.*

ಉತ್ಸೇಧ **ud-sēdha.** *height* (ಮಹೊನ್ನತ್ಯ, ಅತಿಯುದ್ದ Nn. 132); *thickness.* 2, an excellent affair (ಉನ್ನತಕಾರ್ಯ Mr. 473). 3, profit, etc. (ಪ್ರಯೋಜನ Nn. 132). 4, *the body.* 5, killing, slaughter (ವಧ್ಯ, ಕೊಲೆ 132).

ಉದ್ **ud.** up, upwards; upon, on; over, above; out, out of, from, away from, apart.

ಉದ **uda.** = ಉದಕ, ಉದನ್. water. see ಉದಜೋದ; Bp. 8, 60.

ಉದಕ್ **udak.** = ಉದಂಚ್.

ಉದಕ **udaka.** *water* (ಅಪ್ಪು Śmd. Dh. 461; ವನ, ನೀರ್ Nn. 34).

ಉದಕ್ಕು **udakku.** Tbh. of ಉದಚ್ (ಉದಕ್, ಉದಂಚ್, Śmd. 106 Cm.).

ಉದಕ್ಯೆ **udakye.** *a woman in her courses* (requiring water for purification).

ಉದಗಲಿಸು **udagalisu.** Tbh. of ಉದ್ಗಲಿಸು. (Rām. 4, 5, 25).

ಉದಗ್ಗತಿ **udak-gati.** the sun's progress north of the equator (Si. 41).

ಉದಗ್ಭವ **udak-bhava.** born in the north (Si. 29).

ಉದಗ್ಭೂಮ **udak-bhūma.** soil turned upwards or towards the north; *fertile soil.*

ಉದಗ್ರ **ud-agra.** pointing upwards; *high, tall.* 2, advanced. 3, increased, large, vast; fierce, intense; excited. see Bp. 22, 15; 52, 39.

ಉದಂಕ **udaṅka.** a vessel for oil, etc. 2, N. of a ṛiṣi (My.).

ಉದಚ್ **udac.** = ಉದಂಚ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಉದಜ **ud-aja.** 1. *the driving out or forth* (of cattle, etc.).

ಉದಜ **uda-ja.** 2. produced in or by water. 2, a lotus.

ಉದಜಲೋಚನೆ **udaja-lōcane.** a woman with lotus-like eyes (Bp. 40, 30).

ಉದಂಚ್ **ud-añc.** = ಉದಕ್, ಉದಕ್ಕು, ಉದಚ್. turned or going upwards; *upper, upwards.* 2, *northern.* 3, subsequent, posterior.

ಉದಂಚ **ud-añca.** proceeding well, hitting the mark, as an arrow (Grj. 8, 43).

ಉದಂಚನ **ud-añcana.** a bucket. 2, *a lid, a cover.*

ಉದಂಚಿತ **udañcita.** *raised up, thrown upwards.*

ಉದಧಿ **uda-dhi.** a reservoir for water; *the ocean.*

ಉದನ್ **udan.** *water.*

ಉದನ್ತ **udanta.** 1. *intelligence, tidings;* news.

ಉದನ್ತ **u-d-anta.** 2. ending in ಉ; a term with final ಉ (Śmd. 134. 144. 200. 203. 236).

ಉದನ್ಯೆ **udanye.** *thirst.*

ಉದನ್ವತ್ **udan-vat.** -ವನ್ತ. abounding in water; *the ocean.*

ಉದನ್ವಾನ **udan-vāna.** Tbh. of ಉದನ್ವತ್. (Mr. 405).

ಉದಪಾನ **uda-pāna.** *a well.*

ಉದಯ **ud-aya.** *going upwards, rising* (ಮೂಡಿತು Kk. 75, o. r. ಮೂಡಿ). 2, *the eastern mountain behind which the sun is supposed to rise.* 3, light, splendour (ತೊಳತೊಳ Ct. I, 23). 4, springing from; coming forth, creation, production, coming into being; becoming visible. 5, *gain, income.* 6, N. of a vṛitta (Ch.). — ಉದಯಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to rise (Bp. 11, 12; J. 26, 17).

ಉದಯಕಾಲ **udaya-kāla.** the time of sunrise. see ಪೊಟ್ಟಿಡೆ.

ಉದಯಕುಧರ **udaya-kudhara.** = ಉದಯಾದ್ರಿ. (Bp. 19, 28).

ಉದಯನಗರಿ udaya-nagari. N. of the capital of Marvar (Grj. 2, 81).

ಉದಯರಾಗ udaya-rāga. the hue of sunrise; the dawn; the rising sun or moon; a morning carol. — ಉದಯರಾಗವಱಿ. -ಪಱಿ. a kind of sīre (Bp. 11, 24).

ಉದಯಾಚಲ udaya-acala. = ಉದಯಾದ್ರಿ. (Grj. 5, 8).

ಉದಯಾದಿತ್ಯ udaya-āditya. the rising sun (Śmd. 175). 2, N. of a king (My.).

ಉದಯಾದ್ರಿ udaya-adri. = ಉದಯ No. 2. (Bp. 61, 12).

ಉದಯಿಸು udayisu. = ಉದ್ಯಯ್ಸು. to rise; to be born; etc. [ಪದೆದು ದಯಿಸಲೆನ್ದು ಕಾಲದೊಳಲ್ಲದುದಾರ ತೇಜನರ್ಕನುಮಲ್ಲಂ Kr. 3, 147]. ಉದಯಿಪ್ಪಂ (Śmd. 275). see Śmd. 42. 83. 126. 217. 275. 370. 381; Ch. v. 206; Grj. 10, 111; Bp. 3, 57; 19, 53; 34, 11; 50, 62; 53, 6; 60, ೨೨; 61, 12; Śm. 8.

ಉದಯ್ಸು udaysu. = ಉದಯಿಸು. (Bp. 2, 8).

ಉದರ udara. *the belly* (ಪೊಡೆ Ct. I, 102; ಹೊಟ್ಟೆ Nn. 64). ಉದರ ಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸೆದೆಯಾದರೂ ಹುಡುಕ·ಬೇಕು (Prv.). — ಉದರದ ರಾಮಯ ದೇವ. N. (Bp. 58, 11).

ಉದರನಿರ್ವಾಹ udara-nirvāha. sustenance of life: a subsistence (My.; Cb. 123; B. 4, 194).

ಉದರಯಾತ್ರೆ udara-yātre. support of life (My.).

ಉದರಪೂರ udara-pūra. till the belly is full. (My.).

ಉದರಪೋಷಣೆ udara-pōṣaṇe. -ಣ. feeding the belly, supporting life. (C.). 2, a person who only thinks of feeding or supporting his or her body (Bp. 40, 55).

ಉದರಭರಣ udara-bharaṇa. = ಉದರಪೋಷಣೆ. (C.).

***ಉದರವೈರಾಗ್ಯ udara-vairāgya.** pretended renunciation for the sake of livelihood.

ಉದರಶಿಖಿ udara-śikhi. belly-fire: inward heat, figurative or natural (Bp. 57, 12).

ಉದರಶೂಲೆ udara-śūle. the colic (C.; Jñs. 22, 31).

ಉದರಾನ್ತ udara-anta. any one of the viscera of the body (ಕೋಷ್ಠ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಒಳಗು Nn. 126).

ಉದರಾರ್ಥಿ udara-arthi. one whose only concern is the belly (Bp. 40, 37).

ಉದರಿ udari. 1. having a belly (see ತನೂದರಿ). 2, having a large belly.

ಉದರಿ udari. 2. = ಉದ್ದರಿ. credit (My.).

ಉದರಿಲ udarila. *fat, corpulent.*

ಉದರಿಸು udarisu. = ಉದಿರಿಸು, ಉದುರಿಸು. to cause to fall or drop down, etc. (C.). ಪಕ್ವವಾದ ಮೇಲೆ ಹಣ್ಣು ಉದರಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 3, 52).

ಉದರು udaru. 1. = ಉದಿರ್ q. v., ಉದಿರು, ಉದುರ್, ಉದುರು. to fall or drop down, etc. P. p. ಉದರಿ (C.). ಉದರಿವಡೆ (Bp. 19, 52). ಭಗಣವರ್ ಉದರಿದವು (28, 55). ದಿಣ್ಣುದರಿದನು (51, 69). ಉದರಿತು (J. 23, 46).

ಉದರು udaru. 2. falling or dropping down, etc. 2, the state of boiled rice or that of split pulse in which the grains or halves have been duly boiled so that they do not stick to one another (My.). — ಉದರುಗಾಱು. -ಕಾಱು. grains of corn in fields that have fallen from the ears (My.).

***ಉದರೆ udare.** = ಉದರಿ. ಗರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೋಲಿನಲಿ ಉದರೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಭಣ್ಡದ ಹರದನನ್ತಾದೆನಯ್ಯಾ ! Bv. 938.

ಉದರ್ಕ ud-arka. reaching or extending beyond; *the future result of actions.*

ಉದರ್ಚು udarcu. = ಉದಿರ್ಚು q. v. ಶಿರದಿ ಪತ್ರ್ರಯ ಉದರ್ಚಿ (Bp. 18, 32). ಪೂಷನೆವ್ಬನ ಹಲ್ಲನ್ ಉದರ್ಚನೆ? (54, 52).

ಉದಲಾವಣಿಕ uda-lāvaṇika. salted, *prepared with brine.*

ಉದವಸಿತ ud-avasita. *a dwelling, a house.*

ಉದಶ್ವಿತ್ uda-śvit. *buttermilk with an equal portion of water.*

ಉದಸ್ತ ud-asta. thrown or cast up; thrown. see ಅಭ್ಯುದಸ್ತ.

ಉದಾತ್ತ ud-ātta. elevated, high, lofty. 2, highly or acutely accented; *the high or acute accent*, a sharp tone. 3, *generous, noble.* 4, great, illustrious. 5, N. of a vṛitta (Ch.). see Kāvy. I, 1*a*, 4. 6; Ch. v. 150; Bp. 3, 6; 32, 47; 46, 24; 55, 51.

ಉದಾತ್ತಚರಿತ udātta-carita. a man of noble behaviour (Bp. 29, 1).

***ಉದಾತ್ತಾಲಂಕಾರ udātta-alaṅkāra.** one of the figures of speech. Kr. 3, 4. 174.

ಉದಾನ ud-āna. breathing upwards. 2, *the vital air which rises up the throat and passes into the head* (ಕೊರಲಲ್ಲಿಗೆ ಒದಗುವ ಅನಿಲಂ Mr. 51). 3, the navel. 4, a kind of snake.

ಉದಾನವಾಯು udāna-vāyu. = ಉದಾನ No. 2. see ತೇಗು.

ಉದಾಯ ud-āya. going upwards, rising. see ಸಮುದಾಯ.

ಉದಾರ ud-āra. tending upwards; high, lofty, exalted; *generous, noble, liberal* (ಗುಣ, ತ್ಯಾಗ Nn. 78); upright, honest; proper, right. 2, one of the guṇas in rhetoric [Kṛ. 2, 54. 79]; (Kāvy. III, 1, A, 3. 18-21; *cf.* III, 3, B, 156; IV, 1, 3; IV, 2, 37).

ಉದಾರಣೆ udāraṇe. Tbh. of ಉದಾಹರಣ. (C.).

ಉದಾರತನ udāratana. = ಉದಾರತೆ. (My.; ಔದಾರ್ಯ G.).

ಉದಾರತೆ udārate. liberality, generosity (Kāvy. IV, 2, 58; Bp. 2, 31; 36, 29; My.).

ಉದಾರತ್ವ udāratva. = ಉದಾರತೆ. (My.; Cb. 27).

ಉದಾರಶೀಲ udāra-śīla. generous-minded (My.).

ಉದಾರಿ udāri. a great, liberal, generous person (Bp. 9, 49; My.; B. 5, 187).

ಉದಾರು udāru. debt (My.); credit (Mg.; H.; *cf.* ಉದ್ದರಿ).

ಉದಾಸ ud-āsa. 1. sitting away from; indifferent, unconcerned, apathetic; a stoic; indifference, apathy, stoicism. (Cb.).

ಉದಾಸ ud-āsa. 2. throwing upwards; elevation. see ವ್ಯುದಾಸ.

ಉದಾಸೀನ ud-āsīna. sitting away from, remote; *indifferent, free from affection, showing no interest in* (ಬೇಸತ್ತವ G.); *a man who is neither a friend nor an enemy,* a neutral; indifference. 2, disrespected, disesteemed, despised; contempt, disregard (ಭೂರಿ, ಅವಜ್ಞೆ Nn. 69; ಅನಾದೃತ, ಅವಜ್ಞಾತ, ಅಪಹಸಿತ Mr. 432; My.). see Bp. 6, 4; 45, 13; B. 4, 56. — ಉದಾಸೀನ ಮಾಡು. to disregard, to disrespect (C.; B. 4, 57).

ಉದಾಸ್ಥಿತ ud-āsthita. a superintendent; a doorkeeper; a spy, an emissary. see ಹರಿಕಾಱ.

ಉದಾಹರಣ ud-āharaṇa. -ಣೆ. = ಉದಾರಣೆ. relating, saying; declaration. 2, an example, an illustration, an instance. (My.). 3, an opposite argument, the third of the five premises of rhetorical reasoning. see Śmd. 4. 5. 102; Śm. 77. 119; Kk. 95. 100. 4, a reply (My.).

ಉದಾಹರಣೆಗಾಱ udāharaṇe-gāṟa. a man who uses evasive arguments or practises sophistry (My.).

ಉದಾಹರಿಸು udāharisu. to declare; to relate; to explain (ಕಥನ Śmd. Dh.; Śmd. 401).

ಉದಾಹಾರ ud-āhāra. *an example, an illustration.*

ಉದಾಹೃತ ud-āhṛita. said, related; called, named; *adduced as an instance;* an illustration (Ch. v. 57); illustrated; entitled.

ಉದಾಹೃತಿ ud-āhṛiti. an example, an illustration (Śmd. 107).

ಉದಿ udi. = ಊದಾ, etc., q. v. ashes of frankincense. 2, brown (B. 5, 255. 257. 258. 259. 260; Mhr.).

ಉದಿತ udita. 1. = ಉದ್ದಿತ. *bound, tied.*

ಉದಿತ udita. 2. *said, spoken.*

ಉದಿತ ud-ita. 3. risen, sprung up, born (ಉಣ್ಮಾಗಲ್‌ಪಟ್ಟ Śmd. 61 Cm.; ಹುಟ್ಟಲ್‌ಪಟ್ಟ 132 Cm.). see Ch. v. 51. 335.

ಉದಿರ್ udir. = ಉದರು 1, etc. to fall, to fall down or off, to drop, as fruits or leaves from a tree, hailstones from the sky, teeth from the jaw, etc. (ಪತನ Śmd. Dh.; T. ಉದಿರ್; Tu. ಉದರ್, ಉದುರ್). [ಮಲಯಾನಿಳನೆಸಕದಿನುದಿರ್ದ ಲರ್ಗಳ ಮಕರಂದ ಮಾಲೆಗಳ್ Kr. 3, 137; Pb. 2, 31; Ap. 4, 59]. P. p. ಉದಿರ್ದು (J. 6, 39). ಪಟಪಟ ಪಣ್ಬಿಟಿಯೆನ್ದು ಆಲಿಕಲ್ಲಳ್ ಉದಿರ್ದುವು ನಭದಿಂ (Śmd. 65). ಮರದತ್ತಣಿನ್ ಎಲೆ ಉದಿರ್ದುದು (115). ಉದಿರ್ದ ತ್ತು ಘನೋಪಲಾಚ್ಛದನ್ತಂ (Rśv. 8, 116). ಉದಿರ್ದ ಓಲ್ (Grj. 4, 95).

ಉದಿರಿಸು udirisu. = ಉದರಿಸು, etc. (My.; ಉದಿಚುರ್ G.).

ಉದಿರು udiru. = ಉದಿರ್, etc. P. p. ಉದಿರಿ (My.). ಉದಿರಿದವು (G. 71).

ಉದಿರ್ಚು udircu. = ಉದರ್ಚು. to cause to fall down, to let drop, etc. (ಅಧಃಪತನ Śmd. Dh.). ತುನ್ತುಱಿನ್ ಉದಿರ್ಚಿತು ಸಾರಸಂ (J. 28, 36).

ಉದಿಸು udisu. = ಉದಯಿಸು. (Śm. 71; Si. 92; My.). ಕುದುರೆ ಹೊಯಿಸಣದೊಳ್ ಉದಿಸಿರಲ್ ಭೂಮಿಜಂ (Mr. 282).

ಉದೀಚಿ udīci. *the north.*

ಉದೀಚೀನ udīcīna. *northern.*

ಉದೀಚ್ಯ udīcya. being in the north; the country to the north and west of the river Saraswatī, the northern region.

ಉದೀಚ್ಯಮಾರ್ಗ udīcya-mārga. a rhetorical way used in the northern country (Kāvy. III, 1, A, 24).

***ಉದೀಚ್ಯವಾಚಕ udīcya-vācaka.** one of the Kāvya styles Kr. 2, 108.

ಉದೀರಣ ud-īraṇa. throwing upwards; driving forward. 2, *speaking, saying.*

ಉದೀರ್ಣ ud-īrṇa. moved upwards; increased; *great, generous, noble* (ಮಹಾತ್ಮ, ಪಿರಿಯ Mr. 233).

ಉದು u₁₀-du₁. 1. = ಉತು. the intermediate demonstrative pronoun neuter: between the two (T.; see ಉ 10, ಊ 5). ಅದು, ಇದು, ಉದು, ಆವುದು (Śmd. 96). ಎಮ್ಬುದು (263). its plural is ಉವು: ಅವು, ಇವು, ಉವು, ಆವುವು (117). ಚಾರ ದುವು (10), ಮೆಲ್ಲಿದುವು, ಬೆಟ್ಟಿದುವು (117), ಒಳ್ಳಿದುವು, ದಟ್ಟಿದುವು (120). ಬೆಟ್ಟಿದುವುಮ್ ಎನಿಪ್ಪ ಲೋಹಕುಚುರವಳಿಯಂಗಳ್ (120). ನೇರಿದುವು ಬೆರಲ್; ತೋರಿದುವು ಜಘನಂ; ಬೆಟ್ಟಿದುವು ಮೊಲೆ (170). *cf.* -ಉದು 2.

-ಉದು udu. 2. = -ಅತ್ತು 2, etc. a termination of the third person singular neuter of the present, (future) and imperfect tenses (Śmd. 263), its plural being ಉವು (263), *e. g.* ಬನ್ದಪುದು, ಪೇಟ್ಟಪುದು (259), (ಬರ್ಪುದು, ಕುಡುವುದು 260); ಬನ್ದುದು, ತಳಿರ್ತುದು (187), ಬರೆದುದು, ನೆರೆದುದು, ಸತ್ತುದು (264), ಅಯ್ದುವುವು (54), ಇರ್ಪುವು (263), ನಿಮಿರ್ದುವು, ಪೊಳೆದುವು (264). the (future) form with ಉದು is used for action in general, *e. g.* ಈವುದು (giving is) ಕರ್ಣಂಗೆ ಸಹಜಮ್, ಆರೋಪಿತಮೆ? (264); ನಿಡಿದೋಳ್ಗಳ್ ದಿಕ್ಕರಿಕರದ ಒಡನಾಡಿಗಳ್ ಎನಿಸಿ, ಮೆಱೆವುದು (shines) ಆತನ ರೂಪಂ (117); also for the imperative, *e. g.* ರಕ್ಷಿಪುದು ಎನ್ನಂ! ಅವಧರಿಪುದು ಬಿನ್ನಪಮಂ! (264); ಅವಂ ಮಾಟ್ಪುದು! (271).

-ಉದುಂ udu₂-um₁. when (Śmd. 293. 294). ನಿನ್ನ ಇನಿಯನ ಪೞಕೆಯೊಳ್ ಇರು! ಎನ್ದು, ಸಖಿ ತೊಲಗುವುದುಂ (78). see -ಉಂ 1, note.

ಉದುಗರಿಸು udugarisu. Tbh. of ಉದ್ಗರಿಸು. (Rām. 3, 5, 6).

ಉದುಭವಿಸು udubhavisu. Tbh. of ಉದ್ಭವಿಸು. (My.; G.). J. 11, 14.

***ಉದುಮದ udumada.** Tbh. of ಉನ್ಮದ. ಉದುಮದ ಸೊಕ್ಕಿ ತಲೆಗೇಱಿತ್ತೆ ಅಯ್ಯಾ Bv. 583.

ಉದುಮ್ಬರ udumbara. *the glomerous fig-tree, Ficus glomerata* Roxb. 2, *copper.* 3, a threshold (ಹೊಸ್ತಲ G.).

ಉದುಮ್ಬರಪರ್ಣಿ udumbara-parṇi. *the plant Croton polyandra* Roxb.

ಉದುರ್ udur. = ಉದಿರ್, etc. P. p. ಉದುರ್ದು. ಉದುರ್ದ (J. 24, 32; 33, 22). ಗಗನಸ್ಥಲದಿನ್ದೆ ಉಡುಗಳ್ ಪಟಪಟನೆ ಉದುರ್ದವೊಲ್ (Rśv. 8, 113). ಕಟ್ಟಿರ್ದ ಹಾರಾದಿಗಳ್ ಪಱಿದು ಉದುರ್ದ ವೋಲ್ (J. 18, 22). ಧರೆಗೆ ಉದುರೆ ತಾರಕಿಗಳ್ (Bp. 2, 15). ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳ್ ಉದುರಲು (17, 15). ಪಣ್ಣುದುರುತಿಹ ವಿಟಪಿಗಳ್ (19, 51). ಕಣ್ಣವುದುರುತ (44, 20).

***ಉದುರಿ uduri.** an artificial tuft of hair usually worn by women (Tu.).

ಉದುರಿಸು udurisu. = ಉದರಿಸು, etc. (Rām. 5, 8, 33; J. 23, 35; C.). see Prv. s. ನಿಲಕಡೆ.

ಉದುರು uduru. = ಉದುರ್, etc. P. p. ಉದುರಿ (C.). ತಾರಾನೀಕಂ...ಉದುರಿದವು (Bp. 58, 60). ಆನೆಯ ತಲೆಯ ಮುತ್ತುದುರಿ (J. 28, 44). ಉದುರಿತು (10, 33). ನನ್ನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಅನ್ತು ಉದುರಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಆದವು (B. 1, 22). ಹೂವಿನ ಪಕಳೆಗಳು ಉದುರಿ (3, 36). ಕೆಳಗೆ ಉದುರಿ ಬಿದ್ದ ಕಾಯಿಗಳು (4, 180). ಹಣ್ಣೆಲೆ ಉದುರುವಾಗ ಚಿಗುರೆಲೆ ನಗುವದು (Prv.).

ಉದೂಖಲ udūkhala. = ಉಲೂಖಲ. *a wooden mortar; any mortar.*

ಉದೋ udu₁-ō₃. behold (what is in the middle of two others or two other parties)! ho! halloo! (an interjection used in presenting offerings to a goddess; S. Mhr.; Tu.).

ಉದ್ಗತ ud-gata. gone up, risen; born; gone out; departed; *brought up, vomited.* 2, N. of a vṛitta (Ch.). ಸೌಖ್ಯೋದ್ಗತಜೀವಿ (ಸುಖವನ್ ಅಯ್ದುವನ್ತಾ ಜೀವರುಗಳು Nn. 113). see ಮುಖೋದ್ಗತ.

ಉದ್ಗತಿ ud-gati. going up, rising; coming forth; being born; vomiting. see ಉಣ್ಮು.

ಉದ್ಗನ್ಧ ud-gandha. great fragrance.

ಉದ್ಗನ್ಧಶಾಲಿ udgandha-śāli. a person possessing great fragrance (Ch. v. 140).

ಉದ್ಗಮ ud-gama. = ಉಗಮ. going up, rising; springing forth; source, origin; production; creation; a flower; a flower-bud (V. 4, 39); vomiting. see ರೋಮೋದ್ಗಮ; Kāvy. V, 50; ಉದ್ಗಮಮಾಲೆ.

ಉದ್ಗಮನ ud-gamana. rising, ascending; coming forth; breaking out; becoming visible; being produced; departing. see ಪೊಣ್ಮು.

ಉದ್ಗಮನೀಯ ud-gamanīya. to be gone up. 2, *a pair of bleached clothes;* a dōtra (ದೋವತಿ, ಒಲ್ಲಿ Mr. 343).

ಉದ್ಗಮಮಂಜರಿ udgama-mañjari. a flower-bunch (Śsv. 2, 41).

ಉದ್ಗಮಮಾಲೆ udgama-māle. a flower-wreath (ವರ್ಣ, ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ Nn. 71).

ಉದ್ಗಮಸಾರ udgama-sāra. the nectar of flowers (ಪರಾಗ, ಪುಷ್ಪರಸ Nn. 113).

ಉದ್ಗಮಿಸು ud-gamisu. to rise; to ascend (ಏಳು G.). 2, to arise to be born (ಹುಟ್ಟು G.).

ಉದ್ಗರ ud-gara. = ಉದ್ಗಾರ. (ವಮನ, ಓಕರಿಕೆ Mr. 385).

ಉದ್ಗರಿಸು udgarisu. = ಉದಗಲಿಸು, ಉಮುಗರಿಸು. to spit out; to discharge, to reject, to abandon, to get rid of.

ಉದ್ಗಲಿತ ud-galita. oozed out. 2, fallen (ಬಿದ್ದವ್ವ Cb.).

ಉದ್ಗಾಢ ud-gāḍha. *excessive, vehement, much.*

ಉದ್ಗಾತೃ ud-gātṛi. *the priest who at sacrifice chants the hymns of the Sāmavēda.*

ಉದ್ಗಾರ ud-gāra. = ಉಗ್ಗಾರ. *spitting out, ejecting, vomiting,* discharging. 2, belching, eructation. 3, an ejaculation; an interjection (Mhr.). see ಬಿಕ್ಕಳಿಸು.

ಉದ್ಗಾರವಾಚಕಚಿಹ್ನ udgāra-vācaka-cihna. the sign of exclamation (B. 3, 5).

ಉದ್ಗಿರಣ ud-giraṇa. vomiting; ejecting anything from the mouth. (R.).

ಉದ್ಗೀಥ ud-gītha. *chanting the Sāmavēda.*

ಉದ್ಗೂರ್ಣ ud-gūrṇa. *held up, raised.*

ಉದ್ಘ ud-gha. excellence; happiness; strength, loudness (Śmd. 81). 2, *a model, a pattern.*

ಉದ್ಘಟ ud-ghaṭa. a kind of vessel (ಕರಬೋನ Mr. 211, o. rs. ಉದ್ಘಟ, ಉಪ್ಪಟ).

ಉದ್ಘಟನ ud-ghaṭana. unfastening, opening; revealing; manifesting (see ಉದ್ಘಟಿಸು).

ಉದ್ಘಟಿಸು ud-ghaṭisu. = ಉಗ್ಗಡಿಸು. to make oneself manifest, to shine. ಭಾಸ್ಕರಪಟಲವುಮ್ ಉದ್ಘಟಿಸದೆ ಅಡಗಲು (Bp. 51, 61). 2, to rub over, to stroke.

ಉದ್ಘನ ud-ghana. *a carpenter's bench, a plank on which he works.*

ಉದ್ಘಾಟ ud-ghāṭa. a watch or guard-house. *cf.* ಉಕ್ಕಡ No. 2.

ಉದ್ಘಾಟಕ ud-ghāṭaka. an opener; a key. 2, *the rope and bucket of a well, a leather bucket used for drawing water.* see ಜಾಟಾಳ.

ಉದ್ಘಾಟನ ud-ghāṭana. opening, unlocking; unclosing; revealing; publishing, manifesting. 2, hoisting, raising, lifting up; *the rope and bucket of a well,* etc. (= ಉದ್ಘಾಟಕ; ರಾಟಿ G.). see ಮಮೋದ್ಘಾಟನವಚನ.

ಉದ್ಘಾತ ud-ghāta. striking; a blow. 2, a weapon, a club. 3, slipping, tripping. 4, *commencement.* 5, breathing through the nostrils, as a religious exercise. 6, a chapter, a section.

ಉದ್ಘೋಷಣ ud-ghōṣaṇa. crying out (My., also ಉದ್ಘೋಷ); sounding aloud, as musical instruments (My.).

ಉದ್ಘೋಷಿಸು ud-ghōṣisu. to cry out, etc. (My.; Śsv. 1, 31).

ಉದ್ದ udda. = ಉದಿ, ಉದ್ದು. Tbh. of ಊರ್ಧ್ವ, ಊರ್ಧ, ಉಚ್ಚ (Śmd. 348). height; tallness; length; depth; (pride) (ಉತ್ತುಂಗ, ಉಚ್ಚ Mr. 445; ನೀಳ Nn. 30; ಆಯಾಮ, ಆನಾಹ Hlā.; C.; Te., Tu.; T. ಉಜರ್, ಉಯರ್, to be raised, high, etc.; ಉಜರ, ಉಯರ, height. etc.). [ಎಡೆಗೋದಿರದಿರಿಮುದ್ದಂ ನುಡಿಯದಿರಿಂ ನೃಪತಿ ನುಡಿಯೆ ನುಡಿಯಿಂ ನೀಮಿರ್ಪೆಡೆಯೊಳಿರಿಂ Ap. 9, 6]. ನಿನ್ನುದ್ದಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಂ ಸುರಿಯೆನೆ? (Bp. 40, 13; see 5, 39; 16, 10; 39, 44). ಬಾನುದ್ದಂ (Śmd. 84). ತಾಟುದ್ದಮ್ ಬರಂ (Abh. P. 13, 64). ಮುಗಿಲುದ್ದಂ (13, 66). ಮರದ ಉದ್ದ (ಆರೋಹ, etc. Hlā.). ಬೆಳದು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಹರಿ ಕಾಲನ್ ಒನ್ದನ್ ಎತ್ತಿದಂ (Bp. 57, 23). ಕಠಾರಿಗಳನ್ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ (61, 32). ಮಾಜಿದ ಉದ್ದ (ಅನರ್ಗಲ, etc. Mr. 445). ಉದ್ದದ ನೆಲ (ತೆವರ್ Ct. II, 35). ನರಿಯ ಮೋಟ್ ಸೀರ, ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾದಿರುತ್ತದೆ (B. 3, 74; *cf.* 3, 94). ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಡಿಮೆ (Prv.). ಉದ್ದಕಾಲು, ಉದ್ದಕಿವಿ, ಉದ್ದಕೂದಲು, ಉದ್ದಗಿಡ, ಉದ್ದಂಗಿ, ಉದ್ದಬಾವಿ (C.). ಉದ್ದಗದ್ದುಗೆ (Bp. 55, 11). ಮುಸುಡನ್ ಉದ್ದವೆತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಇರ್ಪವನು (ಉತ್ಪಕ್ಷ್ಮ, etc. Hlā.). ಉದ್ದಹಲ್ಲು (G. 116). ಉದ್ದ ಮಲಗು or ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಮಲಗು, to lie down lengthwise (C.). ಉದ್ದದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಆದೆ (C.). — ಉದ್ದಗಲ. -ಅಗಲ. length and breadth (C.); height and breadth (C.). — ಉದ್ದಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. long hair (B. 3, 55). — ಉದ್ದಂಕೆ. -ಅಂಕೆ. having long thighs? (Cpr. 5, 55). — ಉದ್ದಂಕೆ. -ಅಂಕೆ. figures put one under another, as in addition (C.). — ಉದ್ದಧ್ವನಿ. a high note or tone (ತಾರ Hlā.). — ಉದ್ದಮೊಗೆ. -ಒಗೆ. to raise oneself up, as a snake (Abh. P. 11, 12). — ಉದ್ದಪ್ಪಾಜು. -ಪಾಜು. to fly upwards (Abh. P. 13, 100). — ಉದ್ದಲಬು. -ಅಲಬು 1. a kind of ಅಲಬು, Alysicarpus rugosus D. C. (Z.). — ಉದ್ದಳತೆ. -ಅಳತೆ. height (My.; ಉನ್ನತೆ G.); length (C.; B. 4, 115). — ಉದ್ದಿಹ. -ಇಹ. height, etc. being in (something), high, etc. ಉದ್ದಿಹ ಧ್ವನಿ (ಉಚ್ಚೈರ್ಘುಷ್ಟ Nr.). ಉದ್ದಿಹದೊನ್ದು ಮಣಿಮಯಸಿಂಹಪೀಠದೊಳ್ (Bp. 51, 10). — ಉದ್ದುರುಟು. -ಉರುಟು 2. highly overbearing or proud behaviour (Bh. 4, 2, 64; My.). — ಉದ್ದುರುಟುತನ. = ಉದ್ದುರುಟು. (Rām. 3, 4, 25; My.). ಉದ್ದುರುಟುತನಕೆ ಗುದ್ದೇ ಮದ್ದು (Prv.). — ಉದ್ದುರುಟುಮಾತು. a very proud word (My.). ಉದ್ದುರುಟು ಮಾತು ಆಡಿ ಇದ್ದವನು ಹೋಗಾಡಿ, ಉದ್ದಮರದ ತುದಿಯನೇಜಿ, ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದು, ಸತ್ತನ್ತೆ (Sp.).

ಉದ್ದಂಶ ud-daṁśa. a bug. 2, a mosquito, a gadfly. (R.).

ಉದ್ದಣ್ಡ ud-daṇḍa. whose staff is raised or erect. 2, raised on a staff or pole. 2, raised (Bp. 28, 46; 49, 10); high; powerful, violent, severe (Bp. 5, 14; Rśv. 5, 115 va.); proud (My.); lofty or proud behaviour (Bp. 51, 69; J. 10, 30; 17, 2). ಉದ್ದಣ್ಡಗಜವೇಜುವವಂ (ನಿಷಾದಿ Mr. 247).

ಉದ್ದಣ್ಡತನ uddaṇḍatana. lofty or proud behaviour (Bh. 1, 10, 31; My.).

ಉದ್ದಣ್ಡತೆ uddaṇḍate. highness; greatness (Bp. 61, 4), etc.

ಉದ್ದಣ್ಡಿಕೆ uddaṇḍike. lofty or proud behaviour, pride (Bp. 11, 8; 61, 33).

ಉದ್ದಣ್ಡಿಸು uddaṇḍisu. to behave proudly (Bp. 40, 34).

ಉದ್ದನ udda-ana. 2. = ಉದ್ದನ್ನ. high, tall, etc. (C.).

ಉದ್ದನ್ನ udda-anna. 1. = ಉದ್ದನ. ಉದ್ದನ್ನ ಬಿಜುಸುಕೂದಲು (B. 3, 30. 99). ಉದ್ದನ್ನ ಪಟ್ಟೆಗಳು (3, 31). ಉದ್ದನ್ನ ಗೋಣು (3, 94). ಉದ್ದನ್ನ ಕೊಜಾವೆ (5, 238).

ಉದ್ದಮಿ uddami. = ಉದ್ದಮೆ, ಉದ್ದಿಮಿ, ಉದ್ದಿಮೆ, ಉದ್ದುಮೆ, ಉದ್ಯಮಿ. (Tbh. of ಉದ್ಯಮ). business, occupation, profession.

ಉದ್ದಮಿಸು uddamisu. Tbh. of ಉದ್ಯಮಿಸು. (Śmd. 280 in two MSS.).

ಉದ್ದಮೆ uddame. = ಉದ್ದಮಿ, etc. (My.).

ಉದ್ದರಿ uddari. = ಉದರಿ 2, ಉದರೆ, ಉದ್ರಿ. (Tbh. of ಉದ್ಧಾರ). the money owed upon goods purchased on trust or credit (C.; Mhr. ಉಧಾರ).

***ಉದ್ದಳನ uddaḷana.** splitting up. ವೈರಿ ನರೇನ್ದ್ರೋದ್ದಾಮ ದರ್ಪೋದ್ದಳನನೆ Pb. 1, 51.

ಉದ್ದಾನ ud-dāna. *binding*; subduing. 2, a fire-place (= ಉದ್ಧಾನ). 3, large, great (= ಉದ್ದಾಮ, Bp. 34. 33).

ಉದ್ದಾನೆ udda-āne. 4. long, etc.; length, etc. (My.). ಉದ್ದಾನೇ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಮಲಕೇ? (Prv.). ಉದ್ದಾನೇ ತುಂಗೇ ಮುಸ್ತೆ (ನೀಳವಗ್ ಆದ ತುಂಗೇ ಗಡ್ಡೆ, ಕುರುವಿನ್ದ, etc. Si. 162).

ಉದ್ದಾಮ ud-dāma. *unfettered, unrestrained, free;* self-willed; proud; large, great, excellent, distinguished (Ch. v. 138. 249; Mr. 1*a*. 1; J. 3, 31; 9, 30); highness (Bp. 19, 22).

ಉದ್ದಾಮತೆ uddāmate. the state of being unrestrained, etc. (Cpr. 7, 79).

ಉದ್ದಾಲ ud-dāla. *an inferior grain, Paspalum frumentaceum* Rottl. 2, *the plant Cordia myxa* Lin., *or Cordia latifolia.*

ಉದ್ದಾಲಕ uddālaka. = ಉದ್ದಾಲ. 2, N. of a teacher (J. 10 sum.; 10, 23, etc.).

ಉದ್ದಿ uddi. (*fr.* ಉಱು). a low ridge in a field for retaining the water of irrigation (My.; Te.; Te. also; a match, an equal, a rival; equality, rivalry; M. ಉಱ್ಱು, near, closely). see ಪಿಳ್ಳಾ-.

ಉದ್ದಿ uddi. = ಉದ್ದ, etc. ಉದ್ದಿಯ ಕೂದಲು (ಬಾಲ, ನಿಡುಕೇಶ Nn. 123, o. r. ಉದ್ದಿಕೂದಲು).

ಉದ್ದಿಗೆ uddige. = ಉದ್ದಿ. (My.). 2, the pole of a carriage (ಯುಗನ್ಧರ Nr.; S. Mhr.).

ಉದ್ದಿತ ud-dita. = ಉದಿತ 1. *bound, tied.*

ಉದ್ದಿತು udditu. = ಉದ್ದಿತ್ತು. (Śmd. 95. 96). that is high, tall, etc. (ಪ್ರಾಂಶು, ಉಚ್ಚ, ಉನ್ನತ, etc. Hlā.). ಉದ್ದಿತಜಲ್ಲಿ ಉತ್ತಾಳ (Hlā.).

ಉದ್ದಿತ್ತು uddittu. = ಉದ್ದಿತು, q. v.

ಉದ್ದಿಮಿ uddimi. = ಉದ್ದಮಿ, etc. (C.).

ಉದ್ದಿಮಿಗಾಱ uddimi-gāra. = ಉದ್ದಿಮಿದಾರ. (My.). — ಉದ್ದಿಮೆಗಾಱನಿಗೆ ಉದ್ದು ಉರುಳುವಷ್ಟು ಪುರಸತ್ತು ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಉದ್ದಿಮಿದಾರ uddimi-dāra. a trader, a merchant, a farmer (C.; B. 5, 90).

ಉದ್ದಿಮೆ uddime. = ಉದ್ದಿಮಿ, etc. (My.).

ಉದ್ದಿಶ್ಯ ud-diśya. having shown; aiming at; with regard to, for the sake of, on account of (C., *e. g.* ಅದಱ ಉದ್ದಿಶ್ಯ or ಆ ಉದ್ದಿಶ್ಯ).

ಉದ್ದಿಷ್ಟ ud-diṣṭa. pointed out; mentioned; particularised; described; designed. 2, a sort of calculation (Ch.; Mr. 368).

ಉದ್ದೀಪ ud-dīpa. inflaming, lighting up, illuminating (Bp. 2, 37); flaming, shining (10, 12; 22, 2).

ಉದ್ದೀಪಕ ud-dīpaka. inflaming; exciting, stimulating (the appetite, My.).

ಉದ್ದೀಪನ ud-dīpana. inflaming; exciting, animating; stimulating (My.).

ಉದ್ದೀಪಿತ ud-dīpita. = ಉದ್ದೀಪ್ತ. (Bp. 44, 72; 61, 6).

ಉದ್ದೀಪ್ತ ud-dīpta. lighted, set on fire; shining; inflamed or aggravated, as passion. (My.).

ಉದ್ದು uddu. 1. = ಉಜ್ಜು 1, etc. to rub. ಎರಡು ಕೆಯ್ಗಳನ್ ಉದ್ದಿಕೊಳುತ (Bp. 21, 42). ಇದೆ ವನಮಹಿಷನ್ ಉದ್ದಿಕೊಣ್ಡ ಮರ ದಿಗುಡು (J. 28, 44).

ಉದ್ದು uddu. 2. = ಉರ್ದು 2. a common pulse, Phaseolus mungo, var. radiata, Lin. (ಮಾಷ Nr.; C.; Si. 301. 307; T. ಉಱುನ್ದು; M. ಉಙುನ್ನು; Tu. ಉರ್ದು; Te. ಉದ್ದುಲು; Mhr. ಉಡೀದ; H. ಉಡದ್). ಉದ್ದಿನ ಕೆಯಿ (ಮಾಷ್ಯ, etc. Hlā.). ಉದ್ದಿನ ಬೀಜ (Bp. 42, 35). ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ (Si. 313). ಉದ್ದು ಉಬ್ಬಿದರೆ ಮದ್ದಳೆ ಆದೀತೇ? — ಉದ್ದು ಮದ್ದಲ್ಲ, ಕದ್ದವ ಸಬಗನಲ್ಲ. — ಉದ್ದು ಮದ್ದಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಿದ್ದೆ ಯೋಗಿಗೆ ಸಲ್ಲ. — ಉದ್ದು ಮೇದ ಕತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೀನನು. — ಉದ್ದು ಉರುಳಿದರೆ ಹೆದ್ದಾರಿ ದಾಟೀತೇ? (Prvs.). see Prvs. s. ಉದ್ಯೋಗ.

ಉದ್ದು uddu. = ಉದ್ದ, etc. (S. Mhr.; B. 3, 48. 103. 106; 4, 212; 5, 27. 30. 132. 238). ಉದ್ದುನೀರು (ಹ್ರದ G.).

ಉದ್ದುಮೆ uddume. = ಉದ್ದಿಮೆ, etc. (My.).

***ಉದ್ದೆಸ uddesa.** Tbh. of ಉದ್ದೇಶ. ಎನ್ಬುನ್ತ ಸದಳಮೆಸೆದುದು ಮೊಗೆವುದ್ದೆಸದೊಳೆ ತಳತಳಿಸಿ ಪೊನ್ನ ಪೊಸ ಕಳಸಂಗಳ್ Ap. 7, 84.

ಉದ್ದೇಶ ud-deśa. pointing to or at. 2, direction; declaration. 3, object, motive; purpose, meaning, design, intention. (My.). 4, quarter, region, place. 5, ಸಾಮ್ಯ (Cb.). 6, an assignment; a previous statement (Kāvy. II, 2, B, 16). see ಗಲೋದ್ದೇಶ; B. 4, 30. 108; 5, 207.

ಉದ್ದೇಶಿಸು uddeśisu. to aim at, to intend, (to wish, to desire, Bp. 14, 27; My.).

ಉದ್ದ್ಯೋತ ud-dyōta. flashing up, shining. 2, *light, brilliancy* (ಆಲೋಕ, ಶಿಖಿಯ ಬೆಳಗು Mr. 47).

ಉದ್ದ್ರವ ud-drava. going upwards. 2, the tide (J. 26, 14).

ಉದ್ದ್ರಾವ ud-drāva. going upwards. 2, *running away, flight.*

ಉದ್ಧಟ uddhaṭa. = ಉದ್ಧತ. rude, impudent, proud; rudeness, etc. (My.); madness (ಸೂನ್ಮಾದ G.; Mhr.).

ಉದ್ಧಟತನ uddhaṭatana. rudeness, etc. (My.; ಉರವಣಿಗೆ, ಪಸ G.).

ಉದ್ಧತ ud-dhata. raised, elevated. 2, puffed up, haughty (Rśv. 5, 131). 3, *exceeding, excessive* (J. 13, 4). 4, *excited, moved.* 5, rude, ill-behaved. 6, a king's wrestler. see Kāvy. IV, 1, 7; its conjugation Śmd. 257; ಜಜಾರ.

ಉದ್ಧತಿ ud-dhati. elevation; haughtiness, pride; a stroke, shaking. see Bp. 17, 18; 19, 27; 39, 65.

ಉದ್ಧತಿಕೆ uddhatiike. = ಉದ್ಧತಿ. (Śmd. 248).

ಉದ್ಧತಿಕ್ಕೆ uddhata-ikke. = ಉದ್ಧತಿಕೆ. (Śmd. 248).

ಉದ್ಧರ ud-dhara. raising, lifting up (ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುವದು Dhw.); exterminating, destroying (Bp. 3, 5).

ಉದ್ಧರಣ ud-dharaṇa. drawing out, tearing or pulling out. 2, eradicating; destroying. 3, taking off. 4, raising, lifting. (My.). 5, extricating, delivering, rescuing. (My.). 6, bringing up, vomiting. 7, final emancipation. 8, holding, possessing (Śmd. 302). see ಎತ್ತಿಸು; Bp. 38, 40.

ಉದ್ಧರಣೆ ud-dharaṇe. a metal spoon (My., also ಉದ್ಧರಣಿ; Si. 310).

ಉದ್ಧರಿಸು uddharisu. to draw up or out. 2, to lift up; to elevate; to rescue, to deliver, to save, to release (My,); [ಉದ್ಧರಿಸುಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯದಿನರ್ಹತ್ಸಿದ್ಧಾಚಾರ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಸರ್ವ ಸಾಧುಗಳೆಮ್ಮಂ Ap. 1, 6]; (Bp. 2, 1; 3, 57; 4, 2; 5, 5; 23, 29; 30, 18; 38, 75; 40, 43; 46, 46; 56, 9. 44. 45; 60 sum.; J. 7, 64; 32, 56).

ಉದ್ಧರ್ಷ ud-dharṣa. great joy; *a festival.*

ಉದ್ಧವ ud-dhava. joy, rejoicing; *a festival.* 2, N. of a Yādava, the friend and counsellor of Kriṣṇa (Bhāgavata 10, 42 sum.). N. of a messenger (Cpr. 6, 18 va.).

ಉದ್ಧಾನ uddhāna. = ಉದ್ದಾನ No. 2. *a fire-place.*

ಉದ್ಧಾನ್ತ uddhānta. *an elephant out of rut* (ಮದವಿಱಿದುದು Mr. 155).

ಉದ್ಧಾರ ud-dhāra. (*cf.* ಉದ್ಧರಿ). raising, elevating, lifting up; drawing out. 2, extrication, deliverance, redemption. (My.). 3, deduction, a part to be set aside. 4, taking away. 5, *a debt,* especially a debt not bearing interest, obligation.

ಉದ್ಧಾರಕ ud-dhāraka. who or what raises, lifts, or draws out; drawing out, etc. 2, a deliverer (My.; Mhr.).

ಉದ್ಧುರ ud-dhura. freed from a yoke or burden. 2, ceasing from. 3, unrestrained, lively, cheerful. 4, heavy, thick, gross, firm, 5, high. see Kāvy. IV, 2, 58; V, 47.

ಉದ್ಧೂಷಣ uddhuṣaṇa. *erection of the hair of the body, horripilation.*

ಉದ್ಧೂತ ud-dhūta. roused up, shaken up; tossed up; exalted; high. see ತೂಱು.

ಉದ್ಧೂಲ ud-dhūla. powdered, sprinkled with (Bp. 38, 68).

ಉದ್ಧೂಲನ ud-dhūlana. powdering, sprinkling with, as with ashes (Grj. 9, 4). — ಉದ್ಧೂಲನಂಗೆಯ್ಯು. -ಂ-ಗೆಯ್ಯು. to cause to powder, etc. (Bp. 41, 20).

ಉದ್ಧೂಲಿತ ud-dhūlita. powdered, etc. (Grj. 8, 53 va.; Bp. 58, 51).

ಉದ್ಧೂಲಿಸು uddhūlisu. to powder, etc. (Grj. 4, 108; 9, 3; Bp. 12, 17; 38, 14).

ಉದ್ಧೃತ ud-dhṛita. drawn or taken up or out; extracted, pulled up or out; selected; *raised, elevated.* see ಸಮೋದ್ಧೃತ.; Śsv. 1, 79 va.

ಉದ್ಧ್ಮಾನ ud-dhmāna. *a fire-place.*

ಉದ್ಧ್ಯ uddhya. *a river* (ಗಙ್ಗಾದೊಱೆ Hlā., Mr. 413).

ಉದ್ಬುದ್ಧ ud-buddha. awakened; *budded, blown.*

ಉದ್ಭಟ udbhaṭa. *excellent*; exalted; increased (ಉತ್ಕಟ, etc., ಪೆರ್ಚಿದುದು Mr. 446). 2, a N. (Bp. 9, 44; *cf.* ಉದ್ಭಟ್ಟ, ಉದ್ಭುಟ).

ಉದ್ಭಟೆ udbhaṭe. a kind of plant (ಬೊಬ್ಬುಲಿ Mr. 117).

ಉದ್ಭಟ್ಟ udbhaṭṭa. a N. (Bp. 57, 12; *cf.* ಉದ್ಭಟ, ಉದ್ಭುಟ).

ಉದ್ಭವ ud-bhava. *birth, production, origin.* (ಹುಟ್ಟುವದು Nn. 82); existence; manifestness. — ಉದ್ಭವಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to be born (Bp. 7 sum.).

ಉದ್ಭವಕರ udbhava-kara. productive; exalting (Ch. v. 218).

ಉದ್ಭವಿಸು udbhavisu. = ಉದುಭವಿಸು. to be born or produced, etc. (ಹುಟ್ಟು Śmd. 143. 158 Cm.; Bp. 57, 72); to exist (Śmd. 302).

ಉದ್ಭಾವ ud-bhāva. production, generation (Ch. v. 77).

ಉದ್ಭಾವಿಸು udbhāvisu. to cause to be born, etc.; to manifest (Śmd. 1. 2. 143).

ಉದ್ಭಾಸ ud-bhāsa. radiance, splendour; a ray. (A.; My.).

ಉದ್ಭಾಸಿ ud-bhāsi. shining, radiant (J. 15, 11).

***ಉದ್ಭಾಸಿಸು udbhāsisu.** to spread radiance, splendour. ದೋಷಸಮನೆ ಗುಣದವೋಲುದ್ಭಾಸಿಸಿ ಕನ್ನಡದೊಳೊಲ್ದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರ್ ವೇಸಿಯನೆ ನಿಱಿಸಿ Kr. 1, 75.

ಉದ್ಭಾಸಿತ ud-bhāsita. illuminated, splendid; ornamented, graced (J. 31, 8).

ಉದ್ಭಿಜ udbhija = ಉದ್ಭಿಜ್ಜ. (My.).

ಉದ್ಭಿಜ್ಜ udbhid-ja. born by sprouting; *sprouting, germinating*; a plant or vegetable (B. 4, 14; My.; Mhr.).

ಉದ್ಭಿಜ್ಜಕೋಟಿ udbhijja-kōṭi. the vegetable branch or kingdom (B. 4, 14. 94).

ಉದ್ಭಿದ್ ud-bhid. breaking out or forth; *sprouting, germinating*; a sprout or shoot; *a vegetable,* as trees, shrubs, etc.

ಉದ್ಭಿದ ud-bhida. *sprouting, germinating.*

ಉದ್ಭಿನ್ನ ud-bhinna. broken forth; opened, burst, budded (A.; My.). 2, different (My.).

ಉದ್ಭುಟ udbhuṭa. a N. (Bp. 57, 6. 7. 9. 13. 20; *cf.* ಉದ್ಭಟ್ಟ, etc.).

ಉದ್ಭೂತ ud-bhūta. born, produced (Bp. 29, 20); lofty; manifested, visible.

ಉದ್ಭೇದ ud-bhēda. breaking out or through; springing up; etc. see ರೋಮೋದ್ಭೇದ.

ಉದ್ಭ್ರಮ ud-bhrama. whirling, moving about; agitation, anxiety; *regret.*

ಉದ್ಭ್ರಮಿ ud-bhrami. a person full of alarm (ವಿಹ್ವಲ Nn. 149).

ಉದ್ಭ್ರಮಿಸು ud-bhramisu. to be perplexed, to suffer consternation (Bp. 61, 39).

ಉದ್ಭ್ರಾಮ್ಯತ್ ud-bhrāmyat. whirling, flourishing (Cpr. 5, 56).

ಉದ್ಯ udya. Tbh. of ಉದ್ಯತ್. high (Bp. 19, 31); excellent (50, 2).

ಉದ್ಯತ್ ud-yat. rising; great; excellent (Ch. v. 202; Rśv. 5, 22; J. 3, 34; 7, 36; 17, 51; Śsv. 1, 71).

ಉದ್ಯತ ud-yata. *raised, held up.* 2, *endeavouring, active,* persevering. 3, trained. 4. prepared, ready.

ಉದ್ಯಮ ud-yama. (= ಉದ್ದಮ, etc.). raising or lifting up. 2, undertaking anything; *strenuous effort, exertion, perseverance*; diligence; business.

ಉದ್ಯಮಿ ud-yami. active, diligent. 2, = ಉದ್ದಮಿ, q.v. (My.).

ಉದ್ಯಮಿದಾರ udyami-dāra. = ಉದ್ದಿಮಿದಾರ. (My.; B. 5, 122).

ಉದ್ಯಮಿಸು udyamisu. = ಉದ್ದಮಿಸು. to undertake anything, etc.

ಉದ್ಯಾನ ud-yāna. *going or walking out.* 2, *a garden, a park* (ಊರೊಳಗಣ ಅರಮನೆಗಳ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿಹ ವನಂ Mr. 152). 3, purpose, motive. 4, N. of a country to the north of India. ಉದ್ಯಾನವನ. (ಉಪವನ, ಕೇದಾರ Nn. 38; My.; a beautiful garden).

ಉದ್ಯಾನಮಹತ್ತರ udyāna-mahattara. the overseer of a garden, a gardener (Cpr. 2, 87).

ಉದ್ಯಾಪನ ud-yāpana. = ಉಜ್ಜವಣೆ. bringing to a conclusion, finishing, performing, accomplishing (Bp. 24, 9; My.). 2, the ceremony of closing and concluding any religious observance (My.; Mhr.).

ಉದ್ಯುಕ್ತ ud-yukta. excited. 2, *zealously active, labouring for some desired end* (ಬಿರುಸಿಗ Mr. 230). see Bp. 39, 69; 51, 28; Rśv. 5, 132; J. 7, 36; 8, 10.

ಉದ್ಯೋಗ ud-yōga. = ಉಜ್ಜುಗ. undertaking anything. 2, *zealous action, exertion, perseverance.* 3, business; an occupation, a profession; an office, a situation (C.; Mhr.; ವ್ಯಾಪಾರ Bhn. 51; ಪೇರುಜ್ಜುಗ Ct. 1, 16; J. 17, 51). see ಎಸಗು, ತಗುಳ್ಚು, ನೆಗೞ್, ನೆಗೞ್ಚು; Śmd. 6; Kāvy. II, 1, 1. — ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಊರಲ್ಲಿ ಉದ್ದು ಉರುಳುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿರ ಬೇಡ. — ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ತೊತ್ತು ಉದ್ದು ಹುರಿದು ತಿನ್ದಳು. — ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಬಡಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಶ್ನ ಕೆತ್ತಿದ (Prvs.). — ಉದ್ಯೋಗ ನಡಿಸು. to exert oneself (B. 4, 8; My.); to follow a trade or profession (4, 142; My.). — ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡು. to work (B. 4, 1); to exercise an office, etc. (C.).

ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ udyōga-parva. N. of the fifth book of the Mahābhārata (Bp. 5, 2).

ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ udyōga-stha. a man that follows some profession (B. 4, 151; My.); a person in office or holding a situation, an official (C.).

ಉದ್ಯೋಗಾರಮ್ಭ udyōga-ārambha. the beginning of zealous action or of business. see ಮೊಗಸು.

ಉದ್ಯೋಗಿ udyōgi. active, laborious, diligent (ಸಮನ Ch.; see B. 5, 88. 170. 213); a person that follows some profession; a person in office, etc. (C.).

ಉದ್ಯೋಗಿಸು udyōgisu. = ಉಜ್ಜುಗಿಸು. to undertake anything. 2, to exert oneself, to be busy. ಉದ್ಯೋಗಿಸುವದು (ಊಜರ್, ಉತ್ಸಾಹ Hlā.). ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಸಿದವನು (ಕ್ರಿಯಾವತ್, etc. Si. 357).

ಉದ್ರ udra. *an otter* (ನೀರ ಬೆಕ್ಕು G.).

ಉದ್ರಿ udri. = ಉದ್ದರಿ, etc. (My.).

ಉದ್ರಿಕ್ತ ud-rikta. increased, augmented. 2, distinct, evident. (Cb). see ಮದೋದ್ರಿಕ್ತ.

ಉದ್ರಿತ udrita. (J. 27, 55; whether ಉದ್ದ್ರುತ, very swift ?).

ಉದ್ರೇಕ ud-rēka. excelling. 2, excess, increase, abundance (Bp. 44, 3; J. 2, 41). 3, enjoyment (ಸದ್ಭೋಗ, ಭುಕ್ತಿ Nn. 163, o. r. ಊಟ instead of ಭುಕ್ತಿ). 4, forwardness, boldness (J. 4, 2). see ಕೋಪೋದ್ರೇಕ, ಮದೋದ್ರೇಕ.

ಉದ್ರೇಕಿಸು udrēkisu. to be aroused or excited (Bp. 61, 5).

ಉದ್ವರ್ತ ud-varta. = ಉದ್ವರ್ತನ. (ಅಂಗರಾಗ, etc., ತೀವಿ ಪೂಸುವುದು Mr. 339).

ಉದ್ವರ್ತನ ud-vartana. going up, rising, swelling. 2, *rubbing and cleansing the body with fragrant unguents; the unguents used for that purpose* (ವರ್ಣ, ತೊಳೆವುದು, o. r. ತೊಡೆವುದು, Nn. 71). see ಉಬಟ.— ಉದ್ವರ್ತನಂಗೆಯ್. -೦-ಗೆಯ್. to anoint, etc. (Grj. 7, 72 va.).

ಉದ್ವರ್ತನಾಲಯ udvartana-ālaya. a bath-room (ಮಿಾವುದು ಗೃಹಂ Mr. 196).

ಉದ್ವಹ ud-vaha. joy (ಸುಖ, ಹರ್ಷ, etc. Mr. 25).

ಉದ್ವಹನ ud-vahana. lifting or bringing up; raising; taking up or away. 2, carrying; drawing. 3, upholding, supporting. 4, riding. 5, possessing, having, assuming. 6, leading home, marrying. see ನಿವಸನೋದ್ವಹನ, ಭೂಷಣೋದ್ವಹನ, ಶಿಲೋದ್ವಹನ; ತೆರಣ್ಣು.

ಉದ್ವಾನ udvāna. 1. = ಉದ್ವಾಂತ. ejected, vomited; ejecting, etc. (G.).

ಉದ್ವಾನ udvāna. 2. = ಉದ್ಧಾನ. *a fire-place.*

ಉದ್ವಾಂತ ud-vānta. *brought up, vomited.* 2, an elephant out of rut (ಮದವಿಱದಾನೆ Mr. 155).

ಉದ್ವಾಪ್ಯ ud-vāpya. a trough or ditch near a well for watering cattle (ಆಹಾವ, etc., ಬಂಜೆ Mr. 421).

ಉದ್ವಾರ್ಚನೆ udvārcane. concluding ceremonies of an idol-worship (My.).

ಉದ್ವಾಸನ ud-vāsana. leading or taking away; expelling, banishing; *killing, slaughter.*

ಉದ್ವಾಹ ud-vāha. = ಉದ್ವಹನ. bearing up, supporting. 2, *marriage.*

ಉದ್ವಾಹನ ud-vāhana. that which raises or draws up; *serving as an instrument for raising.*

ಉದ್ವಾಹಿಕ ud-vāhika. relating to marriage, matrimonial. (R.).

ಉದ್ವಾಹಿಸು udvāhisu. to marry (My.).

ಉದ್ವೃತ್ತ ud-vritta. gone upwards, risen; puffed up, haughty, swollen with (Bp. 54, 45); exalted, prosperous ; ill-mannered.

ಉದ್ವೃತ್ತಿ ud-vritti. acting haughtily, high-handedly, violently, or rudely. see ಒತ್ತರಿಸು.

ಉದ್ವೇಗ ud-vēga. = ಉಬ್ಬೆಗ. going swiftly, rashness; trembling, shaking; agitation; *anxiety, fear, distress* (ಅನುಶಯ, ಉಮ್ಮಳಿಕೆ, ಅನ್ತಸ್ತಾಪ Nn. 142). 2, the areca nut (ಅಡಿಕೆ G.).

ಉದ್ವೇಗಿಸು udvēgisu. to go swiftly, etc. (My.).

ಉದ್ವೇಜನ ud-vējana. causing to shake with fear, hurting the feelings. see ಯಥಾಜನೋದ್ವೇಜನ.

ಉದ್ವೇಜಿಸು ud-vējisu. to hurt the feelings, etc. (Cpr. 4, 21).

ಉದ್ವೇಲ ud-vēla. overflowing its banks, as a river, or their brims, as fluids in general (Grj. 10, 48).

ಉನಿ uni. to be soaked, to lie steeped, to soak (My.; *cf.* ಊಱು 3; Sk. ಉನ್ದ?). — ಉನಿಯ ಹಾಕು. to soak (v. t., My.).

ಉನಿತು unitu. so much as the intermediate (Kāvy. I, 4, 33; see ಉ 10).

ಉನಿಸು unisu. to soak (v. t., My.).

ಉನ್ತು untu. in the intermediate manner [ಅಲ್ಲದುನ್ತು ತಲೆಯುಚರ್ಗುವೋ Pb. 13, 75; Ap. 1, 25]; (ಪ್ರಕಾರ Śmd. 399). ಅನ್ತು, ಇನ್ತು, ಉನ್ತು, ಎನ್ತು (399).— ಉನ್ತಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಉನ್ನ. such (a man or thing as this in the *middle*, ಪೋಲಿಸುವೆಡೆ Ss.; Śmd. 191). — ಉನ್ತಹ. -ಅಹ. = ಉನ್ತಪ್ಪ, ಉನ್ನ (Śmd. 191; ಪೋಲಿಸುವೆಡೆ Ss.). ಉನ್ತಹಂ (191). — ಉನ್ತೆ. -ಎ 3. even in this manner. [Kr. 3, 106; ಇನ್ತು ಸುಯೋಧನಂ ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯ ವಿಭೂತಿ ಗುನ್ತೆ ಮುಯ್ಯಾನ್ತಿರದಿರ್ Pb. 2, 86]. ವಿಚಾರಿಸದೆ ಉನ್ತೆ ಪೊಸಪ್ಪುರೊತ್ತೆಯಂ ಕೊಳ್ವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ತು (Śmd. 189).

ಉನ್ದನ undana. moistening. see ಸಮುನ್ದನ.

ಉನ್ದಲ್ undal. (fr. ಉಱು). a joined mass, a heap, a multitude (ಒಟ್ಟಿಲ್, ಗುಪ್ಪು, ತೋಮ, etc. Śm. 54).

ಉನ್ದು undu. intermediate time (ಕಾಲ Śmd. 146. 398). ಅನ್ದು, ಇನ್ದು, ಉನ್ದು, ಎನ್ದು (398).

ಉನ್ದುರ undura. *a rat.* see ಹೆಗ್ಗಣ.

ಉನ್ದುರು unduru. *a rat.*

ಉನ್ನ unna. = ಉನ್ತಪ್ಪ, ಉನ್ತಹ (Śmd. 191; ಪೋಲಿಸುವೆಡೆ Ss.; see ಉನ್ತು). ಅನ್ನಂ, ಇನ್ನಂ, ಉನ್ನಂ, ಎನ್ನಂ (191).

ಉನ್ನ unna. *wetted, wet, moist* (Hlā., and Mr. 448, ಹುಸಿ, perhaps wrongly instead of ಹಸಿ). 2, kind, humane. 3, fawn, mean flattery, lie (ಹುಸಿ in Hlā. MS. & all the MSS. of Mr.; see No. 1).

ಉನ್ನತ ud-nata. raised, lifted up; elevated, *high, tall; great; eminent;* elevation; altitude; etc. ಉನ್ನತದ ಪೂವಳಂ (Śm. 67). ಉನ್ನತದ ಧರಣಿ (88). ಉನ್ನತದಿಂ (Bp. 26, 19). ಉನ್ನತನು ಸನ್ನತನಾಗಿ ನಡೆಯ ಬೇಕು (Prv.).— ಉನ್ನತವೆಱು. -ಪೆಱು. to obtain greatness or fame, to become eminent (Bp. 32, 64; 35, 1).

ಉನ್ನತಚ್ಛಾಯ unnata-c-chāya. a man of a great voice (ಪಿರಿಯ ದನಿಯವಂ Mr. 237, My. MS. ಉನ್ನತಾಚ್ಛಾಯ).

ಉನ್ನತತ್ವ unnatatva. height; sublimity, majesty. (My.).

ಉನ್ನತಪ್ರಶ್ನೆ unnata-praśne. a lofty or great question (ಹಂ, ದೊಡ್ಡ ಹ ಪ್ರಶ್ನೆ Nn. 161).

ಉನ್ನತಭೂಮಿ unnata-bhūmi. high ground. see ತಿಟ್ಟು.

ಉನ್ನತಾನತ unnata-ānata. elevated and depressed, *uneven, wavy.*

ಉನ್ನತಿ ud-nati. elevation, height; rising, ascending; increase; greatness, eminence; *prosperity* (ಪೆಮ್ಪು Ct. I 95; II, 20). see Śmd. 158; Grj. 8, 86 va.; 10, 45 va; J. 5, 53; 10, 22. — ಉನ್ನತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. greatness, etc. to be lost (Grj. 8, 23). — ಉನ್ನತಿವಡೆ. -ಪಡೆ.

to obtain greatness, to become eminent or famous (Bp. 32, 49). — ಉನ್ನತಿವೆಱು. -ಪೆಱು. = ಉನ್ನತಿವಡೆ. (Bp. 22, 57).

ಉನ್ನತಿಕೆ unnata-ike. = ಉನ್ನತಿಕ್ಕೆ (Śmd. 248). height; greatness, etc. (ಉಬ್ಬಟೆ Kk. 73; ಉಬ್ಬರ Śm. 38; My.).

ಉನ್ನತಿಕ್ಕೆ unnata-ikke. = ಉನ್ನತಿಕೆ, q. v.

ಉನ್ನತು unna-atu. = ಉನ್ನತ್ತು, ಉನ್ನದು. that is thus (as this *intermediate* thing, ಉನ್ನತ್ತು, ಉನ್ನದು Śs.).

ಉನ್ನತೋನ್ನತ unnata-unnata. very high, the highest (My.).

ಉನ್ನತೋದರ unnata-udara. a large abdomen (ಬುಧ್ನ Mr. 486).

ಉನ್ನತ್ತು unna-attu₁. = ಉನ್ನತು, etc. (Śs.)

ಉನ್ನದು unna-adu₁. = ಉನ್ನತು, etc. (Śs.).

ಉನ್ನದ್ಧ ud-naddha. tied up; swelled, increased. see ಸಮುನ್ನದ್ಧ.

ಉನ್ನಯ ud-naya. *raising, elevating.* 2, analogy. — ಉನ್ನಯಮಪ್ಪುಡು. -ಂ-ಪಡು. to be raised, to rise (Bp. 47, 58).

ಉನ್ನಯನ ud-nayana. raising; making straight, arranging. see ಸೀಮನೊನ್ನಯನ.

ಉನ್ನರ್ unnar. = ಹುನ್ನರ್. an art, ability for devising (My.).

ಉನ್ನಾಯ ud-nāya. *raising, elevating.*

ಉನ್ನಾಳ unnāḷa. a species of grain, Paspalum scrobiculatum (ಕೋದ್ರವ, ಹಾರಕ Mr. 373). having high stalks (Cpr. 7, 60).

ಉನ್ನಿದ್ರ ud-nidra. awake. 2, *budded, blown.* see Bp. 5, 47; 36, 37.

ಉನ್ನಿದ್ರತೆ ud-nidrate. sleeplessness. (Cpr. 5, 124).

ಉನ್ನಿಸು unnisu. to think, to consider (J. 23, 59; 26, 39; 29, 27; 31, 58; see ಉಂಕಿಸು; T. ಊಱು, possession of knowledge; ಉಱುದಿ, erudition; ಒಱು, searching, spying).

-ಉನ್ನೂ unnū. a term to denote the conjunctions -ಉಂ and -ಊ: also, etc. (My.; -ಉತ್, -ಉತ Si. 467). ಅದುನ್ನೂ (ಅಪಿ 468). ಈ ನಾಲ್ಕುನ್ನೂ (27). ಶಬ್ದಗಳುನ್ನೂ (302).

ಉನ್ನೆ unne. this intermediate time (or space). — ಉನ್ನೆಗಂ. up to this time, etc. (ಸೀಮಾಪ್ರಮಾಣ Śs.). — ಉನ್ನೆವರಂ. = ಉನ್ನೆಗಂ (Śs.). — ಉನ್ನೆವರಗಂ. = ಉನ್ನೆವರಂ (Śs.).

ಉನ್ನೇಯ ud-nēya. *to be inferred, to be ascertained by analogy* (adj.).

ಉನ್ಮಕರಂದ ud-makaranda. excellent nectar or honey of flowers (Śśv. 2, 47).

ಉನ್ಮತ್ತ ud-matta. = ಉಮತ್ತ, ಉಮ್ಮತ, ಉಮ್ಮತಿ, ಉಮ್ಮತ್ತ, ಉಮ್ಮತ್ತಿ, ಉಮ್ಮತ್ತ, ಉಮ್ಮೆತ್ತಿ. intoxicated; *mad, furious* (ಸೊಕ್ಕಿದವನು Nn. 115). 2, *the thorn-apple, Datura metel* and *fastuosa.* 3, haughty, arrogant (My.; Mhr.).

ಉನ್ಮತ್ತತನ unmattatana. = ಉನ್ಮತ್ತತೆ (ಮದ Cb.).

ಉನ್ಮತ್ತತೆ unmattate. insanity; intoxication; pride (My.).

ಉನ್ಮದ ud-mada. = ಉನ್ಮಾದ. intoxicated; *mad, furious, ecstatic;* proud, arrogant (Mhr.; My.; ಸೊಕ್ಕಿನವ G.); intoxication; insanity, ecstacy; (pride).

ಉನ್ಮಧುಕ ud-madhuka. N. of a plant (ದ್ವಿಪೆ, ಪೆರ್ಗಣಿಗಿಲ್ Mr. 139, one MS. ಉನ್ಮದಿಕೆ, My. MS. ಉನ್ಮಥಿಕೆ).

ಉನ್ಮದಿಷ್ಣು ud-madiṣṇu. intoxicated; *mad, furious, insane.*

ಉನ್ಮನ ud-mana. Tbh. of ಉನ್ಮನಸ್. (My.).

ಉನ್ಮನಸ್ ud-manas. excited in mind; *longing for, missing, regretting.*

ಉನ್ಮಾಥ ud-mātha. shaking; killing. 2, *a trap, a snare.*

ಉನ್ಮಾದ ud-māda. = ಉಮಾದ, ಉಮ್ಮಾದ. *madness, extravagance;* mania; arrogance (Mhr.). 2, N. of a plant (ಉರಿಗ Mr. 120).

ಉನ್ಮಾದವತ್ unmāda-vat. *mad, insane, wild.*

ಉನ್ಮಾದಿ unmādi. mad, intoxicated. (Cb.).

ಉನ್ಮಾನ ud-māna. weighing, measuring (G.); a measure of size or quantity; price.

ಉನ್ಮಿಶ್ರ ud-miśra. mixed. 2, *variegated.*

ಉನ್ಮಿಷಿತ ud-miṣita. opened; *budded, blown.*

ಉನ್ಮೀಲನ ud-mīlana. opening of the eye (ಮೇಲಣ್ ಈಕ್ಷಿಸುವುದು Mr. 317); winking, twinkling; awaking; expanding, blowing.

ಉನ್ಮೀಲಿತ ud-mīlita. opened; *budded, blown.* (Bp. 40, 22).

ಉನ್ಮುಕ್ತಿ ud-mukti. unfastening; loosening; liberating. see ಹಸ್ತೋನ್ಮುಕ್ತಿ.

ಉನ್ಮುಖ ud-mukha. *looking upwards.* 2, *waiting for, expecting,* longing for (Bp. 53, 58). 3, *near to; ready.* 4, N. (J. 9, 20-22).

ಉನ್ಮೂಲಿತ ud-mūlita. *eradicated.*

ಉನ್ಮೃಗ ud-mṛiga. a large wild beast. see ಯುಮೋನ್ಮೃಗ.

ಉನ್ಮೇಷ ud-mēṣa. opening the eyes; twinkling or upward motion of the eyelids, winking; blowing; awaking. see Kāvy. V, 70.

ಉಪ upa. under; inferior; towards; on; near to; with; etc.

ಉಪಕಂಠ upa-kanṭha. upon the neck. 2, *neighbourhood, vicinity; space near a village.*

ಉಪಕಥೆ upa-kathe. a short story inserted in a long one (My.).

ಉಪಕರಣ upa-karaṇa. doing anything for another; helping, assisting; fabricating. 2, *an implement, an instrument, a tool;* a means. 3, *retinue.* see ಮುಟ್ಟು.

ಉಪಕರಿಸು upa-karisu. to benefit, to assist, to help (ಅವನಿಗೆ-, My.). 2, to come near (Rām. 3, 7, 32). 3, to prepare; to furnish with (Rām. 3, 2 20).

ಉಪಕಾರ upa-kāra. help, assistance; benefit; a favour, a kindness. ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪಕಾರ ಮಾಡ ಬೇಡ. — ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಉಪದ್ರ ಬಂತು (Prvs.). — ಉಪಕಾರ ಅಱು. to know, acknowledge or remember a kind act, etc., to be grateful (My.). ಉಪಕಾರವಱಿಯದವನ ನಿಪುಣನೆಂದು ಹೇಱ ಬೇಡ (Prv.). — ಉಪಕಾರ ತಿಳಿ. = ಉಪಕಾರ ಅಱು. = (My.; G. 150). — ಉಪಕಾರ ತೀರಿಸು, to return a kindness, to requite a favour (S. Mhr.; B. 3, 126). — ಉಪಕಾರ ನೆನಸು. = ಉಪಕಾರ ಅಱು. (C.; B. 2, 40. 49; 3, 127; 5, 211). — ಉಪಕಾರ ಮಱೆ. to be unmindful of benefits or kindness (C.; B. 4, 75). — ಉಪಕಾರ ಮಾಡು. to do a favour, etc., either ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡು (Bp. 32, 46; C.), or ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡು (B. 3, 125. 126. 128; 5, 179). — ಉಪಕಾರಸ್ಮರಣೆ. remembrance of a kind act, gratitude (My.). — ಉಪಕಾರ ಸ್ಮರಿಸು. = ಉಪಕಾರ ಅಱು. (My.; Cb. 32). — ಉಪಕಾರ ಹೊಱಿಸು. to put under obligation, to oblige (a person). ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರ ಹೊಱಿಸು (S. Mhr.). — ಉಪಕಾರ ಹೊಱು. to be under (one's) obligation (B. 5, 213). ಒಬ್ಬನ ಉಪಕಾರ ಹೊತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವದು (S. Mhr.).

ಉಪಕಾರಿ upakāri. helping, assisting; gracious; a benefactor. (Bp. 32, 46; B. 4, 220; My.). see Prv. s. ಮನೆ.

ಉಪಕಾರಿಕೆ upa-kārike. = ಉಪ್ಪರಿಗೆ. a protectress. 2, *a royal tent; a king's house, a palace* (ಅರಸುಗಳ ಬೀಡು Mr. 191).

ಉಪಕಾರ್ಯೆ upa-kārye. = ಉಪಕಾರಿಕೆ. *a royal tent,* etc.

ಉಪಕುಂಚಿಕೆ upa-kuñcike. *the plant Nigella indica,* Roxb. (ಕಾಳ ಜೀರಿಗೆ G.). 2, *small cardamoms.*

ಉಪಕುರ್ವಾಣ upa-kurvāṇa. a Brāhmaṇa when passing from the state of a brahmacāri to that of a gṛihastha. (R.).

ಉಪಕುಲ್ಯೆ upa-kulye. a canal, a ditch. 2, *long pepper, Piper longum* L. (ಹಿಪ್ಪಲಿ G.).

ಉಪಕೂಪ upa-kūpa. *a trough near a well.*

ಉಪಕೃತಿ upa-kṛiti. help, assistance; favour, kindness. (My.). 2, = ಉಪಕಥೆ (My.).

ಉಪಕ್ರಮ upa-krama. approach. 2, *commencement* (ಆರಪ್ರುಮುವ್‌ ಅರಸು ಧರ್ಮಾದಿಗಳಿನ್ದ ಮನ್ತ್ರಿಗಳ ಚಿತ್ತಮಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸುಹಮುಂ Nr.). 3, *planning; a design.* 4, *a means, an expedient.* 5, attendance on a patient. 6, trying the fidelity, etc. of a counsellor or friend (see No. 2).

ಉಪಕ್ರಮಿ upa-krami. one who begins, undertakes or plans (Bp. 40, 66).

ಉಪಕ್ರಮಿಸು upakramisu. to commence (J. 2, 45. 52).

ಉಪಕ್ರೋಶ upa-krōśa. *censure, reproach.*

ಉಪಕ್ಷಮ upa-kṣama. patience, forbearance (My.).

ಉಪಖ್ಯಾತ upa-khyāta. seen; known, notorious (Bp. 43, 9).

ಉಪಗತ upa-gata. gone to, approached; near; arrived; occurred; attained, obtained (Bp. 57, 77); furnished with; *agreed, granted, promised.*

ಉಪಗಮ upa-gama. coming or going to, approach; obtaining; having; intercourse; agreement. see ಉಪಪ್ಲೋಪಗಮ.

ಉಪಗಮನ upa-gamana. = ಉಪಗಮ. going to, etc. see ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನ.

ಉಪಗಿರಿ upa-giri. land lying near a mountain; a hill near a mountain (Si. 116).

ಉಪಗು upagu. N. of a prince. see ಔಪಗವ.

ಉಪಗೂಹನ upa-gūhana. hiding, concealing. 2, clasping, embracing (see s. ಮುದುಕು). 3, surprise. see ಶರೀರೋಪಗೂಹನ.

ಉಪಗೃಹ upa-gṛiha. an inner apartment (ಗರ್ಭಗೃಹ, ಓವರಿ Mr. 195).

ಉಪಗ್ರಹ upa-graha. 1. *seizure, confinement.* 2, *a prisoner.* 3, making favourable.

ಉಪಗ್ರಹ upa-graha. 2. a minor planet, or any heavenly body of a secondary kind, as a comet, a meteor, etc. (B. 5, 174).

ಉಪಗ್ರಹಣ upa-grahaṇa. *taking any one prisoner.* 2, studying the vēdas after initiation.

ಉಪಗ್ರಾಮ upa-grāma. a village within the boundaries of a town, or a hamlet within those of a village (My.).

ಉಪಗ್ರಾಹ್ಯ upa-grāhya. a man who is to be befriended, a highly respectable person (ಮಿಾಱು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮದೊಳ್ ಅಭಿವನ್ದನಂಗೊಳ್ವ ಪುರುಷಂ Mr. 250). 2, *a present.*

ಉಪಘಾತ upa-ghāta. injury, damage, hurt. (My.).

ಉಪಘಾತಿನಿ upa-ghātini. she who injures or hurts. see ಗರ್ಭೋಪಘಾತಿನಿ.

ಉಪಘ್ನ upa-ghna. *a contiguous resting-place, a shelter; a support.*

ಉಪಚಯ upa-caya. gathering together, collecting; accumulation; quantity, heap. (Cb.).

ಉಪಚರಣ upa-caraṇa. = ಉಪಚಾರ. (Bp. 6, 30; My.).

ಉಪಚರಣೆ upa-caraṇe. = ಉಪಚರಣ. see ಶೋಡಶೋಪಚರಣೆ.

ಉಪಚರಿತ upa-carita. approached. 2, *waited on, served, honoured, adored.*

ಉಪಚರಿಸು upa-carisu. to wait on, to be polite (Bp. 5, 68); to show kindness, to treat kindly in any way (J. 7, 54. 67; 28, 36; My.).

ಉಪಚರ್ಯೆ upa-carye. service, attendance; *the practice of medicine.*

ಉಪಚಾಯ್ಯ upa-cāyya. to be gathered together or accumulated. 2, *a particular sacrificial fire.*

ಉಪಚಾರ upa-cāra. = ಉಪಚ್ಚಾರ. going near to, approaching; assisting. 2, service; attendance; homage; *act of civility; attention, courtesy, civility.* 3, a figure of speech, pretence, pretext, metaphor. 4, the practice of medicine, physicking. see ಷೋಡಶೋಪಚಾರ; Śmd. 130.

ಉಪಚಾರಣ upa-cāraṇa. = ಉಪಚಾರ. attention and courtesies to guests, etc. (Mr. 259; My.).

ಉಪಚಾರಿ upa-cāri. attending, serving; a civil, polite person (My.).

ಉಪಚಾರ್ಯ upa-cārya. = ಉಪಚರ್ಯೆ, (ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಸುವೈದ್ಯರು ಮಾಳ್ಪುದು Mr. 390).

ಉಪಚಿತ upa-cita. 1. collected; increased (ಬೆಳೆದದು G.). 2, *plastered, smeared.*

ಉಪಚಿತ upa-cita. 2. honoured (see ಪೂಜಿಸಡೆ); civility, politeness (ಉಪಚಾರ Śmd. 397 Cm.).

ಉಪಚಿತ್ರಿಕೆ upa-citrike. N. of a Kannaḍa metre (Ch.).

ಉಪಚಿತ್ರೆ upa-citre. *the plant Salvinia cucullata* Roxb. (others: Anthericum tuberosum). 2, Croton polyandra.

ಉಪಚೀಯಮಾನ upa-cīyamāna. being collected or filled (Cpr. 2, 21 va.).

ಉಪಚ್ಯಾರ upacyāra. Tbh. of ಉಪಚಾರ. (Cb. 167).

ಉಪಜಾಪ upa-jāpa. whispering into another's ears; *the stirring up of dissension or disunion;* treachery (ಭೇದ, ಒಳಗುದೋಱುವದು Mr. 457).

ಉಪಜಾಪ್ಯ upa-jāpya. to be whispered into the ears of another. (adj.; Cpr. 8, 89).

ಉಪಜಿಹ್ವೆ upa-jihve. the epiglottis. 2, *a kind of ant.* 3, the slough of a snake that does not become loose (ಉಚರದ ಹೆರೆ Hlā.; ಉಪದೇಹಿಕೆ, ದೇಹದ ಎಡೆಗಳೆಯದೆ ಇಹ ಹೆರೆ Mr. 401).

ಉಪಜೀವಕ upa-jīvaka. living by or upon; depending upon, subject to; a dependant, a servile man (Bp. 61, 15).

ಉಪಜೀವನ upa-jīvana. living or existing upon; living, subsisting; means of living, subsistence, livelihood; support, maintenance (My.; ಜೀವಿಕೆ G.). see B. 4, 50; 5, 81. — ಉಪಜೀವನ ಸಾಗಿಸು. to carry on or maintain one's existence (B. 5, 215).

ಉಪಜೀವಿ upa-jīvi. living on, subsisting by. see ಜಾತಿಮಾತ್ರೋಪಜೀವಿ.

ಉಪಜೀವಿಕೆ upa-jīvike. living upon; subsistence, livelihood (ಜೀವನ G.).

ಉಪಜೀವಿಸು upa-jīvisu. to live or exist upon; to get one's livelihood (My.; G. 47. 223). 2, to have oneself fed or nourished (by others), to live (My.). ಎರಡನೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಜೀವಿಸುವವನು (ಪರಪಿಣ್ಡಾದ G. 315). see s. ಬಡ್ಡಿ 2.

ಉಪಜೋಷ upa-jōṣa. *satisfaction.* 2, silence: ಉಪಜೋಷಂ, silently, quietly.

ಉಪಜ್ಞೆ upa-jñe. knowledge obtained by oneself, *untaught knowledge.* 2, *the commencement of a thing not previously done.*

ಉಪಟಳ upaṭaḷa. (Tbh. of ಉಪದ್ರ). annoyance, trouble; assault. ಬಿಸಿಲುಪಟಳಂ (Rśv. 5, 42). ದಿನಪನುಪಟಳಂ (J. 28, 40). ಕೋಟ ರಕ್ಕಸನು...ಸುರರಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಉಪಟಳ ಮಾಡಲು (Abhś. 11, 4).

ದನುಜನು ಹುಟ್ಟಿ ಬನ್ದು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಪಟಳ ಚನ್ದಚನ್ದದಿ ಕೊಡಲು (13, 21). ಅಸುರನು...ಇನ್ದ್ರಪುರಕೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತುಪಟಳವ ಮಾಡಲು (13, 33).

ಉಪಢೌಕಿತ upa-ḍhaukita. gone to; brought near; presented as an offering; offered as a respectful gift; carried out, accomplished; a respectful offering or present (Cpr. 6, 31).

ಉಪತಣ್ಡ upa-taṇḍa. an accessory crowd. see ತಣ್ಡೋಪತಣ್ಡ.

ಉಪತಪ್ತ್ರ upa-taptṛi. *morbid heat.*

ಉಪತರಣಿ upa-taraṇi. a disk; a circular array of troops. (ಮಣ್ಡಲ Mr. 35).

ಉಪತಾಪ upa-tāpa. heat. 2, pain, trouble. 3, *disease.* see Bp. 3, 18; 40, 59.— ಉಪತಾಪಬಡುಹ. -ಪಡುಹ. suffering morbid heat, morbid affection (Nr.).

ಉಪತಾಪಿಸು upatāpisu. to feel pain; to be sorrowful; to be afflicted. see Bp. 28, 38; 38, 29; 40, 34; 42, 28; 45, 33; 48, 11; 52, 13; 60, 30.

ಉಪತ್ಯಕ upatyaka. = ಉಪತ್ಯಕೆ. (ವನಮ್ ಅದು ಆ ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಲಿ ಒಪ್ಪಿ ತೀವಿ ಇರಲ್ Mr. 151).

ಉಪತ್ಯಕೆ upatyake. *land, or a forest, at the foot* (or side) *of a mountain.*

ಉಪದಂಶ upa-daṁśa. *a relish, a stimulant to drink.* 2, the venereal disease, chancre.

ಉಪದಾನ upa-dāna. = ಉಪಾದಾನ. *a present.*

ಉಪದೀಕೆ upadīke. *a kind of ant.*

ಉಪದೆ upa-de. *an offering, a present.*

ಉಪದೇಶ upa-dēśa. pointing out to; *instruction, teaching; information;* advice; communication of, or initiation in, a mantra (Bp. 57, 76). ಉಪದೇಶಾ ಕೇಳಿದರೂ ಉಪದ್ರ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವವನು (ಬೋಧಕ G.).— ಉಪದೇಶಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to give instruction, to teach, to prescribe (Cpr. 5, 113).

ಉಪದೇಶಕ upadēśaka. giving instruction; a teacher; a spiritual guide. (My.). see Śmd. 272; B. 4, 215.

ಉಪದೇಶಪರಮ್ಪರೆ upadēśa-parampare. tradition (ಇತಿಹ, ಉಪದೇಶ Nn. 93; ಇತಿಹ Mr. 533).

ಉಪದೇಶಿ upadēśi. = ಉಪದೇಶಕ. (C.).

ಉಪದೇಶಿಸು upadēśisu. to instruct; to teach (Ch. v. 240; Bp. 18, 4; Śsv. 1, 39); to advise. ಅಯ್ಯನ್ ಉಪದೇಶಿಪಡೆ ನೀವು ಗುರುಗಳಲ್ಲವೆ? (J. 10, 21). ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸು (My.), ಅವನನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸು (S. Mhr.).

ಉಪದೇಹಿಕೆ upa-dēhike. *a sort of ant.* 2, = ಉಪಜಿಹ್ವೆ No. 3, q. v.

ಉಪದ್ರ upadra. Tbh. of ಉಪದ್ರವ (C.). see Bp. 38, 9; 45, 46. ಉಪದ್ರ ಕೊಡೋಣ (ಹಳ Cb.). ನಾಯಿಗಳಾದರೂ ನಿನಗೆ ಏನೂ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 19).

ಉಪದ್ರವ upa-drava. running towards or at, assaulting. 2, *a calamity, a disaster; trouble;* annoyance; a disease or affliction, especially one produced by demons, *e. g.* cholera (C.); a national distress (see its seven kinds s. ಈತಿ). see Nr. s. ಮೇಲೆ ಹೋಗು.

ಉಪದ್ವೀಪ upa-dvīpa. an island (Sk.). 2, a small island near a larger one (My.).

ಉಪಧಾನ upa-dhāna. placing or resting upon. 2, *a pillow, a cushion.*

ಉಪಧಾನಾವಲಮ್ಬ upadhāna-avalamba. to rest upon or lie down on a pillow. see ಮಲಗು.

***ಉಪಧಾವಿಸು upa-dhāvisu.** to approach, to get near. ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ ಪೂಜಕನಾದಡೆ ಮಾನವರನು ಉಪಧಾವಿಸಲಾಗದು Cv. 155.

ಉಪಧಿ upa-dhi. *imposition, deception, fraud.*

ಉಪಧೃತಿ upa-dhṛiti. *a ray of light.*

ಉಪಧೆ upa-dhe. *imposition, fraud, a false pretence.* 2, *trial or test of honesty.* 3, *a penultimate letter* (Śmd. 50. 51. 53. 236; Kāvy. I, 3, 69-74).

ಉಪಧ್ಮಾನೀಯ upa-dhmānīya. to be breathed upon or breathed; the aspirate visarga before the letter ಪ್ (Śmd. 26. 45).

ಉಪನಗರ upa-nagara. *a suburb* (ನಗರದ ಒತ್ತಿನ ಬೀಡು Mr. 190).

ಉಪನತ upa-nata. bent towards; subjected; dependent on; *approached, near;* brought about. see Ch. v. 51.

ಉಪನನ್ದನ upa-nandana. = ಕೇದಾರ, ಉದ್ಯಾನವನ (Nn. 38).

ಉಪನಯನ upa-nayana. leading to; leading to a teacher; investiture with a thread to be worn over the left shoulder and under the right (ಮುಂಜಿ Mr. 255).

ಉಪನಾಗರಿಕೆ upa-nāgarike. a kind of anuprāsa (Kāvy. III, 2, B, 50. 51).

ಉಪನಾಹ upa-nāha. tied up; *the tie of a lute,* the lower part of the tail-piece where the wires are fixed.

ಉಪನಿಧಿ upa-nidhi. *a deposit, a trust, especially if the goods are not shown to the trustee.*

ಉಪನಿಷದ್ upa-nisad. *the knowledge of Brahma as the only existent.* 2, *the sections of the vēdas (i. e.* their āraṇyakas) *which treat of this knowledge.*

ಉಪನಿಷ್ಕರ upa-niṣkara. *a principal or royal road.*

ಉಪನೇತ್ರ upa-nētra. spectacles (My.; Mhr.).

ಉಪನ್ಯಾಸ upa-nyāsa. placing near to. 2, a statement. 3, a suggestion. 4, *an exordium or an introduction.* 5, reasoning, disputation (Mhr.; Bh. 1, 15, 6); lecturing (My.).

ಉಪಪತಿ upa-pati. *a paramour, a gallant* (ಜಾರ, ಹಾದರಿಗ Mr. 243).

ಉಪಪತ್ತಿ upa-patti. going near; happening; production; gaining, accomplishing; a theory (B. 5, 181; Mhr.); proof; fitness; means, expedients (Mhr.; My.).

ಉಪಪತ್ನಿ upa-patni. a concubine (My.; Mhr.; see ಬಂಗಾರದವಳು).

ಉಪಪನ್ನ upa-panna. produced; effected; gained; proved; adequate, suited to the occasion, enough (ಪರಿಯಾಪ್ತ Mr. 220).

ಉಪಪಾತಕ upa-pātaka. a crime or sin in the second degree, as killing a cow, selling a daughter, etc. (Sk.; My.).

ಉಪಪಾದುಕ upa-pāduka. self-produced; a deity (ದೇವ Mr. 177). see ದಿವ್ಯೋಪಪಾದುಕ.

ಉಪಪುರಾಣ upa-purāṇa. a minor purāṇa (C.).

ಉಪಪ್ರದಾನ upa-pra-dāna. delivering over, presenting; a present, a bribe (Cpr. 9, 119).

ಉಪಪ್ರಭೋಗ upa-prabhōga. = ಉಪಭೋಗ. (Bp. 56, 9).

ಉಪಪ್ಲವ upa-plava. an assault. 2, a misfortune. 3, *an eclipse.*

ಉಪಬರ್ಹ upa-barha. = ಉಪವರ್ಹ. a pillow, a cushion (ಉಪಧಾನ, ತಲೆಗಿಮ್ಬು Mr. 203; My.).

ಉಪಭಕ್ತಿ upa-bhakti. an additional devotion or faith (Bp. 8, 62).

ಉಪಭಾಗ upa-bhāga. vicinity. ನಗರೋಪಭಾಗ (ಪಟ್ಟಣಸಮೀಪ Nn. 82).

ಉಪಭೃತ್ upa-bhṛit. *a round, wooden sacrificial vessel.*

ಉಪಭೋಗ upa-bhōga. *enjoyment; eating;* **fruition, use. 2, pleasure, satisfaction. 3, cohabitation (My.; Cb., Mhr.). see Bp. 24, 38; B. 4, 58; 5, 95. 205.**

ಉಪಭೋಗಿಸು upa-bhōgisu. to enjoy, etc. (Bh. 1, 8, 28; B. 5, 91. 92. 93. 183).

ಉಪಮ upa-ma. *resembling, like.*

ಉಪಮನ್ಯು upa-manyu. a N. (Bp. 1, 52; 43, 41; 54, 35. 60; 61, 18).

ಉಪಮರ್ದ upa-marda. friction, rubbing, bruising. 2, hurt, injury. (ವಿಪ್ರಕಾರ, ಕಿವುಚುವದು Mr. 457).

ಉಪಮರ್ದನ upa-mardana. = ಉಪಮರ್ದ. (My.).

ಉಪಮಾತೃ upa-mātṛi. = ಉಪಮಾತೆ. *a second or foster mother; a nurse;* a step-mother.

ಉಪಮಾತೆ upa-māte. = ಉಪಮಾತೃ. (ಮಲದಾಯಿ Mr. 312).

ಉಪಮಾನ upa-māna. measuring one thing by another; *comparison; analogy; illustration;* that with which anything is compared; a simile; a resemblance. see Śmd. 397; Kāvy. III, 3, B, 61. 62. 92. 108.

***ಉಪಮಾಕ್ಷೇಪ upama-ākṣēpa.** one of the figures of speech. Kr. 3, 104.

ಉಪಮಿತ upa-mita. compared; similar. see ಅನುಪಮಿತ.

ಉಪಮಿಸು upamisu. to find a likeness for, to compare [ಎನ್ನ ಸದ್ಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ಎನಗೆ ಕರುಣಿಸಿದ ಕಾರುಣ್ಯವ ನಾನೇನೆನ್ದುಪಮಿಸುವೆನಯ್ಯಾ Cv. 53]; (Bp. 36, 52; 39, 22; My.).

ಉಪಮೆ upa-me. = ಉಪಮಾ. resemblance, similarity; a resemblance, as a picture, image, etc.; *a simile;* comparison. [Kr. 3, 2. 59]. see Kāvy. III, 3, B, 1. 2. 60-119; IV, 1, 5.

ಉಪಮೇಯ upa-mēya. to be compared, comparable with; that which is compared, the subject of a comparison. see Kāvy. III, 3, B, 62. 80. 92. 108.

***ಉಪಮೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ upama-utprēkṣe.** one of the figures of speech. Kr. 3, 67.

ಉಪಯಮ upa-yama. *marriage.*

ಉಪಯಾಮ upa-yāma. *marriage.*

ಉಪಯುಕ್ತ upa-yukta. attached, connected with (Śmd. 401); adapted, suitable; useful; convenient for any end. see B. 4, 120. 140.

ಉಪಯುಕ್ತತನ upayuktatana. a suitable, proper behaviour (B. 5, 170).

ಉಪಯೋಗ upa-yōga. attaching; application; use, service; utility; (need of, Mhr.). see B. 1, 18; 4, 12. 15. 24. 183; 5, 37.

ಉಪಯೋಗಿಸು upayōgisu. to make use of, to use (J. 2, 32; My., B. 2, 5; 3, 5. 87; 4, 163). 2, to be serviceable or useful (My.; B. 5, 78. 100. 251).

ಉಪರಕ್ತ upa-rakta. *darkened, eclipsed.* 2, *afflicted with pain or calamity.*

ಉಪರಕ್ಷಣ upa-rakṣaṇa. *a guard, a picquet* (ಸಜ್ಜನ, ಪಾಳೆಯದ ಕಾವು Nr.). 2, a kind of girth (ಸಜ್ಜನ, ಬಲ್ಲಾಳದಟ್ಟಿ Nr.).

ಉಪರತಿ upa-rati. ceasing, stopping; death; refraining from sensual enjoyment or from prescribed acts (Sk.). 2, a kind of coition (My.). 3, love (My.).

ಉಪರಾಗ upa-rāga. darkening; *an eclipse.*

ಉಪರಾಮ upa-rāma. *ceasing, stopping, ending.*

ಉಪರಾಜಿತೆ upa-rājite. N. of a plant. see ಅಪರಾಜಿತೆ and ಮೊಬಗು 3.

ಉಪರಿ upari. *above; upon;* upwards (Bp. 22, 10; 44, 22, both times in the dative, as ಉಪರಿಗೆ); besides, further; beyond; after.

ಉಪರಿಲೋಕ upari-lōka. the upper world, heaven (J. 34, 13; My.).

ಉಪರಿಷ್ಟಾತ್ upariṣṭāt. *above, up; over, on.*

ಉಪರಿಸ್ಪರ್ಶನ upari-sparśana. the state of being raised or elevated; rising or stretching oneself upwards. see ನಿಳ್ಕು.

ಉಪರೋಚಿ upa-rōci. concealing, concealment, secrecy (ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ, ಏಕಾನ್ತ Mr. 432, My. MS. ಉಪರುಚಿ).

ಉಪರೋಧ upa-rōdha. hindering, blockading; obstruction, impediment; opposition. (Bh. 3, 13, 67; My.).

ಉಪರೋಧಕ upa-rōdhaka. a man who hinders, etc. (My.). 2, an inner room (Sk.).

ಉಪರೋಧಿಕ upa-rōdhika. obstructing, impeding; opposing (ವಿರುದ್ಧ G.; My.).

ಉಪರೋಧಿಸು uparōdhisu. to hinder, etc. (My.).

ಉಪರೋಪಿತ upa-rōpita. (a garden) *planted or grown in the neighbourhood* (of a town, ಊರ ದೂರದೊಳ್ ಇರ್ಪ ವನಂ Hlā. Mr. 152).

ಉಪಲ upala. *a stone.*

ಉಪಲಕ್ಷಣ upa-lakṣaṇa. looking at; observation; implying something that has not been expressed or something in addition, synecdoche of a part for the whole; mark. see Śmd. 292 Cm.

ಉಪಲಕ್ಷಿತ upalakṣita. marked, characterized (Śmd. 2 Cm.).

ಉಪಲಬ್ಧ upa-labdha. obtained; found; *perceived, well known, seen frequently* (ಅನಗೀತ, ಮಗುೞೆ ಕಾಣ್ಬುದದು Mr. 451; see s. ಮಗುೞೆ ಮೊಗುೞೆ).

ಉಪಲಬ್ಧಾರ್ಥ upalabdha-artha. that has been known or understood; *a tale, a true or probable story;* having the meaning understood.

ಉಪಲಬ್ಧಿ upa-labdhi. obtaining; finding; acquisition, gain; *comprehension, perception, understanding;* knowledge. see ಪೆಱು.

ಉಪಲಮ್ಭ upa-lambha. obtaining; *observation, conception, feeling.*

ಉಪಲಾಲಿಸು upa-lālisu. to praise (Bp. 4, 14; 36, 61). 2, to caress, to fondle (15, 15; 26, 19; 42, 23; Abhā. 1, 7; Bh. 3, 2, 6).

ಉಪಲಿಂಗ upa-linga. *a natural phenomenon considered as boding evil.*

ಉಪಲೆ upale. *candied sugar.*

ಉಪಲೇಪನ upa-lēpana. smearing; *ointment, unguent.*

ಉಪವನ upa-vana. *a grove, or garden in the suburbs* (ಊರ ಸಾರ ಇರ್ದ ವನಂ Mr. 152). see ವಪ್ರ.

ಉಪವರ್ಣನ upa-varṇana. description, minute description, de lineation. see Kāvy. III, 3, B, 120. 171.

ಉಪವರ್ತನ upa-vartana. *a country;* a division, a district.

ಉಪವರ್ಹ upa-varha. = ಉಪಬರ್ಹ.

ಉಪವಸ್ತ upa-vasta. *fasting, a fast.*

ಉಪವಾಸ upa-vāsa. = ಉಪಾಸ, ಉಪ್ಪಸ. dwelling or abiding in (a state of abstinence), *fasting, a fast.* — in the S. Mhr. country the crude term is used so to say as an adverb: without eating or getting something to eat (B. 3, 94). 2, from want of food (3, 124; 4, 2). 3, by withdrawing (a person's) food (4, 77). — ಉಪವಾಸ ಇರ್. -ಇರು. to fast (Bp. 50, 66; C.). — ಉಪವಾಸ ಬೀಱು. to remain or be without food; to fast (C.; B. 3, 122; 4, 2). see Prv. s. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವವ. — ಉಪವಾಸ ಮಾಡು. to fast (B. 4, 77; C.).

ಉಪವಾಸಿ upa-vāsi. = ಉಪಾಸಿ. fasting, one who observes a fast (C.).

ಉಪವಾಹ್ಯ upa-vāhya. a king's elephant; any royal vehicle. (R.).

ಉಪವಿಶೇಷಣ upa-viśēṣaṇa. a word used to modify the sense of an adjective or an adverb (C.).

ಉಪವಿಷೆ upa-viṣe. = ಅತಿವಿಷೆ, q. v. *the plant Aconitum ferox, etc.*

ಉಪವಿಷ್ಟ upa-viṣṭa. *seated, sitting.*

ಉಪವೀತ upa-vīta. *the sacrificial thread worn by the three first classes over the left shoulder and under the right arm* (ಜನ್ನಿವಾರ Mr. 255).

ಉಪವೇದ upa-vēda. a class of writings subordinate or appended to the vēdas, as treatises on medicine, military art, music, etc. (My.).

ಉಪವೇಶ upa-vēśa. sitting down; fixing one's mind upon. see ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶ.

ಉಪವೇಷ್ಟಿತ upa-vēṣṭita. surrounded; wrapped round, dressed (Bp. 6, 14).

ಉಪಶಮ upa-śama. = ಉಪಶಮನ No. 1. (My.).

ಉಪಶಮನ upa-śamana. becoming quiet; assuagement, abatement; calmness, composure (Bp. 30, 31); patience (My.). 2, quieting, appeasing, allaying; an anodyne.

ಉಪಶಮಿಸು upa-śamisu. to abate (Bh. 8, 26, 28); to become calm or refreshed; to become patient; to take rest (C.). 2, to calm, to mitigate, to make quiet, to bring to an end (Śsv. 4, 24 va.).

ಉಪಶಲ್ಕ upa-śalka. (= ಶಲ್ಕ). a scale, a slough. see ಪೊರೆ.

ಉಪಶಲ್ಯ upa-śalya. *an open piece of ground near a town or village.*

ಉಪಶಾಖೆ upa-śākhe. a secondary, small branch (Bh. 1, 20, 55).

ಉಪಶಾನ್ತ upa-śānta. calmed, appeased, pacified; calm, tranquil (A.; My.).

ಉಪಶಾನ್ತಿ upa-śānti. cessation, intermission; abatement; composure, tranquillity (C.); appeasing, allaying. (Cpr. 7, 22).

ಉಪಶಾಯ upa-śāya. *sleeping alternately, as soldiers when mounting guard, etc.*

ಉಪಶ್ರುತ upa-śruta. listened to; *assented, promised.*

ಉಪಶ್ರುತಿ upa-śruti. listening to. 2, words heard from a third person whilst two are conversing (My.). 3, a supernatural voice heard at night and personified as a nocturnal deity revealing the future. 4, judicial astrology, aspect of the stars, fortune-telling. 5, = ಉಪಸ್ಮೃತಿ (My.).

ಉಪಸಂವ್ಯಾನ upa-saṁvyāna. *an under garment.*

ಉಪಸಂಹರಿಸು upa-saṁharisu. to draw (a discharged arrow) back towards oneself (My.); to take away; to contract; to mutilate (Śmd. 74); to destroy (Bp. 49, 32).

ಉಪಸಂಹಾರ upa-saṁhāra. drawing (back) towards oneself (My.); drawing together, contracting; taking away; destruction; etc.

ಉಪಸಂಗ್ರಹಣ upa-saṅgrahaṇa. clasping; *embracing or touching the feet* (of a person) *as a token of respect* (ವನ್ದಿಸುವ ಮನುಜಂ Mr. 251).

ಉಪಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ upa-saṅgrāhya. *worthy to be saluted in the way of upasaṅgrahaṇa.*

ಉಪಸನ್ನ upa-sanna. *approached, near* (ಸೇರಿಗೆ Mr. 457).

ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ upa-sampanna. obtained, gained; furnished with; *prepared, dressed; sufficient; dead.*

ಉಪಸರ upa-sara. approaching. 2, *the season of impregnation; the first pregnancy of cows.*

ಉಪಸರ್ಗ upa-sarga. joining, connection; nearness (My.; see ಪೊರೆ); addition. 2, trouble, misfortune. 3, *a portent af evil omen, a calamity.* 4, a particle prefixed to roots, etc., a preposition. 5, a class of compound terms enumerated (Ct. II, 98; Śm. 118. *cf.* ಉಪಸರ್ಜನ).

ಉಪಸರ್ಜನ upa-sarjana. trouble, misfortune. 2, an inauspicious phenomenon. 3, the state of being joined to or attached (ಹೊದ್ದಿಗೆ Mr. 451; see ಉಪಾಗ್ರ); *anything subordinate, or inferior.* 4, a word which by composition loses its independent character, while it also determines the sense of another word.

ಉಪಸರ್ಪ upa-sarpa. approach; following a person. 2, = ಅಪಸರ್ಪ (ಚರ, ಅರಸಾಳ್ Mr. 262).

ಉಪಸರ್ಪಣ upa-sarpaṇa. -ಣೆ. approaching (for help, My.).

ಉಪಸರ್ಪಿಸು upa-sarpisu. to approach (for help), to have recourse to (My.).

ಉಪಸರ್ಯೆ upa-sarye. to be approached; *a cow fit for a bull* (ಈನು ವಾಕಳ್ Mr. 181).

ಉಪಸಾಕ್ಷಿ upa-sākṣi. an additional evidence (My.); an evidence (J. 10, 32).

ಉಪಸಾಗರ upa-sāgara. a tract of water, a bay (B. 4, 115; My.).

ಉಪಸೂರ್ಯಕ upa-sūryaka. *the halo round the sun.*

ಉಪಸ್ಕರ upa-s-kara. making complete. 2, an implement, a utensil. 3, *a particular condiment, seasoning.* see ಪರಿಕಾರ.

ಉಪಸ್ಥ upa-stha. near, proximate; *the parts of generation of either sex,* but especially of a woman (My., also as ಉಪಸ್ಥೆ).

ಉಪಸ್ಥಿತ upa-sthita. standing near; *approached, near, at hand.*

ಉಪಸ್ಪರ್ಶ upa-sparśa. touching (water); bathing; washing off; *rinsing the mouth.*

ಉಪಸ್ಪರ್ಶನ upa-sparśana. = ಉಪಸ್ಪರ್ಶ. see ಬಾರಿಸು.

ಉಪಸ್ಮೃತಿ upa-smṛiti. a minor law-book. (My.).

ಉಪಸ್ವರ್ಗ upa-svarga. = ಉಪಸರ್ಗ No. 3. (ಉಪಲಿಂಗ, etc. Mr. 27).

ಉಪಹ upa-ha. killing, destroying (Rśv. 1, 8).

ಉಪಹತಿ upa-hati. injuring, destroying; destruction; elision (Kāvy. I, 3, 69-74); vexation; disturbance; agitation; infatuation. — ಉಪಹತಿಗೆಯ್. to do harm to (Śsv. 4, 24 va.). see ತಡಗಸ, ಬೇಳಪ್ಪು; J. 2, 19; 14, 21.

ಉಪಹಸಿತ upa-hasita. mocked, laughed at; *ridiculing, satirical laughter.*

ಉಪಹಾರ upa-hāra. bringing near; an oblation; an offering to a deity; *a tribute, a present, a gift* (ಬಲಿ Śm. 108; ಪಸರ Bhn. 54).

ಉಪಹಾಸ upa-hāsa. satirical laughter, fun, play, derision (Bh. 1, 7, 62; 3, 19, 30). see ಸೋಪಹಾಸ.

ಉಪಹ್ವರ upa-hvara. *proximity, vicinity.* 2, *a solitary or private place.*

ಉಪಾಂಶು upāṁśu. in a low voice; *secretly, privately.*

ಉಪಾಂಶುತೆ upāṁśute. the state of uttering prayers in a low voice (Cpr. 9, 119).

ಉಪಾಕರಣ upa-ā-karaṇa. bringing near; summoning; immolation of an animal; *commencement of reading the vēda after initiation.*

ಉಪಾಕರ್ಮ upa-ā-karma. preparation. 2, a ceremony performed once a year before reciting the vēdas. (My.).

ಉಪಾಕೃತ upa-ā-kṛita. brought near, etc. 2, *a sacrificial animal killed during the recitation of prescribed prayers.*

ಉಪಾಗಮ upa-āgama. approach; occurrence; agreement, promise. 2, a minor āgama (My.).

ಉಪಾಗ್ರ upa-agra. *something subordinate or inferior* (ಉಪಸರ್ಜನ, ಹೊದ್ದಿಗೆ Mr. 451; ಹೊರ್ದುಗೆ Hlā.).

ಉಪಾಂಗ upa-aṅga. a subdivision; any minor limb or member; a secondary portion of science; the sectarial mark made with sandal, etc. on the forehead; auxiliary tunes with variations (in theatricals, Mr. 78). see ಅಂಗೋಪಾಂಗ, ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ.

ಉಪಾತ್ತ upa-ātta. received, acquired, obtained (Śśv. 1, 60). 2, taken away. 3, *an elephant out of rut.*

ಉಪಾತ್ಯಯ upa-ati-aya. *transgression, neglect.*

ಉಪಾದಾನ upa-ādāna. taking; taking away. 2, abstraction, *withdrawing the organs of sense and perception from the outer world.* 3, *a present.* 4, material cause, causa materialis (opposed to nimitta).

ಉಪಾದಾನಕಾರಣ upādāna-kāraṇa. the immediate or proximate cause (Śmd. 7 Cm.).

ಉಪಾದೆಯರು upādeyaru. = ಉಪಾದ್ರು. (S. Mhr.).

ಉಪಾದೇಯ upa-ādēya. to be taken or received, acceptable, excellent, useful (Śmd. 8).

ಉಪಾದ್ರು upādru. a colloquial form of ಉಪಾಧ್ಯರು. (My.).

ಉಪಾಧಿ upa-ā-dhi. 1. *consideration of moral duties,* virtuous reflection. 2, *a man who is careful to support his family.*

ಉಪಾಧಿ upa-ā-dhi. 2. placing near or upon. 2, deceit, deception, disguise. 3, a distinguishing property, a peculiarity (Si. 392). 4, *an attribute, an epithet.* 5, a special cause for a general effect. 6, the natural character of species, quality or action. 7, on occasion (G. 74. 364); duty, especially that of a pūjāri, etc. (My.).

ಉಪಾಧಿವನ್ತ upādhi-vanta. a man who is full of inevitable business (My.).

ಉಪಾಧ್ಯ upādhya. the priest that conducts all the sacrifices and ceremonies (of a family, village, etc.; Bp. 55, 16; Mhr.; C.); a teacher (My.). ಉಪಾಧ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಬೇವು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆನ್ದರೆ, ಕಹಿ ಅದರೆ ತಾನೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆನ್ದ (Prv.).

ಉಪಾಧ್ಯತನ upādhyatana. the work of an upādhya (My.; B. 5, 281).

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ upa-adhyāya. *a sub-teacher who instructs in a part only of the vēda or in grammar and the other vēdāṅgas.* 2, a spiritual preceptor; *a teacher in general;* a schoolmaster (ಒನ್ನೊನ್ನು ಹೇಳು ವಂ Mr. 251; My.).

ಉಪಾಧ್ಯಾಯಾನಿ upādhyāyāni. *the wife of a teacher.*

ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿ upādhyāyi. *a female teacher.* 2, *the wife of a teacher.*

***ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿನಿ upādhyāyini.** a female teacher.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯೆ upādhyāye. *a female teacher.*

ಉಪಾನತಿ upānati. Tbh. of ಉಪಾನಹ್. (ಚರ್ಮಪಾದುಕ, ಕೆರಹು Mr. 205).

ಉಪಾನಹ್ upa-ā-nah. (nominative ಉಪಾನತ್). *a sandal, a shoe.*

ಉಪಾನ್ತ upa-anta. proximity to the edge or margin; *vicinity; the last letter but one;* the angle of the eye. see Śmd. 70; ನಯನೋಪಾನ್ತ.

ಉಪಾನ್ತ್ಯ upa-antya. last but one, penultimate; the last letter but one (Śmd. 212; Kāvy. I, 3, 18-20. 104-108; I, 5, 46).

ಉಪಾಯ upa-aya. going near, approach. 2, *a means, an expedient, a way, a scheme, a stratagem.* 3, *a means of success against an enemy,* four of which are enumerated: bhēda, daṇḍa, sāma, dāna; as other upāyas are mentioned māyā, upēkṣā and indrajāla (My.; G.). — ಉಪಾಯಮ್ಮಡೆ. -೦-ಹಡೆ. to devise an expedient (Bp. 58, 42).

ಉಪಾಯಗಾರ upāya-gāra. one who is expert in; a contriver, a schemer (ಪ್ರವೀಣ, ಸಮರ್ಥ Si. 353; My.).

ಉಪಾಯನ upa-ayana. going near. 2, undertaking, accepting. 3, *a present, a gift.* — ಉಪಾಯನಂಗೆಯ್-೦-. to make a present, to present (Śśv. 2, 42 va.). — ಉಪಾಯನದಾನ. gifts of cocoa-nuts, etc. to Gaṇapati on the feast held in his honor in the Bhādrapada month (C.).

ಉಪಾಯಪರ upāya-para. expert in the use of means (My.; B. 5, 180). ಉಪಾಯಪರನ್ ಒನ್ದಂ ಕೋಟೆಗೆ ಈಡಕ್ಕು (Sś. 11).

ಉಪಾರ್ಜನ upa-arjana. -ನೆ. acquiring, obtaining; gaining. (Bp. 57, 5). see ಹಡೆ.

ಉಪಾರ್ಜಿಸು upārjisu. to acquire, to gain (My.).

ಉಪಾಲಮ್ಭ upa-ālambha. obtaining. 2, *reproach, censure.*

ಉಪಾವೃತ್ತ upa-āvṛitta. turned or gone towards or round. 2, *rolling oneself, as a horse.*

ಉಪಾಶ್ರಯ upa-āśraya. recourse; asylum, support; reliance. 2, a pillow, a cushion (ಮತ್ತವಾರಣ, ಮಲಗು Mr. 203; *cf.* ಅಪಾಶ್ರಯ).

ಉಪಾಸ upāsa. Tbh. of ಉಪವಾಸ (C.; Mhr.). see ಕಟ್ಟುಪಾಸ s. ಕಟ್ಟು 1. — ಉಪಾಸದ ಹಬ್ಬ. a fast-day in the month of Āṣāḍha (My.).

ಉಪಾಸಂಗ upa-āsaṅga. proximity. 2, *a quiver.*

ಉಪಾಸನ upa-āsana. -ನೆ. sitting near to; attendance, service; *worship, adoration, devotion.* 2, *practice in archery; archery.*

ಉಪಾಸನೆ upāsane. = ಉಪಾಸನ. service; *worship, adoration.*

ಉಪಾಸಿ upāsi. Tbh. of ಉಪವಾಸಿ. (S. Mhr., Mhr.).

ಉಪಾಸಿತ upa-āsita. *served, adored.*

ಉಪಾಸಿಸು upāsisu. to worship (My., ಅದನ್ನು-, ಅವನನ್ನು-).

ಉಪಾಸ್ತಿ upa-āsti. *worship, adoration* (ಶಿಶ್ರೂಷ, etc., ಸೇವೆ Mr. 27). 2, religious reflection or meditation (ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ Mr. 461).

ಉಪಾಹಾರ upa-āhāra. slight refreshment (consisting of fruits, etc., My.).

ಉಪಾಹಿತ upa-ā-hita. deposited upon; *joined.* 2, *meteor, as a falling star, comet,* etc.

ಉಪೇಕ್ಷ upa-īkṣa. a man who disregards or leaves (the party of his friends, ಪರಪಕ್ಷದವನು Mr. 243). 2, = ಉಪೇಕ್ಷೆ (My.).

ಉಪೇಕ್ಷಿತ upa-īkṣita. disregarded; neglected (B. 5, 212; My.).

ಉಪೇಕ್ಷಿಸು upa-īkṣisu. to look at without interest, to disregard, to disdain; to neglect (Śmd. 112; Bp. 15, 6; 26, 59; 58, 26; My.).

ಉಪೇಕ್ಷೆ upa-īkṣe. overlooking; disregard, neglect; indifference, indolence, apathy; abandoning, leaving. (My.).

ಉಪೇತ upa-ita. come near, approached; present, existent; accompanied by, endowed with, possessed of (Kāvy. II, 2, B, 45; Bp. 55, 50; A.).

ಉಪೇನ್ದ್ರ upa-indra. the younger brother of Indra: *Viṣṇu or Kriṣṇa* (ಹರಿ, ವಿಷ್ಣು Nn. 60; ಸಿರಿಯರಸ, etc. Śm. 5. 6). 2, Indra (ಬಿಡೌಜ, ಇನ್ದ್ರ 60). 3, a Jaina saint (ಜಿನ, ಅರ್ಹ 60). 4, a king (ನರೇನ್ದ್ರ, ಅರಸು 60). 5, the sun (ಭಾನು, ಸೂರ್ಯ 60). 6, a serpent (ಉರಗ, ಸರ್ಪ 60).

ಉಪೇನ್ದ್ರಗಣ upēndra-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಉಪೇನ್ದ್ರವಜ್ರ upēndra-vajra. N. of a vṛitta (Ch.).

ಉಪೋದಿಕೆ upōdike. *the plant Basella cordifolia* Lam. (see Si. 162 & ಬಸಲೆ 2).

ಉಪೋದ್ಘಾತ upa-ud-ghāta. *an example, an illustration.* 2, a beginning; a thing begun. 3, analysis.

ಉಪೋಷಣ upa-vasana. fasting, a fast. (My.).

ಉಪೋಷ್ಯ upōṣya. having fasted. 2, = ಉಪೋಷಣ (My.). ಉಸುರಿಲ್ಲದವ ಉಪೋಷ್ಯ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಉಪ್ತ upta. sown, as seed.

ಉಪ್ತಕೃಷ್ಟ upta-krista. *ploughed after sowing.*

ಉಪ್ತಿ upti. sowing seeds. see ಪರ್ಯುಪ್ತಿ.

ಉಪ್ತೆ upte. night (ವಾಸರ್ತೈ, ನಕ್ತ, ಶಾರ್ವರಿ, etc., ಇರುಳ್ Mr. 65; *cf.* Hlā.'s ನಕ್ತಮುಖಾ).

ಉಪ್ಪಗಚಿ uppu₃-agaci. (*i. e.* egaci). = ಉಪ್ಪಚ್ಚಿ, ಉಪ್ಪೆಗಚಿ. (My.; see s. ಉಪ್ಪು 3).

ಉಪ್ಪಚ್ಚಿ uppacci. = ಉಪ್ಪಗಚಿ. (My.).

***ಉಪ್ಪಟ uppata.** clothes, garment. ತುಡುಗೆ ನಿಚ್ಚಲುಂ ಪಂಚ ರತ್ನಂಗಳುಂ ಪೊಜಮಡೆ ತನ್ನುಡುವುಪ್ಪಟಂಗಳ್ Pb. 14, 55.

ಉಪ್ಪಡ uppada. (fr. ಉಪ್ಪು 3). salted and dried vegetables (My.); pickles [Tu.].

ಉಪ್ಪಡ uppada. sap issuing from the cleft of a tree; resin (Śmd. 48, o. rs.. ಅವುಪ್ಪಡ, Mdb. MS. ಕಪ್ಪಡ). Tbh. of ಉತ್ಪಟ (350). *cf.* Mr. s. ಉದ್ಘಟ?

ಉಪ್ಪಣ್ಡ uppanda. ? (Śmd. 48, Mdb. MS. ಉಪ್ಪಣ್ಡರ).

ಉಪ್ಪಯಣ uppayana. (fr. ಉಜ್ಪ್ರಯಣ). the cessation of a journey (ನಿರ್ಯಾಣ, ನಿಲುಪಯಣ Nn. 79. 90). this word probably is formed of ಉಱು 3, abandoning and ಪಯಣ; if so, it ought to appear in large type.

ಉಪ್ಪರ uppara. = ಉಪ್ಪರ. (Tbh. of ಉಪರಿ). height; loftiness (Śmd,191, not in Mdb. MS.); (C.; Rām. 6, 14, 20). ಉಪ್ಪರದ ಗುಡಿಗಳ್ (Bp. 35, 55). — ಉಪ್ಪರಗುಡಿ. a raised banner [ಅನವರತ ಮಾಡಿಹೆನೆನ್ನು ಉಪ್ಪರಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಮನೆಯದು ಅನ್ನಣ ಗಿತ್ತಿಯ ಮನೆ Bv. 226; ಸದಾಚಾರಿಯಾದರೆ ಉಪ್ಪರಗುಡಿ ಸಿನ್ದಪತಾಕೆ Cv. 340]; (Cpr. 7, 81 va.; Bh. 9, 2, 44). — ಉಪ್ಪರ ಮಾಡು. to make (a wall, etc.) high (C.). — ಉಪ್ಪರವಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. grand state (Cpr. 1, 106).

ಉಪ್ಪರಸು upparasu. = ಉಪ್ಪರಿಸು. (S. Mhr.).

ಉಪ್ಪರಿಗೆ upparige. Tbh. of ಉಪಕಾರಿಕೆ. a palace; an upstair house; the upper story of a house (C.; ಉಪಕಾರಿಕೆ Nr.; ಸೌಧ, ಹರ್ಮ್ಯ Nn. 94; ಮಾಡ Ct. I, 51; Kk. 47. 89; Śm. 38; ಕೆರುಮಾಡ, ನೆಲೆವನೆ Śs.). ಇನ್ದ್ರನ ಉಪ್ಪರಿಗೆ (ಪ್ರಾಸಾದ, ವೈಜಯನ್ತ Nr.). see Bp. 5, 38; Bh. 1, 8, 69; Rām. 13, 3; C. Bp. 5, 52; J. 10, 49; B. 4, 138; Prvs. s. ಉಪ್ಪು 3 & ತಿಪ್ಪೆ. — ಉಪ್ಪರಿಗೆತುದಿ. the top of an upper story (J. 31, 4). — ಉಪ್ಪರಿಗೆತುದಿನೆಲೆ. a room on the top of an upper story (J. 30, 36). — ಉಪ್ಪರಿಗೆಮನೆ. an upstair house (C.; G. 406; Si. 446).

ಉಪ್ಪರಿಸು upparisu. = ಉಪ್ಪರಸು. to rise, to go upward by flying, etc., as a head (J. 13, 50), as the soul (Bh. 8, 27, 25); to increase in force, as valour (Bh. 4, 2, 53); to become higher in pitch, as the voice (Grj. 2, 106 va.; 4, 120 va.); to increase in bulk or quantity, as a mass of corpses (Rām. 6, 30, 8); to extend, to increase, to abound, to spread, as devotion, etc. (Bp. 8, 8; 10, 52; 18, 72); to be fastened on high, as festoons, etc. (Rām. 1, 7, 13; 1, 16, 9). 2, to jump up; to jump, to leap (Bp. 44, 2; Rām. 6, 10, 24. 26; Rśv. 6, 11 va.; 13, 91; J. 6, 6; 25, 54; 30, 10). 3, to cause to jump up or jump (Rām. 5, 8, 66; Rsv. 13, 82). 4, to raise (C., in ಉಪ್ಪರಿಸಿ ಇಡು, to put on high).

ಉಪ್ಪಲಿಗ uppaliga. a man who belongs to a division of the salt-maker caste, the members of which are also fishermen (My.).

ಉಪ್ಪಲಿಗೆ uppalige. a kind of tree, Macaranga indica R. W. (St. & Pl.; Tu. ಉಪ್ಪಲ, ಉಪ್ಪಳಿಗೆ; M. ಉಪ್ಪಿಲೆ, Avicennia tomentosa).

ಉಪ್ಪವಡ uppavada. a song to rouse people from sleep or from their place of repose. ಉಪ್ಪವಡಮಂ ಹಾಡುವ ರಾಗಾಧರೆಯರ್ (Rśv. 13, 45 va.).

ಉಪ್ಪವಡಿಸು uppavadisu. to come up from one's place of repose, to rise, to awake (Grj. 8, 71; Bp. 36, 35; Rśv. 13, 45; Bh. 2, 13, 17; Rām. 14, 2; J. 2, 66; 21, 50).

ಉಪ್ಪಸ uppasa. Tbh. of ಉಪವಾಸ (S. Mhr.).

ಉಪ್ಪಳ uppala. (fr. ಉತ್ಪಲ ?). expansion or dilation (of the heart), exultation. ಉಪ್ಪಳಂ, with exultation. ಸೈನ್ಯಂ ಅದಟಿಂ ಬನ್ದುಪ್ಪಳಂ ಕಾದಿ, ಓಡಿದೊಡೆ (Kāvy. I, 1*b*. 46).

ಉಪ್ಪಾರ uppāra. (fr. ಉಪ್ಪು 2 ?). plastering. (T. ಉಪ್ಪಾರ-ಕಾರ, a plasterer).

***ಉಪ್ಪಾರತಿ uppu₃-ārati.** an ārati in which salt is burnt to ward off evil. s. ಉಪ್ಪು 3.

ಉಪ್ಪಾಱ (uppāra-kāra). 1. a bricklayer, a stonemason (S. Mhr.; B. 4, 122. 150. 151); a plasterer (ಪಲಗಣ್ಡ, ಲೇಪಕ Nr.).

ಉಪ್ಪಾಱ (uppu₃-kāra). 2. a man of the salt-maker caste (using salt-soil for his profession), who also uses to grow vegetables (My.; T. ಉಪ್ಪಳವ, a salt-maker; ಉಪ್ಪರವ, a tank digger; Te. ಉಪ್ಪರವಾಡು, ಉಪ್ಪರೀಡು, a man of the mining caste, a tank digger and maker of wells). ಉಪ್ಪಾಱನ ಮಗನಾದಡೆ ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಉಣ್ಣಾನೇ? (Prv.). — ಉಪ್ಪಾಱಮೋಳೆ. a heap or heaps of salt-soil made by salt-makers (My.).

ಉಪ್ಪಾಱತಿ upparati. a female of the bricklayers (S. Mhr.) 2, a female of the salt-makers (My.).

ಉಪ್ಪಾಱಿಕೆ upparike. the business of a bricklayer (S. Mhr.). 2, the business of a salt-maker (My.).

ಉಪ್ಪಿ uppi. a thorny medicinal styptic shrub with a ligneous hollow fruit or gall as large as a nutmeg, Volkameria capparis sepia (Te.; My.).

ಉಪ್ಪು uppu. 1. (fr. ಉಬ್ಬು). love, especially doting affection. — ಉಪ್ಪುಪ್ಪು. rep. ಉಪ್ಪುಪ್ಪು ಮಾಡು, to coax, to fondle, to spoil by cockering (S. Mhr.).

ಉಪ್ಪು uppu. 2. (fr. ಉಱು). being, abiding; protection, especially the protection of a place marked out by lines in the play called ರಾಮ ಪಟ್ಟಿಯಾಟ; *e. g.* ಉಪ್ಪು ಉಱಿಯಿತು, ಉಪ್ಪು ದಾಟಿತು (S. Mhr.; where however the word only is known but not its exact meaning; Tu. ಉಪ್ಪು, to be; to abide; to support; to protect; *cf.* ಉಳ್ 1.) 2, a game at which the women play (T., R.; T. ಉಪ್ಪುವ್ಪು, play).

ಉಪ್ಪು uppu. 3. (fr. ಉರಿ 1 ? or ಒಗರ್ ?). salt (ಲವಣ Nr.; Nn. 23; ರುಚಕ, ಲವಣ 41; ಕಟಕ, ಕ್ಷಾರ 127; ಲವಣ Mr. 218; T., M., Te., Tu.). [ಉಪ್ಪಿಕ್ಕಿದೊಡೆ ತುಪ್ಪದ ಮೆಳ್ಪಡಿತೆಮ್ಪನ್ತೆ ನಮ್ಮ ಕೆಮ್ಮನಿರ್ಪಿರವಿದೇ ಕಾರಣಂ Pb. 7, 16 va.]. ಸುಪರ್ಣಂಗೆ ಈಡೆ ಕಾಕಾಳಿ? ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಉಪ್ಪಂ ಸರಿ ಮಾಟ್ಪರೇ? (Śs. 62). ಈ ಹೊತ್ತು ಹರಿಕಥೆ ಸೀಯೋ? ಉಪ್ಪೋ? — ಉಪ್ಪರಿಗೇ ಮನೆಯವನಾದರೂ ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಆಗದು. — ಉಪ್ಪಿನ ಗಾಸೀ ಮೇಲೆ ಮಜ್ಜಿಗೇ ತಟಕು. — ಉಪ್ಪಿನಲ್ಲೇ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೂ ಉಪ್ಪು ತಿನ್ದ ವಿನಾ ಕೂಡದು. — ಉಪ್ಪಿನವ ಕೆಟ್ಟೆನೆನ್ದರೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯವ ಹೊ

ರಳಿ ಹೊರಳಿ ಅತ್ತ. — ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಮೂಗಳ ಗಂಜೀ ಕುಡಿಯುವಗೆ ಉಪ್ಪಿದ್ದರೆ ನಾಗಳವೂ ಸಾಲದು. — ಉಪ್ಪು ತಿನ್ದವ ನೀರು ಕುಡಿದಾನು. — ಉಪ್ಪು ಸಪ್ಪೆ ಆದರೂ ಕಾರ ಬಿಡದು (Prvs.). ಒಬ್ಬನ ಉಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಇರು, to be in somebody's employ (S. Mhr.).— see ಅಟ್ಟುಪ್ಪು, ಕಲ್ಲುಪ್ಪು, ಕಾರುಪ್ಪು, ಚವುಳುಪ್ಪು, ಪೆಟ್ಲುಪ್ಪು, ಬಳೆಯುಪ್ಪು, ಸೋರುಪ್ಪು; Prv. s. ತಾಯಿ. — ಉಪ್ಪಗಚಿ. -ಅಗಚಿ (i. e. ಎಗಚಿ). a thorny climbing shrub, Monetia Lin. (My.; T. ಉವರ್ಚಂಗು). — ಉಪ್ಪಾರತಿ. -ಆರತಿ. an ārati in which salt is burnt (Rām. 6, 55, 15; Bh. 2, 13, 11; 8, 18, 14). — ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು (= ಹಿಟ್ಟು). rice, wheat, or rāgi cooked with various ingredients (Si. 314; My.). — ಉಪ್ಪಿಡು. -ಇಡು. to give salt, i. e. to feed. ಉಪ್ಪಿಟ್ಟವರನ್ನು ಮುಪ್ಪಿನವರಾ ಮಱೆಯ ಬಾರದು (Prv.). — ಉಪ್ಪಿನ ಕಟ್ಟೆ. a salt pan (My.). 2, a salt depot. 3, a store of salt. ಉಪ್ಪಿನ ಕಟ್ಟೆಯೂ ಮನೆ, a salt depot (ರುಮೆ, ಲವಣಾಕರ Hlā.) — ಉಪ್ಪಿನ ಕಡಲ್. the sea of saltness or the salt sea (Bp. 12, 19). — ಉಪ್ಪಿನ ಕಲ್ಲು. rock-salt (ರುಮೆ Mr. 100). — ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ. pickles (C.). see C. Bp. 47, 42; Si. 347; B. 3, 114. 125. ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗಾದೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ. — ಊಟಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ ಕತ್ತೆ ಶಾಟಕ್ಕೆ ಸಮಾನ (Prvs.). — ಉಪ್ಪಿನ ಪೊಟ್ಟಣ. salt in a wrapper, a parcel of salt (Bp. 8, 60). — ಉಪ್ಪಿನ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ. pickled chilli (C.). — ಉಪ್ಪಿನ ಹರಳು. a grain of salt (C.). — ಉಪ್ಪು ಕಾರ. salt and other spicery. ಉಪ್ಪು ಕಾರ ಹಚ್ಚು, to season well, to spice, also figuratively, e. g. ಉಪ್ಪುಕಾರ ಹಚ್ಚಿ ಬಣ್ಣಿಸುವದು. to exaggerate (B. 5, 93; My.). — ಉಪ್ಪುಗಡ್ಲೆ -ಕಡ್ಲೆ. Bengal gram parched, seethed in salt water (C.). — ಉಪ್ಪುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ. (ಲವಣದೊಳು ಪುದಿದ ಫಲವು Mr. 219; J. 6, 44). — ಉಪ್ಪುಗಾವು. -ಕಾವು. heated salt used to remove pain by fomentation (C.). — ಉಪ್ಪುಗಾಳು. -ಕಾಳು. seethed (or parched) corn mixed with salt, etc. (C.). — ಉಪ್ಪುಗು. -ಉಗು. salt to drop (into saltless rice). ಎನಗೆ ಉಪ್ಪೊಕ್ಕೆ ಇಮ್ಮಡಿಸಿದನ್ನಾಯಿತು (Bp. 43, 71). — ಉಪ್ಪು ತಿನ್ನು. = ಉಪ್ಪುಣ್ಣು. (My.). — ಉಪ್ಪುಣ್ಣು. -ಉಣ್ಣು. to eat (somebody's) salt, to be in (his) employ (C.). — ಉಪ್ಪು ನೀರು. salt water. ಉಪ್ಪುನೀರಲಿ ಮಾಡಿದುದು (ಉದಲಾವಣಿಕ Hlā.). ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಕಡಲು (Si. 81). — ಉಪ್ಪುನೆಲ. salt ground (C.). — ಉಪ್ಪುಮಡಿ. a salt bed (My.; Te.). —ಉಪ್ಪುಮಣ್ಣು. salt earth (C.). — ಉಪ್ಪುರೇವು. the bank of a back-water, communicating with the sea, from which salt pans are supplied with water (Te.; My.). — ಉಪ್ಪೂಡು. -ಊಡು. to apply salt, to salt. ಹವಣಱಿದು ಮಾಂಸಮಂ ತುಣ್ಡುಗೆಯ್ದು ಉಪ್ಪೂಡಿದದಱಲ್ಲಿ ನಲ್ಲೂರಮ್ ಎನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 218). — ಉಪ್ಪೆಗಚಿ. -ಎಗಚಿ. = ಉಪ್ಪಚ್ಚಿ, ಉಪ್ಪಗಚಿ q. v. above. (My.).

ಉಪ್ಪುರ uppura. = ಉಪ್ಪರ. height, loftiness. (ಮೇಲೆಮುಪ್ಪುರದರ್ಥಂ Bhn. 11 one MS., o. r. ಅಪ್ಪುರ).

ಉಪ್ಪೆಗಚಿ uppegaci. a thorny climbing shrub. see s. ಉಪ್ಪು 3.

ಉಫ್ uph. a sound emitted when strongly blowing with the mouth to remove impurities of any kind (C.; Rsv. 5, 32). this blowing sound is also used as a charm by jugglers when producing snakes, or by conjureres pretending to remove diseases, etc. (C.). — ಉಫ್‌ಗಾಳಿ. the wind produced by the uph (C.).

ಉಫಿ uphi. = ಉಫ್. (S. Mhr.).

ಉಬಿಕು ubiku. to swell, to rise; to overflow (Te. ಉಬಕು; T. ಉಬುಕ್ಕು; Si. 115).

ಉಬ್ಜ ubja. pressing downwards. see ನ್ಯುಬ್ಜ.

ಉಬ್ಬಟೆ ubbu₂-ate. 1. = ಉಬ್ಬಟ್ಟೆ, ಉಬ್ಬರ್ಟೆ. swelling, increase; elation; greatness: power; boldness, heroism (ಉನ್ನತಿಕೆ Kk. 73; ಪೆರ್ಚು, ಉಬ್ಬರ, ಉನ್ನತಿಕೆ Śm 38; ಶೌಯಾರ್ತಿರೇಕ Bhn. 35). ಬಹುವಾದ್ಯದ ಉಬ್ಬಟೆ ಅಖಿಲದೆಸೆಯೊಳ್ ಆವರಿಸಲ್ (C. Bp. 5, 7). see ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆ; Grj. 2, 106; Rām. 3, 6, 45; 6, 30, 17; J. 8, 34.

ಉಬ್ಬಟೆ ubbaṭe. 2. crying aloud. see s. ಉಬ್ಬು 3.

ಉಬ್ಬಟ್ಟೆ ubbu₂-aṭṭe₁. = ಉಬ್ಬಟೆ 1, etc. (My.). see ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆ.

ಉಬ್ಬಡಿಗ ubbaḍiga. ಉಬ್ಬರಿಗ, ಉಬ್ಬುದಿಗ q. v. increase, greatness [ಪಡಿದೆಱೆವನ್ದಿನ್ದಮೇರೆಯುಂ ತೆಱೆದತ್ತು ಪೊದಟ್ದಸಂಕೆಯಿಂ ನಡುಕಮುಮಾಗಳುಬ್ಬಡಿಗಮಾದುದು Pb. 5, 15]; (ಹಿರಿದು Śmd. II, o. r. ಉಬ್ಬರಿಗ).

ಉಬ್ಬಣ ubbaṇa. a wooden beam for locking a door (My.). 2, a kind of weapon: a club (Bh. 8, 19, 38; Rām. 6, 2, 12; 6, 10, 8; Bh. 7, 1, 14; 7, 14, 8).

***ಉಬ್ಬದಿಗ ubbadiga.** = ಉಬ್ಬಡಿಗ. ಸಾರ್ಚದಗಲ್ಕೆಯೊಳಿನ್ನು ಚೇಟ ದುಬ್ಬದಿಗಮನಾನ್ತ ನಲ್ಲಳ ಮುಖಾಮ್ಬುಜಮಂ ನಡೆನೋಡಿ Ap. 12, 26.

ಉಬ್ಬರ ubbara. = ಉಬ್ಬರ. swelling; increase; the state of being swollen, risen, or full to overflowing; greatness, etc.; abundance (ಉನ್ನತಿಕೆ, etc. Śm. 38; ಪೆರ್ಚುಗೆ Kk. 55, o. r. ಉಬ್ಬರ; My.; Te.; Tu. ಉಬರ್, ಉಬ್ಬರ; ಉಬೆರ್, to become thick); violence (of disposition, My.). ನೀರುಬ್ಬರ (ಉತ್ಸ, ಪ್ರಸ್ರವಣ Si. 115). ಹೊಟ್ಟೆಯುಬ್ಬರ (ಅನಾಹ, ವಿಬನ್ಧ 201). ಉಬ್ಬರದ ಬೊಬ್ಬೆ (Bh. 3, 13, 32). ಕುಸುಮರಸದ ಉಬ್ಬರದ ತೊಱೆ (1, 5, 9). ನದಿಗಳ್ ಉಬ್ಬರವನ್ ಅಡಗಿ (J. 25, 3). see. Abh. P. 15, 68; 16, 27; J. 4, 49; 6, 17; 27, 7; Rām. 5, 8, 50; 6, 13, 4; 6, 30, 10. 14. — ಉಬ್ಬರಗಿಡಿ. — ಕಿಡಿ. abundant sparks (Bh. 6, 2, 6). — ಉಬ್ಬರಪ್ಪಾರಿ. -ಒ-ಪರಿ. to fallow abundantly (Cpr. 2, 84).

ಉಬ್ಬರಿಗ ubbariga. = ಉಬ್ಬಡಿಗ q. v.

ಉಬ್ಬರಿಸು ubbarisu. to swell, to be swollen (My.); to rise; to become great (as the noise of musical instruments, My.); to increase; to abound; to be full; to be elated; to be proud; to become joyful (ಪೂರಣ Śmd. Dh.). [ಸುರಿವಸ್ರುಜಲಮುಬ್ಬರಿಸಿ ಪೊನಲ್ ಪೊನಲಪಟ್ಟೆ Pb. 9, 74; Ap. 14, 91]. see Bp. 15, 22; 18, 47. 62; 21, 42; 23, 11; 28, 33. 57; 45, 2. 49; 49, 14; 56, 14; 59, 12; Rsv. 5, 89. 118; Bh. 1, 12, 2; 1, 19, 23; 3, 13, 27; Ssv. 2, 24.

ಉಬ್ಬಲು ubbalu. = ಉಮಿ, ಉಮ್ಮಿ, ಉಯ್‌4, (ಗುಯಿ, ಗುಂಗು), ಊಬಲು, ಹುಯ್1. the husk or chaff of paddy (My.; Tu., T., M. ಉಮಿ; Te. ಉಮಕೆ, ಉಮುಕೆ, ಊಕೆ). 2, hair or wool spontaneously fallen from the body (My.).

ಉಬ್ಬಸ ubbasa. = ಉಬ್ಬುಸ, ಉಬ್ಬುಸು, ಉವೆಬಸ, ಉಬ್ಬಸ. difficult breathing; asthma (C.; Te.; Tu. ಉಬ್ಬಸ, ಉಬ್ಬಸ; T. ಉಪ್ಪಜ; M. ಉಮ್ಮಿಟ್ಟು; M. ಉಮಿ, to breathe heavily; cf. ಉಮ್ಮಲು 2; ಉಗರಿಸು). 2, fretfulness, envy (C.). 3, strait, difficulty, trouble (C.). [ಪರಪಕ್ಷಮುಳ್ಳಿನಂ ತನಗಿರವುಬ್ಬಸ

ಮದಜಾನಜಾವುದು Kr. 3, 151]; (Bh. 2, 1, 77; 5, 3, 102. see Bp. 36, 11; 56, 25; Rām. 5, 8, 63; Bh. 3, 13, 21; Śsv. 2, 2 va.; J. 7, 29; Jñs. 22, 31; B. 5, 139; ಕಟ್ಟುಬ್ಬಸ, ಗೂರುಬ್ಬಸ, ಮೂಗುಬ್ಬಸ, Prv. s. ಕುರುಡಿ). — ಉಬ್ಬಸಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to be troubled with shortness of breath (Bp. 49, 23). 2. to begin to suffer trouble (43, 35). — ಉಬ್ಬಸಪ್ಪುಡು. -ಂ-ಪಡು. breath to be arrested or obstructed, to become asthmatic (ಉಚ್ಛ್ವಾಸನಿಗ್ರಹ Śmd. Dh., o. r. ಉತ್ಸಾಹ-).

ಉಬ್ಬಳ ubbaḷa. = ಉಬ್ಬಳಿಕೆ. (Te. ಉಪ್ಪಲ, ಉಪ್ಪಳ; R.; Mhr. ಉಮಾಸಾ, ಉಮಾಳಾ).

ಉಬ್ಬಳಿಕೆ ubbaḷike. nausea, qualm, eructation (My.; Si. 400; T. ಉವಟ್ಟು, to loathe; M. ಉಯನ್ನು, ಉಱನ್ನು, to belch; T. ಉವರ್, to feel aversion).

ಉಬ್ಬಳಿಸು ubbaḷisu. = ಉಬ್ಬಳಿಸು. to nauseate, to become squeamish (My.; Mhr. ಉಮದಳಣೇಂ, ಉಮಳಣೇಂ).

ಉಬ್ಬಾಳು ubbu₂-āḷu. a person accessible to flattery (Rām. 6, 24, 1; 6, 50, 12).

ಉಬ್ಬಿ ubbi. a female who has something prominent or projecting. see ಹಲ್ಲುಬ್ಬಿ.

ಉಬ್ಬಿಕೆ ubbike. = ಉಬ್ಬುವಿಕೆ. (My.).

ಉಬ್ಬಿಸು ubbisu. = ಉರ್ಬಿಸು, ಉರ್ವಿಸು. to cause to swell (B. 4, 118; My.); to cause to rise; to raise, as the arm (Bp. 32, 14); to rouse, to startle (J. 28, 47); to puff up by flattering (ಬುಲ್ಲಯ್ಸು G.); to exhilarate (Rām. 6, 10, 10; My.); etc.

ಉಬ್ಬು ubbu. 1. = *ಉರ್ಬು 1, ಉರ್ವು 1. to swell; to increase* (Bp. 6, 25; 15, 28; 50, 4; J. 28, 46; B. 3, 30; 4, 222); to be raised; to rise (J. 28, 55); to be elated; to be puffed up; to become glad (Grj. 2, 106 va.; Bp. 1, 20; 4, 1; 5, 6; 22, 67; 28, 22; 29, 18; 35, 3; 61, 32; Bh. 3, 13, 25; J. 17, 35; 23, 21; 24, 3. 79; 27, 46). (C.; Te., Tu.; T. ಉಪ್ಪು; T. ಉಱುಮು, to arise; *cf.* ಉಣ್ಮು, ಉಱು, ಉರ್ಕು 1). ಉಬ್ಬಿದ ಕಪ್ಪೆ ಆನೆಯ ನುಂಗೀತೇ? (Prv.). — ಉಬ್ಬುಬ್ಬು. rep. (Bp. 56, 14).

ಉಬ್ಬು ubbu. 2. = (ಉಱುಬು 1, etc.), ಉರ್ಬು 2, ಉರ್ವು 2. the state of being swollen, etc.; height; elevated position; elation; joy; pride. see ಮೆಯ್ಯುಬ್ಬು; Bp. 21, 43; 39, 36; 43, 8; Bh. 2, 13, 49; 4, 2, 58; 8, 26, 56; J. 15, 40; 22, 7; 25, 10, 18. 44; Rām. 3, 2, 21; 6, 10, 12. 24. 25. — ಉಬ್ಬ. -ಅ 3. a man who has something prominent or projecting. see ಹಲ್ಲುಬ್ಬ. -ಉಬ್ಬಿಱಿತ. -ಇಱಿತ. excessive stabbing (Rām 6, 19, 30). — ಉಬ್ಬುಗಲ್ಲ. a cheek puffed out (C.). — ಉಬ್ಬುಗವಳ. -ಕವಳ. a bolus that creates elation (Bh. 8, 26, 56). — ಉಬ್ಬುಗುಂದು. -ಕುಂದು. elation or pride to fade (Bp. 54, 82). — ಉಬ್ಬುಗೆಡು. -ಕೆಡು. elation or pride to be spoiled or done away with (Bp. 44, 22; 54, 10; Bh. 8, 23, 3). — ಉಬ್ಬುಗೊಬ್ಬು. -ಕೊಬ್ಬು. excessive pride (Rām. 6, 2, 18). — ಉಬ್ಬು ತಗ್ಗು. hill and dale, unevenness (Si. 399; My.). — ಉಬ್ಬುಹಲ್ಲು. a projecting tooth (My.). — ಉಬ್ಬುಹೊಳೆ. a swelling or swollen river (My.).

ಉಬ್ಬು ubbu. 3. (fr. ಉಲಿ 1). = ಉರ್ಬು 3. crying (Tu. ಉರ್ಪು. to blow, play upon; Te. ಉಡುಮು, ಉಱುಮು, thunder; to thunder; ಉರುಮು, to roar; ಉಲಿ, to sound, resound; see ಉರ 2). — ಉಬ್ಬಟೆ. -ಅಟೆ. crying aloud (My.).

ಉಬ್ಬು ubbu. = ಹುಬ್ಬು, etc. see ಕಣ್ಣುಬ್ಬು, ಗಣ್ಣುಬ್ಬು.

ಉಬ್ಬುದಿಗ ubbudiga. = ಉಬ್ಬಡಿಗ, etc. greatness, etc. (ಅಣೆಯರಂ, ಅಗುನ್ನಲೆ, ಪಿರಿದು Kk. 84).

ಉಬ್ಬುವಿಕೆ ubbuvike. swelling, etc. (My.).

ಉಬ್ಬುಸ ubbusa. = ಉಬ್ಬಸ. (My.).

ಉಬ್ಬುಸು ubbusu. = ಉಬ್ಬಸ. (My.).

ಉಬ್ಬುಳಿಸು ubbuḷisu. = ಉಬ್ಬಳಿಸು. (J. 15, 41).

ಉಬ್ಬೆ ubbe. 1. heat; steam (ಉಷ್ಣ Śm. 101; C.; Te.; Tu. ಉಬೆ steam; Mhr. ಊಬ; *cf.* ಉಗಿ 8; ಉರಿ 1 ?; Bh. 3, 19, 1) — ಉಬ್ಬೆಗೆ ಹಾಕು. to expose to heat or steam, to steam (B. 4, 71). — ಉಬ್ಬೆಮನೆ. a building in which washermen steam dirty clothes in lie-water (My.). *cf.* Tbh. ಉಮ್ಮ?

ಉಬ್ಬೆ ubbe. 2. rain (ಮೞೆ Śm. 101, Bhn. 28; T. ಉಱೆ, ಊಟ್ಟಿ, rain; *cf.* ಒಱೆ 1, ಊಟೆ).

ಉಬ್ಬೆ ubbe. = ಪುಬ್ಬೆ, etc. ಉಬ್ಬೇ ಮೞೆ ಗುಬ್ಬೀ ತಲೆ ನೆನೆಯುವದಿಲ್ಲ. — ಉಬ್ಬೇ ಮೞೆ ಅಬ್ಬೇ ಹಾಲು (Prvs.).

ಉಬ್ಬೆಗ ubbega. Tbh. of ಉದ್ವೇಗ. anxiety, fear, distress (ಉದ್ವೇಗ, ಉದ್ಭ್ರಮ Nr.; ತಾಪ Ct. II, 61, Śm. 32; ಚಿಂತೆ Kk. 71. 72; ಸಂತಾಪ Ss.; My.; Abh. P. 9, 40; 15, 68; Śsv. 2, 2 va.). [ಎನ್ನನೇಕೋಪಶಾನ್ತವಚನಂಗಳಿನ್ನ ಮಾಕೆಯುಬ್ಬೆಗಮನಾಱೆ ನುಡಿದುಂ Pb. 2, 28 va.; Vr. 2, 26; Ap. 3, 3]. — ಉಬ್ಬೆಗಪ್ಪುಡು. -ಂ-ಪಡು. to fear (J. 5, 37; 8, 40).

ಉಭಯ ubhaya. *both* (ದ್ವನ್ದ್ವ, ಯುಗ, etc., ಎರಡು Mr. 434).

ಉಭಯಕರ್ತೃಕ ubhaya-kartṛika. two agents (ಇರ್ಬರ್ ಕರ್ತೃಗಳ್ Śmd. 296).

ಉಭಯಕರ್ಮ ubhaya-karma. two sins (those of father and mother, those called pāpa and puṇya, etc., Bp. 3, 49; 7, 1; 8, 1; 29, 1).

ಉಭಯಕವಿ ubhaya-kavi. a poet versed in both Saṁskṛita and Kannaḍa (Bp. 1, 11).

ಉಭಯಕವಿತ್ವ ubhaya-kavitva. poetry in both Saṁskṛita and Kannaḍa (Bp. 1, 17).

ಉಭಯತರು ubhayataru. the plural of a Tbh. of ಉಭಯತಸ್. the persons of both sides, both persons (C.; B. 5, 84).

ಉಭಯತಸ್ ubhayatas. *on both sides;* from both sides; to both sides.

ಉಭಯತ್ರ ubhayatra. in both places; on both sides; in both times.

ಉಭಯತ್ರರು ubhayatraru. the persons of both sides, both persons (C.; B. 5, 99).

ಉಭಯದ್ಯುಸ್ ubhaya-dyus. *both days, the day past and to come.*

ಉಭಯಧರ್ಮ ubhaya-dharma. both religions, Brahmanism and Śivaism (Bp. 3, 60).

ಉಭಯಪಾರ್ಶ್ವ ubhaya-pārśva. both sides (Bp. 26, 27); both parties.

ಉಭಯಭಾಷೆ ubhaya-bhāṣe. both languages: Saṁskṛita and Prākṛita (or Kannaḍa, Ch.).

ಉಭಯಮಾತ್ರ ubhaya-mātra. *a vowel with two syllabic instants or moras, a dīrgha vowel* (Śmd. 17).

ಉಭಯರಾಶಿ ubhaya-rāśi. a heap of grain containing both the government and farmer's share (My.).

ಉಭಯಲಿಂಗ ubhaya-linga. a word that is both masculine and neuter (Śmd. 108). 2, the iṣṭa and guru lingas (My.).

ಉಭಯಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ ubhaya-linga-prasāda. a prasāda derived from the iṣṭa and guru lingas (Bp. 33, 2).

ಉಭಯಲೋಕ ubhaya-lōka. this and the other world (Bp. 37, 59; 49, 6).

ಉಭಯವ್ಯಂಜನ ubhaya-vyañjana. *having the marks of both sexes.*

***ಉಭಯವ್ಯತಿರೇಕ ubhaya-vyatirēka.** one of the figures of speech. Kr. 3, 41.

ಉಭಯಸಂಸ್ಕಾರ ubhaya-saṁskāra. the ceremony of presenting both the iṣṭa and guru lingas (Bp. 39, 14).

ಉಭಯಸಾಮ್ಯ ubhaya-sāmya. the similarity of two things (Kāvy. III, 3, B, 38).

ಉಭಯಾನುಮತ ubhaya-anumata. agreed to or accepted mutually or on both sides. (My.).

ಉಭಯಾನುಮತಿ ubhaya-anumati. mutual agreement (My.).

ಉಭಯೇದ್ಯುಸ್ ubhayē-dyus. *both days, the days past and to come.*

ಉಮ್- um. = ಉಣ್. see ಉಮ್ಬ. 2, eating, enjoying. see ಉಮ್ಬೞಿ.

-ಉಮಂ umaṁ. = -ಉಮ್ 1. see ಎನ್ದುಮಂ.

ಉಮತ್ತ umatta. = ಉಮ್ಮತ q. v., etc. (ಮುದ್ದುಕುಣಿಕೆ Śs.; My.).

ಉಮದಾ umadā. noble, illustrious, fine, splendid (person or thing, Mhr., H.; R.).

ಉಮರಾವು umarāvu. a nobleman (Mhr., H.; R.).

ಉಮರು umaru. heat, sultriness (S. Mhr.; *cf.* ಉಮ್ಮಳ).

ಉಮಾದ umāda. = ಉಮ್ಮಾದ. Tbh. of ಉನ್ಮಾದ (S. Mhr.).

ಉಮಾಧವ umā-dhava. Śiva (Grj. 10, 70).

ಉಮಾಧೀಶ್ವರ umā-adhīśvara. Śiva (Bp. 54, 33).

ಉಮಾಪ umā-pa. Śiva. (Bp. 1, 35; 10, 12; 24, 41).

ಉಮಾಪತಿ umā-pati. *Śiva.*

ಉಮಾಪುತ್ರ umā-putra. Gaṇapati. 2, Kārttikēya (Vīrabhadra). (C.).

ಉಮಾಪ್ರವರ umā-pravara. Śiva (Bp. 13, 2).

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ umā-mahēśvara. Śiva (C.).

ಉಮಾರಮಣ umā-ramaṇa. Śiva (Bp. 42, 37).

ಉಮಾವರ umā-vara. Śiva (Bp. 53, 46).

ಉಮಾವಲ್ಲಭ umā-vallabha. Śiva (Bp. 51, 34).

ಉಮಾಸುತ umā-suta. = ಉಮಾಪುತ್ರ. (My.).

***ಉಮಿ umi.** = ಉಮ್ಮಿ, ಉಬ್ಬಲು, etc. [Tu.]. ತೌಡು ತಿನ್ನುವವನು ಹೋದರೆ ಉಮಿ ತಿನ್ನುವವನು ಬಂದಾನು. Prv.

-ಉಮು umu. = -ಉಂ 1. ಸ್ತುತಿಯು ನಿನ್ದೆಯುಮು (Bp. 50, 73). — ಉಮುವಿಧಿ. the conjunction-method or rule (Śmd. 149).

ಉಮುೞ್ umuḷ. = ಉಗುೞ್ 1. to spit out. see Cpr. 9, 129.

-ಉಮೆ ume. an affix for forming nouns, *e. g.* ತಕ್ಕುಮೆ (Śmd. 248; *cf.* -ಅಮೆ, -ಮೆ).

ಉಮೆ ume. ಉಮಾ. *lin, linseed, flax, Linum usitatissimum* (ಎಳ್ಳುಗಸೆ Mr. 374). 2, *the wife of Śiva* (ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟೆೞೆಯನಣುಗಿ Ct. II, 119). — ಉಮೆದೇವಿ. = ಉಮೆ No 2. (Bp. 59, 8). — ಉಮೆಯಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. Śiva (ಮಾದೇವ, etc. Ct. I, 5). — ಉಮೆಯಿನೆಯ. -ಇನೆಯ. Śiva (Bp. 29, 11). — ಉಮೆಯೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. Śiva (Bp. 24, 60).

ಉಮೇದ umēda. = ಉಮೇದು. confidence, assurance, hope (Cb. 21; Mhr., H.); aptitude, inclination; enthusiasm.

ಉಮೇದವಾರ umēdavāra. hopeful, confident; a candidate (B. 5, 290; My.); a volunteer (My.).

ಉಮೇದವಾರಿ umēdavāri. hopefulness, expectancy (My.; Mhr.). 2, volunteering (My.).

ಉಮೇದು umēdu. = ಉಮೇದ. (Cb. 27, 80; My.).

ಉಮೇಶ umā-īśa. Śiva (ಕಾಲ Mr. 502; Bp. 22, 17).

ಉಮೇಶ್ವರ umā-īśvara. Śiva (Bp. 61, 46).

ಉಮ್ಬ umba. 1. = ಉಣ್ಬ (see ಉಣ್). present relative participle of ಉಣ್ (ಉಣ್ಣು), used also to form the future (Bp. 54, 24; My.). ಉಮ್ಬದೇ? (Bp. 11, 10). ಉಮ್ಬೊಡೆ (14, 10). ಉಮ್ಬುದು (28, 31; 58, 29). ಉಮ್ಬನೋ? (43, 81). ಉಮ್ಬಾಗಲ್ (56, 50). ಉಮ್ಬರೆ? (Bh. 1, 8, 73).

ಉಮ್ಬ umba. 2. that is eaten (= ಉಮ್ಬಕೂೞ್, śastra sāra in w. v. 1258).

ಉಮ್ಬೞಿ um-baḷi2. = ಉಮ್ಬೞಿಗೆ, ಉಮ್ಬುೞಿ, ಉಮ್ಮೞಿ, ಉಮ್ಮೞಿಗೆ, ಉಮ್ಮುೞಿ, ಉಮ್ಮುೞಿಗೆ. an enjoyment-gift; the rent-free grant of a plot of ground or of a village (ಕೊಡಗೆ Śmd. I; My.; T. ಉಮ್ಬಳಿಕ್ಕೈ; Te. ಉಮ್ಬಳ, ಉಮ್ಬಳಿ, ಉಮ್ಬಳಿಕೆ; Tu. ಉಮ್ಬೊಳಿ). see ನೀರುಮ್ಬೞಿ. — ಉಮ್ಬೞಿ ಗ್ರಾಮ. (B. 5, 59; My.).

ಉಮ್ಬೞಿಗಾಱ umbaḷi-gāṟa. the holder of an umbaḷi (C.).

ಉಮ್ಬೞಿಗೆ um-baḷige. = ಉಮ್ಬೞಿ, etc. (My.).

ಉಮ್ಬು umbu. a colloquial form of ಉಣ್, ಉಣ್ಣು. to eat (C.). ಉಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಉಡುವದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ್ನ ಕರೆ, ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹೆಟ್ಟೋದಕ್ಕೆ ಬಾವನ್ನ ಕರೆ! — ಉಮ್ಬಕ್ಕೆ ಉಡಕ್ಕೆ (or ಉಮ್ಬೊಕ್ಕೆ ಉಡೊಕ್ಕೆ) ಅಣ್ಣಪ್ಪ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಡೊಣ್ಣಪ್ಪ. — ಉಮ್ಬಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಬಕ್ಕೆ ಮಾಳಾಯಿ, ಕಿಚ್ಚು ಹೊೞಕ್ಕೆ ಸಾನ್ತಾಯಿ. — ಇಕ್ಕುವವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಉಮ್ಬುವವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಅಟ್ಟುಮ್ಬೋದಕ್ಕಿನ್ತ ತಿರಿದುಮ್ಬೋದೇ ಲೇಸು. (Prvs.). ಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದಲಿ ಗೞಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ದ ಅರ್ಥವನು ಸದ್ಯದಲಿ ಆರ್ ಉಮ್ಬುವರು? (Dp. 1). ಉಮ್ಬುತ್ತೇನೆ, etc. (C.), ಉಮ್ಬುವಣ, ಉಮ್ಬುವನ, ಉಮ್ಬೋಣ (C.). see ತಿಮ್ಬುಮ್ಬುವ.

ಉಮ್ಬುೞಿ umbuḷi. = ಉಮ್ಬೞಿ. (My.).

ಉಮ್ಮತ ummata. Tbh. of ಉನ್ಮತ್ತ. (ಮದನ, etc. Mr. 513; My.). — ಉಮ್ಮತದ ಹುಱು. a particular kind of snake (ಮಾಲುಧಾನ, etc. Si. 77).

ಉಮ್ಮತಿ ummati. = ಉಮ್ಮತ್ತಿ. (My.).

ಉಮ್ಮತ್ತ ummatta. = ಉಮ್ಮತ, etc. Tbh. of ಉನ್ಮತ್ತ (Śmd. 350, o. r. ಉಮ್ಮತ). (ದುತ್ತೂರ, ಕಲಧೌತ Nn. 44, o. r. ಉಮ್ಮುತ್ತ; My.). see ಅರಸಿನ-, ಕರೇ-.

ಉಮ್ಮತ್ತಿ ummatti. = ಉಮ್ಮತ್ತ, etc. (My.; ಉನ್ಮತ್ತ Si. 141).

ಉಮ್ಮದ ummada. Tbh. of ಉನ್ಮದ. (C.).

ಉಮ್ಮಲು ummalu. 1. = ಉಮ್ಮುಲು. phlegm, mucus (My.; see ಉಗುೞ್ 1 & 2).

ಉಮ್ಮಲು ummalu. 2. difficult breathing (My.; *cf.* ಉಬ್ಬಸ).

ಉಮ್ಮಳ ummaḷa. Tbh. of ಉಷ್ಮನ್. heat; grief, trouble, anxiety, etc. (ನಿರ್ವೇದ, ಖೇದ Hlā.; ದುಮ್ಮಾನ, ಚಿನ್ತೆ Kk. 52; ದುಗುಡ

Bhn. 29; ಬೇವಸ, ದುಮ್ಮಾನ Ss.). [ನರಗನ ಪಡೆಗಗಿದುಮ್ಮಳದಿನುಣ್ಣೆ ಡೆಯೊಳುಣ್ಣದೆಯುಂ ಕೆಡೆದೆಡೆಯೊಳ್ ಕೆಡೆಯದೆ...ಓಡಿದಂ ಮಹಿಪಾಲಂ Pb. 1, 37]. see Abh. P. 9, 43. 106; 10, 9; Grj. 10, 6; Bp. 3, 59.

ಉಮ್ಮಳಿಕೆ ummaḷike. heat; grief, distress, anxiety; fatigue, langour (ಉದ್ವೇಗ, ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ Nn. 142; ವ್ಯವಾಯ, ಉದ್ವೇಗ 152; ಮನ್ಯು, ಶೋಕ, ಶುಚ್ Nr.; ನಿರ್ವೇದ, ಖೇದ Mr. 455; ಗ್ಲಾನಿ, ಕ್ಲಮಥು Hlā.; My.; Te. ಉಮ್ಮಲಿಕೆ).

ಉಮ್ಮಳಿಸು ummaḷisu. to be hot (ಊಷ್ಮದೋಱು Śmd. 11; ಊಷ್ಮ Kk. 83); to grieve, to be full of cares, to be distressed (ಚಿಂತೆ Śmd. Dh.; Te. ಉಮ್ಮಲಿಂಚು). [ತಳಿರಂ ಪಾಸು ಜಳದೆಯಿಂ ಬೀಸೆನ್ನು ಮ್ಮಳಿಸಿ ಕಳವಳಿಸಿ...ಆ ಖಚರನಿನ್ನು ತಳವೆಳಗಾದಂ Ap. 2, 14]. see Abh. P. 9, 40 va.; 14, 106; Bp. 3, 37; 13, 15; 15, 6; 23, 5; 24, 14; 27, 17. 22; 37, 22; 58, 24; Rsv. 13, 96 va.; J. 4, 22; 18, 54. 58; 24, 41; 28, 37; 31, 53. 76.

ಉಮ್ಮಳಿ ummaḷi. = ಉಮ್ಬಳಿ, etc. the rent-free grant of a plot of ground or of a village. (My.). — ಉಮ್ಮಳಿ ಪೇಟದಾರಯ್ಯ. a N. (Bp. 58, 5).

ಉಮ್ಮಳಿಗೆ ummaḷige. = ಉಮ್ಬಳಿ, etc. (My.).

ಉಮ್ಮಾದ ummāda. Tbh. of ಉನ್ಮಾದ. (C.).

ಉಮ್ಮಿ ummi. = ಉಬ್ಬಲು, etc. the husk or chaff of paddy (My.). ಉಮ್ಮಿ ಕುಟ್ಟಿ ಕೆಯ್ ಗುಳ್ಳೆ ಆಯಿತು (Prv.). see Prv. s. ತವಡು 2.

ಉಮ್ಮಿಗೆ ummige. = ಉಮ್ಮುಗೆ. the milky grains of wheat or barley which when still in the ears are often fried, thrashed or rubbed out, and eaten (S. Mhr.). ಒರಸಿದ ಉಮ್ಮಿಗೆ (ಧಾನೆ Mr. 375, o. r. ಉಮ್ಮುಗೆ).

ಉಮ್ಮು ummu. 1. (fr. ಉಮ್). boiled rice (a term used when speaking to children, S. Mhr.).

ಉಮ್ಮು ummu. 2. a kiss (My. occasionally; M. ಉಮ್ಮ).

ಉಮ್ಮುಗೆ ummuge. = ಉಮ್ಮಿಗೆ. (ಧಾನೆ Hlā.).

ಉಮ್ಮುತ್ತ ummutta. = ಉಮ್ಮತ್ತ q. v. etc. (My.).

ಉಮ್ಮುಲು ummulu. = ಉಮ್ಮಲು 1. phlegm (My.).

ಉಮ್ಮುಳಿ ummuḷi. = ಉಮ್ಬಳಿ, etc. (My.).

ಉಮ್ಮುಳಿಗೆ ummuḷige. = ಉಮ್ಮುಳಿ, etc. (My.).

ಉಮ್ಮೆ umme. (fr. ಒರೆ 3 ?). = ಅಮ್ಮಿ 2. — ಉಮ್ಮೆಕಲ್. a stone used to remove juice (ರಸಹಾರಿ Mr. 206, o. r. in three MSS. ಅಮ್ಮಿಕಲ್). [T. ಅಮ್ಮಿಕಲ್].

ಉಮ್ಮೆ umme. = ಒಮ್ಮೆ. Tbh. of ಉಷ್ಮ (Śmd. 350). heat, steam, vapour, exhalation (ಸೆಗಳಿಗೆ, ಝಳ, ಊಷ್ಮ Kk. 11b; ಊಷ್ಮ Kk. 12, o. r. ಒಮ್ಮೆ).

ಉಮ್ಮೆತ್ತಿ ummetti. = ಉಮ್ಮತ, etc. (R.; Te. ಉಮ್ಮೆತ್ತ).

ಉಮ್ಯ umya. (fr. ಉಮಾ). *a field of linseed.*

ಉಯ್ uy. 1. = ಒಯ್ 1. to carry off (Abh. P. 9, 96, MS.). (T. ಉಯ್, to ride, go in a conveyance, drive, proceed; Tu. ಒಯ್ಪು). [ದ್ರುಪದಸುತೆಯನೇಱಿದುಯ್ಯೆಯುಮನ್ನಿನಿತೊನ್ದಾದುದು Pb. 7, 20; Ap. 6, 25]. ದೇವಿಯರಿರಾ, ಕಡುಕೆಯ್ದು ಕೃತಾನ್ತನ್ ಇನ್ತು ನಿರ್ಬರಮ್ ಎಳ್ದುಯ್ಯ ದಾರಿಸದೆ, ಕೆಮ್ಮನೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನೋಡುತಿರ್ಪುದೇ? (Śmd. 112).

ಉಯ್ uy. 2. to restrain, to check, to confine, to bind (ನಿಯಾಮ Śmd. Dh.; T. ಉಯ್, to keep; ಒಡುಕ್ಕು, to straiten, restrain, keep in). ಉಯ್ಯಂ, ಉಯ್ಯಲುಂ (Śmd. 86). ಕಱು ತಡೆ ದತ್ತು, ಕನ್ದನ್ (o. r. ಕಂಚನ್) ಉಣಲ್ ಊ ಮನೆಯ ಊಳಿಗಳ್ ಉ ಯ್ದರ್ (202).

ಉಯ್ uy. 3. a cry to drive away animals (C.).

ಉಯ್ uy. 4. (ಉಯ್ಯು). = ಉಬ್ಬಲು, etc. the husk of rice or corn (My.). ಧಾನ್ಯದ ಉಯ್ಯಲ್ಲಿ ತುಷ ಎನಿಸುಗು (Nr. o. r. ಹುಯ್ಯಲ್ಲಿ).

ಉಯ್ಯಲ್ uyyal. = ಉಯ್ಯಲು, ಉಯ್ಯಲೆ, ಉಯ್ಯಾಲು, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಉವಾಲೆ, ಉವ್ವಾಲೆ. a swing (ಡೋಲೆ, ಪ್ರೇಂಖ Nr.; ಪ್ರೇಂಖ Nn. 129, o. rs. ಉಯ್ಯಲು, ಉಯ್ಯಲೆ; ದೋಲಾಪ್ರೆಂಖೋಲ Mr. 204; T. ಉಂಜಲ್, ಊಜಲ್, ಊಂಜಲ್; Te. ಉಯ್ಯೆಲ, ಉಯ್ಯಾಲ, ಉಯ್ಯೇಲ, ಊಯಲ; M. ಉಱಿಞ್ಞಾಲ್, ಊಂಜಲ್; Tu. ಉಞ್ಜಾಲ್, ಉಯ್ಯಾಲ್; T. ಉಱಲ್, to swing; Te. ಊಗು, ಊಚು, ಊಟಾಡು, to swing; *cf.* ಉಱಲ್ 2, ಒದೆಱು 1, ಒಲೆ 2). [ಉಣ್ಮುವುಯ್ಯಲ ಪೊಸಗಾವರಂ ಪುಗಿಲೊಳೇನೆಸೆದತ್ತೊ ಬಸನ್ತ ಮಾಸದೊಳ್ Pb. 2, 12]. ತಳಿರು ಯ್ಯಲೇ! (Śmd. 152). ಆಡುವರು ಲತೆಯುಯ್ಯಲನು (Bhāgavata 10, 18, 9). see ನವಿಲುಯ್ಯಲ್.

ಉಯ್ಯಲು uyyalu. = ಉಯ್ಯಲ್, etc. (ಪ್ರೇಂಖ Nn. 129, see ಉಯ್ಯಲ್; Bp. 12, 9).

ಉಯ್ಯಲೆ uyyale. = ಉಯ್ಯಲ್ q. v., etc. (My.). see ತೂಗು ಯ್ಯಲೆ.

ಉಯ್ಯಾಲು uyyālu. = ಉಯ್ಯಲ್, etc. (My.).

ಉಯ್ಯಾಲೆ uyyāle. = ಉಯ್ಯಲ್, etc. (ಪ್ರೇಂಖ Mr. 527; My.). — ಉಯ್ಯಾಲೆಗೌರಮ್ಮ. a name of Pārvatī who is swung by her votaries on the third day of the bright half of the Bhādrapada month (C.). — ಉಯ್ಯಾಲೋತ್ಸವ. -ಉತ್ಸವ. a festival in the Āṣāḍha month, at which, for three or more days, the idols of Viṣṇu are swung (My.).

ಉಯ್ಯಾಳಿ uyyāḷi. = ವಯ್ಯಾಳಿ, etc. an excursion on horse-back, a ride. (My.).

ಉಯ್ಯಾಳಿಗ uyyāḷiga. = ವಯ್ಯಾಳಿಗ, etc. a man who makes an excursion on horse-back. (My.).

ಉರ ura. 1. = ಉರು 1. impetuosity, etc. (in ಉರವಣೆ 1, etc.; *cf.* ಉರುಟು 1; T., M. ಉರ, exertion, great effort; to be strong; to be violent, to be high or boisterous, as rain, wind, etc.).

ಉರ ura. 2. (fr. ಉಲಿ 1). = ಉರು 3. crying (in ಉರವಣೆ 2: see ಉಬ್ಬು 3; *cf.* ಒರೆ 5).

ಉರ ura. 3. = ಉರಿ 2, etc. — ಉರಕೊಳ್ಳಿ. a flaming fire-brand (Abh. P. 4, 39). — ಉರಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ. = ಉರಕೊಳ್ಳಿ. (My.). 2, a passionate man. (My.).

ಉರ ura. Tbh. of ಉರಸ್. the breast (Hlā., Mr. 327; J. 4, 42; 16, 28; 28, 46). — ಉರಪ್ಪುರಂ. ಂ-ಬರಂ. up to the breast (Abh. P. 7, 93).

ಉರಃಸೂತ್ರಿಕೆ uras-sūtrike. *a pearl necklace hanging over the breast.*

ಉರಕ uraka. a man who burns or suffers from excess of heat. see ಹೊಟ್ಟುರಕ. s. ಹೊಟ್ಟೆ 3.

ಉರಕಿ uraki. a woman who burns or suffers from excess of heat. see ಹೊಟ್ಟುರಕಿ. s. ಹೊಟ್ಟೆ 3.

ಉರಕು uraku. = ತುರಕು. itch (My.).

ಉರಗ ura-ga. going on the breast: *a snake.*

ಉರಗಕಟಕ uraga-kaṭaka. Śiva (Bp. 26, 64; 36, 51; 54, 42).

ಉರಗತರ uraga-tarā. a kind of skink (ಹಾವರಾಣಿ Mr. 165).

ಉರಗಪತಿ uraga-pati. the king of snakes: śēṣa or vāsuki (Bp. 28, 55).

ಉರಗಭೂಷಣ uraga-bhūṣaṇa. Śiva (My.).

ಉರಗಭೋಜಿ uraga-bhōji. a mungoose (My.). 2, a peacock (My.). 3, garuḍa (My.).

ಉರಗರಾಜ uraga-rāja. = ಉರಗಪತಿ. (Bp. 11, 12).

ಉರಗಶಯನ uraga-śayana. Viṣṇu (Cb.; My.).

ಉರಗಶಯ್ಯೆ uraga-śayye. a snake-couch. ಉರಗಶಯ್ಯೆಯಂ ಏಱಿದಂ, ಅಯ್ಯಾಯ ಶಂಖಮುಂ ಪೂರಿಸಿದಂ (Śmd. 224).

ಉರಗಸ್ಪರ್ಶನ uraga-sparśana. the serpent-contact: an eclipse (ಉಪರಾಗ, ಗ್ರಹಣ, etc. Mr. 35).

ಉರಗಹಾರ uraga-hāra. whose necklace are snakes: Śiva (Bp. 50, 9).

ಉರಗಹಾರಿ uraga-hāri. = ಉರಗಹಾರ. (My.).

ಉರಗಾಂಗನೆ uraga-aṅgane. a woman of the uragas or nāgas (J. 24, 13).

ಉರಗಾದ್ರಿ uraga-adri. N. of a hill near Tirupati (My.).

ಉರಗಿ uragi. a female snake (Bh. 1, 20, 61).

ಉರಗೇಂದ್ರ uraga-indra. = ಉರಗಪತಿ. (A., Cb.).

ಉರಟ uraṭa. = ಉರಟು 1, etc. (My.). — ಉರಟಱಿವೆ. = ಉರಟುಅಱಿವೆ. (B. 5, 76). — ಉರಟಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. coarse hair (B. 3, 98).

ಉರಟಣಿ uraṭu₂-aṇi₃. = ಉರುಟಣಿ, ಉರುಟಾಣಿ, ಉರ್ಟಣಿ, ಉರ್ಟಣಿ. rolling-play: a play of a newly married couple, their jestingly rolling cocoanuts and balls between each other (My.). — ಉರಟಣಿಹಾಡು. stanzas sung on that occasion (My.).

ಉರ್ಟಾ uraṭā. = ಉರಟ, ಉಲಟಾ, ಉಲ್ಟಾ, ಉಲ್ಲಟ, ಉಳ್ಟಾ. inverse, upside down; contrariwise (My.; Br. ಉಲ್ಟಾ; Mhr. ಉಲಟಾ); the inside (of a garment, etc., My.).

ಉರಟಾಯಿಸು uraṭāyisu. = ಉರುಟಾಯಿಸು, ಉರ್ಟಾಯಿಸು. (to overturn), to reject (as another's words); to deceive (one by words, My.).

ಉರಟಿ uraṭi. = ಉರುಟಿ. cheapness (My.; T.).

ಉರಟಿ uraṭi. = ಉರಟಾ, etc. (Mg.).

ಉರಟು uraṭu. 1. (fr. ಒರೆ 3?). = ಉಟ್ಟ, ಉಟ್ಟು 4, ಉರಟ, ಉರುಟು 3, ಉರ್ಟು 1, ಒರಟು 1, ಒರ್ಟು 1. coarseness of cloth, thread, hair, etc., thickness, stoutness (My.; T. ಉರಪ್ಪು, strength, firmness, durableness; ಉರಪ್ಪುಚೀಲೆ, a strong cloth, a coarse cloth; see ಉರ 1). — ಉರಟುಅಱಿವೆ. coarse cloth (B. 5, 297). — ಉರಟುತೊಗಲು. a coarse skin or fur (B. 5, 297. 298). — ಉರಟುನೂಲು. stout thread (B 5, 297). — ಉರಟುಸಣಬಿನ ಅಱಿವೆ. coarse or strong linen cloth (B. 5, 297). — ಉರಟುಸಕಲಾತಿ. coarse broadcloth (B. 5, 297).

ಉರಟು uraṭu. 2. = ಉರುಟು 4, etc. to roll (v. i.), etc. (My.; Mhr. ಉಲಟಣೇಂ, to turn over, upset).

ಉರಟು uraṭu. 3. = ಉರುಟು 5, etc. (My.; ದುಣ್ಡ, ಬಟ್ಟು G.).

ಉರಣ uraṇa. *a ram.*

ಉರಣಾಕ್ಷ uraṇa-akṣa. *the plant Cassia alata or tora*, the ringworm-shrub.

ಉರಣೆ urane. = ಉರುಟಾಣಿ s. ಉರುಟು 5. a roller for moving logs of wood, etc. (My.).

ಉರಣ್ಟು uraṇṭu. = ಉರುಟು 2, etc. (My.).

ಉರತ urata. = ಉರಿತ. burning; flaming (C.).

ಉರದು uradu. = ಉರಿದು. P. p. of ಉರಿ 1. (My.).

ಉರಪಾಶ ura-pāśa. a strap passed round the chest (belly) of an ox to fasten a load (ಪಟ್ಟಿಕೆ Mr. 350, one MS. ಉರುಪಾಶ).

ಉರಪು urapu. 1. = ಉರಿಪು 1, to inflame, etc. (My.).

ಉರಪು urapu. 2. = ಉರಿಪು 2, ಉರುಪು 2, ಉರುವು 2, ಉರ್ಪು 2. burning, etc. (C.).

ಉರಬಸ urabasa. (ಉಱ-?) = ಉಬ್ಬಸ, etc. (Bp. 55, 29).

ಉರಭ್ರ urabhra. = *a ram.*

ಉರರಿ urari. *a particle expressing expansion, and assent or acceptance.*

ಉರರೀಕರಿಸು urarī-karisu. to extend, to spread (v. t., Śsv. 1, 14); to agree to, to accept.

ಉರರೀಕೃತ urarī-kṛita. extended, spread. 2, *agreed, promised.*

ಉರಲ್ ural. 1. ಉರಲು. = ಉರಿಲ್, ಉರುಲ್, ಉರುಳ್ 2, ಉರುಳು 3, ಉರ್ಲ್ 1, ಉರ್ಳ್ 3. a running knot, a noose, a snare, gin (C.; Si. 383; Te. ఉరి; M. ഉരു, a running knot, loop, noose; Te. ఉచ్చు, a slip-knot, noose; see ಉಱು 1). ತಾನಾಗಿ ಉರಲು ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡನು, he hanged or strangled himself (C.). ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರವು ನಿನಗೆ ಉರಲು ಬಿತ್ತು, (or ಉರಲಾಯಿತ್ತು). thy family has become a snare to thee, *i. e.* it fetters thee (C.).

ಉರಲ್ ural. 2. ಉರಲು. = ಉರ್ಲ್ 2, ಉರವಲು. aliment of fire, fuel, (S. Mhr.).

ಉರಲ್ ural. 3. ಉರಲು. = ಉರುಳು 2, etc., ಉರ್ಲ್ 3. rolling; crumbling. — ಉರಲ ಗಡ್ಡೆ. the potato, Solanum tuberosum Lin. (St. & Pl.; My.; T., ಉರ್ಲಕಿಲಂಗು. Te. ఉర్ల గడ్డ, a potato. lit. the crumbling root; being farinaceous).

ಉರವಣಿ ura₁-aṇi₃. 1. = ಉರವಣೆ, etc. (Grj. 6, 5 va.; Cpr. 10, 70. Bp. 32, 35; 54, 76; 61, 25; Te. ఉరువడి.).

ಉರವಣಿ ura₂-aṇi₃. 2. = ಉರವಣಿಗೆ 2, ಉರುವಣಿ 2. crying out, crying aloud (My.).

ಉರವಣಿಗೆ ura₁-aṇige₂. 1. = ಉರವಣೆ, etc. (ಅವಸರ, ಅವಸರ Śm. 62; ಅವಸರದಿಂ ಪೋಪುದು Kk. 65, see ನಿಪ್ಪಸರ).

ಉರವಣಿಗೆ ura₂-aṇige₂. = ಉರವಣಿ 2. (My.).

ಉರವಣಿಸು ura₁-aṇisu. = ಉರುವಣಿಸು. to act hastily, with impetuosity, overbearingly, or presumptuously, etc. (Te. ఉరువడించు, ఉరువణించు). ಸತ್ಯಣವ್ಯವಹಾರಗಳ್ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದೊಳ್ ಛನ್ದೋನಿಬನ್ಧಮನ್ ಇಲ್ಲೆನ್ದು ಉರವಣಿಸಿ ಪೇಳ್ವರ್ (Śmd. 72 Mdb. MS.). [ಉರವಣಿಸಿ ಬನ್ದ ತನುಗುಣಾದಿಗಳ ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ನಿಕ್ಷೇಪನ ಮಾಡಲಱಿಯದಿರ್ದಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ನಾಸ್ತಿ Cv. 1016]. see Abh. P. 13, 36; 14, 139; Grj. 2, 106 va.; 4, 31; 6, 8; Bp. 3, 78; 11, 2; 20, 21; 21, 42; 22, 10; 27, 30; 28, 9; 31, 15; 32, 20; 34, 24. 27; 35, 57; 38, 75; 41, 27; 46, 21; 47, 2; 48, 8; 51, 70; 59, 16; 61, 24; Rsv. 8, 110;

Bh. 1, 10, 34; J. 7, 42. 50; 8, 22; 12, 13. 43; 14, 15; 16, 11; 22, 7; Rām. 3, 5, 12; 3, 6, 15.

ಉರವಣೆ urai-aṇe5. = ಉರವಣಿ 1, ಉರವಣಿಗೆ 1, ಉರುವಣಿ 1, ಉರುವಣೆ. haste, rashness; impetuosity, impulse, urgency; passionate, overbearing behaviour (Śmd. 75. 76: ಶೀಘ್ರ Cm.; ನಿಷ್ಪಸರ, ನಿಷ್ಠೂರ Śs.; Abh. P. 1, 27; 10, 23; Grj. 2, 71 va.; Bp. 40, 57; J. 8, 34; Mhr. ಉರಮುಟಿ, rude, overbearing; ಉರಮುಟಿಣೇಂ, to become rude).

ಉರವಣೆಕಾರ್ತನ uravaṇe-kāṛtana. acting rashly, vehemently, etc. (ಅವಗಱಿಯು Śmd. I.).

ಉರವಣ್ಣಿ uravaṇṇi. a common herb, Vicoa auriculata Cass. (z.).

ಉರವಲ uravala. = ಉರಲ್ 2, ಉರುವಲ, ಉರುವಲು. fuel (S. Mhr.; ಸಮಿಧ್ G.).

ಉರಶ್ಛದ uras-chada. *a cuirass, breastplate, mail, corselet.*

ಉರಸ್ uras. = ಉರ. *the breast.*

ಉರಸಿಜ urasi-ja. produced on the chest: *the female breast.*

ಉರಸಿರುಹ urasi-ruha. = ಉರಸಿಜ. (Cb.).

ಉರಸಿಲ urasila. *having a full or broad breast.*

ಉರಸು urasu. = ಉರಿಸು, etc. to cause to burn. (My.).

ಉರಸ್ಯ urasya. pectoral. 2, *legitimate* (as a son or daughter).

ಉರಸ್ವತ್ uras-vat. *having a full or broad breast.*

ಉರಳಿ uraḷi. 1. = ಉರುಳಿ, ಉಳಿ 1, ಉಳ್ಳ 2, ಉಳ್ಳಿ 1, ಉಳ್ಳಿ, ಒಳ್ಳಿ. a ball, as of dough, earth, etc. (C.). 2, a bulb. 3, a round vessel of earth or metal (My.; M. ಉರುಳಿ; Te. ಉಲಿ; see ಕಂಚುರಳಿ). — ಉರಳಿಗಡ್ಡೆ. = ಉಳ್ಳಿಗಡ್ಡೆ. (S. Mhr.).

ಉರಳಿ ur-aḷi. 2. = ಉಳಿ 2, ಉಳ್ಳಿ 3, ಹುರಳಿ. (My.).

ಉರಳಿಸು uraḷisu. = ಉರುಟಿಸು, ಉರುಳಿಸು, ಉಳ್ಳಿಸು. (C.).

ಉರಳು uraḷu. = ಉಣ್ಟು 3, ಉರಟು 2, ಉರಣ್ಟು, ಉರುಟು 4, ಉರುಣ್ಟು 1, ಉರುಳ್ 1 q. v., ಉರುಳು 1, ಉಟ್ರು 2, ಉಳ್ರು 1, ಉಲುಟು, ಉಲ್ಟು, ಉಳ್ಳು. to roll (v. i.). etc. (C.; Te. ಉರಲು, ಉರಾಲು).

ಉರಿ uri. 1. to burn; to blaze; to glow; to be hot; to burn with a fever; to burn from rage, wantonness, or envy; to burn or smart as itch, a wound, etc.; to burn from the effects of pepper, etc. (ದಹನ Smd Dh.; C.; T., M., Te., Tu. ಎರಿ). [ಉರಿವೆರ್ದೆಯೊಱ್ ಚಿನ್ತಿಪ ಮನಂಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಮರಲ್ದು ನೋಡುವಚ್ಚರಿಯೊಳೆ ಬೆಚ್ಚ ಕಣ್ಮಲರ್ಗೆ ಸನ್ತಸದಾಗರಮಾಗೆ Pb. 5, 14; Ap. 2, 12]. P. ps. ಉರದು, ಉರಿದು, ಉರ್ದು. see Bp. 18, 52; 50, 28. 36; 56, 33; 57, 48; 61, 39; Rśv. 5, 37. 43. 46; Bh. 1, 8, 84. 88; 1, 20, 57; J. 2, 14; 7, 29; 9, 32; 11, 31; 14, 11; 17, 20; 26, 13. ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೇ ಹೊಯ್ದು (Prv.). — ಉರಿಉರಿ. rep. ಉರಿವುರಿವೆಣ್ಣೆ. oil made very hot, blazing oil (Rśv. 6, 116, o. r. ಉರಿವರಿವೆಣ್ಣೆ). — ಉರಿವೆಣ್ಣೆ. ಉರಿವ ಎಣ್ಣೆ. = ಉರಿಯೆಣ್ಣೆ, q. v. s. ಉರಿ 2.

ಉರಿ uri. 2. = ಉರ 3, ಉರು 2. burning; flame, blaze, etc. (C.; ಜ್ವಾಲೆ Śm. 11; ತ್ವಿಷ್, ಕರ, ಜ್ವಾಲೆ, ಶಿಖೆ Si. 408. 409; Tu.; T., M. ಎರಿ). [ಅದನುರಿಯೆವ್ವ ಸಂಕೆಯಿಂ ಪೊರ್ದದಿರ್ದುವೀ ಮತ್ಸ್ಯಂಗಳ್ Ap. 12, 122; ಉರಿಯಿಲ್ಲದ ಅಗ್ನಿ ದಹಿಸಬಹುದೆ? Cv. 901]. ಆಸ್ಯದಿನ್ ಒಗುವ ರಕ್ತಮ್ ಉರಿ ಎನೆ (Śmd. 91). see Bp. 16, 20; 18, 55; 31, 15; 45, 2; 50, 28; 57, 18; 61, 17; Bh. 1, 20, 26. 53; Rśv. 5, 34; J. 3, 41; 5, 32; 15, 4; Dp. 172, 2. ಇನ್ದುವಿನೊಳ್ ಉರಿ ಉಣ್ಟೇ? (Sp.). see ಕಡಲುರಿ, ಕಣ್ಣುರಿ, ಕೇಸುರಿ. — ಉರಿಕಜ್ಜಿ. a burning itch (C.). — ಉರಿಕಾಸು. ಉರಿ ಕಾಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to warm oneself (C.), — ಉರಿಕಿಡಿ. a glowing spark (C.). — ಉರಿಕೆಣ್ಡ. a burning coal (C.). — ಉರಿಗಣ್. -ಕಣ್. a flaming eye (Śsv. 2, 9). ಪುರಹರನ ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನನ್ ಈ ನಾರಸಿಂಹಂ (Śmd. 192). — ಉರಿಗಣ್ಣ. -ಅ 3. who has a flaming eye: Śiva (Bp. 18, 68). — ಉರಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಉರಿಗಣ್. (C. Bp. 47, 24). — ಉರಿಗಾಳಿ. a hot wind (C.). — ಉರಿಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a flaming fire (C.; Bp. 16, 2; J. 8, 41). — ಉರಿಗೆದಱ್. -ಕೆದಱ್. to spread about or dart flames. (ಸಿಂಹಂ) ಎಱ್ದು, ಉರಿಗೆದರ್ವ ಕಣ್ಗಳಿಂ ನುಂಗುವನ್ತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ (Rśv. 5, 120 va.). — ಉರಿಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. who has a fiery hand: the giant Bhasmāsura (C.). [— ಉರಿಗೇಸ. -ಕೇಸ. hair resembling fire. ಮಿಳಿರ್ವುರಿಗೇಸಂ ಪೇರೊಡಲೆಸೆದಿರೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ Pb. 3, 20]. — ಉರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to catch fire, to begin to flame. ರಥ ರಥಾಂಗ ತ್ರಿವೇಣುಕ ಯುಗಾಕ್ಷಂಗಳ್ ಉರಿಗೊಳೆ ಪಾಣ್ಡುಪುತ್ರಸೇನೆಯೊಳ್ ಎಲ್ಲರುಂ ಬೆದಱಿದರ್ (J. 8, 38). see Rām. 5, 8, 54; J. 11, 37. — ಉರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to catch flame, to inflame, etc. (Rām. 5, 8, 31. 47). ಪಿರಿದು ಉರಿಗೊಳಿಸೆ (Bp. 18, 28). ಅನಲನನ್ ಉರಿಗೊಳಿಸಿ (44, 18). — ಉರಿಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ = ಉರಗೊಳ್ಳಿ (My.). — ಉರಿಚೇಳು, a reddish, very bad kind of scorpion (C.). — ಉರಿನಂಜು. morbid humors of the body arisen from ಉರಿಶೀತ, q. v. (My.). — ಉರಿನಾಲಗೆ. a fiery tongue; a flame (Rām. 5, 8, 80). ಉರಿನಾಲಗೆಯು ಗರವೊಟ್ಟೆಗೆಯು ತೊಱಲಿಕೆ (Bh. 1, 20, 56). also ಉರಿಯ ನಾಲಗೆ (ಅರ್ಚಿಸ್, ಕೀಲೆ, etc. Hlā.). — ಉರಿಬಳ್ಳಿ. a twining plant growing in hedges, Pentatropis microphylla W. & A. (Z.; *cf.* ಉರಿ 3?). — ಉರಿಬೆಂಕಿ = ಉರಿಗಿಚ್ಚು. (C.). — ಉರಿಮಣ್ಡಲ = ಉರುಮಣ್ಡಲ. accumulation of burning or heat in the abdomen, as from fever (C.). 2, the snake uru-maṇḍala (C.). — ಉರಿಮಾರಿ. the furious Durgā (C.) 2, a furious or passionate woman (My.). — ಉರಿಮೂತ್ರ. morbidly heated urine (C.). 2, strangury, stone or gravel (ಅಶ್ಮರಿ C.). — ಉರಿಯುಚ್ಚೆ. -ಉಚ್ಚೆ. = ಉರಿಮೂತ್ರ No. 1. (S. Mhr.). — ಉರಿಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. = ಉರಿವೆಣ್ಣೆ (s. ಉರಿ 1). blazing oil; heated oil, [a kind of medicated oil]. (ಅಗ್ನಿವಳದೆಣ್ಣೆ Kk. 77, o. r. ಉರಿವೆಣ್ಣೆ; Abh. P. 7, 94; 10, 57). — ಉರಿವತ್ತಿ. -ಬತ್ತಿ. a burning wick (ಪಾವಕ Mr. 526). — ಉರಿವನೆ. -ಮನೆ. an easily inflammable or combustible house (Bh. 1, 8, 71). — ಉರಿವರಿ. -ಪರಿ. blaze to run or flow (like a river, Abh. P. 7, 89). [ಒನ್ದಿಬಾರದನುಮಂಕದ ಕರ್ಣನೆ ಬೀರ ಮಾತನಿನ್ದುರಿವರಿದತ್ತು ಚಾಗಮುವನಿನ್ದೆಸೆದತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ Pb. 9, 61]. — ಉರಿವಾತು. -ಮಾತು. a burning, sharp word (Bh. 1, 4, 19). — ಉರಿವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. a burning sun-shine (Bp. 2, 13). [— ಉರಿವುರಿ. -ಪುರಿ. rope of fire. ಆತನ ತೇಜದ ಬೀೞಲನನುಕರಿಪುವಾದುವೊಗೆದುರಿವುರಿಗಳ್ Pb. 1, 35]. — ಉರಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. blazing shine (V. 10, 12). — ಉರಿವೊಗು. -ಪೊಗು. to enter flames (J. 27, 13). — ಉರಿಶೀತ. a sudden cooling of a high temperature of the body (My.) ಉರಿಶೀತವಾಗಿ ನರಿ ಸತ್ತಿತು (Prv.). — ಉರಿಸಿಂಗಿ. a species of Amphisbaena (ರಾಜಿಲ, ಡುಣ್ಡುಭ, ಎರಡು ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ಶಿಖಣ್ಡಿ, ಎರಡು ತಲೇ ಉರಿ ಸಿಂಗಿ Si. 77; *cf.* ಇರ್ತಲೆಹಾವು, ಒಳ್ಳೆ 2). 2, a fabulous very dangerous viper (My.). 3, a furious, passionate person (My.). — ಉರಿಹತ್ತು. fire to touch, to begin to burn, to be inflamed. ನಾರಸಿಂಹನ ಕೊಟ್ಟಗೆಯುಮ್ ಉರಿ ಹತ್ತಿತು (Bp. 56, 34; C.). often ಅದಕ್ಕೆ ಉರಿ ಹತ್ತಿತು, it caught fire, it began to burn (C.). — ಉರಿ ಹಚ್ಚು (also -ಹತ್ತಿಸು). to put fire to; to kindle a fire (B. 3, 46; 4, 55. 203); to kindle, *e. g.* ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಉರೀ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ (3, 64; C.). ದೀಪವನ್ನು ಉರಿ ಹಚ್ಚು (My.).

ಉರಿ uri. 3. a kind of tree (ತರುವಿಶೇಷ Śmd. Dh.). ಉರಿಯ ಮರ (ಮೇಧಸಿ Mr. 118, o. r. ಮೇಣಸಿ).

ಉರಿ uri. 4. = ಹುರಿ 3. twine, etc. (My.).

ಉರಿ uri. 5. = ಹುರಿ 1. to parch, etc. (My.).

ಉರಿ uri. 6. = ಹುರಿ 2. parching. — ಉರಿಗಾಳು. = ಹುರಿಗಾಳು. parched corn or pulse mixed with salt. (My.).

ಉರಿ uri. = ಉರರಿ. see ಉರೀಕೃತ.

ಉರಿಕ urika. one who burns or consumes with fire, or one who has burnt etc. see ಮುಪ್ಪುರಉರಿಕ, ಬಾಮ್ಪುರಉರಿಕ. 2, a passionate, angry man (ಕೋಪಿ Bhn. 34, o. r. ಉರಿತ; *cf.* ಉರಕ, ಉರುಗ).

ಉರಿಕಲು urikalu. = ಹುರಿಕಲು. parched corn or pulse mixed with salt. (My.).

ಉರಿಕೆ urike. burning (My.).

ಉರಿಗ uriga. N. of a plant (ಉನ್ಮಾದ Mr. 120).

ಉರಿಚು uricu. = ಉಚ್ಚುರ 1, etc. to flay, to strip off covering or skin, to skin a fruit, to cast off (as the slough); to get loose, etc. (T., M., Te. ಉರಿ; My. occasionally; *cf.* ಒರೆ 2).

ಉರಿತ urita. = ಉರತ. (My., also ಉರುತ). see ಉರಿಕ No. 2.

ಉರಿಪ uripa. = ಉರಿಪು 2, etc. burning, heat (Śsv. 3, 35 va.).

ಉರಿಪು uripu. 1. = ಉರಪು 1, ಉರುಪು 1, ಉರುವು 1, ಉರುಹು, ಉಪ್ಪುರ 1. to cause to burn or flame, to inflame, to set on fire, to consume with fire [ಹೋಮಾಗ್ನಿಯುನೆಱಂಕೆಯ ಗಾಳಿಯಿಂ ನನ್ದಲೀಯುದುರಿಪುವ ರಾಜ ಹಂಸೆಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.; Ap. 14, 54]; (ಅಗ್ನಿಬಾಧ Śmd. Dh.; Abh. P. 1, 27).

ಉರಿಪು uripu. 2. = ಉರಪು 2, etc. burning. (My.). [ಉರಿ ಪಿತ್ತಶೋಕ ಪಲ್ಲವ ವಿರಚಿತ ಶಯನೀಯಮೆನ್ನ ಮೆಯ್ಯಂ Kr. 3, 37].

ಉರಿಮೇಷ urimēṣa. the teak tree (ತೇಗು Mr. 120).

ಉರಿಲ್ uril. = ಉರಲ್ 1, etc. a noose. (Rśv. 5, 114 va.; My.).

ಉರಿಸು urisu. = ಉರಸು, ಉರುಸು. to cause to burn or flame, etc. [ಕಡಿವ ಕಟ್ಟೆಱುವ್ಪೆಗಳುಮದಾವೆಡೆಯನುರಿಸುವುದೊ ನರಕದ ಕಡುದುಃಖದೊಳಗಿದು ಸುಗಿದು ನಮೆದೆನಗೀಗಳ್ Ap. 5, 13]; (C.).

ಉರೀಕೃತ urī-kṛita. extended. 2, *agreed, promised.*

ಉರು uru. 1. = ಉರ 1. see ಉರುವಣೆ 1, etc.

ಉರು uru. 2. = ಉರಿ 2. — ಉರುಬತ್ತಿ. = ಉರಿವತ್ತಿ. (My.). — ಉರುಮಣ್ಡಲಹಾವು. = ಉರಿಮಣ್ಡಲ. the venomous snake Daboia russelii (Bḍ.); the chain viper, carpet snake, Cobra monila, Daboia elegans (Bḍ.). — ಉರುಮಾರಿ. = ಉರಿ-. (My.).

ಉರು uru. 3. = ಉರ 2. see ಉರುವಣೆ 2.

ಉರು uru. wide, spacious; extended, *large, great;* much, excessive, excellent, eminent, precious, valuable (ವಿಶೇಷ Śmd. 20 Cm.).

ಉರುಗ urugu-a3. = ಉರಿಕ No. 2 (My.). Feminine ಉರುಗಿ (My.).

ಉರುಗು urugu. 1. passion, anger, wrath (of men and beasts, My.).

***ಉರುಗು urugu.** 2. to fuse by blowing. ಉರುಗಿ ಹೋದ ಕೊಡನ ಅಳುಕದೆ ಮಱುಗದೆ ಹಿಡಿವ ನೇಹವ ನೋಡಿರೆ Cv. 939.

ಉರುಟ uruṭa. = ಉರಟು 1, etc. (My.). — ಉರುಟ ಉಣ್ಣೇ ಬಟ್ಟೆ. coarse or strong woollen cloth (B. 4, 164). — ಉರುಟಕೂದಲು. = ಉರಟಗೂದಲು. (B. 5, 255).

ಉರುಟಣಿ uruṭu4-aṇi3. = ಉರಟಣಿ, etc. (My.). — ಉರುಟಣಿ ಇಡುವಿಕೆ. (ಗನ್ಧನ Si. 436; *only* in Si.). — ಉರುಟಣಿ ಇಡು. to rub and cleanse the body with fragrant unguents, to apply fragrant unguents (ಉದ್ವರ್ತನ, etc. Si. 225; *only* in Si.).

ಉರುಟಾಣಿ uruṭu4-āṇi4. = ಉರುಟಣಿ, etc. (My.). see another ಉರುಟಾಣಿ s. ಉರುಟು 5.

ಉರುಟಾಯಿಸು uruṭāyisu. = ಉರಟಾಯಿಸು, etc. (My.).

ಉರುಟಿ uruṭi. = ಉರಟಿ. (My.).

ಉರುಟಿಸು uruṭisu. = ಉರಳಿಸು, etc. (My.).

ಉರುಟು uruṭu. 1. to step or go beyond, over or across; to be overbearing (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Śm. 90; *cf.* ಉರ 1).

ಉರುಟು uruṭu. 2. = ಒರಟು 2, etc. overbearing manner, pride, gruffness. see ಉದ್ದುರುಟು. — ಉರುಟುಮಾತು. overbearing, big talk (My.).

ಉರುಟು uruṭu. 3. = ಉರಟು 1. etc. coarseness of cloth, etc. (C.; B. 4, 164. 175). ಉರುಟಾದ ಉಸುಬು, gravel, grit (B. 4, 225). — ಉರುಟುಕೂದಲು. = ಉರಟಗೂದಲು. (B. 3, 24). — ಉರುಟುನೂಲು. = ಉರಟುನೂಲು. (B. 3, 103). — ಉರುಟುಬಟ್ಟೆ. coarse cloth (My.).

ಉರುಟು uruṭu. 4. = ಉರುಳು, etc. (My.; T., M. ಉರುಟ್ಟು, v. t., to roll).

ಉರುಟು uruṭu. 5. = ಉಟ್ಟು 1, ಉರುಟು 3, ಉರುಣ್ಟು 2, ಉರುಳು 2, etc. rolling; roundness (ವೃತ್ತತೆ Śm. 90; ವರ್ತುಲ, ವೃತ್ತ Si. 372; T., M. ಉರುಟ್ಟು, Tu. ಉರುಣ್ಟು; T. ಉರುಣ್ಡೈ, any thing globular); a plain ring (ಊರ್ಮಿಕೆ, ಉಂಗರ, etc. Si. 290; My.; T., M. ಉರುಟ್ಟು). ಉರುಟಾದದು ಉರುಳದೇ ಇರದು (Prv.). — ಉರುಟಾಣಿ. -ಆಣಿ. = (ಉರಣಿ), ಉರುಳಾಣಿ. a roller for moving logs of wood, etc. (My.).

ಉರುಟುತನ uruṭutana. the state of being overbearing, etc. (My.; see ಉದ್ದುರುಟುತನ).

***ಉರುಡು uruḍu.** to make a hand to hand fight; to quarrel, to struggle. Tu. — ಉರುಡಾಟ. -ಆಟ. struggle, close-fight.

ಉರುಣ್ಟು uruṇṭu. 1. = ಉರಳು, etc. to roll (v. i.), etc. (My.). 2, to roll (v. t.), etc. (My.).

ಉರುಣ್ಟು uruṇṭu. 2. = ಉರುಟು 5. (My.).

ಉರುತನ್ತಿ uru-tanti. a rope (ಶುಲ್ವ Mr. 380).

ಉರುತರ uru-tara. wider; broader; more; uncommonly large, great, excellent, etc.; uncommon largeness, etc. see Ch. v. 336; Bp. 5, 47; 16, 4; 46, 28; 50, 17; 55, 2; 57, 89; J. 16, 28.

ಉರುಪು urupu. 1. = ಉರಿಪು 1, etc. ದುರಿತಮನ್ ಉರುಪಲ್ (Rśv. 13, 15). ಕನಕಾಚಲವನ್ ಉರುಪುವನೊ ತರಣಿ ಕಿರಣದೊಳ್? (J. 15, 3). see Bp. 13, 2; 16, 3; Grj. 2, 106 va.; 6, 3; 8, 52; 8, 53 va.; 8, 73; V. 14, 28; J. 24, 33; Śsv. 2. 12.

ಉರುಪು urupu. 2. = ಉರಪು 2, etc. burning, etc. (My.). see ಕಣ್ಣುರುಪು.

***ಉರುಪ್ರಾಸ uruprāsa.** a kind of alliteration. Kr. 2, 32.

ಉರುಬು urubu. to blow strongly with the mouth (ಊದು My.). ಕುಟ್ಟಲಾರದ ಬಡ್ಡಿ ಉರುಬಿ ಉರುಬಿ ನೋಡಿದಳು (Prv.).

ಉರುರಥ್ಯ uru-rathya. a horse (ಕುದುರೆ Mr. 273).

ಉರುಲ್ uruḷ. ಉರುಲು. = ಉರಲ್ 1, etc. a noose, etc. (Si. 415; My.). — ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು. to hang oneself. ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೆ ಕೊರಳ ಚನ್ನಾ ತೋಱುಸಿದ (Prv.; it is also used in the form of ಉರುಲು ಹಾಕಿ ಕೊಲ್ಲುವವನಿಗೆ—). — ಉರುಲ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing by means of snares (J. 28, 47). Mr. 370 (My. M. S.) has ಉಱುಲ್ (ತನ್ನಿ), ಕುಲ್ಪ, instead of ಉರುಲ್. this form of the word may have existed at Mr.'s time and if so, would connect the word clearly with M. ಉಱು. s. ಉರಲ್ 1.

ಉರುವಕ್ರ uru-vakra. walking with the face upturned (ಉಂಚ, ಮುಖುವೆತ್ತಿ ನಡೆವನಂ Mr. 243).

ಉರುವಣಿ uru₁-aṇi₃. 1. = ಉರವಣಿ 1, etc. (Bp. 17, 17).

ಉರುವಣಿ uru₃-aṇi₃. 2. = ಉರವಣಿ 2, etc. (My.).

ಉರುವಣಿಸು uru₁-aṇisu. = ಉರವಣಿಸು. (Grj. 2, 106 va.; 4, 31; 6, 8; Bp. 13, 2; J. 12, 24. 41; 18, 7; 20, 13. 29; 22, 14; 25, 45).

ಉರುವಣೆ uru₁-aṇe₅. = ಉರವಣೆ 1, etc. (Bp. 1, 54; J. 9, 16).

ಉರುವಲ uruvala. = ಉರವಲ, etc. (B. 4, 31).

ಉರುವಲು uruvalu. = ಉರುವಲ, etc. (My.; ಇನ್ಧನ G.).

ಉರುವು uruvu. 1. = ಉರುಪು 1, etc. (My.).

ಉರುವು uruvu. 2. = ಉರುಪು 2, etc. (My.).

ಉರುವೂಕ uruvūka. = ರುವೂಕ. *the plant Ricinus communis.*

ಉರುಸು urusu. = ಉರಿಸು. (My.).

ಉರುಸು urusu. offerings at the shrine of a Muhammadan saint (My.; Mhr.; H. ಉರೂಸ).

ಉರುಹಸನ uru-hasana. a merry, jovial laughter (ಚಲ್ಲ Ct. II, 66).

ಉರುಹು uruhu. = ಉರಿಪು 1, etc. (Bp. 45, 28. 31; 50, 72; 60, 17; Bh. 1, 8, 64; 7, 17, 25).

ಉರುಳ್ uruḷ. 1. = ಉರಳು, etc., (ಪೊರಳ್, etc.). to roll down; to roll; to revolve; to turn or be turned over, to be overset, as a vessel (ನಿಮ್ನ ಪತನ Śmd. Dh.; T., M. ಉರುಳು; Te. ಉರುಲು, ಉಲ್ರು). [ನಂಜಿನ ಮೇಲೆವಾಯ್ವ ನೊಳವಿನನ್ನುರುಳ್ತರೆ ಪಾಯ್ದು Pb. 9, 59 va.; Ap. 11, 149] P. p. ಉರುಳ್ದು. ಮರದತ್ತಣಿಂ ಪಣ್ ಉರುಳ್ವುದು (Śmd. 160). ಬೆಟ್ಟದಿನ್ದೆ ಉರುಳ್ವ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಂ ಗಣ್ಡಶೈಲವೆನ್ಬುದು (Hlā.). ಬೆಟ್ಟದತ್ತಣಿನ್ದ ಉರುಳ್ವ ದೊಡ್ಡಿಹ ಕಲ್ಲುಗಳು ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ (Nr.). ಇಳೆಗೆ ಉರುಳ್ದರ್ (J. 28, 48). ಉರುಳ್ವ ಜಲಬಿನ್ದುಗಳು (C. Bp. 2, 4). see J. 3, 20; 4, 46; 12, 41; 14, 14; 20, 21. 60; etc. — ಉರುಳಿಸು, ಉರುಳೆ. -ಇಸು. to shoot arrows so that (an opponent) is overturned (Cpr. 5, 109).

ಉರುಳ್ uruḷ. 2. = ಉರಲ್ 1, etc. ಉರುಳ್ ಕೋಲ್ ಕಣ್ಣಿ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ ಬನ್ಧನೋಪಕರಣಂಗಳ್ (ವಿತಂಸ Nr.).

ಉರುಳಿ uruḷi. = ಉರಳಿ 1. [a ball, a round mass. ಬೆಳಗುಗಳೆಲ್ಲ ಮೊನ್ದುರುಳಿಯಾಗಿ ನಭಸ್ಥಳದಿನ್ದಮಿಾ ಮಹೀತಳಕಿಱಿತರ್ಪುದೆನ್ದು Pb. 6, 6]. see ನಂಜುರುಳಿ. (J. 13, 51). 2, the state of being round or curled. — ಉರುಳಿಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. a lock, a ringlet of hair (Cpr. 3, 60).

ಉರುಳಿಕೆ uruḷike. rolling, revolving (C.).

ಉರುಳಿಗ uruḷiga. N. of a bird (Śśv. 3, 33).

ಉರುಳಿಚು uruḷicu. = ಉರುಳಿಸು. (Rām. 6, 11, 15).

ಉರುಳಿಸು uruḷisu. = ಉರಳಿಸು, etc. to cause to roll down; to cause to roll; to roll; etc. ಮರದೊಳ್ ಇಹ ಭಲ್ಲುಕನ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸಿ (Rāghc. 17, 73). ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಉರುಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು (B. 4, 154).

ಉರುಳು uruḷu. 1. = ಉರುಳ್ 1, etc. P. p. ಉರುಳಿ (Si. 116; Bp. 57, 55; Rām. 5, 8, 75. 89). ಉರುಳೊ (*i. e.* ಉರುಳುವ, Bp. 57, 45). ಲೋಟಾ ಎನ್ಬು ಪಾರಿವಾಳಗಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ (B. 3, 114). ಉದ್ದು ಉರುಳಿದರೆ ಹೆದ್ದಾರಿ ದಾಟೀತೇ? (Prv.). — ಉರುಳಾಡು. -ಆಡು. to roll about (My.). ಅವನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಉರುಳಾಡ ಹತ್ತಿದನು (B. 2, 16). — ಉರುಳ್ಯಾಡು. -ಆಡು. = ಉರುಳಾಡು. (ಲುಣ್ಠನ G.; My.).

ಉರುಳು uruḷu. 2. = ಉರಲ್ 3, ಉರುಟು 5, ಉಲ್ರ್ 3, ಉಳ್ರ್ 2. rolling; a wheel, etc. (T. ಉರುಳ್, circular; a wheel). — ಉರುಳಾಣಿ. -ಆಣಿ. = ಉರುಟಾಣಿ. (My.). — ಉರುಳುಗಡ್ಡೆ. = ಉರಲ ಗಡ್ಡೆ. (My.). — ಉರುಳುಸೇವೆ. a religious vow or penance, which consists in rolling the body to the right for a considerable distance, or round a temple (My.).

ಉರುಳು uruḷu. 3. = ಉರಲ್ 1, etc. a noose, etc. (My.). ಒಡ್ಡಿದ ಉರುಳುಗಳೊ? (Bp. 40, 4). ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂಗದ ಉರುಳುಗಳು (40, 59). — ಉರುಳುಗಣ್ಣಿ. -ಕಣ್ಣಿ. = ಉರುಳು. (J. 2, 57). — ಉರುಳುಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to make fall into a snare (Rām. 6, 30, 32).

ಉರುಳ್ಚು uruḷcu. to cause to roll down, etc. [Pb. 12, 149]; (ನಿಮ್ನಾಗಮನಕರಣ Śmd. Dh.; Grj. 2, 106va.; Cpr. 5, 36.; Rśv. 6, 11 va.); to turn round. ಸುಣ್ಣಗೆಯ ಕೋಲೊಳ್ ಉರುಳ್ಚಿ ಕಾಸುತ್ತ (Bp. 18, 29). see J. 6, 31; 21, 18. 32; 26. 2: ದಿಣ್ದು-.

ಉರೆ ure. ಉರೇ urē. an interjection: well done! bravo! (My.). see ಚಾಗುರೆ, ಪೊತುರೆ, ಭಾಪುರೆ, ಚಾಗುರೇ, etc.

ಉರೋಜ uras-ja. born on the chest: the female breast.

ಉರೋಜೆ uras-je. a woman who has a breast (Bp. 12, 40).

ಉರೋಬನ್ಧ uras-bandha. a certain feat of wrestlers (Śśv. 4, 75).

ಉರೋರುಹ uras-ruha. = ಉರೋಜ. (Bh. 26, 9).

***ಉಱಚಲ್ಲಿ uṛacalli.** an ornamental mirror? ಅಮರಿನರ್ತಿಸೆ ಚೆಲ್ವಂ ಪುದಿದುದುಱಚಲ್ಲಿಯೊಳೆಸೆದುದು Ap. 7, 19.

ಉಱಡೆ uṛaḍe. = ಉಟ್ಲಾಟ, ಉಟ್ಲುಬಡಿ, ಉಱೊಡೆ, ಉಲ್ಲಡೆ. (My.).

***ಉಱದೆ uṛade.** without minding; not caring. ಉಱದೆನ್ನಂ ಕುಡಲಿರ್ದ ಕೂಸನೊಡಗೊಣ್ಡುಯ್ವಾತನಂ ತಾಗಿ Pb. 5, 21; 2, 32; Ap. 14, 29. (T. ಉಱು, to think; Te. ಉಱು, to care for; Tu. ಉಱು. not to care for, indifference.

ಉಱಳಿ uṛaḷi. a mass, a multitude (ಮೊತ್ತ Bhn. 61; T. ಉಱು, abundant, much; ಉಱಱು, to multiply; see ಉಱ[3]; Śśv. 2, 42 va.).

ಉಱಿ uṟi. 1. a coarse network, made of rope or ratan, in which pots and other vessels are suspended from the beams of the house, or from the stick thrown across the shoulder, by which they are carried about. [2, a net for animal catch ಉಱಿತಾಗಿದ ಮೃಗವು ಒನ್ದಡಿಯನಿಡುವುದೆ ಅಯ್ಯಾ? Bv. 792]; (My.; T., M.; Te. ಉಟ್ಟಿ; *cf.* ಉಗ್ಗ, ಉಟ್ಟಿ 2 No. 1, & ಉರಲ್ 1).

ಉಱಿ uṟi. 2. [to suck?] see ಉಱಿತ. (T. ಉಱಿ, to snuff up by the nose; to take in by draughts, to suck up, to absorb; T., M. ಉಱಿಂಜು, Tu. ಉರಿಪ್ಪು to snuff; to sip, to suck).

ಉಱಿತೆ uṟi-ta. [sucking?] (Śmd. 247).

ಉಱಿಸು uṟisu. to cause oneself to stand, to hold out, to bear, to suffer, to endure (ಸಹನ Śmd. Dh.; Te. ಓರುಚು).

ಉಱು uṟu. ಉಱ್. 1. = ಇಱು 1, ಊಱು 1. to be; to stop; to hesitate, to waver [ತನಗುಱುವನ್ತುಟಾಗೆ ಕಡುನನ್ನಿಯು ಪೆಮ್ಪುಮನಾನ್ತು Pb. 12, 197; ನಯದತ್ತೆಱಗುವೊಡೆ ಸನ್ಧಿ ಹರಿಗನೊಳುಱುಗುಂ Pb. 13, 23; Ap. 12, 108]; (Śmd. 28; Abh. P. 3, 48; 9, 174; 13, 97. 117; 14, 81; Bp. 57, 29; Śm. 28; Rśv. 12, 13 MS.; Cpr. 1, 48; ಬೆಕ್ಕಸಮುಱು, ಭಯಮುಱು, ವಿಸ್ಮಯಮುಱು); to come about, to arise (Abh. P. 5, 81. 86; 11, 7; Rśv. 5, 96). P. ps. ಉತ್ತು [Ap. 11, 73]; ಉೞ್ಕು. ಉಱೆಮೆ? ಅಂಜೆಮೆ? (Śmd. 177). (T. ಉಱು, to be, exist; to come, befall; to draw near, approach; to be near, related; ಉಱುವಲ್ affliction; M. ಉಱು, to be joined; to be firm; T., M. past participle ಉಱ್ಱು; Te. ಉಱು, to be fit = ಒಪ್ಪು; to retreat, to withdraw; Tu. ಉನ್ತು, to stand; to remain, stay; to stop, cease; *cf.* ಇಲ್ 1, ಉಳ್ 1; see ಉಱಿ, ಉಱೆ, ಉದ್ದ, ಉಪ್ಪ 2, ಒಕ್ಕಲ್ 2, ಒಟ್ಟು 1, ಒಣ್ಟ 1, ಒತ್ತು 1; ಒರ್?).

ಉಱು uṟu. 2. being, state, occasion (Cpr. 9, 13).

ಉಱುಕು uṟuku. standing, stopping, becoming immovable. — ಉಱುಕುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be paralyzed (Bh. 8, 24, 6). to be obstinate (Bh. 4, 10, 40).

ಉಱುಗಿಸು uṟugisu. to make crooked, to distort (Rśv. 5, 55 va.; Grj. 5, 21). ಬಾಯ್ದೆಱೆಯುಱುಗಿಸುತೆ (Bp. 1, 49). ಮುಸುಡನ್ ಉಱುಗಿಸದೆ (59, 10).

ಉಱುಗು uṟugu. 1. ≐ ಒಗ್ಗು 3, ಒಱಗು 1, ಒಱಂಗು. to be crooked, bent, or distorted; to bend, etc. (ವಕ್ರಭಾವ Śmd. Dh.). ಕೆಯ್ಗಳುಂ ಕೆಲಕೆಲಕೆ ಎಸದು ಉಱುಗಿದವು (Bp. 1, 49). ಉಱುಗಿ ಬಾಗಿದ ಶಿರದ (ಹೆಣಂ, 46, 57).

ಉಱುಗು uṟugu. 2. = ಒಱಗು 2. the state of being crooked, etc. (My.). — ಉಱುಗುಕಾಲು. a crooked leg (My.). — ಉಱುಗುಬಾಯಿ. a wry mouth (My.). — ಉಱುಗುಬೆರಳು. a crooked finger (My.). — ಉಱುಗುಮೂಗು. a wry nose (My.).

ಉಱುಪು uṟupu. standing, staying; sthāyībhāva (J. 7, 15).

ಉಱುಬು uṟubu. 1. (fr. ಉಱು, where see the T. & M.). = ಉಬ್ಬು 2, ಉಱುಬೆ, ಉಱುವು, ಉರ್ವು 2. (Bh. 3, 23, 11). in My.: violence (of wind), rapidity, fleetness, speed, force.

ಉಱುಬು uṟubu. 2. = ಉಱುಮ್ಬು q. v. ಪೆಱಗಿಕ್ಕಿ ಕರ್ಣಿಯಂ, ಮುನ್ದೆ ನಿನ್ದು, ಅನುಸಾಲ್ವನ್ ಉಱುಬಿದೊಡೆ (J. 8, 36). ಕುಸುಮಶರನ್ ಉಱುಬಿದನ್ ಅಗಲ್ದರಂ (26, 14). see Bh. 1, 12, 5; 1, 20, 51; 3, 23, 10; 8, 23, 22; J. 7, 48; 20, 45. 50; 21, 45; 22, 35; 24, 35; 26, 5. 14.

ಉಱುಬೆ uṟube. mass, multitude, excess; vehemence, force, fierceness. ಉಱುಬೆಗೆಱಗದೆ (J. 27, 38). ಈತನ ಉಱುಬೆಗೆ ಬೆದಱಿತು ಉರುಸಂಘಾತದಲಿ ಹೆಬ್ಬನ್ದಿ ಒನ್ದು (Bh. 3, 13, 31). ಕೆಟ್ಟು ಕೆಡಱಿದರ್ ಕಿಡಿಯು ಉಱುಬೆಗೆ (J. 8, 38). ಪಾರ್ಥಂ ಚಿನ್ತಿಸಿದಂ, ಎತ್ತಣ ಅದ್ಭುತವುಣ್ ಇದು? ಎನ್ದು, ಪಾವಕನ ಉಱುಬೆಗೆ (8, 40). ಪಾತಮಂ ಮಾಡಿದರ್ ಕೂಡೆ ಕೂಡೆ ಸಿಡಿಗುಣ್ಡು ಬಡಿಕೋಲ್ಗಳ ಉಱುಬೆಯಿನ್ದೆ, ಇಱುಬೆಯಿನ್ದೆ ಇಡುವರಣೆ ನೇಣ್ ಉರುಲ್ಗೋಲೆಗಳಿಂ, ಬಲೆಗಳಿಂ (28, 47). see J. 6, 2; 20, 13. 14; 27, 39; Rām. 5, 8, 63. *cf.* ಇಱುಬೆ.

***ಉಱುಮಿಕೆ uṟumike.** excessiveness. ಕಱುಪೆಟ್ದ ಪಗೆಯು ಬೇರ್ವರಿದುಱುಮಿಕೆಯು ಪೊದಟ್ದ ಗಣ್ಡಮಚ್ಚರದೊದವಿಂ Pb. 12, 147.

ಉಱುಮ್ಬು uṟumbu. = ಉಱುಬು 2. to march; to march against; to attack (ಯುದ್ಧಕ್ರಮಣಗಮನ Śmd. Dh.); to proceed. [Tu. to pull out].

ಉಱುವು uṟuvu. = ಉಱುಬು 1. the state of being joined or close: mass, abundance, excess, largeness, bigness, greatness; excellence; beauty (T. ಉಱುಪ್ಪು, ಉಱುಬು; also: narrowness; Te. ಉಱವು, ಉಱುವು; *cf.* ಇಱುವು 2). ಉಱುವ ಮಹಾಭಾರತದೀ ವರ್ಣಕಕೃತಿಯೊಳ್ (Bhn. 68). ಉಱುವ ಗನ್ಧದ ಲೇಪ (Prll. 5, 6). ಉಱುವ ನರಗಬ್ಬಿಗರ ಕುಕವಿಗಳ ಸಂಗಮಂ ಸನ್ತತಂ ತೋಱೆದು (Mr. 7). ಉಱುವ ಜಯವಧು (J. 12, 29). ಉಱುವ ಕಾನ್ತೆಯರ್ (15, 5). ಉಱುವ ಕಜ್ಜಮಂ ರೂಢಿಯಂ ಮಾಡಿ ಕೆಡಿಸಿದೆ, ಪಾಪಿ! (31, 33; see 16, 25).

ಉಱೆ uṟe. (infinitive of ಉಱು). abundantly, fully, much, greatly, etc.; further; nicely, well; mass, abundance; largeness, etc. (ಅಧಿಕ, ಅಗುನ್ತಲೆ, ಕರಂ, ನೆಱೆ, ಮಿಗೆ, ಅಣಿಯರ, ಎಡೆ, etc. Śm. 58; ಪದಪೂರಣಾರ್ಥಂ Ct. I, 19, II, 34; M. ಉಱೆ, power; sharpness: T. ಉಱೈ, height; sharpness, etc.; *cf.* ಉಱಿ). [ಮಱೆಯಿಸಿ ಮಾಯಾನಿದ್ರೆಯಿನುಱೆ ಮಾಯಾ ಶಿಶುವನಿರಿಸಿ ಮುನ್ತಮ್ಮಿಕೆಯಾ Ap. 7, 44]. see Grj. 2, 106 va.; Bp. 20, 12; 34, 36; 47, 24; 58, 50; 59, 58; Śm. 21. 28. 73. 83. 90; Bh. 3, 13, 30; Rśv. 13, 91; J. 2, 4. 26; 3, 5. 31; 4, 29; 7, 57; 8, 25; 9, 24; 25, 5; 31, 26. 34; etc.). — ಉಱೆಹೆಡೆ. a large hood. ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವನೆ ಕಡು ಹೆಡ್ಡ! ಸರ್ಪನ ಉಱೆಹೆಡೆಯು ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ತೆ ಅಕ್ಕು (Sp.).

ಉಱೊಡೆ uṟode. = ಉಱಡೆ. (My.).

ಉೞ್ಕು urku. 1. = ಉಕ್ಕು 1. to rise, to swell; to boil excessively; to come up or over in boiling; to be greatly increased; to be raised or puffed up, to be haughty or proud, etc.; to be elated, etc. (ಔದ್ಧತ್ಯ Śmd. Dh.; Śm. 79; Tu.; Te. ಒಡುಚು, ಪೊಡುಚು, to rise; ಒದುಗು, swelling; T. ಪುೞುಂಗು, to boil; to be hot or angry; see ಪುಗ್ಗು, ಒಗೆ 1). [ಒಡೆವ ಬಿಡೆ ಬೆದಱಿಪ ನಿರ್ಭೇದಿಪೆಡೆಗಳನಿ ಹರಿ ದಿನಪೋದಯು ಮೆನಿಸಿದುದು ವಿದ್ಯೆಯೊನ್ದುೞ್ಕವರಾ Ap. 3, 75; ಒಡೆಯರ ದೇವರೆನ್ದು ನಿನಗಿತ್ತೊಡೆ ಪಟ್ಟಮನುೞ್ಕಿದಪ್ಪೆ ಪೇೞ್ Pb. 4, 6]. ಉೞ್ಕಿದಂ (Śmd. 282). ಸೊೞ್ಕು ಒಗೆದು ಅಬ್ಧಿಯ ಮಧ್ಯದೊಳ್ ಉೞ್ಕಿದ ಸಿಂಹಲನ ಮದಕೆ ಇದು ಔಷಧಂ (Rśv. 5, 128). see Grj. 2, 106 va.; 4, 116.

ಉರ್ಕು urku. 2. = ಉಕ್ಕು 2. swelling, etc.; pride (Grj. 6, 11). 2, power, valour (*cf.* ಉರ 1?). [ಕಿಱುಯನ್ನಿನ್ನಿತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನನೆನಿಸಿದ ವಿಕ್ರಾನ್ತಮೇನಾದುದೆತ್ತಿನ್ನಿಱುವುರ್ಕೆಲ್ಲಿತ್ತೊ ಪಾಂಚಾಳಿಯನೆೞೆಪದಟೇನಾದುದೋ Pb. 13, 77; Ap. 13, 58]. ಅಪ್ಪನ ಉರ್ಕ ಮುಱಿದು (Rśv. 9, 7). — ಉರ್ಕೞಿ. -ಅೞಿ. pride or power to be lost; to become downcast. ಉರ್ಕೞಿದರ್ ದಿಗ್ವರರ್ (Rśv. 5, 36). — ಉರ್ಕಾಳ್. -ಆಳ್. a valorous man (Śmd. 79). (ಬಲ್ಲಾಳ್, ಬಲ್ಲಣ್ಣ, etc., ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು Śs.). — ಉರ್ಕುಡುಗು. -ಉಡುಗು. power to decrease; to become powerless, to become downcast, to fade, etc. (Grj. 1, 85; 2, 106 va.; 5, 5; 8, 6). [— ಉರ್ಕುಗೆಡು. -ಕೆಡು. to lose one's prowess Pb. 5, 96]. — ಉರ್ಕುನೊಱೆ. -ಒ-ತೊಱೆ. a swelling or swollen river. (Śmd. 204).

ಉರ್ಕು urku. 3. = ಉಕ್ಕು 3. steel (ಲೋಹಭೇದ Śmd. Dh.; ಲೋಹ Śm. 79; T., M. ಉರುಕ್ಕು; see ಎರಕ). ಉರ್ಕಿನ ಪುಡಿಯೆನಿಪ ಆ ದುಷ್ಕವಿತೆಗಳನ್ ಎಣಿಸಲ್ ಏಕೆ ಈ ಕೃತಿಯೊಳ್? (Grj. 1, 22).

ಉರ್ಕೆಕ್ಕೆ urkekke. opposition (ಪ್ರತಿಭಟ, etc. Śs.; whether ಉರ್ಕೇರ್ಕೆ?).

ಉರ್ಗಿ urgi. = ಉಗ್ಗಿ 1, q. v. burning.

ಉರ್ಚು urcu. 1. = ಉಚ್ಚು 1 q. v., ಉರಿಸು. to draw or attract towards oneself, to attract; to draw, as a sword, to pull out; to make loose, etc. [Kr. 3, 186. ಪಡಿವಡೆಗುರ್ಚಿದ ಕರವಾಳನೆ ತೋಱು Pb. 1, 19; ಮಹೋರಗನೆಯ್ದೆ ಪಲ್ಲಳದೊರ್ಡೆ ಕಿಡಿವೀೞೆ, ನೆತ್ತರೊಱೆದು ಉರ್ಚುಗೆ ಕೊಣ್ಡುದು ತತ್ತಪಸ್ವಿಯಂ Ap. 2, 40]. 2, to become loose; to enter into and go out on the other side, to penetrate. [ಚರಲಿನ್ದಮುರ್ಚ್ಚಿ ನೀರ್ವೆರಸು ಸೂಸಿ ತಾಮರೆಗೆೞೆಯೊಳೊಂಗುರಂ ಬಿಟ್ಟತ್ತು Vr. 5, 4; Pb. 3, 55]. 3, to purge or be purged. [4, to hide, conceal. ಬೞಿಕ್ಕದುವೆ ಕಾರಣಮಾಗುಳಿದಿರ್ದನಂ ಧರಾಣ್ಣನನಲ್ಲದುನ್ತು ತಲೆಯುರ್ಚುಗುಮೇ ರಣರಂಗಭೂಮಿಯೊಳ್ Pb. 13, 75]; (ಆಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆವುದು Śm. 86; ಮಲಭೇದನ Śmd. Dh., Śm. 86; Tu.; *cf.* ಉಗಿ 1, ಉಗು 1?). ಕುಡುವಿಲ್ಲನ್ ಎಚ್ಚ ಕೋಲುಂ ನಡೆದುದಲ್ ಅನ್ದೋರ್ವನ ಎರ್ದೆಯಂ, ಒಳ್ಗಬ್ಬಮುಂ ಒಳ್ನುಡಿಯುಂ ಗೇಯಮುಂ ಉರ್ಚದ ಕಡುಗಲ್ಲೆರ್ದೆಯೊರ್ದೆಯನ್ ಅಮ್ಬು ಮೇಣ್ ಉರ್ಚುಗುಮೇ? (Śmd. 89. 221; Kāvy. 1, 3, 11). ಉರ್ಚದ ಹೆರೆ (ಉಪಜಿಹ್ವೆ, ಉಪದೀಕೆ, ಉಪದೇಹಿಕೆ, ವಮ್ರಿ Hlā.). ದಿತಿಜನರ ಎದೆಯನ್ ಉರ್ಚಿದಂ (Bp. 16, 3). ಆಯುಧಂಗಳನ್ ಉರ್ಚಿ (61, 31). see Abh. P. 7, 56; 13, 48. 90; Rśv. 5, 96; 5, 114 va.; J. 5, 56; *cf.* ಊಱು.

ಉರ್ಚು urcu. 2. to burn, to glow (Abh. P. 7, 103).

ಉರ್ಟಣಿ urṭu₂-aṇi₃. = ಉರಟಣಿ, etc. rolling play. (My.).

ಉರ್ಟಾಣಿ urṭu₂-āṇi₄. = ಉರ್ಟಣಿ. (My.).

ಉರ್ಟಾಯಿಸು urṭāyisu. = ಉರಟಾಯಿಸು, etc. (My.).

ಉರ್ಟು urṭu. 1. = ಉರಟು 1, etc. coarseness of cloth, etc. (My.).

ಉರ್ಟು urṭu. 2. = ಉರಳು, etc. to roll. (My.).

ಉರ್ತು urtu. = ಉತ್ತು 2. P. p. of ಉೞು. see ಅಡುೞು. s. ಅಡ 6.

ಉರ್ದಿಕೆ urdike. rubbing (My.).

ಉರ್ದು urdu. 1. = ಉಜ್ಜು 1, etc. to rub; to make fine by rubbing (ಸನ್ನಿಘೃಷ್ಟ Śmd. Dh., Śm. 99; Rśv. 5, 89; see ಒರೆ 3). [ಪೊರಳೆ ವಾರ್ಧಿಗಳ್ ಕಲಂಕಿದುವುರ್ದೆ ಮೆಯ್ಯುನುದಗ್ರಮನ್ದರಮುದನ್ದುಲುಗಿತ್ತು Pb. 8, 15]. ಉರ್ದಿ ನೆಲಾವರೆಯು ಬೇರನ್ ಆಮಲಕಮುಮಂ (Śmd. 345).

ಉರ್ದು urdu. 2. = ಉದ್ದು 2. (ಮಾಷ Śmd. Dh., Śm. 99). ಪುಟ್ಟಿಯೊಸ್ದು ಉರ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿ ಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನ್ ಇಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂೞ್ (Śmd. II). ಉರ್ದಿನ ಕೆಯ್ (ಮಾಷೀಣ Mr. 93).

ಉರ್ದು urdu. 3. = ಉರಿದು. P. p. of ಉರಿ 1 (My.).

ಉರ್ದ್ದಿ urddi. Tbh. of ವೃದ್ಧಿ (My.).

***ಉರ್ದಿಸು urdisu.** to cause to rub. ಕೈ ಸಾಣೆಗಳಿನ್ದಂ ನಾಲ್ಕುಂ ದಾಡೆಗಳನುರ್ದಿಸಿ ಕಳೆದು ಮಟ್ಟಂ ಮಾಡಿದೊಂ Vr. 183, 14.

ಉರ್ಪು urpu. 1. = ಉರಿಪು 1, etc. to make blaze, etc. (My.).

ಉರ್ಪು urpu. 2. = ಉರಪು 2, etc. burning; smarting (C.).

ಉರ್ಬರ urbara. = ಉಬ್ಬರ, q. v. (My.).

ಉರ್ಬಸ urbasa. (ur̤basa). = ಉಬ್ಬಸ, etc. (My.). — ಉರ್ಬಸಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to obstruct another's breath, to suffocate. ಪಸುವನ್ ಉರ್ಬಸಗೊಳಿಸಿ ವಧಿಸುವ ಹಸಿಯ ಹೊಲೆಯರ್ (Bp. 55, 18).

ಉರ್ಬಿನಂ urbinaṁ. (ur̤binaṁ). = ಉರ್ವಿನಂ. largely, greatly; further; well, nicely; etc. (ಪಿರಿದು Śmd. II; ಅಣಿಯರಂ, ಉಬ್ಬಿದಿಗಂ, ಅಗುನ್ದಲೆ, ನೂಳದು, ಪಿರಿದು Kk. 84, o. rs. ಉರ್ವಿನಂ, ಅರ್ವಿನಂ).

ಉರ್ಬಿಸು urbisu. (ur̤bisu). = ಉಬ್ಬಿಸು, etc. ಮನುಜರ್ ಅಮೃತಚಿತ್ತರ್ ಅಗುತ ತನತನಗೆ ಉರ್ಬಿಸುತಮ್ ಇರಲ್ (Bp. 57, 8). ಒಡಲನ್ ಉರ್ಬಿಸದೆ ನೀನ್ ಉಟ್ಟುದನೆ ಸಡಲಿಸು! (59, 10).

ಉರ್ಬು urbu. (ur̤bu). 1. = ಉಬ್ಬು 1, etc. to rise, to swell; to be elated; to be puffed up [ಇನ್ತಾದ ಪೆಮ್ಪಿನ್ದಮುರ್ಬಿದ ಗುಣ್ಪಿನ್ದಮಿದಬ್ಧಿಗಗ್ಗಳಮೆನಲ್ Ap. 1, 55]; (ಉದ್ವರ್ತನ Śmd. Dh.; Abh. P. 9, 71; Rśv. 5, 55 va.; Śśv. 2, 2 va.). 2, to be or become full of effort, exertion, energy, firmness, or of happiness or joy (ಉತ್ಸಾಹ Śmd. Dh.; Grj. 3, 7; 4, 88).

ಉರ್ಬು urbu. (ur̤bu). 2. = ಉಬ್ಬು 2, etc. the state of being swollen. [ನೆಗೆದುರಿವಾರ್ವಾರ್ನಳನುರ್ಬುಗಳೆನಲುಂ ನೆಗೆದುವಹಿಮಹಿಮಕರ ಬಿಮ್ಬಂ Ap. 6, 52]; (Grj. 10, 49). — ಉರ್ಬುಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. pleasure to decrease (Rśv. 5, 55 va.). 2, mass, great multitude (Abh. P. 14, 7). — ಉರ್ಬೞಿ. -ಅೞಿ. swelling to disappear; flood or the flowing in of waters to cease; to begin to ebb (V. 9, 24).

ಉರ್ಬು urbu. 3. = ಉಬ್ಬು 3. — ಉರ್ಬಟೆ. -ಅಟೆ. = ಉಬ್ಬಟೆ 1. (My.).

***ಉರ್ಮೆ urme.** pride; haughtiness. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚೆಲ್ವಗಳ ವಿಲಾಸದುರ್ಮೆಗಳೊಳಾವೆವಗಾಗಿಪೆವೆನ್ದು Pb. 1, 106. (T. ಉರುಮಂ, heat).

ಉರ್ಲು urlu. 1. = ಉರಲ್ 1, etc. a noose, etc. (My.; ಪಾಶ G.; Tu.).

ಉರ್ಲು urlu. 2. = ಉರಲ್ 2. fuel (S. Mhr.; ಉರುವಲು G.).

ಉರ್ಲು urlu. 3. = ಉರಲ್ 3, etc. — ಉರ್ಲ ಗಡ್ಡೆ = ಉರಲ ಗಡ್ಡೆ. (My.).

ಉರ್ವ urva. N. of a man. see ಔರ್ವ.

ಉರ್ವರೆ urvare. *fertile soil, yielding every kind of crop.*

ಉರ್ವಶಿ urvaśi. *the name of an Apsaras.*

ಉರ್ವಾರು urvāru. = ಇರ್ವಾರು. a kind of cucumber, Cucumis utilissimus Roxb. (ಕರ್ಕಟಿ, ಸವುತೆ Nr.). 2, ಮೆಕ್ಕೆ (Mr. 148).

ಉರ್ವಿ urvi. ಉರ್ವೀ. *the earth;* the soil. 2, space. 3, a kind of metrical foot (Ch.).

ಉರ್ವಿನಂ urvinaṁ. (uṟvinaṁ). = ಉಬ್ಬಿನಂ, q. v.

ಉರ್ವಿಪ urvi-pa. a king (V. 14, 103).

ಉರ್ವಿಸು urvisu. (uṟvisu). = ಉಬ್ಬಿಸು, etc. to cause to increase, etc. (Cpr. 9, 78; Rśv. 11, 87. 93).

ಉರ್ವೀತಲ urvī-tala. the face of the earth, the earth (Ch. v. 221; Bp. 21, 42).

ಉರ್ವೀಧ್ರ urvī-dhra. earth-supporter: a mountain (Rśv. 5, 36). 2, the serpent Śēṣa.

ಉರ್ವೀನ್ದ್ರ urvī-indra. a king (J. 26, 33).

ಉರ್ವೀರುಹ urvī-ruha. a tree. see ವಿಷೋರ್ವೀರುಹ.

ಉರ್ವೀವಧು urvī-vadhu. the earth regarded as a female (V. 11, 101).

ಉರ್ವೀಶ್ವರ urvi-īśvara. a king.

ಉರ್ವೀಶ್ವರೀಯ urvi-īśvarīya. relating or belonging to the king. (Cpr. 10, 22).

ಉಱ್ವು urvu. (uṟvu). 1. = ಉಬ್ಬು 1, etc. to swell, etc. (ಮಡಲ್ Ss.). ಉರ್ವಿ ಬರ್ಪ ತೆರೆಯಿಂ (Rśv. 2, 59). ಸಿಂಹಲಕ್ಕೆ ಆಳ್ದನ ಬಣ್ಣರ್ ಉರ್ವಿ, ಮಿಗೆ ಕಾಳಗಮಂ ತೆಗೆದರ್ (5, 124). ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಉರ್ವಿ ಮಿಂಚುವ ಎಳೆಮಿಂಚು (8, 102). see Grj. 3, 112; 4, 23. 77. see ಪುರ್ವುರ್ವು.

ಉಱ್ವು urvu. (uṟvu). 2. = ಉಬ್ಬು 2, etc., the state of being swollen. (ಉಱುಬು 1, etc.). [ಬನಮನಿತಂ ಶಿಖಿಗಳಳುರೆ ಬೆಂಕೆಯ ಪೊಯ್ಯುರ್ವಿನೊಳೆ ಕೊರಗಿರ್ದ ಲತೆಗಳ Pb. 5, 87; ಉರ್ವಿನ ಕಲಿತನಕ್ಕೆ Pb. 2, 59]. ಉರ್ವ ಭಯಕಾರಂ (ವ್ಯಾಲ Mr. 486). ಉರ್ವ ಕತ್ತುರಿಯ ಮೃಗದ ಇಕ್ಕೆಗಳನ್ ... ಅಱಸುವ ಕಿರಾತರ್ (J. 28, 43). ಉರ್ವ ಮನ್ತ್ರದ ಕಜ್ಜಮ್ ಇದು (29, 39). — ಉರ್ವೆೞ್. -ಎೞ್. to rise, to go upward (Cpr. 5, 42; Cpr. M. S. 4, 47 has ಉರ್ವೆರ್ದು instead of ಉರ್ವೆೞ್ದು).

ಉರ್ೞಿ urḷi. 1. = ಉರಳಿ 1, No. 3. (My.; Tu. ಉಲಿ).

ಉರ್ೞಿ urḷi. 2. = ಉರಳಿ 2, etc. (My.).

ಉರ್ೞು urḷu. 1. = ಉರಳು, etc. to roll, etc. (My.).

ಉರ್ೞು urḷu. 2. = ಉರುಳು 2, etc. rolling, etc. — ಉರ್ೞಗಡ್ಡೆ = ಉರ್ೞುಗಡ್ಡೆ. (My.). — ಉರ್ೞುಗಡ್ಡೆ. = ಉರುಳುಗಡ್ಡೆ. (My.).

ಉರ್ೞು urḷu. 3. = ಉರಲ್ 1, etc. (My.).

ಉಲ್ ul. to be hot (*cf.* obscure Sk. ಉಲ್, to burn, and K. ಉರಿ, also ಒಲೆ 4). ಉಲ್ವ ಉದಕಮಜ್ಜನಂಗೆಯ್ಸಿ (J. 28, 20).

ಉಲಕು ulaku. 1. = ಉಲುಕು 1 q. v., etc. to start (v. i.), to start up, as a tiger; to make starting efforts so as to get out of a swamp, etc.; to move onwards (S. Mhr.). ನನ್ನ ಸಹಾಯದ ಹೊರ್ತು ಈ ಹಡಗವು ಉಲಕಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (B. 5, 147). 2, to flash on the mind; (the mind) to be struck with painful thoughts; painful thoughts to arise. ಮನಸು ಉಲಕುತ್ತದೆ, or ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಉಲಕುತ್ತದೆ (My.). 3, to be sprained, as muscles or ligaments (My.).

ಉಲಕು ulaku. 2. = ಉಲುಕು 2, etc. sprained state, sprain (My.). — ಉಲಕುಮನ್ತ್ರ. a charm or formula used to cure sprains (My.). — ಉಲಕುಮನ್ತ್ರಗಾಱ. one who charms away sprains (My.).

ಉಲಟಾ ulaṭā. = ಉರಟಾ, etc. (R.).

ಉಲಪ ulapa. (ಉಲುಪ). *a bush, a shrub* (ಹೊದಱು Hlā.); *a far spreading creeper.* 2, *a kind of grass, Saccharum cylindricum* (ಗಂಜಳದ ಹುಲ್ಲು Hlā., q. v.).

ಉಲಬಣೆ ulabaṇe. Tbh. of ಉಲ್ಬಣ. abundance, etc. (My.).

ಉಲಾರ ulāra. = ಉಲ್ಲಾರ. (My.).

ಉಲಿ uli. 1. to sound (v. i.); to cry; to utter, to speak, to say (ಪೇೞ್ Śmd. 105 Cm.; see *e. g.* Bp. 11, 17; 28, 14; 50, 50; Śm. 23; Kk. 16; My.; Te.; T. ಉಲಮ್ಪು, ಉಳೈ ಒಲಿ; M. ಒಲಿ; see ಉಬ್ಬು 3). [ಪರಭೃತಂಗಳುಲಿವ ರವಂಗಳ್ ಸಹಸಾ ತಳಮುಳಗೊಳಿಸಿದುವು Kr. 1, 54; Pb. 2, 74 va.; ಕುಱುವಿಣ್ಡು ಕಬ್ಬಿನ ಉಲಿವ ತೋಣ್ಟವ ಹೊಕ್ಕು ತೆಱನನಱಿಯದೆ ತನಿರಸದ ಹೊಱಗಣೆಲೆಯನೆ ಮೇದುವು Bv. 596]. ಉಲಿದುದು ಕೋಗಿಲೆ (Śmd. 169). ಕೋಗಿಲೆ ಉಲಿಗುಂ (267. 297). ಉಲಿಯೆ ಕೋಗಿಲೆಗಳ್ (J. 8, 6). ಗರುಡರಿರ, ಉಲಿಯದೆ ಇರಿ! (Bp. 1, 44). ಅನ್ದುಗೆಗಳ್ ಉಲಿಯಲು (5, 28). ವಾದ್ಯವಿತತಿಗಳ್ ಎತ್ತಲುಂ ಪಿರಿದು ಉಲಿಯಲ್ (5, 39). ಕೊರಳುಂ ಉಲಿದು ಬಿಗಿಯಿತ್ತು (17, 2). ಕುಕ್ಕುಟಮ್ ಉಲಿಯಲ್ (22, 25). ಮಂಗಲನಾದಮ್ ಉಲಿಯಲು (44, 33). ರವಂಗಳ್ ಉಲಿಯಲು (46, 52; see further 51, 33; 53, 25. 42; 57, 48; 59, 43; 61, 64). ಉಲಿದು, ಹೆಮ್ಮರ ನುಡಿಯೆ (Bh. 1, 10, 37; 3, 13, 32). ಬೆಳಗುಜಾವಗೋೞಿಗಳ್ ಉಲಿದವು (C. Bp. 4, 7). ಉಲಿವ ಗೆಜ್ಜೆ (Prll. 3, 25). ಬಲಂ ... ಬೊಬ್ಬೆಗೊಟ್ಟು, ಉಲಿದು (Rśv. 13, 83). ಕಹಲೆಗಳು ಮುತ್ತಿ ಉಲಿಯಲ್ಕೆ (ಕೋಲಾಹಲ Mr. 288). see Sp. s. ಬಲ್ಲತನ; Grj. 3, 89. 90. 91; J. 5, 3. 12; 13, 23. 50; 22, 47.

ಉಲಿ uli. 2. = ಒಲೆ 3. a sound; a cry; a word (ಧ್ವಾನ, ದನಿ, ಸರ, etc. Śm. 30, Kk. 25; Te.; T., M. ಒಲಿ). [ಒದವಿದ ನೂಲ ತೊಂಗಲುಲಿ ದೇಸೆಯನಾನ್ತು ವಿಳಾಸದಿನ್ದಿಱುಂಕಿದ ನಿಱು Pb. 4, 35; Ap. 3, 48]. ರತುನದಲಿ ಉಲಿಯ ಸೂತ್ರದ ... ಬಾಲದೊಡಿಗೆ (Prll. 3, 25). ಗಿಳಿವಿಣ್ಡುಗಳನ್ ಉಲಿಯಿನ್ಸ ಪಾಮರಿಯರ್ ಎರ್ವಿಸಿದೊಡೆ (J. 3, 5). see ಮೆಲ್ಲುಲಿ. — ಉಲಿಗುಡು. -ಕುಡು. to emit a sound, to sound. ಗೆಜ್ಜೆ ಮೆಲ್ಲುಲಿಗುಡೆ (Rśv. 13, 102).

ಉಲಿಪ ulipa. = ಉಲಿಪು. (Abh. P. 3, 75 va.).

ಉಲಿಪು ulipu. = ಉಲಿಪ, ಉಲಿವು, ಉಲುವು, ಉಲುಹು. a sound; a cry. ಪಕ್ಕಿಗಳ ಉಲಿಪು (ಚಿಲಿವಲಿ Ss.). [ಬೇಲಿಯ ಕೆಲದೊಳಲ್ಲದೆ ಪೆಱಗಣುಲಿಪಿಂಗಮುಳ್ಕೊಳಕ್ಕಂ ಗೆಣ್ಟಾಗಿ ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿ Pb. 5, 47 va.]: (Cpr. 3, 48; Śśv. 3, 49). ಶಾಲಿಗೆ ಎಱಗಿದ ಗಿಳಿಗಳಂ ಸೋವ ಪಾಮರೀಜಾಲದ ಒನ್ದು ಉಲಿಪುಮಂ, ಕೋಕಿಲನಿನಾದಮ್ ಎನ್ದು, ಏಳಿದಂಗೆಯ್ದು, ತೊಲಗದೆ ನಿನ್ದ ಕೀರಾಳಿ (C. Bp. 11, 9). [Tu. ಉಳೆಪ್ಪು, ಬಳೆಪ್ಪು to call].

ಉಲಿಪೆ ulipe. = ಉಲುಪೆ, q. v. (C.).

ಉಲಿಮಿರಿ ulimiri. the plant Crataeva topia or Capparis trifoliata (Te. ಉಲಿಮಿಡಿ, ಉಲಿಮಿರಿ). — ಉಲಿಮಿರಿಬಸಲೆ. (ವರುಣ, ಸೇತು, ತಿಕ್ತಶಾಕ, ಕುಮಾರಕ, ಮದವಸಲೆ Si. 126).

ಉಲಿವ uliva. a small black bird with a long tail (My.; ಉಚ್ಚಪುಚ್ಛ, ಆಮ್ಲಾನ or ಮ್ಲಾನ Mr. 174).

ಉಲಿವು ulivu. a sound; a cry (My.). [ಘಟೆಯ ದಟಿದುಲಿವುಲಯ ಘನ ಘಟೆಗಳ ಮೊೞಗೆನಿಸೆ Pb. 10, 67]. ತತ್ವವಿಚಾರ ಭಾಷೆಗಳ ಉಲಿವು (Bp. 4, 54). ಅವರ್ ಉಲಿವ ಉಲಿವನ್ ಆಲಿಸುತ (26, 26; see also 31, 5).

ಉಲುಕು uluku. 1. = ಉಲಕು 1 q. v., ಉಲ್ಕು 1, ಉಳುಕು 1, ಉಳ್ಕು 1. the body to shake, tremble, be agitated, etc. (ಶರೀರಸ್ಫುರಣ Śmd. Dh.; My. = ಉಲಕು Nos. 2 & 3; Rām. 1, 16, 26 = ಉಲಕು No. 2; Te. ಉಲುಕು, to start, to move suddenly, from alarm; T. ಉಲುಕ್ಕು, to tremble as in an earthquake; M. ಉಳು, to start, be unnerved; ಉಳುಕ್ಕು, to be dislocated; Tu. ಉಳ್ಕು, to be sprained). — ಉಲುಕಾಡು. -ಆಡು. to move about. ಶರೀರವು ನೀರಿಗಿನ್ನ ಹಗುರಿರುವದಱಿನ್ದ ಉಲುಕಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿದ್ದುಕೊಣ್ಡರೆ ಅದು ತೇಲುತ್ತದೆ (B. 4, 61).

ಉಲುಕು uluku. 2. = ಇಲುಕು, ಉಲಕು 2, ಉಲ್ಕು 2, ಉಳುಕು 2, ಉಳ್ಕು 2. a sprain (My.; M. ಉಳುಕ್ಕಲ್; Tu. ಉಲ್ಕು, ಉಳ್ಕು).

ಉಲುಟು uluṭu. = ಉರುಳು, etc., ಉಲ್ಟು. to roll (v. t., My.).

ಉಲುಪಿ ulupi. *a porpoise, or another sort of fish shaped like a porpoise.*

ಉಲುಫೆ uluphe. = ಉಲಿಫೆ. supplies furnished gratuitously to great persons on a journey by the villagers on their route, or also presents sent to such persons' houses (My.; T., Te., H.).

ಉಲುಬಣೆ ulubaṇe. = ಉಲಬಣೆ (My.).

ಉಲುವು uluvu. = ಉಲಿವು. (My.).

ಉಲುಹು uluhu. = ಉಲಿಪು, etc. ಕವರ ಉಲುಹನ್ ಆಲಿಸಿ (Bp. 53, 42; see Rām. 3, 8, 10; 5, 8, 68. 73). — ಉಲುಹುಗೆಡು. -ಕೆಡು. sound to cease (Bh. 1, 1, 9).

ಉಲೂಕ ulūka. *an owl.*

ಉಲೂಖಲ ulūkhala. *a wooden mortar used for cleaning rice* (ಒರಳ್ Nr.; Mr. 209).

ಉಲೂಖಲಕ ulūkhalaka. *a gummy or resinous substance, Bdellium* (ಗುಗ್ಗುಳ G.).

ಉಲೂಪಿ ulūpi. N. of a wife of Arjuna. (J. 24, 4, etc.).

ಉಲ್ಕ ulka. = ಉಲ್ಕೆ, ಉಳ್ಕ. (ಬೀಱುತಿಪ್ಪ ಉಳುಕು Mr. 47). *cf.* ಉಳ್ಕು 4.

ಉಲ್ಕಾಪಾತ ulkā-pāta. falling of a star, meteor-shoot. (My.).

ಉಲ್ಕು ulku. 1. = ಉಲುಕು 1. (My.).

ಉಲ್ಕು ulku. 2. = ಉಲುಕು 2. (My.).

ಉಲ್ಕೆ ulke. ಉಲ್ಕಾ. = ಉಲ್ಕ. *a flame; a meteor.* 2, *a fire-brand. cf.* ಉಳ್ಕು 3.

ಉಲ್ಟಾ ulṭā = ಉರಟಾ, etc. (My.). — ಉಲ್ಟಾಪಲ್ಟಾ. upside down.

ಉಲ್ಟು ulṭu. = ಉಲುಟು, etc. (My.).

ಉಲ್ಬ ulba. = ಉಲ್ವ.

ಉಲ್ಬಣ ulbaṇa. = ಉಲ್ವಣ, etc. (Mr. 446).

ಉಲ್ಬಣೆ ulbaṇe. = ಉಲ್ಬಣ, etc. (My.).

ಉಲ್ಮುಕ ulmuka. *a fire-brand.*

ಉಲ್ಲಕಸನ ullakasana. *erection of the hair of the body.*

ಉಲ್ಲಂಗಿ ullaṅgi. the lapwing (Te.). 2, a snipe (Gz.; T. ಉಳ್ಳಾನ್, a kind of snipe, scolopax L.).

ಉಲ್ಲಂಘನ ud-laṅghana. -ನೆ. passing over or beyond; transgressing; disdaining. (My.; B. 5, 69).

ಉಲ್ಲಂಘಿ ud-laṅghi. one who transgresses or has transgressed (My.).

ಉಲ್ಲಂಘಿಸು ud-laṅghisu. to leap over, to cross; to transgress; to disdain. see Bp. 26, 12; 34, 24; 42, 5; 59, 15; 60, 29; J. 30, 26.

ಉಲ್ಲಟ ullaṭa. = ಉರಟಾ, etc. — ಉಲ್ಲಟಪಲ್ಲಟ. dupl. inside and out, upside down, topsy-turvy, out of order (My.; Mhr. ಉಲಟಾಪಾಲಟಾ, ಉಲ್ಟಾಪಲ್ಟಾ, ಉಲಥಾ-).

ಉಲ್ಲಡೆ ullaḍe. = ಉಱಡೆ, etc. (My.).

ಉಲ್ಲಡೆ ullaḍe. (Tbh. of ಉಲ್ಲೋಚ?). an awning, a canopy borne over marriage offerings, or over the bride or bridegroom, as they go in procession, borne, in state over a bride, etc. (Te.; R.; Te. also ಉಲ್ಲಭ, ಉಲ್ಲಾಭ).

ಉಲ್ಲಪನ ud-lapana. speaking loud, sounding (Cpr. 5, 113).

ಉಲ್ಲಸ ud-lasa. sporting; bright; merry. 2, mirth, happiness, delight (Kk. 51; ವಿಲಾಸ Ct. I. 85).

ಉಲ್ಲಸತ್ ud-lasat. sporting, dancing; brilliant, shining. (Ch. v. 206; Śsv. 1, 74; J. 18, 34).

ಉಲ್ಲಸನ ud-lasana. jumping up; sporting; rejoicing (Bp. 59, 35).

ಉಲ್ಲಸಿತ ud-lasita. shining, bright. splendid; happy; uplifted. (Śmd. 389). ಉಲ್ಲಸಿತೆ, a woman who is bright, etc. (Bp. 5, 27).

ಉಲ್ಲಸಿಸು ullasisu. to be bright, to shine (My.); to make bright (My.). 2, to be merry, etc.

ಉಲ್ಲಾಘ ullāgha. *recovered from sickness, convalescent* (ಕುತ್ತವಾಗಿ ಮಾಣ್ದವಂ Mr. 240).

ಉಲ್ಲಾಪ ud-lāpa. *an outcry.* 2, change of voice in grief, sickness, etc. see ಕೊಂಕುವೆರಸಿದ ನುಡಿ.

ಉಲ್ಲಾರ ullāra. = ಉಲಾರ. ಪೊಸತು ಉಲ್ಲಾರಂ (Śmd. 75; see s. ತುಲ್ಲ). a variegated cushion to sit upon (My.; Te.). see ಒಱಗುಲ್ಲಾರ.

ಉಲ್ಲಾಸ ud-lāsa. = ಉಲ್ಲಾಸ. jumping up; sport; happiness, joy, delight; light, splendour. (Bp. 20, 20; 52, 37; J. 6, 18; 15, 15; 18, 24). — ಉಲ್ಲಾಸವೆಱು. -ಪೆಱು. to become delighted (Bp. 16, 23).

ಉಲ್ಲಾಸಗಾಱ ullāsa-gāṟa. a joyful, gay man (C.). feminine ಉಲ್ಲಾಸಗಾತಿ, ಉಲ್ಲಾಸಗಿತ್ತಿ (My.).

ಉಲ್ಲಾಸಿ ullāsi. = ಉಲ್ಲಾಸಿ. joyful, gay. feminine ಉಲ್ಲಾಸಿನಿ, a joyful woman.

ಉಲ್ಲಾಸಿಸು ullāsisu. to be cheerful, to delight, etc. (My.). see Prv. s. ತಂಗಾಳಿ.

ಉಲ್ಲಿ u₁₀-aḷi-ḷ₁₂. in the intermediate place. [ಕಲ್ತುಲ್ಲಿನ್ದೋಡುವಮೆಮ್ಮ Kr. 1, 63]. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಿ ಎನ್ದು, ಸ್ಥಲ ವಿಶೇಷದೊಳ್ ಒಳವು (Śmd. 145).

ಉಲ್ಲು ullu. = ಹುಲ್ಲು. (My.).

ಉಲ್ಲು ullu. an owl (H.); heavy and stupid; a blockhead (Mhr. ಉಲೂ; R.).

ಉಲ್ಲುಣ್ಠೆ ud-lunṭhe. irony. see ಸೋಲ್ಲುಣ್ಠ.

***ಉಲ್ಲುಳಿತ ud-luḷita.** moving. ಸುರಭಿ ಪರಿಮಳಮಿಳಿತೋಲ್ಲುಳಿತಾಳಿ ಜಲಜಮಾಯ್ತು Pb. 1, 59.

ಉಲ್ಲೇಖ ud-lēkha. scraping; writing (My.); description; utterance, speaking; expressing. (B. 4, 141).

ಉಲ್ಲೇಖನ ud-lekhana. scrapping; digging; writing (My.); utterance; etc. — ಉಲ್ಲೇಖನಂಗೆಯ್. -ಒಂ-ಗೆಯ್. to scrape, to write (Grj. 10, 97 va.).

ಉಲ್ಲೇಖಿಸು ud-lēkhisu. to write (My.).

ಉಲ್ಲೋಚ ud-lōca. = ಉಲ್ಲಡೆ. *an awning, a canopy.*

ಉಲ್ಲೋಲ ud-lōla. *a large wave or billow; a surge.* — ಉಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ. dupl. (My.).

ಉಲ್ವ ulva. = ಉಲ್ಬ. the innermost membrane investing the fœtus, the amnion. 2, *the embryo* (ಆ ತಟದ ಗಲ್ಲೆ Mr. 308); *the womb itself*. see s. ಮಾಸು 2.

ಉಲ್ವಣ ulvaṇa. = ಉಲಬಣ, ಉಲುಬಣೆ, ಉಲ್ಬಣ, ಉಲ್ಬಣೆ. thick, clotted; *abundant, much, exceeding;* immense; powerful. 2, apparent, manifest, evident. (ಪಾವಕ, ಛಿದ್ರತರವಾದುದು Nn. 122).

ಉಲ್ಹಾಸ ulhāsa. Tbh. of ಉಲ್ಲಾಸ (My.; Mhr.; B. 3, 80. 90; 5, 183).

ಉಲ್ಹಾಸಿ ulhāsi. Tbh. of ಉಲ್ಲಾಸಿ (My.; Mhr.; B. 5, 27). feminine ಉಲ್ಲಾಸಿನಿ (My.).

ಉವ uva. 1. the man in the intermediate space; see ಉ 10. ಅವಂ, ಇವಂ, ಉವಂ (Śmd. 182). ಅವರ್, ಇವರ್, ಉವರ್ (121, 182). ಅವರ್ಗಳ್, ಇವರ್ಗಳ್, ಉವರ್ಗಳ್ (124). ಉವರ್ ದೇವರ್, ಉವರ್ ದೇವಿಯರ್ (109). — ಉವಳ್. the (intermediate) female. ಅವಳ್, ಇವಳ್, ಉವಳ್ (186. 245).

-ಉವ uva. 2. = -ಪ 2, etc. a secondary affix of the present relative participle, of the future, and of the imperative, which is based on the note s. -ಉ 3, q. v., *e. g.* ಸೀಱುವ (Bp. 21, 43), ಸಾಯುವಾಗ (B. 3, 14), ಬರುವದು (1, 4). ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ (1, 6), ಕಾಯುವವನು (1, 14), ತೆಗಿಯುವರು (1, 15), ಕುಡಿಯುವದು (1, 18), ನಡೆಯುವ! ಕೇಳುವ! (C.). 2, an affix to form a verbal noun (see -ಒಕೆ, & *cf.* -ವ 4). about the *contraction* of -ಉವ see -ಊ 6, -ಒ 2, -ಓ 2.

-ಉವ uva. 3. -ಉವ್ (*i. e.* -ಉಂ 1) -ಅ 10. ಏನುವ ವಂಚಿಸದ ಭಾಷೆ (Bp. 6, 1).

-ಉವಂ uvaṃ. 1. = -ಉನುಂ. a form that has arisen from a final -ಉ being treated as fixed or radical (see s. -ಉ 4) and -ಅಂ 5 in ಎನ್ನುವಂ.

-ಉವಂ uvaṃ. 2. -ಉವ್ (*i. e.* ಉಂ 1) -ಅಂ 4 in ಎನುವಂ, ಒನ್ದುವಂ, q. v. it is of a doubtful character in ಎನ್ನುವಂ, ಎಮ್ಮುವಂ, (ಕನಸುವಂ Bp. 18, 6; 36, 35), ತನ್ನುವಂ, ತಮ್ಮುವಂ, ನಿನ್ನುವಂ, ನಿಮ್ಮುವಂ q. v., in which it may be either — ಉವಂ 1, or ಎನ್ನು (ಎನ್), ಎಮ್ಮು (ಎಮ್), etc., with a fixed or radical-ಉ and-ಅಂ 4.

-ಉವಕೆ uvake. = -ಒಕೆ, q. v.

-ಉವಣ uva₂-aṇa₁. = -ಊಣ, -ಒಣ 1, -ಓಣ. not unfrequently *e. g.* ಹೋಗುವಣ, let us go!

-ಉವನ uva₂-ana₁. = -ಊನ, -ಒನ 2. colloquial, *e. g.* ಹೋಗುವನ, let us go! (C.). another -ಉವನ see s. -ಒನ 1.

ಉವರ್ಣ u-varṇa. the letter ಉ; the letters ಉ and ಊ as belonging to the same class (Śmd. 65. 132. 355).

ಉವಾಲೆ uvāle. = ಉಯ್ಯಲ್, etc. (My.; ಜೋಕಾಲೆ Cb.).

ಉವು uvu. the plural of ಉದು 1 and 2, q. v.

-ಉವುಂ uvuṃ. a form that has arisen from a final -ಉ being treated as fixed or radical (see s. -ಉ 4) and -ಉಂ 1, see *e. g.* ಇನಿತುವುಂ, ಎನ್ದುವುಂ, ಏನುವುಂ, ಒನ್ದುವುಂ.

ಉವ್ವಾಲೆ uvvāle. = ಉವಾಲೆ. (My.).

ಉವ್ವು uvvu. = ಊ 8, ಊವು, ಹುವ್ವು, etc. (My.). see ಕಲ್ಲುವ್ವು.

ಉಶನ uśana. Tbh. of ಉಶನಸ್. (My.; G.).

ಉಶನಸ್ uśanas. *Śukra, the preceptor of the Asuras and regent of the planet Venus.* 2, *the planet Venus.*

ಉಶನಸ uśanasa. Tbh. of ಉಶನಸ್ (Mr. 38).

ಉಶೀರ uśīra. *the fragrant root of Andropogon muricatus* Retz.

ಉಶ್ವಾಸ uśvāsa. Tbh. of ಉಚ್ಛ್ವಾಸ. exhaling; deep breathing; breath; inhaling (My.; S. Mhr.). (Bp. 47, 58; J. 14, 22). — ಉಶ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸ. inhaling and exhaling (J. 14, 22).

ಉಷ uṣa. = ಉಷಸ್, ಉಷೆ 2. (ಉಷಃಕಾಲ Mr. 67). see ಅಭ್ಯುಷ.

ಉಷಃಕಾಲ uṣas-kāla. the time of morning light, the dawn, daybreak; (the period consisting of two ghaṭikās before the breaking of dawn, Mhr.). see ಪೊಟ್ಟುಱು, ಮುಮ್ಬುಗಲ್.

ಉಷಣ uṣaṇa. = ಊಷಣ. black pepper (ಮರೀಚಕ, ಮೆಣಸು. Mr. 138).

ಉಷಣೆ uṣaṇe. = ಊಷಣೆ. *long pepper, Piper longum* Lin. 2, Piper chaba. (ಹಿಪ್ಪಲಿ G.).

ಉಷತಿ uṣati. *an inauspicious discourse.*

ಉಷರ್ಬುಧ uṣas-budha. *fire; Agni.* 2, a child.

ಉಷಸ್ uṣas. *morning light, the dawn.*

ಉಷಾ uṣā *at day break.*

ಉಷಾಪತಿ uṣāpati. *the husband of Uṣā* (Uṣe), *Aniruddha,* the son of Kāma.

ಉಷಾರಮಣ uṣā-ramaṇa. *Aniruddha.*

ಉಷಿತ uṣita. 1. *burnt.* 2, quick.

ಉಷಿತ uṣita. 2. inhabited, dwelt. see ಪ್ರೋಷಿತ.

ಉಷಿತಂಗವೀನ uṣita-ṁ-gavīna. formerly inhabited by cattle (Colebr.).

ಉಷೆ uṣe. 1. ಉಷಾ. the dawn. 2, the daughter of Bāṇa and wife of Aniruddha.

ಉಷೆ uṣe. 2. burning, scorching. 2, ತಪೇಲಿ (G.). see ಸೀತೆನೆ (s. ಸೀಆ).

ಉಷ್ಟ uṣṭa. shone forth. see ವ್ಯುಷ್ಟ.

ಉಷ್ಟಿ uṣṭi. shining forth. see ವ್ಯುಷ್ಟಿ.

ಉಷ್ಟ್ಣ uṣṭṇa. Tbh. of ಉಷ್ಣ. (C.).

ಉಷ್ಟ್ರ uṣṭra. = ಒಟ್ಟೆ, ಒಣ್ಟೆ, ಒಸ್ಟೆ. *a camel.* 2, an "ostrich" (C.).

ಉಷ್ಟ್ರಕ uṣṭraka. = ಉಷ್ಟ್ರಿಕೆ. an earthen vessel (ಮೃಣ್ಮಯಪಾತ್ರ Nn. 85). 2, a potter's wheel (ಕುಲಾಲಚಕ್ರ, ಕುಮ್ಬಾರರ ತಿಗುರಿ 85).

ಉಷ್ಟ್ರಿ uṣṭri. a she-camel (Nn. 85).

ಉಷ್ಟ್ರಿಕೆ uṣṭrike. a she-camel (ಉಷ್ಟ್ರಿ, ಹೆಣ್ಣೊಣ್ಟೆ Nn. 85). 2, *an earthen vessel* (ಮಣ್ಣ ಮಡಕೆ Mr. 466).

ಉಷ್ಣ uṣṇa. *hot, warm;* pungent. 2, *impetuous, passionate;* sharp, active. 3, *heat;* hot vapour; *the hot season* (ವಾಪ್ಪ, ಸೆಕೆಳೆ Mr. 47; ಘರ್ಮ, ಮಹಾಜ್ವರ 387; ಸೆಗಳಿ, ಜಳ Śm. 15; ಉಬ್ಬೆ 101).

ಉಷ್ಣಜ್ವರ uṣṇa-jvara. fever occasioned by, or connected with, heat (My.; Bp. 50, 25).

ಉಷ್ಣತೆ uṣṇate. heat, warmth; morbid heat in the system (My.; ಪರಿತಾಪ Cb.; B. 4, 32. 95).

ಉಷ್ಣತ್ವ uṣṇatva. = ಉಷ್ಣತೆ. (B. 5, 141).

ಉಷ್ಣರಶ್ಮಿ uṣṇa-raśmi. *the sun.*

ಉಷ್ಣರೋಗ uṣṇa-rōga. morbid heat in tne system, especially venereal disease (C.).

ಉಷ್ಣಾಗಮ uṣṇa-āgama. approach of the heat; *the hot season* (April-May).

ಉಷ್ಣಿಕ್ uṣṇik. = ಉಷ್ಣಿಹ್. *name of a type of metres* (Mr. 362).

ಉಷ್ಣಿಕೆ uṣṇike. *rice-gruel* (ಗಂಜಿ Hlā.; ಕೂರಾಮ್ಬು, ಯವಾಗು Mr. 214).

ಉಷ್ಣಿಕ್ಕು uṣṇikku. Tbh. of ಉಷ್ಣಿಹ್ (Śmd. 106 Cm.).

ಉಷ್ಣಿಸು uṣṇisu. to be heated (R.).

ಉಷ್ಣಿಹ್ uṣṇih. Nom. ಉಷ್ಣಿಕ್. (Ch.).

ಉಷ್ಣೀಷ uṣṇīṣa. anything wound round the head (ಶಿರೋವೇಷ್ಟನ, ತಲೆಸುತ್ತು Nn. 121; ಶಿರವ ಸುತ್ತೂದು Mr. 469); *a turban, a diadem,* a crown (ಕಿರೀಟ, ಮುಕುಟ Nn. 121).

ಉಷ್ಣೋದಕ uṣṇa-udaka. hot water (My).

ಉಷ್ಣೋಪಗಮ uṣṇa-upagama. *the hot season.*

ಉಷ್ಮ uṣma. = ಉಷ್ಮೆ, ಊಷ್ಮ. (Sk.).

ಉಷ್ಮಕ uṣmaka. *the hot season.*

ಉಷ್ಮನ್ uṣman. = ಉಷ್ಮ. heat; ardour; steam; the hot season. see ಉಮ್ಮಳ.

ಉಷ್ಮೆ uṣme. Kannaḍa form of ಉಷ್ಮ, (ಊಷ್ಮೆ); see ಉಮ್ಮೆ.

ಉಸ್ us. = ಊಸ್, ಹುಸ್, ಹೋಸ್. a sound used in scaring away animals (C). 2, in sighing when tired (C.; Tu.; Te. ಉಸ್ಸು). *cf.* ಉಃ. — ಉಸ್‌ಟಿರ್. a call to their sheep and goats used by shepherds (C.). — ಉಸ್ಸೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to utter the sound ಉಸ್ in either way (C.). ಉಸ್ಸೆನ್ನದ ಸುಯ್ಯುತೆ (Bp. 3, 17).

ಉಸಕನೆ usakane. = ಉಸಿಕನೆ. (ಗುಱುಗುಮ್ಮನೆ, ಅತಿಮೌನಾರ್ಥಂ Ct. I, 90).

ಉಸಕು usaku. = ಉಸುಕು 1, etc. sa..d. (C.).

ಉಸಕ್ಕನೆ usakkane. = ಪುಸುಕ್ಕನೆ, etc. (My.). suddenly, quickly.

ಉಸಬು usabu. = ಉಸುಬು, etc. (ಮಣಲು, ಮಳಲು Cb.; C.).

ಉಸಲಿ usali. = ಉಸಳಿ, ಉಸಳೆ, ಉಸುಳಿ, ಉಸುಳು, ಉಸುಳೆ. boiled pulse (also grains) seasoned with salt, chilli, mustard, oil, etc. (Si. 314; My.; Mhr. ಉಸಳ).

ಉಸಲು usalu. = ಉಸಿರ್ 2, etc. breath (S. Mhr.). ಆನೆ ಎರ್ಡು ಮೂಗಿನ ಹೊರಳಿಗಳಿನ್ದ ಉಸಲು ಬಿಡುವದನ್ನೂ ಎಟಿ ಕೊಳ್ಳುವ ದನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ (B. 5, 239). ಕರಡಿಗಳು (ಅವರ) ಉಸಲು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತವೆ (259). ಆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮೆಯ್ಗೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಉಸಲು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನೆಟ್ಟಗಾಗುತ್ತದೆ (260). [Tu.].

ಉಸಳಿ usaḷi. = ಉಸಲಿ, etc. (S. Mhr.).

ಉಸಳೆ usaḷe. = ಉಸಳಿ, etc. (G.).

ಉಸಾಬರಿ usābari. business, affair (S. Mhr.). ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಉಸಾಬರಿಗಳು (B. 4, 194).

ಉಸಿಕನೆ usikane. = ಉಸಕನೆ. stilly, silently; inactively; without emotion; without cause; uselessly; for nothing (ಸುಮ್ಮಗೆ, ಸುಮ್ಮನೆ, ಮೌನ Śmd. 389; *cf.* Te. ಊರಕೆ, ಊರಿಕೆ, silently, etc.; *cf.* ಉಡುಗು 1 ?). see Bp. 24, 28. 63; 25, 29; 38, 36; 47, 18; 50, 39. 59; 60, 40; 61, 57.

ಉಸಿಕು usiku. = ಉಸಿಗು, ಉಸುಕು 2, ಹೊಸಕು. to rub between the hands or with feet. (My.).

ಉಸಿಗು usigu. = ಉಸಿಕು, etc. (My.).

ಉಸಿಗೆ usige. = ಉಸಕು, etc. (My.).

ಉಸಿರ್ usir. 1. = ಉಸುರ್ 1, ಉಸುರು 1. to breathe; to sound; to utter, to speak, to say, to tell (ಭಾಷಣ Śmd. Dh.; ಪೇೞ್ Śmd. Cm. 32. 72. 123. 149. 265. 390. 399. 400). P. p. ಉಸಿರ್ದು. ಉಸಿರ್ವೆಂ (Śmd. 32). ಉಸಿರ್ವರ್ (72). ಉಸಿರುತ್ತಿರೆ (77). ಉಸಿರ್ವ (123). ಉಸಿರ್ವುವು (400). ಉಸಿರಲಿಂ ! (277). ಆವ್ ಅಱಿವೊಡವ್ ಉಸಿರಲ್ ಅಮ್ಮೆವು ಆಳ್ದನ ಗತಿಯಂ (263). ಮಲೆವರಂ, ಮಾರ್ಮರ್ ಎನ್ದು, ಆ ವಿಬುಧರ್ ಉಸಿರ್ವರ್ (Śm. 48). [ಉಸಿರದಿರೆ ಮನದೊಳಿರ್ದೆಯಂ ಪಸರಿಸುಗುಂ Pb. 4, 60; Ap. 3, 23]. ಉಸಿರ್ವ ಕಿಱುಗಣ್ಣೆ (Mr. 344).

ಉಸಿರ್ usir. 2. = ಉಸಲು, ಉಸಿರು, ಉಸುರ್ 2, ಉಸುರು 2, ಸೂಲು 2. breath; life (T., M. ಉಯಿರ್). 2, taking breath : caesura (Ch.). ಉಸಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 52; Abh. P. 9, 117). — ಉಸಿರಿಡು. -ಇಡು. = ಉಸುರಿಡು (Śsv. 4, 88). [— ಉಸಿರೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. the pressure of breath; ಉಸಿರೊತ್ತಿಂ ತಿದಿಯನ್ತಿರೊತ್ತಿದ ಬಸಿಱ್ ಪೋತನ್ದ ಕಣ್ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಯ್ Pb. 12, 151.— ಉಸಿರ್ವತಾಣ. = ಯತಿ. Kr. 1, 71].

ಉಸಿರು usiru. = ಉಸಿರ್ 2, etc. (My.; also : strength, vigour).

ಉಸುಕು usuku. 1. = ಉಸಕು, ಉಸಿಗೆ; ಉಸಬು, ಉಸುಪು, ಉಸುಬು, ಉಸುವು. sand (ಶರ್ಕರೆ, ಸೈಕತ G.; C.; B. 4, 151; Te. ಇಸುಕ, ಇಸುಮು, ಎಸಲು).

ಉಸುಕು usuku. 2. = ಉಸಿಕು, etc. (My.).

ಉಸುಪು usupu. = ಉಸುಕು 1, etc. (My.).

ಉಸುಬು usubu. = ಉಸುಪು, etc. (C.; B. 3, 65; 4, 132).

ಉಸುರ್ usur. 1. = ಉಸಿರ್ 1, etc. to say. P. p. ಉಸುರ್ದು (Rśv. 5, 126 va.). ಅಭಿನವನಿಗಣ್ಟನ್ ಅಭಿನವಮಂಗನ್ ಉಸುರ್ದಂ (Mr. 5). ಅಭಿನವಮಂಗನ್ ಉಸುರ್ದ ಸತ್ಕೃತಿಯಿಂದಂ ಜಱವರ್ ಆರ್? (7). ಇನ್ನು ಸುರ್ವೆ (Śm. 67). ತತ್ಸವಂದ ಬಿನ್ನಣವನು ಉಸುರ್ ! (Kk. 3). see Grj. 2, 106 va.; J. 2, 20; 4, 3. 41. 51; 5, 32; 8, 24; 9, 29; 10, 18; 12, 30; etc. — ಉಸುರುಸುರ್. rep. (Grj. 2, 106 va.; Bp. 29, 13).

ಉಸುರ್ usur. 2. = ಉಸಿರ್ 2, etc. (J. 21, 39). ಅಱತ ಉಸುರ (ಹೆಣಂ, Bp. 46, 57). — ಉಸುರಡಗು. -ಅಡಗು. breath to be suppressed; to be nearly suffocated (Bp. 54, 81; 58, 56). — ಉಸುರನುಗೊಳಿಸು. -ಅನುಗೊಳಿಸು. to try to recover the natural breathing (Bp. 47, 59). — ಉಸುರ ಹಿಡಿ. = ಉಸುರು ಹಿಡಿ. to hold or suppress one's breath (Rām. 5, 8, 63). — ಉಸುರಾನ್. -ಆನ್. breath to be arrested; to gasp for breath, to pant (Bp. 1, 50). — ಉಸುರಾಱಿಕೆ. -ಆಱಿಕೆ. dried-up state of respiration : exhaustion (Rām. 6, 24, 18). — ಉಸುರಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to breath (Rśv. 5, 94). — ಉಸುರಿಡು. -ಇಡು. to breathe (Bp. 50, 59; My.); to breathe with force, to snort (Bp. 32, 27). 2, to put one's breath (*i. e.* one's life with its sin and curse) upon another person, as a curse (S. Mhr.). — ಉಸುರ್ಗರೆ. -ಕರೆ. = ಉಸುರುಗರೆ. breath to emit its peculiar sound. 2, to breathe; to pant; to sigh (ಶ್ವಸಿತ, ಸುಯ್, ಉಸುರು ಬಿಡು G.). — ಉಸುರೊಗು. -ಒಗು. breath or sighs to come forth (J. 19, 14). — ಉಸುರ್ದಾಣ. -ತಾಣ. = ಉಸಿರ್ವತಾಣ. breathing place, a pause (Ch. v. 39).— ಉಸುರ್ವಿಡು. -ಬಿಡು. to breathe (J. 5, 23).

ಉಸುರು usuru. 1. = ಉಸಿರ್ 1, etc. (My.). P. p. ಉಸುರಿ. ಅಭಿನವಮಂಗರಾಜನ್ ಉಸುರಿದನ್ ಅಭಿನವಾಭಿಧಾನವಂ (Mr. 1b. 4). see Bp. 1, 17; 3, 22; 8, 23; 11, 21. 49; 26, 53. 60; 28, 29; 32, 19; 39, 60; 57, 22; J. 6, 18. 34; 9, 26; 31, 56. — ಉಸುರುಸುರು. rep. (Bp. 37, 4; 45, 36).

ಉಸುರು usuru. 2. = ಉಸಿರ್ 2, etc. (C.; Te. ಉಸುರು, ಊಪಿರಿ, ಊರುಪು, ಊರ್ಪು; ಊಸು, speech; Te. ಉಸುರು also : a sigh; Tu. ಉಸುರು, ಉಸುಲು; *cf.* ಊದು 1). ಉಸುರುಣ್ಟಾದರೆ ಉಪ್ಪು ಮಾಱಿ

ತಿನ್ನ ಬಹುದು (Prv.). — ಉಸುರಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to breathe (C.; B. 4, 85). — ಉಸುರಾಡು. -ಆಡು. respiration to take place (C.). — ಉಸುರು ಕಟ್ಟಿಸು. to choke, to suffocate (C.; B. 3, 109). 2, = ಉಸುರ ಹಿಡಿ (s. ಉಸುರ್ 2, My.). — ಉಸುರು ಕಟ್ಟು. breath to be obstructed or suppressed, the windpipe to be stopped (C.; B. 4, 60). 2, to hold the breath (My.). — ಉಸುರುಗರೆ. -ಕರೆ. = ಉಸುರ್ಗರೆ. 2, to emit breath. ಬೆಚ್ಚನ್ನ ಉಸುರುಗರೆ (ಬಿಸುಸುಯ್ G.). — ಉಸುರುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to exhale (S. Mhr.); to breathe (ಆಶ್ವಾಸ G.). — ಉಸುರು ತಾಗು. the breath (of another person) to touch (one, My.). [—ಉಸುರು ನಿಲ್ಲು. to die]. — ಉಸುರು ಬಿಡು. to exhale (C.); to expire (My.). — ಉಸುರು ಹಿಡಿ. to hold the breath; to keep the breath in one's chest so as to make the body lighter, or so as to strengthen the chest for supporting a heavy object (C.); to retain life (My.).

ಉಸುವು usuvu. = ಉಷುಕು 1, etc. (R., G.).

ಉಸುಳಿ usuḷi. = ಉಸಲಿ, etc. (S. Mhr.).

ಉಸುಳು usuḷu. = ಉಸುಳಿ, etc. (G.).

ಉಸುಳೆ usuḷe. = ಉಸುಳು, etc. (G.).

ಉಸ್ರ usra. bright; *a ray of light.* 2, a bull.

ಉಸ್ರೆ usre. *a cow.*

ಉಸ್ವಾಸ usvāsa. Tbh. of ಉಚ್ಛ್ವಾಸ. (C.; Mhr.).

ಉಹುಹು uhuhu. a sound emitted when shivering from cold (C.; Te. ಹೂಹೂ).

ಉಹೂ uhū. = ಉಹುಹು. (My.). 2, a sound used by cattle-drivers in calling their cattle or urging them on (S. Mhr.).

ಉಹೂ uhū. no, no! (My.; B. 4, 97; Mhr. ಉಂಹುಂ).

ಉಳ್ uḷ. = ಒಳ್ 1. to be (ಸತ್ತಾ, ಸತ್ತೆ Śma. Dh.; Śmd. 290; T., M.; Te. ಉಣ್ಡು; *cf.* ಉಱು; ಇಲ್ 1); to have, to possess (see ಉಳ್ಳ with accusative; ಒಡನೆ, etc.). its third person present is ಉಣ್ಟು (Śmd. 291; T., M. ಉಣ್ಡು); the other persons of the present are ಒಳೆಂ, ಒಳರ್; ಒಳಯ್, ಒಳಿರ್; ಒಳೆಂ, ಒಳೆವು; ಒಳವು (292). ಉಣ್ಟು (ಅಸ್ತಿ Nr.). ಉಣ್ಟು is used also with its subject in the plural (C.), *e. g.* ಮಾದವನಿಗನ ಆರು ಕೆಲವ್ಪರು ಸ್ನೇಹಿತರ್ ಉಣ್ಟು, ಅವರು ಜನ್ಯರು ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಜನಪರ್ ಉಣ್ಟು ಓಲಯ್ಸಿ ಕೊವ್ಪರೆ (Bh. 1, 8, 60). ಜಾಣ್ ಉಣ್ಟು (Śmd. 60). also ಧಾರ್ಮಿಕಂ ಮುನ್ನೆ ಒರ್ವನ್ ಉಣ್ಟು (J. 28, 14). ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಉಣ್ಟು (C.). ಶರಣ್ ಆರುಮ್ ಒಳರೆ ಖಲಸಂಸರಣದೊಳ್ (Śmd. 85). ಆವನ ಆಳ್ ಒಳವು ... ನಿಮ್ಮ ವ್ಯೂಹದೊಳ್ (201). ಪೇೞ್! ಎನಿತರ್ಕಮ್ ಒಳಂ ಮುರಾನ್ತಕನ್, ಒಳರ್ ಅನ್ನೆವರಂ ಮಾರ್ಬಲದೊಳಗೆ ಇಱಿಯಲ್ ಮಱುಗುವ ಅತಿಭಟರ್ (292). ನುಂಗುವುವುಮ್ ಒಳವು ಉದಧಿಯೊಳೆ ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯಂಗಳ್ (292). ನೆಲದೊಳಗೆ ಉಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಂ ನೀರೊಳಗೆ ಒಳವು (Hlā.). ಉಣ್ಟಿಲ್ಲ (Bp. 4, 20). ಉಣ್ಟುಣ್ಟು (13, 3; 51, 57). see Bp. 38, 26. 72; 40, 14; 44, 53; 54, 28. 66. 81; 55, 43; Rśv. 5, 126; B. 1, 15. 18; 2, 18. 26; 3, 82. 103. — ಉಳ್ಳ. present relative participle: being (C.; T., M.); having, possessing (T.); being able (Bp. 23, 38). [— ಉಳ್ಳಂತೆ. -ಅಂತೆ. while existing. ನಿಮಗಾಮುಳ್ಳನ್ತೆ ದನ್ದಗಮೆನ್ದುಮೇಕಪ್ಪುದೆನ್ದು Ap. 13, 58 va. ಉಳ್ಳಿನಂ. until (it) exists. ಪರಪಕ್ಷಮುಳ್ಳಿನಂ ತನಗಿರವುಬ್ಬಸಂ Kr. 3, 151. [-ಉಳ್ಳೊಡೆ. if (it etc.) exists. ಇದೞಿೞ್ ಸದೃಶಂ ಸಮವಾಯಮುಳ್ಳೊಡೆಲ್ಲಂ ಸಮನಿಸುಗನ್ತೆ ಮ್ಬುದನಿಯಮೋಪಮೆಯಕ್ಕುಂ Kr. 3, 65; Ap. 2, 11 va.]. ದೋಷವಿದೞಿೞ್ ಏನಾನುಮ್ ಉಳ್ಳೊಡಂ ಪ್ರಿಯದಿಂ ತಿರ್ದುವುದು (Śmd. 3). ನೀನುಳ್ಳೊಡೆ ಉಣ್ಟು ರಾಜ್ಯಂ (155, 292). ಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಉಳ್ಳ ಸನ್ಧಿ (74). ಅಱಿವುಳ್ಳರ್ (74). ಅರ್ಥಮ್ ಉಳ್ಳುದು (88). ಪೊನ್ನುಳ್ಳವನೆ ಕುಲೀನಂ (84. 174). ಸೊಬಗುಳ್ಳವಳೆ ಪೆಣ್ (174). ಧನಮುಳ್ಳಂ, ಓದುಳ್ಳಂ (242). ಕಾದಿ, ನಿನ್ನ ಉಳ್ಳರುಂ ಬೇಸತ್ತರ್ ಕೆಲರ್ (285). ಎಕಾರಂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಒಡೆ ಶಬ್ದಂ (297). ಸ್ವಸ್ತಿಕ ವರ್ಧಮಾನ ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ ಈ ಮೂಱು ಮೊದಲಾಗಿ ಉಳ್ಳುವು ಅರಮನೆಯ ಚನ್ದಂಗಳು (Hlā.). ನಾನಲುಳ್ಳ ಭೂಮಿ (ನಡ್ವ Hlā.). ಕೆಸಱುಳ್ಳ ಎಡೆ (ಪಿಚ್ಛಿಲ Hlā.). ನಿನ್ನಯ ಜೀವಮ್ ಉಳ್ಳ ಅನ್ನಲಬರ ನಿನ್ನಯ ದೈವವೇ ಗತಿ! (Bh. 1, 8, 26). ಉಳ್ಳುದು (ವಿದ್ಯಮಾನ, ಸತ್ Nr.). ಉಳ್ಳದು (Bp. 27, 2). ಭದ್ರಾವತಿಯೊಳ್ ಉಳ್ಳ ತೇಜಿಗಳ್ (J. 3, 41). ನುಣ್ಪು ಉಳ್ಳಂ or ನುಣ್ಪನ್ ಉಳ್ಳಂ (Śmd. 165). ಆವುದು ರೂಢಿಯನ್ ಉಳ್ಳುದು, ಅದುವೆ ಲೇಸು (174). ಗರ್ವವನ್ ಉಳ್ಳವ (ಸಮುನ್ನದ್ಧ, etc. Hlā.). ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ ಉಳ್ಳವನು (ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಿ Hlā.). ವಾತರೋಗವನ್ ಉಳ್ಳವನು (ವಾತಕಿ Hlā.). ಕುಂಚಿತಾಂಗುಲಿಗಳನ್ ಉಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ (ಪ್ರಸೃತಿ Nr.). ಅಡ್ಡಾಯುಧವನು ಆಯುಧವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು (ನೈಸ್ತ್ರಿಂಶಿಕ Nr.). ಕತ್ತಲೆಯನ್ ಉಳ್ಳ ಇರುಳು (ತಮಿಸ್ರೆ Nr.). ತೋರಿಹ ಕೆಚ್ಚಲನ್ ಉಳ್ಳ ಆಕಳು (ಪೀನೋಧ್ನಿ Nr.). ಪಿಲ್ಲಣಿಗೆಯನುಂ ಕೊಡಲಿಯನುಂ ಆಯುಧವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು (ಯಾಷ್ಟೀಕ Nr.). ಮಳಲನ್ ಉಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶ (ಸಿಕತಾವತಿ Nr.). ಕರಿಯ ರೇಖೆಯನ್ ಉಳ್ಳ ಸಾರಂಗ (ಕೃಷ್ಣಸಾರ Nr.). ಉಳ್ಳಲ್ಲಿ ಉಣಲಿಲ್ಲ, ಉಳ್ಳಲ್ಲಿ ಉಡಲಿಲ್ಲ, ಉಳ್ಳಲ್ಲಿ ದಾನ ಕೊಡದವನ ಒಡವೆಯು ಕಳ್ಳಗೆ, ನೃಪಗೆ (Sp.). Si. frequently uses the infinitive with -ಅಲ್ (-ಅಲು) and following ಉಳ್ಳ instead of the relative participle present, *e. g.* ವ್ಯಾಪಿಸಲುಳ್ಳ (= ವ್ಯಾಪಿಸುವ, 50). ನಡೆಯಲುಳ್ಳ (85), ಕೊಳ್ಳಲುಳ್ಳ (87), ಸೆಳೆಯಲುಳ್ಳ (89), etc. see also Bp. 17, 5; 23, 38; 30, 10; 39, 13; 40, 45; 61, 59. — ಉಳ್ಳವ. -ಅವ. a rich man (Bp. 23, 11).

ಉಳ್ uḷ. 2. = ಒಳ್ 3. the inner side, the inside (T. ಉಳ್, M. ಉಳ್, ಉಳ್ಳು, Te. ಲೋ; T., M. also ಊಡು, Tu. ಉಳಾಯಿ). — ಉಳ್ಳಂಜಿಸು. -ಅಂಜಿಸು. to frighten the mind: to frighten excessively (Abh. P. 9, 174). [— ಉಳ್ಗರುಳ್. -ಕರುಳ್. the inner intestine. ನಡುವ ಸರಲ್ ಸರಲ್ಗೊಳೆ ಸುರುಳ್ವಹಯಂ ಹಯದುಳ್ಗರುಳ್ಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ವ ಭಟರ್ Pb. 10, 114]. — ಉಳ್ಳಲರ್. -ಅಲರ್. to blossom (also) in the inner parts. [ಮುಗುಳೊಳ್ ಮಱಸುನ್ದಿದ ತುಮ್ಬಿ ಪಾೞಿ ಕೋಕನದ ಕುಲಂಗಳುಳ್ಳಲರ್ದುವೆಮ್ಬಿನಮುನ್ದೊಗೆದಂ ದಿವಾಕರಂ Pb. 3, 84]. ಕೊಸಗು ಎಸೆದುದು ಮಲರ್ದು ಅಲರ್ದ, ಉಳ್ಳಲರ್ದ, ಮಿಸುಪ, ಪೊಸತು ಅಲರ್ದ ಅಲರಿಂ (Cpr. 7, 56; Śsv. 4, 90; V. 9, 8). — ಉಳ್ಕಳ್ಕು. -ಅಳ್ಕು. to fear in the mind: to fear greatly (Abh. P. 9, 178). — ಉಳ್ಳುರಳ್. -ಉರಳ್. to roll inside (Abh. 9, 117). -ಉಳ್ಳುಡೆ. -ಉಡೆ 2. an inner (under) garment: the dress of a Jaina mendicant. [ಕನಕ ಕಾಂಚೀ ಕಳಾಪವೊಳ್ ತೊಡರ್ದ ದೇವಾಂಗ ವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡೆಯೊಳುಲಿವ ಸೂಸಕದ ನೂಲ ತೊಂಗಲ್ವೆರಸೆಱಲ್ವ Pb. 2, 41 va.; Ap. 9, 36]. ಸವಣರ ಉಳ್ಳುಡೆ (ತಟ್ಟು Ct. I, 64); a garment (of leaves, Rśv. 5, 109). — ಉಳ್ಳೊಳ. -ಒಳ 2. inner blaze: the submarine fire (Abh. P. 10, 159; 11, 154; 12, 96). [2, fire raised during hunting operations? ಪೆಱಗಣುಲಿಪಿಂಗಮುಳ್ಳೊಳಕ್ಕಂ ಗೆಣ್ಟಾಗಿ ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿ Pb. 5, 47 va.].

ಉಳ್ uḷ. 3. = ಒಳ್ 2. ಉಳ್ತುಡಿಗೆ. a good, precious sort of garment (ದುಗುಲ, etc. Śs.). — ಉಳ್ಳೊಡವೆ. -ಒಡವೆ. a good, precious thing (Abh. P. 12, 39).

***ಉಳ uḷa.** = ಉಳ್ 2, ಒಳ್ 3. ಏಕೆ ಕಣ್ಣ ಮಿಡುಕ್ಕೆ ಪಿಂಗಾಕ್ಷ ನೀನೇಕೆ ಮಿಳ್ಮಿಳ ನೋಡುತ್ತುಳನಿರ್ದೆಯೆನ್ದದಟರಂ ಭೀಮಂ ಪಳಂಚಲ್ಪಿದಂ Pb. 12, 150.

ಉಳಕ uḷaka. a small toy of wood that rolls on two round knobs of which one is at each end (S. Mhr.).

ಉಳಿ uḷi. 1. to conceal oneself, to hide (ಅಡಂಗು Śmd. I; ಗೋಪನ Śmd. Dh.; M. ಉಳಿ, to stoop, peep; M., T. ಒಳಿ, ಒಡುಂಗು to hide oneself; *cf.* ಉಡುಗು 1; ಉಳ್ 2, ಒಳ್ 3).

ಉಳಿ uḷi. 2. hiding. 2, an ambush, a lurking place (ಕಳ್ಳನ ಉಳಿ Śmd. I); a hunter's hut (ಬೇಟೆಯ ಉಳಿ Śmd. I. T. ಒಳಿ; M. ಒಡಿ, ಒಳಿ; Tu. ಉಳವು, Te. ಒಲವು, a secret).

ಉಳಿ uḷi. 3. a thief (ಕಳ್ಳ Śmd. I; ಚೋರ Śmd. Dh.; T. ಉಳವ, a spy, scout).

ಉಳಿ uḷi. 4. a chisel; a burin; an awl (ಪ್ರಸ್ತರೋಪಕರಣ Śmd. Dh.; ಬಡಗಿಯ ಉಳಿ Śmd. I; ಟಂಕ, ಪ್ರಸ್ತರಘಟನೋಪಕರಣ Hlā.; ವೃಕ್ಷಾದನ, ವೃಕ್ಷಭೇದಿ Nr.; ಕಾರುಕನ ಮುಟ್ಟು Śm. 116; ಟಂಕ Mr. 383. 483; ಟಂಕ, ಕಲ್ಲುಳಿ Nn. 129; C.; M., T., Tu.; Te. ಉಲಿ; T. ಉರುವು, to penetrate, pierce; Tu. ಉರುಮ್ಬು, to bore; T. ಪೊಳಿ, to chip, cut stone, etc.; Te. ಒಡುಚು, to be worn away; ಪೊಡುಚು, to stab, thrust, pierce through; to bore as a hole). [ಕರ್ಣನೆರಡುಂ ತೊಡೆಯುಮನುಳಿಯನೂೞ ಕೊಡನ್ತೆಯೊಳ್ ಬೆಟ್ಟದನ್ತೆ ಮಿತ್ತಮುರ್ಚೆ ಪೋಗೆಯುಂ Pb. 1, 104 va.]. ಸಮ್ಮಗಾಱನ ಉಳಿ (ಆರೆ, ಚರ್ಮಭೇದಿಕೆ Nr.). see ಉಗುರುಳಿ, ಕಲ್ಲುಳಿ, ತಿರುಪುಳಿ. — ಉಳಿ ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಮರಾ ಕಡಿಯೋದು ಬಿಡದು. — ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಳಿಯಾದರೂ ಕೆಯ್ ಕಡಿಯದೆ? (Prvs.). see Prv. s. ಶೈಲ್ಯ. *cf.* ಹೊಳಚು.

ಉಳಿ uḷi. 5. = ಉಣಿ. one who feeds upon. see ಮಣ್ಣುಳಿ.

-ಉಳಿ uḷi. 6. an affix that denotes a person or beast following an occupation or being possessed of, see *e. g.* ಅಟ್ಟುಳಿ 2, ಎಗ್ಗುಳಿ 1 & 2.

-ಉಳಿ uḷi. 7. a derivative suffix. see *e. g.* ಒಬ್ಬುಳಿ, ಜಂಗುಳಿ, ದೊನ್ದುಳಿ.

ಉಳಿ uḷi. 8. = ಹುಳಿ. acidity, etc. (My.).

ಉಳಿಗ uḷiga 1. = ಒಳಿಗ. a man who hides or lurks (ಸನ್ದಿದಂ Ct. I, 20, o. rs. ಸದ್ದಿದಂ, ಒಳಿಗ).

-ಉಳಿಗ uḷiga. 2. an affix denoting a man who lives on or by (Śmd. 237), *e. g.* ದೇವುಳಿಗ, ಮಣ್ಣುಳಿಗ (237).

ಉಳಿತ uḷita. hiding or sheltering oneself: having recourse to, joining, union (ಸೇರುವ Bhn. 60).

***ಉಳಿಸೆಣ್ಡು uḷisendu.** a kind of game; (a game of hide and seek) *cf.* ಬಟ್ಟುಳಿಸೆಣ್ಡು. ಇವರ್ಗಳುಮುಳಿಸೆಣ್ಡನಾಡುತ್ತಿರಲೋಕನ ವಿದ್ಯೆಯಿನೀತಂ ಕಲ್ತನಪ್ಪುದೆಱುನ್ದೆಲ್ಲಿಯುಮುಳಿದೊಡಂ ಕಾಣಲಾಗದೀತನಂ ನೀಡುಮಱಿಸಿ ಕಾಣವೆ Vr. 129, 5.

ಉಳುಕು uḷuku. 1. = ಉಲುಕು 1, etc. (My.). to shake, tremble. ಉಳ್ಳೀ ತಿನ್ದವಗೆ ಉಳುಕಿತು. Prv.

ಉಳುಕು uḷuku. 2. = ಉಲುಕು 2, etc. sprain.

ಉಳುಕು uḷuku. 3. = ಉಳ್ಕು 4. (ಉಲ್ಕೆ Hlā.; Nr.). ಬೀಱುತ್ತಿಪ್ಪ ಉಳುಕು (ಉಲ್ಕ Mr. 47).

ಉಳ್ಕ uḷka. = ಉಲ್ಕ. [ಅಗಳ್ ಪ್ರಳಯದುಳ್ಕಮುಳ್ಕುವನ್ತೆ ತನ್ನೆಚ್ಚಮ್ಬು ಮುನಿಕುಮಾರನ ಕಣ್ಣೊಳಮೆರ್ದೆಯೊಳಮುಳ್ಕೆ Pb. 1, 111 va.; 10, 77]; (Abh. P. 13, 63; 14, 122).

ಉಳ್ಕು uḷku. 1. = ಉಲುಕು 1, etc. (My.). [—ಉಳ್ಕಿಮುಟ್ಟು to be agitated and to be sinking. ಆಪತ್ಪಯೋಧಿಯೊಳಗತ್ಯಾಪತ್ತಿನ್ದುಳ್ಕಿಮುಟ್ಟು ನಮೆವೆಮಗೆ Pb. 7, 61].

ಉಳ್ಕು uḷku. 2. = ಉಲುಕು 2, etc. (My.).

ಉಳ್ಕು uḷku. 3. to shine; to blaze; to appear (ದೀಪ್ತಿ Śmd. Dh.; Ct. I, 57; Abh. P. 13, 60; Śśv. 1, 46; T. ಒಳಿ, light, splendour, fire, etc.; ಒಳಿರ್, to shine; ಒಡಿ, to shine; ಒೞಟ್, sunshine; Te. ಒಲೆ, ಪೊಲೆ, to appear, come to light; Tu. ಉಲೆ, to shine; *cf.* ಉರಿ 1, ಉಲ್, ಒಲೆ 5, ಒಳ 2, ಪೊಳೆ 1). [ಪೊಳೆದುಳ್ಕುವ ಕುಡುದಾಡೆಯ ಪೊಳಪು Pb. 6, 59; Ap. 13, 62]; (Cpr. 6, 16; Śśv. 4, 71).

ಉಳ್ಕು uḷku. 4. = ಉಳುಕು 3. a shining or blazing substance, a meteor (ದೀಪ್ತದ್ರವ್ಯ Śmd. Dh.; Rśv. 5, 80). ಉಳ್ಕು ಬಿದ್ದವು (Bp. 61, 11). [ಅಮ್ಬುರದಿನ್ದುಳ್ಕುವುಳ್ಕುಮಂ ಪೋಲ್ತು ಶರಂ Ap. 12, 90].

ಉಳ್ಕೆ uḷke. the state of being. see s. ಸತ್ವ 1.

ಉಳ್ಟಾ uḷṭā. = ಉಲಟಾ. upside down. (My.).

ಉಳ್ಳ uḷḷa. 1. see s. ಉಳ್ 1.

ಉಳ್ಳ uḷḷa. 2. = ಉರಳಿ 1, etc. a rolling; that rolls or is round, a ball, as of dough. 2, a bulb. — ಉಳ್ಳಗಡ್ಡೆ. = ಉಳ್ಳಿಗಡ್ಡೆ. (S. Mhr.). — ಉಳ್ಳಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a rolling cocoa-nut, either when rolled towards an idol, or when played with (S. Mhr.). 2, an unripe fruit, as a mango, etc. (My.).

ಉಳ್ಳತನ uḷḷatana. the state of being or having. ಉಪಯೋಗವುಳ್ಳತನ (G. 78; My.). see ದೈವುಳ್ಳತನ.

ಉಳ್ಳಿ uḷḷi. 1. = ಉರಳಿ 1 q. v., etc. a bulb; an onion (My.; T. ಉಳ್ಳಿ, Te. ಉಲ್ಲಿ, Tu. ಉಲ್ಲಿ, ಉಳ್ಳಿ, onion, garlic). ಉಳ್ಳೀ ತಿನ್ದವಗೆ ಉಳುಕಿತು (Prv.). see ಈರುಳ್ಳಿ, ಕಾರುಳ್ಳಿ, ಕೇಸುಳ್ಳಿ, ನೀರುಳ್ಳಿ 1, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ. — ಉಳ್ಳಿಗಡ್ಡೆ. an onion (C.). see ನರಿ-.

ಉಳ್ಳಿ uḷḷi. 2. = ಒಳ್ಳೆ 2. water snake. see ನೀರುಳ್ಳಿ 2.

ಉಳ್ಳಿ uḷḷi. 3. = ಉರಳಿ 2, etc. (My.).

ಉಳ್ಳಿಸು uḷḷisu. = ಉರುಳಿಸು, etc. (C.). ಗಾಲೀ ಉಳ್ಳಿಸು (G. 186).

ಉಳ್ಳು uḷḷu. = ಉರುಳು, etc. to roll, etc. (C.).

ಉಳ್ಳೆ uḷḷe. = ಉರಳಿ 1, etc. — ಉಳ್ಳೆಗಡ್ಡೆ. = ಉಳ್ಳಿ-. (ದುರ್ದ್ರುಮ, ನೀರುಳ್ಳಿ, ಪಲಾಣ್ಡು, ಸುಕನ್ದಕ G.).

ಉೞ್ uḻ. = ಉತ್, ಉೞು 1. to plough (ವಿಲೇಖನ Śmd. Dh.; Abh. P. 11, 127; T., M. ಉೞು; Te. ದುನ್ನು; Tu. ಉರ, ploughing). P. p. ಉೞ್ತು, (ಉತ್ತು). ಉೞ್ತಂ (Śmd. 288). ಜವದಿಂ ಕವಲೆಯುಂ ಸುಟ್ಟು, ಕೞ್ತೆಯಿನ್ದ ಉೞ್ತಂ (228 Mdb. MS.). ಉೞ್ತೆಯೊನ್ದು ಉೞ್ವ ಭಾವಂ (Śmd. I).

ಉೞ uḻa. 1. = ಉೞಿತು, ಉೞಿದು, ಉೞೀತು, ಉೞೀದು, ಉೞು 2, ಉೞುತು, ಉೞುದು, ಉೞ್ದು. a shortened P. p. of ಉೞ್ 1. — ಉೞ ಕೊಳ್ಳು. to escape (C.). 2, to remain, to stop (C.; B. 5, 125).

ಉೞ uḻa. 2. = ಉೞ್ 2, ಉೞು 3. remaining; staying; etc. — ಉೞಗಡಿಮೆ. -ಕಡಿಮೆ. that remains as too less, *i. e.* the remainder (S. Mhr.). — ಉೞಗಡೆ. -ಕಡೆ. the remaining side, the remainder or rest (of a sum, C.). 2, remaining alive (My.). — ಉೞತರ. = ಉೞಪಡಿ. (My.). — ಉೞಪಡಿ. remainder (My.).

ಉೞ uḻa. 3. = ಉೞು 4, ಹುೞ. (My.).

ಉೞಕಿ ul̤aki. = ಉಕ್ಕೆ 2, ಉೞಿಕಿ, ಉೞಿಕೆ 2, ಉೞುಕೆ 2, ಉೞ್ಕೆ 2. remaining; remnant. ಉೞಕೀ ಜನರು, the remaining persons (C.; B. 5, 20). ಉೞಕೀ ಒಡಿವೆಗಳು, the remaining things (127). ಉೞಕೀ ಹಣ, the rest of the money (C.).

ಉೞತ ul̤ata. 1. = ಉೞುತ 1. the act of ploughing, ploughing (My.).

ಉೞತ ul̤ata. 2. = ಉೞಿತ, ಉೞುತ 2. remaining; what remains, rest (C.). Tu. ಒರಿತ.

ಉೞತು ul̤atu. = ಉೞಿ 1, ಉೞದು, etc. a P. p. of ಉೞಿ 1. having remained, etc., being saved or gained. — ಉೞತಾಯ. -ಆಯ. = ಉೞಿತಾಯ, ಉೞುತಾಯ. that remains (in one's hand) as gain: gain, profit (C.; ಲಾಭ G.).

ಉೞತೆ ul̤ate. remaining; remainder (My.).

ಉೞದು ul̤adu. = ಉೞತು, etc. a P. p. of ಉೞಿ 1 (C.). ಉೞದ ದಣ್ಡು (B. 5, 68). ಯಜಮಾನನ ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವವು...ಉೞದೀತು (5, 121). see Prv. s. ತೆಗದು.

ಉೞಮೆ ul̤ame. = ಉೞಿಮೆ, ಉೞುಮೆ. ploughing (My.).

ಉೞಲ್ ul̤al. 1. ploughing. ಉೞಲ್ ಇಲ್ಲದ ಹಾೞುನೆಲ (ಖಿಲ, ಅಪ್ರಹತ Nr.).

ಉೞಲ್ ul̤al. 2. to whirl round, to swing, to be unsteady; to be loosened and fly away (T., M. ಉೞಲು; Te. ಊಲು, to fall; ವದಲು, ವದುಲು, to loosen, be untied; see ಉಯ್ಯಲ್). ಕದನದೊಳ್ ಆರ್ದು ಸಾರ್ದು ಇಸೆ ಮಹಾರಥರ್, ಅಚ್ಚು ಸಿಡಿಲ್ದುದು, ಈಸು ಸೂಸಿದುದು, ಅರಗೀಲ್ ಉೞಲ್ದುದು, ಮಡಂ ಕಡಿವೋದುವು (Abh. P. 13, 69 MS.).

ಉೞವು ul̤avu. = ಉೞಿವು, ಉೞಹು 2, ಉೞುಹು 2. remaining; remainder, balance (My.).

ಉೞವೆ ul̤ave. remaining; being saved; refuge; N. of a place. ನಡೆತನ್ದರ್ ಆ ಉೞವೆಯ ಮಹಾಮುನೆಗೆ (Bp. 61, 74).

ಉೞಸು ul̤asu. 1. = ಉೞಿಸು 1, ಉೞುಸು 1. to cause to plough (My.).

ಉೞಸು ul̤asu. 2. = ಉೞಿಸು 2, ಉೞುಸು 2. to cause to remain; to spare; etc. (My.).

ಉೞಹು ul̤ahu. 1. = ಉೞುಹು 1, etc. (My.).

ಉೞಹು ul̤ahu. 2. = ಉೞವು, etc. (My.).

ಉೞಿ ul̤i. 1. to leave, to abandon, to quit [ಒನ್ದೆಡೆಯೊಳೊರ್ವಂ ಪೞಿಕೆಯ್ದು ನಲ್ಲಳನುೞಿಯಲಾರದೆ Pb. 4, 91 va.]; (ಸ್ಥಾನವ್ಯಕ್ತಿ Śmd. I; ಬಿಡು I; Śmd. 107 Cm.; 194 Cm.; 261 Cm.; 354. 399 Cm.; ಕೞಿ, ಕಳೆ 90 Cm.: 107 vṛitti); to except (Śmd. 377). 2, to be left, to remain [ಉೞಿದುದಂ ಮಾಣಿಸಲಾನೆ ಸಾಲ್ವೆಂ Pb. 5, 20 va.]; (ಅವಶಿಷ್ಟ Śmd. Dh.; Śm. 116; ಮಿಗು Śmd. 113. 134 Cm.). 3, to be left out, excepted or excluded [Kr. 1, 68; ಜಾಕವ್ವೆಗುೞಿದ ಪೆಣ್ಡಿರ್ ದೊರೆಯೇ Pb. 1, 40]; (ಹೊೞತಾಗು 77. 337 Cm.). 4, to remain alive, to be saved [ಜಸಮುೞಿಯೆ ಕೞಿಯೆ ಭೂಪರ್ Pb. 1, 64; ಅವೞಿಂ ಬೞಿಕ್ಕೆ ತಾಮುೞಿವರೆ Ap. 3, 53]; (ಜೀವಿಸು Śmd. I; ವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.). 5, to be saved, to be gained (ಲಾಭವಾಗು Śmd. I). 6, to remain behind. (C.; T., M. ಒೞಿ; Tu. ಒರಿ; T. ಉಯ್ರ್, to live, to escape). P. p. ಉೞಿದು (etc., see s. ಉೞ 1). ಕೞು ತಾಯ ಬೞಿಯನ್ ಉೞಿಯದ ತೆೞದಿನ್ದಂ (Śmd. 194). ತಾರಗೆ ಬೆಳಗುೞಿದುವು (Līlv. 3, 5). ಕೃತಾಭಿಷೇಕೆ ಮಹಿಷಿ ಈ ಎರಡು ಪಟ್ಟದ ಅರಸಿಯುರು, ಭಟ್ಟಿನಿ ಎಮ್ಬುದು ಉೞಿದ ಅರಸಿಯರು; ಅಕುಪ್ಯ ಎಮ್ಬುದು ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯುಂ, ಉೞಿದ ಒಡವೆ ಕುಪ್ಯ ಎಮ್ಬುದು; ದೇಗುಲಂಗಳನೆ ಆಯತನವ್ ಎಮ್ಬುದು, ಉೞಿದ ಸಿರಿವನ್ತರ ಮನೆಯುಂ ಹರ್ಮ್ಯವ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಉೞಿದ (ಅವಶಿಷ್ಟ Śmd. 344). ಉೞಿಯದುದು (ನಿಃಶೇಷ, ನ್ಯಕ್ಷ Hlā.). ಉೞಿಯದಿಹುದು (ನಿಃಶೇಷ, etc. Mr. 453). ಹಾೞೂರಿಗೆ ಉೞಿದವನೇ ಗೌಡ (Prv.). ನೀ ಹೋಗಲ್ ಎನ್ನ ಒಡಲ್ ಉೞಿವುದೇ? (Bh. 1, 8, 61). ಅದು ದೂರ ಉೞಿಯಿತು (B. 2, 47). see Śmd. 26. 47. 63. 77. 82. 90. 98. 107. 113. 129. 134. 138. 231. 248. 252. 291; Abh. P. 14, 102; Bp. 1, 54; 6, 3; 9, 29; 11, 6; 12 sum.; 12, 16. 19; 18, 23; 22, 8. 38; 24, 80; 27, 23; 47, 9; 52, 7; 55, 13. 17; 58, 37; 59, 54; 60, 22; Bh. 1, 10, 30; 3, 13, 31; Grj. 4, 59; Rśv. 5, 43; 6, 133; 13, 8. 19. 21; Śśv. 2, 12; J. 1, 7; 2, 19. 61; 4, 4; 5, 31; 7, 2; 9, 31; 10, 21. 38. 41. 43; 11 sum.; 15, 14. 18; 17, 20. 21; etc.; B. 3, 79. 101. 126; 4, 17. — ಉೞಿಯುಗುಡು. -ಕುಡು. to cause to remain alive, etc. (J. 4, 23). — ಉೞಿಯುೞಿ. rep. (Bp. 35, 3; 55, 3).

ಉೞಿ ul̤i. 2. = ಉೞ 2, etc. remaining; remnant, etc. see ಅರೆ ಉೞಿ, ಪೞವುೞಿ. — ಉೞಿಗಡೆ. = ಉೞಗಡೆ. (My.). — ಉೞಿಗಾಲ. -ಕಾಲ. time of (continually) remaining or staying (Sp. in W. V. 1108). — ಉೞಿನಿರ್ಝರ. (ಅಬಿ, q. v.; Śmd. II). a constant descent of water, a waterfall. — ಉೞಿವೆೞಗು. -ಬೆಳಗು. remaining light (Śśv. 4, 114).

ಉೞಿ ul̤i. 3. = ಉೞ್ಗ, q. v. a kind of penance (ಒನ್ದು ನೋನ್ಪಿ Kk. 79).

ಉೞಿಕಿ ul̤iki. = ಉೞಕಿ, etc. (C.; B. 5, 154. 167. 169. 180).

ಉೞಿಕು ul̤iku. remaining; surviving; remainder; preservation. (Śmd. I).

ಉೞಿಕೆ ul̤ike. 1. = ಉೞ್ಕೆ 1, etc. (My. occasionally).

ಉೞಿಕೆ ul̤ike. 2. = ಉೞಕಿ, etc. (My.).

-ಉೞಿಗ ul̤iga. 1. an affix denoting "subject to" (ಒಳ್ ಪಡೆದವ Śmd. I), *e. g.* ದಣ್ಡುೞಿಗ (I). *cf.* ಊೞಿಗ.

ಉೞಿಗ ul̤iga. 2. a bird of omen (ಶಕುನದ ಪಕ್ಕಿ Śmd. I; M. ಉೞಿ, circumstances; ಉೞಿ ಕಾಣು, to inquire from the astronomer; ಒಡಿ, sorcery; to use witchcraft; Te. ವಲನು, an omen; *cf.* ಒಕ್ಕು 4).

ಉೞಿಗು ul̤igu. 1. = ಉೞುಗು 1, q. v.

ಉೞಿಗು ul̤igu. 2. = ಉೞುಗು 2, q. v.

ಉೞಿತ ul̤ita. = ಉೞತ 2. (My.).

***ಉೞಿತಾಯ ul̤itu-āya.** savings; gain, profit.

ಉೞಿತು ul̤itu. = ಉೞತು, etc. (My.). — ಉೞಿತಾಯ. -ಆಯ. — ಉೞತಾಯ. (My.).

ಉೞಿಪು ul̤ipu. = ಉೞಹು 1, ಉೞುಪು, ಉೞುಹು 1. to cause or suffer to remain; to spare, to save; to save, as life (ಶೇಷಕರಣ Śmd. Dh.).

ಉೞಿಮೆ ul̤ime. = ಉೞಮೆ, etc. (My.).

ಉೞಿವು u.ḷivu. = ಉೞಿಕು. (Śmd. I; Śmd. 247). [ಎಮ್ಮ ಸಾವುಮುೞಿವುಂ ದೈವೇಚ್ಛೆಯಾಯ್ತಾಗದೇ Pb. 2, 89]. ಭೀಷ್ಮಕನು ಮಗಳ ಉೞಿವ ಕಾಣದೆ, ಕಣ್ಡನ್ ಒನ್ದು ಅನುಮಾನಸಾಧನವ (Rām.). 2, a kind of pēḷike among the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 82 seq.). see ಅೞಿವುೞಿವು; J. 21, 20.

ಉೞಿಸು u.ḷisu. 1. = ಉೞಿಸು 1, etc. to cause to plough. (My.).

ಉೞಿಸು u.ḷisu. 2. = ಉೞಿಸು 2, etc. to cause or suffer to remain; to spare, to save; to keep alive (C.; B. 3, 125; 4, 45. 223; 5, 63. 65).

ಉೞು u.ḷu. 1. = ಉೞ್, etc. to plough (C.). P. p. ಉತ್ತು. ಉೞುವ (Si. 303. 320). ಉೞುವದು (319).

ಉೞು u.ḷu. 2. = ಉೞಿ 1, etc. a P. p. of ಉೞಿ 1. — ಉೞು ಕೊಳ್ಳು. = ಉೞಿ ಕೊಳ್ಳು. to be spared, etc. (C.; B. 2, 39).

ಉೞು u.ḷu. 3. = ಉೞಿ 2, etc. — ಉೞುಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಉೞಿಗಡೆ. (My.).

ಉೞು u.ḷu. 4. = ಉೞಿ 3, ಹುೞು. — ಉೞುಕಡಿ. ಉೞುಕಡ್ಡಿ. ring-worm (My.).

ಉೞುಕು u.ḷuku. = ಹುೞುಕು. (My.).

ಉೞುಕೆ u.ḷuke. 1. = ಉೞ್ಕೆ 1, etc. (My.).

ಉೞುಕೆ u.ḷuke. 2. = ಉೞಿಕೆ, etc. (C.; B. 5, 231. 249. 274).

***ಉೞುಗಿಸು u.ḷugisu.** to make overtures, to show love. ನಿನ್ನನುೞುಗಿಸಲುಮಾಜಿಯೊಳೆನ್ನಂ ಬೆಂಕೊಣ್ಡು ಕಾದಲುಂ Pb. 3, 73.

ಉೞುಗು u.ḷugu. 1. = ಉೞ್ಗು 1, ಉೞ್ಗು. to be attached to, to be fond of or pleased with, to love (*cf.* ಉಪ್ಪು 1; ಉೞ್ಗ; ಒೞ್ಗ 1; T. ಉೞುವಲ್, continual love). ಉೞುಗಿದಂ (ಒಲ್ದಂ Śmd. I; ಕೂರ್ತಂ II, o. r. ಉೞಿಗಿದಂ).

ಉೞುಗು u.ḷugu. 2. erotic sentiments, etc. (ಬೇಟ Śmd. II, o. r. ಉೞಿಗು).

ಉೞುತ u.ḷuta. 1. = ಉೞಿತ 1, etc. (My.).

ಉೞುತ u.ḷuta. 2. = ಉೞಿತ 2, etc. (My.).

ಉೞುತು u.ḷutu. = ಉೞಿ 1, etc. a P. p. of ಉೞಿ 1. — ಉೞುತಾಯ. -ಆಯ. = ಉೞಿತಾಯ, etc. (My.; B. 5, 303).

ಉೞುದು u.ḷudu. = ಉೞುತು, etc. (My.).

ಉೞುಪು u.ḷupu. = ಉೞ್ಪು, etc. to cause to remain, to save. (J. 4, 62).

ಉೞುಮೆ u.ḷume. 1. = ಉೞಿಮೆ, etc. ploughing (My.).

ಉೞುವೆ u.ḷume. 2. = ಉೞಿವೆ, etc. remaining, refuge.

ಉೞುವಿಕೆ u.ḷuvike. ploughing (My.).

ಉೞುಸು u.ḷusu. 1. = ಉೞಿಸು 1, etc. (My.). to cause to plough.

ಉೞುಸು u.ḷusu. 2. = ಉೞಿಸು 2, etc. (My.). to cause to remain, to save.

ಉೞುಹು u.ḷuhu. 1. = ಉೞ್ಪು, etc. to cause to remain. (Bp. 40, 36; 49, 9; 61, 25; Bh. 1, 8, 27. 28. 39; J. 2, 61; 4, 15; 6, 52; 8, 42; 10, 18; 11, 41; 20, 41. 42; 26, 44; 29, 24).

ಉೞುಹು u.ḷuhu. 2. = ಉೞಿಹು 2, etc. remainder. (My.).

ಉೞ್ಕೆ u.ḷke. 1. = ಉಕ್ಕೆ 1, ಉೞ್ಕೆ 1, ಉೞುಕೆ 1. ploughing (ಉೞ್ವ ಭಾವಂ Śmd. I).

ಉೞ್ಕೆ u.ḷke. 2. = ಉಕ್ಕೆ 2, ಉೞಿಕೆ, etc. remaining; remainder.

ಉೞ್ಗಿ u.ḷgi. = ಉಗ್ಗಿ 3, (ಉೞಿ 3). a kind of penance (ಒನ್ದು ನೋಂಪಿ Śmd. II; T., M. ಉೞಿ, to suffer, be wearied; to undergo penance; to be employed in business, etc.; T. ಉಯಂಗು, to be distressed, be sorrowful; ಉೞೈ, to labour much, work hard; ಒೞು, to mortify the body; to afflict; to trouble; ಒೞುಂಗು, to set in order, keep within bounds, curb, keep under; *cf.* ಒಯ್ಕನೆ; see ಊೞಿಗ).

ಉೞ್ಗು u.ḷgu. = ಉೞುಗು 1, etc. to be attached to, etc., to love [ಆಕೆಗಳಾಕೆಯ ಪತ್ತಿದ ಕಣ್ಣು ಮನುೞ್ಗದ ಮನಮುಮಂ ಜೋಲ್ದ ನಾಣುಮಂ ನೇಲ್ದ ಸರಮುಮನೞಿದು Pb. 4, 40 va.].; (Cpr. 6, 106 va.). *cf.* ಒಗರ್ No. 2. (ಸ್ನೇಹ Śmd. Dh.).

ಉೞ್ಗೆ u.ḷge. attachment, love (ಸ್ನೇಹ Ct. I, 45).

ಉೞ್ದು u.ḷdu. = ಉೞಿ 1, etc. a P. p. of ಉೞಿ 1. (My.).

ಊ

ū

ಊ ū. 1. the sixth letter of the alphabet (Śmd. 12).

ಊ ū. 2. final ಊ is seldom met with in Kannaḍa words; an instance is the noun ಪೂ (ಹೂ, Śmd. 67. 95. 202). as the final of imitative sounds it appears *e. g.* in ಕೂ (of ಕು) and ಭೂ (of ಭು), and then may take the pluta form (19. 68). a few monosyllabic Saṁskṛita words retain their final ಊ in Kannaḍa (67. 103).

ಊ ū. 3. in some verbal nouns ಊ is a lengthening of ಉ, *e. g.* in ಸೂಡು (Śmd. 250).

ಊ ū. 4. an optional form of the vocative of Saṁskṛita words with final ಉ (Śmd. 152).

ಊ ū. 5. = ಉ 10. an indicative adjective pronoun formed of ಉದು 1: the intermediate. ಆ, ಈ, ಊ (Śmd. 202). ಆ ಬನಮ್, ಈ ಬನಮ್, ಊ ಬನಮ್ ಎನ್ನದೆ, ತೊೞಲ್ದು, ಪೊಗೊಯ್ದರ್ ಅವರ್ (202). *cf.* ಊಕೆ 2, ಊತ 1.

-ಊ ū. 6. a contraction of -ಉವ 2 or -ಉವು (My.), *e. g.* ಎನಿಸೂದು (Śmd. 88, 172. Mdb. MS.). ಇರೂ ಭಾವಂ (Nr.). ಉಪ್ಪಿನ ಕಟ್ಟಿರೂ ಮನೆ (Hlā.). ಮಾಡೂದು (Mr. 380). ಅಲ್ಲಾಡೂದು,

ಎಱಗೂದು (454). ಮುಂಚೂದು (464). ಸುತ್ತೂದು (469). ತಿದ್ದೂದು (539). ಒಪ್ಪೂದು (Nn. 71). ಪಕ್ಕಿ ಎಱಗೂದು (Kk. 86). ಪಾಪಂ ಪಾಱೂ ಕಾಲಕೆ (Sp.). ಚೆಲ್ಲೂದು (ವಿಶೀರ್ಯ Śmd. Dh. Cm. ಪೀಱಲ್). *cf.* -ಊಣ, -ಊನ.

-ಊ ū. 7. = -ಉಂ 1, -ಉ 9, -ಅಂ 5, a copulative conjuction that has the same meanings and uses as -ಅಂ 5 q. v. etc., but appears as final also in the accusative: and; and...and; also; at any rate; even; soever; though. ಸಾಲವ ಕೊಡುವವನೂ ಸಾಲವ ಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಇಬ್ಬರೂ, ಉತ್ತಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ, ಅಧಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ, ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮಿತ್ರ ಸುಹೃತ್ ಎನ್ದೊಡೆ ಎಡೆಯಲಿ ಆದ ಸಂಗಡಿಗನು, ನಣ್ಬನೆನ್ದು ಎನ್ಬುರು (Nr.). ಲೇಖ ರಾಜಿ ಎನ್ದೊಡೆ ಎಡೆವೆಱಹು ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು, ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳ ಸಾಲಿನ ಮಧ್ಯವೆನ್ದೂ ಎನ್ಬುರು (Nr.). ಎನ್ದೂ ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು (ಸನಾತನ Nr.). ಎನ್ದೂ ಗೆಯ್ಯದ ಭೂಮಿ ಖಿಲನ್ ಎನ್ಬುದು (Hlā.). ಕಿಟ್ಟ ಎನ್ಬುದು ಕೊಬ್ಬಿಗೂ ರೇತಸ್ಸಿಗೂ ರಕ್ತಕ್ಕೂ ಮಿದುಳಿಗೂ ಉಚ್ಚೆಗೂ ಹೇಲಿಗೂ ಕಿವಿಯ ಕೊಗ್ಗಿಗೂ ಸಿಮ್ಬುಳಕ್ಕೂ ಶ್ಲೇಷ್ಮಕ್ಕೂ ಕಣ್ಣೀರಿಗೂ ಕಣ್ಣಗೀಜಿಗೂ ಬೆವರಿಗೂ ಪೆಸರು (Si. 205). ವಲ್ಲರಿ ಮಂಜರಿ ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲಿಗಾದರೂ ಹೂವು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗಾದರೂ ಪೆಸರ್ಗಳು (122). ಮಿಕ್ಕ ನಾಲ್ಕು ಶಬ್ದಗಳೂ (106). ಎಲ್ಲಾ ಮಾಂಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲಾದ ಕೊಬ್ಬು (204). ತ್ಯಾಗ ಭೋಗಗಳು ಎರಡೂ ಉಳ್ಳವನು (354). ಎಲ್ಲವೂ ಸಮ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ (371). ಚನ್ದ್ರೋದಯಕಾಲಕ್ಕೆ ಚತುರ್ದಶಿ ಆದರೂ ಪಾಡ್ಯವು ಆದರೂ ಇದ್ದು ಆಚರಿಸಲ್ ಪಡುವ ಹುಣ್ಣಿಮೆ (39). ಹಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ದಿಣ್ಣೆಯಾಗಿಯೂ ಹಾಕಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ತಿಟ್ಟೆ (112). ಆಕಳು ಹಾಲು ಮೊಸರು ತುಪ್ಪ ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುವದಾಗಿಯೂ ಮಾಱಲ್ ಪಡುವದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಗೊಲ್ಲರ ದೊಡ್ಡಿ (113). ಕಡೆಗೂ ಬೆಳದು ಇರುವದು (ಪ್ರವೃದ್ಧ 377). ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವವನೂ ಅನ್ನ ಕೊಡುವವನೂ ಕಷ್ಟದೊಳಗಿನ್ದ ಕಾಯುವವನೂ (B. 1, 14). ಆ ಕಾಗದ ಬಹಳ ದಪ್ಪಾಗಿಯೂ ಹುರುಬರಕಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ (1, 15). ಗಣ್ಟಿನೊಳಗೆ ಲೆಕ್ಕಚೆಕೆಯೂ ಕಾಗದವೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ (1, 23). ಅವು ಒನ್ದೊಮ್ಮೆ ಹನ್ದಿಗಳನ್ನೂ ನಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಒಯ್ಯುವವು (2, 18). ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವಾದರೂ ತಾನೇ ಆಗದು (2, 24). ಮತ್ತೆ ಯಾವವೂ ಇಲ್ಲ (2, 37). ನನ್ನ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು ಹೋದವು (3, 124; see ಎರಡೂ). ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇತರ ಸೌಖ್ಯಗಳು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೇ ಸರಿ (4, 24). ಎಲ್ಲಿಯೂ, wheresoever; everywhere; etc. (C.). ಎನ್ದೂ, whensoever; always; etc. (C.). see — ಊ.

ಊ ū. 8. = ಊವು, etc. a flower (colloquial). — ಊಗಾಯ. a slight wound (My.).

ಊ ū. 9. the initial ū that is connected with pu and hū, see *e. g.* ಊ 8, ಊಡು 2, ಊಱು, ಊರಿಗೆ, ಊಸರವಳ್ಳಿ, ಊಸು 1 & 2.

ಊಕಾರ ū-kāra. the letter ಊ (Śmd. 11).

ಊಕಾರಾನ್ತ ūkāra-anta. a word with final ಊ (Śmd. 102)

ಊಕೆ ūke. 1. = ಉಂಕೆ, ಉಂಕೆ, ಊಂಕೆ. the warp of a loom spread and starched; the warp in general (ನೆಯ್ಗೆ Śm. 78; T., M. ಊಡ್ಯ, the woof; *cf.* ಉಯ್ 2 ?). ಹೊರಸಿನ ನೆಯ್ಗೆಯ ಊಕೆಯ ನುಲಿ (ಎಚ್ಚು Smd. I).

ಊಕೆ ū₅-ke₃. 2. the intermediate female (ಮಧ್ಯ ನಾರಿ Śm. 78). ಅಕೆ, ಈಕೆ, ಊಕೆ (Śmd. 186). ಕಱು ತಡೆದತ್ತು, ಕನ್ದನ್ ಉಣಲ್ ಊ ಮನೆಯ ಊಕೆಗಳ್ ಒಯ್ದರ್ (202).

ಊಖ್ಯ ūkhya. = ಉಖ್ಯ. *boiled in a pot, as e. g. meat.*

ಊಂಕೆ ūnke. = ಊಕೆ 1, etc. (My.).

ಊಚ ūca. = ಊಚು, ಊಂಚ, ಊಂಚು. superior, more costly (C.; Mhr. ಉಂಚಾ). — ಊಚ ಅಱುವೆ. costly cloth (My.; ಸುಚೇಲಕ G.). — ಊಚ ನೀಚ. superior and inferior (C.). ಊಚವಾದ್ದು ನೀಚವೆನ್ತ ಹೇಟ ಬಾರದು (Prv.). — ಊಚ ಬೆಳ್ಳಿ. superior, fine silver (C.).

ಊಚಿ ūci. = ಊಬು 2. (Te. ಊದ, a kind of grass; Tu. ಊಡಿಲ್, a kind of broom grass). — ಊಚಿಹುಲ್ಲು. = ಊಬುಹುಲ್ಲು. a kind of long grass from which brooms are made (My.; *cf.* ಹಂಚಿ ಹುಲ್ಲು).

ಊಚು ūcu. = ಉಚ್ಚು. to pull out, to make loose. (Sd.; Te. ಊಚು, to fall off, as the hair from sickness).

ಊಚು ūcu. = ಊಚ. (C.).

ಊಜೆ ūje. an insect that infests grain (My.). *cf.* ಪೂಚಿ.

ಊಂಚ ūnca. = ಊಚ, etc. (My.).

ಊಂಚು ūncu. = ಊಂಚ, etc. (My.).

ಊಟ ūṭa. a verbal noun of ಊಡು 1; taking a meal; a meal (C.; ವಲ್ಭನ, ಅಭ್ಯವಹಾರ, ಅಶನ, ಭಕ್ಷಣ, ಭೋಜನ, etc. Hlā., Nr., Mr. 220, Si. 317; T., Tu.). ವರಸುತನುಮ್ ಇಲ್ಲದ ಮನೆಯೊಳ್ ಊಟಮ್ ಅದು ಆಗದು (Bp. 24, 31). ಕೇಲಿಗೆ ಊಟಕೆ ಮಾಡಿದವನೋ? (40, 42). ತಿರಿದುಮ್ಬ ಊಟ (43, 58). ಊಟಕೆ ಬನ್ದ (61, 19). ಊಟಕ್ಕೆ ಬಾ! (B. 2, 7). ಊಟದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಿತಿ ಇರಬೇಕು (4, 25). ನಾಲ್ಕು ಮನ್ದಿ ಆಪ್ತ ಇಷ್ಟರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳುದ್ದೇನೆ (4, 52). ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತೀರಿ (5, 152). ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತರು (5, 153). ಊಟಗದವರ ಊಟವು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (5, 286). ಊಟ ಆದ ಮೇಲೆ (5, 294). ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗಾದೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ. — ಊಟಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ ಯಾತಕ್ಕೂ ಬೇಡ. — ಊಟಕ್ಕಿಲ್ಲದವನು ಕಾಟ ಮಾಡದೆ ಇರನು. — ಊಟಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಬಿತ್ತು (or ಬೀಱಲಿ); ಗನ್ಧ ತೇದು, ಹೆಣ ಹೋಯ್ತು. — ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ಮಿಣಕ್ಕೆ ಹಿಂಚು. — ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ದಣ್ಡಿಗೆ ಹಿಂಚು. — ಊಟ ಚಲೋದಾಯಿತು, ಹೊಟ್ಟೆ ಮಾತ್ರ ತುಂಬಲಿಲ್ಲ. — ಊಟದಲ್ಲಿ ನೀಟಾಗಿರ ಬೇಕು. — ಊಟ ಪರಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ನೋಟ ಪೆಱಿಚ್ಚೆ, ಊಟ ಮನದಿಚ್ಚೆ. — ಊಟ ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ, ಮಾತು ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲ. — ಊಟ ಬೇಡವೆನ್ದು, ನಾಟಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ. — ಊಟ ಅನ್ದರೆ ಹೂ, ಓಟ ಅನ್ದರೆ ಊಹೂ. — ಊಟ ಬೇಱೆ, ಪಡಿ ಬೇಱೆ. — ಊಟ ಹಾಗ, ಪಲಹಾರ ಮುಪ್ಪಾಗ (Prvs). ವಿಷಯಲಮ್ಪಟನಾಗಿ, ಸವಿಯ ಊಟಗಳನ್ ಉಣ್ಡು, ಬೆಮಿಸ ಬೇಡ (Dp. 4, 1). ಪುತ್ರ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸ, ಹಾಲುಊಟದ ಹಬ್ಬ (1, 4). ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲದ ಊಟವದು ಕಾಲ ಕೂಟ (54, 3). see Prvs. s. ನೂಕು 1, ನೋಟ, ಪಕ್ಷ, ಪಶು, ಬಟ್ಟೆ 2, ಬಿಟ್ಟಿಯೂಟ; J. 29, 25; 34, 10. — ಊಟ ಗೀಟ. reit. a meal and its appendage (C.). — ಊಟ ಮಾಡಿಸು. to give a meal (to another, C.). ಅವನನ್ನು or ಅವನಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸು (C.). — ಊಟ ಮಾಡು. to take a meal (C). ಕೂಡೆ ಊಟ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಸಹಭೋಜನ Si. 317). see Prv. s. ನೊಣ.

ಊಟಗಾಱ ūṭa-gāṟa. a great eater (C.).

ಊಟಗಾರ್ತಿ ūṭa-gārti. a woman who eats much (My.).

ಊಟು ūṭu. rising. (Mhr. ಉಟಣೇಂ, to rise; ಬೈಸಣೇಂ, to sit). — ಊಟು ಬೈಸು. rising and sitting down, sitting on the haunches and standing up in quick succession, which is done to exercise the limbs or, at school, is used as a punishment for idle boys (C.).

ಊಟೆ ūṭe. = ಒಱತೆ. a natural spring of water (My.; Te.; Tu. ಊಟೆ; T. ಊಱ್ಱು; T., M., Te. ಊಱು, to spring or issue forth, ooze; Tu. ಊಜು, ಉಯಿಲು, to ooze; see ಊಱು 3, ಒಱೆ 1, ಒಸರ್ 1; *cf.* ಉಬ್ಬೆ 2).

ಊಡಕ ūḍaka. (*fr.* ಐಡ?). a deaf man (My.). ಊರೊನ್ನಾಡಿದರೆ ಊಡಕನೊನ್ನಾಡಿದ (Prv.).

ಊಡಲು ūḍalu. = ಅವುಡಲ No. 2. (My.).

ಊಡಿಸು ūḍisu. to cause to eat, to give to eat (My.; J. 12, 32). ಈತಂಗೆ ನಂಜನ್ ಊಡಿಸಿ ಕೊಲ್ವ ಉಪಾಯಮುಂ ಮಾಳ್ಪೆಂ (J. 29, 37). ಕೊನ್ದಪನೊ, ವಿಷಮನ್ ಊಡಿಸಿ, ಚನ್ದ್ರಹಾಸನಂ? (31, 28). 2, to cause to give to eat (My.). to cause to relish (Cpr. 5, 63).

ಊಡು ūḍu. 1. to take a meal, to eat, (on account of ಊಟ & ಊಡಿಸು; T., M. ಊಮ್ಬು, to suck, to eat); to give to eat, to make eat (ಭೋಜನಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Śm. 94; C.; T. ಊಟ್ಟು). [ಉಡಿಸಿಯುಮೂಡಿಯುಮುಱ್ತಯಿಂ Ap. 3, 61; ಊಡದ ಆವಿಂಗೆ ಉಣ್ಣದ ಕಱುವ ಬಿಟ್ಟನ್ತೆ Bv. 109]. ತರುವೇ ಪಣ್ಗಳ ಮೆಲ್ಲೆ, ಮಾತೆ ವಿಷಮುಂ ಪೆತ್ತ ಅರ್ಭಕಂಗೆ ಊಡಲ್ (Sś.). ಆಪನಿತು ಹೊಸ ಹುಗ್ಗಿಗುಡ ಆಜ್ಯ ಅಪರಿಮಿತಂ ಕಲಿಸಿ, ಊಡುತ್ತ ಆ ಪರಮಮಾಹೇಶ್ವರರನ್ ಆರಾಧನೆಯೊಳ್ ಒಲಿಸಿ (Bp. 3, 53). ತಾಯ್ ಮೊಲೆಯೂಡೆ (24, 45). ತಾಯೋಪಾದಿಯಲಿ ಮೊಲೆಯೂಡಿ (25, 7). ಊಡುವನು ತಾನೇ ತುತ್ತುತುತ್ತಿಂಗೆ (47, 40). ಮೊಲೆಯನ್ ಊಡಿದರ್ ಆರು? (50, 5). ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಲು ಮೊಲೆಯನ್ ಊಡಿದಳು (50, 11). ಮುದ್ದುಗಳನ್ ಊಡಿ (Bp. 1, 51). see Abh. P. 11, 148; Bp. 15, 5. 29; 50, 4; Rśv. 3, 51; 4, 66; 9, 39; Śśv. 2, 65.

ಊಡು ūḍu. 2. = ಪೂಡು 1, etc. to join, to yoke, to put to or on, to apply, to put, etc. (My.; Tu.). ಒನ್ದು ಕಣೆಯೂಡಿ (J. 4, 42). see Rśv. 5, 65; J. 8, 16; ಉಪ್ಪೂಡು. 2, to apply an unctuous substance, etc. to, to smear, to anoint, to besmear, to spread over (ಲೇಪನ Śm. 94: M. ಉಱು, to rub; *cf.* ಪೂಸು 1). ವಿಷವನ್ ಊಡಿದ ಬಾಣಪಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಧ, ಲಿಪ್ತ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಯಾವರಸವನ್ ಊಡಿದ ನಿಗ್ಗವದ ಬಳೆಗಳ ಓಲೆಗಳ ಮಿಣ್ಡೆವೆಣ್ಡಿತಿಯರ್ (Raghc. 17, 65; Cpr. 5, 48; 6, 86 va.).

ಊಡು ūḍu. 3. (fr. ಊಱು 1). a support, etc. (ಆಧಾರ Śmd. Dh.; Tu. ಮೂಣ್ಡು, T. ಊಱ್ಱು, immobility; refuge, protection; Te. ಊಟ, firmness, strength; T. ಊನ್ಱು, to lean, set, fix, put in the ground, etc.; *cf.* ಊತ 2).

ಊಡುಗು ūḍugu. -ಊಡುಗುಚೆಟ್ಟು. the plant Alangium hexapetalum (ಅಂಕೋಲೆ Si. 127; Te.).

ಊಡೆ ūḍe. the pendent root of the banyan tree (Sd.; Te.).

ಊಢ ūḍha. carried; moved; married. see ಪ್ರೌಢ, ವ್ಯೂಢ.

ಊಢೆ ūḍhe. a bride, a wife espoused according to the ritual. see ಅಧ್ಯೂಢೆ.

-ಊಣ ūṇa. = -ಉವಣ, -ಓಣ, of which it is a contracted form, *e. g.* ಅಟ್ಟೂಣ, ತೆಗೆಯೂಣ, ಬಿಡೂಣ, ಹತ್ತೂಣ (My.).

ಊಣ ūṇa. Tbh. of ಊನ. (My.).

ಊಣತೆ ūṇate. Tbh. of ಊನತೆ. (My.).

ಊಣು ūṇu. = ಹೂಣು. to bury (My.).

ಊಣೆಯ ūṇeya. = ಊಣ. deficiency, defect (J. 1, 7. 8; 18, 44; 23, 43; 26, 60; see Prv. s. ಜಾಣ).

ಊಣ್ಟ ūṇṭa. = ಊಟ. a meal. see ನೀರೂಣ್ಟ.

ಊಣ್ಟು ūṇṭu. to grow big or bulky (ಉಬ್ಬಿ ಬೆಳೆ Ct. 1, 42).

ಊಣ್ಮು ūṇmu. a wrong form of ಉಣ್ಮು (Bp. 42, 1; 53, 48).

ಊತ ūs-ta3. 1. the intermediate male. ಆತಂ, ಈತಂ, ಊತಂ (Śmd. 182). ಆತಂಗಳ್, ಈತಂಗಳ್, ಊತಂಗಳ್ (182). ಆತಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ, ಈತಂ ರವಿಜಾತಂ, ಊತಂ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಂ (182).

ಊತ ūta. 2. (fr. ಊಱು 1). firmness, steady application of the mind (My.; see ಊಡು 3).

ಊತ ūta. *woven.*

ಊತಿ ūti. weaving, sewing. 2, speed. see ವ್ಯೂತಿ.

ಊತ್ವ ūtva. the letter ಊ (Śmd. 372. 379).

ಊದ ūda. = ಊದು. frankincense (ಸಿಲ್ಲ G.; Mhr., H.). — ಊದಗಡ್ಡಿ. = ಊದುಗಡ್ಡಿ. (My.). — ಊದಬತ್ತಿ. a thin stick covered with frankincense (C.; Tu. ಊದು-).

ಊದನ್ತ ū-d-anta. a term with final ಊ (Śmd. 102; Kāvy. 1, 2, 84-89).

ಊದರೆ ūdare. a kind of corn-tares in paddy and wheat fields (My.; Te. ಊದ, a kind of grass; its plural ಊದಲು, a kind of corn-tares; ಊದೆಗಡ್ಡಿ, tares).

ಊದಲು ūdalu. blowing; swelling. — ಊದಲು ಮೋಱೆ. a swollen face (My.); a face that indicates anger (My.).

ಊದಾ ūdā. = ಉದಿ, ಊದಿ. brown, purple, lilac, dark flesh colour, sky-blue (My.; H., Br.).

ಊದಿ ūdi. = ಊದಾ, etc. (C.; ಶ್ಯಾಮ G.; B. 3, 99. 108).

ಊದಿಕೆ ūdike. blowing; swelling (My.).

ಊದಿಸು ūdisu. to cause to blow (C.); to cause to refine metal with the blow-pipe (My.). 2, to cause to swell (My.).

ಊದು ūdu. 1. = ಊಬು 1. to blow (ಶ್ವಾಸಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.; C.; T., M., Te., Tu. ಉರಿಪ್ಪು; *cf.* ಉಸುರು 2); to purify or refine metal with the blow-pipe (My.; Te.). 2, to become inflated, to be puffed up, to swell, to be distended (My.; T., M., Te., Tu.; Te. also ಊಱು). [ಮೊರೆ ದೆಱಿಗಿಕೊಳ್ವ ಮಱೆ ಭೋರ್ಗರೆದೂದುವ ಗಾಳಿ ಸಿಡಿದು ಪೊಯ್ವ ಸಿಡಿಲ್ ಕಾರಿರುಳೊಳಗುರ್ವಂ ಪಡೆದಿರೆ Ap. 6, 32]. ಕಿವಿಗಳನ್ ಅಕ್ಷಿಗಳುಮಂ ನೆಟ್ಟನೆ ಊದುವಳು (Bp. 15, 10). ಊದುವ ಬಿಱುಗಹಳೆಗಳು (56, 17). ಊದುತ (58, 23). ಪಿಳ್ಳಂಗೋವಿ ಊದುವವನು (ವೇಣುಧ್ಮ Si. 340). ಕೊಟಿಲನ್ ಊದುವ ಬಸುಱ (ಹೆಣಂ, Bp. 46, 58). ತಾಯ್ವಿಡಿ ... ಊದಿದುದೊ ಸೋಷ್ಣ ಜಳಮುಂ ಬಸುಱುಂ? (Rśv. 5, 40). ಗೇರ ಪಣ್ಣನ್, ಇದು ಕೆಣ್ಡಮ್! ಎನುತ್ತಂ, ಸಾರಿ, ಮೇಲೆ ತೃಣಮ್ ಇಟ್ಟು, ಅದನ್ ಊದಲ್ (9, 23). ಹಾದಿಯೊಳ್ ಊದಿದನ್ ಒರ್ವಂ, ಬೂದಿ ಕರಂ ಪಾಱೆ, ಕೆಣ್ಡಮುಂ (9, 26). ಮೂಡಣ ಎಲರ್ ಊವೆ (9, 30). ಚಿತ್ತಜಂ ತಮ್ಬೆಲರೊಳ್ ಊದಿದೊಡೆ (J. 26, 13). ಊದಿದ ಅಷ್ಟೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೂದಿ ಆಯಿತು (Prv.; see another Prv. s. -ಓ 2). ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಅದಱೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡದೊನ್ದು ಉಕ್ಕಿನ ತುಣ್ಡು ಚೆಲ್ಲಿ, ತಿದೀ ಊದುವನು (B. 4, 157). ಕದ ಊದಿಕೊಣ್ಡಿತು (My.). — ಊದ್ಯೂದು. rep. see Prv. s. ಕುಟ್ಟು 1.

ಊದು ūdu. 2. blowing. (Śśv. 2, 42 va.). 2, swelling, swollen state. (Te. ಊದು, ಊವೆ; M. ಊತ್ತು, swelling, greatness). — ಊದು ಕಾಮಾಲೆ. = ಊದುಗಾಮನಿ. (My.; T.; Tu. ಊದು ಕಾಮೆಲಿ). — ಊದುಗಲ್ಲ. a swollen cheek; a double chin (My.). — ಊದುಗಾಮನಿ. -ಕಾಮನಿ. a kind of jaundice by which the body swells (S. Mhr.). — ಊದುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a swollen leg

(My.). — ಊದುಗೊಟಿವೆ. -ಕೊಟಿವೆ. a tube used in blowing a fire; a blow-pipe (C.). — ಊದುಬಟ್ಟೆ. a morbidly swollen body (My.). — ಊದುಹೊಟ್ಟೆ. = ಊದುಬಟ್ಟೆ. (My.).

ಊದು ūdu. = ಊದ. (C.). — ಊದಿನ ಕಡ್ಡಿ. = ಊದಬತ್ತಿ. (C.).—ಊದುಗಡ್ಡಿ. = ಊದಿನ ಕಡ್ಡಿ. (My.). — ಊದುದಾನಿ. = ಊದುಬತ್ತಿಗಿಡ, (My.). — ಊದಬತ್ತಿ. = ಊದುಬತ್ತಿ (C.). — ಊದುಬತ್ತಿಗಿಡ. a receptacle for the ūdubatti made of metal in the form of a tree (C.).

ಊಧ ūdha. *an udder.*

ಊಧಸ್ ūdhas. *an udder.*

ಊಧಸ್ಯ ūdhasya. *milk.*

-ಊನ ūna. = -ಉವನ, of which it is a contracted form. frequently *e. g.* ಹೋಗೂನ, let us go! ಮಾಡೂನ, let us do! (C.). the form appears also as -ಊನು (S. Mhr.).

ಊನ ūna. = ಊಣ. *lessened; wanting; deficient, defective, short of any quantity;* maimed; *less, minus;* subtraction, deduction (ಗತ, ಶೋಧನ, ಕಳಹಂ Mr. 440).

ಊನತೆ ūnate. = ಊಣತೆ. the state of being lessened, etc. (My., also ಊನತ್ವ).

ಊಬತ್ತಿ ūbatti. = ಇಬತ್ತಿ. Tbh. of ವಿಭೂತಿ. (My.).

ಊಬಲು ūbalu. = ಉಬ್ಬಲು, etc. (My.).

ಊಬು ūbu. 1. = ಊದು 1. to blow (S. Mhr.; Te. ಊಯು, to whistle; M. ಊವಲ್, ಊಟಲ್, whistling).

ಊಬು ūbu. 2. = ಊಚಿ. the awn of barley, etc. (C.; ಕಣ್ಣಿಕೆ Mr. 110; ಶೂಕ G.; Mhr. ಓಮ್ಬಿ; *cf.* ಊಚು 1). ಭತ್ತದ ಊಬು, ನೆಲ್ಲುಊಬು (ಕಿಂಶಾರು, ಸಸ್ಯಶೂಕ, ಧಾನ್ಯಶೂಕ Si. 305. 448). — ಊಬಿನ ಕರಡ. ಊಬುಹುಲ್ಲು when dry (C.). — ಊಬುಕಡ್ಡ. = ಊಬಿನ ಕರಡ. (S. Mhr.). — ಊಬುಹುಲ್ಲು. a common fodder grass with very troublesome awns, Andropogon contortus (Z.; C.), used also in making brooms (My.).

ಊಮ್ ūm. an interjection expressing pain, anger, etc. *cf.* ಉಂ 2. (C.).

ಊಮೆ ūme. a dumb man (My.; M., T. ಊಮ, dumb, stupid; a dumb man; T. ಊಮ್ಮೈ, a dumb person); a taciturn man (My.).

ಊಯಿಸು ūyisu. Tbh. of ಊಹಿಸು. (My.).

ಊರ್ ūr. = ಊರು, ಊರ್-. an inhabited place; a village; a town [ಆ ಮಳಯಾಚಳ ಹಿಮಗಿರಿ ಸೀಮಾವನಿತಳಕೆ ಬೆಂಗಿಮುಣ್ಣಕದೊಳ್ ಚೆಲ್ವಾವಗಮೆ ತನಗದೊನ್ದುರ್ ನಾಮದೊಳಂ ವೆಂಗಿಪಟು ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ Pb. 14, 40; Ap. 5, 19 va.]. (ಗ್ರಾಮ Nr.; Si. 442; ಗ್ರಾಮ, ಸಂವಸಥ Hlā., Mr. 188; T., M.; Te., Tu. ಊರು). ಊರ್ಗಳ್ (Śmd. 51). ಊರನ್ ಅಯ್ದಿದಂ (156). ಊರ ಮುನ್ದು (162). ಊರ್ಗೆ (82). ಊರೊಳ್ (231). ಎರಡು ಊರ ಎಡೆಯ ನಿಡುಮಾಳಂ (ಪ್ರಾನ್ತರ); ಊರ ಹೊರೆ (ಗ್ರಾಮಾನ್ತಿಕ, ಉಪಶಲ್ಯ, ಕಟ, etc. Hlā.). ರೂಡಿಸಿದ ಕವಿತಾಪ್ರವೀಣನು ನಾಡೊಳ್ ಊರೊಳು ಕೀನೇ! (Bp. 42, 6). ಬಣ್ಣಿಯನ್ ಊರ ಹೊಱವಣ್ಡಿಸಿದಂ (Bh. 1, 10, 29). ಬನಗಳಿಂ ಬಳಸದ ಊರ್ಗಳ್ ಇಲ್ಲದ ಎಡೆ ಇಲ್ಲ ಆ ಇಳೆಯೊಳು (J. 3, 3). ಕಱುಬರ್ ಇರ್ದ ಊರ್ಗಿನ್ದೆ ಕಾಡು ಒಳ್ಳಿತು (28, 36). ಮನ್ತ್ರಿ ದುಮ್ದುಮಾನದಿಂ ನಗರದ ಸಮಾಪಕೆ ಅಯ್ತರೆ, ವಾದ್ಯಘೋಷಿತಂ ಕಿವಿಯೊಳ್ ಇಡಿಯೆ, ಏನ್ ಇದು ಉತ್ಸಹಮ್ ಊರೊಳ್? ಎನೆ (31, 29). see ತಮರೂರ್, ಹುಟ್ಟೂರ್; J. 3, 40; 4, 16; 6, 51; 24, 21. — ಊರಗಸೆ. -ಅಗಸೆ. a town gate (C.).

— ಊರಡಿಕೊಳಗ. -ಅಡಿ- a koḷaga of which the size has been fixed by the villagers (Bp. 1, 23; My.). — ಊರವ. -ಅವ. a man belonging to a village or town (C.). ಊರವರು (Bp. 54, 75). ಊರವಳು. -ಅವಳು. a woman belonging to a village or town (C.) — ಊರುಪ್ಪುಱು. -ಉಪ್ಪುಱು. a village grant (J. 7, 30; My.). — ಊರೂಟ. -ಊಟ. a public meal (C.). — ಊರೂರ್. rep. ಊರೂರೊಳ್ (Śmd. 231; Bp. 25, 20). — ಊರೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. a village or town chief. (Śmd. 161).

ಊರರಿ ūrari. = ಉರರಿ. *a particle expressing expansion, and assent or acceptance.*

ಊರರೀಕೃತ ūrarī-krita. = ಉರರೀಕೃತ. (G.).

ಊರವ್ಯ ūravya. relating to the thigh (of Brahmā): *a vaiśya.*

ಊರಿ ūri. = ಊರರಿ. *a particle of diffusion and assent.*

ಊರಿಗೆ ūrige. = ಪೂರಿಗೆ, etc. (My.). see ಎಣ್ಣೂರಿಗೆ.

ಊರೀಕೃತ ūrī-krita. *agreed, promised.*

ಊರು uru. = ಊರ್, etc. (C.). ಅತ್ತಲ್ ಊರಿಗೆ ಹೋದವರು ತಾವು ಇತ್ತ ಮನೆಗೆ ಅಯ್ತರುತಂ (Bp. 14, 24). ನೆರೆಯೂರಿಂಗೆ ಹೋಗುತ (16, 1). ಊರಿಂಗೆ ದೂರದೊಳ್ ಇರ್ದ ವನಂ (ಉಪರೋಪಿತ Hlā.) ಜನ ಧನ ಅಧಿಕಾರ ಇವು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವ ಊರು (Si. 106). ಹಾವುಗಳ ಊರು (ಭೋಗವತಿ, ಪಾತಾಲರಾಜಧಾನಿ 425). ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದನ ಕಾಯವು ಹಾಳೂರ ಸ್ಥಾನದಿಂ ಕಡೆಯೆ! (Sp.). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು ಕೊಱೆತು ನಾಱುವ ನೀರು (Dp. 54). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮನೆಯು, ಅಕ್ಕಱಿಲ್ಲದ ತವರು ಇದ್ದು ಫಲವೇನು? (148). ಒಳ್ಳೆಯನ್ ಇರದ ಊರು, ಕಳ್ಳನ ಒಡನಾಟವೂ, ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು ಇವು ಮೂಱು ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಅಗಸರ ಮಾಳೆಯೇ ಮುತ್ತಯ್ದೆ. — ಊರ ಗುದ್ದಲಿ ತನ್ದು, ನಾಡ ಕಾಲಿವೆ ತೆಗದ. — ಊರ ಮುನ್ದೆ ನೇಗಿಲ ಹೂಡಿದರೆ ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಡವರಿಗೆ ಒನ್ದೊನ್ದು ಮಾತು. — ಊರಲ್ಲಿ ತಿರಿದುಣ್ಣು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬನ್ದು ಪದಾ ಹೇಱು! — ಊರ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ದಾರಿ ತೀರಿತು. — ಊರಿಗೆ ಅರಸನಾದರೂ ತಾಯಿಗೆ ಮಗ. — ಊರಿಗೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಯಾರಿಗೆ ಅಱಲಿ? — ಊರಿಗೆ ಬನ್ದ ಮಾರಿ ಉಣ್ಣದಲ್ಲದೇ ಹೋಗದು. — ಊರಿಗೆ ಬರುವನಕಾ ಒಬ್ಬ ನೆಣ್ಟ, ಊರಿಗೆ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ನೆಣ್ಟರು. — ಊರಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾದರೆ ನಾಯಿಗೆ ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. — ಊರಿಗೆ ಹೋಗದವರಿಗೆ ದಾರೀ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? — ಊರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗೇರಿ. — ಊರು ಉಪಕಾರವಱಿಯದು, ಹೆಣ ಶೃಂಗಾರವಱಿಯದು. — ಊರು ತಿರಿದು, ಜೂಲುನಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ. — ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು. — ಊರು ಬೇಱೆಯಾದರೂ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಬೇಱೆಯೇ? — ಊರು ಮೂಱು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರ ಬಾಗಲಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಱಡ ಬೇಕು. — ಊರ ಮೇಲೆ ನೂಱು ಬಿದ್ದರೆ ಶಾನಭೋಗನಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇನು? — ಬಾಯಿ ಒಳ್ಳೇದಾದರೆ ಊರು ಒಳ್ಳೇದು. — ಊರು ಸುಟ್ಟರೂ ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹೊಱಗೆ. — ಊರು ಸುತ್ತಾ ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ನುಸಿಯ (ಹಾಯ) ಬೇಕು. — ಊರಕ್ಕಿ ಊರ ಬೇಳೆ ಉಣ್ಣು ಹೋಗೆ, ಮಾರವ್ವ! — ಊರು ಹಾಱಿದರೂ ಗಾವುದಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? — ಊರೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಡ ಮಾತನ್ನು ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಱಿದ. — ಊರೆಲ್ಲಾ ತೊಳೆದರೂ ಮಸಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗದು. — ಊರು ಸೂಱೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಪಾಲಿ ಕಾದರು. — ಊರೆಲ್ಲಾ ಸೂಱೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಬಾಗಲು ಹಾಕಿದರು (Prvs.). see Prvs. s. ಊಡಕ, ಯಾರ್. — ಊರ ಕತ್ತೆ. = ಊರುಕತ್ತೆ. (B. 3, 48). — ಊರ ಕಿರಿಯಾತು. the country Chirayit, Andrographis paniculata Nees (St. & Pl.). — ಊರ ಪಾರಿವಾಳ. a village or house pigeon (B. 3, 114). — ಊರಾಳು. -ಆಳು. a villager; village-people. see Prv. s. ಧಾರಾಳ. — ಊರು ಕಟ್ಟೆ. a raised seat round a tree in front of a village (C.). — ಊರುಕತ್ತೆ. a village or domestic donkey (B. 5, 16). — ಊರುಕೇರಿ. a village or town street (C.; Si. 229). — ಊರುದೇವಮ್ಮ. a village goddess (C.). — ಊರಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a gavuḍa. see Prv. s. ಮಾಱಪ್ಪ.

— ಊರುಬಾಗಿಲು. a town gate (C.; ಗೋಪುರ, ಪುರದ್ವಾರ Si. 112; ವಲಜ 413). — ಊರುವನ್ದಿ. -ಹನ್ದಿ. a village hog (ವಿಟ್ಚರ, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಶೂಕರ Nr.). ದಿಗ್ವಾರಣದ ಮಱು ಉಮ್ಬುದೇ ಬನ್ದು ಊರುವನ್ದಿಯ ಮೊಲೆಯಂ? (Bp. 11, 10). — ಊರುವಾಗಲ್. -ಬಾಗಲ್. = ಊರು ಬಾಗಿಲು. (Bp. 43, 72). — ಊರುಸಿಂಗ. the village-lion: a Pariah dog (My.). — ಊರುಹತ್ತಿರ. the neighbourhood of a village (ಗ್ರಾಮಾನ್ತ, etc. Si. 113). — ಊರುಹಾಗಲ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, generally cultivated, Momordica charantia L. (St. & Pl.). — ಊರೂರು. rep. ಆ ಕರಿಕಾಲಚೋಳನು ಮನೆಮನೆಗೆ ಊರೂರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜನಕೆ ಬಿಟ್ಟಿಯನ್ ಒರೆವ ಕೆಲಸಕೆ ಪೋಪ ಸಮಯದಲಿ (Bp. 26, 55). — ಊರೆಳ್ಳು ಗಿಡ. -ಎಳ್ಳು-. the gingely-oil plant, Sesamum indicum, D. C. (My.).

ಊರು ūru. *the thigh* (ತೊಡೆ Śm. 70. 91).

ಊರುಗ ūr-uga. a man born or living in a village, a rustic, a vulgar man (Śmd. 240). (ಗ್ರಾಮೀಣ, ಗ್ರಾಮ್ಯ, ಗ್ರಾಮೇಯಕ Hlā.). — ಊರುಗನುಡಿ. a vulgar expression (ಅಶ್ಲೀಲ Hlā.; Mr. 85).

ಊರುಜ ūru-ja. born from the thigh (of Brahmā): *a vaiśya.*

ಊರುಪರ್ವ ūru-parva. *the knee.*

ಊರುವಿಶ್ಲೇಷ ūru-viślēṣa. a disjunction of the thighs. see ಒಗಟು.

ಊಱಿ ūṟi. that puts itself down. see ಬಿಲ್ಲೂಱಿ ಹಾವು.

ಊಱಿಕೆ ūṟike. putting down, etc. (My.).

ಊಱಿಸು ūṟisu. 1. to cause to put down, etc. (My.).

ಊಱಿಸು ūṟisu. 2. to steep, to soak (My.).

ಊಱು ūṟu. 1. = ಉಱು. to be, to exist; to stay, to stop, to reside (ಸತ್ತ Śmd. Dh.). ಬಹಳ ದಿವಸ ಒನ್ದು ಊರೊಳಗೆ ಊಱುವದು (C.). 2, to settle (v. i.), to take up one's abode. ಸಮ್ಮದವೂಱಿದ ಅತಿಕರುಣಾಸುಧಾರಸವೇಱಿದ ಆಲೋಕನದೊಳ್ ಆ ಗುರುಭಕ್ತನಂ ನೋಡಿ (Bp. 39, 49). ಕಂಗಳಿಗೆ ತಮಮ್ ಊಱು, ದುರ್ಮಾರ್ಗಂಗಳಲಿ ವರ್ತಿಸುವುದು (60, 44). 3, to cause to settle on or to stick to. ನೆಲನ ಮೂಗಿಂಗೆ ಊಱಿ ಹಿಣ್ಡನ್ ಒಡೆದ ಎಕ್ಕಲಂ (Rāghc. 17, 72). 4, to put down, or fix, on the ground, etc. (C.). ಉಂಗುಟಂಗಳನ್ ಊಱಿ ನಡೆವುತೆ (Bp. 1, 49). ಕಾಲೂಱಿ ನಿನ್ದು (1, 50). ಕಾಲೊನ್ದ ಧರೆಯೊಳ್ ಊಱಿ (2, 12). ಅಡಿಯನ್ ಊಱುತ್ತ ಇನಿತು ದೂರಂ ನಡೆದು (43, 85). ಮಡದಿ ಮೊಣಕಾಲೂಱಿ ಬಾಗುತ ನಡೆಯೆ (57, 59). ನಾಲ್ಕು ಚರಣವನ್ ಊಱಿ ನಡೆವ ಧರ್ಮ (J. 27, 19). ಜಾಱಿ, ಜವದಿಂ ಕೆಯ್ಯೂಱಿ, ಬಿದ್ದು, ಎದ್ದು (Rśv. 8, 124). ಕೆಯ್ಯೂಱಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ಅನಿತಱಲ್ಲಿ (13, 95 va.). ಗೋವುಗಳ ಕಾಲುಗೊರಸೆಗಳು ಊಱಿದ ಗುಣ್ಡಿ (Si. 431). ಕೋಲನ್ನು ಊಱುವದು (C.). ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಂಗಾಲೂಱಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇವೆ (B. 4, 82; see B. 4, 62). 5, to put in the ground, etc., to plant (C.). ಗಿಡಗಳ ಮೊಳಕೆಗಳನ್ನು ಅಗಿದು, ಮತ್ತೊನ್ದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಊಱುತ್ತಾರೆ (B. 3, 107); to inoculate (C.). ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಮಯಿಲ್ಲಾ ಬೀಜವನ್ನು ಊಱುವದು (4, 222); to set firmly, as flags, etc. (C.). 6, to put or apply to. ಮುಕುಲಿತಹಸ್ತವ ಅಲಿಕದಲಿ ಊಱಿ ನಮಿಸುತ (Bp. 60, 61). 7, to join one thing to another one for support. ಗಲ್ಲದೊಳು ಕೆಯ್ಯೂಱಿ (Bp. 3, 17). ತೊಡೆಗಳಂ ಮೊಟಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಊಱುತೆ (4, 12). 8, to lean on. ಆಱು ದಲದ ನಲಿನಮನ್ ಊಱಿ (3, 8). ಕೆಯ್ದುವನ್ ಊಱಿ, ತಾ ನಿನ್ದು (32, 7). ಹಲಿಗೆಯನ್ ಊಱಿ ಕೆಯ್ಗಳಿನ್, ಅಮರಿ (39, 62). 9, to enter into, to enter (the earth, etc.). ಬೇರೂಱುವದು, the root to enter or to be fixed, to root (C.); [to drive deep and firm. ಏಱೆಸ್ಸೊನ್ನುಪ್ಪುತ್ತು ಪತ್ತೆನ್ನುಱಿಕೆಯ ಸರಲಿನ್ದೂಱಿ ಕೊಣ್ದಾವ ಮೆಯ್ಯುಂ ಪಾಱೆಮ್ಬನ್ತಾಗೆ Pb. 11, 95; ಬಾಳಂ ನಿರ್ನೆಱಮೂಱಿ Ap. 14, 75; ಮೂಕಫಲ ರಸವ ಸವಿದನ್ತೆ ಕಳ್ಳಗೆ ಚೇಳೂಱಿದನ್ತೆ Cv. 1410; ಹಾಳು ಗೋಡೆಗೆ ಹೋದರೆ ಚೇಳೂಱುತ್ತು Bv. 111]. ಊರಿದೊಡೆ (ಸರ್ಪದ) ಎರಡು ಪಲ್ಗಳು (Bp. 46, 32). 10, to cause to enter, to stick; to sting (bite). ಮುಸುಟಿಯ ರಾಯಂ... ಕೊರಲಗನ್ ಆಲದೊಳ್ ಊಱಿ ನಿಲಲ್ (32, 24). ಊಱಿಸೋದು, ಜಾಱಿಸೋದು, ನಾಱಿಸೋದು (a riddle meaning "a bug"). ಜೇನು ನೊಣ ಊಱುತು (My.). 11, to enter and become beneficial, to agree with. ಆ ಊರಿನ ನೀರು ಅವನಿಗೆ ಊಱುತು. (My.). 12, to walk (My.; see Prv. s. ಅಜ್ಜ). (T. ಊಣ್ಣು, to lean, set, fix, stick in, put in the ground; M. ಊನ್ನು, to be fixed, firm; to lean, rest, rely upon; ಉಱು, to sink into, penetrate; to sink to the bottom, subside, settle; Tu. ಊರು, to set firmly, etc.). [—ಊಱಿಸಾಱು. to announce emphatically. ಪುಗಲಿಂ ಗಡಮೆನ್ದು ಬೇಟಕಾಱರನಿರದೂಱಿ ಸಾಱಿ ಜಡಿವನ್ತೆಸೆಗುಂ ಸಹಕಾರ ಕೋಮಳಾಂಕುರ ಪರಿತುಷ್ಟ ಪುಷ್ಟ ಪರಪುಷ್ಟ ಗಳಧ್ವನಿ ನನ್ದನಂಗಳೊಳ್ Pb. 2, 13].

ಊಱು ūṟu. 2. leaning on, etc.— ಊಱುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a stick to lean on, a walking stick (C.).

ಊಱು ūṟu. 3. to leak out, to ooze, to spring as water (My.; Si. 82. 83. 115; see ಊಟೆ). 2, to be steeped, to be soaked (My.; T., Te.; *cf.* ಉಸಿ).

ಊರ್- ūr. = ಊರ್, etc. — ಊರ್ಕಾವಲಿಗ. a town watchman (My.). — ಊರ್ಕೆಲಸಿಗ. a village or town barber (C.). — ಊರ್ಗಾವ. -ಕಾವ. a man who watches the heaps of grain in the fields of a village till government and the owners have got their share, when he receives his fees in the shape of grain (*cf.* ಕಾಳಬಾಳಂ Ct. I, 74, *i. e.* ಕಾಱುಬಾಱಂ s. ಕಾಱ್). — ಊರ್ವೇಲಿ. -ಬೇಲಿ. a hedge round a village (My.).

ಊರ್ಜ ūrja. *power, energy, strength;* effort, exertion. 2, *the month Kārttika* (November-December; Mr. 70).

ಊರ್ಜಸ್ವಲ ūrja-s-vala. *powerful, strong.*

ಊರ್ಜಸ್ವಿ ūrjasvi. *powerful, strong.* see Kāvy. III, 3, B, 166.

ಊರ್ಜಿತ ūrjita. powerful; well established (My.); mighty; great, excellent (My.); exceeding, much. see Grj. 2, 106 vā.; 5, 44. Bp. 8, 47; 22, 51; 30, 2; 61, 79; J. 25 sum. ಊರ್ಜಿತೆ, an excellent female; a powerful mare (Bp. 59, 39).

***ಊರ್ಜಿತಾಳಂಕಾರ ūrjita-aḷankāra.** a kind of figure of speech. Kr. 3, 4. 199.

***ಊರ್ಜಿತೋಪಮೆ ūrjita-upame.** a kind of figure of speech. Kr. 3, 71.

ಊರ್ಜಿಸು ūrjisu. to be energetic, great, or much (Bp. 53, 24).

ಊರ್ಣ ūrṇa. = ಊರ್ಣೆ. see ಶಶೋರ್ಣ.

ಊರ್ಣನಾಭ ūrṇa-nābha. *a spider.*

ಊರ್ಣನಾಭಿ ūrṇa-nābhi. *a spider.*

ಊರ್ಣಾಯು ūrṇāyu. woollen. 2, *a woollen blanket.* 3, *a ram.*

ಊರ್ಣೆ ūrṇe. = ಉಣ್ಣೆ. *wool; felt.* 2, a circle of hair between the eyebrows (G.).

ಊರ್ಧ ūrdha. = ಉದ್ದ, etc., ಊರ್ಧ್ವ. see ಕರೋರ್ಧ.

ಊರ್ಧ್ವ ūrdhva. *high, raised up;* being above. 2, *elevation, elevated position, that is high.* ಊರ್ಧ್ವಂ, *on high, up, upwards.*

ಊರ್ಧ್ವಕ ūrdhvaka. *a certain drum, a kind of mardala.*

ಊರ್ಧ್ವಕ್ಷಿಪ್ತ ūrdhva-kṣipta. thrown or sent upwards; turned upwards, raised (ಉದಂಚಿತ, ನೆಗಪಿದುದು Mr. 449).

ಊರ್ಧ್ವಗತ ūrdhva-gata. gone up, risen; being on high.

ಊರ್ಧ್ವಗತವಸ್ತುಗ್ರಹಣ ūrdhvagata-vastu-grahaṇa. seizing or taking what is on high. see ಎಟ್ಟು.

ಊರ್ಧ್ವಗತಿ ūrdhva-gati. going upwards; ascent, elevation; elevation in the scale of being: mōkṣa (My.).

ಊರ್ಧ್ವಜಾನು ūrdhva-jānu. *long-shanked, or thick-kneed.*

ಊರ್ಧ್ವಜ್ಞು ūrdhva-jñu. *long-shanked,* etc.

ಊರ್ಧ್ವನ್ದಮ ūrdhva-n-dama. *raised up, standing up.*

ಊರ್ಧ್ವಪಿಣ್ಡ ūrdhva-piṇḍa. = ಮೂರ್ಧಪಿಣ್ಡ. (ಕುಪ್ಪುಸ್ಥಲ Mr. 154).

ಊರ್ಧ್ವಪುಣ್ಡ್ರ ūrdhva-puṇḍra. a perpendicular line on the forehead of a Vaiṣṇava. (My.).

ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ್ ūrdhva-rētas. being above the semen: abstaining from sexual intercourse, chaste. (My.).

ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ ūrdhva-lōka. *the upper world, heaven* (ಇತಿಹ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ Nn. 93).

ಊರ್ಧ್ವವಿಮೋಚನ ūrdhva-vimōcana. loosening from an elevated place. see ಅಸು.

ಊರ್ಧ್ವಶ್ವಾಸ ūrdhva-śvāsa. expiration (R.).

ಊರ್ಮಿ ūrmi. *a wave.* 2, a current, the flowing of water. 3, a fold or plait in a garment. 4, human infirmity (as grief, illusion, hunger, thirst, decay, death). see ಷಡೂರ್ಮಿ.

ಊರ್ಮಿಕೆ ūrmike. a wave. 2, *a finger ring* (ಉಂಗುರ Mr. 340). 3, regret, sorrowing for anything lost.

ಊರ್ಮಿಮತ್ ūrmi-mat. wavy; *bent, crooked.*

ಊರ್ಮಿಲಾಕಾನ್ತ ūrmilā-kānta. Lakṣmaṇa (J. 20, 56. 60; 21, 37).

ಊರ್ಮಿಲಾಪತಿ ūrmilā-pati. = ಊರ್ಮಿಲಾಕಾನ್ತ. (J. 21, 54).

ಊರ್ಮಿಲಾರಮಣ ūrmilā-ramaṇa. = ಊರ್ಮಿಲಾಪತಿ. (J. 20, 59).

ಊರ್ಮಿಲೆ ūrmile. -ಲಾ. Janaka's daughter and wife of Lakṣmaṇa. (My.).

ಊರ್ವ ūrva. the submarine fire. (G.). 2, reservoir. 3, a cloud. 4, a stable. 5, a pitṛi or mane of a deceased ancestor. 6, N.

ಊರ್ವಶಿ ūrvaśi. = ಉರ್ವಶಿ. (Bp. 57, 72; My.).

ಊರ್ವಿಕ ūrvika. (fr. ಊರ್?). people, folks. see Prv. s. ಪೂರ್ವಿಕ.

ಊವು ūvu. = ಉವ್ವು, etc., ಊ 8. (My.).

ಊಷ ūṣa. 1. *salt ground.*

ಊಷ ūṣa. 2. = ಉಷ. see ಪ್ರತ್ಯೂಷ.

ಊಷಣ ūṣaṇa. = ಉಷಣ. *black pepper* (ಮೆಣಸು Hlā.).

ಊಷಣೆ ūṣaṇe. = ಉಷಣೆ. long pepper (ಹಿಪ್ಪಲಿ G.).

ಊಷರ ūṣara. *a barren spot with saline soil.*

ಊಷವತ್ ūṣa-vat. consisting of saline soil; *a spot with saline soil.*

ಊಷ್ಮ ūṣma. ಊಷ್ಮನ್ ūṣman. *heat; steam, vapour;* ardour, passion; the hot season. see Śmd. 106; ಉಮ್ಮಳ.

ಊಷ್ಮೆ ūṣme. Thh. of ಊಷ್ಮನ್ (Śmd. 106. 107; ಉಮ್ಮೆ, ಸೆಗಳಿಗೆ, ಧ್ರುಳ Kk. 11 b; ಉಮ್ಮೆ 12; ಉಮ್ಮಳಿಸಿತು 83).

ಊಸ್ ūs. = ಉಸ್ No. 1. (My.).

ಊಸರವಳ್ಳಿ ūsaravaḷḷi. = ಊಸರುಳ್ಳಿ, ಹೂಸರುಳಿ, ಹೂಸರುಳ್ಳಿ. a kind of lizard, the Indian monitor, Varanus dracaena (My.; Te. ಊಸಪಿಲ್ಲಿ, ಊಸರವೆಲ್ಲಿ). [ಉಡುವಿನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಹಡೆದರೆಮ್ಮವರು ಊಸರವಳ್ಳಿಯನ್ನೆ ಎನ್ನಿರವು Bv. 292]. — ಊಸರವಳ್ಳಿ ಹಾವು. (= ಊಸರವಳ್ಳಿ?). (ಮಾಲುಧಾನ, ಮಾತುಲಾಹಿ, ವಿಷಗಿಡದ ಹುಟ, ಉಮ್ಮತ್ತದ ಹುಟ; ಇದು ಖಟ್ವಾಂಗದ ಆಕಾರವಾಗಿಯೂ ದೀರ್ಘದೇಹವಾಗಿಯೂ ಉದ್ದವಾದ ಬಾಲವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಇರುವದು Si. 77). *cf.* ಒಳ್ಳೆ 2.

ಊಸರುಳ್ಳಿ ūsaruḷḷi. = ಊಸರವಳ್ಳಿ, etc. (R.).

ಊಸು ūsu. 1. = ಹೂಸು 2. (My.).

ಊಸು ūsu. 2. = ಹೂಸು 3. (My.).

ಊಹ ūha. 1. = ಊಹೆ, etc. *reasoning; deliberation, reflection, calculation,* inferring, conjecturing (ಅನುಮಾನ, ತರ್ಕ Mr. 10). 2, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಊಹ ūha. 2. pushing, moving, etc. see ಪ್ರತ್ಯೂಹ, ವ್ಯೂಹ, ಸಮೂಹ.

ಊಹಾಬಲ ūhā-bala. the power of reasoning, etc. (Bh. 1, 7, 41).

ಊಹಿತ ūhita. deliberated about, etc. (My.).

ಊಹಿನಿ ūhini. an assemblage; a multitude reduced to order, see ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ.

ಊಹನೀಯ ūhanīya. = ಊಹ್ಯ No. 1. (My.).

ಊಹಿಸು ūhisu. to reason, to deliberate, to suppose, to infer, etc. (Bp. 1, 63; 18, 64; 40, 8. 15; 45, 28; 50, 54; Si. 327. 350. 385. 390; My.; B. 4, 58).

ಊಹಿಸುಹ ūhisuha. reasoning, etc. (ಊಹೆ, ತರ್ಕ Nn. 148).

ಊಹೂ ūhū. no! no! don't! (My.; Mhr.; see Prv. s. ಊಟ).

ಊಹೆ ūhe. = ಊಹ, ಹೂಹೆ. Tbh. of ಊಹ (Śmd. 102; ತರ್ಕ, ಊಹಿಸುಹ Nn. 148).

ಊಹ್ಯ ūhya. inferrible; fit to be noted; fit to be deliberated about, fit to be supposed, etc. 2, fit to be pushed or moved. see ಸಮೂಹ್ಯ.

ಊಳ್ ūḷ. 1. = ಊಳು. to call near from a distance (ದೂರಾದ್ ಆಹ್ವಾನ Śmd. Dh.). 2, to cry out; to howl (M. ಊಳಿ), [ಅದನೆ ಪಲವೆಡೆಗಳೊಳೆನ್ನುಂ ಬಲ್ಲವರಿಡದಿರ್ಕಾದಂ ಬಾಯ ಬಿಡೂಳ್ವವೋಲ್ ಕರಂ ವಿರಸತರಂ Kr. 2, 23; Pb. 4, 48; Ap. 11, 96]. P. p. ಊಳ್ದು. ಕವಕ್ಕವ ಎಲೆಎಲೆ ಉ ಊ (o. r. ಒ ಓ) ಪುಗಲ್ ಪುಗಲ್ ಎನ್ದು ಒಚ್ಚತ ಊಳ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯುಂ (Śmd. 74). ಸನ್ಧಿ ಸಮಾಸ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಅನ್ದಮುನ್, ಅವಱೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ ತುಱುಗಿದ ಯತಿ, ಪದಬನ್ಧಮುನ್ ಅಱಿಯದನ್ ಒನ್ದುಂ ಮನ್ದಿ ಕಣ್ದು ಊಳ್ವ ನಾಯಿ ನಿಷ್ಕಾರಣದೊಳ್ (Ct. II, 121). see Abh. P. 13, 19; 14, 122.

ಊಳ್ ūḷ. 2. an outcry; a howl (Te. ಊಲೆ, ಊಳ; M. ಊಳ್, ಓಳಿ, ಓಲಿ; T. ಊಳೈ). — ಊಳಿಡು. -ಇಡು. to cry out; to howl (ಶ್ವಾನಜಮ್ಬುಕಧ್ವನಿ Śmd. Dh.). ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಕದ ಮೇಲೆ ತೊಮ್ಬತ್ತಾಱು ಸಾವಿರ ಗೀತಸಂಕುಲವ ಹೇಱಿದೆವು, ಅವುಂ ಬೆಟ್ಟವಂ ಕಣ್ದು ಊಳಿಡುವದಱ ಚನ್ದಮ್ ಆಯ್ತು (Bp. 22, 52). ಬಸದಿಗಳೊಳ್ ಊಳಿಡುವ ನರಿಗಳೋ? (51, 53).

ಊಳವೆ ūḷave. = ಊಳ್ 2. (C. Bp. 47, 29).

*__ಊಳಿಗ ūḷiga.__ a day book (in book-keeping).

ಊಳು ūḷu. = ಊಳ್ 1. P. p. ಊಳಿ. ಹಗಲುಂ ನರಿಗಳ್ ಊಳಿದವು (Bp. 61, 11). ಹೆಸರ ನಾಯ್ಗಳು ಹಾಸ ಹಱಿದು, ಉಬ್ಬಸದಲಿ ಊಳಿದವು (Bh. 3, 13, 21).

ಊಱಗ ūḷaga. = ಊಱಿಗ. (My.).

ಊಱಗಿತ್ತಿ ūḷaga-itti. = ಊಱಿಗಗಿತ್ತಿ. (My.).

ಊಱಿಗ ūḷiga. (drudgery?); work, business; service (C.; Te. ಊಡಿಗ; T., M. ಊಳಿಯ; T. ಒಯ್, to perform; ಒಱುಗು, to go, walk; to act; see ಉಱ್ಗ; ಉಱಿಗ 1; *cf.* ಓಲಗ). ಕೇಳ್,

ಅರಸ! ನಿಮ್ಮ ಊೞಿಗವ ತಪ್ಪಿಸಿದನ್ ಆದೊಡೆ (Bp. 53, 34). ಊೞಿಗದ ಬೇಟೆಯ ನಾಯ್ (ವಿಶ್ವಕದ್ರು Mr. 185). ಮುನ್ದುಕಡೆ ನಡಿಯುವ ಊೞಿಗದವನು (ಪುರೋಗ, ಅಗ್ರೇಸರ, etc. Si. 281). ಅರಸಿನ ಊೞಿಗದ ಸ್ಥಲ (ರಾಜಸಭೆ 485). ಎನ್ದನು ವೃಕೋದರನ ಊೞಿಗವಂ (Bh. 1, 8, 56). see Grj. 6, 25; 7, 21; Rām. 3, 7, 30; J. 13, 60; 32, 41; B. 5, 283. 284. 285. 293; Prv. s. ವರ್ಗ. — ಊೞಿಗದವ. -ಅವ. a male servant (C.; ಆಳು, ಸೇವಕ G.; B. 5, 283).

ಊೞಿಗಗಿತ್ತಿ ūḷiga-gitti. a female servant (My.).

ಊೞಿಗತನ ūḷiga-tana. service. ಊೞಿಗತನಕ್ಕೆ ನಿನ್ತುಕೊಳ್ಳು, to be in the employ of. ಎರಡನೆಯವರಲ್ಲಿ ಊೞಿಗತನಕ್ಕೆ ನಿನ್ತುಕೊಣ್ಡು (G. 551).

ಊೞಿಗಿ ūḷigi. a male servant (My.).

ಊೞು ūḷu. = ಹೂೞು, etc. to bury (My.).

ಋ ṛi

ಋ ṛi. the seventh letter of the alphabet (Śmd. 12 seq.) when initial it occasionally appears as ರಿ or ರು in the colloquial language.

ಋಕ್ ṛik. = ಋಚ್.

ಋಕಾರ ṛi-kāra. the letter ಋ (Śmd. 11).

ಋಕಾರಾನ್ತ ṛikāra-anta. a term with final ಋ (Śmd. 103).

ಋಕ್ಕು ṛikku. Tbh. of ಋಚ್ (Śmd. 106 Cm.).

ಋಕ್ಥ ṛiktha. *property, wealth.*

ಋಕ್ಷ ṛikṣa. = ರುಕ್ಷ 2. *a bear.* 2, *a star; a constellation, a lunar mansion.* 3, *the plant Bignonia indica* (ದಿಣ್ಡುಲಮರ G.). 4, N. of a mountain. see ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ.

ಋಕ್ಷಗನ್ಧಿಕೆ ṛikṣa-gandhike. *the creeper Batatas paniculata* Chois.

ಋಕ್ಷಗನ್ಧೆ ṛikṣa-gandhe. *the plant Argyreia argentea* sweet.

ಋಕ್ಷರಾಜ ṛikṣa-rāja. N. of the father of Vāli and Sugrīva (Rām. 4, 2, 15. 18).

ಋಕ್ಷಾಜಿನ ṛikṣa-ajina. a bearskin (Cpr. 4, 31).

ಋಕ್ಷೇಶ ṛikṣa-īśa. lord of the stars: *the moon.*

ಋಗ್ವೇದ ṛic-vēda. the ṛigvēda, the first of the four vēdas (C.).

ಋಗ್ವೇದಿ ṛigvēdi. belonging to, or being conversant with, the ṛigvēda. — ಋಗ್ವೇದಿಗಳ ಸಿಂಗರಿ. N. (Bp. 56, 41).

ಋಚ್ ṛic. = ಋಕ್, ರುಕ್ಕು. *a verse or text of the vēdas, especially one of the ṛigvēda.* 2, *the ṛigvēda.*

ಋಚೆ ṛice. = ಋಚ್ No. 1. (My.).

ಋಚ್ಛೆ ṛicche. wish, desire. see ಯದೃಚ್ಛೆ.

ಋಜೀಷ ṛijīṣa. *a seether or boiler;* a frying pan.

ಋಜು ṛiju. = ರಿಜು, ರುಜು 1. *straight; right; honest; upright.*

ಋಜುಭೇದ ṛiju-bhēda. the state of being bent. see ಕುಳಿರ್.

ಋಜುರೋಹಿತ ṛiju-rōhita. the straight (unbent) bow of Indra (ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು Mr. 42).

ಋಜುಲಮ್ಬಿ ṛiju-lambi. *hanging straight down.*

ಋಜುವೀರ ṛiju-vīra. an honest hero (Śmd. 74).

ಋಜೂಕರಣ ṛijū-karaṇa. straightening; rectifying. see ತಿದ್ದು.

ಋಜ್ವಾಗತ ṛiju-āgata. coming in a straight manner (in dramatic action, Śmd. 74; Kāvy. I, 5, 45).

ಋಣ ṛiṇa. = ರಿಣ, ರುಣ, ರೊಣ್ಣ. guilt. 2, *debt; obligation.* — ಋಣ ಕೊಡು. to lend money (My.). — ಋಣ ತೀರಿಸು. to discharge a debt (My.). — ಋಣ ಪರಿಹರಿಸು. to pay a debt (My.). — ಋಣ ಮಾಡು. to contract debt, to borrow (My.). — ಋಣ ಹರಿಸು. = ಋಣ ತೀರಿಸು. (My.). — ಋಣ ಹೊಱಿಸು. to charge with debt (My.). — ಋಣ ಹೊಱು. to incur debt (My.).

ಋಣಋಣೀಭಾವ ṛiṇa-ṛiṇī-bhāva. the state of getting into debt and that of being in debt (My.).

ಋಣಗಾಱ ṛiṇa-gāṟa. a debtor (My.).

ಋಣತ್ರಯ ṛiṇa-traya. three obligations, viz. to dēvas, pitṛis and ṛiṣis (J. 26, 58).

ಋಣಬಾಧೆ ṛiṇa-bādhe. the trouble arising from being in debt (My.).

ಋಣಮುಕ್ತ ṛiṇa-mukta. released from debt (C.).

ಋಣಮುಕ್ತಿ ṛiṇa-mukti. discharge of a debt. (My.).

ಋಣವಿಮೋಚನೆ ṛiṇa-vimōcane. paying off a debt (My.).

ಋಣಸ್ಥ ṛiṇa-stha. a creditor (sic ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವನು, ಉತ್ತಮರ್ಣ Si. 300). 2, a debtor (C.; ಸಾಲ ತೆಗೆದು ಕೊಣ್ಡವನು, ಅಧಮರ್ಣ Si. 300).

ಋಣಾದಾನ ṛiṇa-ādāna. recovery of a debt. (R.).

ಋಣಾನುಬನ್ಧ ṛiṇa-anubandha. the connection of indebtedness, as contracted in some preceding birth and forming the ground of certain sufferings or enjoyments in the present (My.; Mhr.).

ಋಣಿ ṛiṇi. indebted; one under any obligation; a debtor. (Śmd. 232).

ಋಣಿಕ ṛiṇika. = ಋಣಿ, q. v., ರೊಣಕ.

ಋತ ṛita. = ವೃತ 2. *true, right.* 2, *truth.* 3, *gleaning, gathering grain.* 4, an ascetic (ಮುನಿ, ಎತಿ, Nn. 9, as ವೃತ). 5, the sun (ತರಣಿ, ಸೂರ್ಯ 9). 6, the moon (ಚನ್ದ್ರ 9). 7, a goose, a swan (ಮರಾಲ, ಹಂಸೆ 9). 8, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 9). 9, gone, risen. 10, darkness (ಕತ್ತಲೆ 9).

ಋತಿ ṛiti. going; *a road;* assault; abuse; prosperity; etc. see ನಿಋತಿ.

ಋತೀಯೆ ṛitīye. *censure, reproach.* 2, *shame.*

ಋತು ṛitu. = ರಿತು, ರುತು 1. a period; *a period or season consisting of two months* (ಎರಡು ಮಾಸನ್ ಆಗಲ್ ಒನ್ದು ಋತು ಅಕ್ಕುಂ Mr. 69; ಕಾಲವಿಭೇದ Nn. 133): ವಸನ್ತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ, ವರ್ಷ, ಶರದ್, ಹೇಮನ್ತ, ಶಿಶಿರ. 2, the number six (from the six seasons, ಆಱು Mr. 347; Ch.). 3, *the menses* (ಸತಿಯ ಸೂತಕ Nn. 133); see ಪ್ರಥಮ-. — ಋತುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become menstruous (Mr. 302). — ಋತುವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಋತುಗೊಳ್ (Mr. 302).

ಋತುಮತಿ ṛitu-mati. *a woman in her courses.*

ಋತುವೃತ್ತಿ ṛitu-vṛitti. revolution of the seasons, a year. (R.).

ಋತುಶಾನ್ತಿ ṛitu-śānti. a ceremony with regard to a married girl, performed when menstruation occurs for the first time and followed by the first sexual intercourse (My.).

ಋತುಷಟ್ಕ ṛitu-ṣaṭka. the six seasons (Cpr. 2, 61 va.).

ಋತುಸ್ನಾತೆ ṛitu-snāte. a woman who has bathed after menstruation and so prepared herself for sexual intercourse (J. 11, 26).

ಋತುಸ್ನಾನ ṛitu-snāna. bathing after menstruation. (My.).

ಋತೇ ṛitē. *except, without.*

ಋತ್ವ ṛitva. the letter ಋ (Śmd. 72. 103. 352).

ಋತ್ವಿಜ್ ṛitu-ij. nominative ಋತ್ವಿಕ್. sacrificing at the proper seasons. 2, *a priest who officiates at sacrifices.* Tbh. ಋತ್ವಿಜ (J. 16, 27).

ಋದನ್ತ ṛi-d-anta. a term with final ಋ (Śmd. 103).

ಋದ್ಧ ṛiddha. grown. 2, *heaped or stored, as grain.*

ಋದ್ಧಿ ṛiddhi. growth; *prosperity, welfare.* 2, *perfection, excellence,* supremacy. 3, *a certain medicinal plant* (ಮುರುಡಸಿಂಗಿ G.).

ಋಭು ṛibhu. a class of deities. 2, *a divinity in general, a god.*

ಋಭುಕ್ಷ ṛibhukṣa. Indra (My.).

ಋಭುಕ್ಷಿನ್ ṛibhukṣin. *Indra.*

ಋವರ್ಣ ṛi-varṇa. the letter ಋ; the letters ಋ and ೠ as belonging to the same class (Śmd. 65. 132).

ಋಶ್ಯ ṛiśya. *the painted or white-footed antelope.*

ಋಶ್ಯಕೇತು ṛiśya-kētu. *an epithet of Aniruddha.*

ಋಷಭ ṛiṣabha. = ವೃಷಭ. *a bull.* 2, *best, excellent.* 3, *the second of the seven notes of the gamut* (Mr. 76). 4, a particular drug.

ಋಷಿ ṛiṣi. = ರಿಷಿ, ರಿಸಿ, ರುಷಿ, ರುಸಿ, *an inspired poet, a partiarchal sage, a saint;* seven principal ones are enumerated, see ಸಪ್ತರ್ಷಿ. 2, the number seven (ಏಳು Mr. 347). 3. *Ursa major or the great bear, the seven principal stars of which represent the saptarṣis.* see ಮುಖ್ಯ-.

ಋಷಿಪುತ್ರಿ ṛiṣi-putri. the flower Artemisia indica (ಅಜಜಟಿ, etc. Mr. 136).

ಋಷಿವಧು ṛiṣi-vadhu. a wife of any of the principal ṛiṣis (Mr. 258).

ಋಷ್ಟಿ ṛiṣṭi. = ರಿಷ್ಟಿ. a scimitar, a sword, a spear. (G.).

ಋಷ್ಯ ṛiṣya. = ಋಶ್ಯ. *the painted or white-footed antelope.*

ಋಷ್ಯಪ್ರೋಕ್ತೆ ṛiṣya-prōkte. *the plant Mucuna pruriens* D. C. (Carpopogon pruriens Roxb.). 2, *the plant Asparagus racemosus* Willd.

ಋಷ್ಯಮೂಕ ṛiṣya-mūka. a mountain in the Dekhan, the temporary abode of Rāma with Sugrīva (Rām. 4, 1, 23).

ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ṛiṣya-śṛiṅga. N. of a personage whose story is told in the first book of the Rāmāyana (Rām. 1, 5, 13).

ೠ ṛī

ೠ ṛī. 1. the eighth letter of the alphabet (Śmd. 12).

ೠ ṛī. 2. an interjection of warding off reproach and terror. ೠವೆನ್ದಂ (Śmd. 67).

ೠ ṛī. 3. recollection; etc. ೠವಿತ್ತಂ (Śmd. 67). ೠವಿನ (133).

ೠಕಾರ ṛī-kāra. the letter ೠ (Śmd. 11).

ಌ lṛi

ಌ lṛi. the ninth letter of the alphabet (Śmd. 12).

ಌಕಾರ lṛi-kāra. the letter ಌ (Śmd. 11).

ೡ lṛī

ೡ lṛī. the tenth letter of the alphabet (Śmd. 12).

ೡಕಾರ lṛī-kāra. the letter ೡ (Śmd. 11).

ಎ

e

ಎ e. 1. the eleventh letter of the alphabet (Śmd. 15 seq.). colloquially as an initial it is pronounced as ಯೆ or ಯ, and written accordingly. in S. Mhr. its pronunciation as ಯೆ is retained also in sandhi, e. g. ಹನ್ನೆರಡು (= ಹನ್ನೆರಡು); in the Abhś. we find e. g. ಮೂಱುೆಸಳ್ (=ಮೂಱು ಸಳ್), and even ತ್ಯೆಗೆ (= ತೆಗೆ), ನ್ಯೆಲ (= ನೆಲ). remark: in the formation of some verbal nouns ಎ is *elided*, e. g. ಮಱವೆ, ತಿಱವೆ (Śmd. 247); this elision takes place also in forming the present and the past participle, e. g. ನಡವ, ಹೊಳವ; ನಡದು, ಹೊಳದು (C.). cf. ಅದೆ 15, & Tbhs. like ಎತಿ, ಎಮ್ಮ, etc. about its arising from ಇ see Śmd. 282. 284. 285.

–ಎ e. 2. the final 1, of nouns (cf. remark –ಇ2), e. g. ಎಱಂಕೆ (Śmd. 48), ಎಡೆ, ಆನೆ (68), ಕೆಱೆ (80), ಪೆಱೆ, ಬಲೆ (81), ಮೊನೆ, ಮನೆ, ಪಱೆ (82), ಅಗಲ್ತೆ (247), ಉಡುಗೆ (248), ತಡೆ (250); 2, of verbs (cf. remark –ಇ 2), e. g. ತೆಗೆ (307), ಪಡೆ, ಅಣೆ (314), ಒದೆ (315), ತೆಱೆ (328), ತೊಳೆ (332). 3, and of so called adverbs or particles, e. g. ಎಲೆ (68), ಮೆಲ್ಲನೆ (109), ಮಿಗೆ (110), ಮತ್ತೆ (112), ಒಳಗೆ, ಮುನ್ನೆ, ಮೇಗೆ, ಮೇಲೆ, ಪೊಱಗೆ (145. 146), ಒಡೆ (297), ಬಱಿದೆ (397), ನಾಳೆ (400). see also 151. 153. 272.

–ಎ e. 3. = –ಅ 13, –ಇ 13, –ಏ 2. a particle of emphasis. (Śmd. 68. 394), e. g. ನಾಲ್ಕೆ (44). ಒರ್ವನೆ (57). ಆತನಯೆ ತೋರದೊಡೆಗಳ್ ಇವು! (64). ತನ್ನಯೆ ವಧುವಿಲ್ಲದ ಲೀಲೆ (67). ಸುರಸಿನ್ಧುವೆ! (67). ಆತನೆ ಇನ್ನ್ರಂ! (68). ಇನ್ದೆ ಕೋಱ್ವೆ ಧೂಳಿಪಟಂ! (69). ನಲ್ಲಳೆ! (155). ತಳಿರೆ! ತಾವರೆಯೆ! (155). ಅವನ್ ಅಧಿಕಪುಣ್ಯನ್, ಅವನೆ ಸೇವ್ಯಂ (174). ಎಮ್ಮ ಅಳ್ದನ ಎಡೞಿನ್ ಆಮ ತಿರ್ದುವೆಂ (268). ಎಲ್ಲಮಂ ನೆಱೆಯೆ ಕಲ್ತು (272). ಒಡನೊಡನೆಯೆ (272). ತಾನೆ ಲೋಕದೊಳ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಂ! (407). ಬುಧರ್ ಅದರಿಪರ್, ಮೆಚ್ಚು ಎನ್ದೆ, ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಮಂ (408). ಮಿಡುಕುತವೆ (Bp. 24, 56). ಎನುತವೆ (24, 59). ಹೇೞಿರೆ! (28, 42; 45, 42. 48). ಆರೋಗಿಸಿರೆ, ದೇವ! (33, 5). ಕರೆಯಿರೆ! ವಿಚಾರಿಸಿರೆ! (35, 44. 45). ಕೇಳಿರೆ! (51, 29). ಕೊಳ್ಳಿರೆ! (58, 38). ದಿಗುಬಲಿಯನ್ ಈಯಲೆ ನೋಡುವಂ (45, 28). ಚಲ್ಲಲೆ ನೋಡುವಂ (45, 31). ತಾನಾಗಿಯೆ (39, 23). ಶ್ರುತಿಬಾಹ್ಯರಾಗಿಯೆ (50, 47). ಜಿನಪೂಗರಾಗಿಯೆ (52, 1). ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬುವ (Kk. 36). ತೋರ್ಪನ್ ಎನ್ನಯೆ ಬಲವಂ (Rśv. 5, 129). see –ಲೆ. 2, a vocative particle (particularly in its long form) it is used for calling, or calling to, people, e. g. ಎ, ಅಪ್ಪ! ಎ, ಅವ್ವ! ಎ, ಅಕ್ಕ! ಎ, ದೇವ! ಎ, ರಾಮ! ಎ, ಕಾಳಿ! etc., etc. (C.). it is to be remarked that this ಎ or ಏ, when final, is often used with regard to females in My. & S. Mhr. (and ಒ with regard to males). ಏನೆ, ಅವ್ವಾ! (B. 2, 45). see Prv. s. ಜಗಳ & s. ತಾರ್.

–ಎ e. 4. = –ಏ 3. a particle used 1, in questions connected with doubt (ವಿಶಂಕೆ Śmd. 68. 396), to which an answer in the negative is expected, e. g. ಇನಿಯನೆ? ಬೆಲ್ಲದಿನ್ದೆ ಇನಿದನ್ ಈವನೆ? ಅಃ, ಪಿರಿದೀವನ್ ಇತ್ತುದಂ ನೆನೆವನೆ? ಚಿಃ, ಅದಂ ನೆನೆಯಂ (Śmd. 68). ಗುರುವಿಲ್ಲ, ಕರ್ಣನ್ ಇಲ್ಲ, ಗುರುವಿನ ಮಗನ್ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಿರೆ? ಎನ್ನೆನ್! ಇನಿಯಂ ಕವಿ ರಾಜಕುಂಜರಂ! (68). ಇನ್ದ್ರಂಗೆ ಕೇಡಾಯ್ತೆ? (69). ಉಱಿಮೆ? ಅಂಜೆಮೆ? ಬೆರ್ಚೆಮೆ? ಬೆಸಕೆ ಎಱಗೆಮೆ, ದೇವ? (177). ತಳಿರೆ, ತಾವರೆಯೆ,...ಮತ್ತೆ ಕೋಕಿಲಮೆ! ಸೀತೆಯಂ ಕಣ್ಡಿರೆ? (155). ಕುಳಿನ್ದಂಗೆ ಸೂನು ಜನಿಸಿ ಇರ್ದಪನೆ? (J. 29, 23). ಬಸವನಂ... ಕಣ್ಡಿರೆ (Bp. 10, 15). ಮುಟ್ಟಿದನೆ? ಪಾಲ್ ಮೂಸಿ ನೋಡಿದನೆ? (14, 30). ತಾಯಿ ಇರೆ ಜಡೆಗಟ್ಟುವುದೆ ತಲೆ?...ತಾಯಿ ಉಡಲ್ ಈಸುವಳೆ ತೊಗಲಂ? (15, 3). ತಾಯಿ ಮಗನಂ ತಿರಿಯಲ್ ಈವಳೆ? (15, 4). ಸುಕರಹಸ್ತಾರ್ತಶ್ರುಗಳ್ ಇವು ಎನ್ಪನೆ? (18, 64). ಕೇಳಿದಿರೆ ಇನ್ತಪ್ಪ ವಿಕ್ರಮಲೋಲಸದ್ಭಕ್ತಿಯನ್? ಅವನಿಯೊಳ್ ಹೇೞಲ್ ಇನ್ತಹ ಭಕ್ತಿಫಲಮಂ ಕಾಣ್ಬಿರೇ ನೀವು (39, 58). ನೀನ್ ಇಲ್ಲದೆ, ಇವು ಎಲ್ಲಮ್ ಒಳವೆ, ಭಾನುತನುಜಾ? (Śmd.155). ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ನುಡಿದು ಅರ್ತನೆ? (177). ಸೊಗಯಿಸುಗುಮೆ ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ್? (221). ಕೇಶವಂಗೆ ಇದಿರ್ ಉಣ್ಟೆ? (407). ಕೆಟ್ಟ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದ ಗಾಯ ಹಱೆ ಬಟ್ಟೆಯಲಿ ಒರಸಲು, ವಿಷ ಹೋದೀತೆ? (Dp. 84). ಕೋಣ ಬಲ್ಲುದೆ ವೇದವನ್ ಓದಿ ಪಠಿಸಲಿಕೆ? (Dp. 87). see also Bp. 53, 35; 5, 48; 18, 109; 49, 23; 50, 3. 51 2, in questions connected with censure or irony (ಅಕ್ಷೇಪಕ Śmd. 396), e. g. ಕುಡದ ನಿಮಗವರ್ ಈ ಎಡಱಾಯ್ತೆ? (125). see Bp. 55, 52. 3, in questions to which an answer in the affirmative is expected, e. g. ಒರ್ವನೆ ಗಣ್ಡನ್ ಅಲ್ತೆ ಜಗತೀತಲದೊಳ್? (Śmd. 57; see similar instances s. ಅಲ್ತೆ). ಧರಣಿಯೊಳು ಕೆಲವೂರ್ಗಳ್ ಇಲ್ಲವೆ? (Bp. 44, 39; cf. 10, 35; 45, 17). ಪುಷ್ಪವುಮ್ ಒನ್ದು ಬೞಲಲ್, ಭೃಂಗಕ್ಕೆ ಪೂವು ಇಲ್ಲವೆ? (Sś. 8). ಕರಗಸದ ನಡು ಬಡವಾದರೆಯು ಕೊಯ್ಯುದಿಕ್ಕದೆ? (Bh. 1, 8, 28). ಹುಸಿಯ ಬಾೞುವೆ ಹುದುವಿನ ಅರವ್ಬದ ಫಲೋದಯವು ನಸಿದು ಹೋಗದೆ? (1, 8, 48). ತನ್ದೆಯ ಮಾತಿಗಾಗಿ ರಘುಪತಿ ವರ್ತಿಸನೆ ವಿಪಿನವಾಸಮಂ? (J. 31, 34).

–ಎ e. 5. an affix for the instrumental (Śmd. 132, and ablative) e. g. ಕ್ರಮದೆ, ನಯದೆ, ಭಯದೆ (132). cf. –ಇ 8.

–ಎ e. 6. an affix for the formation of an infinitive (Śmd. 296); it may be translated by *when; if; to; so that* (see e. g. Śmd. Cm. 3. 13. 136. 260. 261. 286. 289). ಗಾಯಕಂ ಪಾಡೆ, ದೇವಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂ (296). ಅರಯೆ or ಅರಯ್ಯೆ, ಎನೆ, ಕೊಲೆ, ಉಣೆ (86), ನುಡಿಯೆ, ಪೊರ್ದೆ (293). see 91. 163. 200. 272. 293. 294. it is used also in the so-called passive voice, e. g. ಅವನಿಂ ಮಾಡೆ ಪಟ್ಟುದು (154). ಪದಕನ್ ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯಿಂ ಮಾಡೆ ಪಟ್ಟುದು (157). ಕಾವ್ಯಮ್ ಎನ್ನಿಂ ಪೇೞೆ ಪಟ್ಟುದು (157). ಮಾಡೆ ಪಟ್ಟಂ (301). — ಪುಡಿ ಅಡರೆ, ನಿಮಿರ್ದ ಪುತ್ರಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತು...ಮೃಗಲಾಂಛನನಾ (Līlv. 3, 3). ಭೀತಿಯಿಂ ನಿಶಾಸ್ವೈರಿಣಿ ಪೋಗೆ, ಬಿಟ್ಟ ಕಿವಿಯ ಓಲೆಯ ಮೌಕ್ತಿಕಪತ್ರಮೋ? (3, 4). see Bp. 18, 89. 90. 92; 42, 3; 61, 84; Rām. 13, 4; Rśv. 2, 47; 13, 69; C. Bp. 4, 7. (the originally *restricted* use of the infinitive with –ಎ disappears in later writings; see –ಅಲ್ 1, No. 3).

–ಎ e. 7. = –ಎಂ 1, etc. termination of the first person singular of the future and imperfect, and of the negative verb, e. g. ಏಗೆಯ್ವೆ (Bp. 22, 52), ಉಸುರುವೆ (39, 60), ಬೆಳೆದೆ (25, 7), ಒತ್ತಿದೆ (28, 41), ಆಯ್ತನ್ದೆ (29, 12), ಕಣ್ಡೆ (40, 47). ಕಾಣೆ (Bh. 1, 8, 6). ಉಸುರ್ವೆ (Śm. 67). ಪೇೞ್ವೆ (76). see s. ಇಹುದು.

–ಎ e. 8. = –ಅಯ್ 2, etc. termination of the second person singular, e. g. ಒಗೆದೆ (Bp. 8, 18), ಉದ್ಘೋಳಿಸೆ (12, 17), ಪಡದೆ (12, 52; see also 14, 10. 24. 26; 18, 4. 9; 20, 15; 21, 23. 47;

22, 54; 24, 63. 70; 41, 7; 44, 68; 47, 13; 52, 7. 8; 59, 11; 60, 60). ಬಲ್ಲೆ (Bh. 1, 8, 10). ಕೆಡಿಸಿದೆ (1, 8, 57). ಪೋದೆ (Rsv. 13, 102). ಕೆಡಿಸಿದೆ, ಬಲಿದೆ, ಇತ್ತೆ (J. 31, 33).

-ಎ e. 9. the affix which added to -ಉತ್ತ 1 forms a third person singular neuter; see -ಉತ್ತೆ 2. (*cf.* -ಅದೆ 4).

-ಎ e. 10. an ancient termination of the nominative singular masculine. see ಅವೆ 3.

ಎ e. 11. = ಆವ, etc. what? see ಎತ್ತ 1, ಎನಿತು, ಎನ್ದು, ಎಲ್ಲಿ, ಎಹಗೆ.

ಎ e. 12. the initial e that is connected with pe and he (also with b, v, and y); see *e. g.* ಎಗ್ಗು, ಎಚ್ಚರ್ 2, ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಎಚ್ಚರು 1, ಎಚ್ಚು 3. 4, ಎಟ್ಟ, ಎಟ್ಟು 2, ಎಡಗೆ, ಎಡಸು, ಎಡೆ 2, ಎಡ್ಡ 2, ಎಣಿಕೆ 2, ಎಣೆ 2, ಎದೆ 2, ಎನ್ಮಿಕೆ 2, ಎನ್ಮು 2, ಎರಲು, ಎರೆ 5.

ಎ e. 13. = ಏ 7, ವೆ 2. a sound that is used to express disgust (My.). — ಎವುಟು. -ವುಟು. = ಏಗುಟು. an insect or worm living in orts [—ಎಂಜಲೆವುಟು. —ಎವುಟು. food remnants with worms in them? ತಾವಿರ್ಬರುಂ ತಿರಿದು ತನ್ದಿಕ್ಕಿದೆಂಜಲೆವುಟುಮಂ ತಿನ್ದು Ap. 3, 34 va.]; (ಎಂಜಲವುಟು Smd. II; ಎಂಜಲುವುಟು Kk. 81).

ಎ e. 14. = ಇ 3. see ಎಕೋ.

-ಎ e. an affix to form feminines (Smd. 244; *cf.* No. 2), *e. g.* ಜೋಡೆ, ಸಿತಗೆ, ಚದುರೆ, ಪಾಪ್ಪೆ (245), ಅನ್ನೆ 2, ಆಕೆ, ~~ಈಕೆ~~. 2, the e that in Kannada is generally substituted for the final ā of Sk. feminines (Smd. 100), *e. g.* ಮಾಲೆ, ಬಾಲೆ, ಲೀಲೆ, ಭಾಷೆ, ಯಾತ್ರೆ (101).

-ಎಂ em. 1. = -ಎ 7, -ಎನು 1. termination of the first person singular of the present, future and imperfect, and of the negative verb (Smd. 254; *cf.* -ಅಂ 1, ಎನ್ 2). ಬರೆದಪೆಂ (Smd. 259. 276); ಬಣ್ಣಿಪೆಂ (254), ಪಾಡುವೆಂ (91), ಅಱುವೆಂ (263), ಮಾಡುವೆಂ (271), ಅಪ್ಪೆಂ (1); ಅನುಚರಿದೆಂ (254), ಕೇಳ್ದೆಂ (262); ಮಾಡೆಂ (260), ಅಱಿಯೆಂ (296). — [ಅನುಂ ... ಶ್ರೀಮತಿಯೊಪ್ಪುವ ತನೂಜೆಯಾಗಿ ವಜ್ರಜಂಘಂಗೆ ವಲ್ಲಭೆಯೆಂ Ap. 10, 8 va.]. ಒಳ್ಳಿದೆಂ, ಪೆಣ್ಣತಿಯೆಂ, ಉದ್ಧತನೆಂ, etc. (Smd. 257. 258), ಭ್ರಾನ್ತೆಂ (191, 244), ಸುತ್ತೆಂ (395).

-ಎಂ em. 2. = -ಇವಿ, -ಎವು. termination of the first person plural of the future, etc., being an optional substitute for ಎವು (Smd. 258), *e. g.* ನೋಡುವೆಂ, ಪಾಡುವೆಂ, ತಿರ್ದುವೆಂ (258) ಪತ್ತುವೆಂ, ಕೇಳ್ವೆಂ (259).

-ಎಂ em. 3. termination of the first person singular of the imperative, *e. g.* ಆನ್ ಇದಂ ಮಾಱ್ಪೆಂ! ಆಂ ಶಿವನಂ ಪೂಜಿಸುವೆಂ! (Smd. 271 Cm.). *cf.* -ಅಂ 2.

ಎಕತ್ಯಾರು ekatyāru. authority, control, power (My.; H.).

ಎಕರಾರು ekarāru. a confession; a deposition (My.; Br.; Mhr., H. ಇಕರಾರ).

ಎಕರೆ ekare. an "acre". (My.; Br. ಯಕ್ರ).

ಎಕಾರ e-kāra. the letter ಎ (Smd. 11. 63. 176).

ಎಕಾರವಿಧಿ ekāra-vidhi. the rule that an ಎ is to occur (Smd. 212).

ಎಕಾರಾನ್ತ ekāra-anta. a term with final ಎ (Smd. 260).

ಎಕೋ e14-kō. = ಇಕೊ, etc. (Bp. 37, 66; 50, 68).

ಎಕ್ಕ ekka. 1. = ಎಕ್ಕೆ, q. v. ಎಕ್ಕದ ಗಿಡ (My.; ಅರ್ಕ, ವಸುಕ, etc. Si. 141; Ssv. 3, 32).

ಎಕ್ಕ ekka. 2. = ಯಕ್ಕ No. 2. Tbh. of ಏಕ (Smd. 377; ಒರ್, ಒನ್ದು Ss.; My.).

ಎಕ್ಕಛಾಯ ekkachāya. Tbh. of ಏಕಚ್ಛಾಯ? (Smd. 23, o. r. in Mdb. ಎಕ್ಕಥಾಯ).

ಎಕ್ಕಟಿ ekkaṭi. = ಎಕ್ಕಟೆ. alone, solitary, by himself, in private (Te.; Mhr. ಏಕ, ಏಕಟಾ); a single, solitary person (Bp. 18, 9). — ಎಕ್ಕಟಿಗರೆ. -ಕರೆ. to call aside (Bh. 1, 7, 8; 2, 13, 21).

ಎಕ್ಕಟಿಗ ekkaṭiga. a superior, noble or great man (Bp. 16, 13; Te. ಎಕ್ಕಟಿ, superior, noble, great; ಎಕ್ಕುಡು, greatness, height, ascent; high, great, mighty; ಎಕ್ಕು, to rise, increase, swell; ಎಗಿ, ಎಗೆ, to rise, spring up; to fly or bound; *cf.* ಎಕ್ಕು 3, ಎಗರು, ಎಗು, ಎಟ್ 1).

ಎಕ್ಕಟೆ ekkaṭe. greatness; wonder; a wonder (ಆಶ್ಚರ್ಯಾರ್ಥ Ct. II, 101; Te. ಎಕ್ಕುವ, greatness, etc.; a strange thing, novelty; see ಎಕ್ಕೆ).

ಎಕ್ಕಟೆ ekkaṭe. = ಎಕ್ಕಟಿ. (Bh. 4, 6, 26).

ಎಕ್ಕಡ ekkaḍa. = ಎಕ್ಕವಡ, q. v. (C.; Bh. 3, 13, 19).

ಎಕ್ಕತಳ ekka-taḷa. Tbh. of ಏಕಸ್ಥಲ (Smd. 377).

ಎಕ್ಕತಾಳ ekka-tāḷa. Tbh. of ಏಕತಾಲ. (My.).

ಎಕ್ಕತಾಳಿ ekkatāḷi. = ಎಗತಾಳ, ಎಗತಾಳಿ. ridicule, derision, mockery, jest (My.; Te. ಎಕತಾಳಿ, ಎಗತಾಳಿ).

ಎಕ್ಕತುಳ ekka-tuḷa. Tbh. of ಏಕತುಲ. one weight, equality (Abh. P. 9, 181); whole, undivided weight, power or energy; full strength; very great power; vehemence [ಮುಚ್ಚುವಣಿಗೆಯಂಕ ಕಾಱಿರೆಕ್ಕತುಳಕ್ಕೈಯಿಂ ... ಕಾದೆ Pb. 12, 76 va.]; (Cpr. 10, 83; Rām. 5, 8, 36; 5, 9, 6; 6, 20, 5; J. 14, 8). ಅನಿಲಜನ್ ಎಕ್ಕತುಳದಲಿ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದನು, ಕಾಣವೆ ಅಹಿಪತಿಯ (Bh. 3, 13, 33). ಎಕ್ಕತುಳಕತ್ತಲೆಯುನ್ ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕುತಂ (Cidakhaṇḍānubhavasāra 1, 7). ಎಕ್ಕತುಳಂ, with full strength, etc. ಎಕ್ಕತುಳವನ್ ಇಱಿದು (Smd. 79).

ಎಕ್ಕಥಾಯ ekkathāya. o. r. of ಎಕ್ಕಛಾಯ, q. v.

***ಎಕ್ಕಬಾಗೆ ekka-bāge.** Tbh. of ಏಕಭಾಗ. one share, portion. ಸಜ್ಜನದನ್ತೆನಗೆಕ್ಕಬಾಗೆ ನೋಡೀಗಳಿಳಾ ಲತಾಂಗಿ ಪುದುವಲ್ಲಳ್ Pb. 9, 46.

***ಎಕ್ಕಮದ್ದಳೆ ekka-maddaḷe.** a musical instrument. ಎಕ್ಕಮದ್ದಳೆಯ ಕೋಟಲ ಝುಂಕಾರದ ಪಱೆಗಳ್ ಮುನ್ನೆ ಬಾಜಿಸುತ್ತಂ ಬಱಿಯಂ ಕಾಪಿನವರ್ ವರೆ Vr. 80, 11.

ಎಕ್ಕರಿಸು ekkarisu. to make faces at, to gibe at, to mock, to deride (R.; Te. ಎಕ್ಕಿರಿಂಚು, ವೆಕ್ಕಿರಿಂಚು, ವೆಗ್ಗಳಿಂಚು; T. ಎಳ್, ಎಳ್ಳು, to scoff, scorn, deride; *cf.* ಏಳಿದ?).

ಎಕ್ಕಲ ekkala. 1. high, tall, huge like a demon (S. Mhr.).

ಎಕ್ಕಲ ekkala. 2. a wild hog (ಕಾಡ ಹನ್ದಿ Ct. II, 36; ಕ್ರೋಡ Ss.; Te. ಏಕಲ; T. ಏನ, ಏಱು, a hog). ಮೂಷೆಯೊಟ್ಟೆಱಗಿದ ತೆಱದಿಂ ಕೊರ್ವಿದ ಎಕ್ಕಲಂ (Smd. 135 Mdb. MS.). ನೆಲನ ಮೂಗಿಂಗೆ ಊಱು ಪಿಣ್ಣನ್ ಒಡೆದ ಎಕ್ಕಲಂ ಚಳಿಗದಿರ್ಗಲ್ಲಿನೊಳು ದಾಡಿಯಂ ಮಸೆದು (Rāghc. 17, 72). ಸಿಂಗವನ್ ಇಱಿದು, ಎಕ್ಕಲನ ಹೊಕ್ಕು ತಿವಿದು (17, 74). see Grj. 1, 100; Bh. 3, 13, 26. 28. 30; Rsv. 5, 89; J. 12, 48; 14, 6.

ಎಕ್ಕಲ ekkala. alone, solitary (Cpr. 7, 97; Mhr. ಏಕಲಾ).

ಎಕ್ಕವಡ ekkavaḍa. = ಎಕ್ಕಡ. a kind of leathern sandal [ತೊಟ್ಟಕ್ಕವಡಂ ಮುರವಿಲ್ ಕಟ್ಟದ ಪಡೆಕಟ್ಟು ಬೇಣ್ಣವಱ ದೊರೆಯೊಳೊಡವುಟ್ಟ ಸಿಯ ಸುರಗಿ Pb. 5, 36]; (ಬೇಣ್ಣೆಯ ಕೆರ Ct. II, 36; ಕೆರ್ಪು Sm. 32).

ಎಕ್ಕಪತ್ತಿ ekka-patti. Tbh. of ಏಕಪತ್ರ (Smd. 377).

ಎಕ್ಕಸಕ್ಕ ekka-sakka. = ಎಕ್ಕಸೆಕ್ಕ, ಎಕ್ಸುಕ್ಯ, ಎಗಚಿಗ. confusion, random, doubt (Ch. v. 19; Tu. also, very much; T., M. ಎಕ್ಕಚ್ಚಕ್ಕ); perverseness. ಎಕ್ಕಸಕ್ಕವನ್ ಆಡಿ (Bp. 55, 44). 2, ridicule, mockery; a joke (Te. ಎಕಸಕ್ಕೆ, ಎಕಸಕ್ಕ, ಎಕ್ಕಸಕ್ಕೆ; My. as ಎಕ್ಸುಕ್ಯ, ಎಗಚಿಗ). [-ಎಕ್ಕಸಕ್ಕತನ. mocking behaviour. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನಿಱುಸಿ ನುಡಿವ ನಿನ್ನೆಣಗೋಣಂಗಳುಮೆಕ್ಕಸಕ್ಕತನಂಗಳುಮೆತ್ತ ಪೋದುವು Pb. 11, 137 va.].

ಎಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ekka-sakke. a perverse female (Bp. 40, 52).

ಎಕ್ಕಸರ ekka-sara. 1. Tbh. of ಏಕಸರ. [a chain with one row. ಎಕ್ಕಸರಮಿದಾವುದಾಂ ಮುಳಿಯೆ ಕಾಲ್ಪಿಡಿದಿನ್ದ್ರನ ಕೊಟ್ಟುದಲ್ತೆ Pb. 4, 86]; (Śmd. 377; Abh. P. 3, 67 va.).

ಎಕ್ಕಸರ ekka-sara. 2. going or running alone (J. 16, 22).

ಎಕ್ಕಸೆಕ್ಕ ekka-sekka. = ಎಕ್ಕಸಕ್ಕ, etc. ಎಕ್ಕಸೆಕ್ಕದ ಮಾತುಗಳು (Bp. 56, 51).

ಎಕ್ಕಳ ekkaḷa. = ಎಗ್ಗಳ, etc. (Abh. P. 3, 116).

ಎಕ್ಕಾವಳಿ ekka-āvaḷi. Tbh. of ಏಕಾವಳಿ. [ತನ್ನೊಳ್ಳೆಱೆಯಲಿದು ಜಯಶ್ರೀಯ ಮುನ್ನಟ್ಟಿದೆಕ್ಕಾವಳಿಯೆಪ್ಪುನ್ನಿರ್ದುದಂ ಕಣ್ಣೆಕೆಯಂ... ಕಟ್ಟಿದಂ ಖೇಚರೇನ್ದ್ರಂ Ap. 1, 76]; (Abh. P. 5, 53).

ಎಕ್ಕಿ ekki. = ಎಱಕೆ 2. a piece of timber (or bamboo) forming one side of the frame of a cot (C.).

ಎಕ್ಕಿಕೆ ekkike. dressing cotton, etc. (My.).

ಎಕ್ಕಿಸು ekkisu. to cause to dress cotton, etc. (My.).

ಎಕ್ಕು ekku. 1. = ಯಕ್ಕು. to divide; to separate (ವಿಭಜನ Śmd. Dh.); to dress cotton, [ಹಿಮಮೆಕ್ಕಿದರಲೆ ಪೋಲ್ ಪುದಿದಿರೆಯುಂ Ap. 6, 33]. to card wool (My.; Tu., M.; Te. ಏಕು, T. ಎಂಗು; M. ಏಕ್ಕು, carding cotton; T. ಎಡು, to separate; ಇಱು. to break; to split, break asunder, v. i., see ಇಡಿ 3; *cf.* ಏಱ್ 3). — ಎಕ್ಕಾಡು. -ಆಡು. to dress cotton (My.).

ಎಕ್ಕು ekku. 2. to have frequent evacuations, to purge (ಪ್ರವಾಹಿಕೆ Śmd. Dh.; T. ವೆಕ್ಕೈ, looseness with which cattle are affected).

ಎಕ್ಕು ekku. 3. to come up, to stand on tiptoe (T., M.; Te.: to ascend, mount, climb; to mount on, get upon; to rise, be augmented, increase; Tu. to reach; see ಎಕ್ಕಟಿಗ, etc.; *cf.* ಎಟಕು.). — ಎಕ್ಕಾಡು. -ಆಡು. to get or fall upon (Bh. 8, 24, 3). — ಎಕ್ಕೆಕ್ಕೆ. rep. of the infinitive: up and up; one upon or after the other, etc. (ತೇನ ತೇನ, ಮೇಲ್ಮೇಲ್ Ct. II, 72; see ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ). [ತಕ್ಕಿನ ಕುಮ್ಭಿಸಮ್ಭವ ನದೀಜ ಕೃಪಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವೀರರೆಕ್ಕೆಕ್ಕೆಯಿನೊರ್ವರೊರ್ವರೆ ಬಿಗುತಿರ್ದಾನ್ತು Pb. 8, 108; Ap. 4, 34 va.]. ಎಕ್ಕೆಕ್ಕೆಯೆ ನೆಗಟ್ಟು, ಒರ್ಮೊದಲೆ, ಕುಕ್ಕೂಕೂ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (Śmd. 19, 68). [—ಎಕ್ಕವಾಱು. -ಪಾಱು. to jump up in the course of attacking the foe. ಬಳ್ಳುಗೆಡೆದೆಕ್ಕೆವಾಱುವಾಱ Pb. 10, 80 va.].

ಎಕ್ಕೆ ekke. eminence, superiority; great force [ಬಳೆದುವು ತೋಳ್ಗಳೆಕ್ಕೆಯಿನಮುಳ್ ಬಳೆವನ್ತಿರೆ ಮುಯ್ಯುಗಳ್ ಕುಳಾಚಳ ಶಿಖರಂಗಳಂ ಮಸುಳಿಸನ್ನುವು Pb. 2, 37; ನಿರುಪಮ ದೇಹ ದೀಪ್ತಿಗಳೊಳೆಕ್ಕೆಯಿನೆಯ್ದೆ ಪಳಂಚಿ ಮಿಂಚುವ Ap. 2, 5]; (Abh. P. 13, 21; Te. ಎಕ್ಕುವು, ಎಕ್ಕುವ; see ಎಕ್ಕಟಿ).

ಎಕ್ಕೆ ekke. = ಎಕ್ಕ 1, ಎಕ್ಕ q. v., ಯಕ್ಕ No. 1. a tall shrub, the gigantic swallow-wort or manure-leaf, Calotropis gigantea R. Br. (ಅರ್ಕ, ವಸುಕ, ಆಸ್ಫೋತ, ಅರ್ಕಪರ್ಣ, etc. Nr.; ಅರ್ಕ Nn. 13; Mr. 128; Si. 141; C.; T. ಎರುಕ್ಕು, M. ಎರಿಕ್ಕು). see ಬಿಳಿಯ ಎಕ್ಕೆ, ಗಣ್ಡು ಎಕ್ಕೆ, ಹೆಣ್ಣು ಎಕ್ಕೆ; Bp. 58, 22. — ಎಕ್ಕೆಗಿಡ. (Si. 141; ವಸುಕ G.). — ಎಕ್ಕೆ ಬೆನಕ. a stone occasionally found about the roots of the ಎಕ್ಕೆ in form like Gaṇēṣa and supposed to make its possessor very fortunate (R.). — ಎಕ್ಕಮಾಲೆಗಿಡ. = ಎಕ್ಕೆಗಿಡ. (St. & Pl.).

ಎಕ್ಸುಕ್ಯ ek-uskya. = ಎಕ್ಕಸಕ್ಕ No. 2. (My.).

ಎಗಚಿ egaci. = ಇಲಿಚಿ, ಎರಿ 1, ಎಲಚಿ, ಎಲ್ಚಿ, ಎಳಚಿ, (ರೇಗು 2). the jujube tree, Zizyphus jujuba Lam. (St. & Pl.; T. ಇಲನ್ದೈ, M. ಇಲನ್ದ). 2, the shrub Monetia barlerioides Lin. (My.; T. ಇಜಂಗು, ಚಂಗು; see ಉಪ್ಪಿಗಚಿ).

ಎಗಚಿಗ ega-ciga. = ಎಕ್ಸುಕ್ಯ. (My.). — ಎಗಚಿಗಬಾಚಿಗ. a mocker, a jester (My.).

ಎಗತಾಳ egatāḷa. = ಎಗತಾಳಿ. (My.).

ಎಗತಾಳಿ egatāḷi. = ಎಕ್ಕತಾಳಿ. mockery, ridicule (My.; Te.).

ಎಗರಿಕೆ egarike. jumping (My.).

ಎಗರಿಸು egarisu. to cause to rise; to cause to rise in the air or to fly, as a paper-kite; to cause to spring or jump; to shoplift, to pilfer, to take away (My.; Te. ಎಗಯಿಂಚು, ಎಗಿರಿಂಚು).

ಎಗರು egaru. to rise; to fly; to jump (My.; Te. ಎಗರು, ಎಗುರು; *cf.* ನಿಗರು 1). 2, to fly away, to go, as life; to be spent, as money; to abrade, to wear or chafe off, as gilt, paint, etc.; to be ruined, as commerce (My.).

ಎಗಾದಿಗಾ egā-digā. up and down, backwards and forwards (Te.; R.). (Te. ಎಗೆ, above, up, upwards; see ಎಕ್ಕಟಿಗ).

ಎಗು egu. rising; embarkation (Te.; T. ಏಱು; M. ಏಱ, ಏಱು). — ಎಗುಮತಿ. dues for embarking (M. ಏಱುಮತಿ, ಏಱು—; Te. shipment, lading; T. ಏಱುಮತಿ, exportation). — ಎಗುಮತಿ ದಿಗುಮತಿ. export and import, shipping and unshipping (Te.; R.).

ಎಗ್ಗ eggu₁-a₃. a rude, rustic, unpolished, stupid, or low man [ಎಣ್ಬರೇೞುದ ಕಟಿತ್ತಿಯನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬೆಸನ ಪಚ್ಚ ಪಸಿಯೆಗ್ಗರುಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 94 va.; Ap. 2, 74]; (Cpr. 10, 109; ಕೂೞ Śmd. I; ಗಾವುಪ Ct. I, 101, o. r. ಗಾಣ್ಪ; ಗಾವಿಲ II, 77; ಗಾವಿಲ, ಗಾವ್ಪು, ಹೆಡ್ಡ Śs.; *cf.* ಎಡೆಗ?). ವೈರಿವ್ರಜವನ್ ಉಱುಹುವನ್ ಎಗ್ಗಂ (Bh. 1, 8, 39).

ಎಗ್ಗತನ eggatana. rudeness, vulgarity, etc. (Śmd. 248). ಎಗ್ಗತನದ ಮಾತು (ಗ್ರಾಮ್ಯ, ಅಶ್ಲೀಲ Nr.); stupidity (My.; Rśv. 11, 92).

ಎಗ್ಗಳ eggaḷa. = (ಅಗ್ಗಳ?), ಎಕ್ಕಳ, ಯೆಗ್ಗಳ, ವೆಗ್ಗಳ, ಹೆಗ್ಗಳ. abundance, excess, etc. (ಅಧಿಕ Ct. II, 19; *cf.* ಎಕ್ಕು 3; ಪೆರ್?).

ಎಗ್ಗು eggu. 1. = ಎಱಗು 3. (Śmd. 248).

ಎಗ್ಗು eggu. 2. = ವೆಗ್ಗು, ಹೆಗ್ಗು, ಸಿಗ್ಗು. shame; the feeling of disgrace (C.; Te.). 2, disgrace; blame; harm (Te.). ಅಗ್ಗದಾ ಅರಳುಣ್ಣು, ಡೊಗ್ಗೆಮಜ್ಜಿಗೆಯುಣ್ಣು, ಹೆಗ್ಗುಳದ ಕಾಯಿ ಮೆಲ್ಲಲುಣ್ಣು; ಮೂಡನಾಡು ಎಗ್ಗೆನ್ನ ಬಹುದೆ? (Sp.). see Bp. 6, 1; 43, 13; 45, 15; 52, 21; 60, 16; Cpr. 5, 111. [3, stupidity, foolishness.

ಅಳವಱಿಯದೆಗ್ಗು ಬಳವಳ ಬಳಿವಿನೆಗಂ ಪಚ್ಚಪಸಿಯ ತುಱುಕಾಱಿಂಗಗ್ಗಳಿಕೆಯನೆ ಮಾಡಿ ನೀನುಂ ಪಳಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದೆಯೊ Pb. 6, 46; Ap. 8, 52].

ಎಗ್ಗುಳಿ eggu₁-uḷi. 1. a rustic, or low, person (ಕೊಬ್ಬಿಲ Ct. I, 5).

ಎಗ್ಗುಳಿ eggu₂-uḷi. 2. a bashful person (My.).

ಎಗ್ಗುಳಿತನ egguḷitana. shame, bashfulness (My.).

ಎಂಕಟ enkaṭa. = ವೆಂಕಟ. (My.).

ಎಂಕಟಿ enkaṭi. = ವೆಂಕಟಿ. (My.).

ಎಂಗಟ engaṭa. = ವೆಂಗಟ. (My.).

ಎಂಗಟಿ engaṭi. = ವೆಂಗಟಿ. (My.).

ಎಂಗಳಿ engaḷi. = ವೆಂಗಳಿ. — ಎಂಗಳಯ್ಯ. = ವೆಂಗಳಯ್ಯ. (My.).

ಎಂಗಿ engi. 1. = ವೆಂಗಿ. a stupid, foolish, silly person (C.).

ಎಂಗಿ engi. 2. fraud, deceit (My., *e. g.* ಎಂಗಿ ಬಿದ್ದನು, ಅಪನಿಗೆ ಎಂಗಿ ಹಾಕಿದರು). *cf.* ವ್ಯಂಗ್ಯ?. — ಎಂಗಿನಾಣ್ಯ. a counterfeit coin (My.; occasionally S. Mhr.).

ಎಂಗೆ enge. = ಎಹಗೆ, etc. (My.). see ಮತ್ತೆಂಗೆ.

ಎಚೆ ece. = ಇಸು 3, etc. to shoot arrows, to discharge; to expel, as water out of a syringe (S. Mhr.).

ಎಚ್ಚತ್ತು eccattu. = ಎಚ್ಚಿತ್ತು. P. p. of ಎಚ್ಚಱ್ 1 & ಎಚ್ಚಱು 1.

ಎಚ್ಚಱ್ eccaṟ. 1. = ಎಚ್ಚಱು 1, ಎಚ್ಚಿಱ್ q. v. to awake (v. i.). P. p. ಎಚ್ಚತ್ತು. ಎಚ್ಚತ್ತು ಇರ್ಪುದು (ಜಾಗರ್ಯೆ, ಜಾಗರಣ, ಪ್ರಜಾಗರ, ಅವೇಕ್ಷೆ, etc. Hlā.; Cpr. 8, 71).

ಎಚ್ಚಱ್ eccaṟ. 2. = ಎಚ್ಚಱ, ಎಚ್ಚಱು 2, ಹೆಚ್ಚಱ, ಪೆಚ್ಚಱ, ಹೆಚ್ಚಱು. the state of being awake, waking; watchfulness, circumspection, caution, care (ಅವೇಕ್ಷೆ Mr. 456; J. 7, 45). — ಎಚ್ಚಱಱು. -ಅಱು. waking, watchfulness, etc. to cease (J. 21, 49).

ಎಚ್ಚಱ eccaṟa. = ಎಚ್ಚಱ್ 2, etc. (C.; ಜಾಗರ, ಜಾಗರಣ, etc. G.). ಜನರ ಕೂಡ ಗೆಳೆತನ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಬಹು ಎಚ್ಚಱದಿನ್ದ ಮಾಡಬೇಕು (B. 2, 10). ಎಚ್ಚಱವೂ ನಿದ್ದೆಯೂ (4, 133). — ಎಚ್ಚಱಗಿಡ. -ಕಿಡ. a man devoid of watchfulness; a confused or mad man (ಸೋನ್ಮಾದ G.). — ಎಚ್ಚಱಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. an inattentive, negligent, or lazy person (My.). — ಎಚ್ಚಱಗೇಡಿತನ. inattention, negligence, inadvertence (ಪ್ರಮಾದ G.). — ಎಚ್ಚಱಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to awaken; etc. ನಿದ್ದೆ (*i. e.* ನಿದ್ದೆಯಿನ್ದ) ಎಚ್ಚಱಗೊಳಿಸುವ ಹಾಡುಗಾಱರು (S. 292). — ಎಚ್ಚಱಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to awake (v. i.); to become watchful or precautious; to make provision (C.; B. 3, 70). — ಎಚ್ಚಱದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. to become off one's guard, to lose oneself (My.; B. 5, 139). ಎಚ್ಚಱದಪ್ಪೋಣ (ಹರವಸ G.). — ಎಚ್ಚಱದಿನ್ದ ಇರು. to be awake, etc. (C.; B. 4, 12). — ಎಚ್ಚಱ ಪಡು. to be watchful, cautious, etc. (C.; B. 4, 24). — ಎಚ್ಚಱ ಮಱೆ. = ಎಚ್ಚಱದಪ್ಪು. (B. 3, 12). — ಎಚ್ಚಱವಾಗು. -ಆಗು. the state of ceasing sleep to take place (B. 5, 73). ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚಱವಾಯಿತು (My.). 2, to awake (v. i., B. 3, 40). ಎಚ್ಚಱವಾದನು (My.). ಎಚ್ಚಱವಾಗಿರು, to be awake, etc. (Si. 398). — ಎಚ್ಚಱವುಳ್ಳವ. a wakeful man, etc. (My.; ಜಾಗರಿತೃ, ಜಾಗರೂಕ G.).

ಎಚ್ಚಱಿಕೆ eccaṟike. = ಹೆಚ್ಚಱಿಕೆ. waking, etc. (= ಎಚ್ಚಱ್ 2; ಜಾಗರ್ಯೆ, ಜಾಗರೆ Nr., Si. 394; ಅವೇಕ್ಷೆ 71; C.; T. ಎಚ್ಚರಿಕ್ಕೈ; Te., Tu. ಎಚ್ಚರಿಕೆ). ಎಚ್ಚಱಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡೋಣ (ಪ್ರಬೋಧನ G.). ಅನವರತವಮ್ ಎಚ್ಚಱಿಕೆಯೊಳ್ ಇರು, ಅಯ್! (Bp. 4, 67). ಅಧೃತಿಯ ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಸುಡಿಸುವ ಎಚ್ಚಱಿಕೆಗಳು (40, 61). ಎಚ್ಚಱಿಕೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವದು (ಪ್ರಮಾದ Si. 71). ಎಚ್ಚಱಿಕೆಯುಳ್ಳವನು (ಜಾಗರೂಕ 361). ಎಚ್ಚಱಿಕೆಯಿನ್ದ ನಡೆ (B. 5, 89). see J. 8, 28; 15, 49; 26, 1; Dp. 91, 1-10. — ಎಚ್ಚಱಿಕೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಎಚ್ಚಱಗೊಳ್ಳು. (My.).

ಎಚ್ಚಱಿಸು eccaṟisu. to awaken, to wake; to caution, to forewarn; to give a caution, to put in mind (C.; T., Tu. ಎಚ್ಚರಿಪು; Te. ಎಚ್ಚರಿಂಚು). see Bp. 14, 22; 37, 20. 26; 60, 31; J. 4, 40; 5, 3. 27; 6, 18. 50; 12, 7; 13, 22; 26, 26; B. 5, 49.

ಎಚ್ಚಱು eccaṟu. 1. = ಎಚ್ಚಱ್ 1, etc., ಹೆಚ್ಚಱು. (C.). P. p. ಎಚ್ಚತ್ತು. [ಸಹಜಾಪ್ಪುರ ಭೂಷಣ ದಿವ್ಯಮಾಲೆಗಳ್ ನೆಱೆದೊಡವುಟ್ಟೆ ಮುನ್ನೆ ಮಱಲುನ್ದಿದನೆಚ್ಚಱುವನ್ತೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ Ap. 2, 62]. ವಾದ್ಯಗಳಿನ್ದ ನಿದ್ದೆ (*i. e.* ನಿದ್ದೆಯಿನ್ದ) ಎಚ್ಚಱುವನ್ತೆ ಮಾಡುವವರು (Si. 292). ಆ ಸಪ್ಪಳಕ್ಕೆ ಕೂಸು ಅಡಬಡಿಸಿ ಎಚ್ಚತ್ತಿತು (B. 3, 51).

ಎಚ್ಚಱು eccaṟu. 2. = ಎಚ್ಚಱ್ 2, etc. — ಎಚ್ಚಱಾಗು. -ಆಗು. = ಎಚ್ಚಱವಾಗು. (My.; B. 5, 28). — ಎಚ್ಚಱುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಎಚ್ಚಱಗೊಳ್ಳು. (My.).

ಎಚ್ಚು eccu. 1. P. p. of ಇಸು 3 (and ಎಸು 1). having shot. [Kr. 3, 22; ಒರ್ವರನೊರ್ವರೆಚ್ಚು Pb. 1, 79; Ap. 12, 93; ಎಚ್ಚೊಡೆಚ್ಚಿಡೆಯಿನೆಚ್ಚರುಣಾಮ್ಬು ಕಲಂಕಿ ಪಾಯೆ Pb. 11, 142; ನರ ಕೂರಮ್ಬಿನಲೆಚ್ಚ ಅವಂಗೊಲಿದೆಯಯ್ಯಾ Bv. 65; Cv. 1451]. — ಎಚ್ಚು ಪಾಯ್. to be shot and go right through (ಪೊಣ್ಮು Kk. 73; *cf.* ಉಚ್ಚಿ ಪಾಯ್?).

ಎಚ್ಚು eccu. 2. = ಎಚರ್ 2. to smear (ಅಂಜನಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.); [ಪಾಟಿದ್ದೀಗುಲದೊಳಂಜನಮನೆಚ್ಚಿ ತಾಂ ತೊನ್ನನಾಗಿ Vr. 122, 22]; (Abh. P. 3, 85; Grj. 10, 41; Rśv. 8, 31; T. ಇಟುಜು; *cf.* ಎಟವು). 2, to make even or proper, to decorate (ಸಮಭಾವ Mr. 339).

ಎಚ್ಚು eccu. 3. = ಹೆಚ್ಚು 1. to increase, etc. (My.).

ಎಚ್ಚು eccu. 4. = ಹೆಚ್ಚು 2. increase, etc. (My.; Te., T., M.). see ಹೆಚ್ಚಿಚ್ಚು.

ಎಚ್ಚು eccu. 5. = ಎಸು 1 (Cpr. 10, 80).

ಎಜಮಾನ ejamāna. = ಯಜಮಾನ. (ಭಾನು Cb.; My.).

ಎಜ್ಜ ejja. = ಬೆಜ್ಜ 2, etc. a bore, a hole (C.; ಸೂಜೀ ಕಣ್ಣು B. 4, 158). ರತ್ನಾದಿಗಳಿಗೆ ಎಜ್ಜಗಳು ಹಾಕುವ ಬಯ್ರಿಗೆ (ಆಸ್ಫೋದನಿ Si. 345).

ಎಜ್ಞ ejña. Tbh. of ಯಜ್ಞ. (Nn. 111; My.).

ಎಂಜಲ್ eñjal. ಎಂಜಲು. = ಎಂಜಲಿ. that which in eating is left on the plates or leaves, sticks to the mouth or hands, or falls to the ground, that of which a piece is bitten off, to be short, all food or drink which has somehow come in contact with the mouth or hands of the eater, and therefore is regarded as impure (C.; ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ G.; ಫೇಲೆ Si. 235; ಎವುಳ್ಳಿ, ತಿನ್ನ, ಪತ್ತಳೆ Śs.; T., M. ಎಚ್ಚಿಲ್; Te. ಎಂಗಿಲಿ); [ನೀನೆ ಜಾತಿವೇವತೆಯಪ್ಪೊಡೆನ್ನೆಂಜಲನೆನ್ತು ತಿನ್ಬೆಯೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 8, 43 va.; Ap. 3, 35 va.]. saliva (My.). ಎಂಜಲ ಮಾಂಸಂ (Bp. 18, 36). ಎಂಜಲ ಅಮ್ಬು (27, 57). ಎಂಜಲ ಹಾಲು (55, 15). ಎಂಜಲ ಕೂೞ್ (56, 26; see also 56, 18). ಬಾಯೊಳಗಿನ ಎಂಜಲ ತಟಕು (B. 3, 95). ಎಂಜಲ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಕಾಗೇ ಓಡಿಸುವದಿಲ್ಲ (Prv. used with regard to a miser). (ಭಿಕ್ಷೆ) ಇಕ್ಕಲಾಱದ (ತನ್ನ) ಕೆಯ್ ಎಂಜಲೆಮ್ಬನ್ತೆ. — ತುಪ್ಪದ ಆಶೆಗೆ ಎಂಜಲ ತಿನ್ದ. — ಎಂಜಲಿಗೆ ಹೇಸದವಳು ತಂಗಳನ್ನಾ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಎಂಜಲು ಎತ್ತೋ, ಗುಣ್ಡಾ!

ಎನ್ದರೆ ಉಣ್ಡವರು ಎಷ್ಟು ಜನ? ಎನ್ದ (Prvs.). see Bhaktisāra 101. — ಎಂಜಲ ದುಡ್ಡು. a duḍḍu obtained yesterday (not to-day; S. Mhr.). — ಎಂಜಲ ಮಾತು. a word of the past (not of to-day; S. Mhr.). 2, repeating the words of another (C.). — ಎಂಜಲು ಪುಟು. -ಪುಟು. = ಎಂಜಲಗುಟ್, q. v. (ಎಪುಟು Kk. 81). — ಎಂಜಲೆಂಜಲ್. rep. (Bp. 56, 22).

ಎಂಜಲ eñjala. = ಎಂಜಲ್. — ಎಂಜಲಗುಟ್. (*i. e.* -ಪುಟ್. = ಪುಟ್, for ಪುಟು). an insect or worm living in orts (ಏಗುಟು Ct. II, 96). @ this appears to be a wrong splitting.

ಎಂಜಲಿಸು eñjalisu. to defile (Cpr. 10, 111; Bh. 2, 10, 8; J. 18, 46).

ಎಟಕಿಸು eṭakisu. to stand on tiptoe to reach any thing (My.).

ಎಟಕು eṭaku. = ಎಟುಕು. to be or come within reach (My.; *cf.* ಎಕ್ಕು 3 and see ಎಟ್ಟು 1). ಅದು ನನಗೆ ಎಟಕುವದಿಲ್ಲ (My.). 2, to be sufficient (My.). — ಎಟಕಿ ನೋಡು. to peep standing on tiptoe (My.).

ಎಟುಕು eṭuku. = ಎಟಕು. (My.).

ಎಟ್ಟ eṭṭa. = ಎಟ್ಟವೆ, ಹೆಟ್ಟ 4, ಹೆಣ್ಟ, ಹೆಣ್ಟೆ. a bush-harrow (My.). — ಎಟ್ಟಾ ಹೊಡೆ. to roll or flatten sown land by drawing over it a large bamboo mat or bushes having on them several heavy stones (My., = ಹೆಣ್ಟ ಹೊಡೆ in S. Mhr.).

ಎಟ್ಟವೆ eṭṭave. = ಎಟ್ಟ, etc. (My.).

ಎಟ್ಟಿ eṭṭi. = ಬೆಟ್ಟಿ No. 2. an obstinate, self-willed person (S. Mhr.; *cf.* ಎಟ್ಟೆ 2).

ಎಟ್ಟಿಕೆ eṭṭike. reaching, reach (My. occasionally).

ಎಟ್ಟಿತನ eṭṭitana. obstinacy (S. Mhr.).

ಎಟ್ಟಿಸು eṭṭisu. = ಎಟಕಿಸು. (My.). — ಎಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡು. = ಎಟಕಿ ನೋಡು. (My.).

ಎಟ್ಟು eṭṭu. 1. = ಅಟ್ಟು 12. to reach a thing which is on high (ಊರ್ಧ್ವಗತವಸ್ತುಗ್ರಹಣ Śmd. Dh.; T.; M. ಎತ್ತು). 2, to be within reach, to be obtainable (My.). ಶಿವಪ್ರಸಾದವು ಅದು ಎಟ್ಟದು ಅನ್ಯರಿಗೆ (Bp. 58, 39).

ಎಟ್ಟು eṭṭu. 2. = ಏಟು 1, ಪೆಟ್ಟು 2, ಹೆಟ್ಟು 2. a blow (C.; T. ಎಱು, to beat; to cut; to throw; to hew; to kill; a blow, etc.; Tu. ಎಡ್, to strike, to pound; *cf.* ಇಱು 1, ಎತ್ತು 3).

ಎಟ್ಟೆ eṭṭe. 1. = ವೆಟ್ಟೆ 1. heat (My.).

ಎಟ್ಟೆ eṭṭe. 2. = ವೆಟ್ಟೆ 2. hardness (My.).

ಎಡ eḍa. 1. = ಅಡ 10, ಅಡೆ 15, ಇಡೆ, ಎಡೆ 1 q. v. place, ground, etc. (Te. ಎಡ, ಎಡೆ; T. ಇಡ, ಇಡೈ; M., Tu. ಇಡೆ; see ಎಡ 3, which appears to be identical; also ಎಡ 2 may be identical, if the original meaning be "inferiority"). see ಅಟ್ಟಡ. — ಎಡತಾಕ. a man who goes and comes frequently (My.). — ಎಡ ತಾಕಿಸು. to cause to go and come frequently, etc. (C.). — ಎಡತಾಕು. = ಎಡೆ-. to come in continual contact with a place, to go and come frequently, to frequent (My.). ಈ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಸೇವಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಎಡ ತಾಕುವರು (B. 5, 286). ಅವ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಎಡ ತಾಕುತ್ತಾನೆ (C.). — ಎಡದೆಱಪು. -ತೆಱಪು. = ಎಡದೆಱಹು, etc. (Cpr. 8, 103). — ಎಡದೆಱಹು. = ಎಡೆದೆಱಹು. an interval of space. — ಎಡವರಿಸು. -ಪರಿಸು. to cause oneself to run from a place; to run away, to retreat (Bh. 3, 19, 36).

ಎಡ eḍa. 2. (= ಎಡ 1, etc.?). the left, the left side (ಸಮ್ಸ್ಕ G.; C.; Tu.; T., M. ಇಡ; Te. ಎಡಮ, ಡಾ; *cf.* ಎಡ 3 & ಎಳ; ರೊಡ್ಡ). [ದಳಿತೇನ್ದೀವರನಯನೆಗೆಡದ ಕೈಯೊಳ್...ಪುರುದೇವನಱಾಯಿತೋಱಿದನಾಗಳ್ Ap. 8, 60]. ಎಡನು (ವಾಮ, ಸಮ್ಸ್ಕ Hlā.; Mr. 436). ನಾವು ಬಲದಲಿ, ಎಮ್ಮ ಎಡದಲಿ ನೀವು ಕುಳ್ಳಿರ್ದ (Bp. 24, 28). ಎಡದ ಕಡೆಯಲಿ (40, 21). ಬಲವು ಎಮ್ಮ ಭಾಗಂ, ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಎಡನು (50, 27; see also 28. 32). ಎಡದ ಕರದಲಿ (52, 41). ಎಡದ ಬದಿ (55, 16). ಎಡದ ಕಾಲ್ (58, 65; J. 28, 33). ಎಡದ ಭಾಗ (ವಾಮ Nn. 24). ಎಡದ ಕಾಲನ್ ಉಡುಗಿ, ಬಲದ ಕಾಲ ಮುನ್ದೆ ಇಕ್ಕುವುದು (ಆಲೀಢ); ಬಲದ ಕಾಲನ್ ಉಡುಗಿ, ಎಡದ ಕಾಲ ಮುನ್ದಿಕ್ಕುವುದು (ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢ); ಎಡದ ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಲು ಪಟ್ಟೆ ಜನ್ನಿವಾರಂ (ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತ Nr.). ಎಡದ ಅಂಘ್ರಿ (J. 28, 14). ಎಡದ ಅಡಿ (28, 35). ಬಿಲ್ಲಮನ್ ಆಗಳೆ ಎಡದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಅಳವಡಿಸಿ (Rāghc. 17, 70). ಹೊಳೆಯುವವನ ಬಲಕೆ ಇರ ಬೇಡ, ಆಟುವವನ ಎಡಕೆ (to which side he throws the water of his nose) ಇರ ಬೇಡ (Prv.). — ಎಡಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to cross one's path coming from the left side (C.). — ಎಡಗಡೆ. -ಕಡೆ. the left side (C.). ಎಡಗಡೆಯ ಮುಂಗಾಲು (B. 4, 170). ರುಣ್ಡವು ಬಲಗಡೆಗೂ ಎಡಗಡೆಗೂ ಹೊರಳುತ್ತದೆ (4, 82). ಎಡಗಡೆಗೆ (Si. 376). 2, to the left side (C.). — ಎಡಗಣ್. -ಕಣ್. -ಗಣ್ಣು. the left eye (Bp. 18, 72; J. 26, 65). — ಎಡಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. -ಗಾಲು. the left foot (Rsv. 13, 70; Bh. 1, 6, 4; B. 4, 168). — ಎಡಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. the left ear (C.). — ಎಡಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the left hand (C.; Rsv. 14, 29). — ಎಡಗೆಯ್ಜಾತಿ. the left-hand caste among the holeyas (My.). according to Mr. E. Rice all mādigās from the ಎಡಗೆಯ್ಜಾತಿ are ಎಡಗೆಯ್ಯವರು. see ಬಲಗೆಯ್ಯವ. — ಎಡಗೋಲು. -ಕೋಲು. the left *i. e.* to the left of the pole of a cart, as an ox (My.). — ಎಡದೊಡು. -ತೊಡು. to put on the left side (to pass under the left arm). ಜನ್ನವಿರಮಂ ಎಡದೊಡುವುದು (ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತ Hlā.). — ಎಡದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. the left thigh (C.; Bp. 55, 17). — ಎಡನ್ದೊಡು. -o-ತೊಡು. = ಎಡದೊಡು. ಜನ್ನಿವಾರಮನ್ ಎಡನ್ದೊಡಲ್ (ಪ್ರಾಚೀನ Mr. 255). — ಎಡಬದಿ. the left side (B. 4, 170). — ಎಡ ಬಲ. left and right, the left and right side; to or on the left and right. ಸಾರಿಗಳನು ಎಡಬಲಸ್ಥಾನಂಗಳಿಗೆ ಅಯ್ದಿಸುವುದು (ಪರಿಣಾಯ Nr.). ಎಡ ಬಲ ಮುರಳಿ (Bp. 26, 30). ಎಡ ಬಲದೊಳಂ (C. Bp. 5, 8). ಎಡ ಬಲ ಬಳಸಿದವು (Bh. 3, 13, 27). ಎಡ ಬಲದ ಸೌಧಗಳ್ (Rām. 13, 4). ಎಡಬಲಕೆಯ್ಯೊಳೆರಡೂ (Si. 212). ಎಡ ಬಲಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ನೋಡುವ ಸ್ವಭಾವ (B. 4, 170). ಎಡಬಲದಲ್ಲಿ (5, 198. 207). 2, ಎಡಬಲರ್, persons of the left and right, a kind of servants (Bp. 59, 29). — ಎಡಭಾಗ. the left portion or side. ಒಡಲ ಎಡಭಾಗವು (ಸಮ್ಸ್ಕ Nr.). — ಎಡಮಗ್ಗುಲು. the left side (C.). — ಎಡ ಮುರಿ. to turn (the body) to the left (in rising, which is regarded as inauspicious, My.); (the body) to turn to the left (My.); to turn or wind to the left, as a shell (v. i., My.). 2, the state of turning (the body) to the left, etc. (My.). — ಎಡವಕ್ಕ. -ಪಕ್ಕ. the left side [Pb. 9, 95 va.]; (V. 7, 30). — ಎಡವಲವರ್. -ಬಲ-ಬರ್. to circumambulate an object keeping it now on the left and then on the right side. ಬೇಡತಿಯು...ಪಾಡುತಿರೆ ಹುಲ್ಲೆಗಳು ಮ್ ಇನಿತು ತೊಲಗದೆ, ಎಡವಲವರಲು (Rāghc. 16, 66). — ಎಡವಂಕ. -ಪಂಕ. the left side (My.). — ಎಡವೆಗಲ್. -ಪೆಗಲ್. the left shoulder (Rsv. 6, 11 va.).

ಎಡ eḍa. 3. (= ಎಡ 1), ಎಡೆ 1, Nos. 2 & 3. place or space between, interval; the middle, the waist (T. ಇಡೈ; M.,

Tu. ಇಡೆ; Te. ಎಡ, ಎಡೆ); the being middling (My.); inferiority; inferior (= ಅಡ6 No. 5; C.). ಈ ಕುದುರೆ ಇದಕ್ಕಿನ್ತ ಎಡ (S. Mhr.). ಅದು ಅಮೇರಿಕದ ಹತ್ತಿಗಿನ್ತ ಎಡ (B. 4, 26). = ಎಡ ಕುಣ್ಟೆ. = ಎಡೆ-. a middling, smaller kind of weeding machine drawn by oxen. it is so constructed that the young plants, planted or sown in rows, pass unhurt between two pieces of iron, whilst the weeds on both sides are pulled up by them (C.). — ಎಡಚಿಲ್. a middle born, *i. e.*, second, son or daughter (My.). — ಎಡತಡೆ. an obstacle that comes between, an impediment, a hindrance (My.). — ಎಡತರ. a middling sort; a middle size; mediocrity (C.; M. ಇಡತ್ತರ; Tu. ಇಡೆತರ, middling, inferior). — ಎಡತಱಗಿಡ. -ತಱ-ಗಿಡ. the shrub Acacia cinerea Spr. (or Dichrostachys cinerea W. & A.; St. & Pl.; T. ವಿಡತ್ತೇರ್). — ಎಡವಟ್ಟು. -ಪಟ್ಟು. a middling, bad state or character (My.; T., Tu.; Abhā. 3, 9); 2, want of understanding, stupidity (C.; Tu.). ಎಡವಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯ, a stupid man (C.). ಅಡೆ, ಅಡಿದರೆ ಸೋಲೆ, ಸೋತರೆ ಕೊಡೆ, ಕೊಟ್ಟರೆ ಎಡವಟ್ಟು (Prv.). — ಎಡವಟ್ಟುತನ. stupidity (My.). — ಎಡವಟ್ಟುದಾರಿ. a bad, rough path (My.). — ಎಡವರ್ಣ. a middle colour: greyish white (ಕಲ್ಮಾಷ Hlā.).

ಎಡ eḍa. 4. = ಎಣೆ1, etc. (*cf.* ಇಡಿ1). a couple, etc. — ಎಡವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಎಣೆವಕ್ಕಿ (Abh. P. 4, 6).

***ಎಡಗಲಿಸು eḍagalisu.** to pass over, to go beyond. ಪ್ರತಿವಿನ್ಧ್ಯನಂ ವಿನ್ಧ್ಯಾಚಲಮನೆಡಗಲಿಸಿದಗಸ್ತ್ಯನನ್ತೆ ಭೀಮಸೇನಂ ತಡೆಯದೆಡಗಲಿಸಿ ರುದ್ರಾವತಾರನ ರಥಕ್ಕೆದಿರದೆ Pb. 12, 65 va.

ಎಡಗೆ eḍage. = ಪೆಡಗೆ, etc. a basket. (My.).

ಎಡಚು eḍacu. 1. the state of being left-handed (My.). — ಎಡಚ. -ಅ 3. a left-handed man (My.).

ಎಡಚು eḍacu. 2. = ಎಡಸು, etc. difficulty, especially in speaking (S. Mhr.).

ಎಡತಿ eḍe₂-ti. a middle-aged woman (*cf.* ಎಡೆಪ್ರಾಯ); or (fr. ಎಡೆಗ): a good-for-nothing woman. (Śmd. 244).

ಎಡಪು eḍapu. = ಎಡವು, etc. [ಪೆಣದ ತಿನ್ತಿಣಿಯೊಳ್ ತೊಡರ್ದೆಡಪುತ್ತುಮಾಡುವ ಸುಭಟರಟ್ಟೆಗಳುಂ Pb. 10, 116 va.; Ap. 7, 125 va.]; (Abh. P. 9, 7; Grj. 5, 52).

ಎಡಮ್ಬಡಂ eḍambaḍam. (Cpr. 6, 86). [@ this is a wrong reading of ಒಡಮ್ಬಡಂ].

ಎಡರು eḍaru. ಎಡರ್ = ಇಡರು. etc. strait, trouble (Rsv. 13, 6. 14; J. 11, 35; 12, 3; 27, 42). 2, an impediment, an obstacle [ವಿಘ್ನಜನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೋಡೆಡರದೆ ಬೇಡಿನೋಡಿಮಿದು ಚಾಗದ ಬೀರದ ಮಾತು ಕರ್ಣನಾ Pb. 1, 99]; (J. 2, 54; 13, 21; C.). — ಎಡಗೇರ್ಡಿ. -ಕೇಡಿ. the destroyer of obstacles: Vināyaka (Kk. 5; Śm. 4).

ಎಡಱ್ eḍaṟ. 1. = ಎಡಱು3. poverty, indigence; ruin (ದಾರಿದ್ರ್ಯ Śmd. Dh.; Śm. 105; Ct. II, 73; ಕೆಡುವುದು Bhn. 56; ದರಿದ್ರ, ತವಿಲ್ Ss.; T. ಇಡಱು, to stumble, to lose one's state or dignity, see ಇಡಱು). [ಎಡಱ್ ಪೋಪಿನಂ ಕಃ ಕೇನಾರ್ಥೀರ್ಕೋ ದರಿದ್ರಃ ಎನಿತುಮನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂಱ್ಗೊಟ್ಟಂ Pb. 6, 40; Ap. 2, 24]. ಎಡರ್ಗಳ್ (Śmd. 53). ಕುಡದ ನಿಮಗೆ ಈ ಎಡಱ್ ಆಯ್ತೇ? (125). ಎಮ್ಮ ಅಳ್ದನ ಎಡಱನ್ ಆನೆ ತಿರ್ದುವೆಂ (258). ಎಡಱಡಿಸಿ (Bp. 29, 10), ಎಮ್ಮೊಡಱನ್ ಅಱುದು (40, 35). ಎಡಱಡಿಸಿದಲ್ಲಿ (40, 43).

***ಎಡಱ್ eḍaṟ. 2.** = ಎಡರ್. ನಿಮಗಮಿಗಳೀಯೆಡಱಾಯ್ತೇ Pb. 7, 39; ದಿಗ್ವಿಜಯಮುಮಾದನ್ತೆಡಱದೆಯ್ದೆ ನಡೆದುದೆ Ap. 14, 48. @ there seems to have been a mixing up of ಎಡರ್ and ಎಡಱ್.

ಎಡಱು eḍaṟu. 1. to be crooked; to be dishonest (ವಕ್ರಭಾವ Śmd. Dh.; Śm. 105; Abh. P. 10, 212). ಎಡಱುದಂ, a dishonest man (Śmd. 16). ಎಡಱುದನೋ? ಅವನ ನೊಸಲ ಅಕ್ಕರಂ (o. r. ಅಕ್ಕರವಂ) ತೊಡೆದುದು ಅಕ್ಕುಂ (69). [2, to rise against. ಎಡಱದೊಡೆನ್ನರೊಳಂ ಮಲ್ಲನೊರ್ವ ನಲ್ಲನೆನಿಪ್ಪಂ Pb. 8, 54].

ಎಡಱು eḍaṟu. 2. = ಇಡಿಱ್. crookedness.

ಎಡಱು eḍaṟu. 3. = ಎಡಱ್. ಎಮ್ಮ ಎಡಱುಗಳಿಗೆ (Bp. 23, 7). ಎಡಱುನಲಿ (Abhā. 1, 29).

ಎಡಱು eḍaṟu. 4. = ಇಡಱು, ಎಡವು, etc. to stumble, to trip (My.).

ಎಡವು eḍavu. = ಇಡಱು, ಎಡಪು, ಎಡಱು4, ಎಡಹು1. the foot to be struck at a thing so as to cause a person to fall or to be near to fall; to strike with the foot against (c. Accus.); to stumble, to trip. ಅವನು ಕಾಲು ಎಡವಿ ಬಿದ್ದನು, or ಅವನು ಎಡವಿ ಬಿದ್ದನು, he stumbled and fell (C.). ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಲು ಎಡವಿತು (C.). ಅವನು ಎಡವಿದನು (C.). ಕಲ್ಲನ್ನು ಎಡವಿದನು (My.).

ಎಡವೆ eḍave. = ಎಳವೆ, q. v.

ಎಡಸು eḍasu. = ಎಡಚು2, ಪೆಡಸು, q. v. (My.).

ಎಡಹು eḍahu. 1. = ಎಡವು, etc. to stumble, etc. (J. 16, 25; 28, 54; Rām. 5, 8, 70). ಸಮ್ಭ್ರಮವಾನ್ತು ಪರಿತರಲ್, ಎಡಹಿ (Bp. 27, 17). 2, to commit a mistake. ಪತ್ರಿಕೆಯೊಳ್ ಎಡಹಿ ಬರೆದ ಅಕ್ಕರದ ಬೀಱ್ (J. 30, 28).

ಎಡಹು eḍahu. 2. stumbling (Rām. 5, 3, 45). [— ಎಡಹುಗುಳಿ. pitfall. ಎಡಹುಗುಳಿಗಳ ದಾಣ್ಟಿ ಬರಬರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನೆನಿಸುವೆನಯ್ಯಾ Bv. 892].

ಎಡಹುಹ eḍahuha. stumbling; deviating from the right course (ಸ್ಖಲನ, ರಿಂಖಣ Nr.).

ಎಡಿಗೆ eḍige. = ಎಡಗೆ, etc. (My.).

ಎಡೆ eḍe. 1. = ಎಡ1, etc., ಎಡ3. a place, a spot (ಸ್ಥಾನ Śmd. Cm. 27. 57. 104; ತಾವು 341; ಠಾವು Nn. 128, o. r. ಬಱು; ಠಾವು 163; C.); ground, floor. ದೇಶಾರದ ಎಡೆಗೆ ಪಿರಿದುಂ ಲೋಪಂ (Śmd. 57). ಕೆಲವು ಎಡೆಯೊಳ್ (52). ಅರೆ ಎಡೆಯೊಳ್ (82). ಎಣಿಸುವೆಡೆಯೊಳ್ (116). ಅಗುಱ್ಟಡೆ (I). ಆನೆಡೆ, ಆನೆಡೆಯಿಣಂ (135). ಬಟ್ಟೆಗೂಡಿದ ಎಡೆ (ಶೃಂಗಾಟಕ); ಇರ್ದ ಎಡೆಯಲಿ ಇರ್ದು ಹೆಱಗ್ಗೆ ಮುನಿವವಂ (ಗೋಷ್ಠಶೂರ್); ಕೆಸಱುಳ್ಳ ಎಡೆ (ಪಿಚ್ಚಿಲ); ಕೊಲುವ ಎಡೆ (ಘಾತನಸ್ಥಾನ Hlā.). ಕಾಳಿಗಕ್ಕೆ ಎನ್ದು, ಸನ್ನದ್ಧಮ್ ಅಹ ಚತುರಂಗಬಲವನು ತಕ್ಕ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಇರಿಸುಹವು (ವ್ಯೂಹ); ಸೇನೆಯಿದ್ದ ಎಡೆಯಿನ್ದ ತೊಲಗುವುದು (ಪ್ರಚಕ್ರ Nr.). see Bp. 5, 19; 11, 12; 51, 37; 55, 16; Rsv. 5, 34; 6, 132 va.; Śm. 84, 86; J. 3, 3. 23. 25; 8, 2; 25, 33; 28, 18. 45; Bh. 1, 10, 29. 2, room, place; interstice, place or time between, interval, meanwhile; distance [ಇವು ತನ್ತಮ್ಮೊಳ್ ದೊರೆಕೊಣ್ಡೆಡೆಗಡೆಗಳೊಳವಾಗಿರೆಯುಂ Kr. 2, 47; Pb. 2, 73; Ap. 2, 9 va.; Vr. 85, 23; ಒಡನೆಹುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲ, ಒಡನೆ ಬೆಳೆದುದಲ್ಲ ಎಡೆಯಲಾದ ಒನ್ದು ಉಡುಗೆಯನುಟ್ಟು ಸಡಿಲಿದರೆ ಲಜ್ಜೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತಮ್ಬು ನುಡಿ ದಿಟವಾಯಿತ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ Bv. 675; Cv. 492]; (ತೆಱಪು Śmd. 135; see ಎಡೆವಿಡು). ಎಡೆ ಬಿಡದ ಕ್ರಿಯೆ (ಸತತ Si. 26). ಎಡೆ ಬಿಡದದು (ಘನ, ನಿರನ್ತರ 371). ಎಡೆ ಬಿಟ್ಟದು (ಪೇಲವ, ವಿರಲ 371). ಪ್ರಯೋಜನದಿನ್ದ ಎಡೆ ಬಿಡದವನು (ಅರ್ಥದಿನ್ದ ಅನಪೇತನಾದವನು, ಅರ್ಥ್ಯ 447). ಎಡೆ ಬಿಡದೆ (ಅಭೀಕ್ಷ್ಣಂ 473). ರಣಧೀರ ಮಾರುತಿ ಮಿಕ್ಕು, (ಹೋರಿಗಳಂ) ಹರಿಸಿದನ್ ಅಸುರನ್ ಇದ್ದೆಡೆಗೆ; ಎಡೆಯ

ಲೇ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಲು ಹೆಡೆಗೆ ಉಬುದವು (Bh. 1, 10, 29. 30). see Prv. s. ಬಡವ. 3, inferiority; inferior. 4, = ಎಡೆಕುಣ್ಟೆ. ಎಡೆ ಹೊಡೆ, to weed by means of the ಎಡೆಕುಣ್ಟೆ (S. Mhr.; Sd.). — ಎಡೆ ಕಡೆ. dupl. place and direction (J. 26, 52). — ಎಡೆ ಕುಣ್ಟೆ. = ಎಡಕುಣ್ಟೆ, q. v. (S. Mhr.). — ಎಡೆಗಜ್ಜ. -ಕಜ್ಜ. work at the place or the places (V. 5, 80). — ಎಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a small dam (My.). — ಎಡೆಗಟ್ಟೆ. -ಕಟ್ಟೆ. = ಎಡೆಗಟ್ಟು. (My.). — ಎಡೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to cut down (J. 25, 33). — ಎಡೆಗಣೆ. -ಕಣೆ. a counter arrow (J. 12, 39). — ಎಡೆಗಲಿಸು. -ಕಲಿಸು. to join at a place; to join together (v. t., Cpr. 6, 64 va.). — ಎಡೆಗಾಳ. (Śmd. 386; Kk. 98). an inferior or small fish-hook. — ಎಡೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. to be deficient in room (Abh. P. 14, 121). — ಎಡೆಗಿಱು. ಎಡೆಗೆ-ಇಱು 4. to be closely confined in a place; to be covered over, to be enveloped, to be hidden [ಒನ್ದನೊನ್ದು ತಳ್ತೆಡೆಗಿಱಿದೆತ್ತಲುಂ ನಡೆವ ದನ್ತಿ ಘಟಾಳಿ ಯಿನೆತ್ತವೋದುದಾವೆಡೆಯದು ಪೇೞ್ ದಿಶಾವಳಯಮೆಮ್ಬಿನಂ Ap. 12, 62]; (ಸಂಛನ್ನ Śmd. Dh.) — ಎಡೆಗುಡು. -ಕುಡು. = ಎಡೆಗೊಡು. (Cpr. 8, 79 va.; Abh. P. 6, 117). — ಎಡೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. = ಅಡೆಗೆಡಹು. to throw to the ground (J. 7, 47). — ಎಡೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to cause room to fail, to obstruct, to resist (ತಳ್ವೊಯರ್, ತಡಮ್ಬರೆ, ಮಾಕೊೞ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.). — ಎಡೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. = ಅಡಗೆಡೆ. to fall to the ground, or down (J. 20, 30). — ಎಡೆಗೆಡೆಗೆ. -ಎಡೆಗೆ. rep. here and there, etc. (Bp. 12, 19; 21, 10; 22, 49; 26, 68; 27, 72; 32, 51; 38, 70; 44, 2; 53, 24; Rām. 13, 3). — ಎಡೆಗೆಯ್. to prepare a (proper) place (V. 14, 59). — ಎಡೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give way, to submit, to surrender to (J. 2, 16; 18, 48). — ಎಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take place, to occur, to come into being (Śmd. 206; Rśv. 13, 65; J. 6, 2); to take a position: to come to a stand, to stand [ಗಣದದೊಳೊನ್ದಿ ಬರ್ಪ ಪದಮೊನ್ದೆಡೆಗೊಣ್ಡು ವಿಶೇಷ್ಯಮುಂ ವಿಶೇಷಣಮುಮನೊನ್ದಲೀಯ ದಿರೆಯುಂ Kr. 1, 122; Pb. 8, 63]; (J. 28, 38; Rśv. 6, 9). 2, to obtain, to acquire (Grj. 10, 79 va.; J. 17, 4); to conceive (Rśv. 4, 37; Abhā. 2, 54); to resort to (J. 16, 40). — ಎಡೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to put, to put on (Grj. 10, 61 va.). — ಎಡೆ ತಾಕು. = ಎಡ ತಾಕು. (My.). — ಎಡೆದೆಱಹು. -ತೆಱಹು. an interval of space (Rām. 6, 51, 19). ಎಡೆ ದೆಱಹು ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು (ಲೇಖೆ, ರಾಜಿ Nr., o. r. ಎಡ-). — ಎಡೆನಿಜ್ಜ. informing against, betraying (ಪಿಸುಣ Ct. I, 13, o. r. ಎಡ್ಡೆನಿಜ್ಜು). — ಎಡೆನುಡಿ = ಎಡೆಯ ನುಡಿ (Śmd. 195). a middling or interrupting speech. — ಎಡೆ ನೆಱೆ. place to be sufficient; to be sufficient in place (Abh. P. 9, 60; 15, 59). — ಎಡೆಪ್ರಾಯ. = ಎಡೆಹರೆಯ. the middle age of man (My.). — ಎಡೆ ಮಡಗು. to leave an interval [ತುಡುಪಾಶುಪತಮನೆನೆ ನರನೆಡೆಮಡುಗದೆ ತುಡೆ ದಿಶಾಳಿ ನಡುಗಿದುದು Pb. 11, 152]; (Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 9, 61; 11, 100). — ಎಡೆಮನೆ. a house in the midst (Bp. 48, 25). — ಎಡೆ ಮಾಡು. = ಎಡೆಗೆಯ್. (Abh. P. 14, 33; Grj. 10, 98 va.). — ಎಡೆಮಾತು. an evasive word (Cpr. 6, 24). — ಎಡೆಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. N. of a metre (Ch.). — ಎಡೆ ಯಣಂ. a middle man (Śmd. 136). — ಎಡೆಯಲಾಗು. -ಆಗು. to be at hand, to be near and dear. ಎಡೆಯಲಾದ ಸಂಗಡಿಗನು (ಮಿತ್ರ, ಸುಹೃತ್, ನಣ್ಟ Nr.). — ಎಡೆಯಾಗು. -ಆಗು. to be or become exposed to; room to be found for. ನಾಣಿಲಿ ಎನಿಸುವ ವಧು ನಗೆಗೆ ಎಡೆ ಯಕ್ಕುಂ ಸಮಸ್ತಜಗತೀತಲದೊಳ್ (Śm. 221). ಅವರ್ಣವಾದಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಾ ಗದ ಒಳ್ಪಿನ್ದೆ (17). ನಗೆಗೆ ಎಡೆಯಾಗಿಹುದು (Bp. 40, 73). see Sp. s. ತರು ಣತ್ವ. — ಎಡೆಯಾಟ. -ಆಟ. moving from place to place, roaming; moving to and fro; commotion [ಎಡೆಯಾಟ ಕಡಬಡ್ಡಿಯಕೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ, ಭಕ್ತಿ Bv. 887]; (J. 30, 30). ಹಾದರಕೆ ಎಡೆಯಾಟದ ಆಸೆ (Sp.). ಕರಿತುರಗನಿಚಯದ ಎಡೆಯಾಟಗಳ ಘಾಟಗಳ್ (C. Bp. 42, 15).

— ಎಡೆಯಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to roam about, to send on errands. ವಿಲಾಸಿನಿಯೊಳ್ ಎಡೆಯಾಡಿಸೆನು (Bp. 9, 33). ಸೂಳೆಯೊಡೆಗೆ ಎಡೆಯಾಡಿಸುತ (26, 58). ಎಡೆಯಾಡಿಸಿ ತಾ ಕೊಡದ ಲೋಭಿಯ ಮಾತು ಕೊಡಲಿಯ ಗಾಯ (Sp.). — ಎಡೆಯಾಡು. -ಆಡು. to move; to move, wander, or play about, to roam [ಪಸುರ್ವನ್ದಲೊಳೊಲ್ದೆಡೆಯಾಡುವ ವ್ರೆಯರ್ ಬಳಸಿದ ವೇದ ಪಾರಗರ ಸನ್ದಣಿ Pb. 1, 107; Ap. 7, 22]; (ಕೊಲ್ಲ ಣೆಗೆ Kk. 51). ಹೊಱೆಯ ಹೊತ್ತು ಎಡೆಯಾಡುವದು (ಪರ್ಯಾಹಾರ, ವಿವಧ Nr.). ಗುದದೊಳ್ ಎಡೆಯಾಡುವ ಅನಿಲಂ (ಅಪಾನ Mr. 51). see Abh. P. 3, 128; 4, 29; Bp. 15, 23; 26, 19; 44, 7; 47, 66; 51, 42; 56, 54; Rām. 1, 16, 16; J. 5, 31; 6, 8; 15, 20; 19, 44; Abhā. 2, 105. 106. [— ಎಡೆಯಿಡು. -ಇಡು. to allow time. ಅವಧಿಯನೊನ್ದು ತಿಂಗಳೆಡೆಯಿಟ್ಟನಿಯಂ ತಡೆ ದಿರ್ಪನಲ್ಲನೆಮ್ಬವಸರದೊಳ್ Ap. 12, 43]. — ಎಡೆಯುಡುಗು. -ಉಡುಗು. to leave room, to make an interval or an interruption; to stop; to cease [ಉಡಿಸಿಯುಮೂಡಿಯುಮುಱು ಯಿನೆಡೆಯುಡುಗದೆ ಸಲಿಸಿ ಪಲವು ಕಾಲಂ ಪುದುವಾೞ್ದೊಡಲ್ Ap. 3, 61]; (ವಿಚ್ಛೇದ Śmd. Dh.; ಎಡೆವಱ Śmd. 157; ಎಡೆವಿಡು 157 Cm.; Rśv. 14, 29). — ಎಡೆಯೆಡೆ. rep. [ಸಯ್ತು ಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ ತೊಡೆದತ್ತೆಡೆವಱಿಯದೆ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚು ಮುಗಿಲೆಡೆಯೆಡೆ ಯೊಳ್ Kr. 3, 126]; (Bp. 56, 13; Rśv. 10, 31). — ಎಡೆಯೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. to compress, to press, to squeeze (J. 3, 27). — ಎಡೆವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the mid way (V. 6, 8 va.). — ಎಡೆವಱಿ. -ಪಱಿ. to cut room asunder; to make an interruption, to stop, to cease [ಸಯ್ತು ಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ ತೊ ಡೆದತ್ತೆಡೆವಱಿಯದೆ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚು ಮುಗಿಲೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ Kr. 3, 126; Pb. 1, 84 va.]; (Abh. P. 11, 19; J. 4, 28; 19, 14); to end (ಎಡೆಯುಡು ಗು Śmd. 157, ಎಡೆವಿಡು Cm.; Rām. 1, 4, 9; ಎಡೆವರಿ, *i. e.* -ಪರಿ, is the original reading in Mdb. Abh. P.). ಎಡೆವಱಿವ ವಿನಯಿತಂ (ಪೀತರಾಗ Mr. 241, o. r. ಸಿತ-; the opposition is ನೀಲ-, or ನೀಲೀರಾಗ). — ಎಡೆ ವಲಿ. -ಬಲಿ. = ದಿಗ್ಬಲಿ. (Abh. P. 13, 106). — ಎಡೆವಿಡು. -ಬಿಡು. = ಎಡೆ ಯುಡುಗು. also: to go beyond the (proper) boundary. see Bp. 2, 13; 18, 63; 35, 5; 38, 34; 50, 32; 51, 48; 57, 26; 58, 48; Rśv. 8, 98. 113; J. 34, 8; Sm. 12. 40; Mr. s. ನೀಲೀರಾಗ. ಎಡೆವಿಟ್ಟುದು (ಅತಿಕ್ರಮ, ಅತಿ ಪಾತ Nr.). — ಎಡೆವುಗು. -ಪುಗು. to come near, to approach (Abh. P. 10, 201 va.; 14, 17 va. & 25 va.). — ಎಡೆವೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. the middle finger (Cpr. 6, 62). — ಎಡೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to take a position in resistance, to stand (J. 27, 6). [- ಎಡೆವೆಱು. -ಪೆಱು. to occupy. ಅವಗುಣಮಿನಿತಾದೊಡಮಾ ಕವಿತಾಬನ್ಧಮನಶೇಷಮುಂ ದೂಷಿಸುಗುಂ ಸವಿಲಾಸಲೋಲಲೋಚನ ವಿವರಮನೆಡೆವೆತ್ತ ಕಸವವೋಲ ನವರತಂ Kr. 1, 43. — ಎಡೆವೊಗು. -ಪೊಗು. to intervene. ಎನ್ದು ಬಾಳಂ ಕಿೞ್ತು ಕರ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪಾಯ್ವುದುಂ ಕೃಪನೆಡೆವೊಕ್ಕಿದಾಗದೆನ್ದು ಬಾರಿಸಿ Pb. 12, 41 va.]. — ಎಡೆಸೆಳೆ. the inner force or velocity of a river (J. 9, 24). — ಎಡೆಹಗಲು. the time from about 9 o'clock to 10 in the morning (My.). — ಎಡೆಹರೆಯ. = ಎಡೆಪ್ರಾಯ. (My.). — ಎಡೆಹೊತ್ತು. the time between sunrise and sunset (My.). [-ಎಡೆವೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. = ಎಡೆಯೊತ್ತು. ಮುಸಗಿ ಬೆಸೆದಿರ್ಪ ವಿವರ ಮನಸಿಯದೆಱೆಡೆವೊತ್ತಿ ಪೊಕ್ಕು Kr. 1, 66. — ಎಡೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to walk about. ಅಲರ್ಗಣ್ಣೊಳ್ ಸ್ಮರನಿರ್ದನಕ್ಕುಮೆಡೆವೋಪಾ ಜೋಡೆ ಶಾ ಮುಂಗೆ ಕಾದಲೆಯಕ್ಕುಂ Pb. 4, 84].

ಎಡೆ eḍe. 2. (fr. ಇಡಿ 1). excess, abundance; exceedingly, etc. (ಅಧಿಕ Śmd. 321; Śm. 58; T. ಇಡ, extension; greatness).

ಎಡೆ eḍe. 3. [to be able, to be possible. — ಎಡೆಯ. -ಅ 5. not possible etc.]. see Prvs. ಹಾರೆ.

ಎಡೆ eḍe. 1. Tbh. of ಇಡೆ. an offering; food; meal. ಎಡೆ ಇಕ್ಕು, -ಇಡು, -ನೀಡು, -ಮಾಡು, -ಹಾಕು, to present food to a deity or to

man (C.). [ಕೊಪ್ಪು ಕೊಡುವೆಡೆಯ ಇಪ್ಪಿನ ಗ್ರಾಹಕ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಭು ಬಲ್ಲ Cv. 975]. ಆದಿಯಾ ದೈವನಂ ಭೇದಿಸಲಿಕೆ ಅಱಿಯದೇ, ಹಾದಿಯಾ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿ ನಮಿಸುವ ಮಾದಿಗರ ನೋಡು! (Sp.). ಸೇವಕರನ್ನು ಎಡೆಯ ಮೇಲಿನ್ದ ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಪಾಪ (B. 5, 288). see Sp. s. ಕೆಯ್ತಾಟು. 2, the leaf, etc. on which food is placed (My.). — ಎಡೆಕಾಸು. a kāsu presented with food to a deity (S. Mhr.). @ this ಎಡೆ seems to be a Dēśya word.

ಎಡೆ eḍe. 2. = ಹೆಡೆ 1. (My.). see ಏಟಿಡೆನಾಗರ.

ಎಡೆಗ eḍega. a good-for-nothing man (ಸಲ್ಲದವ Kk. 37; Śm. 46; Te. ವೆಡೆ, useless, etc.; ವೆಡಗು, ವೆಣಗು = ವೆಱಿವಾಡು, a fool).

***ಎಡೆಗಲಿಸು eḍegalisu.** = ಎಡಗಲಿಸು. to go beyond. ಗಾಳಿಯನೆಡೆಗಲಿಸಿದುದು... ವಿರಾಜಮಾನ ವಿಮಾನಂ Ap. 4, 85.

ಎಡೆಯ eḍeya. = ಪೆಡೆಯ. a stranger etc. see s. ಪೆಱಂ.

***ಎಡೆವಱ eḍe-baṟa.** havoc, destruction. ಕಡಿಕೆಯ್ದು ಬಿಡದೆಡೆವಱನಂ ಮಾಡಿದುವು ಗುರುತನೂಜನ ಕಣೆಗಳ್ Pb. 12, 81.

***ಎಡೆಹಂಚೆ eḍehañca.** worthless person; time server. ಈ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲದ ಎಡೆಹಂಚರ ತೋಱದಿರು Cv. 1128.

ಎಡ್ಡ eḍḍa. 1. (fr. ಎಡ್ಡು 1). a cheat, a liar (S. Mhr.; Te. ಎಡ್ಡೆ).

ಎಡ್ಡ eḍḍa. 2. = ಹೆಡ್ಡ. a dull, stupid man (My.; Te. ಎಡ್ಡೆ; Tu. ಹೆಡ್ಡೆ; T. ಇಟುದ್ಯೆ).

ಎಡ್ಡ eḍḍa. 3. beauty, charm, nicety, goodness (ಒಳ್ಪು Ct. I, 6; ಒಳ್ಳಿತು II, 24; ಮನೋಹರ Kk. 18, Śm. 55; Grj. 6, 56 va.; Rśv. 6, 54; Tu. ಎಡ್ಡೆ; T. ಎಟಿಲ್, beauty; cf. the T. s. ಇಂ, ಇಜ್). [ನೀಳ್ದಪಾಂಗದ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳನೆಡ್ಡಮಪ್ಪ ಕಬರೀ ವಿಸ್ತಾರಮಂ ತೋಱುವಳ್ Ap. 11, 17]; (Cpr. 8, 30; Abh. P. 3, 39). ಆಕೆ ಕಣ್ಗೆಡ್ಡಮ್ ಆದಳ್ (Līlv. 3, 46). ಇಳೆಗೆ ಇಱಿಯದೆ ಒತ್ತರಿಸಿ ಮನ್ದಯ್ಸುತ್ತೆ ಎಡ್ಡಮ್ ಎನೆ ನಿನ್ನ ಚನ್ದ್ರಿಕೆಯ ಒಡ್ಡು (Rśv. 6, 5).

ಎಡ್ಡ eḍḍa. 4. = ಅಡ್ಡ 1. state of being across. — ಎಡ್ಡಂತಿಡ್ಡಂ. dupl. = ಅಡ್ಡತಿಡ್ಡ. (My.).

ಎಡ್ಡತನ eḍḍatana. 1. = ಎಡ್ಡುತನ No. 1. cheating, falsehood (S. Mhr.).

ಎಡ್ಡತನ eḍḍatana. 2. = ಎಡ್ಡುತನ No. 2, ಹೆಡ್ಡತನ. stupidity (My.).

ಎಡ್ಡತಿ eḍḍati. = ಹೆಡ್ಡತಿ. a stupid woman (My.).

ಎಡ್ಡಿಸು eḍḍisu. = ಏಡಿಸು. to rail, to abuse; to mock; to cheat (S. Mhr.; T. ಇಡಾಪ್ಪು, derision, contempt; to mock, to deride). ಭ್ರಂಗಿ ನಗಿಸುತ್ತೆ, ಎಡ್ಡಿಸುತೆ, ಶಿವಸಿದಿರೊಳ್ ಆಡುತ್ತೆ (Bp. 1, 49). ಚಂಚರು ಬನ್ದು, ಚಪ್ಪಳೆಗುಟ್ಟಿ, ಎಡ್ಡಿಸಿ, ಕಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗರು ನಿನ್ನಂ (18, 15).

ಎಡ್ಡು eḍḍu. 1. cheating, falsehood (S. Mhr.; see T., M. s. ಎತ್ತು 2).

ಎಡ್ಡು eḍḍu. 2. = ಹೆಡ್ಡು. stupidity; a stupid thing or person (My.). — ಎಡ್ಡಾಟ. -ಆಟ. stupid behaviour (My.).

ಎಡ್ಡುತನ eḍḍutana. = ಎಡ್ಡತನ 1. (S. Mhr.). 2, = ಎಡ್ಡತನ 2. (My.).

ಎಡ್ರು eḍru. = ಎಡೆರು, etc. (My.).

ಎಣ್- eṇ. = ಎಣ್ಟು 2, ಎಮ್-2. eight (Śmd. 223). [-ಎಣ್ಗಾವುದು. a distance of eight gāvudas. ನುಡಿವಳಿಗೆ ನರನ ರಥಮಂ ಪಡುವೆಣ್ಗಾವುದುವರಂ ಸಿಡಿಲ್ವಿನಮೆಚ್ಚು Pb. 11, 20]. — ಎಣ್ಸಾಸಿರ. -ಸಾಸಿರ. eight thousand (Śmd. 225). see ಪದಿನೆಣ್ಛಾಸಿರ. — ಎಣ್ದೆಸೆ. the eight points of the compass; their guardians. ಎಣ್ದೆಸೆಯ ಆನೆಗಳ್ (Śmd. 225). see Bp. 8 sum.; 32, 5; 36, 62; 44, 32; J. 3, 21; 13, 47; 17, 2; 25, 3. — ಎಣ್ದೆಸೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a wife of any guardian of the eight points (J. 28, 39). — ಎಣ್ಬರಿಜು, eight forms (Śsv. 1, 71 va.). [-ಎಣ್ಬತ್ತು ನಾಲ್ಸಾಸಿರ. -ಪತ್ತು-ನಾಲ್ಸಾಸಿರ. eightyfour thousand. ಅವನ್ತಿದೇಶಾಧೀಶ್ವರರಪ್ಪ ವಿನ್ದಾನುವಿನ್ದರೆಣ್ಬತ್ತು ನಾಲ್ಸಾಸಿರ ಮದದಾನೆವೆರಸು ಬನ್ದುಕೂಡೆ Pb. 10, 27 va. — ಎಣ್ಬತ್ತು ಸಾಸಿರ. -ಪತ್ತು-ಸಾಸಿರ. eighty thousand. ವಂಗಕೊಂಗ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರರೆಣ್ಬತ್ತು ಸಾಸಿರ ಗಜಘಟೆಗಳುಂ Pb. 10, 57 va. — ಎಣ್ಬೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. eight fingers. ನಿನ್ನ ದಯೆಗೆಯ್ದ ವೀರವಟ್ಟಮುಮ್ಮುದೆನಗೆಣ್ಬೆರಲಪಟ್ಟಮುಮ್ಮುದುಂ Pb. 12, 51 va.]. — ಎಣ್ಮೆಯ್ಯ. (= Sk. ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿ), Paramēśvara (Śs.). — ಎಣ್ಮೆಯ್ಯವ. -ಅವ. = ಎಣ್ಮೆಯ್ಯ. (ಶಿವ Kk. 4; Śm. 2).

ಎಣ eṇa. = ಎಣೆ 1. — ಎಣಗೊಣ. = ಎಣೆಗೊಣ, ಎಣೆಗೋಣ. [-ಎಣಗೋಣ. a pose adopted by shaking the neck in order to ridicule. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನಿಱಿಸಿ ನುಡಿವನಿನ್ನೆಣಗೋಣಂಗಳುಮೆಕ್ಕಸಕ್ಕತನಂಗಳುಮೆತ್ತವೋದುವು Pb. 11, 137 va.]. — ಎಣಮಣಿಸರ. a kind of necklace, composed alternately of beads of gold and precious stones or corals (My.).

ಎಣಸು eṇasu. = ಎಣಿಸು q. v., ಎಣುಸು, ಎಣ್ಣಿಸು. (C.; Bp. 22, 18).

ಎಣಿಕೆ eṇike. 1. = ಎಣ್ಣಿಕೆ. counting, reckoning; number (C.). 2, thinking; thought; notice, observation (C.). [ಅದು... ಸಂವತ್ಸರಾದಿಗಣನಾನುಕ್ರಮದಿನ್ದಂ ಪೆರ್ಚಿದೆಣಿಕೆಯೊಳ್ ಕೂಡಿದುದು Ap. 6, 48 va.]. ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಎಣಿಕೆ (ಮಾತ್ರೆ Nn. 157). ಅಕ್ಕರದ ಎಣಿಕೆ (ಗ್ರನ್ಥ Mr. 491). ಎಣಿಕೆಯಾದದು (ಗಣಿತ Si. 371). ಮುಡುಪಿನ ಎಣಿಕೆಗೆ ಕುನ್ದದನ್ತೆ ವಿಚಾರಿಸು! (Bp. 11, 14). ಸಾವಿರದ ಏಱ ನೂರ್ಬಸದಿಗಳ ಎಣಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲವ್ ಆಗಲು (51, 73). ಎಣಿಕೆಗೆ ಬಾರದ ಮನುಜ ಕರಣೀಕನ್ ಆದರೆ ಏನು? (Dp. 167). ಅರಮನೆಗೆ ಹತ್ತು, ನಿನಗೆ ಒನ್ದಱ ಎಣಿಕೆಯೊಳ್ (J. 29, 22). ಎಣಿಕೆಗೆ ಅಳುಮ್ಬಮ್ ಆಗಿ (Rśv. 13, 72). ಎಣಿಕೆಯಿಲ್ಲದ (countless) ಹಣ (C.). ಒಡಗೂಡದೆ ಇರದು ಎನ್ನ ಮನದ ಎಣಿಕೆ (J. 30, 28). see ಪಲವೆಣಿಕೆ; J. 2, 25. 45; 4, 4; 5, 28; 9, 6. 8; 13, 25. [— ಎಣಿಕೆಗೆಟು. -ಕೆಟು. to be countless. ಸಾಮನ್ತ ಮಹಾಸಾಮನ್ತ ಸಂಹತಿಯುಮನೆಣಿಕೆಗೆಟಱದ ಕರಿತುರಗವರೂಥ ಪದಾತಿಗಳುಮಂ ನೋಡಿ Pb. 14, 2 va.]. — ಎಣಿಕೆಗೆಯ್. to think etc. (J. 20, 16). — ಎಣಿಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to consider, to respect, to take notice of (Bp. 2, 19; 4, 27; 52, 9; J. 10, 24; 12, 11; 13, 17; 17, 22; Dp. 126, 1). — ಎಣಿಕೆಯೊಳಗೆ ಬರು. to come under one's eye, to come quite close. ಮನುಷ್ಯನಾಗಲಿ ದನ ಕಱುಗಳಾಗಲಿ ತಮ್ಮ (ಮೊಸಳೆಗಳ) ಎಣಿಕೆಯೊಳಗೆ ಬನ್ದರೆ ಕೂಡಲೆ ಹಿಡಿದು (B. 4, 132). ಬೇಟೆಯು ತನ್ನ (ಸಿಂಹದ) ಎಣಿಕೆಯೊಳಗೆ ಬನ್ದ ಕೂಡಲೆ ಮಱೆಯಾಗಿ ಬೊಗ್ಗಿ ಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದು (4, 212). — ಎಣಿಕೆದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. consideration to fail; to be inconsiderate (Cpr. 8, 79 va.).

ಎಣಿಕೆ eṇike. 2. = ಹೆಣಿಕೆ. (My.).

***ಎಣಿಕೊಳ್ eṇikoḷ.** to accept respectfully. ಎಣಿಕೊಣ್ಡು ಕಸವರಂ ತವನಿಧಿಯನ್ತೆ ತವದಿರ್ದಪ್ಪುದೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿನ್ದಂ ಕೊಳ್ಳೆ ಪೋಗಬ್ಬಾ Vr. 17, 4.

ಎಣಿಸು eṇisu. = ಎಣಸು, etc. to add together; to enumerate; to count, to reckon; to estimate; to appreciate; to consider, to take notice of; to think; to think of; to plan; to make equal to, to compare. [ದೋಷಮೊಳವಿನಿಸು ಗುಣಮಂ ತನ್ನಿರ್ದೆಣಿಸುವುದು ಲೇಶಮೊಮ್ಮುದು Kr. 3, 171]. ಪಿನ್ದೆ

ಎಣಿಸಿದ ವಿವಿಧವಿಧದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಪ್ತವಿಧವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ (Śmd. 114). ಎನ್ದೆರ ಡು ಮೂಱಿನ್ದು ಪದಾರ್ಥಮನ್ ಎಣಿಸುವ ಎಡೆಯೊಳ್ (116). -ಮೆ ಎಮ್ಬು ದು ಅಕ್ಕುಮ್ ಎಣಿಸುವ ಸೂಟಿಯೊಳ್ (242). ಎಣಿಸ ಬೇಕಾದುದು (ಗಣ ನೀಯ Nr.). ತೂಗುವದು, ಅಳೆಯುವದು, ಎಣಿಸುವದು (ಮಾನ Si. 327). ಜಾಡೀ ಕೇಳಿ, ದ್ರೋಹಂಗಳನ್ ಎಣಿಸುತ್ತ (Śs. 94). ತಾನೊನ್ದೆಣಿಸಿದರೆ ದೈವ ವೊನ್ದೆಣಿಸಿತು (Prv.). ಕಾರಣಪುರುಷ, ನಿನಗೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನನ್ ಎಣಿಸಲ್ ಉಣ್ಟೇ? (Bp. 30, 24). ತನ್ನಹಾತ್ಮನ ಅನೂನಮಹಿಮೆಯನ್ ಎಣಿಸುವೊಡೆ ಗೌರೀಪತಿಗೆ ಅಶಕ್ಯ (31, 17). ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ದನಗಳೊಳಗೆ ಎಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ (B. 1, 18). ಈ ದೇಶದೊಳಗೆ ಹಮಾಲನನ್ನೂ ಪಕಾಲಿ ಯವನನ್ನೂ ಊಱಗದವರೊಳಗೆ ಎಣಿಸುತ್ತಾರೆ (5, 286). see Bp. 1, 14. 36. 37; 5, 18; 35, 26; 47, 55; 50, 36; 51, 75; 54, 34; Rśv. 13, 26. 27; J. 29, 37; Bh. 1, 8, 40.

ಎಣುಸು eṇusu. = ಎಣಿಸು, etc. (My.).

ಎಣೆ eṇe. 1. = ಎಣ, ಎಡ4, ಪೆಣೆ2, ಹೆಣೆ2. a couple, a pair; connexion; fellowship; adjustment; equality, similarity; a match (ಸಾಮ್ಯ, ಜವಳಿ, ಜೋಡು, etc. Śm. 55; My.; T. ಇಣೈ; Tu. ಇಣೆ; Te. ಎನ; see ಇಡಿ 1 & 2, ಇಣ್ದೆ2, ಎಳಸು 1, ಪೆಣೆ). ಸುಣ್ಣದಪಿನ ಎಣೆ (J. 28, 18). [ಬಳಸಿ ಕಾರ್ಗೆಣೆಯಾಯ್ತು ಮಹಾಹವಂ Kr. 1, 144; Pb. 5, 52; Ap. 1. 7]. ಅವಳ ಕುರುಳ್ಗೆ ಮಾಲೆದುಮ್ಬಿಗಳ್ ಎಣೆಯೆ? (Śmd. 139). ಪೋಲಿಸುವಡೆ ಎಣೆಯೊಳರೆ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ? (Bp. 25, 11). ಕ್ಲೇಶರ್ ಅಕ್ಲೇಶಂಗೆ ಎಣೆಯೆ? (54, 22). ಉಡುಗಳು ಸೋಮಗೆ ಎಣೆಯೇ? (55, 22; see also 11, 24; 27, 44; 51, 57; 55, 23). ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಗಾವಸಿಂಗ ಮ್ ಎಣೆಯೇ? (Śs. 103). ಜೀವರತ್ನಕೆ ಎಣೆಯೇ ಮಿಕ್ಕಾದ ಪಾಷಾಣಂ? (62). ಎಲರ್ ಬಿರಯಿಯ ಬಾಯಿಡೆಯ ಎಲರ್ಗೆ ಎಣೆ (Rśv. 5, 34). ಅತಿ ಶೌರ್ಯದೊಳ್ ಒಪ್ಪಿ ಇರೆ ವಿನಯಮನ್ ಆಳ್ದು ಬಾಟ್ಟವಂಗೆ ಎಣೆ ಉಣ್ಟೇ? (13, 10). see Śmd. s. ಪವಣ್ಪರಿ; J. 2, 25; 6, 24; 8, 17; 28, 18. — ಎಣೆ ಗಣ್ಟು. the braid of hair of a woman tied up at the back of the head (ಧಮ್ಮಿಲ್ಲ Si. 52). — ಎಣೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to lose one's connexion with, to become loose. ದೇಹದ ಎಣೆಗಳೆಯದೆ ಇಹ ಹೆರೆ (ಉಪಜಿಹ್ವೆ, etc. Mr. 401). — ಎಣೆಗಾಣು. -ಕಾಣು. to see the like (My.). — ಎಣೆಗೊಣ. = ಎಣೆಗೋಣ. (Śmd. 143, o. r. ಎಣ-, also Mdb.). — ಎಣೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become equal. ಅವಳ ಮುಖವು ಚನ್ದ್ರನನ್ನು ಎಣೆಗೊಣ್ಡಿತು (My.): to be united, to face (one another). ಗರ್ಜಿಸುತೆ ಅಣಿಯರವರ್ ಎಣೆಗೊಣ್ಡ ಇಭಂಗಳಂ...ಕಾದಿಸಿತು ...ಇಭಾರೋಹಕರ್ (Rśv. 13, 86). 2, (a child) to suck when its mother is pregnant (R.); (infants) to become thin or lean when insufficiently supplied with milk from the breast (S. Mhr.). — ಎಣೆಗೋಣ. (-ಗೋಣ್-ಅ 3). a person with a compound neck (as Brahmā, etc.?). it may become ಎಣೆಗೊಣ (Śmd. 143, o. r. ಎಣ-, also Mdb.). — ಎಣೆ ಬರ್. = ಎಣೆವರ್. to equal. ಉಮೇಶ ಭಕ್ತರ್ಗೆ, ಆಱಿಸಲ್, ಅಜಹರಿಮುಖ್ಯರ್ ಎಣೆ ಬರಲ್ ಅಱಿಯರ್ (Bp. 22, 17). — ಎಣೆಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. the same letter or consonant [ಅನುಪ್ರಾಸಮುಮಂ ಸನ್ಧಿಸಿದೆಣೆಯಕ್ಕರಮೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳಳವಡಿಸಿ ಬನ್ದೊಡ ಸುಗತಮಕ್ಕುಂ Kr. 2, 41]. (Ch.). — ಎಣೆಯೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. to put opposite to (J. 14, 3). — ಎಣೆವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the company-bird: the ruddy goose (ಚಕ್ರವಾಕ Kk. 14; Śm. 28). see Rśv. 6, 24 va.; J. 17, 25. 40; 26, 24; 30, 15). — ಎಣೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to be united, to be composed (Ch. v. 254). — ಎಣೆವರ್. -ಬರ್. to become or be equal (Rśv. 1, 36; 4, 9).

ಎಣೆ eṇe. 2. = ಹೆಣೆ 1. to twist, etc. (My.).

ಎಣ್ಟನೆ eṇṭane. the eighth (Ch. v. 132. 133; see ಎಣ್ಟ ನೆಯ s. ಎಣ್ಟು2).

ಎಣ್ಟು eṇṭu. 1. arrogance. (*cf.* ಪೆಟ್ಟು 3; Tu., boasting; craftiness, cunning). — ಎಣ್ಟೆರ್ದೆ. -ಎರ್ದೆ. a proud heart or mind (Ch. v. 21).

ಎಣ್ಟು eṇṭu. 2. = ಎಣ್-, etc. eight (C.; T. ಎಟ್ಟು, Tu. ಎಣ್ಮ, Te. ಎನಿಮಿದಿ). [ಪೆಣೆದೆಣ್ಟುಂ ಕಿಲ್ಬಿಷಂಗಳ್ಕಿಡೆ ಕಿಡದ ಗುಣಂ ಪೊರ್ದೆ ಬನ್ದ Ap. 1, 2]. ಎಣ್ಟಱೊಳ್ (Śmd. 43). ಎಣ್ಟಕ್ಕೆ (223). ಎಣ್ಟಱಲಿ (Bp. 35, 32). ಎಣ್ಟಕ್ಕೆ (Mr. 402). ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ಪ್ರಕರಣ ಮ್ ಎಣ್ಟಕ್ಕುಂ (Śmd. 7). ಈ ಪೇಟ್ದ ಎಣ್ಟುಂ (42). ಹತ್ತೆಣ್ಟು (63). ತೊಮ್ಭತ್ತೆಣ್ಟು ಸಾವಿರ (Bp. 5, 18). ನೆಣ್ಟರ ಮನೆಗೆ ನಾಯಿ ಹೋಕ್ಕರೆ ಎಣ್ಟು ಊರಿಗೆ ಬೆರಕೆ (Prv.; another form is...ಎಣ್ಟು ಮನೆಗೂ ಏಕೆ). ಎಣ್ಟು ಜನರು (B. 5, 125). ಎಣ್ಟು ಮಡಿ (J. 17, 26). — ಎಣ್ಟಡಿ. -ಅಡಿ. eight feet. 2, that has eight feet: the śarabha (C. II, 23). — ಎಣ್ಟಡಿವರಿಜ. -ಅಡಿ-ಪರಿಜು-ಅ 3. who has the form of the śarabha: Vīrabhadra (Kk. 6; Śm. 4). — ಎಣ್ಟನೆಯ. -ಅನೆಯ. eighth (*cf.* ಎಣ್ಟನೆ). ಎಣ್ಟನೆಯ ಮುಖಕೆ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ (J. 25, 7). ಎಣ್ಟನೆಯ ವರುಷಮ್ ಅಗಲ್ಕೆ (29, 7). — ಎಣ್ಟಾನೆಣ್ಟು. -ಆನು-ಎಣ್ಟು. about eight (used only of time, C.). ಎಣ್ಟಾನೆಣ್ಟು ದಿವಸ (B. 4, 53). — ಎಣ್ಟು ಕುಲ. eight castes of men. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮರೊಳು ಕಮ್ಮೆ ಮೊದಲಾದ ಎಣ್ಟು ಕುಲಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 254). 2, the eight kinds of nāgas: ಅನನ್ತ, ವಾಸುಗಿ, ತಕ್ಷಕ, ಕರ್ಕೋಟಕ, ಪದ್ಮ, ಮಹಾಪದ್ಮ, ಶಂಖಪಾಲ, ಕುಲಿಕ (Mr. 402). see ಎಣ್ಟು ಪಾವು. — ಎಣ್ಟು ಗಣ, the eight syllable-feet (Mr. 363). — ಎಣ್ಟು ದೆಸೆ. the eight points of the compass. ಇನ್ದ್ರ, ಅನಲ, ಯಮ, etc. ಈ ಎಣ್ಟು ಮೂಡಲು ಮೊದಲಾದ ಎಣ್ಟು ದೆಸೆಗಂ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಒಡೆಯರು (Hlā.). — ಎಣ್ಟು ನಗ. the eight chief mountains (the eighth being ಶ್ರೀಶೈಲ?). ಎಣ್ಟು ನಗಂಗಳುಂ ತಗ್ಗಿದವು (Bp. 28, 55). — ಎಣ್ಟು ಪಾವು. = ಅಷ್ಟಫಣಿ, ಎಣ್ಟು ಕುಲ No. 2. (Bp. 46, 27). — ಎಣ್ಟು ಮೂರ್ತಿ. the eight bodies or forms (of which Śiva consists, Bp. 9, 50). see ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿ. — ಎಣ್ಟು ಒಮ್ಬತ್ತು. eight or nine (C.; B. 3, 13). 2, eight and nine (My.). 3, eight times nine (My.). — ಎಣ್ಟೂವರೆ. eight and a half (B. 4, 100; My.). — ಎಣ್ದೆಸೆ. -ಎಡೆ. = ಎಣ್ಟು ದೆಸೆ. (J. 27, 55). — ಎಣ್ಟೆಣ್ಟು. rep. eight and eight. -ಎಣ್ಟೆಣ್ಟು ದಿವಸ, every eighth day (B. 1, 6). 2, eight times eight.

ಎಣ್ಡೆ eṇḍe. = ಹೆಣ್ಡೆ 1. cow-dung (R.; *cf.* ಎರಣ).

ಎಣ್ಡ್ರಕಾಯಿ eṇḍrakāyi. a crab (Te. ಎಣ್ಡ್ರಕಾಯ, ಎಣ್ಡ್ರ; R.; see ಎಸಡಿ).

ಎಣ್ಣಿಕೆ eṇṇike. = ಎಣಿಕೆ 1. (My.; T. ಎಣ್ಣಿಕ್ಕೈ; Te. ಎನ್ನಿಕೆ).

ಎಣ್ಣಿಸು eṇṇisu. = ಎಣಸು, etc. (My.).

ಎಣ್ಣು eṇṇu. to count; to think. (T., Tu. ಎಣ್ಣು; Te. ಎನ್ನು; Dp. 126, 1). ಎಣ್ಣಿದ್ದು ಮಣ್ಣಾಯಿತು, ಹೆತ್ತದ್ದು ಹೆಣ್ಣಾಯಿತು (Prv.).

ಎಣ್ಣೆ eṇṇe. oil (C.; Tu., M.; T. ಎಣ್ಣೈ; Te. ನೂನೆ). [ಸಜ್ಜರಸ ದೆಣ್ಣೆಯ ತುಪ್ಪದ ಕಪ್ಪಿದೆಲ್ಲಮುಮ್ಬುದೆ ಬಗೆದಲ್ಲಿ ನೋಡುವೊಡಮಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಲ್ಮರ ನೆಮ್ಬುದಿಲ್ಲ Pb. 3, 4; Ap. 5, 85 va.; Vr. 153, 11]. ಎಣ್ಣೆಯೊಳ್ ಅರೆ ನೇಱಲ ತನಿವಣ್ಣುಮನ್ ಉಣ್ಣಿಸಿದನ್ ಅಬುಜಭವನನ್ ಎನಿಸಿದ ಮೆಯ್ಯ್ (Śmd. 84). ಎಳ್ಳೊಳ್ ಎಣ್ಣೆ (163). ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟನ್ ಅಡುವ ಬಾಳಲಿ (ಮಜ್ಜೀಕ Nr.). ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ರಿಣವು, ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣ ರಿಣವು ತೀರಿದ ಆ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲು (Sp.). ಬಿಡದೆ ಎಱೆವ ನೀರ್ದುಡಿವಾಲ್ಗಳ್ ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆಗಳ್ ಇಲ್ಲ (J. 28, 17). ಎಣ್ಣೆಯು ಬತ್ತಿಯುಂ ಸವೆವನ್ತೆ (Bp. 26, 47). ಎಣ್ಣೆ ಅಪ್ಪಿಲವು ಕೂಡಿದನ್ತೆ (40, 74). ನಲ್ಲ ತೈಲದೊಳ್ ಅಲರುವ ಆ ಸೊಡರ್ ಎಳ್ಳಿನಿನ್ದ ಅಲರುವುದೆ? ಹೇಱಿರೆ! ಎಳ್ಳೊಳ್ ಎಣ್ಣೆಯ ಗುಣಮ್

ಅದು ಉಣ್ಣೇ? ಎಳ್ಳಿನೊಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲವೇ? (51, 37). ಎಣ್ಣೆ ತಣ್ಣಗಾದರೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀತೇ? — ಎಣ್ಣೆ ಮಾರುವವನಿಗೆ ಸಣ್ಣೆ ಯಾಕೆ?— ಎಣ್ಣೆ ಬರುವಾಗ ಗಾಣ ಮುಱಿತು. — ಎಣ್ಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೀಶನವಾರ (on which day oil baths are chiefly taken). — ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆಗೆ ಹ್ಯಾಗೋ, ಹಾಗೇ ಸ್ನೀತಿ. — ಎಣ್ಣೆ ಚೆಲ್ಲಿದವನೂ ಅತ್ತ, ಕಾಯಿ ಚೆಲ್ಲಿದವನೂ ಅತ್ತ. — ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗುಣ, ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದರೆ ಬುಡಕ್ಕೆ ಗುಣ. —ಕಳ್ಳ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ದಣ್ಣ. —ಎಣ್ಣೆ ಬರುವಾಗ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಣ (Prvs.). ಎಣ್ಣೀ ಕಾಯಿ (B. 4, 161). see ಅಗಸೆಯೆಣ್ಣೆ, ಅವುಡಲೆಣ್ಣೆ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಕುಸಿಬೆ-, ಕೊಬ್ಬರಿ-, ಗನ್ಧದ-, ಹರಳೆಣ್ಣೆ. — ಎಣ್ಣೂರಿಗೆ. -ಊರಿಗೆ. an ūrige fried in oil (My.). —ಎಣ್ಣೆಗಣ್ಟು. (hair-) knot to which oil is applied (Śsv. 3, 10). — ಎಣ್ಣೆಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. oil to be made hot or boiled (J. 11, sum.). — ಎಣ್ಣೆಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a fruit boiled in oil and a little water (My.). — ಎಣ್ಣೆಗಾಸು. -ಕಾಸು. to heat oil (My.). — ಎಣ್ಣೆಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. darkish red, as the face of some natives (C.), dark brown, as a horse (B. 3, 55; 5, 12), blackish, as the bar across the shoulders of an ass (5, 16; ಕಪಿಲ, ಕೆಗೆಮ್ಪು G.). — ಎಣ್ಣೆಗೊಪ್ಪರಿಗೆ. -ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ. an oil kopparige (J. 10, 46; 11, 31). — ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆ. to extract oil (C.; B. 2, 11. 42). — ಎಣ್ಣೆಬದನೇಕಾಯಿ. brinjals filled with condiments and boiled in oil and a little water (C.). — ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕು. to pour oil (C.). 2, to spoil another's affairs (as clothes are spoiled by the contact of oil). ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿದನು, he spoiled my work or affairs (C.).

ಎಣ್ಬರ್ enbar. eight persons. [ಯಕ್ಷೇಶಾನಕ್ಕಮುದಿನವರೆಣ್ಬರ ನ್ನುತ್ತಮನ್ನೆ ನೀಂ Kr. 3, 97; ತಮ್ಮ ನಗುವರನಱಿಯದೆಣ್ಬರೇಱದ ಕಟ್ಟೆ. ಯನ್ನೆ Pb. 4, 94 va.; Ap. 6, 14]. ಏಱ್ಬರುಮ್ ಎಣ್ಬರುಂ (Śmd. 180).

ಎತ್- et. = ಎಟ್ 3. see ಎತ್ತರ.

ಎತನ etana. = ಎತ್ತನ, ಎತ್ನ, ಯತ್ನ. Tbh. of ಯತ್ನ. (C.).

ಎತಿ eti. Tbh. of ಯತಿ (ಮುನಿ Nn. 8. 9. 18. 25. 44; ಅಚಲ ಪರಮ ಯೋಗಿ 41; ಸಂಯಮಿ 80. 94; My.).

ಎತ್ತ etta. 1. which or what place or direction? (which or what sort? how?); to, or in, which or what place or direction? where? (C.; Te. ಎನ್ದು; T. ಎಂಗು, ಎಂಗೇ, where). [ಗುಣಮಿದು ದೋಷಮಿದೆಮ್ಬೀಗಣಿದಮನೆತ್ತಱಗುಮ ಶ್ರುತ ಪ್ರಕೃತಿಜನಂ Kr. 1, 8; Pb. 1, 113; Ap. 5, 68]. ಅತ್ತ, ಇತ್ತ, ಉತ್ತ, ಎತ್ತ (Śmd. 145). ಎತ್ತಣ, ಎತ್ತಣಿಂ (135). ಎತ್ತಣೆನ್ದೆ (Bp. 46, 24). ಎತ್ತಣದು (Śmd. 180, = ಎತ್ತಣ್ತು). ಎತ್ತ ಪಯಣಂ? (Bp. 23, 31). ಎತ್ತ ನೋಱಿಸ್ದೊಡೆ (23, 6). ನಾವೆತ್ತ? ನೀವೆತ್ತ? (56, 21; see also 60, 21). ಕಿವುಡನ್ ಎನ್ದಂ ನೊರೆವ ಶಬ್ದನನ್ ಎತ್ತ ಬಲ್ಲಂ? (60, 42). ಎತ್ತಣ (of what place: where) ಗಗನಮಣಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಚನ್ದ್ರಮರ್? (Bh. 1, 20, 56). ಎತ್ತಣ (of what kind) ಅದ್ಭುತಮ್ ಇದು? (J, 8, 40). ಏನ್ ಇದು? ಎತ್ತಣ ಕೌತುಕದ ನುಡಿ (29, 23). [— ಎತ್ತಣಿಂ from what direction is he. ಎಮ್ಬುದುಮಾಗಳ್ ತೆಪ್ಪತ್ತು ಮೆಲ್ಲಿದನೆತ್ತಣನೆನ್ದು ಕರ್ಣನ ಕಳೇವರಮಂ ನೋಡಿ ನೋಡಲಾಱದೆ Pb. 13, 58 va.]. ಎತ್ತಣವಂ? (28, 27). ಅದು ಎತ್ತಣದು? (Rsv. 6, 34 va.). ಸತ್ಕರ ಸಂಗಮ್ ಅದು ತೀರ್ಥ! ಹರಿವ ನೀರ್ ಎತ್ತಣದು ತೀರ್ಥ? (Sp.). ಎತ್ತ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದು ನೋಡಿದಡೆ ಉತ್ತಮಮ್, ಎಲಾ! (Bh. 2, 13, 23). ಎತ್ತ ಬಲ್ಲರ್ ಸುಜನರ್...ಕಪಟಿಗಳ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ಪುದುಗಿರ್ದ ಮಾಟಮಂ? (J. 29, 36). ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ತುತ್ತು ಹುಡುಕುವದೇ. — ಎತ್ತ ಬಿದ್ದರೂ ತಿನ್ನುಕೆ ಉಣ್ಣು. — ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ಮೃತ್ಯು ಬಿಡದು (Prvs.). — ಎತ್ತಂ. -ಅಂ 5. wheresoever (ಅವ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿಯುಂ Śmd. 238 Cm.; ಅವೆಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ 399). ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದನ್, ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಉತ್ತ ಎತ್ತಂ ಸಾರ್ವರ್ ಇನ್ನು ಅಹಿತರ್ಕಳ್ (Śmd. 145; see also 128). ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ಬಿಡದೆ ಎತ್ತಂ ತೋಱಿ ರೋಮೋದ್ಗಮಂ (Rsv. 9, 22). — ಎತ್ತ ಕಡೆ. which side? whither? (C.). — ಎತ್ತಣ್ತು. = ಎತ್ತಣದು (Śmd. 180; Ct. I, 76; Kk. 61). of what place (it)? where? (of what sort?). ದೆಸೆ ಎತ್ತಣ್ತು? ಆಗಸಮ್ ಎತ್ತಣ್ತು? ಎತ್ತಣ್ತು ಉರ್ವಿ? ಎನಿಸಿ ಪರ್ವಿದುದು ತಮಂ (Śmd. 181). — ಎತ್ತಳದು. = ಎತ್ತಣದು. (J. 12, 3). — ಎತ್ತಾನುಂ. -ಆನುಂ. in whatsoever direction; in some places; occasionally; (whatsoever). [ದುಃಖಂಗಳನನ್ತನನ್ತ ಕಾಲಮನುಭವಿಸಿ ನೀಡಱನ್ದೆತ್ತಾನುಮಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯಭವಮಂ ಪೆಱದು Vr. 10, 17; Ap. 1, 37]; (Śmd. 391); ಅರಮೆ, ಅರೆ 395; ಏನಾನುಂ 4 Cm.). ಎತ್ತಾನುಂ ತತ್ಪುರುಷಮ್ ಅಪ್ಪುದು (201). ಬಿರುದಿನೊಳ್ ಎತ್ತಾನುಂ ಸಲ್ಪುದು (208). see also 211. 340. [— ಎತ್ತೆತ್ತ. rep. everywhere. ಅವ ಱೊಳ್ ಲೋಕಮದೆನ್ತುಟೆನ್ದೊಡೆ ಸಮನ್ತಾಂಗಮೆತ್ತೆತ್ತ ನೋಡುವೊಡಂ Ap. 1, 43]. — ಎತ್ತೆತ್ತಲುಂ. -ಎತ್ತಲುಂ. everywhere (J. 4, 10).

ಎತ್ತ etta. 2. = ಎತ್ತು 2. lifting up, raising. 2, taking up, undertaking, beginning (Te. ಎತ್ತು.). 3, reaching, obtaining (M. ಎತ್ತು). 4, finding out an item in an account (Te. ಎತ್ತು). 5, taking in, cheating, deceit; cunning (T. ಎತ್ತು; M. ಎಱು, ಏಱು, a trap, snare; *cf.* ಎಡ್ಡು 1). — ಎತ್ತಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಎತ್ತುಗಡೆ. a means, an expedient, a device (My.); a trick (My.; Te.). — ಎತ್ತಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. = ಎತ್ತುಗೆಯ್. a (man's) elevated arm with the fingers extended (My.). ಎತ್ತಗೆಯ್ಯುದ್ದ. -ಕೆಯ್ಯುದ್ದ. the height to which a man reaches with an arm elevated and its fingers extended (My.; ಪೌರುಷ G.).

ಎತ್ತನ ettana. = ಎತನ, etc. (My.).

ಎತ್ತರ et-tara. = ಎತ್ತರು, ಎಟ್ಟರ. height; tallness (C.; ನಿಲುವು G.). ಎತ್ತರವಾಗಿ ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಮಣ್ಣುದಿಣ್ಣೆ (ಜಯ Si. 107). ಬೆಟ್ಟದ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಭಾಗ (ಕಟಕ, ನಿತಮ್ಬ 115). ಬಹಳ ಎತ್ತರ (ಉಚ್ಛ್ರಾಯ 121). ಅಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಇರುವ ಸ್ಥಲ (ಸ್ನಿಕ್ಕು 208). ಎತ್ತರವಾಗಿರುವಿಕೆ (ದೈರ್ಘ್ಯ 222). ಎತ್ತರವಾದದು (ಉಚ್ಚ, ಉನ್ನತ 372). ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ಅಯ್ವತ್ತು ಅಱುವತ್ತು ಮೊಱ ಎತ್ತರ ಇರುತ್ತವೆ (B. 2, 41). — ಎತ್ತರಗದ್ದೆ. a rice field on an elevation. ತಗ್ಗು ಗದ್ದೆಗೆ ಮೂಱು ಬೆಳೆ, ಎತ್ತರಗದ್ದೆಗೆ ಒನ್ದೇ ಬೆಳೆ (Prv.).

ಎತ್ತರು ettaru. = ಎತ್ತರ. (G.).

ಎತ್ತಱ ettara. — ಎತ್ತಱ ತತ್ತಱ. dupl. confusion (Ch. v. 19).

ಎತ್ತಲ್ etta-al1. = ಎತ್ತ 1, q. v., ಎತ್ತಲ್ಲ. (Śmd. 145). ಅತ್ತಲ್ ದೇವೇನ್ದ್ರಂ, ಮತ್ತೆ ಇತ್ತಲ್ ಭುಜಗೇನ್ದ್ರನ್, ಉತ್ತಲ್ ಅಶಾಧಿಪರೊಳ್ಪುತ್ತಿರೆ ಭೇರಿಧ್ವನಿ ಪರ್ವಿತ್ತು, ಎತ್ತಲ್ ಮಸಗಿ ಘೋಷಿಸಿತ್ತಾ ದಕ್ಷಂ (145). ಬೀಡುಗೊಣ್ಡಿರ್ದ ಕತ್ತಲೆಯು ಪಾಳೆಯಮ್ ಎತ್ತಲ್ ಓಡಿದುದೊ? ನೋಡಿದಪೆಂ (J. 2, 65). ಎತ್ತಲ್ ಅಯ್ದಿದೆ? (Bp. 14, 24). ಅನ್ ಎತ್ತಲ್, ಅಯ್? ನೀನ್ ಎತ್ತಲ್? (40, 46). ಎತ್ತಲ್ ಓಡುವೆವು? (52, 12; see also 53, 69). ಎತ್ತಲಿನ್ದ (My.). ಎತ್ತಲಾಗಿ (= ಎತ್ತಲ್, My.). — ಎತ್ತಲು. -ಉ 9. = ಎತ್ತಲುಂ. ಎತ್ತಲಾದರೆ ಹೋಗಿ ಅಡಗಿರು! (Bp. 24, 12). — ಎತ್ತಲುಂ. -ಉಂ 1. on all sides, everywhere; occasionally (ಎಲ್ಲಿಯುಂ Śmd. 156 Cm.). ಅದಿಮುರ್ತಿ ಮುಗುಳ್ದುದು ಎತ್ತಲುಂ (Cpr. 7, 41). see J. 4, 10. 19; 8, 3. 6.

ಎತ್ತಿಕೆ ettike. lifting, etc. (My.).

ಎತ್ತಿಸು ettisu. to cause to raise, taken up, lift up or erect, etc. (ಉದ್ಧರಣ Śmd. Dh.; J. 7, 3). ಹೊಸ ದೀಪಕಮ್ಭಂಗಳನುಮ್ ಆ ರಮಣಂಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಎತ್ತಿಸಿದಳ್ (Bp. 42, 12). ಗೋಪುರವನ್ ಎತ್ತಿಸಿ (53, 30). ಠಕ್ಕಿಯ (= -ಯನ್) ಅವನ್ ಆ ಪುರದೊಳ್ ಎತ್ತಿಸಿದ (53, 57). ಎತ್ತಿಸಿದ ಸನ್ದಿಧ್ವಜಂಗಳ ಮೊತ್ತಂ (58, 53).

ಎತ್ತು ettu. 1. to lift, to raise, to take up; to hold up; to lift, to remove by stealing; to raise or levy, as an

army; to raise or collect, to take, as money, alms, etc.; to assume, as a form, a mortal body (avatāra); to exhibit, to introduce, to mention, as the name of *another;* to raise up, to cause to become great, as *one's own* name (C.; Te., Tu. to reach; T., M. ಏಱು; T. also ಏನ್ದು; *cf.* ಏಱು 1). [ರಥದಿನ್ದಿೞಿದು ಗಾಲಿಯನೆತ್ತುವಾಗಳಿವನನೀಪದದೊಳ್ ಕಡಿದೊಟ್ಟಿದಾಗಳ್ ಗೆಲಲಾಱೆಯೆನ್ದು ನುಡಿದ ಮುಕುನ್ದನ ನುಡಿಗೆ Pb. 12, 206 va.; Ap. 2, 7]. ಎತ್ತಿ ಕಳೆದಂ (ಎಬ್ಬಿಸಿದಂ Śmd. I). ಮದಗಜವೆರಡಱ ಬಾಲದ ಮೊದಲಂ ಪಿಡಿದು, ಎತ್ತಿ (91). ಶೀಘ್ರಂ ಚಕ್ರಾಯುಧಮನ್ ಎತ್ತಿ ನಡೆದಂ ವೈರೀಭಕಣ್ಠೀರವಂ (255. 280). ಎತ್ತಿದಪಂ (260). ಎತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಸಮುದಕ್ತ, ಉದ್ಧೃತ); ಧಾನ್ಯಂಗಳನ್ ಎತ್ತಿ ತೂಱುವುದು (ಉತ್ಕಾರ Nr.). ಮುಸುಡನ್ ಉದ್ದವೆತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಇರ್ಪವನು (ಉತ್ಪಶ್ಯ Hlā.). ಮುಖವೆತ್ತಿ ನಡೆವವಂ (ಉರುವಕ್ರ Mr. 243). ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ ಎತ್ತುವ ಜನ್ತ್ರವಿಶೇಷವು (ಘಟಿಯನ್ತ್ರ Nr.). ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದಂ (Śmd. 145). ಬೆಳೆಗೆಯ್ಗಳೊಳ್ ಇರ್ದು, ಎತ್ತಂ ಕಳರವದಿಂ ಕೆಯ್ಯನೆತ್ತಿ ಚಲಲಲೆ ಎನುತುಂ (231). ಶಿಲೆಯುಂ ಎತ್ತುವ ಮರಂ (Śm. 101; B. 1, 24). ಕೆಯ್ಯೆತ್ತುವದು is used also in the sense of ಕೆಯ್ಮುಗಿ, *e. g.* Bp. 3, 47. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯೆತ್ತಿದನು, he raised his hand against me, wanted to beat me (S. Mhr.). ಪರರ ಮರ್ಮವನ್ ಎತ್ತಿ ನುಡಿಯದಿರು! (Bp. 4, 65). ಮತ್ತಗಜವಂ ಕೊನ್ದು, ಅದಱ ಅಸುವನ್ ಎತ್ತಿ (*i. e.* having recalled it from death, 21 sum.; see 22, 20; 48, 16). ಅವರ ಮೇಲಿಂಗೆ ಎತ್ತಿ ಹೋದಡೆ (if you attack him, 21, 36). ಕುಲವೆತ್ತಿ ಪೂರ್ವವನ್ ಆಡಿ (27, 40). ತನ್ನ ಅಡಿಗಳಿಗೆ ಕೆಡದು ಇರ್ದವನನ್ ಎತ್ತಿ (30, 30). ದೀಪಾರತಿಯನ್ ಎತ್ತುವನು (41, 22; see also 48, 17; 50, 54). ತಿವ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಮತಂಗಳಿಂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ ಎತ್ತಿ (53, 59). ಆವ ವೇದದೊಳು ಆದೊಡೆ ಒನ್ದಱ ಠಾವನ್ ಅನುಷ್ಠಿಸು! (55, 48. 51). ಕರಾಲಪರಶುವನ್ ಎತ್ತಿ (58, 25). ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಆ ಬದುಕು ಎತ್ತಿ ಬಡಿಯ ಬೇಕು (B. 3, 101). ಶತ್ರುಗಳೆದುರಾಗಿ ದಣ್ಡೆತ್ತಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಹೋಱುವಿಕೆ (ಅಭಿಷೇಣನ Si. 291). ಎತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗೋರು ಇದ್ದರೆ ಸತ್ತ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದೇನು. — ಎತ್ತೋದಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಕಳದರೆ ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳ ಬೇಡವೇ? (Prvs.). see also Bp. 10, 3; 23, 41; 27, 57; 29, 33; 32, 6. 25. 27; 38, 17; 39, 63; 44, 61; 45, 30. 53; 46, 8. 55; 47, 11. 58; 48, 30; 52, 5; 56, 31; 57, 23; 60, 9; Rśv. 5, 123; 6, 11 va.; J. 3, 9; 4, 19; 10, 30; 13, 53; 28, 20. 57. 59; 31, 31; B. 3, 62; 4, 10. 134. 142. [— ಎತ್ತಿಕಟ್ಟು. to incite] — ಎತ್ತಿ ಬರ್. to bring. ಬಱಿಯ ಬಟ್ಟಲನ್ ಎತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಎಲ್ಲಿರ್ದು ಬನ್ದಪೆ? (Bp. 14, 24). 2, to come to attack, to fall upon [ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಲಮನಿದಿರ್ಚಲೆನ್ದು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬರ್ಪಾಗಳ್ Ap. 14, 91 va.]; (Abh. P. 11, 100 va.). ಇಭಾಸುರನ್ ಈಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಬಪ್ಪನ್ತೆ (Bp. 22, 13). — ಎತ್ತಿ ಬರೆ. to copy in writing, as a manuscript, etc. (C.). — ಎತ್ತಿ ಹಾಯ್ಕು. to cast, as a net (Bp. 27, 22). 2, to remove by stealing (C.). — ಎತ್ತಿ ಹೋಗು. to go to attack, to invade. ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ Nr.). ಪರಮಣ್ಡಲಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತ (Bp. 22, 28). — ಎತ್ತೆತ್ತು. rep. (B. 3, 10).

ಎತ್ತು ettu. 2. = ಎತ್ತ 2, q. v. — ಎತ್ತುಗಡೆ. = ಎತ್ತಗಡೆ. (My.). — ಎತ್ತುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. lift-stone: a stone that is liftable with common strength (My.); a stone that one can scarcely lift, a rather big stone (My.). ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎತ್ತುಗಲ್ಲು ಹಾಕಿದನು, he ruined me (My.). — ಎತ್ತುಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. hoisted flag or banner (Bh. 8, 8, 6). — ಎತ್ತುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. = ಎತ್ತಗೆಯ್. (My.). — ಎತ್ತುತೆಗೆ. dividing, division (ಭಾಗಿಸುಹಂ Mr. 349). — ಎತ್ತುವಾಡಿಗೆ. -ಬಾಡಿಗೆ. rent, etc., that is raised or collected (ಭಾಟಕ Mr. 346). — ಎತ್ತೊಲೆ. -ಒಲೆ. a moveable earthen oven consisting of two halves (My.).

ಎತ್ತು ettu. 3. cutting, stabbing (see T. ಎಱು s. ಎಟ್ಟು 2). — ಎತ್ತುಂಗೋಲ್. -ಂ-ಕೋಲ್. a sharp arrow (Śmd. 203). (ಕೂರಮ್ಬು Kk. 52; Śs.). ಎತ್ತುಂಗೋಲುಂ ಬಿರಯಿಗೆ ಚಿತ್ತಭವಂ (Śmd 16).

ಎತ್ತು ettu. 4. = ಎಟ್ಟು 1, ಎದ್ದು 1. an ox, a bullock (ಉಕ್ಷ, ಅನಡುಹ, ವೃಷಭ, etc. Nr., Hlā., Mr. 178, Si. 318; C.; J. 7, 59; T., M. ಎರುದು, ಏಱು; Te. ಎದ್ದು; Tu. ಎರು, an ox; a male buffalo). ಬಲ್ಲೆತ್ತು (ಮಹೋಕ್ಷ); ಮುತ್ತೆತ್ತು (ವೃದ್ಧೋಕ್ಷ); ಹೂಟದ ಎತ್ತು (ಧುರ್ಯ); ಹೇಱುವ ಎತ್ತು (ಸ್ಥೂರಿ); ಹೂಡುವ ಎತ್ತು (ಸ್ಕನ್ಧಿಕ); ಮುಱಿದ ಕೊಮ್ಬಿನ ಎತ್ತು (ಕೂಟ Hlā.). ನೊಗನು ತಲೆಯಾರು ಭಣ್ಡಿ ಎಮ್ಬ ಇವೆಲ್ಲಂ ಹೂಡುವ ಎತ್ತುಗಳು ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಯುಗ್ಯ ಪ್ರಾಸಂಗ್ಯ ಶಾಕಟ ಎನಿಸುಗು; ಕೊಮ್ಬಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು (ತೂಬರ); ಎತ್ತುಗಳ ಮೂಗುನೇಣು (ನಾಸ್ಯ); ಎತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡುವ ಭಣ್ಡಿ (ಗನ್ತ್ರಿ); ಮುದುಎತ್ತು (ವೃದ್ಧೋಕ್ಷ); ಬಾಲ ಮೋಟಾದ ಎತ್ತು (ವಣ್ಡ); ಕೊಮ್ಬು ಮುಱಿದ ಎತ್ತು (ಕೂಟ); ಹಿಡಿಗು ಬಡಿದ ಎತ್ತು (ಜಾತೋಕ್ಷ Nr.). ಹೇಱುದೆತ್ತು (ಸ್ಥಾರೀಯ Mr. 179). see. Si. 275. 303. 318. 319. 320. 430. — ಎತ್ತು ಈಯಿತು ಎನ್ದಡೆ ಮೂಲೆಯಲಿ ಕಟ್ಟಿಸುವುದು ಎಮ್ಬನ ಚಾಳಿ ಏತಕೆ? (Bp. 28, 34). ಬಣ್ಡಿಯೆತ್ತುಗಳ (56, 28). ಎಳೆಗಱುಂ ತಾಂ ದೊಡ್ಡಿತು ಎತ್ತು ಆಗದೇ? (Śs.). ಗೋಣಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಎತ್ತಿನ ಆ ದುಃಖವ? (Dp. 87). ಎತ್ತಿನ ಮುನ್ದೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಒಡೆದ ಹಾಗೆ. — ಎತ್ತನ್ನು ಹುಲಿ ತಿನ್ತು, ಸಬರ ಮುರಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದಲು ತಿನ್ತು. — ಎತ್ತು ಈಯಿತು ಅನ್ದರೆ ಕೊಟ್ಟಗೇಲಿ ತನ್ದು ಕಟ್ಟು! ಅನ್ದ. — ಎತ್ತು ಹಾಱುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಕವುದಿ (or ಗೋಣಿ) ಹಾಱಿತು. — ಎತ್ತೂ ಮಾಱಿ, ಮತ್ತೂ ಗಂಜಿ. — ಹಾರುವವನಿಗೆ ಆಳಾಗ ಬೇಡ, ಗಾಣಿಗನಿಗೆ ಎತ್ತಾಗ ಬೇಡ. — ಎತ್ತಿಗೆ ರೋಗ ಬನ್ದರೆ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಬರೆ ಹಾಕಿದರು (Prvs.). — ಎತ್ತಿನ ನಾಲಿಗೆ. bullock's tongue: an herb, Trichodesma indicum Br. (Z.). — ಎತ್ತಿನವ. -ಅವ. a bullockman (C.). — ಎತ್ತುನಾಲಗೆ. = ಎತ್ತುನಾಲಿಗೆ. bullock's tongue: a potherb wild in corn-fields, perhaps Phlomis esculenta (ಗೋಜಿಹ್ವಿಕೆ, ದಾರ್ವಿಕೆ Nr.) — ಎತ್ತುನಾಲಿಗೆ. (ಗೋಜಿಹ್ವೆ, ದಾರ್ವಿಕೆ Si. 151; ಅನಡ್ವಜಿಹ್ವೆ Mr. 148; ಬೆಣ್ಣೇ ಕಾಯಿಗಿಡವು Si. 151). — ಎತ್ತೋದು. -ಓದು. a reading with the capacity of a bullock, *i. e.* reading, remembering and digesting (as the bullock chews the cud, R.).

ಎತ್ತುವಳಿ ettuvaḷi. collecting or gathering money (My.).

ಎತ್ತುವಿಕೆ ettuvike. raising, etc. (ಸಮುದ್ಧರಣ Si. 420).

ಎತ್ತೆಗುವಿ (ettu-eguvi? ette-kuvi?). a kind of tree (ಪ್ಲಕ್ಷ Mr. 121).

ಎತ್ನ etna. = ಎತನ, etc. Tbh. of ಯತ್ನ (C.; B. 5, 59).

ಎತ್ನಯಿಸು etnayisu. Tbh. of ಯತ್ನಯಿಸು. (My.).

ಎತ್ಲು etlu. = ಎತ್ತಲ್. — ಎತ್ಲಾಗೆ. -ಆಗೆ. to which direction? where? (C.).

ಎತ್ವ etva. the letter ಎ (Śmd. 102. 132. 144. 145. 176. 215. 246. 281. 352; Kāvy. I, 3, 35-40).

ಎಥೇಚ್ಛ ethēccha. Tbh. of ಯಥೇಚ್ಛ. (My.).

ಎಥೇಷ್ಟ ethēṣṭa. Tbh. of ಯಥೇಷ್ಟ. (My.; Jñs. 22, 30).

ಎಡ್- ed. = ಎರ್-, ಎಟ್ 1, etc. see ಎದ್ದು 4.

ಎದರಾಯಿಸು edarāyisu. = ಎದಿರಾಯಿಸು, ಎದುರಾಯಿಸು, q. v. to oppose, to contradict.

ಎದರಿಸು edarisu. = ಇದಿರಿಸು, etc. to face, to oppose (My.).

ಎದರು edaru. ಎದರ್. = ಇದಿರ್, etc. that which is opposite, in front. — ಎದರಾಳಿ. -ಆಳಿ. = ಎದುರಾಳಿ. (My.). — ಎದರುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಎದಗೊರ್ಳ್ಳು. (My.). — ಎದಗೊರ್ಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಎದುಗೊರ್ಳ್ಳು. (My.).

ಎದಿರ್ edir. ಎದಿರು. = ಎದರು, etc. (My.). — ಎದಿರುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಎದಿಗೊರ್ಳ್ಳು. (My.). — ಎದಿಗೊರ್ಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಎದುಗೊರ್ಳ್ಳು. (My.).

ಎದಿರಾಯಿಸು edirāyisu. = ಎದರಾಯಿಸು, etc. (My.).

ಎದಿರಿಸು edirisu. = ಎದರಿಸು, etc. (My.).

ಎದು edu. Tbh. of ಯದು (S. Mhr.).

ಎದುರ್ edur. = ಇದಿರ್, etc. that which is opposite, in front (My.; Te. ಎದುಟು). — ಎದುರಾಡು. -ಆಡು. to outbid (My.); to contradict (Mg.). — ಎದುರಾಳಿ. -ಆಳಿ 1. an antagonist (My.). — ಎದುರ್ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಇದಿರ್ಗೊಳ್. (My.). — ಎದುರ್ಚಣ್ಣಿಸು. to contradict (My.). — ಎದುಚೀಟು. a document given by the purchaser of land engaging to give it back to the seller on re-payment of the purchase-money within a definite term (My.). 2, a note of hand given for another that is lost (My.). — ಎದುರ್ನಿ. an echo (My.). — ಎದುರ್ನುಡಿ. = ಎದುಚೀಟು No. 1. (My.); 2, counter part of a deed or lease (Mg.). — ಎದುರ್ನೋಡು. -ಇದರು ನೋಡು. to expect (My.). — ಎದುಬೀಟು. = ಎದುರು ಬೀಟು. (My.). — ಎದುರ್ವಳ್ಳಿ. -ಪಳ್ಳಿ. = ಎದುರ್ನುಡಿ No. 2. (Mg.).

ಎದುರಾಯಿಸು edurāyisu. = ಎದರಾಯಿಸು, etc. to oppose; to contradict (My.).

ಎದುರಿಸು edurisu. = ಎದಿರಿಸು, etc. (My.).

ಎದುರು eduru. = ಎದುರ್, etc. ತನ್ದೆಯು ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದು, ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲ ಹೇಳಿ (B. 2, 14). ಅಲ್ಲೇ ಅವನೆದುರಿಗೆ ತೂಕಾ ಮಾಡಿಸಿ (4, 31). ಎದುರಾಗಿ (ಅಭಿತ Si. 470). ಗಾಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಡಿಯುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಹುಲ್ಲೆ (ವಾತಮೃಗ 168). ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ದಣ್ಡತ್ತಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಅಭಿಷೇಣನ 291). ಯುದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಗೆಯವರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು ಧೈರ್ಯದಿನ್ದ ಉಪಾಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಅಭಿಯೋಗ, etc. 391). ಎದುರಾಗಿಯೇ ಕದ್ದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಅಭಿಹಾರ, etc. 393). — ಎದುರಡೆ. -ಅಡೆ 6. counter-trust: a security for a debt (My.). 2, = ಎದುಚೀಟು No. 2. (My.) — ಎದುರಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಇದಿರಿಕ್ಕು, ಎದುರಿಡು. (My.). — ಎದುರಿಗೆ ಆಡು. to speak before a person (My.). ದೂಜನ್ನು ಎದುರಿಗಾಡು, ಹೊಗಜನ್ನು ಹಿನ್ದಾಡು (Prv.). — ಎದುರಿಡು. -ಇಡು. = ಇದಿರಿಡು. to place before, in the presence of, opposite, or in opposition to. ಎದುರಿಡಲ್ ಪಡುವ (ಪ್ರತಿ Si. 468). — ಎದುರುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಇದಿರ್ಗೊಳಿಸು. (My.). — ಎದುರುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಎದುರ್ಗೊಳ್ಳು. to meet, to receive (My.). — ಎದುರುತ್ತರ. -ಉತ್ತರ. = ಇದಿರುತ್ತರ q. v. an opposite or oppugnant answer or speech, a contradiction (My.; ಮಾಱುತ್ತರ G.). ಅವನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಗೆದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎದುರುತ್ತರ ಕೊಡುವಳು (B. 3, 59). — ಎದುರುದಾವೆ. = ಎದುರುವ್ಯಾಜ್ಯ. (My.). — ಎದುರು ಬದುರು. dupl. front to front (My.). — ಎದುರು ಬೀಟು. to fall athwart; to act adversely, to oppugn; to revolt; to contradict (which is the chief meaning in My.). ಅರಸುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಬಲ ಮುನ್ತಾದ ೭ ಬಗೆಯ ದಟಗಳ ದೆಸೆಯಿನ್ದಲೂ ಅನ್ತಃಕಲಹಕ್ಕೆ ಎದುರು ಬೀಟುವದು ಮೊದಲಾದ ಒಳಗಿನ ಭಯವು (ಅಹಿಭಯ Si. 267). — ಎದುರು ಬೀಟುವಿಕೆ. acting adversely. ಅಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರು ಬೀಟುವಿಕೆ (ಅಭಿಹಾರ Si. 449). — ಎದುರು ಮಾತು. = ಎದುರುತ್ತರ. (My.). — ಎದುರುವಾದಿ. = ಇದುರುವಾದಿ. (My.). — ಎದುರು ವ್ಯಾಜ್ಯ. a counterclaim, a set-off (My.).

ಎದೆ ede. 1. = ಎದ್ದೆ, ಎರ್ದೆ. the chest, the breast; (the heart); courage (ಹೃದಯ, ಉರ, ವಕ್ಷ, etc. Mr. 327; ಉರಸ್, ವತ್ಸ, ವಕ್ಷ Si. 209; J. 12, 39; 20, 18; 34, 2; C.; Tu., Te.; Te. also ಎಡದ, ಯಾದ; M., T. ನೆಂಜು, ನೆಞ್ಞು). ಎದೆಯೊಳಗಡೆ ಇರುವ ಕಪ್ಪಾದ ಮಾಂಸವಿಶೇಷ (ಗುಲ್ಮ, etc. Si. 205). ಎದೆಗೆ ರಕ್ಷಕವಾದ ತೊಗಲ ದಿಮ್ಮಿ (ತನುತ್ರ, etc. 279). ಎದೆಯೊಳ್ ಅವಂ ನೆನವನ್ ಎಮ್ಮುವಂ (Bp. 10, 45). ಎದೆ ಝಲ್ಲೆನುತ್ತಂ (26, 27). ಎದೆಗಳೊಳು ಕಳವಳಿಸಿ (54, 81). ಎದೆಗಳು ಧಿಗಿಲುಧಿಗಿಲೆನೆ (58, 61). — ಎದೆ ಅದಿರ್. -ರು. the heart to tremble. ಪರವಾದಿಗಳ ಎದೆಗಳ್ ಅದಿರೆ (Bp. 53, 70). — ಎದೆ ಆಱು. the breast to become dry or to wither, as from sickness (C.); courage to be quenched (J. 15, 26; C.); the heart to lose its feelings. ವಿಲಾಸಿನಿಗೆ ಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಎದೆಯಾಱಿತೇ ನಿನಗೆ? (Bp. 42, 9). — ಎದೆ ಈ. to become courageous (Bp. 26, 42). — ಎದೆ ಒಡೆ. the heart to break: courage entirely to fail (C.). ಒಡೆವುದು ಎದೆ ತದ್ವಾಷೆಯಂ ನೆನದೊಡೆ (Bp. 35, 49). ಅವನ ಎದೆ ಒಡೆಯಿತು (B. 5, 64). ಭಗವನ್ತ, ಎದೆ ಒಡೆದು, ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು (5, 130). ಸಾರಂಗವು ಅಂಜಿ, ಎದೆ ಒಡ ಕೊಣ್ಡು, ಗಿಡದ ಗುಮ್ಪಿನೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು (B. 3, 19). 2, the chest to break: all strength to be lost (from over-exertion, My.). — ಎದೆ ಕದಡು. the heart to be troubled or agitated. ಕದಡುವ ಎದೆಗಳೊಳ್ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ವದನವಂ ನೋಡುತ್ತ (Bp. 25, 33). — ಎದೆ ಕನ್ದು. courage to fade or fail. ಎದೆ ಕನ್ದದೆ (Bp. 39, 64). — ಎದೆ ಕರಗು. the heart to melt (from compassion, J. 28, 32; My.). — ಎದೆಕೆಚ್ಚು. courage (My.). — ಎದೆ ಕೊಡು. = ಎದೆ ಈ. (My.). — ಎದೆಕೊಬ್ಬು. audacity, impudence (My.). — ಎದೆ ಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. heart-scissors. ಎದೆಗತ್ತರಿಯು. -ಅ 3. a heart-cutter, a person who wounds or hurts deeply the sensibilities of. ಎದೆ ಗತ್ತರಿಯರ್ (Bp. 40, 55). — ಎದೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to deprive of courage. ಎದೆಗಳೆದ ವಿವರದೊಳು ವಿಷವಹ್ನಿ ತೀವಿರ್ದ ಅವಗಡದ ಫಣಿವರಕಟಕ! (Bp. 48, 15). — ಎದೆಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಎದೆಯ ಕಿಚ್ಚು. heart-fire: heart-ache, mental anguish or pang, *e. g.* on account of sick children (C.). see Bp. 40, 61. — ಎದೆ ಗಿಡೆ. reit. (My.). — ಎದೆ ಗುಣ್ಡಿಗೆ. chest, chest-cavity (C.). ತನ್ನ ಎದೆಗುಣ್ಡಿಗೆ ಧಿಗಿಲು ಧಿಗಿಲೆನ್ನದೆ (Bp. 48, 10). — ಎದೆಗುಣ್ಡಿಗೆಸನ್ಧಿ. the clavicle (ಜತ್ರು Si. 209). — ಎದೆಗುದಿ. 1. -ಕುದಿ. the heart to bubble up, shudder, or be agitated. ತಾ ನೆನದೊಡೆ ಎದೆಗುದಿಯು (Bp. 2, 13). ಪರವಾದಿಯ ಎದೆಗುದಿಯೆ (53, 62). — ಎದೆಗುದಿ. 2. -ಕುದಿ. heart-boiling; violent mental agitation, fear. ಎದೆಗುದಿ ಮಾಡಬೇಡ, do not fear! (C.). 2, great hurry (My.). ಎದೆಗುದಿಪಟ್ಟು, ಕುದಿಯುವ ಅವರೇ ಬಾಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಎದೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. courage to decrease or fail (C.). ಮೋದವನ್ ಅಱತು, ಎದೆಗುನ್ದಿ, ಕನ್ದಿ (Bp. 23, 28; see 36, 17). ದಣ್ಡನವರು ಎದೆಗುನ್ದಿ ಓಡಿ ಹೋದರು (B. 4, 10). ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಎಡರುಗಳು ಬನ್ದಾಗ್ಯೂ ಎದೆಗುನ್ದ ಬೇಡಿರಿ! (4, 16). — ಎದೆಗುಮ್ಮು. -ಕುಮ್ಮು. to strike the chest or breast (of another, S. Mhr.). — ಎದೆಗೂಡು. -ಕೂಡು. 1. the chest to become fleshy (My.). — ಎದೆಗೂಡು. 2. the thorax (My.). ಎದೆಗೂಡು ಎದ್ದಿತು, the ribs of the thorax have become visible from disease, and protrude (My.). 2, the hollow of the breast sunk from fasting or disease. ಎದೆಗೂಡು ಹಾಯಿತು, the hollow of the chest has sunk in (S. Mhr.). — ಎದೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to dishearten (C. Bp. 47, 22). — ಎದೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. courage to fail (J. 18, 53; 25, 25; My.). — ಎದೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಎದೆ ಈ. (C.) — ಎದೆಗೊಯಿಕ. -ಕೊಯಿಕ. a man who destroys another's courage or disheartens him (C.). — ಎದೆಗೊಯಿಕತನ. -ಕೊಯಿಕತನ. intimidation (C.). — ಎದೆದಲ್ಲಣ. -ತಲ್ಲಣ. fear, awe. ಪರವಾದಿಗಳಿಗೆ ಎದೆದಲ್ಲಣಂ (Bp. 49, 18). 2, a man who frightens. ಜವಂಗೆ ಎದೆದಲ್ಲಣನು (8, 1). — ಎದೆಪದಕ. a padaka hanging over the breast (C.). — ಎದೆಬಡಕ. a man who beats another's breast: one who disheartens another (C.). — ಎದೆ ಬಱು[3]. the chest to become dry or to sink. ಬಱತೆದೆಗಳ. . ಕಿಱುಕುಲರು (Bp. 58, 49). — ಎದೆ ಬಿರಿ. the heart to burst: courage to fail (My.). ಅಹಿತರ ಎದೆಗಳು ಬಿರಿಯೆ (Bp. 50, 17). — ಎದೆಭಾವ. courage,

energy. ಎನ್ನಿಗೂ ಮೆಯ್ ನೆಱೆಯದೇ ಎದೆಭಾವವಿಲ್ಲದ ಹೆಂಗಸು (ನಪುಂಸಕ Si. 195). — ಎದೆ ಭಿನ್ನವಾಗು. the heart to be pierced through, courage to be broken (Bp. 45, 6). — ಎದೆಮುಗುಳು. the chest-bud: an indefinable organ inside the chest. ಎದೆಮುಗುಳು ಕಡಿಯುತ್ತದೆ (S. Mhr.). — ಎದೆ ಮುಱಿ. to break the breast: to labor to weariness, to fag hard (My.). — ಎದೆಯ ಕಿಚ್ಚು. = ಎದೆಗಿಚ್ಚು. ಪರವಾದಿಗಳ ಎದೆಯ ಕಿಚ್ಚು (Bp. 28, 47). — ಎದೆಯ ಗುಣ್ಡಿಗೆ. = ಎದೆಗುಣ್ಡಿಗೆ. (ಹೃದಯ, ಹೃದ್, ಹೃದಯ ಕಮಲ Si. 204, sic!) — ಎದೆಯುದ್ದ. -ಉದ್ದ. breast-high, breast-deep (C.). ಎದೆಯುದ್ದಗೋಡೆ (ಅಟ್ಟಾಲ, etc. G.). — ಎದೆಯುರಿ. -ಉರಿ. the heart-burn (My.). — ಎದೆಯೆದೆ. rep. ಎಮ್ಮೆ ಸತ್ತದಱಿನ್ದ ಆ ಗವಳಿಗನು ಎದೆಯೆದೆ ಬಡ ಕೊಣ್ಡು (B. 1, 10). ತಾಯಿ, ಮಗನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆನ್ದು, ಎದೆಯೆದೆ ಬಡ ಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದಳು (3, 28). see also 3, 41; 5, 164. — ಎದೆರವ. chest-sound (ತಾಡ Mr. 330). — ಎದೆವಣಿ. -ಮಣಿ. a breast-jewel (J. 21, 18). — ಎದೆವೊಡಕ. -ಒಡಕ. a coward (My.). — ಎದೆಶೂಲೆ. pain in the chest (My.). — ಎದೆ ಹಣ್ಣಾಗು. the heart to lose its feelings. ಕೊಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ಎದೆ ಹಣ್ಣಾಯಿತೇ? (S. Mhr.). — ಎದೆ ಹಾಯಿಸು. to put the breast forward; to assume a lofty air (S. Mhr.). ಲಕ್ಕಾ ಎನ್ಬ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಎದೆ ಹಾಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 3, 115). — ಎದೆ ಹಾಱು. the heart to pulsate; the heart to palpitate, as from fear (C.). ಎದೆ ಹಾಱುವದು (ಹೃದಯಸ್ಫುರಣ B. 4, 133). [— ಎದೆಹಾಲು. breast milk, mother's milk].

ಎದೆ ede. 2. = ಹೆದೆ. a bow-string. — ಎದೆವೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. the fingers used in pulling a bow-string (Bh. 8, 24, 50).

ಎದೆಗಾಱ ede-gāra. a bold, courageous or audacious man (C.; ಗುಣ್ಡಾಳು, ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳವ G.). ಇಷ್ಟಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲ; ಎನ್ಥಾ ಎದೆಗಾಱ, ನೋಡು! (B. 4, 200).

***ಎದೆಗಾಱಿಕೆ edegārike.** courage, fortitude.

ಎದೆಗಾರ್ತಿ ede-gārti. a bold female (My.).

ಎದ್ದು eddu. 1. = ಎತ್ತು 4. (Te.). — ಎದ್ದುಮುದ್ದು. stupidity as that of an ox (My.). ಎದ್ದುಮುದ್ದ. -ಅ 3. a man stupid as an ox (My.).

ಎದ್ದು eddu. 2. = ಅದ್ದು 1, etc. to immerse, etc.; to dye (C.). ಬೀಜವನ್ ಆಯ್ದು, ಉದಕದಲಿ ಎದ್ದಿ (Bp. 27, 49). ರೇಶಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಾ ಎದ್ದಿ, ಪರನಾಡುಗಳಿಗೆ ಕಳುಹುವರು (B. 4, 162). ಪಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಯಿದು, ಬಣ್ಣಗಾಱರು ಬಣ್ಣಾ ಎದ್ದಿದರು (4, 178). ಬಣ್ಣಾ ಎದ್ದುವದಱಲ್ಲಿಯೂ ಉಪ್ಪು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುವದು (4, 204).

ಎದ್ದು eddu. 3. nicety, brightness or purity of colour (S. Mhr.; *cf.* the T. s. ಇಂ, ಇಜ್?). ಕುಱಿಯ ತೊಗಲಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಎದ್ದಾಗಿ ತೋಱುವ ಕಾರಣ ಅದಱಿನ್ದ ಬಹಳ ಜಿನಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 5, 26). ಬಣ್ಣ ಎದ್ದು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (S. Mhr.).

ಎದ್ದು eddu. 4. = ಎರ್ದು, ಎಱ್ದು. P. p. of ಏಱು 1. having risen, etc.

ಎದ್ದೆ edde. = ಎರ್ದೆ, etc. (ಹೆದೆಯ, ಹೃದಯ Ś s.).

ಎನ್ en. 1. = ಅನ್ 1, q. v., ಎನ್ನು etc. to say; to speak; (to tell); to call, to name (ಭಾಷಣ Śmd. Dh.; T.; Tu. ಅನ್, M. ಎನ್ನು). P. ps. ಎನ್ದು, ಎನ್ತ; relative pres. participle ಎನ್ಬ. it is applied also to *feeling*, etc., *e. g.* ಜುಮ್ಮುಜುಮ್ಮೆನ್, ಝಲ್ಲೆನ್. ಎನೆ (Śmd. 86. 91. 95. 177). ನಿನಗೆನವಸನ್ದ ದೂತಿನೆಸರ್ ಅಪ್ಪುದು, ಅದು ಎನ್ತೆನೆ (Cpr. 7, 41). [ಕ್ಷಯಮಣಮಿಲ್ಲ ಕೇಳ್ದು ಕಡೆಗಣ್ಡವನಾವನುಮಿಲ್ಲೆನಲ್ ತದಕ್ಷಯನಿಧಿ ತಾನೆ Pb. 1, 5; Ap. 12, 33]. ರವಿ ತಣ್ಣಗೆ ಅದನ್ ಎನೆ ಕಾಣಿಸಿತು (J. 28, 5). ಎನೆಯುಂ (Śmd. 49, 395). ಎನಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (57). ಎನಲ್ ಬೇಡ (61). ಎನುತುಂ (65). [ಎನ್ದಪಯ್ —ಏರ್ವೆಸನಂ ಮಾಣದೆ ಕೈದುಗೊಳ್ಳೆರಡಱೊಳ್ ಮೆಚ್ಚಿತ್ತೆನೇನೆನ್ದಪಯ್ Pb. 1, 78]. ಎನುತೆ (Rśv. 5, 21). ಏನನ್ ಎನ್ದಪೆಂ? (13, 88). ಎನ್ನಂ, ಎನ್ನರ್, ಎನ್ನದೆ (Śmd. 87). ಎನ್ನೆನು (Bp. 59, 11). ಎನ್ನಿ! (Bp. 4, 4; Dp. 54). ಎಮ್ಬ [ಗುಣಮಿದು ದೋಷಮಿದೆಮ್ಬೀ ಗಣಿದವನೆತ್ತಱಗುಮುಶ್ರುತ ಪ್ರಕೃತಿ ಜನಂ Kr. 1, 8; Pb. 1, 9; Ap. 1, 48 va.]; (Śmd. 2; Bp. 18, 63). ಎಮ್ಬವು (Śmd. 17). ಎಮ್ಬವಱ (41). ಎಮ್ಬವಱೊಳ್ (67). ಎಮ್ಬಲ್ಲಿ (57). ಎಮ್ಬನ್ತೆ (95). ಕುಲಿನ್ದಕನ್ ಎಮ್ಬ ದೊರೆ (J. 28, 52). ನಾನು ಹೇಚ್ಚಾದವನು ಎಮ್ಬ ಚಿತ್ತಾನ್ತಕೃವು (Si. 68). ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡ ಬೇಕು ಎಮ್ಬ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಾನವು (248). [ಸನ್ದಯಿಸಿ ಬಲಿದು ಮನಮನದಂ ತಱಸಲೆ ಪೇೞಲಾರ್ಪೆನೆಮ್ಬವನೊಳನೇ Kr. 1, 111; Ap. 1, 20]. ಎಮ್ಬುಂ (Śmd. 275). ಎಮ್ಬರ್ (ಪೇೞ್ದರ್ 20. 24 Cm.). ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆ ಸಿತ ಕರ್ಕ ಎನಿಸುಗು, ಅಗಡುಕುದುರೆ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು; ಕಪ್ಪಾಗಿ ಇಹ ಅಗಿಲು ಜಾಪಕ ಎನಿಸುಗು, ಕಲ್ಲ ಹೂವಿನ ಧೂಪ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು; ಅವುದಾನೊನ್ದು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕಮ್ಪಾದ ಧೂಪಮಂ ಮಾಂಗಲ್ಯಮ್ ಎಮ್ಬರು (Nr.). ಎಮ್ಬೆಂ (Bp. 18, 64). ಎಮ್ಬಿರಿ (56, 25). ಎರಡುಂ ವ್ಯಂಜನಮನ್ ಉಚ್ಚರಿಸುವನಿತು ಕಾಲಮಂ ಮಾತ್ರೆ ಎಮ್ಬುದು (Śmd. 19). ಅನ್ತು ಅದಂ ಪ್ರತ್ಯಯಮ್ ಎಮ್ಬುದು (46). ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ವೈಶ್ಯಂ ಈ ೩ ವರ್ಣಮುಂ ದ್ವಿಜರ್ ಎಮ್ಬುದು; ಗೃಹಸ್ಥನಂ ಸ್ನಾತಕನ್ ಎಮ್ಬುದು; ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಂ ವೈಖಾನಸನ್ ಎಮ್ಬುದು; ಯತಿಯನು ಕರ್ಮಸನ್ನ್ಯಾಸಿಕನ್ ಎಮ್ಬುದು; ಎಲ್ಲಾ ವೇದವನ್ ಓದಿದಾತನು ಅನೂಚಾನನ್ ಎಮ್ಬುದು; ಪ್ರಸಿದ್ಧನ್ ಅಪ್ಪ ತನ್ದೆಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಾತನು ಆಮುಷ್ಯಾಯಣನ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲಾದುವಱಿಂ ಮಾಡಿದ ಅರಮನೆ ದೇಗುಲಂಗಳಂ ಪ್ರಾಸಾದಮ್ ಎಮ್ಬುದು; ದೇಗುಲಂಗಳನೆ ಆಯತನಮ್ ಎಮ್ಬುದು; ಸಾಕೆಮ್ಬುದು (ಹಸ್ತವಾರಣ Nr.). ಕೊತ್ತಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಹಾಲು ಮಾಸಲ್ ಎಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). ಭೃತ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು, ಹೀಗೆ ಮಾಡು! ಎಮ್ಬದಾಗಿ ಅಜ್ಞಾಪಿಸುವದು (ಪ್ರತಿಶಾಸನ Si. 399). ಎಮ್ಬುದುಂ (= ಎನೆ, Rśv. 6, 33 seq.). ಕರ್ಣಾಟಕಲಕ್ಷಣಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರಮಂ, ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ್ ಪೇೞೆನ್ದು ಬೆಸಸೆ, ಬಗೆವುಗೆ ಪೇೞ್ದೆಂ (Śmd. 3). [ಪರಮಾಲಂಕಾರಮುಂ ಶರೀರಮುಮೆನ್ದಿನ್ತೆರಡಕ್ಕುಂ ಭೇದಂ Kr. 1, 23]. ತಱವಾಯಿಂ ಸನ್ಧಿಯೆನ್ದುಂ ನಾಮಮನ್ ಎನ್ದುಂ ಸಮಾಸಮ್ ಎನ್ದುಂ etc. ಪ್ರಕರಣಮ್ ಎಣ್ಟಕ್ಕುಂ (Śmd. 7). ಕುಕ್ಕೂ ಕೂಕೂ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (19. 68). ಹಾ, ರಾಮಾ! ಎನ್ದು, ಸೀತೆ ಬಾಯಱಿದು ಅೞ್ತಳ್ (68), ಅವರ್ಣಂ ಪಿಂಗದ ಆ ಸ್ವರಂ, ನಾಮಿಯೆನ್ದು, ಪೇೞಲ್ ಪಡೆಗುಂ (16). ಕಟ್ಟಿಯೆನ್ದು, ಗರ್ದಭಂ (1). ಅನುರಾಂಗನೆಯರ್, ಜೋ ಎನ್ದು, ಪಾಡಿದರ್ ಜೋಗುಳಮಂ (65). ಪಟಪಟ ಪಟ್ಟಿಱಿಯೆನ್ದು, ಆಲಿಕಲ್ಗಳ್ ಉದಿರ್ದುವು ನಭದಿಂ (65). ರಥರ ಕಾವಲನನ್ದಿರ ಹೆಸರು ಸವ್ಯೇಷ್ಟ ಎನ್ದೂ, ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥ ಎನ್ದೂ, ಉಣ್ಟು (Nr.). ವಿಪ್ರರ್ ಎನ್ದ ನುಡಿ ತಪ್ಪದು (J. 28, 29). ವಿಪ್ರರ್ ತನಗೆ ಎನ್ದ ವೃತ್ತಾನ್ತಮಂ ನೆನೆದು (29. 36). ನಾವೆನ್ದ ನುಡಿ (Bh. 1, 8, 76). ಎನ್ದ ಕಿರಾತದೂತೋಕ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ದಂ (Rśv. 5, 119 va.). ಎನ್ದು ಸುದರ್ಪ (5, 126 va.). ಸೆಱೆಗಟ್ಟಿ ತನ್ದಪೆಂ! ಎನ್ದು, ನುಡಿದ ಮಿತವಚನಕುಮಾರಂ (5, 130 va.). ಕೊಟ್ಟೆನ್ ಎನ್ದು, ಸಿಂಹಲೇನ್ದ್ರಂ ನುಡಿದು (7, 97 va.). ಇನ್ತೆನ್ದು ಒರೆದು (J. 31, 29). ಅರಸಂಗೆ, ದೇವಾ, ಸಿಂಹಲೇನ್ದ್ರನ್ ಎನ್ದುಂ ಕಪ್ಪಮ್ ಇತ್ತನ್ ಅಲ್ತು! ಎನ್ದು, ಗಣಕೆಗಣನ್ ಅಣೆಯರಂ ನಿನ್ದು ಕೆಯ್ ಮುಗಿದು ಪೇೞೆ (Rśv. 5, 127 va.). ಅಸೂಯೆಗೆ ಈಡಾಗ ಬೇಡ! ಎನ್ದು, ನಿಜನನ್ದನಂಗೆ ಆ ಕುಲಿನ್ದಂ ಪೇೞ್ದನು (J. 29, 17). ದಾಸಿಯನ್ನು ಕರೆಯುವಾಗ, ಹಂಜೆಯೆನ್ದು, ಹೆಸರಿಡ ಬೇಕು (Si. 66). occasionally a sentence to come is introduced by ಎನ್, *e. g.* ತನ್ದೆಗೆ ಇನ್ತೆನ್ದಂ (Bp. 3, 43). ನಾರಿಯೊರ್ವಳು ಮತ್ತೆ ಎನ್ದಳು (5, 48). ದೇವನೆನ್ದನು (26, 46; see also 27, 60; 28, 21; 41, 26; 42, 33; 44, 67; 50, 2). ನುಡಿದರ್ ಇನ್ತೆನ್ದು (43, 68). ನರೇನ್ದ್ರನನ್ದನಂಗೆ ಪತಿಮೋಹಿನನ್ದನನ್ ಇನ್ತೆನ್ದಂ (Rśv. 13, 20; see also 7, 97 va.). ಅವನ್ ಎನ್ದನ್ ಇದಂ (5, 118). frequently ಎನ್ದು ಎನ್ is used, *e. g.* ಎನ್ದೆನಲು (Bp. 2, 54; 24, 79; 27, 12), ಎನ್ದೆನುತ (38, 51), ಎನ್ದೆನಿಸಿ (27, 29), ಎನ್ದೆಮ್ಬ (Śm. 3). ಎನ್ದೆನೆ (38). often, so to say, one's purpose and "for" are expressed by ಎನ್, *e. g.* ನಾ ಮುಂಚೆ ತಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆನ್ ಎನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬ

ರು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂಚುವುದು; ಸತ್ತವನ ಸುಡಲ್ (to burn) ಎನ್ದು, ಒಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ; ಪಶುವ ಕಟ್ಟಲ್ ಎನ್ದು, ಕಳದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಗುಣ್ಟವು; ಬಾವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಜೀವಧನ ಕುಡಿಯ ಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲ ದೋಣಿ; ನೀರೊಳಗೆ ಮುೞುಂಕಿ, ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯವ್ ಆಗಲ್ ಎನ್ದುಂ, ಮಾಡುವ ಜಪವು (Nr.). (see, regarding –ಅಲ್, Bp. 5, 6; 28, 38; 37, 1. 5; 38, 33; 39, 30; 42, 12; 45, 27. 31; 50, 24; 58, 22). ಕಾಳಗಕ್ಕೆನ್ದು, ಸನ್ನದ್ಧಮ್ ಅಹ ಚತುರಂಗಬಲಂ (Nr.). ವಧಿಸಲ್ಕೆ ಎನ್ದು (Bp. 28, 8). ದೇವತೆಗೆ ಎನ್ದು (8, 23). ದಾಸಂಗೆ ಎನ್ದು (8, 49). ಪೞಿಯಲ್ಕೆ ಎನ್ದು (39, 10). ಸೂಳೆಗೆ ಎನ್ದು (41, 10). ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಲಿಕೆ ಎನ್ದು (47, 8). ಆಗಲ್ಕೆ ಎನ್ದು (50, 65; 59, 49). ಸಮಿಧೆಗಳಿಗೆ ಎನ್ದು (55, 34). ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಎನ್ದು (B. 4, 153). ಆಗಲಿ! ಎನ್ದು (J. 28, 60). — ಎನವೇಡ. -ಬೇಡ. ಅಪ್ರಸಿದ್ಧದ ನುಡಿಗಳ್ ಎನ್ದು, ಎನವೇಡ! (Bp. 51, 51). ಬೇಡೆನವೇಡ (Rśv. 13, 26). — ಎನ್ದರೆ. = ಅನ್ದರೆ, q. v. ಎಂಜಲು ಎತ್ತೋ, ಗುಣ್ಡಾ! ಎನ್ದರೆ ಉಣ್ಡವರು ಎಷ್ಟು ಜನ? ಎನ್ದ (Prv.). ಆವು ಹಣ್ಣಾದವೆನ್ದರೆ (B. 4, 27). ತಳಕ್ಕೆ ಕೂತವೆನ್ದರೆ (4, 55). ಗಿಡವು ಬಲಿತು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತೆನ್ದರೆ ಹೂ ಬಿಡುವದು (4, 70; see also 4, 147. 157. 158. 165. 218). — ಎನ್ದುದಂ ಗೆಯ್. = ಎನ್ದುದಂ ಮಾಡು, q. v. — ಎನ್ದುದಂ ಮಾಡು. to do what (a person) said (ಇನ್ದುಬ್ಬ ಕೆಯ್ Śmd. II; Kk. 87, o. r. ಎನ್ದುದಂ ಗೆಯ್). see J. 18, 59. — ಎನ್ದುದನ್ ಅಪ್ಪು ಗೆಯ್. to assent to or accept what (a person) said. ತಾನ್ ಎನ್ದುದನ್ ಅಪ್ಪುಗೆಯ್ಯದೆ ನುಡಿದ ನರೇನ್ದ್ರನನ್ದನಂಗೆ ಪತಿಮೋಹಿನನ್ದನನ್ ಇನ್ತೆನ್ದಂ (Rśv. 13, 20 va.). — ಎನ್ದುದಾಗು. -ಆಗು. a saying, sentence or rule to occur or to exist (Śmd. 106 Cm.). — ಎನ್ದೊಡೆ. = ಎನ್ದರೆ, *e. g.* [ದೋಷಗವೇಷಣ ಪರರಪ್ಪರೆನ್ದೊಡದು ತೆಗೞಲ್ತೆ Ap. 1, 21; ಎನಿಸೆನಿಸೆನ್ದೊಡೆ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯಾ Bv. 691]. ಅವು ಆವುವು ಎನ್ದೊಡೆ (Śmd. 17).

ಎನ್– en. 2. = ಎನ್ನು 2–, ನನ್ 1–. another form of ಆಂ 1 q. v., for the declension of which it is used (*cf.* –ಎಂ 1 etc., ಎವ್ 1–). [ಸಮುಸ್ತಲೋಕಮುೞಿದನ್ತಿರೆ ಪೂಣ್ದೆನಗಾಗದಂಗಜೋತ್ಪತ್ತಿ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸೋಲಲೞಿಗುಂ ಪುರುಷವ್ರತಂ Pb. 1, 75]. — ಎನತು. ಎನ–ಅತು. = ಎನತ್ತು. that of me, mine. [ಅೞಲ್ ನಿನತಲ್ತು ಕೇಳೆನತುಂ Pb. 12, 36]. ಎನತು ಶೌರ್ಯಂ (Śmd. 179). — ಎನತ್ತು. ಎನ–ಅತ್ತು 1. = ಎನತು. (ಎನ್ನದು Kk. 61). ಸಯ್ರಣೆಯೆನತ್ತು (Śmd. 179). — ಎನ್ನದು. ಎನ್ನ–ಅದು 1. = ಎನತು, etc. (Śmd. 178. 179). ಎನಗೂ ಹರಿನಾಮ, ಮಾಧವನಿಗೂ ಹರಿನಾಮ; ಎನಗೂ ಜಲಶಯನ, ಮಾಧವನಿಗೂ ಜಲಶಯನ; ಎನ್ನದು ಕಿಱಿದೇನು, ಮಾಧವನದು ಹಿರಿದೇನು? ಟೊರೋ, ಟೊರೋ, ಟೊರೋ! ಅನ್ದಿತು (Prv.).

ಎನ ena. 1. = ಎನೆ 1, ಎನ್ನ 3, ಎನ್ನೆ 1. thought, mind: coming to the mind, entering the mind (ಎನ್ನವರ್ತನ Śmd. II; Kk. 82, o. r. ಎನ್ನೆವರ್ತನ; M. ಎನ್ನು, Te). ಅನು, ಎನ್ನು also to think, *cf.* ಎಣ್ಣು; Te. ಎನೆ, similarity, equality, see ಎಣೆ 1).

ಎನ ena. 2. = ಎನ್ನ 1, ನನ್ನ. genitive of ಆಂ 1. see also ಎನ್ 2.

ಎನಸು enasu. 1. = ಎನಿಸು 1, etc. (My.).

ಎನಸು enasu. 2. further, more, etc. (ಪಿರಿದುಂ, ನಾಡೆ, ಅಳುಪ್ಪಂ, ಕರಂ, ಆದಂ, ಉಂ, ಅತಿ Ct. II, 25; see Kk. 50; *cf.* Te. ಎನೆ, to be united, and ಎಣೆ 1). [ಅನುರೂಪಮಾಗಿ ಪೇೞ್ವೊಡೆನಸುಂ ವಸ್ತೂಪಮಾನಮೆಮ್ಬುದು ಪೆಸರಿಂ Kr. 3, 60; Pb. 2, 21; Ap. 2, 48]; (Cpr. 7, 94).

ಎನಿತು enitu. = ಎನಿತ್ತು, (ಎನಿಸು 2, ಎನ್ತುಟು, ಎಷ್ಟು, ಏಟು 2, ಏಸು 3). what measure, amount, number or time? how much? [ಅನ್ತುಮಾನುಱುವೆನಲ್ಲೆನೆನಿತಾದೊಡಮೆಮ್ಬುದು ಚೆಲ್ವ ಪಾಂಗೞಿಯದನ್ತಿದನಿನ್ತಿರೆ ಪೇೞ್ಗವಿಕಲ್ಪಮುಂ Kr. 1, 136; Pb. 5, 95]; (Śmd. 122; Kk. 61); (before nouns in the plural) how many? how? (Bp. 1, 4). (Te. ಎನ್ನಿ, ಎನ್ತೆ; T. ಎತ್ತನೈ; M. ಎತ್ರ, ಎತ್ತಿರ; Tu. ಏತ್). ಅನಿತು, ಇನಿತು, ಎನಿತು (Śmd. 123). ಎನಿತೞಿಂ (135). ಎನಿತರ್ಕೆ (292). ಎನಿತೞಿವಂ? (Grj. 4, 49). ಹರಿ ನೆಗಹಿದರೆ ನೆಗೆದ ಮನ್ದರದ ಬಲುಹು ಎನಿತು? (Bp. 19, 26). ಎನಿತು ಅನಿತೞ್ೊಳೆ (Ch. v. 234). ವಸುಮತೀಶ್ವರರಿಗೆ ತಮಗೆ ಎನಿತು ಮಹಿ ಉಣ್ಟು, ಅದೞ ಪೆಸರು ರಾಷ್ಟ್ರವ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 189). — ಎನಿತನೆಯ. -ಅನೆಯ. belonging or amounting to what measure, position, etc. ಅನಿತನೆಯಂ, ಇನಿತನೆಯಂ, ಎನಿತನೆಯಂ (Śmd. 243). — ಎನಿತು. -ಉ9. = ಎನಿತುಂ. ಈ ಪರಿಯೊಳ್ ಎನಿತಿಲ್ಲ (J. 28, 27). — ಎನಿತುಂ. -ಉಂ 1. how-much-soever, what measure (time, etc.). it may be. ಎನಿತುಂ ಕಾಯ್ದುಂ ಬೆನ್ನೀರ್ ಮನೆ ಸುಡದು (Śmd. 216). ಎನಿತುಮ್, ಅನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂೞ್ಗೊಟ್ಟಂ (73. 282). ಪೇೞ್! ಎನಿತರ್ಕವ್ ಒಳಂ ಮುರಾನ್ತಕನ್, ಒಳರ್ ಅನ್ನೆವರಂ...ಅತಿಭಟರ್ (292). — ಎನಿತೆನಿತು. rep. (C. Bp. 8, 13). — ಎನಿಬರ್. how many persons? (Bp. 44, 68; J. 2, 25). ಅನಿಬರ್, ಇನಿಬರ್, ಎನಿಬರ್ (Śmd. 122. 123).

ಎನಿತ್ತು enittu. = ಎನಿತು. see Kāvy. I, 4, 33-38. — ಎನಿತ್ತೆನಿತ್ತು. rep. ಎನಿತ್ತೆನಿತ್ತು ಅಮ್ಬುಜಪತ್ರನೇತ್ರೆಯಾ ಘನಸ್ತನಂಗಳ್ ಬಳೆಗುಂ ಕಿರಾತೆಯಾ, ಅನಿತ್ತನಿತ್ತಂ ವನದೊಳ್ ವನೇಚರಂ ತನತ್ತು ಬಿಲ್ಲಾನ್ ಅದನ್ ಅನ್ತೆಕೀಸುವಂ (Śmd. 144).

ಎನಿಬರ್ enibar. how many persons. see s. ಎನಿತು.

ಎನಿಸು enisu. 1. = ಅನಸು, etc., ಎನಸು 1, ಎನ್ನಿಸು. to cause to say; to cause oneself to say; to cause to be called; to cause oneself to be called, to be called, to be spoken of. [ಆದಿಕ್ಷತ್ರಿಯರೊಳಮಿಲ್ಲೆನಿಸಿದುದೀ ತ್ರಿಜಗದೊಳೆಸಗಿದೆಸಕಮರಿಕೇಸರಿಯಾ Pb. 1, 21; Ap. 3, 34]. ಆದಿಯ ಪತ್ತು ಅಕ್ಕರಮುಂ ಸಮಾನಮ್ ಎನಿಸುಗುಂ (Śmd. 13). ಪೊನ್ನುಳ್ಳವನೆ ಕುಲೀನಂ ಚೆನ್ನಂ ಕಲಿ ಸತ್ಯವಾದಿ ಎನಿಸುಗುಂ (84). ಎನಿಸುವ (91). ಎನಿಪ (95. 175). ಎನಿಪುವು (26). ಎನಿಪ್ಪ [ಪೊದೞ್ದ ಸನ್ನಹಿತವೆನಿಪ್ಪಪೂರ್ವ ಶುಭಲಕ್ಷಣ ದೇಹದೊಳೊಳ್ಪನಾಳ್ದು Pb. 1, 4; Ap. 11, 21]; (Śmd. 96. 99. 233). ಎನಿಪುದು (Śm. 7). ಎನಿಪ್ಪುದು (38). ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಧದೇಹವ್ ಎನಿಸುವ ಸತಿಯು (Dp. 1). ಎನಿಸುವುದು (Bh. 1, 8, 24). ಎನಿಕುಂ (Śmd. 113. 137). ಎನಿಕ್ಕುಂ [ಪ್ರಥಮಾದಿಭೇದ ನಿರ್ಧಾರಣದಿನ್ದದಂ ಪಿಡಿದು ನಿಲ್ವ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೇೞೆನಿಕ್ಕುಂ Kr. 1, 114]; (Śmd. 19. 41. 171; Śm. 4). ಎನಿಸುಗು (Śm. 38). ಪ್ರವಾಹದಿನ್ದಾದ ಮಳಲೊಟ್ಟಲು ಪುಲಿನವ್ ಎನಿಸುಗು; ಒಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಪಣ ಎನಿಸುಗು; ಒನ್ದಾನೊನ್ದು ಎಮ್ಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕದಾಚಿತ್, ಜಾತು ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಎನಿಸಿ (Śm. 3; Bh, 1, 8, 54; Rśv. 5, 34). ಎನಿಸಿದ (Śmd. 26). ಎನಿಸಿದಯ್ (74). ಎನಿಸಿದುದು (187). ಎನಿಸಿತು (J. 6, 6). see Bp. 16, 1; 22, 27; 38, 43; 48, 20; 49, 16. 26; 51, 76; J. 6, 10. 21; Śmd. s. ಪವಣ್ಸರಿ.

ಎನಿಸು enisu. 2. = ಎನಿತು q. v., etc. (My.; J. 2, 25; 3, 15). [–ಎನಿಸೆನಿಸು. rep. ಎನಿಸೆನಿಸೆನ್ದೊಡೆ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯಾ Bv. 691].

–ಎನು enu. 1. the common form of –ಎಂ 1 (except for the present), *e. g.* ಕೊಡಿಸುವೆನು (Bh. 1, 8, 7), ಈವೆನು (Bp. 9, 49), ಪುಟ್ಟಿದೆನು (11, 46).

ಎನು enu. 2. = ಎನ್ 1, etc. ಎನುವದು (C.).

ಎನುಹ enuha. saying, etc. ಬೇಡೆನುಹ (ನಿಷೇಧ Nr.).

ಎನೆ ene. 1. = ಎನ 1, etc. — ಎನೆವರ್ತು. -ಪರ್ತು. to join the mind, to agree with one's wish. ಎನೆವರ್ತಿದುದೆನೆ ಚಿತ್ತಕಾದುದು (Ct. I, 40). *cf.* ಎರ್ದೆವತ್ತು.

ಎನೆ ene. 2. = ಎಲೆ 1, No. 2. mode of calling to a female (My.; *cf.* ಅಣೆ 1).

ಎನ್ತ enta. 1. = ಅನ್ತ 1. a common P. p. of ಎನ್ 1, q. v. ಇಲ್ಲವೆನ್ತಲೇ ಇಱಿದು ಬರುತ್ತೇನೆ (B. 2, 21). ಎಳೆಗಾಯಿಗೆ ಸೀಯಾಳವೆನ್ತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (2, 42). ಎನ್ದಿಗೂ ಅವರ ಮಾತು ಮೀಱಬಾರದು ಎನ್ತಲೂ ಅದಱಲ್ಲಿ ಬರೆದದೆ (3, 2). ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಿನ್ದ ಸಾಗುವ ಹಡಗು ಎನ್ತಲೂ, ಉಗಿಯಿನ್ದ ಸಾಗುವ ಹಡಗು ಎನ್ತಲೂ, ಎರಡು ತರಗಳುಣ್ಟು (3, 117; see 5, 234; Si. 106).

ಎನ್ತ enta. 2. = ಎನ್ತಾ, ಎನ್ಥ, etc. of what kind or sort. — ಎನ್ತೆನ್ತ. of what and what a sort! how very great or important! ಎನ್ತೆನ್ತವರು ಅನ್ತೇ ಹೋದರು, ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ ಬನ್ದು ಹುಳಿದೋಸೆ ಬೇಡಿತು. (Prv.). — ಎನ್ತೆನ್ತಾ. = ಎನ್ತೆನ್ತ. ಎನ್ತೆನ್ತಾ ದೇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ತರಾಟ! ಕಾಲ್ಮುಱುಕ ದೇವರಿಗೆ ಕೈಲಾಸವೇ? (Prv.).

ಎನ್ತಾ entā. = ಎನ್ಥಾ, etc. (My.; G.; see ಎನ್ತೆನ್ತಾ).

ಎನ್ತು entu. 1. = ಅನ್ತು 3, ಎನ್ದಿತು of ಎನ್ 1. (colloquial).

ಎನ್ತು entu. 2. what manner or way? in what manner? how? (Śmd. 399; ಹ್ಯಾಗೆ 14 Cm.; Śm. 76; C.; Te. ಎಟು, ಎಟ್ಟು, ಎಟ್ಲು,.ಎಷು; Tu. ಎಂಚ; T. ಎಙ್ಙು) [ನೀವಿದನೇಕಾಗ್ರಹಂ ಗೆಯ್ವಿರೆನ್ದೊಡೆನ್ತುಮೆನ್ನೊಳ್ ಕಾದಲ್ವೇೞ್ವುದೆನ್ದು Pb. 1, 78 va.; Ap. 1, 77]. ಎನ್ತು ಓದಿದೊಡಂ (Śmd. 14). ಎನ್ತರ್ಕೆ (207). ಅದು ಎನ್ತೆನೆ (Cpr. 7, 41; Bp. 41, 6). ಎನ್ತು? ಈಸು ಸಮ್ಪ್ರಿಯ ನಮ್ಮಲಿ ಉಣ್ಟೇ? (Bh. 2, 13, 24). ಈಶತ್ವಮ್ ಇಲ್ಲದೇ ನೀನ್ ಈಶನ್ ಎನ್ತಾದಿ? (Sp.). — ಎನ್ತನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. as so. ಘಟಕ್ಕೆ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಎನ್ತನ್ತೆ ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕವಾದ ಶಬ್ದಂಗಳ್ etc. (Śmd. 7 Cm.). see Bp. 51, 25. — ಎನ್ತಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಎನ್ತಹ, etc. how being; what like? what kind of? 2, of what a(good or bad) kind or nature! [ಎನ್ತಪ್ಪರೊಳಂ ಮುಳಿಸಱಿವನಾಗಲೇನಿತ್ತಪುದೇ Pb. 12, 30]. ಅನ್ತಪ್ಪಂ, ಇನ್ತಪ್ಪಂ, ಉನ್ತಪ್ಪಂ, ಎನ್ತಪ್ಪಂ (Śmd. 191). see Bp. 26, 60; 45, 10. — ಎನ್ತಹ. -ಅಹ. = ಎನ್ತ 2, ಎನ್ಥ, ಎನ್ನ 2. (ಎನ್ತಪ್ಪ Śmd. 191). ಎನ್ತಹಂ (192; ಎನ್ನಂ Ct. II, 64). ಎನ್ತಹವರ್ಗಳ್ (Śmd. 175). see Bp. 4, 69; 24, 6. 62; 51, 24; 55, 26. — ಎನ್ತಹಗೆ. -ಅಹಗೆ. = ಎನ್ತನ್ತೆ. (Bp.). — ಎನ್ತಾನುಂ. -ಆನುಂ. [ಮಲಯಜರಸಲುಳಿತ ಕವಳೀದಳ ವ್ಯಜನಮನ್ದಮಾರುತಾನ್ದೋಳನದಿನೆನ್ತಾನುಂ ಮೂರ್ಛೆಯಿನ್ದೆೞ್ಚಱಿಸಿ ಬೆಸಗೊಳೆ Ap. 3, 23 va.]; (Śmd. 390). howsoever (Grj. 6, 12 va.). ರಾಜೇನ್ದ್ರನ ಉಕ್ತಿಯನ್ ಎನ್ತಾನುಂ ಮನದೆಗೊಣ್ಡು (Rśv. 13, 26 va.). — ಎನ್ತು. -ಉ 9. = ಎನ್ತುಂ. ಎನ್ತು ಮಾಡಿದೊಡೆ ಅನ್ತಲಾ! (Bp. 17, 9). — ಎನ್ತುಂ. -ಉ 1. in what manner soever; by all means; by any means. (ಹ್ಯಾಂಗೆ ಆದೊಡಂ Śmd. 164 Cm.). ಕವಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ ಎನ್ತುಂ (139). ಮತ್ತೊನ್ದು ದಿನಮ್ ಎನ್ತುಂ ದೊರಕದಿರ್ದೊಡೆ (Bp. 44, 24). — ಎನ್ತೆನ್ತು. rep. ಎನ್ತೆನ್ತು? ಎಲವೊ, ಮಗುೞ್ದು ಪೇೞ್! (Rśv. 6, 36). — ಎನ್ತೆನ್ತೋ. -ಓ 3. oh, what and what a manner! oh, how wonderful! ಎನ್ತೆನ್ತೋ! ಅಃ! ಕಬ್ಬವ್ ಒಳ್ಳಿತ್ತಾಯ್ತು! (Śmd. 69). — ಎನ್ತೋ. -ಓ 4. oh, how? oh, of what kind? (Bp. 45, 36); one does not know or wonders how (Bp. 27, 17).

ಎನ್ತುಟು entuṭu. = ಎನಿತು, etc. what quantity or amount? etc. how? [ಅವಱೊಳ್ ಲೋಕಮುದೆನ್ತುಟೆನ್ದೊಡೆ Ap. 1, 43]. cf. ಅನ್ತುಟು, etc. ಬಗೆಗೆ ಒನ್ದಕೆ ಒನ್ದು ಕಬ್ಬವೆ ನೆಗಟ್ವೆ ಈ ಚಾತುರ್ಯಮ್ ಇರ್ದಡೆ ಏಂ? ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಜಗಮುಂ ತೋಱಲುವೆನ್ ಎಮ್ಬ ಈ ಮುಗುದನ ಮಾತು ಎನ್ತುಟು, ಅನ್ತು ತಪ್ಪೊದು ಅಮೋಘಂ (Ct. II, 120). ಬೇಸಗೆಯ ಉಗ್ರಮ್ ಎನ್ತುಟೋ! (Rśv. 5, 46). see Bp. 3, 34; 10, 2; 13, 12; 19, 26; 38, 12. 13; 58, 28; 61, 62; Abhā. 2, 76; J. 16, 34; 20, 58; C. Bp. 47, 10.

ಎನ್ತ್ರ entra. Tbh. of ಯನ್ತ್ರ (B. 5, 101. 152; G.; My.).

ಎನ್ಥ entha. = ಎನ್ತಹ (s. ಎನ್ತು 2), of which it is the *common* form. what kind or sort? 2, what a kind or sort! how! ಎನ್ಥದು, what sort of thing? (C.). ಎನ್ಥವ, what kind of man? (C.; B. 4, 49). ಈ ಆಕಳು ಎನ್ಥ ಚನ್ದವದೆ, how beautiful this cow is! (B. 1, 20). ಈ ಮನೆ ಎನ್ಥ ದೊಡ್ಡದು, how large this house is! (C.)

ಎನ್ಥಾ enthā. = ಎನ್ತಾ, ಎನ್ಥ, etc. ಇದು ಎನ್ಥಾ ಚಲೋ ಕುದುರೆ! (B. 1, 3). ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಎನ್ಥಾ ಚನ್ದವದೆ! (2, 1). ನೋಡು, ದೇವರು ಎನ್ಥಾ ಜ್ಞಾನಿಯು, ಎನ್ಥಾ ಸಮರ್ಥನು, ಎನ್ಥಾ ಒಳ್ಳೆಯವನು! (2, 25). ಎನ್ಥಾ ಬೆಳೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ (5, 99). ಸುಣ್ಣದ ಬಣ್ಣ ಎನ್ಥಾದು? (1, 5). ಅದಱ ಬಣ್ಣ ಎನ್ಥಾದ್ದು? (1, 15). ಅವರ ಉಡು ತೊಡುಗೆಗಳು ಎನ್ಥಾವು ಎಮ್ಬದು ಇಲ್ಲಿಯ ಬಹಳ ಮನ್ದಿ ನೋಡಿ ಬಲ್ಲರು (5, 296). ಅವನು ಸಿಟ್ಟು ಎನ್ಥಾದೋ? ಹುಟ್ಟಾ ಅಱಿಯನು (4, 153).

ಎನ್ದು endu. 1. P. p. of ಎನ್ 1.

ಎನ್ದು endu. 2. what time? when? (C.; T. ಎನ್ಙು; Tu. ಏನಿ, ಏಪೊ; Te. ಎಪುಡು, ಎಪ್ಪುಡು; cf. ಎನ್ನೆ 2). ಅನ್ದು, ಇನ್ದು, ಉನ್ದು, ಎನ್ದು (Śmd. 398). ಎನ್ದಿಂ, ಎನ್ದಿಂಗೆ, ಎನ್ದಿನತ್ತಣಿಂ, ಎನ್ದಿನ (147). ಎನ್ದಿನ್ದಲೆ (Bp. 18, 33). ಎನ್ದಿಗೆ (45, 8. 37). ಎನ್ದಿಂಗೆ (34, 12; 35, 15; 45, 41. 45). — ಎನ್ದಾದರೂ. -ಆದರೂ. at what time soever, ever, once (My.). ಈ ಮುದುಕನ ಮನೆಗೆ ಎನ್ದಾದರೂ ನೀನು ಹೋಗಿದ್ದಿ? (B. 2, 38). 2, at all times, always, ever (My. occasionally). — ಎನ್ದಿಗಾದರೂ. -ಆದರೂ. at what time soever, ever, once. ಎನ್ದಿಗಾದರೂ ನಾಶವಾಗುವನ್ಥಾ (ಅಸ್ಥಿರ G. 38; My.; see Prv. s. ತುರುಕ). — ಎನ್ದಿಗು. -ಉ 9. = ಎನ್ದಿಗೂ. see ಎನ್ದಿಗೆನ್ದಿಗು. — ಎನ್ದಿಗೂ. -ಊ 7. = ಎನ್ದಾದರೂ No. 1. ಎನ್ದಿಗೂ ಅವರ ಮಾತು ಮೀಱಬಾರದು. ಅತನಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದು ಎನ್ದಿಗೂ ನಮ್ಮಿನ್ದ ಆಗದು (B. 3, 2). see Si. 195. 252. 373. 2, always, continually (Si. 92; My.). — ಎನ್ದಿಗೆನ್ದಿಗು. -ಎನ್ದಿಗು. for ever and ever (My.). 2, at any time, ever. ಪರಮನ್ ಈ ಬಾರಿಗೆ ಬದುಕಿದಡೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ ಇನ್ನೆನ್ದಿಗೆನ್ದಿಗು, ನಿರುತಂ (Bp. 13, 8). — ಎನ್ದಿನ ಚಾಳಿ. the customary nature or conduct (Bp. 40, 85). — ಎನ್ದಿನನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. as always, as usual. see Bp. 1, 56; 2, 56; 27, 66; 44, 18; 46, 80; 56, 10. — ಎನ್ದಿನನ್ದ. -ಅನ್ದ. the former or usual manner, method or custom (Bp. 16, 17; 27, 14; 38, 50: 43, 48. 51. 83; 56, 13; J. 15, 39). — ಎನ್ದಿನನ್ದು. -ಅನ್ದು. the former time; as formerly or usual (Bp. 32, 41). — ಎನ್ದಿನ ಪರಿ. the former or usual way or manner (Bp. 2, 27; 22, 45; 29, 34; 48, 21; 56, 11). — ಎನ್ದಿನ ಪೊಲ್. = ಎನ್ದಿನನ್ತೆ. (J. 26, 26). — ಎನ್ದಿನಹಂಗೆ. -ಅಹಂಗೆ. = ಎನ್ದಿನ ಪೊಲ್. (Bp. 33, 20). — ಎನ್ದಿನ ಹಾಂಗೆ. = ಎನ್ದಿನಹಂಗೆ. (Bp. 16, 24; 47, 70). — ಎನ್ದಿನಾಕೃತಿ. -ಆಕೃತಿ. the former, usual form (Bp. 4, 68). — ಎನ್ದಿನಿನ್ದಂ. (more) than before. ಎನ್ದಿನಿನ್ದಂ ಲೇಸೆನಿಸಿ (Bp. 23, 41). — ಎನ್ದು. -ಉ 9. = ಎನ್ದುಂ. for ever, always, continually (Bp. 2, 25; Śm. 20; J. 3, 24); etc. — ಎನ್ದುಂ. -ಉಂ 1. at all times, ever, always [ಕನ್ನಡಂಗಳೊಳೆನ್ದುಂ ವಾಸುಗಿಯುಮಱಿಯಲಾಱದೆ ಬೇಸಱುಗುಂ ದೇಶಿ ಬೇಱೆವೇಱಪ್ಪುದಱಿಂ Kr. 1, 46; Pb. 1, 102]; (J. 3, 23). 2, at any time, at any period or point of time, ever (ಆವಾಗಳುಂ Śmd. Cm. 12. 66. 76. 79). ಎನ್ದುಂ ಕಾಣೆವು ಈ ಚೋದ್ಯವಂ (Bp. 32, 48). — ಎನ್ದುಮುಂ. = ಎನ್ದುವಂ, ಎನ್ದುಂ. (Bp. 24, 70; 53, 37; 59, 9; 18, 81). see -ಉಮುಂ. — ಎನ್ದುವಂ. = ಎನ್ದುಮುಂ. (Bp. 3, 59). see -ಉವಂ 1. — ಎನ್ದುವುಂ. = ಎನ್ದುಂ. (Bp. 12, 58; 19, 31; 24, 15; 46, 12; 50, 50; 59, 51). see -ಉವುಂ. — ಎನ್ದೂ. -ಊ 7. = ಎನ್ದುಂ No. 1. (My.). 2, at what time soever, ever, once (My.). ನಾನು ಎನ್ದೂ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ (B. 3, 26). ಎನ್ದೂ ಗೆಯ್ಯದ ಭೂಮಿ (ಖಿಲ Hlā.). ಎನ್ದೂ ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು (ಸನಾತನ, ನಿತ್ಯ Nr.). ಎನ್ದೂ ಇಲ್ಲದ

ಮಾಣೆ ಅಮವಾಸೇ ದಿನ ಓದ ಕೂತ — ಎನ್ದೂ ಏಱದ ರಾವುತ ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದುಮುನ್ದಾಗಿ ಏಱದ (Prvs.). — ಎನ್ದೆನ್ದಿಗೂ. = ಎನ್ದಿಗೂ. always, ever (C.). ಅರಸನ ಕರುಣೆ ಎನ್ದೆನ್ದಿಗೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇರುವದು (My.). ಅರಸಾ, ಎನ್ದೆನ್ದಿಗೂ ಬಾೞು! (My.). 2, = ಎನ್ದಾದರೂ No. 1. (B. 2, 29; 4, 152; My.). — ಎನ್ದೆನ್ದೂ. -ಎನ್ದೂ. = ಎನ್ದೂ Nos. 1 & 2. (My.). ಇನ್ನು ಮುನ್ದೆ ನಾನು ಎನ್ದೆನ್ದೂ ಇನ್ಥಾ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (B. 4, 45). — ಎನ್ದೊ. -ಒ 4. ಎನ್ದೋ. -ಓ 3. oh, when? one does not know or wonders when. see Bp. 43, 12. 13. 14. 15; 45, 8. 34. 35. 42. 43. 44; 47, 14. 24; 53, 33.

ಎನ್ನ enna. 1. = ಎನ 2, etc. of me. accusative ಎನ್ನಂ, ಎನ್ನನು. — ಎನ್ನನುವಂ. -ಅಂ. 5. also me (Bp. 59, 11). [some times used in the sense of nominative first person pronoun (I) as in ಎನ್ನಱಿವುದುಮಂ ... ಕೆಲವಂ ಪೇೞ್ವೆಂ Kr. 1, 47; ಎನ್ನಱಿವ ಮಾೞ್ಕೆಯೆ ಪೇೞ್ವೆಂ Pb. 1, 13; ಎನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿದ ಪೆಣ್ಡಿರ್ Vr. 51, 2].

ಎನ್ನ enna. 2. = ಎನ್ತಹ (s. ಎನ್ತು 2), etc. what sort? ಎನ್ನಂ (ಎನ್ತಹಂ Ct. II, 64). ಮನಸಿಜನ್ ಎನ್ನನ್, ಇನ್ನನ್; ಅರುಣಪ್ರಿಯನನ್ದನನ್, ಎನ್ನನ್, ಇನ್ನನ್; ಆ ದಿನಕರನ್ ಎನ್ನನ್, ಇನ್ನಂ (Śmd. 192). [pl. ಎನ್ನರ್. ಅದೇನೆನ್ದು ಮುನ್ನಱಿದಿಂಗಳ್ ಜಱುಚುತ್ತು ಮಿರ್ಪುದೆ ರಣಕ್ಕಾರೆನ್ನರೆನ್ದೀಗಳೆನ್ತಱಿಯಲ್ ಬರ್ಕುಮೆ Pb. 9, 92; 8, 54; Ap. 14, 26].

ಎನ್ನ enna. 3. = ಎನ 1, etc. — ಎನ್ನವರ್ತನ. -ಬರ್ತನ. = ಎನ್ನೆವರ್ತನ. ಎನವೆನ್ದು, ಎನ್ನವರ್ತನಂ (Śmd. II; see ಎನ 1).

***ಎನ್ನಾ ennā.** = ಎನ್ನ 1. ಪಡೆದತ್ತಹರ್ನಿಶಂ ಪೆರ್ಚನನ್ತರಂಗಕ್ಕೆನ್ನಾ Kr. 1, 56.

ಎನ್ನಿಕೆ ennike. = ಎನ್ನುವಿಕೆ. (My.).

ಎನ್ನಿಸು ennisu. = ಎನಿಸು 1, etc. (My.).

ಎನ್ನು ennu. 1. = ಎನ್ 1, etc. to say. P. ps. ಎನ್ದು, ಎನ್ತ ಸ್ವಾಮಿಹಿತರ್ ಎನ್ನುತ (C. Bp. 11, 11). ಕನ್ನಡದಿ ಕನ್ನಡಿ ಅದು ಎನ್ದೆ (Cidakhaṇḍānubhavasāra 1, 7). ಆ ಹಣಕ್ಕೆ ಬಾಡಿಗೆ ಎನ್ದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ (B. 5, 113).

ಎನ್ನು- ennu. 2. = ಎನ್ 2-. — ಎನ್ನುವಂ. me; or: also me, me too [ಮನ್ನಣೆ ಚೆನ್ನಯ್ಯನೆನ್ನುವ ಮನ್ನಿಸ Bv. 343]; (Bp. 1, 8; 9, 25. 49). see -ಉವಂ 2.

ಎನ್ನುವಿಕೆ ennuvike. saying; calling, naming. ಬೇಗವೆನ್ನುವಿಕೆ (ಶೀಘ್ರ Si. 26; see also 33. 42. 61. 70; My.).

ಎನ್ನೆ enne. 1. = ಎನ 1, etc. — ಎನ್ನೆವರ್ತನ. -ಬರ್ತನ. ಎನವೆನ್ದು, ಎನ್ನೆವರ್ತನಂ (Kk. 83, o. r. ಎನ್ನವರ್ತನಂ; see ಎನ 1).

ಎನ್ನೆ enne. 2. what time? *cf.* ಎನ್ದು 2. — ಎನ್ನೆಗಂ. -ಗಂ. up to or till what time? ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನ್ನೆಗಂ, ಎನ್ನೆಗಂ (Śmd. 295). — ಎನ್ನೆವರಂ. -ವರಂ. = ಎನ್ನೆಗಂ. ಎನ್ನೆವರಂ ಸಿರಿ ತಮಗುಣ್ಟು, ಅನ್ನೆವರಂ ಸೇವ್ಯರ್ ಅಲ್ತೆ ಖಳರುಂ? (Śmd. 296). — ಎನ್ನೆವರೆಗಂ. -ವರೆಗಂ. = ಎನ್ನೆವರಂ (Śmd. 295).

ಎಪ್- ep. = ಎೞ್ 4, etc. seven. — ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ. ಎಪ್ಪತ್ತು -ಅನೆಯ. seventieth (C.). — ಎಪ್ಪತ್. = ಎಪ್ಪತ್ತು. see ಎಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು. — ಎಪ್ಪತ್ತು. -ಪತ್ತು. seventy (C.). — ಎಪ್ಪತ್ತು ಎಮ್ಬತ್ತು. seventy or eighty (B. 4, 48); or 70 and 80 (C.); or 70 times 80 (C.). — ಎಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು. seventy-four (C.; Ch. v. 325). — ಎಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ. seventy lakhs. (C.; B. 5, 226). — ಎಪ್ಪತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು seventy-nine (C.; also ಎಪ್ಪತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು, C.). — ಎಪ್ಪತ್ತೊಮ್ಬು. = ಎಪ್ಪತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು, q. v. (My.). — ಎಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು. = ಎಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು (Ch. v. 322; C.).

ಎಬಡ ebaḍa. = ಎಬ್ರಾಸಿ. a man who has difficulty in speaking (S. Mhr.); a foolish, silly man (My.).

ಎಬಡತನ ebaḍatana. the manner or being of an ebaḍa (S. Mhr.); silliness (My.).

ಎಬಡಿ ebaḍi. a woman who has difficulty in speaking (S. Mhr.); a silly woman (My.).

ಎಬಡಿಸು ebaḍisu. to be afflicted with difficulty in speaking (S. Mhr.).

ಎಬ್ಬಿರಿಸು ebbirisu. = ಎಬ್ಬಿಸು, ಎಬ್ಬ್ರಿಸು. (My.).

ಎಬ್ಬಿಸು ebbisu. = ಎಬ್ಬಿರಿಸು, etc., ಎರ್ವಿಸು, ಎೞ್ಬಿಸು, ಎೞ್ವಿಸು. to rouse; to cause to rise, to awaken; to lift up; to raise; to take away; to steal (C.); to enliven, to give life (Bp. 22, 27). see Bp. 16, 20; 22, 42; 31, 23; 47, 57; J. 28, 47. ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ (B. 2, 25). ಮೇಲಿನ ಚಿಪ್ಪು ತೆಗೆದು, ಒಳಗಿನ ಪ್ರತೀ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು (3, 52). ನರಿಗಳು ... ಕಲಕಲಾಟ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ (3, 75). ನಾಲ್ಕು ಆಣೆ ರೊಕ್ಕಾ ಎಬ್ಬಿಸು! (3, 78). ಈ ವಜ್ರವು . . ಒನ್ದು ದೇವಾಲಯದೊಳಗಿನ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿತ್ತು; ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಒಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿ ಅದನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಹೋದನು (4, 174). ಮನೆಯ ದೇವರನ್ ಒಯ್ಯೆ ಕಳ್ಳನು, ಶುನಕನ್ ಎಬ್ಬಿಪುದು; ಶುನಕನಿನ್ದ ಕನಿಷ್ಠ ದೇವರು! ದಿನವು ನೈವೇದ್ಯ ಉಣ್ಡ ದೇವರು ಇನಿತುವು ಎಬ್ಬಿಸಲಿಲ್ಲ! (Jñs. 42, 12).

ಎಬ್ಬು ebbu. = ಎಬ್ಬು, ಎೞ್ಬು q. v. to rise. 2, to rouse (Grj. 6, 68). — ಎಬ್ಬಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. = ಎರ್ಬಟ್ಟು, ಎೞ್ಬಟ್ಟು. to follow, to pursue; to chase; to harass. ದುರಿತವನ್ ಎಬ್ಬಟ್ಟೆ (Bp. 25, 13). ಬೌದ್ಧಮುಖ್ಯನನ್ ಅರಿದೆನಲ್ಕೆ ಎಬ್ಬಟ್ಟೆ (50, 18). ಕಿಱುಕಿಱಿಯ ಸಮಯಿಗಳನ್ ಎಬ್ಬಟ್ಟೆ (52, 30). ಪರರನ್ ಎಬ್ಬಟ್ಟೆ ನಿಲಿಸಿದನು (59, 55). ಕಾಯ್ದುವದು ಅಪಮೃತ್ಯುಗಳನ್ ಎಬ್ಬಟ್ಟೆ! (61, 90). ಯಮನ ಆಳ್ಗಳನ್ ಎಬ್ಬಟ್ಟುವ ಯತ್ನಕ್ರಮಗತಿಗಳ ಕಾರ್ಯವ ಬಲಿಸು! (Dp. 2). see Grj. 6, 4; C. Bp. 47, 11.

ಎಬ್ಬ್ರಿಸು ebbrisu. = ಎಬ್ಬಿರಿಸು. (My.).

ಎಬ್ರಾಸಿ ebrāsi. = ಎಬಡ, ಏಬ್ರಾಸಿ. a foolish, silly man (C.; Tu. ಎಬುಳನ್ತೆ; Te. ಎಬ್ಬೆರಾಸಿ, ಎಬ್ಬ್ರಾಸಿ, ಏಭ್ರಾಸಿ, ಏಭ್ಯರಾಸಿ; Te, ಎಬ್ಬೆ, ಏಭ್ಯ, nasty; ಎಬ್ಬೆತನ, ಎಬ್ಬೆರಿಕ nastiness, disgust; loathsomeness; ಏವ, ಏವೆ, dislike, disgust; baseness, vileness, *cf.* ಏಸಿಕೆ, ಏವ, ಹೇವ).

ಎಮ್- em. 1. = ಎಮ್ಮ-, ಎಪ್-, ನಮ್-. the form which is used for the formation of the plural of ಆಂ 1, q. v. *cf.* ಎನ್ 2. ಎಮ್ಮುಮಂ (Abh. P. 9, 46). — ಎಮ = ಎಮ್ಮ. of us, our. — ಎಮಗಿಬ್ಬರಿಗೆ. -ಇಬ್ಬರಿಗೆ. to both of us (Bp. 40, 15; 45, 5). [-ಎಮಗೆ. to us. ಬರಮೆಮಗೀಗೆ ದೇವತೆಗಳಾದರದಿಂ ಕರುಣಿಪ್ಪುದಕ್ಕೆ ಬನ್ಧುರಗುಣಬನ್ಧು ಸನ್ತತಿಯನೆಮ್ಬುದು Kr. 1, 116; Pb. 1, 1; Ap. 1, 6]. — ಎಮತು. -ಅತು. = ಎಮತ್ತು, ಎಮ್ಮತು, ಎಮ್ಮದು, ಎಮ್ಮುತು. that of us, ours (Śmd. 178-180; Kk. 61). — ಎಮತ್ತು. -ಅತ್ತು 1. = ಎಮತು, etc. — ಎಮ್ಮ. = ಎಮ. [ಮತ್ಸ್ಯಗನ್ಧಿಯಂ ಕಣ್ಡೆಮ್ಮನೀ ತೋಱಿಯಂ ಪಾಯಿಸೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 1, 68 va.]. ಎಮ್ಮಯ (= ಎಮ್ಮಯೆ, Bp. 39, 59). — ಎಮ್ಮತು. -ಅತು. = ಎಮತು, etc. — ಎಮ್ಮದು. -ಅದು 1. = ಎಮತು, etc. — ಎಮ್ಮನಿರ್ಬರನು. -ಇರ್ಬರನು. both of us (accusative; Bp. 42, 34). [—ಎಮ್ಮನ್ದಿಗ. ours, of our sort, our relative. ಈತನುಮೆಮ್ಮನ್ದಿಗನುಮೆಮ್ಮ ನಣ್ಟನುಮಕ್ಕುಮೆನ್ದು Pb. 4, 107 va.; pl. ಎಮ್ಮನ್ದಿಗರ್. ಅಲ್ಲಿಯಾರಾನುಮೆಮ್ಮನ್ದಿಗರಿರ್ದರಕ್ಕುಮೆನುತ್ತುಂ Pb. 5, 14 va.]. — ಎಮ್ಮಿನಿಬರನು. -ಇನಿಬರನು. all of us here (accus.; Bh. 1, 8, 57). — ಎಮ್ಮುತು. -ಉತು. = ಎಮತು. ಎಮ್ಮುತಯ್ವರುಂ (Śmd. 180). [—ಎಮ್ಮು

ಳ್ಳುದು. -ಉಳ್ಳುದು. the wealth that is with us. ಎಮ್ಮುಳ್ಳುದಂ ನೆಱೆ ಕೊಂಡೆಮ್ಮಯ ಬಾೞ್ವೆಯೊಳ್ ನಿಱಿಸುವಂ ನೀನೆನ್ದು ತನ್ದಿತ್ತು ಕೆಯ್ಸೆರೆಯಂ ಕೊಟ್ಟು Pb. 6, 30].

ಎಮ್- em. 2. = ಎಣ್-. eight. — ಎಮ್ಬತ್ = ಎಮ್ಬತ್ತು. see ಎಮ್ಬತೆಣ್ಟು. — ಎಮ್ಬತೆಣ್ಟು. = ಎಮ್ಬತ್ತೆಣ್ಟು. (Ch. v. 326. 329; My.). — ಎಮ್ಬತ್ತು. -ಪತ್ತು. eighty (C.). ಎಮ್ಬತ್ತು ವರುಷಂಗಳು (Bp. 27, 62). ಎಮ್ಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಬಿನ್ನಣಂ (Cpr. 5, 76 va.). — ಎಮ್ಬತ್ತು ಸಾವಿರ. eighty thousand. ಎಮ್ಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ (Bp. 44, 51). — ಎಮ್ಬತ್ತೆಣ್ಟು. -ಎಣ್ಟು. eighty-eight (C.). — ಎಮ್ಬತ್ತೆಣ್ಟು ಕೋಟಿ. eighty-eight crores. ಎಮ್ಬತ್ತೆಣ್ಟು ಕೋಟಿ ಧನ (Bp. 5, 57). — ಎಮ್ಬತ್ತೆರಡೂ ಕಾಲು. -ಎರಡೂ-, eighty-two and a quarter (My.; B. 4, 100).[ಎಮ್ಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಕೆ eighty-four. ತಳರ್ದುವಾಗಳೆಮ್ಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ರಥಂಗಳ್ Ap. 11, 32; -ಎಮ್ಬತ್ತೆಣ್ಟು. eighty-eight. ಎರಡು ಪರಿಕರ್ಮ ಮುಮಂ ಎಮ್ಬತ್ತೆಣ್ಟು ಸೂತ್ರಂಗಳುಮಂ Ap. 3, 40 va.].

ಎಮ್ em. 3. = ಅಮ್, ಎನ್ 1, etc. see ಎಮ್ಬ, ಎಮ್ಬು 1.

ಎಮ ema. well! indeed! (ಅಂಗೀಕಾರಾರ್ಥ Śmd. 69). [ಎನ್ನ ಬಸಮಲ್ತೊಡಲಿನ್ದೆಮ ಶೋಕದೊಳ್ ಮನಂ ಕರಗಿದುದೆಯ್ದೆ Ap. 3, 14]. ನಿಮಗೆ ಅಕ್ಕೆ, ಎಮ! ಅಬ್ಜಗರ್ಭನ ಆಯುಂ ಶ್ರೀಯುಂ! (Śmd. 69). ಸಿಂಗವಮ್ ಅಕ್ಕೆ, ಎಮ! ಅಂಜೆಂ (69). ಆತಂ ಮೇಣ್ ಸುರನ್ ಅಕ್ಕೆ, ಎಮ! (83). ಎಲ್ಲಂಗವಮ್ ಎಲ್ಲ ಧನಮುಮನ್ ಎಲ್ಲ ಎಡೆಯೊಳವಮ್ ಎಲ್ಲ ತೆಱದೊಳಂ ಕುಡುಗೆ, ಎಮ! (183).

ಎಮ ema. Tbh. of ಯಮ (Nn. 92; My.).

ಎಮುಕೆ emake. = ಎಮಿಕೆ 1. (My.).

ಎಮಿಕೆ emike. 1. a bone (My.; Te. ಎಮಿಕೆ, ಎಮುಕೆ; *cf.* ಎಲು, etc.).

ಎಮಿಕೆ emike. 2. = ಹೆಮಿಕೆ. a small golden ornament with pearls worn by women in the tragus of the ear (My.; *cf.* ಹೇಮ?).

ಎಮೆ eme. = ಇಮೆ, ಎವೆ. an eyelash [ಮದನ ದವಾನಲಾರ್ಚಿ ತನುವಂ ಸುಡೆ ತಳ್ತೆಮೆಯೊಳ್ ಪಳಂಚಿ ಬೀಗಿದ ಬೆಳರ್ವಾಯೊಳುಚ್ಚಳಿಸಿ Pb. 5, 9]; (ಪಕ್ಷ್ಮನ್ Hlā.); an eyelid (My.). ಕಣ್ಣೆಮೆ (ವರ್ತ್ಮನ್ Hlā.). — ಎಮೆ ಇಕ್ಕು. to shut the eyelids. [ಅಣಮೆಮೆಯಿಕ್ಕದೊಪ್ಪುಗುಮೆ ಕಣ್ಮಲರೆನ್ತುಗೆ ದೇವಸೌನ್ದರೀಗಣದ ವಿಳಾಸಂ Ap. 4, 47]; (Cpr. 4, 91). ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಿಲ್ಕಿದುವು. ಎಮೆಯಿಕ್ಕಲ್ ಮಱೆದುವು ಅವಳ ಧವಲ ಕಟಾಕ್ಷಂ (Śmd. 264). — ಎಮೆದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a large number of eyelashes or eyelids (Abh. P. 11, 184).

ಎಮ್ಪಲಿ empali. the name of a tree (R.; Te. ವೆಮ್ಪಲಿ, a small wild shrub with a leaf resembling that of the tamarind, the purple Galega).

ಎಮ್ಬ emba. = ಅಮ್ಬ 1. see s. ಎನ್ 1.

ಎಮ್ಬು embu. 1. = ಅಮ್ಬು 4. to say, etc. (without the past tense and negative form). ಎಮ್ಬುತ್ತದೆ, ಎಮ್ಬುವಣ, ಎಮ್ಬುವನ, ಎಮ್ಬೋಣ (My.), ಎರಡಂ ಬೆರಸಿ ಒನ್ದೆ ಎಮ್ಬುವದು ಅದಾಗದು (Bp. 3, 72). ಬಲ್ಲೆನೆನ್ದು ಎಮ್ಬುವರು ಎಲ್ಲರು ಹಿರಿಯರೇ? (Sp.). ಎಮ್ಬುವ ಹಾಗೆ (Si. 68). ಎಮ್ಬುವ (Si. 88. 99. 152. 168. 227. 329; B. 3, 1. 4. 26; 4, 155; 5, 193). ಎಮ್ಬುವದಾಗಿ (= ಎಮ್ಬುದಾಗಿ G.). frequently in proverbs, *e. g.* ಅಱಾಯೆ ಎಮ್ಬುವದು ಆನೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಲಿ! (*cf. e. g.* ಉಮ್ಬು, ಕೊಮ್ಬು, ತಿಮ್ಬು).

ಎಮ್ಬು embu. 2. = ಇಮ್ಬು 3. saying, a word. — ಎಮ್ಬು ಕೆಯ್. = ಇಮ್ಬು-. to assent (ಅನುಮತ Śmd. Dh.; ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್, ಅಂಗೀಕಾರ Kk. 59).

ಎಮ್ಬುವಿಕೆ embuvike. saying, etc. (Si. 253. 453).

ಎಮ್ಮ emma. our, of us. see s. ಎಮ್ 1-.

ಎಮ್ಮು- emmu. = ಎಮ್- 1. — ಎಮ್ಮುವಂ. us; (or: also us, us too (see -ಉವಂ 2). Bp. 2, 18; 3, 57; 4, 67; 10, 43. 45; 13, 25; 24, 34; 28, 38; 30, 19; 32, 46; 39, 43; 46, 15; 55, 33; C. Bp. 47, 18.

ಎಮ್ಮೆ emme. 1. a female buffalo (ಕಾಸರಿ, ಮಹಿಷಿ Mr. 184; C.; T. ಎರುಮೈ, M. ಎರಿಮೆ, ಎರುಮೆ, Tu. ಎರ್ಮೆ; Te. ಎನು, a he-buffalo, ಎನುಮು, a she-buffalo). ಎಮ್ಮೆಯ ಕೋಡು (ಗವಲ); ಹಸು ಎಮ್ಮೆ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲಂ ಜೀವಧನಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಆವು ಎಮ್ಮೆ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ (ಪಾನಬನ್ಧನ Nr.). ಕಾಡೆಮ್ಮೆ (J. 28, 52). ಕಱೆವದು ಒನ್ದೆರಡೆಮ್ಮೆ (Dp. 4). ಎಮ್ಮೆಯ ಮೇಲೆ ಮಱೆಗಱೆದ ಹಾಗೆ. — ಎಮ್ಮೆ ಕಱೀತೋ? ಪುಣ್ಯ ಕಱೀತೋ? — ಎಮ್ಮೇ ಕಱು ಸಾಯ ಬೇಕು, ಹಿರೇ ಮಗಳ ಗಣ್ಡ ಸಾಯ ಬೇಕು (Prvs.). — ಎಮ್ಮೆ ಗಿಮ್ಮೆ. reit. ಎಮ್ಮೆ ಗಿಮ್ಮೆ ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ ತವರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟೇಯಾ? ನನಗೆ ಇಕ್ಕೀಯಾ? (Prv.). — ಎಮ್ಮೆಚೇಱು. a large black scorpion (My.; ವೃಶ್ಚಿಕ, ಶೂಕಕೀಟ Nr.; *cf.* ಎಲೆಚೇಱು). — ಎಮ್ಮೆದಾಣ್ಡಗ. the spotted billed duck, Anas poecilorhyncha (Bd.). — ಎಮ್ಮೆವೋರಿ. -ಹೋರಿ. a male buffalo-calf [ಎರಡೆಮ್ಮೆವೋಱೊಯೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಪನ್ನಿರ್ಕಣ್ಡುಗದಕ್ಕಿಯ ಕೂಱುಮನದರ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಕರಮುಮಂ Pb. 3, 25 va.]; (Abh. P. 4, 54 va.; 13, 53. 78). — ಎಮ್ಮೆವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. the plant Convolvulus argenteus (ವ್ಯಾಲಿ, ಕೋಠರ ಪುಷ್ಪಿ Mr. 148).

ಎಮ್ಮೆ emme. 2. = ಹೆಮ್ಮೆ. (My.).

ಎಯ್ ey. 1. about this syllable see ಅಯ್ 1.

ಎಯ್ ey. 2. (ಎಯ್ಯ). = ಏಯ್ಯಿ, ಏದು 1. a porcupine (T. ಎಯ್, M. ಎಯ್ಞಲ್, Tu. ಎಯಿ; see ಇಸು 3, ಏಯ್). [ಅಡಂಗಿ ಪರಿವ ಪುಲಿಗಳುಮಂ ಸೋಂಕಿ ಪರಿವೆಯ್ಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.]. — ಎಯ್ಯ ಮುಳ್ಳು. a porcupine's quill (ಶಲಲ, ಶಲ Hlā., Nr.). — ಎಯ್ಯ ಮೃಗ. a porcupine (ಶ್ವಾವಿಧ್, ಶಲ್ಯ Nr.; ಶಲಲ, ಶಲ್ಯಕ Mr. 164).

***ಎಯ್ದಿಸು eydisu.** = ಅಯ್ದಿಸು. to cause to go. ನೀನೆನ್ನಂ ನಿನ್ನ ಗಗನಗಾಮಿನೀವಿದ್ಯೆಯಿನುತ್ತರಕುರುವನೆಯ್ದಿಸು Ap. 2, 14 va.

***ಎಯ್ದೆ eyde.** a woman whose husband is living. ಪಸುರ್ವಣ್ದಲೊಳೊಲ್ದೆಡೆಯಾಡುವೆಯ್ದೆಯರ್ Pb. 1, 107. *cf.* ಅಯ್ದೆ.

ಎಯ್ಯಿ eyyi. = ಎಯ್, etc. (ಶಲಲ, ಶಲ್ಯಕ, ಶ್ವಾವಿಧ್ Hlā.).

ಎರ್- er. = ಎದ್-, etc. see ಎದುರ್.

ಎರ era. 1. = ಎಗಚಿ No. 1, etc. the jujube, Zizyphus jujuba Lam. ಎರನು (ಕುವಲ Nr.). — ಎರದ ತರು. (ಕರ್ಕನ್ಧು, ಬದರಿ, ಕುವಲಿ Mr. 113). — ಎರದ ಪಣ್. (ಕಾಲ Mr. 520). — ಎರದ ಮರ (ಘೋಣ್ಟೆ, ಕೋಲಿ, ಬದರಿ, ಕರ್ಕನ್ಧು Nr.). — ಎರದ ಹಣ್ಣು. (ಕೋಲ, ಬದರ, ಕುವಲ etc. Nr.). [— ಎರದೆಲೆ. -ಎಲೆ. = its leaf. ಎರದೆಲೆಯನ್ತೆ ಒಳಗೊನ್ದು ಹೊರಗೊನ್ದಾದರೆ ಮೆಚ್ಚುವನೆ? Bv. 102].

ಎರ era. 2. = ಎರವು q. v., etc. (My.).

ಎರ era. 3. (or ಎಱ?). = ಎರಕ (?). — ಎರಕೋಲು. the iron axle of a carriage (S. Mhr.). *cf.* ಇರಸು.

ಎರಕ eraka. (or ಎಱಕ, fr. ಎಱ[3] 2?). any metal infusion (My.; Tu.; T. ಉರುಕ್ಕು; M. ಉರುಕ್ಕ, melting; ಉರುಕ್ಕು, what is melted; fused metal; T., M. ಉರುಕ್ಕು, Tu. ಎರಗು, to melt); molten state, fusion (My.). ಎರಕದ್ದು, any cast thing (C.). — ಎರಕ ಹೊಯಿ. to pour melted metal into a mould, to cast (My.). ಎರಕ ಹೊಯಿದರೂ ನರಕ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ಎರಕಲ erakala. — ಎರಕಲಕಾಮ್ಬೋದಿ. a tune so called (My.).

ಎರಕೆ erake. Tbh. of ಏರಕಾ. a kind of strong grass. ಅಸ್ತ್ರಾವಳಿ ಸವೆಯಲ್, ಎರಕೆಗಳಲಿ ಇಟ್ಟಾಡಿದರು (Bhāgavata 3, 2, 48).

ಎರಡು eraḍu. = ಎರೞ್, ಎರ್ಡ್. two (ಉಭಯ, etc. Mr. 434; ಯುಗ Nn. 84; ಯುಗ, ದ್ವಿತಯ 90; ದ್ವನ್ದ್ವ, ದ್ವಿತಯ 91; ಸೀವಿ, ಯುಗ್ಮ 105; ಅವುಳ್, ಜುಗವು, ಜವಳ Kk. 60; C.; T. ಇರಣ್ಡು, Te. ರೆಣ್ಡು, Tu. ರಡ್ಡ್; see ಇರ್; ರಟ್ಟಿಸು). [ಪರಮಾಲಂಕಾರಮುಂ ಶರೀರಮುಮೆನ್ದಿನ್ತೆರಡಕ್ಕುಂ ಭೇದಂ Kr. 1, 23; Pb. 2, 72; Ap. 1, 7]. ಒನ್ದು ಎರಡು ಮೂಱು (Śmd. 54; see 10. 19. 32. 46. 60. 197. 214. 221. 377. 388; Bp. 40, 73; 51, 20). ಎರಡು ಹಸುವಂ ಗೋಯುಗವಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಎರಡು (= ಎರಡೂ) ಕೆಯ್ಯನು ಬಲಿದು (Bh. 1, 10, 33). ಎರಡಱಿಲ್ಲಿ (Śmd. 32 Cm.). ಎರಡಱಲಿ (Bp. 35, 32). ಎರಡಱ (Śmd. 91). ದನ್ತವಮ್ ಎರಡಱ ನಡುವು (ಪ್ರತಿಮಾನ Mr. 155). ಎರಡಱಿನೊಳ್ (Kk. 95). ಎರಡಱಿನೊಳಂ (Śmd. 62). ಎರಡಂ (150). ಎರಡರ್ಕೆ; ಎರಡಕ್ಕೆ (Bp. 58, 47). ಕೋಳನ್ ಎರಡಂ ನೀಡುವನು (Bp. 47, 29). ಎರಡುಂ (38, 43. 54). ಎರಡುಮನ್ ಈಸಿ ಕೊಣ್ಡು (50, 36). ಎರಡುಮಂ ಕೂಡಿ ನಡೆಸುವಡೆ (53, 13). ಎರಡು ದಾಸರ ನಮ್ಬಿ, ಕುರುಡ ದಾಸ ಕೆಟ್ಟ (Prv.). — ಎರಡಕ್ಕೆ ಹೋಗು. to go to void excrement (C.). — ಎರಡನೆಯ. -ಅನೆಯ. second in place, time, rank, etc.; a second, a perfect (as a perfect Alexander; My.). ಒನ್ದನೆಯುಂ, ಎರಡನೆಯುಂ (Śmd. 243). ಎರಡನೆಯ ವರ್ಣಂ (371). ಸರಸತಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಬೀಣೆ ಎನೆ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ (408). ಎಗಡನೆಯ ಭಾಲಾಮ್ಬಕ (Bp. 53, 69). ಎರಡನೆಯ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ (1, 8). ಎರಡನೆಯ ಶಂಕರ (1, 61). ಎರಡನೆಯ ಶಮ್ಬು (10, 43). ಎರಡನೆಯ ಶಮ್ಬುದ್ವೀಪ (2, 6). ಎರಡನೆಯ ಶಿವ (2, 38). ಎರಡನೆ ಯೀಶ್ವರ (2, 19). ಎರಡನೆಯ ದಿನಮಣಿ (J. 28, 7). 2, other, different. ಎರಡನೆಯವ (B. 1, 6; 2, 33. 44). ಎರಡನೆಯ ಹಕ್ಕಿ (2, 6). ಎರಡನೆಯ ದಾರಿಕಾಱ (2, 14). ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಾಣಿ (3, 10). ಎರಡನೆಯ ಯಾವದಾದರೊನ್ದು ವಸ್ತು (3, 91). ಎರಡನೆಯ ಪಾರಿವಾಳ (3, 113). ಎರಡನೆಯದು (4, 49). ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಲ (4, 157). ಎರಡನೆಯಾಕೆ (5, 283). ಎರಡನೆಯ ಸೇವಕ (5, 285). — ಎರಡಮ್ಬಗೆ. -ಬಗೆ. to think of or intend two different things: to play tricks, to act deceitfully. ಕೂಡಿದಂಗೆ ಎರಡಂ ಬಗೆವಾತನುಂ ನರಕದೊಳ್ ಬೀೞ್ವಲ್ಲಿಗೆ ಏಂ ಸನ್ದಯಂ? (Śmd. 89). — ಎರಡಯಿದು. -ಅಯಿದು. ten (My.). ಎರಡಯಿದು ಶಿರದ ಅಸುರಪತಿಗೆ (Bp. 53, 19). 2, seven (My.). 3, two or five (My.). — ಎರಡಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. = ಎರಡಯಿದು. ಎರಡಯ್ದು or ಎರಡಯ್ದುಗಳ್ (Śmd. 170). — ಎರಡಷ್ಟು. -ಅಷ್ಟು. twice as much (B. 4, 116). — ಎರಡಾಗು. -ಆಗು. to become separated, to be divided (Bp. 32, 36; 42, 2; Rśv. 13, 83). — ಎರಡಾನುಂ. -ಆನುಂ. (Śmd. 391). howsoever two, at least two; about two. — ಎರಡಿಡು. -ಇಡು. to form or become two companies. ಇದಿರ್ಚಿ, ತದ್ಬಲವಮ್ ಎರಡಿಟ್ಟು, ತಳ್ತು, ಅಡಸಿ, ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು. ಆಡಿದುದು; ಏನನ್ ಎನ್ದಪೆಂ? (Rśv. 13, 88). — ಎರಡು ಎರಡುವರೆ. two or two and a half (B. 4, 35; My.). — ಎರಡು ಜಾತಿಗಳು. two castes (Bp. 55, 19). — ಎರಡು ಜೀವದವಳು. a pregnant woman (My.). — ಎರಡು ತಲೆಯ ಉರಿಸಿಂಗಿ. see ಉರಿಸಿಂಗಿ. — ಎರಡು ತಲೆಹಾವು, = ಇತ್ತಲೆಗುಯ್ಯ, ಇತ್ತಲೆಹಾವು, ಇರ್ತಲೆಹಾವು. (Bḍ.; My.). — ಎರಡು ನಾಲಿಗೆಯವ. a double-tongued, deceitful man, a liar (C.). — ಎರಡು ನುಡಿ. to speak two things: to be insincere, malevolent or fault-finding. ಎರಡು ನುಡಿವಂ (ಪುರೋಭಾಗಿ, ದ್ವಿಜಿಹ್ವ Mr. 230). — ಎರಡು ಬಗೆ. 1. = ಎರಡಮ್ಬಗೆ. (My.). see Prv. s. ಕರೆ 1; Dp. 5, 7. — ಎರಡು ಬಗೆ. 2. two ways, manners, notions or opinions (Bp. 32, 17). — ಎರಡು ಮಾಡು. to split, to tear asunder, etc. ಎರಡು ಮಾಡೋಣ (ವಿದರ G.). — ಎರಡು ಮೂಱು. two or three (B. 2, 46; 3, 11); etc. — ಎರಡು ಮೂಱುಂ. two and three (= 5 ಸುರಮಹೀಜ, Bp. 5, 64). — ಎರಡುವರೆ. -ಅರೆ. two and a half (My.; B. 3, 103). — ಎರಡು ಸಾವಿರ. two thousand. ಎರಡು ಸಾವಿರ ಚೌದ್ಧರ (Bp. 50, 18). ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂಱು ವರುಷಗಳ (B. 4, 218). — ಎರಡು ಸಾಸಿರ. = ಎರಡು ಸಾವಿರ. ಎರಡು ಸಾಸಿರ ರಸನೆಯುಳ್ಳವ, he with two thousand tongues: Mahāśēṣa (Bp. 1, 9). — ಎರಡು ಹೊತ್ತು. morning and evening (S. Mhr.). — ಎರಡೂ. -ಊ 7. also two; the very two, the two, both. ನನ್ನ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು ಹೋದವು (B. 3, 124). ಆ ಟೊಂಗಿಯನ್ನು ಎರಡೂ ಕೆಯ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡುಕೊಣ್ಡು (4, 38). ಎರಡೂ ಬಾಯಿ, the two or both openings (4. 158). ಎರಡೂ ಮೆಯ್ಯ, even on both sides (4, 103). — ಎರಡೂವರೆ. = ಎರಡುವರೆ. (B. 4, 103. 125; My.). — ಎರಡೆರಡು. rep. two and two, *i. e.* four; or: two times two. ಎರಡೆರಡು ರಸನೆಯುಳ್ಳವ, he with four tongues: Brahmā (Bp. 1, 9). 2, two and two, in a distributive sense. ಎರಡೆರಡು ಅವಱಿನೊಳ್ ಸವರ್ಣಂ (Śmd. 13). ಎರಡೆರಡು ಒನ್ದಾಗಿ ಪತ್ತುವುವು (255). ಆ ಎರಡೆರಡು ಅಕ್ಷರಂಗಳಲ್ಲಿ (ಆ ಯುಗಂಗಳೊಳ್ 15 Cm.). ಎರಡೆರಡಾಗಿ (ಯುಗಲತೆ 255 Cm.). ಎರಡೆರಡು ಮಾಸಂ ಕೂಡಿದೊಡೆ ವಸನ್ತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ, etc. ಎನ್ದು ಆಱುಂ ಋತುಗಳ್ ಅಕ್ಕು (Hlā.). ದೇವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎರಡೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ (B. 4, 168). see B. 3, 3. 106; Bp. 46, 33.

ಎರಣ eraṇa. the dung of a calf (ಕಱುವಿನ ಸಗಣ Śm. 33; ಸೆಗಣ Kk. 69; ಕಱುವಿನ ಸೆಗಣಿ Śs.; *cf.* ಎಣ್ಡೆ, ಎರುಬು).

ಎರದು eradu. = ಎರೆದು. P. p. of ಎರೆ 4.

ಎರಪು erapu. = ಎರವು. (My.).

ಎರಲ್ eral. 1. = ಎರೞ್ 1, ಎಲರ್, ಎಲಲ್. (Śmd. 41). wind, air (ಅನಿಲ Kk. 16; Śm. 13).

ಎರಲ್ eral. 2. ಎರಲು. = ಎರೞ್ 2, ಹೆರಲ್, ಹೆರೞ್ the braided or plaited hair of females (My.).

ಎರಲ್ eral. 3. playing, dancing, or frisking about. ಎರಲೆನ್ದು ದಿಂಕೆನ್ದು ಗೊಣ್ಡುಗಳೊಳ್ ಬಿನದಿಪಾಟಂ (Śs.).

ಎರಲೆ erale. = ಎರಳೆ. an antelope, a deer (My.; T. ಇರಲೈ, Te. ಲೇಡಿ). [ಎರಲೆಗೆ ಪಾಡುವ ಗೋರಿಯನರಣ್ಯದೊಳ್ ವ್ಯಗವಿರೋಧಿಗಂ ಪಾಡುವುದೇ Ap. 14, 80]. ಪುಲಿ ಕರಡಿ ಎರಲೆ (Śmd. 129). ಆ ಎರಲೆ ಪೋದುವು (129). see Bh. 1, 20, 51; J. 28, 52. — ಎರಲಚ್ಚಿ. -ಅಚ್ಚಿ. an antelope's eye (Cpr. 8, 72 va.). — ಎರಲೆಗುಱುಪ. -ಕುಱುಪ. = ಎರಳೆಗುಱುಪ. — ಎರಲೆವಕ್ಕಿಗ. -ಪಕ್ಕಿಗ. the moon (Ct. I, 107; II, 6).

ಎರವ erava. one who begs. see s. ಎರೆ 4.

ಎರವಣಿಗ era₂-vaṇiga. a money lender. ಗನ್ದಿಗನ್ ಎರವಣಿಗಂ ಸರವನ್ದಿಗಂ ಪಟ್ಟಸಾಲಿಗಂ (Śmd. 233; Kāvy. I, 4, 2).

ಎರವಲ್ eraval. -ಲು. = ಎರವು. (Bp. 51, 20; My.).

ಎರವಿಗ eraviga. a borrower.

ಎರವು eravu. (*fr.* ಎರೆ 4). = ಎರ 2, ಎರಪು, ಎರವಲ್. (Śmd. 247). that is asked for or desired: an object of desire. 2, a thing which one desires to borrow; a thing borrowed (for temporary use, as a book, a chair, etc.; C.; ಸಿರಿ Nn. 150; T. ಇರವಲ್; M. ಇರವು; Te. ಎರುವು, ಎರುವಲೆ). ಎರವಿನಲ್ಲಿ (Nn. 150). [ಸಹಜಸಮ್ಬನ್ಧದನುವು ಹುಟ್ಟಿದನ್ನಕ್ಕ ಎರವೆನ್ದೆನಿಸುವುದು Cv. 1184]. ಎರವುಗಳು (Bp. 40, 58). ಎರವಿನ ಚಿನ್ನಾ ಧರಿಸಿ, ತಾನೂ ಅರಸಿ ಎನ್ದಳು. — ಎರವು ನಮ್ಬಿ, ನಿಜಾ ಮಱತ.

—ಎರವು ಸಿರಿಯಲ್ಲ, ಬಾವು ಹೊಳ್ಳಲ್ಲ, ನೆರಮನೆಯಕ್ಕನ ಗಣ್ಡ ಬಾವನಲ್ಲ (Prvs.). see Rsv. 1, 36; 11, 165. 3, the state of borrowing from one another; distant relationship, deficient affection or love (J. 2, 54; 4, 54; 26, 58); difference, discordance; the state or quality of being adverse, hurtful or detrimental, that of impairing, damaging or endangering; deficiency; harm. ಅಪ್ಪುವಿನ ವ್ಯಸನದ ಸಲು ವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಹ ಎರವಾಗುತ್ತಾರೆ (B. 4, 41; My.). ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಸಹ ಎರವಾಗುತ್ತಾರೆ (4, 60; My.). ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮಯ್ಲಿ ಏಱುವದಱಿನ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಎರವಾಗುವದು! (4, 223; My.). ತನ್ನ ರೈತ ರಿಗೆ, ಗುಡ್ಡದೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಇರ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಎರವಾದೀರಿ ಎನ್ದು, ಅಪ್ಪಣೆಯ ಕೊಟ್ಟನು (5, 59). ನಿನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಎರವಾದೀತು (C.). see Bp. 1, 29; 61, 68.—ಎರವಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to grant an object of desire. ಎರವಿಕ್ಕಿದ ಬೆಲ್ಲದ ಪೊಲ್ ಅಪೂರ್ವಮ್ ಆಗೆ ಪೇೞ್ದಂ ಕೃತಿಯಂ (Ch. v. 2). 2, to lend one a thing that he wishes to borrow (My.).—ಎರವೀ. -ಈ.=ಎರವಿಕ್ಕು. ಎರವನ್ ಈಯುನು (Bp. 60, 15).—ಎರವು ಕೊಡು.=ಎರವೀ. ತಮಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಎರವು ಕೊಡ ಬೇಕೆನ್ತ ... ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ (B. 4, 88). ಮಕ್ಕಳನ್ ಎರವ ಕೊಟ್ಟವರ್ ಉಣ್ಟೆ? (Bh. 1, 10, 18).—ಎರವು ತರು. to take a borrowed thing home. ಯಾಚಿಕತನವೆನ್ದು ಕೇಳುವದಱಿನ್ದ ಹೊನ್ದಲ್ ಪಟ್ಟದು, ಎರವು ತನ್ದದಕ್ಕೂ ಹೆಸರು (Si. 300).—ಎರವು ಬೇಡು. to ask for what one wishes to borrow: to ask a loan. ಅಮಗದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಾಡುವಾಗ ಮದ್ದಳೇ ಎರವು ಬೇಡಿದರನ್ತೆ (Prv.).—ಎರವುಮುಟ್ಟು. a thing borrowed; a thing that one desires to borrow. ಎರವುಮುಟ್ಟು ಕೊಡು (=ಎರವಿಕ್ಕು No. 2, C.). ಎರವುಮುಟ್ಟು ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು, to borrow (C.).—ಎರವು ಮುಯಿಮುಟ್ಟು. things of borrowing and returning. ಎರವುಮುಯಿ ಮುಟ್ಟು ಉಣ್ಣು ವಸ್ತೂತ್ಕರದೊಳಗೆ (Bh. 1, 10, 18).

ಎರಳ್ eral. 1.=ಎರಲ್ 1, etc. wind (Śmd. 41).

ಎರಳ್ eral. 2. ಎರಳು.=ಎರಲ್ 2, etc. braided hair of females. (My.).

ಎರಳೆ erale.=ಎರಲೆ. an antelope, a deer (masc. and fem.), including *e. g.* the black and spotted antelopes (ಕಮಲ, ಮೃಗ Nn. 29; ಕೃಷ್ಣ, ಪೃಷತ 47; ಹರಿಣ, ಮೃಗ 95; ಮಾರುತ ಪ್ರೇಮಿ, ಶಮ್ಬರ, ಕೃಷ್ಣ Mr. 163; ಮೃಗ, ಕುರಂಗ, ಹರಿಣ, etc., ಜಿಂಕೆ Si. 168; ಕುರಂಗಿ, ಕದಲಿ Nr.; C.). ಬೋರೇ ವರ್ಣದ ಎರಳೆ, ಮಚ್ಚೇ ಎರಳೆ (ಕದಲಿ Si. 169). see ಗಣ್ಡರಳೆ.—ಎರಳೆಗುಱುಪ. -ಕುಱುಪ. the antelope-marked: the moon (Śm. 16).

ಎರಡ್ eral.=ಎರಡು (Śmd. 217. 221). two.—ಎರಟ್ಟಡಿ. (Śmd. 217). two bits, etc.—ಎರಟ್ಟರ. two hands (Abh. P. 9, 112).—ಎರಟ್ಟುದುರೆ. (Śmd. 69. 222). two horses.—ಎರಡ್ಟೆಯ್ದು. (Śmd. 69). two weapons. [—ಎರಡ್ಕಲ. both sides. ತಮ್ಮನ್ದಿರುಂ ತನ್ನೆರಡ್ಕಲದೊಳ್ ಬನ್ದಿರೆ Pb. 3, 65].—ಎರಟ್ಟವರ. two cavaras (C. Bp. 47, 37). [—ಎರಟ್ಟಣ್ಡ. two parties. ಎನ್ನನೆ ನಚ್ಚಿದನನುವರ ಕೆನ್ನನೆ ಪೊಣೆಸಿದನೆನಗೆರಟ್ಟಣ್ಡಮುನೋರನ್ನರೆ ದಲ್ Pb. 10, 12].—ಎರಟ್ಟರ. (Śmd. 217). two rows, etc.—ಎರಡ್ಡಱ. two kinds. [ವಚನಮೇಕ ಬಹು ಕ್ರಮದಿನ್ದೆರಡ್ಡಱಕ್ಕಾರಯೆ ಪೇೞ್ದೆನಿನ್ನವಱ ಜಾತಿ ವಿಭಾಗ ಗುಣಾಗುಣಂಗಳಂ Kr. 1, 114]; (Śmd. 11).—ಎರಡ್ದೆಸೆ. two regions or sides [ಎರಡ್ದೆಸೆಗಂ ಕಿಸುಱುನಿಸಾಗದು ಮಗನೆ ನೀನೊಡವ್ವುಡ ವೇೞ್ಕುಂ Pb. 9, 83. 125]; (Cpr. 5, 42; Grj. 3, 114). [—ಎರಡ್ಬೊಣೆ. two quivers. ತೊಟ್ಟ ರತ್ನಕವಚಂ ಕೊರಲೊಳ್ ಸಲೆ ಕೋದ ಬಿಲ್ ಪ್ರಯತ್ನದೆ ಬಿಗಿದಿರ್ದರೆಡ್ಬೊಣೆ Pb. 7, 79.—ಎರಟ್ನುಡಿ. to change the given word, to equivocate. ಪಿಡಿದನೆ ಪುರಿಗಣೆಯನೆರಟ್ನುಡಿದನೆ ಬಳ್ಕಿದನೆ ತಾನೆ ತನ್ನನೆ ಚಲಮಂ ಪಿಡಿದಱದಂ Pb. 12, 216].—ಎರಟ್ಬಡಿ. two measures, etc. (Śmd. 222).—ಎರಟ್ಪಡೆ. two armies. [ಅನ್ತು ಪಗಲೆಱದು ತಣಿಯದಿರುಳಂ ಪಗಲ್ಮಾಡಿ ಕಾದುವೆರಟ್ಪಡೆಗಳೇರ್ವೆಸನಂ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಲೆನ್ದು Pb. 12, 5 va.]. ತಾಗಿದುವು ಎರಟ್ಪಡೆಯ ಆನೆಯೊಳ್ ಆನೆಗಳ್ (Abh. P. 13, 75). [—ಎರಟ್ಪಗೆ. two divisions. ಆ ಪಡೆ ಕಣ್ಬಡೆದನ್ತೆ ಸೋಪಾನಾನ್ತರದೊಳಿಱಿದೆರಟ್ಪಗೆಯಾಗಿ... ನಡೆದು Ap. 13, 50 va.].—ಎರಟ್ಬಲ. two forces (Abh. P. 13, 109 va.).—ಎರಟ್ಮಾಡು.=ಎರಡು ಮಾಡು. (Rsv. 6, 67).—ಎರಟ್ಮಾತು. two words. (Śmd. 197. 217). ಎರಟ್ಮಾತಾಗಿ ಬಱ್ದುಂ ಜಗದ್ವಲಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳುಡಿಕಾಱನ್ ಆದ (Śmd. 217. 222 Mdb. MS.).—ಎರಟ್ಮೂಱು. (Śmd. 28). two and three, etc. [—ಎರಟ್ಪಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. two games of dice. ಪಲಗೆಗೆ ಪತ್ತು ಸಾಯಿರವೆ ಗದ್ಯಣಮೆನ್ದಿರದೊಡ್ಡಿ ತಾಮೆರಟ್ಪಲಗೆಯನಾಡಿ ಸೋಲ್ತೊಡೆ Pb. 6, 72].—ಎರಟ್ಸತ್ತಿಗೆ. two parasols (C. Bp. 47, 37).

ಎರಿಲದ್ದು (eril-addu=haddu). the Indian bustard, Eupoditis edwardii (Gz.); a kite.

ಎರುಬು erubu.=ಏರು 2. dung, muck (T. ಎರು; Te. ಎರುವು, ಏರುಗು; T., M. ಎಚ್ಚ, excrements of lizards, flies, rats, etc.; *cf.* ರೆಟ್ಟೆ).—ಎರುಬುಹುೞು. an earth worm, a muck worm (ಮಹೀಲತೆ, ಗಣ್ಡೂಪದ, ಕಿಂಚುಲಕ, ಕೆಸಱಿನ್ಲಿಯೂ ತ್ಯಾವದ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಹಂಚೀ ಕಡ್ಡಿಯನ್ಥಾ ಕೆಮ್ಪು ಹುೞು Si. 89; *cf.* ಎರೆ 2). see ಹೆಣ್ಣು ಎರುಬುಹುೞು.

ಎರೆ ere. 1. (=ಎರೆ 2 & 3? ಹೆರೆ 3). a dark-red or dark-brown colour, a dark or dusky colour (Te. ಎಱ, ಎಱುಪು; T. ಎರುವೈ, blood; copper; T. ಇರುಮ್ಬು, Te. ಇನುಮು, iron; T. ಇರುಳ್, the colour black); black grease for wheels (My.). 2, soil of a dark colour, black soil (ಭೂವಿಶೇಷ Śmd. Dh.; ಕ್ಷಿತಿಭೇದ Śm. 104; ಅಸಿತರಸೆ, ಕೃಷ್ಣಮೃತ್ತಿಕೆ Mr. 93; My.). ಎರೆಯುಳ್ಳದೊನ್ದು ಭೂಮ್ಯನ್ತರಮ್ ಅದು ಕೃಷ್ಣಭೂಮಿಯಕ್ಕುಂ (Nāga-varmanighaṇṭu p. 50). ಎರೆಯ ಭೂಮಿಯುಂ ಕೃಷ್ಣ ಭೂಮಿ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ರಾಗದಿನ್ದೆ ಎರೆಯನ್ ಅಡಂಗವ್ವೊಯ್ದು ಮುಗಿಲುದ್ದಮ್ ಎನಲ್ ಪರಿಯುತ್ತಮ್ ಇರ್ಪ ನೆತ್ತರ ತೊಱೆಯುಂ ಮರುಳ್ ತೊಳಸಿ ಸಾಯಿಸುತೆ ಇರ್ದುವು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯೊಳ್ (Abh. P. 13, 66). ಹಿರಿದು ಪಾಪನ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುೞುಗೆ, ಕರಗೊದೇ ಪಾಪ? ತಾ ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದುದು ಎರೆಯ ಕಲ್ಲನ್ತೆ? (Sp.).—ಎರೆನೆಲ, ಎರೆಭೂಮಿ, ಎರೆಮಣ್ಣು, ಎರೆಹೊಲ. black soil (C.).—ಎರೆಗಟ್ಲೆ. -ಕಟ್ಲೆ. sable darkness (Grj. 4, 73).

ಎರೆ ere. 2.=ಎರೆ 3? a worm that lives in orts (ಎವುಱ್, ಎಂಜಲ್ವುೞು Śmd. II, o. r. ಸೀಮುೞ್; ಕ್ರಿಮಿ Śm. 104; Te. ಎರೆ, a bait or prey of any kind, used to catch wild beasts, fish, etc.; M. ಇರೆ, bait, worms, Ascarides, etc.); a worm in general: a bait. see Bp. 21, 28; Rsv. 5, 52.—ಎರೆಮುದ್ದೆ. a lumpy mass of worms (Rsv. 5, 114 va.).—ಎರೆವಟ್ಟು. -ಪಟ್ಟು. worm-cloth: silk (ಪಟ್ಟೆ Ct. II, 78).—ಎರೆವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. baits to become abundant (Abh. P. 13, 51. 122).

ಎರೆ ere. 3. food for animals, as for snakes, birds, etc. (ತಿರ್ಯಗ್ಗ್ರಾಸ Śmd. Dh.; ಭುಜಗಗಳ ಗ್ರಾಸ Śm. 104; ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಣಿಸು Śs.; T. ಇರೈ, ಉಱೈ; M. ಇರೆ; Te. ಎಱ, a red earth-worm used as a bait; ಎಱ, redness; food; T. ಇರೈ, ಇಱೈಚ್ಚಿ, M. ಇಱಚ್ಚಿ, Te. ಎಱಚಿ, Koḍagu ಎಱ, flesh).

ಎರೆ ere. 4. to beg, to ask, to solicit (ಯಾಚ್ಞೆ Śmd. Dh.; Śm. 104; T., M. ಇರ). [ಈಗಳೊನ್ದಡಕೆಯುಮಿಲ್ಲ ಕೈಯೊಳೆರೆದಂ ಶ್ರುತಪಾರಗನೆನ್ದು ಸನ್ತಸಮ್ಬಡಿಸುವಂ Pb. 2, 46; Ap. 1, 9]. P. p. ಎರದು (Abh. P. 12, 79), ಎರೆದು. [—ಎರೆದಂ. one who gives. ಎರೆದನ

ಪೆಮ್ಪುಮಾನ್ತಧಿಕನಪ್ಪನ ಪೆಮ್ಪುಮನೀವ ಕಾವ ನಿನ್ನೆರಡು ಗುಣಂಗಳುಂ ಬಯಸುತಿರ್ಪುವು Pb. 12, 118]. — ಎರವಂ. = ಎರೆವಂ. one who begs, etc. (ಬೇೞ್ಪಂ Ct. I, 27; ಬೇಡುವವಂ Kk. 37). — ಎರೆವಂ. = ಎರವಂ. (ಬೇಡುವಂ, ಯಾಚಿಸುವಂ Śm. 47). ಎರೆವರ್ಗೆ or ಎರೆವಗ್ಗೆ (Śmd. 140).

ಎರೆ ere. 5. = ಹೆರೆ 2, etc. the slough of a snake (J. 12, 13).

ಎಱ್ er̤. (Śmd. 59; whether = ಎಱು?). *cf.* ಎರ್ತ.

ಎಱ er̤a. = ಎಱದು, ಎಱೆದು. P. p. of ಎಱೆ 2. — ಎಱ ಕೊಳ್ಳು. — ಎಱೆದು ಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಎಱಕ er̤aka. 1. coming down, etc. [ಇನ್ತೀಗಳಾಳರಸೆಮ್ಬ ನ್ದು ವಿಭೇದಮಾದೊಡೆಱಕಂ ಚೀ ಕಷ್ಟಮಲ್ತೇ Ap. 14, 32]; (Bh. 2, 2, 103).

ಎಱಕ er̤aka. 2. = ಎಱುಕ. love, goodwill (ಪ್ರೀತಿ Kk. 68; Śm. 55, o. r. ಎಱುಕ, ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ Nn. 122, Mr. 488; Bh. 5, 1, 36; T. ಎಱಙ್ಗು, ಇರಂಗು, to be tender-hearted, gracious; ಉರುಕ್ಕ, affection). [ಆಕೆಯ ದರಹಸಿತಮುಮಱಿಯೆ ಪೇೞ್ಗುಮೆಱಕಮನೆರ್ದೆಯೊಳ್ Kr. 3, 120; ಎನ್ದು ಬುದ್ಧಿವೇೞ್ದು ಮನದೆಱಕಂ ಮನೋವೇಗದಿಂ ಪರಿಯೆ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ Pb. 7, 67 va.; ಆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರೇಕವಾಗಿ ನಿಮ್ಮೊಳೆಱಕ Cv. 463]; (Cpr. 5, 22). see ಕಟ್ಟೆಱಕ s. ಕಟ್ಟು 1.

***ಎಱಕ er̤aka. 3.** fusion, (taking) shape. ಪೆಮ್ಪೆಱಕವೆತ್ತಿರೆ ಕಾವೆನೆನ್ನ ನುಡಿಯುಂ Pb. 12, 198. (*cf.* ಎರಕ).

ಎಱಕಿಲ್ er̤akil. = ಎಱಕೆ 1. a roof, a thatch (M. ಇಱೆ, T. ಇಱೈ, the eaves of a house). ಕೊಟ್ಟಗೆಯ ಎಱಕಿಲ್ (ಪಟಲ, ಛದಿಸ್ Nr.).

ಎಱಕೆ er̤ake. 1. = ಎಱಕಿಲ್. ಮನೆಯ ಎಱಕೆ. (ಪಟಲ, ಛದಿಸ್ Nr.). ಲಾಲಿಸಿದಂ ಕುಲಿನ್ದಕಂ ಸೌಭಾಗ್ಯನಿಲಯದ ಎಱಕೆಯ ವಸುವನ್ ಒದವಿದ ಅಗ್ಗದ ಪುಣ್ಯದ ಒಡಲ ಒಲ್ ಎಸೆವ ಆ ಶಿಶುವನು (J. 28, 55).

ಎಱಕೆ er̤ake. 2. = ಎಱಂಕೆ, ಱಕ್ಕೆ, ಱೆಕ್ಕೆ. a wing; a fin; an arm (ಪಕ್ಷ Nr.; ತನೂರುಹ, ಗರುತ್, ಪತ್ರ, ಪಕ್ಷ, etc. Hlā.; T. ಇಱಗು, ಇಱೈ, ಚಿಱಗು; M. ಇಱಗು, ಎಗಿಱು; Te. ಎಱಕೆ, ಱೆಕ್ಕ; Te. also: a rib; *cf.* ಸೆಱಗು?). ಎಱಕೆಯ ಮೊದಲು (ಪಕ್ಷತಿ, ಪಕ್ಷಮೂಲ Hlā.). see Bh. 3, 13, 34; J. 6, 8; 28, 36. — ಎಱಕೆವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. a winghill, a hill near a mountain (Cpr. 10, 82).

ಎಱಗಿಸು er̤agisu. to cause to bow, to bend down, etc. (Abh. P. 12, 12; J. 3, 3; 8, 3).

ಎಱಗು er̤agu. to bow, to be bent; to make obeisance to; to crouch; to come down; to alight, to perch; to fall upon, to attack, to strike; to enter, to join; to accrue to (ಪ್ರಣತ Śmd. Dh.; ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗು 183. 194 Cm.; ಬರ್ 218; ಮೋದು, ಪೊಯಿ Śs.; C., Te.; T. ಇಱಂಗು, ಇಱೈಂಜು; ಇರಜ್ಜು Tu. ಎರಗು; see s. ಇಕ್ಕು 2). [ಪರಿಗತನಗೆಯಿನ್ದಿರ್ದ್ದಂ ಗುರುನಾಣ್ಬರದಿನ್ದಮೆಱಗಿ ಮುಖದಾವರೆಯುಂ Kr. 1, 59; Vr. 5, 117; Pb. 1, 37; Ap. 2, 65; ಪರಮಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಗಣ್ಡನೊಬ್ಬ ಮತ್ತೊನ್ದಕ್ಕೆಱಗಿದರೆ ಕಿವಿಮೂಗ ಕೊಯ್ವನು! Bv. 613]. ಎಱಗಿರ್ದುದು (ನತ, ನಮ್ರ, ಬನ್ಧುರ Hlā). ಎಱಗೂದು (ನತ, etc. Mr. 454). ಪಕ್ಕಿ ಎಱಗೂದು (ತೆಂಗುಹಂ Kk. 86). ಪಕ್ಕಿ ಎಱಗುವುದು (ತೆಂಗುಹಂ Śm. 30). ಎಱಗಿದ ಮೂಗುಳ್ಳವನು (ನತನಾಸಿಕ Nr.). ಗುರುವಿಂಗೆ ಎಱಗಿದಂ (Śmd. 159). ಆರ್ ಎಱಗರ್ ನೃಪತುಂಗಂಗೆ? (171). ಅರ್ಕೇನ್ದುಗಳಂ ತವೆ ನುಂಗಿರ್ಕುಂ ಕಟ್ತಿಲೆ, ಸಿಡಿಲ್ಗಳ್ ಎಱಗುಗುಂ (267). ಮೂಷೆಯಿಟ್ಟ ಎಱಗಿದ ತೆಱದಿಂ ಕೊರ್ವಿದ ಎಕ್ಕಲಂ (135 Mdb. MS.). ಕೆಯ್ದುವಂ ಝಳಪಿಸುತ, ನಿನ್ನಂ ಭೇದಿಸುವೆನೆನ್ದು, ಎಱಗಲ್ (Bp. 32, 35). ಎಱಪ ಶರಧರದ ತುಱುಗಲ್ (Rśv. 1, 120). see Śmd. 98; Cpr. 7, 55. 60; Abh. P. 7, 72; 12, 12; Bp. 11, 10; 23, 6; 36, 35; 40, 58; 46, 59; 47, 64; 49, 36; 57, 32; Grj. 2, 105; Bh. 1, 8, 58; 1, 10, 33; 2, 13, 8. 13; Rśv. 2, 39. 50; 5, 21; 6, 11 va. & 23 va.; 8, 105; 13, 104 va.; J. 2, 14. 50; 4, 10. 44; 15, 10; 28, 44; 31, 30; Si. 249; ರೇವು. — ಎಱಗೆಱಗು. rep. (Bp. 26, 29; 31, 5; 60, 29).

ಎಱಗು er̤agu. 2. a bow, an obeisance (ನಮಸ್ಕಾರ Kk. 34, Śm. 34; ಪೊಡವಡಿಕೆ Śm. 84).

ಎಱಗು er̤agu. 3. = ಎಗ್ಗು 1. the quality or behaviour of a simpleton (ಗಾವ್ಪತನ Śm. 84).

ಎಱಗುಹ er̤aguha. bowing; coming down; perching; etc. ಪಕ್ಕಿ ಎಱಗುಹ (ತೆಂಗುಹ Śmd. II; Ct. II, 101).

ಎಱಂಕೆ er̤aṅke. = ಎಱಕೆ 2. [ಹೋಮಾಗ್ನಿಯನೆಱಂಕೆಯ ಗಾಳಿಯಿಂ ನನ್ದಲೀಯದುರಿಪುವ ರಾಜಹಂಸೆಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.; Ap. 11, 62]. (ಱಟ್ಟೆ, ಪಕ್ಕ Kk. 69; ಱಟ್ಟೆ Śm. 30; ಪಕ್ಕ 78; Abh. P. 14, 146; Rśv. 5, 55 va.). ಗಿಳಿಯ ಎಱಂಕೆಯ ಬಣ್ಣ (ಹರಿಣ Hlā.). ನಸು ಮಾಸಿದ ಎಱಂಕೆಗಳಿಂ ಕಲಹಂಸೆಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.).

ಎಱಚು er̤acu. = ಎರ್ಚು. to sprinkle; to scoop; to scatter; to strew; to cast; to sow (My.; T. ಇಱೈ; see ಇಱು 1, ಎಱೆ 2).

ಎಱಚುವಿಕೆ er̤acuvike. strewing, casting, etc. ಕೆಳಕ್ಕೆ ಜಾಱು ಬನ್ದ ಕಾಱನ್ನು ರಾಶಿಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಱಚುವಿಕೆ (Si. 400).

ಎಱತಿ er̤ati. (fr. ಎಱೆ 1). a mistress: the wife of Kāma (ಇಚ್ಚೆಗಾರ್ತಿ Ct. II, 119; T. ಇಱೈವಿ, the mistress of a house).

ಎಱದು er̤adu. = ಎಱ, ಎಱೆದು. P. p. of ಎಱೆ 2.

ಎಱವ er̤ava. a hill-tribe (in Kodagu; M.; T. ಇಱವುಳ, T. ಇಱುಮ್ಬು, a hill; Te. ಎಱುಕುವಾಣ್ಡು).

ಎಱು er̤u. to be all, entire, full or complete (ಸಮಗ್ರತ್ವ Śmd. Dh.; *cf.* ಎಲ್ಲ, ನೆಱೆ, ಇಡಿ 1 & 2; Tu. ಎಕುರ್, to be full). *cf.* ಎರ್ತ?

ಎಱುಕ er̤uka. = ಎಱಕ 2, q. v.

ಎಱೆ er̤e. 1. the state of being a master or husband (ಪತಿತ್ವ Śmd. Dh.). [ಭೋಂಕನೆ ಬೆಳ್ಪಂಗೆಡೆದತ್ತೊ ಕಾಮನೆಱೆ ಮೆಯ್ವೆರ್ಚಿತ್ತೊ Pb. 4, 42]. 2, a master (ಕರ್ತೃ Śm. 117; T. ಇಱೈ.) — ಎಱೆಯ. -ಅ 3. a master, a king; a husband [ಅಱಿಯದೆ ತನ್ನೊಡನೇನೆನ್ಮೆಱೆಯಂಗದನೆಮ್ಮ ಕೆಯ್ಯೊಳಟ್ಟಂ Pb. 8, 18]; (ಪಾಲಕ Ct. I, 82; ಆಣ್ಮ, ಬಲ್ಲಹ, ಅಧಿಪತಿ Śs.; Abh. P. 10, 8; T. ಇಱೈವ, M. ಇಱಾ). ನಾಡೆಱೆಯಂ (Śmd. 161). ಜಗದೆಱೆಯನೇ ಬಲ್ಲಂ (J. 4, 10). see ಇಂಗಡಲ ಕುವರಿಯೆಱೆಯ, ಇರುಳೆಱೆಯ, ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟೆಱೆಯ, ಪಗಲೆಱೆಯ, ಬಲ್ಲೆಱೆಯ, ಮಿನ್ನಳೆಱೆಯ, ಮುನ್ನೀರೆಱೆಯ (J. 2, 46). — ಎಱೆಯಳ್. -ಅಳ್ 3. a mistress, a queen. see ಮಾತೆಱೆಯಳ್. — ಎಱೆವಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. a royal fillet or tiara: eminent, chief (Abh. P. 4, 41; 7, 72).

ಎಱೆ er̤e. 2. to pour any liquids; to pour; (ದ್ರವದ್ರವ್ಯದಾನ Śmd. Dh.; Śm. 117; C.; T.. M. ಇಱು, T. ಇಱೈ; see ಎಱಚು) [ಕೆಯ್ನೀರೆಱೆದಂ ಗುಣಾರ್ಣವ ಮಹೀಪಾಲಂಗಮಾ ಕನ್ನೆಗಂ Pb. 5, 25; Ap. 5, 85 va.]; to cast, as metal; to overflow, to cover with water, to bathe (C.). P. ps. ಎಱ, ಎಱದು, ಎಱೆದು. ಮರಕ್ಕೆ ಎಱೆನೀರಂ! (Śmd. 115). ಮರಕ್ಕೆ ನೀರೆಱೆವ ಹರಿಕಣೆ

(ಅವಾಲ Hlā.). ಮರದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಉದಕವನ್ ಎಱೆವ ಕಟ್ಟೆ (ಆಲವಾಲ Nr.) ನೀರೆಱೆವಾತಂ (ನೀರ್ಕುಟಿಗಂ Śm. 46). ಗಿಡು ಮರಕ್ಕೆ ಎಱೆವ ನೀರ ಕಾಲುವೆ (ಆವಾಲ, etc. Mr. 108). ಬಾಳ್ಗೆ ನೀರೆಱೆ, to pour water on a person's prosperity in order to quench or destroy it (C.; Sś. 94). ಸಾಲಕ್ಕೆ ನೀರೆಱೆ, to quit a debt, to grant acquittance of a debt (C.). ಪಂಚಲೋಹಜನನ್ ಎಱೆದು (Bp. 23, 24). ಎಱೆದು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ತಿರುಗ ಕೇಳ ಬೇಡ (Prv.). ಮೆಯ್ಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಪೂಸಿ, ಬಿಸಿನೀರಿಂದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಗ್ಗಾಗ್ಗೆ ಎಱೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು (B. 1, 24). ಪಿರಂಗಿಗ ಳನ್ನು ಎಱೆಯ ತಕ್ಕದ್ದೊಂದು ಧಾತು (B. 4, 141). see Bp. 9, 12; 15, 10; 18, 3; 31, 14; 41, 21; 43, 30; 44, 2; 50, 55. 60; 58, 22; 59, 1. 2. 3. 26. 27. 28. 29. 30. 42; Rśv. 8, 117; J. 3, 9; 28, 17; Sś. 42; Dp. 148; ಧಾರೆ-.—ಎಱೆ ಎಱೆ. rep. (Bp. 6, 28; 58, 22; 60, 49).

ಎಱೆ ere. 3. = ಎಲೆ 3. pouring: fitness for being poured. — ಎಱೆಯಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಎಲೆಯಪ್ಪ. a sweet rice-pancake (My.). — ಎಱೆವಚ್ಚು. -ಹಚ್ಚು. to apply streams of water (Grj. 4, 26va.).

ಎಱೆಯಿಸು ereyisu. to cause to pour, etc. [ಎನ್ನಪ್ಪೊಡ ಮಿಕ್ಕಿಯುಮೆಱೆಯಿಸಿಯುಮುಱಿಯ್ಯಂ ಕೆಱೆಗೆವೋಗಿ ಮಾವಾಗಳ್ Vr. 4, 16]. (My.).

***ಎಱೆವಿಱನೆ erevirane.** a word to denote disorder and chaos. — ಎಱೆವಿಱನಾಗು. -ಆಗು. to get disorderly, to fade. ಎಱೆ ವಿಱನಾದ ತಲೆದುಡುಗೆಗಳುಂ Ap. 11, 70 va.

ಎಱೆಸು eresu. = ಎಱೆಯಿಸು. (My.). [ನಾಲಿಗೆ ನಲಿನಲಿದಾಡುವ ನ್ನಕ್ಕ ನಿನ್ನ ನಾಮಾಮೃತವ ತನ್ನೆಱೆಸು ಕಣ್ಣಯ್ಯಾ Bv. 485].

ಎರ್- er. (fr. ಎಱು). the state of being all or one mass. — ಎರ್ಕೆಯ್ಯು. to make or collect into a mass, to pile (Cpr. 9, 102 va.); [Tu. ಎರ್ಕು to be full, to fill].

ಎರ್ಕೆ erke. = ಎಕ್ಕೆ q. v., etc. Tbh. of ಅರ್ಕ (Śmd. 345. 364. 39; Śs.).

ಎರ್ಚು ercu. 1. = ಎಱಚು. to sprinkle, to scatter. (My.).

ಎರ್ಚು ercu. 2. = ಎಚ್ಚು 2. to smear (V. 5, 14 va.).

ಎರ್ಡು erdu. = ಎರಡು; etc. (B. 5, 33). — ಎರ್ಡನೆಯ. = ಎರಡ ನೆಯ. (B. 5, 38. 55. 86. 223). — ಎರ್ಡೂವರೆ. = ಎರಡೂವರೆ. (B. 3, 74; 5, 252). — ಎರ್ಡೆರ್ಡು. = ಎರಡೆರಡು. (B. 5, 18. 34).

ಎರ್ತ erta. (erta). fullness? (Śmd. 247). ಏತಂ, ಓತಂ, ಎ ರ್ತಂ, ಪೊರ್ತಂ (247). cf. ಎಱ್, ಎಱು?

ಎರ್ತ erta. Tbh. of ವ್ಯರ್ಥ. (My.).

ಎರ್ದು erdu. = ಎದ್ದು 4, ಎಳ್ದು. P. p. of ಎಱ್. having risen [ವಜ್ರದನ್ತನಾಸ್ಥಾನದಿನ್ದೆರ್ದು ಪೋದಂ Ap. 3, 84 va.]; (Abh. P. 7, 7 va.). ದೇವತಾದ್ವಾರೋದ್ದೇಶದೊಳ್ ಎರ್ದು, ಶಂಖುಮನೆ ಭು ಭೂ ಭೂ ಎನ್ದು ಪೂರಯ್ಸಿದಂ (Śmd. 12 Mdb. MS.). ನವಿರ್ ಇದಿರೆರ್ದು ತನುವಿನೊಳು ಪರಿರಾಜಿಸಲು (Rāghc. 17, 64).

ಎರ್ದೆ erde. = ಎದೆ 1, etc. [ಕೈಕೊಣ್ಡತ್ತಪರಿಮಿತರಾಗಮೆರ್ದೆಯಂ ಸ್ವ ಪಬಾನ್ಧವರಾ ಸುಮಿತ್ರರಾ ಪರಿಜನದಾ Kr. 2, 21; Pb. 5, 14; Ap. 2, 42 va.]; (Śmd. 55; ಉರ 43 Cm.; ಗುಣ್ಡಿಗೆ Śm. 84; Abh. P. 15, 78). ಪೊಡವ ಎರ್ದೆ (Rśv. 5, 118). — ಎರ್ದೆಗಾಣ್ಮ. -ಆಣ್ಮ. a heart's ruler, a husband, (Śmd. 167). ಎರ್ದೆಗಾಣ್ಮನ್ ಎನ್ನರ ಸನ್ ಎಲ್ಲಿದನೋ? (136. 167). — ಎರ್ದೆಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. heart-fire, heart-sorrow. (Cpr. 5, 10); — ಎರ್ದೆಗಿಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. to cause the heart to fail, to disconcert (Cpr. 8, 74). — ಎರ್ದೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. courage to fail. [ಎನ್ದು ತನ್ನ ನಾಣ್ಗಾಪನೆ ಬಗೆದತನು ಪರಿತಾಪಿತ ಶರೀ ರನುಮಾಗಿ ಶನ್ತನು ಕರಂಗೆರ್ದೆಗಿಡೆ Pb. 1, 71 va.]. ಎರ್ದೆಗಿಡದೆ ಇರು ಜನನಿಟ್ಟುರಕ್ಕೆ! (Śmd. 68). — ಎರ್ದೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. = ಎದೆಗುನ್ದು. (Abhā. 1, 29). — ಎರ್ದೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಎದೆಗೊಡು. (R.). — ಎರ್ದೆ ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take courage; to take to heart. [ಶಕ್ರ ಶಾ ರ್ಮುಕಕ ವಿಳಾಸಮನೇನೆರ್ದೆಗೊಣ್ಡು ಬೇಟದತ್ತ ಳಗಮನುಣ್ಬು ಮಾಡಿದುದೊ Pb. 7, 25; Ap. 8, 37]. ಬಿನ್ನವಿಸುವಿನೆಗಮ್ ಎರ್ದೆಗೊಣ್ಡಂ (Śmd. 294, o. r. in Mdb. ಎದೆಗೊಣ್ಡಂ). — ಎರ್ದೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to captivate, to fascinate. ಆಱುಗವಿಗಳ ಕವಿತೆ ಬುಧರನ್ ಎರ್ದೆಗೊಳಿಸು ಗುಮೇ? (Śmd. 78). [—ಎರ್ದೆತೆಱೆ. the heart to open, to express with great emotion. ಅಱುಯದಿದಂ ಮಾಡಿದೆನೆನ್ನಱುಯಮಿಕೆಗೆ ಸೈರಿ ಸೆನ್ದು ನೀಂ ಸಭೆಯೊಳ್ಗಾಲ್ಗೆಱಗಿದು ಕೊಲ್ಲೆನ್ನೆರ್ದೆ ತೆಱೆವಿನೆಗಂ ಹರಿಯ ನೆಱೆನಸುರಂ ನುಡಿದಂ Pb. 6, 58; Ap. 13, 38 va.]. — ಎರ್ದೆಪಡಿದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. the heart's door to open (Abh. P. 10, 8). — ಎರ್ದೆ ಪಾಱು. the heart to palpitate (Abh. P. 9, 28). — ಎರ್ದೆಯಾಣ್ಮ. -ಆಣ್ಮ. = ಎರ್ದೆಗಾಣ್ಮ (Śmd. 167). [—ಎರ್ದೆಯಾಱು. -ಆಱು. heart to cool. ಉರಿವೆರ್ದೆಯಾಱೆ ಚಿನ್ತಿಪ ಮನಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟೆ ಮರಲ್ದು ನೋಡುವಚ್ಚರಿಯೊಳೆ ಚೆಚ್ಚಕಣ್ಮಲರ್ಗೆ ಸನ್ತಸದಾಗರಮಾಗೆ Pb. 5, 14]. — ಎರ್ದೆಯೊಡೆ. -ಒಡೆ. = ಎದೆ ಒಡೆ. (Abh. P. 7, 88). [— ಎರ್ದೆವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to express honestly. ನುಡಿವೊಡೆ ಅಲ್ಲೆಯೆಂಗುನೆರ್ದೆವೇೞ್ದೊಡೆ ಕೈತವಮೆಂಗುಂ Ap. 12, 33]. — ಎರ್ದೆವತ್ತು. -ಪತ್ತು. to become settled in the mind (ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ Ct. II, 12). — ಎರ್ದೆವಾಯ್. (Śmd. 55, o. r. in Mdb. ಗೆರ್ದೆ-.). — ಎರ್ದೆಪಾಱು. a palpitation of the heart; a heaving of the breast; a sob (ಗುಕ್ಕು Śm. 79).

ಎರ್ಬು erbu. = ಎಬ್ಬು, etc. to rouse. ಸಾಲ್ವಿಡಿದು ಕೂಸುವ ಧವಲಚಾಮರಂಗಳಿನ್ದೆ ಅಂಚೆವಿಣ್ಡನ್ ಎರ್ಬಿದನ್ತೆ (Rśv. 13, 77 va.). — ಎರ್ಬಟ್ಟು. = ಎಬ್ಬಟ್ಟು, etc. (Abh. P. 10, 186 va.; 10, 200; 15, 65).

***ಎರ್ಮೆ erme.** = ಎಮ್ಮೆ. ಎಱುತ್ತ ಕೞ್ತೆಯುಂ ಪಶುವುಮೆರ್ಮೆಯುಂ Vr. 97, 5.

ಎರ್ವಿಸು ervisu. = ಎಬ್ಬಿಸು, etc. (Abh. P. 13, 47). ಉರ್ವರೆಯ ಶಾಲಿಗಳ ಪಾಲ್ದೆನೆಗೆ ಸಭದಿಂ ಮುಗುರ್ವ ಗಿಳಿವಿಣ್ಡುಗಳನ್ ಉಲಿಯಿನ್ದ ಪಾಮರಿಯರ್ ಎರ್ವಿಸಿದೊಡೆ (J. 3, 5).

ಎಲ ela. 1. = ಅಲ 2, ಎಲಾ. an interjection expressing assent (My.). see ಎಲಗೆ, ಎಲವೊ, ಎಲಾ, ಎಲೆ 1.

ಎಲ ela. 2. = ಎಲೆ 2. — ಎಲಹೂಲಿ. N. of a plant (ಕರ್ಕಶ, ಕತಕ Mr. 133 in three MSS., one MS. ಕ್ರತಕ, and one ಎಲೆಹೂಲಿ).

ಎಲಗ elaga. having a leaf or leaves. see ಒನ್ದೆಲಗ.

ಎಲಗೆ ela-ge. ho! o ho! (used in calling to females, Bp. 14, 30; J. 10, 26. 31; My.).

ಎಲಚಿ elaci. = ಎಗಚಿ No. 1, etc. the jujube (ಕರ್ಕನ್ಧು Nr.; My.). — ಎಲಚಿಯ ಬಳ್ಳಿ. the bottle gourd, Lagenaria vulgaris Ser. (St. & Pl.). — ಎಲಚಿಯ ಹಣ್. a ripe jujube (Bp. 18, 16).

ಎಲಚಿ elaci. = ಇಲಾಚಿ. (ಕಾಲಾಂಗಿ, ಏಲಕ್ಕಿ Mr. 141, one MS. ಇಲಚಿ).

ಎಲಬು elabu. = ಎಲವು, ಎಲುಬು, etc. bone (My.).

ಎಲರ್ elar. = ಎರಲ್ 1, etc. (Śmd. 41). wind, air; breath (ಪವನ Ct. II, 10; ಅನಿಲ Kk. 16, Śm. 13). [ಪೊಸ ತಳಿರ್ಗಳ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯಿನೆಸೆವೆಲರ್ಗಳಿನೊಗೆವ ಘರ್ಮಜಲಮಂ ಪೀರ್ದು Ap. 11, 77]. ಎಲರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). see Rśv. 2, 35; 5, 34. 44; 9, 30; Śś. 1, 79 va.; J. 15, 3; ಎಳೆವೆಲರ್, ಕಮ್ಮೆಲರ್, etc. — ಎಲರುಣಿ. -ಉಣಿ air-eater: a serpent (ಭುಜಗ Ct. I, 10; II, 17). — ಎಲರುಣಿಗ -ಉಣಿಗ. = ಎಲರುಣಿ. (R.). — ಎಲರುಣಿಯ ಪಕ್ಕಿಗ. who reposes on

a serpent: Upēndra, Viṣṇu (Śm. 6). — ಎಲರುಣಿವಕ್ಕೆಗ. -ಪಕ್ಕೆಗ. Upēndra. (Kk. 7, o. r. -ವಟ್ಕೆಗ). — ಎಲರುಣಿವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. the enemy of serpents: Garuḍa (Śm. 6; ಬಲಗರುಡ Kk. 8). — ಎಲರುಣಿವಸಿಱ. -ಬಸಿಱ. who has a serpent round his belly: Gaṇapati (Śm. 4; ವಿನಾಯಕ Kk. 5). — ಎಲರುಣಿವಟ್ಕೆಗ. -ಪಟ್ಕೆಗ. = ಎಲರುಣಿವಕ್ಕೆಗ, q. v. — ಎಲರುಣಿವೆದೆಯ. -ಪೆದೆಯ. who has a serpent for his bow-string; Īśvara (Śm. 2; ಶಿವ Kk. 4). — ಎಲಗೆಳೆಯ. the wind's friend: fire (ಅನಲ, etc. Sm. 11; ಶಿಖಿ Kk. 21). — ಎಲರ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the wind's path: the sky (ಅಮ್ಬರ, etc. Śm. 14). — ಎಲರ್ವಟ್ಟೆಗ. -ಬಟ್ಟೆಗ. the ascending node traversing the heavens (R.). — ಎಲರ್ವಟ್ಟೆವಾವು. -ಪಾವು. the sky-serpent: Rāhu (Śm. 17).

ಎಲರ್ಚು elarcu. to make vigorous, to enliven (ಚೇತನ ಕರಣ Śmd. Dh.; T. ಇಲಿರ್, ಚಿಲಿರ್, to rise as the hairs of the body; to sprout, *cf.* ಇಗರು 2? Te. ಎಲರುಚು, to arise, appear; to be produced, manifested = ಅತಿಶಯಿಂಚು). [ಅ ಸತಿಯಿಕ್ಕಿದ ಕಣ್ಣ ನೀರಧಾರೆಗಳೊಳೆ ನಾನ್ದೆಲರ್ಚಿ ಪೊದಟ್ದೊರ್ಮೆಯೆ ಪಾಱುದುವುನ್ಮದಾಳಿಗಳ್ Pb. 5, 10].

ಎಲಲ್ elaḷ. = ಎಲರ್, etc. wind (Śmd. 42).

ಎಲವ elava. the seemul or silk-cotton tree, Bombax heptaphyllum Roxb. (Śmd. 16, o. r. in Mdb. ಏಲೆ). (T. ಇಲವ, ಇಲವು; M. ಇಲವ, ಇಲವೆ). see ಕರಿಯೆಲವ, ಕಿಱುಯ-, ಕೆಚ್ಚನೆಯ-. ಎಲವದಲಿ ಫಲಮ್ ಉಣ್ಟೆ (Bp. 30, 28). — ಎಲವದ ಮರ., = ಎಲವ. [ಎಲವದ ಮರ ಹೂತು ಫಲವಾದ ತೆಱನನ್ತೆ ಸಿರಿಯಾದರೇನು ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ Bv. 121]. (ಪಿಚ್ಛಲೆ, ಪೂರಣಿ, ಮೋಚೆ, ಸ್ಥಿರಾಯು, ಶಾಲ್ಮಲಿ Nr.; ಶುಕ, ಶಾಲ್ಮಲಿಕುಜ Nr. 153; ಪಿಚ್ಛಲೆ, etc., ಬೂರುಗದ ಗಿಡ, ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕೀ ಹತ್ತಿಯ ಗಿಡ, ಬೆಣ್ಣು ಹತ್ತಿಯ ಗಿಡ Si. 132). — ಎಲವದ ಮೇಣ. the gum or resin of the silk-cotton tree (ಪಿಚ್ಛೆ, ಶಾಲ್ಮಲೀವೇಷ್ಟ Si. 133). — ಎಲವೂರ್. N. (Bp. 13, 1).

ಎಲವು elavu. = ಎಲು, etc. bone (My.). ಹೊಟ್ಟೆ ಸೊರಗಿ, ಎಲವಿನ ಪಂಜರ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು (B. 5, 94).

ಎಲವೊ elaı-o4. ಎಲವೋ elaı-ō3. ho! o! oh! (C.). the character of this interjection is generally too strong for common conversation, occasionally even rough and fierce. see *e. g.* Śmd. 164; Bp. 9, 8. 10; 20, 22; 28, 17. 24; 49, 43; 50, 24. 27; 51, 35; 52, 29. 36; 58, 64; 60, 41; Bh. 1, 10, 30; Rśv. 6, 36; J. 12, 17. 21. 29. 41; Dp. 172. — ಎಲವೆಲವೊ. ಎಲ-ಎಲವೊ. rep. (J. 12, 38; 31, 33).

ಎಲಾ elaı-as. o! etc. (C.). an exclamation of a familiar and friendly character, used in calling or directly addressing any person. see *e. g.* B. 1, 3; 3, 1. 78. 125; 4, 42. 44. 91. *cf.* ಎಲೆಲೆ s. ಎಲೆ 1. remark: when ಎಲಾ is met with in Kannaḍa MSS., it is difficult to decide whether it or ಅಲಾ is meant.

ಎಲಾಂ elāṁ. = ಏಲಾಂ. an auction (S. Mhr.).

ಎಲಿ eli. = ಇಲಿ 2. a rat. — ಎಲಿಯಾಲ, = ಇಲಿಯಾಲ, etc. (ಮೂಷಕಪರ್ಣಿ Si. 143).

ಎಲು elu. = ಇಲ್ಪುವು, etc. a bone (ಅಸ್ಥಿ Nr., Śm. 32; ಧಾತು; ಅಸ್ಥಿ, etc. Mr. 395; My.; Tu.; T. ಎಲ್ಪು, ಎಲುಮ್ಪು; M. ಎಲುಮ್ಪು, Te. ಎಮ್ಮು). ಎಲುಗಳ್ (ಮೂಳೆ Bhn. 31). ಬರಿಯ ಎಲುಗಳ ಸಮೂಹವುಂ ಬೆನ್ನ ಎಲುಗಳ ಸಮೂಹವುಂ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಪಾರ್ಶ್ವ ಪೃಷ್ಠ್ಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಎಲುವನ್ನಿಕ್ಕಿ ಮೆತ್ತಿದ ಗೋಡೆ (ಏಡೂಕ, ಏಲೂಕ Nr.). ಒಡಲ ಎಲು (ಅಸ್ಥಿ, ಪಂಜರ, ಕಂಕಾಲ Mr. 397). ಕೆಯ್ ಕಾಲ ಎಲು (ನಲಕ, etc. 397). [ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ಎಲುದೋಱಿ ಸರಸವಾಡುವನು ಸೈರಿಸದನ್ನಕ್ಕ ಅಪ್ಪುದೇ ಭಕ್ತಿ? Bv. 210]. ಎಲುವ ನಾಯ್ಗಂ ಹೊಲೆಯಗಂ, ಮಾಂಸವನು ಮುಚ್ಚಿಗಗೆ (Bp. 21, 44). ಎಲು ಇಲ್ಲದ ನಾಲಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೂ ಬೊಗಳುತ್ತದೆ (Prv.). see Bp. 39, 33; 57, 23.

ಎಲುಗು elugu. = ಅಲುಗು 1. to shake (v. t.). ಕೆಯ್ದುಗಳನ್ ಎಲುಗಿದವು ಖಣ್ಡಿಸಿದ ತೋಳ್ಗಳ್ (J. 4, 45).

ಎಲುಬು elubu. = ಎಲು, etc. (C.). — ಎಲುಬುಸನ್ದುಕಗಿಡ. a high shrubby plant, Rhinacanthus communis Nees (Z.). *cf.* ಎಲುವುಸನ್ದಿಗಿಡ.

ಎಲುವು eluvu. = ಎಲುಬು, etc. (C.; ಕೀಕಸ, ಕುಲ್ಯ, ಅಸ್ಥಿ Si. 206). ಪಕ್ಕದ ಎಲುವು (ಪರ್ಶುಕೆ 206). ಎಲುವುಗಳು (198). ಎಲುವುಗಳ (205). ಎಲುವುಗಳಲ್ಲಿ (204). ಎಲುವಿನ ಗೋಡೆ (107). see B. 3, 123; 5, 243. — ಎಲುವುಸನ್ದಿಗಿಡ. (ವಿಶಲ್ಯೆ, ವನ್ತಿಕೆ Si. 446; *cf.* ಎಲುಬುಸನ್ದುಕಗಿಡ).

ಎಲೆ elaı-e3. 1. ಎಲೇ elaı-ē2. o!, etc. (My.). its use is that of ಎಲಾ. [ದೆಸೆಯ ಬಿಲ್ಲವರಂ ಸುಱುದಾನೆ ಮೆಟ್ಟಿದುವೆಲೆ ನೋಡಿ ಮೆಮ್ಮುದಿದು Kr. 1, 120; ಎಲೇ ಬಗೆದೆನೀಗಳೀ ಬರೆದ ಕಲ್ಪಮಿಶಾನಮಿಾ ಚಲಲ್ಲುಳಿತ ಕೇತನಂ Ap. 4, 6]. see *e. g.* Śmd. 68. 151. 152. 153. 155. 272; Bp. 1, 55; 5, 1; 11, 3. 10. 45; 13, 5. 7; 14, 13; 15, 19; 16, 27; 18, 67; 24, 78; 29, 19; 32, 58; 39, 50; 45, 14. 22. 25. 39. 48; 47, 53; 48, 8; 52, 19. 43; 53, 34. 63; 56, 51; 58, 28; 59, 46; Bh. 1, 8, 61. 77; 2, 13, 36; Rśv. 2, 48; 5, 119. 125; 7, 98; 13, 11. 102; Rām. 26, 22; J. 6, 1; 28, 35; 29, 17. 28. 36; B. 2, 34. 2, = ಅಲೆ 3, ಎನೆ 2. (My.). — ಎಲೆಎಲೆ. rep. (ಫಡಫಡ Kk. 43; Śm. 60). [ಪುಲಿಪುಲಿ ಪರಿ ಪರಿ ಪೋಪೋಗೆಲೆ ಎಲೆ ಪೆಱಪಿಂಗು ಪಿಂಗು ನಿಲ್ ನಿಲ್ Kr. 2, 26]. see Śmd. 151; Bp. 38, 19; 49, 9; Rśv. 6, 34. — ಎಲೆಲೆ. rep. it is used in remembering (smaraṇa), deliberation (vicāra), and addressing (āmantraṇa, Śmd. 394). see Bp. 9, 31; 20, 8; 32, 24; 34, 9; 45, 42; 49, 23; J. 12, 40.

ಎಲೆ ele. 2. = ಎಲ 2. a leaf [ಕಿಱುನಿಱುಯೊಳೆ ಕಿಱುದೆಲೆಗಳ ತುಱುಗಿದ ಚೆಲ್ವೆಳಸಿ ಬಳಸಿ Ap. 6, 98]; (ಪತ್ರ, etc. Nr.; Si. 122. 451. 465; ಪರ್ಣ Nn. 9; ಪತ್ರ, ಪರ್ಣ 39; C.; Abh. P. 7, 89; Tu. ಇರೆ.; T. ಇಲ್ಲೈ; M. ಇಲೆ; Te. ಆಕು, ರೇಕು); the blade of a knife, etc. (My.). 2, the leaf, *i. e.* betel leaf (C.; T. ಇಲ್ಲೈ); a leaf-plate. ಮರದ ಎಲೆ (ಬರ್ಹ, ಪರ್ಣ, ದಲ, ಪತ್ರ, etc. Hlā.). ಮರದತ್ತಣಿನ್ ಎಲೆ ಉದಿರ್ದುದು (Śmd. 115). ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡನ್ ಎಲೆ ಕಟಲ್ದುವು (297). ಒಣಗಿದೆಲೆ (ಪಱಗಂ I). ಹೂವಿನೆಲೆಯ ಆಕಾರಂ (Hlā.). ಸೀಲೆಗಳ ಎಲೆಗಳ ಧ್ವನಿ (ಮರ್ಮರ); ಎಲೆಯನ್ ಉಟ್ಟಿಹನನು (ಶಬರ); ಇಂಗಿನ ಎಲೆ (ಕಾರವಿ, ಬಾಷ್ಪಿಕೆ Nr.). ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತಿರು, to sit over the leaf-plates, *i. e.* to sit at dinner (B. 4, 198; My.). ಸಡೆ ಎಲೆ ಸೊಪ್ಪು (Bp. 16, 22). ಎಲೆಗೆ ಕಾಯಿ ಮುಱಿ, ಕಾಯಿಗೆ ಎಲೆ ಮುಱಿ — ಎಲೆ ಮೆಲಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆನ್ದು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಜಲಕಣಕಲಿತದಲಂ ನೀರ್ದಳಿದು ಇಟ್ಟ ಎಲೆ ಆಗೆ, ನಲಿನಿ ಕೆಲದಟ್ಟೆಗಳ ಇಟ್ಟೆಳ್ ಎನಿಸೆ ವಿಕಚಾಬ್ಜಂಗಳ್, ಕೊಳನ್ ಎಸೆದುದು ರಾಜಹಂಸದ ಅವುತಣದ ಎಡೆವೋಲ್ (Rśv. 12, 22). see Prv. s. ನೆಲ, ಬೇರು. — ಎಲಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. betel leaf and areca nut (C.). ಎಲಡಿಕೆ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳು, to put eladike into one's mouth (C.). ಎಲಡಿಕೆ ಹಾಕುವ ಬಟವೆ (ಹಡಪ G.). ಎಲಡಿಕೆಯ ತಿತ್ತಿ (My.). = ಎಲಡಿಕೆಯ ಚೀಲ (C.). — ಎಲೆಕಳ್ಳಿ. = ಎಲೆಗಳ್ಳಿ. (St. & Pl.). — ಎಲೆಕಾವು. the heat of leaves that have been held towards a light or a fire. ಎಲೆಕಾವು ಕೊಡು, to apply such hot leaves to alleviate pain, to apply fomentation (S. Mhr.). 2, stalk of a leaf. (My.). — ಎಲೆಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. a leaf split in the

form of a pair of scissors, with which the head of a boy is touched before the first tonsure (S. Mhr.). 2, a pair of scissors to shear wool (My.). — ಎಲೆಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. a thorny and milky shrub or tree, Euphorbia nivulia Ham. (St. & Pl.; ಮಹಾತರು, ವಜ್ರಿ Mr. 136; ಶಕ್ರ 517). 2, the prickly pear, Opuntia dillenii Haw. (S. Mhr.; Z.). 3, = ಅವುಡಲ No. 2 (My.). — ಎಲೆಗುದ್ದಲಿ. a broad guddali (My.). — ಎಲೆಚೇಳು. a kind of scorpion. ಎಮ್ಮೆಚೇಳೆನ್ನು ವೃಶ್ಚಿಕ, ಶೂಕಕೀಟ; ಎಲೆಚೇಳೆನ್ನೂ ಎನ್ಬರು (Nr.). — ಎಲೆ ತಳಲ್. to get leaves, to sprout (ಪಲ್ಲವಪ್ರಾಪ್ತಿ Śmd. Dh.). — ಎಲೆತುಮ್ಬು. the stem of a leaf (C.). — ಎಲೆತೊಟ್ಟು. = ಎಲೆತುಮ್ಬು. (ವೃನ್ತ Si. 123; plate My.). — ಎಲೆದಟ್ಟೆ. -ತಟ್ಟೆ. a plate for keeping betel leaf in (My.). — ಎಲೆದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a mass of leaves (Śsv. 3, 35 va.). — ಎಲೆದೋಟ. -ತೋಟ. a betel garden (C.). — ಎಲೆನಾಗರ. a small and dangerous snake found in the foliage of the plantain and betel (My.). — ಎಲೆಪೆಣ್ಡೆ, ಎಲೆಪಿಣ್ಡೆ. a bundle of betel leaves (C.). — ಎಲೆ ಬಿಡು. to send forth leaves, to sprout, as a tree (G. 188; C.). — ಎಲೆ ಮಿಡಿತೆ. a green locust (My.). — ಎಲೆಯ ನಾರು. the fibre or vein of a leaf (ಮಾಥಿ Nr.; My.). — ಎಲೆಯ ಬಳ್ಳಿ. the creeper called betel-leaf pepper, Piper betle Lin. (ತಾಮ್ಬೂಲವಲ್ಲಿ, ನಾಗವಲ್ಲಿ Nr., Hlā.; C.). — ಎಲೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. an arrow with a point in the form of a leaf (Rsv. 5, 52). *cf.* ಬೋಳೆಯಮ್ಬು. ಎಲೆಯುಗುರು. -ಉಗುರು. a kind of a nail-like knife that can be fixed on the top of a finger; in gathering betel leaves one is fixed on the thumb and another on the fore-finger to pinch the leaves off (C.). — ಎಲೆವನಿ. -ಹನಿ. a drop on a leaf. ಚಪಲ ಕಪಿ ನಿಡುಗೋಡಂ ಸೆಳೆದು ಅಲುಗೆ ಸೂಸುವ ಎಲೆವನಿಗಳ್ (Rsv. 9, 24). — ಎಲೆವನೆ. -ಮನೆ. a leaf-house, an arbour or a hut made of leaves. ಎಲೆವನೆಯ ಹೊಱವಣ್ಟನು (Rām. 3, 6, 5). — ಎಲೆವರದು. -ಹರದು. betel-leaf trade. ಎಲೆವರದಾಡು. to carry on such a trade (Śmd. 240). — ಎಲೆವಱೆ. -ಮಱೆ. concealment by leaves (Cpr. 7, 105). — ಎಲೆವಸ್ತ್ರ. a colored hand-kerchief (C.). — ಎಲೆವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. = ಎಲೆಯ ಬಳ್ಳಿ. [ಸೊಗಯಿಸಿ ಬನ್ದ ಮಾಮರನೆ ತಳ್ತೆಲೆವಳ್ಳಿಯೆ ಪೂತ ಜಾತಿ ಸಮ್ಪಗೆಯೆ Pb. 4, 28; Ap. 1, 67]; (St. & Pl.; My.). — ಎಲೆವಿಜ್ಜಣಿಗೆ. -ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ. a fan of leaves. (Cpr. 5, 131; 8, 91). — ಎಲೆಸವುಟು. a metal spoon with a round-blade or basin (My.).

ಎಲೆ ele. 3. = ಎಱೆ 3. pouring. — ಎಲೆಯಪ್ಪ. = ಎಱೆಯಪ್ಪ. (My.; Si. 314).

ಎಲೆಗಾಱ ele-gāṟa. a male betel-seller (C.).

ಎಲೆಗಾರ್ತಿ ele-gārti. a female betel-seller (C.).

***ಎಲೆಗೆ elege.** an intimate mode of addressing a lady. ನವೋತ್ಪಳದಳೇಕ್ಷಣೇ ... ನೀನಿದಂ ವಿವೇಕ ವಿಕಳರ್ಕಳನ್ತೆಲೆಗೆ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ತಾಳ್ದುವೋ Ap. 3, 32.

ಎಲೊ ela1-o4. ಎಲೋ ela1-ō3. o! etc. (ಭೋ G.). its use is that of ಎಲಾ, or ಎಲೆ 1 No. 1, perhaps connected with a little more force and resembling ಎಲವೊ. see *e. g.* Bp. 49, 9. 10; 55, 5. 52. 61; 51, 65; 52, 35; 60, 6; 61, 18; B. 2, 21. 47; 4, 90. 91.

ಎಳ್ಚಿ elci. = ಎಗಚಿ No. 1, etc. the jujube tree (My.).

ಎಲ್ಬು elbu. = ಎಲು, etc. (My.). ನೆರೆದ ನಿಶಾಟರ್ ಎಲ್ಬು ಉಱಾಯೆ ತಿನ್ದ ಗಜಂಗಳೆ (Abh. P. 13, 66).

ಎಲ್ಲ ella. (fr. ಎಱು). all; every thing; the whole (ಕೃತ್ಸ್ನ, ಸಮಗ್ರ, ಸಕಲ, etc. Hlā.; ಅಖಿಲ Nn. 87; ಸರ್ವ 162; Te. ಎಲ್ಲ; in T. & M. there exist ಎಲ್ಲಾಂ, ಎಲ್ಲಾಮುಂ, ಎಲ್ಲಾರುಂ; *cf.* ಇಡಿ 1). [ಸಮನಿಸುವರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿ ತೋಱದೊಡೆಲ್ಲಂ ಕ್ರಮಮುಕ್ಕುಮರ್ಥ ಶೂನ್ಯಂ Kr. 1, 78; Pb. 3, 82; Ap. 1, 80]. ಎಲ್ಲಂ (Śmd. 113. 121. 129. 134. 138. 139. 144. 188. 208. 384. 391). ಎಲ್ಲವು (122). ಪಾಲಿಕ್ಕುಂ ಜಗವೆಲ್ಲಮಂ ಕಮಲಭವಂ (268). ದೇಗುಲವೆಲ್ಲವಂ ತುಮ್ಬಿ (Bp. 49, 22). ಸರಕನೆಲ್ಲವ ಸನ್ತವಿಟ್ಟನು ತನ್ನ ಜಠರದಲಿ (Bh. 1, 10, 34). ಇನಿತೆಲ್ಲಮುಂ ಕರ್ಣತನಯಂಗೆ ತೋಱುತಿರ್ದಂ ಭೀಮಂ (J. 3, 41). ತಿಮಿಂಗಿಲನ್ ಎಲ್ಲಮಂ ನುಂಗುತಿರ್ಪುದು (6, 8). ಎಲ್ಲವಂ (12, 19). ಎಲ್ಲಕ್ಕೆಯಂ (Smd. 222). ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ (Si. 327). ಎಲ್ಲಕೆ (Bp. 51, 1). ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ (44, 51). ಎಲ್ಲವಱ (Śmd. 118. 292). ಎಲ್ಲವಱಂ (135). ಎಲ್ಲವಱಲ್ಲಿ (Nn. 87. 162). ಎಲ್ಲವರ್ (Śmd. 122. 123). ಎಲ್ಲರ್ಗೆ (J. 28, 19). ಎಲ್ಲರಿಗೆ (Bp. 2, 29). ಎಲ್ಲನ್ದದೊಳಂ (Śmd. 73). ಎಲ್ಲಂಗವ್ (ಎಲ್ಲ ಅಂಗವ್) ಎಲ್ಲ ಧನಮುಮನ್ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೊಳವ್ ಎಲ್ಲ ತೆಱದೊಳಂ ಕುಡುಗೆ, ಎನು! (183. 208). ಎಲ್ಲೆಡೆಯೊಳ್ (335). ಪಶುವಿನೊಳ್ ಆದ ಅವೆಲ್ಲಂ (ಗವ್ಯ); ಹಸು ಎಮ್ಮೆ ಮೊದಲಾದ ಉವೆಲ್ಲಂ ಜೀವಧನ ಎಮ್ಬುದು; ಶೂದ್ರನ ಭೇದವು ಅನ್ತ್ಯಜಾತಿಗಳೆಲ್ಲಂ; ನೆಲದೊಳಗೆ ಉಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಂ ನೀರೊಳಗೆ ಒಳವು (Hlā.). ಆಕಳ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮೊದಲಾಗ ಅವೆಲ್ಲಂ (Nr.). ಮಹೇನ್ದ್ರಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಂಗಳ್ ಇವೆಲ್ಲವ್ ಅಧ್ರುವಂ or ಅಧ್ರುವಂಗಳ್ (Śmd. 168). ನೀನಿಲ್ಲದೆ ಇವೆಲ್ಲವ್ ಒಳವೆ? (155). ನರರೆಲ್ಲಂ ಚನ್ದ್ರಸಾರೂಪ್ಯಮನೆ ಪಡೆದರ್ (Rsv. 11, 67). ಪೊರೆಯ ಶಬರಿಯರೆಲ್ಲ ಕರವೆತ್ತಿ ಪೊಗೞ್ವರ್ ಅವನ (Rāghc. 17, 70). ಎಲ್ಲರ ಮನೇಲಿ ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಗೇ ತೂತು (Prv.). [ಮಹಾಧ್ವಕೃತಿಗಳನೊಡರಿಸಲಾರ್ಪಾತನೆಲ್ಲರಿನ್ದಂ ಬಲ್ಲಂ Kr. 1, 16]. see, especially also with regard to the position, etc. of ಎಲ್ಲ, Bp. 2, 29; 9, 30; 14, 5; 16, 12; 18, 43; 22, 14; 27, 3; 38, 49. 60; 39, 26. 43. 59; 40, 43. 69. 89; 42, 13. 40; 43, 27. 40. 48. 65. 68; 44, 43; 46 sum.; 47, 7. 21; 49, 24, 42; 50, 80; 51, 1. 2; 52, 48; 59, 28; 60, 58. — ಎಲ್ಲದು. -ಅದು. it all (Śmd. 96. 182). ಎಲ್ಲದಕ್ಕೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹಿಡಿತುಮ್ಬ ಗಡ್ಡಕ್ಕೂ ಬಡತನವೇ? (Prv.). — ಎಲ್ಲಮುಂ. -ಉಂ 1. = ಎಲ್ಲವೂ. all together. ಅಗ್ಗದ ಅರಣ್ಯಮ್ ಎಲ್ಲಮುಂ ನೆಲಸರಿ ಅಪ್ಪಿನಂ (Rsv. 6, 34). — ಎಲ್ಲಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. of a goddess worshipped by all castes, a form of Pārvatī, one of the Śaktis (S. Mhr.; Te., Tu.). — ಎಲ್ಲರುಂ. -ಉಂ 1. all the persons together; all men. see Śmd. 112. 183. 259. 298; J. 8, 23. ಎಲ್ಲರುಂ ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದಂ (ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ, etc. Nr.). ಇನಿತೆಲ್ಲರುಂ (J. 12, 50). — ಎಲ್ಲರೂ. -ಊ 7. = ಎಲ್ಲರುಂ. ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರೆ ಹುಚ್ಚ ತಾನೂ ನಕ್ಕ. — ಎಲ್ಲರೂ ನನಗಂಜಿದರೆ ನಾನು ವೀರಾಜಿಗಂಜುವೆನು. — ಎಲ್ಲರೂ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಗೋಕರ್ಣದವರು ಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಕೀಲಿ ಕೂತರೆ ಹೊಱೋರು ಯಾರು? — ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತರೆ ಮಾರಮ್ಮ ಮರಿಗೆ ಹೆತ್ತಳು. — ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒನ್ದೇ ಬಟ್ಟೆ, ಕೊಡಗನಿಗೆ ಬೇಱೆ ಬಟ್ಟೆ (Prvs.). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣ ಬಾರದೇ ಇರುವ ಅರಸಿನ ಅನ್ತಃಪುರ (Si. 423). — ಎಲ್ಲವೂ. -ಊ 7. all the things together; all things; the whole (ಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯ Si. 423; ನ್ಯಕ್ಷ 462; ಯಾವತ್ 468; ಅಭಿತಸ್ 470). ತುಪ್ಪ ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದ ಅವೆಲ್ಲವೂ (ಪಯಸ್ಯ Nr.). ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು (Si. 254). — ಎಲ್ಲಾ. an optional form of ಎಲ್ಲ in compositions (Śmd. 208). ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಂ or ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಂ. ಎಲ್ಲ ಪುರುಷರ್ or ಎಲ್ಲಾ ಪುರುಷರ್ (208). ಎಲ್ಲಾ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ಉರ್ವರೆ, etc.); ಎಲ್ಲಾ ರತ್ನಮುಂ ವಸುಮಣಿ ಎಮ್ಬುದು, ಎಲ್ಲಾ ಲೋಹಂ. ತೈಜಸ ಎಮ್ಬುದು; ಎಲ್ಲಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಂಗಳಂ ನಿಯಮಿಸುವುದು (ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ); ಎಲ್ಲಾ ವೇದವನ್ ಓದಿದಾತನು (ಅನೂಚಾನ); ಎಲ್ಲಾ ಪಶುಗಳ ಮಱಿ (ಬರ್ಕರ Hlā.). ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ (ಸಮನ್ತತಸ್, etc.); ಎಲ್ಲಾ ಸೇನೆಯೂ ತೆರಳುವುದು (ಸರ್ವೌಘ, etc.); ಎಲ್ಲಾ ರಸಂಗಳ ಮೇಲಣ ಉದಕವು (ಮಣ್ಡ Nr.). at present also: ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡೆಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗುವವನು (Si. 362). ಭೂಮಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬನೇ ಅರಸಾಗಿ (257). — ಎಲ್ಲಾ ದೋಷ ಬೆಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ. — ಎಲ್ಲಾ (*i. e.* ಎಲ್ಲವು) ದೇವರ ಜಗಲಿಯಾದರೆ ನಿಲ್ಲೋದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿ? — ಎಲ್ಲಾ ಬಣ್ಣಾ ಮಸಿ ನುಂಗಿತು. — ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟ, ಬಂಗೀ ನಟ್ಟ.

ಎಲ್ಲಾ ಹೊಕ್ಕಿತು, ಬಾಲ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು (answers the boy his schoolmaster, paying his whole attention to the movements of a rat). — ಎಲ್ಲಾ ಹೋದರೂ ಮಲ್ಲ ಉಳಿದ (Prvs.). see B. 3, 83; Bp. 38, 77; 41, 13; 61, 52; J. 1, 6. — ಎಲ್ಲಾಗಳ್. -ಅಗಳ್. always, at all times (ಸರ್ವದಾ, ಸದಾ Nr.). ಎಲ್ಲಾಗಳುಂ (Kk. 3). — ಎಲ್ಲಾದು. -ಅದು. = ಎಲ್ಲದು. ಎಲ್ಲಾದಿಅಲ್ಲ (Si. 349). — ಎಲ್ಲಾನು. = ಎಲ್ಲವನ್ನು. (C.). — ಎಲ್ಲಾರು. = ಎಲ್ಲರು. (C.).

ಎಲ್ಲಿ ell-alli. what place? in what or which place? where? whither? ಅಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ, ಉಲ್ಲಿ (Śmd. 145). ಸುಭಕ್ತಿಯ ಸಮತೆ ಎಲ್ಲಿ ಇಹುದು, ಅಲ್ಲಿ ತಾನ್ ಇಹಂ (Bp. 10, 15; see also 55, 6). ಎಲ್ಲಿ (whither) ಹೋಗುವೆವು? (Bp. 26, 31). ಎಲ್ಲಿಗೆ (whither) ಪೋಪೆಯ್? (Śmd. 153). ಎಲ್ಲಿಗೆ ಅಯ್ಯುವೆವು (Bp. 26, 31). ಎಲ್ಲಿನ್ದ, whence? (see Bp. 28, 41; 48, 10; B. 4, 136). ಎಲ್ಲಿನ್ದ ಬನ್ದಂ (J. 28, 26). ಎಲ್ಲಿಯ, of what or which place? of what sort? (My.). ಎಲ್ಲಿಯ ಚೀಲಮ್ ಇವು? (Bp. 30, 16). ಎಲ್ಲಿಯ ಕನಕಂ? (31, 16). ಸತಿಯೆ, ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಗುರುಗಳ್? (51, 6). ನೀನ್ ಅದು ಎಲ್ಲಿಯ ತನ್ದೆ ಎನಗೆ? (3, 81). ಎಲ್ಲಿಯವ, a man of, or at, what or which place? or of what sort? (My.). ನೀನ್ ಎಲ್ಲಿಯವ? (Bp. 3, 82). ಈ ಕಳ್ಳನ್ ಎಲ್ಲಿಯವ? (31, 16). — ಎಲ್ಲಿಯಉ. = ಎಲ್ಲಿಯ. (My.). — ಎಲ್ಲಿಯದು. -ಅದು. a thing of, or at, what place? whence, or where, is it? (C.). ಎಲ್ಲಿಯೋ? o, where? one does not know or is in doubt where (or how, B. 3, 62; 4, 52). ಎಲ್ಲಿನ್ದೋ? o, whence? one does not know or is in doubt whence (Bp. 43, 35; B. 4, 57). ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಪ್ಪ (Prv.). — ಎಲ್ಲಾದರೂ. -ಆದರೂ. = ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ. whithersoever, etc. (B. 1, 25). — ಎಲ್ಲಿಗೂ. -ಊ 7. = ಎಲ್ಲಿಗೆಯು. (C.). [-ಎಲ್ಲಿಕ್ಕೆ. -ಇಕ್ಕೆ. some place. ಎಲ್ಲಿಕ್ಕೆಯ ಎಣ್ಣೆ ಎಲ್ಲಿಕ್ಕೆಯ ಬತ್ತಿ, ಎಲ್ಲಿಕ್ಕೆಯ ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸುವರು Cv. 920]. — ಎಲ್ಲಿಗೆಯು. -ಉ 9. whithersoever; wheresoever (Bp. 37, 46). — ಎಲ್ಲಿತನಕ. up to what place? how far? (Bp. 54, 34). see Prv. s. ತೆಂಗಿನ ಮರ. — ಎಲ್ಲಿದಂ. = ಎಲ್ಲಿಯವ. [where is he. ಎಮ್ಬುದುಮೂಗಳ್ ತೆಪ್ಪತ್ತು ನೆಲ್ಲಿದನೆತ್ತ ಣಿನ್ದು ಕರ್ಣನ ಕಳೇವರಮಂ ನೋಡಿ ನೋಡಲಾಜಿದೆ ಕಣ್ಣಳಂ ಮುಚ್ಚಿ ಮೂರ್ಛೆವೋಗಲ್ ಬಗೆದನಂ Pb. 13, 58 va.]; (Śmd. 136). ಅಲ್ಲಿದಂ, ಇಲ್ಲಿದಂ, ಎಲ್ಲಿದಂ (136). ಸೊಬಗಿನ ಆಗರವನ್ ಎಲ್ಲಿದನ್? ಇಚ್ಚೆಯಾಣ್ಣನ್ ಎಲ್ಲಿದನ್? ಎನ್ಗೆಣ್ಣನ್ ಎನ್ನರಸನ್ ಎಲ್ಲಿದನೋ, ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭಂ? (136). see Rśv. 13, 104. — ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ. -ಆದರೂ. wheresoever; anywhere; everywhere; whithersoever (B. 2, 48; C.). — ಎಲ್ಲಿಯಾನುಂ. -ಆನುಂ. wheresoever. (Śmd. 390). — ಎಲ್ಲಿಯುಂ. -ಉಂ 1. = ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ. [ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ಕವಿತೆಯೊಳಗಳ್ಳಂ ಗಣನೊಳಗಗ್ಗಳವೆಲ್ಲಿಯುಮಿಾ ಗುಣಾರ್ಣವಂ Pb. 1, 10]. ಅಲ್ಲಿಯುಮ್ ಇಲ್ಲಿಯುಮ್ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ನರಂ (Śmd. 150). ಅಲ್ಲಿ ಇದುಣ್ಬ ಎಮ್ಬ ಅರ್ಥದೊಳ್ ಎಲ್ಲಿಯುಮ್ ಉಳ್ಳ, ಒಡೆಯ, ವನ್ತ (ಎಮ್ಬ ಈ ಮೂಱು) ಶಬ್ದಮುಮನ್ ಅಕ್ಕುಂ (73). see also 159. 275; J. 3, 2. — ಎಲ್ಲಿಯೂ. -ಊ 7. = ಎಲ್ಲಿಯುಂ. (B. 3, 11; C.). — ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ. rep. where and where? at what or which places? ಓದುವಾಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ ಬೇಕೆಮ್ಬುದು ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ; ದೊಡ್ಡ ವಾಕ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಓದ ವಾಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ ಬೇಕೆಮ್ಬುವದಱ ಬಗ್ಗೆ ಗುಱುತುಗಳು ಉಣ್ಟೋ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ ಬೇಕು (B. 3, 4).

ಎಲ್ಲೆ elle. a limit, a boundary (My.; Te.; M. ಎದೆ, ಎಲ್ಲೆ; T. ಎಲ್ಲೈ; Tu. ಎಲ್ಲ, tomorrow, a limit of time). *cf.* Sk. ವೇಲಾ? (Bh. 3, 18, 35). — ಎಲ್ಲೆಕಟ್ಟು. = ಎಲ್ಲೆ. (My.). ಎಲ್ಲೆಕಟ್ಟಿನ ಹದ್ದು (ಸೀಮೆ Si. 113). ಎಲ್ಲೆಕಟ್ಟಿನ ಓಪಾದಿಯಾಗಿ (100). — ಎಲ್ಲೆಕಲ್ಲು. a boundary-stone (My.).

ಎಲ್ವು elvu. = ಎಲು, etc. (ಅಸ್ಥಿ, ಧಾತು, etc. Hlā.; My.). ಒಡಲ ಎಲ್ವು (ಕಂಕಾಲ, ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ); ಕೆಯ್ಯ ಕಾಲ ಎಲ್ವು (ನಲಕ); ನಟ್ಟೆಲ್ವು (ಕಸೇರು Hlā.). [—ಎಲ್ವಡಗು. -ಅಡಗು. bone and flesh; state of being crushed. ಕರಿಗಳ್ ಭೀಮಂಪಿಡಿದಡರ್ದೊಡೆ ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟೆಲ್ವಡಗಾದುವು Pb. 2, 5].

ಎವ್- ev. = ಎಮ್1-, etc. — ಎವಗೆ. = ಎಮಗೆ. [ತವ್ಮ ತವ್ಮ ಚೆಲ್ವುಗಳ ವಿಲಾಸದುರ್ಮೆಗಳೊಳಾವೆವಗಾಗಿವೆವೆನ್ದು ಬನ್ದ ಚೆನ್ನಿಗರುಮನಾಸೆಕಾಱರುಮನೊಲ್ಲದೆ Pb. 1, 106]; (Bp. 42, 34; Bh. 1, 14, 25; Rām. 1, 16, 17).

ಎವಯಿಸು evayisu. Tbh. of ವ್ಯವಯಿಸು (Abh. P. 15, 64 va.).

ಎವರ್ಣ e-varṇa. the letter ಎ (Śmd. 63. 67. 151. 356).

-ಎವು evu. = -ಎಂ 2, etc. termination of the first person plural (Śmd. 254), *e. g.* ಕೇಳ್ದೆವು, ಕಣ್ಡೆವು, ಉಸಿರ್ದೆವು; ಅಪ್ಪೆವು (255); ಒಳ್ಳಿದೆವು, ಒಳ್ಳಿದರೆವು (257), ಪಿರಿಯರೆವು (258); ಕೇಳೆವು (262), ಅಮ್ಮೆವು (263), ಒಯ್ಯೆವು, ಕೊಳ್ಳೆವು (87); ಕೇಳಿದೆವು, ಹೊರಳಿದೆವು, etc. (C.).

ಎವುಳ್ಳಿ evuḷḷi. = ಎಂಜಲ್, q. v. orts (ತಿನ್ನ, ಪತ್ತಳೆ, ಎಂಜಲ್ Ss.).

ಎವುಳು evuḷu. an insect living in orts. see s. ಎ 13.

ಎವೆ eve. = ಎಮೆ q. v., etc. eye lash (ಅಕ್ಷಿರೋಮ, ಪಕ್ಷ್ಮ Mr. 317; ನೇತ್ರಚ್ಛದ, ಪಕ್ಷ್ಮ, Nn. 86). ಕಣ್ಣೆವೆ (ಪಕ್ಷ್ಮನ್ Nr.; ಚವಲಪ್ಪು Śm. 70). [ಶಶಿಧರನಟ್ಟದ ಬೆಸನದೊಳಗೆ ಎವೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣವೆ ಪೂರಯಿಸಲು Cv. 896]. see ಕಣ್ಣೆವೆ; Bp. 4, 26; 9, 3; 13, 18; 43, 42; 44, 46; B. 4, 83; J. 9, 8; 11, 37; 19, 21; 24, 4. — ಎವೆದೆಱೆಯಿಸು. -ತೆಱೆಯಿಸು. to cause to open the eye-lids (Grj. 5, 6). — ಎವೆಯಾಟ. -ಆಟ. a motion of the eyelid (C. Bp. 47, 28). — ಎವೆಯಿಕ್ಕದವ. -ಇಕ್ಕದವ. a male person who never shuts his eye-lids: a deity (ಸುರ Śm. 8, 9). — ಎವೆಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಎಮೆ-. to put the eye-lids down, to shut them (J. 24, 45). ೧೮ ಬಾರಿ ಎವೆಯಿಕ್ಕುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠೆ Nr.).

ಎವೆ eve. Tbh. of ಯವ (ಯವ, ಸಿತಶೂಕ Nr.).

ಎಷ್ಟು eṣṭu. = ಎನಿತು, etc. how much? etc. (see ಎನಿತು with which it is identical as to meaning; C.). ಎಷ್ಟಾಗಿ (Bp. 44, 50). ಏನ್ ಎನ್ದಡು (*i. e.* ಎನ್ದರೂ), ಎಷ್ಟಾದಡಂ ಬಿಡ ತನ್ನನ್ದವ ನೀಚ ತಾಂ (Sś. 85). ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ನಷ್ಟವಾಗದೇ ಬಿಡದು (Prv.). ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೂ (ಯಾವತ್ Si. 468). ಮಣ್ಣು ಎಷ್ಟು ತರದ್ದು? (B. 1, 1). ಎಷ್ಟಱ; ಎಷ್ಟಱಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟಱೊಳಗೆ; ಎಷ್ಟಕೆ, ಎಷ್ಟಕ್ಕೆ (C.). ಎಷ್ಟು ಮನ್ದಿ or ಎಷ್ಟು ಜನರು? how many people? (C.). ಎಷ್ಟು ಮನೆ or ಮನೆಗಳು? (C.). — ಎಷ್ಟನೆಯ. -ಅನೆಯ. = ಎನಿತನೆಯ. ಎಷ್ಟನೆಯದು (B. 1, 11). — ಎಷ್ಟನ್ತ. -ಅನ್ತ. (literally: how much to say? *i. e.*) what extent? to what extent? how long? how far? also: to what an extent! etc. (C.). ಎಷ್ಟನ್ತ ಬಡತಾ ತಾಳಲಿ? (B. 3, 59). ಅವನ ಫಜೀತಿ ಎಷ್ಟನ್ತ ಹೇಟಲಿ! (B. 4, 198). ಅವನ ಕಷ್ಟ ಎಷ್ಟನ್ತ ಹೇಟ ಬೇಕು? (5, 64). ಎಷ್ಟನ್ತ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬರುತ್ತಿ? (C.). — ಎಷ್ಟಱ ಮಟ್ಟಿಗೆ. = ಎಷ್ಟನ್ತ. (C.). — ಎಷ್ಟಱವನು. -ಅವನು. a man of what position, power, faculties, etc? (C.). — ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ. = ಎಷ್ಟಱ ಮಟ್ಟಿಗೆ. (C.). — ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. what measure? etc. ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ, to whatsoever extent (B. 4, 107). ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಾದರೂ, whatsoever, or to whatsoever, extent (B. 4, 88. 90. 195). — ಎಷ್ಟೋ. -ಓ 4. ಎಷ್ಟೋ -ಓ 3. how (very) many! (B. 1, 13; 3, 67. 77; 4, 40. 70; 5, 268). 2, o, how much or many? one does not know how much or many (B. 3, 28. 40; 4, 205. 224).

ಎಸ esa. 1. (ಎಸರ್?) in ಎಸಮುಚ್ಚೆ. a cover, a lid (ಪಿಧಾನ, ಉದಂಚನ Hlā.; Mr. 210, o. rs. ಎಸಮುಚ್ಚ, ಎಸಮುಸಿ). — ಎಸಮುಸಿ. = ಎಸಮುಚ್ಚೆ, q. v.

***ಎಸ esa. 2.** in ಎಸವೋಗು. to become weak. ಎಸವೋದ ಕಿಱು ಪಶುವನುಸುರಲೀಯದೆ ವಿಧಾನಿಸಿ ತಿಮ್ಬ ಜನ್ನ ಅದಾವ ಫಲವೊ Bv. 581.

ಎಸಕ esaka. 1. (fr. ಎಸೆ 3). shine, splendor, beauty; appearance; form; state of being; fate; delight (ಮೆಱೆಸುವುದು Ct. II, 41; Te. ಎಸಕ, delight; ಎಸಗು, to be or happen; to arise, be felt, as a passion; to be agreeable; to appear or shine). ಮುನಿಸು ಇದು ನಿನತ್ತು, ಸಯ್ರಣೆ ಎನತ್ತು, ಕೆಳದಿಗೆ ತನತ್ತು ಸನ್ನಿಸುವ ಎಸಕಂ (Śmd. 179). (ಧೂರ್ತೆ) ವ್ಯಸನದ ಎಸಕದಿಂ ಮೆಯ್ಯಱಿಯದೆ, ಮನೆ ಮನೆವಾರ್ತೆಯುಂ ಮಱೆದು, ಲಜ್ಜೆಯುಂ ತೊಱೆದು ಇರುತ್ತಿರೆ (Śāstrasāra in W. 1321; Cpr. 1, 41; 7, 62 va.; Śśv. 4, 90). ದೆಸೆವೆಣ್ಗಳ್ ಬಿಸಿವಿಸಲಿಂ ಬಸವೞಿದು ಉಃಪೆನ್ದು ಸುಯ್ದು ಬಿಸುಸುಯ್ ಎಲರ್ ಎಮ್ಬುಎಸಕಮನ್ ಒಡರ್ಚೆ ಬೀಸಿದುದು ಅಸದೃಶ ಸೋಷ್ಣ ಪ್ರಭಂಜನಂ ಬೇಸಗೆಯೊಳ್ (Rśv. 5, 32). see Abh. P. 9, 96; Śśv. 2, 2 va.; J. 17, 6. 22; 28, 23; 34, 3. — ಎಸಕಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. shine or form to be destroyed (Abh. P. 13, 123).

***ಎಸಕ esaka. 2.** action, deed, work. ಮಲಯಾನಿಳನೆಸಕದಿ ನುದಿರ್ವಲರ್ಗಳ ಮಕರನ್ದ Kr. 3, 137; ತ್ರಿಜಗದೊಳೆಸಗಿದೆಸಕಮಱಿಕೇಸರಿಯಾ Pb. 1, 21; Ap. 6, 8.

ಎಸಗು esagu. 1. to engage in, to undertake, to commence; to do, to make, to perform [ಆ ನೆಗೞ್ದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೊಳಮಿಲ್ಲೆನಿಸಿದುದೀ ತ್ರಿಜಗದೊಳೆಸಗಿದೆಸಕಮಱಿಕೇಸರಿಯಾ Pb. 1, 21; Ap. 8, 35]; (ಉದ್ಯೋಗ Śmd. Dh.; ಮಾಡು Śmd. 268 Cm.; T.; M. ಎಡು, to take up; to undertake; T. ಇಱೈ, to join; to act; ಇಯಱು, to do; T. ಏಯರ್, M. ಏಚು, ಏಶು, to unite, fit, meet, take effect; Tu. ಎತ್ತು, ಎಸ್ನು, to raise; see Te. s. ಎಸಕ). ಎಸಪ (= ಎಸಗುವ, Śmd. 275). see Rśv. 5, 117; 6, 11 va.; 6, 23; 9, 12; 13, 9 (ಎಸಪುದು). 14. 18; Bh. 1, 8, 1. 53; J. 2, 9. 19. 25; 4, 15. 62; 6, 4; 9, 21; 12, 1; 16, 27; 20, 9; 25, 17; 29, 39. 2, to commence (v. i., J. 32, 55).

ಎಸಗು esagu. 2. engaging in, etc. see s. ಪುಸಿ 1.

ಎಸಗೆ esage. = ಎಸಿಗೆ, etc. (My.).

ಎಸಡಿ esaḍi. = (ಎಣ್ಡ್ರಕಾಯಿ), ಏಡಿ 1, (ನಳ್ಳಿ, ಲಳ್ಳಿ). a crab (ಕುಲೀರ, ಕರ್ಕಟ Hlā.; T. ಜಣ್ಡು, ಜೆಣ್ಡು, ನಣ್ಡು; M. ಞಣ್ಡು; Tu. ಡೆಂಜಿ; *cf.* ಇಡಕು 1, ಪಿಸುಕು, ಹಿಡಿ; Abh. P. 15, 37 va.).

ಎಸಡಿಗೆ esaḍige. = ಎಸೞ್ಗೆ. (Śmd. 28; dative of ಎಸಡಿ ?).

***ಎಸಡು esaḍu.** = ಎಸಡಿ. ಈಗಳ್ ಕಪ್ಪೆಗಳುಮೆಸಡುಗಳುಮಿಲಿಗಳು ಮೊನ್ನಿಗಳುಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಜೀವರಾಶಿಗಳಂ ಕೊನ್ದು ತಿನ್ಬೆಯಾದಯ್ Vr. 140, 4.

ಎಸದು esadu. = ಎಸೆದು. P. p. of ಎಸೆ 1 & 3.

ಎಸರ್ esar. (Śmd. 52). **ಎಸರು.** the water in a cooking pot when in a state of boiling; the water that is strained off from boiled vegetables or pulse; the water with the boiled vegetables, etc., pepper water (C.; Te.; *cf.* ವ್ಯಜನ ?). see ನೀರೆಸರ್; ಹತ್ತೆಸರು. Prv. s. ಪಡವಲ 1

ಎಸರ್ಪುದು esarpudu. (?) (Cpr. 5, 27).

ಎಸಳ್ esaḷ. ಎಸಳು. a flower-leaf, a petal (C.; Tu.; T. ಇದೞ್, ಅದೞ್, ಏಡು; M. ಇದಳ್, ಇದೞ್, ಅದೞ್; ಇದೆ, a sprout, shoot); a small twig with leaves (My.). [ಕನಕಾಮ್ಭೋಜರಜಂ ನಿಜಾಂಗರುಚಿಯುಂ ಕನ್ನೆಯ್ದಲಿನ್ದಂ ಕಟಿಲ್ದಿನಿಸಂ ತೂಳ್ದಿತೆರಳ್ದೆಸಳ್ಗಳನಮುಂ ಕಮ್ಪಂ ಕೊಳಲ್ಪರ್ಪ ಭೃಂಗನಿಕಾಯಂ Ap. 1, 62]. ಪೂವಿನೆಸಳ್ (Śmd. 28. 161). ಎಸಳ್ಗೆ, ಎಸಳ್ಗಳ್ (52). ಬನ್ದುಗೆಯೆಸಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ಕೆನ್ದಾವರೆಯೆಸಳ್ಗಳ್ (ditto). ಆ ಹೂಗಳಿಗೆ ಮೂಱು ಮೂಱು ಎಸಳುಗಳು ಇರುವವು (B. 3, 106). see Bp. 18, 30; 22, 7; Bh. 1, 5, 9; 1, 20, 54; Śśv. 1, 72; ಅಚ್ಚೆಸಳ್, ಅರೆಯೆಸಳ್, ಕೀೞೆಸಳ್, ಕುತ್ತೆಸಳ್, ನಿಟ್ಟೆಸಳ್, ಪಸುರೆಸಳ್.— ಎಸಳುಕಣ್. = ಎಸಳ್ಗಣ್. (J. 29, 29). — ಎಸಳ್ಗಣ್. -ಕಣ್. a petal-like eye (J. 6, 16; 8, 21). — ಎಸಳ್ಗುಱುಪ. -ಕುಱುಪ. an island-like leaf. ಕಿಱುಮಡುಗೊಣ್ಡು ಬಣ್ಡನೊಳಗೆ ಈಸಿ, ಪೊದೞ್ದಿರ್ದ ಇಡಿದಿರ್ದ ಕುತ್ತೆಸಳ್ಗುಱುಪದೊಳ್ ಅಯ್ದೆ ಮೆಯ್ಗರೆದು, ಕೇಸರದೊಳ್ ನಲುವಿಂ ಪೊರಳ್ದು, ನೀಳ್ದೆಱಗಿದ ಕೀೞೆಸಳ್ವೞಿಯೊಳ್ ಒಯ್ಯನೆ ಜಾಱಿ ಪರಾಗಪುಂಜದೊಳ್, ಪಱಿವಡಿಸಿತ್ತು ಭೃಂಗಶಿಶು ನೀರಜದೊಳ್ ನಿಜಪಾಂಸುಕೇಲಿಯಂ (Cpr. 7, 60). — ಎಸಳ್ವಸೆ. -ಪಸೆ. (Śmd. 54). a bed of flower-leaves. — ಎಸಳ್ವೞಿ. -ಬೞಿ. the way, or place, of a petal (Cpr. 7, 60). *cf.* ಇಗರು 2 & 3 ?

ಎಸಳೆ esaḷe. N. of a jungle tree (Rśv. 5, 58; My.).

ಎಸೞ್ esaḻ. = ಎಸಳ್. [ಮುಡಿ ಬಿಡೆ ಪರೆದೆಸೞ್ಗಳ Pb. 5, 66]; (Śmd. 59). ಎಸೞ್ಗಳ್, ಎಸೞ್ಗೆ (52).

ಎಸೞ್ಗೆ esaḻge. = ಎಸಡಿಗೆ, q. v.

ಎಸಿಗೆ esige. = ಎಸಗೆ, ಎಸುಗೆ. shooting; throwing; a throw, a shot (My.). ಬಿಲ್ಲೆಸಿಗೆ (Si. 285).

ಎಸು esu. 1. = ಇಸು 3, etc. to shoot an arrow; to throw. ಶೀಘ್ರವೆಸುವಾತ (ಲಘುಹಸ್ತ, ಶೀಘ್ರವೇಧಿ Hlā.). ಬೇಟೆಕಾಱನ್ ಎಸುವ ಪಱಿನ್ದೆ ಆದ ಬಲದ ಗಾಯವನುಳ್ಳ ಮೃಗಂ (ದಕ್ಷಿಣಾರುಸ್); ಎಸುವವನು (ಕೃತಹಸ್ತ, ಸುಪ್ರಯೋಗ, ಕೃತಪುಂಖ Nr.). ಎಸುವಡೆ (Grj. 8, 13). see Bp. 34, 24. 27; 40, 7; J. 8, 35; ಪಱಯಲೆಸು; ಪೊಣ್ದೆಸು.

ಎಸು esu. 2. (fr. ಇಸು 3). shooting, throwing. (Śmd. 250). ರತೀಶ್ವರನ ಎಸುವಿನ್ದೆ (Grj. 4, 113).

ಎಸುಗೆ esuge. = ಎಸಿಗೆ, etc. (Grj. 8, 39; Rām. 30, 11; Bh. 8, 23, 12. 45; J. 6, 32; 12, 29. 31. 35. 40; 13, 16. 20; 16, 40; 20, 12. 58; 21, 35; My.).

ಎಸೆ ese. 1. = ಎಸು 1, etc. to shoot an arrow; to throw (My.). P. ps. ಎಸೆದು, ಎಸ್ತು. [ಕೊರ್ಬುತ್ತೆಸೆದು ಬಿದಿರ್ದಾರ್ದರ್ Kr. 1, 66]. ಪರಿನರ್ತನಂಗೆಯ್ಯುತಿರೆ ನವಿಲು, ಬೇಡ ಕಣ್ಡು, ಇರದೆ ಎಸೆಯೆ (Rāghc. 17, 71). see Si. 280. 281. 289.

ಎಸೆ ese. 2. a shot; a throw (My.). [— ಎಸೆಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to render help ? ಬಗೆದೆನಗೊಯ್ಯನೆಸೆಗೆಯ್ದು Kr. 2, 152].

ಎಸೆ ese. 3. to shine, to be brilliant; to be beautiful; to be distinguished; to appear; to become manifest (ಶೋಭೆ Śmd. Dh.; ಶೋಭಿಸು Śmd. 2 Cm ; ಒಪ್ಪು 56 Cm.; T. ಇಯಂಗು, to shine; see ಎಸಕ). [ತಿವಿದಿಗಳನ್ದಮ್ಬೆತ್ತೆಸೆಯೆ ಪೇೞ್ದಡಮು ಚತ್ರಾಣಂ Kr. 1, 35; Pb. 1, 3; 1, 146; Ap. 4, 15]. see Śmd. 2. 18. 24. 56. 74. 75. 76. 81. 133. 163. 216. 235. 255. 297; Bp. 1, 26; 8, 23. 24; 12, 34; 22, 4; 44, 71; 50, 33; 53, 25; Bh. 2, 13, 25; Rśv. 2, 38. 46. 47. 48. 50; 9, 11; J. 1, 3; 3, 6. 17. 24; 5, 7; 8, 4. 5. 6; 12, 25; 17, 20. 21; 19, 6; 26, 4; 28, 26. 58; C. Bp. 2, 3; 5, 5. 7, 48. 52; Rām. 13, 4. 10. 11; Abh. P. 3, 41. 42.

ಎಸ್ತು estu. = ಎಸೆದು. (colloquial). P. p. of ಎಸೆ 1. (Si. 280. 288; My.).

ಎಹಗೆ e11-hage1. = ಎಂಗೆ, ಎಹಂಗೆ, ಎಹೆಂಗೆ, ಹೆಂಗೆ 2, ಹೇಗೆ, ಹೇಂಗೆ, ಹ್ಯಾಗೆ, ಹ್ಯಾಂಗೆ. what manner? in what manner? how? (*cf.* T. ಎಪ್ಪಗ). ತಿಬ್ಬಮ್ ಎಹಗೆ ಅಹುದು, ಅಹಗೆ

ಮಾಡಿದಂ. ದೋಷರಹಿತಮ್ ಎಹಗೆ ಅಹುದು, ಅಹಗೆ ಪೇೞ್ದಂ (Śmd. 175). see Bp. 15, 17; 18, 43; 36, 32. 33; 37, 9; 40, 38; 41, 11; 43, 57. 79; 44, 13; 58, 32; 61, 68.

ಎಹಂಗೆ e₁₁-haṅge. = ಎಹಗೆ, etc. what manner? etc. ಯುಕ್ತಿಗೆ ಎಹಂಗೆ ಅಹುದು, ಅಹಂಗೆ (Śmd. 164 Mḍb. Cm.). see Bp, 36, 57; 53, 36.

ಎಹೆಂಗೆ e₁₁-heṅge. = ಎಹಂಗೆ, etc. (Bp. 57, 67).

ಎಳ್ eḷ. 1. = ಎಳ್ಳು, q. v. gingely seed. (Śmd. 83. 84; T., M.; Tu. ಎಣ್ಮ). ಎಳ್ಳಂ (84). ಎಳ್ದೊಳ್ ಎಣ್ಣೆ (163). — ಎಳ್ಳನಿತು. -ಅನಿತು. as much as a gingely seed [ನಾಣನೆಳ್ಳನಿತುಂ ಕಾದೆನೆ ಬೇಡಿದೊನ್ದು ಪುರುಳಂ ಮಾರ್ಕೊಣ್ಡೆನೇ Ap. 12, 37]; (Bp. 37, 55; J. 10, 24; 13, 30; 17, 13).

ಎಳ್- eḷ. 2. = ಎಳ. — ಎಳ್ಗಱು. = ಎಳೆಗಱು. (My.) — ಎಳ್ನೀರು. = ಎಳನೀರು. (My.).

ಎಳ eḷa. = ಎಳ್ 2, ಎಳೆ 2. tenderness; youngth, youth; weakness; moderation; lightness in colour; etc.; (tender, etc.; see ಎಡ 2). — ಎಳ ಅಂಚೆ. a young goose. (Śmd. 70). — ಎಳಕವುಂಗು. = ಎಳೆಗೌಂಗು. (J. 19, 6). — ಎಳಗನ್ತಿ. -ಕನ್ತಿ. = ಎಳಗನ್ದಿ. a cow (or buffalo) that has lately calved, a milch cow (My.). ಕಱುಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಎಳಗನ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ವಾತ್ಸಕ ಧೈನುಕ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಎಳಗನ್ತಿಯಾಕಳು (ಧೇನು, ನವಸೂತಿಕೆ Nr.). ಎಳಗನ್ತಿ ಹಸು (ಧೇನುಕೆ Nr.). — ಎಳಗನ್ದಿ. -ಕನ್ದಿ. = ಎಳಗನ್ತಿ, ಎಳೆಗನ್ದಿ. (ಧೇನು, ನವಪ್ರಸೂತೆ Hlā.; My.). [-ಎಳಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the slight fragrance. ನನೆಯೆಳಗಮ್ಪನೆತ್ತಿಯುಮಣಂ ನನೆನಾಱದರಲ್ದನೇಕ ಕೋಕನದ ವನಂಗಳೊಳ್ ಸುೞಿದು Pb. 5, 34]. — ಎಳಗಱಿಕೆ. -ಕಱಿಕೆ. young or tender kaṟike grass (C.). [-ಎಳಗಾವು. -ಕಾವು. tender stalk. ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯೆಳಗಾವಿನಸಿಯನೂಲೊಳ್ ಕೋದ ತೋರ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಿರಿ ಮುಗುಳ ಸರಿಗೆಯುಮಂ Pb. 5, 6 va.]. — ಎಳಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. N. of a village. ಎಳಗುಡೀ ಸಕ್ಕರೆ (B. 3, 45). [-ಎಳಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. tender branch. ತೊಡರ್ದೆಳಗೊಮ್ಬುಗಳ್ವಿಡಿದು ಮರದಿಂ ಮರಕ್ಕೆ ದಾಂಗುಡಿವಿಡುವ Pb. 2, 12 va. — ಎಳಗೌಂಗು. -ಕೌಂಗು. tender areca tree. ಬಳ್ವಳ ಬೆಳೆದೆಳಗೌಂಗಿನನ್ತೆ ಲೋಕದ ಚೆಲ್ವೆಲ್ಲ ಮನೊಳಕೊಣ್ಡು Pb. 2, 39 va.]. — ಎಳದನೆ. -ತನೆ. a recently formed fetus. ಎಳದನೆಯಾವು (ಪಲಿಕ್ನಿ, ಬಾಲಗರ್ಭಿಣಿ Hlā.). — ಎಳನೀರ್. -ನೀರು. the water of an unripe cocoanut (My.). [ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗೆಗಳುಮನವಱ ಮೇಲಿರ್ದೆಲೆಯಡಕೆಯುಮಂ ತೆಂಗಿನೆಳನೀರುಮಂ ಕೊಳಲಿವ್ವುಪ್ಪನ್ತಿರೆ ಮಾಡಿ Pb. 5, 47 va.; Ap. 1, 64]. ಎಳೆನೀರ್ಗಳ್ (J. 3, 27; 11, 38). — ಎಳನೀರ್ವೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a stream of such water. ಬೇರ್ವೆರಸು ಕಾಯ್ತ ಪಲಸು, ಎಳನೀರ್ವೊನಲಂ ಕಱೆವ ತೆಂಗು (Śmd. 81). [-ಎಳನೇಸಱ್. young sun. ತೊಳ ತೊಳ ತೊಳಗಿ ಪೊಱಮಡು ವೆಳನೇಸಱ ಬಳಗದ ಬೆಳಗನೊಳಕೊಣ್ಡು Ap. 2, 62 va.]. — ಎಳಮಾವು. a young or tender mango tree or mango. [ಎಳಮಾವು ಕೆನ್ದಳಿರ ಪೂವಿನ ಬಿಣ್ಪೊಱೆಯಿಂ ಬಟಿಲ್ದು ತುಮ್ಬಿಗಳಿನೆ ತುಮ್ಬಿ Pb. 1, 8]. ಎಳ ಮಾವೆ! (Śmd. 152). [-ಎಳಮಿಂಚು. a faint lightning. ಪೊಳೆವೆಳಮಿಂಚಿನನ್ತೆಸೆದು ಗಾಡಿಯೊಳೊನ್ದಿದ ತನ್ನ ರೂಪು ಕಣ್ಗೊಳೆ Ap. 2, 71]. — ಎಳಮುತ್ತು. (Śmd. 166). a delicate, fine pearl. — ಎಳಲತೆ. a tender creeper. (Śmd. 386; Kk. 99). — ಎಳವರ್ತಿ. -ಪರ್ತಿ (?). young cotton (?). ತಱಿಯಲ್ ತಕ್ಕೆಳವರ್ತಿಗಳ್ಗೆ (Śmd. 277, o. r. in Mḍb. ಇಱಿಯಲ್). — ಎಳವರ್ದು. -ಬರ್ದು. childly proficiency (V 2, 2). — ಎಳವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. = ಎಳಲತೆ. ಎಳವಳ್ಳಿ ಬಾಲವು, ಅಲದೊರ್ಂಗಲೆ ಕೇಸರಂ (Śmd. 81). [-ಎಳವಾಳೆ. -ಬಾಳೆ. a kind of small fish. ಕಣ್ಗೆಳಿದಮಾಗಿರೆವೆನ್ದೆಳವಾಳೆಗಳೋಡಿದುವು ಬಾಲೆಯರ್ ಪುಗುವಾಗಳ್ Pb. 5, 61. — ಎಳವಾೞೆ. -ಬಾೞೆ. tender plantain tree. ಎಳವಾೞೆಯ ದಿಣ್ಡಿನೊಳ್ ಸಾಣೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va. — ಎಳವಿದಿರ್. -ಬಿದಿರ್. a tender bamboo. ಎಳವಿದಿರ ಬಣ್ಣಮೊಳ್ನಡು ಕಳಶಮನವ್ವಳಿಪ ಮೊಲೆ Ap. 4, 44. — ಎಳವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. tender sunshine. ಪೆಡೆಗಳ ಪೊಸಮಾಣಿಕದೆಳವಿಸಿಲ್ಗಳೊಳ್ ಪೊಸದಳಿರೊಳ್ ಮುಸುಕಿದ ತೆಱದಿನ್ದೆಸೆದಿರೆ Pb. 12, 141; Ap. 9, 5]. — ಎಳವುಲ್ಲು. -ಹುಲ್ಲು. young grass [ಆ ನೆಲಂ ಪಂಚರತ್ನಮಯಂ ನಾಲ್ವೆರಲಲ್ಲದಾಗದೆಳವುಲ್ ನೀಲೋತ್ಪಳಾಬ್ಜಾಕರಾಳಿ ಮನಂಗೊಳ್ವುದು Ap. 5, 29]; (ಶಷ್ಪ, ಬಾಲತೃಣ Hlā.). — ಎಳವೆೞೆ. -ಪೆೞೆ. the young or new moon. [ಮುತ್ತಿನ್ತೆಳವೆೞೆ ಗಗನಾನ್ತರದೊಳ್ ಪೊಳೆದತ್ತೆತ್ತಂ ವಸನ್ತ ಸಮಯೋತ್ತಂಸಂ Kr. 3, 125; Pb. 12, 7 va.]. ಎಳವೆೞೆ ದಾಡೆ, ಕೆನ್ದಳಿರೆ ನಾಲಗೆ (Śmd. 81).

ಎಳಕು eḷaku. young age (C.). ಆನೆ ಎಳಕಿರುವಾಗ ಕೋಱೆಗಳು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 238).

ಎಳಗ eḷaga. a species of sheep with rough wool; the ram is occasionally used by boys to ride on (C.; *cf.* Sk. ಏಡಕ, ಏಳಗ = T. ಏಟಗ = Te. ಏಟೆ = Sk. ಏಡ).

ಎಳಚಿ eḷaci. = ಎಲಚಿ, etc. the jujube (My.). — ಎಳಚಿಯ ಗಿಡ. (ಕರ್ಕನ್ಧು, ಕೋಲಿ, ಘೋಣ್ಟೆ Si. 130). — ಎಳಚಿಯ ಹಣ್ಣು. (ಕುವಲ, ಫೇನಿಲ, ಸೌವೀರ, ಬೋರೆಹಣ್ಣು Si. 130).

***ಎಳತಟ eḷataṭa.** struggle. ಅನುಭಾವವಿಲ್ಲದವನ ಭಕ್ತಿ ಎಳತಟಗೊಳಿಸಿತ್ತು Cv. 840.

ಎಳತು eḷatu. = ಎಳದು 1. (Te. ಲೇತ, Tu. ಲತ್ತ್). ಎಳತಾದ ಎಲೆ (ಪಲ್ಲವ Si. 123).

ಎಳದು eḷadu. 1. = ಎಳೆದು. that is tender, young, etc. (Śmd. 70). (see ಎಳ). — ಎಳದಾಗು. -ಆಗು. to decrease (J. 23, 41).

ಎಳದು eḷadu. 2. = ಎಳಿದು. moving about, unsteadiness, fickleness; tremblingly, unsteadily, ficklely (ತರಲಾರ್ಥ, ಬೆಳ್ಪಳಂ Śmd. 395 Cm.; M. ಇಳಗು, to move, shake, fluctuate, stir; ಇೞಕ್ಕು, to get into motion, to move, etc.).

ಎಳಱ್ eḷaṟ. = ಅಳಱ್ 2, q. v. fear (ಭಯ Ct. II, 19).

ಎಳವು eḷavu. to arrange; to order (ವಿಧೀಕರಣ Śmd. Dh.).

ಎಳವೆ eḷave. childhood. (Śmd. 247, o. r. in Mḍb. MS. ಎಡವೆ).

ಎಳಸು eḷasu. 1. to desire, to long for; to take pleasure in (ಇಚ್ಛೆ Śmd. Dh.; Te. ಲಾಚು; T. ಇಳಿ, ಇಯ್ಯೆ, connexion, concord; ಇಣ್ಯೆ, union; lust = ಇಚ್ಛೈ; see ಎಣೆ 1). [ಸನ್ನತದಿಂ ರತಕ್ಕೆಳಸಿ ನಲ್ಲಳೊಳೋತೊಡಗೂಡಿದೆನ್ನ Pb. 1, 112; Ap. 6, 56; ಕಣ್ಡುದಕ್ಕೆಳಸೆನೆನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ Bv. 756; ಮೂಗಿಲ್ಲವೆಮ್ಬ ರಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರ ದುರ್ಗನ್ಧಕ್ಕೆಳಸನಾಗಿ Cv. 1278]. see Śmd. 297. 348; Bp. 11, 6. 10; 18, 12; 20, 19; 37, 54; 39, 50; 40, 31. 50. 72; 42, 25; 52, 42; Ct. I, 1; Grj. 4, 72; Rśv. 5, 39. 78; 6, 24 va.; 8, 117; 10, 9; 13, 95 va.; Rāghc. 17, 66; J. 3, 28; 4, 41; 5, 24. 59. 68; 6, 37; 7, 42; 10, 31; 11, 16; 15, 5; 28, 40. 48. 58; 30, 23; 32, 28.

ಎಳಸು eḷasu. 2. desire, etc. (Grj. 5, 57).

ಎಳಸು eḷasu. 3. = ಅಳಸು 1, q. v. sound in coitus.

ಎಳಿದು eḷidu. = ಎಳದು 2. unsteadiness, fickleness (Abh. P. 15, 69).

ಎಳೆ eḷe. 1. a rafter (S. Mhr.; B. 4, 121. 122).

ಎಳೆ eḷe. 2. = ಎಳ, q. v. (Tu. ಎಳ್ಯ, Te. ಎಡೆ, ಲೇ). genitive ಎಳೆಯ or ಎಳೇ; locative ಎಳೆಯಲಿ, ಎಳೆಯಲ್ಲಿ, ಎಳೇಲಿ. ಎಳೆಯ ಹುಲ್ಲು

(ಶಷ್ಪ, ಬಾಲತೃಣ Nr.). ಎಳೆಯ ನೀಲಂ (ರಾಜಾವರ್ತಂ Śm. 69; Kk. 85). ಎಳೆಯ ಕೊನರ್ (ಪಲ್ಲವಾಂಕುರ, ಪ್ರವಾಲ Mr. 106). ಎಳೆಯ ಪವಳ (ಪ್ರವಾಲ, etc. 505). ಎಳೆಯ ಪಿಡಿಯಾನೆ (ಧೇನುಕೆ 471). ಶಾತ ಎಳೆಯ ಮಾವುಗಳ ಬನಬನದ ಠಾವುಗಳ್ (J. 17, 4). ಎಳೆಯ ದವನದ ಮೇಲ್ವೊದೆ (Rśv. 10, 31 va.). ಎಳೆಯ ಶಿಶು (B. 5, 321). ಎಳೇ ಹುಲ್ಲು, ಎಳೇ ಗಜುಕೆ (Si. 165), ಎಳೇ ಮಗು (196). ಎಳೇ ರೆಕ್ಕೆಗಳು (97). ಎಳೇಲಿ ಬರಲೊ? ಮುಪ್ಪಿಲಿ ಬರಲೊ? — ಎಳೇ (ಎಳೇ ಪ್ರಾಯದ) ಮುರುಳೊ? ಎಪ್ಪತ್ತೇ (ಎಪ್ಪತ್ತು ವರುಷದ) ಮುರುಳೊ? (Prvs.). — ಎಳಗಱು. = ಎಳೆಗಱು (Si. 318). — ಎಳಕಾವು. slight heat (C.). — ಎಳೆಗಣ್. -ಕಣ್. a delicate, fine eye (J. 30, 22). — ಎಳೆಗನ್ನಿ. -ಕನ್ನಿ. = ಎಳಗನ್ನಿ. (ಧೇನು Mr. 181; J. 11, 4). ಎಳೆಗನ್ನಿಯಾಕಳು (ಧೇನು, ನವಸೂತಿಕೆ Nr.; Si. 322). — ಎಳೆಗನ್ನು. -ಕನ್ನು. = ಎಳೆಗನ್ನಿ. (My.). — ಎಳೆಗನ್ನಡವಕ್ಕಿ. -ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ. a young parrot (V. 2, 31). — ಎಳೆಗಪ್ಪು. -ಕಪ್ಪು. light black (Mr. 275; My.). — ಎಳೆಗಱು. -ಕಱು. a young calf (ವತ್ಸ Nr.; J. 19, 31). ಎಳೆಗಱುಂ ತಾನ್ ದೊಡ್ಡಿತೆತ್ತು ಅಗದೇ? (Sś. 44). — ಎಳೆಗಱುಂಕೆ. -ಕಱುಂಕೆ. tender harialle grass (Cpr. 8, 4 va.). — ಎಳೆಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. a young, only partly developed unripe fruit (ಮಿಡಿ Kk. 23; Śsv. 1, 51); ತೆಂಗಿನ ಎಳೆಗಾಯೊಳಗಿನ ನೀರು (B. 2, 41). — ಎಳೆಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಎಳೆಗಾಯ್. (ಮಿಡಿ Śm. 22; ಶಲಾಟು, ಕೋಮಲ Hlā.; ಶಲಾಟು Si. 123). ಎಳೆಗಾಯಿಗೆ ಸೀಯಾಳವೆನ್ನಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (B. 2, 41). — ಎಳೆಗಾರ್. -ಕಾರ್. the newly arrived rainy season (Cpr. 4, 38). — ಎಳೆಗಾಳಿ. a gentle wind (Rśv. 5, 19 va.; 12, 23; C. Bp. 11, 5; J. 18, 23; 31, 1). — ಎಳೆಗೂಸು. -ಕೂಸು. a tender infant (C.). — ಎಳೆಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. a light red, the colour of the dawn (My.; ಅರುಣ, ಅವ್ಯಕ್ತರಾಗ Si. 51). ಎಳೆಗೆಮ್ಪುಳ್ಳ ನೆಯ್ದಿಲೆ (94). [— ಎಳೆಗೋಣ್. the neck being pulled. ಅನ್ತು ದ್ರೋಣನೆಳೆಗೋಣ ಸಾವಂ ಸಾವುದುಂ Pb. 12, 30 va.]. — ಎಳೆಗೌಂಗು. -ಕೌಂಗು. = ಎಳಕವುಂಗು. young areca (Cpr. 7, 92 va.; Rśv. 10, 31 va.). — ಎಳೆಜೊನ್ನ. faint moon-shine (Rśv. 11, 80). — ಎಳೆತುಲಸಿ. young tulasī (J. 26, 68). — ಎಳೆತೆಂಗು. a young cocoanut tree (Cpr. 7, 72 va.). — ಎಳೆತೊಗಲ್. a tender, soft skin or hide (B. 5, 26). — ಎಳೆದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. 1. tender foliage to appear (see s. ಅರವೆ 1). — ಎಳೆದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. 2. tender young foliage (ಪಲ್ಲವ, ಕಿಸಲಯ Mr. 106; ತೊವಲ್ Ct. II, 105). ಇಮ್ಮಾವಿನ ಎಳೆದಳಿರ ಪೊಳೆವ ಪೂಗುಡಿ (Cpr. 7, 92 va.). see Rśv. 2, 41; 10, 31 va.; J. 19, 34; 29, 49. [— ಎಳೆದಳಿಸು. -ತಳಿಸು. to shine brightly. ಬಳ್ವಳ ಬಳೆದೆಳೆದಳಿಸುವ ಪೊಸಗೆನ್ದಳಿರ ಗೊನ್ದಳದೊಳೆ Ap. 11, 73 va.]. — ಎಳೆದಿಂಗಳ್. -ತಿಂಗಳ್. = ಎಳೆನೇಸಱ್. (Abh. P. 3, 2). — ಎಳೆದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. a young black bee (J. 2, 65; 3, 3; 28, 43). — ಎಳೆನಗೆ. a smile (Bp. 16, 27; 26, 13; 28, 19; 57, 33; 60, 2; J. 1, 1; 2, 52; 11, 18; 13, 57; 16, 11; 19, 21). — ಎಳೆನಡಿಕೆ. one of a horse's paces: walk (ಅಸ್ಕನ್ದಿತ Si. 274). — ಎಳೆನನೆ. a delicate bud (Rśv. 2, 37). — ಎಳೆನಾಯ್. a young or small dog (J. 28, 41). — ಎಳೆನಾರು. a tender, delicate, fine fibre (My.). — ಎಳೆನೀರ್. = ಎಳೆನೀರು. (Cpr. 10, 54). — ಎಳೆನೀರು. = ಎಳನೀರ್. (My.; B. 2, 41). — ಎಳೆನೀಲ. a light blue (My.); a kind of sapphire (ರಾಜಾವರ್ತಂ Śmd. II). — ಎಳೆನೇಸಱ್. the just risen sun (Abh. P. 3, 2; J. 1, 3). — ಎಳೆಪಾಕ. not fully cooked. — ಎಳೆಪುರ್ಬು. a delicate, fine eyebrow. — ಎಳೆಪುರ್ಬುದೋಳ್. -ತೋಳ್. delicate eyebrows and arms (J. 6, 27). — ಎಳೆಪುಲ್. = ಎಳವುಲ್ಲು. (ಶಷ್ಪ Mr. 109; J. 15, 18). — ಎಳೆಪ್ರಾಯ. youth (C.). — ಎಳೆಬಣ್ಣ. light or faint colour (My.). — ಎಳೆಬಿಳುಪು. a dusty-white colour (ಈಷತ್ಪಾಣ್ಡು, ಧೂಸರ Si. 51). — ಎಳೆಮಕ್ಕಳ್. young children (J. 28, 22). — ಎಳೆ ಮಱಿ. a tender little one (B. 2, 67). — ಎಳೆಮಾದಳ. a young citron (J. 30, 16). — ಎಳೆಮಾವು. = ಎಳಮಾವು. (J. 29, 45). — ಎಳೆಮಿಂಚು. a faint lightning (Rśv. 1, 132; 8, 102). — ಎಳೆಮೀನ್. a young, small fish (J. 6, 6). — ಎಳೆಮುತ್ತು. = ಎಳಮುತ್ತು. (Bh. 2, 13, 26; Śsv. 5, 7). ಎಳೆಮೊಗರು (or ಎಳೆಮೊಗಱು) a delicate, very small fruit (My.). — ಎಳೆಯಂ. -ಅಂ 3. a young man; a boy (Śmd. 185). [ಅನ್ದಿಂಗೆಳೆಯ ನೀನು ಹಳೆಯ ನಾನು Bv. 2]; (J. 28, 16). ಎಳೆಯರ್ (J. 5, 57). — ಎಳೆಯಂಚೆ. -ಅಂಚೆ. a young goose or swan (V. 9, 25). — ಎಳೆಯ ಬಳ್ಳಿ. = ಎಳೆವಳ್ಳಿ. (J. 19, 31). — ಎಳೆಯ ಮಾವು. = ಎಳೆಮಾವು. (J. 17, 4). — ಎಳೆಯ ಮೀನ್. = ಎಳೆಮೀನ್. (J. 9, 24). — ಎಳೆಯಮ್ಬಿಲ. -ಅಮ್ಬಿಲ. weak, watery gruel (V. 2, 13). — ಎಳೆಯವ. -ಅವ. = ಎಳೆಯಂ. (My.). ಎಳೆಯವ ತೋಳಾಡಿಸಿದ ಅನ್ನ, ಎಪ್ಪತ್ತಱವ ಆಡಿಸಿದರೆ ಒಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). — ಎಳೆಯ ವಲ್ಲಿ. = ಎಳೆಯ ಬಳ್ಳಿ. (J. 30, 15). ಎಳೆಯಳ್. -ಅಳ್ 3. (Śmd. 135). a young woman; a girl. (Grj. 3, 91 va.). — ಎಳೆಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. a young leaf (Cpr. 7, 92 va.). — ಎಳೆಯೆಳೆ. rep. (B. 5, 240). — ಎಳೆಲತೆ. = ಎಳಲತೆ. (Ct. II, 68. 98; Bp. 42, 23; Bh. 1, 5, 8). — ಎಳೆವರೆಯ. -ಹರೆಯ. = ಎಳೆಪ್ರಾಯ. (My.). — ಎಳೆವಲಸು. -ಪಲಸು. a young jack tree (Cpr. 7, 86). — ಎಳೆವಸಿಱ್. -ಬಸಿಱ್. a delicate womb (Abh. P. 3, 100, 101). 2, early stage of pregnancy. — ಎಳೆವಳಿಕು. -ಪಳಿಕು. fine crystal (Cpr. 1, 111). — ಎಳೆವಳುಕು. -ಪಳುಕು. — ಎಳೆವಳಿಕು. (Śsv. 5, 3). — ಎಳೆವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. = ಎಳವಳ್ಳಿ. (Rśv. 13, 104 va.). — ಎಳೆವಾಡಿವಚನ್ದ್ರ. -ಪಾಡಿವ-. the crescent of the moon of the first day of the śuklapakṣa (Śāstrasāra in W. v. 1273). — ಎಳೆವಾಸಿ. -ಪಾಸಿ. a multitude of fine braids of hair (J. 6, 23). — ಎಳೆವಾೞೆ. -ಬಾೞೆ. a young plantain. ಎಳೆವಾೞೆಯ ಸುೞಿಯೆಲೆ (Cpr. 7, 92 va.; Abh. P. 9, 79). — ಎಳೆವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. a moderate sunshine as that of the morning and evening or of the cold season (Abh. P. 3, 13: Rśv. 9, 28; J. 3, 18; 17, 7). — ಎಳೆವುಲ್. -ಪುಲ್. = ಎಳವುಲ್ಲು. (Rśv. 8, 125). — ಎಳೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a young woman (J. 6, 18. 27. 32; 30, 2. 18). ಎಳೆವೆಣ್ಗಳ ದಟ್ಟೈ (Rśv. 13, 59 va.). — ಎಳೆವೆಣ್ದಿರ್. -ಪೆಣ್ದಿರ್. young women (Abh. P. 15, 45; Rām. 1, 16, 53). — ಎಳೆವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. = ಎಳವೆಱೆ. (Abh. P. 16, 88; Grj. 4, 20; Bp. 4, 28. 40; 17, 11; 42, 24. 37; Rśv. 13, 59 va.). — ಎಳೆವೆಱೆಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. a beam of the new moon (R.). — ಎಳೆವೆಲರ್. -ವ್-ಎಲರ್. = ಎಳೆಗಾಳಿ. (J. 3, 24; 8, 2; 30, 36). — ಎಳೆವೇಡತಿ. -ಬೇಡತಿ. a young Bēḍati (Rśv. 5, 97; 6, 24 va.). — ಎಳೆಸಡ್ಡ. a sowing machine with only one aperture (C.). — ಎಳೆಸಿಂಗ. a young lion (J. 4, 33). — ಎಳೆಸುಯ್. a slight sigh (Rśv. 12, 56). — ಎಳೆಹದ. an imperfect degree of ripeness, of cooking, etc. (C.). — ಎಳೆಹದಿರು. a fruit newly come forth, a very young fruit (My.) — ಎಳೆಹೀಚು. = ಎಳೆಹದಿರು. (My.). — ಎಳೆಹುಲ್ಲು. = ಎಳೆವುಲ್. (B. 4, 79).

ಎಳೆ eḷe. = ಇಳೆ, etc. [ಉಡುಗಿದುದು ವಿಯತ್ತಳಮೆಳೆ ಪಿಡುಗಿದುದು ಕಲಂಕಿ ಕದಡಿದುದು ಶಿವನ ಮನಂ Pb. 11, 152; Ap. 7, 121]; (ಭೂವಾಚಕ Śmd. Dh.; ಇಳೆ 357; ಭೂಮ್ಯರ್ಥ I; ಬೂವಿ, ಧರೆ, etc. Śm. 37; ಭೂಮಿ 112). — ಎಳೆದೇರ. -ತೇರ. whose chariot is the earth: Śiva (Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2). — ಎಳೆಯ ದಂಗುಳಿಯ ಮಾರಯ್ಯ. N. (Bp. 27, 49; *cf.* ಇಳೆಯ ದಂಗುಳಿಯಾರ).

ಎಳೆತನ eḷetana. tenderness; youth (My.; Si. 322). ಎಳೆತನದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯದ್ದು ಎಪ್ಪತ್ತಱ ಮೇಲೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.).

ಎಳೆದು eḷedu. = ಎಳದು 1. ಎಳೆದು ಅಪ್ಪ ಪಶು (ತರುಣಪಶು, etc. Nr.).

ಎಳೆಯಂ eḷeyaṁ. ಎಳೆಯಳ್. ಎಳೇ. see s. ಎಳೆ 2.

ಎಳ್ಳು eḷḷu. = ಎಳ್ 1. the oil-plant Sesamum indicum, the gingely-oil plant and its seed (ತಿಲ Mr. 374; see ಅಗಸೆಳ್ಳು, ಊರೆಳ್ಳು, ಕರೆಯೆಳ್ಳು, ಕಾಡ ಗುಱಾಯೆಳ್ಳು, ಕಾಡೆಳ್ಳು, ಕಾರೆಳ್ಳು, ಗುಱಾಯೆಳ್ಳು, ಗುಳ್ಳೆಳ್ಳು, ಜಳ್ಳುಎಳ್ಳು, ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು, ಹೊಳ್ಳೆಳ್ಳು). ಎಳ್ಳು ಬೆಳೆವ ಕೆಯ್ (ತೈಲೀನ Mr. 94). see Bp. 43, 71; 51, 37. 38; Dp. 59, 1. ಎಳ್ಳನ್ನು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಒಣಗುತ್ತದೆ; ನೀನು ಯಾಕೆ ಒಣಗುತ್ತಿ, ಮುರಳೀ ಬೀಜವೇ? — ಎಳ್ಳೊಣಗಿದರೆ ಎಣ್ಣೆ ಬರುತ್ತದೆ; ನೀನು ಯಾಕೆ ಒಣಗುತ್ತಿ, ಮುರಳೀ ಬೀಜವೇ? (Prvs.). — ಎಳ್ಳ ಕೆಯಿ. a field of sesamum (ತಿಲ್ಯ, ತೈಲೀನ Hlā.). — ಎಳ್ಳಗಸೆ. -ಅಗಸೆ. lin or linseed of a blackish (bluish) colour (My.; ಅತಸಿ, ಉಮೆ, ಕ್ಷುಮೆ Nr.; ಅತಸಿ, etc., ಕರಿಯಗಸೆ Si. 305; ಉಮೆ Mr. 374). [—ಎಳ್ಳಗಾಣಂ. an oil mill where sesamum oil is extracted. ಅನ್ತೆಗೆಯ್ವೆನೆನ್ದೆಳ್ಳಗಾಣಂಗಳೊಳಿಟ್ಟೆಯ್ದೂರ್ವರ್ ಋಷಿಯರ್ಕಳಂ ಪಿಱಿದು ಕೊನ್ದಂ Vr. 178, 6]. — ಎಳ್ಳಮಾಸೆ. -ಅಮಾಸೆ. the last day of the Bhādrapada month on which the manes are worshipped (My.). — ಎಳ್ಳಪ್ಪು. -ಅಪ್ಪು. = ಎಳ್ಳನಿತು s. ಎಳ್ 1. (C.; B. 3, 97; 5, 120). — ಎಳ್ಳ ಹುಗ್ಗೆ. a dish of milk, rice and sesamum (ತಿಲೌದನ Nr.). — ಎಳ್ಳ ಹೂ. the blossom of sesamum (ವಜ್ರಪುಷ್ಪ Nr.; ಶ್ರೀಮುತ್ G.). — ಎಳ್ಳು ಕಾಱು. the seed of sesamum (C.; B. 1, 6). — ಎಳ್ಳುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. the pod of sesamum (C.). — ಎಳ್ಳುಚಟ್ಣಿ. a catni (chatney) of sesamum (C.). — ಎಳ್ಳುಚಿಗಳಿ. a sweetmeat made of sesamum, etc. (C.). — ಎಳ್ಳುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a sesamum sweetmeat ball [ರಿಸಿಯರಂ ನನ್ನಿಮಿತ್ರಂ ಕಣ್ಡು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ನಿಱಿಸಿ ಎಳ್ಳುಣ್ಡೆಯನಿಕ್ಕಿದೊಡದಂ ಚರಿಗೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಸುಕಮಪ್ಪ ನೀರಂ ಕುಡಿದು Vr. 164, 3]. (C.). — ಎಳ್ಳುನೀರು. sesamum seeds and water presented as an offering to the manes of departed ancestors (My.). — ಎಳ್ಳುಬೆಲ್ಲ. a mixture of sesamum and jaggory used as an auspicious present to friends and relations at a festival in January (C.). — ಎಳ್ಳುರೇವಡಿ. a sweetmeat of sesamum and jaggory in the form of a duḍḍu (S. Mhr.). — ಎಳ್ಳುಹಿಣ್ಡಿ. the refuse of gingely-oil seed (C.). — ಎಳ್ಳುಹಿಪ್ಪೆ. = ಎಳ್ಳುಹಿಣ್ಡಿ. (ಪಿಣ್ಯಾಕ Si. 406). — ಎಳ್ಳುಹುವ್ವು. = ಎಳ್ಳ ಹೂ. (ವಜ್ರಪುಷ್ಪ Si. 104). — ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. sesamum oil (C.).

ಎಱ್ eṟ. 1. = ಎದ್-, ಎಲ್-, ಏಱ್ 1, ಏಱು 1. to stand up; to rise (ನೆಗೆ Śmd I); 2, to awake (ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿ I); to arise, to spring up; to be produced; to be obtained (ದೊರೆಕೊಳ್ I). (T., M. ಎಱು; Tu. ಲಕ್ಕ್; Te. ಲೇ; see ಎಕ್ಕಟಿಗ; ರೇಗು 1; ಲಗ್ಗೆ 2). P. p. ಎಱ್ದು [ನಿಲ್ಲವೆ ತೊಲಗಿದಿರ್ದನ್ತಲ್ಲನೊಡೆಱ್ದು ದುರ್ಕೆಯ್ದುಗೆಯಲ್ ನೀನೀಗಳ್ Kr. 3, 200; Pb. 1, 148; Ap. 9, 92]; (Rśv. 5, 116; 5, 120 va.; 5. 133; 6, 11; 6, 31 va.; 8, 124; 13, 65). ಎಱ್ದಂ (Śmd. I; 285. 288). ಎಱ್ದುದು (Rśv. 6, 2; 11, 19).

ಎಱ್ eṟ. 2. = ಏಱ್ 2. a short P. p. of ಎಱ್ 1. (Te. ಏ). — ಎಱ್ತರ್. (*i. e.* ಎಱ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to come near, to come (ಸಮೀಪಾಗಮನ Śmd. Dh.; Te. ಏ ತೆಂಚು). [ನೆರೆದು ಬನ್ದಪರವರ್ ಸಯಲಾಬಲವೆಲ್ಲವೆಱ್ತರದೆ ಕೊನ್ದಪನಿವನ್ದಿರನೀಗಳೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 1, 130; Vr. 26, 17]. ಪೊಲವೆ ಎಱ್ತನ್ದಂ (Śmd. 63). ವಸನ್ತರಾಜನ್ ಎಱ್ತನ್ದಪನ್ (260, see s. ಬರ್ದುಕು 2). see Rśv. 5, 119; 7, 97 va.; 10, 5 va.; 13, 1 va., 69 va. & 102 va. [—ಎಱ್ಪೋಗು. be gone, go away. ಎಱ್ಪೋಗು ದೂತನಪ್ಪನ ಬೆಪ್ಪಿನ ನುಡಿಗೇಳ್ದು ಮುಳಿಯಲಾಗದು Pb. 9, 58].

ಎಱ್ eṟ. 3. = ಎತ್-. rising. — ಎಱ್ತರ. (Śmd. 56). = ಎತ್ತರ. high position; height; etc. (Cpr. 5, 81; Abh. P. 9, 70; Śsv. 1, 51). — ಎಱ್ತರವು. = ಎಱ್ತರ (Śmd. 56). [2, coming, approaching. ಈ ಮುದದನ್ತಿಯೆಱ್ತರವುಱಿತನ ಶೌರ್ಯಮುಂ Pb. 12, 84].

ಎಱ್ eṟ. 4. = ಎಪ್-, ಏಱ್ 3, ಏಱು 2, ಓಱು 1. seven. (Te.; M. ಎಱು). — ಎಱ್ಪತ್ತು. = ಎಪ್ಪತ್ತು. of which it is the original form (Tu. ಎಳ್ಪ). [ಏಱ್ಪೂಱು ಕುಕ್ಷಿನಿವಾಸಿಗಳುಂ ಎಱ್ಪತ್ತಿರ್ಛಾಸಿರ ದುರ್ಗಾಟವಿಗಳುಂ Ap. 15, 3 va.]. see ಏಱ್ಪತ್ತು.

ಎಱ eṟa. 1. = ಎಱತು, ಎಱದು, ಎಱೆದು. P. p. of ಎಱ್ 1. — ಎಱ ಕೊಳ್ಳು. = ಎಱೆದು ಕೊಳ್ಳು. (C.; B. 2, 9. 23). — ಎಱ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. (ಆಕರ್ಷ Si. 461). — ಎಱ ತಡೆ. to drag and abandon dragging (to release, J. 28, 31). — ಎಱ ತರ್. -ತರು. = ಎಱೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. to drag near (a place, etc., C.). — ಎಱ ತರಿಸು. to cause to drag near (C.; J. 11, 31).

ಎಱ eṟa. 2. = ಇಱ 2-, ಇಱ್ 2-. dragging, etc. — ಎಱಕುಳಿ. = ಇಕುಳಿ, ಇಱ್ಕುಳಿ. pulling; attraction; captivation, charm (ಇಕುಳಿ Śm. 61; Kk. 49). — ಎಱಕುಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಇಕುಳಿಗೊಳ್, ಇಱ್ಕುಳಿಗೊಳ್. to pull towards oneself; to captivate, to charm; to lay hold of, etc. (ಸೆಳೆದು ಕೊಳ್, etc. Śs.; Abh. P. 5, 57; Grj. 2, 71 va.). ಚಿತ್ತವನ್ ಎಱಕುಳಿಗೊಮ್ಬ ಗನ್ಧ (ಸಮಾಕರ್ಷಿ, ನಿರ್ಹಾರಿ Nr.). — ಎಱಕುಳಿಗೊಳುಹ. -ಕೊಳುಹ. noun of ಎಱಕುಳಿಗೊಳ್. (ನಿರ್ಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ Nr.). — ಎಱಹೂಟೆ. the act of tying a person's feet to an animal and having him thus dragged along. ನಿಮ್ಮನಿಬರಂ ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತು ಎಱಹೂಟೆ ಹೂಡಿಸುವೆ (Bp. 57, 80). ಹಳ್ಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳನ್ ಎಱಹೂಟೆಯಂ ಕಟ್ಟಿಸೆ (C. Bp. 62, 20). ಶಿವಶರಣರನ್ ಎಱಹೂಟೆಯಿನ್ದೆ ಎಱಸಲ್ (62, 29).

ಎಱತೆ eṟata. pulling; pulling away; abstracting (C.).

ಎಱತು eṟatu. = ಎಱದು. P. p. of ಎಱ್ 1. (C.). — ಎಱತಟ. -ಅಟ 1. dragging-play: decoy (Rām. 4, 1, 14); laboriously moving: fatigue, exhaustion, fainting (Rām. 3, 8, 69). ತನ್ನಯ ಜೀವಕೆ ಎಱತಟನು ಆಯ್ತು (Bp. 52, 17). — ಎಱತಟಕೆ ಬೀಳ್. to faint away (J. 21, 34). — ಎಱತಾಟ. -ಆಟ. dragging; abstraction, withdrawing. ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳ ಎಱತಾಟ (ಉಪಾದಾನ G.).

ಎಱದು eṟadu. = ಎಱೆದು. P. p. of ಎಱ್ 1. (C.).

ಎಱಲ್ eṟal. 1. to hang from, to be pendent, to be suspended (ಜೋಲ್ Śmd. I; ಆಲಮ್ಬನ Śmd. Dh.; ನೇಲ್ Kk. 72; [ನೀಲಮಂ ಮುತ್ತುಮನೋಳಿಯೋಳಿಯೊಳೆ ಕೋದೆಱಲಿಕ್ಕಿದ ಮಾಲೆಯನ್ತೆವೊಲ್ Pb. 11, 81; ಇನಿಸೆಱಲದೆ ಬಣ್ಣ ಸರಂಗೊಣ್ಡನ್ತಿರೆ ಬಣ್ಣಸರಂ ಸೊಗಯಿಸಿದುದೇನವಳ್ ಪರಿಣತೆಯೋ Ap. 9, 31; Vr. 120, 17]; (Cpr. 10, 82; Grj. 2, 106 va.; 7, 11 va.; 7, 49; 10, 61 va.; Rśv. 5, 55 va.; *cf.* ನೇಲ್). ಪಿಂಗಾಳೊಳ್ ಎಱಲ್ದ ಭಾರಿಸಂಕಲೆ (Rśv. 6, 11 va.). 2, to be cast down, to be weary (ಬಱಲ್ Śmd. I). — ಎಱಲೆವಿಡು. -ಬಿಡು. to let hang down. ಸರಿಸವೊಳ್ ಎಱಲೆವಿಟ್ಟ ಅರಳೆಲೆ ಮಾಲೆ (Rśv. 6, 11 va.; see 8, 5 va.).

ಎಱಲ್ eṟal. 2. P. p. of ಎಱಲ್ 1. -ಎಱಲ್ತರ್. to hang down (Cpr. 4, 47).

ಎಱಲ್ಚು eṟalcu. to cause to hang down, etc. (ಆಲಮ್ಬನ Śmd. Dh.).

ಎಱವು eṟavu. 1. to rub; to rub off or out (ಅಪಮಾರ್ಜನ, ತೊಡೆ Śmd. Dh.; ನೀವು Śmd. I; T. ಇಱೈ, M. ಇಱ; M. ಇಱು, to daub, rub; to soil; ಇಱುಕ್ಕ, rubbing, polish; *cf.* ಎಱ್ಚು 2); to stroke gently (Rśv. 4, 70).

ಎಱವು eṟavu. 2. drawing, pulling. 2, spasm, cramp (My.).

ಎೞಸು e!asu. = ಎೞಿಸು. to cause to pull; to cause to drag (Bp. 58, 66; C. Bp. 62, 29; Bh. 4, 4, 59; C.).

ಎೞಿಸು e!isu. = ಎೞಸು. to cause to drag (C.). 2, to procrastinate; to stop, to thwart, to oppose (ತಳ್ವೊಯ್, ತಡವ್ಪುರೆ, ಪೋೞ್ಕುಗೞಿ, ಕಡೆಗಣಿಸು, ಇೞಿಸುನೂಂಕು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; see ಇೞಿಸು 2, ಎೞೆ 1; and *cf.* ಏಳಿಸು ?).

ಎೞೆ e!e. 1. = ಇೞ್ 1, etc. to pull, to draw, to drag; to draw towards oneself forcibly; to seize or take fraudulently for one's own use [ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನುಂ ಭೀಮನುಂ ಯಮಳರುಮೆೞೆದುಕೊಳ್ವರೆಂಬ್ಬ ಸಂಕೆಯೊಳಂ Pb. 7, 3 va.; Ap. 12, 108]; (ಬರ ಸೆಳೆ Śmd. I, o. r. ಬರ ತೆಗೆ; ರೋಧಾಕರ್ಷಣ, ಆಕ್ರಮಣಾಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; ಆಕರ್ಷಣ Śm. 112; C.; M. ಇೞೆ, T. ಇೞು, ಇಜಿ, to draw; to protract, delay; Te. ಲಾಗು, ಲಾಚು). P. ps. ಎೞೆದು, ಎೞದು, ಎೞತು, ಎೞ 1. see Bp. 53, 40; J. 3, 41; Rśv. 6, 11 va.; Si. 272. 319. 393. ಎತ್ತು ಕೋಣಗಳು ಬಣ್ಡಿ ಎೞೆಯುತ್ತವೆ (B. 1, 18). ಧಾತುಗಳಿನ್ದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉದ್ದ ತನ್ತಿಯನ್ನು ಎೞೆಯಬಹುದು (4, 97). ಜಾಳಿಗೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ತನ್ತುಗಳನ್ನು ಈ ಹುೞುವು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ್ದ ಎೞೆದು ತೆಗೆಯುತ್ತದೆ (4, 112). ಒಬ್ಬನ ಬದುಕನ್ನು ಎೞಕೊಳ್ಳುವದು (C.). — ಎೞದಾಟ. -ಆಟ. dragging and pulling, mutually pulling (C.); delay (My.). — ಎೞದಾಡು. -ಆಡು. to pull; to pull mutually (My.); to delay (My.). — ಎೞದೊಯ್. -ಒಯ್. = ಎೞೆದುಯ್. (Abh. P. 14, 102; Grj. 2, 71 va.; Bp. 42, 4; J. 7, 32; 11, 19). — ಎೞದೊಯಿ. -ಒಯಿ. = ಎೞದೊಯ್. ಫಕೀರನನ್ನು ... ನ್ಯಾಯಸಭೆಗೆ ಎೞದೊಯಿದನು (B. 4, 169). [—ಎೞೆದಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to draw forcibly and let down. ನಮ್ಮ ನೆೞೆದಿಕ್ಕುಗುಮಿಾ ನೆಲೆಯಿಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ Pb. 2, 90. — ಎೞೆದು ಕಳೆ. to ridicule. ಎನ್ನ ಮೆಯ್ಯ ದುರ್ಗನ್ಧಕ್ಕೆ ಪೇಸಿ ಕಣ್ಡವರೆಲ್ಲಮೆೞೆದು ಕಳೆಯೆ Ap. 3, 34 va.]. — ಎೞೆದುಯ್. -ಉಯ್. to seize and drag or carry along or away. [ಕೃತಾನ್ತನಿನ್ತು ನಿರ್ನೆರಮೆೞೆದುಯ್ಯೆ ಬಾರಿಸದೆ ಕೆಮ್ಮನುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತಿರ್ಪಿರೇ Ap. 3, 4]. ಕಡುಕೆಯ್ದು ಕೃತಾನ್ತನ್ ನಿರ್ನೆರಮ್ ಎೞೆದುಯ್ಯೆ (Śmd. 112).

ಎೞೆ e!e. 2. thread (ತನ್ತುಮಾತ್ರ Śmd. Dh.; ತನ್ತು Śm. 112; C.; Tu., M.; T. ಇೞೈ). ನೂಲೆೞೆ (Śmd. I). ಸಾರಸದ ನಾಳದ ಎೞೆ (ತನ್ತು Mr. 421). ನೂತ ನೂಲ ಎೞೆ (ತನ್ತು 530). ಶೀತರುಚಿಗೆ ಎೞೆಯಂ ಕೊಡುವವೊಲು (at the putting on of a new cloth, Bp. 11, 18). ಹೂಗಳೊಳಗಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಎೞೆಗಳೇ ಕೇಸರವು (B. 3, 106). ಎೞೆಯನ್ನು ತೆಗೆ, to make thread, to spin (C.; B. 5, 122; Si. 221). — ಎೞೆಯಷ್ಟಮಿ. ಅಷ್ಟಮಿ. = ಎೞೇ ಹಬ್ಬ No. 1. (My.). — ಎೞೇ ಹಬ್ಬ. = ನೂಲ ಹಬ್ಬ No. 1, q. v. (My.); = ನೂಲ ಹಬ್ಬ No. 2. (Mg.).

ಎೞ್ಚತ್ತು e!cattu. = ಎಚ್ಚತ್ತು. P. p. of ಎೞ್ಚಱ್.

ಎೞ್ಚಱ್ e!car. (Śmd. 59). = ಎಚ್ಚಱ್ 1. to awake, to cease from sleep (ಜಾಗರಣ Śmd. Dh.; ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿ 1). [ಮತ್ತಂ ಮನೋಭವನೆೞ್ಚತ್ತೊಡೆ ಕಾಮಕಾನ್ತೆ ಬೞಿಯಂ ತನ್ನಿಚ್ಚೆಯಿಂ ಮೆಚ್ಚಿ Pb. 7, 24]. 2. to become or be awake, wakeful, vigilant or cautious (ನಿದ್ರಾಭಾವ Śmd. Dh.; ಮಱವೆ ಪಿಂಗು I). 3, to become vivified or healthy, to recover (ಕುತ್ತವೋಸರಿಸು I). P. p. ಎೞ್ಚತ್ತು (I; 284).

***ಎೞ್ಚಱಿಸು e!carisu.** to awaken. ಬನ್ಧುರ ಹಿಮಗನ್ಧವಹಮೆೞ್ಚಱಿಸಿತ್ತಮೃತಾಂಶುವಕ್ತ್ರೆಯಂ Ap. 3, 22.

ಎೞ್ತರ್ e!tar. to come near. see s. ಎೞ್ 2.

ಎೞ್ತರ e!tara. ಎೞ್ತರವು. high position, height. 2, coming, approaching. see s. ಎೞ್ 3.

ಎೞ್ತು e!tu. 1. = ಎತ್ತು 4. that pulls or draws: a bull (ಗೂಳಿ Śmd. I); an ox (ಅನಡುಹ್ I). [ನೋನ್ತರ ಪಗೆವರನೆೞ್ತುೞಿದನ್ತಾಯೆ್ತನ್ನಿರದೆ ಪುರುಷಕಾರದ ಪೆಮ್ಪಂ ಚಿನ್ತಿಸಿ Pb. 7, 34; Vr. 76, 15]. ಎೞ್ತಿನ ಪಟ್ಟೆ (Śmd. 81).

ಎೞ್ತು e!tu. 2. the string or cord of the warp of the texture of a cot (ಹೊರಸಿನ ನೆಯ್ಗೆಯ ಊಕೆಯನುಲಿ Śmd. I).

ಎೞ್ಬಿಸು e!bisu. = ಎಬ್ಬಿಸು, etc. to wake from sleep or repose, to rouse (v. t., ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿಯಿಸು Śmd. I; Grj. 5, 6. 7). 2, to lift up (ಎತ್ತಿ ಕಳೆ Śmd. I).

ಎೞ್ಬು e!bu. = ಎಬ್ಬು, etc. to go upwards, to rise (ಉತ್ಸರ್ಪಣ Śmd. Dh.; T., M. ಎೞುಮ್ಬು; T. ಎೞುಪ್ಪು, to rouse). — ಎೞ್ಬಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. = ಎಬ್ಬಟ್ಟು, q. v. to follow; [to chase. ಖರಕರ ಕಿರಣಾವಳಿಯಂ ಪರಿದೆೞ್ಬಟ್ಟಿದುವು ... ನರೇನ್ದ್ರ ತಾಪಸ ತಪೋಮಯೂಖಾವಳಿಗಳ್ Pb. 8, 10; Ap. 9, 92 va.; Vr. 156, 19]; (ಅನುಧಾವನ Śmd. Dh.; ಅರೆಯಟ್ಟು, o. r. ಅಱೆ-, Kk. 66; ತೂಳ್, ಅರೆಯಟ್ಟು, ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ಬೆಂಗೆವಾಯಿ, ಬೆನ್ನೇಱು Ks.). ಪದಿನೆಣ್ಛಾಸಿರ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಯ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳ್, ಇರ್ಛಾಸಿರಂ ಮದಮಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿರ್ದ ದನ್ತಿಘಟೆಗಳ್, ಮತ್ತೆಣ್ಬಲಕ್ಕಂ ರಣೋನ್ಮದಪತ್ತಿವಜ್ರಮ್ ಎಮ್ಬ ಸೈನ್ಯಮ್ ಅದಟಿಂ ಬನ್ದು, ಉಪ್ಪಳಂ ಕಾದಿ, ಓಡಿದೊಡೆ ಎೞ್ಬಟ್ಟಿದನ್; ಅಟ್ಟಿ, ಮುಟ್ಟಿ, ಪಿಡಿದಂ ಚಾಳುಕ್ಯ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ (Śmd. 22. 83).

ಎೞ್ವಿಸು e!visu. = ಎೞ್ಬಿಸು, etc. see ಎರ್ವಿಸು.

ಏ ē

ಏ ē. 1. the twelfth letter of the alphabet (Śmd. 15. 17. 18). as an initial, it, occasionally, is represented by ಯಾ, see *e. g.* ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಯಾಕೆ, ಯಾತ; and as the vowel of an initial consonant it is usually pronounced so in the colloquial dialect, *e. g.* ನ್ಯಾಲ್ (ನೇಲ್ Si. 218), ಪ್ಯಾಟೆ (106), ಬ್ಯಾಗ (470), ಬ್ಯಾಟೆ (114), ಬ್ಯಾಡ (114), ಬ್ಯಾಡನು (341), ಬ್ಯಾಲ (126), ಬ್ಯಾಸಾಯ (300), ಬ್ಯಾಳೆ (304), ಮ್ಯಾಣ (133), ಮ್ಯಾಲೆ (95. 244. 252), ಸ್ಯಾರೆ (212), ದ್ಯಾವ (C.); ಚ್ಯಾಷ್ಟೆ (Cb. 35. 58. 127). *cf.* ಹ್ಯಾಗೆ; and also ಜ್ಯಾ 2. at times an initial ಏ is written ಯೇ. — the verbs ಕೇ, ತೇ, ಬೇ, ಮೇ have a final ಏ. — ಏ occasionally arises from ಇ (Śmd. 250). — observe also ಎಟ್ = ಏಟ್.

-ಏ ē. 2. = -ಎ 3, q. v. (Śmd. 394) a particle of emphasis, a vocative particle, used in smaraṇa, vicāra, āmantraṇa, and avadhāraṇa (Śmd. 394). ಎಳಮಾವೇ! (152). ಮನುವೇ, ನಿನ್ನಯೆ ಮಾರ್ಗಂ ಜನಕ್ಕಂ ಸೂತ್ರಮ್ ಆಯ್ತು (152). ಶಂಕರನು ನೀವೇ! ಭವನು ನೀವೇ! (Bp. 28, 65). ಆತನೇ ಶೂರತ್ವವುಳ್ಳವಂ! (38, 64). ಸತಿಗೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವೇ ಭೂಷಣಂ (Sś. 27). ಒಮ್ಮೆಲೇ (B. 2, 6). ಬೆಂಕೇ ಹಚ್ಚು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ! (4, 45). ಒನ್ದು ತಟಕು ಜೇನುತುಪ್ಪಾ ಕೊಡೇ! (4, 2). it is also added to *participles*, *e. g.* ಪ್ರತಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆ ಬರೆ ಭೂತವತಿಯಾಗಿಯೇ ಸಲ್ವುದು (Śmd. 261). ಹಸಗೆಡದೇ (Bp. 39, 64). ಎನೇ (45, 27. 31). ನಿಲ್ಲದೇ (45, 34). ತಪ್ಪದೇ (48, 5). ಅಲ್ಲವೇ (57, 58). ನಮ್ಮ ಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ (B. 1, 24). ತಿಳು ಕೊಣ್ಡೇ ಹಚ್ಚುತ್ತೇನೆ (3, 115). ಹಾಗೆ ಮಾಡದೇ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ (4, 45). ಅನುಸರಿಸಿಯೇ (4, 89). ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ (4, 135). ಮಾಡಿಯೇ (5, 87). ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ (5, 227). ಇಲ್ಲದೇ (Si. 373, 394);— and to *infinitives*, *e. g.* ಯಾವ ಮಾತು ಆಡಲೇ ಬಾರದು (B. 3, 83). ಆ ಕಥೆಯ ಭಾಷಾನ್ತರವನ್ನು ನೀನು ಇನ್ನೂ ಮಾಡೇ ಇಲ್ಲವೇ? (4, 136). ಎನ್ಥಾ ಕಠಿಣವೇ ಆಗಲಿ, ಎನ್ಥಾ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನದೇ ಆಗಲಿ ಅಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗೆ ಕೆಯ್ಗೂಡಿ ಬರುವದು (4, 152), ಏ, ರಾಮಯ್ಯ! (My.). ಏ, ರಂಗಮ್ಮ! (My.). see ಲೇ. — ಏ ಹೊ! ಏ ಹೋ! (Bp. 18, 69). — ಏ ಹೋ! (Bp. 32, 15).

-ಏ ē. 3. = -ಎ 4, q. v. (Śmd. 396). about this *questioning* particle see *e. g* Bp. 10, 3; 11, 6. 9; 20, 15; 22, 46; 28, 29; 37, 27; 39, 47; 45, 17; 53, 35; 55, 13: 56, 31; Rśv. 13, 19; Bh. 1, 8, 21. 28. 89; 2, 13, 35. 39. 47; Sś. 8. 44. ನಿನ್ನದೂ ಅದೇ ಹಾದಿ ಅಲ್ಲವೇ? (B. 1, 26). ಅದು ಗುಬ್ಬಿ ಅಲ್ಲವೇ? (2, 5). ಆ ಗುಣವನ್ನು ಗುಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ದೇವರು ಇಷ್ಟು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, ಅಲ್ಲವೇ? (2, 6). ದಡ್ಡಿಗೆ ಹೋದೇನೇ? ಅದು ದೂರ ಉಱುಯಿತು! (2, 47). see also ಏನೇ.

-ಏ ē. 4. a contraction of -ಎಯ 1, in the genitive, *e. g.* ಸಾಲೇ ಮನೆ (B. 1, 21), ಚೋರೇ ಕಾಯ್ (2, 17), ತನ್ದೇ ಹೆಸರು (Si. 65), ಏಳೇ (see ಎಳೆ 2). 2, in the accusative, *e. g.* ಅಡಿಕೇ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕ ಬಹದು (Prv.). ಎಂಜಲ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಕಾಗೇ ಓಡಿಸುವದಿಲ್ಲ (Prv.). ಕೊಱೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸು (Si. 225). 3, in the locative, *e. g.* ಕಡೇಲಿ (Si. 447), ಮನೇಲಿ (B. 5, 318). 4, in the affix -ಅನೆಯ, *e. g.* ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕ, ಎರಡನೇ ಪಾಠ, (B. 2, 1). 5, in the infinitive, *e. g.* ಕರೇ ಕಳುಹಿಸು (Si. 388).

ಏ e. 5. = ಆವ, etc., ಯಾ. what? which? ಏ ತೆಱದಿಂ (Śmd. 283). ಏ ಮಾತು (Ch. v. 138). ಏ ಕಾಲ (Bp. 41, 19; 60, 41). ಏ ತೆಱ (44, 68). ಏ ದೆಸೆ (48, 22). ಏ ಪರಿ (25, 22. 23; 27, 2. 53; 32, 13; 40, 8; 47, 26; 54, 2). ಏ ಪೊತ್ತು (8, 46). ಏವುದು [ಅಮೃತಮಯಂತ್ವದೀಯ ಮುಖಶಶಿಯುಣ್ಬಾಗಿರೆ ಶಶಿಯದೇವುದೆಮ್ಬುದು Kr. 3, 103; Pb. 1, 129; ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದೇವುದಯ್ಯಾ ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಱಲ್ಲಿಯೂ Bv. 247]; (Abh. P. 12, 61. 96). — ಏವಾಗಲೂ. -ವ್-ಆಗಲು -ಊ 7. = ಯಾವಾಗಲೂ. always (ಶಾಶ್ವತ್ Si. 467).

ಏ ē. 6. = ಏಂ, ಏನ್, etc. what? (Śmd. 211). — ಏಗುವದು. = ಏಗೆಯ್ವುದು. [ಏಗುವುದು ಏಬೆಸನೆಮ್ಬುದು ಒಪ್ಪಚ್ಚಿಯುಳವಡದು Bv. 302]; (Bp. 49, 40). — ಏಗುವೆಂ. = ಏಗೆಯ್ವೆಂ. (Bp. 8, 16. 45; 13, 20; 15, 22; 16, 5; 18, 43. 63; 20, 2; 26, 53; 38, 30; etc.). — ಏಗುವೆವು. = ಏಗೆಯ್ವೆವು. (Bp. 9, 3; 48, 13; 52, 12). — ಏಗೆಯ್. what to do or make? ಏಗೆಯ್ದಪೆವು (Bp. 15, 36). [ಕಾಣನೇಗೆಯ್ದುಂ ತನ್ನ ದೋಷಮಂ ಕಾಣದನ್ತೆನ್ದುಂ ಕಣ್ಗಳ್ ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆಯಂ Kr. 1, 45]. ಏಗೆಯ್ವುದು (49, 38). ಏಗೆಯ್ವೆಂ (17, 67; 22, 52; 50, 44; 58, 24). ಏಗೆಯ್ವರು (Mr. 5). ಏಗೆಯ್ದೊಡಂ [ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಂ ಮಹಾಮುನಿಪಂ ಪುಟ್ಟಿದನನ್ತು ದಿವ್ಯಮುನಿಗಳ್ಗೇಗೆಯ್ದೊಡಂ ತೀರದೇ Pb. 1, 69]; (C. Bp. 11, 11). ಏಗೆಯ್ಯಲುಂ (Śm. 44). — ಏಗೆಯು. = ಏಗೆಯ್. ಏಗೆಯುವೆವು (Bp. 43, 37). [— ಏದೊರೆತು. in what adequacy, propriety? ಏದೊರೆತು ತಾನೆಮ್ಮಯ್ಯನೈಶ್ವರ್ಯಂ Pb. 6, 15. — ಏ ಬಣ್ಣಮೊ. of what significance? ಬಿಸುಡು ನೀಂ ಬಲಗರ್ವಮನಾ ಸಮುದ್ರಮೇ ಬಣ್ಣಮೊ ಪಾಯ್ದೊಡೆನ್ದು Pb. 6, 33. — ಏಬಾರ್ತೆ. -ವಾರ್ತೆ. = ಏವಾೞ್ತೆ. ಮಾನಸವಾೞ ಮೋಹಮೆನಗಿನ್ನೇಬಾರ್ತೆಯೆನ್ದು Ap. 3, 52. —ಏಬೆಸನ. of what command? ಏಗುವುದು ಏಬೆಸನೆನ್ದು ತನುಕರಗಿ ಮನಕರಗಿ ನೋಡಿ ಮಾಡುವುದು ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ Bv. 864. — ಏವಣ್ಣಿದಂ. -ಪಣ್ಣಿದಂ. how did he create? ಸ್ಥೂಳಕಲ್ಲೋಳಾಸ್ಫಾಳಿತ ಹೇಮ ಶೈಲಮಿದನಿನ್ನೇವಣ್ಣಿದಂ ಶಕ್ರನೆಮ್ಬಾಳೋಚಂ ಬೆರಸಿರ್ಪ ದೇವಗಣಂ Ap. 7, 90]. — ಏವರ್. -ಬರ್. = ಏತರ್ಕೆ ಬರ್. ಏವನ್ದಂ, ಏವನ್ದರ್ (Śmd. 211). — ಏವಾೞ್ತೆ -ಬಾೞ್ತೆ. what use? [ಅದೇವಾೞ್ತೆ ಬಾೞ್ತೆ ನನ್ನಿಯ ನುಡಿಯಂ ಕಿಡೆ Pb. 1, 82]; (Rśv. 5, 19 va.). [—ಏವಿರಿದು. -ಪಿರಿದು. how much great? ಎಮ್ಬುದುಮುದೇವಿರಿದಿತ್ತೆನೆನ್ದು ವಿಯತ್ತಳಕ್ಕೊಗೆದೊಡೆ Pb. 1, 124 va. — ಏವಿರಿಯಂ. -ಪಿರಿಯಂ. of what greatness? ಬಳವತ್ಕ್ರೂರಾರಾತಿಯನುಪಸಂಹಾರಿಪೆವೇವಿರಿಯನಾದನೆಮ್ಬುದುಮಾಗಳ್ Pb. 12, 128]. — ಏವೆಂ. = ಏಗೆಯ್ವೆಂ. (Bp. 13, 4. 7; 28, 14; 45, 10; J. 19, 40; 20, 21). — ಏವೆನು. = ಏಗೆಯ್ವೆನು. (Bp. 48, 10). — ಏವೆವು. = ಏಗೆಯ್ವೆವು. (Bp. 50, 60: 58, 20). — ಏವೇಂ. = ಏವೆಂ. (Bp. 13, 14). ಏವೇನೇವೆಂ. rep. (22, 34). — ಏವೇೞ್. = ಏನಪೇೞ್ (Śmd. 211). what to say? ಏವೇೞ್ವೆಂ (Śmd. 211; Bp. 60, 12; 61, 38; Rśv. 5, 127; 13, 79; Śm. 48. 109; J. 4, 49; 6, 16; 28, 15). — ಏವೋಗು. = ಏತರ್ಕೆ ಪೋಗು (Śmd. 211). ಏವೋದಂ, ಏವೋದರ್ (211).

ಏ ē. 7. = ಎ 13. a sound that is used to express disgust. — ಏಗುಱು. (*i. e.* ಏವುಱು = ಏ-ಪುಱು). = ಎವುಱು, q. v. s. ಎ 13 (ಎಂಜಲಗುೞ್ Ct. II, 96). — ಏಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to despise, to disregard (Abh. P. 11, 76).

ಏ ē. 8. the initial ಏ that is connected with p or h; see *e. g.* ಏಟು, ಏಡಿ, ಏಲು, ಏಸಿಕೆ, ಏಱು, etc.

ಏ ē. an interjection of remembering, addressing, censure or contempt, and compassion; probably in ಏಯೆನ್ದಂ (Śmd. 64).

ಏಂ ēṁ. = ಏ 6, etc. [ಆ ರಚನೆಯೊಳೇಂ ಬಸನಂ ತನಗಿನಿತಱ ಬೇವಸಮೇಂ ಕವರ್ದವರುಮೊಳರೆ ಕವಿಯುಲ್ಲದರಂ Kr. 1, 12; Pb. 2, 47]. see

s. ಏನ್. — ಏಂವೇಟ್. -ಪೇಟ್. (Bp. 24, 46). — ಏಂ ಪೊಗಟ್. -ಪೊಗ ಟ್. (Bp. 23, 25; 31, 19).

ಏಕ ēka. = ಎಕ್ಕ 2. *one, alone, solitary; the same; only.* 2, *unique, pre-eminent, chief, excellent.* 3, *one of two or many.* 4, *a, an.* 5, the singular (Śmd. 115. 264; Kāvy. I, 2, 62-65).

ಏಕಕ ēkaka. same; *solitary.*

ಏಕಕಾಲ ēka-kāla. the same time. ಏಕಕಾಲಂ, at the same time, at once (ಯುಗಪದ್ Śmd. 107).

ಏಕಕುಣ್ಡಲ ēka-kuṇḍala. *Baladēva* (ಬಲ, ಬಲಭದ್ರ Nn. 147). 2, *Kuvēra* (ಧನಾಧೀಶ್ವರ, ಕುಬೇರ 147). 3, N. of a town (ಪಟ್ಟಣಭೇದ 147).

ಏಕಕ್ರಿಯೆ ēka-kriye. the same action; the same verb (Kāvy. V. 961). 2, the making one. see ಒಟ್ಟು.

ಏಕಗುರು ēka-guru. *a pupil of the same preceptor, a fellow-student.*

ಏಕಗೃಹಕೃತ್ಯ ēka-griha-kritya. the state of forming one household; an undivided family (My.).

ಏಕಗ್ರೀವ ēka-grīva. one neck, *i. e.* close union, amity (My.).

ಏಕಚಕ್ರ ēka-cakra. governed by only one king. 2, N. of a town (Bh. 1, 10, sum.).

ಏಕಚಕ್ರಪುರ ēkacakra-pura. = ಏಕಚಕ್ರ No. 2. (Bh. 1, 10, 1).

ಏಕಚಕ್ರವರ್ತಿ ēkacakra-varti. sole master of the whole land (C.).

ಏಕಚರ ēka-cara. wandering or living alone. 2, going together; gregarious. 3, living only on land (My.).

ಏಕಚ್ಛತ್ರ ēka-c-chatra. one parasol; one royal power or sway. ನೆಲನನ್ ಏಕಚ್ಛತ್ರದಲಿ ಸಲಹುವುದು ಮತ! (Bh. 1, 8, 15).

ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತಿ ēkacchatra-adhipati. a supreme sovereign (My.).

ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯ ēkacchatra-ādhipatya. supreme sovereignty (My.).

ಏಕಚ್ಛತ್ರಿ ēka-c-chatri. subject to one king or lord; a country (Mhr.; R.).

ಏಕಚ್ಛಾಯ ēka-c-chāya. (= ಎಕ್ಕಚ್ಛಾಯ?). having only shadow, quite dark.

ಏಕಜಾತಿ ēka-jāti. once-born; of the same kind or caste (My.); a Śūdra.

ಏಕಜೊಯಿ ēka-joyi. ? (ಚಾಪ್ಪಯಂ Ct. II, 110).

ಏಕತರ ēka-tara. one of two, either, other; one of many (Colebr.).

ಏಕತಾನ ēka-tāna. *intent or bent upon one object* (ತದ್ಗತ, ಒಮ್ಮನ Mr. 329).

ಏಕತಾಲ ēka-tāla. = ಎಕ್ಕತಾಳ. *proper union of song, dance and instrumental music, keeping time together; harmony.*

ಏಕತಾಲರಗಳೆ ēkatāla-ragaḷe. a kind of metre (Ch.).

ಏಕತೆ ēkate. = ಏಕತ್ವ. unity. see Śmd. 152. 168. 169.

ಏಕತ್ರ ēkatra. in one place, on one spot; together; on the one side. (Cb.; B. 4, 106; 5, 175).

ಏಕತ್ವ ēkatva. *oneness, unity;* identity. 2, *the singular number* (Śmd. 124. 167. 168. 174; Kāvy. I, 2, 44-46).

ಏಕದನ್ತ ēka-danta. single-toothed or tusked: *Gaṇēśa.*

ಏಕದಲ ēka-dala. having two leaves; N. of a plant (ಒನ್ದೆಲಗ Mr. 132).

ಏಕದಾ ēkadā. *at the same time, at once.* 2, once,

ಏಕದೃಶ್ ēka-driś. Nom. ಏಕದೃಕ್. one-eyed; excellent-eyed: *a crow;* Śiva.

ಏಕದೇಶ ēka-dēsa. *a part, a portion* (Kāvy. III, 3, B, 144).

ಏಕದೇಶಿ ēka-dēśi. of one or the same country (My.; Mhr.). 2, consisting of parts or portions.

ಏಕದೇಶೀಯ ēka-dēśīya. belonging to one or the same country (My.).

ಏಕದೇಹ ēka-dēha. having only one body; closely united in friendship (My.); elegantly formed; the planet Mercury.

ಏಕಧುರ ēka-dhura. (cattle) *being fit for special burden.*

ಏಕಧುರಾವಹ ēkadhurā-vaha. *being fit for special burden.*

ಏಕಧುರೀಣ ēkadhurīṇa. *being fit for special burden.*

ಏಕನಾಥ ēka-nātha. having one master. 2, sole master or lord (My.). 3, N. (My.).

ಏಕಪತ್ನ ēka-patna. he who has only one wife (My.).

ಏಕಪತ್ನಿ ēka-patnī. only one wife. (My.).

ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತ ēka-patnī-vrata. the observance or rite of having but one wife, continency (J. 10, 39). 2, a continent male (10, 40).

ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತಸ್ಥ ekapatnīvrata-stha. = ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತ No. 2. (J. 13, 33).

ಏಕಪತ್ರ ēka-patra. = ಎಕ್ಕವತ್ತಿ. one-winged, one-leaved, etc.

ಏಕಪದ ēka-pada. one step. 2, a simple nominal formation. 3, *present time, same time.*

ಏಕಪದಿ ēka-padi. *a path.* 2, upon one foot, with one foot.

ಏಕಪಾದ ēka-pāda. one foot; having only one foot; standing on one foot. (Mr. 82).

ಏಕಪಾದಗತಿ ēka-pāda-gati. walking on one foot. see ದೂಣ್ಣು.

ಏಕಪಿಂಗ ēka-pinga. having a yellow mark in the place of one of his eyes: *Kuvera.*

ಏಕಪಿಂಗಲ ēka-pingala. = ಏಕಪಿಂಗ. (Colebr.).

ಏಕಮತಿ ēka-mati. the mind fixed upon one object; unanimous. (My.).

ಏಕಮತ್ಯ ēka-matya. the same exercise or application of knowledge; concord (My.). ಏಕಮತ್ಯ ಕಾಕ ಮಾಡದು. (Prv.).

ಏಕಮನಸ್ ēka-manas. ಏಕಮನಸ್ಸು. one mind (C.); fixing the mind upon one object; unanimous.

ಏಕಮಾತ್ರ ēka-mātra. one syllabic instant or Mora; a hrasva vowel (Śmd. 19; Kāvy. I, 1a, 10. 11).

ಏಕಮಾತ್ರಕ ēka-mātraka. = ಏಕಮಾತ್ರ. (Śmd. 17).

ಏಕಮಾತ್ರೆ ēka-mātre. a pill that is used for curing any disease (My.). ಗಂಗಾಧರಪಣ್ಡಿತನ ಏಕಮಾತ್ರೆ ವೈಕುಣ್ಠಯಾತ್ರೆ (Prv.).

ಏಕಯಷ್ಟಿ ēka-yaṣṭi. *a single string of pearls.*

ಏಕಯಷ್ಟಿಕೆ ēka-yaṣṭike. *a single string of pearls.*

ಏಕರಸ ēka-rasa. of one flavour, etc. 2, perfect assimilation (My.).

ಏಕರೂಪ ēka-rūpa. one form; uniform. (Śmd. 146. 259).

ಏಕರೂಪು ēka-rūpu. Tbh. of ಏಕರೂಪ. a uniform mass, a mass of ashes. ಕಾಪುರುಷನ್ ಅಳವಡಿಸಿದನು, ನಸುದೀಪ ತಾಗಿದ್ದೊಡೆ, ಏಕರೂಪಹ ರಾಜಭವನವನು (Bh. 1, 8, 67).

ಏಕಲಡಿ ēka-laḍi. = ಏಕಾವಲಿ. a single string of pearls (Si. 219).

ಏಕಲಿಂಗದೇವ ēka-linga-dēva. an isolated phallus-god; Kuvēra. (B. 5, 68).

ಏಕಲೋಚನ ēka-lōcana = ಏಕದೃಶ್. (ಕಾಗೆ Mr. 170).

ಏಕವಚನ ēka-vacana. the singular number (Śmd. 97. 107. 111. 116. 128. 150. 152. 168. 169. 172, etc.; Kāvy. I, 2, 12. 13. 41-43; I, 5, 6-12. 18-20, etc.).

ಏಕವಾಕ್ಯತೆ ēka-vākyate. agreement of meaning (My.; Mhr.).

ಏಕವಾರ ēka-vāra. (ಏಕವಾರಂ). only once, atonce, at one time, suddenly.

***ಏಕವ್ಯತಿರೇಕ ēka-vyatirēka.** one of the figures of speech. Kr. 3, 40.

ಏಕಶೇಷ ēka-śēṣa. the remainder of one only; a term in grammar denoting that of two or more words only one remains or is retained. (My.).

ಏಕಸಂಖ್ಯೆವಚನ ēka-saṅkhye-vacana. the singular number (Kāvy. I, 5, 41-44).

ಏಕಸನ್ಧಿಗ್ರಾಹಿ ēka-sandhi-grāhi. one who understands and remembers a ślōka from hearing it for the first time (My.).

ಏಕಸನ್ಧಿಗ್ರಾಹಿತ್ವ ēkasandhi-grāhitva. the faculty of an ēkasandhigrāhi (My.).

ಏಕಸಪ್ತತಿ ēka-saptati. *seventy-one.*

ಏಕಸರ ēka-sara. = ಎಕ್ಕಸರ. (ಏಕಾವಳಿ Hlā.). a single string of pearls.

ಏಕಸರ್ಗ ēka-sarga. *intent or bent upon one object.*

ಏಕಸ್ಥ ēka-stha. standing together, remaining or being in one place; unanimous (My.).

ಏಕಸ್ಥಲ ēka-sthala. = ಎಕ್ಕತಳ. one place, the same place.

ಏಕಸ್ಥಾನ ēka-sthāna. = ಏಕಸ್ಥಲ. 2, a name given to the figures under ten (My.).

ಏಕಸ್ಥಾನಿ ēka-sthāni. occupying the same place; originating in one place. (Śmd. 27. 43).

ಏಕಹಸ್ತ ēka-hasta. one hand; one who has a mutilated hand (ವಿಕಲಪಾಣಿ, ಒಕ್ಕೈಯ್ಯ Mr. 389).

ಏಕಹಾಯನಿ ēka-hāyani. *a heifer one year old.*

ಏಕಾ ಏಕಿ ēkā-ēki. suddenly, all at once (ಅಕಸ್ಮಾತ್ Cb.; My.; Mhr.).

ಏಕಾಕಿ ēkāki. alone, solitary (Bp. 18, 54; J. 19, 25).

ಏಕಾಕ್ಷ ēka-akṣa. one-eyed; having an excellent eye; a crow. 2, N. of a plant (ಚೀಲಯಿತ, ಜಂಘೆ Mr. 133, o. rs. ಏಕಾಕ್ಷಿ & ಚಿಲ್ಲಯಿತ).

ಏಕಾಕ್ಷರ ēka-ākṣara. a monosyllable (Śmd. 102. 103; Kāvy. I, 5, 46; III, 2, B, 58. 69 seq.).

ಏಕಾಕ್ಷರದ್ವ್ಯಕ್ಷರ ēkākṣara-dvyakṣara. one of the figures of speech. Kr. 2, 122.

ಏಕಾಕ್ಷರಪದ ēkākṣara-pada. a monosyllabic word (Kāvy. I, 2, 84-89).

ಏಕಾಕ್ಷರಿ ēkākṣari. being monosyllabic (Kāvy. III, 2, B, 72).

ಏಕಾಕ್ಷಿ ēka-akṣi. = ಏಕಾಕ್ಷ, q. v.

ಏಕಾಗ್ರ ēka-agra. *turned towards one point, intent upon one object.* (Abh. P. 14, 176; Bp. 42, 35).

ಏಕಾಗ್ರಾಹಿತ್ವ ēka-a-grāhitva. the state of not taking, holding or accepting as pre-eminent. see ಅಱು (o. r. ಏಕಗ್ರಾಹಿತ್ವ).

ಏಕಾಗ್ರ್ಯ ēkāgrya. = ಏಕಾಗ್ರ *intent upon one object.*

ಏಕಾಂಗ ēka-aṅga. a single member, a single part (Śmd. 101). 2, a body-guard. 3, Mercury. 4, Mars. 5, Viṣṇu. 6, sandalwood.

ಏಕಾಂಗಿ ēkāṅgi. of one member, side or qualification only (Mhr.); solitary, alone (My. = ಏಕಾಕಿ).

ಏಕಾಂಘ್ರಿ ēka-aṅghri. one foot; one who has a mutilated foot, one who is lame (ಕುಟ್ಟಂ Mr. 389).

ಏಕಾದಶ ēkā-daśa. eleven; the eleventh.

ಏಕಾದಶರುದ್ರ ēkādaśa-rudra. a ceremony of bathing a liṅga whilst repeating the rudramantra eleven times (My.).

ಏಕಾದಶರುದ್ರರ್ ēkādaśa-rudrar. the eleven Rudras (Mr. 347; Grj. 10, 64; see their names in Vivēkacintāmaṇi, 6th prakaraṇa, 21st division).

ಏಕಾದಶಿ ēkādaśi. the eleventh day of the waxing or of the waning moon on which Vaiṣṇavas (J. 29, 5. 13), Rāmānujas, and Smārtas use to wake and fast. ಏಕಾದಶಿಯು ಮನೆಗೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅವುತಣಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಏಕಾದಶೀವ್ರತ ēkādaśī-vrata. the observance of the ēkādaśī rites (J. 29, 6. 21).

ಏಕಾಧಿಪತಿ ēka-adhipati. a sole monarch. (My., a term also used in astrology, My.).

ಏಕಾಧಿಪತ್ಯ ēka-ādhipatya. monarchy (J. 5, 23; My.).

ಏಕಾನ್ತ ēka-anta. the only end or aim. 2, a solitary, lonely, private or secret place (ವ್ಯವಾಯ Nn. 152; J. 6, 15). 3, a private consultation; secrecy (J. 6, 12. 36); a secret; retiring habits (ದ್ವನ್ದ್ವ, ಮನ್ತ್ರಾಲೋಚನ Nn. 91; ರಹಸ್ಯ 163; ಹಚ್ಚು Ct. I, 89; ಮನ್ತಣ C. II, 64; Śm. 66; B. 4, 138; My.). 4, *alone, private, secret, hidden.* 5, *excessive.* ಏಕಾನ್ತ ಹೋಗಿ, ಲೋಕಾನ್ತವಾಯಿತು. — ಸಾಲ್ಕು ಕಿವಿವರಿವಿಗೆ ಏಕಾನ್ತ, ಆಱು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಲೋಕಾನ್ತ. —ಇಬ್ಬರಿದ್ದರೆ ಏಕಾನ್ತ, ಮೂವರಿದ್ದರೆ ಲೋಕಾನ್ತ (Prvs.). —ಏಕಾನ್ತದವಳ್. -ಅವಳ್. a woman who is of retiring habits or lives by herself (ಪಚ್ಚುಗೆಗಾತಿ Kk. 28, o. r. ಪೆ-). —ಏಕಾನ್ತದಳ್. -ಅಳ್. = ಏಕಾನ್ತದವಳ್. (ಪೆರ್ಚುಗೆಕಾತಿ Śm. 74). — ಏಕಾನ್ತನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 49, 11).

ಏಕಾನ್ತರಾಮ ēkānta-rāma. N. (Bp. 49, 2; 52, 38. 43. 45. 46). —ಏಕಾನ್ತರಾಮತನ್ದೆ. -ತನ್ದೆ. N. (Bp. 49, 4). — ಏಕಾನ್ತರಾಮಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 49, 14). — ಏಕಾನ್ತರಾಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 49 sum.; 49, 6; 52 sum.; 52, 44. 49. 50; 58, 6).

ಏಕಾನ್ತವನ್ತ ēkānta-vanta. a private counsellor or secretary (Bp. 9, 47).

ಏಕಾನ್ತವಾಸ ēkānta-vāsa. a solitary dwelling; a hermitage; a seraglio, a harem (My.).

ಏಕಾಬ್ದೆ ēka-abde. *a heifer one year old.*

ಏಕಾಮ್ಬ್ರನಾಥ ēka-ambra (=ambara)-nātha. N. of a śivaliṅga at Kañci (Bp. 17, 1).

ಏಕಾಯನ ēka-ayana. *fixing one's thoughts upon one object.* 2, a solitary place. 3, union of thoughts.

ಏಕಾಯನಗತ ēkāyana-gata. *intent upon one object.*

ಏಕಾರ ē-kāra. the letter ಏ (Śmd. 11. 64).

ಏಕಾರತಿ ēka-ārati. a waving platter with one wick (My.; Te.; Bp. 47, 16).

ಏಕಾರ್ಥ ēka-artha. the same object; one meaning; a synonym (My.). 2, expressing one thing, forming only one notion. 3, having one meaning. see Kāvy. II, 1, 7; II, 2, B, 3. 7-12; V, 950.

ಏಕಾರ್ಥಗತಿ ēkārtha-gati. arriving at one meaning (Kāvy. I, 3, 1-4).

ಏಕಾವಲಿ ēka-āvali. ಏಕಾವಳಿ. = ಏಕ್ಕಾವಳಿ. a single line. 2, *a single string of pearls* (ಎಕ್ಕಸರ Ct. II, 88; ಕಣ್ಠಿಕೆ, ಒನ್ದು ಸರಮ್ ಆಗಿರ್ದ ಹಾರಂ Mr. 338).

ಏಕಾಶ್ರಯ ēka-āśraya. the same recipient; the same relationship; etc. see Śmd. 196; Kāvy. III, 3, B, 130. 2, the help or protection of one deity only; resorting to one deity only (My.).

ಏಕಾಷ್ಠೀಲ ēka-aṣṭhīla. *the plant Agati grandiflora* Desv. (Sesbana grandiflora Poir., ಕೊಕ್ಕರೆಹುವ್ವಿನ ಗಿಡ Si. 143).

ಏಕಾಷ್ಠೀಲೆ ēka-aṣṭhīle. *the plant Clypea hernandifolia* Wight & Arn.

ಏಕಾಹ ēka-aha. the period of one day. (My.). 2, a ceremony performed on the eleventh day in the course of funeral rites (My.).

ಏಕಾಹಿಕ ēkāhika. occuring daily, unremitting (as fever. My.).

ಏಕೀನಿ ēkīni. honesty, uprightness (My.; H.).

ಏಕೀಭವಿಸು ēkī-bhavisu. to become one (My.).

ಏಕೀಭಾವ ēkī-bhāva. becoming one; association. (My.).

ಏಕೂನು ēkūnu. sum total (C., also ಏಕೋನು; Mhr. ಏಕುಣ, ಏಕುನ).

ಏಕೆ ēke. = ಯಾಕೆ. why? see s. ಏನ್.

ಏಕೋಕ್ತಿ ēka-ukti. a single word. 2, the singular number (Śmd. 265).

ಏಕೋದಕ ēka-udaka. the universal ocean (Bp. 21, 28). 2, connected (as relatives) by the offering of funeral oblations of water to the same manes.

ಏಕೋದ್ದಿಷ್ಟ ēka-uddiṣṭa. the śrāddha performed for one definite individual deceased. (My.).

ಏಕೋನವಿಂಶತಿ ēka-ūna-viṁśati. nineteen (Si. 326).

ಏಕ್ಸಾಲ್ ēksāl. for one year (My.; H.).

ಏಗಂ ēgam. most certainly (ಅತಿನಿಶ್ಚಯ Śmd. 392). ಏಗಂ ಬೇಗಂ (224). see Śmd. s. ಬಯ್ 3.

ಏಗುಳ ēguḷa. a worm living in the orts. see s. ಏ 7.

ಏಗೊಳ್ ēgoḷ. to despise. see s. ಏ 7.

ಏಟು ēṭu. 1. = ಎಟ್ಟು 2, ಹೇಟು. a blow; a throw; a shot (C.; Te.; M. ಏಱು; see ಏಱು 4). 2, a kind of gambling with dice (Mg.). ಏಟು ತಪ್ಪಿತು, the shot missed (its aim); the proper time has passed (C.).

ಏಟು ēṭu. 2. = ಎಷ್ಟು. how much? how many? (C.). see Prv. s. ತೇಟೆ. 2, = ಅಷ್ಟು. see ರವೇಟು, [Tu. ಏತ್].

ಏಟುಗಾಱ ēṭu-gāṟa. a shooter; an excellent shot (My.).

ಏಡ ēḍa. *deaf* (ಬಧಿರ, ಕಿವುಡ Mr. 388; *cf.* ಊಡಕ?). 2, a kind of sheep (Sk.; Tu. ಏಡು = ಆಡು).

ಏಡಕ ēḍaka. = ಏಳಗ. a kind of sheep; *a ram;* a wild goat. *cf.* ಎಳಗ.

ಏಡಕೆ ēḍake. a ewe.

ಏಡಗಜ ēḍa-gaja. *the ringworm-shrub, Cassia tora or alata.*

ಏಡಮೂಕ ēḍa-mūka. *deaf and dumb.* 2, perverse.

ಏಡಿ ēḍi. 1. = ಎಸಡಿ, etc. a crab (ಕುಳೀರ, ಕರ್ಕಟಕ Nr.; ಕುಳೀರ, ಕರ್ಕಟ Mr. 410; C.). — ಏಡಿಕಾಯಿ. = ಏಡಿ. (Si. 88). — ಏಡಿ ಕಾಲಿನವ. a crab-footed man (S. Mhr.).

ಏಡಿ ēḍi. 2. = ಹೇಡಿ. a coward (My.; Tu.).

ಏಡಿಸು ēḍisu. = ಏಳಿಸು. to speak ill, to rail; to mock (Mhr. ವೇಟವಿಣೇಂ, to mock; to make grimaces). [ಯುದ್ಧಮಂ ಮಾಡಿದ ಜಾತಿ ಬೆಳ್ ನಿನಗದೇವಿರಿದೀಯೆ.ಡಜೀನ್ದು ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದೇಡಿಸುವನ್ತಿ ರಾಡಿದುದದೊನ್ದು ಮರುಳ್ Pb. 13, 54; ಮಾಡಿದೆನೆಮ್ಬುದು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊ ಳೆದರೆ ಏಡಿಸಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಶಿವನ ಡಂಗುರ! Bv. 234; Cv. 750]. ಗರ್ಹ್ಯ ವಾದಿ ಕದ್ದದ ಎನ್ದು, ಏಡಿಸುವಾತನು; ಹೞಿಸಿ ಕೊಮ್ಬು ನುಡಿಯ ನುಡಿವನ್ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). ಏಡಿಸಲ್ ಎನ್ದು ಕಲಿತನು? (Bp. 22, 48). ಏಡಿಸುತಂ (59, 20). ಅವನನು ಬೆರಳಲಿ ಏಡಿಸುತಾ (Bh. 1, 10, 32). see Grj. 5, 20; 5, 20 va.; Rśv. 5, 55 va.

ಏಡು ēḍu. = ಏಱು 3. time (Te. ಏಡು, a year; T. ಯಾಣ್ಡು, time; a year; ಞಾನ್ರು, day = ನಾಳ್; M. ಞಾಯಱು, sun; month; *cf.* ನಾಳ್, ನೇಸಱು). see ಮೊನೆಯೇಡು.

ಏಡೂಕ ēḍūka. = ಏಡೂಕ. *a building or wall enclosing bones;* a building constructed of rubbish, bones, etc.

ಏಣ ēṇa. *a kind of deer or antelope of a black colour with beautiful eyes and short legs* (ಹುಲ್ಲೆ Mr. 162; ಚಿಗರಿ G.). see ದೀಹದೇಣ.

ಏಣಧರ ēṇa-dhara. the moon.

ಏಣಧರಧರ ēṇadhara-dhara. Śiva (Bp. 26, 52; 36, 32; 57, 94).

ಏಣಲಾಂಛನ ēṇa-lāñchana. the moon.

ಏಣಲಾಂಛನಲಾಂಛನ ēṇalāñchana-lāñchana. Śiva (Bp. 27, 80; 32, 48).

ಏಣವಾಹನ ēṇa-vāhana. whose vehicle is an antelope: Vāyu (Grj. 6, 63).

ಏಣಾಕ್ಷಿ ēṇa-akṣi. a woman with eyes which resemble those of a deer (J. 19, 37; 30, 16).

ಏಣಾಂಕ ēṇa-aṅka. the moon (ಚನ್ದ್ರನು Nn. 146).

ಏಣಾಧಿನಾಥ ēṇa-adhinātha. Śiva (Bp. 27, 32).

ಏಣಾಧಿನಾಯಕ ēṇa-adhināyaka. Śiva; N. (Bp. 9, 39).

ಏಣಿ ēṇi. (fr. ಏಱು 1). a ladder (ಅಧಿರೋಹಿಣಿ, ನಿಃಶ್ರೇಣಿ, ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ Mr. 119; My.; Si. 112; T., Tu., M.). ಏಣಿಯಲ್ಲಾ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಏಱುವ ನಿಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣ? (Bp. 37, 49). — ಏಣಿದೀವಿಟಿಗೆ. a number of flambeaux fixed on a ladder that is horizontally carried before persons of distinction (My.).

ಏಣಿ ēṇi. a female antelope (see ಏಣೀಯ); a kind of poisonous insect.

ಏಣೀಸಮೂಹ ēṇī-samūha. a herd of antelopes (Cpr. 1, 137).

ಏಣು ēṇu. ಏಣ್. an edge, a border; a point (ಕೋಣ, ಪಾಲಿ, ಕೋಟಿ Nr.; C.; M.).

ಏತ ēta. 1. = ಏತಱ್, ಯಾತ, ಯಾತಱ್. see s. ಏನ್.

ಏತ ēta. 2. (fr. ಏಱುತ, Śmd. 246. 247) = ಯಾತ. ascent; rise. 2, an instrument on the principle of the lever for raising water, a picotta (ಆಕರ್ಷ Mr. 422, o. rs. ಆಕರ್ಷಿ and ಏವೆ; My.; Te.; T. ಏಱ). ಏತಂ (Śmd. 16). [ಏತ ತಲೆವಾಗಿದ ರೇನು ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲುದೆ? Bv. 125]. ಎತ್ತುವ ಏತದ ಆಡುನ್ಸೊಲೆ ಯನ್ತೆ ಕಣ್ಗೆ ಎಸೆದುದು ಏಱುದ ಇಭಂ ಕದನತ್ರಿಣೇತ್ರನಾ (204). 3, a similar instrument used for pounding rice (C.). — ಏತ ಕೋಲು. the bamboo by which the bucket hangs (My.; T. ಏಱಕ್ಕೋಲ್).

ಏತ ēta. *of a variegated colour.*

ಏತಕೆ ētake. = ಏತರ್ಕೆ, ಯಾತಕೆ. see s. ಏನ್.

ಏತತ್ಸೌಖ್ಯ ētad-saukhya. this pleasure, this pleasure here. (Śmd. 100).

ಏತದ್ ētad. this, this here.

ಏತದ್ದೇಶೀಯ ētad-dēśīya. belonging to this country or these countries (B. 4, 117; My.).

ಏತಱ್ ētaṟ. = ಏತ 1, ಯಾತಱ್. a form used in the declension of ಏನ್, q. v. (Śmd. 137).

ಏತರ್ಹಿ ētarhi. *at this time, now.*

ಏತ್ವ ētva. the letter ಏ (Śmd. 250).

ಏತಾದೃಶ ētādṛiśa. such, such like; of this kind, similar to this. (My.).

ಏತಾವತ್ ētāvat. so great, so much; so far, thus far, in such a degree. (My.).

ಏದ ēda. Tbh. of ವೇದ. (My.). see Prv. s. ಏದು 2.

ಏದು ēdu. 1. = ಎಯ್ 2, etc. a porcupine (Te.; *cf.* Sk. ಸೇಧಾ?); the Indian crested porcupine, Hystrix cristata var. indica (Bḍ.). ಏದಿನ ಮುಳ್ಳು (ಶಲ, ಶಲಲ G.). — ಏದುಪನ್ದಿ. = ಏದು. (Śmd. 78; Te.).

ಏದು ēdu. 2. to pant (My.; Rām. 5, 8, 85). ಅಯ್ಯ ಏದ ಹೋದಿ ಏದುತ್ತಾನೆ (Prv.).

ಏಧ ēdha. *fuel.*

ಏಧಸ್ ēdhas. *fuel.*

ಏಧಿತ ēdhita. *prospered, grown up, full- rown.*

ಏಧೆ ēdhe. *thriving, prosperity.*

ಏನ್ ēn. = ಏ 6, ಏಂ, ಏನು 1. (Śmd. 96. 97). what? (how? why? ಕಿಂ Si. 469; T., M.; Te. ಏಮಿ; T. also ಏದು; Tu. ಜಾನೆ, ದಾನೆ). [ಏನಂ ಪೇೞ್ವುದೊ ಸಿರಿಯುದ್ಯಾನಿಯುಂ Pb. 1, 17]. ಅವನ್ ಏನ್? ಅವಳ್ ಏನ್? ಅದು ಏನ್? (Śmd. 97). ತತ್ಪರಿಜನಂಗಳ ಆಲಾಪಂಗಳ್ ಏನ್? (97). ವಿತರ್ಕಮ್ ಏಂ? (104). ಏನ್ ಎಮ್ಬ ಪೆಮ್ಪೊ! (175). ಏಂ ಸನ್ದಯಂ? (89). ಏನಾಗಿಯುಂ (85. 137). ತಡೆವನ್ತೆ ಏಂ ಕಾರಣಂ? (151). ಎಲ್ಲರುಮ್ ಆ ಕರ್ಣನನ್ತಿರೆ ಏಂ ಚಾಗಿಗಳ್? (183). ನಭೋವಾರಣಮ್ ಒಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕ ದಧಿಪಾಣ್ಡುರಪಿಣ್ಡಮೊ? ಪೇೞ್! ಎನಲ್ಕೆ ನೀಹಾರಮಯೂಖಮಣ್ಡಲಮ್ ಅದು ಏನ್ ಎಸೆದು ಇರ್ದುದೊ ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯೊಳ್? (Līlv. 3, 4). ನಿನಗೆ ಮುಡುಕಿದ ಕಾರ್ಯಮ್ ಏನ್? (Bp. 29, 11). ಹಲವು ಮಾತು ಏನ್? (42, 37). ಏಂ ತುಱುಗಿ ಇರ್ದವೊ ತುದಿಗೋಡೊಳ್ ಮಱ ಬೆಱತಿರೆ ನೋಡಿ ಬಾಡುತಂ ವಿಹಗಂಗಳ್? (Rśv. 9, 28). ಪೇೞಲಿ ಏನ್ ಅದ? (Rām. 13, 7). see Rśv. 2, 35; 6, 133; 13, 8. 21. 98; J. 31, 34. accusative: ಏನ (Bp. 31, 15. 17; 46, 24; 49, 39; 60, 43). ಏನಂ (1, 36; 14, 19; 20, 18; 22, 18; 39, 60. Śmd. 211, o. r. ಏನ). genitive: ಏತಱ [ಮಹೀಪತಿಗಂ ದ್ವಿಜವಂಶಜಂಗಮೇತಱ ಕೆಳೆ Pb. 2, 48]; (Śmd. 137. 16; Bp. 18, 14; 28, 17; 31, 20; 34, 36; 37. 17; 40, 33. 46; 44, 44; 51, 5). dative: ಏತರ್ಕೆ (Śmd. 137. 140), ಏತಕ್ಕೆ (Bp. 50, 7). ಏತಕೆ (2, 24; 3, 50. 56; 24, 10; 44, 8; Śmd. 140). ಏಕೆ [ಜನೇಶನಿನ್ದೇಕೆ ಕಳೆದು ಪೋದನೊ ಪೇೞಿಂ Kr. 2, 33; Pb. 12, 207; Ap. 3, 89]; (Śmd. 137. 143. 155; Bp. 16, 29; 36, 45; 38, 65; 43, 44; 47, 28; J. 31, 34). instrumental: ಏತಱಿಂ (Śmd. 137; J. 2, 24). ablative: ಏತಱತ್ತಣಿಂ (Śmd. 137). locative: ಏತಱೊಳ್ (137). [ಇದನಾಂ ಪೇೞ್ದೇತಱೊಳ್ ನೀಗುವೆಂ Pb. 11, 118; Ap. 2, 11 va.]. ಏತಱಲಿ (Bp. 45, 41). — ಏತಱದು. -ಅದು. of what it? a thing of what substance, influence, value, etc.? see Bp. 37, 11; 46, 46; 53, 43. — ಏತಱವ. -ಅವ. of what he? a man of what position, faculties, etc.? see Bp. 22, 60; 43, 43; Mr. 7. — ಏನನೆನ್. -ಎನ್. to say what? to call what? ಏನನ್ ಎಮ್ಬೆನು, what shall I say? (Bp. 22, 55; Bh. 3, 13, 24). ಏನನ್ ಎನ್ದಪೆಂ? (Rśv. 13, 88). ಆ ಊರಲಿ ಅದ್ಭುತಮ್ ಏನನೆನ್ದಪೆ? (Bp. 57, 42). ಏನನೆಮ್ಬೆವು ನಿಮ್ಮಂ? (58, 33). — ಏನಾಗು. -ಆಗು. to become what? ಅನ್ದಿನ ನಿಜಭುಜವಿಕ್ರಾನ್ತಮ್ ಏನಾದುದು, what has become of...? (Śmd. 137). 2, to happen what? ಏನಾಯ್ತು, what has happened? (what will happen?). ಇದಕೆ ಏನಾಯ್ತು, ಏನಾಯ್ತು? (Bp. 37, 38). ಏನಾದೊಡಂ, whatever it may be, something or other. — ಏನಾನು. -ಆನು 5. = ಏನಾನುಂ. ಏನಾನುಗೆಡೆವ. -ಕೆಡೆವ. one who lets drop anything from his mouth (ಯದ್ವದ, ಅನುತ್ತರ Hlā.). — ಏನಾನುಂ. -ಆನುಂ. whatever, anything whatsoever. [ದೋಷಮೇನಾನುಂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾದೊಡಂ ಮಾಸಿಸಿಕ್ಕುಗುಮಣಂ ಕೃತಿವಧುವಂ Kr. 1, 112; Pb. 2, 92]. ದೋಷಂ ಇದಱೊಳ್ ಏನಾನುಮ್ ಉಳ್ಳೊಡಂ (Śmd. 3). ಏನಾನುಮ್ ಒನ್ದು (241). [-ಏನಾನುಮುಂ. whatsoever. ನನೆಯಮ್ಬಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚನಂಗಜನ ತಪ್ಪೇನಾನುಮುಂ ತೋಱೆ ಕಾಣ್ಬನಿತಂ ಮಾಡದೆ ಪದ್ಮಜಂ ಮದನನಂ ಬೈದನ್ತುಟೇ ಬೇಡಮಿಾ ಬಿನದಂ Pb. 4, 64]. ಏನು. -ಉ 9. = ಏನುಂ. ತನ್ನೊಡನೆ ಪೋಪ ಮನುಷ್ಯರ್ ಏಸಿಲ್ಲ (Bp. 44, 39). — ಏನುಂ. -ಉಂ 1. whatsoever (ಅಣಂ, ಆಣಂ Śmd. 390). ಏನುಮ್ ಅಱಯದವನು (ಅಜ್ಞ Hlā.). [—ಏನುಮುಂ. = ಏನುವಂ. ಉಜ್ವಲ ಕೀರ್ತಿಯಪ್ಪನಂ ಗಣಿದಮನೇನುಮುಂ ಬಗೆಯದಾಗದು Kr. 1, 123]. — ಏನುವ. -ಉವ 3. whatsoever (Acc., Bp. 6, 1). — ಏನುವಂ. -ಉವಂ 2. whatsoever (Acc., Bp. 13, 14; 18, 24; 24, 78; 31, 20. 25; 35, 38; 40, 27; 53, 18). — ಏನುವುಂ. -ಉವುಂ. whatsoever (Nom., Bp. 2, 1). — ಏನೆನ್. -ಎನ್. = ಎನನೆನ್. to say, or call, what? ನಿನ್ನನ್ ಏನೆನ್ದು ಎಮ್ಬೆನು? (Bp. 24, 81). ಕಾರಣಮ್ ಇದು ಏನೆನಲು (26, 46). ನಿಮ್ಮನ್ ಏನೆಮ್ಬೆ? (57, 39). — ಏನೇನ್. rep. ಆರ್ತಸ್ವರಮ್ ಇದು ಏನೇನ್? ಎನುತ (Bp. 22, 11). ಎಮಗೆ ಈ ಶರಣನ್ ಇನ್ತು ಏನೇನನ್ ಈವನೊ? (38, 75). — ಏನೇನು. -ಉ 9. whatsoever. ಏನೇನಕ್ಕೆ! (Bp. 54, 14). — ಏನೇನೋ. -ಓ 3. o what? o what?! ಏನೇನೋ, ಓದಿನ ಪರಿ ಲೇಸು, ಲೇಸು! (Śmd. 69). — ಏನೊ, -ಒ 4. o what? o how? could it be possible? ಏನಾಗಿಯುಮ್ ಏನೊ? ತೀರ್ದಪುದೆ ತೀರದೊಡಂ! (Śmd. 137). see also 112. 133, & s. ಏನು 1.

ಏನಸ್ ēnas. *sin.*

ಏನಿ ēni. what? (an honorific term). (also My.; see s. -ಇ 15).

ಏನಿಕೆ ēnike. the being somewhat, some, a little, a few (S. Mhr.). ಏನಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆ (B. 5, 59). ಏನಿಕೆ ಕೆಲಸಗಳು (5, 83). see B. 5, 21. 60. 65. 67. 91. 92. 101. 111. 113. 128, etc.

ಏನು ēnu. 1. = ಏನ್, etc. (C). ನಿಮಗೆ ಕುಱಗಳಿಗೆ ಏನು ಸಮ್ಬನ್ಧ? (Bp. 28, 29). ಉಸಿಕನೆ ಎದ್ದಿದ್ದು, ಏನು ಕಾರಣಮ್ ಉಸಿರಂ? (47, 18). ಏನು ಫಲಂ? (52, 37). ಬೇಱೇನು? (Bh. 2, 13, 24). ಹಾಡದೆ, ಏನು ಮಾಡೀತು? (B. 2, 44). ಆ ನೋಣವನ್ನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀ? (2, 42). ಏನನು (5, 165). ಏನಯ್ಯ? ಅನ್ದರೆ ಶ್ವಾನನ ಮಱಿ ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು ಅನ್ದ. — ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಮಗ ಹರಿಯೆಮ್ಬುದನ್ನು ಬಿಡ (Prv. formed in connection with Prahlāda). — ಏನು, ಗವುಡ? ಅನ್ದರೆ ಕಮ್ಬಳಿ ಮೂಱು ಹಣ ಅನ್ದ (Prvs.). ತಮ್ಮ ಅಂಗೆಯ್ಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಕೂದಲು ಇಲ್ಲ? (B. 5, 126). it is occasionally used at the end of questions, *e. g.* ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ನೀನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗ ತಕ್ಕವನೇನು? (B. 1, 25). ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೋವು ಆಗುವದಿಲ್ಲೆನ್ದು, ನೀನು ತಿಳಿಯುತ್ತೀ ಏನು? (2, 43). ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ನಿನಗೆ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲೇನು? (3, 77). ಪಿತನೊಳಗೆ ಸೇರದಿಹ ಸುತನಿನ್ದ ಫಲವೇನು? ಪತಿಸೇವೆಗೆ ಒದಗದಿಹ ಸತಿ ಇದ್ದರೇನು? (Dp. 167). ಕಾಯದೆ, ನೀ ಭಕ್ತನ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾ ಮಾಡುವದೇನು? (80). ಕೆಟ್ಟವರ ಅದೃಷ್ಟವ ಇನ್ನಿಷ್ಟ ಹೇಱುವದೇನು? ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವರೆ ತಮ್ಮ ಕೆಟ್ಟಗುಣವ? (68). — ಏನಾಗು. -ಆಗು. to become what? see it s. ಏನ್. ಈಗ ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಎಷ್ಟೇ ಹಣ್ಣು ಅವೆ; ಇನ್ನು ಎರಡು ಏನಾದವು? (B. 2, 36). — ಏನಾದರು. -ಆದರು. — ಏನಾದರೂ: -ಆದರೂ. whatsoever it may be; something or other; something; anything. see *e. g.* B. 2, 47; 5, 117. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಆಗುವದು (Prvs). — ಏನು. -ಉ 9. = ಏನೂ. ಏನಿಲ್ಲನ್ನು, ಏನಿಲ್ಲೆನ್ನು, to say it is (nearly) nothing. ಏನಿಲ್ಲನ್ದರೂ, ಏನಿಲ್ಲೆನ್ದರೂ at least (B. 3, 100; 4, 125. 136; My.). ಏನು ಅಱಿಯದವ ಶ್ವಾನಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ಏನೂ. -ಊ 7. whatsoever. ಏನೂ ಇಲ್ಲದವ ಯೂವದಕ್ಕೂ ಹೇಸ (Prv.). — ಏನೆ. -ಎ 4. eh! (a mode of calling to a female, C.). ಏನೆ, ಅವ್ವಾ? (B. 2, 45). 2, what? (in asking a female, C.). — ಏನೇ. -ಏ 3. = ಏನೆ. (C.). ಏನೇ, ತಂಗೀ! (B. 3, 80). 3, whatsoever (C.). ಮಾವಾ, ಏನೇ ಇರಲಿ! (B. 4, 201). — ಏನೇನೂ. rep. of ಏನೂ. ನನ್ನದು ಏನೇನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ (B. 2, 8). — ಏನೋ. -ಓ 3. ಏನೊ. -ಒ 4. o what? one does not know what? (something); o how? could it ever be? ಇದಕ್ಕೆ ಏನೋ ಗೊತ್ತು ಇದ್ದನ್ತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ (B. 3, 42). ಆ ಮೂಕಿ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಏನೋ ಯೋಚಿಸಿಕೊಣ್ಡು (3, 51). see also 3, 72. 83. 122; 4, 52. 138. 196. 207; 5, 130. 2, o! (in addressing males, My.). 3, what? (in asking males contemptuously, My.).

-ಏನು ēnu. 2. = ಅಹೆನು or ಇಹೆನು. a common affix for the first person singular of the present of uncertainty or mere possibility (see -ಅನು 4), *e. g.* ಕೊಟ್ಟೇನು, I may give. perhaps I give, I am likely to give (B. 1, 12); ಅತ್ತೇನು (2, 43); ಬಿದ್ದೇನು (4, 181); ತಕ್ಕೊಣ್ಡೇನು (5, 113); ಮಾಡ್ಯೇನು (C.). see its plural -ಏವು.

-ಏನೆ ēnu₂-e₃. a common affix for the first person singular of the present, *e. g.* ತರುತ್ತೇನೆ, I bring (B. 1, 10), ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ (1, 11), ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ (C.). 2, a form to express "I am", *e. g.* ಬನ್ದೇನೆ (ಬನ್ದು ಏನೆ), ನಡೆದೇನೆ, etc. (S. Mhr.). see -ಅನೆ 1, and the plural -ಏವೆ 1.

ಏಪಿ ēpi. a heavy wood like mahagony, Shorea robusta (My., Te.; *cf.* ಇಬಡಿ?).

ಏಬ್ರಜ ēbraja. the insect cochineal (ಇನ್ದ್ರಗೋಪ Mr. 165; ಇನ್ದ್ರಗೋಪ, ಕೆಮ್ಬುಱು Ss.).

ಏಬ್ರಾಸಿ ēbrāsi. = ಎಬ್ರಾಸಿ. a foolish, silly man (My.; M. ಏಮಾಳಿ, a beggar, a silly man).

ಏಯ್ ēy. 1. = ಏಸು 1, etc. to cast, to throw, to shoot (Tu. ಎಯಿ, Te. ಏಯು, ವೇಯು; R.).

ಏಯ್ ēy. 2. an exclamation used in calling to inferior people (My.).

ಏರಕೆ ērake. = ಎರಕೆ. a sort of grass, which when plucked by Krişņa and his family turned to clubs.

***ಏರಣಿಗ ēraniga.** a goldsmith. ಆ ಏರಣಿಗನುಂ ಪೆಣ್ಡತಿಯ ವಿಯೋಗದೊಳ್ ಸನ್ತಾಪದಿನ್ದಮಿರುಳುಂ ಪಗಲುಮನವರತಂ ಬೇಯುತ್ತಂ Vr. 51, 11.

ಏರಣ್ಡ ēraṇḍa. *the castor-oil plant, Patma Christi, Ricinus communis* (ಗ್ರಾಮರುಹ, ಅವುಡಲ Mr. 136).

ಏರಣ್ಡಕಿಟ್ಟ ēraṇḍa-kiṭṭa. dregs of castor-oil (ಹೆಟ್ಟ Śm. 89).

ಏರಿ ēri. a raised bank, the bank of a tank, etc. (My.; T., M.; ಆಲಿ, ಪಾಲಿ Hlā.). ಮಳಲೇರಿ (ಸೈತಕ Nr.). ಕೆಱೆಯ ಏರಿ (ವಾರಣ, ತಟಾಕಬನ್ಧನ Nn, 99). ಏರಿಗೆ ನೀರಿನ ಆಶೆ, ನೀರಿಗೆ ಏರಿಯ ಆಶೆ (Prv.). [ಏರಿ ನೀರುಣ್ಬೊಡೆ ಬೇಲಿ ಕೆಯ್ಯ ಮೇಯ್ವೊಡೆ... ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೂಱುವೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 26]. see Sp. s. ಪಂಜು. 2, a tank (My.). — ಏರಿಕಟ್ಟೆ. = ಏರಿ No. 1. (My.).

ಏರು ēru. 1. = ಆರ್ 4. (My.). — ಏರುಕನ್ದಾಯ. plough-tax (My.). — ಏರುಗಾಣಿಕೆ. -ಕಾಣಿಕೆ. = ಏರುಕನ್ದಾಯ. (My.). — ಏರು ಸುಂಕ. = ಏರುಕನ್ದಾಯ. (My.).

ಏರು ēru. 2. = ಎರುಬು. dung, cowdung [T. ಎರು = manure]. (R.; *cf.* ಎರಣ).

ಏರು ēru. = ಪೇರು. difference or unevenness in scales. — ಏರುಪೇರು. dupl. = ಏರು. ಏರುಪೇರು ಕಟ್ಟು. = ಪೇರು ಕಟ್ಟು. (My.).

ಏರುಂ ērum. (ēruṁ?). — ಏರುಮ್ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, the smooth-leaved heart-pea, Cardiospermum halicacabum Lin. (St. & Pl.).

ಏರುವಂಗ ēruvanga. N. of a plant (ಗಣ್ಡೀರ, ಸಮಷ್ಠೀಲೆ Si. 162).

***ಏಱ್ ēṟ. 1.** to attack, to wound [ಉಱಿದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನಿನ್ನೇರ್ದೊಡಮಱಿಯೆಂ Pb. 9, 87.

ಏಱ್ ēṟ. 2. = ಏಱು 5, ಏಗ 1-. a wound. ಏಗಳ್ (J. 4, 35; 16, 40).

ಏಱ್ ēṟ. 3. = ಆಱ್ 2. to become, to be fit, to be suitable, to fit; to be possible, to be able (T., M. ಏಱ್, ಏಲ್, ಏಲು). 2, to meet in battle (M.); to oppose (= ಎದಿರ್ T.). see ಆಱು 3, ಏಗ 2-.

ಏಱ್ ēṟ. 4. to glean, gather, or pick off; to select, choose (Te.; Te. ಏಱು = ವೇಱು, separate; ಏರ್ಪಡು, to be separated or divided; *cf.* ಎಕ್ಕು 1).

ಏಱಾಳಿ ēṟu₂-āḷi. a person fond of, or expert in, mounting and riding. (Śmd. 239). see s. ನೀಱು.

ಏಱಿ ēṟi. an ascender. see ಅಲರೇಱು.

ಏಱಿಕೆ ēṟike. rising, increasing; mounting; etc. (C.; Rām. 6, 53, 42; see ಅಳಿನೇಱಿಕೆ).

ಏಱಿಸು ēṟisu. to raise; to place upon; etc. (C.). [ಆಗಳೇಱಿಸಿದ ಬಿಸುಗೆಗಳುಮಿಕ್ಕಿದ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಗಳುಂ Pb. 10, 51 va.;

Ap. 3, 59 va.; ಎನಗಿಲ್ಲದ ಘನವನೇಱಿಸಿ ನುಡಿದಡೆ ಅದು ನಿಮ್ಮ ಲೀಲೆ Cv. 52]; (Cpr. 6, 67. 77). ಏಱಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಆರೋಪಿತ Hlā.). ಮನೆಗೆ ಏಱಿರಿಸಿದ ಪೊದಕೆ (ವಲಭಿ Mr. 200). ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪನ್ ಒದೆದು, ಏಱಿಸಿ ತಾವರೆನೂಲ ನಾರಿಯಂ, ಜೇವಡೆಗೆಯ್ದು (Śmd. 66. 133). see ಇದಿರೇಱಿಸು, ನೆಱವೇಱಿಸು; Śmd. 224; Abh. P. 11, 8 va.; Bp. 11, 45; 17, 22; 23, 14; 38, 15; 42, 3; 47, 41; 50, 13; 55, 9. 57; 57, 88; 58, 22; 60, 61; Śsv. 1, 44; B. 3, 119; 4, 55. ಬಾಣಗಳನ್ನು ಏಱಿಸಿದನು (ತೊಟ್ಟಂ G.). ಏಱಿಸಿದ ಹೂವು (ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ G.).

ಏಱು ēṟu. 1. to rise; to increase, to become more or much; to ascend; to mount, to climb [ತಾನೆ ಮತ್ತೇಱುವೆಂ ಪಣಿದೊಡಾನೆಯನೆಮ್ಬುದು ದೂಷಿತಂ Kr. 1, 134; Pb. 3, 81 va.]; (ಆರೋಹಣ Śmd. Dh.; Śm. 116; C.; T., M.; Tu. ಏರು; *cf.* ಎಕ್ಕು 3). P. p. ಏಱಿ. ನೌವನ್ ಏಱಿದಂ (Śmd. 67). ನಿಮಗೆ ಅವುವು ಮನಕೆ ಏಱುವುವು? ಅಟ್ಟಿಱಿನ್ ಅವನ್ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಿಮ್! ಎನ್ದು, ನವರತ್ನಮುಮಂ (117). ಕಲ್ಲನ್ ಏಱಿದಂ (144). ಶಾರ್ಙ್ಗಮನ್ ಏಱಿಸಿದಪನ್, ಅಹಿಶಯ್ಯೆಯನ್ ಏಱಿದನ್ (224). ಮರದೊಳ್ ಸಮೆದ ಅಂಕವಣೆಯನ್ ಏಱಿದಂ (288). ಆನೆಯನ್ ಏಱುವಾತ (ನಿಷಾದಿ, etc.); ಕುದುರೆಯನ್ ಏಱುವಾತ (ಸಾದಿ, etc.); ಹಱುಗಲ್ ಏಱುವಾತ (ನಾವಿಕ, etc. Hlā.). ಕಾಳೆಗಕ್ಕೋಸ್ಕರವ್ ಅಲ್ಲದೆ ವಿನೋದಾರ್ಥವ್ ಆಗಿ ಏಱುವ ರಥವು (ಪುಷ್ಪರಥ Nr.). ಸುಖ ದುಃಖ ಸಿಟ್ಟು ಕನಿಕರ ಮುನ್ತಾದ ಮಾನಸವೃತ್ತಿಗಳು ಕೊಬ್ಬಿ ತಲೆಗೆ ಏಱಿದಾಗ ಏನೂ ತೋಚದೇ ಜಡನನ್ತೆ ಸ್ತಮ್ಭಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವದು (Si. 73). ಬಹಳ ಮದವೇಱಿದವಳು (ಪ್ರಮದೆ 182). ಮದವೇಱಿದ ಆನೆ (ಮತ್ತ 269). ಅಮಲೇಱುತ್ತದೆ (C.); ವಿಷವೇಱುತ್ತದೆ (takes effect, C.). ಬೆಲೆಯೇಱುತ್ತದೆ (C.). ಹಾವು ಕಡಿದ ಗಾಯದೊಳಗಿನ ನೆತ್ತರಾ ತೆಗದರೆ ವಿಷವು ಏಱುವುದಿಲ್ಲ (B. 2, 26). ಕಪ್ಪೇಱಿ ಇರ್ದ ನೆಯ್ದಿಲ್ (ಕುಮುದ Mr. 420). ರಥವನ್ ಏಱುವಂ (ರಾಜಾಧಿರಾಜ 287). ಪ್ರಚಣ್ಡದ ಎತ್ತೇಱುವವಂ (ಅನಡ್ವಾಹ 247). ಮರದ ತುದಿಯನ್ ಏಱಿ (Sp.). ಉಬ್ಬೇಱಿ ನೆಲನ್ ಅಬ್ಬರಿಸೆ (Rām. 26, 21). ಸೆಗಳಿಕೆಗಳ್ ಏಱಿದವು (Bh. 1, 5, 5). ಅನ್ದವೇಱಿತು ಮುಸುಡು ಶಕುನಿಸುಯೋಧನಾದಿಗಳ (2, 13, 42). ಬಿಸಿಯ ಬಿಸಿಲ್ ಏಱಿದುದು (J. 3, 41). ಇಳೆ ಕಾಯ್ಪೇಱಿದುದು (Rśv. 5, 36). ಕಾಯ್ಪೇಱಿ, ದಿಕ್ಕುವಿಬ್ಭಿಗಳ್ ಅಱ್ಕಿ (6, 11 va.). ದಿನದಿನಕೆ ಕಳೆಯೇಱುತಿರ್ದಳು (Prll. 3, 31). ಬೆಮರ್ ಏಱಿದ ಆನನಂ (Rśv. 5, 118). ಯಾಕೆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಏಱಿದ್ದಿ? (B. 2, 21). ಏಱಿದವ ಇಳಿದಾನು (Prv.). see Bp. 1, 32. 50; 5, 38; 32, 15; 36, 13; 37, 49; 39 sum.; 39, 45. 47. 49. 51; 52, 13; 57, 88; 59, 12; 60, 58; Rām. 26, 23; Dp. 167; Rśv. 5, 122; 6, 11 va.; 13, 2; Rāghc. 17, 73. — ಏಱ. an infinitive of ಏಱು: so as to rise or go up, etc.; upwards; increasingly (T., M. much, more, too much); rising. — ಏಱ ಕಟ್ಟು. to tie on high; to put a tie (to a man's arms) and draw him up (for punishment, S. Mhr.). 2, to be tied on high: to hang down. ಏಱ ಕಟ್ಟಿದುದು (ಅಪ್ರಲಮ್ಬ, ಉಚ್ಚಣ್ಡ Hlā.). — ಏಱಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ಏಱ ಕಟ್ಟು. ಏಱಗಟ್ಟಿದುದು (ಉಚ್ಚಣ್ಡ, ಅಪ್ರಲಮ್ಬ Mr. 459). — ಏಱ ಹಾಕು. to pile (My.). see Prv. s. ಕೆಡು. — ಏಱ ಹೊತ್ತು. the time from sunrise to midday (My.; B. 2, 10). — ಏಱಾಟ. -ಆಟ. mounting and riding. see Bp. 61, 24; Rśv. 6, 11 va.; J. 6, 39; 29, 7; Bh. 1, 7, 2. — ಏಱಾಟಿಕೆ. -ಆಟಿಕೆ. = ಏಱಾಟ. (Rām. 6, 30, 30). — ಏಱೆ. = ಏಱ. — ಏಱೆದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to be swollen, puffed up or distended. ಉಬ್ಬಿದ ಉರದ, ಏಱೆದೆಗೆದ ಒಡಲ, ಬಾಗಿದ ಬೆನ್ನ ... ಗಬ್ಬಿನಾಯ್ಗಳ್ (J. 28, 46).

ಏಱು ēṟu. 2. rising, etc.; rising ground (My.; ದಿನ್ನೆ G.); greatness, grandeur. see ಮಣೆಯೇಱು. -ಏಱುಜವ್ವನ. = ಏಱುಂಜವ್ವನ. (Śsv. 3, 35 va.). — ಏಱುಂಜವ್ವನ. -ಂ-. rising youth, bloom of youth, prime (Grj. 9, 107). ಏಱುಂಜವ್ವನದೊಳ್ ಸೊಕ್ಕಿ (Śmd. 204 Mdb.). — ಏಱುಂಜವ್ವನೆ. -ಂ-. a very young woman (ನವಯೌವನೆ Śs.; Rśv. 2, 20). — ಏಱುಬ್ಬಸ. -ಉಬ್ಬಸ. hard breathing (My.).

ಏಱು ēṟu. 3. = ಏಡು. time. see ಮೊನೆಯೇಱು. *cf.* ಅಱೆ 6?

ಏಱು ēṟu. 4. (fr. ಇಱು 1). that with which one pierces or which one throws (T. a thunderbolt; see M. s. ಏಟು 1, & ಬಿಟ್ಟೇಱು).

ಏಱು ēṟu. 5. (fr. ಇಱು 1). = ಏಱ್ 1, etc. a cut, a wound (Cpr. 8, 44 va.; Rām. 6, 19, 30; ಕ್ಷತ್ರ Śmd. Dh.; ಗಾಯ Śm. 116, Bhn. 51; ಕ್ಷತ, ಈರ್ಮ Hlā.; ಇರ್ಮ Mr. 396). ಏಱುಂಗೆ (Mr. 396; Abh. P. 13, 80). ಪೂರಾಯದ ಏಱಿನ ಕರಡಿ ಕಾಡಾನೆಗಳ ಕಳಕಳಂ (Bh. 3, 13, 28). ಇಱಿದರೆಯು ಏಱಿಲ್ಲ (Sp.). see ಅಳ್ಳೇಱು s. ಅಳ್ 5.

ಏಱು ēṟu. 6. striking, blow. ದ್ರುಪದನವ್ಪೇಱುಂಗೆ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡದೊಡ್ಡಿದೆದೋಡುತ್ತಿರೆ Pb. 2, 62.

ಏಱುತೆ ēṟuta. = ಏತ the act of rising, etc. (Śmd. 246).

ಏಱುವಿಕೆ ēṟuvike. rising, etc. (My.).

ಏಱ್- ēṟ. 1. = ಏಱ್ 1, etc. a wound — ಏಱ್ಪೆಱು. a wound to be got; to get a wound, to be wounded (ಗಾಯವಡೆ Śmd. 217 Mdb. C.; Ct. I, 52). ಏಱ್ಪೆತ್ತರ್ ಏಱ್ಪೆತ್ತರಂ ಪದುಳಂ ಮಾೞ್ಪುದು ಉಚಿತಂ (Śmd. 79. 217). — ಏಱ್ಮಾಣ್. a wound to heal. ಏಱ್ಮಾಣ್ದುದು (Śmd. 217). — ಏಱ್ವಡೆ. -ಪಡೆ. to get a wound, to be wounded (J. 21, 6; 23, 6; 25, 27).

ಏಱ್- ēṟ. 2. (fr. ಏಱ್ 2). the state of being fit, etc. 2, the state of meeting and opposing. — ಏರ್ಪಡಿಸು. to arrange, to set in order (Si. 284; My.; Te.) — ಏರ್ಪಡು. to be arranged, etc. (My.; Te.); to be ready (as a person to act, My.). — ಏರ್ಪಾಟು. = ಏರ್ಪಾಡು. decision; arrangement (My.; Te.; T. ಏಱ್ಪಾಡು). — ಏರ್ಪಾಡು. = ಏರ್ಪಾಟು. (My.). — ಏರ್ಪೊರ್ನ್. to go to meet, to oppose, to hinder, ಏರ್ಪೊರ್ತುದೆನ್ದು ತಡವ್ಬೊಯ್ದುದು (Śmd. II). ಏರ್ಪೊರ್ತುದು (Śmd. 217).

ಏರ್ವಾರು ērvāru. = ಈರ್ವಾರು, etc. *a sort of cucumber, Cucumis utilissimus* Roxb.

ಏಲ ēla. = ಏಲೆ. (My.; T.). cardamom.

ಏಲಕ್ಕಿ ēle-akki. = (ಇಲಾಚಿ, ಎಲಚಿ), ಯಾಲಕಿ, ಯಾಲಕ್ಕಿ. large cardamoms (ಏಲೆ, ಪೃಥ್ವೀಕೆ, ಚನ್ದ್ರಬಾಲೆ, etc. Nr.; ಕೊಟೆ Nr.; Mhr. ಏಲಚೀ, ಏಲಾಚೀ). see ಕಿಱಿಯ-, ಬಿಳಿಯ-; Si. 152. 153. 415. — ಏಲಕ್ಕಿ ಗಿಡ. the cardamom plant, Alpinia cardamomum Roxb. (St. & Pl.).

ಏಲವಾಲುಕ ēlavāluka. *a perfume, the fragrant bark of Feronia elephantum.* see ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ.

ಏಲಹುರಿ ēlahuri. the plant Cassia sophora, or a cough medicine (ಕಾಸಮರ್ದ Nr.).

ಏಲಾಂ ēlām. = ಎಲಾಂ, ಯಾಲ. an auction, a public sale (My.; Tu. ಏಲಂ; Te. ಏಲಮು, ಯಾಲಾಮು; H., Mhr. ನಿಲಾಮ್, ಲಿಲಾಂವ, ಲೇಲಾಮ, ಲೇಲಾಂವ).

ಏಲಾಪರ್ಣಿ ēlāparṇi. *the plant Mimosa octandra* Roxb.

ಏಲು ēlu. 1. = ಹೇಲು 1. to void excrements. (My.).

ಏಲು ēlu. 2. = ಹೇಲು 2. ordure. (My.).

ಏಲು ēlu. 3. to hang, to dangle (Te. ವೇಲು, ವ್ರೇಲು). —ಏಲಾಡು. -ಆಡು. to swing (Sd.).

ಏಲೆ ēle. ಏಲಾ. = ಏಲ. *large cardamoms : the seed of Alpinia cardamomum.* [T., Tu.].

ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯ ēlēśa-kētayya. N. (Bp. 47, 35; 60, 16. 26).

ಏಲೇಶ್ವರದ ಕೇತಯ್ಯ ēlēśvarada kētayya. N. (Bp. 9, 48; 58, 5).

ಏಲೇಶ್ವರನ ಕೇತಯ್ಯ ēlēśvarana kētayya. N. (Bp. 60, 12).

ಏವ ēva. = ಹೇವ. disgust, dislike, hatred (Te.; *cf.* ಏ 7, ಏಸಿಕೆ); ugliness (Te.); something that is disgustful: a lamentable event [ಪ್ರಜೆಯಂ ಪರಿವಾರಮುಂ ಏವಮುಂ ಬಗೆಯದನ್ತಿರೆ ಪೇೞ್ದ ಸಮುಚ್ಚಯೋದ್ಭಾವಕ ಕ್ರಮವಿಚಾರದೆ ದೋಷಮಿದಗ್ಗಳಂ Kr. 1, 132; Pb. 2, 82; Ap. 7, 54]; (Abh. P. 10, 209). [—ಏವಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to have hatred. ನೀಮುಂ ಮನದೊಳೇವಂಗೊಳ್ಳದೆ ಕ್ಷಮಿಯಿಸಿಮೆನ್ದು ನುಡಿದು Vr. 91, 20].

ಏವಂ ēvaṁ. *thus; as, like;* certainly, indeed, even.

ಏವಮಾದ್ಯ ēvaṁ-ādya. *of which the beginning is of this very kind, of the mentioned kind.*

***ಏವಯಿಸು ēvayisu.** to feel disgust. ಎನ್ದಾ [illegible]ಹಾನುಭಾವನಾ ಜವಂಜವ ವಿಭಾವಕ್ಕೇವಯಿಸಿ Ap. 4, 67 va.

ಏವಯ್ಸು ēvaysu. = ಏವಯಿಸು. [ನಿಜಾಗ್ರಜನ ನುಡಿಗೆ ಮನದೊಳೇವಯ್ಸಿಯುಮೇವಯ್ಸದೆ ವಿನಯುಮನೆ ಮುನ್ದಿಟ್ಟು ವಿನಯ ವಿಭೂಷಣನಿನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 12, 130 va.]; (Cpr. 3, 47; 5, 64 va.; Te. ಏವಗಿಂಚು).

ಏವಾಗಲೂ ēvāgalū. always. see s. ಏ 5.

-ಏವು ēvu. = ಅಹೆವು or ಇಹೆವು. the plural of -ಏನು 2, *e. g.* ಇದ್ದೇವು (B. 2, 45), ಕೊಟ್ಟೇವು, ಮಾಡ್ಯೇವು (C.).

-ಏವೆ ēvu-e3. 1. the plural of -ಏನೆ No. 1, *e. g.* ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ (Si. 404), ಮಾಡುತ್ತೇವೆ (C.). 2, of -ಏನೆ No. 2, *e. g.* ಬನ್ದೇವೆ (ಬನ್ದು -ಏವೆ. S. Mhr.).

ಏವೆ ēve. 2. = ಆವೆ, etc. a tortoise (ಕಚ್ಛಪ, ಕಮಠ, ಕೂರ್ಮ Hlā.). ಹೆಣ್ಣೇವೆ (ದುಲಿ Hlā.).

***ಏವೆ ēve. 3.** what to do? ನಾನೇವೆನೇವೆನಯ್ಯಾ Bv. 8; ಹೊರಗೆ ಹೂಸಿ ಏವೆನಯ್ಯಾ ಒಳಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗದನ್ನಕ್ಕ Bv. 476.

ಏಷಣ ēṣaṇa. = ಈಷಣ. seeking; wish, desire. 2, *an iron arrow.* see ಅನ್ವೇಷಣ.

ಏಷಣಿಕೆ ēṣaṇike. *a goldsmith's balance.*

ಏಷಣೆ ēṣaṇe. = ಈಷಣೆ. *seeking; begging, solicitation; wish, desire.*

ಏಷಿತ ēṣita. searched, etc. see ಅನ್ವೇಷಿತ.

ಏಷ್ಯತ್ ēṣyat. what is to come, future (Sk.).

ಏಷ್ಯತ್ಕಾಲ ēṣyat-kāla. future time (R.).

ಏಸಿಕೆ ēsike. = ಹೇಸಿಕೆ. aversion, disgust. (My.).

ಏಸು ēsu. 1. = ಇಸು 3, etc., ಏಯ್ 1. to throw. — ಏಸಾಡು. -ಆಡು. to shoot arrows [ಉದ್ವೃತ್ತ ರಿಪುನೃಪತಿಗಳನೇಸಾಡುತ್ತುಂ Pb. 4, 18 va.; Ap. 14, 70]; (ಶರಗತಿ Śmd. Dh.; Abh. P. 9, 68; 10, 33. 34; 10, 76 va.; 10, 202; 13, 38).

ಏಸು ēsu. 2. (fr. ಇಸು Śmd. 250). a throw, a shot. [ಪಾತಂ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಶೀಘ್ರಂ ಘಾತಂ ಬಹುವೇಗವೆಮ್ಬಿವಯ್ದೇಸಿನೊಳನ್ತೀತನ ದೊರೆಯಿಲ್ಲೆನಿಸಿದುದು Pb. 12, 185].— ಏಸುವೆೞ್. -ಪೆೞ್. to be shot or hit (Abh. P. 9, 83). — ಏಸುವೆಸ. -ಬೆಸ. shooting performance (Cpr. 6, 80). — ಏಸುವೆಸನ. -ಬೆಸನ. order to shoot (Cpr. 5, 113).

ಏಸು ēsu. 3. = ಎನಿತು, etc. what quantity? etc. (C.; see ಎನಿತು). ಏಸಂ (Bp. 60, 49), ಏಸಕ್ಕೆ (= ಏಸರ್ಕೆ, 18, 17. 36; 31, 13; 40, 77), ಏಸಱ (Bh. 1, 10, 4). see Bp. 18, 18; 27, 1; 29, 12; 30, 13; 40, 47; 44, 40. 68; 59, 2. 15; 60, 49; Bh. 8, 19, 40; 8, 23, 42; J. 20, 46; 25, 32; 32, 30. ಏಸು ಕೇಳಿದರೂ ನಾಶ ತಪ್ಪದು (Prv.). 2. = ಅನಿತು, etc. see ರವೇಸು. — ಏಸಱವಂ. -ಅವಂ. = ಎಷ್ಟಱವನು. a man of what position, power, faculties, etc.? (Bp. 22, 41; J. 4, 62). — ಏಸಱವಳ್. -ಅವಳ್. a woman of what position, etc.? (J. 6, 48).

ಏಸೆ ēse. = ಯಾಸೆ. crooked; wild, savage, rude, vulgar (Te. ಏಚೆ, ಏಸೆ). — ಏಸಾಳು. -ಆಳು. a savage (Bp. 40, 76; Te. ಏಸೆವಾಡು).

ಏಹಸ್ ēhas. anger; evil. see ಅನೇಹಸ್.

ಏಳಗ ēḷaga. Tbh. of ಏಡಕ (Śmd. 29).

ಏಳಿದ ēḷida. (Śmd. 40). contempt, mockery, abuse, blame, disgrace (ತೆಗೞ್, ಪೞ, ಚುನ್ನ, ಕೊಱಚಾಟ, ಅಣಕ, ನಿನ್ದೆ Śs.; Rām. 6, 53, 75; T., M.; M. ಏಷಣಿ, backbiting, etc.; T., M. ಇಳಿ, vulgar laughter, contemptuous grin; disgrace; to grin; *cf.* ಎಕ್ಕರಿಸು?, ಏಡಿಸು). [ಇಳಾವಧು ತನ್ನ ತಿಣ್ಪನುತ್ತಮ ಕುಲ ಶೈಲಮುನ್ನತಿಯನೇಳಿದವಾಗೆ ಬಿಸುೞ್ವೊಡಂ ಬಿಸುೞ್ಕೆಮ ಬಿಸುಡೆಂ ಮದೀಯಪುರುಷವ್ರತಮೊನ್ದುಮನೀಗಳವ್ಪುಕೇ Pb. 1, 83]. 2, a contemptible, etc., man (Abh. P. 10, 13[illegible]ಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to censure, to contemn, to mock, [illegible] va.; C. Ep. 11, 9; V. 14, 36 va. & 40 va.). ಏಳಿ[illegible] elephant, [illegible]ಲೆವರ್ ಈಗಳ್! (Śmd. 16. 277). — ಏಳಿದವ್ಬುಗೆ. -ಂ-ಬಗೆ. to censure, e[illegible] (Abh. P. 10, 229; 14, 22 va.).

***ಏಳಿದಿಕ್ಕೆ ēḷida-ikke.** ridicule, shame. ಪಗೆವರಕಟ್ಟುವಟ್ಟರ್ಗೇಳಿದಿಕ್ಕೆಗೆ ಸನ್ತಸವ್ಪುಟ್ಟು Pb. 7, 38 va.

ಏಳಿಸು ēḷisu. = ಏಡಿಸು. to censure, to reprove, to contemn, etc. (see ಏಳಿದ); to throw into the shade, to eclipse (Ch. v. 1). [ಎನ್ನುಮನೇಕಾಕಿಯೆನ್ದೇಳಿಸಿ ನುಡಿದೆಯೆನ್ದು ಸಂಜಯನ ಮೊಗಮುಂ ಮುನಿದು ನೋಡಿ Pb. 13, 50 va.]; (Cpr. 10, 5, 26). see Abh. P. 3, 155; 9, 190; 13, 139; 15, 67; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 1, 36; 5, 120 va.; 13, 9.

ಏಳೆ ēḷe. N. of a metre (Ch.; Te. ಏಲೆ, a carol or catch; a hurra or hoop; a chorus of applause).

***ಏಳ್ಗೆ ēḷge.** = ಏೞ್ಗೆ. ಅಗ್ಗದ ಯಾಗದ ಧೂಮದೇಳ್ಗೆಯೊಳ್ Pb. 6, 36. @ this is evidently a scribal error for ಏೞ್ಗೆ.

ಏೞ್ ēḷ. 1. = ಎೞ್ 1, etc. to stand up; etc. [ಅೞ್ತೊಡವರೇೞ್ವೊಡಮನ್ತವರಿಂ ಬೞಕ್ಕೆ ತಾಮುೞಿವೊಡಮೇೞರ್ Pb. 2, 27; Ap. 4, 90]; (ಉತ್ಥಾಪನ Śmd. Dh.; M. ಏೞು). P. p. ಎೞ್ದು. ಏೞ್ವ (J. 3, 5. 21; 6, 3). see Bp. 31, 10; 42, 2; Bh. 1, 10, 26; Rśv. 9, 25. — ಏೞೇೞ್. rep. (Bp. 32, 43. 44. 58; 42, 9; 46, 65).

ಏೞ್ ēḷ. 2. a (wrong) form of ಎೞ್ 2. — ಏೞ್ತರ್. = ಎೞ್ತರ್, (instead of which it often appears in MSS. and prints). [ಎತ್ತಿದ ಬೋನಮುಮನಿದಿರೊಳಿಟ್ಟರೆ ಬನ್ನಿಂ ಇತ್ತೇೞ್ತಾಯೆನ್ದರ್ ಮುನಿಪೋತ್ತಮನಂ ಮುಗ್ಧಮತಿಗಳೇನಂ ಮಾಡರ್ Ap. 9, 126]. see *e. g.* Grj. 4, 37; Bp. 56, 39; etc., etc.

ಏೞ್ ēḷ. 3. = ಎೞ್ 4, etc. seven [ಪ್ರಥಮಾದಿ ಭೇದ ನಿರ್ಧಾರಣದಿನ್ದದಂ ಪಿಡಿದು ನಿಲ್ವ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೇೞೆನಿಕ್ಕುಂ Kr. 1, 114; Pb. 1, 35]; (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ Śmd. I; T., M. ಏೞು; Te. ಏಡು). ಏೞಕ್ಕೆ (Śmd. 223). ಏೞಱಲಿ (Bp. 35, 32). ಏೞಱೊಳು (40, 73). ಏೞಂ (38, 11).

[— ಏೞಡಿ. -ಅಡಿ. seven steps. ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿನಾಗಳೇೞಡಿವರಂ ಭೂಪಾಲರುಯ್ದರ್ Ap. 9, 73;— ಏೞ್ಕಟ್ಟು. seven ties. ಏೞ್ಕಟ್ಟನೆೞೆದು ನಿಮ್ಮಂ ನಾೞ್ಕಡಿಗಳಿದೊಡೆ ಮದೀಯ ನಾಥಂ ಬೇರಂ ಬಿೞ್ಕಿಯನೆ ತಿನ್ದ Pb. 12, 178]. — ಏೞ್ಕಡಲ್. the seven seas (Śmd. 225). — ಏೞ್ಕೋಟೆ. the seven fortresses (Śmd. 225). — ಏೞ್ಜಡಧಿ. the seven seas (Bp. 58, 62). — ಏೞ್ದಿನ. seven days (Bp. 32, 20; 43, 50; 52 sum.; 52, 35; 60, 23. 26). — ಏೞ್ನೂಱ್. = ಏೞ್ನೂಱು. ಏೞ್ನೂರ್ಸಂವತ್ಸರಂಗಳ್ (Bp. 20, 30). — ಏೞ್ನೂಱು. seven hundred [ಪ್ರತ್ಯನ್ತವಾಸಿಗಳ ಪ್ಪೇೞ್ನೂಱು ಕುಕ್ಷಿನಿವಾಸಿಗಳುಂ Ap. 15, 3 va.]; (Bp. 47, 2; 51, 66; 56, 56; J. 13, 8). — ಏೞ್ಪತ್ತು. seventy (Śmd. 225). — ಏೞ್ಪುರೆ. = ಏೞ್ಪೂರೆ. (Śs.). — ಏೞ್ಪೂರೆ. a kind of boil or sore (Śmd. 225). ಕರಗುಗುಮ್ ಏೞ್ಪೂರೆಯೆನಿಪ್ಪ ಕುರುವಂ ಬೇಗಂ (225). — ಏೞ್ಬಿಸನ. = ಸಪ್ತವ್ಯಸನ. (Śs.).

ಏೞಂಗೆ ē̤ḷige. = ಏೞ್ಗೆ. rising; growth, increase; greatness, magnificence, elevation, glory; elation; haughtiness. ದುಷ್ಟಪ್ರಸರದ ಏೞ್ಗೆ (Bh. 1, 8, 48). ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಏೞ್ಗೆಯನ್ತೆ ಮೂಡಿದಂ ಚನ್ದ್ರಂ (J. 26, 13). ಪ್ರತಾಪದ ಏೞ್ಗೆ ನನ್ದಿ (28, 5). ಹೇೞಿದ ಮಾತಂ ಕೇಳದೆ, ಏೞ್ಗೆಯಿನ್ದ ಓಡಿಗೆಟ್ಟ ಮಡದಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಆಳಿಕೆ ಬಾೞ್ಕೆಗಿನ್ತಲು ಬೋೞಾಗಿಯು ಮನೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಹುದು ಲೇಸು (Subhāṣita padya). see Ch. v. 337; Bp. 9, 24; J. 2, 4; 18, 45.

ಏೞಿಸು ē̤ḷisu. 1. to rise, to raise, etc. (J. 10, 12). ಏೞಿಪಿರ್ ... ಬಹಳ ಮದವ್ವೆ ...5). ಏೞಿಸಿದರ್ ಅಳ್ತನದ ಪನ್ತಮಂ ... ಅಮಲೇ ... ಕಾಲವರ್ (J. 22, 7).

***ಏೞಿಸು ē̤ḷisu. 2.** to ridicule. ಕಿೞಿದೆನ್ದೇೞಿಸಿ ಪಗೆಯಂ ಪೞಿಪಿ Kr. 3, 149; Pb. 4, 10.

ಏೞು ē̤ḷu. 1. = ಏೞ್ 1, etc. to stand up, etc. (C.). P. p. ಎದ್ದು (Bp. 32, 45. 58; 61, 37; J. 2, 37). ಏೞುವ (Si. 82. 367). ಏೞು! (Bp. 12, 44). ಬೀೞ್ವನ್ ಏೞುವಂ (18, 63). ಇದಿರೆದ್ದು ಕಾದುವ (ಅಭಿಯೋಗ, etc. Nr.). ಅೞುವಿನಿನ್ದ ಎದ್ದ ಸಿಟ್ಟು (Si. 69). ಎದ್ದದು (ಉತ್ಥಿತ 429). ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏೞುವ ಗುಳ್ಳೆಗಳು (82). ಮೊಳಕೆ ಏೞುವ ಹುಲ್ಲು (367). ಮಿಣ್ಣೆದ್ದ ಭೃಂಗಾಳಿಗಳ ಬಳಗಂ (J. 3, 8). ಎದ್ದವು ಮುಗಿಲ್ಗಳ್ ಎಣ್ದೆಸೆಗಳೊಳ್ (17, 2). ಹೊಟ್ಟೆಕಡತ ಎದ್ದು (B. 2, 25). ಎಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಬಾೞೇ ಗಿಡದೊಳಗಿನ್ದ ಒನ್ದಱ ಹಿನ್ದೆ ಒನ್ದು ಹೊಸ ಸುೞಿ ಏೞುತ್ತವೆ (2, 37). ಆ ಬಡ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಯಾದರು ಹ್ಯಾಗೆ ಏೞುತ್ತದೆ? (2, 43). see Bp. 16, 29; 37, 23; 45, 52; (ನಾನು) ಎದ್ದರೆ (ನೀನು) ಕೆಟ್ಟೆ! (ಕುಣ್ಟನು) ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಎದ್ದವನು ಗೆದ್ದಾನು. — ಎದ್ದೇೞಲಾೞದ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಗ್ಗಿಡಿ ಗಿಡಾ ತನ್ದಾಳೋ? — ಎದ್ದ್ಯಾ, ಜೋಗಿ? ಅನ್ದರೆ ಕಡಾಸು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ. — ಎದ್ದು ಹೋಗು! ಅನ್ದರೆ ಒದ್ದು ಹೋಗುತ್ತೇನನ್ದ (Prvs.). [-ಏೞುತುಂ. getting up. ಓರಡಿಗೊರ್ವೋರ್ವರ್ಮೆ ಕುಳುತ್ತು ಮೇೞುತಿರೆ ಕಣ್ಡು Pb. 3, 9. -ಏೞಿದನ್. wanderer. ಕುಲಜನುಮಲ್ಲಂ ನಣ್ಪಿನ ಬಲಮುಂ ತನಗಿಲ್ಲ ಕಣ್ಗಮೇೞಿದನಾರೊಳ್ ನೆಲಸಿರಂ Kr. 3, 173].

ಏೞು ē̤ḷu. 2. = ಏೞ್ 3, etc. seven (Śmd. 223). [ಭರತ, ಹೈಮವತ ಹರಿವರ್ಷ ವಿದೇಹ ರಮ್ಯಕ ಹೈರಣ್ಯವತ್ಯೈರಾವತಂಗಳೆಮ್ಬೇೞು ಜನಪದಂಗಳಿನ್ದಂ Ap. 1, 48 va.]; (Bp. 40, 73). ಏೞಕ್ಕೆ (C.). ಏೞುಗೇಣ (B. 5, 12). ಏೞು ಕೇರಿ (Bp. 24, 49; 25, 11). ಏೞು ಜಾವ (60, 26). ಏೞು ದಿನ (28, 57; 48, 31; 52, 43). ಏೞು ನಾಲಿಗೆ (50, 24; Mr. 46). ಏೞುನೂರ್ಬಸದಿಗಳ್ (Bp. 51, 1. 64). ಏೞುನೂಭರ್ೂತಂಗಳ್ (57, 12. 13). ಏೞು ನೂರ್ವರುಷಾನ್ತ (20, 30). ಏೞು ವಾರ್ರಾಶಿಗಳು (53, 25). ಏೞು ವಿಧದವರು (45, 25). ಏೞು ಮೇಲಣ ಲೋಕಂ (Mr. 32); ಏೞು ನಾದ (ಸ್ವರ 500). — ಏೞನೆಯ. -ಅನೆಯ. seventh (J. 30, 41). ಏೞನೆಯ ಪ್ರಕರಣ (B. 5, 269). — ಏೞರೆ. -ಅರೆ. seven and a half. — ಏೞರೆಯಾಟದ ಶನಿ. -ಆಟದ-. the planet Saturn supposed to have evil influence once in seven and half years of his thirty years' revolution (My.). — ಏೞು ತಲೆಗಡವನ್ನಬರ. -ತಲೆ ಕಡವ ಅನ್ನಬರ. up to the period of seven generations. ಸಮಾನಪಿಣ್ಡಮ್ ಅಹರು ಏೞು ತಲೆಗಡವನ್ನಬರ ಸನಾಭಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಏೞು ನೂಱು. seven hundred (Bp. 5, 18). — ಏೞು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ. N. of a female image of wood (plaything of children, My.). — ಏೞುವರೆ. ಏೞೂವರೆ. = ಏೞರೆ. (My.). — ಏೞ್ಡೆನಾಗರ. -ಎಡೆ-. a fabulous seven-hooded cobra (My.). — ಏೞೆಣ್ಟು. ...ಣ್ಟು. seven or eight (B. 3, 66); seven times eight; fifteen ... — ಏೞೆರಡು. -ಎರಡು. fourteen (Ch. v. 331); etc. — ಏೞೆಲೆ ಬಾೞೆ. -ಎಲೆಯ-. = ಏೞೆಲೆವಾೞೆ. (ಅಸಮುಚ್ಛದ, ಸಪ್ತಪರ್ಣ Mr. 111; Si.; My.). — ಏೞೆಲೆವಾೞೆ. -ಎಲೆ-ಬಾೞೆ. a large ever-green tree, Alstonia sholaris R. Br. (ಸಪ್ತಪರ್ಣ, ವಿಶಾಲತ್ವಕ್, ವಿಷಮುಚ್ಛದ Nr.; ಕದಲಿ Nn. 43). — ಏೞೆೞೆ. -ಎೞೆ. seven threads. ಏೞೆೞೆಗಳ ಡಾಬು (ಸಪ್ತಕಿ Si. 220). — ಏೞೆೞೆಕಟ್ಟಾಣಿ. -ಕಟ್ಟಾಣಿ. a gold bead necklace composed of seven strings or rows (C.). — ಏೞೆೞೆದಾರ. -ದಾರ. a string of seven threads (C.).

ಏೞು ē̤ḷu. 3. = ಹೇೞು. to say, etc. (My.).

ಏೞುವಿಕೆ ē̤ḷuvike. rising, etc. ಕುಳಿತವನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏೞುವಿಕೆ (ವ್ಯುತ್ಥಾನ Si. 437).

ಏೞುಹ ē̤ḷuha. rising, etc. ಇದಿರೇೞುಹ (ಪ್ರತ್ಯುತ್ಕ್ರಮ, ಪ್ರಯೋಗಾರ್ಥ Nr.).

ಏೞ್ಗೆ ē̤ḷge. = ಏೞ್ಗೆ. [ಸರಸ್ವತಿ ಮುನ್ಮುಖ ಪದ್ಮರಂಗದೇೞ್ಗೆಯನ್ನೆಡೆಗೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡು ಕೊನೆದೀಗರಿಗಂಗೆ ವಿಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಯಂ Pb. 1, 5; Ap. 3, 10]; ಕೋಪಮುಂ ಜವಮುಮ್ ಏೞ್ಗೆಯುಮ್ ಆಸುರಮ್ ಅಪ್ಪಿನಂ ಮದಂ ಬಿಡುತರೆ ಕೀೞು ತಾಗಿದುವು ಎರಟ್ಟಡೆಯ ಆನೆಯೊಳ್ ಆನೆಗಳ್ (Abh. P. 13, 75). see Grj. 1, 9; 10, 99; Rām. 1, 7, 2; Rśv. 13, 84; Śśv. 1, 68; C. Bp. 2, 3; J. 2, 64; 11, 23; 12, 5; 18, 16. 42; 30, 49. [—ಏೞ್ಗೆವಾಡಿವ. -ಪಾಡಿವ. the first day after the new-moon day. ಏೞ್ಗೆವಾಡಿವದ ಸಸಿಯನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸುವಸಿಯುಳಂ ಕಣ್ಡು Pb. 5, 15 va.].

ಏೞ್ಬರ್ ē̤ḷbar. seven persons. ಏೞ್ಬರುಂ ಎಣ್ಬರುಂ (Śmd. 180).

ಏೞ್ವರು ē̤ḷvaru. = ಏೞ್ಬರ್. (My.).

ಏೞ್ವಿಕೆ ē̤ḷvike. = ಏೞುವಿಕೆ. (My.).

ಐ

ai

ಐ ai. ei. the thirteenth letter of the alphabet (Śmd. 17. 18). the *initial* ಐ- in Kannaḍa words has arisen from ಅಯ್-, ಅಯಿ (Śmd. 65. 189, or ಎಯ್). *for Kannaḍa words that appear with an initial* ಐ *in MSS. or prints see s.* ಅಯ್ (*or* ಎಯ್). [-ಐತರು. to arrive. ಏಳುನೂಱಿಪ್ಪತ್ತು ಅಮರಗಣಂಗಳು ಸಹಿತ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೈ ತನ್ದನಯ್ಯಾ Cv. 698. -ಐದಾರೆ. they are. ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಮಹಿಮರೆಲ್ಲರೂ ಸಲಿಗೆವನ್ತರಾಗಿ ಒಳಗೆ ಐದಾರೆ Bv. 933].

ಐ ai. = ಅಯಿ. an interjection of calling, summoning or remembering. see Nr. s. ಬೋಳಯಿಸು.

ಐಕಮತ್ಯ aikamatya. (fr. ಏಕಮತಿ). sameness of opinion, unanimity, agreement. (My.).

ಐಕಾಗಾರಿಕ aikāgārika. (fr. ಏಕ & ಅಗಾರ). a robber breaking into lonely houses, *a thief.*

ಐಕಾರ ai-kāra. the letter ಐ (Śmd. 11).

***ಐಕಿಲ್ aikil.** = ಅಯ್ಕಿಲ್. cold. ಬಿಸಿಲೈಕಿಲ್ ಪಸಿವುಗ್ರದಂಶ ಮಶಕವ್ಯಾಬಾಧೆ ನೀರಡಿಕೆ Ap. 6, 34. ಶೀತ

ಐಕ್ಯ aikya. oneness, unity (of mind, etc. My.); singleness; identity; harmony; sameness. 2, an aggregate. 3, the number 1 (Mr. 73). see Kāvy. V, 2. 54 seq. — ಐಕ್ಯಮಾಗು. -ಆಗು. to become one or identical with (J. 10, 11).

ಐಕ್ಯಭಾವ aikya-bhāva. the state of being one, oneness (J. 18, 32).

ಐಕ್ಯವರ್ಣ aikya-varṇa. a mixed, blended colour. see ಪೊಸ್ವಣ್ಣ.

ಐಕ್ಷವ aikṣava. (fr. ಇಕ್ಷು). *relating to sugarcane, of sugarcane.*

***ಐಗಳು aigaḷu.** an honorific epithet for a teacher. see s. ಅಯ್ 3.

ಐಂಗುದ aiṅguda. (fr. ಇಂಗುದ). *the fruit of the iṅguda plant.*

ಐಡವಿಡ aiḍaviḍa. = ಐಲವಿಲ. *Kuvēra.*

ಐಡೂಕ aiḍūka. = ಏಡೂಕ. a building constructed of rubbish (ಅನ್ದಗೆಟ್ಟ ಗೋಡೆ G.).

ಐಣ aiṇa. (fr. ಏಣ). *belonging to the male black antelope.*

ಐಣೇಯ aiṇēya. (fr. ಏಣೀ). *belonging to the female black antelope.*

ಐತಿಹ್ಯ aitihya. (fr. ಇತಿಹ). *oral tradition, a legend,* a tale (B. 4, 157).

ಐತ್ವ aitva. the letter ಐ (Śmd. 188. 356. 360; Kāvy. I, 3, 104-108).

***ಐದು aidu.** = ಅಯ್ದು 1. to reach. ಇನ್ದುಕಾನ್ತ ಸುಸಲೀಳಮನೈದಿದನಿನ್ದ್ರಕೀಳಮಂ Pb. 7, 76.

***ಐದಿಸು aidisu.** = ಅಯ್ದಿಸು. to make to obtain. ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವನೈದಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿರ್ವಯಲಾದನು Cv. 9.

ಐನಾ ainā. = ಅಯಿನಾ. a mirror; a glass-pane; spectacles (My.; Mhr., H. ಅಯಿನಾ, ಐನಾ).

ಐನು ainu. = ಅಯಿನು. original. (My.).

ಐನ್ದ ainda. = ಅಯಿನ್ದಾ. hereafter (My.; Tu.; H.).

ಐನ್ದವ aindava. (fr. ಇನ್ದು). relating to the moon, lunar.

ಐನ್ದವಕಲೆ aindava-kale. a digit of the moon (Śśv. 1, 85).

ಐನ್ದ್ರ aindra. (fr. ಇನ್ದ್ರ). *belonging to Indra;* one of the systems of grammar.

ಐನ್ದ್ರಲುಪ್ತಿಕ aindraluptika. (fr. ಇನ್ದ್ರಲುಪ್ತ). *bald in consequence of disease.*

ಐನ್ದ್ರಶರ aindra-śara. an arrow like Indra's thunderbolt (J. 13, 15).

ಐನ್ದ್ರಿಯಕ aindriyaka. (fr. ಇನ್ದ್ರಿಯ). *relating to the organs of sense.*

ಐರಾವಣ airāvaṇa. *Indra's male elephant,* regent of the east quarter. 2, one of the chiefs of the serpent race.

ಐರಾವತ airavata. *Indra's male elephant,* the elephant of the east quarter (ಶಕ್ರೇಭ Nn. 124). 2, = ಐರಾವಣ No. 2.

ಐರಾವತಿ airāvati. the female of Indra's elephant. 2, *lightning* (ಮಿಂಚು Mr. 43). 3, a cloud (ಮೇಘ 42). 4, *the orange tree.*

ಐಲವಿಲ ailavila. = ಐಡವಿಡ. *Kuvēra.*

ಐಲೇಯ ailēya. = ಏಲವಾಲುಕ. *a perfume.*

ಐವಜಿ aivaji. instead of (My.; Mhr., H.).

ಐವಜು aivaju. property, wealth: cash or goods (C.; Mhr., H.).

ಐಶಾನಿ aiśāni. (fr. ಈಶಾನ). the quarter of Śiva, the north-east quarter. (My.).

ಐಶ್ವರ್ಯ aiśvarya. (fr. ಈಶ್ವರ). = ಐಸಿರಿ. *power, might; dominion;* supremacy; superhuman power; opulence, wealth (C.); ashes of cowdung (My.).

ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ತ aiśvarya-vanta. an illustrious, opulent, rich man (C.; ಸಮ್ಪನ್ನ G.). feminine: ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ತಳು (C.).

ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ತೆ aiśvarya-vante. a rich woman (C.).

ಐಷಮಸ್ aiṣamas. *during or in the present year.*

***ಐಸು aisu.** that much. ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚುವೈಸು ಬೇಗಪ್ಪೋ Bv. 168; ಐಸನ್ನಕ್ಕರ ತಾನೇನು ಭವಿಯೋ Cv. 280.

ಐಸಿರಿ aisiri. Tbh. of ಐಶ್ವರ್ಯ. (C.).

ಐಹಿಕ aihika. (fr. ಇಹ). relating to this place or world; temporal; secular; local; this world (Bh. 1, 10, 13).

ಒ O

ಒ **o. 1.** the fourteenth letter of the alphabet (Śmd. 15. 45). in MSS. and prints when initial it is sometimes represented by ವ (already in Nr. ಒಗ್ಗರಿಸು appears as ವಗ್ಗರಿಸು), and is also written and pronounced ವೊ. for its connection with ಅ see *e. g.* ಮಟ್ಟಗ, ಮಟ್ಟ 2, Tbh. ಮಟ್ಟ, ಮಡ್ಡ, ಮಸರು, etc.; for that with ವ (or ಬ) also ಒಂಗಾರ, ಒಜನ, ಒಜ್ಜರ, ಒರಹ, ಒರುಸ, etc.; and for that with ಉ Śmd. 282.

-ಒ o. 2. = -ಓ 2. a contraction of -ಉವ 2, *e. g.* ಆಡರೊ (Bp. 18, 86), ಪೊಗಟಿಒ (49, 21), ಉರುಳೊ, ತಿರಳೊ (57, 45), ನಕ್ಕೊರು, ತಿರಗೊರು, ಬಿಡಿಸೊರು (Dp. 28 in B. 5, 322), ಒಸರೊ (Bh. 1, 5, 9).

ಒ **o. 3.** = ಉ 7. an imitative sound. — ಒಒ. one of the notes of the cuckoo (Śmd. 74, o. rs. ಉಊ, etc.).

-ಒ o. 4. = -ಓ 3. a particle that is added to words or sentences, and is used like ಎ, ಏ (Śmd. 396. 68. 69). it is employed 1, *in questions connected with doubt, further with censure or irony* (Śmd. 395). ಆನೆಯೊ? ಅದ್ರಿಯೊ? (68). ವಾರುಣಿ ಕಳ್ಳನ್ ಈಣ್ಟಿ ಮಾಡಿದು ಇಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟಲೊ? (Līlv. 3, 4). ಕೆಣ್ಡಕ್ಕೆ ಇಱುವೆಗಳು ಮುತ್ತಾವೊ? (Prv.). see Bp. 13, 15; 14, 8. 9; 18, 9-12; 12, 17; 40, 31; 45, 9. 10. 43; 46, 34; 58, 48; 60, 6. 37; Rśv. 13, 20. 103. 104; J. 2, 65; Dp. 1. — like ಓ, q. v., it is used also in common questions simply to rouse a person's attention to a question. 2, *in admiration, admonition, and calling.* ಏನೆಮ್ಬ ಪೆಮ್ಪೊ! (Śmd. 175). ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟೋ, ಮನುಜ! ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟೊ! (Dp. 26). ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಕೊಳ್ಳಿರೊ ನೀವೆಲ್ಲರು! (25). ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿರೊ! (9). ಏ, ಅಪ್ಪೊ! ಬಾರೊ! (C. with the ಒ long). 3, *it is used also like the Sk.* ಓ, *e. g.* ಒ, ಕೆಂಚ! ಒ, ಕಾಳಪ್ಪ! ಒ, ಲಿಂಗಮ್ಮ! ಒ, ಬೋರಮ್ಮ! (My.).

ಒ **o. 5.** the o that is connected with po and ho, *e. g.* ಒಕ್ಕರಣೆ, ಒಗು 3, ಒಂಗೆ, ಒತ್ತು 6 & 7, ಒನ್ದರಿ, ಒನ್ದಿಗೆ, ಒನ್ದಿಸು, ಒನ್ದು 1, ಒಯಿ 2, ಒಱಸು, ಒಸ, ಒಸಗೆ 1 & 2, ಒಸಲು, ಒಳ್ಳೆ 2.

-ಒಂ om. = -ಅಂ 1 & 3. ಅವೊಂ, ನುಡಿದೊಂ, ಪಾಡಿದೊಂ (Śmd. 189).

ಒಂಯಿ **omyi.** the cry of buffaloes (C.). 2, a mode among children of expressing their uncomfortable feelings when being beaten (C.).

ಒಕ್- **ok. 1.** = ಒಗ್-, ಒಚ್-, ಒತ್-, ಒನ್-, ಒನ್ದು 2, ಒಪ್-, ಒಬ್-, ಒಮ್-, ಒರ್-, ಒಳ್-, ಒಱ್ 1-. one, etc. — ಒಕ್ಕಟ್ಟು. one bond; unanimity, concord, harmony (C.). ಅವರನ್ನು ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದನು, he made them one (in mutual love, B. 2, 30). ಅವಯವಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಮಾಡೋಣ (ರಚನೆ G.). — ಒಕ್ಕಡೆ. one side or place (My.). — ಒಕ್ಕಣ್ಣ. a one-eyed man (My.); of one eye. — ಒಕ್ಕಳ. one kaḷa (My.). ಒಕ್ಕಳ ಭತ್ತಂ (Bp. 30, 7). ಒಕ್ಕಳ ಹೊನ್ನಿನ ಪರದೇಶಿ (Prv.). — ಒಕ್ಕುಡಿತೆ. = ಒರ್ಕುಡಿತೆ, ಒಕ್ಕುಡುತೆ. one kuḍite (Bp. 42, 2). — ಒಕ್ಕುಡುತೆ. = ಒಕ್ಕುಡಿತೆ. (Bp. 30, 14). — ಒಕ್ಕುಳ. one kuḷa (ಅಧಕ Nr.; My.; Bp. 9, 20). — ಒಕ್ಕೆಯ್. one hand or arm (Bp. 5, 10; 15, 10; 60, 53). — ಒಕ್ಕೆಯ್ಯ. -ಅ 3. a man who has a mutilated hand (ಏಕಹಸ್ತ, ವಿಕಲಪಾಣಿ Mr. 389). — ಒಕ್ಕೊಮ್ಬು. one branch (Bp. 19, 64).

ಒಕ್- **ok. 2.** an abbreviation of ಒಗೆದು, the P. p. of ಒಗೆ 3. having thrown. — ಒಕ್ಕೊಡು. to throw, to cast; to throw away (C.). ತನ್ನ ಸಣ್ಣ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಆ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನ ಮೇಲೆ ಒಕ್ಕೊಟ್ಟು (B. 4, 93). ಕುದುರೆ ಕಣ್ಣಾಲೆಯನ್ನು ಒಕ್ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವದು (4, 184).

ಒಕ್- **ok. 3.** a short P. p. of ಒಗೆ 5. having washed. — ಒಕ್ಕೊಡು. to wash and give (My.). — ಒಕ್ಕೊಳ್ಳು. to wash one's clothes (C.).

ಒಕಾರ **o-kāra.** the letter ಒ (Kāvy. I, 3, 104-108).

ಒಕ್ಕಣ **okkaṇa.** Tbh. of ಉಂಕುಣ, ಉತ್ಕುಣ, a louse (R.).

ಒಕ್ಕಣಿಕೆ **okkaṇike.** (fr. ಒಕ್ಕು 2). thrashing (My.).

ಒಕ್ಕಣಿಕೆ **okkaṇike.** = ಒಕ್ಕಣೆ, q. v. (C.; B. 4, 87).

ಒಕ್ಕಣಿಸು **okkaṇisu.** = ವಕ್ಕಣಿಸು. to tell, to say; to relate; to describe (My.; J. 26, 57; Te. ಒಕ್ಕಾಣಿಂಚು. ವ-; *cf.* ವಾಕ್).

ಒಕ್ಕಣೆ **okkaṇe.** = ಒಕ್ಕಣಿಕೆ. (My.).

ಒಕ್ಕಣೆ **okkaṇe** = ವಕ್ಕಣೆ. the title with which any one is honoured at the heading of a letter, etc. (My.; Tu.; Te. ಒಕ್ಕಣ, ವಕ್ಕಣ; T. ವಕ್ಕಣೈ). 2, style of composition (My.).

ಒಕ್ಕರ **okkara.** Tbh. of ವಕ್ರ. crooked, winding. (My. occasionally).

ಒಕ್ಕರಣೆ **okkaraṇe.** = ಹೊಕ್ಕರಣೆ, etc. Tbh. of ಪುಷ್ಕರಣಿ. (My.; Rām. 5, 8, 74; 6. 10, 27).

ಒಕ್ಕರಿಸು **okkarisu.** = ಒಗಡಿಸು, ಒಕರಿಸು, ಓಗಡಿಸು, ವಾಕರಿಸು, ವಾಕಳಿಸು. to spit out, to vomit; to emit (*cf.* ಒಯಕ್). ಒಕ್ಕರಿಸಿದುದು ಹಿಮ ಜಲವ (Bh. 1, 5, 5).

ಒಕ್ಕರಿಸು **okkarisu.** Tbh. of ವಕ್ರಿಸು. to retrograde, to retire; to join (another party) clandestinely (My.).

ಒಕ್ಕಲ್ **okkal. 1.** (fr. ಒಕ್ಕು 2). = ಒಕ್ಕಿಲ್. thrashing. ಒಕ್ಕಲಾಯಿತು, thrashing is over (My.). — ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to thrash down, to destroy, to kill; to trouble greatly. [ತನ್ನ ಬಲಮೆಲ್ಲಮಂ ಜವನನ್ತೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಲ್ವ ಕಳಕಳಕೇತನನಂ ಯಜ್ಞಸೇನನುಂ ಮೂಣದೆ Pb. 12, 21 va.; ಗೂಳಿಯಾಗಿ ಹೋಱು ಎಲ್ಲರ ತೊತ್ತಳದುಳಿದು ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿ ಮಿಕ್ಕುಮೀಱು ನನ್ದಿ ಮಹಾಕಾಳನೆಮ್ಬ ಗಣೇಶ್ವರನಾಗಿರ್ದನು Cv. 18]. ಮಾರ್ಮಲೆತ ವೀರಕಿರಾತರನ್ ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿ, ಧಾತ್ರಿಗೆ ಪೊಸ ರಕ್ತ ಪೂರಮ್ ಎಸಗಿತ್ತು ಅದು ಕೇಸರಿ (Rśv. 5, 117). ಎಕ್ಕತುಳ ಕತ್ತಲೆಯನ್ ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕುತವಮ್ ಅಱುವಿಗೆ ಇಕ್ಕೆಯನ್ ಇರದೆ ತಿಳಿದು (Cidakhaṇḍānubhavasāra 1, 7). ಚಿಕ್ಕಾಡಿ ತಗಣೆಯೂ ರಕ್ಕಸರು ಜಾರೆಯರುಮ್ ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕುವರು ಇರುಳೆಲ್ಲ, ಬೆಳಗಾಗೆ ಸುಕ್ಕಿದನ್ತಿಹರು (Sp.). see Abh. P. 10, 63; Grj. 6, 5; Śsv. 2, 14; J. 14, 6; 16, 34; 23, 1; Śs. in B. 5, 50.

ಒಕ್ಕಲ್ **okkal. 2.** (fr. ಉಱು). = ಒಕ್ಕಲು. residing; a residence, a home; tenancy; a resident; a tenant; a tenant of the soil, a husbandman, a farmer [ವಸ್ತುವಾಹನಮುಮಂ ಮುನ್ದಿಟ್ಟು ಮೂವಿಟ್ಟಿಯೊಕ್ಕಲವೋಲಿಂ ಬೆಸಕೆಯ್ಯೆ Pb. 9, 10; ದುರ್ಯೋಧನನೊಕ್ಕಲಂ ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ಚುವನ್ತೆ ಪಾಸಂಗೆ

ಯಂ ಪೊರಳ್ಳಿ Pb. 6, 71 va.]; a tenant under government, etc., a subject; [group, family. ಆಜಿಯೊಳ್ ಭಯಂಕರ ತರ ಮಪ್ಪಿನಂ ಪಗೆವರೊಕ್ಕಲೊಳೋವೆನಲೊರ್ವರಿಲ್ಲದನ್ತಿರೆ ತವೆಕೊಲ್ವುಂ Pb. 9, 57]; (My.; Tu. ಒಕ್ಕೆಲ್). see ಪೇರ್–; Sp. s. ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ; ಮಾನ್ಯದೊಕ್ಕಲ್; Prv. s. ಬಿಡು 1. — ಒಕ್ಕಲಾಗು. -ಆಗು. to become a tenant, etc; to begin to live prosperously in every way. ಒಕ್ಕಲಾದಂ (ಬಟ್ಟಿಂ Śmd. I). ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಟ್ವ ಧನಿಕನನ್ ಅಕ್ಕ ಜಿನ್ದೆ, ಈರಯ್ದು ಸಾಸಿರದ ಒಕ್ಕಲಾಗಿಯೆ ಬದುಕು ನೀನ್! ಎನ್ದು, ಉಜಿ ಪರಸಿದನ್ತೆ (Bp. 1, 34). [—ಒಕ್ಕಲೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to leave the residence. ಆ ಕಾಗೆ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಡೆ ಒಕ್ಕಲೆತ್ತಿಹೋಹ ಮರ್ಕಟನ ಭಕ್ತಿ ಯನ್ತಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ Cv. 500].

ಒಕ್ಕಲ okkala. a husbandman. ಹೊಲಾ ಮಾಡುವ ಒಕ್ಕಲ ಗಳು (B. 5, 115. 116). ಒಕ್ಕಲರು (S. Mhr.). see Śmd. s. ಪೊಮರ.

ಒಕ್ಕಲಗಿತ್ತಿ okkalagitti. a farmer-woman (My.; B. 4, 62).

ಒಕ್ಕಲತನ okkalatana. husbandry, farming (B. 4, 55. 80; 5, 89. 198; C.). ಒಕ್ಕಲತನ ಮಾಡುವ ಜನರು (B. 4, 220). ಒಕ್ಕಲ ತನದ ಕೆಲಸ (5, 121).

ಒಕ್ಕಲಿಗ okkaliga. a husbandman, a farmer, a community of farmers [Kr. 187, 23; ಮಲೆ ತಲೆದೋಱದೆನ್ದದನೆ ಕೊಟ್ಟುದಡಂಗಮಡಂಗಿ ಬನ್ದೊಡೊಕ್ಕಲಿಗವೆಸರ್ಗೆ ಪೊಣ್ದುದು Pb. 2, 90]; (Cpr. 5, 86; ಕುಡಿಯ Kk. 34; Abh. P. 15, 66; C.). ಅಸವಸದಿಂ ಪಳ ಗಯ್ವಂ ಕಸಮಂ ಶೋಧಿಸದೆ ಬಿತ್ತಿದ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ವೋಲ್ (Śmd. 267). ಕೃಷಿಯ ಮಾಟ್ಪ ಒಕ್ಕ ಲಿಗಂ (ಕರ್ಷಕ Mr. 370). ಒಕ್ಕಲಿಗನ ನೆಣ್ಟು ಒಡವೆಗೇಡು (Prv.). see ಗೆಯ್ವೊಕ್ಕಲಿಗ, ಕುಡಿಯೊಕ್ಕಲಿಗ, ಕುಡುವೊಕ್ಕ ಲಿಗ; Bp. 27, 51; 51, 22; B. 3, 68; Prv. ಓದಾಟ & ಲೆಕ್ಕ.

ಒಕ್ಕಲಿಗಿತಿ okkaliga-iti. a farmer-woman. (Śmd. 244).

ಒಕ್ಕಲಿತಿ okkaliti. = ಒಕ್ಕಲಿಗಿತಿ. (Śmd. 244). [ಹೊಸತಿಲ ಪೂಜಿಸಿ ಹೊಱವಟ್ಟು ಹೋದ ಒಕ್ಕಲಿತಿಯನ್ತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ! Bv. 422].

ಒಕ್ಕಲು okkalu. = ಒಕ್ಕಲ್ 2. a residence, home. (C.). ಉತ್ತಮರುಗಳ ಒಕ್ಕಲಿಗೆ ನೀರೆಱೆವನು ಅಕಟ! (Abhā. 2, 52). ಒಕ್ಕಲಿ ಲ್ಲದ ಊರು ಕೊಱೆತು ನಾಱುವ ನೀರು (Dp. 54). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮನೆಯು, ಅಕ್ಕಱಿಲ್ಲದ ತವುರು ಇದ್ದು, ಫಲವೇನು? (148). ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಕೂಗಿದರೆ, ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲು ತೆಗದರನ್ತೆ (Prv.). ಒಕ್ಕಲು ಗಳು, tenants (B. 5, 203. 204). — ಒಕ್ಕಲಡಿ. -ಅಡಿ. a house built by the landlord for the use of his tenant (Mg.). — ಒಕ್ಕಲಮಗ. = ಒಕ್ಕಲುಮಗ. (B. 3, 67; C.). — ಒಕ್ಕಲು ದಕ್ಕಲು. reit. = ಒಕ್ಕಲು ಪಕ್ಕಲು. (C.). — ಒಕ್ಕಲು ಪಕ್ಕಲು. reit. (C.). — ಒಕ್ಕಲುಮಗ. a husbandman. ಉತ್ತುಬಾಱುವ ಒಕ್ಕಲುಮಗನು (ಕರ್ಷಕ, ಕೀನಾಶ, ಕ್ಷೇತ್ರಾ ಜೀವ, ಕೃಷಿಕ, ಕೃಷೀಬಲ Nr.; C.). — ಒಕ್ಕಲುಮನೆ. a house has that a resident or is occupied (My.). 2, a farmhouse (Mg.).

ಒಕ್ಕಲ್ತನ okkaltana. = ಒಕ್ಕಲತನ (Cpr. 5, 86).

ಒಕ್ಕಿಕೆ okkike. treading out corn (My,).

ಒಕ್ಕಿಲ್ okkil. = ಒಕ್ಕಲ್ 1. separating, etc. (ವಿಭೇದ Mr. 372; *cf.* ಉಡಿ 1?).

ಒಕ್ಕಿಸು okkisu. to cause corn to be trodden out (My.). [ತನ್ನಾರಮ್ಬದ ಕೆಯ್ಗಳನೊಕ್ಕುವೆಟ್ಟುಗಳ ಬಾಯಂ ಕಟ್ಟಿಯೊಕ್ಕಿಸುಗುಂ Vr. 170, 13].

ಒಕ್ಕು okku. 1. P. p. of ಉಗು 1, etc.

ಒಕ್ಕು okku . 2. (fr. ಉಗು 1? ಉಡಿ 1?). to tread out corn, to remove grain from the ears by the treading of oxen, etc.; to thrash (with sticks, ಖಲಕರಣ Śmd. Dh., Śm. 78; C.; T. ವಱುಕ್ಕು, to beat). [ಪದನಱಿದುಡುಗುವ ಕಣಂ ಮಾಡುವೊಕ್ಕುವಡಕುವ ಬಯ್ತಿಡುವಕ್ಕಿ ಮಾಡುವ ವಿವಿಧ ಭಾಜನಂಗಳೊಳ್ Ap. 6, 76 va.]. ಒಕ್ಕಿದ ಧಾನ್ಯವು (ಖುದ್ಧ Nr.). ಫಲಂಗಳ ಕೊಯ್ದು ಒಕ್ಕುವ ಶೂದ್ರಂ (Bp. 21, 26). ಹೊಲಾ ಒಕ್ಕುವ ತನಕ ಕೂಲಿಯವಗೆ ಏನೂ ಕೊಡಲಾಱನು (B. 5, 99). ಅವನು ಹೊಲದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಒಕ್ಕಿ ಕೊಣ್ಡ ಕೂಡಲೇ (5, 115).

ಒಕ್ಕು okku. 3. thrashing. — ಒಕ್ಕುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a big stick used for thrashing (My.).

ಒಕ್ಕು okku. 4. an omen (ಶಕುನ Śmd. Dh.; Śm. 78; *cf.* ಉಱಗ 2).

***ಒಕ್ಕುದು okkudu.** remainder. ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕುದನಿಕ್ಕ . ಸಲಹು ವರಾಗಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು Bv. 376.

ಒಕ್ಕುಳಿಸು okkuḷisu. to eject wind from the stomach, to belch (Bp. 1, 49; see s. ಒಗಡಿಸು).

ಒಕ್ಕೆರೆ okkere. Tbh. of ಪುಷ್ಕರ, a pond, etc. (Si. 91).

ಒಕ್ಕೊಡು okkoḍu. to throw; to wash and give. see s. ಒಕ್ 2– & 3–.

ಒಗ್– og. = ಒಕ್ 1–, etc. one. — ಒಗ್ಗಟ್ಟು. = ಒಕ್ಕಟ್ಟು. (My.).

ಒಗಟು ogaṭu. = ಒಗಟೆ, ಓಗಟೆ. a riddle, an enigma (C.; Tu.). ಒಗಟುಮಾತಿಗೆ ಸಗಾಟ ತನ್ದ (Prv.).

ಒಗಟೆ ogaṭe. = ಒಗಟು, etc. (ಪ್ರಹ್ಲೀಕೆ, ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ Nr., Hlā.; My.).

ಒಗಡಿಕೆ ogaḍike. = ಓಕರಿಕೆ, etc. vomiting (ತೋಹಡಿಕೆ Bhn. 45).

ಒಗಡಿಸು ogaḍisu. = ಒಕ್ಕರಿಸು, etc. to vomit. (T. ಉಮಿೞ್, to vomit, *cf.* ಉಗೞ್ 1; see T. & M. s. ಉಬ್ಬಳಿಕೆ; *cf.* ಉಗು 1). ಒಗಡಿಸಿತು (ಓಕರಿಕೆ Kk 54). ಒಗಡಿಸದೆ ಇರಾ, ಭೋಗಿ ದೇವಯ್ಯಾ! (Bp. 59, 5).

ಒಗತ ogata. 1. the act of having washed or of washing (C.).

ಒಗತ ogata. 2. the act of having thrown or of throwing (C.).

ಒಗತನ ogatana. the harmonious life of husband and wife and their management of household affairs (C.). 2, the affairs of life (ಸಂಸಾರ) as leading to illusion [ಇನ್ದೆನ್ನ ಒಗತನ ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ಮರಗಾಲ ಬಿಟ್ಟೆನಾದರೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮಾಣೆ Bv. 720]; (Dp. 55). — ಒಗತನ ಮಾಡು. to manage household affairs harmoniously (My.).

ಒಗದು ogadu. = ಒಗೆದು. P. p. of ಒಗೆ 1. 3. 4. 5.

ಒಗನಿ ogani. = ಉಗುನಿ, ಗೋಣಿ 3, etc. a kind of tree. (M. ಉಗಮರ, T. ಉಗಾಮರ, Careya arborea, Dillenia speciosa). — ಒಗನಿಯ ಮರ. Careya arborea Roxb. (or, according to others, Salvadora persica Lin.). ಪೀಲು, ಗುಡಫಲ, ಸ್ರಂಸಿ ಎನ್ದು, ಒಗನಿಯ ಮರ, ಗೋನ ಮರನ್ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು; ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನ್ತಾ ಆ ಒಗನಿ ಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಟ, ಕರ್ಪರಾಲ ಎಮ್ಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಂಗಳು ನೆಗಱ್ದು (Nr.).

ಒಗರ್ ogar. ಒಗರು. an astringent taste (ತುವರ, ಕಷಾಯ Nr.; Si. 445; C.; B. 3, 20; ತುವರ Mr. 218; ಕಷಾಯ Nn. 119; Te.; Tu. ಉಬರ್, ಒಗರ್, brackishness = M. ಉವರ್, ಓರ್. T. ಉವರ್, ಉವರ್ಪು, saltness; salt, see ಉಪ್ಪು 3).

ಒಗರೆ ogare. equality, fitness, etc. (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಎಣೆ, ಜೋಳ, etc., ಸಮಾನ Śs.).

ಒಗವಿಕೆ ogavike. washing (My.).

ಒಗಸು ogasu. 1. (fr. ಒಗೆ 5). to cause to wash (C.).

ಒಗಸು ogasu. 2. (fr. ಒಗೆ 3). to cause to throw or throw away (C.).

***ಒಗಸುಗ ogasuga.** wonder, extraordinariness ಅಗಣಿತ ಗುಣಂಗೆ ಕರ್ಣಂಗೊಗಸುಗಮೇ ಕಟ್ಟು ಬೀರವಟ್ಟಮನರಸಾ Pb. 12, 49.

ಒಗಿ ogi. = ಒಗೆ 3 & 5. to throw; to wash. (C.).

ಒಗಿಸು ogisu. 1. = ಒಗಸು 1, ಒಗುಸು. (B. 5, 287; C.).

ಒಗಿಸು ogisu. 2. = ಉಗಿಸು. to cause to become loose, to cast (as a slough Cpr. 9, 71).

ಒಗು ogu. 1. = ಉಗು 1, ಪೊಗು 2. ಅಸ್ಥಿದಿನ್ ಒಗುವ ರಕ್ತಂ (Śmd. 91). ಎಡಹಿ, ಅಕ್ಕಿ ಧರಾತಲದೊಳ್ ಒಗಲು (Bp. 27, 17). see Bp. 50, 6; Śśv. 1, 33; Bh. 3, 13, 22; J. 4, 39; 12, 7; 28. 18; 33, 22; ಪೊಗರೊಗು, ಮೇಲೊಗು

ಒಗು ogu. 2. bursting forth, running over, excess. — ಒಗು ಮಿಗೆ. dupl. abundance (ಬಹಳ Bhn. 62). it is occasionally used as ಪದಪೂರಣಾರ್ಥಂ (Ct. I, 19; II, 34). see Bh. 1, 5, 10; Rām. 5, 8, 57; 6, 10, 15; J. 15, 24; 18, 63.

ಒಗು ogu. 3. = ಪೊಗು 1. to enter, etc. (My.), see ಒಡ್ಡೊಗು s. ಒಡ್ಡು 4, ಮೊಱೆಯೊಗು.

ಒಗುಸು ogusu. = ಒಗಿಸು 1, etc. (My.).

ಒಗೆ oge. 1. to come forth, to be born, to originate, to arise, to appear, etc. [ಬಗೆಬಗೆದು ಕೇಳ್ದು ಬುಧರೊಲವೊಗೆದಿರೆ... ಹೃದಯದೊಳೆ ತಾಳ್ದಿ Kr. 1, 13; ಕಮಲೋದ್ಭವನಮಳಿನ ಹೃತ್ಕಮಲದೊಳೊಗೆದರ್ ಸುರೇನ್ದ್ರಧಾರಕರ್ Pb. 1, 60; Ap. 2, 64]; (ಜನನ Śmd. Dh.; Śm. 80; ಹುಟ್ಟು Śmd. 54. 288. 398 Cm.; Te. ಒಡಮು, ಪೊಡಮು, to be born, to arise; ಒಡುಚು, ಪೊಡುಚು, to rise as the sun, etc.; ಪೊಡಗು, ಪೊಡುಗು, to swell, to increase; ಪೊಡುಗು, ಪೋಗು, height; a heap; ಪೋಟು, a swell of a river; T. ಉವಟ್ಟು, to overflow, increase; Te. ಉಟ್ಟು, ಪುಟ್ಟು, to be born; see ಉರ್ಕು 1; *cf.* ಒಗು 1 ?). P. ps. ಒಗೆದು, ಒಗೆದು, ಒಗೆ 2. ಶಿಥಿಲತ್ವಮ್ ಒಗೆಗುಂ (Śmd. 54). ಒಗೆದು (398). ಒಗೆದಂ (255). ಒಗೆದತ್ತು (Rśv. 8, 102). see Grj. 4, 50. 51; Bp. 2, 10; 8, 18; 15, 2; 19, 57; 47, 28; 50, 1; 54, 33; 57, 71. 72; 61, 66; Śm. 7. 10. 20; Kk. 28; Bh. 1, 8, 94; Prll. 3, 2; Rśv. 5, 128; 6, 24 va.; 13, 26. 78; Śśv. 1, 11. 42; J. 1, 3; 3, 25; 4, 61; Si. 92; ಉದ್ದವೊಗೆ. [2, to fly aloft, to jump up. ಎಮ್ಬುದುಮವೇಪಿರಿದಿತ್ತೆನೆನ್ದು ವಿಯತ್ತಳಕ್ಕೊಗೆದೊಡೆ Pb. 1, 124 va.; Ap. 5, 64].

ಒಗೆ oge. 2. P. p. of ಒಗೆ 1. — ಒಗೆ ತರ್. (*i. e.* ಒಗೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to be born, etc. [ಅಮ್ಬುಜ ಮಿತ್ರನನೆ ಪೋಲ್ವ ಮಗನೊಗೆತನ್ದಂ Pb. 1, 94; Ap. 1, 79]; (ಹುಟ್ಟು Śmd. 269 Mdb. Cm.; ಹುಟ್ಟಿ ಬರ್ 175 Cm.; ಬರ್ 269 Cm.; Grj. 4, 37. 97); ಇನ್ತು ಒಗೆ ತನ್ದ ಶರದೃತು ವಿನೊಳ್ (Rśv. 6, 10 va.; see 8, 125 va.).

ಒಗೆ oge. 3. = ಒಗಿ. to throw (Bp. 24, 57; C.; *cf.* ಉಗು 1 ?). P. ps. ಒಗೆದು, ಒಗೆದು, ಒಕ್ 2. ಆ ಹಾವಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಒಗೆದು (B. 2, 28). ಹುಡುಗ ಕಲ್ಲು ಒಗೆದನು (2, 47). ಅವನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಹಱಿದು ಓಣಿಗೆ ಒಗೆದಳು (4, 185).

ಒಗೆ oge. 4. (= ಒಗೆ 5 ?). to strike, to beat (ತಾಡನ Śm. 80; T. ವೞುಕ್ಕು, to beat; to dash; *cf.* ಪುಯ್, etc.). ಒಗವ ಪೆಟ್ಟಿಣಿ (ಕರಪೀಠ Mr. 158).

ಒಗೆ oge. 5. = ಒಗಿ, (ಒಗೆ 4 ?). to beat (and rub) clothes, dipped in water, on a stone for cleaning them, to wash (ವಸ್ತ್ರಪ್ರಕ್ಷಾಲನ Śmd. Dh.; ಕುಕ್ಕು Śm. 79; ವಸ್ತ್ರಮಂ ಕುಸುಬು 80; C.; Te. ಉಸುಮು, ಉತುಕು). P. ps. ಒಗೆದು, ಒಗೆದು, ಒಕ್ 3. ಒಗದಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು (ಉದ್ಧಮನೀಯ Si. 222). see Bp. 21, 18; 36, 47; 60, 48; Dp. 169, 1. — ಒಗೆ ಒಗೆ. rep. (Bp. 21, 8).

ಒಗ್ಗ ogga. = ಗೊಗ್ಗ. a follower of the Mailāra liṅga (though not a Liṅgāyta), dressed in a jacket made of a black blanket (S. Mhr.). pl. ಒಗ್ಗರು. — ಒಗ್ಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಒಗ್ಗ. (S. Mhr.).

ಒಗ್ಗರ oggara. a heap, a mass (My.).

ಒಗ್ಗರಣೆ oggaraṇe. = ಅಗ್ಗರಣೆ. a kind of seasoning done in two ways: into boiling oil or ghee one or more spices are thrown, after which vegetables are added and boiled with the mixture; or to pulse that has been boiled with salt, tamarind, pepper, etc. fried spices are added (C.; Tu.; Te. ಪೊಗುಪು). ಪರಿಪರಿಯ ಬಹುಭಕ್ಷ್ಯ ಪಾಕದ ಪರಿಮಳದ ಶಾಕಾದಿಗಳ ಒಗ್ಗರಣೆಗಳ ಸೌರಭಕೆ ತಿಳಿದುದು ನಿದ್ರೆ ಪವನಜನ (Bh. 1, 10, 23).

ಒಗ್ಗರಿಸು oggarisu. to season, to spice (C.). ಒಗ್ಗರಿಸಿದ ಮಾದುರ (ಪ್ರಯಸ್ತ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ Nr.). ಒಗ್ಗರಿಸಿದ ಸಮ್ಭಾರದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (Si. 313). ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ, ಕಡಲೆ, ಸಾಸುವೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ, ತುಪ್ಪ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಿನ್ದ ಒಗ್ಗರಿಸಿ, ಹಿಂಗು, ಕರಿಬೇವು ಮುನ್ತಾದ ಪರಿಮಳಗಳಂ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ರುಚಿಯಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು (ಪ್ರಯಸ್ತ, etc. 313).

ಒಗ್ಗಾ oggā. = ಒಗ್ಗು 2, No. 3. a mass of seeds sown thickly in one place. -ಒಗ್ಗಾ ಹಾಕು. to sow thickly with a view of transplantation (My.).

ಒಗ್ಗಿಸು oggisu. to cause to bend, yield or submit, to make gentle and familiar, to tame (My.).

ಒಗ್ಗು oggu. 1. = ಒಟ್ಟು 1. to become one, to unite with, to meet together, to assemble in numbers (J. 10, 14; Te.; Tu. 2, to join (v. t.); to join or apply to. 3, to agree with one's constitution, as water, climate, etc. (My.). ಒಗ್ಗಿದರ್ ಕವಿದ ಜೇನ್ನೊಣದನ್ತೆ (J. 8, 32). (ಮುದಕರಿ ಅವನಂ) ಭರದೊಳ್ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಹಾಯ್ಕು, ಕೊಮ್ಬುಗಳೆರಡನ್ ಒಗ್ಗಲು (Bp. 22, 10). ಲಿಂಗಾರೋಗ್ಯ ಪ್ರಸಾದಕೆ ಪೊಂಗಿ ಕೆಯ್ಗಳನ್ ಒಗ್ಗಿ ಕೊಳಲು (48, 24). ಬೆನ್ನೊಗ್ಗಿ (= ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ, 54, 38). ತತ್ಪ್ರಸಾದಕೆ ಕರಯುಗಳನ್ ಒಗ್ಗಿ (56, 46).

ಒಗ್ಗು oggu. 2. = ಒಗ್ಗು, ಒಟ್ಟು 2. an assemblage, a heap, a mass (ಗೊನ್ದಣ Ct. II, 101; Bp. 12 8; C. Bp. 42, 24; J. 3, 38; 7, 6; 17, 48; 30, 2; 33, 47). — ಒಗ್ಗುಗೆಡು. -ಕೆಡು. an assemblage to be destroyed; to part, to become separated (Grj. 6, 56 va.).

2, union, harmony (Bp. 4, 7). 3,= ಒಗ್ಗಾ. (My.). — ಒಗ್ಗೊಡೆ. -ಒಡೆ. = ಒಗ್ಗೊಡೆ. (J. 16, 39).

ಒಗ್ಗು oggu. 3. = ಉಱುಗು 1, etc. to bend, to bow; to turn towards, to lead towards (Cpr. 9, 102 va.; Te.). ನಭಕ್ಕೆ ಮುಖಪಂಕರುಹಮ್ ಒಗ್ಗಿ (Bp. 2, 12). ಮುಸುಡೊಗ್ಗಿ, ಮುದ್ದಂ ಬೇಡುವಳು (15, 14). see also 22, 44; 26, 44. 2, to become submissive (My.; Te.). *cf.* ಬೊಗ್ಗು 1.

ಒಂಕಿ oṅki. = ವಂಕಿ. a hook (C.; Te. ಒಂಕೆ, ವಂಕಿ, ವಂಕೆ; Tu. ಉಗ್ಗಿ, ಒಗ್ಗಿ, ವಗ್ಗಿ; *cf.* ಒಗ್ಗು 3). 2, a gold armlet of a curved shape worn by females (C.; Te. ವಂಕಿ, T. ವಂಗಿ). *cf.* Sk. ಅಂಕ?

***ಒಂಕುನ್ದ oṅkunda.** an ancient township of Karṇāṭaka. ಸದಭಿಸ್ತುತಮಪ್ಪೊಂಕುನ್ದದ ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್ Kr. 1, 37.

ಒಂಗಾರ oṅgāra. = ಬಂಗಾರ, etc. gold; gold-ornaments; the price paid for a wife (M.).

ಒಂಗು oṅgu. a teat, a pap (R.; T. ಒಚ್ಚಿ, ಒಂಜಿ; *cf.* ಅಚ್ಚಿ 3).

ಒಂಗೆ oṅge. = ಹೊಂಗೆ. a kind of tree (My.).

ಒಚ್- oc. = ಒಕ್ 1-, etc. one. — ಒಚ್ಚರ. -ಸರ. one string. ಶಬರಿ ಮುದದಿಂ ಗಾಢಪರಿರಪ್ಭಣಂಗೆಯ್ದು, ಮುತ್ತಿನ ಒಚ್ಚರವ ಅವನ ಪಿರಿಯುರದೊಳ್ ಇಟ್ಟೊಡನೆ (Rāghc. 17, 71). — ಒಚ್ಚವಡಿ. -ಸವಡಿ. a junction; a pair (Abh. P. 4, 13). — ಒಚ್ಚಾರೆ. -ಸಾರೆ. a palm of the hand. ಒಚ್ಚಾರೆಗಣ್. an eye like a palm of the hand (Rśv. 1, 135 va.; J. 6, 10). — ಒಚ್ಚುಟು. -ಚುಟು. a span measured by the distance between the extended thumb and forefinger (ಪ್ರಾದೇಶ Hlā.). — ಒಚ್ಚೆಱಗು. -ಸೆಱಗು. one end of a garment. (Cpr. 3, 45; 6, 8). (ಶಿಶುವಿಗೆ) ಹೆಚ್ಚು ನೀರೆಱದು, ಇಟ್ಟು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್, ಒಚ್ಚೆಱಗು ದುಕುಲದಲಿ ತನುವನು ಮುಚ್ಚಿ (Prll. 3, 36). — ಒಚ್ಚೇರೆ. -ಸೇರೆ. = ಒಚ್ಚಾರೆ. ಒಚ್ಚೇರೆಗಣ್ (J. 30, 2). — ಒಚ್ಚೊತ್ತು. -ಹೊತ್ತು. one time, once. — ನಚ್ಚಿದನ್ತರಸಿನ ಇಚ್ಚೆಯನ್ತಿರುವದು, ಅದುವೊಚ್ಚೊತ್ತು ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಹೊತ್ತೇಱು ಕಿಚ್ಚು ಕಾದನ್ತೆ (Sp.).

ಒಚ್ಚ occa. (= ಅಚ್ಚ 1?). (Rām. 3, 6, 55).

ಒಚ್ಚತೆ occata. (fr. ಒಚ್-). equality, harmony (M. ಒಚ್ಚ); agreeableness, the quality of pleasing (J. 30, 2); pleasure, delight; delightfully, etc. ಪುಗಲ್ ಪುಗಲ್ ಎನ್ದು, ಒಚ್ಚತ ಊಳ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯಿಂ (Śmd. 74). ನಿಬ್ಬರಮ್ ಎನ್ದು, ಒಚ್ಚತಮ್ ಇಲ್ಲೆಮ್ಬುದರ್ಥಂ (Ct. I, 89). see Sp. s. ಲಂಚ. (Cpr. 10, 114; Śsv. 2, 89, 91; Bh. 7, 3, 76). — ಒಚ್ಚತಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to give pleasure (Cpr. 8, 72 va.). — ಒಚ್ಚತಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to unite, to combine, to link closely or harmoniously together (Grj. 4, 33 va.). 2, to be pleased (Grj. 4, 48 va.); to be pleased with, to desire (Bp. 26, 18). 3, to become delightful (J. 26, 19).

ಒಚ್ಚಯ occaya. = ಒಚ್ಚಿ, ಒಚ್ಚೆಯ, (ಬಚ್ಚ 1). disgrace; dishonor; opprobrium; impropriety (Te. ಒಚ್ಚಿ); a wanton joke, a lewd expression; contempt (T. ಒಚ್ಚ, ಒಚ್ಚಿಯ). ಒಚ್ಚಯಂಗಳ ಮಚ್ಚುಗಳು (Bp. 40, 61).

ಒಚ್ಚಿ occi. = ಒಚ್ಚಯ, etc. — ಒಚ್ಚಿಹೊತ್ತು. improper time (Bp. 28, 41).

ಒಚ್ಚು occu. = ಒನ್ದಿಸು to join (v. t., Rām. 3, 6, 55; ವಚ್ಚು in the print).

ಒಚ್ಚೆಯ occeya. = ಒಚ್ಚಯ, etc. ಅದಿತೇಯ ಸಮುಚ್ಚಯವನ್ ಒಚ್ಚೆಯುವನ್ ಅಯ್ದಿಸೆ ಬಾಧಿಸಿದಂ (Bp. 16, 2).

ಒಜನ ojana. = ವಜನು. gravity, heaviness, weight; a weight; weight, dignity, influence (S. Mhr.; Mhr., H. ಬೋಜ, ಬೋಜಾ, ವಜನ; Tu. ಒಜನು; *cf.* ಒಜ್ಜೆ).

ಒಜ್ಜರ ojjara. = ವಜ್ಜರ, ವಜ್ಜರಕ್ಕೆ. a spring, a fountain (Tu. ಉಜ, ಉಜೆ; *cf.* ಒಱ 1, ಒಸರ್ 1; ಉಗು 1?). ಬೆಟ್ಟದ ಒಜ್ಜರ (ಉತ್ಸ, ಪ್ರಸ್ರವಣ, ವಾರಿಪ್ರವಾಹ, ನಿರ್ಝರ, ಝರ Nr.). Cpr. 7, 81 va. (where it appears to be ಒಗರಗೆ 2, *cf.* ಓಜರ).

ಒಜ್ಜರ ojjara. Tbh. of ವಜ್ರ. diamond (C.).

ಒಜ್ಜೆ ojje. = ವಜ್ಜೆ, ವಜನು, ವಜೆ 2. a weight, load, burden (S. Mhr. Mhr. ಓಝೀಂ; B. 3, 18. 49. 117; 4, 214).

ಒಟ oṭa. = ವಟ 1. an imitative sound. — ಒಟ ಒಟ. rep. ಒಟ ಒಟ ಮಾತಾಡು, to talk much; to prate, to gabble (S. Mhr.; Mhr. ವಟ ವಟ). — ಒಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to say or talk much; to gabble (S. Mhr.).

ಒಟಾರ oṭāra. = ವಟಾರ q. v., ವಟ್ಟಾರ. the compound round a house (C.; Tu.; T. ವಟ್ಟಾರ; Te. ವಟಾರು, ವಠಾರ, a lodge).

ಒಟ್ಟ oṭṭa. = ವಟ್ಟ 1, q. v. discount, etc. (C.; Tu.; Mhr., H. ಒಟ್ಟಾ, exchange). see Prv. s. ಮುಟ್ಟು 1.

ಒಟ್ಟಜ oṭṭaja. tribute (ಕಪ್ಪ Śm. 38, see ಕೊಟ್ಟಜ; M. ಒಡುಕ್ಕು, to finish, destroy; to spend; to pay taxes).

ಒಟ್ಟಜೆ oṭṭaje. 1. a heap, a mass, a company; abundance; a row (ಒಟ್ಟಿಲ್, ಒಗ್ಗರ್, ಹೊರಳಿ, ಒಬ್ಬಳಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಸನ್ದಣಿ, ಕಿಕ್ಕಿನ್ದ, ತಣ್ಡ, etc., ಶ್ರೇಣಿ Śm. 54; ಗಡಣ Ct. I, 50; ಅತಿಶಯಾರ್ಥ II, 51). [ಇನ್ತು ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಂಗಳ್ ಕೆಲವು ಕಾಲಂ ಸಲೆ ಸಲ್ಗೆವೆರಸಿದ ತನ್ನ ನಣ್ಪನೊಟ್ಟಜೆಯಿಂ ತೋಱು Ap. 4, 52 va.]. see Abh. P. 14, 168; Grj. 7, 11 va.; 10, 79 va.; 10, 101; Rśv. 5, 117; 6, 11 va.; 13, 83 va. — ಒಟ್ಟಜೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. to break up (v. i.), to disperse (Abh. P. 13, 109 va.).

***ಒಟ್ಟಜೆ oṭṭaje.** 2. valour, gallantry ಕೂರದರ್ ನೆಲನನೊಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಕೊಳೆ Pb. 7, 55.

ಒಟ್ಟಯಿಸು oṭṭayisu. = ಒಟ್ಟಯ್ಸು, etc. to overpower (Bp. 61, 26); to pile up (Cpr. 5, 64 va.).

ಒಟ್ಟಯ್ಸು oṭṭaysu. ಒಟ್ಟೈಸು. = ಒಟ್ಟಯಿಸು, ಒಟ್ಟವಿಸು. to collect, to be accumulated, as tears (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320); to become one, to collect, to be converged to a focus (Grj. 8, 50); to come together, to assemble (Abh. P. 14, 132 va.); to shrink, to contract (Grj. 1, 87). 2, to join (v. t.), to amass, to heap together, to pile up (Bp. 16, 8); to assemble (v. t.), to convene (Grj. 2, 106 va.); to subject, to conquer, to overwhelm (Bh. 1, 7, 62; J. 25 sum.). [ಜರೆ ಬನ್ದೊಟ್ಟೈಸೆ ಮಾಣ್ದರ್ದಳಿಪೆನಗಿದೆ ಮುಂ ಸಾಲದೇ Ap. 2, 49; ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿನ್ದಂ ಮೆಱೆದುಮೊಟ್ಟಯಿಸಿಯುಯ್ದು ಮೊಱೆದು Vr. 51, 7].

ಒಟ್ಟಲು oṭṭalu. a mass, a heap (My.).

ಒಟ್ಟವಿಸು oṭṭavisu. = ಒಟ್ಟಯ್ಸು. to join together (v. t., Bp. 11, 15).

ಒಟ್ಟಳೆ oṭṭaḷa. = tumult. (Cpr. 5, 104).

ಒಟ್ಟಿ oṭṭi. 1. (fr. ಒರಟು 2). an obstinate, self-willed person (S. Mhr.).

ಒಟ್ಟಿ oṭṭi. 2. a kind of machine for uniting or twisting threads into twine or rope (C.). 2, stiffness of a limb, *e. g.* ಕಾಲಿಗೆ ಒಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯಿತು (S. Mhr.).

ಒಟ್ಟಿ oṭṭi. 3. = ಉಟ್ಟಿ 2 No. 2. the upper piece of the frame-work of a cradle.

ಒಟ್ಟಿಕೆ oṭṭike. heaping (My.).

ಒಟ್ಟಿಲ್ oṭṭil. -ಲು. = ಒಟ್ಟಜೆ 1. a heap, mass. (Cpr. 9, 80; ಒಟ್ಟಜೆ, etc. Kk. 17; Śm. 54; ಶರೆ Mr. 350). ಪ್ರವಾಹದಿನ್ದೆ ಅದ ಮಳಲ ಒಟ್ಟಿಲು (ಪುಲಿನ Nr.). [ಬಣಜಿಗನೇಸು ಭಕ್ತನಾದರೆಯೂ ಒಟ್ಟಿಲ ಬೆನಕನ ಹಂಗ ಬಿಡ! Bv. 450]. see ನೀರೊಟ್ಟಿಲಾಣ್ಮ; ಮಳಲೊಟ್ಟಿಲ್; Grj. 10, 79 va.; J. 6, 6.

ಒಟ್ಟಿಸು oṭṭisu. = ಒಟ್ಟಯ್ಸು. to join (v. t.), to heap, etc. (ಪುಂಜೀಕರಣ Śmd. Dh.). see Bp. 57, 16. 18. 2, to cause to heap or pile up, etc. (C.; Bh. 1, 8, 88; B. 5, 43. 50).

ಒಟ್ಟು oṭṭu. 1. (fr. ಉಱು). = ಒಡ್ಡು 3. to make one, to join; to put together; to pile up, etc. (ಏಕತ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; ಮೊಗ್ಗರ Śm. 88; C., Tu.; T., to paste, to cause to adhere). [ಅನ್ತು ಕನಕರೇಣುಗಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪಾಸಱೆಗಳುಮಂ ಕನಕದ ಪಿರಿಯ ಸೆಲೆಗಳುಮನೊಟ್ಟಿ ಬೆಟ್ಟಾಗಿ ಪುಂಜಿಸಿ Pb. 6, 31 va.; Ap. 5, 19]; (Śsv. 2, 58). ಸತ್ತವನ ಸುಡಲೆನ್ದು, ಒಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಚಿತಿ Nr.). see Bp. 18, 28; 21, 8; 27, 37; 30, 4; 45, 30; J. 4, 38; B. 3, 44. 2, to come together, to assemble (Grj. 6, 8); to become one mass or heap (of ashes). ಹೊಟ್ಟೆಯಚ್ಚುತದೇವನ ಅಲಯುವುದ್ ಒಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡತು (Bp. 56, 34). 3, to become joined or united, to adhere to (as mud, etc., My.; Rśv. 5, 66).

ಒಟ್ಟು oṭṭu. 2. = ಒಡ್ಡು 4. conjunction, union (My., T., Tu., Te.); a heap, a pile (My.); sum total (My.; Mr. 63). 2, something not expanded: a germ, a bud (ಮೊಳಕೆ Śm. 88). 3, the close adhering or cohesion of a lump of clay (ಮೃತ್ಪಿಣ್ಡ ಸಂಘಟನ Śs.; *cf.* ಒಣ್ಣು). ಒಟ್ಟಿಗೆ (dative), all together: on the whole (C.). — ಒಟ್ಟಮ್ಬಾರ. -ಅಮ್ಬಾರ. the government and cultivator's corn before it is divided (My.). — ಒಟ್ಟಾರೆ. -ಆರೆ. = ಒಟ್ಟಿಗೆ. (S. Mhr.). ಒಟ್ಟುಕಟ್ಲೆಯವರು. -ಕಟ್ಲೆಯ ಅವರು. all the persons that have a case (in a kacēri, S. Mhr.). — ಒಟ್ಟುಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. accumulation or mass of fire (Rām. 6, 4, 31). — ಒಟ್ಟುಗುತ್ತಿಗೆ. aggregate assessment (C.). ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to join together (v. t.), etc. (C.). — ಒಟ್ಟುಗೂಡು. -ಕೂಡು. to compose a mass or pile (ಚಯನ, ಬೆರಂಜು, Śmd. Dh.). 2, to come together, to convene (My.; B. 2, 49); to become one in mind, etc. (My.). — ಒಟ್ಟು ಬೇರೀಜು. the total of an addition, the whole amount (C.). — ಒಟ್ಟುಲೆಕ್ಕ. sum total (C.). — ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗಿಡ. -ಒಟ್ಟಿ-. an undershrub, Triumfetta rotundifolia Lam.; also the undershrub Urena sinuata L. (Z.). — ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಲ್. -ಒಟ್ಟಿಲ್. a large heap (J. 21, 48).

***ಒಟ್ಟು oṭṭu. 3.** to take a vow. ಭೀಷ್ಮನೆನ್ನ ಸ್ವಯಂವರದೊಳ್ ನೆರೆದರಸುಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರುಮನೋಡಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದೆನ್ನಂ ಮದುವೆಯಂ ನಿಲಲೊಲ್ಲದೊಟ್ಟಿ ಕಳೆದೊಡೆ Pb. 1, 76 va.

ಒಟ್ಟು oṭṭu. 4. a vow, a solemn promise; an oath, an adjuration (T.; Te. ಒಟ್ಟು, ಪಟ್ಟು; T. ಒಟ್ಟ, a wager; see ಒಡ್ಡ 2; T. ಪಟ್ಟು, to swear, etc.). — ಒಟ್ಟಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. -ಇಟ್ಟು-. to swear, etc. (ಶಪನ, ಶಪಥ, ಆಣೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು Si. 55; see also 292).

ಒಟ್ಟೆ oṭṭe. = ಓಟೆ 3. a hole, a crack. (My.; Tu.). — ಒಟ್ಟೆ ಬೀೞು. to be cracked, to get a hole (My.).

ಒಟ್ಟೆ oṭṭe. = ಒಟ್ಟೆ, etc. Tbh. of ಉಷ್ಟ್ರ [ಆ ಪಡೆಯೊಳ್ ಗಣ್ಡನುಮಾಮೊಲಂ ದ್ರುಪದನುಂ ಪೇರೊಟ್ಟೆಯಾ ಮತ್ಸ್ಯನುಂ Pb. 10, 4; Vr; 97, 5]; (Śmd. 355; Hlā.; ಕರಭ Nn. 161; J. 7, 5). ಒಟ್ಟೆಯ ಮಱಿ (ಕರಭ Nr.).

ಒಡ oḍa. 1. = ಒಡಂ 1, ಒಡೆ 5. union, being together; together, with. (Te., Tu.). — ಒಡಗತೆ. -ಕತೆ. a riddle (S. Mhr.). [— ಒಡಗಲಸು. -ಕಲಸು. to become united, to unite. ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಒಡಗಲಸಬೇಕು Cv. 690. — ಒಡಗಱೆ. -ಕಱೆ. to leave together. ನಡಪುಪದೇಶದಿನಲ್ಲದೊಡೊಡಗಱೆದಪೆನಸುವನಿಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಡಿ ಮೊದಲೊಳ್ Ap. 6, 75]. — ಒಡಗೂಟ. -ಕೂಟ. close union, intimate intercourse (Abhā. 1, 33; My.). — ಒಡಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to cause to unite with, etc. (My.); to cause to be obtained, to prepare (J. 1, 2). — ಒಡಗೂಡು. -ಕೂಡು. to join (v. i.), to be united with, to be in connection or company with [ಪಲವುಮನೊಡಗೂಡಿರೆ ಸೈತಲಸದೆ ಪೇೞ್ಪೆಡೆಯೊಳಂ ಸ್ವಪಾದಾನ್ತದೊಳಂ Kr. 2, 20; 3, 78]; (Bp. 1, 48; 5, 41; 21, 29; 35. 39; 37, 68; C. Bp. 47, 4; Rśv. 4, 76; My.); to be obtained (Bp. 12, 52); to meet with success; to happen (J. 30, 28); to have sexual inter-course (My.; J. 11, 26; 16, 17; 27, 46). 2, to join (v. t.), to obtain, etc. (Bp. 56, 6). see 5, 71; 7, 10; 15, 19; 25, 11; 27, 13; 31, 4; Si. 47. 62. 211. 212. 264. 265. — ಒಡಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to join (v.i.), to become united with, etc. see Bp. 4, 5. 42; 5, 6; 8, 42; 12, 7; 24, 16; 31, 11; 42, 31; 47, 57; 51, 77. 78; 55, 9. J. 2, 44; 4, 65; 24, 40; 30, 42. 44; 32 sum. — ಒಡಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ಒಡಗೊಳ್. (J. 26, 33). — ಒಡಬಡಿಕೆ. -ಪಡಿಕೆ. = ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ, ಒಡಮ್ಬಡು 2. agreeing, assenting; an agreement; a treaty (ಸಮಾಧಿ Nr.; Bh. 8, 24, 50). — ಒಡಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಒಡಮ್ಬಡಿಸು. to cause to agree, to persuade; to convince; to put down as settled (Bp. 51, 12). — ಒಡಬಡು. -ಪಡು. = ಒಡಮ್ಬಡು 1. to agree; to assent; to consent; to accept as settled or proper. ನಾವೆನ್ದ ನುಡಿಗೆ ಒಡಬಡುವಿರಾದೊಡೆ (Bh. 1, 8, 77). ಒಡಬಟ್ಟು (Bp. 5, 10). — ಒಡವರ್. -ಬರ್. to come along with, to follow (Rśv. 5, 55 va., 114 va., & 120 va.; 6, 12). [— ಒಡವಳೆ. -ಬಳೆ. to grow together. ಒಡನಾಡಿಯುಮೊಡನೋದಿಯುಮೊಡವಳೆದುಂ ಗುಳ್ಳಿಗೊಟ್ಟಿ ಬಟ್ಟುಳಿಸೆಣ್ದಂ Pb. 2, 30; Ap. 2, 50]. — ಒಡವುಟ್ಟು. -ಪುಟ್ಟು. = ಒಡಹುಟ್ಟು 1. [ಎನ್ನನ್ತಪ್ಪೊಡವುಟ್ಟಿದರಿನ್ನಿನಗೊಳರಾಗಲಹಿತರಿದಿರಾಪ್ಪರೆ ಪೇೞ್ Pb. 8, 34; Ap. 2, 62]: (My.). ಒಡವುಟ್ಟಿದನು (ಸಮಾನೋದರ್ಯ, ಸೋದರ್ಯ Hlā.). ಒಡವುಟ್ಟಿದನ ಮಗ (ಭ್ರಾತೃವ್ಯ, ಭ್ರಾತೃಪುತ್ರ Hlā.). ಒಡವುಟ್ಟಿದಳು (ಭಗಿನಿ, ಜಾಮಿ, ಸ್ವಸೃ Hlā.; ಕಿಱುದಂಗಿ Kk. 71). ಒಡವುಟ್ಟಿದಳ ಮಗ (ಸ್ವಸ್ರೀಯ, ಜಾಮೇಯ Hlā.). ಒಡವುಟ್ಟಿದಳ ಮದವನಂ (ಭಾವುಕ Hlā.). — ಒಡವೆರಸು. -ಬೆರಸು. = ಒಡೆವೆರಸು. to unite, to meet together, etc. (J. 8, 33). — ಒಡವೆರೆ. -ಬೆರೆ. = ಒಡೆವೆರೆ. to keep company with, to be united with, etc. (Rśv. 2, 8 va.; 5, 19 va.; 6, 24 va.). [— ಒಡವೇಱು. ಪೇಱು. to load upon one-self. ಪಸರಿಸಿ ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ ಜಳ ಪ್ರಸರಮನೊಡವೇಱಿ ಬನ್ದು ಕಱಿವುವು ಮೇಘ ಪ್ರಸರಂಗಳ್ Ap. 1, 59]. — ಒಡ ಸಲ್. to go together with (Abh. P. 2, 75). — ಒಡ ಹುಟ್ಟು. 1. = ಒಡವುಟ್ಟು. to be born together with, to be born by the same father and of the same mother (My.). ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು (ಸ್ಯಾಲರು); ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣನು (ಅಗ್ರಜ, etc. Nr.).

ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಣ್ಡುಸ (ದೇವರ); ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ಸೋದರ್ಯ, etc. Si. 192). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಂ (ಸಹಜಾತ, ಸಹೋದರ, ಭ್ರಾತೃ Mr. 311; J. 28, 56). ತನ್ದೆಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ಪಿತೃವ್ಯ, etc.); ತಾಯ್ಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ಮಾತುಲ); ಗಣ್ಡನ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ದೇವರ); ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಪ್ರಜಾವತಿ, etc.); ಗಣ್ಡನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಯಾತೃ Nr.). ಅರಸಿನ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ Si. 65). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು (ಭಗಿನಿ, ಸ್ವಸೃ Nr.; J. 33, 14). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು (ಸಹಭವೆ Nn. 109). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದಳ್ (ಸ್ವಸೃ, etc. Mr. 314). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳ ಗಣ್ಡನು (ಆವುಕ, etc.); ಗಣ್ಡನ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು (ನನಾನ್ದೃ, ನನ್ದಿನಿ); ತನ್ದೆಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳ ಮಗನು (ಪೈತೃಷ್ವಸ್ರೀಯ); ತಾಯ್ಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳ ಮಗನು (ಮಾತೃಷ್ವಸ್ರೀಯ Nr.). ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವರು (ಸ್ಯಾಲರು Si. 192). ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರು ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವರು (B. 2, 40). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ಸಿರಿ (Bp. 11, 46). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದಂ, an elder or a younger brother (J. 13, 64; 21, 17). — ಒಡಹುಟ್ಟು. 2. the state of being brothers and (or) sisters; a company of brothers and (or) sisters (My.; see Jōgihāḍu s. ಅನ್ತೆ s. ಅನ್ 1).

ಒಡ oḍa. 2. = ಒಡದು, ಒಡೆದು. a short P. p. of ಒಡೆ 1 (C.). — ಒಡ ಕೊಳ್ಳು. to break (v. i.); to separate from. ಸಾರಂಗವು ಅಂಜಿ, ಎದೆ ಒಡ ಕೊಣ್ಡು, ಗಿಡದ ಗುಮ್ಪಿನೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು (B. 3, 19). ಒನ್ದನ್ನು ಒಡ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಜಿ ಹೋಜಿಟದು (ಒನ್ದಜಿನ್ದ ಈಚಿಗೆ ಹೋಜಿಟದು, ಉದ್ಭ್ರಾನ್ತ, ಉದ್ಗತ Si. 280). see Prv. s. ತಣ್ಡ.

ಒಡ oḍa. 3. = ಒಡೆ 3. the state of being broken, etc.; breaking. — ಒಡಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a hand-mill of stone or wood to remove the husk from paddy and to split pulse (My.). — ಒಡಮೊಗೆ. a broken or cracked earthen vessel (C.). ಮರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಒಡಮೊಗೆಯ ತೂತು (Dp. 54).

ಒಡ oḍa. 4. = ಒಡೆ 2. an abbreviated form of the infinitive of ಒಡೆ 1 (*i. e.* = ಒಡೆಯ, ಒಡೆಯಲ್ಕೆ). — ಒಡ ಕುಟ್ಟು. to beat so as to break, to beat into fragments, to pound (Bp. 45, 30; 52, 48; 55, 29. 34). — ಒಡಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಒಡ ಕುಟ್ಟು. ಒಡ ಗುಟ್ಟುವದು (ವಿದರ, ಸ್ಫುಟನ Si. 387). — ಒಡಗೊಡು. -ಕೊಡು. to throw away (from or out of the hand) so as to break (Bh. 8, 24, 44). — ಒಡ ಮುರಕನ ಕಾಯಿ. (ಲಕ್ಷ್ಮ G.). — ಒಡ ಮುರಕೀ ಕಾಯಿ. (ಯೋಗ್ಯ G.). — ಒಡ ಮುರಿ. to turn or twist round so as to break or open, as a tightly closed hand, etc. (C.). — ಒಡ ಮುಱಿ. = ಒಡೆ ಮುಱಿ. to bruise, to contuse (ನಿಷ್ಪೀಡನ G.).

ಒಡಂ oḍaṁ. 1. = ಒಡ 1, ಒಡನ್, ಒಡಮ್. union; together, in company, with; as soon as, when (T. ಉಡನ್); then. ಸಿರಿ ಒನ್ದು ಆಗದು; ಒಡಮೇನೊ, ಸುಜನೋತ್ತಂಸಾ? (Śmd. 109, o. rs. -ವೇನೊ, ನೇನೊ). see ಅಲೊಡಂ.

-ಒಡಂ oḍaṁ. 2. a suffix signifying and, if etc. see s. -ಒಡೆ 4.

ಒಡಕ oḍaka. = ಒಡಕು, q. v. the state of being broken, cracked, disunited, etc.; a fracture; a crack; disunion; that breaks or goes to pieces. ಒನ್ದಾಗಿ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಒಡಕ ಹುಟ್ಟಿಸುವವನು (ದುರ್ಜನ G.; My.). see ಎದೆವೊಡಕ. — ಒಡಕಗಡಿಗೆ. a broken pot (ಓಡು G.; C.). ಮುಱುಕಮನೆಗೆ ಒಡಕಗಡಿಗೆ (Prv.). — ಒಡಕದನಿ. a broken, *i. e.* disagreeable, voice (My.). — ಒಡಕ ಬಾಯವ. a man with a leaking mouth: one who cannot keep secrets (C.).

ಒಡಕಲ oḍakala. = ಒಡಕಲು. broken state; broken paddy or split pulse, from which the chaff, husk, etc. generally have not yet been separated (C.).

ಒಡಕಲು oḍakalu. = ಒಡಕಲ. (My.).

ಒಡಕು oḍaku. = ಒಡಕ. disunion, crack. (ಪ್ರದರ, ಭಂಗ Nr.; ವಿದರ, ಸ್ಫುಟನ, ಭಿದೆ Si. 387; My.). ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಡಕು ಮುಱಿಯ ಬೇಕೆನ್ದು (B. 2, 30). ಮನೆತನದೊಳಗೆ ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿದನ್ತೆ (2, 41). — ಒಡಕುಡೋಣಿ. a boat with a hole. ಒಡಕು ಡೋಣಿಗೆ ಗಿಡ್ಡ ಜಲ್ಲು (Prv.). — ಒಡಕುಹರವಿ. a broken earthen vessel. ದಣ್ಡಿಗೆ ಅಂಜುವ ಬಣ್ಣನ್ ಒಡಕುಹರವಿಯ ಕಣ್ಣು (Dp. 54).

ಒಡತಣ oḍataṇa. = ಒಡೆತನ, ownership etc. [ಮನವೇ ಸರ್ಪ ತನುವೇ ಹೇಳಿಗೆ ಹಾವಿನೊಡತಣ ಹುದುವಾಳಿಗೆ! Bv. 160]; (Bp. 18, 5; 34, 30; 40, 30; 58, 43).

ಒಡತನ oḍatana. = ಒಡತಣ, ownership etc. (My.).

ಒಡತಿ oḍati. a female having ownership, power, etc., a mistress (Bp. 11, 21; 50, 8; My.).

ಒಡದು oḍadu. = ಒಡೆದು. P. p. of ಒಡೆ 1.

ಒಡನ್ oḍan. = ಒಡಂ 1, etc. — ಒಡನಾಟ. -ಆಟ. playing together: companionship, company, intercourse (J. 28, 24). ಬಲ್ಲವರ ಒಡನಾಟ ಬೆಲ್ಲವನು ಮೆದ್ದನ್ತೆ; ಅಲ್ಲದಹುದು ಎಮ್ಬ ಅಜಾಣನ ಒಡನಾಟ ಕಲ್ಲು ಹಾದನ್ತೆ (Sp.). ದುರ್ಜನರ ಕೂಡ ಒಡನಾಟ ಬಚ್ಚಲ ರೊಜ್ಜಿನನ್ತೆ ಇಹುದು (Sp.). ಕಳ್ಳನ ಒಡನಾಟವು … ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಅವನ ಒಡನಾಟವು ಎಲ್ಲರ ಮನಸಿಗೆ ಬರುತಿತ್ತು (B. 5, 183). 2, sexual intercourse (My.; see Prv. s. ಓದಾಟ). — ಒಡನಾಡಿ. -ಆಡಿ. a play-fellow; a companion; a friend; an equal (My., J. 23, 44). ನಿಡಿದೋಳ್ಗಳ್ ದಿಕ್ಕರಿಕರದ ಒಡನಾಡಿಗಳ್ ಎನಿಸಿ (Śmd. 117). [ತನ್ನೊಡನಾಡಿಯಪ್ಪ ಕೆಳೆಯಂ ದ್ರುಪದಂ ಛತ್ರಾವತಿಯೊಳರಸುಗೆಯ್ದಪನೆನ್ದು ಕೇಳ್ದು Pb. 2, 46 va.; Ap. 7, 126]; (Cpr. 5, 122). ಒಡನಾಡಿಯನ್ತೆ ತಾತ್ಪರಿಯಾನ್ನಮ್ ಈವುದು (Mr. 6). ತನತನಗೆ ಗೋವಳರು ಮಲ್ಲರನ್ ಅನುಕರಿಸಿ ತಿವಿದಾಡುವರು, ಬಲ ದನುಜಹರರ ಒಡನಾಡಿಗಳು ತಾವಾಗಿ ವಿಪಿನದಲಿ (Bhāgavata 10, 18, 10). — ಒಡನಾಡಿತನ. -ಆಡಿತನ. companionship, friendship (My.; J. 6, 48). — ಒಡನಾಡು. -ಆಡು. to play with; to be in the company of, to associate with. ಮದಾಲಸರಾಜಹಂಸ ಮಣ್ಡಳಿಯೊಡನಾಡಿಯಾಡಿ, ನಡೆಗಲ್ತು (Śmd. 230). ಒಳ್ಳಿದ ಕಳ್ಳನೊಡನಾಡೆ ಅವ ಶುದ್ಧ ಕಳ್ಳನೇ ಅಕ್ಕು (Sp.). see Bp. 2, 42; 25, 3; 47, 39. 43; J. 5, 57. 58; 28, 22. — ಒಡನಿರ್. -ಇರ್. to be together with; to be in the company of. ಒಳ್ಳಿದರೊಡನಿರ್ದು, ಕಳ್ಳನ್ ಒಳ್ಳಿದನ್ ಅಕ್ಕು (Sp.). ನಿಮ್ಮೊಡನಿಪ್ಪಂ (Bp. 48, 25). see Rśv. 7, 97 va.; J. 21, 46. — ಒಡನಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to cause to be or to place in one's company (Bp. 25, 8). — ಒಡನುಣ್. -ಉಣ್. to eat together or in company (Bp. 24, 31; 45, 24). ಒಡನುಮ್ಬುದು (ಸಹಭೋಜನ Nr.). — ಒಡನೆ. -ಎ 3. (exactly) together with; together; with; forthwith, at the very time, immediately [ನುಡಿವಲ್ಕೆಯಲ್ಲದೇಂ ಕಲ್ತೊಡನೋದುವುದಲ್ತೆ ಗಿಳಿಗಳುಂ ಪುರುಳಿಗಳುಂ Kr. 1, 10; Pb. 1, 45; Ap. 3, 58 va.; ಒಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲ, ಒಡನೆ ಬೆಳೆದುದಲ್ಲ Bv. 675]; (ಸಹ Śmd. 393; Ct. I, 56; ಕೂಡೆ Śmd. 29. 61. 119 Cm.; T. ಉಡನ್ಲೆ). ಒಡನೆ ಆರುಮ್ ಇಲ್ಲ (Śmd. 125). ನೀಮುಮ್ ಆಮುಮ್ ಒಡನೆ ಓದಿದೆವು (153). ಗಿಳಿಯೊಡನೋದಿದೋದಿ, ನುಡಿಗಲ್ತು (230). ಒಸರಿಸಿದ ಜವನಿಕೆಯೊಡನೆ ಒಸರಿಸಿದನ್ ಅಲ್ತೆ ಕನ್ತು? (16). ಬಿರಯಿಗಳ ಸುಯ್ಗಳೊಡನೆಯೆ (119). ನಿನ್ನೊಡನೆ ಒನ್ದು ಭಾಗಮುಂ ಬರಿಪುದು! (275). ವೈರಮ್ ಏಕೆ ಎಮ್ಮೊಡನೆ? (Bp. 58. 34). ಚೋರನೊಡನೇ ದಾಟ ನಡೆಯುವದು

ಅದೇನು? (Dp. 167). ಒಡನೆ (forthwith) ಗೋಱುಟ್ಟು (J. 8, 40). ಒಡನೆ (immediately) ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು (29, 40). ಒಡನೆ ಕಾಲನ್ ಅಡ್ಡಲು (Bp. 20, 13). see Bp. 32, 40; 47, 46; 57, 40; Bh. 1, 10, 26; 2, 13, 35. 48; J. 2, 66; 3, 8. 22; 4, 66; 26, 5; 28, 15. 20. 48; 29, 34; Śm. 7; Si. 262. 264; Dp. 148. [— ಒಡನಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to send forthwith. ಸಾದುಗೆತ್ತು ಬಗೆಯಾದವನನಾನೊಡನಟ್ಟಿದೆನಾದಮಾನುಮುಱುಮಾನಿಸ ನಾಗನೆ Kr. 1, 128]. — ಒಡನೆ ಕೂಡು. to be in connection with, etc. (Śmd. 4. 23. 49. 71. 72. 299. 340. 343 Cm). ಅವನಾನೊಬ್ಬನು ಅತಿಶಯಮ್ ಆಹ ಪರಾಕ್ರಮದೊಡನೆ ಕೂಡಿದವನ್ ಉಣ್ಟು, ಆತನು ಊರ್ಜಸ್ವಿ ಎನಿಸುದು (Nr.). ಬೆಳುದಿಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಇರುಳು (ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿ Nr.). — ಒಡನೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. = ಒಡನೆ ಕೂಡು. (Śmd. 340). — ಒಡನೊಡ. -ಒಡ. = ಒಡನೊಡನೆ. (Bp. 56, 29). — ಒಡನೊಡನೆ. rep. all at once, etc. [ದಿಗ್ಭಿತ್ತಿಗಳುಂ ಭೋಗ ಭೂಮಿಜರ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಗಳುಂ ಒಡನೊಡನೆ ಬೆಳಗೆ Ap. 6, 51 va.]; see Śmd. 272; Bp. 2. 21; 15, 5. 9; 27, 72; 47, 60; Rśv. 6, 33; J. 16, 36; 20, 30; 28, 47. — ಒಡನೊಡೆ. -ಒಡೆ. = ಒಡನೊಡ. (J. 3, 37).

ಒಡಬಾನಲ oḍabānala. Tbh. of ವಡವಾನಲ. submarine fire (ಕಡಲುರಿ, ಮುನ್ನೀರ್ಗಿಚ್ಚು Ct. II, 118; ಕಡಲ್ಗಿಚ್ಚು Śs.).

ಒಡಮ್ oḍam. = ಒಡಂ 1, etc. union, etc. — ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ. -ಪಡಿಕೆ. = ಒಡಬಡಿಕೆ. (ಅಂಗೀಕಾರ, ಅಭ್ಯುಪಗಮ, ಪ್ರತಿಶ್ರವ, ಸಮಾಧಿ Nr.; C.). see Bp.24, 28; 60, 60; B. 4, 19. 143; Si. 70. 263. 476. ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆಯಿನ್ದ ಆಗುವದು ದಡಮ್ಬಡಿಕೆಯಿನ್ದ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಒಡಮ್ಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಒಡಬಡಿಸು. ಒಡಮ್ಬಡಿಸಿದರೆ ಒಡಲುರಿ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). see Bp. 26, 61; 27, 51. 54; 41, 20; 53, 59; Rśv. 6, 11 va. & 132 va.; J. 5, 34; 16, 16; B. 5, 71. — ಒಡಮ್ಬಡಿಸುವಿಕೆ. -ಪಡಿಸುವಿಕೆ. causing to agree, etc. (Si. 470). — ಒಡಮ್ಬಡು. -ಪಡು. 1.= ಒಡಬಡು. (ಅಭ್ಯುಪಗಮ Śmd. Dh.; ಮೆಚ್ಚು 4 Cm.; ಕೆಯ್ಕೊಳ್ 95 Cm.). [ನುಡಿಗಳೊಡಮ್ಬಡಲ್ ಬಗೆದವೋಲ್ ಬಗೆಯಂ ಮಿಗಲೀಯದೊನ್ದೆ ನಾಣ್ಣುಡಿಯ ಬೆಡಂಗೆ Kr. 1, 149; Pb. 5, 20; Ap. 1, 72]; (Cpr. 7, 77 va.) ಒಡಮ್ಬಟ್ಟು (283). ದೀರ್ಘಾದೇಶಮನ್ ಒಡಮ್ಬಡುವರ್ (142). ಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದುದನ್ ಒಡಮ್ಬಡುವಲ್ಲಿ ಕಾಮುಮ್ ಎಮ್ಬ ಅನ್ಯಯಂ ನೆಗೞ್ಗು (Nr.). ಲಂಚಕ್ಕೆ ಒಡಮ್ಬಟ್ಟು, ಒಪ್ಪಣಮಂ ಕೊಣ್ಡು (Sś. 94). see Grj. 10, 99; Bp. 27, 50. 54; 40, 50; 45, 4; 58, 46; Rśv. 4, 76. 118; 19, 10 va.; Si. 265. 433; Ch. v. 203. 254. — ಒಡಮ್ಬಡು. -ಪಡು. 2. an agreement; a proof. ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಚತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ಡೆಯುಂ ಎನ್ದು, ಈ ಗಡಿನ ನೆಗೞ್ತೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳ್ ಒಡಮ್ಬಡಂ ಮಾಡಿದರ್ ಪುರಾತನಕವಿಗಳ್ [Kr. 1, 32]; (Śmd. 121). [ಭೋರೆನ್ದು ಬರ್ಪೊನ್ದೊಡಮ್ಬಡು ಬನ್ದೆತ್ತಿಸಿದೊನ್ದು ಸತ್ತಿಗೆ ಕರಂ ನೆಯ್ಪೆತ್ತು Pb. 9, 104]. — ಒಡಮ್ಬಡುವಿಕೆ. -ಪಡುವಿಕೆ. = ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ. ಒಬ್ಬನು ಹೇಳುದ್ದನ್ನು ಒಡಮ್ಬಡುವಿಕೆ (ಅಂ, ಏವಂ Si. 475; see also 474).

ಒಡಮೆ oḍame. = ಒಡವೆ, ಒಡಿವೆ. that is: a thing, a substance; that one possesses: a possession, especially an ornament, a jewel; property, wealth (ದ್ಯುಮ್ನ, ದ್ರವ್ಯ, ದ್ರವಿಣ, etc. Hlā.; Abh. P. 6, 35; Cpr. 5, 86 va.; My.; Te.; M. ಉಡಮೆ; T. ಉಡ್ಮೈ; see ಒಡೆ 6 & ಉಳ್ 1). [ನೀಮಿಂತಱಿಯುತ್ತುಂ ಪೆಱರೊಡಮೆಯನುಱೆ ಸೆಱೆವಿಡಿದಿರ್ಪಿರಿನ್ನ ರುರ್ವಿಯೊಳೊಳರೇ Pb. 8, 18; Ap. 7, 45]; ಅಕುಪ್ಯಮ್ ಎಮ್ಬುದು ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯುಂ; ಉೞಿದ ಒಡಮೆ ಕುಪ್ಯಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಕಳ್ಳೊಡಮೆ (ಅಪಹೃತ, ಲೋಪ್ತ್ರ Hlā.) see ಉಳ್ಳೊಡಮೆ.

ಒಡಮ್ಬಿ oḍambi. ಒಡಮ್ಬೆ oḍambe. the body (ಶರೀರ Śmd. II; T., M. ಉಡಮ್ಬು; *cf.* ಒಡಲ್). ಪೋದ ಒಡಮ್ಬೆ ಪಿಳ್ಳಾದುದು (Śmd. 289).

ಒಡರ್ oḍar. ಒಡರು oḍaru. = ಒಡರ್ಚು, etc. Pp. ಒಡರ್ದು [ಬಲ್ಪಡಿಗರ್ ವಣ್ದಿದರ್ಸೈವರಾಲದ ಕೆಳಗಿನ್ತೊಡರ್ದರ್ Pb. 3, 12]; (J. 17, 32). ಪ್ರಣಯಕಲಹವನ್ ಒಡರಿ (Bp. 42, 14). ಒಡರ್ಪುದು (J. 2, 31).

ಒಡರಿಚು oḍaricu. = ಒಡರಿಸು, ಒಡರ್, ಒಡರ್ಚು. (J. 2, 46; Abhā. 2, 85). ಒಡರಿಚುವದು ಏಂ ಕೇಳಿಕೆಯನ್ ಈ ನರ್ತನೋಚಿತಕೆ (Bp. 19, 42). ಕಮಠ ಮತ್ಸ್ಯಂಗಳಂ ನಿಜಕರದಿನ್ ಏಕೋದಕದೊಳ್ ಒಡರಿಚಿ ಪಿರಿಯ ಗಾಣವನ್ ಇಕ್ಕುವ ಆ ಬಲೆಗಾಱಂ (21, 28). ಅನ್ದುಗೆಯನ್ ಎಡದ ಅಡಿಯೊಳ್ ಒಡರಿಚಿ (29, 3).

ಒಡರಿಸು oḍarisu. = ಒಡರಿಚು, etc. (ಬರ್ Śmd. 198 Cm.). ಮುನ್ದು ಪಿನ್ದುಗಳ ಅನ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಡರಿಸುಗುಂ ಲೋಪಂ (198). ನಡೆದುದೆ ಮಾರ್ಗಂ, ಪಡೆವಿಡಲ್ ಒಡರಿಸಿದುದೆ! (407). ಒಡರಿಸಿದನ್ ಅಭಿನವ ನಿಗಣ್ಟನ್ ಅಭಿನವಮಂಗಂ (Mr. 6). [ತಡೆಯದೆ ಮಹಾಧ್ವಕೃತಿಗಳನೊಡರಿಸಲಾರ್ಪಾತನೆಲ್ಲರಿನ್ದಂ ಬಲ್ಲಂ Kr. 1, 16; Pb. 9, 78; ಬೆಡಂಗೊಡರಿಪವಕ್ಷ್ಯಾರಾದ್ರಿಗೆ ಪಡುವಣದದು ಸುಜನನಿಳಯಮುಪಗತವಿಳಯಂ Ap. 1, 56]; see Cpr. 8, 79 va.; Abh. P. 4, 26; 7, 14; 9, 70; 10, 156; 14, 122 va.

ಒಡರ್ಚಿಸು oḍarcisu. = ಒಡರ್ಚು. to undertake, to begin. ಅರಸನುಮ್ ಅರಸಿಯುಂ ನೆತ್ತವನ್ ಒಡರ್ಚಿಸಿ (Bp. 43, 2).

ಒಡರ್ಚು oḍarcu. = ಒಡರಿಚು, etc. to join (v. t.); to put to (or in). 2, to cause oneself to come in connection with, to join (v. i.). 3, to enter into, to engage in, to undertake, to begin; to do, to perform; to cause, to produce; to endeavour, to try, to make effort (ಉದ್ಯಮ Śmd. Dh.; ಮಾಡು Ct. II, 39; Te. ಒನರ್ಚು; for T., M. ಉಞಱು, to exert, be strenuous, *cf.* ಉಱ್ಜು). ಜನೋದಯಂಗೆ ಇದಂ ಪೇೞಲ್ ಒಡರ್ಚಿದೆಂ (Śmd. 255). [ಪಮ್ಪನೆ ಪೇೞ್ಗುಮೆನ್ದು ಪಣ್ಡಿತರೆ ತಗುೞ್ದು ಬಿಚ್ಚಱಿಸೆ ಪೇೞಲೊಡರ್ಚಿದೆನೀ ಪ್ರಬನ್ಧಮಂ Pb. 1, 11]; see Cpr. 6, 80.; Ch. v. 16; Abh. P. 3, 47. 49; 9, 30. 186; 14, 143; Bp. 1, 64; 3, 43; 21, 45; 35, 6; 50, 25. 32; 51, 73; Grj. 9, 2; Rśv. 5, 32; 6, 11 va. (twice); 6, 24 va.; 6, 33; 8, 5; 13, 83; V. 14, 109; J. 3, 31; 24, 11; 28, 45; 31, 23.

ಒಡಲ್ oḍal. = ಒಡಮ್ಬು, ಒಡಲು. the body (ಶರೀರ Nr.; ಮೆಯ್, ಡೊಕ್ಕೆ Śm. 71; ಕೋಷ್ಠ Hlā.; T., M., Tu. ಉಡಲ್; Te. ಒಡಲು, ಒಳ್ಳು, ವಳ್ಳು). [ಮನದೊಳ್ ಸೋಲ್ತು ಮುನೀನ್ದ್ರನಾಕೆಯೊಡಲೀ ದುರ್ಗನ್ಧ ವೋಪನ್ತೆ ಯೋಜನಗನ್ಧಿತ್ತಮನಿತ್ತು Pb. 1, 69; Ap. 9, 89]. the belly, the stomach (C. as ಒಡಲು; Tu.). ಒಡಲ ಎಲ್ಬು (ಕಂಕಾಲ Hlā.). ಒಡಲ ಎಲು (ಅಸ್ಥಿ, etc. Mr. 397). ಕಿಱಿಯ ಒಡಲವನು (ಪೃಶ್ನಿ, ಕಿರಾತ Hlā.). ಒಡಲ ಎಡಭಾಗವು (ಸವ್ಯ Nr.). ತನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವಾತನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ Nr.). see Bp. 6, 25; 8, 22; 20, 12; 26, 43; 44, 14; 46, 58; 59 sum.; 59, 10; 60, 58; Bh. 1, 8, 61; Rśv. 5, 117; 9, 18; J. 2, 15; 4, 36; 28, 29. 40. 46. 48. 55. — ಒಡಲ. -ಅ 3. a man who has a body. see ಕಾರೊಡಲ, ಕೇಸೊಡಲ. — ಒಡಲ್ಗೊಡು. -ಕೊಡು. to present the body (Cpr. 4, 47).

ಒಡಲಿಚ oḍal-ica. the body-born: Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7). (Śmd. 236).

ಒಡಲು oḍalu. = ಒಡಲ್. (C.). ಹಾವಿನ ಒಡಲು (ಭೋಗ Hlā.). ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನ ಒಡಲು ಭಾನುವಿನ ತೇಜಿನ್ ಇಹುದು, ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದನ ಕಾಯವು ಹಾೞೂರ ಸ್ಥಾನದಿಂ ಕಡೆಯೆ (Sp.). see Bp. 27, 15; 44, 26. 29; J. 31, 55. — ಒಡಲುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to assume a body, to become incorporated (Bp. 18, 88; 58, 48). — ಒಡಲುರಿ. -ಉರಿ. burning or pain of the belly; internal heat, grief (J. 23, 60; 30, 35). ಒಡ

ಉರಿ ಒನ್ದು ಕಡೆ, ಬ್ರಹ್ಮೇತೀ ಕಾಟ ಒನ್ದು ಕಡೆ (Prv.). see Prv. s. ಒಡವ್ಪುಡಿಸು.

ಒಡವೆ oḍave. = ಒಡವೆು, etc. a possession, an ornament etc. (C.; Tu.; ಅಲಂಕಾರ, ಆಭರಣ Si. 217). ಸ್ತ್ರೀಯರ ಒಡವೆ (ಶುಲ್ಕ, ಸ್ತ್ರೀಸಮ್ಬನ್ಧದ ದ್ರವ್ಯ Nn. 125). ಪರರ ಒಡವೆಯನ್ ಅಪಹರಿಸುವದು (ಪರವಸ್ತುಸ್ವಾಪಹ 151). ಕಳವಿನ್ದಾದ ಒಡವೆ (ಲೋಪ್ತ್ರ); ಅತಿಥಿಗೋಸ್ಕರ ಇರ್ದ ಒಡವೆಯಲ್ಲಿಯುಮ್ ಆತಂಗೆ ತಕ್ಕ ಒಡವೆಯಲ್ಲಿಯುಮ್ ಆತಿಥ್ಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕಳವಿನೊಡನೆ (ಅಪಹೃತಿ Mr. 226). ಕೊಟ್ಟೊಡವೆ (ವಿಗ್ರಹ Mr. 474). ಕೊಮ್ಬು ಒಡವೆ (ಕಪ್ಪ 267). see Bp. 4, 65; 31, 10; 44, 63; 45, 20; J. 16, 46; 31, 28; Dp. 148; B. 3, 27; 4, 148; Si. 218; Prv. s. ಬಂಗಾರ. — ಒಡವೆಗೇಡು. -ಕೇಡು. loss of property. ಒಕ್ಕಲಿಗನ ನೆಣ್ಪು ಒಡವೆಗೇಡು (Prv.).

ಒಡಸು oḍasu. = ಒಡಿಸು, ಒಡೆಸು. to cause to break, etc. (C.).

ಒಡಿ oḍi. 1. (probably = ಉಡಿ 5, etc.). the waist, in ಒಡ್ಯಾಣ.

ಒಡಿ oḍi. 2. = ಉಡಿ 1. q. v., etc. to be broken, to come apart or to pieces, to crack, to burst, to chap (C.); to break forth, as a bud, a leaf (C.); to bud, as a tree (My.); to separate from, to leave; to turn, as milk (C.); to become weakened, to fail, as courage (C.); to take a side-course, to branch off, as a branch, a road (C.). 2, to break (v. t.), etc. (C.; Tu., M., T.; T. also ಒಜಿ). see B. 2, 3; 3, 82; 4, 54; 5, 128. 243; Si. 200. Prv. s. ಶೈಲ್ಯ.

ಒಡಿ oḍi. 3. to flow in a small, gentle stream, to trickle through, to ooze, as water through banks, as the spring (sele) of a well (C.; Te. ಒಡಿ, ವಡಿ; T. ವಡಿ; M. ಒಱು; see ಉಗು 1, ಒಱ್ಕು 1, ಬಸಿ 1); to run and cause blots, as ink (C.; B. 1, 22). — ಒಡಿಗಟ್ಟು. *i. e.* ಒಡಿಯ ಕಟ್ಟು. to strain off, to filter through a cloth (My.; Te. ಒಡಿಯ ಕಟ್ಟು, ಒಡಕಟ್ಟು; T. ವಡಿಕಟ್ಟು).

ಒಡಿ oḍi. 4. = ವಡಿ. heat (Si.; Te. ವಡೆ).

ಒಡಿವೆ oḍive. = ಒಡವೆ, etc. (C.; ಅರ್ಥ G.). see Si. 68. 243. 324. 330. 331. 413. 439; B. 5, 27.

ಒಡಿಸು oḍisu. = ಉಡಿಸು 1, ಒಡಸು, etc. (C.; B. 5, 54).

ಒಡಿಸೆ oḍise. = ಉಡಚು, ಒಡುಚು. a bubo (R.; Te. ಒಡಿಸೆ, ವಡಿಸೆ).

ಒಡುಚು oḍucu. = ಉಡಚು. a venerial boil in the iliac region. (Sd.).

ಒಡೆ oḍe. 1. = ಒಡಿ 2, etc. to be broken, etc. (ಸ್ಫೋಟನ Śmd. Dh.; C.). [ಬಡಿಯೊಳ್ ನಿಜತನಯನ ತಲೆಯೊಡೆವಿನೆಗಂ ಬಡಿದ ಕಾರಣಂ ಕೊಣ್ಡುಯ್ವರ್ Ap. 5, 20; Pb. 7, 13]. P. ps. ಒಡ 2, ಒಡದು, ಒಡೆದು. ಒಡವುತ್ತಂ (Abh. P. 14, 89). ಒಡೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ದಾರಿತ, ಭಿನ್ನ, ಭೇದಿತ Nr.). ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದುದಱಿತ್ತಣಿನ್ದ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ, ಒಡೆ Nr.; see Si. 240). ಹಿಳ್ಳಿ ಒಡೆದು ಬೆಳೆದ ತೃಣಧಾನ್ಯಂಗಳು (ಗುಲ್ಮ Nr.). ಒಡದುದು (ವಿಶೀರ್ಣ, ಜರ್ಝರ Nn. 41). ಒಡೆದುದು (ವಿಶೀರ್ಣ 96). ಒಡದು ಹೋಗುವದು (ವಿದರ, ಸ್ಫುಟನ, ಭಿದೆ Si. 387). ಹಿಣ್ಡನ್ ಒಡೆದ ಎಕ್ಕಲಂ (Rāghc. 17, 72). ಕಲ್ಲು ಒಡೆಯುವ ಉಳಿ (ಪಾಷಾಣದಾರಣ G.). ಕಾಲ ಹಿಮ್ಮಡು ಒಡೆಯುವ ರೋಗ (ವಿಪಾದಿಕೆ G.). ಬುಡದಲ್ಲಿಯೇ ಟೊಂಗಿಗಳು ಒಡೆಯುವ ಗಿಡ (ಸ್ತಮ್ಬ G.). see Śmd. 153. 223. 255; Bp. 14, 8; 22, 7; 23, 25; 35, 49; 38, 32; 44, 27; 45, 27; 50, 79; 51, 81; 52, 23; 53, 26; 55, 28; 57, 59; Bh. 1, 20, 57; 3, 13, 25. 31. 32; 6, 2, 2; Rśv. 5, 41. 121; 9. 22; J. 6, 6; 14, 5; 22, 3; 28, 17; B. 3, 82; 4, 178; Prvs. s. ಬಣ್ಡ 2, ಮಂಜಿ 1. — ಒಡೆಯ ಹೊಯ್. to bruise, to crush, to shatter to pieces (Bp. 24, 56). — ಒಡೆಯಿಕ್ಕು. ಇಕ್ಕು. to break. to bruise, to pound. (Cpr. 5, 41 va.); [ತ್ರಾಸಿನ ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನಿತು ನಿತು ವೆಗ್ಗಳವಾದರೆ ಈಶ್ವರನೊಡೆಯಿಕ್ಕದೆ ಮಾಣುವನೆ Bv. 804]. (My.; Si. 302. 306). — ಒಡೆಯಿಡು. -ಇಡು. = ಒಡೆಯಿಕ್ಕು. ಪುಲಿಯ ತಲೆಯ ಒಡೆಯಿಟ್ಟು (Rāghc. 17, 70). — ಒಡೆಯಿಸು. -ಇಸು. to shoot to pieces (J. 13, 34).

ಒಡೆ oḍe. 2. = ಒಡ 4. — ಒಡೆಗಲಸು. -ಕಲಸು. 1. to break and make a medley of, to destroy (Bh. 6, 2, 2). — ಒಡೆಗಲಸು. -ಕಲಸು. 2. a broken, confused mass (Bh. 2, 2, 78). — ಒಡೆತುಱು. to crush by trampling on (Bh. 5, 3, 83). — ಒಡೆಬಡಿ. to bruise, to crush, to shatter to pieces (Bp. 49, 46; 57, 37). — ಒಡೆ ಮುಱು. = ಒಡ-. (Bh. 2, 2, 97; J. 15, 32). — ಒಡೆ ಸೀಳ್. to split (a thing) so that it is reduced to fragments (Bp. 21, 43; 22, 16; 34, 34). — ಒಡೆಹಾಯ್. to pass over so as to crush (Bh. 5, 3, 104).

ಒಡೆ oḍe. 3. = ಉಡಿ 2, ಒಡ 3 q. v. a fragment (ಸ್ಫೋಟನ ದ್ರವ್ಯ Śmd. Dh.; Bh. 4, 2, 66). 2, coagulated, turned milk (see Nr. s. ಒಡೆ 1). — ಒಡೆಯೇಱು. -ಏಱು. fractures to arise or be produced (J. 3, 21).

-ಒಡೆ oḍe. 4. = -ಅಡೆ 1, etc. if (ಪಕ್ಷ Śmd. 297); when; to. ಸೀನ್ ಉಳ್ಳೊಡೆ ಉಣ್ಬು ರಾಜ್ಯಂ (155). ಕಾದುವೊಡೆ ಒರ್ವನೆ ಬಲ್ಲಿದಂ. ತಿರ್ದುವೊಡೆ ಅವರ್ ಒಳ್ಳಿದರ್. ಚಿತ್ರಿಪೊಡೆ ತೂಳಿಕೆಯಂ ತರಿಸುವಂ (297. 298). see Śmd. 75. 136. 176. 388. 393; Bp. 2, 49; 46, 19; 50, 3; 51, 75; 52, 30. 31; 53, 13. 45; 54, 28. 58; 58, 38; Śm. 5. 51; Rśv. 13, 97; J. 19, 7; 28, 14. 48. 58; 30, 51. — ಒಡಂ. -ಅಂ 5. and, if etc. see -ಅಂ 5, Nos. 6 & 7; Śmd. 13. 83. 84. 85. 87. 101. 164. 251; J. 28, 57.

ಒಡೆ oḍe. 5. = ಒಡ 1. union, together etc. — ಒಡೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. = ಒಡವೆರಸು. (V. 23, 11; J. 9, 15). — ಒಡೆವೆರೆ. -ಬೆರೆ. = ಒಡವೆರೆ. (V. 23, 18).

ಒಡೆ oḍe. 6. possession, ownership; lordship (T. ಉಡೈ; M. ಉಡೆ, belonging to; see ಒಡವೆು).

ಒಡೆಗಾಱಳು oḍe-gāṟaḷu. a mistress (My.).

ಒಡೆಗಾರ್ತಿ oḍe-gāṟti. = ಒಡೆಗಾಱಳು. (My.).

ಒಡೆತನ oḍetana. = ಒಡತಣ, ಒಡತನ, ಒಡೆಯತನ. ownership; lordship; rule, dominion, sway, sovereign power; superintendence (ಮೌಳಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ Nn. 101; C.; J. 11, 34). ಪೊಡವಿಯ ಒಡೆತನ ಸಲ್ಲದವರನು (ಅಡವಿಗೆ) ನಡೆಸುವುದು ಕಾಲದಲಿ! (Bh. 1, 8, 23). ಕೊಡುವೆಂ ಶ್ರೀಲಸದಮಾತ್ಯಾದಿಸಕಲನಿಯೋಗದ ಒಡೆತನವ (Bp. 5, 55). ಇನ್ನು ಒಪ್ಪದು ಈ ಭಣ್ಡಾರದ ಒಡೆತನಮುಂ ಪ್ರಧಾನಿಕೆಯುಂ (11, 7).

***ಒಡೆಯ oḍeya. 1.** having, containing. ಪಸಿವು ಸೀರಱ್ಕೆ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರೀಷಹಂಗಳುಮಂ Vr. 11, 24.

ಒಡೆಯ oḍe₆-a₃. 2. a man who possesses or has, an owner (ಉಳ್ಳ, ವನ್ತ Śmd. 241. 73); a lord, a master; a chief, a leader; a ruler; a king (ಅರ್ಯ, ಪರಿವೃಢ, ಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಭು, ನೇತೃ, ನಾಯಕ, ಅಧಿಭು, ಅಧಿಪ, ಅಧೀಶ, ಅಧಿಪತಿ Nr.; ಸ್ವಾಮಿ, ಈಶ್ವರ, ಪತಿ, etc. Nr.; ಸ್ವಾಮಿ, etc., ಆಳುವವನು Si. 355; ಸ್ವಾಮಿ, ಪತಿ. ನಾಯಕ, etc. Mr. 227; ಸ್ವಾಮಿ Bhn. 19; ಕಾನ್ತ. ಪತಿ Nn. 91; ಪರಿವೃಢ 161; ಯುಜಮಾನ, ಕರ್ತ, ಸ್ವಾಮಿ G.; C.; Tu. ಒಡಂಯೆ, ಒಡೆಯೆ;

Te. ಒಡಯು; M. ಉಡಯವನ್, ಉಡಯಾನ್; T. ಉಡೈಯವನ್, ಉಡೈಯಾನ್; see s. ಒಡನೆ). [ಎಮ್ಮ ವಂಗಳ್ಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಾತಂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೊಡೆಯನುಂ ಪಿರಿಯ ಮಗನುಂ ಕ್ರಮಕ್ಕರ್ಹನುಮಪ್ಪೊಡೆ ಕುಡುವೆಮೆನೆ Pb. 1, 70 va.; Ap. 4, 27]. ಊರೊಡೆಯಂ (Śmd. 161). ಪೆರ್ಮೆಯೊಡೆಯಂ, ಜಗದೊಡೆಯಂ, ನೆಲವೊಡೆಯಂ, ಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ, ಜಾಣೊಡೆಯಂ (242). ನಾಡೊಡೆಯಂ or ನಾಡಿಕ್ಕೊಡೆಯಂ; ಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ or ಕೊಡೆಗೊಡೆಯಂ (167). ಲೇಸಿಂಗೊಡೆಯಂ (63). ಒಡೆಯಂಗೆ ಅತಿಹಿತರ್ ಆರ್? (177; see also 39. 345). ಇನ್ದ್ರ, ಅನಲ, ಯಮ, etc. ಈ ಎಣ್ಟು ಮೂಡಲು ಮೊದಲಾದ ಎಣ್ಟುದೆಸೆಗಂ ಕ್ರಮದಿನ್ದೆ ಒಡೆಯರು (Hlā.). ಸೇನೆಗೊಡೆಯನು (ಸೇನಾನಿ); ಹಟ್ಟಿಗೊಡೆಯನು (ಗೋಪ); ಆನೆಗಳ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ ಆನೆ (ಯೂಥನಾಥ Nr.). ದೇವರು ದಯಾಭರಿತನಾದ ಒಡೆಯನು (B. 4, 143). frequently the honorific plural of ಒಡೆಯ is used as ಒಡೆಯರ್, ಒಡೆಯರು, ಒಡೆಯರುಗಳ್. see Bp. 4, 12; 10, 44; 14, 6. 19; 18, 6; 21, 11. 41; 22, 61; 24, 33; 25, 17; 27, 72; 40, 38; 43, 71; 44, 6; 45, 11; 46, 21; 47, 9. 20; 52, 33. 49; 53, 63: 54, 6; 57, 26. 62; 60, 60; ಮೂಜಗದೊಡೆಯ; Bh. 1, 8, 86; 2, 4, 6; Mr. 6; J. 2, 34; 11, 31; 28, 27; 29, 16. 33. ಒಡೆಯ ಬನ್ದರೂ ಒಡೆದ ಪಾತ್ರೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. — ಒಡೆಯನ ಕಣ್ಡರೂ ಬಡತನ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ತೊಡೆ ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುಱುತ ಅಱಿಯದು (Prvs.; see Prv. s. ವಡೆ). — ಒಡೆಯ ಪಿಳ್ಳೆ. N. (Bp. 43, 49). — ಒಡೆಯರುಗಳೊಡೆಯ. the lord of lords (Bp. 23, 13). — ಒಡೆಯರೊಡೆಯ. the lord of lords (Bp. 44, 63).

ಒಡೆಯತನ oḍeyatana. = ಒಡೆತನ. ownership. (ಆಳ್ತನ, ಕಟ್ಟಾಳುತನ, ಶೃಂಗ, ಸ್ವಾಮ್ಯ G.; My.).

ಒಡೆಸು oḍesu. = ಒಡಸು, etc. to cause to break. (My.).

ಒಡ್ಡ oḍḍa. 1. a class of people who cut stones from the earth, convey them on their carts to where they are wanted, dig tanks and wells, etc. (C.; B. 4, 151). they speak a Telugu patois, and in S. Mhr. occasionally say they are followers of a deity at Sollāpura, called Sidharāmēśvara. (Te. ಒಡ್ಡೆ, drudgery; ಒಡ್ಡೆವಾಣ್ಡ್ಲ, tank diggers, labourers, pitmen; ಒಡ್ಡೆದೇಶ. = ಓಡ್ರದೇಶ; T. ಒಟ್ಟರ್, tank diggers, inhabitants of ಒಟ್ಟಿಯ, a country to the north of Madras). ಒಡ್ಡರಲ್ಲಿ ದಡ್ಡನಾಗಬಾರದು (Prv.). see Prv. s. ತಱುಬು 2. 2, a man who can do only rough work (My.).

ಒಡ್ಡ oḍḍa. 2. = ಒಡ್ಡು 4. a pile, a heap (T. ಒಟ್ಟ). 2, a stake in gambling, a wager, a bet (ನೀವಿ, ಪರಿಪಣ Hlā.; ಪಣ Nr.; T. M. ಒಟ್ಟ, Te., ಒಡ್ಡು; see ಒಟ್ಟು 3, ಒಡ್ಡು 1). [ನಾಟಿವಾಸಗೆಗಳನರಸಾಳನ್ತೆ ಕಣ್ಣಱಿದು ಮೆಟ್ಟೆ ಪಟ್ಟವಱಿದಿಕ್ಕುವಾಗಳೊಡ್ಡಮಂ ಪೇಱುವೆನೆ Pb. 6, 71 va.; ಪೀಲೊಡ್ಡವಾಯಿತ್ತೆನ್ದು... ನೀನಿಕ್ಕಿದ ಜೂಜಿಂಗೆ ಹೊಯಿದು ಗೆದ್ದ ಸಿರಿಯಾಳ Bv. 679]. 3, a host, an army (ಪೌಜು Ct. II, 38). ಜೂಜಿನಲ್ಲಿಯ ಒಡ್ಡವು (ಗ್ಲಹ Nr.). ಜೂದಿನ ಒಡ್ಡದಲ್ಲಿ ದರೋದರ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Bh. 2, 13, 46. 48.

ಒಡ್ಡಣ oḍḍaṇa. 1. = ಒಡ್ಡಣೆ. a pile, a mass (Rśv. 6, 5. 54); an assembly; an army [ನೆಱೆದು ಸಮಱಿದ ಮದನನೊಡ್ಡಣದನ್ತೆ ಸಮಱಿದ ಪುರ್ವುಂ Ap. 4, 41 va.; Pb. 10, 53; Vr. 148, 5]. see ಇದಿರೊಡ್ಡಣ.

ಒಡ್ಡಣ oḍḍaṇa. 2. = ಒಡ್ಯಾಣ. a zone or belt of gold or silver. (My.; Te.).

ಒಡ್ಡಣೆ oḍḍaṇe. = ಒಡ್ಡಣ 1. (V. 28, 73). ಭಟ್ಟರ ಒಡ್ಡಣೆ (Bh. 6, 2, 5).

ಒಡ್ಡತಿ oḍḍati. a woman of the Oḍḍas (C.).

ಒಡ್ಡನ್ತಿ oḍḍanti. Tbh. of ವರ್ಧನ್ತಿ, q. v. (My.). a natal festivity. ಒಡ್ಡನ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಡ್ಡತನ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಒಡ್ಡಯಿಸು oḍḍayisu. to counteract, to hinder, to defeat (Bh. 8, 23, 6).

ಒಡ್ಡವ oḍḍava. arrangement (of words), style (Bh. 1, 1, 9).

ಒಡ್ಡವಣೆ oḍḍavaṇe. array; preparation (ಸನ್ನಾಹ Bhn. 10; Bh. 2, 7, 21; J. 13, 9).

ಒಡ್ಡವಾಣ oḍḍavāṇa. = ಒಡ್ಯಾಣ, etc. (My.; Te. ಒಡ್ಡಾಣ).

ಒಡ್ಡಿ oḍḍi. 1. (fr. ಒಡ್ಡ 1). relating to the Oḍḍas: their country, Orissa. — ಒಡ್ಡಿಜಗನ್ನಾಥ. Krisṇa's idol at Orissa (My.). — ಒಡ್ಡಿಯ. -ಅ 3. an Orissa man (Bh. 2, 4, 11).

ಒಡ್ಡಿ oḍḍi. 2. = ಉಡ್ಡಿ, ಒಡ್ಡು 4. a heap or pile. (S. Mhr.). ಜೂಜಿನ ಒಡ್ಡಿ (ಗ್ಲಹ Hlā.). — ಒಡ್ಡಿಗಱುಗ. = ಉಡ್ಡಿಗಱುಗ. (S. Mhr.).

ಒಡ್ಡಿಕೆ oḍḍike. putting; piling (My.).

ಒಡ್ಡಿವಾಣ oḍḍivāṇa. = ಒಡ್ಯಾಣ, etc. (My.; T. ಒಟ್ಟಿಯಾಣ).

ಒಡ್ಡಿಸು oḍḍisu. to cause to put, etc. (My.).

ಒಡ್ಡು oḍḍu. 1. (fr. ಉಱು). to place, to put, to lay; to put towards, to present, to expose; to hold (the hands, etc.) so as to receive, catch, or support a thing; to fix, to set; to array; to put a stake or as a stake at play (C.; Te., Tu.; T. ಒಣ್ಡು, to lean against; to approach). [ಅಂಗಂಗಳನೊಡ್ಡಿಯೊಡ್ಡಿ ತನುವಂ ಕೊಟ್ಟನ್ತು Pb. 4, 26; Ap. 2, 47; ಧನಕ್ಕೆ ಘನವನೊಡ್ಡಿದರೇನು Bv. 216]. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೈಯೊಡ್ಡುವವನು (ದಕ್ಷ, ಚತುರ, ಪೇಶಲ, etc. Nr.). ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಧಾರೆಗೆ ಬಾಯನೊಡ್ಡಿ (Śmd. 216). ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧಂ (219). ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ಸೇನೆ (ವೋಹರಿ ಇರ್ದ ಸೇನೆ, ಸನ್ನಾಹ Nn. 105). ಒಡ್ಡಿದಲ್ಲಿ ನೀವಿ, ಪಣ ಎನಿಸುಗು (105). ಸತಿಯ ಕಂಗಳೊ? ಒಡ್ಡಿದ ಉರುಳುಗಳೊ? (Bp. 40, 4). ಹಱುವ ಗರಗಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿರವನೊಡ್ಡಲು ಬಹುದು (Dp. 172). ಭೂಪತಿಲಕ ಸಿಲುಕಿದನ್ ಅವದಿರ್ ಒಡ್ಡಿದ ಬಲೆಗೆ (Bh. 2, 13, 45). ನಾಯಂ ಕರೆವುತ, ಒಡನೆ ಕಾಲನ್ ಅಡ್ಡಲು ಒಡ್ಡಿ (Bp. 20, 13). ತೆಳುವೆಲರ್ಗೆ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿ, ಮಾರ್ಗಶ್ರಮವನು ಕಳೆದರ್ ಅಧ್ವಗರ್ (J. 8, 5). ತಂಗಾಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಮೆಯ್ಯ್ (30, 19). ಕೌರವಭೂಪತಿ ಒಡ್ಡಿದನು ಧರ್ಮಜ ಹೆಸರಿಸಿದ ಧನವ (Bh. 2, 13, 49). ಅರಮನೇ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸೆಱಗು ಒಡ್ಡು! —ಆಕಾಶ ಹಱಿದು ಬೀಳುವಾಗ್ಯೆ ಅಂಗೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿದರೆ ನಿನ್ತೀತೇ? (Prvs.). ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡು! (C.). ಒಡ್ಡಿದ ಕೆಯ್ (ಪ್ರತಲ G.). ಎರಡು ಕರಗಳನ್ ಒಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಮ್ಬುವೆಂ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). see J. 6, 39; 8, 18; Abhā. 2, 4; Prv. s. ಮುಂಜು.

ಒಡ್ಡು oḍḍu. 2. to become opposite; to oppose, to counteract, to resist (ಪ್ರತೀಕಾರ Śmd. Dh.; Te.; Te. ಒಣ್ಣಪು = ವಿರೋಧ; ಒಡ್ಡಾಡು, to contradict). ಒಡ್ಡೊಡ್ಡೊಡ್ಡು! ಎನುತೆ ಒಡ್ಡಿ, ಮೇಳದವಳ್ ಕುಂಕುಮವಾರಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಪೊಯ್ದಳ್ (Śmd. 231). ತೇರೊಡ್ಡು ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ನೀರದದ ಒಡ್ಡಿನ ಪೋಲ್ ಆಗೆ (Abh. P. 13, 73). ಅಡ್ಡಣವನ್ ಒಡ್ಡಿದ ಕಾರ್ಮುಗಿಲೊಡ್ಡಣವನ್, ಇರದೆ ಇಱಿದು ವಂಚಿಪ ಅಸಿ ಮಿಂಚುವ ಮಿಂಚು (Rśv. 6, 54). ಬಲವನ್ ಎರಡಾಗಿ, ಪೆರ್ಮೆವಡೆದು, ಒಡ್ಡಿ, ವಿಲಾಸದಿ ನಿನ್ದು, ಬೊಬ್ಬೆಗೊಟ್ಟು (13, 83). see Abh. P. 13, 17 va.; *cf.* ಉರುಟು 1? ಒಡ್ಡು 1.

ಒಡ್ಡು oḍḍu. 3. = ಒಟ್ಟು 1. to heap up (My.; Te.).

ಒಡ್ಡು oḍḍu. 4. = ಒಟ್ಟು 2, ಒಡ್ಡ 2, ಒಡ್ಡಿ 2. a heap, a mass; a pile; a stake a play; at bank, a causeway; a large or pompous concourse or gathering; a host, an army; military array (ವ್ಯೂಹ Śmd. Dh.; Hlā.; ಒಟ್ಟು Bhn. 35, o. r. ಮೊತ್ತ; ಭಾರಿ 54; ಸೈನ್ಯ 11; ಗೊಣ್ಡಣ Śm. 96; My.; Te.; Te. ಒಙ್ಡು, thick, substantial). [ನಿನ್ನನ್ನನೊರ್ವನಂ ಪಗೆವಡೆ ಯೊಡ್ಡುಗಳನೊಡೆಯಲ್ಕೆವೇೞ್ದರ್ ಧಗನುನೆ Pb. 11, 91; ಮೃಗ ವ್ರಜ ದೊಡ್ಡಿಂ ಮೃಗರಾಜನಂ ನೆಱೆವುದೇ Ap. 13,57]. 2, the original number whether multiplicand or dividend (Te.; R.; Tu. ಒಡ್ಡೆ, a multiplication table). ಪಡೆಯೊಡ್ಡು (ವ್ಯೂಹ Mr. 468). ಶರವಭ್ರಂಗಳ ಒಡ್ಡೋ? (Bp. 11, 34). ನಾನಾ ದಿಗನ್ತದ ಧರಣಿಪರು, ಸಚಿವರು, ಪಸಾಯ್ತರು ನೆರೆದುದು; ಅನ್ದಿನ ದಿವಸದ ಓಲಗದ ಒಡ್ಡು ಚಲು ವಾಯ್ತು (Bh. 2, 13, 31). ಸಮುದ್ರದ ದಡ್ಡೆಗೆ ಒಡ್ಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ (B. 4, 202). see Abh. P. 13, 73. 76; Rśv. 6, 5. 54; J. 3, 16; 6, 10; 16, 37; 26, 69; 28, 24; 33, 23. 26; ಮಳಲೊಡ್ಡು; Prv. s. ದೊಡ್ಡವ. — ಒಡ್ಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a heap or mass (Abh. P. 1, 110). —ಒಡ್ಡುಂಗಲ್. -ಂ-ಕಲ್. a rock (Rśv. 5, 55 va.). — ಒಡ್ಡು ನೆಱೆ. to be displayed in masses (Bh. 1, 19, 18). — ಒಡ್ಡುವಲಗೆ. -ಹಲಗೆ. a shield. (Rśv. 6, 11 va.). — ಒಡ್ಡೊಗು. -ಒಗು. to enter an army. ಬಡ್ಡು ಅರಸಿನ ಬಣ್ಬನ್ ಒಡ್ಡೊಕ್ಕರೇನು? (Dp. 148). — ಒಡ್ಡೋಲಗ. -ಓಲಗ. a great assembly, a royal darbār, a royal audience (My.; Te., Tu.; T., also ಒಟ್ಟೋಲಕ್ಕ). [ಸಭಾ ಮಣ್ಟಪದೊಳೊಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟು Pb. 9, 28 va.; Ap. 2, 6 va.]; (Cpr. 2, 59). ಅಪ ಮಾನದೂಟದಿನ್ದು ಪವಾಸವೇ ಲೇಸು, ನೃಪನ್ ಅಯ್ದೆ, ಬಡಿವ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಕ್ಕಿನ್ತ ತಪವೆ ಲೇಸೆನ್ದ (Sp.). see Abh. P. 2, 29 va.; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 5, 19 va. — ಒಡ್ಡೋಲಗ ಈ. = ಒಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಡು. (Bp. 4, 74; 53, 24). — ಒಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to give or hold an oḍḍōlaga (Bp. 36, 50; 37, 56; Rśv. 11, 1 va.).

ಒಡ್ಡುವಿಕೆ oḍḍuvike. putting towards, exposing to. ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ಒಡ್ಡುವಿಕೆ (ನಿಷ್ಪಾವ Si. 395).

ಒಡ್ಡ್ಯಾಣ oḍḍyāṇa = ಒಡ್ಡಣ 2, ಒಡ್ಡವಾಣ, ಒಡ್ಡಿವಾಣ, ಒಡ್ಯಾಣ, ಒಡ್ವಾಣ. (ಕಾಂಚಿ, ಮೇಖಲೆ, ಸಪ್ತಕಿ, ಸ್ಸಾರಸನ G.).

ಒಡ್ಯಾಣ oḍi₁-āṇa? = ಒಡ್ಡ್ಯಾಣ, etc. a zone or belt of gold or silver chiefly worn by women (My.; Bp. 59, 3; ಕಾಂಚಿ, ಸಾರಸ Cb.; M. ಉಡಞ್ಞಾಣ್; Tu. ಒಡ್ಯಣೆ, ಒಡ್ಡಾಣ; see ಉಡದಾರ).

ಒಡ್ವಾಣ oḍvāṇa. = ಒಡ್ಯಾಣ, etc. (My.).

-ಒಣ oṇa. 1. = -ಉವಣ. an occasional form of -ಒಣ, q. v. (My.).

ಒಣ oṇa. 2. becoming dry; the state of being dry, withered, etc., sapless, profitless, empty (C.; Tu.). — ಒಣಕೆಯ್. a dry hand (C.). 2, a withered hand (My.). — ಒಣಕೆಲಸ. useless business (C.). — ಒಣಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. dry fruit (ಶುಷ್ಕಫಲ Si. 123; My.).— ಒಣಗಿಡ. a dry tree (S. Mhr). — ಒಣಜ್ವರ. a harmless fever (C.). — ಒಣತಿಣ್ಡಿ. a kind of itching in the skin without a visible eruption (C.; ಕಣ್ಡು, ಕಣ್ಡೂಟಿ G.). 2, dry food, as parched corn or pulse (My.). ಒಣ ತಿಣ್ಡಿ ತಿನ್ದರೆ ಬಾಯಿ ಆಱುತ್ತದೆ (Prv.). — ಒಣದಣ್ಟು. a dry stalk, especially of jōḷa (C.). — ಒಣದೊಗಲು. -ತೊಗಲು. a dry hide; leather (C.; B. 5, 262). — ಒಣನೆಲ. dry land (B. 4, 98); a dry ground or soil (C.). — ಒಣಪಡಿ. a gift of dried *i. e.* uncooked rice (Mr. H. Haigh). 2, = ಒಳಪಡಿ. ತೂಕದ ಕಮ್ಮಿಯಾದ ಭಾಗ (Rāmasvāmi Śāstri). — ಒಣಮಾತು. a senseless, useless word (C.). — ಒಣಮೋಱೆ. a dejected, sad countenance (S. Mhr.). 2, a face that indicates fasting (My.). — ಒಣರಗಳೆ. useless talk (C.; B. 4, 53). — ಒಣರವದಿ. dried leaves or straw of jōḷa (S. Mhr.). — ಒಣಸಂಶಯ. groundless suspicion (C.). — ಒಣ ಸಗಣಿ. dry cowdung (C.; ಕರೀಷ Si. 315). — ಒಣಸೊಣ್ಟಿ. dry ginger (C.; ಶುಣ್ಠಿ Si. 311). — ಒಣಹರಟೆ. = ಒಣರಗಳೆ. (C.). ಒಣ ಹುರಕು. = ಒಣತಿಣ್ಡಿ No. 1. (S. Mhr.). — ಒಣಹುಲ್ಲು. dried grass, hay, straw (C.; ಕಕ್ಷ G.). — ಒಣಹೆಮ್ಮೆ. idle assumption and display, vain pride (C.; B. 2, 12; 4, 49; ಡಮ್ಭಾಚಾರ G.).

ಒಣಕ oṇa-ka. an emaciated man. (Śmd. 241). 2, = ಒಣ 2, ಒಣಕು 1, ಒಣಗು 2. (My.).

ಒಣಕು oṇaku. 1. = ಒಣಕ No. 2. the state of being dry. (My.).

ಒಣಕು oṇaku. 2. = ಬಳಕು. to tremble, to shake (ಸ್ಫುರಣ, ಸ್ಫುರಣ Si 389; Te. ನಡಕು, ವಣಕು; *cf.* ಒಣೆ).

ಒಣಗಿಲು oṇagilu. -ಲ್. the state of being dry (My.; Tu. ಉಙ್ಙಂಗೇಲ್). ಛಟಛಟಸಿ, ಶಿಖಿ ಪುಟವಿಟ್ಟುದು ಒಣಗಿಲು ಹೊದಱು ಸಲಿ (Bh. 1, 20, 55).

ಒಣಗಿಸು oṇagisu. to cause to dry, to dry; (v. t.), etc. (C.; Bp. 4, 73; B. 3, 29. 46. 95; 5, 295).

ಒಣಗು oṇagu. 1. to dry, to become dry; to become sapless; to wither; to emaciate (v. i.; ಶೋಷಣ Śmd. Dh.; C.; J. 9, 32; 23, 56; 26, 39; T. ಉಣಂಗು, ಉಲರು). ಒಣಗಿದ ಎಲೆ (ಪಟಗ Śmd. 1). [ಒಣಗಿದುದೊನ್ದು ಪೆರ್ವಿದಿರ ಪೆರ್ಪೊದಱುಂ ಮೊರೆ ದುರ್ವುವಾತುಶುಕ್ಕನೆಯ ಫೋಲ್ Pb. 11, 94]. ಸೀಳ್ದು ಒಣಗಿ ಬಾಟ್ದ ಶಾಖ (ಬಾಟುಕ Śmd. I). ಒಣಗಿದ ಕಾಯಿ (ವಾನ, ಶುಷ್ಕಫಲ Hlā.; ವಾನ, ಶಲಾಟು Nn. 90), ಒಣಗಿದ ಮರ (ಕಾಷ್ಠ, ದಾರು); ಗೋಮಯ ಮ್ ಒಣಗಿದಡೆ ಕರೀಷ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಒಣಗಿದ ಮಿಡಿ (ಶುಷ್ಕಫಲ Si. 123). ಒಣಗಿದ ಮಾಂಸ (ಉತ್ತಪ್ತ, ಶುಷ್ಕಮಾಂಸ 204). ಒಣಗಿದ ಕಾಡು (ಕಕ್ಷ 461). ಒಣಗಿದ ಬಿದಿರ ಮೆಳೆ (Bh. 1, 20, 27). ಆ ವಲ್ಲಭಂ ಬಿಸಿಲೊಳಗೆ ಒಣಗಿದಹಂ (Bp. 18, 37). ಸಸ್ಯಂಗಳುಮ್ ಒಣಗಿದವು (57, 47). ಅವು ತಿನ್ನುವವರ...ರಕ್ತ ಮಾಂಸವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು, ವೆಯ್ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವದು (B. 4, 41). ಒಣಗಿದ ಕಾಡಿಗೆ ಕಿಚ್ಚು ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ.— ಒಣಗಿದ ಎಲೆ ಉದುರುವಾಗ್ಯ ಹಸಿಯೆಲೆ ನಗಾಡುತ್ತದೆ (Prvs.).

ಒಣಗು oṇagu. 2. = ಒಣಕು 1, etc. the state of being dry (My.). — ಒಣಗುದೋಱ್. dryness to appear; to become dry. ಒಣಗುದೋರ್ವ ಕಾಯಿ (ವಾನ Mr. 109).

ಒಣರ್ oṇar. to feel, to perceive, to understand (Kāvy. III, 3, 35; T. ಉಣರ್; *cf.* ಉಣ್ನಿಸು). [ಹತೋಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಎನೆ ನೃಪನಶ್ವತ್ಥಾಮನೆಗೆತ್ತೊಣರ್ದನೊವಜನೊರ್ವೆಸಂಭಮಂ Pb. 12, 27; Ap. 12, 27]; (Cpr. 10, 56).

ಒಣೆ oṇe. = ಒನೆ. to shake corn in a fan.

ಒಣ್ಟಿ onṭi. 1. (fr. ಉಱು). being joined: one, single, alone (C.; ಏಕ, ಕೇವಲ Si. 408; Te., Tu.; M. ಉಱ್ಱಿ; T. ಒಣ್ಡಿ, ಒಱ್ಱಿ). see Prv. s. ತಣ್ಟಿ 2. — ಒಣ್ಟಿಕೊಮ್ಬು. a single tusk (My.). — ಒಣ್ಟಿಕೋಡೊಲೆ. a kind of ole (as described s. ಓಲೆ 4, My.). — ಒಣ್ಟಿಗಣ್ಣು. ಕಣ್ಣು a single eye (C.). — ಒಣ್ಟಿಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ.

a one-handed man (My.). — ಒಣ್ಟಿದೋತ್ರ. a single dōtra. (C.). — ಒಣ್ಟಿದೋೞ. -ತೋೞ. a single, solitary wolf (B. 3, 85). — ಒಣ್ಟಿದೋಳು. -ತೋಳು. a single arm (C.). — ಒಣ್ಟಿ ಸಣ್ಟಿ. dupl. quite alone (My.). — ಒಣ್ಟಿಸರ. a single string of pearls (ಏಕಾವಲಿ, etc. Si. 219). — ಒಣ್ಟಿಸಲಗ. the head of a flock or herd, as a large elephant, etc. (My.). — ಒಣ್ಟೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a single bullock (C.). — ಒಣ್ಟೆಲುವಿನವ. -ಎಲುವಿನವ. a man of mere bones, a weak man (S. Mhr.). — ಒಣ್ಟೊಲೆ. -ಒಲೆ. a kind of oven (as described s. ಒಲೆ 4, My.).

ಒಣ್ಟಿ oṇṭi. 2. a sort of large gold earring (C.; ಕುಣ್ಡಲ, ಕರ್ಣವೇಷ್ಟನ, ಹತ್ತಕಡಕು Si. 218, sic !; Tu.; Te. ಒಣ್ಟು; T. ಒಟ್ಟು?). ಒಣ್ಟಿ ಮಾಱಿ, ತಣ್ಟೆ ತೀರಿಸಿದರೂ ದಣ್ಟೆ ಕೋಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ನೀನು ಓಲೇ ಕಿವಿಯವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ಒಣ್ಟೀ ಕಿವಿಯವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ (Prvs.).

ಒಣ್ಟೆ oṇṭi. = ಒಣ್ಟಿ, etc. (S. Mhr.).

ಒಣ್ಟಿಗ oṇṭiga. (= ಉಣ್ಡಿಗ?). a single or solitary man, one who is quite alone (ಏಕಾಕಿ, ಏಕ, ಏಕಕ Si. 375; C.; Tu., Te.; *cf.* ವಣ್ಟಿಕ). ಒಣ್ಟಿಗನಾದರೂ ತಣ್ಟೆ ಮಾಡೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಒಣ್ಟಿಗನನ್ನು ನಮ್ಬುವದು ಕುಣ್ಟಗಾಲನನ್ನು ನಮ್ಬಿ ಪಯಣ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಒಣ್ಟಿಗತನ oṇṭigatana. loneliness, solitude (My.).

ಒಣ್ಟಿಗಾಱ oṇṭi-gāṛa. = ಒಣ್ಟಿಗ, ಒಣ್ಟೆಗಾಱ. (My.).

ಒಣ್ಟಿಗಿತ್ತಿ oṇṭiga-itti. a single or solitary woman (C.).

ಒಣ್ಟಿತನ oṇṭitana. = ಒಣ್ಟಿಗತನ. (My.).

ಒಣ್ಟು oṇṭu. to agree (with one's health), to be salubrious (My.; Te.; T. ಒಣ್ಣು).

ಒಣ್ಟೆ oṇṭe. = ಒಟ್ಟೆ, ಒಣ್ಟೆ. Tbh. of ಉಷ್ಟ್ರ. a camel (Mr. 184; C.; J. 5, 13. 73; 16, 24; Si. 323; see also Si. 88. 268. 324; Te., Tu.). ಒಣ್ಟೆಗೆ ಸೊಣ್ಟವೇನು? ಕುತ್ತಿಗೆಯೇನು? (Prv.).

ಒಣ್ಟೆಗಾಱ oṇṭe-gāṛa. = ಒಣ್ಟೆಗಾಱ. (My.). see ಅಣ್ಣಾ-.

ಒಣ್ಡಿ oṇḍi. a bank, a shore (S. Mhr.; *cf.* ಒಡ್ಡು 4).

ಒಣ್ಡು oṇḍu. = ಒಟ್ಟು 2 No. 3, ವಣ್ಡು. sediment, deposit, lees, dregs; the muddy deposit of a flood, river or tank; mud in tanks; muddiness, turbidness (My.; Te. ಒಣ್ಡು, ವಣ್ಡು; *cf.* ಬಣ್ಡಲು). ಒಣ್ಡಾಗಿ ಇರುವದು (ಕಲುಷ, ಅನಚ್ಛ, ಆವಿಲ, ಕೆಸಱು ಕದಡಿ ಕಲಕಾಗಿ ಒಣ್ಡು ಬಾರಿ ಕೊಣ್ಡು ಇರುವಿಕೆ Si. 86). — ಒಣ್ಡುಬಾರು. -ಪಾರು. to become mud or muddy (Si. 86).

ಒಣ್ಡೆ oṇḍe. 1. = ಒಣ್ಡು? ಚಳಿಯುಮೆನ್ದು ಸಿಪ್ಪಿಸುವುದು. ಒಣ್ಡೆಗೆ ಪೋಪುದುಮ್ ಅಕ್ಕು (Śs.).

***ಒಣ್ಡೆ oṇḍe.** 2. = ಒಣ್ಡಿ. also side etc. [ಗಿಡು ಮರಬಳ್ಳಿಗಳ ನಾರುಬೇರುಗಳ ಶರೀರದೊಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಡೆ, ರೋಗಿಯು ಹಲವು ರೋಗಗಳು ನಷ್ಟವಪ್ಪ ಪರಿಯನ್ತೆ Cv. 41].

ಒತ್- ot. = ಒಕ್ 1-, etc. one. — ಒತ್ತಟ್ಟು. one side; aside (C.; Tu.). frequently ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ, to, or on one side; aside. see B. 1, 25; 3, 20. 86. 101. 105; 5, 163. 286. — ಒತ್ತಣ್ಡ. one mass or company (My.). — ಒತ್ತರ. one layer, partition or division. see ಪಣ್ಣೊತ್ತರ. — ಒತ್ತೆಱ. one kind or sort (My.). — ಒತ್ತೋಳ್. one arm (J. 14, 15; 16, 20).

ಒತ್ತಟ್ಟ ottu$_5$-aṭṭa$_1$. the nightmare (My.).

ಒತ್ತಡ ottaḍa. (fr. ಒತ್ತು 3). = ಒತ್ತಲ, ಒತ್ತಳ. fomentation (My.; T. ಒಜ್ಜಿಲ್, ಒಜ್ಜಿಡ). 2, (fr. ಒತ್ತು 1). pressure; that has been pressed into. — ಒತ್ತಡಂಗಲಿಸು. -ಂ-ಕಲಿಸು. to dip firmly into and apply (V. 14, 28).

***ಒತ್ತಮ್ಬ ottamba.** force, pressure. ದ್ರೋಣನೊತ್ತಮ್ಬದಿನ್ದೊಳಗಂ ಪೊಕ್ಕು Pb. 2, 47 va.; ಪುಳಕಪ್ರೋದ್ಭೇದ ಘರ್ಮೋದಕ ವಿಸರಮನೊತ್ತಮ್ಬದಿಂ ತಾಗೆಯುಂ Ap. 4, 51.

ಒತ್ತಮ್ಬರ otta = ottu$_5$-m-bara (= bhara?). great haste (Bh. 1, 5, 15).

ಒತ್ತರ ottara. impetuousness; force; speed; quickly, etc. (C.; Grj. 2, 106 va.). [ತಕ್ಕನನ್ತೆ ನಮ್ಬಿಸಿಯುಮೊತ್ತರದನೊತ್ತಿಯುಂ Pb. 5, 46 va.]. ಒತ್ತರನುಮ್ ಒತ್ತಿದನ್ತೆ ಬೆಱಗಾಗಿ ಕೃಪಾದಿಗಳ್ ಒತ್ತೆ (Śmd. 16). ಗಾಳಿಯು ಒತ್ತರದಿನ್ದ ಉರಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿದಾಗ (B. 5, 165).

ಒತ್ತರಿಸು ottarisu. to be amassed, redundant, or plentiful; to increase; to be or become lofty, haughty, impetuous, pressing, quick, or effective [ನಿರನ್ತರಂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರೆ ಘೂರ್ಣಿತಾರ್ಣವಮನೊತ್ತರಿಸಿತ್ತು ಚತುರ್ಬಲಾರ್ಣವಂ Pb. 10, 28: Ap. 3, 10]; (Cpr. 8, 79; ಉದ್ವೃತ್ತಿ Śmd. Dh., o. r. ಉದ್ವೃತ್ತೆ; Grj. 4, 104 va.; Bp. 3, 36; 5, 43; 13, 13; 18, 61; 32, 28; 38, 17. 40; 43, 37; 44, 71; 45, 32; 53, 57; 55. 55; 56, 13; 58, 63; Rśv. 1, 133 va.; 1, 134; 5, 25; 6, 5; 6, 24 va.; 13, 77; J. 3, 18; 4, 7. 19; 12, 25; 15, 4; 19, 40; 20, 28; 22, 2; 27, 4). 2, to cause to be amassed, etc.; to join closely (v. t.); to subdue; to throw into shade (Bp. 32, 6; 35, 56; 46, 78; 58, 53; Rśv. 6, 11 va.); to push (My.).

ಒತ್ತಲ ottala. = ಒತ್ತಳ, etc. (My.).

ಒತ್ತಳ ottaḷa. = ಒತ್ತಡ No. 1. (My.).

ಒತ್ತಾಯ ottu$_5$-āya$_2$. impetus, impetuousity; force, violence; importunity (J. 10, 58; 18, 45; 20, 50. 61; 21, 31: 25, 47. 59; 27, 8; My.); compulsion (My.).

ಒತ್ತಾಸೆ ottu$_5$-āse. help, assistance (J. 20, 42; My.; T. ಒತ್ತಾಜೈ, M. ಒತ್ತಾಶೆ).

ಒತ್ತಾಸೆಗಾಱ ottāse-gāṛa. a male helper or assistant (My.). feminine. ಒತ್ತಾಸೆಗಾತಿ (My.).

ಒತ್ತಿಕೆ ottike. pressing, etc. (My.).

ಒತ್ತಿಸು ottisu. to cause to press, etc. (My.); to place firmly, to fix (Bp. 16, 10).

ಒತ್ತು ottu. 1. (fr. ಉಱು). to press together, to press, to squeeze [ನಿಲಿಸಿ ಲಘು ಪದಮನದನಗ್ಗಲಿಸಿರೆ ಮತ್ತೊತ್ತಿಬರ್ಪ ಪದಮಂ ತುದಿಯೊಳ್ನಿಲೆ ಪೇಱ್ದಾಗಳ್ Kr. 2, 6; Pb. 1, 26; Ap. 2, 38]; (Śmd. 16. 91; C.; Te.; Bp. 15, 18; 18, 58; 21, 42; 22, 15; 27, 13; 35, 11; 38, 56; 43, 30; 45, 27. 53; 47, 60; 57, 82; J. 6, 31; 2, 27; 15. 47; 20, 19; 23, 38; 25, 55; 26, 6; 14, 15); to shampoo (Śmd. 297; Bp. 1, 46); to press down; to press into (Bp. 3, 36; 25, 25); to impress, as a seal (Bp. 9, 45; 28, 41; 52, 47; Abhā. 1, 43); to push (Bp. 55, 28); to subdue, to overpower, to rule (J. 29, 9. 22); to grasp (Līlv. 3, 2; J. 26, 21); to trouble, to harass (Bp. 24, 55; 40, 46; J. 2, 16; 22, 35); to take away

by gentle pressure with a cloth, as fluids (Bp. 47, 15); to use unusual force or power, as in speaking, calling, praying, etc. (Bp. 3, 6; 5, 39; 11, 43; 44, 61; 50, 39; 26, 8; 44, 72; Bh. 1, 8, 15; J. 4, 31; 5, 15; 9, 15; 14, 7; 20, 14. 28; 24, 17; 25, 24; 26, 6; B. 3, 21), when the P. p. ಒತ್ತಿ may be translated by *firmly*, *powerfully*, *loudly*, *with force*, *gravely*, *roughly*, *vehemently*, *greatly*, *etc.;* to stress, to emphasize, as a word (B. 3, 6); to stress, as a letter; to make abundant (J. 9, 15). (ಆಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; ಅತಿಕ್ರಮಣ Śm. 97; see ಉದ್ದಿ). ಒತ್ತಿದಪಂ (Śmd. 260). ಒತ್ತಿ ಚಪ್ಪಟೆ ಆದುದು (ಕಚ್ಚಟಾ Śmd. I). ಪಾದಾದ್ಯಂಗಮಂ ಒತ್ತುವದು (ಸಂವಾಹನ, ಮರ್ದನ Nr.). ತೊಡರೆ ಮಿಾನ್ ಮೃಗಲಾಂಛನಧೀವರಂ ತಡಿಗೆ ಬೀಸಿದ ಜಾಲಮನ್ ಒತ್ತಿ, ತನ್ನು, ಅಡಸಿ, ಬಾನ್ದೊಱೆಯೊಳ್ ತೆಗೆವನ್ತೆ ಒನ್ದೆಡೆಗೆ ಬನ್ದುವು ತಣ್ಣದಿರ ಓಳಿಗಳ್ (Līlv. 3, 2). ಒತ್ತಿ ನಡೆಯುವದು (ಮಹಾಪ್ರಾಣ Mr. 52). see Rām. 5, 8, 72 where ಒತ್ತುವಲ್ಲಿವ, which perhaps is meant for ಒತ್ತುವ ಅಱಿಲುವ. [—ಒತ್ತಿಕೊಳ್. to encroach upon, to push back. ಧರಿತ್ರಿಯಂ ಜೀಯೆನೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಿರೋಧಿ ನರೇನ್ದ್ರರನೊತ್ತಿಕೊಣ್ಡು Pb. 1, 1]. — ಒತ್ತಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to grasp, to seize, to lay hold of (J. 25, 61). — ಒತ್ತೊತ್ತು. rep. (Bp. 15, 8; 18, 62; 38, 38). [2, to blow as conch. ಪಗೆವರ ಗಣ್ಪಲನೊತ್ತುವನ್ತೆ ಪೌನ್ಡ್ರಮೆಮ್ಬ ಶಂಖುವನೊತ್ತಿ ಮುನ್ನೊಡ್ಡಿದೊಡ್ಡೆಲ್ಲಮನಪ್ಪಿನ ಬಮ್ಬಲೊಳೆ ಪಡಲ್ವಡಿಸುತ್ತುಂ Pb. 10, 97 va.].

ಒತ್ತು ottu. 2. to give way, to leave space, to step aside (My.; Tu., Te.; T., M. ಒಱು; *cf.* ಒದಗು 1 No. 2).

ಒತ್ತು ottu. 3. to foment (My.; Te.; T. ಒಱು; T. also: to move).

ಒತ್ತು ottu. 4. to cut or break betel-nut (Te.; R.).

ಒತ್ತು ottu. 5. the state of being pressed, joined, close together, or amassed; union; a mass; closeness; thickness; a pile; the bank of a river; the being contiguous or near, vicinity; a rising mass; the flood-tide; pressure; impression; grasp, hold; the state of being doubled; a double consonant; the state of being multiplied (ನದೀತೀರ Śmd. Dh.; ಪೋಟೀಯ ತೀರ Śm. 97; ದ್ವಿತ್ವ Śmd. 179. 370 Cm.; ಗುಣಿತ Mr. 349; My.; Te., Tu.). ಒತ್ತಾಗಿಯೂ ಗುಮ್ಪಾಗಿಯೂ ಇರುವದು (ಸಾನ್ದ್ರ, ಸ್ನಿಗ್ಧ Si. 361). ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಸೇರಿಕೊಣ್ಡು ಒತ್ತಾಗಿ ಇರುವನ್ಥಾದು (ಘನ, ನಿರನ್ತರ, ಸಾನ್ದ್ರ 371). ಅಖಿಲಭಕ್ತರ ಮಹಾಗ್ರಹದ ಒತ್ತನ್ ಆಲಿಸಿ (Bp. 26, 23). ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆ ವೃನ್ದದ ಒತ್ತಿನೊಳ್ ಅಯ್ದಿ ಭೂಪತಿ ದಣ್ಡು ಬಿಟ್ಟಿರಲು (22, 28). ಊರೊಳಗಣ ಅರಮನೆಗಳ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿಹ ವನವು ಅದು ಉದ್ಯಾನಮ್ ಎನ್ದು ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 152). ನಗರದ ಒತ್ತಿನ ಬೀಡು (ಉಪನಗರ, etc. 190). ಕುದುರೆಯ ಎರಡು ನಡುದನ್ತಗಳು ಸನ್ದಶನಮ್ ಅಕ್ಕು, ಒತ್ತಿನ ಎರಡು ಪಲ್ಲಳು ಮಧ್ಯಮಂಗಳ್ ಅಕ್ಕು, ಅವಱ ಒತ್ತಿನ ಎರಡು ದ್ವಿಜಂ ಪಾರಿಪಕ್ಷಂಗಳ್ (Mr. 281). ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿಹ ಪಾರ್ಥಿಭೂಸಂತತಿಯಿಂ ಮೇಲೆ ಕಾಲ್ಸಂಚಿ ಪೆರ್ಚಿ ತೋರ್ಕುಂ (326). ಎಲ್ಲರೊತ್ತಿನಲಿ ಕಳುವವಂ (226). ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಒತ್ತಿನ ಬೆರಳು (ತರ್ಜನಿ Nr.; see Si. 211). ನೀರೊತ್ತು (ವೇಲೆ Hlā.). ಒತ್ತಿನಕ್ಷರಂ (ದಡ್ಡಕ್ಕರಂ Śmd. 38 Cm.; ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಂ 71 Cm.). ಫಣಿರಾಜನ ಒತ್ತಿನೊಳು ಹಣವು ಇದ್ದರೇನು? (Dp. 167). see Ch.; Bp. 16, 10; 22, 49; 26, 34; 30, 10. 13; 32, 17; 46, 5; 47, 9; 53, 58; 55, 34; 60, 23; C. Bp. 2, 4; 42, 15; Rām. 5, 9, 34; J. 3, 17; 14, 15; 12, 10. 20; 24, 72; ಉಗುರೊತ್ತು, ಕಲ್ಲೊತ್ತು, ಕವಲೊತ್ತು, ತಲೆಯೊತ್ತು. — ಒತ್ತಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. a double consonant (ದ್ವಿತ್ವಂ Śmd. 47 Cm.; Ch.). ಮುನ್ದೆ ಒತ್ತಕ್ಕರಮ್ ಇರಲು, ಪಿನ್ದೆ ಗುರುವಕ್ಕು (Mr. 363). — ಒತ್ತಾನೆ. -ಆನೆ. a tame elephant used to catch wild ones (My.). — ಒತ್ತಾಳು. -ಆಳು. a helper (My.). — ಒತ್ತಿಗೆ ಹಾಕು. to heap up, to lay up, as fruits for maturing (B. 2, 51; My.). — ಒತ್ತುಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. a prop (My.). — ಒತ್ತುಗುಡು. -ಕುಡು. to join, to go near (Abh. P. 9, 146). — ಒತ್ತುಗುಣ್ಡಣಿ. -ಕುಣ್ಡಣಿ. a coiled snake (Mr. 207). — ಒತ್ತುಗೊಡು. -ಕೊಡು. to prop (My.). — ಒತ್ತುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to join, etc. ಇನಂ ತುಹಿನಾದ್ರೀನ್ದ್ರಮನ್ ಒತ್ತುಗೊಣ್ಡು ನಡೆವಂ (Śmd. 260 Mdb. MS.). see J. 3, 20; Rśv. 4, 9. [to hide oneself. ಕೆಲಬರ್ ಕಣ್ದೊಡೆ ಕರೆಗುಮೆನ್ದು ಕೆಲದ ಮರಂಗಳನೊತ್ತುಗೊಣ್ಡು Ap. 9, 92 va.]. — ಒತ್ತುಂಗುರ. -ಉಂಗುರ. a thin tight ring put on the finger or toe to tighten other more precious rings (My.). [—ಒತ್ತುಂಗರಡೆ. -ಕರಡೆ. a percussion musical instrument. ಒತ್ತುಂಗರಡೆಯ ಮದ್ದಳೆಯ ಜರ್ಝರ ಧ್ವನಿಗಳವೋಲ್ Kr. 1, 53]. — ಒತ್ತುಬರ್. to come near, to afford help (Śśv. 4, 106). — ಒತ್ತುಬೆರಳು. the finger adjoining (the thumb), the forefinger. ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಒತ್ತುಬೆರಳು. (ಪ್ರದೇಶಿನಿ Si. 211). — ಒತ್ತುಬೇಲಿ. a bound hedge (ಪ್ರಾಚೀನ Nr.). — ಒತ್ತುವಲ್ಲಿವ. see note s. ಒತ್ತು 1. — ಒತ್ತುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to join, to adjoin. ಗಿರಿನಗರಾದಿಗಳ ಒತ್ತುವಿಡಿದು ಪೋಪುದು (ಪರಿಸರ್ಯೆ, ಪರೀಸಾರ Nr.). — ಒತ್ತುಹಂಜರ. a covering fastened under the rafters of a roof (My.). — ಒತ್ತೊರಳು. -ಒರಳು. a kind of mortar with holes for forcing batter or dough through in the form of threads (C.).

ಒತ್ತು ottu. 6. = ಹೊತ್ತು 2. time (My.). see ಅಷ್ಟೊತ್ತು, ಇಷ್ಟೊತ್ತು, ಹೊತ್ತೊತ್ತು.

ಒತ್ತು ottu. 7. = ಹೊತ್ತು No. 5. having carried (My.).

***ಒತ್ತು ottu. 8.** a step in dance. ಒನ್ದೊತ್ತಂ ನಡೆಯಿಸುವುದೊನ್ದೊತ್ತಿನ ಲಯಕೆ ಲಕ್ಕತೆಱನಾಡುವುದು Ap. 9, 33.

ಒತ್ತುಹ ottuha. shampooing, rubbing (ಮರ್ದನ, ಸ್ಪೃಷ Nr.).

ಒತ್ತೆ otte. 1. a pledge, a pawn (C.; Dp. 5, 5; Tu. ಒತ್ತಿ; T., M. ಒಱ್ಱಿ). [ನಿನ್ನ ನನ್ನಿಯೊಳಂ ವರ್ಷಾವಧಿಯೊಳಲ್ಲದೆ ನೆಲನನೊತ್ತೆವಿಡಿಯೆನೆನ್ದೊಡೆ Pb. 7, 3 va.; ಕೂಸುಳ್ಳ ಸೂಳೆ ಧನದಾಸೆಗೆ ಒತ್ತೆಯ ಕೊಣ್ಡರೆ ಕೂಸಿಂಗಲ್ಲ ಬೊಜಗಂಗಲ್ಲ! Bv. 101]. ಪಣ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಒತ್ತೆ (ಭೋಗ); ಒತ್ತೆ ಇದ್ದ ಆಕಳು (ಧೇನುಷ್ಯೆ Nr.). ಸಾಲ ತೀರುವನಕ ಇಟ್ಟ ಒತ್ತೆ (ಆಧಿ G.). ಈರೊತ್ತೆ (Śmd. 214). ತಲೋದರಿ... ಒತ್ತೆಯಂ ನಾನ್ ಒಲ್ಲೆನ್ ಎನಲು (Bp. 40, 12). ಇದೇಕೆ ಒತ್ತೆಯನ್ ಒಲ್ಲೆನ್ ಎನ್ದೆ? (40, 13). — ಒತ್ತಿಡು. -ಇಡು. to deposit a pledge or pawn; to pledge, to pawn. ಒತ್ತಿಟ್ಟ ಇರುಳ್ ಈಕೆಯ ಕೈತವಕೆ ಅಂಜಿ, ಪೊಱಮಟ್ಟಿರ್ದಂ (Śmd. 67). ಕರ್ಣಾವತಂಸವನ್ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು (Bp. 42, 11). — ಒತ್ತೆ ಇರಿಸು. = ಒತ್ತೆ ಇಡು. (Bp. 42, 11). — ಒತ್ತೆ ಈ. = ಒತ್ತೆ ಇರಿಸು. (Bp. 42, 33). — ಒತ್ತೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಒತ್ತೆ ಈ. (Bp. 45, 25). — ಒತ್ತೆಬಡುಹ. -ಪಡುಹ. the state of being pledged (ಬನ್ಧಕ, ಆಧಿ Nr.). — ಒತ್ತೆ ಬಿಡಿಸು. to redeem a pawn (C.). — ಒತ್ತೆ ಸೂಳೆ. a harlot who takes pawns (Bp. 40, 46). — ಒತ್ತೆ ಹಿಡಿ. to seize or take as a pawn (C., also ಒತ್ತೆ ತೆಗೆ).

ಒತ್ತೆ otte. 2. (fr. ಒತ್-). the state of being single or one of a pair (My.; Tu.).

ಒತ್ವ otva. the letter ಒ (Śmd. 188. 281. 355).

ಒದಗಿಸು odagisu. = ಒದವಿಸು. to cause something to come to or near; to cause to be obtained, to give;

to make ready; to cause, to produce; to fulfil, etc.; to cause to stick to, to apply to, to plaster; to join, to collect (C.). ಒದಗಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನಿದಿಗ್ಧ, ಉಪಚಿತ Nr.). ಒದಗಿಸುವನ್ ಈ ಕಥೆಯನ್ ಓದುವರಿಂಗೆ ಅಭೀಪ್ಸವನು (Bp. 13, 18). ಭಾಷೆಗಳನ್ ಒದಗಿಸಲು (36, 42). ಗಳಿಗೆಯನ್ ಒದಗಿಪುದು (36, 47). ಅಭವಗಣಪ್ರಸಾದವನ್ ಅಯ್ದೆ ಒದಗಿಸಿ (56, 10). ಕದಿರರೆಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಹರಣವನ್ ಒದಗಿಸಿದಂ (54, 74). ಅಸುರಬಲಿಗೊದಗಿಸಿದ ಕೂೞ್ (J. 2, 58). ನಿಖಿಲಪ್ರಾಣಿಗಳ್ಗೆ ತಾಪವನ್ ಒದಗಿಸುವ ದುರ್ಧರಗ್ರೀಷ್ಮರಾಜಂ (15, 4; see also 16, 28).

ಒದಗು odagu. 1. = ಒದವು No. 1, ಒದುಗು. to keep close to, to follow, to pursue (My., in ಒದಗಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು); to come to hand, to be got or obtained; to be effected; to accrue to; to come; to be ready for; to be at hand; to happen to be; to be of use; to become endowed with power, to prosper, to thrive, to increase (C.; M. ಉದಗು; Te., Tu. ಒದಗು; *cf.* ಒಟ್ಟು 1; ಪೊಂಗು?). ಧುರಕ್ಕೆ ಒದಗುವರ್ ಆರ್? (Śmd. 177). [ಜ್ಯೋತಿಯಲೊದಗಿದ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ತಾಯಿತ್ತು Cv. 54]. ನಾಭಿಗೆ ಒದಗುವ ಅನಿಲಂ (ಸಮಾನ), ಕೊರಲಲ್ಲಿಗೆ ಒದಗುವ ಅನಿಲಂ (ಉದಾನ Mr. 51). ಕೋವಿದರ್ಗೆ ಮುದವ್ ಒದಗುವಿನಂ (Bhn. 2). ಪತಿಸೇವೆಗೆ ಒದಗದಿಹ ಸತಿ ಇದ್ದರೆ ಏನು? (Dp. 167). ಹಲವು ತರದ ಒಡವೆಗಳು ಪೃಥ್ವಿಯ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಒದಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 3, 119). ಇದು ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒದಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (3, 126). ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗುವದು (4, 134). ಓಡುವವನೂ ಬತ್ತಲೆ, ಒದಗಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗುವವನೂ ಬತ್ತಲೆ (Prv.). see Bp. 18, 47; 34, 5; 36, 46; 40, 44; 43, 72; 47, 58; Bh. 1, 20, 27; J. 4, 2; 9, 15; 10, 47. 52; 12, 26; 16, 10; 18, 31; 20, 9; 22 sum.; 22, 32; 34, 9; Si. 285. 382; ಮೇಲೊದಗು. 2, to give way, to leave space, to step aside (My.; Te.; *cf.* ಒತ್ತು 2).

ಒದಗು odagu. 2. that is at hand, that has accrued to one or has come into one's possession. ಅದಱ ಲಬ್ಧಿಯೊಳ್ ಆದ ಒದಗಿನಿಂ ಪದುಳದಿಂ ಜಂಗಮಕುಲಕೆ ಮಾಣದೆ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಮಾಡುತ (Bp. 27, 21).

ಒದಡು odaḍu. = ಒದರು, ಒದುಡು. the lip (My.; T. ಉದಡು, ಇದೞ್; Te. ಪೆದವಿ, ಪೆದಿಮ).

ಒದರು odaru. = ಒದಡು, etc. (My.).

ಒದಱಿಸು odaṟisu. to make to sound, as by pulling a bowstring (or bow) and letting it go suddenly, to twang (J. 4, 49; 7, 43; 12, 16; 13, 45; 20, 43); to cause to sound, cry, shriek, etc. (C.); to cause to shake, shake off or about (My.).

ಒದಱು odaṟu. 1. to move to and fro, to shake (v. i., My.); to shake, to shake off or about (My.; T., M. ಉದಱು); to make the sound of a bowstring (or bow) which is suddenly pulled; to make noise by slapping or clapping the arms, as done by combatants (ಆಸ್ಫೋಟನ Śmd. Dh.); to sound, to cry aloud, to shout, to shriek, to howl, etc. (C.; T. ಉಱುಮ್ಬು, to sound; Te. ವದರು, ವದುರು, to prattle, chat, tattle, babble, grumble; *cf.* ಉದುರು, ಒಳಱು). [ರಥಮಂ ಬನ್ದೇಱಿ ಪೋಪೋಗಲೆನ್ದೊದಱುತ್ತುಂ ಪರಿತನ್ದು ತಾಗಿ ತಗರ್ದಂ ಗಂಗಾಸುತಂ ಭೀಮನಂ Pb. 11, 10]. ಗಾಳಿಗೆ ಒದಱುವ ಬಿದಿರು (ಕೀಚಕ Mr. 125). ಆನೆ ಒದಱುವ ಶಬ್ದ (ಬೃಂಹಿತ); ಒದಱುವ ಹಕ್ಕಿ (ಕೋಗಿಲೆ G.). see Abh. P. 14, 25 va.; 14, 30. 106; Bp. 4, 7; 11, 46; 22, 31; 28, 17. 42; 38, 30; 54, 38; 61, 13; Rām. 5, 8, 24. 57; Bh. 2, 13, 46; 6, 2, 4; 7, 3, 19; J. 8, 38; 10, 33; 13, 47; 16, 35; 17, 40; B. 2, 28; 3, 75. 97; 4, 43; 5, 288; to call (v. t., Bp. 51, 80). — ಒದಱಾಟ. -ಆಟ. = ಒದಱ್ಯಾಟ. (My.). — ಒದಱಾಡು. -ಆಡು. to make a great noise by shouting, etc. (C.; B. 1, 16). — ಒದಱ್ಯಾಟ. -ಆಟ. great noise made by crying, etc. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಒದಱ್ಯಾಟ (ಉಲಿ Cb.).

ಒದಱು odaṟu. 2. shaking, etc. — ಒದಱುದಲೆ. -ತಲೆ. a shaking head, as that of an old man (My.).

ಒದಱುವಿಕೆ odaṟuvike. sounding, crying aloud, etc. (ಬಗುಳಿಕೆ, ಬೊಬ್ಬೆ G.; B. 5, 28).

ಒದವಿಸು odavisu. = ಒದಗಿಸು. [ಮೊದಲೊಳ್ ಸಮಾಸಪದಮುಮನೊದವಿಸಿ ಪೇೞ್ದು Kr. 2, 88]. see Bp. 8, 39. 44; 9, 28; 11, 50; 22, 32; 23, 4; 30, 12; 33, 4; 37, 20; 41, 17; 43, 83; 44, 51; 49, 33; J. 5, 66; 6, 14; 28, 54; 29, 17; 31, 24; 34, 33.

ಒದವು odavu. 1. = ಒದಗು 1 No. 1, etc. [ಮುನಿದೊಳ್ ಮುನಿಸೊದವೆ ಪುರಾತನ ನಾರಕರೋವದಿವನನಿಱಿ ತಱಿ ಕೊಲ್‌ವೆಲ್ ಎನೆ Ap. 5, 85; Pb. 3, 7; 1, 131]; (ಸಮ್ವೃದ್ಧಿ Śmd. Dh.; ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು Śmd. 15. 16. 46. 60. 84. 123. 138. 151. 160. 180. 181; 188. 392 Cm.; ಬರ್ 238. 381. 388 Cm.; ಇರುತವರ್ ಇರ್ 84 Mdb. Cm.; ಆಗುತವರ್ ಇರ್ 182 Mdb. Cm.; ಅಹುದು 138 Mdb. Cm.; Te.; T. ಉದವು). ರೈ ಒದವಿತ್ತು (Śmd. 54). see Ch. v. 13. 173. 226; Bp. 27, 19; 50, 49; 51, 68; Bh. 1, 8, 55. Rśv. 13, 5; Śm. 8; J. 5, 18; 6, 38; 10, 33; 11, 23; 17, 2; 24, 76; 28, 55; 29, 3. 2, to gain, to obtain, to receive, etc. (Śmd. 53. 278; Bp. 53, 54).

***ಒದವು odavu. 2.** help; obtainment [ಅದಱಿಂ ನಿಶ್ಶಲ್ಯಮಪ್ಪನ್ತು ನಿನ್ನೊದವಿಂ ಮಾಪ್ಪುದು Pb. 13, 31]; (Cpr. 1, 107). T. ಉದವಿ.

ಒದಸು odasu. = ಒದಿಸು. (C.).

ಒದಹ odaha. kicking, spurring (Mr. 158).

ಒದಿ odi. = ಒದೆ 1. (C.).

ಒದಿಸು odisu. = ಒದಸು. to cause to kick, etc. (C.).

ಒದುಗು odugu. = ಒದಗು 1, etc. (My.).

ಒದುಡು oduḍu. = ಒದಡು. (My.).

ಒದೆ ode. 1. = ಒದಿ. to kick; to spur; to fix the foot against or on (ಪಾದಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.; M. ಉದೆ; T. ಉದೈ). [ಪಾರ್ವನ ಕಾಲ್ ಮೋದೆ ನಡುತಲೆಯುಲಿರ್ಪುದುಮಾದುದು ನಿಮಗೆನ್ದು ನುಡಿದು ಕಾಯ್ಪಿನೊಳೊದೆದಂ Pb. 2, 64; Ap. 11, 104]. P. ps. ಒದೆದು, ಒದದು, ಒದ್ದು. ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪನ್ ಒದೆದು, ಏಱಿಸಿ ತಾವರೆನೂಲ ನಾರಿಯಂ, ಜೇವಡೆಗೆಯ್ದು (Śmd. 66. 133). ಒದೆವುದು (ವೀತ Hlā.). ಒದವ ಗತಿ (ಯತ Mr. 157). see Bp. 3, 36; 9, 13; 28, 31; 38, 17; 43, 71; 46, 78; 47, 1; 54, 35; 58, 25; Bh. 1, 20, 27; 3, 13, 21; 6, 2, 5; Rāghc. 17, 70; Prll. 3 27; J. 7, 41. 47; 8, 16; 14, 16; B. 5, 176. ಆಡ ಬನ್ದ ಕತ್ತೆ ಅಡಿಕೆ ತನ್ದ ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಒಡ್ಯಾಡಿಸಿ ಒದ್ದಿತನ್ತೆ. — ಎದ್ದು ಹೋಗು ಅನ್ದರೆ ಒದ್ದು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಅನ್ದ (Prvs.). — ಒದ್ದಾಟ. -ಆಟ. mutual kicking (C.); kicking in pain or trouble (C.); struggle, trouble, difficulty, hardship (My.). — ಒದ್ದಾಡು. -ಆಡು. to kick mutually; to kick in pain or trouble; to struggle or labour in any kind of difficulty or distress (C.; B. 2, 28. 50; 3, 19; 4, 181; Prv. s. ಮೆದೆ).

ಒದೆ ode. 2. a kick (My.; T. ಉದೈ). ಒನ್ದು ಒದೆ ಒದ್ದಂ (My.).

ಒದ್ದಿಕೆ oddike. = ಹೊದ್ದಿಕೆ 1. union, concord, friendship (My.; Te. ಒದ್ದಿಕೆ, ವದ್ದಿಕೆ).

ಒದ್ದು oddu. a P. p. of ಒದೆ 1, q. v. (C.). having kicked etc.

ಒದ್ದೆ odde. 1. wetness, dampness; moisture; that is wet (C.; see ಉಬ್ಬೆ 2, ಒಜವು; T., M. ಒದ, dampness). see Prv. s. ಶುದ್ಧ. — ಒದ್ದೆತಲೆ. a wet head (My.). — ಒದ್ದೆನೆಲ. land full of moisture (My.). — ಒದ್ದೆಬಟ್ಟೆ. a wet cloth (B. 4, 25; see Prv. s. ನಿದ್ದೆ ಮಾಡು). — ಒದ್ದೆ ಹಿಣ್ಡು. to squeeze out (ಹಿಣ್ಡು G.; My.).

***ಒದ್ದೆ odde. 2.** rain. ಮುಗುಳಲರೊದ್ದೆ ಕರಂ ಸಿದ್ಧಮಾದುದಮ್ಬರ ತಲ ದೊಳ್ Pb. 12, 218.

ಒನ್- on. = ಒಕ್ 1-, etc. one; a certain one. — ಒನ್ದಿನ. one day; a certain day; on a —. (Bp. 19, 29; 55, 28; My.). — ಒನ್ದಿವಸ. = ಒನ್ದಿನ. (Bp. 35, 1; 37, 1; My.). — ಒನ್ದೆಸೆ. one direction; a certain direction. (Bp. 2, 26; 17, 2; 25, 32; 27, 13; 32, 35; 52, 37; 55, 57; 57, 21; My.).

ಒನಕೆ onake. (fr. ಉಡಿ 1). = ಒನಿಕೆ, etc. a large wooden pestle for pounding rice and other things (ಅಯೋಗ್ರ, ಮುಶಲ Nr.; ಮುಸಲ Mr. 209; C.; T. ಉಲಕ್ಕೈ, M. ಉಲಕ್ಕ). ಒನಕೆಯಿನ್ದ ಕೊಲ್ಲಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಮುಶಲ್ಯ Nr.). ಶರ್ಮವು ಇಲ್ಲದ ಗಣ್ಡು ಕರಿಯ ಒನಕೆಯ ತುಣ್ಡು (Dp. 54). ಒರಳಲ್ಲಿ ಕೂತರೆ ಒನಕೇ ಪೆಟ್ಟು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see Bp. 18, 21; 42, 2; 55, 45; Abhā. 1, 38; J. 5, 68. — ಒನಕೆವಾಡು. -ಹಾಡು. a song that is used at the time of pounding; a folk song (Bp. 25, 21; My.).

ಒನಪು onapu. = ಒಲಪು. foppishness. (ಒಯ್ಯಾರ, ಮುಲುಕು. G.; S. Mhr.).

ಒನಪುಗಾರ್ತಿ onapu-gārti. = ಒಲಪುಗಾರ್ತಿ. (ಒಯ್ಯಾರಗಿತ್ತಿ G.).

ಒನಲ್ onal. to be in a scornful wrath [ಬಲಮನ್ತುಜುದಟ್ಗ ಕನಲ್ದೊನಲ್ದು ಮಾಣದೆ ಪೆಣೆದಂ ಹರಂ ದಿಗಿಭದೊಳ್ ದಿಗಿಭಂ ಪೆಣೆವನ್ತೆ ಪಾರ್ಥನೊಳ್ Pb. 8, 21; Ap. 3, 86]; (ಅಪಹಸನಕ್ರೋಧ Śmd. Dh.; ನಗೆಯಿಲ್ಲದ ಕ್ರೋಧ Cm.; Abh. P. 3, 15; 13, 34 va.; T. ಉಲಱು, ಉಡಲು, ಉಡಱು. to be angry).

ಒನಲಿ onali. = ಒನ್ದರಿ, etc. a sieve, a strainer (ಚಾಲನಿ, ತಿತವು Nr.). [ಒನಲಿಯವೊಲ್ ಛಿದ್ರಂ ಮಾಡೆಪಟ್ಟು ಮೆಯ್ಯನೊಡೆಯ ನಾಗಿ Vr. 162, 7].

ಒನಸು onasu. = ಒನಿಸು. to cause to shake to and fro, etc. (My.).

ಒನಿಕೆ onike. = ಒನಕೆ, ಒಲಕೆ. (ಅಯೋಗ್ರ, etc. Si. 307; ಪೇಶಲ 457; C.). — ಒನಿಕೆಬಣ್ಡೆಹುಱು. a centipede (ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ, ಶತಪದಿ Si. 171).

ಒನಿಸು onisu. = ಒನಸು. (C.).

ಒನೆ one. = ಒಣೆ, ಒಲೆ 2. to shake corn or any seeds to and fro in a fan (mora) so that the chaff and other impurities come to the surface and can be removed (ಶೂರ್ಪಕರಣ Śmd. Dh.; C.); to winnow (Rām. 1, 16, 30).

***ಒನ್ತಿ onti.** = ಓತಿ. a kind of lizard. ಈಗಳ್ ಕಪ್ಪೆಗಳುಮೆಸ ಡುಗಳುಮಿಲಿಗಳುಮೊನ್ತಿಗಳುಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಜೀವರಾಶಿಗಳಂ ಕೊನ್ದು ತಿನ್ದೆಯಾದಯ್ Vr. 140, 4.

ಒನ್ತು ontu. 1. = ಒನೆದು. P. p. of ಒನೆ. (My.).

ಒನ್ತು ontu. 2. = ಒರಿಸೆ, etc., ವನ್ತಿ, ವನ್ತು. a turn, a rotation, a time (My.; Tu. ಒನ್ತಿ, ಒನ್ತು; Te. ವನ್ತು; T. ಉಱುಜ್ಜು, ಉರುಡ್ಡು; see ಉಯ್ಯಾಲ್?). — ಒನ್ತಿನವ. -ಅವ. one who takes his turn (My.).

ಒನ್ತು ontu. a share, a portion (Te. ವನ್ತು, ಒಣ್ಟು; R.; Mhr. ವನ್ತ).

ಒನ್ದರಿ ondari. = ಒನಲಿ q. v., ಒನ್ದ್ರಿ, ವನ್ದರಿ, ವನ್ದರೆ, ವನ್ದ್ರಿ, ಹೊನ್ದರಿ. (My.; ಚಾಲಿನಿ, ತಿತವು, ತೂತುಗಳ ಮೊಱ, ಜಲ್ಲಡಿ Si. 307).

ಒನ್ದಿಕೆ ondike. = ಒನ್ದಿಗೆ, etc. (My.).

ಒನ್ದಿಗ ondiga. a man who is together with or has. see ಮಕ್ಕಳೊನ್ದಿಗ.

ಒನ್ದಿಗಳು ondigaḷu. a woman who is connected with or possesses. ಮಕ್ಕಳ ಒನ್ದಿಗಳು (ಕುಟುಮ್ಬಿನಿ, ಪುರನ್ಧ್ರಿ Si. 183; *only* in Si.).

ಒನ್ದಿಗೆ ondige. = ಒನ್ದಿಕೆ, ಹೊನ್ದಿಕೆ, ಹೊನ್ದಿಗೆ. joining, being together with; together with (C.; ಆ Si. 466; ಅಮಾ 469; ಕೂಡ G.). ಹುವ್ವುಗಳೊನ್ದಿಗೆ ಧರಿಸಲ್ ಪಡುವ ಪತ್ರ (Si. 141). ಸೈನ್ಯದೊನ್ದಿಗೆ ಬನ್ದು (B. 4, 9).

ಒನ್ದಿತ ondita. = ವನ್ದಿತ. (Grj. 6, 22).

ಒನ್ದಿಸು ondisu. to join (v. t.); to put to; to place or fix in or on; to attribute; to cause to obtain or reach; to grant; etc. [ಒನ್ದಱ ನೀರ್ಕ್ಕಳೊನ್ದಕ್ಕೊನ್ದಿಸುತುಂ ಮೇಗೆ ಕೊಣ್ಡು ನೆಗೆವುದಿದೇಂ Ap. 13, 51]. see Bp. 2, 2; 19, 50; 21, 8. 40; 22, 31. 46. 65; 26, 43. 66; 27, 31; 28, 56; 32, 26; 39, 37; 43, 32; 46, 75; 50, 27. 56; 52, 39; 55, 27; 58, 69; 60, 25; Rsv. 14, 55; J. 5, 60; 8, 8; 13, 53; 18, 42; 26, 21; B. 5, 241.

ಒನ್ದಿಸು ondisu. = ವನ್ದಿಸು. (My.; Bp. 1, 54; 57, 81).

ಒನ್ದು ondu. 1 to be one or united; to be united with or linked to; to be possessed of; to come in connection with; to come to meet; to be obtained; to be fit, suitable, or in use; etc. (ಸಮ್ಮೇಲನ Śmd. Dh.; Śm. 98; ಕೂಡು Śmd. 26. 125. 129. 140. 212. 245. 280. 362 Cm.; ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು 240 Cm.; Tu.; T. ಒನ್ಱು; Te. ಒನರು; *cf.* ಉಱು?). [ನುಡಿಯಂ ಛನ್ದದೊಳೊನ್ದಿರೆ ತೊಡರ್ಚಲಱಿವಾತನಾತನಿನ್ದಂ ಜಾಣಂ Kr. 1, 16; Pb. 1, 8; Ap. 5, 62]. ವೇದದೊಳ್ ಒನ್ದಿದ ಆಯು ನಿನಗೆ ಅಕ್ಕೆ! (Śmd. 290). see Śmd. 216; Ch. v. 184; Bp. 1, 56; 2, 21; 4, 28; 31, 29; 40, 11. 55; 49, 28; 58, 33. 63; 61, 57; Śm. 20. 26; Rsv. 4, 76; 10, 31 va.; 13, 77. 2, to touch; to obtain, to get; to experience; to use; etc. see Bp. 25, 2; 50, 56; 53, 40; 59, 21; Rsv. 8, 118; 12, 39; 13, 20; J. 3, 27; 5, 10; 19, 25; ಆನನ್ದವೊನ್ದು, ಒಲವೊನ್ದು, ಬೆಗಡೊನ್ದು, etc. — ಒನ್ದು ಒನ್ದು. rep. (Bp. 35, 2).

ಒನ್ದು ondu. 2. one thing; one; a, an; a certain thing; a certain—; an unusual— (ಸಂಖ್ಯೆ Śmd. Dh.; 221; ಏಕ 32. 84 Cm.; C.; T. ಒನ್ಱು; M. ಒನ್ನು; Te. ಒಕ, ಒಕಡು, ಒಣ್ಡು; Tu. ಒಂಜಿ; see ಒಕ್ 1-). [ಕನ್ದಮುಮುಮಳಿನ ವೃತ್ತಮುಮೊನ್ದೊನ್ದೆಡೆಗೊನ್ದು ಜಾತಿ ಜಾಣೆಸೆಯೆ Kr. 1, 34; Ap. 1, 51]. ಒನ್ದು ಅರ್ಥಮನ್ ಎರಡು ಅರ್ಥಮಂ ಮೂಱು ಅರ್ಥಮಂ.. ಪೇೞ್ವ ಸಹಜ ಱುಚಿಂಗಳ್ (Śmd. 32). ಒನ್ದು ಎರಡು ಮೂಱು (154). ಒನ್ದು ನಾಲ್ಕು or ಒನ್ದು ನಾಲ್ಕುಗಳ್ (170). ಒನ್ದು ದಿವಸದೊಳ್ ಬನ್ದಂ or ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ಬನ್ದಂ; ಒನ್ದು ವರ್ಷಮನ್ ಇರ್ದಂ or ಒನ್ದು ವರ್ಷಮ್ ಇರ್ದಂ (167). ಮುತ್ತುಗಮ್ ಎನ್ದು, ಒನ್ದು ಮರಂ; ಮುತ್ತು ಎನ್ದು, ಒನ್ದು ಮರಂ (34). ಸೊವಡೊನ್ದು (63). ಒನ್ದಱ

(Bh. 1, 8, 25; J. 19, 22; C.). ಒನ್ದಱಲ್ಲಿ (Śmd. 32 Cm.; C.); ಒನ್ದ ಱಲಿ (Bp. 35, 32). ಒನ್ದಱಿಂ (Śmd. 160). ಒನ್ದಂ (180), ಒನ್ದ (Nr.), ಒನ್ದನು (Bh. 1, 8, 25. 32), ಒನ್ದನ್ನು (Si. 48. 71; C.), ಒನ್ದಅನ್ನು (Si. 48. 72; *only* in Si.). ಒನ್ದರ್ಕೆ, ಒನ್ದಕ್ಕೆ (Hlā.; Si. 198. 206. 216. 218. 376; C.), ಒನ್ದಕೆ (C.). ಮನುಷ್ಯರ ಒನ್ದು ತಿಂಗಳು ಪಿತೃಗಳ ಒನ್ದು ದಿವಸ (Hlā.). ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಮ್ಬುದು (ಪರಿದಾನ); ಒನ್ದು ವಸ್ತು ವಿಗೆ ಮತ್ತೊನ್ದು ವಸ್ತು ಪಡಿಯಾಗಿ ಇರ್ದುದು (ಪ್ರತಿ); ನಾಲ್ಕು ಭಾಗದೊಳಗೆ ಒನ್ದು ಭಾಗ ನೀರ ಬೆರಸಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರ Nr.). ಒನ್ದಡಿ (Bp. 2, 5). ಒನ್ದಡೆ (ಅನ್ತರ, ತೆಱಪು Nn. 77). ಒನ್ದೆಡೆಯ ತೆಱಪಿನೊಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). see Śmd. 109. 150; Bp. 9, 1; 14, 2; 22, 5; 28, 5. 8; 32, 5. 51. 52; 39, 15. 46; 40, 50. 73. 77; 42, 32; 43, 83. 84; 45, 5; 51, 56; 52, 1; 57, 23. 69; Bh. 1, 8, 13. 87; 2, 13, 33; Sś. 8; J. 6, 8; 28, 33. 57; Rśv. 2, 59; 8, 118. ಒನ್ದರಸು ಮತ್ತೊನ್ದೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಕಱು ಕಟ್ಟೋ ಗೂಟಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಒನ್ದು ಅತ್ತೇ ಕಾಲ, ಒನ್ದು ಸೊಸೇ ಕಾಲ. — ಒನ್ದು ಕಂಚಾಯಿತು, ಒನ್ದು ಮಿಂಚಾಯಿತು; ಮುನ್ದೆ ಕೂತಿಯಾ, ಮುದಿ ಗೂಬೆ? — ಒನ್ದು ಮಱಿಗೆ ಒನ್ದು ಕೊಡೆ ಹಱಿಯ ಬಾರದು. — ಒನ್ದು ಸಿಟ್ಟಲಿ ಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಏಱು ಸಿಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಏಱ ತೀರದು (Prvs.). — ಒನ್ದಕ್ಕೆ ಹೋಗು. to go to make water (C.; Te., T.,). — ಒನ್ದನೆಯ. -ಅನೆಯ. first (ordinal, Śmd. 243). ಒನ್ದನೆಯಂ (243). — ಒನ್ದರೆ. -ಅರೆ. one and a half (My., and occasionally S. Mhr.). 2, one or a half (My.). 3, some (indefinite, My.). — ಒನ್ದಅನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. like one or like the one. 2, at one, at the rate of one, per one, at the rate of so much a piece (My.). ಈ ಕೋಟೆಗೆ ೨೦೦ ಮೊಟಕ್ಕೆ ಒನ್ದಅನ್ತೆ ಕೊತ್ತಳಗಳುಣ್ಟು (B. 4, 146). ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಒನ್ದಅನ್ತೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಗಳ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು (4, 208; see also 4, 159). — ಒನ್ದ ಱಿ. -ಅಱಿ. *i. e.* ಒನ್ದು (= ಒನ್ದೂ)-ಅಱಿ (= ಅಱಿಯೆ). I know nothing (about it, a S. Mhr. colloquial). — ಒನ್ದಲ್ಲೊನ್ದು. -ಅಲ್ಲ-ಒನ್ದು. = ಒನ್ದಿಲ್ಲೊನ್ದು. (My.). — ಒನ್ದಾಗು. -ಆಗು. or ಒನ್ದೆ ಆಗು. to become one; to unite (J. 13, 2); to become the same; to become common to all. ಆತನೊಡನೆ ಒನ್ದಾಗಿ (Bp. 37, 11). ಒನ್ದಾಗಿ ತಾವುಂ (61, 21). ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒನ್ದಾಗಿ (B. 4, 142). ಒನ್ದಾದದು (ಸಮಾನ Si. 469). ಒನ್ದಾಗಿ may occasionally be translated by "together with", "together"; "at the same time", etc., *e. g.* ಒನ್ದಾಗಿ ನುಡಿಯುವದು (ಯುಗಪದುಕ್ತಿ Śmd. 261. 269 Cm.). ಚನ್ದ್ರಸೂರ್ಯರ್ ಕಳನ್ ಒನ್ದಾಗಿ ಪೇೞ್ವೆಡೆ ಪುಷ್ಪದನ್ತರ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಬಿಲ್ಲನ್ಬಿನ್ ಒನ್ದಾಗಿ ಪಿಡಿದು, ಓಡಿ (Rāghc. 17, 73). ಕೂರ್ನಾರ್ಯೊರಸಿ ಶಬರರೊನ್ದಾಗಿ ಬನ್ದಂ ಪುಲಿನ್ದಂ (Rśv. 5, 51). — ಒನ್ದಾನುಂ. -ಆನುಂ. (Śmd. 391). however one, at least one; about one, perhaps one. — ಒನ್ದಾನೊ ನ್ದು. -ಆನು -ಒನ್ದು. some or other; a certain — (C); some (day), once (upon a time, ಕದಾಚಿತ್, ಜಾತು Nr.). ಒನ್ದಾನೊನ್ದು ವೇಳೆ (ಕದಾಚಿತ್, ಜಾತು Si. 471). ಒನ್ದಾನೊನ್ದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ (ಕ್ವಚಿತ್ 497). ಒನ್ದಾನೊನ್ದು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ (B. 5, 90. 93. 102). ಒನ್ದಾನೊನ್ದು ದೇಶದೊಳಗೆ (103). ಒನ್ದಾನೊನ್ದು ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ (109). ಒನ್ದಾನೊನ್ದು ವ್ಯಾಜ್ಯದೊಳಗೆ (234). — ಒನ್ದಾವರ್ತಿ. -ಆವರ್ತಿ. one time or turn; once (C.; B. 5, 16). — ಒನ್ದಿನಿತು. -ಇನಿತು. a little; ever so little (Bp. 13, 17; 14, 7. 10; 20, 7; 42, 29; 43, 14; 44, 69; 55, 31). — ಒನ್ದಿಪ್ಪತ್ತು. = ಒನ್ದಿಪ್ಪತ್ತಲೆ. one time twenty (C.). — ಒನ್ದಿಲ್ಲೊನ್ದು. -ಇಲ್ಲ-ಒನ್ದು. = ಒನ್ದಲ್ಲೊನ್ದು. (C.). some or other, this or that, some. ಬಹಳ ಮಾತಾಡುವವಱನ್ದ ಒನ್ದಿಲ್ಲೊನ್ದು ತರದ ಅಪರಾಧವಾಗದೆ ಎನ್ದೂ ಇರದು (B. 4, 49). ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಯಾವಾಗಲೂ ಒನ್ದಿಲ್ಲೊನ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ (4, 135). ಎಲ್ಲರೂ ಒನ್ದಿಲ್ಲೊನ್ದು ರೀತಿಯಿನ್ದ ಎಲ್ಲರ ಸಲುವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ (4, 178). — ಒನ್ದಿಷ್ಟು. -ಇಷ್ಟು. = ಒನ್ದಿನಿತು. (B. 4, 79. 139; C.); — ಒನ್ದೂ. -ಊ 9. also or even one or one thing. ಪಾರ್ವರ್ಗೆ ನಿಲಯದ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ ಒಲಿದು ಇತ್ತನ್, ಒನ್ದುೞಯದೆ (J. 28, 60).

— ಒನ್ದು ಒನ್ದೂವರೆ. -ಅರೆ one or one and a half (C.; B. 4, 123). — ಒನ್ದುಗೂಡು. -ಕೂಡು. to be joined, to join, etc. (Rśv. 6, 11 va.; J. 2, 66; 3, 36); to join, to associate oneself to (Bh. 1, 8, 54). — ಒನ್ದು ತರ. = ಒನ್ದು ಪ್ರಕಾರ. (C.). — ಒನ್ದು ಪ್ರಕಾರ. one sort; one manner or mode; an unusual sort or manner (C.). — ಒನ್ದು ಬಗೆ. = ಒನ್ದು ಪ್ರಕಾರ. (C.; Si. 325). — ಒನ್ದು ಬಾರಿ. = ಒನ್ದಾವರ್ತಿ. (My.). ಒನ್ದು ಬಾರಿಗೆ (Bp. 27, 26; 48, 13). ಒನ್ದು ಬಾರಿಯು (47, 22). — ಒನ್ದು ಮಾಡು. to join (v. t.), to unite [ಅಗಣಿತಗುಣವಿದಿತ ಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿ ಕ್ರಮಮಂ ಬಗೆದೊನ್ದು ಮಾಡಿ ಪೇೞ್ದೊಡೆ Kr. 1, 57]; (Śmd. 251; Bp. 26, 61; My.). — ಒನ್ದುವಂ. -ಉವಂ 2. accus. (Bp. 27, 16; 60, 22). — ಒನ್ದುವರೆ. -ಅರೆ. = ಒನ್ದರೆ. (My.; B. 2, 37). see ಒನ್ದೂವರೆ. — ಒನ್ದುವುಂ. -ಉವುಂ. (Bp. 3, 52; 43, 69). — ಒನ್ದು ವೇಳೆ. one time, once, at a certain time, occasionally (C.; B. 3, 32; 5, 62). 2, perhaps (C.; B. 3, 12. 88. 91). — ಒನ್ದು ಸರ. = ಏಕಾವಲಿ. (Si. 219). — ಒನ್ದು ಸಲ. = ಒನ್ದು ಬಾರಿ. (My.). — ಒನ್ದು ಸಾರಿ. = ಒನ್ದು ಸಲ. (C.). — ಒನ್ದು ಹೊತ್ತು. one time; the time from six o'clock in the morning till midday; or the time from midday till six in the evening (C.). ಒನ್ದು ಹೊತ್ತು ಇರು, to eat but once a day (as a kind of fasting, C.). to remain one time (C.). — ಒನ್ದೂ. -ಊ 7. also or even one or one thing. ಒನ್ದೂ ಇಲ್ಲ, there is nothing (C.). — ಒನ್ದೂ ಮುಕ್ಕಾಲು. one and three-fourths (C.; B. 4, 216). — ಒನ್ದೂವರೆ. -ಅರೆ. = ಒನ್ದರೆ, ಒನ್ದುವರೆ. one and a half (C.; B. 3, 74: 4, 26). 2, some or other, some (S. Mhr.). ಅವನು ಒನ್ದೂವರೆ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರ ಬಹುದು (3, 200). 3, one or a half (My.). — ಒನ್ದೆ. -ಎ 3. one indeed; one only; quite one, exactly one; the very same; one; it alone. ಒನ್ದೆ ಪ್ರಾಯದ ಸಂಗಡಿಗನು (ವಯಸ್ಯ Nr.). ಒನ್ದೆ ಬಾರಿ (ಯುಗಪತ್, ಏಕದಾ Nr.). ಒನ್ದೆ ಮನ (ಏಕಾಯನ, ಏಕಾಗ್ರ, etc. Hlā.); unanimity (C.). ಒನ್ದೆ ತೆಱಂ (ಓರನ್ತೆ Ct. II, 73). ಒನ್ದೆ ಸಮಾನಂ, quite the same, uniform (II, 48). see ಒನ್ದೇ. — ಒನ್ದೆರಡು. -ಎರಡು. one or two; a few (C.; B. 2, 11. 39; 3, 40; Bp. 28, 12; 40, 35; 44, 28; 59, 16). ಒನ್ದೆರಡು ಮೂರ್ ಪೂರಾಯಗಾಯದೊಳ್ ಇಱದು (Bp. 61. 31). 2, one time two; one and two (C.). — ಒನ್ದೆಲಗ. -ಎಲಗ. a certain plant (ಏಕದಲ Mr. 132); a prostrate herb growing in moist places, Hydrocotile asiatica Linn. (St. & Pl.). [— ಒನ್ದೆವಱಿ. -ಪಱಿ. a kind of drum. ಒರ್ವನಂ ಪೆಡಂಗಯ್ಯುಡಿಯೆ ಕಟ್ಟೆ ಒನ್ದೆವಱಿ ಗುಟ್ಟೆ Vr. 13, 24]. — ಒನ್ದೇ, -ಏ 2. = ಒನ್ದೆ. ಒನ್ದೇ ಕಡೆ (Si. 54). ಒನ್ದೇ ಹೆಸರು (194). ಒನ್ದೇ ತರ (B. 5, 205). ಒನ್ದೇ ಪ್ರಕಾರ (4, 42). ಒನ್ದೇ ಬಾರಿ (Bp. 50, 77). ಒನ್ದೇ ಸವನೆ, quite or always in the same manner; quite alike; quite even; quite regular (S. Mhr.; B. 5, 188. 205. 215. 245). ಯಾವಾಗಲೂ ಒನ್ದೇ ಸವನೆ ಮೞೆಯ ಧಾರೆ (ಆಸಾರ G.). ಎಡೆಬಿಡದೆ ಒನ್ದೇ ಸವನೆ ಮೞೆ ಆಗೋಣ (ಧಾರಾಸಮ್ಪಾತ G.). — ಒನ್ದೊನ್ದು. rep. one—the other (C.). ಚೀರಿಲ್ಲಿ ತಿಮಿ ತಿಮಿಂಗಿಲ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಿಲ ಈ ನಾಲ್ಕು ಒನ್ದೊನ್ದಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯವು ಅಪ್ಪ ಮೀನು (Hlā.). 2, one another (Bp. 12, 35; 19, 57; 56, 13). 3, something different or distinct; separate; own; peculiar (3, 25; 61, 37; Rśv. 6, 12). 4, each, each by itself, each severally, one by one [ಒನ್ದೊನ್ದ ರೊಳೊನ್ದಿ ಬನ್ದು ನಿನ್ದಕ್ಕರಮಂ ಸನ್ಧಿಸದೆ ಪೇೞ್ದೊಡದು. Kr. 1, 95]. (Bp. 24, 23; 35, 38; 36, 8; 43, 13; 52, 16; 59, 35; 60, 18; Si. 403; B. 2, 37; C.). ಒನ್ದೊನ್ದಾಗಿ, separately (ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ Śmd. 352 Cm.). also ಒನ್ದೊನ್ದೇ (Si. 194). 5, one (for each one). ಬಸದಿ ಒನ್ದೊನ್ದಕ್ಕೆ ಒನ್ದೊನ್ದು ಮೇಲೆನಿಪ ಲಿಂಗಂಗಳಂ ತನ್ದು (Bp. 51, 73; *cf.* 19, 51; J. 2, 27). 6, here and there one, some (C.). ಒನ್ದೊನ್ದು ಕಪ್ಪೆಗಳು ಇಡೀ ಕೋೞೀ ಮೞೆಗಳನ್ನು ನುಂಗುತ್ತವನ್ತೆ (B. 2, 11). ಒನ್ದೊ

ನ್ದು ಅಕ್ಕಿಗಳು ನಾಲ್ಕು ಗೇಣು ಉದ್ದ ಇರುತ್ತವೆ (2, 23). ಒನ್ದೊನ್ದು ವೇಳೆ at times, occasionally (C.; B. 3, 105; 4, 49), also ಒನ್ದೊನ್ದು ವೇಳೆ ಯಲ್ಲಿ (C.; 5, 205).

***ಒನ್ದು ondu. 3.** union, oneness. ಒನ್ದುಮೊಡಮ್ಬಡುಂ ಪೊರೆ ಯುಮಿಲ್ಲವರ್ಗೆ Pb. 9, 43.

ಒನ್ದುಗೆ onduge. union, combination; getting (Cpr. 5, 19 va.).

ಒನ್ದುಗೆ onduge. = ಅನ್ದುಗೆ, etc. a chain etc. (ಅನ್ದುಕ, ಕಾಲುಕಡಗ Nr.).

ಒನ್ದುಳಿ onduḷi. = ಒನ್ದುೞಿ? (Śmd. 39).

ಒನ್ದುೞಿ onduḻi. = ಒನ್ದುಳಿ? (Śmd. 39).

ಒನ್ಡ್ರಿ ondri. = ಒನ್ದರಿ, a sieve etc. (My.).

ಒಪ್- op. = ಒರ್1–, etc. one. — ಒಪ್ಪಣ. one fanam (4 and two-third āṇas, My.). (ಗಣಕಂ) ಒಪ್ಪಣಮಂ ಕೊಣ್ಡು, ಅತಿದ್ರವ್ಯಮಂ ಕೆಡಿಸಿ (Sś. 94). — ಒಪ್ಪತ್ತು. -ಪತ್ತು. = ಒಪ್ಪೊತ್ತು. (Bp. 30, 5; C.). ಒಪ್ಪತ್ತಿನ ಊಟ (B. 5, 133; C.). — ಒಪ್ಪಲ. one pala (Bp. 44, 24). — ಒಪ್ಪಾನೆ. one pāne, a measure (My.). ಒಪ್ಪಾನೇ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಇಪ್ಪಾನೇ ಉಪ್ಪೋ? (Prv.). see Prv. s. ನನ್ 1. — ಒಪ್ಪಾರು. = ಒರ ಪಾಕ. a shed hanging aslope from the wall, a pent-roof (My.). ಒಪ್ಪಾರಿನ ಚೂರು (ವಲೀಕ, ನೀವ್ರ, ಪಟಲಪ್ರಾನ್ತ Si. 111). — ಒಪ್ಪಿಡಿ. one closed or clenched hand (J. 26, 11); one grasp with the fist (Bp. 23, 9); the measure determined by clenching the hand round (anything, J. 30, 2). — ಒಪ್ಪೊತ್ತು. = ಒಪ್ಪತ್ತು, ಒನ್ದು ಹೊತ್ತು, [one time, half a day] q. v. (G.).

ಒಪ್ಪ oppa. fitness, properness, propriety (My.); neatness, elegance, grace; beauty; an ornament; lustre, polish (My.). correctness; agreement, sanction. (T., M.). [ತಪ್ಪಿದ ಬಱಿಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದ ತಪ್ಪೇಂ ಗಳ ನನ್ನಿಗೊಪ್ಪಮಲ್ಲದ ತಪ್ಪೇ Pb. 7, 52; ಮುಪ್ಪಿನ್ದೊಪ್ಪವಳಿಯದ ಮುನ್ನ...ಪೂಜಿಸು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನ Bv. 161]. see Bp. 11, 7; 18, 81; 24, 19. 86; 28, 46; 44, 2; 49, 17; Śm. 30; Rśv. 1, 120; 6, 23; 13, 61; Śśv. 1, 81 va.; J. 6, 6. ತಪ್ಪಿದ ವಗೆ ಒಪ್ಪವಿಲ್ಲ (Prv.). [— ಒಪ್ಪಗೆಡು. -ಕೆಡು. lustre to fade. ಹಕ್ಕಿ ಯಿನ್ದೊಪ್ಪಗೆಟ್ಟ ದೇವೇನ್ದ್ರ Cv. 37]. — ಒಪ್ಪಂಗುನ್ದು. -ಂ-ಕುನ್ದು. beauty or grace to become less (Grj. 4, 120 va.). — ಒಪ್ಪಂಗೆಡಿಸು. -ಂ-ಕೆಡಿಸು. to destroy beauty; to stain, to tarnish (J. 25, 30). — ಒಪ್ಪಂಗೆಯ್. -ಂ-. to correct. ತಪ್ಪುಳ್ಳೆಡೆ ಒಪ್ಪಂಗೆಯ್ವುದು (Mr. 3). ಒಪ್ಪನ್ದಳೆ. -ಂ-ತಳೆ. = ಒಪ್ಪವ್ವೆಱು. (Rśv. 5, 78). — ಒಪ್ಪ ಮಾಡು. to bestow the last honours (on a deceased person by burning or burying, My.). ಅಪ್ಪ ಇಲ್ಲದವನ ಹೆಣವ ಒಪ್ಪ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? (Prv.). — ಒಪ್ಪವ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. = ಒಪ್ಪವ್ವೆಱು. (J. 25, 12). — ಒಪ್ಪವ್ವೆಱು. -ಂ-ಪೆಱು. to assume, have or display grace or beauty (in form or action, Grj. 8, 41; Rśv. 6, 12). — ಒಪ್ಪವಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಒಪ್ಪವಿಡು, No. 2. (My.). — ಒಪ್ಪವಿಡು. -ಇಡು. to apply with elegance or pleasure, as a kiss (Bp. 47, 42). 2, to embellish; to polish (Abh. P. 11, 88; My.; Si. 428). — ಒಪ್ಪವಿಡುವಿಕೆ. embellishment (ಪರಿಕರ್ಮ, ಅಂಗಸಂಸ್ಕಾರ Si. 225). — ಒಪ್ಪ ಹಾಕು. to sign (My.; Tu. ಒಪ್ಪು-).

ಒಪ್ಪಚಿ oppaci. 1. a little (ಸ್ತೋಕ, ಅಲ್ಪ, ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಮನಾಕ್, ಈಷತ್, ನೀಚೈಸ್, Nr.; ಗನ್ಧ Hlā.; Bp. 5, 15; 34, 8; *cf.* ಒನ್ದಿನಿತು?). [ಶಿವ ಶರಣೆಮ್ಬುದು ಒಪ್ಪಚಿಯಳವಡದಯ್ಯಾ Bv. 281].

ಒಪ್ಪಚಿ oppaci. 2. = ಒಪ್ಪೆ. the belly of small children (My., occasionally; *cf.* ಒಡಮ್ಬು).

ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ oppacci. = ಒಪ್ಪಚಿ 1. ಅವರೊರ್ವಳು ಒಪ್ಪಚ್ಚಿಮುದುಕಿ ಆಗಿ ಕಾವಿಯ ಸೀರೆಯನ್ ಉಟ್ಟವಳು ಅಥವಾ ಗಣ್ಡನ್ ಇಲ್ಲದವಳು ಕಾತ್ಯಾ ಯನಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಒಪ್ಪನ್ದ oppanda. agreeing; an agreement; a contract; a treaty (My.; Te., T., Tu.; Si. 325. 476).

ಒಪ್ಪಯಿಸು oppayisu. = ಒಪ್ಪಿಸು. to deliver over, to give in charge (Bp. 14, 4). 2, to polish (My.).

ಒಪ್ಪರ oppara. 1. a cover or screen for the eye (ಕಣ್ಣು ಟೊಪ್ಪಿಗೆ. Bhn. 7).

ಒಪ್ಪರ oppara. 2. (oppa2-ara., *i.e.* āra1 ?) quite properly; propriety. see Sp. s. ಹಲ್.

ಒಪ್ಪಾನೆ oppu2-āne4. fitness, propriety, etc.; fitly, etc. (My.).

ಒಪ್ಪಾರಿ oppāri. conformity, sameness, likeness; nominal connection or relationship (R., Te., T.). — ಒಪ್ಪಾರಿ ಗೋಡೆ. a wall built of unburnt bricks so that one is exactly put upon the other (no crossing or doubling taking place, S. Mhr.).

ಒಪ್ಪಿಕೆ oppike. = ಒಪ್ಪಿಗೆ q. v., ಒಪ್ಪುಗೆ. (C.).

ಒಪ್ಪಿಗೆ oppige. agreeing; consent, admission (My.; ಒಮ್ಮು G.; Tu.).

ಒಪ್ಪಿತ oppita. that has been agreed to, etc.; consent, agreement, etc. (My.). ಒಪ್ಪಿತದ ಮಾತು ತಪ್ಪಿಸ ಬಾರದು (Prv.). — ಒಪ್ಪಿತ ಹಾಕು. to sign (My.).

ಒಪ್ಪಿಸು oppisu. = ಒಪ್ಪಯಿಸು. (to join, v. t.); to assign, to deliver over, to give in charge, to commit, to present, to give [ತನ್ನ ವಿಕಾರಮನುಪಾದೇಯಕೊಪ್ಪಿಸುವ ಪೂರ್ವಾ ಕಾರಣಮಂ ಬಿಸುಟುತ್ತರಾಕಾರಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳುಪಾದಾನ ಧರ್ಮಮುಂ Ap. 2, 10 va.]; (Abh. P. 4, 13; Bp. 11, 7. 17. 38; 18, 72; 25, 29; 27, 12; 28, 11; 37, 16; 49, 14; Bh. 1, 8, 59; Rśv. 5, 22 va.; J. 5, 13; 7, 63; 10, 45; C.; T. ಒಪ್ಪಿಕ್ಕು, Te. ಒಪ್ಪಿಂಚು); to deliver (as a lesson or discourse, My.). ಅದಱಿನ್ದಮ್ ಒಪ್ಪಿ ಸೊಪ್ಪಿಸು ಸುದತಿಯಂ! (Śmd. 231). ಕಟ್ಟಿ, ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಪ್ಪದೆ ಲೋಕಪಾಲಕರಂ? (153. 255). ಬಯ್ಕೆಯ ಮಗುಟಿಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವದು (ಪ್ರತಿದಾನ Nr.). also ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಡು (B. 4, 51). 2, to make consent, to prevail on (My.; Te.; Tu. ಒಪ್ಪಾವುನಿ).

ಒಪ್ಪು oppu. 1. (fr. ಉಱು). = ಒಪ್ಪುರ್ 1. to agree with, to suit, to be fit, proper, becoming, or agreeable. 2, to agree to, to assent, to consent; to admit. 3, to be beautiful; to shine; to be manifested; to excel. 4, to be in use (ಅಂಗೀಕಾರ Śmd. Dh.; ಸೌನ್ದರ್ಯ Śmd. Dh.; ವರ್ಣ, ಶೋಭೆ Nn. 71; ಉತ್ತರ, ವಿರಾಜ 77; ರತ್ನ, ಭಾಸುರತರ 155; ಜಿ Hlā.; ಎಸೆ Śmd. 56 Cm.; ಪರಿವಡೆ Śm. 62; C.; T., Te.; Tu. ಒಪ್ಪು; see Te. s. ಉಱು). [ಪರೆದಿರೆ ರಾಗಂ ತನ್ನೊಳ್ ನಿರನ್ತರಂ ಗಗನ ವಿವರಮೊಪ್ಪಿತ್ತಾದಂ Kr. 1, 102. 112; Pb. 1, 8; Ap. 9, 18]. ಒಪ್ಪಲ್ ಪಟ್ಟ (ವಿಲಸತ್ Śmd. 23 Cm,). ಒಪ್ಪುವನ್ತಾದು (ವಿಲಸತ್ Nn. 165). ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅಂಗೀಕೃತ, etc. Si. 384). ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ ಮಾತು (ಹೃದಯಂಗಮ, ಸಂಗತ 58). ನೀವು ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಣ್ಡದಱಿನ್ದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸನ್ತೋಷವಾಯಿತು (B. 3, 84). ಅವರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ

ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (5, 275). ಅಂಜನಾಚಲದವೋಲ್ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿ ಬರ್ಪ ಅಮ್ಬುಜೋದರನಂ (Śmd. 293). ಧರೆಯ ವೃನ್ದಾರಕರ ನುಡಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ ಓಲ್ ಇರ್ದು (J. 28, 28). ಅವನ ಮಾತು ನನಗೆ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ (C.). see Śmd. 235; Bp. 21, 12; 49, 26; Kk. 20. 30; Śm. 53. 57; Rśv. 1, 120; 2, 36; 5, 21; 9, 4; 13, 10; 25, 5; Prll. 3, 2; C. Bp. 5, 49; 11, 4; 42, 15; Sśv. 1, 69. 70. 73; J. 1, 3; 3, 33; 4, 65; 5, 25; 15, 10; 17, 35; 29, 37; 30, 29; 31, 67; 33, 18; Si. 389; B. 2, 33; 5, 227. 274. 280. 281. 282. — ಒಪ್ಪೊಪ್ಪು. rep. (Bp. 44, 25).

ಒಪ್ಪು oppu. 2. fitness, etc.; consent; beauty, elegance; shine, lustre, polish; excellence (Bp. 19, 28; 42, 24; T., Te.). ಮಣಿಗೆ ಒಪ್ಪುವೋಲ್ (Śmd. 19). — ಒಪ್ಪನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. in a suitable manner (C.; G.). — ಒಪ್ಪಾಚಾರ. -ಆಚಾರ. an agreement (My.; T.). — ಒಪ್ಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to accept; to take charge of [ನಿನ್ನಾಣ್ಮನುಮಂ ನಿನ್ನ ಮಯ್ದುನನುಮಂ ನೀನೊಪ್ಪುಗೊಳ್ವೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 7, 39 va.; Ap. 2, 49]; (Bp. 24, 19; 28, 32). — ಒಪ್ಪುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to consent, to persuade (Rśv. 6, 132 va.).— ಒಪ್ಪುವಜ್ಜರ. -ಬಜ್ಜರ. a polished diamond (J. 22, 5). — ಒಪ್ಪೆಸೆ. -ಎಸೆ. to appear to great advantage (Bp. 40, 3).

ಒಪ್ಪುಗೆ oppuge. = ಒಪ್ಪಿಕೆ, etc. consent etc. (My.).

ಒಪ್ಪುವಿಕೆ oppuvike. agreeing, etc. (Si. 48; ಒಮ್ಮು, ರುಚಿ G.).

ಒಪ್ಪೆ oppe. = ಒಪ್ಪಚಿ 2. (My.). the belly of small children.

ಒಬ್- ob. = ಒಕ್ 1-, etc. one, etc. — ಒಬ್ಬಣಗು ತಪಸಿ. a poor, miserable ascetic (Bp. 32, 53). — ಒಬ್ಬಳ. one baḷa. (Bp. 14, 1. 3. 5. 25; 29, 29). — ಒಬ್ಬೆರಳ್. = ಒಬ್ಬೊಟ್ಟು. (J. 23, 21). — ಒಬ್ಬೊಟ್ಟು. one finger (Bp. 20, 23).

ಒಬ್ಬ obba. = ಒರ್ಬ, ಒರ್ವ. one man; one (masc. or fem.); a, an (masc. or fem.); a man; a certain—. (ಏಕಾಕಿ, ಏಕ, ಏಕಕ Nr.; C.). ಒಬ್ಬ ರಕ್ಕಸಮುನಿ (Bp. 24, 1). ಪೂಜಾರಿಯೊಬ್ಬನು (27, 17). ಆರಾದೊಡೊಬ್ಬನು (50, 27). ಗುರುವೊಬ್ಬನು (51, 1). ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು (B. 4, 150). ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿಯಾಕೆ (4, 176). ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಗಣ್ಡನಿರುವನು (4, 214). ಒಬ್ಬ ಕೆಟ್ಟರೆ ಹಬ್ಬ ಕೆಟ್ಟೀತೇ? — ಒಬ್ಬ ಭೋಗಿ ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಜೋಗಿ (Prvs.). — ಒಬ್ಬನೆ.-ಎ 3. one indeed; only one, only one man; he alone (Bp. 48, 23; C.). — ಒಬ್ಬನೇ. -ಏ 2. = ಒಬ್ಬನೆ. (B. 4, 143; 5, 301). — ಒಬ್ಬನೊಬ್ಬನು. one—the other. ಒಬ್ಬನ ಮುಸುಡನ್ ಅನ್ತೆ ಒಬ್ಬನ್ ಈಕ್ಷಿಸುತ (Bp. 9, 4).— ಒಬ್ಬರ್. ಒಬ್ಬರು. some. ಒಬ್ಬರು ಈ ಕಡೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಆ ಕಡೆ ನಿಲ್ಲಲಿ! (C.). 2, the honorific plural. 3, the others, all the others. ಧರೆಯೊಳ್ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒನ್ದು ಗುಣ, ಪಾರ್ಥಂಗೆ ಮೂಱು ಗುಣ (Bh. 1, 8, 13). 4, somebody. ಒಬ್ಬರ ಸಂಗಡ ಹೋಗುವವನು (ಸಧ್ರ್ಯಚ್ Si. 362). — ಒಬ್ಬರು. -ಉ 9. = ಒಬ್ಬರೂ. also or even some or one. ಒಬ್ಬರಜೀಯುದ ಗತಿಯೊಳ್ (Bp. 24, 57). — ಒಬ್ಬರೂ. -ಊ 7. = ಒಬ್ಬರು. (Si. 493). — ಒಬ್ಬರೆ. -ಎ 3. ಒಬ್ಬರೇ. -ಏ 2. they alone (B. 5, 292); we alone; you alone; he or she (honorific) alone. — ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ್. -ರು. these—the others, one another; these and the others; every, each. ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸೇರದೆ (B. 2, 30). ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿದರೆ (2, 30). ಒಬ್ಬರ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು (2, 41). ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರು ಬನ್ದು ಕುಳ್ಳಿರಿ ನೀವು! (Bp. 39, 40). ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ್ ಉಘೇಯುಘೇ! ಭಲರೇ! ಎನುತ್ತ (56, 14), ನಾ ಬಲ್ಲಿದ ತಾ ಬಲ್ಲಿದನ್ ಎನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರ್ ಅಹಂಕರಿಸುಹಂ ಅಹಮಹಮಿಕೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕುಟ್ಟುವದು (ಕಲ್ಯ, ಪರಸ್ಪರಬನ್ಧನ Nn. 105). ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬೊಯ್ಯಿಕೊಮ್ಬುವದು (ವ್ಯಾವಕ್ರೋಶಿ Si. 482). ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ್ ಎಮ್ಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಥಸ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Bp. 59, 23. — ಒಬ್ಬವನು. -ಅವನು. = ಒಬ್ಬನು. (C.; B. 4, 157. 158; 5, 125. 281). ಅವರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮೇಲೆಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಮತೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಒಬ್ಬವನಿಗೊನ್ದು ಒಬ್ಬವನಿಗೊನ್ದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. (4, 108). — ಒಬ್ಬವಳು. -ಅವಳು. = ಒಬ್ಬಳು. (B. 5, 197; My.). — ಒಬ್ಬಳು. one woman; a woman; a certain woman (C.; Bp. 52, 26). ಒಬ್ಬಳೆ, she alone (57, 70; B. 5, 292); only one woman. -ಒಬ್ಬಳೇ. = ಒಬ್ಬಳೆ (C.). — ಒಬ್ಬಾಕೆ. -ಆಕೆ. = ಒಬ್ಬವಳು. (C.; B. 5, 146. 283). — ಒಬ್ಬಾತನು. -ಆತನು. = ಒಬ್ಬವನು. (C.). — ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ. -ಆನು-. a certain man; a certain (man or woman). ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀ (C.). ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬಳು, a certain woman (C.). see B. 5, 92. 98. 108. — ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು. -ಇಬ್ಬರು. one or two persons; some few persons (B. 5, 60; C.). ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರು (5, 287). — ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ. rep. every or each man; every or each (man or woman). ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದೊರೆಸಾನಿಯು ಹತ್ತರ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದಾಸಿ (B. 5, 283). ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಳು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಾಕೆ (C.). — ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ್. -ಒಬ್ಬರ್. -ರು. they mutually; they each and all; every one or each of them; they one by one. see Bp. 26, 20; 36, 30; 52, 13; 57, 36; 58, 36; 59, 23; J. 22, 33; B. 5, 303. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ (B. 2, 30).

ಒಬ್ಬಟಿಗ obbaṭiga. = ಒಬ್ಬಣ್ಟಿಗ. a single, lonely man (S. Mhr.; Tu. ಒಬ್ಬಟ್ಟಿಗೆ).

ಒಬ್ಬಟ್ಟು obbaṭṭu. = ಒಬ್ಬಿಟ್ಟು. a kind of sweet cake, a hōḷige (My.; Si. 314; Te.); figuratively: a blow (My.).

ಒಬ್ಬಣ್ಟಿಗ obbaṇṭiga. = ಒಬ್ಬಟಿಗ. (My.).

ಒಬ್ಬಿ obbi. one time, one turn (S. Mhr.; *cf.* ಒಮ್ಮೆ).

ಒಬ್ಬಿಟ್ಟು obbiṭṭu. = ಒಬ್ಬಟ್ಟು. (My.).

ಒಬ್ಬುಳಿ obbuḷi. = ಒರ್ಬುಳಿ. a joining; a mass, a multitude (ಮೊಕ್ಕಳ, ಹೊರಳಿ, ಒಟ್ಟಿಲ್ etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಹೊರಳಿ, ಬಳಗ, etc. Śm. 54; J. 4, 13; 10, 16; 19, 21). ಒಬ್ಬುಳಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದು (ಸಮಾಹಾರ, ಸಮುಚ್ಚಯ Nr.). ತೀರಿದುದು ತಮದ ಒಬ್ಬುಳಿ (Rām. 14, 1). — ಒಬ್ಬುಳಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. to join together. ಹಲವು ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಒಬ್ಬುಳಿಗೂಡಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ನುಡಿಹ ಎಮ್ಬುದಱಲ್ಲಿ ಚಶಬ್ದಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಒಬ್ಬುಳಿಸು obbuḷisu. = ಒರ್ಬುಳಿಸು. to join (v. i., J. 13, 43).

ಒಬ್ಬೆ obbe. a bush, a thicket (My.).

ಒಮ್- om. = ಒಬ್-, etc. one, etc. —ಒಮ್ಬತ್ತನೆಯ. ಒಮ್ಬತ್ತು-ಅನೆಯ. ninth. (C.; B. 5, 283). — ಒಮ್ಬತ್ತು. -ಪತ್ತು. nine [ಬನ್ದ ಜನದ ಮನೋರಥಂಗಳುಮೊಮ್ಬತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳುಮೊಡನೊಡನೆ ನೆಱೆಯೆ Pb. 1, 120 va.; Ap. 10, 32 va.]; (Śmd. 225; C.; T. ಒನ್ಬದು). ಒಮ್ಬತ್ತುಮ್ ಅವರ್ಗಂ (44). ಒಮ್ಬತ್ತು ಕಲ್ಲಲಿ ಶಿವನನ್ ಇಡಲ್ ಏನು? (Bp. 50, 67). ಒಮ್ಬತ್ತಱಲಿ (35, 32). ಒಮ್ಬತ್ತು ದಿವಸಂ (2, 51). see J. 12, 27; 20, 30; 28, 57; Prv. s. ಪುತ್ರ. — ಒಮ್ಬತ್ತು ತಿಂಗಳ್. nine months. ಒಮ್ಬತ್ತು ತಿಂಗಳ್ ತುಮ್ಬೆ (Bp. 3, 4). — ಒಮ್ಬತ್ತು ದ್ವಾರ. the nine doors or openings of the body (Dp. 65, 3; see ನವದ್ವಾರ). — ಒಮ್ಬತ್ತು ಪಣದವರು. the left-hand castes (Mr. E. Rice) see ಹದಿನೆಣ್ಟು ಪಣದವರು. — ಒಮ್ಬತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರ್. the nine Brahmās (see ನವಬ್ರಹ್ಮರ್). ಪನ್ನೊನ್ದು ರುದ್ರರ್, ಬ್ರಹ್ಮರ್ ಒಮ್ಬತ್ತು (Bp. 10, 31). — ಒಮ್ಬತ್ತು ರಸ. the nine sentiments enumerated in dramatic composition (Mr. 499; see ನವ

ರಸ). — ಒಮ್ಬತ್ತು ಸಾವಿರ. nine thousand (J. 18, 11). — ಒಮ್ಬದಿಮ್ಬರ್. nine persons (R.). — ಒಮ್ಬಯ್. = ಒಮ್ಬತ್ತು. (Śmd. 225). — ಒಮ್ಬಯಿ. = ಒಮ್ಬಯ್. ಒಮ್ಬಯಿನೂಱು (My.). — ಒಮ್ಬಯ್ನೂಱು. nine hundred. (Śmd. 226). — ಒಮ್ಬಯ್ಸಾಸಿರ. nine thousand. (Śmd. 226). — ಒಮ್ಪೊತ್ತು. -ಪೊತ್ತು. one time; once (ಒಮ್ಮೆ Ct. I, 22). — ಒಮ್ಮಣ. a single maund (My.). — ಒಮ್ಮನ 1. = ಒಮ್ಮಣ. (Bp. 22, 64; 40, 45). — ಒಮ್ಮನ. 2. one mind. 2, attention fixed on only one object (ತದ್ಗತ, ಏಕತಾನ Mr. 329). [ಒಮ್ಮನವಾದರೆ ಒಡನೆ ನುಡಿವನು ಇಮ್ಮನವಾದರೆ ನುಡಿಯನು Bv. 115]. — ಒಮ್ಮನನೇಮ. the rule or practice of considering another and oneself quite the same (Bp. 24, 5). [—ಒಮ್ಮಱ. one mora. ಗುರು ಗುರುವೆನ್ದೇನೋ ಒಮ್ಮಱ ಗುರುವೆ? Cv. 464]. — ಒಮ್ಮಾನ. one māna, half a sēr. ತಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯವನೇ ಸರಿ, ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಒಮ್ಮಾರು. one fathom (Bp. 53, 49). — ಒಮ್ಮಾರುವೇಣಿ. a braid of hair that is one fathom long (J. 30, 2). — ಒಮ್ಮೊಗ. unanimity (My.; T. ಒರುಮುಗ). 2, one direction or place (J. 12, 13).

ಒಮ್ಮು ommu. 1. to join, to concur, to assent, to admit, to agree; to be fit or proper (ಅನುವರ್ತನ Śmd. Dh.; Bp. 27, 54; Te.; T., M. ಒರುವು).

ಒಮ್ಮು ommu. 2. agreeing, assenting, etc. (ಒಪ್ಪಿಗೆ G.; T. ಒರುಮ್ಮೈ, M. ಒರುಮೆ, union, harmony).

ಒಮ್ಮೆ omme. = ಒರ್ಮೆ. one time or turn; once; together; at the same time (ಒಮ್ಪೊತ್ತು Ct. I, 22; ಒರ್ಮೆ I, 67; II, 76; C.; Tu. ಒರೊ). ಅಱು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ (Bp. 14, 34). ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ (B. 2, 51). ಒಮ್ಮೆ ಈದ ಆಕಳ್ (ಗೃಷ್ಟಿ Nr.). see Bp. 27, 45; 55, 32; Bh. 1, 8, 55; Prll. 3, 30; J. 3, 22; 12, 47; 13, 23. 34. 43: 28, 19; B. 5, 170. s. ಬಚ್ಚು. ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮನೆಯ ಅಕ್ಕಿಯ ಕೊಟ್ಟು, ಅಮ್ಮಾ, ನಿಮ್ಮನೆಯ ಪ್ರಸಾದವೇ? (Prv.). declension: ಒಮ್ಮಿಗೆ, ಒಮ್ಮಿನ್ನ, ಒಮ್ಮೇಲಿ, ಒಮ್ಮೇಲಿ. — ಒಮ್ಮಿಗೆ. all at once, all together (C.). — ಒಮ್ಮಿನ್ನೊಮ್ಮೆ. -ಒಮ್ಮೆ. suddenly (C.; B. 3, 19. 72; 5, 70. 104). 2, at some time or other, sometimes (C.). — ಒಮ್ಮಿನ್ನೊಮ್ಮೇಲೆ. -ಒಮ್ಮೇಲಿ-ಎ3. quite suddenly (B. 2, 25). — ಒಮ್ಮೆಯುಂ. -ಉ 9. also once, even once, though only once (Bp. 36, 57; 60, 33). 2, all at once (Bp. 6, 4). — ಒಮ್ಮೆಯುಂ. -ಉಂ 1. = ಒಮ್ಮೆಯು. ಪರವನಿತೆಯರನ್ ಒಮ್ಮೆಯುಂ ನೀ ನೋಡದಿರು! (Bp. 4, 65; see 42, 17). — ಒಮ್ಮೆಲೆ. -ಎ 3. together (B. 3, 10; 4, 37; 5, 24). — ಒಮ್ಮೆಲೇ. -ಏ 2. = ಒಮ್ಮೆಲೆ. (B. 2, 6; 4, 212). — ಒಮ್ಮೇಲೆ. -ಎ 3. = ಒಮ್ಮೆಲೆ. (B. 1, 10; 2, 30; 5, 40). — ಒಮ್ಮೇ. -ಏ 2. = ಒಮ್ಮೆ. ಒನ್ದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಒಮ್ಮೇ ಉಚ್ಚರಿಸ ಬೇಕು (B. 3, 3). — ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ. rep. now and then, from time to time, sometimes, occasionally (Bp. 3, 37; J. 23, 14; C.; B. 2, 9. 18; 3, 10. 19. 91; 4, 37). 2, each time (Bp. 19, 52). 3, by turns (S. Mhr.).

ಒಮ್ಮೆ omme. = ಉಮ್ಮೆ, q. v.

ಒಯ್ oy. 1. = ಉಯ್ 1, ಒಯಿ 1, ಒಯ್ಯು, ವಯ್, ವಯ್ಯು, ವೆಯ್ (ವೈ). to carry off; to conduct; to carry, to convey. P. p. ಒಯ್ದು (C.). [ಕೊನ್ದು ಜಟಾಯುವನಾತಂ ಮುನ್ದಿಟ್ಟಾ ಜನಕ ಸುತೆಯನೊಯ್ದಂ Kr. 3, 195; Ap. 16, 52; ಕಾಡ ಬಸವನ ಹುಲಿ ಕೊಣ್ಡೊಯ್ದರೆ ಆರಯ್ಯಲಾಗದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 45]. ಅಲ್ಲಿನ್ದೆ ಎಱೆದು ಒಯ್ವನ್ತೆ ಒಯ್ದನ್ ಆತ್ಮವರನಂ ನರನಂ (Śmd. 28 Mdb.). ತೆಮಲ್ದಿ ಕೊಣ್ಡು ಮನ್ದಾನಿಲನ್ ಒಯ್ಯುತೆ ಇರ್ಪ ತನಿಗಮ್ಪು (Cpr. 7, 48). ಒಯ್ದಪರ್ (Bp. 12, 1). ಒಯ್ವ (19, 49). ಧನನನ್ ಅಯಿ ತೆಗೆದು ಕೊಣ್ಡು ಒಯ್ಯಲ್ಕೆ (31, 12). ಒಯ್ಯನೆ? (54, 73. 74). ಒಯ್ಯೆ (57, 9). ಒಯ್ದಪೆಂ (59, 16). ಬೀಱುಗೊಟ್ಟಳು, ಬಱಿಕ (ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಂ) ಕುರುನೃಪನ ಅಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು (Bh. 2, 13, 13). see Abh. P. 10, 58 va.; Grj. 4, 62; Bp. 11, 16. 39; 18, 6; 27, 21; J. 2, 32; B. 2, 6. 18; 3, 12. frequently ಕೊಣ್ಡೊಯ್, q. v. — ಒಯ್ಯಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to carry off, etc. (B. 3, 39; 5, 27).

ಒಯ್ oy. 2. = ಬಯ್ 2. to put, to lay, to deposit; to put aside, to hide (R.; T. ಉಯ್ = ವಯ್).

ಒಯಕ್ oyak. = ಒಯ್ಕ್. the sound emitted in vomiting (C.; *cf.* ಓಕರಿ, etc.). — ಒಯಕ್ಕನ್. -ಎನ್. to emit that sound (C.).

ಒಯಾಳಿ oyāḷi = ಒಯ್ಯಾಳಿ, ವಯ್ಯಾಳಿ, q. v., etc. (My.; Te.). — ಒಯಾಳಿದಿನ್ನೆ. a rising open ground used as the ಒಯಾಳಿ ಬಯ್ಲು (My.). — ಒಯಾಳಿ ಬಯ್ಲು. a plain on which horse races are held, or to which idols (on the dasare festival) are conveyed on horse-back (My.).

ಒಯಿ oyi. 1. = ಒಯ್ 1, etc. (C.). P. p. ಒಯಿದು (Bp. 27, 22). ಒಯಿದಿರ್ (37, 36). ಕೊಣ್ಡೊಯಿದಪೆಂ (44, 69). see B. 4, 52. 53. 110. 133.

ಒಯಿ oyi. 2. = ಹೊಯಿ 1. to strike; to pour (My.). see ಕೆಯ್ಯೊಯಿ.

ಒಯ್ಕ್ oyk. = ಒಯಕ್. (My.).

ಒಯ್ಕನೆ oykane. orderly, properly, exactly, clearly (ನೆಟ್ಟಗೆ ಪರಿಸ್ಫುಟ Śmd. 393; ವ್ಯಕ್ತ Cm.; *cf.* ಒಱ್ಪು 1 and the T. s. ಉಱ್ಪು; T. ಉಱುಂಗು, rule of conduct, discipline, order, a disposition of things in their proper order; rule, discipline; ಒಱುಕ್ಕ, an established rule of conduct, morals; way, manner; usage; ಒಱುಕ್ಕು, a rule, order; *cf.* ಓಜೆ, ಓಸುಗ). [ಮದನ ಶರಾನೀಕಮೊಯ್ಕನೊಲವಂ ಪಡೆಗುಂ Kr. 3, 101; ಎನ್ನ ವಿದ್ದೆಯನಱುದೊಯ್ಕನೆ ನೆರೆದು ನೋೞ್ಪುದನಿಬರುಮಾಗಳ್ Pb. 2, 65].

ಒಯ್ಕೆ oyke. = ಬಯ್ಕೆ 1. a deposit; a treasure, a hoard (ನಿಕ್ಷೇಪ, ನಿಧಿ, ಉಪನಿಧಿ Hlā.).

ಒಯ್ತ oyta. the act of conveying, etc. (My.).

***ಒಯ್ಯಗೆ oyyage.** = ಒಯ್ಯನೆ. ಒಯ್ಯಗೆ ಪಾರ್ದೆಚ್ಚ ವೃಷಾಂಕನಮ್ಬು ತನುವಂ ಪಚ್ಚನ್ತೆ ಕೊಣ್ಡತ್ತು. Pb. 8, 16; Ap. 8, 57.

ಒಯ್ಯನೆ oyyane. (fr. ಉಯ್ 2). in a restrained manner: slowly; leisurely; gently; deliberately; etc. (ಮೆಲ್ಲನೆ Ct. II, 27; ಒಲ್ಲನೆ I, 55; Te.). [ಮನದೊಳಾಗಳುಂ ನಿಱಿಸದೊಯ್ಯನೆ ಮೋಹಮನನ್ತರಾಗಮಂ Kr. 2, 108; Pb. 5, 81]. (ಭೃಂಗಕಿಶು) ನೀಳ್ದು ಎಱಗಿದ ಕೀಱೆಸಳ್ವಱಿಯೊಳ್ ಒಯ್ಯನೆ ಜಾಱು (Cpr. 7, 60). see Bp. 4, 12; 5, 39; 12, 42; 21, 46; 23, 30; 26, 32; 27, 48; 31, 5; 38, 38; 43, 4; 44, 14; 47, 23. 58; 48, 8; 50, 6; Bh. 1, 10, 30; Rśv. 6, 9; 10, 7; Śśv. 1, 18. 52; J. 2, 17. 30. 40; 3, 41; 29, 49. [—ಒಯ್ಯನಾಗು. -ಆಗು. to grow dim gently. ಸೊಡರ್ಗುಡಿಯೊಯ್ಯನಾಗೆ Pb. 4, 110]. — ಒಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ. rep. [ತನ್ನ ತೆರೆಗಳೆಮ್ಬ ನಳಿತೋಳ್ಗಳಿನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ತಱ್ಪೈಸಿ Pb. 1, 95 va.; Ap. 2, 42 va.]; (Bp. 1, 54; 14, 32; 38, 38; Rśv. 6, 11 va. & 24 va.; J. 5, 60; 6, 37). — ಒಯ್ಯೊಯ್ಯನೆ = ಒಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ. (J. 3, 6; 14, 22; 19, 15. 35).

ಒಯ್ಯಾರ oyyāra. = ವಯ್ಯಾರ. parade, coquetry, etc. (C; ಮುಱುಕ, ಸೋಗು ಮಾಡೋಣ G.; Bp. 42, 16. 21; Bh. 1. 7, 41; Rām. 6, 14, 21; Rśv. 11, 83; Te. ಒಯಾರ, ಒಯ್ಯಾರ; T. ಒಯಿಲ್, ಒಯ್ಯಾರ).

2, beauty, grace (Grj. 10, 79 va.; Kp. 4, 8, pallavi; T., Te.). — ಒಯ್ಯಾರಪಡು, -ಒ-ಪಡೆ. to become charming or graceful (Grj. 2, 106 va.).

ಒಯ್ಯಾರಗಾತಿ oyyāra-gāti. a showy woman, a coquette (My.).

ಒಯ್ಯಾರಗಾಱ oyyāra-gāra. a showy man, a dandy, a fop (My.).

ಒಯ್ಯಾರಗಿತ್ತಿ oyyāra-gitti. = ಒಯ್ಯಾರಗಾತಿ. (My.).

ಒಯ್ಯಾರತನ oyyāratana. = ವಯ್ಯಾರತನ. showiness, etc. (My. ಲಲಿತ, ಲೀಲೆ G.).

ಒಯ್ಯಾರಿ oyyāri. = ವಯ್ಯಾರಿ. a showy man (My.) or woman (C.; T.; Te.).

ಒಯ್ಯಾರಿಸು oyyārisu. = ವಯ್ಯಾರಿಸು, q. v. (ಮುಱುಕು ಮಾಡು G.). proudly to display.

ಒಯ್ಯಾಳಿ oyyāḷi. = ಒಯಾಳಿ, ವಯ್ಯಾಳಿ, etc. a horse ride. (My.; Te.).

ಒಯ್ಯಾಳಿಗ oyyāḷiga. a man who makes an excursion on horse-back (My.).

ಒಯ್ಯಿಕೆ oyyike. carrying off, conveying, etc. (My.).

ಒಯ್ಯು oyyu. = ಒಯ್ 1, etc. (C.; ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗು, ನಯಿಸು G.). P. p. ಒಯ್ದು. ಅರಸರ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಕಾಣಿಕೆ (ಉಪಗ್ರಾಹ್ಯ, ಪ್ರದೇಶನ G.). ಒಯ್ಯೋಣ (ವಹನ G.).

ಒರ್- or. = ಒಕ್ 1–, etc. one, etc. (ಎಕ್ಕ Ss.; Tu.; T. ಒರು; *cf.* ಉಱು). see ಒರೆ 1, ಒರ್—.

ಒರ ora. 1. = ಒರೆದು, ಒರೆದು. P. p. of ಒರೆ 3, in ಒರ ಕೊಳ್ಳು, to stick to (My.).

ಒರ- ora. 2. = ಒರೆ 4. —ಒರಕಡ್ಡಿ. ಒರಕೋಲು. a polishing stick (My.). — ಒರಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಒರೆಗಲ್ಲು. (My.).

ಒರ ora. 1. = ಒರಹ. (My.). a gold coin with a boar stamp (worth about four rupees).

ಒರ ora. 2. Tbh. of ವರ. a bridegroom etc.

ಒರಕು oraku. = ವರಕು. a leaf of gold.

ಒರಗೆ orage. oneness; entireness (J. 5, 55; *cf.* ಓರಗೆ).

ಒರಟು oraṭu. 1. = ಉರಟು 1, etc. coarseness of cloth, etc. (My.). — ಒರಟುಪಾಣಿ. a coarse, rough hand (Dp. 59, 3).

ಒರಟು oraṭu. 2. = ಉರುಟು 2, ಒರ್ಟು 2. (My.; Tu. ಒರಣ್ಟು; *cf.* ಒಟ್ಟ 1). ಒರಟನಿನ್ನ ಹರಟೆ ಉಣ್ಣಾಗುವದು (Prv.). — ಒರಟ. -ಅ 3. a man of overbearing manner (Bh. 8, 4, 30).— ಒರಟಾಡು. -ಆಡು. to speak gruffly. ನರಟುಗಾಱನು ಒರಟಾಡುತ್ತಾನೆ (Prv.).

ಒರಟುತನ oraṭutana. = ಉರುಟುತನ. (My.).

***ಒರಣ್ಟು oranṭu.** = ಒರಟು 2. stubbornness. ಮುನ್ನಿನೊರಣ್ಟು ವೇಡ ಮಗನೇ ಕೈಕೊಳ್ ಧರಾಭಾರಮಂ Pb. 1, 81. — ಒರಣ್ಟ. -ಅ 3. = ಒರಟ. (*cf.* ಒರಟು 2). ಏಕಗ್ರಾಹಿಗೆವೊರಣ್ಟಂಗಂ ರಥಮನೆಸಗೆನ್. Pb. 12, 205 va.

ಒರತೆ orata. = ಒರೆತ. rubbing, etc. (My.).

ಒರದು oradu. = ಒರೆದು. P. p. of ಒರೆ 3 & 5. (C.).

ಒರಯಿಸು orayisu. 1. = ಒರೆಯಿಸು, q. v. (Śmd. 65). to cause to draw out.

ಒರಯಿಸು orayisu. 2. to cause to rub (My.).

ಒರಲ್ oral. = ಒರಲು, ಒರಳ್, ಒರಳು, ಒಳ್ಳು, ಒಳ್ಳು 1. (Śmd. 41). a mortar either of stone or of hard wood (Tu.; T., M. ಉರಲ್; Te. ರೋಲು).

ಒರಲು oralu. = ಒರಲ್, etc. (My.).

ಒರಲೆ orale. N. of a bird (Śsv. 3, 33); [white ant].

ಒರವಾರಿ oravāri. a small hoe for hand-weeding (Sd.; My. occasionally).

ಒರಸಿಸು orasisu. to cause to rub, etc. (C.).

ಒರಸು orasu. 1. = ಒರಿಸು, ಒಸ್ರ್. to touch (v. t.; Bp. 4, 6; 26, 65; 28, 7; 39, 37; 49, 31; 55, 29. 30; 56, 13; Rsv. 5, 19 va.; M. ಉರಸು, ಉರುಸು, to come in contact). 2, to rub gently, to stroke (Bp. 14, 32; My.; T. ವರಡು). 3, to touch roughly; to rub; to scour; to brush; to rub off [ಪುರವರೇಶನ ಮಾಡಿದ ಚೈತ್ರಕ್ಕಿಟ್ಟಗೆಗಳ್ ಬರೆ ನೋಡಿ ಕಲ್ಲುರಿಗನೊಯ್ಯನೆ ಪೂರಿಗೆ ಗೊಟ್ಟದಾಱಿನೆ ಕೊಣ್ಣವನಱುತ್ತಯಿನ್ದೊರಸಿ ನೋಟ್ಟುವುದುಂ Ap. 5, 19]; to wipe; to rub out, to efface, to blot out; to annoy; to crush, to destroy (ಘರ್ಷಣ Śmd. Dh.; C.; Te. ಒರುಚು; Tu. ಉರೆಸು, ಒಚಿ; see ಉಜ್ಜು 1; Śmd. 225. 345; Bp. 36, 23; 38, 37; 45, 26; 54, 53; 60, 40; 61, 40; 49, 32; 61, 70; 6, 4; 23, 22; 39, 15; Bh. 2, 4, 9; 2, 13, 39; J. 2, 33; 7, 48; 13, 50; 18, 2; 29, 21; 32, 27; B. 3, 62. 84; B. 5, 283. 294; Prv. s. ನೊಸಲು). 4, to separate by friction, as grain from the ears. ಒರಸಿದ ಉಮ್ಮಿಗೆ (ಧಾನಾಖ್ಯಂ Mr. 375). 5, to spread a substance thinly over, to smear, to apply to (Bp. 11, 19; 18, 38). ಮಂಗ ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ದು, ಆಡಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಒರಸಿತು (so that the goat appeared as the culprit, Prv.). see Prv. s. ಬುದ್ಧಿವನ್ತ. — ಒರಸೊರಸು. rep. (Bp. 19, 57; 38, 38. 56; 46, 60; 60, 49).

ಒರಸು orasu. 2. friction; rubbing; teasing; annoying; irritating; destroying, killing (ಗೋಣ್ಮುಱು, ಇಕ್ಕು, ಹಿಂಸೆ Ss. ಸೆನ್ದು Śm. 51). — ಒರಸೊರಸು. rep. great or mutual friction (J. 6, 32; 12, 6). ಇಟ್ಟಣಿಸಿತು ಅಮರೇನ್ದ್ರತನಯನನ್ ಇದಿರ್ಗೊಮ್ಪು ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ನಾರೀಸಮೂಹಮ್, ಒರಸೊರಸಿನೊಳ್ ತೊಟ್ಟ ಮುಯ್ದೊಡಿಗೆಗಳ ಮಸೆದ ಪೊಮ್ಪುಡಿಯನ್ತೆ ಕುಂಕುಮರಜಂಗಳ್ ಒಗಲು (J. 33, 22). 2, mental friction: anger, wrath (ಸೆಣಸು, ಕಾಯ್ಪು, etc., ಕೋಪ Śm. 39; Kk. 43).

ಒರಹ oraha. = ಒರ 1. Tbh. of ವರಹ. (My., especially in samāsa, *e. g.* ಒನ್ದೊರಹ).

ಒರಳ್ oraḷ. (Śmd. 41). = ಒರಲ್, etc. (ಉದೂಖಲ, ಉಲೂಖಲ Nr.; ಉಲೂಖಲ Mr. 209; J. 5, 68; Abhā. 1, 38; see Si. 307). see ಕಲ್ಲೊರಳ್.

ಒರಳು oraḷu. = ಒರಳ್, etc. (C.). ಒರಳಲ್ಲಿ ಕೂತರೆ ಒನಕೇ ಪೆಟ್ಟು ತಪ್ಪೀತೇ? — ಒರಳಲ್ಲಿ ಹರಳು ಹುರಿದರೆ ಅರಳು ಆದೀತೇ? — ಒರಳು ಹೋಗಿ, ಮದ್ದಳೇ ಸಂಗಡ ಹೇಱಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಒತ್ತೊರಳು; Prv. s. ಬೆರಳು. — ಒರಳುಕಲ್ಲು. a stone mortar (C.).

ಒರಾಹ orāha. Tbh. of ವರಾಹ. (Dp. 121, 7).

ಒರಿಸು orisu. = ಒರಸು 1, etc. (C.; B. 5, 286). see Prv. s. ಶಿಶು.

ಒರಿಸು orisu. Tbh. of ವರಿಸು. (My.). to choose, to desire etc.

ಒರುಷ oruṣa. = ವರುಷ, etc. (My.). a year.

ಒರುಸ orusa. = ಒರುಷ. (My., especially in samāsa, *e. g.* ಒನ್ದೊರುಸ).

ಒರೆ or-e₃. 1. oneness, even; likeness, similarity (ತೋಡು, ದೊರೆ, ತೊಣೆ, ಸರಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25). [ಸಾರಥಿಯಪ್ಪೊಡಪ್ಪುದು ಶಿಖಣ್ಡಿಯೆ ನಿನ್ನೊರೆಗುಣ್ಟೆ ಗಣ್ಡರಾರ್ Pb. 8, 97; ಒರೆಗಂ ದೊರೆಗಂ Pb. 2, 26 va.]. ಕುನ್ದಗನ್ಧಿಯ ವದನರುಚಿಗೆ ಒರೆವೊನ್ದಿದ ಅನ್ದಮ್ ಎನಿಪ್ಪುದು

ಎಳೆವೆಣ್[3] (Bp. 4, 28). ಪರಿಕಿಪೊಡೆ ಈತನೊರೆಗೆ ಬರ್ಪವರ್ ಒಳರೇ? (Rsv. 14, 30). see Bp. 35, 38; Bh. 1, 12, 18; J. 11, 11. — ಒರೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. equality (in rank, caste, etc.) to fail (Abh. P. 14, 12).

ಒರೆ ore. 2. to draw; to pull, to draw out or off (ಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; T. ಉರುವು, to draw out of a sheath; to strip off; Te. ಒರಿ, plunder; see ಉರಿಚು, ಉಚುರ್ 1).

ಒರೆ ore. 3. to be or come in contact, to touch, to stick to, to adhere (My.; Te.); to be joined. ಬಳಿದಿಗೊರೆದ ಕೆಪ್ಪಿರೆ (ತುರಗಂ) ಜನ್ನನದು Mr. 275). cf. ಪೊರೆ 3. 2, to rub, to smear (Bp. 15, 10; My.). 3, to rub on, to apply to a touch-stone (My.; T. ಉರೈ, M. ಉರೆ, Tu. ಉರೆ; cf. ಉರ್ಚು 1). 4, to try, to examine. [ಒರೆ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತನ್ನೆನ್ನ ಪುಟ ವಿಕ್ಕಿ ನೋಡಯ್ಯ Bv. 251; ಹೇಮದ ಒರೆಯ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಲೆತ್ತಿದನ್ತೆ Cv. 719]. ನೀವು ಒರೆದು ನೋಡುವದು! (Bp. 12, 29). ಗೌರೀವಲ್ಲಭಂ ಭಕ್ತರಮನಂಗಳನ್ ಒರೆಯಲ್ ಅಯ್ತನ್ದು (25, 18). 5, to rub, to grind, to make thin or fine (ತನೂಕರಣ (Śm. 104); T. ಉರೈ; cf. ರುಬ್ಬು 1 & 2). (Śsv. 2, 42 va). P. ps. ಒರೆ 1, ಒರೆದು (Bp. 15, 10), ಒರೆದು. — ಒರೆದೊರೆದು ನೋಡು. to try well (Bp. 4, 67). — ಒರೆಯೊರೆ. rep. (Bp. 15, 10).

ಒರೆ ore. 4. = ಒರೆ 2. rubbing, etc. (M. ಉರೆ, T. ಉರೈ). ಒರೆಕಲ್ = ಒರೆಗಲ್. (Cpr. 1, 46). — ಒರೆಗಲ್. -ಕಲ್. -ಗಲ್ಲು. a touch-stone (C.; ಶಾಣ, ನಿಕಷ Nr.; Si. 245; ಪರೀಕ್ಷಿತಂ ವೇತ್ತಿ Mr. 358; Te.; T. ಉರೈಗಲ್; Mhr. ವರಕಲ). ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚು, to apply to a touch-stone (C.; B. 3, 96). — ಒರೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. -ಗೊಳ್. to rub. ಕಡೆದು ಒರೆಗೊಣ್ಡು ಅಗ್ನಿಯಂ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮರ (ಅರಣಿ Si. 239). 2, to try metal. ಒಳ್ಳಿಹ ಮೊಳೆಯನ್ ಒರೆಗೊಪ್ಪು ಅಕ್ಕಸಾಲೆ (Bp. 21, 30).

ಒರೆ ore. 5. to sound; to utter; to speak; to say; to tell; to relate; to instruct [ಬೇಡಿಸುವಪ್ಪುಗಳ್ಗೊರೆವ ಅಲ್ಲೆಯ ಮೆಲ್ನುಡಿಗಳ್ಗೆ ಕೂಡೆ ನಾಣೂಡಿದ ಕೆನ್ದುಗಳ್ಗೆ Pb. 3, 83]. (ಉಪದೇಶ Śm. 104, ಪೇಳ್ Śmd. 42. 236 Cm.; T. ಉರೈ, M. ಉರೆ; cf. ಉರ 2). P. ps. ಒರೆದು, ಒರದು (Bp. 60, sum.). ಒರೆವರ್ (Śmd. 236). ಒರೆವುದು (42; J. 30, 49). ಒರೆಗು (Śm. 81). ಒರೆವೆಂ (J. 28, 14). ಒರೆದು (31, 29). see Bp. 3, 46; 26, 55; 43 sum.; Śsv. 2, 25; J. 2, 15; 5, 38. — ಒರೆ ಒರೆ. rep. (Bp. 21, 47; 22, 64; 25, 20; 37, 20; 52, 34; 55 sum.).

ಒರೆ ore. 6. a word, an expression, etc. (R.; M. ಉರೆ, T. ಉರೈ, Te. ರೊದೆ).

ಒರೆತ oreta. = ಒರೆತ. rubbing.

ಒರೆಪ orepa. applying to, rubbing on (Cpr. 1, 46).

ಒರೆಯಿಸು oreyisu. = ಒರಯಿಸು 1. to cause to pull; to cause to draw out (ಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.).

ಒಱಗಿಸು oṟagisu. to cause to recline or lie down (My.); to throw to the ground (J. 13, 14; 21, 32).

ಒಱಗು oṟagu. 1. = ಉಱುಗು 1, etc. to be bent, to incline, to bow down; to be crooked; to be distorted; to recline, to lean upon; to lie down; to fall down; to rest, to sleep [ಇರ್ದುಳೊಳಗೊಱಗದಿರೆ ಕಡೆಗಣ್ಗಳ್... ರಕ್ತಾಮ್ಭೋಜ ರುಚಿಯನೀಲ್ಪುಳಿಗೊಳ್ಳುಂ Kr. 1, 94; Pb. 11, 47 va.; Ap. 11, 6]; (ಸುಪ್ತಿ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಒರಗು, ಒಲಂಗು; T. ಉಱಂಗು, M. ಉಱಙ್ಙು; Te. ಉಗ್ಗು, ಒಗ್ಗು, ಒಱಗು, ಒಱುಗು). see Śmd. 27; Bp. 22, 12; 58, 60; Rsv. 2, 38; Śsv. 2, 42 va.; J. 8, 9; 19, 16. 31. 50; 20, 18. 38; 25, 60; 26, 7; 29, 49; 30, 35; 31, 58; B. 3, 37.

ಒಱಗು oṟagu. 2. = ಉಱುಗು 2, etc. being bent, crooked, etc.; a bend, etc. 2, a semi-circular cushion to lean the back against (My.). see Prv. s. ತಱಗು 2. — ಒಱಗ. -ಅ 3. a man with a wry mouth (S. Mhr.). — ಒಱಗ ಬಾಯವ = ಒಱಗ. (S. Mhr.). — ಒಱಗುದಿಮ್ಬು. = ಒಱಗು No. 2. (My.). — ಒಱಗು ಲ್ಲಾರ. -ಉಲ್ಲಾರ. a long cushion to lean the back against (My.).

ಒಱಂಗು oṟaṅgu. = ಒಱಗು 1. (C. Bp. 47, 48).

ಒಱತು oṟatu. P. p. of ಒಱ[3] 1.

ಒಱತೆ oṟate. = ಊಟೆ, ಒಱನ್ತೆ, ಒರ್ತೆ, ವರ್ತೆ. that oozes: a spring, a fountain (ಉತ್ಸ, ಪ್ರಸ್ರವಣ Mr. 418); a hole dug in the dry bed of a stream, etc. where water oozes in (C.); a flow, as of blood (J. 21, 49); a liquid or fluid (ದ್ರವ, ರಸ Nr.). see Bp. 47, 10. 20. 21. 26. 27. 49; J. 12, 34; 15, 2. — ಒಱತೆಯ ಜೊಪ್ಪಿದೇವ. N. (Bp. 58, 12). — ಒಱತೆಯ ವಿಲಾಸಿದೇವ. N. (Bp. 37, 7). — ಒಱತೆವೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a stream produced by oozing (J. 25, 5).

ಒಱನ್ತೆ oṟante. = ಒಱತೆ, etc. (Śmd. 48; ಬಜ್ಜರಕ್ಕೆ, ಬಗರಗೆ Kk. 56; ಪಕ್ಕಲೆ, ಬಗರಿಗೆ, ವಜ್ಜರ Ss.; see ಒಜ್ಜರ).

ಒಱಪು oṟapu. beauty (ಕಿಗಿಸ Śmd. II, o. r. ಕಿಱಗೆ; ಕಿಗಿಸ Kk. 77; ಒಱಪಿನೊಳ್ ಕಾನ್ತಿಯೊಳು ರಮ್ಯದೊಳು ರಂಗು ಎಸಿಕು Śm. 83; Te. ಉಱವು, ಒಱವು, beauty).

ಒಱಲ್ oṟal. 1. to be attached to, to love (ಸ್ನೇಹ Śmd. Dh.; ಪ್ರೀತಿ Śm. 107; T. ಉಱಲ್, nearness; friendship; see ಉಱು). [ನಲ್ಲರ ದೆಸೆಯನ್ದಮೞ್ತವರೆ ಕೋಗಿಲೆಯಕ್ಕೆಲರಕ್ಕೆ ತುಮ್ಬಿಯಕ್ಕರಗಿಳಿಯಕ್ಕೆ ಬನ್ದೊಡ ಮೊಱಲ್ದೆರ್ವೆಯಾಱುವರೆನ್ದೊಡೆ Pb. 4, 101; Ap. 5, 45va.]. ಒಱಲ್ದನ್ ಎನ್ದು, ಕೂರ್ತಂ (Śmd. 11). ಒಱಲ್ದಂ (ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ Kk.80). ಒಱಲ್ದಳ್ (ಕೂರ್ತಳ್, etc. Kk. 29; Śm. 75). ಒಱಲ್ದುದು (ಒಲ್ದುದು Ct. II, 92). see s. ಮುದ್ದುಗೆಯ್ತು; Śsv. 1, 77.

ಒಱಲ್ oṟal. 2. attachment, love (ಕಾದಲ್ಮೆ, ನೇಹಂ, ನಲ್ಮೆ, ಕೂರ್ಮೆ Śm. 75; Kk. 30).

ಒಱಲ್ oṟal. 3. = ಒಱಲು 1, ಒಱಳು, ಒಱ್ಱು, ಒಳ್ರ್. to cry out from pain, to scream, etc. (ವೇದನಧ್ವನಿ Śm. 7; Te. ಒಱಲು; Tu. ಉರೆಲ್, ಒರಳ್, the ploughman's song; T. ಉಱುಮು, to snarl, etc.). P. p. ಒಱಲ್ದು (J. 28, 35). ಒಱಲ್ದಳ್ (19, 18). ಒಱಲ್ದೊಡೆ (19, 26). see Gij. 4, 69; Bp. 20, 22; 32, 42. 43; 36, 14; 37, 21. 50, 7; 52. 15; 60. 28. 30; J. 19, 39; 24, 58; 26, 63; 28, 35; 31, 59. 60.

ಒಱಲ್ oṟal. 4. = ಒಱಲು 2. an outcry, scream, shriek, snarl, etc. ಒಱಲ ಧ್ವನಿಯವನು (ಅಸೌಮ್ಯಸ್ವರ, ಅಸ್ವರ Nr.).

ಒಱಲಿಕೆ oṟalike. crying from pain, screaming. see ಕಟ್ಟೊಱಲಿಕೆ.

ಒಱಲಿಸು oṟalisu. = ಒಱಲ್ಚು. (My.).

ಒಱಲು oṟalu. 1. = ಒಱಲ್ 3, etc. (My.). to cry out, etc. P. p. ಒಱಲಿ (Bh. 1, 8, 90; 1, 10, 37). [ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ಎನ್ದು ಕರೆಯುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ಎನ್ದೊಱಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆ Bv. 56]. ಒಱಲುವ ಶೀಲವವನು (ರವಣ, ಶಬ್ದನ Nr.). see Bp. 15, 22; 45, 27; 47, 45; 48, 25; Bh. 3, 13, 28.

ಒಱಲು oṟalu. 2. = ಒಱಲ್ 4. an outcry.

ಒಱಲುಹ oṟaluha. crying out, etc. ಬೇಡೆನ್ದು ಒಱಲುಹ (ಆಕ್ರೋಶನ, ಅಭಿಷಂಗ Nr.).

ಒಱಲೆ oṟale. oozing; soreness with a watery humour. — ಒಱಲೆಗಣ್ಣನವನು. -ಕ-. a blear-eyed man (ಕ್ಲಿನ್ನಾಕ್ಷ, ಚುಲ್ಲ, ಚಿಲ್ಲ, ಪಿಲ್ಲ Nr.). — ಒಱಲೆಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. a foot affected with elephantiasis (ಶ್ಲೀಪದ, ಪಾದವಲ್ಮೀಕ Hlā.).

ಒಱಲ್ಚು oṟalcu. to cause to cry out from pain, etc. (J. 24, 3).

ಒಱವು oṟavu. = ಒಱತೆ. a spring; a flow, etc. [ಮೇರುವ ಪೊನ್ ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಪದಾರವೆ ರಸದೊಱವು ಪರುಸವೇದಿಯ ಕಣಿ Pb. 1, 28]; (J. 12, 31. My.; M. ಉಱವು, ಉಱವೆ, fountain, spring; superfluous water, *e. g.* in rice-fields; T. ಉಱವಿ, spring of water, well). ನೀರಿನ ಒಱವು (ನಿರ್ಝರ G.).

ಒಳಲು oḷalu. = ಒಱಲ್ 3, etc. (S. Mhr.; My. occasionally).

ಒಱಿಸು oṟisu. = ಹೊಱಿಸು. (My.).

ಒಱೆ oṟe. 1. to ooze, to ooze out, to spring, to drip, to exude, to flow [ಅತಿವಿಶದ ವಿಶಾಲೋರುಕ್ಷತದಿನ್ದೊಱೆದನಿತು ಜಡೆಯುಮಂ ನಾನ್ದಿ Pb. 1, 105; Ap. 4, 49]; (ಸ್ರವಣ Śmd. Dh.); to be wet, moist, or damp (ಆರ್ದ್ರ Śm. 116; Te. ಉಱು; M. ಉಱೆ; T. ಪೊಜಿ; Tu. ಉಯಿಲು, ಊಜು, ಊಸು; see ಉಗು 1, ಉಬ್ಬೆ 2, ಊಟೆ 1, ಒಜ್ಜರ, ಒದ್ದೆ, ಒಸರ್ 1). P. ps. ಒಱೆತು, ಒಱತು. ಒಱತು ಹರಿವ ಹಳ್ಳ (ಸ್ರೋತಸ್ Nr.). see Bp. 58, 49; C. Bp. 11, 6; J. 13, 60; 26, 14. [—ಒಱೆಯಾವು. -ಆವು. a milch cow. ಹಾಲಸಾಗರದೊಳಗೋಲಾಡುತಿರ್ದು ಒಱೆಯಾವಿನ ಬೆನ್ನ ಹರಿವನಲ್ಲ Cv. 683].

ಒಱೆ oṟe. 2. (fr. ಉಱು). that in which something is lodged: a sheath, a scabbard [ಅದೇನೊಱೆಯಿನ್ದುಚ್ಚಿದ ಬಾಳ್ಪೊಲಾದುದೋ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಧರಾಧೀಶನಾ Ap. 6, 23]; (ಶಸ್ತ್ರಕೋಶ Śmd. Dh.; Śm. 116; ಕೋಶ, ಪ್ರತ್ಯಾಕಾರ, ಖಡ್ಗಪಿಧಾನ Hlā.; ಕೋಶ, ಖಡ್ಗಾಚ್ಛಾದನ Nr.; ಪ್ರತ್ಯಾಕಾರ, ಕೋಶ Mr. 298; J. 30, 14; Bh. 5, 1, 41; C.; Te.; Tu. ಒರೆ; M. ಉಱ, T. ಉಱೈ; T. ಉಱೈ, to stay, lodge). ಅಸಿಯ ಒಱೆ (Śmd. 75). ಕೆಯ್ದುವಿನ ಒಱೆ (ಕೋಶ, ಶಸ್ತ್ರಪಿಧಾನ Nn. 52). — ಒಱೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to draw a sword, etc. (Rśv. 6, 11 va.; 13, 77 va.). — ಒಱೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to sheath (Rām. 3, 6, 51; My.). [—ಒಱೆಯ ಕಟ್ಟು. to arrest. ವೇದಕ್ಕೆ ಒಱೆಯ ಕಟ್ಟುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಗಳವನಿಕ್ಕುವೆ ತರ್ಕದ ಬೆನ್ನ ಬಾರೆತ್ತುವೆ Bv. 716].

ಒಱೆಗಾಱ oṟe-gāṟa. a sheath-maker. (Śmd. 235. 121).

ಒರ್- or. = ಒಕ್ 1-, etc. one, etc. (Śmd. 221). — ಒರ್ಕುಡಿತೆ. one kuḍite. ಒರ್ಕುಡಿತೆನೀರ್ (Śmd. 39. 345). — ಒರ್ಕುಡಿತೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take one kuḍite (Bp. 14, 10). — ಒರ್ಕೆಯ್ಸು. to clasp, to grasp. ಒರ್ಕೆಯ್ಸಿ ಬಿಲ್ಲುಮನ್ ಅಮ್ಬುಮನ್ ಉರ್ಕಾಳ್ಗಳ್ (Śmd. 79). — ಒರ್ಗುಡಿಸು. -ಕುಡಿಸು. to bend to one side, to bend (v. i., Bp. 6, 20; J. 3, 9; 4, 35; 15, 41; see s. ಪಡು 3; V. 7, 56). — ಒರ್ಚರ. -ಸರ. a wreath (V. 4, 86). — ಒರ್ಜನ್ತ. the one-toothed: Vināyaka (Śm. 4). — ಒರ್ತುತ್ತು. (Śmd. 79, o. r. ಒರ್ತೊತ್ತು). one mouthful or morsel. — ಒರ್ನುಡಿ. (Śmd. 222). one word. 2, a kind of pējike (Kāvy. III, 2, B, 82 seq.). — ಒರ್ಪಿಡಿ. one grasp, one, or a, handful — ಒರ್ಪಿಡಿಗೂಳ್. -ಕೂಳ್. one handful of rice (Śmd. 222). — ಒರ್ಪೆಸರ್. one name. (Śmd. 222).— ಒರ್ಮೊದಲ್. a, or at the, first beginning; at first; early in the day. (Śmd. 196. 222); [ಕಣ್ಣೀರ್ ಗಟಗಟ ನೊರ್ಮೊದಲೆ ಸುರಿಯೆ ಪರಿತನ್ದಾಗಳ್ Pb. 2, 24; Ap. 2, 64]. ಎಕ್ಕೆಕ್ಕೆಯೆ ನೆಗೆದ್ದು, ಒರ್ಮೊದಲೊಳೆ, ಕು ಕೂ ಕೂ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (Śmd. 19. 68; Kāvy. I, 1a, 11). ಒರ್ಮೊದಲೆ (Abh. P. 13, 66 va.). [— ಒರ್ಪಾಗ. -ಭಾಗ. one part ಎನ್ನಧರೆಯೊರ್ಪಾಗಮುಮಂ ನೀಮೆ ಬೆಸಸೆಯುಂ Pb. 14, 6. — ಒರ್ಪೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. one name ಹತೋಽಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಎನೆ ನೃಪನಶ್ವತ್ಥಾನೆಗೆತ್ತೊಣರ್ದನೊರ್ಪೆಸರಿಂ ಮಂ Pb. 12, 27].

ಒರ್ಗಾದರ್ orgādar. those assembled in a group? (Śmd. 50).

ಒರ್ಗು orgu. = ಒಗ್ಗು 2, etc. a joining; a heap, a mass, a multitude, an assemblage, a row (ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ನೆರವಿ, ಮೊಗ್ಗರ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ತಿನ್ತಿಣಿ, ತೆಮ್ಮಲ್, ವಂಗಡ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಗಡಣ 84, Rśv. 5, 28). 2, (fr. ಉಱ್ಗು). attachment, intimacy (ಅತಿಪರಿಚಯ Śm. 84). — ಒರ್ಗೊಡೆ. -ಒಡೆ. to break away from the company, to turn aside. ಒರ್ಗೊಡೆಯ ದಿರು! ಒರ್ಗೊಡೆಯದಿರು! (Rśv. 5, 121).

ಒರ್ಟು orṭu. 1. = ಒರಟು 1, etc. coarseness (My.).

ಒರ್ಟು orṭu. 2. = ಒರಟು 2, etc. overbearing manner. (My.).

ಒರ್ತಮಾನ ortamāna. = ವರ್ತಮಾನ. news, etc. (My.).

ಒರ್ತೆ orte. = ಒಱತೆ, etc. a spring, fountain. (My.; ಕೂಪಕ G.).

ಒರ್ಪು orpu. (orpu). 1. = ಒಪ್ಪು 1. to agree, etc. (Ch. v. 224; Cpr. 7, 140).

ಒರ್ಪು orpu. 2. strength, firmness, durableness, coarseness (of cloth, T. ಉರಪ್ಪು; R.; see ಉರಟು 1).

ಒರ್ಬ orba. = ಒಬ್ಬ q. v., etc. one man. ಒರ್ಬಂ, ಇರ್ಬರ್ (Śmd. 122). ಒರ್ಬ ಅವನಿಪಂ (Bp. 22, 1). ಅವನೀಶನ್ ಒರ್ಬಂ (22, 28). ಅರಸನ್ ಒರ್ಬಂ (46, 5). ಬಾಲನ್ ಒರ್ಬನು (50, 21). ಒರ್ಬಕೋವಿದನು (57, 21). — ಒರ್ಬನೆ. = ಒಬ್ಬನೆ. ಒರ್ಬನೆ ಸುತಂ (Bp. 48, 10). [— ಒರ್ಬರ್. one person (honorific pl.). ನಡೆತನ್ದರಾಜಿಗಿರ್ವರಲದಲರಾತಿ ನಾಯಕರುಮೊರ್ಬರನೊರ್ಬರೆ ಗೆಲ್ವ ತಕ್ಕಿನೊಳ್ Pb. 10, 52]. — ಒರ್ಬರೊರ್ಬರ್. = ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ್. (Bp. 12, 56; 61, 37). — ಒರ್ಬಳ್. = ಒಬ್ಬಳು. (Bp. 25, 9; 35, 25). — ಒರ್ಬೊರ್ಬ. = ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ. ಒರ್ಬನೊರ್ಬನೆ (Bp. 54, 33).

ಒರ್ಬುಳಿ orbuḷi. = ಒಬ್ಬುಳಿ. a mass, multitude. [ಜಾತಿಕ್ರಿಯಾ ಗುಣದ್ರವ್ಯಾತಿಶಯ ವಿಶೇಷಿಯಪ್ಪ ಪದಮೊರ್ಬುಳಿನಿನ್ದಿ ತೆಱದಿನುಱದ ಕಾವ್ಯಸಮೇತಿಗಮುಪಕಾರ ಯೋಗ್ಯದೀಪಕಮಕ್ಕುಂ Kr. 3, 53]; (Grj. 1, 60; 10, 85). [— ಒರ್ಬುಳಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. = ಒರ್ಬುಳಿಗೊಳ್. ಕೆಳದಿಯಭಿಮತಮನೊರ್ಬುಳಿಗೂಡಿ ವಿದಗ್ಧೆ ಸುರತ ಸೇವನಮಂ ಮೊಕ್ಕಳಮ ವರ್ಗೆ ಮಾಡಲೆನ್ದಾಗಳೆ ಪೋಗಲ್ ಬಗೆದು Kr. 3, 134. 135]. — ಒರ್ಬುಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become united (Rśv. 1, 61).

ಒರ್ಬುಳಿಸು orbuḷisu. = ಒಬ್ಬುಳಿಸು. (Grj. 4, 87).

ಒರ್ಮೆ or-me. = ಒಮ್ಮೆ, q. v. [ಮೃಗಯಾವ್ಯಾಜದಿನೊರ್ಮೆ ಶನ್ತನು ತೊಱಲ್ತರ್ಪಂ ಪಳಂಚಲ್ಕೆ ತನ್ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷಿಯ ಕಮ್ಪು ತಟ್ಟೆ Pb. 1, 70; Ap. 2, 38]; (Śmd. 243; ಒಮ್ಮೆ Ct. I, 67; II, 76; ಎಡೆಸುತಿಹ ಸೂಳ್ Kk. 62; ಒನ್ದು ಬಾರಿ Śmd. Cm. 122. 278. 285. 363). ತಳಿರ್ಗಳಿನ್ ಒರ್ಮೆ, ಪೂಗುಡಿಯಿನ್ ಒರ್ಮೆ, ಪಸುರ್ಮಿಡಿಯಿನ್ದಮ್ ಒರ್ಮೆ, ಕಾಯ್ಗಳಿನ್ ಇರದೆ ಒರ್ಮೆ, ಪಣ್ಗಳಿನ್ ಅದು ಒರ್ಮೆ ಜನಕ್ಕೆ ಮನಃಪ್ರಮೋದಮಂ ಬಳಯಿಸಿ, ಮಾಣದೆ ಇತ್ತು ಸವಿಯಂ, ಕಿವಿಗೆ ಓಲಗಿಸಿತ್ತು ಕೋಕಿಲರವದೆ ಒರ್ಮೆ, ಭೃಂಗರುತದೆ ಒರ್ಮೆ, ಶುಕಸ್ವರದೆ ಒರ್ಮೆ ಮಾಮರಂ (Cpr. 7, 48). see Śmd. 13. 127. 150. 182; Grj. 1, 26; Rśv. 4, 86; 9, 25; 13, 21. [— ಒರ್ಮಿಂಗೆ. for one time, once. ಅನಱಿಯದೆ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕನೆಂ ಕೊಲ್ಲಕೆಯ್ದೆನೆನಗೊರ್ಮಿಂಗೆ ಕ್ಷಮಿಯಿಸಿಮೆನ್ದು ನುಡಿದೊಡೆ Vr. 161, 11]. — ಒರ್ಮೆಯುಂ. = ಒಮ್ಮೆಯುಂ. (Bp. 1, 27).

ಒಱ್ಲು oṟlu. = ಒಱಲ್ 3, etc. to cry out. (My.).

ಒರ್ವ orva. = ಒಬ್ಬ, etc. one man. [ಒನ್ದು ದಿವಸಮಾ ಮೀನ ನೊರ್ವ ಜಾಲಗಾಱಂ ಜಾಲದೊಳ್ ಪಿಡಿದಲ್ಲಿಗೆರಸನಪ್ಪ ದಾಶನಲ್ಲಿಗುಯ್ದು ತೋಱಿದೊಡೆ Pb. 1, 68 va.]. ಒರ್ವಂ, ಇರ್ವರ್, ಮೂವರ್ (Śmd.158; see 112).its conjugation appears 257. 258. ಸತ್ಕವಿಗೆ ಒರ್ವ ಗರ್ವ ವಿಭು ತಾನುಂ ಲೋಭಿ ಆಗಲ್, ನಿಜಂ ಧರೆಯೊಳ್ ದಾತರು ಪುಟ್ಟರೇ? (Sś. 8). ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನೆಪ್ಪ ಒರ್ವನು (J. 1, 11). ಧಾರ್ಮಿಕಂ ಮುನ್ನೆ ಒರ್ವನ್ ಉಣ್ಬ, ಕೇರಳದೇಶದ ಅವನಿಪಂ (28, 14). ಒರ್ವ ಧಾತ್ರಿ (28, 16). — ಒರ್ವನೆ. = ಒಬ್ಬನೆ. (Śmd. 57). — ಒರ್ವರೊರ್ವರ್. = ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ್. [ಇವು ತನ್ತ ಮ್ಮೊಳ್ ದೊರೆಕೊಣ್ಡೆಡೆಗಳೊಳೊಳವಾಗಿರೆಯುಂ ನರರೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ಪೋಲದವೋಲ್ Kr. 2, 47]. ಒರ್ವರೊರ್ವರ್ಗೆ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮಹ ಮಿಕೆ Hlā.; Mr. 464). — ಒರ್ವಳ್. ಒರ್ವಳು. = ಒಬ್ಬಳ್. [ಉಚ್ಚಸ್ತನಿ ಗಂಗೆಗೆ ಶಫರೋಚ್ಚಳಿತ ತರತ್ತರಂಗೆಗೊರ್ವಳೆ ಬನ್ದಳ್ Pb. 1, 90]. (Nr. s. ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ; Bp. 5, 48; J. 21, 27).

*__ಒರ್ವುೞಿ orvuḷi.__ = ಒಬ್ಬುೞಿ, ಒಬ್ಬುಳಿ. a mass, multitude. ಪೂರ್ವಭವಸ್ನೇಹಮುದೋರೊರ್ವರನಲೆದೊನ್ದು ಮಾಡೆ ತಮ್ಮನಿಬರುಮ ನ್ದೊರ್ವುೞಿ ನೆರೆದು Ap. 6, 4.

ಒರ್ಸು orsu. = ಒರಸು 1, etc. to touch, to rub, etc.

ಒರ್ಳ್ oṟḷ. = ಒಱಲ್ 3, etc. to cry out. ಒರ್ಳ್ವ (Bp, 51, 72).

ಒರ್ಳು orḷu. = ಒರಲ್, etc. a mortar. ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಒರ್ಳು (ಕುನ್ದ ಳಿಗೆ G.). — ಒರ್ಳುಕಲ್ಲು. = ಒರಳುಕಲ್ಲು. (My.; ಉದೂಖಲ G.).

ಒಲ್ ol. 1. = ವಲ್. to be pleased; to desire, to will; to like; to love (ಉಱುಗು Śmd. I; ಒಱಲ್ Ct. II, 92; ಇಚ್ಛೆ ಬರ್ Śmd. Cm. 261; T. ಒಲ್, ಒಲ್ಲು; Te., M. ಒಲ್ಲು). [ಆ ವೈರಿ ಗಳೊಲ್ಲೈನಾನೆನ್ತೊಳ್ಪಂ ತಳೆವನ್ತು ತೇಜಮೆನಗಿನ್ನೆನ್ತಕ್ಕುಮಿಂ ಪೇೞಿರೇ Pb. 12, 47; Ap. 1, 75; Kr. 2, 81]. P. p. ಒಲ್ದು (Śmd. 261); negative participle ಒಲ್ಲದೆ (87); [ಅನಿತನಿತೀ ಮಹೀತಳದ ಭಾರಮನೊಲ್ಲದೆ ರಮ್ಯಮಂ ನೆನೆದು ದೂಱಿಸಿದಂ ಸುರಲೋಕ ಸೌಖ್ಯಮಂ Ap. 3, 11]. first person singular of the negative ಒಲ್ಲೆಂ, [ಎಲ್ಲರಿಂ ಪಿರಿಯಾಕೆ ನಿನ್ನನಲ್ಲದೆ ಪೆಱರನೊಲ್ಲೆನೆನ್ದಿರ್ದೊಡೆ Pb. 1, 74 va.]. *commonly* ಒಲ್ಲೆ; third person ಒಲ್ಲಂ, *commonly* ಒಲ್ಲ. ಸಿರಿ ಒಲ್ವಳೆ ಹೃದ್ಯ ವಿದ್ಯರಂ ? (Śmd. 109). ನಭೋವಾರಣಮ್ ಒಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕ ದಧಿಪಾಣ್ಡುರಪಿಣ್ಡಮೊ ? (Līlv. 3, 4). ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯನ್ ಒಲ್ಲೆಂ (J. 26, 26). ಒಲ್ಲೆ (ನಿಃ, ನಿಷೇಧ Si. 469). ನಲ್ಲನ್ ಒಲ್ಲೀ ಒಲ್ಲ, ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ಬೋನೊಲ್ಲ, ಅಲ್ಲನೆ ಒಲ್ಲ, ಮೊಸರೊಲ್ಲ; ಯಾಕೊಲ್ಲ? ಇಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕೊಲ್ಲ (Sp.). ಪಾಱಲ್ ಒಲ್ಲದೆ (J. 28, 4). ಯಾಕಾಗಲೊಲ್ಲದು, why not? (B. 2, 7; *colloquial*—ವಲ್ಲದು). ಬೆಲ್ಲಾ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಕೇಳಲೊಲ್ಲ (2, 17). ತನ್ದೆ ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ನೆಪ್ಪಾಗಲೊಲ್ಲದು (3, 38). ಅವರ ಬಾಯಿಯಿನ್ದ ಮಾತುಗಳೇ ಹೊಱಡಲೊ ಲ್ಲವು (3, 83). ನಿಮಗೆ ದಾರಿ ಸಿಗಲೊಲ್ಲದೋ? (3, 123). ನಾನು ಚಲೋ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯುವದು ನನ್ನಿನ್ದ ಆಗಲೊಲ್ಲದು (5, 197). ಒಲ್ಲದ ಗಣ್ಡಗೆ ಬೆಣ್ಣೇಲಿ ಕಲ್ಲು (Prv.). ಮೇಕೆ ಒಲ್ಲದ ಗಿಡ (ವೈದ್ಯಮಾತೃ Si. 147). see Bp. 2, 3. 9; 5, 38; 9, 34; 13, 10; 24, 65; 40, 12; 42, 7; 47, 21; 50, 48; 53, 33; 54, 1; 57, 64; 59, 11; 60, 5. 24. 33; Ct. II, 26; Rśv. 5, 133; 12, 23; 13, 45; Śśv. 1, 84; J. 31, 33; Rām. 13, 5.

ಒಲ್ ol. 2. = ಒಲು, ಓಲ್ 1, ಓಲು 2, ಪೋಲ್ 2, ವೊಲ್, ವೊಲು, ವೋಲ್. likeness, correspondence, equality; like, as; as if; so that. ಬೆಳ್ಳಿಯೊಲ್ (J. 26, 17). ಪುಣ್ಯದ ಒಡಲೊಲ್ (28, 55). ಮೃಗಧರನೊಲ್ (28, 58). ದುರ್ದಿನದೊಲ್ (Rāghc. 17, 64). ಕಾಲಮಂ ಕಳೆವೊಲ್ (J. 28, 2).

ಒಲ್ ol. 3. pleasure, delight. —ಒಲ್ಲಮ್ಪಾಲ್.-ಅಂ.–ಪಾಲ್. delightful milk (Cpr. 4, 48; *cf.* Śmd. sūtra 172).

ಒಲ- ola. 1. = ಒಲವು. — ಒಲವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to cause oneself to experience pleasure, to be pleased (Bp. 44, 30).

ಒಲ- ola. 2. a P. p. of ಒಲೆ 2, in ಒಲ ಕೊಳ್ಳು. (My.; ಒಲೆ ದಾಡು G.).

ಒಲಕೆ olake. = ಒನಕೆ. a wooden pestle. (My.).

ಒಲಗಾಱ ola-gāṟa. an amiable man.

ಒಲಗಾರ್ತಿ ola-gāṟti. an amiable woman. (Śmd. 246 Mḍb.).

ಒಲತ olata. = ಒಲೆತ. swinging.

ಒಲದು oladu. = ಒಲೆದು. a P. p. of ಒಲೆ 1 q. v., & 2 (My.).

ಒಲಪು olapu. (fr. ಒಲೆ 2). = ಒನಪು. moving the body in a foppish manner, affectation in walking, etc., foppishness, dandyism, coquetry (J. 7, 6; My.).

ಒಲಪುಗಾತಿ olapu-gāti. = ಒಲಪುಗಾರ್ತಿ. a coquette (My.). ಒಲಪುಗಾತಿಗೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ಹಿತ್ತಲು (Prv.).

ಒಲಪುಗಾಱ olapu-gāṟa. a fop, a dandy (My.).

ಒಲಪುಗಾಱಳು olapu-gāṟaḷu. = ಒಲಪುಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಒಲಪುಗಾರ್ತಿ olapu-gāṟti. = ಒನಪುಗಾರ್ತಿ. a coquette (My.).

ಒಲವರ olavara. = ವಲವರ. pleasure, etc. [ಮೃಗದೊಲವರ ಮುಮನರಸನ ಬಗೆಯುಮನಱಿದು Pb. 5, 42]; (ಒಲವು Bhn. 42, o. r. ವಲವರ; Bh. 8, 16, 26; 8, 23, 25); alluring charm (Bp. 40, 58). — ಒಲವರಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take pleasure in, to side with (ಪಕ್ಷಸ್ವೀಕಾರ Śmd. Dh., o. r. ವ-).

ಒಲವು olavu. = ಒಲ 1–. pleasure, complacency; kindness, favour, grace (Śmd. 247; ಒಲವರ Bhn. 42; My.). [ಮೃದುತರ ಮಾರ್ಗದೆ ಕೆನ್ನಂ ಮದನ ಶರಾನೀಕಮೊಯ್ಯನೊಲವಂ ಪಡೆಗುಂ Kr. 3, 101; Ap. 2, 37]. ಈಶ್ವರನ ಒಲವು (Śmd. 62). ತ್ರಿಣೇತ್ರನ ಒಲವಿನ್ದ (72). see Grj. 10, 95. 116; Bp. 1, 56; 26, 40; 27, 76; Prll. 3, 26; Rśv. 4, 118; 13, 71; Rām. 14, 2; 26, 23; J. 2, 2; 5, 1. 71; 6, 34; 11, 7. 22; 27, 22; 30, 42. 54; 34, 45. — ಒಲವಾನ್. -ಆನ್. to obtain or experience pleasure (Bp. 14, 5). — ಒಲವಲರ್. -ಅಲರ್. pleasure to bloom or to become great (Bp. 50, 12). — ಒಲವುಣ್ಮು. -ಉಣ್ಮು. pleasure to arise (Bp. 42, 1; 53, 48). — ಒಲವೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to assume pleasure: to be pleased (Bp. 36, 31; 60, 9). — ಒಲ ವೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. to be linked to pleasure (or pleasure to be linked to): to be pleased (Bp. 34, 18; 49, 30; 54, 64; 59, 49).

ಒಲಸು olasu. = ಒಲಿಸು. to cause to be pleased. (My.).

ಒಲಸೆ olase. = ಒಲಿಸೆ, ವಲಸೆ, q. v., ವಲಿಸೆ. flight, emigration.

ಒಲಹು olahu. swinging to and fro; a swing (ದೋಲ, ಪ್ರೇಂಖೋಲನ Mr. 461; Bh. 3, 19, 1).

ಒಲಿ oli. = ಒಲೆ 1. to be pleased, to be favourable; to be pleased with; to desire; to like, (My.; Tu.); to be apt, to be fit [ನೀಮೊಲಿದೆಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿ ಬಳೆದಿರೊ ಕುಲಮಿರ್ದುದೆ ಕೊಡ ದೊಳಂ ಶರಸ್ತಮ್ಬದೊಳಂ Pb. 2, 83; ಒಲುವ ಗಣ್ಡನೊಮ್ಮೆ ಒಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಕಣ್ಡಯ್ಯಾ Bv. 314]; (see Śmd. s. ಒಲೆ 1). ಒಲಿದನ್ತೆ ನಡವವ (ಸ್ವತ ನ್ತ್ರವೃತ್ತಿ, ವ್ಯುತ್ಥಾನ Hlā.). ಒಲಿದನ್ತೆ ನಡಹಂ (ಸ್ವತನ್ತ್ರವೃತ್ತಿ Mr. 452). ಆಱಿತು, ಸೋಮೇಶನ್ ಒಲಿದು ಇತ್ತ ಅನಾಹತಮತಿಯು ಕುಱುಹಿನ ಅಭಿ

ನವಮಂಗಂ (Mr. 7). ಇತರಪಾಕವನ್ ಒಲಿಯದೆ (Bp. 3, 2). ಮಾತಿಂಗೆ ಒಲಿದು (11, 3). ಇಬ್ಬರ ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೆ ಒಲಿದು (27, 62). ತುಪ್ಪಮಂ...ಒಲಿವನಿತನ್ ಅರ್ಪಿಸಿ (32, 30). ಒಲಿದಳು ನಿನಗೆ (42, 7). ನಿನಗೆ ಮೃಡನ್ ಒಲಿಯನೇ? (44, 9). ಒಲಿವನಿತನ್ ಆರೋಗಿಸಿದಪೆಂ (59, 13). ನಿನ್ನ ಕೆಲಸಕೆ ಮೃಡನ್ ಒಲಿದು ಮೆಚ್ಚುವನು (60, 60). ದೇವನ್ ಒಲಿದಾತನೇ ಜಾತ (Sp.). see Bp. 11, 10; 22, 25; 43, 19; 46. 19. 47; 50, 48; 54, 73; Lilv 3, 6; Bh. 2, 13, 11. 37; Rām. 26, 24; J. 1, 6; 2, 47; 3, 10; 5, 44; 6, 15; 16, 12; 34, 47. 2, to be pleasant, agreeable or fit. ಪಶುಗಳಿಗೆ ಒಲಿವ ಠಾವಿನೊಳ್ (Bp. 43, 72). — ಒಲಿ ಒಲಿ. rep. (Bp. 6, 26; 57, 45; Rāghc. 17, 66).

ಒಲಿಪು olipu. = ಒಲವು. pleasure, etc.

ಒಲಿಮೆ olime. = ಒಲುಮೆ, etc. love, favour. (Bp. 11, 28; My.; Te. ఎలమి).

ಒಲಿಸು olisu. = ಒಲಸು. to cause to be pleased, etc. (My.). [ಒಲಿಸುವ ರೂಪು ಗಾಡಿಯೊಳೊಡವ್ಪಡೆ ಗಾಡಿ ವಿಳಾಸದೇಟ್ಗೆಯೊಳ್ ನೆಲಸೆ Ap. 1, 72]. see Bp. 5, 50; 12, 26; 16, 31; 27, 49; 40, 40; 41 sum.; 42, 15. 17. 20; 44, 43. 44; 51, 47; 54, 61; 59, 55; Rām. 28, 27; J. 6, 15. ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ (B. 5, 289). — ಒಲಿಸೊಲಿಸು. rep. (Bp. 6, 30).

ಒಲಿಸೆ olise. = ಒಲಸೆ, etc. flight, emigration.

ಒಲು olu. = ಒಲ್ 2, etc. likeness, equality (Bp. 37, 54; 58, 49; J. 6, 35; 17, 66. 72).

ಒಲುಮೆ olume. = ಒಲಿಮೆ, ಒಲುವೆ, ಒಲ್ಮೆ. pleasure; affection, love, favour, kindness; royal protection (ಪ್ರಸಾದ, Śmd. 209 Cm.; ಪ್ರಣಯ Nr.; ಪವ Mr. 267; My.). see Bp. 4, 59; 18, 79; 29, 15; 35, 22. 26; 40, 78; 42, 15. 20; 51, 76; 61, 23; Rāghc. 17, 70.

ಒಲುವೆ oluve. = ಒಲುಮೆ, etc. see Sp. s. ಪಂಜು and ಸಿದಿಗೆ 2.

ಒಲೆ ole. 1. = ಒಲಿ. to be pleased. (My.; ಔಚಿತ್ಯದಿಂ ಬರ್ Śmd. 209 Cm.; Tu. ಒಲಿ, Te. వలె). P. ps. ಒಲೆದು (Bp. 50, 4), ಒಲದು (14, 12; 24, 9).

ಒಲೆ ole. 2. = ಒನೆ. to swing (v. i.), to wave, to shake, to tremble; to move (ಆನ್ದೋಲನ Śmd. Dh.; ಮಿಸುಕು Śm. 108; My.; Te.; M. ഉലേ; T. உலை, ಒಜಿ; *cf.* ಅಲೆ 1. ಉಯ್ಯಾಲ್, ಉಲುಕು 1). ಆಲಮ್ ಒಲೆದುದು (Lilv. 3, 3; see s. ಪಡು 3). see Grj. 9, 25; Bp. 18, 2; 24, 44; 26, 13; 32, 24; 38, 16; Rśv. 13, 45; Śśv. 1, 33; Prll. 3, 25. 2, to hang or bend to one side, as a wall, a tree, etc. (C.; Bp. 40, 77), as the body (Bp. 17, 2); *cf.* ವಾಲು. 3, to move in a swinging manner, *i. e.* to move with artificial appearance or show (Bp. 29, 3). 4, to shake (v. t.), etc. (C. Bp. 46, 13; J. 3, 6; 7, 32; 18, 47). to bend (J. 5, 60). to cause to go to one side (Bh. 5, 3, 103). ಒಲೆ ಒಲೆ. rep. (Bp. 29, 3; 36, 35; J. 27, 51). — ಒಲೆದಾಡು. -ಆಡು. to swing or move about etc. (v. i. & v. t.; My.). ಮಱಿದುಮ್ಬಿಗಳ ಗಾನಕ್ಕೆ ಕೊರಲನ್ ಒಲೆದಾಡುವನ್ತೆ ಒಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಒಲೆದಾಡುವ, ಪೊಮ್ಬಣ್ಣಮ್ ಎಸೆವ ಕಲಮಸ್ತ್ರೀ (J. 3, 7).

***ಒಲೆ ole. 3.** = ಉಲಿ 1. to utter, etc. ಸಾಯದೆ ಪೋಗೆನೆ ಕೇಳ್ದು ಭೀಮನಾನ್ತೊಲೆಯದಿರುರ್ಕಿನೊಳ್ ನುಡಿವೆಮಿೞ ಕರಿ ಸೂಕರಿಯ ಲ್ತೆ Pb. 11, 73.

ಒಲೆ ole. 4. = ಉಲಿ 2. a sound (ಬಗ್ಗು, ಬಿಪ್ಪಣ್ಡ, ಚಪ್ಪರಣೆ Kk. 42). — ಒಲೆಗುಡು. -ಕುಡು. to sound (see Śmd. s. ಬಲ್ಪೋನೆ).

ಒಲೆ ole. 5. an oven, a fire-place (unconnected with a chimney), of which there are three kinds: 1, the first one is composed of three rough stones two of which form the sides and one the back, and is always made in bath-rooms, court-yards, gardens, stables, and by the way-side, occasionally also in kitchens; a fire is made between the stones, and a pot placed over them. 2, the second one (ಒಡ್ಡೊಲೆ) has the same triangular form and is equally broad and high (about one foot), but is constructed of mud or clay, and always adjoins to the wall of a kitchen. 3, the third one (ಜೋಡುಕೋಡೊಲೆ) differs from the second only in so far as it is elongated to both sides; a hollow passage within connects the elongations with the fire, and conveys its heat to two extra-pots placed on the openings (ಕೋಡೊಲೆ) of their surface; not unfrequently only one such elongation is made for one extra-pot, when the fire-place is called ಒಟ್ಟೆ ಕೋಡೊಲೆ. occasionally the second kind of fire-place is constructed of clay in a portable shape (ಅಶ್ಮನ್ತಕ Śmd. Dh., Śm. 108; ಚುಲ್ಲಿ, ಅಶ್ಮನ್ತಕ, ಉದ್ಧಾನ, ಅಧಿಶ್ರಯಣಿ Hlā.; Mr. 211; Si. 305; C.; M. ഉലെ, T. உலை, *cf.* ಉರಿ 1, ಉಲ್, ಉಳ್ಕು 3). ಒಲೆಯೊಡನೆ ಮುತ್ತುಂಗಾಲೊಳ್ ನರೆ ಬರ್ಪನ್ನೆಗಮ್ ಇದು! (Śmd. 294). ಉರಿಯುವ ಒಲೆ (B. 5, 144). ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ನೀರ ಕಾಯುವ ಪಾತ್ರೆ (5, 144). ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏಱಿಸಿ (4, 203). ಅಟ್ಟ ಒಲೆ (Rśv. 5, 34). ಒಲೆ ಸೊಟ್ಟಾದರೆ ಬದನೆಕಾಯಿ ಬೇಯದೇ? (Prv.). see ಎತ್ತೊಲೆ, ಒಟ್ಟೆ ಕೋಡೊಲೆ, ಒಡ್ಡೊಲೆ, ಕೋಡೊಲೆ, ಗುಡ್ಡೊಲೆ, ಗೂಡೊಲೆ, ಹರಿವೊಲೆ, [ಹಿತ್ತೊಲೆ]; Prvs. s. ಬಲೆ & ಮನೆ; Grj. 9, 25; Rām. 6, 10, 27; Dp. 158, 1. [—ಒಲೆಗಲ್. -ಕಲ್. stone for the oven. ಬೀಡುವಿಡಲ್ ನೆಲನು ಮೊಲೆಗಲ್ಗಳ್ಗೆ ಬೆಟ್ಟಗಳುಂ ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಟಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಡವಿಗಳುಂ...ಆ ಪಡೆಗೆ ನೆಱೆಯವೆನಿಸಿ Pb. 9, 104 va.]. — ಒಲೆಗುಣ್ಡು. the three stones of which an oven consists (My.). ಅಡಿ ಸತ್ತ ಮಡಿಕೆಗೆ (ಅಡಿಯನು) ಜೋಡಿಸಿ, ಒಲೆಗುಣ್ಡ ಹೂಡಬಾರದು (Dp. 3). ರಸವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಒಲೆಗುಣ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು, ಬುಡಕ್ಕೆ ಉರಿ ಹಚ್ಚಿ (B. 3, 46). see Prv. s. ವೆ ಲು. — ಒಲೆಗುಪ್ಪು. -ಕುಪ್ಪು. a ball of clay for shutting one or both of the side-openings of an oven (My.). — ಒಲೆ ಹೂಡು. (or ಒಲೆಗುಣ್ಡು-). to put three stones together to form an oven (C.). — ಒಲೆ ಹೊತ್ತಿಸು. to kindle a fire (My.).

ಒಲೆ ole. 6. = ಪೊಳೆ 1, etc. to appear, to come to light (Te.; R.; see ಉಳ್ಕು 3).

ಒಲೆ ole. 7. (fr. ಒಲೆ 2). = ವಲ 2. the act of swinging, etc. (ತೊನೆ, ತೂಗು, ಅಲ್ಲಾಡು, etc., ಕಮ್ಪನ Śs.).

ಒಲೆತ oleta. = ಒಲತ. swinging (My.).

ಒಲ್ಮೆ olme. = ಒಲಿಮೆ, etc. (My.). ದೈವದ ಒಲ್ಮೆ ಇರಲುಂ (further when there is—) ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾಂ ಬಡವಂ ಬಲ್ಲಿದನ್ ಆಗನೇ? (Sś. 44). — ಒಲ್ಮೆವೆಱು. -ಪೆಱು. pleasure to be got, etc. (V. 23, 3).

***ಒಲ್ಲಣಿಗೆ ollaṇige.** = ಒಲ್ಲಿ. a cloth, an upper cloth. ಧರಾತಳಮನೊಲ್ಲಣಿಗೆಯಿಂ ಪಿಱಿವತ್ತಿತಳವೊಯ್ದು ಸುರುಳ್ವಿನಂ Pb. 12, 48 va.; ಅವರ್ಗೆಲ್ಲಂ ನೀರನಿಡಿಸಿ ತಲೆಯುಂ ಪೂಸಿಸಿಯೊಲ್ಲಣಿಗೆಯನುಡಿಸಿ ತಲೆಯೊಳ್ ಕಟಿಯಂ ಪೊಯ್ದಾಗಳ್ Vr. 18, 23. (Tu. ಒಲ್ಲಣಿಗೆ a cloth covering the privities).

ಒಲ್ಲನೆ ollane. [quickly. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಬರವಿಂಗೆ ಕುರುಬಲ ಮೆಲ್ಲಮೊಲ್ಲನುಲಿದೋಡಿ Pb. 11, 12 va.]; (Ct. I, 55; Abh. P. 10, 200 va.; 14, 138; Te.).

ಒಲ್ಲಿ olli. a small dōtra (ಉದ್ದಮುಸೀಯ, ದೋವತಿ Mr. 343; C.; M., Tu.; Te. ಒಲ್ಲೆ, ವಲ್ಲೆ). see Sp. s. ಒಲ್ 1; B. 3, 80. ಒಲ್ಲಿ ಯಲ್ಲೇ ಮುಕ್ಕಾಸು ಮಾಡು! (Prv.). — ಒಲ್ಲಿವಾಟು. -ಪಾಟು. making show with a gracefully arranged olli (My.; Te.).

ಒಲ್ಲೆ olle. see s. ಒಲ್ 1.

ಒಲ್ವು olvu. = ಒಲವು. (Cpr. 8, 30).

***ಒವಜ ovaja.** = ಓಜ. (Sk. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ?) ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಗೊವಜಂ ನೀನಾಗು ಕುಮ್ಮೋದ್ಭವಾ Pb. 2, 53; Kr. 1, 42.

ಒವರ್ಣ o-varṇa. = ಒಕಾರ. the letter ಒ. (Śmd. 67).

ಒಸ osa. = ಹೊಸ. new. (My.).

ಒಸಗು osagu. = ಹೊಸಗು. (My.). to rub anything between the hands or with the foot.

ಒಸಗೆ osage. 1. (fr. ಒಸೆ). = ಒಸಿಗೆ, ಹೊಸಗೆ 1, etc. joy; a joyful occasion, a feast, a festival [ಜನಪತಿಗೆಯೊಸಗೆಯಂ ಪುರಜನವೆಲ್ಲಂ ಬೀಱುತಿರ್ಪರಾಗಳ್ Kr. 1, 96; Pb. 6, 65 va.; Ap. 3, 22 va.]; (Cpr. 5, 31. 66; ಉತ್ಸವ, ಮಹಸ್ಸು, ಕ್ಷಣ Hlā.; ಉತ್ಸವ, ಕ್ಷಣ Mr. 452; My.). see Bp. 4, 11; 21, 6; 28, 22. 23; 32, 14; 36, 11; 37, 5; 53, 11; 57, 88; 58, 29; Bh. 2, 13, 44; 8, 23, 8; J. 31, 14. 64; Rśv. 8, 5 va.; 10, 57 va.; V. 14, 44. — ಒಸಗೆವಱೆ. -ಪಱೆ. a drum used on festive occasions (ಬದ್ದಣ Ct. II, 47; Śs.; J. 5, 2).

ಒಸಗೆ osage. 2. (fr. ಉಸಿರ್ 1?). = ಹೊಸಗೆ 2, etc. speech, report, news (ಕೀರ್ತಿ Ct. II, 60; J. 19, 46; 23, 50; 30, 53; My.; Tu. cf. T. ವೞಂಗು, to speak). — ಒಸಗೆ ಕಳುಹಿಸು. to send news (My.). — ಒಸಗೆಯೋಲೆ. -ಓಲೆ. a palm-leaf on which a report is written (My.). ರಾಯನು ಮನದಿ ಘನಹರುಷಮಂ ತಾಳಿ, ಕೆನೆವಾಲು ಸಕ್ಕರೆಯು ನೆರದ ಪೋಲ್ ಆಯಿತೆನ್ನು, ರಸವಾಱೆಯ ಮೇಲೆ ಜೇನಿಟ್ಟ ಪೋಲಾಯಿತೆನ್ನು, ಒಸಗೆಯೋಲೆಗಳನ್ನು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕಳುಹಿದನು (Cōrakathe). [— ಒಸಗೆವಾತು. -ಮಾತು. happy news. ಪಾಣ್ಡವರನಿಕ್ಕಿದೊಸಗೆವಾತನೀನಗೆ ಕೇಳಿಸುವೆನೆನ್ದು Pb. 13, 105 va.]. — ಒಸಗೆವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to tell news (J. 18, 6). — ಒಸಗೆ *ಹೇೞು. = ಒಸಗೆವೇೞ್. (My.).

ಒಸಡಿ osaḍi. = ಒಸಡು, ವಸಡಿ, ವಸಡು. the gums (C.). ಹಲ್ಲುಗಳು ಒಸಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗೊಣ್ಡು ಇರುತ್ತವೆ (B. 4, 84).

ಒಸಡು osaḍu. = ಒಸಡಿ, etc. the gums. (My.).

ಒಸತಿ osati. Tbh. of ವಸತಿ. dwelling. (My.; Rām. 5, 8, 35).

ಒಸಯಿಸು osayisu. to grow joyful, to be delighted (Cpr. 7, 94 va.).

ಒಸರ್ osar. 1. = ಒಸರು 1. to ooze, to trickle, to flow gently (ಸ್ರವಣ Śmd. Dh.; ಕಸಿ Śm. 110; Tu.; cf. ಉಗು 1, ಒಡಿ 3, ಒಱೆ 1, ಒಟ್ಟು 1; ಸೋರ್). [ರಸಮೊಸರ್ವುವು ಪುಷ್ಪರೇಣ್ವಾಟಿಕೋಟಿಗಳದೆಱೊಳ್ Ap. 1, 59]. P. p. ಒಸರ್ದು. ಒಸರ್ದುದು (ಲೀನ, ಸ್ಯನ್ನ, ಸ್ನುತ, ಸ್ರುತ Nr.). ಒಸರ್ವ (Bp. 40, 70; 48, 30). see Bp. 12, 49; 53, 24; 61, 41; J. 21, 58; 24, 47; 28, 35. ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಮ್ ಒಸರ್ವ ಸ್ಥಿರೆ ಗೋಲಿಕಲ್ ಒಸರ್ಗುರ್ವೇ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳೊಳ್? (Jnv. 1, 13). 2. to let ooze out, to emit. ರಸಮನ್ ಒಸರ್ವ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಚಲ್ವುಮಂ... ಉಸುರ್! (Kk. 3).

ಒಸರ್ osar. 2. = ಒಸರು 2. oozing, etc. — ಒಸರ್ಗಲ್. -ಕಲ್. the oozing-stone: a kind of crystal (ಚನ್ದ್ರಗಲ್, ಕುಳಿಗಲ್ Ct. II, 112).

ಒಸರ್ osar. 3. P. p. of ಒಸರ್ 1. -ಒಸರ್ತರ್ to drip (Cpr. 1, 122).

ಒಸರಿಸು osarisu. to cause to ooze, etc. (My.).

ಒಸರಿಸುಹ osarisuha. oozing, etc. (ಸ್ಯನ್ದ, ರೀತಿ Nr.).

ಒಸರು osaru. 1. = ಒಸರ್ 1. (C.). P. p. ಒಸರಿ. [ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಸರುವ ಉದಕವ ತಹುದು ಶೀಲವೆ? Cv. 1112]. ಒಸರುವ (Bp. 32, 21). ಒಸರೊ (= ಒಸರುವ, Bh. 1, 5, 9). see J. 3, 12. 27; 12, 38; 20, 20; 21, 31.

ಒಸರು osaru. 2. = ಒಸರ್ 2. oozing. — ಒಸರುನೀರು. oozing or trickling water. ಅಂಗಡಿವ್ಯಾಪಾರ ಒಸರುನೀರಿನ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಒಸಲು osalu. = ಪೊಸನ್ತಿಲ್, etc., ಹೊಸಲು. a threshold. (My.).

ಒಸಿ osi. = ವಸಿ 2, etc. a little (My.).

ಒಸಿಗೆ osige. = ಒಸಗೆ 1, etc. joy, etc. (My.).

ಒಸೆ ose. to be delighted or joyful; to be delightful; to be suitable (ಪ್ರಸನ್ನ Śmd. Dh.; T. ಉಗ, ಉಜ, ಉಜರ್, ಉಯರ್, to be lifted up, high or elevated; to be glad, pleased; ಉವಗೈ, ಓಗೈ, joy; M. ಉವ, to jump up, exult; to love; cf. ಒ4). [ಅದಂ ಕೇಳ್ದಾದಮಾನುಮುರಸನೊಸೆದು ಬಡಪಾದುದುಮಂ ಕಣ್ಡು ಕರುಣಿಸಿ ಅಬ್ಬಾ ನಿಮಗೊಸೆದೆಂ ವರಮಂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಿಮೆನ್ದೊಡೆ Vr. 107, 11; Kr. 1, 2; Pb. 6, 26; Ap. 4, 99; ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಸೆದು ನೋಡ ಪರವಧುವ Cv. 374]. P. ps. ಒಸೆದು, ಒಸದು (Bp. 18, 57). ಒಸೆದಂ (Śmd. 255). ಒಸೆದಳ್ (245). see Śmd. 74. 258; Grj. 2, 60; 10, 106; Bp. 3, 33; 5, 38; 8, 18; 28, 3; 30, 5; 50, 14; 61, 40; Kk. 3: Śm. 9. 98; Rśv. 5, 133; 13, 43; J. 6, 16. 19; 15, 9; 28, 20. — ಒಸೆ ಒಸೆ. rep. (Bp. 33, 9; 34, 4).

ಒಸೆಗೆ osege. a gift, a present (T. ಉದವಿ, a gift; Te. ಒಸಗು, to give; see ಪೊಗದಿ & ಬಱ 2). ಸತಿಯುಂ ಪತಿಯುಂ ಬೇಟ್ಪರಿಗೆ ಒಸೆಗೆಗಳನ್ ಒಸೆದು ಇತ್ತು (Bp. 3, 33).

ಒಳ್ oḷ. 1. = ಉಳ್ 1, q. v. to be, etc. ಒಳಂ, ಒಳರ್ (Śmd. 292). ಒಳವು (5. 15. 23. 112. 292). [ಎರಡನೆಯದಱೊಳ ಮಾಱನೆಯ ವಿಭಕ್ತಿಯೊಳವೊಳವು ಗುರು ಲಘು ಭೇದಂ Kr. 2, 15; Ap. 7, 65]. ಒಳವೆ? (292). ಒಳನೇ? (233). [ಅದನ್ತೞಸಲೆ ಪೇೞ ಲಾರ್ಪನೆಮ್ಮವನೊಳನೇ Kr. 1, 111; ಪೇೞ್ ಜನನವ್ಯತಿಜರಾನ್ತಕ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿನ್ದಾವನುಮಾ ಸಂಸಾರದೊಳ್ ಬೇಯದನೊಳನೆ Ap. 3, 6]. ಒಳರೇ? (39). [ತನಗನಿತಱ ಬೇವಸಮೇಂ ಕವರ್ದವರುಮೊಳರೆ ಕವಿಯಲ್ಲದರಂ Kr. 1, 12; Pb. 1. 80; Ap. 8, 58; ಡಿಂಗರಿಗನ ಮನೆಗೆ ಅಂಗಜಾಹವಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೊಳರೆ Bv. 742]. ಇದಕೆ ಎಳಸದ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ್ ಒಳರೆ? (Ct. I, 1).

ಒಳ್ oḷ. 2. = ಉಳ್ 3, ಒಳ್ಳು 1. that is; that is true, good, nice, etc. (ನಿಗರ Ct. II, 24; T.). its final is doubled before a following vowel (Śmd. 84). [— ಒಳ್ಗಣ್ಡ. great hero. ನೆಗೞ್ದೊಳ್ಗಣ್ಡರ ಗಣ್ಡೋಡುವಿನಂ ಕೊಣ್ಡುವು ಗಾಣ್ಡೀವಮುಕ್ತ ಬಾಣಗಣಂಗಳ್ Pb. 5, 88]. [— ಒಳ್ಗನಸು. -ಕನಸು. a beautiful dream. ಕಣ್ಣಳಿರೆಣ್ಬೊಳ್ಗನಸಿನೆಸೆವೋಳಿಯಂ Ap. 7, 27 ragaḷe]. — ಒಳ್ಗನ್ನಡ. ಕನ್ನಡ. true or good Kannaḍa (Śmd. 197). — ಒಳ್ಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. good poetry (Śmd. 89. 221). [— ಒಳ್ಗಲಿ. -ಕಲಿ. a great hero. ಕಲಿಯನೆ ಸನ್ದೆ ನೂಱ್ಪ ಕಡುವನ್ತೆಯನೊಳ್ಗಲಿ ಮಾಱ್ಪ Pb. 12, 92; — ಒ

ಳ್ಳಾಸೆ. -ಚಾಸೆ. a nice cloth to gird the loins. (C. Bp. 31, 9). — ಒಳ್ಕಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. big sparks. ಕಿಡಿವಿಟ್ಟುಗೆದೊಳ್ಕಿಡಿ ತಾರಕಾಳಿಯನ್ತಿರೆ Pb. 12, 111; — ಒಳ್ಕುಡಿ. -ಕುಡಿ. a good banner. ಸೌಧಾಳಿಯೊಳ್ಕುಡಿಯಾಯ್ತು ಚೀನದ ಸುಯ್ಯಕಾಣದ ಪಟ್ಟೆ ಹರ್ಮ್ಯಾಳಿದಪ್ಪದೆ ರಮ್ಯಮಾಯ್ತು Pb. 14, 15]. — ಒಳ್ಗುಣ. a good quality, virtue. [ಈಯೊಳ್ಗುಣಮುಂ ಕಲಿತನಮುಮಿವೇಂ ಪ್ರಣತಾರೀ ಸೂತಸುತನೊಳೊಡವುಟ್ಟುಗುಮೇ Pb. 2, 98]; (Ch. v. 5). — ಒಳ್ಗುಣ್ಡಿಗೆ. true courage (Rsv. 1, 133). —ಒಳ್ಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. a beautiful curl. ಉರದೊಳ್ ಹಾರಂಗಳ ನೊಳ್ಗುರುಳ್ಗಳೊಳ್ ಚಿನ್ನ ಪೂಗಳಂ ಪೋಲ್ತು Ap. 7, 92. — ಒಳ್ಗುಲ. -ಕುಲ. noble descent. ಮಲಿನಮಿಲ್ಲದೊಳ್ಗುಲದರಸುಗಳಿರೆ Pb. 6, 50. — ಒಳ್ಗೆಸರ್. -ಕೆಸರ್. much mud. ನೆತ್ತರ ಕಡಲ್ ನೆಣದೊಳ್ಗೆಸರೊಳ್ ಜಿಗಿಲ್ತುಗುರ್ವರದರೆ Pb. 11, 58]. —ಒಳ್ಗೊನೆ. -ಗೊನೆ. a good bunch (Rśv. 10, 2). — ಒಳ್ಜಸ. good fame (R.). — ಒಳ್ದಳ. a beautiful leaf (or lotus, J. 18, 35). — ಒಳ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. beautiful young foliage. (V. 4, 34). — ಒಳ್ದುಡಿಗೆ. -ತುಡಿಗೆ. a nice garment; a nice ornament (Ch. in G. MS. v. 2). — ಒಳ್ತೊಡವು. -ತೊಡವು. a beautiful ornament (Rśv. 11, 165). — ಒಳ್ದೊಲೆ. -ತೊಲೆ. a beautiful beam (Śsv. 1, 70). [— ಒಳ್ನಡು. a lovely waist. ಎಳೆವಿದಿರ ಬಣ್ಣಮೊಳ್ನಡು ಕಳಶಮನವ್ವಳಿಪ ಮೊಲೆ Ap. 4, 44]. — ಒಳ್ನಾಡು. a nice country (Abh. P. 16, 78). — ಒಳ್ನುಡಿ. = ಒಳುನುಡಿ. a true, good, clever, or sensible word. [ಒಳ್ನುಡಿಗೇಳ್ದೊಡವಿಮ್ಮನಾಳ್ದಗೇಯಂ ಕಿವಿವೊಕ್ಕೊಡಂ Pb. 4, 30]. ಕರ್ಣನ ಒಳ್ನುಡಿ (Śmd. 133). ಒಳ್ಬ್ಬಮುಮರ್ ಒಳ್ನುಡಿಯುಂ (89. 221). [2, a kind of versification Kr. 2, 144]. — ಒಳ್ನುಡಿಕಾಱ. (Śmd. 235). = ಒಳುನುಡಿಕಾಱ, q. v. ಎರಬ್ಬ್ಯಾತಾಗಿ ಬಬ್ಬುಂ ಜಗದ್ವಲಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ನುಡಿಕಾಱನ್ ಆದ (217. 222 Mdb.). — ಒಳ್ನುಡಿದೋಱ್. -ತೋಱ್. to exhibit good words (Śsv. 1, 48). [— ಒಳ್ನೆಗೞ್ತೆ. great prosperity. ಈವ ಚಾಗಮೊಡೞೋಡುವಿನಂ ಪೊರೆದೊಳ್ನೆಗೞ್ತೆಯೊಳ್ Ap. 2, 24]. — ಒಳ್ಪರಿಜು. a beautiful form. Śsv. 5, 9. — ಒಳ್ಪೂಗೊಂಚಲ್. a fine flower-bunch (Abh. P. 14, 196). — ಒಳ್ಮಾತು. a good word (Ct. II, 98). — ಒಳ್ಮಿಂಚು. bright lightning. Śsv. 5, 8. — ಒಳ್ಮುತ್ತು. a true, real pearl. — ಒಳ್ಮುತ್ತುದೊಡ. -ತೊಡ. an ornament of true pearls. ಗಜಶಿರದಿ, ಪನ್ದಿಯ ದಾಡೆಯಿಂ ಪೆಸರ್ವೆತ್ತು ಪುಟ್ಟಿದ ಒಳ್ಮುತ್ತುದೊಡಗಳ...ಮಿಣ್ಡಿ ವೆಣ್ಡಿತಿಯರ್ (Rāghc. 17, 65). [— ಒಳ್ಮೊಗ. beautiful face. ನಲ್ಲರೊಳ್ಮೊಗಂ ನಗೆಮೊಗದೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆಯೆ ಕೂಡುವ ನಲ್ಲರೆ Pb. 4, 28. —ಒಳ್ವರಕೆ. -ಪರಕೆ. a good blessing. ಪಯೋಜಜ ಪಾರ್ವತೀಶರೊಳ್ವರಕೆಯಂ ನಾನ್ತು Pb. 12, 221]. — ಒಳ್ವರಲ್. -ಪರಲ್. a fine stone. (Cpr. 6, 49). — ಒಳ್ವಳೆ. -ಬಳೆ. a nice ring. (Śsv. 3, 10). [— ಒಳ್ವಾತು. -ಮಾತು. a nice talk. ಅಕ್ಕರಗೊಟ್ಟೆಯುಂ ಚದುರರೊಳ್ವಾತುಂ Pb. 4, 31. — ಒಳ್ವೆಣ್ದಿರ್. -ಪೆಣ್ದಿರ್. noble ladies. ಪೆಣ್ಬಾಸದೊಳ್ವೆಣ್ದಿರನೆರಡೋಳಿಯೊಳ ಮಿರಿಸಿ Pb. 9, 28 va. — ಒಳ್ವೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. good name, fame. ಪಾಣ್ಡವ ಬಲದೊಳ್ವೆಸರಱಿಕೆಯ ನಾಯಕಂ ಕೃತವರ್ಮನಂ Pb. 12, 60 va.]. — ಒಳ್ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. beautiful lustre (Śsv. 1, 77). — ಒಳ್ವೆಟಿ. ಚೇಟಿ. suitable erotic movements, etc. (Rśv. 11, 83). — ಒಳ್ವರಲ್ದಿರಿ. -ಅರಲ್-ತಿರಿ. to wander about in search of nice flowers (Śsv. 2, 39). [— ಒಳ್ವಲಗು. -ಅಲಗು. sharp blade. ಒಳ್ವಲಗಿನ ಶರತತಿಯಿಂ ಕೊಳ್ವಕೊಳೆನ್ದಂಗರಾಜನಸುರನನೆಚ್ಚಂ Pb. 12, 12. — ಒಳ್ವಾನೆ. -ಆನೆ. noble elephant. ಒಳ್ವಾನೆಗಳ್ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿದುವೊನ್ದು ಲಕ್ಕ ತುರಗಂ ಪತ್ತೆಣ್ಬು ಲಕ್ಕಂ Pb. 10, 117]. — ಒಳ್ವಾಳ್. -ಆಳ್. a good man or servent. (Śmd. 84. 214 Mdb.). [2, a hero. ಬೆಳ್ವಾಳ್ವೆ ಪೊಳೆವು ದೋಱುವುದೊಳ್ವಾಳ್ಗೆ ಪೊಡಪ್ಪುದೋರ್ಪುದು Pb. 12, 12]. — ಒಳ್ಳಿಹ. -ಇಹ. truth or goodness being therein: true, good, nice, etc. ಒಳ್ಳಿಹ ಹಸು (ಗೋಮತಲ್ಲಿಕೆ Hlā.). ಒಳ್ಳಿಹ ನುಡಿ (ಸುವಚನ Nr.). ಒಳ್ಳಿಹ ನುಡಿಯುಳ್ಳಾತನು (ಪಚನೀಸ್ಥಿತ Nr.). ಒಳ್ಳಿಹ ನೋಟವು (ವಲ್ಗು ದರ್ಶನ Nr.). ಒಳ್ಳಿಹನಲ್ಲದ ಅರಸನುಳ್ಳ ದೇಶ (ರಾಜನ್ವನ್ತ್, etc. Nr.). ಒಳ್ಳಿಹ ಮಣ್ಣು (ಮೃತ್ಸೆ, etc. Hlā.). ಒಳ್ಳಿಹ ಕುದುರೆ (ಉತ್ತಮವಾಜಿ Nn. 12). ಒಳ್ಳಿಹ ಗತಿ (ಸದ್ಗತಿ); ಒಳ್ಳಿಹ ಗುಣ (ಸದ್ಗುಣ 66. 113). ಒಳ್ಳಿಹ ಕುಲ (ಸತ್ಕುಲ 129). see Nn. 25. 30. 68. 107. 114. 115. 116. 146. 160. 161. 163. 167; Bp. 21, 30; 55, 32; 58, 46. — ಒಳ್ಳುಣಿಸು. -ಉಣಿಸು. a good meal; good food. (Śmd. 214). — ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. good, eatable oil, gingely oil.

-ಒಳ್ oḷ. 3. = -ಉಳ್ 2, -ಒಳು 2. that is hidden: the inside; inner; in; into; among; at; with; on; etc. (ಅಲ್ಲಿ Śmd. 145. 115; *cf.* ಉಳಿ 1). ಶ್ರೋತ್ರದೊಳ್, ಶಾಸ್ತ್ರಮುಖದೊಳ್ (1). ಇದಱೊಳ್ (3). ನಾಱಿಗೆಯೊಳ್ (28). ಮಾತಿನೊಳ್ (61). ಸಪ್ಪುಗೆಗಳೊಳ್, ಆತನೊಳ್ (143). ಕೊಳದೊಳ್ (145). ದೇವರೊಳ್, ಕಾದುವರೊಳ್, ಮೊಗದೊಳ್, ವೀರದೊಳ್ (163). ಕೊಡಲಿಯೊಳ್, ಗದೆಯೊಳ್, ಕಿವಿಯೊಳ್ (165). ಕೆಯ್ಯೊಳ್ (145). ದಿವಸದೊಳ್ (167). ದಿನದೊಳ್ (262). ಪವಣೊಳಮ್ ಆ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳಂ (122). ಎಲ್ಲ ಅಂಗಮ್ ಎಲ್ಲ ಧನಮುಮನ್ ಎಲ್ಲ ಎಡೆಯೊಳಮ್ ಎಲ್ಲ ತೆಱದೊಳಂ ಕುಡುಗೆ, ಎಮ! (183. 208). ತಲೆಯೊಳ್ ಇರ್ದ ಮಾಣಿಕಮಂ ಚೂಡಾಮಣಿ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಒಳ್ (Śm. 3. 19). see also Śm. 7. 20; Cpr. 7, 92 va.; Rśv. 5, 125; 6, 11 va. and 24 va.; 9, 26; 13, 10; 13, 95 va.; J. 19, 7; 33, 21. — ಒಳಂಕೆ. -ಅಂಕೆ. control (My.). — ಒಳಟ್ಟೆ. -ಅಟ್ಟೆ the inner sole of a shoe (C.). — ಒಳಡಂಗು. -ಅಡಂಗು. to hide oneself. ಇಡಿದ ಇನ್ಧನದೊಳ್ ಫಣಿ ಒಳಡಂಗಿ (Rśv. 9, 25). — ಒಳಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. an inner branch. (Śmd. 112. 223). — ಒಳ್ಕೊಳ್. to undertake (Cpr. 2, 85). — ಒಳ್ದಿರುಳ್. -ತಿರುಳ್. the marrow (Bp. 11, 34). —ಒಳ್ದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. thigh-in: thigh-connexion. [ಪೊಳೆವೊಳ್ದೊಡೆ ತೆಱಪಾದರ್ದೆಯುಂ ನಟ್ಟುವನ್ದು ತನ್ನುನಿಪತಿಯಾ Pb. 2, 42]; (Cpr. 4, 47). ಒಳ್ದೊಡೆಯ ಸನ್ದು, the joint connected with the thigh, the knee (ಮೊಣಕಾಲ್ Śmd. I). 2, the inner side of the thigh (J. 11, 9). — ಒಳ್ದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. the inner part or middle of a stream (J. 9, 24). [— ಒಳ್ನೆಱಿ. an inner folder. ಚೆಲ್ವಿಂ ಪೊದೞೊಳ್ನೆಱಿಯನೆಡದ ತೋಳ್ ಸೋಗೆಯಂ ನೂಲಕೊಂಗಲ್ Ap. 11, 16]. — ಒಳ್ಮನೆ. -ಮನೆ. an inner house or room (C. Bp. 5, 50). [—ಒಳ್ಪೊಕ್ಕು. -ಪೊಕ್ಕು. having entered into. ಇದಿರೊಳ್ ನಿನ್ದೊಡೆ ವಜ್ರಸ್ತೈರಿಸನಿರಲ್ಕೆಡೆಮ್ಮೊಳೊಳ್ಪೊಕ್ಕು ನಿಲ್ಪುದು ನೀನೆನ್ದು ಕಡಂಗಿ ಕಾಲ್ವಿಡಿವ ಪೋಲ್ Pb. 4, 24]. — ಒಳ್ಪುಡೆ. -ಉಡೆ. = ಉಳ್ಪುಡೆ. (Grj. 3, 47).

ಒಳ್ oḷ. = ಒಳು, etc., ವಳ್ q. v. a leather strap.

ಒಳ oḷa. 1. the inside. (Śmd. 70). (Tu. ಉಳ). dative ಒಳಕ್ಕೆ (Si. 239. 431; *only* in Si.), ಒಳೀಕೆ (My.), ಒಳಯಿಂಕೆ. ಒಳಯಿಂಕೆ ಅಬ್ದಿ (Bp. 51, 80). [mind. ಮೃಗದ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ನಿಸದಮೆಸೆವುದು ಬಲ್ಲಾಳ ಬಿಲ್ವಲ್ಕೆ ತನ್ನೊಳಮಿಸಃವನ್ತೆ ಲೇಸಪ್ಪುದು Pb. 5, 47]. — ಒಳ ಅಟ್ಟ. a loft in a house. (Śmd. 70). — ಒಳ ಅನುಭವ. internal experience (Si. 387). — ಒಳಕಲಂ. a subordinate paragraph (My.). — ಒಳಕಾಲು. the side of the phalanges of the foot (My.). — ಒಳ ಕುಱುವ. an inner island (Bh. 2, 4, 10). — ಒಳಕೆಯ್. 1. the palm of the hand (Śmd. 78; Bp. 21, 43; My.). the inside (My.). — ಒಳಕೆಯ್. 2. = ಒಳಗೆಯ್. to do, or put, inside (of oneself): to take in, to inclose, to comprise (in oneself), etc. (ಅನ್ತಃಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Cpr. 1, 101 va.; Rśv. 3, 21; 7, 17 va.; 8, 42; Śsv. 1, 31). *cf.* ಒಳಕೊಳ್. — ಒಳ ಕೆಯ್ಸು. to cause to take in, etc. ನಲಿನನಾಲಮಂ ಬಳಸಿ ತಳ್ತ ಅಲಿಮಾಲೆಯ ಲೀಲೆಯನ್ ಒಳಕೆಯ್ಸಿ, ನೀಲರತ್ನದ ಕಡಯುಮಂ ಪದಾಗ್ರದೊಳ್ ಅನ್ದಂಗೊಳಿಸಿ (Rśv. 13, 59 va). — ಒಳ ಕೊಳ್. = ಒಳಗೊಳ್. to inclose; to comprise; to contain; to assume; to unite with oneself. [ನಿನ್ನ ಯಶೋರಾಶಿಯುನಿನ್ದು ದ್ಮು

ತಿಯ ನಿಕಾಶಮನೊಳಕೊಳ್ಳುಮಳವಿಗಱಿದಿರ್ದುದುಮಂ Kr. 3, 95; Pb. 1, 15; Ap. 1, 63 va.; ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ನೀನಲ್ಲದೊಳಕೊಮ್ಬುವ ರಿಲ್ಲಯ್ಯ Bv. 55]. see Śmd. 208; Abh. P. 4, 24; 11, 83; Grj. 2, 106 va.; Bp. 3, 30; 26, 13; 37, 5. 35. 38; Rśv. 5, 115 va.; 6, 24 va.; J. 6, 3; 29, 35. — ಒಳಕೋಟೆ. an inner fort. (Śmd. 209)— ಒಳ ಗಡೆ. -ಕಡೆ. the inner side, the inside (B. 5, 210; My.); inside (Si. 83. 205; My.). 2, meanwhile (B. 2, 33; My.). 3, before (B. 4, 10). 4, afterwards, later (My.). — ಒಳಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. an inner pair of scissors. ಜ್ವರಗುಲ್ಮ... ಕೃಚ್ಛ್ರಾದಿರೋಗಗಳು ಕರುಳಿನ ಒಳಗತ್ತರಿಯ ಹಾಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿಸುವ ಪರಿಪರಿಯ ವ್ಯಾಧಿ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). —ಒಳಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. an inner, essential fragrance (Bp. 1, 7). —ಒಳಗುಟ್ಟು. a secret (C.). — ಒಳಗುಡಿ. an inner apartment. ಒಳಗುಡಿಯ ಹಾದರ (Bh. 2, 2, 78). 2, the inner part of a temple (My.). — ಒಳಗುನ್ದುವಿಕೆ. -ಕುನ್ದುವಿಕೆ. mental agony, anxiety (ಆಧಿ, etc. Si. 70). —ಒಳಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. = ಒಳ ಕೆಯ್ No. 2. (V. 23, 10). — ಒಳಗೊಳ್. = ಒಳಕೊಳ್. (J. 26, 11; 29, 35). — ಒಳ ಚಾಚು. to inclose, to tuck in (Rām. 3, 6, 5).— ಒಳಚುಚ್ಚು. an inward piercing (Bp. 40, 61). — ಒಳಜ್ವರ. a bone-pervading latent fever (C.). — ಒಳಡೊಂಕು. bending inward. — ಒಳಡೊಂಕು ಕಾಲ್. a bandy-leg (Bp. 58, 49). — ಒಳತೊಡಕು. entanglement in or among (see s. ಬಿರಲು ಚಾಳಿ). — ಒಳತೋಟಿ. internal war or strife (Bh. 1, 8, 1). — ಒಳದವಡೆ. the inner side of the lower cheek (My.), or of the jaws (Si. 214). — ಒಳದಾರಿ. a bye-road, a near path (C.). — ಒಳದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to inclose (Bh. 6, 4, 67). — ಒಳದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. = ಒಳ್ತೊಡೆ No. 2. (My.). — ಒಳನಾಡು. an inland country (My.). — ಒಳಪಡಿ. that which is put in scales to produce equipoise (My.). — ಒಳ ಪಡಿಸು. to cause to yield; to seduce (My.; Si. 446); to make subordinate, etc. etc. (My.). — ಒಳ ಪಡು. to succumb; to yield (My.); to be subordinate (as a son to his father, in ಒಳ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, My.); to be subject to (as one's debts to his property, My.); to be charged upon (as one's debts upon his assets, My.); to be merged (as several smaller debts into a larger one, My.). — ಒಳ ಪುಗಿಸು. to cause to enter in or among (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 13, 104 va.). — ಒಳ ಪುಗು. to enter in, etc. (ನಡುವೆ ಪುಗು Śmd. 149). [ನೀಳಾಂಜನೆ ... ಒಳ ಪೊಕ್ಕಳ್ ಭೋಂಕೆನೆ ನಿಖಿಳ ಜನಾನ್ತರಂಗಮುಂ ರಂಗಮುಮಂ Ap. 9, 19]; see Cpr. 5, 39 va.; Śmd. 28; Grj. 10, 105; Bp. 57, 37; 60, 31; Bh. 1, 8, 53; Rśv. 5, 24; J. 9, 14. [— ಒಳಪೊಯ್. to pour or cast into. ಮುರಾರಿಯ ತಂಗೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು ಚಚ್ಚರಮೊಳಪೊಯ್ದು ನೀಂ ನಿನಗೆ ಮಾಡುವುದೆನ್ದು Pb. 4, 34]; (Cpr. 1, 101 va.). — ಒಳಬಾಗಿಲ್. an inner door (ಅನ್ತರ್ದ್ವಾರ, etc. Si. 110). — ಒಳಭಾಗ. an inner part (My.; G.). — ಒಳಮಗ್ಗಲು. the inner side (B. 4, 141; My.). — ಒಳಮಟ್ಟ. = ಒಳಾಯ. (My.; Mg. ಒಳಮಟ್ಟು). — ಒಳಮನೆ. an inner apartment (ಅನ್ತರ್ಗೃಹ Si. 416).— ಒಳಮಾತು. a secret or private communication (My.). — ಒಳಮುಚ್ಚಕ. a low diffuse plant, Neptunia triquetra Benth. (Z.). — ಒಳಮೆಯ್. the inner (or lower) side (B. 3, 36; 4, 70; My.). — ಒಳವಾಲಂಗೊಳ್. -ಬಾಲ -ಂ-ಕೊಳ್. to draw in the tail (Śmd. 78). — ಒಳವಾಲ ಹಾಕು. to lose, not to win (My.). — ಒಳವುಸಲು. -ಉಸಲು. breath inhaled (S. Mhr.). — ಒಳಸಂಚು. a secret design, a plot, intrigue (B. 4, 9. 20; My.; Tu. ಉಳಸಂಚಿ). — ಒಳ ಸಾರ್. = ಒಳ ಪೊಗು. (G.). — ಒಳಸಾಲ. a secret debt (C.). — ಒಳಸೆಱಗು. the end of a woman's cloth that is tucked inside (My.). — ಒಳ ಸೋರ್. to fear: to flinch, to withdraw (ಅಕ್ಕುಳಿಸು, ಮೆಯ್ದೆಗೆ, ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟು, etc., ಅಪಸರಣ Śs.). [ಎನ್ನಿದಿರಾನ್ತೆಯನ್ತೆ ಕಲಿಯಾಗೊಳಸೋರದಿರೆನ್ದು ಭೀಮನೋರನ್ತೆ ಕನಲ್ದು ತಿಣ್ಣಮಿಸೆ Pb. 10, 98]; (Cpr. 5, 19; Abh. P. 11, 51 va.; Śsv. 4, 115). — ಒಳ ಹೊಗು. = ಒಳ- ಪುಗು. (Si. 85). — ಒಳಹೊಟ್ಟೆ. the stomach (ಕೋಷ್ಠ, ಅನ್ತರ್ಜಠರ Si. 416); the inside of the belly (My.). — ಒಳಾಗ್ರ. -ಅಗ್ರ. the inner place or garden; that is indigenous, not imported (used with regard to fruit), as ಒಳಾಗ್ರದ ಅಡಿಕೆ, -ಬಾಚೆ (My.). — ಒಳಾಯ. -ಆಯ. intermediate space (C.).

ಒಳ oḷa. 2. = ಒಳಪು, ಪೊಳಪು 1. shine, blaze (*cf.* ಉಳ್ಕು3). see ಉಳ್ಪೊಳ.

ಒಳಗನೆ oḷagu-ane1. inside, in, into. (Te. ಲೋನೆ). [ಶಾಮ್ಯ ವನದೊಳಗನೆ ನೀಲ ಪರ್ವತದ ಮೇಗನೆ ಪೋಗಿ Pb. 4, 12 va.; Ap. 12, 75 va.]. ಮಣಿಮಯಮನ್ದಿರದ ಒಳಗನೆ ಪೊಕ್ಕು (Rśv. 10, 5 va.).

ಒಳಗು oḷagu. that is inside (Śmd. 145; J. 8, 42); the inside, the inner part; the heart; a secret; within; in; into; etc. [ಕಾಲನಂಚನೆಗೆಯ್ಮಲ್ ಬಗೆದು ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗದೊಳಗನೆ ಮುನ್ನಿಟ್ಟೊಡಗೊಣ್ಡು Pb 13, 51 va.]; (Cpr. 5, 42). Acc. ಒಳಗಂ (Śmd. 149 Cm.); Gen. ಒಳಗಣ [ಕನಕ ಗೋಪುರಂಗಳೊಳಗಣೆರಡು ದೆಸೆಯ ಗುಣಣೆಯಿಂ ವಿಳಾಸಿನಿಯರ ಗಡಣೆಯಿಂ Pb. 1, 58]; (Śmd. 135; Bp. 18, 12. 59; 37, 1; 41, 21; 48, 20; 56, 24, 32; 57, 42; J. 6, 6; 11, 17; Si. 319), ಒಳಗಿನ (Si. 267. 342; B. 1, 24; 3, 119); Dat. ಒಳಗಣ್ಗೆ (Rśv. 10, 31 va.); Abl. ಒಳಗಣಿಂ (Śmd. 135), ಒಳಗಿನ (B. 3, 80. 81; 5, 35), ಒಳಗಿನಿನ್ದ (Si. 269. 380). ಬಸುಱೊಳಗು (ಅನ್ತರ್ಜಠರ, ಕೋಷ್ಠ); ಮನೆಯೊಳಗು (ಅನ್ತರ್ಗೃಹ, ಕೋಷ್ಠ Nr.). ಸಮುದ್ರದೊಳಗಣ ಕ್ರೂರಸತ್ವಂಗಳಂ ಯಾದಸ್ಸು ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕೆಲದ ಲುಂ ಒಳಗಣ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಸೋಪಾನಂ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣ ರಾಶಿ (ಹಸ್ತಿನಖ); ನವಿಲ ಗಱಿಯೊಳಗಣ ನಯನಾಕಾರಮ್ ಆಗಿರ್ದ ಬಣ್ಣ (ಚನ್ದ್ರಕ), ನೀರೊಳಗಣ ಚಿಪ್ಪು (ಶಮ್ಬೂಕ); ಅರಸಿನೊಳಗಣ ದಾರವಟ್ಟದೆಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಾನ್ತ ಎನಿಸುಗು; ಒಳಗಣ ಬಾಗಿಲು (ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ); ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಣ ಶಿಶು (ಭ್ರೂಣ Nr.). — ಒಳಗಣಂ. -ಅಂ 3. (Śmd. 136). a man who is within, etc. — ಒಳಗಾಗು. -ಆಗು. to expose oneself to, to become a butt for, to incur; to get into the power of; to submit, to submit oneself, to be subject. see Bp. 16, 10; 24, 70; 28, 20. 36; J. 1, 6; 5, 67; 11, 15; 17, 35; 27, 17; B. 3, 33; 4, 2. 89; 5. 2. — ಒಳಗಾಱು. -ಆಱು. the heart or courage to go out or to fail (Grj. 4, 120 va.). — ಒಳಗಿನ್ದೊಳಗೆ. -ಒಳಗೆ. secretly, privily (C.; B. 4, 139). — ಒಳಗು ಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give out or reveal a secret. ಒಳಗುಗೊಡುವುದು (ಉಪಜಾಪ Hlā.). — ಒಳಗುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. (= ಒಳ ಕೆಯ್ಸು). to cause to take in, etc. (Śsv. 2, 42 va). — ಒಳಗುದೋಱು. -ತೋಱು. to reveal a secret. (Bh. 5, 3, 49). ಒಳಗುದೋಱುವದು (ಉಪಜಾಪ, ಭೇದ Mr. 457). — ಒಳಗು ಮಾಡು. to subdue, to put into shade (Cpr. 1, 130). — ಒಳಗೊಳಗು. rep. (Bp. 61, 62).

ಒಳಗೆ oḷage. = ಒಳಗು. in the inside, inside, within, in, into, (on, with), etc. (C.). (Śmd. 145). [ಚಲಿತ ನಿಲವಣ್ಣದೆ ಮೆಕ್ಕಳವೊಳಗೆ ಸುಱಿದರಸಂ ಮನದೊಳ್ ಮುಳಿದಸಿಯನೆ ನೋಡಿ ಪರಿವಾರದವರ್ Kr. 2, 151; Pb. 1, 58]. ಕವಿ ಪೊಱಗೆ ಇರೆ, ಕೀಱ್ ಒಳಗೆ ಇರೆ (145). ಬನದೊಳಗೆ (73). ಉಡಿಯೊಳಗೆ (125). ಕನ್ನಡದೊಳಗೆ (115). ನೆಲದೊಳಗೆ ಉಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಂ ನೀರೊಳಗೆ ಒಳವು; ಒಡಲೊಳಗೆಯುಂ ಕೋಷ್ಠಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಅವುದಾನೊನ್ದಱೊಳಗೆ ಪೋಲಿಸುವುದು (ಉಪಮೆ); ನಾಲ್ಕು ಭಾಗದೊಳಗೆ ಒನ್ದು ಭಾಗ ನೀರ ಬೆರಸಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರ); ಹಗೆಯರಿಬ್ಬರೊಳಗೆ ವಿರೋಧ ಹುಟ್ಟಿಸುಹ (ಭೇದ); ಕೊರಲೊಳಗೆ ಇಱಿಯಲ್ ಇಕ್ಕುವುದು ನಿವೀತಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Nr.). ಏಱು

ದಿವಸದೊಳಗೆ or ಏಳು ದಿವಸಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, within seven days (C.; Si. 316). see Cpr. 7, 60; 7, 92 va.; Bh. 1, 8, 34. 48. 69; 2, 4, 7; 2, 13, 13; Śm. 20. 42. 48. 111; Rśv. 6, 23; 10, 31 va.; Si. 64. 216. 316. 321. 369. 376. — ಒಳಗಿರ್. -ಇರ್. to be inside or in. 2, to meddle in or with (Bp. 60, 40). — ಒಳಗೆ ಸೇರು. to go inside; to sink, as an eye (C.; B. 4, 41). — ಒಳಗೊಳಗೆ. rep. [ಅರಸನ ಕೋಷ್ಠಾಗಾರದ ಕರಣಂಗಳ ಕಾಪನೆಯ್ದೆ ಬಂಚಿಸಿ ಕಳ್ದಂ ಕೆದೆದುವೊಳಗೊಳಗೆ ಸುಱುಯುತ್ತಿರೆ ನೃಪನದನಱುದು ಪಿಡಿದು ತರವೇೞ್ದಾಗಳ್ Ap. 5, 15]; (Bp. 3, 14. 25; 43, 25; 57, 48; J. 19, 17).

ಒಳೆತು oḷ$_2$-atu. = ಒಳಿತು, etc. that is good, etc. (S. Mhr.).

ಒಳೆದು oḷ$_3$-adu$_1$. that is within, the inner part (My.).

ಒಳೆಪು oḷapu. = ಪೊಳೆಪು 1, etc. (My.).

***ಒಳೆಬೊಳ್ಳೆತನ oḷaboḷḷetana.** worthlessness. ಎನ್ನ ಭಕ್ತನೆನ್ದಪ್ಪುರು: ಎನ್ನ ಹೊಱ ಹಂಚಿ ಒಳಬೊಳ್ಳೆತನವನಱಯರಾಗಿ! Bv. 305.

ಒಳೆಱು oḷaṟu. ಒಳಱ್. to sound, to cry, to roar [ಭಯಪ್ಪೆರಸೊಳಱಿ ನೆಗೆದುದಾ ವನಕರಿ ಶರಭ ಕಿಶೋರ ಕಂಠ ಗರ್ಜನೆ ಬನದೊಳ್ Pb. 5, 91]; (Cpr. 5, 76; ರಾವ Śmd. Dh.; ಧ್ವನಿಗೆಯ್ Śmd. 184 Cm.; Śsv. 2, 15; T., M. ಉಳಱು; cf. ಒದಱು 1). ಒಳರ್ದು (Rśv. 13, 138 va.).

ಒಳೆಲೆ oḷale. a bivalve shell used in feeding children (Bp. 15, 13; My.).

***ಒಳೆಲೊಟ್ಟೆ oḷalotte.** veiled falsehood. ತನು-ಮನ-ಧನವ ಹಿಡಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಮಾತಿನ ಬಣಬೆಯ ಒಳಲೊಟ್ಟೆಯ ನುಡಿವರೂ ನೀವೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿರೇ Bv. 202.

ಒಳೆವರತೆ oḷavarate. = ಒಲವರತೆ. pleasure, love (B. 5, 85).

ಒಳೆವು oḷavu. the inside; a secret (My.; Te.; T., Tu. ಉಳವು). see ಕಣ್ಣೊಳವು, Prv. s. ಮಗ 1. 2, authority, control. ಈ ಸ್ಥಲವು ನನಗೆ ಒಳವು (My.). — ಒಳವುಕುದುರೆ. a stallion (Sd.).

ಒಳಿಗ oḷiga. = ಉಳಿಗ 1, q. v.

ಒಳಿತು oḷ$_2$-itu. No. 2. = ಒಳೆತು, ಒಳ್ಳಿತು, ಒಳ್ಳಿತ್ತು q. v. that is good, etc. (C.). ಶುಭ, ಮಂಗಳ, ಕಲ್ಯಾಣ, etc. ಒಳಿತಕ್ಕೆ ಪೆಸರ್ (Mr. 26). ಅವನನ್ನು ಒಳಿತಾಗಿ (well) ತಳಿಸಿದರು (B. 1, 23; 2, 31). ನೀವು ಒಳಿತಾಗಿದ್ದೀರೋ? (3, 67). ತನ್ನ ಒಳಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ದುಡಿಯ ಬೇಕು (3, 115). ನಾನು ಒಳಿತಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ (4, 197). — ಒಳಿತು ಕೆಡಕು. that is good and that is bad (C.; B. 3, 53). — ಒಳಿತು ಹೀನ. = ಒಳಿತು ಕೆಡಕು. (C.; B. 4, 14. 89).

ಒಳಿಱ್ oḷiṟ. = ಅಳಿಱ್, q. v.

ಒಳು oḷu. 1. = ಒಳ್ 2, etc. — ಒಳುಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. good or true Kannaḍa (Subhāṣitanītikāṇḍa). — ಒಳುದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. a nice, beautiful thigh (Bp. 42, 23). — ಒಳುನಾರಿ. a good woman (ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ Mr. 306). — ಒಳುನುಡಿ. = ಒಳ್ನುಡಿ. a good, clever word or speech (Bp. 42, 8). — ಒಳುನುಡಿಕಾಱ. = ಒಳ್ನುಡಿಕಾಱ. a man who uses true, good, or clever words or speech; an eloquent man (ವಾಚೋಯುಕ್ತಿ, ಪಟು, ವಾಗ್ಮಿ, ವಾವದೂಕ Nr.). — ಒಳುಮಾಟ. a good, pious deed (Bp. 4, 46). — ಒಳುಮೊಗ. a good, fine face (Bp. 5, 25). — ಒಳುರೂಪು. a good form (see Mr. s. ಪರಭಾಗ). — ಒಳುವೆಣ್ಣಾಸು. -ಪೆಣ್ಣಾಸು. a good woman (ವರಸ್ತ್ರೀ, ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ Hlā.). — ಒಳುವೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. a good name (Kk. 106.). — ಒಳುಸೂಱುಮಾತು. a good, nice sūḷumātu (Bp. 42, 4).

-ಒಳು oḷu. 2. = -ಒಳ್ 3, etc. (My.). ಕಾನ್ತನ ಹತ್ತಿರ ಬಹ ಸಮಯದೊಳು ಸಮ್ಭ್ರಮದಿಂ ಮಾಡುವ ತೊಡಿಗೆಯ ಪಲ್ಲಟ (ವಿಭ್ರಮ); ಏಕಧುರನ್ ಅಹ ಎತ್ತಿನೊಳು ಏಕಧುರೀಣ, etc. ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Bp. 14, 29; 37, 56; 53, 31; Śm. 17.

ಒಳು oḷu. = ಒಳ್, ಒಳೆ, ವಳ್ q. v. a leather strap. ಒಳ್ನು ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Śmd. II).

ಒಳುಪು oḷupu. = ಒಳುಹು, q. v. (ಮಜ್ಜಾಸಾರ Mr. 497, o. r. ಒಳುಹು).

ಒಳುಹು oḷuhu. = ಒಳುಪು, ಒಳ್ಪು q. v. essence; property, possession; trueness, goodness, excellence, superiority. superior merit, etc. (ಪರಭಾಗ, ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷ Hlā., Mr. 456; see ಒಳುಪು).

ಒಳೆ oḷe. = ಒಳು, etc. (ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ Kk. 81, Śm. 41; MSS. ಪೊಳೆ & ವಳೆ).

ಒಳ್ತನ oḷtana. = ಒಳ್ಳಿತನ. the state of being good, etc. (ನೆಱವಣಿಗೆ Bhn. 34).

ಒಳ್ತು oḷtu. = ಒಳಿತು etc. (V. 4, 28).

ಒಳ್ಪು oḷpu. = ಒಳುಪು, etc. (ಎಡ್ಡ Ct. I, 6; ಲೇಸು II, 81; ವೃಷ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು Nn. 16; ಜಾತ್ಯ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 74; ಪ್ರಸನ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 120; ಸ್ವಸ್ತಿ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 138). [ಪೊಳೆವುವೊಳ್ಪಿನೆನ್ನೀ ಕರ್ಪೋರತ್ಪಲಮುಮನಾಕ್ರಮಿಸುವುದಿದು Kr. 3, 117; Pb. 1, 4; Ap. 1, 37]; (Cpr. 2, 65; 5, 115). ಒಳ್ಪಿಂ (Śmd. 2. 61. 63; Kk. 3). ಒಳ್ಪಿನ್ದ (Śmd. 17). ಬಹಳದ ಒಳ್ಪುಮಂ ತೆಗೆವುದು (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ Nr.). see Abh. P. 7, 80; 11, 22; Grj. 10, 108. 114; V. 14, 52; Śsv. 1, 84; J. 18, 36; 28, 61; 30, 15.

ಒಳ್ಳಿ oḷḷi. = ಉಳ್ಳಿ 1, etc. see ಬಳ್ಳೊಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ.

ಒಳ್ಳಿತು oḷ$_2$-itu. No. 2. = ಒಳಿತು, ಒಳ್ಳಿತ್ತು. (Śmd. 95). that is; that is true; that is good, auspicious, nice, handsome, excellent, well, etc. (ನಲ್ Ct. II, 97; ಎಡ್ಡ II, 24; ಶ್ವಃಶ್ರೇಯಸ, ಕಲ್ಯಾಣ, etc. Hlā.; ಪುರುಳ್ Bhn. 11; ಸಡಗರ 56; ವಿಕಟ, ಸುರಭಿ, ವಿವಕ್ಷಿತ, ವೃಷಭ Hlā.; ಸಮಾನ Nr.; ವೃಷ, ಒಳ್ಪು Nn. 16; ಪ್ರಮಾಣ, ಮಂಜುಳ 139; ಸ್ವಸ್ತಿ Mr. 532; My.). [ಗಮ್ಭೀರ ವಾಣಿಯುಮಂ ಕಣ್ದು ಕರಂ ಮನವೇಗೊಂಡು ಕರಮೊಳ್ಳಿತೆನ್ದು ಕಂಕಭಟ್ಟನನಿರಿಸಿದಂ Pb. 8, 53 va.]. ಒಳ್ಳಿತಕ್ಕೆ (Hlā.). ಒಳ್ಳಿತಱಲ್ಲಿ (Hlā.). ಒಳ್ಳಿತಱಿ (Mr. 532). ಒಳ್ಳಿತಂ ಗೆಯ್ವುವ (ಶುಭಂಯು, etc. Hlā.). ಮಿಗೆ ಒಳ್ಳಿತಂ ಮಾಟ್ಪವಂ (ಶುಭಯುತ Mr. 240). ಒಳ್ಳಿತಪ್ಪ ಹಸು (ಗೋಮತಲ್ಲಿಕೆ Mr. 180). ಒಳ್ಳಿತಹ ರತ್ನ (ಸುರತ್ನ Nn. 30). its plural is ಒಳ್ಳಿದುವು (Śmd. 119, 120). see Bp. 21, 12; 47, 14; Bh. 2, 13, 47; J. 4, 3; 12, 19; 17, 41; 19, 3; 23, 10; 28, 36. [-ಒಳ್ಳಿಕೆಯ್ to do good. ಘೋರವೀರಂ ತಪಮೆಪ್ಪಿನಂ ನೆಗೞ್ದ ತತ್ಸಚಿವೋತ್ತಮನೊಳ್ಳಿಕೆಯ್ದಂ Ap. 2, 61]. — ಒಳ್ಳಿತಂ. = ಒಳ್ಳಿದಂ. a good, excellent man (ವೃಷಭ Mr. 467). — ಒಳ್ಳಿತವಂ. -ಅನಂ. = ಒಳ್ಳಿತಂ. ಸಲೆ ಒಳ್ಳಿತವಂ (ಮೃತ್ತಕಾಣ್ಡ Mr. 240).

ಒಳ್ಳಿತ್ತು oḷ$_2$-ittu$_1$. = ಒಳ್ಳಿತು [ಈಗಳೆನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂ ದೊರೆಕೊಣ್ಡುದೊಳ್ಳಿತ್ತುಪ್ಪುದುಂ Pb. 1, 118 va.]; (Śmd. 95. 96; ಪ್ರಾಗ್ರ್ಯ, ಅಪರ, ವರೇಣ್ಯ, ವರ, ಶ್ರೇಷ್ಠ, ವಲ್ಗು, ಶುಭ, etc. Hlā.; ವಾಮ, ಮನೋಹರ Nn. 24; ಒಳ್ಪು 120; ಸ್ವಸ್ತಿ, ಒಳ್ಪು 138). ಒಳ್ಳಿತ್ತಱಲ್ಲಿ (Nn. 150). ಒಳ್ಳಿತ್ತ ಹಸ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀ (ಸದ್ವನಿತೆ 167). see Śmd. 69; Bp. 18, 29; 28, 22; 45, 1.

ಒಳ್ಳಿದ oḷḷida. a good, etc., man (ಶಾಲಿ, ಶ್ರೇಯಸ್, ಅಧೃಷ್ಟ, ಶಾಲೀನ, ಶಾರದ, ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಉದ್ಧ Hlā.). ಒಳ್ಳಿದಂ [ಕವಿಗಳ ನಾಮಧಾರಕ ನರಾಧಿಪರೊಳೀಯೊಳೀತನೊಳ್ಳಿದಂ Pb. 1, 10; ದೇವನೊಳ್ಳಿದನೆನ್ದು ಮುಯ್ಯಾನಲು ಬೇಡ! ಕಱಕಟ ಕಾಡಿದನೊಳ್ಳಿದನೆ? Bv. 148]; (Śmd.

184; Abh. P. 11, 26). ಒಳ್ಳಿದರ್ (Śmd. 121). see its conjugation 257. 298. 121. ಒಳ್ಳಿದರೊಡನೆ ಇರ್ದು, ಕಳ್ಳನ್ ಒಳ್ಳಿದನ್ ಅಕ್ಕುಂ; ಒಳ್ಳಿದ ಕಳ್ಳನೊಡನಾಡೆ, ಅವ ಶುದ್ಧಕಳ್ಳನೇ ಅಕ್ಕು (Sp.).

ಒಳ್ಳು oḷḷu. 1. = ಒರಲ್, etc. (C.). — ಒಳ್ಳುಕಲ್ಲು. = ಒರಳುಕಲ್ಲು. (C.).

ಒಳ್ಳು oḷḷu. 2. = ಬಳ್ಳು. an old jackal (R.; Te. ವರಡು, ವರುಡು, ಓಡಿ; T., M. ಓರಿ).

ಒಳ್ಳೆ oḷḷe. 1. goodness, etc. (see ಒಳ್ಳಿತು); (good, etc.). its genitive is ಒಳ್ಳೆಯ or ಒಳ್ಳೇ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕೀಲಬೊಮ್ಬೆ (Bp. 14, 4). ಒಳ್ಳೇ ಅದೃಷ್ಟವನ್ತ (Si. 352). ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸ (B. 2, 14). ಒಳ್ಳೇ ಗುಣ (Si. 69). ಒಳ್ಳೇ ನಡತೆ (70). ಒಳ್ಳೇ ಮಣ್ಣು (100). ಒಳ್ಳೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು (353). ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿಗೆ ಸುಳ್ಳೇ ಪ್ರಧಾನ (Prv.). — ಒಳ್ಳೆ ಒಳ್ಳೆ. rep. (B. 5, 197). — ಒಳ್ಳೆ ಕೆಯ್. to do what is good or fit; to be befitting. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಕೆಯ್ವುದು (ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ Hlā.). — ಒಳ್ಳೆದು. = ಒಳ್ಳಿತು q. v., ಒಳ್ಳೇದು. that which is good (C.). — ಒಳ್ಳೆಯಂ. -ಅಂ. 3. a good, etc., man. ಒಳ್ಳೆಯನ್ ಇರದ ಊರು (Sp.). — ಒಳ್ಳೆಯವನು. -ಅವನು. = ಒಳ್ಳೆಯಂ. (C.). ಒಳ್ಳೆಯವರ ಮಾನ ಹಳ್ಳೀಲಿ ಹೋಯಿತು (Prv.).— ಒಳ್ಳೆಯವಳು. -ಅವಳು. a good, etc., woman (C.; B. 5, 218).— ಒಳ್ಳೆಯಾಕೆ. -ಆಕೆ. = ಒಳ್ಳೆಯವಳು. (C.). — ಒಳ್ಳೇದು. = ಒಳ್ಳೆದು. (C.). ಒಳ್ಳೇದು ಕೆಡಕು (B. 5, 265). — ಒಳ್ಳೇ ನೀಲಿ. the common indigo shrub, Indigofera tinctoria Linn. (St. & Pl.).— ಒಳ್ಳೇಮೆಣಸಿನ ಬಳ್ಳಿ. = ಮೆಣಸಿನ ಬಳ್ಳಿ. pepper vine (St. & Pl.).

ಒಳ್ಳೆ oḷḷe. 2. = ಉಳ್ಳಿ 2, ಡೊಳ್ಳೆ 2. a kind of amphisbaena. [ಪಡೆವಳ್ಳಂ ಗಡಮಾ ಬಲಕ್ಕೆ ವಲೆ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೆಮ್ಬೊಳ್ಳೆ Pb. 10, 4; ಅಱಿಯದವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಹೆಡೆಯನೆತ್ತಿಯಾಡುವನ್ತೆ ಬೊಳ್ಳಗನ ಭಕ್ತಿ Bv. 668]; (ರಾಜಿಲ ಡುಣ್ಡುಭ Nr., Hlā., Mr. 401; My.; see ಉರಿಸಿಂಗಿ & ರಾಜಿಲ; Tu. ಒಳ್ಳೆ, a water-snake). ಉರಗೇನ್ದ್ರಂಗೆ ಸಮಾನಮ್ ಒಳ್ಳೆಯೆ? (Sś. 62). see ನೀರೊಳ್ಳೆ.

ಒಳ್ಳೆತನ oḷḷetana. = ಒಳ್ತನ. the state of being good, good conduct, propriety, etc. (C.).

ಒಳ್ಳೇತನ oḷḷētana. = ಒಳ್ಳೆತನ. (My.; ಗುಣ, ನಲ್ಮೆ Cb.).

ಒೞಲ್ oḻal. = ಪೊೞಲ್. (J. 20, 26).

ಒೞ್ಕು oḻku. 1. to flow (ಪ್ರವಾಹ Śmd. Dh.; T., M. ಒೞುಗು; Te. ಉಲುಕು; *cf.* ಉಗ್ಗು 3, ಒಡಿ 3, ಒಸರ್ 1).

ಒೞ್ಕು oḻku. 2. the torrent or strong current of a stream [ಒೞ್ಕುಡಿಯುಡ ಕಣ್ಣೀರ ಪೂರಮಾ ಪ್ರೇತಮನೋೞಗಡಿಸದೆ ಸುಡುವುದು ಗಡ Pb. 2, 28]; (ನದಿಪ್ರವಾಹಂ Śmd. I).

ಒೞ್ಗಲ್ oḻgal. the state of being joined or mixed. — ಒೞ್ಗಲ್ಸರಿ. a kind of rain (Rśv. 8, 112).

ಒೞ್ಗು oḻgu. 1. = ಒಗ್ಗು 1. to come or meet together, to unite, to assemble (ಸಮ್ಮೇಲನ Śmd. Dh.; *cf.* ಉಬ್ಬು 1, ಉೞುಗು 1, ಒದಗು 1, ಒಯ್ಯನೆ).

ಒೞ್ಗು oḻgu. 2. = ಒಗ್ಗು 2, ಒಗ್ಗೂ. an assemblage, etc.

ಓ ō

ಓ ō. 1. the fifteenth letter of the alphabet. in MSS., prints, and colloquial language it is often found in the form of ವೋ or ವಾ, when initial (for ವಾ see *e. g.* ವಾಕರಿಕೆ, ವಾಜ, ವಾಟ, ವಾಟೆ). it arises from ಉ *e. g.* in ಕೋಡು, ತೋಡು (Śmd. 250).

-ಓ ō. 2. = -ಒ 2. a contraction of -ಉವ 2 (C.), *e. g.* ಪಡೋ, ಬೀೞೋ (= ಪಡುವ, ಬೀೞುವ, Si. 360). ಆಗೋದು ಹೋಗೋದು ದೇವರಿಚ್ಛೆ, ಹೂಡೋದು ಬಿತ್ತೋದು ತನ್ನಿಚ್ಛೆ. — ಆಗೋ ಪೂಜೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿ, ಊದೋ ಶಂಖ ಊದಿ ಬಿಡುವ. — ಎತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಗೋರು (= ಹೋಗುವವರು) ಇದ್ದರೆ ಸತ್ತ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದೇನು. — ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲ ಕೀಲಿ ಕೊತರೆ ಹೊೞೋರು ಯಾರು? (Prvs.; see ಉಣ್ಣೋರು s. ಕಣ್ಡಗ; Prv. s. ಕೊಳ್ಳು 1). ನಡೆಯೋ (B. 5, 111). ಮಾಡೋದು (5, 317). 2, a contraction that appears in three forms of ಕೊಳ್ಳು 1, *i. e.* ಕೋ = ಕೊಳ್ಳು, ಕೋತ = ಕೊಳ್ಳುತ, ಕೋ = ಕೊಳ್ಳ (C.). *cf.* ಚಲೋ.

-ಓ ō. 3. = -ಒ 4, q. v. (Śmd. 396. 68. 69). *cf.* ಓಹೋ; Sk. ಓ. 1, in questions, etc. (396). ಎಡೞುದನೋ? ಅವನ ನೊಸಲಕ್ಕರಂ ತೊಡೆದುದಕ್ಕುಂ! (69). ಮುತ್ತಿದನೋ? ಇನ್ದೆ ಕೋೞ್ಪೆ ಧೂಳಿಪಟಂ! (69). ಬಿದ್ದನೋ? (Bp. 11, 44). ಎನ್ದೋ? (45, 33. 44). ಇದೇನೋ? (50, 24). ಅೞಿಯನೋ? (53, 33). ಎನ್ನ ದೋಷಕೆ ಆವುದೋ ವಿಧಿ? (60, 57). ಎನ್ನಂ ಕಾಣೆಯೋ? (20, 15). ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೋ, ತಮ್ಮಾ? (B. 1, 11). ಇನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಹಲಿಗೇ ಮೇಲಿನ ಬರಹ ತೀರಲಿಲ್ಲವೋ? (1, 11). ತಮ್ಮಾ, ನಿನಗೆ ದನ ಅನ್ದರೇನು ಗೊತ್ತದೆಯೋ? (1, 17). ನೀನು ಹೋಗ ತಕ್ಕವನೋ? (1, 25). ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಳೋ? ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (2, 7). ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಸುಖವೆನ್ದು ತಿಳಿದಾರೋ? (2, 44). ನೀನು ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೋ? (2, 48). ನಾಯಿಗಳು ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತಾವೋ? ಏನೋ? ಎನ್ದು, ಆ ಹಾರುವನಿಗೆ ಸಂಶಯ ತಟ್ಟಿತು (2, 53). ಏನಾಯಿತೋ, ಶಂಕರಾ? (3, 84). ಒನ್ದು ಕ್ಷಣದೊಳಗೆ, ಇದ್ದನೋ? ಇಲ್ಲವೋ? ಎಮ್ಬುವ ಹಾಗೆ, ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (4, 135). ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋದನು, he has gone somewhere, to one place or another (C.). 2, in admiration, etc. ಎನ್ತೆನ್ತೋ! ಅಃ, ಕಬ್ಬಮ್ ಒಳ್ಳಿತಾತ್ಯುತ್ತು! ಎನ್ತೆನ್ತೋ! ಓದಿನ ಪರಿ ಲೇಸು, ಲೇಸು! (Śmd. 69). ತೊಲಗಿರೋ! (Bp. 21, 10). ಹೋಗಿರೋ! (51, 69). ಮಂಗಗಳು ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ! (B. 1, 13). ಎನ್ಥಾ ಕೆಟ್ಟವನೋ ನೀನು! (2, 43). ಇವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಿಲ್ಲ! (3, 28). ಎಷ್ಟೋ ಮರಗಳಿಗೆ ಟೊಂಗೆಗಳೂ ಎಲೆಗಳೂ ಬಹಳ ಇರುವದಱಿನ್ದ ಅವುಗಳ ನೆರಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೀೞುತ್ತದೆ! (3, 36). ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಎರವಾಗುವದು! (4, 223). — ಓ ಓ. = ಓಹೋ. o, o! (ಅಚ್ಚರಿ Ct. II, 103). — ಓಯೆನ್. to say o! to wonder; to encourage (Bp. 16, 11; 22, 53; 28 sum.; 28, 51. 53). — ಓಯೆನಿಸು. to cause to say o! (Bp. 22, 27). *observe the following use of* ಓ: ನಿನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ನೋವು ಆಗುವದೋ, ಅದಱನ್ತೆಯೇ ಈ ನೊಣಕ್ಕೂ ಆಗುತ್ತದೆ (B, 2, 44; C.).

the ಓ may however be left out, see *e. g.* ಎನ್ತನ್ತೆ & ಎಹಗೆ, and *cf.* Śmd. 174.

ಓ ō. 4. to be attached to; to love; to be fond of; to be pleased with; to be kind (ಸ್ನೇಹ Śmd. Dh.; My. only in the P. p.; M., T. ಉವ; M. ಉಪವಿ, love; *cf.* ಉಮ್ಮ 2, ಉೞುಗು 1, ಒಸೆ, ಓವು 2). P. p. ಓತು [ಸನ್ನತದಿಂ ರತಕ್ಕೆಳಸಿ ನಲ್ಲಳೊಳೋತೊಡಗೂಡಿದೆನ್ನನಿನ್ತನ್ನೆಯಮೆಚ್ಚುದರ್ಕೆ ಪೆೞತಿಲ್ಲದು ದಣ್ಡಂ Pb. 1, 112; Bv. 910]; (Śmd. 287; Bp. 4, 18). ಓದತ್ತು (Śmd. 265). ಓಪ [ಏಕೆ ಮನಂಗಾಪೞಿದು ಬನ್ದು ಮುಟ್ಟಿದೆಯೋಪನೆ ನೀನೆನ್ನ ಪಾಪ ಕರ್ಮಿಯ ಮೆಯ್ಯಂ Pb. 2, 20; Ap. 3, 73]; (Bp. 15, 15; 24, 39. 46; 57, 70; 60, 30). ಓವುತ್ತೆ (Rśv. 5, 44). ಓಪಂ (Śmd. 275). ಓವದೆ (Bp. 24, 84). ಓವ (Bp. 48, 23). ನಣ್ಬರ ನಲ್ಲರ ಮಾತುಗಳದು ಓಪನೆ, ಪರಮಾತ್ಮ! (Śmd. 120 Mḍb.). ಓತಂ ಸಾಕಿದ ದಾದಿ (ಧಾತ್ರಿ Mr. 312). see Bp. 29, 35; 38, 65; 39, 14; 40, 39; 41 sum.; 57, 7; Bh. 1, 10, 36; Rām. 1, 16, 29; J. 8, 5; 26, 11. 22. 23; Sp. s. ಧಾತು. — ಓಪಂ. a beloved man; a husband. [ತಿಳಿಪಲಡಿಗೆೞಗಿದೋಪನ ತಳಂಗಳಾ ತೀಟದಿಂ ಪದಂಗಳೊಳೊಗೆದಾ ಪುಳಕಚಯಂಗಳ್ ಕಳೆದುವು ಮುಳಿಸಂ ನಲ್ಲಳ್ಗೆ Kr. 3, 119]. see ಅಮರ್ದುರ್ವೆಣ್ಣೋಪ. — ಓಪಳ್. a beloved woman [ತನ್ನ ನಡಪಿದ ಗಿಳಿಯ ಕೈಯೊಳೋಪಳಲ್ಲಿಗಟ್ಟಿದೊಡೆ Pb. 1, 68 va.]; (ಪ್ರಿಯತಮೆ Kk. 30; ನಲ್ಲಳ್, ಪ್ರಿಯತಮೆ Śm. 74). see Ch. v. 173; Rśv. 10, 10. [— ಓತಮನ. dedicated mind. ನಿಮಗೋತಮನವನನ್ಯಕ್ಕೆ ಹರಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನಭಿಮಾನಹಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 504].

ಓ ō. 5. the initial ō that is connected with initial pō or hō, see *e. g.* ಓಗು 2, Tbh. ಓಮ, ಓರ್ 2, ಓರು 1, ಓಲ್ 1, ಓಲಿಸು, ಓಲು 1, ಓೞು 2.

ಓ ō. an interjection of calling (ಓ ಎನಿಪ್ಪ ನುಡಿ, ಒಬ್ಬರು ಕರದರೆ ಓ ಎನ್ದು ನುಡಿವುದು Nn. 154), of praising or reverencing (ನುತ, ಕೊಣ್ಡಾಟ 154) and of questionableness (ಸಂಶಯ, ಸನ್ದೇಹ 154).

ಓಕ ōka. = ಓಕಸ್. see ಅನೋಕಹ.

ಓಕರಿ ōkari. (fr. ಒಯಕ್). vomiting; emitting (Te. ಓಕರೆ; Mhr. ಓಕ). — ಓಕರಿಗೊಳ್. to vomit (Bp. 19, 51).

ಓಕರಿಕೆ ōkarike. = ಒಗಡಿಕೆ, ಓಕರಿ, ಓಕಾಳ, ಓಗಡಿಕೆ, ವಾಕರಿಕೆ, ವಾಕಳಿಕೆ, ತೋಹಡಿಕೆ. vomiting (ಒಗಡಿಸಿತು Kr. 54; ಉದ್ಗರ ವಮನ Mr. 385; Bp. 3, 2; My.; ಉದ್ಗಾರ Si. 400; T. ಓಕ್ಕಾಳ, M. ಓಕ್ಕಾನ).

ಓಕರಿಸು ōkarisu. = ಒಕ್ಕರಿಸು, etc. to retch, to vomit, to spit out; to emit; to dismiss (ಓಗಡಿಸು Śm. 60; My.; T. ಓಕ್ಕಾಳಿ). [ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಅಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮನ ಓಕರಿಸಿಕೊಣ್ಡದೇ ಮೂವತ್ತು ಮೂಱನೆಯ ಆಚಾರ Cv. 112]. see Bp. 14, 10; 24, 12; 59, 4. 12; Rām. 6, 51, 27; Bh. 1, 9, 8; 8, 25, 5; Abhā. 2, 12; J. 5, 31; 12, 45.

ಓಕರಿಸುಹ ōkarisuha. vomiting (ಉದ್ಗಾರ, ಉದ್ಗಾರಹ Nr.).

ಓಕಸ್ ōkas. = ಓಕ. *a dwelling, a house;* a refuge; pleasure.

ಓಕಸೌಕಸ ōkasaukasa. a sparrow (ಗುಬ್ಬಿ Mr. 172).

ಓಕಳಿ ōkaḷi. = ಓಕುಳಿ. a red liquid of various ingredients which is sprinkled or squirted upon persons at the hōḷi feast, at the close of a temple festival, or at marriages (S. Mhr.).

ಓಕಾರ ō-kāra. the letter ಓ (Śmd. 11).

ಓಕಾಳ ōkāḷa. = ಓಕರಿಕೆ, etc. (My.).

ಓಕುಳಿ ōkuḷi. = ಓಕಳಿ q. v. (C.; Grj. 3, 62; 4, 25; 10, 98 va.; Bh. 1, 10, 9; 7, 7, 45; Rām. 1, 16, 51; J. 14, 15). — ಓಕುಳಿ ಆಡು. to sprinkle the ōkuḷi on one another (Cpr. 5, 66; Abh. P. 14, 200; My., also ಓಕುಳಿ ಚೆಲ್ಲು).

-ಓಕೆ ōke. a contraction of -ಉವಕೆ. the dative form of a verbal noun formed of -ಉವ 2 No. 2, such a noun at present appearing only in this case, *e. g.* ಆಡೋಕೆ, ನಡೆಯೋಕೆ, ಹೋಗೋಕೆ, ಬರೆಯೋಕೆ, ಮಾಡೋಕೆ, etc. (My.), ಉಮ್ಬೋಕೆ (in Prvs. s. ಅಮ್ಬು 4 and ಬೞಗಾಲ). see -ವ 4, and *cf.* note ad -ಅ 4. ಊರೆಲ್ಲ ಬೇಡೋಕೆ ಹೊಱಟರೆ ಕೊಡೋರು ಯಾರು? (Prv.).

ಓಗ ōga. Tbh. of ಓಘ. quickness (Śmd. 338). [—ಓಗಮ್ಬಾಡು. -ಪಾಡು. singing in dṛitagati. ನಿನಗೋಗಮ್ಬಾಡುವ ಯುವತಿ ನಿಕಾಯದ ದನಿಗೆ ಸೆಣಸುವನ್ತೆ ವೊಲ್ Ap. 12, 50].

ಓಗಟೆ ōgaṭe. = ಒಗಟು, etc. (My.; Bh. 8, 26, 17). see Mr. s. ಪ್ರವಲ್ಲಿಕೆ.

ಓಗಡಿಕೆ ōgaḍike. = ಓಕರಿಕೆ, etc. (V. 3, 9).

ಓಗಡಿಸು ōgaḍisu. = ಓಕರಿಸು, etc. (Śm. 60; T. ಓಂಗು, to lift up; to vomit; Tu. ಓಂಕದೆ; heaving of the belly; retching). [ಆ ಪ್ರೇತಮನೋಗಡಿಸದೆ ಸುಡುವುದು ಗಡಂ Pb. 2, 28; Ap. 4, 92]; (Cpr. 9, 81).

ಓಗರ ōgara. 1. (Tbh. of ಓದನ? or *cf.* ಪುಱ್ಗ?). boiled rice (ಭಿಸ್ಸೆ, ಭಕ್ತ, ಅನ್ಧಸ್, ಅನ್ನ, ಓದನ, ಕಶಿಪು, ಆಹಾರ Nr.; ಕೂರ, ಅನ್ನ, ಓದನ, etc. Mr. 214; ಕ್ರೂರ, ಕೂೞ್ Śm. 113; My.; Te. ಓಗಿರ, ಓಹರ, ಓರೆಮು). [ಭವಿ ನೋಡಿದ ಓಗರ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾಗದು Bv. 602]. ಓಗರದ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಮಾಸರ, etc., Nr.). ಓಗರದ ಗಂಜಿ (ಮಾಸರ, ಆಚಾಮ, ನಿಃಸ್ರಾವೆ Nr.). ಓಗರದ ಸೀಕು (ಭಿಸ್ಸಟೆ, ದಗ್ಧಿಕೆ Nr.). see Bp. 8, 42; 12, 28; 58, 46; Bh. 1, 10, 14; ಮೇಲೋಗರ, ಹಾಲೋಗರ.

***ಓಗರ ōgara. 2.** full blossomed state, maturity. ಓಗರಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. fragrance in the full blossomed state (usually of a flower). [ಸಿನ್ದುರಂಗಳೊಳಗೋಗರಗಮ್ಪನೆ ಬೀಱುತಿರ್ಪ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೊಳ್ Pb. 5, 30]; ಪ್ರಫುಲ್ಲ ಮಲ್ಲೀ ನವ ಪುಷ್ಪಮ್ ಓಗರದ ಕಮ್ಪುಗಳ ಆಗರಮ್ ಆಯ್ತು ಸುಗ್ಗಿಯೊಳ್ (Cpr. 7, 49). [—ಓಗರವೂ. -ಪೂ. a flower in full blossomed state. ಅಮರರ್ಕಳಾರ್ದು ಸೂಸುತ್ತಿರೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳನೋಗರವೂಗಳ ಬಣ್ಣನೆಯ್ದೆ ಪೀರುತ್ತೊಡವನ್ದುವಿನ್ದ್ರವನದಿಂ ಮೞಿದುಮ್ಬಿಗಳ್ Pb. 11, 81].

ಓಗು ōgu. 1. = ಉಗು 1. ಕಿಡಿಕಿಡಿ ಓಗಿ (Rśv. 5, 122 va.).

ಓಗು ōgu. 2. = ಹೋಗು. to go (My.).

ಓಘ ōgha. = ಓಗ. *a stream, a current, a course of water.* 2, *a heap; a multitude.* 3, *quick time in music.*

ಓಂಕಾರ ōṁ-kāra. *the mystic syllable ōṁ.* see Bp. 55, 50.

ಓಂಕಾರಿ ōṅkāri. N. (Grj. 10, 75).

ಓಜ ōja. = ವಾಜ. a teacher, a guru [ಉೞಿದ ವಿದ್ಯೆಗಳೋಜರೆ ಚಟ್ಟರೆಮ್ಬಿನಂ ನೆರೆದುವು ತನ್ನೊಳ್ Pb. 2, 34]. in the Bombay Indian Antiquary (Nov. 1891, p. 393, note 23) Dr. E. Hultzch remarks that the intermediate pāliform upajjha proves that ōja must be derived from the Saṁskṛita upādhyāya. (ಆಚಾರ್ಯ Ct. I, 102; ವಿಪುಲವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ Kk. 35; ವಿಪುಲವಿದ್ಯಮಂ ಬಲ್ಲಿತ್ತಾಗಿಯೆ ಶಿಕ್ಷಿಪಾತ Śm. 46; My.; Te. ಒಜ್ಜ, ಓಜು; Te. ಓಜೆವಾಡು, a priestling; a sacrificer to the village goddess; M. ಓಚ್ಚ, a Mārān Śūdra who

beats the drum in temples; T. ಓಚ್ಚ, a sacrificer to the goddess Piḍāri). see ಬೋಚಯರೋಜ, ರಕ್ಕಸರೋಜ. 2, an artificer; a carpenter, a blacksmith (My.), a goldsmith (Te. ಓಜು, a goldsmith; T. ಓವ, an artificer = ಕಮ್ಮಾಳ; *cf.* the terms s. ಊಚಾಗ, ಒಯ್ಯನೆ, and see ಓಜೆ). ಕಾಲಮ್ ಎಪ್ಪ ಓಜಂ (Rsv. 11, 19).

ಓಜ ōja. 1. = ಓಜೆ 2. Tbh. of ಓಜಸ್. an elaborate style abounding with compounds (Kāvy. III, 1, A, 18-21).

ಓಜ ōja. 2. = ಓಜೆ 1. odd; an odd number or line (Sk.; Ch.).

ಓಜರ ōjara. a mistake for ಒಜ್ಜರ. see J. 33, 8.

ಓಜಸ್ ōjas. (ಓಜಸ್ಸು). = ಓಜ 1, ಓಜೆ 2. *vitality, power, strength;* virility; energy. 2, *light, splendour, lustre.* 3, an elaborate style abounding with compounds [Kr. 2, 54. 85]; (Kāvy. III, 1, A, 3). 4, manifestation, appearance. 5, support, stay. 6, water.

ಓಜಾಯಿಲ ōje-āyila. a man of propriety (? Śmd. 252).

ಓಜಿಸು ōjisu. to be properly or carefully performed (Bp. 31, 21; 35, 16).

***ಓಜುಗಟ್ಟಿಗೆ ōju-kaṭṭige.** a stick in the hand of a teacher. ಎಡದ ಕೈಯಲು ಹಾಲುಬಟ್ಟಲು ಬಲದಕೈಯಲು ಓಜುಗಟ್ಟಿಗೆ; ಆವಾಗ ಬಂದನೊ ನಮ್ಮಯ್ಯ ಬಡಿದು ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವ ತಂದೆ? Bv. 388.

ಓಜೆ ōje. a row, a line, a range: a heap, a mass, an assemblage (Bh. 1, 10, 30; 6, 2, 5; Te.; see T. s. ವರಸೆ); regularity, order, propriety, suitableness; good sense (Te. ಓಜೆ, ವಾಜೆ; see T. s. ಒಯ್ಯನೆ and ವರಸೆ). [ತಲೆವರಿದೋಜೆಯ ಪಿಡಿಯನೇಱ ಪೆಣ್ಣವಾಸದೊಳ್ವೆಣ್ಣರ್ ಬಳಸಿ ಬರೆ Pb. 3, 48 va.; Ap. 1, 14; Bv. 493; Cv. 683]. see Grj. 4, 123; Bp. 7, 30; 28, 30; 55, 7; Rsv. 6, 11 va. (twice), 133 and 137; 13, 61 va. and 91 va.; Rām. 3, 7, 33; J. 5, 20.— ಓಜೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. to be deprived of propriety, etc. see Sp. s. ಮಡದಿ. — ಓಜೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be tractable, etc. ಓಜೆಗೊಳ್ಳದ ಕುದುರೆ (ದುರ್ವಿನೀತ, ಶೂಕಲ Nr.). — ಓಜೆದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. proper conduct to be deviated from (J. 21, 53). — ಓಜೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. a seizure or hold of order, etc. (Abh. P. 2, 11). — ಓಜೆವೆಱು. -ಪೆಱು. propriety to take place: to be arranged in proper order (Ch. v. 104; Abh. P. 3, 107).

ಓಜೆ ōje. 1. = ಓಜ 2. (Sk.; Ch.).

ಓಜೆ ōje. 2. = ಓಜ 1. see ಅನೋಜೆ.

ಓಟ ōṭa. (fr. ಓಡು 2). = ವಾಟ 1. running; a run; a race; speed, velocity; current of water (ರಂಹಸ, ಜವ, ರಯ. etc. Mr. 273; C.; Tu.; T. ಓಟ್ಟ). ಸರಿಗಳ ನೆಱೆದ ಓಟಂ (Grj. 9, 51). ಕುಣಿದೋಟ (ಪ್ಲುತ Si. 274). ಓಟಾ ಓಡಿದರೂ ಕಾಟ ತಪ್ಪದು. — ನೋಟವಿಲ್ಲದೆ ಓಟ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾಟಾ ತಪ್ಪದು (Prvs.). see B. 5, 13; ನಿಟ್ಟೋಟ.

ಓಟಗಾಱ ōṭa-gāṟa. a runner (C.).

ಓಟಿ ōṭi = ಓಟೆ 1, etc. a half of a cocoa-nut shell (Mhr. ವಾಟೀ). see Prv. s. ಗಂಗೆ.

ಓಟು ōṭu. = ಓಸು, etc. so much (My.). ಓಟಕೆ = ಓಟಕ್ಕೆ = ಅಷ್ಟಕೆ (My.). ಊಟಕೆ ಬಾರಪ್ಪ! ಅನ್ದರೆ ಓಟಕೇ ಮುನ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). see ರವೋಟು.

ಓಟೆ ōṭe. 1. = ವಾಟೆ. a large jungle reed (My.; Tu. ಓಣ್ಟೆ, T. ಒಡ್ಡೈ, M. ಓಡ). — ಓಟೆಕುಱು. a place on the Mercara Ghaut. —ಓಟೆಕೊಳಲು. a reed fife (My.).

ಓಟೆ ōṭe. 2. = the tree Garcinia pictoria Roxb., the Mysore gamboge tree (ಅಮ್ಲವತಿ Mr. 139, o. r. ಅಮ್ಲವತಿ; Tu. ಓಣ್ಟೆ, ಓಟೆ). — ಓಟೆಪುಳಿ. ಓಟೆಹುಳಿ. its fruit (My.; Tu.).

ಓಟೆ ōṭe. 3. (fr. ಒಡೆ 1). = ಒಟ್ಟೆ. a crack, a fracture, a hole (My.; T. ಓಟ್ಟೈ, Te. ಓಟು; *cf.* ಓಡು 1). ಗಡಿಗೆ ಓಟೆ ಬಿತ್ತು (My.). see Prvs. s. ಕೋಟೆ, ತೇಟೆ, ನೋಟ.

ಓಟೆ ōṭe. 1. = ಓಟಿ, ಓಣ್ಟೆ, ವಾಟೆ 2. a half of a cocoa-nut shell (My.). 2, a seed pod of tamarind (J. 24, 35; My.), the shell of the wood-apple tree (My.), that of almonds (My.), etc.

ಓಟೆ ōṭe. 2. = ವಾಟೆ 1. the stone of a mango, etc. (My.; Mhr. ಬಾಠ, ಬಾಠಾ, ಬಾಠೀ).

ಓಡ ōḍa. a boat (ದೋಣಿ, ನಾವ್ಯ Mr. 407; My.; Tu., Te., T.; M. ಓಡಿ, a large, long and narrow seaboat; *cf.* ಓಡು 1). [ತೋಱಿ ಯ ತಡಿಯೊಳೋಡಮಂ ನಡೆಯಿಸುವ ಮತ್ಸ್ಯಗನ್ಧಿಯಂ ಕಣ್ಡು Pb. 1, 68 va.].

ಓಡಿಕೆ ōḍike. running (My.).

ಓಡಿಸು ōḍisu. to cause to run; to cause to flee; to drive away (C.; Bp. 22, 29; 36, 43; 42, 2; 61, 79; J. 14, 6; B. 4, 9. 123).

ಓಡು ōḍu. 1. (fr. ಒಡೆ 1). a fragment; a potsherd; an earthen pan; the brain-pan or skull; the shell of a tortoise (ಭಾಣ್ಡಶಕಲ Śmd. Dh.; ಕಪಾಲ Hlā.; My.; T., M.; Tu. ಓಡಿಲ್, ಓಡು; Te.; crack, chink, hole; defeat, loss). ಹಂಚಿನ ಓಡು (ಕರ್ಪರಾಂಶ, ಶರ್ಕರೆ Nr.). [ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಯ ಪೊಯ್ಲೊಳಂ ಬಾಳಕೋಳೊಳಮುಚ್ಚಳಿಸಿದ ಕಪಾಲದೋಡುಗಳಂ ಗಂಗೆಗಟ್ಟುತ್ತುಂ Pb. 11, 2 va.; ಓಡೆತ್ತ ಬಲ್ಲುದು ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಸವಿಯ Bv. 98; Cv. 68]. see Bp. 55, 21; 58, 60; ತಲೆಯೋಡು, ಸೋರೋಡು, ಹುರಿಯೋಡು. plural once ಓಡ್ಗಳ್ (J. 11, 38). 2, a potsherd-like person, a despicable person (Bp. 56, 30).

ಓಡು ōḍu. 2. to run; to flee (ಪಲಾಯನ Śmd. Dh.; Śm. 93; C.; T., M., Tu., Te.). [ಕಲ್ತುಲ್ಲಿನ್ದೋಡುವಮೆಪ್ಪುಲ್ತಣ್ಣಂ ತನ್ನ ಕೂಟನೂ ಸಂಗಮದೊಳ್ Kr. 1, 63; Pb. 1, 3; Ap. 2, 24]. ಓಡಿತ್ತು ಕಿನ್ನರಸೈನ್ಯಂ (Śmd. 266). ವಸಿಷ್ಠಮಹರ್ಷಿಗೆ ಅಂಜಿ ಕೊಣ್ಡು ನೂಱು ಭಾಗವಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋದದೆನ್ದು, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹೊಟಿ (Si. 93). ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಓಡಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಪ್ರದ್ರಾವ, ಅಪಯಾನ 296). commonly ಓಡಿ ಹೋಗು also: to go in a quick manner; and ಓಡಿ ಬರು also: to come in a quick manner.— ಓಡಿ ಸಿಕ್ಕ ಬೇಡ, ಆಡಿ ತಪ್ಪ ಬೇಡ. — ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕ್ಯಾಳೇ? — ಓಡುವವನ ಕಣ್ಡರೆ ಅಟ್ಟುವವನಿಗೆ ಘನ (Prvs.). see Bp. 46, 59; 47, 18; 50, 38; 52, 12; 54, 38; Rsv. 9, 30; C. Bp. 4, 7; J. 2, 65; 17, 1; 28, 52. 53. [2, to fade, to disappear. ಬಾಡದ ಬಾಸಿಗಮುಡಿ ಚೆಲ್ವೋಡದ ದಿವ್ಯಾಮ್ಬರಂ Ap. 6, 40].— ಓಡಾಟ. -ಆಟ. running about (C.). — ಓಡಾಡು. -ಆಡು. to run about (C.; B. 3, 40; 4, 60. 136). — ಓಡು ಓಡು. rep. (Bp. 60, 24; B. 2, 34; 3, 71; 4, 42; 5, 136). — ಓಡ್ಯಾಟ. = ಓಡಾಟ. (C.). — ಓಡ್ಯಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to drive away, etc. (C.). ಆಡಿ ಬನ್ದ ಕತ್ತೆ ಅಡಿಕೆ ತನ್ದ ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಓಡ್ಯಾಡಿಸಿ ಒದ್ದಿತನ್ತೆ (Prv.). — ಓಡ್ಯಾಡು. = ಓಡಾಡು. (C.; B. 3, 80; 5, 29; ಪರಿ G.).

ಓಡು ōḍu. 3. running; fleeing. see ಓಡುಕುಳಿ.

ಓಡುಕುಳಿ ōḍu-kuḷi. a runner, etc. (Śmd. 239).

***ಓಡುಬಲು ōḍubalu.** a broken earthen pan or pot. ಜಂಗಮ ವಿರಹಿತ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಓಡುಬಲಲೆಱೆದ ಜಲದನ್ತೆ Bv. 397.

ಓಡುವಿಕೆ ōḍuvike. running, etc. (ಉಡ್ಡೀನ Si. 178). ಹಾಯ್ದು ಓಡುವಿಕೆ (ವಲ್ಗಿತ 274).

ಓಡೆ ōḍe. = ವಾಡೆ. a broad burnt earthen hoop used for walling the inside of wells, one hoop being placed upon another (My.; T. ಉಱೈ; Te. ಒರೆ; *cf.* ಊಡು 3); such a hoop, when large, used as a receptacle for grain, etc. (My., T., Te.); a large store-vessel constructed of baked earthen rims piled one upon another (My., T., Te.).

ಓಡೆ ōḍe. N. of a plant (ಸೆಡೆ Mr. 134; Sk. ಓಡಿ, wild-growing rice).

ಓಡ್ರ ōḍra. N. of a people and country, the northern part of Orissa. (this Sk. term probably arose from the genitive plural of ಒಡ್ಡ 1: ಓಡ್ರದೇಶ. = ಒಡ್ಡರ ದೇಶ).

ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ ōḍra-puṣpa. = ಉಡುಪುಷ್ಪ. *the China rose or shoe flower, Hibiscus rosa sinensis* Lin.

-ಓಣ ōṇa. = -ಒಣ 1, -ಓನ 2. a contraction of -ಉವಣ, the ಉ of which being either the ಉ of the base, as in ಹೋಗೋಣ, or the secondary ಉ mentioned s. ಉ 3 and ಉವ 2, as in ನಡೆಯೋಣ. see also -ಓ 2. forms with -ಓಣ are used 1, *as verbal nouns* (C., declined except in the dative, My.). ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ದಿಱು ಕೊಮ್ಬೋಣವಾಯಿತು (B. 4, 156). ನಾಯಿಗಳ ಒದಱುವಿಕೆಗೆ ಬೊಗಳೋಣವೆನ್ನೂ, ಸಿಟ್ಟನಿನ್ದ ಮಾಡುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗುಱುಗುಟ್ಟೋಣವೆನ್ನೂ, ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (B. 5, 28). ನನ್ನಿನ್ದ ಸುಮ್ಮನೇ ಇರೋಣವಾಗದೆ (5, 63). ಮಱಿಗಾಲ ಬರೋಣದಱಿನ್ದ (5, 64). ಹಾಡೋಣ ಬಾಱಿಸೋಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತ (5, 70). ಸರಕಾರ ಕೊಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡೋಣದಱಿನ್ದ (5, 107). ಇರೋಣದಱಿನ್ದ (5, 110). ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕೀ ಹಚ್ಚೋಣ, ಮನೇ ಕನ್ನ ಹಾಕೋಣ (5, 268). ತಕ್ಕೊಮ್ಬೋಣ, ಬೆಜ್ಜ ಮಾಡೋಣ, ಆಡೋಣವು (Si. 388). though used in books of S. Mhr., the forms with -ಓಣ are not rūḍhi there.— 2, *as conveying the meaning of the first person plural of the imperative* (C.), *e. g.* ಓದೋಣ! ಹೋಗೋಣ! (B. 1, 16); ನೋಡೋಣ! (2, 14); ಮಾಡೋಣಾ! (3, 82). common S. Mhr. people use -ಊನ or -ಊನು in this case.

ಓಣಿ ōṇi. (fr. ಓರಣ). = ಓಳಿ. a continuous line, a row (T. ಓಳಿ; Tu.). 2, a lane; an alley; a street (C.; Te.; ಕೇರಿ G.). ಪಾತರದವರ ಓಣಿ (ವೇಶ್ಯಾಜನ ಸಮಾಶ್ರಯ G.). see B. 4, 185. 186; 5, 192.— ಓಣಿ ಓಣಿ. rep. (B. 2, 31).

ಓಣ್ಟೆ ōṇṭe. = ಓಟೆ 1, etc. a reed ಬೊಮ್ಮಾಣ್ಣ ಓಣ್ಟೆ (C. Bp. 47, 20).

ಓತ ōta. 1. (fr. ಓದು 1). = ಓತು 1, ಓದು 2. reading. (Śmd. 246. 247).

ಓತ ōta. 2. = ಪೋತ, etc. a goat (My.).

ಓತ ōta. = ಊತ. woven; sewed; strung. see ಸಪ್ರೋತ.

ಓತಪ್ರೋತ ōta-prōta. sewed or woven crosswise and lengthwise (Sk.): evenness, sameness (ಸಮತೆ My.); difference (ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ My.).

ಓತಿ ōti. a kind of lizard or chameleon; the lizard commonly called a blood-sucker, Lacerta cristata (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ Hlā., Nr., Mr. 154; ದ್ವಿಜ, ಸರಟ Nn. 36; My.; Tu. ಓನ್ತಿ; T. ಓತ್ತಿ, ಓದಿ, ಓನ್ದಿ; M. ಓನ್ದು). see Prv. s. ನಾನು 1.— ಓತಿಕಾಟ. = ಓತಿ. (C.). ಓತಿಕಾಟಕ್ಕೆ ಬೇಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.).— ಓತಿಕೇತ. = ಓತಿ. (My.).— ಓತಿಕ್ಯಾಟ. = ಓತಿ. (My.; Si. 170).— ಓತಿಕ್ಯಾತ. = ಓತಿ. (My.).

ಓತು ōtu. 1. = ಓತ 1, etc. reading; that has been read or studied: the vēda (ಪಱಿಪಾತು, ಸುತಿ, ವೇದ Śs.; T., M. ಓತ್ತು).

ಓತು ōtu. 2. P. p. of ಓ 4. having loved, etc.

ಓತು ōtu. 3. = ಅವಿತು, etc. having hidden. (Bp. 18, 79).

ಓತು ōtu. *a cat.*

ಓತ್ವ ōtva. the letter ಓ (Śmd. 65. 132. 188. 250. 355; Kāvy. I, 3, 104-108).

ಓದ ōda. = ವಾದ 1, q. v. a ditch (My. occasionally).

ಓದನ ōdana. *boiled rice* (ಓಗರ Mr. 214; ಬ್ರಹ್ಮ, ಅಶನ Nn. 79).

ಓದಾಳಿ ōdu₂-āḷi. (Śmd. 239. 111). a person fond of reading (My.); a reader; a learned man (ಬಟ್ಟ Ct. I, 17; ಪಾಠಕ II, 39). see s. ನೇಱ.

ಓದಿಕೆ ōdike. reading (C.).

ಓದಿಸು ōdisu. to cause to read; to instruct in the śāstras (ಶಾಸ್ತ್ರಶಿಕ್ಷೆ Śmd. Dh.). [ಮುನಿಜನದೋದಿಸಿದೋಜೆಯೊಳನುವದಿಪುದಿದೊನ್ದೆ ಕೊಣ್ಡಕುನ್ದಾನ್ವಯ ನನ್ದನವನ ಶುಕಂ Ap. 1, 14; Vr. 23, 18]. ಓದಿಸುವಾತ (ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ Hlā.). ವೇದವನ್ನು ಓದಿಸುವವನು (ಅಧ್ಯಾಪಕ Si. 233). see Bp. 31, 28; 42, 5; 47, 32; 55, 45. 53. 54; J. 10. 15.

ಓದು ōdu. 1. to utter; to read; to recite; to study; to say (ಪಠನ Śmd. Dh.; ಉಚ್ಚರಿಸು Śmd. Cm. 38. 41. 140. 189; ಪೇೞ್ Śmd. 173; C.; T., M., Tu.; Te. ಚದುವು; *cf.* Sk. base ವೋಚ್ of ವಚ್?). [ಓದುವುದಲ್ತೆ ಗಿಳಿಗಳುಂ ಪುರುಳಿಗಳುಂ Kr. 1, 10; Pb. 2, 30; Ap. 1, 9]. ಓದುವ ಅನುಕ್ರಮಂ (ಪಾಠಕ್ರಮಂ Śmd. 11). ಪೂರಯಿಸ್ಸಿ ವೇದವೋದಿದವಂ (ಅನೂಚಾನ Mr. 250); ಓದೆನ್ದು ಪೇೞುವನು (ಉಪಾಧ್ಯಾಯ 251); ಮಿಗೆ ಓದಿದವಂ (ಪಾರಾಯಣ 252); ಓದುವ ಗೃಹ (ಶಿಕ್ಷಾಲಯ 197). ಓದುವ ಮಠ (ಮಠ, etc.); ವೇದವನ್ ಓದಿದಾತನು (ಛಾನ್ದಸ Nr.). ಎಲ್ಲಾ ವೇದವನ್ ಓದಿದಾತನು ಅನೂಚಾನನ್ ಎಮ್ಬುದು; ಶ್ರೋತ್ರಿಯನು ಛಾನ್ದಸನ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ವೇದವನ್ ಓದುವಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿದ ಉಗುೞುಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮ ಬಿನ್ದು); ವೇದದ ಮೊದಲನ್ ಓದ ತೊಡಗಿದವನು (ಶೈಕ್ಷ, etc. Nr.). ಕಡೆ ಮುಟ್ಟಲ್ ಓದುವುದು (ಪಾರಾಯಣ, etc. Hlā.). ಓದಿ, ಬೂದಿಯ ಪೂಸಿ, ತೇದು ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು ಹೋದಾತ ಯೋಗಿ ಎನ ಬೇಡ! ಇನ್ದ್ರಿಯವ ಕಾದಾತ ಯೋಗಿ! (Sp.). (ದುಷ್ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಯನ್) ಓದಿದೊಡೆ ಕಲ್ಲ ಮಾಲೆಯು ನಾದಂ (Grj. 1, 21). ಕರ್ಪುರದ ಕರಡಿಗೆಯ ಬಾಯ್ ತಪ್ಪದೆ ಓದುವನ ಬಾಯ್ (Sp.). ಓದಿದವನು ಭೇದಾ ತಿಳಿದಾನು.— ಓದೋದು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಇಕ್ಕೋದು ಗಾಳ (Prvs.). see Śmd. 287; Grj. 2, 106 va.; Bp. 24, 33; 57, 21; Prll. 3, 5; Rśv. 4, 76; Śśv. 1, 79 va.; J. 8, 24; 30, 24. 50; Śm. 107; Dp. 87.— ಓದಗಲಿಸು. -ಕಲಿಸು. to teach to read (C.).— ಓದಾಟ. -ಆಟ. reading (My.). ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಓದಾಟ ನಾಯ್ಯ ಒಡನಾಟ (Prv.).— ಓದು ಓದು. rep. (Śmd. 230). ಓದಿಯೋದಿ ಮರುಳಾದ ಕೋಱು ಭಟ್ಟ (Prv.).

ಓದು ōdu. 2. = ಓತ 1, etc. reading, etc. (C.). [the branches of knowledge. ಉಳ್ಳೋದುಗಳೊಳಗೆನಿತಱಿವುಳ್ಳರ್ಗಂ ತಿಳಿಪಲಱಿಯದು Pb. 2, 35; Ap. 14, 14]. ಓದಿಂಗೆ ಓತಂ (Śmd. 246). ಏನೇನೋ! ಓದಿನ ಪರಿ ಲೇಸು, ಲೇಸು! (69). ನಿನ್ನತಂ ನೆರವಿನ ಓದಿನ ಕಬ್ಬಮನ್ ಓದದಿರ್ ಸುಧಾನಿಲಯದ ಮುನ್ದೆ, ಸತ್ಕೃತಿಯ ಮುನ್ದೆ (Grj. 1, 26). ಆಚಾರದ ಓದಿನ ನೆಱವಣಿಗೆ (ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ Hlā.). ಓದಿಲ್ಲದಂ (ಅನಧ್ಯಾಯ, ನಿರಾಕೃತಿ Mr. 253). ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಓದು ಕಲಿಯುವದಿಲ್ಲ

(B. 1, 18). ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಓದಲ್ಲ (*i. e.* ಅಲ್ಲದದು), ಬೆಕ್ಕು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯಲ್ಲ, ಎಕ್ಕೆಯ ಗಿಡವು ಬನವಲ್ಲ; ಇವು ಮೂಱು ಲೆಕ್ಕದೊಳಗಲ್ಲ (Sp.). see Bp. 9, 18; 57, 74; Sp. s. ಅಕ್ಕರ. — ಓದು ಗೀದು. reit. (Bp. 53, 61; My.). — ಓದುಳ್ಳಂ. -ಉಳ್ಳಂ. (Śmd. 242). a man of extensive reading.

ಓದುಗಾಱ ōdu-gāṟa. = ಓದುಂಗಾಱ. (My.).

ಓದುಂಗಾಱ ōdu-ṅ-gāṟa. a reader; a student; a clever reader. (Śmd. 236).

ಓದುವಿಕೆ ōduvike. reading, etc. (ನಿಘಾಠ, ಪಾಠ Si. 397; see also 251).

-ಓನ ōna. 1. a contraction of -ಉವನ in the genitive masculine (My.), *e. g.* ಬಡಿಯೋನ (*i. e.* ಬಡಿಯುವನ = ಬಡಿಯುವವನ) ಹತ್ತರ ಬಡತನ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

-ಓನ ōna. 2. = -ಓಣ. a contraction of -ಉವನ, *e. g.* in ಹೋಗೋನ! (My.).

ಓನಾಮ ō-nāma. = ಓಮಾನ. the name or mantra that begins with ಓ, *i. e.* ಓ ನಮಃ ಶಿವಾಯ (C.). 2, a name of the alphabet of which formerly the letter ಓ (as a salutation) was first taught to write (C.; Te.).

ಓಪ ōpa. = ಓವ 1. the present relative participle of ಓ 4, q. v.

ಓಪಾದಿ ōpādi. (fr. ಓಲ್ 1). likeness, similarity (C.; Te.; Te. ಓಪು, to fit, to suit; ಓಲುಪು ಪೋಲುಪು, to compare). ಕಣ್ಣ ಕಸವಿನ ಓಪಾದಿಯವನು (ದ್ವೇಷ್ಯ, ಅಕ್ಷಿಗತ Nr.). ತಾಯಿಯ ಓಪಾದಿಯಲಿ (Bp. 15 sum.). ತಾಯೋಪಾದಿಯಲಿ (25, 7). ಕಡಲಿನೊಳು ದ್ವೀಪದ ಓಪಾದಿಯಾಗಿ ಇರುವ ಮೀನು (Si. 88). ಒನ್ದು ಮನೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ (B. 4, 59). ಗುಡುಗಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ (4, 91). see Si. 114. 117. 204.

ಓಬಿಕಾಲ ōbi-kāla. a long time past (My.; H.).

ಓಮ್ ōm. the syllable ōm. 2, *yes.*

ಓಮ ōma. = ಓಮು, ಓವ 2, ಓವು 1, (ವಾದಕ್ಕಿ), ವಾಮ, ಪೋಮ, ಹೋಮ. Bishop's weed, ligusticum (or Ptychotis) ajwaen Roxb. (My.; ಖುರಾಶ್ವೆ, ಕಾರವಿ, ದೀಪ್ಯ, ಮಯೂರ, ಲೋಚಮಸ್ತಕ Si. 149; Tu., T., M.; Te. ಓಮ, ವಾಮ; Mhr. ಓಂವಾ). ಓಮ ತಿನ್ದ ಕತ್ತೇ ಹಾಗೆ. — ಓಮ ತಿನ್ದರೆ ಕ್ಷಾಮ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.).

ಓಮ ōma. 1. favour, kindness; assistance (Bp. 48, 86; Sk. ಓಮನ್; *cf.* ಓ 4)

ಓಮ ōma. 2. Tbh. of ಹೋಮ. (My.).

ಓಮಾನ ōmāna. a colloquial Tbh. of ಓನಾಮ (S. Mhr.).

ಓಮು ōmu. = ಓಮ, etc. — ಓಮುಕಾಳು. the seed of Bishop's weed (ಅಜಮೋದೆ, ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ, ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಭೆ, ಯವಾನಿಕೆ, ಅಜಾಮೋದ Si. 158; ದೀಪಕ 406).

ಓಯಿ ōyi. an interjection used in calling: o! oh! ho! hallo! (ಸಮ್ಬೋಧಿಸಿ ಕರೆಯುವದು Si. 472; C.; Te., Tu.; T. ಓಯ್).

ಓರ್- ōr. 1. the form taken by ಒರ್-, when meeting with a vowel (Śmd. 213). one, etc. (T., Te.). — ಓರಡಿ. -ಅಡಿ. one foot [ಬಳ್ಳುತ್ತುಮುಳ್ಳುತ್ತುಮೋರಡಿಗೊರ್ಮೊರ್ಮೆ ಕುಳುತ್ತುಮೇಱುತಿರೆ ಕಣ್ಣು Pb. 3, 9]; (C. Bp. 19, 34). — ಓರನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. just like the one; in the same manner; just as before; always alike; habitually; fitly (ಒನ್ದೆ ತೆಱಂ Ct. II, 73). ಅಡಗನ್ ಓರನ್ತೆ ತಿನ್ಬುವಂ (ಶಾಕ್ವಲ Mr. 231). [ಕಮಳಮಿದೆನ್ನಗಮಿ ನಿನ್ನ ಮುಖದೊಳೋರನ್ತೆ ಪೆಱದುಮಿದಱಿಂದಿರ್ ಸದೃಶಂ Kr. 3, 65; Pb. 1, 65; Ap. 1, 5]. see Ch. v. 224; Bp. 6, 22; 13, 12; 14, 19; 18, 12; 26, 40; 39, 4; 40, 7. 34; 41, 15; 46, 49; 47, 32; 50, 53; Mr. 99. 157. 197. 472; Śm. 106. 116. 119; Grj. 9, 1; Rśv. 5, 29. 130; 13, 70; 14, 53; J. 32, 32. — ಓರನ್ದ. -ಅನ್ದ. one, or a mode or way (Cpr. 4, 47). — ಓರನ್ನ. -ಅನ್ನ 1. being of one and the same kind (adj., Abh. P. 2, 9); similarity [ಮುನ್ನಜೆಗೆನಗಿವರುಮೋರನ್ನರೆ ವಿಜಯನನೆ ಮುನ್ನೆ ಕಣ್ಡುದಱನ್ನಾನೆನ್ನಂ ಕೊಟ್ಟಂ Pb. 9, 12; Ap. 12, 118]. (Abh. P. 15, 45 va.; Grj. 10, 45 va.). — ಓರೆಂಜಲ್. -ಎಂಜಲ್. one, or an, impure remnant of food. (Śmd. 214). — ಓರೆಲೆ ದಾವರೆ. -ಎಲೆ-ತಾವರೆ. a perennial herb, Ionidium suffruticosum Ging. (St. & Pl.). — ಓರೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. = ಒನ್ದೊನ್ದು. ಓರೊನ್ದೆ ಪಾರೆಯಮ್ಬಿನೊಳೋರೊನ್ದೆ ಗಜೇನ್ದ್ರಮುರುಳೆ Pb. 11, 60; Ap. 7, 53]; (Śmd. Cm. 368; see Śmd. 219). — ಓರೊರ್ಮೆ. -ಒರ್ಮೆ. = ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ. [ಪೆಸರ್ಗೊಣ್ಡೆನ್ದು ನರೇನ್ದ್ರ ವನ್ದ್ಯನನೋಱಲ್ದೆತ್ತಾನುಮೋರೊರ್ಮೆ ಚಿನ್ತಿಸಿದೊಂಗಂ ಪವಣಿಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಮೆನೆ Ap. 1, 37]; (Cpr. 9, 56 va.; Rśv. 4, 121). — ಓರೊರ್ವರ್. -ಒರ್ವರ್. = ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ. (Bp. 9, 29; C. Bp. 47, 14).

ಓರ್ ōr. 2. ಓರು. = ಪೋರ್ 3. a hole (My.).

ಓರ ōra. = ಓರೆ, ವಾರ 1, q. v. declivity, sloping; sideways, etc. (My. in compounds; T., M. ಓರ, ವಾರ; Te. ಓರೆ, ವಾರೆ); side, edge, margin, brim (My.; T., M., Te.). — ಓರಪಾಕಿ. = ಒಪ್ಪಾರು. (My.; Te.). 2, a verandah (My.; Te.). — ಓರಪಾಕು. = ಓರಪಾಕಿ. (My.).

ಓರಗಿತ್ತಿ ōrage-itti. = ವಾರಗಿತ್ತಿ. a husband's brother's wife (My.; T. ಓರಗತ್ತಿ, ಓರಾತ್ತಾಳ್, ಒಯ್ಬುಡಿಯಾಳ್, ಓರ್ಪಡಿ). ಓರಗಿತ್ತಿಯರು (ಯಾತೃಗಳು Si. 191).

ಓರಗೆ ōrage. (fr. ಓರ್ 1-). (Śmd. 16, o. r. ಓರಿಗೆ). = ಓರಿಗೆ, ವಾರಿಗೆ. equality (of age, etc.); similarity; a match (Rśv. 5, 126; My.). ಐರಾವತಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರತೀಕಮ್ ಓರಗೆ (Śmd. 159). ಓರಗೆಯ ಗೆಳೆಯ (ಸ್ನಿಗ್ಧ G.). — ಓರಗೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be on a par with, etc. (Rśv. 4, 76). — ಓರಗೆಯವ. -ಅವ. a man of the same age (My.; ಸವಯ, ಸವಯಸ್ಸು G.).

ಓರಡಿ ōraḍi. = ವಾರಡಿ. sloping, declivity (My.). 2, variance, difference or unevenness in scales (My.; Te. ವಾರೆ). — ಓರಡಿ ಕಟ್ಟು. = ಪೇರು ಕಟ್ಟು. (My.).

ಓರಣ ōraṇa. (fr. ಓರ್ 1-). a line, a row [ತೆಗೆ ನೆಱೆವೆಟ್ಟಿ ಚಿತ್ತೋರಣದೊಳ್ ಚೇಕಿತ್ಸನನಾರುಮುಗುರ್ವಿಸೆ ಘಟೋದ್ಭವಂ ತಱಿದಾರ್ದಂ Pb. 11, 60]; (Bh. 1, 12, 8; 2, 13, 17; C. Bp. 5, 5; J. 3, 17; 12, 44; 30, 2). — ಓರಣಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to form or take the shape of a line (Śśv. 1, 79 va.). — ಓರಣವ್ಬಿಡಿ. -ಂ-ಪಿಡಿ. = ಓರಣಂಗೊಳ್. (Śśv. 1, 79 va.).

ಓರಣಿಸು ōraṇisu. to form, or be in, a row (Bh. 8, 23, 43); to put in a row (Bh. 1, 10, 25).

ಓರಿಗೆ ōrige. = ಓರಗೆ, q. v. (My.). ಈ ರಾಜಪುತ್ರರು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಯ ಓರಿಗೆಯವರು (B. 4, 5). ನಿನ್ನ ಸಂಗಡದ ಓರಿಗೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆಯೊ? (Bp. 14, 26). ನಿಮ್ಬಿಯಕ್ಕನ ಮಗನ ಓರಿಗೆಯೊ? (47, 37).

ಓರು ōru. 1. = ಹೋರು. to fight (My.).

ಓರು ōru. 2. (= ಒಱರ್). to think, to ponder, to consider, to inquire (M. ಓರ್, T. ಓರು; R.).

ಓರೆ ōre. (fr. ಓಲು 3; or fr. ಓರ್ 1–: one-sidedness ?). = ಓರೆ, etc. the state of being aslant, leaning, oblique, sloping, bending, going sideways; declivity (My.; Te.). crookedness (My.); wrongness (My.); variance (Bp. 54, 11). see Bp. 6, 2; 25, 26; 28, 49; 40, 58; 43, 85; 52, 44; 54, 11; Śm. 29; Rām. 6, 14, 23; Bh. 2, 4, 10; 2, 13, 41; Si. 288. ತಲೆಯನ್ನು ಓರೆಮಾಡಿ (B. 3, 11; 5, 25). see Prv. s. ಕುಣಿ 3. — ಓರೆಕಿವಿ. a bent, crooked ear (C.). — ಓರೆಕೆಯ್. a bent, crippled hand; (C.). — ಓರೆ ಕೋರೆ. reit. (My.). — ಓರೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a tie bending to one side: a way of tying the turban sideways to cock with it (C.). — ಓರೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye that looks obliquely, a squint-eye (C.); a look of disfavour (My.). — ಓರೆಚಪ್ಪರ. a roof that deflects to one side (C.). 2, a bent-roof (My.). — ಓರೆದುಱುಬು. -ತುಱುಬು. a tuṟubu that stands to one side (J. 26, 9; C.). — ಓರೆ ಪೋರೆ. reit. (J. 26, 62; My.). — ಓರೆಮೂಗು a crooked nose (My.). ಓರೆಮೋಱೆ. a wry face (C.). — ಓರೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become crooked, to be bent (C.); to go or step to one side or aside (C.). — ಓರೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to bend to one side (Abh. P. 13, 69).

ಓಱೆ ōṟe. 1. (Te. ಓರು, the red painting upon the lower part of a house used as a decoration).

***ಓಱೆ ōṟe. 2.** = ಒಱೆ³, to ooze out, etc.— ಓಱೆಯಾವು. -ಆವು. = ಒಱೆಯಾವು. milch cow, ಓಱೆಯಾವಿನ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಹರಿಯಲದೇಕಯ್ಯ Bv. 754.

ಓಱೆಗಾಱ ōṟe-gāṟa. a painter (ರಂಗಜೀವ, ಚಿತ್ರಕೃತ್ Hlā., MS. ವ್ಯಾಱೆಗಾಱ).

***ಓರ್ಗುಡಿಸು ōrguḍisu.** to fall down, to sweep to a corner. ಬೆಟ್ಟುವೋರ್ಗುಡಿಸಿದನ್ತೆ ನೆಱಲ್ದಿರೆ Pb. 13, 62.

ಓಲ್ ōl. 1. = ಒಲ್ 2, etc. (Te. ಓಲು, ಪೋಲು, to resemble; see ಪೋಲ್ 1 & 2). ಮಿಕ್ಕರೋಲ್ (Mr. 7). ರಾಜ್ಯ ಜೇಂಕೊಡನೋಲ್ ತುಪ್ಪಿ ತುಳುಂಕೆ (Sś. 96). see Grj. 4, 95; J. 28, 1. 28.

ಓಲ್ ōl. 2. ಓಲು. (= ಓವಲ್ fr. ಓ 4). (Te. ಓಲಿಮಿಕೆ, friendship). — ಓಲಾಟಿ. -ಆಟಿ. affection, friendship (My.). — ಓಲಾಡು. -ಆಡು. to have affection for, to love (My.).

ಓಲ್ ōl. 3. ಓಲು. (Te. ಓಲೆ, bathing, playing in water; ಓಲಲಾಡು, ಓಲಾಡು, ಓಲ್ಲಾಡು, ಓಲ್ಲಲಾಡು, to gambol, to revel; to gambol in water; to bathe; *cf.* the terms s. ಒಸೆ ?). — ಓಲಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to play in water or to bathe, to cause to revel, etc. see Bp. 8, 59; 13, 27; 20, 7; 22, 63; 36, 50; 41, 18; 46, 74; 47, 3; 55, 47. — ಓಲಾಡು. -ಆಡು. to move to and fro, or sport, in water; to swim, to bathe; to revel (ಜಲಕ್ರೀಲನ Śmd. Dh.). [ಅಗಸ್ತ್ಯವಟಿಮುಂ ವಸಿಷ್ಠ ಪರ್ವತಂಗಳೆಮ್ಬ ತೀರ್ಥಂಗಳೊಳೋಲಾಡುತ್ತುಂ Pb. 4, 18 va.; Ap. 2, 15 va.; ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರು ಬನ್ದರೆ ಉಬ್ಬಿ ಕೊಬ್ಬಿ ಹರುಷದಲೋಲಾಡುವೆ Bv. 377]. see Abh. P. 3, 132; Bp. 3, 9; 5, 11. 43; 6, 25; 31, 30; 43, 77; 55, 2; J. 5, 14; 28, 54. — ಓಲಾಡು ಓಲಾಡು. rep. (Bp. 53, 3).

ಓಲ್ ōl. 4. (= ಓಲು 3). — ಓಲಾಟಿ. -ಆಟಿ. swinging or dangling about (ತೂಗು Ct. I, 71, o. r. ಅಲ್ಲಾಟ; *cf.* ಒಲೆ 2, ಓಲು 3).

ಓಲಗ ōlaga. 1. = ವಾಲಗ 1. service, homage; an assembly; a levee; an audience; a durbar (My.; Te., Tu.; T. ಓಲಕ್ಕ; M. ಓಲಕ್ಕ, splendour, majesty). [ಓಲಗದೊಳಿರ್ದನಾಗಳ್ ಹರಿಗಂ Pb. 3, 80; Ap. 2, 4; ಓಲಗವ ಮಾಡಿ ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿಯ ಕಳೆಯದಿದ್ದಡೆ ಆ ಓಲಗವೆ ಕೇಡು Cv. 121]. (ಓಲಗದ ವಿನಿಯೋಗಭೇದಕರಣ, ಸಭಾಭೇದ Nn. 108). see Śmd. 13. 63. 157; Grj. 2, 106 va.; Bp. 5, 43. 71; 10, 1; 24, 50; 37, 52; 47, 9. 41; 53, 12. 33. 34; 61, 31; C. Bp. 47, 14; Rām. 6, 13, 4. 5; Bh. 1, 8, 34. 48; 2, 13, 31; J. 2, 51; 3, 32; 16, 23; B. 4, 126. see ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಪೇರೋಲಗ. — ಓಲಗ ಈ. to hold a public levee or council; to pay homage, to be in attendance; to form an assembly, to meet together. see Bp. 26, 23; 51, 79; 52, 37; 53, 32. — ಓಲಗಂಗೊಡು. -ಒ-ಕೊಡು. = ಓಲಗ ಈ. see Bp. 10, 33; 36, 50; 37, 2; 55, 10; Rśv. 13, 61 va.; C. Bp. 3, 6; 47, 13. see ಪೇರ್-. — ಓಲಗಂ ಪಱಿ. a court, levee, etc. to disperse (Bp. 54, 83). — ಓಲಗವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to join, or be in company with, an assemblage (Bp. 5, 19; 50, 18). — ಓಲಗಶಾಲೆ. a royal court; a hall of audience; a levee room. -ಓಲಗಸಾಲೆ = ಓಲಗಶಾಲೆ (Cpr. 5, 112 va.); (Rśv. 12, 41; Śśv. 1, 69; C. Bp. 5, 49).

ಓಲಗ ōlaga. 2. = ವಾಲಗ 2. a hautboy (My.).

***ಓಲಗಕಾಱ ōlagakāṟa.** = ಓಲಗಿಕಾಱ. a camp follower. ಓಲಗಿಸಲ್ ನೆಟ್ಟಗೆ ಬಲ್ಲನುಕ್ಕೊಡವನಲ್ತೆ ಗುಣಾರ್ಣವ ಬೇಜ್ಟೆಕಾಱನೋಲಗಕಾಱಂ Pb. 5, 42.

ಓಲಗಾರ್ತ ōlaga-ārta. desire of paying homage (Rām. 6, 53, 75).

ಓಲಗಿಕಾಱ ōlagi-kāṟa. a servant; a follower (ಅನುಜೀವಿ, ಸಹಾಯ, ಸೇವಕ, ಅನುಚರ, ಅನುಗ Hlā.).

ಓಲಗಿಸು ōlagisu. = ಓಲಯ್ಸು, ಓಲವಿಸು. to serve; to pay homage to; to assemble, to bring together [ತನ್ನನೊಸೆದೋಲಗಿಪಂಗರಿದಿಲ್ಲೆನಿಪ್ಪ ವಾಙ್ಮಯಮನಿತರ್ಕಮುಪ್ಪಿಕೆ ಸರಸ್ವತಿ Pb. 1, 5; Ap. 5, 35]; (Cpr. 3, 90; Abh. P. 10, 36 va.). ಓಲಗಿಸುವವನು (ಸೇವಕ, ಅರ್ಥನ, ಅನುಜೀವಿ Nr.). ಕಿವಿಗೆ ಓಲಗಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಕೋಕಿಲರವದೆ ಒರ್ಮೆ, ಶುಕಸ್ವರದೆ ಒರ್ಮೆ ಮಾಮರಂ (Cpr. 7, 48). ಮಾರಹರನಂ ಬಹುಯುಗಂಗಳೊಳ್ ಓಲಗಿಸಿದಂ (Bp. 54, 41). see Abh. P. 6, 153; Bp. 1, 41. 42. 43. 52; 10, 31; 51, 1. 11; Bh. 1, 8, 7. 35; 2, 13, 15; Śśv. 1, 79 va.

ಓಲಯ್ಸು ōlaysu. = ಓಲಗಿಸು, etc., (ಅಲಯ್ಸು 2). (ಅರಸನ) ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ ಅಱಿದು, ಹತ್ತೆವಿಡಿದು, ಓಲಯ್ಸು! (Sp.). ಅನವರತಮ್ ಅಗಲದಲೆ ಜನಪತಿಯನ್ ಓಲಯ್ಸು! (Sp.). see Grj. 10, 40; Bh. 1, 8, 60; J. 4, 60; 6, 47; 24, 6; Bp. 5, 11; 10, 26. 30; 43, 42; 54, 68; 61, 30. 57. 2, to assemble (v. i., C. Bp. 47, 38). 3, to be surrounded or accompanied (C. Bp. 5, 8).

ಓಲವಿಸು ōlavisu. = ಓಲಗಿಸು. see Bp. 21, 7; 29, 31; 51, 63; 52, 49.

ಓಲಿಸು ōlisu. = ಪೋಲಿಸು, etc. to compare (My.).

ಓಲು ōlu. 1. = ಪೋಲ್ 1, etc. to resemble (My.; see ಓಲ್ 1).

ಓಲು ōlu. 2. = ಒಲ್ 2, etc. also: a bail, a security, a surety, a pledge; a hostage (My.; *cf.* ಪೊಣೆ). — ಓಲಾಗು. -ಆಗು. to become bail or surety; to become a hostage (My.). — ಓಲಿಡು. -ಇಡು. to give as a pledge or security; to give a hostage (My.). — ಓಲು ಕೊಡು. = ಓಲಿಡು. (My.).

ಓಲು ōlu. 3. = ವಾಲು 1, etc. to bend (v. i., My.; Te. ವಾಲು, ವ್ರಾಲು); to slope, to slant (My.; Te.); to hang, to dangle (Te. ವೇಲು, ವ್ರೇಲು; see ಓಲ್ 4).

ಓಲುಗಾಱ ōlu-gāṟa. a male acting as a bail, security or bondsman; a male hostage (My.).

ಓಲುಗಾರ್ತಿ ōlu-gārti. a female acting as a bail, etc. (My.).

ಓಲೆ ōle. = ವಾಲೆ. a leaf of a palmyra-tree, especially one of the talipot or fan-palm, Corypha umbraculifera Lin., a cadjan leaf used to write on with an iron style [ಎನ್ದು ಬರೆದು ರತ್ನ ಕರಣ್ಡಕದೊಳಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ದೋಲೆಯುಮಂ Ap. 4, 84 va.]; (ಪತ್ರ Mr. 359; C.; M., Tu.; T. ಓಲೈ). 2, a coil of palmyra leaf occasionally worn as an ornament in the lobe of a female's ear (Tu.; My. as ಬಿಚ್ಚೋಲೆ). 3, an ear-ring of gold, etc. worn in the lobe of the ear of a female whose husband is alive (C.). [ಬಾಳಿಲ್ಲದವಳ ಓಲೆಯನ್ತಾಯಿತ್ತೆನಗೆ Bv. 296]. 4, an umbrella-shaped awning over a cart (S. Mhr.). ಕಿವಿಯ ಓಲೆ (ತಾಡಕ, ತಾಲಕ, ತಾಲಪತ್ರ, ಕರ್ಣಿಕೆ Hlā., Nr.). ಕರ್ಣದ ಓಲೆ (ತಾಲಕ, ತಾಲಪತ್ರ Mr. 337). ಕಿವಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಓಲೆ (ಕರ್ಣಿಕೆ Si. 218). ಓಲೆಗಳ ಮಾಟ್ಟುವಂ (ಪತ್ರಿಕ Mr. 377). ಬರೆಯದ ಓಲೆ (ಅಲೇಖ Nn. 96). ತಾಳೇ ಓಲೇ ಮರ, the palm Borassus flabelliformis Lin. (ತಾಲ Si. 166). ಭೀತಿಯಿಂ ನಿಶಾಸ್ತ್ರೈರಿಣಿ ಪೋಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಕಿವಿಯ ಓಲೆಯ ಮೌಕ್ತಿಕಪತ್ರಮೋ? (Līlv. 3, 4). ಯಾವರಸವನ್ ಊಡಿದ ನಿಗ್ಗವದ ಬಳೆಗಳ, ಓಲೆಗಳ ಮಿಣ್ಡವೆಣ್ಡಿತಿಯರ್ (Rāghc. 17, 65). ಮೂಱು ದಿನದ ಬಾಱಿಸ್ವಿಗೆ ಆಱು ಜೋಡು ಓಲೆ (Prv.). see ಬಿಚ್ಚೋಲೆ, ಸುತ್ತೋಲೆ, etc.; Grj. 10, 40; Bp. 5, 52; 11, 43; 14, 4; 50, 36; 53, 16. 17; Rśv. 5, 110; Prv. s. ಮುಚ್ಚ. — ಓಲೆಚನ್ದ್ರಿಕೆ. a coil of written palm leaf (My.). — ಓಲೆಚಳತುಮ್ಬು. an ōle ear-ring to which a caḷatumbu is attached (C.). — ಓಲೆಜಿಮಿಕಿ. = ಓಲೆಚಳತುಮ್ಬು. (My.). — ಓಲೆತಿರಗಣಿ. the screw of an ear-ring (C.). — ಓಲೆತಿರುಪು. = ಓಲೆತಿರಗಣಿ. (My.). — ಓಲೆಪುಸ್ತಕ. a book of cadjan leaves (C.). — ಓಲೆಯ ಗಿಡ. the palmyra tree, Borassus flabelliformis Lin. (ತಾಲಿ Si. 166), the leaves of which are at present also used for making writing-leaves (My.). — ಓಲೆಭಾಗ್ಯ. the good fortune of a female to wear an ōle as a sign of her husband being still alive (My.). — ಓಲೆಯ ಮರ. (C. Bp. 47, 45). the talipot palm; the palmyra tree (My.). [-ಓಲೆವಾಗ್ಯ. -ಭಾಗ್ಯ. = ಓಲೆಭಾಗ್ಯ. ಎನ್ದು ಕೇಳಿಯೆನ್ನೋಲೆವಾಗ್ಯಮುಣ್ಟೆನ್ದಳ್ Pb. 10, 44 va.]. — ಓಲೆಸರ್ಪಣಿ. an ear-ring to which a small ornamental chain is attached (My.).

ಓಲೆಕಾಱ ōle-kāṟa. = ವಾಲೆಕಾಱ. a servant in the employ of government (or private persons) who carries letters, etc. (ಸೇವಕ, ಅನುಗ, etc. Mr. 441; C.; cf. ಓಲಗಿಕಾಱ). ನೀಲ ಬಾಲಕಗೆ ಚನ್ದ, ಕೋಲು ಓಲೆಕಾಱಗೆ ಚನ್ದ (Prv.).

***ಓಲೆಯಕಾಱ ōleyakāṟa.** a soldier. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾದುವ ಓಲೆಯಕಾಱಂಗೆ ಓಸರಿಸಿತ್ತೆ ಕಡೆ! Bv. 664.

***ಓಲೈಸು ōlaisu.** = ಓಲಗಿಸು. to serve, etc. ನಾನಿಮ್ಮನೋಲೈಸುವೆನು; ನೀವೆನ್ನ ಕಾಱಿರಿ Bv. 479.

ಓವ ōva. 1. = ಓಪ. a beloved. (Bp. 48, 23).

ಓವ ōva. 2. = ಓಮ, etc. Bishop's weed, etc. (ಖುರಾಶ್ವಿ, ಕಾರವಿ, etc. Nr.).

ಓವರಿ ōvari. (Tbh. of ಉಪಗೃಹ). an inner apartment or chamber (ಅಪವರಕ, ಗರ್ಭಗೃಹ Hlā.; ಉಪಗೃಹ, ಗರ್ಭಗೃಹ Mr. 195; ಕೋಣೆ Kk. 71, Śm. 60; ಗಳನ್ತಿಗೆ, ಕೋಣೆ Śs., MS. ಗೋವರಿ; Abh. P. 10, 8. 9; Te.; Mhr. ಓವರೀ, a term for the several apartments under the arcade which is erected along the course of the enclosing wall of a temple). [ಪುರೋಚನನುಮಾ ಮನೆಯೊಳೊನ್ದೋವರಿಯೊಳ್ ಮಱೆಸಿರ್ದಂ Pb. 3, 4 va.; Ap. 11, 79; ಅಮಳ ಸಿಂಹಾಸನ ವಿಕ್ಕಿ ಪದುಮದೋವರಿಯಲ್ಲಿ ಹದುಳ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವೆನಯ್ಯಾ Cv. 1053]. ಅರಲ್ದ ತಾವರೆಯೆಲೆಯ ಪಲಗೆಗಟ್ಟಿನ ಓವರಿಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.).

ಓವು ōvu. 1. = ಓವ 2, etc. Bishop's weed. (My.). — ಓವು ಕಾಱು. = ಓಮುಕಾಱು. (Si. 149).

ಓವು ōvu. 2. to take care of, to guard, to protect, to cherish, etc. (ಪಾಲನ Śmd. Dh.; Te. ಓಮು; T., M. ಓಮ್ಬು; cf. ಓ 4). see Grj. 2, 60; 10, 98; Bp. 1, 15. 60; 10, 5; 22, 53; 37, 5; 43, 81; 46, 47; 49, 38; 50, 4; 55, 14; 57, 63; Mr. 340; Rśv. 1, 135 va.; J. 2, 3; 29, 23.

ಓಷ ōṣa. *burning, combustion.* see ತ್ರಿಕಟುಕ.

ಓಷಧಿ ōṣadhi. a plant, a herb. 2, *an annual plant*, one that dies after becoming ripe.

ಓಷಧಿಪ್ರಸ್ಥಪುರ ōṣadhi-prastha-pura. N. of a mythic town, the town of Himavat (Grj. 2, 102).

ಓಷಧೀಶ ōṣadhi-īśa. who presides over the plants: *the moon.*

ಓಷಧೀಶ್ವರ ōṣadhi-īśvara. = ಓಷಧೀಶ. (Rśv. 12, 13).

ಓಷ್ಟ ōṣṭa. N. of a plant (ಬಿಱಿಲ್ Mr. 121). 2, = ಓಷ್ಠಿ, q. v. (ಬಿಮ್ಬು, ತುಣ್ಡಿಕೆ, ತೊಣ್ಡೆ Mr. 127, two MSS. ಓಷ್ಟಿ).

ಓಷ್ಟ್ರೆ ōṣṭre. = ಉಷ್ಟ್ರ. a camel (ಶೀಘ್ರಗಾಮಿ, ವಾರಣ Nn. 99; My. ಓಷ್ಟ್ರ).

ಓಷ್ಠ ōṣṭha. the upper lip; *a lip in general* (ಸಮ್ಪ್ರುಮ, ತುಟಿ Nn. 63).

ಓಷ್ಠಪಾನ ōṣṭha-pāna. a kiss (ಚುಮ್ಬನ, ವದನಕೂಟ, ಮುದ್ದು Mr. 330).

ಓಷ್ಠಿ ōṣṭhi. = ಓಷ್ಟ No. 2, q. v. *a plant bearing a bright-red gourd, Momordica monadelpha* Roxb.

ಓಷ್ಠ್ಯ ōṣṭhya. labial.

ಓಷ್ಠ್ಯಸ್ವರ ōṣṭhya-svara. the vowels u, ū, ō, au (Śmd. Cm. 66).

ಓಸರ ōsara. = ವಾಸರ, ವಾಸರು, ವಾಸರೆ. going or bending to one side, sloping, slanting (as a wall), being unsatisfactorily counterpoised, as the burdens on an ox's back, etc. (My.); an unsatisfactorily balanced burden (C. Bp. 47, 46).

ಓಸರಿಕೆ ōsarike. the state of bending to one side, etc. (Rām. 6, 10, 5).

***ಓಸರಿಗೆ ōsarige.** = ಓಸರಿಕೆ. ಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್ ಮನೆಯೊಳಾರುಮಿಲ್ಲೋಸರಿಗೆಯೊಳ್ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಿರ್ದ ವ್ಯಕ್ತ ಕಿಱುಗೂಸು Vr. 85, 12.

ಓಸರಿಸು ōsarisu. to go to one side, side-ways, aside, or out of the way; to turn aside, to draw back, to retreat, to withdraw; to give way, to yield; to go away; to be removed; to keep aloof; to hesitate; to stop (ಅಪಸರಣ Śs.; Te. ಓಸರಿಂಚು, ಓಸರಿಲ್ಲು, ಓಹಟಿಂಚು, ಓಹರಿಂಚು, ಓಸಿಲು = ಓಡು, ತೊಲುಗು; T. ಒಂಜರಿ; cf. T. ಒದುಂಗು, ಒಡುಂಗು, & ಉಡುಗು 1, ಒದಗು 1). [ಒಸ್ಸಿ ಬಾರದುದುಮಂ ಪೀನಂ ಸನ್ದೆಯಮಿಲ್ಲದೆ ಸಲೆ ತಱಿಸನ್ದೋಸರಿಸುವುದು ಕಾವ್ಯರಚನಾಕ್ರಮದೊಳ್ Kr. 2, 19; Pb. 2, 17; Ap. 1, 3; ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾದುವ ಓಲೆಯಕಾಱಂಗೆ ಓಸರಿಸಿತ್ತೆ ಕಡೆ Bv. 664; Cv. 543]. ಓಸರಿಸಿ ನಡೆಯದಿರೆ (ಅನಿಲಂ) ಶೂನ್ಯಮಕ್ಕುಂ (Mr. 53). ಓಸರಿಸಿದ ಜವನಿಕೆಯೊಡನೆ ಓಸರಿಸಿದನ್ ಅಲ್ತೆ ಕನ್ತು? (Śmd. 16). ಕುತ್ತವನ್ ಓಸರಿಸಿದಂ (ಎಟ್ಟತ್ತಂ Śmd. I). see Bp. 1, 21; 8, 8; 9, 20; 17, 16; 27, 9; 28, 52; 40, 33. 47; 42, 9; 48, 29; 49, 10; 50, 37; 51, 50; 52, 16; 53, 19; 55, 4. 30; 59, 15; Rām. 6, 12, 34; Bh. 2, 13, 39; J. 5, 34; 30, 51. 2, to put to one side or aside;

to remove; to quit, to abandon (ಅಪಾದಾನ Śmd. Dh; Te.). ಮೇಲುದಱ ಸೆಱಗನ್ ಓಸರಿಸುವನ್ತಿರೆ (Śmd. 135). [ಅವಸರಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಪದಾರ್ಥವನು ಓಸರಿಸಿರ್ದಡೆ ಆತ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲ Cv. 609]. see Grj. 10, 89; Bp. 2, 12; 4, 67; 18, 7; 20, 20; 36, 51; 42, 32; Rsv. 10, 6; Śsv. 1, 40; J. 5, 60; 11, 19; 13, 24; Rām. 28, 8.

ಓಸು ōsu. = ಓಟು, ಅನಿತು, ಅಷ್ಟು, etc. that much, etc. (My.). see ರವೋಸು.

-ಓಸುಗ ōsuga. = -ಓಸುಗರ, -ಓಸ್ಕರ. cause, reason, sake; on account of; (T. ಓಜ, ಓಜರ, cause, reason, sake; see ಒಯ್ಕನೆ). ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಗೋಸುಗ ತನ್ದ ಉದಕ (ಪಾದ್ಯ Nr.). ಭಕ್ತಿಗೋಸುಗ (Bp. 43, 54). ಕರದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಹದನನ್ ಅಱಪಲ್ ಓಸುಗ (C. Bp. 57, 88). see Bh. 2, 13, 38; 4, 6, 26; J. 4, 60; 18, 55; 23, 11, 42; Dp. 151, 3. *cf.* ಕೋಸಕೆ, etc.

-ಓಸುಗರ ōsugara. = -ಓಸುಗ, etc. ಅದಕ್ಕೋಸುಗರ (ತಾದರ್ಥ್ಯ, ಅನ್ತರ Nr.).

-ಓಸ್ಕರ ōskara. = -ಓಸುಗರ, etc. (My.). ಅತಿಥಿಗೋಸ್ಕರ ಇರ್ದ ಒಡವೆಯಲ್ಲಿಯುಮ್ ಆತಂಗೆ ತಕ್ಕ ಒಡವೆಯಲ್ಲಿಯುಮ್ ಆತಿಥ್ಯ ಎನಿಸುಗು; ಕಾಳೆಗಕ್ಕೋಸ್ಕರಮ್ ಅಲ್ಲದೆ ವಿನೋದಾರ್ಥಮ್ ಆಗಿ ಏಱುವ ರಥವು (ಪುಷ್ಪರಥ); ಅನ್ ಹಿಡಿಯಲ್ ಓಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ ಕಪ್ಪು ಗುಱು (ವಾರಿ Nr.). ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ (Si. 112). see Si. 55. 243. 274. 294. 453; B. 3, 34. 93.

ಓಹಿಲ ōhila. = ಓಹಿಳ. N. of a man (Sk. ಓಹಲ). see Bp. 9, 37; 43 sum.; 43, 16. 18. 22; 44 sum.; 44, 15. 35.

ಓಹಿಳ ōhiḷa. = ಓಹಿಲ. see Bp. 43, 35. 37. 67; 44, 8. 12. 16-29. 30. 31. 37. 50. 53; 54, 71. — ಓಹಿಳಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. (Bp. 43, 46; 44, 41. 42. 56. 68).

ಓಹೊ ō-ho. = ಓಹೋ. (Bp. 10, 2; My.).

ಓಹೋ ō-hō. ho! stop! oho! (ನಿವಾರಣ Śmd. 393; Te.). see Śmd. 68; Bp. 14, 32; 25, 41; 32, 15; 59, 2; J. 2, 59; B. 3, 34. 77. 82. in My., S. Mhr., and Mhr. the term expresses wonder, admiration, or sudden delight. — ಓಹೋಹೋ. rep. (My.).

ಓಳ್ ōḷ. to have sexual intercourse (ನಿಧುವನ Śmd. Dh.; T. ಓಟ್).

ಓಳಿ ōḷi. = ಓಣಿ. a continuous line, a row; a multitude, a number, a mass; succession (ಬಾವಣಿಗೆ, ಸಮೂಹ Kk. 72; ಮೊತ್ತ Bhn. 6; T.; Te. ಓಲಿ; Mhr. ಓಳ, *cf.* ಓರಣ). [ಬೆಳೆದು ಮುಗಮುಗಿಪ ಗನ್ಧಶಾಳಿಯಿನ್ದಲ್ಲಿ ಸುಱುವ ಗಿಳಿವಿಣ್ಡಿನೋಳಿಯಿಂ Pb. 3, 22; Ap. 9, 3]. ತಣ್ಣದಿರ ಓಳಿಗಳ್ (Līlv. 3, 2). see Bp. 12, 2; 18, 60. 109; 27, 1; 28, 19; 38, 11. 14; 44, 58; 51, 1. 73; 54, 77; 61, 27; Bh. 1, 12, 12; J. 3, 8; 15, 9; 33, 19; Kk. 90. — ಓಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಓಳಿವೆಱು. (Bp. 58, 55). — ಓಳಿವೆಱು. -ವೆಱು. to form a line or be in a line; to form a mass or considerable body (Ch. v. 92; Bp. 50, 46).

ಓಳಿಗೆ ōlige. Tbh. of an ಓಲಿಕೆ (Śmd. 338; Mdb. MS. ಬಳಿಗೆ = ಬಲಿಕೆ).

ಓೞ್ ōḻ. = ಓೞು 2, etc. see ತಲೆಯೋೞ್.

ಓೞು ōḻu. 1. = ಎೞ್ 4, etc. seven. colloq. (S. Mhr., pronounced ಯೋೞು).

ಓೞು ōḻu. 2. = ಪೋೞ್ 2, etc. a piece (My.). see ಕೆಚ್ಚೋೞ ಬಡಿಕೆ, ಕೊಚ್ಚೋ-.

ಔ au

ಔ au. the sixteenth letter of the alphabet (Śmd. 12, 14). in Kannaḍa words it is another form of ಅವು (Śmd. 189), or of ಅವ (*e. g.* ತವರ್ = ತೌರ್). *for all Kannaḍa and Tadbhava words with initial* ಔ *see under initial* ಅವ *and* ಅವು, *e. g.* ಔಚು see as ಅವಚು, ಅವುಚು; ಔಡಲ as ಅವುಡಲ. in Sk. terms ಔ occasionally occurs instead of ಅಂ, *e. g.* ಸೌಸ್ಥ = ಸಂಸ್ಥ (Nn. 162).

ಔಕಾರ au-kāra. the letter ಔ (Śmd. 11).

ಔಕ್ಷಕ aukṣaka. (fr. ಉಕ್ಷನ್). *a multitude of oxen.*

ಔಘ augha. a mass, a multitude (ಸ್ತೋಮ Mr. 423). ಶ್ರುತ್ಯೌಘ (ವೇದಂಗಳ್ Nn. 141). 2, a flood.

ಔಚಿತಿ auciti. (fr. ಉಚಿತ). *fitness, propriety.*

ಔಚಿತ್ಯ aucitya. *fitness, propriety*; pleasure, delight (Śmd. 116. 209 Cm.); one in whom one takes pleasure (J. 2, 65).

ಔಜಸ aujasa. (fr. ಓಜಸ್). lustre, shine (My.); gold (Sk.).

ಔತಪ autapa. a vow of silence with the Jainas (ಜೈನರ ಮೌನಂ Mr. 222).

ಔತ್ತರೇಯ auttarēya. (fr. ಉತ್ತರ). belonging to the north (My.; G.). 2, N. of a son of Uttarā, Janamējaya's father Parikṣit (My.).

ಔತ್ತಾನಪಾದಿ auttānapādi. (fr. ಉತ್ತಾನಪಾದ). N. of Dhruva, grandson of the first Manu. 2, *the polar star.*

ಔತ್ವ autva. the letter ಔ (Śmd. 65. 132. 188. 355; Kāvy. I, 3, 104-108).

ಔತ್ಸುಕ್ಯ autsukya. (fr. ಉತ್ಸುಕ). anxiety, uneasiness, regret; ardent desire, longing, eagerness, zeal (ಉತ್ಸುಕ Ct. II, 114; My.). see ಕಡಂಗು; B. 5, 180.

ಔದನಿಕ audanika. (fr. ಓದನ). *a cook.*

ಔದರಿಕ audarika. (fr. ಉದರ). *voracious.*

ಔದಾರ್ಯ audārya. (fr. ಉದಾರ). generosity, nobility, magnanimity, greatness. (My.; B. 5, 162).

ಔದಾಸೀನ audāsīna. = ಅವುದಾಸೀನ, ಔದಾಸೀನ್ಯ.

ಔದಾಸೀನ್ಯ audāsīnya. (fr. ಉದಾಸೀನ). indifference; apathy. (My.).

ಔದುಮ್ಬರ audumbara. (fr. ಉದುಮ್ಬರ). coming from the udumbara tree. 2, the udumbara tree itself (ದುಗ್ಧತರು, ಅತ್ತಿ Mr. 115).

ಔದ್ಧತ್ಯ auddhatya. (fr. ಉದ್ಧತ). the state of being raised or puffed up; arrogance; overbearing manner. (Cpr. 4, 11). see ಉಕ್ಕು, ಮಲೆ; Rśv. 5, 131 va..

ಔದ್ವಾಹಿಕ audvāhika. (fr. ಉದ್ವಾಹ). relating to marriage. (My.). 2, a gift made to a woman at her marriage.

ಔನ್ನತ್ಯ aunnatya. (fr. ಉನ್ನತ). height; greatness (ಬುಧ್ನ, ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾದನ್ನಾದು Nn. 136; My.); haughtiness (My.; Si. 68). see ಮಹೌನ್ನತ್ಯ.

ಔಪಗವ aupagava. (fr. ಉಪಗು). belonging to Upagu.

ಔಪಗವಕ aupagavaka. *an assemblage of Aupagavas or descendants of Upagu.*

ಔಪಚ್ಛನ್ದಸಿಕ aupacchandasika. (fr. ಉಪಚ್ಛನ್ದಸ್). a kind of metre (Ch.).

ಔಪಮ್ಯ aupamya. (fr. ಉಪಮಾ). condition of resemblance or equality, similitude, comparison. see Kāvy. III, 3, B, 116 seq.

ಔಪಯಿಕ aupayika. (fr. ಉಪಾಯ). *answering a purpose, fit, proper.*

ಔಪಲ aupala. (fr. ಉಪಲ). belonging to a stone or stones; stony; of stone. (R.).

ಔಪವಾಹ್ಯ aupavāhya. (fr. ಉಪವಾಹ). *a royal elephant* (ನೃಪರಂ ನೆಗಪಿ ತಾಳ್ದ ಆನೆ Mr. 156).

ಔಪಾಸನ aupāsana. (fr. ಉಪಾಸನ). the fire used for domestic worship. 2, a kind of adoration of Agni (My.). 3, a small cake offered to the manes. 4, connected with worship, devotional.

ಔಮೀನ aumīna. (fr. ಉಮಾ). *a field of flax.*

ಔಮ್ಯ aumya. (fr. ಉಮಾ). *a field of flax* (Cpr. 1, 89).

ಔರಭ್ರ aurabhra. (fr. ಉರಭ್ರ). *a coarse woollen blanket.*

ಔರಭ್ರಕ aurabhraka. *a flock of sheep.*

ಔರಸ aurasa. (fr. ಉರಸ್). belonging to or produced from the breast (or by oneself); *legitimate* (J. 28, 57; My.); *legitimate son.* ಔರಸಸನ್ತತಿ (B. 4, 217; My.).

ಔರ್ಧ್ವದೇಹಿಕ aurddhvadēhika. (fr. ಊರ್ಧ್ವದೇಹ). referring to the state after death; funeral; *the obsequies of a deceased person; whatever is given or performed on a person's decease.*

ಔರ್ವ aurva. (fr. ಉರ್ವ). relating to Urva. 2, belonging to or being produced from the thigh (ūru): a descendant of Bhrigu and preceptor to Sagara. 3, N. of a son of Vasiṣṭha. 4, *submarine fire.*

***ಔರ್ವಾನಳ aurvānaḷa.** = submarine fire ಪುದಿದೌರ್ವಾನಳನಬ್ಧಿಯಂ ಸುಡುವ ಪೋಲ್ Pb. 12, 35.

ಔಲೂಕ್ಯ aulūkya. (fr. ಉಲೂಕ). owl-like; a follower of the Vaiśēṣika doctrine; Kaṇāda ṛiṣi (G.).

ಔಶೀರ auśīra. (fr. ಉಶೀರ). *a couch, serving also the purposes of a seat; a seat, a chair.* 2, *the handle to the cow's tail or cāmara.*

ಔಷಧ auṣadha. (fr. ಓಷಧಿ). = ಅಗಸಿದ್ಧಿ, ಔಸದ. a herb; *any medicament or drug.*—ಓಷಧ ಮಾಡು, to prepare medicine; to apply remedies (C.; B. 5, 273).

ಔಷಧಾಚಾರ್ಯ auṣadha-ācārya. the physician of the gods (ಧನ್ವನ್ತರಿ Mr. 390).

ಔಷಧಿ auṣadhi. = ಅವುಸ್ತಿ.=ಔಷಧ a medicine (ಭೇಷಜ, etc. Mr. 390). ಬೋಜಿಮನ್ ಎನ್ದು, ಒನ್ದು ಔಷಧಿಯುಮನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I).

ಔಷ್ಟ್ರಕ auṣṭraka. (fr. ಉಷ್ಟ್ರ). *a herd of camels.*

ಔಸದ ausada. Tbh. of ಔಷಧ. (Śmd. 335. 339; My.).

ಂ ṁ

ಂ ṁ. 1. the seventeenth letter of the alphabet. it is an *avargīya* letter, and has been called the neutral or unmodified nasal. in the Śmd. its names are: bindu, anusvāra, sonne or śūnya (19. 20). it belongs to the yōgavāhas (25. 26. 43. 44). the *unmodified nasal* always precedes the avargīya letters ಯ್, ರ್, ಲ್, ವ್, ಶ್, ಷ್, ಸ್, ಹ್ in the body of a word or in composition, *e. g.* ಅಂಶ, ಅಂಸ, ಆಂಹತಿ, ಸಂಯುತ, ಸಂರಕ್ಷಣ, ಸಂಲಾಪ, ಸಂವಿತ್ತಿ, ಸಂಶಯ, ದಂಷ್ಟ್ರ, ಸಂಸರ್ಗ, ಸಂಹತಿ. remark: the five *vargīya* letters ಙ್, ಞ್, ಣ್, ನ್ and ಮ್, that express the nasal sound as *modified* by guttural, palatal, lingual, dental, and labial pronunciation (Śmd. 24), are often, *for the sake of more expeditious writing,* replaced by the sign of the unmodified sonne: with regard to ಙ್ and ಞ್ this convenient mode of writing has been adopted also for this Dictionary; *but the alphabetical places of the two letters have been retained,* so that, *e. g.,* ಅಂಕ follows ಅಕ್ಷ್ಣ್ಯ, and ಅಂಚ follows ಅಜ್ಞಾನ. when in Kannaḍa *final* ಂ is followed by a vowel, it changes into ನ್, ಮ್, or ವ್ (Śmd. 127. 128; *cf.* 192. 193).

ಂ ṁ. 2. = ಅಂ (aṁ) 3 q. v., of which it is the *grammatical* form (Śmd. 114. 115).

ಃ — ḥ

ಃ ḥ. the eighteenth letter of the alphabet, (called visarga, Śmd. 19. 20. 44. 45). it is an unmodified (avargīya) sibilant, and one of the four yōgavāhas (26. 44).

X X̲ — ẖ

X ẖ the nineteenth letter of the alphabet. it is a guttural sibilant, used before ಕ್ (Śmd. 25. 26), and one of the four yōgavāhas (26. 44. 45); it is called jihvāmūlīya (26), the tongue-root sibilant, and according to its sign which has the shape of the thunderbolt, vajrākṛiti. see ಅರ್ಧವಿಸರ್ಗ.

OO — ṛh

OO ṛh or ಱ (*i. e.* the K. consonant ಱ, in Cpr.; Hlā. and Abh. P. MSS.). or ೲ (in Vōpadēva's grammar). the twentieth letter of the alphabet. it is a kind of sibilant, used before ಪ್ (Śmd. 25. 26), and one of the four yōgavāhas (26. 44. 45). it is called upadhmānīya (26), the to-be-breathed one, and according to its sign which has the shape (of a female's breast 26, or that) of an elephant's two frontal bones, gajakumbhākṛiti. see ತೇಜಱ್ಪಿಣ್ಡ, ದುಱ್ಪರಿಣಾಮ, ದುಱ್ಪ್ರೇರಣೆ, ನಿಱ್ಪನ್ನ, ನಿಱ್ಪ್ರಾವಕ, ಪುಱ್ಪ, ಪುಱ್ಪಕ, ಪುಱ್ಪಚಾಪ, ಪುಱ್ಪದನ್ತ, ಪುಱ್ಪಧನ್ವ, ಪುಱ್ಪಪತ್ರ, ಪುಱ್ಪರಸ, ಪುಱ್ಪಲಿಹ್, ಪುಱ್ಪವತಿ, ಪುಱ್ಪವಾಟಿ, ಪುಱ್ಪಹೀನೆ, ಪೌಱ್ಪ, ಬಹಿಱ್ಪುರ, ಬಾಱ್ಪ, ಬಾಱ್ಪಬಿನ್ದು, ಯಶಱ್ಪಟಹ, ರುದ್ರಪುಱ್ಪ, ವರ್ಣಪುಱ್ಪ.— in Hlā 2, 28 the MS. has: ಕರಹಾಟಂ ಭವೇತ್ ಕನ್ದಱ್ ಪಾದೋಃ ಮೂಲಂ, etc. (instead of ಕನ್ದಃ ಪಾದೋಃ). see ಅರ್ಧವಿಸರ್ಗ.

NOTE: X, OO — these two letters do not occur in Kannaḍa; Rev. Kittel has taken them from Saṁskṛit. Even in writing Saṁskṛit words in Kannaḍa script, they are never used. —*Ed.*

ILChester Lectures on comparative Lexicography by Carl Abel - 1883, London. (Arabic, Latin)

contributions to Persian Lexicography - H - Blochmann

ಕ-ಧ

KITTEL'S

KANNADA-ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

REVISED & ENLARGED EDITION

VOLUME TWO

k-dh

1969

UNIVERSITY OF MADRAS

Rs. 15/-

ಡಾ॥ ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ.

KITTEL'S KANNAḌA-ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

(Revised and enlarged)

By

Prof. M. Mariappa Bhat, M. A.

VOLUME II

k – dh

UNIVERSITY OF MADRAS

1969

First edition published by
Basel Mission Book and Tract Depository
Mangalore (1894)

PRINTED AT
THE MANGALORE PRESS, CAR STREET, MANGALORE-1

ಕಿಟ್ಟೆಲರ
ಕನ್ನಡ - ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು

೪ ಸಂಪುಟಗಳು

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ)

ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.

ಸಂಪುಟ ೨

ಕ – ಧ

THE ALPHABET AND SYSTEM OF TRANSLITERATION.

The Kannaḍa alphabet (its consonants appearing with the mark that shows their power when being pronounced without a vowel, and that corresponds to the virāma of Saṁskṛita) together with its transliteration is as follows:

Kannaḍa	Transliteration	Kannaḍa	Transliteration
ಅ	a	ಝ್	jh
ಆ	ā	ಞ್	ñ
ಇ	i	ಟ್	ṭ
ಈ	ī	ಠ್	ṭh
ಉ	u	ಡ್	ḍ
ಊ	ū	ಢ್	ḍh
ಋ	ṛi	ಣ್	ṇ
ೠ	ṛī	ತ್	t
ಌ	lṛi	ಥ್	th
ೡ	lṛī	ದ್	d
ಎ	e	ಧ್	dh
ಏ	ē	ನ್	n
ಐ	ai, ei	ಪ್	p
ಒ	o	ಫ್	ph
ಓ	ō	ಬ್	b
ಔ	au	ಭ್	bh
ಂ	ṁ	ಮ್	m
ಃ	ḥ	ಯ್	y
X̄, x	h̤	ರ್	r
ೞ, ಱ	r̤h, r̤	ಱ್	r̤
ಕ್	k	ಲ್	l
ಖ್	kh	ವ್	v
ಗ್	g	ಶ್	ś
ಘ್	gh	ಷ್	ṣ
ಙ್	ṅ	ಸ್	s
ಚ್	c	ಹ್	h
ಛ್	ch	ಳ್	ḷ
ಜ್	j	ೞ್	l̤

LIST OF ABBREVIATIONS.

A. Anthology (Mangalore, 1874, used only with regard to a few Saṁskṛita terms).

Abhā. Anubhavāmṛita (Manuscript; it differs greatly from the edition printed at the Vicāradarpaṇamudrākṣaraśāle, Bangalore, 1874).

Abh. P. Abhinava Pampa's Rāmāyaṇa (Manuscript).

Abhś. Anubhavaśikhāmaṇi (Manuscript).

adj. Saṁskṛita verbal adjective.

Ap. Ādi Purāṇa by Pampa (Ed. S. G. Narasimhachar.—1900).

B. Bombay, the Department of Public Instruction, Kanarese Books: 1 (1882), 2 (1882), 3 (1883), 4 (1882), and 5 (1868). One of the numbers refers to the book, the other one to the page. The pages of B. 2 have been counted from p. 7 of the text not from the title-page.

Bd. Bēḍas (fowlers) of Dharwar.

Bh. Kumāra Vyāsa's Bhārata. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1875.

Bhn. Bhārata nighaṇṭu (Manuscript).

Bp. Basava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850.

Br. C. P. Brown Esq., of the Madras Civil Service (see Te.).

Bv. Basavaṇṇanavara ṣaṭsthala vacanagaḷu (Ed. S. S. Basavanal.—1954).

C. Common.

Cb A small Kannaḍa Vocabulary (Śabdasaṅgraha, by Gururāva Viṭhala Mōhare) dedicated to Cannabasappa Basaliṅgappa, Deputy Educational Inspector, Dharwar S. D. (1874).

C. Bp Cannabasava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1851.

Cd. Hindū Caritradarpaṇa (Bangalore, 1882).

cf. confer (compare).

Ch. Nāgavarma's Chandas (Basel Mission Press, Mangalore, 1875). The references are to the Index for the Canarese text, if no v. with a number is added.

Cm. Commentary.

colloq. colloquial.

Cpr. Candraprabha purāṇa by Argaḷa dēva (Manuscript).

Ct. Caturāsya nighaṇṭu (according to two different Manuscripts, marked as I & II).

Cv. Canna Basavaṇṇanavara vacanagaḷu (Ed. Dr. R. C. Hirēmaṭh.—1965).

Dh. The Dhātuprakaraṇa of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Dhw. A portion of Dhanañjaya's ṭīkā printed at Dharwar.

Dp. Dāsapada. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850. It is a collection of Dāsa songs from various manuscripts.

dupl. duplication, that is to say a couple of words that are not the same as to form and meaning, used to make the idea more comprehensive or impressive, *e. g.* akaḷa cakaḷa, āsaṟ bēsaṟ, kāka pōka, giḍa gaḍḍe, giḍaganṭi, dana kaṟa, nuccu nusi, bandhu baḷaga, makkaḷu marigaḷu, mātu kathe, sandi gondi. Occasionally the *first* word is meaningless by itself, forming a sort of alliteration, *e. g.* akkaḍi takkaḍi, andā dundi, aradēśi paradēśi, āḷi dāḷi, ēru pēru,

	taṭavaṭa, as also the *second* one may be, *e. g.* aḍḍā tiḍḍi, karā kanna, gaja baja, cūru pāru, ḍoṅku ḍosaku, toḷḷe paḷḷe, dēvaru dinḍaru, dodde bidde. This last kind may be referred to "reiteration", q. v.
E.	English.
e. g.	exempli gratia (for example).
fr.	from.
G.	A small Canarese vocabulary by Gaṅgādhara Maḍivāḷēśvara, Translation Exhibition, Belgaum (Bangalore, 1869). The numbers refer to the pages.
Grj.	Girijākalyāṇa. Bangalore, Lakṣmīvilāsa Press, 1886.
Gz.	Gazetteer of the Bombay Presidency, Vol. XXII, 1884.
H.	Hindūstānī.
Hlā.	Ancient Kannaḍa commentary on Halāyudha's Abhidhānaratnamālā (Manuscript).
J.	Jaimini Bhārata. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1848. (Kriṣṇarājavilāsa Press, 1861 & 1875).
Jm.	Jinamunitanaya (Manuscript).
Jñs.	Jñānasindhu. Bangalore, Karṇāṭaka Mudrākṣaraśāle Press, 1879.
Jnv.	Jagannāthavijaya (Manuscript).
K.	Kannaḍa.
Kāvy.	Nāgavarma's Kāvyāvalōkana (Manuscript).
Kk	Kabbigara Keypiḍi (Manuscript).
Kp.	Kaivalyapaddhati. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1873.
Kr.	Kavirāja mārga (Ed. A. Venkata Rau & H. Sesha Ayyangar.—1930).
Līlv.	Līlāvatīprabhandha. A specimen lithographed at Dharwar, 1873.
M.	Malayāḷa (A Malayalam and English Dictionary by the Rev. H. Gundert, D. Ph., Mangalore, 1872).
Mḍb.	Mūḍabidare (in South Canara).
Mg.	Mangalore (in South Canara).
Mhr.	Marāṭhī.
Mr.	Maṅgarāja's nighaṇṭu (Manuscript). For the sake of convenience the verses of the whole MS. have been counted successively (without regard to the various divisions), and are quoted in that manner. Four MSS. have been consulted.
MS.	Manuscript. (MSS. = Manuscripts).
My.	Mysore.
N.	Name; proper name.
Nn.	Nānārtharatnākara (Manuscript).
Nr.	Nācirācīya, the ancient Kannaḍa commentary on the Amarakōśa. The two Mḍb. Manuscripts used by the Author refer to Trikāṇḍaśēṣa, Dhanañjaya, Rabhasa, Viśvaprakāśikā, Vaijayantī, Subhūtiṭīkā, Subōdhe, and Halāyudha. Are these references by Nācirāci himself?
o. r.	other reading. (o. rs. = other readings).
P.	Pañcatantra (a new translation, edited by J. Garrett Esq., Director of Public Instruction in Mysore, Bangalore, 1865).
Pb.	Pampa Bhārata (Ed. Beḷḷāve Veṅkaṭanāraṇappa.—1931).
P. p.	Past participle. (P. ps. = Past participles).
Pr.	W. S. Price Esq., Revenue Survey, Dharwar.
Prll.	Prabhuliṅgalīlā (Manuscript).
Prv.	Proverb. (Prvs. = Proverbs).
q. v.	quod vide (which see).
R.	Rev. W. Reeve's Carnātaka and English Dictionary.
Rāghc.	Rāghavāṅkacaritra (Manuscript).
Rām.	Kumāra Vālmīki's Rāmāyaṇa. When in the references only two numbers are adduced, they refer to the 31 sandhis (chapters) of the Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1849, which comprise the bālakāṇḍa, ayōdhyākāṇḍa, and six chapters of the araṇyakāṇḍa. The other references are to the edition printed in Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1881.
reit.	reiteration, that is to say a couple of words of

which the first one's meaning is made more comprehensive or impressive by the second one, though this is a mere alliterative formation and meaningless by itself (see "duplication"), *e. g.* aḍḍi saḍḍi, okkalu dakkalu, kaṭaku kuṭuku, gaji biji, caḷa maḷa, curu buriga, taḍa baḍa, baḍa bagga, bēpāra sāpāra, loḍa baḍa, vecca sacca, sara bara. Especially the syllables *gi* (q. v.) and *pa* (see pa 3) are used in reiteration, *e. g.* āḷu gīḷu, koḍu giḍu, tandare gindare (s. taru 1), ravi givi, śikhi gikhi, okkalu pakkalu, kaḷa paḷe, caḍu puḍane, taka pakane, taṭa paṭa, lekka pakka.

rep. repetition, that is to say the act of using the same word twice or thrice. See Śmd. 228 seq., and further *e. g.* allalli, ittitta, intintu, inthintha, enitenitu, ententa, ellelli, obbobba, tama tama, eṇteṇtu, eraḍeraḍu, kāḷu kāḷu, tara tara (s. tara 1), dūra dūra, doḍḍa doḍḍa, saṇṇa saṇṇa, savi savi, hosa hosa, aridaridaridu (s. aridu).

Rnc. Rāmanāthacaritra (Manuscript).

Rśv. Rājaśēkharavilāsa (Manuscript; Bangalore edition, Kriṣṇarāja Vilāsa Press, 1866).

Śm. Tōṭada Ārya's Śabdamañjari (Manuscript).

Śmd. Śabdamaṇidarpaṇa. The Arabic numbers refer to the pages of the edition printed at the Basel Mission Press, Mangalore, 1872; of the Roman ones I refers to the terms with ೞ್ (p. 31 seq.), and II to those of pages 402-407.

Śmd. Dh. The list of Dhātus (verbal themes) of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Śśv. Śabaraśaṅkaravilāsa. Bellary, C. L. S. Press, (*i. e.* Citralipiśāradā P.), 1886; and Madras, Grantharatnākara Press, 1887.

Śs. Śabdasāra (Manuscript).

s. sub (under).

Sd. Rev. D. Sanderson's edition of Mr. Reeve's Carnātaka and English Dictionary, Bangalore, 1858.

seq. sequentes, sequentia (following, succeeding).

Si. Siddhānti Subrahmaṇya Śāstri's new interpretation of the Amarakōśa, Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1872. The numbers denote the pages.

Sk. Saṁskṛita.

S. Mhr. South Marāṭha (Mahratta).

Sp. Sarvajñapada (Manuscript & W.).

Sś. Sōmēśvaraśataka (Manuscript; Bangalore edition, Wesleyan Mission Press, 1872).

St. & Pl. Messrs. C. Stolz and G. Plebst's Five Hundred Indian Plants, Mangalore, 1881.

sum. summary.

T. Tamiḻ (A Dictionary of the Tamil and English languages, by the Rev. J. P. Rottler, D. Ph., Madras, 1834).

Tbh. Tadbhava.

Te. Telugu (Messrs. A. D. Campbell and C. P. Brown's Telugu-English Dictionaries).

Ts. Tatsama.

Tu. Tuḷu (Tuḷu-English Dictionary, (i) A. Manner, Basel Mission Press, Mangalore, 1886 (ii) M. M. Bhat & A. S. Kedilaya, Madras University, 1967).

V. Vṛiṣabhēndravijaya. Bangalore, Carnatic Press, 1875.

v. verse.

va. vacana (Prose passage).

v. i. verb intransitive.

Vr. Vaḍḍārādhane (Ed. D. L. Narasimhachar.—1959).

v. t. verb transitive.

W. Rev. G. Wurth's Canarese Poetical Anthology, Bangalore, 1868.

Z. Rev. F. Ziegler.

@ certain special remarks by the present editor.

[ ] new items now included under old lexical entries.

* sign to indicate new lexical entries.

KITTEL'S

KANNAḌA-ENGLISH

DICTIONARY

(4 VOLUMES)

VOLUME
TWO

k - dh

KITTEL'S KANNADA-ENGLISH DICTIONARY

VOL. II

ಕ್ — k

ಕ್ k. the twenty-first letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). when the initial of the second word of a compound, it sometimes remains unchanged (Śmd. 78. 79. 80. 198. 199. 207. 208. 209. 210. 217. 222. 225. 386), but often changes into ಗ್ (77. 78. 195. 197. 198. 199. 200. 202. 203. 205. 206. 207. 210-216. 218. 221-224. 381. 386. 387); once it takes the form of ಚ್ (215). about the very frequent dialectical interchange of ಕ್ and ಚ್ (ತಾಸ್) see *e. g.* ಕೆಡು 2, ಕಿಚ್ಚು, ಕಿವಿ, ಕೆಯ್ 2, etc.

ಕ k-a. 1. the letter ಕ್ when pronounced with the short a, as is generally done at school. —ಕವೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. the under-letter ್ಕ (C.).

-ಕ ka. 2. = _ಕೆ 1, etc., in ಅಕ, ಅನಕ, ತನಕ.

_ಕ ka. 1. = -ಗ 1. an affix for forming masculine nouns (Śmd. 241), probably taken from Sk. 2, an affix for the formation of neuter nouns. ಭಾವದೊಳು ಕಪ್ರತ್ಯಯುಮ್ ಉಣ್ಟು, ಉಡುಕಂ, ನಡುಕಮ್ ಎನ್ಬುನ್ತೆ (249 Mḍb. MS.; *cf* ಕಟುಕ).

ಕ ka. 2. *the god Brahmā.* 2, *the soul.* 3, *the sun.* 4, *wind.* 5, *the head.* 6, *water.* 7, *pleasure.* 8, the number one (Mr. 349). *cf.* ಕಂ & ಕಮ್.

ಕಂ kaṁ. = ಕಮ್. the god Brahmā (ಸರೋಜಸಮ್ಭವ, ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 7; ಬ್ರಹ್ಮನ್ Mr. 493). 2, the soul (ಆತ್ಮನು Nn. 7). 3, the body considered as the field of the indwelling and working of the soul (ಕ್ಷೇತ್ರ Mr. 506). 4, the sun (ಸೂರ್ಯ Nn. 7). 5, wind (ಪವನ, ವಾಯು 7; ಮಾರುತ Mr. 493). 6, the head (ಶಿರ, ಮಣ್ಡೆ 7; ಶಿರ 493). 7, water (ಉದಕ 7; ವಾರಿ 493). 8, heaven (ಸ್ವರ್ಗ 7; Mr. 506). 9, fire (ಅಗ್ನಿ 7; ಅಸಿ? o. r. ಅಶಿ? 506). 10, an organ of sense (ಇನ್ದ್ರಿಯ 7; 506). 11, the sky (ವ್ಯೋಮ 506). 12, an ascetic (ಯತೀಶ 506). 13, a parrot (ಕೀರ, ಗಿಳಿ 7). 14, a peacock (ನವಿಲ್ 7). 15, pleasure (ಸುಖಾನ್ತ 493). 16, a zero (ಶೂನ್ಯ 506).

ಕಂಯಿ kaṁyi. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness (ಕಟು Cb.; C.).

ಕಂಸ kaṁsa. 1. = ಕಂಚ. brass, bell-metal. 2, *a vessel made of metal, a drinking vessel, a goblet.* 3, a king of Mathurā, the uncle and enemy of Kṛiṣṇa (Śmd. 183).

ಕಂಸ kaṁsa. 2. a segment of a circle as a parenthesis: a bracket (Mhr.; S. Mhr.); an arc (Mhr.).

ಕಂಸಜಿತ್ kaṁsa-jit. the conqueror of Kaṁsa: Kṛiṣṇa.

ಕಂಸತಾಲ kaṁsa-tāla. a cymbal of bell-metal or brass (Bp. 12, 34).

ಕಂಸಹರ kaṁsa-hara. the destroyer of Kaṁsa: Kṛiṣṇa (Mr. 18).

ಕಂಸಾನ್ತಕ kaṁsa-antaka. = ಕಂಸಹರ. (J. 14, 26).

ಕಂಸಾರಾತಿ kaṁsa-arāti. the enemy of Kaṁsa: *Kṛiṣṇa.*

ಕಂಸಾರಿ kaṁsa-ari. = ಕಂಸಾರಾತಿ. (J. 10, 49; 13 sum.). 2, a kind of metrical foot (Ch.).

ಕಂಸಾಳ kaṁsāḷa. Tbh. of ಕಾಂಸ್ಯತಾಲ (Śmd. 381). a kind of cymbal; a gong (ಜಗಳೆ Śm. 64; ಕಂಚಳ್, ಜಗಳೆ Kk. 67, o. rs. of ಕಂಚಳ್: ಚಳಕ, ಬಳಕ); a triangle (My.). see Bp. 12, 44; C. Bp. 5, 7.

ಕಂಸಾಳಕ kaṁsāḷaka. a male gold-or silver-smith (My.; Te. ಕಂಸಾಲವಾಡು).

ಕಂಸಾಳಗಿತ್ತಿ kaṁsāḷa-gitti. a female cymbal-beater (Bp. 5, 43), 2, a female of the Kaṁsāḷakas (My.).

ಕಕ್- kak. = ಕಾ 2-, etc. — ಕಕ್ಕಾವಾಡೇ ಕಾಯಿ. the Colocynth (ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ, ಇನ್ದ್ರವಾರುಣಿ G.; My.).

ಕಕಲಾತೆ kakalāte. = ಕಕುಲತೆ, etc. love (C.).

ಕಕಾರ ka-kāra. the letter ಕ (Śmd. 11).

ಕಕುತ್ಸ್ಥ kakud-stha. N. of a grandson of Ikṣvāku. (Rām. 3, 8, 13; My.).

ಕಕುತ್ಸ್ಥಜ kakutstha-ja. Rāma (Rām. 4, 1, 21).

ಕಕುದ್ kakud. = ಕಕುದ. *a peak or summit, etc.*

ಕಕುದ kakuda. = ಕಕುದ್. *a peak or summit* (ಅದ್ರಿತಟ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 143). 2, *a bull's hump* (ಗೂಳಿಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಣಿಲು 143, o. r. ಹಿಳಿಲು). 3, a horn (ಗೂಳಿಯ ಕೊಮ್ಬು 143, o. r. ಕೋಡು). 4, the snout of a bull (ಮುಸುಳಿ 143, in one MS.). 5, a bull (ಪುಂಗವ, ಗೂಳಿ 143). 6, *pre-eminent, chief; eminence, superiority* (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯ 143). 7, an ensign or symbol of royalty. 8, a sword (ಕೃಪಾಣ, ಖಡ್ಗ 143). 9, the sky (ರೋದೋಂಗಣ, ಆಕಾಶ 143).

ಕಕುದ್ಮ kakudma. Tbh. of ಕಕುದ್ಮತ್. (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಕಕುದ್ಮತ್ kakud-mat. *a bull;* an ox.

ಕಕುದ್ಮತಿ kakud-mati. *the hip and loins* (ಜಘನ Hlā.; ಕುಣ್ಡೆಗಳ ತಟದ ಕುಚಿ Mr. 331, o. r. ಕುಣಿ).

ಕಕುಫ kakupha. = ಕಕ್ಕೋಕ, etc. N. of a paṇḍita. (Mg.).

ಕಕುಭ್ kakubh. = ಕಕುಭ. a summit. 2, *a region, a quarter.*

ಕಕುಭ kakubha. = ಕಕುಭ್ (Śmd. 106). a region, a quarter (ದಿಶೋತ್ಕರ, ದಿಕ್ಕುಗಳ್ Nn. 128; ದಿಕ್ಕು Mr. 57). 2, pre-eminent, chief (ಮುಖ್ಯ 128). 3, *a wooden vessel covered with leather, placed under the neck of a lute, to render the sound deeper* (ವೀಣೆಯ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.). 4, *the tree Terminalia arjuna* W. & A. (ತೊಱೆಮತ್ತಿ 128; ಅರ್ಜುನ, ಮತ್ತಿ Mr. 113). 5, one of the rāgas or personified musical modes (ಗೀತ, ಗೀತವಿಧ 128).

ಕಕುಲತೆ kakulate. = ಕಕಲಾತೆ, ಕಕುಲಾತೆ, ಕಕುಳತೆ, ಕಕ್ಕಲಾತೆ, ಕಕ್ಕುಲತೆ, ಕಕ್ಕುಲಿತೆ. love (My.; ಪ್ರೀತಿ G.); compassion (My.; T. ಕರೈ, to pity); desire, especially vain desire (see ಕಕ್ಕುಲಿತೆ; Te. ಕಕ್ಕುರಿತಿ, ಕಕ್ಕೂರ್ತಿ).

ಕಕುಲಾತೆ kakulāte. = ಕಕುಲತೆ. love; compassion (C.).

ಕಕುಳತೆ kakuḷate. = ಕಕುಲಾತೆ. (My.).

ಕಕೂಟ kakūṭa. a kind of bird (ಶರವೈರಿ Mr. 172).

ಕಕೋಕ kakōka. = ಕಕ್ಕೋಕ. (C.).

ಕಕ್ಕ kakka. = ಕಕ್ಕರಿ. crooked. — ಕಕ್ಕ ಬಿಕ್ಕರಿ. reit. = ಕಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ, q. v. (My.).

ಕಕ್ಕ kakka. = ಕಾಕಾ. a father's younger brother (C.; Te. ಕಕ್ಕ, papa, daddy). — ಕಕ್ಕಯ. -ಅಯ. = ಕಕ್ಕಯ್ಯ. (Bp. 61, 9). — ಕಕ್ಕಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 3, 82; 9, 46; 37, 6; 47, 34; 57, 21. 29; My. = ಕಕ್ಕ). see ಡೋಹರ—.

ಕಕ್ಕಡ kakkaḍa. a piece of twisted cloth dipped in oil, lighted, and carried about in the hand as a temporary light (C.; Te. ಕಾಗಡ; Mhr. ಕಾಕಡಾ, ಕಾಣ್ಕಡಾ). ಒನ್ದು ಕಕ್ಕಡಾ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು! (B. 4, 62).

ಕಕ್ಕಡೆ kakkaḍe. 1. (fr. ಕಡಿ4?) = ಕರ್ಕಡೆ. a weapon so called (M. ಕಕ್ಕಡ, a dagger; Sk. ಕರ್ಕಶ, a sword; Mhr., H. ಖಂಜೀರ, a sort of dagger). [ತೊಳಗುವ ಬಾಳ್ ತಟತ್ತಟಿಪ ಕಕ್ಕಡೆ ಬಮ್ಬುಕಡೊಳ್ ತಗುಳ್ದು ಪಜ್ಜಳಿಸುವ ಪಂಚರಾಯುಧಂ Pb. 10, 76]; (Grj. 8, 56 va.; Rśv. 6, 11 va.; Bh. 1, 7, 21). — ಕಕ್ಕಡೆವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Śśv. 3, 24).

ಕಕ್ಕಡೆ kakkaḍe. 2. = ಕಟ್ಟಕಡೆ the farthest end. s. ಕಟ್ಟ2. (My.).

*ಕಕ್ಕಮ್ಬು kakkambu. a special kind of arrow. ಗೆಲೆಯಮ್ಬು ಕಕ್ಕಮ್ಬು ಕೆಲ್ಲಮ್ಬು Pb. 13, 39.

*ಕಕ್ಕರ kakkara. temptation? excessive desire? ಅನ್ತು ಕುಡಿಯೆ ಕಕ್ಕರಗೆಯ್ತಿಂ ತುದಿನಾಲಗೆಯೊಳ್ ತೊಡಲ್ವೆರಸು Pb. 4, 88va.; 4, 88.

ಕಕ್ಕರ kakkara. = ಕಕ್ರ. Tbh. of ಕೃಕರ. — ಕಕ್ಕರವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. (ಕೃಕರ Si. 173). [—ಕಕ್ಕರವಳಯಿಗೆ. -ಪಳ (ಱ) ಯಿಗೆ. a flag with an emblem of krikara bird. ಮೆಟ್ಟುವೆಡೆಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ ಪಾಸಿಕಾರೋಹಣದ ಕಕ್ಕರವಳಯಿಗೆಯ ಚಿತ್ರಾವಳಿಯ ಪಳಿವೆಡೆಯ...ಜವಳಿಗಳನೆ ಮೊಗಂನೋಡದೆ ಸೂಸಿದಾಗಳ್ Ap. 4, 34 va.].

ಕಕ್ಕರಿ kakkari. = ಕಕ್ರ, ಕೊಕ್ಕರಿ, (ಕುಡು3), ಕೊಗ್ಗ, ಕೊಂಗ, ಕೊಂಗು 2, ಕೊಂಗರಿ, etc. crooked. — ಕಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ. reit. crookedness (My.).

ಕಕ್ಕಲಾತೆ kakkalāte. = ಕಕುಲತೆ. love; compassion (My.).

ಕಕ್ಕಸ kakkasa. trouble (heavy breathing, etc.) arising from an overloaded stomach, from running very fast, etc. (S. Mhr.; T. ಕರಿ, to be sick in the stomach). — ಕಕ್ಕಸಪ್ಪಡು. -ಪಡು. to suffer anguish (Śśv. 2, 15).

ಕಕ್ಕಸ kakkasa. Tbh. of ಕರ್ಕಶ (Śmd. 345; 49); Yama (ಪರಿಗೆ Ct. I, 86). ಕಕ್ಕಸನ ದೂತರ್ ಬನ್ದು, ಲೆಕ್ಕವಾಯಿತು! ಹೋಱಡೆನ್ದರೆ ನಕ್ಕೋರೆಲ್ಲ; ಬಿಡಿಸೋರೇನೋ, ಮನುಜ? (Dp. 28, 2). see C. Bp. 45, 29; J. 2, 62; 7, 31; 14, 6; 21, 35; 26, 11; ಕಡುಗಕ್ಕಸ.

ಕಕ್ಕಸಗಾಱ kakkasa-gāṟa. a severe, cruel man (My.). feminine: ಕಕ್ಕಸಗಾತಿ (My.).

ಕಕ್ಕಸಜವ್ವನ kakkasa-javvana. Tbh. of ಕರ್ಕಶಯೌವನ (Śmd. 376).

ಕಕ್ಕಸತೆ kakkasate. = ಕರ್ಕಶತೆ, q. v.

ಕಕ್ಕಸು kakkasu. = ಕಕ್ಕೋಸು. a cac-hus: a privy (My.; M. ಕಕ್ಕೂಸ್; fr. the Danes or Dutch).

ಕಕ್ಕಾ kakkā. (fr. ಕಲಕು 2?). = ಕಕ್ಕು 2. — ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕ. reit. an affrighted or timid man (My.). — ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕರಿ. reit. fear, fright, alarm (My.). — ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕಿ. reit. = ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕರಿ. (My.). ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕು. reit. = ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕಿ. (My.).

ಕಕ್ಕಿ kakki. = ಕಕ್ಕೆ. — ಕಕ್ಕೀ ಗಿಡ. the tree Cassia fistula (ವ್ಯಾಧಿಘಾತ G.; S. Mhr.).

ಕಕ್ಕಿ kakki. (fr. ಕಕ್ಕ). a mother's younger sister; an uncle's wife (My.); a step-mother (My.).

ಕಕ್ಕಿಸು kakkisu. to cause to vomit (C.). 2, to make one discharge from the stomach; to make one give up, as what he has wrongfully seized and appropriated, to make him restore or refund (My.; Te. ಕಕ್ಕಿಂಚು, ಕಕ್ಕಸಿಲ್ಲು; T. ಕಕ್ಕವೈ).

ಕಕ್ಕು kakku. 1. = ಕಡಿಕು 1, ಕಡುಕು 1, ಕಱುಕು, ಕರ್ಚು 1, ಗರಕು. a jag, a notch, a dent; the rough part of a millstone or of a saw, the toothed part of a file or saw, of a horse's bit, etc.; jaggedness, irregular surface, roughness; sharpness (Te.; Te. also ಕಱಕು, ಕಱುಕು; T., M. ಕರುಕ್ಕು; T. also: the edge of a knife or sword). (ಕುದುರೆಗೆ) ತೆಳ್ಳಿತ್ತು ಕೆಮ್ಪಸಿದು ಎನಿಪ್ಪ ನಾಲಗೆ ಲೇಸು, ಕಕ್ಕು ಕವಲಾಗೆ ಹೊಲ್ಲಂ (Mr. 277). — ಕಕ್ಕುದಱ. -ತಱ 4. = ಕಕ್ಕುನ್ದಱ. (Śs.), ಕಡುಕುನ್ದಱ. a toothed, or sharp, sword. — ಕಕ್ಕುನ್ದಱ. -ಂ-ತಱ. = ಕಕ್ಕುದಱ. (Śs.); (V. 4, 33).

ಕಕ್ಕು kakku. 2. = ಕಕ್ಕಾ. — ಕಕ್ಕು ಬೆಕ್ಕು. = ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕು. (C.).

ಕಕ್ಕು kakku. 3. (fr. ಕಡಿ 4?). a shiver, a splinter (ಸಿಗುಱು Śm. 79; *cf.* ಕೆಲ್ಲ, ಚಕ್ಕೆ?).

ಕಕ್ಕು kakku. 4. (fr. ಕಱ 1). = ಕಱು. to vomit (My.; in S. Mhr. especially used in regard to children; ಉದ್ಗಾರ Śm. 79; T., Te., Tu.; T. ಕನ್ನೈ, to retch, to hawk; *cf.* ಕಕ್ಕಸ?). ಬೆಕ್ಕು ಕಱಿಕೆಯ ತಿನ್ದು ಕಕ್ಕುತ್ತಿವೆ (B. 5, 32). ಕಕ್ಕಿ ಕೊಣ್ಡ ಅನ್ನ (ಸಮುದ್ಧರಣ Si. 420).

ಕಕ್ಕು kakku. 5. vomiting; the thing vomited (S. Mhr.; Te.) — ಕಕ್ಕುರೋಗ. vomiting, sickness (ಪ್ರಚ್ಛರ್ದಿಕೆ, ವಮಿ Si. 201).

*ಕಕ್ಕುಮ್ಬ kakkumba. a kind of plant. ಅಮರೆ ಮಾಡಿದ ಬಿಟ್ಟುಳಿಯ ಕಕ್ಕುಮ್ಬ ತೊಡಂಬೆಯ ಮೂಡಿಗೆಯ ಕದಳಿಕೆಯ ಕಣ್ಡಪಟಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 47 va.

ಕಕ್ಕುಲತೆ kakkulate. = ಕಕುಲತೆ, etc. love; compassion (My.). [ಕಕ್ಕುಲತೆಗೆ ಬನ್ದರಾಗದು ನೋಡಾ! ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು ಮನಧಾತುಗೆಟ್ಟರೆ ಅಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು Bv. 687; ಒಡಲ ಕಕ್ಕುಲತೆಗೆ ಪರರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ಯ ದೈವ ಭವಿನೇಮಸ್ತರಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿದಡೆ ನಾಯಡಗು ನರಮಾಂಸ ತಪ್ಪದು Cv. 384]. ಒಕ್ಕಲ ಮನೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಕ್ಕುಲತೆ ಪಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? (Prv.).

ಕಕ್ಕುಲಿತೆ kakkulite. love, compassion (My.; Bh. 1, 6, 33; Rām. 5, 8, 68; J. 6, 35); excessive desire, vain desire (Bp. 40, 33; J. 13, 7; 26, 35). ಬಹುಸಂಸಾರ ಮಾಯೆಯ ಕಕ್ಕುಲಿತೆಯೊಳು ಬಿದ್ದನು (Dp. 6, 3). see Dp. 36, 2; 40, 1 — ಕಕ್ಕುಲಿತೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to feel vain desire (Dp. 53, 5).

ಕಕ್ಕುಲಿತೆಕಾಱ kakkulite-kāṟa. a man who loves (Bh. 7, 15, 50).

ಕಕ್ಕೆ kakke. = ಕಕ್ಕಿ. a tree with clusters of yellow flowers and long round legumes, the pudding-pipe tree, Cassia fistula L. (ಆರಗ್ವಧ, ಆರೇವತ, ಶಮ್ಯಾಕ, ವ್ಯಾಧಿಘಾತ, ಚತುರಂಗುಲ, ಕೃತಮಾಲ, ಸುವರ್ಣಕ, etc. Nr.; ಆರಗ್ವಧ, ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪಿ, ರಾಜತರು, etc. Mr. 114; My.; Tu.; T. ಕಡುಕ್ಕೈ, ಕೊನ್ಜೆ; M.

ಕೊನ್ನೆ). — ಕಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ. (Si. 126). — ಕಕ್ಕೆಯ ಗಿಡ. (Si. 126). — ಕಕ್ಕೆಯ ಮರ. (Nr.).

ಕಕ್ಕೋಕ kakkōka. = ಕಕುಫ, ಕಕೋಕ, ಕೋಕ. N. of a Paṇḍita (My.; T. ಕೊಕ್ಕೋಗ, a treatise on women, their behaviour, etc. of a very lewd character; the book was written by ಕೊಕ್ಕೋಗವಿರುಡಿ in Sk., and translated into Tamil by ಅದಿವೀರ ರಾಮ ಪಾಣ್ಡ್ಯ, Rottler s. v. & s. ಕರಣ). — ಕಕ್ಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ. = ಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ and the T. ಕೊಕ್ಕೋಗ (My.; occasionally in S. Mhr.; where it is also called ಅನಂಗರಂಗಶಾಸ್ತ್ರ or ಕೋಕಮುನಿಶಾಸ್ತ್ರ).

ಕಕ್ಕೋಲ kakkōla. = ಕಕೋಲ. *N. of a plant bearing a berry, the inner part of which is a waxy and aromatic substance; a perfume prepared from the berries of this plant.*

ಕಕ್ಕೋಲಕ kakkōlaka. = ಕಕ್ಕೋಲ, ಕಕೋಲಕ. *a perfume prepared from the berries of the* ಕಕ್ಕೋಲ, (ಗವಲಕಚೂರ G.).

ಕಕ್ಕೋಸು kakkōsu. = ಕಕ್ಕಸು. (My.).

ಕಕ್ಖಟ kakkhaṭa. *hard.*

ಕಖ್ಖವಡ kakhkhavaḍa. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಕಕ್ರ kakra. Tbh. of ಕ್ರಕರ. the printed partridge or southern Francolin, Francolinus pictus (Bḍ.); the eyed partridge, Perdix oculea (Bḍ.); the red-billed quail, Coturnix erythrohyncha (Bḍ.).

ಕಕ್ಷ kakṣa. = ಕಚ್ಚೆ 1, ಕಚ್ಚೆ. *the hem of a garment tucked into the waist-band* (ಕಚ್ಚೆ Mr. 491). 2, *a piece of cloth worn over the privities* (ಕೌಪು Nn. 117). 3, *a girdle*, a string or zone for fastening a cloth round the waist (ಉಡಿನೂಲ್, ಉಡಿದಾರ 117; ಕಾಂಚಿ 491). 4, *grass.* 5. *a climbing plant.* 6, *a court in a palace, etc.* (ಪ್ರಾಂಗಣ, ಅಂಗಣ 117; ಮನ್ದಿರದ ಮುಮ್ಬಾಗ 491). 7, *the armpit* (ಕಂಕುಳ 117; ಕಂಕುಳ್ Mr. 321. 486, o. r. ಕೊಂಕುಳ್). 8, a forest, a wild (ಕಾನ್ತಾರ, ಅಡವಿ 117; ಅಟವಿ, ವಿಪಿನ, etc. Mr. 151). 9, an objection or reply in argument. 10, the side or flank. see Prv. s. ಪ್ರಸ್ತ.

ಕಕ್ಷಪಾಲ kakṣa-pāla. a bag carried under the armpit (My., also ಕಕ್ಷವಾಳ).

ಕಕ್ಷಪಾಲಿಕೆ kakṣa-pālike. = ಕಕ್ಷಪಾಲ. (Rśv. 5, 25 va.; V. 14, 31; My.).

ಕಕ್ಷಪುಟ kakṣa-puṭa. = ಕಕ್ಷಪಾಲ. (Grj. 2, 106 va.).

ಕಕ್ಷಮೂಲ kakṣa-mūla. the armpit. see ಕವುಂಕುಳ್.

ಕಕ್ಷಾನ್ತರ kakṣa-antara. *an inner court of a palace, etc.; an open space surrounded by buildings* (ಪ್ರಕೋಷ್ಠ, ಮನೆಯ ನಿಲವು Mr. 201).

ಕಕ್ಷಾಪಟ kakṣā-paṭa. = ಕಚ್ಚಟ, ಕಚ್ಚುಟ. *a cloth passed between the legs to cover the privities.*

ಕಕ್ಷಿ kakṣi. one party as opposed to another; objection, contention (My.).

ಕಕ್ಷಿಗಾಱ kakṣi-gāṟa. a party (in a civil or criminal case); one who maintains or defends a claim or wrong at issue (My.).

ಕಕ್ಷೆ kakṣe. = ಕಕ್ಷ Nos. 3. 6. 9. 2, the orbit of a planet (Mhr.; My.; B. 5, 182).

ಕಕ್ಷೇಸು kakṣēsu. a kind of arrow (ಕವಡಿಕೆಯಮುಬ್ಬು Mr. 296).

ಕಕ್ಷ್ಯೆ kakṣye. *an elephant's girth;* a girdle or zone. 2, *enclosure of an edifice; an open space surrounded by buildings, the square left unroofed in the centre of a house* (see ನಡುತೊಟ್ಟಿ).

ಕಗ್- kag. (= ಕಡು 1, q. v., ಕಸ 1, etc.) hardness; strength; etc. — ಕಗ್ಗಣ್ಟು. = ಕಡಿಗಣ್ಟು, ಕಡುಗಣ್ಟು. a fast knot that cannot be easily untied (C.); a hard knot in wood (My.). — ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಕಡುಗತ್ತಲೆ. thick darkness (J. 26, 6; C.; B. 3, 125). — ಕಗ್ಗಲಿ. -ಕಲಿ. the tree Mimosa sundra Roxb. (Acacia sundra Dec., St. & Pl.). 2, the tree Acacia catechu Willd. (Mimosa catechu Lin.; M. ಕರಿಜ್ಞಾಲಿ; ಗಾಯತ್ರಿ, ಬಾಲತನಯ, ಖದಿರ, ದನ್ತಧಾವನ, ತಱಿಯುದ ಮರ Si. 314). ಬಿಳೀ ಕಗ್ಗಲೀ ಮರ (ಕದರ, ಸಿತಖದಿರ, ಸೋಮವಲ್ಕ 134). ದುರ್ಗನ್ಧವುಳ್ಳ ಕಗ್ಗಲೀ ಗಿಡ (ಅರಿಮೇದ, ವಿಟ್ಖದಿರ, ಹುಚ್ಚುಕಗ್ಗಲೀ ಮರ 134). 3, = ಕಾರೇ ಗಿಡ (My.). 4, a man of distinguished valor (My.). — ಕಗ್ಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಕಡುಗಲ್. a very hard stone (My.). — ಕಗ್ಗಾಡು. -ಕಾಡು. a thick-set, impervious jungle (My.). — ಕಗ್ಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಕಡುಗಾಯಿ. a hard, or an unripe, fruit (C.). — ಕಗ್ಗಾರು. -ಕಾರು. excess of rain (My.). — ಕಗ್ಗಾಱು. great dryness, drought (My.). — ಕಗ್ಗಾಲ. -ಕಾಲ. a trying time, famine (My.). — ಕಗ್ಗುಮ್ಬಳ. -ಕುಮ್ಬಳ. a hard gourd (My.). — ಕಗ್ಗೊಱಲೆ. -ಕೊಱಲೆ. a kind of Basilicum, Ocymum sanctum Lin. (ಕುಠೇರಕ, ಕಠಿಂಜರ, ಪರ್ಣಾಸ Nr.; ಬಾಬರಿ, ಕ್ಷುತ್ರಪತ್ರ Mr. 129, o. rs. ಬಾರಿಕ್ಷ್ಕ, ಬಾಸಬಾ, ಚಿತ್ರಪತ್ರ). ಬಿಳಿಯ ಕಗ್ಗೊಱಲೆ, Ocymum gratissimum Lin. (ಅರ್ಜಕ Nr.). — ಕಗ್ಗೊರ್ಲೆ. -ಕೊರ್ಲೆ. = ಕಗ್ಗೊಱಲೆ. (ಪರ್ಣಾಸ, etc., ಕಾಮುಕಸ್ತೂರೀ ಗಿಡ, ಕಮ್ಮಗಗ್ರೇ ಗಿಡ Si. 141). ಬಿಳೀ ಕಗ್ಗೊರ್ಲೆ (ಅರ್ಜಕ, ಬಿಳೀ ಗಗ್ರೇ ಗಿಡ 141). ಕಗ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. a fell murder (Rām. 3, 4, 17; 3, 8, 10; Bh. 4, 3, 53).

ಕಗ್ಗ kagga. a long, tedious speech or literary composition (My.). — ಕಗ್ಗದವ. -ಅವ. a man of long, tedious speech (My.).

ಕಗ್ಗನೆ kaggane. = ಕಂಗನೆ. greatly, etc. (Abh. P. 13, 21).

ಕಗ್ಗು kaggu. = ಕಂಗು 3, ಕನಗು, ಕನರು No. 1, etc., ಗಗ್ಗು. pungency, disagreeableness, especially said of the smell of burning oil (S. Mhr.).

ಕಂ kaṅ. = ಕಣ್ 1, etc. the eye. Dat. ಕಂಗೆ (Bp. 11, 34). Nom. pl. ಕಂಗಳ್ (Bp. 1, 49; 29, 24; 31, 15; 51, 81; 54, 71; 57, 44; Nn. 34; J. 3, 17). — ಕಂಕಣ. an eye-drop, a tear (ಕಣ್ಣ ನೀರು Nn. 45; Bp. 18, 77; 20, 25). — ಕಂಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಕಣ್ಗಡೆ, a side-glance, a leer (sic! J. 3, 10). — ಕಂಗಾಣು. -ಕಾಣು. = ಕಣ್ಗಾಣ್, ಕಣುಗಾಣ್. to perceive with the eyes (in opposition to *mentally*, S. Mhr.). — ಕಂಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. = ಕಣ್ಗಾಣಿಸು. to cause to perceive with the eyes (S. Mhr.). — ಕಂಗುಱುಹು. -ಕುಱುಹು. = ಕಣುಗುಱುಹು. a mark for the eye; the place at which the eye is to be (Bp. 18, 74). — ಕಂಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. = ಕಣ್ಗೆಡಿಸು. to destroy the eye, etc.; to blind, to confuse, etc. (C.; J. 4, 23; 26, 4). — ಕಂಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಕಣ್ಗೆಡು. the eye or sight to be destroyed; to be blinded, confused or bewildered; to be vexed or irritated; to become afraid (C.; Bp. 56, 40; J. 4, 9; 8, 37. 40; 14, 25; 19, 31; 24, 35; B. 5, 258). — ಕಂಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಕಣ್ಗೊಳಿಸು, q. v. (Śsv. 1, 69; 1, 71 va. & 79 va.; 1, 85; J. 5, 11; 15, 11; 31, 10). ಕಂಗೊಳಿಕೆ (Śm. 17).

ಕಂಕ kaṅka. *a heron.* 2, Yama. 3, a false or pretended Brāhmaṇa. 4, a title of Yudhiṣṭhira, from his assuming the disguise of a Brāhmaṇa before king Virāṭ (Bh. 4, 1, 6). 5, a kind of mango. — ಕಂಕವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. a heron (ಕಂಕ, ಲೋಹಪೃಷ್ಠ Nr.).

ಕಂಕಟ kankaṭa. *armour, mail;* an iron hook to goad an elephant.

ಕಂಕಟಕ kankaṭaka. *armour, mail* (ಟವುಳಿ Mr. 292, o. r. ಕವುಳಿ).

ಕಂಕಡಿ kankaḍi. Tbh. of ಕರ್ಕಟಿ. (My.; H.).

ಕಂಕಣ kankaṇa. (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). = ಕಂಕಳ. *an ornament of the wrist, a bracelet* (ಹಸ್ತಭೂಷಣ Nn. 45); a string or ribbon tied round the wrist. 2, a waist-tie (ಉಡಿದಾರ, ಮೇಖಲೆ 45). 3, an ornament of the breast (ಕೌಸ್ತುಭ, ಪದಕ 45). 4, any ornament or trinket. 5, turning round (ಭ್ರಮಣ, ತಿರುಗುವುದು 45). 6, a crest. 7, a water-drop (J. 30, 7).

ಕಂಕಣಕಾರ kankaṇa-kāra. = ಟಂಕಣಕಾರ. (My.).

ಕಂಕಣಗ್ರಹಣ kankaṇa-grahaṇa. a partial, or annular, eclipse (C.).

ಕಂಕಣಬದ್ಧ kankaṇa-baddha. a man who has a kankaṇa tied round his wrist for any good, favourable or happy rites (My.). 2, one who devotes himself to the accomplishment of any good or bad object (My.).

***ಕಂಕಣವಾರ kankaṇavāra.** a kind of ornament. ಅನಿತಱೊಳಂ ಮುಗುಳ್ಸರಿಗೆ ತೋಳ್ವಳೆ ಕಂಕಣವಾರಮೆನ್ದು ಬೇಳ್ಪಿನಿತನೆ ಮಾಡಿ ತೊಟ್ಟು Pb. 2, 16.

ಕಂಕಣೀಕೆ kankaṇīke. = ಕಂಕರಿಕೆ. a wrist-ornament furnished with bells.

ಕಂಕತ kankata. *a comb* (ಕೇಶಮಾರ್ಜನಿ, ಹಣಿಗೆ Mr. 208).

ಕಂಕತಿಕೆ kankatike. *a comb.*

ಕಂಕಪತ್ರ kanka-patra. furnished with the feathers of a heron: *an arrow.*

ಕಂಕಭಟ್ಟ kanka-bhaṭṭa. = ಕಂಕ No. 4. a tittle of Yudhiṣṭira. (C.).

ಕಂಕಮಾಲೆ kanka-māle. a kind of musical instrument; beating time by clapping the hands. (R.).

ಕಂಕಮುಖ kanka-mukha. a pair of tongs. (R.).

ಕಂಕರ kankara. vile, bad. (R.).

ಕಂಕರಿ kankari. Tbh. of ಶುಂಕರಿ. having locks of hair (Śmd. 338.357). — ಕಂಕರಿಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a large whip (ಬಲ್ಲಾಟಿ Ct. I, 79).

ಕಂಕರಿಕೆ kankarike. (Tbh. of ಕಂಕಣೀಕೆ). ಮೆಯ್ಯ ಮಸಿಕೊರಲ ಬಕ್ಕಳಿ ಪುಯ್ಯೆ ಘರಿಲ್ಗರೆವ ಕೆಯ್ಯ ಕಂಕರಿಕೆ (Śmd. 84 Mdb.).

ಕಂಕರೆ kankare. gravel; a single pebble or particle (Mhr., H. ಕಂಕರ, Br.; R.).

ಕಂಕಳ kankaḷa. = ಕಂಕಣ. — ಕಂಕಳವರಳ್. -ಪರಳ್. a bracelet-gem; an excellent man: a man very familiar with proverbs (ನಲ್ನಾಡೆಗಾಱ Ct. I, 43).

ಕಂಕಳ್ kankaḷ. ಕಂಕಳು. = ಕಂಕುಳ್ q. v., etc. armpit (ಕಕ್ಷ, ಬಾಹುಮೂಲ Si. 210. 461; My.). ಕಂಕಳ ಎಲುವಿನ ಸನ್ಧಿ (ಜತ್ರು Si. 209). ಮೊಟಿಕೆಯ್ಗೊನ್ತಲೂ ಮೇಲೆ ಕಂಕಳವರಿಗೂ ಮೇಲುತೋಳು (ಪ್ರಗಣ್ಡ 210). ಕಂಕಳ ಕೆಳಗಡೇ ಪಕ್ಕ (ಪಾರ್ಶ್ವ 210).

ಕಂಕಾಲ kankāla. *a skeleton* (ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ, ಒಡಲ ಎಲು Mr. 397). 2, N. of a Dānava.

ಕಂಕಾಲಧರ kankāla-dhara. who carries the backbone of Viṣṇu: Śiva (C.).

ಕಂಕಾಲಮಾಲಿ kankāla-māli. whose necklace is formed of bones: Śiva. (My.).

ಕಂಕಾಲಾಂಕಪಾಣಿ kankāla-anka-pāṇi. = śiva. (Bp. 54, 23).

ಕಂಕಾಲಿ kankāli. Śiva (My.). 2, N. of a servant of Śiva (Śśv. 1, 79 va.).

***ಕಂಕಾಳ kankāḷa.** = ಕಂಕಾಲ. a skeleton. ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ ವಿಷ್ಣು ಕಂಕಾಳವನಿಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ನೀಲಕಣ್ಠನೆಮ್ಬ ಗಣೇಶ್ವರನಾಗಿರ್ದನು Cv. 18.

ಕಂಕಿ kanki. = ಕಂಕು. an ear of jōḷa or sejje (also of some other corn, My.) the grains of which have been removed (C.; Te.; *cf.* ಕಣಿಶ?). ಸುಂಕಿಗನು, ಹುರಿಹಲು, ಬಿಂಕಿನ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣು, ಕಂಕಿಯು, ಸುಂಕ, ನಸುಗುನ್ನಿ ಈ ಆಱು ಸೊಂಕಿದರೆ ಬಿಡವು (Sp.).

ಕಂಕು kanku. = ಕಂಕಿ. (My.).

ಕಂಕುಳ್ kankuḷ. = ಕಂಕಳ್, ಕಂಕುಳಿ, ಕಂಕುಳು, ಕವುಂಕುಳ್, ಕೊಂಕುಳ್, ಕೊಂಕಳಿ, ಕೊಂಕಳು, ಕೊಂಕುಳ್. the armpit (ಕಕ್ಷ Mr. 486; My.; T. ಚಂಕ, ಕೈಕ್ಕುೞಿ; Te. ಚಂಕೆ, ಚಂಕಿಲಿ; Tu. ಕಂಕುಳ). ಉರದ ಸೆಜ್ಜೆಯನು ಒಡನೆ ಕಂಕುಳಲಿ ಅವಚಿ ಕೊಳುತಂ (Bp. 47, 46).

ಕಂಕುಳ kankuḷa. = ಕಂಕುಳ್, etc. (ಕಕ್ಷ Nn. 117; C.; B. 3, 124).

ಕಂಕುಳು kankuḷu. = ಕಂಕುಳ್, etc. (My.). ತೋಳ ಮೊದಲುಗಳ್ ಎರಡೂ, ಕಂಕುಳು (ಕಕ್ಷಗಳು Nr.). ಕಂಕುಳುನಿನ್ದಲೆ (Bp. 15, 21). ಕಂಕುಳುನಲಿ (43, 27). ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ, ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಶರಣಾರ್ಥಿ (Prv.; other form—ಸಲಾಮು).

ಕಂಕೇಲ್ಲಿ kankēlli. = ಕಂಕೆಲಿ. *the Aśoka tree, Jonesia aśoka* Roxb.

ಕಂಕೋಷ್ಠ kankōṣṭha. N. of a plant (ಪಟುಪರ್ಣಿ, ಹೈಮವತಿ, ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೀರಿ, ಹಿಮಾವತಿ, ಘಣ್ಟಾಮಣೀ ಸೊಪ್ಪು Si. 156).

ಕಂಕೋಷ್ಠಿ kankōṣṭhi. a kind of leguminous shrub, Glycine debilis (ಕಾಡುದ್ದು Nr.).

ಕಂಗನೆ kangane. = ಕಗ್ಗನೆ. greatly, excessively (Abh. P. 13, 49; Grj. 2, 106 va.).

ಕಂಗಳ kangaḷa. = ಕಂಗಾಳ. a blind man (C.; T. ಕಂಗು, blackness; ಕಂಗುಲ್, darkness; could it be ಕಣ್-ಕಳ, one who has lost his eyes?).

ಕಂಗಾರು kangāru. = ಕಂಗಾಲು, ಕಂಗು 2. displeasure, anger (My.).

ಕಂಗಾಲ್ kangāl. poor; poverty-stricken; wretched; weak; barren, as soil (C.; Mhr., H.). — ಕಂಗಾಲ. -ಅ 3. a pauper, a miserable wretch, a weak man (My.).

ಕಂಗಾಲತನ kangālatana. pauperism, wretchedness (My.).

ಕಂಗಾಲಿ kangāli. wretchedness (Mhr.). 2, a pauper, a beggar (My., Te. as ಕಂಗಾಳಿ).

ಕಂಗಾಲು kangālu. = ಕಂಗಾರು, etc. (S. Mhr., only in ಕಂಗಾಲ ಮನುಷ್ಯ, a disagreeable, angry man).

ಕಂಗಾಳ kangāḷa. (ಕಣ್-ಕಾಣ?). = ಕಂಗಳ. (My.).

ಕಂಗಾಳಿ kangāḷi. = ಕಂಗಾಲಿ, q. v.

ಕಂಗು kangu. 1. great surprise (ಬಲುಚೋದ್ಯ Ct. I, 73).

ಕಂಗು kangu. 2. = ಕಂಗಾರು, etc., (ಕೊಂಗು 2?). displeasure, anger (S. Mhr.; *cf.* ಕಡಗು 1?). — ಕಂಗಾಗು. -ಆಗು. to become angry, to be displeased, irritated, loathed, or annoyed (S. Mhr.).

ಕಂಗು kaṅgu. 3. = ಕಗ್ಗು, etc. pungency etc. (My.).

ಕಂಗು kaṅgu. 4. = ಕಂಗುಂಗೆ, ಕಂಗೊಂಗೆ, ಕಂಗೊಂಡಿ. the heart-pea, Cardiospermum halicacabum Lin. (ಜ್ವಲನಿ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ Mr. 146, one MS. ಕಾಂಗು).

ಕಂಗು kaṅgu. *the Indian millet, Panicum italicum* Lin. (ನವಣೆ Mr. 373). see ಪ್ರಿಯಂಗು.

ಕಂಗುಂಗೆ kaṅguṅge. = ಕಂಗು 4. (ಪಾರಾವತಾಂಘ್ರಿ, ಕಟಭಿ, ಪಿಣ್ಯೆ, ಪಣ್ಯೆ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ Nr.).

ಕಂಗೊಂಗೆ kaṅgoṅge. = ಕಂಗುಂಗೆ. (Si. 159).

ಕಂಗೊಂಡಿ kaṅgoṇḍi. = ಕಂಗೊಂಗೆ. (Si. 159).

ಕಂಗೋರೆ kaṅgōre. an ornamental cordon, groove, etc.; spiral lines (Mhr.; R.; Br.).

ಕಚ್ kac. = ಕಚಿ, ಕಸ್. an imitative sound. (*cf.* Mhr. ಕಚಕಚ). — ಕಚ್ಚಚ್ ತಿನ್ನು. to eat in a crunching manner (C.). — ಕಚ್ಚೆನ್ದು ಬೀಳು. to sound as a stone falling into mud (C.). — ಕಚ್ಪಚ್ ತುಳು. to tread sticky mud and clay so that the peculiar, well-known sound is produced (C.).

ಕಚ kaca. = ಕಸ 5, ಕಸರ, ಗಜಿ. — ಕಚಪಿಚಿ. reit. the sound of mixing miscellaneous boiled things (as rice, vegetables, etc.) with the hand; confusion. — ಕಚಪಿಚಿ ಕಲಸು, to mingle boiled things in a confused manner (C.). — ಕಚಪಿಚಿ ಕೆಲಸ. confused work (My.).

ಕಚ kaca. *the hair of the head* (ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ Nn. 48) 2, matted and twisted hair (ಜಟೆ 100). 3, a bundle of hair at the back of the head (ತುಱುಬು 51). 4, a cicatrix. 5, a cloud. 6, a binding, a band. 7, the hem of a garment.

ಕಚಕ್ kacak. = ಕಚಿಕ್, ಕಚುಂಕ್. the sound produced when a stone falls into mud (My.).

ಕಚಕ್ಕನೆ kacakkane. = ಕಚ್ಚನೆ, ಕಿಸಕ್ಕನೆ. smartly, forcibly, suddenly, as ಕಚಕ್ಕನೆ ಮುಳ್ಳು ನೆಟ್ಟಿತು (C.; Te. ಖಚಿಕ್ಕುನ, slapdash, at one smack). 2, with the sound produced when a stone falls into mud, or the feet tread wet on sticky clay (My.).

ಕಚಪ kaca-pa. cloud-drinker: grass; a leaf. (R.).

ಕಚಪಕ್ಷ kaca-pakṣa. *a quantity of hair, much hair;* thick or ornamented hair.

ಕಚಪಾಶ kaca-pāśa. = ಕಚಪಕ್ಷ. *a quantity of hair, etc.*

ಕಚಪು kacapu. a dish of boiled vegetables or fruits seasoned with salt, pepper, etc. (My.; Tu. ಕಜಪು, ಕಜಿಪು; *cf.* ಕಿಶಿಪು).

ಕಚಬನ್ಧ kaca-bandha. a braid of hair (ಹಿಣಿಲ್ Ct. I, 74).

ಕಚಭರ kaca-bhara. = ಕಚಪಕ್ಷ. a mass of hair, etc. (Grj. 10, 16; Bp. 40, 19; 42, 24; J. 5, 15).

ಕಚಮಾಲ kaca-māla. smoke. (R.).

ಕಚರಾ kacarā. rubbish, dirt, straw, fragments (Mhr.; My.). — ಕಚರಾಕೆಲಸ. the work of removing rubbish (My.). 2, worthless business (My.). — ಕಚರಾತೆಱಿಗೆ. Municipal tax (My.). — ಕಚರಾದುಪ್ಪಟಿ. a dirty duppaṭi (My.; ವರಾಶಿ, ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ Si. 223).

ಕಚವಾಯಿಸು kacavāyisu. to become weary, to be tired or exhausted (S. Mhr.; Mhr. ಖಚಣೇಂ).

ಕಚಾಕಚಿ kacākaci. an imitative sound: a brawl, a squabble (Mhr.; R., Te.). 2, hair against hair, pulling each other's hair (Sk.; Cpr. 10, 70).

ಕಚಾಯಿಸು kacāyisu. to be smart, prompt, careful, or clever in doing a business (My.; *cf.* Mhr. ಕಚಕ್ಯಾ).

ಕಚಿ kaci. = ಕಚ್. — ಕಚಿಕಚಿ ನಮಲು. = ಕಚ್ಚಚ್ ತಿನ್ನು. (My.). — ಕಚಿಪಿಚಿ ತಿನ್ನು. = ಕಚ್ಚಚ್ ತಿನ್ನು. (C.).

ಕಚಿಕ್ kacik. = ಕಚಕ್, etc. (My.).

ಕಚು kacu. an esculent root, Arum colocasia and other kinds. 2, a garden plant, the long Zedoary, Curcuma zerumbet Roxb. (St. & Pl.).

ಕಚುಂಕ್ kacuṅk. = ಕಚಿಕ್, etc. (My.).

ಕಚೂರ kacūra. = ಕಚೋರ. (C.). see ಗವಲ-.

ಕಚೇರಿ kacēri. = ಕಚ್ಚೇರಿ. a hall of audience; a town-hall; a court for administration of public business; an office: it is applied to the people assembled, and to the business proceeding (C.; H., Mhr.). — ಕಚೇರಿ ಮಾಡು, to open a court or office for business; to carry on business in an office (C.; see Si. 109; B. 4, 146; 5, 265); [to give a musical concert].

ಕಚೋರ kacōra. = ಕಚೂರ, (ಕಚ್ಛೂರ), ಕಚ್ಚುರೆ, ಕಚ್ಚೋರ, ಕರ್ಚೂರ. the long Zedoary, Curcuma zerumbet Roxb., and its root (ಕರ್ಚೂರಕ, ದ್ರಾವಿಡಕ, etc. Nr.; My.). ಗನ್ಧಕಚೋರ (ಕರ್ಚೂರಕ, ದ್ರಾವಿಡಕ, etc. Si. 155). 2, a kind of yellow orpiment (ಅಂಗುಲಿ, ಅರಿದಾಳ Mr. 102). see ಆಱುಗಣ್ಣನುಳ್ಳ-, ಕರಿ-, ಗಣ್ಪ-.

ಕಚ್ಚ kacca. 1. Tbh. of ಕಕ್ಷ (Śmd. 346). *cf.* ಕಚ್ಚೆ.

ಕಚ್ಚ kacca. 2. = ಕಚ್ಚಾ. unripe, green; uncooked, raw; rude, rough, unfinished; young, tender (as understanding); minor, less (as a measure or weight, My.; Mhr., H. ಕಚ್ಚಾ).

ಕಚ್ಚಟ kaccaṭa. = ಕಚ್ಚುಟ, ಕಂಚಡಿ. (Tbh. of ಕಕ್ಷಾಪಟ). a cloth passed between the legs to cover the privities (Te. ಕಚ್ಚಡ, a tuck, truss, etc.). ಕಟ್ಟಿನ ಕಚ್ಚಟ (ಕೌಪೀನ Mr. 256).

ಕಚ್ಚಡ kaccaḍa. = ಕಚ್ಚರ. filth, rubbish (My.).

ಕಚ್ಚಡಿ kaccaḍi. a kind of vegetable dish (My., J. 6, 44). [T. ಕಿಚ್ಚಡಿ].

ಕಚ್ಚನೆ kaccane. = ಕಚಕ್ಕನೆ No. 1. smartly, etc. ಕಚ್ಚನೆ ಮುಳ್ಳು ನೆಟ್ಟಿತು (S. Mhr.).

ಕಚ್ಚರ kaccara. = ಕಚ್ಚಡ. *dirty, foul*; spoiled; vile, wicked.

ಕಚ್ಚರಿ kaccari. a kind of sauce ತುಱುದ ಕಚ್ಚರಿ (ವಿಜುಳಿ Mr. 219).

ಕಚ್ಚಳಿ kaccaḷi. an honorary arm-ring (ಬಿರುದಿನ ಬಳೆ Śmd. II, Śm. 40; ಬಿರಿದಿನ ಬಳೆ Kk. 75; ಕಮ್ಮರೆ Ct. I, 21, o. r. ಕನ್ಮರ). ತೋಳ ಕಚ್ಚಳಿಯ ... ಪಲ ಬಿರುದುಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.).

ಕಚ್ಚಾ kaccā. = ಕಚ್ಚ. (My.) — ಕಚ್ಚಾಸೇರು. a seer of only 20 or 24 rupees' weight (C.).

ಕಚ್ಚಿಕೆ kaccike. biting, etc. (My.).

ಕಚ್ಚಿದ್ kad-cid. ಕಚ್ಚಿತ್. *a particle introducing a direct question with expected positive answer, and a kind of inquiry.*

ಕಚ್ಚಿಱಿ kacciṟi. to join two things, to unite (ಯುಗಲ ಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.). *cf.* ಇಱಿ 4.

ಕಚ್ಚಿಸು kaccisu. 1. to cause to bite.

ಕಚ್ಚಿಸು kaccisu. 2. to cause to join, to unite (My.).

ಕಚ್ಚು kaccu. 1. = ಕರ್ಚು 1. to bite; to sting (C.). 2, to smart, to gripe, to ache, as the stomach; to bite, as pepper, etc. (C.). ಕೆಡಕುಹುಲು ಕಚ್ಚಿತ್ತು ಮಗನಂ (Bp. 48, 8). ಅವುಡಂ ಕಚ್ಚಿ ಕೊಳುತ (31, 13). ಕಚ್ಚುವ ಜೇಙುಜಿವ್ವೆ (Si. 176). ಹೊಟ್ಟೆ ಕಚ್ಚಿ ಭೇದಿಗಳು ಆಗುವಿಕೆ (201). ಕಚ್ಚಿದರೆ ಕಚ್ಚುವಡು; ಕಿಚ್ಚಲ್ಲ, ಚೇಟಲ್ಲ (*i. e.* pepper Sp.). ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದುದು (ದಷ್ಟ Mr. 391). ಒನ್ದು ನಾಯಿ ಮಾಂಸದ ಕರಣೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 2, 4). ಆ ಹಾವನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (2, 28). ಕಚ್ಚೋ ನಾಯಿ ಬೊಗಳದು, ಬೊಗಳೋ ನಾಯಿ ಕಚ್ಚದು.— ಕಚ್ಚೋ ನಾಯಿಯ ಮುನ್ದೆ ಕಣ್ಡುಗ ಹಾಕಿದ (Prvs.). see Bp. 46, 22; J. 13, 18; 24, 10. 11; B. 2, 47; Prvs. s. ಕನ್ನಮ್ಮಾಡಿ. — ಕಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. mutual biting (C.). 2, quarrel (C.). see Prv. s. ಮಚ್ಚಿನಾಲಿಗೆ. — ಕಚ್ಚಾಡು. -ಆಡು. to bite one another, as dogs (C.). 2, to quarrel (C.). see B. 5, 32.

ಕಚ್ಚು kaccu. 2. = ಕರ್ಚು 2. biting; a bite; an incision; a notch, a nick; a wound. (*cf.* ಕಕ್ಕು 1). ಗಿಡಕ್ಕೆ ಚೂರಿಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚು ಹಾಕಿದರೆ (B. 2, 32). ತುಬಾಕಿಯ ಬಾಯಿ ತಗಲಿ ಆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಚ್ಚು ಬಿದ್ದದೆ (3, 45). ಮೇಲ್ದೊಟಿಗೆ ಚೂರಿಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚು ಹಾಕುವರು (4, 40). ಗಿಡದ ಬೊಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಡ್ಲಿಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚು ಹಾಕಿದರೆ (4, 70). ಕೆಯ್ಗೆ ಉಳಿಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚಾಯಿತು (C.). 2, a bit, a fragment, a piece (My.).

ಕಚ್ಚು kaccu. 3. = ಕರ್ಚು 4. washing; water in which raw rice has been washed (C.; ಯೂಷ G.; Te. ಕಚ್ಚು, ಕಡುಗು, ಕಲಿ; T. ಕಟು). see ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು, ಕಲಗಚ್ಚು.

ಕಚ್ಚು kaccu. 4. to join (v. i., My.; see ಕದೆ).

ಕಚ್ಚುಟ kaccuṭa. = ಕಚ್ಚಟ, q. v. (ಕಕ್ಷಾಪಟ, ಕೌಪೀನ Hlā.; ಗುಹ್ಯ, ಕೌಪೀನ Nn. 70). [ಎನ್ತುಮುಟ್ಟಿ ಮಱ್ದಿದಿರ್ದೊಡೊರ್ವಂ ಕರಿಯ ಕಚ್ಚುಟಮನುಟ್ಟು ಮೈಯೆಲ್ಲಂ ಮಸಿಯಂ ಪೂಸಿ Vr. 118, 16]; (Cpr. 6, 8; Bp. 12, 54; 27, 43).

ಕಚ್ಚೂರ kaccūra. a leafless plant, wild and cultivated, Kaempferia galanga Lin. (St. & Pl.).

ಕಚ್ಚೆ kacce. ಕಚ್ಚೆ. the organ of generation (yōni) of cows and buffaloes (S. Mhr.; Te., also ಕರಿ Tu. ಪಚ್ಚೆ).

ಕಚ್ಚೆ kacce. Tbh. of ಕಕ್ಷ and ಕಚ್ಛ (*cf.* ಕಚ್ಚ). the hem or end of a garment tucked into the waist-band (C.). [ಪಿಡಿಕೆಯಲ್ ತೀವಿದ ಕೂರ್ಗಣೆ ಮುಡಕಾಲ್ದರಮಲೆವ ಕಚ್ಚೆ ನಿಡಿಯಸಿಯೊಱೆ ಕರ್ಪಿಡಿದ ಪಣೆಗಟ್ಟು ಕೆಯ್ಪೊಡೆ ಬೆಡಂಗನೊಳಕೊಳೆ Pb. 10, 71]. 2, a cloth passed between the legs to cover the privities (ಕೋವಣ Śm. 86; My.; Te.). [— ಕಚ್ಚೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie a loin cloth. ಬಡಗ ನಾಡವರ್ ವಜ್ರಪಾಳನ ರಾಜ್ಯದೊಳರ್ಥಗಪ್ಪಡಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಕಚ್ಚೆಗಟ್ಟದೆ ಸಯ್ತುಡುವರುಂ ಕುಱುವಡವಂ ಪೊದೆವರುಮಾದೊರ್ Vr. 93, 18]. 3, a female's cloth (ಉಡು ಸೀರೆ Śm. 86). 4, a girdle (T. ಕಚ್ಚೈ). see Bp. 47, 20; ಅಡರುಗಚ್ಚೆ, ಗಣ್ಡುಗಚ್ಚೆ; ಬಾಲಂಗಚ್ಚೆ; ಬೀರಗಚ್ಚೆ; ವಾರಗಚ್ಚೆ; ಹಾರುವಗಚ್ಚೆ; ಹಿಂಗಚ್ಚೆ; Prv. s. ಸಿವಾಳಿ. — ಕೆಯ್ ಬಾಯ್ ಕಚ್ಚೆ ಇವು ಮೂಱು ಸುದ್ದವಾಗಿದ್ದರೆ ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ಭಯವಿಲ್ಲ (Prv.). —ಕಚ್ಚೆಹಱುಕ. a lewd man (C.). — ಕಚ್ಚೆಹಱುಕಿ. a lewd woman (C.).

ಕಚ್ಚೇರಿ kaccēri. = ಕಚೇರಿ. (My.).

ಕಚ್ಛ kaccha. *the hem or end of a garment tucked into the waist-band;* the tuck of a dōtra, etc. 2, *contiguous to water; marshy ground.* 3, *the bank of a river.* 4, N. of a country (B. 3, 47). 5, a part of a boat (ಹಡಗದ ನಾಳ G.). 6, *a tree, the timber of which is used for making furniture, etc., Cedrela toona* Roxb., the common Tūn (ತುನ್ನ). 7, the tree Hibiscus populneoides Roxb.

ಕಚ್ಛಪ kaccha-pa. *a tortoise.* 2, one of the nine treasures of Kubēra. 3, a flat kind of still.

ಕಚ್ಛಪಿ kaccha-pi. *a female tortoise; a small tortoise.* 2, *the lute of Sarasvati.* 3, a cutaneous disease, wart or blotch (ಒನ್ದು ಸಣ್ಣ ರೋಗ G.).

ಕಚ್ಛಶುದ್ಧಿ kaccha-śuddhi. purity of the hem of one's garment: chasteness (My.; Te.).

ಕಚ್ಛು kacchu. *itch, scab. cf.* ಕಜ್ಜಿ.

ಕಚ್ಛುರ kacchura. *itchy, scabby;* unchaste, libidinous.

ಕಚ್ಛುರೆ kacchure. *the plant Alhagi maurorum* Tournef. 2, a species of Curcuma. 3, the plant Carpopogon pruriens.

ಕಚ್ಛೋರ kacchōra. a species of Curcuma (Sk.). see ಕಚೋರ.

ಕಜಾಕ್ kajāk. the waist-band or sash worn by peons or sepoys (My.; H.).

ಕಜಾಕ kajāka. Tbh. of ಖಜಾಖ (Śmd. 338, o. r. ಖಜಿಖಂ=ಕಜಿಕಂ).

ಕಜಾನಿ kajāni. = ಖಜಾನೆ. (My.).

ಕಜಿಕ kajika. see ಕಜಾಕ.

ಕಜೂರ kajūra. = ಕಜ್ಜೂರ, ಕರ್ಜೂರ, ಖರ್ಜೂರ. the fruit of the date-tree (Phoenix dactylifera), also when compressed and packed in bundles (My.; Mhr. ಖಜೂರ; Te. ಕಜ್ಜೂರಪು, ಗಜ್ಜುರ).

ಕಜ್ಜ kajja. 1. = ಕಜ್ಜಾಯ. bread.

ಕಜ್ಜ kajja. 2. Tbh. of ಕಾರ್ಯ (Śmd. 356; Ct. I, 16; ಉತ್ಸಾಹ, ಉದ್ಯೋಗ Mr. 451; ಕೆಲಸ Bhn. 24). [ತಲೆಸೂಡಿ ಮುನ್ನೆ ಕಜ್ಜದ ಫಲಮಂ ಬೆಸಗೊಣ್ಡು ಮೇವಂ Kr. 3, 145; Pb, 4, 47; Cv. 106]. see Śmd. 134. 262. 270; Bp. 28, 33; Rsv. 4, 118; 5, 132; 13, 3; C. Bp. 47, 16; J. 5, 32; 29, 39; 30, 28; 31, 34; ಕಡುಗಜ್ಜ.

ಕಜ್ಜಲ kajjala. *lamp-black, and a collyrium prepared from it* (ಕಾಡಿಗೆ Nn. 61). 2, cloud.

ಕಜ್ಜಲಗಿರಿ kajjala-giri. a mountain of lamp-black (Bp. 58, 48).

ಕಜ್ಜಲಾದ್ರಿ kajjala-adri. = ಕಜ್ಜಲಗಿರಿ. (Bp. 58, 61).

ಕಜ್ಜಾಯ kajjāya. = ಕಜ್ಜ 1. bread (S. Mhr. Liṅgavantas). 2, a kind of sweet rice-cake (My.; T. ಕಜ್ಜಾಯ; Te. ಕಜ್ಜಾಯ, ಕಜ್ಜೆಮು; Mhr. ಖಾಜೇಂ). see Si. 300. 314. 401; Bp. 37, 65. 66. 67; J. 28, 20; C. Bp. 47, 42; ಪಂಚ-; Prv. s. ನಾಯಿ, ಪ್ರಸ್ತಾಪ.

ಕಜ್ಜಿ kajji. = ಗಜ್ಜಿ. Tbh. of ಖರ್ಜು (Śmd. 365). scab (the disease), itch (ಕಚ್ಛು, ಪಾಮನ್, etc. Si. 200; C.; Te.). ಕಜ್ಜಿಯುಳ್ಳವನು (ಕಚ್ಛುರ Si. 202). ಕೆಯ್ಯು ಕಜ್ಜಿ (ಕಚ್ಛು, ಪಾಮನ್, etc. Nr.). ಕರಿಯ ಕಜ್ಜಿಯನುಳ್ಳವನು (ಪಾಮನ, ಕಚ್ಛುರ Nr.). ಹುರುಕು, ಕಜ್ಜಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಗನ್ಧದ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವರು (B. 3, 80). ಸಜ್ಜನರು ಸಾಯುಲೊಡೆ ನಿರ್ಜರರು ಮಱಗುವರು; ದಾರ್ಜನ್ಯಕಾರಿ ಸತ್ತರೇನ್? ದೇಹದ ಕಜ್ಜಿ ಹರಿದನ್ತೆ! (Sp.). ಕಜ್ಜಿ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಲಜ್ಜೆ ಇಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಿ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). see Prv. s. ಬೊಜ್ಜು. — ಕಜ್ಜಿಗಿಡ. a tree the rind and leaves of which are full of small scab-like elevations (My.). —ಕಜ್ಜಿಬುರುಕ. -ಪುರುಕ. a man who is infected with the itch and always scrat-

ches it (My.). feminine ಕಜ್ಜಿಬುರುಕಿ (My.). — ಕಜ್ಜಿಹುಳು. worms in the body supposed to be the cause of the itch (C.).

ಕಜ್ಜೂರ kajjūra. = ಕಜೂರ, etc. (C.). date fruit.

ಕಂಚ kañca. = ಕಂಚು. (Te.; T. ಕಂಜ; *cf.* ಕಂಸ 1). bell-metal.

ಕಂಚಗಾಱ kañca-gāṟa. = ಕಂಚುಗಾಱ. (Śmd. 235. 236). a worker in bell-metal, a brazier, a coppersmith (ಲೋಹಕಾರಕ Mr. 376, o. r. ಕಂಚು-; C.).

ಕಂಚಗಾಱಿಕೆ kañca-gāṟike. the business of a brazier, etc. (C.).

ಕಂಚಗಾರ್ತಿ kañca-gāṟti. a woman of the brazier caste (C.). (Śmd. 244. 246).

ಕಂಚಡಿ kañcaḍi. = ಕಚ್ಚಟೆ. an under wear see ಕಾಸಿ-.

ಕಂಚರ kaṁ-cara. moving in the water, aquatic. (R.).

ಕಂಚವಾಳ kañca-vāḷa. = ಕಂಚಾಳ, etc. (My.). mountain ebony.

ಕಂಚಾ kañcā. a marble (made of stone or lac, or being the seed of gajuga, My.).

ಕಂಚಾಳ kañcāḷa. = ಕಂಚಿವಾಳ, etc. (My.). mountain ebony.

ಕಂಚಿ kañci. a kind of lime or bitter, sour orange (C.; Tu.; ಹೇರುಳೆ Mr. 112; ಈಳೆ, ಹಿರಳೆ, ನಾರಂಗ G.; *cf.* ಕಸರ್?). 2, a tall tree, Trewia nudiflora Lin. (St. & Pl., fam. Euphorbiaceae). — see ನೆಲ-, ಪಾಲ್ಗಂಚಿ. — ಕಂಚಿನಿಮ್ಬೆಯ ಮರ. the tree Artocarpus lacucha (or lokutṣa) Roxb. (ಲಕುಚ, ಲಿಕುಚ, ಡಹು Nr.).

ಕಂಚಿ kañci. Tbh. of ಕಾಂಚಿ (Śmd. 356). the town Conjeveram near Madras (T. ಕಚ್ಚಿ; My.; Bp. 24, 3; 25, 11). — ಕಂಚಿಮೇಕೆ. a small white goat (My.). — ಕಂಚಿಹಸು. a small good kind of cow (My.).

ಕಂಚಿಕ kañcika. (Tbh. of ಖಜಾಕೆ). a kind of spoon (ಸವುಟು Mr. 205).

ಕಂಚಿಗ kañciga. (ಅಸುರ Ct. I, 27, o. r. ಕಮ್ಬಿಗ). 2, N. among Telugu Brāhmaṇas and Śūdras (My.).

ಕಂಚಿನಿ kañcini. a dancing girl (My.; Br.; H.).

ಕಂಚಿವಾಳ kañcivāḷa. = ಕಂಚವಾಳ, ಕಂಚಾಳ, ಕಾಂಚಿವಾಳ, etc. the mountain ebony, Bauhinia variegata Lin. (ಕಾಂಚನಾರಕ, ಕೋವಿದಾರಕ Mr. 124, o. r. ಕಾಂಚಿವಾಳ; My.).

ಕಂಚು kañcu. = ಕಂಚ. Tbh. of ಕಾಂಸ್ಯ white copper or brass, bell-metal, etc. (Śmd. 348. 368; Nr.; Hlā. II, 15; Mr. 98; Śm. 68; Nn. 58. 84; C.). [ಪೊಟಲೊಳಗೊಪ್ಪೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಂಚಿನ ತೋರಣದೋಳಿಗಳ್ ತಟಿತ್ತಟಿಸೆ Pb. 3, 74]; a vessel made of kañcu. see Si. 62. 330; B. 4, 141. [2, an eating plate made of bell-metal. ಕುಳ್ಳಿರು ಮಗನೆಯೆನ್ದೇಱಲಿಕ್ಕಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕಂಚನಿಟ್ಟು ಬಿಸಿಯಮ್ಬಲಿಯಂ ಬಡಿಸಿ Vr. 188, 18; ಶರಣೆಮ್ಬುದ ಮಾಣೆಮಾಣೆ ಎನ್ನ ಹೆಣನ ಮೇಲೆ ಕಂಚಿಟ್ಟುಣ್ಡರೆಯೂ ಮಾಣೆಮಾಣೆ Bv. 692]. ಒನ್ದು ಕಂಚಾಯಿತು, ಒನ್ದು ಮಿಂಚಾಯಿತು; ಮುನ್ದೆ ಕೂತಿಯಾ, ಮುದಿಗೂಬೆ? (Prv.). see Prv. s. ಪಂಚಶಾಲೆ. — ಕಂಚು ಮಿಂಚಾಗು. -ಆಗು. to appear or come like a flash, *i. e.* suddenly or unexpectedly, as a rare visitor, etc. (C.). — ಕಂಚುರಳಿ. -ಉರಳಿ. a round vessel of brass or bell-metal (My.; Si. 309).

ಕಂಚುಕ kañcuka. *a bodice, a jacket* (ಕುಪ್ಪಸ Nn. 88); a coat of mail, armour; *the skin of a snake.*

ಕಂಚುಕಾಂಗ kañcuka-aṅga. a kind of bodice. see ಬಳಸು.

ಕಂಚುಕಿ kañcuki. furnished with a bodice, etc. 2, *an attendant on the women's apartments,* a chamberlain; a master of ceremonies (Rśv. 5, 21). 3, *a snake.* 4, a bodice; a coat of mail (ವಾರವಾಣ, ಱವಕೆ Nn. 97; see ಬಳಸು).

ಕಂಚುಕಿತ kañcukita. furnished with a bodice, etc. (Bp. 2, 22; 50, 57).

ಕಂಚುಗಾಱ kañcu-gāṟa. = ಕಂಚಗಾಱ. bellmetal smith (ವ್ಯೋಕಾರ ಲೋಹಕಾರ Nr.; Grj. 2, 92; Si. 338; My.).

ಕಂಜ kaṁ-ja. water-born; *a lotus* (ತಾವರೆ Nn. 124; ಶತಪತ್ರ Mr. 468). 2, Brahmā.

ಕಂಜಗರ್ಭ kañja-garbha. Viṣṇu (My.).

ಕಂಜಜ kañja-ja. Brahmā (My.).

ಕಂಜಜಾತ kañja-jāta. = ಕಂಜಜ (My.).

ಕಂಜಜೋದ್ಭವ kañjaja-udbhava. Nārada, etc. (My.).

ಕಂಜನಾಭ kañja-nābha. = ಕಂಜಗರ್ಭ. (My.).

ಕಂಜನಾಲ kañja-nāla. -ಳ. the stalk of a lotus (Bp. 28, 25).

ಕಂಜನೇತ್ರೆ kañja-nētre. a lotus-eyed woman (My.).

ಕಂಜಬಾಣ kañja-bāṇa. who has the lotus for his arrow: Kāma. (My.).

ಕಂಜಭವ kañja-bhava. = ಕಂಜಜ. (My.).

ಕಂಜರ kañjara. the belly; an elephant; the sun; Brahmā. see ಮಾನ-.

ಕಂಜರೀಟ kañjarīṭa. = ಖಂಜರೀಟ. a wagtail. (ಅಗಸವಕ್ಕಿ Śs.).

ಕಂಜಲೋಚನ kañja-lōcana. lotus-eyed: Viṣṇu (My.).

ಕಂಜವೈರಿ kañja-vairi. the moon (ತಿಂಗಳ್ Śm. 112).

ಕಂಜಶರ kañja-śara. = ಕಂಜಬಾಣ. (My.).

ಕಂಜಸಖ kañja-sakha. the sun (Śśv. 4, 44; My.).

ಕಂಜಸದ್ಮೆ kañja-sadme. Lakṣmī (My.).

ಕಂಜಾತ kam-jāta. = ಕಂಜ. a lotus (Bp. 41, 20).

ಕಂಜಾಪ್ತ kañja-āpta. = ಕಂಜಸಖ. the sun (My.).

ಕಂಜಾರಿ kañja-ari. = ಕಂಜವೈರಿ. the moon (My.).

ಕಂಜಾಸನ kañja-āsana. Brahmā (My.).

ಕಂಜಾಸ್ಯೆ kañja-āsye. a lotus-faced woman (My.).

ಕಂಜೇಕ್ಷಣೆ kañja-īkṣaṇe. a lotus-eyed woman (My.).

ಕಂಜೋದಯ kañja-udaya. Brahmā (My.).

ಕಂಜೋದರ kañja-udara. Viṣṇu (My.).

ಕಂಜೋದ್ಭವ kañja-udbhava. Brahmā (My.).

ಕಟ್ kaṭ. 1. = ಕಟ್ಟು 1, q. v. another form of ಕಡಿದು, ಕಡು, the final of which is doubled before vowels (Śmd. 214. 215).

ಕಟ್ kaṭ. 2. = ಕಟ 2. — ಕಟ್‌ಕಟ್. the sound of grinding one's teeth (C.).

ಕಟ್ kaṭ. = ಕಟು. pungent, sharp. *cf.* ಕಟ್ಟೆಲ. — ಕಟ್ತ್ಕಾಮ್ಲ ಕಷಾಯ. (ಕಾರ ಕಹಿ ಹುಳಿ ಒಗರುಗಳೆನ್ಬ ನಾಲ್ಕು ರಸಂಗಳು Nn. 119).

ಕಟ kaṭa. 1. = ಕಟ್ಟ 2, ಕಡ 3, ಕಡಿ 2, ಕಡೆ 1. end; corner; etc. — ಕಟಬಾಯಿ. = ಕಟವಾಯಿ. (C.). ಕೂಸಿನ ಕಟಬಾಯಿ ಹಿಡಿದು, ಹಾಲು ಕುಡಿಸು (C.). — ಕಟವಾಯ್. -ಬಾಯ್. = ಕಟಬಾಯಿ, ಕಟವಾಯಿ, ಕಡೆವಾಯಿ (My.). ಕುದುರೆಯ ಕಟವಾಯೊಳ್ ಸುಟಿ ಇರಲ್

ಉತ್ತಮಂ (Mr. 279). ಪಾಲ್ ಕಟವಾಯೊಳ್ ಒಗುತಿರಲು (Bp. 50, 6). see C. Bp. 47, 35; Bh. 3, 12, 17. — ಕಟವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. = ಕಟವಾಯ್, etc. the two corners of the mouth (ಸೃಕ್ವ Mr. 318; My.). 2, a cheek, or temple (*only* in Si.). ಆನೆಯ ಕಟವಾಯಿ (ಗಣ್ಡ, ಕಟ Si. 269; ಕರಟ, ಗಣ್ಡ 414; see also 213).

ಕಟ kaṭa. 2. = ಕಟ್ 2, (ಕಟ್ಟ 1). an imitative word of certain sounds. (*cf.* Sk. ಕಟಕಟಾ, the noice of rubbing together, etc.). — ಕಟಕಟ ಕಡಿ. to grind or rattle one's teeth (C.). 2, to produce the sound kaṭa-kaṭa in chewing a hard or crisp substance, as dry pulse, crisp or old bread, etc. (C.). — ಕಟಕಟೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to emit the sound of a stone, etc. when struck on another (C.). 2, to emit the sound of a thing when broken, to crackle (C.; Te. ಕಟುಕ್ಕನು). — ಕಟಕುಟ. a noise in the stomach arising from drinking much water (C.). — ಕಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಟಕಟೆನ್ನು No. 2. (My.). — ಕಟಮುರಿ. the state of being bent from age and emitting the sound kaṭa when broken or chewed, said of bread (S. Mhr.). — ಕಟನ್ನೆನ್ನು. to emit the peculiar sound of a hard substance (pulse, etc.) when chewed (S. Mhr.).

ಕಟ kaṭa. 3. usually used in compounds (Mhr. ಕಟ, pains, toil; ಕಟಕಟ, wrangling, squabbing, etc.). — ಕಟಕಟ. ಕಟಕಟೆ. reit. trouble (C.). ಇವನಿಗೆ ನಾವು ಕಟಕಟೆಯು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಾರದು (B. 5, 133). — ಕಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to say (the same thing) again and again (in admonishing, S. Mhr.). — ಕಟಪಿಟ. reit. annoyance, trouble, cares (C.; Mhr. ಖಟಪಟ). 2, teasing persistence in speaking or begging for the benefit of oneself or of another (C.). 3, gabble (C.; Mhr. ಖಟಖಟ).

ಕಟ kaṭa. 4. = ಅಕಟ, etc. alas! etc. (My.). — ಕಟಕಟಾ. = ಅಕಟಕಟಾ. (Bp. 18, 9; My.; Te.; Mhr.). — ಕಟಕಟೆನ್. -ಎನ್. to utter ಕಟಕಟಾ (Bp. 23, 16).

ಕಟ kaṭa. *a twist of straw or grass; a mat.* 2, *the outskirts of a town.* 3, *time, season* (ಸಮಯ Nn. 141). 4, *the hip;* the flank. 5, *the temples of an elephant* (ಗಣ್ಡ, ಆನೆಯ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ 141). 6, a corpse. 7, a place where dead bodies are burnt or buried. 8, a hearse, a bier, a bed, etc. used for conveying a dead body. 9, a plank. 10, an annual plant. 11, = ಖಟ, grass. 12, much, excessive; excess, superabundance. (*cf.* ಕಟ್ಟು 3, ಕಡು 1, ಕಡೆ 1).

ಕಟಕ kaṭaka. (fr. ಕಡಿ 4). = ಕಟಿಕ, ಕಟಿಗ, ಕಟುಕ, ಕಡಿಕ, ಕಡಿಗ. one who cuts or kills: a butcher (C.; ಮಾಂಸಿಕ, ವೈತಂಸಿಕ G.; *cf.* ಖಟ್ಟಿಕ). [2. a spider. ಕಟಕ ಸೂತ್ರದ ಗೂಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ನೂಲನು ಅದೆಲ್ಲಿಂದ ತನ್ದಿತ್ತು Cv. 9].

ಕಟಕ kaṭaka. = (ಕಟಕು, etc., ಕಡಕ No. 2), ಕಡಗ, ಕಡಗು, (K. ಕಡೆ 1), ಕಡಯ, ಕಡೆಯ. *a bracelet* (ಹಸ್ತವಿಭೂಷಣ Nn. 127; ವಳಯ Mr. 523); an anklet; a circle, an orb; a wheel. 2, *the side or ridge of a hill or mountain;* tableland (ಪರ್ವತೋಪತ್ಯಕ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು 127; ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ 523). 3, *an army;* a multitude (ಸೈನ್ಯ, ಸೇನೆ 127; 523; ಸಮೂಹ Śmd. Cm. 2). 4, the ocean ಶರಧಿ, ಸಮುದ್ರ 127; 523). 5, a royal metropolis (ರಾಜಧಾನಿ 523, therefore, *e. g.* = ಕಲ್ಯಾಣಪುರ Bp. 37, 50, and = Cuttack, the capital of Orissa). 6, the buttocks (ನಿತಮ್ಬ 523). 7, excess, largeness (ವಿಪುಲ, ದೊಡ್ಡಿತು 127). 8, a tooth, a tusk (ದನ್ತ, ದಾಡೆ 127; 523). 9, a ring placed as an ornament upon an elephant's tusk (ಅಲಂಕಾರ 523). 10, salt (ಕ್ಷಾರ, ಉಪ್ಪು 127; 523). 11, heat of the sun, sunshine (ಆತಪ, ಬಿಸಿಲು 127). 12, a bow-string (Śśv. 3, 52).

ಕಟಕಟೆ kaṭakaṭe. (fr. ಕಡೆಯ ಕಟ್ಟು). a railing; a balustrade (My.; Te.; *cf.* ಕಟಾಂಜನ).

ಕಟಕನೆ kaṭakane. with the sound of ಕಟ 2, *i. e.* that produced when one bites a hard or crisp substance (C.).

ಕಟಕರಿಸು kaṭakarisu. to cut (a thread, etc.) in two by beating with a stone (C.; *cf.* ಕಟ 2).

ಕಟಕರೋಣಿ kaṭakarōṇi. = ಕಟಕಲೋಣಿ, etc. (S. Mhr.) the dry plant Aristolochia bracteata Retz (Z.; see s. ಕತ್ತೆ ಗರ್ಬ).

ಕಟಕರೋಹಿಣಿ kaṭakarōhiṇi. = ಕಟಮ್ಬರೆ, etc. (My.).

ಕಟಕಲೋಣಿ kaṭakalōṇi. = ಕಟಮ್ಬರೆ, etc. (ಅಶೋಕರೋಹಿಣಿ, ಕೃಷ್ಣಭೇದಿ, ಕಟುರೋಹಿಣಿ G.).

ಕಟಕಿ kaṭaki. a biting, unfeeling, ironical language; irony; derision (My.; Te. ಕಟಕಿ, ಕಟಕಿ; J. 6, 50; 7, 6; 15, 26; 33, 15; 27, 37). [ಹದಿರು ಸೂಳೆಗೆ ಕಟಕಿ ವಿದ್ಯಾವನ್ತಗೆ ಮದ್ದುಮರ ಹಾವಡಿಗಂಗೆ Cv. 360]. ಕಟಕಿಯನ್ ಆಡಿ (Bp. 53, 14). ಕಟಕಿಯನ್ ಆಡಲ್ (53, 72). ಕಟಕಿಯಾಗಿರ್ಪುದು ಈ ಮಾತು (J. 18, 44). 2, a shrew (J. 5, 61; My.). — ಕಟಕಿವಾತು. -ಮಾತು. an ironical or ridiculous word (J. 6, 31). see ನುಣ್ಣಟಿಕಿ.

ಕಟಕು kaṭaku. 1. a sort of white or reddish earth or clay (S. Mhr.; *cf.* ಕಡು, Sk. ಖಟಿಕಾ).

ಕಟಕು kaṭaku. 2. = ಕಟ 2, ಕಟುಕು 2. dryness, crispness, said of bread and other eatables (C.; Mhr. ಕಡಕ). — ಕಟಕು ಕುಟುಕು. reit. (My.).

ಕಟಕು kaṭaku. = ಕಡಕ, ಕಡಕು 2, ಕಡುಕ, ಕಡುಕು. (Tbh. of ಕಟಕ). a kind of ear-ring with a precious stone or pearls in the middle (C.; T. ಕಡಕ್ಕು).

ಕಟಕೋಲ kaṭakōla. a spitting-vessel. (R.).

ಕಟಭಿ kaṭabhi. *heart-pea, Cardiospermum halicacabum* Lin.

ಕಟಮ್ಬರೆ kaṭambare. = ಕಟಕರೋಣಿ, ಕಟಕರೋಹಿಣಿ, ಕಟಕಲೋಣಿ, ಕಟು, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಕಟುರೋಹಿಣಿ. *the medicinal plant Helleborus niger* Lin.

ಕಟಮ್ಭರೆ kaṭambhare. *the creeping plant Paederia foetida* Lin.

ಕಟಲ್ಲನೆ kaṭallane. = ಕಟಕನೆ. (S. Mhr.).

ಕಟಾ kaṭā. = ಕಡಾ. — ಕಟಾಕಟ. reit. propriety, fitness, exactness (used with regard to eating and weighing, S. Mhr.).

ಕಟಾಕ್ಷ kaṭa (*i. e.* ಕಡೆ 1) -akṣa. *a side-glance, a leer* (ವಿಕ್ಷೇಪ, ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟ Mr. 316). 2, kind or tender regard, favor (C.). see ಮಾಲಿಸು.

ಕಟಾಕ್ಷಿಸು kaṭākṣisu. to cast a (loving) side-glance (Bp. 27, 66; 50, 3. 74; 57, 87; My.); to look at (My.); to favor, to regard (My.).

ಕಟಾಕ್ಷ kaṭākṣa. Tbh. of ಕಟಾಕ್ಷ. (My.).

ಕಟಾಂಜನ kaṭāñjana. = ಕಟ್ಟವಂಜರ. a railing, generally of wood, to lean against (S. Mhr.; Mhr. ಕಟಾರಾ, ಕಠಡಾ; My. occasionally; *cf.* ಕಟಕಟೆ).

ಕಟಾಯಿಸು kaṭāyisu. to cause to cut or reap, as corn (My.; H.); to cut off, to deduct (My.); to finish (v. t.; C.).

ಕಟಾರಿ kaṭāri. = ಕಠಾರಿ. a sort of dagger (My.; Te. ಕಟಾರ, ಕಟಾರಿ, ಕಠಾರಿ; T. ಕಟ್ಟಾರಿ; M. ಕಟ್ಟಾರ, ಕಟ್ಟಾರಿ; H., Mhr. ಕಟಾರ್).

ಕಟಾವು kaṭāvu. cutting, reaping (My.; H.).

ಕಟಾಹ kaṭāha. = ಕಡಾಯ, ಕಡಾಯಿ. a boiler of a semispheroidal shape; *a shallow boiler for oil or butter; a frying pan* (ಕರ್ಪರ, ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ Mr. 209; ಸುಪಾತ್ರೆ, ಒಳ್ಳಿಹ ಪಾತ್ರೆ Nn. 107). 2, a hemisphere (Si. 114; Bp. 17, 18). 3, a winnowing basket; a cane or bamboo-seat (ಬಿದಿರ ಚಕ್ಕಳ Nn. 107, o. r. ಚಿ-). 4, coming in contact with, mixing with, union (ಮಿಲಿನ, ಕೂಟ 107). 5, nearness (ಸಮೀಪ 107). 6, opportunity, season (ಸಮಯ, ಕಾಲವಿಶೇಷ 107). 7, ಸೊರೆ (107). 8, a turtle's shell. 9, a well. 10, hell. 11, a young buffalo whose horns are just appearing.

ಕಟಿ kaṭi. 1. = ಕಟೆ. to cut a stone with a chisel (S. Mhr.). ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಉಪ್ಪಾರರು ಕಟಿಯುತ್ತಾರೆ (B. 4, 122). ಬೀಸೂ ಕಲ್ಲಿನ ಪಾಳಿಗಳನ್ನು ಕಟಿದು (5, 134). 2, to cut the mind, to keep it awake (S. Mhr.). ಆತ ಹೇಟಾದ್ದು ಕಟಿಯುತ್ತಿತ್ತು (5, 152).

ಕಟಿ kaṭi. 2. (*cf.* ಕಟ 2, ಕಟುಕು 2). — ಕಟಿಕಟಿ. rep. crispness, as that of well baked bread (S. Mhr.).

ಕಟಿ kaṭi. *the hip; the loins.* 2, the buttocks (ಆರೋಹ, ನಿತಮ್ಬ Hlā., Mr. 331).

ಕಟಿಕ kaṭika. = ಕಟಕ, etc. a murderer (ವೈತಂಸಿಕ, etc. Mr. 379, one MS. ಕಡಿಕ).

ಕಟಿಕು kaṭiku. = ಕಡಿಕು 2. to be severed, to break (v. i., as the strings of a fiddle, etc., My.).

ಕಟಿಗ kaṭiga. = ಕಟಕ, etc. a murderer (Rām. 5, 8, 50; J. 28, 32).

ಕಟಿಪ್ರೋಥ kaṭi-prōtha. *the buttocks* (ಕುಣ್ಡೆ Hlā.; ಕಟಿಸಾನು, ಕಟಿಯುಗ, ಕುಣ್ಡೆ Mr. 331).

ಕಟಿಬನ್ಧ kaṭi-bandha. a girdle. 2, a zone of the earth (Mhr.; B. 4, 104. 172).

ಕಟಿಯುಗ kaṭi-yuga. = ಕಟಿಪ್ರೋಥ. (Mr. 331).

ಕಟಿಲ್ಲಕ kaṭillaka. = ಕಠಿಲ್ಲಕ. *a species of the balsam apple, Momordica charantia* Lin. (ಹಾಗಲ ಕಾಯಿ G.).

ಕಟಿವಾತ kaṭi-vāta. lumbago (My.).

ಕಟಿವೃತ್ತ kaṭi-vṛitta. one of the kinds of dramatic attitude (Mr. 82).

ಕಟಿಶೀರ್ಷ kaṭi-śīrṣa. = ಕಟಿಶೀರ್ಷಕ. (ತುದಿಗುಣ್ಡೆ Mr. 331).

ಕಟಿಶೀರ್ಷಕ kaṭi-śīrṣaka. *the hip* (as projecting like a head). 2, the hip and loins, or the hollow above the hips.

ಕಟಿಸಾನು kaṭi-sānu. = ಕಟಿಪ್ರೋಥ. (Mr. 331).

ಕಟಿಸೂತ್ರ kaṭi-sūtra. *a zone or waist-band worn by females* (ಉಡೆನೂಲ್ Ct. II, 83; ಉಡುಗೆ I, 69).

ಕಟೀರ kaṭīra. *a hip;* the part about the hips, the cavity of the loins or the iliac region (ಶಿಗ Mr. 331).

ಕಟು kaṭu. = ಕಟ್, (K. ಕಡು 1). *pungent, acrid, sharp* (ಖಾರ Nn. 147, o. r. ಕಾರ). 2, *strong-scented, pungent, ill-smelling; biting; hot;* caustic, bitter, piercing; fierce, impetuous. 3, *a pungent taste, acerbity.* 4, disagreeable; *envious.* 5, *an improper action.* 6, *the plant Helleborus niger* Lin. (ಕನ್ನಲ್ Mr. 118). *cf.* ಕಣ್ಣು 2.

ಕಟುಕ kaṭuka. = ಕಟಕ, etc. (My.). ಕಟುಕರ ಮನೆಯ ಕುಱಿಯ ಹಾಗೆ (Prv.). see ಅಸ್ವಾದಶಜಾತಿ.

ಕಟುಕ kaṭuka. = ಕಟು. sharp, pungent, etc.

ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ kaṭuka-rōhiṇi. = ಕಟುಮ್ಬರೆ, etc. *the medicinal plant Helleborus niger* Lin. (see Mr. 140, texts corrupt).

ಕಟುಕು kaṭuku. 1. = ಕಡಿಕು 1, ಕಡುಕು 1, etc. a limited compass: smallness, littleness; a thin end (ಮಾತ್ರೆ, ತ್ರುಟಿ, ಲವ, ಲೇಶ, ಕಣ, ಅಣು Nr., o. r. ಕಡುಕು). ನೂಲು ಮೊದಲಾದವಱ ಕಟುಕು (ತನ್ತ್ವಾದ್ಯಂಶ, ಪಕ್ಷ್ಮನ್ Nr., o. r. ಕಡುಕು).

ಕಟುಕು kaṭuku. 2. = ಕಟಿಕು 2. dryness or crispness said of biscuits etc. (My.).

ಕಟುತುಮ್ಬಿ kaṭu-tumbi. *a bitter gourd, a variety of Cucurbita lagenaris* (ಹಾಲುಗುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.; see its synonym ಇಕ್ಷ್ವಾಕು).

ಕಟುರ kaṭura. Tbh. of ಕಠೋರ (Śmd. 359).

ಕಟುರೋಹಿಣಿ kaṭu-rōhiṇi. = ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, etc. *the plant Helleborus niger* Lin. (see Si. 142).

ಕಟೂಕ್ತ kaṭu-ukta. = ಕಟೂಕ್ತಿ (Cpr. 5, 106).

ಕಟೂಕ್ತಿ kaṭu-ukti. a bitter, caustic word (Śsv. 4, 30 va.).

ಕಟೆ kaṭe. = ಕಟಿ 1. ಕಲ್ಲು ಕಟೆಯುವ ಉಳಿ (ಕಲ್ಲುಳಿ G.).

ಕಟೋರ kaṭōra. a bowl or cup (My.; Mhr., H.).

ಕಟ್ಟ kaṭṭa. 1. = ಕಟ 2. — ಕಟ್ಟಕಟ್ಟ ಕಡಿ. to cut wood so that the sound ಕಟ್ಟ is produced (S. Mhr.). 2, to grind or rattle one's teeth (S. Mhr.).

ಕಟ್ಟ kaṭṭa. 2. = ಕಟ 1, etc. another form of ಕಡೆ, end, etc. (Śmd. 228). — ಕಟ್ಟಕಡೆ. = ಕಕ್ಕಡೆ 2. the extreme or farthest end, the very end; at the very end, at last, finally (C.; Te.). ಕಟ್ಟಕಡೆ ಪೆರ್ವಟ್ಟೆಕರಂಗೊಣ್ಡು (Śmd. 229 Mdb.). ಒನ್ದು ಶಬ್ದದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರ (B. 3, 4). ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ (3, 96; 4, 218). — ಕಟ್ಟುತ್ತರ. -ಉತ್ತರ. a final or last answer or word (C.). — ಕಟ್ಟಪಂಜರ. -ಪಂಜರ. (= ಕಟಾಂಜನ). border-cage: a railing or fence of wood or iron. ರಥದ ಕಟ್ಟಪಂಜರ (ವರೂಥ, ರಥಗೋಪನ Hlā.). ಸಮುಕ್ಷದಲ್ಲಿಹ ಕಟ್ಟಪಂಜರ (ರಥಿಗೋಪ Mr. 286).

ಕಟ್ಟ kaṭṭa. 3. = ಕಟ್ಟು 1, etc. — ಕಟ್ಟಪತ್ತಿ. -ಪತ್ತಿ. a kind of plant (ವೃತ್ತಿಕೆ Mr. 145, two MSS. ಕಟ್ಟಪತಿಗೆ). — ಕಟ್ಟಪತ್ತಿಗೆ. -ಪತ್ತಿಗೆ. (Śmd. 95). the hatchet of a village goddess (ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ Ct. II, 18; see ಹೆಗ್ಗಟ್ಟಪತ್ತಿಗೆ); [a kind of flower].

ಕಟ್ಟಡ kaṭṭaḍa. = ಕಟ್ಟಣ, ಕಟ್ಟ 1. a building (Tu.).

ಕಟ್ಟಣ kaṭṭaṇa. a building (My.). see Prv. s. ಪಟ್ಟಣ.

ಕಟ್ಟಣೆ kaṭṭaṇe. = ಕಟ್ಟೆಚೀಲ? (V. 8, 43).

ಕಟ್ಟನೆ kaṭṭane. with the sound of ಕಟ್ಟ 1. — ಕಟ್ಟನೆ ಕಡಿ. to grind or rattle one's teeth (S. Mhr.). 2, to bite on a hard substance (S. Mhr.).

ಕಟ್ಟಯಿಸು kaṭṭaysu. to embrace (Rām. 4, 4, 61).

ಕಟ್ಟಲು kaṭṭalu. -ಲ್. the state of being bound, tied, or surrounded (ಬದ್ಧ, ಸಿತ Nr.).

ಕಟ್ಟಲೆ kaṭṭale. = ಕಟ್ಟಳೆ 1, ಕಟ್ಲೆ. (C.). see ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ.

ಕಟ್ಟವಾಳಿ kaṭṭavāḷi. -ಳಿ. an obstinate, wicked woman or cow (S. Mhr.; Mhr. ಖಟ್ಯಾಳ, cross; vicious, as a horse or cow).

ಕಟ್ಟಳೆ kaṭṭaḷe. an established rule, a system etc. 1 & 2. see s. ಕಟ್ಟು 1.

ಕಟ್ಟಿ kaṭṭi. = ಕಣ್ಟಿ, ಕಣ್ಟಿಗ. one who applies to or turns on, as water on land. see ನೀರು-.

ಕಟ್ಟಿಗೆ kaṭṭige. Tbh. of ಕಾಷ್ಠಿಕೆ. a piece of wood or timber; wood or timber; fuel; a stick, a club (ಕಾಷ್ಠ G.; ಕಾಷ್ಠ, ದಾರು, ಮರ Si. 122; ವೇತ್ರ, ದಣ್ಡ Mr. 265; C.; T. ಕಟ್ಟೈ, Te. ಕಟ್ಟೆ, Tu. ಕಣಕ್ಕ್). ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತವನ ಸುಡಲೆನ್ದು ಒಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಚಿತೆ, ಚಿತಿ, Nr.). ತಿರುಗಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಾ! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Bp. 12, 28; 21, 28; 23, 19; 30 sum.; 57, 16; B. 2, 23. 30; 3, 117; Si. 297. 399; ಕಣ್ಣುಗಟ್ಟಿಗೆ, ಹೊಂಗಟ್ಟಿಗೆ. — ಕಟ್ಟಿಗೆ ಗಿಟ್ಟಿಗೆ. reit. (C.). — ಕಟ್ಟಿಗೆಯವ. -ಅವ. a mace-bearer, a door-keeper (ವೇತ್ರಧರ Mr. 265). 2, one who bears, or sells, wood (S. Mhr.).

ಕಟ್ಟಿಗೆಕಾಱ kaṭṭige-kāṟa. = ಕಟ್ಟಿಗೆಗಾಱ. (Bp. 59, 27).

ಕಟ್ಟಿಗೆಗಾಱ kaṭṭige-gāṟa. a mace-bearer, a door-keeper (ಪ್ರತೀಹಾರ Ct. II, 108).

ಕಟ್ಟಿಸು kaṭṭisu. to cause to bind, tie or fasten (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; Bp. 16, 11; 28, 34; 42, 18; J. 8, 3; B. 3, 121); to cause to tie to, to cause to affix (B. 5, 123); to cause to stop (another's breath, as ಉಸುರು ಕಟ್ಟಿಸು, to smother, B. 3, 109); to cause to dam in (Bp. 26, 54); to cause to build (J. 5, 36; B. 4, 120; 5, 135); to cause (beasts) to copulate (C.); etc.

ಕಟ್ಟು kaṭṭu. 1. = ಕಟ್ 1, ಕಡು 1 q. v., etc. (Śmd. 214). (Te., T.). — ಕಟ್ಟಂಕ. -ಅಂಕ. (Śmd. 386; Kk. 97). a severe battle. — ಕಟ್ಟಂಕದಲ್ಲಣ. -ತಲ್ಲಣ. (Śmd. 387), fear arising from a severe battle. — ಕಟ್ಟಚ್ಚರಿ. -ಅಚ್ಚರಿ. (Śmd. 69). extreme astonishment. — ಕಟ್ಟಡವಿ. -ಅಡವಿ. a thick, impervious jungle (J. 19, 11; see Jōgihāḍu s. ಅನ್ತೆ under ಅನ್ 1). — ಕಟ್ಟಣಕ. -ಅಣಕ. great strength (Grj. 2, 106 va.). — ಕಟ್ಟಣಿಯರ್. (fr. ಅಣಿ 2). very beautiful women (Rām. 6, 56, 38). — ಕಟ್ಟಮ್ಬಕಳ. -ಅಮ್ಬಕಳ. = ಕಟ್ಟಮ್ಬಲಿ. (Bp. 33, 16). — ಕಟ್ಟಮ್ಬಲಿ. -ಅಮ್ಬಲಿ. a thick kind of porridge, chiefly made of bruised jōḷa, to which tamarind, etc., is added (G.; ಹುಳಿಯಮ್ಬಲಿ G.). — ಕಟ್ಟರಣ್ಯ. -ಅರಣ್ಯ. = ಕಟ್ಟಡವಿ. (J. 10, 20; 19, 18). — ಕಟ್ಟರಸು. -ಅರಸು. an anointed king, a monarch (Bp. 21, 20). — ಕಟ್ಟಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. a daring fierce, wild understanding. (Śsv. 5, 9). — ಕಟ್ಟಲೆ. = ಕಟ್ಟಳೆ 1. (My.), of which the Mhr. ಖಟಲಾ, ಖಟಲೇಂ have been formed; it is also contracted into ಕಟ್ಲೆ, q. v. separately. — ಕಟ್ಟವಸರ. -ಅವಸರ. great hurry (J. 31, 44). — ಕಟ್ಟಳವಿ. -ಅಳವಿ. great wrestling (Bh. 4, 2, 61); great power etc. (Bh. 3, 19, 23). — ಕಟ್ಟಳೆ. -ಅಳೆ 2. (Śmd. 214 Mdb.). = ಕಟ್ಟಲೆ. ಕಟ್ಲೆ. a strong or firm measure; an order, a command; a rule; rate [ಮೂಱು ಕೋಟಿ ಹದಿನೇಳು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಪರಿ ಪ್ರಮಾಣಿನ ಕಟ್ಟಳೆಯಾಯಿತ್ತು Cv. 1328]; (C.; J. 10, 39. 46; 11, 28; 17, 10; 31, 44; Abhā. 9, 26; ನಿಬನ್ಧನೆ G.; T. ಕಟ್ಟಳೈ, Te. ಕಟ್ಟಡೆ); established rule, the right way or proper conduct, truth (ಸೌಸ್ಥಿ Nn. 162; ನಿಬದ್ಧ, ಸತ್ಯ Mr. 358). 2, a law-suit, a case (C.; Mhr. ಖಟಲಾ, ಖಟಲೇಂ). 3, a weight by which anything is weighed (T.; see ಕಟ್ಲೆ). see B. 2, 19; 5, 10. 85. 178. 289. 304. [ತ್ರಾಸಿನ ಕಟ್ಟಳೆಯೊನ್ದಿನಿತು ವೆಗ್ಗಳವಾದರೆ ಈಶ್ವರ ನೊಡೆಯಿಕ್ಕದೆ ಮಾಣುವನೆ? Bv. 804]. — ಕಟ್ಟಳೆ. -ಅಳೆ 3. 2. thick butter-milk (without an admixture of water, ಮಜ್ಜಿಗೆ Ct. I, 47). — ಕಟ್ಟಳ್ಕೆ. -ಅಳ್ಕೆ. (Śmd. 214). a tight embrace. — ಕಟ್ಟಱಲಿಕೆ. -ಅಱಲಿಕೆ. great grief (My.). — ಕಟ್ಟಱ್ಕಱ್. -ಅಱ್ಕಱ್. great love or pleasure (Grj. 10, 14 va. & 28 va.; V. 23, 13 va.). — ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆ. -ಆಜ್ಞೆ. a strict order; a hard measure (My.). ಕಟ್ಟಾಡಿಕೆ. -ಆಡಿಕೆ. excessive play or sportiveness (Rām. 6, 11, 7). — ಕಟ್ಟಾಣಿ. -ಆಣಿ. great excellency, first class, as soil (Te.); the state of being very fine or costly (as pearls, J. 17, 6). — ಕಟ್ಟಾಯ. -ಆಯ. (Śmd. 214, o. r. ಕಟ್ಟಯ). a strict rule; firm resolution, firmness (Abh. P. 14, 79 va.; 14, 119); compulsion, violence, force [ಕಟ್ಟಾಯಮೊಪ್ಪುಱುವೋಗೆ ತನ್ದೆಯಱವಿಂಗಾ ಭಾರ್ಗವಂ ಕೊನ್ದನೆನ್ತು Pb. 12, 38; 1, 24]; (T.; cf. ಕಡಾಯ). — ಕಟ್ಟಾಸಱು. -ಆಸಱು. great weariness, etc. (Rām. 4, 2, 5). — ಕಟ್ಟಾಸುರ. -ಆಸುರ. great vehemence or haughtiness; great cruelty (Bp. 53, 70; 60, 5; J. 26, 51: 27, 10). — ಕಟ್ಟಾಳ್. -ಆಳ್. (Śmd. 215). a strong, valiant man [ಒಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಭಾರತದೊಳ್ ಕಟ್ಟಾಳ್ಗಳನಿಱಿದು ತಪಿಸಲಾಜೆಟ್ಟಿಗರಂ ಪುಟ್ಟಿದನೆಮ್ಬೊಲದಟಂ ಪುಟ್ಟಿದನಭಿಮನ್ಯು Pb. 5, 29; ಕಟ್ಟಾಳು ಶಿಷ್ಟತನಕೆ ಹೋಹ ಕಷ್ಟವ ನೋಡಾ! Bv. 697]; (Cpr. 10, 85 va.). (ತುಱುಲಾಳ್ Bhn. 37; Bp. 9, 38; J. 4, 46; 13, 60; 14, 16). — ಕಟ್ಟಾಳ್ತನ. -ಆಳ್ತನ. great stateliness; great valour. — ಕಟ್ಟಾಳ್ತನಮ್ಬೆಱು. -o-ಪೆಱು. to attain great stateliness (Rśv. 6, 11 va., twice). — ಕಟ್ಟಿದಿರ್. -ಇದಿರ್. the very front; exactly or just in front (Te. ಕಟ್ಟೆದುರು). [ದಾನವನಾನಲಾನಲ್ಲದೆ ಪೆಱರ್ ನೆಱೆಯರೆಮ್ಬನ್ತೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ... ಒರ್ವನುರಿಯ ಬಣ್ಣದ ಪಾರ್ವಂ Pb. 5, 68 va.; see Bv. 140]. see Bp. 11, 3; 22, 13; 24, 46; 26, 26; 39, 48; 53, 67; 60, 45; Rśv. 5, 120 va.; 13, 1 va.; Śsv. 1, 79 va. [— ಕಟ್ಟಱುಮ್ಬೆ. -ಇಱುಮ್ಬೆ. = ಕಟ್ಟಱುವೆ. ಸುಡುವುದರಾಗ್ನಿಯುಮೊದಲಂ ಮಿಡುಕುವಂ ಕಡದ ಕಟ್ಟಱುಮ್ಬೆಗಳುಮದಾವೆಡೆಯನುರಿಸುವುದೊ Ap. 5, 13]. — ಕಟ್ಟಱುವೆ. -ಇಱುವೆ. a large black ant, Formica compressa Fabr. (C.; B. 2, 9; T. ಕಟ್ಟೆಱುಮ್ಬು; Te. ಕಟ್ಟಚೀಮ). — ಕಟ್ಟಱುಹೆ. -ಇಱುಹೆ. = ಕಟ್ಟಱುವೆ. (Bh. 7, 16, 3; J. 24, 34). — ಕಟ್ಟುಕೊಡಗೆ. land held free of any charge or tax (My.). — ಕಟ್ಟುಗ್ರ. -ಉಗ್ರ. very fierce or severe [ಎನ್ನ ಅಪ್ಪವುದಂಗಳ ಸುಟ್ಟುರುಹಿದೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುಗ್ರದಿನ್ದ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಚರಣವ ಕಣ್ಡೆ Bv. 482]; (J. 8, 40; 25, 51). — ಕಟ್ಟುತ್ತರ. -ಉತ್ತರ. a strict order (My.). — ಕಟುತ್ತಾರ. a remission on a large scale, remission of land-rent on account of loss by failure of rain, etc. (R.). — ಕಟ್ಟುಪಾಟು. an order; a system, a regulation (My., also ಕಟ್ಟುಪಾಡು; T. ಕಟ್ಟುಪಾಡು, Te. ಕಟ್ಟುಬಾಟು). — ಕಟ್ಟುಪಾಸ. -ಉಪಾಸ. great or severe fasting (Bp. 27, 16; My.). — ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆ. -ಉಬ್ಬಟೆ. great elation, etc. (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 6, 11 va.). — ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟ್ಟೆ. -ಉಬ್ಬಟ್ಟೆ. (Śmd. 214). = ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆ. — ಕಟ್ಟುಬ್ಬಸ. -ಉಬ್ಬಸ. (Śmd. 215). very difficult breathing; troublesome asthma. — ಕಟ್ಟುಬ್ಬೆಗ. -ಉಬ್ಬೆಗ. great anxiety, etc. (Grj. 7, 56 va.; Śsv. 2, 9). — ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಿ. excessive pride (My.). — ಕಟ್ಟುಮುಸ್ತು. great strength (My.). — ಕಟ್ಟುಲುಹು. -ಉಲುಹು. a great noise (My.). — ಕಟ್ಟುವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. colour of great brightness (Bp. 11, 26). — ಕಟ್ಟುವೈಭಾವೆ. a female of great discrimination (Prll. 3, 10). — ಕಟ್ಟುಹುರಿ. = ಕಡಿಹುರಿ, ಕಡುಹುರಿ, ಕಡುಪುಹುರಿ. twine that curls upon much twisting (S. Mhr.). — ಕಟ್ಟುಹುಳಿ. a strong acid (My.). — ಕಟ್ಟೂಱಿಗ. -ಊಱಿಗ. a hard task, severe service (My.). — ಕಟ್ಟೆಱಕ. -ಎಱಕ. great love (V. 23, 13 va.). — ಕಟ್ಟೆಸಕ. -ಎಸಕ. great beauty (J. 17, 11). — ಕಟ್ಟೆಸುಗೆ. an excessive shooting of arrows (Rām. 6, 47, 31). — ಕಟ್ಟೇಕಾನ್ತ. -ಏಕಾನ್ತ. (Śmd. 207). great

solitude; strict secrecy; privacy [ಕರ್ಣನಂ ಕರೆದಾಲೋಚಿಸಿ ತಮ್ಮಯ್ಯ ನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಕಟ್ಟೇಕಾನ್ತದೊಳಿನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 2, 88 va.]; (Abh. P. 15, 69 va.; Bh. 1, 8, 71). — ಕಟ್ಟೇಚಿಗ್ಗ. -ಏಚಿಗ್ಗ. (Śmd. 214). great magnificence, etc. — ಕಟ್ಟೊಬಲಿಕೆ. -ಒಬಲಿಕೆ. excessive screaming (Rām. 6, 24, 15).

ಕಟ್ಟು kaṭṭu. 2. to bind, to tie; to dress, as a wound; to affix; to yoke; to construct; to build; to form; to fabricate, to compose, as verses; to arrange, as a play; to dam, to dam in, as water; to tie up; to shut up, as a passage, a door, etc., to block up; to cover; to lay by or amass, as money; to shut, as a mouth; to restrain, as (the appetite of) the belly; to apply to, to turn, as water on land; to apply to, as scent or colour to a cloth; to fix or determine, as the price of a thing; to bring together, to collect, as an army; to take into one's employ; to collect, acquire, or obtain, as merit; to contract or bring on, as the fruit of actions; to gain or conquer, as a country; to stop by magic; to bewitch, to charm, as a person or especially the eyes, to take one prisoner (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; Śm. 88; C.; Si. 231. 314; Te., T., Tu.; M. ಕೆಟ್ಟು). [ಜಿರ್ವನನಿಕ್ಕುವೆಂ ಕದನದೊಳ್ ಮೇಣ್ ಕಟ್ಟುವೆಂ ಧರ್ಮನನ್ದನನಂ Pb. 11, 84; Ap. 3, 72]. 2, to be bound or fixed, to stop, to be habitually in a place, *e. g.* ಅವನ ಬಾಯೊಳಗೆ ಕಟ್ಟೆ ಬಯ್ಗುಳು ಕಟ್ಟಿ ಇರುತ್ತವೆ (B. 2, 31; My.); to attach oneself to, *e. g.* ಉರಿ ಹೆಮ್ಮರನ ಸುತ್ತಲು ಕಟ್ಟಿತು (Bh. 1, 20, 55; see Rām. 5, 8, 63); to be checked, to become checkmate, *e. g.* ಅರಸು ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಆಟ ಉಣ್ಟೇ? (Prv.); to be stopped, as urine, etc. in sickness (C.; Si. 201); to cover or copulate with, as beasts (My.), *e. g.* ಕಟ್ಟಿದ ಆವು (ಕಾಲ್ಸೈ, ಉಪಸರ್ಯೆ Hlā.); to cause to copulate with (My.); to become with young (C.; Te.; B. 3, 24), *e. g.* ವೃಷಭನಿನ್ದ ಕಟ್ಟಿದ ಆಕಳು (ಸನ್ಧಿನಿ Nr.); to be formed; to gather, as a boil, or secretion, or lump (especially used as the second member of a compound, C.; Te., M.). ಒನ್ದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಟ್ಟುವುದೆ ಪಿರಿಯ ಪುಲಿಯುಮುಂ ಕವಿಲೆಯುಮಂ? (Śmd. 150). ಕಟ್ಟಂ! (224). ಕಟ್ಟಿದರ್ (255). ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಬದ್ಧ, ಪಿನದ್ಧ, ಆಮುಕ್ತ, ಅಪಿನದ್ಧ Hlā.). ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಬದ್ಧ, ಸನ್ದಾನಿತ, ಮೂತ, ಉದ್ದಿತ, ಸನ್ದಿತ, ಸಿತ Si. 379). ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಪೋಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲಾದಿಗಳು (ಗ್ರಥಿತ, ಗ್ರನ್ಥಿತ 377). ಕಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮ (ಸಮ್ಪಾದಿತಕರ್ಮ, o. r. ತನಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡನ್ತಾ ಕರ್ಮಂಗಳು Nn. 148). ಕಟ್ಟಿದನ್ತಾ ಕರ್ಮಗಳು (ವಾಸ, ಕರ್ಮಫಲ 90). ನೀರ ಹರಿಯಲ್ ಈಯದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಆಧಾರ); ನೀರ ನಡುವೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಸೇತು); ತಿದ್ದಲೆನ್ದು ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಪ್ರಷ್ಠವಾಹ್); ಕರತಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಘಾತನಿವಾರಣಾರ್ಥಮ್ ಆಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಚರ್ಮ (ಗೋಧೆ); ಪಶುವ ಕಟ್ಟಲೆನ್ದು ಕಳದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಗೂಣ್ಟವು (ಮೇಥಿ); ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರ ಶೋಕದಿನ್ದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು); ತನ್ತ್ರಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಜಿಸುವ ದಣ್ಡಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣ ಮೊದಲಾದುವು; ಜೆಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ); ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಸೂತ್ರ (ಮೇಖಲೆ Nr.). ಸಪ್ತದ್ವೀಪಂಗಳಂ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು (having made his own, C. Bp. 47, 11). ಇನಿತು ಪುಣ್ಯಂಗಳಂ ನೀಂ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್! (Bp. 17, 6). ಜೋಜಗರ ತಲೆಗಳಲಿ ಕಟ್ಟಿದೆ ಅಲಾ ಹುಲ್ಲ? (40, 32). ಕಟ್ಟಿ ಬಲಿಯಂ (having bewitched king Bali, 57, 23). ನಾಯ ಬಾಲ ಸೆಡೆಯಂ ಕಟ್ಟಲ್ಕೆ ಚನ್ನಪ್ಪುದೇ? (Ss. 85). ಆತ್ಮಭವನಂಗೆ ಪಟ್ಟಮನ್ ಅಮನ್ದೋತ್ಸಾಹದಿಂ ಕಟ್ಟಿದಂ (Rsv. 4, 118 va.). ಮನವ ಘನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಘನವ ಮನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮನವನ್ ಅದುವೆ ಪಾಪಕೆಳಸದಾ ಯೋಗಿಗೆ ವನವಾಸ ಯಾಕೆ? (Sp.). ಆಳು ಕಟ್ಟಿದವನೇ ಅರಸು, ಕೂಱು ಇಕ್ಕಿದವನೇ ದಾತ. — ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ ಮೆಟ್ಟಲಿಲ್ಲ, ಅಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದೆಯೋ, ಯಮನೇ? (Prvs.). — see *e. g.* Bh. 8, 23, 35; ಅಡ್ಡಗಟ್ಟು, ಕೆಯ್ಗಟ್ಟು, ಗಲ್ಲೆಗಟ್ಟು, ಗುಡಿ ಕಟ್ಟು, ತೆಕ್ಕೆಗಟ್ಟು, ನೀಱುಗೆಗಟ್ಟು, ಮನೆಗಟ್ಟು, ಮೊಟ್ಟೆಗಟ್ಟು, ಮೊತ್ತಗಟ್ಟು, ಸನ್ದುಗಟ್ಟು, ಸಮ ಕಟ್ಟು, ಸೆಱೆಗಟ್ಟು, ಹುಣ್ಣುಗಟ್ಟು; Prv. s. ಮನೆ. — ಕಟ್ಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to embrace and cause to play: to tickle with vehemence (S. Mhr.). — ಕಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to construct and play. ಮೇಘಂಗಳ ಆಕಾರ, ಬಾಲರು ಕಟ್ಟಾಡುವ ಕಟ್ಟೆ,... ಇನ್ತಿವುಂ ಸಿರಿ ಪುಲ್ಲ ಅಗ್ರದ ತುನ್ತುಱ್ (Ss. 74). — ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳು. also: to embrace (My.; see Prv. s. ಅಪ್ಪ2). ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು, to conduct away with oneself (My.). — ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕು. = ಕಟ್ಟು. (C.). ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವದು (ಉದ್ದಾನ, ಬನ್ಧನ Si. 265). ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕಮ್ಬದನ್ತಾ ಗೂಟ (ಆಲಾನ 271). ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಗೂಟ (ಶಿವಕ, ಕೀಲಕ); ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕೊರಳ ಕುಣಿಕೆಹಗ್ಗ (ದಾಮ); ಪಶುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಹಗ್ಗವು (ದಾಮನಿ 323). — ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟು. rep. see Prv. s. ಬಿಟ್ಟಯೂಟ. [—ಕಟ್ಟೆಪಡು. to accumulate. ಪೂರ್ವಜನ್ಮಾನ್ತರದೊಳ್ ಕಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟ ಮುಳಿಸನ್ Vr. 35, 5].

ಕಟ್ಟು kaṭṭu. 3. binding, tying, fastening; fettering; checking, restraint; impediment (ಉದ್ದಾನ, ಬನ್ಧನ, ತಡೆಗೋಳಿಸುವಿಕೆ Si. 265; ಬನ್ಧನ, ಪ್ರಸಿತಿ, ಚಾರ, ತಡೆ 391); [ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟುಗಳೆಲ್ಲಮಂ ತಾನೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆದು Pb. 2, 64 va.; Ap. 12, 124 va.]. 2, a band, a tie (ಬನ್ಧನ Mr. 267); the tyre of a wheel; a boundary; a dam. 3, a pack, a bundle. 4, a frame. 5, something built, constructed or formed. 6, build, form, shape. 7, a regulation, a rule. 8, a fabrication, a fiction. 9, copulation of beasts. 10, bewitching. 11, checkmate (My.). ಮಹಾದೇವನ ಜೆಡೆಯ ಕಟ್ಟು (ಕಪರ್ದ); ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಕಟ್ಟು (ಹಸ್ತಿನಖ, ಪರಿಕೂಟ Hlā). ವೀಣೆಯ ಕಟ್ಟಿನ ಬಿಗಿತ (ಉಪನಾಹ, ನಿಬನ್ಧನ Si. 63). ಆಯುಧವು ಜಾಱಿ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟು (ಮೇಖಲೆ 289). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಮರದ ಗುದಿಗೆ (ಪರಿಘ 290. 412). ಕಟ್ಟು ಹಱಿದ ಪಂಜು (Prv.). ಕಟ್ಟುಗಳು ಪಱಿದು (Bp. 32, 44). — see *e. g.* ಇಕ್ಕಟ್ಟು, ಎಡೆಗಟ್ಟು, ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟು, ಕಾಲ್ಕಟ್ಟು, ಕಿಸುಗಟ್ಟು, ಕಿಟ್ಟಟ್ಟು, ಕೇರ್ಗಟ್ಟು, ಚೌಕಟ್ಟು, ತಲೆಕಟ್ಟು, ತೋಳ್ಕಟ್ಟು, ನಡಿಕಟ್ಟು, ನಡುಕಟ್ಟು, ನೆಲಗಟ್ಟು, ನೆಲೆಗಟ್ಟು, ಪಲಗೆಗಟ್ಟು, ಮಣಿಕಟ್ಟು, ಮುರಗಟ್ಟು, ಮಾರ್ಕಟ್ಟು, ಮೆಯ್ಗಟ್ಟು, ಮೋಲ್ಕಟ್ಟು, ಸನ್ದುಗಟ್ಟು. — ಕಟ್ಟಡಕ. -ಅಡಕ. a binding written agreement (My.). — ಕಟ್ಟನ್ನ. -ಅನ್ನ. boiled rice tied up for a journey (My.). — ಕಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. to become a rule or positiveness. ಕಟ್ಟಾಗಿ, rightly; positively (ನಿಯತಂ Śmd. Cm. 82. 253; My.). 2, to stop (v. i.); to be hindered or impeded; to cease (used of trade, credit, strength, etc., C.). 3, to be shut or closed, as schools on account of holidays (B. 5, 276). — ಕಟ್ಟಾಣಿ. -ಆಣಿ. = ಕಠಾಣಿ. a necklace (generally) of small gold beads (C.; Te.) — ಕಟ್ಟಿನ ಹಾವು. = ಕಟ್ಟುಹಾವು. a fierce species of cobra, Ophiophagus elaps, the Harmadryad (My.) — ಕಟ್ಟು ಕಡೆ. to go beyond the (common) boundary (Abh. P. 6, 136 va.; 15, 16 va.). — ಕಟ್ಟುಕಥೆ. a fabricated story, a fiction (C.) — ಕಟ್ಟುಕಮ್ಬ. a post to which

animals, etc. are tied (My.; Te.). — ಕಟ್ಟುಗಡಸು. -ಕಡಸು. a cow fit to receive the bull (ಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆದೆಯಾದ ಆಕಳು, ಉಪಸರ್ಯೆ Nr.). — ಕಟ್ಟುಗೂಳಿ. a bull for breeding (My.). —ಕಟ್ಟುಗೂಟ್. -ಕೂಟ್. — ಕಟ್ಟೆನ್ನ. (Abhā. 9, 26; My.). — ಕಟ್ಟುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to make firm (Bp. 44, 16). — ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ. -೦-ಸುರಿಗೆ. a knife for tying (to the waist). (Śmd. 204). — ಕಟ್ಟುಂಜೋಳ. -೦-ಚೋಳ. (Śmd. 204). a bodice that is tied — ಕಟ್ಟು ಪಡು. to be bound, etc. ಕಟ್ಟು ಪಟ್ಟ (ಬದ್ಧ, ನದ್ಧ, ಸಂಯುತ Hlā.). — ಕಟ್ಟುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. a kind of artificial medicinal salt. (My.). — ಕಟ್ಟು ಬೀಱು. to be bound or obliged (My.). — ಕಟ್ಟು ಮಾಡು. to bind; to tie, to fetter, as culprits (C.; B. 5, 106. 142. 201). 2, to put restraint on somebody (C.; 5, 138). 3, to make a regulation, to order (C.; B. 5, 58. 103). — ಕಟ್ಟುಮಿಣಿ. a leather rope for tying (ಆಬನ್ಧ, ಯೋಕ್ತ್ರ Si. 303). — ಕಟ್ಟುಮುಟ್ಟು. dupl. great embarrassment or want (My.). 2, strength (My.). — ಕಟ್ಟುಮುಡಿ. a knot of braided hair (ಕಬರಿ, etc. Mr. 320). — ಕಟ್ಟುಮೊಸರು. curds strained by having been tied and hung up in a cloth (C.). — ಕಟ್ಟುವಡೆ. -ಪಡೆ. to be fettered; the mind to be fettered or checked (ಮನೋನಿರೋಧ Śmd. Dh.; Abh. 13, 147 va.). [ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹದಿನ್ದೆ ಕಟ್ಟುವಡೆದೆನು Bv. 47]. ಆಶಾಪಾಶದಿನ್ದಂ ಕಟ್ಟುವಡೆದವಂ (Bp. 20, 23). ಅಣ್ಣದೇವನೊಳ್ ಇಡಿದ ವಾತ್ಸಲ್ಯಮ್ ಎಮ್ಬ ಬಲ್ಲಣ್ಣೆಯೊಳ್ ಕಟ್ಟುವಡೆದು, ಅಲ್ಲೆನಲ್ ಅಱಿಯದೆ (J. 18, 60). — ಕಟ್ಟುವಾಸ. a wrapper or cover (My.). — ಕಟ್ಟುಶಬ್ದ. a fictitious term (My.). — ಕಟ್ಟುಹಾವು. = ಕಟ್ಟಿನ ಹಾವು. (My.). — ಕಟ್ಟುಹೋರಿ. = ಕಟ್ಟುಗೂಳಿ. (My.). — ಕಟ್ಟೊಡೆ. -ಒಡೆ. to break a rule or promise (My.; ಮಾತ ಮುಱಿ G.). 2, an association to be dissolved (My.).

ಕಟ್ಟು kaṭṭu. 4. the water in which any kind of pulse has been boiled, the decoction of any kind of pulse (ಪಕ್ವಧಾನ್ಯರಸ Śmd. Dh.; Śm. 88; C.; Te.; M. ಕಟ್ಟು, T. ಕಡುಗು). ಕುದಿಸಿದ ಕಟ್ಟು (ಯೂಷ Nr.). ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕಟ್ಟು (ಯೂಷ Si. 495). ಹುರುಳೀ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬನ್ದವಗೆ ಕುದುರೇ ಬೆಲೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಕಟ್ಟನ್ನ. -ಅನ್ನ. boiled rice mixed with kaṭṭu (used without salt, etc. as a medicine, My.). ಕೆಟ್ಟತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದವ ಕಟ್ಟನ್ನಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪ ಬೇಕು (Prv.). — ಕಟ್ಟುರಸ. = ಕಟ್ಟುಸಾಱು. (My.). 2, congealed mercury (My.).—ಕಟ್ಟುಸಾಱು. a decoction of pulse seasoned with salt, pepper, etc. (My.; Te.).

ಕಟ್ಟುಕ kaṭṭuka. ಕಟ್ಟು-ಉಕ (Śmd. 239). a man who ties, 2, ಕಟ್ಟು-ಕ 1 No. 2. a fiction, a falsehood, a lie (ತೊದಲ್, ನೂಳ್, ಪುಸಿ, ಅನೃತ Kk. 60, o. rs. ತೊದಳ್, ತೊವಲ್).

ಕಟ್ಟುವಿಕೆ kaṭṭuvike. tying, etc. (ಬನ್ಧನ, ಪ್ರಸಿತಿ, ಚಾರ Si. 391; ಯೋಗ, ಸನ್ನಹ 410; ಅಭಿಹಾರ; ಸನ್ನಹನ 449).

ಕಟ್ಟುಹ kaṭṭuha. tying, etc. (ಬನ್ಧನ, ಪ್ರಸಿತಿ, ಚಾರ Nr.). ಬಲುವಾಗಿ ಕಟ್ಟುಹ (ಗ್ರಹ Nr.).

ಕಟ್ಟೆ kaṭṭe. 1. a structure (bank or bench) of earth or stones to sit upon for resting, transacting business, etc. (C.; Mhr. ಕಟ್ಟಾ); a station; a guard-house (My.). 2, an embankment, a dam, a dike (C.). 3, a causeway, a bridge (ಸೇತು, ವರಣ Hlā., Mr 416; ಸೇತು, ವಾರಣ, ಆಲಿ Si. 104, *cf.* 396). 4, a basin round the foot of a tree (ಆಲವಾಲ Śm. 89; C.); a basin or hollow made in the rice on one's plate, etc. for the reception of pepper water, etc. (C.). 5, a pond (ಕುಣ್ಟೆ Śm. 36; ಕುಣ್ಡ 36. 89; My.). 6, a broom (T.; see ಕಸಗುಡಿಸಲುಕಟ್ಟೆ, ಚೀಪರಿ-; a bundle, pack). 7, a formation (see ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟೆ). [ಉದಗ್ರ ಭೀಕರ ರಥಮುಖ್ಯ ದನ್ತಿ ಘಟೆಗಳ್ ಪೆಱಗಿಟ್ಟೊಡೆ ಕಟ್ಟೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಿರೆ ತಳರ್ದತ್ತರಾತಿ ಬಲಂ Pb. 3, 70; Ap. 4, 41 va.]. ನೀರ ಹರಿಯಲ್ ಈಯದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಆಧಾರ); ನೀರ ನಡುವೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಸೇತು); ಮರದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಉದಕವನ್ ಎಱೆವ ಕಟ್ಟೆ (ಆಲವಾಲ Nr.). ನೀರ ಕಟ್ಟೆ (ವೇಲೆ Si. 456). ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ, ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿನ್ತ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕುಣ್ಟೆ (ವೇಶನ್ತ, ಪಲ್ವಲ, ಅಲ್ಪಸರಸ್ 91). ಅಂಗಳದೊಳಗೆ ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟೆ (ವಿತರ್ದಿ G.). ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆ (Si. 266). ಬಾಲರು ಕಟ್ಟಾಡುವ ಕಟ್ಟೆ (Sś. 74). ಮಕ್ಕಳು ಹೊಱಗೆ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು (B. 3, 80). ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುನ್ದೆ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಾಪೇ ಹಾಸಿಕೊಣ್ಡು, ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದನು (4, 183). see ಅಣೆಕಟ್ಟೆ.

ಕಟ್ಟೆ kaṭṭe. 2. the state of bamboos when they become old and sapless (ವಂಶವೃದ್ಧತ್ವ Śm. 89; Te. ಕಟ್ಟೆ, harsh, hard, dry; firewood; T. ಕಟ್ಟೈ, ಕಟ್ಟೆಯ್, firewood; *cf.* ಕಟಕು 2? ಗಱಗು?). ಬಿದಿರಿಗೆ ಕಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಯಿತು, ಬಿದಿರು ಕಟ್ಟೆ ಹಾಯಿತು, [60 ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬಿದಿರು ಕಟ್ಟೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ] (My.).

***ಕಟ್ಟೋಣ kaṭṭōṇa.** = ಕಟ್ಣ. a building.

ಕಟ್ಣ katṇa. 1. = ಕಟ್ಟಡ, etc. a building, an edifice (My.; Te.). see ಕದಕಟ್ಣ.

ಕಟ್ಣ katṇa. 2. flavour, savoury taste (S. Mhr.).

ಕಟ್ಫಲ katphala. *a small tree found in the north-west of India,* the bark and seeds of which are used in medicine, and as aromatics; the fruit also is eaten; the common name is kāyaphal. (ಕಿಱುಯ ಸಿವನೀ ಮರ Si. 131).

ಕಟ್ರೆ katre. dyspepsy (My.).

ಕಟ್ಲೆ katle. = ಕಟ್ಟಲೆ, etc. (s. ಕಟ್ಟು 1). a weight (of stone or metal) used by goldsmiths and cinivāras (C.). ತೂಕದ ಪಡಿಕಟ್ಲೆ (ಕಾರ್ಷಿಕ Si. 329). ಕರ್ಷ ತೂಕದ ತಾಮ್ರದ ಕಟ್ಲೆ (ಪಣ 329). 2, an established rule, order, or period (C.). ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಕಟ್ಲೆ (ವ್ರತ, ನಿಯಮ Si. 247). ಕಟ್ಲೆ ತುಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಚಣಮಾತ್ರವು (ಜೀವದಲ್ಲಿ) ಇರಲಿಲ್ಲ (Dp. 4). ಕಟ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀಱು ಹೋಗುವಿಕೆ (ಪರ್ಯಾಯ, ಅತಿಕ್ರಮ, etc. Si. 399). 3, a lawsuit, a case (C.). see ದಿನಗಟ್ಲೆ. — ಕಟ್ಲೆ ಕಲ್ಲು. stones used as weights (My.). — ಕಟ್ಲೆ ಚೀಲ. a bag for keeping the katles and other things (C.).

ಕಟ್ವಂಗ kaṭu-aṅga. *the tree Calosanthes indica* Bl.

ಕಟ್ವರ kaṭvara. *contemptible.*

ಕಠ kaṭha. N. of a sage, a pupil of Vaiśampāyana. 2, a note or simple sound. (R.).

ಕಠಾಣಿ kaṭhāṇi. another form of ಕಟ್ಟಾಣಿ. a necklace (My.; see s. ಕಟ್ಟು 3). ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮುತ್ತಿನ ಕಠಾಣಿ (B. 4, 51).

ಕಠಾರಿ kaṭhāri. = ಕಟಾರಿ. a kind of dagger. (C.; Bp. 61, 26. 32; Śśv. 2, 79. 108). see ಹೊಂಗಠಾರಿ.

ಕಠಿಂಜರ kaṭhiñjara. *a kind of basil with small leaves, Ocymum sanctum* Lin. see ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ.

ಕಠಿಣ kaṭhiṇa. = ಕಠೀಣ, Tbh. of ಕಠಿನ. hard, etc. (ಕಠೋರ G).

ಕಠಿಣತೆ kaṭhiṇate. Tbh. of ಕಠಿನತೆ. hardness, etc. (C. Bp. 47, 10; My.).

ಕಠಿಣತ್ವ kaṭhiṇatva. Tbh. of ಕಠಿನತ್ವ. (My.: ವೈಷಮ್ಯ G.).

ಕಠಿನ kaṭhina. *hard; stiff, inflexible; solid;* difficult; violent; severe; harsh, cruel (ಕಠೋರ, etc., ಬೆಟ್ಟಿಹದ Mr. 228).

ಕಠಿನತೆ kaṭhinate. = ಕಠಿನತ್ವ. (My.).

ಕಠಿನತ್ವ kaṭhinatva. hardness, firmness; difficulty; severity; cruelty; intensity. (My.).

ಕಠಿನಹೃದಯ kaṭhina-hṛidaya. a hard heart (My.). 2, hard-hearted, cruel, unkind. (My.).

ಕಠಿಲ್ಲಕ kaṭhillaka. = ಕಟಿಲ್ಲಕ. 2, the bitter apple, Cucumis colocynthis Lin. (ವಿಶಾಲ, ಬೆಳ್ಳಡಕಿಲ್ Mr. 133).

ಕಠೀಣ kaṭhīṇa. = ಕಠಿನ, etc. (C.; B. 5, 127. 141. 142).

ಕಠೋರ kaṭhōra. = ಕಟುರ. *hard; stiff; solid;* sharp, piercing; severe; cruel (ವಿಷ, ನಿಷ್ಠುರ Nn. 11, o. rs. ನಿಟ್ಟುರ, ನಿಷ್ಠೂರದ ನುಡಿ; ಕುಮುದ, ನಿಷ್ಠುರ Nn. 29, o. r. ನಿಷ್ಠುರನುಡಿ; see Mr. s. ಕಠಿನ). 2, full, complete (Sk.; see ಪೂರಿಗು).

ಕಠೋರತನ kaṭhōratana. hardness, firmness; severity, rigour (ಕರ್ಕ್ಕಸ Cb.).

ಕಠೋರತರ kaṭhōra-tara. unusually hard, severe, cruel, etc, (J. 6, 7).

ಕಡ kaḍa. 1. a debt (ಋಣ, ಪರ್ಯುದಂಚನ, ಉದ್ಧಾರ, ಸಾಲ Si. 299; C.; M.; Tu., T. ಕಡನ್, ಕಜ್ಜ, ಕಡವ್ವು). 2, a loan (of money, cloths, books, etc., and eatables, C.). ಕಡ ಸಿಕ್ಕೋದಾದರೆ ಹಡಗ ನನಗಿರಲಿ! ಅನ್ನ. — ಕಡ ಹುಟ್ಟ, ಬಡವ ಕೆಟ್ಟ. — ಕಣ್ಣಾಗ ಉ ಕ್ಕೋರ ಮನೆಗೆ ಕಡನ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟಾರು? (Prvs.) ಈಯನು ಭವಿಗಳಲಿ ಕಡನ (Bp. 60, 15). ಕಡಾ ತಕ್ಕೊಣ್ಡಿರುತ್ತೇನೆ (B. 4, 196). see ಕೆಯ್ಗಡ, ಮದಗಡ, ಮುಂಗಡ, etc. [deficiency. ಒನ್ದು ಕಡನ ಒನ್ದು ತಿದ್ದು ವವು Cv. 861]. — ಕಡಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. (Śmd. 200). to contract a debt; to borrow. — ಕಡಂಗೊಳ್. -o-ಕೊಳ್. = ಕಡಗೊಳ್. (Śmd. 200). [—ಕಡಬಡ್ಡಿ. giving loan on interest. ಹಡೆದೊಡವೆ ವಸ್ತು ವನು ಮೃಡ ಭಕ್ತರಿಗಲ್ಲದೆ ಕಡಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡಲಾಗದು Bv. 229]. — ಕಡ ಬೀಜು. to fall into debt: to incur debt (My.).

ಕಡ kaḍa. 2. = ಕಡವು 2. (fr. ಕಡೆ 5). a ferry, a ford (My.; T. ಕಡೈ, a way).

ಕಡ kaḍa. 3. = ಕಟೆ 1, etc. — ಕಡಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಕಡೆಗಣ್ಣು. (My.). — ಕಡ ತೇರಿಸು. to relieve or save; to finish (My.). — ಕಡ ತೇರು. = ಕಡೆ ತೇರು. to reach the end: to be relieved (from distress), to be recovered (from disease); to be concluded or finished (My.; Te.; T. ಕಡತ್ತೇಱು).

ಕಡ kaḍa. 4. = ಕಡೆ 4, ಕಯ್ 4. churning. (*cf.* Sk. ಖಜ). — ಕಡಗೋಲು. -ಕೋಲು. -ಗೋಲ್. a churning stick (ವೈಶಾಖ, ಮನ್ಥ, ಪಿರರ, etc. Si. 323. 453; ವೈಶಾಖ, etc. Mr. 183; C.). — ಕಡ ಗೋಲುಬಳ್ಳಿ. a scandent annual herb, native of South America, the love-apple plant, Lycopersicum esculentum Mill. (St.& Pl.). — ಕಡಗೋಲುಮಣ್ಡೆಯ ಹುಲ್ಲು. a common grass, Panicum ciliare Retz. (Z.). — ಕಡಗೋಲುಮರ. the cross at the bottom of a churning stick (My.). 2, the tree Nauclea parviflora Roxb. (Z.). — ಕಡಗೋಲುಹಗ್ಗ. the churning string (C.). — ಕಡಗೋ ಲಾಡೆ. = ಕಡಗೋಲು ಮರ No. 1. (S. Mhr.).

ಕಡ kaḍa. 5. = ಕಡಿ 7. cutting. — ಕಡಕತ್ತಿ. a chopper, a cleaver, a bill (My.). — ಕಡಕತ್ತಿಕಾಯಿ or ಕಡಗತ್ತಿ ಅವರೆ the very large pod of the Entada monastachya, used as a vegetable (My.). — ಕಡಕತ್ತಿಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ. the creeper Entada monastachya Dec. (My.). — ಕಡಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a small knife formed like a crescent with a hole at one end to put a string through (S. Mhr.).

ಕಡ kaḍa. 6. P. p. of ಕಡಿ 3, in ಕಡಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಕಡ kaḍa. 7. P. p. of ಕಡಿ 4, in ಕಡಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಕಡ kaḍa. 8. P. p. of ಕಡಿ 6 or ಕಡೆ 3, in ಕಡಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಕಡ kaḍa. 9. P. p. of ಕಡೆ 6, in ಕಡಕೊಳ್ಳು. (S. Mhr.).

ಕಡ kaḍa. 10. an imitative sound. — ಕಡಕಡ. rep. the sound produced by the fall of a thunder-bolt (S. Mhr.), or by the instrument called ಕರಡೆ (C.; *cf.* Mhr. ಕಡಕಡ). — ಕಡಕಡನೆ. with the sound of something hard (as a bone) when chewed (B. 5, 243; this would refer it to ಕಟಿ 2; the term is not among the Kannada people in S. Mhr.). 2, with the sound produced by a windlass or wheel for raising water when in motion (My.). 3, with the sound produced by the feet in quick walking (see Prv. s. ಬೊಡಬೊಡನೆ). — ಕಡಕಡಲ್. the sound produced hy the fall of a thunder-bolt (S. Mhr.).

ಕಡ kaḍa. 1. = ಕಲ 1, No. 1; ಕಳ 2. *dumb;* ignorant, stupid.

ಕಡ kaḍa. 2. Tbh. of ಕಟ. a mat etc. (Śmd. 338, o. r. ತಡ = ತಟ).

ಕಡಕ kaḍaka. = ಕಡಿಕ. that cuts. see ಮರಗಡಕ.

ಕಡಕ kaḍaka. = ಕಟಕು, etc. (My.). 2, Tbh. of ಕಟಕ. a bracelet. see ಬಲೆಗಡಕ. — ಕಡಕಪಾತ್ರಬಳೆ. = ಕಡಕಬಳೆ. (My.). — ಕಡಕಬಳೆ. a bracelet with three points (My.).

ಕಡಕಲ್ kaḍakal. (fr. ಕಡೆ 5). a kind of wicket or narrow passage (in walls or hedges, for the use of people only, My.).

ಕಡಕು kaḍaku. 1. nice, beautiful, good, as a feast (S. Mhr.; Mhr. ಕಡಕ).

ಕಡಕು kaḍaku. 2. = ಕಟಕು, etc. (My.). see ಹತ್ತಕಡಕು.

ಕಡಗ kaḍaga. Tbh. of ಕಟಕ a bracelet [ಅದರ್ಕಾನ್ನಡುಗಿ ಬನ್ದೆ ನಿನ್ನೀ ನೆನ್ನೊಲೆಯ ಕಡಗದಱುವನೇ ನೋಡಿದಪಾ Pb. 11, 123]; (Śmd. 338; Śm. 72; ವಲಯ, ಕಮ್ಬು Nr.; ಕಮ್ಬು Si. 440; C.; T. ಕಡಗ, ಕಡಯ; Te. ಕಡಿಯ, ಕಡೆಮು; see Si. 219). see ಕಾಲ ಕಡಗ, ಕಾಲು-. ಬಡಿಗೆ ಯಿಲ್ಲದ ಚಿನ್ನ ಕಡಗವು ಆಗುವದೇನೋ? (Dp. 148). ಕಡಗ ಇದ್ದವಳು ಕಡಗೋಲು ಹಿಡಿಯಲಾಟಳೇ? (Prv.).

ಕಡಗಾಱ kaḍa-gāṟa. a debtor (My.).

ಕಡಗು kaḍagu. 1. = ಕಡಂಗು 1 q. v., ಕಡುಗು 1. to become full of desire (Te. ಕಡಗು, ಕಡಂಗು, ಕಣಗು, ಕಣಂಗು; to make haste). see Bp. 6, 2; 8, 11; 28, 53; 29, 10; 46, 51; 50, 23. 79.

ಕಡಗು kaḍagu. 2. = ಕಡಂಗು 3. a small channel issuing from a larger one and leading water *e. g.* to a plantain tree (My.). see Prv. s. ಬಾಟೆ.

ಕಡಗು kaḍagu. = ಕಡಗ, etc. (ಕಟಕ, ವಲಯ, ಬಳೆ Si. 219; *only* in Si.).

ಕಡಂಗರ kaḍaṅgara. *chaff, husk;* the stalks of various sorts of pulse, etc. (ಹೊಟ್ಟು G.).

ಕಡಂಗಾಯ್ತ kaḍaṅgu₂-āyta. (Śmd. 234). a servant who has to attend to the wishes and whims of a king. ಅಬ್ಧಿಯ ಗೂರ್ಜಿಸುವನ್ತೆ ಆಯ್ತು ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಪುಗುವ

ಪೊಱಮಡುವ ಝುಳಮ್ಪಾಯ್ತು ರ, ಸೂಱಾಯ್ತು ರ, ಕಲ್ಲಾಯ್ತು ರ, ಕಡಂಗಾಯ್ತು ರ, ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತು ರ ರಭಸಂ (234).

ಕಡಂಗು kaḍangu. 1. (Śmd. 48). = ಕಡಗು 1, etc. to be or become full of desire, ardour, eagerness, zeal, to be lusty, to be desirous of, to strive, to make efforts, etc. (ಔತ್ಸುಕ್ಯ, ಇಚ್ಛೆ Śmd. Dh.; Śm. 84). [ಅನಿತಂ ತನೆ ಹೇಮರೇಣು ಗಳ್ಗೆರಸು ಕಡಂಗಿ ಪೊತ್ತು ನಡೆದತ್ತು Pb. 6, 32; Ap. 12, 34]; (Cpr. 5, 42). see Śmd. 234; Abh. P. 11, 152; 13, 74; Grj. 1, 99; Bp. 14, 6; 50, 8; 53, 59; 61, 21; Rśv. 5, 82. 84. 123; 6, 11 va. (twice); 13, 84; 13, 86 va.; 13, 91; ಪೆಸರ್ಕಡಂಗು.

ಕಡಂಗು kaḍangu. 2. desire, wish, etc. see ಕಡಂಗಾಯ್ತು.

ಕಡಂಗು kaḍangu. 3. = ಕಡಗು 2. a channel, a ditch, a trench (ಕುಲ್ಯೆ Śm. 84; My.; T. ಕಿಡಂಗು, M. ಕಿಡಙ್ಙು); *cf.* ಕಡಿ 4? M., T., Tu. ಕಯ, ಕೞ, depth; a tank, a brook; see ಕಪ್ಪು 1; *cf.* Sk. ಗಡ, a ditch).

ಕಡಚೆ kaḍace. the Sirissa tree, Acacia speciosa Willd. (St. & Pl.).

ಕಡಜ kaḍaja. = ಕಣಜ. a wasp, a hornet (ಗನ್ಧೋಳಿ, ವರಟೆ Nr.; My.). *cf.* ಹೆಗ್ಗಡಜ.

ಕಡಜೀರಿಗೆ kaḍajīrige. = ಕರ್ಜೀರಿಗೆ. — ಕಡಜೀರಿಗೆಹುೞ = ಕಡಜ (C.).

ಕಡತ kaḍata. 1. = ಕಡಿತ 1. cutting; biting, bite (as of insects); itching; gripe (in the intestines, see ಹೊಟ್ಟೆ-); a cut; an incision, a notch (C.). ಕಾಳಗದೊಳಗೆ ಕಡತ ಹತ್ತಿ (B. 3, 124). ಅದಱಲ್ಲಿ ಕಡತವೂ ಗುಣ್ಡೂ ನಾಟುವದಿಲ್ಲ (4, 47). ಕತ್ತಿಯ ಕಡತಗಳೂ ಭಾಲೆಯ ಗಾಯಗಳೂ (5, 56). ಅದಕ್ಕೆ ಕತ್ತಿಯ ಕಡತವೂ ಗುಣ್ಡುಗಳೂ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ (5, 250).

ಕಡತ kaḍata. 2. = ಕಡಿತ 2. a book made of folded cloth which is covered with charcoal paste, on which accounts and memorandums are written with balapa (C.; Te. ಕಡತ, ಕಡಿತ, ಕಣಿತ; T. ಕಡಿತ್ತು).

ಕಡದು kaḍadu. 1. = ಕಡೆದು. P. p. of ಕಡೆ 3. (C.).

ಕಡದು kaḍadu. 2. = ಕಡೆದು. P. p. of ಕಡೆ 5. (My.).

ಕಡದು kaḍadu. 3. = ಕಡಿದು. P. p. of ಕಡಿ 4. (B. 5, 32; C.).

ಕಡದು kaḍadu. 4. = ಕಡಿದು. P. p. of ಕಡಿ 3. (My.).

ಕಡದು kaḍadu. 5. (fr. ಕಡಿ 4). that which is steep: steepness (as of a hill, My.); that which is vertical or upright: the upright position of the handle of a hoe, the pole of a plough, etc. (My.).

ಕಡದು kaḍadu. 6. = ಕಡಿದು, etc. the state of being hard, rough or severe, as that of a word; that of being strong, hard or firm, as that of an iron article, etc. (My.). — ಕಡದಾಳು. -ಆಳು. a strong man (My.). — ಕಡದುಳ್ಳವ. -ಉಳ್ಳವ. = ಕಡದಾಳು. (My.).

ಕಡದುಗಾಱ kaḍadu-gāṟa. a powerful man (My.). 2, a man who is harsh or severe (My.).

ಕಡನೆ kaḍane. N. of a plant. see ಕಾಡ ಕಡನೆಗಿಡ.

ಕಡನ್ದುಱು kaḍanduṟu. = ಕಡನ್ದುಱುತೆ. a wasp, a hornet (Śmd. 48; Te. ಕಡುದುರು, ಕಣುದುರು; M. ಕಡನ್ನಲ್, ಕಡುನ್ನಲ್).

ಕಡನ್ದುಱುತೆ kaḍanduṟute. = ಕಡನ್ದುಱು. ತುಮ್ಬಿ ಪೀರ್ವವೊಲ್ ಏಂ ಪೀರ್ದಪುದೇ ಕಡನ್ದುಱುತೆ ನವ್ಯಾಮೋದಮಂ ಪೂಗಳೊಳ್? (Jñv. 1, 13).

ಕಡಬ kaḍaba. = ಕಡಬೆ, (ಕಡವ), ಕಡವು, ಕಡವೆ q. v., ಕಡಹ 2. a species of deer (ಕುರಂಗ, ಕಮಲ Si. 455). *cf.* ಕಡಿತಿ; a kind of bison.

ಕಡಬು kaḍabu. = ಕಡುಬು, ಕಡುಮ್ಬು. a kind of cake boiled in steam (C.; in My. the same as ಇಡ್ಡಲಿಗೆ, q. v.; Te. ಕುಡುಮು; ಮೋದಕ G.). see ಪುಡಿಗಡಬು, ಪುರಿಗಡುಬು. — ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ. a quarrel about the kaḍabus that are distributed at temples among pūjāris, etc. on the ēkādaśi (My.).

ಕಡಬೆ kaḍabe. = ಕಡಬ, etc. a kind of deer (ಕಡವೆ G.).

ಕಡಮೆ kaḍame. (fr. ಕಡಿ 4, or ಕೞ 1). = ಕಡಿಮೆ. deficiency; want, defect; inferiority; less; rest, remainder (C.; Te.; ಕಯ, ಕಯಕ್ಕು, diminution; deficiency; *cf.* ಕೞಲ್ 1). ಕಡಮೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವದು (ಸಮ, ಸರ್ವ, ಅಶೇಷ, etc. Si. 371). ಹದಿನಾಱು ವರುಷಗಳಿಗೆ ಕಡಮೆ ಆದ ವಯಸ್ಸು (195). ಮುದಿತನದಿನ್ದ ಚರ್ಮದೊಳಗೆ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳ ಸತ್ವ ಕಡಮೆ ಆಗಿ ಜೋಲು ಬಿದ್ದ ಗಳಿಗೆಚರ್ಮವುಳ್ಳವನು (ವಲಿನ 197). ಮನ್ತ್ರಿಗಿನ್ತಲೂ ಕಡಮೆ ಆಗಿರುವ ಬೇಱೊಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷನಾದ ಆಲೋಚನಾಧಿಕಾರಿ (ಕರ್ಮಸಚಿವ 257). ಜಾತ್ಯಾಚಾರ ಗುಣಾದಿಗಳಿನ್ದ ಕಡಮೆ ಆದನ್ಥಾ ಅಧಮನು (368). ತೂಕದ ಕಡಮೆ; ಜಾತಿಯ ಕಡಮೆ (C.).

ಕಡಮ್ಬ kaḍamba. = ಕಡವ 1, ಕಡವಲ್, ಕಡವಲ, ಕಡವಾಲ, ಕಡವು, ಕಡವೊಡ, ಕಡಹ, ಕದಮ್ಬ, ಕರಮ್ಬ 1, ಕಲಮ್ಬ, ಕಲಮ್ಬು. a tree with orange-coloured fragrant blossoms and with projecting antherae like the bristles of a hedge-hog, Nauclea cadamba Roxb. (T.; M. ಕಡಮ್ಬು; Te. ಕಡಾಮಿ, ಕಡಿಮಿ). ಕಡಮ್ಬದ ದ್ರುಮ (ಕಡವು Kk. 70, o. r. ಕದಮ್ಬ-). 2, *the stalk of a potherb* (ದೇಣ್ಟು G.).

***ಕಡಮ್ಮ kaḍamma.** = ಕಡಬ. a kind of bison.

ಕಡಯ kaḍaya. = ಕಡಗ. a bracelet. (Rśv. 13, 59 va.; My.).

ಕಡಯಿಸು kaḍayisu. 1. to cause to churn, to have churned (My.). ಕಡಯಿಸಿದಂ ಸುರರಿನ್ ಅಸುರರಿಂ ಪಾಲ್ಗಡಲಂ (Śmd. 273).

ಕಡಯಿಸು kaḍayisu. 2. = ಕಡಸು 1. to cause to pass, etc. (My.).

ಕಡಲ್ kaḍal. 1. (fr. ಕಡು 1). = ಕಲ್ 4. that is firm: a stone, a rock; an impediment (in the middle of a stream). ಹೊನಲನ್ ಇಬ್ಬಗೆ ಮಾಡುವ ಕಡಲು (ಕೂಪಕ, ವಿದಾರಕ Nr.).

ಕಡಲ್ kaḍal. 2. (Śmd. 27). **ಕಡಲು.** the sea; an ocean (ಶರನಿಧಿ Ct. II, 33; ಜಲಧಿ, ಮುನ್ನೀರ್ Śm. 36; My.; T., Tu.; Te. ಕಡಲು, ಕಡಲಿ; *cf.* the terms s. ಕದೆ?). [ನೆತ್ತರ ಕಡಲೊಳಗಣ ಜಗುಳೆ ಬಳೆವ ತೆಱದೊಳೆ ಬಳೆದಂ Pb. 1, 46; Ap. 4, 41 va.]. ಏಱ್ಕಡಲ್ (Śmd. 225). ಕಡಲ್ ಉಡುಗೆಯಾದ ಪೊಡವಿಯೊಳ್ (11. 12, o. r. ಉಡಿಗೆ). ಆ ಮುನೀಶ್ವರಂ ಶಾನ್ತರಸದ ಕಡಲ ವೋಲ್ ಇರ್ದಂ (251; see also 210). ಕಡಲು (ಸಮುದ್ರ, ಅಬ್ಧಿ, ಉದಧಿ, ಸಿನ್ಧು, ಸಾಗರ, etc. Si. 80). ಹಾಲಿನ ಕಡಲು, ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಕಡಲು, ಮೊಸರಿನ ಕಡಲು, ಹೆಣ್ಡದ ಕಡಲು (ಕ್ಷೀರೋದ, ಲವಣೋದ, ದಧ್ಯುದ, ಸುರೋದ 81). ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಉಪ್ಪು (ಅಕ್ಷೀಬ, ವಶಿರ 311). ಕಡಲುಕ್ಕಿ ಮೇಲ್ವಾಯುದ ತಡೆ (456). see ಅಗ್ಗಡಲ್, ಇಂಗಡಲ್, ಕಿಱ್ಕಡಲ್, ನಡುಗಡಲ್, ಪಡುಗಡಲ್, ಪಾ

ಲ್ಗಡಲ್, ಸವಿಗಡಲ್, ಸುತ್ತುಂಗಡಲ್; Bh. 1, 19, 18; Rśv. 6, 11; 6, 11 va.; J. 6, 3. 9; 13, 10; 18, 7; C. Bp. 2, 3. — ಕಡಲ ಕುವರಿ. Lakṣmī (My.). — ಕಡಲಣುಗ. -ಅಣುಗ. the moon (My.). — ಕಡಲ ನಾಲಗೆ. cuttle-fish bone (ಸಮುದ್ರಫೇನ, ಡಿಣ್ಡೀರ, ಅಬ್ಧಿಕಫ, ಫೇನ Nr.). — ಕಡಲ ನಾಲಿಗೆ. = ಕಡಲ ನಾಲಗೆ. (ವಾರಿಫೇನ Mr. 144). — ಕಡಲ ಪಯಣ. a sea-voyage (B. 4, 188; My.). — ಕಡಲಿಡು. -ಇಡು. to form an ocean (as tears do, J. 19, 30; 32, 52). — ಕಡಲುದೆರೆ. -ತೆರೆ. a wave of the sea (Bp. 37, 25). — ಕಡಲುರಿ. -ಉರಿ. the sea-fire, submarine fire (ಮುನ್ನೀರ್ಗಿಚ್ಚು, ಬಡಬಾನಲ Ct. II, 118). [ಕಡಲುರಿ ಯನ್ತಕಾಲ ಘನ ಗರ್ಜನೆಯನ್ತೆ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ತಟಂ ಪಿಡುಗುವಿನಂ Pb. 13, 33]. — ಕಡಲ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಕಡಲುರಿ. (ಬಡಬಾಗ್ನಿ Śm. 12).

ಕಡಲೆ kaḍale. = ಕಡ್ಲೆ. the Bengal gram or chicken-pea, Cicer arietinum Lin. (ಚಣಕ, ಹರಿಮನ್ಥಕ Nr.; ಖಣ್ಡಿಕ Mr. 373; ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಚಣಂಗ Nn. 102; C.; Tu., M.; T. ಕಡಲೈ). ಪುಟ್ಟುಯೆನ್ದು, ಉರ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿ ಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನ್ ಇಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂಳ್ (Śmd. I). (ದುಷ್ಕವಿತೆಯನ್) ಓದಿದೊಡೆ, ಕಲ್ಲ ಮಾಲೆಯ ನಾದಂ; ಕಬ್ಬುನದ ಕಡಲೆ, ವಾದಿಸೆ ರಸಮಂ (Grj. 1, 22). ಆ ಕೀಚಕ ಗೂರವಂ ಮೆಲುತ ಕೊಟ್ಟ ಎಂಜಲ ಕಡಲೆ (Bp. 37, 67). see ನೆಲ-. — ಕಡಲೆಬೇಳೆ. split kaḍale (C.). — ಕಡಲೆಪುಸಾಲೆ. parched kaḍale mixed with various ingredients (C.). — ಕಡಲೆ ಹುಳಿ. juice extracted from the green pulse and the leaves of the plant (C.).

ಕಡವ kaḍava. = ಕಡಬ, etc. a kind of deer (ಗಣ್ಡವೃತ Mr. 160).

ಕಡವ kaḍava. 1. = ಕಡವ್ವು, etc. a kind of tree (ಕದಮ್ಬದ್ರುಮ Śm. 25; My.; ಕಡವಾಲದ ಮರ G.).

ಕಡವ kaḍava. 2. a horse or stallion (S. Mhr.; H.). *cf.* ಕಣಬ?

ಕಡವರ kaḍavara. 1. = ಕಸವರ. gold (ಕಸವರ, ಸೊನ್ನ, ಚಿನ್ನ, ಮಿಸುನಿ Śm. 68; Sk. ಕರ್ಬೂರ, ಕರ್ಚೂರ, gold; *cf.* ಕಡಾರ & ಕಡ; ಕಡೆ 2?). ಕಡವರದ ಇರವೊ? (Bp. 1, 39; see also 23, 33; 30, 21; J. 28, 54).

ಕಡವರ kaḍavara. 2. a treasure (ಬಯ್ಕೆ Ct. I, 8, o. r. ಬಯಕೆ; ಬಯಕೆ II, 21; ನಿಧಾನ II, 83; ಬಯಕೆ, ನಿಧಾನ Śs.). [ತೆಗೆಯ ಬಹುದೆ ಕಡವರ ದರಿದ್ರಂಗೆ? Bv. 267; Cv. 1400].

ಕಡವಲ್ kaḍaval. ಕಡವಲು. = ಕಡವಲ. a kind of tree (My.).

ಕಡವಲ kaḍavala. = ಕಡವಾಲ, etc. (ಕಡಹಮರ G.; C.).

ಕಡವಸ kaḍavasa. (-ಪಸ?). = ಕಡಾಸು. a skin (to sit or lie on, or to put on like a cloth, ತೋಲ್, ತೊವಲ್, ಸಮ್ಮ Śm. 32; ತೋಲ್ 106; Te. ಕಡವಸ, ಕಲವಸ, ಕಳಾಸ; Mhr. ಕಡಾಸನ). ಜಡೆಯ ಕಟ್ಟಲು ಬಹುದು, ಕಡವಸದಿನ್ ಉಡ ಬಹುದು, ಬಿಡದೆ ದೇಗುಲದಲಿರ ಬಹುದು, ಕರಣವ ತಡೆಯುವದು ಅರಿದು! (Sp.).

ಕಡವಳ್ kaḍavaḷ. a deity, god (T. ಕಡವಳ್, ಕಡವುಳ್). — ಕಡವಳ ನಮ್ಬಿ. N. (Bp. 9, 36; 27, 7; T.).

ಕಡವಾಲ kaḍavāla. = ಕಡವ್ವು, etc. (ಕಡವ, ಕದಮ್ಬ, ಹಲಿಪ್ರಿಯ G.).

ಕಡವು kaḍavu. 1. = ಕಡಬ, etc, a species of deer. (ವಿಪಿ ನಾಶ್ವ Mr. 160). [ತಡಂ ಮೆಟ್ಟಿಮೆಟ್ಟಿ ಪರಿವ ಕಡವಿನ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಮರೆಯ ಹುಲ್ಲಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.].

ಕಡವು kaḍavu. 2. = ಕಡೆ 2. a ferry, a ford etc. Prv. ಕಡವು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿಗರ ಮಿಣ್ಡ.

ಕಡವು kaḍavu. = ಕಡವ್ವು, etc. (ಕಡವ್ವುದ ದ್ರುಮ Kk. 70; ಕಲಮ್ಬು Mr. 115) see Abh. P. 11, 56; Grj. 9, 32; Rśv. 8, 122.

ಕಡವೆ kaḍave. = ಕಡಬ, etc. an elk (C.; Te. ಕಡನ್ಬು; T. ಕಡಮ್ಬು, ಕಡಮ್ಬೈ; M. ಕಡಮಾನ್; Tu. ಕಡವು); the Indian stag, Rusa aristotelis (Gz.).

ಕಡವೊಡ kaḍavoḍa. = ಕಡವ್ವು, etc. (Rśv. 5, 58).

ಕಡಸಿಗೆ kaḍasige. = ಕಡಸೀಗೆ. (C.).

ಕಡಸೀಗೆ kaḍasīge. N. of a plant (ಶೃಂಗಿ Mr. 150; My.).

ಕಡಸು kaḍasu. 1. = ಕಡೆಯಿಸು 2. to cause to pass. (My.).

ಕಡಸು kaḍasu. 2. a young cow or buffalo, that has not yet calved (My.; T. ಕಡಾರಿ, M. ಕಡಚ್ಚಿ). see ಕಟ್ಟುಗಡಸು.

ಕಡಹ kaḍaha. 1. churning (Rām. 1, 1, 3).

ಕಡಹ kaḍaha. 2. = ಕಡಬ, etc. ಗಾಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಹುಲ್ಲೆ (ವಾಯುಮೃಗ, ವಾತಪ್ರಮಿ, ವಾತಮೃಗ); ಇದು ಕಡ ಹದ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದವು (Si. 168). ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಪ್ಪಾದ ಮುಂಗಾ ಲುಗಳುಳ್ಳ ಕಡಹ (ಕನ್ದಲಿ 169).

ಕಡಹ kaḍaha. = ಕಡವ್ವು, etc. (My.; ಕಡವಲ G.). ಕಡಹದ ಗಿಡ (ನೀಪ, ಪ್ರಿಯಕ, ಕದಮ್ಬ, ಹಲಿಪ್ರಿಯ), ಈಚಲ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಜಾತಿ, ದೇವಯೋಗ್ಯವಾದ ಈಚಲುಮರ (Si. 131).

ಕಡಾ kaḍā. = ಕಟಾ. (*cf.* Mhr. ಕಡಾ). — ಕಡಾಕಡಿ. reit. = ಕಟಾಕಟಿ. strictness, exactness, accuracy (used with regard to truth, weighing, etc., C.).— ಕಡಾಕೋಡು. reit. strength, firmness (as that of utensils, the body, etc., My.; *cf.* Mhr. ಕಡಾಕೋಟ, ಕಡೀ ಕೋಟ).

ಕಡಾಣಿ kaḍāṇi. = ಕಡಿಯಣ, etc. the bit of a bridle; the pin of the axle of a cart (My.). ಬಾಯಿಕಡಾಣಿ (ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ, ಲಗಾಂ Si. 274). see Si. 276. 277.

ಕಡಾಯ kaḍāya. = ಕಡಾಯಿ, etc. (C.).

ಕಡಾಯಿ kaḍāyi. Tbh. of ಕಟಾಹ. a large, round boiler of copper, bell-metal, or iron (C.; ಕಳಸಿಗೆ, ಭ್ರಾಷ್ಟ G.; T. ಕಡಾರ, M. ಕಿಡಾರ).

ಕಡಾಯಿಸು kaḍāyisu. 1. = ಚಡಾಯಿಸು, ಜಡಾಯಿಸು. to fasten tightly; to ram, as a gun; to drive in, as a nail, etc. (R.; T. ಕಡಾಜು, ಕಡಾವು, ಕಡವು, ಚಡಾಯ್; M. ಕಿಡಾವು; Mhr. ಕಡಸಣೇಂ).

ಕಡಾಯಿಸು kaḍāyisu. 2. to emit or create a loud sound (ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡು G.; Mhr. ಕಡಕಾವಣೇಂ, to storm at, roar at, in scolding, etc.).

ಕಡಾರ kaḍāra. *tawny* (ಕದ್ರು, ಪಿಂಗಲ, ನಸುಗೆಮ್ಪು Mr. 443).

ಕಡಾವಿಗೆ kaḍāvige. wooden shoes (C.; ಹಾವುಗೆ Cb.; Mhr. ಖಡವಾ).

ಕಡಾವು kaḍāvu. = ಕಡಾವಿಗೆ. (My.).

ಕಡಾಸ kaḍāsa. the state of being torn, as a cloth (S. Mhr.). 2, = ಕಳಾಸ, a bag (My.; H.).

ಕಡಾಸು kaḍāsu. = ಕಡವಸ, q. v. (My.). a skin. ಎದ್ದಾಕ್ಷಿ, ಜೋಗಿ? ಅನ್ದರೆ ಕಡಾಸು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ (Prv.).

ಕಡಿ kaḍi. 1. = ಕಡು 1, etc. hardness, intensity (T., M. ಕಡಿ; Te. ಗಡಿ, big, stout; ಕಡಿದಿ, great, large, strong; extreme). — ಕಡಿಕೋಪ. = ಕಡುಗೋಪ. (My.). — ಕಡಿಗಣ್ಣು. = ಕಗ್ಗಣ್ಣು, ಕಡು ಗಣ್ಣು. (My.). — ಕಡಿಗಣ್ಡ. extreme danger (My.). — ಕಡಿನುಡಿ. a harsh. cruel word (My.). — ಕಡಿಯಂ. -ಅಂ 3. (Śmd. 184, o. r. ಕರಿಯಂ). a strong, etc., man (T.; a harsh, severe man). — ಕಡಿ ಹುರಿ. = ಕಟ್ಟುಹುರಿ twain that curls upon much twisting s. ಕಟ್ಟು 1. (My.).

ಕಡಿ kaḍi. 2. = ಕಟಿ 1, etc. end, corner, etc. (S. Mhr.).

ಕಡಿ kaḍi. 3. to bite; to bite off, as a piece of bread; to sting, as a bee or scorpion; to bite, as a snake; to itch, as the body; to pain, as the stomach; to gnash, as the teeth; to chew (ದನ್ತದಿಂ ಕಡಿ, ಚರ್ಚಣ Śm. 86; ಚರ್ವಣ 92; C.; T., M.; Tu. ಕಡೆ, ಕಜೆ; Te. ಕಱಚು, ಕಱುಚು; T. also ಕಱಿ). [ಕಡಿವ ಕಟ್ಟೆಱುಮ್ಬೆಗಳುಮುದಾನೆಡೆಯುನುರಿಸುವುದೊ Ap. 5, 13]. P. ps. ಕಡ, ಕಡದು, ಕಡಿದು. ಜೇನ ನೊಣಗಳು ಮೆಯ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಕಡಿದವೇನು? (B. 1, 9). ಹೊಟ್ಟೆ ಕಡಿಯುವಾಗ ಔಷಧವೆನ್ದು ಕಱಿ ಕೆಯನ್ನು ತಿನ್ದು (3, 40). ಹಲ್ಲು ಕಡಿ (ಪಲ್ಗಡಿ G.). ಇನಿತಿನಿತಾಗಲು ಇಕ್ಕುವ ಕಡಿದಡೆ ಅಗ್ಗದ ಮಧುರಮ್ ಆಗದೆ? (Bp. 22, 66). see Prv. s. ಮೆಟ್ಟು 1.

ಕಡಿ kaḍi. 4. to cut; to hack; to chop; to cut down, to fell; to cut off; to dig, as a well, a ditch, etc.; to beat or pull, as the strings of a guitar (ಖಣ್ಡನ Śmd. Dh.; Śm. 92; C.; ಹಳಚು G.; Tu. ಕಡ್ಪು). [ಶರಪರಿಣತಿಯಂ ತಾಂ ತೋರ್ಪನೆನಗೆನುತ್ತಿ ರದನ್ತನಿತುಮನೊಡನೆ ಕಡಿದನೆಡೆಯೊಳೆ ಚಿತ್ರಂ Pb. 12, 63; Ap. 6, 76 va.]. P. ps. ಕಡ, ಕಡದು, ಕಡಿ, ಕಡಿದು (Śmd. 224). ಪಱುವಂ ಕಡಿದಂ (156). ಕೊಡಲಿಯಿಂ ಕಡಿದಂ (157). ಕಡಿವ ಕತ್ತಿಗೆ (ಕೃಪಾಣಿ, ಲೂನಕರ್ತರಿ Hlā.). ಕಡಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಛಿನ್ನ, ಛಾತ, ಲೂನ, ಕೃತ್ತ, ದಾತ, ದಿತ, ಛಿತ, ವೃಕ್ಣ Nr.; ದಾರಿತ, ಭಿನ್ನ, etc. Si. 382). ಕಡಿವುದು (ವರ್ಧನ, ಛೇದನ Nr.). ಮರವನ್ನು ಕಡಿಯುವ ಉಳಿ (ವೃಕ್ಷಾದನ, etc.), ಕಲ್ಲು ಕಡಿಯುವ ಉಳಿ (ಟಂಕ, etc. Si. 345). ಕಡಿದ ಮರ (ಛಿನ್ನ ಕುಜಾತ Nn. 12). ಕಡವುತ (Bp. 13, 2). ಅಡೆನ್ದರೆ ಅಡದು ಅದು; ಅಡ ಮರನ್ ಏಱುವದು, ಕೂಡದೆ ಕೊಂಕಿ ನಡೆಯುವದು; ಕಡಿದರೆ ಅದು ಬಾಡದು (a guitar-string, Sp.). ಪೊಡವಿ ಕಡಿಯದೆ ಬೆಳೆಯು ನೆಡುವುದೇನೋ? (Dp. 148). ಕಬ್ಬುಗಳ ಸೋಗೇ ಕಡಿದು (B. 3, 45). ಕನ್ದಕವನ್ನು ಕಡಿದು (5, 105). ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಬಾವೀ ಕಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ಕಡಿದವನ ಪಾಪ ಖಡ್ಗಾ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಉಣ್ಟೇ? (Prv.). see Bp. 20, 14; 34, 33; 52, 35; 53, 56; 55, 16; 60, 50. 57; Bh. 1, 8, 31; J. 4, 23. 44; 10, 36; ತಡೆಗಡಿ, ತಲೆಗಡಿ. — ಕಡದಾಟ. -ಆಟ. mutual cutting or slaying; frequently: altercation, wrangling (C.). — ಕಡದಾಡು. ಆಡು. to cut, or cut down, mutually; to fight, to wrangle (C.; B. 5, 32). — ಕಡಿದಾಡು. = ಕಡದಾಡು. (My.; G. 110).

ಕಡಿ kaḍi. 5. = ಕಡಿದು P. p. of ಕಡಿ 4. ಕಡಿ ಕಡಿದು (= ಕಡಿದು ಕಡಿದು, Bp. 30, 4. 21; 39, 34; 45, 28; J. 12, 38). [ಶರಮನಿದಂ ಕಡಿಕಡಿದುಡಿದೆರಡೆರಡಪ್ಪನ್ತು ತಱಿದು Ap. 12, 102].

ಕಡಿ kaḍi. 6. = ಕಡೆ 3, q. v. to churn (S. Mhr.).

ಕಡಿ kaḍi. 7. = ಕಡ 5. cutting; a cut, a portion severed or cut off; a chip, a piece; a bit; a potsherd (ಶಕಲ Śmd. Dh.; Śm. 92; Bh. 8, 23, 42; Cpr. 5, 39 va.). — ಕಡಿಕಡಿ. rep. cuts and fragments. — ಕಡಿಕಡಿ ಆಗು. (Bp. 24, 83; 52, 34; 53, 69). — ಕಡಿಕಡಿ ಮಾಡು. (Bp. 39, 33). — ಕಡಿಕಣ್ಡ. cuts and pieces (Abh. P. 3, 60; 13, 45. 78. 96. 108; Rām. 3, 6, 16). — ಕಡಿಕಣ್ಡ ಮಾಡು. (Bp. 58, 25). [—ಕಡಿಕೆಯ್. to cut into piece. ವರೂಥ ತುರಂಗಮಂಗಳಂ ತುರಿಪದೆ ತಾನೆ ಚೋದಿಸುತುಮಾರ್ದಿಸುತುಂ ಕಡಿಕೆಯ್ದು ಕಾದೆ Pb. 12, 206]. — ಕಡಿಕೊಮ್ಬು. a cut branch (Abh. P. 13, 108). — ಕಡಿಗಡಿ. -ಕಡಿ. a cut-off piece. — ಕಡಿಗಡಿಯ. — ಅ 3. one who is a cut-off piece (Abh. P. 15, 60). — ಕಡಿಗೆಯ್. to cut in two (J. 22, 32). — ಕಡಿಗೊಮ್ಬುಗೊಳ್. -ಕೊಮ್ಬು -ಕೊಳ್. to lay hold of cut-off pieces of branches (Cpr. 5, 64 va.). — ಕಡಿಮೆಟ್ಟು. the impression of a horse's hoof (My.). — ಕಡಿಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice broken from brittleness (My.). see Prv. s. ಪಡಿ 4. — ಕಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to receive a cut; to be cut off. ಕಡಿವಡೆದ ತೋಳ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 120 va.). ಕಡಿವಡೆದ ಎಳೆವಳ್ಳಿ (13, 104 va.). see Bp. 11, 51; 19, 30; 49, 21; 54, 6; J. 12, 44; 22, 33; V. 14, 46. — ಕಡಿವಾಗ. -ಬಾಗ. portions cut off (Bh. 3, 17, 38). — ಕಡಿವೆಱು. -ಪೆಱು. cutting to generate; to be cut (Rśv. 9, 22). — ಕಡಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to be cut off (Abh. P. 13, 69. 89; Rśv. 5, 119).

ಕಡಿ kaḍi. 8. curds mixed with salt, chillies, mustard, etc., and some rice-flour, boiled and seasoned (My.).

ಕಡಿ kaḍi. 9. an oblong roll of cotton thread (S. Mhr.; Mhr. ಕಡೀ; T. ಕಱಿ, a hank).

ಕಡಿ kaḍi. a fold of skin over the navel (S. Mhr.; ವಲಿ G.; Mhr. ಖಡೀ, an eminence, a little hill).

ಕಡಿಕೆ kaḍika. = ಕಟಿಕ, etc. a butcher. see ಕೊಲೆಗಡಿಕ.

ಕಡಿಕು kaḍiku. 1. = ಕಡುಕು 1, etc. a cut, a chip, a piece (ಛಿತ್ತ, ಶಕಲ, ಖಣ್ಡ Nr., o. r. ಕಡುಕು); etc.

ಕಡಿಕು kaḍiku. 2. = ಕಟಕು. to break (J. 11, 17).

ಕಡಿಗ kaḍiga. = ಕಡಿಕ, etc. see ಕಡುಗಡಿಗ, ಕೊಲೆಗಡಿಗ.

ಕಡಿತ kaḍi-ta. 1. = ಕಡತ 1. cutting etc., (Śmd. 247); [ಕಡಿತಮಿಕ್ಕಿದನ್ತಿರ್ದ ಸಮುಚತುರಶ್ರಂ Pb. 9, 104 va.]. see Rām. 6, 47, 30; 6, 51, 19; ಮೆಯ್ಗಡಿತ.

ಕಡಿತ kaḍita. 2. = ಕಡತ 2. a book made of cloth etc. (ಅನ್ಬುರಿ Mr. 359; My.).

ಕಡಿತಕಾಱ kaḍita-kāṟa. one who cuts or hews (Bh. 6, 4, 107).

ಕಡಿತಲೆ kaḍitale. 1. a leather-shield (Abh. P. 4, 9; 7, 57; 13, 54; Bh. 6, 4, 35).

***ಕಡಿತಲೆ kaḍitale. 2.** a kind of long sword. ಸುತ್ತಿಱಿದ ಕಾಲ್ಗಾಪಿನ ಕಡಿತಲೆಯು Pb. 3, 55 va.

ಕಡಿತಲೆಕಾಱ kaḍitale-gāṟa. = ಕಡಿತಲೆಗಾಱ. (Abh. P. 7, 57; 13, 53; 13, 54 va.).

ಕಡಿತಲೆಗಾಱ kaḍitale-kāṟa. a soldier armed with a shield (ಚರ್ಮಿ, ಫಲಕಪಾಣಿ Nr.).

ಕಡಿತಿ kaḍiti. = ಗಣಜೆ. a kind of deer (ಗೋಕರ್ಣ Si. 169; Te. ಕಡಜು, ಕಡಂಜು, ಕಡತಿ, a kind of deer; ಕಡಿತಿ, ಕಣಿತಿ, an elk; ಕಣುಜು, the deer called Sāmba). *cf.* ಕಡಬ.

ಕಡಿದು kaḍidu. = ಕಡದು 6, ಕಡು 1, etc. (Śmd. 95. 96). that is great, firm, strong, etc. it becomes ಕಟ್ಟು (214. 215) or ಕಡು (215), or ಕಡಿ (see ಕಡಿಯಂ). ಕಡಿದಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯಂ (ಕಟ್ಟಚ್ಚರಿ 69 Cm.). *cf.* ಕಣ್ಡಿತ. see ಕಡುಗಡಿದು.

ಕಡಿಪು kaḍipu. = ಕಡುಪು, ಕಡುಹು. vehemence, etc. (Abh. P. 13, 74).

ಕಡಿಮೆ kaḍime. = ಕಡಮೆ. (C.; Te.). see B. 4, 12. 95. 128; Si. 351. ಮನ್ತ್ರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ತನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). see Prvs. s. ರೊಕ್ಕ, ಶೃಂಗಾರ. — ಕಡಿಮೆ ಮಾಡು. to make less. ಈ ಪಾಪದಿನ್ದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡೆ! (B. 5, 54). — ಕಡಿಮೆ ಬೀಱು. to fall short; want to happen. ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಬೀಱಗೊಡಲಿಲ್ಲ (B. 5, 178).

ಕಡಿಯಂ kaḍiyaṁ a strong man. see s. ಕಡಿ 1.

ಕಡಿಯಣ kaḍiyaṇa. = ಕಡಾಣಿ, ಕಡಿಯಾಣ, ಕಡಿವಣ, ಕಡಿವಾಣ. a bit, a bridle (ಖಲೀನ, ಕವಿಕ Hlā.; ಕವಿ, ಖಲೀನ Nn. 59; My.; Te. ಕಳ್ಳಿಯಮು, ಕಳ್ಳೆಮು; M. ಕಡಿಞಾಲ್; T. ಕಡಿವಾಳ; Tu. ಕಡಿವಾಣ, ಕಡ್ಯನ).

ಕಡಿಯಾಣ kaḍiyāṇa. = ಕಡಿಯಣ, etc. (ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ Nr.; My.). see Rśv. 6, 11 va.; Rām. 26, 22.

ಕಡಿಯಾಲ kaḍiyāla. the plant Andropogon aciculatum (ಶಂಖಿನಿ, ಚೋರಪುಷ್ಪಿ, ಕೇಶಿನಿ, ಹಕ್ಕರಿಕೇ ಸೊಪ್ಪು Si. 153).

ಕಡಿಯಿಸು kaḍiyisu. = ಕಡಿಸು 2. to cause to cut, etc. (ಖಣ್ಡನ Śmd. Dh.).

ಕಡಿಯುವಿಕೆ kaḍiyuvike. cutting, etc. (ವರ್ಧನ, ಛೇದನ Si. 387).

ಕಡಿಲ್ kaḍil. = ಖಟಿಲ್. ಆಕೆಗೆ ಕಡಿಲೆನ್ದು ಆತಂ ನುಡಿದಂ (Śmd. 139, not in Mḍb.),

ಕಡಿವಣ kaḍivaṇa. = ಕಡಿಯಣ, etc. (ಖಲೀನ Mr. 274; My.).

ಕಡಿವಾಣ kaḍivāṇa. = ಕಡಿಯಣ, etc. (ಕವಿಯ Nr.; ಕವಿಕೆ, ಕವಿಯ Si. 495; My.). see Rśv. 6, 11 va.; B. 3, 55; 4, 184. ಕಡ್ಲೆಗೆ ಬಾಯಿ ತೆಱೆದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಆದೀತೇ? —ಕಡ್ಲೆಗೆ ಮುನ್ದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಹಿನ್ದು (Prvs.).

ಕಡಿಸ kaḍisa. a tree producing a brown berry that is used as the drop to an earring (R.; Te. ಕಡಿಸೆ, the tree Cluytia collina Roxb.; T. ಕಡಿಚ್ಚೈ, a shrub, Caesaria elliptica).

ಕಡಿಸು kaḍisu. 1. to cause to bite, etc. (My.). ನಾಯಿಯಿನ್ದ ಕಡಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಕಳ್ಳನು ಸಿಟ್ಟಗೆದ್ದು (B. 3, 126).

ಕಡಿಸು kaḍisu. 2. = ಕಡಿಯಿಸು. (My.). ಬನ್ದಿಯವರ ಬೇಡಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಸಿ (B. 5, 211). see Bp. 58, 66; C. Bp. 47, 22.

***ಕಡಿಹ kaḍiha.** = ಕಡಿತ 1, ಕಡತ 1. cutting etc. ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಬಡಿಹಕ್ಕೆ ತನ್ದೆನ್ನ ಕಡೆಯಾಣಿಯ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಸಲುಹು Bv. 251.

ಕಡು kaḍu. 1. = ಕಗ್–, ಕಟ್ 1–, ಕಟ್ಟ 3, ಕಟ್ಟು 1, ಕಡಿ 1, ಕಡದು 6, ಕಡಿದು, ಕರ 1, ಕೊಡಿ. firmness; strength; hardness; intensity; vehemence, impetuosity; swiftness; abundance, excess; greatness (Te., M., T.; T. ಕಱು, to be abundant; abundance; ಕಟುಮು, to be filled; ಕಾಟ್, to have a hard grain, as a tree; to be strong in mind, etc.; *cf.* ಕಡಲ್ 1; see ಕದೆ; *cf.* Sk. ಕಟ, ಕಟು). 2, greatly; swiftly (ಶೀಘ್ರಂ Śmd. 391; ಬೇಗಂ Cm.; *cf.* ಕಟ್ಕನೆ). it appears also as ಕಟ್=, ಕಟ್ಟು, ಕಡಿದು (Śmd. 214. 215). — ಕಡು ಕಂಗೆಡು. to become very much afraid (Bp. 56, 40). — ಕಡುಕರುಣಿ. a person of great compassion (Bp. 28, 12). — ಕಡುಕಷ್ಟ. great trouble (C.). — ಕಡುಕಳ್ಳ. a great thief (My.). ಕಳ್ಳರಲ್ಲಿ ಕಡುಕಳ್ಳರು ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕಡುಕಾರ್ಪಣ್ಯ. great poverty, etc. (Śś. 42). — ಕಡುಕಾವಲಿ. a large frying-pan (Rām. 5, 8, 58). — ಕಡುಕಾವು. excessive heat (C). — ಕಡು ಕೆಯ್. to hasten, to hurry (ತೀವ್ರತ್ವ Śmd. Dh.); ಕಡು ಕೆಯ್ದು, ಕೃತಾನ್ತನ್ ಇನ್ತು ನಿರ್ನೆರಮ್ ಎಱೆದುಯ್ಯೆ (Śmd. 112. 153); [to show intensive valour. ಅರ್ಕಡುಕೆಯ್ದು ಪಾಣ್ಡವರೊಳಾಂತಿಱಿಯಲ್ ನೆರೆವನ್ನರ್ Pb. 9, 50; Ap. 13, 66]. see Abh. P. 3, 59; 9, 49. 74; 10, 153 va.; 10, 218; 11, 52 va.; 11, 120; 13, 25. 33. 39. 46; 13, 101 va.; 14, 197. — ಕಡುಕೇಡು. a heavy loss (My.). — ಕಡುಕೋಪ. = ಕಡುಗೋಪ. ಕಡುಕೋಪ ಬನ್ದಾಗ ತಡ ಕೊಣ್ಡವನೇ ಜಾಣ (Prv.). — ಕಡುಗಕ್ಕಸ. -ಕಕ್ಕಸ. great hardness (J. 30, 2); great cruelty (19, 14). — ಕಡುಗಜ್ಜ. -ಕಜ್ಜ. a great or daring work or undertaking (Rśv. 13, 9). — ಕಡು ಗಡಬಡಿಸು. to move very quickly about (Bp. 51, 59). — ಕಡುಗಡಿಗ. -ಕಡಿಗ. a man intent on murder (J. 11, 27). — ಕಡುಗಡಿದು. -ಕಡಿದು. very great or large (Cpr. 5, 41). — ಕಡುಗಣ್ಪು. = ಕಗ್ಗಣ್ಪು, ಕಡಿಗಣ್ಪು. (My.). — ಕಡುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ. great, thick darkness (ಅನ್ಧತಮಸ, ಸನ್ತಮಸ Hlā.; Abh. P. 9, 74). — ಕಡುಗನ್ದಿ. -ಕನ್ದಿ. a cow very fond of her calf (ವತ್ಸಕಾಮೆ, ವತ್ಸಲೆ Hlā.). (Cpr. 5, 15). — ಕಡುಗನ್ದಿತನ. excessive fondness (Cpr. 8, 4 va.). — ಕಡುಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. an excessive or strong smell or fragrance. [ಮಡಿಗಳೊಳಗಲರ್ದ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಡುಗಮ್ಪುಮನಿವಱ ಕಮ್ಪು ಗೆಲ್ದುವು Ap. 1, 60]; (Cpr. 5, 64 va.; Bp. 22, 66; Rśv. 6, 11 va.; 13, 71 va.; J. 3, 8). ಕಡುಗಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ to get or to become very fragrant (J. 3, 36). — ಕಡುಗಪ್ಪು. -ಕಪ್ಪು. excessive blackness (Rśv. 2, 8 va.). — ಕಡುಗಲ್. -ಕಲ್. = ಕಗ್ಗಲ್ಲು. a hard stone. — ಕಡುಗಲಿ. -ಕಲಿ. a great, impetuous, daring hero. ಕಡುಗಲಿ! ಸೆಣಸುವ ಭಟರ್ ಆರ್? (Śmd. 177). ಆದು ಕಡುಗಲಿ (193). see Bp. 32, 13; 37, 46; Rām. 6, 47, 30; Rśv. 9, 11; 5, 123; J. 12, 28; 22, 3. 44. — ಕಡುಗಲಿತನ. -ಕಲಿತನ. great valor or heroism [ಕಡುಗಲಿತನಮುಂ ಚಾಗದ ಪಡೆಮಾತುಂ ವಿದ್ಯೆಯುಂರ್ಕುಮೊರ್ವನೊಳೆನ್ತುಂ ನಡೆಯವು Ap. 12, 104]; (Abh. P. 15, 60). — ಕಡುಗಲ್ಲೆರ್ದೆ. ಕಡುಗಲ್ -ಎರ್ದೆ. a heart like a very hard stone (Śmd. 89. 221). — ಕಡುಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. = ಕಡುಗತ್ತಲೆ. (Grj. 4, 70 va.). — ಕಡುಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to become very hot (Rśv. 5, 43; J. 11, 37). — ಕಡುಗಾಯ್ಪು. -ಕಾಯ್ಪು. excessive heat; excessive wrath. [ನಡುವಗಲ ಬಿಸಿಲ್ ತನ್ನಂ ಸುಡೆ ವನಕರಿ ಕಮಲ ಬನ್ಧುವೊಳ್ ದಿನಕರನೊಳ್ ಕಡುಗಾಯ್ಪೆನೆ ಸರಸಿಜಮಂ ಕಿಡಿಸಲ್ ತಾಂ ಪೊಕ್ಕುದಾಗ ಬಗೆಗಾಕೊಳನಂ Kr. 3, 116]. see Abh. P. 9, 70: Grj. 8, 11 va.; J. 15, 4. — ಕಡುಗಾಸಿ. great trouble; extreme fatigue (My.). — ಕಡುಗಾಳಿ. a strong wind. (Śmd. 215). [ಅಡಿಯಿಂ ಮೇಗಣ್ಗೆತ್ತುವ ಕಡುಗಾಳಿಯ ಪೊಯ್ಲೊಳಿದಱ ನೀರೊಱೆದಪುದು Ap. 13, 52]. — ಕಡುಗುಜ್ಜ. very short. ಕಡುಗುಜ್ಜ ವೃಕ್ಷ (ಕ್ಷುಪ Mr. 103). [—ಕಡುಗುಣ್ಪು. great depth. ಕಡುಗುಣ್ಪುವೆರಸು ದಾಣ್ಟೆಂ ಗಡ Ap. 12, 124]. — ಕಡುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a swift horse. [ಘೋಳಾಯ್ಲರ್ ಪೊಳೆಯಿಸೆ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಗಳ್ ಪೊಳೆವನ್ತೆ ಪೊಳೆವ ಕಡುಗುದುರೆಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.]; (Śmd. 215). — ಕಡುಗುರು. a great teacher. (ನಿಗಣ್ಟು) ಕಡು ಗುರುವಿನನ್ತೆ ಅತಿವಿಭಕ್ತಿ ಲಿಂಗಮನ್ ಈವುದು (Mr. 6). — ಕಡುಗುರುಡ. -ಕುರುಡ. a perfectly blind man (ಕುಚ್ಚ Ct. I, 84). see Bp. 49, 46. [—ಕಡುಗೂರಿದುವು. ಕೂರಿದುವು. very sharp ones. ಕೊಣ್ಡವು ಕಡುಗೂರಿದುವೆನಿಪ ಗುರುತನೂಜನ ಕಣೆಗಳ್ Pb. 12, 82. —ಕಡುಗೂರ್ಪು. -ಕೂರ್ಪು. great love. ಕಡುಗೂರ್ಪ ಮಡದಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಚೆನ್ನಿಗ ಕೊಮ್ಬು Bv. 40]. — ಕಡುಗೆಚ್ಚಲ್. -ಕೆಚ್ಚಲ್. a big or full udder (Cpr. 4, 48). — ಕಡುಗೆಮ್ಪು. ಕೆಮ್ಪು. a bright red colour (Cpr. 5, 48; Rśv. 2, 49; J. 3, 32). — ಕಡು ಗೆಯ್. = ಕಡು ಕೆಯ್. (Grj. 6, 67 va.). — ಕಡುಗೆಲಸಿ. ಕೆಲಸಿ. (Śmd. 221). a hardy workman. — ಕಡುಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. (Śmd. 198). a very mischievous person (My.). — ಕಡುಗೇಡುಗ. -ಕೇಡುಗ. a very mischievous man (J. 24, 21). — ಕಡುಗೊಬ್ಬು. -ಕೊಬ್ಬು. to grow very fat, etc. (Rśv. 1, 102 va.). [— ಕಡುಗೊರ್ವು. -ಕೊರ್ವು. = ಕಡುಗೊಬ್ಬು. ಆನಿದಂ ಕಡೆಗಣಿಸಿರ್ದೊಡೆನ್ನ ಕಡುಗೊರ್ವಿದ ತೋಳ್ಗಳ ಕೊರ್ವದೇವುದೋ Pb. 3, 66]. — ಕಡುಗೋಪ.

-ಕೋಪ. great wrath (ಕಿಸುಗಣ್ಣು Ct. I, 78; ಮನ್ಯು, ಮಹಾಕೋಪ Nn. 36; J. 4, 36; 12, 49). — ಕಡುಗೋಪಿ. -ಕೋಪಿ. a very passionate man (ಚಣ್ಡ Nr.). — ಕಡುಚಲುವ. great beauty (Bp. 43, 59). — ಕಡುಚಳಿ. severe cold (Rśv. 9, 25; My.). — ಕಡುಚಾಗಿ. (Śmd. 78. 198). a very liberal person. — ಕಡುಚೆಲ್ವು. = ಕಡುಚಲುವ. (J. 6, 23; 24, 67). —ಕಡುಚೆಲ್ವ. -ಅ 3. a very handsome man (J. 30, 28). — ಕಡುಟೆಕ್ಕು. great cunning. (Śmd. 78). — ಕಡುತವಕ. great quickness or hurry (Bp. 40, 12; J. 25, 62). — ಕಡುತಳತಳಿಸು. to shine very brightly (Bp. 18, 86). — ಕಡುತೇಜ. great lustre (J. 10, 16). — ಕಡುದರ್ಪ. excessive pride (My.). (Śmd. 207, o. r. -ತಪ). — ಕಡುದಿಟ್ಟ. a very bold man (ಅದಟ Bhn. 46). — ಕಡುದೀರ್ಘ. very long; very old (ಪುರಾಣ, ಅತಿದೀರ್ಘ Nn. 138). — ಕಡುದುರುಳ. a very wicked man (Bp. 24, 56; 28, 24; 38, 70). — ಕಡುದುಷ್ಟ. = ಕಡುದುರುಳ. (My.). feminine ಕಡುದುಷ್ಟೆ (J. 5, 61). — ಕಡುದೈನ್ಯ. great feebleness or thinness; great humbleness (J. 6, 28; My.). — ಕಡುದೊಡ್ಡಿತು. that is very great (ಬಿಣ್ಪು Ct. I, 65). — ಕಡುನಾಲಿಗೆ. a talkative tongue. ಕಳ್ಳಗೆ ಕಡುನಾಲಿಗೆ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಹಲವು ನಾಲಿಗೆ (Prv.). — ಕಡುನೀಜ. a very dear man; a great beauty (Rśv. 6, 24 va.). — ಕಡುನೀಜಿ. a great beauty, a fine damsel (Abh. P. 9, 162; 10, 69; 11, 85). — ಕಡುನೆಜ. the very vital point (Abh. P. 13, 102). — ಕಡು ನೋ. to feel great pain (J. 14, 24). — ಕಡುನೋವು. acute pain (ಕಾರಣೆ, ಯಾತನೆ Nr.; My.). — ಕಡುಪರಿಮಳ. great fragrance (Bp. 35, 13; 44, 30). — ಕಡುಪಾತಕ. = ಕಡುಪಾಪ. (J. 19, 27). — ಕಡುಪಾಪ. a heinous sin (My.). ಮಾಡುತಂ ಕಡುಪಾಪಂಗಳ, ಮಿಾಯಲ್, ಆತ ಶುಚಿಯೇ? (Sś. 64). 2, a very sinful person (ಕಾಮಿ Ct. I, 72). — ಕಡುಪಾಪಿ. a notorious sinner (C.). — ಕಡುಪೊಸತು. a very wonderful thing (J. 28, 45). — ಕಡುಬಡತನ. great poverty (Bp. 27, 1). — ಕಡುಬಡವ. a very poor man (J. 28, 54). — ಕಡುಬಲ್ಲಿದ. a very strong man, etc. (Abh. P. 5, 5). — ಕಡು ಬಳಲ್. -ಲು. to become very weary (Bp. 24, 61; 45, 34). — ಕಡು ಬಿನ್ನಣ. great skill. ಕಡುಬಿನ್ನಣವಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to obtain or evince great skill (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಡುಬಿಸಿ. great hotness; excessively hot (Bp. 14, 8). — ಕಡುಬಿಸಿಲ್. = ಕಡುವಿಸಿಲ್. great heat of the sun (ನಿದಾಘ, ಘರ್ಮ Mr. 34; My.). — ಕಡು ಬೆಳೆ. to grow excessively (Bp. 30, 21). — ಕಡುಭರ. = ಕಡುತವಕ. (J. 13, 11). — ಕಡುಭೀಕರ. very dreadful or formidable. ಕಡುಭೀಕರನ್ದೋಱ್. -ಂ-ತೋಱ್. to appear very formidable. ಕಡುಭೀಕರನ್ದೋರ್ಪ ಹಳ್ಳಂ (Rāghc. 17, 56). — ಕಡುಭೀತಿ. great fear (Bp. 32, 61). — ಕಡುಮರುಳು. great bewilderment (Bp. 41, 7). — ಕಡುಮಹಿಮೆ. great glory, etc. (Bp. 32, 49). — ಕಡು ಮಿಂಚು. to shine brightly (Bp. 44, 21). — ಕಡು ಮಿಡುಕು. to push violently (Bp. 52, 27). ಕಡು ಮಿಸುಗು. to shine intensely (Bp. 11, 41). — ಕಡುಮುನಿಸು. great anger (Bp. 47, 43). — ಕಡುಮುಪ್ಪು. very old age (C. Bp. 47, 46). — ಕಡು ಮುಳಿ. to become very angry (Abh. P. 13, 141 va.; J. 20, 30; 21, 30; Cpr. 5, 106 va.). — ಕಡುಮುಳಿಸು. = ಕಡುಮುನಿಸು. (Abh. P. 9, 32; Bp. 60, 26). — ಕಡುಮೂರ್ಖ. a big fool (ಅತಿಮೂರ್ಖ Nn. 156; My.). see Abhā. 8, 2; Prv. s. ದೃಢಬುದ್ಧಿ. — ಕಡು ಮೆಚ್ಚು. to be greatly pleased (J. 21, 40). — ಕಡುಮೋಹಿತ. greatly infatuated, deluded, beguiled, or fascinated (Abh. P. 6, 35). — ಕಡುಯನ್ತ್ರತನ್ತ್ರ. great trickery (Bp. 40, 62). — ಕಡುರಾಗ. great affection. (Śmd. 207). 2, great wrath. — ಕಡುರುತು. the fixed period of menstruation. ಕಡುರುತುವಿನವಳು (ಪುಷ್ಪವತಿ Mr. 302). — ಕಡುಲಾಗು. a great leap (Bh. 1, 20, 26). — ಕಡುಲೇಸು. very good. ಕಡುಲೇಸುಮನದವಂ (ಚಿದ್ರೂಪ Mr. 241). [— ಕಡುವನ್ದೆ. -ಪನ್ದೆ. great coward. ಕಲಿಯನೆ ಪನ್ದೆಮಾಟ್ಪ ಕಡುವನ್ದೆಯನೊಳ್ಗಲಿಮಾಟ್ಪ Pb. 12, 92]. — ಕಡುವಱಿ. -ಮಱಿ. a heavy rain (Bh. 3, 9, 26). — ಕಡುವಱಿಗಱಿ. -ಮಱಿ-ಕಱಿ. a heavy shower to fall (J. 20, 11). — ಕಡುವಿಚಿತ್ರ. very wonderful (Bp. 61, 62). — ಕಡುವಿಡಿ. -ಇಡಿ. strength or toughness to abound. ಕಡುವಿಡಿದು ಇರ್ಪ ಚೆನ್ನಂಗಿಯ ತರು ಡಾಣೆಗೆ (Śmd. 75, o. r. ಕರು-). [— ಕಡುವಿಣ್ಣಿತ್ತು. -ಬಿಣ್ಣಿತ್ತು. great weight. ಸರಿಗೆಯುಮಂ ಕಡುವಿಣ್ಣಿತ್ತೆನಿಸಿ ನಡೆದುಂ Pb. 1, 144; — ಕಡುವಿಣ್ಪು. -ಬಿಣ್ಪು. = ಕಡುವಿಣ್ಣಿತ್ತು. ಜಘನದ ಕಡುವಿಣ್ಪಿಂ ಮಣಲೊಳಟ್ಟು ಬರೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳ್ Pb. 7, 85. — ಕಡುವಿತ್ತಗ. able person with much experience. ಕಣ್ಣಱಿಯಿಸಿದುವು ಪೊಣರ್ವ ಬಿಲ್ಲ ಕಡುವಿತ್ತಗನಂ Pb. 10, 73. — ಕಡುವಿನ್ನನೆ. -ಬಿನ್ನನೆ. very sad, silent. ಅಸರಸೀಜ ಬಾನ್ಧವನ ಪಿಮ್ಬಿಡಿನೊಳ್ ಕಡುವಿನ್ನನಾದುವಿನ್ತೀ ಸರಸೀರುಹಂಗಳ್ Pb. 4, 47]. — ಕಡುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್-ಅ 3. a good archer [ಶರಸನ್ಧಾನಂ ನಿಟ್ಟಿಸಲರಿವೆಮ್ಬಿನಮೆರಡು ಬಲದ ಕಡುವಿಲ್ಲರ್ ಘೋರ್ಗರೆದಿಸೆ Pb. 10, 72]; (Abh. P. 13, 46). — ಕಡುವಿವೇಕ. proper discrimination (Bp. 24, 80). — ಕಡುವಿಷ. a strong, deadly poison (Bp. 46, 22; My.). — ಕಡುವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. = ಕಡುಬಿಸಿಲ್. (Abh. P. 11, 177; Rśv. 5, 34). [—ಕಡುವೆಂಕೆ. -ಬೆಂಕೆ. excessive heat. ಕಡುವೆಂಕೆಯಿಂ ಕಟಾಕ್ಷಂ. ಬಿಡಿದಿಱಿವ ಸ್ವೇದಜಳಂ ಕಿಡಿಸಿದುದು Ap. 11, 54]. — ಕಡುವೆಂಕೆ. -ಬೆಂಕೆ. = ಕಡುವೆಂಕೆ. (Cpr. 5, 51). — ಕಡುವೆಟ್ಟಿತು. -ಬೆಟ್ಟಿತು. that is very hard or rough. ಮೆಲ್ಲಿದುವು ಅಪ್ಪ ಕಾಲ ತಳಮುಂ ಕಡುವೆಟ್ಟಿದುವು ಅಪ್ಪ ಹಸ್ತಮುಂ (Śmd. 117; Abh. P. 1, 76). — ಕಡುವೆಱಗು. -ಬೆಱಗು. great wonder (Rām. 2, 7, 13). [—ಕಡುವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. much increase. ಬಗೆಯದೆ ಮೆಯ್ಯೊಕ್ಕಮಂ ಬಗೆ ಪಗೆವರ ಕಡುವೆರ್ಚನೆನ್ನ ಪೊಣ್ಣೆಯಂ Pb. 7, 67]. — ಕಡುವೆಳ್ಪು. -ಬೆಳ್ಪು. a very white colour. [ಅನನೇನ್ಪುವ ಕಡುವೆಳ್ಪು ಕೂಸಿನ ನೆಗಱ್ತೆಯ ಬೆಳ್ಪುವೊಲಾಯ್ತು Pb. 1, 125]. (ಕಣ್ಗಳ) ನಡುವಣ ಕರ್ಪುಂ ಕಡೆಯಣ ಕಡುವೆಳ್ಪುಂ (Śmd. 81). — ಕಡುವೇಗ. -ಬೇಗ. great swiftness (Śmd. 83; Abh. P. 13, 46; Bp. 37, 13; Rśv. 6, 11va. & 115 va.). 2, a very swift man, a runner (ವೇಗಾಯ್ಲಂ Ct. II, 32). — ಕಡುವೇಗಿ. -ಬೇಗಿ. a very swift or fleet person or animal. ಕಡುವೇಗಿ ಅಹ ಕುದುರೆ (ಜವನ, ಜವಾಧಿಕ Nr.). — ಕಡುವೇಸಿಗೆ. -ಬೇಸಿಗೆ. very hot weather (J. 2, 14). — ಕಡುಶಿಶು. a very young child (ಬಾಲಕ Mr. 525). — ಕಡುಶೋಕ. great grief (ಅಱಲ್ Bhn. 47; J. 28, 35). — ಕಡು ಸಡಲು. to become quite slack or loose (Bp. 22, 8). — ಕಡುಶೌರ್ಯ great valour (ಕಡುಹು Bhn. 3; J. 13, 64). — ಕಡುಸಡಗರ. great beauty; great elation (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಡುಸನ್ತಸ. excessive joy (Rśv. 13, 70 va.). — ಕಡುಸಹಸಿ. a person of great effort or daring (Bh. 1, 8, 11). [-ಕಡುಸಿಗ್ಗು. great shame. ಕುಮ್ಬುಸಮ್ಬುನನಾ ದ್ರುಪದಂ ಕಡುಸಿಗ್ಗು ಮಾಡಿದಂ Pb. 2, 48. — ಕಡುಸೊರ್ಕು. much pride. ಆ ಸೊವಡೆಯೊಳ್ ಕಡುಸೊರ್ಕಿ ಸೊರ್ಕಿಗಾವರಿಸುವ ತುಮ್ಬಿ Ap. 2, 5]. — ಕಡುಸೊನ್ದಿ. a very profligate woman. see Śmd. 244 s. ಬಕ್ಕಮ್ಬುಯಲ್. — ಕಡುಹುರಿ. = ಕಡಿಹುರಿ. (My.). — ಕಡುಹೆಡ್ಡ. a very stupid man (My). ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವನೆ ಕಡುಹೆಡ್ಡ (Sp.). — ಕಡು ಹೆದಱು. to become very much afraid (Bp. 37, 26; 47, 54). — ಕಡುಹೇಡಿ. a great coward (My.). — ಕಡುಹೊಗೆ. excessive smoke (Bh. 1, 20, 61).

ಕಡು kaḍu. 2. = ಕುಡು 3. crookedness (see Ct. I, 13; s. ಕುಡು 3). — ಕಡುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a crooked, bent bow (Abh. P. 3, 40; 4, 34).

ಕಡು kaḍu. chalk (S. Mhr.; Mhr. ಖಡೀ, ಖಡು, a sort of pipe-clay; *cf.* ಕಟಿಕು 1).

ಕಡುಕ kaḍuka. = ಕಟಕು, etc. a kind of ear-ring. (My.).

ಕಡುಕು kaḍuku. 1. = ಕಕ್ಕು 1, etc. cutting; a cut, a piece (ಭಿತ್ತ, etc. Nr., o. r. ಕಡಿಕು); a bit, a little (see ಕಟುಕು 1); a jag, etc. — ಕಡುಕುನ್ದಱ. -ಂ-ತಱ. (Śmd. 204, o. r. ಕು–). = ಕಕ್ಕುದಱ q. v., etc. a toothed or sharp sword.

ಕಡುಕು kaḍuku. 2. a headless trunk (ಅಟ್ಟೆ, ಕಬನ್ಧ Kk. 41; ಅಟ್ಟೆ, ಕಬನ್ಧ Śm. 44; ಮುಣ್ಡು 80; T. ಕಡಿ, ಕಟ್ಟೈ, Sk. ಕಟ, a corpse; T. ಕಟ್ಟೈ also: the trunk of a tree).

ಕಡುಕು kaḍuku. 3. N. of a plant. ಸಣ್ಣ ಕಡುಕು (ಕಣಿಕೆ Nr.).

ಕಡುಕು kaḍuku. = ಕಟಕು, etc. (ಕಿವಿದುಡಿಗೆ Śm. 80; ಕರ್ಣವೇಷ್ಟನ Mr. 337; My.; T. ಕಡುಕ್ಕನ್). see Bp. 4, 39; 14, 4; ತೊವ್ಬೆ ಗಡುಕು.

ಕಡುಗ kaḍuga. Tbh. of ಖಡ್ಗ. a sword (Rśv. 5, 55 va.; 14, 29; Rām. 30, 15; Bh. 6, 2, 4; C. Bp. 47, 37; Nn. 39).

ಕಡುಗು kaḍugu. 1. = ಕಡಗು 1, etc. to be full of desire. (J. 16, 10; 20, 34. 53; 23, 23; 25, 37).

ಕಡುಗು kaḍugu. 2. to become hard or solid (Bh. 4, 3, 54).

ಕಡುಪು kaḍu-pu. = ಕಡಿಪು, ಕಡುಹು. firmness, etc.; force, vehemence; severity, censoriousness; great valor; pride (Śmd. 248). (ಸಿರಿಸ, ಅದಟು, ದರ್ಪ Ct. II, 49; Tu. ಕಡ್ಮೆ. M. ಕಡುಪ್ಪ, ಕಡುಪ್ಪು: T. ಕಡುಪ್ಪು, speed). ಕಡುಪಿಂ, ಕಡುಪಿನಿಂ (Śmd. 133); [ಕಡುಪಿನೆ ಪೊತ್ತು ಪಾಸಱೆಯುನೆಯ್ತರೆ Pb. 3, 18; Ap. 1, 79]. see Abh. P. 7, 123; 10, 22. 58; 13, 95; 14, 119; Grj. 2, 106 va.; 9, 58 va.; Bp. 32, 4; 58, 62; Rśv. 6, 11; 13, 86 va.; J. 17, 14. — ಕಡುಪುಹುರಿ. = ಕಡುಹುರಿ, etc. twain that cruls up on much twisting (My.).

ಕಡುಬು kaḍubu. = ಕಡಬು, etc. (My.). ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧವ ಗೆಯ್ದು, ಎಥೇಷ್ಟ ಕಡುಬುಗಳಂ ತಿನ್ದು (Jñs. 22, 30). see Si. 309. 314; ಉಣ್ಣೆ ಗಡುಬು, ಸೂಸಲ-; ಹೊಯಿಗಡುಬು.

ಕಡುಮೆ kaḍu-me. = ಕಡುಪು. firmness, pride etc. (Śmd. 348). (M. ಕಡುಮೆ, ಕರುಮೆ).

ಕಡುಮ್ಬು kaḍumbu. = ಕಡಬು etc. (Śmd. 48).

ಕಡುಹು kaḍuhu. = ಕಡುಪು, etc. (ಕಲಂಕ Mr. 483; ಕಡುಶೌರ್ಯ Bhn. 3; Bp. 28, 43. 53; 32, 39; 40, 35; 43, 47; 46, 42; Rām. 4, 3, 6; 5, 3, 61; 6, 13, 4; 6, 30, 10; 6, 53, 16; Bh. 1, 10, 37; 6, 2, 3; Dp. 148. — ಕಡುಹುಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a notorious thief (Bp. 11, 51).

ಕಡುಹುಕಾಱ kaḍuhu-kāṟa. a valorous man (Rām. 4, 6, 20; 6, 11, 10).

ಕಡೆ kaḍe. 1. (fr. ಕಡಿ 4). = ಕಟ 1, etc., ಕಡೆಯ 2. end; termination; outskirt; limit; the position of being last, low or inferior (occasionally = worse than); side; direction; place; aside; last; at last (ಅವಸಾನ Śmd. Dh.; ಅನ್ತಿಮ Śmd. 371 Cm.; ಅನ್ತ್ಯ Śm. 90; ಸಾತಿ, ಅವಸಾನ Hlā.; ಅನ್ತ Nn. 88; ಅನ್ತ್ಯ 111; ಅವಧಿ, ಅನ್ತಿಕ 120; ಸ್ವಸ್ತಿ, ಅವಧಿ 138; ಅವಧಿ Hlā.; C.; Tu., M., Te.; T. ಕಡೈ). [ಅನ್ತೆ ಪೋಗಿಯುಂ ಷೋಡಶರಾಜರಿಂ ಕಡೆಯೊಳಿರ್ಪುದು ಜೀಯಪಸಾದಮೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 6, 16; Ap. 4, 80]. it becomes ಕಟ್ಟ (Śmd. 229). ಈ ಪದಂಗಳ ಕಡೆಯ ವಕಾರಕ್ಕೆ (56). ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯುಂ ಪರಪದದ ಮೊದಲುಂ (60). ತುಕಾರ ದುಕಾರಂಗಳೆ ಕಡೆಯಾಗಿ ಪಲವು ಗುಣವಚನಂಗಳ್ ಒಳವು (96). ಗಾನ್ತಸಾನ್ತ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ಲೋಪಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (275). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದುದು (ಅನನ್ತ, ಅನವಧಿ); ಕಡೆಯಲ್ಲಿ (ಪಶ್ಚಾತ್); ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ (ಸಮನ್ತತಸ್, ಪರಿತಸ್, ಸರ್ವತಸ್ Nr.). ಹೆಸರ ಕಡೆಯೊಳು (ನಾಮಾನ್ತೇ, at the end of a proper name); ಕಡೆ ಮುಟ್ಟಲ್ ಓದುವದು (ಪಾರಾಯಣ, ಸಾಕಲ್ಯ ವಚನ Hlā.). ಗಾಲಿಯ ಸುತ್ತಣ ಕಡೆ (ನೇಮಿ); ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವಿದ ಕತ್ತಲೆ (ಸನ್ತಮಸ Nr.). ಜನ್ಮದ ಕಡೆ (ನಿರ್ವಾಣ, ಜನ್ಮಾನ್ತ Nn. 19). ಬಹು ಕಾಲದಿನ್ದ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ಗೋವುಗಳ ಹಿಣ್ಡು ಮನ್ದೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಕಡೆ (ಗೌಷ್ಠೀನ Si. 104). ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ (107). ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಕತ್ತಲೆ (ಸನ್ತಮಸ 76). ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇನೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವಿಕೆ (ಆಸಾರ 291). ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ (ಅಭಿತಸ್ 470). ಕಡೇಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ಜಘನ್ಯ 447). ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡೆಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗುವವನು (ವಿಶ್ವದ್ರ್ಯಚ್ 362). ಕಡೆಗೂ ಬೆಳದಿರುವದು (ಪ್ರವೃದ್ಧ, ಪ್ರಸೃತ 377). ಕಾಶೀ ಕಡೆಯಿನ್ದ ಬನ್ದು (B. 3, 33). ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು ಇದ್ದಳು (5, 55). ಇದೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಉಣ್ಟು, ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ (5, 134; see ಕಡೆಗೆ). ಕಡೆಗೆ ಬನ್ದನು, he came last (C.). ಕಡೆಗೆ ಹೋಗು, to go last (C.); to go aside (C.). ಕಡೆಗೆ ನಿಲ್ಲು, to stand aside (C.). ಕಡೆಯ ಪಾಱ್ದೀಗಲದೊಳ್ (Bp. 32, 52). ಪೌಳಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಸು ಸಾರ್ದು (26, 30). ಹುಟ್ಟಿದದು ಮೊದಲ್ ಇದುವೆ ಕಡೆ (41, 8). ಕಡೆಯೊಳ್ (at last, 47, 22). ಬಲಪುಮ್ ಎಮ್ಮ ಭಾಗಂ, ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಎಡನು (50, 27). ಕಾಲದ ಕಡೆಯ ವಹ್ನಿ ಇದು (58, 62). ಏನು ಅಱಿಯದವ ಶ್ವಾನಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ತರ್ಲೆ ಕೇಳುವವ ಮರುಳನಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ತುಚ್ಛ ಮಾತು ಆಡುವವನು ಹುಚ್ಚನಿನ್ದ ಕಡೆ. — ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿ ಕೆಟ್ಟರೆ ಕೂಟಿ ನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಮುತ್ತು ಕೆಟ್ಟರೆ ಭತ್ತಕ್ಕಿನ್ತ (or ಜೋಳಕ್ಕಿನ್ತ) ಕಡೆಯಾದೀತೇ? (Prvs.). ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆ ಮೂಲೆ ಸೆಱಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರವನು ಕೊಡುವಾತ ಬೇಱೆ (Sp.). ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದನ ಕಾಯವು ಹಾೞೂರ ಸ್ಥಾನದಿಂ ಕಡೆಯೆ! (Sp.). ಕಡೆಯ ಕಾಲಕೆ ತನ್ನ ದೃಢಬುದ್ಧಿ ಹಿಂಗುವವಂ (Dp. 148). ಸುಖದುಃಖದ ಉದಯದ ಕಡೆ ಮೊದಲ ಕಾಣಿಸುವನ್ ಆವನಂ? (Bh. 1, 8, 31). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರದ ನಡುಗಡಲ್ (Jmt. 24). ಕಡೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ (B. 3, 15). see Bp. 19, 67; 57, 29; Bh. 2, 13, 33; Rśv. 5, 121; J. 15, 3; 17, 20; ಎಡಗಡೆ, ಒಳಗಡೆ, ಕೆಳಗಡೆ, ನಿಲುಕಡೆ, ಪಿಂಗಡೆ, ಪಿನ್ದುಗಡೆ, ಪೆರ್ಗಡೆ, ಬಯಿಲ್ಕಡೆ, ಬಲಗಡೆ, ಬಿಡುಗಡೆ, ಬೆಂಗಡೆ, ಮುಂಗಡೆ, ಮೇಲ್ಗಡೆ, ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಹೊಱಕಡೆ; Prv. s. ಬುದ್ಧಿವನ್ತ. — ಕಡೆಕಣ್ಣು. = ಕಡೆಗಣ್, etc. (Si. 66). — ಕಡೆಕನ್ದು. = ಕಡೆಗನ್ತಿ. ಕಡೆಕನ್ದಿನ ಆಕಳು (ಚಿರಸೂತೆ, ವಷ್ಕಯಿಣಿ Si. 322, *only* in Si.). — ಕಡೆಗಣ್. -ಕಣ್. = ಕಡೆಗಣ್ಣು. the outer corner of the eye [ಕಡೆಗಣ್ಗಳ್ ಮುನಿಸನಭಿನಯಿಪವೋಲ್ ಕೆಮ್ಮನೆ ರಕ್ತಾಮ್ಭೋಜರುಚಿಯನೀಟ್ಕುಳಿಗೊಳ್ಗುಂ Kr. 1, 94; 1, 59; Pb. 8, 27 va.; Ap. 4, 10]; (ಕೇಕರ, ಅಪಾಂಗ Mr. 316). ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ್ದ ನೋಡಿ (Śmd. 98). ಕೆಮ್ಪಡರ್ದ ಕಡೆಗಣ್ಗಳಿನ್ದ ಅಡಸಿ ನೋಡಿ (Rśv. 14, 5 va.). ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟ (ವಿಕ್ಷೇಪ, ಕಟಾಕ್ಷ Mr. 316). ಕಡೆಗಣ್ಗಳ ಬೆಳಗು ಪೊಳೆಯೆ (Bp. 5, 28). see Abh. P. 4, 34; Bp. 18, 61; J. 11, 10. 11; 16, 7. — ಕಡೆಗಣಿಸು. -ಕಣಿಸು. = ಕಡೆಗಣ್ಚು. to look upon (something) as inferior, to slight, to contempt; to act overbearingly, etc. (ಅವಜ್ಞೆ Śmd. Dh.; ತಳ್ವೆಯಿಯ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; Abh. P. 7, 81; 9, 157; Bh. 1, 8, 40; Rśv. 6, 11 va.). [ಇದಂ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗ ನಮಗೀಗಡೆ ಬೇಗಂ ಬಿಡಿಸಿ ತರ್ಪುದಾತನ ಸೆಱೆಯಂ Pb. 7, 37; Ap. 3, 61]. 2, the end to appear, to end (v. i.); to end (v. t.), to finish. ಆವುದಱ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಂ (sight) ತಣಿವು ಕಡೆಗಣಿಸದು, ಅದು ಅಸೇಚನಕಂ (Nr.). ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅವಸಿತ, ಸಿತ Nr.). — ಕಡೆಗಣ್ಚು. -ಕಣ್ಚು. = ಕಡೆಗಣಿಸು, q. v. [ಸೀತೆ ಕಡಂಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕಡೆಗಣ್ಚಿದಳಪ್ಪೊಡೆ Pb. 9, 49]; (ಅವಜ್ಞೆ, ಅವಜ್ಞೆ ಎನ್ದು ಮಾಱುದುದು Śmd. Dh.; Śśv. 1, 21; Te. ಕಡಗಾಂಚು, to excel, to surpass). — ಕಡೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಕಡಗಣ್ಣು, ಕಡೆಗಣ್. (ನಯನೋಪಾನ್ತ, ಅಪಾಂಗ Hlā., Nr.; Si. 215; ಅಪಾಂಗ, ಕೇಕರ Nn. 81). ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟಂ (ಕಟಾಕ್ಷ Nr., Hlā.; C.; Si. 215. 409). ಆನೆಯ ಕಡೆಗಣ್ಣ ದೇಶವು (ನಿರ್ಯಾಣ Nr., Hlā.;

Si. 270). ಆನೆಯ ಕಡೆಗಣ್ಣು (ನಿರ್ಯಾಣ Mr. 156). ಮಡದಿಯರ ನಡೆ ನೋಟ್ಪು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂ, ಕುಡಿವಿಲ್ಲನ ಆವೇಶಮನ್ತ್ರಕೆ ಎಡೆಯಾದ ನಲ್ನುಡಿಗಳಿಂ (Rāghc. 17, 67). ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಬಿಳೀ ಕಾನ್ತಿ (ಶುಕ್ಲಾಪಾಂಗ G.). — ಕಡೆಗನ್ತಿ. -ಕನ್ತಿ. = ಕಡೆಕನ್ದು, ಕಡೆಗನ್ದಿ. a cow that has already full-grown calves or has born its last calf. ಕಡೆಗನ್ತಿಯ ಆಕಳು (ಚಿರಸೂತೆ, ವಷ್ಕಯಿಣಿ Nr.). — ಕಡೆಗನ್ದಿ. -ಕನ್ದಿ. = ಕಡೆಗನ್ತಿ. (ವಷ್ಕಯಿಣಿ, ಪ್ರೌಢವತ್ಸೆ Hlā.; ವಷ್ಕಯಿಣಿ Mr. 181). — ಕಡೆಗಳ. the upper part of the neck (Bh. 1, 6, 16). — ಕಡೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. -ಣು. the end to appear; to come to an end; to be accomplished (C.). ಕಡೆಗಣ್ಡ ಕಾರ್ಯ (ಕೃತ Mr. 466; Nn. 103). ಕಡೆಗಣ್ಡ ಯಾಗಂ (ಅವಭೃಥ Mr. 261). ಕಡೆಗಣ್ಡುದು (ಅವಸಿತ, ಸಿತ Si. 381). — ಕಡೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to cause the end to appear; to finish, to accomplish; to fulfil (C.). ಆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸುವದಕ್ಕೆ ಗಡಿಯಾಳವು ಬಹು ಉಪಯೋಗವಾದದ್ದು (B. 3, 88). ಅವನು ತನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆಯಿನ್ದ ಕಡೆಗಾಣಿಸಿದನು (4, 78). ಆರಮ್ಭಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸದೆ (4, 152). — ಕಡೆಗಾಲ. -ಕಾಲ. the last time (of one's life or of the world). ಕಡೆಗಾಲದ ಅನಶನ (ಪ್ರಾಯ, ಭೋಜನತ್ಯಾಗ, ಅನಶನ Hlā.). ಕಡೆಗಾಲದೊಳು ಕೆಯ್ ಪಿಡಿದು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ ಎನ್ನ (Dp. 119). see Abh. P. 4, 38; 7, 59 va.; 9, 32; 13, 34 va.; J. 8, 35; 13, 36. — ಕಡೆಗೀಲು. -ಕೀಲು. the pin of an axle (ಅಗ್ರಕೀಲಕ, ಅಣಿ, ಅಕ್ಷ Hlā.). — ಕಡೆಗೂ. ಕಡೆಗೆ-ಊ 7. to the very end; totally, perfectly. ಅವನ ಮೆಯ್ಗಳ್ಳತನದ ಹಂಚಿಕೆಗಳು ನಿನಗೆ ಕಡೆಗೂ ಗೊತ್ತುಣ್ಟು (B. 4, 139). — ಕಡೆಗೂಸು. -ಕೂಸು. the last or youngest child (My.). — ಕಡೆಗೆ. (see above). aside (C.); on, or to, a side; towards (C.; B. 2, 33); towards the end; in the end, at last, finally (Bp. 21, 19; 61, 38; C.; B. 3, 125; 5, 103); last, after all the others (C.). ಕಡೆಗೆ ತೆಗೆ, to take out of something (C.; B. 4, 158); to rescue (C.; B. 3, 41). ಕಡೆಗೆ ಬೀಳು, to come outside, as out of a room, etc. (C.); to come out (My.). ಕಡೆಗೆ ಮಾಣಿಸು, to remove, to heal (Bp. 17, 10). — ಕಡೆಗೆನ್ನೆ. -ಕೆನ್ನೆ. the end or the side of the cheek. see s. ಬಾನಲ್. — ಕಡೆಗೊಳಿಸು -ಕೊಳಿಸು. to finish (ಮುಗಿಸು G.; My.). — ಕಡೆಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ. the last portion or rest of a fire-brand (V. 39, 50 va.). — ಕಡೆಗೋಡಿ. -ಕೋಡಿ. a channel for carrying off an excess of water (ಪರೀವಾಹ, ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ Hlā., Mr. 418). [—ಕಡೆಗೋಡಿವರಿ. -ಕೋಡಿ-ವರಿ. to flow excessively. ಕಡೆಗೋಡಿವರಿದುವೆನಗಯ್ಯಾ, ನಯನದ ಸುಖಜಲಂಗಳು Bv. 847]. — ಕಡೆತನಕ. until the end (My.). ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನಿನ್ದ ಕಡೆತನಕ (B. 5, 218). — ಕಡೆ ತೇರು. = ಕಡ ತೇರು. to reach the end. (My.). — ಕಡೆದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. = ಕಡೆಗೆ ತೆಗೆ. (B. 5, 216). — ಕಡೆದೋಱು. -ತೋಱು. the end to appear. ಕಡೆದೋಱುತ್ತು ಇಲ್ಲೆನಿಪ್ಪ ಆಗಸದ ನಡುವೆ (Abh. P. 1, 42). — ಕಡೆನೋಟ. a side glance (S. Mhr.). — ಕಡೆ ಮುಗಿಲ್. the horizon (Bh. 1, 20, 56). — ಕಡೆಯಣ. -ಅಣ್ -ಅ. a genitive form of ಕಡೆ. ಕಡೆಯಣ, ಕಡೆಯಣಿಂ (Śmd. 135). ಕಡೆಯಣ ಅಕ್ಷರಂಗಳ್ (ಅನ್ತ್ಯವರ್ಣಂ 21. 56. 118. 365 Cm.). ಪದದ ಕಡೆಯಣ ಡಕಾರಂ (217). ಕಡೆಯಣ ಅಕ್ಷರದ ಅದರ್ಶನಮಂ (ಅನ್ತ್ಯವರ್ಣಲೋಪಮಂ 56 Cm.). (ಕಣ್ಗಳ) ನಡುವಣ ಕರ್ಪುರಂ ಕಡೆಯಣ ಕಡುವೆಳ್ಪಂ (81). — ಕಡೆಯಣಂ. -ಅಂ 3. the last man (Śmd. 136). — ಕಡೆಯಯ್ದಿಸು. -ಅಯ್ದಿಸು. to bring to an end (Cpr. 8, 7 va.). — ಕಡೆಯಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. to come to a close, to end (Cpr. 10, 125). — ಕಡೆಯವಂ. -ಅವಂ. = ಕಡೆಯಣಂ. 2, a man of a side or party, a partisan (B. 5, 62. 68). — ಕಡೆವಗಲ್. -ಪಗಲ್. evening or sun-set (ಪಿಮ್ಪಗಲ್ Śm. 18). ಮುಮ್ಪಗಲ್, ನಡುವಗಲ್, ಕಡೆವಗಲ್ (ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯಾಕಾಲ Śs.). — ಕಡೆವಡು. -ಪಡು. to occur at the end (Ch. v. 298). — ಕಡೆವಳ್ಳಿ. -ಹಳ್ಳಿ. the outskirt of a village (Śś. 26). — ಕಡೆವಾಯ್. -ಹಾಯ್. 1. to go or get aside or away from; to pass by, through, or over; to escape (Cpr. 5, 64; Rśv. 6, 11 va.). — ಕಡೆವಾಯ್. -ಬಾಯ್. 2. = ಕಡೆವಾಯಿ. (Śśv. 3, 43. 44). — ಕಡೆವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. = ಕಟವಾಯಿ, etc. (ಸೃಕ್ವನ್ Hlā.). [—ಕಡೆವಿಡಿ.- ಪಿಡಿ. to follow in a particular direction. ಆ ವಿಜಯಾರ್ಧದ ಕಡೆವಿಡಿದು ಮೇಗೆ ನೆಗೆದ ವನವೇದಿಕಾಪ್ರದೇಶಮನೆಯ್ದಿದಾಗಳ್ Ap. 13, 10 va.]. — ಕಡೆವುಟ್ಟು. -ಪುಟ್ಟು. last birth. ಕಡೆವುಟ್ಟಿನಾಕೆ, the last-born or youngest woman (Abh. P. 11, 62). — ಕಡೆವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. = ಕಡೆವಗಲ್. (Rām. 3, 8, 22). — ಕಡೆ ಸರಿ. to go to one side or aside (Śśv. 3, 35 va.). — ಕಡೆ ಸೆಱಂಗು. the extreme edge of a garment (Bp. 53, 49). — ಕಡೆ ಸಾರ್. = ಕಡೆ ಸರಿ. (Śśv. 4, 26). — ಕಡೆ ಸಿಲ್ಕು. to remain behind, to be too late (V. 39, 48). — ಕಡೆಸೆಱಗು. = ಕಡೆಸೆಱಂಗು. — ಕಡೆಸೆಱೆಗೆಯ್. to make or create a final restraint or stop (Cpr. 5, 104). (Rām. 28, 8). — ಕಡೆಸೆಱಂಗು. (Śmd. 197). = ಕಡೆಸಱಂಗು. — ಕಡೆ ಹಾಯ್. = ಕಡೆವಾಯ್. (My.). ಕಡೆ ಹಾಯದ ದಾರಿ (ಅಪಥ, etc. Si. 105). — ಕಡೆ ಹಾಯಿಸು. to cause to pass by, through, or over; to save (C.; ದಾಟಿಸು G.). ಪರಿಭವಾಮ್ಬೋನಿಧಿಯ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸು, ಅಭವ! (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). ಪಾಪದಿನ್ದ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸು, ದೇವರೆ! (C.). — ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವಿಕೆ. causing oneself to pass to the opposite shore of existence. ಮರಣದ ವರಿವಿಗೂ ಶಪಥದಿನ್ದ ಉಪವಾಸವ್ರತ ಮಾಡಿ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವಿಕೆ (ಪ್ರಾಯ Si. 445). — ಕಡೆ ಹಾಯುವಿಕೆ. getting over or through, etc. ದುರ್ಗವನ್ನು ಕಡೆ ಹಾಯುವಿಕೆ (ಸಂಕ್ರಮ, ದುರ್ಗ ಸಂಚರ Si. 396). — ಕಡೆಹುಟ್ಟು. the last-born or youngest child (My.). — ಕಡೇಲಿ. a common form of ಕಡೆಯಲ್ಲಿ. (C.).

ಕಡೆ kaḍe. 2. = ಕಡೆಯ 1. ornamental lines and figures drawn with white clay, lime, flour, etc. in, and in the front of, houses, on thresholds, etc., daily or on festive occasions (ಪೂವಲಿ, ರಂಗವಲಿ Śs.; Grj. 10, 59; *cf.* ಕಡವರ?). — ಕಡೆಸಾಲ್. a row or mass of such ornamental work (Rām. 13, 5).

ಕಡೆ kaḍe. 3. = ಕಡಿ 6. to churn (ಮನ್ಥನ Śmd. Dh.; ಪೊಸೆ, ಮಥನ Śm. 62; ಮಥನ 90; ಪೊಸೆ Kk. 62; ಮಥನ Nn. 127; Abh. P. 9, 82; J. 2, 9; C.; M., Tu.; T. ಕಡೈ; Te. ಚಿಲುಕು; T. ಕವ, ಕವ್ವ, churning stick; ಕವರ್, to churn; Te. ಕವ್ವ, churning stick; *cf.* ಕಟಿಲ್ 4) [ಮಹಾಮೇರುವನೆ ಕಡೆದು ಪಡೆದೆಳವಾರುಮುನಿಱಿಸಿದುದು Pb. 4, 1]; to stir, as water with a paddle-staff (B. 5, 156); to rub together, as two pieces of wood to excite fire. 2, to turn in a lathe (My.; Tu., T., M.). P. ps. ಕಡ, ಕಡದು, ಕಡೆದು. ಕಡೆವ ಕಮ್ಬ (ಕುಠರ Nr.). [ಕಪ್ಪುರವಳುಕಿನ್ದಜಂ ಕಡೆದು ಕಣ್ಡರಿಪಂ ವಲಮೆನ್ನ ನಲ್ಲಳಂ Pb. 5, 16]. ಕಡೆವ ಮಡಕೆ (Śmd. 338; ಮನ್ಥನಿ, ಗರ್ಗರಿ Nr.). ಕಡದು ಕಡೆ ತೆಗೆದ ಹಸುವಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ದಣ್ಡಾಹತ, ಕಾಲಶೇಯ, ಅರಿಷ್ಟ Si. 316; see also 313. 316. 323). ಕಡವ ಕೋಲ್ (ದಣ್ಡ Mr. 525). ಕಡವುತ (Bp. 13, 2). ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವ ಗಡಿಗೆ (ಮನ್ಥನಿ Si. 323). ಕಡೆಯುವ ನೇಣು (ನೇತ್ರ 452). ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕಡೆಯುವ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಅರಣಿ G.; My.). ಕಡೆದು ಒರೆಗೊಣ್ಡು ಅಗ್ನಿಯಂ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮರ (ಅರಣಿ, ನಿರ್ಮನ್ಥ್ಯದಾರುಣಿ Si. 239). ಮೊಸರ ಕಡೆದರೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಬರುವದು (B. 1, 15). see Prv. s. ಬೆಳಗು 2.

ಕಡೆ kaḍe. 4. = ಕಡ 4. etc. churning. — ಕಡೆಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. -ಲು. a churning stick (ಗಟಿ Śmd. I; ಮನ್ಥ 338; ಕಯ್ಗೋಲ್ Śmd. II, Kk. 83; My.). ಕಡೆಗೋಲು (ಮನ್ಥ, ಮನ್ಥಾನ, ವೈಶಾಖ, ಖಜಕ Hlā., Nr.). ಕಡೆಗೋಲು ಹೊಱತಾಗಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೋಱುವದೇನೋ? (Dp.

148). [— ಕಡೆಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to carve through the lathe work. ಕಡೆಯಿಕ್ಕಿದ ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ಪೊಡರ್ದುಣ್ಮುವ ಬೆಳಗು Ap. 8, 16].

ಕಡೆ kaḍe. 5. to pass over; to transgress; to pass; to pass, to elapse; to get through (My.; T., M., Tu. ಕಡಪು; Te. ಗಡಚು, ಗಡುಚು; see ಕಡ 2; *cf.* ಕಳೆ 1). P. ps. ಕಡದು, ಕಡೆದು. ಸಮಾನಪಿಣ್ಡಮ್ ಅಹರು ಏಟು ತಲೆಗಡವ ಅನ್ನಬರ ಸನಾಭಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ನುಡಿಯಾದರೂ ಕಡೆಯ ಬಾರದು (Prv.). see ಕಟ್ಟು- s. ಕಟ್ಟು 3.

ಕಡೆ kaḍe. 6. = ಕಡೆ 1. to fall down, to sink (S. Mhr.). P. p. ಕಡ. ಕಾಲು ಜಾರಿ, ಕಡ ಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದನು (B. 2, 31). ಆ ಮನೆಯು ಕಡ ಕೊಣ್ಡು ಬೀಳುವದು (3, 96).

ಕಡೆ kaḍe. = ಕಡೆಯ. a ring, a bracelet (C.; Mhr. ಕಡೀ).

***ಕಡೆಗಳ kaḍegaḷa.** corner of the battle field. ಕಡೆಗಳಕ್ಕೆ ನೂಂಕುವ ಕೆಡಹುವೆನಂಕವ ಕರೆದರೊ ಎನಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮಾಳಿಲ್ಲಾ Bv. 699.

ಕಡೆಚಲು kaḍecalu. turning with a wheel or lathe (My.). [Tu.].

ಕಡೆತ kaḍeta. churning (My.). 2, = ಕಡೆಚಲು. (My.).

ಕಡೆಯ kaḍeya. 1. = ಕಡೆ 2, (ರಂಗವಲಿ Kk. 26). ornamental drawing.

ಕಡೆಯ kaḍeya. 2. = ಕಡೆ 1. ಕೆಲವು ತರದ ನಾಯಿಗಳು ನೀರೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಡೆಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯುತ್ತವೆ (B. 5, 29).

ಕಡೆಯ kaḍeya. = ಕಡೆ. Tbh. of ಕಟಕ. (ಸಿಂಜಿನಿ, ಹಂಸಕ Mr. 344; ಪಾರಿಹಾರ್ಯ, ಕಟಕ Bhn. 22; My.; Bp. 61, 27).

***ಕಡೆಯಾಣಿ kaḍeyāṇi.** great lustre. ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಬಡಿಹಕ್ಕೆ ತನ್ದನ್ನ ಕಡೆಯಾಣಿಯಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಸಲಹು Bv. 251. 2, = ಕಡಾಣಿ.

ಕಡ್ಡ kaḍḍa. 1. boldness; courage; impudence (ದಿಟ್ಟತನ Ct. II, 38).

ಕಡ್ಡ kaḍḍa. 2. (fr. ಕರಡು 1). (= ಕೊಡ್ಡ 2). a clown, a blockhead; an unpolite man (S. Mhr.; Te. ಕಟಿಟ, stubborn, brutish, villainous). ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕಡ್ಡ ಮಾಡು, to make a dolt of one, to spoil him (S. Mhr.). — ಕಡ್ಡಾಗು. to become a dolt, etc. (S. Mhr.).

ಕಡ್ಡ kaḍḍa. 3. a pit-fall to catch elephants (My.; *cf.* ಕಪ್ಪು 2).

ಕಡ್ಡ kaḍḍa. 4. = ಕರಡ q. v., etc. see ಊಟುಕಡ್ಡ, ಬಂಗಡ್ಡ.

***ಕಡ್ಡ kaḍḍa. 5.** envy; enmity. ಅವರಿರ್ವರ್ಗೆಮೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ ಮೂಗುದುಱಿಸಲಾಗದ ಕಡ್ಡಂ Pb. 12, 103 va.

ಕಡ್ಡಣ kaḍḍaṇa. a band of plaited hair. ಮುದವಟ್ಟಿಗೆಯೆ ಕಡ್ಡಣ ಎನೆ ತಾನೆ ಜಡೆಗಟ್ಟು (Kk. 33, o. rs. ಮುದವಟ್ಟಿಗೆಗೆ, ಮುದವಟ್ಟಿಗೆನೆ, ಜಡೆಗಟ್ಟು).

ಕಡ್ಡತನ kaḍḍatana. (fr. ಕಡ್ಡ 1). the state of being bold, etc. (Rām. 2, 2, 43).

ಕಡ್ಡಾಯ kaḍḍāya. (ಕಡ್ಡ 1-ಆಯ? or = ಕಟ್ಟಾಯ s. ಕಟ್ಟು 1). force, compulsion; forcing people to pay the price set upon articles, exaction (My.; Te.; Bp. 27, 52).

ಕಡ್ಡಾಯಗಾಱ kaḍḍāya-gāṟa. an outrageous man (My.).

ಕಡ್ಡಿ kaḍḍi. = ಕರಡಿ 1. (S. Mhr.).

ಕಡ್ಡಿ kaḍḍi. Tbh. of ಕಾಷ್ಠ (Śmd. 370). a small stick, a bit of wood, the fibre or vein of a leaf, a bit of a stem or a haulm, etc.; a small stick used for writing (C.; ಪಲಾಲ G.; Te. ಗಡ್ಡಿ; see Si. 89. 122. 146. 156. 163-165). ಹುಲು ಕಡ್ಡಿ ಮೊದಲಹ ಕಸವು (16, 22). ಕಡ್ಡಿ ತಡೆವುದೆ ಕಡಲಂ? (Bh. 1, 19, 18). ಕಡ್ಡಿ ಕಣ್ಣು ಗನೀರ ತಱುಬುವದು (or ತಡೆಯುವದು) (Prv.). ತೆಂಗಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳಿನ್ದ ಕಸಬೋರಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವರು (B. 2, 42). ಪಂಜರದ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಿದಿರಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳು (ಕ್ಷ್ವೇಡೆ G.). ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡ! ಕೆಡುತ್ತೀರಿ (said as a kind of oath; *cf.* Dp. 34 pallavi). — ಕಡ್ಡಂಚು. -ಅಂಚು. a small coloured line on the border of a cloth (My.). — ಕಡ್ಡಿ ಕಸ. dupl. (C.) — ಕಡ್ಡಿಚಿನ್ತಾಮಣಿಶಕುನ. a book on omens consulted by putting a kaḍḍi between its leaves at random (C.). — ಕಡ್ಡಿಯರಗು. -ಅರಗು. stick lac, lac still attached to the sticks on which it was formed (C.). 2, a stick of sealing wax (My.). [Tu.]

***ಕಡ್ಡು kaḍḍu.** = ಕಡ್ಡ 1. boldness, courage, impudence. -ಕಡ್ಡುವರ್. -ಬರ್. to be arrogant, impudent. ಅನ್ತು ಪೊಱಮಡುವ ರಾತಿ ಕಾಲಾನಲನಂ ಕಣ್ಡು ಕಡ್ಡುವನ್ದ ದೊಡ್ಡರೆಲ್ಲಂ ಮುಸುಱಿ Pb. 3, 61 va.

ಕಡ್ಡೆ kaḍḍe. (fr. ಕಡ್ಡ 1). a bold woman (Abh. P. 12, 60).

ಕಡ್ಯ kaḍye. a multitude (?). see ರಥ-.

ಕಡ್ರ kaḍra. an imitative sound. (Mhr. ಖಡಬಡ, imitation of certain sounds, as of rustling, rattling, etc. = ಗಡಬಡ). —ಕಡ್ರಬಡ್ರ. reit. confused sounds, unintelligible sounds, said of speech (S. Mhr.).

ಕಡ್ಲೆ kaḍle. = ಕಡಲೆ q. v. (C.; ಚಣಕ G.). ಕಡ್ಲೆಯ ಹೊಲ, (B. 3, 22). ಹವಳದ ಹುಟುವು ಕಡ್ಲೇ ಕಾಟಿಷ್ಟು ಇರುವದು (4, 171). ಕಡ್ಲೆಗೆ ಬಾಯಿ ತೆಱದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಆದೀತೇ?—ಕಡ್ಲೆಗೆ ಮುನ್ದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಹಿನ್ದು.—ಕಡ್ಲೆ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಹಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಕಡ್ಲೆಯಿಲ್ಲ.— ಕಡ್ಲೇ ತಿನ್ದು ಕೆಯ್ ತೊಳದ ಹಾಗೆ.— ಕಡ್ಲೇ ಸಂಗಡ ರಾಗಿ ಕೂಡಿ ಹುರಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see *e. g.* ನೆಲಗಡ್ಲೆ, ಶಿವನ ಕಡ್ಲೆ.— ಕಡ್ಲೆಗಂಗಾರ.— ಕಡ್ಲೆಗಂಗಾರನ ಹುಲ್ಲು. a kind of grass, Chloris polystachia Roxb. (Z.). — ಕಡ್ಲೆಪಾಯಸ. sweetened pāyasa made of kaḍle, cocoanut-juice, etc. (My.). — ಕಡ್ಲೆಪುಟಾಣಿ. fried kaḍle, (C.). ಕಡ್ಲೆ ಪುಟಾಣೀ ಸೀರೆ or ಕಡ್ಲೆ ಪುಟಾಣಿಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ (My.). — ಕಡ್ಲೆಬುಡ್ಡೆ. the pod of kaḍle (S. Mhr.) — ಕಡ್ಲೆ ಹೂರಣ. boiled kaḍle mixed with sugar (C.).

ಕಣ್ kaṇ. 1. = ಕಣ್- (ಕಂ-), ಕಣು, ಕಣ್ಣು q. v., ಕನ್ 1-, ಕಮ್ 2-. (Śmd. 58). the eye; an eye or star of a peacock's tail; an eye-like knot in reeds, sticks, etc.; a small hole; an orifice; the small open place between a fingernail and the flesh under it; a mesh (ಚಕ್ಷು, ನೇತ್ರ, ನಯನ, etc. Mr. 316; ನೇತ್ರ, ಅಪ್ಪಕ Nn. 66; ದೃಕ್ 131; ದೃಕ್ಕು Kk. 63; ದೃಷ್ಟಿ Ct. II, 100; T.; M. ಕಣ್, ಕಣ್ಣು; Te. ಕನು, ಕನ್ನು; Tu. ಕಣ್ಣ್). [ಕಾಣನೇಗೆಯ್ದುಂ ತನ್ನದೋಷಮಂ ಕಾಣದನ್ತೆನ್ದುಂ ಕಣ್ಗಳ್ ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆಯಂ Kr. 1, 45; Pb. 1, 47]. before vowels ಕಣ್ಣ್; Gen. ಕಣ್ಣ (Śmd. 162; Nr., Hlā.); dat. ಕಣ್ಗೆ (Śmd. 11. 139); Instr. and Abl. ಕಣ್ಣಿಂ (128. 157); Acc. ಕಣ್ಣಂ (Bp. 54, 70; 59, 11; 61, 4), ಕಣ್ಣ (J. 4, 10); Loc. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ (Hlā.), ಕಣ್ಣಲಿ (Bp. 47, 1); Nom. plural ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81. 116). ಕಣ್ಣಾಲಿ (ತಾರೆ Mr. 513). ಮನದೊಳ್ ದಯವ್ ಇಲ್ಲದವನ ಕಣ್ಣೇಂ? ಪುಣ್ಣೇಂ? (Śmd. 84). ಕಣ್ಣನೀರು (ಅಶ್ರು, ಬಾಷ್ಪ, ರೋದನ, ನಯನಜಲ, ಅಶ್ರ Hlā., Nr.; ಬಾಷ್ಪಜಲ, ಮನ್ಯು Nn. 36). ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ ಎಮ್ಬುದು; ಬಿಳಿಯ ಕಣ್ಣ ಕುದುರೆ

(ಮಲ್ಲಿನಾಕ್ಷ Hlā.). ಕಣ್ಣ ಕಸವಿನ ಓಪಾದಿಯುವನು (ದ್ವೇಷ್ಯ, ಅಕ್ಷಿಗತ); ಕಣ್ಣ ಹಕ್ಕು (ದೂಷಿಕೆ); ಕಣ್ಣ ಹೊಟ್ಟೆ (ನೇತ್ರಚ್ಛದ, ವರ್ತ್ಮನ್); ಕಣ್ಣ ಎವೆ (ಪಕ್ಷ್ಮನ್); ಆನೆಯ ಕಣ್ಣ ಆಲಿ (ಈಷಿಕೆ); ಕಣ್ಣ ಹಾಹೆ, ಕಣ್ಣ ಬೊಮ್ಬೆ (ತಾರಕೆ Nr.). ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಾಟ (Śm. 56). ಕಣ್ಣ ಬೇನೆ (Bp. 18, 66). see *e. g.* ಅರೆಗಣ್, ಕೆಂಗಣ್, ಗುಳ್ಳಿಗಣ್, ಚೆಲ್ಲೆಗಣ್, ಬಗಸೆಗಣ್, ಮೊದಲುಗಣ್, etc.; Abh. P. 13, 60; Rśv. 2, 4. 36; 5, 120 va.; 6, 11 va. & 24 va.; 6, 36; 13, 61; Bh. 1, 5, 8; C. Bp. 11, 11; Rām. 26, 20. 23; J. 3, 5. 17; 15, 9. 14; 28, 17. 18. — ಕಣ್ಕದಡು. the eye to become dim (Śmd. I). — ಕಣ್ಕಪ್ಪು. a black collyrium applied to the eye (My.). — ಕಣ್ಕಮಲ. the eye-lotus (Śmd. 98). — ಕಣ್ಕಾಡಿಗೆ. = ಕಣ್ಕಪ್ಪು. (My.). — ಕಣ್ಕಿಡಿ. a spark of the eye (Abh. P. 6, 137). — ಕಣ್ಕಿಸು. red, fiery colour of the eye (Abh. P. 4, 39). —ಕಣ್ಕಿಸುರು. rheum in the eye (My.).— ಕಣ್ಕುಟಿಗೆ. = ಕಣ್ಜಿಟ್ಟು. (My.). — ಕಣ್ಕುಟಿಲ. crookedness of the eye (Bp. 18, 66). —ಕಣ್ಕುಣಿ. the socket of the eye (My.). — ಕಣ್ಕುಣಿಕೆ. the inner or outer corner of the eye (Bp. 18, 62; My.). — ಕಣ್ಕುಳಿಕೆ = ಕಣ್ಕುಣಿಕೆ. (My.). — ಕಣ್ಕುಟಿ. = ಕಣ್ಕುಣಿ. (My.). [—ಕಣ್ಕೆತ್ತು. to make sign by a movement of the eye. ಜಯಾವತಿ ಕಣ್ಕೆತ್ತಿ ಬಾರಿಸಿದೊಡೆ ಕೆಮ್ಮಗಿರ್ದು ಪೆಱಪೆಱದನೆ ನುಡಿಯಲ್ Vr. 46, 15]. — ಕಣ್ಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಕಂಗಡೆ. the outer corner of the eye (Rśv. 14, 35; Śśv. 2, 40). — ಕಣ್ಗಟ್ಟುಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a stick or club full of knots and joints (Rāghc. 17, 67). — ಕಣ್ಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. the lustre of the eye (Śśv. 3, 15; J. 26, 8). — ಕಣ್ಗಲಿ. -ಕಲಿ. a person who is courageous enough to look (at formidable objects, Abh. P. 5, 78). — ಕಣ್ಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. = ಕಂಗಾಣು, ಕಣುಗಾಣ್, ಕಣ್ಣುಕಾಣ್, ಕಣ್ಣುಗಾಣ್. the eyes to see (Bp. 28, 62; My.). 2, to perceive with the eyes (in opposition to ಮನಗಾಣ್, My.). — ಕಣ್ಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. = ಕಂಗಾಣಿಸು. (My.). [—ಕಣ್ಗಾಪು. -ಕಾಪು. guarding without having a wink. ಎನ್ದಿನ್ತು ನಲ್ಲಳಂ ನೆನೆದು ಕಣ್ಗಾಪನೆ ಕಾದು ಚಿನ್ತಾಸಮುದ್ರಾನ್ತರ ಪರಿವೃತನಾಗಿ Pb. 4, 79 va.]. — ಕಣ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. the fire of the eye (J. 13 11).— ಕಣ್ಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. = ಕಣ್ಕಿಡಿ. an eye-spark (Rśv. 5, 116). [—ಕಣ್ಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಕಣ್ಗೆಡು. ಕೂಡೆ ಕಣ್ಗಿಡೆ ಜಡಿವುಯ್ದನಾ ಖಚರಂ Pb. 7, 33]. — ಕಣ್ಗಿಸುರ್. -ಕಿಸುರ್. disagreeable experience of the eye: a blast from an evil eye (J. 26, 11). — ಕಣ್ಗುಣಿಕೆ. -ಕುಣಿಕೆ. = ಕಣ್ಕುಣಿಕೆ. (My.). — ಕಣ್ಗುಳಿಕೆ. -ಕುಳಿಕೆ. = ಕಣ್ಕುಳಿಕೆ. (My.). — ಕಣ್ಗೆಡಿಸು. = ಕಂಗೆಡಿಸು. (J. 26, 4; My.). ಕಣ್ಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಕಂಗೆಡು. [ಕಟ್ಟದ ಪಟ್ಟಮ ಸರವಿಗೆ ನೆಟ್ಟನೆ ದೊರೆ ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲೆ ದಣ್ಟಂಗೆಣೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟ ಮುದುಪಂಗೆ Pb. 10, 17]; (Rśv. 6, 115 va.; 13, 65; 13, 95 va.; J. 8, 40; 26, 4; My.). — ಕಣ್ಗೆಣ್ಡಮಾಗು. -ಕೆಣ್ಡಮ್ ಆಗು. the eye to become (like) a live coal (J. 13, 36). [—ಕಣ್ಗೆತ್ತು. -ಕೆತ್ತು. = ಕಣ್ಕೆತ್ತು. ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರೆಲ್ಲರುಮಂ ಕಣ್ಗೆತ್ತಿ ಕಳೆದೇಕಾನ್ತದೊಳ್ Pb. 4, 66 va. — ಕಣ್ಗೆಬರ್. = ಕಣ್ಗೆವರ್. ಕನಕ ಕವಚಂ ರಾಜತ್ಕೋದಣ್ಡಮಮರ್ದಿದೊಡೆ ಕಣ್ಗಾದಮೆ ಬರೆ ಬನ್ದು ಮುನ್ದೆ ನಿನ್ದಂ ಹರಿಗಂ Pb. 2, 74]. — ಕಣ್ಗೆವರ್. -ಬರ್. = ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬರ್. to appear. 2, to be pleasant to the eye, to be charming. ಕಣ್ಗೆವನ್ದುದು (ಮನೋಹರಂ Ss.). ಕಣ್ಗೆವನ್ತೆನೆ ಮನೋಹರಂ (Kk. 55, o. r. ಕಣ್ಣೆ-). ಕಣ್ಗೆವನ್ದ ಗಳಗಾಳ (98). ತಡಂಗಲಸಿ ಬೆಳೆದ ದವನದ ಕಣ್ಗೆವನ್ದ ವನದ ನಡುವೆ (Cpr. 7, 92 va.). see Rśv. 6, 11 va.; 13, 63; Śśv. 2, 42 va. —ಕಣ್ಗೆಸರು. -ಕೆಸರು. = ಕಣ್ಗಿಸುರ್. (My.). — ಕಣ್ಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. the outer corner of the eye (J. 5, 60; 6, 18; 18, 21). [— ಕಣ್ಗೊಪ್ಪು. -ಒಪ್ಪು. to be pleasant to the eye. ಕಟದ್ವನ್ದ್ವದಿಂ ದಾನಧಾರಾಸಾರಂ ಕೈಗಣ್ಮೆ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪುವ ಜಯ ಗಜಮುಂ ಲೀಲೆಯಿನ್ದೇಱಿ Ap. 13, 43]. — ಕಣ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to catch the eye: to appear (ದರ್ಶನೀಯ Śmd. Dh.; Abh. P. 12, 24). — ಕಣ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಕಂಗೊಳಿಸು. to cause oneself to catch the eye: to appear; to shine. ಕಣ್ಗೊಳಿಸುಗುಂ (Śmd. 74). ಪಱಿಗಬ್ಬಂಗಳ ನೆಱಿ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿದ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Ct. I, 1). see Abh. P. 3, 38; 16, 90; Bp. 12, 34; Rśv. 5, 45; 13, 64; J. 15, 10; 18, 13; C. Bp. 11, 9. 10. — ಕಣ್ಗೋಲ. -ಕೋಲ. decoration of the eyes by the application of black pigment; the eye that is like a raft (Śśv. 1, 43). — ಕಣ್ಚಕ್ರ. an eye that resembles a wheel (Śśv. 4, 4). — ಕಣ್ಚಲ್ಲ. (Śmd. 78). a smile of the eye (ಸರಸಾಲೋಕನ Ss.). — ಕಣ್ಜಾಡೆ. eye-track: a faint notice (My.). — ಕಣ್ಜಿಟ್ಟು. an imposthume on the lid of the eye (S. Mhr.). — ಕಣ್ಜೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. an eye that resembles a lamp; lustre of the eye (Abh. P. 3, 39). — ಕಣ್ಣ. -ಅ 3. a man who has eyes. see *e. g.* ಒಕ್ಕಣ್ಣ, ಕಿಡಿಗಣ್ಣ, ತಾವರೆಗಣ್ಣ, ಪಣೆಗಣ್ಣ, ಪಲಗಣ್ಣ, ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಮೆಯ್ಗಣ್ಣ. — ಕಣ್ಣಡಿಗ. -ಅಡಿಗ. = ಕಣ್ಣಡಿಯ. who has one eye (of Viṣṇu) in his foot: Śiva (Kk. 4), Paramēśvara (Śs.). see Bp. 54, 44. — ಕಣ್ಣಡಿಯ. -ಅಡಿಯ. = ಕಣ್ಣಡಿಗ. (ಶಿವ Śm. 3). — ಕಣ್ಣನ್ದ. -ಅನ್ದ. N. (Bp. 18, 5. 18). — ಕಣ್ಣನ್ದೊಟಲಿ. -ಅ-ಂ-ತೊಟಲಿ. (Śmd. 205). a turning round of the eyes. — ಕಣ್ಣಪ. -ಅಪ. N. (Bp. 18 sum.; 18, 45. 84). —ಕಣ್ಣಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (Bp. 9, 35; 18, 1; 31, 21; 38, 46. 56). — ಕಣ್ಣಪ್ಪು. -ಅಪ್ಪು. eye-water tears (Bp. 18, 57). — ಕಣ್ಣಱಸು. -ಅಱಸು. to search with the eye. ತೋಱಿಯುದಿಹ ಪೂಜಾರಿಗಳ (= -ಳಂ) ಕಣ್ಣಱಸಿ ನೋಡಲ್ಕೆ (Bp. 26, 29). — ಕಣ್ಣಱಿ. -ಅಱಿ. to know (a person's) eye or the intent of (his) looks [ಸಾರಥಿ ಕಣ್ಣಱಿದೊಯ್ಯನೆ ತೇರಂ ಕೊಸೆಗೊಣ್ಡು ಚಕ್ರಿಯುಂ ಬಿನ್ನವಿಕುಂ Ap. 11, 57]; (Abh. P. 9, 82). ಕಣ್ಣಲರ್. -ಅಲರ್. a flower-like eye (J. 11, 9). — ಕಣ್ಣಲೆ. -ಅಲೆ. 1. to move towards the eye: to appear. ಕಣ್ಣಲದುದು (ಪೊಚ್ಚಱಿಸಿತು, ಪೊಡಕರಿಸಿತು (Śmd. II, o. rs. ಕಣ್ಮಲೆ, ತಣ್ಣಲೆ; Kk. 75). see ಕಣ್ಮಲೆ. — ಕಣ್ಣಲೆ. -ಅಲೆ. 2. shine, lustre (of the sun, Abh. P. 13, 93). — ಕಣ್ಣಳವು. -ಅಳವು. a power or possibility that solely depends on the eye (J. 16, 17). — ಕಣ್ಣಾಗಿರ್. -ಆಗಿ ಇರ್. to have the eye upon, to put one's desire on, to desire (Abh. P. 5, 62). — ಕಣ್ಣಾರ. -ಆರ = ಕಣ್ಣಾರೆ. (J. 25, 62; My.).— ಕಣ್ಣಾರೆ. -ಆರೆ. to the full of one's eye; distinctly, clearly [ಮುಕ್ತಿ ಶ್ರೀರಮಣನ ಪಾದಪೀಠದೊಳ್ ಸುರಸಭೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ನಡೆನೋಡೆ ಮದನಾಕಾರಂ ತಳರ್ದಂ ಸರಸ್ವತೀ ಮಣಿಹಾರಂ Ap. 14, 1]; (C.; J. 11, 2). ಮಿಗೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ (Bp. 4, 13). ಆಗಳು ನಿನ್ನುವಂ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುವೆನು (15, 35). ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಣ್ಡನು (B. 3, 21). ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಣ್ಡರೂ ಪರಾಮ್ಬರಿಸಿ ನೋಡ ಬೇಕು (Prv.). see Abh. P. 9, 82; J. 13, 57; B. 4, 59; 5, 69. 72. [— ಕಣ್ಣಾಱು. -ಆಱು. the eye to satiate. ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ವ ಪಗೆಯುಂ ಕಣ್ಣಾರ್ವಿನಂ ನೋಡಿದಳ್ Pb. 12, 151]. — ಕಣ್ಣಾಲಿ. -ಆಲಿ. the pupil (or ball) of the eye (Abh. P. 13, 54 va.; Bp. 42, 4; 46, 56; 47, 29; J. 7, 58). — ಕಣ್ಣಿಡು. -ಇಡು. to fix the eye (on any thing, C.). ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುವರು (Bp. 25, 24). see Abh. P. 11, 152. — ಕಣ್ಣಿಲಿ. -ಇಲಿ 1. the eyes not being in existence. — ಕಣ್ಣಿಲಿಮೊಗ. who has a face without eyes: a blind man (ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಂ. (Kk. 38; ಅನ್ಧಕ Śs.). — ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಂ. -ಇಲ್ಲದಂ. a blind man (Kk. 38). — ಕಣ್ಣೀರ್. -ನೀರ್. -ರು. (Śmd. 190). eye-water: tears (ಬಾಷ್ಪ Si. 439; C.). ಗಟಗಟನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ (Śmd. 229). ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ (B. 3, 34; 4, 201). ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದನು (4, 74). ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾನೆ (5, 58). ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕು (C.). see Prv. s. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. — ಕಣ್ಣುಬ್ಬು. -ಉಬ್ಬು. an eye-brow (C.; ಭ್ರೂ, ಹುಬ್ಬು Si. 214). — ಕಣ್ಣುರಿ. -ಉರಿ. flame of the eye. ಲಲಾಟದೊಳ್ ಮಿಱುಪ ಕಣ್ಣುರಿಯನ್ತೆ (Śmd. 275). 2, envy (My.; see Prv. s. ಕಾಣು). 3, burning pain of the eye (My.). [—ಕಣ್ಣುಱು. -ಉಱು.

net work of the eye lashes. ತುಱುಗಿದ ಚೆಲ್ವೆಳಸಿ ಬಳಸಿ ನನವನಿತೆಯ ಕಣ್ಣುಱಿಯೆನೆ ನಿಱುಗೊಣ್ಡು Ap. 6, 98. — ಕಣ್ಣುಳ್ಕು. -ಉಳ್ಕು. eyes to shine. ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜಂ ಧರಾಧಿರೂಪದಿಂ ಧರೆಗೆನುತುಮಾ ದೂತಂ ಕಣ್ಣುಳ್ಕೆ ನೋಡಿ ಕುಮಾರನಂ Ap. 14, 44]. — ಕಣ್ಣೆಂಜಲ್. -ಎಂಜಲ್. the impurity or evil (coming) from the eyes (of others), the injury of (inauspicious) looks (V. 9, 74; ದೃಷ್ಟಿದೋಷ Kk. 54; Śm. 63). — ಕಣ್ಣೆಮೆ. -ಎಮೆ. = ಕಣ್ಣೆವೆ. an eyelid (ವರ್ತ್ಮನ್ Hlā.; Abh. P. 1, 107). — ಕಣ್ಣೆವೆ. -ಎವೆ. = ಕಣ್ಣೆಮೆ. an eyelash; an eyelid (ಪಕ್ಷ್ಮನ್, ಅಕ್ಷಿಲೋಮನ್ Nr.; ಚವಲಪ್ಪು Kk. 32, Śm. 70; J. 18, 34; 32, 25). — ಕಣ್ಣೆವೆದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. to open the eyelids (J. 17, 40). — ಕಣ್ಣೊಳವು. a secret as indicated by the eye (J. 30, 35). — ಕಣ್ಣೋಟ. ಕಣ್-ನೋಟ (Śmd. 190). an eye-look. — ಕಣ್ತಿರಿ. the eyes to turn round (Abh. P. 16, 14). — ಕಣ್ತುಮ್ಬು. -ಮ್ಬಾ. so that the eyes become full (C.). ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಕಣ್ತುಮ್ಬಾ ನೀರು ಬನ್ದವು (B. 3, 25). ಕಣ್ತುಮ್ಬ ನೀರು (tears) ತನ್ದು (3, 34). — ಕಣ್ದಣಿ. -ತಣಿ. = ಕಣುದಣಿ. the eye to be satisfied (J. 26, 71). — ಕಣ್ದಣಿವು. -ತಣಿವು. satisfaction obtained by the eye (My.). — ಕಣ್ದೀವು. -ತೀವು. the eye to become full, *i. e.* to be wholly applied to (Grj. 3, 119 va.). — ಕಣ್ದುದಿ. -ತುದಿ. the extremity of the eye, its outer corner. ಕಣ್ದುದಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಗೆರೆ (ಸೋಗೆ Śm. 72, o. r. ಗೞೆ). — ಕಣ್ದುದಿಗೆರೆ. a line (made with black pigment) proceeding from the outer corner of the eye. ಕಣ್ದುದಿಗೆರೆಗಳೊಳ್ ಸೋಗೆ ಎನಿಪ್ಪ ಶಬ್ದಮ್ ಅಕ್ಕುಂ ((Śm. 82, o. rs. ಗೞೆ, ಗರೆ). — ಕಣ್ದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. the eye to be employed to its full extent or scrutinously (V. 5, 22 va.). — ಕಣ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to open the eyes (My.). — ಕಣ್ದೆಱವಿ. = ಕಣ್ದೆಱವು, q. v. (Abh. P. 3, 75 va.). — ಕಣ್ದೆಱವಿಗೆಯ್. to open the eyes; to give lustre (Abh. P. 3, 156); to make visible, to show. — ಕಣ್ದೆಱವು. -ತೆಱವು. (Śmd. 78, o. r. -ವೆ). the act of opening the eyes; the eyes being opened (Bh. 8, 21, 15). — ಕಣ್ದೆಱವು ಮಾಡು. = ಕಣ್ದೆಱವಿಗೆಯ್. (Rām. 1, 16, 31). — ಕಣ್ದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. the eyes to open. 2, to open the eyes. [ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯೆ ಕಣ್ದೆಱೆವಿನೆಗಂ ಕಲ್ತ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ಮೆಱೆದಪ್ಪೆನೆನ್ನ ವಿದ್ದೆಯಂ Pb. 2, 65]. see Śmd. 118. 135; Bp. 38, 8; 47, 59; J. 4, 10; 31, 74. — ಕಣ್ದೊಡವು. -ತೊಡವು. an eye-ornament (Abh. P. 3, 39). ಕಣ್ದೊಱಲ್. -ತೊಱಲ್. to turn round or roll the eyes (Śsv. 3, 48). 2, perplexed, puzzled sight (Cpr. 10, 82). — ಕಣ್ದೊಱಸು. -ತೊಱಸು. turning round or rolling the eyes (J. 25, 38). — ಕಣ್ಬರೆ. a web or film on the eye (My.). [— ಕಣ್ಬಡಿಗ. one who deceives; a cheat. ಇನ್ತು ಕಣ್ಬಡಿಗರಪ್ಪರೆ ಮಾನಸರಪ್ಪರ್ Pb. 8, 76]. — ಕಣ್ಬಡೆ. -ಪಡೆ. to receive sight. [ಮುನ್ದೆ ನಡೆವ ಚಕ್ರರತ್ನ ಪ್ರಭಾಚಕ್ರದೊಳಂ ಆ ಪಡೆ ಕಣ್ಬಡೆದನ್ತೆ ಸೋಪಾನಾನ್ತರದೊಳಿೞಿದು Ap. 13, 50 va.]; (Śsv. 5, 14 va.). — ಕಣ್ಬನಿ. -ಪನಿ. (Śmd. 78). = ಕಮ್ಬನಿ. an eye-drop: a tear. [ಇೞಿವ ಪಿಣಿಲ್ ತೆರಳ್ದೊೞೆವ ಕಣ್ಬನಿ ಮಾಣದೆ ಮೋದೆ Pb. 14, 5]. — ಕಣ್ಬರಿ. -ಪರಿ. the proper manner or decorum of look. ಕಣ್ಬರಿಗಿಡು. -ಕಿಡು. (Abh. P. 2, 53). — ಕಣ್ಬಸ. eye power; the faculty of vision (Cpr. 5, 78). — ಕಣ್ಬಿಡು. to open the eyes; to open them widely (from anger, My.; Bp. 14, 29; 20, 13). — ಕಣ್ಬಿಣ್ದು. ಕಣ್ಮಲರ್ದುದನ್ ಅಱಿ ಕಣ್ಬಿಣ್ದು (Ct. II, 106, o. r. ಕಣ್ಬೆಣ್ದು). — ಕಣ್ಬೀಡು. a resting place for the eye. ಆ ನಾಡು ಪಿರಿಯ ಕಣ್ಬೀಡು (Śmd. 82 Mdb.). — ಕಣ್ಬೆಣ್ದು. faintness of sight, aversion to further seeing (My.). see ಕಣ್ಬಿಣ್ದು. [— ಕಣ್ಬೆಱು. -ಪೆಱು. to get the eye. ಕಣ್ಬೆತ್ತ ಫಲಮನಿನ್ದು ಪೆತ್ತೆನೆನ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಮದೇವನನಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳನ್ತಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡು Vr. 26, 12]. — ಕಣ್ಬೇಟ. (Śmd. 82). sexual pleasure derived from looking (at another). [ಅಲ್ಲಿ ಪಡೆಮೆಚ್ಚೆಗಣ್ಡನ ಗಣ್ಡಗಾಡಿಯಂ ಕಣ್ಡು ಫಣೀನ್ದ್ರನ ಕನ್ನೆ ಮದನಲತೆಯೆಮ್ಬ ನಾಗಕನ್ನೆ ಕಣ್ಬೇಟಂಗೊಣ್ಡು Pb. 4, 15 va.]; (Cpr. 5, 120). ಆ ಕಣ್ಬೇಟದಿಂ ಕಿವಿವೇಟ ವೆಗ್ಗಳಿಸಿ (Bp. 45, 2). ಕಣ್ಬೇಟಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to obtain, etc. (Abh. P. 7, 105 va.). — ಕಣ್ಬೇನೆ. pain in the eyes; soreness of the eyes (C.; Ch. v. 18; Bp. 9, 6). — ಕಣ್ಬೊಣರ್. -ಪೊಣರ್. a pair of eyes; both eyes (Rśv. 8, 82 va.; Śsv. 1, 46). — ಕಣ್ಬೊಲ. -ಪೊಲ. (Śmd. 78). space to which the power of vision extends, sight. [ಅವರ ಗಗನತಳಗಮನದೊಳನ್ದಾದ ಬೆಡಂಗಂ ನೋಡಿದರಾದರದಿಂ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಬೊಲಂಗಳಿವಿನೆಗಂ Ap. 5, 65]; (Abh. P. 7, 105 va.; 9, 41. 76; Śsv. 3, 35 va.). ತಳದೊಳ್ ರುದ್ರಂ ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ಕಣ್ಬೊಲನ್ ಆಗೆ (Śmd. 78 Mdb., o. r. ರುದ್ರನಂ). — ಕಣ್ಬೊಳಪು. -ಪೊಳಪು. lustre of the eye (Abh. P. 10, 80). — ಕಣ್ಬೊಳೆಪು. -ಪೊಳೆಪು. = ಕಣ್ಬೊಳಪು (Cpr. 10, 14). — ಕಣ್ಮರಲ್. -ಕಣ್ಮಲರ್ 2. (Rśv. 11. 85). — ಕಣ್ಮಱೆ. a screen or obstacle for the eye. ತೋಹಿನೊಳ್ ಇರ್ದು, ಅವ ಕಣ್ಮಱೆಯಾದ ಎಲೆಗಳ ಹಱದು (Siṅgirāja 28, 35; My.). 2, the state of being hidden or invisible. ಅವನು ಕಣ್ಮಱೆಯಾದನು (My.). 3, heedlessness (C.). — ಕಣ್ಮಲರ್. 1. the eye to be disgusted with seeing (?). ಕಣ್ಮಲರ್ದುದನ್ ಅಱಿ ಕಣ್ಬಿಣ್ದೆನ್ದು (Ct. II, 106, o. r. ಕಣ್ಬೆಣ್ದು). — ಕಣ್ಮಲರ್. 2. (Ct. II, 98). the eye regarded as a flower; an eye that resembles a flower. [ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮಿ ಕಣ್ಮಲರೊಳ್ ಬನ್ದಿರೆ ನೋಡಿದಂ ಕಲುಷದಿಂ ಗಾಣ್ಡೀವಿ ಗಾಣ್ಡೀವಮಂ Pb. 7, 7]; (Cpr. 2, 79; Abh. P. 1, 118; 6, 49; 9, 111. 117; 10, 81; Rśv. 5, 110; 14, 94; J. 11, 19). — ಕಣ್ಮಲೆ. to flash on the mind, to appear clearly, etc. [ಪೊಂಗುವ ಮಲೆಪರ ಮಲೆಗಳಡಂಗಂ ಕಣ್ಮಲೆವ ಮಣ್ಡಲಂಗಳ್ ಪ್ರತ್ಯನ್ತಂಗಳೆನಲೊಳವೆ Pb. 9, 39]; (Cpr. 4, 71; ಚಿತ್ತಸ್ಫುರಣ Śmd. Dh.). see ಕಣ್ಣಲೆ. — ಕಣ್ಮುಚ್ಚು. to shut the eyes, to sleep. [ಓರ್ವಪಾರ್ವಂ... ಬನ್ದು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಲೆಡೆವೇಡೆ Pb. 3, 31 va.]; (Bp. 3, 18; Bh. 1, 6, 2; J. 7, 45). — ಕಣ್ಮುಟ್ಟು. eye-touch; the state of being within sight (Abh. P. 3, 28; 8, 30 va.). — ಕಣ್ವಚ್ಚು. -ಬಚ್ಚು. (Śmd. 81). = ಕಣ್ಮುಚ್ಚು (?). — ಕಣ್ಸನ್ನೆ. a sign made with the eye. [ಮತ್ತಮಣ್ಣನ ಕಣ್ಸನ್ನೆಗೆ ಮಿಾಱಲಮ್ಮದೆ ಸಮನ್ತಿರ್ದರ್ Pb. 7, 9; 4, 82]; (Bp. 11, 40; My.). — ಕಣ್ಸಯ್ಗೆ. = ಕಣ್ಸನ್ನೆ. (My.) — ಕಣ್ಸವಿ. sweetness or charm for the eye. ಮೆಯಿಸವಿ ಕಣ್ಸವಿಯಪ್ಪ ರೂಪು (Śmd. 83 Mdb.). — ಕಣ್ಸೋಲ್. the eye to be defeated; to be captivated by, or greatly pleased with, to be enamoured with. [ಅನಿತಣ್ಮಿ ಸತ್ತ ನರ ನನ್ದನಂಗೆ ಕಣ್ ಸೋಲ್ತು ಬಗೆಯದಮರೇನ್ದ್ರನಂ Pb. 11, 105]. ಕಣ್ಸೋಲ್ತುದು (ಒಲ್ದು ಪಾಂಗು Ct. II, 26; Abh. P. 4, 10; 5, 54; 16, 39 va.). — ಕಣ್ಸೋಲ. eye-defeat: the state of captivating or charming. [ಕಣ್ಸೋಲದಿಂ ಕೀಚಕಂ ಬನ್ದು Pb. 8, 71]. ಕಣ್ಸೋಲಮನ್ ಅಱಿಯಂ ಪರವೆಣ್ (Śmd. 83; see s. ಪವಣ್ಬರಿ).

ಕಣ್ kaṇ. 2. = ಕಣ 3, etc. — ಕಣ್ಕಣ್. rep. = ಕಣಕಣ (My.). ಕಣ್ಗಣಿಸು. to emit the sound of kaṇ kaṇ (My.).

ಕಣ kaṇa. 1. = ಕಣೆ 1, ಗಣ 2, (ಗಡೆ 1, etc.). a stick (M., Tu. ಕಣೆ, T. ಕಣೈ, a small bamboo branch; a small stick, shaft, hilt, handle; an arrow). — ಕಣಕಾಲ್. -ಕಾಲು. = ಗಣ-. the shinbone (Abh. P. 13, 45; 13, 54 va.; Grj. 10, 60; My.; ಜಂಘೆ, ಪ್ರಸೃತೆ Si. 207; M. ಕಣೆಕಾಲ್, T. ಕಣೈಕ್ಕಾಲ್).

ಕಣ kaṇa. 2. the oblong piece of cloth from which a female's bodice is made (C.; *cf.* Mhr. ಖಣ, a square); [ನೆಳಲ ಪಾಣಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕಣದ ಬಣ್ಣವಣ್ಣಿಗೆಯ ಜವಳಿಗಳನೆ Ap. 4, 34 va.].

ಕಣ kaṇa. 3. = ಕಣ್ 2, ಗಣ್, ಗಣ 1. an imitative sound. (Mhr. ಖಣ). — ಕಣಕಣ. rep. the ringing sound of unbroken,

sound earthen or metal vessels, bells, etc. when struck with the knuckles (C.). 2, the sound of the common tabor or tom-tom (ಹಲಿಗೆ) when struck (S. Mhr.; *cf.* ಕನಕ). — ಕಣಕಣನೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. = ಕಣಕಣಿಸು. (C.). — ಕಣಕಣಾಯಿಸು. = ಕಣಕಣಿಸು. (My.). — ಕಣಕಣಿಸು. to emit the sound of kaṇa kaṇa (My.).

ಕಣ kaṇa. 1. *a grain, a single seed,* as of rice, etc.; broken grain, grits, as of rice or millet [ಧಾನ್ಯಂಗಳಂ ಪದನಱಿದುಡುಗುವ ಕಣಂ ಮಾಡುವೊಕ್ಕುವ Ap. 6, 77 va.]; (ನುಚ್ಚು Hlā., Mr. 372); *a particle, a small bit, a granule; an atom.* 2, *a drop.* 3, *a spark* (ಕಿಡಿಯೇಱಿಗೆ Mr. 47); the facet of a gem. 4, small, minute. see B. 4, 55. 106. 124. 5, = ಕಣೆ, ಮಾಗಧ q. v. — ಕಣತಲೆನುಯ್ಯಿ. a harmless kind of small-pox (S. Mhr.).

ಕಣ kaṇa. 2. = ಕಳ 1. Tbh. of ಖಲ. a threshing floor (J. 15, 6); a field of battle; a misty halo round the moon (S. Mhr.). ಕಣಗಳ ಗುಮ್ಪು (ಖಲಿನಿ, ಖಲ್ಯೆ Si. 403; *cf.* 303). ಕಣದೊಳು ಕಾದಿ ಗೆಲಿದ ಅತಿಬಲರ ಕೆಯ್ಯಾರಿಸುವ ದನಿ (Prll. 3, 5).

ಕಣ kaṇa. 3. Tbh. of ಕ್ಷಣ. see ಅಕ್ಕಣ s. ಅಕ್ 1–.

ಕಣಕ kaṇaka. (fr. ಕಲಿ 2). = ಕಣಿಕ, ಕಣುಕ. dough, especially of wheaten flour (C.; Tu. ಕಲಪು, to mingle; to knead). [ಕಮ್ಬುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಣಕವ ನಾದಿದನ್ತೆ ಕಾಣಿರೇ ಎನ್ನ ಮನ! Bv. 260]. ಕುಟ್ಟಿದ ಕಣಕದನ್ಥ ಪದಾರ್ಥ (B. 4, 82). see Sp. s. ಮೆಕ್ಕೆ. — ಕಣಕ ಕುಟ್ಟುವ ಕಲ್ಲು. a smooth stone on which dough is put and pounded (C.).

ಕಣಕಪ್ಪಡಿ kaṇa-kappaḍi. = ಕಣುಕಪ್ಪಟೆ, ಕಣ್ಕಪ್ಪಟೆ, ಕಣ್ಕಪ್ಪಡೆ, ಕಣ್ಣಕಪ್ಪಡಿ, ಕಣ್ಣುಕಪಟೆ, ಕಣ್ಣುಕಪ್ಪಟ, ಕಣ್ಣುಕಪ್ಪಟೆ. a flittermouse or bat (C.; Te. ಗಬ್ಬಿಡಾಯಿ, -ಯೆ, ಗಬ್ಬಿಲ; M. ಕಡವಾದಿಲ್).

***ಕಣಕು kaṇaku.** an onomatopoeic word signifying the sound of a weapon. ಕಣಕೆನೆ ಚಕ್ರ ತೀವ್ರ ಹತಿಯಿಂ ತಲೆ ಪೋದೊಡೆ Pb. 10, 96; 13, 39.

ಕಣಗಲ kaṇagala. = ಕಣಗಿಲ್, etc. a kind of flower (ಹಯಮಾರ Cb.). ಬಿಳೇಕಣಗಲದ ಗಿಡ (ಕರವೀರ್ರ Cb.). ಕೆಮ್ಪು ಕಣಗಲ (ಕಬರಿ Cb., sic!). 2, a shrub yielding Tapioca, the bitter Cassava plant, Jatropha manihot L. (St. & Pl.).

ಕಣಗಿಲ್ kaṇagil. (Tbh. of ಕರವೀರ?). = ಕಣಗಲ Nr. 1, ಕಣಗಿಲ, ಕಣಗಿಲು, ಕಣಗಿಲೆ q. v., ಕಣಲಿಗೆ, ಕಣಿಗಲ್, ಕಣಿಗಿನು, ಕಣಿಗಿಲ್, ಕಣಿಗಿಲ, ಕಣಿಗಿಲಿ, ಕಣಿಗಿಲೆ, ಕಣೆಗಿಲೆ, ಗಣಿಗಲು, ಗಣಿಗಿಲು, ಗನ್ನೇಱಿ. (My.). ಕಿಸುಗಣಗಿಲ್ (Śmd. 216, o. r. ಗಣಗಿಲೆ).

ಕಣಗಿಲ kaṇagila. = ಕಣಗಿಲ್, etc. (ಶತಪ್ರಾಸ G.).

ಕಣಗಿಲು kaṇagilu. = ಕಣಗಿಲ್, etc. (St. & Pl.). see ಮಗ–.

ಕಣಗಿಲೆ kaṇagile. = ಕಣಗಿಲ್, etc. fragrant oleander, Nerium odorum, the root of which is poisonous and the leaves of which are compared to spears (ಪ್ರತಿಹಾಸ, ಶತಪ್ರಾಸ, ಚಣ್ಡಾತ, ಹಯಮಾರಕ, ಕರವೀರ Nr.; ಕರವೀರ, ಅಶ್ವಮಾರ Mr. 113, o. r. ಕಣಲಿಗೆ; My.; Tu., T., M. ಕಣವೀರ; Te. ಗನ್ನೆರು, ಗನ್ನೇರು, ಗನ್ನೇರು, ಗನ್ನೆನೆ; Mhr. ಕಣೇರ). see ಚೆಂಗಣಗಿಲೆ, ತೊಱೆಗಣಗಿಲೆ.

ಕಣಗು kaṇagu. see ಕೆಮ್ಪುಕಣಗು.

ಕಣಜ kaṇaja. = ಕಡಜ. (My.). a wasp.

ಕಣಜ kaṇaja. (= ಕಲಂಜಿ, ಗಳಗೆ, ಗಳಿಗೆ 1). a corn-bin, *i. e.* a cylindrical structure formed of bamboo-mats for storing grain, placed either in the house or outside (C.; in My. it is, at present, generally constructed of planks or bricks; ಕುಸೂಲ Nr.; ಕಟಿ, ಕಲಿಂಜಕ Nr.; ಧಾನ್ಯಂಗಳ್ ಇಹ ಠಾವು Mr. 195; Mhr. ಕಣಗಾ; Te. ಕಣಜ, ಕಣಂಜ, ಕಣದ, ಕಣೆಜ, ಕಳಂಜ; T. ಕಳಂಜಿಯ); an enclosure for grain, a granary (Rām. 5, 8, 48). ಕಣಜದೊಳ್ ಎಮ್ಮ ಭತ್ತನನ್ ಉಣ್ಡಡೆ (Bp. 24, 84). ಪಡಿಗಳಂ ಕಣಜದೊಳ್ ಅಳೆಯಬೇಕು (53, 12). ಹಿರಿಯ ಕಣಜದ ದವಸಂ (53, 18). ಪಿರಿಯ ಕಣಜವನ್ ಒಡೆದು ಕೊಳುತಂ (24, 26). ಕಣಜಂಗಳಂ ಗಮ್ಭನೆ ಹಿರಿದು, ನೆಲಗಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಸಿ, ಕನಕನವರತ್ನಮಯಶಿವಭವನಮಂ ರಚಿಸಿ (53, 29). ಸುಕರಧಾನ್ಯದ ಕಣಜಗಳ್ (C. Bp. 5, 50). — ಕಣಜದ ಹುೞು. -ಹುೞು. a wasp (My.; ಗನ್ಧೋಲಿ, ವರಟೆ Si. 176; ವೃಶ್ಚಿಕ 405, sic!).

ಕಣಜು kaṇaju. = ಕಣಂಜು. (Śmd. 48). a weight used in weighing coral (My.; Te. ಕಣುಜು, ಕಳಂಜು, a weight of one pagoda and a half, used in weighing coral; T. ಕಟಂಜು, a weight of two and a half pagodas: the 16th part of an ounce; M. ಕಟಂಜು, a drachm, weight of 2 silver fanams, etc.; *cf.* ಕರಿಜು). 2, = ಪಿಂಗಾಕ್ಷ (Mr. 157).

ಕಣಂಜು kaṇañju. = ಕಣಜು. (Śmd. 48).

ಕಣಪ kaṇapa. = ಕಣಯ, ಕಳೆಯ. *a kind of spear or lance.*

ಕಣಬ kaṇaba. a horse with white feet. ಅಡಿ ಬೆಳ್ಪಾಗೆ ಕಣಬನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 276).

ಕಣಬೆ kaṇabe. N. of a species of creeper (ರಾದ್ರಿ Mr. 147; *cf.* ಕಳವೆ 1?).

ಕಣಮೆ kaṇame. = ಕಣವೆ, ಕಣಿಮೆ, ಕಣಿವೆ, (ಕಣ್ಡಿ 1). a narrow pass between two mountains, a hill pass, a gap (My.; Te. ಗಣ್ಡಿ, ಕನಮ, ಕನವೆ, ಕನ್ಮೆ, ಕಲವೆ, ಗನಿಮ; M. ಕಡಪ್ಪು, ಕಡಾಯಿ, ಕಟಿವಾಯಿ, ಕಟಾಯಿ; T. ಕಣವಾಯ್; Tu. ಕಣಿವೆ).

ಕಣಯ kaṇaya. = ಕಣಿ 2, ಕಣೆ 2. the knot which fastens a garment round the loins (ನೀವಿ, ಉಚ್ಚಯ Hlā.).

ಕಣಯ kaṇaya. = ಕಣಪ, etc. [ಕರ್ಣನಂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ಕಣಯ ಕಮ್ಪಣ ಮುಸಲ ಮುಸುಣ್ಡಿ ... ವಿವಿಧಾಯುಧಂಗಳೊಳಿಟ್ಟು Pb. 12, 118 va.]; (Abh. P. 13, 76 va.).

ಕಣಲಿಗೆ kaṇalige. = ಕಣಗಿಲೆ, etc. (ಪದ್ದಳಿ Ct. II, 38; ಪದ್ದಳಿ Kk. 22, o. rs. ಕಣಗಿಲೆ, ಕಣೆಗಿಲಿ). see Rām. 6, 44, 8.

ಕಣವೆ kaṇave. = ಕಣಮೆ, etc. a valley etc. (My.).

ಕಣಸು kaṇasu. = ಕನಸು. seeing, looking, sight. see ಅಲಗಣಸು s. ಅಲ 3, and *cf.* ಕಣಿಸು.

ಕಣಾ kaṇā. doest thou not see? is it not? lo! indeed! ಭೂಭುಜರು ಬರುತಿರ್ದರು, ಕಣಾ, ಕೇಳ್, ಅಜಕುಮಾರ ಕುಮಾರ! (Rām. 26, 17). see 26, 13. 15; Bh. 1, 8, 13. 27. 28; 2, 13, 35; J. 6, 48; 23, 41.

ಕಣಾದ kaṇa-ada. eating atoms or granules. 2, a goldsmith (= ಕಲಾದ). 3, N. of a ṛiṣi, the author of the vaiśeṣika philosophy, a branch of the nyāya. (My.; G.).

ಕಣಿ kaṇi. 1. a tabor or tom-tom (ಹಲಿಗೆ) which when struck, exactly emits the sound of *kaṇa* 3 (S. Mhr.).

ಕಣಿ kaṇi. 2. (= ಕಣಯ, etc.). a knot, a tie (My.; M. ಕಣಿ, a snare, gin). ಕಣಿಯ ಕುಣಿಕಿಲ (of bags that are tied) ಬಣ್ಡಿಯಂ ಬಿಚ್ಚಣಿಸಿ (Bp. 56, 5). [2, a bundle, treasure. ಗುಱು

ಗುಮ್ಮೆನ್ದು ಪಸಿದಿರ್ದು ಬೆದಬೆದ ಬೆನ್ದು ನಿಬರ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ವ ಕಣಿಯೇಂ ಪೇಱಂ Ap. 9, 90].

ಕಣಿ kaṇi. 3. sight, spectacle (Tu., M.); ominous sight: what is seen at the birth of a child (signs in heaven, etc.), or first sight on peculiar days, or significative presents (M.); divination, sooth (ಚಣ್ಡ Śm. 96, o. r. ಚಿಣ್ಡ; Te. ಕನಿ; Te. ಕನು, to see). — ಕಣಿ ಕೇಳು. to ask for a divination (My.). ಕಳ್ಳನ ತಾಯಿಯು ಸಂಗಡ ಕಣೀ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕಣಿ ಹೇೞು. to explain a kaṇi, to divine (My.; M. ಕಣಿ ಚೊಲ್, Te. ಕನಿ ಪೆಟ್ಟು). ಕಣಿ ಮುನ್ತಾದ ಶಕುನಗಳನ್ನು ಹೇೞುವವಳು (ವಿಪ್ರಶ್ನಿಕೆ, ಈಕ್ಷಣಿಕೆ, ದೈವಜ್ಞೆ Si. 188). 2, to deliver a long tedious speech (My.).

ಕಣಿ kaṇi. 4. = ಕಣೆ 3. a heavy wooden roller etc. (S. Mhr.).

ಕಣಿ kaṇi. 5. a stone (ಶಿಲೆ Śm. 96; *cf.* ಕಲ್ 4). [ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಣ ಕಣಿಯ ತನ್ದು ಪೂಜಾವಿಧಾನಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅಷ್ಟತನುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆನ್ಬುದು Cv. 913]. ಕಣಿಯೊ ಪರುಷದ? (Bp. 1, 39). ಎನ್ನ ಪರುಷದ ಕಣಿಯೆ! (36, 2). ಬಳಪದ ಕಣಿ (My.; see Tbh. ಕಡು).

ಕಣಿ kaṇi. 6. a place (ತಾವು Śm. 96; T. ಕಣ್). see ಮುಂ ಕಣಿ.

***ಕಣಿ kaṇi. 7.** a kind of weapon. ಸಿಂಹಾಟಕಮೆಮ್ಬ ಕುನ್ತಮುಂ ಲೋಹವಾಹಿನಿಯೆಮ್ಬ ಸುರಿಗೆಯುಂ ಮನೋವೇಗಮೆಮ್ಬ ಕಣಿಯುಂ ಸೌನನ್ದಕಮೆಮ್ಬ ಬಾಳುಂ Ap. 15, 3 va.

ಕಣಿ kaṇi. 1. an atom, a minute particle; a trifle. ವಿಸಟೆಮ್ಬರಿವ ಶೂಕಲಾಸ್ತ್ರಗಳನಂ ಕಣಿಯಂ ಬಗೆಯದೆ, ಮುಂಕೊಣ್ಡು, ಶಂಕಿಸದೆ ಏಱ (Rśv. 6, 11 va.).

ಕಣಿ kaṇi. 2. = ಗಣಿ, ಗನಿ. Tbh. of ಖನಿ (Śmd. 364). that is dug: a ditch, a basin (see ಪರಿಕಣಿ); a mine, an asylum (ಆಕರ, ಖನಿ, ಗಂಜ Hlā., Mr. 100; ಆಕರ, ಖನಿ Nn. 91; ಗಂಜ 104; C.). ಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಚೂರ್ಣದಿರೂಪಮ್ ಆಗಿಹುದು (ಅಕೃತ Nr.). [—ಕಣಿಯಂ. -ಅಂ. one who is an asylum of etc. ಕಣಿಯಂ ಶೌರ್ಯಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆಡೆಱದ ರಿಪುಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಬಲ್ಕಣಿಯಂ... ಬನ್ದು ಕಣ್ದಂ ಸುರೇನ್ದ್ರಂ Pb. 7, 95; 13, 10; Ap. 3, 15]. ಸೇನೆ ಅಱುಯದ ದಣಿಯು ಕಲ್ಲಿನ ಕಣಿಯು (Dp. 54). see *e. g.* Bp. 22, 62; J. 6, 25; B. 5, 98.

ಕಣಿಕ kaṇika. = ಕಣಕ, etc. dough ಕಪ್ಪಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣಿಕಾ ನಾದಿದ (Prv.).

ಕಣಿಕೆ kaṇike. = ಕಣುಕು. the stalk of the great millet when deprived of its ear, either green or dry (S. Mhr.; Te.: a stick; *cf.* ಕಣ್ಡಿಕೆ 2). ಕಣಿಕೆಯ ಬಣಿವೆ (ಬಣಬೆ G.). ಕಣಿಕೆಯ ಒಟ್ಟಲು (ಮೆದೆ G.). ಎರಡು ಸಿವಡು ಕಣಿಕೆ ತನ್ದು ಚೆಲ್ಲು (B. 2, 19). ಎಮ್ಮೆಗಳು ಹುಲ್ಲನ್ನೂ ಕಣಿಕೆಯನ್ನೂ ತಿನ್ದು ಬದುಕುವವು (5, 22).

ಕಣಿಕೆ kaṇike. *a small particle; an atom; a spark; a drop.* 2, *the plant Premna spinosa or longifolia* Roxb. see ಸಣ್ಣ ಕಡುಕು s. ಕಡುಕು 3.

ಕಣಿಗಲ್ kaṇigal. -ಲು. = ಕಣಗಿಲ್, etc. (My.). a kind of flower ಪ್ರತಿಹಾಸ, ಶತಪ್ರಾಸ, ಚಣ್ಡಾತ, ಹಯಮಾರಕ, ಕರವೀರ ಎನ್ದರೆ ಗನ್ನೇಱಳೆ, ಕಣಿಗಲ ಗಿಡ; ಕೆಲವರು ಇದಱಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ೨ ಶಬ್ದಗಳು ಬಿಳೀ ಕಣಿಗಿಲಿಗೂ ೩ ಶಬ್ದಗಳು ಕೆಮ್ಪು ಕಣಿಗಲಿಗೂ ಪೆಸರೆನ್ದು ಹೇೞುವರು (Si. 140).

ಕಣಿಗಾರ್ತಿ kaṇi-gārti. a female fortune-teller (My., also ಕಣಿಗಾತಿ).

ಕಣಿಗಿನು kaṇiginu. = ಕಣಿಗಲ್, etc. (St. & Pl.).

ಕಣಿಗಿಲ್ kaṇigil. -ಲು. = ಕಣಗಿಲ್, etc. see ಚಂಗಣಿಗಿಲ್, ಚೆಂಗಣಿಗಿಲ್, ದೇವಗಣಿಗಿಲು, ನೀರುಗಣಿಗಿಲ್, ನೆಲಗಣಿಗಿಲ್, ಪೆರ್ಗಣಿಗಿಲ್, ಮುರಗಣಿಗಿಲು.

ಕಣಿಗಿಲ kaṇigila. = ಕಣಿಗಿಲ್, etc. a kind of flower. ಕಣಿಗಿಲದ ಗಿಡ (ಗಣಿಗಿಲು G.).

ಕಣಿಗಿಲಿ kaṇigili. = ಕಣಿಗಿಲ್, etc. (ಪಡ್ಡಳಿ Śm. 27, o. rs. ಕಣಿಗಿಲೆ, ಕಣಿಗಿಲೆ).

ಕಣಿಗಿಲೆ kaṇigile. = ಕಣಗಿಲ್, ಕಣಿಗಿಲಿ q. v., etc. (ಕರವೀರ, ಚಣ್ಡಾತ, ಪಡ್ಡಳಿ G.).

ಕಣಿತಲೆ kaṇitale. the temple of the head (Si. 213, *only* in Si.; Te. ಕಣತ).

ಕಣಿತಿ kaṇiti. a female fortune-teller (ವಿಪ್ರಶ್ನಿಕೆ, ಈಕ್ಷಣಿಕೆ, ದೈವಜ್ಞೆ Nr.; My.).

ಕಣಿಮೆ kaṇime. = ಕಣಿವೆ, etc. a valley (My.).

***ಕಣಿಯ kaṇiya.** a sooth-sayer, fortune teller. ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಈಱಲು ಗಾಳಿ ಭೂತ ಸೋಂಕಿತ್ತೆನ್ದು ಕಣಿಯರ, ಭೇಷಜರ ಬೆಸಗೊಣ್ಡು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ Cv. 399. *cf.* ಕಣಿ.

ಕಣಿಲೆ kaṇile. = ಕಳಿಲೆ, etc. young shoot of bamboo q. v. (Dp. 170, 2).

ಕಣಿವೆ kaṇive. = ಕಣಮೆ, etc. a valley.

ಕಣಿಶ kaṇiśa. *an ear of corn* (ಬೆಳದ ತೆನೆ Mr. 372).

ಕಣಿಸ kaṇisa. proper weight or value (Te.; T. ಕಣಿಜ; R.; *cf.* ಕಣಜು?)

ಕಣಿಸು kaṇisu. = ಕಣ್ಬು, ಕಳಿಸು 3. to appear; to see, to consider (*cf.* ಕಣಸು, ಕಣಿ 3, ಕಾಣ್ 1). see ಅಲಗಣಿಸು s. ಅಲ 3, ಕಡೆಗಣಿಸು s. ಕಡೆ 1.

ಕಣೀಯಂಸ್ kaṇīyaṁs. ಕಣೀಯಸ್. *very small;* young, younger.

ಕಣು kaṇu. = ಕಣ್ 1, etc. the eye, etc. — ಕಣುಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. = ಕಂಗಾಣ್, etc. to see or perceive with the eyes. ಮಿಣ್ಡಿಯ ಗಣ್ಡ ತಾ ದಣ್ಡಿಗೆ ಹೋದರೆ, (ಯಾರೂ) ಹಿಣ್ಡಿಯ ಹಿಡಿಗೆಗೆ ಕೋಣನ ತನ್ದು, ಕಣುಗಣ್ಡು, ಹೊಡದನ್ತೆ (Sp.). — ಕಣುಗುಱುಹು. -ಕುಱುಹು. = ಕಂಗುಱುಹು. a mark for the eye; knowledge acquired by the eye (Rām. 5, 8, 48). — ಕಣುದಣಿ. -ತಣಿ. = ಕಣ್ದಣಿ. the eye to be perfectly satisfied (Bp. 29, 17). — ಕಣುಮಿಂಚು. a flash of the eye (Bp. 40, 4). — ಕಣುಶೂಲೆ. an acute pain in the eye (Bp. 18, 66).

ಕಣುಕ kaṇuka. = ಕಣಕ, etc. dough (My.).

ಕಣುಕಪ್ಪಟೆ kaṇu-kappaṭe. = ಕಣಕಪ್ಪಡಿ, etc. (My.).

ಕಣುಕು kaṇuku. = ಕಣಿಕೆ. the stalk of millet. ಕಣುಕಂ ಹುಲ್ಲನ್ ಇಕ್ಕಲು (Bp. 60, 27).

ಕಣೆ kaṇe. 1. = ಕಣ 1 q. v., etc. a stick; an arrow (ಕೋಲ್, ಸರಳ್, ಅಮ್ಬು Ct. II, 47; ಕೋಲ್, ಸರಲ್, ಪುಙ್ಖ Kk. 40; ಸಾಯಕ 39; ಕೋಲ್, ಪುಣಮ್ಬು, ಸರಲ್ Śm. 43; *cf.* ಗಣೆ, Sk. ಶಣ; Tu. ಕಣೆ, a slender bamboo branch; the quill of a porcupine). ಕಣೆಯ ಹೊದೆ (ಡೊಣೆ, etc. Kk. 40). [ಅರಿವ ನಡುವುಡಿವ ನೇರ್ಗೋಲ್ಪರಿದುರ್ಚುವ ನಟ್ಟು ತೊನೆವ ಕಣೆಗಳ್ಗೆ ಮೊಗನ್ದಿರಿಯದೆ Pb. 10, 74]. ಮದನನ ನಿಡಿಯಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವು ಅಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81). ಮಹರಥರ ಜನನಾಳನ್ತೆ ಅಪ್ಪ ಕಣೆ. (Abh. P. 13, 71). ಕಣೆಯ ಸನ್ಧಾನಂ

(ತುಡುವದು Śm. 92). see ಅಲರ್ಗಣೆ, ಕಮ್ಮಂಗಣೆ, ಕಿಟ್ಟಣೆ, ಕೂರ್ಗಣೆ, ಗಱಿಗಣೆ, ಪೆರ್ಗಣೆ, ಬಲ್ಗಣೆ; J. 7, 61; 12, 20. 27. — ಕಣೆಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain arrows (J. 8, 29; 9, 16). — ಕಣೆದೊಡು. -ತೊಡು. to put the arrow on the bow (Śsv. 4, 19). — ಕಣೆಯೇಱು. -ಏಱು. a wound made with an arrow (Abh. P. 13, 80). — ಕಣೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to become like a stick (Abh. P. 13, 54 va.).

ಕಣೆ kaṇe. 2. = ಕಣಯ, etc. ಸ್ತ್ರೀಯ ಉಡಿಯ ಸೀರೆಯ ಕಣೆ (ಸ್ತ್ರೀಕಟೀವಸ್ತ್ರಬನ್ಧ, ನೀವಿ, ನಿಱಿ Nr.).

ಕಣೆ kaṇe. 3. = ಕಣಿ 4. the heavy wooden roller which stands upright in the stone or wood-mortar of an oil-mill and is turned round by oxen (ಧ್ರುವ, ಯಷ್ಟಿ Mr. 213; My.; M.); a pair of such rollers used for a sugar-mill (My.).

ಕಣೆ kaṇe. = ಕಣ No. 5. *long pepper.* 2, *cummin seed.*

ಕಣೆಗಿಲೆ kaṇegile. = ಕಣಗಿಲ್, etc. ಚೆಂಗಣೆಗಿಲೆ (Śmd. 216, o. r. ಚೆಂಗಣಿಗಿಲ್).

ಕಣೆಯ kaṇeya. a story, a tale (Rām. 6, 53, 54; Mhr., Koṅkaṇi ಕಾಣಿ; H. ಕಹಾನೀ).

ಕಣೆರಿ kaṇeri. a prickly shrub, Zizyphus Oenoplia Mill. (St. & Pl.; Koṅkaṇi ಕಣೇರಿ).

ಕಣ್ಕಪ್ಪಟೆ kaṇ-kappaṭe. = ಕಣಕಪ್ಪಡಿ, etc. a flitter mouse or bat (My.).

ಕಣ್ಕಪ್ಪಡೆ kaṇ-kappaḍe. = ಕಣ್ಕಪ್ಪಟೆ, etc. (B. 3, 27; My.).

ಕಣ್ಚು kaṇcu. 1. = ಕಣಿಸು. to appear, to see. see ಕಡೆಗಣ್ಚು, ಕಿಸುಗಣ್ಚು.

ಕಣ್ಚು kaṇcu. 2. sight, look. see ಕಿಸುಗಣ್ಚು 2.

ಕಣ್ಟ kaṇṭa. 1. Tbh. of ಕಣ್ಠ (Śmd. 338, o. r. ಕುಣ್ಠ = ಕುಣ್ಟ). an iron style used for writing on palm-leaves (C.). 2, the neck of a vessel (C.). ದಣ್ಡಿಗಂಜುವ ಬಣ್ಟನ್ ಒಡಕುಹರವಿಯ ಕಣ್ಟ (Dp. 54). 3, another form of ಕಣ್ಟಕ. see Prv. s. ದಣ್ಟು.

ಕಣ್ಟ kaṇṭa. 2. = ಕರಟ 2. (My.). the shell of cocoanut.

ಕಣ್ಟಕ kaṇṭaka. = ಕಣ್ಟ No. 3, ಕಣ್ಟಿಯ. *a thorn; the point of a needle or pin* (ಮುಳ್ Nn. 39; ಮುಳ್ಳು 81). 2, *the erection of the hair of the body* in thrilling emotions (ಪುಲಕ, ರೋಮಾಂಚನ 39). 3, *a troublesome person, a foe* (ಅರಾತಿ, ಹಗೆ 39). 4, any annoyance or source of vexation; an obstacle, an impediment; sin (ಕಿಲ್ಬಿಷ, ಪಾಪ 39); war (ಆಹವ, ಕಾಳೆಗ 39); danger, peril (J. 9, 31; C.; see ಪ್ರಾಣ-). 5, a hunter (ಲುಬ್ಧಕ, ಬೇಡ 39). ಬನ್ದ ಕಣ್ಟಕವು ನಿವಾರಣವಾಯಿತು (B. 4, 63). see Prv. s. ಮಣ್ಟಪ.

ಕಣ್ಟಕಛೇದ್ಯ kaṇṭaka-chēdya. the cutting of thorns. see ಕೊಚ್ಚು.

ಕಣ್ಟಕದ್ವಾರ kaṇṭaka-dvāra. = ಕಣ್ಟಿಯಬಾರ. (Śmd. 384). an impeding door, etc.

ಕಣ್ಟಕಫಲ kaṇṭaka-phala. *the jack tree, Artocarpus integrifolia* Lin.

ಕಣ್ಟಕಾರಿ kaṇṭa-kāri. = ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ No. 1. (My.; St. & Pl.; Sk.).

ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ kaṇṭa-kārike. *a sort of prickly nightshadc, Solanum jacquini* Willd. 2, ಅಣ್ಟಾಳಗಿಡ (G.).

ಕಣ್ಟಕಿ kaṇṭaki. what is prickly: an awn (ಊಬು Mr. 110). 2, N. of a plant (ತಣ್ಡಸು Mr. 121). 3, N. of another plant (ಕುಟಿಲೆ Mr. 147). 4, a troublesome, vexatious woman (J. 5, 61).

ಕಣ್ಟಕಿಫಲ kaṇṭaki-phala. = ಕಣ್ಟಕಫಲ. the jack tree. see Nr. s. ಹಳಸು.

ಕಣ್ಟಲೆ kaṇṭale. = ಕಣ್ಟಾಳ, ಕಣ್ಟಾಳೆ, ಕಣ್ಟ್ಲೆ. a double bag carried across a beast (C.; Mhr. ಕಣ್ಠಾಳ; Te. ಕಣ್ಟಾಲ, ಕಣ್ಟ್ಲ; T. ಕಣ್ಡಾಳ). see B. 4, 184; 5, 125.

ಕಣ್ಟಳಿಸು kaṇṭaḷisu. to recoil, to shrink (Kāvy. III, 3, 104); to rear, to prance (Rśv. 13, 91; Te. ಕಣ್ಟೆ, ಕಟ್ಟೆರ = ನಾಟ್ಯಭೇದ; Cpr. 2, 42).

ಕಣ್ಟಾಳ kaṇṭāḷa. = ಕಣ್ಟಲೆ, etc. (My.). a double bag carried across a beast.

ಕಣ್ಟಾಳೆ kaṇṭāḷe. = ಕಣ್ಟಾಳ. (My.).

ಕಣ್ಟಿ kaṇṭi. = ಕಟ್ಟಿ. see ನೀರುಗಣ್ಟಿ.

ಕಣ್ಟಿ kaṇṭi. 1. a species of Solanum. 2, the Acacia catechu and other thorny plants. 3, any thorny shrub, a thorny shrubbery (C.; see ಗಿಡಗಣ್ಟಿ). 4, thorny; vexatious, annoying.

ಕಣ್ಟಿ kaṇṭi. 2. Tbh. of ಕಣ್ಠಿ. a gold wire with a golden plate attached, being an ornament for the neck and breast of men (and women, C.).

ಕಣ್ಟಿಕಫಲ kaṇṭika-phala. *the jack tree, Artocarpus integrifolia.*

ಕಣ್ಟಿಕೆ kaṇṭike. = ಕಣ್ಡಿಕೆ 3. (My.). a roll of thread.

ಕಣ್ಟಿಕೆ kaṇṭike. Tbh. of ಕಣ್ಠಿಕೆ (Śmd. 338. 357, where o. r. ಕಣ್ಟಿಗೆ). a single string of pearls.

ಕಣ್ಟಿಗ kaṇṭiga. = ಕಟ್ಟಿ. one who applies etc. see ನೀರುಗಣ್ಟಿಗ.

ಕಣ್ಟಿಗೆ kaṇṭige. see ಕಣ್ಟಿಕೆ.

ಕಣ್ಟಿಯಬಾರ kaṇṭiya-bāra. Tbh. of ಕಣ್ಟಕದ್ವಾರ (Śmd. 384). an impending door.

ಕಣ್ಟಿಸು kaṇṭisu. (Śmd. 273 Mḍb.). to straiten; to distress (Bh. 3, 18, 35; *cf.* ಕಟು 2).

ಕಣ್ಟು kaṇṭu. 1. an offset in the wall of a well; an offset (or set-off) at the foot of a wall; the foot of any vase-shaped vessel; the rim of a vessel; a flight of stairs leading down to the water of a well (My.; *cf.* ಕಟ್ಟು 3, ಕಡೆ 1).

ಕಣ್ಟು kaṇṭu. 2. = ಕನರು No. 1, ಕಮುಟು, ಕಾಟ 3, etc. (My.; *cf.* Sk. ಕಟು). a disagreeable smell.

ಕಣ್ಟ್ರಾಯ kaṇṭrāya. = ಕಣ್ಠೀರಾಯ. (My.). name of a Mysore king.

ಕಣ್ಟ್ಲೆ kaṇṭle. = ಕಣ್ಟಲೆ, etc. (My.). a double bag.

ಕಣ್ಠ kaṇṭha. = ಕಣ್ಟ 1 No. 1 & 2. *the throat, the forepart of the neck* (ಕೊರಳು Nn. 49; ಕನ್ಧರ, ಕೊರಳು 51). 2, the neck (of a vessel). 3, an iron style for writing on palm leaves (ಪತ್ರಿ Mr. 359; the true form is ಕಣ್ಟ). 4, sound, especially guttural sound (ನಾದ, ಧ್ವನಿ 51). 5, the body (ಸಂಹನನ, ದೇಹ 51). 6, proximity (ಸಮೀಪ 51). 7, a shore or bank (ತಟ, ದಡ 51). see Prv. s. ಹುರುಳಿ.

ಕಣ್ಠಗತ kaṇṭha-gata. being at or in the throat; come to the throat, as the breath or soul of a dying person. (My.).

ಕಣ್ಠಗರಲ kaṇṭha-garala. Śiva (My.).

ಕಣ್ಠಪಾಠ kaṇṭha-pāṭha. learning by rote or by heart (My.).

ಕಣ್ಠಭೂಷೆ kaṇṭha-bhūṣe. *a collar or short necklace.*

ಕಣ್ಠಮಾಲೆ kaṇṭha-māle. (Śmd. 386; Kk. 96). a necklace.

ಕಣ್ಠಲಗ್ನ kaṇṭha-lagna. fastened round the throat; embracing. (My.).

ಕಣ್ಠಶೋಷ kaṇṭha-śōṣa. aridness of the fauces; fruitless expostulation, vain talk. (My., also as ಕಣ್ಠಶೋಷಣ).

ಕಣ್ಠಸೂತ್ರ kaṇṭha-sūtra. the cord worn by wives round their neck (My.; Te.); the sacrificial thread (My.).

ಕಣ್ಠಿ kaṇṭhi. = ಕಣ್ಟಿ 2. a collar, a necklace (Sk.). ಮುತ್ತಿನ ಕಣ್ಠಿ (My.; Si. 218). ಹೊಕ್ಕುಳ ತನಕ ಜೋತಾಡುವ ಮುತ್ತಿನ ಕಣ್ಠಿ (ಉರಸೂತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಾಲಮ್ಬಿಕೆ G.). 2, a female who has a throat (J. 6, 22).

ಕಣ್ಠಿಕೆ kaṇṭhike. ಕಣ್ಠಿಕಾ. = ಕಣ್ಟಿಕೆ. *a single string of pearls* (ಏಕಾವಲಿ, ಒನ್ದು ಸರಮ್ ಆಗಿರ್ದ ಹಾರಂ Mr. 338).

ಕಣ್ಠಿತ kaṇṭhita. mourned about; longed for. see ಉತ್ಕಣ್ಠಿತ.

ಕಣ್ಠೀರವ kaṇṭhī-rava. roaring from the throat: *a lion.* 2, an elephant in rut. 3, a pigeon. — ಕಣ್ಠೀರವರಾಯ. N. of a Mysore king. — ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ವರಹ. a pagoda worth ten gold fanams (My.). — ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ಹಣ. a gold fanam (four and two-third Anas, My.). — ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ಹೊನ್ನು. a gold coin that is the half of a kaṇṭhīravarāya's varaha (My.).

ಕಣ್ಠೀರಾಯ kaṇṭhī-rāya. = ಕಣ್ಠೀರವರಾಯ. — ಕಣ್ಠೀರಾಯವರಹ. = ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ವರಹ. (My.; Te., Tu.). — ಕಣ್ಠೀರಾಯ ಹಣ. = ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ಹಣ (My.).

ಕಣ್ಠೀಸರ kaṇṭhī-sara. = ಕಣ್ಠಿ. a necklace (My.; Si. 218).

ಕಣ್ಠೋಷ್ಠ್ಯ kaṇṭha-ōṣṭhya. the vowels ಒ, ಓ and ಔ (Śmd. 66 Cm.; My.).

ಕಣ್ಡ kaṇḍe-a15. 1. = ಕಣ್ಡೆ, ಕಣ್ಡಾಯೆ. didst thou, or doest thou, (not) see? is it not so? (Bp. 38, 6. 7).

ಕಣ್ಡ kaṇḍa. 2. flesh, meat (My.; Te. ಕಣ್ಡ; *cf.* ಕಪ್ಪು 6). ಕಣ್ಡವಂ ತಾಳಿಸೆ (ಚರೂಟ Mr. 217). ಕಣ್ಡದಿಣ್ಡೆ (Abh. P. 14, 7). ಕಣ್ಡದಿಣ್ಡೆಯಂ ತೆಗೆ ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟಿದು (Rśv. 5, 117). ಹಾದಿಯೊಳ್ ಊದಿದನ್ ಒರ್ವಂ, ಬೂದಿ ಕರಂ ಪಾಜಿ, ಕಣ್ಡಮಂ; ಕಣ್ಡಮ್ ಇದೆನ್ದು, ಆದರಿಸಿ, ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಕ್ಕಿಂ, ಮೇದುದು ಅದಂ ಕಾಗೆ (9, 26). see ಮಾಂಸ-. — ಕಣ್ಡವಿಡು. -ಇಡು. to gather flesh, to grow stout (My.; Te. ಕಣ್ಡ ಪೆಟ್ಟು).

ಕಣ್ಡ kaṇḍa. 1. = ಕಣ್ಡ. Tbh. of ಖಣ್ಡ (Śmd. 338). a piece [ವಿನತಾಪುತ್ರನ ವಜ್ರ ತುಣ್ಡ ಹತಿಗಂ ಮೆಯ್ಯಾನ್ತು ಕಣ್ಡಂಗಳುಳ್ಳಿನಮಂಗಂಗಳನೊಡ್ಡಿ ಯೊಡ್ಡಿ Pb. 4, 26; 11 58]. see ಕರ್ಕಣ್ಡ, ಕರ್ಗಣ್ಡ, ಚೌಕಣ್ಡ, ಸಿರಿಕಣ್ಡ. — ಕಣ್ಡ ತುಣ್ಡು. dupl. piecemeal (My.). 2, cutting and breaking off, discarding further talk. ಕಣ್ಡ ತುಣ್ಡು ಮಾತಾಡು, to speak so that further talk or argument becomes futile (an expression especially used in favor of truth, S. Mhr.). — ಕಣ್ಡವಲೆ. -ಬಲೆ. a net composed of different pieces (Bh. 3, 13, 23; Rśv. 5, 114 va.). — ಕಣ್ಡಸಕ್ಕರೆ. sugarcandy (My.).

ಕಣ್ಡ kaṇḍa. 2. = ಕಾಣ್ಡ. a curtain etc. see ಕಣ್ಡಪಟ.

ಕಣ್ಡಗ kaṇḍaga = ಕಣ್ಡಿಗ, ಕಣ್ಡುಗ q. v. a measure of capacity or weight (C.; B. 3, 46. 117; 5, 312).

ಕಣ್ಡಣೆ kaṇḍaṇe. (fr. ಕಡು 1). = ಕಣ್ಡನೆ. final settlement; treaty; capitulation (My.). — ಕಣ್ಡಣೆಪತ್ರ. a paper of settlement (My.). — ಕಣ್ಡಣೆಹಣ. a fixed sum (My.).

ಕಣ್ಡನೆ kaṇḍane. = ಕಣ್ಡಣೆ. (My.).

ಕಣ್ಡಪಟ kaṇḍa-paṭa. Tbh. of ಕಾಣ್ಡಪಟ (Śmd. 356, o. r. ಕಣ್ಡಪಡ). a curtain.

ಕಣ್ಡಪಡ kaṇḍa-paḍa. Tbh. of ಕಾಣ್ಡಪಟ (Śmd. 380, o. r. ಕಣ್ಡಪಟ).

***ಕಣ್ಡರಿಸು kaṇḍarisu.** to engrave to sculpture. ಕಪ್ಪುರ ವಳುಕಿನ್ದಜಂ ಕಡೆದ ಕಣ್ಡರಿಸಂ ವಲಂ Pb. 5, 16; Ap. 11, 116.

ಕಣ್ಡರೆ kaṇḍare. *a principal vessel or artery of the body;* a sinew (ಕೊರಳ ಹೆನ್ನರ Hlā.; ಹೆನ್ನರ Mr. 398).

ಕಣ್ಡಲಿ kaṇḍali. a kind of bill-hook or cleaver (S. Mhr.).

ಕಣ್ಡಾ kaṇḍā. = ಕಣ್ಡ. a piece.—ಕಣ್ಡಾ ತುಣ್ಡು. = ಕಣ್ಡ ತುಣ್ಡು. (My.).

ಕಣ್ಡಿ kaṇḍi. 1. = ಕಿಣ್ಡಿ, ಗಣ್ಡಿ, (ಕಣಮೆ, etc.). a chink; a hole; an opening (My.; M., Tu.; Te. ಗಣ್ಡಿ). [ಒಳ್ಳಿಕಾಮಣಿಗಳ ದೀಪ್ತಿಗಳ್ ಬೆಳಗೆ ಧಾತ್ರಿಯನೊಯ್ಯನೆ ಕಣ್ಡಿಮಾಡಿ ಕಣ್ ತಣಿವಿನ ಮನ್ದು ನಿನ್ದಿಱದ ಕೊಳ್ಗುಳನಂ ನಡೆನೋಟ್ಪಿ Pb. 11, 41]. ಮೂತ್ರದ ಕಣ್ಡಿ, ಶ್ಲೇಷ್ಮದ ಕಣ್ಡಿ (Abhā 2, 71). ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಡಿ (ಚಕ್ರ, ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಣು Si. 276). see Bp. 26, 31; 40, 69; ಅಮ್ಬುಗಣ್ಡಿ, ಕಣ್ಣುಗಣ್ಡಿ, ನಸುಳು ಗಣ್ಡಿ, ಬೆಳಕಣ್ಡಿ, etc.; Prv. s. ಬಣ್ಣ 5. — ಕಣ್ಡಿವಲ್. -ಪಲ್. a tooth that stands somewhat apart (from the other ones, Bp. 51, 54). — ಕಣ್ಡಿಹಲ್ಲು. = ಕಣ್ಡಿವಲ್. (My.).

ಕಣ್ಡಿ kaṇḍi. 2. the capital of Ceylon, Candy (T.; B. 4, 206).

ಕಣ್ಡಿ kaṇḍi. a measure of (capacity and) weight (Si. 327; My. = 20 maunds of 28 lbs.; S. Mhr.; Mhr. ಖಣ್ಡೀ: in Bombay of 20 Bombay maunds, or, for particular substances, 8 maunds; at Poona of 20 Poona maunds; T. ಕಣ್ಡಿ, ಕಣ್ಡಿಲ್, a certain weight, at Madras equal to 500 lbs.; M. ಕಣ್ಡಿ, a weight of 500 lbs.; Te. ಖಣ್ಡಿ, the Indian ton, which for tobacco is 480 pounds for metals and hardware 500, for sugar, dates and soft goods 560; Mg., M. also: a certain timber-measure). see Prvs. s. ಮಣ.

ಕಣ್ಡಿಕೆ kaṇḍike. (fr. ಕಡಿ 4). a piece (ತುಣ್ಡು Kk. 74).

ಕಣ್ಡಿಕೆ kaṇḍike. 2. a stalk or stem (ನಾಲ, ಕಾಣ್ಡ Hlā.; *cf.* ಕಣಿಕೆ).

ಕಣ್ಡಿಕೆ kaṇḍike 3. = ಕಣ್ಟಿಕೆ, ಕಣ್ಡು 2. a ball of thread, a roll of thread on a small stick or straw, which is put into the weaver's shuttle (C.; Te. ಕಣ್ಡೆ; T. ಕಣ್ಡು). ನೂಲು ಕಣ್ಡಿಕೆಯನ್ ಇರಿಸಿ ನೇಯುವ ಕೊಟವಿ (ವೇಮ, ವಾಯದಣ್ಡ Si. 343, sic!). — ಕಣ್ಡಿಕೆಮುಳ್ಳು. the long thorns of certain sticks on which weavers place wet kaṇḍikes to dry (C.).

ಕಣ್ಡಿಗ kaṇḍiga. = ಕಣ್ಡಗ, etc. a measure of capacity or weight. (My.).

ಕಣ್ಡಿತ kaṇḍita. (often written and pronounced ಖಣ್ಡಿತ). (fr. ಕಡಿದು or ಕಡು 1). firmness, positiveness, peremptoriness, strictness, certainty (C.; Te. ಖಣ್ಡಿತ; T. ಕಣ್ಡಿದ; ನಿಶ್ಚಯ G.). ಕಣ್ಡಿತದ ಮನ್ತ್ರಪೂರಿತಹವಿಯನ್ ಆಱುದು ಎಂಜಲಿಪುದೆ ವಾಯಸಂ? (J. 18, 46). — ಕಣ್ಡಿತಮಾತು. a decisive, last word (C.). — ಕಣ್ಡಿತವಾಚೆ. a positive, true speech or word. ಇದುವೇ ಕಣ್ಡಿತವಾಚೆ ಅಹುದು. (Jñs. 42, 12). — ಕಣ್ಡಿತವಾದಿ. one who speaks truly or justly (My.).

ಕಣ್ಡಿಸು kaṇḍisu. to settle, especially the price of a thing (S. Mhr.; Te. ಖಂಡಿಂಚು; T. ಕಣ್ಡಿ). ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಣ್ಡಿಸು, fix the price of this book! (S. Mhr.).

ಕಣ್ಡು kaṇḍu. 1. P. p. of ಕಾಣ್ 1, ಕಾಣು.

ಕಣ್ಡು kaṇḍu. 2. = ಕಣ್ಡಿಕೆ 3. a ball of thread (My., occasionally; T.; see ನೂಲು-).

ಕಣ್ಡು kaṇḍu. *scratching; itching; the itch* (ಖರ್ಜುರ, ಮೆಯ್ಯ ತಿಮಿರು Mr. 384).

ಕಣ್ಡುಕ kaṇḍuka. = ಕನ್ದುಕ, ಕನ್ದುಕ. a ball (Si. 231, *only* Si.).

ಕಣ್ಡುಗ kaṇḍuga. = ಕಣ್ಡಗ, etc. a measure of capacity; twenty kolagas (ಖಾರಿ Nr.; My.; Si. 329; ಶಾಖ Mr. 206; see Mr. s. ಪಾಗ and ಖರ್ವ), from 20 to 32 hērus (a hēru = 128 sēru, S. Mhr.); a weight of from 20 to 28 maunds (a maund = 48 sēru, S. Mhr.). ಅಯ್ದು ಕಣ್ಡುಗಂ (Śmd. 224). ಕಣ್ಡುಗ ಬೀಜದ ಬಿತ್ತುವ ಕೆಯಿ (ಖಾರೀಕ Nr.). ಒನ್ದು ಕಣ್ಡುಗ ಬೀಜವರೀ ನೆಲವು (ಖಾರೀಕ Si. 302). ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಣ್ಡುಗ (ವಾಹ 329). ಕಡ್ಡಿ ಕಣ್ಡುಗ ನೀರು ತಙುಬುವದು. — ಕಣ್ಡುಗ ಉಣ್ಣೋರ ಮನೆಗೆ ಕಡನ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟಾರು? — ಕತ್ತೆಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಡುಗ ಹಾಲಿದ್ದರೇನು? — ಕಣ್ಡುಗ ಹಾಲಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಬೊಟ್ಟು ಹೆಪ್ಪು (Prvs.). see Bp. 9, 21; 23, 37; ಮೂಗಣ್ಡುಗ.

ಕಣ್ಡೂತಿ kaṇḍūti. *scratching; itching; the itch.*

ಕಣ್ಡೂತಿಕರ್ಷಣ kaṇḍūti-karṣaṇa. rubbing or scratching what itches or the itch. see ತುರಿಸು.

ಕಣ್ಡೂಯನ kaṇḍūyana. *scratching; itching; the itch.*

ಕಣ್ಡೂಯಮಾನ kaṇḍūyamāna. scratching. (My.).

ಕಣ್ಡೂಯೆ kaṇḍūye. *scratching; itching; the itch.*

ಕಣ್ಡೂರೆ kaṇḍūre. *the plant Mucuna pruritus* Hook.

ಕಣ್ಡೆಯ kaṇḍeya. 1. (fr. ಕಡಿ 4). a kind of sword (Rām. 3, 6, 41; 5, 3, 61; 6, 13, 6). [ಇಱಿವ ಘಾಯ ಕಣ್ಡೆಯ ಭೇದ ವಿನ್ನೂ ತಿಳಿಯದು! Bv. 701]. ಕಣ್ಡೆಯವನ್ ಉಱೆ ಝುಳುಪಿಸುತ್ತಂ ಮಣ್ಡೆಯಂ ಹೊಡದು (Bp. 27, 55). ಕಣ್ಡೆಯದ ಮೊಳೆ (a point or horn like a sword) ನೆಡೆದ ಖಡ್ಗದ ಹಿಣ್ಡುಗಳ ತೋಱುಸುವೆಂ (Bh. 3, 13, 18).

ಕಣ್ಡೆಯ kaṇḍeya. 2. (fr. ಕಡು 1). greatness, large extent (*cf.* ಕದೆ). ಏವೇಱುವೆನು ಪಾಣ್ಡುವಿನ ಕಣ್ಡೆಯಸಿರಿಯು ಸಡಗರವ? (Bh. 1, 4, 6). ತನಗೆ ಇರದೆ ಕ್ಷಣ್ಡೆಯದ ಸಿರಿ? (1, 8, 60).

ಕಣ್ಡೋಲ kaṇḍōla. a basket for holding grain, made of bamboo or canes; any place in which provisions are kept, a store-room. 2, a camel.

ಕಣ್ಡೋಲವೀಣೆ kaṇḍōla-vīṇe. *a lute of the Cāṇḍālas, a vulgar lute.*

ಕಣ್ಣಕಪ್ಪಡಿ kaṇṇa-kappaḍi. = ಕಣಕಪ್ಪಡಿ, etc. a flitter mouse or bat (C.). 2, the Indian goat-sucker, Caprimulgus indicus (Bd.).

***ಕಣ್ಣಡ kaṇṇaḍa.** a midscreen. ಕಾಯುವೆಪ್ಪು ಕಣ್ಣಡವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲವಾಗಿ Cv. 1354.

ಕಣ್ಣಿ kaṇṇi. a rope, a cord; a neck-rope (ಸನ್ದಾನ, ದಾಮನಿ; ದಾಮನ್ Hlā., Nr.; ಯೋತ್ರ, ಹಗ್ಗ Mr. 371; ದಾಮನಿ Si. 323; Śśv. 3, 23; C.; T.; Tu.: fibre, *cf.* ಕಯಱು). ಉರುಳ್ ಕೋಲ್ ಕಣ್ಣಿ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬನ್ಧನೋಪಕರಣಂಗಳ್ (ವಿತಂಸ Nr.). see ಕಾಲು-, ಕಾಲುಗಣ್ಣಿ, ಬಲ್ಗಣ್ಣಿ. — ಕಣ್ಣಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a net which is drawn together by means of two ropes (Bh. 1, 20, 52; 3, 19, 46).

ಕಣ್ಣಿಲಿ kaṇṇili. one without eyes. see s. ಕಣ್ 1.

ಕಣ್ಣೀರ್ kaṇṇīr. tear. see s. ಕಣ್ 1.

ಕಣ್ಣು kaṇṇu. = ಕಣ್ 1, etc. an eye. (ದೃಕ್, ದೃಷ್ಟಿ, ನೇತ್ರ, ಲೋಚನ, ಚಕ್ಷು, ನಯನ, ಅಮ್ಬಕ, ಈಕ್ಷಣ, ಅಕ್ಷಿ Hlā.; Si. 214. 415; ಲೋಚನ Nn. 5; ನೇತ್ರ 8. 29; ತುಕ್ಲ, ಅಕ್ಷಿ 32; ಅಕ್ಷ, ಅಮ್ಬಕ 37; ವಿಲೋಚನ 51. 65; C.; Bp. 18, 68. 69). ಹೀಲಿಯ ಕಣ್ಣು (ಚನ್ದ್ರಕ, ಮೇಚಕ Hlā.). ಕೆಯರ್ ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದವಱನ್ದ ಅರ್ಥವ ಸೂಚಿಸುಹ (ಸಂಜ್ಞೆ Nr.). ಕಣ್ಣಿನ ಮಧ್ಯ (ತಾರ, ದೃಗುಮಧ್ಯ Nn. 40). ಬಿಳುಪು ಮಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣವಳು (ವಾಮಲೋಚನೆ); ಮೆಳ್ಳಗಣ್ಣನವನು (ವಲಿರ, ಕೇಕರ Nr.). ಕಣ್ಣಂಗೆ (Bp. 18, 67). ಕಣ್ಣಲಿ (18, 71). ಒಳ್ಳೇ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವಳು (ವಾಮಲೋಚನೆ Si. 182). ಕಣ್ಣಿನ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಣ್ಟಿಕ್ಕುವದು (ಭ್ರುಕುಟಿ 74). ಕಣ್ಣಿನ ಸಿಡ್ಲು (ದೂಷಿಕೆ 206). ಕಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡು (ಕನೀನಿಕೆ, ತಾರಕೆ 214). ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ನೀರು (ಅಶ್ರು, etc. 214). ಕಣ್ಣಿನ ಕೂದಲು (ಪಕ್ಷ್ಮನ್ 437). ಕಣ್ಣ ಱೆಪ್ಪೆ (ವರ್ತ್ಮನ್ 437). ರೋಗದಿನ್ದ ಕೊಱತು ನೀರು ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು (ಚುಲ್ಲ, ಕ್ಲಿನ್ನಾಕ್ಷ 202). ನವಲುಗಱಿಯ ಕಣ್ಣು (ಚನ್ದ್ರಕ 177). ಬಣ್ಡಿಯ ಕಣ್ಣು (ಅಧಿಷ್ಠಾನ 438; ಅಕ್ಷ 461). ಬಣ್ಡಿಯ ಕಣ್ಣಿನ ನಡುತೂಬು (ಪಿಣ್ಡಿಕೆ, ನಾಭಿ 276). ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಣು, etc. (ರಥಾಂಗ 276). ಬಣ್ಡಿಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಸೇರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತು, ಲೋಹದ ಬಳೆ (ನೇಮಿ 276). ಬಲೆಯ ಕಣ್ಣು; ಹೊರಸಿನ ಕಣ್ಣು (C.). ಸೂಜಿಯ ಕಣ್ಣು (B. 4, 158). ಹೇವವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಗಜುಗ ಬೆಳದ ಕಣ್ಣು (Dp.54). ಕಣ್ಣಿನಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಮಣ್ಣಿನಷ್ಟು ಆಧಾರವಿಲ್ಲ.— ಕಣ್ಣು ಕೊಣ್ಡು ಹೋದ ದೈವ ಮತೀ ಕೊಟ್ಟಿತು (Prvs.). ಕಣ್ಣಲಿ ನಾನು ಇನ್ನಿನ ತನಕ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 5, 131). ಅತಿವೇಗದಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ತೆಱೆಯುವದು (5, 132). ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ನಮ್ಮ ಬಾರದು (5, 179). — ಕಣ್ಣಂಜಿಕೆ. -ಅಂಜಿಕೆ. fright caused by looks. ಕಣ್ಣಂಜಿಕೆ ತೋರಿಸು, to frighten by one's looks (C.). — ಕಣ್ಣ ತುಮ್ಬು. ಕಣ್ಣ ತುಮ್ಬಾ. = ಕಣ್ತುಮ್ಬು. (C.; B. 3, 81). ಕಣ್ಣ ತುಮ್ಬಾ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡು, to sleep soundly (C.). [—ಕಣ್ಣ ನೀರ್ = ಕಣ್ಣೀರ್. ಘಟೋತ್ಕಚನ ಸಾವಿಂಗೆ ಕರಮಱಲ್ದು ಕಣ್ಣನೀರಂ ಸಿಡಿವನ್ತ ಕಾತ್ಮಜನಂ Pb. 12, 15 va. —ಕಣ್ಣ ಪಾಪೆ. the pupil of the eye. ಸುಭದ್ರೆಯ ರೂಪು ಕಣ್ಣ ಪಾಪೆಯನ್ತೆ ಕಣ್ಣೊಳೆ ತೊಱಲೆ ಕಣ್ಮುಚ್ಚದೆ Pb. 4, 69 va.]. — ಕಣ್ಣ ಮಱೆ. = ಕಣ್ಮಱೆ, q. v. (C.; B. 4, 72). ಕಣ್ಣರಿ. -ಅರಿ. = ಅರಿ 7. (My.). — ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತರು. = ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ತರು. (My.). — ಕಣ್ಣಳತೆ. -ಅಳತೆ. the distance which the eye can see (Rām. 30, 12). — ಕಣ್ಣಾಣೆ. -ಆಣೆ. by my eyes! (a swearing formula, C.). — ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣು. to appear to the eye (C.; B. 4, 65). — ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ತರು. = ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತರು. to bring tears into the eye, to begin to weep (S. Mhr.; B. 4, 201; 5, 156). — ಕಣ್ಣಿಗೆಬರ್. ಕಣ್ಗವರ್. also: to become significant or deserving to be considered, to become worthy of observation or adoration. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಾದು (ಲೋಚನಗೋಚರ, ವನ್ದನ Nn. 87). — ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಱು. to come into view (C.; B. 2, 6; 4, 37. — ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿನವ. -ಕಟ್ಟಿನವ. a juggler (C.). — ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟು. 1. or ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟುವಿದ್ಯೆ. = ಕಣ್ಣುಗಟ್ಟು. juggling; magic (C.). — ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟು. 2. to shut, or blind, or bewitch the eyes; to deceive or impose upon (My.). —ಕಣ್ಣು ಕಾಣ್. -ಕಾಣು. = ಕಣ್ಗಾಣ್. the eye to see. ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೇ? (B. 2, 21). ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (2, 38). ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮಣ್ಣೇನು? ಮಸಿಯೇನು? (Prv.). 2, to see with one's eyes (*cf.* ಮನಗಾಣ್). ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿರಾ! ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿರೆ? (Bp. 58, 33). —ಕಣ್ಣು ಕಿಸಿ. to assume an angry look (C.) — ಕಣ್ಣು ಕಿಸುರು. = ಕಣ್ಕಿಸುರ್. an evil eye (C.) —ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕು. the eye to be dazzled as by the rays of the sun (C.). — ಕಣ್ಣು ಕುಟಿಕೆ. = ಕಣ್ಕುಟಿಕೆ. an impos-

thume on the eyelids (My.). — ಕಣ್ಣು ಕುಣಿಕೆ. = ಕಣ್ಣುಣಿಕೆ. (C.). — ಕಣ್ಣು ಕುದುರು. the socket of the eye (My. occasionally).— ಕಣ್ಣು ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. binding or bewitching the eye (ನೇತ್ರಬನ್ಧ Mr. 226). — ಕಣ್ಣು ಗಣ್ಡೆ. -ಕಣ್ಡೆ. an axle-box. ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಣು ಗಣ್ಡೆ, etc. (ಅಪಸ್ಕರ Si. 276). — ಕಣ್ಣು ಗಾಣು. -ಕಾಣು. = ಕಣ್ಣು ಕಾಣು. (My.; ನೋಡು G.). ಕಣ್ಣು ಗಣ್ಡಸ್ಥ (ಅಪರೋಕ್ಷ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ G.). ಕಣ್ಣು ಗಣ್ಡದ್ದು (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ G.). — ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆ. = ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡು. (S. Mhr.). ಆನೆಯ ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆ (ಇಷೀಕೆ, ಈಷೀಕೆ G.). see ಗುಡ್ಡೆ. — ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡು. = ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆ. an eye-ball; the pupil of the eye (ತಾರಕೆ, ಕನೀನಿಕೆ Si. 214; ತಾರೆ 449; Te. ಕನು–). ಆನೆಯ ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡು (ಈಷೀಕೆ, ಅಕ್ಷಿಕೂಟಕ 270). — ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆ. = ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆ. (My.). — ಕಣ್ಣು ಗೊಮ್ಬೆ. the pupil of the eye (C.). — ಕಣ್ಣು ಚಿಮುಟು. = ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟು. (My.). — ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟು. to press the eye-lids together, as a sign (My.); the pressing together of the eyelids, as a sign (C.). — ಕಣ್ಣು ಚೂಟಿ. the line of sight (S. Mhr.). 2, an expedient or means indicated with the eye (My.). — ಕಣ್ಣು ತುಮ್ಬು. = ಕಣ್ಣ ತುಮ್ಬು. (My.). — ಕಣ್ಣು ನೂಶಿ. Lachrymalis fistula (My.). — ಕಣ್ಣು ನೋವು. pain of the eye (C.). — ಕಣ್ಣು ಪಟ್ಟು. an external application to allay inflammation in the eyes (My.). — ಕಣ್ಣು ಪರೆ. = ಕಣ್ಪರೆ. (C.). — ಕಣ್ಣು ಪಿಚ್ಚು. rheum of the eye (S. Mhr.). — ಕಣ್ಣು ಪಿಸರು. = ಕಣ್ಣು ಪಿಚ್ಚು. (My.). — ಕಣ್ಣು ಪುಟ್ಟಿ. a blind put on the eyes of bullocks when working at the oil-mill (C.). — ಕಣ್ಣು ಬಡಿ. to shut the eyelids, to wink. ಕಣ್ಣು ಬಡಿಯುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ನಿಮಿಷ G.).—ಕಣ್ಣು ಬೀಜ. a certain seed used as an eye-medicine (S. Mhr.).—ಕಣ್ಣು ಬೇನೆ. = ಕಣ್ಣು ನೋವು. (C.). — ಕಣ್ಣು ಬೊಟ್ಟು. a pair of silver-eyes, put over the eyes of village-idols by worshippers (C.). -ಕಣ್ಣು ಮಂಜು. dimness of sight (C.). —ಕಣ್ಣು ಮಣಿ. a stone used to rub inflamed eyes with (My.). — ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚ ಳಿಕೆಯಾಟ. -ಆಟ. = ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೆಯಾಟ. (S. Mhr.). — ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೆಯಾಟ. -ಆಟ. = ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆ. (C.). —ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆ. a kind of blindman's buff (My.). — ಕಣ್ಣು ಮುಟ್ಟ. so that (it) touches the eye (ಕಣ್ಣಾರೆ G.). — ಕಣ್ಣು ಮೆತ್ತು. the state of the eye being sealed up with purulent matter (C.). ಕಣ್ಣು ಮೆತ್ತು ಹಾಕು, the eye to be sealed up by such matter (C.). — ಕಣ್ಣು ರುಪು. -ಉರುಪು. burning of the eye (C.). — ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆ. a sign made with the eye (C.). — ಕಣ್ಣು ಸಿಚ್ಚು. rheum of the eye (S. Mhr.). — ಕಣ್ಣು ಸುಟುವು. a slight view of (C.). — ಕಣ್ಣು ಸೋಗೆ. a line proceeding from the outer corner of the eye. — ಕಣ್ಣು ಸೋಗೆಹಚ್ಚೆಬೊಟ್ಟು. the figure of a crescent tattooed at the outer corner of the eye of women (S. Mhr.). — ಕಣ್ಣು ಹುಬ್ಬು. the eyebrow (My.; Si. 66). — ಕಣ್ಣು ಹೂವು. a white spot on the eye-ball (My.). — ಕಣ್ಣು ಹೋಗು. the eye to lose the power of seeing (My.). ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೋದವು (B. 5, 177). — ಕಣ್ಣೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to lift up the eyes (My.). ಅವನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ (B. 4, 74). ಅವರು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಸಹ ನೋಡ ಬಾರದು (4, 215).— ಕಣ್ಣೆವೆ. -ಎವೆ. see ಕಣ್ಣೆವೆ s. ಕಣ್ 1. ಕಣ್ಣೆವೆ ಬಡಿ ಯದವರು (ಅನಿಮಿಷರು G.). ಕಣ್ಣೆವೆ ಬಡಿಯೋಣ (ಸ್ಪನ್ದ G.). — ಕಣ್ಣೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. the eyes to cause trouble or to pain, as on account of grits in them (C.).

ಕಣ್ಣು ಕಪಟೆ kannu-kapaṭe. = ಕಣಕಪ್ಪಡಿ, etc. (My.). a bat etc.

ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪಟ kannu-kappaṭa. = ಕಣ್ಣು ಕಪಟೆ. (My.).

ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪಟೆ kannu-kappaṭe. = ಕಣ್ಣು ಕಪಟೆ. (My.).

ಕಣ್ಣೆ kanne. = ಕರಣೆ. a clot, a lump, as of jaggery, flesh, curds, etc. (C.).

ಕಣ್ವ kanva. N. of a ṛiṣi. 2, sin, evil. (My.).

ಕತ್- kat. = ಕಲ್ 4. a stone. — ಕತ್ತಾಳೆ. the Barbadoes aloe, Aloe barbadensis Mill. (St. & Pl.; My.; T. ಕಟ್ಟಾಟ್ಟಿ, *i. e.* ಕಲ್-ತಾಟ್ಟಿ; M. ಕಟ್ವಾಟಿ, ಕಟ್ಟಾರ್‌ವಾಟಿ; Te. ಕಲಬನ್ದ, T. ತಾಟ್ಟಿ ವರುಕ್ಕ, aloe). see ಆನೆ–. 2, the small aloe, Aloe litoralis Koen. (My.).

ಕತೆ kata. 1. (Tbh. of ಕೃತ?). cause; reason (ಕಾರಣ Śmd. 20; Grj. 7, 50; Bp. 5, 32; Śsv. 8, 111; Te. ಕತ, ಕತನ). ಸರಸಿಜಾನನೆ, ನಿನ್ನ ಕತದಿಂ ಬದುಕಿದೆನು (Bp. 49, 29). ತನ್ನ ಹೆದ್ದಲೆ ಕಡಿನಡೆದ ಕತದಿನ್ದ (54, 6).

ಕತ kata. 2. = ಕೊತ. an imitative sound. (Mhr. ಖತ). — ಕತಕತಕತ್. the sound produced by boiling water, etc. (S. Mhr.).

ಕತಕ kataka. 1. the clearing nut tree, Strychnos potatorum Lin. (Sk.; ಚಿಲ್ಲು Mr. 141); hypocricy etc. (Cpr. 7, 8).

ಕತಕ kataka. 2. = ಗದಕ. Tbh. of ಕೃತಕ. see ಗನ್ನಗತಕ, ಗಾಹು–.

ಕತಬೆ katabe. recognisance, a writ of agreement, a written bond (C.; Mhr., H. ಕತಬಾ, ಕದಬಾ; Te. ಕದಪಾ, ಕದುಪಾ; B. 5, 268).

ಕತರ್ಚೆ katarce. = ಕದರ್ಚೆ. strife, contention (My.; H.).

ಕತಿ kati. (generally written ಖತಿ). = ಕಾತಿ 1, q. v. anger, wrath, rage (ಕಿನಿಸು Ct. I, 16; T., M. ಕದ, anger, wrath; *cf.* ಕನಿ; ಕಯ್ 6?). ಕತಿ ಮೂಡಿ (Bp. 27, 40). ಕತಿ ಅಂಕುರಿಸಿ (51, 7). ಕತಿ ಮಸಗಿದನು ಕಲಿಕರ್ಣ (Bh. 8, 23, 25). see Prv. s. ಮತಿ; Bh. 2, 10, 23. 25; 3, 18, 34; 4, 2, 56. 59; J. 4, 32; 8, 4; 9, 17; 12, 26. 27. 41; 13, 37. — ಕತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become angry, etc. (Bp. 18, 33; 24, 66; 53, 21; 56, 11; Bh. 8, 23, 25; J. 11, 38). ಕತಿಗೊಣ್ಡು ಶಪಿಸುವಿಕೆ (ಆಕ್ರೋಶನ Si. 387). — ಕತಿಗೋಪ. -ಕೋಪ. a passionate wrath (Si. 69). — ಕತಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ಕತಿಗೊಳ್. (Bp. 32, 57).

ಕತಿಪಯ katipaya. several, some (ಹಲವು ಕೆಲವು Ct. I, 91).

ಕತೆ kate. Tbh. of ಕಥಾ. a story. [ಕತೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ಕತೆಯ ಮೆಯ್ಗೆಡ ಲೀಯದೆ Pb. 1, 11]; (Śmd. 338; My.). see ಒಡಗತೆ, ಮುಂಗತೆ.

ಕತೆಗಾಱ kate-gāṟa. a story-teller (C.).

ಕತ್ತ katta. — ಕತ್ತಗಾಲಿನ ಹಮ್ಬು. -ಕಾಲಿನ–. = ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಗಿಡ No. 2. (My.).

ಕತ್ತರವಾಣಿ kattaravāṇi. a sheet of deceitful water? ಕತ್ತರವಾಣಿ ಯೊಳ್ ಎಱಗುವ ಚಿತ್ತದೆ ಕವಿತಪ್ಪ ಜಲವಿಹಂಗಳ ವೋಲ್ ಎತ್ತಂ ಕವಿತನ್ದು ವು ಭೂಭೃತ್ತನಯಂಗಾಗಿ ಖಚರರ್ ಎಚ್ಚ ಶರಂಗಳ್ (Cpr. 6, 33).

ಕತ್ತರಿ kattari. = ಕತ್ರಿ. Tbh. of ಕರ್ತರಿ. a pair of scissors (Śmd. 345; Ct. II, 99; ಚೇಟಿ ಬಾಲ Ct. I, 76; ಕೃಪಾಣಿ, ಕರ್ತರಿ Si. 345; C.; Te. ಕತ್ತೆರ). see B. 4, 148; 5, 123; ಇಲಿ–, ಎಲೆಗತ್ತರಿ, etc. 2, a beam in a mill by which its kane is turned (ಬವರಿ Mr. 213; My.).— ಕತ್ತರಿ ಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a pickpocket (My.). [–ಕತ್ತರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grip as if catching by a pair of forked implement. ದಿಕ್ಕರಿಯನಿಕ್ಕುವ ವೋಲ್ ನೆಲಕಿಕ್ಕಿ ಪತ್ತಿ ಕತ್ತರಿಗೊಳೆ ಕಾಯ್ದು Pb. 11, 104]. — ಕತ್ತರಿ ಗೋಲು. -ಕೋಲು. = ಕತ್ತರಿ No. 1. (My.). — ಕತ್ತರಿ ಘಟ್ಟಿಸು. to hold or squeeze firmly, as with a pair of scissors (Bh. 2, 2, 97). — ಕತ್ತರಿದಱು. -ತಱು. to cut, as with scissors (J. 20, 50). — ಕತ್ತರಿ ಪಟ್ಟು. a hold or seizure, as with a pair of scissors (My.). — ಕತ್ತರಿ

ಬಾವುಲಿ. an ornament of gold and gems worn (by males and females) near the top of the ear (My.; Te.). — ಕತ್ತರಿಮಳಲು. gravel with sharp corners (Bp. 31, 3). — ಕತ್ತರಿವಾಣಿ. -ಪಾಣಿ. one having a sword in hand (Abh. P. 3, 48).

ಕತ್ತರಿಸು kattarisu. to cut with scissors or with scissor-like things, as teeth (C.; B. 4, 91); to cut in two; to cut; to cut off; to shear (C.; B. 5, 122; Te. ಕತ್ತಿರಿಂಚು); to pick, to pilfer, to steal (My.; Te.). ಕತ್ತರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಛಿನ್ನ, ಛಾತ, ಕೃತ್ತ, etc. Si. 382). ಆಯುಧಗಳಿನ್ದ ಕತ್ತರಿಸ ಕೂಡದ ಕವಚ (ನಿವಾತ 428). ಚಣ್ಡಿಕೆಯ ಕೂದಲನ್ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕತ್ತರಿಸಿ (Bp. 14, 34). (ಕಬ್ಬಂ) ತುಣ್ಡು ತುಣ್ಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ (C. Bp. 11, 11). ಮುಗುಟಿ ಕೂರಪ್ಪಿನಿನ್ದ ಎಚ್ಚು, ಪೋಪ ಅಮ್ಬುನು ತ್ವರಿತದಿಂ ಕತ್ತರಿಸೆ (Rāghc. 17, 71). see Bh. 8, 23, 12; J. 4, 44; 7, 61; 12, 23. 27. 39. 49; 13, 40. 62; 14, 14. 16; 20, 14; 34, 17; Cpr. 6, 63.

ಕತ್ತಲ್ kattal. ಕತ್ತಲು. = ಕತ್ತಲೆ, etc. darkness (C.; ಅನ್ಧ Si. 433). ಕತ್ತಲ ಹಕ್ಕಿ (ಜತುಕೆ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ 175). ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆ ಬಿದ್ದು, ಏನೂ ಕಾಣದ ಹಾಗಾಯಿತು (B. 1, 21). ಕತ್ತಲೇ ಗುದ್ದಾಟ (Prv.). see ಕಾರುಗತ್ತಲು.

ಕತ್ತಲ kattala. = ಕತ್ತಲ್. (S. Mhr.). ಆ ಹೊತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲ ವಿತ್ತು (B. 5, 165). ಕತ್ತಲದ ಕೋಣೆ (5, 205). see ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲ. -ಕತ್ತಲ ಕಟ್ಟು. to stand in the light (S. Mhr.). — ಕತ್ತಲ ಬಿಡು. to stand out of the light (S. Mhr.).

ಕತ್ತಲಿಸು kattalisu. = ಕಟ್ಟಲಿಸು. to become or be dark (Abh. P. 7, 14 va.; 10, 80; 13, 44; Grj. 9, 50; Bhāgavata 10, 18, 6; Abhā. 5, 55; J. 4, 19).

ಕತ್ತಲೆ kattale. = ಕತ್ತಲ್, ಕತ್ತಲ, ಕರ್ತಲೆ, ಕಟ್ಟಲೆ. darkness (ಧ್ವಾನ್ತ, ಅನ್ಧಕಾರ, ತಿಮಿರ, ತಮಸ್, etc. Hlā., Nr., Si. 75; ತಿಮಿರ Nn. 12; ತಮ 26. 43. 85; ಧ್ವಂಗ, ತಿಮಿರ 45; ಅನ್ಧ, ಗಹ್ವರ 109; C.). ಕತ್ತಲೆಯುನುಳ್ಳ ಇರುಳು (ತಮಿಸ್ರೆ, ತಾಮುಸಿ); ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವಿದ ಕತ್ತಲೆ (ಸನ್ತಮಸ); ಹರಿವ ಕತ್ತಲೆ (ಅವತಮಸ Nr.). ಕಾಣಬಾರದ ಬಲಿದ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ (Bp. 42, 31). ತೀವಿದವು ಕತ್ತಲೆಗಳಂ (J. 17, 21). ಎತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಕತ್ತಲೆಗಳ್ ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ಇವೆ (4, 10). see J. 2, 65; 3, 18; 9, 13; 16, 37; 17, 20; 24, 67; 28, 63; 29, 38; C. Bp. 4, 7; B. 1, 27; ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ, ಕಡುಗತ್ತಲೆ, ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ, ಕಿಱುಗತ್ತಲೆ, ಬಲುಗತ್ತಲೆ. ಮಟಿಗತ್ತಲೆ, ನೋಡಗತ್ತಲೆ, ಹಗಲುಗತ್ತಲೆ, ಹೆಗ್ಗತ್ತಲೆ. — ಕತ್ತಲೆಗುದ್ದು. striking (people) with the fist in darkness, N. of a game (My.; Bh. 1, 6, 2). — ಕತ್ತಲೆವಣಿಯ. -ಮಣಿ-ಅ 3. he who is a jewel in darkness: the moon (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44 in two MSS., o. r. ಕಟ್ಟಲೆವಗೆಯ). Tu. also ಕತ್ತ್ಱಲೆ.

ಕತ್ತಳ kattaḷa. slaughter? (H., Mhr. ಕತ್ತಲ, slaughter; general havoc). — ಕತ್ತಳವುನ್ವಳಿಗ. a horse so called (Bp. 59, 40).

ಕತ್ತಳಿಕೆ kattaḷike. (?) ಓರೆಯಿನ್ದಿಡುವ ಅರೆವೊಯ್ಲು (or ಅರಿವೊಯ್ಲು) ಕತ್ತಳಿಕೆ (Cpr. 5, 104).

ಕತ್ತಿ katti. Tbh. of ಕರ್ತ್ರೀ. a knife (excluding a pocket-knife. C.); a razor (C.); a sword (C.; J. 26, 6). (T., Te., Tu.). ಆತಂಗೆ ಕತ್ತಿಯಂ ಮಸೆದಂ (Śmd. 159). ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯೊಬ್ಬ ಕತ್ತಿ (Bp. 34, 33). ಕತ್ತಿಗೆ ಪೊತ್ತಿದ ಜೇನು. — ಬಂಗಾರದ ಕತ್ತಿಯಾದರೆ ರಕ್ತ ಬಾರದೇ? (Prvs.). see Si. 281. 289. 290. 303. 304; Prv. s. ಮತ್ತ. — ಕತ್ತಿ ಕಟ್ಟು. to gird on one's sword; to be hostile, to be opposed to (My.). — ಕತ್ತಿಮತ. a religion established by the sword or by force (My.). — ಕತ್ತಿಮದಿವೆ, the representation of a king at his marriage by a sword as his proxy (My.). — ಕತ್ತಿ ಮಾತು. a mutual declaration of war between two states (My.). — ಕತ್ತಿಮೆಱವಣಿಗೆ. the ceremony of parading a sword or swords from street to street. — ಕತ್ತಿಸಾಧಕ. = ಕತ್ತಿಸಾಧನ. (My.). 2, a man who learns the use of the sword; one skilled in the use of the sword (My.). — ಕತ್ತಿಸಾಧನ. sword exercise (My.).

ಕತ್ತಿಗೆ kattige. Tbh. of ಕರ್ತ್ರಿಕೆ. a weapon. ಕಡಿವ ಕತ್ತಿಗೆ (ಕೃಪಾಣಿ, ಈಲಿ, ಕರ್ತರಿ Hlā.). [ತಱತಱಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಕತ್ತಿಗೆಯುಂ ಬೆರಸು ಪೊಱಮಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಗೆಯೊಬ್ಬುಗ್ರದೇವತೆ ಬೆಸಸು ಬೆಸಸೆನ್ದು ಬೆಸನಂ ಬೇಡೆ Pb. 8, 42 va.]; (Cpr. 5, 36; Abh. P. 13, 78).

ಕತ್ತಿಸು kattisu. to inflame, to light, to kindle (My.).

ಕತ್ತು kattu. 1. the neck; the throat (ಕೊರಲು, ಗೋಣ್ Śm. 71; ಗಳ 97; ಕಣ್ಠ, ಗಳ Si. 213; Bh. 3, 23, 10; My.; T., M. ಕಱುತ್ತು Tu. ಕೆಕ್ಕಿಲ್). see Si. 169. 230; ಹೆಗ್ಗತ್ತು. — ಕತ್ತುಮೂಱು. a neck without any ornament (My.).

ಕತ್ತು kattu. 2. to cause to burn with intensity, to inflame, to kindle (ಶಿಖಿಪಟೂಕರಣ Śm. 97; see ಕೊಳ್ಳಿ); 2, to begin to burn with flame, to kindle (My.; M.; Te. ಕನ್ದು, T. ಕನ್ಱು).

ಕತ್ತು kattu. 3. to cry, to croak, to caw, to bray, etc. (T., R.).

ಕತ್ತು kattu. = ಖತ್. writ; a writing, a letter; a bond (S. Mhr.; Mhr., H. ಖತ). 2, a kind of hand-writing: the letters running into each other (R.; Mhr. ಖತ, a line drawn; ಖರಡ, a scrawl).

ಕತ್ತುಪೆನ kattupena. quarrel? (ಬೆಗಳಂ Śmd. II, o. r. ಜಗಳಂ).

ಕತ್ತುರಿ katturi. = ಕತ್ತೂರಿ, ಕಸ್ತುರಿ. musk. Tbh. of ಕಸ್ತೂರಿ [ಪೊಸಜವ್ವನದ ಮುಪ್ಪುಣ್ಣದನ್ತೆ ಕರ್ಪಂ ಕೈಕೊಣ್ಡು ಕತ್ತುರಿಯಲ್ ಬರೆದನ್ತಪ್ಪ ವಿಕ್ರಾನ್ತ ತುಂಗನ ಮಿಸೆಗಳ್ Pb. 2, 39 va.; Ap. 2, 5; Cv. 117]; (Śmd. 349; Ct. II, 8; ಮೃಗನಾಭಿ Mr. 335, Si. 227; J. 11, 41; My.). see ಗನ್ದ-; ಪುಡಿಗತ್ತುರಿ. — ಕತ್ತುರಿಕಾಮ. a kind of drug and perfume (ವಾಲುಕ Mr. 131). *cf.* ಕಾಮುಕಸ್ತೂರಿ. — ಕತ್ತುರಿಮಿಗ. (Śmd. 82). the musk-deer, Moschus moschiferus. — ಕತ್ತುರಿಯ ಮೃಗ. = ಕತ್ತುರಿಮಿಗ. (J. 3, 2; 28, 43). [—ಕತ್ತುರಿವಣ್. -ಪಣ್. a kind of fruit. ಎಸಳಂ ಮುಟ್ಟಲೊಡಂ ತನ್ನ ಸೌರಭಂಗೆಟ್ಟು ನೆಗಟ್ದ ಕತ್ತುರಿವಣ್ಣಂ ಮಸಿಗಮೆಣೆಯಪ್ಪುದೆನೆ Ap. 11, 121].

ಕತ್ತೂರಿ kattūri. = ಕತ್ತುರಿ. (My.; T.).

ಕತ್ತೃಣ kad-tṛiṇa. *a kind of fragrant grass.*

ಕತ್ತೆ katte. = ಕಟ್ಟೆ. an ass, a donkey (ವಾಲೇಯ, ಚಕ್ರಿವಾನ್, ಖರ, ಗರ್ದಭ, ರಾಸಭ Hlā., Nr., Mr. 185, Si. 324; ಪ್ರಕರ, ಗರ್ದಭ Nn. 45; J. 7, 59; C.; Tu.; T. ಕತ್ತೈ; Te. ಗಾಡಿದೆ). ಕತ್ತೆ ಕಣ್ಣಿಗ ಹೊತ್ತರೆ ಸೆಟ್ಟಿತನ ಮಾಡೀತೇ?—ಕತ್ತೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಹೊತ್ತ ಹಾಗೆ.—ಕತ್ತೆಗೆ ಕುದುರೆ ಸೋದರಮಾವನೇ!—ಕತ್ತೆಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕಸ್ತೂರಿ ಹೊಱುವದೇ! ಕತ್ತೆಗೆ ಯಾಕೆ ಕಾಲುಕಡಗ?—ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ.—ಕತ್ತೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಹಾಱುಗೋಡೆ.—ಕತ್ತೆ ತಿನ್ದೂ ಹಾಱು, ಹೊರಳಿಯೂ ಹಾಱು.—ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲುದೇ ಬತ್ತದ ಸುಗ್ಗಿಯ?—ಕತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಹೇತರೆ ದೊಮ್ಮನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ?—ಕತ್ತೆ ಮೇದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೇವಿಲ್ಲ.—ಕತ್ತೆ ಮೊಸರನ್ನದ ರುಚಿ ಬಲ್ಲದೇ?—ಕತ್ತೆ ಸತ್ತರೆ ಹಾಱುಗೋಡೆ.—ಕತ್ತೇ ಮೇಲೆ ಅತ್ತೆ ಏಱಿದರೆ ಕೊಡೇ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಾವ ಬರಬೇಕು.—ಕತ್ತೆಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಡುಗ ಹಾಲಿದ್ದರೇನು? (Prvs.). ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲುದೆ ಹೊತ್ತ ಕಸ್ತುರಿಯ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). see Prv. s. ಬತ್ತ 1. — ಕತ್ತೆಕಿಱುಬ. the hyaena (C.; Tu. ಕತ್ತೆಕುರ್ಬ;

Te. ಗಾಡಿದೆ ಪುಲಿ). 2, a kind of deer (ಗನ್ಧರ್ವ Si. 170; see ಕತ್ತೆ ಗುಜುವ). — ಕತ್ತೆಕುಜುಬ. = ಕತ್ತೆಕಿಬಬ No. 1. ಕತ್ತೆಕುಜುಬ ಎಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, a class of kuṟubas who sell blankets and grain which they load on donkeys (My.). — ಕತ್ತೆ ಗರ್ಬ. a medicinal plant, Aristolochia bracteata Retz.; the dry plant is sold in the bazaar under the name of ಕಟಿಕರೋಣಿ (Z.). — ಕತ್ತೆಗಿಜುಬ. -ಕಿಜುಬ. the striped hyaena (Gz.; My.). — ಕತ್ತೆ ಗುಜುಬ. -ಕುಜುಬ. = ಕತ್ತೆಕಿಜುಬ No. 2. (R.). — ಕತ್ತೆಗುಜುವ. -ಕುಜುವ. = ಕತ್ತೆಕಿಜುಬ No. 2. (ರಾಮ Nr.). — ಕತ್ತೆಮೊಗ. a donkey's face (J. 16, 20). — ಕತ್ತೇಬಾಲದ ಹುಲ್ಲು. a common grass, Chloris barbata Swartz (Z.; My.).

ಕತ್ಥನ katthana. boasting, praising. see ವಿಕತ್ಥನ.

ಕತ್ಥಾಯ katthāya. a term with an aspirate (Śmd. 23, o. r. ಕಥಾಯ). *cf.* ಕಥ್ಯಯ?

ಕತ್ರಿ katri. = ಕತ್ತರಿ. (My.). a pair of scissors. — ಕತ್ರಿಗಳ್ಳ. = ಕತ್ತರಿಗಳ್ಳ. (My.).

ಕತ್ವ katva. the letter ಕ್ (Śmd. 345. 350).

ಕಥಂ katham. how? in what manner? whence? (My.).

ಕಥಕ kathaka. = ಕಥಿಕ. (My.).

ಕಥನ kathana. *telling, saying, relating; informing; narration;* tale. see ಉದಾಹರಿಸು; Kāvy. III, 3, B, 2. 92; ಸ್ವರೂಪ-; Bp. 13, 1.

ಕಥಾನ್ತರ kathā-antara. the course of a conversation; a story included in another, a subordinate story. (J. 9, 12).

ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ kathā-prasaṅga. connection of speeches or discourse; talking, conversation; the topic of a story; the story itself (S. Mhr.).

ಕಥಾಲಾಪ kathā-ālāpa. speech, conversation; narration. (J. 6, 43; 10, 1; 17, 58).

ಕಥಿಕ kathika. a narrator, a relater, a story-teller. (Bp. 13, 1; My.).

ಕಥಿಯಿಸು kathiyisu. = ಕಥಿಸು. to tell etc. (Ṛsv. 1, 106).

ಕಥಿಸು kathisu. to tell, to relate (Bp. 13, 1; My.).

ಕಥೆ kathe. = ಕತೆ. a speech; *a tale, a story.* ಎಲೆ, ಕನ್ನಡಿ ಕಲಸಮ, ಕಥೆಯ ಕೇಳ್! (Śmd. 155). ಕಥೆ ಕೇಳಿದರೆ ವ್ಯಥೆ ಹೋಗುವದೇ?—ಕಥೆಗೊನ್ದು ಕಾಲುಣ್ಟೇ? (Prvs.). ಕಥೆ ಮಾಡು, ಕಥೆ ಸಾಗಿಸು (B. 5, 135), ಕಥೆ ಹೇಟು, to relate a story (C.). ಕಥೆಯ ಮಾಡುವ ಗೋಸಾವಿ (ಚಾರಣ G.). see Prv. s. ಮಥನಕಾಲ.

ಕಥ್ಯಯ kathyaya. (ಪಂಕ್ತಿ Kk. 57, o. r. ಕಥ್ಯೆಯ; *cf.* ಕತ್ಥಾಯ?).

ಕದ್- kad. = ಕನ್ 2-, ಕಬ್ 1-, ಕಮ್ 1-, ಕ 1-, (ಕರೆ 7, etc.). blackness. — ಕದ್ದಾಟು. -ತಾಟು. a tree with a very dark bark, Xanthochymus pictorius (ತಮಾಲ, ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ. ತಾಪಿಚ್ಛ Nr.). — ಕದ್ದಾಟಿ. -ತಾಟಿ. = ಕದ್ದಾಟು. (ತಮಾಲ G.).

ಕದ್ kad. a particle of interrogation which as former part of a compound means "bad".

ಕದ kada. 1. = ಕದವು, ಕದಹು. the leaf of a door (ಅರರಿ, ಕವಾಟ Mr. 191); a door (C.). (T. ಕದವ, ಕದವು, ಕಾಪ್ಪು; M. ಕದಗು, ಕಯುವು; Te. ಗವನಿ, ಗವುನಿ; T. ಕವುನಿ, a city gate; *cf.* ಕದೆ, ಕಾಯ್ 1?). ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯುವ ಕದ (ಕವಾಟ, ಅರರ Si. 112, see also 110). see ಅಮಳ್ದ, ಪೊಂಗದ, ಮನೆಗದ; Bp. 24, 54; 42, 29; 43, 46. 47. 48. 49. ಬಾಕಲಗಳನ್ನೂ ಕದಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದರು (B. 5, 140). ಮನೇ ತಿಮ್ಪುವವಗೆ ಕದ ಹಪ್ಪಳಸಣ್ಣಿಗೆ. — ಕದಾ ತಿಮ್ಪುವನಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಈಡೆ? (Prvs.). ಕದಕಟ್ಟು. dupl. (S. Mhr.).

ಕದ kada. 2. = ಗದ. (M. ಕಟ್, to shake, shiver). 2, = ಕಲ3, etc., an imitative sound: ha! ha! ha! (in laughing; Mhr. ಖದ). -ಕದಕದಿಸಿ ನಗು. to laugh with a chuckling sound or loudly (Śāstrasāra in W. v. 1319). — ಕದಕದಿಸು. rep. to shake, to move; to be agitated or commoted (ಸಂಚಲತ್ವ Śmd. Dh.). — ಕದಕ್ಕದಿಸು. = ಕದಕದಿಸು. [ಪೊದಟ್ದ ಕಬರೀ ಭರಂ ಪರೆದು ಪರ್ವೆ ತುಂಗಸ್ತನಂ ಕದಕ್ಕದಿಸೆ ಕಣ್ಮಲರ್ ಪೊಳೆಯೆ Ap. 12, 14]; (Cpr. 10, 11; Abh. P. 12, 27; C. Bp. 6, 13; Ṛsv. 5, 110; 7, 170; Śsv. 2, 37). — ಕದಬದಿಸು. = ಕದಕದಿಸು. (Rām. 6, 51, 14).

ಕದಂ kadaṁ. pace (Mhr., H. ಖನ್ದಾ, high-mettled, as a horse; fiery, wild; etc.). — ಕದಂ ನಡಿಸು. to make walk fast, as a horse, etc. (My.).

ಕದಕ kadaka. a thievish, deceitful man. see ಅನ್ನಗದಕ, ಕೆಯ್ಗುದಕ.

ಕದಕ kadaka. *an awning; a canopy.*

ಕದಕತನ kadakatana. thievishness. see ಕೆಯ್ಗುದಕತನ.

ಕದಡಿಸು kadaḍisu. = ಕದರಿಸು, ಕದಲಿಸು. to cause to become turbid, etc. (My.).

ಕದಡು kadaḍu. 1. = ಕದರ್, ಕದರು 1, ಕದಲು 1, ಕಲಡು. to be shaken, agitated, stirred, perturbed, put into confusion, or troubled; to become turbid, foul, muddy, impure, or dim (ಕಲುಷ Śmd. Dh.; My.; T. ಕಲು ಮು, to be confused). [ಮುಗಿಲಿನ್ದೆಜಗುವ ಮುಟಿ ಕದಡಿ ಬರ್ಪತೊಱೆ Ap. 6, 62; Pb. 4, 62]. ಕದಡಿದ ಉದಕ (ಕಲುಷ, ಅನಚ್ಛ, ಆವಿಲ); ಕದಡಿದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see ಕಣ್ಕದಡು, ಮನಂಗದಡು; Bp. 20, 17; 24, 19; 25, 33; 28, 55; 37, 39; 58, 62; J. 13, 47; Si. 83. 86. 454. 2, to stir (v. t.), etc. ಇದೆ ದನ್ತಿ ಕದಡಿದ ಕೊಳಂ (J. 28, 44).

ಕದಡು kadaḍu. 2. = ಕದರು 2, ಕದಲು 2. the state of being turbid, etc.; sediment, mud, etc. [ಸಾನ್ದ್ರನ ಸೌಸವದ ಕುಂಕುಮದ ಕತ್ತುರಿಯ ಕದಡಂ ಕದಡಿ Pb. 5, 60 va.; Ap. 11, 148]; (J. 30, 8; Abhā. 1, 53). 2, commotion, tumult; perturbation, trouble (Bp. 40, 65; Bh. 1, 8, 1. 2; 8, 27, 36). see ಸಾಸಿವೆ ಗದಡು.—ಕದಡೇಟ್. -ಏಟ್. to become turbid (Śsv. 4, 18).

ಕದಡಿ kadaḍi. = ಕರಡಿ 1. a bear. (Bh. 3, 13, 16).

ಕದಧ್ವ kad-adhva. *a bad road.*

ಕದನ kadana. *destroying, killing.* 2, war, fight (ಕಾಳೆಗ Nn. 78, o. r. ಜಗಳ; ಕಾಳೆಗ 96; My.). see Bh. 1, 8, 6. 10; J. 11, 14; 13, 2. 57; 21, 66. — ಕದನಗಲಿ. -ಕಲಿ. a hero in battle (Bh. 4, 2, 63).

ಕದನ್ನ kad-anna. bad rice or food (C.; B. 5, 76).

ಕದಪು kadapu. = ಕದಮ್ಪು (Śmd. 48). the cheek (ಕೆಕ್ಕೆ, ಕೆನ್ನೆ, ಗಲ Śm. 71; ಕಟೆ, ಗಣ್ಡ, ಗಣ್ಡಸ್ಥಳ Nn. 141; T. ಕದುಪ್ಪು, ಕವುಳ್, ಕನ್ನ; M. ಕವಿಳ್, ಕನ್ನ; Te. ಚಮ್ಪ, ಚೆಮ್ಪ; *cf.* Sk. ಕನ್ದಲ). [ಅಲಕಂ ಮನ್ದಾರ ಶೂನ್ಯಂ ಕದಪು ಮಕರಿಕಾ ಪತ್ರ ಶೂನ್ಯಂ Ap. 3, 13]. see Bp. 4, 23; 47, 58; J. 2, 48; 10, 50; 11, 25; 30, 2; ನುಣ್ಗದಪು.

ಕದಮ್ಪು kadampu. = ಕದಪು. the cheek [ಅಗಳಾ ಕುಮ್ಭಸನ್ಭವಂ ಪರಾಕ್ರಮು ಧವಳನ ಪರಾಕ್ರಮುಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕದಮ್ಪಂ ಕರ್ಚಿ ದ್ರುಪದನಂ

ತನ್ನ ಮುಂಚದ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿವೇೞ್ದು Pb. 2, 62 va.]; (Cpr. 3, 51; Śmd. 48). ಅರ್ತ ಕದಮ್ಬು (286). see ತೆಳ್ಳದಮ್ಬು.

ಕದಮ್ಬ kadamba. = ಕಡಮ್ಬ, etc., ಕರಮ್ಬ 1. *the tree Nauclea cadamba.* 2, *a mass, a multitude* (see ಕದೆ). 3, mustard seed. 4, turmeric. 5, boiled rice mixed with various ingredients (My.).

ಕದಮ್ಬಕ kadambaka. *the mustard seed plant, Sinapis dichotoma.* 2, *a mass, a multitude.* 3, = ಕರಮ್ಬಕ q. v. (ದಧಿಯಾಮ್ಬ್ರದುಗ್ಧಾದಿ ಯಲಿ ವಡೆಗಳಂ ಕಲಸಲ್ ಆದು Mr. 219).

ಕದಮ್ಬದ್ರುಮ kadamba-druma. = ಕದಮ್ಬ No. 1. (ಕಡವ Śm. 25).

ಕದರ್ kadar. = ಕದಡು 1, etc. to become turbid etc. P. p. ಕದರ್ದು (J. 11, 25).

ಕದರ kadara. *a white sort of Mimosa* (ಬಿಳೀ ಕಾಚಿನ ಗಿಡ G.).

ಕದರಿಸು kadarisu. = ಕದಡಿಸು, etc. to cause to become turbid. (My.).

ಕದರು kadaru. 1. = ಕದರ್. P. p. ಕದರಿ (My.).

ಕದರು kadaru. 2. = ಕದಡು 2, etc. (My.).

ಕದರು kadaru. 3. ಕದರ್. = ಕದಿರ್, ಕದುರು. a spindle of metal or wood (C.; Te.). 2, lustre. — ಕದರ ಕಸ. a perennial plant, Tortula aspera L. (Priva leptostachya Juss.; Z.). — ಕದರ ಗಿಣಿ. the sun-bird (Pr.). — ಕದರುಮಲ್ಲಿಗೆ. a scandent shrub wild and cultivated, Jasminum auriculatum Vahl. (Z.).

ಕದರ್ಚೆ kadarce. = ಕತರ್ಚೆ. strife, contention. (My.).

ಕದರ್ಥನ kad-arthana. tormenting, troubling; estimating lightly, dispising, disdaining. see ಕೆಣಕು.

ಕದರ್ಯ kad-arya. *mean; miserly, stingy.*

ಕದಲಿ kadali. *the plantain tree or banana, Musa sapientum* (ಮೋಚ, ಬಾಳೆ Nn. 20). 2, *a flag carried by an elephant,* a flag, a banner (ಪತಾಕೆ Nn. 43). 3, *a kind of deer.* 4, the tree Alstonia sholaris (ಏಳೆಲೆವಾಳೆ 43). 5, N. of another tree (ಭೂಜ, ವೃಕ್ಷ 43). 6, Śiva (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ 43). 7, the sky (ಗಗನ, ಆಕಾಶ 43). 8, an elephant (ಸಾಮಜ, ಆನೆ 43). 9, a seller of roots (ಮೂಲಿಗ, ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಮಾಱುವವನು 43). 10, darkness (ತಮ, ಕತ್ತಲೆ 43). 11, the middle or interior of a wood (ವನಾನ್ತರ, ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯ 43).

ಕದಲಿಕೆ kadalike. motion, agitation, etc. (My.).

ಕದಲಿಕೆ kadalike. = ಕದಲಿ No. 2. a flag (Abh. P. 13, 75).

ಕದಲಿಸು kadalisu. = ಕದಡಿಸು, etc. to cause to move, to cause to shake (My.; Te. ಕದಲಿಂಚು, ಕದಿಲಿಂಚು); to cause to become turbid (My.). ಕದಲಿಸಲ್ ಪಟ್ಟನ್ಥಾದು (ವೇಲ್ಲಿತ, ಪ್ರೇಂಖಿತ, ಚಲಿತ, ಆಕಮ್ಪಿತ, etc. Si. 377).

ಕದಲು kadalu. 1. = ಕದಡು 1, etc. to move (v. i.), etc. (J. 13, 47; My.; Tu.; T.; Te. ಕದಲು, ಕದುಲು). ಕದಲುವದು (ಸ್ಫುರಣ, ಸ್ಫುರಣ Si. 389). — ಕದಲಾಡಿಸುವಿಕೆ. -ಆಡಿಸುವಿಕೆ. causing to move about (v. i., Si. 391). — ಕದಲಾಡು. -ಆಡು. to move about, to be unsteady, to shake, etc. ಕದಲಾಡುವನ್ಥಾ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅಶ್ವತ್ಥದಲಾದಿಗಳು (ಚಲನ, ಕಮ್ಪನ, ಕಮ್ಪ Si. 373). ಕದಲಾಡುತ್ತಿರುವನ್ಥಾ ಚಂಚಲವಾದದು (ಚಲ, ಲೋಲ, ಚಂಚಲ, ತರಲ, etc. 373).

ಕದಲು kadalu. 2. = ಕದಡು 2, etc. sediment, etc. (My.).

ಕದಲೆ kadale. (fr. ಕದೆ). = ಕದಳಿ. a mass, a multitude (ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ದೊಮ್ಡಳಿ, ಗಡಣ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ತಿಣ್ತಿಣಿ, ಹೊರಳಿ, etc., ಸಮೂಹ Ss.).

ಕದವು kadavu. = ಕದ 1, etc. a door (ಅರರ, ಕವಾಟ Hlā., Nr.; My.). ಶಿವಪುರದ ಕದವುಗಳು (Bp. 9, 15).

ಕದಹು kadahu. = ಕದವು, etc. a door. see Bp. 16, 5; 28, 49. 50; 43, 50; 44, 18; 47, 24; ಹೆಗ್ಗದಹು, ಮುಚ್ಚುಗದಹು.

ಕದಳ್ kadaḷ. Tbh. of ಕದಲ. a plantain tree (?). see J. 21, 11.

ಕದಳಿ kadaḷi. = ಕದಲೆ. a mass (ಗೊನ್ದಣಿ, ಬಳಗ, ದೊಮ್ಡಳಿ, ಸನ್ದಣಿ, etc., Śm. 54; Bh. 6, 8, 13).

***ಕದಳಿಕೆ kadaḷike.** = ಕದಲಿಕೆ, ಕದಲಿ No. 2. a flag. ಅಮ್ಬರದೊಳಮರ ವೃನ್ದಂಗಳ್ ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಪತಾಕೆಗಳೆನಿಸುವ ಕರಿಕದಳಿಕೆಗಳುಮಂ Ap. 13, 44 va.

ಕದಾ kadā. at what time?

ಕದಾಚಿತ್ kadā-cit. *at some time or other.*

ಕದಿ kadi. = ಕಳು 1. to steal (C.; T. ಕಡ್, ಕಳ್, ಕರ, ಕದುವು, ಕಜುವು, ಕವರ್; ಕಯುವು, ಕರವಡ, ಕಳವು, theft; Tu. ಕಣ್ಣು, ಕದೆ; ಕಣ್ಣ, a thief; ಕದ್ಪು, theft; see ಕರೆ 4, ಕವರ್, ಕಸ 2, ಕಳ್ 2, ಗರವು). P. p. ಕದ್ದು (Bp. 43, 81; 54, 10; C.). ಕದಿಯಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಮುಷಿತ, ಮೂಷಿತ Si. 377). ಎದುರಾಗಿಯೇ ಕದ್ದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಅಭಿಹಾರ, etc. 393). ಕದ್ದ ಕಳ್ಳನ ಮಾತು ಬದ್ಧವ್ ಆದರೆ ಏನು? (Dp. 148). ತಾನು ಕದಿಯಲಿಚ್ಛಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ (B. 3, 38). ಕದ್ದು ತಿಮ್ಬುವದಕ್ಕಿನ್ತಾ ಬೇಡಿ ತಿಮ್ಬುವದು ಲೇಸು. — ಬೇಡಿ ಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನ ಬಹುದು, ಕದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನ ಬಾರದು. — ಕದ್ದು, ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತೆ ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಲ್ಲು! (Prvs.).

ಕದಿಕಿ kadiki. a thievish woman. see ಕೆಯ್ದಿಕಿ.

ಕದಿರ್ kadir. ಕದಿರು. = ಕದರು 3, etc. a spike of corn, an ear (ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆ Śm. 66; ತೆನೆ 105; Kk. 66; Ct. II, 15; T., M.; M. also ಕರುದು). 2, a spindle (ಗುಣಕೃತಸಲಾಕೆ Śm. 105; T.; M. ಕದಿರ್, ಕವಱು). ಕದಿರು (ಗುಣವತಿ Mr. 206). 3, a ray of light (ಕಿರಣ Ct. II, 15; Kk. 66; Śm. 105; T.); splendour (ಕಾನ್ತಿ Ct. I, 100; Kk. 25; Śm. 15; M. ಕದಿರ; Sk. ಖದಿರ, ಖದಿರ, ಚದಿರ, the moon; ಛಿದಿರ, fire; ಛುದ್ರ, a ray of light). ಕದಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). see Rśv. 2, 54; ಅಮರ್ದುಗದಿರ, ಇಂಗದಿರ, ಕೆಂಗದಿರ, ಚಳಿಗದಿರ, ಚೆಂಗದಿರ್, ತಣ್ಗದಿರ, ನುಣ್ಗದಿರ್, ಬಿಸಿಗದಿರ, ಬಿಸುಗದಿರ್, ಬಿಸುಗದಿರ, ಬೆಂಗದಿರ್, ಬೆಂಗದಿರ, ಬೆಳ್ಗದಿರ, ಸೆಗಳಿಗದಿರ, ಹಿಮುಗದಿರ. ಹಿವಗದಿರ. [4, spoke of a wheel. ಆ ರಥದ ಚಕ್ರದ ಪತ್ತುಂ ಕದಿರ್ಗಳ್ ನೆಲದೊಳದ್ದುರ್ದಂ ಚಾಣಾಕ್ಯಂ ಕಣ್ಡು Vr. 190, 21]. — ಕದಿರ್ಜೊನ್ನ. (Śmd. 54). bright moonlight.

ಕದಿರ kadira. Tbh. of ಖದಿರ (Śmd. 338). — ಕದಿರರೆಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 54, 74; 58, 4). — ಕದಿರರೇಮಯ್ಯ. N. (Bp. 48 sum.; 48, 1. 7. 20. 31. 32).

ಕದಿಲು kadilu. an imitative sound (of noise, Rām. 6, 19, 25).

ಕದೀಂ kadīm. old, ancient (My.; H.). ಕದೀಂವ, an old inhabitant of a village, an old servant (My.). ಕದೀಮಿ, long standing (in service, etc., My.).

ಕದುಕು kaduku. (fr. ಕದೆ). to press, to squeeze (J. 4, 44).

ಕದುಪು kadupu. (fr. ಕದೆ). a herd, a flock (Te., R.; T. ಕದುಪ್ಪು; Cpr. 7, 81 va.).

ಕದುಬು kadubu. to press; to seize or hold firmly; to distress, to straiten, to trouble; to urge with vehe-

mence (Bh. 3, 13, 27; Rām. 3, 5, 9; J. 18, 53; 26, 21; *cf.* T. ಕದುವು, Te. ಕದುಮು). *cf.* ಗದಮು.

ಕದುರು kaduru. = ಕದರು 3, etc. (My.; Te.).

ಕದುಷ್ಣ kad-uṣṇa. *lukewarm, tepid.*

ಕದ್ರಿಕು kadriku. = ಕದ್ರುಕ್ಕು, ಕದ್ರುಂಕು 2. pecking; a stroke with the beak (ಚಂಚುಘಾತ Śs.).

ಕದ್ರಿಕ್ಕು kadrikku. = ಕದ್ರಿಕು, etc. (Śs.).

ಕದೆ kade. = ಕಲಿ 2, etc. to join, to be contiguous, to meet, to approach; to copulate; to be pressed or squeezed (Te. ಕದಿ, ಕದೆ, ಕವಿ, ಕವೆ; R.; T. ಕದಿ, to grow thick; to increase, grow; ಕದಿಮ್ಪೈ, bigness; ಕದಟ್ಟು, abundance; greatness; ಕಟು, to be abundant; abundance; ಕಟುಮು, to be filled, be abundant; ಕಯು, ಕಯುವು, greatness; abundance; excellence; ಕಜ್ಜೈ, cement; ಕಯಿರ್ಯೆ, affinity; Te. ಕದುಮು, to extend; M. ಕಡಲ್, what is spread out, reaches far; see ಕಚ್ಚು 4, ಕಡು 1, ಕಡ್ಡೆಯ 2, ಕದಲೆ, ಕರ 1).

***ಕದ್ದವಣಿ kaddavaṇi.** desire; conjugal union? ಪುರುಡು ವೆರಸಿದ ಕೊಂಕಿಂಗಂ ಕದ್ದವಣಿವೆರಸಿದ ಸೋಂಕಿಂಗಂ ಗಾಡಿವೆರಸಿದ ಹಾವಕ್ಕಂ Pb. 4, 17 va. (*cf.* ಕದೆ).

ಕದ್ದಳಿಗ kaddaḷiga. a class of people (Rām. 5, 8, 51).

ಕದ್ದಿ kaddi. desire (?).

ಕದ್ದಿಕಾಱ kaddi-kāṟa. one who desires (?).—ಕಲಹದ ಕದ್ದಿಕಾಱರ ದೇವ. Sugrīva (Rām. 6, 38, 15).

ಕದ್ದು kaddu. P. p. of ಕದಿ.

ಕದ್ದೆಯಿಸು kaddeyisu. to long for, to desire (?). ಪಸಾದಕೆ ಕದ್ದೆಯಿಸುವಂ ಬನ್ದಂ (Bp. 29, 7).

ಕದ್ರು kadru. *brown, yellowish, tawny.* 2, *the wife of Kaśyapa and mother of the Nāgas.*

ಕದ್ರುಂಕು kadruṅku. 1. = ಕದ್ರುಕು, ಕದ್ರುಂಕು. to peck (Rśv. 1, 135 va.; J. 3, 11).

ಕದ್ರುಂಕು kadruṅku. 2. = ಕದ್ರಿಕು, etc. pecking, etc. (J. 11, 22).

ಕದ್ವದ kad-vada. *speaking improperly.*

ಕನ್- kan. 1. = ಕಣ್ 1, etc. — ಕನ್ದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. to open the eyes (Bp. 48, 30; J. 7, 58. 64; 12, 41).

ಕನ್- kan. 2. = ಕದ್-, etc. blackness; dark colour. — ಕನ್ನಡ. the black country: Kannaḍa, the country and its language (C.); the country chiefly consists of the ere-bhūmi, black soil, cotton soil. a description of Kannaḍa, called dēsapaddhati, is found in Sp., of which a fragment is given in W. p. 339 seq.— ಕನ್ನಡ is declared to be a Tbh. of Sk. ಕರ್ನಾಟ, ಕರ್ನಾಟಕ (Śmd. 350; Śm. 64; Kk. 67. 100); there arose many Paṇḍitas in Kannaḍa (Nāgavarma, etc.), and it was once considered to be the chief seat of learning in South-India (a remark necessary to explain the meaning of Kannaḍa-vakki). see Śmd. 121; Kāvy. I, 3, 84-88. ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Ct. I, 1; J. 1. 10). ನಾಗವರ್ಮನ ಕನ್ನಡಂ (Mr. 4). ಕನ್ನಡದ ಭಾಷೆ (J. 34, 41). 2, Canara (on the western coast), the Carnāṭic (on the eastern coast), and also Telugu (Br. s. ಕನ್ನಡ), as being once dependencies (and colonies) of Kannaḍa. ಕನ್ನಡಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. Kannaḍa poetry (Śmd. 58). — ಕನ್ನಡಬಾಸೆ. the Kannaḍa language (Bp. 1, 21). — ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (Śmd. 197). the parrot (ಗಿಳಿ, ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ Śmd. II; ಜಾನಾಚಾರ್ಯರ್, ಗಿಳಿ Ct. II, 83; ಪುರುಳಿ, ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ, ಗಿಳಿ Śm. 28, Kk. 24).— ಕನ್ನವುಲು. the great Indian bustard, Eupodotis edwardsii (Bḍ.); — the lesser Florican or Likh, Sypheotides aurita (Bḍ.); — Edward's bustard, Otis edwardsii (Bḍ.); the marbled bustard, Otis marmorata (Bḍ.); Macqueen's bustard, Otis macqueenii (Bḍ.). see ತಲೆಬಕ್ಕ-. — ಕನ್ನೆಯ್ದಲ್. -ಲು. the blue water-lily (Abh. P. 3, 85). ಕನ್ನೆಯ್ದಲು (ನೀಲೋತ್ಪಲ, ಕುವಲಯ Hlā.). — ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. -ಲು. = ಕನ್ನೆಯ್ದಲ್, ಕರ್ನೆಯ್ದಲ್. ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲು (ನೀಲಾಮ್ಬುಜನ್ಮ, ಇನ್ದೀವರ Nr.). ಕನ್ನೆಯ್ದಲೆ! (Śmd. 155). ಕನ್ನೆಯ್ದಲಿಂ (Rśv. 2, 59).

ಕನ್- kan. 3. = ಕಲ್ 4. — ಕನ್ನಲ. a stony, hard soil (My.).

ಕನ kana. = ಕಣಸು, ಕನಸು. a sight, a dream (Tu.; T. ಕನವು, ಕನಾ; M. ಕಿನಾವು; Te. ಕಲೆ). — ಕನವರಿಕೆ. -ಪರಿಕೆ. talking in one's sleep (My.; Te. ಕಲವರಿನ್ತ). — ಕನವರಿಸು. -ಪರಿಸು. to cause a dream to come out: to undergo a change from, or deviate from, sleep: to talk in one's sleep (ನಿದ್ರಾವಿಕಾರ Śmd. Dh.; My.; Te. ಕಲವರಿಂಚು; Tu. ಕನಂಬರು).

ಕನಕ kanaka. having the sound of ಕಣಕಣ No. 2 (see s. ಕಣ 3). — ಕನಕತಮಟೆ. a kind of tambour (My.).

ಕನಕ kanaka. *gold* (ಚಿನ್ನ Nn. 113). 2, *the thorn-apple, Datura metel and fastuosa* (ಘುದ್ದುಗುಣಿಕೆಯ ಗಿಡ G.). 3, a N. 4, the tree Cynometra ramiflora Lin. (St. & Pl.).

ಕನಕಗಿರಿ kanaka-giri. the mountain Mēru. (Bp. 5, 58; 30, 27).

ಕನಕದಾಸ kanaka-dāsa. N. of a Vaiṣṇava devotee who composed many dāsapadas, the haribhaktisāra, etc. (C.). ಕನಕನ ಕವಿತ್ವ ತಿಣಿಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಕನಕನಗ kanaka-naga. = ಕನಕಗಿರಿ. the mountain Mēru. (Bp. 61, 42).

ಕನಕಲೋಚನ kanaka-lōcana. N. of a demon (C. Bp. 47, 5).

ಕನಕವೃಷ kanaka-vṛiṣa. a golden bull (J. 34, 28).

ಕನಕವೃಷ್ಟಿ kanaka-vṛiṣṭi. a shower of gold (C.).

ಕನಕಾಕ್ಷ kanaka-akṣa. = ಕನಕಲೋಚನ. (C. Bp. 47, 3).

ಕನಕಾಚಲ kanaka-acala. = ಕನಕಗಿರಿ. the mountain Mēru. (Śśv. 1, 54).

ಕನಕಾದ್ರಿ kanaka-adri. = ಕನಕಗಿರಿ. (ಮೇರು, ಸುರಗಿರಿ. Mr. 30).

ಕನಕಾಧ್ಯಕ್ಷ kanaka-adhyakṣa. *a superintendent of the gold, a treasurer.*

ಕನಕಾಬ್ಜನೀಯ kanaka-ābjanīya. that consists of a multitude of lotus flowers: N. of a vṛitta (Ch.).

ಕನಕಾಭಿಷೇಕ kanaka-abhiṣēka. honouring a guru, or other venerable persons, by pouring gold coins on his feet or head (C.). ಕಾಟುಭೈರವ ಬನ್ದರೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಬೇಕೋ? (Prv.).

ಕನಕಾಮ್ಬಕ kanaka-ambaka. = ಕನಕಾಕ್ಷ. N. of a demon (C. Bp. 47, 2).

ಕನಕಾರವಿನ್ದ kanaka-aravinda. a gold-coloured lotus (J. 24, 13).

ಕನಕಾಲುಕೆ kanaka-āluke. *a golden vase.*

ಕನಕೆ kanake. *one of the seven tongues of fire* (Mr. 46).

ಕನಗು kanagu. = ಕಗ್ಗು, etc. pungency, etc. — ಕನಗಿನ ನಟ್ಟು. a very troublesome grass of a disagreeable smell, Ishaemum pilosum Wight. (Z.; My.). — ಕನಗಿನ ಹುಲ್ಲು. = ಕನಗಿನ ನಟ್ಟು. (Z.; My.).

ಕನಡಕ kanaḍaka. = ಕನ್ನಡಕ. a pair of spectacles (My.; Tu. ಕನ್ನಡಕ; T. ಮೂಕ್ಕು-ಕಣ್ಣಾಡಿ).

ಕನಡಿ kanaḍi. = ಕನ್ನಡಿ. a mirror, etc. (C.). see Prv. s. ಕನಸು.— ಕನಡಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ. a small box made of mirror-glass (My.).

ಕನತ್ kanat. shining; desiring. (Bp. 35, 7; Śsv. 1, 54. 58. 69).

ಕನರ್ kanar. 1. = ಕಸರ್. the taste of something unripe to exist, to be acrid, tart or bitter (ಅಪಕ್ವರಸ Śmd. Dh.).

ಕನರ್ kanar. 2. = ಕನರು No. 2. an unripe, acrid, tart or bitter taste (Rsv. 10, 29). ಕನರ್ಗಲ್ (Śmd. 52). — ಕನರ್ಗೂನರ್. -ಕೊನರ್. an acrid, bitter young shoot (Cpr. 2, 84).

ಕನರು kanaru. = ಕಗ್ಗು, etc., ಕಣ್ಪು 2, ಕಮರು 2, etc., ಕಸರು 1. a disagreeable smell, especially that of burning oil (My.). 2, = ಕನರ್ 2. (My.; Te.; Tu. ಕನೆರ್).

ಕನಲ್ kanal. 1. = ಕನಲು. to chafe (v. i.), to be angry (ಕ್ರೋಧ Śmd. Dh.; ಕಾಯ್ Śm. 101; Te.; J. 5, 25. 31. 39; 8, 24; T.: to burn; T. ಕನಿ, to glow, etc., see ಕನಿ). P. p. ಕನಲ್ದು [ಬಿರಿಯಿಸೆ ಬೇಟೆದೊಳ್ ಬಿರಿವ ನಲ್ಲರಗಲ್ದು ಕನಲ್ದೊನಲ್ದು ನಲ್ಲರ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಮರ್ಥಿವರೆ Ap. 3, 86]; (Cpr. 5, 10; Rsv. 8, 116). ಕನಲುತ (Bp. 39, 43; 44, 20). [2, to flame. ಕನಲ್ವ ಕೆಣ್ಡದ ಮೇಲೆ ಪಟಿಯ ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ತೊಯ್ದಿಕ್ಕಿದ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ಕಪ್ಪಿನನ್ತೆ Pb. 13, 71 va.].

ಕನಲ್ kanal. 2. wrath, anger (ಕೋಪ Ct. II, 27; ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಕಾಯ್ಪು, ಕಿನಿಸು, ಕೋಪ, etc. Śm. 39; T.: fire; ಕನಿದಲ್, anger). 2, flame. —ಕನಲ್ಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a fiery spark (Cpr. 5, 104).

***ಕನಲಿಸು kanalisu.** to rouse the dormant fire, to rouse anger. ಆಕೆಯ ಹಾವ ಭಾವ ವಿಳಾಸ ವಿಭ್ರಮ ಕಟಾಕ್ಷೇಕ್ಷಂಗಳ್ ಮನಮನೊನಲಿಸೆಯುಮೆರ್ದೆಯಂ ಕನಲಿಸೆಯುಂ Pb. 4, 74 va.; 6, 73 va.

ಕನಲು kanalu. = ಕನಲ್ 1. to be angry, etc. [ತಾಪತ್ರಯವೆನ್ದರೆ ರೂಪ ಕಾಣುತ್ತ ಕನಲಿದ Bv. 900]. P. p. ಕನಲಿ (Bp. 50, 52). ಕನಲು ಬಹುದೇ? (53, 35). ಕನಲುವ (19, 28).

ಕನಲ್ಕೆ kanalke. = ಕನಲ್ 2. (ಕೋಪ Ct. II, 27; ಮುಳಿಸು, ಕಿನಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು Kk. 43; J. 6, 2).

***ಕನವರಿಸು kanavarisu.** to dream. ಕನವರಿಸೆ ನಾಲ್ಕು ವೇದ ಮುಮೆನಗೆ ಮುಖೋದ್ಗತಂ Pb. 8, 53.

ಕನಸ kanasa. = ಕನಸು. a dream. ಕಲ್ಪನೆಯೋ? ಕನಸವೋ? (B. 5, 41). ಕನಸವಾಗಬಹುದು (5, 42).

ಕನಸು kanasu. = ಕನ q. v., ಕನಸ. a dream (C.). ಕನಸು ಕಾಣುವಿಕೆ, etc. (ದೇವನ Si. 437). [ನೋಡಿ ಗಜಗಮನೆ ಕನಸೆನ್ದು ಬಗೆವನ್ನೆಗಂ Ap. 7, 27 ragaḷe]. ತಾನ್ ಇರುಳು ಕಣ್ಡರ್ದ ಕನಸನ್ ಅವರ್ಗೆ ಪೇಲುತ್ತೆ (Bp. 3, 22). ಆ ಕನಸಂ ಕಣ್ಡು (18, 4. 6). ಕಾಣದ ಮುಜುವ ಕನಸು ಕಣ್ಡರೆ ಏಟು ಬಾರಿ ಎದ್ದು ಕೂತ. — ಕನಸಿನ ನೆಣ್ಪು ಕನಡಿಯೊಳಗಣ ಗಣ್ಪು (Prvs.). ಅವನಿಗೆ ಕನಸು ಬಿತ್ತು, a dream fell on him; he dreamt (C.). see Grj. 4, 78; Bp. 36, 35; 53, 50; Bh. 2, 13, 16; J. 18, 41. —ಕನಸಿಲ್ಲದವ. -ಇಲ್ಲದವ. one who neither sleeps nor dreams; a god (ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a*). — ಕನಸುಗಾಣದ. -ಕಾಣದ. one who neither knows sleep nor sees dreams: a god. — ಕನಸುಗಾಣದರ ಪಿರಿಯಂ. the head of the deities: Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮನು Śm. 8).

ಕನಾತು kanātu. a tent wall (My.; Mhr., H.).

ಕನಿ kani. glow: tender-heartedness; pity, kindness, familiarity (T., M. ಕನಿವು; T., M. ಕನಿ, to glow; to become tender-hearted or compassionate; see ಕನಲ್ 1; *cf.* ಕರ 4?). — ಕನಿಕರ. reit. or dupl. pity, compassion (C.; B. 4, 89; Si. 72; Te., T.). — ಕನಿಕರಿಸು. to have compassion on. ಅವನನ್ನು ಕನಿಕರಿಸು (My.).

ಕನಿಕಷ್ಟ kanikaṣṭa. in S. Mhr., as it would appear, a Tbh. of ಕನಿಷ್ಠ?

ಕನಿಷ್ಠ kaniṣṭha. *the smallest or least;* the last or worst; very small, inferior, base. 2, the youngest; *a younger brother.* ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ, at the least (My.).

ಕನಿಷ್ಠಕೆ kaniṣṭhake. *the little finger.*

ಕನಿಷ್ಠೆ kaniṣṭhe. *the little finger.*

ಕನೀನಿ kanīni. *the little finger.* 2, the pupil of the eye.

ಕನೀನಿಕೆ kanīnike. *the little finger.* 2, *the pupil of the eye* (ಅಕ್ಷಿಮಧ್ಯತಾರೆ, ಆಲಿ Mr. 316).

ಕನೀಯಸ್ kanīyas. *smaller, less; younger;* a younger brother.

ಕನೀಯಸಿ kanīyasi. a younger sister. (My.).

ಕನೀಯಾಂಸ kanīyāṁsa. = ಕನೀಯಸ್, of which it is a Tbh. (Śmd. 108).

ಕನ್ತ kanta. = ಕನ್ತು 2. a stipulated or fixed term of payment, an instalment (S. Mhr.; ವಾಯಿದೆ G.; H.).

ಕನ್ತಿ kanti. 1. = ಕನ್ದಿ, ಕನ್ದು 1. a cow that has calved (T. ಕಱಾ). see ಎಳಗನ್ತಿ, ಕಡೆಗನ್ತಿ, ವರ್ಷಗನ್ತಿ.

ಕನ್ತಿ kanti. 2. a composition of kēru oil and ashes, of a black colour, used to smear over liṅgas and Basava-idols (S. Mhr.).

ಕನ್ತಿ kanti. a female mendicant (ಭಿಕ್ಷುಕಿ Hlā.; Abh. P. 16, 39 va.).

ಕನ್ತಿಸು kantisu. to extinguish, as a lamp (My.).

ಕನ್ತು kantu. to set, as the sun, to sink, etc. (My.; Tu. ಕನ್ತು go down; to enter, to pierce; to set, as the sun; depth; the state of being inclined or bent; see ಕಡಂಗು 3).

ಕನ್ತು kantu. 1. happy. 2, Kāma (ಸುರಭಿ, ಕಾಮನು Nn. 30; ಮದನ Mr. 22). 3, the heart. 4, a granary.

ಕನ್ತು kantu. 2. = ಕನ್ತ. an instalment, etc. (My.; Tu.). see Prv. s. ತೊನ್ತು 2.

ಕನ್ತುಕ kantuka. = ಕನ್ದುಕ. a ball for playing with. (Si. 230; Grj. 3, 91 va.; 40, 65; Bh. 3, 13, 34; Rsv. 13, 78; J. 23, 25).

ಕನ್ತುಪಿತ kantu-pita. Viṣṇu (ಕಾಲ Mr. 520).

ಕನ್ತುಮರ್ದನ kantu-mardana. Śiva (Bp. 49, 22).

ಕನ್ತುವೈರಿ kantu-vairi. Śiva (Bp. 43, 23).

ಕನ್ತುಹರ kantu-hara. Śiva (Bp. 17, 9; 52, 45).

ಕನ್ತೆ kante. a bundle, as of grass, straw, etc. (My.; M. ಕെಟ്ടು = ಕಟ್ಟು, T. ಕಱ್ಱೈ; *cf.* ಕಟ್ಟು 3).

ಕನ್ತೆ kante. a rag etc. Tbh. of ಕನ್ಥೆ (Śmd. 338; My.; see ಕತ–). ಕನ್ತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಬೊನ್ತೆ (Prv.). [ಕನ್ತೆ ಬೊನ್ತೆಯ ಜಂಗಮ ಬನ್ದರೆ ಹೀನವೆನ್ದು ಕಣ್ಡನಾದರೆ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ Bv. 411]. 2, uselessness, vainness (of words, business, things, as ಕನ್ತೆ ಮಾತು, etc., My.). — ಕನ್ತೆ ಬಿಸಾಡು. to throw one's rags away: to die (My.).

ಕನ್ತೆಗ kante-ga. a man who wears a patched garment (Śmd. 237).

ಕನ್ಥೆ kanthe. = ಕನ್ತೆ. *a rag, a patched garment*, especially one worn by certain ascetics or mendicants (Bp. 27, 44); a thick cloth made of quilted rags used as a cover at night (ಕವುದಿ Mr. 207; ಬೊನ್ತೆ Si. 485). 2, *a wall.* see Prv. s. ಮನ್ಥನ. — ಕನ್ಥೆಯ ಕಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 9).

ಕನ್ದ kanda. a young child, male or female (C.; Te. ಕನ್ನ; Tu. ಕಂಜಿ a calf; M. ಕಜ್ಜಿ, a boy; a calf; see ಕನ್ದು 2). it is often used as a term of endearment for grown-up children. see Bp. 2, 54; 37, 50; 47, 20. 24. 38; 58, 22; Bh. 1, 8, 61. 76; 2, 13, 8; J. 11, 2; 13, 55; 18, 20; 19, 24; 28, 59.— ಕನ್ದಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see Prv. s. ತನ್ದೆ.

ಕನ್ದ kanda. *a bulbous or tuberous root* (ಸಾರಸದ ಗಡ್ಡೆ Mr. 420). 2, *an esculent root, the root of Amorphophallus campanulatus Bl.* 3, a lump, a swelling, a knot. 4, a kind of metre [ಕನ್ದಂಗಳ್ ಪಲವಾಗಿರೆ ಸುನ್ದರ ವೃತ್ತಂಗಳಕ್ಕರಂ Kr. 1, 35; Pb. 4, 94 va.]; (Ch.; Mr. 366; Kāvy. V., 962). 5,= ಕಂ-ದ. a cloud. 6, the lower part of the neck (T.; Rsv. 5, 91 ?); [7, middle of the eyebrow. ಆಧಾರ, ಲಿಂಗ, ನಾಭಿ, ಮಧ್ಯ, ನಾಳ, ಕನ್ದದ ಬಯಲೊಳಗಿರ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗ್ನಿಯನು Cv. 1029]. — ಕನ್ದಗಡ್ಡೆ. = ಕನ್ದ No. 2. (ಅರ್ಶೋಘ್ನ, ಶೂರಣ Si. 161). 2, the purple-stalked Dragon, Dracontium polyphyllum Lin. (St. & Pl.).

ಕನ್ದಕ kandaka. a ditch, a trench (Mhr., H. ಖನ್ದಕ; C.; Te.; B. 3, 72; Si. 91. 107. 262. 396).

ಕನ್ದಣಿಕೆ kandaṇike. an empty sack (ಬಱುಗೋಣಿ Mr. 350; Te. ಕನ್ದಾಡಿಕೆ = ಕನ್ಥೆ).

ಕನ್ದಮೂಲ kanda-mūla. a radish, and other esculent roots (Bp. 18, 19; 34, 7).

ಕನ್ದರ kandara. *a cave*; a glen, a valley.

ಕನ್ದರಾಲ kandara-āla. *the tree Hibiscus populneoides* Roxb. (Thespesia populnea Corr., the Portia tree). 2, = ಅಕ್ಕೋಟ No. 1, *a certain tree*, described as *a Pilu* growing on the hills. see ಆಕ್ಕೋಟ.

ಕನ್ದರಿ kandari. *a cave.*

ಕನ್ದರೆ kandare. *a cave.*

ಕನ್ದರೊಳ kandaroḷa. = ಕನ್ದರಾಲ. No. 1. a kind of tree (St. & Pl.).

ಕನ್ದರ್ಪ kandarpa. *Kāma, Cupid.*

ಕನ್ದರ್ಪಜನಕ kandarpa-janaka. Viṣṇu. (C. Bp. 47, 17).

ಕನ್ದರ್ಪಜಾತ kandarpa-jāta. N. of a vritta (Ch.).

ಕನ್ದರ್ಪರಿಪು kandarpa-ripu. Śiva.

ಕನ್ದರ್ಪರಿಪುಗಣ kandarparipu-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಕನ್ದರ್ಪಾರಿ kandarpa-ari. Śiva. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕನ್ದಲ್ kandal. ಕನ್ದಲು. = ಕನ್ದುಗ. a small earthen water-vessel (My.; T. ಕನ್ನಲ್; Tu. ಕನ್ದೆಲ್). [ಹಾಲ ಕನ್ದಲು ತುಪ್ಪದ ಮಡಕೆಯ ಬೋಡು ಮುಕ್ಕೆನ ಬೇಡ Bv. 416].

ಕನ್ದಲ kandala. the skull. 2, the cheek; the cheek and temple (*cf.* ಕದಪು). see Abh. P. 13, 133 va. 3, a new shoot or sprig. [ಅವರ ಬೀಟದ ಕನ್ದಲ್ಗಳನ್ತೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯರೆಮ್ಬ ಮಕ್ಕಳ್ ಪುಟ್ಟಿ Pb. 1, 73 va.]. 4, gold. 5, war, battle (*cf.* ಕದನ).

ಕನ್ದಲಿ kandali. *a species of deer* (=ಕದಲಿ). 2, the plantain tree (=ಕದಲಿ). 3, a flag, a banner (=ಕದಲಿ).

ಕನ್ದವಾಹನ kanda-vāhana. whose vehicle is a cloud: Indra; N. (Bp. 18, 12).

ಕನ್ದಾಚಾರ kandācāra. military; the native militia; police (My.; Br., H.).

ಕನ್ದಾಯ kanda-āya. tribute; tax, house-tax, land-tax, ground-rent (My.; Te., T., M., Tu.; T. also ಕಪ್ಪ, tribute). 2, the space of four months (in astrology, My.; Te.).

***ಕನ್ದಾಲ kandāla.** a vessel (*cf.* ಕನ್ದಲ್) ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕನ್ದಾಲದ ಕೆಚ್ಚೆಯ ಹೊಕ್ಕ ಕೋರಾಣ್ಣ Cv. 37.

ಕನ್ದಿ kandi. = ಕನ್ತಿ 1. a cow that has calved. see ಎಳಗನ್ದಿ, ಎಳೆಗನ್ದಿ, ಕಡುಗನ್ದಿ, ಕಡೆಗನ್ದಿ, ಮುಕ್ಕನ್ದಿ, ವರ್ಷಗನ್ದಿ.

ಕನ್ದಿ kandi. root-coloured; whitey-brown, dust-coloured (Mhr.; B. 4, 40; My.).

ಕನ್ದಿಕೆ kandike. fading, faded condition, etc. (My.).

ಕನ್ದಿಲ್ kandil. ಕನ್ದೀಲ್. a candle, a lantern, a globe of glass (C.; Mhr., H. ಕನ್ದೀಲ, ಖನ್ದೀಲ).

ಕನ್ದಿಸು kandisu. to cause to lose one's lustre, etc. (Cpr. 1, 101 va.; J. 18, 42).

ಕನ್ದು kandu. 1. = ಕನ್ತಿ 1, etc. a cow that has calved. see ಕಡೆಕನ್ದು.

ಕನ್ದು kandu. 2. a calf (ಕಱು, ವತ್ಸ Sm. 33; ವತ್ಸ 98; ಗೋವತ್ಸ Kk. 62; My.; T. ಕನ್ರು; Tu. ಕಂಜಿ; M. ಕಜ್ಜಿ, ಕನ್ನು; Te. ಕನ್ದು an infant, *cf.* ಕನ್ದ). 2, young plantain trees around the mother- plant (My.; M.).

ಕನ್ದು kandu. 3. the foetus of beasts (C.; T., M. ಕರು; Te. ಕರುವು, ಕಡುಪು; *cf.* ಕರಣೆ, ಕಾಯ್ 3). ಕನ್ದ ಹಾಕು, (cattle) to miscarry (C., = ಕನ್ದಿಕ್ಕು). ಕನ್ದಿಕ್ಕಿದ ಆವು (ಅವತೋಕೆ, ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭ Hlā.) ಕನ್ದ ಹಾಕಿದ ಆಕಳು (ವೇಹತ್ Nr.). ಕನ್ದಿಕ್ಕಿದಾಕಳು (ಅವತೋಕೆ Mr. 180). ಕನ್ದು ಹಾಕಿದ ಹಸುವು (ಅವತೋಕೆ Si. 321). (*cf.* Sk. ಕಲನ, ಕಲಲ, ಕಲೆ? K. ಕಳ 2?).

ಕನ್ದು kandu. 4. the top-stone in grinding (ಪೇಷಣಾಗ್ರಶಿಲೆ Śmd. Dh.; ಪೇಷಣಂಗೆಯ್ವ ಶಿಲೆ Śm. 98; Grj. 2, 89).

ಕನ್ದು kandu. 5. to be burnt or scorched by the sun (said of the face) or by fire, to turn black as the body, etc. by exposure to the sun, to be charred (Te.; T. ಕನ್ಱು, ಕಾನ್ದು, ಕರುಗು; R.; *cf.* ಕಮರು 1, ಕವ್ವರು, ಕಟ್ಟು). 2, to lose one's lustre, colour, or freshness; to wan; to fade; to wither; to wane; etc. (ಗತಕಾನ್ತಿ Śmd. Dh.; ಮುಸುಳಿದ ಕಾನ್ತಿ Śm. 98; My.; Tu., Te.). [ಪಗೆವರ ಪೆಣ್ಡಿರ ಮೊಗಂಗಳುಮಾಕೆಯ ಕುಚ ಚೂಚುಕಂಗಳುಮೊಡನೊಡನೆ ಕನ್ದಿದುವು Pb. 1, 141 va.; Ap. 2, 23]. ರೋಗದಿನ್ದ ಕನ್ದಿದವನು (ನ್ಯುಬ್ಜ Si. 203). ಕಳೆ ಕನ್ದಿ ಕಾನ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಇರುವದು (ನಿಷ್ಪ್ರಭ, ವಿರತ 381). ಕನ್ದಿ ಬಱಲುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ರೋಗಾದಿಗಳು (ಸ್ಪರ್ಶ, ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ, ಉಪತಪ್ತ 392). see Bp. 4, 28; 14, 7; 20, 17; 22, 8; 23, 28; 37, 39; 39, 64; 45, 52; 58, 24; Bh. 2, 13, 42; Rsv. 13, 104 va.; C. Bp. 47, 44; 50, 27; J. 7, 58; 13, 55; 17, 43; 31, 6; B. 5, 209.

ಕನ್ದು kandu. 6. discoloration by scorching, dark hue, blackness; want of lustre; a stain (ಕಜ್ಜಿ Śm. 98; ಕಜ್ಜಿ, ಕಳಂಕು Kk. 45; Te.). [ವನಭೃತ್ಕುನ್ತಳೆಯಾ ಶಿರೀಷ ಕುಸುಮಾ

ಭಾಂಗಕ್ಕೆ ಕನ್ದಂ...ಮಾಡಿದನಾವಂ Pb. 4, 69]. 2, lowness of spirits, grief, sorrow. ಎನ್ನ ಮನಸಿನ ಕನ್ದು ಅಱಿವುದೆನ್ದೊ? (Bp. 45, 35). ಮನದಲಿ ಕನ್ದು ಕುನ್ದದು (Bh. 1, 8, 20). — ಕನ್ದು, ಕಸರು. dejection and ill-humours (Rām. 4, 3, 6). — ಕನ್ದು ಕುನ್ದು. stains and deficiencies (J. 13, 49; Śśv. 2, 100). ಮನಸಿನ ಕನ್ದು ಕುನ್ದನು ಹಿಡಿಯದಿರು! (Bh. 1, 8, 8). — ಕನ್ದುಗೊರಲ. -ಕೊರಲ. who has a black throat: Śiva (Śm. 2; Kk. 4). — ಕನ್ದುಬೆಳ್ಳಿ. blackish, impure silver (C.; Te.). —ಕನ್ದೊಗೆ. -ಒಗೆ. discoloration by scorching to be produced (Cpr. 5, 132).

ಕನ್ದು kandu. *an iron plate or pan for baking cakes, etc.* (ಸ್ವೇದನಿಕೆ, ಕಾವಲಿ Mr. 211).

ಕನ್ದುಕ kanduka. = ಕನ್ತುಕ. *a ball for playing with.*

ಕನ್ದುಗ kanduga. Tbh. of ಕನ್ದುಕ in ಕರಗನ್ದುಗ.

ಕನ್ದುಗಾಱ kandu-gāṛa. a man whose eyes are dim (ನೋಡಾನೋಡಿ Bhn. 40, o. r. ಮುನ್ದುಗಾಣ).

ಕನ್ದೂರಿ kandūri. a certain Mussulman feast-day (S. Mhr.; T. ಕನ್ದಿರಿ).

ಕನ್ದೆ kande. = ಕನ್ನೆ. a species of plant (ವಿಷಹಾರಿ, ಮಡುವಾಗಲ್ Mr. 149, o. r., in two MSS., ಕನ್ನೆ).

ಕನ್ದೋಟಿ kandōṭi. a receptacle for money, either bag, box or safe (My.; Br. as ಖನ್ದೊಟಿ; H.).

ಕನ್ದ್ಲು kandlu. = ಕನ್ದಲ್. (My.).

ಕನ್ಧ kam-dha. a cloud (Sk.). 2, the neck (Bh. 1, 7, 32).

ಕನ್ಧರ kam-dhara. kam-dhara. (Śmd. 102). head-bearer: *the neck* (ಕೊರಳು Nn. 51). 2, water-bearer: a cloud.

ಕನ್ಧರೆ kamdhare. *the neck* (Śmd. 102).

ಕನ್ನ kanna. 1. a hole made by burglars in a house-wall (ಸುರುಂಗೆ, ಸನ್ಧಿ Hlā.; ಸನ್ಧಿ, ಸುರಂಗ Mr. 226; ಸುರಂಗೆ Si. 484; C.; Te., T., M., Tu.; *cf.* ಕಪ್ಪು 1 & 2); a chink (My.). ಕನ್ನದ ಬಾಗಿಲು (ಸುರುಂಗೆ Nr.). ಕೆಲವು ಕಳ್ಳರು...ಒಬ್ಬ ಸಾವುಕಾರನ ಮನೆಯ ಕನ್ನ ಕೊಱೆದು (B. 3, 41). ಕನ್ನವಿಡುವ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ತನ್ದನನ್ತೆ (Prv.). see Bp. 31, 7. 8. 9. 20; ಅಗುೞುಗನ್ನ, ಗೋಡೆಗನ್ನ, ನೆಲಗನ್ನ, ಹೊಸತಿಲುಗನ್ನ; Prv. s. ಕಾಟ 2. — ಕನ್ನಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. a certain iron instrument of burglars for making holes (C.). — ಕನ್ನಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. another instrument of burglars (ಭಿತ್ತಿಜೀರ್ಣ Mr. 226, o. r. ಭಿತ್ತಿಭಿನ್ನ; C.). ಇವರು ತಮ್ಮ ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ ಕನ್ನಗತ್ತಿಯಿನ್ದ ಇವರನ್ನು ಇಱಿದು (B. 3, 101). — ಕನ್ನಗಳ. -ಕಳ. a house-breaker (ನಿಶಿಚರ Mr. 226). — ಕನ್ನಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. = ಕನ್ನಗಳ. (C.; ಪುರನ್ಧರ Cb.). — ಕನ್ನದಗೞು. -ಅಗೞು. a pin for making holes in a wall (Bp. 31, 29). — ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮ. N. (Bp. 31, 7). — ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಿದೇವ. N. (Bp. 31 sum.; 31, 1; 61, 9). — ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಿ ದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2). — ಕನ್ನಮ್ಬಾಡಿ. -ಂ-ಪಾಡಿ. N. of a village in Mysore. ಕನ್ನಮ್ಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಬಳೀ ಕಿತ್ತುಕೊಣ್ಡರೆ ಬಲಮುರಿಯಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲುಮುಱೀ ಕಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಕನ್ನಾಕಳವು. burglary (My.). — ಕನ್ನಾಚೋರಿ. = ಕನ್ನಾಕಳವು. (My.).

ಕನ್ನ kanna. 2. = ಕೆನ್ನೆ. cheek (My.).

ಕನ್ನ kanna. ear. Tbh. of ಕರ್ಣ (Śmd. 350).

ಕನ್ನಗಾಱ kanna-gāṛa. a burglar (My.).

ಕನ್ನಡ kannaḍa. 1. [the Kannaḍa country. ಕಾವೇರಿಯಿನ್ದ ಗೋದಾವರಿವರಮಿರ್ದ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್ Kr. 1, 36; Kannaḍa language. ಅರಿದಾದಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ Kr. 1, 42. — ಕನ್ನಡಂಗಳ್ different dialects of Kannaḍa Kr. 1, 46; — ಕನ್ನಡಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. Kannaḍa poetry Kr. 1, 27]. see s. ಕನ್ 2-.

***ಕನ್ನಡ kannaḍa. 2.** illusion; screen. ತನುಮನಧನವೆಮ್ಬ ಕನ್ನಡ ನೋಡಯ್ಯಾ ಎನ್ನದೂ ಅಲ್ಲ, ನಿನ್ನದೂ ಅಲ್ಲ ಬಱಿಯ ಭ್ರಮೆಯ ಮಾತು Bv. 895. — ಕನ್ನಡಕ. = ಕನ್ನಡ 2. ವ್ರತಾಚಾರದ ಮುನ್ದಣ ಕನ್ನಡಕವ ಕಳೆದು ಕರತಳಾಮಳಕವಮಾಡಿ ತೋಱಬನ್ದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣನು Cv. 189 (fr. ಕನ್ 1?) *cf.* ಕಣ್ಣಡ.

***ಕನ್ನಡಕ kannaḍaka.** = ಕನಡಕ. a pair of spectacles.

ಕನ್ನಡಿ kannaḍi. = ಕನಡಿ. a looking-glass, a mirror (ಆದರ್ಶ, ದರ್ಪಣ, ಮುಕುರ Hlā., Nr.; Si. 231; ಆದರ್ಶನ, ದರ್ಪಣ, etc. Mr. 205; ಮುಕುರ Nn. 102; ಕೆಯ್ಪಿಡಿ Ct. I, 98; Kk. 62; ಕೆಯ್ಪಿಡಿ, ಚಲ್ಲಿ Śm. 64; C.; Tu.; T., M. ಕಣ್ಣಾಡಿ); a pane of glass (C.; B. 5, 296); a lense of spectacles (C.; and in a plural sense): a pair of spectacles (My.; Tu.; T. also ಕಂಜ, ಕಂಜನ, mirror; *cf.* Sk. ಕರ್ಕರ). [ಕನ್ನಡಿ ಕಮನೀಯಾಕಾರ ಬಿಮ್ಬಮುಂ ತಾಳ್ದುವ ವೋಲ್ Kr. 3, 143; ಪೊಱಲೊಳಗೊಪ್ಪೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಂಚಿನ ತೋರಣದೋಳಿಗಳ್ Pb. 3, 74; Ap. 3, 23 va. — ಸಿರಿಗನ್ನಡಿ. -ಕನ್ನಡಿ. auspicious mirror Ap. 7, 10]. ತನ್ನ ನೋಡಲಿ! ಎನ್ದು, ಕನ್ನಡಿಯು ಕರೆವುದೇ? ತನ್ನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವುದಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮನು ಕನ್ನಡಿಯನ್ತೆ (Sp.). ಕುರುಡನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see Śmd. 109. 113. 155; Abh. P. 11, 20; Bp. 1, 33; 36, 26. 45; 42, 35; 51, 32. 83; 60, 40; Bh. 1, 8, 83; Rśv. 6, 11 va.; 13, 63; J. 3, 17; 17, 24. 37; C. Bp. 5, 2. 51; Abhā. 1, 4; Bhāgavata 1, 1, 10; Cidakhaṇḍānubhavasāra 1, 7; ನಡೆಗನ್ನಡಿ, ಬೂತ-, ರನ್ನ-, ರಾಹುಗನ್ನಡಿ. — ಕನ್ನಡಿಗೋಡೆ. a wall covered with mirrors (ಕನ್ನವಡ Ct. II, 63; Śs.). — ಕನ್ನಡಿಬಳೆ. a bracelet of lac in which small bits of a mirror are set (C.). — ಕನ್ನಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or take a mirror (J. 17, 46). — ಕನ್ನಡಿಹರಳು. a piece of a mirror, *e. g.* that used by barbers (S. Mhr.). 2, lens of spectacles (My.). — ಕನ್ನಡಿಹಾವು. (My.). the snake Daboia russellii (?; *cf.* ಉರುಮಣ್ಡಲಹಾವು).

ಕನ್ನಡಿಗ kannaḍiga. a man of the Kannaḍa country.

ಕನ್ನಡಿಗಿತಿ kannaḍiga-iti. a Kannaḍa woman. (Śmd. 244).

ಕನ್ನಡಿಸು kannaḍisu. 1. to mirror: to appear [ಕೆನ್ದನೀಕೆ ಕನ್ನಡಿಪಳೊ ಪಾಡಿದೀ ನೆವದಿಂ Pb. 7, 89; Ap. 7, 10]; (Cpr. 1, 132; Abh. P. 9, 191); to cause to appear (11, 87).

ಕನ್ನಡಿಸು kannaḍisu. 2. to translate into Kannaḍa.

ಕನ್ನವಡ kanna-paḍa. or **-maḍa.** a wall covered with mirrors (ಕನ್ನಡಿಗೋಡೆ Ct. II, 63; Śs.; Abh. P. 9, 187 va.).

ಕನ್ನವುಜೆ kannavuje. — ಕನ್ನೋಜ. Tbh. of ಕನ್ಯಕುಬ್ಜ (Hlā.).

ಕನ್ನವುರ kannavura. Tbh. of ಕರ್ಣಪೂರ (Śmd. 380; Ct. II, 15; Kk. 27; Śm. 27. 72). ಅಯ್ದೆ ತೊಳಪ ಕನ್ನವುರಂ (Śmd. 75).

ಕನ್ನಿಕೆ kannike. Tbh. of ಕನ್ಯಕೆ (Śmd. 351. 359; ಕೂಸು Śs.; My.). [ಕೊಡಗೂಸುತನದ ಭಯದಿಂ ನಡುಗುವ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಚಮರ ನೀರ್ಗಳ ಪೊನಲೊೞ್ಕುಡಿಯಲೊಡಗೂಡೆ Pb. 1, 92]. see Śmd. 109; ಕಿಱುಗನ್ನಿಕೆ. — ಕನ್ನಿಕೆಗಣ್ಡ. = ಕನ್ಯಾಪತಿ. (Dhw.).

ಕನ್ನೆ kanne. a kind of plant. see ಮೂಱೆಲೆಗನ್ನೆ, ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ.

ಕನ್ನೆ kanne. a maiden, etc. Tbh. of ಕನ್ಯೆ (C.). [ಕೋಳಾಹಳವೆಮ್ಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಗಿರಿಜೆಯೆಮ್ಬ ಕನ್ನೆಯನಾತಂ ಕಣ್ಡು Pb. 1, 68 va.; Ap. 3, 19; ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈವಿಡಿದೆನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆರೆದೆನು ಮನ್ನಿಸು ಕಣ್ಡಾ ಮ

ಹಾಲಿಂಗನೇ Bv. 504]. ಇನಿತು ಅತಿಶಯನ್ ತಾಳ್ದುದು ಈ ಕನ್ನೆಯನ್ದಂ (Śmd. 128). see Bp. 12, 6. 2, o. r. of ಕನ್ದೆ, q. v. — ಕನ್ನೆ ಗಿಡ. a young tree that has not yet borne any flowers and fruits (C.). —ಕನ್ನೆ ಮಾಡ. an upstair room for maidens (Abh. P. 4, 81 va.). — ಕನ್ನೆ ವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a girl, a virgin (J. 29, 30). [—ಕನ್ನೆ ವೇಟ. -ಬೇಟ. the girl's love. ತಾಮೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದಪ್ಪುವು ಕನ್ನೆಯ ಕನ್ನೆ ವೇಟಮುಂ Pb. 4, 66].

ಕನ್ನೆತನ kannetana. maidenhood, virginity (My.).

ಕನ್ನೋಜ kannōja. = ಕನ್ನವುಜೆ, etc. (Bp. 6, 19).

ಕನ್ಯಕಾಜಾತ kanyakā-jāta. *born of a young and unmarried woman.*

ಕನ್ಯಕುಬ್ಜೆ kanya-kubje. = ಕನ್ನವುಜೆ etc., ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜೆ. *N. of an ancient city in the North of India,* Kanoj.

ಕನ್ಯಕೆ kanyake. ಕನ್ಯಕಾ. = ಕನ್ನಿಕೆ. *a girl, a maiden; a young virgin.*

ಕನ್ಯಸೆ kanyase. *the little finger.*

ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜೆ kanyā-kubje. = ಕನ್ಯಕುಬ್ಜೆ. (My.).

ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ kanyā-kumāri. the youthful goddess: Durgā. 2, N. of a river, where Pārvati is said to have done penance (S. Mhr.). 3, Cape Comorin (My.; T.).

ಕನ್ಯಾಕೆ kanyāke. = ಕನ್ಯಕೆ (Sk.).

ಕನ್ಯಾದಾನ kanyā-dāna. giving a girl in marriage (without taking any fees, C.). 2, kanyā-ādāna, receiving a girl in marriage.

ಕನ್ಯಾಪತಿ kanyā-pati. a daughter's husband. see ಕನ್ನಿಕೆಗಣ್ಡ.

ಕನ್ಯಾಪರಿಣತೆ kanyā-pariṇate. a very proficient maiden (Abh. P. 4, 82).

ಕನ್ಯಾಪುತ್ರ kanyā-putra. *the offspring of an unmarried girl.*

ಕನ್ಯಾರ್ಥಿ kanyā-arthi. a man who asks for a maiden in marriage (J. 9, 6. 7; My.).

ಕನ್ಯಾವರಣ kanyā-varaṇa. choice of a bride (Rām. 1, 16, 46; J. 31, 15).

ಕನ್ಯಾವ್ರತ kanyā-vrata. a vow of virginity (S. Mhr.).

ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ kanyā-śulka. the purchase-money of a maiden (J. 27, 29; My.).

ಕನ್ಯೆ kanye. ಕನ್ಯಾ. = ಕನ್ನೆ. *a girl, a maiden, a virgin; a daughter* (ಕೊಡಗೂಸು, ಕುಮಾರಿ Hlā.; Mr. 302). 2, Durgā. 3, the sign of the zodiac Virgo.

ಕಪ kapa. = ಕಬ, ಗಪ, etc. imitation of the sound emitted in eager gulping. —ಕಪಕಪ. rep. with the sound ಕಪಕಪ: quickly or greedily (C.). —ಕಪಕಪನೆ. rep. = ಕಪಕಪ. (C.). ಎನ್ನಾ ಮಾಂಸವಿದ್ದರೂ ತೋಳಗಳು ಅದನ್ನು ಕಪಕಪನೆ ತಿನ್ದು ಬಿಡುತ್ತವೆ (B. 5, 253).

ಕಫ kapa. phlegm. Tbh. of ಕಫ (Śmd. 338).

ಕಪಟ kapaṭa. = ಕಬಟ, ಕವಡ. *fraud, deceit, dissimulation, hypocrisy, falsity, disguise* (ಕೆಯ್ದುವ, ಕೆಯ್ತು, ಜತ್ತುಕ Śm. 52; Kk. 66; ಕೆಯ್ತುವ Ct. I, 39; ಗಾಹು Bhn. 23). — ಕಪಟಮಾತು. a dissembling word or speech (ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ Cb.; My.).

ಕಪಟಕೃತ್ಯ kapaṭa-kṛitya. a deceitful act (ವೈಸಿಕ Bhn. 9).

ಕಪಟಗಾಱ kapaṭa-gāṛa. a deceitful man, a hypocrite (My.). feminine: ಕಪಟಗಾತಿ (My.).

ಕಪಟತನ kapaṭatana. deceitfulness (ತನ್ತ್ರ Cb.; My.). see ನಿಷ್ಕಪಟತನ.

ಕಪಟತ್ವ kapaṭatva. = ಕಪಟತನ. (Dp. 31, 5; My.).

ಕಪಟವೇಷ kapaṭa-vēṣa. assuming a false dress or appearance; disguise. (C.).

ಕಪಟಶಬರ kapaṭa-śabara. Śiva (Śśv. 4, 39).

ಕಪಟಸ್ಥ kapaṭa-stha. = ಕಪಟಗಾಱ. a hypocrite, etc. (C.). feminine: ಕಪಟಸ್ಥಳು (C.).

ಕಪಟಹೃದಯ kapaṭa-hṛidaya. a man who has a deceitful, dishonest mind (ಕಱುಬ Bhn. 61; My.).

ಕಪಟಾತ್ಮ kapaṭa-ātma. deceitfulness (Bp. 41, 9, neuter). 2, a deceitful man (S. Mhr.).

ಕಪಟಿ kapaṭi = ಕವಡಿ 2. a fraudulent, deceitful, dishonest, hypocritical person (C.). see Bp. 38, 69; 40, 54. 63; 51, 40; B. 5, 39; Prv. s. ಏೞ.

ಕಪಟಿಕ kapaṭika. = ಕವಡಿಕೆ 2. acting deceitfully, dishonest; fraud.

ಕಪಟೆ kapaṭe. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. a bat see ಕಣ್ಣು-.

ಕಪಡ kapaḍa. an article of apparel, cloth (C.; H.).

ಕಪಣಿ kapaṇi. a sort of cloak dyed with kāvi and worn by liṅgāyata priests or ascetics (S. Mhr.; Mhr. ಕಫಣೀ); a similar one of whatsoever colour, for children (S. Mhr.).

ಕಪರಿ kapari. = ಕಪ್ಪರಿ No. 2. Tbh. of ಕರ್ಪರ. a beggar's bowl (My.).

ಕಪರ್ದ kaparda. = ಕವಡಿ 1, ಕವಡೆ. *a small shell or cowrie used as a coin or as a die in gambling, Cypraea moneta* (ವರಾಟ, ಕವಡೆ Mr. 412). 2, *braided and knotted hair, especially that of Śiva.*

ಕಪರ್ದಕ kapardaka. = ಕಪರ್ದ No. 1. see ಕವಡಿಕೆ 1.

ಕಪರ್ದಿ kapardi. having braided and knotted hair; *Śiva.* 2, sign for a metrically long letter (Ch.).

ಕಪಲಿ kapali. ಕಪಲೆ.= ಕಪಿಲೆ 1, ಕವಿಲೆ 2, ಕವ್ವಲೆ. an apparatus for raising water, consisting of pulley, rope and leathern bucket worked by oxen on an inclined plane (S. Mhr.; My. ಕಪಲೆ; Te. ಕಪಿಲೆ; T. ಕವಲೈ; Te., T., M. ಕಪ್ಪಿ, a pulley = Arabic qabb; ಕಪಲಿ (ಕಪಲೆ) ಹೊಡೆ, to draw water by means of the kapali (C.; M. ಕಪ್ಪಿ ಬಲಿಕ್ಕೆ).—ಕಪಲಿ (ಕಪಲೆ) ಬಾವಿ. a well fitted with the kapali (C.).

ಕಪಾಟ kapāṭa. = ಕವಾಟ. *the leaf or panel of a door;* a door. 2, an almira (My.).

ಕಪಾಯಿ kapāyi. = ಕಬಾಯಿ, ಕವಾಯಿ. a gown reaching to the ankles (Br., H.); a dress for idols (My.).

ಕಪಾಲ kapāla. 1. *the fragment of a vessel, a potsherd.* 2, *the skull, the cranium* (Bp. 57, 22). 3, either half of a water-jar. 4, a cup, a jar, a pot, a cover, a lid; a beggar's bowl.

ಕಪಾಲ kapāla. 2. a cheek. Tbh. of ಕಪೋಲ. (C.).

ಕಪಾಲಧರ kapāla-dhara. = ಕಪಾಲಭೃತ್. Śiva (Mr. 12).

ಕಪಾಲಭೃತ್ kapāla-bhṛit. who wears skulls: *Śiva.*

ಕಪಾಲಹಸ್ತ kapāla-hasta. having a skull in his hand (in which he collects alms): Śiva (My.).

ಕಪಾಲಿ kapāli. 1. having skulls, etc. 2, *Śiva.* — ಕಪಾಲಿ ಪಿಟ್ಟವ್ವೆ. N. (Bp. 52, 10).

ಕಪಾಲಿ kapāli. 2. Tbh. of ಪಕಾಲಿ (S. Mhr.).

ಕಪಾಲಿಕೆ kapālike. = ಕಪಾಲ 1, ಕವಳಿಗೆ 1. skull, a vessel, etc.

ಕಪಾಲಿನಿ kapālini. a woman of low caste, daughter of a mother of the Brahmanical caste and a fisherman father. (J. 5, 58); a śakti of Śiva (Śsv. 3, 12).

***ಕಪಾಳ kapāḷa.** = ಕಪಾಲ 1. ದಣ್ಣ ಕಪಾಳ ಹಸ್ತನುಂ ... ಆಗಿ ವ್ಯಾಸಭಟ್ಟಾರಕಂ ಪುಟ್ಟುವುದುಂ Pb. 1, 69 va.

ಕಪಿ kapi. *a monkey.* ಕಪೀ ಕುಣಿಸಿ, ಕಲ್ಲು ಕರಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕಪಿತುಜಿಚಿ. N. of a plant. see Si. s. ಅಜಹೆ and ತುಜಿಚಿ.

ಕಪಿಕಚ್ಚು kapi-kacchu. *the plant Mucuna pruritus* Hook.

ಕಪಿಕೇತು kapi-kētu. having a monkey on his banner: Sugrīva (Abh. P. 10, 3).

ಕಪಿಚ kapica. = ಕಪಿಶ. incense, storax or coarse benzoin (ಅಗಿಲು Mr. 335; Sk. ಕಪಿಜ, ಕಪಿಶ).

ಕಪಿಂಜಲ kapiñjala. = ಕವಿಂಜಳ, etc. *a bird, the francoline partridge* (ಲಾವುಗೆ Mr. 177).

ಕಪಿತ್ಥ kapittha. *the elephant or wood-apple tree, Feronia elephantum* Corr. (ಬೆಳವಲ್ Mr. 115; ಬೆಳವಲಗಿಡ G.).

ಕಪಿಧ್ವಜ kapi-dhvaja. a banner on which is the figure of a monkey (J. 12, 16). 2, having a monkey as his symbol, his ensign or arms: Arjuna (Sk.; My.).

ಕಪಿಧ್ವಜಕುಲ kapidhvaja-kula. the race that has a banner as its ensign on which is the figure of a monkey (Abh. P. 10, 2 va.).

ಕಪಿಧ್ವಜಕುಲಧ್ವಜ kapidhvajakula-dhvaja. Sugrīva (Abh. P. 10, 2 va.).

ಕಪಿನಿ kapini. = ಕಪಿಲೆ. the name of a river near Mysore (My.). 2, N. (My.).

ಕಪಿಮುಷ್ಟಿ kapi-muṣṭi. a donkey-fist; firm grasp (avarice, obstinacy). ಕಪಿಮುಷ್ಟಿ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಗಾಱ kapimuṣṭi-gāṟa. an avaricious, or obstinate, fellow (My.).

ಕಪಿಲ kapila. = ಕವಿಲ್, ಕವಿಲ, ಕವಿಲು. monkey-coloured: *brown, tawny.* 2, N. of a ṛiṣi, the founder of the sāṅkhya philosophy (Mr. 77. 258).

ಕಪಿಲವರ್ಣ kapila-varṇa. a brown or tawny colour (ಕವಿಲ್ವರ್ಣ Ct. II, 74).

ಕಪಿಲೆ kapile. 1. = ಕಪಲಿ, etc. (My.; Si. 90. 103).

ಕಪಿಲೆ kapile. 2. = ಕವಲೆ, ಕವಿಲೆ 1. a brown cow; a fabulous cow of the Purāṇas. (Śmd. 150, o. r. ಕವಿಲೆ). [ಇನ್ನಿವರ ಬದುಕು ಹುಲಿ ಬದುಕು ಹುಲಿ ಕಪಿಲೆಯ ತಿನ್ದು ಮಿಕ್ಕುದ ನರಿ ತಿಮ್ಬುನ್ತೆ Cv. 67; Bv. 582]. 2, *a tree, a kind of Dalbergia sissoo, or the Dalbergia sissoo itself.* 3, *a sort of perfume* (ರೇಣುಕಬೀಜ G.). 4, *the female elephant of the south-east.* 5, N. of a river (Sk.; My. = ಕಪಿನಿ). — ಕಪಿಲೆ ಬಸವ. a brown bull stamped with a liṅga and left to roam about at liberty, etc. (My.).

ಕಪಿಲೇಶ kapila-īśa. N. (Bp. 58, 11).

ಕಪಿಲೇಶ್ವರ kapila-īśvara. N. (Bp. 10, 5).

ಕಪಿವಲ್ಲಿ kapi-valli. *a climbing plant, Scindapsus officinalis* sweet. (ದೊಡ್ಡ ಹಿಪ್ಪಲಿ G.).

ಕಪಿವೃಷಭ kapi-vṛiṣabha. Vāli (Rām. 4, 5, 10), or Sugrīva, or Hanumant.

ಕಪಿಶ kapiśa. monkey-coloured: *brown, reddish-brown, dark-brown* (ಶ್ಯಾವ, ಹಸರುಗೆಮ್ಪು Mr. 443). 2, incense, storax or coarse benzoin (see ಕಪಿಚ).

ಕಪಿಶೀರ್ಷ kapi-śīrṣa. a monkey's head (ಕಪಿಮಸ್ತಕ, ಮರ್ಕಟದ ಶಿರ Nn. 149). 2, *the upper part or copiny of a wall;* a merlon of a fort (ಕೋಟೆಯಗ್ರ, ಕೋಟೆಯ ತೆನೆ 149; ಕೋಟೆಯಗ್ರ Mr. 466).

ಕಪೀತನ kapītana. *the hog-plum, Spondias mangifera* (ಅಮ್ಬಾಡಿಯ ಗಿಡ G.). 2, *the plant Thespesia populnea* Corr. (Hibiscus populneoides Rox.). 3, *the Acacia sirisa.*

ಕಪೀನ್ದ್ರ kapi-indra. = ಕಪಿವೃಷಭ. the chief of the monkeys, etc. (Rām. 4, 8, 5).

ಕಪೂಯ ka-pūya. smelling badly; disgusting, disagreeable. (G.).

ಕಪೋತ kapōta. *a dove, a pigeon* (see ಹೊಜಸು). 2, pigeon-holes, a dove-cot (ವಿಟಂಕ, ಹೆಟ್ಟಗೆ Mr. 200; see Bp. 18, 38).

ಕಪೋತಪಾಲಿ kapōta-pāli. *a dove-cot.*

ಕಪೋತಪಾಲಿಕೆ kapōta-pālike. *a dove-cot.*

ಕಪೋತಾಂಘ್ರಿ kapōta-aṅghri. *a kind of perfume.*

ಕಪೋತಾಂಜನ kapōta-añjana. *antimony.*

***ಕಪೋತಿಕಾ kapōtikā.** one of the lakṣaṇas of a drama. ಸನ್ಧಿ ಪ್ರವೇಶ ವಿಷ್ಕಮ್ಭ ಕಪೋತಿಕಾ ವ್ಯಾಳಿಕಾದಿ ಲಕ್ಷಣೋಪೇತಂಗಳಪ್ಪ ನಾಟಕಂಗಳೊಳಂ Pb. 2, 34 va.

ಕಪೋಲ kapōla. = ಕಪಾಲ 2. *a cheek.*

ಕಪ್ಪ kappa. 1. = ಕಪ್ಪ್ರ 7. tribute (ಕೊಟ್ಟಜ Śmd. II; ಒಟ್ಟಜ Śm. 38; ಕೊಮ್ಪು ಒಡವೆ Mr. 267; ಕೊಟ್ಟಜ Kk. 84, o. r. ಒಟ್ಟಜ; ದಣ್ಡ Si. 416; C.; Te., T., M., Tu.; see T. s. ಕನ್ದಾಯ and *cf.* Sk. ಕರ). [ಭೂಪತಿಗೆ ಕಪ್ಪವನೀಗವನೀಶನತ್ತಣಿಂ Kr. 1, 115; Pb. 6, 28 va.; Ap. 2, 24; Vr. 147, 18]. see Si. 266; Bp. 23, 21; 27, 29; Bh. 2, 4, 7; Rśv. 5, 19 va. & 22 va.; 5, 127; 6, 35; J. 17, 10; 25, 12; 29, 22; B. 4, 116. — ಕಪ್ಪಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to take tribute (Abh. P. 10, 156 va.). — ಕಪ್ಪಗಾಣಿಕೆ. -ಕಾಣಿಕೆ. dupl. (ಕಾಣಿಕೆ, ಪಗದಿ, ಪಸಾಯ, ವಲಿತ G.; My.).

ಕಪ್ಪ kappa. 2. = ಕಪ್ಪ್ರ 2. a pit, etc. (My.).

ಕಪ್ಪ kappa. 3. = ಕಪ್ಪನೆ 1. black, etc.— ಕಪ್ಪಕಪ್ಪನೆ. rep. extreme blackness (J. 28, 41).

ಕಪ್ಪ kappa. 4. a ring of gold or silver-wire for the wrist or foot, worn as an ornament or as the sign of a vow to a deity. (My.).

ಕಪ್ಪಗೆ kappu₅-age₄. = ಕಪ್ಪನೆ 1. black, etc. (My.).

***ಕಪ್ಪಂಗವಿ kappaṅgavi.** enveloping darkness, intense darkness. ಅನ್ನೆಗಂ ಕಪ್ಪಂಗವಿಯಾಗಿ ಕವಿವ ದ್ರುಪದ ವಿಳಯಾನಳನಂ Pb. 12, 20 va.

ಕಪ್ಪಟ kappaṭa. = ಕಪ್ಪಡ. see ಮೇಣಗಪ್ಪಟ.

ಕಪ್ಪಟೆ kappaṭe. = ಕಪಟೆ, ಕಪ್ಪಡಿ, ಕಪ್ಪಡೆ, ಕಬಟೆ, ಕಬ್ಬಟೆ. a bat. see ಕಣುಕಪ್ಪಟೆ, etc. (*cf.* ಗಬ್ಬಿಲಾಯಿ).

ಕಪ್ಪಡ kappaḍa. = ಕಪ್ಪಟ. cloth. Tbh. of ಕರ್ಪಟ. (ಅಂಜೆ Śs.; Te., T.: cloth). [ನೀಮುಮೆಡದ ಕೈಯನೆಲಿಕ್ಕಿಯರ್ಧಗಪ್ಪಡಮನೆಡದ ಮುಯ್ಯಿನ ಮೇಗಿಕ್ಕಿ Vr. 92, 16]. ಒರ್ಪಿಡಿಗೂಟಿಂ ಸಿತಗನ ಕಪ್ಪಡಮುಂ (Śmd. 79). ಕಾಗಿನ ಕಪ್ಪಡವನ್ ಉಟ್ಟು (Bp. 29, 3). ಧೌತಕಪ್ಪಡ (43, 27). see Abh. P. 6, 35 va.; Bp. 47, 25; ಕಾಸಿಗಪ್ಪಡ, ನೀಲಿಗಪ್ಪಡ.

ಕಪ್ಪಡಿ kappaḍi. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. a bat. see ಕಣ-.

ಕಪ್ಪಡಿ kappaḍi. cloth. Tbh. of ಕರ್ಪಟ. (Śmd. 48). (see ಅಪ್ಪಡ್ಡ). [ನಿಟ್ಟ ನಿಟ್ಟ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ನಾ ಮಾಡಲಱಿಯೆ. ಕಪ್ಪಡಿ ವೇಷದಿನ್ದಾನು ಬನ್ದಾ ತುವೆ Bv. 341]. — ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮ. N. of the confluence of the rivers Kṛiṣṇa and Malāpahari, and of a village there (S. Mhr.). — ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. N. (Bp. 3, 28; 4, 48). — ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಪುರ. N. (Bp. 4, 56).

ಕಪ್ಪಡಿಗ kappaḍiga. a cheat, etc. Tbh. of ಕಾರ್ಪಟಿಕ. ಕಪ್ಪಡಿಗರ ವೇಷತಾರ್ಜನೆ (ಚರ್ಜರಿ Nr.).

ಕಪ್ಪಡೆ kappaḍe. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. a bat see ಕಣ್ಕಪ್ಪಡೆ.

ಕಪ್ಪನೆ kappu₅-ane. 1. = ಕಪ್ಪಗೆ, ಕಪ್ಪಾನೆ. black, blackly; black colour, blackness. ಕಪ್ಪನೇ ವಸ್ತು (ಬಹುಲ Si. 456). ಉದ್ದವಾದ ಕಪ್ಪನೇ ಬಹಳ ಜುಟ್ಟುಳ್ಳವನು (ಕೇಶವ, etc. 197).

ಕಪ್ಪನೆ kappane. 2. = ಕಬಕ್ಕನೆ, etc. in a snatching manner (C.).

ಕಪ್ಪರ kappara. 1. camphor. Tbh. of ಕರ್ಪೂರ. (S. Mhr.; ಸಾರಂಗ, ಸೋಮ Cb.).

ಕಪ್ಪರ kappara. 2. = ಕಪ್ಪರೆ, ಕೊಪ್ಪರ. a large potsherd. Tbh. of ಕರ್ಪರ (or ಖರ್ಪರ). [ಕಪ್ಪರದೊಳಗಣ ಆಪ್ಯಾಯನವ ಹಱುವಲ್ಲದೆ ಜೀವ ನಿರ್ವಾಹಕನಲ್ಲ Cv. 723]; (Te. ಕಪ್ಪೆರ, T. ಕಪ್ಪರೈ). — ಕಪ್ಪರಕಾಯಕ. = ಗುಣ್ಡುಗಪ್ಪರ ಕಾಯಕ, q. v. (S. Mhr.).

ಕಪ್ಪರಿ kappari. collyrium, etc. Tbh. of ಕರ್ಪರಿ (or ಖರ್ಪರಿ). 2. = ಕಪರಿ, q. v. (My.). — ಕಪ್ಪರಿತುತ್ಥ. (ಖರ್ಪರಿ, ದಾರ್ವಿಕೆ, ತುತ್ಥ, ಕ್ವಾಥೋದ್ಭವ Nr.).

ಕಪ್ಪರೆ kappare. = ಕಪ್ಪರ. a large potsherd (My.).

ಕಪ್ಪಲ್ kappal. ಕಪ್ಪಲು. = ಕಪ್ಪು2. a pit. ಆನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಪ್ಪಲು ಮುನ್ತಾದವುಗಳು (ವಾರಿ Si. 272). — ಕಪ್ಪಲ್ನರಿ. the jackal, Canis aureus (Gz.). — ಕಪ್ಪಲುನರಿ. the Bengal fox, Canis (vulpes) bengalensis (Bḍ.).

ಕಪ್ಪಳಿ kappaḷi. ? (Śmd. 48).

ಕಪ್ಪಾನೆ kappu₅-ane₄. = ಕಪ್ಪನೆ 1. (My.).

ಕಪ್ಪು kappu. 1. to dig (ಖನನ Śmd. Dh.; T. ಕಲ್ಲು, to dig with a small stick; *cf.* ಕಡಂಗು 3, ಕನ್ತು, ಕನ್ನ1, ಗಬ್ಬರಿಸು).

ಕಪ್ಪು kappu. 2. = ಕಪ್ಪ2, ಕಪ್ಪಲು. a hole in the ground, a pit (ನಿಮ್ನ Śm. 100; My.; Tu. ಕರ್ಪು; Te. ಕಾವು, a pit or well; *cf.* ಕಡ್ಡ3 ?). — ಕಪ್ಪುಗುಱು. -ಕುಱು. a hole for catching elephants. ಆನೆಯ ಹಿಡಿಯಲೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ ಕಪ್ಪುಗುಱು (ವಾರಿ, ಗಜಬನ್ಧನಿ Nr.).

ಕಪ್ಪು kappu. 3. to cover; to spread, to extend; to overspread; to surround (Te., T., M. ಕಪ್ಪು, ಕಮ್ಮು; R.; *cf.* ಕವಿ1).

ಕಪ್ಪು kappu. 4. a sign, a banner (ಪಾಲಿ, ಕೇತು, ಧ್ವಜ, ಲಿಂಗ, ನಿಮಿತ್ತ Nr.).

ಕಪ್ಪು kappu. 5. = ಕರ್ಪು. blackness; the colour black or dark-blue; black; collyrium; ink (ನೀಲ Nr.; ಕಾಲ, ಕೃಷ್ಣ Mr. 443; ನೀಲ 511; ಕೃಷ್ಣ 519; ಕರಿ Ct. I, 21, o. r. ಕರೆ; ಅಸಿತ Nn. 14. 42; ರಾಮ 24; ಕೃಷ್ಣ 45. 47; ಕೌಲೀನ, ಕರಿದು 76; ಮಸಿ Si. 485; C.; Te., T., M., Tu.). ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಕೆಮ್ಪು (ಧೂಮ್ರ); ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಕಡಾರ, ಕಪಿಲ, ಕದ್ರು, ಪಿಂಗ, etc.); ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಅರಿಸಿನಬಣ್ಣಂ (ಶ್ಯಾವ, ಕಪಿಶ Nr.). ಚನ್ದ್ರಮಣ್ಡಲದ ನಡುವಣ ಕಪ್ಪು (ಮೃಗ, ಅಂಕ, etc. Hlā.). ಕಪ್ಪೇಱು ಇರ್ದ ನೆಯ್ದಿಲ್ (ಕುಮುದ Mr. 420). ಎಮ್ಮೆ ಕಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಅದೆ (B. 1, 15). ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಣ್ಣ ತುಸು ಕಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವದು (4, 147). ಅಲಿಕುಲಂಗಳ ಕಪ್ಪನ್ ಅಣಕಿಪ ಸುಱುಗುರುಳ್ (Bp. 4, 29). ಮಿಸುಪ ಕಪ್ಪಿನ ಬಾಸೆಯಂ ಭಾವಿಸುವಂ (42, 23). ಕಪ್ಪ ಹಿಡಿದ ಅಕಲಂಕಕಾಂಚನದ ಒಪ್ಪದನ್ದದಿ (44, 2). ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ? (Prv.). see Bp. 35, 13; 54, 35; Si. 40. 205. 206; J. 5, 55; 17, 14; 18, 34. 35; ಎಳೆಗಪ್ಪು, ಬಯಕೆಗಪ್ಪು. — ಕಪ್ಪಗಸೆ. -ಅಗಸೆ. = ಎಳ್ಳಗಸೆ. (My.). — ಕಪ್ಪುಕುರ್ಣಿ. a shrubby plant, Justitia ecbolium L. (St. & Pl.). — ಕಪ್ಪುಗೊರಲ. -ಕೊರಲ. who has a black throat: Śiva (Bp. 18, 72). — ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣ. the colour black or dark-blue (ಕೃಷ್ಣ, ನೀಲ, ಅಸಿತ, ಶ್ಯಾಮ, ಕಾಲ, etc. Si. 51; B. 5, 245). — ಕಪ್ಪುಬೊಬ್ಬುಳಿ. = ಕಪ್ಪುಕುರ್ಣಿ. (St. & Pl.).

ಕಪ್ಪು kappu. 6. flesh, meat (S. Mhr.; *cf.* ಕಣ್ಣ2, ಕಱು 3 ?).

ಕಪ್ಪು kappu. 7. = ಕಪ್ಪ1. ಕಪ್ಪನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು (B. 5, 67). — ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆ. = ಕಪ್ಪಗಾಣಿಕೆ. (Cb. 27). — ಕಪ್ಪುಗಾಣಿಕೆ. = ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆ. (B. 5, 110).

ಕಪ್ಪುರ kappura. (Śmd. 191). = ಕಪ್ಪರ1, ಕಪ್ರ. camphor. Tbh. of ಕರ್ಪೂರ [ತೊಳಪ್ಪ ಕಪ್ಪುರದ ಭಸ್ಮರಜಸ್ತ್ರಿಪುಣ್ಡ್ರಕಮೊಪ್ಪೆ Pb. 6, 8; Ap. 2, 5]; (Śmd. 381; Ct. II, 8; Kk. 94; B. 4, 70). — ಕಪ್ಪುರಗರಡಗೆ. -ಕರಡಗೆ. Tbh. of ಕರ್ಪೂರಕರಣ್ಡಕ (Śmd. 381). — ಕಪ್ಪುರವಳಿಕು. -ಪಳಿಕು. camphor-crystal (Cp. 7, 92 va.). [-ಕಪ್ಪುರವಳ್ಕು. = ಕಪ್ಪುರವಳಿಕು. ಕೆದಱಿದ ಕಪ್ಪುರವಳ್ಕುಗಳೆಸೆಯೆ Pb. 3, 49].

ಕಪ್ಪೆ kappe. a frog (ಮಣ್ಡೂಕ, ಪ್ಲವಕ, ಪ್ಲವಗ, ಭೇಕ, ಶಾಲೂರ, etc. Hlā., Nr., Mr. 411; Si. 89. 410; ಭೇಕ Nn. 10. 18; ಪ್ಲವಂಗ 46; C.; Te., Tu.; T. ತವಕ್ಕೈ, ತವಳ್ಳೈ, ತವಳೈ). ಕಪ್ಪೆಗಳು ಮೀನುಗಳು ಇಪ್ಪುದದು ತೀರ್ಥವೇ? (Sp.). ಸರ್ಪನ ಉಱೆ ಹೆಡೆಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ತೆ (Sp.). ಉಬ್ಬಿದ ಕಪ್ಪೆ ಆನೇ ನುಂಗೀತೇ?—ಕಪ್ಪೆ ಕೂಗಿ ಮಱೇ ಬರಿಸಿದನ್ತೆ.—ಕಪ್ಪೆಯ ತುಲಾಭಾರಾ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಹೆಣ್ಣುಗಪ್ಪೆ, ಹೆಣ್ಣಪ್ಪೆ. — ಕಪ್ಪೆಕೀಲಿ. a padlock (S. Mhr.). — ಕಪ್ಪೆಕುರ. a boil in the shape of a frog's body (C.). — ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪು. a bivalve shell, one half of which is occasionally used for giving babies milk to drink (ಶಮ್ಬೂಕ, ಜಲಶುಕ್ತಿ Si. 89; C.; B. 5, 184). — ಕಪ್ಪೆಬೀಗ. = ಕಪ್ಪೆಕೀಲಿ. (C.). — ಕಪ್ಪೆರೊಟ್ಟಿಗಿಡ. a spreading herb, Malva rotundifolia L. (Z.). — ಕಪ್ಪೆಹುಣ್ಣು. a spreading sore in the palm of the hand, on the sole of the foot, etc. (S. Mhr.).

ಕಪ್ರ kapra. = ಕಪ್ಪುರ. (ಧವಲ, ಸಿತಾಭ, ಹಿಮಾಂಶು Cb.).

ಕಫ kapha. = ಕಪ. *phlegm* (ಅತಿಗೂರು Mr. 386).

ಕಫಣಿ kaphaṇi. *the elbow.*

ಕಫಿ kaphi. *phlegmatic;* filled with mucus.

ಕಫೋಣಿ kaphōṇi. *the elbow.*

ಕಫೋಳಿ kaphōḷi. = ಕಫೋಣಿ. (ಮೊಳಕೆಯ್ Mr. 323).

ಕಬ್- kab. 1. = ಕದ್-, etc. blackness. — ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ಕರ್ಬಕ್ಕಿ. a rosefinch, a starling (Pr.; My.; Bh. 1, 20, 53; Śśv. 3, 33; ಕೃಕರ Si. 173, sic!). — ಕಬ್ಬಳಿ. = ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ. a black creeper with very strong fibres, used in tying the bamboos under a thatch, etc. (My.). — ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. = ಕಬ್ಬಳಿ, ಕರ್ಬಳ್ಳಿ. (ತೃಣಭಕ್ಷ Mr. 147 in two MSS., o. r. ಕ್ಷಗಭಕ್ಷ). — ಕಬ್ಬುನ. -ಪುನ. see separately. — ಕಬ್ಬೊಗೆ. -ಹೊಗೆ. = ಕಾರ್ಬೊಗೆ. black smoke (Bh. 1, 20, 55. 60; 2, 10, 23).

ಕಬ್- kab. 2. = ಕಲ್4, etc. a stone. — ಕಬ್ಬಸುರಿ. the waved-leaf fig-tree, Ficus infectoria. ಕಬ್ಬಸುರಿಯ ಮರ (ಪ್ಲಕ್ಷ, ಜಟಿ, ಪರ್ಕಟಿ Nr.; Si. 128; *cf.* ಕಲ್ಲುಬಸುರಿ).

ಕಬ kaba. = ಕಪ. — ಕಬಕಬ. rep. = ಕಪಕಪ. (My.).

ಕಬಕ್ಕನೆ kabakkane. = ಕಪ್ಪನೆ 2, ಕವಕ್ಕನೆ, ಗಪ್ಪನೆ, ಗಬಕ್ಕನೆ. in a snatching manner, with the sound produced in snatching; with that of gulping quickly. — ಕಬಕ್ಕನೆ ಕಚ್ಚು. to bite snatchingly, as a dog (C.). — ಕಬಕ್ಕನೆ ನುಂಗು. to gulp quickly, as beasts (My.).

ಕಬಚ kabaca. = ಕವಚ. armour, jacket, etc. (My.).

ಕಬಟೆ kabaṭa. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. a bat (My.).

ಕಬಟ kabaṭa. Tbh. of ಕಪಟ. fraud. (Rām. 6, 12, 38).

ಕಬನ್ಧ kabandha. *water.* 2, a cloud. 3, *a headless trunk*, especially one retaining vitality (ಕಡುಕು, ಅಟ್ಟೆ Kk. 41). 4, N. of Rāhu. 5, N. of a Dānava or Rākṣasa, enemy of Indra; a Gandharva killed by Rāma (J. 18, 5).

ಕಬರ kabara. a Muhammadan tomb (My.; Mhr., H.). — ಕಬರಸ್ಥಾನ. a cemetary (My.; H.).

ಕಬರಿ kabari. = ಕವರಿ. a braid or fillet of hair; a knot of braided hair (ಕುನ್ತಲ, ವೇಣಿ, ಧಮ್ಮಿಲ್ಲ, ಕಟ್ಟುಮುಡಿ Mr. 320; J. 2, 9; 11, 9; 18, 27). 2, = ಜಾಲೀ ಗಿಡ (Cb.). 3, = ಅಡವೀತುಳಸಿ (Cb.). 4, = ಕೆಮ್ಪು ಗಣಗಲ (Cb.). — ಕಬರಿಯಗ್ರ. -ಅಗ್ರ. the point of a braid of hair (ಜೊಲ್ಲೆಹ Ct. I, 30).

ಕಬರು kabaru. news; information (C.; Mhr., H. ಖಬರ). 2, attention! heed! (C.; H.).

ಕಬರುದಾರ kabaru-dāra. a careful, or strict, man (My.).

ಕಬರುದಾರಿ kabarudāri. care, carefulness (My.; Mhr., H.).

ಕಬರುದಾರು kabarudāru. skilful, clever; careful, attention! take care! mind! (C.; Mhr., H. ಖಬರದಾರ).

ಕಬಲ kabala. 1. = ಕಬಳ, ಕವಣ, ಕವಲ, ಕವಳ 1. a mouthful; a bolus, a pill.

ಕಬಲ kabala. 2. = ಕೌಲು. agreement. (S. Mhr.; Mhr. ಕವಲ).

ಕಬಲನ kabalana. swallowing by mouthfuls. see ತುತ್ತು, ತೀಟು.

ಕಬಲಪ್ರವೇಶ kabala-pravēśa the entering of mouthfuls. see ಗಿಡಿ.

ಕಬಲಿತ kabalita. swallowed as a mouthful, eaten (Cpr. 2, 52va.).

ಕಬಳೆ kabaḷa. = ಕಬ್ಬಿಲ, ಕಬ್ಬೆಯ. a fowler, a huntsman (ಬೇಡ Ct. I, 58, o. r. ಕವಳ).

ಕಬಳ kabaḷa. = ಕಬಲ 1, etc. mouthful food (ಜೀವಣ, ವೊಳಿಗೆ, ತುತ್ತು Ss.; ಆಹುತಿ, ತುತ್ತು Mr. 220). ರಣಕಬಳರಕ್ಕೆಮರ್ದುಗಳ್ ಪುದಿದ ಭರಣಿಗಳ (Rśv. 6, 11 va.). see ಗಜ-, ಸಪ್ಪುರಗವಳ. [—ಕಬಳಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to swallow. ಕರಿಣೀಗಣಂಗಳಾಕಾಶ ಪುಷ್ಪಂಗಳಿಂ ಚಾಮರವಿಕ್ಕೆ ಮೃದು ಪಲ್ಲವಂಗಳಂ ಕಬಳಂಗೊಳುತ್ತುಂ Vr. 36, 20].

ಕಬಳಿಸು kabaḷisu. to eat; to gulp, to devour (Bh. 8, 23, 13; My.).

ಕಬಾಡ kabāḍa. = ಕವಾಡ. a bullock or horse-load of grass, wood, etc. (C.; Mhr.; Te., also ಕವಾಡ; T. ಕವಾಡ).

ಕಬಾಡಿ kabāḍi. a person who brings and sells kabāḍas (S. Mhr.).

ಕಬಾಬು kabābu. a ragout; a made dish of roast meat (Br.; H.; My.).

ಕಬಾಯಿ kabāyi. = ಕಪಾಯಿ, etc. a dress for idols. (My.).

ಕಬೀರದಾಸ kabīra-dāsa. N. of a poet who was a devotee of Allah and Viṣṇu (C.).

ಕಬೂಲ್ kabūl. = ಕಬೂಲ. agreeing to; consent (C.; Mhr., H. ಕಬುಲ).

ಕಬೂಲ kabūla. = ಕಬೂಲ್. consent. ಕಬೂಲ ಆಗೋಣ (ಶಘ Cb.). ಕಬೂಲ ಮಾಡೋಣ (ಗ್ರಹಣ, ಪರಿಗ್ರಹ Cb.).

ಕಬೂಲಾತಿ kabūlāti. an agreement, written or oral (My.; Mhr., H. ಕಬುಲಾತ, ಕಬುಲಾಯತ).

ಕಬೋಜಿ kabōji. a blind man (My.; T., Te. ಕಬೋದಿ).

ಕಬ್ಬ kabba. poetry. Tbh. of ಕಾವ್ಯ [ನೆಗಟ್ತೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳೊಡಮ್ಬಡಂ ಮಾಡಿದರ್ Kr. 1, 32; Pb. 1, 7; Ap. 1, 19]; (Śmd. 351; Ct. I, 26). see Śmd. 13. 69. 121. 159; Ch. v. 19; J. 1, 10; ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬ, ಒಳ್ಗಬ್ಬ, ಪಟಿಗಬ್ಬ, ಪಾಡುಗಬ್ಬ, ಬಾಜನೆಗಬ್ಬ, ಬೆದಣ್ಡೆಗಬ್ಬ, ಮಾನಸಗಬ್ಬ.

ಕಬ್ಬಟೆ kabbaṭe. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. — ಕಬ್ಬಟೇ ಹಕ್ಕಿ. a bat (ಜತುಕ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ Si. 175; My.).

ಕಬ್ಬಣ kabbaṇa. = ಕಬ್ಬಿಣ, etc. iron (C.). — ಕಬ್ಬಣಂಚು. -ಅಂಚು. (ಕನ್ದು Bb.).

***ಕಬ್ಬಲಿಗ kabbaliga.** = ಕಬ್ಬಿಲಿಗ. a fisherman. ಕಾಮುವೇ ಕಬ್ಬಲಿಗ ಕ್ರೋಧವೇ ಹೊಲೆಯ Cv. 498.

ಕಬ್ಬಳಿ kabbaḷi. a black creeper. see s. ಕೆಬ್1–.

ಕಬ್ಬಾರೆ kabbāre. — ಕಬ್ಬಾರೇ ಹದ್ದು. a heron (ಲೋಹಪೃಷ್ಠ, ಕಂಕ, ಹರಡೇ ಹಕ್ಕಿ Si. 172).

ಕಬ್ಬಿ kabbi. = ಕಬ್ಬಿನ. the bit of a bridle. Tbh. of ಕವಿಯ. (Grj. 6, 56va.; ಕವಿ Mr. 274; C. Bp. 47, 44; T. ಕವಿನ, bridle). see s. ಕಬ್ಬಿನ.

ಕಬ್ಬಿಗ kabba-iga. a poet (Śmd. 233). (ಕವಿ Ct. II, 15). [ಪೊಡವಿಪತಿ ಗೊರವನನೆ ಪೇೞ್ವುಡೆಯದು ವದೆಕರಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಗರ್ದೂಱೆನೆಯುಂ Kr. 1, 49]. see Śmd. 188; ಅಱಗಬ್ಬಿಗ, ಕಿಱುಕಬ್ಬಿಗ, ನರಗಬ್ಬಿಗ; Śśv. 1, 10. — ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೈಪ್ಪಿಡಿ. N. of a Kannaḍa dictionary (Kk. 3. 101). — ಕಬ್ಬಿಗಗಳ್. -ಕಳ್. literary theft. see Śmd. s. ಕೂಸಾಡಿಸು.

ಕಬ್ಬಿಣ kabbiṇa. = ಕಬ್ಬಣ, ಕಬ್ಬುನ, ಕರ್ಬುನ, ಕರ್ಬೊನ್, ಕಾರ್ಬೊನ್. (the dark-coloured, black metal): iron (ಲೋಹ, ಕಾಲಾಯಸ, etc. Si. 332; C.; Te. ಇನುಮು, T. ಇರುಮ್ಬು, ಕರುಮ್ಬೊನ್, Tu. ಕರ್ಬ, see ಕರ್ಬ್ 1). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟ್ಟ (ಮಣ್ಡೂರ Si. 332). ಕಬ್ಬಿಣದ ಪ್ರತಿಮೆ (346). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ (B. 3, 46). ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನೊಣಕ್ಕೆ ಏನು ಅಗ್ಗ? — ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಲೆ ಹುಡುಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಮುದ್ದೇ-. — ಕಬ್ಬಿಣಕಿಟ್ಟ. rust of iron, scoriae, dross (ಮಣ್ಡೂರ, ಸಿಂಘಾಣ G.). — ಕಬ್ಬಿಣಗೊಮ್ಬೆ. an iron image (ಸ್ಥೂಣೆ Si. 420; G.). — ಕಬ್ಬಿಣಂಚು. -ಅಂಚು. = ಕಬ್ಬಣಂಚು. an iron plate for baking cakes, etc. (B. 4, 158). — ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಾಳ. a bar of iron (My.). — ಕಬ್ಬಿಣಸಲಾಕೆ. an iron spike, etc. (ದಸಿ G.).

ಕಬ್ಬಿನ kabbina. = ಕಬ್ಬಿ. ಕುದುರೆಯ ಕಬ್ಬಿನ (ಕೀಲ್, ಅವಿಲಣ Nn. 149, o. r. ಕಬ್ಬಿಯ ಕೀಲು).

ಕಬ್ಬಿಲ kabbila. = ಕಬಳ, etc., ಕೊಬ್ಬಿಲ. a huntsman, a fowler; a rustic (= ಬೇಡ, ಬಿಲ್ಲ in the Bp). [ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಬ್ಬಿಲ, ದೂರ್ವಾಸ ಮಚ್ಚಿಗ Bv. 588]. see Bp. 58, 16. 29. 50; 59 sum.; 59, 50. 54. 2, = ದಿವಾಕೀರ್ತಿ (?). ಇರ್ಮಕಾರನ್ ಎನ್ದು ಕಿಲಿಗಂ, ಈ ಜಾತಿಧರ್ಮದಿಂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಹ ಕಬ್ಬಿಲಂ ನಿಷ್ಠನ್ (Mr. 381, o. rs. ಕನಿಷ್ಠನ್, ವಿಷ್ಠನ್). [3, fisherman. ಕೆಱೆಯ ಕಬ್ಬಿಲ ಬನ್ದು ಉಱೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕಾಣದೆ Cv. 332]. — ಕಬ್ಬಿಲಪಡೆ. a crowd of kabbilas (Bp. 59, 42).

ಕಬ್ಬಿಲಿಗ kabbiliga. = ಕಬ್ಬೆಯ. a boatman, a fisherman, a seller of chunam (S. Mhr.).

ಕಬ್ಬಿಲಿಗಿತ್ತಿ kabbiligitti. = ಕಬ್ಬಿಲಿತಿ. a fisherwoman. (S. Mhr.).

ಕಬ್ಬಿಲಿತಿ kabbiliti. a woman of the kabbiligas (V. 39, 66). ಈ ಭೂಸುರರ ಗುರು ಕಬ್ಬಿಲಿತಿಗೆ ಅಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಸನ್ ಒಗೆದನು? (Bp. 57, 72).

ಕಬ್ಬಿಸೆ kabbise. = ಕಬ್ಬು. see ಕಾಟುಗಬ್ಬಿಸೆ.

ಕಬ್ಬು kabbu. = ಕರ್ಬು, ಕರ್ವು. the common sugarcane, Saccharum officinarum Lin. (ಇಕ್ಷು Hlā., Mr. 95; ಇಕ್ಷು, ರಸಾಲ Si. 163; C.; T. ಕರುಪ್ಪು, ಕರುಮ್ಬು; M. ಕರಿಮ್ಬು; Tu. ಕಮ್ಬು; Te. ಚೆರುಕು). [ಓರೊರ್ವರೋರೊರ್ವರನಿಕ್ಷುಯನ್ತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಕಬ್ಬಂ ಪಿಱಿವನ್ತೆ ಪಿಱಿವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. ಬಿಳಿಯ ಕಬ್ಬು (ಇಕ್ಷು, ರಸಾಲ Nr.). ಕಬ್ಬಿನ ಸೋಗೆ (Si. 164). ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು (ಇಕ್ಷುರಸ G.; see Si. 312). ಕುಱು ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಅಱುವದೇ ತನಿರಸವ ಹೊಱಗಣ ಸೋಗೆಯ ಅಗಿವನ್ತೆ? (Sp.). ಕಬ್ಬಿನ ಜೂಜು (Bp. 20, 23). ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲು (ಇಕ್ಷುದಣ್ಡ G.). ಕಬ್ಬು ಕೊನೆಯಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಬುಡದಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಸವಿ ಒನ್ದೇ. — ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕಾದರೆ ಸವಿ ಡೊಂಕೇ? — ಕಬ್ಬು ಸೀಯೆನ್ತ, ಬುಡಪರಿಯನ್ತರ ಅಗಿಯ ಬಾರದು. — ಕಬ್ಬು ಸೀಯೆನ್ತ, ಬೇರು ನುಂಗಿದರೆ ದವಡೆ ಹಱಿದೀತು. — ಕಬ್ಬಿನ ಮೇಲೆ ಜೇನು ಇಕ್ಕಿದನ್ತೆ. — ಆನೆಯಾಗಿ ಕಬ್ಬು ಮೇಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಇಱುವೆಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಮೇಯುವದೇ ಲೇಸು (Prvs.). see Bp. 38, 58; B. 3, 45; Abhā. 1, 5; C. Bp. 11, 11; 47, 42; Bh. 1, 8, 5; ಅಡುಗಬ್ಬು, ಕಾಕಬ್ಬು, ಕಾಗಬ್ಬು, ಮರಕಬ್ಬು, ರಸದಾಳಿ-, ಹುಚ್ಚು-. — ಕಬ್ಬುಬಿಲ್ಲು ಳ್ಳವ. = ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲ. (ಇಂಗೋಲ್ವಿಲ್ಲ G.).—ಕಬ್ಬುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bow of sugarcane (J. 6, 17; 30, 37). — ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್-ಅ 3. Kāma (J 30, 20).

ಕಬ್ಬುನ kabı-puna. = ಕಬ್ಬಿಣ, etc. iron (ಕಾರ್ಬೊನ್ Śm. 68; Kk. 47, o. rs. ಕರ್ಬುನ, ಕರ್ಬೊನ್; ಗಿರಿಸಾರ, ಅಶ್ಮಸಾರ, ಲೋಹ, ಕಾಲಾಯಸ Hlā., Nr.). ಕಬ್ಬುನದ ಕೋಲು (ಪರಿಘ); ಕಬ್ಬುನದ ಬಡಿಗೆ (ಮುದ್ಗರ, etc.); ಕಬ್ಬುನದ ವಿಕಾರವು ಕುಶಿ ಎನಿಸುಗು, ಸರಳು ಮೊದಲಾದುದು (Nr.). (ದುಷ್ಕವಿತೆ) ಕಬ್ಬುನದ ಕಡಲೆ, ವಾದಿಸೆ ರಸಮಂ (Grj. 1, 22; see s. ಕಡಲೆ). see Bp. 50, 51; 53, 53; Śm. 41. 42. 114; C. Bp. 47, 35. — ಕಬ್ಬುನಕೋಲು. = ಕಬ್ಬುನದ ಕೋಲು. (Bp. 61, 26). — ಕಬ್ಬುನಗಲ್. -ಕಲ್. a loadstone (ಸೂಜಿಕಲ್ Śs.; *cf.* ಕಾರ್ಬೊನ್ನ ಕಲ್).

ಕಬ್ಬೆಯ kabbeya. a boatman, etc. (= ಕಬ್ಬಿಲಿಗ, S. Mhr.).

ಕಮ್- kam. 1. = ಕದ್-, etc. blackness. — ಕಮ್ಮಡು. = ಕಾರ್ಮಡು, q. v. (J. 13, 54). — ಕಮ್ಮಡುವಿನಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. Yama (Kk. 15, o. r. ಕಾರ್ಮಡು-). — ಕಮ್ಮತ್ತಿ. the tree Shorea robusta or Valeria robusta, a valuable timber tree (ಸಸ್ಯವನ್ದರ, ಅಶ್ವಕರ್ಣಕ, ಶಾಲ, ಸರ್ಜಕ, ಕಾಶ್ಯ, etc. Nr.; *cf.* ಕರಿಮತ್ತಿ & ಕರೇ ಮತ್ತಿ). — ಕಮ್ಮರ. N. of a tree with eatable fruits (Abh. P. 12, 6). ಲಕುಚ ಲಿಕುಚ ಡಹು ಎನ್ದು, ಕಂಚಿನಿಮ್ಬಿಯ ಮರ; ಕಮ್ಮರನ್ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). (could the ಕಮ್ be = ಕಮ್ಪು No. 2?).

ಕಮ್- kam. 2. = ಕಣ್ 1, etc. an eye. — ಕಮ್ಪನಿ. -ಪನಿ. an eye-drop: a tear; tears. see Bp. 3, 37; 18, 46; 44, 28; 48, 11; 50, 7; J. 13, 59; 19, 20. 27. — ಕಮ್ಪನಿಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. to shed tears (J. 19, 32; 20, 24). — ಕಮ್ಪನಿದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. to be filled with tears; to shed tears (J. 32, 56). — ಕಮ್ಪನಿದುಳುಕು. -ತುಳುಕು. to shed tears (Bh. 1, 8, 61). — ಕಮ್ಪನಿದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. to wipe tears (J. 23, 53; 28, 55). — ಕಮ್ಪೆಳಗು. eye-shine. ಚಕ್ಷುಷ್ಯೆ ಕುಲಾಲಿ ಕುಲತ್ಥಿಕೆ ಎನ್ದು, ಕುಲಥಾಂಜನ, ಕಮ್ಪೆಳಗಿನ ಬೀಜವೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಕಮ್ kam. *water.* 2, *the head.* 3, a particle: indeed, etc. see ಕಂ.

ಕಮಟಿ kamaṭi. a committee (My.; S. Mhr. ಕ್ಯಾಮೇಟಿ). (E).

ಕಮಟು kamaṭu. = ಕಮುಟು, etc. rancidity, etc. (C.).

ಕಮಠ kamaṭha. *a tortoise.* 2, a water-pot.

ಕಮಠಿ kamaṭhi. *a female tortoise or a small one.*

ಕಮಠೇಶ್ವರ kamaṭha-īśvara. N. of a liṅga (S. Mhr.). 2, the first tortoise (ಆದಿಕೂರ್ಮ G.).

ಕಮಣ್ಡಲ kamaṇḍala. = ಕಮಣ್ಡಲು. (ಕರಗ Nn. 50; ಕಮಣ್ಡಲು 102; ಜಲಪಾತ್ರೆ Mr. 212).

ಕಮಣ್ಡಲು kamaṇḍalu. *an ascetic's or religious student's water-pot* (ಕುಣ್ಡಿಕೆ Mr. 256; ಗುಣ್ಡಿಗೆ Śm. 84).

ಕಮತ kamata. the cultivation which the owner carries on with his own stock, but by the labour of another who is paid for his work (S. Mhr.; Te.; Upper India *kāmat).*

ಕಮತಿಗ kamatiga. = ಕಮ್ಮತಿಗ. the man employed to cultivate with the farming stock of the owner (S. Mhr.; B. 4, 42. 43).

ಕಮನ kamana. desirous; *libidinous;* desirable; beautiful, lovely (ಮನೋಹರ, etc. Mr. 424).

ಕಮನೀಯ kamanīya. to be desired, desirable; lovely, pleasing (ಸಾರಂಗ, ಮನೋಹರ Nn. 34; ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424).

ಕಮನೀಯತೆ kamanīyate. loveliness, beauty; desirableness (Cpr. 6, 58).

ಕಮನೀಯಸ್ವಾನ್ತ kamanīya-svānta. who has a lovely or good mind (ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತ, ಸುಮನ Nn. 68).

ಕಮನ್ಧ kamandha. = ಕಬನ್ಧ. (Sk.). water, etc.

ಕಮರ kamara. = ಕಮರು 2. ಕಮರದ ನಾತು (B. 5, 164).

ಕಮರಿ kamari. = ಕಮ್ಮರಿ. a declivity, a ravine, etc. (My.; T. ಕಮರ್, a cleft in the ground caused by drought).

ಕಮರಿಕೆ kamarike. = ಕಮರಿಗೆ. the state of being singed, etc. — ಕಮರಿಕೆಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ. the small tree Carissa carandas (ಕರಮರ್ದಕ, ಕೃಷ್ಣಪಾಕಫಲ, ಸುಷೇಣ, etc. Si. 137; My.).

ಕಮರಿಗೆ kamarige. = ಕಮರಿಕೆ. (My.).

ಕಮರು kamaru. 1. to be singed, burnt or scorched (by the sun, by fire, C.; ಸೀ G.; Te. ಕಮರು, ಕಮುರು, ಕಮಲು; *cf.* ಕನ್ದು 5). P. p. ಕಮರಿ.

ಕಮರು kamaru. 2. = ಕಣ್ಬು 2, ಕನರು No. 1, ಕಮರ, ಕಮುಟು, ಕವರು 2, ಕವುಟು, ಕವ್ವುರು, (ಗವುಲು). the state of being singed, scorched, etc. (C.; Te.). 2, the disagreeable, stifling smell arising from burnt oil, ghee, hair, etc. (C.; Te.). ಕಮರ ನಾತು (ಕವುರು G.). — ಕಮರು ಬೀಱು. to be singed, etc., as grass (S. Mhr.).

ಕಮಲ kamala. = ಕಮಳ. *an erect large water-plant, the lotus or Egyptian bean, Nelumbium speciosum* Willd. (ರಾಜೀವ Nn. 22; ತಾವರೆ 22. 29; see *e. g.* C. Bp. 4, 7). 2, *water* (ಜಲ, ನೀರ್ Nn. 29). 3, the blue lotus, Nymphaea caerulea (ಉತ್ಪಲ, ನೆಯ್ದಿಲ್ 29). 4, a ray (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 29). 5, the moon (ಚನ್ದ್ರ, ಸೋಮ 29). 6, *a species of deer* (ಮೃಗ, ಎರಳೆ 29). 7, ಪಾವಸೆ, ಹಾವಸೆ (29). 8, N. of a vṛitta (Ch.). — ಕಮಲಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಕಮಲವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಕಮಲಮ್ಮ. (My.).

ಕಮಲಗನ್ಧಿ kamala-gandhi. a woman who has the fragrance of a lotus (My.).

ಕಮಲಗರ್ಭ kamala-garbha. Brahmā (Bp. 54, 48).

ಕಮಲಜ kamala-ja. Brahmā (J. 13, 42).

ಕಮಲಜಾಣ್ಡ kamalaja-aṇḍa. the universe (Rām. 5, 8, 58).

ಕಮಲನಾಭ kamala-nābha. Viṣṇu. (My.).

ಕಮಲಪೇಟಿ kamala-pēṭi. a kind of ornamented border of a cloth (S. Mhr.; B. 3, 103).

ಕಮಲಬಾಣ kamala-bāṇa. who has a lotus-arrow: Kāma. (My.).

ಕಮಲಬಾನ್ಧವ kamala-bāndhava. the friend of the lotus: the sun. (My.).

ಕಮಲಭವ kamala-bhava. Brahmā. (Śmd. 268).

ಕಮಲಮಿತ್ರ kamala-mitra. = ಕಮಲಬಾನ್ಧವ. (ಚೆಂಗದಿರ Ct. II, 18).

ಕಮಲಮುಖಿ kamala-mukhi. a woman with a lotus-like face. (ನಾಲೀಕಮುಖಿ G.; My.).

ಕಮಲವದನೆ kamala-vadane. = ಕಮಲಮುಖಿ. (J. 9, 10).

ಕಮಲವೈರಿ kamala-vairi. the enemy of the lotus: the moon. (My.).

ಕಮಲಸಖ kamala-sakha. = ಕಮಲಮಿತ್ರ. the sun. (Śmd. 105).

ಕಮಲಸಮ್ಭವ kamala-sambhava. = ಕಮಲಜ. (J. 32, 31).

ಕಮಲಾಕ್ಷ kamala-akṣa. Viṣṇu or Kriṣṇa (Nn. 10). 2, the seed of the lotus of which beads are made (My.).

ಕಮಲಾಕ್ಷಸರ kamalākṣa-sara. a rosary of lotus-beads (My.).

ಕಮಲಾಕ್ಷಿ kamalākṣi. a woman with lotus-like eyes (J. 11, 15).

ಕಮಲಾದೇವಿ kamalā-dēvi. N. (Bp. 59, 8).

ಕಮಲಾನನೆ kamala-ānane. = ಕಮಲಮುಖಿ. (Bp. 42, 29).

ಕಮಲಾಪ್ತ kamala-āpta. = ಕಮಲಸಖ. the sun. (Rśv. 2, 54).

ಕಮಲಾಮ್ಬಕ kamala-ambaka. = ಕಮಲಾಕ್ಷ No. 1. Viṣṇu. (Śśv. 4, 102; J. 33, 14).

ಕಮಲಾಯ kamala-āya. N. of a woman (Bp. 36, 59).

ಕಮಲಾಲಯೆ kamala-ālaye. Lakṣmī. (My.).

ಕಮಲಾವತಿ kamalā-vati. N. of a woman (My.). 2, N. of a town (My.).

ಕಮಲಾಸನ kamala-āsana. *Brahmā.* 2, a mode of sitting in yōga practice (My.).

ಕಮಲಿನಿ kamalini. a number of lotus-flowers; a lake or place abounding with them (ಪದ್ಮಿನಿ, ಬಿಸಿನಿ G.). 2, a woman regarded as a lotus (Śśv. 2, 57).

ಕಮಲೆ kamale. -ಲಾ. *Lakṣmī* (ಗೋವಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 29).

ಕಮಲೇಶ kamalā-īśa. Viṣṇu. (Dp. 30).

ಕಮಲೋತ್ತರ kamala-uttara. *Safflower, Carthamus tinctorius* Lin.

ಕಮಲೋದರ kamala-udara. Viṣṇu; the moon (J. 15, 11).

ಕಮಲೋದ್ಭವ kamala-udbhava. Brahmā. (G.; My.).

ಕಮಳ kamaḷa. = ಕಮಲ. [ಕಮಳಮಿದು ನಿನ್ನ ಮುಖದನ್ತೆ ಮುಖಮುಮಿಾ ಕಮಲದನ್ತೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 3, 63]; (Śmd. 25).

ಕಮಾನು kamānu. a bow; an arch, a vault (ಧನುಸ್, etc. Si. 287; C.; Mhr., H.; B. 4, 146); the spring of a watch, etc. (My.; Mhr.); a fiddle-stick (My.).

ಕಮಾಯಿಷಿ kamāyiṣi. collection of the revenues (Br.; Mhr. ಕಮಾವಿಶೀ); the gain realized in an undertaking (My.; Mhr.).

ಕಮಾಯಿಷಿದಾರ kamāyiṣi-dāra. a toll-collector (My.); a superintendent of sea-customs (Mg.).

ಕಮಿಚ kamica. ಕಮಿಚಿ kamici. a riding whip (My.; H.).

ಕಮಿತ್ರಿ kamitṛi. *a lover.*

ಕಮುಟು kamuṭu. = ಕಮಟು, ಕಮರು 2, etc. rankness, rancidity, fetid smell, especially with respect to kobbari long kept and to dirty clothes (C.); the disagreeable smell of burnt oil or ghee (My.).

ಕಮ್ಪ kampa. *trembling, tremor, quaking.*

ಕಮ್ಪಣ kampaṇa. a district (ವಿಷಯ, ಗ್ರಾಮ Hlā.; ವಿಷಯ, ಪಯಿಕ Mr. 189, o. r. ಪೈಕ; T. ಕಮ್ಬಳ, a man who lives in a cultivated country).

ಕಮ್ಪಣ kampaṇa. = ಕಮ್ಪನ No. 3. a kind of weapon. [ಕಣಯ ಕಮ್ಪಣ ಮುಸಲ ಮುಸುಣ್ಡಿ... ಮಹಾವಿವಿಧಾಯುಧಂಗಳೊಳಿಟ್ಟು Pb. 12, 118 va.; ಎನ್ನ ತಾಯಿ ನಿಮ್ಬೆವ್ವ ನೀರನೆಱೆದುಮ್ಬಳು; ಎಮ್ಮಯ್ಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ರಾಯ ಕಮ್ಪಣವ ಹೊಱುವ Bv. 351]; (Abh. P. 13, 76 va.).

***ಕಮ್ಪಣಿಗ kampaṇiga.** one who carries the royal weapon. ಚೆನ್ನ ಚೋಳನ ಮನೆಯ ಕಮ್ಪಣಿಗನಯ್ಯಾ Bv. 682.

ಕಮ್ಪನ kampana. *trembling, shaken, unsteady.* 2, *trembling, tremor.* 3, a kind of weapon. see ಅದಿರ್, ಅಲ್ಲಾಡು, ನಡಗು.

***ಕಮ್ಪಲ kampala.** = ಕಮ್ಪಣ. district, region. ಹಗೆಯ ಕಮ್ಪಲ ಹೊಕ್ಕ ರತ್ನ ಘೋಷ Cv. 37.

ಕಮ್ಪಾಡಗ kam-pāḍaga. teak (ತೇಗು Śm. 25).

ಕಮ್ಪಾಯಮಾನ kampāyamāna. trembling; tremor (My.).

ಕಮ್ಪಾಹತ kampāhata. ತಮ್ಪುಂ ಕಮ್ಪಾಹತಮಿವು (o. r. -ಮಿಹು) ನುಮ್ಪನಿಕುಂ (o. r. ನಿಮ್ಪನಿಕುಂ, Ct. I, 106).

ಕಮ್ಪಿತ kampita. trembling, shaking. (Bp. 22, 67; 61, 11).

ಕಮ್ಪಿಲ kampila. = ಕಮ್ಪಿಲ್ಲ, ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ, ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಯ. *N. of a plant.*

ಕಮ್ಪಿಲ್ಲ kampilla. = ಕಮ್ಪಿಲ, etc. (ರೋಚನಿ, ವಸಾರೆ Si. 158).

ಕಮ್ಪಿಸು kampisu. to be odoriferous (Bp. 18, 30).

ಕಮ್ಪಿಸು kampisu. to tremble, etc. (Grj. 4, 86; Bp. 26, 27; J. 13, 8).

ಕಮ್ಪು kampu. = ಕಮ್ಮು. a bad smell (My; Te.; M. ಕೆಮ್ಪು, to stink). ಅಪಕ್ವವಾದ ಕೆಟ್ಟ ಕಮ್ಪುಳ್ಳ ದ್ರವ್ಯವು (ವಿಸ್ರ, ಆಮಗನ್ಧಿ Si. 51). 2, a pleasant smell, fragrance (ಸೌಸವ Śmd. II; Kk. 83; ಸೌಸವ, ಕಮ್ಮಿತ್ತು, ಮಗಮಗಿಸು, ನಱು, ಪರಿಮಳ Śm 23; ಆಮೋದ, ಪರಿಮಳ, ಸೌರಭ್ಯ, ಸುಗನ್ಧಿಕೆ Hlā.; Grj. 2, 13. 61; C.; Te.). [ಅವಿರಳ ಕುಸುಮಾವಳಿ ಕಮ್ಪುವೇಱೆ Pb. 4, 10; Ap. 1, 60]. ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕಮ್ಪಾದ ಧೂಪಮಂ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಎಮ್ಬರು (Nr.). ಪೂವಿನೊಳ್ ಕಮ್ಪು (Śmd. 163). ಕಮ್ಪಲರ್ದುದು (55). ಜಾದಿಯತ್ತಣಿನ್ದಿಯುಂ ಕೇದಗೆಯತ್ತಣಿನ್ದಿಯುಂ ಕಮ್ಪು ಬನ್ದುದು (150). ಶೈತ್ಯದ ನೃತ್ಯಭವನಮುಂ ಕಮ್ಪಿನ ಕಾರಾಗಾರಮುಂ ಚಲ್ವಿನ ಕುಲಗೃಹಮುಂ (Cpr. 7, 92 va.). see Bp. 6, 8; 8, 18; 36, 29; Bh. 1, 5, 8; Śśv. 2, 39; Rśv. 5, 25; 10, 31 va.; J. 3, 30; 29, 28; ಅಲರ್ಗಮ್ಪು, ಕಡುಗಮ್ಪು, ಕೆಯಿಗಮ್ಪು, ತನಿಗಮ್ಪು, ನಱುಗಮ್ಪು, ಪೂಗಮ್ಪು, ಪೊಸಗಮ್ಪು, ಮೆಯ್ಗಮ್ಪು, ಸೊಡರ್ಗಮ್ಪು. — ಕಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get fragrance, to become odoriferous (J. 3, 36). — ಕಮ್ಪುವಳ, that is full of perfumes: wind (ಅನಿಲ Kk. 16; ಗಾಳಿ, ಅನಿಲ, etc. Śm. 13).

ಕಮ್ಪುಗಾತಿ kampu-gāti. a woman who has a fragrant smell (C. Bp. 10, 6).

ಕಂಪೆ kampe. = ಕಂಪು. tremor, etc. see ಅನು-.

ಕಂಪ್ರ kampra. *shaking, moving, trembling;* agile.

ಕಂಬ kamba. = ಕಂಬ (Śmd. 24). Tbh. of ಸ್ಕಂಭ or ಸ್ತಂಭ (see ಕೊಡಕಂಬ). a post; a pillar (C.; Te., Tu. also ಕಬೆ, T., M.); a mast (T., M.). [ಆಗಳ್ ದ್ರುಪದಂ ಪಚ್ಚೆಯ ನೆಲಗಟ್ಟಿನೊಳಂ ರಾಜಾವರ್ತದ ಕಂಬದೊಳಂ ಪವಳದ ಜನ್ತೆಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.]; see Bp. 47, 7. 26; 49, 44; Śsv. 1, 70; Si. 120. 419; B. 4, 121.

ಕಂಬರ್ತಿ kambarti. making up for a deficit (My.).

ಕಂಬಲ kambala. = ಕಂಬಳಿ (Ct. II, 19). *a blanket,* a cumley, chiefly of a black colour. 2, a dew-lap.

ಕಂಬಲವಾಹ್ಯ kambala-vāhya. *a kind of carriage covered with a cumley and drawn by oxen.*

ಕಂಬಲಾಶ್ವತರ್ kambala-aśvatar. N. of two musicians in the court of Śiva (Śsv. 1, 29; 1, 79 va.).

ಕಂಬಲಾಸನ kambala-āsana. a blanket-seat (My.).

ಕಂಬಲಿ kambali. covered with a blanket.

ಕಂಬಲಿವಾಹ್ಯಕ kambali-vāhyaka. = ಕಂಬಲವಾಹ್ಯ. *a kind of carriage etc.*

ಕಂಬಳ kambaḷa. 1. daily hire or wages (My.; *cf.* ಕಂಬಳಿ?).

ಕಂಬಳ kambaḷa. 2. a buffalo-race; a big rice field. (Tu.) see Prv. s. ವಣ್ಣಾರ.

ಕಂಬಳಗಾಱ kambaḷa-gāṟa. a day-labourer (My.).

ಕಂಬಳಿ kambaḷi. = ಕಂಬಲ (Śmd. 364; Ct. II, 19; ಆವಿಕ, ರಲ್ಲಕ, ಕಂಬಲ, etc. Hlā., Mr. 343; ರಲ್ಲಕ, ಕಂಬಲ Nr.; C.; T., M., Te. also ಕಂಬ್ಳಿ; Tu. ಕಂಬೊಳಿ). ಹಲವು ಸೂಜ್ ಉದಕದೊಳ್ ಅಲುಬಿ, ಸೆಳೆದು, ಒಗೆದೊಡಂ ಬಿಳಿದು ಅಹುದೆ ಕಂಬಳಿ? (Bp. 60, 48). ಯಾವ ಊರೋ, ಗೌಡ? ಅನ್ದರೆ ಕಂಬಳಿ ಮೂಱು ಹಣ ಅನ್ದ. — ಕಂಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣಿಕಾ ನಾದಿದ. — ಕಂಬಳಿಯವನ ಹೊಡೆದು, ಹಚ್ಚಡವನ ಹೆದಱಿಸ ಬೇಕು (Prvs.) see Si. 223. 271. 276. 334; Bp. 20, 22; 58, 50; Prv. s. ಕನ್ನಮ್ಮಾಡಿ. — ಕಂಬಳಿಕುಱುಬ. a class of Kurubas who weave blankets and whose wives wear only blankets (My.). — ಕಂಬಳಿಯುಳಿಗ. -ಅಳಿಗ. a kind of lizard or chameleon (ಸರಟ Ct. I, 68). — ಕಂಬಳಿಹುೞು. a caterpillar (My.; M. ಕಂಬಿಳಿಪ್ಪುೞು, T. ಕಂಬಳಿಪ್ಪೂಚಿ, Te. ಕಂಬಳಿಪುರುಗು; ದುರ್ನಾಯಕ Mr. 165).

ಕಂಬಾಱ kambāṟa. = ಕಮ್ಮಗಾಱ, etc. a blacksmith. (S. Mhr.).

ಕಂಬಾಱಗಿತ್ತಿ kambāṟa-gitti. = ಕಮ್ಮಾಱಗಿತ್ತಿ, ಕಮ್ಮಱಿತಿ. (S. Mhr.).

ಕಂಬಾಱಿಕೆ kambāṟike. = ಕಮ್ಮಾಱಿಕೆ. a blacksmith's business (S. Mhr.).

ಕಂಬಾವತಿ kambāvati. a kind of costly border of a silk garment (My.).

ಕಂಬಿ kambi. 1. wire (C.; T., Te., M., Tu.; Te. also ಕಮ್ಮಿ); an iron band (My.); a bar of iron, a rail (My.); [ಬೆನ್ದ ಹುಣ್ಣ ಕಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಕೀಸುವನ್ತಪ್ಪ ವೇದನೆಯಹುದೆನಗೆ! Bv. 303]; a bar, the bridge of the nose (My.). ಮೂಗಿನ ಕಂಬಿ (Mr. 280). — ಕಂಬಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. = ಕಂಬಿಯಚ್ಚು. (My.; Te. ಕಂಬಿಯಚ್ಚು, ಕಂಬಚ್ಚು). — ಕಂಬಿಚ್ಚು. = ಕಂಬಿಯಚ್ಚು. (G. 105. 115). — ಕಂಬಿಯಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a plate with holes for drawing wire (S. Mhr.; M.).

ಕಂಬಿ kambi. 2. a stripe (or stripes) running parallel with the border of a cloth (C.; Te., M., T.). see ಅಡ್ಡ-; Si. 222; ಬ್ರಹ್ಮಗಂಬಿ.

ಕಂಬಿ kambi. 3. a thick bamboo (or pole) laid across the shoulder for carrying burdens, occasionally denoting the whole carrying apparatus [ವೇಶ್ಯೆಯ ಮನೆಗೆ ಕಂಬಿಯ ಹೊತ್ತ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ Cv. 37]; (C., Te. a bar, a beam; *cf.* T. ಕಂಪ್ಪು, M. ಕಂಪ್ಪು, a cross piece of wood to hold the planks of a door or window together). ಕಾಸಿನ ಕಂಬಿ (ಭಾರಯಷ್ಟಿ, ವಿಹಂಗಿಕೆ Hlā.). see Bp. 6, 32; 43, 24. 25. 27. 29. 83; 44, 5. 6. 7. 12. 13; 50, 35; Rsv. 5, 114; J. 7, 5; ಅಡ್ಡ-, ಅಡ್ಡಹೊಱೆ-.

ಕಂಬಿ kambi. 4. a club, a mace (Rāghc. 17, 67; M. ಕಮ್ಬು). see ಕಂಬಿಗ.

ಕಂಬಿ kambi. *a ladle or spoon.* 2, a shoot, a branch or joint of a bamboo. 3, the tree Gardenia gummifera. (ಬಿಕ್ಕೆ Mr. 120).

ಕಂಬಿಕಾಱ kambi-kāṟa. a bearer of the carrying apparatus called kambi (Bp. 9, 41; 47, 37; My.).

ಕಂಬಿಗ kambiga. a mace bearer, a doorkeeper (ಪಡಿಯಱ Ct. I, 13).

ಕಂಬಿಗ kambiga. perhaps Tbh. of ಕಂಬುಕ. an asura (see s. ಕಂಚಿಗ).

ಕಂಬು kambu. = ಶಂಬು. *a conch, a shell* (ಶಂಖ Nn. 64; Bp. 5, 20). 2, *a bracelet.* 3, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ Nn. 64). 4, water (ಜಲ, ಉದಕ 64). 5, the colour white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 64). 6, a kind of grain (ಧಾನ್ಯಭೇದ 64; T., Te.; Holcus spicatus Lin., = M. ಕಂಬರಿ). 7, the neck. see Mr. 110 s. ಕರಡ.

ಕಂಬುಕ kambuka. = ಕಂಬು No. 1. 2, a mean person (Sk.; see ಕಂಬಿಗ).

ಕಂಬುಗೆ kambuge. ರಥಗುಪ್ತಿ ವರೂಥ ಎನ್ದು, ದೂಳುಮುಱಿ; ಕಮ್ಬುಗೆ ಎನ್ದೂ, ಎನ್ಬರು (Nr.).

ಕಂಬುಕಣ್ಠ kambu-kaṇṭha. a conch-like neck (J. 25, 4).

ಕಂಬುಗಲ kambu-gala. = ಕಂಬುಗ್ರೀವ. (J. 13, 9. 26).

ಕಂಬುಗ್ರೀವ kambu-grīva. = ಕಂಬುಕಣ್ಠ. 2, N. of a tortoise. (My.).

ಕಂಬುಗ್ರೀವೆ kambu-grīve. *a neck marked with three lines like a shell.*

ಕಂಭ kambha. = ಕಂಬ (Śmd. 24). (ಸ್ತಮ್ಭ Nn. 76; ಧಾರಕ, ಸ್ತಮ್ಭ Mr. 200; ಆಲಾನ 157). [ಪಳುಕಿನ ಕಂಬಗಳ ಪೊಳೆವ ಪೊಳೆಪು Ap. 4, 30 ragaḷe]. — ಕಂಬಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a construction on pillars. ಕಂಬಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲುಕಟ್ಟುಗಳು (Bp. 12, 13). — ಕಂಬಪೂಜೆ. worship paid to the first pillar when erected in a building (at an auspicious moment, My.). — ಕಂಬಮುಹೂರ್ತ. = ಕಂಬಪೂಜೆ. (My.).

ಕಮ್ಮ kamma. = ಕಮ್ಮು 2. another form of ಕಮ್ಪು (Śmd. 209. 210). see s. ಕಮ್ಮನೆ. — ಕಮ್ಮಗಗ್ರೆ. a species of basil with small leaves, Ocymum sanctum (ಪರ್ಣಾಸ, ಕಠಿಂಜರ, ಕುಟೇರಕ, ಕಗ್ಗೊರ್ಲೆ, ಕಾಮಕಸ್ತೂರೀ ಗಿಡ Si. 141). — ಕಮ್ಮಂಗಣೆ. -ಂ-ಕಣೆ. a fragrant arrow. ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯಿನ್ದೆ ಎಚ್ಚಪನ್ ಇಮ್ಮಾವಿನ ಪೊದಱೊಳ್ ಇರ್ದು (Śmd. 210). — ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯ. -ಅ 3. who has fragrant arrows: Kāma (ಇಂಗೋಲ್ವಿಲ್ಲ, ಕಾಮ Śmd. II; Kk. 79; Śm. 7; ಕಾವ Ct. I, 94; ಸುರಭಿಶರ II, 16). — ಕಮ್ಮಲರ್. -ಅಲರ್. a frag-

rant flower (Śśv. 1, 45). — ಕಮ್ಮೆಲರ್. -ಎಲರ್. a fragrant breeze. ತೀಡುವೊಡೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮೆಲರೆ ತೀಡುಗುಂ (Śmd. 297).

ಕಮ್ಮ kamma. Tbh. of ಕರ್ಮ. (My.).

ಕಮ್ಮಗಾಱ kamma-gāṟa. = ಕಮ್ಬಾಱ, ಕಮ್ಮಱ, ಕಮ್ಮಾಱ. (Śmd. 235). Tbh. of ಕರ್ಮಕಾರ. a blacksmith.

ಕಮ್ಮಗೆ kamma-age 4. fragrantly; deliciously (Śmd. 389; C.). ಕಮ್ಮಗೆ ಉಣಿಸಿ, ಬಿಮ್ಮಗೆ ಕಟ್ಟಿದ (Prv.). 2, fragrance, etc. ಕಮ್ಮಗೇ ತುಪ್ಪ (Abhā. 1, 44). ಕಮ್ಮಗೆಯ ಊಟ (C.).

ಕಮ್ಮಟ kammaṭa. coinage; mint [ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಮ್ಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಯ್ಯಾ Bv. 155]; (Rām. 5, 8, 48; rare in S. Mhr.; T. ಕಮ್ಬಟ್ಟ; M. ಕಮ್ಮಟ್ಟ, ಕಮ್ಮಿಟ್ಟ).

ಕಮ್ಮಟಿ kammaṭi. a coiner (Rām. 5, 8, 50).

ಕಮ್ಮತಿಗ kammatiga. = ಕಮತಿಗ. (Bp. 9, 46).

ಕಮ್ಮನೆ kamma-ane 1. = ಕಮ್ಮಗೆ. [ಆಗಳೆ ತೀವಿದ ಕಮ್ಮನಪ್ಪ ತುಪ್ಪದ ಕೊಡದೊಳ್ ಸಮನ್ತು ಮಡಗಿಟ್ಟೊಡೆ Pb. 1, 131; ಹಾಲು ಸಿಹಿ, ತುಪ್ಪ ಕಮ್ಮನೆ, ಲಿಂಗಕ್ಕ ಬೋನ Bv. 416]; (Śmd. 109. 389).— ಕಮ್ಮ ಕಮ್ಮನೆ. rep. very fragrantly. (Śmd. 229).

ಕಮ್ಮರಿ kammari. = ಕಮರಿ. a declivity, a steep bank, a cliff, a precipice, a ravine (ಪ್ರಪಾತ, ತಟಿ, ಭೃಗು, ದರತ್ Nr.; ಸಱಿ Śm. 66. 117; ಸರಿ Kk. 71).

ಕಮ್ಮರಿ (ಱಿ) ಯೋಜ kammari-ōja. [= ಕಮ್ಮಱಿಯೊವಜ. ಅನ್ತು ಟು ಪೇೞ್ದು ಕೆಮ್ಮಗಿರೆ ಗಮ್ಮನೆ ಕಮ್ಮರಿಯೋಜನಾಗನೆ Ap. 2, 61]; (Cpr. 10, 124).

ಕಮ್ಮರು kammaru. the loins, the waist (My.; Br.; Mhr., H. ಕಮರ).

ಕಮ್ಮರುಬನ್ದ kammarubanda. a leather waistband, belt. (My.; H.).

ಕಮ್ಮರೆ kammare. = ಕಚ್ಚೞಿ, q. v. (whether=a ಕಯ್ಬಳೆ?).

ಕಮ್ಮಱ kammaṟa. = ಕಮ್ಮಗಾಱ, etc. (Śmd. 235; ವೈಕಾರಕ Mr. 376; My.). ತಿದಿಯೊತ್ತುವ ಕಮ್ಮಱವೊಲ್ ಇರ್ದಂ ಭೀಮಂ (Śmd. 91).

ಕಮ್ಮಱಿತಿ kammaṟa-iti. the wife of a blacksmith; a female of the blacksmith-caste (Śmd. 246; My.).

***ಕಮ್ಮಱಿಯೊವಜ kammaṟi-ovaja.** a blacksmith. ಕಮ್ಮಱಿಯೊವ ಜಂ ಬಿಲ್ಲೊವಜನೆಮ್ಬುದಂ ಮಾಡುವೆನೇ Pb. 12, 3.

ಕಮ್ಮಾಱ kammāṟa. = ಕಮ್ಮಗಾಱ, etc. (see Nr. s. ಕಲುಕುಟಿಗ; Bp. 21, 29; C.). see Prv. s. ವೊಳೆ 2. — ಕಮ್ಮಾಱಸಾಲೆ. the workshop of a blacksmith (My.). ಕಮ್ಮಾಱಸಾಲೆಗೆ ಸೂಜೀ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದ ಹಾಗೆ (in order to sell it, Prv.).

ಕಮ್ಮಾಱಗಾತಿ kammāṟa-gāti. = ಕಮ್ಮಾಱಗಿತ್ತಿ.

ಕಮ್ಮಾಱಗಿತ್ತಿ kammāṟa-gitti. = ಕಮ್ಮಱಿತಿ.

ಕಮ್ಮಾಱತಿ kammāṟati. = ಕಮ್ಮಱಿತಿ. (C.).

ಕಮ್ಮಾಱಿಕೆ kammāṟike. = ಕಮ್ಬಾಱಿಕೆ. a blacksmith's profession.

ಕಮ್ಮಾಳ kammāḷa. an artisan, an artificer: a blacksmith, a goldsmith, etc. (T., M.); a goldsmith (My.).

ಕಮ್ಮಿ kammi. 1. Tbh. of ಕರ್ಮಿ. see ಕೂಟ್ಕಮ್ಮಿ.

ಕಮ್ಮಿ kammi. 2. deficiency (C.; Br., M.; Mhr., H. ಕಮಿ, deficient; *cf.* ಕಡಿಮೆ). — ಕಮ್ಮಿ ಜಾಸ್ತಿ. more or less (My.).

ಕಮ್ಮಿತು kamma-itu. = ಕಮ್ಮಿತ್ತು (Śmd. 109). that which is fragrant; fragrance (ಪರಿಮಳ Kk. 68).

ಕಮ್ಮಿತ್ತು kamma-ittu. = ಕಮ್ಮಿತು. (ಕಮ್ಪು Śm. 23).

ಕಮ್ಮಿದ kammida. a fragrant man. ಕಮ್ಮಿದಂ (Śmd. 109).

ಕಮ್ಮಿದಳ್ kammidaḷ. a fragrant woman. (Śmd. 109. 245).

ಕಮ್ಮು kammu. 1. breath to be fragrant (ಗನ್ಧಶ್ವಾಸ Śmd. Dh. Mḍb., o. rs. ದನ್ತಸ್ವಾಸ, ದನ್ತಸ್ವಾನ, ದನ್ತಸ್ವನ). 2, to emit a sound as teeth do.

ಕಮ್ಮು kammu. 2. = ಕಮ್ಮ. a delicate smell, fragrance (ಕಿಱಿದು ನಾನ್ತ Ct. I, 22). [—ಕಮ್ಮೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. fragrant oil. ಹೊಂಗಿದ ಪುಷ್ಪದ ಪರಿಮಳವನುಣ್ಡೆಳ್ಳು ಅವು ತಮ್ಮಂಗವ ಬಿಟ್ಟುಹೋಹಾಗ ಕಮ್ಮೆಣ್ಣೆಯಾಗದಿಪ್ಪವೆ? Cv. 701].

ಕಮ್ಮೆ kamme. one of the eight Brahmanical classes or castes (in My. only smārta Brāhmaṇas). ಬ್ರಾಹ್ಮರೊಳು ಕಮ್ಮೆ ಮೊದಲಾದ ಎಣ್ಟು ಕುಲಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 254; Te. ಕಮ್ಮೆ, ಕಮ್ಮವಾರು, T. ಕಮ್ಮವಾರ್, a caste of Telugu Śūdras, usually employed in agriculture). — ಕಮ್ಮೆಕುಲ. the kamme caste (Mr. 540, o. r. in one MS. ಕರ್ಮೆ).

ಕಮ್ರ kamra. *desirous, cupidinous, loving;* desirable.

ಕಯ್ kay. 1. = ಕೆಯ್ 1. this syllable often appears as ಕೆಯ್ and ಕೈ; it is, however, not unfrequently found in old good MSS., and appears to be radical; *cf. e. g.* Sk. ಶಯ, the hand, with Kannaḍa ಕಯ್ (ಕೆಯ್, ಕೈ), the hand. to avoid too great a deviation from present custom the form **ಕೆಯ್** has been adopted wherever admittable.

ಕಯ್ kay. 2. = ಕೆಯ್ 2, etc. to do, etc.

ಕಯ್ kay. 3. = ಕಯಿ 2, ಕಯ್ಯಿ 2, ಕೆಯ್ 3, etc. the hand, etc. (My.). [ಮಡಗಿಡಲೆನ್ದು ಪುತ್ರಿನೊಳಗೊಯ್ಯನೆ ಕುತ್ತಿದ ಕಯ್ಯಂ Ap. 2, 40. — ಕಯ್ಗೆಮಾಡು. to take possession of. ಕುಲಧನ ಪರಿಕರ ಮಂ ಕಯ್ಗೆಮಾಡಿ ಮನುಕುಲ ತಿಲಕಂ Ap. 4, 55. — ಕಯ್ಯದು. that which is in hand. ಕಯ್ಯದಂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲದರ್ಕೆಱಗುವಾತನಂ ಪೋಲ್ಗುಂ Ap. 2, 9 va.]. — ಕಯ್ಯಳ. -ಅಳ. possibility for the hand (Abh. P. 9, 96). — ಕಯ್ಯಳವಿ. -ಅಳವಿ. strength of the hand (Abh. 9, 23). — ಕಯ್ಯಾರೆ. = ಕೆಯ್ಯಾರೆ. (Bp. 57, 36). — ಕಯ್ವಾರ್. -ಪಾರ್. to seek for with the hand, to lay hold of (Abh. P. 7, 48).

ಕಯ್ kay. 4. = ಕಡ 4, etc., ಕೈ 5. churning. — ಕಯ್ಗೋಲ್. a churning stick (ಕಡಗೋಲ್ Kk. 83, o. r. ಕಡೆ-). — ಕಯ್ಯಳೆ. -ಅಳೆ. buttermilk (ದಧಿಮನ್ಥ Mr. 219).

ಕಯ್ kay. 5. = ಕೆಯ್ 4. decoration. [—ಕಯ್ಗೆಯ್. to adorn. ತನ್ನ ಸೂೞಾಯ್ತೆಯಂ ತನ್ನವೊಲೆ ಕಯ್ಗೆಯ್ದು ಬರವಂ ಬೇಡಲಟ್ಟಿದೊಡೆ Pb. 1, 85 va.].

ಕಯ್ kay. 6. = ಕಂಯಿ, ಕಯಿ 1, (ಕಯ್ಪು, ಕಯ್ಪೆ), ಕಯ್ಯಿ 1, ಕಹಿ, ಕೈ 4. bitterness (T. ಕಡು; Te. ಚೇತಿ, ಚೇದು; T. ಕಡು, to be of a sharp or acrid taste; ಕಜ, ಕಯ, M. ಕೈ, to be bitter; Tu. ಕೈಪೆ. *cf.* ಕತಿ ?; Sk. ಕಟು; also ಶಟಿ ?). (the term is at present frequently written ಖಯ್, ಖೈ, etc.). — ಕಯ್ಪುಡವಲ ಗಿಡ. a sort of gourd, Trichosanthes dioeca (ಕುಲಕ, ಪಟೋಲ, ತಿಕ್ತಕ, ಪಟು Si. 161; My.). — ಕಯ್ಸೊಪ್ಪು. bitter herbs (My.). — ಕಯ್ಸೋರೆ. a kind of bitter gourd (ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ಪಟುತುಮ್ಬಿ Si. 161; My.; see ಕಹಿ ಸೋರೆ). — ಕಯಿಸ್ಸೊರೆ. a kind of bitter gourd (ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಘೋಷಕ, ಆವಡೆಚೆಟ್ಟು Si. 150; My.; see ಕಹಿಹೀರೆ).

ಕಯ್ kay. 7. = ಕೆಯ್ 5, etc. a field.

ಕಯ kaya. N. of a Brāhmaṇa (Abh. P. 6, 34 va.; 6, 34. 35).

ಕಯಕ್ kayak. a sound emitted by the throat when firmly pressed (My.).

ಕಯಾಸ್ kayās. imagination, guess (Si. 470).

ಕಯಿ kayi. 1. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness (My.; B. 4, 71).

ಕಯಿ kayi. 2. = ಕಯ್ 3, etc. the hand (My.). — ಕಯಿವಾರ = ಕೆಯ್ವಾರ 1, q. v. a pair of compasses (My.). — ಕಯಿಸನ್ನೆ. = ಕೆಯ್ಸನ್ನೆ. a sign with the hand (C. Bp. 47, 32). — ಕಯಿಹಾಳೆ. a small book made of palm-leaves (ಕವಳಿಕೆ Mr. 358).

ಕಯಿರ kayira. a kind of horse (Bp. 59, 40). ಎಳೆಗಪ್ಪುದೋಱಿ (ತುರಗಂ) ಕಯಿರಂ (Mr. 275).

ಕಯಿಸು kayisu. = ಕಯ್ಸು, etc.

ಕಯ್ಪು kaypu. = ಕಯ್ಪೆ. (My.).

ಕಯ್ಪೆ kaype. bitterness (ಕಹಿ Ct. I, 98; Tu.; T. ಕಜಪ್ಪು; M. ಕಪ್ಪು, ಕೈಪ್ಪು). [ಮತ್ತಮಾಸನನ್ದೋಱುವ ಬಲ್ಪುದೋಱುವೆರ್ದೆದೋಱುವ ಕಯ್ಪೆ ಸರಂಗಳೆಮ್ಮನುನ್ತೆಱವು Pb. 8, 20]; (Abh. P. 7, 126). — ಕಯ್ಪೆಸೊರೆ. = ಕಯ್ಪೋರೆ. ಗುಡಪಾನಂಗಳೊಳ್ ಅದ್ದೆ ಕಯ್ಪೆಸೊರೆ ತಾಂ ಸ್ವಾದು ಅಪ್ಪುದೇ? (Śś. 64).

ಕಯ್ಯಿ kayyi. 1. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness (My.; ತಿಕ್ತ Si. 50).

ಕಯ್ಯಿ kayyi. 2. = ಕಯ್ 3, etc. (ಪಾಣಿ, ಶಯ, ಪಂಚಶಾಖ, ಕರ, ಹಸ್ತ Hlā.; My.). see ಕುಱುಗಯ್ಯಿ.

ಕಯ್ರ kayra. ಕೈರ. a kind of tree. Tbh. of ಖದಿರ. (ಕಾಚು Mr. 144; Te.). — ಕಯ್ರಗುಳಿಗೆ. a pill made of kaira. ಕಯ್ರಗುಳಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಮುಖ ವಾಸಿಸುವ ಗನ್ಧಂ (ಆಮೋದಿ, ಮುಖವಾಸನ Nr.).

ಕಯ್ರದಮ್ಬುಲ kayra-dambula. ಕೈರ-. Tbh. of ಖದಿರತಾಮ್ಬೂಲ (Śmd. 381).

ಕಯ್ಸು kaysu. = ಕಯಿಸು, ಕೆಯ್ಸು, etc.

ಕರ kara. 1. = ಕಡು 1, ಕರು 2. greatness, extensiveness, abundance, power, etc.; **ಕರಂ,** greatly, extensively, much, etc. (ಕೆನ್ನಂ, ನೆಱೆ, ನೀಡುಂ, ಅಯ್ದೆ, ಅಧಿಕ, etc. Śmd. 391; Śm. 58; ಪಿರಿದುಂ, ನಾಡೆ, etc., ಅತ್ಯರ್ಥಂ Ct. II, 25; Te.; T. ಕರು, great, valuable; M. ಕರು, ಕಱು = ಕಡು, stout; hard; see ಕದೆ). see Ch. v. 200; Śmd. 18. 193. 293. 408; Bp. 5, 56. 65; 6, 25; 25, 15; 32, 16; 34, 11; 51, 41; 52, 18; Śm. 13; Rśv. 5, 121; 8, 112; 9, 7. 26. 29. 30; J. 3, 28; C. Bp. 5, 51; 11, 10. [2, nicety. ಕರಮುಪ್ಪುದೇಸಿಗೆ Kr. 1, 50; ಕರಮೆಸೆದಪ್ಪುವಿದಱ ನೆಲೆಯ ಚೈತ್ಯಗೃಹಂಗಳ್ Ap. 2, 32; Pb. 3, 84. — ಕರಲೇಸು. much beautiful. ಒಬ್ಬೆಯ ಮೈಲಾರನ ಪೊಳಗೆಲ್ಲ ಸಣಬು ಹೊರಗಣ ಬಣ್ಣ ಕರ ಲೇಸಾಯಿತ್ತಯ್ಯ Bv. 280].

ಕರ kara. 2. = ಕರೆ 2, ಕರ್ 2–. P. p. of ಕರೆ 1. — ಕರ ಕೊಳ್ಳು. = ಕರೆದು ಕೊಳ್ಳು. (My.; B. 2, 35; 3, 81; 5, 107. 132. 161). ಕರಕೊಣ್ಡು ಬರು, to bring along with oneself; ಕರಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು, to conduct away with oneself (C.). — ಕರತರ್. -ತರು. = ಕರೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. -ರು. to call and bring (Bp. 4, 4; 35, 28; Dp. 1; Si. 388; C.; B. 2, 31). — ಕರ ತರಿಸು. = ಕರೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರಿಸು. to cause to call and bring (Bp. 24, 81; 44, 70; 50, 46; 53, 42; 55, 31; C.; B. 4, 7. 29).

ಕರ kara. 3. an imitative word for certain harsh grating sounds. (*cf.* ಕಟ 2, ಕರ್ 3). — ಕರಕರ. rep. the sound made 1, in the gnashing of teeth (C.; Mhr.; Te. ಕರಕರೆ; M. ಕಱುಗಱೆ); 2, in chewing certain substances, as cūramari, raw cucumbers (C.; Mhr.); 3, in cutting the throat of an animal, in cutting strong cloth with a knife (C.); 4, in scratching the body (S. Mhr.); 5, in writing with a pen or an iron style (My.; Te.).

ಕರ kara. 4. = ಕಟ 3, ಕರೆ 5, ಕರ್ 4–. a term to express the state of being mentally grated, worried, pained, etc. — ಕರಕನ್ನ. dupl. = ಕರಕರೆ. (Rām. 6, 12, 14). (My.). — ಕರಕರ. rep. very painfully or severely. ಕರಕರ ನೊನ್ದು (Bp. 38, 57). — ಕರಕರಿಸು. to fret; to feel remorse; to be grieved (Bp. 42, 17; Rśv. 13, 102 va.; My.). — ಕರಕರೆ. rep. remorse; grief (My.; Mhr. ಖರಖರ); worrying, troubling; trouble (C.). ಕರಕರೇ ದೇವರಿಗೆ ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣು (Prv.). see Prv. s. ಬರು. — ಕರಮರೆ. dupl. = ಕರಮರೆ. worry; annoyance; fret (Bp. 28, 67).

ಕರ kara. 1. doing, making; causing (ಕೃತ್ಯ Nr. 19). 2, *the hand* (ಹಸ್ತ, ಕೆಯ್ 19; ಕೆಯ್ Mr. 507). 3, *a cubit, the distance from the elbow to the tip of the middle finger.* 4, an elephant's trunk. 5, *tax, impost, royal revenue, etc.* (ರಾಜಾರ್ಥ, ಸಿದ್ದಾಯ 19; ನೃಪಭಾಗ 507; ಬಲಿ, ನಾನಾ ಬಲಿಗಳ್ 19). 6, *a ray of light* (ಕಿರಣ, ರಶ್ಮಿ 19; ಕಿರಣ 507). 7, water (ಜಲ Mr. 507). 8, a cloud (ವಾರಿಪ್ರದ, ಮೇಘ 19; ಅಮ್ಬುಧಿ 507, o. r. ಅಮ್ಬುಜ). 9, blood (ಕೀಲಾಲ, ರಕ್ತ 19). 10, wind (ಪವನ, ವಾಯು 19; ಅನಿಲ 507). 11, the number two (ಎರಡು Mr. 347; Ch. v. 298). 12, the number six (Ch. v. 251, o. r. ಖರ. 308). see Sp. s. ಮುಖ 1. — ಕರಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to seize (see Śmd. s. ಕಟ್ಟ 2).

ಕರ kara. 2. hard, sharp, etc. Tbh. of ಖರ (Śmd. 338).

ಕರಕ karaka. = ಕರಗ. *hail* (ಘನೋಪಲ, ಆರಿಕಲ್ Nn. 50; ಆರಿಕಲ್ Mr. 523; ಆಲಿವರಲ್ Kk. 70, Śm. 35). 2, *an ascetic's or student's waterpot* (ಕಮಣ್ಡಲ 50; 523). 3, ಕರಗ (50). 4, *the pomegranate tree* (ದಾಡಿಮ, ದಾಳಿಮ್ಬ 50; ದಾಡಿಮ 523). 5, a forest (ವನಾನ್ತರ, ಅರಣ್ಯ 50). 6, the ink-nut tree (ಅಭಯ, ಅಣಿಲೆ 50). 7, a nest (ನೀಡು, ಗೂಡು 50).

ಕರಕು karaku. = ಕರಿಕು, ಕರಿಂಕು, ಕರುಕು, ಕರ್ಕು 2. black, as produced by burning to cinder; cinder (C.); the black crust which forms at the outside of the bottom of cooking pots, or inside cooking pots (C.); burnt or calcined medicinal drugs which are used with a mixture of water during sickness (My.; Te. ಕರುಕು). [— ಕರಕಾಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a solution in water of some burnt or calcined medical drug. ಕಪ್ಪುರದ ರಜಮ್ಬೊರೆದ ಕರಕಾಮ್ಬುವಂ ತಳಿದರವುರನೆ Ap. 4, 17].

ಕರಕೆ karake. *hail.*

ಕರಗ karaga. Tbh. of ಕರಕ. a kind of water-jar; a festival. (ಕರ್ಕರಿ, ಕರಕ Hlā.; ಕರಕ Nn. 50; ಕರ್ಕರಿ Mr. 209; ಪಟ್ಟಳಿಗೆ Ct. II, 87); [ಕರಗದ ಧಾರೆಯನ್ತೆ ಸುರಿವ ನೆತ್ತರ ಧಾರೆಗಳ್ Pb. 12, 60 va.; Ap. 9, 126; Vr. 103, 28]; (Abh. P. 11, 97; Bp. 59, 4; My.). — ಕರಗವೊಱು. -ಂ-ಪೊಱು. to carry a karaga (Śmd. 200).

ಕರಗನ್ದುಗ kara-kanduga. a hand-ball (ಸೆಣ್ಡು Ct. I, 104, o. r. ಕರದಂಗುಗ).

ಕರಗನ್ಧ **kara-gandha.** the plant Uraria lagopodioides (Sk. ಖರಗನ್ಧ). 2, ಕಱುಕೆ (Mr. 116; ಖರಗನ್ಧಿ also = ನಾಗವಲೆ).

ಕರಗಲನ್ತಿಕೆ **kara-galantike.** a small water-vessel (ಕೆಯ್ಗಡಿಗೆ Mr. 211).

ಕರಗಸ **karagasa.** = ಗರಗಸ. a saw. Tbh. of ಕ್ರಕಚ (Śmd. 336. 347; Nr., Hlā.; Mr. 299; C.; Te.). [ಮುರಂಗಳಂ ಪೋೞ್ವನ್ತೆ ಕರಗಸಂಗಳಿನ್ದ ಮುದ್ದಂ ಪಿಡಿದು ಪೋೞ್ವುದುಂ Vr. 96, 29]. see Bp. 22, 66; B. 4, 131; 5, 135; Prv. s. ಬಾಱೀ ಹಣ್ಣು.

ಕರಗಿಸು **karagisu.** = ಕರಿಗಿಸು, ಕರ್ಗಿಸು. to cause to be dissolved, to melt, etc. (C.). ಕರಗಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ವಿಲೀನ, ವಿದ್ರುತ, etc.); ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಗಳನು ಕರಗಿಸಿ ಮಾಡಿದುದು (ಕೃತ Nr.). ಕರಗಿಸಿದ ತುಪ್ಪ (ವಿಲೀನ, ದ್ರುತ Hlā.). see Si. 332. 345; [ಪುರನ್ದರನೊಸೆದಿತ್ತುದೊನ್ದು ಬರದಿನ್ದುಱದೆನ್ನ ವಿರೋಧಿ ವರ್ಗಮಂ ಕರಗಿಪೆಂ Pb. 8, 6]; J. 15, 3; B. 4, 97. 140. 209. ಕಲ್ಲನಾದರೂ ಕರಗಿಸ ಬಹುದು, ಕಪಟಿಯ ಎದೆ ಕರಗದು.—ಕಪೀ ಕುಣಿಸಿ ಕಲ್ಲು ಕರಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಕರಗು **karagu.** = ಕರಂಗು, ಕರ್ಗು 1. to be dissolved; to melt (C.); to melt away, *i. e.* to decrease in bulk, to disappear, as a boil; to be dissolved, as the fetus (C.); to become softened to pity or love, to become affected (C.); to wane, as the body (My.); to pine away for grief, to languish (ವಿಲೀನ Śmd. Dh.; Te.; T. ಕರೈ; M. ಕರಕ್ಕು). ತನೆ ಕರಗಿದ ಆಕಳು (ಅವತೋಕೆ, ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ Nr.). [ಆಗಳ್ ಭೀಮಸೇನಂ ತನ್ನ ತಲೆಯೊಳಂ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಕರಗಿ ಸುರಿವರಗಿನುರಿಯ ಬಬ್ಬುಲ್ಗಳಂ ಪೊಸೆದು ಬಿದಿರ್ದು ಕಳೆದು Pb. 3, 6 va.; Ap. 9, 44]; (Cpr. 4, 51). ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುಱುಗೆ, ಕರಗೊದೇ ಪಾಪ? (Sp.). ಬೆಂಕಿಗೆ ಕರಗದ್ದು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಕರಗೀತೇ?—ತಾಗದೆ ಬಾಗದು, ಬಿಸಿಯಾಗದೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕರಗದು (Prvs.). see Bp. 12, 30; 17, 19; 23, 26; 37, 39; 44, 26; 51, 20. 21; 61, 62; Bh. 1, 8, 88; Rām. 5, 8, 75; Rśv. 1, 135 va.; J. 28, 32; Si. 201. 330. 382; B. 4, 71; 5, 71. 162; Prv. s. ಬಿಸಿ. 2, to melt (v. t.). see Śmd. s. ಏಱ್ಪುರೆ.

ಕರಗ್ರಹಣ **kara-grahaṇa.** taking the hand (of the bride in the marriage ceremony): marriage (ಉದ್ವಾಹ, etc., ಮದುವೆ Mr. 307).

ಕರಂಕ **karaṅka.** the skull. 2, a water-pot made from a cocoanut. (R.).

ಕರಂಗು **karaṅgu.** = ಕರಗು. [ಎನ್ದು ತನ್ನ ನಾಣ್ಣಾಪಸನೆ ಬಗೆದತನು ಪರಿತಾಪಿತ ಶರೀರನುಮಾಗಿ ಶನ್ತನು ಕರಂಗೆರ್ದೆಗಿಡೆ Pb. 1, 71 va.]; (Bp. 17, 19; 35, 2).

ಕರಚಿ **karaci.** = ಕರಜಿ, ಕರ್ಚಿ, ಕರ್ಜಿ. — ಕರಚಿಕಾಯಿ. a small pancake folded and including eḷḷu and jaggary (S. Mhr.).

ಕರಜ **kara-ja.** = ಕಾರಾಜ. produced in or from the hand. 2, *a finger-nail.* 3, *a timber tree, the Indian beech, Pongamia glabra* Vent. 4, *a sort of perfume.*

ಕರಜಾತ **kara-jāta.** = ಕರಜ No. 2. (My.).

ಕರಜಿ **karaji.** = ಕರಚಿ, etc. — ಕರಜಿಕಾಯಿ. = ಕರಚಿಕಾಯಿ. (My.; Tu.; Te. ಕರ್ಜ–, ಖರ್ಜ–).

ಕರಂಜ **karañja.** = ಕರಜ No. 3. *the tree Pongamia glabra.* see ಹುಲಿಗಿಲ್.

ಕರಂಜಕ **karañjaka.** *the tree Pongamia glabra.*

ಕರಂಜಿ **karañji.** = ಕರಚಿ, etc. ಕರಂಜಿಕಾಯ್. = ಕರಚಿಕಾಯಿ (V. 9, 78).

ಕರಟ **karaṭa. 1.** *an elephant's temples or cheek* (ದನ್ತಿಕಪೋಲ, ಆನೆಯ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ Nn. 87; ಗಲ್ಲ Mr. 207; ಗಜಕಪೋಲ Mr. 524). 2, *a crow* (ಬಲಿ, ಕಾಗೆ 87; ಕಾಗೆ 524). 3, a frog (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 87; ಕಪ್ಪೆ 524). 4, the sky (ನಭ, ಆಕಾಶ 87). 5, the soul (ಜೀವನಲ್ಲಿ 87, o. r. ಜೀವದಲ್ಲಿ; ಜೀವದೊಳ್ 524).

ಕರಟ **karaṭa. 2.** = ಕಣ್ಪ 2. the shell of a cocoanut (My.; Mhr. ಕರಟೀ, ಕರಣ್ಪೀ).

ಕರಟಕ **karaṭaka.** a crow. 2, N. of a jackal in the Hitōpadēśa;—a backbiter, a calumniator (My.).

ಕರಟಿ **karaṭi.** an elephant (Mr. 153; Bp. 21, 34).

ಕರಟು **karaṭu.** = ಕರೇಟು. the Numidian crane (Sk.; ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ G.).

ಕರಡ **karaḍa.** = ಕಡ್ಡ 4, ಕರಡು 2. dried fodder-grass (C.; Mhr.: a kind of grass; M. ಕರಳೆ, dried fruit). [ಕಾಡಗಿಚ್ಚಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕರಡವ ಕೊಯ್ಸಿದನ್ತಿರಬೇಕು Cv. 330]. see ಗೆಜ್ಜೆಕರಡ. ಕುರುಡ ಎತ್ತಿಗೆ ಕರಡವೇ ಕೈಲಾಸ (Prv.). see s. ಬಳಚಿ. Mr. 110 has: ವಕ್ಷಿ ಮಾರುಳಿ, ಕಮ್ಬು ಕಸಕೆ, ಸನ್ದಂ ಕರಡಮ್, etc.

ಕರಡಗೆ **karaḍage.** = ಕರಡಿಗೆ, ಕರಣ್ಡಗೆ, ಕರ್ಡಿಗೆ. Tbh. of ಕರಣ್ಡಕ. (ಕರಣ್ಡ Nr.; ಸಮುದ್ಗ Nr.; My.). [ಚಿಕ್ಕದೊನ್ದು ಹೊತ್ತಗೆ ಬೆನಕನ ಕರಡಗೆಯಯ್ಯಾ Bv. 750]. also: a box in which the liṅga is worn (C.). see ಕಪ್ಪುರಗರಡಗೆ.

ಕರಡಾ **karaḍā.** the colour of horses (Mhr.; B. 5, 257).

ಕರಡಿ **karaḍi. 1.** = ಕಡ್ಡಿ. a bear (ಋಕ್ಷ, ಅಚ್ಛಭಲ್ಲ, ಭಲ್ಲೂಕ, ಭಾಲ್ಲೂಕ Hlā.; Nr.; Mr. 159; Si. 167; C.; Tu., T., M.; Te. ಕರಟಿ, ಕರಡಿ). [ಕರಡಿಯ ತೊವಲೊಳ್ ಪುದಿದ ಕರ್ಬೊನ್ನ ರಥಮುಂ Pb. 12, 7 va.]. ಕರಡಿಗೆ ಕೂದಲು ಯಾವದು? ರೋಮ ಯಾವದು?—ಕರಡಿಯ ಕೆಯ್ಗೆ ಹೆದಱಿದವ ಕರಿಯ ಕಮ್ಬಳಿಗೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.). see Ch. v. 18; Bp. 20, 22; Bh. 3, 13, 16; Rāghc. 17, 73; Śsv. 2, 34; J. 28, 52; B. 3, 107; 5, 247; ಮುದುಗರಡಿ; Prv. s. ಶಿವಪೂಜೆ.

ಕರಡಿ **karaḍi. 2.** = ಕರಡೆ. (My.).

ಕರಡಿಗೆ **karaḍige.** = ಕರಡಗೆ, etc. a small covered box. (ಕರಣ್ಡ Mr. 207; C.; ಭರಣಿ G.). ಮುಚ್ಚಳದ ಕರಡಿಗೆ (ಸಮುದ್ಗ, ಸಮ್ಪುಟ Mr. 463, o. r. ಕರಡಗೆ). see B. 3, 80; 5, 144.

ಕರಡು **karaḍu. 1.** that is rough, uneven, unpolished, hard (My.; M.; T. ಕರಡು, ಕರಟ್ಟು; Te. ಕರಡು, ಕೆರಡು, impure, base), or waste, useless, or wicked (My.).—ಕರಡುಕಲ್ಲು, ಕರಡುಕಾಗದ, ಕರಡುದನ, ಕರಡುಮನುಷ್ಯ, ಕರಡುಮಾತು, ಕರಡುಮುತ್ತು (My.; Mhr. ಖರಡೇಂ, a spotted and rough pearl; *cf.* Mhr. ಖರಾಟಾ). — ಕರಡು ಮುರುಡು. dupl. (My.; T.).

ಕರಡು **karaḍu. 2.** = ಕರಡ, etc. (My.). see Prv. s. ಬಱಡೆಮ್ಮೆ.

ಕರಡು **karaḍu.** = ಕರ್ಡು, ಖರಡೆ. rough, as an account (R.; Mhr. ಖರಡೇಂ, a rude sketch, foul copy; Br. ಹಾತ್‌ಕರಡಾ); a daily account; a day-book (My.; Te.; Mhr. ಖರಡೇಂ); stout, as paper (S. Mhr.; Mhr. ಕರಡಾ; Br. ಖರಡಾ; My. ಕರಡೆ); scrawling, scribbling, a scrawl (C.; Mhr. ಖರಡ); drawing the pen over written letters, as is done at school as an exercise (S. Mhr. in ಕರಡು ತೀಡು).

ಕರಡೆ **karaḍe.** = ಕರಡಿ 2. an oblong drum, beaten on both sides; a sort of double-drum (ಝರ್ಝರ Nr.; ಗಿರ್ಗಟೆ Śmd. 75 Cm.; C.). see Śmd. 75; Grj. 3, 60; C. Bp. 5, 7; s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಕರಣ **karaṇa. 1.** making, doing; causing; accomplishing; an action; business (ಕೃತ, ಕೃತ್ಯ Nn. 108). 2, *an instrument or means.* 3, *an organ of sense* (ಇಂದ್ರಿಯ 108). 4, *the body* (ಶರೀರ, ದೇಹ 108; ಕಾಯ Mr. 469). 5, *a field.* 6, an astrological division of the day (Mr. 68). 7, the immediate cause of an action, the idea expressed by the instrumental case, instrumentality (Śmd. 115. 156; Kāvy. I, 2, 2. 3). 8, cause, motive. 9, *the son of a Śūdra woman by a Vaiśya; a writer; a scribe.* 10, the usage or practice of the writer-caste (ಸಭಾಭೇದ, ಓಲಗದ ವಿನಿಯೋಗಭೇದ Nn. 108). 11, the number five (ಅಯ್ದು Mr. 347). 12, rhythm, time; dramatic action, dancing posture (Bp. 32, 37). ಕರಣ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮರಣ (Prv.).

ಕರಣ **karaṇa. 2.** = ಕಾರಣ 2. (ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಕೊಲೆ Nn. 108).

ಕರಣಗ್ರಾಮ **karaṇa-grāma.** *the senses collectively.*

ಕರಣತ್ರಯ **karaṇa-traya.** the three karaṇas called ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯ (Nn. 114; Śsv. 1, 6).

ಕರಣಶಾಲೆ **karaṇa-śāle.** an office of writers (ಗಣಕರ್ ಬರೆವ ಗೃಹ Mr. 197).

ಕರಣಸಾಲೆ **karaṇa-sāle.** Tbh. of ಕರಣಶಾಲೆ (Śmd. 376).

ಕರಣಿ **karaṇi.** = ಕರ್ಣಿ 2. doing, making, effecting (feminine). see ಅ-. 2, a woman of a mixed caste. 3, = ಕರಣಿಕ, see ಕುಲ-. 4, = ಕರಣಿಗೆ, ಕರ್ಣಿ, a mason's trowel (My.; T. ಕರಣೈ; Mhr. ಕರಣೀ, ಕರ್ಣೀ).

ಕರಣಿಕ **karaṇika.** = ಕರಣೀಕ, ಕರ್ಣಿಕ. a writer, a scribe; a village clerk or accountant (My.); a royal scribe or accountant (S. Mhr.; see s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ); the head native official of a district collector's office (My.; Mg.); the head assistant to the Tahsildār of a tālūk (My.); an arithmetician; an astrologer (ಗಣಕ Mr. 358). see Bp. 5, 53; 31, 28; 35, 44; Prv. s. ಬರಣಿ. — ಕರಣಿಕಮಣ್ಡಲೀಕ. a chief scribe, etc. (Bp. 59, 27).

ಕರಣಿಗೆ **karaṇige.** = ಕರಣಿ No. 4. (My.).

ಕರಣೀಕ **karaṇīka.** = ಕರಣಿಕ. (My.; ಪ್ರಧಾನಿ G.). ಎಣಿಕೆ ಬಾರದ ಮನುಜ ಕರಣೀಕನ್ ಆದರೇನು? (Dp. 167).

ಕರಣೀಕತನ **karaṇīkatana.** clerkship (My.).

ಕರಣೀಯ **karaṇīya.** to be done or made; proper to be done. (Rśv. 13, 13).

ಕರಣೆ **karaṇe.** = ಕಣ್ಣೆ, ಗರಣೆ. a clot, a lum. (Te. ಕರಡು, ಕರುಡು, ಕರುವು; *cf.* ಕನ್ದು 3, ಗಡ್ಡೆ 1). ಹಿಣ್ಡಿಯ ಕರಣೆ (Bp. 24, 68). ಮಾಂಸದ ಕರಣೆ (ಲೋಚಕ G.; B. 2, 4; 3, 11). 2, a ball made of finely powdered iron filings, charred rice and flour and rubbed on tabours to make them sound well (My., occasionally). see ಗಣ್ಣುಗರಣೆ.

ಕರಣೆ **karaṇe.** the large brass trumpet which sounds the bass (S. Mhr.; Mhr., H. ಕರಣಾ; T. ಕರ್ಣಾ; Bā. ಕರ್ನಾ).

ಕರಣೇನ್ದ್ರಿಯ **karaṇa-indriya.** an organ of sense. (My.; B. 5, 239).

ಕರಣ್ಡ **karaṇḍa.** = ಕರಾಟಿ. *a basket or covered box of bamboo wicker work;* a casket or box of wood, metal, etc. see Bp. 8, 19; 12, 11.

ಕರಣ್ಡಕ **karaṇḍaka.** = ಕರಣ್ಡ, ಕರಡಗೆ, etc. a basket or covered box etc. (ಭರಣಿ G.). see ಕರ್ಪೂರ-.

ಕರಣ್ಡಗೆ **karaṇḍage.** Tbh. of ಕರಣ್ಡಕ (Śmd. 48). (ಸಮುದ್ಗ, ಸಮ್ಪುಟ Hlā.).

ಕರಣ್ಡೆ **karaṇḍe.** a low annual herb, Sphaeranthus indicus L. (St. & Pl.; T. ಕೊಟ್ಟೈ-ಕರನ್ದೈ; Tu. ಕಣ್ಡೆ).

*ಕರತನ **karatana.** great anger, mental agony. ಕರತನದಿನ್ದೆನ್ನೊಳಮಾ ಮರುತ್ಸುತಂ ಪೂಣ್ದ ಪೂಣ್ಕೆಯನ್ತೆ ಪೊಲಕ್ಕುಂ Pb. 11, 124. (Sk ಖರ?).

ಕರತಲ **kara-tala.** the palm of the hand.

ಕರತಲಾಮಲಕ **karatala-āmalaka.** the āmalaka on the palm of the hand (or an āmalaka put on the—) considered to be a quite evident, undisputed object (My.; occasionally S. Mhr.).

ಕರತಳ **kara-taḷa.** = ಕರತಲ. (Śmd. 386; Kk. 98; J. 3, 10. 11).

ಕರತಾಲ **kara-tāla.** -ತಾಳ. a cymbal. 2, beating time by clapping the hands (My.).

ಕರತಾಳ **kara-tāḷa.** a kind of tree? (ಶ್ರೀತಾಳಿ, ಹಿನ್ತಾಲಿ Mr. 359, o. r. ಕರತಾಳಿ).

ಕರತಾಳಿ **kara-tāḷi.** = ಕರತಾಳ, q. v.

ಕರತೋಯೆ **kara-tōye.** *N. of a river* (in the north-east of Bengal).

ಕರದಣ್ಡ **kara-daṇḍa.** a lotus (ಪದ್ಮ Mr. 419; Sk. ಖರ-).

ಕರದೀಪ **kara-dīpa.** a metal platter with a handle, used as a lamp (My.).

ಕರದೀವಿಗೆ **kara-dīvige.** a plain platter used as a lamp (My.).

ಕರದು **karadu. 1.** P. p. of ಕರೆ 1. (C.).

ಕರದು **karadu. 2.** P. p. of ಕರಿ 1. (C.).

ಕರದು **karadu. 3.** = ಕರಿದು. that is black; blackness (C.; ಕಪ್ಪು G.).

ಕರನ್ಧಮ **kara-n-dhama.** N. of a prince of Ayōdhya (J. 5, 22. 23).

ಕರಪತ್ರ **kara-patra.** *a saw.* (J. 26, 60. 62. 63. 66).

ಕರಪರಿಚ್ಯುತ **kara-paricyuta.** flown off from or fallen from the hand. (Śmd. 272).

ಕರಪಲ್ಲವ **kara-pallava.** a finger; the hand; conversation with the fingers (see Mr. 353; My. as ಕರಪಲ್ಲವಿ).

ಕರಪಾತ್ರೆ **kara-pātre.** a small cup (ಕೆಯ್ಬಟ್ಟಲ್ Mr. 207).

ಕರಪಾಲ **kara-pāla.** *a sword, a scymitar.*

ಕರಪಾಲಿಕೆ **kara-pālike.** *a sword, or one-edged knife;* a short club or wooden sword.

ಕರಪೀಠ **kara-pīṭha.** = ಕರಣಿಗೆ. a mason's trowel. (My.; occasionally). 2, a flat piece of wood with a handle used by cripples to rest their hands on in creeping (My.). 3, the tool called a road-tamper or dammas (ಒಗವ ಪೆಟ್ಟಣಿಗೆ Mr. 158).

ಕರಪುಟ **kara-puṭa.** joining the palms of the hands in token of respect; the hands joined and hollowed to receive anything. (Bh. 1, 7, 40).

ಕರಬಾಲ **kara-bāla.** = ಕರಪಾಲ, ಕರವಾಲ, ಕರವಾಳ್, ಕರವಾಳು. *a sword, a scymitar* (ಕರವಾಳ್ Ct. II, 70).

ಕರಬಾಲಿಕೆ **kara-bālike.** = ಕರಪಾಲಿಕೆ. (Sk.).

ಕರಬೂಜ **karabūja.** = ಕರಬೂಜು.

ಕರಬೂಜು **karabūju.** = ಕರಬೂಜ, ಕರುಬೂಜು, ಕರ್ಬೂಜ, ಖರ್ಬೂಜ. the musk-melon (C.; Mhr., H. ಖರಬುಜ).

ಕರಬೋನ kara-bōna. a (small) kind of water-vessel with a large mouth. ಉದ್ಘಟಂ ಕರಬೋನಮ್ ಅಕ್ಕು, ಅದಱ ಮುಚ್ಚಳಂ ಶಿಖರಿಯಕ್ಕು (Mr. 211, o. r. ಉದ್ಘಟಂ, ಉತ್ಪುಟ).

ಕರಭ karabha. = ಕಲಭ. *the distance from the wrist to the tip of the little finger, the metacarpus* (ಕಿಱುವೆರಳ ಅಗ್ರದಿನ್ದ ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ಮಧ್ಯ, ಕಿಱುವೆರಳಿನ ತುದಿಯಿನ್ದವು ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ನಡುಮಧ್ಯ Nn. 161; ಕಿಱುವೆರಳ ಮಣಿಬನ್ಧಂ Mr. 468). 2, a camel (ಒಟ್ಟೆ 161, o. r. ಒಣ್ಟೆ, ವಾರಣ Mr. 469). 3, *a young camel* (or any young animal). 4, a musical instrument (ಸುವಾದ್ಯ, ಒಳ್ಳಿಹ ವಾದ್ಯ 161).

ಕರಭೂಷಣ kara-bhūṣaṇa. *an ornament of the wrist, a bracelet.*

ಕರಮ karama. order, etc. Tbh. of ಕ್ರಮ. (S. Mhr.).

ಕರಮರ್ದಕ kara-mardaka. = ಕರವನ್ದಿಗೆ. *a prickly shrub with eatable berries, Carissa carandas* Lin.

ಕರಮರ್ದಿ kara-mardi. = ಕರಮರ್ದಕ, ಕರವದಿ (Sk.).

ಕರಮುಕ್ತ kara-mukta. *a missile weapon thrown with the hand* (ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಬಿಡುತಿರ್ಪ ಶಸ್ತ್ರ Mr. 293).

ಕರಮುಕ್ತಿ kara-mukti. throwing or throwing away with the hand. see ಚೆಲಂಗು.

***ಕರಮೆ karame.** greatly. ಅಖಿಳ ದಿಗ್ದ್ವಿರದ ರದಂಗಳ್ ಕರಮೆ ಕರಿಪುಗಾಱುದುವಾಗಳ್ Pb. 10, 36.

ಕರಮ್ಬ karamba. 1. = ಕಲಮ್ಬು, etc. Tbh. of ಕದಮ್ಬ (Śmd. 352). the stalk of a potherb (ಹಸುರ ಶಾಕದ ಕಾವು 352; M. ಕಟಮ್ಬು).

ಕರಮ್ಬ karamba. 2. *mixed.*

ಕರಮ್ಭ karambha. *a cake, flour or meal mixed with curds.* see Hlā. and Nr. s. ಕಲಸು 1.

ಕರಮ್ಭಕ karambhaka. = ಕದಮ್ಬ No. 5, ಕದಮ್ಬಕ No. 3, q. v. a cake, flour or meal mixed with curds (Sk.).

ಕರರುಹ kara-ruha. growing from the hand: *a finger-nail.*

ಕರವಡಿಗೆ karavaḍige. N. of a plant (ಕರವಣ್ಡೆ Mr. 118, o. r. ಕರವತಿಗೆ in one MS.; *cf.* ಕವಳೆ and ಕರವದಿ, etc. ?).

ಕರವಣ್ಡೆ karavaṇḍi. = ಕರವಡಿಗೆ, q. v.

ಕರವದಿ karavadi. = ಕರವನ್ದಿಗೆ. (St. & Pl.). Tbh. of ಕರಮರ್ದಿ.

ಕರವನ್ದಿಗೆ karavandige. = ಕರವದಿ. Tbh. of ಕರಮರ್ದಕ. (ಕರಮರ್ದಕ, ಅವಿಗ್ನ, etc. Nr.).

ಕರವಾಯಿ karavāyi. an instrument of braziers: the anvil on which vessels are hung to be hammered (Te.; R.; Mhr. ಖರವಈ).

ಕರವಾಲ kara-vāla. = ಕರಬಾಲ. (My.). a scymitar.

ಕರವಾಳ್ kara-bāḷ. = ಕರವಾಲ, etc. (ಕರಬಾಲ Ct. II, 70). [ಪಡಿವಡೆ ಗುರ್ಚಿದ ಕರವಾಳನೆ ತೋಱು ನೃಪತಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಣ್ಡಂ Pb. 1, 19]. see Abh. P. 13, 60; Rsv. 1, 99; 5, 121; 6, 36.

ಕರವಾಳಿ karavāḷi. (Ct. I, 49, text very corrupt).

ಕರವಾಳು kara-bāḷu. = ಕರವಾಳ್. (Bp. 28, 46; 61, 25).

ಕರವಿಕೀರ್ಣ kara-vikīrṇa. scattered or spread about, or shaken, with the hand. see ಕೊಡಪು.

ಕರವಿಮೋಚನ kara-vimōcana. = ಕರಮುಕ್ತಿ, see ಇಡು, ಚೆಲಕು, ಚೆಲಂಕು, ಬೀಸಾಡು.

ಕರವೀರ kara-vīra. *a fragrant oleander, Nerium odorum* Ait. (ಅಶ್ವಮಾರ, ಕಣಗಿಲೆ Mr. 113; ಪಡ್ಡಳಿ Ct. I, 11).

ಕರವೀರಚೋಳ karavīra-cōḷa. N. (Bp. 22, 1; 25, 4).

ಕರವೂರ್ kara-ūr. the great town: N. of a town (Bp. 27, 38; 44, 58; 47, 36; T. ಕರುವೂರ್, ಕರೂರ್).

ಕರಶಾಖೆ kara-śākhe. *a finger.*

ಕರಶೀಕರ kara-śīkara. *water expelled by an elephant's trunk.*

ಕರಸಾಣೆ kara-sāṇe. a grind-stone. Tbh. of ಖರಶಾಣ (Śmd. 376).

ಕರಸೀಕರ kara-sīkara. *water expelled by an elephant's trunk.*

ಕರಸು karasu. 1. = ಕರಿಸು 2, ಕರೆಯಿಸು No. 1, ಕರೆಸು. to cause to call, to have called, etc. (Bp. 4, 5; 5, 3. 4. 53; 12, 38; 24, 32; 53, 58; 55, 8; 61, 4; J. 7, 1; 12, 28; C.). ಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು, to have oneself called or named (My.; B. 5, 55).

ಕರಸು karasu. 2. = ಕರಿಸು 1, No. 1 (S. Mhr.). 2, = ಕರಿಸು 1, No. 2 (My.).

ಕರಸ್ಥ kara-stha. standing or being in the hand. (My.; G.).

ಕರಸ್ಥಲ kara-sthala. -ಳ. the hand (Bp. 38, 46; 56, 47; 57, 82). N. of a place near Hampe (My.).— ಕರಸ್ಥಲದ ಅಪ್ಪಿದೇವ. N. (Bp. 59, 4).— ಕರಸ್ಥಲದವರು. -ಅವರು. an order of Jaṅgamas of the Liṅgavantas, who do not marry and are considered to have read some religious books (S. Mhr.).

ಕರಹ karaha. calling; inviting (ಆಕಾರಣ, ಆಹ್ವಾನ, ಅಭಿಮನ್ತ್ರಣ Hlā.; Mr. 88; ಅಹೋ Nn. 149; Grj. 3, 91 va.).

ಕರಹ karaha. = ಕರಗ. hailstone, etc. Tbh. of ಕರಕ. (Cpr. 6, 86 va.).

ಕರಹಟ್ಟ karahaṭṭa. see ಕರಹಟ್ಟಿಗ.

ಕರಹಟ್ಟಿಗ karahaṭṭiga. ಕರಹಟ್ಟ-ಇಗ. (Śmd. 233, o. rs. ಕರಹಟಿಗ, -ಹರಿಗ).

ಕರಹಾಟ karahāṭa. *the bulbous root of a lotus, etc.* (ಮುರದ ಗೆಡ್ಡೆ Hlā.; ಸಸಿ ವಲ್ಲಿಗಳ ಗಡ್ಡೆ Mr. 107).

ಕರಹಾಟಕ karahāṭaka. *the tree Vanqueria spinosa* Roxb.

ಕರಳು karaḷu. = ಕರುಳ್, etc. (C.; B. 4, 24). ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಕರಳು (ಅನ್ತ್ರ G.),

ಕರಾಗ್ರ kara-agra. *the tip of an elephant's trunk.*

ಕರಾಂಗುಲಿ kara-aṅguli. a finger (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಕೆಯ್ಯ ಬೆರಳು Nn. 60).

ಕರಾಚೂರಿ karācūri. a sword (Te.). 2, a man of peremptory, positive speech (My.).

ಕರಾಚೂರು karācūru. peremptoriness, positiveness (My.).

ಕರಾಟ karāṭa. = ಕರಣ್ಡ. (ಸಮುದ್ಗಕ, ಸಮ್ಪುಟಕ Si. 231; Te.; My., also: a bag).

ಕರಾಡಿ karāḍi. a tribe of Brāhmaṇas, or an individual of it M. ಕಱ್ಹಾಡಿ, a class of Brāhmaṇas; Mhr. ಕಱ್ಹಾಡಾ).

***ಕರಾತಳ karātaḷa.** = ಕರತಳ. palm of hand. ನಿನ್ನವನಿತಳಂ ಕರಾತಳದ ಪೋಲ್ Pb. 7, 40.

ಕರಾನ್ವೇಷಣ kara-anvēṣaṇa. seeking for with the hand. see ಪುಡುಕು.

ಕರಾಬು karābu. bad; uncultivable, or lying uncultivated (C.; Mhr., H. ಖರಾಬ).

ಕರಾಭರಣ kara-ābharaṇa. an ornament for the hand. see ಮುರಿ.

ಕರಾರ karāra. = ಕರಾರು. an agreement, etc. (B. 5, 221).

ಕರಾರವಿನ್ದ kara-aravinda. the hand regarded as a lotus (Ssv. 5, 14 va.).

ಕರಾರು karāru. a promise; an agreement, an engagement (C., Mhr., H.). — ಕರಾರುನಾಮೆ. a written agreement, contract or engagement (B. 5, 7. 221).

ಕರಾಲ karāla. -ಳ. *great, large, high, lofty.* 2, formidable. 3, deformed; crooked (ವಿಕಟ, ಅತಿಕೊಂಕು Mr. 450). 4, ರಾಹು, ಮಹಾವಿಷ (Nn. 76). 5, N. of Śiva, Yama, and others. 6, N. of a region. see Bp. 38, 68; 40, 85; 49, 10; 58, 25; Ssv. 4, 7. 21.

ಕರಾಲಮ್ಬನ kara-ālambana. the act of supporting with the hand, giving a helping hand; helping, sustaining, support. (R.).

ಕರಾಲಿ karāli. a śakti of Śiva (Ssv. 3, 12).

ಕರಾವಲಮ್ಬನ kara-avalambana. = ಕರಾಲಮ್ಬನ. (My.).

ಕರಾವಳಿ kare6-āvaḷi. the region of the banks of a river or of the shore of the sea (My.).

ಕರಾಸಿ kara2-asi. (*or* kara1-asi). a sharp sword; a dagger (Ch. v. 2, G. MS.; Te., dagger = ಕಟಾರಿ).

ಕರಾಳಿ karāḷi. — ಕರಾಳಿಅಙುವೆ. a kind of coarse cotton cloth (S. Mhr.).

ಕರಾಳು karāḷu. a kind of weapon. Tbh. of ಕರವಾಲ. (Bp. 47, 34).

ಕರಿ kari. 1. to be scorched or singed; to be charred; to be burnt to cinder (ಅತಿದಾಹ Smd. Dh.; T. ಕರಿ, ಕರುಗು; Bp. 3, 6; My.). [ಪೊಸವೇಟಕಾರರೆರ್ದೆಗಳ್ ಪೊಸಕಾರ ಪೊಡರ್ಪುಗಣ್ಡದೇಂ ಕರಿತುವು Pb. 7, 23]. 2, to fry, to roast (in oil, ghee, fat, etc., C.). P. ps. ಕರಿದು, ಕರಿತು, ಕರಿದು, ಕರ್ತು.

ಕರಿ kari. 2. the state of being scorched, etc. 2, frying, etc.; the state of being fried, etc. — ಕರಿಕರಿ. rep. (Bp. 2, 13; 50, 79; 56, 35). — ಕರಿಕರಿಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to be greatly scorched (in the mind) and faint (Bh. 1, 6, 17). — ಕರಿಗಡುಬು. -ಕಡುಬು. a fried kaḍubu (C.). — ಕರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be scorched, etc. (Bp. 51, 24). — ಕರಿಮುರಿ. dupl. a charred and bent or shrivelled state (Grj. 9, 22; Bp. 58, 60). [—ಕರಿಮುರಿಕನೆ.= ಕರಿಮುರಿ. ಉರಿವುರಿಯಿಂ ಕರಿಮುರಿಕನಾದುವುನ್ಮದ ಪರಭೃತಷಟ್ಚರಣ ರಾಜಕೀರ ಕುಲಂಗಳ್ Pb. 5, 90]. — ಕರಿಮುರಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to be scorched and shrivelled (Grj. 2, 106 va.; 8, 49; 9, 21; Ssv. 2, 9; V. 38, 100). ಕಿವಿಯುಮುನ್ನಟ್ಟೆ ಕರಿಮುರಿವೋಕುಂ (Smd. 267). — ಕರಿಮೊಳೆ. a scorched germ or bud (Bh. 4, 3, 12; 8, 8, 6). — ಕರಿಯೊನಿಕೆ. -ಒನಿಕೆ. a charred pestle. ಶರ್ಮನಸ್ ಇಲ್ಲದ ಗಣ್ಡು ಕರಿಯೊನಕೆಯು ತುಣ್ಡು (Dp. 54).

ಕರಿ kari. 3. = ಕರ್ 7, etc. blackness; the colour black; a dark-blue colour (C.; T., Te.). 2, charcoal (My.; T.). 3, unpropitiousness. genitive ಕರಿಯ or ಕರಿೀ. [ಸೊಗಯಿಸುವ ಕರಿಯ ಪಿರಿಯ ಮೆಯ್ಯ ನಿಡಿಯ ಕಿವಿಯ ಕುಣಿದು ಮೆಟ್ಟು ವಜ್ರರಿಗತ್ತೆಗಳುಮಂ Ap. 4, 54 va.; Pb. 7, 23]. — ಕರಿಗುಡ್ಡು. the pupil of the eye (My.). — ಕರಿಗುಬ್ಬಿ. the common Indian magpie, Dendrocitta rufa (Bd.; My.). — ಕರಿಜುಳ್ಳಿ. a very prickly under-shrub, Barleria buxifolia Lin. (St. & Pl.) — ಕರಿಚೀಜು. = ಎಮ್ಮೆಚೀಜು. (My.). — ಕರಿಜಾಲಿಗಿಡ. a thorny shrub with very fragrant yellow flowers, Acacia farnesiana Willd. (St. & Pl). — ಕರಿಜಾಲಿಮರ. the Babool tree, Acacia arabica Willd. (St. & Pl.). — ಕರಿಜಿಗಿ. a disease of the cotton plant (S. Mhr.). — ಕರಿಜೀನಂಗಿಮರ. a shrub or small tree, Sesbania aegyptiaca Pers. (St. & Pl.). — ಕರಿಜೀರಿಗೆ. a potherb, not indigenous, Nigella sativa Lin. (St. & Pl.; ಸುಷವಿ, ಕಾರವಿ, etc. Si. 310; My.). — ಕರಿತುಮ್ಬೆಗಿಡ. a half shrub, the Malabar cat-mint, Anisomeles malabarica R. Br. (St. & Pl.). — ಕರಿತುಳಸಿಗಿಡ. a small shrub, sacred to Viṣṇu, Ocimum sanctum Lin. (St. & Pl.; My.). — ಕರಿದಿಂಗಳು. -ತಿಂಗಳು. the dark half of the month (My.). — ಕರಿದಿವಸ. an unpropitious day, *e. g.* the day after an eclipse, after cremation, etc. (C.). — ಕರಿನಾಗರಹಾವು. a variety of Nāga tripudians (Bd.; My.). — ಕರಿನೆಕ್ಕಿಗಿಡ. a shrub, native of the Indian archipelago, but running now wild in India, Gendarussa vulgaris Nees. (St. & Pl.). [— ಕರಿಪುಗಾಙು. -ಕಾಙು. to emit black. ಅಜನ ಪದ್ಮವಿಷ್ಟರದೆಸಳನ್ದರೆಸೀದುವಖಿಳ ದಿಗ್ದಿರದ ರದಂಗಳ್ ಕರಮೆ ಕರಿಪುಗಾಙುದುವಾಗಳ್ Pb. 10, 36]. — ಕರಿಬೇವು. a small tree with strong smelling leaves, the curry-leaf tree, Murraya koenigii Spr. (ಚೀರ್ಣ, ಅವನಿ Mr. 134; C.). — ಕರಿಮಣಿ. a black bead composed of earth, sealing wax, etc., worn by a woman whose husband is alive (My.). — ಕರಿಮತ್ತಿ. the tree Terminalia tomentosa W. & A. (Z.; My.). *cf.* ಕಮ್ಮತ್ತಿ s. ಕರ್ 1. — ಕರಿಮರ. the Coromandel ebony-tree, Diospyros melanoxylon Roxb. (St. & Pl.; My. = ಬೀಟೆಮರ). — ಕರಿಯಂ. -ಅಂ 3. a man of black colour (Smd. 154. 184). — ಕರಿಯ ಕಜ್ಜಿ. a kind of itch or scab. ಕರಿಯ ಕಜ್ಜಿಯನುಳ್ಳವನು (ಕಚ್ಚುರ Nr.). — ಕರಿಯ ಕಣ್. a black eye. ಕರಿಯ ಕಣ್ಣ ಕುದುರೆ (ಇನ್ದ್ರಾಯುಧ Hlā.; Mr. 276). — ಕರಿಯ ಕಮ್ಬಳಿ. a black blanket (Bp. 58, 50; My.). — ಕರಿಯ ಕೇಶವ. N. (Bp. 11, 4). — ಕರಿಯಗಸೆ. -ಅಗಸೆ. = ಎಳ್ಳಗಸೆ, ಕಪ್ಪಗಸೆ. (ಅತಸಿ, ಉಮೆ Si. 305; My.). — ಕರಿಯ ಗೋರಣ್ಟೆ. (ನೀಲೆ, etc. Hlā.; ಆರ್ತಗಲ, ದಾಸಿ, ಬಾಣ Nr.). — ಕರಿಯ ಜೀರಗೆ. = ಕರಿಜೀರಿಗೆ. (ಕೃಷ್ಣಜೀರಿಕೆ, ಕಾರವಿ, ಸುಷವಿ Nr.). — ಕರಿಯ ತಿಗಡೆ. (ಶ್ಯಾಮೆ, ಪಾಲಿನ್ದಿ, ಸುಷೇಣಿಕೆ, ಕಾಳೆ, etc. Nr.). — ಕರಿಯುದು. -ಅದು. that is black. ಕರಿಯುವು (Smd. 119). ಕರಿಯವಪ್ಪ ಕಾಲ್ ಮೊಗಂಗಳಿಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). — ಕರಿಯ ದ್ರಾಕ್ಷೆ. a black grape (My.). — ಕರಿಯ ನಖ. a particular perfume, a dried substance of a brown colour and of the shape of a nail, apparently a dried shell-fish (ಶುಕ್ತಿ, ನಖ, ಕೋಲದಲ, etc. Nr.). [— ಕರಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ್. the water-lily. ಕರಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾವಿನೊಳ್ ಭಾವಿಸಿದ ನೂಪುರಮಂ Pb. 5, 6 va.]. — ಕರಿಯ ನೆಲ್ಲು. the grain Panicum miliaceum (ಅಣು Nr.). — ಕರಿಯ ನೊಣ. (ನೀಲಾಮಕ್ಷಿಕೆ Nr.). — ಕರಿಯ ಬದನೆಕಾಯ್. -ಕಾಯಿ. a brinjal fruit of a blackish colour (Bp. 9, 2; 38, 53; C.). — ಕರಿಯ ಬಾಳ. a kind of drug and perfume (ಹ್ರೀವೇರ, ಬಾಲಕ, ಜಲ Hlā.). — ಕರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. a black Brāhmaṇa. ಕರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು, ಬಿಳೀ ಹೊಲೆಯನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು (Prv.). — ಕರಿಯ ಮೀನು. a kind of fish (ಶಕುಲ Nr.). — ಕರಿಯರಗು. -ಅರಗು. a blackish sealing wax (My.). — ಕರಿಯ ರೇಖೆ. a black stripe. ಕರಿಯ ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ (ಕೃಷ್ಣಸಾರ Nr.). — ಕರಿಯ ಲೊಕ್ಕಿ. (ನೀಲಿಕೆ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, etc. Nr.; ಶೇಫಾಲಿಕೆ Nr.). — ಕರಿಯ ಹಕ್ಕಿ. (ಅಸಿತಖಗ Mr. 174). — ಕರಿಯಳ್. -ಅಳ್ 3. a female of a black colour (My.). — ಕರಿಯಾಲಿ. -ಆಲಿ. the pupil of the eye (ಕನೀನಿಕೆ, ನಯನ ಮಧ್ಯತಾರೆ Hlā.; V. 3, 5). — ಕರಿಯಿಙುವೆ. -ಇಙುವೆ. a black ant (Bp. 58, 50; My.). — ಕರಿಯುತ್ತತ್ತಿ. -ಉತ್ತತ್ತಿ. the fruit of the tree Melia dubia Cav. (Z.). — ಕರಿಯುತ್ತರಾಣಿಗಿಡ. a Jamaican plant, now running wild in India, the Jamaica Vervain, Stachytarpheta jamaicensis Vahl. (Z.; My.). — ಕರಿಯುದ್ದು. -ಉದ್ದು. a black kind of uddu (My.). — ಕರಿಯುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. a kind

of black sea-salt (My.). — ಕರಿಯುಮ್ಮತ್ತ. -ಉಮ್ಮತ್ತ. = ಕರಿಯುಮ್ಮತ್ತ. a black sort of thorn-apple (My.). — ಕರಿಲಾವಗ. the jungle bush-quail, Perdicula asiatica (My.). — ಕರಿಲಾವಂಚಹುಲ್ಲು. the grass Andropogon iwarancusa Roxb. (St. & Pl.; My.). — ಕರಿಹತ್ತಿ. the American cotton-plant, Gossypium barbadense Lin. (St. & Pl.; C.). — ಕರಿ ಹಱಿ. to tear, *i. e.* do away with, unpropitiousness, an act that, on a certain day (ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿವೆ), is represented by throwing an iron ball that is attached to a rope, over a tōraṇa and thus pulling down the tōraṇa, when the ornamented bullocks of the place that previously had passed under the tōraṇa, are playfully driven about (S. Mhr.). — ಕರೀ ಕಚೋರ. a kind of perfume (ರಾಕ್ಷಸಿ, ಚಣ್ಡೆ, etc. Si. 154; My.). — ಕರೀ ಕಬ್ಬು. = ಕರೇ-. a black sugar-cane of superior sweetness (C.). — ಕರೀ ಕಾಗಿ. (ದ್ರೋಣ Si. 419; My. as -ಕಾಗೆ). — ಕರೀ ಚೇಳು. a black scorpion (Si. 171; My.). — ಕರೀ ನೀರು. water of a dark colour, though pure (C.). 2, water mixed with black impurities (My.). — ಕರೀ ನೆಲಕುಮ್ಬಳ. (ಕ್ಷೀರವಿದಾರಿ, etc. Si. 148). — ಕರೀ ಲಕ್ಕಿ. = ಕರಿಯ ಲೊಕ್ಕಿ. (C.). — ಕರೀ ಲಕ್ಕಿಲಿ. = ಕರೀ ಲಕ್ಕಿ. (ಶೇಫಾಲಿಕೆ, ಕರೀ ಹುವ್ವುಗಳುಳ್ಳ ಲಕ್ಕಿಲಿ Si. 138). — ಕರೀ ಸಾಸುವೆ. (ಕ್ಷವ, etc. Si. 305; C.). — ಕರೀ ಹತ್ತಿ. = ಕರಿ ಹತ್ತಿ. (Si. 150; My.). — ಕರೀ ಹುವ್ವು. a dark-coloured flower (Si. 138. 140; My.).

ಕರಿ kari. 4. = ಕಱಿ 1, ಕೊರೆ 2. to pass away. see ಅಸಕರಿ, ಅಳವಿಗರಿ, ಹೊಱಗರಿ.

ಕರಿ kari. 5. = ಕರೆ 1. to call. (C.).

ಕರಿ kari. having a trunk: *an elephant* (ಗಜ Śmd. Dh.; ಆನೆ Nn. 57; ಪಿಡಿ Ct. I, 30). 2, the number eight (ಎಣ್ಟು Mr. 347; Ch.). 3, N. of a tree (ತಗಿ Mr. 118). — ಕರಿಕಾಲ. N. (Bp. 15, 24; 47, 34). — ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳ. N. (Bp. 26, 55; 33, 13; 44, 58; 54, 72; 57, 83). — ಕರಿಮೊಗ. = ಕರಿಮುಖ. Gaṇēśa (ಬೆನಕ, etc. Śm. 4).

ಕರಿಕ karika. = ಕರಿಗ. a black man. (Śmd. 154, o. r. ಕರಿಯ; 239). [2, Viṣṇu. ಒಬ್ಬ ಕೆಂಚನೊಬ್ಬ ಕರಿಕನೊಬ್ಬ ಶುದ್ಧ ಧವಳಿತನೆನ್ತಯ್ಯಾ ಲಿಂಗವೆ? ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಘನವೆನ್ಬುರು Bv. 541].

ಕರಿಕ karika. doing, acting. see ಜಂಘಾ-.

ಕರಿಕರ kari-kara. an elephant's trunk. ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ (ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ Nn. 72).

ಕರಿಕು kariku. = ಕರಕು, ಕರಿಂಕು (Śmd. 48), etc. the state of being scorched, singed, or charred, etc. ಕರಿಕುವರೆ. -ಪರೆ. (ಕರಿಕುವರಿ). to become scorched, etc. (Bh. 4, 3, 54; Rśv. 5, 38).

ಕರಿಗ kariga. = ಕರಿಕ. (My.; Tu. ಕಗ್ಗುಡೆ). ಹಿರಿಯ ಬೊಮ್ಮನು ಕೆಂಚ, ಕಿಱಿಯ ಹರಿ ತಾ ಕರಿಗ, ಪುರಹರನು ಶುದ್ಧಧವಳಕನ್; ಇವರುಗಳು ಸರಿಯೆ ದೈವಕ್ಕೆ? (Sp.).

ಕರಿಗಮನೆ kari-gamane. a woman whose gait resembles that of an elephant (R.).

ಕರಿಗರ್ಜಿತ kari-garjita. *the roaring of elephants.*

ಕರಿಗಿ karigi. a black female (My.; Tu. ಕಗಿ).

ಕರಿಗಿಸು karigisu. = ಕರಗಿಸು. (My.). to melt. ಕರಿಗಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ದ್ರುತ, ಅವದೀರ್ಣ Si. 378).

ಕರಿಘಟೆ kari-ghaṭe. a troop of elephants (J. 3, 38).

ಕರಿಂಕು karinku. = ಕರಿಕು. (Śmd. 48). [—ಕರಿಂಕುವರಿ. = ಕರಿಕುವರಿ. to become scorched. ಪರವಾದಿಗಳ ಮೊಗಂಗಳ್ ಕರಿಂಕುವರಿದನ್ತೆ ಕನ್ದಿಕುನ್ದಿರೆ Ap. 2, 23]. — ಕರಿಂಕುವಿಟ್. -ಬಿಟ್. to grow scorched, etc. (Cpr. 5, 132). [—ಕರಿಂಕೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to cause to scorch. ನರಗನುರಿಪಿದೊಡೆ ಕರಿಂಕೇಱಿಸಿದಾತನ ತೇಜದ ಬೀಜಲನನು ಕರಿಪುವಾದುವೊಗೆದುರಿವುರಿಗಳ್ Pb. 1, 35].

ಕರಿಚರ್ಮಧಾರಿ kari-carma-dhāri. who wears an elephant's hide: Śiva (Bp. 25, 31).

ಕರಿಚರ್ಮಾಮ್ಬರ kari-carma-ambara. Śiva (My.).

ಕರಿಚು karicu. = ಕರಿಜು, q. v.

ಕರಿಜು kariju. to lay hold of, to seize, etc. (ಕೈಯ್ಕೊಳ್ Ct. I, 69, o. r. ಕರಿಚು; *cf.* ಕದಿ, ಕರೆ 4).

ಕರಿಜು kariju. a weight used in weighing camphor (My.; *cf.* ಕಣಜು?).

ಕರಿಣಿ kariṇi. *a female elephant* (ಪಿಡಿ Ct. II, 14). see ಪಿಡಿ.

ಕರಿತು karitu. P. p. ಕರಿ 1. (My.).

ಕರಿದು karidu. = ಕರದು 3, ಕರೆದು. (Śmd. 96). that is black; blackness (ಅಸಿತ, ಶಿತಿ, ನೀಲ, ಕೃಷ್ಣ, ಕಾಲ Hla., Nr.; ಕಾಟ್, ಕಱಿ, ಕರ್ಪುರ Śm. 69; ಕೌಲಿನ, ಕಪ್ಪು Nn. 76). ತುರಗಂ ಕರಿದಾಗೆ ಹೇಮನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 275). ಕರಿದಿನೊಳ್ (502). ಕರಿದಿನ ಹಿಣ್ಡ ಹಿಡಿಯದೊಡೆ (J. 6, 31).

ಕರಿಪಿಪ್ಪಲಿ kari-pippali. *a plant bearing a pungent fruit, Photos officinalis* Roxb. see ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ.

ಕರಿಪೋತ kari-pōta. *a young elephant.*

ಕರಿಪ್ರಾಸ kari-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಕರಿಮಕರ kari-makara. *a fabulous sea-monster.*

ಕರಿಮುಖ kari-mukha. Gaṇēśa. (My.).

ಕರಿರ karira. = ಕರೀರ. a water-jar (ಘಟ, ಹರವಿ Mr. 209). 2, the root of an elephant's tusk (ದನ್ತಮೂಲ, ಆನೆಯ ಮೊದಲ ಕೊಮ್ಬು Mr. 155; *cf.* ಕರೀರ). 3, = ಕರೀರ No. 1.

ಕರಿರಿಪು kari-ripu. = ಕರಿವೈರಿ. (Śśv. 3, 28).

ಕರಿವದನ kari-vadana. = ಕರಿಮುಖ. (My.).

ಕರಿವಲ್ಲಿ kari-valli. = ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ. a medicinal plant. (Si. 145).

ಕರಿವೈಜಯನ್ತಿ kari-vaijayanti. *a flag carried by an elephant.*

ಕರಿವೈರಿ kari-vairi. a lion (ಸಿಂಹ Mr. 159).

ಕರಿಶಾವಕ kari-śāvaka. *a young elephant.*

ಕರಿಷ್ಣು kariṣṇu. fond of doing, doing. see ಅಲಂ-, ನಿರಾಕರಿಷ್ಣು.

ಕರಿಸು karisu. 1. = ಕರಸು 2. to cause to fry or roast (C.). 2, to fry or roast (My.). ಹಿಟ್ಟು ಕರಿಸಿ ಮಾಡುವ ದೋಸೆ (Si. 314).

ಕರಿಸು karisu. 2. = ಕರೆಸು 1, etc. to cause to call, etc.; to send for. ಕಾನ್ತನ ಕೂಡೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತಾನು ಕರಿಸಿಕೊಳುಹ (ಲೀಲೆ Nr.). see B. 3, 23; 4, 78; 5, 191.

ಕರಿಸು karisu. to do, to make. see *e. g.* ಅಂಗೀ-, ಅನು-, ಅಲಂ-, ಪಕ್ಷೀ-, etc.

ಕರಿಸ್ಕನ್ಧ kari-skandha. *a troop of elephants.*

ಕರೀರ karīra. = ಕರಿರ. *a young, tender bamboo, shot from the root* (ಕಱಿಲೆ Mr. 485; ವಂಶಾಂಕುರ, ಬಿದಿರ ಕಱಿಲೆ Nn. 136). 2, *a water-*

jar. 3, *a thorny shrub, Capparis aphylla* Roxb. (ಭೂಮಿರುಹ 485; ವೃಕ್ಷ, ಮರನು 136).

ಕರೀರಕ karīraka. *fight, battle* (ಜಗಳ II; ದೌರ್ಮನಸ್ಯ, ಜಗಳ Mr. 452).

ಕರೀರಿ karīri. *the root of an elephant's tusk.*

ಕರೀಷ karīṣa. *dry cow-dung.*

ಕರು karu. 1. embossed work, bass-relief (Śmd. 59); (T. ಕರುಕ್ಕು, ಕರುಕ್ಕುವೇಲೈ; M. ಕರುಕ್ಕುಪಣಿ; *cf.* ಕಕ್ಕು 1); an embossed, or plastic, representation: a puppet (ಪುತ್ತಳಿ Ct. I, 52).— ಕರುವಿಡು. -ಇಡು. to put bosses or raised figures; to mould, to model (ಲೇಪ್ಯಕರ್ಮ Śmd. Dh.). [ಗನ್ಧರ್ವರುಯ್ವನ್ದು ನಿನ್ನಂ ಕರುವಿಟ್ಟನ್ತಿರ್ದುದಿಲ್ಲಾ ನೆರೆದ ಕುರುಬಲಂ ತನ್ನವಂ ಪಾರ್ಥನಲ್ಲಾ Pb. 9, 55; Cv. 656]. see ಕರುವಿಡಿಸು in Abh. P. 3, 25 va.; Grj. 2, 106 va.; 3, 102; Bp. 18, 38; C. Bp. 5, 51.

ಕರು karu. 2. = ಕರಿ 1, etc. greatness (T. ಕರು, great, a hillock; ಕರುಮೈ, greatness; strength; M. ಕರು, stout; hard = ಕಡು; ಕರುಮ, hardness, sharpness of sword, strength of a man = ಕಡು ಮೆ). —ಕರುಮಾಡ. a lofty dwelling, an upstair house (ನೆಲೆವನೆ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ Śs.). [ಕರುಮಾಡಮನಾದರದಿನ್ದಮೇಱು Pb. 4, 10; Ap. 4, 25 va.]. ಸಿರಿಯ ಕರುಮಾಡ (ಕೆಸರ್ಮಲ್ಲಿಗೆ, ತಾವರೆ, ನೀರ್ವೂ, ಕಮಲ Śs. ದುಬ್ಬುಳಿ Kk. 13, o. r. ಕರುವಾಡ). ಮುತ್ತಿನ ಕರುಮಾಡದ ಮುನ್ದಣ ಮೊಗಸಾಲೆ (Rśv. 13, 1 va.). see Abh. P. 3, 26 va.; 3, 28; 7, 62va.; 10, 36 va.; 11, 149; 16, 71 va.— ಕರುವಾಡ. -ವಾಡ. = ಕರುಮಾಡ. see above; J. 6, 10. 11; 8, 5; 15, 5.

ಕರುಂ karuṁ. an imitative sound. —ಕರುಂ ಕರುಂ. rep. the sound produced in eating raw cucumbers, etc. (C.).—ಕರುಂ ಕುರುಂ. reit. = ಕರುಂ ಕರುಂ. (My.).

ಕರುಕು karuku. = ಕರಕು, etc. black due to burning to cinder. (My.; G.).

ಕರುಕು karuku. a kind of finger-ring (Si 220, *only* in Si.).

ಕರುಣ karuṇa. = ಕರುಣೆ (Śmd. 102). that which causes pity; sorrow; pity; compassion; mercy. 2, compassionate, merciful (ಘೃಣಿ Nn. 194). 3, an ascetic (ತಪಸ್ವಿ 109). 4, one of the rasas or sentiments of a poem: *the pathetic sentiment* (Kāvy. IV, 2, 30. 35. 36). 5, *the pamplemouse tree, Citrus decumana.* — see Bp. 18, 52; 22, 20; 23, 40; 43, 8; 53, 47; 59, 52.

ಕರುಣಾಕರ karuṇa-ākara. a mine of mercy (Śsv. 4, 88 va.).

ಕರುಣಾನಿಧಿ karuṇā-nidhi. a treasury of mercy (My.).

ಕರುಣಾಬ್ಧಿ karuṇa-abdhi. an ocean of mercy (Śsv. 2, 111; 4, 99 va.).

ಕರುಣಾಮ್ಬು karuṇa-ambu. a tear of compassion (Bp. 18, 64).

ಕರುಣಾಮೃತ karuṇa-amṛita. kindness regarded as ambrosia (J. 1, 1).

ಕರುಣಾಮ್ಬುಧಿ karuṇa-ambudhi. = ಕರುಣಾಬ್ಧಿ. (Bp. 30, 30).

*__ಕರುಣಾರಸ karuṇā-rasa.__ = ಕರುಣ No. 4. one of the rasas. Kr. 2, 99.

ಕರುಣಾರ್ತ karuṇa-ārta. pitiful and painful, as a cry (B. 4, 38).

ಕರುಣಾಲವಾಲ karuṇa-ālavāla. a reservoir of compassion (My.).

ಕರುಣಾಲು karuṇa-ālu. -ಳು. a person who possesses pity, etc.; compassionate (My.). see Bp. 1, 33; 28, 50; 46, 75.

ಕರುಣಾಲುತನ karuṇālutana. compassion (My.)

ಕರುಣಾವನ್ತ karuṇā-vanta. having compassion, compassionate (Bp. 3, 67); a compassionate man (My.). 2, pitiable (Sk.).

ಕರುಣಾಶರನಿಧಿ karuṇā-śaranidhi. an ocean of mercy (Bp. 44, 73).

ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ karuṇā-samudra. = ಕರುಣಾಶರನಿಧಿ. (My.).

ಕರುಣಾಸಾಗರ karuṇā-sāgara. = ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ. (My.).

ಕರುಣಾಸಿನ್ಧು karuṇā-sindhu. = ಕರುಣಾಶರನಿಧಿ. (Bp. 36. 3).

ಕರುಣಿ karuṇi. a compassionate, merciful person (Bp. 10, 41; 24, 19). see ಕಡು–; ನಿಷ್–. 2, pitiable.

ಕರುಣಿಸು karuṇisu. to be compassionate or merciful [ಇನ್ನಾಕೆಗಿ ನಿಸು ಕರುಣಿಸು ಮನದೊಳ್ Kr. 3, 192; Ap. 14, 55]; (Śmd. 152 Mdb.; Bp. 27, 14. 73; 57, 13; 61, 59; Bh. 8, 26, 26; C.; B. 4, 144); to pity (c. Acc., My.), to show mercy to (Bp. 44, 16; My.); to present (something) from compassion or mercy (Grj. 10, 112; Śsv. 2, 112; Bp. 27, 38; 48, 6; My.).

ಕರುಣೆ karuṇe. -ಣಾ. *pity, compassion* (Śmd. 102; Kāvy. I, 2, 74-83). 2, = ಕರುಣ No. 4. (ಕರುಣಾರಸ Kāvy. IV, 2, 52).

ಕರುಬೂಜು karubūju. = ಕರಬೂಜು, etc. (ಕಲ್ಲಂಗಡಿ St. & Pl.; My.).

ಕರುಮಾಡ karumāḍa. an upstair. see s. ಕರು 2.

ಕರುವಾಡ karuvāḍa. = ಕರುಮಾಡ. see s. ಕರು 2,

ಕರುಳ್ karuḷ. = ಕರಳು, ಕರುಳು, ಕಳ್ಳ್, ಕಳ್ಳು 2. (Śmd. 59. 132). an entrail; the bowels (J. 12, 44; 16, 28; M. ಕರಳ್, lungs and heart, liver; the mind, heart; Tu. ಕಲ್ಳ್). [ಮುಡಿಯಂ ಪಿಡಿದೆೞೆದವನಂ ಮುಡಿಯಿಸಿ ಮುತ್ತವನ ಕರುಳ ಪಿಣಿಲಿನ್ದನ್ನಂ ಮುಡಿಯಿಸುಗೆ Pb. 7, 10]. 2, love (see ಕಳ್ಳು 2). ಕರುಳಂ (Śmd. 27; Bp. 45, 32). see ದೊಡ್ಡಗರುಳ್, ಪೆಗರುಳ್, ಬಲ್ಗರುಳ್.—ಕರುಳ್ವಿಣಿಲ್. -ಪಿಣಿಲ್. entrails that resemble braided hair (Abh. P. 13, 49).

ಕರುಳು karuḷu. = ಕರುಳ್. etc. (ಅನ್ತ್ರ, ಪುರೀತತ್ Hlā., Nr., Mr. 396; Si. 205; Bh. 8, 22, 45; My.). ಕರುಳು (Bp. 58, 56). ಕರುಳುಗಳು (Si. 205). ಕರುಳು ಒನ್ದಾದರೇನು? ಮರುಳು ಒನ್ದೋ? (Prv.).

ಕರೂಷ karūṣa. N. of a people and their country. (R.).

ಕರೆ kare. 1. = ಕರಿ 5, ಕಲೆ 3. to call; to invite (ಆಹ್ವಾನ Śmd. Dh.; Śm. 106; C.; T. ಕರೈ; Tu. ಕರೆ, to crow); to emit a sound, to sound (see ಉಸುರ್ಗರೆ, ಘೞಲ್ಗರೆ, ಭೋರ್ಗರೆ, ಲೊಟಗರೆ, ಸೂೞ್ಗರೆ; T. also: to speak; to clamour). P. ps. ಕರೆದು, ಕರದು (*e. g.* Bp. 32, 54; 57, 40), ಕರ 2, ಕರೆ 2. ಕರೆವಂ (ಬೞು, ಆಹ್ವಾನಪುರುಷ Śmd. I & Dh.). ಕರೆವುದು (ಹವ, ಹೂತಿ Nr.; ಹೇಹ, ಆಹ್ವಾನ Nn. 95). ಕರೆವಲ್ಲಿ (ಆಕಾರಣ Nn. 89; ಅರ್ಚ, ಆಹ್ವಾನ 106; ಆಹ್ವಾನ 155). ಕರೆಅಲ್, ಕರೆಯಲ್ (Śmd. 73). ಕರೆದಪಂ, ಕರೆದಪ್ಪಂ (277). ಕರೆದುದು (264). ಕರೆದು ಬೆಸಸುವುದು ಅವುದಾನೊನ್ದು ಉಣ್ಟು, ಅದಱಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶಾಸನಶಬ್ದಂ ನೆಗೞ್ಗುಂ (Nr.). [ಅಮರೇನ್ದ್ರ ಪುತ್ರನಂ ಕರೆವಪೊಲಾದುವಾ ಪುರದ ವಾತ ವಿಧೂತ ವಿನೂತಕೇತುಗಳ್ Pb. 4, 34; Ap. 1, 80]. ಕರೆವುತೆ (Bp. 20, 13). ಭೀಮ ಕುನ್ತಿಯ ಕರೆದು, ಕಳುಹಿದಂ (Bh. 1, 10, 23). ಭೀಮನ ಕರೆದಳ್, ಏೞಿಯರ್ ಪಾರಣೆಗೆ! ಎನ್ದು (1, 10, 26). ಆಳ ಕರೆ! (1, 19, 19). ಕಾಳೆಗಕೆ ಜೂಜಿಗೆ ಕರೆದಡೆ (2, 13, 39). ಕಣ್ಣು ಕರೆಯದ ನೆಣ್ಣ ಗಣ್ಡುಕತ್ತೆಯ ಶಣ್ಬ (Dp. 54). ಕರದರೆ ಉಣ್ಣು! ತೆಱದರೆ ಮುಚ್ಚು! ಸೇರಿದ ಒಡೆಯಗೆ ಎರಡ ಬಗೆಯ ಬೇಡ!—ಕರದು, ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಲನಾಗರು ಹಿಡಿತು (others: ... ಅಳಿಯಗೆ ಮಲರೋಗ ಬನ್ದು, Prvs.). ಒಬ್ಬನು ಕರೆದರೆ ಓ ಎನ್ದು ನುಡಿನಲ್ಲಿ (ಓ Nn. 154). see Bp. 3, 21; 18, 18; 32, 18; 32, 44; 37, 3; 48, 9. 26; 52, 2; 60, 28; Rśv. 5, 125; 6, 10; 10, 9; J. 8, 6; Jñs. 1, 16.— ಕರೆದೊಯ್.

-ಒಯ್. (= ಕರ ಕೊಂಡು ಹೋಗು). to conduct away (another person) along with oneself (Bh. 2, 13, 13). — ಕರೆಯ ಕಳುಹಿಸು. =ಕರೆ ಕಳುಹಿಸು (s. ಕರೆ 3). ಕರೆಯ ಕಳುಹಿಸೋಣ (ಆಹ್ವಾನ, ಹೂತಿ G.).

ಕರೆ kare. 2. = ಕರ 2, etc. — ಕರೆ ಕರೆ. rep. P. p. ಕರೆ ಕರೆದು [ಕರೆಕರೆದು ಮನೋಧೃತಿಯಿಂ Kr. 3, 192]. (*i. e.* ಕರೆದು ಕರೆದು, Bp. 24, 61; Rsv. 13, 95 va. & 102 va.; J. 28, 20).— ಕರೆ ಕೊಳ್ಳು. = ಕರ ಕೊಳ್ಳು. (B. 5, 53. 138). — ಕರೆ ತರಿಸು. = ಕರ ತರಿಸು. (B. 4, 196; My.). — ಕರೆ ತರು. = ಕರ ತರು. (B. 4, 56. 196; My.).

ಕರೆ kare. 3. ಕರೇ. = ಕರೆಯ, infinitive of ಕರೆ 1. — ಕರೆ ಕಳಿಸು. to send (one person) to call or invite (another) (B. 4, 137; My.). — ಕರೆ ಕಳುಹಿಸು. = ಕರೆ ಕಳಿಸು. (C.). — ಕರೇ ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ. sending to call, sending for (ಹವ, ಹೂತಿ Si. 388; My.).

ಕರೆ kare. 4. to hide (v. t. & i., ಅಡಂಗು). ಕರೆದನ್ ಎನ್ದು, ಅಡಂಗಿದಂ (Śmd. II; Kk. 87, o. r. ಕರೆ; T. ಕರ, to hide, conceal; to be close-handed; to steal, see s. ಕದಿ; *cf.* ಕರಿಚು). see ಅವುತೆ 2, ತಲೆಗರೆ, ಮೆಯ್ಗರೆ, ರೂಪುಗರೆ; Abh. P. 7, 86; Rsv. 4, 14 va.

ಕರೆ kare. 5. = ಕರ 4. — ಕರೆಮುರೆ. dupl. = ಕರಮುರೆ. worry. (Bp. 15, 7; 31, 14; 36, 17).

ಕರೆ kare. 6. a bank, a shore [ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಂ ಕರೆಗಣ್ಮಿ ತನ್ನ ವಧಿಯಂ ದಾಣ್ಟಿತ್ತು Pb. 9, 94]; (ಕುಲ Śmd. Dh., *i. e.* ಕುಲ್ಯ or ಕೂಲ, see No. 3; ತೀರ Śm. 106; My.; Tu., Te., M.; T. ಕರೈ); a boundary (T.). 2, the border, *i. e.* unwoven threads, of a cloth or blanket, edge (ವಸ್ತ್ರದಶೆ Śmd. Dh.; ವಸ್ತ್ರಾಗ್ರ Śm. 106; ವರ್ತಿ, ವಸ್ತಿ, ದಶೆ, ಸಿಚ Hlā., Nr.; Mr. 342; C.; Te., Tu., T., M.; in regard to a blanket the unwoven threads just at the end of the web are to be inter-knit with coloured or uncoloured cross-threads by means of the hand, by which the real border or selvage is formed). [ಕರೆವೆರಸಿದ ಪೊಸದುಗುಲದ ತೆರಳ್ಕೆವೆತ್ತುಡೆ Ap. 4, 36]; (Cpr. 6, 63; ಮೇಗರೆ). 3, a cow-house or station (ಗೋಕುಲ Śmd. Dh., which though in all MSS., appears to be a mistake, see ಕರೆಗಣ್ಮು; there seems to have been originally ಗೋಪಸ, see ಕರೆ 4, and the ಆಪನ s. ಕರೆ 8 may perhaps also be wrong; Tu.: ಕರೆ, a parish, a social or caste jurisdictional division; M.: parish, a section).—ಈ ಕಮ್ಬಳಿಗೆ ಬಣ್ಣದ ಕರೇ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಇರುತ್ತದೆ (B. 5, 123). — ಕರೆ ಕಟ್ಟುವವರು. a class of Kurubas (now also of Mahomedans), whose occupation is to join a selvage to blankets). — ಕರೆಗಣ್ಮು. -ಅಣ್ಮು. to overstep the boundary, to become excessive (ಕುಲಾತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Abh. P. 3, 154; 9, 30; 16, 89; Śsv. 1, 79 va.; 2, 24). — ಕರೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. (boundary stones ?): two stones erected by the individual who commences the building of a town, which are worshipped annually by him as long as he lives, and by his descendants, etc. after his decease. this prevails to the west of Mysore (R.).

ಕರೆ kare. 7. = (ಕದ್-, ಕನ್-2, ಕಬ್1-, ಕಮ್1-), ಕರಿ3, ಕಟು1, (ಕಌ1-). blackness; the colour black; a dark-blue colour (*cf.* ಕಟ್ಟು). genitive ಕರೆಯ, ಕರೇ. — ಕರೆಕಮಲ, (ಕೈರವ, ಕುಮುದ Dhw.; My.). — ಕರೆಗಣಿಕೆ. a ganike that bears black berries (My.). — ಕರೆತಲೇ ಕೋಟು. the scaup, Fuligula marila (Bd.). — ಕರೆನೆಲ. black soil (C.). — ಕರೆ ಬಣ್ಣ. a prostrate plant with light blue flowers, Ruellia prostrata Lamk. (Z). 2, N. of a lewd warrior (My.). — ಕರೆಬಣ್ಣನ ಬಳ್ಳಿ. a milky climbing shrub, Cryptolepis buchanani Roem. & Sch. (Z.). — ಕರೆಬಾಟ3. a kind of plantain used for medicinal purposes (S. Mhr.; B. 2, 38). — ಕರೆಬೂದಿ. ashes made by pouring water on a cake of dried cow-dung, etc. when glowing in the fire, and used as a dentifrice (C.; B. 3, 20). — ಕರೆಬೆಕ್ಕು. a black cat (B. 1, 27; C.). — ಕರೆಮಲೆ. the range of ghauts from Tirupati to Śrīśaila, and other black hills (My.). —ಕರೆಯವ್ವ. -ಅವ್ವ. ಕರೆವ್ವ. the black dame: the name of a household-goddess, a kind of Śakti; there is no image of her, but she is considered to reside in the niche of a wall of a room, where a cocoa-nut is kept for her (S. Mhr.). — ಕರೆಯುಡ. -ಉಡ. a kind of gecko, Hemidactylus sykesii (Bd.). — ಕರೆಯುಮ್ಮತ್ತ. -ಉಮ್ಮತ್ತ. = ಕರಿಯುಮ್ಮತ್ತ. (ದನ್ತಿ Si. 158). — ಕರೆಯೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. a species of Sesamum indicum (C.). —ಕರೆಹಕ್ಕಿ. (ಜತುಕೆ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ Si. 175); the king crow or Dedugo (Bd.; Pr).— ಕರೆಹಿಪ್ಪಲಿಬಳ್ಳಿ. (ನೆಲಹಿಪ್ಪಲಿಬಳ್ಳಿ St. & Pl.). —ಕರೇ ಅಗುರುಚಕ್ಕೆ. (ಅಗರುಗನ್ಧ Si. 226; My.).—ಕರೇ ಕಬ್ಬು.=ಕರೀ-. (My.; ಶತಪರ್ವ Cb.).— ಕರೇ ಕಮಲ. (ಇನ್ದೀವರ, ಉತ್ಪಲ, ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲ್, ಕುಮುದ G.).—ಕರೇ ಕರಡಿ. a black bear (C.; B. 3, 108). — ಕರೇ ಕುಮ್ಬಳ. (ಅಲಾಬು, ಆಲಾಬು, ತುಮ್ಬು, ತುಮ್ಬಿ G.).— ಕರೇ ಕೂದಲು. black hair (C.; B. 3, 48). — ಕರೇ ಗೋರಟೆ. = ಕರಿಯ ಗೋರಟೆ. (ಆರ್ತಗಲ, ದಾಸಿ G.). — ಕರೇ ಚಿಕ್ಕೆ. a black spot (B. 3, 99; 5, 255; My., also ಕರೇ ಚುಕ್ಕಿ). — ಕರೇ ಚಿಗರಿ. (ಕೃಷ್ಣಸಾರ G.; My.). — ಕರೇ ಚೇಳು. a black scorpion (C.). — ಕರೇ ಜೀರಿಗೆ.= ಕರಿಯ-. (ಪೃಥ್ವಿ, ಸುಷವಿ G.).—ಕರೇದು. (*i. e.* ಕರೆಯದು). that is black (C.), plural ಕರೇವು (B. 3, 55. 113). — ಕರೇ ತೋಳ. a black wolf (B. 3, 85; 5, 252; My.). —ಕರೇ ದುಪ್ಪಿ. a black deer (My.). —ಕರೇ ಪಟ್ಟೆ. a black stripe (C.; B. 2, 26; 3, 74; 4, 35). — ಕರೇ ಬಣ್ಣ. a black colour (B. 1, 5). — ಕರೇ ಬಾಳದ ಬೇರು. (ಅಭಯ, ಅಮೃಣಾಲ, ಇಷ್ಟಕಾಪಥ, ಉಶೀರ, ನಲದ, ಲಘು G.).—ಕರೇ ಮಚ್ಚೆ. a black mole (My.).— ಕರೇ ಮದಗುಣಿಕೆಯ ಗಿಡ. (ಶಿವ Cb.). — ಕರೇ ಮದ್ದು. gunpowder (My.; T. ಕರು- ಮರುನ್ದು). — ಕರೇ ಮಯ್ಲಿ. a bad kind of small-pox (C.). — ಕರೇ ಮಲಪಾತಕ (-ಮೊಲ-). the brown eagle, Aquilla fusca (Bd.). —ಕರೇ ಮೆಣಸು. black pepper (My.). — ಕರೇ ಲಕ್ಕಿಗಿಡ.= ಕರೀ ಲಕ್ಕಿ, ಕರ್ಲಕ್ಕಿ. (ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ನೀಲಿಕೆ, ಸುವಹ G.).— ಕರೇ ಹದ್ದು. the white-banded eagle, Aquilla bifasciata (Bd.). —ಕರೇ ಹಲ್ಲಿ. a black (ominous) house-lizard (My.). —ಕರೇ ಹಿಣ್ಡೆ. a common weed, the ash-coloured fleabane, Vernonia cinerea Less. (St. & Pl.). —ಕರೇ ಹೂಲಿ. a large straggling shrub, Anisonema multiflora Wight. (Z.; My.). — ಕರೇ ಹೂವಿನ ಗೋರಟೆ. (ಆರ್ತಗಲ G.).

ಕರೆ kare. 8. green black pepper (ಆಪನ Śmd. Dh.; My.); green cardamoms (My.).

ಕರೆ kare. 9. calling, invitation, etc. see ನೆರೆಕರೆ s. ನೆರೈ (ಗೋಗರೆ?) [—ಕರೆಯೋಲೆ. -ಓಲೆ. a letter of invitation].

ಕರೆಗಾಱ kare-gāṟa. a man of the class of people called ಕರೆ ಕಟ್ಟುವವರು (s. ಕರೆ 6; C.).

ಕರೆತ kareta. calling; sounding. see (ಗೋಗರೆತ), ದಡಗರೆತ s. ದಡ 1.

ಕರೆದು karedu. = ಕರಿದು, etc. that is black (C.; B. 1, 1).

ಕರೆಯಿಸು kareyisu. = ಕರಸು 1, etc. (My.). 2, to cause to sound, to call out loudly, to shout together (*only* in Si.), ಬಹು ಮನ್ದಿ ಸೇರಿ ಕರೆಯಿಸುವದು (ಸಂಹೂತಿ Si. 55).

ಕರೆಯುವಿಕೆ kareyuvike. calling, etc. (ಹೂತಿ, ಆಕಾರಣೆ, ಆಹ್ವಾನ Si. 55; ಹವ, ಹೂತಿ 388).

ಕರೆಸು karesu. = ಕರಸು 1, etc. (Bp. 51, 10; Bh. 1, 8, 64. 71; J. 2, 35. 45; 5, 36; 10, 47; 13, 5. 19; 18, 41; 28, 29; 29, 38; My.). ಕರೆಸಿ ಕೊಳ್, to have oneself called; to be called (Kk. 93).

ಕರೇಟು karēṭu. = ಕರಟು. *the Numidian crane* (ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ G.).

ಕರೇಣು karēṇu. *a male elephant* (ಗಜ Mr. 487); *a female elephant* (ಹೆಣ್ದಂತಿ, ಹೆಣ್ಣಾನೆ Nn. 120; ಪಿಡಿ, ಪೆಣ್ಣಾನೆ Mr. 153). 2, a great coward (ಅತೀವಭೀರು, ಅತಿಹೇಡಿ Nn. 120; ಹನ್ದ Mr. 487). 3, dust (ರಜ, ಧೂಳು 120). 4, the tree Pterospermum acerifolium (ಭೂಜ ವಿಶೇಷ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 120).

ಕರೋಟಿ karōṭi. *the skull;* a basin, a cup.

ಕರೋಡ karōḍa. a crore, a lakh (C.; H.).

ಕರೋರ್ಧ kara-ūrdha. the back of the hand (ಮೇಗೆಯ್ Mr. 322).

ಕರೋಲು karōlu. a pistol (My.; Br., H. ಕರೋಲಿ, a large match-lock).

ಕಱ kaṟa. 1. = ಕಱೆ³ 4. P. p. of ಕಱೆ³ 3. — ಕಱ ತರ್. *(i. e.* ಕಱೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to milk and bring (Bp. 58, 22; My.).

ಕಱ kaṟa. 2. = ಕಱು 1, etc. a calf (C.). ಹೆಣ್ಣುಹುಲ್ಲೇ ಕಱದ ಚರ್ಮ (Si. 168). see B. 1, 21; 3, 17; ಹುಲ್ಲೆಗಱ, ಹೋರಿಗಱ.

ಕಱ kaṟa. 3. with blackness. — ಕಱಕಱನೆ. quite black (C. Bp. 50, 27).

***ಕಱಕಟೆ kaṟakaṭa.** severely, vehemently. ದೇವನೊಳ್ಳಿದ ನೆನ್ದು ಮುಯ್ಯಾನಲು ಬೇಡ! ಕಱಕಟ ಕಾಡಿದನೊಳ್ಳಿದನೆ? Bv. 148.

ಕಱಕು kaṟaku. = ಕಕ್ಕು 1, etc. jaggedness, etc. (Te.; R.).

ಕಱಕೆ kaṟake. = ಕಱೀಕೆ, etc. (ಶತಪರ್ವಿಕೆ G.; My.).

ಕಱಂಗು kaṟaṅgu. to turn black (ಕಾಷ್ಣ್ಯ, ಕರ್ಪು Śmd. Dh.; Abh. P. 7, 14 va.; 7, 114; 10, 80; T., M. ಕಱು; M. ಕಱು, ಕಜ್ಜಿ, black). [ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಕಱಂಗಿ ಕಱ್ತಿಲಿಸಿದ ಮುರದುಱುಗಲ ನಡುವೆ Pb. 3, 18 va. 2, to be emaciated. ಅಳುರ್ವ ಪರೀಷಹಾ ನಳ ಶಿಖಾವಳಿಗಳ್ ಕೊಳೆ ಧೈರ್ಯಮಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ ಸುರುಳ್ದು ಕುಗ್ಗಿದ ಕಱಂಗಿದ ಖೇಚರನಂಗಮಂ Ap. 2, 59].

ಕಱದು kaṟadu. P. p. of ಕಱೆ³ 3.

***ಕಱಮೆ kaṟame.** an ulcer. ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಾಳಿ ಬಿರ್ದು ಕಱಮೆ ಯಾಗಿ ಪುಱುತು ನಮೆದು ಸತ್ತು Vr. 9, 2.

ಕಱಲ್ kaṟal. ಕಱಲು. = ಕಲ್ಲುಪ್. saltishness, brackishness. (T. ಕವಿಪ್ಪು, saltpetre). — ಕಱಲುಭೂಮಿ. saline soil (ಊಷವತ್, ಊಷರ Nr.; My.). [ಕಱಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಱಿವ ವೃಷ್ಟಿಯ ತೆಱನನ್ತೆ Bv. 455].

ಕಱಸು kaṟasu. to cause milk to flow (Bp. 57 sum.; My.); to cause to rain (Bp. 25, 13; 54, 72; 57, 83); to cause to milk (My.).

ಕಱಾವು kaṟāvu. milking (My.; M. ಕಱವು).

ಕಱಿ kaṟi. 1. = ಕಱೆ³ 3. (C.). to milk. ಕಾಡದೆ ಕಱುವ ಆಕಳು (ಸುವ್ರತೆ, ಸುಖಸನ್ದೋಹ್ಯೆ Nr.). ಕಾಡದೆ ಕಱುಯುವ ಹಸುವು (ಸುವ್ರತೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಾಲು ಕಱಿಯಲ್ ಈಸುವ ಆಕಳು Si. 322). see Prv. s. ಎಮ್ಮೆ 1.

ಕಱಿ kaṟi. 2. = ಕಱೆ³ 1, etc. (Te.). — ಕಱಿಗನ್ದು. -ಕನ್ದು. black colour to fade (V. 29, 26). — ಕಱಿಗಲ್. -ಕಲ್. a black stone (Cpr. 9, 80). — ಕಱಿಗೊರಳ್. -ಕೊರಳ್. a black throat (Bp. 37, 32). — ಕಱಿಗೊರಳವ. -ಅವ. = ಕಱೆಗೊರಲ. (Bp. 44, 68). — ಕಱಿದೊವಲ್. -ತೊವಲ್. a black hide (Bp. 20, 12).

ಕಱಿ kaṟi 3. vegetables of any kind, raw or boiled (M., T.). 2, flesh, curry (T., R.; *cf.* ಕಪ್ಪು 6).

ಕಱಿಕೆ kaṟike. = ಕಱಕೆ, ಕಱುಕೆ, ಕಱುಂಕೆ, ಗಱಕೆ, ಗಱೀಕೆ, ಗರ್ಕೆ. the Huriallee grass, Agrostis linearis Retz. (or Cynodon dactylon Pers.; ದೂರ್ವೆ, ಹರಿತಾಲಿ Mr. 109; ಕರಗನ್ಧಿ 116; ದೂರ್ವೆ, ಸಹಸ್ರವೀರ್ಯೆ G.; C.; B. 3, 11; Te. ಗಱಿಕೆ; M. ಕಱುಗ್; T. ಅಱುಗು, ಅಱುಗಮ್ಪುಲ್; Tu. ಕದಿಕೆ). ಬಿಳಿಯ ಕಱಿಕೆ (ಸಿತದೂರ್ವೆ Mr. 109).

ಕಱು kaṟu. 1. = ಕಱ 2, ಕಱುವು. a calf (Śmd. 59. ವತ್ಸ Nr.; Si. 463; ಕನ್ದು, ವತ್ಸ Śm. 33; C.; Tu. ಕಂಜಿ; see ಕನ್ದು 2). [ಒನ್ದಿರದೆರಡಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ಕಱುವಂ ಪೋಲ್ದಂ Kr. 2, 9; ಊಡದ ಆವಿಂಗೆ ಉಣ್ಣದ ಕಱುವ ಬಿಟ್ಟನ್ತೆ! Bv. 109. 2, child. ಪಗೆವಡೆಯೊಡ್ಡುಗ ಳನೊಡೆಯಲ್ಕೆವೇಱೆ್ದರ್ಧ ಧಗಮನೆ ಸ್ವೈರಿಸುವುಪಾಯಮಾವುದು ಕಱುವೇ Pb. 11, 91; Cv. 1043]. ಆಗಳನ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಱು (ತರ್ಣಕ Nr.). ಕಱುವಿನ ಸೆಗಣ (ಎರಣ Kk. 69). ಕಱುಗಳು (ವತ್ಸಸಮೂಹ Nn. 110). ಕಱುವಿಗೆ (Si. 319; B. 2, 21). ಆಕಳದಕೆ ಪುಟ್ಟಿದವು ಕಱುವಕ್ಕು, ಮಿಕ್ಕ ನೃಗ ಪಕ್ಷಿ ಗಜ ತುರಗ ಕುಱು ನಾಯ್ಗಳಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವು ಮಱಿಗಳ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 186). see Śmd. 194. 202; Bp. 38, 40; 50, 58; 51, 22. 23; 57, 32; 60, 30. 31. 35. 36; J. 11, 4; ಎಳಗಱು. — ಕಱುಗಾಹಿ. -ಕಾಹಿ. a boy who tends calves (Bhāgavata 10, 13, 1).

ಕಱು kaṟu. 2. = ಕರು 2. (Abh. P. 3, 50; 9, 104). see ಕಱುತ್ತು, which appears to be its P. p. the meaning is not clear. T. ಕಱು. (P. p. ಕಱುತ್ತು) means to grow or turn black; to grow angry. of this, the second meaning is perhaps connected with that of K. ಕಱು, but is not identical.

ಕಱುಕೆ kaṟuke. = ಕಱೀಕೆ, ಕಱುಂಕೆ (Śmd. 48), etc. (ದೂರ್ವೆ, ಶತಪರ್ವಿಕೆ Nr.); ಆ ಕಱುಕೆ ಬಿಳಿದಾದೊಡೆ ಗೋಲೋಮಿ ಶತವೀರ್ಯೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see ಬಟ್ಟೆಗಱುಕೆ, ಬಳ್ಳಿಗಱುಕೆ.

ಕಱುಂಕೆ kaṟuṅke. = ಕಱುಕೆ (Śmd. 48; Śśv. 1, 38).

ಕಱುತ್ತು kaṟuttu. (P. p. of ಕಱು 2). [ತವೆಮೂಱುನ್ತ ಬಲಂ ಕಱುತ್ತಿಱುದು Pb. 10, 44]. see Cpr. 5, 36; 6, 28; Abh. P. 3, 50; 4, 17; 5, 98; 9, 104; 13, 51. 90; Grj. 1, 99. 110; 2, 88; Rśv. 6, 82; 8, 105; Śśv. 3, 50; 4, 6, 10.

***ಕಱುಪು kaṟupu.** = ಕರುಬು 2. envy. ಕಱುಪುಂ ಕಾಯ್ಪುಮನುಣ್ಟು ಮಾಡಿ ನೆಲನಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ತಾಗಿ ತಳ್ತಿಱದನ್ದಲ್ಲದೆ Pb. 9, 92.

ಕಱುಬತನ karubatana. the state of being an envious person; envy (Rām. 6, 12, 38; My.).

ಕಱುಬು kaṟubu. 1. = ಕಱುಮ್ಬು 1. to envy. see Prv. s. ತಱುಬು 1.

ಕಱುಬು kaṟubu. 2. = ಕಱುಮ್ಬು 2. (J. 29, 32; T. ಕಱಡು). see Ct. I, 86 s. ಅಕ್ಕಟ. — ಕಱುಬ. -ಅ 3. an envious man; a deceitful, crafty man (ಕಪಟಹೃದಯಂ Bhn. 61; My.). see Bh. 1, 8, 21; J. 5, 69; 28, 36; Rśv. 11, 92. feminine ಕಱುಬಿ (My.).

***ಕಱುಮೆ kaṟume.** = ಕಱಮೆ. an ulcer. ಬೆನ್ನೊಳ್ ಕಱುಮೆ ಯಾಗಿ ನಾಳಿಬಿರ್ದು ಪುಱುತು ನಮೆದು ಸತ್ತು Vr. 13, 4.

ಕಱುಮ್ಬು karumbu. 1. to envy, etc. (ಅಸೂಯ Śmd. Dh.).

ಕಱುಮ್ಬು karumbu. 2. envy, etc. (ಅಕ್ಕಜ Ct. I, 106; ಅಚ್ಚಿಜ, ಅಸೂಯೆ Kk. 48, o. r. ಅಕ್ಕಜ; ಅಕ್ಕಜ, ಅಸೂಯೆ Śm. 60). [-ಕಱುಮ್ಬರ್. envious persons. · ಮಲೆಪರ್ ಮಣ್ಡಳಿಕರ್ ಕಱುಮ್ಬರ ದಟರ್ ವೀರರ್ಕಳುಂ ತಮ್ಮ ಬಾಚ್ಚಲೆಯಂ ಬೇಡಿದ ವಸ್ತುವಾಹನಮುಮಂ ಮುನ್ದಿಟ್ಟು Pb. 9, 10].

ಕಱುವು karuvu. = ಕಱು 1, etc. a calf. (My.). ಆಕಳ ಕಱುವು (ತರ್ಣಕ G.).

ಕಱುಹು karuhu. envy (Bh. 2, 14, 61).

ಕಱೆ kare. 1. = ಕಱ 2, (ಕರೆ 7, etc.). blackness; the colour black or dark-blue; a stain, a spot (ಕಲಂಕ Śmd. Dh.; ಕಲಂಕು Śm. 116; ಕಲಂಕ Kk. 11 *b*; ಕಲಂಕು, ಕನ್ದು 44; ಕಪ್ಪು Ct. I, 21; ಕರಿದು, ಕಾಚ್ Śm. 69; ಕನ್ದು 98; Te., M.; T. ಕಱೈ; *cf.* ಕಲೆ 1). [ದೋಷಾಬನ್ಧುಗೆ ಶಶಲಕ್ಷ್ಮದನ್ತೆ ಕಱೆಯಂ ತರ್ಕ್ಕಂ Kr. 1, 98; Pb. 10, 57; Ap. 7, 10]. see Śmd. 28; Kāvy. 5, 22. — ಕಱೆಕಣ್ಠ. = ಕಱೆಗೊರಲ. (Bp. 14, 22). — ಕಱೆಗವಿ. -ಕವಿ. to be stained (Bp. 47, 15). — ಕಱೆಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a black throat (Bp. 17, 11; Rsv. 14, 95). ಕಱೆಗೊರಲ. -ಕೊರಲ್-ಅ 3. the black-throated one: Śiva (ನೀಲಕಣ್ಠ Śm. 3; ಮಾದೇವ, ಉಮೆಯಾಳ್ಳ, etc. Ct. II, 5; Bp. 23, 27; V. 36, 55 va.; Śsv. 2, 84). — ಕಱೆಗೊರಲವ. -ಅವ. = ಕಱೆಗೊರಲ. (Bp. 52, 15). [— ಕಱೆಗೊರಲಾತ. -ಕೊರಲ್. -ಆತ. one who has stain in his neck: Śiva. ಕಱೆಗೊರಲಾತನಾತ್ಮ ವಿಟತತ್ವಮನುಜ್ಞೊಡೆ ತಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಾನ್ದೊ ಱೆಯನೆ ಪೊತ್ತು ಗೌರಿಗೆ ಕವಲ್ತೊ ಱೆಗೆಯ್ಸಿದನೀ ಪ್ರದೇಶದೊಳ್ Pb. 7, 75]. — ಕಱೆವಾಳ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 7). — ಕಱೆವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the black or dark-blue mountain (ನೀಲಾಚಲ Śs).

ಕಱೆ kare. 2. = ಕೊಱೆ 7, etc. cloth, etc. see ಉಡುಗೆಱೆ.

ಕಱೆ kare. 3. = ಕಱ 1. to milk; to cause to flow, to give forth, to emit; to rain; to shed tears (ದೋಹನ Śmd. Dh.; ಕ್ಷೀರದೋಹನ Śm. 116; ವಿಮೋಚನ Ct. I, 29; ಇರಿ Ct. I, 43, Śs.; ಇಱು Kk. 60; C.; T., M. ಕಱ; Te. ಚೇಪು); to give milk (My.; T., M.). [ಪೊಸಮುಸೆಯೆಮ್ಬು ಕಾರ ಮುಱಿವೋಲ್ ಕಱೆಯುತ್ತಿರೆ Pb. 11, 135; Ap. 1, 59]. P. ps. ಕಱ, ಕಱೆ, ಕಱದು (*e. g.* Bp. 50, 4), ಕಱೆದು. ಪಶುವಂ ಪಾಲಂ ಕಱೆದಂ (Śmd. 157). ಗೋವಳ ನಿನ್ದೆ ಎರ್ಮೆ ಕಱೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (300). ಕಱೆವ ಮುಗಿಲ್ (ಘನಾಘನ Hlā., Mr. 483). ನಿನ್ನೆ ಕಱೆದ ಹಾಲಿನ್ದಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪವು (ಹೈಯಂಗವೀನ,); ಮುಱಿಯ ಕಱೆವ ಮೇಘ (ಘನಾಘನ.); ನಾಗುಳ ಹಾಲ ಕಱೆವ ಆಕಳು (ದ್ರೋಣದುಘೆ Nr.). ಕೊಡವಾಲು ಕಱೆವ ಆವು (ದ್ರೋಣದುಘೆ Hlā.). ಆವುಗಳು ಕಱದ ಹಾಲ್ (ಕ್ಷೀರ, etc. Mr. 182). ಕಱೆವದು ಒನ್ದೆರಡು ಎಮ್ಮೆ (Dp. 4). ಎತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಕಱೆವುತದೆ ಬಿಱುಗಾಳಿ ದೂಳ್ಗಳ (J. 4, 10). ಕಱೆಯುವ ಹಸಾ ಕೊಟ್ಟು, ಒದೆಯುವ ಕತ್ತೇ ತನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 9, 12; 18, 78; 57, 83; 60, 45; J. 1, 7; 4, 10. 16. 55; Rsv. 8, 112; C. Bp. 11, 6; Si. 316. 321; B. 1, 10; ಕಣೆಗಱೆ, ಕೊಡವಾಲ್ಗಱೆ, ಬಿಸಿಲ್ಗಱೆ, ಮುಱಿಗಱೆ; Prv. s. ಅವುತಣ.

ಕಱೆ kare. 4. = ಕಱ 1. — ಕಱೆ ಕಱೆ. rep. P. p. of ಕಱೆ 3. ಕಱೆ ಕಱೆದು (J. 25, 5). — ಕಱೆ ತರು. = ಕಱ ತರ್. (My.).

ಕಱ್ಱಗೆ karrage. blackly; blackness (C.). ಇದ್ದಲೀ ಬಣ್ಣ ಹ್ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ? ಕಱ್ಱಗೆ (B. 1, 4). see Prv. s. ಪಿತ್ತ.

ಕಱ್ಱನೆ karrane. = ಕಱ್ಱಗೆ. (Bp. 34, 8; J. 13, 35).

ಕರ್- kar. (kar). 1. = ಕದ್-, etc. blackness. (Cpr. 5, 69). — ಕರ್ಕಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. the liver (ಕಾಲಖಣ್ಡ Mr. 398). — ಕರ್ಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. = ಕರ್ಕಣ್ಣ. (ಕಾಲಖಣ್ಡ, ಯಕೃತ್ Hlā.). — ಕರ್ಗೆಮ್ಪು. purple, dark-red (My.; ಎಣ್ಣೆಗೆಮ್ಪು G.). — ಕರ್ಜಾಲಿ. the herb Leucas indica R. Br. (or Phlomis indica, St. & Pl.). — ಕರ್ಜಿಗಿ. a kind of mildew (S. Mhr.). — ಕರ್ನೆಯ್ದಿಲ್. = ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. (Śmd. 251, o. r. ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲ್). — ಕರ್ಬಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ. (Rsv. 5, 59; 11, 18). — ಕರ್ಬಟ್ಟೆಯವ. -ಅವ. whose road is black: fire (ಕಿರ್ಚು Kk. 21, o. r. ಕಾರ್ಬ-). [— ಕರ್ಬಸು. -ಪಸು. black cow. ಎತ್ತಿದ ಕುಡಿವಾಲಮನ್ದೆಸೆಯೆ ಕರ್ಬಸುಗಳ್ ಪರಿಗೊಣ್ಡುವಾಜಿಯೊಳ್ Pb. 8, 104]. — ಕರ್ಬಳ್ಳಿ. = ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ. (Rsv. 5, 55 va.). — ಕರ್ಬುನ. -ಪುನ. the black-metal: iron (ಕಾರ್ಬೊನ್ Kk. 47, o. r. ಕಬ್ಬುನ). ಕುಱುವ್ ಎನ್ದು, ನೇಗಿಲ್ವಾಯ್ಯ ಕರ್ಬುನಂ (Śmd. I.). — ಕರ್ಬೆಟ್ಟು. a black mountain (Abh. P. 13, 128). — ಕರ್ಬೇಡ. a black huntsman. ಕರ್ಬೇಡರ್ (Śmd. 82). — ಕರ್ಬೊನ್. -ಪೊನ್. = ಕರ್ಬುನ. [ತಳ್ತಳನೆ ಕುದಿವ ಕರ್ಬೊನ್ನ ಕಾಯ್ಗೊಣ್ಡೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ಬಳಲೆ ತೆಗೆವುವರುಂ Ap. 5, 85 va.; Pb. 12, 7 va.; Vr. 22, 21]; (Cpr. 6, 13). (ಗಿರಿಸಾರ, ಶಿಲಾಸಾರ, ಆಯಸ, ಲೋಹ Mr. 98, o. r. ಕಾರ್ಬೊನ್; Abh. P. 4, 12). — ಕರ್ವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. gloomy sunshine (Cpr. 9, 78). — ಕರ್ವೊಗೆ. -ಪೊಗೆ. black smoke (Cpr. 8, 19). — ಕರ್ಲಕ್ಕಿ. = ಕರೇ ಲಕ್ಕಿ. a shrub or small tree, Vitex negundo L. (St. & Pl.).

ಕರ್- kar. 2. = ಕರ 2, in ಕರ್ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಕರ್- kar. 3. (= ಕರ 3). — ಕರ್ಕರ್. rep. the sound made in the gnashing of teeth (C.). 2, the cawing of crows (My.; *cf.* ಕವು 1).

ಕರ್- kar. 4. = ಕರ 4. — ಕರ್ಕರೆ. = ಕರಕರೆ. (My.).

ಕರ್ಕ karka. white; excellent; beauty; fire. 2, *a white horse.*

ಕರ್ಕಟ karkaṭa. *a crab;* the sign Cancer. 2, = ಕರ್ಕಡ, ಕರ್ಕರ, hard, firm, strong (ಬೆಟ್ಟಿಹದ Mr. 228, see ಕರ್ಕಶ).

ಕರ್ಕಟಕ karkaṭaka. *a crab* (ಕುಳೀರ, ಏಡಿ Mr. 410). 2, N. of a solar month.

ಕರ್ಕಟಿ karkaṭi. = ಕಂಕಡಿ. *a sort of cucumber, Cucumis utilissimus* Roxb. (ಸವುನ್ತೆ Hlā.; see Si. 161). 2, a female crab (Bp. 3, 16). 3, a snake (? *cf.* ಕರ್ಕೋಟ). — ಕರ್ಕಟಿಯ ರಜ್ಜು. a rope mistaken for a snake (Bp. 31, 3).

ಕರ್ಕಟಿಕೆ karkaṭike. the melon, Cucumis melo Lin. (ಮಿಡಿಕೆ Mr. 135).

ಕರ್ಕಡ karkaḍa. Tbh. of ಕರ್ಕಟ. — ಕರ್ಕಡವನ್ದಿ. -ಪನ್ದಿ. a strong or fierce boar (Grj. 1, 109. 111).

ಕರ್ಕಡೆ karkaḍe. (= ಕಕ್ಕಡೆ 1?). see Abh. P. 13, 61. [ಜವ ಮುಱಿದೊನ್ದು ಸೋಗೆ ನವಿಲೊಯ್ಯನೆ ಕರ್ಕಡೆ ಗಾಸಿಯಾಗಿ ಪಾರುವುದುಂ Pb. 5, 51]; (Cpr. 10, 80).

ಕರ್ಕನ್ಧು karkandhu. *the jujube, Zizyphus jujuba* Lam. (ಎಲಚಿ Nr.; ಬೋರೆಯ ಗಿಡ G.; see ಎರ 1).

ಕರ್ಕರ karkara. hard, firm (see ಕರ್ಕಟ No. 2). 2, a sort of duck or goose (ಕಾರಣ್ಡವ, ಕಾದಮ್ಬ Hlā. MS.).

ಕರ್ಕರಿ karkari. *a kind of waterpot* (ಕರಗ Mr. 209; see ಅಣದಿಗೆ).

ಕರ್ಕರೇಟು karkarēṭu. *the Numidian crane.*

ಕರ್ಕಲಗಿಡ karkala-giḍa. a shrub with yellow flowers, Grewia pilosa Lamk. (Z.).

ಕರ್ಕವೃತ್ತ karka-vritta. the first point of Cancer, the summer solstice (B. 5, 305. 306).

ಕರ್ಕಶ karkaśa. = ಕಕ್ಕಸ. hard, firm (ಬೆಟ್ಟಹದ Mr. 228). 2, *rough, not soft; harsh; severe; violent; cruel;* unkind, unmerciful; Yama. 3, a kind of Cassia, Cassia or Senna esculenta = ಎಲಹೂಲಿ (Mr. 133). — ಕರ್ಕಶವಡೆ. -ಪಡೆ. to become hard (Bp. 12, 19).

ಕರ್ಕಶತೆ karkaśate. = ಕಕ್ಕಸತೆ. hardness; roughness; harshness, etc. (ಇಱುಮ್ಬು Kk. 51; ಪರ್ಪರಿಕೆ Kk. 87, o. r. ಕಕ್ಕಸತೆ).

ಕರ್ಕಶಯೌವನ karkaśa-yauvana. = ಕಕ್ಕಸಜವ್ವನ (Śmd. 376). a rough time of youth.

ಕರ್ಕಳ karkaḷa. = ಕರ್ಕ No. 2. a white horse. ತುರಗವರ್ಣಂ ಬಿಳಿಯದಾಗೆ ಕರ್ಕಳನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 275).

ಕರ್ಕಾರು karkāru. *a kind of gourd, Beningkasa cerifera* Savi. (ಕುಮ್ಬಳ Mr. 148).

ಕರ್ಕು karku. 1. = ಕಕ್ಕು 1 jaggedness, etc. — ಕರ್ಕುನ್ದಱ. = ಕಕ್ಕುನ್ದಱ. etc. (Śmd. 205 Mdb.).

ಕರ್ಕು karku. 2. = ಕರಕು, etc. black due to being singed. (My.).

***ಕರ್ಕೇತನ karkētana.** a variety of gem. ಇನ್ದ್ರನೀಲದ ಭದ್ರದೊಳಂ ಕರ್ಕೇತನದ ಜಾಳರಿಗೆಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.

ಕರ್ಕೊಂಚೆ karkoñce. Tbh. of ಕ್ರೌಂಚ. = ಕೊರಕಂಚೆ (and ಪರ್ವತಹಕ್ಕಿ). the demoiselle crane, Anthropoides virgo (My.).

ಕರ್ಕೋಟ karkōṭa. = ಕರ್ಕೋಟಕ. (My.; G.).

ಕರ್ಕೋಟಕ karkōṭaka. N. of a nāga or serpent (Mr. 402; see ಎಣ್ಟು ಕುಲ; Bp. 46, 33; J. 24, 32. 35).

ಕರ್ಕೋಟಕಿ karkōṭaki. the plant Momordica charantia Lin. (ಪೀತಪುಷ್ಪಿ, ಹಾಗಲ್ Mr. 146).

ಕರ್ಕೋಲ karkōla. = ಕಕ್ಕೋಲ. (Nr.). name of a plant.

ಕರ್ಕೋಲಕ karkōlaka. = ಕಕ್ಕೋಲಕ. (Nr.). a perfume.

ಕರ್ಗಿಸು kargisu. = ಕರಗಿಸು. (My.).

ಕರ್ಗು kargu. 1. = ಕರಗು, etc. (My.). to dissolve.

ಕರ್ಗು kargu. 2. = ಕಱ್ಗು. to turn black. [ವ್ಯೋಮಮಣ್ಡಳಮಂ ಕರ್ಗಿ ಕಱಂಗಿ ತೋಱು ಸಿಡಿಲಿಂ ಮಿಂಚಿಂ Ap. 13, 59.— ಕರ್ಗಿದ ಕುರುಳ್. black curls of hair Pb. 4, 74]; (Abh. P. 7, 85).

ಕರ್ಗು kargu. 3. blackness (ಕರ್ಪು Ct. I, 34).

***ಕರ್ಚರೆ karcare.** a part of the body. ಅಡಿತೊಡೆ ಪೊರ್ಕುಳಂ ತಗಲೆ ಕಣಗಾಲ್ ... ಬಸಿಱ್ ತೊಳಳು ಕರ್ಚರೆ ಮುಯ್ಯು Pb. 11, 136.

ಕರ್ಚಿ karci. = ಕರ್ಜಿ, etc. — ಕರ್ಚಿಕಾಯಿ. = ಕರಚಿಕಾಯಿ. (S. Mhr.).

ಕರ್ಚಿ karci. = ಕರ್ಚು, ಖರ್ಚು. expenses. 2, that is for daily use; common, inferior (My.; Mhr., H. ಖರ್ಚ), *e. g.* ಕರ್ಚಿಯಡಿಕೆ, ಕರ್ಚಿಯೆಲೆ (My.).

ಕರ್ಚು karcu. (kaṟcu). 1. = ಕಚ್ಚು 1. to bite, etc. (ಖಾದನ Śmd. Dh.; ದನ್ತದಿಂ ಕಡಿವುದು Śm. 86; Te. ಕಱಚು; see ಕಡಿ 3). [ನನೆಯಮ್ಬುಮ್ಬನೆ ಕರ್ಚಿ ಪಾಱುವಪುದೋ ಶೃಂಗಾರ ವಾರಾಶಿ ಭೋಂಕನೆ ಬೆಳ್ಳಂಗೆಡೆವತ್ತೊ Pb. 4, 42; Ap. 8, 57]. see Rśv. 5, 120 va.; 5, 122; 9, 27; 13, 64.

ಕರ್ಚು karcu. (kaṟcu). 2. = ಕಚ್ಚು 2. biting; etc. —ಕರ್ಚುಗಂಗಲ್ಲ. a bitten cheek. (Śmd. 203).

ಕರ್ಚು karcu. 3. to wash (ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ Śmd. Dh.; ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿಸುವುದು Ct. I, 24; ಕ್ಷಾಲನ II, 69; ಅಲುವುದು, ತೊಳೆ Kk. 51; ತೊಳೆ Śm. 86; Te. ಕಡುಗು; T. ಕಟುವು; M. ಕಟುಗು). [ನಿರನ್ತರಂ ಪೊಲಸುನಾಱುವ ಮೆಯ್ಯನೆ ಕರ್ಚಲೆನ್ದು ಚೆಚ್ಚರಮುಪರಾಮ್ಬುರಾಶಿಗಿೞಿವನ್ತೆ Pb. 11, 51; Ap. 4, 96; Vr. 78, 11; Cv. 309]. see Bp. 30, 15; Rśv. 8, 124; ಮೆಯ್ಗರ್ಚು.

ಕರ್ಚು karcu. 4. = ಕಚ್ಚು 3. washing; etc. (ತಣ್ಡುಲ, ಪ್ರಕ್ಷಾಲಜಲ Śmd. Dh.; ಅಮ್ಬಿಲ Śm. 86).

ಕರ್ಚು karcu. = ಕರ್ಚಿ No. 1, etc. (My.).

ಕರ್ಚೂರ karcūra. = ಕಚೋರ, etc. a kind of Curcuma (Sk.). 2, gold (ಭಂಗಾರ G.). 3, an orpiment (ಅಮ್ಬಿ ಹಳದಿ G.).

ಕರ್ಚೂರಕ karcūraka. *the plant Curcuma zerumbet* Roxb. see Nr. s. ಕಚೋರ.

ಕರ್ಜಿ karji. = ಕರಚಿ, etc. —ಕರ್ಜಿಕಾಯಿ.= ಕರಚಿಕಾಯಿ. a sweet eatable. (My.).

ಕರ್ಜೀರಿಗೆ karjīrige. = ಕಡಜೀರಿಗೆ. 2, a medicinal seed.

ಕರ್ಜೂರ karjūra. = ಕಜೂರ, date fruit.

ಕರ್ಡಿಗೆ karḍige. = ಕರಡಗೆ, etc. a small box.

ಕರ್ಡು karḍu. = ಕರಡು, etc. a day-book (My.).

ಕರ್ಣ karṇa. = ಕನ್ನ. *the ear* (ಕಿವಿ Nn. 50). 2, the helm or rudder of a vessel. 3, the sun (ಜಗದೇಕಚಕ್ಷು 56). 4, Karṇa, the son of Sūrya and Kuntī, king of Aṅga, known for his liberality (ರವಿಜ Mr. 263; ಗಾಂಗೇಯ Nn. 44). see Śmd. 68. 69. 133. 171. 177. 183. 264. 284.

ಕರ್ಣಕಠೋರ karṇa-kaṭhōra. disagreeableness or offence to the ear. (Śmd. 76 Cm.).

ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲ karṇa-kuṇḍala. an ear-ring. 2, the balsamine, Impatiens balsamina Lin. (My.).

ಕರ್ಣಗತ karṇa-gata. come to the ear. (My.). ಕರ್ಣಗತ ಮಾಡು, to inform, to tell (My.).

ಕರ್ಣಚಾಲನ karṇa-cālana. = ಕರ್ಣತಾಲ. (Rśv. 6, 71).

ಕರ್ಣಜ karṇa-ja. Vriṣakētu, the son of Karṇa (J. 4, 12).

ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ karṇa-jalauke. *a centipede.* 2, the insect or worm Julus cornifex, with many feet and of a reddish colour. see ಜಿಱಲೆ.

ಕರ್ಣಜಾತ karṇa-jāta. = ಕರ್ಣಜ. (J. 25, 39).

ಕರ್ಣತನಯ karṇa-tanaya. = ಕರ್ಣಜಾತ. (J. 3 sum.).

ಕರ್ಣತಾಲ karṇa-tāla. the flapping of an elephant's ears. (Abh. P. 10, 159).

ಕರ್ಣಧಾರ karṇa-dhāra. *a helmsman, a pilot.*

ಕರ್ಣಧಾರಕ karṇa-dhāraka. *a helmsman, a pilot* (ತುದಿಯ ಕೂಕಮ್ಬುದವನು Mr. 407).

ಕರ್ಣಪತ್ರ karṇa-patra. a coil of palmyra leaf put in the lobe of the ear; an artificial ear affixed to idols (My.). see ಕೀಸು.

ಕರ್ಣಪರ್ವ karṇa-parva. the Karṇa-section: title of the eighth book of the Mahābhārata. (Bp. 5, 2).

ಕರ್ಣಪಾಲಿಕೆ karṇa-pālike. the lobe of the ear (Grj. 3, 91 va.).

ಕರ್ಣಪಾಶ karṇa-pāśa. a beautiful ear. (R.).

ಕರ್ಣಪಿಶಾಚ karṇa-piśāca. = ಕರ್ಣಪಿಶಾಚಿ. (Abh. P. 11, 91).

ಕರ್ಣಪಿಶಾಚಿ karṇa-piśāci. = ಕರ್ಣಪಿಶಾಚ. a demon capable of being bound by a mantra, and forced to communicate (by whispering in the ear) the affairs of people (C., Mhr.).

ಕರ್ಣಪೂರ karṇa-pūra. = ಕನ್ನವುರ. *an ornament for the ear.*

ಕರ್ಣಭೂಷಣ karṇa-bhūṣaṇa. *an ear-ornament.*

ಕರ್ಣಮೂಲ karṇa-mūla. *the root of the ear.*

ಕರ್ಣಮೋಟಿ karṇa-mōṭi. *Cāmuṇḍā, an incarnation of Durgā.*

ಕರ್ಣಪಾಲ karṇa-pāla. = ಕರ್ಣಪಾಳಿಕೆ. (Śsv. 3, 41). lobe of ear.

ಕರ್ಣವೇಷ್ಟನ karṇa-vēṣṭana. *an ear-ring.*

ಕರ್ಣಶೂಲೆ karṇa-śūle. ear-ache. (C.).

ಕರ್ಣಸಮ್ಭವ karṇa-sambhava. = ಕರ್ಣಜ. (J. 24, 11).

ಕರ್ಣಸೂನು karṇa-sūnu. = ಕರ್ಣಜ. (J. 2, 35).

ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಕೆ karṇā-karṇike. from ear to ear, heard by one and related to another, from mouth to mouth (My.; Sk. & Mhr. ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿ).

ಕರ್ಣಾಟ kar-nāṭa. = ಕನ್ನಡ (s. ಕನ್ 2-). the Karṇāṭa country, language, and people (Bp. 6, 18).

ಕರ್ಣಾಟಕ karṇāṭaka. belonging to Karṇāṭa. 2, the Karṇāṭa language (Śmd. 62. 252; Kāvy. I, 1a, 3; Ct. II, 48; Ch. p. 22). 3, a Karṇāṭa man (ಕನ್ನಡಿಗ Mr. 382). see Prv. s. ಅರವ.—ಕರ್ಣಾಟಕಕೋವಿ. a matchlock (My.).— ಕರ್ಣಾಟಕತುಬಾಕಿ. = ಕರ್ಣಾಟಕಕೋವಿ. (My.).— ಕರ್ಣಾಟಕಬ್ರಾಹ್ಮಣ. a Brāhmaṇa who belongs to the Karṇāṭa country and whose mother-tongue is Karṇāṭa (My.).

ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆ karṇāṭaka-bhāṣe. the Karṇāṭaka language (Ch. v. 296).

ಕರ್ಣಾಟಕವಿಷಯ karṇāṭaka-viṣaya. the Karṇāṭaka country.

ಕರ್ಣಾಟಕವಿಷಯಜಾತಿ karṇāṭakaviṣaya-jāti. the peculiar kinds (of metrical feet) of the Karṇāṭaka country (Ch. p. 95).

ಕರ್ಣಾಟಕವಿಷಯಭಾಷಾಜಾತಿ karṇāṭakaviṣaya-bhāṣā-jāti. the peculiar kinds (of metres) in the language of the Karṇāṭaka country (Ch. p. 22).

ಕರ್ಣಾಟಕವೃತ್ತ karṇāṭaka-vṛitta. the (six) vṛittas (chiefly used) in Karṇāṭaka (poetry, Ch. v. 230).

ಕರ್ಣಾಟಕವ್ಯಾಕರಣ karṇāṭaka-vyākaraṇa. a grammar of the Karṇāṭaka language (Śmd. 3).

ಕರ್ಣಾಟಕಶಬ್ದಮಂಜರಿ karṇāṭaka-śabda-mañjari. a cluster of blossoms (consisting of) Karṇāṭaka terms: N. of a vocabulary by Tōṭadārya (Śm. 1).

ಕರ್ಣಾಟಕಸರಸಕವೀನ್ದ್ರರ್ಕಳ್ karṇāṭaka-sarasa-kavīndrarkaḷ. the excellent kings of poets of Karṇāṭa (Ct. II, 122).

ಕರ್ಣಾಟದೇಶ karṇāṭa-dēśa. the Karṇāṭa country (Bp. 2, 45).

ಕರ್ಣಾಟಧಾತು karṇāṭa-dhātu. a Karṇāṭa verbal root (or unconjugated verbal theme, Śmd. 302; Kāvy. I, 5, 44).

ಕರ್ಣಾಟಭಾಷೆ karṇāṭa-bhāṣe. the Karṇāṭa language (Śm. 119).

ಕರ್ಣಾಟಶಬ್ದಮಂಜರಿ karṇāṭa-śabda-mañjari. N. of the collection of dhātus in the Śabdamaṇidarpaṇa, when met with as a separate list (in which case the Saṁskṛita terms are generally written in Dēvanāgarī).

ಕರ್ಣಾಟಾಶ್ವ karṇāṭa-aśva. a country pony (Si. 273).

ಕರ್ಣಾರಿ karṇa-ari. the enemy of Karṇa: Arjuna (Śsv. 4, 48).

ಕರ್ಣಾಲಂಕರಣ karṇa-alaṅkaraṇa. *an ornament for the ear.*

ಕರ್ಣಾವತಂಸ karṇa-avataṁsa. an ear-ring (Bp. 42, 11; J. 2, 3).

ಕರ್ಣಿ karṇi. 1. relating to the ear; having a helm. 2, the son of Karṇa (J. 8, 36). 3, a particular part of the plough (ಕುಡಿನು Mr. 370, one MS.; o. rs. ಕುಡನು one MS., ಕುಡಿಗು two MSS.).

ಕರ್ಣಿ karṇi. 2. Tbh. of ಕರಣಿ. a scribe, an accountant. see ಕುಲಕರ್ಣಿ.

ಕರ್ಣಿಕ karṇika. Tbh. of ಕರಣಿಕ. a writer, etc. (My.).

ಕರ್ಣಿಕಾರ karṇikāra. *the tree Pterospermum acerifolium* Willd. (ಕೊಸಗು Hlā.; ಕೊಸಗು, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ Ss.).

ಕರ್ಣಿಕೆ karṇike. *a hollow cylinder thrust through the lobe of the ear; any ornament for the ear, an ear-ring* (ಶ್ರವಣಕುಣ್ಡಲ, ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲ Nn. 21; ಕರ್ಣದ ಆಭರಣ Mr. 519; see s. ಕೊಪ್ಪು 2). 2, *the tip of an elephant's trunk* (ಶುಣ್ಡಾಲಕರಾಗ್ರ, ಗಜಹಸ್ತಾಗ್ರ 21; ಮದಗಜದ ಹಸ್ತ 519). 3, *the pericarpium of a lotus* (ವನಜಾತಕೋಶ 21; ಅಮ್ಬುಜದ ಬೀಜಂಗಳ್ ಇಪ್ಪ ಎಡೆ 519). 4, a fruit stalk. 5, ಅಹವಾಂಗ, ಕಾಳೆಗದ ಮದ್ಯ (21). 6, ಶೀರ್ಥ (21). 7, an Apsaras; N. of an Apsaras. ಕರ್ಣಿಕೆಯರ್ ಜಲಾಶ್ರಿತರ್ ಎನಲ್ಕೆ ಜಕ್ಕೆಯರ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 15). 8, ಬಾಲೆ, ಕೊಡಗೂಸು (Nn. 21). 9, the middle-finger.

ಕರ್ಣೀರಥ karṇī-ratha. *a covered car or a kind of litter.*

ಕರ್ಣೆ karṇe. = ಕರಣಿ No. 4. a mason's trowel. (My.).

ಕರ್ಣೇಜಪ karṇē-japa. *a slanderous whisperer, a tale-bearer.*

ಕರ್ಣೇನ್ದ್ರಿಯ karṇa-indriya. the organ of hearing (Dp. 53, 4).

ಕರ್ತ karta. Tbh. of ಕರ್ತೃ, q. v. a doer, a maker, an agent; a creator; one who practises what he knows; a master, a king (ಒಡೆಯ G.); etc. see Ch. v. 38; Bp. 50, 50; 53, 45. 57; 54, 3. 4. 5. 15. 17. 18. 19; 58, 65; ಅಂಶನಿರ್ವಾಹ-, ಲೋಕ-, ವಿಶ್ವ-. ಸೂಪಕಾರರ ಕರ್ತ (ಪಾಠೋೀಗದ Mr. 269). — ಕರ್ತಕರ್ತರ ಕರ್ತ. (Bp. 54, 3). — ಕರ್ತರ ಕರ್ತ. (Bp. 54, 19).

ಕರ್ತನ kartana. *cutting, clipping, shearing.*

ಕರ್ತರಿ kartari. = ಕತ್ತರಿ, ಕತ್ರಿ. *scissors or shears.* 2, a knife; a dagger; a small sword. 3, the part of an arrow to which the feathers are attached (ಪುಂಖ, ತೆತ್ತಿಸುವ ಹಿಳುಕು Mr. 295). *cf.* ಕತ್ತಿ. (another ಕರ್ತರಿ see s. ಕರ್ತೃ). 4, one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಕರ್ತಲೆ kartale. = ಕತ್ತಲೆ, etc. darkness, night. (Abh. P. 10, 235).

ಕರ್ತವ್ಯ kartavya. to be done, fit to be done; that ought to be done, obligation, duty, task. see Bp. 53, 41; 54, 3; Śsv. 4, 24 va.; B. 4, 33; Si. 71.

ಕರ್ತಾರ kartāra. Tbh. of ಕರ್ತೃ (Śmd. 104; My.). see Śmd. 301; ಕಾವ್ಯ-.

ಕರ್ತು kartu. P. p. of ಕರಿ 1. (My.).

ಕರ್ತು kartu. Tbh. of ಕರ್ತೃ. (Bp. 30, 15; 54, 3. 16; J. 2, 29; My.). see ಜಗತ್-.

ಕರ್ತೃ kartṛi. = ಕರ್ತ q. v., ಕರ್ತಾರ, ಕರ್ತು. a doer, a maker, an author, an agent (Śmd. 45); a creator; a master, a king (ಎಱೆ Śm. 117). 2, (in gram.) *an agent, one who acts of his own accord, the active noun, the nominative case, the subject* (Śmd. 115. 154. 155.

156. 272. 273. 299; Kāvy. I, 2, 2. 3; V, 950). 3, an heir (My.). — ಕರ್ತರಿ. in the (idea of an) agent. — ಕರ್ತರಿಪ್ರಯೋಗ. the use of the active voice (My.).

ಕರ್ತೃಕ kartṛika. = ಕರ್ತೃ No. 2. see ಭಿನ್ನ–.

ಕರ್ತೃಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾಸಮ್ಬನ್ಧ kartṛi-karma-kriyā-sambandha. the relation between subject, object, and predicate (Śmd. 6 Cm.).

ಕರ್ತೃತ್ವ kartṛitva. agency, the act or property of an agent. 2, mastership; superintendence (ಮೌಳಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ, ಒಡೆತನ Nn. 101).

ಕರ್ತ್ರಿ karttri. = ಕತ್ತಿ, ಕರ್ತರಿ. a pair of scissors (Sk.); etc.

ಕರ್ತ್ರಿಕೆ karttrike. = ಕತ್ತಿಗೆ, q. v. a small sword; a knife; a hunter's knife.

ಕರ್ದಮ kardama. *mud, mire, clay;* filth, sin. 2, flesh. 3, N. of a Prajāpati.

ಕರ್ದಮಜಾತೆ kardama-jāte. a lotus; a woman of bad origin (J. 7, 9).

ಕರ್ದುಕು karduku. = ಕದ್ರುಂಕು 1, ಕರ್ದುಂಕು (Śmd. 48). to strike lightly with the beak, to peck [ಬಾಳೆಮೀನ್ ಮುಸುಱು ನಿರನ್ತರಂ ಕರ್ದುಕೆ Pb. 5, 64; Ap. 12, 122]; (ಲಘುಚಂಚುಘಾತನ Śmd. Dh.; Grj. 2, 36).

ಕರ್ದುಂಕು karduṅku. = ಕರ್ದುಕು. (Śmd. 48 & Dh.; Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 7, 147; Grj. 3, 103 va.; Rśv. 8, 85; 10, 29; Śśv. 2, 42 va.).

ಕರ್ಪಟ karpaṭa. = ಕಪ್ಪಡ, etc., ಕರ್ಪಡ. *old or patched or ragged garments* (ನಕ್ತಕ, ಮಾಸಿದ ಹಱಿಯ ಸೀರೆ Nr.); cloth, raiment (ಚೇಲ, ಚೀರ, ಅಮ್ಬರ, ವಸ್ತ್ರ, etc., ಸೀರೆ Hlā.). see ಚರ್ಮಗರ್ಪಟ.

ಕರ್ಪಟಿ karpaṭi. = ಕಪ್ಪಡಿ. a religious mendicant in patched or ragged clothes.

ಕರ್ಪಡ karpaḍa. Tbh. of ಕರ್ಪಟ. (Śśv. 3, 23). see ಪಱುಗರ್ಪಡ.

ಕರ್ಪರ karpara. = ಕಪರಿ, ಕಪ್ಪರ 2, ಕಪ್ಪರಿ No. 2, ಕಪ್ಪರೆ, ಕೊಪ್ಪರ, ಖರ್ಪರ. a cup; *a pot; a boiler;* an iron saucepan or frying-pan (ಕಟಾಹ, ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ Nr.; Hlā.; Mr. 209); the skull.

ಕರ್ಪರಿ karpari. = ಕಪ್ಪರಿ No. 1. *a collyrium extracted from the Amomum zanthorhizon* Roxb. 2, blue vitriol (ಮಯೂರಕಣ್ಠ Mr. 144, o. r. ಖರ್ಪರಿ).

ಕರ್ಪಾಸ karpāsa. *the cotton plant, cotton, Gossypium herbaceum.*

ಕರ್ಪಾಸಿ karpāsi. *the cotton plant.*

ಕರ್ಪು karpu. 1. (karpu). = ಕಪ್ಪು 5. blackness, etc. (ಕರ್ಗು Ct. I, 34; Śśv. 3, 15; see ಕಡುಗರ್ಪು). [ಬರೆದನ್ತೆ ಬೆನ್ನ ಕರ್ಪೆಸೆದಿರೆ Pb. 5, 44; Ap. 1, 66]. — ಕರ್ಪುವೆಱ್. –ಪೆಱ್. to grow black (Cpr. 6, 61).

***ಕರ್ಪು karpu. 2.** covering? ಇಕ್ಕಿದ ಲೋಹದಕಕ್ಕರೆಯ ಕರ್ಪುಗಳಿಂ ಕವಿತರ್ಪ ವಿನ್ಧ್ಯ ಶೈಲಕ್ಕೆಣೆಯಾಗೆ Pb. 10, 92.

ಕರ್ಪುರ karpura. = Tbh. of ಕರ್ಪೂರ. (ಹಿವ Ct. I, 49; ಕಪ್ಪುರ Kk. 94; C.). see Grj. 3, 91 va.; Bp. 8, 60; 60, 50. — ಕರ್ಪುರಸುಣ್ಟಿ. a kind of aromatic root (My.). see ವನಿತೆ.

ಕರ್ಪೂರ karpūra. = ಕಪ್ಪರ 1, ಕಪ್ಪುರ, ಕಪ್ರ, ಕರ್ಪುರ. *camphor.* see ಪಚ್ಚ–. — ಕರ್ಪೂರಪಚ್ಚೆಗಿಡ. a kind of aromatic pacce (My.). — ಕರ್ಪೂರಬಾಱಿ. a kind of wild plantain (My.). — ಕರ್ಪೂರವಳ್ಳಿ. –ಬಳ್ಳಿ. thick-leaved lavender, Lavendula carnosa Wall. (Mg.).

ಕರ್ಪೂರಕರಣ್ಡಕ karpūra-karaṇḍaka. = ಕಪ್ಪುರಗರಡಗೆ. a camphor box.

ಕರ್ಪೂರಶಿಲಾಜತು karpūra-śilā-jatu. or ಕರ್ಪೂರಶಿಲಾಜಿತು. = ಕರ್ಪೂರಶಿಲಾಧಾತು. (My.; Te.).

ಕರ್ಪೂರಶಿಲಾಧಾತು karpūra-śilā-dhātu. a foliated, crystallized gypsum, used medicinally (My.).

ಕರ್ಪೂರಾರತಿ karpūra-ārati. an ārati in which camphor is burned (C.).

***ಕರ್ಬಾಳ karbāḷa.** a grass with fragrant roots, Cuscus grass. ಕರ್ಬಾಳಮುಮಿರೆ ಮರುಳಲ್ಲವೆ ಕುಸುಮನಿಚಯದೊಳ್ ಪಾಯ್ವಳಿಗಳ್ Ap. 11, 127. *cf.* ಮುಡಿವಾಳ s. ಮುಡಿ 2.

ಕರ್ಬು karbu. = ಕಬ್ಬು, etc. sugarcane (Śmd. 201, o. r. ಕರ್ವು; Bp. 12, 28; see ಅಡುಗರ್ಬು). [ಎನಿಸಿದ ನೀಳಾಂಜನೆ ಕರ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಿಂ ಮಸೆದ ಮದನನಲರ್ಗಣೆ ಬರ್ದುಕಿತ್ತೆನಿಸುತ್ತ Ap. 9, 19]. see ಬೆಳ್ಗರ್ಬು. [— ಕರ್ಬುವಿಲ್. –ಬಿಲ್. sugarcane bow. Kr. 3, 122]. — ಕರ್ಬುವಿಲ್ಲ. –ಬಿಲ್–ಅ 3. Kāma (Rśv. 1, 135 va.).

ಕರ್ಬುನ karbuna. iron. see s. ಕರ್ 1–.

ಕರ್ಬುರ karbura. *greyish, variegated;* a variegated colour. 2, *gold.* 3, *a Rākṣas or demon.*

ಕರ್ಬೂಜ karbūja. = ಕರಬೂಜು, etc. (My.). the musk-melon.

ಕರ್ಬೂರ karbūra. gold. 2, *the plant Curcuma amhaldi or zerumbet.* 3, a yellow orpiment.

ಕರ್ಬೂರಿತ karbūrita. variegated; many-coloured. (Abh. P. 12, 2 va.).

ಕರ್ಬೊನ್ karbon. iron. see s. ಕರ್ 1–.

ಕರ್ಮ karma. = ಕಮ್ಮ. *an act, an action;* performance, business; duty. 2, *the idea or notion expressed by the accusative case, the category of the accusative; the objective noun* (Śmd. 6. 115. 154. 155. 156; Kāvy. I, 2, 2. 3; V, 950). 3, the idea of the passive voice (Śmd. 300 Cm.; see ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗ). 4, any religious action or rite, as sacrifice, ablution, etc. 5, sin (C.; Bp. 3, 48; 25, 31; 28, 32; 45, 32; 52, 13). see ಅತಿ–; Bp. 54, 14, seq.; ಬಱಾಯ–.

ಕರ್ಮಕರ karma-kara. *a servant of any kind; a hired labourer.*

ಕರ್ಮಕರಿ karma-kari. a female servant. (R.).

ಕರ್ಮಕಾಣ್ಡ karma-kāṇḍa. that department of the vēdas (or smṛitis) which relates to ceremonial acts and sacrificial rites. (My.).

ಕರ್ಮಕಾರ karma-kāra. = ಕಮ್ಮಗಾಱ, etc. one who does any business; *an artisan, a mechanic, a blacksmith; a hired labourer. cf.* ಕರ್ಮಾರ.

ಕರ್ಮಕ್ಷಮ kamra-kṣama. *competent to perform an act.*

ಕರ್ಮಗತಿ karma-gati. the condition induced by one's deeds, fate (My.; Mhr.).

ಕರ್ಮಠ karmaṭha. skilful or clever in work; *scrupulously exact in the discharge of all work or rites;* the director of a religious rite. (My.; Bp. 53, 3).

ಕರ್ಮಣಿ karmaṇi. 1. Tbh. of ಕರ್ಮಣ್ಯ. assiduous, laborious; a skilful or clever workman (ಕರ್ಮಶೂರ, ಬಲುಗೆಲಸಿ Mr. 236).

ಕರ್ಮಣಿ karmaṇi. 2. in karma or the idea of the passive voice. — ಕರ್ಮಣಿಕ್ರಿಯೆ. a verb in the passive voice (My.). — ಕರ್ಮಣಿ

ಪ್ರಯೋಗ. the use of the passive voice (Śmd. 301 Cm.).— ಕರ್ಮಣಿ ವಾಚ್ಯ. the passive voice. (My.). — ಕರ್ಮಣ್ಯರ್ಥಕ. = ಕರ್ಮಣಿ ವಾಚ್ಯ. (My.).

ಕರ್ಮಣ್ಯ karmaṇya. = ಕರ್ಮಣಿ 1. diligent, etc.

ಕರ್ಮಣ್ಯೆ karmaṇye. *wages, hire.*

ಕರ್ಮದೋಷ karma-dōṣa. sinful work, sin, vice; the evil consequence of human acts. (My.).

ಕರ್ಮಧಾರಯ karma-dhāraya. N. of a class of compounds (Śmd. 89 Mdb.; 196. 200. 203. 210. 211; Kāvy. I, 3, 6-9).

ಕರ್ಮನ್ದಿ karmandi. *a religious mendicant of the Brāhmaṇa caste.*

ಕರ್ಮಪರಿಪಾಕ karma-paripāka. final recompense for actions done in a former life; fate (ದಶೆ, ಕರ್ಮದ ಬಿಡುಗಡೆ Nn. 27). *cf.* ಕರ್ಮವಿಪಾಕ.

ಕರ್ಮಫಲ karma-phala. the fruit or recompense of actions (ವಾನ, ಕಟ್ಟಿದನ್ನಾ ಕರ್ಮಗಳು Nn. 90). see Bp. 34, 12; 54, 15.

ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ karma-mārga. the way of works or rites; the way of sin (Bp. 40, 57).

ಕರ್ಮವಲೆ karmavale. a form of jaundice (ಕಾಮಲೆ Mr. 387, o. r. ಕರ್ಮವತಿ).

ಕರ್ಮವಾದಿ karma-vādi. teaching works; teaching sin; a teacher of, etc. ಕರ್ಮವಾದಿಯೆ! ಧರ್ಮವಿಕ್ರಯನೆ! (Bp. 45, 22).

ಕರ್ಮವಿದೂರ karma-vidūra. very far from works or rites; very far from sin (Bp. 20, 28).

ಕರ್ಮವಿಪಾಕ karma-vipāka. the ripening of actions: *the good or evil consequences of actions done in former stages of existence.*

ಕರ್ಮಶಾಲೆ karma-śāle. *a workshop* (ಪಂಚಕಾರುಕರ ಮನೆ Mr. 197).

ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ karma-śāstra. a work on religious rites. 2, a sinful work (Bp. 54, 29).

ಕರ್ಮಶೀಲ karma-śīla. *able to accomplish a work or a duty; assiduous.*

ಕರ್ಮಶೂರ karma-śūra. *one who accomplishes his work assiduously or scrupulously.*

ಕರ್ಮಸಚಿವ karma-saciva. *a man employed upon active duty, as a judge, a deputy, etc.*

ಕರ್ಮಸನ್ನ್ಯಾಸಿಕ karma-sannyāsika. *one who has withdrawn from works, an ascetic.*

ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ karma-sākṣi. who beholds all deeds: *the sun.*

ಕರ್ಮಸಾಧಕ karma-sādhaka. accomplishing a work. (R.).

ಕರ್ಮಸಾನ karma-sāna. nails appended to the bit of a bridle (ಮೊಳೆಗಳು Mr. 274).

ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿ karma-siddhi. accomplishment of an act, success. (My.).

ಕರ್ಮಾಂಗ karma-aṅga. part of any act, part of a sacrificial rite. (J. 10, 30).

ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ karma-adhikāra. the right of action or of performing vedic rites (My.).

ಕರ್ಮಾಧೀಶ karma-adhīśa. a master over works (Bp. 54, 15).

ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ karma-anuṣṭhāna. practising one's duties, discharging peculiar functions. (My.).

ಕರ್ಮಾನ್ತರ karma-antara. funeral rites (My.; Te., Mhr.).

ಕರ್ಮಾಯತ್ತ karma-āyatta. the fruit of actions (Abh. P. 9, 96).

ಕರ್ಮಾರ karmāra. = ಕರ್ಮಕಾರ. 2, *a bamboo.*

ಕರ್ಮಿ karmi. = ಕರ್ಮ್ಮಿ 1. acting, doing, performing; engaged in. 2, a sinner (Bp. 7, 4; 18, 42; 20, 28; C.). see ಅತಿ-, ಪಶು-, ಸುಕೃತ-; Mr. 539.

ಕರ್ಮಿಕ karmika. acting; active. see ಅಧಿ-.

ಕರ್ಮಿಷ್ಠ karmiṣṭha. very active or assiduous. 2, very sinful (Bp. 60, 55; My.).

ಕರ್ಮೀಣ karmīṇa. acting; act, work. see ಅಲಂ-.

ಕರ್ಮೀರ karmīra. variegated; a variegated colour. (G.).

ಕರ್ಮೇನ್ದ್ರಿಯ karma-indriya. *an organ of action:* the hand, the foot, the larynx, the organ of generation, and that of feculent excretion. *cf.* ಬುದ್ಧೀನ್ದ್ರಿಯ.

ಕರ್ಲು karlu. = ಕಱಲ್. brackishness. — ಕರ್ಲ ನೆಲ. = ಕಱಲು ಭೂಮಿ. (C.).

ಕರ್ವಟ karvaṭa. *the capital of a district, of two or four hundred villages, not a city nor a village, but partaking of both; a market town.*

ಕರ್ವತಕಾಠಿ karvata-kāṭhi. an embellished silken border of a dōtra (S. Mhr.; B. 3, 103).

ಕರ್ವು karvu. = ಕಬ್ಬು, etc. sugar-cane. ಕರ್ವಿನೊಳ್ ರಸಂ (Śmd. 163). see ರಸದಾಳಿಗರ್ವು. — ಕರ್ವುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bow of sugar-cane (Grj. 2, 106 va.; 3, 47). — ಕರ್ವುವಿಲ್ಲ. -ಅ 3. Kāma (Grj. 8, 22).

ಕರ್ವುರ karvura. = ಕಬ್ಬುರ. greyish, etc. (Grj. 4, 31).

ಕರ್ಷ karṣa. drawing, pulling; ploughing. 2, *a weight of gold or silver, equal to 16 māṣas,* about 176 grains troy (or commonly about 280 grains troy; ಎನ್ಬತ್ತು ಗುಂಜೆಯ ತೂಕ G.). see Si. 329.

ಕರ್ಷಕ karṣaka. *a husbandman* (ಕೃಷಿಯ ಮಾಳ್ಪ ಒಕ್ಕಲಿಗಂ Mr. 370).

ಕರ್ಷಣ karṣaṇa. drawing, dragging, pulling, tearing, scratching, rubbing; ploughing; tormenting. see ಒರೆ, ಒರೆಯಿಸು; ಕಣ್ಣಾತಿ-, ನಿ-.

ಕರ್ಷಫಲ karṣa-phala. *Beleric myrobalan, the tree Terminalia bellerica* Roxb. (ಅಳಲೆಯ ಕಾಯಿ G.; ತಾಱಯ ಕಾಯಿ G.).

ಕರ್ಷು karṣu. a furrow; *a canal; a river.* 2, *agriculture.* 3, livelihood. 4, *a fire of dried cow-dung.*

ಕರ್ಷೋಪಲ karṣa-upala. a touch-stone (Śśv. 2, 42 va.).

ಕಳ್ಳು karḻu. = ಕರುಳ್, etc. intestines. (My.).

ಕಲ್ kal. 1. = ಕಲಿ 1. to learn [ಎನ್ತಪ್ಪೊಡಂ ಕ್ಷಪಣಕನಂ ವಿಥ್ಯಾವಿನಯದಿನ್ದಿಳಿಸಿ ಕಲ್ತೆನೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದಂ ಮನೆಗೆ ಬನ್ದು Vr. 5, 22; ನಾನಾದೇಶ ನರೇನ್ದ್ರರುಂ ಘಟೋದ್ಭವನ ಧನುರ್ವೇದಮನೆ ಕಲಲ್ವನ್ದು Pb. 2, 56; Kr. 1, 9; Ap. 14, 139 va.]; (ಅಭ್ಯಾಸ Śmd. Dh.; Śm. 108; Tu., T., M.; Te. ಕಱಚು). P. p. ಕಲ್ತು (Śmd. 230. 272). see Abh. P. 3, 150; Rśv. 4, 76; 13, 64; ನಡೆಗಲ್, ನುಡಿಗಲ್.

ಕಲ್ kal. 2. learning. — ಕಲ್ಲಾಯ್ತು. -ಆಯ್ತು. (Śmd. 234). a teacher (ವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ Kk. 36; ವಿದ್ಯಮಂ ಬಲ್ಲಿತಾಗಿಯೆ ಶಿಕ್ಷಿಪಾತ Śm. 46). see Śmd. 234.

ಕಲ್ kal. 3. = ಕಲ 2, ಕೊಲ್ 2, ಕೋಲ್ 3. a vessel, etc. (T., M. ಕಲ, Te. ಕಲಮು, Sk. ಕಲಾ, ಕಲೆ, a ship). see ಹಱಗಲ್, ಹಱುಗಲ್, ಹಱುಗಲ್.

ಕಲ್ kal. 4. = ಕಡಲ್1, ಕರ್‌–, ಕನ್3–, ಕಬ್2–, ಕಲು, ಕಲ್ಲು1. (Śmd. 58). a stone (ಪಾಷಾಣ Śmd. Dh.; ಶಿಲೆ Śm. 108; ಪಾಷಾಣ, ಕಾನ್ತ, etc. Mr. 96; C. as ಕಲ್ಲು; T. ಕಲ್, ಕಲ್ಲು; M., Tu. ಕಲ್ಲು; Te. ಕಲು, ಕಲ್ಲು; *cf.* ಕಡು1, ಕಣಿ5). 2, a hard, stiff, apathetic state or mind (ಜಡಭಾವ Ct. I, 85). [ನೆಲನನಲೆದು ಕಲ್ಲಂ ಪುಲ್ಲುಮಂ ಸೋದಿಸಿ Pb. 2, 65 va.; Ap. 6, 31]. ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಂ (Śmd. 84). ಕಲ್ಲನ್ ಏಱಿದಂ or ಕಲ್ಲಾನ್ ಏಱಿದಂ (144). ಕಲ್ಲ ಪಾಪಿಗಳ್ (287, o. r. ಪುಲ್ಲ–). ಬೆಟ್ಟದಿನ್ದುರುಳ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಂ ಗಣ್ಡಶೈಲ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಬಾವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಜೀವಧನ ಕುಡಿಯ ಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲ ದೋಣಿ (ಆಹಾವ, etc. Nr.). ಕಲ್ಲಲಿ (Bp. 28, 31; 42, 3; 50, 72). ಕಲ್ಲಂ (50, 35). ಕಲ್ಲಿಲಿ (= ಕಲ್ಲಲಿ, 18, 52; 43, 40). see J. 10, 11. 12; 14, 9; 19, 20. — ಕಲ್ಕುಟಿಗ. (Śmd. 237). = ಕಲುಕುಟಿಗ. a stone-cutter, a mason (My.). — ಕಲ್ಗವುಜಲ್ಹಕ್ಕಿ. = ಕಲ್ಲುಹೋಳಕ. (My.). 2, = ಹೋಳಕ. (My.). — ಕಲ್ಗಾಣ. = ಕಲ್ಲ ಗಾಣ. (My.). — ಕಲ್ಗುಣ್ಡು. = ಕಲುಗುಣ್ಡು. a stone-ball, a boulder (C. Bp. 42, 30; J. 4, 23; 21, 30). — ಕಲ್ಗುಣ್ಡುವಟಿ. -ಮಟಿ. a rain of stone-balls (C. Bp. 42, 33). — ಕಲ್ಚಾವಡಿ. a stone-cāvaḍi (My.). — ಕಲ್ತೊಟ್ಟಿ. a square stone-trough (My.). — ಕಲ್ದೋಣಿ. an oblong stone-trough (My.). — ಕಲ್ನಾರು. the American aloe, Agave americana L., and the bastard aloe, Agave vivipara L. (Z.). 2, = ಕಲ್ಲುನಾರು. (My.). — ಕಲ್ಪಣೆ. a stone quarry (Mg.). — ಕಲ್ಪರಟೆ. = ಕಲಪರ್ಟೆ, ಕಲಪಟ್ಟೆ. a stone vessel (R.). — ಕಲ್ಪರೆ. Laminae in stones, as talc, slate, etc. (My.). — ಕಲ್ಪೊಲೆ. a place of refuge under a rock. ಕಲ್ಪೊಲೆ ನಿಲ್, to stand in such a place (Abh. P. 9, 3 va.). — ಕಲ್ಬಸರಿ. = ಕಲ್ಲುಬಸುರಿ. (My.). — ಕಲ್ಮಱಿ. a stone-rain (J. 4, 16); hail (My.). — ಕಲ್ಲ ಗಾಣ. a mill with stones for grinding (Rśv. 6, 66). — ಕಲ್ಲ ಮಾನಿಸ. a man of stone: a very sturdy man (Grj. 2, 106 va.). — ಕಲ್ಲು ಜೆಸು. -ಉಣಿಸು. stone-eating (J. 28, 38; *cf.* ದೃಷದಾಶನ). — ಕಲ್ಲುಪ್ಪು. rock-salt (B. 4, 202); sea-salt (My.; ಲವಣ, ಸಮುದ್ರಜ Mr. 143; ಅಕ್ಷೀಬ, ವಶಿರ, ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಉಪ್ಪು Si. 311). — ಕಲ್ಲುಳಿ. -ಉಳಿ. a stone-cutter's chisel (ಟಂಕ Nr.; My.). — ಕಲ್ಲೆರ್ದೆ. -ಎದೆ. = ಕಲ್ಲೆದೆ. a heart of stone, a hard heart. see ಕಡುಗಲ್ಲೆರ್ದೆ. — ಕಲ್ಸೆರೆ. a handful of stones (?). (Śmd. 83). — ಕಲ್ಹೂವು. = ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು No. 2. (ಶಾಲಾನುಸಾರ್ಯ G; My.). — ಕಲ್ಹೆಂಟೆ. a clod hard as a stone. ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುಳುಗೆ, ಕರಗೊದೇ ಪಾಪ? ತಾ ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದದು ಎರೆಯ ಕಲ್ಹೆಂಟೆ! (Sp.).

ಕಲ್ kal. = ಕಲ3. Tbh. of ಖಲ. a metal mortar. see ಕಲ್ಪತ್ತು, ಕಲ್ಬತ್ತು.

ಕಲ kala. 1. (fr. ಕಲೆ2). the state of being joined or mixed; that of being promiscuous or various: all (Te. ಕಲೆ). — ಕಲಕಾಲ. at the various, or all, times, permanently (Te.). ಕಲಕಾಲ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ ತಿರುಮನ್ತ್ರಾ ಹೇಱ್ಯಾನು (Prv.). — ಕಲಗಚ್ಚು. -ಕಚ್ಚು. the water wherein raw rice and other corn and vegetables have been washed, to which strained rice-water, etc. is added, and which is given to cattle (My.; Te. ಕಲಿ; Si. 311). ಅರೇ ಹುವ್ವು ಬೆಲ್ಲ ಕಲಗಚ್ಚು ನೀರಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಣು (ಮೈರೇಯ Si. 348). — ಕಲಗಂಚು. -ಕಂಚು. the vessel in which ಕಲಗಚ್ಚು is kept (S. Mhr.). — ಕಲಬೆರಿಕೆ. the state of being mixed together, as cold and hot water, etc. (C.).

ಕಲ kala. 2. = ಕಲ್3. a pot, a vessel (T., M.; R.).

ಕಲ kala. 3. = ಕದ2 No. 2, ಕಳ11. a sound in imitation of loud laughter. — ಕಲಕಲಿಸಿ ನಗು. to laugh aloud (My.).

ಕಲ್‌ಕಲ್ kalkal. = ಕಲಕಲಾಟ. chattering of birds. (S. Mhr.).

ಕಲ kala. 1. = ಕಡ1, etc. dumb (ಕಡ Hlā.). 2, gold (ಪೊನ್ Ct. I, 47; *cf.* ಕಡವರ1). 3, musical time or measure (ತಾಲ Mr. 111, as ಕಳ). 4, a palm-tree (ಧ್ವಜದ್ರುಮ 111, as ಕಳ). 5, the palmyra-tree or wine-palm (ತಾಱ್ 111, as ಕಳ). 6, another palm-tree (ಪತ್ರಿ 111, as ಕಳ). 7, the tree Shorea robusta. 8, (a note or tone) *inarticulate, but melodious; a low or soft tone, as humming, buzzing, murmuring* (*cf.* ಕಲಕಲ). — ಕಲಕೇತ. N. (Bp. 29, 5; 54, 44). = ಕಲಹಕೇತ. — ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮ. N. (Bp. 29, 1. 25). — ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 29 sum.; 29, 19. 32. 34. -ಯ; 58, 2). — ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಿ. N. (Bp. 29, 10). — ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಿದೇವ. N. (Bp. 61, 9). — ಕಲಕೇತಿ. a woman of soft, charming or clever words (My.). — ಕಲಕೇತಿತನ. the state of such a woman (My.). — ಕಲಕೇತೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. N. (Bp. 29, 33). — ಕಲಬಿಲಿ. noise (S. Mhr.).

ಕಲ kala. 2. = ಕಲೆ. part. see ನಿಷ್ಕಲ, ಸಕಲ.

ಕಲ kala. 3. = ಕಲ್. see ಕಲಬತ್ತು.

ಕಲಂ kalaṁ. = ಕಲಮು1 & 2. a reed pen, etc. see ಒಳ–.

ಕಲಕ kalaka. = ಕಲಕು2, ಕಲ್ಕ. mixture; a mixture in medicine (of unboiled ingredients, My.).

ಕಲಕಣ್ಠ kala-kaṇṭha. having a sweet sound: *the cuckoo* (ಕೋಕಿಲ, ಕೋಗಿಲೆ Nn. 73); a bee (ಮಧುವ್ರತ, ತುಮ್ಬಿ 73); a dove; a pigeon; a swan. 2, a pleasing tone or note; singing (ಗಾನ, ಶಿಖಾರ 73, o. r. ಗಾನವಿದ್ಯ 73).

ಕಲಕಲ kala-kala. = ಕಲ್‌ಕಲ್, ಕಳಕಳ, ಗಲಗಲ, ಗಳಗಳ. a confused noise, the murmuring or buz of a crowd (Sk.). — ಕಲಕಲಾಟ. -ಆಟ. twittering or chattering of birds (S. Mhr., Mhr.; ಜಡಿಪ, ಜಲ್ಪ, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ G.); confused jangle of men or beasts (Mhr.; B. 3, 75; 5, 262).

ಕಲಕಿಸು kalakisu. to perturb; to stir (My.; ಕಲಕು ಮಾಡು G.). ಬಿದರಿನ ಬಡಿಗೆಗಳಿನ್ದ ಆ ನೀರನ್ನು ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಒಳಿತಾಗಿ ಕಲಕಿಸಿದ ಬಱಿಕ (B. 4, 55).

ಕಲಕು kalaku. 1. = ಕಲಂಕು. to agitate, to shake; to perturb, to make turbid; to stir up; to disturb (My.; J. 2, 41; 14, 6; 23, 38; T. ಕಲಕ್ಕು). ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪನ ಹುತ್ತ ಕಲಕಿ, ಜೀವಿಸ ಬಹುದು; ದುಷ್ಟಾತ್ಮರಾದವರ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆ, ಮನವೆ! (Dp. 172). ತಳಿರ ತನಿಗೆಣ್ಣಮಂ ಕಲಕಿ, ನಡೆದು,...ಎಸೆವ ಆ ಮನ್ದಮಾರುತನ ನೋಡು! (J. 3, 32). 2, to be agitated, shaken, etc., to become turbid (C.; Te. ಕಲಗು, ಕಲಂಗು; T. ಕಲಂಗು; M. ಕಲಙ್ಙು; Tu. ಕಲಂಕು, ಕಳಂಕು; *cf.* ಕದಡು1, etc.) — ಕಲಕಾಡು. -ಆಡು. to make turbid, to stir up (J. 3, 24).

ಕಲಕು kalaku. 2. = ಕಲಕ. the state of being turbid, turbidness (C.; ಅನಚ್ಛ, ಆವಿಲ G.). -ಕಲಕು ನೀರು. turbid water; the ōkaḷi (C.; see Prv. s. ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆ). — ಕಲಕಾಗು. -ಆಗು. to become turbid (C.). — ಕಲಕು ಮಾಡು. to make turbid (C.).

ಕಲಕ್ಕಟರ್ kalakkaṭar. = ಕಲೆಕಟರ್. a collector (E.).

ಕಲಂಕ kalaṅka. = ಕಲಂಕು. ಕಳಂಕು. *a stain; a spot, a mark* (ಲಕ್ಷ್ಮ, ಕುಱುಹು Nn. 86); blackness ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 86; ಕಱೆ Kk. 11*b*. 2, *a fault, a blemish* (ಪಾಪ 86; ದೋಷ Mr. 483). 3, excessive impetuousness, fierceness, or harshness; abuse, censoriousness (ಅತೀವತೀವ್ರ, ಅತಿನಿಷ್ಠೂರ 86; ಕಡುಹು 483). 4, the rust of iron. 5, a cloud (ಮೇಘ 86). ಕಲಂಕ ಹಚ್ಚು (B. 4, 198).

***ಕಲಕೇತ kalakēta.** a male devil. ಗುಮ್ಮಡಿಯನ್ನಪ್ಪ ತಾಯಿ ನೋಡೆ ನಗೆ ಕಲಕೇತನನ್ನಪ್ಪ ತನ್ನೆ ನೋಡೆನಗೆ Bv. 720.

ಕಲಂಕು kalaṅku. = ಕಲಕು 1. to perturb, to stir, etc. (ಆಲೋಡನ Śmd. Dh.; Rśv. 5. 39; Te. ಕಲಂಚು). [ಘೋಂಕನೆ ಕೇಳ್ದೆರ್ದೆ ಕದಡಿ ಕಲಂಕಿದ ಬಗೆವೆರಸು ನೆಗೆದು Pb. 11, 112; Ap. 12, 26]. see ನಸು– Abh. P. 5, 98.

ಕಲಂಕು kalaṅku. = ಕಲಂಕ, etc. Tbh. of ಕಲಂಕ. a stain, etc. (ಕಱೆ Śm. 116).

ಕಲಂಗಡಿ kalaṅgaḍi. = ಕಲ್ಲಂಗಡಿ. the water-melon, Cucumis vulgaris Schrad. (S. Mhr.; Mhr. ಕಲಿಂಗಡಿ; Sk. ಕಾಲಿಂಗ).

ಕಲಜ್ಜಿ kalajji. = ಕೂಲಜ್ಜಿ, ಕೊಲಜೆ, ಕೋಲಜ್ಜಿ, in ಅಡುಗಲಜ್ಜಿ, a further form of ಅಡುಗೂಲಜ್ಜಿ, q. v.

ಕಲಂಜಿ kalañji. ಕಳಂಜಿ. a kind of large basket in which corn is stored (ಗಳಗೆ Mr. 208, as ಕಳಂಜಿ; see ಕಣಜ).

ಕಲಡು kalaḍu. = ಕದಡು 1, etc. to be shaken or perturbed; to become turbid, muddy, or unclean (ಕಲುಷ Śmd. Dh.; Tu.: to be mixed; to be kneaded; M. ಕಲರು, to be mixed, etc.).

ಕಲತು kalatu. P. p. of ಕಲೆ 2.

ಕಲತ್ರ kalatra. ಕಳತ್ರ. (Śmd. 187; Kāvy. I, 2, 74-83). *the hip and loins* (ಜಘನ Hlā.). 2, *a wife* (ಹೆಂಡತಿ Mr. 306).

ಕಲಧೌತ kala-dhauta. *gold* (ಸುವರ್ಣ, ಭಂಗಾರ Nn. 44). 2, *silver* (ರಜತ, ಬೆಳ್ಳಿ 44). 3, the colour white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು 44). 4, the thorn-apple (ದುತ್ತೂರ, ಉನ್ಮತ್ತ 44).

ಕಲನ kalana. doing, causing, effecting. 2, attaching, affixing, joining. see ಆಕಲನ. 3, a spot, a stain. 4, the embryo.

ಕಲಪು kalapu. a joined, or mixed, state; a miscellaneous mass or collection, as of materials for a house, for a plough, etc. (Te. ಕಲಪೆ, T. ಕಲಪ್ಪೈ, M. ಕಲಪ್ಪೆ; T., M., Tu. ಕಲಪ್ಪು, mixture, etc.; R.).

ಕಲಬತ್ತ kala-batta. = ಕಲ್ಬತ್ತು, ಕಲ್ಬತ್ತು. a metal or stone mortar and pestle or mullar (S. Mhr.; Mhr. ಖಲಬತಾ, -ಬತ್ತಾ).

ಕಲಭ kalabha. = ಕರಭ. *a young elephant* (ಮಱಿಯಾನೆ Nn. 130; ಪಲ್ಲಮಱಿ Ct. I, 30. 99; II, 23); a young camel.

ಕಲಮ kalama. = ಕಳಮ, ಕಱಮೆ, ಕಱವೆ. *rice which is sown in May and June, and ripens in December or January;* a white rice growing in deep water. 2, a "calamus", a reed for writing with.

ಕಲಮು kalamu. 1. = ಕಲಂ, ಕಲಮ, ಕಲಾಮು. a reed pen (C.; H., Mhr.); a painter's brush (C.; Mhr.).

ಕಲಮು kalamu. 2. = ಕಲಂ, ಕಲ್ಮು. a column; a distinct head, item, article (C.; Mhr. ಕಲಮು). (E.).

ಕಲಮು kalamu. 3. a graft; ingrafting; the lopping and pruning of trees (Mhr. ಕಲಮ). ಮಾವಿನ ಮರಗಳಿಗೆ ಕಲಮು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 2, 52).

ಕಲಮುದಾನಿ kalamu-dāni. = ಕಲಮ್ದಾನಿ. a pen-case, a standish (C.; Mhr., H. ಕಲಮ್ದಾನ).

ಕಲಮ್ದಾನಿ kalam-dāni. = ಕಲಮುದಾನಿ. (My.).

ಕಲಮ್ಬ kalamba. = ಕದಮ್ಬ, ಕರಮ್ಬ, ಕಲಮ್ಬು, ಕಳಮ್ಬ. *the stalk of a potherb.* 2, *an arrow* (ಮಾರ್ಗಣ, ಅಮ್ಬು, ಬಾಣ Nn. 17, as ಕಳಮ್ಬ). 3, the ruddy goose (ರಥಾಂಗ, ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ 17). 4, a swan (ಮರಾಲ, ಹಂಸೆ 17). 5, the red lotus (ಕೋಕನದ, ಕೆನ್ದಾವರೆ 17). 6, the tree Nauclea cadamba.

ಕಲಮ್ಬಾಸನ kalamba-āsana. a bow (Rām. 1, 16, 30, as ಕಳಮ್ಬಾಸನ).

ಕಲಮ್ಬಿ kalambi. *the potherb Convolvulus repens.*

ಕಲಮ್ಬು kalambu. Tbh. of ಕಲಮ್ಬ No. 6. (ಕಡವು Mr. 115).

ಕಲರವ kala-rava. a low sweet tone. (J. 28, 1). 2, *a dove or pigeon;* the cuckoo. see ಪಾಸರ.

ಕಲಲ kalala. *the uterine germ; the embryo* (also ಕಲನ; see Nr. s. ಮಾಸು 2).

ಕಲಲು kalalu. ಖಲಲು. ruin, loss (C.; Br.; H.).

ಕಲವತ್ತಿ kalavatti. N. of a man (Bp. 31, 23).

ಕಲವಿಂಕ kalaviṅka. *a sparrow.*

ಕಲವೆ kalave. = ಕಲುವೆ. water-lily. (Te. ಕಲವ, the iris or fragrant blue water-lily); see ಚಂಗಲವೆ.

ಕಲಶ kalaśa. = ಕಲಸ, ಕಳಶ, ಕಳಸ. *a water-vessel, a jar, a jug, a pitcher,* a vase. 2, an ornamental piece of painted wood, stone, brass, etc., as fixed on the spires of temples, carts, etc., a rounded pinnacle or ball on the top of a temple, a dome. see *e. g.* Bp. 5, 12; 18, 3; 57, 15; Si. 268. ಕಲಶಕುಚ್ಚಿನ ಗೆಜ್ಜೀ ತೇರು (ಪುಷ್ಪರಥ Si. 275).

ಕಲಶಕುಚೆ kalaśa-kuce. = ಕಲಶಸ್ತನಿ. (My.).

ಕಲಶಪೂಜೆ kalaśa-pūje. worship paid to a water-pot, a rite that takes place in many religious celebrations (C.; Te.).

ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠೆ kalaśa-pratiṣṭhe. the rite of fixing an ornamental piece of wood, etc. on the top of a temple, etc. (My.).

ಕಲಶಪ್ರೋದ್ಭೂತ kalaśa-prōdbhūta. Agastya (Rśv. 1, 102).

ಕಲಶಸ್ತನಿ kalaśa-stani. a woman with breasts resembling a kalaśa (My.).

ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆ kalaśa-sthāpane. solemnly placing a water-pot, a rite preliminary to the ಕಲಶಪೂಜೆ (My.; Te.); a ceremony at marriages, etc. in which offerings are made to the several planets, etc. in one or different vessels (My.).

ಕಲಶಿ kalaśi. a water-pot. 2, *the plant Hemionitis cordifolia* Roxb.

ಕಲಸ kalasa. = ಕಲಶ. (Sk.; My.).

ಕಲಸು kalasu. 1. = ಕಲಿಸು 1. to mix, to mingle (ಸಮ್ಮಿಶ್ರ Śmd. Dh.; C.; see ಕಣಕ). ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಬ, ದಧಿಸಕ್ತು Nr.). ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಸತ್ತುಗ (ಕರಮ್ಬ, etc. Hlā). ಮೊಸರು ಬೆರಸಿ ಕಲಸಿದ ಹುರಿಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಬ, etc. Si. 314). ಕಾಳದೊಳಗೆ ಕಾಮುರ್ಗಿಲ ಅಂಜನವ ಕಲಸಿ ತನಿರಸದೊಳು ನೆಱೆ ಪೊರಳ್ಚಿದ ನೀಲಪುತ್ರಿಕೆಗಳನ್ತೆ (Rāghc. 17, 64). ದಧಿಯಾಮ್ಲದುಗ್ಧಾದಿಯಲಿ ವಡೆಗಳಂ ಕಲಸಲ್ ಅದು ಕರಮ್ಬಕಂ (Mr. 219). ಎಲೆಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವಂ ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದಡೆ, ದಾಧಿಕ್ಯಮ್ ಎನ್ದು, ಎನಿಕ್ಕುಂ (250). see Bp. 3, 14; 8, 43; 45, 28; 58, 55; ಒಡೆಗಲಸು 1, ತಡಂಗಲಸು, ಹೊಲೆಗಲಸು.

ಕಲಸು kalasu. 2. mixed or mingled state. see ಒಡೆಗಲಸು 2. — ಕಲಸನ್ನ. -ಅನ್ನ. tamarind or lime juice, gingillie-seed meal, chillies, salt, etc. mixed with boiled rice, fried in ghee, and eaten as a savory dish; it is often put up for a journey (My.). — ಕಲಸುಗೂೞು. = ಕಲಸನ್ನ. (Bh. 2, 2, 78). — ಕಲಸುಮೇಲೋಗರ. a mixture of boiled vegetables to which pepper,

salt, etc. are added (My.). — ಕಲಸೋಗರ. -ಓಗರ. = ಕಲಸನ್ನ. (My.).

ಕಲಹ kalaha. *quarrel, strife, contention;* war, battle (ಕಾಳಗ Nn. 99); deceit, falsehood; abuse, beating, kicking, etc. see Bp. 61, 37; Śśv. 4, 124; ಜೂಳಿಗಲಹ, ಬೀಡುಗಲಹ, ಬೀದಿಗಲಹ, and ಪತ್ತು 2 No. 2. — ಕಲಹಕೇತ. = ಕಲಕೇತ. (S. Mhr.).

ಕಲಹಂಸ kala-haṁsa. *a kind of goose or swan with greyish wings.* ಪಕ್ಷ ನಾಸೆ ಕಲಹಂಸವಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 173).

ಕಲಹತಿ kalahati. N. of a country, and of a horse bred therein (Mr. 282).

ಕಲಹಲಮ್ಪಟ kalaha-lampaṭa. addicted to, or fond of, quarrel, etc. (a name of Nārada, Grj. 8, 26).

ಕಲಹಾನ್ತರಿತೆ kalaha-antarite. an appeased wife, one who has been angry and is sorry for it (Sk.; R., Te.); a heroine separated from her lover in consequence of a quarrel (Sk.).

ಕಲಹಾರ್ಥಿ kalaha-arthi. a person who seeks for quarrels (J. 5, 61).

ಕಲಹಾಶನ kalaha-aśana. one who lives upon quarrels: Nārada. (My.).

ಕಲಹಾಳಿಗ kalaha-āḷiga. one who plays with, or likes, quarrels: Nārada (ನಾರದದೇವ Ct. I, 87).

ಕಲಹಿಸು kalahisu. to quarrel (Abhā. 2, 2).

ಕಲಾಕಾನ್ತ kalā-kānta. the moon (My.).

ಕಲಾಕಾಮತನ್ತ್ರ kalā-kāma-tantra. a kind of lewd composition opposed to the śāstras (Kāvy. II, 2, B, 24).

ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯ kalā-kauśalya. cleverness in the elegant arts, as singing, dancing, etc. (B. 4, 33. 109. 143; My.).

ಕಲಾದ kalāda. *a goldsmith* (ಅಕ್ಕಸಾಲೆ, etc. Mr. 376).

ಕಲಾನಿಧಿ kalā-nidhi. the storehouse of digits: *the moon.*

ಕಲಾನ್ತರ kalā-antara. *interest on money, profit* (ವೃದ್ಧಿ, ಬಡ್ಡಿ Mr. 346).

ಕಲಾಪ kalāpa. 1. quarrel, contention (C.).

ಕಲಾಪ kalāpa. 2. a collection; *a multitude; an assemblage.* 2, an ornament. 3, *a peacock's tail.* 4, *a quiver.* 5, *a zone* (ಉಡೆನೂಲು Hlā.; ಉಡಿದಾರ Mr. 344). 6, the moon. 7, N. of a village where the destroyer Kalki is to be born.

ಕಲಾಪಕಲಾಧರ kalāpa-kalā-dhara. Śiva (Śśv. 5, 20).

ಕಲಾಪಣ್ಡಿತ kalā-paṇḍita. a master of the fine arts (Śmd. 258).

ಕಲಾಪತು kalāpatu. = ಕಲಾಬತು. (My.).

ಕಲಾಪಮಾಲೆ kalāpa-māle. a garland of peacock's feathers (Śśv. 3, 15).

ಕಲಾಪಿ kalāpi. *a peacock.*

ಕಲಾಬತು kalābatu. = ಕಲಾಪತು. silken thread covered with gold or silver (My.; Mhr., H.).

ಕಲಾಮು kalāmu. = ಕಲಮು1, etc. a reed pen, etc. (ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ Mr. 359).

ಕಲಾಯ kalāya. 1. *peas, Pisum sativum, etc.* (ಬಟ್ಟಗಡಲೆ Hlā.). see ನೆಲಕಡಲೆ.

ಕಲಾಯ kalāya. 2. = ಕಲಾಯಿ. the wash of tin given to culinary utensils (C.; Mhr., H. ಕಲ್ಹಈ).

ಕಲಾಯಗಾಱ kalāya-gāṟa. a man who tins vessels (C.).

ಕಲಾಯಿ kalāyi. = ಕಲಾಯ 2. (C.). ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಒಳ ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಕಲಾಯಿಯ ಮಾಡಿಸಿ ಬಱಸ ಬೇಕು (B. 4, 141).

ಕಲಾಲ kalāla. a distiller or vendor of spirituous liquors (ಶೌಣ್ಡಿಕ G.; Mhr., H.).

ಕಲಾವಕ್ತ್ರ kalā-vaktra. having sixteen faces: Brahmā (J. 32, 44).

ಕಲಾವತಿ kalā-vati. Durgā (Śśv. 3, 12); N. of several women.

ಕಲಾವಿದ kalā-vida. = ಕಳಾವಿದ. one who knows the fine arts (J. 4, 8).

ಕಲಾಶಾಸ್ತ್ರ kalā-śāstra. a lewd work on the art of love (My.; Te.).

ಕಲಾಸಿ kalāsi. a khalassy: a seaman, lascar, etc. (My.; Mhr., H. ಖಲಾಶೀ; Br. ಕಳಾಸುವಾಡು).

ಕಲಾಹೀನ kalā-hīna. *one digit less than full* (the moon).

ಕಲಿ kali. 1. = ಕಲ್ 1. to learn. P. p. ಕಲಿತು (Bp. 22, 46). ಕಲಿತೆಂ (25, 8). ಕಲಿತಿತು (11, 41; C. ಕಲಿಯಿತು). see Bp. 44, 60; J. 26, 10; 28, 19; B. 3, 32; Si. 182. 236. 288. 362. 397; ನುಡಿಗಲಿ; Prvs. s. ಎಳೆತನ, ಮಗ 1, ವಾದ. ಕಲಿತ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prv.).

ಕಲಿ kali. 2. = ಕಲೆ 2. to join (v. i.), to be mixed; to come together, to meet; to be near at hand; etc. (My.; Te. ಕಲಿ, ಕಲೆ, ಕದಿ; T. ಕಲ; T. ಕಲಿದ, agreement, combination, etc.; see ಕದೆ). P. p. ಕಲಿತು. ನಿಚ್ಚ ಕಲಿತೂ, (ಬಾಲೆಯಂ) ಪಿರಿದು ತೂಗುವ ನಚ್ಚುಮಚ್ಚಿನ ದಾದಿಯರ್ (Prll. 3, 26). see Sp. s. ಧಾತು. ಅವರಿಬ್ಬರು ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತರು? (My.).

ಕಲಿ kali. 3. = ಕಲೆ 1. scar of an old wound. (S. Mhr.).

ಕಲಿ kali. 4. (fr. ಕಲ್ 1). = Sk. ಕಲಿ No. 1. a learned man, especially one learned in martial arts; a man noted for valor and prowess, a warrior, a hero. see Śmd. 84. 85. 109; Bh. 2, 4, 13; ಕಡುಗಲಿ. *cf.* ಕಲಿತನ. (the term might be referred also to ಕಡು 1, etc.; *cf.* Te. ಕಡಿಮಿ, bravery, gallantry).

ಕಲಿ kali. = ಕಲ್ಲಿ 1. a warrior, a valiant person, a hero (= K. ಕಲಿ 4; ಶೂರ, ವೀರ, ವಿಕ್ರಾನ್ತ, ಭಟ, ಚಾರೂಭಟ Hlā.; ಶೂರ, ವಿಕ್ರಾನ್ತ, ವೀರ Mr. 230; ಶುಕ್ಲ Mr. 508; ಪರಾಕ್ರಮ Nn. 99); [ನಿಸ್ಥಂ ಕಲಿಯಾಂ ಬಗೆದು ನೋೞ್ಪೊಡದ್ಭುತಮಾದಂ Kr. 3, 191; Pb. 1, 33]. 2, *the tree Terminalia belerica* Roxb. 3, *the fourth yuga or age of the world, the age of vice* (ಯುಗ, ಯುಗಭೇದ Nn. 99), consisting of 432000 years of men and commencing on the 18th February of 3102 B. C. (see ಕಲಿಯುಗ; Bp. 12, 5). 4, *contention, strife, war, dissension* (ಕಲಹ, ಕಾಳಗ Nn. 99; ಮಹಾಕಲಹ Mr. 466). 5, an unblown flower, a bud (*cf.* ಕಗ್ಗಲಿ, ಹುಲಿಗಲಿ). 6, N. (Bp. 18, 109; 27, 41; see ದೀಪದ-). 7, the worst in any class. — ಕಲಿಕಣ್ಣಪ್ಪ. N. (Bp. 43, 39). — ಕಲಿಕಸ್ತೂರಿ. = ಕಾಡುಕಸ್ತೂರಿ. (St. & Pl.). — ಕಲಿಕಾಮದೇವ. N. (Bp. 26, 56. 60). — ಕಲಿಕಾಲ. a time of sin and misery (My.). — ಕಲಿಗೇಶ್ವರ. N. (Bp. 44, 45). — ಕಲಿದೇವ. = ಕಲ್ಲಿದೇವ. N. (Bp. 14, 25; 55, 27. 31. 34. 47. 52; 59, 2). see ಹಾವಿನ ಹಾಱ-. — ಕಲಿದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). — ಕಲಿನಾಥ. = ಕಲ್ಲಿನಾಥ. N. (Bp. 36, 16; 37, 10). — ಕಲಿಪಾಲ. N. (Bp. 27, 68). — ಕಲಿಮನ. a heroic mind (Rām. 4, 3, 6). — ಕಲಿಯನಾರ್. (a T. plural of ಕಲಿ). N. see ಗುಗ್ಗಳ-, ದೀಪದ-. — ಕಲಿಯಪ್ಪ. N. (Bp. 9, 41). — ಕಲಿಯೇಱು. -ಏಱು. to become full of contention (Bh. 8, 23, 45). — ಕಲಿಶ್ವೇತ. N. (Bp. 40, 90).

ಕಲಿಕ kalika. = ಕಳಿಕ, q. v. (perhaps a mistaken ತಿನಿಕಾ). 2, a curlew (Sk.).

ಕಲಿಕಾತೆ kalikāte. Calcutta, the capital of W. Bengal.

ಕಲಿಕಾರಕ kali-kāraka. *the plant Caesalpinia bonducella* Flemm. see ತಪಸಿಗಿಡ & ನವುಲೆ.

ಕಲಿಕಾಲ kali-kāla. the age of vice (Śmd. 290). see s. ಕಲಿ.

ಕಲಿಕೆ kalike. learning, skill (My.); [ಪಾಣ್ಡವ ಕೌರವ ಬಲದ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಧಾನ ನಾಯಕರ್ಕಳ್ Pb. 13, 37 va.].

ಕಲಿಕೆ kalike. *an unblown flower, a bud.*

ಕಲಿಂಗ kaliṅga. = ಕಳಿಂಗ. N. of a country, extending from below Cuttack (ಕಟಕ) to the vicinity of Madras (see *e. g.* Bp. 6, 18). 2, *the fork-tailed shrike, Lanius forficatus* (ತುರಾಯುದ ಹಕ್ಕಿ G.). 3, the bird Cuculus melanoleucus (ಚಾತಕ, ಸಾರಂಗ, etc. Mr. 171). 4, *the Indra grain* (= ಇನ್ದ್ರಯವ, ಭದ್ರಯವ). 5, clever; cunning; beautiful. 6, a son of Dīrghatamas.

ಕಲಿಂಜ kaliñja. = ಕಲಿಂಜಕ. (Sk.).

ಕಲಿಂಜಕ kaliñjaka. = ಕಣಜ, etc., ಕಲಿಂಜ, ಕಿಲಿಂಜಕ, etc. a corn-bin (ಕಟ, ಕಣಜ Nr.).

ಕಲಿತ kalita. learning, erudition (My.).

ಕಲಿತ kalita. attached, affixed, joined, endowed with (Bp. 3, 69; 19, 83; 20, 25; 39, 7); known, understood; numbered; etc. see ಆಕಲಿತ, etc.

ಕಲಿತನ kali-tana. the state of being learned in martial arts, valor, heroism (Śmd. 248). [ಪುಟ್ಟಿದನಭಿಮನ್ಯು ಕಲಿತನಂ ಪುಟ್ಟುವ ಪೋಲ್ Pb. 5, 29]; (Abh. P. 3, 150; Bp. 28, 47; 34, 2. 23; Bh. 3, 18, 40; 8, 26, 36; J. 7, 64; 12, 9; B. 2, 10). ಚಲದೊಳನ್ ಆಚಾರದೊಳಂ ಕಲಿತನದೊಳಂ (Śmd. 150). see ಕಡುಗಲಿತನ.

ಕಲಿತು kalitu. P. p. of ಕಲಿ 1 & 2.

ಕಲಿದ್ರುಮ kali-druma. the tree of strife, as being the favourite haunt of goblins: *Terminalia belerica* Roxb.

ಕಲಿನಾಶನ kali-nāśana. destruction of the trials of the kaliyuga (J. 34, 42).

ಕಲಿನ್ದ kalinda. ಕಳಿನ್ದ = ಕಲಿದ್ರುಮ. 2, N. of a mountain on which the river Yamunā rises. (R.).

ಕಲಿನ್ದಜೆ kalinda-je. the river Yamunā. (R.).

ಕಲಿನ್ದನನ್ದಿನಿ kalinda-nandini. = ಕಲಿನ್ದಜೆ. (R.).

ಕಲಿಯುಗ kali-yuga. = ಕಲಿ No. 3. *the fourth age of the world.* it is counted by ಖಾಮ್ಬರನಭಯುಗಲಾಗ್ನ್ಯಬ್ಧಿ (Mr. 73). see Bp. 34, 2; 41, 13; 55, 31.

ಕಲಿಯುವಿಕೆ kaliyuvike. the act of learning, learning (Si. 251; My.).

ಕಲಿಲ kalila. mixed, blended; *crowded, impervious, inaccessible.*

ಕಲಿಸು kalisu. 1. = ಕಲಸು 1. (My.; B. 4, 158). see Prv. s. ಕಿಲಬು.

ಕಲಿಸು kalisu. 2. = ಕಲುಸು. to teach (C.). ಆಬು ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಮೂಜು ಹೆತ್ತವಳು ಮುಲುಕು ಕಲಿಸಿದಳನ್ತೆ (Prv.). see Abh. P. 3, 150; Bp. 40, 40; 42, 2; 59, 55: J. 6, 37; 28, 19; Si. 186; B. 2, 46; 3, 32; 4, 33; Prv. s. ಶುಣ್ಠ.

ಕಲು kalu. = ಕಲ್ 4, etc. a stone (Bp. 57, 36). — ಕಲಗಡಿಗೆ. a gaḍige of the baḷapa stone (C.; B. 3, 58). — ಕಲಪ. -ಅಪ. = ಕಲ್ಲಪ್ಪ. N. (S. Mhr.). — ಕಲ ಪಟ್ಟಿ. = ಕಲ ಪರ್ಟಿ. (S. Mhr.). — ಕಲ ಪರ್ಟಿ. = ಕಲ್ಪರಟೆ, ಕಲ ಪಟ್ಟಿ. a cup made of a certain stone (S. Mhr.; B. 3, 58). — ಕಲುಕುಟಿಕ. a small kind of woodpecker with a far-sounding voice (C.). — ಕಲುಕುಟಿಗ. a stone-cutter [ಲಿಂಗ ಘನವೆಮ್ಬನೆ? ಕಲುಕುಟಿಗರ ಕೈಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಕಿಱುದಾಯಿತ್ತು Cv. 1104]; (Bp. 16, 13; Rām. 5, 8, 50; My.). ಕಾರು, ಶಿಲ್ಪಿ ಎನ್ದು, ಬಡಗಿ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಕಮ್ಮಾಱ ಕಲುಕುಟಿಗ ಕಂಚಗಾಱನ್ ಎಮ್ಬ ಅಯ್ವರ ಹೆಸರು (Nr.). — ಕಲುಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. a stone-pillar (S. Mhr.). — ಕಲುಗುಣ್ಡು. = ಕಲ್ಗುಣ್ಡು. a round stone, a boulder, (a heavy stone). see Bp. 16, 10; Rām. 6, 19, 25; Śś. in B. 5, 87. — ಕಲುಬುರಿಗಿ. Kalburga, a town in the Nizam's country (S. Mhr.). — ಕಲುಮಠ. a name given to many maṭhas (S. Mhr.). — ಕಲುಮದ. bitumen; red chalk (ಗೈರೇಯ, ಅರ್ಥ್ಯ, ಗಿರಿಜ, etc. Nr.). — ಕಲುಮುಳು. = ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು No. 1. (Bh. 1, 8, 93).

ಕಲುಮ್ಬು kalumbu. 1. to perturbate, to make turbid, etc. (ಕಲುಷೀಕರಣ Śmd. Dh.; Te. ಕಲುಪು; M. ಕಲಮ್ಬು, to get confused; T. ಕಲುಡ, ಕಲುಱ, ಕಲುಂ, troubled water; ಕಲುಬ್ಡಲ್, perturbation; see ಕಲಡು, etc.).

ಕಲುಮ್ಬು kalumbu. 2. turbidness, contamination, defilement, taint (Abh. P. 6, 114; 11, 20; 12, 56). — ಕಲುಮ್ಬುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be tainted, etc. (Abh. P. 12, 59).

ಕಲುವೆ kaluve. = ಕಲವೆ. water-lily. see ಚೆಂಗಲುವೆ.

ಕಲುಷ kaluṣa. *turbid, foul, muddy.* 2, *impurity; sin.* see ಕದಡು, ಕಲಡು; Bp. 22, 14.

ಕಲುಷಭಂಜನ kaluṣa-bhañjana. a destroyer of sin (My.).

ಕಲುಷಿತ kaluṣita. made turbid; foul, impure; defiled; wicked. see Bp. 29, 13; 40, 57; 43, 35; 55, 12; 57, 38; 61, 17.

ಕಲುಷೀಕರಣ kaluṣī-karaṇa. making turbid. see ಕಲುಮ್ಬು.

ಕಲುಸು kalusu. = ಕಲಿಸು 2. (My.).

ಕಲುಹೆ kaluhe. turbidness, impurity (Bh. 8, 23, 10).

ಕಲೆ kale. 1. = ಕಲಿ 3. the scar of an old wound (ಕಿಣ Nr.; C.; Tu.; M.; T. ಕಜಡು, ತಱಮ್ಬು, see ಜಡ್ಡು 1); the mark of small-pox (C.; M.); a stain of mud, oil, etc. (C.; *cf.* ಕಱೆ 1); a moral stain or taint (C.). ಕೆಲವರ ಮೋಱೆಗಳು ಮಯ್ಲಿಯನ್ದ ಕಲೆ ಬಿದ್ದು ಕುರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ (B. 4, 223). ನಿನ್ನ ಚೆಲುವ ಮೋಱೆಗೆ ಏನಾದರೂ ದುರ್ಗುಣದ ಕಲೆ ಹತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು (B. 2, 15). see Bp. 38, 56.

ಕಲೆ kale. 2. = ಕಲಿ 2. to join (v. i.). P. p. ಕಲತು (My.).

ಕಲೆ kale. 3. = ಕರೆ 1. to emit a sound. see ಲೊಟ 1-.

ಕಲೆ kale. 4. sounding, sound, noise. see ಲೊಟ 2-.

ಕಲೆ kale. ಕಲಾ. = ಕಳೆ. a small part of anything, any single part or portion of a whole; *a digit or one-sixteenth of the moon's diameter* (ಸುಧಾಕರನ ಶರೀರದ ಅಂಶ Nn. 150). 2, *a measure of time: eight seconds or the thirtieth part of a kṣaṇa* (Mr. 64). 3, *any practical art, any mechanical or fine art:* sixty-four such are enumerated, as carpentering, architecture, jewellery, farriery, acting, dancing, music, medicine, poetry, etc. (ಶಿಲ್ಪವಿಕರ್ಮ, ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ Nn. 150; see ಚೌಷಷ್ಟಿಕಲೆ). 4, a mora or syllabic in-

stant. 5, an atom. 6, the embryo. 7, skill, ingenuity; contrivance; fraud, deceit. ಕುಡುವುದು ಕೂರ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮನ್ನಿಪ ಸೂಳೆಗೇನಾದೊಡಂ (Śmd. 66. 412). 8, freshness, grace, lustre (Mhr.; K. as ಕಳೆ; not Sk.). 9, a boat. 10, rejection, abandoning (ತ್ಯಜ, ಬಿಡುವುದು Nn. 150: *cf.* K. ಕಳೆ, ಕಟು). 11, the number sixteen (see ಕಲಾವಕ್ತ್ರ). — ಕಲೆವೇಱ್. -ಪೆಱ್. to become graceful (J. 1, 6).

ಕಲೆಕಟರ್ kalekaṭar. = ಕಲಕ್ಟಟರ್. (E.). a collector.

ಕಲೇವರ kalēvara. *the body.*

ಕಲ್ಕ kalka. = ಕಲಕ. a mixture, etc. (My.).

ಕಲ್ಕ kalka. *dirt, filth; sediment;* a kind of paste; the wax of the ear, ordure, faeces. 2, *impurity, sin;* falsehood; pride.

ಕಲ್ಕಿ kalki. N. of Viṣṇu in his tenth and last avatāra that is yet to come (Mr. 19; see ಹತ್ತು ಅವತಾರ & ಕಲಾಪ 2, No. 7).

ಕಲ್ಚರ್ kalcar. pincers?— ಕಲ್ಚರೆನ್ದು ಕಾರು (Ss.).

ಕಲ್ಪ kalpa. *a precept, an injunction, a rule, a sacred practice;* manner. 2, one of the six vēdāṅgas, that which prescribes the ritual and gives rules for ceremonial or sacrificial acts. 3, *a day of Brahmā or the period of a thousand yugas, measuring the duration of the world.* 4, a resolve, a determination. 5, optionality, alternative. 6, practicable; proper; able. 7, having the manner or form of anything, similar to, etc.; see ದ್ವೀಪ-.

ಕಲ್ಪಕುಜ kalpa-kuja. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (Nn. 18).

ಕಲ್ಪತರು kalpa-taru. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (Nn. 13). see Śmd. 75.

ಕಲ್ಪತ್ತು kal-pattu. = ಕಲಬತ್ತು, etc. a metal mortar. (My.).

ಕಲ್ಪದ್ರುಮ kalpa-druma. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (J. 11, 18).

ಕಲ್ಪನ kalpana. 1. = ಕಲ್ಪನೆ. (My).

ಕಲ್ಪನ kalpana. 2. *cutting.*

ಕಲ್ಪನಾಕಥೆ kalpanā-kathe. a feigned story (My.).

ಕಲ್ಪನೆ kalpane. ಕಲ್ಪನಾ. fixing, settling; a rule. 2, *making, forming; fabrication; inventing, invention.* 3, *caparisoning or decorating an elephnnt.* 4, a fancy, an idea formed in the mind; an imagination; a plan. (My.; B. 5, 41. 208. 219).

***ಕಲ್ಪನೋಕ್ತಿಕಷ್ಟ kalpanōkti-kaṣṭa.** one of the flaws in poetry. Kr. 1, 62.

ಕಲ್ಪಪಾಲ kalpa-pāla. = ಕಳ್ಳವಾಳ. *a distiller of spirituous liquors* (o. r. ಕಲ್ಯಪಾಲ).

ಕಲ್ಪಭೂಜ kalpa-bhūja. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (ಅರ್ಕ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ Nn. 13).

ಕಲ್ಪಭೂಜಾತ kalpa-bhūjāta. = ಕಲ್ಪಭೂಜ. (Bp. 37, 30).

ಕಲ್ಪಭೂರುಹ kalpa-bhūruha. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (ಸುರತರು Mr. 30).

ಕಲ್ಪಲತೆ kalpa-late. a creeper yielding everything desired (Grj. 4, 43 va.). see ದಿವಿಜ-.

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ kalpa-vṛikṣa. *one of the trees of svarga, granting all desires.*

ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಪ kalpa-aṅghripa. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (Śmd. 64. 277).

ಕಲ್ಪಾನ್ತ kalpa-anta. *the end of a kalpa, the destruction of the world* (ಸಂಹಾರ, ಮಹಾಪ್ರಲಯ Mr. 71).

ಕಲ್ಪಾನ್ತದಹನ kalpānta-dahana. the fire or conflagration occurring at the end of a kalpa (Bp. 56, 30).

ಕಲ್ಪಾಬ್ದ kalpa-abda. a cloud that is to appear at the end of the world (Śsv. 4, 4).

ಕಲ್ಪಾವನೀಜ kalpa-avanīja. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (Bp. 46, 4).

ಕಲ್ಪಿ kal-pi. learning, erudition. (Śmd. 248). [ಸಲ್ಲದ ಚದುರ್ ನೆಱೆ ಕಲ್ಲದ ಕಲ್ಪಿ ಕೇಳ್ದ ಮಾತಱಿಯದ ಮಾತು Pb. 4, 95]; (Cpr. 7, 40).

ಕಲ್ಪಿತ kalpita. made, fabricated, artificial; invented; arranged; composed; thought, conceived, fancied. 2, *an elephant caparisoned or armed for war.* (B. 4, 176; 5, 86; Bp. 47, 5; 55, 18; My.; Si. 36).

ಕಲ್ಪಿತೋಪಮೆ kalpita-upame. a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಕಲ್ಪಿಸು kalpisu. 1. to join, to mix (Si. 313; *only* in Si.).

***ಕಲ್ಪಿಸು kalpisu. 2.** to teach, to instruct. ನಿಮ್ಮನೋದಿಸಿ ಯೋಗ್ಯರಂ ಮಾಡುವನ್ತಿರೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಯೋಲೆಯಂ ಬರೆಯಿಸಿ Vr. 3, 5; ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ನೆಱೆಯೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಯೋಗ್ಯರ್ ಮಾಡಿದೊಡೆ Vr. 4, 3; ಮೆಲ್ಲನೆ ನೀಂ ಕಲ್ಪಿಪ್ಪುದೆಮ್ಮಂ ನೆನೆದೆರ್ಗಿಡದನ್ತಾಗೆ Ap. 4, 55.

ಕಲ್ಪಿಸು kalpisu. to make; to fabricate, to invent; to conceive; to consider; to assume, to feign; to order, to give a precept [ತನ್ನ ಮನೆಯಂ ರಿಸಿಯರಂ ಪುಗಲೀಯದನ್ತು ಬಾಗಿಲ ಕಾಪಿನವರಂ ಕಲ್ಪಿಸಿ Vr. 25, 19]; (Śmd. 167; Bp. 21, 37; My.; Si. 56; B. 4, 98. 186; 5, 309).

ಕಲ್ಬತ್ತು kal-battu. = ಕಲಬತ್ತು. a metal mortar. (My.).

ಕಲ್ಮಷ kalmaṣa. *a stain; a blemish; sin;* dirt, dregs; darkness (a division of the infernal regions).

ಕಲ್ಮಾಷ kalmāṣa. *variegated, spotted.* 2, *black and white, greyish white* (ಎಡವರ್ಣ Hlā.); black.

ಕಲ್ಮು kalmu. = ಕಲಮು 2. a column. (E.).

ಕಲ್ಯ kalya. *ready, prepared; armed.* 2, *auspicious, agreeable, good.* 3, *well, healthy* (ಕುತ್ತವಿಲ್ಲದಂ Mr. 240). 4, *the dawn, the morning.* 5, *yesterday* (ಪೂರ್ವವಾಸರ, ನಿನ್ನೆ Nn. 105). 6, *spirituous liquor* (ಆಸವ, etc., ಕಳ್ Mr. 221). 7, enmity (ಹಗೆ Nn. 105; *cf.* ಕಲಿ). 8, mutual joining or binding (ಪರಸ್ಪರಬನ್ಧನ, ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ಕಟ್ಟುವದು 105). 9, deaf and dumb. 10, clever, dexterous. 11, instructive, admonitory.

ಕಲ್ಯಾಣ kalyāṇa. beautiful, agreeable; excellent; happy; *auspicious, lucky;* good (ಶುಭ, etc., ಒಳಿತು Mr. 26). 2, *good fortune, happiness, prosperity, welfare.* 3, N. of a vṛitta (Ch.). 4, N. of a town, the capital of king Bijjala (*e. g.* Bp. 5, 3. 13; 32, 11; 33, 4; 34, 37; 37, 21; 52, 48; 55, 6. 12; 59, 56; 61, 1. 2. 8). 5, a festival (marriage). 6, gold. — ಕಲ್ಯಾಣದೇವ. N. (Bp. 59, 3).

ಕಲ್ಯಾಣಿ kalyāṇi. happy, lucky, etc.; a blessed, fortunate, illustrious or good man; such a woman (Nn. 2); Sarasvatī; Pārvatī (Śsv. 3, 64); Lakṣmī (My.). 2, a square pond with steps on all sides (My.). 3, N. of a tune (My.). — ಕಲ್ಯಾಣಿಸಾಯಿ. a kind of marble-shaped sweetmeat-ball (My.).

ಕಲ್ಲ kalla. *deaf.*

ಕಲ್ಲಂಗಡಲೆ kallaṅgaḍale.=ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ. s. ಕಳ್ 3. a shrubby plant, Sida rhombifolia L. var. retusa (St. & Pl.).

ಕಲ್ಲಂಗಡಿ kallaṅgaḍi. = ಕಲಂಗಡಿ. water-melon. (St. & Pl.; My.; B. 1, 7).

ಕಲ್ಲಜೀಯ kalla-jīya. N. (Bp. 58, 21).

ಕಲ್ಲಂಚಿ kallañci. a swallow (Bḍ.). *cf.* ಪದ್ದಂಚಿ.

ಕಲ್ಲಮೂಕ kalla-mūka. = ಕಳಮೂಕ. *deaf and dumb.*

ಕಲ್ಲಾ kallā. — ಕಲ್ಲಾವಿಲ್ಲಿ. ruin (S. Mhr.; *cf.* ಕಲಲು).

ಕಲ್ಲಿ kalli. 1. a kind of coarse net-work; a bag made of it (C.). see Bp. 35, 6; Bh. 2, 2, 78; ಬೆಂಗಲ್ಲಿ. — ಕಲ್ಲಿಗೂಟ್. -ಕೂಟ್. rice tied up in leaves and put into a kalli (J. 6, 47).

ಕಲ್ಲಿ kalli. 1. = ಕಲಿ. — ಕಲ್ಲಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. see ಹಾವಿನ ಹಾಟ-, ಹಿಪ್ಪಿರಿಗ-. — ಕಲ್ಲಿದೇವ. = ಕಲಿದೇವ. N. (Bp. 37, 7; 55, 26. 28. 32. 36). —ಕಲ್ಲಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 55, 37). — ಕಲ್ಲಿನಾಥ. (= ಕಲಿನಾಥ). N. (Bp. 14, sum.; 14, 6. 29; 21, 40; 36, 26; 37, 46; 58, 9). — ಕಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. see ಕನ್ನೆಯ-.

ಕಲ್ಲಿ kalli. 2. = ಗಲ್ಲ. — ಕಲ್ಲಿಮಿಾಸೆ. = ಗಲ್ಲಮಿಾಸೆ. (S. Mhr.).

ಕಲ್ಲಿ kalli. 3. — ಕಲ್ಲಿದಾರಿಯಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. an aṅgi with folds at the sides (My.).

ಕಲ್ಲು kallu. 1. = ಕಲ್ 4. etc. a stone (ಅಶ್ಮ Nn. 51; ಶಿಲೆ 68; ಕಾನ್ತ, ಗ್ರಾವಾಲ 91; ಪಾಷಾಣ 106; ವಿಸ್ತರ, ದೃಷತ್ 140; ಶಿಲೆ, ಉಪಲ, etc. Hlā.; C.). ಬೆಟ್ಟದತ್ತಣಿನ್ದ ಉರುಳ್ದ ದೊಡ್ಡಹ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ Nr.). ತೇವ ಸಾಣೆಯ ಕಲ್ಲು (ಚನ್ದನೋಪಲ Mr. 206). ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆಮೂಲೆ ಸೆಜಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರವನು ಕೊಡುವಾತ ತಾ ಬೇಱೆ (Sp.). ಹಾದಿಯ ಆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿ ನಮಿಸುವ ಮಾದಿಗರ ನೋಡು! (Sp.). ಅಲ್ಲದಹುದು ಎಮ್ಬ ಅಜಾಣನ ಒಡನಾಟ ಕಲ್ಲು ಹಾದನ್ತೆ (Sp.). ಸೇವೆ ಅಱಿಯದ ದಣಿಯು ಕಲ್ಲಿನ ಕಣಿಯು (Dp. 54). ಕಲ್ಲು ಕರಗಿ ಪಾತ್ರೆ ಆದ ಹಾಗೆ.—ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟವನ (one who has beaten, etc.) ಬೆಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.—ಕಲ್ಲಾದರೇನು, ಗುಣ್ಡಾದರೇನು ತಲೇ ಒಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ?—ತೋಳ ಗುಣ್ಡಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು.—ಹೋದರೆ ಒನ್ದು ಕಲ್ಲು, ಬನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಹಣ್ಣು.—ಗೂಳಿ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು (Prvs.). see Bp. 19, 52; 29, 17; 50, 66. 75; 55, 22; B. 4, 198. — ಕಲ್ಲಣಬೆ. -ಅಣಬೆ. a mushroom growing in rocks (My.), and used by barbers to rub scurf from the head (R.). — ಕಲ್ಲತ್ತಿಗಿಡ. -ಅತ್ತಿ-. the opposite-leaved fig-tree, Ficus oppositifolia (My.; ಕಾಕೋಡುಮ್ಬರಿಕೆ, ಫಲ್ಗು, etc. Si. 136). — ಕಲ್ಲದಾರಿ. a stony path (C.; B. 5, 205). — ಕಲ್ಲ ನನ್ದಿ. a stone-idol of Basava (Bp. 22, 27). — ಕಲ್ಲಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಕಲಪ. N. (C.; *cf.* ಕಲ್ಲಿ 1? or ಲಿಂಗಪ್ಪ?). in the following proverb the ಅಪ್ಪ is joined for fun's sake: ಕಲ್ಲಪ್ಪನೂ ಗುಣ್ಡಪ್ಪನೂ ಕೂಡಿದರೆ ಮೆಣಸಪ್ಪ ಹುಡಿ. — ಕಲ್ಲ ಮಱೆ. a hollow of refuge for wild animals between stones or in rocks (ಪಡೆ Kk. 70; Śm. 90; ಪಡು Śs.). — ಕಲ್ಲ ಮಱೆ. = ಕಲ್ಲು ಮಱೆ, etc. (Bp. 61, 11). — ಕಲ್ಲಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (C.). — ಕಲ್ಲಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (C.). — ಕಲ್ಲರಳಿ. -ಅರಳಿ. a kind of Ficus religiosa (My.). — ಕಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ. sugar-candy (C.; B. 3, 45). — ಕಲ್ಲಲಿಡು. -ಇಡು. to throw with stones (Bp. 28, 31; 50, 72). — ಕಲ್ಲ ಹೂವು.= ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು, q. v. (ಶೈಲೇಯ, ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ, ವೃದ್ಧ, ಅಶ್ಮಪುಷ್ಪ Nr.; My.). ಕಲ್ಲ ಹೂವಿನ ಧೂಪಂ (ಜಾಪಕ, ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ, etc. Mr.). — ಕಲ್ಲಾಟ. -ಆಟ. play with stones (C.). — ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿ. -ಇದ್ದಲಿ. mineral coal (C.; B. 4, 157). — ಕಲ್ಲಿಲಿಡು. = ಕಲ್ಲಲಿಡು. (Bp. 18, 52; 43, 40). — ಕಲ್ಲು ಇದ್ದಲಿ. = ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿ. (B. 5, 144). — ಕಲ್ಲು ಕಣಿ. a quarry (My.; B. 5, 134). ಕಲ್ಲ ಕಣಿ (B. 4, 151). — ಕಲ್ಲು ಕಮ್ಬ. a stone-pillar (C.). — ಕಲ್ಲು ಕುಟಿಕ. = ಕಲ್ಲು ಕುಟಿಕ. (C.). — ಕಲ್ಲು ಕುಟಿಕ. a stone-cutter or -mason (ಅಶ್ಮಕಾರಕ Mr. 376; My.). 2, = ಕಲು ಕುಟಿಕ. (My.). — ಕಲ್ಲು ಕುಟಿಗ. = ಕಲ್ಲು ಕುಟಿಕ. (My.). — ಕಲ್ಲು ಕುಟುಕ. = ಕಲ್ಲು ಕುಟಿಗ. (My.). — ಕಲ್ಲುಕೂವೆ. a fragrant garden-flower, Kaemferia rotunda L. (St. & Pl.). — ಕಲ್ಲು ಕೆಲಸ. stone-work, walls, etc. consisting of stone (C.). 2, a stone mason's work (My.). — ಕಲ್ಲು ಗಾಲಿ. a stone-wheel peculiar to some parts of the country (C.). — ಕಲ್ಲು ಗುಣ್ಡು. a boulder (My.; Si. 116). — ಕಲ್ಲು ಗೆಜ್ಜೆ. gejjes made of stones as an ornament to a Basava idol or a building (C.). — ಕಲ್ಲು ನಾರು. = ಕಲ್ನಾರು No. 2. asbestos. ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ... ಕಲ್ಲು ನಾರು ಕಾವಿ ಮುನ್ತಾದ ಸಕಲಧಾತು ಶಿಲಾವಿಕಾರಗಳು (Si. 117). — ಕಲ್ಲು ನುಚ್ಚುಗೋಳಿ. a small, diffuse under-shrub, Heliotropum marifolium Retz. (Z.). — ಕಲ್ಲು ನೆಲ. a stony soil (C.; B. 2, 32). — ಕಲ್ಲು ಪಡವಲ. a paḍavala, to the lower end of which often a stone is tied to make it grow straight (S. Mhr.). 2, a kind of inferior paḍavala (My.). — ಕಲ್ಲು ಬಣ್ಡೆ. a rock (C.; B. 4, 151; ಅಱೆ G.). — ಕಲ್ಲು ಬಸುರಿ. the plant Thespesia populnea Corr. (Hibiscus populneoides Roxb., ಪ್ಲಕ್ಷ, ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕ, ಕಪೀತನ, etc. Nr.; My.). *cf.* ಕಬ್ಬಸುರಿ. — ಕಲ್ಲು ಬಾಳೆ. a wild plantain tree (My.). — ಕಲ್ಲು ಬೊಗರಿ. a spinning top of stone (C.). — ಕಲ್ಲು ಮರಿಗೆ. a marige made of baḷapa (My.). — ಕಲ್ಲು ಮಱೆ. = ಕಲ್ಮಱೆ, q. v., ಕಲ್ಲ ಮಱೆ. (C.). — ಕಲ್ಲು ಮಾವು. a shrub or small tree, Alangium lamarkii var. hexapetala Lam. (St. & Pl.). 2, a kind of wild mango (ಕಾಡ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ G.). — ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು. dupl. = ಕಲು ಮುಳು. stones and thorns (C.). ಕಾಡೊಳಗೆ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತುಱಿದು ಬೇಸತ್ತನು (B. 3, 125). 2, the points on a mill-stone (My.). — ಕಲ್ಲು ಮೆಟ್ಲು. stone steps (S. Mhr.; My. as ಕಲ್ಲು ಮೆಟ್ಲು). — ಕಲ್ಲು ರಾಸಿ. a heap of stones (B. 4, 150). — ಕಲ್ಲುವ್ವು. - ಉವ್ವು. = ಕಲ್ಲು ಹುವ್ವು. (My.). — ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ. = ಕಲ್ಲಸಕ್ಕರೆ. (C.; ಮತ್ಸ್ಯಣ್ಡಿ Si. 312). — ಕಲ್ಲು ಸಬ್ಬಸಿಗೆ. a perennial herb used as a vegetable, Glossogyne pinnatifida D. C. (Z.; My.). — ಕಲ್ಲು ಸುಣ್ಠಿ. a wild plant, Zingiber zerumbet Roscoe. (St. & Pl.; My.). — ಕಲ್ಲು ಸುಣ್ಣ. stone-lime (My.). — ಕಲ್ಲು ಸೋರೆ. a kind of stone-vessel (S. Mhr.). 2, a kind of sōre plant (My.). — ಕಲ್ಲು ಹಾಕು. to throw a stone down (C.); to throw a stone or stones (My.); to destroy another's business (My.). — ಕಲ್ಲುಹಾವು. a snake that has the habit to lie under stones, as the venomous Echis carinata (Bḍ.). — ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು. = ಕಲ್ಲಹೂವು, ಕಲ್ಲೂವು, ಕಲ್ಲೂವು. Lichens on stones and trees (S. Mhr.). 2, gum benjamin or benzoin (ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ, ವೃದ್ಧ, ಶೈಲೇಯ, ಅಶ್ಮಪುಷ್ಪ Si. 152). — ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆ. to throw a stone or stones (C.). — ಕಲ್ಲು ಹೋಳಕ. the common sand-grouse, Pterocles exustus (Bḍ.). — ಕಲ್ಲೂವು. -ಊವು. = ಕಲ್ಲುವ್ವು. (My.). — ಕಲ್ಲೆದೆ. -ಎದೆ. a stone-like, hard, or firm heart (My.). ಇಲ್ಲದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾ ಹೊಲ್ಲನವ ಜನರಿಂಗೆ; ಅಲ್ಲದ ಗುಣವುಳ್ಳ ಅರಸಿಂಗೆ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೆದೆಯು ಬೇಕು (Sp.). — ಕಲ್ಲೆದೆಯವ. -ಎದೆ-ಅವ. a man who has a hard, unfeeling heart (C.). — ಕಲ್ಲೆಸೆ. -ಎಸೆ. 1. = ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆ. (My.). — ಕಲ್ಲೆಸೆ. -ಎಸೆ. 2. a stone's throw (My.). ಕಲ್ಲೇಟು. -ಏಟು. a blow with a stone (My.). — ಕಲ್ಲೊಗೆ. -ಒಗೆ. = ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆ. (C.). — ಕಲ್ಲೊಡ್ಡ. -ಒಡ್ಡ. an Oḍḍa who blasts rocks with fire, etc. (C.). — ಕಲ್ಲೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. a stony hillock (My.). — ಕಲ್ಲೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. stone-pressure: a kind of hard boil (abscess) appearing especially at the bottom of the heel from the effects of a bruise by a stone (C.). — ಕಲ್ಲೊರಳ್. -ಒರಳ್. a stone-mortar (Bp. 45, 28; My.). [—ಕಲ್ಬಱಿ. -ಬಱಿ. rocky path. ನೆತ್ತರ ತೆರೆಗಳ್ ಸುಱಿಸುಱಿದೊಡವರಿದುವು ಕಲ್ಬಱಿಯೊಳ್ Pb. 11, 36].

ಕಲ್ಲು kallu. 2. = ಕಳ್ 4, etc. toddy (ಮೈರೇಯ, ಆಸವ, ಶೀಧು Si. 348; Te.).

***ಕಲ್ಲುರಿಗ kalluriga.** one engaged in stone work. ಚೈತ್ಯಕ್ಕಿಟ್ಟಗೆಗಳ್ ಬರೆ ನೋಡಿ ಕಲ್ಲುರಿಗನೊಯ್ಯನೆ ಪೊರಿಗೆಗೊಟ್ಟೈದಾಱನೆ ಕೊಣ್ದು Ap. 5, 19.

***ಕಲ್ಲೆ kalle.** extent? ಎನ್ದಕ್ಕೋಹಿಡೀ ಬಲಪ್ಪೆರಸು ಪ್ರಳಯದ ಮಾರಿಯುಮಾಕಾಶದ ಕವಿಯುಂ ನೆಲದ ಕಲ್ಲೆಯುಂ ಮುನ್ನಮೆ ಮೇರೆದಪ್ಪುವುದುಮಂ Pb. 12, 19 va.

ಕಲ್ಲೋಲ kallōla. *a surge, a billow, a wave.*

ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲೆ kallōla-māle. a row, or succession of waves (Grj. 2, 106 va.).

ಕಲ್ಹಾರ kalhāra. = ಕಹ್ಲಾರ. a red water-lily (ಸುಗನ್ಧಿಕ, ಚಂಗಣಿಗಿಲ್ Mr. 420).

ಕವ kava. 1. P. p. of ಕವಿ 1, in ಕವ ಕೊಳ್ಳು (= ಕವಿದುಕೊಳ್ಳು, My.).

ಕವ kava. 2. an imitative sound of angry language. (T. ಕವ್ವೈ, abusive language). — ಕವಕವ ಅನ್ನು. = ಕವಕವ ಮಾಡು. (S. Mhr.). — ಕವಕವ ಮಾಡು. to chide, to scold (S. Mhr.).

ಕವ kava. 3. an imitating sound. — ಕವಕ್ಕವ. -ಕ್-ಕವ. rep. coo, coo! (Te. ಕವಕಿನೆ, cooing of doves). ಕವಕ್ಕವ ಎಲೆಎಲೆ ಒಓ ಪುಗಲ್ಪುಗಲ್ ಎನ್ದು ಒಚ್ಚತ ಊಳ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯುಂ (Śmd. 74).

ಕವ kava. 1. Tbh. of ಕ್ರಮ. going, etc. (Śmd. 347).

ಕವ kava. 2. = ಕು. earth, etc. see ಕವೋಷ್ಣ.

ಕವಕ್ಕನೆ kavakkane. = ಕಬಕ್ಕನೆ, etc. in a snatching manner (C.; T. ಕವ್ವು, to snatch, as a dog).

ಕವಚ kavaca. = ಕಬಚ. *armour, mail, a coat of mail;* a jacket (ಅವುತೆ, ಜವರಕ್ಕೆ Kk. 94; ವಾರವಾಣ, ಜೋಡು Nn. 97; ವರ್ಮ, ಮೆಯ್ಜೋಡು 88; ಕಂಚುಕ, ಕುಪ್ಪಸ 88); the slough of a serpent (ಮರ್ಮರ, ಹಾವಿನ ಪೆರೆ 88); a hide (ಚರ್ಮ, ತೊಗಲು 88); a cover (My.). 2, an amulet, a charm; the mystical syllables of a mantra. 3, a loud sound, a proclamation (ಪ್ರವಚ, ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿ 88). 4, a kettle-drum. 5, the tree Wrightia antidysenterica (ಕುಟಜ, ಕೊಡಸಿಗೆ 88). — ಕವಚದೊಡು. -ತೊಡು. to put on a coat of mail. ಕವಚದೊಟ್ಟವಂ (ಸನ್ನದ್ಧ Mr. 292).

ಕವಚಿತ kavacita. *clad in armour.*

ಕವಚು kavacu. 1. = ಕವಿಚು 1, ಕವಿಸು, ಕವುಚು 1. to put upon.

ಕವಚು kavacu. 2. = ಕವಿಚು 2, ಕವುಚು 2. to be overthrown.

ಕವಟೆ kavaṭe. = ಕವಡೆ. — ಕವಟೆಕಾಯಿ. = ಕವಡೆಕಾಯಿ. (My.).

ಕವಡ kavaḍa. Tbh. of ಕಪಟ. fraud, etc. — ಕವಡಕಣ್ಣಕ. an ugly-looking puppet of dough representing the house-demon, that is made and buried in the house at the time of gṛihaśānti (S. Mhr.). — ಕವಡಗಣ್ಣಕ. a great cheat (S. Mhr.); great cheating (S. Mhr.).

ಕವಡಿ kavaḍi. 1. = ಕವಡಿಕೆ, ಕವಡೆ. Tbh. of ಕಪರ್ದ No. 1. a cowrie (C.; T.; M. ಕವಡಿ, ಕವಿಡಿ; Te. ಗವ್ವೆ). see B. 3, 20; 5, 118. ಕವಡಿಗೆ ಅತ್ತು, ಕಣ್ಣು ಕಳ ಕೊಣ್ದ (Prv.).

ಕವಡಿ kavaḍi. 2. Tbh. of ಕಪಟ. a cheat. — ಕವಡಿಗಣ್ಣಕ. = ಕವಡಗಣ್ಣಕ. (B. 4, 179).

ಕವಡಿಕೆ kavaḍike. 1. = ಕವಡು 2. an ornamental, small stitched binding of a dōtra (C.); such a binding between the extremity and the selvedge of a cumly (My.).

ಕವಡಿಕೆ kavaḍike. 2. a fork? — ಕವಡಿಕೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a kind of arrow (ಕಕ್ಷೇಸು Mr. 296). *cf.* ಕವಡು 1.

ಕವಡಿಕೆ kavaḍike. 1. Tbh. of ಕಪರ್ದಕ. a cowrie (Bh. 2, 13, 33; Rśv. 6, 11 va.).

ಕವಡಿಕೆ kavaḍike. 2. Tbh. of ಕಪಟಿಕ. fraud, deceit (Bh. 8, 24, 46). see ಪೊಂಗವಡಿಕೆ.

ಕವಡಿಗ kavaḍiga. a kind of inferior rice of a reddish colour (My.).

ಕವಡು kavaḍu. 1. = ಕವಲ್ 2, etc. (My.). — ಕವಡುಮಾತು. a word out of place (My.; Rām. 2, 2, 43).

ಕವಡು kavaḍu. 2. = ಕವಡಿಕೆ 1. — ಕವಡಂಚು. -ಅಂಚು. an ornamental small wove binding of a dōtra or cumly (My.).

ಕವಡೆ kavaḍe. = ಕವಟೆ, ಕಾವಾಡೆ. (S. Mhr.; Mhr. ಕಂವಣ್ಡಳ). — ಕವಡೆಕಾಯಿ. a kind of eatable colocynth (S. Mhr.; see ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ).

ಕವಡೆ kavaḍe. = ಕವಡಿ 1. (ಕಾಕಿಣಿ Nr.; ವರಾಟಕ Nr.; ಕಪರ್ದ, ವರಾಟ Mr. 412; C.). — ಕವಡೆಚಿನ್ತಾಮಣಿ. a certain treatise on omens (C.).

ಕವಣ kavaṇa. Tbh. of ಕವಲ. a mouthful (Te.). — ಕವಣದ ಕಡ್ಡಿ. (ವಚೆ, ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ, etc., ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ Si. 146).

ಕವಣೆ kavaṇe. a sling for throwing stones (Śśv. 3, 23, 25; C.; Tu.; T. ಕವಣ್, ಕವಣೈ, ಕವಣ್ಡೆ, ಕವಣ್ದು; M. ಕವಣ, ಕವಿಣ). see Prv. s. ಟವಣೆ. — ಕವಣೆಗಲ್. -ಕಲ್. a sling-stone (C. Bp. 42, 32).

ಕವತೆ kavate. 1. = ಕವರ್ತೆ. seizing, etc. (ಭೀಮಂ) ಮೂಡಲು ಹರಿದು, ಮುಱಿದು ಸಮುದ್ರಸೇನನ, ಸರ್ವಗವತೆಯಲಿ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿನ್ದ (Bh. 2, 4, 9; Rām. 6, 19, 30).

ಕವತೆ kavate. 2. (fr. ಕವಲ್ತೆ). forked state. see ಪೆರ್ಗವತೆ.

ಕವದಿ kavadi. = ಕವಿದಿ, ಕವ್ವದಿ. a quilted cover (My.; T. ಕವಿಜನ್ನೆ, M. ಕವಿಯನ್).

ಕವನ kavana. composing; the composing of verses; a poetical composition (C.; Te.; Mhr.); a fancy. ಅನಯವಗಳ್ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಸವನಾಗಿ ಇರುತಿರಲು, ಭವಿ ಭಕ್ತ ಶ್ವಪಚ ಶೂದ್ರರು ಎನ್ದೆಮ್ಬ ಕವನಮ್ ಎತ್ತಣದು? (Sp.).

ಕವನಗಾಱ kavana-gāṟa. a poet (My.).

ಕವಯರ kavayara. = ಕಯಿವಾರ, ಕೆಯ್ವಾರ 1. a pair of compasses (Śmd. 26 Mdb. MS.; T. ಕವರಾಜ, ಕವರಾಯ).

ಕವರ್ kavar. 1. = ಕವರು 1. to take away by force, to seize, to strip, to plunder (ಇಱ್, ಸುಲಿ, ಪರಿಮುತ್ತೆ, ಸೆಳೆ Śm. 63; ಇಱ್, ಸೆಳೆ Kk. 49; ತೆಗೆ Ct. I, 47; Grj. 3, 61; T.; M. ಕವರು; see ಕದಿ). [ಅನ್ತುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮನಮೆಲ್ಲಮಂ ಕವರ್ದಪಂ Pb. 5, 13; Ap. 2, 15; Vr. 8, 17; ಕವರ್ದವರು ಮೊಳರೆ ಕವಿಯಲ್ಲದರಂ Kr. 1, 12]. ಕವರ್ದುದು (Śm., Kk., Ct.; Śśv. 1, 32). ಕವರ್ದರ್ (Rśv. 1, 102). ಕವರ್ವರೆ? (Grj. 1, 21).

***ಕವರ್ kavar. 2.** part of a chariot. ರಥಂ ಕಿಡೆ ಕವರಿನ್ದ ಗುರ್ವ ನೊಳಕೊಣ್ದಿರೆ ತಳ್ತುಱಿದರ್ ಮಹಾರಥರ್ Pb. 11, 38.

ಕವರ kavara. 1. *mixed, blended.*

ಕವರ kavara. 2. = ಕವರು. a cover; an envelope (ರಕ್ಷಾಪತ್ರ G.). (E.).

ಕವರಿ kavari. = ಕಬರಿ. *a braid or fillet of hair.* 2, *the plant Ocymum gratissimum* (see ನಾಯಿ ತುಳಸಿ). 3, *the leaf of the Asafoetida plant.*

ಕವರು kavaru. 1. = ಕವರ್ 1. to seize, plunder, etc. ಸರ್ವಸ್ವವನು ನೆಱೆ ಕವರಿ (Rām. 1, 5, 32).

ಕವರು kavaru. 2. = ಕಮರು 2, etc. state of being scorched. ತನುರೋಮಂಗಳ್ ಇನಿತುಂ ಕವರು ನಾತೊಡೆ (Bp. 44, 27).

ಕವರು kavaru. = ಕವರ 2. (C.; E.).

ಕವರ್ತೆ kavarte. = ಕವತೆ 1. taking by force, seizing, plundering. — ಕವರ್ತೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize, to captivate, to plunder; to charm (ಇಱ್ Śs.; Abh. P. 4, 38). ಕೇಳ್ವರ ಚಿತ್ತಮಂ ಕವರ್ತೆಗೊಳ್ವ ಕವೀನ್ದ್ರವೃನ್ದಂ (Rśv. 5, 19 va.). [— ಕವರ್ತೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to be seized. ಅರಸರ ದೆಸೆಯಿಂ ಮನೆಯುಂ ಕವರ್ತೆವೋಪುದುಂ Ap. 3, 34 va.].

ಕವಲ್ kaval. 1. to become bifurcated or forked, to get lateral branches, to branch off. [ಕವಲ್ಕವಲ್ತು ಪಲವುಂ ಕೊಮ್ಬಾದುವು Ap. 11, 97]; (Śmd. 112. 223). P. p. ಕವಲ್ತು (Śmd. 287 Cm.; Abh. P. 9, 16; Grj. 7, 11 va.).

ಕವಲ್ kaval. 2. = ಕವಡು 1, ಕವಲು, ಕವೆ. (Śmd. 58). a bifurcation, a bifurcated or forked branch; a lateral branch; a forked stick; divided state (C. as ಕವಲು; Śśv. 3, 23; ಟಿಸಲು G.; T. ಕಪ್ಪು, ಕವಡು, ಕವರ್, ಕವೈ, ಕವ್ವು; M. ಕವರ, ಕವೆ; Tu. ಕಬ, ಕಬೆ, ಕಬರ್); a couple, a pair (My.; Te. ಕವ). ಮರನ ಕವಲ್ (ಪ್ರಘಾಣ, ಸ್ಕನ್ಧ Mr. 105). see ಅಟ್ಟಗವಲ್, ಕಿಟ್ಟವಲ್; Bp. 18, 84; Mr. 277 (s. ಕಕ್ಕು 1). — ಕವಲಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a kind of arrow (ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರ Mr. 296). see s. ಹೋಹ. — ಕವಲಿಱು. ಇಱು. to become forked, as a horn, as lightning, etc. (Rśv. 5, 85; 6, 11 va.). — ಕವಲಿಲ್ಲದವ. -ಇಲ್ಲದವ. who is without parts: the soul (ಆತ್ಮನ್ Kk. 69). — ಕವಲೊಡೆ. -ಒಡೆ. branches to branch off, or to shoot; to get branches (Bh. 3, 11, 16; C.). — ಕವಲೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. the stem of a tree up to the branches. ಮರನ ಕವಲೊತ್ತು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ Mr. 105). — ಕವಲ್ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a forked or lateral branch. [ಮೊದಲ್ಪಣೆ ಕವಲ್ಗೊಮ್ಬೆಮ್ಬುವೀ ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾವಿಂಗೆ Ap. 11, 97]. ಮೊದಲ್ ಪಣೆ ಕವಲ್ಗೊಮ್ಬು (Śmd. 112. 223). — ಕವಲ್ದಲೆ. -ತಲೆ. the head of a bifurcation (Cpr. 8, 4 va.). — ಕವಲ್ಪೊಗೆ. smoke in the shape of forks (Abh. P. 3, 77). — ಕವಲ್ಬಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. a road dividing into two (Ch. v. 17). — ಕವಲ್ಪರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to cause to get branches (Grj. 7, 42 va.).

ಕವಲ kavala. = ಕಬಲ 1, etc. *a mouthful;* a morsel; a bolus. 2, a wash for cleansing the mouth.

ಕವಲು kavalu. = ಕವಲ್ 2. (C.; ಕೂರ್ಚ Nn. 89). [ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕವಲುದೋಱದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ ತಿಳಿದು ಘನವೆಡೆಗೊಣ್ಡ ಮಹಾನುಭವಿಗಳು Cv. 683]. — ಕವಲಾಗು. -ಆಗು. to become divided or changed, as the mind. (C.) — ಕವಲುಗಿಡ. a middle-sized tree, Careya arborea Roxb. (Z.). — ಕವಲುದಾರಿ. = ಕವಲ್ಬಟ್ಟೆ. (My.).

ಕವಲು kavalu. = ಕಬಲ 2. agreement (My.).

ಕವಲೆ kavale. Tbh. of ಕಪಿಲೆ 2. — ಕವಲೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. (= ಕಪಿಲೆ ಬಸವ). an ox that has been taught to execute various clever performances (S. Mhr.).

ಕವಳ kavaḷa. 1. = ಕವಲ, etc. (Śmd. 25. 342; ತುತ್ತು Kk. 46; Śm. 59). see ಉಬ್ಬುಗವಳ, ರಸಕವಳ, ಸಮ್ಬುರಗವಳ. — ಕವಳಂಗೊಳ್-ಂ -ಕೊಳ್. to take a mouthful or mouthfuls (Abh. P. 15, 33 va.).

ಕವಳ kavaḷa. 2. = ಕವಳೆ. (Rśv. 5, 56).

ಕವಳಿ kavaḷi. = ಕನ್ವರೆ, etc. a swoon (S. Mhr.; ಮೂರ್ಛೆ G.; T. ಕವುಜಿ, ಕಳೈ; T. ಕವಲೈ, M. ಕವಲೆ, perplexity; T. ಕಳೈ, Te. ಕಳಬಟ್ಟು, ಕಳಬುಟ್ಟು, to swoon, faint).

ಕವಳಿಕ kavaḷika. = ಕವಳಿಗೆ 2. (ಕಯಿಹಾಳೆ Mr. 258).

ಕವಳಿಗೆ kavaḷige. 1. Tbh. of ಕಪಾಲಿಕೆ. Śiva's alms-pot, a skull [ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮದಭಿಮಾನದಿನ್ದ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಯನ ಆಳಿಕೆ ತೆಗೆಯಿತ್ತು, ಸನ್ದಿತ್ತು, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಕವಳಿಗೆಗೆ Bv. 624]; (Bp. 39, 62; 45, 53; 61, 7). 2, a kind of metal vessel of various dimensions (My.).

ಕವಳಿಗೆ kavaḷige. 2. = ಕವಳಿಕ. a quantity embraced: a pack or bundle of betel or plantain-leaves (My.; Mhr. ಕವಳೀ); a pack of written palm-leaves (Bp. 35, 45). — ಕವಳಿಗೆಮನೆ. a house with a gable-roof (My.). — ಕವಳಿಗೆಸೂರು. a coupled or gable-roof (My.). — ಕವಳಿಗೆಹಾರು. = ಕವಳಿಗೆಸೂರು. (My.).

ಕವಳೆ kavaḷe. ಕವಳಿ. = (ಕರವಣ್ಡೆ, etc.), ಕವಳ 2, (ಕಳವೆ 1). a spinous shrub, bearing eatable black berries, Carissa carandas L. (Z.). — ಕವಳೆಕಾಯಿ. a kavaḷe berry (B. 4, 70).

ಕವಾಟ kavāṭa. = ಕಪಾಟ. (ಕದವು Hlā.; ಪಡಿ Śs.). 2, an almirah (My.). — ಕವಾಟಶಲಾಕೆ. a door-peg (ಕುಸಿ Śmd. Dh.).

ಕವಾಡ kavāḍa. = ಕಬಾಡ. a load of grass, etc. (My.).

ಕವಾಡಗಿತ್ತಿ kavāḍa-gitti. a cowherdess (My.).

ಕವಾಡಿಗ kavāḍiga. a man of the cowherd caste (My.). — ಕವಾಡಿಗಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a street of cowherds (My.).

ಕವಾತು kavātu. = ಕವಾಯಿತ, ಕವಾಯಿತು. military manoeuvres (My.; Br.; Mhr., H. ಕವಾಈತ).

ಕವಾಯಿ kavāyi. = ಕಬಾಯಿ, etc. a gown (My.).

ಕವಾಯಿತ kavāyita. = ಕವಾತು, etc. (G. 489).

ಕವಾಯಿತು kavāyitu. = ಕವಾಯಿತ, etc. (My.; Br.; B. 5, 193).

ಕವಿ kavi. 1. to come upon; to rush upon; to attack; to cover; to overspread; to spread about, etc. (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.; ಆವರಣ Śm. 109; C.; Tu. ಕಬಿ, ಕಬಿ; T., M., Te.; see ಕದೆ, ಕಪ್ಪು 3). [ಕಾಲಮೇಘ ಸಮೂಹಂ ದೆಸೆಯೆಲ್ಲಮಂ ಕವಿವುದೋ Pb. 4, 49; Ap. 11, 31]. P. ps. ಕವ, ಕವಿ, ಕವ್ವು, ಕವಿದು. ಕಾಲಾಳ್ ಕವಿದುವು (Śmd. 168). ಪೋಲ್ತಂ ಕಿಸುಸಂಜೆ ಕವಿದ ನೀಲಾಚಲಮಂ (216). ನಡೆ ತನ್ದಂ ಮೇರೆ ತಪ್ಪಿ ಕವಿದ ಅಮ್ಬುಧರನ್ಬೋಲ್ (281). ಬಿತ್ತರದಿ ಕವಿವ ಕಾಳಗಂ (ಸೌಪ್ತಿಕ Mr. 288). see Abh. P. 4, 38; 7, 14 va.; 9, 186; Bp. 35, 6. 47; 57, 47; 60, 31; Rśv. 5, 121; 6, 11 va.; 13, 84. 89; Bh. 1, 20, 55; J. 8, 17; 15, 4; ದೈನ್ಯಂಗವಿ. — ಕವಿ ಕವಿ. rep. see s. ಕವಿ 2.

ಕವಿ kavi. 2. P. p. of ಕವಿ 1. — ಕವಿ ಕವಿದು. = ಕವಿದು ಕವಿದು. (Bp. 32, 37; 52, 48). — ಕವಿ ತರ್. = ಕವಿದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. to come upon, etc. (Abh. P. 9, 151; 13, 59; Grj. 4, 70 va.; Rśv. 6, 11 va.; 13, 71 va. & 77 va.).

ಕವಿ kavi. 3. = ಗವಿ 2, ಗವ್ವು. a rushing upon, etc.; [covering, enveloping. ಆಕಾಶದ ಕವಿಯುಂ ನೆಲದ ಕಲ್ಲೆಯುಂ Pb. 12, 19 va.]. — ಕವಿಯೇಱು. -ಏಱು. a sudden assault (ಸೌಪ್ತಿಕ Hlā.).

ಕವಿ kavi. 4. an elephant (ಆನೆ Kk. 83).

ಕವಿ kavi. *wise, clever;* a wise man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223; Nn. 29). 2, *a poet* (ಕೃತಿಪತಿ, ಕವೀಶ್ವರ 59). 3, *Śukra,* the regent of the planet Venus and preceptor of the demons (ಭಾರ್ಗವ, ಶುಕ್ರ 59). 4, water (ಜಲ, ಉದಕ 57). 5, the bit of a bridle or the reins altogether (ಖಲೀನ, ಕಡಿಯಣ 57; ಕಬ್ಬಿ Mr. 274; see Śm. 41. 109). 6, a water-fowl (ನೀರಹಕ್ಕಿ G.; not Sk.). ಕವಿ ಕಣ್ಣಷ್ಟು ರವಿ ಕಾಣ (Prv.).

ಕವಿಕ kavika. *the bit of a bridle.*

ಕವಿಕುಶಲ kavi-kuśala. fit for a poet (Kāvy. II, 2, B, 19).

ಕವಿಕೆ kavike. *the bit of a bridle.*

ಕವಿಕೌಶಲ kavi-kauśala. the cleverness of a poet (Kāvy. II, 2, B, 19).

ಕವಿಚು kavicu. 1. = ಕವಚು 1, etc. to cause to come upon, etc.; to put upon (Bp. 16, 6; My.).

ಕವಿಚು kavicu. 2. = ಕವಚು 2, etc. to be turned upside down, to be overthrown or upset (ವಿಪರೀತಪತನ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಕವುಪ್ಪು to bury; T. ಕವಿಲ್; M. ಕಮಿಟು, ಕವಿಟು); to turn upside down, etc. (My.; T., M.).

ಕವಿಂಜಳ kaviñjaḷa. = ಕವಿಂಜು, etc. Tbh. of ಕಪಿಂಜಲ (Śmd. 342).

ಕವಿಂಜು kaviñju. = ಕವಿಂಜಳ (Śmd. 366), ಕವುಜಗ, ಕವುಜು, ಕವುಜುಗ, ಗವುಜಲ್, ಗವುಜಲ, ಗವುಜು.

ಕವಿತಾಕಾರಣ kavitā-kāraṇa. the means of or for a poetic composition (Kāvy. II, 1, 1-5).

ಕವಿತಾಗುಣೋದಯ kavitā-guṇa-udaya. a man in whom the merits of a composition in rhetoric become visible (Kāvy. I, 5, 49; II, 2, B, 44; III, 3, B, 172).

ಕವಿತೆ kavite. = ಕವಿತಾ. poesy, poetic style or composition (Ch. v. 17; Śmd. 78. 175. 301; Bp. 42, 17).

ಕವಿತ್ವ kavitva. = ಕವಿತೆ. (Śmd. 58; Nn. 82).

ಕವಿತ್ವತತ್ವ kavitva-tatva. the sum and substance of a poetic composition (Kāvy. II, 2, B, 43).

ಕವಿದಿ kavidi. = ಕವದಿ, etc. a quitted cover (ಕನ್ತೆ Nr.; My.).

ಕವಿಪುಂಗವ kavi-puṅgava. a most excellent poet (Kāvy. V, 950).

ಕವಿಮಂಗ kavi-maṅga. the poet Maṅga or Maṅgarāja (Mr. 539).

ಕವಿಮಾರ್ಗ kavi-mārga. the way or method of a poet (Śm. 77).

ಕವಿಯ kaviya. = ಕಬ್ಬಿ. *the bit of a bridle.* see ಕಡಿವಾಣ.

ಕವಿರಾಜ kavi-rāja. a king among poets, a very eminent poet (Bhn. 1).

ಕವಿರಾಜಹಂಸ kavi-rājahaṁsa. an illustrious poet: surname of Nāgavarma, see *e. g.* Ch. vs. 1. 3. 16. 182. 194.

*__ಕವಿಲ್ kavil. 1.__ to turn into deep brown. ನೋಡ ಕವಿಲ್ತುರ್ದುದು ಕೂಡೆ ಸಂಜೆಗವಿದನ್ತಾ ದ್ರೋಣನಿಂ ಕೊಳ್ಗುಳಂ Pb. 12, 25.

ಕವಿಲ್ kavil. 2. = ಕವಿಲ, ಕವಿಲು. Tbh. of ಕಪಿಲ. (Abh. P. 13, 43). [—ಕವಿಲ್ಗವಿಲ್. -ಕವಿಲ್. to appear more and more brown. ಪಯೋಜ ರಜಂಗಳೊಳ್ ಕವಿಲ್ಗವಿಲನುಮಾಗಿ ಬನ್ದ ಮಲಯಾನಿಲನೂದೆ Pb. 2, 14]. — ಕವಿಲ್ವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. = ಕಪಿಲವರ್ಣ (Ct. II, 74).

ಕವಿಲ kavila. = ಕವಿಲ್, etc. (ಕಪಿಲ Hlā.). — ಕವಿಲಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. deep brown, etc. (ಬಭ್ರು Hlā.).

ಕವಿಲು kavilu. = ಕವಿಲ್, etc. (ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ Mr. 443). — ಕವಿಲುಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. = ಕವಿಲಗೆಮ್ಪು. (ಬಭ್ರು Mr. 443).

ಕವಿಲೆ kavile. 1. = ಕವಲೆ. Tbh. of ಕಪಿಲೆ 2. a brown cow (Śmd. 342; Ct. II, 43). [ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಧರ್ಮದ ಕವಿಲೆಯಾನು Bv. 85]. see *e. g.* Bp. 23, 29; 27, 73; 56, 43; 57, 51; V. 41, 49. — ಕವಿಲೆವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. a golden colour (ಪೊನ್ನುಬಣ್ಣ Kk. 26; Śm. 69).

ಕವಿಲೆ kavile. 2. = ಕಪಲಿ, etc. a kind of water-lift. (My.).

ಕವಿಸಮಯ kavi-samaya. = ಕಾವ್ಯಸಮಯ. poetical idiom or conventionality. see Kāvy. I, 1*a*, 5; V, 1, seq.

ಕವಿಸು kavisu. = ಕವಿಚು 1, etc. (J. 15, 47; 22, 10. 20; My.).

ಕವಿಹರಿ kavi-hari. the poet Hari (Bp. 1, 11).

ಕವಿಹೃದಯಸ್ಥಾನ kavi-hṛidaya-sthāna. the innermost nature of a poet, his perfect skill (Ch. v. 18).

ಕವೀನ್ದ್ರ kavi-indra. a king of poets, a very eminent poet. see Ch. xx; Śmd. 29; ಕರ್ಣಾಟಕಸರಸಕವೀನ್ದ್ರರ್ಕಳ್.

ಕವೀಶ್ವರ kavi-īśvara. = ಕವೀನ್ದ್ರ. (ವಿಧಿ, ಕವಿ Nn. 21; ಕವಿ, ಕೃತಿಪತಿ 59). see Ch. xx. v. 252; Śmd. 202; Śm. 119.

ಕವು kavu. 1. = ಗವ್ವು. an imitative sound. —ಕವುಕವೆನ್ನು. to cry, as a crow (S. Mhr.; *cf.* ಕಗ 3). 2, to bark, as a dog.

ಕವು kavu. 2. P. p. of ಕವಿ 1, in ಕವು ಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಕವುಂಕುಳ್ kavuṅkuḷ. (Śmd. 48). **ಕವುಂಕುಳು.** = ಕಂಕುಳ್, etc. the armpit (ಕಕ್ಷಮೂಲ Śmd. I; T. ಕಮುಕಟ್ಟು; Tu. ಕಿದ್ಕಲ್). ಕವುಂಕುಳ್ or ಕೌಂಕುಳ್ (Śmd. 189). ಕವುಂಕುಳು (ಕಕ್ಷ, ಬಾಹುಮೂಲ Hlā.). *cf.* ಕದುಕು?

ಕವುಂಗು kavuṅgu. Tbh. of ಕ್ರಮುಕ. arecanut tree (Śmd. 372; Ct. II, 16; ಅಡಕೆ Śm. 25; Śsv. 2, 42 va.; Tu. ಕಂಗ್; T. ಕಮುಗು). ಕವುಂಗು or ಕೌಂಗು. (Śmd. 189). [ಬಳ್ಳಿಗವುಂಗಂ ತಳ್ತೆಲೆವಳ್ಳಿಯ ಕಟ್ಟಲೆಯನಲೆವ ಸೊಡರ್ಗುಡಿಗಳಂ Ap. 11, 67].

ಕವುಚಿಮು kavucimu. a file (ಅರೆ, ಚರ್ಮಭೇದಿಕೆ, ತೊಗಲನ್ನು ಉಜ್ಜಿ ಕೆರೆಯುವ ಅರ, ಆಕುರಾಯಿ Si. 345; *only* in Si.).

ಕವುಚು kavucu. 1. = ಕವಚು 1, etc. to cause to come upon.

ಕವುಚು kavucu. 2. = ಕವಚು 2, etc. to be turned upside down.

ಕವುಚು kavucu. a couch, a sofa (E.).

ಕವುಜಗ kavujaga. = ಕವುಜು, etc. the grey partridge, etc.

ಕವುಜು kavuju. = ಕವಿಂಜು, etc. (ಪಿಂಗಾಕ್ಷ Mr. 175, o. r. ಕಣಜು; Te.; T. ಕವುದಾರಿ).

ಕವುಜುಗ kavujuga. ಕವುಜಗ, etc. the grey partridge, Ortygornis pondicerianus (Bḍ.); the wood-partridge, Perdix vulgaris (Bḍ.); the oriental partridge, Perdix orientalis (Bḍ.).

ಕವುಟು kavuṭu. = ಕಮರು 2, etc. the disagreeable smell of burning oil, fish, raw meat, eggs, ulcers, etc. (My.; Te. ಕವಚು, ಕೌಚು, ಕೌಸು; T. ಕವಿಚ್ಚು).

ಕವುಣ್ಡೆ kavuṇḍe. N. of a plant (ಕುಣ್ಡನಿ Mr. 135). ಕವುಣ್ಡೆ or ಕೌಣ್ಡೆ (Śmd. 189).

ಕವುದಿ kavudi. = ಕವದಿ, ಕವಿದಿ. a quilted cover for the night (C.; ಕನ್ಥೆ Mr. 207); quilted rags, used *e. g.* as a bed or as a saddle (My.). ಕವುದಿಗಳ್ ಆಯಿದೆ ಸಬರನ್ ಅಕ್ಕು

(Mr. 350). ಕವುದಿಗಳಂ ಹೊಲಿವ ಕಾಯಕಂ (Bp. 23, 3). ಎತ್ತು ಹಾಋ ವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಕವುದಿ ಹಾಋತು (Prv.).

ಕವುಧರ್ಮ kavudharma. Tbh. of ಕೌಧರ್ಮ. a bad practice. (Bh. 1, 8, 89).

ಕವುರಿ kavuri. N. of a plant (ಕುರವಿ Mr. 116).

ಕವುರು kavuru. = ಕಮರು 2, etc., ಕವ್ವಲ್. (Bh. 1, 20, 61; Rām. 5, 8, 64; M. ಕವರ್; T. ಕಬುಲ್, ಕವುಲ್; Te. ಗೌರು, ಗೌಲು, ಗೌಳು). — ಕವುರಿಡು. -ಇಡು. to create a bad smell (Rām. 6, 11, 10; J. 13, 12). — ಕವುರೇೞ್, -ಏೞ್. a bad smell to arise (Grj. 9, 28).

ಕವುಲೆ kavule. = ಕಪಲೆ, etc. a kind of water-lift. (My.).

***ಕವುಳುಗೋಲು kavuḷugōlu.** a kind of arrow. ಕವುಳು ಗೋಲ ಶ್ರವದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರೊಳರೆ? Bv. 209.

ಕವುಳುಡೆ kavuḷuḍe. a cushion, a pillow (ಮೂಡಾವೆ, ಮಲಗು Ss.; ಮೂಡಾವೆ Ct. II, 83, o. r. ಮೂಡಾವಿ; Grj. 10, 51; Rām. 6, 40, 1).

ಕವೆ kave. = ಕವಲ್ 2. a bifurcated branch. (My.; Tu. ಕಬೆ).

ಕವೇರ kavēra. N. of a ṛiṣi. see s. ಮುಖ್ಯಋಷಿ.

ಕವೋಷ್ಣ kava-uṣṇa. *slightly warm, lukewarm, tepid.*

ಕವ್ಯ kavya. a class of manes. 2, *an oblation of food to deceased ancestors.*

ಕವ್ವನೆ kavvane. with a huff or a fit of anger (S. Mhr.).

ಕವ್ವರ kavvara. = ಕೊವ್ವರಿ. a curtain, a veil.

ಕವ್ವರೆ kavvare. ಕೌವರೆ. = ಕವಳಿ, ಕವ್ವಳೆ, (ಕಾಬಳತೆ), ಕಾಳಿ, ಕೋವರಿ. a turning or whirling round, agitation, confusion (ಸಮ್ಭ್ರಮ Śmd. II, o. r. ಕವ್ವರಿ; Śm. 51; ಬಳಸಿ ಬಪ್ಪುದು Kk. 59; ಸಮ್ಭ್ರಮ 81; Te. ಕಪ್ಪರೆ, agitation, emotion; *cf.* ಕಶ್ಮಲ?). — ಕವ್ವರೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be agitated or confused (Abh. P. 6, 176 va.). [ಸರಿಗೆಯಂ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟೀಸೂತ್ರಮಂ ಕೊರ ಲೊಳ್...ಆಗಳಾಗಳೆ ತೊಡರ್ಚುತ್ತುಂ ಜನಂ ಕೂಡೆ ಕವ್ವರೆಗೊಣ್ಡೆಯ್ತರೆ ನೋಡಲೆನ್ದು ಪರಿದಳ್ ಚಕ್ರೇಶ ಸೌನ್ದರ್ಯಮಂ Ap. 11, 22]; (Cpr. 5, 64 va.).

ಕವ್ವಲ್ kavval. = ಕವುರು, etc. a strong or bad smell (ಕಟು Mr. 118).

ಕವ್ವಳೆ kavvaḷe. = ಕವ್ವರೆ, etc. turning round. (ಬಳಸಿ ಬರ್ಪು ದು Ss.).

ಕಶಿಪು kaśipu. food; clothing; in the dual: *food and clothing* (ಕೂೞು, ಸೀರೆ Mr. 25; *cf.* ಕಚಪ್ಪು; Tu. ಕಜಿಪು side dish).

ಕಶಾರ್ಹ kaśā-arha. *deserving a whipping.*

ಕಶೆ kaśe. = ಕಸೆ. *a whip.* (ಚಮ್ಮಟಿಗೆ, etc. Mr. 274); a string, a rope.

ಕಶೇರು kaśēru. = ಕಸೇರು. *the back-bone.* 2, *a kind of grass, Scirpus kysoor.*

ಕಶೇರುಕೆ kaśēruke. *the spinal cord.*

ಕಶ್ಚಿದ್ kaḥ-cid. whosoever, any one (Mr. 535).

ಕಶ್ಮಲ kaśmala. consternation, alarm; *fainting, syncope;* depression of spirit. 2, *foul, dirty.*

ಕಶ್ಯ kaśya. *deserving a whipping.* 2, *a horse's flank* (ಕುದುರೆಯ ನಡು Mr. 273). 3, *spirituous liquor.*

ಕಶ್ಯಪ kaśyapa. a tortoise. 2, a sort of fish. 3, a kind of deer. 4, N. of a ṛiṣi, a descendant of Marīci and the husband of Aditi and twelve other daughters of Dakṣa (Mr. 489).

ಕಶ್ಯಪನನ್ದನ kaśyapa-nandana. *Garuḍa.* 2, Aruṇa (My. Amara).

ಕಷ kaṣa. rubbing. 2, *a touchstone.*

ಕಷಾಯ kaṣāya. = ಕಸಾಯ, ಕಸಾಯಿ 1. *astringent; an astringent flavour* (Nn. 83). 2, *fragrant* (Nn. 119). 3, *an infusion, a decoction of medicinal herbs* (ಔಷಧಂ ಬೇಯಲು ಕಷಾಯಮ್ ಎನಿಕ್ಕು Mr. 390; My.; B. 3, 64); *exudation of a tree, as gum, resin, etc.* 4, a thieves' path (ತುವರ, ಕಳ್ಳಹಾದಿ Mr. 226). 5, the red colour.

ಕಷಾಯಿತ kaṣāyita. red coloured. (Śsv. 4, 59 va.).

ಕಷ್ಟ kaṣṭa. *bad, evil, wrong* (ಪಾಪಿ, ಕೇಟ, etc. Mr. 225); boding evil (278. 280); *severe.* 2, *trouble, misery, woe;* bodily exertion, toil, hard work; difficulty. 3, (baldness, M. ಕಷಣ್ಡೆ, ಕಟಣ್ಡೆ, not Sk.). see Kāvy. II, 1, A, 12. 20-28; Prv. s. ಪುತ್ರ. — ಕಷ್ಟ ಕೊಡು. to occasion or give trouble (C.). — ಕಷ್ಟಪಡಿಸು. to afflict, to annoy. ಇಷ್ಟವಾದವರು ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸ್ಯಾರೋ? (Prv.).— ಕಷ್ಟ ಪಡು. to suffer trouble (My.; B. 3, 91); to exert oneself (3, 105; 5, 76; My.),— ಕಷ್ಟಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸು. (B. 5, 201). —ಕಷ್ಟಬಡು. -ಪಡು. = ಕಷ್ಟ ಪಡು. (B. 4, 180; 5, 69. 79. 115). — ಕಷ್ಟ ಬೆಳೆ. the hair on the head or face to grow (S. Mhr.). — ಕಷ್ಟ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು. to get oneself shaved (S. Mhr.). — ಕಷ್ಟ ಮಾಡು. to shave (S. Mhr.). ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಮಾಡು, shave me! (S. Mhr.). — ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸು. patiently to bear trouble (B. 5, 12). — ಕಷ್ಟ ಸೋ ಸು. = ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸು. (B. 5, 103).

ಕಷ್ಟಚರ್ಮ kaṣṭa-carma. leprous (ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, ಕೆಟ್ಟ ತೊಗಲು Nn. 143; ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ Mr. 479).

ಕಷ್ಟಹರವೃಕ್ಷ kaṣṭa-hara-vṛikṣa. = ಅನನ್ತವೃಕ್ಷ. a kind of tree (Si. 137).

ಕಷ್ಟಾಲು kaṣṭa-ālu. ಕಷ್ಟಾಳು. painstaking, industrious (My.; Mhr.).

ಕಷ್ಟೆ kaṣṭe. a troublesome, mischievous female (Bp. 40, 53; J. 9, 18).

ಕಸ್ kas. = ಕಚ್, etc. an imitative sound. (S. Mhr.).

ಕಸ kasa. 1. (ಕಗ್), ಕಸಕು, ಕಸರು 1, ಕಸಿ 4, ಕಸು 1, ಕಸುರು, (ಕುಸುರಿ, ಕುಸುರು). hardness. — ಕಸಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a hard, unripe, astringent fruit (C.; ಶಲಾಟು G.).

ಕಸ kasa. 2. = ಕಸು 2. a shortened P. p. (see ಕದಿ). ಕಸ ಕೊಳ್ಳು. to take away by force or violence (C.; B. 2, 4; 4, 93; 5, 69. 89).

ಕಸ kasa. 3. = ಕಸವು. rubbish; off-scourings, sweepings, etc. (ಸದೆ Śm. 99; ಸಂಕರ, ಅವಕರ Mr. 202; C.; ಅವಕರ, ಸಂಕರ, ಸದೆ G; Tu. ಕಜವು); a weed, a useless plant (ಕಳೆ Śm. 112; C.; see ಅಡಿಕೆ-, ಕದರ-); impurities or bad humours in the body (C.); the after-birth, placenta (My.). ಕಸಾ ಗುಡಿ ಸು ಅನ್ದರೆ ಬಸಬಸ ಸುರೀತೋ? (Prv.). [ಕಸವೇಂ ಕಸವರಮೇನುಬ್ಬಸಮಂ ಬಸಮುಲ್ಲದಿರ್ದ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲಂ Kr. 3, 177; Ap. 6, 71]. ಕಸಮಂ ಸೋ ದಿಸದೆ ಬಿತ್ತಿದ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಪೋಲ್ (Śmd. 267; see also 275 Mdb.). see Bp. 18, 59; 23, 18; 41, 21; C. Bp. 47, 42; B. 5, 293; Prv. s. Sk. ಪದ. — ಕಸ ಕಡ್ಡಿ. dupl. (C.; B. 3, 48; 5, 16; G. 34. 52. 121. 324). [—ಕಸಕುಪ್ಪೆ. a heap of rubbish. ಕಸಕುಪ್ಪೆಯೊಳ್ ತಾವರೆ ಮೂಡಿದು ದಂ ಕಣ್ಡುದಱಿಂ Vr. 87, 1]. —ಕಸಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an inflamed eye

(S. Mhr.). — ಕಸಗುಡಿಸಲುಕಟ್ಟೆ. a broom (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Si. 112). —ಕಸ ಗುಡಿಸು. to sweep (My.; Si. 112). ಕಸಕಿಲಿಂ ಗುಡಿಸಿದ ಕಸ (ಸಂಕರ, ಅವಕರ Nr.). — ಕಸಗೂಡಿಸು. to sweep (C.). [—ಕಸಗೊಟ್ಟೆ. a dust bin. ಪುಣ್ಯಪಾಪವೆನ್ಬ ಕಸಗೊಟ್ಟೆಯ ಕಳೆದು Cv. 1186]. — ಕಸ ಬರಲು. a kind of broom (My.; ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Si. 112). — ಕಸಬರಿಕೆ. -ಪರಿಗೆ. a broom (C.; ಶೋಧನಿ, ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ G.). — ಕಸಬೊರಿಗೆ. -ಪೊರಿಗೆ. = ಕಸಬರಿಗೆ. (My.). — ಕಸಬೋರಿಗೆ. -ಪೋರಿಗೆ. = ಕಸಬರಿಗೆ. (C.; ಪರಕೆ G.; B. 2, 42). — ಕಸಮುರ. = ಕಸಬರಿಗೆ. (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Si. 112, *only* Si.). — ಕಸವರಿಗೆ. = ಕಸಬರಿಗೆ. (My.). — ಕಸ ಹೊಡೆ. to sweep (C.).

ಕಸ kasa. 4. = ಕಸಾ, ಕಸಿ 5, ಗಸಿ 2. — ಕಸಮಿಸಿ. = ಕಸವಿಸಿ. (My.). — ಕಸವಿಸಿ. reit. uneasiness, especially in the bowels (C.; B. 4, 76). 2, uneasiness, disquiet of the mind (My.).

ಕಸ kasa. 5. = ಕಚ, etc. a word to indicate confusion. — ಕಸಪಿಸಿ. reit. = ಕಚಪಿಚಿ. (My.).

ಕಸ kasa. 6. P. p. of ಕಸಿ 1, in ಕಸ ಕೊಳ್ಳು. (My.; see ಕಸಿ).

ಕಸಕಸಿ kasakasi. = ಕಸಕಸೆ, ಗಸಗಸೆ. (B. 2, 21; 4, 39).

ಕಸಕಸೆ kasakase. = ಕಸಕಸಿ, etc. poppy-seed (C. Bp. 47, 45; My.; Mhr.; H. ಖಸಖಸ; Sk. ಖಸ್ಖಸ; T. ಕಚಕಚಾ, M. ಕಶಕಶ, Te. ಗಸ ಗಸಾ). — ಕಸಕಸೆಗಿಡ. the opium poppy, Papaver somniferum L. (St. & Pl.).

***ಕಸಕಳಿ kasakaḷi.** = ಕಸಕಿಲು. a broom. ಕಸಕಳಿಯನ್ನು ನಾಲ ಗೆ ಪೊರಳ್ವುದು ರಾಜಸಭಾಸ್ತರದೊಳ್ Ap. 2, 11.

ಕಸಕಿಲು kasakilu. -ಲ್. a broom (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Nr.; ಸಮ್ಮಾ ರ್ಜನಿ, ಪರಿಶೋಧನಿ Mr. 202). [ಶಿವನ ದಾಸೋಹದ ಶಿಶುವೆನ್ದು ಕಸಕಿಲು ಪಿಡಿದು ಬಯಲನುಡುಗಿ Cv. 507]. ಕಸಕಿಲಿಂ ಗುಡಿಸಿದ ಕಸ (ಸಂಕರ, ಅವಕರ Nr.).

ಕಸಕು kasaku. = ಕಸ 1, etc.— ಕಸಕುಗಾಯಿ. = ಕಸಗಾಯಿ. (My.).

ಕಸಕೆ kasake. = ಕಸಿಗಿ. a kind of grass or grain (ಕಮ್ಬು Mr. 110).

ಕಸನ kasana. moving, going. see ವಿ-.

ಕಸಬ kasaba. = ಕಸಬು. a profession (G. 130).

ಕಸಬದಾರ kasaba-dāra. a tradesman (My.). see B. 5, 85. 193. 225. 282.

ಕಸಬು kasabu. = ಕಸಬ, etc. business, trade, profession (C.; B. 5, 273; Br.; Mhr., H. ಕಸಬ).

ಕಸಬೆ kasabe. the chief town of a district or tālūk, a metropolis (My.; Mhr.; H.).

ಕಸಮು kasama. = ಕಸವ. — ಕಸಮುಮುಂಚಿ. N. (Bp. 11, 4).

ಕಸರ್ kasar. = ಕನರ್ 1. to scratch the throat, to be astringent or have an astringent taste (ಗಲಕಣ್ಡೂತಿ Śmd. Dh.; M. ಕಮರ್; Tu. ಕನೆರ್).

ಕಸರ kasara. ಕಸರಾ. = ಕಚ, etc. —ಕಸರಾಬಸರ. = ಕಚಪಿಚಿ. (S. Mhr.). — ಕಸರಾಮಸರ. = ಕಸರಾಬಸರ. (S. Mhr.).

ಕಸರತ್ kasarat. practice in an art, in the gymnastic feats, etc. (My.; Mhr., H.).

ಕಸರಿಕೆ kasarike. = ಕಸರು 1, No. 3. (Bh. 3, 23, 53).

ಕಸರು kasaru. 1. = ಕಸ 1, etc. astringency (from unripeness). 2, unripeness. (Te.). 3, ill-humour (Rām. 4, 3, 6). 4, bad humours in the body (Te. ಕಸರು, ಕಿಸರು; R.). — ಕಸರುಗಾಯಿ. = ಕಸಗಾಯಿ. (My.).

ಕಸರು kasaru. 2. dust and other impurities (C.; B. 3, 46; 4, 71).

ಕಸರು kasaru. = ಕಸುರು. deficiency, defect, diminution; customary detraction in delivering certain measures, as of grain, toddy, etc.; a sum added to or subtracted from either side to make up a difference (My.; Mhr., H., M.); profit or loss on the exchange of coins (C.). — ಕಸರು ಬಸರು. reit. = ಕಸರು. (My.).

ಕಸಲೆ kasale. = ಕಸಾಲೆ, etc. a kind of potherb. see ಕಿಱು-.

ಕಸವ kasava. = ಕಸಮು. a proper name (Śmd. 95).

ಕಸವರ kasavara. = ಕಡವರ 1. gold (ಪೊನ್ Śmd. II; Ct. I, 57; ಮಿಸುನಿಪೊನ್ Kk. 88; ಸೊನ್ನೆ, ಚಿಮ್ಬೊನ್, ಸುವರ್ಣ 47; ಕಡವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಚಿಮ್ಬೊನ್, ಮಿಸುನಿ Śm. 68; ಸೊನ್ನೆ 99; o. rs. Śmd. II; ಮಿ ಸುನಿಯ ಪೊನ್; Kk. 88. ಮಿಸುನಿ ಹೊನ್); [wealth. ನಿನ್ನ ಕಸವರ ಮೆನ್ದುಂ ದೀನಾನಾಥರ ಕೆಯ್ಯದು Kr. 3, 106; Pb. 6, 30 va.; Vr. 15, 15]; (Abh. P. 6, 34 va.).

ಕಸವು kasavu. = ಕಸ 3. rubbish. (ಸಂಕರ, ಅವಕರ Hlā.; Bp. 16, 22; My.; Te. ಕಸವು, ಕಸುವು). [ಅರ್ಥಿಗರ್ಥಮಂ ಕಸವಿನ ಲೆಕ್ಕಮೆನ್ದು ಕು ಡಲುಂ Pb. 1, 117]. ಕಣ್ಣ ಕಸವಿನೋಪಾದಿಯವನು (ದ್ವೇಷ್ಯ, ಅಕ್ಷಿಗತ Nr.).

ಕಸವು kasavu. = ಕಸುವು, q. v., strength (My.; B. 5, 166. 252).

ಕಸಾ kasā. = ಕಸ 4. — ಕಸಾವಿಸಿ. = ಕಸವಿಸಿ. (C.; Mhr. ಕಾಸಾವೀಸ).

ಕಸಾಬ kasāba. = ಕಸಾಯಿ 2. a butcher (My.; Mhr., H.).

ಕಸಾಯ kasāya. = ಕಸಾಯಿ 1. decoction, etc. Tbh. of ಕಷಾಯ (Śmd. 335 Mdb.; My.).

ಕಸಾಯಿ kasāyi. 1. = ಕಸಾಯ. (C.).

ಕಸಾಯಿ kasāyi. 2. = ಕಸಾಬ. (My.; Br.; Mhr. ಕಸಾಈ).

ಕಸಾರಿಕೆ kasārike. = ಕಸಾಲೆ. indisposition, slight disorder of the body (S. Mhr.).

ಕಸಾಲೆ kasāle. = ಕಸಲೆ, ಕುಸಾಲೆ. a kind of potherb.

ಕಸಾಲೆ kasāle. difficulty, trouble, distress (Te. ಕಸಾಲಾ; S. Mhr. occasionally = ಕಸಾರಿಕೆ).

ಕಸಿ kasi. 1. to slide or slip down from (ಜಱಿ Śm. 110); to fall, to fall down, to come to the ground (as a wall, My. in ಕಸ ಕೊಳ್ಳು s. ಕಸ 6). *cf.* ಕುಸಿ 2.

ಕಸಿ kasi. 2. to ooze, to trickle, to flow (ಒಸರ್ Śm. 110; T. ಕಚಿ).

ಕಸಿ kasi. 3. drizzling, fine rain (ಜಿನುಗು Śm. 110).

ಕಸಿ kasi. 4. = ಕಸ 1, etc. hardness, etc. (Te. ಕಸಿ, unripe, unfit for the knife). — ಕಸಿಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಕಸಗಾಯಿ. (My.).

ಕಸಿ kasi. 5. = ಕಸ 4, etc. — ಕಸಿಪಿಸಿ. reit. = ಕಸಮಿಸಿ. (My.). — ಕಸಿಮಿಸಿ. = ಕಸಿಪಿಸಿ. (My.).

ಕಸಿ kasi. = ಖಸಿ. castrated; pruned; castration; pruning (S. Mhr.; H., Mhr. ಖಚೀ, ಖಸೀ). — ಕಸೀ ಮಾಡು. to prune (C.; B. 2, 17); to castrate (My.).

ಕಸಿಗಿ kasigi. = ಕಸಕೆ. a kind of grass or grain. — ಕಸಿಗಿ ಗಿಡ. an aquatic plant with a medicinal root, Polygonum glabrum Willd. (Z.).

ಕಸಿತ kasita. moved, gone. see ವಿ–.

ಕಸಿನ್ದಿ kasindi. a certain creeping plant (Te. ಕಸಿನ್ದ; ಕೊಣ್ಡ ಕಸಿನ್ದ, the plant called prickly Scopolia; ಕಸಿನ್ದ, ಕಸಿವಿನ್ದ, the cassia tree). see ತಿಂಟೆ.

ಕಸಿಬಿ kasibi. = ಕಸಬದಾರ. a tradesman. (My.).

ಕಸೀದಿ kasīdi. = ಕಸೂತಿ, ಕಸೂದಿ. embroidery (My.; Mhr., H. ಕಸಿದಾ, ಕಶೀದಾ).

ಕಸು kasu. 1. = ಕಸ 1, etc. (Te. ಕಸು, young, unripe). — ಕಸುಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. = ಕಗ್ಗಾಯಿ, ಕಸಗಾಯಿ. (Bp. 20, 26; 48, 11). — ಕಸುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಕಸುಗಾಯ್. (C.; ಶಲಾಟು, ಆಮಫಲ Si. 123). (in the ಮಲನಾಡು) ಕಾಡೆಲ್ಲ ಕಸುಗಾಯಿ, ನಾಡೆಲ್ಲ ಹೆಗ್ಗಿಡವು (Sp.).

ಕಸು kasu. 2. = ಕಸ 2. — ಕಸು ಕೊಳ್ಳು. = ಕಸ ಕೊಳ್ಳು. (C.). — ಕಸು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. (Si. 391). — ಕಸುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ Si. 392, *only* in Si.).

ಕಸುಕ kasuka. a man who takes away by force or violence (My.).

ಕಸುಕ kasuka. going, moving. see ಸಂ–.

ಕಸುಬು kasubu. = ಕಸಬ, etc. a profession. (My.).

ಕಸುರು kasuru. = ಕಸರು 1, etc. state of unripeness. — ಕಸುರುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಕಸರುಗಾಯಿ. (My.).

ಕಸುರು kasuru. = ಕಸರು. deficiency.

ಕಸುವು kasuvu. = ಕಸವು. strength, power; the nutrimental principle, as of soils, etc. (C.; Mhr. ಕಸ; ಅಗ್ಗಳಿಕೆ, ಬಲ, ಅಳವು, ಶಕ್ತಿ, etc. G.) see B. 2, 30; 3, 51. 126; 4, 26; 5, 148. 154. — ಕಸುವುಹುಲ್ಲು. = ಲಾವಂಚಹುಲ್ಲು. (St. & Pl.).

ಕಸೂತಿ kasūti. = ಕಸೀದಿ, etc. embroidery (C.). see Prv. s. ನಿಷಿದ್ಧ. — ಕಸೂತಿ ತೆಗೆ. to embroider (C.; B. 5, 140. 224). — ಕಸೂತಿ ಹಾಕು. = ಕಸೂತಿ ತೆಗೆ. (My.).—ಕಸೂತಿಹೂವಿನ ಗಿಡ. the Lantana (C.). see ನಾತಪೂ.

ಕಸೂದಿ kasūdi. = ಕಸೂತಿ. (My.).

ಕಸೆ kase. = ಕಶೆ. the string, or tie, of an aṅgi, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಕಸಾ); [whip. ಕಸೆಯಂ ಬಿಟ್ಟುಅದಭಿಮನ್ತ್ರಿಸಿ ಚಕ್ರಮಂ Pb. 12, 211; Ap. 13, 39]. — ಕಸೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize a whip (Rśv. 2, 8 va.). — ಕಸೆಪಾವಡೆ. a petticoat with strings attached (My.; Si. 224).

ಕಸೇರು kasēru. = ಕಶೇರು. *a kind of grass, Scirpus kysoor.*

ಕಸ್ತಿ kasti. violence, force, annoyance (S. Mhr.; My. occasionally; H., Br.). see Prv. s. ವಸ್ತಿ.

ಕಸ್ತು kastu. cares, pains, trouble; fuss, ado (My.; B. 3, 101; Mhr. ಖಸ್ತಾ). — ಕಸ್ತುಕಾಯಿಲೆ. serious illness.

ಕಸ್ತುಗಾಱ kastu-gāṟa. a pains-taker (My.).

ಕಸ್ತುತಗಾದೆ kastu-tagāde. a very peremptory demand for payment (My.).

ಕಸ್ತುರಿ kasturi. = ಕಸ್ತೂರಿ. ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲುದೆ ಹೊತ್ತ ಕಸ್ತುರಿಯ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). — ಕಸ್ತುರಿಬಟ್ಟು. a musk-spot put on the forehead (My.; ಅಪಾಂಗ G.). — ಕಸ್ತುರಿಬೊಟ್ಟು. = ಕಸ್ತುರಿಬಟ್ಟು. (My.).

ಕಸ್ತೂರಿ kastūri. = ಕತ್ತುರಿ, etc. *musk.* see Prv. s. ಕತ್ತೆ. — ಕಸ್ತೂರಿ ಅರಿಸಿನ. a kind of scented turmeric (My.; Si. 146). — ಕಸ್ತೂರಿ ಕಡ್ಡಿ. a thin stick covered with musk, etc. (My.). — ಕಸ್ತೂರಿಕಡ್ಡಿ ಸೀರೆ. a black cloth with white square stripes (My.). — ಕಸ್ತೂರಿ ಮಡಿಸೀರೆ. = ಕಸ್ತೂರಿಕಡ್ಡಿ ಸೀರೆ. (My.; Te. ಕಸ್ತೂರಿಮಲ್ಲ ಸೀರೆ). — ಕಸ್ತೂರಿಗೊಬ್ಬಳಿ. a kind of Acacia with very fragrant round yellow flowers (My.). — ಕಸ್ತೂರಿಮಲ್ಲಿಗೆ. a scandent shrub, Jasminum pubescens Willd. (St. & Pl.; My.). — ಕಸ್ತೂರಿಮಾವು. a kind of mango (Si. 129).

ಕಸ್ತೂರಿಕೆ kastūrike. *musk.*

ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗ kastūri-mṛiga. ಕಸ್ತೂರೀಮೃಗ. the musk-deer (ಸೌಗನ್ಧಿಕ Mr. 160; ಗನ್ಧರ್ವ G.; B. 4, 215).

ಕಸ್ಮಾತ್ kasmāt. wherefrom? whence? why? see ಅ–.

ಕಸ್ವರ kasvara. going, moving. see ವಿ–. 2, wealth, property, goods (ಪ್ರಕರ, ವಿತ್ತ Nn. 45; ದ್ರವಿಣ, ಧನ, ವಸ್ತುಪ್ರತತಿ, ನಾನಾವಸ್ತುಗಳು 59; ದ್ರವ್ಯ, ವಸ್ತು 164). 3, the universal soul, the soul (ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಪರಮಾತ್ಮ 59, o. r. ಆತ್ಮ). 4, endless (ನಿತ್ಯ, ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು 59).

ಕಹ kaha. an imitative sound. — ಕಹ ಕಹ. rep. the note of the bird sārasa (ಸಾರಸಪಕ್ಷಿಯ ಧ್ವನಿ Ss).

ಕಹ kaha. an imitative sound. — ಕಹಕಹವೆನ್ನು. to utter a courageous cry, as soldiers in battle (Te.; R.).

ಕಹಳಾರವ kahaḷā-rava. the sound of a kahaḷe (Mr. 81).

ಕಹಳೆ kahaḷe. ಕಹಳಾ. = ಕಾಳೆ (Śmd. 352), ಕಾಹಳೆ, of which it appears to be a Tbh. a metal horn (trumpet) of a long tapering shape, or of a horn-like shape. see *e. g.* Bp. 47, 2; J. 12, 12; 13, 38; ಬಿಜುಗಹಳೆ.

ಕಹಳೆಕಾಱ kahaḷe-kāṟa. a man who blows a kahaḷe (Bp. 5, 43).

ಕಹಿ kahi. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness (ತಿಕ್ತ Nr., Mr. 218, Nn. 119. 147; ಕಯ್ಪು Ct. I, 98; ಕಟು G.; C.). ನೇಮಿಸಲಾಜದ ಸೊಸೆಗೆ ಪಾಯಸವೇ ಕಹಿ (Prv.). see Prv. s. ಬೇವು. — ಕಹಿಅಕ್ರೋಡ. a bitter walnut (B. 3, 115). -ಕಹಿಗಿಡ. a bitter shrub or herb (B. 3, 48). — ಕಹಿನನೆ. a bitter bud. ಅವ್ಯಕ್ತವಪ್ ಅಪ್ಪ ಕಹಿನನೆ (ಕ್ಷಾರಕ, ಜಾಲಕ Nr.). — ಕಹಿಪಡಲ. a species of vegetable, Trichosanthes dioeca (ಪಟೋಲ, ತಿಕ್ತಕ, etc. Nr.; ಪಾಣ್ಡುಕ, ಕುಲಕ Mr. 146; St. & Pl.: Trichosanthes cucumerina L.). — ಕಹಿಪಲ್ಯೆ. bitter herbs or greens (ತಿಕ್ತಶಾಕ G.; My.). — ಕಹಿಸೋರೆ. a kind of bitter gourd (ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ಕಟುತುಮ್ಬಿ Nr.; ವಿಷಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.; My.). ಉಣ್ಡು ನಗದಿಹ ಮೋಜಿಕೆ ಅದುವೆ ಕಹಿ ಸೋರೆ (Dp. 54). ಕಹಿಸೋರೆ ಕಾಯಿ (My.). — ಕಹಿಸೋರೆಯ ಬಳ್ಳಿ. a long white gourd, the bottle gourd or white pumpkin, Lagenaria vulgaris Ser. (ತುಮ್ಬಿ, ಅಲಾಬು Nr.). — ಕಹಿಹೀರೆಯ ಬಳ್ಳಿ. a climbing plant, Luffa acutangula var. amara Roxb. (St. & Pl.). — ಕಹಿಹುಲ್. a kind of bitter grass (ರುಚಿ Mr. 110).

ಕಹಿಪು kahipu. bitterness (My.).

ಕಹ್ಲಾರ kahlāra. = ಕಲ್ಹಾರ. *the white water-lily.*

ಕಹ್ವ kahva. *a crane, Ardea nivea.*

-ಕಳ್ kaḷ. 1. = –ಕಳು 3, –ಗಳ್ 1, –ಗಳು 1. a plural affix, *e. g.* ಬುಧರ್ಕಳ್, ಗೋಪರ್ಕಳ್, ಗೋಜುಾಯಿಲರ್ಕಳ್; ಮಕ್ಕಳ್, ನಾಟ್ಕಳ್, ಕೋಟ್ಕಳ್ (Śmd. 124). ದೇವಿಯರ್ಕಳಿರ! ಬುಧರ್ಕಳಿರ! (153).

ಕಳ್ kaḷ. 2. = ಕಳು 1. to steal (ಸ್ತೇಯ Śmd. Dh.; Śm. 112; T. ಕಡ್, ಕಳ್; M. ಕಳ್; see ಕದಿ). P. p. ಕಳ್ದು (Cp., 5, 86 va.; Abb. P. 10, 58; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 1, 23). ಕಳಲ್ ನೋಡಿದಂ

(Śmd. 86). ಕಳಲ್ ಪೋದಂ, ಕಳಲ್ ಬನ್ದಂ (87). ಕಳಲೊಡಂ (86). ಕಳದೆ ಬನ್ದಂ (87). ಕಳಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಮುಷಿತ Nr.). [—ಕಳ್ಳದ. not given to stealing. ಕೊಲ್ಲದ ಪರನಾರಿಗಾಟಿಸದ ಕಳ್ಳದ Ap. 6, 7].

ಕಳ್ kaḷ. 3. stealing; falsehood, deceit. (T. ಕಳ್, ಕಳ್ಳ, ಕಯವು; Tu. ಕಳು; Te. ಕಲ್ಲ). — ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ. -ಂ-ಕಡಲೆ. = ಕಲ್ಲಂಗಡಲೆ, q. v. (ಏಲವಾಲುಕ, ಏಲೇಯ, etc. Nr.; My.). — ಕಳ್ಳಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a false mould or type (Bp. 40, 61). — ಕಳ್ಳಾಟ. -ಆಟ. (Śmd. 84). thievish play or behaviour. — ಕಳ್ಳೊಡವೆ. -ಒಡವೆ. stolen property (ಅಪಹೃತ, ಲೋಪ್ತ್ರ Hlā.).

ಕಳ್ kaḷ. 4. = ಕಳ್ಳು 1, ಕಲ್ಲು 2. (Śmd. 59). toddy (ಮದ್ಯ Śmd. Dh.; ಮೈರೇಯ, ಕಲ್ಯ, ಆಸವ, etc. Mr. 221; ಸುರೆ Śm. 112; T. ಕಳ್, ಕಟ್ಟಿಲ್, ಕಳಿ; M. ಕಳ್, ಕಳ್ಳು; Tu. ಕಳಿ; cf. Sk. ಕಲ್ಯ No. 6). ಕಳ್ಳ ಮಾಱುವ ಗೃಹ (ಗಂಜ Mr. 198). [ಜಲಕ್ಕನೀಗಳಱಿದಂ ಸಿರಿ ಕಳ್ಳೊಡವುಟ್ಟಿತೆಮ್ಬುದಂ Pb. 2, 49]. ವಾರುಣಿ ಕಳ್ಳನ್ ಈಣ್ಟೆ ಮಱೆದು ಇಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟಲೊ? (Līlv. 3, 4). — ಕಳ್ಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. to drink toddy. ಕಳ್ಗುಡಿವುದು (ಅವದಂಶ, ಉಪದಂಶ Mr. 221). see ಗೋಟ್ಟಿಗಳ್ಗುಡಿ. — ಕಳ್ಸವಿ. the sweetness of toddy. (ಆಪಾನ, ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ Hlā.). ಬಾಡ ಬಾಡಿಸುತ ಕಳ್ಗುಡಿವದು. ಕಳ್ಸವಿಗೆ ಕುಡಿದು ಧನಮಂ (Śmd. 83). — ಕಳ್ಳುಣಿ. one who lives upon toddy, a habitual toddy drinker (Śmd. 238). [ಖಳನುಂ ಕಳ್ಳುಣಿಯುಂ ಘುಳುಮ್ಮನಿಱುಗುಂ Ap. 5, 81].

ಕಳ್ kaḷ. 5. a quantity or skein of cotton yarn (ನೂಲ ಪಿಂಜಿ Śm. 112).

ಕಳ kaḷa. 1. an imitative sound accompanying weeping, etc. (cf. Sk. ಅಶ್ರು-, ಕಲ, sobbing). — ಕಳಕಳ. rep. (ದುಃಖದ ಧ್ವನಿ G.). — ಕಳಕಳನೆ ಅೞು. to weep and sob. (ಸುತಂ) ಕಳಕಳನೆ ಅೞುತಿರಲು (Bp. 15, 13). ಕಳಕಳನೆ ಮೊಲೆವಾಲನ್ ಅರ್ಥಿಸಿ ಅೞುತನಿಹ ಬಾಲಕಂ (24, 68). — ಕಳಕಳಿಕೆ. lamentation (Rām. 5, 8, 51. 67; 6, 40, 2). — ಕಳಕಳವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to break forth into lamentations. ಮದಗಜತತಿಯ ಬೃಂಹಿತನಾದದಲಿ ಕಳಕಳವೆತ್ತಿ ಹುದು ಅಗಳಾ ಪುರವು (Prll. 3, 5).

ಕಳ kaḷa. 2. a sound imitating the noise of rice when nearly boiled. (Te. ಕಳಪೆಳ, the sound of boiling violently; Mhr. ಖಳಖಳ, rippling of a brook; clinking; rattling; clashing). — ಕಳಕಳ ಅನ್ನು. to make the noise of kaḷakaḷa (S. Mhr., also ಕಳ್‌ಕಳ್ ಅನ್ನು). — ಕಳಕಳ ಕುದಿ. to boil with the noise of kaḷakaḷa (S. Mhr.).

ಕಳ kaḷa. 3. a sound indicating agitation or commotion. (Mhr. ಖಳಖಳ clashing; trouble, toil; ಖಲಬಲ, commotion of minds; ಖಳಬಳಾ, agitation; ಕಳಕಳ, concern, solicitude; the yearning of pity; ಕಳಕಳ, the yearning of tenderness or compassion). — ಕಳಕಳ. = ಕಳವಳ. (Rām. 6, 13, 4). — ಕಳಕಳಿಸು. = ಕಳವಳಿಸು. [ಕಳಕಳಿಪಮರಿಯರಂ ಕಣ್ಣೊಳೆ ಬಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ Ap. 7, 15]. see Prvs. s. ನೆಱಲು, ನೊಣ. — ಕಳವಳ. agitation of the mind, commotion; distress; anxiety; confusion (Śmd. 40). (ಆಕುಲಕ, ಉತ್ಪಿಂಜಲ Mr. 433; ಕಾರಗೆ Ct. I, 53; ಚಿನ್ತೆ, ಮಱುಗೋಣ G.; My.; T. ಕಳವು, ಕಳನ್, confusion of mind). see Bp. 26, 31; 28, 56; 40, 26. 33; Dp. 30, 1. — ಕಳವಳಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಳ್ಳು. to begin to be agitated, to become anxious, etc. (C.; B. 1, 4; 4, 179; Si. 68. 71. 292). — ಕಳವಳ ಪಡಿಸು. to agitate, to distress, etc. (My.). — ಕಳವಳ ಪಡು. to be agitated, etc. (B. 5, 65; My.). — ಕಳವಳಿಕೆ. = ಕಳವಳ. (Rām. 5, 8, 49). — ಕಳವಳಿಸು. to be agitated; to grieve; to be perplexed or bewildered; etc. (ಮನೋವ್ಯೈಕಲ್ಯ Śmd. Dh.; My.). ಕಳವಳಿಸುವವಂ (ವಿಹಸ್ತ, ವ್ಯಾಕುಲ Mr. 239). [Ap. 2, 14]; (Cpr. 8, 79 va.). see Grj. 4, 86; Bp. 9, 51; 20, 25; 24, 70; 27, 3; 37, 39; 40, 35; 43, 54; 44, 22; 48, 12; 51, 72; 54, 81; Bh. 2, 13, 28; 3, 13, 35; 8, 23, 41; J. 20, 22; Śśv. 4, 91; Dp. 30, 2. — ಕಳವಳಿಸುಹ. confusion, etc. (ಉತ್ಪಿಂಜಲ, ಆಕುಲಕ Hlā.).

ಕಳ kaḷa. 4. = ಕೞ 2. a term to indicate lustre (Śmd. p. 35, No. 117). (Tu. ಕಲಕಲ, brightly). — ಕಳಕಳಿಸು. = ಕೞಕೞಿಸು. (Śmd. 1). to shine, to glitter, to be bright (J. 11, 31; 13, 51; 16, 8; 30, 3).

ಕಳ kaḷa. 5. = ಕುಳ 1, etc. a certain measure: a koḷaga. see ಇಕ್ಕಳ, ಒಕ್ಕಳ, ನಾಗಳ, ಮೂಗಳ.

-ಕಳ kaḷa. 6. = -ಕುಳಿ. an affix for formation of nouns. see ಇಱಕಳ s. ಇಱ 2.

ಕಳ kaḷa. 7. = ಕಳ್ಳ 1. a thief, a rogue (ಖಲ Nr.). see ಕನ್ನಗಳ. it is considered to be a Tbh. of ಖಲ (Śmd. 388).

ಕಳ kaḷa. 8. = ಕಳವು. theft. see ಕಳವಳಿಗ.

ಕಳ kaḷa. 9. P. p. of ಕಳೆ 1. — ಕಳ ಕಳೆ. rep. = ಕಳದು ಕಳೆ. (J. 15, 41). — ಕಳ ಕೊಳ್. -ಕೊಳ್ಳು. = ಕಳದು ಕೊಳ್, q. v. to put off, to let drop, to cast. ಚರ್ಮದ ಚೀಲವಂ ಕಳಕೊಣ್ಡ ಹಾವು (Si. 77; C.). 2, to spend (C.). ದೊಡ್ಡಪ್ಪನು ಪಟಿಂಗರೊಳಗೆ ಸೇರಿ, ಊರೊಳಗೆ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ ದುಡ್ಡು ಕಳಕೊಣ್ಡು, ಕಡೆಗೆ ಸೆಱೆಮನೇ ಸೋಬತಿ ಆದನು (B. 2, 25; see also 5, 54). 3, to get rid of (C.). ಬೇಸಱಿಕೆ ಕಳಕೊಣ್ಡ ಮೇಲೆ (5, 231). ಕೆರಕೊಣ್ಡು ತಿಣ್ಡೇ ಕಳಕೊಳ್ಳುವದು (ತಿಮಿರು G.). ದಣವು ಕಳ ಕೋ! (C.; see G. 244). 4, to fail in, to break, as a word or promise. ಮಾತು ಕಳಕೊಣ್ಡನು (C.). 5, to give up, as a connexion or friendship. ಅವನ ಸ್ನೇಹವನ್ನು, ಬೇಕನ್ತ, ಕಳಕೊಣ್ಡೆನು (C.). 6, to let slip or pass, as an opportunity. ತಕ್ಕ ಸಮಯ ಕಳಕೊಣ್ಡನು (C.). 7, to lose; to suffer the loss of; to let drop unintentionally (C.). ಒಬ್ಬ ಸಾವಕಾಱನು ವ್ಯಾಪಾರದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಹಣ ಕಳಕೊಣ್ಡು, ಬಡವನಾಗಿ (B. 2, 17). ಬುದ್ಧೀ ಕಳಕೊಣ್ಡು ಹುಡುಕ ಹತ್ತಿದರೆ ಆಗುವದೇನು? (2, 47). ಕಡೆಗೆ ತಾನೇ ಮಾನಗೇಡಿಯಾಗಿ, ಕುದುರೆ ಕಳಕೊಣ್ಡು, ಮನೆಗೆ ಹೋದನು (3, 72). ದೀಪದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಕೂತು ಕಣ್ಣು ಕಳಕೋ ಬೇಕೇನು? (4, 137). ಸೆಟ್ಟರೇ, ನೀವು ಒನ್ದು ಒಣ್ಟೆಯನ್ನು ಕಳಕೊಣ್ಡಿರೆನ್ತೆ ತೋಱುತ್ತದೆ (4, 168). ಜೀವನನ್ನೇ ಕಳಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (4, 194). ಕೂಸು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಕಳಕೊಣ್ಡಿತು (C.). see Prv. s. ಭರವಸ. 8, to get loose. ಹಣ್ಣು ಮರದಿನ್ದ ಕಳಕೊಣ್ಡು ಬಿತ್ತು (My.).

ಕಳ kaḷa. 10. (fr. ಕಳೆ 1). = ಕಳೆ 2. the state of being taken away or removed from (as from a heap). 2, the state of being loose or slack. — ಕಳಗೂೞ್. -ಕೂೞ್. a lump of boiled rice taken (from the mass, ಪುಲಾಕ, ಭಕ್ತಸಿಕ್ಥ Hlā.; see s. ಅಗುಳು). — ಕಳಪಳೆ. reit. = ಕಳ No. 2. (My.). — ಕಳಪಿಳೆ. = ಕಳಪಳೆ. (My.).

ಕಳ kaḷa. 11. = ಕಲ 3, etc. a sound in imitation of loud laughter. — ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗು. = ಕಲಕಲಿಸಿ ನಗು. (J. 3, 39; 28, 60).

ಕಳ kaḷa. 1. = ಕಣ 2. Tbh. of ಖಲ (Śmd. 338). a threshing floor (Śmd. 256; ಖಲಧಾನ್ಯ, ಖಲ Hlā.; ಕಣ Mr. 372). 2, a field of battle [ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲನೇ ಕಳದೊಳಂ ಕಾಣ್ಬನ್ನು ಕೌನ್ತೇಯರಂ Pb.

13, 24; 3, 81 va.; Bv. 178]; (J. 15, 14). 3, see K. ಕಳ 7. 4, ಕಲ, No. 8. melodious. — ಕಳಭಾಷಿಣಿ. a woman who speaks sweetly (Cpr. 3, 62).

ಕಳ **kaḷa. 2.** = ಕಡ 1, ಕಲ 1 No. 1. dumb (ಮೂಗ Hlā.; ಜಡ, ಸನ್ನ ಮೂಗ Mr. 388).

ಕಳಕಳ **kaḷakaḷa.** = ಕಲಕಲ. noise, clamour; tumult; chattering of birds [ದೆಸೆಗಳ್ ದೇವಾಂಗನಾ ಮಂಗಳ ಕಳಕಳದಿನ್ದಂ ದಿಗನ್ತಮ್ಬರಂ ಘೂರ್ಣಿಸೆ Ap. 8, 69; Pb. 9, 1]; (Abh. P. 4, 113; 7, 59 va.; Grj. 10, 88; Bh. 1, 7, 38. 39; Rām. 1, 16, 46; 6, 10, 25; Śsv. 1, 79 va.; 3, 35 va.; J. 3, 37). — ಕಳಕಳಿಸು. to clamour, etc. (Cpr. 5, 39 va.). — ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗು. to laugh loudly [Pb. 6, 64].

*ಕಳಕುಳ **kaḷakuḷa.** helter-skelter, chaos. ತಳದಳಿಪ ಮುಗಿಲ್ಗಳ್ಕಳಕುಳಮಪ್ಪಿನಮುಳುರ್ದು...ಕಳಕುಳಮಾದರ್ ನಾಗರಾಜರಪಗತ ತೇಜರ್ Ap. 13, 65.

ಕಳಗ **kaḷaga. 1.** any one of the pieces of wood which are perpendicularly inserted in the pieces of timber at either side of the platform of a cart or car (S.Mhr.).

*ಕಳಗ **kaḷaga. 2.** swoon. ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಹತವಾದ ಕಳಗ ಹತ್ತಿದ ಪಶುವಿನ ಉತ್ಕ್ರಾನ್ತಿಯ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಕೂಳಭೋಜನವನುಣ್ಡು Cv. 509.

ಕಳಂಕು **kaḷaṅku.** = ಕಲಂಕು, etc. Tbh. of ಕಲಂಕ. a stain, etc. ಕಳಂಕಿಂಗೆ ನಾಮು ಕೞಿಸಿ, ಕನ್ನ ಎನ್ನು (Kk. 45).

ಕಳಚು **kaḷacu.** to put off, to let drop, to cast (My.). ಪೊರೆ ಕಳಚಿದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ Si. 77). 2, to shake off, to free oneself from (My.). (ಕುನ್ತಿಗಳ್) ಕಳಚಿ ಹಾಸವಂ (Bh. 3, 13, 27). 3, to remove; to pull off; to pull out (Rām. 3, 4, 27; My.). ಗುರು ಭಕ್ತಿಯಾಜ್ಞಾರಿ ಎರಡು ಕಂಗಳನ್ ಆಗಳ್ ಅನ್ತು ಉಬ್ಬರಿಸಿ ಕಳಚಿ (Bp. 45, 49). 4, to become loose (Rām. 6, 1, 13; My.; see Si. 277. 382). [ಕಳಚುವುದು ಮಲಮೂತ್ರ Cv. 1162]; to be removed. (Bh. 8, 5, 10); see ಪೊಗಳಚು.

ಕಳಂಜಿ **kaḷañji.** = ಕಲಂಜಿ. a kind of large basket. (Mr. 208).

ಕಳತನ **kaḷatana.** = ಕಳ್ತನ, ಕಳ್ಳತನ. the act of stealing. (S. Mhr.).

ಕಳದಿಗೆ **kaḷadige.** a kind of medicinal plant (ಕಟು, ಕಟುಮ್ಬುರೆ, ಅಶೋಕರೋಹಿಣಿ, ಕಟುರೋಹಿಣಿ, ಮತ್ಸ್ಯಪಿತ್ತೆ, ಕೃಷ್ಣಭೇದಿ, ಚಕ್ರಾಂಗಿ, ಶಕುಲಾದನಿ Nr.; *cf.* ಕಳವಿಗೆ?).

ಕಳದು **kaḷadu.** P. p. of ಕಳೆ 1.

ಕಳಮ **kaḷama.** = ಕಲಮ, etc. rice crop, etc. — ಕಳಮಸ್ತ್ರೀ. a rice-crop regarded as a woman (J. 3, 6).

ಕಳಮೂಕ **kaḷa2-mūka.** (= ಕಲ್ಲಮೂಕ; *cf.* ಕಲ್ಮ No. 9). a deaf and dumb person. ಮೂಗ ಕೇಳದೆ ಇರಲ್ ಅನ್ದು ಅವಂ ಕಳಮೂಕನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 388).

ಕಳಮ್ಬ **kaḷamba.** = ಕಲಮ್ಬ. an arrow (Nn. 17; Śsv. 4, 52).

ಕಳಱು **kaḷaṟu.** (Śmd. 40). (T. ಕೞಱು, to exhort; to speak; to plague, importune).

*ಕಳಲ್ **kaḷal.** = ಕಟಲ್ 3. to drop down, etc. ಬಳಸದೀ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಬನ್ಧಂ ಕಳಲ್ದುದಿರುತ್ತಿರ್ಪಿನೆಗಂ Ap. 15, 19.

ಕಳಮಂಜಳ **kaḷa** (*i. e.* **kaḷe**) **- mañjaḷa.** a kind of superior turmeric (ತಿಗುರಿನ ಅರಿಸಿನ Ct. I, 63; o. r. ಕಳೆ-; T.).

ಕಳವಳ **kaḷavaḷa.** anxiety, etc. see s. ಕಳ 3.

ಕಳವಳಿಗ **kaḷa8-vaḷiga.** a thief, a rogue (Rām. 3, 8, 12).

ಕಳವಿಗೆ **kaḷavige.** a kind of fragrant plant (ಜನನಿ Mr. 141; *cf.* ಕಳದಿಗೆ?).

ಕಳವು **kaḷavu.** = ಕಳ 8, ಕಳಹು 2. (Śmd. 247). theft (ಸ್ತೇಯ, ಚೌರ್ಯ Hlā., Nr.; Si. 449; ಚೌರ್ಯ, ಸ್ತೇಯ, ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ Mr. 226; ಹಿಂಸೆ Hlā.; ಹಿಂಸೆ, ತಸ್ಕರ Nn. 118; C.; T.; Tu.; J. 2, 5; 4, 22; 6, 34). ಕಳವಿನ್ದಾದ ಒಡವೆ (ಲೋಪ್ತ್ರ Nr.). ಕಳವಿನೊಡವೆ (ಅಪಹೃತಿ, ಲುಪ್ತ Mr. 226). ಚುದ್ರತನ ಕಳವು ಪರತಾಪದಿನ್ದ ಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದಲಿ ಗಜಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ದ ಅರ್ಥ ಸದ್ಯದಲಿ ಅರ್ ಉಮ್ಬುವರು? (Dp. 1). ಕಳವು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (B. 3, 38). ಕಳವಿಲಿ (= ಕಳವಿನಲ್ಲಿ) ಹೋದ ಮಾಂಸವು (3, 44).

ಕಳವೆ **kaḷave.** = ಕವಳೆ, ಕಳಿವಿ. a spinous shrub, bearing eatable black berries, Carissa carandas L. (St. & Pl. ad ಕಳಿವಿ; M. ಕಳಾವು; Te. ಕಲಿವೆ, ಕಳಿವಿ; *cf.* ಕಣಬೆ?). — ಕಳವೆಯ ಹಣ್. (Bp. 18, 16).

ಕಳವೆ **kaḷave. 1.** = ಕಲಮ. a kind of rice. — ಕಳವೆಗೂಟ್. -ಕೂಟ್. cooked kaḷave rice (Rām. 6, 55, 15).

ಕಳವೆ **kaḷave. 2.** ಕಳವಿ. rejected, base, adulterated, bad (as coin, fruits, etc., My.; Br. ಕಲಬ್, ಕಲಬಿ, ಕಲ್ಬಿ, ಕಳವಿ as H.).

ಕಳಶ **kaḷaśa.** = ಕಲಶ, etc. a water vessel, etc. (Bp. 36, 48; 39, 25).

ಕಳಸ **kaḷasa.** Tbh. of ಕಲಶ (Śmd. 335; Bp. 46, 53); [Ap. 4, 33]. —ಕಳಸವ್ಪೊಱ್. -ಪೊಱ್. to carry a water-vessel. (V. 9, 21 va.).

ಕಳಸಿಗೆ **kaḷasige.** a water-pot (ಕಲಶ Nr.; ಕೌಶಿಕೆ, ಮಲ್ಲಿಕೆ Mr. 210; My.). see G. s. ಕಡಾಯಿ. 2, a certain corn-measure, one-third of a muḍi (Tu. ಕಳಸೆ, ಕಳಸಿಗೆ).

ಕಳಸು **kaḷasu. 1.** = ಕಳಿಸು 1. to send (C.; B. 5, 126).

ಕಳಸು **kaḷasu. 2.** = ಕಳಿಸು 2. to make subtract, to cause to get rid of, etc. (Tu. ಕರಿಪ್ಪು; My.).

ಕಳಹ **kaḷaha.** putting off; taking away; lessening. ಕಳಹಂ (ಗತ, ಶೋಧನ, ಊನ Mr. 440).

*ಕಳಹಂಸೆ **kaḷahaṁse.** = ಕಲಹಂಸ. a kind of swan. ಕಳಹಂಸೆಗಳ್ಗೆ ಕೋಮಳ ವಿಳಾಸವತಿಗಳ್ಗೆ ಪಡೆಗುಮೊಸಗೆಯನಾಗಳ್ Kr. 3, 167.

ಕಳಹೀನ **kaḷa-hīna.** a kind of horse. (o. r. ಕುಲಿನಾ: Mr. 281, of the horse).

ಕಳಹು **kaḷahu. 1.** = ಕಳುಪು, etc. to send (C.). *cf.* ಕೞುಪು and Tu. ಕಡಪುಡು.

ಕಳಹು **kaḷahu 2.** = ಕಳವು. (My.). theft.

*ಕಳಾ **kaḷā.** = ಕಲೆ. art, etc. Kr. 1, 70.

ಕಳಾಗಮ **kaḷ-āgama.** the augment of –ಕಳ್ 1 (Śmd. 123).

ಕಳಾಭಾವ **kaḷā-bhāva.** the mode of the art of love (Bp. 42, 23).

ಕಳಾವಿದ **kaḷā-vida.** = ಕಲಾವಿದ. an artist. (Bp. 46, 1).

ಕಳಾಸ **kaḷā-āsa.** seat of all the parts: the aggregate, the whole [ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಕಳಾಸ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಬೆಳಗಿತ್ತು Cv. 948]; (Grj. 7, 11 va.; Bh. 8, 26, 29; Rsv. 5, 19 va.). 2, = ಕಡಾಸ, a bag (My.).

ಕಳಿ **kaḷi. 1.** = ಕಳೆ 1. to leave, etc. (S. Mhr.; My. occasionally; frequently in MSS. and books). remark: it is im-

possible to distinguish with certainty between ಕಳಿ 1, ಕಳೆ 1, and ಕೞಿ 1 in MSS. and books. [ಮುನ್ನಿಟ್ಟು ತೋರಣದ್ವಾರದಿನ್ದಂ ಸಿನ್ಧುವನವೇದಿಕೆಯೊಳಗನೆ ಬನ್ದು ಸೋಪಾನಾನ್ತರದೊಳೇ ವಿಜಯಾರ್ಧ ತಟವೇದಿಕೆಯಂ ಕಳಿದು ಜಗತೀತಳಮನೇೞು ಬರ್ಪನ್ನೆಗಂ Ap. 13, 39 va.; 14, 53].

ಕಳಿ kaḷi. 2. to ripen well. (T. ಕನಿ, to be ripe; *cf.* ಕನ್ದು 3?). P. p. ಕಳಿತು (My.; Śsv. 1, 55).

ಕಳಿ kaḷi. 3. the state of being quite ripe. —ಕಳಿಯಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a superior kind of betel-nut (My.). — ಕಳಿವಣ್. -ಪಣ್. = ಕಳಿಹಣ್ಣು. (Śsv. 2, 42 va.; Jñv. 2, 16).— ಕಳಿಹಣ್ಣು. a perfectly ripe fruit (My.).

***ಕಳಿ kaḷi. 4.** to fade. ವಳಿಭಂಗಮಂ ಕಳಿಯೆ ತೋರ್ಪುದನನ್ತೆ ತನೂದರಕ್ಕೆ ಮಾಡದೆ Ap. 8, 47; ಕಳಿದ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಪು, ಉಳಿದ ಸೂಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಪು, ಕೊಳಚಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗುಮ್ಪುನಱುಸುವಿರಿ, ಮರುಳೇ Bv. 562. *cf.* ಕೞಿ4.

ಕಳಿಕ kaḷika. ಕಲಿಕ. a kind of millet (ಯವನಾಲ, ಜೋಳ Mr. 374).

***ಕಳಿಕಾ kaḷikā.** = ಕಲಿಕೆ. a bud. ಮುಳಿಸಂ ಕಟಿಲ್ಚಿ ಕಳೆದುವು ಕಳಿಕಾಂಕುರ ಚೂತತತಿಗಳುಂ ಕಾಮಿಗಳಾ Kr. 2, 71; Pb. 2, 12 va.

ಕಳಿಕೆ kaḷike. appearing. see ಮಱುಕಳಿಕೆ, and *cf.* ಕಳಿಸು 3.

ಕಳಿಕೆ kaḷike 1. a flame (Abh. P. 4, 29 va.; 5, 46; Te.; *cf.* ಕಟಿ 2).

***ಕಳಿಕೆ kaḷike. 2.** = ಕಲಿಕೆ. a bud. ತಳಿರ ಕಳಿಕೆಯ ಪೊಸಪೂವಿನ ಮೇಗೆದಿಟ್ಟೈಯಾಗಿರೆ Ap. 11, 71; 2, 9.

ಕಳಿಂಗ kaḷinga. the black-bird, a singing bird with a fine note, Merula musica (Coorg).

ಕಳಿಂಗ kaḷiṅga. = ಕಲಿಂಗ. a cunning, bad man; etc. (Bh. 1, 8, 32. 54. 56); N. of Orissa.

***ಕಳಿಂಚು kaḷiñcu.** torment? ಬಱಿದ ಕಳಿಂಚಿನ ಡಾವರದ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ Pb. 8, 51.

ಕಳಿಪು kaḷipu. 1. = ಕಳುಪು, etc. to send (Abh. P. 7, 7 va. and 14 va.).

***ಕಳಿಪು kaḷipu. 2.** to spend (as time). ಬಾಲ್ಯಕಾಲಮಂ ಬಾಳಕೇಳೀ ಲೀಲೆಯಿಂ ಕಳಿಪಿ Ap. 8, 3va.

***ಕಳಿಪು kaḷipu. 3.** to bring to an end. ಬಿನ್ನನಿರ್ದುದು ಸುರಶೈಳಮದೊನ್ದು ಮದುವೆಗಳಿಪಿದ ಮನೆವೊಲ್ Ap. 7, 107.

***ಕಳಿಪು kaḷipu. 4.** to cause to steal. ಕಳಿಪಂ ಕಳ್ವನಗುರ್ವುಪರ್ವೆ ಕೊಲಿಪಂ ಕೊಲ್ವಂ Ap. 5, 81.

ಕಳಿವಿ kaḷivi. = ಕಳವೆ 1. a spinous shrub. see ಹಿರಿಯ-. (Te. ಚಿಕ್ಕ ಕಳಿವಿ, Carissa spinarum).

ಕಳಿವು kaḷivu. = ಕಳೆವು. removal, etc., shaking off, warding off (Bh. 2, 2, 103).

ಕಳಿಸು kaḷisu. 1. = ಕಳಸು 1. (C.). to send. see B. 1, 3; 2, 7; 3, 34; Prv. s. ತಾನು.

ಕಳಿಸು kaḷisu. 2. = ಕಳಸು 2. to cause to subtract (My.; S. Mhr. rare).

ಕಳಿಸು kaḷisu. 3. = ಕಣಿಸು, ಕಣ್ಬು. to appear. see ಮಱುಕಳಿಸು.

ಕಳಿಹಿಸು kaḷihisu. = ಕಳುಹಿಸು. (My.).

ಕಳೀಜ kaḷīja. = ಕಾಳಜ, etc. the liver (My.).

ಕಳು kaḷu. 1. = ಕಳ್ 2. to steal (*cf.* ಕದಿ). ಕಳುವವನೊ? (Bp. 47, 36). ಗೊಲ್ಲಗೇರಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯಂ ಕಳುವಲ್ಲಿಗೆ ಅಯ್ದು (54, 40). ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಕಳುವವಂ (ಪಶ್ಯತೋಹರ Hlā.). ಎಲ್ಲರೊತ್ತಿನಲಿ ಕಳುವವಂ (ಪಶ್ಯತೋಹರ Mr. 226).

ಕಳು kaḷu. 2. theft, falsehood. (Śmd. 59; not in Mḍb. MS.). = ಕಳವು? (Tu. ಕಳು, fraud; falsehood; a lie; *cf.* ಕಳ್ 3).

-ಕಳು kaḷu. 3. = -ಕಳ್ 1. a plural affix.

ಕಳುಕ್ kaḷuk. an imitative sound. (M. ಕಳುಕ್ಕನೇ, an imitative sound descriptive of bursting; Te. ಗಳುಕ್ಕುಮ್ ಅನು, to be startled, shocked or struck). — ಕಳುಕ್ಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to snap or knack in being stretched or strained (My.); to be shocked or struck with surprise or horror, as the mind (My.).

ಕಳುಪು kaḷupu. = ಕಳಹು 1, ಕಳಿಪು, ಕಳುಹು. to send. [ನಿಜ ತನೂಜೆಯನಳಿಯನೊಡನೆ ಕಳುಪುವುದ್ಯೋಗಮನೆತ್ತಿಕೊಣ್ಡು Ap. 4, 53 va.; Pb. 5, 48]. see Bp. 1. 51. 61; 4, 5; 34, 31; Rśv. 5, 22; 5, 22 va.; 5, 125; J. 2, 43.

ಕಳುಹಿಸು kaḷuhisu. = ಕಳಿಹಿಸು. to have (oneself) sent (in ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು, J. 29, 40; C.). 2, to send (C.; Si. 58; B. 5, 182).

ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ kaḷuhisuvike. sending (ಪ್ರೈಷ Si. 461). ಕರೇ ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ (ಹವ, ಹೂತಿ 388).

ಕಳುಹು kaḷuhu. = ಕಳುಪು, etc. to send; to send away, to dismiss (Bp. 11, 16; 12, 7; 25, 19; 27, 36; Bh. 1, 10, 23; J. 28, 28. 58; 29, 17. 24. 27. 32; 30, 25. 27. 49; C.; B. 5, 182). — ಕಳುಹು ಕಳುಹು. rep. (Bp. 37, 47).

ಕಳೆ kaḷe. 1. = ಕಳಿ 1. to send forth; to throw away; to let go, to abandon, to leave; to reject; to remove; to pull off; to leave out, to let alone; to get rid of; to subtract or deduct; to spend, as time and money; to leave behind, to go beyond, to cross; to draw out, as a sword from out of a sheath; to remove, to do away with, to destroy; to extinguish, as a lamp; to let drop unintentionally; to lose; to slight (ವಿಸರ್ಜನ Śmd. Dh.; ಬಿಡು Śmd. 45 Cm.; ವಿಡಮ್ಬನ Śm. 112; C.; Tu., M.; T. ಕಳೈ; *cf.* Te. ಗಡಚು; ಗಡುಚು; see ಕಡೆ 5). ಮಮಕಾರವೆನ್ದೆಮ್ಬ ಕೞಿಕೆಯ ಕಳೆದಿಟ್ಟು (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 319). 2, to become loose (ಕಟಿಲ್ Ct. II, 57); to go, to pass, to be spent (ಪೋಗು Śm. 82; C.; Tu.). P. ps. ಕಳ, ಕಳದು [ಈ ತೆಱದವಂ ಕಳೆಗಾಕೃತಿಯುತ್ತಣಿಂ ಮುನ್ತೆ ಪೇೞ್ವ ಕುೞಿಪಂ Kr. 1, 129; Pb. 4, 12 va.; Ap. 2, 35. ಸತ್ಯವೆಮ್ಬ ಕೂರಲಗನೆ ಕಳೆದು ಕೊಣ್ಡು ಸದ್‌ಭಕ್ತರು ಗೆದ್ದರು ಕಾಣಾ Bv. 677]. (*e. g.* Bp. 18, 47; 24, 79; 27, 20; 41, 10; 43, 37. 38; 50, 71), ಕಳೆದು. see Śmd. 45. 82. 91. 107. 200. 224. 254. 262. 337. 354; Bp. 1, 18; 11, 15; 12, 37; 14, 20; 16, 19; 18, 47; 27, 24. 30; 37, 20; 44, 10; 45 sum.; 45, 29; 49, 9; 50, 50; 51, 7. 9. 36; 54, 71; 55, 24. 34. 44; 56, 20. 29. 39; 57, 33. 63; 59, 54; 60, 17; 61, 27; Bh. 1, 8, 21. 30; Rśv. 5, 42; 6, 2. 133; 9, 12; 10, 31 va.; 13, 11; J. 3, 4; 8, 5; 17, 1; 19, 7; 28, 2; Anubhavāmṛita 1, 5; Dp. 172, 1; Si. 244. 427. 475. 476. 477; B. 3, 32; 4, 60. 155. 178. 201; 5, 205;

ಅತಿಗಳೆ, ಅಲ್ಲಗಳೆ, ಎಡೆಗಳೆ, ಒಱೆಗಳೆ, ಕಳೆಗಳೆ, ಹೊತ್ತುಗಳೆ, etc. — ಕಳ ಕಳೆ. rep. see s. ಕಳ 9. — ಕಳ ಕೊಳ್. -ಕೊಳ್ಳು. = ಕಳದು ಕೊಳು. see s. ಕಳ 9. — ಕಳದು ಕೊಳ್. -ಕೊಳು. or ಕಳೆದು-. = ಕಳಕೊಳ್. also: to snatch or take away; to take. ಕಳದುಕೊಮ್ಬಾತನು (ಗೃಹಯಾಲು, ಗೃಹೀತೃ Nr.). ಕಳದುಕೊಳುಹ (ಆದಾನ, ಪರಿಗ್ರಹ Nr.). ಕಳೆದು ಕೊಳುಹ (ಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಹ Nr.). *observe the note to* ಕಳ 1.

ಕಳೆ kaḷe. 2. ಕಳೆಯು. = ಕಳ 10, etc. removal. — ಕಳೆನಗ. the yoke that is fastened round the neck of the bullocks which precede the chief pair in a team (S. Mhr.).— ಕಳೇದ ಕೀಲು. the pegs used to fasten the ಕಳೆನಗ (S. Mhr.). — ಕಳೇದ ಬಾರು. the leather-strap used to secure the ಕಳೆನಗ (S. Mhr.).

ಕಳೆ kaḷe. 3. weed (ಕಸ Śm. 112; C.; Tu., M.; T. ಕಳೈ). [ಕಳೆ ಕಳೆಯದ ವಳಯದ ಸೀಮೆಯಿನ್ದತ್ತಲು Cv. 940]. ಕಳೆ ತೆಗಿಸು (B. 5, 115). ದುರಿತದುರ್ಗುಣವೆಮ್ಬ ಕಳೆಯ ಕಿತ್ತು (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 319).

ಕಳೆ kaḷe. ಕಳಾ. = ಕಲೆ. (Śmd. Dh.). shine, lustre; a ray; beauty; a mark or sign (ಕಾನ್ತಿ, etc. Kk. 25; ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; ಪ್ರಕಾಶ 112; ಪಳೆ? Ct. I, 60; Te.; T. ಕಳೈ). 2, the fine arts. 3, a part; a digit; etc. see Bp. 3, 42. 43; 5, 20; 40, 80; 42, 15; 46, 58; 51, 21; 53, 8; 54, 13; 60, 38; B. 3, 74. 99; 5, 255; Prll. 3, 31; Rśv. 9, 9; Ch. 4, the number sixteen (ಹದಿನಾಱು Mr. 348). — ಕಳೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to lose one's lustre (Rśv. 13, 45). — ಕಳೆಗುನ್ದಿಸು. -ಕುನ್ದಿಸು. to make lustre to fade (My.; ಮಸುಳಿಸು G.). — ಕಳೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. lustre to fade; to wane, as the moon. ಉಡುರಾಜಂ ಕಳೆಗುನ್ದಿ, ಪೆರ್ಚದೆ ಇಹನೇ? (Sś. 44). see Bp. 4, 28; 28, 12; J. 18, 47; 26, 4; B. 2, 17; 4, 41. — ಕಳೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. lustre to be destroyed, etc. (Rśv. 12, 13). — ಕಳೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಕಳೆವೆಱು. (J. 12, 8). — ಕಳೆಯೇಱು. -ಏಱು. lustre etc. to increase; to increase in lustre, etc. (J. 11, 41; Śśv. 4, 57). — ಕಳೆವೆಱು. -ಪೆಱು. to attain lustre, etc. (J. 30, 3; 33, 21).

ಕಳೆಯ kaḷeya. = ಕಣಪ, etc. a kind of lance. (Rām. 6, 40, 4).

ಕಳೆಯುವಿಕೆ kaḷeyuvike. letting go, etc. see ಹೀಂಗಳೆಯುವಿಕೆ.

ಕಳೆವಂಜಳ kaḷe-mañjaḷa. = ಕಳವಂಜಳ, q. v. a kind of turmeric.

ಕಳೆವು kaḷevu. = ಕಳಿವು. removal. (Śmd. 247).

ಕಳ್ಗ kaḷga. = ಖಳ್ಗ. Tbh. of ಖಡ್ಗ. sword. (ಕಡುಗ, ಬಾಳ್ Ct. I, 11; M. ಖಳ್ಗ).

ಕಳ್ತನ kaḷtana. = ಕಳತನ, etc. the act of stealing. (Bp. 31, 15).

ಕಳ್ಳ kaḷḷa. 1. = ಕಳ 7. a thief; a rogue, a bad fellow (ಐಕಾಗಾರಿಕ, ತಸ್ಕರ, ದಸ್ಯು, ಚೋರ, ಸ್ತೇನ, etc. Hlā., Nr. Si. 342; ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕ, ಚೋರ, etc. Mr. 225; ನಿಶಾಚರ, ತಸ್ಕರ Nn. 23; ಕ್ರೂರ, ತಸ್ಕರ 107; C.; T., M.; Tu. ಕಳ್ವೆ, ಕಳ್ಳೆ; Te. ಕಲ್ಲರಿ). ಕದ್ದ ಕಳ್ಳನ ಮಾತು ಬದ್ಧಮ್ ಆದರೆ ಏನು? (Dp. 148). ಒಳ್ಳಿದರೊಡನಿರ್ದು ಕಳ್ಳನೊಳ್ಳಿದನ್ ಅಕ್ಕು; ಒಳ್ಳಿದ ಕಳ್ಳನೊಡನಾಡೆ ಅವ ಶುದ್ಧಕಳ್ಳನೇ ಅಕ್ಕು (Sp.). ಕಳ್ಳನ ಒಡನಾಟವು...ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಮನೆಯ ದೇವರನ್ ಒಯ್ಯೆ ಕಳ್ಳನು, ಶುನಕನ್ ಎಬ್ಬಿಪುದು (Jñs. 42, 12). ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳಗೆ ನಣ್ಟು, ಹುಳಿ ಮೆಣಸಿಗೆ ನಣ್ಟು. — ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳಗೆ ಬಲ್ಲ. — ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳರು ಕೂಡಿ ಸನ್ತೇ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಳ್ಳಗೆ ಕಡುನಾಲಿಗೆ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಹಲವು ನಾಲಿಗೆ. — ಕಳ್ಳಗೆ ಚೇಱು ಬಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಳ್ಳಗೆ ಸನ್ದು ಕೊಟ್ಟು, ಒಡವೆಗೆ ಹುಯ್ಯಲಿಕ್ಕಿದ. — ಕಳ್ಳನ ತಾಯಿಯ ಸಂಗಡ ಕಣೀ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಳ್ಳನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎನ್ದಿದ್ದರೂ ಮುಣ್ಡೆ. — ಕಳ್ಳನ ಹೆಜ್ಜೆ ಕಳ್ಳನೇ ಬಲ್ಲ. — ಕಳ್ಳರಲ್ಲಿ ಕಡು ಕಳ್ಳರು ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ. — ಕಳ್ಳ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ದಣ್ಡ. — ತಾ ಕಳ್ಳನಾದರೆ ಪರರಿಗೆ ನಮ್ಬ (Prvs.). see Bp. 31, 16; 40, 58; 60, 22; Abhā. 2, 11; ಅಜ್ಜಗಳ್ಳ, ಕೆಲಸಗಳ್ಳ, ಬಾಸೆಗಳ್ಳ, ಮೆಯ್ಗಳ್ಳ, ಸೀರೆಗಳ್ಳ; Prv. s. ಚೆಳ್ಳಿ. — ಕಳ್ಳಕಾಗದ. a forged or false document (C.). — ಕಳ್ಳಕಿಣ್ಡಿ. a hole made by burglars (C.). — ಕಳ್ಳಕುಕ್ಕನಬಳ್ಳಿ. an erect, often climbing shrub with purple flowers, Argyrea cuneata Ker. (Z.). — ಕಳ್ಳಕುಣಿಕೆ. the hollow above the chest between the larynx and trachea (S. Mhr.). — ಕಳ್ಳಕೊಱವ. a thief of the Koṟavas, a noted thief (C.). — ಕಳ್ಳಗಣ್ಟು. a sham-bundle, appearing as if it contained valuables, but in reality being full of trash (My.). 2, a puzzle-knot (My.). 3, hidden wealth.—ಕಳ್ಳಗಣ್ಡಿ. -ಕಣ್ಡಿ. = ಕಳ್ಳಕಿಣ್ಡಿ. (My.).—ಕಳ್ಳಚೀಟು. a forged bill or document (My.). — ಕಳ್ಳಜನ. thieves (C.). — ಕಳ್ಳಟಿಪ್ಪಣ. a deceitful, false, forged explanation. (Śmd. 78). — ಕಳ್ಳದನ. thievish, straying cattle (My.). [— ಕಳ್ಳದಮ್ಮ. a counterfeit coin. ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳದಮ್ಮವಾಯಿತ್ತು Bv. 111]. — ಕಳ್ಳದಾರಿ. a path only known to and fit for thieves (ಅಪಥ Si. 105; C.). — ಕಳ್ಳದಾಱು. an inroad of robbers (ದಱಿದುಱಿ Ct. I, 3). [—ಕಳ್ಳನಾಣ್ಯ. = ಕಳ್ಳದಮ್ಮ. ಕಳ್ಳ ನಾಣ್ಯವ ಸಲ್ಲಲೀಯರಯ್ಯಾ Bv. 198]. — ಕಳ್ಳಪತ್ರ. = ಕಳ್ಳಕಾಗದ. (C.). — ಕಳ್ಳಬಣ್ಟ. a great or noted thief (ನಿಶಾಚರ Nn. 23, o. r. ಕಳ್ಳ; C.); a roguish, deceitful servant (My.). ಕಳ್ಳಬಣ್ಟ ಒಡೆಯಗೆ ಹಿತ (Prv.). — ಕಳ್ಳಮಾತು. a lie, a falsehood (C.). — ಕಳ್ಳರುಜು. a false, forged signature (C.). — ಕಳ್ಳವೆಳ್ಳಿ. -ಬೆಳ್ಳಿ. base silver. ಕಳ್ಳವೆಳ್ಳಿವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. (Śmd. 284).—ಕಳ್ಳವೇಷ. a disguise put on to conceal one's real circumstances (C.). — ಕಳ್ಳಸಾಕ್ಷಿ. false witness (C.); a witness who utters falsehood (My.). — ಕಳ್ಳಹಾದರ. felonious adultery (My.).— ಕಳ್ಳಹಣ. a counterfeit coin. (Abhā. 3, 9). — ಕಳ್ಳಹಾದಿ. = ಕಳ್ಳದಾರಿ. (C.; ತುವರ, ಕಷಾಯ Mr. 226). — ಕಳ್ಳಹುಣ್ಡಿ. a forged draft or cheque (My.). — ಕಳ್ಳಹುೞು. an insect or worm inclosed in a case formed of small bits of sticks and straw, out of which (like a tortoise) it can put forth its head (C.). — ಕಳ್ಳಹೊನ್ನು. a counterfeit, base gold coin. ಕಳ್ಳಹೊನ್ನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮುದ್ರೆ (Prv.). — ಕಳ್ಳುಸುಬು. -ಉಸುಬು. quicksand (My.).

ಕಳ್ಳ kaḷḷa. 2. N. of a plant (ಕಾಹಳೆ Mr. 134; Tu. ಕಳ್ಳಿ, a kind of grass). — ಕಳ್ಳವಾಸಗೆ. -ಪಾಸಗೆ. a bed made from this plant (? ನಾಱುವಾಸಗೆ, etc., see Śmd. s. ನಾಱು).

ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ kaḷḷaṅgaḍale. a kind of shrub. see ಕಲ್ಲಂಗಡಲೆ.

ಕಳ್ಳತನ kaḷḷatana. = ಕಳತನ, etc. the act of stealing. (C.; ಚೌರಿಕೆ, ಸ್ತೈನ್ಯ, etc. Si. 343).

ಕಳ್ಳತಿ kaḷḷati. a female thief. see ಕೆಲಸಗಳ್ಳತಿ.

***ಕಳ್ಳರಾಯಿಲ kaḷḷarāyila.** the act of thieving. ಕಳ್ಳರಾಯಿಲಮುಱಿಯೇಱು ಮಾರಿ...ಭಯಂಗಳಾಕುಲಿತೆಗಳಿಲ್ಲ Ap. 1, 52.

ಕಳ್ಳವಾಳ kaḷḷavāḷa. a distiller of spirituous liquor. Tbh. of ಕಲ್ಪಪಾಲ (ಕಲ್ಯಪಾಲ). (ಕಲ್ಪಪಾಲ, ಶೌಣ್ಡಿಕ Hlā.).

ಕಳ್ಳಿ kaḷḷi. 1. the milk-hedge, Euphorbia tirukalli L., and other kinds (ಸೀಹುಣ್ಡ, ವಜ್ರದ್ರು, ಸಮನ್ತದುಗ್ಧ, etc. Nr.; Si. 147; C.; Te., Tu., T., M.). [ಬಳ್ಳಿಗಳ್...ಕೆಲದೊಳ್ ಕಳ್ಳಿಯಿಡಲ ದಿರ್ಪುವು Ap. 12, 17]. see ಎಲೆಗಳ್ಳಿ, ಕೋಲು-, ಗೂಟ-, ಚೆಡೆಕಳ್ಳಿ, ಡಬ್ಬಳ್ಳಿ, ದುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ, ಬನ್ತೆಗಳ್ಳಿ, ಬೊನ್ತೇ ಕಳ್ಳಿ, ಮುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ, ಮುಳ್ಳು-,

ಮೂಜು ಏಣಿಸ-, ವಿಲಾಯತಿ-. 2, a wicked person, one like the caustic juice of the ಕಳ್ಳಿ (C.). — ಕಳ್ಳಿಯ ಗಿಡ. (Bp. 60, 50). — ಕಳ್ಳಿಯ ಮರ. (ಶಕ್ರ, ವಜ್ರ Nn. 80, o. r. ವಜ್ರಿ). — ಕಳ್ಳಿಯ ಹಾಲು. the juice of the kaḷḷi (C.; see s. ಬೆಳ್ಳಿ).

ಕಳ್ಳಿ kaḷḷi. 2. = ಕಳ್ಳೆ 1. (C.). see ಮೆಯ್ಗಳ್ಳಿ.

ಕಳ್ಳು kaḷḷu. 1. = ಕಳ್ 4, etc. toddy (ಕಲ್ಕ, ಮಧು, ಆಸವ, ಶೀಧು, ಸುರೆ, ಶುಂಡೆ, ಹಾಲೆ, ಮೈರೇಯ, etc. Hlā.; ಮಧು Mr. 509; C.).

ಕಳ್ಳು kaḷḷu. 2. = ಕರುಳ್, etc. (C.). intestines. S. Mhr. also: love, *e. g.* ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಳ್ಳು ಅದೆ.

ಕಳ್ಳೆ kaḷḷe. 1. = ಕಳ್ಳಿ 2. a female thief (Bp. 40, 54; My.). ತಾ ಕಳ್ಳೆ ಪರರ ನಮ್ಬಳು, ಹಾದರಗಿತ್ತಿ ಗಣ್ಡನ ನಮ್ಬಳು (Prv.).

ಕಳ್ಳೆ kaḷḷe. 2. = ಕವಳಿ, etc. a swoon. — ಕಳ್ಳೆಮಳ್ಳೆ. dupl. a play at which children turn about till they become giddy (S. Mhr.).

ಕೞ್ kaḷ. 1. = ಕೞು 1, a kind of instrument.

***ಕೞ್ kaḷ. 2.** dark, black, etc. — ಕೞ್ದಿಂಗಳ್. -ತಿಂಗಳ್. new moon day. ಕೞ್ದಿಂಗಳ್ ಕಡುಗತ್ತಲೆಯೊಳ್ ಬನ್ದು Vr. 156, 10.

ಕೞ kaḷa. 1. = ಕೞು 2. — ಕೞಕುೞ. dupl. perplexity with regard to place or position (ಸ್ಥಾನವ್ಯಾಕುಲತೆ Śmd. I); the loss of the original form or state (ಮೊದಲ ರೂಪುಗೆಟ್ಟುದು Ct. I, 3, o. r. ಕೞು-). [ಗುರುನನ್ದನಂ ಮರುನ್ನನ್ದನ ವಿರಚಿತ ನಿಶಾತ ವಿಶಿಖ ಪಂ ಜರಮನಱಿದು ಕೞಕುೞಂ ಮಾಡಿಯುಮನಿತಱೊಳ್ ಮಾಣದೆ Pb. 12, 68 va.].

ಕೞ kaḷa. 2. = ಕಳ 4. — ಕೞಕೞಿಸು. = ಕಳಕಳಿಸು. (Śmd. I). to glitter. ಕೞಕೞಿಸಿದನ್ ಅರ್ಕಂ (Śmd. I).

ಕೞತೆ kaḷata. (fr. ಕೞು 1). purging (My.).

ಕೞಮೆ kaḷame. ಕೞಮಾ. = ಕೞವೆ, etc. a kind of rice or rice crop. (Grj. 2, 14; M.). ಕೞಮೆಯಂ ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ಶಾಲೇಯ Mr. 94). ಕೞಮೆಯ ಭೇದಂ (ಮಹಾಶಾಲಿ Hlā.). [ಉಪಾಧ್ಯಾಯಂಗೆ ಕೞಮೆಯ ಕೂೞುಂ ತುಪ್ಪಮುಂ ತೊವೆಯುಮನುಣಲ್ಕೊಟ್ಟು Vr. 75, 15]. — ಕೞಮಾ ವನ. a kaḷame-field (Grj. 2, 12).

ಕೞಲ್ kaḷal. 1. to become thin, small, delicate, emaciate, or poor (ಬಡವಾಗು Śmd. I; ತನುತ್ವ Śmd. Dh.; Śm. 107; T. ಕಲಯ, ಕಜ, ಕಜ್ಜೈ, waste; consumption; see ಕಡಮೆ). [ಕಡಂ ಗಿ ಬನ್ದು ನೀನನಿಬರುಮಂ ಕರಂ ಕೞಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ Ap. 2, 43]. ಕೞಲ್ದಪಂ (Śmd. 260). ಕೞಲ್ದಂ (49. 260). 2, to be disappointed or baffled (ಮನ ಮಿಗು Śmd. I, o. r. ಮನವಿಗು).

ಕೞಲ್ kaḷal. 2. the state of being thin, etc. (ತನುತ್ವ Śmd. I).

ಕೞಲ್ kaḷal. 3. = ಕೞಲು 2. to slip off; to drop down; to get loose (Abh. P. 7, 86; T., M.). ಕೞಲ್ದುದೆನೆ ಕಳದುದು (Ct. II, 57). [ತ್ರುಟಿತ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಗಳ್ ಮಾತ್ರಾರ್ಂಕದಿಂ ಕೞಲ್ದಿರೆ Kr. 3, 181]. ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡಮ್ ಎಲೆ ಕೞಲ್ದುವು (Śmd. 297). ನೆಗೞಲ್ ಘನಧ್ವನಿ, ಕೞಲ್ದು ಉದಿರ್ದತ್ತು ಘನೋಪಲಾಚ್ಛದನ್ತಂ (Rśv. 8, 116). 2, to throw away, etc. (J. 31, 55).

ಕೞಲ್ kaḷal. 4. (fr. ಕಡೆ 3). butter-milk; curds (Śmd. 27; ತಕ್ರ Śmd. Dh.; ಮಜ್ಜಿಗೆ Śmd. I; ಮೊಸರ್ Kk. 62, Śs.; ಅಳೆ Śm. 107).

ಕೞಲ್ kaḷal. 5. a foot-ring; an anklet (ಮಂಜೀರ Śmd. Dh.; ಅನ್ದುಗೆ Śmd. I; ನೇವುರ, ನೂಪುರ Śs.; T.; Cpr. 8, 67 va.).

ಕೞಲಿಸು kaḷalisu. = ಕೞಲ್ಚು. (Rām. 3, 4, 17; 5, 3, 61).

ಕೞಲು kaḷalu. 1. two or three of the upper joints of a sugarcane that are insipid (S. Mhr.; M. ಕೞಲ್, a piece of sugarcane).

ಕೞಲು kaḷalu. 2. = ಕೞಲ್ 3. P. p. ಕೞಲಿ. to get loose (Rām. 5, 9, 24). 2, to remove (Rām. 6, 40, 2); to pull out, as a sword (3, 6, 41).

ಕೞಲೆ kaḷale. 1. a small thorny branch or twig (ಮುಳ್ವೆರಸಿದ ಗುಜುಜುಗೊಮ್ಬು Śmd. I, o. r. ಗುಜ್ಜುಗೊಮ್ಬು). ಕೞಲೆ ಗಳೇ ನಿಮ್ಮುಡಿಯೊಳಗೆ! (125, o. r. ಕಡಲೆ-).

ಕೞಲೆ kaḷale. 2. = ಕೞಾಲೆ. (My.).

ಕೞಲ್ಚು kaḷalcu. = ಕೞಲಿಸು. to make separate, to separate; to pull out; to remove, to put aside; to lose, to possess no longer (ಪೃಥಕ್ಕರಣ Śmd. Dh.; M. ಕೞಲೆ, selection). [ಕೞಲ್ಚಿ ಕಳೆಗೊನ್ದಿ ಮುನ್ದೆಬಾರದ ಪದಮಂ Kr. 2, 5; ಬಿರುದರ ನೊತ್ತಿ ಬೀರರನಡಂಗಿಸಿ ಕೊಂಕಿಗರಂ ಕೞಲ್ಚಿ Pb. 6, 18; Ap. 1, 5]; (Cpr. 6, 86). see Abh. P. 5, 5; Grj. 6, 18; 7, 11 va.; 10, 61 va.

ಕೞವೆ kaḷave. = ಕೞಮೆ. Tbh. of ಕಲಮ. a kind of rice crop. (Śmd. 30. 364; ರಾಜಾನ್ನ Nr.). ನೆಲ್ಲು ಕೞವೆಯೂ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ವ್ರೈಹೇಯಶಾಲೇಯ Nr.). ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಹ ಕೞವೆ (ಷಾಷ್ಟಿಕ Nr.). [ಬೆಳದೊಱಗಿದ ಕೞವೆಗಳುಂ ತಿಳಿಗೊಳದೊಳಗಲರ್ದ ಸರ ಸಿಜ ಪ್ರತತಿಗಳುಂ Kr. 3, 167]. see Bp. 14, 15; Bh. 1, 10, 25; ಕೆಂಗ ೞವೆ, ಮುದ್ದುಗೞವೆ, (ಮುದ್ದು-).

ಕೞಿ kaḷi. 1. = ಕಱಿ 4, etc. to go or be removed very far; to pass away (ಅತಿದೂರ Śmd. Dh.; Śm. 115; ದೂರವೊೖ ಗು Śmd. I; T., M.; Tu. ಕರಿ). [ಇನ್ನುೞಿದರವರಿಂ ಮೇಲೆವ್ಪನ್ನರ್ ಮಹಾರಥರಲ್ತೆ ಮುಂ ಕೞಿದುದಱೊಳೇಂ ನಷ್ಟಂ ನಷ್ಟಂ Pb. 13, 22]. see ಪೞಗೞ. 2, to end; to die (ನಿಧನ Śmd. Dh.; Śm. 115; ಸಾಯ್ Śmd. I; T., M.). [ಕೞಿಯದುೞಿವಳನಾದಂ ಪೞಕೆಯ್ದು Kr. 3, 176; ತನ್ನಯ ದೇವಿಯರ್ ಪಲರ್ ಕೞಿವಿನಮಾಯುರಬ್ಧಿಯೊಳನು ಕ್ರಮದಿಂ Ap. 2, 72; Vr. 2, 17. — ಕೞಿದವರ್. the dead. ಕೞಿದವರ್ಗ ೞ್ವುದು Pb. 2, 27; Ap. 3, 53]. 3, to go beyond the hand, to be excessive (ಕೆಯ್ಮೀಱು Śmd. I; see ಕದೆ). [ಅನ್ತು ಕರ್ಣ ನಿಶಿತ ವಿಕರ್ಣಹತಿಯಿನ್ದಮಸುರಾನ್ತಕಂ ಕೞಿಯೆ ನೊನ್ದು Pb. 12, 210 va.]. 4, to unloose; to remove; to make to pass (T., M.); to purge (My.; T.). *see the note under* ಕಳಿ 1.

ಕೞಿ kaḷi. 2. going far; a great distance. — ಕೞಿವರಿ. -ಪರಿ. to run to a great distance; to become excessive (J. 27, 7). ಕೞಿವರಿವ ಕೋಪದಿಂ ಮುನ್ತ್ರಿವಂಶಾಚಾರಮ್ ಉೞಿಯಲ್ ಆಗದು (31, 52).

ಕೞಿ kaḷi. 3. = ಕಡಿ 8. sour gruel (ಸೌವೀರ Śmd. Dh.; ಅಮ್ಬುಕಳ Śm. 115; ಅಮ್ಬಿಲ Śs.; *cf.* ಕಾಟೆ; T. ಕಡಿ, sharpness, acritude). [ತಲೆಯೊಳ್ ಕೞಿಯಂ ಪೊಯ್ದಾಗಳ್ Vr. 18, 24; 17, 22].

***ಕೞಿ kaḷi. 4.** ripeness, state of being over-blossomed. ಕೞಿಯಲರಾದ ಸಮ್ಪಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ಪೋಲೆ ಬೆಳರ್ತ ಬಣ್ಣದೊಳ್ Pb. 4, 66. — ಕೞಿವೂ. -ಪೂ. faded flower. ಪುಳಿನ ಸ್ಥಳಂಗಳೊಳುದಿರ್ದ ಕೞಿವೂಗಳಂ Pb. 2, 12 va.; Ap. 1, 61.

*ಕಳಿ **kaḷi. 5.** loss. — ಕಳಿವುಱವು. –ಉಱವು. loss and gain. ಸೂೞೆಯನ್ತೆ ಕಳಿವುಱುವನಱುದುಂ...ಡೊಮ್ಬರ ಕೋಡಗದನ್ತಾಡಿ ಗೆಲ್ದಾಗಳ್ Pb. 6, 72 va.

ಕಳಿಪು **kaḷipu.** to cause to go away, to remove. (Cpr. 5, 51); to pass or to cross. (Cpr. 6, 88 va.).

ಕಳಿಲೆ **kaḷile.** = ಕಳಲೆ 2. a tender shoot that grows from the root of a bamboo bush and is used for pickles, etc. (ಬಿದಿರ ಕುಡಿ Śmd. I; ಕರೀರ, ವಂಶಾಂಕುರ Nn. 136; ಕರೀರ Mr. 485; C.; M. ಕಯಲ್; Tu. ಕಣಿಲೆ).

ಕಳಿವು **kaḷivu.** ending, etc. (Śmd. I).

ಕಳಿಹ **kaḷiha.** exceeding, etc. see ಅಸ ಕಳಿಹ.

ಕಳು **kaḷu. 1.** = ಕಳ್. an instrument for perforating an elephant's ear (? ನಾಱ Śmd. I, o. r. ನಾಱ q. v.; T. ಕೞು, a trident; a stake for empaling malefactors = ಶೂಲ; *cf.* ಕಡು 1).

ಕಳು **kaḷu. 2.** = ಕಳ 1. — ಕಳುಕುಳ. = ಕಳಕುಳ, q. v.

ಕಳ್ಕನೆ **kaḷkane.** = ಗಕ್ಕನೆ. suddenly (ಅಕಸ್ಮಿಕ Śmd. I; Kk. 50; Rśv. 5, 55 va.; V. 40, 56; Śśv. 4, 5 va.; 4, 71; *cf.* ಕಡು 1).

ಕಳ್ಕಳ **kaḷkaḷa.** (=ಕಳಕುಳ. s. ಕಳ1).— ಕಳ್ಕಳಗಲಲ್. –ಕಳಲ್. to get quite out of the original position. (Cpr. 10, 86 va.).

ಕಳ್ಕು **kaḷku.** = ಕಕ್ಕು 4. to vomit. (Śāstrasāra in W. v. 1270).

ಕಳ್ಗು **kaḷgu.** = ಕರ್ಗು 2. to turn black (ಕಾಷ್ಣ್ಯ Śmd. Dh.; see ಕನ್ದು 5, & *cf.* ಕಾಗು, ಕಾಱ್ 3). [ಪೊಗೆಯೊಳಂ ಕಱಂಗಿ ಕಳ್ಗಿದ ಮೆಯ್ಯುಮಂ Pb. 5, 103 va.].

ಕಳ್ತಲಿಸು **kaḷtalisu.** = ಕತ್ತಲಿಸು. to become dark. [ದೆಸೆಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮುಸುಱು ಕಳ್ತಲಿಸಿ ಕವಿದು Pb. 5, 95 va.; Ap. 1, 67]; (Cpr. 7, 106; Abh. P. 7, 114).

ಕಳ್ತಲೆ **kaḷtale.** = ಕತ್ತಲೆ, etc. darkness (Śmd. 49). (ಮುರ್ಪು Śmd. I; ಮುರ್ಪು, ತಿಮಿರ Śm. 16. Tu. ಕರ್ತಲೆ, ಕತ್ತಲೆ). [ಬೆಳಗುವ ಕೈದೀವಿಗೆಗಳ್ ಕಳ್ತಲೆಯಂ ತಲೆದೋಱಲೀಯದೆ Pb. 2, 87 va.; Ap. 9, 101]. ಅರ್ಕೇನ್ದುಗಳಂ ತವೆ ನುಂಗಿ ಇರ್ಕುಂ ಕಳ್ತಲೆ (Śmd. 167). see ಎರೆಗಳ್ತಲೆ, ಬನಗಳ್ತಲೆ; Grj. 4, 70 va.; 4, 73. 80. 82.— ಕಳ್ತಲೆವಗೆಯ. –ಪಗೆಯ. the enemy of darkness: the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಕಳ್ತಲೆವಣಿ. –ಮಣಿ. the gem in darkness: the moon (ಚನ್ದ್ರ Śs.).

ಕಳ್ತೆ **kaḷte.** = ಕತ್ತೆ. an ass, a donkey (Śmd. 49; ಗರ್ದಭ Śmd. I; M. ಕೞುದೆ, T. ಕೞುದೈ, Te. ಗಾಡಿದೆ). ಕಳ್ತೆಯಿನ್ದುಟ್ಟಿಂ (Śmd. 282 Mdb.). — ಕಳ್ತೆಕುಟಿಗ. a donkey-driver. (Śmd. 237).

*ಕಳ್ತೆಕೊಡೆ **kaḷtekoḍe.** a mode of vehicle? ಸಡಹುಡ ನಪ್ಪ ಕಳ್ತೆಕೊಡೆ ಸನ್ತಸದಿಂ ಪೆಱಗೇಱಿ ಬರ್ಪ ಕನ್ನಡಿವಿಡಿದಾಕೆ Pb. 9, 103.

*ಕಳ್ಬಪ್ಪು **kaḷbappu.** = ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳ. a place in Hassan dist.; a holy place for Jains where Bāhubali's 58 ft. statue was installed by Cāvuṇḍarāya on a hill in about 950 A.D. ಕಳ್ಬಪ್ಪುನಾಡಡವಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಗಣೇಕಸಱಾಯ ಮೇಗಿದುರ್ Vr. 88, 27.

*ಕಳ್ಪು **kaḷpu.** = ಕಪ್ಪು 5. blackness. ಇಕ್ಕಿದ ನೀಳನೀರರುಹಮಂ ಪೋಲ್ದತ್ತು ಕಳ್ಪುನ್ದವಾ Pb. 4, 51.

ಕಾ **kā. 1.** = ಕಾಯ್ 1, etc. to guard, to protect; to keep; to save; to take care of; to tend; to watch; to keep in check; (to bear with, to be indulgent with regard to). (ರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; T., M.; Tu. ಕಾಪು). P. p. ಕಾದು (Śmd. Cm. 265. 279; Bp. 55, 45). ಕಾಯಲುಂ ಬಲಗರ್ವದಿಂ ನೆಲನ್ ಎಲ್ಲಮಂ (Śmd. 64). ನುಡಿದನೆ ಕಾವುದನೇ? (68). ಕಾವಂ (Abh. P. 13, 91). ಕಾವಂ (ರಕ್ಷಿಪನು Bhn. 8). ಕಾವುದು [ಬೆಸಸಿ ಕಾವುದು ಲೋಕಮನಾದಿ ಪೂರುಷಾ Ap. 8, 62]; (Bp. 1, 60). ಕಾವಡೆ (13, 6). ಕಾವರ್ (22, 36). see ಕಾವ.

ಕಾ– **kā. 2.** = ಕಕ್–, ಕಾಡು 2, etc. a forest, a wild. (T.). —ಕಾಕಬ್ಬು. (=ಕಾಗಬ್ಬು). a sort of reed or grass, Saccharum sara (ಗುನ್ದ್ರ, ತೇಜನಕ, ಶರ Nr.). — ಕಾಕುರುಳು. dry cowdung of wilds and forests (S. Mhr.). — ಕಾಕುಳ್ಳು. = ಕಾಕುರುಳು. (S. Mhr.). — ಕಾಗಬ್ಬು. –ಕಬ್ಬು. a species of reed or grass, used for mats, roofs, etc., Saccharum spontaneum (ಇಷೀಕೆ, ಕಾಶ Hlā). — ಕಾಗೆಣ್ಡೆ. a kind of fish (Rśv. 5, 115). — ಕಾಬಾಳೆ. a garden flower of a scarlet colour, the Indian shot, Canna indica L. (Z.). — ಕಾಬುರುಲೆ. –ಪುರುಲೆ. a kind of bird (Bh. 1, 20, 53).

ಕಾ **kā. 3.** = ಕಾವು 3. an imitative sound. — ಕಾ ಕಾ. rep. the cawing of crows (C.).

ಕಾ **kā.** useless, bad. see ಕಾಪುರುಷ, etc.

ಕಾಂವು **kāṁvu.** = ಕಾವು 2, etc. a stalk. (ಕಾಣ್ಡ G.; My. occasionally).

ಕಾಂಸುಳಿ **kāṁsuḷi.** = ಕಾಸುಳಿ, q. v. a kind of plant.

ಕಾಂಸ್ಯ **kāṁsya.** = ಕಂಚು, q. v. *white copper or brass,* queen's metal, bell-metal, any amalgam of zinc and copper. 2, a drinking vessel of brass, a goblet.

ಕಾಂಸ್ಯತಾಲ **kāṁsya-tāla.** = ಕಂಸಾಳ. *a cymbal.*

ಕಾಂಸ್ಯತೋರಣ **kāṁsya-tōraṇa.** a tōraṇa of bell-metal vessels. (Śmd. 385; Kk. 99).

ಕಾಕ **kāka.** (= ಕಾಕಿ, ಕಾಗೆ, etc., of which it may be a Tbh.). *a crow* (ಕಾಗೆ Ct. II, 109); an impudent, insolent, bad fellow (Bp. 21, 23; 51, 53); N. of a rākṣasa (see ಕಾಕಾರಿ). 2, *a kind of tree.* — ಕಾಕಜ್ವರ. a quartan ague on account of which the whole body becomes black (My.). — ಕಾಕ ಪೋಕ. dupl. a lewd fellow (My.).

ಕಾಕಚಿಂಚಿ **kāka-ciñci.** *the shrub Abrus precatorius* (ಗುಲಗುಂಜಿ G.).

ಕಾಕತಾಳಿನ್ಯಾಯ **kāka-tāḷi-nyāya.** unexpected, accidental (as in the fable of the ripe fruit of the palm falling unexpectedly just when a crow has alighted, and killing the traveller sitting under the tree, C.; T., Te.).

ಕಾಕತಾಳೀಯ **kāka-tāḷīya.** = ಕಾಕತಾಳಿನ್ಯಾಯ (Cpr. 1, 48; 7, 22; Sk.).

ಕಾಕತಿನ್ದುಕ **kāka-tinduka.** *a sort of ebony, Diospyros tomentosa* Roxb.

ಕಾಕತುಣ್ಡ **kāka-tuṇḍa.** *a dark species of Agallochum.*

ಕಾಕತುಣ್ಡಿ **kāka-tuṇḍi.** = ಕಾಕದೊಣ್ಡೆ, ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ q. v. the shrub Leea hirta Banks.

ಕಾಕತುಣ್ಡಿಕೆ **kāka-tuṇḍike.** *the plant Abrus precatorius,* 2, *the plant Xanthochymus pictorius* (ತಾಪಿಚ್ಛ, ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ Hlā.).

ಕಾಕದೊಣ್ಡೆ **kāka-toṇḍe.** = ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ No. 2. (ತಾಪಿಚ್ಛ Mr. 127).

ಕಾಕನಾಸಿಕೆ **kāka-nāsike.** *the shrub Leea hirta* Banks.

ಕಾಕಪಕ್ಷ **kāka-pakṣa.** *three or five locks of hair left on each side of the head at the time of tonsure;* a tuft or lock of hair left on the crown of the head at tonsure (ಜೆಡ್ಡೆ Hlā.; ಶಿಖೆ, ಶಿಖಂಡಕ, ಚೆಡ್ಡೆ Mr. 320).

ಕಾಕಪರ್ಣಿ **kāka-parṇi.** the plant Phaseolus trilobus. (R.).

ಕಾಕಪೀಲುಕ **kāka-pīluka.** *a sort of ebony, Diospyros tomentosa* Roxb.

ಕಾಕಬಲಿ **kāka-bali.** offering of food to crows (My.; S. Mhr. Brāhmaṇas).

ಕಾಕಬುದ್ಧಿ **kāka-buddhi.** insolent, bad notions. ಯಾಕೆ ಮೂರ್ಖ ನಾದ್ಯೋ? ಕಾಕಬುದ್ಧಿಯ ಬಿಟ್ಟು, ಲೋಕನಾಥನ ನೆನೆ, ಮನುಜ! (Dp. 28).

ಕಾಕಭಾಜನ **kāka-bhājana.** the crow's portion: waste, ruin (J. 24, 37).

ಕಾಕಮಾಚಿ **kāka-māci.** *the plant Solanum indicum* L. (according to others: Solanum trilobatum). see ಕಿಱುಗುಳ್ಳ.

ಕಾಕಮಾರಿ **kāka-māri.** a twining shrub, yielding the berries called Cocculi indici, Anamirta cocculus Wight. (St. & Pl.; M.).

ಕಾಕಮುಖ **kāka-mukha.** = ಕಾಕತುಂಡ. (ಅಗರು Mr. 335, o. r. ಕಾಲ-).

ಕಾಕಮುಂಚಿ **kāka-muñci.** a prickly scandent undershrub, the three-lobed nightshade, Solanum trilobatum (St. & Pl.). see ಕಾಕಮಾಚಿ.

ಕಾಕಮುದ್ಗೆ **kāka-mudge.** *a wild kind of bean, Phaseolus trilobus* Ait.

ಕಾಕಂಬಿ **kākambi.** = ಕಾಕವಿ q. v. Molasses (C.; ಫಾಣಿತ, ಮತ್ಸ್ಯಂಡಿ, ಕಾಕವಿ G.).

ಕಾಕಲಿ **kākali.** *a soft, sweet, pleasing sound; a low and sweet tone.*

*ಕಾಕಳಿ **kākaḷi.** = ಕಾಕಲಿ. ಜೆನುಗುವ ತುಮ್ಬಿಯಿಂಚರಮೆ ಗಾಣರ ಕಾಕಳಿ ಕೂಡೆ ಸೋರ್ವ ಮಾವಿನ ಸೊನೆ ಗನ್ಧಸಿನ್ಧುರ ಮದಂ Ap. 13, 6.

ಕಾಕವಿ **kākavi.** = ಕಾಕಮ್ಬಿ. (Mhr. ಕಾಕವೀ, ಕಾಂಕವೀ; B. 3, 46).

ಕಾಕಾ **kākā.** = ಕಕ್ಕ. a paternal uncle (C.; Mhr., H.; M. ಕಾಕ್ಕ, mother's brother).

ಕಾಕಾಂಗಿ **kāka-aṅgi.** *the shrub Leea hirta* Banks.

ಕಾಕಾರಿ **kāka-ari.** an owl (ಗೂಗೆ Mr. 170). 2, Rāma (My.).

ಕಾಕಿ **kāki.** = ಕಾಕ, ಕಾಕೆ, ಕಾಗಿ, ಕಾಗೆ. a crow (Te.; T. ಕಾಕ್ಕಾಯ್, ಕಾಕ್ಕೈ; M. ಕಾಕ್ಕ; Tu. ಕಕ್ಕೆ; *cf.* ಕರ 3, ಕವು 1, ಕಾವು 3; see Tu. s. ಕರೆ 1). — ಕಾಕಿಗಿಡ. a common spinous shrub, Canthium parviflorum Lam. (or Webera tetandra Willd., St. &Pl.; *cf.* ಕಾರೆಮುಳ್ಳು). 2, a common herb or half shrub, with red yellow or black berries, Solanum nigrum L. (Z.).

ಕಾಕಿ **kāki.** a female crow.

ಕಾಕಿಣಿ **kākiṇi.** *a weight, the quarter of a paṇa;* or, according to others, the quarter of a māṣa. 2, a cowrie (see Nr. s. ಕವಡೆ).

ಕಾಕು **kāku. 1.** = ಕಾಂಕೆ. the state of being overheated, excited, irritated, tired, or loathed, from the effects of the sun, trouble, etc. (S. Mhr.; Te. ಕಾಕು, ಗಾಕು, confusion; being troubled; ಕಾಗು, to be heated; to boil; to be in trouble, grieve; *cf.* ಕಾಯ್ 5). — ಕಾಕಿಱು (Śmd. 81 Mdb). — ಕಾಕುಮೂಱಿ. a perverse brute (Bh. 3, 8, 21).

ಕಾಕು **kāku. 2.** the sharp, stifling smell of an onion (S. Mhr.; *cf.* ಕಾಟ 3).

ಕಾಕು **kāku.** *a significative change of the voice,* in fear, anger, grief, etc., sometimes speaking sorrowfully, sometimes angrily, etc., etc.; a very crooked way of speaking, prevarication, evasive speech or reply; sarcasm; perversity (ಅತಿಕೊಂಕುನುಡಿ Mr. 86). see Kāvy. III, 2, B, 88 seq.; Grj. 7, 41; Bp. 19, 14; Abhā. 2, 13; Si. 57. ಏಕಮತ್ಯ ಕಾಕ ಮಾಡದು (Prv.). ಕಾಕಂ ಬೆರಸಿ ನುಡಿವದು ಆಲಾಪಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 88, originally ಆಳಪಮ್). 2, stress, emphasis (Śmd. 150; Kāvy. I, 2, 47-49). 3, a dialectical word, a provincial expression, patois (ದೇಸೀಯ Kk. 66; ದೇಶೀಯ Ss.). 4, muttering, murmuring. see Prv. s. ಪೋಕ. *remark:* in its declension ಕಾಕು is occasionally treated as if it were K. — ಕಾಕುಮತಿ. a perverse mind; a person of a perverse mind (Bp. 40, 83). — ಕಾಕು ಮನುಜ. a man of a perverse mind (Dp. 91, 5). — ಕಾಕುಮಾತು. a crooked, perverse word. ಕಾಕುಮಾತು ಆಡ ಬೇಡ, ಪೋಕವಿದ್ಯೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ (Prv.). — ಕಾಕುಸೇವೆ. a perverse service. ಕಾಕುಸೇವೆ ಯಿಲ್ಲದ ಮನುಜನೆ ಕಾಶಿ (Dp. 165).

ಕಾಕುದ **kākuda.** *the palate.*

ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ **kākutstha.** N. of Rāma, Lakṣmaṇa, etc. (J. 18, 3; 21, 34).

ಕಾಕೆ **kāke.** = ಕಾಕಿ, etc. a crow. — ಕಾಕೆಮಣ್ಣಲಿ. a climbing herb, Trichosanthes palmata Roxb. (St. & Pl.).

ಕಾಕೇಂದು **kāka-indu.** *a kind of ebony, Diospyros melanoxylon* (tomentosa).

ಕಾಕೋದುಮ್ಬರಿಕೆ **kāka-udumbarike.** *the opposite-leaved fig-tree, Ficus oppositifolia* Roxb.

ಕಾಕೋದರ **kāka-udara.** *a serpent.*

ಕಾಕೋದರಶಾಯಿ **kākōdara-śāyi.** Viṣṇu (My.).

ಕಾಕೋದರಾದ್ರೀಶ **kākōdara-adrīśa.** Viṣṇu. (Dp. 61, pallavi).

ಕಾಕೋಲ **kākōla.** *a raven.* 2, a crow (ಬಲಿಭುಕ್, ಕಾಗೆ Nn. 97). 3, enmity (ವಿರೋಧ, ಹಗೆ 97). 4, *a sort of poison* (ವಿಷ, ಗರಳ 97). 5, a forest conflagration (ದವ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು 97).

ಕಾಕೋಲಧರ **kākōla-dhara.** Śiva (My.).

ಕಾಕೋಲಿ **kākōli.** -ಳಿ. a vegetable substance (from Nepal?) used in medicine, described as sweet and cooling, allaying fever, etc. (ವಾಯಸೋಲಿ, ಸ್ವಾದುರಸೆ, etc., ಗೊರಿಮಿಡಿ Si. 158).

ಕಾಕ್ಷಿ **kākṣi.** *a fragrant kind of earth.*

ಕಾಕ್ಷೀವ **kākṣīva.** *the plant Hyperanthera moringa.*

ಕಾಗಜ **kāgaja.** = ಕಾಗದ, etc. (ಪತ್ತ್ರಿಕೆ Mr. 359, o. r. ಕಾಗದ; My.).

ಕಾಗಡಿ **kāgaḍi.** = ಕಾವಡಿ. (My.). see ಕಾಸಿ-. 2, a kind of square cradle suspended from the roof (My.).

ಕಾಗದ **kāgada.** = ಕಾಗಜ, ಕಾಗಿದ. paper; a letter, note, or document (C.; Mhr.; Tu. also ಕಾಕಾಜಿ; T., Te. ಕಾಗಿದ; M. ಕಾಯಿದ; H. ಕಾಗಜ್). — ಕಾಗದ ಪತ್ರ. dupl. writings and papers; letters and notes (C.; Mhr.). ಆವನಿಗೂ ನನಗೂ ಕಾಗದ ಪತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, he corresponds with me (My.).

ಕಾಗಿ **kāgi.** = ಕಾಕಿ, etc. a crow (S. Mhr.; ಕಾಕ, ಕರಟ, etc. Si. 173). see ಕರೀ ಕಾಗಿ, ಕೆಮ್ಪು-, ಚಮ್ಬಾರ-, ಮಾದೇ-, ಮುದಿ-. — ಕಾಗಿ ಎಡಗಟ್ಟು. a crow to cross one's path from the left side,

which is an ill omen (S. Mhr.; My. as ಕಾಗೆ-). — ಕಾಗಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. small eyes, resembling those of a crow (S. Mhr.; My. as ಕಾಗೆ-). — ಕಾಗಿತೂಬರೇ ಗಿಡ. (ಕಾಕೇನ್ದು, ಕಾಕತಿನ್ದುಕ, etc. Si. 130). ಕಾಗಿತೊಣ್ಡೆ. = ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ. (ಕಾಕಾಂಗಿ, ಕಾಕನಾಸಿಕೆ, ಹುಚ್ಚುತೊಣ್ಡೆ Si. 151). — ಕಾಗಿನೇಱಳೆ. (ನಾದೇಯಿ, ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕೆ Si. 130). — ಕಾಗಿಬಣ್ಣ. a jet black colour (My. as ಕಾಗೆ-). — ಕಾಗಿ ಬಲಗಟ್ಟು. a crow to cross one's path from the right side, which is a good omen (S. Mhr.; My. as ಕಾಗೆ-). — ಕಾಗಿಬಿದುರು. a kind of reed or grass, Saccharum sara (ಗುನ್ದ್ರ, ತೇಜನಕ, ಶರ Si. 163). — ಕಾಗಿಮೇಡಿ. (ಕಾಕೋಡುಮ್ಬರಿಕೆ, ಫಲ್ಗು, etc., ಬ್ರಹ್ಮಮೇಡಿ Si. 136). — ಕಾಗಿರೋಗ. a disease (consumption) by which the face becomes jet black (S. Mhr., My. as ಕಾಗೆ-).

ಕಾಗಿದ kāgida. = ಕಾಗದ, etc. (My.).

ಕಾಗು kāgu. a dark-black or dark-blue colour (ಅತಿನೀಲ Bhn.; *cf.* ಕಬ್ಬು; My.; Tu. ಕಾಂಗ್. a dark blue cloth; T. ಕಾವು, black mark on the forehead; ಕಾಂಗು, M. ಕಾಂಗಿ, blue or dark cloth); a dark-black cloth (My.). ಕಾಗಿನ ದಟ್ಟಿ (Rāghc. 17, 64). ಕಾಗಿನ ಕಪ್ಪಡವನ್ ಉಟ್ಟು (Bp. 29, 3).

ಕಾಗುಣಿತ kā-guṇita. the long syllable ಕಾ and the other long syllables of the alphabet being spelt together with the short ones at school (as ಕ ಕಾ, ತಿ ತೀ, etc., C.). ಕಾಗುಣಿತ ಬಾರದವನಿಗೆ ಕಾವ್ಯ ಹೇಱುವದು ಹ್ಯಾಗೆ? (Prv.).

ಕಾಗೆ kāge. = ಕಾಕೆ, etc. a crow (ಕಾಕ Hlā., Nr., Ct. II, 109; ಬಲಿ Hlā.; ಕರಟ Mr. 524; ವಾಯಸ Nn. 14-16; ಅರಿಷ್ಟ 120; My.; Sk. also ಕಾಗ). 2, = ಕಾಕಮಾಚಿ (Mr. 130). ಕಾಗೆಯ ಮೊತ್ತಂ (ಕೊತ್ತಱು Śmd. I). ಕಾಗೆಯ ನೆರವಿ (ಕೊತ್ತಱು Śm. 30). [ಕಾಗೆವೊಲಿನ್ತು ಬಿಲ್ಲೆ ಕರಮಂಜುವಿರ್ Pb. 10, 122; Ap. 15, 35]. ಕಾಗೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲವೇ? — ಇರುಳು ಕಾಗೆಗೆ ಆಗದು, ಹಗಲು ಗೂಬೆಗೆ ಆಗದು (Prvs.). see Bp. 3, 79; 57, 68; 58, 49; 61, 11; Rśv. 9, 26; J. 15, 19; 23, 23; ಅಡವಿಯ ಕಾಗೆ, ಕಾಡ ಕಾಗೆ, ನೀರುಗಾಗೆ, ನೀರ್ಗಾಗೆ, ಮುದುಗಾಗೆ, ಹೊಂಗಾಗೆ. — ಕಾಗೆಗಬ್ಬು. -ಕಬ್ಬು. = ಕಾಗಿಬಿದುರು. ಕಾಗೆಗಬ್ಬಿನ ಹುಲ್ಲು (ತೇಜನಕ, ಶರ G.). — ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ. = ಕಾಕತುಣ್ಡಿ, ಕಾಗಿತೊಣ್ಡೆ. the shrub Leea hirta B. (ಕಾಕತುಣ್ಡಿ Śmd. 381; ಕಾಕಾಂಗಿ; ಕಾಕನಾಸಿಕೆ Nr.). 2, the plant Xanthochymus pictorius (ಕಾಕತುಣ್ಡಿಕೆ, ತಾಪಿಚ್ಛ Hlā.; ಕಾಕದೊಣ್ಡೆ Mr. 127). — ಕಾಗೆಬಂಗಾರ. = ಅಭ್ರಕ. mica, talc mineral (My.; Te. ಕಾಕಿ-). — ಕಾಗೆಬಿಂಗಾರ. = ಕಾಗೆಬಂಗಾರ. (My.). — ಕಾಗೆಮಾರಿ. = ಕಾಕಮಾರಿ. (St. & Pl.; My.).

ಕಾಂಕೆ kāṅke. (fr. ಕಾಯ್ 5). = ಕಾಕು 1. heat of any kind (My.; T. ಕಾಂಗ್ಯ; Te. ಕಾಕ).

ಕಾಂಕ್ಷಿತ kāṅkṣita. wished, desired; longed for; wish, desire. (Bp. 20, 26; 43, 54).

ಕಾಂಕ್ಷಿಸು kāṅkṣisu. to wish, to desire. see ಆ-; V. 14, 111.

ಕಾಂಕ್ಷೆ kāṅkṣe. *wish, desire.* 2, *a disease of the eyes, affection of the optic nerve.* — ಕಾಂಕ್ಷೆ ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to fulfill one's own desire (B. 5, 38).

ಕಾಚ kāca. = ಕಾಜು, ಕಾಂಜು, ಕಾಸು 1, ಗಾಜು, ಗಾಸ, (ಜಾಜು). *glass;* alkaline ashes, any salt of potash or soda in a glassy or crystalline shape. 2, a sling for suspending things; *the rope net-work or the strings by which the articles to be carried are suspended from the cross-pole* (ನೆಲಹು Hlā.; ಅವಲಮ್ಬ, ಶಿಕ್ಯ, ನೆಲಹು Mr. 213; see Si. s. ಕಾವಡಿ). 3, an affection of the optic nerve.

ಕಾಚಭೂಷಣ kāca-bhūṣaṇa. an ornament of glass. see ಬಳೆ.

ಕಾಚಮಣಿ kāca-maṇi. = ಗಾಜುಮಣಿ. a glass bead.

ಕಾಚಲು kācalu. N. of a village. — ಕಾಚಲ ದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). [2, dryness. Tu. ಕಾಚಿಲ್; T. ಕಾಯ್ಚಲ್ heat, fever].

ಕಾಚಲವಣ kāca-lavaṇa. a black, medicinal salt. (My.).

ಕಾಚವಲಯ kāca-valaya. a glass ring. see ಬಳೆ.

ಕಾಚಸ್ಥಾಲಿ kāca-sthāli. *the trumpet flower, Bignonia suaveolens* Roxb.

ಕಾಚಾ kācā. = ಕಾಸಿ 2. a cloth used as girding for the loins (My.; Mhr., H. ಕಾಚ್ಯಾ).

ಕಾಚಿ kāci. = ಕಾಂಚಿ, ಕಾಮಂಚ, ಕಾಮಂಚಿ, ಕಾವಂಚಿ q. v., ಕಾವ್ರಂಚಿ. lemon grass. — ಕಾಚಿಕಡ್ಡಿ. = ಕಾಚಿಹುಲ್ಲು. (Si. 165). — ಕಾಚಿಗಿಡ. the plant Solanum indicum L. (ಕಾಕಮಾಚಿ, ವಾಯಸಿ Si. 160). 2, the Brinjal or egg-plant, Solanum melongena L. (St. & Pl.). *cf.* ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹುಲ್ಲು. s. ಮಜ್ಜಿಗೆ. see ಗಣಿಕಿ. — ಕಾಚಿದೇವ. see ಲಿಂಗದ-. — ಕಾಚಿಹುಲ್ಲು. a kind of fragrant grass (ಕತ್ತೃಣ, ಪೌರ, ಸೌಗನ್ಧಿಕ, ಧ್ಯಾಮ, ದೇವಜಗ್ಧಕ, ರೌಹಿಷ Si. 165; ಭೂತಿಕ, ಕತ್ತೃಣ 405).

ಕಾಚಿತ kācita. *suspended in a kāca.* 2, = ಕಾಂಚಿತ.

ಕಾಚು kācu. cashoo, catechu or cutch, the inspissated juice of the Acacia catechu (ಕಯ್ರು, ಖದಿರ Mr. 144; ಖದಿರ G.; My.; Te.; T. ಕಾಚು; M. ಕಾಚ್ಚು, ಕಾತ್ತು, ಕಾಜು). see Sp. s. ಮಾಳಿಗೆ. — ಕಾಚಿನ ಗಿಡ. (ಖದಿರ, ಗಾಯತ್ರಿ, ದನ್ತಧಾವನ, ಬಾಲತನಯ G.).

ಕಾಜವಾರ kājavāra. = ಕಾಜಿವಾರ, ಕಾಂಜಿರ, ಕಾಸರ, ಕಾಸರ್ಕ, ಕಾಸರಿಕೆ, ಕಾಸಾರಕ, ಕಾಸ್ರ. the tree bearing the nux vomica (ಇಟ್ಟಿ G.; Tu. ಕಾಯೆರ್, ಕಾಯಿ).

ಕಾಜಿ kāji. a Muhammadan priest; a judge (My.; H., Mhr.). ಕಾಜಿ ಪಾಜಿ, ಪಾಜಿ ಕಾಜಿ (Prv.).

ಕಾಜಿವಾರ kājivāra. = ಕಾಜವಾರ, etc. see ಇಟ್ಟಿ.

ಕಾಜು kāju. Tbh. of ಕಾಚ (Śmd. 364 Mdb.). glass (ಕಾಚ Mr. 340; S. Mhr.). ಕಾಜಿನ ಬಳೆ, ಕಾಜಿನ ಸಾಮಾನು (B. 4, 226). see B. 3. 88; 4, 96. 224.

ಕಾಂಚಣ kāñcaṇa. Tbh. of ಕಾಂಚನ. gold; wealth (My.).

ಕಾಂಚನ kāñcana. *gold.* 2, *a middle-sized tree with fragrant blossoms, Mesua ferrea* Lin. (ನಾಗಸಮ್ಪಿಗೆ Mr. 127).

ಕಾಂಚನಪ್ರಸರ kāñcana-prasara. the tree Mimusops elengi (ಬಕುಲ, ನಾಗಕೇಸರ Mr. 125).

ಕಾಂಚನಮಂಚ kāñcana-mañca. a golden bedstead. (Śmd. 385; Kk. 96).

ಕಾಂಚನಮಾಲೆ kāñcana-māle. N. of a vṛitta (Ch.).

ಕಾಂಚನವರ್ಣ kāñcana-varṇa. the colour of gold (ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ Nn. 125).

ಕಾಂಚನವಾದ kāñcana-vāda. a good report (ಕೌಲೀನ, ಸುವರ್ಣವಾದ Nn. 76).

ಕಾಂಚನಾದ್ರಿ kāñcana-adri. the golden mountain (My.).

ಕಾಂಚನಾರಕ kāñcanāraka. = ಕಂಚಿವಾಳ, etc. *the mountain ebony, Bauhinia variegata* Lin. (ಕಾಂಚಿವಾಳ Hlā.; see Mr. s. ಕಂಚಿವಾಳ).

ಕಾಂಚನಾಲ kāñcanāla. = ಕಾಂಚನಾರಕ, etc. (Sk.).

ಕಾಂಚನಿ kāñcani. *turmeric.*

ಕಾಂಚಾಣ kāñcāṇa. Tbh. of ಕಾಂಚನ. wealth (My.).

ಕಾಂಚಾಳ kāñcāḷa. = ಕಂಚಿವಾಳ, etc., ಕಾಂಚಿವಾಳ. Tbh. of ಕಾಂಚನಾಲ. (My.). see ಕೆಂಗಾಂಚಾಲ.

ಕಾಂಚಿ kāñci. = ಕಾಚಿ, etc. lemon grass. — ಕಾಂಚಿಯಹುಲ್ಲು. the lemon grass, Andropogon shoenanthus L. (ಮಾಲಾತೃಣಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ Nr.).

ಕಾಂಚಿ kāñci. -ಚೀ. = ಕಂಚಿ. *a girdle, a woman's zone* (ಉಡೆನೂಲು Hlā.; ಉಡಿದಾರ Nn. 118). 2, the plant Abrus precatorius. 3, N. of a town, Conjeveram (Bp. 17, 1; My.).

ಕಾಂಚಿಕ kāñcika. = ಕಾಂಜಿಕ. (Sk.; G.).

ಕಾಂಚಿತ kāñcita. worshipped, honoured (ಸಂಜ್ಞಿತ, ಅರ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು Hlā.; ಸಯಿಜ್ಞಿತಮ್, ಅರ್ಚನಂ Mr. 449).

ಕಾಂಚಿವಾಳ kāñcivāḷa. = ಕಾಂಚಾಳ, etc. the mountain ebony. (ಕೋವಿದಾರ, ಕಾಂಚನಾರಕ Hlā.; see Mr. s. ಕಂಚಿವಾಳ). ಕೆಮ್ಮು ಕಾಂಚಿವಾಳದ ಗಿಡ (ಕೋವಿದಾರ, ಚಮರಿಕ, etc. Si. 126).

***ಕಾಂಚೀಕಳಾಪ kāñcī-kaḷāpa.** a woman's zone, ornamental studded belt of women. ಬಳೆದ ನಿತಮ್ಬದೆ ಕಾಂಚೀಕಳಾಪಮಂ ಕಟ್ಟಲಣಮೆ ನೆಱೆಯದಿದು Pb. 1, 143.

ಕಾಂಚೀಪದ kāñcī-pada. *the hips and loins; the pubic region* (ಜಘನ Hlā.).

ಕಾಂಚೀಪುರ kāñcī-pura. = ಕಾಂಚಿ No. 3. (Bp. 16, 1; 25, 13).

ಕಾಂಜಿ kāñji. = ಕಾಂಜಿಕ, ಗಂಜಿ 1, (Sk.).

ಕಾಂಜಿಕ kāñjika. *sour gruel* (ಆರನಾಲ, ಧಾನ್ಯಾಮ್ಲ, etc., ಅಮ್ಬಿಲ Mr. 214). see Śmd. s. ತಿಳಿ 4.

ಕಾಂಜಿರ kāñjira. = ಕಾಜವಾರ, etc., ಕಾಂಜೀರಗೆ. a species of gourd or plant of the curcubitaceous order with an exterior resembling an orange, but with a pulp like cow-dung; the Strychnos nux vomica (ಕಿಮ್ಪಾಕ, ಮಹಾಕಾಲ Hlā.; ಕಿಮ್ಪಾಕ; ವೇಗ Nn. 97; T. ಕಾಂಜಿರ, ಕಾಂಜಿರೈ; M. ಕಾಞ್ಞಿರ).

ಕಾಂಜೀರಗೆ kāñjīrage. = ಕಾಂಜಿರ, etc. (ಕಿಮ್ಪಾಕ Mr. 127, o. r. ಕಾಂಜೀರಿಗೆ).

ಕಾಂಜು kāñju. = ಕಾಜು, etc. glass. (S. Mhr.).

ಕಾಟ kāṭa. 1. (fr. ಕಾಡು 1). trouble, annoyance, plague (C.). [ಗಣಿಕೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟಕ್ಕಂ ಕಾಟಕ್ಕಮಳ್ಕದ ಶೌಚಾಂಜನೇಯನ Pb. 9, 52 va.]. ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಾಟ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಅರಸನ ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲ, ದೈವದ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. — ಊಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದವನು ಕಾಟಾ ಮಾಡದೆ ಇರನು. — ಓಟಾ ಓಡಿದರೂ ಕಾಟ ತಪ್ಪದು (Prvs.). see Bp. 51, 75; B. 2, 30; 4, 9. 47; Prvs. s. ಕೀಟ, ನೋಟ, ಬಟಕೆ, ಬೇನೆ, ವಸ್ವನೆ ಮಾಡು, ಶನಿ. — ಕಾಟಾಚಾರ. -ಆಚಾರ. behaviour or politeness proceeding from the wish to avoid annoyance (My.).

ಕಾಟ kāṭa. 2. (fr. ಕಾಡು 2). = ಕಾಟಕ 1, No. 1. a forester or huntsman; a N. (Śmd. 95); the N. of a golla (= ಕಾಟಿ 2; V. 14, 100). — ಕಾಟಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. the fowler's idol, consisting of a few stones white-washed (R.); N. (My.). — ಕಾಟನಾಯಕ. the chief called Kāṭa; N. (My.). ಕಾಟನಾಯಕನ ಮನೆಗೆ ಕನ್ನಾ ಹಾಕಿದರೆ ನೇತಾಡುವದು ಎರಡು ಬಂಗೀ ಚೀಲ (Prv.).

ಕಾಟ kāṭa. 3. = ಕಣ್ಟು 2, ಗಾಟ, ಗಾಟು. a sharp, strong, stifling smell, as that of tobacco, chillies, etc. (S. Mhr.; Te. ಕಾಟು; T. ಕಾರ್, ಕಾಟ್, to be sharp, pungent; *cf.* ಕಾಕು 2).

ಕಾಟ kāṭa. 4. just then, afterwards. (S. Mhr.; Te. ಕಾಡ, at, near, by; *cf.* ಕೇರ, ಕೇಸ).

ಕಾಟ kāṭa. 5. = ಕಾತ, etc. feats performed, usually with a club. see ಡೊಣ್ಣೆ-, ತೊಣ್ಣೆ-.

ಕಾಟಕ kāṭaka. 1. = ಕಾಟ 2. a forester or fowler (ಬೇಡ S. Mhr.); a N. (Bp. 10, 6). 2, a troublesome man, a marauder (My.). see ಅತಿ-; Prv. s. ತಾಯಿ.

ಕಾಟಕ kāṭaka. 2. trouble, annoyance (My.). see Prv. s. ನಾಟಕಧಾರಿ.

ಕಾಟಕತನ kāṭakatana. giving trouble, annoying (My.). see Prvs. s. ಪೀಠ, ಬೂಟಕತನ.

ಕಾಟಕಾಯ kāṭakāya. = ಕಾಟಕಾಯಿ. (My.).

ಕಾಟಕಾಯಿ kāṭakāyi. = ಕಾಟಕಾಯ, ಕಾಟಗಾಯಿ. plundering, marauding (S. Mhr.).

ಕಾಟಕಿ kāṭaki. a troublesome woman (My.).

ಕಾಟಕೋನ kāṭakōna. a mason's square (Mhr. ಕಾಟಕೋನಾ). 2, a right angle (C.).

ಕಾಟಗಾಯಿ kāṭagāyi. = ಕಾಟಕಾಯಿ. (S. Mhr.).

ಕಾಟಿ kāṭi. 1. = ಕಾಟ. (S. Mhr.).

ಕಾಟಿ kāṭi. 2. = ಕಾಟ 2. N. of a golla (Bp. 9, 12).

ಕಾಟಿಮೆ kāṭime. N. of a woman (Bp. 23, 20).

ಕಾಟು kāṭu. (fr. ಕಡಿ 4). a bite (of the teeth), a cut (of an axe, a sword, etc., My.; Te.).

***ಕಾಟುಗ kāṭuga.** one who annoys others. ಆನು ಭಕ್ತನಲ್ಲಯ್ಯಾ. ಆನು ವೇಷಧಾರಿಯಯ್ಯಾ ಕಾಟುಗ, ಕೆತ್ತುಗ ಪೋಲುಗನೆಮ್ಬುದು ಎನ್ನ ಹೆಸರು Bv. 335.

ಕಾಟೆ kāṭe. = ಕಾಟ 1, ಕಾಡೆ q. v. a kind of fermented pap of jōḷa or rāgi, to which butter-milk is added (C.; Te.; rice gruel).

ಕಾಠಿ kāṭhi. bordering lines or a border of gold and silk threads (Mhr. ಕಾಡೀ). see ಕರ್ನಾಟ-, ದಾಬಣ-.

ಕಾಠಿಣ್ಯ kāṭhiṇya. Tbh. of ಕಾಠಿನ್ಯ. (Bp. 38, 34; My.; B. 4, 149).

ಕಾಠಿನ್ಯ kāṭhinya. hardness; firmness; solidity, *a solid matter*; sternness, severity; difficulty.

ಕಾಡ್ kāḍ. = ಕಾಡು 2, etc. a forest, etc. — ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು. (ಪಱುವಗಿಚ್ಚು Ct. II, 113; J. 4, 23; 30, 38; Dp. 172, 3). — ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take jungle-fire, to be set on fire by it (J. 9, 32). — ಕಾಡ್ಗೋಣ. -ಕೋಣ. a wild buffalo (Rām. 6, 19, 17).

ಕಾಡ kāḍa. = ಕಾಡು 2, etc. a forest. see ಗುಡ್ಡಗಾಡ, ಸುಡುಗಾಡ. — ಕಾಡಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. = ಕಾಡುಗುಱಿ. (B. 5, 23). — ಕಾಡಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು. forest fire. (Bp. 56, 26; My.).

ಕಾಡವೆ kāḍave. = ಕಡವೆ. ಇದು ಬಗ್ಗ ಸಾರ್ದ ಗವಿ! ಇದು ಕಾಡವೆಯ ನೊರೆಯು! (Rāghc. 17, 68). ಬಡಿದು ಭಲ್ಲುಕನ, ಕಾಡವೆಯ ಕೆಯ್ಸೆಱೆವಿಡಿದು (17, 74).

ಕಾಡಿ kāḍi. a jungle-woman; N. (My.).

ಕಾಡಿ kāḍi. = ಕಡ್ಡಿ. a blade or grass, a bit of straw, etc. (My.; Mhr.). — ಕಾಡಿಕಾರ. caustic (My.). — ಕಾಡಿಯರಗು. -ಅರಗು. = ಕಡ್ಡಿಯರಗು. (My.).

ಕಾಡಿಕೆ kāḍike. troubling, teazing, annoying (My.).

ಕಾಡಿಗ kāḍiga. = ಕಾಟುಗ. a troublesome man (My.; ಕಾಡುವವ G.). 2, a duck (Sd.; *cf.* Sk. ಕಾದಮ್ಬ, ಕಾರಣ್ಡ).

ಕಾಡಿಗೆ kāḍige. lampblack; a collyrium prepared from it (ಕಜ್ಜಳ, ಅಂಜನ, ಅಭಿಹಿತ Hlā.; ಅಂಜನ, ಕಜ್ಜಳ Nn. 61; C.; Tu.; Te. ಕಾಟಿಕೆ, ಕಾಟುಕೆ; *cf.* ಕಾಲಿಕೆ, ಕಾಳಿಕ). [ಕಾಣದನ್ತೆನ್ದುಂ ಕಣ್ಗಳ್ ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆಯುಂ Kr. 1, 45; Pb. 2, 8; Ap. 12, 4 va.]. see B. 1, 5. 22; Rām. 6, 12, 34; J. 10, 50; 26, 9. — ಕಾಡಿಗೆಗರಗು. the plant Eclipta prostrata and erecta Lin., used in preparing kāḍige (ಭೃಂಗರಾಜ, ಮಾರ್ಕವ G.). — ಕಾಡಿಗೆಗರ್ಗ. = ಕಾಡಿಗೆಗರಗು. (S. Mhr.). — ಕಾಡಿಗೆಜೋಳ. a jōḷa of a somewhat blackish colour (S. Mhr.). — ಕಾಡಿಗೆಯ ಗುಡ್ಡ. (ಅಂಜನಾದ್ರಿ G.). — ಕಾಡಿಗೆಸೊಗಸಿನ ಹಕ್ಕಿ. a wagtail (ಖಂಜರೀಟ, ಖಂಜನ, ಗೀಜುಗಹಕ್ಕಿ Si. 172; Te. ಕಾಟುಕಪಿಟ್ಟ).

ಕಾಡಿಸು kāḍisu. to trouble, to plague (C.; Bp. 32, 39; 54, 55).

ಕಾಡು kāḍu. 1. to treat harshly or disrespectfully; to give trouble; to be importunate; to trouble, to plague (ಅವಹೇಲನ Śmd. Dh.; Śm. 91; C.; *cf.* ಕಡು 1). [ಎನ್ದಾತನನಾಕೆಗಳ್ ಕಾಡಿ ಕೊಟಚಾಡಿ ಕಳೆದರ್ Pb. 4, 96 va.; Kr. 2, 103]. ಕಾಡದೆ ಕಟುಕಿನ ಆಕಳು (ಸುವ್ರತೆ, ಸುಖಸನ್ದೋಹ್ಯೆ Nr.; Si. 332). ಪೆಱರ ಕಾಡುವಾತಂ (Kk. 37; Śm. 46). ಕಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೆ ನಾಱುವ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ. — ಆನೆಗೆ ಗುಂಗುರು ಕಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Bp. 14, 16. 22; 36, 43; 37, 36; 40, 42; 42, 6; Śsv. 3, 35 va.; 4, 12; J. 8, 20. 48; B. 4, 185; 5, 102; Prvs. s. ನವಗ್ರಹ, ಶನಿ.

ಕಾಡು kāḍu. 2. = ಕಾ 2–, ಕಾಡ್, ಕಾಡ, ಕಾಟ್ 1–. a forest; a jungle; a wild (ಅರಣ್ಯ Śmd. Dh.; ಕಾನನ, ಪಱು, ಬಿಂಜ, ಅಡವಿ Śm. 21; ವನ, ಕಾನನ, etc. Si. 438. 458; C.; Tu., T., M.; Te. ಕಾಡು, ಕಾರು; T. also, ಕಡ, ಕಡಱು). [ನಾಡ ಕಾಡ ಬೆಳಸಿನ್ಬೆಳಸಾ ವಿಷಯಾನ್ತರಾಳದೊಳ್ Pb. 1, 54]. ಕಾಡ ಕೋೞಿಗೆ ಮಕರಸಂಕ್ರಾನ್ತಿಯೇ? — ಕಾಡಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಬಾಟೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಾ! ಎನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಕೂಗಿದರೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲು ತೆಗದರನ್ತೆ. — ಕಾಡಿಗೆ ಅತ್ತು, ಕಣ್ಣು ಪೋಟೆ ಹೋಯಿತು (Prvs.). ಕಾಡ ಕಪಿ ಬಲ್ಲುದೇ ಮಾಣಿಕದ ಬೆಲೆಯ? (Dp. 76). see *e. g.* Śsv. 3, 32; J. 10, 3; 18, 40; 19, 8; 28, 36. 47; 29, 32; ಕಗ್ಗಾಡು, ಮಸಣಗಾಡು, ಮೇಹುಗಾಡು, ಸುಡುಗಾಡು, ಹಳ್ಳಿಗಾಡು, ಹೆಗ್ಗಾಡು. — ಕಾಡ. -ಅ 3. a jungle-fellow = a lazy, good-for-nothing man (C.). — ಕಾಡ ಅಶ್ವತ್ಥ. the tree Urostigma arnottianum Miq. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಇರವನ್ತಿ. (ವಾಸನ್ತಿ, ಮಾಧವೀಲತೆ Nr., o. r. ಕಾಡಿರವನ್ತಿಗೆ). — ಕಾಡಕಡನೆಗಿಡ. the plant Solanum stramoniaefolium Jacq. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಕಬ್ಬು. = ಕಾಕಬ್ಬು. (My.). — ಕಾಡ ಕಲ್ಲಾರು. a shrub or small tree, Helicteres isora L. (St. & pl.). — ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ. (ಕಕ್ಕಾವಡೇ ಕಾಯಿ, ಇನ್ದ್ರವಾರುಣಿ G.; My.). — ಕಾಡ ಕಾಗೆ. a raven (ಸಿರಿಕಾಕ, ವನಾಶ್ರಯ, ದ್ರೋಣ, ಕಾಕೋಲ Mr. 170). — ಕಾಡ ಕೆಸು. a stemless plant, used as a vegetable, Colocasia nymphaeifolia Roxb. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಡ ಕೊನ್ದೆ. a tall tree, Pithecolobium bigeminum Benth. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಕೋಣ. a wild buffalo (ಮಹಿಷ, etc. Nr.; My.; B. 3, 24). — ಕಾಡ ಗರ್ಗರಿ. a small tree, Cluytia collina Roxb. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಗುಱುಯೆಳ್ಳು. a common weed, Blainvillia latifolia D. C (Z.). — ಕಾಡ ಜೀರಿಗೆ. a tall, robust, annual plant, the purple flea-bane, Vernonia anthelmintica Willd. (St. & Pl.; S. Mhr.). — ಕಾಡಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a wild areca. see Si. 131. — ಕಾಡ ತುಮ್ಬೆ. a kind of tumbe plant (ನಿರ್ೋಗಿ Mr. 134, o. rs. ನಿರ್ನಾಕೆ, ನಿರ್ಮೇಕಿ). — ಕಾಡತ್ತಿ. -ಅತ್ತಿ. an erect shrub, Bauhinia tomentosa L. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ನಱವಲು. a herb, native of S. America, now a weed in gardens, Turnera ulmifolia Lin. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ನಾಯಿ. a wild dog (B. 3, 39). — ಕಾಡ ನೊಣ. a gad-fly (ದಂಶ, ವನಮಕ್ಷಿಕೆ Nr.). — ಕಾಡ ಪಾಪ. the horison sloth, monkey (My.). — ಕಾಡ ಪಾಪಟೆ. = ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ. (My.). — ಕಾಡ ಪಾಪರೆ. = ಕಾಡ ಪಾಪಟೆ. (My.). — ಕಾಡ ಪಾಪಟಬಳ್ಳಿ. a creeping or climbing herb, Bryonia maderaspatana Berg. (Bryonia scabrella L., St. & Pl.). — ಕಾಡ ಬಜ. the nettle-tree, a small tree, Sponia andaresa Comm. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಬಜೆ. a kind of baje (My.). — ಕಾಡ ಬೇಗೆ. = ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು. (ದವಾಗ್ನಿ G.; My.). — ಕಾಡ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ. (ಕಲ್ಮಾವು G.). — ಕಾಡ ಮೃಗ. a wild beast (Bp. 57, 14). — ಕಾಡರಸಿನ. -ಅರಸಿನ. a beautiful garden-plant, Curcuma zeodaria Rosc. (St. & Pl.; My.). see Si. 146. — ಕಾಡರಳೆ. -ಅರಳೆ. wild cotton (ಭಾರದ್ವಾಜಿ Si. 150). — ಕಾಡವರೆಬಳ್ಳಿ. -ಅವರೆ-. a woody twining plant with yellowish flowers, Cylista scariosa Ait. (Z.). — ಕಾಡವೋಮ. -ಓಮ. a medicinal herb, native of America, Chenopodium ambrosioides Schuth. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಹನ್ದಿ. a wild boar, a wild hog (ವರಾಹ, ಶೂಕರ, ಕೋಲ, etc. Nr.; ಏಕ್ಕಲ Ct. II, 36; C.). — ಕಾಡ ಹರಳುಗಿಡ. a shrub used to make hedges, native of Brazil, but now common in India, Jatropha curcas L. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಡ ಹಾಕುಕಾರೆ. a climbing shrub, Toddalia aculeata Pers. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಹೀರೆ. The plant Luffa acutangula Sering. and Luffa petandra Roxb. (Luffa foetida Cav., ಘೋಷ, ಕೋಶಾತಕಿ Nr.; My.). — ಕಾಡ ಹೆಸಱು. a climbing herb, Phaseolus adenanthus Meyer (St. & Pl.); Phaseolus trinervius Heyne (Z.; C.); = ಮುಕುಷ್ಠಕ, ಮಯಷ್ಠಕ, etc. (Nr.). — ಕಾಡ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪುಗಿಡ. a tall herb, Lobelia nicotianaefolia Heyn. (St. & Pl.). — ಕಾಡಾಕಳು. -ಆಕಳು. a wild cow (ಕಾಡಾವು G.; C.; B. 3, 16). — ಕಾಡಾಡಿ. -ಅಡಿ. a person living or wandering in forests (My.). — ಕಾಡಾಡುಬಳ್ಳಿ. -ಅಡು-. a twining plant, Trichosanthes cucumerina L. (St. & Pl.). — ಕಾಡಾನೆ. -ಆನೆ. a wild elephant (Rśv. 6, 23; J, 15, 19; 22, 34; C.). — ಕಾಡಾರಮ್ಬ. -ಆರಮ್ಬ. dry cultivation (My.; Te.). — ಕಾಡಾವು. -ಆವು. a wild cow (G., S. Mhr.; Te. ಕಾರಾವು). — ಕಾಡಿರವನ್ತಿಗೆ. = ಕಾಡ ಇರವನ್ತಿ, q. v. — ಕಾಡಿರುವನ್ತಿಗೆ. - ಇರುವನ್ತಿಗೆ. = ಕಾಡಿರವನ್ತಿಗೆ. (ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ, ಅತಿಮುಕ್ತ, etc. Si. 139). — ಕಾಡೀರುಳ್ಳಿ. -ಈರುಳ್ಳಿ. = ಕಾಡುಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ. (St. & Pl.); a wild onion (My.). — ಕಾಡುಕಡ್ಲೆಸೊಪ್ಪು. a spreading herb, the mallowleaf, Malva rotundifolia L. (St. & Pl.). *cf.* ಕಾಡುಗಡಲೆ. — ಕಾಡುಕಸ್ತೂರಿ. the musk-mallow, a herb, Hibiscus abelmoschus L. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು. = ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು. (Si. 458). — ಕಾಡುಕುದುರೆ. a wild horse (B. 5, 16). — ಕಾಡುಕುರುಳು. = ಕಾಕುಳ್ಳು. (G.; My.) — ಕಾಡುಕುಱಿ. a wild sheep, a jungle sheep (G.; My.). — ಕಾಡುಕುಱುಬ. = ಬೆಟ್ಟದ ಕುಱುಬ. (My.). — ಕಾಡುಕುಸುಬಿ. a weed, Tricholepis amplexicaulis Clarke (Z.). — ಕಾಡುಕೊಕ್ಕರೆ. (ಕೃಕರ, ಕಾಡುಬಕ Si. 173). [— ಕಾಡುಕೋಡು. forest region? ಅಶ್ವಮಯಂ ಜಗತೀ ತಳಂ ರಥವ್ರಜಮಯಮುಂ ಪದಾತಿಮಯಮುಂ ನೆಱೆಯೊಡಮುದು ಕಾಡುಕೋಡುಮಾರ್ ತ್ರಿಜಗದೊಳಾಮ್ಪರೀಬಲಮುಮಂ Pb. 9, 98]. — ಕಾಡುಕೋಣ. = ಕಾಡಕೋಣ. (B. 3, 24; 5, 21; C.; ಮಹಿಷ, etc. Si. 167). — ಕಾಡುಕೋೞಿ. the grey jungle-

fowl, Gallus sonnerati (My.). = ಕಾಡುಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Si. 304). — ಕಾಡುಗತ್ತೆ. -ಕತ್ತೆ. a wild ass (B. 3, 47; 5, 15). — ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a jungle-fire (ದವ, ದಾವ Nr.; ಪತ್ರ, ದವಾನಲ Nn. 39; ದಾವ, ಕಾಟ್ಕಿಚ್ಚು 66; ದವ 97; My.). — ಕಾಡುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. = ಕಾಡುಕುದುರೆ. (B. 3, 56; 5, 12). — ಕಾಡುಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. = ಕಾಡುಕುಱಿ. (B. 3, 8). — ಕಾಡುಗೆಣಸು. a wild species of the sweet potato (My.). — ಕಾಡುಗೋಣ. -ಕೋಣ. = ಕಾಡುಕೋಣ. (B. 5, 21). — ಕಾಡುಗೋದಿ. a kind of grass, Coix barbata Roxb. (ಗವೇಡು, etc. Si. 307). — ಕಾಡುಜನ. savages (B. 3, 32; C.). — ಕಾಡುಜಾಜಿಮರ. the wild nutmeg tree, Myristica horsfieldii Blum-Spr. (St. & Pl.). — ಕಾಡುತೊಗರಿ. an erect shrub, Atylosia candollei W. & A. (St. & Pl.; see Si. 154). — ಕಾಡುದಾರಿ. a jungle path (ಕಾನ್ತಾರ Si. 105). — ಕಾಡುದಾಲಚಿನ್ನಿ. the wild cinnamon tree, Cinnamomum malabathrum Don. (St. & Pl.). — ಕಾಡುದ್ದು. -ಉದ್ದು. (Si. 304; *cf.* ಅಡವಿಯುದ್ದು). see Nr. s. ಮುದ್ಗಗಬಿನೆ. — ಕಾಡುನಾಯಿ. = ಕಾಡ ನಾಯಿ. the wild dog, Cyon rutilans (Gz.; B. 5, 27). — ಕಾಡುನುಗ್ಗಿಗಿಡ. a low shrub with yellow flowers, Ormocarpum sennoides D. C. (St. & Pl.). — ಕಾಡುನೊಣ. = ಕಾಡ ನೊಣ. (Si. 176). — ಕಾಡುಬಕ. wild heron (ಕೈಕರ Si. 173). — ಕಾಡುಬಾಟಿಗಿಡ. the wild plantain-tree, Musa superba Roxb. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಡುಬುಡುಮೆ. a kind of budume (My.). — ಕಾಡುಬೆಕ್ಕು. the common wild cat, Felis chaus (Gz.). — ಕಾಡುಬೆಣ್ಡೆಕಾಯಿಗಿಡ. the musk-mallow, a herb, Hibiscus abelmoschus L. (St.&Pl.), and several other plants of the Malvaceae family (Z.). —ಕಾಡುಬೆಱಣೆ. = ಕಾಡುಕುರುಳು. (ಕರೀಶ Si. 315; My.). — ಕಾಡುಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ. a bulbous plant, Scilla indica Roxb. (St.&Pl.). — ಕಾಡುಭಾಷೆ. a language not refined or polished (B. 4, 128). — ಕಾಡುಮನುಷ್ಯ. a savage (ಹೂಣ G.); a stupid, uneducated man (C.). — ಕಾಡುಮನ್ದಿ. savages (B. 5, 105). — ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆಗಿಡ. a scandent shrub, Jasminum angustifolium Vahl. (St. & Pl.; S. Mhr.). see ದೊಡ್ಡ-. — ಕಾಡುಮಿನಿಕೆಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, Cucumis trigonus Roxb. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಡುಮೃಗ. = ಕಾಡ ಮೃಗ. (G.). — ಕಾಡುಮೆಣಸು. (ಚವ್ಯ, ಚವಿಕೆ Nr.; Si. 145). — ಕಾಡುರೋಗ. a fierce, fatal sickness. see Prv. s. ನಾಡಿ ನೋಡು. — ಕಾಡುಲಿಮ್ಬೆ. a large shrub or small tree, Atalantia monophylla Corr. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಸಬ್ಬಸಿಗೆ. (ಶತಪುಷ್ಪೆ, ಅತಿಛತ್ರೆ, ಕಾರವಿ, etc. Si. 160). — ಕಾಡುಸಮ್ಪಿಗೆ. a tree with thick branches and white flowers, cultivated in gardens, Plumeria acutifolia Poir. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಸವುತೆ. (ಕರ್ಕಟಿ Si. 161). — ಕಾಡುಸಾಸಿವೆ. an annual herb, Cleome viscosa L. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಸೂರ್ಣಗಡ್ಡೆ. = ಕನ್ದಗಡ್ಡೆ. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಸೊಳ್ಳೆ. (ದಂಶಿ Si. 176). — ಕಾಡುಸ್ಥಿತಿ. a crude, unrefined condition or state (B. 4, 129). — ಕಾಡುಹತ್ತಿ. (ಭಾರದ್ವಾಜಿ Si. 150). — ಕಾಡುಹನ್ದಿ. = ಕಾಡ ಹನ್ದಿ. (ವರಾಹ, etc. Si. 167; ಎಕ್ಕಲ G.). — ಕಾಡುಹಾಗಲ. (Si. 160). — ಕಾಡುಹೀರೆ. — ಕಾಡ ಹೀರೆ. (Si. 150). see ಹೊಪ್ಪುಣ್ಣದ-. — ಕಾಡುಹುಳ್ಳಿ. = ಶಂಖಪುಷ್ಪಬಳ್ಳಿ. = (Z.). — ಕಾಡುಹೆಸಱು. = ಕಾಡ ಹೆಸಱು. (Si. 304). — ಕಾಡೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a wild ox (B. 3, 16). — ಕಾಡೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a wild female buffalo [ಪರಿವ ಕಡವಿನ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಮರೆಯ ಪಿಣ್ಡುಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.]; (J. 28, 52; B. 3, 24). — ಕಾಡೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. wild Sesamum (ಜರ್ತಿಲ Nr.); a native of Africa, cultivated in India, yielding oil, Guizotia abyssinica Cass. (St. & Pl.). — ಕಾಡೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. a chief of the Bēḍas (Rsv. 5, 114 va.; Ssv. 3, 58).

ಕಾಡು kāḍu. 3. = ಕಾಟ್ 3-, etc., (ಕಾರ್1, etc.). blackness; black (ಕರ್ಪುರ Sm. 91; M. ಕಾರ್, ಕಾಱು, darkness; a cloud).

ಕಾಡುಹ kāḍuha. treating harshly, etc. ಇದಿರೆದ್ದು ಕಾಡುಹ (ಅಭಿಯೋಗ, ಅಭಿಗ್ರಹ Nr.).

ಕಾಡೆ kāḍe. = ಕಾಟಿ, etc. a kind of fermented pap of jōḷa or rāgi. (My.; T., M. ಕಾಡಿ, water in which rice has been washed, kept till it ferments; sour gruel; *cf.* ಕಱಿ 3).

ಕಾಡೆ kāḍe. 1. a decoction (S. Mhr.; ಕಷಾಯ G.; B. 5, 72; Mhr., H. ಕಾಟ). ಕುದಿಸಿದ ಕಾಡೆ (ನಿರ್ವ್ಯೂಹ G.).

ಕಾಡೆ kāḍe. 2. Tbh. of ಕಾಣ್ಡ. a stalk (Sd.; *cf.* Mhr. ಕಾಡ).

ಕಾಣ್ kāṇ. 1. = ಕಾಣು, q. v. to see (ದರ್ಶನ Smd. Dh; T., M.; Te. ಕಾನು, ಕನು; J. 5, 25; 13, 10. 44; 88, 40; see ಕಣಿಸು); to regard. P. p. ಕಣ್ಡು [ಕಾಣದನ್ತೆನ್ದುಂ ಕಣ್ಗಳ್ ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆಯಂ Kr. 1, 45; Pb. 1, 13]; (Smd. 285). ಕಣ್ಡಂ (287). ಕಣ್ಡೆವು (255). ಅವರ್ ನಾಳೆ ಕಾಣ್ಗುಂ (267). ಕಾಣ್ಬಂ (275). ಬಸವವಿಭುವಂ ಕಾಣ್ಬ ಕಾಂಕ್ಷೆಯಲಿ (Bp. 5, 13). ಕಾಮ್ಬ (= ಕಾಣ್ಬ, Bp. 46, 59; 47, 50). ಇನ್ನಿದಕೆ ಮರ್ದಂ ಕಾಣೆಂ (13, 26). ಎಲೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿರಾ, ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿರೆ? (58, 33). ಕಾಣ್ಬಳತೆ (4, 50). ಭಾನುವಂ ಕೌಶಿಕವು ಕಾಣ್ಬುದೆ? (60, 43). ಕಾಣ್ಬುದು (1, 37). ವಿಶೇಷಾರ್ಥವ ಕಾಣ ಬಲ್ಲವನು (ಪ್ರಗಲ್ಭ); ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಕಾಣಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅವಗೀತ Nr.). ಮುಗುಟಿ ಮುಗುಟಿ ಕಣ್ಡುದು (ಅವಗೀತ, ಮುಹುರ್ದೃಷ್ಟ Hlā.). ಭಣ್ಡಾರದ ಅಖಿಲವಸ್ತುಗಳನ್ ಒನ್ದು ತೃಣಮಾಗಿ ಕಣ್ಡು ವೆಚ್ಚಿಸಿ (J. 31, 26). see Bp. 21, 17; 32, 48; 55, 32; Bh. 1, 10, 39; 2, 13, 16; Rsv. 13, 102 va.; Rām. 26, 16; C. Bp. 11, 6; Rāghc. 17, 53. 69; J. 3, 4; 28, 19. 33. 48; 30, 48; 33, 25; ಕಡೆಗಾಣ್, ನೆಲೆಗಾಣ್, ಮುಟ್ಟಿವೆಗಾಣ್, ಮುನ್ದುಗಾಣ್, ಸರಿಗಾಣ್. 2, to appear; to be apparent. ಕಾಣ್ಬುದು (ವಿಶದ, ಪ್ರಕಟ, ಸ್ಪಷ್ಟ, ಪ್ರಕಾಶ, ಸ್ಫುಟ Mr. 449). see ಕಾಬ, ಕಾಮ್ಬ, ಕಾಮ್ಬುವ. — ಕಾಣ್ ಕಾಣ್. rep. (Bp. 9, 10; 53, 3; J. 14, 29; 28, 20). — ಕಾಣ ಬರ್. = ಕಾಣಲ್ಕೆ ಬರ್ (Smd. 93). 2, to become apparent (Bp. 58, 63). —ಕಾಣ ಬಹ. being possible to see. ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಹ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಸಿನೀವಾಲಿ Nr.). — ಕಾಣ ಬಹುದು. that one can see, or that can be seen (ರೂಪ Nr.). — ಕಾಣ ಬಾಹ. appearing. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ ಬಾಹನ್ಥಾದು (ಲೋಚನಗೋಚರ Nn. 87). — ಕಾಣಲ್ ಬರ್. to be possible to see; to happen to see. ಅನ್ತಱಿನ್ದೆ ಅವರನ್ ಆ ಪೊಟಲೊಳ್ ಕಾಣಲ್ ಬನ್ತು (Smd. 112). *cf.* ಕಾಣ ಬರು s. ಕಾಣು. — ಕಾಣಲ್ಕೆ ಬರ್. to be possible to see; (to) may see. ಮಾರ್ಗಕ್ರಮುಮಂ ಕಾಣಲ್ಕೆ ಬರ್ಪುದು ಆದ್ಯರ ಕೃತಿಯೊಳ್ (Smd. 93).

ಕಾಣ್ kāṇ. 2. seeing; appearing. — ಕಾಣ್ಬಟ್ಟೆ. a (or any) way that comes in sight; a way where one may see. — ಕಾಣ್ಬಟ್ಟೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. to lose, or part with, the way where one may see (J. 19, 18). — ಕಾಣ್ಬಟ್ಟೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take any road that comes in sight (J. 19, 1).

ಕಾಣ kāṇa. a man who does not see. see ಮುನ್ದುಗಾಣಂ. ಕಾಣ kāṇa. one-eyed, monoculous. 2, a crow. (R.).

ಕಾಣಿ kāṇi. a sixty-fourth fractional part ($\frac{1}{64}$) of any coin [ಕಾಣಿಯ ಲೋಭ ಕೋಟಿಯ ಲಾಭವ ಕೆಡಿಸಿದುದ ನಾನಱಿಯೆನಯ್ಯಾ Bv. 294]; (My.; Te., Tu.; T. $\frac{1}{80}$; M. $\frac{1}{80}$, $\frac{1}{64}$, $\frac{1}{32}$). ಕೊಟ್ಟು ಮ್ ಅಱಿಯೆ ಬುಧರ್ಗೆ ಕಾಣಿಯನ್, ಇಟ್ಟುಮ್ ಅಱಿಯೆ ವಿಭೂತಿಯಂ (Bp. 41, 8). see ಅರೆ-, ಗಿದ್ದಗಾಣಿ, ದುಗ್ಗಾಣಿ, ಮುಕ್ಕಾಣಿ. 2, a cawney or twenty-four grounds (T.). 3, gift (M.); property, possession, right of possession, hereditary right (T.; M. ಕಾಣ, possession, goods). — ಕಾಣಾಟಿ. -ಆಟಿ. (*i. e.* T. ಆಡ್ಚಿ = ಆಳುವಿಕೆ). hereditary right to lands, fees of office, etc. (Te., R.; T. ಕಾಣಿಯಾಡ್ಚಿ).

ಕಾಣಿ kāṇi. unevenness of scales, want of equipoise (S. Mhr.). 2, that which is put to counterpoise (S. Mhr.). — ಕಾಣಿ ಕಟ್ಟು. to make scales even (S. Mhr.). — ಕಾಣಿತೂಕ. the weight of anything put to balance scales (S. Mhr.). — ಕಾಣಿ ಪೇರು. = ಕಾಣಿ No. 2. (S. Mhr.).

ಕಾಣಿಕೆ kāṇike. = ಕಾಣ್ಕೆ. seeing, sight (Śmd. 248; see ಮುಂಗಾಣಿಕೆ); visit (J. 33, 16; Rām. 4, 1, 22; Dp. 135 a, 20; 140, 11. 14. 20). see ಪಾದಗಾಣಿಕೆ. 2, a present, a gift (ಉಪಾಯನ, ಉಪಗ್ರಾಹ್ಯ, etc. Nr.; ಶರ Si. 448; C.; Tu., M.; T. ಕಾಣಿಕ್ಕೈ, Te. ಕಾನುಕ). see Bp. 27, 52; Bh. 1, 8, 84; 2, 13, 8. 10. 15; J. 5, 15; 7, 15; 17, 39; 29, 33; B. 4, 12; ಕೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. — ಕಾಣಿಕೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಕಾಣ್ಕೆಗೊಡು. to give or make a present; to give as a present (Bh. 2, 13, 11; J. 7, 24). — ಕಾಣಿಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to make or receive presents (J. 17, 48). — ಕಾಣಿಕೆವರದ. -ವರದ. a dealer in (costly) articles that are fit for presents: a Jaina (ಜೈನ Ct. I, 27, o. r. ಕಾಣಿಗವರದ).

ಕಾಣಿಸು kāṇisu. to cause to appear, to show. [ಪದನಂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ವವಲ್ಲಿ ಮಱಿಗಳ್ Ap. 1, 51]. ಮೃಗಗಣಮಂ ಪೋದ ಪೆಜ್ಜೆಯಿಂ ಕಾಣಿಸಿದಂ (Śmd. 273). see Bp. 45, 3; 50, 70; 57, 44; Bh. 1, 8, 31. 84; Rśv. 6, 24 va.; J. 29, 33; 32, 55; 33, 24. 2, to make (an object) come in (one's own) sight (Bp. 20, 2). 3, to show oneself, to come in sight, to appear (ತೋಱು Śmd. Cm. 86. 164; C.). see Bp. 28, 23; 35, 21; 57, 44; J. 2, 22; 3, 19; 8, 6; 11, 22; 12, 42; 15, 2; 28, 5. 38. 43; C. Bp. 42, 13; B. 2, 14. 41; 3, 90; ಗಾಯಗಾಣಿಸು, ತವುದಲೆಗಾಣಿಸು. — ಕಾಣಿಸದೇ ಹೋಗುವಿಕೆ (ವಿನಾಶ Si. 395). ಕಾಣಿಸಲ್ ಪಡದೇ ಇರುವ ಚನ್ದ್ರಕಲೆಯುಳ್ಳನ್ಥಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಕುಹು), ಚನ್ದ್ರಕಲೆ ಕಾಣಿಸಿದನ್ಥಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಸಿನೀವಾಲಿ Si. 40). 4, to become visible to the apprehension of the mind, to appear. ಅದು ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲ (C.). — ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್. -ಳ್ಳು. = ಕಾಣಿಸು No. 3. 2, to have shown or introduced to oneself. ಅರಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಣ್ಡಳ್ ಈ ನೃಪರ ಅರಸಿಯನು, ಸುಕುಮಾರಕರನು, etc. (Bh. 2, 13, 12; C.; B. 4, 4).

ಕಾಣು kāṇu. = ಕಾಣ್ 1. to see, etc. (J. 6, 21; 11, 26; 13, 6; 17, 17). P. p. ಕಣ್ಡು. ಆ ಊರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ or ಕಾಣ್ತೇನೆ (C.). 2, to appear. ಬಾಕಲ ಹೊಱಕಡೆಗೆ ಕಾಣುವನ್ತೆ (Si. 112). ಈ ಕುರುಡಪ್ರಾಣಿಗೆ ಏನೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (B. 3, 90). ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (3, 89). ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಆಗೋಣ (ವಿನಾಶ G.). ಕಾಣದೇ ಹೋಗುವಿಕೆ. (ನಿಷ್ಠೆ Si. 416). ಕಣ್ಡ ದೇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಯ್ ಮುಗಿದರೂ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದು. — ಕಣ್ಡದ್ದಲ್ಲ, ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲ; ಗಣ್ಡನ ಸೋದರ! — ಕಣ್ಡದ್ದು ಮಾತಾಡಿದರೆ ಕೆಣ್ಡದನ್ಥಾ ಕೋಪ. — ಕಣ್ಡರೆ ಕಣ್ಣುರಿ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ. — ಕಣ್ಡರೆ ಕೋಪ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ತಾಪ. — ಕಣ್ಡರೆ ಮಾಣಿ, ಉಣ್ಡರೆ ಗೋಣಿ. — ಕಣ್ಡರೆ ಸೇರದವನಿಗೆ ಉಣ್ಡರೆ ಸೇರೀತೇ? — ಕಣ್ಡರೆ ಸುಂಕ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಬಿಂಕ. — ಕಣ್ಡವರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದರೂ ಗಣ್ಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋದು ತಪ್ಪದು. — ಕಣ್ಡವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಬಾವೀಲಿ ದೂಡಿ ಆಟಾ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಣ್ಡು ದಣಿದೆಯೋ? ಉಣ್ಡು ದಣಿದೆಯೋ? — ಕಾಣದ ಮುರುವ ಕನಸು ಕಣ್ಡರೆ ಏಱು ಬಾರಿ ಎದ್ದು ಕೂತ (Prvs.). ಕಾಣ ಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let appear (G. 44). — ಕಾಣ ಬರು. to appear, to come in sight, to be seen (My.). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣ ಬಾರದೇ ಇರುವ ಅರಸಿನ ಅನ್ತಃಪುರ (ಶುದ್ಧಾನ್ತ Si. 423). ಕಾಣ ಬರುವನ್ತೆ (ಪ್ರಾದುಸ್ 474). — ಕಾಣು ಕಾಣು. rep. ಕಣ್ಡ ಕಣ್ಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದರೂ, ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬೋಱಿಸದೇ ಬಿಡರು (Prv.). see B. 3, 6. 72. — ಕಾಣೆ. -ಎ 3. see! lo! it is so! (said to a female, My.). — ಕಾಣೊ. -ಒ 4. see! lo! it is so! (said to a male, My.). *cf.* ಕಣಾ. — ಕಣ್ಡ ಕಡೆಗೆ. to any direction that comes in sight, *ad libitum* (J. 2, 29). — ಕಣ್ಡಾ ಬಟ್ಟೆ. in any way or manner that comes in one's sight, (inconsiderately), excessively (C.). — ಕಣ್ಡು ಬರು. = ಕಾಣ ಬರು. (C.; B. 4, 16. 32. 34).

ಕಾಣುವಿಕೆ kāṇuvike. seeing. ಕನಸು ಕಾಣುವಿಕೆ (ದೇವನ Si. 437). 2, appearing. ಹಗಲು ನಕ್ಷತ್ರ ಕಾಣುವಿಕೆ (ಅಜನ್ಯ 295).

ಕಾಣ್ಕೆ kāṇke. = ಕಾಣಿಕೆ. seeing, sight (Śmd. 248; see Nr. s. ತಣಿವು). [ಕೊಸೆ ದೆಸೆ ದಿಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟೆ ಕೆಲಜಂಕೆ ನಿವರ್ತನೆ ಕಾಣ್ಕೆ ಪರ್ವಿದೇವರ್ಸನದೊಳಾದ ಬಲ್ಮೆಯೊಳೊಡವ್ಪುಡೆ Pb. 10, 77; Ap. 1, 47]; (Cpr. 5, 90). 2, a present, a gift. — ಕಾಣ್ಕೆ ಈ. = ಕಾಣಿಕೆಗೊಡು, ಕಾಣ್ಕೆಗೊಡು. (Rśv. 5, 25). — ಕಾಣ್ಕೆ ಗೆಯ್. to make a present; to give as a present (Rśv. 10, 2). — ಕಾಣ್ಕೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಕಾಣ್ಕೆ ಈ, etc. (Rśv. 5, 125). — ಕಾಣ್ಕೆ ನೀಡು. = ಕಾಣ್ಕೆ ಈ. (Rśv. 5, 21; Śśv. 1, 80. 83).

ಕಾಣ್ಡ kāṇḍa. = ಕಣ್ಡ 2, ಕಾಡೆ 2. *a stalk, a stem.* 2, *an arrow* (ಮಾರ್ಗಣ, ಅಮ್ಬು Nn. 116; ಶಸ್ತ್ರ Mr. 502). 3, a section, a part; *the section of a book* (ಪ್ರಸ್ತಾವ 502). 4, *a multitude* (ಸಮೂಹ 116); a cluster, a bundle. 5, *season, opportunity* (ಪ್ರಸ್ತಾವ, see No. 3). 6, good knowledge (ಸುವಿದ್ಯೆ, ಒಳ್ಳಿಹ ವಿದ್ಯೆ 116). 7, *water* (ನೀರು 116; ನೀರ್ 502). 8, the sky (ಗಗನ, ಆಕಾಶ 116). 9, blame, censure (ನಿನ್ದೆ 116; 502). 10, a curtain (ತೆರೆ 116, one MS. ಸಿರೆ; *cf.* ಕಾಣ್ಡಪಟ). 11, associating with; cohabitation (ಮಿಲನ, ಕೂಟ 116; ನಿಜಕೂಟ 502). 12, speed (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ 116). 13, at the end of compounds: *bad, inferior.* 14, a horse.

ಕಾಣ್ಡಜ kāṇḍa-ja. water-born: a lotus. (R.).

ಕಾಣ್ಡಧಿ kāṇḍa-dhi. the ocean. (R.).

ಕಾಣ್ಡಪಟ kāṇḍa-paṭa. = ಕಣ್ಡಪಟ. *a curtain, a screen, especially the screen surrounding a tent, an outer-tent.* [ಶ್ರೀ ತಳ್ತುರದೊಳ್ ಕೌಸ್ತುಭಜಾತದ್ಯುತಿ ಬಳಸಿ ಕಾಣ್ಡಪಟದನ್ತಿರೆ Kr. 1, 1; Ap. 1, 71].

ಕಾಣ್ಡಪೃಷ್ಠ kāṇḍa-pṛiṣṭha. one who carries arrows on his back, a soldier. (G.).

ಕಾಣ್ಡರುಹೆ kāṇḍa-ruhe. N. of a plant (Mr. 140, o. r. ಕಾಣ್ಡರುಹ; texts corrupt).

ಕಾಣ್ಡವ kāṇḍava. Tbh. of ಖಾಣ್ಡವ. name of a forest in Kurukṣētra. see Prv. s. ಪಾಣ್ಡವ; J. 13, 10; 22, 45.

ಕಾಣ್ಡವತ್ kāṇḍa-vat. -ವನ್ತ. *armed with arrows.*

ಕಾಣ್ಡಸ್ಪೃಷ್ಟ kāṇḍa-spṛiṣṭa. *a soldier by profession.* 2, *a Brāhmaṇa who lives by the profession of arms.*

ಕಾಣ್ಡಾಲ kāṇḍāla. *a basket to hold grain; a granary constructed of bamboos.*

ಕಾಣ್ಡಿಗೆ kāṇḍige. N. of a plant (ಹಾಲೆ Mr. 149; Sk. ಕಾಣ್ಡಿಕೆ, a kind of grain; a kind of gourd; Cucumis utilissimus).

ಕಾಣ್ಡೀರ kāṇḍīra. *armed with arrows.*

ಕಾಣ್ಡೇಕ್ಷು kāṇḍa-ikṣu. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 2, the plant Saccharum spontaneum.

ಕಾಣ್ಡೇರಿ kāṇḍēri. N. of a creeping plant (ಪವಿಮೂರ್ತಿ, ಶೃಂಖಲೆ, ಅಸ್ತಿವಳ್ಳಿ, ಶೀವಲ್ಲಿ, ಮುಂಗುರುವಳ್ಳಿ Mr. 145, one MS. ಮುಂಗುರು-).

ಕಾಣ್ಮೆ kāṇme. great valour (ಬಲ್ಲಾಳ್ತನ Ct. II, 76; fr. ಕಡು?).

ಕಾತ kāta. = ಕೇತ, etc. feats performed usually with a club? see ಡೊಣ್ಣೆ-.

ಕಾತರ kātara. = ಕಾತಳ. confused, agitated, perplexed, disordered; confusion, perplexity (ಕಾಳಿ Śs.). 2, *timid, afraid;* alarm, fright (My.; Sk. ಖಾತ್ರ, horror). ಕಾತರಮಂ ತಳೆದಂ (ಕಾತಳಿಗ Ct. II, 92).

ಕಾತರತೆ kātarate. confusion, perplexity (Abh. P. 4, 10).

ಕಾತರಿ kātari. assurance; guarantee (C.; Mhr., H. ಖಾತರೀ).

ಕಾತರಿಸು kātarisu. to be agitated, perplexed, bewildered, or alarmed. [ನಿನ್ನನೆ ಪೀನಮೊಲಲ್ದು ಮಱುಗಿ ಕಾತರಿಸುತ್ತುಂ Kr. 2, 83]. see Abh. P. 9, 146; Bp. 36, 17; 57, 10; Rām. 3, 4, 22; 5, 8, 41; J. 5, 59; 11, 19; 18, 47; 30, 35; Bh. 1, 10, 26; C. Bp. 19, 32. 34.

ಕಾತಳ kātaḷa. = ಕಾತರ. perplexity, alarm, fright (ಸಿಡಿಮಿಡಿ, ತಳ್ಳಂಕ Śm. 50).

ಕಾತಳಿಗ kātaḷiga. a perplexed, timid man (ಕಾತರಮಂ ತಳೆದಂ Ct. II, 92).

ಕಾತಿ kāti. 1. (generally written ಖಾತಿ). (= ಕತಿ, and ಕಾಯ್ತು fr. ಕಾಯ್ 5; *cf.* ಕತ್ತು 2). anger, wrath (Grj. 2, 106 va.; Bp. 3, 50; Bh. 8, 23, 4; J. 7, 33; 13, 63). — ಕಾತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become angry, etc. (Bp. 47, 12; 51, 5; Bh. 4, 4, 12; J. 21, 33).

ಕಾತಿ kāti. 2. coir; cord made of it (C.; T., M. ಕಯಿಱು; Tu. ಕತ್ತ; Mhr. ಕಾಥಾ), see ಹುರಿಗಾತಿ.

—ಕಾತಿ kāti. 1. = -ಕಾತಿ, etc. a feminine suffix for formation of nouns. see *e, g.* ಬಿಂಕ-, ಮಾಯ-.

ಕಾತಿ kāti. 2. a kind of jasmine. (ಸೇವನ್ತಿಗೆ Ct. I, 38, o. rs. ಕಾನ್ತಿ, ಸೇವಂಗಿ).

ಕಾತಿಕೆ kātike. N. of the month of āṣāḍha (June-July. Tu. ಕಾರ್ತೆಲ್). when the horse-radish (ನುಗ್ಗೆ) is scarce. see Prv. s. ನುಗ್ಗಿಕಾಲ.

ಕಾತು kātu. = ಕಾಯ್ತು. P. p. of ಕಾಯ್ 3.

ಕಾತ್ಯಾಯನಿ kātyāyani. *Durgā.* 2, *a middle-aged widow* (ನಡು ಹರೆಯದವಳು Mr. 302).

ಕಾತ್ಯಾಯನಿಕೆ kātyāyanike. *a middle-aged woman.*

ಕಾತ್ಯಾಯನೀಪುತ್ರ kātyāyanī-putra. Gaṇēśa; Kārttikēya (My.).

ಕಾದಮ್ಬ kādamba. *a kind of goose with grey wings;* a drake, or a teal. 2, = ಕದಮ್ಬ, etc., the tree Nauclea kadamba.

ಕಾದಮ್ಬಕ kādambaka. = ಕಾದಮ್ಬ. (ಕರ್ಕರ Mr. 173).

ಕಾದಮ್ಬರಿ kādambari. *a liquor distilled from the flowers of the kadamba.* 2, N. of a Saṁskṛita work. [3, a novel].

ಕಾದಮ್ಬಿನಿ kādambini. *a long line or bank of clouds* (ಮುಗಿಲ್ Śm. 107; ಕ್ಷೀರ, ಮೇಘ Nn. 11).

ಕಾದಲ್ kādal. (fr. ಕಾಯ್ 5). affection, love (T.; Te. ಗಾದಿಲಿ; M. ಕಾಳಲ್, burning, high flame, love fever; M. ಕಾಳು, Te. ಕಾಲು, to burn; *cf.* ಕನಿ). — ಕಾದಲ. -ಅ 3. a dear man, a male friend; a paramour (ನಲ್ಲಂ Ct. I, 10; II, 17; ನಲ್ಲ, ಇನಿಯ, ಓಪ, ಪ್ರಿಯತಮ Ss.; Rśv. 4, 20; 4, 20 va.; J. 6, 15; 16, 13; T.). [ಕಾದಲಂಗೆ ಸಯ್ತುನ್ತಿರು ನಾಣ್ಚದೆ Pb. 3, 78]. ಕಾದಲರ್ಗಳ್ (Śmd. 53). [— ಕಾದಲಳ್. = ಕಾದಲೆ. ಕಾದಲನಂ ಬಿಸುಟನ್ತೆ ಪೋಪ ಕಾದಲಳಱುತುಂ ತೆಱನ್ದಿರದು ನೋಡಿದ ನೋಟದೊಳ್ Pb. 4, 108]. — ಕಾದಲೆ. a beloved female, a sweet-heart, etc. (ಸಖಿ, ನಲ್ಲಳ್, ಇನಿಯಳ್, ಓಪಳ್, ಪ್ರಿಯತಮೆ Śm. 74; Kk. 30; Śs.; T. ಕಾದಲಿ). [ಆ ಜೋಡೆ ಕಾಮಂಗೆ ಕಾದಲೆಯಕ್ಕುಂ Pb. 4, 84]. see Ch. v. 334; Rāghc. 17, 72; Śsv. 4, 67.

ಕಾದಲ್ಮೆ kādalme. = ಕಾದಲ್. (ಸ್ನೇಹ Śmd. II; ನೇಹ, ನಲ್ಮೆ, ಒಱಲ್, ಕೂರ್ಮೆ Śm. 75; ನೇಹ Kk. 88; Ct. II, 81; Śsv. 3, 35 va.; T. ಕಾದನ್ಮೈ).

ಕಾದಿ kādi. = ಖಾದಿ. a thick stuff of cotton (My.); [khaddar cloth].

*__ಕಾದಿಗೆ kādige.__ = ಖಾತಿಕೆ. a moat, etc. ಸಾರವಸ್ತುಗಳಿಂ ನೆಱೆದಮ್ಬೋಱ ರಾಶಿಯ ಕಾದಿಗೆ Pb. 4, 32.

ಕಾದಿಸು kādisu. to cause to fight (ಸಂಗರಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Bh. 2, 3, 3; My.).

ಕಾದು kādu. 1. to war, to fight; to fight (v. t.), to contend with (ಯುದ್ಧ Śmd. Dh.; C.; T., Tu.; *cf.* ಕಾಳಗ). [ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮಂ ಕಳಂ ಬೇಱ್ದು ಕಾದಿ ಸತ್ತೊಡೆ Pb. 1, 73 va.; Ap. 4, 10]. ನೆರೆದ ಅರಸರುಗಳನ್ ಅನಿಬರುಮಂ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ದನ್ ಒರ್ವನೆ ಪಾರ್ಥಂ (Śmd. 122). ಕಾದುವ ಆನೆ (ಸಮರೋಚಿತ Hlā.). see Śmd. 163. 280. 288; Abh. P. 9, 49; Bp. 32, 20; 61, 39; Bh. 1, 8, 6; 2, 4, 6. 7; 5, 1, 41; Rśv. 2, 54; 5, 125; 6, 54. 116; Prll. 3, 5; J. 4, 45; B. 4, 37. — ಕಾದಾಟ. -ಆಟ. a fight, a quarrel (C.). — ಕಾದಾಡು. -ಆಡು. to fight, etc. (C.; B. 3, 11; 5, 19).

ಕಾದು kādu. 2. P. p. of ಕಾ 1 & ಕಾಯ್ 1. having guarded. [ಸೀನನಗಿನ್ತು ನಿನ್ನ ಬಗೆಯಂ ಕಾದಕ್ಕ ಪೇೞ್ Ap. 3, 31].

ಕಾದು kādu. 3. P. p. of ಕಾಯ್ 5. being heated.

ಕಾದುಹ kāduha. fighting. ಬೆರಸಿ ಕಾದುಹ (ತುಮುಲ, ರಣಸಂಕುಲ Nr.).

ಕಾದ್ರವೇಯ kādravēya. (fr. ಕದ್ರು). *a snake.*

ಕಾನ kāna. — ಕಾನಕಾನ ಉತ್ತತ್ತಿಯಾಟ. a play of boys at which one is to jump over another's feet, etc. (S. Mhr.).

ಕಾನ kāna. an ear (Mhr.). — ಕಾನದಾವಲಿ. an ornament for the ear (S. Mhr.).

ಕಾನಕ kānaka. (fr. ಕನಕ). golden (Śsv. 1, 78).

ಕಾನಗು kānagu. a timber tree, Dalbergia arborea Heyn. (Dalbergia canceolaria L., St. & Pl.; Te. ಕಾನುಗು).

ಕಾನನ kānana. *a wood, a forest, a grove* (ಕಾಡು, ಪಱು, ಬಿಂಜ, ಅಡವಿ Śm. 21).

ಕಾನನಚರ kānana-cara. a Bēḍa, a huntsman (Śsv. 4, 34).

ಕಾನೀನ kānīna. *the son of an unmarried young woman;* Karṇa.

ಕಾನುಗೋಯಿ kānugoyi. a remembrancer or overseer; an officer of a large district acquainted with its customs and with the nature of its landed tenures (Br., H.; R.).

ಕಾನೂ kānū. a rule, regulation (ಧರ್ಮ, ಕಾಯಿದೆ Cb.; Mhr., H.).

ಕಾನೂನು kānūnu. = ಕಾನೂ. (C.).

ಕಾನೆ kāne. = ಖಾನೆ. (My.). a place, house, etc. see ಗದ್ದೆಕಾನೆ.

ಕಾನ್ತ kānta. 1. desired, loved, dear, beloved; *lovely, beautiful;* pleasing, agreeable (ಮನೋಹರ, ನಿರ್ಮಲ Nn. 99; ಮೆಚ್ಚುವುದು, ಪ್ರಿಯವು Mr. 528). 2, *a lover, a husband* (ಪತಿ, ಒಡೆಯ 99; ಪತಿ 528, ಒಡೆಯ 227); a gallant (J. 26, 9). 3, a stone (ಗ್ರಾವಾಲ, ಕಲ್ಲು 99; ಕಲ್ 528, ಕಲ್ 96). 4, a dwelling, a house (ನಿವಾಸ, ಮನೆ 99; ಮನೆ 528). 5, iron. 6, the moon. 7, Kriṣṇa; Skanda. 8, one of the guṇas of poetical composition [Kr. 2, 54. 66]; (Kavy. III, 1, A, 3. 12-14).

ಕಾನ್ತ kā-anta. 2. a word that ends in *k* combined with a vowel (Śmd. 302).

ಕಾನ್ತಲಕ kāntalaka. *the tree Credela toona* (ತುನ್ನ) Roxb.

ಕಾನ್ತಾರ kāntāra. *a forest* (ವಿಪಿನ, ಅಡವಿ Nn. 106). 2, *a difficult road* (ವಿಷಮಾರ್ಗ, ಬಿಱುಸಿನ ಹೆದ್ದಾರಿ 106; ಅತಿಬೆಟ್ಟಿತಪ್ಪ ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ Mr. 478). 3, a kind of sugarcane. — ಕಾನ್ತಾರಚರಿಗೆ. roaming in a forest or in forests (Abh. P. 8, 67 va.).

ಕಾನ್ತಾರಕ kāntāraka. *a kind of sugarcane.*

ಕಾನ್ತಿ kānti. *wish, desire; loveliness, beauty; splendour; lustre;* personal decoration or embellishment (ಪೊಗರ್, ತೊಳಗು, ಕದಿರ್, etc. Kk. 25; ಚವಿ 46; ಕಳೆ, ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, etc. Śm. 15; ರಂಗು 83; ಕದಿರ್ Ct. I, 100; ಮಸೆ, ತಳಪ, etc. Śs.; see ತೊಳಗು, ಬೆಳಗು, ಮಿನುಕು, ಮಿಸುಗು).— ಕಾನ್ತಿ ಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. brightness to decrease (Rśv. 13, 45).

ಕಾನ್ತಿವನ್ತ kānti-vanta. full of lustre (Śmd. 251).

ಕಾನ್ತಿಸ್ತಮ್ಭ kānti-stambha. a lamp-stand, a lamp (ದೀಪ್ತಿಯಿಹುದು Mr. 205).

ಕಾನ್ತೆ kānte. *a lovely woman, a mistress, a wife* (ಸ್ತ್ರೀ Nn. 91; Bp. 57, 65; J. 8, 12).

ಕಾನ್ದವಿಕ kāndavika. *a baker.*

ಕಾನ್ದಿಶೀಕ kāndiśīka. *not knowing where to resort to, put to flight.*

ಕಾಪ kāpa. relative present or future participle of ಕಾಸು 1, q. v.

ಕಾಪಟಿಕ kāpaṭika. *(fr. ಕಪಟ).* fraudulent, dishonest; a hypocrite; a flatterer. (My.).

ಕಾಪಟ್ಯ kāpaṭya. dishonesty, fraud, guile. (My.).

ಕಾಪಥ kā-patha. *a bad road.* 2, *the fragrant root of Andropogon muricatus* Retz.

ಕಾಪಾಟಿಕ kāpāṭika. = ಕಾರ್ಪಟಿಕ. *a cheat; a juggler.*

ಕಾಪಾಲ kāpāla. (fr. ಕಪಾಲ 1). relating to the skull; made of skulls; relating to a beggar's bowl. 2, the plant Cucumis utilissimus. (R.).

ಕಾಪಾಲಿಕ kāpālika. = ಕಾಪಾಲ No. 1. 2, a religious mendicant (My.). 3, a worshipper of Śiva of the left-hand order, characterized by carrying skulls of men as ornaments and by eating and drinking from them.

ಕಾಪಿ kāpi. 1. coffee (C.; H.). — ಕಾಪಿಗಿಡ. the coffee-tree, Coffea arabica L. (C.).

ಕಾಪಿ kāpi. 2. N. of a tune in music (My.; T. ಕಾಬಿ).

ಕಾಪಿ kāpi. 3. a copy (E.).

ಕಾಪಿಶಾಯನ kāpiśāyana. *a sort of spirituous liquor.*

ಕಾಪು kāpu. = ಕಾಹು 1. guarding, protecting, preserving (ರಕ್ಷೆ Ct. I, 84; Abh. P. 9, 99; 10, 6; J. 16, 2; Śsv. 1, 64 va.; My.; Te.; Tu., T., M. ಕಾಪ್ಪು); a guard (see ಕಾಲ್ಗಾಪು). ನಿನ್ನೊಡನೆ ಒನ್ದು ಭಾಗಮಂ ಬರಿಪುದು, ಕಾಪು ಮಾಡುವುದು (Śmd. 275 Mdb.). ಎಳೆಗೌಂಗಿನ ಬಾಗಿಲ್ವಾಡದ ಕಾಪಿನ ಚಾಪ್ಪೇಯನಿರ್ಮಿತನವ್ ಆದ ಜನ್ತ್ರದ ಪುತ್ತಳಿಗಳ್ (Rśv. 10, 31 va.). 2, a preservative ceremony on the seventh day after a child's birth (My.). 3, that preserves: a mark made with lamp-black on the chin or also on both cheeks for good luck (My.; Te., T., M. ಕಾಪು). — ಕಾಪಾಡಿಸು. -ಅಡಿಸು. to make watch or guard (My.; G.). — ಕಾಪಾಡು. -ಆಡು. to guard, to protect, to take care of (C.). ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಹಳ ಮನಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡು ಕಾಪಾಡಿದರು (B. 2, 40; see 3, 25). — ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. = ಕಾಪು. (My.; ಭರಣ, ರಕ್ಷಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ G.). — ಕಾಪಿಡು. -ಇಡು. = ಕಾಪಾಡು. (ಸಂರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.). 2, to put the mark ಕಾಪು No. 3 (My.). — ಕಾಪಿನವ. -ಅವ. a watchman (Bp. 27, 53). [— ಕಾಪಿನಾಳ್. watchman. ಕೈಶಾನು ತಗುಳ್ದು ನಾನಾವಿಧಂ ಸುಡೆ ನೋಡಲಾಱದೆ ತಳ್ತ ದೇವರ ಕಾಪಿನಾಳ್ ದೇವ ಕಿನ್ನರ ಪನ್ನಗಾವಳಿ Pb. 5, 94]. — ಕಾಪಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. = ಕಾಪಾಡಿಸು. [ಆತ್ಮ ತನೂಜನನಾ ಪೊೞಲ್ಗೆ ಕಾಪಿರಿಸಿ Pb. 8, 90; Ap. 5, 15]; (Bp. 14, 2). — ಕಾಪುವೇೞ್. -ವೇೞ್. to order to protect (Abh. P. 5, 103).

ಕಾಪುತ್ರ kā-putra. a bad son. see ಗೋಣೆ-.

ಕಾಪುರುಷ kā-puruṣa. a mean, contemptible man, a coward, a wretch; mean, etc. (Bp. 27, 53; 45, 22; Bh. 4, 4, 25; J. 29, 15).

ಕಾಪೇಯ kāpēya. (fr. ಕಪಿ). *the tricks and doings of a monkey* (ಕಪಿಗಳ ಸಂಯೋಗ Mr. 161).

ಕಾಪೋತ kāpōta. (fr. ಕಪೋತ). the colour of a pigeon; grey. 2, *natron, alkali;* antimony.

ಕಾಪೋತಾಂಜನ kāpōta-añjana. *antimony,* especially considered as a collyrium.

ಕಾಬ kāba. = ಕಾಣ್ಬ of ಕಾಣ್ 1. (Rām. 4, 1, 11. 13). ಕಾಬಿರಿ (= ಕಾಣ್ಬಿರಿ, 3, 12, 33).

ಕಾಬ kāba. = ಕಾವ. Tbh. of ಕಾಮ. (Bh. 3, 7, 3; 3, 8, 8; 7, 7, 23).

ಕಾಬಳತೆ kābaḷate. = ಕಸ್ವರೆ, etc. agitation, etc. (Bp. 47, 28).

ಕಾಬ್ಯ kābya. = ಕಾವ್ಯ. (Bp. 26, 7).

ಕಾಮ kāma. = ಕಾವ. *wish, desire;* love; lust. 2, *Kāma, the god of love* (ಕುಡುವಿಲ್ಲ Ct. I, 66), Kriṣṇa's and Rukmiṇi's son. 3, ಕಾಮಂ, adv., *according to one's heart's content;* granted, admitted; well; excessively (ಅತ್ಯರ್ಥಂ, etc., ಪಿರಿದು Mr. 436). — ಕಾಮಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. = ಕಾಮ. (B. 3, 71). 2, N. (My.). — ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು. the rainbow (ಇನ್ದ್ರಾಯುಧ, ಮುಗಿಲಿಯ ಬಿಲ್ಲು G.). — ಕಾಮನ ಸುಡುವದು. the burning of an effigy of Kāma at the close of his annual festival (C.). — ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿವೆ. Kāma's annual festival, the hōḷi, in the phālguna month. ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಕಲಕ ನೀರು (Prv.).

ಕಾಮಕರ kāma-kara. following one's own inclinations, indulging in one's desires. 2, arrogance, pride (ಗರ್ವ Śmd. II; ಗಬ್ಬ, ಬಿಂಕ, etc., ಗರ್ವ Śm. 38; Kk. 84; ಬಿಗಿ Śm. 81). see Smd. 293; ಬೆಸೆ.

ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ kāma-kastūri. (ಕರಿಂಜರ, ಪಣಾರ್ಸ, etc. Si. 141; sweet Basil, Ocimum basilicum Lin., St. & Pl.).

ಕಾಮಕೂಟ kāma-kūṭa. harlotry. (R.).

ಕಾಮಕ್ರೋಧಲೋಭಮೋಹಮದಮತ್ಸರ kāma-krōdha-lōbha-mōha-mada-matsara. the six vices or enemies (Bp. 40, 66; C.).

ಕಾಮಗಾಮಿ kāma-gāmi. *one who goes or acts as he lists.*

ಕಾಮಗಾರಿ kāmagāri. work; execution of business; workmanship (C.; Mhr. ಕಾಮಗಿರೀ). — ಕಾಮಗಾರಿಶಿಕ್ಷೆ. imprisonment with hard labour (My.).

ಕಾಮಚಾರಿ kāma-cāri. acting unrestrainedly; libidinous; self-willed. (Bp. 40, 83).

ಕಾಮಜ kāma-ja. *arising from desire.* 2, Aniruddha.

ಕಾಮಜನಕ kāma-janaka. Viṣṇu or Kriṣṇa (My.).

ಕಾಮಜ್ವರಿತ kāma-jvarita. inflamed with lust (Bh. 1, 6, 18).

ಕಾಮಂಚ kāmañca. = ಕಾಚಿ, etc. the lemon grass, Andropogon schoenanthus L. (St. & Pl.).

ಕಾಮಂಚಿ kāmañci. = ಕಾಮಂಚ, etc. sweet rush: lemon grass or camel's hay, Andropogon schoenanthus (Te.; R.).

ಕಾಮಣಿ kāmaṇi. = ಕಾಮನಿ, ಕಾಮಲೆ, etc. jaundice. (S. Mhr.; Mhr. ಕಾಮಿಣ). — ಕಾಮಣಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. yellow, greenish eyes, caused by jaundice (S. Mhr.).

ಕಾಮತನ್ತ್ರ kāma-tantra. the course or science of love; N. of a work. (Bp. 40, 40).

ಕಾಮದ kāma-da. granting what is wished. 2, Skanda. 3, the sun. see Śmd. 293.

ಕಾಮದಹನ kāma-dahana. = ಕಾಮನ ಸುಡುವದು. burning of Kāma. s. ಕಾಮ. (My.).

ಕಾಮದುಘ kāma-dugha. milking all desires; the cow of plenty. (Bp. 39, 1; 61, 84; Rśv. 4, 90).

ಕಾಮಧೇನು kāma-dhēnu. *the cow of plenty*, yielding all desires (ಸುರಭಿ Nn. 30; Bp. 57, 82; C.).

ಕಾಮಧ್ವಂಸಿ kāma-dhvaṁsi. *Śiva.*

ಕಾಮನ kāmana. *desirous, lustful.*

ಕಾಮನಿ kāmani. = ಕಾಮಣಿ, etc. see ಊದುಗಾಮನಿ.

ಕಾಮನೆ kāmane. *wish, desire.*

ಕಾಮಪತ್ನಿ kāma-patni. *the wife of Kāma*, Rati.

ಕಾಮಪಾಲ kāma-pāla. *Baladēva* (ಮಧುಪ್ರಿಯ, ಬಲಭದ್ರ Nn. 29).

ಕಾಮಪ್ರಧ್ವಂಸಿ kāma-pradhvaṁsi. Śiva. 2, sign for a metrically long letter (Cb.).

ಕಾಮಬಾಣ kāma-bāṇa. the (five) arrows of Kāma: the number 5 (Ch.).

ಕಾಮಭಕ್ಷ kāma-bhakṣa. eating anything or everything. (R.).

ಕಾಮಯಿತೃ kāmayitṛi. *desirous, lustful.*

ಕಾಮರಿಪು kāma-ripu. Śiva. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕಾಮರೂಪಿ kāma-rūpi. taking any shape at will. 2, pleasing, beautiful. (Bp. 8, 36).

ಕಾಮಲ kāmala. desirous, lustful, libidinous. — ಕಾಮಲದೇವಿ. N. (Bp. 59, 8).

ಕಾಮಲೆ kāmale. = ಕರ್ಮವಲೆ, ಕಾಮಣಿ, ಕಾಮನಿ, ಕಾಮಾಲೆ q. v., ಕಾಮಿಣಿ. a form of jaundice, excessive secretion or obstruction of bile (Sk.; ಕರ್ಮವಲೆ Mr. 387).

ಕಾಮವಾದ kāma-vāda. saying anything at pleasure. (R.).

ಕಾಮವಿಕಾರ kāma-vikāra. unnatural or unusual desire or lust (Bp. 40, 47. 48; My.).

ಕಾಮವೈರಿ kāma-vairi. Śiva (Bp. 43, 16; 54, 21).

ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ kāma-śāstra. any treatise on women, their behaviour, etc. (My.).

ಕಾಮಹರ kāma-hara. Śiva (Bp. 24, 74). 2, sign for a metrically long letter (Ch.).

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ kāma-akṣi. Durgā, in Kañci (My.). 2, a kind of lute (S. Mhr.).

ಕಾಮಾಂಕುಶ kāma-aṅkuśa. *a finger-nail.*

ಕಾಮಾಂಗ kāma-aṅga. the mango tree. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಕಾಮಾಟ kāmāṭa. labour or work (for wages, My.).

ಕಾಮಾಟಿ kāmāṭi. = ಕಾಮಾಟ. (S. Mhr.); 2, a day-labourer (My.; Te., M., T.; a house-servant Mhr.).

ಕಾಮಾಟಿಕೆ kāmāṭike. = ಕಾಮಾಟ. (C.).

ಕಾಮಾತುರ kāma-ātura. affected by love or desire; excited by lust; lust (Bp. 40, 65; 41, 4; My.). ಕಾಮಾತುರಳು (ಕಾಮಿನಿ, ಪ್ರಮದೆ G.). — ಕಾಮಾತುರವಡಸು. -ಅಡಸು. lust to attack (Bp. 42, 32).

ಕಾಮಾತುರಿ kāmāturi. a lustful female (Bp. 40, 53).

ಕಾಮಾನ್ತಕ kāma-antaka. Śiva. 2, a sign for a metrically long letter (Ch.). 3, ಕಾಮಾನ್ತಕಂ, the metrical foot - - ᴗ -.

ಕಾಮಾನ್ತಕಗಣ kāmāntaka-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಕಾಮಾನ್ಧ kāma-andha. blind from love or lust. (Bp. 28, 23).

ಕಾಮಾನ್ಧಕ kāma-andhaka. = ಕಾಮಾನ್ಧ. (Bp. 45, 3).

ಕಾಮಾರಿ kāma-ari. Śiva (ಈಶ್ವರ Nn. 8).

ಕಾಮಾರಿಗಣ kāmāri-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಕಾಮಾಲೆ kāmāle. = ಕಾಮಲೆ, etc. jaundice. (My.; T. ಕಾಮಾಲೈ; Tu. ಕಾಮಲೆ; M. ಕಾಮಿಲೆ; Te. ಕಾಮಿಲಾ, ಕಾಮರುಲು, ಕಾಮೆರ್ಲು). see ಊದು-, ಪಿತ್ತ-.

ಕಾಮಾಸ್ತ್ರ kāma-astra. = ಕಾಮಬಾಣ. (Ch.).

ಕಾಮಿ kāmi. *wishing, desiring, lustful;* a libidinous man, a lecher (ಕಡುಪಾಪ Ct. I, 72). 2, N. of Rati. 3, a female cat (S. Mhr.; B. 5, 32). see Bp. 44, 54; 54, 21.

ಕಾಮಿಣಿ kāmiṇi. = ಕಾಮಾಲೆ, etc. ಕಾಮಿಣೀ ರೋಗ (ಕಾಮಲೆ G.).

ಕಾಮಿತ kāmita. wished, desired; a wish, desire. (Bp. 1, 26; 9, 19; 43, 75).

ಕಾಮಿತಾರ್ಥ kāmita-artha. a desired object (My.).

ಕಾಮಿನಿ kāmini. *a loving or affectionate woman;* a woman in general (ಹೆಟ್ಟಗೆ Ct. II, 78; ಹೆಂಗೂಸು Mr. 301; ಮಾಧವೆ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 17; ರಾಮೆ, ಸ್ತ್ರೀ 24; ಸ್ತ್ರೀ 47. 60).

ಕಾಮಿಸು kāmisu. to wish, to desire (Bp. 23, 13. 39; 25, 23; 40, 79; J. 3, 39; My.; Prv. s. ನೋವು).

ಕಾಮು kāmu. = ಕಾವು 2, q. v. stalk. ತಾವರೇ ಕಾಮುಗಳು (ನಾಲ, ನಾಲೆ Si. 96). ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಾಮು (ಕಡಪ್ಪು, ಕಲಪ್ಪು 310).

ಕಾಮುಕ kāmuka. wishing; *desirous; lustful, libidinous.* (Bp. 40, 60).

ಕಾಮುಕಿ kāmuki. *a lustful, libidinous woman*, a harlot (ಸೂಳೆ Nn. 98. 113).

ಕಾಮುಕೆ kāmuke. *a woman desirous of any thing* (wealth, food, etc.).

ಕಾಮೋದ್ಭವ kāma-udbhava. sprung from love; N. of a vṛitta (Ch.).

ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಯ kāmpilya. = ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ. (ವಸಾರೆ Si. 158).

ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ kāmpilla. = ಕಮ್ಪಿಲ, etc. *N. of a plant.*

ಕಾಮ್ಬ kāmba. = ಕಾಣ್ಬ, of ಕಾಣ್ 1. (My.).

ಕಾಮ್ಬಲ kāmbala. (fr. ಕಮ್ಬಲ). covered with a woollen blanket; *a carriage covered with a woollen blanket.*

ಕಾಮ್ಬವಿಕ kāmbavika. (fr. ಕಮ್ಬು). *a dealer in shells.*

ಕಾಮ್ಬುವ kāmbuva. = ಕಾಮ್ಬ. (of ಕಾಣ್ 1). (My.).

ಕಾಮ್ಬೋಜ kāmbōja. born in Kambōja. 2, *a horse of the Kambōja breed* (ಕುದುರೆ ಬಾಹ್ಲೀಕದೇಶದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ ಕಾಮ್ಬೋಜಂ Mr. 282). 3, N. of a country (Bp. 6, 9; Rśv. 5, 22).

ಕಾಮ್ಭೋಜಿ kāmbōji. = ಕಾಮ್ಭೋಜ No. 2 (Bp. 59, 37). 2, *the plant Glycine debilis* Ait.

ಕಾಮ್ಭೋದಿ kāmbōdi. N. of a rāga (My.; Te.). see ಎರಕಲ-.

ಕಾಮ್ಯ kāmya. *desirable; agreeable; beautiful;* optional. (Bp. 41, sum.).

ಕಾಮ್ಯದಾನ kāmya-dāna. *a grant of all things desired;* an acceptable gift.

ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥ kāmya-artha. a particular advantage which one desires to get by voluntary observances or rites (My.).

ಕಾಯ್ kāy. 1. = ಕಾ 1 q. v., ಕಾಯಿ 1, ಕಾಯು 1. to guard, etc. (ರಕ್ಷಣ Śm. 101; Te. ಕಾಯು, ಕಾಚು; Tu. ಕಾಪು; T. ಕಟಾದು, custody = ಕಾವಲ್). [ತನ್ನ ಮಱಿವೊಕ್ಕೊಡೆ ಕಾಯದೆ ಚಾಗದೊಳ್ಪಿನ ಚಿಕ್ಕೊತ್ತದೆ Pb. 5, 75]. P. ps. ಕಾದು (*e. g.* Si. 259. 279), ಕಾಯ್ದ್, ಕಾಯ್ದು. ಇನ್ದ್ರಿಯವ ಕಾದಾತ ಯೋಗಿ (Sp.). ನಿನ್ನ ಅಲಯದೊಳ್ ಇನ್ದುವರೆಗೆ ಒಡೆಯೆಯಂ ಕಾದಿರ್ದೆಂ (J. 31, 28). ಕಾಯ್ವುಳ್ (Śmd. 244). ನೀನು ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯರ ಮಾನ ಕಾಯ್ದರೆ (B. 1, 14). ನಾಯಿಗಳು ಒಡೆಯನ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದು (3, 39). ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಣ್ಡು (5, 103). ನಮ್ಬಿಗೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಣ್ಡು (2, 25). see Bp. 32, 46; 46, 19; 47, 45; 57, 12; J. 2, 19; 4, 63; 10, 18; 11, 35; ಅಪರಾಧ ಕಾಯ್, ಕೆಯ್ಗಾಯ್, ಪೊಲಗಾಯ್. — ಕಾಯ್ ಕಾಯ್ rep. (Bp. 30, 23; 38, 71; 45, 42). — ಕಾಯ್ ಕಾಯಿ. rep. (Bp. 48, 12). — ಕಾಯವೇಡು. -ಬೇಡು. to be necessary to guard, etc. ಕಾಯವೇಡಾ? (Bp. 48, 11).

ಕಾಯ್ kāy. 2. = ಕಾದು, etc. P. p. of ಕಾಯ್ 1. — ಕಾಯ್ತರ್ = ಕಾಯ್ದುಕೊಣ್ಡು ಬರ್. to tend and bring home (Bp. 24, 2).

ಕಾಯ್ kāy. 3. fruit to grow or to develop (ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; Śm. 101; My. only in ಕಾಯ್ತು; T., M. ಕಾಯ್; Te. ಕಾಯು; Tu. ಕಾಯಿ; Te. ಕನು, to bring forth, to bear young; to produce, as applied to fruit trees or crops; *cf.* ಕನ್ದು 3). P. ps. ಕಾತು, ಕಾಯ್ತು. [ಪೊಸನೆಯ್ದಿಲ ಕಮ್ಪನೆ ಬೀಱು ಕಾಯ್ತ ಕೆಂಗೊಲೆಯೊಳೆ ಜೋಲ್ವ ಶಾಳಿ Pb. 1, 52; Ap. 3, 34]. ಬೇರ್ವೆರಸು ಕಾಯ್ತ ಪಲಸು (Śmd. 81). ಕಾಯಾದುದಕೆ ಕಾತುದು ಅಕ್ಕುಂ (Śm. 22). ಕಾತುದು ಎನಲ್ಕೆ ಕಾಯಾದುದು (Kk. 20). ಕಾತ ಎಳೆಯ ಮಾವುಗಳ ಬನಬನದ ಠಾವುಗಳ್ (J. 17, 4). ಕಾತು ಒಱಗುವ ಫಲಾಳಿ (Rśv. 2, 38). ಕಾಯ್ತುದೆನೆ ಫಲಿಸಿದುದು (Ct. I, 39).

ಕಾಯ್ kāy. 4. = ಕಾಯ, ಕಾಯಿ 2, ಕಾಯು 3. fruit in a yet unripe, hard, but pretty full-grown state; any nut, or any head or capsule of plants, a pod (C.; T., M.; Tu.; Te. ಕಾಯ; T., M. ಕಾಯ್, to grow callous; M. ಕಾಯ್, Te. ಕಾಯ, the state of being hard or callous); a piece used at the pagade play (C.). [ಕಾಯ್ಗಳಿನ್ದಮಿಮ್ಪಾಗಿರೆ ಸೋರ್ವ ಸೋನೆ ಮುದನಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; Ap. 1, 67]. ಮುತ್ತ ಕಾಯ್ (ತಟಲ್ Śmd. I). ಕಾಯಂ ಪೋದ್ದಂ (Śmd. 156). ಕಾಯ ತೋಣ್ಟ (ಶಾಕಶಾಕಟಿ, etc., ಬಾಡು Hlā., Mr. 95). ಕಾಯ್ ಸೊಪ್ಪುವಂ ತಱುವುತ (Bp. 20, 14). ವಿಷದ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯ ತನ್ದು (Jñs. 22, 29). ಕಾಯ್ಗಳಿಂ (Cpr. 7, 48). ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಹಣ್ಣೋ? ಕಾಯೋ? (C.). see ಎಳೆಗಾಯ್, ಮುಗುಳ್ಗಾಯ್. 2, hardness; callosity. — ಕಾಯಾಗು. -ಆಗು. fruit to grow (see s. ಕಾಯ್ 3). ಪುಷ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಯಪ್ಪ ಅತ್ತಿ ಮೊದಲಾದಱುನ್ದ ವನಸ್ಪತಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಹೂವಾಗಿ ಕಾಯಹ ಮರನಂ ವಾನಸ್ಪತ್ಯಮ್ ಎಮ್ಬುದು; ಹೂವಾಗದೆ ಕಾಯಹ ಮರನಂ ವನಸ್ಪತಿ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). 2, to get fruits. ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ನೂಱು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಕಾಯಾಗುತ್ತವೆ (2, 41). ಮಾವಿನ ಮರಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕಾಯಾಗುತ್ತವೆ (2, 51). — ಕಾಯೆಟಿ. -ಎಟಿ. a firm, strong thread (S. Mhr.); a thread that is not pliable or is coarse (My.). — ಕಾಯ್ದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a mass of unripe fruits (Abh. P. 12, 9).

ಕಾಯ್ kāy. 5. = ಕಾಯು 2. to grow hot; to be heated; to grow red-hot; to burn with passion, to be or become angry (ಕೋಪ Śmd. Dh.; ಕನಲ್ Śm. 101; T., M.; Te. ಕಾಗು, ಕಾಯು; Tu. ಕಾಯು; *cf.* ಕತಿ, ಕಾತಿ 1, ಕಾಕು 1, ಕಾಂಕೆ). P. ps. ಕಾಯ್ದು, ಕಾದು (*e. g.* Bh. 1, 20, 54; J. 15, 4). [ವಿಶ್ರುತ ಕನಕಮೆನಿತು ಕಾಯ್ದೊಡಮುತ್ಕರ್ಷ ದೀಪ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆಡೆಯಲ್ತೇ Ap. 9, 94]. ಎನಿತುಂ ಕಾಯ್ದುಂ ಬೆನ್ನೀರ್ ಮನೆ ಸುಡದು (Śmd. 216). ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದುದಱತ್ತಣಿನ್ದ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ Nr.). ಹಾಲು ಕಾಯಿವೊ? (Bp. 14, 8). ವೈಹಾಳಿಯೊಳ್ ಶಂಕರಶರಣಜನಂ ನೋಯೆ, ಕಾಯ್ದಪ್ಪನ್ ಎಮ್ಮ ಈ ವಸುಧೀಶಂ (Rśv. 13, 25). ಕಾದ ಹೆಗ್ಗಾವಲಿ (Bp. 45, 28). ನೀರು ಕಾದು, ಉಗಿಯಾಗಿ (B. 2, 48). ಕಮ್ಮಾಱನು ಕುಲಿಮೆಯೊಳಗೆ ಕುಡಗಳನ್ನು ಕಾಯ ಹಾಕಿ (2, 12). ಕೆಮ್ಪಗೆ ಕಾದ ಕುಡವನ್ನು ಭಗ್ರನೆ ಹಿರಿದು (2, 12). ಕಾದ ಹಾಲು ಕಹಿ ಆದೀತೇ? (Prv.). see ಕಡುಗಾಯ್; J. 10, 46; 11, 31. [— ಕಾಯ್ಗೊಣ್ಡ. -ಕೊಣ್ಡ. a hot (water) pond. ಕಾಯ್ಗೊಣ್ಡದ ನೀರನ್ತಿರೆ ಕುದಿದತ್ತು ಪೊಳೆಯೆ ಜಲಚರ ನಿಕರಂ Ap. 11, 48. — ಕಾಯ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get heated. ಕರ್ಬೊನ್ನ ಕಾಯ್ಗೊಣ್ಡಣ್ಣೆಯೊಳ್ ಬಳಲೆ ತೆಗೆವುವರುಂ Ap. 5, 85 va. @ here the word ಕಾಯ್ (heat) is used as a noun - a rare usage. — ಕಾಯ್ವ. -ವ2. one who gets angry. ಸಾಧು ಸಂಕುಳಮಂ ಕಣ್ಡೊಡೆಕಾಯ್ವನುಂ ಪಱುವನುಂ ಧರ್ಮಕ್ಕತಿ ದ್ರೋಹನುಂ Ap. 5, 81].

ಕಾಯ kāya. = ಕಾಯ್ 4, etc. ಮೆಲಿದರೊ ಮುದ್ದುಗುಣಿಕೆಯು ಕಾಯಗಳಂ? (Bp. 54, 30). — ಕಾಯ ಪಲ್ಲೆ. dupl. (B. 5, 287).

ಕಾಯ kāya. *the body* (ಕರಣ Mr. 469). 2, *the root of the two smaller fingers, sacred to Prajāpati.* 3, a multitude.

ಕಾಯಂ kāyaṁ. fixed, settled, permanent, confirmed (C.; H.; Mhr. ಕಾಈಮು). — ಕಾಯಂ ಗುತ್ತಾಗ್ರಾಮು. village-lands granted by the state at a permanent rent (My.).

ಕಾಯಕ kāyaka. relating to the body; performed with the body. 2, work, profession; pursuit, practice, rite, observance [ದೇವಸಹಿತ ಭಕ್ತ ಮನೆಗೆ ಬನ್ದರೆ ಕಾಯಕವಾವುದೆನ್ದು ಬೆಸಗೊಣ್ಡರೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪುರಾತರಾಣೆ Bv. 452]; (My.; Te. ಕಾಯಕ, ಕಾಯಿಕ; Bp. 12, 58; 22, 26. 48; 23, 3; 24, 2; 27, 20; 28, 3; 29, 30; 30, 7; 40, 37; 47, 5). see ಕಪ್ಪರ-, ಗಜ್ಜೆ-, ಗುಣ್ಡುಗಪ್ಪರ-, ಬೊಬ್ಬೆ-; Prv. s. ನಾಯಕ. — ಕಾಯಕವೃತ್ತಿ. pursuit of one's profession (Bp. 60, 21).

ಕಾಯಜ kāya-ja. produced by or in the body. 2, a son. 3, Kāma.

ಕಾಯಜಪಿತ kāyaja-pita. Viṣṇu or Kriṣṇa (My.).

ಕಾಯಜಾತ kāya-jāta. = ಕಾಯಜ No. 3. (Bp. 48, 12).

ಕಾಯಜಾನ್ತಕ kāyaja-antaka. Śiva. (Bp. 48, 12; 52, 25).

ಕಾಯಜಾರಿ kāyaja-ari. Śiva. (Bp. 17, 4; 20, 32).

ಕಾಯತ kāyata. = ಕಾಯಸ್ಥ. (My.; Mhr.).

ಕಾಯದೆ kāyade. = ಕಾಯಿದೆ. a rule, a regulation (My.; Mhr., H.; B. 5, 194. 234).

ಕಾಯಭವ kāya-bhava. = ಕಾಯಜ.

ಕಾಯಭವರಿಪು kāyabhava-ripu. Śiva. (Bp. 46, 34).

ಕಾಯಮಲ kāya-mala. impure matter or excretions of the body see ಕೊಟಿ.

ಕಾಯಸ್ಥ kāya-stha. = ಕಾಯತ. *a man belonging to the writer-caste, a scribe.* — ಕಾಯಸ್ಥಜಾತಿ. a tribe of Brāhmaṇas whose employment is writing (My.).

ಕಾಯಿ kāyi. 1. = ಕಾಯ್ 1, to guard, etc. P. p. ಕಾಯಿದು (Bp. 48, 16; My.; Si. 423). — ಕಾಯ್ ಕಾಯಿ. rep. (Bp. 48, 12). — ಕಾಯಿ ಕಾಯ್. = ಕಾಯ್ ಕಾಯಿ. (Bp. 28, 62).

ಕಾಯಿ kāyi. 2. = ಕಾಯ್ 4, etc. unripe fruit. (ಬೀಜಕೋಶಿ, ಶಮಿ, ಶಿಮ್ಬಿ Hlā.; Mr. 108; C.; Tu.). see Bp. 9, 2; Si. 88. 97. 119. 123, etc.; ಆಟಿಗಾಯಿ, ಎಳೆಗಾಯಿ, ಪಗಡೆಯ–, etc. — ಕಾಯಿಕಟ್ಟು. or ಕಾಯಿಗಟ್ಟು. callosity to be produced: a boil to form (from the throw with a stone, My.); a boil to be still hard (My.). — ಕಾಯಿಕಡಬು. a kaḍabu filled with jaggory, etc. (My.). — ಕಾಯಿ ಕಸರು. dupl. various vegetables (C.). — ಕಾಯಿ ಕಸಿ. = ಕಾಯಿ ಕಸರು. (My.). — ಕಾಯಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye in which the pupil has perished (My.; Te. ಕಾಯಕನ್ನು). — ಕಾಯಿದುಱುಗಳ್. -ತುಱುಗಳ್. a large number of kāyis (Abh. P. 12, 5). — ಕಾಯಿದೇವ. N. see ದೇವದಣ್ಡಯ–. — ಕಾಯಿಧಾನ್ಯ. a generic name for pulse, etc. (Si. 306, *only* in Si.). — ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ. pod and leaf vegetables (C.). — ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯೆ. = ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ. (B. 5, 128; G. 371. 482. 568). — ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆ. = ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯೆ. (My.; B. 3, 125). — ಕಾಯಿ ಬಿಡು. to get fruits (My.). — ಕಾಯಿ ಸೊಪ್ಪು. = ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆ. (C.). — ಕಾಯಿಸೋರೆ. (ತುಮ್ಬಿ, etc., ಸೀ ಸೋರೆ Si. 161, *only* in Si.). — ಕಾಯಿಹಾಲು. the milk of a cocoanut (C.).

ಕಾಯಿ kāyi. 3. = ಕಾಹಿ. a person who watches or guards. see ತುಱುಗಾಯಿ.

ಕಾಯಿಕಾವೃದ್ಧಿ kāyikā-vṛiddhi. interest obtained from capital; interest consisting in the use of an animal or any capital stock pawned or pledged; etc. (R.).

ಕಾಯಿಕೆ kāyike. guarding, etc. (My.).

ಕಾಯಿದೆ kāyide. = ಕಾಯದೆ. a rule, etc. (C.; B. 4, 117; 5, 6. 84).

ಕಾಯಿಲೆ kāyile. sickness (My., also ಕಾಹಿಲೆ; Tu.; Mhr., H. ಕಾಹಿಲೀ, restlessness in fever, etc.; M. ಕಾಯಲು, heat).

ಕಾಯಿಸು kāyisu. 1. = ಕಾಸು 1. to make hot, etc. (C.). ನೆರಮನೇ ಹೋಳಿಗೆಗೆ ತುಪ್ಪಾ ಕಾಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Si. 240. 312. 379. 382. 445; Prv. s. ಬಿಸಿ.

ಕಾಯಿಸು kāyisu. 2. to make guard, watch, etc. (My.).

ಕಾಯು kāyu. 1. = ಕಾಯ್ 1, etc. also to wait (My.). P. p. ಕಾದು. ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಜವಾನ (C.; ಪ್ರತಿಹಾರ Si. 258). ಬೇಲಿ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯುವಾಗ್ಯೆ ಕಾಯೋದು ಯಾರು? (Prv.). ಆಕಳ ಕಾಯುವಾಕೆ (ಗೋಪಿ G.).

ಕಾಯು kāyu. 2. = ಕಾಯ್ 5, to grow hot. P. p. ಕಾದು. ಕಾಯುವ (C.; B. 4, 143; 5, 144). ಕಾಯಿತು (= ಕಾದಿತು, C.; B. 5, 164).

ಕಾಯು kāyu. 3. = ಕಾಯ್ 4. unripe fruit. ಮುಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯು ಕೊಟ್ಟಿತ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯು (Dp. 54).

ಕಾಯ್ತು kāytu. = ಕಾತು. P. p. of ಕಾಯ್ 3.

ಕಾಯ್ಪು kāypu. = ಕಾವು 1, ಕಾಹು 2. heat (Rśv. 5, 36; J. 15, 4; Te. ಕಾಪು). [ಪಾಡುತಿರ್ಪಳಿಯೆ ಬೃಂಹಿತಮಾಗಿರೆ ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಿ ಕಾಯ್ಪಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; ಖರಕಿರಣಂಗಳ ಕಾಯ್ಪಿನ ಕರತನದಿಂ Ap. 11, 7]. 2, wrath, anger [ನುಡಿದು ಕಾಯ್ಪಿನೊಳೊದೆದಂ Pb. 2, 64; Ap. 12, 51]; (ಬಲುಗೋಪ Ct. I, 12; ಕಿನಿಸು, ಕೋಪ I, 98; ಮುಳಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಕಿನಿಸು, etc., ಕೋಪ Kk. 43; Śm. 39; Abh. P. 14, 143; Rśv. 5, 36. 48; Śśv. 3, 54. 57. 62; 4, 9). see ಕಡುಗಾಯ್ಪು. — ಕಾಯ್ಪಾಱು. -ಆಱು. wrath to be appeased (Abh. P. 14, 38). — ಕಾಯ್ಪಿಡಿ. -ಇಡಿ. wrath to become great (Śśv. 3, 61; 4, 79). — ಕಾಯ್ಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize wrath: to become wrathful (Śśv. 2, 10; 4, 17 va.). ಸಿಡಿಲ ಪಡೆ ಕಾಲನ (Yama's) ಕಾಯ್ಪುಗೊಣ್ಡ (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಯ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಕಾಯ್ಪುಗೊಳ್. (Śśv. 4, 7).

ಕಾಯ್ಯ kāyya. = ಕಾಯ. the body, etc. see ನಿ–.

ಕಾರ್ kār. 1. = ಕಾಡು 3, ಕಾರು 1, ಕರ್ 1–, ಕಾೞ್ 3–. blackness (ಕಾಱುವಣ್ಣ Śm. 102; J. 33, 20; T., M.: blackness; a cloud; Te.; Tu. ಕಾರು, darkness; blackness). — ಕಾರಡವಿ. -ಅಡವಿ. a dark jungle (Dp. 160, 1). — ಕಾರಾಮಣಿ. the leguminous plant Dolichos catiang L. (T., Te.; My.). — ಕಾರಿಡು. -ಇಡು. to put on blackness: to grow black (J. 12, 38). — ಕಾರಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. a dark night [ತಡೆ ತಡೆದು ಕಾನ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆಯಲ್ ಬಗೆದೆನಗೆ ಕಾರ ಕಾರಿರುಳೊಳ್ ಸಯ್ತುಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ Kr. 3, 126; Pb. 3, 20; Ap. 6, 32]; (Abh. P. 7, 85; 9, 71; Bp. 55, 26). — ಕಾರೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. a mole, a dark spot under the skin (ತಿಲಕ, ತಿಲಕಾಲಕ Nr.). 2, the lungs (ತಿಲಕ, ಕ್ಲೋಮ Hlā.). — ಕಾರೊಡಲ್. -ಒಡಲ್. a black body (Bp. 20, 12; C. Bp. 47,14; Śsv. 4, 4; J. 28, 40). — ಕಾರೊಡಲ. -ಅ 3. who has a black body: Kṛiṣṇa (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5, 6; ಹರಿ Ct. II, 4). — ಕಾರೊಱೆ. -ಒಱೆ. a black scabbard (V. 4, 103).

ಕಾರ್ kār. 2. = ಕಾರಿ 2, ಕಾರು 2, ಕರ್ 2–. the coming of clouds: the rainy season, from the middle of June to the beginning of October (ಜಲದಾಗಮ Śmḍ. Dh.; ಬರಿಸಕಾಲ Śm. 102; Tu. ಕಾರೊ; M. ಕಾರ್, ಕಾಱು, a cloud; T. ಕಾರ್, a cloud; water; the ploughing season; Te. ಕಾರು, season, time; wet season). [ಕಾರ ಕಾರಿರುಳೊಳ್ ಸಯ್ತುಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ Kr. 3, 126; Pb. 7, 24. — ಕಾರಮಱೆ. rain of the rainy season Pb. 11, 135]. ಕಾರ್ಗಳ್ (Śmd. 51). ಕಾರ ಮಿಂಚು (J. 25, 45). ಕಾರ ಮುಗಿಲ್ (ನೀರ ಪೊಟ್ಟಣಂ Ct. I, 87). see Abh. P. 7, 152; 4, 119; Grj. 4, 25; J. 17, 3; Rśv. 6, 5; 8, 118; ಪೊಸಗಾರ್, ಮುಂಗಾರ್, ಹಿಂಗಾರ್. [— ಕಾರ್ಗಾಲ. -ಕಾಲ. rainy season. ಕಾರ್ಗಾಲದ ಬರವಂ ಚಾದಗೆ ಪಾರ್ವನ್ತೆ Pb. 8, 36 va.].

ಕಾರ್ kār. 3. to bite, to eat (ಖಾದನ Śmd. Dh.; Śm. 102; M.). ಕಾರ್ದಂ (Śmd. 50).

ಕಾರ kāra. 1. Tbh. of ಕ್ಷಾರ. pungency, hotness of taste (C.; see Prv. s. ಚಿಕ್ಕ ಮೆಣಸು); a pungent, hot, spicy substance (C.; Te., Tu.; ಕಟು Nr.; Nn. 147; Mr. 218; ಲವಣ Si. 50; Mhr. ಖಾರ); a spicy medicine (My.). ಕಾರದ ರುಚಿ (ಕಟು Si. 414). 2, an alkali, such as soda or potash (C.). 3, caustic (Te., T.; see ಕಾಡಿಕಾರ). see ಅಕ್ಕಲ–, ಬಳೆಗಾರ, ಬೆಳುಗಾರ, ಸಬುಕಾರ, ಹಪ್ಪಳಕಾರ. 4, wrath. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಾರ (S. Mhr.). — ಕಾರಸಾಯಿ. a kind of vermicelli made of kaḍle flour and rice flour mixed with chillies, salt, etc. and fried in oil or ghee (My.).

-ಕಾರ kāra. 2. = -ಕಾಱ. making, doing, causing; a maker, a doer. 2, the term used in designating a sound of the alphabet, *e. g.* ಅಕಾರ, ಇಕಾರ. see ಅಂಗೀ–, ಅನ್ಧ–, etc.

ಕಾರ kāra. 3. = ಕಾರೆ 1, No. 1. a prison. see ಕಾರಗೃಹ.

ಕಾರಕ kāraka. making, doing, etc.; one who effects or produces anything; an agent (Bp. 5, 16). 2, *the relation of a noun to the verb in a sentence.* [Kr. 1, 113. 114]; see Kāvy. I, 2, 1-3. 55-57; I, 3, 16. 17; III, 3, B, 22-29; Śmd. 115. 167. 168. 170. 175. 199. 201. 3, torment, torture, agony.

ಕಾರಕಗತಿ kāraka-gati. the course connected with kāraka No. 2 (Kāvy. I, 2, 58-61).

ಕಾರಕದೀಪಕ kāraka-dīpaka. a kind of dīpaka (Kāvy. III, 3, B, 39-47).

ಕಾರಕಪದ kāraka-pada. a noun on which the case of an adjective depends (Śmd. 170. 171).

ಕಾರಕವಶ kāraka-vaśa. the power or influence of kāraka No. 2 (Śmd. 115).

ಕಾರಕವಿರಹಿತ kāraka-virahita. the state of being destitute of or neglecting the rule regarding kāraka No. 2 (Bp. 1, 18).

ಕಾರಕೂನ kārakūna. a clerk (C.; H., Mhr.); a tollman (My.).

ಕಾರಖಾನೆ kārakhāne. = ಕಾರುಖಾನೆ, ಕಾರ್ಖಾನೆ. a manufactory, a factory, a workshop (C.; Mhr.; B. 3, 46; 4, 29. 159. 210).

ಕಾರಗೃಹ kāra-gṛiha. = ಕಾರಾಗೃಹ. a jail (ಸೆರೆಸಾಲೆ Mr. 197).

ಕಾರಗೆ kārage. = ಕಸ್ವರೆ, etc. commotion, etc. (ಕಳವಳ Ct. I, 53).

ಕಾರಂಜಿ kāra-ñji. = ಕಾರಾಂಜಿ. a playing fountain, a jet d'eau (C.; Mhr. ಕಾರಂಜೀ).

ಕಾರಣ kāraṇa. 1. *cause; reason; motive, origin;* an instrument, a means. 2, *the natural form or constitution of a thing.* 3, = ಕಾರಣೆ (ಯಾತನ, ದಣ್ಡನೆ Mr. 392). 4, agency, instrumentality. see Śmd. 159; Kāvy. III, 3, B, 140; IV, 2, 37. ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮಾರಣವಿಲ್ಲದ ಮಾಟವಿಲ್ಲ (Prv.). 5, a deity; a father. 6, need of (Mhr., S. Mhr.). — ಕಾರಣ ಬೀಱು. to be needed or necessary (B. 4, 88. 110. 152; see s. ಬೀಱು 1). — ಕಾರಣ. adv. for, on account of (My.).

ಕಾರಣ kāraṇa. 2. = ಕರಣ 2. killing, slaughter, injuring, hurting.

ಕಾರಣಪುರುಷ kāraṇa-purusa. a man who is the cause (of creation or of important things), a deity, a great man (Bp. 4, 53; 22, 62; 28, 59; 30, 18. 24; My.).

ಕಾರಣಪುರುಷರತ್ನ kāraṇapuruṣa-ratna. the best of the kāraṇapuruṣas (Bp. 33, 1).

ಕಾರಣಮೂರ್ತಿ kāraṇa-mūrti. a form or incarnation of the deity (Bp. 34, 14. 30).

ಕಾರಣಯೋಗಿ kāraṇa-yōgi. an able yōgi, a yōgi of importance (Bp. 55, 52).

ಕಾರಣವೊರ್ಮೆ kāraṇavorme. a breed of horse? (ಕಡವ ಭೇದ Ct. I, 67, o. r. ಕಾರಣವರ್ಮೆ = ನಡೆವ ಭೇದ).

ಕಾರಣಾನ್ತ kāraṇa-anta. the absence of cause (ಆಕಸ್ಮಿಕ Nn. 126).

ಕಾರಣಿಕ kāraṇika. causal; *investigating, examining,* ascertaining the cause; an examiner, etc. (ಪರೀಕ್ಷಕ, ಸರ್ವರ ವಿಚಾರಮಂ ತಿದ್ದುವವಂ Mr. 244); performing, performance (My.). ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿ ನೆಚ್ಚಿ, ಸಾರಿ, ಕೆಡದಿರು, ಮರುಳೆ! ಸಾರಗುಣಿಯಾಗು! ಸರ್ವರೊಳು ನಿಜ ತಿಳಿ! ಕಾರಣಿಕನಾಗು! (Sp.). see Sp. s. ಮೇರು. — ಕಾರಣಿಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 48).

ಕಾರಣೆ kāraṇe. = ಗಾರಣೆ. the ornamental red stripe or painting upon the lower part of the walls of a house, etc. (My.; Rśv. 8, 4; Śśv. 5, 57 va.; Bh. 1, 12, 10; Rām. 6, 55, 12. Te. ಚಾರೆ, ಚಾರಲೆ, ಚಾರಿಕೆ, a line, a streak, a stripe). ವಿರಚಿಸಿದ ಸಾರಣೆಯ ಕಾರಣೆಯ ಧಾರುಣಿಯ (C. Bp. 5, 5). ಕಸ್ತುರಿಕುಂಕುಮದೊಳು ಪೊರೆದ ಸಾರಣೆಗಳಿಂ ಕಾರಣೆಗಳಿಂ (5, 51). see ನಿಡುಗಾರಣೆ.

ಕಾರಣೆ kāraṇe. = ಕಾರಣ 1. No. 3. *torment, agony.*

ಕಾರಣ್ಡ kāraṇḍa. = ಕಾರಣ್ಡವ. [ಗಿಳಿ ಪುರುಳಿ ಪೆಂಗುರು ಕಾರಣ್ಡಮಾನ್ದಿ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಗಗನಚರಂ Vr. 97, 9]. — ಕಾರಣ್ಡವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ಕಾರಣ್ಡವ Nr.).

ಕಾರಣ್ಡವ kāraṇḍava. *a sort of duck or goose* (ಕರ್ಕರ, ಕಾದಮ್ಬ Hlā.).

ಕಾರಭಾರ kārabhāra. = ಕಾರುಬಾರು. business, affairs, especially some extensive business as that of a state, of a mercantile concern, etc. (C.; Mhr., H.; B. 3, 74; 4, 7).

ಕಾರಭಾರಿ kārabhāri. = ಕಾರುಬಾರಿ. one who conducts business, a manager (My.; B. 4, 217).

ಕಾರಮ್ಭೆ kārambhe. *a plant bearing a fragrant seed,* the priyaṅgu. see ನೆಬಲ್ 2.

ಕಾರವಿ kāravi. 1. *the Asafoetida plant or its leaf.* 2, *the plant Celosia cristata* Lin. (= ಮಯೂರ). 3, *a kind of anise, Anethum sowa* Roxb. 4, *the plant Nigella indica* Roxb.

ಕಾರವಿ kāravi. 2. = ಕಾರಿವಿ, ಕಾರುವೆ. a kind of red cotton cloth (C.; Mhr. ಖಾರವಾ, H. ಕಾರುವಾ, ಕಾರ್ವಾ).

ಕಾರವೇಲ್ಲ kāravēlla. *the plant Momordica charantia* Lin.

ಕಾರಸಿಕೆ kārasike. = ಕಾಸರಿಕೆ, of which it is an o. r.

ಕಾರಸೆ kārase. the plant Solanum stramoniaefolium Jacq. (St. & Pl.). 2, = ನಾಗದಮನಿ (Mr. 149).

ಕಾರಾಗಾರ kārā-agāra. a place of confinement; a jail. (Śmd. 383).

ಕಾರಾಗೃಹ kārā-gṛiha. = ಕಾರಗೃಹ. a jail.

ಕಾರಾಚ kārāca. = ಕರಜ No. 3. a timber tree. (Rśv. 5, 56; My.).

ಕಾರಾಂಜಿ kārāñji. = ಕಾರಂಜಿ. a playing fountain. (My.).

ಕಾರಾವರ kāra-avara. a man of a mixed and low caste, employed in working in leather and hide (Sk.). *cf.* ಗವಱಗ.

ಕಾರಿ kāri. 1. a brackish ground, a backwater, an arm of the sea (My.; T. ಕಾರಿ, ಕಾಱು, ಕಾಯಲ್, ಕೞು; M. ಕಾರಿ, ಕೞು; Te. ಕಯ್ಯಿ; Mhr. ಖಾಡೀ; *cf.* Mhr. ಖಾರ?). 2, a ford (My.). — ಕಾರಿಕಾಲಮ್ಮ. N. (Bp. 15, 25).

ಕಾರಿ kāri. 2. = ಕಾರ್ 2, etc. the rainy season. (S. Mhr. in ಮುಂಗಾರಿ, ಹಿಂಗಾರಿ).

ಕಾರಿ kāri. *making, doing, acting, causing;* an artist, an artificer, a mechanic; an actor.

ಕಾರಿಕೆ kārike. = ಕಾಱಿಕೆ, ಗಾಱಿಕೆ. *a female who does, makes, or acts.* 2, an actress. 3, a doing, a business; a trade; an art. 4, *a comment, a gloss.*

ಕಾರಿಗ kāriga. one who applies alkalis (?). see ಅಲ್ಲಿಗಾರಿಗ.

ಕಾರಿಗೆ kārige. Tbh. of ಖಾತಿಕೆ. a moat, ditch. (Śmd. 363, o. rs. ಖಾರಿಗೆ, ಗಾರಿಗೆ).

ಕಾರಿಣಿ kāriṇi. making, doing, etc. (feminine). see ತಿರಸ್ಕಾರಿಣಿ.

ಕಾರಿತೆ kārite. interest, the amount of which is fixed by the debtor, he being forced to do so by the creditor. (R.).

ಕಾರಿಯ kāriya. Tbh. of ಕಾರ್ಯ. (Bp. 28, 23; J. 18, 5; Te.). affair, business, etc.

ಕಾರಿವಿ kārivi. = ಕಾರವಿ 2. a kind of red cotton cloth. (C.; B. 3, 117).

ಕಾರೀಕ kārīka. the fruit of the date-tree plucked whilst immature and dried (S. Mhr.; Mhr. ಖಾರೀಕ; M. ಕಾರಕ್ಕ).

ಕಾರೀಷ kārīṣa. (fr. ಕರೀಷ). *a great quantity of dried cow dung cakes.*

ಕಾರು kāru. 1. = ಕಾರ್ 1, etc. blackness. — ಕಾರುಗತ್ತಲು. -ಕತ್ತಲು. sable darkness (My.; ಶಾರ್ವರ Si. 453). — ಕಾರುಗತ್ತಲೆ. = ಕಾರುಗತ್ತಲು. (J. 26, 9; My.).

ಕಾರು kāru. 2. = ಕಾರ್ 2, etc. the rainy season. (My.). ಕಾರ ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೂ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿವೆ. a feast in the third solar month, when the ಕರಿ ಹಱಯುವದು (see s. ಕರಿ 3) takes place (S. Mhr.). — ಕಾರ ಹುಲ್ಲು. any grass that grows in the rainy season (My.); a kind of flag or reed (?). ಕಾರ ಹುಲ್ಲಿನೊಳು ತಿರುಗುವ ಮೀನು (ನಲಮೀನ, ಚಿಲಿಚಿಮ Si. 87). — ಕಾರುಗದ್ದೆ. wet land cultivated in the rainy season (My.). — ಕಾರುಬೆಳೆ. the wet-season crop (My.). — ಕಾರುಹತ್ತಿಗಿಡ. a kind of cotton plant (My.).

ಕಾರು kāru. 3. pincers, tongs (Te.; see ಇಕ್ಕುರು-, ಪಟಿ-, ಮೊಸೆ-).

ಕಾರು kāru. a maker; *a mechanic, an artisan.* 2, an art, a science.

ಕಾರುಕ kār-uka. a black man (?); an eater (?). (Śmd. 239).

ಕಾರುಕ kāruka. an artisan, an artificer, a mechanic. see Śm. 116; ಪಂಚಕಾರುಕ.

ಕಾರುಕೃತ್ಯ kāru-kṛitya. the work of an artisan (Si. 381).

ಕಾರುಖಾನೆ kārukhāne. = ಕಾರಖಾನೆ, etc. a factory, etc. (My.).

ಕಾರುಣಿಕ kāruṇika. (fr. ಕರುಣ). *compassionate, tender, kind.*

ಕಾರುಣ್ಯ kāruṇya. *compassion, kindness.* see Prv. s. ತಾರುಣ್ಯ. — ಕಾರುಣ್ಯಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to be or become compassionate (Śsv. 4, 99 va.).

ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ kāruṇya-nidhi. a treasure of compassion (J. 18, 51).

ಕಾರುಣ್ಯಸಾಗರ kāruṇya-sāgara. an ocean of compassion (Bp. 24, 34).

ಕಾರುಣ್ಯಸಿನ್ಧು kāruṇya-sindhu. = ಕಾರುಣ್ಯಸಾಗರ. (Bp. 61, 48).

ಕಾರುಬಾರಿ kārubāri. = ಕಾರಭಾರಿ. one who conducts business. (My.).

ಕಾರುಬಾರು kārubāru. = ಕಾರಭಾರ. (My.; Br.; M. ಕಾಱುಬಾಱು).

ಕಾರುವೆ kāruve. = ಕಾರವಿ 2, etc. a kind of red cotton cloth. (My.).

ಕಾರೆ kāre. the spinous shrub Webera tetandra Willd. 2, = ಕಾರಿ 2, etc. see ಮುಂಗಾರೆ. (ತಿಕ್ತಕ Mr. 139; My.; Tu.; M.; T. ಕಾರೈ; Te. ಗಾರೆ). ಕಾರೆಯ ಸೊಪ್ಪು (Bp. 58, 43). — ಕಾರೆಕಾಡು. a thorny jungle or thicket (Si. 102; M. ಕಾರೆಕ್ಕಾಡು). — ಕಾರೆಕಾಯಿಗಿಡ. the tree furnishing Myrobalans or ink-nuts, Terminalia chebula Roxb. (St. & Pl.; *cf.* ಗಾರೆ). — ಕಾರೆಮುಳ್ಳು. a common spinous shrub, Webera tetandra Willd. (Z,; or Canthium parviflorum Lam.; see ಕಾಕಿಗಿಡ). 2, the strong, sharp thorn of the kāre (My.). — ಕಾರೇ ಗಿಡ. = ಕಾರೆ. (My.; see ಕಗ್ಗಲಿ). — ಕಾರೇ ಹಣ್ಣು. the ripe fruit of the kāre. ಬೋರೇ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಾರೇ ಹಣ್ಣು ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಕಾರೆ kāre. 1. ಕಾರಾ. = ಕಾರ 3. confinement, binding; a fetter; a prison. 2, pain, affliction. 3, an ornamental ring worn round the neck and reaching to the chest, generally of gold, a gold collar (My.).

ಕಾರೆ kāre. 2. Tbh. of ಕಾರ್ಯ.

ಕಾರೆಗಾಱ kāre-gāṟa. a workman (My.).

ಕಾರೋತ್ತರ kārōttara. *yeast, barm, froth.*

ಕಾಱ್ kāṟ. = ಕಾಱು 1. to vomit; to emit (ವಮನ Śmd. Dh.; T. ಕಾಱು, ಕಾಲ್; M. ಕಾರು, ಕಾಲು; Tu. ಕಾರ್, ಕಕ್ಕು; Te. ಕಾರು, ಗಾಯು, ಗ್ರಾಯು). P. p. ಕಾರ್ದು. ಕಾರ್ದುವು ಅಕ್ಷಿಗಳ್ ಅರುಣತೆಯಂ (J. 31, 30).

ಕಾಱ kāṟa. see ಹೆಗ್ಗಾಱ.

-ಕಾಱ. kāṟa. = -ಕಾರ 2, -ಗಾಱ. Tbh. of -ಕಾರ 2. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಇಚ್ಚೆಕಾಱ, ಪಗೆಕಾಱ, etc. (Śmd. 234. 235; Te. ಕಾಡು, ಗಾಡು).

ಕಾಱತನ kāṟatana. = ಕಾರ್ತನ, ಗಾಱತನ. doing, acting, performing see ಕೆಯ್ದುಗಾಱತನ, ಮಾತುಗಾಱತನ.

-ಕಾಱಿ kāṟi. a feminine form of ಕಾಱ. see ಆಟಗಾಱಿ.

ಕಾಱಿಕೆ kāṟike. vomiting (My.).

ಕಾಱಿಕೆ kāṟike. Tbh. of ಕಾರಿಕೆ. see ಕೆಯ್ಗಾಱಿಕೆ, ಮಾಟ-, ಮಾತು-.

ಕಾಱಿಸು kāṟisu. to make vomit or disgorge, etc. (Bh. 8, 21, 8; J. 23, 39; C.).

ಕಾಱು kāṟu. 1. = ಕಾಱ್. (C.). to vomit. P. p. ಕಾಱಿ. [ಮುತ್ತುಗಳಂ ಮಱುದುಪ್ಪು ಕಾಱುವನ್ತಿರೆ Pb. 8, 60]. ಜವನ್ ಉಣ್ಡು ಕಾಱಿದನ್ತಿರೆ (Abh. P. 13, 78). ಕಾಱಿದಡೆ (Bp. 21, 22). ನಾಯಿಗಳು, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಡಿಯುವಾಗ ಮಾತ್ರ, ಔಷಧವೆನ್ದು, ಕಱಿಕೆಯನ್ನು ತಿನ್ದು ಕಾಱಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (B. 3, 40). see Prv. s. ಬಿಡು 1, No. 2.

ಕಾಱು kāṟu. 2. vomiting, etc. — ಕಾಱುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. an emitted spark (Rām. 6, 30, 13).

ಕಾಱು kāṟu. 3. a ploughshare (Te. ಕಱ್ರು; T. ಕಾಱು; R.).

ಕಾಱುಹ kāṟuha. vomiting (ಉದ್ಗಾರ, ಉದ್ಗ್ರಾಹ Nr.).

ಕಾಱೆ kāṟe. a spot or stain. see ಕೆಂಗಾಱೆ.

ಕಾರ್- kār. 1. = ಕಾರ್ 1, etc. blackness. — ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. sable darkness (My.; ಅನ್ಧತಮಸ Si. 76). ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ ಉಳ್ಳ ರಾತ್ರಿ (ತಮಿಸ್ರ 38). — ಕಾರ್ಬಟ್ಟೆಯವ. = ಕರ್ಬಟ್ಟೆಯವ, q. v. — ಕಾರ್ಬಲೆ. a black net (Rśv. 11, 23). — ಕಾರ್ಬೊಗೆ. -ಪೊಗೆ. = ಕರ್ಬೊಗೆ. black smoke (Rām. 4, 3, 11; 6, 14, 20; Rśv. 11, 19; J. 13, 10. 12; 31, 11.). — ಕಾರ್ಬೊನ್. -ಪೊನ್. = ಕಬ್ಬಿಣ, ಕರ್ಬುನ, ಕರ್ಬೊನ್. (ಗಿರಿಸಾರ, ಶಿಲಾಸಾರ, etc. Mr. 98, o. r. ಕರ್ಬೊನ್; ಕಬ್ಬುನ Kk. 47, o. rs. ಕರ್ಬೊನ್, ಕರ್ಬುನ, ಕಬ್ಬುನ Śm. 68). ಕಾರ್ಬೊನ್ನ ಭಿತ್ತಿಗಳೋ? (Bp. 58, 48). — ಕಾರ್ಬೊನ್ನ ಕಲ್. a loadstone (ಸೂಜಿಕಲ್ Ct. II, 112). — ಕಾರ್ಮಡು. the black deep, *i. e.* the river Kālindī or Yamunā. — ಕಾರ್ಮಡುವಿನಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. the elder brother of Yamunā or Yāmī: Yama (Śm. 12). see ಕಮ್ಮಡುವಿನಣ್ಣ. — ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್. a dark, black cloud. (T.). see Abh. P. 13, 76; Bp. 44, 2; Bh. 1, 19, 21; Rāghc. 17, 64; Rśv. 2, 39; 6, 54; 8, 102; 9, 4; Ssv. 1, 33; 2, 42 va.; J. 3, 38; 5, 15; 22, 8; Si. 52; it may occasionally be translated also a monsoon-cloud). — ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the way of the clouds, the sky (R.). — ಕಾರ್ಮೊಬ್ಬು. sable darkness (My.). — ಕಾರ್ವಟ್ಟೆಗ. -ಬಟ್ಟೆಗ. whose track is blackness; fire, Agni (Śm. 11).

ಕಾರ್- kār. 2. = ಕಾರ್ 2, etc. the rainy season (J. 13, 32). ಕಾರ್ಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. (Śmd. 218). the rainy season. ಕಾರ್ಗಾಲ ಕಾರ್ಮುಗಿಲೊಡ್ಡಂ (Abh. P. 13, 76). — ಕಾರ್ಗಾಲ. -ಕಾಲ. = ಕಾರ್ಗಾ

ಲ್. (J. 3, 40; 4, 35; 17, 5). — ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್. see s. ಕಾರ್ 1-. — ಕಾರ್ಮೊಗ. the beginning of the rainy season (Grj. 9, 38).

ಕಾರ್ಖಾನೆ kārkhāne. = ಕಾರಖಾನೆ, etc. a factory, etc. (My.; Si. 108).

ಕಾರ್ಚಿ kārci. — ಕಾರ್ಚಿಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, Momordica dioica Roxb. (St. & Pl.).

ಕಾರ್ತನ kārtana. = ಕಾಱತನ. doing, etc. see ಉರವಣೆ-.

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ kārtavīrya. (fr. ಕೃತವೀರ್ಯ).=ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯ. Arjuna, a prince of the Haihayas. 2, N. of a Jaina cakravarti.

ಕಾರ್ತಸ್ವರ kārtasvara. (fr. ಕೃತಸ್ವರ). *gold.*

ಕಾರ್ತಾನ್ತಿಕ kārtāntika. (fr. ಕೃತಾನ್ತ). *an astrologer.*

-ಕಾರ್ತಿ kārti. = -ಕಾತಿ 1, -ಕಾಱು, -ಗಾತಿ 1, -ಗಾರ್ತಿ. a feminine suffix for formation of nouns. (Te. ಕತ್ತೆ). see *e. g.* ಕುಟಿಲ-.

ಕಾರ್ತಿಕ kārtika. ಕಾತ್ತಿಕ. (fr. ಕೃತ್ತಿಕಾ). *N. of the month Kārtika* (October-November), *when the moon is full and near the Krittikās* (the 8th month in the ಚಾನ್ದ್ರಮಾನ, My.; B. 5, 307. 308; Mhr.). 2, Skanda (ಕ್ರೌಂಚಾರಿ Nn. 38; ಗಾಂಗೇಯ, ಮಯೂರಧ್ವಜ 44; ಗುಹ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕ 144).

ಕಾರ್ತಿಕಿಕ kārtikika. *the month Kārtika.*

ಕಾರ್ತಿಕದ್ವಾದಶಿ kārtika-dvādaśi. = ಉತ್ಥಾನದ್ವಾದಶಿ. (My.).

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ kārtikēya. *Skanda,* the son of Agni and Gaṅgā, whose nurses were the Krittikās.

ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯ kārtivīrya. the Haihaya Arjuna, one of the six great cakravartis who are called puṇyaślōkas (Mr. 263; My.).

ಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯ kārtsnya. (fr. ಕೃತ್ಸ್ನ). *the whole, totality.*

ಕಾರ್ಪಟಿಕ kārpaṭika. (fr. ಕರ್ಪಟಿ). = ಕಪ್ಪಡಿಗ. a pilgrim who subsists by carrying water from holy rivers, etc. 2, *a juggler, a cheat.*

ಕಾರ್ಪಣ್ಯ kārpaṇya. (fr. ಕೃಪಣ). poverty, indigence; pitiful circumstances; imbecility; compassion, pity; parsimony, niggardliness (My.). see Grj. 8, 14 va.; Bp. 45, 21; J. 2, 5.

ಕಾರ್ಪಾಸ kārpāsa. (fr. ಕರ್ಪಾಸ). *made of cotton;* cotton (ಹತ್ತಿ Mr. 128); *cotton-cloth* (ನೂಲ ವಸ್ತ್ರ 341). see ಪಟ್ಟೆ.

ಕಾರ್ಪಾಸಚಾಪ kārpāsa-cāpa. a bow for dressing cotton .see ಬಿಸೆ.

ಕಾರ್ಪಾಸವಿವರಣ kārpāsa-vivaraṇa. the spreading out or hatcheling of cotton. see ಪಿಂಜು.

ಕಾರ್ಪಾಸಶೋಧನ kārpāsa-śōdhana. the dressing of cotton. see ಸಸಿ.

ಕಾರ್ಪಾಸಿ kārpāsi. *the cotton plant, Gossypium herbaceum.*

ಕಾರ್ಮ kārma. (fr. ಕರ್ಮ). *laborious, industrious.*

ಕಾರ್ಮಣ kārmaṇa. finishing a work. 2, *magic, sorcery.*

***ಕಾರ್ಮುಕ kār-muka.** beginning of the rainy season. ಬೇಟೆದತ್ತಳಗಮನುಣ್ಣು ಮಾಡಿದುದೊ ಕಾಮನ ಕಾರ್ಮುಕದನ್ತೆ ಕಾರ್ಮುಕಂ Pb. 7, 25.

ಕಾರ್ಮುಕ kārmuka. *a bow* (ಬಿಲ್ಲು Nn. 63).

ಕಾರ್ಮುಕಕೋಟಿ kārmuka-kōṭi. *the notched end of a bow.*

ಕಾರ್ಯ kārya. = ಕಜ್ಜ, ಕಾರಿಯ, ಕಾರೆ 2. to be made or done; fit, right. 2, *affair, business* (ಕೆಲಸ Nn. 19); a festal occasion. 3, an effect, the necessary result of a cause (Śmd. 7). 4, motive, object, purpose. 5, cause, origin. see Kāvy. III, 3, B, 135. 140; IV. 2, 37. ಕಾರ್ಯ ಬನ್ದರೆ ಕತ್ತೆ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯ ಬೇಕು (Prv.). — ಕಾರ್ಯವಾಸಿ. a good state of affairs (My.). ಕಾರ್ಯವಾಸಿಗೆ ಕತ್ತೆ ಕಾಲು ಕಟ್ಟು! (Prv.). — ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸು. to accomplish a business (B. 4, 13; C.). — ಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಸು. work to be accomplished (My.).

ಕಾರ್ಯದಕ್ಷ kārya-dakṣa. clever at a work (My.).

ಕಾರ್ಯಧಾರೆ kārya-dhāre. the course of business (Bp. 28, 34).

ಕಾರ್ಯಧುರನ್ಧರ kārya-dhurandhara. one who well attends to business (My.).

ಕಾರ್ಯಭಾಗ kārya-bhāga. a work to be done; a division of a work (Mhr.); plot, intrigue (My.).

ಕಾರ್ಯವಿಘಾತ kārya-vighāta. impediment of business (ಪ್ರತಿಬನ್ಧ etc. Si. 397).

ಕಾರ್ಯಸಾಧನ kārya-sādhana. means of effecting any object; accomplishing or effecting an object or a business (My.).

ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ kārya-siddhi. accomplishment of a work, success, fulfilment of any object. (C.).

ಕಾರ್ವಾ kārvā. a kind of small, strong pony (My.; Si. 273).

ಕಾರ್ಷಾಪಣ kārṣāpaṇa. *a karṣa of silver, equivalent to sixteen cowries.*

ಕಾರ್ಷಿಕ kārṣika. (fr. ಕರ್ಷ). = ಕಾರ್ಷಾಪಣ. *a karṣa of silver.* 2, *a copper kārṣika, or paṇa, equivalent to eighty cowries.*

ಕಾರ್ಷ್ಣಿ kārṣṇi. (fr. ಕೃಷ್ಣ). Kriṣṇa's son Pradyumna (J. 12, 33; 22, 30).

ಕಾರ್ಷ್ಣ್ಯ kārṣṇya. blackness, black colour; darkness. see ಕಪ್ಪು, ಕಟ್ಟು.

ಕಾರ್ಷ್ಯ kārṣya. *the tree Shorea robusta* Roxb. (Vatica robusta Steud.).

ಕಾಲ್ kāl. 1. (fr. ಕವಲ್ 2?). = ಕಾಲು 1. the foot; the leg down from the knee (ಅಡಿ, ಪಾದ Śm. 70; ಪಾದ, ಅಂಘ್ರಿ Nn. 130; J. 18, 34; T. ಕಟಲ್, ಕಾಲ್; M. ಕಾಲ್; Te. ಕಾಲು; Tu. ಕಾರ್). [ಬಳಗಂ ಬೆರಸರೆಬರ್ ಕಾಲ್ಗಳ ಮೊದಲೊಳುದಕ್ಷ್ರುಲೋಚನರ್ Ap. 9, 129]. ಕಾಲೊಳ್ ಮರ್ದಿಸಿದಂ (Śmd. I). ಕಾಲೊಳ್ ನಡೆದಪರ್ (Śmd. 125). ಕಾಲಲಿ (Bp. 28, 31). ಕಾಲ್ಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀೞುವನು (55, 4). ಕಾಲ್ಗಳಂ (59, 20). ಕಾಲ ನೀರಂ (60, 8). ಕಾಲನ್ ಅಡ್ಡಲೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುತ (20, 13). ಕಾಲ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 118). ಕಾಲ್ಗಳಂ (J. 12, 35). ಬನ್ದು, ಕಾಲ್ಗೆ ಎಱಗಿದೊಡೆ (31, 30). ಕರಿಗಳ ಕಾಲ್ಗೆ ಒಳಗಾದನೊ? (Rśv. 13, 103). ಕೆಮ್ಪುಪ್ಪ ಕಾಲ್ ಮೊಗಂಗಳಿಂ ರಾಜಹಂಸೆಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು, ಕೆಯ್ ಕಾಲ್ ಕಿಱಿಯವನು (ವಾಮನ); ಕೆಯ್ಯ ಕಾಲ ಎಲ್ಬು (ನಲಕ Hlā.). ಎಡದ ಕಾಲನ್ ಉಡುಗಿ ಬಲದ ಕಾಲ ಮುನ್ದಿಕ್ಕುವುದು (ಆಲೀಢ); ಎರಡು ಕಾಲ ನಡುವೆ ಪನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲದ ತೆಱಪು ಆಗಿದ್ದಡೆ ವೈಶಾಖ ಎಮ್ಬುದು (Nr.). see ಅಂಗಾಲ್, ಮೊಱಗಾಲ್, etc.; J. 2, 49; 4, 59; 18, 48. 62; 20, 28; 26, 18. 2, strand or lock of hair (in plaiting); a strand of hairs of the tail of the Bos grunniens; any of the tieropes of a ḍavaṇi; any string of the nelahu (My.). — ಕಾಲ ಕಡಗ. a kind of plain anklet; a gagra (ಸಿಂಜಿನಿ, ಪಾದಕಟಕ Hlā.; Bp. 14, 4). — ಕಾಲಂಗುಲಿ. -ಅಂಗುಲಿ. a toe (J. 5, 55). — ಕಾಲಡ್ಡಣಿಗೆ. -ಅಡ್ಡಣಿಗೆ. = ಅಡ್ಡಣಿಗೆ No. 1. (Rām. 6, 55, 36). — ಕಾಲವ. -ಅವ. = ಕಾಲಾಳ್. (J. 22, 7). — ಕಾಲ ಹುಗುಳು. chilblain (ಪಾದಸ್ಫೋಟ Nr.). — ಕಾಲಾಟ. -ಆಟ. motion of the feet: stir, walk (My.); the play of the feet of dancers (C.);

playing upon and tormenting with the paws. see Bp. 9, 12; Bh. 8, 23, 44; 8, 27, 4; J, 13, 20. ಕಾಲಾಟವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಕಷಾಯದ ಗಸಣೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಕಾಲಾನ್. -ಆನ್. = ಕಾಲಿಡು. (Bh. 3, 18, 40). — ಕಾಲಾಳ್. -ಆಳ್. -ಳು. a foot-soldier. [ಒನ್ದ ಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ಕಾಲಾಳ್ಪೆರಸು ನಿನ್ದರ್ Pb. 10, 57 va.]. ಕಾಲಾಳ್, ಕಾಲಾಳ್ಗಳ್ (Śmd. 168). ಕಾಲಾಳು (ಪದಾತಿ, ಪತ್ತಿ, ಪಾದಚಾರಿ, etc. Hlā., Nr.; ಪದಾತಿಕ, ಪತ್ತಿ, etc. Mr. 287; Si. 285). ಆನೆ ಕುದುರೆ ತೇರು ಕಾಲಾಳ್ ಎಮ್ಬವು ಈ ನಾಲ್ಕು ಸೇನಾಂಗಗಳು ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಸನ್ನೆ ಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳಿನ ಸತ್ವಂ! (Śś. 10). see Rśv. 13, 70; Bh. 6, 2, 3. — ಕಾಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಕಾಲಿಡು. (Rām. 6, 47, 38). — ಕಾಲಿಡು. -ಇಡು. to set down the foot or the feet; to take a step; to walk; to come, etc. (Bp. 40, 7; Rśv. 8, 124; J. 10, 1. 10. 11; B. 4, 199). — ಕಾಲಿಲ್ಲದವಂ. -ಇಲ್ಲದವಂ. a cripple (ಪೆಟವಂ Śmd. I). — ಕಾಲುಂಗುರ. -ಉಂಗುರ. = ಕಾಲುಂಗರ (s. ಕಾಲು, Grj. 7, 51). — ಕಾಲೂರ್. -ಊರ್. a village that can be passed through only, or easily, on foot, a rustic place (see ಕಾಲುರಿಚ). [ಕಾಲೂರ್ಗಳ ಗಣ್ಡರ ಪೆಣ್ಡಿರ ನಡೆಯುಡೆಯ ನುಡಿಯ ಮುಡಿಯ ಗಾಮ್ಪಿಂಗೆ Pb. 2, 97 va.]. — ಕಾಲೂಱು. -ಊಱು. = ಕಾಲಿಡು. (Bp. 1, 50; 3, 7). — ಕಾಲೂಱಿಗ. -ಊಱಿಗ. a peon (My.). — ಕಾಲ್ಕುಪ್ಪಸ. trowsers (C.; Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಲ್ಕುಪ್ಪಳಿಸು. to join the feet and jump up (Grj. 8, 77 va.). — ಕಾಲ್ಕೆರ್ಪು. a sandal attached to the foot (Bp. 38, 56). — ಕಾಲ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a foot-tie or chain, a shackle. ಆನೆಯ ಕಾಲ್ಗಟ್ಟು (ನಿಗಲ, ಪಾದಬದ್ಧ, ಶೃಂಖಲ, etc. Hlā.). — ಕಾಲ್ಗಡ. -ಕಡ. a ford (My.). — ಕಾಲ್ಗರ್ಚು. -ಕರ್ಚು. to wash the feet (of another). [ಇದಿರ್ಗೊಳ್ವುದು ಕಾಲ್ಗರ್ಚುವುದು ಪಾತ್ರಮಪ್ಪೆಡೆಯೊಳಿರಿಪುದು Ap. 4, 96]; (Abh. P. 15, 9 va.). — ಕಾಲ್ಗಾಪು. -ಕಾಪು. foot-guard, a guard on foot: foot-soldiers [ಸುತ್ತಿಱಿದ ಕಾಲ್ಗಾಪಿನ ಕಡಿತಲೆಯ ಬಳಸಿದ ಗಣ್ಯ ಪಣ್ಯಾಂಗನಾ ಜನದ ನಡುವೆ Pb. 3, 55 va.]; (Cpr. 10, 85 va.; Abh. P. 4, 53 va.; 13, 79). — ಕಾಲ್ಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to impede; to strike with amazement or terror (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಲ್ಗೆಡು. -ಕೆಡು. to lose the power of one's limbs; to fear (J. 3, 41; My.). — ಕಾಲ್ಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall down at the feet of somebody (J. 9, 31). — ಕಾಲ್ಗೆರಹು. -ಕೆರಹು. = ಕಾಲ್ಕೆರ್ಪು. (Bp. 57, 3). — ಕಾಲ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing with the foot (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get feet; to begin to stand on the feet (Abh. P. 5, 107). ಮುಂಗಾಲ್ಗಳಂ ನೆಗಪಿ ನಿಲ್ಸಿ, ಪಿಂಗಾಲ್ಗಳಂ ಕಿಟ್ಟು ದಾಣ್ಬುವ, ಪೊಱಕಾಲ್ಗೊಳ್ವ, ಮರಳಿ ಮೆಟ್ಟುವ... ಅಶ್ವಂಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಲ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to stand on the feet. ಸುಱು ಸುಱಿದು ಅಶ್ವಮನ್ ಏಱುತೆ ಪೊಳಯಿಸಿ ಮಿಗೆ ದಣ್ಡೆಗೊಡುತೆ ಇದಿರ್ಚುತೆ ಪೆಱಕಾಲ್ಗೊಳಿಸಿ ಪೆಡಮ್ಮೆಟ್ಟುತೆ ಅನ್ವಳಿಸುತ್ತೆ ಪಳಂಚಿದರ್ ತುರಂಗಿಗಳ್ ಅದಱೊಳ್ (Rśv. 13, 85). — ಕಾಲ್ತೆಗಿಸು. to put to flight (My.). — ಕಾಲ್ತೆಗೆ. = ಕಾಲ್ದೆಗೆ. to retreat, to flee (My.). — ಕಾಲ್ದಳ. -ತಳ. the bottom or sole of the foot (J. 7, 41). — ಕಾಲ್ದುದಿ. -ತುದಿ. the point of the foot (J. 18, 21; 28, 55; Śśv. 2, 79). — ಕಾಲ್ದುಱು. -ತುಱು. 1. to trample upon with the feet; to treat roughly. — ಕಾಲ್ದುಱು. -ತುಱು. 2. = ಕಾಲ್ದುಱಿತ. Bh. 5, 11, 40; see ಹೀಹಾಳಿ. (Rām. 4, 3, 12). 2, that which has been trampled upon (Grj. 3, 97; Rām. 3, 12, 15). — ಕಾಲ್ದುಱಿತ. -ತುಱಿತ. trampling upon with the feet; cruel treatment (C. Bp. 11, 11). — ಕಾಲ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. taking, or lifting up, the foot (C. Bp. 19, 35). 2, to go away (Grj. 4, 68). — ಕಾಲ್ದೊಡಕು. -ತೊಡಕು. 1. to entangle the foot or the feet (J. 2, 45). — ಕಾಲ್ದೊಡಕು. -ತೊಡಕು. 2. foot-impediment (Bp. 5, 31). — ಕಾಲ್ನಡೆ. walking on foot (Bp. 5, 17; 32, 33; C. Bp. 5, 8; J. 31, 64; My.). — ಕಾಲ್ಪಿಲ್ಲಿ. = ಪಿಲ್ಲಿ 1. (My.). — ಕಾಲ್ಪಳೆ. a plain anklet (My.). — ಕಾಲ್ಪಿಚ್ಚು. to part the legs (Bp. 38, 17). — ಕಾಲ್ಮಣೆ. a stool or a low table (ಹಂಗುಳಿಗೆ Ct. II, 92; My.). — ಕಾಲ್ಮುಱುಕ. one whose foot is broken, a cripple (My.). see Prv. s. ಅನ್ತರಾಟ. — ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದ. -ಬಲ್ಲಿದ. a strong-footed man. ಪರಿಕಾಱರೊಳ್ ಈತಂ ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದಂ (Śmd. 163). — ಕಾಲ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or embrace a person's feet; to salute respectfully (ಪೊಟ್ಟು, ಮಣಿ, etc., ನಮಸ್ಕಾರ Śs.; J. 17, 59). [ಎಱೆವ ಮರಲ್ವ ಅಲ್ಲಯಿಪ ಕಾಲ್ವಿಡಿವೆಮ್ಬುದನಿಮ್ಬುಕೆಯ್ವಳಂ Ap. 3, 43]. ನಲ್ಲಳೆ, ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ವಿಡಿದಪೆಂ, ತಿಳಿ! ಮೋನವಮ್ ಇದೇಕೆ? (Śmd. 155). ಕಾಲ್ವಿಡಿದಪಯೊ? (164). — ಕಾಲ್ವೊಣೆ. -ಪೊಣೆ. foot-surety; the certainty that something bad is to happen on account of a rash act (kicking, etc.) done with the foot (J. 17, 52). — ಕಾಲ್ವೊಟೆ. -ಪೊಟೆ. = ಕಾಲ್ವೊಱೆ. (Cpr. 5, 39 va.). — ಕಾಲ್ಸರಿ. a kind of rain. ಸಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲ್ಸರಿ, ಸಾಲ್ಸರಿ ಸಲೆ ಸುರಿದು (Rśv. 8, 112). — ಕಾಲ್ವೊಣೆ. = ಕಾಲ್ವೊಣೆ. (My.). — ಕಾಲ್ವೊಱೆ. a fordable river (My.).

ಕಾಲ್ kāl. 2. = ಕಾಲಿವೆ, ಕಾಲುವೆ, ಕಾಲ್ವೆ, ಕಾವಲೆ 2. a water-course, a channel; a brook (ಪುರ, ಕಾಲ್ವೆ Ct. II, 53; ಕಾಲ್ವೆ Kk. 23; T.; Mhr. ಕಾಲವಾ; perhaps = ಕಾಲ್ 1, in the sense of *a branch*). [ಜಲಜಲನೊಟ್ಟುತಿರ್ಪ ಪರಿಕಾಲ್ Pb. 1, 52]; (V. 4, 16. 23).

ಕಾಲ್ kāl. 3. = ಕಾಲು 2. a quarter or fourth part (My.; S. Mhr. as ಕಾಲು; Tu., T., M.; Te. ಕಾಲು; this term may be identical with ಕಾಲ್ 1, the sense being perhaps derived from the foot of a quadruped being one out of four, *cf.* Sk. ಪಾದ). — ಕಾಲ್ತೂಕ. a quarter rupee's weight (My.). — ಕಾಲ್ಪೊಳಿ. a quarter of a star pagoda (My.). — ಕಾಲ್ಪೈಸ. one pie (My.). — ಕಾಲ್ರೂಪಾಯಿ. a quarter rupee (My.).

ಕಾಲ್ kāl. = ಕಾಲು. Tbh. of ಕಾಲ 1. time (S. Mhr.; T., M.); opportunity; occasion, cause (S. Mhr.). see ಕಾರ್ಗಾಲ್; Śmd. s. ತಱಸಲ್. ಅದಱ ಕಾಲಾಗ ಬನ್ದನು (S. Mhr.). ಈ ಬಡತನದ ಕಾಲೊಳಗೇ ಹಿನ್ದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು (B. 3, 59). — ಕಾಲ್ಸಂಖೆ. calculation of time (Mr. 326).

ಕಾಲ kāla. 1. = ಕಾಲ್, ಕಾಲು, ಕಾಳ 1. (Śm. 77). *time*; the right point of time, the proper time (ಸಮಯ, ನಿಮಿಷಭೇದ Nn. 56). 2, a year (ಸಂವತ್ಸರ 56). 3, a period of time; season; the time of the world (ಯುಗ 56); life-time. 4, the half of a lunar month (ಪಕ್ಷ, ಮಾಸಾರ್ಧ 56; ಪಕ್ಷ Mr. 520). 5, *death, time of death* (ಮೃತ್ಯು Mr. 520). 6, *Yama* (ಯಮನು 56; ಅನ್ತಕ 520); a diśādhipa (Mr. 57). 7, fruit, result, fate (ಫಲ 56). 8, power, strength, valour (ಸಾಹಸ, ಪರಾಕ್ರಮ 56). 9, terrible (ಭಯಂಕರ, ಉಗ್ರ 56; ಅತಿರೌದ್ರವು 520; *cf.* ಕಾಟ್ 1, No. 2). 10, a calamitous period (Mhr.; B. 4, 77). 11, time or tense of a verb. — ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಕಾಗೆ ರಾಗೀ ತಿನ್ತು. — ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೋಲ (Prvs.). — ಕಾಲ ಕಳೆ. to spend or pass away time (B. 4, 2. 5; C.). — ಕಾಲಂಗೆಯ್. -ಂ -ಗೆಯ್. to die (Abh. P. 16, 39 va. & 72 va.). — ಕಾಲ ತುಮ್ಬು. time to be fulfilled; death to have come (Bp. 46, 24). — ಕಾಲ ಬಱಸು. = ಕಾಲ ಕಳೆ. (B. 4, 194). — ಕಾಲವಾಗು. -ಆಗು. to die (My.).

ಕಾಲ kāla. 2. = ಕಾಳ 2. *black; a black or dark-blue colour* (ಅಸಿತ, ಕರ್ಪುರ Nn. 56; ಶಿತಿ, ಕೃಷ್ಣ, ಮೇಚಕ, ನೀಲ, ಕಪ್ಪು Mr. 443; ಕಱಿದು 502). 2, Śiva (ಶಂಕರ. ಈಶ್ವರ Nn. 56; ಉಮೇಶ Mr. 502; ಅನ್ತಕಾನ್ತಕ 520). 3, Viṣṇu (ವಿಷ್ಣು, ಹರಿ 56; ಕನ್ತುಪಿತ Mr. 520). 4, Brahmā (ವಿಧಿ 520). 5, the planet Saturn (ಭಾನುಜ 502). 6, Dakṣa (ದಕ್ಷನ್ 520). 7, a prince or N. of a prince (ಧರಾಧಿಪತಿ, ಅರಸು Nn. 56). 8, the fruit of the jujube (ಎರದ ಪಣ್ 520). 9, the serpent

Coluber naga. — ಕಾಲಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. sable darkness (C. Bp. 47, 2). — ಕಾಲಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. see ಕಾರಿ-.

ಕಾಲಕ kālaka. *a freckle or mark.*

ಕಾಲಕಣ್ಠ kāla-kaṇṭha. Śiva (Bp. 1, 33). 2, a sparrow (ಗುಬ್ಬಿ Mr. 172).

ಕಾಲಕಣ್ಠಕ kāla-kaṇṭhaka. *a gallinule.* see ಭರತಪಕ್ಷಿ.

ಕಾಲಕನ್ಧರ kāla-kandhara. Śiva (ರುದ್ರ Mr. 11).

ಕಾಲಕರ್ಮ kāla-karma. death (Bh. 1, 8, 31).

ಕಾಲಕಾಲ kāla-kāla. the Death of Death: Śiva (Bp. 27, 46; 61, 52).— ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೂ. = ಕಾಲಾನುಕಾಲ (My.).

ಕಾಲಕೂಟ kāla-kūṭa. *a kind of deadly poison.* (Bp. 56, 26; 58, 55).

ಕಾಲಕೂಟಗ್ರೀವ kālakūṭa-grīva. whose neck is black from (having swallowed) the kālakūṭa (at the churning of the ocean): Śiva (Bp. 61, 52).

ಕಾಲಕ್ರಿಯಾಮಾನ kāla-kriyā-māna. *a measure of the duration of (musical) time.*

ಕಾಲಕ್ಷೇಪ kāla-kṣēpa. spending or passing the time (C.); allowing time to pass away, delay. see ತಡೆ, ತಳ್ವು.

ಕಾಲಖಣ್ಡ kāla-khaṇḍa. *the liver* (ಕರ್ಕಣ್ಡ Mr. 398).

ಕಾಲಗಣನ kāla-gaṇana. calculation of time (My.). — ಕಾಲಗಣನ ವಿದ್ಯ. astronomy (B. 5, 230).

ಕಾಲಗತಿ kāla-gati. the lapse of time. (C.).

ಕಾಲಚಕ್ರ kāla-cakra. the wheel of time or fortune (My.); the vicissitudes of life (B. 5, 57).

ಕಾಲಜಿತ್ kāla-jit. Śiva (My.). 2, a general of Rāma (J. 20, 36. 38).

ಕಾಲಜ್ಞ kāla-jña. one who knows the fixed times or seasons; an astrologer (My.); a cock. see ಅ-.

ಕಾಲಜ್ಞಾನ kāla-jñāna. knowledge of time or of the times; knowledge of events to come (C.).

ಕಾಲಜ್ಞಾನಿ kāla-jñāni. a person who possesses kāla-jñāna (C.). 2, Śiva.

ಕಾಲತ್ರಯ kāla-traya. the three times: past, present, and future (Śmd. 259); morning, noon, and evening (Bp. 47, 3).

ಕಾಲತ್ರಯಪರಿಣಾಮಿ kālatraya-pariṇāmi. being subject to the change of the three times (Śmd. 260).

ಕಾಲತ್ರಯವೇದಿ kālatraya-vēdi. a person who knows the three times (Śmd. 129).

ಕಾಲದರ್ಶಿ kāla-darśi. a person who sees, knows, or shows time (ಮುನಿ, ಋಷಿ Mr. 257, o. r. ಕಾಲವರ್ಣಿ).

***ಕಾಲಡು kāl-aḍu 1.** that which is on the foot, footwear. ಐಹಿಕ ಸುಖ ವಿಮುಖನಾಗಿ ಶರೀರಾರ್ಥವ್ಯಯಂ ಮಾಡುವಾತಂ ಕಯ್ಯದಂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲದರ್ಕೆಱಗುವಾತನಂ ಪೋಲ್ಗುಂ Ap. 2, 9 va. Tu. ಕಾರ್ತ.

ಕಾಲದೂತ kāla-dūta. a messenger of Death or of Yama (Dp. 49, 3; My.).

ಕಾಲಧರ್ಮ kāla-dharma. *death.*

ಕಾಲಪವನಾಶನ kāla-pavanāśana. the serpent Coluber nāga (Bp. 46, 37).

ಕಾಲಪುರುಷ kāla-puruṣa. time personified; death personified (Abh. P. 14, 28 va.).

ಕಾಲಪೃಷ್ಠ kāla-pṛiṣṭha. *N. of the bow of Karṇa.*

ಕಾಲಭೇದ kāla-bhēda. = ಕಾಲವಿಶೇಷ. a particular time (Śmd. 400; Śm. 78; Nn. 117).

ಕಾಲಭೈರವ kāla-bhairava. the terrible Bhairava: Śiva's form at the destruction of the world (J. 16, 31).

ಕಾಲಮಾನ kāla-māna. measurement of time; time as to its characters (B. 5, 305; My.). see ನಡಾವಳಿ.

ಕಾಲಮುಖ kāla-mukha. (ಅಗರು Mr. 335, o. r. ಕಾಕ-). *cf.* ಕಾಲಾಗುರು.

ಕಾಲಮೂರ್ತಿ kāla-mūrti. time personified. (My.).

ಕಾಲಮೇಷಿ kāla-mēṣi. *the plant Vernonia anthelmintica* Willd.

ಕಾಲಮೇಷಿಕೆ kāla-mēṣike. *the plant Rubia munjista* Roxb. 2, perhaps: *the plant Ipomoea atropurpurea* Chois.

ಕಾಲಯವನ kāla-yavana. an asura destroyed by Kṛiṣṇa through Mucukunda, q. v. (Bhāgavata 10, 51, 44).

ಕಾಲಯುಕ್ತಿ kāla-yukti. the fiftysecond year of the cycle of sixty (My.).

ಕಾಲರಾತ್ರಿ kāla-rātri. = ಕಾಳರಾತ್ರಿ. a dark night. 2, the night of all-destroying time, the night of destruction at the end of the world: Durgā (Śśv. 3, 6. 12).

ಕಾಲರುದ್ರ kāla-rudra. = ಕಾಲಭೈರವ. (J. 2, 41).

ಕಾಲವಶ kāla-vaśa. = ಕಾಲಾಧೀನ. subject to time or death (Abhā. 2, 39. 42).

ಕಾಲವಹ್ನಿ kāla-vahni. = ಕಾಲಾಗ್ನಿ. (Bp. 46, 42; 53, 71),

ಕಾಲವಾಚಕ kāla-vācaka. a term expressing time (Śmd. 147. 400).

ಕಾಲವಾಚಿ kāla-vāci. = ಕಾಲವಾಚಕ. (Śmd. 146).

ಕಾಲವಿಶೇಷ kāla-viśēṣa *a particular (point of) time* (ಕಾಲಭೇದ Nn. 117).

ಕಾಲವೇಳೆ kāla-vēḷe. dupl. [punctuality]. (Bp. 38, 11).

ಕಾಲವ್ಯಾಪಿ kāla-vyāpi. *filling all time, everlasting.*

ಕಾಲಶಿವ kāla-śiva. N. of Śiva (Bp. 48, 2).

ಕಾಲಶೇಯ kālaśēya. (fr. ಕಲಶಿ). buttermilk.

ಕಾಲಸೂತ್ರ kāla-sūtra. *N. of a hell.*

ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ kāla-skandha. *a sort of ebony, Diospyros embryopteris* Pers. 2, *a tree bearing dark blossoms, Xanthochymus pictorius* Roxb.

ಕಾಲಹರ kāla-hara. Śiva (Śśv. 5, 28).

ಕಾಲಹರಣ kāla-haraṇa. spending or passing the time (C; B. 3, 101); delay, procrastination (My.).

ಕಾಲಾಗುರು kāla-aguru. *a black kind of Agallochum.*

ಕಾಲಾಗ್ನಿ kāla-agni. the fire that is to destroy the world; the conflagration at the end of time (J. 4, 26; 21, 33).

ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರ kālāgni-rudra. Rudra regarded as the fire that is to destroy the world. (Śmd. 142). — ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 6).

ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರೋಪನಿಷದ್ kālāgnirudra-upaniṣad. N. of an Upaniṣad (Bp. 43, 74).

ಕಾಲಾಂಗಿ kāla-aṅgi. cardamom. (ಎಲಚಿ, ಏಲಕ್ಕಿ Mr. 141).

ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮ kāla-atikrama. passing the proper boundary of time (ಅತಿವೇಳೆ, ಕಾಲವು ಅತಿಗಳದು ಹೋಹುದು Nn. 132).

ಕಾಲಾಧೀನ kāla-adhīna. subject to time or death (Abhā. 2, 36. 40. 41).

ಕಾಲಾನುಕಾಲ kāla-anukāla. from season to season, year by year (C.); at some time or other, once (My.).

ಕಾಲಾನುಕೂಲ kāla-anukūla. suitableness of time, favourable moment (Bp. 44, 20).

ಕಾಲಾನುಸರಣೆ kāla-anusaraṇe. conformity to the times (My.).

ಕಾಲಾನುಸಾರ kāla-anusāra. = ಕಾಲಾನುಸರಣೆ. (My.).

ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ kāla-anusārya. *a kind of yellow fragrant wood.* 2, *gum benjamin or benzoin.* see ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು.

ಕಾಲಾನ್ತಕ kāla-antaka. time regarded as the god of death, Yama (J. 16, 38). 2, Śiva (My.).

ಕಾಲಾನ್ತಕೃತ್ kāla-anta-krit. Śiva (My.).

ಕಾಲಾನ್ತರ kāla-antara. interval; process of time, period; another time, a later time (My.; B. 4, 128).

ಕಾಲಾಯಸ kāla-ayasa. *iron.*

ಕಾಲಾರಿ kālāri. (kālāṛi). the black-sided sandpiper, Charadrius (Bḍ.).

ಕಾಲಾವಧಿ kāla-avadhi. 1. fixed or appointed time (C.); the end of a year (My.); end (Abh. P. 14, 184).

ಕಾಲಾವಧಿ kāla-āvadhi. 2. (*i. e.* a wrong form of ಅವಧಿ). scaffolding (My.).

ಕಾಲಾಸ kālāsa. ಕಾಳಾಸ. a banner, a flag (ಧಾಳ Mr. 299).

ಕಾಲಾಹಿ kāla-ahi. the black cobra, Coluber nāga or tripudians (J. 30, 3).

ಕಾಲಿ kāli. a woman who has feet. see ಹಾಱುಗಾಲಿ.

ಕಾಲಿ kāli. = ಕಾಳಿ. black colour. 2, *Durgā.*

ಕಾಲಿಕ kālika. *relating to time*; fit for any particular season.

ಕಾಲಿಕಾದೇವಿ kālikā-dēvi. Durgā (My.).

ಕಾಲಿಕೆ kālike. ಕಾಲಿಕಾ. = ಕಾಳಿಕೆ. blackness. 2, cloudiness; *a dense mass, multitude, or succession of clouds.* 3, rust; verdigris (ಕಿಲಿಮ್ಬು Ss.). 4, Durgā.

ಕಾಲಿಂಗ kāliṅga. = ಕಾಳಿಂಗ. N. of a country, its people and prince; belonging to Kaliṅga. 2, an elephant. 3, a snake (the black cobra). 4, a water-melon. 5, a poisonous plant.

ಕಾಲಿಂಗಮರ್ದನ kāliṅga-mardana. the snake-subduer: Krisṇa (My.).

ಕಾಲಿದಾಸ kāli-dāsa. ಕಾಳಿ-. N. of a celebrated poet (Ch. v. 1; Bp. 54, 70).

ಕಾಲಿನ್ದಿ kālindi. *the river Yamunā.*

ಕಾಲಿನ್ದಿವೈರಿ kālindi-vairi. Balarāma (ಬಲ Mr. 21).

ಕಾಲಿನ್ದಿಸಹಜಾತ kālindi-sahajāta. Yama (Mr. 49).

ಕಾಲಿನ್ದೀಕರ್ಷಣ kālindī-karṣaṇa. *Balarāma.*

ಕಾಲಿನ್ದೀಭೇದನ kālindī-bhēdana. *Balarāma.*

ಕಾಲಿನ್ದೀಸೋದರ kālindī-sōdara. *Yamunā's brother: Yama.*

ಕಾಲಿಮ kālima. blackness. (Cpr. 4, 43).

ಕಾಲಿವೆ kālive. = ಕಾಲ್ 2, etc. a channel, etc. (C.; Tu. ಕಾಲ್ವೆ; Te. ಕಾಲವೆ, ಕಾಲುವೆ; T. ಕಾಲ್ವಾಯ್). ಊರ ಗುದ್ದಲಿ ತನ್ದು ನಾಡುಕಾಲಿವೆ ತೆಗೆದ (getting no money, for nothing, Prv.).

ಕಾಲೀನ kālīna. relating to any particular time; timely, seasonable. (My.).

ಕಾಲೀಯಕ kālīyaka. *a kind of yellow fragrant wood.*

ಕಾಲು kālu. 1. = ಕಾಲ್ 1. the foot, etc. (ಅಂಘ್ರಿ, ಚರಣ, ಪಾದ Hlā.; ಅಂಘ್ರಿ, ಪದ, etc. Mr. 332; C.). ಸತತಮುಂ ಕಾಲು ಸಿಲ್ಲದೆ ತೊಱಲುವ ಆ ರವಿ (Bp. 54, 12). ಧರ್ಮಮ್ ಇಲ್ಲದ ಅರಸು ಮುಱಿದ ಕಾಲಿನ ಗೊರಸು (Dp. 54). ಕುನ್ತಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಎಱಗಿದಂ (Bh. 2, 13, 13). ಕಾಲುಗಳು (Si. 174. 199). ಎರಡೇ ಕಾಲಿನಿನ್ದ ನಡೆಯುತ್ತವೆ (B. 1, 13). ಕಾಲಿಲಿ (4, 47. 123). ನನಗಾದರೂ, ಆತ್ಮಾರಾಮನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ತನ್ನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೇಱಿಕೂಡದಷ್ಟು ಕ್ಲೇಶವಾಗಿದೆ (4, 198). ಕಾಲಿದ್ದವರು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದರೆ ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೀ, ಕುಣ್ಟಮುಱುವ? — ತಲೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಹೊಣೆಯಾದ ಹಾಗೆ (see ಕಾಲ್ಹೊಣೆ). — ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಕಾಲು ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಲ್ಲದು. — ಕಾಲ ತೊನ್ತಿದ ಹಾವು ಕಚ್ಚದೆ ಬಿಡದು (Prvs.). = ಕಾಲ ಕುಬಸ. trowsers (B. 3, 114). — ಕಾಲ ಕೆದಱು. to scratch or paw (another's foot) with his foot, in order to rouse a quarrel (an expression used to show that a quarrel is picked up causelessly, C.). ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನ ಕೂಡ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲ ಕೆದಱಿ ಜಗಳಾ ತೆಗೆದು (B. 2, 31). ಕಾಲಟ್ಟ. -ಅಟ್ಟ. a kind of bench (C.). — ಕಾಲ ನಡಿಗೆ. walking on foot (C.; B. 4, 188). — ಕಾಲನ್ದಿಗೆ. -ಅನ್ದಿಗೆ. a bracelet for the leg ornamented with little bells, etc. (C.). — ಕಾಲಾಡಿ. -ಆಡಿ. a quick, fast walker (My.); a wanderer, loafer (R., T.). — ಕಾಲಾಡಿಯೊಣ್ಟೆ. a fast-walking camel (My.). — ಕಾಲಾಡಿತನ. -ಆಡಿತನ. much walking, roaming (My.). — ಕಾಲಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to take a walk (My.; used of men and beasts). — ಕಾಲಾಡು. -ಆಡು. to take a walk or exercise, used only of stable-cattle (S. Mhr.), also of persons (My.). — ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಱು. = ಕಾಲು ಬೀಱು. (My.) — ಕಾಲು ಕಟ್ಟು. 1. to tie the leg or legs. 2, to embrace (another's) feet (My.). see Prv. s. ಕಾರ್ಯವಾಸಿ. — ಕಾಲುಕಟ್ಟು. 2. marriage (My.). — ಕಾಲುಕಡಗ. a kind of plain anklet (C.; ಪಾದಾಂಗದ Si. 220). ಕತ್ತೆಗೆ ಯಾಕೆ ಕಾಲುಕಡಗ? (Prv.). — ಕಾಲುಕಣ್ಣೆ. = ಕಾಲುಗಣ್ಣೆ. (ವಟರ Mr. 380; Abhā 5, 47). 2, any one of the tie-ropes of a ḍāvaṇi (My.). — ಕಾಲುಕುಪ್ಪಸ. = ಕಾಲ ಕುಬಸ. (My.) — ಕಾಲುಗಣ್ಣೆ -ಕಣ್ಣೆ. a rope for tying, or catching, the feet (Bh. 3, 13, 23). — ಕಾಲುಗೊರಸು. a hoof (ಶಫ, ಖುರ Si. 274; My.). — ಕಾಲುಂಗರ. -ಉಂಗರ. = ಕಾಲುಂಗುರ (s. ಕಾಲ್ 1). a ring worn on the second toe (C.). — ಕಾಲು ಚೀಲ. a pair of stockings (C.; B. 5, 297). — ಕಾಲು ತೆಗೆ. = ಕಾಲ್ತೆಗೆ. to run away (C.). ಸಿಂಹದ ಗರ್ಜನೆಗೆ ಮೃಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಗಡಗಡ ನಡುಗಿ, ಸಿಲ್ಲಲಾಱದೆ, ಕಾಲು ತೆಗೆಯುತ್ತವೆ (B. 4, 212). — ಕಾಲುತೊಡಿಗೆ. a leg-trinket (Si. 220). — ಕಾಲುದಾರಿ. = ಕಾಲುವಟ್ಟೆ. (C.). — ಕಾಲುದೂಳಿ. ಕಾಲುದೂಳು. dust of the feet: an evil (especially belly-ache) that may have been occasioned by coming into contact with the foot-dust of others (My.). — ಕಾಲುದೋಳಿ. = ಕಾಲುದೂಳಿ. (S. Mhr.). — ಕಾಲುನಡೆ. walking on foot. 2, a cow; cattle. (C.; Si. 268. 280. 425). — ಕಾಲುಬಲ. foot-soldiers (My.; S. Mhr. rare). — ಕಾಲು ಬೀಱು. to fall at one's feet. ಆತನ ಕಾಲು ಬಿದ್ದು (B. 3, 25). ರಾಕ್ಷಸನ ಕಾಲು ಬೀಱಲು (5, 132). — ಕಾಲು ಮಡಿ. 1. to bend the leg, *i. e.* to make water (C.). — ಕಾಲುಮಡಿ, 2. urine (S. Mhr.). — ಕಾಲುಮಱೆ. foot-protection: a kind of sandal or shoe worn especially by peasants (S. Mhr.). — ಕಾಲು ಮಾಡು. to make for, to move toward, to begin. ಆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಮಾಡಿದನು (S. Mhr.). 2, ಕಾಲು ಮಾಡೋದು ಭಾರವಮ್ ಎನಿಕ್ಕು (with regard to

hunting Mr. 380, o. r. in one MS. ಪಾಲು). — ಕಾಲುಮೂಱು. a foot without any ornament (My.). — ಕಾಲುಮೆಟ್ಟು. a shoe (S. Mhr.) 2, mutual treading upon the feet: irritating one another to quarrel (Bh. 1, 8, 1; *cf.* ಕಾಲ ಕೆದಱು). — ಕಾಲುವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. a foot-path (ವರ್ತ್ಮನಿ, ಏಕಪದಿ Nr.). — ಕಾಲುಸರಪಣಿ. a chain worn as an ornament just above the ankles (C.; Si. 220). — ಕಾಲು ಹೊಱೆ. = ಕಾಲ್ವೊಱೆ. a fordable river (C.). — ಕಾಲೆಱೆ. -ಎಱೆ. to draw along, as a foot or the feet (B. 4, 123; J. 3, 41).

ಕಾಲು kālu. 2. = ಕಾಲ್ 3. a quarter, etc. (C.). ಒನ್ದು ಅರ್ಬುದ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡೂ ಕಾಲು ಕೋಟಿ ಜನರು (B. 4, 100). ಎಮ್ಬತ್ತೆರಡೂ ಕಾಲು ಕೋಟಿ (4, 100). — ಕಾಲುವಾಸಿ. one-fourth (My.).

ಕಾಲು kālu. = ಕಾಲ್. time. see ಮಱೆಗಾಲು.

ಕಾಲುರಿಚ kālurica. (fr. ಕಾಲೂರ್-ಇಚ Śmd. 236). a rustic (ಗ್ರಾಮ್ಯ Kk. 38; Śm. 47; ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗ, ಗ್ರಾಮ್ಯ Ss.; Rśv. 1, 23).

ಕಾಲುವೆ kāluve. = ಕಾಲಿವೆ, etc. a channel, etc., (ಕುಲ್ಯೆ Nr.; My.). ಕಿಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೊಱೆ ಕುಲ್ಯೆ ಎಮ್ಬುದು, ಇದು ಕಾಲುವೆ (Nr.; see Si. 82. 94. 116). ಗಿಡು ಮರಕ್ಕೆ ಎಱೆವ ನೀರ ಕಾಲುವೆಗಳ್ (ಆವಾಲ, etc. Mr. 108). see J. 18, 13; B. 4, 184. — ಕಾಲುವೆಗಟ್ಟು, -ಕಟ್ಟು. to construct a water-course (Bp. 10, 5).

ಕಾಲುಷ್ಯ kāluṣya. (fr. ಕಲುಷ). foulness, turbidness, filth; sin; want of harmony. (My.).

ಕಾಲೆ kāle. *indigo, indigofera tinctoria* Lin. 2, *long pepper, Piper longum.* 3, perhaps: *the ptant Ipomoea atropurpurea* Chois. 4, *black cumin, Nigella indica* Roxb.

ಕಾಲೇಯ kālēya. *saffron.*

ಕಾಲೇಯಕ kālēyaka. *the plant Curcuma xanthorrhiza* Roxb. see ಮರದರಿಸಿನ.

ಕಾಲೋಚಿತ kāla-ucita. suitable to the time; opportune, in season; at a convenient time; a convenient time (J. 2, 55; C.).

ಕಾಲೋದಕ kāla-udaka. N. of a dark piece of water; N. of an ocean. see Cpr. 1, 72; 1, 73 va.; 10, 105 va.

ಕಾಲೋರಗ kāla-uraga. = ಕಾಳೋರಗ, ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ, q. v. (Nn. 4).

***ಕಾಲ್ಗುತ್ತು kāl-kuttu2.** to go deep into the matter, examine? ಸಕ್ಕಿಯಾಗವನೀವನ್ತುಟನೀಯುದನ್ತುಟನದಂ ಬಲ್ಲನ್ತು ಕಾಲ್ಗುತ್ತಿನೋಡು Pb. 9, 26.

ಕಾಲ್ಪಕ kālpaka. *the plant Curcuma zerumbet* Roxb.

ಕಾಲ್ಪಿ kālpi. (fr. ಕಲ್ಪ). preceptive, ritual (fem.). 2, the town of Kālpi in the N. W. Provinces. — ಕಾಲ್ಪೀ ಕಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ. sugar-candy from Kālpi (S. Mhr.; B. 3, 45).

ಕಾಲ್ಯ kālya. *timely, seasonable; pleasant, auspicious.* 2, *dawn, day-break.*

ಕಾಲ್ವೆ kālve. = ಕಾಲುವೆ, etc. a channel, etc. (ಕಾಲ್ Kk. 23; ಕಾಲ್, ಪುರ Ct. II, 53; My.).

ಕಾವ kāva. = ಕಾಬ. relative participle present and future of ಕಾ 1, q. v. [ಕಾವನುಂ ಸೀರಪಾಣಿ Pb. 4, 32]. see Bp. 28, 11. 66; 46, 36; 52, 14; 53, 45; J. 15, 22. ಕಾವನ್ನರ್ (-ಅನ್ನರ್, *i. e.* ಅನ್ಥವರ್, Abh. P. 13, 138).

ಕಾವ kāva. Tbh. of ಕಾಮ (Ct. I. 10; II, 17; Śm. 7; ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯ Ct. I. 94; ಇಂಗೋಲ್ವಿಲ್ಲ, etc. Kk. 79; ಮನ್ಮಥ 8; ಮದನ Bhn. 8). — ಕಾವನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. Kāma's father; Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5).

ಕಾವಚಿಕ kāvacika. (fr. ಕವಚ). *a multitude of mailed soldiers.*

ಕಾವಂಚಿ kāvañci. = ಕಾಚಿ, etc. the lemon grass, Andropogon schoenanthus L. (St. & Pl.; T. ಕಾವಟ್ಟೆ, M. ಕಾವಟ್ಟೆ; Te. ಕಾವಂಚಿ, the fragrant grass Hoemonites cordifolia Roxb. = ಕತ್ತೃಣ).

ಕಾವಡಿ kāvaḍi. = ಕಾಗಡಿ No. 1. a bamboo lath or pole, provided with slings at each end, for the conveyance of pitchers, etc. across the shoulder (ಪರ್ಯಾಹಾರ, ವಿವಧ Si. 431; C.; Te.; T. ಕಾ, ಕಾವಡಿ, ಕಾವುತ್ತಡಿ; M. ಕಾವು, ಕಾವಡಿ; Mhr. ಕಾವಡ; T., M. ಕಾವು, to carry burdens by a kāvaḍi). ಕಾವಡಿ ಹೊಱುವವನು (ವಾರ್ತಾವಹ, ವೈವಧಿಕ Si. 340). see ಅಡ್ಡ-. — ಕಾವಡಿಯ ಉಟ್ಟೆ. (ಶಿಕ್ಯ, ಕಾಚ, ಕಾವಡಿಯ ಡಬ್ಬೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲುವು Si. 344). — ಕಾವಡಿಯ ದಬ್ಬೆ. the bamboo lath of a kāvaḍi (Si. 344).

ಕಾವಣ kāvaṇa. protection; a shade, a shed, a pandal (Śmd. 25). [ಧನದಭವನಮೆನಿಪ ಸಿರಿಯು ಬಚ್ಚರಾಪಣಂಗಳಿಂ ಪೊದಟ್ಟ ಕಾವಣಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 4, 92 va.]; (ಪನ್ದಲ್ Ct. II, 93; ಚಪ್ಪರ, ಪನ್ದಲ್ Kk. 26; Cpr. 8, 73 va.; V. 4, 50; ಪನ್ದರ, ಚಪ್ಪರ Śm. 59; T.).

ಕಾವನ್ದ kāvanda. lord, master, owner (C.; H., Mhr. ಖಾವನ್ದ; M. ಕಾಮುನ್ದ್, ಕಾಮುನ್ದ; T. ಕಾವನ್ದು).

ಕಾವರ kāvara. = ಕಾವುರ, ಕಾಹುರ. mental heat; passion, anger, wrath (ಕೋಪ Bhn. 22, o. r. ಕಾವುರ; Mhr. ಕಾವರಾ, wild from fright, rage, etc.; Te. ಕಾವರ, pride of flesh, arrogance; T. ಕಾತ್ತಿರ, fatness, corpulence; wrath, anger).

ಕಾವಲ್ kāval. = ಕಾವಲ, ಕಾವಲು, ಕಾವಲಿ 1. guarding, protecting, watching; a guard, a watch; custody; a place where anything is guarded, or cattle are tended (Tu., T.; Te. ಕಾವಲಿ). ಹಗಲ್ ಅಯ್ದು ಕಾವಲನ್ ಇರಿಸಿ (Bp. 43, 46); ಕಾವಲ್ಗೆ (J. 4, 29; 5, 20; 20, 4). ಕೋಟೆಕೊತ್ತಳದ ಕಾವಲ್ಗಳಿಂ ಬಲಿದರ್ (9, 17). — ಕಾವಲವ. -ಅವ. a protector; a guard; a sentinel. ರಥದ ಕಾವಲನನ್ದಿರ್ (ಸವ್ಯೇಷ್ಠ, ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥ Nr.). ಹೊಱವಳೆಯದ ಕಾವಲವನು (ಪರಿಧಿಸ್ಥ Nr.). — ಕಾವಲ್ಬನ. = ಕಾವಲವರು. (Si. 279).

ಕಾವಲ kāvala. = ಕಾವಲ್, etc. (S. Mhr.; ಅಂಗರಕ್ಷೆ G.). ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕಿ, ಹೊಱಗೆ ನಾಯಿಯಾ ಕಾವಲ ಇಟ್ಟು (B. 2, 45). see ಬೆಂಗಾವಲ. — ಕಾವಲದವ. -ಅವ. = ಕಾವಲವ. (ವಿಶಾಯ, ಸೇನಾರಕ್ಷ G.).

ಕಾವಲಿ kāvali. 1. = ಕಾವಲ್, etc. guarding; a watch, etc. (C.).

ಕಾವಲಿ kāvali. 2. = ಕಾವಲೆ 1. a plate or pan for frying or baking (ಕನ್ದು, ಸ್ವೇದನಿ, ಸ್ವೇದನಿಕೆ Hlā., Nr., Mr. 211; Si. 308; ಕರಿಯುವ ಬಾಳಿಗೆ G.; C.; Tu. ಕಾವೊಲಿ). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾವಲಿಹೆಂಚು (ಕನ್ದು, etc. Si. 308). [ಕಾಯ್ದು ಕಾವಲಿಗಳೊಳ್ ಪೆರ್ಮರನಾಗೆ ತಾಳಿಸುವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. ಎಲ್ಲರ ಮನೇಲಿ ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಗೆ ತೂತು (Prv.). see Bp. 53, 53; ಕಡು-. ಹುರಿಗಾವಲಿ, ಹೆಗ್ಗಾವಲಿ; Prv. s. ದೋಸೆ.

ಕಾವಲಿಗಾಱ kāvali-gāṟa. = ಕಾವಲವ. a guard, etc. (ಬೇಹುಕಾಱ G.).

ಕಾವಲು kāvalu. = ಕಾವಲ್, etc. (My.). ದಣ್ಣ ಕಾವಲಿಗಾಗಿ (Si. 268). ಕುರುಡನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ದೈವದ ಕಾವಲು (Prv.). see ದನಗಾವಲು, ಹುಲ್ಲು–; Prv. s. ಮದವಣಿಗಿತ್ತಿ.

ಕಾವಲುಗಾಱ kāvalu-gāṛa. = ಕಾವಲಿಗಾಱ. (B. 4, 156. 180).

ಕಾವಲೆ kāvale. 1. = ಕಾವಲಿ 2. a pan for frying. (Rām. 5, 8, 69; My.).

ಕಾವಲೆ kāvale. 2. = ಕಾಲುವೆ, etc. (C.). a channel. ರಕ್ತದ ಕಾವಲೆಗಳು ಹರಿದವು (B. 4, 10).

ಕಾವಳ kāvaḷa. = ಕಾವುಳ, ಗಾವಳ. darkness (ತಿಮಿರ, ಕತ್ತಲೆ Nn. 12; C.; Mhr. ಕಾಹುರಾ; Te. ಕಾವಿರಿ, ಕಾವುರು, ಕಾವುರೆ, black vapour; anything that appears like smoke). see J. 18, 43. 44; Rām. 3, 5, 9.

ಕಾವಳು kāvaḷu. ? (ಕಾವಳು ಪಾಣ್ಡರು Ct. I, 86, o. r. ಕಾರಣ ಪಾನ್ಥರು; *cf.* ಪಾಣ್ಡರ?).

ಕಾವಾಕುಳ kāvākuḷa. a herb with yellow flowers, Jussieua villosa Lam. (St. & Pl.).

ಕಾವಾಡೆ kāvāḍe. = ಕವಡೆ, etc. a kind of plant? see ಕಕ್ಕಾವಾಡೆ.

ಕಾವಿ kāvi. a red earth or ochre (ಜಾಡುಕಲ್ Śm. 52; ಹಿಮು, ಜಾಜು Nn. 81; C.; T., M., Te., Tu.; Mhr. ಕಾವ); cloth dyed with red ochre. ಆವಳೊರ್ವಳು ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಕಾವಿಯ ಸೀರೆಯನ್ ಉಟ್ಟವಳು ಅಥವಾ ಗಣ್ಡನ್ ಇಲ್ಲದವಳು (ಕಾತ್ಯಾಯನಿ Nr.). ಓದಿ, ಬೂದಿಯ ಪೂಸಿ, ತೇದು, ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು ಹೋದಾತ ಯೋಗಿ ಎನಬೇಡ! ಇನ್ದ್ರಿಯವ ಕಾದಾತ ಯೋಗಿ (Sp.). ಕಾವಿಯಱಿವಿ (ಕಾಷಾಯಾಮ್ಬರ G.). — ಕಾವಿಕಲ್ಲು. red ochre (My.). — ಕಾವಿಯುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a ball of red ochre (My.).

ಕಾವು kāvu. 1. = ಕಾಯ್ಪು, etc. heat; glow (C.; Tu.). ಔಷಧದ ಕಾವು (B. 3, 28). ಬಿಸಲಿನ ಕಾವು (4, 119). ಮೆಯ್ಯ ಕಾವು (My.). ನೀರಿನ ಕಾವು (My.). 2, cauterization. — ಕಾವು ಕೊಡು. to apply heat, to foment (C.). 2, to cauterize (My.). — ಕಾವು ಹಾಕು. to cauterize (My.).

ಕಾವು kāvu. 2. = ಕಾಂವು, ಕಾಮು. (Tbh. of ಕಡಮ್ಬು, ಕದಮ್ಬು, ಕರಮ್ಬು, ಕಲಮ್ಬು? or vice versā?). a stalk, a culm, a stem; a handle (C.; T. ಕಾಮ್ಬು; M. ಕಟಮ್ಬು, ಕಾದು, ಕಾಮ್ಬು). [ಕರಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾವಿನೊಳ್ ಭಾವಿಸಿದ ನೂಪುರಮಂ Pb. 5, 6 va.]; (Cpr. 1, 93 and Mhr. ಖಾಮ್ಬ). ಕೊಡೆಯ ಕಾವು (Śmd. 161). ಹಸುರ ಶಾಕದ ಕಾವು (ಕದಮ್ಬ, ಕರಮ್ಬ 352). ತಾವರೆಯ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾವು (ನಾಲ); ತೃಣ ಧಾನ್ಯಗಳ ಕಾವು (ನಾಲಿ, ನಾಲ, o. r. ನಾಡಿ); ಈಚುವೋದ ಕಾವು (ಪಲಾಲ); ವೀಣೆಯ ಕಾವು (ವೀಣಾದಣ್ಡ, ಪ್ರವಾಲ); ಹಸುರಾದ ಶಾಕದ ಕಾವು (ಕಡಮ್ಬ, ಕಲಮ್ಬ Nr.). ಕಾವಿಲ್ಲದ ಬಾಚಿ ಯಾತಕ್ಕೂ ಬೇಡ. — ಕೊಡಲೀ ಕಾವು ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯು (Prvs.). see Si. 96. 162. 310. — ಕಾವು ಬಚ್ಚಲೆ. (ಉಪೋದಕೆ Si. 162).

ಕಾವು kāvu. 3. = ಕಾ 3. an imitative sound: cawing (Te.; Mhr. ಕಾವಕಾವ; ಕಾವಳಾ, a crow). — ಕಾವು ಕಾವು. rep. the cawing of crows (C.). ಕಾಗೆ ಸಾಕಿದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಮಱಿ ಸುಸ್ವರದೊಳ್ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಗೆಯನ್ದದಿ ಕಾವು ಕಾಚೆನ್ದು ಅಱಿಚುವದೆ? (Bp. 3, 79). 2, the weeping of babies (My.).

ಕಾವುಂಜಿ kāvuñji. = ಕಾವಂಚಿ, etc. (ಭೂತಿಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ Nr.).

ಕಾವುರ kāvura. = ಕಾವರ, q. v. mental heat.

ಕಾವುಳ kāvuḷa. = ಕಾವಳ, etc. darkness. (Abh. P. 14, 128 va.; Grj. 4, 142).

ಕಾವೆ kāve. ringing and turning and twisting of a horse whilst at full speed; starting him violently up and down (Mhr., H. ಕಾವಾ). — ಕಾವೆ ತಿರುಗಿಸು. to longe a horse (R.).

ಕಾವೇರಿ kāvēri. *the river Kāvēri.* (Bp. 26, 54; 50, 38; Rśv. 2, 4).

ಕಾವ್ಯ kāvya. (fr. ಕವಿ). = ಕಬ್ಬ, ಕಾಬ್ಯ. *Uśanas or Śukra.* 2, a poem, a piece of poetry, a poetical composition [Kr. 1, 6]; (Kāvy. II, 1, 7; III, 2; IV, 1). 3, a poet (Bp. 9, 43).

ಕಾವ್ಯಕರ್ತಾರ kāvya-kartāra. a poet (ಕವಿ Mr. 360).

ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃ kāvya-kartṛi. = ಕಾವ್ಯಕರ್ತಾರ. (ಕೃತಿಪತಿ, ಕವಿ Nn. 59).

ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯ kāvya-paricaya. acquaintance with or knowledge of poems (Śmd. 175).

ಕಾವ್ಯಮಲವ್ಯಾವೃತ್ತಿ kāvya-mala-vyāvṛitti. rejection of, or turning away from, impurities in poetical composition (Kāvy. I, 1*a*, 5; II, 1, 1 seq.).

ಕಾವ್ಯರಚನೆ kāvya-racane. composition of a piece of poetry [Kr. 1, 53]; (J. 34, 46; My.).

ಕಾವ್ಯಸಮಯ kāvya-samaya. = ಕವಿಸಮಯ. poetic convention. (Kāvy. V, 1, seq.).

ಕಾವ್ಯಾಂಗ kāvya-aṅga. the body of a poetical composition (Kāvy. IV, 2, 14).

ಕಾವ್ಯಾಲಂಕೃತಿ kāvya-alaṅkriti. rhetorical or poetical ornament (Kāvy. II, 2, B, 33).

ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕ kāvya-avalōka. (also ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ). looking at or considering poetical composition: the title of Nāgavarma's work on poetics (Kāvy. I, 1*a*, 3).

***ಕಾವ್ಯೋಕ್ತಿ kāvyōkti.** style of poetical composition Kr. 2, 52.

ಕಾಶ kāśa. = ಕಾಸ 1, appearance; shining; splendour (Bp. 47, 72). see ಆ–, ನೀ–, ಪ್ರ–, etc. 2, *the grass or reed Saccharum spontaneum* (ಕಾಟುಗಬ್ಬಿನ Mr. 111).

ಕಾಶನ kāśana. causing to appear. see ಪ್ರ–.

ಕಾಶಾಕರ್ಪಟ kāśā-karpaṭa. = ಕಾಸಿಗಪ್ಪಡ. a rag used to cover the privities or to gird the loins.

ಕಾಶಿ kāśi. ಕಾಶೀ. = ಕಾಸಿ 1. shining, appearing; see ಜಿತ–. 2, *Benares* (Bp. 53, 56); N. of a people. ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ಕಾಶಿಯಿನ್ದ ರಾಮೇಶ್ವರತನಕ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು (B. 5, 59). see Dp. 165. — ಕಾಶಿಕಾಗದ. good white paper (S. Mhr.). — ಕಾಶಿಕುಪ್ಪೆ. a phial in which pilgrims keep water taken out of the Ganges at Benares (T.; R.). — ಕಾಶಿತಾಲಿ. a metal vessel used like the ಕಾಶಿಕುಪ್ಪೆ (My.). 2, a marriage-badge attached to an ornamental necklace (My.). — ಕಾಶಿಪಟ್ಟೆ. fine silk (My.). — ಕಾಶೀ ಭಾಗೀರಥಿ. water brought from Benares (My.).

ಕಾಶಿಕೆ kāśike. ಕಾಶಿಕಾ. Benares. (J. 5, 28).

ಕಾಶಿನಾಥ kāśi-nātha. N. (Bp. 37, 7; 59, 5). 2, Śiva.

ಕಾಶಿರಾಜ kāśi-rāja. N. of the father of Anusalva (J. 12, 37).

ಕಾಶೀರಾಯ kāśī-rāya. N. (B. 4, 55).

ಕಾಶೀವಿಶ್ವನಾಥ kāśī-viśvanātha. Śiva (C.).

ಕಾಶೆ kāśe. ಕಾಶಾ. = ಕಾಚಾ, ಕಾಸಿ 2, ಕಾಸೆ. the end of a woman's garment tucked into the waist-band (not Sk.; Mhr. ಕಾಚ್ಯಾ). 2, a cloth used to cover the privities or to gird the loins (not Sk.).

ಕಾಶ್ಮರಿ kāśmari. *the tree Gmelina arborea* Roxb.

ಕಾಶ್ಮರ್ಯ kāśmarya. = ಕಾಶ್ಮರಿ. see Nr. s. ಸೀವನ್ನಿ.

ಕಾಶ್ಮೀರ kāśmīra. relating to Kaśmīra; the country Kāśmīra (Bp. 6, 19). 2, *the root of Cestus speciosus.* 3, saffron (ರಕ್ತ, ಕುಂಕುಮದ ಹೂವು Nn. 126).

ಕಾಶ್ಮೀರಜ kāśmīra-ja. *saffron.*

ಕಾಶ್ಮೀರಜನ್ಮ kāśmīra-janma. *saffron.*

ಕಾಶ್ಯಪ kāśyapa. (fr. ಕಶ್ಯಪ). pertaining to Kaśyapa; Kaśyapa (Mr. 258); Aruṇa.

ಕಾಶ್ಯಪಿ kāśyapi. *the earth.* 2, *Aruṇa, the charioteer of the sun.*

ಕಾಷಾಯ kāṣāya. = ಕಾಸಾಯ. red. 2, *a red cloth.*

ಕಾಷಾಯಧಾರಿ kāṣāya-dhāri. an ascetic (ಸನ್ಯಾಸಿ G.; My.).

ಕಾಷಾಯವಸನ kāṣāya-vasana. having a red cloth (Sk.); a red cloth (My.).

ಕಾಷ್ಠ kāṣṭha. = ಕಡ್ಡಿ. a piece of wood, a stick; a pin, a bolt (ಕೀಲಕ, ಕೀಲು Nn. 101); *wood,* especially dry wood (ಕಟ್ಟಿಗೆ Nn. 69; ಶುಚಿ Nn. 18; ಇನ್ಧನ, etc., ಅಡುಗಬ್ಬು Mr. 48; ಒಣಗಿದ ಮರ, ದಾರು Nr.). 2, a blockhead (ಮೂರ್ಖ Nn. 33). 3, thinness, poorness (ಕೃಶ, ಬಡವು 33). 4, = ಕಾಷ್ಠೆ (Nn. 33).

ಕಾಷ್ಠಕುದ್ದಾಲ kāṣṭha-kuddāla. *a scraper or shovel.*

ಕಾಷ್ಠತಕ್ಷ್ kāṣṭha-takṣ. -ತಟ್. *a carpenter.*

ಕಾಷ್ಠವ್ಯಸನ kāṣṭha-vyasana. worthless, vain grief (My.).

ಕಾಷ್ಠಾಮ್ಬುವಾಹಿನಿ kāṣṭha-ambu-vāhini. *a wooden bucket or baling vessel.*

ಕಾಷ್ಠಿಕೆ kāṣṭhike. = ಕಟ್ಟಿಗೆ. a piece of wood.

ಕಾಷ್ಠೀಭೂತ kāṣṭhī-bhūta. having become wood or like wood (Bp. 19, 80).

ಕಾಷ್ಠೀಲೆ kāṣṭhīle. *the plantain, Musa sapientum.*

ಕಾಷ್ಠೆ kāṣṭhe. *a quarter or region of the world* (ದಿಕ್ Nn. 33, as ಕಾಷ್ಠ). 2, *place, site.* 3, *a measure of time, eighteen twinklings of the eye* (ಕಾಲಾನ್ತರ Nn. 33; ಕಾಲಭೇದ Mr. 489). 4, *excellence* (ಉತ್ಕೃಷ್ಟ 33); clearness, distinctness (ವ್ಯಕ್ತಿ 489). 5, favourableness (ಅನುಕೂಲ 33). 6, the being opened, blown as a flower (ಉನ್ಮೀಲಿತ ವಿಕಾಶ 33; ವಿಕಸಿತ 489).

ಕಾಸ kāsa. 1. = ಕಾಶ. appearing, shining; splendour; blooming, opening. (ಕಾನ್ತಿ Bhn. 26). see ವಿ-.

ಕಾಸ kāsa. 2. Tbh. of ಖಾಸ (Śmd. 338).

ಕಾಸ kāsa. 3. *cough, catarrh.* see ಕೆಮ್ಮು. 2, dyspnoea, asthma (My.).

ಕಾಸ kāsa. 4. causing to go. see ನಿಷ್-.

ಕಾಸಗಾಱ kāsagāṟa. = ಕಾಸದಾರ, ಕಾಸ್ತಾರ. a groom. (S. Mhr.).

ಕಾಸಗಿ kāsagi. private, not public; own (My.; Mhr. ಖಾಸಗೀ).

ಕಾಸಘ್ನಿ kāsa-ghni. a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini (see ಕಿಱುದೇಗು No. 2).

ಕಾಸಜಿತ್ kāsa-jit. the plant Clerodendron siphonanthus (see ಕಿಱುದೇಗು No. 2).

***ಕಾಸಟೆ kāsaṭa.** insignificant thing, a cowrie. (ಕಾಸು?). ಸಾಸಿರ ಪೊಂಗೆಯ್ದುಂ ಚೀ ಕಾಸಟೆಮೆನ್ದೊನ್ದು ಲಕ್ಕಗೆಯ್ವುದಿದರ್ಕಂ Pb. 3, 44.

ಕಾಸದಾರ kāsadāra. = ಕಾಸಗಾಱ, etc. a groom (My.; Mhr., H, ಖಾಸದಾರ).

ಕಾಸಮರ್ದ kāsa-marda. *a cough-medicine, Cassia sophora* Lin.

ಕಾಸರ kāsara. = ಕಾಸರ್ಕ, etc. Strychnine tree. (Mg.). see ಕಾಸ್ರ.

ಕಾಸರ kāsara. *a male buffalo.*

ಕಾಸರಿ kāsari. a female buffalo (ಮಹಿಷಿ, ಎಮ್ಮೆ Mr. 184).

ಕಾಸರಿಕೆ kāsarike. a kind of potherb or cucumber (ಗಣ್ಡೀರ, ಸಮಷ್ಠಿಲೆ Nr., o. r. ಕಾರಸಿಕೆ). 2, = ಕಾಸರ್ಕ, etc. (My.).

ಕಾಸರ್ಕ kāsarka. = ಕಾಜವಾರ, etc. the tree Strychnos nux vomica Lin. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಸರ್ಕನ ಬನ್ದನಿಗೆ. = ಕಾಸ್ರ-. a parasitical shrub, Loranthus loniceroides Lam. (St. & Pl.). Tu. ಕಾಯೆರ್, T. ಕಾಂಚಿರೈ, M. ಕಾಞಿರಂ.

ಕಾಸಾ kāsā. good, fine; legitimate, not base born, own (My.; Mhr., H. ಖಾಸಾ).

ಕಾಸಾಯ kāsāya. Tbh. of ಕಾಷಾಯ. a red cloth. (Śmd. 335).

ಕಾಸಾರ kāsāra. *a pond* (ಸರಸಿ, ಕೊಳ Mr. 417).

ಕಾಸಾರಕ kāsāraka. = ಕಾಸರ್ಕ, etc. (see s. ಇಟ್ಟ).

ಕಾಸಿ kāsi. 1. = ಕಾಶಿ. Benares (Bp. 54, 64; J. 5, 27. 30). ಕಾಲಿದ್ದವರು ಕಾಸಿಗೆ ಹೋದರೆ ನೀನೆಲ್ಲಿ ಹೋದೀ, ಕುಣ್ಟಮುಱುವ? — ಕಾಸಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾದರೂ ಕಾಸು ಬೇಕು (Prvs.). — ಕಾಸಿಕಾಗಡಿ. a kāgaḍi in which water is brought from Benares (My., also ಕಾಸಿಕಾವಡಿ). -ಕಾಸಿದಾವಳಿ. a soft woollen dāvaḷi (C.).

ಕಾಸಿ kāsi. 2. = ಕಾಚಾ, ಕಾಸೆ. Tbh. of ಕಾಶಾ. see ಕಾಸಿಕಂಚಡಿ, ಕಾಸಿಗಪ್ಪಡ. a cloth for girding the loins (S. Mhr.).

ಕಾಸಿಕಂಚಡಿ kāsi-kañcaḍi. a cloth for girding the loins and a kaupīna. see Sp. s. Tbh. ಜಡಿ.

ಕಾಸಿಗಪ್ಪಡ kāsigappaḍa. Tbh. of ಕಾಶಾಕರ್ಪಟ (Śmd. 381, o. r. ಕಾಸೆ-).

ಕಾಸಿತ kāsita. made gone, driven away. see ನಿಃ-.

ಕಾಸಿಸು kāsisu. to cause to make hot, etc. (Bp. 50, 39; My.).

ಕಾಸು kāsu. 1. = ಕಾಯಿಸು 1. to make hot, to heat; to warm, as the body; to boil, as water, etc.; (to burn), to bake, as happaḷas, bread, etc.; to melt, as butter, gold, etc. (ದಾಹ Śmd. Dh.; C.; T. ಕಾಯ್ಚು). [ಕರಂ ಕರವಾಳೊಡನಮರೆ ಕಾಸಿ ಬೆಚ್ಚನ್ತೆ ವಸುನ್ಧರೆಯೊಳ್ ಬಿಱ್ದುರ್ದುದು Pb. 11, 141]. ಕಾಪಂ (Śmd. 275). ಕಾಸುವ ರಸದ್ರವ್ಯಾನುಕರಣಂಗಳ್ (I). ಕಾಸಿದ ಮಳಲ್ (II). ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪ (ಶೃತ, ಪಕ್ವ Hlā.). ಕಾಸಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಸನ್ತಾಪಿತ, ಸನ್ತಪ್ತ Nr.). see Bp. 9, 38; 14, 5; 18, 29; 22, 65; 27, 48; 54, 31; Bh. 1, 20, 60; Rśv. 11, 19; J. 15, 17; C. Bp. 11, 11; B. 1, 15; Prv. s. ಮಣ್ಣು, — ಕಾಸು ಕಾಸು. rep. (B. 4, 106).

ಕಾಸು kāsu. 2. the smallest copper coin, a cash (ವಿವರ Śmd. Dh.; C.; Te., Tu.; T. ಕಾಚು; M. ಕಾಶು); a coin or money in general (C.; Te., T., M.). ಮೂಱು ಕಾಸು (ಪ್ರಹರ G.). ತಾಮ್ರದ ಕಾಸು (ಪಣ Si. 418). ಕೊಡುವದೊನ್ದು ಕಾಸು, ಕೋಣೆ ತುಮ್ಬ ಹಾಸು. — ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸೂಳೆ ಕಾಸಿಗಾದರೂ ಬೇಡ. — ಕೂಸು ಕಾಸ ಹಡೆಯದು, ಜೋಗಳ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿತು. — ಕಾಸು ಇದ್ದರೆ ಕೊಡೆಯಾಳ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಡೆಯಾಲ. — ಕಾಸಿಗೆ ಒನ್ದು ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಅನ್ದರೆ ನನಗೆ ಮೂಱು ಕಾಸಿಗೆ ಇರಲಿ! — ಕಾಸು ಬಿಟ್ಟವ ದೇಶ ಬಿಟ್ಟಾನು. — ಕಾಸಿದ್ದರೆ ಕೈಲಾಸ (Prvs.). see Prv. s. = ಕಾಸಿ 1.

ಕಾಸು kāsu. 1. Tbh. of ಕಾಚ. glass, etc. ಕಾಸಿನ ಕಮ್ಬಿ (ಭಾರಯಷ್ಟಿ, ವಿಹಂಗಿಕೆ Hlā.).

ಕಾಸು kāsu. 2. *a sort of spear or lance.*

ಕಾಸುಳಿ kāsuḷi. the plant Sida indica Lin. (ತುರುವೆ, ತೇಜಸ್ವಿ Mr. 129, o. r. ಕಾಂಸುಳಿ; M. ಕಾಟೂರ).

ಕಾಸೆ kāse. = ಕಾಸಿ 2. Tbh. of ಕಾಶಾ [a cloth for girding the loins. ಮಹಾಪದ್ಮನಂ ಕಿಡಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಸೆಗಳಂ ಕಳೆಯೆನೆನ್ನುಂ Vr. 186, 6]; (Śsv. 2, 53; V. 4, 36; see ಪೊಸಗಾಸೆ).

ಕಾಸ್ತಾರ kāstāra. = ಕಾಸದಾರ, etc. a groom, etc. (My.).

ಕಾಸ್ರ kāsra. = ಕಾಸರ, etc. Strychnine tree.—ಕಾಸ್ರಬನ್ದನಿಗೆ. = ಕಾಸರ್ಕನ-. (St. & Pl.).

ಕಾಹಕ kāhaka. (fr. ಕಾಹು 1). a guard, a guardian (Bh. 3, 21, 52).

ಕಾಹಲ kāhala. = ಕಾಹಳೆ. see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಕಾಹಲೆ kāhale. = ಕಹಳೆ, etc. a horn (Sk.).

ಕಾಹಳಿ kāhaḷi. N. of a plant (ಕಳ್ಳಿ Mr. 134).

ಕಾಹಿ kāhi. = ಕಾಯಿ 3. a person who tends, watches or guards (C. Bp. 47, 19). see ಕಱುಗಾಹಿ, ತುಱು-. ಮಗಣ-.

ಕಾಹಿಲೆ kāhile. = ಕಾಯಿಲೆ, q. v. sickness. (My.).

ಕಾಹು kāhu. 1. = ಕಾಪು. preserving; protection; watching; guard; custody [ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಂಚೈವರ ಕಾಹು Cv. 944]; (J. 8, 26; 13, 42; 16, 23; 24, 4; Bh. 2, 2, 78; 3, 18, 38; 7, 15, 49; see ಮೆಯ್ಗಾಹು).

ಕಾಹು kāhu. 2. = ಕಾಯ್ಪು, etc. heat, etc. (Grj. 9, 17; Bp. 53, 53; J. 15, 2; 30, 30).

ಕಾಹುರ kāhura. = ಕಾವರ, etc. feverish excitement; bewilderment, confusion (Bh. 8, 24, 51; Rām. 5, 8, 64; 6, 12, 36; J. 20, 29; 26, 4; 27, 6). 2, an excited, bewildered man. (Bh. 2, 1, 60).

ಕಾಹುರತೆ kāhurate. = ಕಾಹುರ. state of bewilderment (Rām. 6, 55, 5).

ಕಾಳ kāḷa. 1. = ಕಾಲ 1 (but rare). see Prv. s. ವೇಳೆ. — ಕಾಳಯಮ. the death-god Yama. ಆಳು ಕಾಱು ಇದ್ದವನಾದರೆ ಕಾಳ ಯಮ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಕಾಳ kāḷa. 2. = ಕಾಲ 2. black, etc. — ಕಾಳಗತ್ತಲ್. -ಕತ್ತಲ್. = ಕಾಲಗತ್ತಲೆ. (Bp. 31, 4). — ಕಾಳಜೀರಿಗೆ. black cumin, Nigella indica (ಉಪಕುಂಚಿಕೆ, ಸುಷವಿ, ಕರೇ ಜೀರಿಗೆ G.). — ಕಾಳರಕ್ಕಸಿ. a black female giant (J. 8, 47). — ಕಾಳರಾತ್ರಿ. = ಕಾಲರಾತ್ರಿ. a dark night (Bp. 23, 18), etc. — ಕಾಳಹಸ್ತಿ. = ಕಾಳತಿ. (T. ಕಾಳಸ್ತಿ). Kalastri, a mountain and town in the Carnatic, where a black elephant worshipped Śiva. (Bp. 18, sum.). — ಕಾಳಹಸ್ತಿಗಿರಿ. the mountain Kalastri (Bp. 18, 1). — ಕಾಳಹಸ್ತೀಶ್ವರ. Śiva (My.). — ಕಾಳೋರಗ. -ಉರಗ. = ಕಾಲೋರಗ. the black cobra (ಶಿಖಿ, ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ Nr. 4).

***ಕಾಳಕೂಟ kāḷakūṭa.** = ಕಾಲಕೂಟ. a kind of deadly poison. ಅನ್ತರಂಗ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಸಂಗ ಸಿಂಗಿ, ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷವು, ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 119.

ಕಾಳಗ kāḷaga. (fr. ಕಾದು 1). = ಕಾಳೆಗ. fight, battle, war (ರಣ, ಯುದ್ಧ, etc. Mr. 289; ಬಣ್ಣಣ, ಮೊನೆ Śmd. II; ಕೊಳುಗುಳ, ಬಣ್ಣಣ, ಜುದ್ದ, ಮೊನ್ನೆ, ಪೊಣರ್ Śm. 39; ಮೊನೆ 100; ಪೋರ್ 102; ಯುದ್ಧ, ಕಲಹ, etc. Nr.; Si. 294; ಕೊಳುಗುಳ Bhn. 29; C.; T. ಕಾಳ್ಯೆಯಂಗ). see J. 2, 4; 4, 3; 7, 29; 8, 26; 22, 47; 25, 11; Si. 284. 292. 293; B. 2, 5; 4, 9; 5, 160. — ಕಾಳಗಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to fight (Śsv. 4, 70). — ಕಾಳಗಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to offer fight; to fight (J. 23, 9; 25, 51). — ಕಾಳಗವಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. = ಕಾಳೆಗ-. a war-drum (ಅತ್ತಪರ Śmd. II; Śm. 40).

ಕಾಳಜ kāḷaja. = ಕಳೀಜ, ಕಾಳಿಜ, ಕಾಳಿಜಿ. the liver (ಗೋರೋಜನ, ಬುಕ್ಕಾ G.; Mhr., H. ಕಾಳೀಜ).

ಕಾಳಂಜಿ kāḷañji. = ಕಾಳಾಂಜಿ. a spittoon (ಡವಕೆ Śmd. II; Śm. 61; Kk. 54, o. r. ಕಾಳಾಂಜಿ; Bp. 12, 9; Śsv. 1, 79 va.; Te. ಕಾಳಂಜಿ, ಕಾಳಾಂಜಿ; T., M. ಕಾಳಾಂಜಿ; cf. ಕಾಜ್ 1? Sk. ಖಟಿಕಟಾಹಕ?). 2, a vessel of brass, silver, etc. with which scented water is sprinkled (S. Mhr.; ರಸಪಾತ್ರೆ Mr. 265). 3, a kind of fan or whisk (Te., M., R.; T. ಕಾಲಜ).

ಕಾಳತಿ kāḷati. = ಕಾಳಹಸ್ತಿ. (T. ಕಾಳತಿ). N. of a sacred shrine near Tirupati. see ತಿರು-.

ಕಾಳವ kāḷava. N. of a country (Bp. 6, 18).

***ಕಾಳವಟ್ಟ kāḷavaṭṭa.** (Sk. ಕಾಲಪೃಷ್ಠ). N. of the bow of Karṇa. ಶಲ್ಯನಂ ರಥಮನೆಸಗಲ್ವೇಱ್ದು ... ಕಾಳವಟ್ಟದ ಬಿಲ್ಲಂ ಕೆನ್ನಳದೊಳಮರೆ ನೀವಿ ಜೀವೊಡೆದಾಗಳ್ Pb. 12, 135 va.

***ಕಾಳಸೆ kāḷase.** firmness, closeness? ಮಿಱುಗುವ ತೋರಹಾರಮುಮನಪ್ಪಿನ ಕಾಳಸೆಗಡ್ಡಮೆಪ್ಪು ಬೇಸಱುನೊಳೆ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲೊಲ್ಲದೆ Pb. 4, 105. — ಕಾಳಸೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be close and contiguous? ನೀಳಮಾಗಸದೊಳ್ ಕಾಳಸೆಗೊಣ್ಡುದೆಬ್ಬಿನಗಮುದ್ರೀನ್ದ್ರಂಗಳಂ ತನ್ದು ಕೀಲಿಸಿದಂ Ap. 15, 47.

***ಕಾಳಾಗರು kāḷa-agaru.** = ಕಾಲಾಗುರು. a black kind of Aagllochum. ನೆಗೞ್ದೀ ಕರ್ಪೂರ ಕಾಳಾಗರು ಮಳಯ ಮಹೀಜಂಗಳ್ Pb. 4, 23.

ಕಾಳಾಂಜಿ kāḷāñji. = ಕಾಳಂಜಿ No. 1, q. v. (ಡವಕೆ Ct. II, 94; My.).

ಕಾಳಿ kāḷi. = ಕನ್ವರೆ, etc. agitation, etc. (ಕಾತರ Śs.).

ಕಾಳಿ kāḷi. = ಕಾಳಿ. N. of a washerman. (Bp. 21, 12). 2, Durgā (C.). see ಮಾ-. — ಕಾಳಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (C.). — ಕಾಳಿ ಕೊಣ್ಡ. see ಉಘೆ-. — ಕಾಳಿದೇವ. N. (Bp. 59, 2). — ಕಾಳಿನಾಥ. Śiva. see ಶ್ರೀ-.

ಕಾಳಿಕ kāḷika. = ಕಾಳಿಕೆ. lampblack, etc. (ಕಜ್ಜಲ, ಅಂಜನ, etc., ಕಾಡಿಗೆ Mr. 337).

ಕಾಳಿಕೆ kāḷike. = ಕಾಲಿಕೆ, ಕಾಳಿಕ. blackness, etc.; rust; verdigris; impurity (ಕಿಲುಮ್ಬು Kk. 51, Śm. 63). [ಅನಲದಗ್ಧವಿಸ್ಫುರಜ್ಜೀವ ಕನಕ ಕಾಳಿಕೆಗಳ ಪೋಲ್ Ap. 9, 95; Bv. 251]. see Abh. P. 16, 57. 71; Grj. 6, 56 va.

ಕಾಳಿಗ kāḷiga. = ಕಾಳಿಂಗ. — ಕಾಳಿಗನಾಗ. = ಕಾಳಿಂಗ. (Abh. P. 4, 119).

ಕಾಳಿಂಗ kāḷiṅga. = ಕಾಲಿಂಗ, ಕಾಳಿಗ. the black cobra, Naga tripudians (ತನುವಿನೊಳ್ ಕಪ್ಪಾಗೆ ಕಾಳಿಂಗನ್ ಅಕ್ಕು Mr. 402). — ಕಾಳಿಂಗನಾಗರಹಾವು. a variety of Naga tripudians (Bd.).

ಕಾಳಿಜ kāḷija. = ಕಾಳಜ, etc. (ಅಗ್ರಮಾಂಸ G.; Rām. 6, 45, 61). 2, the breast, the heart (S. Mhr.; Mhr. ಕಾಳೀಜ).

ಕಾಳಿಜಿ kāḷiji. = ಕಾಳಿಜ No. 2. (S. Mhr.).

***ಕಾಳಿಯ kāḷiya.** = ಕಾಳಿಯ ನಾಗ.—ಕಾಳಿಯ ಮಥನ. Kriṣṇa (J. 5, 8).

***ಕಾಳಿಯನಾಗ kāḷiyanāga.** venomous type of serpent. ನೆಟ್ಟನೆ ವಿಷಮೊಳ್ಪೆಗುಳ್ಪೊಡಮದೊಳ್ಪೆಯೆ, ಕಾಳಿಯನಾಗನಾಗದು Pb. 12, 41.

ಕಾಳೆ kāḷe. = ಕಾಹಲೆ. Tbh. of ಕಹಳೆ (Śmd. 352). see ಕೊಮ್ಬುಗಾಳೆ, ಗವುರಿ-, ಪೊಂ-, ಬುರುಗು-, ಬೂರ್-, ಹೆಗ್-.

ಕಾಳೆಗ kāḷega. = ಕಾಳಗ. fight, battle. [ಉಸಿರದೆ ನಿಲ್ವ ಕಾರಣಮದಾವುದೊ ನೆಟ್ಟನೆ ನಾಳೆ ಕಾಳೆಗಂ Pb. 10, 32]. (ಬಣ್ಣಣ Śmd. II; ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಲಿ, ಕಲಹ, etc. Hlā.; ಸಂಗರ Nn. 9; ಬಲ 14; ಧುರ 19; ಕಣ್ಬಕ, ಆಹವ 39; etc., etc.; ಮೊನೆ Kk. 87; Abh. P. 13, 139; 14, 46

va.). ಕಾಳೆಗಕ್ಕೋಸ್ಕರಮ್ ಅಲ್ಲದೆ ವಿನೋದಾರ್ಥಮ್ ಆಗಿ ಏಱುವ ರಥವು (ಪುಷ್ಪರಥ); ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಅನುವಾದುದು (ಸನ್ನಹನ); ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆನ್ದು, ಸನ್ನದ್ಧಮ್ ಅಹ ಚತುರಂಗಬಲಮನು ತಕ್ಕೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುಹವು (ವ್ಯೂಹ); ಎಲ್ಲರುಂ ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದಂ (ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ); ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಳೆಗದತ್ತ ಜೆನ್ದುಮುಗುಱಿದವನು (ಸಂಶಪ್ತಕ Nr.). ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನು (ಧುರಚೈತ್ರ Nn. 94). — ಕಾಳೆಗವಲಗೆ. = ಕಾಳಗ-. (ಅತ್ತಪರ Kk. 82).

ಕಾೞ್- kāḷ. 1. = ಕಾಡು 2, etc., ಕಾಱು 1. a forest; a wild. ಕಾಟ್ಕಿ (Śmd. 140). — ಕಾೞ ಜೀರಿಗೆ. = ಕಾಡ ಜೀರಿಗೆ. a tall robust annual plant, the purple flea-bane, Vernonia anthelmintica (St. & Pl.). — ಕಾೞಾಗು. -ಆಗು. to become a wilderness; to be ruined (ಕೆಟ್ಟು ಪೋಗು Bhn. 63). [ಆ ಕಾೞಾದ ವಾೞ್ಕೆಗೊನ್ಡೊಡೆ ಪಾೞಾದುದು ಮನಮುಮೆರ್ದೆಯುಂ Pb. 4, 61]. see Bh. 1, 8, 2; J. 8, 27; 13, 60; 23, 9; 24, 22. — ಕಾೞುರಿ. -ಉರಿ. = ಕಾಟ್ಕಿಚ್ಚು. (Bhāgavata 10, 17, 21. 26). — ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು. (Śmd. 28. 80. 217). = ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು. a fire on hills or in forests (ವನವಹ್ನಿ, ದವ, ದಾವ Hlā.; ದಾವ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು Nn. 66). [— ಕಾೞ್ಕಿರ್ಚು. = ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು. ಸಕಲಾರಾತಿ ನರೇನ್ದ್ರಮೌಳಿಗಳುರುಳ್ದಾ ದೀಪ್ತ ರತ್ನಾಂಶುಮಾಳಿಕೆಯಿನ್ದಾ ರಣರಂಗಮುಂ ಬೆಳಗೆ ಕಾೞ್ಕಿರ್ಚಿನನ್ದು ಭೂತಾಂಗನಾ ನಿಕರಂ Pb. 12, 25]. — ಕಾೞ್ಗಿಚ್ಚು. = ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು. (ದವ Śm. 12). — ಕಾೞ್ತುಱು. wild cattle. [ಕಾೞ್ತುಱು ಮಸಗಿದನ್ತೆ ಮುಸಗಿದ ದುರ್ಧರ ಧನುರ್ಧರ ಬಲಮುಮುಂ Pb. 10, 51 va.]. ಕಾೞ್ತುಱು ಮಸಗಿದ ಪೊಲ್ (Śmd. 80). — ಕಾೞ್ಪನ್ದಿ. a wild bear, a wild hog (C. Bp. 31, 49). — ಕಾೞ್ಪುರ. a forest-stream [ಮಹಾಗಜಂಗಳಂ ಚಡುಗಿಱಿಡೆ ನುಂಗಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಕುಡಿದರ್ ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಕಾೞ್ಪುರಂಗಳಂ Pb. 12, 8]; (Cpr. 5, 123). (ಕಾಡ ಹೊನಲ್ Ss.; V. 14, 24; Śsv. 1, 10. 41). ಕಾೞ್ಪುರಮ್ ಆಗೆ ಕಾವ್ಯರಸಂ (Śmd. 80; Kāvy. I, 3, 101). ಅಸ್ರಕ್ಕೆನ್ದು ಕಾೞ್ಪುರಂ ಪರಿವಿನೆಗಂ (Abh. P. 13, 64). — ಕಾೞ್ಪೊನಲ್. = ಕಾೞ್ಪುರ. (Grj. 9, 98 va.). — ಕಾೞ್ಬೇಯದ. a forest-hunter (Śsv. 4, 96). — ಕಾೞ್ಮರೆ. a kind of deer (Śsv. 3, 28). — ಕಾೞ್ಮನಿಸ. a savage (V. 35, 55 va.). — ಕಾೞ್ಮೃಗ. a beast of prey (ವನಚರಪಶು, ಶ್ವಾಪದ Hlā.). 2, wildness, ferocity, wickedness, badness; a bad man, an enemy (ಕೆಡಕ Ct. I, 103; *cf.* ಕಾಲ 1 No. 9). — ಕಾೞಾಗು. -ಆಗು. to become trouble-some, inimical or hostile (S. Mhr.). — ಕಾೞ್ನುಡಿ. -ನುಡಿ. = ಕಾಱುಗೆಡೆ. to utter bad language, to speak contemptuously (Rśv. 1, 36). — ಕಾೞ್ಗೆಯ್ತು. -ಕೆಯ್ತು. a bad act (ದುಃಕೃತ್ಯ Kk. 74; Śm. 52). — ಕಾೞ್ಮಾತು. a bad word (V. 37, 132 va.).

ಕಾೞ್ (ಕಾಳ್) kāḷ (kāḷ). 2. (fr. ಕಡು 1). = ಕಾಱು 2. a small pebble, gravel (T.); a corn, a single grain; grain, corn; seed; a pea; a bean (Tu. ಕಾಳ್; T. ಕಾೞ್, *according to which the* ೞ್ *has been adopted;* T. ಕಾೞ್, to have a hard grain, as a tree; to be strong in mind, to be resolute, determinate; to be sharp, pungent = ಕಾರ್). — ಕಾೞ ಬಾೞ. see Ct. I, 74 s. ಊಗಾರ್ವ.

ಕಾೞ್- kāl. 3. = ಕಾಡು 3, ಕಾರ್ 1-, etc. blackness (ಕರಿದು, ಕಱೆ, ಕರ್ಪು, Śm. 69; T. ಕಾೞಗ; *cf.* ಕಱ್ಟು). — ಕಾೞೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a black (well-washed and fed) excellent female buffalo, a she-buffalo of the Beḷavala district (Sp.; My.). — ಕಾೞ್ಭುಜಗ. the black cobra or a black snake (Rśv. 11, 164 va.). — ಕಾೞ್ಮಿದುಳ್. marrow or brain of a blackish colour (Rśv. 5, 120 va.).

ಕಾೞಿಮೆ (ಕಾಳಿಮೆ) kāḷime (kāḷime). hardness of mind, obstinacy, haughtiness (? see T. s. ಕಾೞ್ 2). — ಕಾೞಿಮರಸ (ಕಾಳಿಮರಸ). -ಅರಸ. N. (Bp. 11, 4).

ಕಾಱು kāḷu. 1. = ಕಾೞ್ 1, etc. a forest, etc. — ಕಾಱುಗಬ್ಬಿಸೆ. -ಕಬ್ಬಿಸೆ. = ಕಾಗಬ್ಬು. (ಕಾಶ Mr. 111). — ಕಾಱುಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಕಾೞ್ಗಿಚ್ಚು. (Bhāgavata 10, 17, 20; Rām. in W. v. 449). — ಕಾಱುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. = ಕಾೞ್ನುಡೆ. (J. 18, 45). see Sp. s. ಹೋಲು. — ಕಾಱುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. wicked, bad work (Bp. 12, 2; 26, 58). — ಕಾಱುನುಡಿ. to utter a bad word, to lie (Bp. 14, 26). — ಕಾಱುಬೈರವ. the ferocious Bairava. see Prv. s. ಕನಕಾಭಿಷೇಕ. — ಕಾಱುಬೌದ್ಧ. a wicked Bauddha (Bp. 50, 62). — ಕಾಱು ಮಾಡು. to ruin (Dp. 55 sum.). — ಕಾಱುಮಾತು. = ಕಾೞ್ಮಾತು. a bad word, a lie (Bp. 39, 58). — ಕಾಱುಮಾರ್ಗ. a bad, wicked way (Bp. 18, 44). — ಕಾಱುಮೂಱ. a wicked brute (Bp. 9, 13; 21, 23; 38, 14). ಕಾಱುಮೂಱರ ಸಂಗ ಮುೞಿದು ಕಳೆ! (Dp. 172).

ಕಾಱು (ಕಾಳು) kāḷu (kāḷu). 2. = ಕಾೞ್ 2. grain, corn (C.; ಕಣ, ಧಾನ್ಯ G.). ಗಿಳಿಗಳು ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪಲ ಹಸೀ ಕಾಱು ತಿನ್ದು ಬದುಕುತ್ತವೆ (B. 2, 3). ಬೇಳೆ ಅಕ್ಕಿ ಜೋಳ ಮುನ್ತಾದ ಕಾಱುಗಳು (2, 9). ಯಾಲಕ್ಕೀ ಕಾಱು (3, 30). ಹತ್ತೀ ಕಾಱು (4, 27). ಕಾಱು ಬಹಳ ತುಟ್ಟಿ ಆದವು (4, 74). ಕಾಱುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯ ಬೇಕಾದರೆ (B. 5, 100). ಓಮು ಕಾಱು (Si. 158. 406). ಅಲಸನ್ದೀ ಕಾಱು (304). ಮೆಣಸಿನ ಕಾಱು (310; C.). ಹೆಸಱಿನ ಕಾಱು (304; C.). — ಕಾಱಿನವ. -ಅವ. a man who possesses corn or sells it (C.; B. 5, 102). — ಕಾಱು ಕಡಿ. dupl. (C.; B. 2, 5; 3, 15; 5, 133). — ಕಾಱು ಕಡ್ಡಿ. = ಕಾಱು ಕಡಿ. (My.). — ಕಾಱು ಕಾಱು. rep. (B. 4, 71).

ಕಾಱುಗ (ಕಾಳುಗ) kāḷ (kāḷ)-uga. a grain-dealer. (Śmd. 240).

ಕಿಂ **kiṁ.** = ಕಿಮ್. *what? how?* 2, *either, or.* 3, *a particle of aversion or contempt.* (Śmd. 100).

ಕಿಂವದನ್ತಿ **kiṁ-vadanti.** what do they say? 2, *rumour, report, whether true or not.*

ಕಿಂವಾರ್ತೆ **kiṁ-vārte.** whose tidings? (ಆರ ವಾರ್ತೆ Śmd. 100).

ಕಿಂಶಾರು **kiṁ-śāru.** *the beard of corn* (ಸುಂಕು Mr. 372). 2, *an arrow.* 3, a heron.

ಕಿಂಶುಕ **kiṁ-śuka.** *the tree Butea frondosa* Roxb. (ಮುತ್ತುಲಗಿಡ G.).

ಕಿಂಸಾರ **kiṁsāra.** a necklace composed of several strings (ಸರಗಳಾಗಿ ಕೋದುದು Mr. 467).

ಕಿಕಿ **kiki.** a blue jay.

ಕಿಕೀದಿವ **kikīdiva.** *a blue jay.*

ಕಿಕ್ಕಱಿಸು kikkarisu. to make small, to reduce to a less compass, to draw together, as one's body (My.). 2, to be closely united or crowded, to be thick-set, as fruits or leaves on a tree; to be excessive, as the water of a tank (My.; *cf.* ಕಿಱು 1 and ಕಿಕ್ಕಿಱು).

ಕಿಕ್ಕಿನ್ದ kikkinda. = ಕಿಷ್ಕಿನ್ದ. closeness, straitness, narrowness (My.); pressure; a crowd (ತಣ್ಡ, ಗುಮ್ಪು, ಗುಣ್ಡು, ಬಮ್ಪುಲ್, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ನೆರವಿ, etc, ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಸಮೂಹ Ss.; My.). ಕಿಕ್ಕಿನ್ದದಿಂ ಪೂರಣಂ ಗೆಯ್ (ಅಡೆ Śm. 91).

ಕಿಕ್ಕಿಱಿ kikkiṟi 1. (reduplication of ಕಿಱ್). to be close together, to be dense, to be crowded, full, abundant, or thick-set. (Te.). ಪಲವು ಬಣ್ಣಂಗಳಿಂ ಕಿಕ್ಕಿಱಿದ ರಂಗುವರಲ್ಗಳ ತಪ್ಪಲ್ಗಳ್ (Vīrāgamavīramāhēśvaratantra-karṇāṭaṭike, chapter 33). ಜನಪದಮ್ ಇಡಿದು ಕಿಕ್ಕಿಱಿದು ಇರುವ ಬನವಸೆ (Prll. 3, 6). see C. Bp. 11, 10; J. 3, 27; 26, 11.

ಕಿಕ್ಕಿಱಿ kikkiṟi. 2. a crowd, a throng. — ಕಿಕ್ಕಿಱಿಗಿಱಿ. -ಇಱಿ 4. to be greatly pressed together, to form a dense crowd [ಆ ರುದ್ರಾವತಾರನ ಕೆಲದೊಳ್ ಕಿಕ್ಕಿಱಿಗಿಱಿದ ತಟಿದ್ದುಱುಗಲ ನಡುವೆ ಪೊನ್ನ ರಥಮನೇಱಿ ನಿನ್ದಂ Pb. 10, 57 va.]; (Grj. 2, 106 va.).

ಕಿಕ್ಕು kikku. a loud, shrill cry. (Mhr. ಕಿಂಕ; *cf.* ಕಿಱಚು, ಕೆಕ್ಕು). — ಕಿಕ್ಕಿಱಿ. -ಇಱಿ 1. to utter a shrill sound. ಕಿಕ್ಕಿಱಿವು ತಂ ನಾಯುಂ ಕರೆವುತ (Bp. 20, 13).

ಕಿಗ್- kig. = ಕಿಱಿ, etc. smallness, etc. — ಕಿಗ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a small tie or band (Grj. 7, 72 va.; Bh. 8, 26, 51). [—ಕಿಗ್ಗಡಲು. -ಕಡಲು. a small sea, lake. ಒಬ್ಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಮಾರ ಹುಟ್ಟಿ ಕಿಗ್ಗಡಲ ರಕ್ತದ ಹೊನಲಲಿ ಕೆಡಿದು ಮುಳುಗಾಡುವ ಕೊಳುಗುಳವ ಕಣ್ಡು ಪರಿಣಾಮಿಸುವನ್ತೆ ಆನು ಪರಿಣಾಮಿಸುವೆನಯ್ಯಾ Bv. 605]. — ಕಿಗ್ಗಣ್. -ಕಣ್. a small eye (Grj. 1, 106; Rsv. 5, 89).

ಕಿಗ್ಗಿ kiggi. = ಕಿಗಿ. pertaining to smallness? q. v.

ಕಿಂಕರ kiṁ-kara. *a servant*; a slave (ಕೀನಾಶ, ಬಣ್ಟ Nn. 92; ಚೇಟಿ, ಹಿತನಣ್ಣ Mr. 238). — ಕಿಂಕರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. see ಶಿವ-.

ಕಿಂಕರತೆ kiṅkarate. = ಕಿಂಕರತ್ವ. (Śsv. 2, 25 va.; 4, 99 va.). 2, want, destitution (My.).

ಕಿಂಕರತ್ವ kiṅkaratva. the condition of a servant or slave (C.).

ಕಿಂಕರಿ kiṅkari. the wife of a servant. (R.).

ಕಿಂಕರೆ kiṅkare. a female servant. (R.).

ಕಿಂಕಲ kiṅkala. the state of being crowded, etc. (ಸಂಕೀರ್ಣ Ct. I, 80, o. r. ಕಿಂಕಿಲ); [2, service, devotion. ಆ ಭಕ್ತನ ಕಿಂಕಲವೆ ಆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದಾಸೋಹ Bv. 522]; fr. ಕಿಱ್.

ಕಿಂಕಾಬ್ kiṅkāb. = ಕಿನಕಾಪು. silk stuff interwoven with gold or silver thread, brocade (My.; H.).

ಕಿಂಕಾರ kiṅkāra. the noise emitted by small bells when shaken (My.). *cf.* ಕಿಣಿ 1.

ಕಿಂಕಿಣಿ kiṅkiṇi. a small bell; any tinkling ornament (ಉಸಿರ್ವ ಕಿಱುಗಣ್ಟೆ Mr. 344).

ಕಿಂಕಿರ kiṅkira. a horse. 2, the cuckoo or kōkila. 3, the large black bee. 4, Kāma. (R.).

ಕಿಂಕಿರಾತ kiṅkirāta. *the blossom of a species of amaranth* (ಕುರುಣ್ಟಕ, ಬಿಳಿಯ ಗೋರಟೆ Mr. 124).

***ಕಿಂಕಿಱಿ kiṅkiṟi.** agitation. — ಕಿಂಕಿಱಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to be agitated. ಸುಱುವಳಿಗಳ ಬಳಗದ ದನಿಗೆ ಕಿನಿಸಿ ಕಿಂಕಿಱಿವೋದಳ್ Pb. 5, 4.

ಕಿಂಕಿಲ kiṅkila. = ಕಿಂಕಲ, q. v. [2, a servant, *cf.* ಕಿಂಕರ. ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನೊಲುವರೆ ಕಿಂಕಿಲನಾಗಿ ಬದುಕು ಮನವೇ Bv. 274; ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟು, ನಾಣುಗೆಟ್ಟು, ಕಿಂಕಿಲನಾಗಿರಬೇಕು Cv. 187].

ಕಿಂಕುರ್ವಾಣತೆ kiṁ-kurvāṇate. any situation or circumstances in which one asks oneself what ought to be done? (Grj. 8, 36).

***ಕಿಂಕೊಳೆ kiṅkoḷe.** trouble, difficult plight. ಬಡಿ ಬಡಿ ದೆತ್ತಂ ಕಿಂಕೊಳೆ ಮಾಟ್ಪುದುಮುಱಿದೆಚ್ಚಂ ಕರ್ಣಂ Pb. 11, 102. *cf.* ಕೊಳೆ 2 No. 2.

ಕಿಚ kica. = ಕಿಚಿ, ಕಿಚು, ಕೀಚು. an imitative sound. (Tu. ಕಿಚಿಕಿಚಿ, Te. ಕಿಚೆಕಿಚೆ, M., T. ಕಿಚ್ಚುಕಿಚ್ಚು, Mhr. ಕಿಜಬಿಜ, chirping). — ಕಿಚಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಚಿಗುಟ್ಟು. (My.). — ಕಿಚಕಿಚ ಅನ್ನು. = ಕಿಚಿಕಿಚಿ ಅನ್ನು. (My.; Te.).

ಕಿಚಕು kicaku. an imitative sound. — ಕಿಚಕನ್ನು. -ಅನ್ನು. to chatter, as babies do (My.).

ಕಿಚಡಿ kicaḍi. = ಕಿಚ್ಚಡಿ, (ಕೃಸರ). a mixture of rice and pulse (C.; Mhr., H. ಖಿಚಡೀ; M. ಕಿಚ್ಚಡಿ).

ಕಿಚಿ kici. = ಕಿಚ, etc. — ಕಿಚಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to chirp, as birds; to chatter, as monkeys (My.; Mhr. ಕಿಚಕಿಚಕಣೇಂ). — ಕಿಚಿಕಿಚಿ -ಅನ್ನು. = ಕಿಚಿಗುಟ್ಟು. (My.).

ಕಿಚಿಕಿಲ್ kicikil. to neigh (ಹೇಷಿತ Śmd. Dh.; *cf.* ಕಿಲ್; ಕಿಳಿರ್ 1; Sk. ಕಿಲ್ಕಿ, a horse?).

ಕಿಚಿಲಿ kicili. = ಕಿತ್ತಳೆ s. ಕಿತ್ತು 1. (My.; Te., T., M. ಕಿಚ್ಚಿಲಿ).

ಕಿಚು kicu. = ಕಿಚ, etc. (My.).

ಕಿಚ್ಚಡಿ kiccaḍi. = ಕಿಚಡಿ. (C.: B. 4, 32). ಕಿವುಡ ಕಿಚ್ಚಡಿ ಬೇಡಿದರೆ ಗವುಡ ಹಚ್ಚಡ ಬೇಡಿದ (Prv.). — ಕಿಚ್ಚಡಿಪಚ್ಚಡಿ. dupl. (S. Mhr.).

ಕಿಚ್ಚು kiccu. = ಕಿರ್ಚು 1. fire (ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಸ್, ಬಹುಲ, ಶಿಖಿ, etc. Hlā.; ಅಗ್ನಿ, ಅನಲ, etc. Śm. 11; ಪ್ರಣೀತ Hlā.; Mr. 260; T.; Tu. ಕಿಚ್ಚಿ, ಕಿಚ್ಚು; Te. ಕಿತ್ತು, ಚಿಚ್ಚು; C.; *cf.* ತೀ 2). [ಕೀಲೊಳೆ ಕಿಚ್ಚು ಪುಟ್ಟಿ ಭೋರ್ಗರೆದುರಿದನ್ತೆ Pb. 7, 16; Ap. 3, 52; Bv. 1]. ಆತನುಂ ನೀನುಂ ಕೂಡಿದಿರಪ್ಪೊಡೆ ಆಹವಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚುಂ ಗಾಳಿಯುಂ ಕೂಡಿದನ್ತೆ (Śmd. 262). ಮುಗಿಲ ಕಿಚ್ಚು (ಮೇಘವಹ್ನಿ, ಮೇಘಜ್ಯೋತಿ, ಇರಮ್ಮದ Hlā., Nr.). ಕಿಚ್ಚ ಹೊಸೆವ ಕೋಲು (ಅರಣಿ Hlā., Mr. 260). ಸಮುದ್ರದ ಕಿಚ್ಚು (ಬಾಡಬ, etc. Hlā.). ವಾರಿಧಿಯ ಕಿಚ್ಚು (ವಾಡವ Mr. 48). ಗೊಬ್ಬರದ ಕಿಚ್ಚು (ಕರೀಷಾಗ್ನಿ Nr.). ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಏಱಿಗೆಯನ್ತೆ ಮೂಡಿದಂ ಚನ್ದ್ರಂ (J. 26, 13). ಕಚ್ಚಿದರೆ ಕಚ್ಚುವದು, ಕಿಚ್ಚಲ್ಲ, ಚೇಳಲ್ಲ (pepper, Sp.). ಪ್ರಾಣ ತೊಲಗಿದ ಹೆಣನು ಕಿಚ್ಚಿಗಂಜಲು ಬಲ್ಲುದೆ? (Dp. 76). ಕಿಚ್ಚಿಗಂಜದವ ಬೂದಿಗೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? — ಕಿಚ್ಚು ನುಂಗುವವನ ನುಚ್ಚು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.). ಹೆಣಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚುವದು or ಕೊಡುವದು (C.). see Bp. 18, 28; 25, 27; 28, 47; 50, 23; 56, 35. 40; 60, 18. 50; J. 23, 62; ಇಡುಗಿಚ್ಚು, ಕಡಲ್ಗಿಚ್ಚು, ಕಾಟ್ಕಿಚ್ಚು, ದೂವೆಗಿಚ್ಚು, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು, etc. — ಕಿಚ್ಚುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a poker (ಪಾವಕ Nn. 122, Mr. 526). [—ಕಿಚ್ಚುಂಕಿಡಿಯಾಗಿ. terribly, with very much anger. ಅನ್ತೆಚ್ಚು ಕಿಚ್ಚುಂ ಕಿಡಿಯುಮಾಗಿ ಪೆರ್ಚಿದುಮ್ಮಚ್ಚರದಿನ್ದ ಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಕಾದೆ Pb. 11, 150. va.].

ಕಿಂಚನ kiṁ-ca-na. further not; to a certain degree; *some-what.*

ಕಿಂಚಿತ್ kiṁ-cit. *somewhat.* 2, *a little.*

ಕಿಂಚಿತ kiñcita. Tbh. of ಕಿಂಚಿತ್. ಕಿಂಚಿತದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆ ಏನು? (Prv.).

ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರೌಢೆ kiñcit-prauḍhe. a woman not long married, etc. (ಸುವಾಸಿನಿ Mr. 406).

ಕಿಂಚಿದ್ಭೂತಕಾಲ kiñcit-bhūtakāla. some time ago, time just passed (Śmd. 400).

ಕಿಂಚುಲಕ kiñculaka. *an earth-worm, a certain worm* (ಗಣ್ಡೂಪದ q. v., ನಾಯಿನೊಳಲೆ Mr. 411).

ಕಿಂಚುಲುಕ kiñculuka. *an earth-worm.*

ಕಿಂಜಲ್ಕ kiñjalka. *the filament of a plant, especially the filament or blossom of a lotus.*

ಕಿಟಕಿ kiṭaki. = ಕಿಟಿಕಿ, etc. a window. (My.). ಕಿಟಕಿಯಿನ್ದ ನುಸುಳುವವ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ್ದ ಬಾರನೇ? (Prv.). see ಕಿಡಕಿ.

ಕಿಟಿ kiṭi. an imitative sound. — ಕಿಟಿಕಿಟಿ. rep. = ಕಿಟಿಪಿಟಿ. (S. Mhr.). — ಕಿಟಿಪಿಟಿ. dupl. a vexing, troubling noise (S. Mhr.).

ಕಿಟಿ kiṭi. = ಕಿರ, ಕಿರಿ. *a hog.*

ಕಿಟಿಕಿ kiṭiki. = ಕಿಟಕಿ, ಕಿಡಕಿ, ಕಿಡಿಕಿ. a window; a wicket (My.; Mhr., H. ಖಿಡಕೀ; M. ಕುಡುಕ್ಕಿ). see B. 4, 121; Si. 109; Prv. s. ತೆಱೆ 1.

ಕಿಟ್ಟ kiṭṭa. a gajuga (Molucca bean) that is very strong and therefore especially used for a marble (My.). ಕಿಟ್ಟದಿನ್ದ ಹೊಡದು, ಲೊಟ್ಟೆ ಹಾಕಿದ (Prv.).

ಕಿಟ್ಟ kiṭṭa. 1. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ. (My.).

ಕಿಟ್ಟ kiṭṭa. 2. = ಕಿಟ್ಟು. *secretion, excretion; excrement; dirt; dross of iron* in or after fusion; *dregs of oil; rust*, etc.; cow-dung kept in a pit (S. Mhr.). ಐರಣ್ದ ಕಿಟ್ಟ (Śm. 89). ಕಬ್ಬುನದ ಕಿಟ್ಟ (ಮಣ್ಣೂರ Nr.). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟ್ಟ (ಮಣ್ಣೂರ, etc. Si. 332).

ಕಿಟ್ಟಿ kiṭṭi. (fr. ಕಿಱ್). a kind of torture, in which the hands, ears or noses of people are pressed between two sticks (My.; T., M.; Te. ಕಿಟ್ಟಕೋಲೆ).

ಕಿಟ್ಟು kiṭṭu. = ಗಿಟ್ಟು. to touch, to reach. 2, to come to hand, to be reached, to be obtained (ಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh.; Tu. ಕಿಟ್ಟ, ಗಿಟ್ಟ near; T., M.; Te. ಕಿಟ್ಟು, ಕಿಸಿ, ಗಿಟ್ಟು, also: to be crowded, squeezed, or shut together; T. ಕಿಡೈ, M. ಕಿಡೆ, ಕಿಣೆ, to approach, come near, etc.; to be obtained; *cf.* ಕಿಡು 1).

ಕಿಟ್ಟು kiṭṭu. = ಕಿಟ್ಟ 2. dregs of oil. ಅವುಡ್ಲ ಎಣ್ಣೇ ಕಿಟ್ಟು (ಹೆಟ್ಟೆ G.).

ಕಿಡ kiḍa. a man who is ruined, etc. see ಎಚ್ಚಱ ಗಿಡ.

ಕಿಡಕಿ kiḍaki. = ಕಿಟಕಿ, etc. (S. Mhr.). — ಕಿಡಕಿಪಡಕು. one of the two frames of which folding-windows consist (S. Mhr.; My. as ಕಿಟಕಿಪಡಕು). — ಕಿಡಕಿಬಾಗಲು. the window-opening (S. Mhr.; My. s. ಕಿಟಕಿಬಾಗಲು). — ಕಿಡಕಿಬಾವಲಿ. an ornament for the ear, worn by females (S. Mhr., My. as ಕಿಟಕಿಬಾವಲಿ).

ಕಿಡಿ kiḍi. 1. a spark (ಸ್ಫುಲಿಂಗ, ಕಣ Hlā.; ಅಗ್ನಿಕಣ Śm. 12; C.; Tu.; Si. 25; T. ಕೆಳರ್, to be bright, shine; ಚಿಡಿ, splendour; ಕೆಡಿ, great fame). [ನುಡಿಗಳ್ ಕಿಡಿಗಳನ್ತೆ ತನ್ನ ಮನಮನೊನಲಿಸೆಯುಂ Pb. 6, 73 va.; Ap. 2, 40]. see Bp. 44, 20; 31, 59; 60, 5; Bh. 1, 20, 54. 60. 61; J. 8, 38; ಕಣ್ಕಿಡಿ, ಕೆಂಗಿಡಿ, ಗಿಱುಗಿಡಿ, ತನುಗಿಡಿ. — ಕಿಡಿಯಿನ್ದ ಕಾಡು ಸುಡ ಬಹುದು (Prv.). — ಕಿಡಿ ಕಿಡಿ. rep. (Rśv. 5, 122 va.). — ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become very angry or enraged (C. Bp. 47, 29; J. 22, 44). — ಕಿಡಿ ಕಿಡಿವೋಗು. -ಪೋಗು. = ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗು. (Grj. 9, 114 va.). — ಕಿಡಿಗಣ್. -ಕಣ್. a fiery, red eye (J. 28, 46). — ಕಿಡಿಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. Śiva (ತ್ರಿಯಮ್ಬಕ Ct. II, 31). — ಕಿಡಿಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain sparks (Rām. 6, 14, 20). — ಕಿಡಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to emit sparks [ನಾಯಕರೊನ್ದೊರ್ವರೊಳ್ ತಾಗಿ ಕಿಡಿಗುಟ್ಟಿದನ್ತೆ ಕಾಡುವಾಗಳ್ Pb. 11, 7 va.]; (Grj. 8, 48). — ಕಿಡಿಗೆದಱ್. -ಕೆದಱ್. = ಕಿಡಿಗೆದಱು. sparks to fly about. ಕಿಡಿಗೆದರ್ದುದು (Śśv. 4, 37). ಕಿಡಿಗೆದಱುವ ಅಗ್ನಿ (ಬಾಲಕ Mr. 525). — ಕಿಡಿ ಪಾಱು. = ಕಿಡಿಗೆದಱ್. (Śśv. 4, 1). — ಕಿಡಿಬೆಂಕಿ. a little fire (C.). — ಕಿಡಿಯಿಡು. -ಇಡು. to send forth or emit sparks (J. 4, 36; 12, 39; 13, 36). — ಕಿಡಿಯೇಱುಗೆ. -ಏಱುಗೆ. a shining spark (ಕಣ, ಸ್ಫುಲಿಂಗ Mr. 47). — ಕಿಡಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. a sparkling colour (Cpr. 9, 94). — ಕಿಡಿವೀೞ್. -ಬೀೞ್. sparks to fall. [ಮಹೋರಗ ನೆಯ್ದಿ ಪಲ್ಗಳರೋಡೆ ಕಿಡಿವೀೞೆ ನೆತ್ತರೊಱೆದುರ್ಗಕೊಣ್ಡುದು ತತ್ತಪಸ್ವಿಯುಂ Ap. 2, 40]. ಕಿಡಿವೀೞ್ವರೆ ತಾಗೆ ರಥಂ ರಥಂಗಳೊಳ್ (Abh. P. 13, 75). — ಕಿಡಿ ಸೂಸು. = ಕಿಡಿಯಿಡು. (Śśv. 4, 7).

ಕಿಡಿ kiḍi. 2. one who ruins or destroys. — ಕಿಡಿಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. dupl. one who destroys everything, as a boy (S. Mhr.). — ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. the nature (of certain boys) to destroy or spoil utensils, etc.; mischief-making (S. Mhr.; ಕೀಟಕತನ G.).

ಕಿಡಿಕಿ kiḍiki. = ಕಿಡಕಿ, etc. (ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ G.; B. 4, 225. 296).

ಕಿಡಿಸು kiḍisu. = ಕೆಡಿಸು. to destroy, to ruin [ದುರ್ಜನರೊಳಾದ ಪರಿಚಯಂ ಮಾಸಿಸಿ ಕಿಡಿಸುವವೊಲೊಪ್ಪುವ ಕುಲವಧುವಂ Kr. 1, 112; Pb. 3, 82; Ap. 1, 40; Vr. 69, 23]; (Śmd. 226, where Mdb. and Kāvy. I, 3, 76 read ನೆಗೆದು. 288. 301). ಕಿಡಿಸಿದಂ (ಅಱದಂ Śmd. I).

ಕಿಡು kiḍu. 1. = ಗಡೆ 2. touching; approach. (T. ಕಿಡೈ; M. ಕಿಟ್ಟು, ಕಿಡೆ; see ಕಿಟ್ಟು). — ಕಿಡು ಕುಟ್ಟು. to knock against, to collide with (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.). — ಕಿಡುಗುಟ್ಟು. = ಕಿಡು ಕುಟ್ಟು. ತಪ್ಪಂ ತನ್ನೊಳ್ ಪಳಂಚಿ ಕಿಡುಗುಟ್ಟೆ ತಪ್ಪುವಮ್ಬುಗಳನಂ (Śmd. 286; 287). — ಕಿಡುತರ್. to approach (Cpr. 4, 2).

ಕಿಡು kiḍu. 2. = ಕೆಡು. to go to ruin, to be destroyed, to perish; to spoil, to be damaged; to come to nothing; to disappear, to go out (ವಿನಾಶ Śmd. Dh.; T., M. ಕೆಡು; Te. ಚೆಡು, ಚವುಕು; T. ಚಿವಟ್ಟು, ಚಿರ, to destroy). [ನಿನ್ನ ಲಲಾಟದ ಕಣ್ಣದು ಮುನ್ನಮೆ ಕಿಡೆ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೆನ್ನಯ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ Pb. 6, 60; Kr. 1, 91; Ap. 1, 2]. P. p. ಕಿಟ್ಟು (Śmd. 282. 284). ನಾಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಕಿಡದ ಪಕ್ಷಂ (62). ನಾಮಂ ಕಿಡುವೊಡೆ (63). ಪಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿವುದು (295).

ಕಿಡುಕ kiḍu-ka. = ಕೆಡುಕ, etc. a man who destroys, etc. (Śmd. 241). ಕಿಡುಕನು (ಅಪಕೀರ್ತಿ Hlā.).

ಕಿಣ kiṇa. *a callosity; a wart; a scar.*

ಕಿಣಿ kiṇi. 1. = ಗಿಣಿ 1. an imitative sound. (T. ಕಿಣ್, a ringing sound; ಕಿಣಿ, cymbal; Te. ಕಿಣಿಕಿಣಲಾಡು, to tingle, etc.). — ಕಿಣಿಕಿಣಿ ಎನ್ನು. to tinkle, to tingle, as small bells, etc. (My.). — ಕಿಣಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to tinkle, etc. (My.).

ಕಿಣಿ kiṇi. 2. any impurity of the teeth (ದನ್ತದ ಮಲ Śs.). — ಕಿಣಿವಲ್. -ಪಲ್. a tooth covered with foul matter (V. 35, 55 va.).

ಕಿಣಿಹಿ kiṇihi. *the plant Achyranthes aspera.*

ಕಿಣ್ಡಿ kiṇḍi. = ಕಣ್ಡಿ 1. a chink; a gap; an opening; a clift (C.; Mhr. ಖಿಣ್ಡಿ). see ಕಳ್ಳ-, ಜೇರುಗಿಣ್ಡಿ. ಬೆಳಕಿಣ್ಡಿ. — ಕಿಣ್ಡಿ ಹಲ್ಲು. = ಕಣ್ಡಿವಲ್. (C.).

ಕಿಣ್ವ kiṇva. *ferment, a drug used to produce fermentation.*

ಕಿತ kita. a mistake for ಕೀತ of ಕೀ? ಕಿತನಾಸಿ (Śmd. 221, o. r., in Mdb. MS. ಕೃತನಾಸಿ).

ಕಿತಮ kitama. Tbh. of ಕೃತ್ರಿಮ (S. Mhr.). artificial.

ಕಿತವ kitava. *a gambler*; a cheat, a fraudulent man (Śśv. 2, 111). 2, the thorn-apple, Datura metel (ಮದ್ದುಗುಣಕೆಯ ಗಿಡ G.).

ಕಿತಾಬ kitāba. = ಕಿತಾಬು. (B. 5, 199. 232. 263).

ಕಿತಾಬು kitābu. a title. 2, a book (C.; Mhr., H.; B. 5, 268).

***ಕಿತ್ತ kitta.** (fr. ಕಿಱು). a young person, young lover? ಮನೋಭವನಿನಂ ಪೊಸಸುಗ್ಗಿಯೊಳಾದುದೊನ್ದು ಕಿತ್ತನಿನಂ Pb. 4, 97.

ಕಿತ್ತಡ kittaḍa. disagreeableness, disgustfulness (ಕಿಸುರ್ Ct. II, 118; ಕಿಸುಱ್ Kk. 72; see Abh. P. 7, 81).

ಕಿತ್ತಡಿ kittaḍi. an ascetic, etc. see s. ಕಿತ್ತು 1.

***ಕಿತ್ತಮ್ಮ kittamma.** trouble, misfortune? ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಂ ಪರಮಂಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಿತ್ತಮ್ಮಮಿದೇಂ ದೂರಂ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿಚಾರಂ ವಿಷಯಾರ್ಥಿಗೆಮ್ಬುದಂ ಮಾಡುವಿರೇ Ap. 9, 102.

*ಕಿತ್ತಯ್ಯ **kittayya.** a junior ascetic. ಭಟಾರರ್ಗೆ ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆಯ್ದು ಪಂಚಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ವನ್ದಿಸಿಯನ್ತೆ ಕಿತ್ತಯ್ಯಂಗಳುಮನಾಮಾರ್ಗದಿಂ ವನ್ದಿಸಿ Vr. 79, 16.

ಕಿತ್ತಳೆ **kittaḷe.** an orange. see s. ಕಿತ್ತು 1.

ಕಿತಾ **kitā.** a time, turn (My.; Mhr., H.). — ಕಿತಾವಾರ. in portions or fragments (My.; H.).

ಕಿತ್ತಾಟ **kittāṭa.** = ಕಚ್ಚಾಟ. strife, quarrel (My.; T. ಕಿಚ್ಚಾಟ, ಕಿಚ್ಚಲಾಟ, more properly ಕಚ್ಚಲಾಟ, Rottler).

ಕಿತಾನ್ **kitān.** a sort of hempen cloth, canvas (My.; Si. 221; Mhr. ಕಿತಾನ; H. ಕಿತಾನಿ, ಕಿತಾನ್, ಕತಾನ್).

ಕಿತ್ತು **kittu. 1.** = ಕುತ್ತು 1, (ಚಿಟ್ಟು 1). another form of ಕಿಱು (Śmd. 215). that is small, short, (or restrained). (T. ಚಿಱು, ಚಿಟ್ಟು; M. ಚಿಱು, ಚೆಱು, ಚೊಟ್ಟೆ; Te. ಚಿಟ್ಟಿ, ಚಿಟ್ಟು, ಚಿಟ್ಟೆ. see ಕಿಱು). — ಕಿತ್ತಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 215). a person whose feet are restrained: an ascetic, a ṛiṣi (ವ್ರತಿ Śmd. II; Kk. 76; ಜತಿ Ct. I, 81; ತಪಸಿ, ಜೋಗಿ, etc., ಋಷಿ Kk. 33; Śm. 34; Śsv. 2, 83). [— ಕಿತ್ತಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. small arrow? ವುಹೀಭುಜರೆತ್ತಮೆಚ್ಚ ಕಿತ್ತಮ್ಬುಗಳೆತ್ತಮುವ್ವಳಿಸೆ ಮಾಣದವಂ ಕಡಿದಿಕ್ಕಿ Pb. 11, 42]. — ಕಿತ್ತಳೆ.=(ಕಿಚಿಲಿ), ಕಿತ್ಲೆ, ಕಿತ್ತಿಳೆ; an orange (C.; Tu. ಕಿತ್ತಲಿ, ಚಿತ್ತುಪುಳಿ; Te. ಕಿತ್ತಳಿ; T. ಚೀದಳೆ, a citron). see J. 19, 6; B. 4, 64; 5, 135. — ಕಿತ್ತಳೆಗಿಡ. = ಕಿತ್ತಳೆಮರ. (ಐರಾವತ, ನಾಗರಂಗ, ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕ G.; S. Mhr.). — ಕಿತ್ತಳೆಮರ. the orange tree, Citrus aurantium L. (St. & Pl.; My.). — ಕಿತ್ತಳೆ ಹಣ್ಣು. a ripe orange (ನಾರಂಗ, etc. G.; My.). — ಕಿತ್ತಳ್ಗೆ. -ಅಳ್ಗೆ. (Śmd. 215, not in Mdb. which in its stead has a ಕಿತ್ತುನಿದಂ or ಕಿತ್ತುನೀದಂ, that in another MS. appears as ಕಿತ್ತಿವಂ). — ಕಿತ್ತಿಳೆ. -ಇಳೆ. (Śmd. 215). = ಕಿತ್ತಳೆ, (ಕಿತ್ತಿಲೆ). — ಕಿತ್ತೀಳೆ. -ಈಳೆ. this form is probably to be *presupposed* for ಕಿತ್ತಿಳೆ (*cf.* ಪೆರೀಳೆ). — ಕಿತ್ತೂರು. -ಊರು. N. of a place (B. 4, 216). — ಕಿತ್ತೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. (Śmd. 215). a small flower-leaf (ಕಿಱುಯೆಸಳ್ Ct. II, 90).

ಕಿತ್ತು **kittu. 2.** = (ಕಿರ್ತು), ಕಿಚ್ಚು. having pulled. P. p. of (ಕಿೞ್ 2), ಕೀಱು 2.

ಕಿತ್ತು **kittu. 3.** to pluck out or up (S. Mhr.; T. ಕಿಱು; *cf.* ಕಿೞ್ 2). see Sp. s. Tbh. ಜಡಿ 3; Prv. s. ಪುಣ್ಯ.

ಕಿತ್ಲೆ **kitle.** = ಕಿತ್ತಳೆ, etc. an orange. s. ಕಿತ್ತು 1.

ಕಿನ್- **kin.** = ಕಿೞ್ 1-, etc. the state of being below, under, lower. (Śmd. 209). — ಕಿನ್ನೀರ್. (Śmd. 210). low water. — ಕಿನ್ನೆಲ. low ground. (Śmd. 210).

ಕಿನಕಾಪು **kinakāpu.** ಕಿನಕಾಬು **kinakābu.** = ಕಿಂಕಾಬ್. (C.; Mhr., H. ಕಿನಖಾಪ, -ಬ).

ಕಿನಾರ **kināra.** edge, side, border (My.; Mhr., H. ಕಿನಾರಾ, ಕಿನಾರಿ).

ಕಿನಾರೆ **kināre.** = ಕಿನಾರ. (My.).

ಕಿನಿಸು **kinisu. 1.** to be or become angry [ಸುಱುವಳಿಗಳ ಬಳಗದ ದನಿಗೆ ಕಿನಿಸಿ ಕಿಂಕಿಱುವೋದಲ್ Pb. 5, 4; Ap. 4, 56]; (ಕೋಪ Śmd. Dh.; Grj. 9, 114 va.; Te. ಕಿನಿ).

ಕಿನಿಸು **kinisu. 2.** anger, wrath (ಕತಿ Ct. I, 16; ಕಿಳಿರ್ದುದು I, 36; ಕಾಯ್ಪು, ಕೋಪ I, 98; ಕೋಪ II, 27; ಮುಳಿಸು, ಕಾಯ್ಪು, ಕನಲ್, ಕನಲ್ಕೆ, ಕೋಪ, etc. Śm. 39; Kk. 43; Te. ಕಿನುಕ, ಕಿನ್ಕ). *cf.* ಸೆಣಸು 2.

ಕಿನ್ತುಘ್ನ **kintu-ghna.** the eleventh of the periods called Karaṇas (My.).

ಕಿನ್ನರ **kiṁ-nara.** what sort of man? 2, a being with a human figure and the head of a horse (ಅಶ್ವಾಸ್ಯ Mr. 56), reckoned among the gandharvas; *a demigod attached to the service of Kuvēra.* 3, a N. (Bp. 9, 45; 29, 16. 31; 37, 6; 47, 37). — ಕಿನ್ನರದೇವ. N. (Bp. 36, 31). — ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮದೇವ. N. (Bp. 28, 53). — ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp, 28, 28; 36, 16). — ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಿದೇವ. N. (Bp. 28, 2, 59; 29, 22. 31; 54, 77; 61, 9). — ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 28, 6; 29, 26; 58, 2). — ಕಿನ್ನರಯ್ಯ. N. (Bp. 28·sum.; 29 sum.; 29, 11. 33; 35, 57; 36, 4. 35; 43, 49). — ಕಿನ್ನರಶರಣ. N. (Bp. 28, 68; 29, 10; 36 sum.; 36, 44).

ಕಿನ್ನರಪತಿ **kinnara-pati.** Kuvēra (ಪೊನ್ನೊಡೆಯ, ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕಿನರಸ, ಅಯ್ಗೊಗನ ಕೆಳೆಯ Śm. 13).

ಕಿನ್ನರಿ **kinnari.** a female Kinnara (Śsv. 3, 35). 2, = ಕಿನ್ನೂರಿ. the lute of the Caṇḍālas (Sk.; C.; Te. ಕಿನ್ನರೆ, ಕಿನ್ನೆರೆ; T., M. ಕಿನ್ನರ, ಕಿನ್ನರಿ). see Bp. 28, 4; B. 5, 187. — ಕಿನ್ನರಿಕಾಯಿ. the calabash of the kinnari (S. Mhr.).

ಕಿನ್ನರಿಕ್ರಿಯೆ **kinnari-kriye.** playing the kinnari. see ಮುರೆ.

ಕಿನ್ನರೇಶ **kinnara-īśa.** *Kuvēra.* (Bp. 36, 4).

ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರ **kinnara-īśvara.** Kuvēra. (Bp. 36, 2).

ಕಿನ್ನೂರಿ **kinnūri.** = ಕಿನ್ನರಿ No. 2. (S. Mhr.).

ಕಿಪ್- **kip.** = ಕಿೞ್ 1-, etc. the state of being below, etc. — ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ q. v., ಕಿರ್ಪೊಟ್ಟೆ, ಕಿೞ್ಪೊಟ್ಟೆ. (C.).

ಕಿಪ್ಪರಿ **kippari.** to jump (Rām. 5, 8, 48; *cf.* ಕುಪ್ಪಳಿಸು 2?).

ಕಿಫಾಯತಿ **kiphāyati.** profit, gain (C.; Mhr. ಕಿಫಾಇತೀ).

ಕಿಬ್- **kib.** = ಕಿಪ್-, etc. — ಕಿಬ್ಬಡಿ. = ಕಿಬ್ಬರಿ, etc. (Bh. 4, 2, 57). — ಕಿಬ್ಬದಿ. the flank of an animal. ಸಾಲಿಗನು ಬನ್ದು ಎಱೆವಾಗ ಕಿಬ್ಬದಿಯ ಕೀಲು ಮುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). — ಕಿಬ್ಬರಿ. = ಕಿಬ್ಬಡಿ, ಕಿಬ್ಬದಿ, ಕಿರ್ಬರಿ. (My.; Śsv. 3, 51). — ಕಿಬ್ಬಸುಱು. the lower belly, the abdomen, the hypogastric region; the pelvis. ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗಣ ಕಿಬ್ಬಸುಱು (ವಸ್ತಿ Nr.; Bh. 1, 4, 15). — ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ. -ಪೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ, etc., ಕಿಬ್ಬಸುಱು. (My.; ಹೊಕ್ಕುಳಕೆಳಗಣ ಕಿಱು ಹೊಟ್ಟೆ, ವಸ್ತಿ Si. 208).

ಕಿಮ್ **kiṁ.** = ಕಿಂ, q. v. ಕಿಮ್ಮನೆ ಪ್ರತಿವಚನಂ (Ct. I. 90).

ಕಿಮಿ **kimi.** = ಕಿವಿ. an ear. (My.; ಕರ್ಣ, ಶ್ರೋತ್ರ, ಶ್ರವ, etc. Si. 215). see ಇಲಿ-.

ಕಿಮಿಚು **kimicu.** = ಕಿವಚು, etc. to squeeze, etc. (My.).

ಕಿಮು **kimu.** *either, or, whether.*

ಕಿಮುಕ್ **kimuk.** = ಕಿವುಕ್. — ಕಿಮುಕ್ಕನ್ನು. to make slight noise (with any part of the body, My.).

ಕಿಮುತ **kiṁ-uta.** *either, or, whether.*

ಕಿಮುೞ್ **kimuḷ.** the state of being crushed, made small, etc. (Te. ಕಿಮುಡು = ಅಲ್ಪ). — ಕಿಮುೞ್ತುಳಿ. -ತುಳಿ. to crush or make small by trampling on (ಸಣ್ಣನ್ ಆಗಿ ತುಱು Śmd. I).

ಕಿಮುೞ್ಚು **kimuḷcu. 1.** = ಕಿವುಚು, etc., ಕಿವುೞ್ಚು. to crush, bruise or squeeze by means of the hand (ಹಸ್ತಮರ್ದನ Śmd. Dh.). 2, to shrivel. ಚುರ್ಚಿದವೋಲ್ ಬಿಸಿಲ್ ಅಲರೆ ಕಿಮುೞ್ಚಿದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದು, ಗುಣನನ್ದಿ (Śmd. 39).

ಕಿಮುೞ್ಚು **kimuḷcu. 2.** the state of being crushed by means of the hand, etc. (ಹಸ್ತವಿಮರ್ದನಂ Śs.).

ಕಿಮ್ಪಚ **kiṁ-paca.** cooking what? 2, one who cooks nothing; miserly, avaricious.

ಕಿಮ್ಪಚಾನ kiṁ-pacāna. = ಕಿಮ್ಪಚ. *miserly, avaricious.*

ಕಿಮ್ಪಾಕ kiṁ-pāka. unripe; stupid; childish; *a cucurbitaceous plant, Trichosanthes palmata* (= ಮಹಾಕಾಲ). 2, = ಕಾಂಜಿರ, q. v.

ಕಿಮ್ಪುರುಷ kiṁ-puruṣa. = ಕಿನ್ನರ. *a demigod attached to the service of Kuvēra.*

ಕಿಮ್ಮತ್ತು kimmattu. price; worth (C.; Sl. 347; Mhr., H. ಕಿಮ್ಮತ್).

ಕಿಮ್ಮೀರ kimmīra. Tbh. of ಕಿರ್ಮೀರ. (My.; Te.); [Pb. 7, 26 va.]. — ಕಿಮ್ಮೀರ ವೈರಿ. Bhīmasēna (My.).

ಕಿರ kira. = ಕಿಟಿ, etc. *a hog.*

ಕಿರಣ kiraṇa. *a ray of light* (ಕದಿರ್ Ct. II, 14; Kk. 66; Śm. 105; see ವಿಪ್ರ).

ಕಿರಯ kiraya. Tbh. of ಕ್ರಯ. (My.). price, etc.

ಕಿರಮಂಜಿ kiramañji. cochineal; cochineal colour (C.; Mhr. ಕಿರಮಿಜೀ).

ಕಿರಾಣಿ kirāṇi. grocery, as sugar, spices, etc. (C.; Mhr. ಕಿರಾಣಾ).

ಕಿರಾತ kirāta. *the name of a savage tribe that inhabits woods and mountains* (ಲುಬ್ಧಕ, ಶಾಬರ Nn. 127). 2, = ಕಿರಾತತಿಕ್ತ, (ಕಿರಿಯಾತು, ಚಿಱಾಯಿತ, etc.). 3, *a dwarf* (see Hlā. s. ಒಡಲ್ & *cf.* ಕಿಱು 1). 4, N. of a poem (Śmd. 408). See Prv. s. ಪುರಾತನ.

ಕಿರಾತಕ kirātaka. the tribe of the Kirātas. (My.).

ಕಿರಾತತಿಕ್ತ kirāta-tikta. = ಕಿರಾತ No. 2. *a kind of gentian, Agathotes chirayta* Don. (Gentiana chirayta Roxb.).

ಕಿರಾತಿ kirāti. a woman of the Kirāta tribe (Sk.).

ಕಿರಾತೆ kirāte. = ಕಿರಾತಿ. (Śmd. 144; My.).

ಕಿರಾಯ kirāya. rent, hire, fare. *cf.* ಕ್ರಯ. (My.; Br., H.).

ಕಿರಿ kiri. 1. = ಕೆರೆ 2. to shave (ವಪನ Śmd. Dh.; Tu. ಕಿರೆ; T. ಚಿರೈ, M. ಚಿರೆ; *cf.* ಕೆಲಸಿ).

ಕಿರಿ kiri. 2. to display or show the teeth, to grin (ದನ್ತವಿಕಸನ Śmd. Dh.; My.; *cf.* ಕಿಸಿ 1). ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದರೂ ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬೋೞಿಸದೇ ಬಿಡರು (Prv.). see ಪಲ್ಕಿರಿ.

ಕಿರಿ kiri. 3. a knot in thread (ತನ್ತುಗ್ರನ್ಥಿ Śmd. Dh.; *cf.* ಕೆಚ್ಚು 2 & 3; Te. ಕಿರಿ, to be tight; ಕಿಱ್? ಸಿಲ್ಕು?).

ಕಿರಿ kiri. = ಕಿರ, etc. *a hog* (ವರಾಹ Śmd. Dh.).

ಕಿರಿಕಿರಿ kirikiri. = ಕಿಕಿರಿ. teasing, annoyance, trouble (C.; H.).

ಕಿರಿಕು kiriku. displaying or showing the teeth. see ಹಲ್ಲುಗಿರಿಕು.

ಕಿರಿಯಾತು kiriyātu. = ಚಿಱಾಯಿತ. Tbh. of ಕಿರಾತ No. 2. (St. & Pl.; Mhr. ಕಿರಾಈತ).

***ಕಿರಿಯಿಸು kiriyisu.** to get shaven. ತಲೆಯಂ ಕಿರಿಯಿಸಿ ದಿವಸಮನಲಸದೆ ಬೆಸಗೊಳ್ವನನ್ತು ಗಾವಿಲನಕ್ಕುಂ Kr. 3, 145.

***ಕಿರಿಸು kirisu. 1.** = ಕಿರಿಯಿಸು. ಅವನ ತಲೆಯಂ ಕಿರಿಸಿ ಕರಿಯ ಕೋವಣಮನುಡಿಸಿ Vr. 177, 17. (Tu. ಕಿರೆಸು).

ಕಿರಿಸು kirisu. 2. to cause to display or show the teeth. see ಹಲ್ಲುಗಿರಿಸು.

ಕಿರೀಟ kirīṭa. *a crest, a diadem,* a crown, a tiara (ಉಷ್ಣೀಷ, ಮಕುಟ Nn. 121).

ಕಿರೀಟಚಾಪ kirīṭa-cāpa. N. of a bird (ಕೋಟೆ 2, q. v., o. r. ಕಿರೀಟಿ ಚಾಪ).

ಕಿರೀಟಿ kirīṭi. decorated with a diadem, crowned. 2, N. of Arjuna, etc. (Śmd. 267; J. 9, 12; 12, 13).

ಕಿರುಟಿಗ kiruṭiga. the bay-backed shrike (Bḍ.; Pr.).

ಕಿರುಟಿಗೆ kiruṭige. the Keroula shrike, Keroula indica (Bḍ.); the great Indian shrike, Lanius burra (Bḍ.); the Lahtora butcher bird, Lanius lahtora (Bḍ.).

***ಕಿರುಣ್ಡೆಗ kiruṇḍega.** a chubby, male babe. ಎಮ್ಮ ಸೆಟ್ಟಿತಿ ಜಯಾವತಿ ಬೆಸಲೆಯಾದಳ್ ಕಿರುಣ್ಡೆಗನಂ ಪೆತ್ತಳ್ Vr. 44, 11.

ಕಿರೆ kire. = ಕೀರೆ. — ಕಿರೆಸೊಪ್ಪುಗಿಡ. the herb Amarantus frumentaceus Roxb. (St. & Pl.).

ಕಿಱ್ kiṟ. ಕಿಱು. to make close, to confine: to close or shut, as a door (Abh. P. 10, 8); to block up, as a road (J. 23, 35); to make a fence, to put (something) as a hedge (Bp. 60, 50); to give security to (J. 4, 19); to shut, as the mouth (Bh. 7, 1, 11); to shut the mouth, to be silent (Bh. 7, 1, 15; J. 17, 50); to enwrap, to envelop, to cover, as darkness does (J. 2, 16; 26, 6); to lay oneself on, to cover (with locative, Bh. 3, 14, 1; ವ್ಯವಧಾನ Śmd. Dh.; T. ಚೆಱು, to narrow, to contract, to fasten, to close; to stuff, press in; to be thronged or crowded; M. ಚೆಱುಕ್ಕು, to fill up, dam up; to oppose, to resist; see ಕೆಱ್ 1, ಗಿಱುಕು, ಸೆಱಗು, ಸೆಱೆ). P. p. ಕೆತ್ತು (Śmd. 285. 287). [ತೆರೆಯದೆ ಮುನ್ನ ಕೆತ್ತ ಪಡಿಗಳ್ ನವಸೌರಭಮುಣ್ಮೆ ಮೊಕ್ಕಳಂ ತೆಱೆದುವು Ap. 2, 63].

ಕಿಱ kiṟa. 1. = ಕಿಱು, etc. — ಕಿಱಕಸಾಲೆ. = ಕಿಱುಕಸಾಲೆ. an annual herb, used as a potherb, Amarantus campestris Willd. (Z.). — ಕಿಱಕುಳ. = ಕಿಱುಕುಳ, etc. a trifling, inferior kind: a little amount or worth (S. Mhr.; *cf.* Mhr. ಕಿರಕೂಳ, ಕಿರಕೋಳ). 2, petty annoyance (My.). — ಕಿಱಕೋಳ. = ಕಿಱಕುಳ No. 2. (My.). — ಕಿಱಗುಣ್ಟೆ. -ಕುಣ್ಟೆ. a small ಕುಣ್ಟೆ (S. Mhr.). — ಕಿಱದು. = ಕಿಱುದು No. 2. (C.).

ಕಿಱ kiṟa. 2. = ಕಿಱಕು, ಕಿಱು 2, ಕಿರ್ 2-, ಗಿಱು 2, ಗಿರ್ 2-. an imitative sound. — ಕಿಱಕಿಱ. rep. the sound of creaking shoes, of cart wheels, of doors, etc. (My.; T.; Te. ಕಿಱಕಿಱ; M. ಕಿರುಕಿರೆ, rustling, rattling).

ಕಿಱ kiṟa. 3. = ಕಿಱು 2, etc. an imitative sound. — ಕಿಱಗುಟ್ಟು. = ಕಿಱುಗುಟ್ಟು, q. v. (My.).

ಕಿಱಕು kiṟaku. = ಕಿಱ 2, ಕಿಱಿಕೆ, ಗಿಱಕು 2. — ಕಿಱಕುಕಿಱಕು. = ಕಿಱಕಿಱ. (My.); also: the noise made by the friction of bamboos (My.). — ಕಿಱಕುರಾಟ್ಟೆ. a small creaking machine for clearing cotton from the seeds (My.); a chain-wheel used for drawing up water (My.); a kind of whirligig (My.).

ಕಿಱಚು kiṟacu. = ಕಿಱುಚು, ಕಿಱುಚು, ಕಿರ್ಚು 2. to cry, to shout, to scream (Si. 294; *cf.* ಕಿಕ್ಕು, T. ಕಿಱಾಕಿಱಾ, ಕಿಱಾವು, Mhr. ಕಿರ್ರ).

ಕಿಱಚುವಿಕೆ kiṟacuvike. crying, etc. ಕಾಳಗದ ಕಷ್ಟದಿನ ಕಿಱಚುವಿಕೆ (ಕ್ರನ್ದನ Si. 295).

ಕಿಱದು kiṟadu. that is small. see s. ಕಿಱ 1.

ಕಿಱಬ kiṟaba. = ಕಿಱಬು, ಕಿಱುಬು, ಕುಱುಬ 2, ಕುಱುವ 2. (S. Mhr.). 2, a leopard (My.). see ಕತ್ತೆ-.

ಕಿಱಬು kiṟabu. = ಕಿಱಬ, etc. a hyena (S. Mhr.; ತರಕ್ಸು, ಮೃಗಾಶನ, ರಂಕು G.; Te. ಕೊರಪೋತು, ಕೊರ್ಣಿ, ಕೊಣ್ಡ್ರುಬೋತು, ಕೊನಾರ್-).

ಕಿಱಿ kiṟi. (fr. ಕಿಱ್). = ಕಿಗ್-, ಕಿತ್ತು 1, ಕಿಱ 1, ಕಿಱು 1, ಕೀಟು 1, ಕೀನ, ಕುಱು, (ಕೊಂಚ, ಕೊಱ 4, ಕೊಱತೆ, ಗಿಡ್ಡ, ಗುಜುಱು, ಗುಜ್ಜು, ಚಿಕ್ಕ), ಚಿಟ 1, ಚಿಟಿ 1, (ಚಿನ್ನ 2), ಚಿಱು, ಸಿಡಿ 1. that which is curt, small, little, short, young, insignificant, trifling; (small, junior, etc.; T. ಚಿಱು; M. ಚಿಱು, ಚೆಱು; Te. ಕಿಱು, ಚಿಱು, ಚಿಱು, ಚಿಡಿಪಿ; Tu. ಕಿರಿ, ಕಿರು, ಕಿನ್ನಿ). — ಕಿಱು ಕಿಱು. rep. ಕಿಱು ಕಿಱಿಯ ಸಮಯಿಗಳನ್ ಎಬ್ಬಟ್ಟಿ (Bp. 52, 30). [— ಕಿಱುಕಿಱಿದನೆ. gradually. ಅಡೆವೊತ್ತದೆ ಕಿಱುಕಿಱಿದನೆ ಸುಡಬೆ Pb. 3, 5]. — ಕಿಱುಕುಪ್ಪುಳ. (Si. 161). — ಕಿಱುಕುಲ. = ಕಿಱುಕುಲ, etc. an inferior caste; a low-caste man (Bp. 58, 49). — ಕಿಱು ಕೊಮ್ಬು. a small branch or twig (My.; G.). — ಕಿಱುಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. (Si. 304). — ಕಿಱುಗಣ್ಟೆ. a small bell (C.; Si. 221). — ಕಿಱು ಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a small eye (My.; G.). — ಕಿಱುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a small ear (C.; B. 5, 34). — ಕಿಱುಗುಳ್ಳ. = ಚಿಱುಗುಳ್ಳ. a prickly undershrub, the Indian nightshade, Solanum indicum L. (St. & Pl.). — ಕಿಱುಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. short hair (S. Mhr.; B. 4, 35. 210). — ಕಿಱುಗೂಳಿ. -ಕೂಳಿ. = ಕಿಱುಗೂಳಿ. a small fishing-basket (Rśv. 5, 114 va., o. r. ಕಿಱು-). — ಕಿಱುಗೆಜ್ಜೆ. a small round bell (C.; Si. 221). — ಕಿಱುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. 1. a short hand (C.). — ಕಿಱು ಗೆಯ್. 2. to despise (Abh. P. 14, 94). — ಕಿಱುಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a little horn (C.). — ಕಿಱುಗೊರಳು. -ಕೊರಳು. a low voice (My.). — ಕಿಱುಜಾಲಿ. a thorny shrub with very fragrant flowers, Acacia farnesiana Willd. (St. & Pl.). — ಕಿಱುತಂಗಿ. = ಕಿಱುದಂಗಿ. (My.). — ಕಿಱುತಮ್ಮ. the youngest of one's brothers (My.). — ಕಿಱುದನ್ತರ. -ಅನ್ತರ. a small distance [Ap. 10, 7]; (Cpr. 6, 88 va.). — ಕಿಱುದ ಆಡು. to despise (Bp. 40, 42). [— ಕಿಱುದಾನುಂ ಬೇಗಂ. at once, immediately. ಎನ್ದು ಕಿಱುದಾನುಂ ಬೇಗಮುಱು ಮುರುಳಾದನ್ತೆ Pb. 5, 12 va.]. — ಕಿಱುದಾರಿ. a bye-road, a foot-path (C.). — ಕಿಱುದು. the state of being restrained within limits or of being close; the state of being close or crowded: closely, densely (ಅಕೀರ್ಣಾರ್ಥಂ Śmd. 389, o. r. ಕೀಱುದು). 2, = ಕಿಱುದು, ಕಿರ್ದು, that is reduced to a smaller compass, that is small, etc.; a little; a small, insignificant affair or state; some few [ಕಿಱುದ ಱೊಳೆ ಪಿರಿದುಮರ್ಥಮನಱುಪಲ್ ನೆಱೆವಾತನಾತನಿನ್ದಂ ಜಾಣಂ Kr. 1, 15; Pb. 12, 29; Ap. 5, 66]; (Cpr. 10, 98; Śmd. 218; ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಲೇಶ, ಕ್ಷುದ್ರ, ಅಲ್ಪ, ತ್ರುಟಿ, etc. Hlā.; ಗನ್ನ Mr. 468; ಅಲ್ಪ, ಕಿಂಚಿತ್, etc. 427; ಚುಂಚು, ಗುಜ್ಜು Kk. 56, Śm. 62; ಅಲ್ಪ Śmd. 77 Cm.; C.; B. 3, 39; Si. 395; T. ಚಿಱುದು). plural: ಕಿಱು ಯವು (Śmd. 117). ಕಿಱುದರ್ಕೆ (218). ಕಿಱುದಱೊಳ್ (135). ಕಿಱು ದಿನಲ್ಲಿ (ಅಲ್ಪದಲ್ಲಿ Nr.). ಕಿಱುದಿನಲ್ಲೇ ಪಲ್ಲಕ್ಕೀ ಸೇವೆ (is sufficient, Prv.). ಕಿಱುದು ಮಾಡುಹ (ಸಮಾಸ, ಸಂಕ್ಷೇಪ, ಸಂಗ್ರಹ, etc. Hlā.). ಕಿಱುದಂ ಪಿರಿದು ಮಾಡುವುದು (ವಿಸ್ತಾರ, ವಿಗ್ರಹ, ವ್ಯಾಸ); ಕಿಱುದಾಗಿ ಕೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೊಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ); ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರ ಕಿಱುದಾದೊಡೆ ಕುತು ಪ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಕಿಱುದು ಕಾಲ. a little while, some time (Bp. 20, 8). — ಕಿಱುದು ಕೂಟ. a small quantity, a little (ಕೊಂಚೆ Ct. I, 18). — ಕಿಱುದು ತಾಣಂಗಳ್. = ಕಿಱುದೆಡೆಗಳ್ (Śmd. 83. 148 Cm.). — ಕಿಱುದು ದಿನ. a few days (Bp. 17, 9; 44, 69). — ಕಿಱುದು ನಾತ. a delicate smell (ಕಮ್ಮು Ct. I, 22). — ಕಿಱುದು ಬೇಗಂ. with some haste, in some haste (Abh. P. 11, 53 va.). — ಕಿಱುದೆಡೆ. -ಎಡೆ. some few places (ಅರೆ Śmd. 77; ಅರೆ ಎಡೆ, ಕೆಲವೆಡೆ 82). — ಕಿಱುದೌಷಧಿಗಳ್. -ಔಷಧಿಗಳ್. some plants (Bp. 17, 7). — ಕಿಱು ನಾಲಿಗೆ. the uvula (S. Mhr.; B. 4, 84. 85). — ಕಿಱು ನುಡಿ. 1. to use mean, uncivil language (C.). — ಕಿಱುನುಡಿ. 2. a low, disrespectful word (C.). — ಕಿಱುನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ. = ಕಿಱಿಯ ನೆಲ್ಲಿ. the plant Flacourtia cataphracta (ವಿತುನ್ನಕ, ತಾಮಲಕಿ, etc. Si. 153; My.). — ಕಿಱುನೊಸಲು. a small forehead (My.). — ಕಿಱುನೋಟ. a leer (C.). — ಕಿಱುಬನ್ನಿ. = ಕಿಱಿಯ-. (ಶಮಿಾರ Si. 134). — ಕಿಱುಬೆರಳು. the little finger (S. Mhr.; B. 5, 238; Si. 210-212. 253). — ಕಿಱು ಬೊಟ್ಟು. = ಕಿಱುಬೆರಳು. (S. Mhr.). 2, a small ornamental circlet on the forehead (My.). — ಕಿಱಿಯ ಇಪ್ಪೆ. ಕಪಿಲವರ್ಣದ ಕಿಱಿಯ ಇಪ್ಪೆ (ಕಪಿಲೆ Nr.). — ಕಿಱಿಯಂ. -ಅಂ 3. ಕಿಱಿಯನು. a small, etc. man; a young man, a junior (C.). ಪಿರಿಯಂ, ಕಿಱಿಯಂ (Śmd. 184). ಸೊಲ್ಲಿಸಿ ಭೇದವನ್ ಅಱಿದೊಡೆ ಕಿಱಿಯ ತಾನ್ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹಿರಿಯ! (Sp.). Fem. ಕಿಱಿಯಳ್, ಕಿಱಿಯಳು (C.). ಕಿಱಿಯಳ್, ಪಿರಿಯಳ್ (Śmd. 245). ನೋಱ್ಪೊಡೆ ಅವಳ್ ಕಿಱಿಯಳ್ (297). ದುರ್ಯೋಧನನಿಂ ಕಿಱಿಯಳ್ ದುಃಶಳೆ (160). see Bp. 14, 22. — ಕಿಱಿಯಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. a sister older than oneself, but not the oldest (My.). — ಕಿಱಿಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. N. of a metre (Ch.). — ಕಿಱಿಯಗರು. -ಅಗರು. (ಶಿಂಶಪೆ, etc. Nr.). — ಕಿಱಿಯ ಗೋರಣ್ಟೆ. (ಸಹೆ, ಕುಮಾರಿ Nr.). — ಕಿಱಿಯಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. a brother older than oneself, but not the oldest (My.). — ಕಿಱಿಯ ತುಮ್ಬುರು. (ಕಾಕೇನ್ದು, ಕುಲಕ, ಕಾಕತಿನ್ದುಕ; ಕಾಕಪೀಲುಕ Nr.). — ಕಿಱಿಯ ನೆಲಗುಳ್ಳ. (ವಿದಾರಿ, ಕ್ಷೀರ ಶುಕ್ಲೆ, ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, ಕ್ರೋಷ್ಟಿ Nr.). — ಕಿಱಿಯ ನೆಲ್ಲಿ. = ಕಿಱುನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ, ಕಿಱುನೆಲ್ಲಿ. (ವಿತುನ್ನಕ, ಝುಟೆ, ಅಂಝುಟೆ, ಶಿವೆ, ತಾಮಲಕಿ, etc. Nr.). [— ಕಿಱಿಯನ್ದು. -ಅನ್ದು. boyhood days. ತೊಲಗದೆ ಗೋವುಗಾದ ಕಿಱಿಯನ್ದಿನ ಗೋವಿಕೆ Pb. 9, 44]. — ಕಿಱಿಯ ಪೀಠ. a small pedestal (Bp. 57, 53). — ಕಿಱಿಯ ಬನ್ನಿ. (ಅಲ್ಪಶಮಿ, ಶಮಿಾರ Nr.). — ಕಿಱಿಯ ಮಗ. the youngest son (B. 3, 15; My.). — ಕಿಱಿಯ ಮೀನ್. a small fish. ಕಿಱಿಯ ಮೀನ ಮೊತ್ತಂ (ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡ, etc. Hlā.). — ಕಿಱಿ ಯ ಲಿಂಗ. a small phallus (Bp. 57, 53). — ಕಿಱಿಯವನು. -ಅವನು. a stunted; dwarfish man. ಕೆಯ್ ಕಾಲ್ ಕಿಱಿಯವನು (ವಾಮನ Hlā.). 2, = ಕಿಱಿಯಂ, etc. (My.). [— ಕಿಱಿಯರ್. young persons. ಆತನಿಂ ಕಿಱಿಯರಂ ಪನ್ನೊರ್ವರಂ ಕೊನ್ದು Pb. 11, 59]. — ಕಿಱಿ ಯ ಶಂಖ. a small conch shell (ಕ್ಷುದ್ರಶಂಖ, etc. Hlā.). — ಕಿಱಿ ಯ ಸೀವನ್ತಿ. (ಕಟ್ಟೆಲ, etc. Nr.). — ಕಿಱಿಯ ಹಾಲೆ. (ಜೀವನ್ತಿ, ಜೀವನಿ, ಜೀವೆ, ಜೀವನೀಯೆ, ಮಧುಸ್ರುವೆ, ಮಧು Nr.; Si. 157). [— ಕಿಱಿಯಾತ. -ಆತ. a younger one. ಎಪ್ಪುರಿರ್ವರ್ ತನಯರ್ ಅವರೊಳ್ ಕಿಱಿಯಾ ತನೆ ನೃಪತಿಗಂ ಪರಿವಾರಕ್ಕಮುಣುಗನಾಗಿ ಬಳೆಯೆ Ap. 2, 37 va.]. — ಕಿಱಿ ಯೆಲವ. -ಎಲವ. (ರೋಚನ Nr.). — ಕಿಱಿಯೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. (ಕಿತ್ತೆಸಳ್ Ct. II, 90). — ಕಿಱಿಯೇಲಕ್ಕಿ. -ಏಲಕ್ಕಿ. (ಏಲಾವಾಲುಕ, etc. Si. 152). — ಕಿಱಿಯೊಡಲವ. -ಒಡಲವ. a dwarf (ಪೃಶ್ನಿ Hlā.). [— ಕಿಱಿವಿರಿ ಯರ್. -ಪಿರಿಯರ್. young and elderly people. ತುಱುಲ ಪರಕೆಯ ಸಮಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂ ಕಿಱಿವಿರಿಯರಱುದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು Pb. 6, 33 va.]. — ಕಿಱುಹುಲ್ಲು. short, inferior grass (B. 5, 14). — ಕಿಱುಹೊಟ್ಟೆ. the abdomen; the pelvis (ವಸ್ತಿ Si. 208). — ಕಿಱುಹೊನ್ನೆ ಮರ. the tree Calophyllum apetalum Willd. (St. & Pl.).

ಕಿಱಿಕಿ kiṟiki. = ಕಿಱಿಕು, etc. an imitating sound. — ಕಿಱಿಕಿ ಜೋಡು. a pair of creaking shoes (My.).

ಕಿಱಿಗೆ kiṟige. 1. a small sīre worn by girls (C.; Si. 223; Bp. 14, 15; Te. ಚಿರುಗು. = ವಸ್ತ್ರಭಿನ್ನತ್ವ).

ಕಿಱಿಗೆ kiṟige. 2. = ಕಿಗ್ಗ, q. v.

ಕಿಱಿಚು kiṟicu. = ಕಿಱಚು, etc. (My.).

ಕಿಱಿದು kiṟidu. that is small. see s. ಕಿಱಿ.

***ಕಿಱಿಬೀಳು kiṟi-bīḷu.** to escape, to drop out. ಅನ್ನೆಗ ಮಿತ್ತ ಸಂಸಪ್ತಕನಿಕುರುಮ್ಬದೊಳಗೊರ್ವರುಮಂ ಕಿಱಿವೀೞಲೀಯದೆ Pb. 12, 120 va.

ಕಿಱು kiṟu. 1. small. (Śmd. 215). = ಕಿಱಿ q. v. — ಕಿಱೀಚಲ್. -ಈಚಲ್. a kind of wild date tree (My.). — ಕಿಱುಕಸಲೆ. -ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ. (ಮೇಘನಿನದ Ct. I, 42). — ಕಿಱುಕುಣಿ. a small hole (Bp. 38, 56). — ಕಿಱುಕುಣಿಕೆ. the little finger. [ಅನ್ಯೋನ್ಯರ್ವರೊರ್ವರ ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗಳಂ ಪಿಡಿದು ರತಿಯುಂ ಕಾಮದೇವನುಂ ಬರ್ಪನ್ತೆ ಬೇಳ್ವೆಯ ಕೊಣ್ಡದ ಮೊದಲ್ಗೆವನ್ದು Pb. 3, 75 va.; Bv. 876]. ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗೆಳ ಮೂಲಂ (ಕಾಯು); ಮಣಿಕಟ್ಟು ತೊಡಗಿ ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಪರ್ಯನ್ತಮ್ ಆಗಿ ಉಳ್ಳ ಕೆಯ್ಯ ಹೊಱಗು (ಕರಭ Nr.). ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯು ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ನಡುವೆ (ಕರಭ Hlā.). ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗೂಡಿ ಅಳೆವಲ್ಲಿ ವಿತಸ್ತಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಗೇಣು (ವಿತಸ್ತಿ Hlā.). ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಅಳೆದ ಮೊೞಂ (ಅರತ್ನಿ Nr.). ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯಿನ್ದ ಅಳದ ಮೊೞನು (ಅರತ್ನಿ Hlā.). *cf.* ಕಿಱುವೆರಳ್. 2, every second link or hook of a chain (My.). — ಕಿಱುಕುಲ. = ಕಿಱಿಕುಳ, ಕಿಱೀಕುಲ, ಕಿಱುಕುಳ. an inferior, low, vulgar or insignificant class, caste or kind; such a man (ಕೂೞ, ಅಲ್ಪ Śs.). — ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ. = ಕಿಱಿಕಸಾಲೆ, ಕಿಱುಕಸಲೆ. a kind of pot-herb, Amarantus polygonoides or polygamus Lin. (ತಣ್ಡುಲೀಯ, ಅಲ್ಪಮಾರಿಷ Nr.; ತಣ್ಡುಲೀಯಕ, ಮುದಿಷ್ಟ, ನೀರದರವ Mr. 142, o. rs. ಮುದ್ರಿಷ್ಟ, ನೀರಥ-). — ಕಿಱುಕುಳ. = ಕಿಱುಕುಲ. [ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಪೊಂಗೆ ಘಣ್ಟೆಯಲುಗುವ ಕಿಱುಕುಳ ಬೊಜಂಗರುಮಂ Pb. 4, 87 va.]. — ಕಿಱುಕುಳರ್. (ಸಾಮಾನ್ಯರ್ Bhn. 34; J. 2, 35). — ಕಿಱುಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a short staff. see ಇಡಿಗಿಱುಗಟ್ಟಿಗೆ. — ಕಿಱುಗಣ್ಟೆ. a small, tinkling bell (ಕಿಂಕಿಣಿ Hlā.). ಉಸಿರ್ವ ಕಿಱುಗಣ್ಟೆ (ಕಿಂಕಿಣಿ Mr. 344). — ಕಿಱುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. slight darkness (My.; ಅವತಮಸ Si. 76). — ಕಿಱುಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a short sword (My.). [—ಕಿಱುಗಲ್. -ಕಲ್. small stone. ಕಿಱುಗಲ್ಗಳುಂ ಪೆಟ್ಟಿಗಳುಮಗುೞ್ದು ಪುಗುಳೊಡೆದು Vr. 29, 10]. — ಕಿಱುಗಾಲ. -ಕಾಲ. a short time (Bp. 3, 41). — ಕಿಱುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a small spark (J. 8, 39). — ಕಿಱುಗಿರಿ. a hill at the foot of a mountain (ಪಾದ Mr. 97). — ಕಿಱುಗುಣಿ. -ಕುಣಿ. a hollow made in the side of a grave to place the body of a grown up person in (S. Mhr.). 2, a petticoat (ಶಾಟಕ, ಶಾಟಿ Nr.). — ಕಿಱುಗುಣ್ಡು. a small round stone (Abh. P. 14, 200). — ಕಿಱುಗೂಸು. -ಕೂಸು. (Śmd. 197. 215). a small child (Abh. P. 1, 79). ಕಿಱುಗೂಸಾಗಿ ಉಪಾಯಮಂ ಮಱೆದನೇ? (Śmd. 197). — ಕಿಱುಗೂಸುತನ. -ಕೂಸುತನ. childhood (Abh. P. 11, 54). — ಕಿಱುಗೂಳಿ. = ಕಿಱಿಗೂಳಿ. a small fishing-basket (Śśv. 3, 23). — ಕಿಱುಗೆಜ್ಜೆ. a small round bell (ಕಿಂಕಿಣಿ, ಕ್ಷುದ್ರಘಣ್ಟಿಕೆ Nr.). — ಕಿಱುಗೇಣ್. a short sword (Śśv. 3, 26). [—ಕಿಱುಗೊಂಕು. -ಕೊಂಕು. slight bend. ಕಿಱುಗೊಂಕು ಕೊಂಕಿದ ಪೊನಲ್ಗಳ... ಬೆಳ್ಪೊಳಕೊಳೆ Pb. 7, 25]. — ಕಿಱುಗೊರಳು. -ಕೊರಳು. a short neck (Rām. 3, 8, 15). — ಕಿಱುಗೋಣಿ. (Śmd. 385; Kk. 98). a small gōṇi. 2, = ಕಿಱುಗೋಳಿ. (ತುಷಪರ್ಣಿ Mr. 149, o. r. ಕಿಱುಗೋಳಿ). — ಕಿಱುಗೋಳಿ. = ಕಿಱುಗೋಣಿ No. 2. the tree Urostigma pisiferum Miq. (St. & Pl.). — ಕಿಱುಜವೆ. a kind of barley. see Nr. s. ಅಱುವತ್ತು. — ಕಿಱುಡೊಳ್ಳು. the abdomen (Dp. 132, 5). — ಕಿಱುತಾಳೇ ಗಿಡ. a kind of palm tree (Si. 166; *cf.* ಕಿಱುದಾೞ್). — ಕಿಱುದಂಗಿ. -ತಂಗಿ. the youngest of one's sisters (ಒಡವುಟ್ಟಿದಳ್ Kk. 71). — ಕಿಱುದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. tender, young foliage (Śśv. 3, 27). — ಕಿಱುದಾರ. a short thread (Bp. 47, 30). — ಕಿಱುದಾೞ್. -ತಾೞ್. the palmyra palm, Borassus flabelliformis Lin. (ತಾಲಿ Nr.). — ಕಿಱುದಿನ. a few days (Bp. 27, 21). — ಕಿಱುದಿವಸಂಗಳ್. = ಕಿಱುದಿನ. (Bp. 16, 21). — ಕಿಱುದುಱುಚಿ. -ತುಱುಚಿ. a plant that stings like a nettle, Tragia cannabina Lin. f. (St. & Pl.). — ಕಿಱುದೆರೆ. -ತೆರೆ. a wave (ತರಂಗ, ಭಂಗ, ವೀಚಿ Mr. 406; J. 30, 6). — ಕಿಱುದೇಗು. -ತೇಗು. the shrub Clerodendrum siphonanthus R. Br. (ಫಂಜಿಕೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ, ಪದ್ಮೆ, ಭಾರ್ಗಿ, etc. Nr., o. r. ಕಿಱುದೇಂಗು; Si. 143). 2, ಭೃಗುಜೆ, ಸ್ವಸೃ, ಕಾಗ್ನಿ (Mr. 140, o. rs. ಸ್ವಸು, ಕಾಸಮ್ನಿ, ಕಾಸುಗ್ನಿ; perhaps ಕಾಸಘ್ನಿ; Sk. ಕಾಸಜಿತ್ is = ಕಿಱುದೇಗು 1). — ಕಿಱುದೇಂಗು. = ಕಿಱುದೇಗು, q. v. — ಕಿಱುದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. the shank or lower part of the leg from the ankle to the knee (ಪ್ರಸೃತೆ, ಜಂಘೆ Hlā., Mr. 332). 2, the upper part of the leg, especially its inner side (S. Mhr.; Bp. 4, 18). ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗಮ್ ಎನ್ದು, ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೊಳ್ ಆದ ಕಿಱುದೊಡೆಯ ಜಿಡ್ಡು (Śmd. II). — ಕಿಱುನಗೆ. a smile [ಕಣ್ಕೆತ್ತಿ ಕಿಱುನಗೆ ನಗುವ ಕೂರದರ ಮೊಗಮುಮಂ Pb. 7, 5 va.; Ap. 11, 50]; (J. 2, 48; ಸ್ಮಿತ Si. 73). — ಕಿಱುನವಣೆ. the plant Panicum miliaceum (ಅಣು Nr.). — ಕಿಱುನಾಯ್. a small dog. (Śmd. 215). — ಕಿಱುನೆಲ್ಲಿ. (Śmd. 215, o. r. -ನೆಲ). a small annual herb, Phyllanthus niruri L. (St. & Pl.; C.; see ಕಿಱೀಯ ನೆಲ್ಲಿ). — ಕಿಱುನೇಸಱು. the just risen sun (Dp. 132, 3). — ಕಿಱುಪಕ್ಷಿ. a small bird (ಹ್ರಸ್ವಿ Mr. 175). ಕಿಱುಬತ್ತ. (ಅಣು Si. 305). — ಕಿಱುಬಾವಲ್. a cockroach (ಪರೋಷ್ಣಿ, ತೈಲಪಾಯಿಕೆ Nr.). — ಕಿಱುಬುಲಿ. -ಪುಲಿ. a leopard; a hyena (ತರಕ್ಷು, ಮೃಗಾದನ Nr.). — ಕಿಱುಬೆಟ್ಟ. = ಕಿಱುಗಿರಿ. ಕೆಲದ ಕಿಱುಬೆಟ್ಟಂ (ಪಾದ, ಪರ್ಯನ್ತಪರ್ವತ Hlā.). — ಕಿಱುಬೆಮರ್. slight perspiration (J. 18, 30). — ಕಿಱುಬೆಳ್ಪು. a little white. (ತುರಗದಲ್ಲಿ) ಕಿಱುಬೆಳ್ಪುದೋಱೆ ನೀಲಂ (Mr. 275). — ಕಿಱುಬೋರಿ. -ಪೋರಿ. a male calf (ವತ್ಸ Mr. 178). — ಕಿಱುಮಂಜಿ ಬಳ್ಳಿ. a creeper, the vomiting swallow-wort, Asclepias asthmatica L. or Tylophora asthmatica W. & A. (St. & Pl.; T. ಕುಱೀಂಜಾ). — ಕಿಱುಮನೆ. a room (My.). [—ಕಿಱುಮಿಡಿ. tender mango, etc. ಅನ್ತು ... ಮಿಡಿಯ ಕಿಱುಮಿಡಿಯ ಬಳ್ಮಿಡಿಗಳೊಳೆಱಗಿ ತುಱುಗಿದ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕು Pb. 5, 5 va.]. — ಕಿಱುಮೀನ್. a sort of fish (ಶಿಶುಕ Nr.; ನಲಮೀನ, ಚಿಲಿಚಿಮ Hlā., Mr. 409; Rśv. 5, 115). — ಕಿಱುಮುಗಿಲ್. a small cloud (Rśv. 8, 105). — ಕಿಱುಮೊರಡಿ. = ಕಿಱುಬೆಟ್ಟ. (Bh. 3, 21, 8). [—ಕಿಱುವಕ್ಕಳ್. -ಮಕ್ಕಳ್. small children. ಕಿಱುವಕ್ಕಳ್ ಮಾಮಗರುಮಱೀಪಲ್ಕಱೀವರ್ ವಿವೇಕಮಂ ಮಾತುಗಳಂ Kr. 1, 39. — ಕಿಱುವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. small bird. ಬಿಟ್ಟರೆಯ್ದೆ ಪರ್ದೆಱಗೆ ಸುರುಳ್ದು ಬೀೞ್ವ ಕಿಱುವಕ್ಕಿವೊಲುಗ್ರ ವಿರೋಧಿನಾಯಕರ್ Pb. 12, 112]. — ಕಿಱುವನಿ. -ಪನಿ. a small drop (Bh. 8, 23, 41). ಕೆದರ್ವ ಕಿಱುವನಿಗಳ್ (ಪೃಷತ, ಪೃಷದ Mr. 418). — ಕಿಱುವರೆಯ. -ಹರೆಯ. young age (Bp. 12, 35; 40, 40). — ಕಿಱುವಱೀ. -ಮಱೀ. a very young animal (Rśv. 8, 98). — ಕಿಱುವಲೆ. -ಬಲೆ. (Śmd. 215). a small net (Śśv. 3, 24). — ಕಿಱುವೞೆ. -ಮೞೆ. a light shower of rain (Bp. 19, 69). — ಕಿಱುವಿದಿರ್. -ಬಿದಿರ್. (Śmd. 215). a small bamboo. — ಕಿಱುವೀಲಿ. -ಪೀಲಿ. a small peacock's tail (Abh. P. 7, 139). — ಕಿಱುವೆಂಚೆ. -ಬೆಂಚೆ. a very small pond (V. 8. 10). — ಕಿಱುವೆಣ್ಡಿರ್. -ಪೆಣ್ಡಿರ್. young women (Rśv. 8, 5 va.). — ಕಿಱುವೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. the little finger (J. 30, 29). — ಕಿಱುವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. -ಳು. = ಕಿಱುವೆರಲ್. ಅಳವಲ್ಲಿ ಕಿಱುವೆರಳ ಮೊೞಂ (ಅರತ್ನಿ Mr. 323). ಕಿಱುವೆರಳ ಮಣಿಬನ್ಧಂ (ಕರಭ 468). ಕಿಱುವೆರಳ ಗೇಣ್ (ವಿತಸ್ತಿ 324). ಕಿಱುವೆರಳಿನ ತುದಿಯಿನ್ದವು ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ನಡುಮಧ್ಯ (ಕರಭ Nn. 161). — ಕಿಱುವೆಲರ್. -ವ್-ಎಲರ್. a breeze (J. 8, 3). — ಕಿಱುವೆಸಳ್. -ವ್-ಎಸಳ್. a small flower-leaf (Bp. 4, 25). — ಕಿಱುವೆಳ್ದಿಂಗಳ್. -ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್. mild moonlight (Rśv. 4, 14 va.). — ಕಿಱುವೆಳ್ಮುಗಿಲ್. -ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ್. a small white cloud (Rśv. 8, 9). [—ಕಿಱುವೇಣ್ಟೆ. -ಬೇಣ್ಟೆ. small game (hunting). ಮತ್ತಂ ಕಿಱುವೇಣ್ಟೆಯ ನಾಯುಂ ಕೊಣ್ಡಂ ಜಾರಿಯುಂ ನೆಲನಂ ಪೊತ್ತಿಂ ಪೊನಲುಮನಱೀದು ... ಪರಿಯಿಸಲ್ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ Pb. 5, 46 va.]. — ಕಿಱುಹಾಲೆಗಿಡ. the Indian nettle tree, Sponia andaresa Comm. (St. & Pl.). — ಕಿಱುಳಿ. -ಉಳಿ. a small chisel (My.).

ಕಿಱು kiṟu. 2–. = ಕಿಱಿ 2, ಕಿಱಿ 3, ಕಿರ್ 2–. an imitative sound. — ಕಿಱುಗುಟ್ಟಿಸು. -ಕುಟ್ಟಿಸು. to make (children) cry or scream (My.). — ಕಿಱುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿರ್ಗುಟ್ಟು. to cry, to scream (My.). 2, to creak, as a door (My.). — ಕಿಱ್ಱೋ. -ಓ 3. shrill screaming. ಕಿಱ್ಱೋ ಎನ್. to scream or cry shrilly, as men, elephants, etc. (from fear or wrath, My.).

ಕಿಱುಕು kiṟuku. = ಗೀಱು. to scratch out, to erase (T., M. ಕಿಱುಕ್ಕು; Te. ಕಿರುಕು; R.; *cf.* ಕೀಱು 3).

ಕಿಱುಚು kiṟucu. = ಕಿಱಚು, etc. to cry, to scream.

ಕಿಱುಬ kiṟuba. = ಕಿಱುಬ No. 2. a leopard. (My.).

ಕಿಱ್ಱನೆ kiṟṟane. with a rattling noise (J. 13, 35).

ಕಿರ್– kir. 1. = ಕಿೞ್ 1–, etc. the state of being below, etc. — ಕಿರ್ಪೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ, etc. (Abh. P. 13, 54 va.). — ಕಿರ್ಬರಿ. = ಕಿಬ್ಬರಿ, etc. the flank. ಪೊಡೆವ ಎದೆರ್, ಪೊಯ್ದು ಕಿರ್ಬರಿ (Ṛśv. 5, 118).

ಕಿರ್– kiṟ. 2. = ಕಿಱು 2, etc. — ಕಿರ್ ಎನ್. to utter a shrill cry, as the elephant (C.). — ಕಿರ್ ಕಿರ್ ಎನ್. = ಕಿರ್ ಎನ್. 2, to creak, as a door (C.). — ಕಿರ್ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಱುಗುಟ್ಟು, q. v. (My.; Grj. 1, 103).

ಕಿರ್ಕಿರಿ kirkiri. = ಕಿರಿಕಿರಿ. annoyance.

ಕಿರ್ಕು kiṟku. an imitative sound. — ಕಿರ್ಕು ಕಿರ್ಕು. rep. the sound produced by the bamboo pole of a kambi or kāvaḍi when carried (My.).

ಕಿರ್ಗಿ kiṟgi. = ಕಿಗ್ಗಿ, ಕಿಱುಗೆ 2. smallness? (ಒಱಪು Śmd. II, o. r. ಕಿಱುಗೆ; Kk. 77, o. r. ಕಿಗ್ಗಿ).

ಕಿರ್ಗು kirgu. = ಕಿಗ್ಗು. to be low, etc. (Śmd. 50).

ಕಿರ್ಚು kircu. 1. = ಕಿಚ್ಚು. fire [ಈ ಪೊಸ ಪೊತ್ತುಜೊಳಾದ ಕಿರ್ಚು ಕೌರವಗಿರದು ನಾಡೆಯುಂ ತಿಱುಕನಾಗಿಸದೆ Pb. 2, 87]; (ಅಗ್ನಿ Śs.; ಅಗ್ಗಿ, etc. Kk. 31 in two MSS.). see ಬೇಗೆಗಿರ್ಚು.

ಕಿರ್ಚು kiṟcu. 2. = ಕಿಱಚು, etc. to cry, etc. (My.).

ಕಿರ್ತು kirtu. = ಕಿತ್ತು 2 ?. — ಕಿರ್ತಲಗು. -ಅಲಗು. a drawn blade of a knife or sword (ಚೀಲಾಯು Bhn. 5, o. r. ಕಿತ್ತಲಗು; see ಚೀಲಾಯು; ಕಿತ್ತಲಗು, a small blade, appears to be the true reading).

ಕಿರ್ದಿ kirdi. an account of receipts and disbursements (My.; Mhr., H. ಕಿರ್ದ). ಕಿರ್ದಿಪತ್ರ (My.).

ಕಿರ್ದು kiṟdu. = ಕಿಱಿದು No. 2, etc. that is small, etc. ಕಿರ್ದೊಡೆ. -ಒಡೆ. a small fragment or damage (Bp. 47, 15).

ಕಿರ್ಮೀರ kirmīra. = ಕಿಮ್ಮೀರ. *variegated; variegated colour.* 2, N. of a rākṣasa conquered by Bhīmasēna.

ಕಿಲ್ kil. an imitative sound. see ಕಿಚಿಕಿಲ್, ಕುಕಿಲ್; ಕಿಲೆ; ಚಿಲಿ; ಸೆಲೆ 1; ಗಿಣಿ 1 & 2. (T. ಚಿಲ್, the noise of a clamorous multitude).

ಕಿಲ kila. = ಕಿಲಿ. an imitative sound of joyful titter or laughter (M. ಕಿಲುಗಿಲೆ, loud laughter; M. ಚಿಳಿ, T. ಕಿಳಕಿಳು, to laugh aloud; see ಚಿರಿಚು). — ಕಿಲಕಿಲಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಲಿಕಿಲಿಗುಟ್ಟು. to laugh heartily, to titter (My.). — ಕಿಲಕಿಲ ನಗು. = ಕಿಲಿಕಿಲಿ ನಗು, q. v. (My.).

ಕಿಲ kila. 1. playing, play. see ಕುಣುಕು.

ಕಿಲ kila. 2. = ಕಿಲೆ. indeed, verily, namely; *as reported; probably.*

ಕಿಲಕಿಂಚಿತ kila-kiñcita. amorous agitation, weeping, laughing, being angry, merry, etc. in the society of a lover. (Cpr. 5, 121). (R.).

ಕಿಲಕಿಲಾ kilakilā. = ಕಿಳಕಿಳಾ. sounds, or cries, expressing joy (Sk.); shouting, etc. (J. 22, 4).

ಕಿಲಬು kilabu. = ಕಿಲುಬು 1, etc. (C.). verdigris. ಕಿಲಬಿನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಹುಳೀ ಕಲಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಕಿಲಾಟ kilāṭa. *inspissated milk, coagulated milk;* cheese.

ಕಿಲಾಸ kilāsa. *a blotch, a scab.*

ಕಿಲಾಸಿ kilāsi. *having blotches.*

ಕಿಲಿ kili. = ಕಿಲ, ಚಿಲಿ. — ಕಿಲಿಕಿಲಿಗುಟ್ಟು. = ಕಿಲಕಿಲಗುಟ್ಟು. (My.). — ಕಿಲಿಕಿಲಿ ನಗು. to titter or laugh from pleasure (C.). — ಕಿಲಿಬಿಲಿ. = ಚಿಲಿಬಿಲಿ. the chatter of certain birds (also of the hāluvakki, S. Mhr.; Te. ಕಿಲಕಿಲ); the chatter of children, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಕಿಲಕಿಲಾಟ, clamorous chirping of birds).

ಕಿಲಿಗ kiliga. (fr. ಕಿರಿ 1). = ಕೆಲಸಿ 2. a barber (ಇರ್ನುರ್ಕಾರ Mr. 381).

ಕಿಲಿಂಜ kiliñja. = ಕಿಲಿಂಜಕ, etc. (Sk.).

ಕಿಲಿಂಜಕ kiliñjaka. = ಕಲಿಂಜ, ಕಲಿಂಜಕ, ಕಿಲಿಂಜ. *a mat, a screen.* see Nr. s. ಕಲಿಂಜಕ.

ಕಿಲಿಬು kilibu. = ಕಿಲುಬು, etc.

ಕಿಲುಬು kilubu. 1. = ಕಿಲಬು, ಕಿಲಿಬು, ಕಿಲುಮ್ಬು, ಕಿಲುವು. rust (My.); verdigris (C.); tarnish. (Te. ಚಿಲು, ಚಿಲುಮು; M. ಕಿಳಪ್ಪು, ಕಳಿಮ್ಬು; T. ಕಳಿಮ್ಬು, ಚಿಳಿಮ್ಬು; Tu. ಕಿಲೆಮ್ಬು). ತಮ್ಬಿಗೆಯನ್ನು ದಿನಾಲು ಬೆಳಗುವದಱಿನ್ದ ಕಿಲುಬು ಏಱುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 19). ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಕಿಲುಬು ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ (4, 106). ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಕಿಲುಬು ಹಿಡಿಯದಿದ್ದರೂ (4, 126).

ಕಿಲುಬು kilubu. 2. to get corroded, to be covered with verdigris (C.; B. 1, 2. 19; M. ಕಿಳರ್).

ಕಿಲುಮ್ಬು kilumbu. = ಕಿಲುಬು 1, etc. [ಕರಂಗಳಡಂಗಿ ಕಿಲುಮ್ಬುಗೊಣ್ಡ ಕನ್ನಡಿಗೆಣೆಯಾಯ್ತು Pb. 6, 36]; (ಕಾಳಿಕೆ Śs.; ಕಾಳಿಕೆ Kk. 51; Śm. 63).

ಕಿಲುವು kiluvu. = ಕಿಲುಮ್ಬು. (My.).

ಕಿಲೆ kile. = ಕಿಲ 2. probably, etc. (ನುತಿ, ಸ್ತೋತ್ರ; ಸಮ್ಭಾಷ, ನುಡಿ Nn. 142).

ಕಿಲ್ಬಿಷ kilbiṣa. = ಕಿಲ್ಬಿಷ. sin, etc. (Bp. 37, 67; My.).

ಕಿಲ್ಮಿಷ kilmiṣa. Tbh. of ಕಿಲ್ಬಿಷ. (S. Mhr.).

ಕಿಲ್ಲೆ kille. a fort (C.; Si. 107; Mhr., H. ಕಿಲ್ಲಾ).

ಕಿಲ್ಲೇದಾರ killē-dāra. the officer in charge of a fort (My.; B. 5, 161).

ಕಿಲ್ವಿಷ kilviṣa. = ಕಿಲ್ಬಿಷ, ಕಿಲ್ಮಿಷ, (ಚಿಲ್ಮಿಷ). *fault, offence, sin, guilt;* injustice, injury; disease, sickness.

ಕಿವಚು kivacu. = ಕಿವುಚು, etc. to squeeze and crush with the hand, to press into a mass by means of the hand (C.).

ಕಿವಡು kivaḍu. = ಕಿವುಡು. deafness. (My.). — ಕಿವಡ. -ಅ 3. = ಕಿವುಡ. a deaf man. — ಕಿವಡಿ. = ಕಿವುಡಿ. a deaf woman (C.; T. ಚೆವಿಡಿ, ಚೆವುಡಿ). see ಹುಟ್ಟಗಿವಡಿ; *cf.* ಕೆಬ್ಬು.

ಕಿವಡುತನ kivaḍutana. = ಕಿವುಡುತನ. state of deafness. (My.).

ಕಿವಿ kivi. = ಕಿಮಿ. the ear (ಕರ್ಣ, ಶ್ರೋತ್ರ, ಶ್ರವ, ಶ್ರವಣ, ಶ್ರುತಿ Hlā.; Nr.; Mr. 319; Si. 215; ಪಾಲಿ, ಶ್ರೋತ್ರ Nn. 31; C.; ಕೊಡಂಕೆ Kk. 32; ಕೊಡಕೆ Śm. 70; Tu., ಕೆಬಿ, also ಚೆರಡು; Te., T., M. ಚೆವಿ; M. also ಚೆಗಿಡು, ಚೆಪ್ಪಿ, ಚೆವಿಡು; T. also ಕಾದು); [ನೆಲಸಿ ಕಿವಿಯೊಳ್ ಮದಾಯತ ವಿಲೋಕದೊಳ್ ಪೊಳೆವುದು Kr. 3, 117; Pb. 7, 40; Ap. 7, 128]. the priming cup of a gun (C.); the touch-hole of a cannon (My.); the perforated handle of a reel (S. Mhr.); the handle of a frying pan (M.). ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ವುದು (ಶ್ರಾವಣ Śmd. 11 Cm.); ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳಂ (128). ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳ್ದಂ or ಕಿವಿಯೊಳ್ ಕೇಳ್ದಂ (165). ಕಿವಿಗಳ್ಗೆ ಕರ್ಣಪೂರಮನ್ ಇಡುವೆಂ (139). ಕಿವಿಗೆ ಓಲಗಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಕೋಕಿಲರವದೆ... ಮಾನುರಂ (Cpr. 7, 48). ಗೂಗೆಯು ಕಿವಿಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ (B. 3, 120). ವಾದ್ಯದ ಧ್ವನಿ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ (My.). ಕಿವಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ (C.). ಈ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ (B. 3, 124). ಆ ಸುದ್ದಿಯು ಸರಕಾರದವರ ಕಿವೀ ತನಕ ಹೋಯಿತು (4, 222). ಕಿವಿ ಕಿತ್ತ ಮೂಳಿ ಬೇಲಿ ನುಗ್ಗ ಹೆದಱುವಳೇ? — ಕಿವಿ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಕೆಯ್ ಮೊಗುಚದೇ? (Prvs.) see Śmd. 11. 268; Bp. 61, 14; Rśv. 6, 11 va.; J. 3, 4; 22, 4; 28, 39. 45; 31, 29; C. Bp. 11, 6; Si. 218. 363. 407; ಗಲ್ಲಗಿವಿ, ತುದಿಗಿವಿ, ಮಡಿಗಿವಿ, ಮುದುಡುಗಿವಿ, ಮುರುಟುಗಿವಿ, etc. — ಕಿವಿಗಡೆಗೆ. -ಕಡೆಗೆ. towards the ear, up to the ear (J. 20, 53). — ಕಿವಿಗಡ್ಡೆ. the upper part of the auricle (S. Mhr.). — ಕಿವಿಗುಡಿತೆ. -ಕುಡಿತೆ. the ear considered as a cup. (Cpr. 7, 16). — ಕಿವಿಗುಡು. -ಕುಡು. = ಕಿವಿಗೊಡು. (J. 18, 56). — ಕಿವಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give ear, to pay attention to (C.). ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ (B. 2, 46). ಅವನು ನಿನ್ನ ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಡುವನು (4, 144). ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳು. to hear attentively (Bp. 45, 20; C.; B. 3, 78. 96; 4, 39; ಚಿತ್ತವಿಸು G.). — ಕಿವಿಗೊಯ್ಕಿ. -ಕೊಯ್ಕಿ. a woman whose ears have been cut off (Rām. 5, 2, 34). — ಕಿವಿಚಾಟು. ear-notice. ನನಗೆ ಕಿವಿಚಾಟಾಯಿತು, I have heard it (S. Mhr.). — ಕಿವಿತೂತು. a perforation in the auricle (C.). — ಕಿವಿ ತೆಱೆ. to open the ears. ಕಿವಿ ತೆಱೆದು ಕೇಳು (My.). — ಕಿವಿದುಡಿಗೆ. -ತುಡಿಗೆ. an ornament for the ear (ಕಡುಕು Śm. 80). ಪವಿತ್ರಮ್ ಎನ್ದು, ಒನ್ದು ಕಿವಿದುಡಿಗೆ (Śmd. II; Kk. 85). — ಕಿವಿದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. an opened ear (J. 19, 16). — ಕಿವಿದೊಡವು. -ತೊಡವು. = ಕಿವಿದುಡಿಗೆ. (Rśv. 13, 70). — ಕಿವಿಮಾತು. a whispered word (C.). — ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚು. to shut the ears (C.; J. 18, 46. 54). — ಕಿವಿಮೂಳಿ. a woman deprived of her ears (Rām. 5, 2, 31). 2, a woman without any ornaments in her ears (My.). — ಕಿವಿಯ ಕೊಗ್ಗು. the wax of the ear (Si. 205, *only* in Si.). — ಕಿವಿಯ ಗುಗ್ಗೆ. = ಕಿವಿಯ ಕೊಗ್ಗು. (My.). — ಕಿವಿಯ ಬುಡ. the root of the ear. ಆನೆಯ ಕಿವಿಯ ಬುಡ (ಚೂಳಿಕೆ Si. 270). — ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಇಡು. to make known, to communicate (C.); also: ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕು (C.; B. 4, 139); and also: ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕು (My.). — ಕಿವಿಯ ಮೊದಲು. = ಕಿವಿಯ ಬುಡ. ಆನೆಯ ಕಿವಿಯ ಮೊದಲು (ಕರ್ಣಮೂಲ, ಚೂಳಿಕೆ Hlā.). — ಕಿವಿಯಱಕ. = ಕಿವಿಹಱಕ. a man who has a rent ear (My.). — ಕಿವಿಯಱಕಿ. = ಕಿವಿಹಱಕಿ. a woman with a rent ear (My.). — ಕಿವಿಯಾರ. -ಆರ 1. = ಕಿವಿಯಾರೆ. (Bh. 8, 27, 1; My.). — ಕಿವಿಯಾರೆ. -ಆರೆ 4. attentively, etc. (Abh. P. 8, 12; C.). — ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದವಳ್. -ಇಲ್ಲದವಳ್. a woman deprived of her ears; a deaf woman (ಮೂಳಿ Śmd. I). — ಕಿವಿಯುಳ್ಳಾಕೆ. -ಉಳ್ಳಾಕೆ. a hearing woman (ಶ್ರೋತ್ರಿ G.). — ಕಿವಿಯೋಲೆ. -ಓಲೆ. (ಕರ್ಣಿಕೆ, ತಾಲಪತ್ರ Nr.; ತಾಡಕ, up to the ear. ತಾಡಪತ್ರ, o. r. ತಾಲಕ, etc. Hlā.). — ಕಿವಿವರಂ. as far as the ear. ಪೆರ್ಗಣೆಮೊಟ್ಟು, ಕಿವಿವರಂ ತೆಗೆದು, ನಡುನೆತ್ತಿ ಒಡೆಯೆ ಎಚ್ಚಂ (Raghc. 17, 69). — ಕಿವಿವರೆಗೆ. = ಕಿವಿವರಂ. (J. 4, 36; 7, 49). — ಕಿವಿವುಗು. -ಪುಗು. = ಕಿವಿವೊಗು. (Abh. P. 7, 48). — ಕಿವಿವೇಟ. -ಬೇಟ. sexual pleasure derived from hearing (Bp. 45, 2). ಕಿವಿವೇಟಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to obtain such pleasure. (Abh. P. 8, 11). — ಕಿವಿವೊಗು. -ಪೊಗು. to enter the ear (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಿವಿಹಱಕ. a man whose auricle is torn or rent (C.). — ಕಿವಿಹಱಕಿ. a woman with a torn or rent auricle (C.). — ಕಿವಿಹಱಕಿ. = ಕಿವಿಹಱಕಿ. (G. My.). — ಕಿವಿ ಹಿಣ್ಡು. to pull or twist the ear.

ಕಿವಿಚು kivicu. = ಕಿವುಚು, etc. to squeeze and crush with hand (My.).

ಕಿವುಕ್ kivuk. = ಕಿಮುಕ್. an imitative sound (My.).

ಕಿವುಚು kivucu. = ಕಿಮಿಚು, ಕಿಮುಚ್ಚು 1, ಕಿವಚು, ಕಿವಿಚು, ಕಿವುಚ್ಚು. (My.). ಕಿವುಚುವುದು (ಉಪಮರ್ದ, ವಿಪ್ರಕಾರ Mr. 457).

ಕಿವುಡಿಕೆ kivuḍike. deafness (Rām. 3, 7, 30).

ಕಿವುಡು kivuḍu. deafness (Śmd. 248; My.; Te. ಚೆಮುಡು, ಚೆವುಡು; T. ಚೆವಿಡು). ದಿಗುಮಣ್ಡಲಂ ಕಿವುಡಾಗೆ ಬಹುವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳಿನ್ದ (Bp. 5, 14; see J. 21, 13). 2, = ಕಿವುಳ್. a deaf person (ಏಡ, ಬಧಿರ Hlā.). — ಕಿವುಡ. -ಅ 3. = ಕಿವಡ. a deaf man (ಏಡ, ಬಧಿರ Nr.; Mr. 388; Si. 198; My.; Tu. ಕೆಪ್ಪೆ, ಕೆಬಿರೆ, T. ಚೆವಿಡ, ಚೆವುಡ, Te. ಚೆವಿಟಿ). ಕುರುಡ ಕಣ್ಣಱಿಯ, ಕಿವುಡ ಕೇಳ್ದಱಿಯ. — ಕಿವುಡ ಯಜಮಾನಗೆ ಮೂಗ ಬಣ್ಟ (Prvs.). ಮೂಗನುಂ ಕಿವುಡನುಂ ಕಲ್ಲಮೂಕನ್ ಎಮ್ಬುವನು (Hlā.). see Bp. 18, 18; 47, 64; 60, 42; Prv. s. ಕಿಚ್ಚಡಿ. — ಕಿವುಡಿ. = ಕಿವಡಿ. (My.). — ಕಿವುಡುಪಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to make deaf (Cpr. 5, 45). — ಕಿವುಡು ಬೀೞ್. -ಬೀೞ್. to become deaf (Abh. P. 7, 82; 10, 157).

ಕಿವುಡುತನ kivuḍutana. = ಕಿವಡುತನ. deafness (My.; Si. 363).

ಕಿವುಳ್ kivuḷ. 1. = ಕಿವುಡು (Śmd. 28). [—ಕಿವುೞ್ಕೇಳ್. not to heed even after hearing; to turn a deaf ear. ದಿವ್ಯದ ನುಡಿಗೆ ಕಿವುೞ್ಕೇಳ್ದು ಕುಡಿದು ನೀರಂ ಭೀಮಂ... ಕೆಡೆದಂ Pb. 8, 42]. ಕಿವುೞ್ಕೇಳ್ವಂ (Śmd. 28).

***ಕಿವುೞ್ kivuḷ. 2.** to crush, to squeeze. ಸಂಸಪ್ತಕ ಬಲಮೆಲ್ಲಮುನಳಱೆ ಪೆಳಱೆ ಕಿವುೞ್ದುಱುದು ಕೊಲ್ವಲ್ಲಿ Pb. 11, 10 va.

ಕಿವುಳ್ಚು kivuḷcu. = ಕಿಮುಚ್ಚು 1, ಕಿವುಚು, etc. ಕಿವುಳ್ಚುವುದು (ಉಪಮರ್ದ, ವಿಪ್ರಕಾರ Hlā.).

ಕಿಶೋರ kiśōra. *a colt* (ಪೋತ, ಮಱುಗುದುರೆ Mr. 273). 2, the young of any animal. see ಶುಣ್ಡಾಲ-, ಮರ್ಕಟ-.

ಕಿಶೋರಕ kiśōraka. *a colt.*

ಕಿಷ್ಕಿನ್ದ kiṣkinda. = ಕಿಕ್ಕಿನ್ದ. closeness, etc. (My.).

ಕಿಷ್ಕಿನ್ಧ kiṣkindha. N. of an elephant (Abh. P. 14, 95).

ಕಿಷ್ಕಿನ್ಧೆ kiṣkindhe. N. of a hill-fort (Rām. 4, 2, 15).

ಕಿಷ್ಕು kiṣku. vile, bad (*cf.* ಕಿಱು 1). 2, *a cubit, whether the measure, or the forearm.* 3, *a span.*

ಕಿಷ್ಕೆ kiṣke. N. of a monkey from which the name of ಕಿಷ್ಕಿನ್ಧೆ has come (Rām. 4, 2, 14. 15).

ಕಿಸ kisa. = ಕಿಸಿ 2, ಕಿಸು 1. opening; putting astride; withdrawing the lips from the teeth, grinning. — ಕಿಸಗಾಲು. -ಕಾಲು. the legs put astride (in walking, C.). — ಕಿಸಬಾಯಿ. a grinning mouth (sign of weak intellect, C.); a grinner (S. Mhr.). — ಕಿಸವಾಯ್. -ಬಾಯ್. = ಕಿಸಬಾಯಿ No. 1. ಹೇೞಿದ್ದೇ ಹೇೞೋ, ಕಿಸವಾಯ ದಾಸಯ್ಯ! (Prv.). — ಕಿಸವಾಯ. -ಅ 3. a grinner, a simpleton (My.). ಕಿಸವಾಯನ ಕಣ್ಣರೆ ಬಿಡದೇ ಬೇಹಾರ (Prv.).

ಕಿಸಕ್ಕನೆ kisakkane. 1. with a loud noise (used of sneezing, My.; Te. ಕಿಸಕಿಸೆ).

ಕಿಸಕ್ಕನೆ kisakkane. 2. = ಕಚಕ್ಕನೆ No. 1. suddenly unawares (C.).

ಕಿಸಂಗಿ kisaṅgi. a tall herb, Abutilon indicum Don. (St. & Pl.).

ಕಿಸಮು kisamu. kind, sort, species (H. ಕಿಸ್ಮ್). — ಕಿಸಮುವಾರು. arranged according to sorts (My.).

ಕಿಸರು kisaru. = ಕಿಸುರು, ಗೀಜು 2. rheum in the eye (My.; see ಕಣ್ಣಿಸರು; *cf.* ಪಿಸರು).

ಕಿಸಲಯ kisalaya. *a sprout, a shoot* (ಎಳೆದಳಿರ್ Mr. 106).

ಕಿಸಿ kisi. 1. to expand; to open; to withdraw the lips from the teeth so as to show them; to put astride (ವಿಕಸನ Śmd. Dh.; C.; *cf.* ಕಿರಿ 2). P. ps. ಕಿಸಿದು, ಕಿಸ್ತು. ನರಿ ಆ ನೋವು ತಾಳಲಾರದೆ, ಒದಱಿ, ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತಿತು (B. 2, 12). ಅವನು ಕ್ರೋಧಾವೇಶದಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಿಸಿದು, ಹಲ್ಲು ತಿನ್ನುತ್ತ (5, 139). ಸಿಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಿಸಿದು ಒದಱುವದು (G. 199). ಕಾಲನ್ನು ಕಿಸಿಯುತ್ತಾನೆ (My.). ಬಾಯಿ ಕಿಸಿದು (Abhā. 2, 78). see Prv. s. ನಿಲ್ಲು.

ಕಿಸಿ kisi. 2. = ಕಿಸ, etc. grinning. — ಕಿಸಿಕಿಸಿ ನಗು. to grin in laughter (C.). — ಕಿಸಿಗಾಲು. = ಕಿಸಗಾಲು. (My.; Te.). — ಕಿಸಿಬಾಯಿ. = ಕಿಸಬಾಯಿ. (My.).

ಕಿಸಿಕಿಲ್ kisikil. (Bp. 51, 53).

ಕಿಸು kisu. 1. = ಕಿಸ, etc. opening, etc. — ಕಿಸುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye widely opened (My.). — ಕಿಸುಗಾಲು. = ಕಿಸಗಾಲು. (My.). ಕಿಸುಗಾಲವನು (ಪ್ರಜ್ಞು, ಪ್ರಗತಜಾನುಕ Si. 198).

ಕಿಸು kisu. 2. = ಕೆಂ–, ಕೆಚ್ಚನೆ, ಕೇಸು 2, ಚೆಂ–, etc. (Śmd. 215). redness; a dark-red or coppery colour (ಕೆಮ್ಪು Ct. I, 59; ಕೆಮ್ಪು, ಅರುಣ II, 4; ತಾಮ್ರ Hlā.; ತಾಮ್ರ Śs.). see ಕಣ್ಕಿಸು. — ಕಿಸುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. (Śmd. 216). a red bundle. [— ಕಿಸುಗಣ್. -ಕಣ್. red eye]. — ಕಿಸುಗಣಗಿಲ್. -ಕಣಗಿಲ್. (Śmd. 216, o. r. -ಗಣಗಿಲೆ). the red oleander. — ಕಿಸುಗಣಗಿಲೆ. = ಕಿಸುಗಣಗಿಲ್, q. v. — ಕಿಸುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. 1. to look fierce, to be angry (ಕೋಪಿಸು Śmd. II; Kk. 88; ಕೋಪಿಸಿ ನೋಡು Ct. II, 107; Abh. P. 1, 117; 3, 15; 11, 115. 146). — ಕಿಸುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. 2. anger, wrath [ಪರವನಿತೆಯರ ದೆಸೆಗೆ ಕಿಸುಗಣ್ಣಿದನ್ತೆ Pb. 2, 39 va.]; (Cpr. 8, 44 va.; 10, 117; ಕಡುಗೋಪ Ct. I, 78; ಕನಲ್ಕೆ, etc. Kk. 43; ಮುಳಿಸು, ಕಿನಿಸು, ಕನಲ್, ಮುನಿಸು, etc., ಕೋಪ Śm. 39). — ಕಿಸುಗಲ್. -ಕಲ್. (Śmd. 216). the red stone, a ruby [ಕಿಸುಗಲ್ಗಳ ರಜದ ಕಣಿವೆರಸು ತೋಱಿ Pb. 4, 10]. (ಕೆಮ್ಪುರಲ್, ರನ್ನವರಲ್, ಕುರುವಿನ್ದ Śm. 68; Kk. 47). ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಂ ಕಿಸುಗಲ್, ಮರನೆಲ್ಲಂ ಮಾವಿನ್ಮಾವು (Śmd. 84). see Abh. P. 2, 13 va.; 7, 146. [— ಕಿಸುಗಾಡು. -ಕಾಡು. reddish forest. ಕಿಸುಗಾಡ ನೆಲಂಗಳೆಳದಳಿರ ಬಣ್ಣಮುಂ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು Pb. 7, 25 va.]. — ಕಿಸುಬಾಸುಱ್. a red wale (J. 17, 41). — ಕಿಸುವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. red colour (ಕೆಮ್ಬಣ್ಣ Kk. 25; Śm. 69; ಕೆಚ್ಚು Śm. 87). — ಕಿಸುವೊನ್. -ಪೊನ್. copper [ಕುರುಬಲಕ್ಕೆ ಮಿಟ್ಟು ಪಲ್ಮೊರೆವನ್ತೆ ಮೊರೆದು ಪರಿವ ತನ್ನ ಕಿಸುವೊನ್ನ ರಥಮುಂ Pb. 10, 97 va.]; (ಪಱಿದಾಮ್ರ Ct. I, 32; ಶುಲ್ಬ, ಸುಲು, ಸುಲ್ Śmd. 364). — ಕಿಸುವೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. (Śmd. 216). a red-coloured stream. — ಕಿಸುಸಂಜೆ. (Śmd. 216). a purple twilight. ಪೋಲ್ತಂ ಕಿಸುಸಂಜೆ ಕವಿದ ನೀಲಾಚಲಮುಂ (216). see Abh. 1, 71; 2, 13 va. —ಕಿಸುಸಂಜೆವರೆ. -ಪರೆ. purple twilight to spread (Abh. P. 10, 64). — ಕಿಸುಸೆರೆ. a red hollow of the hand. [— ಕಿಸುಸೆರೆವರಿ. -ಪರಿ. the nerves (of the eye) to turn red. ಪರವನಿತೆಯರ ದೆಸೆಗೆಕಿಸುಗಣ್ಣಿದನ್ತೆ ಕಿಸುಸೆರೆವರಿದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಶೌಚಾಂಜನೇಯನ ಕಣ್ಗಳಿಮ್ಪುರಲಮ್ಪುಗಳ್ Pb. 2, 39 va.; Ap. 3, 9 va.]. —ಕಿಸುಸೆರೆವರೆ. -ಪರೆ. redness (of the eyes that have the form) of hollows of the hand to become great (Abh. P. 11, 135).

ಕಿಸು kisu. 3. (*cf.* ಪಿಸಿ). ಗಿಸು. an imitative sound. — ಕಿಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to whisper (My.).

***ಕಿಸುಕುಳ kisukuḷa.** dirt, filth. ಕತ್ತೆ ಭಕ್ಷನಾದಡೆ ಕಿಸುಕುಳ ತಿಮ್ಬುದ ಮಾಣ್ಬುದೆ? Cv. 142.

ಕಿಸುರ್ kisur. 1. to be intolerable or very disagreeable (ಅಸಹ್ಯಭಾವ Śmd. Dh.).

ಕಿಸುರ್ kisur. 2. = ಕಿಸುಱ್, ಕೆಸರು. an intolerable or very disagreeable state, condition, or feeling, disagreeableness, disgustfulness (ಕಿತ್ತಡ Ct. II, 118; Abh. P. 9, 21); strife, quarrel. 2, the blast of an evil eye, the evil eye (Te.); evil, harm. [ನೀಮೆ ಮನದೆಗೊಣ್ಡೆಮ್ಮ ಕಿಸುರ್ ಪಿಂಗುಗಗಲ್ಕೆಡೆಯೊಳ್ ಕೆಳೆ ಸಂಗಳಿಸುಗೆ ನಿಮುಗಮೆಮುಗಮಿಂ ಲತೆಗಳಿರಾ Ap. 11, 133]. see ಕಣ್ಗಿಸುರ್. — ಕಿಸುರಳಿಪಂ. -ಅಳಿಪಂ. one who is addicted to quarrels (Abh. P. 3, 19). — ಕಿಸುವರ್ಗ್. -ಬರ್. that from which injury comes (to the mind); a drug to produce madness, etc. (ಮರವೆಯೌಷಧಂ Ct. II, 108). — ಕಿಸುವೇರ್. -ಬೇರ್. a disgustful root (Cpr. 8, 19).

ಕಿಸುರು kisuru. = ಕಿಸರು. rheum in the eye. (My.).

ಕಿಸುಱ್ kisuṟ. = ಕಿಸುರ್ 2. [ನಿನ್ನನುಜರೆರಱ್ದೆಸೆಗಂ ಕಿಸುಱಾನಿಸಾಗದು Pb. 9, 83]; (ಕಿತ್ತಡ Kk. 72).

***ಕಿಸುವೊಳಲ್ kisu-poḷal.** an ancient city of Karṇāṭaka, now identified with the modern ಪಟ್ಟದ ಕಲ್ಲು. ಅದಱೊಳಗಂ ಕಿಸುವೊಳಲಾ ವಿದಿತ ಮಹಾ ಕೊಪಣನಗರದಾ ಪುಲಿಗೆಱೆಯಾ ... Kr. 1, 37.

ಕಿಸೆ kise. a pocket (C.; B. 3, 62; 5, 297; Mhr., H. ಖಿಸಾ). ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧವಿದ್ದು ನಸೆಯೆನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಕಿಸ್ಗಾರ kisgāra. (ಕಿಸು 2 –ಕಾರ). = ಕೇವಲ, ಕೇಪಲ. a small shrub with scarlet flowers, Ixora coccinea Lin. (St. & Pl.).

ಕಿಸ್ತು kistu. P. p. of ಕಿಸಿ 1. (My.).

ಕಿಸ್ತು kistu. ಕಿಸ್ತಿ. an instalment; payment by instalments; the term of an instalment (My.; Br.; Mhr., H. ಖಿಸ್ತ). — ಕಿಸ್ತುಬನ್ದಿ. settlement of the instalments of the revenue both to time and amount (My.). — ಕಿಸ್ತುಬಾಕಿ. arrears of instalments (My.).

ಕಿಳ್ kiḷ. Tbh. of ಖಿಳ್ವ? (ಖಿಲ್ವ, Śmd. 368; o. r. ಬಿಳ್ವ. = ಬಿಳ್).

ಕಿಳಕಿಳಾ kiḷakiḷā. = ಕಿಲಕಿಲಾ. a cry expressing fear or pain. ಕಪಿಗಳ ಕಿಳಕಿಳಾಯುತ ರವದಿ (Bh. 1, 20, 57).

ಕಿಳಿರ್ kiḷir. 1. = ಕಿಳಿಱ್. to neigh (ಹಯಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Te. ఇగిలించు, కరాళించు, సకిలించు, సిగిలించు; T. ಕನೈ; M. ಚಿನಕ್ಕು, ಚಿಱಾಲಿಕ್ಕ; T. ಕುಳಿಱು, to sound; Tu. ಕಿಲೆ; *cf.* ಕಿಚಿಕಿಲ್; ಗನೆ). P. p. ಕಿಳಿರ್ದು (Rśv. 6, 11 va.; 13, 90). ಕಿಳಿರ್ಪ (6, 11 va.).

ಕಿಳಿರ್ kiḷir. 2. = ಕೆಳರ್ 2?. to be angry. ಕಿಳಿರ್ದುದು (ಕಿನಿಸು Ct. I, 36).

ಕಿಳಿಱ್ kiḷiṟ. -ಱು. to sound; to neigh (ಹಯಘೋಷ Śmd. Dh.; ನಿನದ Ct. II, 92). ಕಿಳಿಱೆ ಹಯಂಗಳ್, ಗರ್ಜಿಸೆ ಜಲದ ನಿಭಂಗಳ್ ಗಜಂಗಳ್ (Śmd. 13).

ಕಿೞ್- kiḻ. 1. = ಕಿನ್-, ಕಿಪ್-, ಕಿಬ್-, ಕಿ 1-, ಕೀೞ್ 1, ಕೆಳ. the state of being low, below, beneath, under, down, base, degraded, or mean (ಕೆಳಗು Śmd. 209; Te. ಕೀ, ಕಿನ್ದ, ಕಿನ್ದಿ; M. ಕಿೞ; M. ಕಿೞು, to descend; T. ಕಿೞಕ್ಕು, the lowland, the east; *cf.* ಕೆೞವ). — ಕಿೞ್ಕಟ್ಟು. (Śmd. 210). a lower structure, etc. — ಕಿೞ್ಕಡಲ್. (Śmd. 210). the western (or eastern) sea. — ಕಿೞ್ಕಣೆ. (Śmd. 210). an inferior arrow, etc. — ಕಿೞ್ಕಬ್ಬಿಗ. an inferior, base poet (Rsv. 8, 99). — ಕಿೞ್ಕವಲ್. (Śmd. 210). a lower bifurcated branch. — ಕಿೞ್ಕೆಱೆ. (Śmd. 80. 198. 199). a lower tank, etc. — ಕಿೞ್ಕೊಮ್ಬು. (Śmd. 196, 210). a lower branch, etc. [—ಕಿೞ್ಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. the eye cast downwards. ನಿನ್ನನೆ ಕಿೞ್ಗಣ್ಣೊಳೆ ನೋಡುತಿರ್ಪನವಂ ಚೇರಮ್ಮಂ Pb. 3, 54]. —ಕಿೞ್ತಲೆ. the head down-wards. —ಕಿೞ್ತಲೆ ಕೆಳನ್ದಲೆ. reit. (Cpr. 5, 102). — ಕಿೞ್ದಾಳಿಗೆ. -ತಾಳಿಗೆ. the soft palate (Rsv. 5, 114 va.). — ಕಿೞ್ಪಡಿಸು. = ಕಿೞ್ಮಾಡು. to subdue; to humble, to degrade, etc. (C. Bp. 47, 35. 36). — ಕಿೞ್ಪಡು. to be subdued, humbled, degraded, put into shade, be reviled, etc. (Abh. P. 9, 74; 11, 11). — ಕಿೞ್ಪರೆ. (Śmd. 198. 199). a lower coat, stratum, etc. — ಕಿೞ್ಪೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ, etc. the abdomen; the pelvis (ಕಿೞ್ಪೊಡೆ Ct. II, 53; Rsv. 9, 29). — ಕಿೞ್ಪೊಡೆ. (Śmd. 81. 198). = ಕಿೞ್ಪೊಟ್ಟೆ (Ct. II, 53). ಕಿೞ್ಪೊಡೆ ರಸಭಾವನಮ್ ಇರ್ಪಡೆ ಮುಖಂ ಸುರತೋತ್ಸವಗೋಮುಖೀ ಮುಖಂ (Śmd. 81 Mdb.). — ಕಿೞ್ಮಾಡು. to humble, to degrade, to bring shame or contempt upon, to put into shade, etc.; to revile (ಪೞು Ct. II, 22; Abh. P. 1, 95; 3, 118; 13, 76; Grj. 2, 106 va.; Bp. 55, 33. 43). — ಕಿೞ್ಮೊಳೆ. a lower nail or peg, etc. (Rsv. 6, 11 va.).

ಕಿೞ್ kiḻ. 2. = ಕೀೞ್ 3. (of which it is the form required for the formation of ಕಿತ್ತು 2, ಕಿೞ್ತು). to pluck out, etc. [ಬಲ್ದಡಿಗ ರಿೞ್ಕುೞಾನೊಳ್ ಕಿೞೆ ನೊನ್ದೆನೆನ್ದೆ Pb. 11, 3; ಕುಚದ್ವಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಂ ಪಿಂಗದೆ ನಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಯನವಂ ಕಿೞಲೆನ್ದನುಗೆಯ್ದು ತೂಗಿದಂ Ap. 12, 15].

ಕಿೞ್ಗು kiḻgu. = ಕಿಗ್ಗು to be low: to be below the common stature, to be dwarfish. ಕಿೞ್ಗಿದನ್ ಎನ್ದು, ಗುಜ್ಜಂ (Śmd. I).

ಕಿೞ್ತು kiḻtu. = ಕಿತ್ತು 2. P. p. of ಕೀೞ್ 3, q. v.

ಕೀ kī. 1. an imitative sound. — ಕೀ ಕೀ. rep. the cry of certain birds (C.); the squeaking of pigs (My.). (T.; Te. ಗೀಗೀ). — ಕೀ ಕೀ ಎನ್ನು. to utter kī kī (C.).

ಕೀ kī. 2. to become pus, to become putrid (ರಕ್ತಪಕ್ವ Śmd. Dh.; M. ಚೀ; T. ಚೀ, ಚೀೞ್; M. ಚೀ, Te. ಚೀಮು, pus, matter; Te. ಚಿಮುಕು, ಚಿವುಕು, ಚೀಕು, to rot, etc.; ಚೀಡು, ಚೀಡೆ, the rot, murrain; *cf.* ಕಿಡು 2, ಸಿಣ್ಣು ?). P. p. ಕೀದು (Śmd. 265. 279) or ಕೀತು (287). ಗಾಯವು ಕೀತುಕೊಣ್ಡಿತು (My.).

ಕೀಕಸ kīkasa. *a bone.*

ಕೀಚಕ kīcaka. *a hollow bamboo whistling or rattling in the wind.* 2, a kind of tree (see ಮಾರ್ಗಣ). 3, a chief of the army of king Virāṭa, who was killed by Bhīma (Bp. 11, 51). 4, N. of a Rākṣasa.

ಕೀಚಕಾಂಘ್ರಿಪ kīcaka-aṅghripa. the tree kīcaka (ಮಾರ್ಗಣ, ಕೀಚಕದ ಮರ Nn. 70).

ಕೀಚಕಾನ್ತಕ kīcaka-antaka. Bhīma (J. 4, 65).

ಕೀಚಕಾರಾತಿ kīcaka-arāti. Bhīma. (My.).

ಕೀಚು kīcu. = ಕೀಚ, etc. an imitative sound. (My.; T. ಕೀಚ್ಚು, Te. ಕೀಚು; *cf.* ಕೀ 1). — ಕೀಚಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. the curlew (ಕ್ರುಂಚ್, ಕ್ರೌಂಚ Si. 174). — ಕೀಚು ಕೀಚು. the (shrill) chirping of birds (My.); the squeaking of rats (My.). — ಕೀಚುಬಾಲದ ಹಕ್ಕಿ. (ಕೋಯಷ್ಟಿಕ Si. 178; My.).

ಕೀಟ kīṭa. = ಕೀಡ. *a worm, an insect.* 2, *excrements* (*cf.* ಕಿಟ್ಟ). 3, an expression of contempt. ಕೀಟ ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಕಾಟ ಬಹಳ (Prv.).

ಕೀಟಕ kīṭaka. = ಕೀಟ. see ಪುೞು; Bp. 22, 9.

ಕೀಟಕತನ kīṭakatana. (fr. ಕಿಡು 2). mischief-making (S. Mhr.; ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ G.).

ಕೀಟಲೆ kīṭale. = ಕೀಟ್ಲೆ. mischief-making: trouble, annoyance (My.).

ಕೀಟಾಲಯ kīṭa-ālaya. a bath-room (ಪಚ್ಚಳದ ಮನೆ Mr. 196).

ಕೀಟು kīṭu. 1. (fr. ಕೀೞ್). a little (S. Mhr.).

ಕೀಟು kīṭu. 2. disregard, contempt, scorn (Te.; Sd.).

ಕೀಟ್ಲೆ kīṭle. = ಕೀಟಲೆ. mischief-making. (My.).

ಕೀಡಿ kīḍi. = ಕೀಡೆ. Tbh. of ಕೀಟ. a worm, etc. [ಕೀಡಿ ಕುಣ್ಡಲಿಗ ನಾಗದೆ ಅಯ್ಯಾ Bv. 141]; (S. Mhr.; ಕ್ರಿಮಿ G.; Mhr. ಕೀಡ).

ಕೀಡಿಕಿ kīḍiki. a vile, unchaste woman (*cf.* ಕೀಟಕತನ; Te. ಕೀಡು = K. ಕೇಡು). ಕೀಡಿಕಿಯ ಮಗ (ಬನ್ಧಕ, ಬನ್ಧಕೀ ಪುತ್ರ Hlā.).

ಕೀಡೆ kīḍe. = ಕೀಡಿ. a worm, etc. (My.).

ಕೀಣ kīṇa. = ಕೇಣ. consideration, deliberation (ಆಲೋಚನೆ Bhn. 55, o. r. ಕೇಣ).

ಕೀತು kītu. (fr. ಕೀೞ್). a piece, a slice (of fruits, leaves and flesh, etc. (My.).

ಕೀನ kīna. smallness (ಕೀೞದು Ct. I, 30; T. want, deficiency = ಕುಱೈ; see ಕೀೞ್).

ಕೀನಾಶ kīnāśa. cultivating the soil. 2, poor, wretched (ಕೃಪಣ, ದೀನ Nn. 92); small, little. 3, *niggardly* (ಲುಬ್ಧ 92). 4, killing animals for one's food (ಮಾಂಸಜೀವಿ, ಮಾಂಸವ ತಿನ್ಬುವನು 92). 5, a servant (ಕಿಂಕರ, ಬಣ್ಟ 92). 6, sick, diseased (ಸರುಜ, ಅತಿ ರೋಗ 92), 7, *Yama* (ಯಮ, ಎಮ 92).

ಕೀನಾಶನಗರಿ kīnāśa-nagari. Yama's residence (Rām. 3, 6, sum.).

ಕೀನಾಶನಾಶ kīnāśa-nāśa. Śiva (Bp. 54, 22).

ಕೀನಿ kīni. (fr. ಕಿಸಿ ?). opening, etc. (?). — ಕೀನಿವಲ್ಲು. -ಹಲ್ಲು. grinned teeth (?). ಕೆದಱುಮಾಸೆಯ ಕೀನಿವಲ್ಲುಗಳ (ಬೇಡರ್, Bp. 58, 49).

ಕೀನಿಕೆ kīnike. grinning, grin (Bp. 51, 53).

ಕೀಮು kīmu. (fr. ಕೀ 2). = ಕೀವು, etc. pus, etc. (My.),

ಕೀರ kīra. (fr. ಕಿರಿ 2 ?). the mungoose (My.; T., M. ಕೀರಿ).

ಕೀರ kīra. 1. *a parrot* (ಶಿವ, ಗಿಳಿ Nn. 6; ಸುಕ Śm. 78). 2, flesh.

ಕೀರ kīra. 2. Tbh. of ಕ್ಷೀರ. milk, etc. (Śmd. 346).

ಕೀರಾರ kīrāra. = ಕೀಲಾರ. Tbh. of ಕ್ಷೀರಾಗಾರ (Śmd. 383). a dairy.

ಕೀರಿತಿ kīriti. Tbh. of ಕೀರ್ತಿ (ಜಸ Ct. II, 80). fame, etc.

ಕೀರು kīru. a dish composed of rice, wheat, etc., milk, sugar and spices (My.; Mhr. ಖೀರ).

ಕೀರೆ kīre. = ಕೆರೆ. greens, etc. (T. ಕೀರೈ, Te. ಕೀರ, ಕೂರ, M. ಚೀರ, a general name of all sorts of greens). — ಕೀರೆದಣ್ಣು. wild cole, Justicia madurensis (My.). — ಕೀರೆಸೊಪ್ಪು. the plant Amarantus polygamus Lin. (ತಣ್ಣು ಲೀಯ, ಅಲ್ಪಮಾರಿಷ Si. 156; *cf.* ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ).

ಕೀಱ kīṟa. a screamer or screecher. see ಹಸ್ತಿ-.

ಕೀಱಿಸು kīṟisu. to raise a painful cry (Rām. 6, 19, 29).

ಕೀಱು kīṟu. 1. = ಚೀಱ್, etc., ಸೀಱು 4. to cry out from fear or pain, to scream (ಭಯಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Te. ಕೂಱ, to cry, make a loud noise, exclaim).

ಕೀಱು kīṟu. 2. = ಸೀಱು 2. = to rage; to burn with rage or great desire, to fume (ಆಗ್ರಹ Śmd. Dh.. T., M. ಚೀಱು, to hiss, puff as a snake, foam; to rage; Te. ಚೀರು, to hiss like a serpent; *cf.* ಸಿಟ್ಟು?). ಕೀಱಿ (Śmd. 224; Abh. P. 13, 75). see Abh. P. 9, 95. 146; 13, 95; 14, 143; Grj. 7, 59 va.; (Cpr. 10, 99 va ; *cf.* ಚೀಱು 3).

ಕೀಱು kīṟu. 3. = ಗೀಕು, ಗೀಱು 1, ಗೀಱು 1. to rub off or away; to scrape, to scratch (ಪ್ರಮಾರ್ಜನ Śmd. Dh.; T., M. ಕೀಱು, Te. ಗೀಯು, ಗೀಱು, Tu. ಕೀರು, ಗೀರು, to scratch; to draw lines; *cf.* ಕಿಱುಕು, ಗೀಟು). see Bh. 8, 26, 10; J. 4, 44; 15, 43.

***ಕೀಱು kīṟu. 4.** to stick to, to hold upon; to emphasize; to proclaim. ಕೀಱಿಕೊಣ್ಡು ಗುಣಮಂ ಕಳೆಗಲ್ಲಿಯ ದೋಷಮಂ Kr. 1, 131; ಎನಿತಾನುಂ ತೆಱದೊಳೆ ಸಾಱಿಯುಂ ಕೀಱಿಯುಂ ನುಡಿದೊಡೆ Pb. 7, 2 va.; ಆಮೆನಿತು ಕೀಱಿ ನುಡಿದೊಡಂ ಚರಿಗೆ ಮಾಡಲೊಲ್ಲರ್ Vr. 82, 6; ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗಮನೆ ಕೀಱಿ ಕಣ್ಡೈ Ap. 13, 85.

ಕೀರ್ಣ kīrṇa. scattered, thrown, cast; dishevelled. 2, *spread over, covered, full.* 3, secret, hidden.

ಕೀರ್ಣಕ kīrṇaka. = ಕೀರ್ಣ. see ಪ್ರ-.

ಕೀರ್ತನ kīrtana. mentioning, saying, telling; reciting; celebrating, praising. see ಅ-; ಪೊಗಟ್ಟೆ. — ಕೀರ್ತನಂಗೆಯ್. -ಂ-. to praise (Śsv. 1, 84).

ಕೀರ್ತನೆ kīrtane. a praise, a song of praise; a celebration with music and singing. see Bp. 30, 8; 54, 69; 61, 64; Prvs. s. ನರ್ತನ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. 2, fame, glory.

ಕೀರ್ತಿ kīrti. = ಕೀರಿತಿ. mentioning; speech, report (ಬಸಗೆ Ct. II, 60). 2, *good report, fame, glory.* 3, praise, worship; favour (ಬಲಿ Nn. 16). see Prvs. s. ಭರ್ತಿ, ಮೂರ್ತಿ. — ಕೀರ್ತಿ ಗೞಿಸು. to acquire fame (B. 5, 229). — ಕೀರ್ತಿವೆಱು. -ಪೆಱು. to obtain fame, to become famous (Bp. 54, 85).

***ಕೀರ್ತಿಗೆ kīrtige.** N. of a devil. ತಱಿತಱಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಕತ್ತಿಗೆಯುಂ ಬೆರಸು ಪೊಱಮಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಗೆಯೆಮ್ಬುಗ್ರ ದೇವತೆ ಬೆಸಸು ಬೆಸಸೆನ್ದು ಬೆಸನಂ ಬೇಡೆ Pb. 8, 42 va.

ಕೀರ್ತಿತ kīrtita. mentioned; celebrated, praised. see ಪ್ರ-.

ಕೀರ್ತಿಮಯ kīrti-maya. consisting of fame. (Grj. 10, 110 va.).

ಕೀರ್ತಿಮುಖ kīrti-mukha. N. (Bp. 18, 19). [2, an ornamental ring round the tusk of an elephant. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಮುಖಂ ಕೀರ್ತಿಮುಖಮ್ಬೊಲೇನೆಸೆದುದೋ ದಿಗ್ದನ್ತಿ ದನ್ತಂಗಳೊಳ್ Pb. 6, 66].

ಕೀರ್ತಿವನ್ತ kīrti-vanta. a famous, celebrated, praiseworthy man (C.).

ಕೀರ್ತಿವಿದ kīrti-vida. a man who has acquired fame. ಕೀರ್ತಿವಿದನ್ ಅಹನ್ಹಾ ಪುರುಷ (ಜಸಯುತ Nn. 114).

ಕೀರ್ತಿಸು kīrtisu. to praise, to laud (ವರ್ಣನ Śmd. Dh.; My.). [ಯಾಚಕ ಭೃಂಗಕೋಟಿ ಕೈಕೊಣ್ಡು ನಿರನ್ತರಂ ತಗುಳ್ದು ಕೀರ್ತಿಸೆ Pb. 1, 3]. see Kāvy. I, 1*a*, 3; Bp. 2, 18. 85; 4, 73; 6, 11; 7, 18; 8, 24; 11, 15; 39, 37; 43, 18; 60, 19; 61, 52; Mr. 3. ಕೀರ್ತಿಪ ನರಂ (ವನ್ದಿ etc. Mr. 270).

ಕೀರ್ಯ kīrya. to be scattered; what is scattered. see ಪ್ರ-.

ಕೀಲ್ kīl. = ಕೀಲಿ, ಕೀಲು. Tbh. of ಕೀಲ (Śmd. 365; ಅಣಿ, ಅಕ್ಷಾಗ್ರ Mr. 286; Tu., T. ಕಿಜಿಲ್, ಕೀಲ್). [ನೊಗಂ ಧ್ವಜಂ ಪಲಗೆ ಕೀಲ್ ಕವರಚ್ಚು ತುರಂಗಮಂ ರಥಂ ಕಿಡೆ Pb. 11, 38]. ಜನ್ತ್ರದ ಕೀಲಂ ಕಳೆದನ್ತಿರೆ ಆಯ್ತು (Śmd. 84). ಕೀಲ್ಗಲ್ (Bp. 11, 15). see ಅರಗೀಲ್. — ಕೀಲೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to fasten, to pin, etc. (Rśv. 8, 5 va.). — ಕೀಲ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to remove a peg, etc. (Grj. 4, 68).

ಕೀಲ kīla. *a stake, a pin, a peg, a bolt, a bar, a wedge,* etc. (ಕಾಷ್ಠ, ಕೀಲು Nn. 101). 2, *a post;* a pillar. 3, *a lance, a pike.* 4, fire, *flame* (ಕೃಶಾನು, ಅಗ್ನಿ 101). 5, a mountain (ಧಾತ್ರೀಧರ, ಪರ್ವತ 101). 6, lac (ಲಾಕ್ಷೆ, ಅರಗು 101).

ಕೀಲಕ kīlaka. *a pin, a bolt, a stake, a wedge, a peg* (ಗುಡಿಯ ಗೂಟ Hlā.); a wooden hammer (ಕೊಡತಿ Mr. 383); *a pillar to which cows are tied,* etc. 2, a certain mountain (ಶಿವ, ಪರ್ವತ ವಿಶೇಷ Nn. 6). 3, the forty-second year in the cycle of sixty (C.). 4, = ಕೀಲ No. 4. flame (ಉರಿಯ ಪೆಜ್ಜಾಳೆ Mr. 47, o. r. ಕೀಲಾಲ). see ಚಿತ್ರಕ and ಕ್ಷೀರಸ.

ಕೀಲನ kīlana. ? see Mr. 216 s. ಕ್ಷೀರಸ.

ಕೀಲಾರ kīlāra. = ಕೀರಾರ. Tbh. of ಕ್ಷೀರಾಗಾರ (Śmd. 383). see Bp. 9, 46; 60, 22. 26. 36; J. 32, 29.

ಕೀಲಾರಿ kīlāri. Tbh. of ಕ್ಷೀರಾಗಾರಿ. (ಗೋಸ್ವಾಮಿ, ಗೋವಿನ್ದ Hlā., Mr. 187; Bh. 3, 17. 35). a dairy man.

ಕೀಲಾಲ kīlāla. *blood,* (ರಕ್ತ, ನೆತ್ತರು Nn. 54). 2, *water* (ಜಲ, ಉದಕ 54). 3, red (ಲೋಹಿತ, ಕೆಮ್ಪು 54). 4, a sound in a horse's stomach (ವಾಜಿಧ್ವನಿ, ಕುದುರೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗುಳುಕು 54). 5, a blazing flame (ಉರಿಯ ಪೆಜ್ಜಾಳೆ Mr. 47, o. r. in two MSS. ಕೀಲಕ; *cf.* ಕೀಲ, ಕೀಲೆ). 6, a sweet beverage; honey (*cf.* ಸೀಯಾಳ).

ಕೀಲಿ kīli. a lock (C.); the spring of a watch (B. 3, 87; S. Mhr.). — ಕೀಲಿಕೆಯ್. the key of a lock (C.). — ಕೀಲಿ ತೆಗೆ. to unlock (C.).

ಕೀಲಿಕೆ kīlike. *the pin of an axle.*

ಕೀಲಿತ kīlita. staked, impaled; pierced; pinned; *bound, fettered, confined.* see Bp. 24, 4; 40, 68.

ಕೀಲಿಸು kīlisu. to bind, to fasten, to fix, to pin, to put in, to set; to be fastened, etc. [ಇಸೆ ಮಸಗಿ ಭೀಮನೀರಯ್ದು ಶಿತಾಸ್ತ್ರದಿನುರುಳೆ ಸೂತನುಮಿಯೆ ರಥಂ ಕೀಲಿಸೆ ಕುದುರೆ ಮುಱಿಯೆ ಪಱಿವಿಗೆ Pb. 10, 99; Ap. 2, 42; ಸೋಮಶರ್ಮಭಟ್ಟಂ ಬೆಱಗಾಗಿ ಕೀಲಿಸಿದನ್ತಿರ್ದೊನಂ ಭಟ್ಟಾರೆರೆನ್ದರ್ ಈ ಎಡೆಯಿನ್ದಂ ಬೇಗ ಪೋಗು Vr. 22, 28]. see Cpr. 7, 92 va.; Grj. 7, 24; 10, 61 va.; Bp. 3, 3. 9. 30; 4, 38; 17, 3; 18, 66; 31, 4; 37, 23; 40, 17; 42, 4; 44, 14; 46, 29; 50, 35; 54, 51; Bh. 6, 2, 5; 6, 4, 141; Rśv. 10, 31 va.; J. 10, 11; 12, 34; 13, 20; 20, 30.

ಕೀಲು kīlu. = ಕೀಲ್, etc. a pin, a peg, a tenon, a joint, etc. (ಮಯೂಖ Nn. 95; ಕಾಷ್ಠ 101; ಸ್ಥಾಣು Hlā.; C.). 2, a device, a

contrivance (S. Mhr.), a secret reason, the key to a secret. ಕರ್ಣಧಾರೆಯು ಕೀಲನ್ ಆರಯ್ದು (Bp. 28, 34). ಶೃಂಗಾರಂಗಳ ಒಪ್ಪದ ಕೀಲು (28, 46). ಮಡದಿಯರ ಮನಸುಗಳ ಕೀಲುಗಳ ಬಲ್ಲವನೆ (40, 32). ಲೋಲಲೋಚನೆ ಶೂಲಿಭಕ್ತನು ತನ್ನನ್ ಅಱಿಯದ ಕೀಲನ್ ಅಱಿದು (40, 85). ಕೀಲು ತೊಲಂಗಿ ಡೊಂಕುಗಳ ಎಡೆಗೆಡೆಗೆ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಕೆಯ್ ಕಾಲ ಅಂಗುಳಂಗಳ ಸನ್ದಿಗಳ (ಹೆಣ, 46, 58). ಕೀಲು ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಗಾಲೀ ನಡಸುತ್ತದೆ (Prv.). see ಕಡೆಗೀಲು. — ಕೀಲ ಬೊಮ್ಬೆ. a doll with movable limbs (Bp. 14, 4; My.). — ಕೀಲುಕೂಟ. a kind of jointed hinge (My.).

ಕೀಲುಕ kīluka. = ಕೀಲಕ. a peg, a bolt, a wedge (? ಗುಡಿದ, of a ship, Mr. 408).

ಕೀಲೆ kīle. *a flame.*

ಕೀವ kīva. = ಕೀವು, etc. pus, etc. (S. Mhr.).

ಕೀವಿ kīvi. — ಕೀವಿದೇವ. N. (Bp. 58, 11).

ಕೀವು kīvu. (fr. ಕೀ 2). = ಕೀಮು, ಕೀವ. pus, matter of a sore (C.; ಯೂಪ G.; ಪೂಯ Si. 495; see s. ಕೀ 2).

ಕೀಶ kīśa. *a monkey.*

ಕೀಶಪರ್ಣಿ kīśa-parṇi. *the plant Achyranthes aspera.*

ಕೀಸರ kīsara. the noise of loud speaking, crying, chattering, etc. (S. Mhr.; *cf.* ಕೀಚು).

ಕೀಸು kīsu. 1. = ಕೀೞಿಸು, or fr. ಕಿವುಚು?. to cause oneself to be pulled out or off, to be pulled out or off; to cause to be pulled out or off, to pull out or off. ವ್ಯಾಸದೇವಂ ಕೆಯ್ಯನ್ ಎತ್ತಿದಡೆ ಆ ಸಮಯದಲಿ ನನ್ದಿಕೇಶನು ಕೀಸಿ ಮುಱಿಯನೆ ಆತನ ಎರಡು ಕರಂಗಳಂ, ಮುನಿದು? (Bp. 54, 49). ವ್ಯಾಸದೇವಂ ಕೆಯ್ಯನ್ ಎತ್ತಿದನ್ ಅಸುರದೊಳ್; ... ಆ ತೋಳ್ ಕೀಸಿ ಕೊಣ್ಡವು (were pulled out or off) ನನ್ದಿನಾಥನ ಕೆಯ್ಯಲಿ (57, 24). see Bh. 4, 4, 37.

ಕೀಸು kīsu. 2. to make thin, to scrape; to furbish or polish (ಕೃಶೀಕರಣ Śmd. Dh., Śm. 110; o. r. in both ಕೃಷೀಕರಣ; Tu. ಗೀಸು; T. ಚೀವು, to shave or scrape; to peel or bark a tree; to furbish or polish; to sharpen a stick with a knife; see ಚೀವು & *cf.* ಕೆತ್ತು 4). ಎನಿತ್ತೆನಿತ್ತು ಅಮ್ಬುಜಪತ್ರನೇತ್ರೆಯಾ ಘನಸ್ತನಂಗಳ್ ಬಳೆಗುಂ ಕಿರಾತೆಯಾ, ಅನಿತ್ತನಿತ್ತು ವನದೊಳ್ ವನೇಚರಂ ತನತ್ತು ಬಿಲ್ಲಾನ್ ಅದನ್ ಅನ್ತೆ ಕೀಸುಗುಂ (Śmd. 144). [ಬೆನ್ದ ಹುಣ್ಣ ಕವ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೀಸುವರೆ? Bv. 316].

ಕೀಸು kīsu. 3. = ಗೀಚು 2. scraping, scratching. — ಕೀಸುಳಿ. -ಉಳಿ. a small chisel, used for making lines, or cutting small holes (My.); a chisel for planing.

ಕೀಸು kīsu. 4. a coil of palmyra leaf put in the lobe of the ear (ಕರ್ಣಪತ್ರ Śmd. Dh.; Śm. 110).

ಕೀಳ್ kīḷ. 1. (fr. ಕಿಱು? *cf.* ಕೀಟು 1). that is small or young: a calf. ಕೀಳೆನ್ದು ಕನ್ದೆನ್ದು ಗೋವತ್ಸಂ (Śs.). [ಕೀಳಿಂಗಲ್ಲದೆ ಹಯನ ಕಱೆವುದೆ? Bv. 359].

ಕೀಳ್ kīḷ. 2. ಕೀಳು. (ಕೀೞ್). = ಕೀಳಿಲ್. a veranda (My.). ಬನ್ದು ಕಮಲಾನನೆಯು ಕೇಲಿಯ ಮನ್ದಿರದ ಮುನ್ದೆಸೆಯ ಕೀಳಿನೊಳ್ ಒನ್ದಿ, ಆಕೆಯ ದನಿಯನ್ ಆಲಿಸುತಿರ್ಪ ಸಮಯದಲಿ (Bp. 42, 29).

***ಕೀಳ್ kīḷ. 3.** = ಕೀೞ್ 1. low, mean. ಮೇಲಾಗಲೊಲ್ಲೆನು ಕೀಳಾಗಲಲ್ಲದೆ Bv. 359.

ಕೀಳಿಲ್ kīḷil. (ಕೀೞಿಲ್). = ಕೀಳ್ 2. (Kāvy. III, 3, B, 12).

ಕೀೞ್ kīḻ. 1. = ಕಿೞ್ 1–, etc., ಕೀೞ, ಕೀೞು 1. the state of being low, etc.; meanness (ಕೆಳಗು Śmd. I; Śm. 114; ಅಧರ, ಅಧ, ಅಧಃಸ್ಥ Mr. 535; ಪ್ರತಿಪದಿ Nn. 155; T.; M. ಕೀೞ್, ಕೀಳ್; Tu. ಕೀಳ್; Te. ಕೀಡು). [ಕುದುರೆಗಳ್ ಕುದುರೆಯುಂ ಕೀೞ್ಮಾಡೆ Pb. 5, 26]. 2, a low, inferior, base, or mean man (ಕ್ಷೀಣಕುಲನ್ Śmd. I; ಮೇಲಲ್ಲದವಂ Śm. 114; ಅಧಮನು Nn. 149, o. r. ಅಧಮನಪ್ಪುದು). ಕವಿ ಪೊಱಗಿತೆ ಕೀೞ್ ಒಳಗಿರೆ ಅವಿರಲವೋ? ತುರಗಮುಖವೊ? ನೃಪಮನ್ದಿರಮೋ? (Śmd. 145). ಕೀೞ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಮೇಗಾಲು ತುಱಿಸ ಬೇಡ.—ಕೀೞ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಹಾೞ ಮೆಟ್ಟ ಬೇಡ (Prvs.). 3, gold without value, inferior gold (ದೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಭಂಗಾರಂ Śmd. I). — ಕೀೞ. -ಅ 3. a low, etc. man (ಅಣಕ, ನೀಚ, ಜಾಲ್ಮ G.; My.). ಕೀೞರ ಸ್ನೇಹವು (B. 2, 10). — ಕೀೞ ಕುಲದವಳು. (ಅಱುವೆಣ್ಣು, ಚೇಲಿ G.; My.). — ಕೀೞ ಜನ. (ಪ್ರಾಕೃತ G.). — ಕೀೞ ಜಾತಿ. a low caste (C.). — ಕೀೞ ಮನುಷ್ಯ. an inferior man (S. Mhr.). — ಕೀೞ ಮಾತು. an improper word (My.). ಬಹಳ ಕೀೞ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವವನು (ಜಲ್ಪಾಕ G.). — ಕೀೞಾಳ್. -ಆಳ್. -ಳು. a low man (ಬದಿಗ Śm. 46; ಬದೆಗ Kk. 37, o. r. ಬದಗ; ಬದಗ Śs.; Bp. 26, 58). — ಕೀೞೆಲೆ. = ಕೀೞೆಸಳ್. (Rśv. 2, 70). — ಕೀೞೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. a lower flower-leaf. — ಕೀೞೆಸಳ್ವಱಿ. -ಬಱಿ. a path on a lower flower-leaf. (ಭೃಂಗಶಿಶು) ನೀಳ್ದೆಱಗಿದ ಕೀೞೆಸಳ್ವಱಿಯೊಳ್ ಒಯ್ಯನೆ ಜಾಱಿ (Cpr. 7, 60). — ಕೀೞ್ತರ. an inferior kind (My.; T.). — ಕೀೞ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. the lower lip (My.). — ಕೀೞ್ನೋಟ. a down cast look. (Bh. 3, 19, 1). [—ಕೀೞ್ಮಣೆ. to bow down. ಬಳಾಕಾವರ್ತರಳ್ಕುತ್ತೆ ಕೀೞ್ಮಣೆದಿನ್ನೆನ್ದುದನೆಮ್ಬೆವೆನ್ದೆಱಗಿದರ್ ಚಕ್ರೇಶ ಪಾದಾಬ್ಜದೊಳ್ Ap. 13, 67. — ಕೀೞ್ಮೊನೆ. the downward end. ಬಾಳ ಕೀೞ್ಮೊನೆಯಿಂ ತಳ್ತಱದಱುದುಬ್ಬರಮೆಮ್ಬವನಱಿದಱಿದರ್ ಪೆಣಬಣಮ್ಬೆಗಳ್ ನೆಗೆವಿನೆಗಂ Pb. 10, 82].

ಕೀೞ್ kīḻ. 2. the bit of a bridle (ತುರಗಮುಖದ ಲೋಹಂ Śmd. I; ಕುದುರೆವಾಯೊಳಗೆ ಇರ್ಪ ಕಬ್ಬುನಂ Śm. 42. 114; ಅವಿಲಣ, ಕುದುರೆಯ ಕಬ್ಬಿನ Nn. 149; T.: a bridle). [ತಗುಳ್ದು ಗೋವರಾರ್ದಿಸೆ ಕೀೞಿಂ ಕರ್ಚಿ ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ದುವು ನಚ್ಚಿನ ಕಾಮ್ಬೋಜ ವಾಜಿಗಳ್ Pb. 8, 94; Vr. 162, 20].

ಕೀೞ್ kīḻ. 3. = ಕಿೞ್ 2, ಕೀೞು 2. to draw or pull out; to pluck out or up; to uproot, to eradicate; to pull off; to rob (ಉತ್ಪಾಟನ Śmd. Dh.; Śm. 114; ನಿರ್ಮೂಲಿಸು Śmd. I; ಮಿಾಣ್ಟು Śm. 90). P. p. ಕಿೞ್ತು [ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ಬಾಳಂ ಕಿೞ್ತೊದಱು ಮನದೊಳಾದೇವದಿಂ Pb. 9, 59 va.]; (Śmd. 288; Bp. 44, 14; 13, 82). ಕಟ್ಟದಲಗಂ ಕಿೞ್ತು (Śmd. 64 Mdb.). [ನಾಡೆಯುಂ ಕೊರಗಿದ ನನ್ದರವಿನ್ದಂ ಕೊಳದಿನ್ದಂ ಕರಿಪತಿ ಕಿೞ್ತುಕ್ಕೆ ಕೊರಗಿದರವಿನ್ದದವೋಲ್ Ap. 2, 12]. irregular P. ps. ಕೀೞ್ದು (Śmd. 287 Cm.; Bp. 37, 24; Śsv. 3, 42; 4, 60), ಕೀೞ್ತು (57, 19; Rśv. 6, 7; 6, 11 va.). future ಕೀೞ್ಪಂ (Śmd. 275). ಕೀೞಿಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಆವರ್ಹಿತ, ಉನ್ಮೂಲಿತ, ಉತ್ಪಾಟಿತ, ಉದ್ಧೃತ Hlā.). see Bp. 28, 26; 32, 24; J. 10, 12; 13, 54; 22, 31.

ಕೀೞ kīḻa. = ಕೀೞು 1. low. ಕೀೞವಾದವುಗಳು (B. 5, 193). 2, see s. ಕೀೞ್ 1.

ಕೀೞತನ kīḻatana. lowness, inferiority, baseness (My.; B. 5, 193. 292).

***ಕೀೞಿಲ್ kīḻil.** servant's quarters, house meant for menials. (ಕೀೞ್ + ಇಲ್). ಪೆಱನಿಕ್ಕುಂಗೂೞಿೞೊಳಂ ಕೀೞಿಲೊಳ ಮಳವಿಗೆಟ್ಟಿರ್ಪ ನಿಮ್ಮಪೂರ್ದರ್ಕಂ ಮಱುಗುತ್ತಿರ್ಪಳ್ಗೆ Pb. 8, 71; Ap. 3, 34 va.

ಕೀಳಿಸು kīḷisu. to cause to draw or pull out, etc. (C.).

ಕೀಳು kīḷu. 1. = ಕೀೞ್ 1, etc. the state of being low. (ಕುತ್ಸಿತ, ಜಘನ್ಯ Hlā.; Bh. 2, 13, 44). ಕೀಳುನ ಹೊಲೆಯರಿಗೆ (Bp. 56, 49). — ಕೀೞಾಗು. -ಆಗು. to become low, etc. ಕೀೞಾದದು (ಹೀನ Si. 439; ನ್ಯೂನ 462). — ಕೀೞಾಯ. -ಆಯ. the lower part of the body (My.; Si. 271). — ಕೀಳುಗೊರವ. a low beggar, etc. (Bp. 37, 67). — ಕೀಳುಜಾತಿ. a low caste (Bp. 28, 31). — ಕೀಳು ನುಡಿ. a low, improper word (B. 4, 49). — ಕೀಳುಮನ್ನೆಯ. a petty chieftain (Bp. 16, 29). — ಕೀಳುಮಾತು. = ಕೀಳುನುಡಿ. (Bp. 21, 23). — ಕೀಳು ಮೇಲು. evil and good (My.). — ಕೀಳುಹತ್ತಿ. inferior cotton (B. 4, 162). — ಕೀಳುಹಜಾವೆ (whether ಕೀಳುವ ಹಜಾವೆ?). the herb Amarantus frumentaceus Roxb. (St. & Pl.)

ಕೀಳು kīḷu. 2. = ಕೀೞ್ 3, etc. to pluck out, etc. P. p. ಕಿತ್ತು (Bp. 13, 18; 31, 3; 44, 10; 45, 32; 51, 71; 52, 12; 57, 16; Bh. 1, 8, 15; Rāghc. 17, 70. 73; J. 26, 6; 28, 48; B. 4, 198; C.). ಕೀಳು ವೆಂ (Bp. 44, 14). see Prv. s. ಕನ್ನವನ್ನಾಡಿ.

-ಕು ku. 1. = -ಗು 1. an affix for the formation of nouns and verbs. see *e. g.* ಕೊಂಕು (fr. ಕುಡು Śmd. 218) and Śmd. 303-305.

ಕು- ku. 2. frequently = -ಕುಂ, etc. *e. g.* ಅಕ್ಕು (Mr. 148. 149; Śm. 5), ತೋರ್ಕುಂ (Mr. 249; Śm. 15).

ಕು- ku. 1. *a particle implying inferiority, wickedness, badness,* etc.

ಕು ku. 2. *the earth.*

-ಕುಂ kuṁ. = -ಕು 2, -ಕ್ಕುಂ, -ಗು 2, -ಗುಂ 1. an affix for the formation of the third person, singular and plural, in all genders and tenses (Śmd. 266), *e. g.* ಮಾೞ್ಕುಂ, ಇರ್ಕುಂ, ಬರ್ಕುಂ (267), ಪರಿಹರಿಕುಂ, ಸಮನಿಕುಂ, ಕೇಳಿಕುಂ, ಭಾವಿಕುಂ, ಮಾಣಿಕುಂ (268), ಪೋಕುಂ, ಅಕ್ಕುಂ (290).

ಕುಂಯಿ kuṁyi. = ಕುಯಿ, ಕೊಂಯಿ. a sound imitating the yell or howl of dogs when beaten, etc. (C.). — ಕುಂಯಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to yell or howl, as dogs (My.). — ಕುಂಯಿ ಕುಂಯಿ ಮಾಡು. = ಕುಂಯಿಗುಟ್ಟು. (B. 3, 122).

ಕುಕ್ kuk. the first note in the crowing of cocks. *cf.* ಕೂ. — ಕುಕ್ಕೂಕೂ. crowing. ಕುಕ್ಕೂಕೂ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (Śmd. 19. 68).

ಕುಕರ ku-kara. *having a crooked or withered arm.*

ಕುಕರ್ಣಿಕೆ ku-karṇike. N. of a plant. see ಮುರಹಜುಹೆ.

ಕುಕವಿ ku-kavi. a bad poet (Śmd. 81; Bp. 1, 20).

ಕುಕಾಲ ku-kāla. an unpropitious season. (My.).

ಕುಕಿಲ್ kukil. 1. to cry as a cuckoo (ಕೋಕಿಲಸ್ವನ Śmd. Dh.; ಕೋಕಿಲಾರವ Śm. 29). [ಕುಕಿಲ್ವ ನಲಿವ ಕೋಕದಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 13, 53]. ಕುಕಿಲ್ವುದು (ಕೋಕಿಲಾರವ Ct. II, 26; ಕೋಕಿಲಾಲಾಪ Kk. 24). ಕುಕಿಲ್ವ ಪಿಕಂ (Śsv. 1, 52).

ಕುಕಿಲ್ kukil. 2. -ಲು. the cuckoo (My.; ಪಕ್ಷಿಭೇದ Śmd. Dh.; T. ಕುಯಿಲ್, M. ಕುಯಿಲ್, ಕುಱಿಲ್, the cuckoo; T. ಕುಕ್ಕಿಲ್, N. of a red bird).

ಕುಕಿಲ kukila. a certain bird (Bh. 1, 20, 52).

ಕುಕುನ್ದರ kukundara. *the cavities of the loins* just above the hips.

ಕುಕೂಲ kukūla. *conflagration of husks or chaff;* a smoking fire (ದೂವೆಗಿಚ್ಚು Mr. 482; ಬೃಹದ್ಭಾನು, ಅಗ್ನಿ Nn. 141). 2, a hole filled with stakes (ದಕ್ಕುಳ್ಳ ಕುಣಿ 482; ರನ್ಧ್ರ, ಛಿದ್ರ, ಕುಣಿ 141). 3, table-land, etc. (ಸಾನು, ಚಿಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು 141). 4, superior, excellent (ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ 482; ಉತ್ಕೃಷ್ಟ, ಹೆಚ್ಚುಗೆ 141).

ಕುಕ್ಕ kukka. a kind of shrub. see ಕಳ್ಳಕುಕ್ಕನ ಬಳ್ಳಿ.

ಕುಕ್ಕಟಿ kukkaṭi. the fork-tailed shrike (ಕಲಿಂಗ, ಭೃಂಗ, ಧೂಮ್ಯಾಟ, ಆನ್ಧ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಕಲಮೂಗಪಕ್ಷಿ Si. 130; Te. ಕೂಕಟಿಮೂಗ ಪಕ್ಷಿ).

ಕುಕ್ಕಡಿ kukkaḍi. the quantity of thread that is spun in one ball (S. Mhr.; Mhr. ಕುಕಡೇಂ). 2, the ball-like swelling appearing on the upper arm from being suddenly struck (S. Mhr.). — ಕುಕ್ಕಡಿ ಏಳು. such a swelling to rise or take place (S. Mhr.).

ಕುಕ್ಕರಿಸು kukkarisu. to put down with violence, as a water-vessel (C.); figuratively: to destroy, as vessels (C.). 2, to squat (My.).

ಕುಕ್ಕಿ kukki. = ಕುಕ್ಕೆ. a small basket made of bamboo, etc. — ಕುಕ್ಕಿಬಳ್ಳಿ. a creeper, not indigenous, but running wild now, Passiflora foetida D. C. (Z.).

ಕುಕ್ಕಿಸು kukkisu. 1. to cause to wash (My.).

ಕುಕ್ಕಿಸು kukkisu. 2. to cause to wink, etc. (My.). ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸು (G. 163). 2, to cause to inoculate (with the matter of small-pox, My.).

ಕುಕ್ಕು kukku. 1. = ಕುಡುಕು 1. to peck (ಚಂಚುಘಾತ Śm. 79; C.; Tu. ಕುಕ್ಕುಲಿ); to strike something with a stone, etc. in a pecking manner (C.); to prick (see Prv. s. ಬಂ ಗಾರ); to hack or dig up the ground slightly with a hoe (C.). ಕಾಗೆ ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಕ್ಕಿಂ (Rśv. 9, 26). ಉಱುದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗೂಗೆಯನ್ನು ತಲೆತಲೆ ಕುಕ್ಕುತ್ತವೆ (B. 3, 119). 2, figuratively: to urge (C.). ಹುಡುಗರು ತನ್ನ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕುಕ್ಕುತ್ತಾರೆ (S. Mhr.; ... ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತಾರೆ, My.). 3, to be closed and opened quickly, to wink, to be dazzled by the light of the sun, etc. (C.). ಮಿಂಚಿನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುತ್ತವೆ (B. 1, 22). ಕಣ್ಣುಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಕುಕ್ಕದನ್ತೆ (4, 83). see B. 5, 136; *cf.* ಕುಬಕು.

ಕುಕ್ಕು kukku. 2. = ಕುಕ್ಕು 1. to destroy lice (ಯೂಕಂ ಗಳಂ ಮಿಗೆ ಸಂಹರಿಸು Śm. 79; Te.).

ಕುಕ್ಕು kukku. 3. = ಕುಕ್ಕು 1, ಕುಡುಕು 2, ಕುಸುಕು 2, No 2. to beat a cloth somewhat gently in washing, *i. e.* to dip a cloth in water, seize it with both hands, and (in a pecking manner, from a small distance) let it go down repeatedly on the washing-stone, and squeeze and rub it thereon (ವಸ್ತ್ರಸ್ವಲ್ಪಘಾತನ Śmd. Dh.; ವಸ್ತ್ರವ ಜಲದೊಳು ಒಗೆ Śm. 79; C.; T. ಕುಡೈ, to wash; ಕುಮ್ಮು, to wash cloth, softly beating it with the hands; Te. ಕುಕ್ಕು, to beat; *cf.* ಕುಸುಬು, ಕುಮ್ಮು).

ಕುಕ್ಕು kukku. 4. = ಕುಡುಕು 4, q. v. cutting? probably a mistake for ಕಕ್ಕು 1. — ಕುಕ್ಕುನ್ದಱು. = ಕುಡುಕುನ್ದಱು. (Śmd. 205, o. rs. ಕರ್ಕುನ್ದಱು, ಕಕ್ಕುನ್ದಱು).

ಕುಕ್ಕು kukku. 5. = ಕೊಕ್ಕು 2. a heron, a crane (My.; ಪಕ್ಷಿಭೇದ Śmd. Dh.; T., M. ಕೊಕ್ಕು, a heron, a paddy-bird). [ತ್ರಿದಶ ಶರಾಸನಂ ತಳಿರ ತೋರಣಮಾಗಿರೆ ಕುಕ್ಕಿನೋಳಿ ಚೆಲ್ವಿದಿರ್ಗೊಳೆ ಬರ್ಪ ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯಾಗೆ Ap. 6, 71].

ಕುಕ್ಕು kukku. 6. = ಕುಲುಕು 3. shaking. — ಕುಕ್ಕೋಟ. -ಓಟ. trot, as of a horse (My.).

ಕುಕ್ಕುಟ kukkuṭa. (= ಕೋಳಿ Śmd. 30). *a cock.* *cf.* ಕುಕ್.

ಕುಕ್ಕುಟಾಣ್ಡ kukkuṭa-aṇḍa. a fowl's egg. (My.).

ಕುಕ್ಕುಟಾಸನ kukkuṭa-āsana. the posture assumed in easing nature (My.); a similar posture of an ascetic in religious meditation (My.).

ಕುಕ್ಕುಟಿ kukkuṭi. a hen. 2, *fraud, hypocrisy* (ಮಾಯೆ, etc. Hla.; Mr. 150).

ಕುಕ್ಕುಭ kukkubha. *a wild cock, Phasianus gallus.*

ಕುಕ್ಕುರ kukkura. *a dog* (ನಾಯ್, etc. Śm. 31). 2, *a vegetable perfume.* 3, N. of a country (Bp. 6, 18). — ಕುಕ್ಕುರಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a dog's neck, or its sound (Śm. 110).

ಕುಕ್ಕುರಿಸು kukkurisu. (fr. ಕುಱು). = ಕೊಕ್ಕರಿಸು 2. to shrink, to shrug up oneself (from fear, Grj. 2, 105; Bh. 3, 18, 44). 2, to fall down so as to be crushed (Bh. 8, 26, 16; *cf.* ಕುಕ್ಕರಿಸು).

ಕುಕ್ಕುಳ kukkuḷa. — ಕುಕ್ಕುಳಗುದಿಹಂ. -ಕುದಿಹಂ. (Ct. I, 24). — ಕುಕ್ಕುಳಂಗುದಿಯಿಸು. -ಂ-ಕುದಿಯಿಸು. to trouble greatly (Grj. 6, 5 va.). *cf.* ಕಟಕುಟ?

*ಕುಕ್ಕುೞ **kukkuḻa.** = ಕುಕ್ಕುಳ. — ಕುಕ್ಕುೞಗುದಿ. -ಕುದಿ. to boil greatly. ಲವಣಾಮ್ಬುರಾಶಿ ಕುಕ್ಕುೞಗುದಿವಲ್ಲಿ Pb. 11, 153. (*cf.* ಕುಕ್ಕುಳ ಗುದಿಹಂ).

ಕುಕ್ಕೆ kukke. = ಕುಕ್ಕಿ. a small basket made of bamboo, etc. (My.). ಕುಕ್ಕೆ ತುಮ್ಬಿದ ರೊಕ್ಕವ್ ಇದ್ದು, ಫಲವ್ ಏನು? (Dp. 148). ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದ ಕುಕ್ಕೆಗೆ ಶನೀಶ್ವರ ಬನ್ದ ಹಾಗಾಯ್ತು (Prv.). see Prv. s. ನನ್ 1. — ಕುಕ್ಕೆಕೊಱಮ. a Koṛama who makes baskets (My.).

ಕುಕ್ಷಿ kukṣi. = ಕುಕ್ಕಿ. a cavity. 2, *the belly* (ಹೊಟ್ಟೆ Nn. 5). see ಪೊಡೆ.

ಕುಕ್ಷಿಕ kukṣika. N. of a bird (ಚಿನುಕುರುಳಿ Mr. 175, o. r. ಚಿನುಕುರಿ).

ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ kukṣi-m-bhari. *nourishing only one's own belly, selfish, greedy.*

ಕುಗ್ಗಟೆ kuggaṭe. = ಕೂಗಟೆ 1. the soapnut tree. (My.).

ಕುಗ್ಗಿಸು kuggisu. = ಕುಗಿಸು, ಕುಱುಗಿಸು. to cause to be depressed, etc. (My.; ಕುಸ್ಗಿಸು G.).

ಕುಗ್ಗು kuggu. 1. = ಕುಂಗು 1, etc., ಕುಂಚು, ಕುಗುರ್ 1, etc. to sink or become low; to be bent down, to be depressed; to crouch; to decrease, to become less; to cease or stop, as a voice or speech (C.; Tu.). ಚಿರ್ಚಿನ ಹಿಮ್ಬಾಗವು ಕುಗ್ಗಿದ ಹಾಗಾಗಿ ಅಕಶ್ಕ ವಿರುವದು (B. 3, 99). ಕಿತ್ತಳೇ ಹಣ್ಣು ಬುಡದಲ್ಲಿಯೂ ತುಮ್ಬಿನಲ್ಲಿಯೂ ತುಸು ಕುಗ್ಗಿರುವನ್ತೆ (4, 64). ಅವನ ಧೈರ್ಯ ಕುಗ್ಗಿದ್ದಿಲ್ಲ (5, 64). ಕುಗ್ಗಿದವು ಕೋಗಿಲೆಯ ಕಣ್ಠಕಲರವಗಳು (J. 28, 1). ಸ್ವರ ಕುಗ್ಗಿತು (C.). see Bp. 19, 26; 28, 55; 46, 57; 47, 16; J. 7, 46; 33, 11.

ಕುಗ್ಗು kuggu. 2. a becoming low, etc. (Dp. 65 pallavi).

ಕುಗ್ರಹ ku-graha. an unpropitious planet. (Bp. 54, 86; My.).

ಕುಗ್ರಾಮ ku-grāma. a petty village, a hamlet. (My.).

ಕುಗ್ರಾಮವಾಸಿ kugrāma-vāsi. an inhabitant of a petty village, an inerudite man (My.).

ಕುಂಕುಮ kuṅkuma. = ಕುಂಕುವ. *saffron, Crocus sativus* L., the plant and the pollen of the flowers. ಕುಂಕುಮದ ಹೂವು (ಕಾಶ್ಮೀರ, ರಕ್ತ Nn. 126). ಕುಂಕುಮ ಕೆಮ್ಪಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮ್ಪಿಗೆಯ ವರ್ಣವೇ? (Prv.). 2, a kind of fragrant cosmetic (My.); crimsoned saffron-powder applied by women to their foreheads as a sign of their husband being alive (My.).

ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ kuṅkuma-kēsari. the saffron flower (ಕುಂಕುಮದ ಹುವ್ವು Si. 226).

ಕುಂಕುಮಾಂಕ kuṅkuma-aṅka. marked with saffron (J. 4, 63; My. as ಕುಂಕುಮಾಂಕಿತ).

ಕುಂಕುವ kuṅkuva. Tbh. of ಕುಂಕುಮ (Śmd. 347).

ಕುಂಕೆ kuṅke. = ಗೊಂಕೆ. the nape of the neck (R.; M ಕುಂಞಿ). 2, the shoulder (S. Mhr.).

ಕುಂಗ kuṅga. a fisherman (ಬೆಸದವ Śmd. II).

ಕುಂಗು kuṅgu. 1. = ಕುಗ್ಗು etc., to sink, etc. (ಕುನುಂಗು). (T., Te. ಕುಂಗು; M. ಕುಂಗು, ಕುಂಙು; Te. ಕುಂಕು, to set, as the moon) ಕುಂಗಿದ್ದವನನ್ನು ನುಂಗ ನೋಡುವರು (Prv.).

ಕುಂಗು kuṅgu. 2. silence (ಮೌನ Ct. I, 35).

ಕುಚ kuca. *the female breast; a teat, a nipple* (ಜನ್ನನ Kk. 32; Śm. 70; ಮೊಲೆ Nn. 6). ಕುಚದ ಮೇಲೆ ಇರ್ಪ ಸೆಱಗು (ಮೇಲುದು Śm. 71). ಕುಚದಿಱುಮ್ಬು (Rśv. 2, 8 va.).

ಕುಚನ್ದನ ku-candana. *red sandal-wood, Pterocarpus santalinus* Lin.

ಕುಚಮುಖ kuca-mukha. a nipple.

ಕುಚರ ku-cara. going slowly; behaving badly; vile; *malevolent* 2, *censorious, detracting.* see ವಕ್ರ.

ಕುಚಾಗ್ರ kuca-agra. *a nipple.*

ಕುಚಾಳಿ ku-cāḷi. a bad disposition, an evil temper; jeering, mockery (C.; Mhr. ಕುಚಾಳ, vile, etc.); a person of bad disposition (My.).

ಕುಚಿತ್ತ ku-citta. a bad thought, a bad mind. 2, a man who has evil thoughts, etc. (Bp. 22, 61).

ಕುಚು kucu. = ಕಿಸು 3, ಕುಸ, ಕುಸು, ಗುಜ, ಗುಜು, ಗುಸ, ಗುಸು 1. a sound imitating whispering. — ಕುಚು ಕುಚು. rep. whispering (C.; Mhr. ಕುಚಕುಚ; M. ಕುಜು ಗುಜು, ಕುಶು ಕುಶು; T. ಕುಜು ಗುಜು; Te, ಗುಜುಗುಜೆ, ಗುಸಗುಸೆ). — ಕುಚು ಕುಚು ಮಾತಾಡು. to whisper (C.).

ಕುಚೇಲ ku-cēla. a bad garment; badly clothed. 2, N. of a Brāhmaṇa (Bhāgavata 10, chapters 95. 96).

ಕುಚೇಷ್ಟಕ ku-cēṣṭaka. a man who has evil designs, etc. (J. 5, 69).

ಕುಚೇಷ್ಟೆ ku-cēṣṭe. an evil design, a wicked contrivance; tearing and tormenting (as by pinching, mimicking, etc.); reviling and defaming; wild, provoking pranks and tricks. (C.; Mhr.; B. 4, 138. 155; see Prv. s. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ).

ಕುಚೋದ್ಯ ku-cōdya. reviling, defaming, derision, mockery; an evil thought; a calumniating disposition (C.; Mhr., Te., M.). ಕುಚೋದ್ಯದ ಅರಸಗೆ ಕುಲಗೇಡಿ ಪ್ರಧಾನಿ (Prv.).

ಕುಚೋದ್ಯಗಾಱ kucōdya-gāṟa. a reviler, a mocker.

ಕುಚ್ಚ kucca. a perfectly blind man (ಕಡುಗುರುಡ Ct. I, 84).

ಕುಚ್ಚಿತ kuccita. Tbh. of ಕುತ್ಸಿತ. contemptible, vile, etc. [ಕತಾರ ರನ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಚ್ಚಿತ ದೈವಕ್ಕೆಱಗುವರು ಕತ್ತೆಕುದುರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವೇಸರನನ್ತೆ Bv. 614]; (Bp. 40, 61; My.).

ಕುಚ್ಚು kuccu. 1. = ಕುದಿಸು, etc. to boil (v. t., C.). — ಕು ಚ್ಚಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುಚ್ಚು kuccu. 2. a kind of fish (Rśv. 5, 115).

ಕುಚ್ಚು kuccu. = ಕುಂಚ, ಕೊಚ್ಚು. Tbh. of ಕೂರ್ಚ (*cf.* ಗುಚ್ಛ, ಗುಂ ಛ, ಗುತ್ಸ, ಗುಲುಂಚ್ಛ). a bunch, a bundle, a cluster, a tassel, etc. (Te., M., T.; Tu. ಕುಚ್ಚಿ). see Rśv. 6, 11 va.; C. Bp. 5, 3. 51; Si. 215. 275. 2, a brush (M., T.; R.).

ಕುಜ ku-ja. 1. earth-born. 2, *a tree* (ಕುಜಾತ, ಮರ Nn. 20). 3, *the earth's son, the planet Mars* (ಮಂಗಲ, ಭೂಸುತ 20). see ಸಿಡುಮ್ಬು.

ಕುಜ ku-ja. 2. low-born : a Pulinda (ಪುಲಿನ್ದ, ಕಿರಾತ, Nn. 20). 2, a bad product; a coarse, vile mind (ಗಾಢೋಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಠುರಮ್ ಆದ ಬುದ್ಧಿ 20).

ಕುಜನ ku-jana. a wicked person. ಕುಜನರ ಸಂಗ ಅಜನಿಗೂ ತಕ್ಕ ದ್ದಲ್ಲ (Prv.). see Bp, 9, 14; 21, 4; 28, 47; 60, 55.

ಕುಜನತೆ ku-janate. wickedness, meanness (Śsv. 1, 17).

ಕುಜವಾರ kuja-vāra. Tuesday.

ಕುಜಾತ ku-jāta. a tree (ವೃಕ್ಷ Nn. 126). 2, Mars (ಮಂಗಲನು 154). 3, the tree Dalbergia ougeinensis (ಸ್ಯನ್ದನ, ವೃಕ್ಷಭೇದ Nn. 11).

ಕುಜಾತಜಟೆ kujāta-jaṭe. a pendent root from a tree (ಮರದ ಬೀ ೞಲು Nn. 66).

ಕುಜಾತವಿವರ kujāta-vivara. a kind of tree (ವಟ Nn. 96).

ಕುಜೆ ku-je. a low, mean female (J. 5, 61).

ಕುಜ್ಜೆ kujje. = ಕುಱುಜೆ. an unripe fruit of the jack tree [Tu. ಗುಜ್ಜೆ].

ಕುಂಚ kuñca. = ಕುಚ್ಚು. a bunch, cluster, tassel, anything resembling a tassel (S. Mhr.; T., M. ಕುಂಜ); a brush, used by weavers (C. = ಕುಂಚಿಗೆ 2); a whisk, a kind of fan or chowry (ಚಮರ Śm. 44; My.; T., M. ಕುಂಜ; Te. ಕುಂಚೆ; Mhr. ಕುಂಚಾ, ಕುಂಚೀ). see Abh. P. 3, 83 va.; Bp. 12, 9. 2, a hang-nail (S. Mhr.).

ಕುಂಚಕ kuñcaka. being crooked, bent, curved or contracted. see ನಿ-.

ಕುಂಚಟಿಗ kuñcaṭiga. one who prepares and sells split togari (ವೃಷಲ Mr. 375, o. r. ಕುಂಚಡಿಗ; My.).

ಕುಂಚಡಿಗ kuñcaḍiga. = ಕುಂಚಟಿಗ. (My.).

ಕುಂಚವಡಿಗ kuñca-vaḍiga. (Śmd. 234). a man whose business is to whisk off flies with the kuñca, etc.

ಕುಂಚಿ kuñci. = ಕುಂಚಿಗೆ 1, ಕೊಂಚಿಗೆ. a hooded cloak for children, "a cap with a flap" (My.; Te.; Mhr. ಕುಂಚೀ).

ಕುಂಚಿಗ kuñciga. = ಕುಂಚಟಿಗ. a śūdra. (My.).

ಕುಂಚಿಗೆ kuñcige. 1. = ಕುಂಚಿ, etc. (C.).

ಕುಂಚಿಗೆ kuñcige. 2. = ಕುಂಚ. Tbh. of ಕೂರ್ಚಿಕೆ (ಕೂರ್ಚಕ). a brush made of the roots of grass, and used by weavers for cleansing the warp (My.).

ಕುಂಚಿತ kuñcita. *crooked, curved, bent, contracted.*

ಕುಂಚಿತಾಂಗುಲಿ kuñcita-aṅguli. *with bent or curved fingers.*

ಕುಂಚು kuñcu. = ಕುಗ್ಗು, etc. (Te.). — ಕುಂಚದವ. a man who does not humble himself or who does not yield (ಅದಟ Ct. I, 60).

ಕುಂಜ kuñja. *a place overgrown with creepers, a bower, an arbour.* 2, *the jaw.* 3, *an elephant's tusk.*

ಕುಂಜರ kuñjara. *an elephant.* 2, *pre-eminent, excellent.* 3, the demon Gajāsura (see ಕುಂಜರಾರಿ).

ಕುಂಜರಕರ kuñjara-kara. *an elephant's trunk.*

ಕುಂಜರಾರಿ kuñjara-ari. a lion. 2, the animal Śarabha. 3, Śiva (Bp. 56, 22).

ಕುಂಜರಾಶನ kuñjara-aśana. *the tree Ficus religiosa.*

ಕುಂಜಲ kuñjala. *sour gruel.*

ಕುಂಜು kuñju. to jump (ನೆಗೆ Ct. I, 76, o. r. perhaps ಕುಮ್ಬು; see ಕುದುಕು 1, ಕುಪ್ಪು 2; *cf.* ಕೊಣಕು 1. *cf.* T. ಕುದಿ).

ಕುಟ kuṭa. (fr. ಕುಟ್ಟು 1). = ಕೊಟ 2. beating. see ಮರಕುಟ, ಸರಕುಟ.

ಕುಟ kuṭa. = ಕೊಟ, ಕೊಡ. *a water-pot, a pitcher* (ನಿಪ, ಕಲಶ ಕೊಡ Mr. 209). 2, *a house.* 3, *a tree* (*cf.* ಗಿಡ?). 4, a hammer for breaking stones.

ಕುಟಕ kuṭaka. 1. = ಕುಟಿಕ 1, etc. a beater. see ಕಲ್ಲು-.

ಕುಟಕ kuṭaka. 2. (fr. ಕುಡು 1). = ಕುಟಿಕ 2, ಕುಟಿಗ 2. a man who gives. see ಕೆಯ್ಯುಟಕ, ನೀರ್ಗುಟಕ.

ಕುಟಕ kuṭaka. 3. (fr. ಕುಡಿ 2). one who drinks. see ಮಱಿಗುಟಕ.

ಕುಟಕ kuṭaka. = ಕುಠರ. the post round which the string of the churning-stick winds. 2, a plough without a pole (ನೇಗಲಿಯ ಕುಡ G.).

ಕುಟಕು kuṭaku. = ಕುಲುಕು 1. to cram into, to stuff (ಗಾಢಪೂರಣ Śmd. Dh. *b*).

ಕುಟಗ kuṭaga. = ಕುಟಿಕ 1, etc. one who beats, etc. see ಮರಗುಟಗ.

ಕುಟಂಕ kuṭaṅka. = ಕುಟುಂಗಕ, ಕೊಟ್ಟಗೆ. a roof; a hut.

ಕುಟಜ kuṭaja. = ಕೊಡಸಿಗೆ, etc. *the medicinal tree Wrightia antidysenterica* R. Br. (ಕೊಡಸಿಗೆ Nn. 88; ಕುಮಂಜನ Mr. 336).

ಕುಟಜಕ kuṭajaka. = ಕುಟಜ. (ಕೊಡಸಿಗೆ Śmd. 369).

ಕುಟನ್ನಟ kuṭannaṭa. *the tree Calosanthes indica* Bl. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus* (see ಗಿಶ್ಚು). 3, = ಲವಂಗ, q. v.

ಕುಟರ kuṭara. = ಕುಠಾಕು. a bird, etc.

ಕುಟರು kuṭaru. a tent (Sk.). *cf.* ಗುಡಾರ.

ಕುಟಹಾರಿ kuṭa-hāri. = ಕುಟಹಾರಿಕೆ. a female servant (ದಾಸಿ, etc., ತೊತ್ತು Mr. 304).

ಕುಟಹಾರಿಕೆ kuṭa-hārike. o. r. of ಕುಟ್ಟಹಾರಿಕೆ, q. v.

ಕುಟಾಯಿಸು kuṭāyisu. = ಗುಟಾಯಿಸು. to mix (My.; H.).

ಕುಟಿ kuṭi. = ಗುಡಿ. a curvature, a curve. 2, *a hut, a house, a hall.* 3, a vessel with openings used for fumigations. 4, a nosegay, a bundle or tuft of flowers.

ಕುಟಿಕ kuṭika. 1. (fr. ಕುಟ್ಟು 1). = ಕುಟಕ 1, ಕುಟಗ, ಕುಟಿಗ 1, ಕುಟುಕ, ಕುಟ್ಟಗ. one who beats, etc. see ಕಲ್ಲು-, ನೀರ್ಕುಟಕ 1, ಮರ-.

ಕುಟಿಕ kuṭika. 2. = ಕುಟಕ 2. a man who gives. see ನೀರ್ಕುಟಕ 2.

ಕುಟಿಕೆ kuṭike. = ಕುಟಿಗೆ. beating, etc. in ಕಣ್ಣು ಕುಟಿಕೆ.

ಕುಟಿಗ kuṭiga. 1. = ಕುಟಿಕ 1, etc. (Śmd. 237). see ಕಲು-, ಕಲ್-, ಕಲ್ಲು-, ಕಟಿ-, ಚಿಮ್ಮು-, ಮರ-. (*cf.* Sk. ಕುಟ್ಟಕ).

ಕುಟಿಗ kuṭiga. 2. = ಕುಟಿಕ 2, etc. a man who gives. see ನೀರ್ಕುಟಿಗ.

ಕುಟಿಗೆ kuṭige. beating: that beats or throbs; an imposthume, in ಕಣ್ಣುಟಿಗೆ.

ಕುಟಿಲ kuṭila. *bent, crooked, curved,* tortuous (ಕುಂಚಿತ, etc., ಪೊರೆದ ಕೊಂಕು Mr. 429). 2, *curled, curly.* 3, insincere, dishonest, fraudulent; insincerity, etc. (ಜಾಳಕ, ಕೈತವ Nn. 39; ಕೆಯ್ಯಾಳು Ct. I, 82, o. r. ಕೆಯ್ದಾಳ). see Bp. 32, 49; 60, 16.

ಕುಟಿಲಗಾರ್ತಿ kuṭila-gārti. a perverse, fraudulent woman (My.).

ಕುಟಿಲತನ kuṭilatana. = ಕುಟಿಲತೆ. crookedness, etc. (G. 166. 385).

ಕುಟಿಲತೆ kuṭilate. crookedness, guile, dishonesty. (My.).

ಕುಟಿಲತ್ವ kuṭilatva. = ಕುಟಿಲತೆ. (My.).

ಕುಟಿಲಭಾವ kuṭila-bhāva. the state of being crooked, etc. (ಕೊಂಕು, ಬಿಂಕು Ct. I, 8).

ಕುಟಿಲಾಂಗ kuṭila-aṅga. a dishonest means (J. 7, 6).

ಕುಟಿಲಾಶಯ kuṭila-āśaya. *ill-intentioned, malevolent.*

ಕುಟಿಲೆ kuṭile. a perverse, fraudulent woman (Bp. 40, 56; J. 5, 61). 2, N. of a plant (ಕಣ್ಣಕಿ Mr. 147).

ಕುಟೀರ kuṭīra. a small house, a hut, a cottage. (My.).

ಕುಟು kuṭu. an imitative sound. — ಕುಟು ಕುಟು. rep. the sound being heard when mice eat grain (C.).

ಕುಟುಕ kuṭuka. = ಕುಟಿಕ 1, etc. one who beats, etc. see ಕಲ್ಲು-.

ಕುಟುಕಿಸು kuṭukisu. = ಗುಟುಕಿಸು. to gulp, to swallow in large draughts (My.).

ಕುಟುಕು kuṭuku. 1. to sting, as a scorpion (My.; *cf.* ಕುಡುಕು 1; T. ಕೊಡುಕ್ಕು, M. ಕೊಡುಕ್ಕ, a scorpion's sting; ಕೊಡುಕ್ಕು, to prick, sting; T. ಕೊಟ್ಟು, to sting, as a scorpion or bee; Tu. ಕೊಡಪ್ಪು, ಕುಳಿ, to sting).

ಕುಟುಕು kuṭuku. 2. = ಗುಟಕು, ಗುಟುಕು. a gulp, a draught; a morsel; food [ಕೋಳಿಯೊನ್ದು ಕುಟುಕ ಕಣ್ಡರೆ ಕೂಗಿ ಕರೆಯದೆ ತನ್ನ ಕುಲವೆಲ್ಲವ Bv. 437]; (My.; Grj. 2, 71 va.; Śsv. 2, 65).

ಕುಟುಂಗಕ kuṭuṅgaka. = ಕುಡುಂಗಕ. *an arbour or bower formed of creeping plants;* a thatch, a roof; a hut; a granary.

ಕುಟುಮ್ಬ kuṭumba. *a household, the collective members of a household, a family.* 2, the mistress of a family: a wife (Mhr.; C.).

ಕುಟುಮ್ಬವ್ಯಾಪೃತ kuṭumba-vyāpṛita. *a provident and attentive father of a family* (ಮನೆವಾರ್ತೆಯುಳ್ಳವಂ Mr. 233).

ಕುಟುಮ್ಬಸ್ಥ kuṭumba-stha. a man who has a wife and children (C.).

ಕುಟುಮ್ಬಿ kuṭumbi. one who has or supports a family. 2, *a householder, a paterfamilias.* 3, *one who takes care of anything.*

ಕುಟುಮ್ಬಿನಿ kuṭumbinī. *the wife of a householder and mother of a family, a matron.*

ಕುಟ್ಟ kuṭṭa. at the end of compounds: cutting; pounding, beating (Sk.).

ಕುಟ್ಟಕ kuṭṭaka. = ಕುಟ್ಟ. see ತಾಮ್ರ-.

ಕುಟ್ಟಗ kuṭṭaga. = ಕುಟಿಗ 1. a beater. see ಚಮ್ಮು-.

ಕುಟ್ಟಣ kuṭṭaṇa. = ಕುಟ್ಟಣೆ, ಕುಟ್ನ, ಕುಟ್ಣ. a mortar of metal used to pound betel-nuts (My.).

ಕುಟ್ಟಣಿ kuṭṭaṇi. = ಕುಟ್ಟಣ, etc. (My.).

ಕುಟ್ಟಣಿ kuṭṭaṇi. = ಕುಟ್ಟನಿ, ಕುಣ್ಟಣಿ, ಕೂಟಣಿ, ಕೂಣ್ಟಣಿ. *a bawd, a procuress. cf.* ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿ.

ಕುಟ್ಟಹಾರಿಕೆ kuṭṭa-hārike. = ಕುಟಹಾರಿ. *a female servant* (o. r. ಕುಟಹಾರಿಕೆ).

ಕುಟ್ಟಿ kuṭṭi. = ಕುಟಿಕ 1. one who beats. see ಮರ-.

ಕುಟ್ಟಿಕೆ kuṭṭike. = ಕುಟ್ಟುವಿಕೆ. (My.).

ಕುಟ್ಟಿಕೆ kuṭṭike. a drove of oxen (ಹಿಣ್ಡತ್ತು Mr. 350).

ಕುಟ್ಟಿಗ kuṭṭiga. a kind of play (Bh. 1, 6, 2).

ಕುಟ್ಟಿಚಾತ kuṭṭi-cāta. a jungle deity; a familiar spirit, an elf (T., M. ಕುಟ್ಟಿಚ್ಚಾತ್ತ). — ಕುಟ್ಟಿಚಾತವಿದ್ಯೆ. jugglery (My.).

ಕುಟ್ಟಿತ kuṭṭita. cut; *pounded, flattened.*

ಕುಟ್ಟಿನಿ kuṭṭinī. *a bawd, a procuress* (ದೂದವಿ Ct. II, 87; ತಲೆಹಿಡಿಕಿ ಆದ ಕುಣ್ಟಿಣಿಗಿತ್ತಿ Si. 188).

ಕುಟ್ಟಿಮ kuṭṭima. *ground smoothed and plastered; a terselated pavement* (ನೆಲಗಟ್ಟು Mr. 192).

ಕುಟ್ಟಿಸು kuṭṭisu. to cause to beat, etc. (Bp. 27, 52; 38, 36; 55, 30; C.; see Prv. s. ಪಟ್ಟೀ ವೀಳ್ಯ).

ಕುಟ್ಟು kuṭṭu. 1. to beat, to strike; to pound; to bruise (ತಾಡನ Śmd. Dh.; C.; T., M., Te., Tu.; M., T., Te. also ಕೊಟ್ಟು; *cf.* ಕುಡು 2, ಕೊಟ್ಟಣ, ಕೊಟ್ಟುಹ, ಕೊಡತ 2). see Bp. 21, 15; 38, 28; Śsv. 4, 6; B. 1, 14; 3, 110; 4, 82; Si. 228. 235. 251. 292. 391. ಪುಡಿ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಕುಟ್ಟಲ್‌ಪಟ್ಟದು (ಅವಧ್ವಸ್ತ, ಅವಚೂರ್ಣಿತ Si. 376). ಕುಟ್ಟಲಾಜಿದ ಬಡ್ಡ ಊದ್ಯೂಧಿ ನೋಡಿದಳನ್ತೆ. — ಇಟ್ಟದು ಕಾಣದೇ ಕುಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡ (himself, Prvs.). 2, to throw (*cf.* the idea of ಹೊಡೆ). ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬು, ಚಿಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಿಲ್ಲು; ಕುಟ್ಟಲಾ ಮೂಗಾವದವ! (Prv.). 3, to prick; to ache (Te.; R.). 4, (at the end of certain compounds:) to utter, etc.; to do, *e. g.* ಗಿಜಿಗಿಜಿಗುಟ್ಟು, ಗುಣುಗುಟ್ಟು, ಬುಸುಗುಟ್ಟು, ಮಾತುಗುಟ್ಟು, ತಳಗುಟ್ಟು, etc. see ಅಡಿಗುಟ್ಟು, ಮರುಳುಗುಟ್ಟು, ಒಡಕುಟ್ಟು, ಕಿಡು ಕುಟ್ಟು, ಕೆಯ್ಪಚಿಗುಟ್ಟು, ಕೋಟ್ಟುಟ್ಟು, ಪಲ್ಪಚಿಗುಟ್ಟು, ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟು, ಹುಡಿಗುಟ್ಟು, etc.; Prvs. s. ಪಟ್ಟಣ, ಬಿಡು 1. — ಕುಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to strike mutually (C.).

ಕುಟ್ಟು kuṭṭu. 2. a blow (My.); a pricking or piercing pain in the bowels, arising from constipation, etc. (S. Mhr.; see ಮುಟ್ಟ-). ಹೊಟ್ಟೆ ಕುಟ್ಟುಹಿಡಿವದೆ (S. Mhr.). 2, a pulverized substance, see ಮರ-.

ಕುಟ್ಟುವಿಕೆ kuṭṭuvike. beating, etc. (Si. 391).

ಕುಟ್ಟುಹ kuṭṭuha. = ಕೊಟ್ಟುಹ. beating, etc. see ಪಲ್ಲುಟ್ಟುಹ, ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುಹ.

ಕುಟ್ಟೆ kuṭṭe. the state of being pulverized by wood-worms (Tu.). ಮರಕ್ಕೆ ಕುಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಯಿತು. — ಕುಟ್ಟೆಹುಳು. a wood-worm.

ಕುಟ್ನ kuṭna. = ಕುಟ್ಟಣ, etc. a mortar of metal, etc.

ಕುಟ್ಣ kuṭṇi. = ಕುಟ್ಣ, etc. (My.).

ಕುಟ್ಮಲ kuṭmala. = ಕುಡ್ಮಲ. a new bud; an opening bud (ನನೆ, ಮುಗುಳ್, ಮೊಗ್ಗೆ, ಸರ್ಜಕ Kk. 23; Śm. 22). see ಮುಗುಳ್. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಕುಟ್ಮಲ್ಯ kuṭmalya. = ಕುಟ್ಮಲ. (ಕೋಶ, ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ Nn. 52).

ಕುಟ್ರು kuṭru. = ಗುಟ್ರು. a sound in imitation of the cooing of pigeons (My.).

ಕುಠ kuṭha. = ಕುಟ. *a tree.*

ಕುಠರ kuṭhara. = ಕುಟಕ. *the post round which the string of a churning stick winds.*

ಕುಠಾಕು kuṭhāku. a bird, the woodpecker, Picus bengalensis (Sk.; ಕ್ರೋಶ or ಆಕ್ರೋಶ, ಮರಕುಟಿಗಪಕ್ಷಿ Mr. 171, two MSS. ಕುಟರ).

ಕುಠಾರ kuṭhāra. = ಕೊಡಲಿ. *an axe* (ಕೊಡಲಿ Ct. II, 40). 2, a sort of hoe or spade.

ಕುಠಾರಕ kuṭhāraka. an axe. 2, Paraśurāma (J. 6, 2).

ಕುಠಾರಧರ kuṭhāra-dhara. Gaṇapati (ವಿಘ್ನರಾಜ, ವಿನಾಯಕ, etc. Mr. 16). 2, Paraśurāma. (My.).

ಕುಠಾರಿ kuṭhāri. = ಕುಠಾರ. 2, an axe-bearer, a chief of the door-keepers. see ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ.

ಕುಠೇರಕ kuṭhēraka. *a kind of Basilieum, Ocimum sanctum.*

ಕುಡ kuḍa. 1. = ಕುಟ 2, ಗುಟ 2. the simple iron scraper, a flat plate, used for the kunṭe (S. Mhr.). 2, a staff-like iron roller used in clearing cotton from the seed; it is moved by the foot (S. Mhr.). 3, an iron used in cauterizing. see ಬರೆಗುಡ. 4, a stick of sealing-wax (My.).

ಕುಡ kuḍa. 2. = ಕುಡಿ 1, etc. the state of being crooked, etc. — ಕುಡಗೋಲು. = ಕುಡಿಗೋಲ್, etc. (My.).

ಕುಡ kuḍa. 3. P. p. of ಕುಡಿ 2, in ಕುಡ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಕುಡಕ kuḍaka. = ಕುಡಿಕ. a drinker, a drunkard (C.).

ಕುಡಗಲೆ kuḍa-kale. = ಕಗ್ಗಲಿ No. 3. a spinous shrub. (My.).

ಕುಡತ kuḍata. = ಕುಡಿತ. drinking; a draught (C.). ಒಳ್ಳೇ ಕುಡತ ಕುಡಿದನು (C.).

ಕುಡತರ್ಗನ ಬಳ್ಳಿ kuḍa-targana-baḷḷi. = ಕದರುಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of jasmine. (Z.).

ಕುಡತಾ kuḍatā. = ಕುಡತಿ, etc. (My.).

ಕುಡತಿ kuḍati. = ಕುಡತಾ, ಕುಡ್ತಾ. a jacket (S. Mhr.; B. 5, 297; Mhr. ಕುಡತೀ, ಕುಡತೇಂ).

ಕುಡತೆ kuḍate. = ಕುಡಿತೆ, etc. the palm of the hand, etc. (My.).

ಕುಡಲು kuḍalu. = ಕುಡ್ಲು. a corrupted form of ಕುಡು ಗೋಲು. (My.).

ಕುಡವ kuḍava. = ಕುಡುಬ. *a measure of capacity, being the fourth part of a prastha* (ಪಾವ ಸೇರು G.).

ಕುಡಿ kuḍi. 1. = ಕುಡ 2, ಕುಡು 3, etc. the state of being crooked. — ಕುಡಿಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಕುಡುಗೋಲ್. (Bp. 27, 16. 18). — ಕುಡಿವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. = ಕುಡುವಿಲ್ಲ. (Rāghc. 17, 67).

ಕುಡಿ kuḍi. 2. to drink (ಪಾನ Śmd. Dh.; Śm. 93; C.; T., M.; *cf.* Te. ಕ್ರೋಲು, ಗ್ರೋಲು, to drink); [ನೆಲ್ಲಂ ಮೊಸರುಂಗುಡಿದನ್ತಲ್ಲದೆ ತಲ್ಲಣಿಸದಲಸದಿಡು ಮೃದುಪದಮಂ Kr. 2, 4; Pb. 1, 56; Ap. 9, 90]; to inhale. ಕಳ್ಳವಿಗೆ ಕುಡಿದು ಧನಮಂ (Śmd. 83). ಕುಡಿವುತ್ತ ಬಾಡಿಸುವುದು (ಉಪದಂಶ, etc. Hlā.). ಬಾವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಜೀವಧನ ಕುಡಿಯ ಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲ ದೋಣಿ (ಆಹಾವ, etc.); ಮದ್ಯವ ಕುಡಿವ ಬಟ್ಟಲು (ಪಾನಪಾತ್ರ Nr.). ಮಿಾಜು ಕುಡಿವುದು (ಆಪಾನ, ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ Mr. 221); ಸಾರೆ ಕೆಲಬರು ಕೂಡಿ ಕುಡಿಯೆ (ಸಹಪಾನ 221). ಒಬ್ಬನ ಜೀವ ಕುಡಿಯುವುದು (to take away—. S. Mhr.). ಹೊಗೆ ಕುಡಿಯೋಣ (ಧೂಮ್ರಪಾನ G.; S. Mhr.). ನಾತ ಕುಡಿಯುವುದು (S. Mhr.). ಕುಡಿಯುವ ಪಾನಕದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ತಪ್ಪಿಗೆಯು ತಪ್ಪಲೆಯು ಅವು ತಾಮ್ ಉಮ್ಮದಕೆ ಕುಡಿವದಕೆ ಬಾಹವು, ಗೊಮ್ಮೆ ಅವು ತಾಮ್ ಏತಕ್ಕಿಲ್ಲವು (Jñs. 42, 14). see Bp. 1, 20; 58, 57; Bh. 1, 10, 30; Rsv. 5, 33; Si. 90. 348; ಕಳ್ಗುಡಿ, ನೀರ್ಗುಡಿ.

ಕುಡಿ kuḍi. 3. P. p. of ಕುಡಿ 2, in ಕುಡಿ ಕುಡಿದು (*i. e.* ಕುಡಿದು ಕುಡಿದು, Bh. 8, 23, 11).

ಕುಡಿ kuḍi. 4. = ಕುಡು 5. drinking. (T., M.). — ಕುಡಿ ನೀರ್. -ರು. drinking water (My.). ಕುಡಿನೀರ ಮನೆ (ಪ್ರಪೆ Mr. 196); ಕುಡಿ ನೀರ್ ಇಹ ಪಾತ್ರೆ (ಸಗ್ಗಳೆ 265). — ಕುಡಿವಾಲ್. -ಪಾಲ್. milk for drinking. ಬಿಡದೆ ಎಱೆವ ನೀರ್ಗುಡಿವಾಲ್ಗಳ್, ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಗಳಿಲ್ಲ (J. 28, 17).

ಕುಡಿ kuḍi. 5. = ಗುಡಿ 2. a pointed end, a point; the extreme point or tip of a creeper and of its several branches (ವಲ್ಲ್ಯಗ್ರ Śmd. Dh.; Śm. 93; C.); the upper (tender) portion of a bamboo-shoot (ಕಟಿಲೆ, ಬಿದಿರ ಕುಡಿ Śmd. I); a sprout (My.); an extremity, a point, a top, an end (ಕೊನೆ Ct. I, 43; My.); the end of the wick of a lamp (C.; Te. ಕೊಡಿ; T. ಕೊಟುನ್ದು); the lash of a whip (C.); the point of a flame, a pointed flame (C.). (Tu., T., M., Te. ಕೊಡಿ; *cf.* ಕೊಟ್ಟು 1; T. ಕುಟ್ಚಿ, ಕೊಟುನ್ದು, a shoot). [ಬೆಳಗುವ ಸೊಡರ್ಗುಡಿ ಕಿಡೆ Ap. 5, 27]. ಸಾಹಸದ ಕುಡಿ ಕೊನರುತಿರಲ್ (Bp. 16, 16). ಟೊಂಗೆಗಳ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗೆಗಳಾಗುವವು (B. 3, 36). ಕುಡೀ ಕಿತ್ತರೂ ಅದಿ ಸಾಯುವುದೇ? (Prv.). ಕುಡಿ ನಿಮಿರ್ದ ಪುರ್ಬು (Rsv. 6, 36). ಪುಡಿ ಅಡರೆ ನಿಮಿರ್ದ ಪುತ್ತಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತು (Līlv. 3, 3). see Grj. 2, 106 va.; 3, 26 va.; J. 6, 3; Si. 123; ಕೆಂಗುಡಿ, ಚೆಂಗುಡಿ, (ಪೂಗುಡಿ), ಮುಂಗುಡಿ. — ಕುಡಳ್ಳಿ. = ಕುಡಿಯಳ್ಳಿ. (S. Mhr.). — ಕುಡಿ ಕಡ್ಡಿ. a small stick (taken or fallen) from the extremity of a branch (Si. 122). — ಕುಡಿಗಣ್. -ಕಣ್. = ಕುಡಿಗಣ್ಣು. the outer corner of the eye (J. 11, 16). — ಕುಡಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಕುಡಿಗಣ್. (ಅಪಾಂಗ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಕೊನೆಗಳು (Si. 214). — ಕುಡಿಗಪ್ಪು. -ಕಪ್ಪು. the black colour of the nipples of the breast (Grj. 3, 37). — ಕುಡಿಗೊನರ್. -ಕೊನರ್. a pointed shoot (J. 3, 25). — ಕುಡಿದಾಡೆ. the point of a tusk (Ssv. 4, 16). — ಕುಡಿನಾಲಿಗೆ. the point of the tongue (J. 28, 37). — ಕುಡಿನೋಟ. a side-glance (J. 6, 27; S. Mhr.). [— ಕುಡಿಬಿದಿರ್. the shoot of the bamboo. ಕುಡಿಬಿದಿರ ಕುಡಿಯ ಮಾವಿನ ಮಿಡಿಯ Pb. 4, 87 va.]. — ಕುಡಿಮಿಂಚು. a pointed lightning (Abh. P. 2, 75; 7, 105 va.; 7, 143; J. 16, 7). — ಕುಡಿಮಿನುಗು. point-lustre: lustre of the extremities (of tusk-like teeth, Rām. 6, 53, 43). — ಕುಡಿಮಿಾಸೆ. a mustache with pointed extremities (Rsv. 14, 6; My.). — ಕುಡಿಮುಸುಗು. the end of a female's cloth put over the head so as to cover it down to the forehead (My.). — ಕುಡಿಯಳ್ಳಿ. -ಅಳ್ಳಿ. = ಅಳ್ಳಿಕುಡಿ, q. v. (My.). ತೊಡೆಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿದವೊಲ್ ಕುಡಿಯಳ್ಳೆಗಳಿನ್ದೆ ಸುರಿದುವು ಇರ್ಕೆಲಕೆ ಕರುಳ್ (Śmd. 132).

— ಕುಡಿರೆಪ್ಪೆ. the extreme end of a branch (Si. 122). — ಕುಡಿವರೆ. -ಪರೆ. (ಕುಡಿವರಿ). sprouts to spread, to sprout, to run, as a creeper, etc. (ಪರ್ವ Ct. II, 50; Grj. 3, 12 va.; 5, 76 va.; Rām. 4, 1, 1; J. 18, 25). — ಕುಡಿವಾಲ. -ಬಾಲ. a pointed tail; the end of a tail [ಎತ್ತಿದ ಕುಡಿವಾಲಮನ್ನೆಸೆಯೆ ಕರ್ಬಸುಗಳ್ ಪರಿಗೊಣ್ಡುವು Pb. 8, 104]; (Rśv. 5, 87; Śsv. 3, 62). — ಕುಡಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. pointed light: a ray, rays (Rśv. 5, 19 va.; 10, 57 va.; Rām, 3, 6, 50). — ಕುಡಿಸೆಱಗು. the extreme point of a cloth (My.). — ಕುಡಿಹುಬ್ಬು. a pointed eyebrow; an eyebrow's point (J. 13, 36).

ಕುಡಿ kuḍi. 6. = ಕುಡು 6. (T., M. ಕುಡಿ, a house = Sk. ಕುಟಿ; a town, village; an inmate, inhabitant, tenant; a tribe, family; ಕುಡಿಯಾನ್, an inhabitant, citizen, tenant). — ಕುಡಿಯ. -ಅ 3. a Śūdra, a farmer. [Tu. ಕುಡಿಯೆ]. (ಶೂದ್ರ C. I, 84. 101; II, 16; ಒಕ್ಕಲಿಗ Kk. 34). [ಪರದರ್ಗಾ ಪಾರ್ವರ್ಗಾ (ಯ್ತು ರ)ಸರ್ಗಾ ಕುಡಿಯರಪ್ಪ ನಾಲ್ವರ್ಗಾಗಳ್ Kr. 1, 65]. see ಮಲೆ-. — ಕುಡಿಯೊಕ್ಕಲಿಗ. -ಒಕ್ಕಲಿಗ. = ಕುಡುವೊಕ್ಕಲಿಗ. a Śūdra of a better position (ಅಭೀರ, ಮಹಾ ಶೂದ್ರ Hlā.).

ಕುಡಿಕ kuḍika. = ಕುಡುಕ. a drunkard. (My.; T. ಕುಡಿಯ).

ಕುಡಿಕೆ kuḍike. a small earthen vessel into which oil, ghee, etc. is put; a similar one of metal or wood, used by girls to play with (C.; Si. 309; T. ಕುಡುವೈ; M. ಕುಡುಗೆ, ಕುಡುವೆ; Sk. ಕುಡಿಕಾ, an earthen or wooden water-pot used by ascetics; Tu. ಕುಜಿಲ್; T. ಕುಟಙಿ, a pot; a large water-pot). ಸುಣ್ಣದ ಕುಡಿಕೆ (Bp. 12, 12). ಕೂತು ಉಮ್ಬುವನಿಗೆ ಕುಡಿಕೇ ಹಣವೂ ಸಾಲದು (Prv.). — ಕುಡಿಕೆ ಬಿಱುಸು. a volcano-like kind of fire-work (My.).

ಕುಡಿಗು kuḍigu. = ಕುಡಿನು. a particular part of a plough.

ಕುಡಿತ kuḍita. = ಕುಡತ. drinking, etc. (My.).

ಕುಡಿತೆ kuḍite. = ಕುಡತೆ, ಕುಡುತೆ. the palm of the hand, especially the palm of the hand hollowed or held as a cup [ಕುಡಿತೆಯ ನೀರನ್ತಗಲುಂ ಕುಡಿಯಲ್ಕೆಣ್ಣನಗೆ ಲವಣವಾರ್ಧಿಯ ನೀರಂ Ap. 12, 87]. (ಪ್ರಸೃತಿ, ಕುಂಚಿತಾಂಗುಲಿಗಳನ್ ಉಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ Nr.; S. Mhr.; Te. ಕೊಣಿವೆ). ಹಿಡಿ ಕೆಯ್ಸಿನ ಕೆಯ್ಯ ಕುಡಿತೆ (ಮುಷ್ಟಿ Hlā.). ಅಂಗುಳಿ ಮಡಿದ ಕುಡಿತೆ (ಪ್ರಸೃತಿ Hlā.; Mr. 323). see ಒಕ್ಕುಡಿತೆ, ಒರ್ಕುಡಿತೆ, ಕೆಯ್ಗುಡಿತೆ. — ಕುಡಿತೆಗಣ್. -ಕಣ್. an eye like a kuḍite, a large eye (Bp. 4, 25; 42, 24; Bh. 4, 4, 9). 2, a measure equal to about one-sixth of a seer. [Tu. ಕೊಣ್ಡೆ].

ಕುಡಿನ kuḍina. = ಕುಡಿನು?, ಕೂಡಿನ. the body of a plough, *i. e.* the wood without the plough-share and pole (ಕೂಟಕ, ನಿರೀಷ, ಹಲ Nr., o. r. ಕೂಡಿನ).

ಕುಡಿನು kuḍinu. = ಕುಡಿಗು. a particular part of a plough (ಕರ್ಣ Mr. 370; see ಕರ್ಣ).

ಕುಡಿಯ kuḍiya. an inhabitant, a farmer. see s. ಕುಡಿ 6.

ಕುಡಿಯುವಿಕೆ kuḍiyuvike. drinking (Si. 247).

ಕುಡಿಲು kuḍilu. a sprout, a shoot (*only* in Si.). ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಿಂ ಕೂಡಿರುವ ಕುಡಿಲು (ಪಲ್ಲವ, ಕಿಸಲಯ Si. 123).

ಕುಡಿಸು kuḍisu. 1. (fr. ಕುಡಿ 2). to cause to drink (C.). ತಾಯಿ ನಿನಗೆ ಮೊಲೆ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು (B. 1, 24). see 3, 86; Bp. 58, 42; 60, 60; C. Bp. 47, 22; ನೀರ್ಗುಡಿಸು.

ಕುಡಿಸು kuḍisu. 2. (fr. ಕುಡು 3). to be crooked or bent. see ಒರ್ಗುಡಿಸು.

ಕುಡಿಸು kuḍisu. 3. (fr. ಕುಡು 1). = ಕೊಡಿಸು. to cause to give, etc. [ಪರಮನನೋಲಗಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರೆಮಪ್ಪೆವಮೋಘಮುವಸರಂ ಗುಡಿಸುವುದೆನ್ದಿ ರದೆನ್ನಂ Ap. 9, 10].

ಕುಡು kuḍu. 1. = ಕೊಡು 1. to give; to present, to bestow, to grant; to allow (ಪ್ರದಾನ Śmd. Dh.; T., M. ಕೊಡು; Tu. ಕೊರ್). [ಒಸೆದಿನ್ತೆನೆ ಪಸರಿಸಿ ಕುಡಲೆರ್ದೆಂ Kr. 2, 33; ಅಹಿತನಿಳೆಯ ಕುಡನಾಸನ್ನಂ ಕಾಳೆಗಂ Pb. 7, 64; ಕೇಳ್ದಜನಕ್ಕಿದಿರೊಳ್ಕುಡದನ್ನದು ಕಬ್ಬದೊಳಿರ್ದುಂ ಕವಿಯ ಮನದೊಳಿರ್ದನ್ತೆ ವಲಂ Ap. 1, 19]. P. p. ಕೊಟ್ಟು (Śmd. 282. 287). ಕುಡುವುದು (66). ಕುಡುವಂ (260). ಕುಡು! (91). ಕುಡದೆ (100). ಹೊನ್ನಂ ಕುಡುವೆಡೆಗೆ ಕಲ್ಪತರು (75). ಅರ್ಥಮಂ ಕುಡುಗುಂ (111; *cf.* 47). ಕುಡದ ನಿಮಗನ್ ಈ ಎಡಱು ಯ್ತೋ? (ironical question, 125). ಎನಗೆ ಉತ್ತರಮಂ ಕುಡ! (153). ಎಲ್ಲ ಅಂಗಮನ್ ಎಲ್ಲ ಧನಮುಮನ್ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೊಳಮ್ ಎಲ್ಲ ತೆಱದೊಳಂ ಕುಡುಗೆ, ಎಮು! (183. 208). ಅವಂ ಕುಡುಗೆ (269). ನೀನ್ ಎನಗೆ ವಸನ್ತನ ಆಗಮನಂ ನೆಱೆ ಸೂಚಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೆಯ್ (Cpr. 7, 41, where ಕುಡು is *pleonastic*). ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಬೞಿಯೊಳ್ ಕುಡುವುದು (ಬೞಿವೞಿ Śmd. I). ಹಿಡಿ! ಎನ್ದು, ಅಸಿತಾಲಪತ್ರಮಂ ಯತಿ ಕೊಟ್ಟಂ (284). ಕೊಟ್ಟಪಂ (282). ಕುಡುವುದು (ವಿಶ್ರಾಣನ, ವಿಹಾಪಿತ, ದಾನ, etc. Hlā.). ಕುಡಲ್ ನೆಱೆದ ಕೂಸು (ವರ್ಯೆ, ಪತಿಂವರೆ Hlā.). ಕಾಮವಸ್ತುಗಳಂ ಕುಡುವುದು (ಕಾಮ್ಯದಾನ Nr.). see Bp. 24, 83; J. 28, 20; ಅಭಯಂಗುಡು, ಬಡ್ಡಿಗುಡು, ಬೆಂಗುಡು, ಸೂಱೆಗುಡು. 2, to give forth or emit, as a sound. see ಗರ್ಜನೆಗುಡು, ಜತಿಗುಡು, ಧ್ವನಿ-, ಮೆಲ್ಲುಲಿಗುಡು. 3, to perform, to do. — ಕುಡುಕುಡು. rep. = ಕೊಡು ಕೊಡು. (Bp. 11, 29).

ಕುಡು kuḍu. 2. to beat. (Tu. ಕೊರ್; M. ಕೊಡು, to flog, to throw; *cf.* ಕುಟ್ಟು 1, and see ಕುಡುಪು). ಗಾಯಕರು ತಾಳಂಗಳಂ ಗುಡೆ (Bp. 26, 8). *cf.* ಕೊಡತಿ.

ಕುಡು kuḍu. 3. = ಕಡು 2, ಕುಡ 2, ಕುಡಿ 1. the state of being crooked, bent, hooked, or tortuous; crookedness, etc. (ವಕ್ರ Śmd. Dh.; ಕೊಂಕು Śmd. 218, Ct. II, 71, Kk. 62, Śm. 64; ಕೌಟಿಲ್ಯತೆ Ct. I, 13, o. r. ಕಡು; T., M. ಕೊಡು; *cf.* ಕಕ್ಕರಿ, ಕುನಿ 1, ಕೂನ್ 1, ಕೊಕ್ಕರಿ, ಕೊಕ್ಕೆ 1, ಕೊಂಕು 1 & 2, ಕೊಲ್ಲೆ, ಕೋಗೆ, ಕೋಚು, ಕೋಡು 5, ಗುಡಿ 1, ಚೊಟ್ಟ, etc., ಸೊಟ್ಟ, etc.). 2, the state of being uneven (not level) or hilly (?). see ಕೊಡಗು, etc. — ಕುಡುಗಲು. = ಕುಡಲು, ಕುಡ್ಲು, ಕುಡುಗೋಲು. (My.). [—ಕುಡುಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. a curled hair. ಕುಡುಗುರುಳೆಮ್ಬ ತವ್ಪೆಲರ ಬೆಪ್ಪಿಡಿದಿಂ ಪೊಸವೇಟೆಮೆಮ್ಬ ಚೆಲ್ವಿಡಿದು Ap. 12, 29]. — ಕುಡುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. -ಲು. (Śmd. 218). = ಕುಡಗೋಲ್, ಕುಡಿಗೋಲ್, ಕುಡುಗಲು, etc. a kind of sickle (ಲವಿತ್ರ, ದಾತ Hlā.; Nr.; Mr. 371; Si. 303; C.; Te. ಕೊಡವಲಿ). see B. 1, 9; Si. 313; ಕೂರಿಲಿ-; Prv. s. ಬೆಟ್ಟ 1. — ಕುಡುದಡಿ. (Śmd. 218). a crooked stick. — ಕುಡುದಾಡೆ. (Śmd. 218). a curved tusk. [ಪೊಳೆದುಳ್ಳುವ ಕುಡುದಾಡೆಯ ಪೊಳಪು ನೊಸಲ್ಗಡರ್ದುರ್ Pb. 6, 59]. — ಕುಡುಮಿಂಚು. (Śmd. 218). a crinkling or zigzag lightning. ಕುಡುಮಿಂಚಂ ಮಸೆದನ್ದರ್ ಅಪ್ಪ ಪಲರೊಳ್ಪೆಣ್ದಿರ್ (218 Mdb.). [ಕುಡುಮಿಂಚಿನ ಸಿಡಿಲುರುಳಿಯೊಳೊಡನ್ಪಡಂ ಪಡೆಯೆ Pb. 12, 215; Ap. 9, 46]; (Cpr. 4, 46). — ಕುಡುವಿಲ್ಲ. -ಇಲ್ಲ. 1. (Śmd. 63). there is no crookedness. — ಕುಡುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. 2. he with the (always) bent bow: Kāma (ಕಾಮ Ct. I, 66; ಕಾವ, ಕೊಂಕುವಿಲ್ಲ, etc., ಮನ್ಮಥ Śm. 7; ಮನ್ಮಥ; etc. Kk. 8, o. r. ಕುಡಿ-). ಕುಡುವಿಲ್ಲನ್ ಎಚ್ಚ ಕೋಲುಂ ನಡೆದು, ದಲ್, ಅನು ಒರ್ವನ ಎರ್ದೆಯಂ

etc. (Śmd. 89. 221). — ಕುಡುಪುರ್ಬು. -ಪುರ್ಬು. (Śmd. 218; Śm. 118; Cpr. 6, 64 va.; Abh. P. 4, 34). a curved eye-brow. — ಕುಡು ವೆಣ್ಚೆ. -ವೆಣ್ಚೆ. (Śmd. 218). the crescent.

ಕುಡು kuḍu. 4. P. p. of ಕುಡಿ 2, in ಕುಡು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಕುಡು kuḍu. 5. = ಕುಡಿ 4. drinking. — ಕುಡುನೀರು. = ಕುಡಿ ನೀರ್. (S. Mhr.).

ಕುಡು kuḍu. 6. = ಕುಡಿ 6. — ಕುಡುವೊಕ್ಕಲಿಗ. = ಕುಡಿಯೊಕ್ಕಲಿಗ. a śūdra of a better position. (S. Mhr.).

ಕುಡು kuḍu. 7. an imitative sound. — ಕುಡುಕುಡು ಜಗ್. the sound emitted by the karaḍe drum when beaten (C.).

ಕುಡುಕು kuḍuku. 1. = ಕುಕ್ಕು 1. to peck (ಚಂಚುಘಾತನ Śmd. Dh.; *cf.* ಕುಟುಕು 1).

ಕುಡುಕು kuḍuku. 2. = ಕುಕ್ಕು 3, q. v. to wash (a cloth) somewhat gently (ಈಷತ್ಕ್ಷಾಳನ Śmd. Dh.).

ಕುಡುಕು kuḍuku. 3. (ಧಾನ್ಯಾದಿದ್ರವ್ಯ Śmd. Dh.). wealth consisting of grains, etc.?

ಕುಡುಕು kuḍuku. 4. = ಕುಕ್ಕು 4, q. v. cutting? probably a mistake for ಕಡುಕು 1. — ಕುಡುಕುನ್ನಱ. -ಂ-ತಱ. (Śmd. 204 Mdb. as ಕುಡುಕುನ್ನಳಿ, o. r. ಕಡುಕುನ್ನಱ, q. v.).

ಕುಡುಂಗಕ kuḍuṅgaka. Tbh. of ಕುಟಂಗಕ. (ತೞಬುಲ್ಲ Nr.).

ಕುಡುತೆ kuḍute. = ಕುಡಿತೆ, etc. the palm of the hand, etc. see ಒಕ್ಕುಡುತೆ.

ಕುಡುದು kuḍudu. = ಕಡದು 5. steepness (R.; M. ಕೊಡು, extreme; steep; severe, intense, fierce; T. ಕೊಡು, severe, cruel; ಕೊಡುಮೈ, severity; evil; crookedness; *cf.* ಕುಡು 3; Te. ಕೋರು; steep; ಗೋಡಿಗೆ, steepness).

ಕುಡುಪು kuḍupu. (fr. ಕುಡು 2). = ಕುಡುಹು, ಕೋಣಪಿ, ಗುಣಕು, ಗುಣುಕು. a stick, etc. for beating drums, striking the cords of the lute, etc., a fiddle-stick (My.; Te.; T. ಕುಣಿಲ್, a short cudgel; a drum stick; T. ಕೊಟ್ಟು, to beat, used of playing upon the fiddle and beating drums). [ಕುಡುಪುಂ ಕೈಯುಂ ಜತಿಯೊಳ್ ತಡತಡನೆರೆ ವಾದಕಂಗೆ Ap. 9, 32]. see ಪೊಂಗುಡುಪು.

ಕುಡುಬ kuḍuba. Tbh. of ಕುಡವ. a measure of capacity, containing about two seers (ಪಡಿ Śm. 95).

ಕುಡುಹು kuḍuhu. = ಕುಡುಪು, etc. a stick, etc. ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು (ವಾದನದಣ್ಡಂ Śmd. 46). ವಾದ್ಯವಂ ನುಡಿಸುವ ಕುಡುಹು (46 Cm.). ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು (ಕೋಣ Hlā.). ವೀಣೆ ಮೊದಲಾಗಿರ್ದವಱ ಕುಡುಹು (ಕೋಣ Nr.). ಹಱೆಯ ಕುಡುಹು (ದಣ್ಡ Mr. 525). see Bp. 21, 40; ಬಣ್ಣಗುಡುಹು. 2, an instrument for dressing cotton (ಬೆಸೆ, ಬಿಲ್, ಶೋಧ Mr. 206).

ಕುಡುಹಿ kuḍuhi. a drinker. see ಸುರೆಗುಡುಹಿ.

ಕುಡ್ಡ kuḍḍa. = ಕುರುಡ, etc. a blind man. (S. Mhr.).

ಕುಡ್ಡಿ kuḍḍi. = ಕುರುಡಿ, etc. a blind woman. (S. Mhr.).

ಕುಡ್ಡು kuḍḍu. = ಕುರುಡು, etc. blindness, etc. (S. Mhr.). — ಕುಡ್ಡ ಗುಱುಯೆಳ್ಳು. = ಕಾಡ ಗುಱುಯೆಳ್ಳು. (Z.). — ಕುಡ್ಡ ನೊಣ. (S. Mhr.; ವರಟ G.). — ಕುಡ್ಡ ಬುಲಿಗ. the Indian bustard quail, Turnix taigoor (Bḍ.); the painted spur-fowl, Galloperdix lunulatus (Bḍ.); the Lerwa partridge, Perdix lerwa (Bḍ.). — ಕುಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ. the cinnamom heron, Ardea cinnamonea (Bḍ.).

ಕುಡ್ತಾ kuḍtā. = ಕುಡತಿ, etc. a jacket. (My.). ತೊಗಲ ಕುಡ್ತಾ (Si. 279).

ಕುಡ್ಮಲ kuḍmala. = ಕುಟ್ಮಲ. *a new bud; an opening bud.*

ಕುಡ್ಯ kuḍya. = ಗೋಡೆ. *a wall.*

ಕುಡ್ಯವಿಶೇಷ kuḍya-viśēṣa. a kind of wall. see ಮಾಡು.

ಕುಡ್ಲು kuḍlu. = ಕುಡಲು, ಕುಡುಗೋಲು. (My.). see ಮಚ್ಚು ಗುಡ್ಲು.

ಕುಣತೆ kuṇate. = ಕುಣಿತ. dancing (C.; ಕಾಲಾಟ G.).

ಕುಣಪ kuṇapa. *a corpse* (ಹೆಣನು Nn. 11; Mr. 395; ಸಬ Kk. 41); a carcase. see ಪ್ರೇತ.

ಕುಣಮ್ಬು kuṇamba. a potherb, Amarantus oleraceus Willd. (St. & Pl.).

ಕುಣಿ kuṇi. 1. a piece, a rag; cloth (T., M. ತುಣಿ). see ಕಿಱುಗುಣಿ No. 2.

ಕುಣಿ kuṇi. 2. = ಕುಟು 2, ಗುಣಿ 1, ಗುಟು. a hole; a pit; a grave (ನಿಮ್ನಭೂಮಿ Śmd. Dh. one MS.; ಗರ್ತ Nr.; Nn. 120; ಸನ್ಧಿ Mr. 487; C.; Tu. ಗುರಿ; T. ಕುಳ್ಳೈ, to hollow, excavate, make a hole). ಹೆಡತಲೆಯ ಕುಣಿ (ಅವಟು Nr.). ಕುಣ್ಡಗಳ ತಟದ ಕುಣಿ (ಕಕುದ್ಮತಿ Mr. 331, o. r. ಕುಱು); ದಕ್ಕುಳ್ಳ ಕುಣಿ (ಕುಕೂಲ 482). see ಕಣ್ಣುಣಿ; B. 4, 148. 185; Prv. s. ಮಗ್ಗ. ಕುಣಿ ಅಗಿಸಿದರೆ ರುಣ ತೀರಿತೇ? (Prv.). — ಕುಣಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a sunken eye (C.). — ಕುಣಿಗಾಱು. -ಕಾಱು. grain that is preserved in a pit (My.). — ಕುಣಿನರಿ. a fox (R.; T. ಕುಱುನರಿ).

ಕುಣಿ kuṇi. 3. to move in a hopping, skipping or jumping manner; to dance (ನರ್ತನ Śmd. Dh.; ನೃತ್ಯ Nn. 129; T., M. ಕುಣಿ; Te. ಗುನಿ; C.; *cf.* ಕುಲುಕು 2). [ಕುಣಿವನ್ತನಿಲಾಹತ ಕೇತನಾಳಿ ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ಕುಂ Kr. 1, 96; Ap. 4, 54 va.]. ಜಲದನಿನದಕೆ ಕುಣಿವ ನವಿಲುಗಳೊಲು (Bp. 37, 54). ಅಣಿಯರದಿಂ ಕೇಗಿ ಕುಣಿವ ನವಿಲ್ (Rśv. 8, 120). ಕುಣಿವ ಕೋಕಿಗಳ ಕೇಕಿಗಳ ಡೊಮ್ಬಿಗಳ್ (J. 29, 46). ಕುಣಿವ ಕುದುರೆ (Bh. 6, 2, 5). ಕುಣಿವ ಸೋಗೆಗಳ ಬಳಗಂಗಳ್ (J. 3, 25). ಕಲಾಪಿಗಳ ಆಟಮುಂ ಮನಂಗೊಳೆ ನಡೆನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಕುಣಿಯಲ್ ನೆಱೆ ಕಲ್ತು (Śmd. 230). ಕುಡಿ ನಿಮಿರ್ದ ಪುರ್ಬು ಕುಣಿವುತ್ತೆ ಒಡನಿರೆ (Rśv. 6, 36). ಭರತಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಕುಣಿಯುವದು (ನಟನ, ನಾಟ್ಯ, etc. Si. 64). ಕುಣಿಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ, ಅಂಗಳ ಓರೆ! ಎನ್ನುತ್ತೆ (others: ಸೊಟ್ಟ).—ಕುಣಿಯುವಾಗ ಮುಸುಕೇ? —ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಬಡ್ಡಿ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prvs.). see Bp. 9, 12; 32, 37; 59, 24; J. 10, 42; 19, 33. 50. — ಕುಣಿದಾಟ. -ಆಟ. dancing (My.). — ಕುಣಿದಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to dance (Rām. 5, 8, 29). — ಕುಣಿದಾಡು. -ಆಡು. = ಕುಣಿ. ಕುಣಿದಾಡುವ ಹಾವು (ಅನರ್ತ Nr.). ತಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಣಿದಾಡುವ ಮೊಣ್ಡ (ಕಬನ್ಧ Si. 297). see Bp. 52, 42; J. 22, 23. 24. — ಕುಣಿದೋಟ. -ಓಟ. running in a capering manner (ಪ್ಲುತ Si. 274; S. Mhr.).

ಕುಣಿ kuṇi. 4. P. p. of ಕುಣಿ 3. — ಕುಣಿ ಕುಣಿದಾಡು. rep. = ಕುಣಿದು-. (Bp. 15, 23; 41, 22; 58, 23; Prll. 3, 29).

ಕುಣಿ kuṇi. 5. dancing. — ಕುಣಿನಡಿಕೆ. a vaulting, or capering, pace (ಪ್ಲುತ Si. 204, *only* in Si.).

-ಕುಣಿ kuṇi. 6. = -ಕುಳಿ, etc. an affix for the formation of nouns. see ಪೇಂಕುಣಿ.

ಕುಣಿ kuṇi. crooked-armed, *having a curved, withered, or crippled arm.* 2, *the tree Cedrela toona* Roxb.

ಕುಣಿಕ kuṇika. a cripple (ಕೆಯ್‌ಕಾಲು ಮೋಟನ್ ಆದಂ Mr. 389).

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. 1. = ಕುಣಿ 2. a hollow, a cavity. ಹೊಱ ವಾಱಲಿ ಇದ್ದ ಕುಣಿಕೆಗಳೆರಡು (ಕುಕುನ್ದರ Nr.).

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. 2. = ಕೊಲಿಕೆ, ಕೊಳಿಕೆ. a loop, a noose; a hoop, a clasp; a link; a knot (C.; ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ Si. 274, sic! Te. ಕೊಲಿಕೆ, ಕೋಡಮು; T. ಕುಳಜು, ಕೊಳಜು; see ಕುದೆ & s. ಕುಱ 1). *cf.* ಗೊಣಸು. ಕುಣಿಕೆಯ ಹಗ್ಗ (ಶೃಂಖಲ Si. 271). ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕೊರಳ ಕುಣಿಕೆಹಗ್ಗ (ದಾಮ, ದಾವಣಿ 323). ಬಲೆಯಂ ಸರಿವ ಕುಣಿಕೆ (ಗೊಣಸು Mr. 380). ಹಮ್ಮುಗೆಯ ಕುಣಿಕೆಗಳು (ಸಂಕಟಕ Mr. 292). see ಕಿಱುಕುಣಿಕೆ No. 2, ಸರುಗುಣಿಕೆ; Bp. 56, 4; Grj. 7, 11 va.; Rām. 5, 8, 28.

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. 3. a finger. see ಕಿಱುಕುಣಿಕೆ No. 1.

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. 4. = ಕುಳಿಕೆ 1. a corner (of the eye; *cf.* ಕೊನೆ 2? or is the term somehow = ಕುಣಿಕೆ 1?). see ಕಡ್–, ಕಣ್ಣು–.

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. = ಗುಳಿಗೆ 1, q. v. a pill, etc. (M. ಕುಳಿಗೆ, ಗುಳಿಗೆ). see ಮದ್ದಕುಣಿಕೆ, ಮದ್ದುಕುಣಿಕೆ.

ಕುಣಿತ kuṇita. = ಕುಣತ. dancing. (C.; Rām. 1, 16, 43).

ಕುಣಿಯುವಿಕೆ kuṇiyuvike. dancing (ನಾಟ್ಯಕ Si. 97).

ಕುಣಿಲ್ kuṇil. a cudgel (Abh. P. 13, 54 va.; see T. s. ಕುಡುಪು). ಕುಣಿಲ ಕೋಲು (ಖಟ್ವೆ Nr.; *cf.* ಖಟ್ವಾಂಗ).

ಕುಣಿಸು kuṇisu. to cause to dance (C.; Bp. 47, 42; Rām. 5, 8, 28). ಕಪೀ ಕುಣಿಸಿ ಕಲ್ಲು ಕರಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ಕುಣಿಸಿ ನಗನೇ ಕವಿಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ್ ಉಱದವರ? (Bh. 1, 1, 11).

ಕುಣಿಹ kuṇiha. dancing (ನೃತ್ಯ, ನರ್ತನ Nr.; ರಿಂಗಣ Ct. II, 57; Rām. 4, 3, 4; 6, 30, 33; 6, 49, 8). ಕುಣಿಹಕ್ಕೆ ರಿಂಗಣಂ ನಚ್ಚಣಂ (Kk. 59).

ಕುಣುಕು kuṇuku. 1. to pound (ಮುಸಲಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; *cf.* ಕುಕ್ಕು 3).

ಕುಣುಕು kuṇuku. 2. to play, to sport (ಕೇಲ Śmd. Dh.). *cf.* ಕೊಣಕು 1?

ಕುಣ್ಟ kuṇṭu₂-a₃. a cripple, a lame man (ಏಕಾಂಘ್ರಿ Mr. 389; ವ್ಯಂಗ G.; C.; Tu. ಕುಣ್ಟೆ; M. ಕುಣ್ಡ; B. 3, 127). ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಕುಣ್ಟನು (ಶ್ರೋಣ, ಪಂಗು Si. 198). ತೊಡೆಗಳ ವರಿವಿಗೂ ಕಾಲುಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಕುಣ್ಟನು (ಖೋಡ, ಖಂಜ 199). ಕುಣ್ಟಗೆ ಎಣ್ಟು ಚೇಷ್ಟೆ, ಕುರುಡಗೆ ಹದಿನಾಱು ಚೇಷ್ಟೆ. — ಕುಣ್ಟಗೆ ಸೊಣ್ಟದಲ್ಲಿ ತ್ರಾಣ. — ಕುಣ್ಟನಾದರೂ ಒಣ್ಟೆಯ ಜೋಕೆ ಬಹಳ (Prvs.). — ಕುಣ್ಟಗಾಲು. -ಕಾಲು. = ಕುಣ್ಟುಗಾಲು. (C.). ಕುಣ್ಟಗಾಲ, -ಅ 3. a man with lame feet (see Prvs. s. ಒಣ್ಟೆಗ). — ಕುಣ್ಟಗೆಣಸು. a kind of yam, Dioscorea pulchella Roxb. (St. & Pl.). — ಕುಣ್ಟನೇಱಳೆ. the tree Elaeocarpus lanceaefolius Roxb. (St. & Pl.). — ಕುಣ್ಟಮುಱುವ. dupl. ಕಾಲಿದ್ದವರು ಕಾಸಿಗೆ ಹೋದರೆ ನೀನೆಲ್ಲಿ ಹೋದೀ, ಕುಣ್ಟಮುಱುವ? (Prv.). — ಕುಣ್ಟಹಲಪಿಯಾಟ. hopscotch (S. Mhr.).

ಕುಣ್ಟ kuṇṭa. Tbh. of ಕುಣ್ಠ. weak, blunt, etc. (Śmd. 338 Mdb.). — ಕುಣ್ಟದೇವತೆ. a weak deity (Bp. 48, 18).

ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿ kuṇṭaṇagitti. = ಕುಣ್ಟಣಿಗಿತ್ತಿ, ಕುಣ್ಟಲಗಿತ್ತಿ, ಕುಣ್ಟೆಣ್ಣಗಿತ್ತಿ. a pimp, a procuress (ಕುಟ್ಟನಿ, etc. G.; ದೂತಿ, etc. Dhw.).

ಕುಣ್ಟಣಿ kuṇṭaṇi. (Śmd. 48, o. r. ಕೂಣ್ಟಣಿ). = ಕುಣ್ಟೆಣಿ, ಕೂಟಣಿ, ಕೂಣ್ಟಣಿ. Tbh. of ಕುಟ್ಟನಿ. a bawd, etc. [ಸತಿಯನ್ನಳೆ ಕುಣ್ಟಣಿ ಪೋದ ಮಾರಿಯನ್ನಳೆ ಮನೆದೊಱ್ತು Pb. 4, 98; ನಮ್ಬಿಗೆ ಕುಣ್ಟಣಿಯಾದವನ ಚೋಳಂಗೆ ಹೊನ್ನಮಳೆಯ ಕಱಿದವನ Bv. 501]; (ಕುಟ್ಟನಿ Mr. 304; ದೂದವಿ Śm. 75; ದೂದವಿ Kk. 30, o. r. ಕುಣ್ಟೆಣಿ; J. 9, 13; My.). 2, a procurer, a whoremaster (Bp. 9, 41). 3, panderage (C. Bp. 47, 42). — ಕುಣ್ಟಣಿವನೆ. -ಮನೆ. a pimp's house (ತಾಪು, ತಾಹೆ Ss.).

ಕುಣ್ಟಣಿಕೆ kuṇṭaṇike. hopping. — ಕುಣ್ಟಣಿಕೆಯಾಟ. -ಆಟ. hop-scotch (S. Mhr.).

ಕುಣ್ಟಣಿಗ kuṇṭaṇiga. a procurer, a whoremaster (ಗಣ್ಡಿಗ Ct. I, 9; Bp. 40, 25).

ಕುಣ್ಟಣಿಗಿತ್ತಿ kuṇṭaṇiga-itti. = ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿ, etc. a procuress, etc. (My.).

ಕುಣ್ಟಲಗಿತ್ತಿ kuṇṭalagitti. = ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿ, etc. (C.).

ಕುಣ್ಟಲತನ kuṇṭalatana. the business of a procuress (C.).

ಕುಣ್ಟಿ kuṇṭi. a lame woman (My.).

ಕುಣ್ಟಿಗ kuṇṭiga. = ಕುಷ್ಟಿಗ. a kind of creeper. — ಕುಣ್ಟಿಗನ ಬಳ್ಳಿ. a foetid, climbing, milky herb, Daemia extensa R. Br. (Z., commonly ಕುಣ್ಟೆಗ್ಯಾನ–).

ಕುಣ್ಟಿಣಿ kuṇṭiṇi. = ಕುಣ್ಟಣಿ, q. v.

ಕುಣ್ಟಿತನ kuṇṭitana. lameness (My.; ವೈಕಲ್ಯ Cb.; Te. ಕುಣ್ಟಿ, lame, crooked).

ಕುಣ್ಟಿಸು kuṇṭisu. to cause to hop, etc. (My.). 2, to grow blunt, to be impaired in force (Rām. 6, 24, 7).

ಕುಣ್ಟು kuṇṭu. 1. = ಕೂಣ್ಟು 1. to limp, to halt; to hop (C.; Te.; Tu. ಕುಣ್ಟು, ಕೋಣ್ಟು; T. ಕಿನ್ಡು, M. ಕಿತ್ತು). ಕುಣ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಣ್ಟೆ ತೀರಿಸ್ಯಾನು (Prv.). see Bp. 43, 85; B. 3, 99. 124; 5, 256.

ಕುಣ್ಟು kuṇṭu. 2. = ಕೂಣ್ಟು 2. lameness (Te. lameness, crookedness); hopping; a hop. [ಉಪಾಯಮಂ ಪಿಡಿವನ್ನೀತನೆವನ್ನಿ ಕುರುಡು ಕುಣ್ಟನ್ನಲಸದಱದಿನ್ತು ಬಲ್ಮೆಗೆ ಬೆರಲೆತ್ತಿ Pb. 5, 46]. ಒನ್ದು ಕುಣ್ಟು ಕುಣ್ಟು! (My.). — ಕುಣ್ಟು ಸುದ್ದಿ. a lame, not satisfactory, useless news (Dp. 38, 3; My.). — ಕುಣ್ಟುಕಾಲು. = ಕುಣ್ಟಗಾಲು. a crippled, lame foot (My.). ಕುಣ್ಟುಕಾಲುಳ್ಳವನು (ಶ್ರೋಣ Si. 198). — ಕುಣ್ಟುಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. -ಲು. = ಕುಣ್ಟುಕಾಲು. ಕುಣ್ಟುಗಾಲವನು (ಖೋಡ, ಖಂಜ Nr.). — ಕುಣ್ಟೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a lame bullock. ಕುಣ್ಟೆತ್ತಿಗೆ ಕೊಟಿಕ ನೀರೆ ಪಂಚಾಮೃತ (Prv.). see Prv. s. ನೆಣ್ಟ.

ಕುಣ್ಟೆ kuṇṭe. 1. an instrument for levelling ploughed ground and removing noxious roots, weeds, etc.; it consists of a large block of wood (ದಿಣ್ಡು) in which two shafts are inserted, and from which a thick plate of iron (ಕುಡ) connected with it by two pieces of wood, just out; it is drawn by two oxen (S. Mhr.; ದೋಲ Mr. 370; Te. ಗುಣ್ಟಕ); in Mysore there are several bent pieces of iron in the block with an open interstice between each other, and the instrument is simply used for removing weeds, etc. from out of standing crops (see ಎಡಕುಣ್ಟೆ). ಕುಣ್ಟೆ ಹೊಡೆ, to labour with the ಕುಣ್ಟೆ (C.). see ಎಡ–, ಎಡೆ–, ಬೆಳಸಾಲ–, ಹೆಗ್ಗುಣ್ಟೆ. 2, the web-beam in a loom (S. Mhr.). 3, a measure of land.

ಕುಣ್ಟೆ kuṇṭe. 2. a pit (for water), a pool, a pond (ಕಟ್ಟೆ, ಕುಣ್ಡ Śm. 36; My.; Tu. ಗುಣ್ಡಿ; T. ಕುಟ್ಟೈ; Te. ಕುಣ್ಟೆ, ಗುಣ್ಟೆ, ಗುನ್ತೆ; *cf.* ಗುಣ್ಡಿ, ಚುಣ್ಟೆ, etc.). ಕೆಱೆಯನ್ತಾ ದೊಡ್ಡ ಕುಣ್ಟೆ (ಆಧಾರ Si. 92; see also 91).

ಕುಣ್ಟೆ kuṇṭe. 3. = ಕೊಣ್ಟು. a knotty club. see Prv. s. ಮನೆ.

ಕುಣ್ಟ್ಲಗಿತ್ತಿ kuṇṭligitti. = ಕುಣ್ಟಲಗಿತ್ತಿ, etc. a bawd, etc. (My.; Si. 188).

ಕುಣ್ಟ್ಲ್ಯ kuṇṭlya. = ಕುಣ್ಟಣಿಗ. a procurer. (S. Mhr.).

ಕುಣ್ಠ kuṇṭha. = ಕುಣ್ಟು. blunt, dull; stupid; *slow at work, inefficient, indolent;* weak; foolish.

ಕುಣ್ಠಿತ kuṇṭhita. blunted; lazy, stupid; grasped, held, stopped, motionless (ರೂಪಿತ, ನಿನ್ದುದು Mr. 453); posed, confounded (Mhr.; B. 4, 7); *covered* (ರೂಷಿತ, ಮುಸುಕಿದುದು Hlā., o. r. ಗುಣ್ಠಿತ).

ಕುಣ್ಠೀಕರಣ kuṇṭhī-karaṇa. the act of making stupid, motionless, dull, etc., paralyzing, stunning. see ಟೆಬ್ಬರಿಸು.

ಕುಣ್ಡ kuṇḍa. = ಕೊಣ್ಡ. a hole in the ground, a pit. 2, *a pot* (ಚರು, ಕುಮ್ಭ, etc. Mr. 209; see B. 3, 80). 3, a pool, a pond (ಕುಣ್ಟೆ, ಕಟ್ಟೆ, Śm. 36; ಕಟ್ಟೆ 89; ಡೊಣೆ 96). 4, *a son born in adultery.*

ಕುಣ್ಡಗೋಲಕ kuṇḍa-gōlaka. sour rice, gruel. 2, a man born in adultery (Abhā. 2, 2; My.).

ಕುಣ್ಡಣಿ kuṇḍaṇi. = ಕುಣ್ಡಲಿ, ಕುಣ್ಡಳಿ. see ಒತ್ತುಗುಣ್ಡಣಿ.

ಕುಣ್ಡರಿಕೆ kuṇḍarike. = ಕುಣ್ಡ್ರಿಕೆ, q. v. (S. Mhr.). a seat, etc. ಆನೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕುಣ್ಡರಿಕೆ (ಪರಿಸ್ತೋಮ G.).

ಕುಣ್ಡರು kuṇḍaru. = ಕುಣ್ಡ್ರು, q. v. to sit down, etc. (S. Mhr.). — ಕುಣ್ಡರ ಬೀೞು. to fall so as to sit on the ground, to fall or sink down, as an animal, to sink, as a house (S. Mhr.; ಕುಸಿ, ತಗುರ್ G.).

ಕುಣ್ಡಲ kuṇḍala. = ಕುಣ್ಡಲು, ಕೊಡ್ಡಲು. *an ear-ring,* also one worn as a badge of honour by Paṇḍitas, etc.; a ring; the coil of a rope. 2, lines drawn to include parentheses, etc.; brackets (R.; Mhr. ಕುಣ್ಡಲೀ).

ಕುಣ್ಡಲದೀಕ್ಷಿತ kuṇḍala-dīkṣita. a man who after the performance of a sacrifice is decorated with a pair of thick gold earrings (My.).

ಕುಣ್ಡಲಪಣ್ಡಿತ kuṇḍala-paṇḍita. a scholar who wears a pair of thick rings as badges of honour in his ears (My.); one who wears them only for sham's sake (My.).

ಕುಣ್ಡಲಿ kuṇḍali. = ಕುಣ್ಡಣಿ, etc. having ear-rings; circular, spiral, coiling; *a snake* (ಜಿಹ್ವಗ, ಮುರಿದ ಫಣಿ Mr. 400; see s. ಹಾವು). 2, the herb Mollugo cerviana Ser. (St. & Pl.). 3, the shrub Clerodendron inerme R. Br. (St. & Pl.). 4, an astrological diagram (Mhr.; My.; see ರಾಶಿ–).

***ಕುಣ್ಡಲಿಗ kuṇḍaliga.** a wasp. ಕೀಡಿ ಕುಣ್ಡಲಿಗನಾಗದೆ ಆಯ್ಯಾ Bv. 141; ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಕುಣ್ಡಲಿಗನ ಹುಳುವಿನನ್ತೆ ಭ್ರಮೆಗೊಣ್ಡು ಹೋದ ರಲ್ಲಾ Cv. 656.

ಕುಣ್ಡಲಿತ kuṇḍalita. formed into a ring; round, circular (Abh. P. 9, 62 va.).

ಕುಣ್ಡಲೀಕರಣ kuṇḍalī-karaṇa. forming a ring or circle. see ಗುಡಿಕಟ್ಟು.

ಕುಣ್ಡಲೀಯ kuṇḍalīya. the herb Amarantus polygamus (ಅಲ್ಪ ಮಾರಿಷ, ಕೀರೇ ಸೊಪ್ಪು Si. 156).

ಕುಣ್ಡಲೀಶಶಯನ kuṇḍali-īśa-śayana. who reposes on the king of snakes: Viṣṇu (My.).

ಕುಣ್ಡಲೀಶ್ವರಕುಣ್ಡಲ kuṇḍali-īśvara-kuṇḍala. who has the king of snakes as his ear-ring: Śiva (Bp. 32, 1).

ಕುಣ್ಡಲು kuṇḍalu. Tbh. of ಕುಣ್ಡಲ. an ear-ring. (ಅಸ್ತು, ವಲ Nn. 65, o. r. ಲವ).

ಕುಣ್ಡಳಿ kuṇḍaḷi. = ಕುಣ್ಡಲಿ, etc. (ಒತ್ತುಗುಣ್ಡಣಿ Mr. 207).

ಕುಣ್ಡಿ kuṇḍi. *a student's water-pot, made of a hollow cocoanut, etc.*

ಕುಣ್ಡಿಕೆ kuṇḍike. = ಗುಣ್ಡಿಗೆ. *a water-pot.*

ಕುಣ್ಡಿಜ kuṇḍija. N. of a ṛiṣi (ಕೌಣ್ಡಿನ್ಯ Mr. 257 one MS., o. rs. ಕೌಣ್ಡಲ್ಯ, ಕೌಣ್ಡನ್ಯ).

ಕುಣ್ಡಿನ kuṇḍina. N. of a son of Dhṛitarāṣṭra. 2, a city, the capital of the district Vidarbha (Rām. 3, 2, 17).

ಕುಣ್ಡಿನಿ kuṇḍini. N. of a plant (ಕವುಣ್ಡಿ Mr. 135).

ಕುಣ್ಡೆ kuṇḍe. = ಕೊಂಡೆ 3. buttock; the buttocks, the posteriors, the anus (ಕಟಿಪ್ರೋಥ, ಸ್ಫಿಚ್, ಪುತ Hlā.; ಕಟಿಪ್ರೋಥ, ಕಟಿಸಾನು, ಕಟಿಯುಗ Mr. 331; ಶ್ರೋಣಿ G.; Bp. 38, 18; C.; T., M. ಕುಣ್ಡಿ; Tu. ಕುಲ್ಲಿಗೆ; Te. ಕುಟ್ಟೆ, ಕುತ್ತೆ, ಗುದ್ದೆ; Mhr. ಕುಲ್ಲಾ; M. also ಕೂದಿ; T. also ಚೂತ್ತು; *cf.* Sk. ಚೂತ; ಗೂದೆ); the bottom of a vessel. ಕುಣ್ಡೆಯ ಕುೞು (ಕುಕುನ್ದರ, ಜಘನಕೂಪಕ Hlā.). ಸಾಲಿಗನು ಬನ್ದು ಕೇಳಿದರೆ ಕುಣ್ಡೆಗೆ ಚೇೞು ಕಡಿದನ್ತೆ (Sp.). ಉಣ್ಡದೆಲ್ಲಾ ಕುಣ್ಡೆಲೇ ಹೋಯ್ತು. — ಕುಣ್ಡೆ ಬೆಳದರೆ ಗವುಡನಾದಾನೇ? — ಕುಣ್ಡೆ ಬಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟದ್ದೇ ಮುಹೂರ್ತ. — ಕುಣ್ಡೆ ಬಟ್ಟೆನ ಚಣ್ಣು ಕಣ್ಡವರಿಗುಣ್ಟು, ಕಾಣದವರಿಗಿಲ್ಲ. — ಕುಣ್ಡೇ ಮೇಲೆ ಬಡಿದರೆ ದವಡೇ ಹಲ್ಲು ಉದರೀತೇ? — ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಬಡಿಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣ್ಡೆ ಕೆತ್ತಿದ (Prvs.). ಕುಣ್ಡೆಯಿಲ್ಲದ ಮಗಿ (C.). see ತಾಱುಗುಣ್ಡೆ, ತುದಿಕುಣ್ಡೆ, ತುದಿಗುಣ್ಡೆ; Prvs. s. ಕೂಗು 1, ಮಣ್ಣೆ. — ಕುಣ್ಡೆಕಾಯಿ. = ಕುಣ್ಡೆ. (My., also ಕುಣ್ಡೆಬುಱುಡೆ). — ಕುಣ್ಡೆಚಣ್ಣ. a kind of very short and tight breeches (C.). — ಕುಣ್ಡೆಹಡಕ. a catamite (C.).

ಕುಣ್ಡೋದರ kuṇḍa-udara. N. of a great Bhūta (Bhūtāḷapāṇḍyakathe).

ಕುಣ್ಡ್ರಿಕೆ kuṇḍrike. = ಕುಣ್ಡರಿಕೆ. sitting down or on; that on which one sits down, as a mat, a cumly etc. (C.).

ಕುಣ್ಡ್ರಿಸು kuṇḍrisu. = ಕುಳ್ಳಿರಿಸು, etc. to cause to sit down. (C.). see Prv. s. ದಣ್ಣಿಗೆ.

ಕುಣ್ಡ್ರು kuṇḍru. = ಕುಣ್ಡರು, ಕುಳಿರ್ 1, ಕುಳ್ಳಿರ್, ಕುಳ್ಳಿರು, ಕೂಡರು, ಕೂಡ್ರು. to sit down (C.). ಆೞುವವನ ಎಡಕ್ಕೂ ಹೊಲಿಯುವವನ ಬಲಕ್ಕೂ ಕುಣ್ಡ್ರಬಾರದು. — ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಣ್ಡ್ರುವವಗೆ ತಕ್ಕ ಯಾತಕ್ಕೆ? (Prvs.).

ಕುಣ್ಮು kuṇmu. to bend (v. i.), etc. (ಕುಸಿ Ct. I, 37, o. r. ಕುಳುಕು; T. ಕುನಿ).

ಕುತ kuta. = ಕೊತ, etc. an imitative sound. — ಕುತಕುತ. rep. the noise of boiling water, etc. (My.; Te. ಕುತಕುತ; T. ಕುಳಗುಳ; Mhr. ಖುತಖುತ).

ಕುತಣಿ kutaṇi. = ಕುತನಿ, ಕುತ್ನಿ, ಕುತ್ತಣಿ, ಕುತ್ತನಿ, ಕುತ್ನಿ. satin, so called as being brought from Khoten (S. Mhr.; H., Br. ಖುತನೀ).

ಕುತನಿ kutani. = ಕುತಣಿ, etc. (S. Mhr.).

ಕುತನ್ತ್ರ ku-tantra. a wicked course or design (My.). see Prv. s. ಕುರುಡಬಟ್ಟು.

ಕುತನ್ತ್ರಗಾಱ kutantra-gāṟa. a man of wicked devices (My.). see Prv. s. ತನ್ತ್ರಗಾಱ.

ಕುತಪ ku-tapa. slightly hot. 2, *the afternoon* (ಅಪರಾಹ್ಣ, ಸಂಜೆ Nn. 107). 3, *the sacrificial grass kuśa* (ದರ್ಭೆ 107). 4, bad penance (ವ್ರತಹೀನ, ಕೆಟ್ಟ ತಪಸ್ಸು 107). 5, the open hands placed side by side and slightly hollowed (ಅಂಜುಳಿ, ಕೆಯ್ಯ ಬಗಸೆ 107). 6, an eligible time for the performance of sacrifices to the manes (My. as ಕುತಪಕಾಲ).

ಕುತರ್ಕ ku-tarka. fallacious argument, sophistry, fallacy, sophism. (My.; Bp. 6, 4).

ಕುತಲ kutala. the third of the seven lower regions (My.). 2, the earth (R., Te.).

ಕುತಾಪಿ ku-tāpi. a person full of wicked desires (Bp. 40, 66).

ಕುತು kutu. *a leathern oil-bottle.*

ಕುತುಕ kutuka. *eagerness, impetuosity; desire; curiosity* (ಕೌತುಕ, ಆಶ್ಚರ್ಯ Nn. 89).

ಕುತುಪ kutupa. *a small leathern oil-bottle.* 2, = ಕುತಪ No. 6 (My. as ಕುತುಪಕಾಲ).

ಕುತುಬಿ kutubi. an oration in eulogy of the five sacred personages (Mahomed and his four successors) and the king; the Friday sermon and blessing (Arab. khutbah, H., S. Mhr.).

ಕುತೂಹಲ kutūhala. *eagerness, impetuosity; desire; curiosity;* anything interesting or wonderful (ಆಶ್ಚರ್ಯ Nn. 93; ಗಂಜ, ಆಶ್ಚರ್ಯ 104). 2, *sport, play, amusement.*

ಕುತೂಹಲಿತ kutūhalita. curious, wonderful (Cpr. 10, 2 va.).

ಕುತ್ಕೀಲ kutkīla. a mountain (ಜೀಮೂತ, ಪರ್ವತ Nn. 57; Śmd. 188).

ಕುತ್ನಿ kutni. = ಕುತಣಿ, etc. a kind of satin. (My.).

ಕುತ್ತೆ kutta. (fr. ಕುಱು). defect, deficiency (My.; T., M. ಕುಱ್ಱ; T. ಕುಱೈ, M. ಕುಱೆ); fault, guilt (My.; T., M.); sickness, disease [ಎಡೆನೆತ್ತೊರ್ಮೆಯೆ ಮುಪ್ಪುಕುತ್ತದೊಳೊಡನ್ಬಟ್ಟೊತ್ತೆ Ap. 2, 38; ನಿಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯ ಕುತ್ತಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮರ್ದಂ ಮಾಡಿ ಕಿಡಿಸಲ್ ನೆಱೆವೆವು Vr. 69, 17]; (Cpr. 8, 67 va.; ರುಜೆ, ರೋಗ, ವ್ಯಾಧಿ, etc. Nr.; Tu.); trouble (My.); adversity, difficulty, danger (S. Mhr.; T., M. ಕುಱುಗು, T. ಕುಱೈ, M. ಕುಱೆ, Te. ಕುದಿ, to grow less, etc.). ಕುತ್ತಮ್ ಓಸರಿಸಿದಂ (ಎಚ್ಚತ್ತಂ Śmd. I.). ಕುತ್ತವಾಗಿ ಮಾಣ್ದವನು (ಉಲ್ಲಾಘ); ಕುತ್ತದ ಕಾರಣಂ (ನಿದಾನ Hlā.). ಕುತ್ತಮ್ ಇಲ್ಲದವನು (ಕಲ್ಯ, ವಾರ್ತ, ಆರೋಗ Hlā.; Nr.). ಕುತ್ತವಿಲ್ಲದವನು (ನಿರಾಮಯ); ಕುತ್ತದಿನ್ದ ಕೂನ್ತುಗೊಣ್ಡವನು (ರುಜಾಭುಗ್ನ); ಕುತ್ತದಿನ್ದ ಕೊರಗಿದವನು (ಗ್ಲಾನ Nr.). see Bp. 1, 36; ಬಸಿರ್ಕುತ್ತ.

ಕುತ್ತಣಿ kuttaṇi. = ಕುತಣಿ, etc. a kind of satin. (My.).

ಕುತ್ತನಿ kuttani. = ಕುತ್ತಣಿ, etc. (My.).

ಕುತ್ತಱಿ kuttaṟi. a stack, a rick (ಬಣವೆ Mr. 371).

ಕುತ್ತಱು kuttaṟu. **ಕುತ್ತಱ್.** = ಕುತ್ತುಱ್, q. v. (ಪೊದಱ್ Śm. 24).

ಕುತ್ತಿಗೆ kuttige. the throat; the neck; the throat and neck (C.; B. 1, 20; 3, 94; 4, 9; ಕಣ್ಠ, ಗಲ Si. 213; Te. ಕುತಿಕೆ, ಕುತ್ತಿಕೆ, ಕುತ್ತು, ಗುತ್ತು, ಗೊನ್ತು, ಗೊನ್ತುಕೆ, the throat). ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಊರಲ್ಲಿ ಸುಲದು ಬಿಟ್ಟದೇ ಗುಣ. — ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿ ಎನ್ದು, ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? (Prvs.).

ಕುತ್ತಿಗೆ kuttige. 2. = ಕುತ್ತುಗೆ. the act of beating. see ತಲೆಗುತ್ತಿಗೆ.

***ಕುತ್ತಿಸಿಱ್ kuttisiṟ.** a kind of piercing weapon. (ಕುತ್ತು + ಇಸಿಱ್?). ಮತ್ತಂ ಕೊನ್ತಂಗಳಿನ್ದ ಮಿಟ್ಟೆಗಳಿನ್ದಂ ಕುತ್ತಿಸಿಱಿನ್ದಂ ಕರುಳ್ ಮಾಲೆಗಳ್ ನೆಲದೊಳ್ ಸುರಿಯೆ ಕೆತ್ತುವುದಂ Vr. 127, 13.

ಕುತ್ತಿಸು kuttisu. to cause to beat; to have oneself beaten, to be beaten (J. 28, 34).

ಕುತ್ತು kuttu. 1. = ಕಿತ್ತು 1. that is small, etc. (T., M. ಕುಱು; Te. ಕೊದ್ದಿ). another form of ಕಿಱು or ಕುಱು (Śmd. 214). — ಕುತ್ತಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 214. 215). a small foot. — ಕುತ್ತಳೆ. -ಅಳೆ. (Śmd. 214). a small measure. — ಕುತ್ತಿವಂ. -ಇವಂ. (Śmd. 214). this small man. — ಕುತ್ತಿಕ್ಕೆ. (Śmd. 214, not in Mdb.). — ಕುತ್ತೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. (Śmd. 214. 215). = ಕಿತ್ತೆಸಳ್. (ಭೃಂಗಕಿತು) ಇಡಿದಿರ್ದ ಕುತ್ತೆಸಳ್ಗಳುಱುವದೊಳ್ ಅಯ್ದೆ ಮೆಯ್ಗುರೆದು (Cpr. 7, 60).

ಕುತ್ತು kuttu. 2. = ಕೊತ್ತು 1. to beat, to strike, to bruise (ಘಾತನ Śmd. Dh.; Tu.; T., M. ಕುತ್ತು, ಕೊತ್ತು; T. ಕುಱ್ಱು, to crack, to break; *cf.* ಗುದ್ದು 2); to turn downwards (see ತಲೆಗುತ್ತು); [ತಲೆಯಂ ಕುತ್ತಿ ವಿಶಾಳನ್ಬುರಿವ ಕರಡಿಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.; Ap. 2, 40; ತಲೆಯ ಕುತ್ತಿ ನೆಲನ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿರದೇನಯ್ಯಾ Bv. 744]; to push, to throw. see Bh. 3, 19, 38; 8, 26, 45.

ಕುತ್ತು kuttu. 3. beating, etc.; a stroke. see ಅಳ್ಳೆಗುತ್ತು, ಮೊನೆಕುತ್ತು, ಮೊನೆಗುತ್ತು. — ಕುತ್ತುಕೋವಿ. a throwing tube: a gun (ಹಾಱುಸುವ ತುಪಾಕಿ G.). — ಕುತ್ತುಂಗಱು. -ಒ-ಗಱು. (Śmd. 203). a beating, etc., a beating, stabbing or pricking leaf of the Kuruvaka or the Kētaki (Cpr. 7, 115 va.; Abh. P. 2, 13 va.). — ಕುತ್ತುಂಗುಳಿ. -ಒ-ಗುಳಿ. (Śmd. 238, o. r. ಕುತ್ತಂಗುಳಿ). a person engaged in beating, etc.

ಕುತ್ತುಗೆ kuttuge. the act of striking or state of being struck; that of being turned downwards or bent. see ತಲೆಗುತ್ತುಗೆ.

ಕುತ್ತುಱ್ kuttuṟ. -ಱು. = ಕುತ್ತಱು. a bush, a thicket (ಸಿದುವೆ Ct. II, 35; ಪೊದಱ್ II, 90, Kk. 22; Śsv. 4, 23). ಬಿಡದೆ ಕುತ್ತುಗಳಂ ಸೋವಿದರ್ (J. 28, 47). ಕುತ್ತುಱೊಳ್ ಪುದುಗಿರ್ದ ಪುಲಿ (28, 48).

ಕುತ್ತೆ kutte. a female who has any disease. see ಬಟ್ಟೆಗುತ್ತೆ.

ಕುತ್ನಿ kutni. = ಕುತಣಿ, etc. a kind of satin. (My.).

ಕುತ್ಸಿತ kutsita. = ಕುಚ್ಚಿತ. *reproached, reviled, despised;* reproach; slander (ಪಿಸುಣ, ಕೊಣ್ಡೆಯ, ಚಾಡಿ Śm. 65; ಪಿಸುಣು Kk. 73); *contemptible, vile, hateful* (ಕೆಡಕನ್ Mr. 238, o. r. ಕೆಡುಕು). ಕುತ್ಸಿತೆ, a contemptible female (J. 5, 61).

ಕುತ್ಸೆ kutse. *censure, abuse, contempt.*

ಕುಥ kutha. *Kuśa grass.* 2, *a painted or variegated cloth or blanket serving as an elephant's housings.*

ಕುಥೆ kuthe. *a painted or variegated cloth or blanket.*

ಕುದಕಲ್ kudakal. = ಕುಚ್ಚಲ್, ಕುದಪಲ್, ಕುದಸಲ್, ಕುದುಪಲ್, ಕುಸಲ್. the state of being (partially) boiled. — ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಕುಚ್ಚಲಕ್ಕಿ. paddy that has been slightly boiled, then dried, and pounded (C.).

ಕುದಪಲ್ kudapal. = ಕುದಕಲ್. (My.). — ಕುದಪಲಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುದರು kudaru. = ಕುದಿರು, ಕುದುರು 3. low ground; a hollow; the bed of a stream, or a stream (My.); island, [Tu. ಕುದುರು].

ಕುದುರೆ kudure. = ಕುದಿರೆ, ಕುದುರೆ. a horse (C.). see ಹೆಣ್ಣು-.

ಕುದರ್ಶನ ku-darśana. a bad vision, etc.; a bad view, theory or system. (Bp. 36, 41).

ಕುದಸಲ್ kudasal. = ಕುದಕಲ್, etc. the state of being partially boiled. (My.). — ಕುದಸಲಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುದಸು kudasu. = ಕುಚ್ಚು 1, ಕುದಿಯಿಸು, ಕುದಿಸು. to boil, etc. (v. t., C.). ತುಡುತಿನ್ನಿ ಗಣ್ಡನಾ ಬಡತನವ ಬಲ್ಲಳೇ? ಕಡನ ತನ್ದು, ಇಕ್ಕಿ, ಕುದಸಿ, ತುಪ್ಪವ ಬೆರಸಿ, ಹೊಡದು, ಕುಳ್ತಿ ಹಳೊ! (Sp.).

ಕುದಿ kudi. 1. to boil (v. i.), to bubble up, to boil up (ಸನ್ತಾಪ Śmd. Dh.; ಪಚನ Śm. 98; C.; M.; T. ಕೊದಿ; Tu. ಕುದಿ, ಕೊದಿ; *cf.* ಕುತ). 2, to suffer pain or vexation in the mind, to grieve (ಮನಸ್ತಾಪ Śm. 98; C.; T. to be angry; M. ಕೊದಿ, to be greedy, envious; Tu. ಕೊದಿ, greediness; Te. ಗೊದೆ, hunger). [ನಿಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯ ನೆತ್ತರ್ಕುದಿದುರ್ಕಿ ಸಾವ ಬಗೆಯಿಂ Pb. 9, 50; ಕಳ್ಳದ ಸತ್ಯದೊಳೊನ್ದದಾಗಳುಂ ಕುದಿದಪತ್ಯಷ್ಣೆಯಂ ಕುಸಿದು ಮಾಣಿಸುವಯ್ದುಮಣುವ್ರತಂಗಳಂ Ap. 6, 7]. P. ps. ಕುದಿದು, ಕುದ್ದು. ತಕಪಕನೆ ಕುದಿವ ಬಡಬಾಗ್ನಿ (C. Bp. 2, 3). ಸುಣ್ಣ ಕುದಿಯುತ್ತದೆ (C.). see Bp. 24, 66; 36, 46; 59, 50; 60, 24; Abhā. 1, 31; J. 4, 1. 28; 11, 39. 40; 13, 10; ಎದೆಗುದಿ 1, ತನಿಗುದಿ, ತಟತಟಗುದಿ. [— ಕುದಿಕುದಿ. rep. to be wrathful. ಕುದಿಕುದಿದತ್ತಣಿಂ ಕುದುರೆ ನೂಱಱೊಳಾ ಬಲದಾನೆ ಪತ್ತು ತಾಗಿದುವೆನೆ Kr. 1, 120]; (*cf.* T. ಕುದಿ. to jump).

ಕುದಿ kudi. 2. boiling, etc.; an ebullition (S. Mhr.); grief. ಒನ್ದು ಕುದಿ ಆಯ್ತು (C.). ಅನ್ನ ಕುದಿ ಬನ್ತು or ಹತ್ತಿತು (My.). see ಎದೆಗುದಿ 2.

ಕುದಿಗೆ kudige. = ಕುದಿ 2. (S. Mhr.).

***ಕುದಿಪ kudipa.** = ಕುದಿಹ. boiling; grief, etc. ಆಸತ್ತು ತಿರಿದರಣ್ಯಾವಾಸದ ಪರಿಭವದ ಕುದಿಪಮಂ ನೀಗಿ Pb. 12, 152; 4, 63 va.

ಕುದಿಯಿಸು kudiyisu. = ಕುದಸು, etc. see ಕುಕ್ಕುಳಂಗುದಿಯಿಸು.

ಕುದಿರ್ kudir. a receptacle for paddy or grain made of earthen hoops or bamboo mats, a granary (ಕುಶೂಲ, ಧಾನ್ಯಕೋಷ್ಠಕ Hlā.; T. ಕುದಿರ್, ಕುಲುಕ್ಕೈ; Sk. ಕೃದರ).

ಕುದಿರು kudiru. = ಕುದರು, etc. the bed of a stream, etc. (My.).

ಕುದಿರೆ kudire. = ಕುದರೆ, etc. a horse. (B. 5, 62).

ಕುದಿಸು kudisu. = ಕುದಸು, etc. to boil, etc. (v. t., C.). ಕುದಿಸಿದ ಕಟ್ಟು (ಯೂಷ Nr.). ಕುದಿಸಿ ತೊಱಸಿದ ಹಿಟ್ಟು (ಉಖ್ಯ, ಪೈಠರ Si. 313). see Bp. 36, 47; B. 1, 22; 3, 46; 4, 170; Si. 380.

ಕುದಿಹ kudiha. boiling, etc. see s. ಕುಕ್ಕುಳ.

ಕುದು kudu. = ಕುದಿ 2. boiling, etc. see ಕುದುಗುಳಿ.

ಕುದುಕು kuduku. 1. = ಕುಲುಕು 2. to trot. *cf.* ಗುದಿ 4. (M. ಕುದುಕು, to take a spring in order to leap; Te. ಕುದುಲು, to jolt, or shake, as a horse does; T., M. ಕುದಿ, to leap, jump, spring or skip; *cf.* ಕುಂಜು, ಕುಪ್ಪು 2).

ಕುದುಕು kuduku. 2. = ಕುಕ್ಕು 6, ಕುಲುಕು 3. trotting. — ಕುದುಕುವರಿ. -ಪರಿ. = ಕುಕ್ಕೋಟ, ಕುಲುಕೋಟ. trotting-run: trot. ಕುದುಕುವರಿಯಲಿ ಪರಿದು, ಪೇರೋಟದಲಿ ಪರಿದು (Bp. 26, 32).

***ಕುದುಗುಳಿ kuduguḷi.** glutton, greedy person. ಕೆಲರ್ ಕುದುಗುಳಿ ರಕ್ಕಸರ್ ಬಿಸುಗೆಗಳ್ಪೆರಸುಗ್ರ ಮಹಾಗಜಂಗಳಂ ಚದುರ್ಗಿಡೆ ನುಂಗಿ Pb. 12, 8; 2, an angry person (Cpr. 5, 5; M. ಕೊದಿ. to be greedy. Tu. ಕೊದಿ, to be greedy).

ಕುದುಪಲ್ kudupal. = ಕುದಪಲ್, etc. the state of being boiled. (My.). — ಕುದುಪಲಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುದುರ್ kudur. ರು. a wall (ಕೇರ್, ಗೋಡೆ Śm. 57; T. ಚುವರ್). [ಕುದುರನೇಸು ತೊಳೆದರೆಯೂ ಕೆಸಱು ಮಾಣ್ಬುದೆ? Bv. 260].

ಕುದುರು kuduru. 1. to settle; to recover from illness (see ಮೆಯ್ಗುದುರು); to be set, framed, arranged, fixed, settled, well grounded; to be got, come to hand; to be adjusted, set right, reformed; to fit or suit; to become calm or quiet; to become firm, resolute, or fixed; to prove true (Te.); to prosper, to succeed, to flourish (My.; Te.; *cf.* ಕುದೆ).

ಕುದುರು kuduru. 2. = ಕುದ್ರಿ. settlement (T. ಕುದಿರ್); symmetry, beauty; trim, orderliness; health, perfection; family; a garden bed (Te.; M. ಕುದಿರ್, small mounds of earth in ricefields, on which the rice is grown, etc.); a ledge, or rim, preventing grain flying out of a mortar; a settle or ring of cord to prevent a pot from rolling over (Te.; *cf.* ಕುನ್ದಣಿಗೆ). — ಕುದುರುಪಾಟು. settlement (Te.); success, prosperity (of a business, My.).

ಕುದುರು kuduru. 3. = ಕುದರು, etc. the bed of a stream. (My.; see ಕಣ್ಣು-).

ಕುದುರೆ kudure. = ಕುದರೆ, etc. a horse (ಅರ್ವತ್, ಗನ್ಧರ್ವ, ಅಶ್ವ, ವಾಜಿ, ತುರಂಗಮ, ಹಯ, etc. Hlā.; Nr.; Mr. 273; Si. 272; ವಾಜಿ Nn. 14. 135; ಹಯ 8; ತುರಂಗಮ 10; ವಾಡವ, ತುರಂಗ 13; ಅಶ್ವ 23; C.; Tu.; T., M. ಕುದಿರೈ). [ಕುದುರೆ ತಗುಳ್ದುವಾ ದೆಸೆಯ ಬಿಲ್ಲವರಂ ಸುಱಿದಾನೆ ಮೆಟ್ಟಿದುವು Kr. 1, 120; Pb. 5, 26; Ap. 12, 74 va.]. ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆ (ಕರಕ); ರಕ್ತವರ್ಣಕುದುರೆ (ಶೋಣ); ಕರಿಯ ವರ್ಣಕುದುರೆ (ಹೇಮ); ಬಿಳಿಯ ಕಣ್ಣ ಕುದುರೆ (ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷ); ಕರಿಯ ಕಣ್ಣ ಕುದುರೆ (ಇನ್ದ್ರಾಯುಧ); ಶ್ರೀವೃಕ್ಷವೆಮ್ಬ ಕುಱುಪನುಳ್ಳ ಕುದುರೆ (ಶ್ರೀವೃಕ್ಷಕಿ); ಕುದುರೆಗಳ ಧ್ವನಿ (ಹೇಷೆ); ಕುದುರೆಯ ವೇಗ (ರಂಹ, ತರ, etc.); ಕುದುರೆಯ ಮನ್ದುರಂ (ವಾಜಿಶಾಲೆ, etc.); ಪಾರಸಿಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಗಳು (ವನಾಯುಜಂಗಳು); ಬಾಹ್ಲಿಕದೇಶದವು (ಕಾಮ್ಬೋಜಂಗಳು); ಸಿನ್ಧುದೇಶದವು (ಸೈನ್ಧವಂಗಳು); ಕುದುರೆಯನ್ ಏಱುವಾತ (ಅಶ್ವಾರೋಹ); ರಥವ ಹೂಡುವ ಕುದುರೆ (ವಾಹನ, ಧೋರಣ, etc. Hlā.). ಹೇಱುವ ಕುದುರೆ (ಪೃಷ್ಠ್ಯ, etc.); ಕುದುರೆಯ ತೊಡಿಗೆ (ಅಶ್ವಾಭರಣ); ಕುದುರೆಯ ಲಾಯ (ಮನ್ದುರೆ); ಆನೆ ಕುದುರೆ ತೇರು ಕಾಲಾಳ್ ಎನ್ನುವವು ನಾಲ್ಕು ಸೇನಾಂಗಗಳು (Nr.). ಕುದುರೆಯ ನಡೆ (ಅಶ್ವಗತಿ Nn. 124). ಕುದುರೆಗಳ ಕೂಗು (ಹೇಷೆ Si. 273). ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವ ಸವಾರನು (ಅಶ್ವಾರೋಹ 278). ಆನೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಆಳ ಮೇಲೆಯುಂ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಪರಿದುದು ಗಜಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ (Śmd. 146). ಕುದುರೆ or ಕುದುರೆಗಳ್ ಏಱಿದುವು (168). see Abh. P. 13, 60; Bp. 61, 38; Bh. 6, 2, 5; J. 7, 34; 10, 10. 33; Prv. s. ಕಟ್ಟು 4; ಅಗಡುಕುದುರೆ, ಓಜೆಗೊಳ್ಳದ-, ಕಡುಗುದುರೆ, ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ, ಮಱಿಗುದುರೆ, ಸಿಲುಕುಗುದುರೆ, ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆ, etc.—ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದಿರ ಬೇಡ, ಅರಮನೇ ಮುನ್ದಿರ ಬೇಡ.—ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದಿರ ಬೇಡ, ಹಾರುವನ ಮುನ್ದಿರ ಬೇಡ.—ಹುರುಳೀ ಸಾಱಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುದುರೇ

ಕ್ರಿಯ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ.—ಕುರುಡ ಕುದುರೆಗೆ ಹುರಿದ ಹುರುಳಿ (Prvs.). 2, the cock of a gun (C.). 3, a knight at chess (C.). — ಕುದುರೆಕಿವಿಗನಮರ, or ಕುದುರೆಕಿವಿಮರ. the tree Terminalia tomentosa W. & A. (St. & Pl.; My.). — ಕುದುರೆಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a horse-thief (J. 4, 21). — ಕುದುರೆಗಾವ. -ಕಾವ. a man who tends or watches horses (Bp. 47, 36). — ಕುದುರೆಗಾವಲ್. -ಕಾವಲ್. the guarding of a horse or of horses (J. 4, 12; 20, 9; 25, 9). — ಕುದುರೆ ಗಾಹು. -ಕಾಹು. = ಕುದುರೆಗಾವಲ್. (J. 4, 13). — ಕುದುರೆಜಮೆ. = ಕುದುರೆಜವೆ. (My.). — ಕುದುರೆಜವೆ. the hair of a horse's tail (C.). — ಕುದುರೆಬಚ್ಚ. N. of a play with flat stones, etc. (My.). — ಕುದುರೆಮುಖ. N. of a land-mark and sanitarium on the Western Ghauts (Mg.). — ಕುದುರೆಮುಸುಡಿನೆಗಳು. a kind of crocodile (My.). — ಕುದುರೆಮೊಗದವ. a man with a horse-head (J. 16, 20). 2, = ಹಯಗ್ರೀವ. (My.). — ಕುದುರೆಯವ. -ಅವ. a man who has a horse or horses (C.). 2, a horsekeeper (C.). — ಕುದುರೆಯೋದು. -ಓದು. a reading with the capacity of a horse, *i. e.* reading and forgetting what one reads (as the horse which does not chew the cud, R.). — ಕುದುರೆರಾಹುತ. a horseman, a trooper (C.; B. 4, 181). — ಕುದುರೆವಳೆಯ. a horse's martingale (ಒಳ್ Śmd. II; ವೊಳೆ Śm. 41). — ಕುದುರೆವಾಯ್. -ಬಾಯ್. a horse's mouth (Śm. 42. 109. 114). — ಕುದುರೇ ಬಳ್ಳಿ. the creeper Argyrea malabarica Chois. (Z.). — ಕುದುರೆ ಮಸಾಲೆ. a perennial fodder plant, the Lucerne grass, Medicago sativa D. C. (Z.; My.).

ಕುದುರೆಗಾಱ kudure-gāṟa. a horsekeeper (T., M. ಕುದಿರೈಕ್ಕಾರ; S. Mhr. and My. very rare; Bh. 3, 19, 11).

ಕುದೃಷ್ಟಿ ku-dṛiṣṭi. weak sight. (My.). 2, evil eye. (My.).

ಕುದೆ kude. a fetter *cf.* ಗೊಲೆ 1. (R.; Te. ಕುದಿ, to become tight, as a knot, etc., to be joined; M. ಕುದ, notch; tightness, elasticity; Tu. a big log. T. ಕುದ್ಯೆ, M. ಕುದೆ, a loop, a running knot; a button to fasten bracelets or necklaces, etc.; *cf.* ಗುತ್ತ, ಗುದಿ 1 & 2; ಕುಟಿ 1).

ಕುದ್ದಾಲ kuddāla. = ಗುದ್ದಲಿ. *a hoe, a kind of spade.* 2, *mountain ebony, Bauhinia variegata.*

ಕುದ್ದು kuddu. a P. p. of ಕುದಿ 1 (C.; B. 5, 153). ಚನ್ನಾಗಿ ಕುದ್ದದ್ದು (ನಿಷ್ಪಕ್ವ G.).

ಕುದ್ರಿ kudri. = ಕುದುರು 2. settlement, etc. — ಕುದ್ರಿಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. destruction of calmness, etc.; envy (S. Mhr.).

ಕುಧರ ku-dhara. = ಕುಧ್ರ. (ಪರ್ವತ Bhn. 64). see ಉದಯ–; Grj. 3, 7; Bp. 19, 28; J. 4, 7.

ಕುಧ್ರ ku-dhra. *a mountain.*

ಕುನಟಿ kunaṭi. *red arsenic.*

ಕುನಸು kunasu. rancour, spite (S. Mhr.; Mhr., H. ಖುನಸ; B. 3, 94).

ಕುನಾಶಕ ku-nāśaka. *the thorny shrub Alhagi maurorum* Tournef.

ಕುನಿ kuni. 1. to bend (v. i.), to bow, to stoop; to stoop; to shrink (ಆಕುಂಚನ Śmd. Dh.; T., M.; M. also ಚುನಿ; see ಕುಡು 3). *cf.* ಕುಣ್ಕು.

ಕುನಿ kuni. 2. a bent or curved ground (ವಕ್ರಭೂಮಿ Śmd. Dh.; T. a bow; M. semicircle; a small garden; Te. an angle, a bit of land).

ಕುನಿ kuni. 3. = ಕುನಿದು. P. p. of ಕುನಿ 1, in ಕುನಿ ಕುನಿದು (Grj. 1, 93).

ಕುನಿಕಿಲ್ kunikil. -ಲು. a sack, a bag. see Bp. 27, 37; 56, 5. 29; Bh. 1, 10, 24. 25.

ಕುನಿಷ್ಟ kuniṣṭa. = ಕೊನಷ್ಟೆ, (ಕೋಸು 2). crookedness, perverseness; insolence (M.; Te. ಕುನಿಷ್ಟಿ, ಕುನುಷ್ಟು, ಕೊನಷ್ಟ, ಗೊನಟ; T. ಕುನಷ್ಟೃ; R.).

ಕುನುಂಗು kunuṅgu. = ಕುಂಗು 1. to contract oneself, to be contracted, to shrivel up; to bend, to stoop, to couch, to crouch (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.). [ಮೆಯ್ದೋಱುವವೆವ್ವ ಪೂಣೆಗರಡಂಗಿ ಕುನುಂಗಿ ಸಿಡಿಲ್ದು ಜೋಲ್ದು ಕಾಯ್ಪಾಱೆ Pb. 1, 109; Ap. 10, 14]. see Grj. 7, 13; Rśv. 5, 73. 116; 6, 11 va.; Śsv. 3, 53; 4, 73.

ಕುನ್ತ kunta. = ಕೊನ್ತ. *a lance;* a spear. 2, a small animal, an insect (Sk.; *cf.* ಕುನ್ಥ ?).

ಕುನ್ತಲ kuntala. *hair;* the hair of the head. 2, *a particular mode of dressing the hair.* 3, N. of a country (Bp. 6, 18). *cf.* ಕೂದಲ್.

ಕುನ್ತಲನಗರ kuntala-nagara. N. of a town (J. 28, 6; 29, 18; also ಕುನ್ತಲಪುರ, 28, 11. 16).

ಕುನ್ತಲಹಸ್ತ kuntala-hasta. the long plaited hair of females (ಹೆರಳು G.).

ಕುನ್ತಲಾಧೀಶ kuntala-adhīśa. the king of Kuntala (J. 28, 27; also ಕುನ್ತಲೇನ್ದ್ರ 28, 25, and ಕುನ್ತಲೇಶ್ವರ, 30, 43).

***ಕುನ್ತಳಿಕೆ kuntaḷike.** a kind of bird. ಮೂನೂಱುಮುವತ್ತು ಜಾತಿಯ ಕಳ್ಳಂ ... ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊಂಚೆಯಂಚೆಯ ಕುನ್ತಳಿಕೆಯ ಮಾಱಿಕ್ಕೆಯ ಸಿಪ್ಪುಗಳೊಳ್ ತೀವಿ Pb. 4, 87 va.

ಕುನ್ತಿ kunti. ಕುನ್ತೀ. = ಕೊನ್ತಿ. N. of the daughter of the Yādava prince Śūra; she was adopted by Śūra's cousin Kuntibhōja, became one of the wives of Pāṇḍu, and the mother of the Pāṇḍavas. ಅನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಕುನ್ತೀ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲ (Prv.). see J. 7, 19; 32, 56. — ಕುನ್ತೀ ಹಬ್ಬ. an annual festivity of the Kuñcigas, making an image of Kuntī and worshipping it (My.).

ಕುನ್ತೀಕುಮಾರ kuntī-kumāra. = ಕುನ್ತೀ ಪುತ್ರ. (J. 2, 30).

ಕುನ್ತೀಪುತ್ರ kuntī-putra. = ಕೊನ್ತೀ ಪುತ್ರ. a son of Kuntī.

ಕುನ್ತೀಸುತ kuntī-suta. = ಕುನ್ತೀಕುಮಾರ. (J. 26, 77).

ಕುನ್ತು kuntu. = ಕುಳಿತು, ಕುಳಿರ್ದು, ಕುಳ್ತು, ಕುಳ್ಳಿತು, ಕುಳ್ಳಿರ್ದು, ಕೂತು 2. a P. p. of ಕುಳಿರ್ 1. having sat down (C.; Bp. 2, 48). ಕುನ್ತುಕೋ! sit down! (C.).

ಕುನ್ದ kunda. 1. a pillar of bricks, etc. (My.; Te., Tu.).

ಕುನ್ದ kunda. 2. = ಕುನ್ದು 2. — ಕುನ್ದಗಾಲು. a maimed foot; limping, halting. (ಕುಣ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ನಡೆಯುವುದು, Rāmaswāmi Śāstri).

ಕುನ್ದ kunda. *a kind of jasmine, Jasminum multiflorum or pubescens* [ಬಣ್ಣಪುರಂ ತೀವಿದ ಮಾಱಿಕ್ಕೆಯಾಯ್ತು ನವಿಲಿಂ ಕುನ್ದಂಗಳಿನ್ದಿನ್ದ್ರಗೋಪ ವಿಳಾಸಂಗಳಿನಾಲಿಕಲ್ಲ ಪರಲಿಂ ಕಾರೊಳ್ ಮಹೀಮಣ್ಡಲಂ Pb. 7, 24]; (ಮೊಲ್ಲೆ Mr. 125; ಮೊಳ್ಳೆ, ಕೋಲುಮಲ್ಲಿಗೆ Si. 139). 2, *Olibanum, the resin of Boswellia thurifera* Roxb. 3, one of Kubēra's nine treasures. see ತುನ್ಬಿಹೂ.

ಕುನ್ದಕ kundaka. defect (My.; Te.); hindrance, obstacle (My.; Te., T.).

ಕುನ್ದಕ kundaka. = ಕುನ್ದ. — ಕುನ್ದಕಬ್ಬೆ. -ಅಬ್ಬೆ. N. of a woman (Ch. v. 10. 11).

ಕುನ್ದಕುಟ್ಮಲರದನೆ kunda-kuṭmala-radane. a woman whose teeth resemble jasmine-buds (My.).

ಕುನ್ದಗನ್ಧಿ kunda-gandhi. a woman whose smell resembles that of the jasmine (Bp. 4, 28).

ಕುನ್ದಣ kundaṇa. = ಕುನ್ದನ. setting a precious stone in and with fine gold (S. Mhr.; T. ಕುನ್ದನ). 2, fine gold (My.; Śsv. 1, 81 va.).

ಕುನ್ದಣಿ kundaṇi. = ಕುನ್ದಣಿಗೆ, etc. (My.).

ಕುನ್ದಣಿಗೆ kundaṇige. = ಕುನ್ದಣಿ, ಕುನ್ದಳಿಗೆ. the wooden rim of a mortar so placed as to keep in the contents while beating (C.; Te. ಕುನ್ದಿ, ಕುನ್ದೆ, ಕುನ್ದೆನ; T., M. a large mortar to beat paddy in; *cf.* ಕುದುರು 2). see sp. in W. v. 1102.

ಕುನ್ದನ kundana. fine gold (My.; Te.).

ಕುನ್ದರುಷ್ಕ kundaruṣka. = ಕುನ್ದುರುಕಿ. a kind of plant. (ಕುನ್ದ, ಕುನ್ದು, etc., ಮೊಲದ ಕಿವಿಗಡ್ಡೆ Si. 152; Sk. ಕುನ್ದುರುಕ).

ಕುನ್ದಳಿಗೆ kundaḷige. = ಕುಣ್ಡಣಿಗೆ. see G. s. ಒಳ್ಳುಕ.

ಕುನ್ದಿ kundi. low, or bent, ground (?). see ಆನೆಗುನ್ದಿ. *cf.* ಗುಣ್ಡಿ.

ಕುನ್ದಿಸು kundisu. to cause to decrease, etc. (J. 18, 42).

ಕುನ್ದು kundu. 1. (fr. ಕುಱು). to become small, little; or less; to become lean; to decrease, to wane; to fail, to sink under affliction, to faint; to cease (ಕ್ಷಯ Śmd. Dh.; C.; Te., Tu.; T. ಕುಱ್ಱು). [ಕುನ್ದಿನ ಲತಿಕಾಂಗಂ Pb. 4, 65]. ಅವರವರೆಲೆ ವಿಸ್ಫುರಿತಂಗಳೊಡನೆ ಕುನ್ದಿದುವು ಇರುಳ್ಗಳುಮಂ ಮುಂಚಿ ಬನ್ದ ಜಲದಾಗಮದೊಳ್ (Śmd. 119). ಬೆಳಸುಂ ಕುನ್ದದು (256). ಚನ್ದ್ರಂ ಕುನ್ದಿದ ಹುಣ್ಣಿವೆ (ಅನುಮತಿ); ಅಯ್ವತ್ತು ಸರದ ಮುತ್ತು ಮಾಣವಕವ್ ಎಮ್ಬುದು; ಹಾರ ಗುಚ್ಛ ಅರ್ಧ ಗುಚ್ಛ ಗೋಪುಚ್ಛ ಎಮ್ಬುವು ಕ್ರಮದಿನ್ದಂ ಕುನ್ದುತ್ತುಂ ಬರಲ್ ಅಪ್ಪುವು (Hlā.). ಇನ್ದು ಕುನ್ದಿದ ಪೌರ್ಣಮಿ (ಅನುಮತಿ Mr. 69). ಕಾಯು ಕುನ್ದಿದ ಮೇಲೆ ಜೀವದಾಶೆ ಅದು ಏನು? (Dp. 167). ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲಮುಂ ಕುನ್ದದೆ ಕೊನ್ದ ಅಘಕ್ಕೆ ಇದೆ ಫಲಂ! (Rśv. 5, 122). ಕೊಡಲು ಜಾಣರು, ಕುನ್ದದನ್ತಿರಲ್, ಅರ್ಥಿಗೆ ಅರ್ಥವನು (Prll. 3, 6). ಕುನ್ದಿದವನಾದರೂ ಮನ್ದನಾಗಿರಬಾರದು (Prv.). see Bp. 14, 7; 23, 4; 30, 7; 37, 39; 44, 28; 45, 52; 54, 61; 60, 38; 61, 57; Bh. 1, 8, 20; Rśv. 13, 104 va.; Śsv. 2, 10; J. 27, 17. 50; 28, 5; ಎದೆಗುನ್ದು, ಕರಿಕರಿಗುನ್ದು, ಕಳೆಗುನ್ದು, ಕಾನ್ತಿಗುನ್ದು, ಕೆಯ್ಗುನ್ದು, ಮನಗುನ್ದು 1.

ಕುನ್ದು kundu. 2. decrease, deficiency, loss; defect, want; fault; inferiority; emaciation; dejection, grief; a cattle-disease (ಪಶುರೋಗ Śmd. Dh.; ನ್ಯೂನ, ಅಧಮ Nr.; C.). [ಮುಂ ಬೇಡಿದೆಂ ಭೂರಿ ಭೂತಲಮುಂ ಕುನ್ದೆನಗಾಯ್ತು Pb. 9, 20; Ap. 1, 55]. ಚೊಕ್ಕಟದ ತನಿಸುಖವ ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವ ಅನುಭವಿಗೆ, ಸಕ್ಕದವನ್ ಉಱಿಯೆ, ಕುನ್ದೇನ್ ಅಪ್ಪುದು? (Cidakhaṇḍānubhava 1, 7). see Śsv. 2, 100; J. 3, 15; 5, 12; 17, 43; ಕನ್ದು ಕುನ್ದು, ಮನಗುನ್ದು 2, ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದು. — ಕುನ್ದಿಡು. -ಇಡು. to find fault with (J. 1, 7; C.). ಉಱಿದ್ದು ಏನು ಕುನ್ದಿಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ (B. 3, 19).— ಕುನ್ದು ತರು. = ಕುನ್ದಿಡು. (C.). ಜೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕುನ್ದು ತನ್ದಾನು (B. 5, 170). — ಕುನ್ದು ನಿನ್ದೆ. dupl. (Bp. 19, 31). — ಕುನ್ದು ಹೆಚ್ಚು. the state of being less or more (Rām. 4, 3, 6).

ಕುನ್ದು kundu. *the resin of Boswellia thurifera* Roxb.

ಕುನ್ದುರು kunduru. *the resin of Boswellia thurifera* Roxb.

ಕುನ್ದುರುಕಿ kunduruki. *the plant Boswellia thurifera* Roxb.

ಕುನ್ದುವಿಕೆ kunduvike. decreasing, etc. see ಒಳಗುನ್ದುವಿಕೆ.

ಕುನ್ದುಹ kunduha. decreasing, decline, etc. ಕುನ್ದುಹಂ (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ Nr.). see ಚೇಷ್ಟೆಗುನ್ದುಹ.

ಕುನ್ನ kunna. 1. a small louse (My.; T.).

***ಕುನ್ನ kunna. 2.** — ಕುನ್ನಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. amputated hand. ತನ್ನ ಕುನ್ನಗೆಯ್ಯೊಳೆ ಕೊಣ್ಡುದ್ಧರ ರಥ ಚಕ್ರದಿನಿಟ್ಟಂ Pb. 11, 103.

ಕುನ್ನಾರ kunnāra. glass ware (Br., R.).

ಕುನ್ನಿ kunni. 1. a cub, a puppy, etc., especially a young dog (C.; Tu. ಕುಞ್ಞಿ, ಕಿನ್ನಿ, small; T., M. ಕುಞ್ಞು; T., M. ಕುಟ್ಟಿ, ಕೊಱು; Te. ಗುನ್ನೆ, ಕೂನೆ; Sk. ಕುನ್ತ? *cf.* ಕೂಸು?); a dog in general (My.). [ಅನ್ಯಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿ ದರ್ಶನಮಾಡುವ ಕುನ್ನಿಗಳನೇನೆಮ್ಬೆನಯ್ಯಾ Cv. 251]. see Bp. 34, 28; 53, 52; 61, 19; Bh. 1, 8, 90; 1, 10, 30; 3, 13, 27; B. 3, 40. 86; Prv. s. ಪೋರ; Sp. s. ಮಾಯೆ; ಮೊಲೆಗುನ್ನಿ. — ಕುನ್ನಿನರಿ. = ಕಪ್ಪಲ್ನರಿ. (Gz.).

ಕುನ್ನಿ kunni. 2. = ಕುನ್ನೆ. a kind of plant. see ನಸುಗುನ್ನಿ. (T. ಕುಱಿ, M. ಕುನ್ನಿ. Te. ಗುರಿಜೆ, Abrus precatorius; *cf.* Sk. ಗುಂಜೆ).

ಕುನ್ನೆ kunne. = ಕುನ್ನಿ 2. see ನಸುಗುನ್ನೆ.

ಕುಪತಿ ku-pati. earth-ruler: a king (ಅರಸು Mr. 262).

ಕುಪಥ ku-patha. a bad road; bad conduct; a heterodox doctrine. see Bp. 40, 66; 50, 65.

ಕುಪರಿ ku-pari. a bad manner (Bp. 28, 16. 43; 32, 55; 40, 54; 43, 58).

ಕುಪಿತ kupita. provoked, incensed, angry, enraged; passion, anger, etc. see Bp. 26, 15; 52, 9; 53, 75. ಕುಪಿತೆ, a passionate female (J. 5, 61).

ಕುಪಿತಮತಿ kupita-mati. a person that has a passionate mind (Bp. 40, 54).

ಕುಪೂಯ ku-pūya. *low, vile.*

ಕುಪ್ಪ kuppa. 1. (fr. ಕುಪ್ಪೆ 1). N. ಕುಪ್ಪನ ನಮ್ಬಿ ಕೊಳಕೆ ಬಿತ್ತಿದೆ, ಕುಪ್ಪ ಓಡಿ ಹೋದ, ಕೊಳಕೆ ಹೊತ್ತಿ ಹೋಯ್ತು (Prv.).

ಕುಪ್ಪ kuppa. 2. (?). see Cpr. 7, 63.

ಕುಪ್ಪಟೆ kuppaṭe. = ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ, etc. (My.). ಕುಪ್ಪಟೆಯೊಳಗೆ ತಾವರೆಗಡ್ಡೆ ಹುಟ್ಟುವದೇ? (Bp. 30, 28).

ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ kuppaḍige. = ಕುಪ್ಪಟೆ, ಕುಮ್ಪಟೆ, ಕುಮ್ಮಟ, ಕುಮ್ಮಟೆ. a potsherd in which fire is kept, a chafing dish or portable furnace (S. Mhr.; ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಗೆ, ಅಂಗಾರಧಾನಿಕೆ G.; Te. ಕುಮ್ಪಟಿ; T. ಕುಮ್ಬಿಡು-ಚಟ್ಟಿ; T. ಕುಮ್ಬಿ, the heat of fire; M. ಕುಪ್ಪು, heat; ಕುಮ್ಬಲ್, inward heat; ಕುಮ್ಮಲ್, sultriness; Te. ಕುಮ್ಮು, to smoulder; smouldering ashes; T. ಕುಮೈ, to be hot, sultry; M. ಕುಮುಱು, to be hot, close; T. ಕೊಚ್ಚಿ, fire; Tu. ಕುಯುಲ್, to be inflamed; Te. ಕುಮುಲು, ಕುಮಾರಿಲು, ಗುಮಿಲಿಂಚು, to smoulder, burn without flame; *cf.* ಕೊಮೆ).

ಕುಪ್ಪರಿಸು kupparisu. 1. = ಕುಪ್ಪಳಿಸು 2. (My.; T. ಕುಪ್ಪುಱು, to jump, to leap; Rām. 6, 5, 18).

ಕುಪ್ಪರಿಸು kupparisu. 2. = ಕುಕ್ಕರಿಸು, ಕುಪ್ಪಳಿಸು 4. to lift up and throw to the ground (S. Mhr.; T. ಕುಪ್ಪುಱು, to fall upon the face).

ಕುಪ್ಪಸ kuppasa. = ಕುಪ್ಸ, ಕುಬಸ, ಕುಬುಸ, ಕುಬ್ಬಸ, ಕುಬ್ಸ. a bodice, a jacket. Tbh. of ಕೂರ್ಪಾಸ (Śmd. 359; Hlā.; Ct. I, 52. 92; II, 20; ಕೂರ್ಪಾಸಕ, ಚೋಲ Nr.; ಕಂಚುಕ Nn. 88; ಕಂಚುಕ, ವಾರವಾಣ, etc. Mr. 343; C.). [ಪವಣ್ಬಡೆದ ಸುವರ್ಣಪಾರಿವದ ಕುಪ್ಪಸಮೊಪ್ಪೆ ಬೆಡಂಗನಾಳ್ದು Pb. 9, 103; Ap. 11, 75]. see ಪಚ್ಚಗುಪ್ಪಸ; J. 30, 21; Śsv. 3, 3. — ಕುಪ್ಪಸ ಕಾಕಿಬಳ್ಳಿ. = ಕುಕ್ಕಿಬಳ್ಳಿ. (Z.).

ಕುಪ್ಪಳಿಸು kuppaḷisu. 1. to heap, to amass; to be amassed, to be numerous (ರಾಶಿ Śmd. Dh.; Śm. 110; ನಿಲುಮ್ಬು Śmd. II, Śm. 57, Kk. 92). [ಎಲುದೋಱುವರೆ ನರ ಹಱುವರೆ ಕರುಳು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದರೆ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯಾ Bv. 691]. ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಗುಪ್ಪೆಗೊಣ್ಡ ದೊಡ್ಡೆಗರುಳ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 120 va.). see ನಿಲುಮ್ಬು 1 & 2. ಕುಪ್ಪಱುಸು; Cpr. 7, 71.

ಕುಪ್ಪಳಿಸು kuppaḷisu. 2. = ಕುಪ್ಪರಿಸು 1. to fix the feet together and jump; to jump over (ಚರಣಯುಗವೆರಸಿ ಪಾಱ್ Śm. 110; ನೆಗೆದು ದಾಣ್ಟು Bhn. 7, o. r. ನೆಗೆದು ತಾಗು; Te. ಕುಪ್ಪಿಂಚು; Te. ಗೊಬ್ಬಿಳ್ಳು, capering). see Śmd. 231; Grj. 1, 104; Bp. 18, 72; Rśv. 5, 116; J. 34, 20; ಕಾಲ್-.

ಕುಪ್ಪಳಿಸು kuppaḷisu. 3. to be injured by a hot liquor or scalded, to blister (v. i., My.).

ಕುಪ್ಪಳಿಸು kuppaḷisu. 4. = ಕುಪ್ಪರಿಸು 2. (S. Mhr.).

ಕುಪ್ಪಿ kuppi. = ಕುಪ್ಪಿಗೆ. Tbh. of ಕೂಪಿ. a vial, a flask, a bottle (My.; S. Mhr. rare; T., M.; Te. ಕುಪ್ಪೆ in ಗಾಜು-; Mhr. ಕುಪೀ). — ಕುಪ್ಪಿಕಟ್ಟುಮಾತ್ರೆ. = ಕುಪ್ಪಿಮಾತ್ರೆ. (My.). — ಕುಪ್ಪಿಮಾತ್ರೆ. medicine calcined in the form of a bottle (My.).

ಕುಪ್ಪಿಗೆ kuppige. (fr. ಕೂಪಕ?). = ಕುಪ್ಪಿ. ಕುಂಕುಮದ ನೀರ್ಗಳ ಕುಪ್ಪಿಗೆ (Rśv. 13, 88). — ಕುಪ್ಪಿಗೆಮಾತ್ರೆ. = ಕುಪ್ಪಿಮಾತ್ರೆ. (My.).

ಕುಪ್ಪಿಸು kuppisu. to cause (an animal) to jump with joined feet (My.).

ಕುಪ್ಪು kuppu. 1. to heap, to heap up, to lay in a heap (ಪುಂಜೀಕರಣ Śmd. Dh., Śm. 100; Te. ಕುಪ್ಪಿಂಚು).

ಕುಪ್ಪು kuppu. 2. to leap, to jump; to leap over (ಲಂಘನ Śm. 100; *cf.* ಕುಂಜು; ಕುದುಕು 1). 2, to join the feet together and jump (My.),

ಕುಪ್ಪು kuppu. 3. = ಗುಪ್ಪು 1. a kind of disease; an abnormal globular excrescence of the body (ರೋಗಭೇದ Śmd. Dh.; ಆಮಯಭೇದ Śm. 100; My.; T., M. ಕುಪ್ಪಿ, ಕುಮಿಟ್, anything which is globular, a knob or ball on the top of anything, a pommel; a hump, etc.; see ಗುಬ್ಬಿ 1). 2, a ball of clay (My.). see ಒಲೆಗುಪ್ಪು.

ಕುಪ್ಪೆ kuppe. 1. = ಗುಪ್ಪೆ. a heap, a pile; a dung-hill (My.; Te.; T. ಕುಪ್ಪಲ್, ಕುಪ್ಪೈ, ಕುವೈ; Te. also ಕುವ್ವ, ಕೂವ; T., M. ಕುವಿ, to be joined, be assembled; M. ಕುವೊ, heaping up; T. ಕುಮಿ, Te. ಗುಮಿ, to accumulate, heap; T., M. ಕುವಡು, hill, mountain; *cf.* ಕುಱುವ, ಕುೞಿ 1, ಕೋಡು 5 No. 2, ಗುಣ್ಡು 1, ಗುಮಿ, etc.). [ಮಿಳ ನೊಳವಿಂಗೆ ಕುಪ್ಪೆ ವರಮೆಮ್ಬುವೊಲಾವ್ಪುರಮುಣ್ಟೆ ನಿನ್ನದೊನ್ದಳವು Pb. 2, 50]; (Cpr. 5, 53). see ಮುಕ್ಕುಪ್ಪೆ; ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ. — ಕುಪ್ಪೆಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to make a heap (My.).

ಕುಪ್ಪೆ kuppe. 2. — ಕುಪ್ಪೆಗಿಡ. an annual weed, the Acalypha indica L. (St. & Pl.; Te. ಕುಪ್ಪಿ, ಕುಪ್ಪೆಣ್ಚೆಟ್ಟು; T ಕುಪ್ಪೈಮೇನಿ, M. ಕುಪ್ಪೆ-).

ಕುಪ್ಯ kupya. *base metal, any metal but silver and gold.* see ಅ-.

ಕುಪ್ರತರ್ಕಿಗ ku-pratarkiga. a bad reasoner; a bad logician (Bp. 43, 62).

ಕುಪ್ರಬೋಧೆ ku-prabōdhe. bad intellect or knowledge (Bp. 51, 51).

ಕುಪ್ರಿಯ ku-priya. *disagreeable, detested, base.*

ಕುಬಕು kubaku. = ಕುಬುಕು. to dig up the ground slightly with a kind of weeding-hook (My.; *cf.* ಕುಕ್ಕು 1).

ಕುಬಸ kubasa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. (C.; B. 5, 297; Si. 224).

ಕುಬಿಬಿ kubibi. = ಕುಬುಬು. a kind of outcry. ಕುಬಿಬಿ ಬುಬುಬೆನುತ (Bp. 58, 23; *cf.* ಕುವಿ).

ಕುಬುಕು kubuku. = ಕುಬಕು. (My.).

ಕುಬುಜ kubuja. = ಕುಬ್ಜ. (My.). hump-backed, etc.

ಕುಬುದ್ಧಿ ku-buddhi. evil-mindedness; evil-minded. (Bp. 32, 52; 50, 47; Śsv. 5, 19).

ಕುಬುಬು kububu. = ಕುಬಿಬಿ. — ಕುಬುಬಿಱು. -ಇಱು. (Bh. 8, 23, 13). to utter the sound of ಕುಬುಬು (Rām. 3, 6, 55; 6, 44, 41).

ಕುಬುಸ kubusa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. a jacket, outer skin, etc. (ಕೂರ್ಪಾಸಕ, etc. Si. 224; My.). ಹಾವಿನ ಕುಬುಸ (ಕಂಚುಕ, etc. 78). ಕುಬುಸವಂ ತೊಱೆದ ಹೊಸ ಹಾವು (ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ, etc. 77).

ಕುಬೇರ kubēra. = ಕುವೇರ. (C.). the god of wealth.

ಕುಬೋಧಕ ku-bōdhaka. a bad, evil-teacher. (My.).

ಕುಬೋಧನೆ ku-bōdhane. bad, base instruction. (My.).

ಕುಬ್ಜ kubja. = ಕುಬುಜ. *hump-backed, crooked;* dwarfish; crookedness (ಭಗ್ನ, ಕೊಂಕು Nn. 132; ವಾಮನ, ಗುಡ್ಡ 132; ಗೂನುಳ್ಳವ G.). feminine ಕುಬ್ಜೆ (J. 30, 14, where also N.).

ಕುಬ್ಬಸ kubbasa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. (ಕಂಚುಕ, ಕೂರ್ಪಾಸ G.; My.).

ಕುಬ್ಬು kubbu. = ಕೊಬ್ಬು 2. — ಕುಬ್ಬಾಟ. -ಆಟ. proud behaviour. ಇಬ್ಬಾಯಿ ಇದ್ದವನ ಕುಬ್ಬಾಟ ಬಹಳ (Prv.).

ಕುಬ್ಸ kubsa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. (My.).

ಕುಭಾಷಿ ku-bhāṣi. a bad, evil speaker. (Bp. 53, 47).

ಕುಭೃತ್ ku-bhṛt. earth-supporting: a mountain (ಪರ್ವತ Nn. 55; ನೇತ್ರ, ಪರ್ವತಭೇದ 66).

ಕುಭೃದ್ವಿಶೇಷ kubhṛt-viśēṣa. a certain mountain (ಹಿಮ, ಪರ್ವತಭೇದ Nn. 81).

ಕುಮಕಿ kumaki. = ಕುಮುಕು, ಕುಮ್ಮಕು. succour; help; assistance; [government land, adjoining one's own varga land]. (C.; Mhr., H. ಕುಮಕ್).

ಕುಮಂಜನ kumañjana. the medicinal tree Wrightia antidysenterica (ಕುಟಜ Mr. 336; T. ಕುಮಂಜಾನ್, ಕುಮ್ಮೈಜಾನ್, ಕುಯಿರ್, incense). *cf.* ಕುರುಟಿಗ.

ಕುಮತಿ ku-mati. vile or base sentiment; slow or weak intellect; evil-minded; foolish. (Bp. 32, 61; 54, 30; 55, 34; 60, 47; J. 29, 38).

ಕುಮನ ku-mana. a wicked, cruel mind (Bp. 60, 40).

ಕುಮನ್ತ್ರ ku-mantra. evil counsel; evil design; a charm employed to secure success in a bad enterprise. (Bp. 50, 78; 51, 11; J. 31, 68).

ಕುಮನ್ತ್ರಿ ku-mantri. a bad, evil counsellor. (Bh. 1, 8, 72).

ಕುಮರಿ kumari. a piece of ground in a jungle or forest, on which the trees are cut down and burned, whereafter it is cultivated for one or two years only (My.; Tu. ಕುಮೆರು; perhaps originally: *combustion*; see s. ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ).

ಕುಮಾಯೆ ku-māye. a wicked trick (Bp. 41, 7).

ಕುಮಾರ kumāra. = ಕುವರ, etc. *a boy, a youth, a son.* 2, *the heir apparent or crown-prince.* 3, *Skanda, the god of war.* — ಕುಮಾರಕೂಟ. the children of a rāja that are begotten and born out of wedlock (My.).

ಕುಮಾರಕ kumāraka. a boy, a lad, a child, (Bp. 59, 26). 2, *the plant Capparis trifoliata* Roxb. (see ಮಡಿವಸಲೆ).

ಕುಮಾರಗುರು kumāra-guru. Śiva (G.).

ಕುಮಾರಪಾಲಕ kumāra-pālaka. N. (Bp. 43, 1). ಕುಮಾರಪಾಲಕ ಗುರ್ಜರ (44, 73; 54, 75).

ಕುಮಾರತೆ kumārate. = ಕುಮಾರ್ತೆ. a maiden, etc. (C.).

ಕುಮಾರರಾಮ kumāra-rāma. [Prince of Kampila]; N. of a jester. ಕುಮಾರರಾಮನು ಸೋರೆಕಾಯಿ ತಿನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ kumāra-vālmīki. the author of the Kannaḍa Rāmāyaṇa (Rām. 1, 1, 11-15).

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ kumāra-vyāsa. the author of the Kannaḍa Bhārata (Bhn. 1).

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ kumāra-svāmi. Skanda (My.).

ಕುಮಾರಿ kumāri. = ಕುವರಿ. *a young girl, a maiden;* a daughter. 2, *the plant Aloe perfoliata* Lin. (ಲೋಳೆಸರ Mr. 131). 3, Durgā.

ಕುಮಾರೀಭೂಶಿರ kumārī-bhū-śira. Cape Comorin (B. 4, 115).

ಕುಮಾರ್ಗ ku-mārga. a bad way. (Bp. 60, 39).

ಕುಮಾರ್ತೆ kumārte. = ಕುಮಾರತೆ. a maiden; a daughter (My.; Te. also ಕುಮಾರಿತೆ; not in Sk.).

ಕುಮುಕು kumuku. = ಕುಮುಕಿ, etc. (C.).

ಕುಮುಟು kumuṭu. = ಕಮಟು, etc. nauseousness, loathsomeness; mustiness, damp smell, decay (T. ಕುಮಟ್ಟು; M. ಕುಯಿಮ್ಬು, ಕುಯುಮ್ಬು, ಕುಶುಮ್ಬಲ್; Te. ಕುಮ್ಮು; R.; Mhr. ಕುಬಟ, musty, mouldy; foul-mouthed; T. ಕುಮ್ಬು, to become of a smoky taste, as meat, etc.; Tu. ಕುಮೆ, ಕುರಿ, to decay, putrify, as meat, etc.; *cf.* ಕೊಳೆ³ 1).

ಕುಮುದ್ ku-mud. unkind. 2, = ಕುಮುದ No. 1.

ಕುಮುದ ku-muda. *the esculent white water-lily, Nymphaea esculenta* (ನೆಯ್ದಿಲ್ Nn. 29; Mr. 506; ಕೈರವ, ಬಿಳಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ್ 420). 2, the blue lotus, or blue water-lily, Nymphaea cyanea (ನೀಲೋತ್ಪಲ, ಕಪ್ಪೇಱ ಇರ್ದ ನೆಯ್ದಿಲ್ Mr. 420). 3, a lotus, Nymphaea nelumbo (ಅಮ್ಬುಜ, ತಾವರೆ Nn. 29). 4, *the elephant of the south-west, or southern, quarter* (ದಿಗ್ಗಜ 29; ಆಶಾಗಜ 506). 5, N. of a tree (ಭೂರುಹ, ಮರನು 29; ಭೂಮಿರುಹ 506). 6, the moon (ಸುಧಾಕರ, ಚನ್ದ್ರ 29; ಶಶಿ 506). 7, camphor. 8, brown, tawny (ಕಪಿಲ, ಕಪಿಲವರ್ಣ 29; ಕಪಿಲ 506). 9, water (ಅಮ್ಭಸ, ಉದಕ 29). 10, the earth's joy, people's pleasure (ಜನಪ್ರಮೋದ, ಜನರುಗಳ ಹರುಷ 29). 11, unkindness (ಕಠೋರ, ನಿಷ್ಠುರ 29). 12, N. of a vṛitta (Ch.). 13, N. of a monkey-chief (J. 21, 9. 19). — ಕುಮುದಗಡ್ಡೆ. a fragrant garden-flower, Kaemferia rotunda L. (St. & Pl.).

ಕುಮುದಪತ್ರಾಭ kumuda-patra-ābha. *resembling the leaves of the white water-lily.*

ಕುಮುದಪ್ರಿಯ kumuda-priya. = ಕುಮುದಬನ್ಧು. (Kāvy. V, 10).

ಕುಮುದಬನ್ಧು kumuda-bandhu. the white water-lily's friend: *the moon.*

ಕುಮುದಬಾನ್ಧವ kumuda-bāndhava. = ಕುಮುದಬನ್ಧು. (My.).

ಕುಮುದವೈರಿ kumuda-vairi. = ಕುಮುದಾರಿ (My.).

ಕುಮುದಶೋಭಿ kumuda-śōbhi. a pool graced with white water-lilies; the quarter graced with the kumuda-elephant; the army graced with the kumuda-monkey (J. 15, 11).

ಕುಮುದಾಕ್ಷಿ kumuda-akṣi. a female with eyes resembling white water-lilies (Grj. 7, 11 va.).

ಕುಮುದಾರಿ kumuda-ari. the white water-lily's enemy: the sun. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕುಮುದಿಕೆ kumudike. *the plant kaṭphala.* 2, a small tree, the seeds of which are aromatic.

ಕುಮುದಿನಿ kumudini. *an assemblage of kumudas,* or a place abounding in them.

ಕುಮುದಿನೀಕಾನ್ತ kumudinī-kānta. the moon (My.).

ಕುಮುದ್ವತ್ kumud-vat. *abounding in white water-lilies.*

ಕುಮುದ್ವತಿ kumud-vati. *an assemblage of white water-lilies,* or a place filled with them. 2, N. of a woman (J. 26, 55, etc.). 3, N. of a river (My.).

ಕುಮ್ಪಟೆ kumpaṭe. = ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ, etc. a furnace, etc. (My.).

ಕುಮ್ಪಣಿ kumpaṇi. company (E.).

ಕುಮ್ಬ kumba. a mast? see ಕೂಕುಮ್ಬ. (T., M. ಕೊಮ್ಬು, bud; peak; the mast of a ship).

ಕುಮ್ಬ kumba. 1. *an enclosure round the place of sacrifice.*

ಕುಮ್ಬ kumba. 2. Tbh. of ಕುಮ್ಭ (Śmd. 339). 2, a heap of boiled rice prepared in the name of a goddess at her festival (R.; Te. ಕುಮ್ಬ). — ಕುಮ್ಬಸಾಕ. a vapour bath: sitting well wrapt up over a chafing dish (Te., R.).

ಕುಮ್ಬತಳ kumba-taḷa. Tbh. of ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲ. (Kk. 67).

ಕುಮ್ಬಱ kumbaṟa. = ಕುಮ್ಬಾಱ. a contraction of ಕುಮ್ಬಗಾಱ (Śmd. 235). a potter (ಬಾಮ್ಬ, ಕೋವ Śmd. II; Ct. II, 105, o. r. ಕುವರ). ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು ಘಟಂ ಕುಮ್ಬಱನಿಂ (Śmd. 301).

ಕುಮ್ಬಳ kumbaḷa. (Śmd. 29). Tbh. of ಕೂಷ್ಮಾಣ್ಡ (Śmd. 371. 372; Hlā.; Mr. 148; ಕುಷ್ಮಾಣ್ಡಕ Nr.; Si. 161; J. 31, 62; C.; Tu. ಕುಮ್ಬ್ಡ; Te. ಗುಮ್ಮಡಿ). [ರಕ್ಕಸಿಯರ ಕಣ್ಡ ಕುಮ್ಬಳದ ಮಾಟಿಕ್ಕೆವೊಲಾಗಿರೆ Pb. 9, 48]. see ಕಗ್ಗುಮ್ಬಳ, ನೆಲಕುಮ್ಬಳ, ಬೂದುಗುಮ್ಬಳ, ಬೆಟ್ಟಕುಮ್ಬಳ, ಸೀ-, ಹೆಗ್ಗುಮ್ಬಳ. — ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. a pumpkin (C.; B. 4, 64). ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ ಕಳ್ಳ! ಅನ್ದರೆ ಭುಜಾ (or ಹೆಗಲು) ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕುಮ್ಬಳಗಿಡ. = ಕುಮ್ಬಳಬಳ್ಳಿ (Si. 161). — ಕುಮ್ಬಳಬಳ್ಳಿ. the pumpkin-creeper (C.). — ಕುಮ್ಬಳಮರ. the tree Aegle marmelos (St. & Pl.).

ಕುಮ್ಬಾಱ kumbāṟa. = ಕುಮ್ಬಱ. a potter. Tbh. of ಕುಮ್ಭಕಾರ. (ಕುಮ್ಭಕಾರ Hlā., Nr., Si. 338; ಕುಲಾಲ Nn. 80. 145; Mr. 148; Bp. 21, 27; C.). ಕುಮ್ಬಾಱನ ತಿಗುರಿ (ಕುಲಾಲಚಕ್ರ Nn. 49. 85). ಕುಮ್ಬಾಱನು ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣುಹರುವಿ (ಕಲಶ, etc. Si. 309). ಕುಮ್ಬಾಱನ ಆವಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾಮ್ಬ್ರದ ಚಮ್ಬು ಹುಡುಕಿದನ್ತೆ. — ಕುಮ್ಬಾಱಗೆ ವರುಷ, ದೊಣ್ಣೆಗೆ ನಿಮಿಷ (Prvs.). — ಕುಮ್ಬಾಱತಿಗರಿ. a potter's wheel (C.). — ಕುಮ್ಬಾಱಮಾಳಿ. a potter-female (C.). — ಕಮ್ಬಾಱಹುಳ, ಕುಮ್ಬಾಱಹುಳು. the beetle called a carpenter or mole cricket (C.;

Br. ಕುಮ್ಮರಪುರುಗು); it is known for its cleanly appearance (S. Mhr.). ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಕುಮ್ಬಾಱ ಹುೞು ಇಹುದು, ಎಸವುದು ತಾ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಯೆ (Jñs. 22, 53).

ಕುಮ್ಬಾಱಗಿತ್ತಿ kumbāṟa-gitti. a potter-female (C.).

ಕುಮ್ಬಾಱತನ kumbāṟatana. = ಕುಮ್ಬಾಱಿಕೆ. (My.).

ಕುಮ್ಬಾಱತಿ kumbāṟati. = ಕುಮ್ಬಾಱಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಕುಮ್ಬಾಱಿಕೆ kumbāṟike. the business of a potter (C.).

ಕುಮ್ಬು kumbu. 1. (fr. ಕುಡು 3). bending, bowing down; a bow, an obeisance (ತುಱುಲ್, ಮೊಗ್ಗು, ಮಣಿ, ಪೊಡವಡಿಕೆ, etc. ನಮಸ್ಕಾರ Śm. 34; T., M.). see Prv. s. ತೇಗು 1. — ಕುಮ್ಬಿಡು. -ಇಡು. to bow down, to do obeisance (Rsv. 13, 65; Śsv. 5, 55va.; T., M.).

ಕುಮ್ಬು kumbu. 2. decay (of dry trees or bamboos, My.; Tu.; see s. ಕುಮುಟು). ಮರಕ್ಕೆ ಕುಮ್ಬು ಹಿಡಿಯಿತು; ಮರ ಕುಮ್ಬಾಯಿತು (My.).

ಕುಮ್ಬೆ kumbe. a wall on a flat roof that serves for a balustrade (S. Mhr.; B. 2, 5; Te. ಕೊಮ್ಮ, T. ಕೊಮ್ಬೈ); *cf.* Sk. ಕುಮ್ಭ 1? 2, a parapet (Mr. E. Rice).

ಕುಮ್ಭ kumbha. = ಕುಮ್ಬ 2, ಗುಮ್ಬ. *a water-jar, a pot;* the sign of the zodiac Aquarius. 2, *the frontal globe on the upper part of the forehead of an elephant.* 3, *a fragrant resin* (= ಗುಗ್ಗುಲು; see ಧೂಪದ ಗಿಡ). 4, N. of a demon (C. Bp. 47, 21). 5, a measure of grain, commonly called a comb.

ಕುಮ್ಭಕ kumbhaka. stopping the breath by shutting the mouth and closing both nostrils with the fingers of the right hand (ನಾಸಿಕದಿ ನಿನ್ದ ಅನಿಲ Mr. 53).

ಕುಮ್ಭಕರ್ಣ kumbha-karṇa. N. of a rākṣasa, the younger brother of Rāvaṇa (J. 18, 7; Rām. 6, 26 sum.).

ಕುಮ್ಭಕಾರ kumbha-kāra. = ಕುಮ್ಬಱ, etc. *a potter.*

ಕುಮ್ಭಕುಚ kumbha-kuca. a breast resembling a water-pot (J. 16, 5).

ಕುಮ್ಭಕೋಣ kumbha-kōṇa. N. of a town in the Tamiḻ country (My.; T. ಕುಮ್ಬಗೋಣ).

ಕುಮ್ಭಜ kumbha-ja. = ಕುಮ್ಭಸಮ್ಭವ. (My.).

ಕುಮ್ಭಭೇದ kumbha-bhēda. a kind of water-pot. see ಮೊಗೆ.

ಕುಮ್ಭವಾದ್ಯ kumbha-vādya. an earthen vessel used for a drum (ಗುಮಟೀ ವಾದ್ಯ G.).

ಕುಮ್ಭಸಮ್ಭವ kumbha-sambhava. born in a water-jar: *Agastya.*

ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲ kumbha-sthala. = ಕುಮ್ಭತಳ. ಆನೆಯ ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲ (ಮೂರ್ಧಪಿಣ್ಡ, ಕುಮ್ಬ, ಎರಡು ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲದ ನಡುಬೀಡು Hlā.). see Si. 269.

ಕುಮ್ಭಾಣ್ಡ kumbha-aṇḍa. a class of demons. 2, N. of a ṛiṣi (My.).

ಕುಮ್ಭಿ kumbhi. *an elephant.* 2, *a pot.* 3, *the plant katphala.* 4, a vessel for preserving grain.

ಕುಮ್ಭಿಕೆ kumbhike. *the plant Pistia stratiotes* Lin. see ನಿಱಡವು.

ಕುಮ್ಭಿನಿ kumbhinī. the earth (Mr. 91; My. as ಕುಮ್ಬಿಣಿ).

ಕುಮ್ಭೀನಸ kumbhī-nasa. *a kind of snake* (Mr. 399).

ಕುಮ್ಭೀಪಾಕ kumbhī-pāka. a hell, in which the wicked are baked like potters' vessels, etc. (My.).

ಕುಮ್ಭೀರ kumbhīra. *a crocodile* (ನಕ್ರ, ಮೊಸಳೆ Mr. 410).

ಕುಮ್ಭೋದಯ kumbha-udaya. = ಕುಮ್ಭಜ. (R.).

ಕುಮ್ಭೋದ್ಭವ kumbha-udbhava. = ಕುಮ್ಭಜ. (My.).

ಕುಮ್ಮಕು kummaku. = ಕುಮಕಿ, etc. (My.; Si. 284. 445).

ಕುಮ್ಮಟ kummaṭa. = ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ, etc. a furnace. (My.).

ಕುಮ್ಮಟೆ kummaṭe. = ಕುಮ್ಮಟ, etc. (My.).

ಕುಮ್ಮಣ್ಣಿ kummaṇṇi. the membrum virile (My.).

***ಕುಮ್ಮರಿ kummari.** a suitable area in a thick jungle cut down entirely for the purpose of cultivation during rainy season. ಪರಶು ಶರನಿಕರದಿಂ ಕುಮ್ಮರಿಗಡಿದವೊಲೊಡನೆ ಕಡಿಯೆ Pb. 10, 88; ನೀಂ ಕೊಂಕಣ ನಾಡೊಳ್ ತುಂಗಭದ್ರನೆಮ್ಬ ಪೋದುಂಗಾಱನೆ ನೀಂ ಕುಮ್ಮರಿಯ ಸುಟ್ಟು ಪೋಗಿ Vr. 160, 1.

ಕುಮ್ಮಸು kummasu. = ಕುಮ್ಮಿಸು, ಗುಮಿಸು. to cause to pound (My.).

ಕುಮ್ಮಳಿಸು kummaḷisu. — ಬಾಮ್ಬಾವು ಎನಲ್ಕುಮ್ಮಳಿಪ ರಾಹು (Kk. 12; could it be ಉಮ್ಮಳಿಸು? or = ಕುಪ್ಪಳಿಸು 2?).

ಕುಮ್ಮಿಸು kummisu. = ಕುಮ್ಮಸು. (My.).

ಕುಮ್ಮು kummu. 1. = ಗುಮ್ಮು 1. to beat with a pestle, to pound (ಮುಸಲಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Grj. 2, 106 va.; T., M.; Te. ಕುಪ್ಪು, ಗುಪ್ಪು, ಗುಮ್ಮು; T. also ಕುಮ್ಮೈ; T. ಕುಮ್ಮಲ್, beating).

ಕುಮ್ಮು kummu. 2. pounding; a beat with a pestle (My.).

***ಕುಮ್ಮು kummu. 3.** to release the tension caused during a cough. ಕೆಮ್ಮಿ ಕುಮ್ಮಿದೊಡೆ ತೋಳೊಳೆ ಜೀವ ವಿಯೋಗ ಮಪ್ಪುದೆನ್ದು Pb. 4, 100; Ap. 1, 81.

ಕುಯ್ kuy. = ಕುಯಿ 2, ಕೊಯ್ 1, q. v. to cut, etc. (ತಿಱು Ct. II, 106; My.; T., M., Te. ಕೊಯ್). P. p. ಕುಯ್ದು (My.). ಕುಯ್ಮಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಛಿನ್ನ, ಛಾತ, ಲೂನ, ಕೃತ್ತ, etc. Si. 382).

ಕುಯಕ kuyaka. = ಕೊಯಕ. a cheat, etc. Tbh. of ಕುಹಕ(Śmd.II).

ಕುಯನ್ತ್ರ ku-yantra. a bad apparatus or machinery (Bp. 51, 55).

ಕುಯನ್ತ್ರಕ ku-yantraka. a bad machinist; a machinator (Bp. 27, 80).

ಕುಯಿ kuyi. 1. = ಕುಂಯಿ. (S. Mhr.).

ಕುಯಿ kuyi. 2. = ಕುಯ್, etc. P. p. ಕುಯಿದು (My.).

ಕುಯಿಲು kuyilu. = ಕೊಯಿಲು. cutting, reaping. 2, a tenon (My.; *cf.* ಕೂರು 1, ಕೂಲು). — ಕುಯಿಲಾಳು. -ಆಳು. a man employed for reaping (My.).

ಕುಯುಕ್ತಿ ku-yukti. a wicked device or scheme. (Bp. 40, 36; 54, 79).

ಕುಯಿಸು kuyisu. = ಕೊಯಿಸು, ಕುಯ್ಯಿಸು. to cause to cut, etc. (My.).

ಕುಯೋನಿ ku-yōni. a base womb, the womb of a low woman (Cpr. 7, 21. 22).

ಕುಯ್ಯ kuyya. a stick? (Te. ಕೊಯ್ಯ, wood; a staff, a stick; thing, wretch; see s. ಕೋಲ್). see ಇತ್ತಲೆಗುಯ್ಯ.

ಕುಯ್ಯಿಸು kuyyisu. = ಕುಯಿಸು, ಕೊಯ್ಯಿಸು, etc. to cause to cut, etc. ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿ ಎನ್ದು, ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಯ್ಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಕುಯ್ಯುವಿಕೆ kuyyuvike. cutting, etc. (ವರ್ಧನ, ಛೇದನ Si. 387). ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಮುನ್ತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕುಯ್ಯುವಿಕೆ (ಲವ, ಅಭಿಲಾವ, ಲವನ 395).

ಕುಯ್ಯೋ kuyyō. = ಕೊಯ್ಯೋ. wailing (My.).

ಕುರ kura. = ಕುರು 1, etc. a boil. (C.).

ಕುರ kura. 1. probably a mistake for ಕುರು (Bp. 61, 30).

ಕುರ kura. 2. Tbh. of ಖುರ (Śmd. 338).

ಕುರಗ kuraga. an instrument of goldsmiths, etc., a sort of anvil (S. Mhr.; Mhr. ಖುರಾಯರ್).

ಕುರಂಗ kuraṅga. a species of antelope; *an antelope, a deer* (ಸಾರಂಗ Nn. 34; ಹುಲ್ಲೆ Mr. 162). ತುರಂಗಕ್ಕೂ ಕುರಂಗಕ್ಕೂ ಸಮವೋ? (Prv.). 2, N. of a country (Bp. 6, 18; ಕುರುಂಗ?). 3, = ಕುರಂಜಿ, etc. (My.).

ಕುರಂಗಕ kuraṅgaka. *an antelope.*

ಕುರಂಗಧರ kuraṅga-dhara. the moon (Śśv. 5, 26). see ತರುಣ ಕುರಂಗಧರಧರ.

ಕುರಂಗನಾಭಿ kuraṅga-nābhi. musk. (R.).

ಕುರಂಗರಿಪು kuraṅga-ripu. a tiger (ವ್ಯಾಘ್ರ Mr. 159).

ಕುರಚಿ kuraci. = ಕುರಿಚಿ, etc. a chair. (My.).

ಕುರಂಜಿ kurañji. = ಕುರಂಗ, ಕುರನ್ದ, ಕುರುನ್ದ. Tbh. of ಕುರುವಿನ್ದ. the Corundum-stone, Spatum adamanticum, used for cutting and polishing diamonds (My.; Te. ಕುರಿಂಜಿ, ಕುರುವಿನ್ದ, ಕೊರಿವಿನ್ದ; T. ಕುರುನ್ದ; Mhr. ಕುರನ್ದ).

ಕುರಟಿಕೆ kuraṭike. = ಕುರಟಿಗೆ, ಕುರುಟಿಕೆ, ಕುರುಟಿಗೆ, ಕೊರಟಿಗೆ. — ಕುರಟಿಕೇ ಬೀಜ. the seeds of the Odina wodier (My.; Si. 142).

ಕುರಟಿಗೆ kuraṭige. = ಕುರಟಿಕೆ, etc. — ಕುರಟಿಗೆಬೀಜ. (C.).

ಕುರಡ kuraḍu-a3. = ಕುರುಡ, etc. a blind man (C.).

ಕುರಡಿ kuraḍi. = ಕುರುಡಿ, etc. a blind woman. (C.). ಕುರಡೀ ಹಾವರಕ್ಕೆ ಮನೇ ಮನ್ದಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟರು (or ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟರು, Prv.). — ಕುರಡೀ ಕುಟಾರ. a kind of wasp that affixes its one-celled nest to walls, doors, etc. (S. Mhr.).

ಕುರಡು kuraḍu. = ಕುರುಡು, etc. blindness. (My.).

ಕುರಣ್ಟ kuraṇṭa. = ಕುರಣ್ಟಕ, ಕುರುಣ್ಟ, etc. (Sk.; R.).

ಕುರಣ್ಟಕ kuraṇṭaka. = ಕುರುಣ್ಟಕ. *the blossom of yellow amaranth or of a yellow kind of barleria.*

ಕುರನ್ದ kuranda. = ಕುರಂಜಿ, etc. (My.; Mhr.).

ಕುರಮ್ಬ kuramba. = ಕುರುಮ್ಬ. a mass. see ನಿ-.

ಕುರರ kurara. *an osprey* (ಕುರವಕ್ಕಿ Si. 174).

ಕುರರಿ kurari. a female osprey. (R.). 2, a sheep, an ewe (ಏಡಕೆ, ಮೇಷಿ, ಕುಱಿ Nr.).

ಕುರಲ್ kural. to cry, to shout (see ಕೊರಲ್). ಕುರಲ್ವ (Abh. P. 11, 147).

ಕುರವ ku-rava. a bad or harsh sound. 2, perhaps a mistake for ಕುರರ (Cpr. 5, 39 va.).

ಕುರವಕ kuravaka. = ಕುರುವಕ. the red cedar. (Śśv. 3, 35 va.; J. 8, 16). see ಮದರಂಗಿ.

ಕುರವಿ kuravi. N. of a plant (ಕವುರಿ Mr. 116).

ಕುರಳು kuraḷu. = ಕುರುಳ್ 2, etc. a curl of hair. (C.; ಕೇಶ G.).

ಕುರಾಣ kurāṇa. = ಖುರಾಣ, ಖುರಾನು. (B. 5, 54; Mhr.).

ಕುರಿಚಿ kurici. = ಕುರಚಿ, ಕುರುಸಿ, ಕುರ್ಚಿ. a chair (My.; Mhr., H. ಖುರಚೀ. ಖುರಸೀ; M. ಕುಱುಸಿ).

ಕುರು kuru. 1. = ಕುರ, ಕುರುವು. a protuberance or excrescence on the body; a boil (ಗಡು Mr. 385; C.; M., T.; Te. ಕುರುಪು; Tu. ಕುರಿ; T., M. ಕುರು also: small-pox; prickly heat; *cf.* Sk. ಗುಲ, ಗುಲೀ?). ಬೆನ್ನ ಕುರು (ಪೃಷ್ಠಗ್ರನ್ಥಿ, ಗಡು Hlā.; ಪೃಷ್ಠಗ್ರನ್ಥಿ Mr. 385). ಕರಗುಗುಮ್ ಏಟ್ಪೊರೆ ಎನಿಪ್ಪ ಕುರುವಂ ಬೇಗಂ (Śmd. 225). ಕೊಂಕುಟಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ (Prv.).

ಕುರು kuru. 2. (Mhr. ಕುರಕುಟೀ, febrile symptoms; ಕುರಕುರ, grumbling in the belly). — ಕುರುಕುರಿರೋಗ. = ಕುರ್ಕುರಿರೋಗ. an internal disease among horses (C.).

ಕುರು kuru. = ಕುರ 1. N. of a people and their country (Bp. 6, 18). 2, Kuru, the ancestor of both Pāṇḍu and Dhṛitarāṣṭra (Śmd. 136. 291).

ಕುರುಂ kuruṁ. = ಕರುಂ. an imitative sound. — ಕುರುಂ ಕುರುಂ. rep. the sound produced in eating well parched grain or pulse (C.).

ಕುರುಕುಲ kuru-kula. the race of king Kuru (Śmd. 216).

ಕುರುಕುಲಾಧಿಪ kurukula-adhipa. the chief of the Kuru race (Śmd. 294).

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ kuru-kṣētra. the field of the Kurus, an extensive plain near Delhi, the scene of the battles between the Kurus and Pāṇḍus. (My.).

ಕುರುಜಾಂಗಲ kuru-jāṅgala. N. of a country and its people. (R.).

ಕುರುಜಾತ kuru-jāta. a descendant of Kuru (ಕೌರವ Mr. 263).

ಕುರುಜು kuruju. a frame-work of bamboo-slits covered with paper or cloth or leaves, used to put idols in, or by the bride and bridegroom to sit in (My.; C. Bp. 5, 2. 4; Śśv. 2, 42 va.; V. 5, 21 va.; Tu. ಕುರುಜಿ, ಗುರ್ಜಿ). ಕುರುಜು ಮೇರುವೆ ಇಲ್ಲ, ನೊರಜುಗಳ ಸ್ವರ ಹೆಚ್ಚು (Prv.) see ಬಲ್ಗುರುಜು, Prv. s. ಬುರುಜು.

ಕುರುಟಿಕೆ kuruṭike. = ಕುರಟಿಕೆ, etc. a kind of plant. (My.). see ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ.

ಕುರುಟಿಗ kuruṭiga. the medicinal tree Wrightia antidysenterica, the seeds of which are used as a vermifuge (ಕುಟಜ,-ಕೊಡಸಿಗೆ G.). — ಕುರುಟಿಗನ ಬೀಜ. the seeds of the Wrightia (ಇನ್ದ್ರಯವ, ಇನ್ದ್ರಜವಿ G.).

ಕುರುಟಿಗೆ kuruṭige. = ಕುರಟಿಕೆ, etc. a certain plant which is described as milky and thorny, with a fruit shaped like a ram's horn, and used as a medicine for the eyes, Odina wodier (ಅಜಶೃಂಗಿ, ವಿಷಾಣಿ Nr.; ಪ್ರಾಥು Mr. 147, two MSS. ಪ್ರಾದು). see ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಗೆ. — ಕುರುಟಿಗೇ ಗಿಡ. the shrub Odina wodier (ಅಜಶೃಂಗಿ, ವಿಷಾಣಿ, ದುಷ್ಪ್ರಪುಚಿಟ್ಟ Si. 151). — ಕುರುಟಿಗೇ ಬೀಜ. = ಕುರಟಿಕೇ ಬೀಜ. (My.).

ಕುರುಡ kuruḍu-a3. = ಕುಡ್ಡ, ಕುರಡ. a blind man (ಅನ್ಧ, ಅನೇಡಮೂಕ Hlā.; ಅನ್ಧ, ಅದೃಕ್ Nr.; ಅನ್ಧಕ Nn. 85; ಅನ್ಧ Mr. 388; Si. 203. 433; C.; T., M., Tu.; Te. ಗುಡ್ಡಿ, blind). [ಕುರುಡಂ ಕಣ್ಬೆತ್ತವೋಲ್ ರಾಗದಿನ್ದ Pb. 9, 5]. ಕುರುಡ ಬಲ್ಲನೆ ಪಗಲನ್ ಇರುಳ? (Dp. 87). ಕುರುಡಂ ಕನ್ನಡಿಯಂ... ಕಾವ್ಯದಚ್ಚರಿಯಂ ಪಾಮರ... ಜಱುಯಲ್, ಸಿಂಹಕೆ ಗಾವಸಿಂಗಮ್ ಎಣೆಯೇ? (Sś. 103). ಕುರುಡ ಕಣ್ಣಱುಯ, ಕಿವುಡ ಕೇಳ್ದಱುಯ. — ಕುರುಡ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರೂ ಒನ್ದೆ, ತೆಱೆದರೂ

ಒನ್ದೆ. — ಕುರುಡಗೆ ಹಗಲೇನು? ಇರುಳೇನು? — ಕುರುಡನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಕುರುಡನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ದೈವದ ಕಾವಲು. — ಕುರುಡನಿಗೆ ತರಡಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್. — ಕುರುಡರೊಳಗೆ ಮೆಳ್ಳನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ (Prvs.). see Ch. v. 17; Bp. 42, 5; 60, 42; B. 3, 49; ಕಡುಗುರುಡ, ಪುಟ್ಟುಂಗುರುಡ, ಹುಟ್ಟುಗುರುಡ.

ಕುರುಡತನ kurudatana. blindness (My.; B. 5, 177; Te. ಗುಡ್ಡಿತನ).

ಕುರುಡಿ kurudi. = ಕುಡ್ಡಿ, ಕುರಡಿ. a blind woman (C.; T., M.). ಕುರುಡಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಮನೇ ಗಡಿಗೆಗೆ ಮೂಲ. — ಕುರುಡೀ ಹಾದರವು ಊರ ಉಬ್ಬಸ (Prvs.).

ಕುರುಡು kurudu. = ಕುಡ್ಡು, ಕುರಡು, ಕುರುಳು 3. blindness, blind (C.; Tu., T., M.). [ಉಪಾಯಮಂ ಪಿಡಿವನ್ದೀತನೆ ವನ್ದಿ ಕುರುಡು ಕುಣ್ಟೆನ್ದಲಸದೆ Pb. 5, 46; Vr. 75, 23]. genitive ಕುರುಡ. ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡು (C.). ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಆ ಕುನ್ನಿಗಳು ಕುರುಡು ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 86). — ಕುರುಡ ಎತ್ತು. a blind ox. ಕುರುಡ ಎತ್ತಿಗೆ ಕರಡನೇ ಕೈಲಾಸ (Prv.). — ಕುರುಡ ಕಣ್ಣು. an eye destitute of the sense of seeing (C.). — ಕುರುಡ ಕುದುರೆ. a blind horse. ಕುರುಡ ಕುದುರೆಗೆ ಹುರಿದ ಹುರುಳಿ. — ಕುಣ್ಟ ಕುರುಡ ಕುದುರೆಗೆ ಹುಱಿ ಹುರದ ಹುರಳಿ (Prvs.). — ಕುರುಡ ಗಜುಗ. a kind of gajuga plant (My.). — ಕುರುಡ ದೂಮ. the blind Dūma: N. ಕುರುಡ ದೂಮಗೆ ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕುರುಡ ನಾಯಿ. a blind dog. ಕುರುಡ ನಾಯಿ ಹೇಲು ಕಣ್ಡನ್ತೆ (Prv.). — ಕುರುಡ ಬಟ್ಟ. a blind batta. ಕುರುಡ ಬಟ್ಟರೇ, ನಮಸ್ಕಾರ. ಅನ್ದರೆ ಕುತನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂಲವೋ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕುರುಡುಗಣ್ಣು. = ಕುರುಡ ಕಣ್ಣು. (My.). — ಕುರುಡೇಟು. -ಏಟು. a random or bad shot. ಕುರುಡೇಟು ತರಡು ತಗಲಿತು (Prv.).

ಕುರುಣೆ kurune. tenderness. (T. ಕುರುಳ್ಳೆ). — ಕುರುಣೆವಱಿ. -ಮಱಿ. a tender, feeble young one (Cpr. 8, 4 va.).

ಕುರುಣ್ಟ kurunta. = ಗೊರಟೆ, ಗೋರಟೆ, ಗೋರಣ್ಟ, ಗೋರಣ್ಟೆ. = ಕುರುಣ್ಟಕ, q. v.

ಕುರುಣ್ಟಕ kuruntaka. *the yellow variety of amaranth.* 2, *a yellow species of barleria, Barleria prionitis* L.

ಕುರುದಣ್ಡ kuru-danda. see ಅಟ್ಟಗೋಲ್ s. ಅಟ್ಟ 2.

ಕುರುನಾಯಕ kuru-nāyaka. the leader of the Kurus (Śmd. 64 Mdb.).

ಕುರುನ್ದ kurunda. = ಕುರಂಜಿ, etc. a kind of hard stone. (My.). ಕುರುನ್ದದ ಕಲ್ಲಿನ ಪುಡಿ (B. 4, 158).

ಕುರುಪತಿ kuru-pati. the lord of the Kurus (Śmd. 77. 151).

ಕುರುಪಿ kurupi. N. of a woman. see ತಿರು-.

ಕುರುಪೆ kurupe. Tbh. of ಕೃಪೆ. (S. Mhr.).

ಕುರುಪ್ರಭು kuru-prabhu. the ruler of the Kurus (Śmd. 288).

ಕುರುಬೆ kurube. = ಕುರುವ್ವೆ. a tender, young cocoanut, or unripe fruit of the cocoanut tree (My.; M. ಕುರುಪ್ಪು, T. ಕುರುಮ್ಪೈ; T., M. ಕುರು, to sprout, shoot).

ಕುರುಮ್ಬ kurumba. = ಕುರಮ್ಬ. a mass. see ನಿ-. cf. ಕುಟುಮ್ಬ.

ಕುರುಮ್ಬೆ kurumbe. = ಕುರುಬೆ. (My.).

ಕುರುರಾಜ kuru-rāja. the king of the Kurus. (Śmd. 171).

ಕುರುವಕ kuruvaka. = ಕುರವಕ. *the crimson sort of amaranth.* 2, *a purple species of barleria.* 3, the red cedar, a shrub, Erythroxylon monogynum Roxb. (St. & Pl.).

ಕುರುವಿನ್ದ kuruvinda. = ಕುರಂಜಿ, etc. *the fragrant grass Cyperus rotundus* Lin. 2, *vermilion* (ಹಂಸಪಾದ, etc. Mr. 102). 3, a ruby (ಕೆಮ್ಬರಲ್, ರನ್ನವರಲ್, ಕಿಸುಗಲ್ Kk. 47; Śm. 68). 3, the Corundum-stone (My.; Te.).

ಕುರುವಿಸ್ತ kuru-vista. *a pala of gold,* a weight of gold equal to about 700 troy grains.

ಕುರುವು kuruvu. = ಕುರು 1, etc. (My.). ಸಣ್ಣ ಕುರುವು (ಪಿಕಟ G.). ಕುರುವಿನಷ್ಟು ನೋವಿಲ್ಲ, ನೋಡ ಬರುವ ನಾರಿಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಕುರುವೇರ್ kuru-bēr. = ಕೊಳವೇರ್. a plant with fragrant roots, the cuscus-grass, Andropogon muricatus Retz., or A. aromaticus Roxb. (St. & Pl.); Andropogon shoenanthus Lin. (ಬಾಲ, ಹ್ರೀವೇರ, etc., ಮುಡುವಾಳ Si. 152). (T.; Te. ಕುಱುವೇಱು).

ಕುರುವೈರಿ kuru-vairi. the enemy of the Kurus: Bhīma (ವಾಯುಪುತ್ರ, ವೃಕೋದರ, ಭೀಮ Mr. 264).

ಕುರುಸಿ kurusi. = ಕುರಿಚಿ, etc. (S. Mhr.).

ಕುರುಸೈನ್ಯ kuru-sainya. the army of the Kurus (Mr. 263).

ಕುರುಳ್ kuruḷ. 1. = ಕುರುಳು 1, ಕುಱ್ಳ್ 1. a curl or lock of hair [ಮಿಳಿರ್ವ ಕುರುಳ್ಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದು ದೇಸಿಯನಾವಗಮೊವ Pb. 2, 17; Ap. 2, 65]; (Śmd. 59; Abh. P. 3, 157; 15, 5; Śsv. 3, 47; J. 8, 17; 19, 25; M. ಕುರುಳ್, ಕುಱುಳ್; T. ಕುರಲ್, ಕುರುಳ್, ಕೂರಲ್, ಚುರುಳ್; Te. ಕುರುಲು; Tu. ಕುರುಮ್ಬಿಲ್; Sk. ಕುರಲ, ಕುರುಲ; Mhr. ಕುರಳ; cf. ಸುರುಳ್); hair (ನವಿರ್, ಕೂದಲ್ Śm. 71. 111). ಕುರುಳ್ ಕೊಂಕಾಯ್ತು (Śmd. 60). ಕುರುಳ್ಗೆ (52. 139). ಕುರುಳ್ಗಳ್ (52. 116). ಕುರುಳ್ಗಳ ಕರ್ಪು (170). ನೊಸಲೊಳ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳ್ಗಳ್ (ಅಲಿ Mr. 320). see ನಿಱುಗುರುಳ್, ಸುರ್ಕುಂಗುರುಳ್. — ಕುರುಳ್ದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. curls regarded as black bees (V. 5, 14 va.). — ಕುರುಳ್ದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a tassel or tuft of hair (J. 18, 35).

ಕುರುಳ್ kuruḷ. 2. = ಕುರಳು, ಕುರುಳು 2, ಕುಱ್ಳ್ 2, ಕುಳ್, ಕುಳ್ಳು 1. a cake of dried cow-dung (ಗೋಮಯ ಪಿಣ್ಡ Śm. 111).

ಕುರುಳಿ kuruḷi. [horse gram. T. ಕೊಳ್ಳು; Tu. ಕುಡು]. see ಚಿನುಕುರುಳಿ.

ಕುರುಳು kuruḷu. 1. = ಕುರುಳ್ 1, etc. (My.). ನೊಸಲನ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳು (ಭ್ರಮರಕ Hlā.). ಕುರುಳು ಹಣಿದ ಜಡೆ (ಜಟೆ, ಲಗ್ನಕಚ Si. 415). see Bp. 5, 30; ಪಣೆಕುರುಳು, ಮುಂಗುರುಳು. — ಕುರುಳು ಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. a lock of hair; curly hair (ಅಲಕ, ಚೂರ್ಣಕುನ್ತಲ Nr.).

ಕುರುಳು kuruḷu. 2. = ಕುರುಳ್ 2, etc. (My.). ಕುರುಳಿನ ಬೆಂಕಿ (ಕರ್ಷುರ G.). ಉರಿ ಹಚ್ಚುವ ಕುರುಳು (ಬೆಱಣಿ G.).

ಕುರುಳು kuruḷu. 3. = ಕುರುಡು. (Bp. 8, 11).

ಕುರುಳೆ kuruḷe. an earthen vessel with a wide mouth, used for churning, etc. (My.; ಅವಕುಟ Mr. 211).

ಕುರುಳ್ಚು kuruḷcu. to shake or brandish a weapon (ಶಸ್ತ್ರಸಂಚಾಲನ Śmd. Dh.; V. 42, 23 va.). ಕಲಿಗಳ್ ಕರತಲದಿನ್ ಒಱೆಗಳೆದು ಕುರುಳ್ಚುವ ಕೆಯ್ದುಗಳ ಬಳ್ಳಿವೆಳಗು (Rśv. 13, 77 va.).

ಕುರೂಪ ku-rūpa. ill-made, ugly; ugliness. (B. 4, 223).

ಕುರೂಪಿ kurūpi. deformed, ugly; frightful; an ugly person. (Bp. 18, 69).

ಕುರೂಪು kurūpu. Tbh. of ಕುರೂಪ. (ರೂಪಹೀನವಾದುದು, ವಿಕಟ Nn. 146).

ಕುರೆ kure. an imitative sound. (T. ಕುರೈ, sound). — ಕುರೆ ಕುರೆ. rep. a sound used in calling a dog (S. Mhr.). — ಕುರೊ ಕುರೊ. = ಕುರೆ ಕುರೆ. (My.).

ಕುರೆ kure. pure silver (Mhr., S. Mhr.).

ಕುಱಚಿ kuṟaci. ಕುಱಚೆ. = ಕುಱುಚು. (Te. ಕುಱುಚಿ; Tu. ಕುಚ್ಚಿ). — ಕುಱಚಿಕಾಡು. a jungle of small trees (My.). — ಕುಱಚಿಗಿಡ. a small tree, a shrub (My.).

ಕುಱಬ kuṟaba. = ಕುಱುಬ 1. (My.).

ಕುಱಬತನ kuṟabatana. = ಕುಱುಬತನ. (My.).

ಕುಱವ kuṟava. = ಕುಱುವ 1. see ನಡುಗುಱವ.

ಕುಱಳ್ kuṟaḷ. = ಕುಳ್ಳು 2. shortness; littleness; a distich or couple of lines; a Tamil poem written in such distichs by Tiruvaḷḷuvar (T.; B. 4, 130).

ಕುಱಿ kuṟi. 1. to mark, to mark out; to take note of, to give attention to, to regard, to mind (My. in ಕುಱಿತು ಕೊಳ್ಳು to mind; T.; Te. ಗುಱಿಂಚು; *cf.* ಕೂರ್ 3, ಕೂರ್ 2, ಕೋಱು 1). P. p. ಕುಱಿತು (Śmd. 287 Cm.). [ಕುಱಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್ Kr. 1, 38; ಈ ತೆಱದಿತಿಹಾಸ ಕಥೆಯ ನೊಪ್ಪಿಸೆ ಕುಱಿತಂ Pb. 14, 51]. ಕುಱಿತು is commonly looked upon as a particle: with a view to, etc. (ಪ್ರತಿ Nr.; Te. ಕುಱಿಂಚಿ, ಕೂರ್ಚಿ). ನಡುವೆಮ್ಬುದು ಶರೀರಮಧ್ಯಮಂ ಕುಱಿತು (o. r. ಕುಱಿತ್ತು) ದಿಗ್ವಾಚಕಮ್ ಅಲ್ತು, ಮಧ್ಯಮಂ ಕುಱಿತು ದಿಗ್ವಾಚಕಂ (Śmd. 135). ಭಾಲಾಕ್ಷನಂ ಕುಱಿತು ಪುತ್ರನಂ ಬೇಡಿ (G. Bp. 47, 2). ಮೈಥುನವನ್ನು ಕುಱಿತು (ಮೈಥುನಮ್ಪ್ರತಿ Si. 57). see Kāvy. I, 5, 48; Ch. v. 57; B. 4, 18. 157. 199; 5, 2; Si. 69. 362.

ಕುಱಿ kuṟi. 2. = ಗುಱಿ. a mark, a sign; aim; an object of aim, a butt (ಕುಱುಪು Śmd. II; ಕುಱುಪು Kk. 86, o. r. ಗುಱಿ; T.; Te. ಗುಱಿ; *cf.* ಗುಱುತು, ಗುರ್ತು; Tu. ಗುರ್ತು; see ಕೊಱಚು 1). [—ಕುಱಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. ಧೀರ ಸತ್ವರೆಱದುಂ ಕುಱಿಗೊಣ್ಡು ವಿಭಾಗಿಸಲ್ Kr. 1, 126. — ಕುಱಿ ಮಾಡು. ಈ ಕುಱಿಪನೆ ಕುಱಿಮಾಡಿ ಪೇೞ್ಗೆ ಕಬ್ಬಮಂ Kr. 1, 137].

ಕುಱಿ kuṟi. 3. = ಕೊಱಿ 4. a sheep; a ram (ಅವಿ, ಊರ್ಣಾಯು, ಉರಭ್ರ, ಮೇಷ, etc. Hlā., Mr. 184; ಏಡಕ, ಕುರರಿ, ಮೇಷಿ Nr.; C.; Tu. ಕುರಿ; T., M. ಕೊಱಿ, Te. ಗೊಱ್ಱೆ). ಕುಱಿಯ ಹಾಲು (ಅವಿಸೋಢ, ಅವಿದೂಸ Hlā., Mr. 184). ಕುಱಿಗಳ ಗುಮ್ಪು (ಔರಭ್ರಕ Si. 324). ಕುಱಿಯ ಬಣ್ಣ (ಊರ್ಣ 419). ಕುಱಿ ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಅಱುವದೇ ತನಿರಸವ? (Sp.). ಕುಱಿ ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟು ಕುಱುಬಗೆ ಲಾಭ.— ಕುಱಿ ಸತ್ತು ಮೂಱು ತಿಂಗಳಾಯಿತು, ತೊಗಲ ಹದಾ ನೋಡೆ!—ತೋೞಾ, ಕುಱಿ ಕಾದೀಯಾ? ಅನ್ದರೆ ಸಮ್ಬಳವೇ ಬೇಡ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Bp. 28, 8; J. 5, 72; ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. — ಕುಱಿಕೂದಲು. wool (C.). — ಕುಱಿಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a sheep-thief (Bp. 31, 23). — ಕುಱಿಗಾವ. -ಕಾವ. a watcher or tender of sheep, a shepherd (My.). see ಬಾಮ್ಪು. — ಕುಱಿಗಿಡ. a creeper said to be an antidote to snake-bites, Aristolochia bracteata Retz. (St. & Pl.). — ಕುಱಿಗೊಯ್. -ಕೊಯ್. to slaughter or kill sheep (Dp. 156, 4). — ಕುಱಿತಲೆ. a sheep's head (Bp. 54, 51). — ಕುಱಿತುಪ್ಪಟ. = ಕುಱಿಕೂದಲು. (My.). — ಕುಱಿದಱಿ. -ತಱಿ. 1. to cut down or slaughter sheep or something as if it were a sheep (Bh. 1, 19, 9). 2, such an act; [—ಕುಱಿದಱಿದಱಿ. — ತಱಿ. to cut down as if it were sheep. ವಿಷಪನ್ನಗನಂ ಪನ್ನತನನೆಡೆಯೊಳರಿಗಂ ತನ್ನ ಗರುಡಾಸ್ತ್ರದಿನ್ದೆ ಕುಱಿದಱಿದಱಿದಂ Pb. 12, 205]; (Cpr. 10, 74 va.; J. 22, 40; Bh. 4, 4, 102; *cf.* ಕುಱಿದಱು). — ಕುಱಿಮನ. a sheepish, cowardly disposition (Bh. 3, 19, 14). — ಕುಱಿಮನ್ದೆ. a flock of sheep (My.). — ಕುಱಿಮಱಿ. a lamb (C.; B. 5, 262). — ಕುಱಿವಾನಿಸ. -ಮಾನಿಸ. a sheepish, foolish man (Śsv. 5, 19). — ಕುಱಿಹಟ್ಟಿ. a sheepfold (C.). — ಕುಱಿಹಿಣ್ಡು. a flock of sheep (C.). ಕುಱಿಹಿಣ್ಡಿಗೆ ತೋೞ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕುಱಿಹೋತ. a ram. ಕುಱುಬನ ಕುಱಿಹೋತ ಬಾವಿಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕುಱಿಕೆ kuṟike. a village (? T. ಕುಱಿಚ್ಚಿ, an additional appellation of villages or towns). see ಪಾಲ್ಕುಱಿಕೆ.

ಕುಱಿತನ kuṟitana. a sheepish, foolish disposition (Rām. 4, 3, 24).

ಕುಱಿತು kuṟitu. P. p. of ಕುಱಿ 1, q. v.

***ಕುಱಿಪ kuṟipa.** = ಕುಱಿಪು. a sign, etc. ಎನ್ದು ಮನದ ಮುಱುಕಮುಮನೆರ್ದೆಯ ಕುದಿಪಮುಮಂ ಬಗೆಯ ಕುಱಿಪಮುಮಂ ಮೆಯ್ಯ ಬಡತನಮುಮನಱಿಯೆ ತೋಱಿ ನುಡಿದೊಡೆ Pb. 4, 63 va.

ಕುಱಿಪು kuṟipu. = ಕುಱಿ 2. a mark, etc. (T. ಕುಱಿಪ್ಪು). [ಕುಱಿತನ್ತೆ ಪೇೞ್ದ ನಾಲ್ಕುಂ ಕುಱಿಪುಗಳಿನ್ದಱಿದು ಪರರ ದೋಷಂಗಳುಮಂ Kr. 1, 67; Ap. 6, 92]. ನಾರಾಯಣನೆಮ್ಬಾತನ ಕುಱಿಪು ಶ್ರೀವತ್ಸನ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.).

ಕುಱು kuṟu. = ಕಿಱು, etc. (Śmd. 214. 215). smallness, etc. (T., M.; Te. ಕುಱು, ಕುಱ್ಱ). — ಕುಱು ಕುಱು. rep. with extreme smallness (Grj. 7, 12). — ಕುಱುಗಡ್ಡ. (Śmd. 218). a short beard. — ಕುಱುಗಣ್ಣು. (Śmd. 218), a small bundle. — ಕುಱುಗಿಡ. (Śmd. 215. 218). a small tree. — ಕುಱುಗಿಣ್ಣು. a small joint (of sugar-cane, bamboo, etc., My.). — ಕುಱುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. (Śmd. 218). a small hand. 2, = ಕುಱುಗೆಯ್ಯಿ 2. (ಅಪಸ್ಕರ Mr. 286). — ಕುಱುಗೆಯ್ಯಿ. -ಕೆಯ್ಯಿ. = ಕುಱುಗೆಯ್. a small hand. 2, the fore-part of a carriage (ಅಪಸ್ಕರ, ರಥಾಗ್ರ Hlā. 2, 293 MS.). — ಕುಱುದಡಿ. (Śmd. 218). a short stick or cudgel. — ಕುಱುದಱಿ. -ತಱಿ. (Śmd. 218). a small knife or sword. — ಕುಱುವಜ್ಜೆ. -ಪಜ್ಜೆ. a small step (V. 29, 26). — ಕುಱುವಡೆ. -ಪಡೆ. (Śmd. 218). a small army.

ಕುಱುಕು kuṟuku. = ಕುಱುಂಕು (Śmd. 48), ಕೊಱಕು, etc. to bite, to gnaw, to nibble, etc. [ಈಡಾಡಿದ ಕೂಳಮ್ಬಲಿಯ ನಾಯ್ಗು ಕುಱುಕುವ ಹೇಸಿದೈವಂಗಳ ಬೇಡಿ ಬೇಡಿ ನಿರ್ಥ ಕೆಡಬೇಡ Bv. 554]; (ಖಾದನ Śmd. Dh.; My.; T., M. ಕೊಱಿ; Te. ಕೊಱುಕು).

ಕುಱುಕುಳಿ kuṟu-kuḷi. a detracter, a slanderer (?). (Śmd. 239).

ಕುಱುಕೆ kuṟuke. = ಗುಱಕೆ, ಗುಱುಕು, ಗೊಱಕು, ಗೊಱಿಕೆ, ಗೊರ್ಕೆ. snoring (R.; Tu. ಕುರೆಪು, ಕೊರೆಪು, to snore; T. ಕುಱಟ್ಟೈ, ಕೊಱುಕ್ಕೈ; M. ಕುರ್ಕು, ಕೂರ್ಕ; Te. ಗುಱಕ, ಗುಱು, ಗೊಱಕ).

ಕುಱುಗಣಿ kuṟugaṇi. = ಕೂಕಣಿ, ಕೂಗಟೆ 2, ಕೂಗಣೆ, ಕೊಗ್ಗು, ಗುಗ್ಗೆ. the state of being diminished, grown short, or worsted (R.). 2, that is diminished; that has been thickened by boiling or evaporating (T. ಕುಱುಗು, ಕುಱೈ, M. ಕುಱು, ಕುಱೆ, to diminish, etc.; to thicken by boiling, be boiled away); the serum of the ear, ear-wax (R.; T. ಕುಱುಮ್ಬಿ, M. ಚೆಪ್ಪಿ, Te. ಗುಬಿಲಿ, ಗುಲಿಬಿ, ಗುಲಿಮಿ).

ಕುಱುಂಕು kuṟuṅku. = ಕುಱುಕು. (Śmd. 48).

ಕುಱುಚು kuṟucu. = ಕುಱಚಿ, ಕೂಚು 1, ಗುಚ್ಚು, ಗುಜುಱು, ಗುಜ್ಜು 2, ಕೊಂಚ. the state of being diminished, etc.; smallness; dwarfishness; small, etc. (My.; ವಾಮನ, ನ್ಯಕ್, ನೀಚ, ಖರ್ವ Si. 372; Te. ಕುಱುಚು).

ಕುಱುಜೆ kuṟuje. = ಕುಜ್ಜೆ. an unripe fruit of the jack tree (My., occasionally). [Tu. ಗುಜ್ಜೆ].

ಕುಱುಪು kuṟupu. = ಕುಱುಪು, ಕುಱುವು, ಕುಱುಹು. a mark, a sign, a token; a characteristic; acquaintance (ಅಂಕ Ct. I, 48; ಕುಱುಹು Ct. II, 106; ವತ್ಸ, ಕುಱುಹು Nn. 110; ಅಭಿಜ್ಞಾನ Mr. 37; ಕೂನ್ Śm. 63. 100; Kk. 57, o. r. ಕೂನ; ಕೂನ Śs.; cf. ಗುಱುತು, ಗೊತ್ತು). [ಕುದುರೆ ಬಣ್ಣದಿಂ ರಥದ ತೋರ್ಕೆಯಿನೆತ್ತಿದ ಚಿತ್ರಕೇತುವೃಂದದ ಕುಱುಪಿನ್ನದಗ್ರ ರಥ ಚೋದಕ ಚಿಹ್ನದಿನಾತನೀತನೆಮ್ಬುದನಱಿದು Pb. 10, 87]. ಲಿಂಗನುಮ್ ಎಮ್ಬುದು ವಸ್ತುವಿನ ಕುಱುಪಂ ಪೇಳ್ವುದು (Śmd. 154). ಶ್ರೀವೃಕ್ಷನುಮ್ ಎಮ್ಬ ಕುಱುಪನುಳ್ಳ ಕುದುರೆ (ಶ್ರೀವೃಕ್ಷಕಿ Hlā.). see Abh. P. 10, 8; J. 12, 29; 19, 39; 23, 56; 28, 30. 33; 30, 49. — ಕುಱುಪ. -ಅ 3. one who has a mark. see ಎರಳೆಗುಱುಪ. — ಕುಱುಪಿಡು. -ಇಡು. to mark; to indicate; to define; to consider; to observe, to see (ಲಕ್ಷಿಸು Śmd. 334. 335 Cm., J. 6, 48). — ಕುಱುಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಕುಱುಪೊನ್ದು. (C. Bp. 31, 53). — ಕುಱುಪೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. a mark or sign to be obtained (Śsv. 2, 95).

ಕುಱುಬ kuṟuba. 1. = ಕುಱುಬ, ಕುಱುಮ್ಬ 1. see ನೊಣಬ, ಸಾದಕುಱುಬ, and ಹೆಗ್ಗಡೆ. a man of the shepherd caste, a shepherd (who worships the mailāra liṅga and the masaṇi, ಜಾಬಾಲ, ಅಜಾಜೀವ Nr.; ಬಾಮ್ಬು Ct. I, 61; C.; Si. 339; ಗೊಲ್ಲ Bp. 20, 10. 12; see s. ಕೋವ 1 & ಬಾಮ್ಬು 1; Te. ಕುರುಪ, ಕುರಮ; T., M. ಕುಱುಮ್ಬು). 2, a stubborn, foolish man (ಮೂಢಚಿತ್ತಂ Bhn. 61; C.; M. ಕುಱುಮ್ಬು). ಕುಱುಬನ ಕುಱಿಹೋತ ಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ.— ಕುಱುಬನ ಮನ್ದೇ ತೋಳ ಕಾದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Bp. 20, 12; B. 4, 144; 5, 122; ಕಮ್ಬಳಿ-, ಕಾಡು-, ಬೆಟ್ಟದ-, ಹಾಲು-. — ಕುಱುಬನ ಗಡ್ಡೆ. a perennial creeping plant, forming large, roundish, prickly heads of flowers close to the earth, Lepidagathis cristata Willd. (Z.). — ಕುಱುಬಹೆಗ್ಗಡೆ. a chief among shepherds (My.).

ಕುಱುಬ kuṟuba. 2. = ಕಿಱುಬ, etc. see ಕತ್ತೆ-, ಕತ್ತೆಗುಱುಬ.

ಕುಱುಬ kuṟuba. 3. = ಕುಱುಮ್ಬ 2. a potter (see s. ಕೋವ 1).

ಕುಱುಬಗಿತ್ತಿ kuṟuba-gitti. a Kuṟuba woman (C., also ಕುಱುಬಗಿತಿ).

ಕುಱುಬತನ kuṟubatana. = ಕುಱುಬತನ. the profession of a shepherd (My.). 2, stubbornness; foolishness (My.).

ಕುಱುಬತಿ kuṟubati. = ಕುಱುಬಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಕುಱುಬಿತ್ತಿ kuṟubitti. = ಕುಱುಬತಿ. (My.).

ಕುಱುಮ್ಬ kuṟumba. 1. = ಕುಱುಬ 1. 2, a man belonging to a fort (ಅಡಂಗಾಯ್ತು, ಕೋಟ್ಟೆವಳ Kk. 37, Śm. 45; T. ಕೊಱುವ, ಕೋ, a headman, king; ಕುಱುಮ್ಬು, a fort; T., M. ಕುಱು, a hill; Tu. ಕುತ್ತ, steepness; T., M. ಕುಱುಪ್ಪು, a chief). 3, a caste of mountaineers (T., M.; B. 4, 130; see s. ಕೊಱಚ).

ಕುಱುಮ್ಬ kuṟumba. 2. = ಕುಱುಬ 3. see s. ಕೋವ 1 & ಬಾಮ್ಬು 1.

***ಕುಱುಮ್ಬ kuṟumba. 3.** a plateau, a hillock? an eminence. ಮೂವತ್ತಾಱು ಗಾವುದದಗಲದ ಬೀಡಿಂಗೆ ವಾಸ್ತುವಿಭಾಗ ಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕುಱುಮ್ಬುಗಳೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿಬಾಗಳ್ Ap. 12, 68 va.

ಕುಱುಮ್ಬಿ kuṟumbi. (Śmd. 48, o. r. ಕುಱುಮ್ಬು).

ಕುಱುಮ್ಬಿತಿ kuṟumba-iti. a Kuṟumba woman (Śmd. 244).

ಕುಱುಮ್ಬು kuṟumbu. = ಕುಱುಮ್ಬಿ, q. v. stubbornness; foolishness (My.; T. wickedness). [ಮಲೆ ತಲೆದೋಱಿದೆನ್ದುದನೆ ಕೊಟ್ಟುದಡಂಗವುಡಂಗಿ ಬನ್ದೊಡ್ಡೊಕ್ಕಲಿಗವೆಸರ್ಗೆ ಪೊಣ್ದುದು ಕುಱುಮ್ಬು ತಱುಮ್ಬುದೆ ಮಿಕ್ಕ ಶತ್ರುಮಣ್ಡಳಿಕರೆ ಮಿತ್ರಮಣ್ಡಳಿಕರಾದರ್ Pb. 2, 90].

ಕುಱುಮ್ಬುಗಾಱ kuṟumbu-gāṟa. a stubborn man (My.).

ಕುಱುವ kuṟuva. 1. = ಕುಱುವ, ಕುರ್ವ. (a hill, see s. ಕುಱುಮ್ಬು 1), an island [Tu. ಕುದುರು an islet]. (ದ್ವೀಪ, ಅನ್ತರೀಪ, ಉದಕದ ನಡುವಣ ತೆವರು Nr.). ಸುತ್ತುಂಗಡಲು ಹರಿದ ಕುಱುವ (ಅನ್ತರೀಪ Hlā.). see Bh. 1, 12, 5; 2, 4, 10; ಕುತ್ತೆಸಳುಗ್ಗುಱುವ, ನಡುಗುಱುವ.

ಕುಱುವ kuṟuva. 2. = ಕಿಱುಬ, etc. see ಕತ್ತೆಗುಱುವ.

***ಕುಱುವಡಿ kuṟuvaḍi.** a small clean cloth usually made of silk or fibre considered pure (ಕುಱು + ಮಡಿ). ಜಲದೇವತೆಗಳ್ ನಿಱಿವಿಡಿದುಡಲ್ ನಿಮಿರ್ಚಿದ ಕುಱುವಡಿಯ ತರಂಗದನ್ತೆ ಬಮ್ಬಲ್ದೆರೆಗಳ್ Pb. 5, 57.

ಕುಱುವು kuṟuvu. = ಕುಱುಪು, etc. (Bp. 35, 22; Rām. 4, 2, 21).

ಕುಱುಹು kuṟuhu. = ಕುಱುಪು, etc. a mark, a sign, etc. (ಅಂಕ, ಲಾಂಛನ, ಚಿಹ್ನ, ಲಕ್ಷಣ Nr.; ದೋಷ Hlā.; Nn. 15; ಕಲಂಕ, ಲಕ್ಷ್ಮ 86; ಅಂಕ 114; ಕೂನ Śs.; C.). [ಹಱೆಯ ಹೊಯಿಸಿ ಕುಱುಹ ಪೂಜಿಸುವರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 206]. ಆ ದೇವಮಣಿಯೆಮ್ಬ ಕುಱುಹಿರಲ್ (ಅಶ್ವಂ) ಶ್ರೀವತ್ಸಕನ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 276). ಜಾಣನ ಆ ಕುಱುಹು ಬೇಱೆ (Sp.). see Grj. 5, 38; 5, 42 va.; 8, 37; Bp. 6, 11; 16, 6; 18, 3; 40, 70; 49, 44; 57, 32; B. 4, 59. 219; ಕಂಗುಱುಹು, ಕಣಗುಱುಹು. — ಕುಱುಹಿಡು. = ಕುಱುಪಿಡು. (ಕಾಣ್ Śmd. 93; Grj. 5, 42; J. 17, 56). — ಕುಱುಹುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to mark out, to show (J. 6, 49). — ಕುಱುಹುದಾಣ. -ತಾಣ. a pimp's house (ತಾಣ, ತಾವು Kk. 57).

***ಕುಱುಳು kuṟuḷu.** = ಕುರುಳ್ 1. a curl of hair. ವ್ಯಾಲಾ ರನನಾರಾಧಿಸಿ ಕುಱುಳು ಬೆರಳ ಕಡಿಸಿಕೊಣ್ಡು ನಾಯಾಗಿ ಬಗುಳುತ್ತಿಪ್ಪರು Cv. 228.

ಕುಱೆ kuṟe. = ಕೊಱೆ 7, etc. clothes, raiment, etc. see ಉಡುಗುಱೆ.

***ಕುರ್ಕು kurku.** = ಕುಕ್ಕು 5. a kind of bird. ಕುರ್ಕುಗಿಳಿ ಪುರುಳಿ ಪೆಂಗುರು ಕಾರಣ್ಡಮೂನ್ದೆ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಗಗನಚರಂ Vr. 97, 9.

ಕುರ್ಕುರ kurkura. = ಕುಕ್ಕುರ. *a dog.*

ಕುರ್ಕುರಧ್ವನಿ kurkura-dhvani. barking. see ಬಗುಳ್.

ಕುರ್ಗಿಸು kurgisu. = ಕುಗ್ಗಿಸು, ಕುಱ್ಗಿಸು. to cause to be bent, contracted, shrunk, etc. (ಸಂಕೋಚ Śmd. Dh.).

ಕುರ್ಗು kurgu. 1. = ಕುಗ್ಗು 1, etc., ಕುಱ್ಗು. to bend (v. i.), to shrink, etc. [ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ ಸುರುಳ್ದು ಕುರ್ಗಿದ ಕಱಂಗಿದ ಪೊರೆ ಚರನಂಗಮಂ Ap. 2, 59]; (Grj. 5, 20; 7, 13; Rsv. 5, 94; Śsv. 4, 78). ಕುರ್ಗಿದುದು (Śmd. 50). ನಿಜಸೈನ್ಯಭಾರದಿನ್ದೆ ಎಣ್ದೆಸೆಯಾನೆಗಳ್ ಕುಸಿದು ಕುರ್ಗಿದುವು (225).

ಕುರ್ಗು kurgu. 2. the state of being bent, etc.; a hump. ಶರೀರಕುರ್ಗು (ಕೂನ್ Śm. 100).

ಕುರ್ಚಿ kurci. one who has been deprived of (something) by cutting (see ಕೊಱೆ 1). see ಮೂಗುರ್ಚಿ.

ಕುರ್ಚಿ kurci. = ಕುರಿಚಿ, etc. a chair. (C.; H.; B. 4, 188; 5, 140; Si. 231).

ಕುರ್ಚಿಕೆ kurcike. = ಕೂರ್ಚಿಕೆ. inspissated milk (ತುಪ್ಪದ ಅವುಗಂಗಳು Mr. 216, o. rs. -ಅವುಗುಗಳು & ಕೂರ್ಚಿಕೆ).

ಕುರ್ಚಿಗೆ kurcige. a weeding hook (S. Mhr.; *cf.* ಕುಱು 1 No. 2, ಕುಬಕು; Mhr. ಖುರಪಣೀಂ, to grub up).

ಕುರ್ಣಿ kurṇi. a kind of plant. see ಕಪ್ಪು-.

ಕುರ್ವ kurva. = ಕುಱುವ 1, etc. (J. 32, 25. 37).

ಕುರ್ವಾಣ kurvāṇa. doing, making, etc. see ಪಿ-.

ಕುರ್ವಾಣತೆ kurvāṇate. the state of doing, etc. see ಕಿಂ-.

ಕುರ್ಳು kurḷu. 1. = ಕುರುಳ್ 1, etc. a lock of hair. (My.). see ಸುಱುಗುರ್ಳು.

ಕುರ್ಳು kurḷu. 2. = ಕುರುಳ್ 2, etc. a cake of dried cow-dung. (My.).

ಕುಲ್ kul. = ಕೊಲ್ 2, etc. a raft. see ಪಱುಗುಲ್.

ಕುಲ kula. = ಕುಳ 2. *a crowd, a herd, a troop, an assemblage, a multitude.* 2, *a race, a family, a community, a tribe, a caste* (ಜಾತಿ Nn. 76). 3, *a good or noble family or caste;* high station, eminence. 4, *a house, an abode.* ಕುಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿ, ಆಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಲದ್ದಿ.—ಕೂಱುಗೆ ಹೀನನಾದರೆ ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೀನನೇ?—ಕುಲವನ್ನು ನಾಲಿಗೆ ಹೇಱುವದು.—ಕುಲವಿದ್ದರೂ ಮಲ ಹೋಗದು.—ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವು ಕೊಡಲೀ ಕಾವು (Prvs.). see Bp. 55, 20; 57, 68. 69; W. p. 303 seq.; ನೂಱೊನ್ದು-; Prv. s. ನೆಲ; ಕರೆ 6. — ಕುಲಗೆಡಕ. -ಕೆಡಕ. a man who spoils caste; one who has spoiled his caste, or one whose caste is spoiled (C.). — ಕುಲಗೆಡಿಕ. -ಕೆಡಿಕ. = ಕುಲಗೆಡಕ. (Bp. 11, 51). — ಕುಲಗೆಡಿಕೆ. -ಕೆಡಿಕೆ. a woman who spoils caste, etc. (Bp. 40, 54). — ಕುಲಗೆಡು. -ಕೆಡು. caste to be spoiled. ಕುಲಗೆಟ್ಟು ವರ ಚಿನ್ತೆಯೊಳಗೆ ಇರ್ಪರ್, ಅನ್ತಲ್ಲ? ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಶಿವನ ಮಱೆಹೊಕ್ಕ ಋಷಿಗಳು ಕುಲವಾದರ್, ಅಯ್ಯ! (Sp.). see Bp. 55, 3. — ಕುಲಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. = ಕುಲಗೆಡಕ. also: a bad, rude fellow (C.; J. 17, 54). ಕುಚೋದ್ಯದ ಅರಸಗೆ ಕುಲಗೇಡಿ ಪ್ರಧಾನಿ.—ಕುಲಗೇಡಿಯ ಕೂಡೆ ಸರಸವೇ? (Prvs.). 2, = ಕುಲಗೆಡಿಕೆ. (J. 5, 61). — ಕುಲಗೇಡಿಗ. -ಕೇಡಿಗ. = ಕುಲಗೆಡಕ. (Bp. 3, 59). — ಕುಲಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. the act of spoiling caste; that of caste being spoiled (My.; ವಿಜಾತಿ G.). — ಕುಲಂಗೆಡು. -ಂ-ಕೆಡು. = ಕುಲಗೆಡು. (Bp. 28, 31). — ಕುಲನುಳ್ಳಂ. -ಉಳ್ಳಂ. a well-born or noble man (ಅಭಿಜಾತ Mr. 242).

ಕುಲಕ kulaka. relating to a kula; *of a good family or eminent by birth.* 2, *a species of ebony, Diospyros tomentosa* Roxb. 3, *a sort of gourd, Trichosanthes dioeca* Roxb. (ಪಾಣ್ಡುಕ, ಕಹಿಪಡಲ Mr. 146). 4, a kind of verse (Kāvy. V, 961).

ಕುಲಕರಣಿ kula-karaṇi. = ಕುಲಕರ್ಣಿ. (R.; Mhr. ಕುಳಕರಣೀ).

ಕುಲಕರ್ಣಿ kula-karṇi. the writer of a community; a village clerk or accountant (S. Mhr.; Te. ಕುಲ್ಕರ್ನಿ).

ಕುಲಕಾಯಕ kula-kāyaka. caste-profession (S. Mhr.).

ಕುಲಕಿಸು kulakisu. = ಕುಲಿಕಿಸು, etc. to cause to shake. (My.).

ಕುಲಕು kulaku. = ಕುಲುಕು 2. to shake. (My.).

ಕುಲಕ್ಷಯ kula-kṣaya. extinction of a race or caste. see Prv. s. ಪರನಿನ್ದೆ.

ಕುಲಗಿರಿ kula-giri. a chief mountain, any one of the seven principal mountains (Śmd. 251; C. Bp. 47, 34). 2, the number seven (Ch.).

ಕುಲಗುರು kula-guru. the preceptor of a family or caste (My.).

ಕುಲಗೃಹ kula-gṛiha. a noble house (Cpr. 7, 92 va.).

ಕುಲಗೋತ್ರ kula-gōtra. caste and family. ನಡೆಯೊಡೊನ್ದೆ ಭೂಮಿ, ಕುಡಿಯೊಡೊನ್ದೇ ನೀರು, ಸುಡುವಗ್ನಿ ಒನ್ದೆ ಇರುತಿರೆ ಕುಲಗೋತ್ರ ನಡುವೆ ಎತ್ತಣದು? (Sp.). ಕುಲಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ಮಲಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಕುಲಚ್ಚಱಿ kulaccaṟi. N. (Bhāvacintāratna, by Gubbiya Malhaṇārya, 1 sum.; 1, 22. 45; 2, 2). plural: ಕುಲಚ್ಚಱಿಯಾರ್ (Bp. 9, 48; 50, 42).

ಕುಲಜ kulaja. = ಕೊಲಜ, ಕೊಜ್ಜ. *born in a good family, well-born;* ancestral, hereditary. see Sp. s. ಮಾದಿಗ.

ಕುಲಂಜ kulañja. = ಕುಲಂಜನ, etc.

ಕುಲಂಜನ kulañjana = ಕುಳಾಂಜನ, ಕೊಳಂಜ, ಕೊಳಂಜನ, ಕೊಳಂಜು. the plant Alpinia galanga and its root (Sk.; Mhr. ಕುಲಂಜನ, ಕುಲೀಂಜನ, ಕೋಳಾಂಜನ, ಕೋಳಿಂಜನ).

ಕುಲಜೆ kula-je. = ಕೊಲಜೆ, etc. a well-born, respectable woman.

ಕುಲಟೆ kulaṭe. *an unchaste woman.*

ಕುಲತಿಲಕ kula-tilaka. the tilaka or an ornament to a family. (R.).

ಕುಲಥಾಂಜನ kulatha-añjana. = ಕುಲತ್ಥಿಕೆ. see ಕಮ್ಬೆಳಗು s. ಕಮ್ 2-.

ಕುಲತ್ಥ kulattha. a kind of pulse, Doliches uniflorus. see ಹುರ್ಳಿ and *cf.* ಕುಲ್ಥಿ.

ಕುಲತ್ಥಿಕೆ kulatthike. *a blue stone used as a collyrium* and in medicine.

ಕುಲತ್ಥೆ kulatthe. ಕುಲತ್ಥಾ = ಕುಲತ್ಥಿಕೆ.

ಕುಲದೀಪಕ kula-dīpaka. the lamp or light or glory of a family. (Bp. 3, 58; My.).

ಕುಲದೇವತೆ kula-dēvate. the female tutelar deity of a caste or family (My.).

ಕುಲದೇಶ kula-dēśa. a native-country (Kāvy. V, 44).

ಕುಲದೈವ kula-daiva. the male tutelar divinity of a race, caste or family; a principal deity. (Bp. 60, 7; 61, 55).

ಕುಲಧರ kula-dhara. upholder of one's family. see Abh. P. 1, 69; 1, 70 va. — ಕುಲಧರಾವತಾರ. -ಅವತಾರ. (1, 68 va.)

ಕುಲಧರ್ಮ kula-dharma. practice or duty peculiar to a race or caste (C.).

ಕುಲನಗ kula-naga. = ಕುಲಗಿರಿ. (Śmd. 251).

ಕುಲನಾರಿ kula-nāri. a woman of good family; a virtuous, chaste woman (ಸಾರಿಕೆ, ಪತಿವ್ರತೆ Mr. 305).

ಕುಲನಾಶಕ kula-nāśaka. a man who destroys or spoils family or caste (Bp. 3, 58).

ಕುಲಪರ್ವತ kula-parvata. = ಕುಲಗಿರಿ. (C. Bp. 47, 31).

ಕುಲಪಾಲಿಕೆ kula-pālike. *a chaste, respectable woman.*

ಕುಲಪುತ್ರ kula-putra. a son of a noble family, a respectable youth. (My.).

ಕುಲಪ್ರಮಾಣ kula-pramāṇa. the proof for (the existence of) caste. ಕುಲಪ್ರಮಾಣ ನಾಲಿಗೆ, ಜಲಪ್ರಮಾಣ ತಾವರೆ (Prv.).

ಕುಲಬಾಲಿಕೆ kula-bālike. = ಕುಲಪಾಲಿಕೆ. *a chaste, respectable woman.*

ಕುಲಭೇದ kula-bhēda. a division or class in a family or caste (Nn. 65).

ಕುಲಭ್ರಷ್ಟ kula-bhraṣṭa. expelled from a family; an outcast (C.).

ಕುಲಮದ kula-mada. pride of birth or caste (Abhā. 2, 55).

ಕುಲಮೆ kulame. = ಕುಲುಮೆ, q. v. etc. (C.; B. 4, 140).

ಕುಲವಧು kula-vadhu. = ಕುಲನಾರಿ. (ಕುಲ್ಪೆ, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ Nn. 42; Śmd. 186).

ಕುಲವಿವರ kula-vivara. = ಕುಲಭೇದ. (Nn. 75).

ಕುಲವಿಹೀನ kula-vihīna. a man of low birth; an outcast. (Bp. 40, 71).

ಕುಲವೃದ್ಧ kula-vṛiddha. the oldest member or head of a family or caste. (My.).

ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠಿ kula-śrēṣṭhi. *of good family, eminent by birth;* the chief of a guild.

ಕುಲಸಂಕರ kula-saṅkara. mixture of caste. (Bp. 55, 12).

ಕುಲಸಮ್ಬನ್ಧ kula-sambandha. family-connection (Śmd. 161).

ಕುಲಸಮ್ಭವ kula-sambhava. *sprung from a family.*

ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯಳು kula-strīyaḷu = ಕುಲಸ್ತ್ರೀ. (G. 146).

ಕುಲಸ್ತ್ರೀ kula-strī. *a woman of a good family and respectable conduct* (ಕುಲ್ಪೆ, ಕುಲವಧು Nn. 42).

ಕುಲಸ್ಥ kula-stha. standing or abiding in the family; belonging to a good family or caste (ಪುರುಳಿ Śm. 113; C.). feminine ಕುಲಸ್ಥೆ (My.).

ಕುಲಹೀನ kula-hīna. = ಕುಲವಿಹೀನ. (Bp. 56, 18; 57, 66; Prvs. s. ವರಹೀನ, ವಸ್ತ್ರಹೀನ).

ಕುಲಾಚಲ kula-acala. = ಕುಲಗಿರಿ. (Śsv. 3, 19).

ಕುಲಾಚಾರ kula-ācāra. the established observances or practices of caste (C.).

ಕುಲಾತಿಕ್ರಮಣ kula-atikramaṇa. overstepping (the rules of) family or caste. see ಕರೆಗಣ್ಣು and the remark s. ಕರೆ 6 No. 1.

ಕುಲಾದ್ರಿ kula-adri. = ಕುಲಾಚಲ. (J. 13, 10. 17).

ಕುಲಾನ್ತಕ kula-antaka. a man who makes an end of his family or race (J. 18, 16).

ಕುಲಾಯ kulāya. 1. *a nest.*

ಕುಲಾಯ kulāya. 2. = ಕುಲಾಯಿ, etc. (B. 5, 146).

ಕುಲಾಯಿ kulāyi. = ಕುಲಾಯ 2, ಕುಲಾವಿ, ಕುಲ್ಲಾಯಿ, ಕುಲ್ಲಾವಿ, ಕುಳ್ಳಾವಿ. a little cap (C.; H., Br.).

ಕುಲಾಯಿಸು kulāyisu. to be open, to expand, to acquire clearness, etc. (Mhr., H. ಖುಲಾವಿಣೇಂ); to increase (My.).

ಕುಲಾಲ kulāla. *a potter* (ಕುಮ್ಬಾರ Nn. 80. 145).

ಕುಲಾಲಕರಣ kulāla-karaṇa. doing the work of a potter. see ಬಾನ್.

ಕುಲಾಲಚಕ್ರ kulāla-cakra. a potter's wheel (ಕುಮ್ಬಾರರ ತಿಗುರಿ Nn. 49; J. 13, 20).

ಕುಲಾಲಿ kulāli. the wife of a potter. 2, *a blue stone used as a collyrium.* 3, N. of a plant (ಹಾಲುಹುರುಳಿ, o. r. -ಹುರಳಿ. Mr. 148).

ಕುಲಾವಿ kulāvi. = ಕುಲಾಯಿ, etc. a cap (My.). see Prv. s. ಚೋಟುದ್ದ.

ಕುಲಾಸ kulāsa. = ಖುಲಾಸ. openness, roominess; settlement, etc. (My.).

ಕುಲಿ kuli. a killer (ಕೊಲ್ವಂ Śmd. 230; M., T. ಕೊಲ್ಲಿ; M. ಕುಲೆ, killing, murder). see ಅಱಗುಲಿ, ಆನೆ-, ಮಾಂ-.

ಕುಲಿ kuli. *a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ಕುಲಿಕ kulika. = ಗುಳಿಕ. of a good family, well-born. 2, N. of a nāga or serpent (Bp. 46, 28).

ಕುಲಿಕಿಸು kulikisu. = ಕುಲಕಿಸು, ಕುಲುಕಿಸು. to cause to shake (by another, My.). 2, to shake, to agitate (Si.). ಕುಣಿಯುವಾಗ ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಕುಲಿಕಿಸುವದು (ಅಂಗಹಾರ, ಅಂಗವಿಕ್ಷೇಪ Si. 66).

ಕುಲಿಕು kuliku. = ಕುಲುಕು 2, etc. to shake (My.).

ಕುಲಿಕೆ kulike. = ಕೊಲಿಕೆ, etc. a hook. (My.; see ಕೊಱ 1).

ಕುಲಿತ kulita. accumulated, collected, amassed. see ಆ-.

ಕುಲಿಮೆ kulime. = ಕುಲುಮೆ, etc. a furnace. (C.; B. 2, 12).

ಕುಲಿಶ kuliśa. *the thunderbolt of Indra* (ಬಜ್ಜ್ರ Ct. I, 21). 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, *a sort of fish.*

ಕುಲಿಶಧರ kuliśa-dhara. Indra. 2, = ಕುಲಿಶ No. 2 (Ch.).

ಕುಲಿಶಧಾರಿ kuliśa-dhāri. Indra (My.).

ಕುಲಿಶಹಸ್ತ kuliśa-hasta. Indra (My.).

ಕುಲೀನ kulīna. belonging to a family. 2, *of high descent, well-born.* 3, *of a good breed.*

ಕುಲೀನತ್ವ kulīnatva. birth, rank, family respectability. (My.; ಕೌಲೀನ G.).

ಕುಲೀನೆ kulīne. a woman belonging to a family; a well-born woman. see ಕ್ಷತ್ರಿಯ-.

ಕುಲೀರ kulīra. *a crab.*

ಕುಲುಕಿಸು kulukisu. = ಕುಲಿಕಿಸು, etc. (My.).

ಕುಲುಕು kuluku. 1. = ಕುಟಕು. to fill with force, to cram into, to stuff (ಗಾಢಪೂರಣ Śmd. Dh.); [Tu. ಕುರುಕ್ಕು, ಕುರ್ಕ].

ಕುಲುಕು kuluku. 2. = ಕುದುಕು 1, ಕುಲಕು, ಕುಲಿಕು. to shake (v. t.), as a bottle, as a measure in measuring, as a vessel in filling it, as the body in dramatic action or in putting on foppish airs, and as the voice in singing (My.; Tu. ಕುರುಕ್ಕು, ಕುರ್ಕ; Te.; T. ಕುಲುಕ್ಕು, ತುಲುಕ್ಕು; Te. ಕುಲುಕು, T. ಕುಲುಂಗು, M. ಕುಲುಜ್ಜು, to shake, quake, be agitated; T. ಕುಲ್ಲೈ, M. ಕುಲೆ, to be agitated, shake, jolt; Te. ಕುದಿಲಿಂಚು, ಕುದುಪು, to shake, v. t.; ಕುದುಲು, to jolt or shake, as a horse; *cf.* ಕೊಡಪು, ತುಣುಕು). ದದ್ದುಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಹರಳು ಹಾಕಿ ಕುಲುಕಿದನ್ತೆ (Prv.).

ಕುಲುಕು kuluku. 3. = ಕುಕ್ಕು 6, ಕುದುಕು 2, ಕುಲ್ಕು. shaking; a shake; jolting, trotting (My.; Te.; T., M. ಕುಲುಕ್ಕು; M. also ಕುಣುಕ್ಕು; Te. also ಗುನುಪು). ಒನ್ದು ಕುಲುಕನ್ನು ಕುಲುಕು, to give one shake (My.). — ಕುಲುಕೋಟ. -ಓಟ. = ಕುಕ್ಕೋಟ, ಕುದುಕೋಟ. trotting, trot (My.).

ಕುಲುಕುಗಾತಿ kuluku-gāti. a woman of affected gestures, a coquette, a lewd woman (My.).

ಕುಲುಮೆ kulume. = ಕುಲವೆ, ಕುಲಿಮೆ, ಕುಲ್ಮೆ, ಕೊಲಿಮೆ, ಕೊಲುಮೆ. a fire-pit or furnace (C.; Te. ಕೊಲಿಮಿ; Te. ಕೊಲಿಮಿ also: a pit, *cf.* ಕುಱ 2; Tu. ಕೊಲಮೆ, a very deep pit; see ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ?). see B. 4, 148. 225. — ಕುಲುಮೆ ಕನ್ದಾಯ. a tax on blacksmiths (My.).

ಕುಲೇನ್ದ್ರ kula-indra. the chief of a family or race (J. 20, 1).

ಕುಲೋದ್ದಾಮ kula-uddāma. = ಕುಲೇನ್ದ್ರ. (J. 17, 60).

ಕುಲೋದ್ಧಾರಕ kula-uddhāraka. raising a race or family; a man who raises or elevates a race or family (My.).

ಕುಲೋದ್ಭವ kula-udbhava. well-born. 2, born or produced in a family or race (J. 16, 2).

ಕುಲ್ಕು kulku. = ಕುಲುಕು 3, etc. shaking, etc. (My.).

ಕುಲ್ಗ kulga. a male buffalo (S. Mhr.; Mhr., H. ಖುಳಗಾ).

ಕುಲ್ತಿ kulti. horse-gram (My.; H.); [T. ಕೊಳ್ಳು, M. ಕೊಳ್ಳು, Tu. ಕುಡು].

ಕುಲ್ಮಾಷ kulmāṣa. *sour gruel.* 2, *half-ripe barley; forced rice.* 3, a sort of phaseolus (ಕೀಱ ಉದ್ದು G.). 4, a species of dolichos, Dolichos biflorus. see ಅಲಸನ್ದಿಗೆ, ಮಡ್ಡುಗಱವೆ.

ಕುಲ್ಮೆ kulme. = ಕುಲುಮೆ, etc. (My.).

ಕುಲ್ಯ kulya. 1. = ಕುಲ್ಯೆ 1. *a bone.* 2, a canal, a channel (ಕಾಲ್ Śm. 36). 3, a ditch, a trench (ಕಡಂಗು 84). 4, a dyke, a bank (ದಡ Nn. 42; see ಕರೆ 6). 5, a river (ನದಿ 42). 6, a forest (ಅರಣ್ಯ, ವನ 42). 7, bewilderment (ಮೋಹ 42). 8, a bad habit (ವ್ಯಸನ 42). 9, a measure of eight drōṇas. see ಸೊಲಿಗೆ.

ಕುಲ್ಯ kulya. 2. relating to a family; of a good family, well-born; friendly inquiry after family affairs. see Bp. 43, 66.

ಕುಲ್ಯೆ kulye. 1. = ಕುಲ್ಯ 1. *a rivulet; a canal;* a ditch; a dyke. 2, the plant Solanum longum (*cf.* ಗುಳ್ಳ).

ಕುಲ್ಯೆ kulye. 2. *a woman of good family and respectable conduct* (ಕುಲವಧು, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ Nn. 42). 2, Lakṣmī (ರಮೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ 42).

ಕುಲ್ಲಾ kullā. expanded; open (My.; H. ಖುಲಾ).

ಕುಲ್ಲಾಯಿ kullāyi. = ಕುಲಾಯಿ, etc. a little cap. (My.; T.).

ಕುಲ್ಲಾವಿ kullāvi. = ಕುಲ್ಲಾಯಿ, etc. (My.).

ಕುಲ್ಲು kullu. all, the whole (My.; Br.; Mhr., H. ಕುಲ).

ಕುವಕ kuvaka. Tbh. of ಕುಹಕ. cheating (My.).

ಕುವರ kuvara. 1. a potter (ಬಾಮ್ಬ, ಕುಮ್ಬಱ Ct. II, 105; see ಕೋವ 1).

ಕುವರ kuvara. 2. = ಕವ್ವರ, ಕೊವ್ವರಿ, ಗಬರು 2, etc. a curtain, a veil (ಜವನಿಕೆ, ಮುಸುಕು Bhn. 61; Te. ಕುವಾಳ, a tilt or cloth covering of a carriage).

ಕುವರ kuvara. = ಕೂಬರ 1, ಕೂವರ, ಕೊಮರ, ಕೊಮಾರ, ಕೋರ 2. Tbh. of ಕುಮಾರ. a boy, son, etc. (Śmd. 361; Ct. II, 8; ಗುಹ Śm. 4, Kk. 6). ಪಟ್ಟದ ಕುವರಂ (ಯುವರಾಜ Mr. 310). see ಅರಗುವರ, ಅರಸು-, ಇಂಗಡಲ ಕುವರ, ಚುಕ್ಕಿಗುವರ, ನೃಪ-, ನೇಸರ್ಗುವರ.

ಕುವರಿ kuvari. = ಕೊವರಿ. Tbh. of ಕುಮಾರಿ. a girl, daughter, etc. see ಇಂಗಡಲ-, ಪಾಲ್ಗಡಲ-; (J. 9, 7. 10).

ಕುವಲ kuvala. *the jujube tree and its fruit, Zizyphus jujuba* Lam. (ಬೋರೆ G.). 2, the water-lily. 3, N. of a son of Vīravarma (J. 27, 5).

ಕುವಲಯ kuvalaya. = ಕೋಮಳೆ, ಕೋವಳ್. *any water-lily.* 2, *the blue water-lily.* (ಕನ್ನೆಯ್ದಲು Hlā.). 3, the earth.

ಕುವಲಯಾಧಾರಿ kuvalaya-ādhāri. a pond (J. 15, 12). 2, kuvalaya-ādhāri. a king (15, 12).

ಕುವಲಿ kuvali. = ಕೋಲಿ. *the jujube, Zizyphus jujuba* Lam. (ಎರ Mr. 113). see Si. 130.

ಕುವಲೆ kuvale. N. of a woman (J. 11, 6).

ಕುವಾಕ್ ku-vāk. -ವಾಚ್. injurious or censorious language; speaking ill of any one.

ಕುವಾಕ್ಶ್ರುತ kuvāk-śruta. a man who listens to slander (ಕ್ರೂರ ಗ್ರಾಹ್ಯ, ಚಹಡಮಂ ಕೇಳ್ವಂ Mr. 244).

ಕುವಾದ ku-vāda. *censorious, detracting.*

ಕುವಿ kuvi. 1. a kind of tree? see ಎತ್ತಗುವಿ.

ಕುವಿ kuvi. 2. to cry out (*cf.* ಕುಬಿಬಿ & ಕೂಗು 1). ಪುಣ್ಯಂ ಗೆಯ್ಯದ ಪಾಪಿಗೆ ಪುಣ್ಯಂ ಬಱಿಕ ಏಕೆ ಮಱುಗಿ ಕುವಿದೊಡೆ ಬರ್ಕುಂ? (Jmt. 17).

ಕುವಿಟ ku-viṭa. a bad paramour or catamite. (Bp. 28, 41).

ಕುವಿನ್ದ kuvinda. *a weaver.*

ಕುವಿನ್ದಕ kuvindaka. *a weaver* (ಸಾಳೆಯ Mr. 377).

ಕುವಿಲಾಸಿ ku-vilāsi. a man of improper sport (ಕುಚರ, etc., ವಕ್ರಿ Mr. 244).

ಕುವೇಣಿ kuvēṇi. *a fish-basket.*

ಕುವೇರ kuvēra. = ಕುಬೇರ. *Kuvēra, the god of wealth and regent of the north, Śiva's friend* (ತಿಸುಳಿಗೆಳೆಯ, ಪೊನ್ನೊಡೆಯ Kk. 16; ಪುಲಸ್ತ್ಯಗೋತ್ರೋದ್ಭವ Mr. 54).

ಕುವೇರಕ kuvēraka. *the tree Cedrela toona* Roxb.

ಕುವೇರಾಕ್ಷಿ kuvēra-akṣi. *the plant Bignonia suaveolens.*

ಕುವ್ವೆ kuvve. = ಕೂವೆ, East Indian arrowroot. — ಕುವ್ವೆಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. the dried leaves of the kuvve used to make hoods or cloaks (goragu) to cover the head and body from the rain (My.). — ಕುವ್ವೆಹಿಟ್ಟು. a kind of arrowroot (My.).

ಕುವ್ವೆ kuvve. = ಕೂ 2, ಕೂವ. a mast. (My.).

ಕುಶ kuśa. *the sacrificial grass Poa cynosuroides* Retz. 2, *water* (ಉದಕ, ನೀರು Mr. 404). 3, a son of Rāmacandra (J. 18, 1). 4, one of the great dvīpas or divisions of the universe. 5, a certain metrical foot (Ch.).

ಕುಶಜ kuśa-ja. a lotus, or water-lily. (Bp. 12, 5).

ಕುಶಜಾತ kuśa-jāta. = ಕುಶಜ. (R.).

ಕುಶಬ್ದ ku-śabda. an improper word (Mr. 2; My.).

ಕುಶಲ kuśala. = ಕುಸಲ. right, proper, suitable; happy, prosperous; *skilful, clever, expert;* cleverness (My.). 2, *well-being, happiness.* 3, *virtue.* 4, *adequacy.* see s. ವೇಲೆ.

ಕುಶಲಗಾಱ kuśala-gāṟa. a clever man (My.). feminine ಕುಶಲಗಾತಿ (My.).

ಕುಶಲತನ kuśalatana. cleverness, ability (C.; B. 5, 224).

ಕುಶಲತೆ kuśalate. = ಕುಶಲತನ. (My.). 2, (kuśa-late), N. of a plant (ಬಳ್ಳಿ Mr. 149).

ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ kuśala-praśne. friendly enquiry after a person's health or welfare (My.; Te.).

ಕುಶಲವ kuśa-lava. Kuśa and Lava, the sons of Rāma (J. 19, 45. 49).

ಕುಶಲಿ kuśali. a clever woman (C.).

ಕುಶಸ್ಥಲ kuśa-sthala. N. of the town Kanyakubjā. — ಕುಶಸ್ಥಲದವರು. a class of Brāhmaṇas on the western coast (My.).

ಕುಶಸ್ಥಲಿ kuśasthali. N. of a woman, daughter of Dakṣa (Rām. 4, 2, 14).

ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿ kuśa-agra-buddhi. = ಕುಶಾಗ್ರಮತಿ. intellect as sharp as the point of kuśa grass: acumen (My.). 2, shrewd, intelligent.

ಕುಶಾಗ್ರಮತಿ kuśa-agra-mati. = ಕುಶಾಗ್ರೀಯಮತಿ. (ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಂ Mr. 242).

ಕುಶಾಗ್ರೀಯಮತಿ kuśa-agrīya-mati. *one whose understanding is as sharp as the point of a blade of kuśa: acute, penetrating, subtle;* mental acumen.

ಕುಶಾಲು kuśālu. ease; healthy state; fun, frolic, pleasure (C.; Mhr., H. ಖುಶಾಲ). — ಕುಶಾಲುಹಿರಂಗಿ. salute-firing (My.).

ಕುಶಾಸನ kuśa-āsana. a mat of sacrificial grass. (My.).

ಕುಶಿ kuśi. 1. *wrought iron;* a ploughshare.

ಕುಶಿ kuśi. 2. = ಕುಷಿ, ಕುಸಿ. pleasure; will (S. Mhr.; Mhr., H. ಖುಶೀ, ಖುಷೀ).

ಕುಶಿಕ kuśika. = ಕುಶಿ 1, ಕುಶಿರ. *a ploughshare.*

ಕುಶಿರ kuśira. = ಕುಶಿಕ. (ಫಾಲ, ಕುಟಿ Mr. 370).

ಕುಶೀಲವ kuśīlava. *an actor, dancer, mime.*

ಕುಶೂಲ kuśūla. = ಕುಸೂಲ. *a granary.* see ಕುದಿರ್.

ಕುಶೆ kuśe. *a bridle, a rein;* a plank for covering anything; a piece of wood; = ಕುಶ No. 1 (ವಿಪ್ರ, ದರ್ಭೆ Nn. 104; Śsv. 2, 108).

ಕುಶೇಶಯ kuśē-śaya. resting in water; a water-lily, *a lotus;* Viṣṇu (My.).

ಕುಶ್ವಭ್ರ ku-śvabhra. a small hole in the earth. (R.).

ಕುಷಿ kuṣi. = ಕುಶಿ 2, etc. (C.).

ಕುಷ್ಕಿ kuṣki. dry land, land not artificially irrigated (My.; H.).

ಕುಷ್ಟಿಗ kuṣṭiga. = ಕುಣ್ಟಿಗ. — ಕುಷ್ಟಿಗನ ಬಳ್ಳಿ. = ಕುಣ್ಟಿಗನ ಬಳ್ಳಿ. a kind of herb. (Z.).

ಕುಷ್ಠ kuṣṭha. *the plant Costus speciosus or arabicus* (ಕೋಳಂಜ G.). 2, *leprosy* (ತೊನ್ನು Mr. 385). see Bp. 54, 69. 70; 56, 55. 56.

ಕುಷ್ಮಾಣ್ಡಕ kuṣmāṇḍaka. *the gourd Benincasa cerifera* Savi.

ಕುಸ kusa. = ಕುಜು, etc., ಕುಸು. a sound imitating a whisper. (Mhr. ಕುಸಕುಸಣೇಂ, to sob; to murmur). — ಕುಸ ಕುಸ. rep. whispering. ಕುಸ ಕುಸ ಮಾತಾಡು, to whisper (My.).—ಕುಸ ಕುಸು. = ಕುಸ ಕುಸ. (My.). — ಕುಸಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to whisper (My.).

ಕುಸಕು kusaku. = ಕುಸುಕು 2, No. 2. to wash by slightly beating. (C.).

ಕುಸಂಗ ku-saṅga. bad company (My.).

ಕುಸನ್ಧಿ ku-sandhi. an improper union of letters (My.); narrowness, a narrow space (My.; Te.); an unlucky conjunction of stars (My.).

ಕುಸಮಯ ku-samaya. a bad association; a bad rule, etc.; heterodoxy. (Bp. 8, 19; 23, 15; 53, 55).

ಕುಸಲ್ kusal. = ಕುದಕಲ್, etc. the state of being partially boiled. — ಕುಸಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುಸಲ kusala. Tbh. of ಕುಶಲ. see s. ಪೆರಣ.

ಕುಸಾಕುಳಿ kusākuḷi. = ಕೊಸಾಕುಳಿ. trouble, annoyance (My.).

ಕುಸಾಲೆ kusāle. = ಕಸಲೆ, ಕಸಾಲೆ. a kind of pot herb. see ಕಿಱು-.

ಕುಸಿ kusi. 1. = ಕುಸುಕ. the peg or knob-like ornamental pin of a door (ಕವಾಟಕಲಾಕೆ Śmd. Dh.; My.; T. ಕುಚ್ಚಿ, Tu. ಕುಟ್ಟಿ, M. ಕುಱ್ಱಿ, a little plug, stake, etc.; *cf.* ಕುದೆ?).

ಕುಸಿ kusi. 2. to bend (v. i.); to stoop; to be lowered (to hang down from heaviness); to sink, to give way, to settle, to tumble in; to wear away, etc. (ತಱ್ಗು Śmd. I; ಕ್ಷೀಣತ್ವ Śmd. Dh.; C.; Te. ಕುಸಿಂಚು; *cf.* ಕುಱು 1). [ಕುಸಿದಂ ರಿಪು ವಿಜಯದೆ ಸಿದ್ರಿಸಿದಂ ಕಣ್ಡಿಸ್ಸಿನನ್ದಮಂ ತಪ್ಪಿದಂ Pb. 7, 42; Ap. 4, 50]; (Cpr. 4, 47). ಕುಸಿದು ನಡೆದಂ (Śmd. 280). ನಿಜ ಸೈನ್ಯ ಭಾರದಿನ್ದೆ ಎಣ್ದೆಸೆಯ ಆನೆಗಳ್ ಕುಸಿದು ಕುಗ್ಗಿದುದು (225). ಕುಸಿಯದೆ ಇರಿ! (Bp. 37, 39). ಲಸಿತದಿವ್ಯೋನ್ನತಶರೀರಂ ನಿಸಿತಶೂಲದ ಶೂಕನಿಹತಿಗೆ ಕುಸಿಯದೆ (39, 64). ಕುಸಿದಿಟ್ಟ ಚಕ್ರದನ್ತೆ (discus) ಕುನುಂಗಿ ಪರಿವ ...ದುಷ್ಟಗಜಂಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.); ಬಲಭಾರಕ್ಕೆ ಧರಾತಲಂ ಕುಸಿಯೆ (13, 77). ಕುಸಿದ ನಡುವಿನ, ಹೊರಟ ಬೆನ್ನಿನ (ಕುಱುಬಂ Bp. 20, 11). ಕುಸಿದಪರಾಂಗಂ (Rśv. 5, 92). ಮನೆ ಕುಸಿಯಿತು, ಹಗೆಯ ಕುಸಿಯಿತು (C.). see Abh. P. 7, 157; Rām. 1, 16, 43; 6, 30, 10; Rśv. 2, 76va.; 14, 58; Śsv. 4, 9. 78; J. 3, 19.

ಕುಸಿ kusi. 3. = ಕುಸಿದು. P. p. of ಕುಸಿ 2. — ಕುಸಿ ಬೀಱು. to sink, give way, as a wall, etc. (C.).

ಕುಸಿ kusi. 4. the state of being bent, sunk, etc. (ಮಣಿ Ct. I, 32; ಜರಿದುದು Bhn. 48, o. r. ಜಡಿದುದು). — ಕುಸಿಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a sunk, *i. e.* short, neck. ಅದು ಕುಸಿಗೊರಲ್ (Śmd. 111 Mdb.). — ಕುಸಿಗೊರಲ. -ಕೊರಲ. (Śmd. 95). a man with a short neck. ಅವಂ ಕುಸಿಗೊರಲಂ (111 Mdb.). — ಕುಸಿಗೊರಲೆ. -ಕೊರಲೆ. a woman with a short neck. ಅವಳ್ ಕುಸಿಗೊರಲೆ (Śmd. 111 Mdb.).

ಕುಸಿ kusi. = ಕುಶಿ 2. pleasure, etc. (My.).

ಕುಸಿಕು kusiku. = ಕುಸುಕು 2, etc. to strike. ಆ ಬಣ್ಡಿಯಂ ಕುಸಿಕಿಱುದು ಬರಲೀಸದಿರಿ! (Bp. 56, 29).

ಕುಸಿಬೆ kusibe. a Tbh. of ಕುಸುಮ್ಬ. a thistle like herb. (ಕುಸುಮ್ಬ Mr. 374; C.). — ಕುಸಿಬೆಯೆಣ್ಣೆ. safflower oil (C.).

ಕುಸಿಮ್ಬೆ kusimbe. = ಕುಸಿಬೆ. (My.).

ಕುಸೀದ ku-sīda. *usury.* 2, = ಕುಸೀದಿಕ. (ಬಡ್ಡಿಯುಮ್ಬಂ Mr. 345).

ಕುಸೀದಿಕ kusīdika. *a usurer,* a money-lender. see s. ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡು.

ಕುಸು kusu. = ಕುಸ, etc. a sound imitating a whisper. — ಕುಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕುಸಗುಟ್ಟು. (My.).

ಕುಸುಕ kusuka. = ಕುಸಿ 1. (J. 17, 6).

ಕುಸುಕು kusuku. 1. the state of being lowered or low, as a door, etc. (My.).

ಕುಸುಕು kusuku. 2. = ಕುಸಕು, ಕುಸಿಕು, ಕುಸುಂಕು. to strike, to beat (ಘಾತನ Śmd. Dh.; Grj. 2, 106 va.). 2, = ಕುಕ್ಕು 3, to wash by slightly beating (My.). 3, to sprain.

ಕುಸುಂಕು kusuṅku. = ಕುಸುಕು 2. (Śmd. Dh.).

ಕುಸುಂಕುರ್ kusuṅkur. (?) (Cpr. 8, 101 va.).

ಕುಸುಬು kusubu. = ಕುಸುಮು. to wash clothes by beating them on a flat stone (ಒಗೆ Śm. 80; My.; see ಕುಕ್ಕು 3, ಕುಸುಕು 2); to knock down (Grj. 2, 106 va.). ಕುಸುಬಿದವು ಕುನ್ನಿಗಳ್ ಅಖಿಲವ್ಯಾಗಕುಲವ (Bh. 3, 13, 27).

ಕುಸುಬೆ kusube. a Tbh. of ಕುಸುಮ್ಬ. (ಕುಸುಮ್ಬ Nr.; My.).

ಕುಸುಮ kusuma. *a flower* (ಮಲರ್, ಅರಲ್, ಪೂ Śm. 23; ಅರಲ್, ಅಲರ್ 103. 108). 2, *the menstrual discharge.*

ಕುಸುಮಧನ್ವ kusuma-dhanva. Kāma (J. 12, 4).

ಕುಸುಮಬಾಣ kusuma-bāṇa. an arrow of flowers (Grj. 7, 11 va.). 2, Kāma (My.).

ಕುಸುಮಮಂಜರಿಗೆ kusuma-mañjarige. a bunch of flowers (ಮಂಜರಿ Kk. 19).

ಕುಸುಮರಸ kusuma-rasa. honey (Bp. 60, 43).

ಕುಸುಮಮಾಲಿಕ kusuma-mālika. a garland-maker (Rām. 5, 8, 50).

ಕುಸುಮವಿಚಿತ್ರ kusuma-vicitra. N. of a vṛitta (Ch.).

ಕುಸುಮವಿಶಿಖ kusuma-viśikha. Kāma (Bp. 32, 2).

ಕುಸುಮಶರ kusuma-śara. Kāma (Śmd. 127; Bp. 59, 35). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿ kusuma-ṣaṭpadi. N. of a metre (Ch.).

ಕುಸುಮಸಂಕೋಚನ kusuma-saṅkōcana. the shutting of flowers. see ಮುಗಿ.

ಕುಸುಮಸಾಯಕ kusuma-sāyaka. = ಕುಸುಮಬಾಣ. (My.).

ಕುಸುಮಾಕರ kusuma-ākara. a place abounding with flowers, a flower-garden; the vernal season. (My.).

ಕುಸುಮಾಂಘ್ರಿಪ kusuma-aṅghripa. N. of a vṛitta (Ch.).

ಕುಸುಮಾಂಜನ kusuma-añjana. *the calx of brass.*

ಕುಸುಮಾಯುಧ kusuma-āyudha. flower-armed: *Kāma.*

ಕುಸುಮಾರಿ kusumāri. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುಸುಮಾರಿ (ದ್ರುಘಣ, ಮುದ್ಗರ, ಘನ, ದೊಡ್ಡ ಹಾರೆ, ಗುದಿಗೆ Si. 290).

ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರ kusuma-astra. = ಕುಸುಮಬಾಣ. (J. 7, 38).

ಕುಸುಮಿತ kusumita. furnished with flowers, flowered (ಹೂವಾದ, ಅರಳಿದ G.; My.).

ಕುಸುಮಿಸು kusumisu. to flower (Cpr. 2, 82).

ಕುಸುಮು kusumu. = ಕುಸುಬು. (My.).

ಕುಸುಮೆ kusume. = ಕುಸುಮ No. 2. 2, N. of a plant (ಕೆಂಜಿಗೆ Mr. 149). 3, Tbh. of ಕುಸುಮ್ಬ. (My.). — ಕುಸುಮೆಜಾಡ್ಯ. (ಪ್ರದರ, ನಾರೀರುಜ್ Si. 448).

ಕುಸುಮೇಷು kusuma-iṣu. flower-arrowed: *Kāma.*

ಕುಸುಮೋಪಚಯ kusuma-upacaya. the act of collecting flowers (J. 8, 19).

ಕುಸುಮ್ಬರಿ kusumbari. = ಕೊಸಮ್ಬರಿ, ಕೋಸಮ್ಬರಿ, ಕೋಸುಮರಿ, ಕೋಸುಮ್ಬರಿ. raw fruit, etc., preserved especially as a seasoning; a salad made of split greengram, cucumber, cocoanut, lime, salt, green chillies, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಕೋಶಿಮ್ಬೀರ, ಕೋಶಿಮ್ಬರೀ).

ಕುಸುಮ್ಬೆ kusumbe. (Śmd. 48). a Tbh. of ಕುಸುಮ್ಬ (Śmd. 339. 364; Hlā.; My.); dried flowers of safflower (B. 5, 72; Mhr.); the dye prepared from them. — ಕುಸುಮ್ಬೆದುಪ್ಪಟಿ. a deep red cloth (C.). — ಕುಸುಮ್ಬೆಪಾಗು. a deep red turban (My.). — ಕುಸುಮ್ಬೆ ಬಣ್ಣ. a deep red colour (C.; Si. 441).

ಕುಸುಮ್ಭ kusumbha. = ಕುಸಿಬೆ, ಕುಸಿಮ್ಬೆ, ಕುಸುಬೆ, ಕುಸುಮೆ No. 3, ಕುಸುಮ್ಬೆ. a thistle-like herb, *the safflower, Carthamus tinctorius* L. 2, *the water-pot of the student and sannyāsi.*

ಕುಸುರಿ kusuri. 1. = ಕುಸುರು 1. the pulp or soft part of some vegetables and fruits. (Tu. ಕುಸ್ರಿ; Te. ಗುಜುರು, ಗುಜ್ಜು, ಗುಂಜು, pulp; thick juice; pith; T. ಕೊಚ್ಚಿ, pulp; T., M. ಕುಟಮ್ಬು, thickened fluid, conjee, loam; to grow thick or condensated; M. ಕೊಟು, fat, thick, solid; *cf.* ಕೊಬ್ಬು 1 & 2, ಕೊಟೆ 1, ಗೊಜ್ಜು 2). 2, the stickly filament of flowers (J. 3, 27; My.); a kusuri-like ornament for the back part of the head (My.). 3, a kind of pelike in poetical composition (Kāvy. III, 2, B. 82 seq.). — ಕುಸುರಿದೆಱ. -ತೆಱ. to reduce to pulp. ತನುವಂ ಕುಸುರಿದೆಱದು (Bp. 45, 28). ಸಾಯಲಾಱೆನು! ಎನಲು, -ಕುಸುರಿದಱಿಯದೆ ಬಿಡರು ಯಮನವರು ಬೇಗ (Dp. 4). see Rām. 6, 11, 18; J. 16, 38; 20, 58; 22, 17. 28.

ಕುಸುರಿ kusuri. 2. = ಕಸ 1, ಕುಸುರು 2. — ಕುಸುರಿಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a very young, quite unripe fruit (My.).

***ಕುಸುರಿ kusuri. 3.** novelty; cleverness. ಅಲ್ಲದಿಲ್ಲಿ ದಲ್ ಕುಸುರಿಯ ಮಾತುಗಾಣೆನೆನೆ ಕೇಳ್ದು ಮುರಾನ್ತಕಂ Pb. 5, 72.

ಕುಸುರಿ kusuri. a kind of cloth (ಅಂಚಿ, ಪಟ್ಟಭೇದ Mr. 342; *cf.* ಅಂಚೆ).

ಕುಸುರು kusuru. 1. = ಕುಸುರಿ 1. the sticky filament of flowers (My.). ತಾವರೆಹುವ್ವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಥವಾ ಯಾವ ಹುವ್ವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಕುಸುರುಗಳು, ಹುವ್ವಿನ ತಿರುಳುಗಳು (ಕಿಂಜಲ್ಕ, ಕೇಸರ); ಕುಸುರುಗಳನ್ದರೆ ಹುವ್ವಿನಲ್ಲಿ ನೂಲಿನ ಎಟಿಗಳು ಜೊತೆಗೂಡಿದನ್ತೆ ಚಿತ್ರಮಾಗಿ ಇರುವವು (Si. 96).

ಕುಸುರು kusuru. 2. = ಕುಸುರಿ 2. — ಕುಸುರುಗಾಯಿ. = ಕುಸುರಿಗಾಯಿ. (My.).

ಕುಸುವು kusuvu. common hemp, Cannabis sativa L. (St. & Pl.).

ಕುಸೂಲ kusūla. = ಕುಶೂಲ. *a granary.* see ಕಣಜ.

ಕುಸ್ಮೃತಿ ku-smṛiti. *evil conduct; magic rites, sorcery.*

ಕುಸ್ತಿ kusti. wrestling (C.; Si. 294; Mhr., H. ಕುಸ್ತೀ). — ಕುಸ್ತಿ ಬಿಡು. to set on to wrestle (My.). — ಕುಸ್ತಿಯಾಡು. -ಆಡು. to wrestle (C.). — ಕುಸ್ತಿ ಹಿಡಿ. = ಕುಸ್ತಿಯಾಡು. (S. Mhr.; B. 2, 2).

ಕುಸ್ತುಭ kustubha. Viṣṇu. (R.).

ಕುಸ್ತುಮ್ಬರಿ kustumbari. = ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು, etc. coriander. (ಕೊತ್ತುಮ್ಬರಿ Ct. II, 99; My.).

ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು kustumburu. = ಕುಸ್ತುಮ್ಬರಿ, ಕೊತಮ್ಬರಿ, ಕೊತುಮ್ಬರಿ, ಕೊತ್ತಮ್ಬರಿ, ಕೊತ್ತಿರಿ, ಕೊತ್ತುಮರಿ, ಕೊತ್ತುಮಿರಿ, ಕೊತ್ತುಮ್ಬರಿ, ಕೋತಮ್ಬರಿ. *coriander, the plant and its seed, Coriandrum sativum* L.

ಕುಸ್ವರ ku-svara. a disagreeable, discordant note (My.).

ಕುಹಕ kuhaka. = ಕುಯಕ, ಕುವಕ, ಕೊಯಕ. cheating; *a cheat, a rogue, a juggler;* juggling, deception, legerdemain (ಕೊಯಕ Kk. 87; Śm. 59; Bp. 40, 56).

ಕುಹಕಿ kuhaki. a deceiver, a juggler (ಮಾಯೆಗೆಯ್ವಂ Mr. 276; Bh. 1, 8, 65; 2, 13, 13; My.); a female deceiver (J. 5, 61).

ಕುಹನ kuhana. *envious;* hypocritical.

ಕುಹನೆ kuhane. *hypocrisy.*

ಕುಹರ kuhara. a hollow; *a hole, a cave* (ಗಿರಿಯ ಗುಹೆ Mr. 97).

ಕುಹು kuhu. *the new moon, i. e. the first day of the first quarter on which the moon rises invisible* (ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣಲು ಬಾರದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ Hlā.; ಶಶಿ ಅಡಗಲು ಅದು ಕುಹು Mr. 69). 2, the cry of the kōkila.

ಕುಹುಣ್ಡ kuhuṇḍa. N. of a demon (C. Bp. 47, 21).

ಕುಹೂರವ kuhū-rava. the kōkila or cuckoo. (R.).

ಕುಳ್ kuḷ. 1. = ಕುರುಳ್ 2, etc. a cake of dried cow-dung. (My.).

***ಕುಳ್ kuḷ. 2.** -ಳು. to sit down, to be seated. ಓರಡಿ ಗೊರ್ಮೊರ್ಮೆ ಕುಳುತ್ತುಮೇಱುತಿರೆ ಕಣ್ಡಿನ್ತಾಗದಿನ್ನೇಱಮೆನ್ದು Pb. 3, 9. Tu. ಕುಳ್ಳ್.

ಕುಳ kuḷa. 1. = ಕಳ 5, ಕೊಳ 3, ಕೊಳಗ 1. a certain measure: a koḷaga. see ಅಯ್ಗುಳ, ಒಕ್ಕುಳ, ನಾಗುಳ.

ಕುಳ kuḷa. 2. = ಕುಳಿಕೆ 2, ಕುಳು, ಕೊಳ್ 2, ಕೊಳು 2. seizing, etc. see ಕೊಳುಗುಳ.

ಕುಳ ku-ḷa. 1. the true ಳ್ of the Kannaḍa language (Śmd. 12. 13. 26. 27. 29. 31. 40. 51. 332. 408).

ಕುಳ kuḷa. 2. = ಕುಲ. family, race (Mhr. ಕೂಳ). [ಭಕ್ತಿಯ ಕುಳವ ನಾನಱಿಯದೆ ಮತಿಗೆಟ್ಟೆ ಪರಿಯ ನೋಡಯ್ಯಾ Bv. 295; ಅದು ತನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವುದಲ್ಲದೆ ಹಿಡಿದ ಕುಳಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು Cv. 549]. 2, a lessee or tenant with reference to the Sarkār (Mhr. ಕೂಳ); any one who

pays taxes (My.). — ಕುಳವರ್ತನೆ. the perquisites of the village officers receivable from farmers and those who pay revenue to government (R.). — ಕುಳವಾಡಿ. an inferior village-servant (My.). feminine ಕುಳವಾಡಿಗಿತ್ತಿ (My.). — ಕುಳವಾಡಿಕೆ. the business of a kuḷavāḍi (My.). — ಕುಳವಾಡಿಗ. = ಕುಳವಾಡಿ. (My.). feminine ಕುಳವಾಡಿಗಿತ್ತಿ (My.). — ಕುಳವಾಡಿತನ. = ಕುಳವಾಡಿಕೆ. (My.). — ಕುಳವಾರು. a client; a settlement made with the farmers individually (My.; Br., H. ಕುಲ್ವಾರ್). ಕುಳವಾರು ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ತಳವಾರ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾನು? (Prv.; see Prv. s. ತಳವಾರ). — ಕುಳವಾರ್ಚಿಟ್ಠಿ. an account of the land farmed by each cultivator severally (My.).

***ಕುಳಮನ್ದಿರ kuḷa-mandira.** family house, mother's house. ವಕ್ಷೋಮೋಕ್ಷಮಾತಳ ಕುಳಲಕ್ಷ್ಮಿಗಾಯ್ತು ಕುಳಮನ್ದಿರಂ Pb. 2, 37.

ಕುಳಾನ್ತ kuḷa-anta. a word that ends in the true Kannaḍa ಳ್ (Śmd. 41. 52).

-ಕುಳಿ kuḷi. 1. = -ಕಳ 6, -ಕುಣಿ 6, -ಗುಳಿ, -ಕೊಳಿ. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಒಡಕುಳಿ, ಪೇಂಕುಳಿ, ಪೊರ್ಕುಳಿ, ಮಱುಕುಳಿ (Śmd. 239).

***ಕುಳಿ kuḷi. 2.** = ಕುಟಿ 2. a pit, etc. ಕುಳ್ಳಿರೆನ್ದರೆ ನೆಲ ಕುಳಿ ಹೋಹುದೆ? Bv. 241; Cv. 281. [Tu. ಗುರಿ].

***ಕುಳಿಕ kuḷika.** = ಕುಲಿಕ. N. of a serpent. ದುರ್ಯೋಧನಂ ದಾಡೆಗಳೆದ ಕುಳಿಕನನ್ತೆಯುಂ ಕೋಡುಡಿದ ಮದಹಸ್ತಿಯನ್ತೆಯುಂ Pb. 7, 39 va.

ಕುಳಿಕೆ kuḷike. 1. = ಕುಣಿಕೆ 4. a corner (of the eye). see ಕಣ್-.

ಕುಳಿಕೆ kuḷike. 2. a spiny herb? see ಕೊಳಗುಳಿಕೆ.

***ಕುಳಿಕೆ kuḷike. 3.** = ಕುಣಿಕೆ 2. a loop, etc. ಬಳೆದ ನಿತಮ್ಬದೆ ಕಾಂಚೀ ಕಳಾಪಮಂ ಕಟ್ಟಲಣಮೆ ನೆಱೆಯದಿದೆನ್ದಗ್ಗಳಿಸಿ ಕುಳಿಕೆಗಳಿನೇಂ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿದುದೋ ಸುಭಗೆಯಾದ ಸುದತಿಯ ಗರ್ಭಂ Pb. 1, 143.

ಕುಳಿತು kuḷitu. = ಕುನ್ತು, etc. P. p. of ಕುಳಿರ್ 1 (C.). seated, sat down. ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳು, to sit down. ರಾಜರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸನ (ನೃಪಾಸನ, ಭದ್ರಾಸನ Si. 267). ರಥದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವವನು (ರಥಿಕ 283). ಕುಳಿತವನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಱುವಿಕೆ (ಉತ್ಥಾನ 437). ಈಚಲ ಮರದ ನೆರಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಣ್ಡನು (B. 2, 13). ಗಿಡದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿತು (3, 11). ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒನ್ದೇ ಹಱಿಗೋಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇವೆ (Prv.). — ಕುಳಿತು ಕುಳಿತು. rep. ಒನ್ದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕುಳಿತು ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸಱ ಬನ್ದಿದ್ದೀತು (B. 3, 67).

ಕುಳಿಯ kuḷiya. ? (Śmd. 40).

ಕುಳಿರ್ kuḷir. 1. = ಕುಣ್ಡ್ರು, ಕುಳ್ಳಿರ್, ಕುಳ್ಳಿರು, ಕುಳ್ಳು 3, ಕೂಡ್ರು, ಕೂರ್ 3. to bend, to stoop; to squat; to sit down (ಋಜುಭೇದ Śmd. Dh.; Te. ಕೂಕುಣ್ಡು, ಕೂಚುಣ್ಡು, ಕೂರ್ಚುಕೊನು, ಕೂರ್ಚುಣ್ಡು, ಕೂರ್ಪುಣ್ಡು, to sit down; Tu. ಕುಳ್, ಕುಳ್ಪು). see Cpr. 9, 78.

ಕುಳಿರ್ kuḷir. 2. to be cool or cold. (T.). ಕುಳಿರ್ದುದು (ಚಳಿತ Ct. I, 36).

ಕುಳಿರ್ kuḷir. 3. coolness, coldness; cold; snow, frost (Śmd. 58). (ಹೈಮ Śmd. Dh.; ಹಿವ, ಚಳಿ, ಅಯ್ಕಿಲ್, ಹಿಮ Śm. 16; ತಣ್ಣಿತು, ಕೋಡು, ಕೊಟ್ಟ, ಶೈತ್ಯ 36; ಶೈತ್ಯ, ಹಿಮ 105; M. ಕುಳಿರ್, ಕುಳುರ್; T. ಕುಳಿರ್, ಕೂದಲ್, ಕೂದಿರ್, ಕೂದೈ, coldness; cold wind; *cf.* ಕೊಡತ 1). — ಕುಳಿಕೋರ್ಡು. to become very cool [ಕುಳಿಕೋರ್ಟು ಚನ್ದನ ರಸಮನೆರ್ದೆಯೊಳಂ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ತಳ್ಕಿಱಿದು Pb. 5, 6 va.; Ap. 1, 75]; (Abh. P. 7, 147). — ಕುಳಿರ್ಗಲ್. -ಕಲ್. the cool stone, the moon-stone (ಚನ್ದ್ರಗಲ್, ಒಸರ್ಗಲ್ Ct. II, 112). — ಕುಳಿರ್ಗಾಳಿ. (Śmd. 54). a cool wind. — ಕುಳಿರ್ಗೆಯ್ಯ. who has cool hands or rays: the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 55). — ಕುಳಿರ್ವನೆ. -ಮನೆ. a cool house or room (ಶೈತ್ಯಾಲಯ Kk. 23). — ಕುಳಿರ್ವಾರಲಿನೀರ್. -ಆಲಿ-ನೀರ್. very cool water (V. 4, 25). — ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the snow-mountain: Himālaya (ಹಿಮಾದ್ರಿ Ct. II, 10). ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟಣುಗಿ. -ಅಣುಗಿ. Himālaya's daughter: Pārvatī (ಗಿರಿಜೆ Śm. 3). ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. Himavat, the king of the snowy mountains. ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟೆಱೆಯನಣುಗಿ. -ಅಣುಗಿ. Himavat's daughter: Pārvatī (ಉಮೆ Ct. II, 119). — ಕುಳಿರ್ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be united with coolness, to be cool (J. 3, 9). — ಕುಳಿರ್ವೆಳಗ. -ಬೆಳಗ. who has cool light: the moon (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಕುಳಿರ್ವೆಳಲತೆವನೆ -ಎಳ-. a cool arbour made of tender creepers. (Cpr. 5, 131).

ಕುಳಿಲ್ kuḷil. to amuse oneself with jumping over wood or trees (ಮರವಾಯಿದು ಬಿನದಿಪುದು Śs.).

ಕುಳು kuḷu. = ಕೊಳು 2. seizing, etc. see ಹೊಡಗುಳು s. ಹೊಡ 2.

***ಕುಳುಮ್ಪೆ kuḷumpe.** a hollow place where water accumulates, a pond. ಆನೆಮೆಟ್ಟಿದ ಕುಳುಮ್ಪೆಯ ನೀರನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಱುವನ್ನಂ Pb. 11, 13 va.; Ap. 9, 108. [Tu. ಗುರುಮ್ಪೆ].

ಕುಳ್ತು kuḷtu. = ಕುಳಿತು, etc. see Sp. s. ಕುದಸು; Bp. 3, 39.

ಕುಳ್ಳಾವಿ kuḷḷāvi. = ಕುಲಾಯಿ, etc. a cap. (Si. 279, *only* in Si.).

ಕುಳ್ಳಿ kuḷḷi. = ಗುಳ್ಳಿ 2. an ink stand. see ದವುತಿಕುಳ್ಳಿ.

ಕುಳ್ಳಿತು kuḷḷitu. = ಕುಳಿತು, etc. P. p. of ಕುಳ್ಳಿರ್. see Bp. 20, 15; 34, 9; 37, 3. 65; 39, 44; 45, 13; 53, 33. 58.

ಕುಳ್ಳಿರ್ kuḷḷir. = ಕುಳಿರ್ 1, etc. to sit down. P. p. ಕುಳ್ಳಿರ್ದು. [ಕುಲವೃದ್ಧರುಂ ಕುನ್ತಿ ಗಾನ್ಧಾರಿಗಳುಂವೆರಸು ಬನ್ದು ಕುಳ್ಳಿರೆ Pb. 2, 66 va.; Ap. 9, 92]. ಪಱುಗೋಲೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ (Śmd. 163). ಕುಳ್ಳಿರ್ದಾತ (ಆಸೀನ, ಉಪವಿಷ್ಟ Hlā.). ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ (ಆಸೀನ, etc. Mr. 246). [Tu. ಕುಳ್]. ಕುಳ್ಳಿರಲ್ ಅಱಿಯದೆ ಮೇಲು ಮೊಗವಾಗಿ ಮಲಗಿಹ ಮಗವು (ಉತ್ತಾನಶಯ, ಡಿಮ್ಬ); ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಏಱುವಲ್ಲಿ ಉತ್ಥಾನ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕುಳ್ಳಿರುತ (Bp. 26, 28). ಕುಳ್ಳಿರಿ! (= ಕುಳ್ಳಿರಿಂ! 58, 69; 59, 1). ಲತೆಯ ತೂಗುಮಂಚದೊಳ್ ಶಶಿಪ್ರಭಾಮಹಾದೇವಿಯುಂ ತಾನುಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದರ್ (Cpr. 7, 92va.). see Bp. 10, 1; 12, 16; Rśv. 5, 21; 7, 97va.; 8, 125 va.; 10, 31 va.; 12, 41 va.; 13, 1 va.; Śśv. 1, 83; 3, 35 va.; J. 5, 68; 13, 24; 17, 27. 30; 28, 25; 29, 49.

ಕುಳ್ಳಿರಿಸು kuḷḷirisu. = ಕುಣ್ಡ್ರಿಸು, ಕೂಡಿರಿಸು, ಕೂಡ್ರಿಸು. to cause to sit down, etc. [ಉತ್ತುಂಗ ಮಣಿಮಯಾಸನದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ Ap. 5, 46 va.]. ಬರಿಸಿ ಪ್ರಧಾನರಂ, ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ (Śmd. 71). see Bp. 4, 4; 5, 65; 47, 7; 51, 10; 57, 25; 59, 57; J. 29, 36.

ಕುಳ್ಳಿರು kuḷḷiru. = ಕುಳ್ಳಿರ್, etc. ಕುಳ್ಳಿರುವಲ್ಲಿ (Nn. 54).

ಕುಳ್ಳಿಹ kuḷḷiha. = ಕುಳ್ಳಿರ್ಪ. present or future participle relative of ಕುಳ್ಳಿರ್. ಕುಳ್ಳಿಹಲ್ಲಿ (ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ); ಅರಸುಗಳು ಕುಳ್ಳಿಹ ಆಸನ ಆವುದಾನೊನ್ದು ಉಣ್ಟು, ಅದು ಭದ್ರಾಸನ ಎನಿಸುಗು; ತಱುವಾಯಿಗೊಣ್ಡು ಕುಳ್ಳಿಹಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಕುಳ್ಳು kuḷḷu. 1. = ಕುರುಳ್ 2, etc. a cake of dried cowdung (C.). — ಕುಳ್ಳುತಾಳಿ. a round pile of kuḷḷu for cooking (C.). — ಕುಳ್ಳುಬಾನ. a stack of kuḷḷu (S. Mhr.).

ಕುಳ್ಳು kuḷḷu. 2. = ಕುಱುಳ್. shortness, etc. — ಕುಳ್ಳ. -ಅ 3. short man (ಖರ್ವ, ಹ್ರಸ್ವ, ವಾಮನ Si. 197; My.). ಕುಳ್ಳನ ಕರೆಯ ಬಾರದು, ಕಳ್ಳನ ಕರೆಯ ಬಹುದು. — ಕಳ್ಳನ ನಂಬಿದರೂ ಕುಳ್ಳನ ನಂಬ ಬಾರದು (Prvs.). *cf.* ಕೊಳ್ಳ 2.

ಕುಳ್ಳು kuḷḷu. 3. = ಕುಳಿರ್ 1, etc. (My.). P. p. ಕುನ್ತು.

ಕುೞ್ kuḷ. 1. (?). (=ಕುೞ2 ?). a hollow? see ಕವುಂಕುೞ್, ಪೊಕ್ಕುೞ್.

ಕುೞ್ kuḷ. 2. a tong? (M. ಕೊಡುಸ್ಸು, closeness; ಕೊಡಿಲ್, tongs). see ಇಕ್ಕುೞ್ 1.

ಕುೞ kuḷa. 1. confusion, disorder, perplexity (see ಕೞ ಕುೞ; M. ಕುೞಕ್ಕು, intricacy, as of thread; ಕುೞಪ್ಪ, intricacy; ಕುೞಿ, to be mixed; to be perplexed; ಕುೞಙ್ಙು, to be troubled; ಕುಡುಕ್ಕು, to entangle; ಕುಡುಙ್ಙು, to be entangled, hooked in; ಕುಡುಸ್ಸು, closeness. = ಕುಡುಕ್ಕು, ಕುರುಕ್ಕು, entanglement, rope-knot = ಕುಡುಕ್ಕು; T. ಕುವಿ, to be joined, united; ಕುೞಪ್ಪ, intricacy in business, impediment, confusion; ಕುೞು, crowd, multitude; ಕುೞ್ಚಿ, to be mixed; see ಕುಣಿಕೆ 2, ಕುದೆ, ಕುಪ್ಪೆ, ಕುಲಿಕೆ, ಕೊೞುಮ್ಬು, ಗುಂಪು 1, ಗುಬರು, ಗೊಟ್ಟು 2, ಗೊಡವೆ), *cf.* ಗುಂಜು2.

ಕುೞ kuḷa. 2. = ಕುಡ 1, ಕುೞು, ಗುೞ 2, ಗುೞು 1. a piece of iron used for the raṇṭe (and kuṇṭe), a ploughshare (ನೇಗಿಲ್ಗಾಯ್ಯ ಕರ್ಬುನಂ Śmd. I; ಕುಶಿರ, ಫಾಲ Mr. 370; T., M. ಕೊೞು; T. also ಕಾೞು; Te. ಕಙ್ಙು, ಕೊಙ್ಙು; Sk. ಕುಶಿಕ, ಕುಶೀ, ಕೂಟ, ಕೂಟಕ; *cf.* ಕುಡಿನ). 2, an iron used in cauterizing. see ಬರೆಗುೞ.

ಕುೞಿ kuḷi. 1. to be or become low, deepened, or hollow (T., M.; *cf.* ಕುಸಿ 2, ಕೊೞಲ್). 2, to make a hole, to dig (ಖನನ Śmd. Dh.; Śm. 115; M.; T. ಕುಡೈ; see ಕೊಡೆ 2 & s. ಕುಣಿ 2).

ಕುೞಿ kuḷi. 2. = ಕುಣಿ 2, etc. a hollow; a hole; a pit; a grave (ನಿಮ್ನಭೂಮಿ Śmd. Dh.; ಅಗುೞ್ಡೆ Śmd. I; ನಿಮ್ನ Śm. 115; ಶ್ವಭ್ರ, ದರ Nr.; ನಿಮ್ನ, ಅಗಾಧ, ಗರ್ತ, ಬಿಲ, ಛಿದ್ರ, etc. Hlā., Mr. 392; ಗರ್ತ Nn. 12; My.; T., M.; Tu. ಗುರಿ; Te. ಗೊಯ್ಯಿ; Sk. ಕೂಲ, ಚುರಿ, ಚೂಡ; T. ಕೂವಲ್, depth; a well). [ಅಗುೞ್ದರಲಾ ಕುೞಿಯೊಳ್ ತೊಟ್ಟಗೆ ನಿಧಿಗಣ್ಡನ್ತೆ Pb. 1, 97]. ದೇವಾದಿಗಳಿನ್ದ ಮಾಡಲು ಪಟ್ಟ ಕುೞಿ (ಗುಹೆ, ಗಹ್ವರ); ಗುಣ್ಣಂಗಳಿನ್ದ ಸಂಕೀರ್ಣಮಾದ ಕುೞಿ (ಕುಕೂಲ Nr.). ದಕ್ಕುವೆರಸಿದ ಕುೞಿ (ಕುಕೂಲ); ಕುಣ್ಡೆಯ ಕುೞಿ (ಕುಕುನ್ದರ, ಜಘನಕೂಪಕ Hlā.). see Bp. 40, 70; ಕಪ್ಪುಗುೞಿ, ಕ್ರೀಡಾಕುೞಿ. — ಕುೞಿ ತೆವರು. unevenly raised ground (ಸ್ಥಪುಟ, ವಿಷಮೋನ್ನತ Hlā.). — ಕುೞಿ ಮೂಗು. a flat nose. ಕುೞಿಮೂಗಿನವನು (ಅವಟೀಟ, ನತನಾಸಿಕ, etc. Si. 197).

ಕುೞಿ kuḷi. 3. = ಕುೞ 1. confusion, perplexity. [— ಕುೞಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get agitated, to become void. ಪೊಸವೇಟ ಕಾೞಿರ್ದೆಗಳ್ ಪೊಸಕಾರ ಪೊಡರ್ಪುಗಣ್ಣದೇಂ ಕರಿತುವದೇಂ ಕಲಂಕಿದುವದೇಂ ಕುೞಿಗೊಣ್ಡುವು Pb. 7, 23]. — ಕುೞಿದೞು. (very probably ಕುೞಿದೞಿ, q. v.). ಗೋವರ್ಕಳ್ ಇದಿರ್ಚಿದ ಗೋೞಾಯ್ತುರ್ಕಳೊಳ್ ಎಕ್ಕತುಳಮನ್ ಇೞಿದು, ಕುೞಿದೞಿಯಾದರ್ (Śmd. 79). — ಕುೞಿದೞು ದೞು. -ತೞು. (very probably ಕುೞಿದೞಿದೞಿ). (Kāvy. I, 1 *a*, 25, o. r. ಕುೞಿದೞಿ-).

ಕುೞು kuḷu. = ಕುೞ 2, etc. a ploughshare. (ಫಾಲ, ಕುಶಿಕ Hlā.).

ಕುೞ್ಗಿಸು kuḷgisu. = ಕುಗ್ಗಿಸು, etc.

ಕುೞ್ಗು kuḷgu. = ಕುಗ್ಗು 1, etc. to contort, to shrink, etc. (ಆಕುಂಚನ Śmd. Dh.).

ಕೂ kū. a cry, call, clamour. (Te., T.). see ಕುಕ್ಕೂಕೂ.

ಕೂ kū. 1. a female piśāca or goblin. (Śmd. 103).

ಕೂ kū. 2. = ಕೂವ. a Tbh. of ಕೂಪ. a well.

ಕೂಕಣಿ kūkaṇi. = ಕೂಗಣಿ, etc. ear-wax. (S. Mhr.).

ಕೂಕಮ್ಬ kū-kamba. = ಕೂಕುಮ್ಬ, ಕೂವಕಮ್ಬ. a mast. ತುದಿಯ ಕೂಕಮ್ಬದವನು (ನಿರ್ಯಾಮಕ, ಕರ್ಣಧಾರಕ Mr. 407).

ಕೂಕಮ್ಬಿ kūkambi. a great distance (S. Mhr., obsolete).

ಕೂಕಲು kūkalu. crying, shouting (Te.). — ಕೂಕಲ ಮೂಗ ಪಕ್ಷಿ. the fork-tailed shrike (ಕಲಿಂಗ, etc., ಕುಕ್ಕಟ, q. v., Si. 172).

ಕೂಕು kūku. = ಕೂಗು 2. a cry, etc. — ಕೂಕಿೞು. -ಇೞು. to shout. [ಪಸರಿಸಿ ಪೊಕ್ಕು ಕೂಕಿೞುದು ಕಾದುವ ಬಲ್ಲಣಿಗಳ್ ಪಳಂಚೆ Pb. 8, 93]. ಮಣಿಯದೆ, ಕುಣಿದು, ಈ ಧೀರನ್ ಅದಿರೆ ಕೂಕಿೞುದು, ಎಚ್ಚರ್ (Śmd. 287).

ಕೂಕುದ kūkuda. *one who gives a girl in marriage in due form, decorating her with ornaments* (see Te. s. ಕೂಸು).

ಕೂಕುಮ್ಬ kū-kumba. = ಕೂಕಮ್ಬ, etc. the mast of a vessel (ಕೂಪಕ, ಗುಣವೃಕ್ಷಕ Nr.).

ಕೂಕುಮ್ಬಕಾಱ kūkumba-kāṟa. = ಕೂವಕಮ್ಬಿಗ. a pilot; a helmsman (ಕರ್ಣಧಾರ, ನಾವಿಕ Nr., o. r. ಕೂಕುಮ್ಬಿಕಾಱ).

ಕೂಕುಮ್ಬಿಕಾಱ kūkumbi-kāṟa. = ಕೂಕುಮ್ಬಕಾಱ, q. v.

ಕೂಗಟೆ kūgaṭe. 1. = ಕುಗ್ಗಟೆ. the soap nut tree (Te. ಕುಂಕುಡು, ಕೂಕುಡು). see ಹೆಗ್ಗೂಗಟೆ.

ಕೂಗಟೆ kūgaṭe. 2. = ಕೂಗಣಿ, etc. — ಕೂಗಟೆಹುಣ್ಣು. a sore occasioned by wax in the ear. ಕೂಗಟೆಹುಣ್ಣು ಆದರೆ ಜಾಗಟೆ ಬಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಆಗದೇ? (Prv.).

ಕೂಗಣಿ kūgaṇi. = ಕುಱುಗಣಿ, etc. ear-wax (S. Mhr.; ಪಿಂಜೂಷ, ಮಲ G.).

ಕೂಗು kūgu. 1. to cry aloud; to cry out (ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; C.; Tu.; Te. ಕೂಯು; T., M. ಕೂಗು, ಕೂವು; *cf.* ಕುವಿ). ಕುಕ್ಕೂಕೂ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (Śmd. 19). ಧಾರುಣಿ ತಲನ್ ಅದಿರೆ ಕೂಗುವರ್ ಆರ್? (Bp. 57, 11). ಯಾಚಕರನ್ ಎತ್ತಲು ಕೂಗಿ ಕರೆವನ್ತೆ ಉಲಿಯೆ ಕೋಗಿಲೆಗಳ್ (J. 8, 6). ಕೂಗುತಿವೆ ಕೋಕಿಲೆಗಳು (3, 24). ಕೂಗಿ ಹೇೞಿದರೆ ತೂಗುವ ತ್ರಾಸು ಕೇಳುತ್ತದೋ? — ಕೂಗುವ ಕೋೞಿಗೆ ಕುಣ್ಡೆ ನೊನ್ದೀತೇ? ಎದ್ದು ರಾಗಿ ಬೀಸುವಳೇ ಬಲ್ಲಳು! (Prvs.). see Ŗsv. 13, 102 va.; Bh. 1, 8, 21; Si. 56. 57. 163. 171. 295. 363. 379. — ಕೂಗಾಡು. -ಆಡು. = ಕೂಗು. (My.). ಅವರು ಆನನ್ದದಿನ್ದ ಕೂಗಾಡಿ (B. 5, 165). — ಕೂಗ್ಯಾಡು. = ಕೂಗಾಡು. (C.).

ಕೂಗು kūgu. 2. = ಕೂಕು. a cry, a clamour, a shout, etc. (Te. ಕೂಕೆ). [ಗುರುಪ್ರಿಯನನ್ದನ ಕೂಗಡಂಗವಿರ್ದೊಡೆ ಬರ್ದುಕಾವುದಿರ್ ಪೊಡರ್ದೊಡೀಗಡೆ ಕೊನ್ದಪೆಂ Pb. 7, 33]. ನವಿಲುಕೂಗು (ಕೇಕೆ Si. 177; C.). ಕುದುರೆಗಳ ಕೂಗು (ಹೇಷೆ 273; My.). ಆನೆಗಳ ಕೂಗು (ಬೃಂಹಿತ 295; C.). ನರಿಯ ಕೂಗು (C.). ಆಳ ಕೂಗು (C.). — ಕೂಗಳತೆ. -ಅಳತೆ. the distance at which a loud cry can be heard (C.). ಎರಡು ಕೂಗಳತೆಯ ಮಾರ್ಗ (ಗವ್ಯೂತಿ, ಕ್ರೋಶಯುಗ Nr.). — ಕೂಗಿಡು. -ಇಡು. to cry aloud (ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನಿ Śmd. Dh.;

My.). — ಕೂಗಿನ ಮಾರಯ್ಯ. N. of certain Liṅgāyta mendicant (S. Mhr.). — ಕೂಗು ಹಾಕು. = ಕೂಗಿಡು. (C.).

ಕೂಗುರಿ kūguri. a sort of pulse. ಕೂಗುರಿ ಅವರೆಗಳು ವಲಾಖ್ಯಂ (Mr. 150, o. r. ಕೂಗುರೆ).

ಕೂಗುವಿಕೆ kūguvike. crying aloud (C.).

ಕೂಂಕು kūṅku. to rise, to soar [ಸುರಭಿಗಳ ತೊರೆದ ಮೊಲೆಗಳನುಣ್ಬವಱ ಮಱಿಗಳಂ ಪೋಗೆ ನೂಂಕಿ ಕೂಂಕಿ ಮೊಲೆಗಳನುಣ್ಬ ಕಿಶೋರ ಕೇಸರಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.]; (ಉತ್ಸರ್ಪಣ Śmd. Dh.; Rśv. 13, 84). ಕೂಂಕಿದಂ (Śmd. 48).

ಕೂಚ kūca. = ಕೂಚು 1, etc. a post or pillar. (My.).

ಕೂಚ kūca. Tbh. of ಕೂರ್ಚ. see ವರಹಾ-.

ಕೂಚಿ kūci. = ಕೋಚು, etc. crooked. N. in ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟೆಯ-. — ಕೂಚಿಭಟ್ಟ. = ಕೋಚುಭಟ್ಟ q. v. (C.).

ಕೂಚಿಗ kūciga. N. (Bp. 56, 27; My.).

ಕೂಚಿಮಾರ kūcimāra. N. (Bp. 40, 18).

ಕೂಚು kūcu. 1. = ಕೂಚ, ಗುಜ್ಜು 1. a post or pillar in a wall for the support of beams (My.; Te. ಕುರುಜು). see Sp. s. ಮಾಳಿಗೆ. ಮಾರಿಗೆ ಒನ್ದು ಕೂಚು, ಮೊಱಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಗುಜ್ಜು (Prv.).

ಕೂಚು kūcu. 2. = ಕುಱುಚು, etc. smallness, etc. — ಕೂಚುಗಡ್ಡ. a thin beard (My.). — ಕೂಚುಗಿಡ. a small, stunted tree (My.).

ಕೂಚು kūcu. 3. = ಕೂಚಿ. — ಕೂಚುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a hook used in locking a door (My.).

ಕೂಚು kūcu. march or decampment of troops (or of people, My.; Mhr., H. ಕೂಚ).

ಕೂಜ kūja. 1. = ಹೂಜಿ, ಹೂಜೆ. an earthen water-jug, a goglet (My.; Mhr., H. ಕುಜಾ; T. ಕೂಜಾ).

ಕೂಜ kūja. 2. rumbling; cooing; murmuring; etc. (Sk.; R.).

ಕೂಜಿತ kūjita. = ಕೂಜ 2. see ರತ-.

ಕೂಟ kūṭa. 1. = ಕೂಟು, ಕೂಡು 2. a verbal noun of ಕೂಡು 1; a joining; a coming in contact with; a junction; connection, union (ಸನ್ಧಿ, ಶ್ಲೇಷ Nr.; ನೆರೆ Ct. I, 48; ಯೋಗ, ನೀವಿ Nn. 105; ಮಿಲನ 107; ಯೋಗ, ಸಂಗ 113; ಅಭಿಷಂಗ 122; ಪ್ರಮಾಣ, ಮಿಲನ 139; ಅಭಿಷಂಗ Mr. 492; ಯೋಗ 514; ಸನ್ಧಿ 487; ಸಾಕಂ, etc. 535) [ನಿಮ್ಮ ಕೂಟಂ ಬೆಳಗಿನ ಕಟ್ಟಲೆಯು ಕೂಟದನ್ತಾಗಿರ್ಕುಂ Ap. 9, 101]; an assembly, a crowd (My.); a heap, a quantity (My.); company, fellowship (ಕಾಣ್ಡ, ಮಿಲಿನ Nn. 116; ಸಮಿತಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ 141; ವಿಧಾನ, ತನ್ತ್ರ Nn. 75; ವಿಧಿ Mr. 483; ಕಾಣ್ಡ Mr. 502; My.; Tu.; T. ಕೂಟ್ಟ, ಕೂಟ್ಟು; Te. ಕೂಟಮಿ; Sk. ಕೂಟ). 2, sexual intercourse (ಚರ್ಚೆ, ರತ Nn. 73; ರತ, ಸುರತ 155; ಸಮ್ಭೋಗ, ರತಿ 163; ಯಾಭ, etc. Mr. 329; Bp. 40, 30; 42, 15. 23; My.; at the present time the *only* meaning in S. Mhr.; Te. ಕೂಟಮಿ; Sk. ಕುಟೀರ, ಕುರೀರ). [ಬಾಯುಗ್ಗೂಟದೊಳಟ್ಟಿಱಂ ಪಡೆದು ಕೂಟದೊಳುಣ್ಮಿದ ಬೆಚ್ಚ ತಱಿಕ್ಕೆಯೊಳ್ ಕೂಟಸುಖಂಗಳಂ ಪಡೆದಂ Pb. 3, 82; ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಕೂಡಿದಳು ಮಾಯೆ Bv. 15]. ಆಟಂ ಪಾಟಂ ಕೂಟಂ (Śmd. 246). ಆಟಪಾಟಕೂಟಂಗಳ ಕೇಲಿಗೆ ಅಯ್ದಿಸದು ತೊಟ್ತು (198). ನದಿಗಳ ಕೂಟ (ಸಿನ್ಧುಸಂಗಮ Nr.). ಧರ್ಮ ಕಾಮ ಅರ್ಥ ಈ 3 ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಕೂಟ (ತ್ರಿವರ್ಗ Si. 255). ಸೊಣ್ಟೆ ಹಿಪ್ಪಲಿ ಮೆಣಸು ಈ ಮೂಱಱ ಕೂಟ (ತ್ರಿಕಟು 335). ಮೂಱು ಅಗ್ನಿಗಳ ಕೂಟ (ತ್ರೇತೆ 424). ಕಿಱಿದು ಕೂಟಂ (ಕೊಂಚೆ Ct. I, 18). ತೆಱೆದ ಕಣ್ಣವ ಮುಟ್ಟೆ ಮಱಗುವ ತೆಱನನ್ತೆ ಅಱಿಯದರ ಕೂಟ (company); ಬೞಿಕ ಕೂಟ ತನ್ನನೆ ಇಱಿದು ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ! (Sp.). see Prv. s. ನೋಟ; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 11, 83; Śśv. 1, 50; J. 6, 34. 35; 15, 6. 47; 24, 48. — ಕೂಟ ಕೂಡು. to assemble (My.).

ಕೂಟ kūṭa. 2. = ಕುಟ. beating. see ಮರಕೂಟ, ಸರ-.

ಕೂಟ kūṭa. 3. = ಗುಣ್ಟ 2, ಗೂಟ, etc. a peg, etc. (My.).

ಕೂಟ kūṭa. = ಕೋಡು 6. *a heap, a multitude, an assemblage* (Bp. 37, 14); connection (ಯೋಗ Nn. 152), the state of being together with (ಸಮ 152; ಸಾಕಂ, ಸಮಂ, ಸಾರ್ಧಂ, ಸತ್ರಂ Mr. 535). 2, any prominence: a horn (*cf.* ಕೋಡು); a hump (see ಅಂಸ-.); *the summit of a mountain* (ಮೇಖಲೆ, ಬೆಟ್ಟದತುದಿ Nn. 152, o. r. -ತಪ್ಪಲು; *cf.* ಕೋಡು); *the head, the highest or best* (see ಹದುಳ). 3, *immovableness, steadiness.* 4, a roguish pilot; *fraud, deceit, trick, forgery* (ಕಪಟ, ನೆವ 152; *cf.* ಕೊಟ್ಟ 1). 5, a ship, a boat (ಭೈತ್ರ, ಹಡಗು 152). 6, *a ploughshare* (*cf.* ಕುಱ 2). 7, *a hammer, a mallet* (*cf.* ಕುಟ್ಟು 1). 8, an ox whose horns are broken (ಕೊಮ್ಬು ಒತ್ತಿ ಮುಱಿದೊಡೆ ಕೂಟಂ Mr. 179; *cf.* ಕುಱು). 9, cardamom (ಏಲಕ್ಕಿ Nr.; *cf.* ತ್ರುಟಿ). 10, a point connected with the horoscopes of two parties to be married (My.; Mhr.).

ಕೂಟಕ kūṭaka. *a mass; a globe.* 2, *a ploughshare.* 3, *the body of the plough exclusive of the pole and share.* see ಕುಡಿನ.

***ಕೂಟಕುಳಿ kūṭakuḷi.** a loafer who joins in a mob. ಏಂ ಪೋಪನು ನಾಡಕೂಟ ಕುಳಿಗಳ್ಗೇ ದೋಸಮೊಮ್ಬನ್ನಂ Pb. 3, 65.

ಕೂಟಣಿ kūṭaṇi. = ಕುಣ್ಟಣಿ, etc. a bawd. (ಕುಟ್ಟನಿ, ಶಮ್ಬಲಿ, etc. Hlā.).

ಕೂಟಪಾಲಕ kūṭa-pālaka. a bilious fever, as a disease happening to elephants; a potter's kiln. see Cpr. 6, 19.

ಕೂಟಮಾನ kūṭa-māna. a false measure or weight (Sk.). 2, a union of all sorts of musical instruments (Rśv. 5, 19 va.).

ಕೂಟಯನ್ತ್ರ kūṭa-yantra. *a snare; a trap.*

ಕೂಟರ kūṭara. a hornless animal (ಕೊಮ್ಬಿಲ್ಲದ ಪಶು Mr. 186).

ಕೂಟಶಾಲ್ಮಲಿ kūṭa-śālmali. *a kind of silk-cotton.*

ಕೂಟಸಾಕ್ಷಿ kūṭa-sākṣi. a false witness. (J. 20, 16).

ಕೂಟಸಾಕ್ಷ್ಯ kūṭa-sākṣya. false witness (J. 5, 67).

ಕೂಟಸ್ಥ kūṭa-stha. standing at the top; standing in a multitude or in the midst; *immovable, perpetually and universally the same* as the soul, space, ether, etc.; the male representative of a family (My.).

ಕೂಟಸ್ಥತ್ವ kūṭa-sthatva. unchangeableness, uniformity. (R.).

ಕೂಟಾಕ kūṭāka. = ಕೂಟ No. 7. a hammer. (R.).

ಕೂಟಾಗಾರ kūṭa-āgāra. an apartment on the top of a house (ವಲಭಿ G.).

ಕೂಟಿ kūṭi. = ಕೂಟ 3. a hat (turban) peg or stand (My.).

ಕೂಟು kūṭu. = ಕೂಟ 1. a dish made of two or more vegetables boiled together (My.; T. ಕೂಟ್ಟು).

ಕೂಡ kūḍa. = ಕೂಡು 2 No. 2, ಕೂಡೆ. an infinitive of ಕೂಡು 1, q. v., used adverbially: in company; together with,

along with; with (C.; T.). ಮುನಿದೊಡೆ ಅಮ್ಮನ ಕೂಡ ಮುನಿಯಲಿ! (Bp. 47, 28). ದುರ್ಜನರ ಕೂಡ ಒಡನಾಟ ಬಚ್ಚಲ ಱೊಜ್ಜಿನನ್ತಿಹುದು (Sp.). ತನ್ದೆತಾಯಿಗಳ ಕೂಡ ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದ ನಡಕೋ! (B. 1, 24; see also 1, 10). ಹುಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆನೆಯ ಕೂಡಲೂ ಗಣ್ಡಕದ ಕೂಡಲೂ ಕಾದಿ (4, 37). ಅವನ ಕೂಡ ಹೋಗ ಬೇಡ! (C.). 2, also, likewise (My.), *e. g.* ಅದು ಕೂಡ ಬನ್ತು. — ಕೂಡ ಕೂಡಲೆ. from time to time (My.). — ಕೂಡಾ. = ಕೂಡ. (C.). ಕುದುರೆಗಳ ಕೂಡಾ ಮಹಾನದವನ್ ಉತ್ತರಿಸಿ ನಡೆತರುತಿರ್ದಂ (J. 28, 1). ಅಣ್ಣ ಅಕ್ಕ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೂಡಾ, ಭ್ರಾತೃಗಳೆನ್ದು, ಒನ್ದೇ ಹೆಸರು (Si. 193). ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೂಡಾ ನಾಳೆ ಬನ್ದರೆ (B. 1, 26). — ಕೂಡಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to heap up (Bp. 43, 69). — ಕೂಡಿಡು. -ಇಡು. to heap (My.). 2, to place one thing to another (My.). — ಕೂಡಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to place or keep in (one's own) company. (ನಮ್ಮನ್ನು) ಬೇಱಿರಿಸಿ! ಕೂಡಿರಿಸಿ! ನಿಮುಗೆಯು ತೋಱುದುದೆ ಮತ! (Bh. 1, 8, 75).

ಕೂಡದಲೆ kūḍadale. = ಕೂಡುದಲೆ. success. (My.).

ಕೂಡರು kūḍaru. = ಕೂಡ್ರು, etc. to sit, etc. (B. 5, 96. 283. 294).

ಕೂಡಲ್ kūḍal. ಕೂಡಲು. = ಕೂಡ್ಲು. the state of being joined with or endowed with. (T.; Te. ಕೂಡಲಿ). ಯುತ, ಅನ್ವಿತ, ಸಂಹಿತ, etc. ಕೂಡಲ್ಕೆ ನಾಮಂ (Mr. 440). 2, a junction; a confluence (ಸಮ್ಭೇದ, ಸಂಗಮ, ಸಂವೇದ್ಯ Hlā.; ಸಂಗಮ Ct. I, 67; My.). 3, = ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ (Bp. 61, 40). — ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ. N. of the confluence of the Kṛiṣṇā and Bhīmā rivers (My.). — ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ. -ಈಶ. Śiva's liṅga or Śiva at Kūḍala saṅgama (Bp. 3, 28; 4, 56; 58, 67). — ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. = ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ. (Bp. 61, 73). — ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ. = ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ. (Bp. 61, 49). — ಕೂಡಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or bring together, to amass (My.); to grasp; to effect or accomplish. ಕೂಡಲಿಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ಘಟ, ಸಂಗ್ರಹ (Nn. 109). ಸಾಧಿಸಲು ಪಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುದ್ಯೋಗ (ಯತ್ನ, ಎಲ್ಲವಂ ಕೂಡಲಿಕ್ಕುವ ಬುದ್ಧಿ Nn. 148). — ಕೂಡಲೆ. -ಎ 3. = ಕೂಡ್ಲೆ. at the very moment; forthwith (C.). ಅವನನ್ನು ಕಣ್ಡ ಕೂಡಲೆ (B. 2, 19). ಗೊನೆಯನ್ನು ಇೞಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಕೂಡಲೆ (2, 37). 2, even together with (a person, etc., My.). — ಕೂಡಲೇ. -ಏ 2. = ಕೂಡಲೆ. (C.). ಯಜಮಾನರು ಹೇಱಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಬೇಕು (B. 1, 14). ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಗಡಿಯಾಲ ಮಾಡುವವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ (4, 197).

ಕೂಡಸು kūḍasu. = ಕೂಡಿಸು. to join, etc. (S. Mhr.; Cb. 30).

ಕೂಡಿಕೆ kūḍike. joining; meeting; a junction (ಮೇಲಕ, ಸಂಗ, ಸಂಗಮ Si. 398; ಸಮಿತಿ 425). 2, marrying a widow (My.). ನದಿಗಳ ಕೂಡಿಕೆ (ಸಮ್ಭೇದ, etc. Si. 94). see ಕೆಯ್ಗೂಡಿಕೆ; Prv. s. ಬಾಡಿಗೇ ಮನೆ. — ಕೂಡಿಕೆಗಣ್ಡ. a man who has married a widow (My.). — ಕೂಡಿಕೆ ಹೆಣ್ಡತಿ. a remarried widow (My.).

ಕೂಡಿರಿಸು kūḍirisu. 1. to collect and preserve.

ಕೂಡಿರಿಸು kūḍirisu. 2. = ಕುಳ್ಳಿರಿಸು, etc. (B. 5, 39. 42. 43. 57. 126. 132. 143).

ಕೂಡಿಸು kūḍisu. = ಕೂಡಸು. to join (v. t.); to mix; to add; to amass; etc. (C.; Te. ಕೂರ್ಚು). ಕೂಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಸಂಯೋಜಿತ, ಉಪಾಹಿತ Si. 379). see Si. 348; B. 3, 4. 72; 4, 125. 141. 225; Prvs. s. ತುಪ್ಪ, ತೃಣ.

ಕೂಡಿಸುವಿಕೆ kūḍisuvike. putting together, etc. (ಸಂಗ್ರಹ G.).

ಕೂಡು kūḍu. 1. to join (v. i.); to unite (v. i.); to be one; to come together, to meet; to be joined, connected, furnished, endowed with; to be possible; to take place (ಸಮ್ಮೇಲನ Śmd. Dh.; Śm. 94; ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು Śmd. 172 Cm.; ಒನ್ದಾಗು 172 Cm.; ಅಪ್ಪು 396 Cm.; C.; Te., Tu., T., M.; *cf.* ಕುೞಿ 1, ಗುಡಿಯಿಸು 1). ಒಡನೆ ಕೂಡಿದ (ನಿಯುಕ್ತ Śmd. 343 Cm.). ಎರಡು ಕೂಡಿದದು (ಯುಗ್ಮ, ಯುಗಲ Si. 179). ಕೂಡಿದ್ದು (ದ್ವನ್ದ್ವ 459). [ಕೂಡುಗುಂ ಮಾತಿನೊಳೇನೊ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೊಳೇಕ ಬಹುತ್ವ ವಿಪರ್ಯಯಕ್ಕಸಂಖ್ಯಾತಗುಣಂ Kr. 1, 119; ನಿನ್ನಯ ಪುತ್ರನಚ್ಯುತಂಗಿನಿಸೆ ದೆನೋವೆಯಪ್ಪೊಡದು ಕೂಡದು Pb. 5, 102; Ap. 4, 18]. ಅರಸರುಮ್ ಅರಸಿಯರುಂ ಕೂಡಿಹ ಬನಂ (ಪ್ರಮದವನ Hlā.). ಕೂಡಿದ ಮೊೞಕಾಲುಳ್ಳವನು (ಪ್ರಜ್ಞು, ಸಂಗತಜಾನುಕ); ಬೆಳುದಿಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಇರುಳು (ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿ Nr.). ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಕೂಡಿದ ಮನಸುಳ್ಳವನು (ತೂರ್ಪಮಾಣ Si. 354). ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅವಯವದಿನ್ದಲೂ ಆಕಾರದಿನ್ದಲೂ ಕೂಡಿರುವವನು (ಸಿಂಹಸಂಹನನ 355, see also 363). ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡನ್ತಾದು (ಸಂಸಕ್ತ, ಅನ್ಯವಹಿತ, etc. 371). ತನ್ನ ಅನುಜನಂ ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡು, ಏಕಾನ್ತಭವನಕೆ ಅಯ್ದಿ (J. 30, 50). ಕೇಡು ಬರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೂಡುವದು (springs up also) ದುರ್ಬುದ್ಧಿ.—ಕೂಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾಡದ ಅಡಿಗೆ (Prvs.). ಆಡನ್ದರೆ ಆಡದದು, ಆಡ ಮರನೇಱುವದು, (ಏಱಿ) ಕೂಡದೆ ಕೊಂಕಿ ನಡೆವದು, ಕಡಿದರೆ ಅದು ಬಾಡದು (guitar-string, Sp.). ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ನನಗೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ (B. 4, 136). ಈ ಹೊತ್ತು ನನಗೆ ಒನ್ದು ಗಱಿಗೆ ಸಹ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲ (4, 137). ದೇವರು ನಿನಗಿನ್ತ ಹೇೞಿ ಕೂಡದಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠನು (4, 144). ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಭಾರವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಿ ಅದೆ (belongs to you, 4, 126). see Śmd. 45. 53. 75. 89. 262. 343; Bp. 37, 4; 47, 17; 50, 36; 53, 13; 58, 50; Bh. 1, 8, 83; C. Bp. 4, 7; J. 3, 24; 8, 2; 29, 9; Rśv. 6, 23; 9, 22; B. 2, 30; Si. 428; ಒಡಗೂಡು, ಒಡನೆ ಕೂಡು, ಒನ್ದುಗೂಡು, ಒಬ್ಬುಳಿಗೂಡು, ಕೆಯ್ಗೂಡು, ಬಟ್ಟೆಗೂಡು, ಮೆಯ್ಗೂಡು. 2, to be fit (My). ಕೊಲ್ಲ ಕೂಡದು (ಅವಧ್ಯ Si. 65). ಅನುರಾಗಾದಿಗಳಿನ್ದ ಹುಟ್ಟುವ ಪುಲಕಾದಿ ಶರೀರಗಳ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಸ ಕೂಡದ ನಾಚಿಕೆಯಿನ್ದ ಮಱೆಮಾಚುವದು (ಅವಹಿತ್ಥೆ, etc. 73). ಕೂಡದು (ಮಾ, ಅಲಂ, ಬೇಡ 473). 3, to have sexual intercourse [ಆಕೆಯಂ ಕಣ್ಡು ಕಾಮಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಕೂಡಿ Pb. 2, 32 va.]; (ಮೈಥುನ Śm. 94; My.; Bp. 40, 42). 4, to sit. 5, to join (v. t.); to add, as numbers (C.). ಕೂಡಲ್ ಪಟ್ಟ (ನಿಯುಕ್ತ Śmd. 24 Cm.; ವಿಹಿತ 140 Cm.). see Prvs. s. ಬೆಸ್ತು, ಲಿಪಿ. — ಕೂಡ. an infinitive of ಕೂಡು. see ಕೂಡ. — ಕೂಡ ಬೀೞು. to be accumulated or amassed (B. 1, 10; My.). — ಕೂಡ ಹಾಕು. to heap up, to amass, to lay up (B. 2, 9; 3, 36. 68; 5, 122; My.). — ಕೂಡಿ ಬರು. to come in company or together, as ಅವರಿಬ್ಬರು ಕೂಡಿ ಬನ್ದರು (My.). 2, union or terms of friendship or love to exist (C.). ಅವಳಿಗೂ ಅವಳ ಗಣ್ಡನಿಗೂ ಕೂಡಿ ಬಾರದ್ದಱಿನ್ದ (B. 5, 48). 3, to prosper, as a business (My.); to be practicable or possible (My.). 4, to assemble and come (to a place, My.). 5, to astrologically agree, as the horoscopes of a marriageable pair. — ಕೂಡಿ ಬೀೞು. = ಕೂಡ ಬೀೞು. (C.; B. 5, 217).

ಕೂಡು kūḍu. 2. = ಕೂಟ 1. joining; association; company. ಕೂಡಿಂಗೆ (Bp. 45, 5). 2, = ಕೂಡ. — ಕೂಡುಗೆಳೆಯ. -ಕೆ- or -ಗೆ-. a friend with whom one keeps company (ವಯಸ್ಯ, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಸವಯಸ್ Nr.). — ಕೂಡು ಬೀೞು. = ಕೂಡ ಬೀೞು. (B. 5, 106. 303; My.). ಕೂಡು ಬಿದ್ದ (ಸಂಚಿತ G.). — ಕೂಡುಮಾತು. colloquy,

conversation (ಸಂಕಥೆ, ಸಂಗೀತ Mr. 461). — ಕೂಡು ಹಾಕು. = ಕೂಡ ಹಾಕು. (B. 5, 88. 303; My.).

ಕೂಡುದಲೆ kūḍudale. = ಕೂಡದಲೆ. success, prosperity (My.; T. ಕೂಡಂದಲ್).

ಕೂಡುವಿಕೆ kūḍuvike. = ಕೂಡಿಕೆ. ಶಬ್ದಗಳ ಕೂಡುವಿಕೆ (ಸಮಾಸ G.).

ಕೂಡುಹ kūḍuha. meeting, union, etc. (ಮೇಲಕ, ಸಂಗ, ಸಂಗಮ Nr.).

ಕೂಡೆ kūḍe. = ಕೂಡ. so that (any thing) is joined; with, together with; together; at the same time; all at once; further, also (ಒಡನೆ Śmd. 301 Cm.; ಸಾರ್ಧಂ, ಸಾಕಂ, ಸತ್ರಾ, ಸಮಂ, ಸಹ Si. 471; My.; Tu., Te., M.). [ಕಾವ್ಯಂಗಳೊಳ್ ಕೂಡೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಪೇಳ್ದಾತನ ಕರ್ಮ ನಿರ್ಜರೆಯನನ್ನಿನ್ನುನ್ನೆನಲ್ಪಕುರ್ಮೇ Ap. 1, 37]. ಕಾನ್ತನ ಕೂಡೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ಕರಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಲೀಲೆ Nr.). ಮುಟ್ಟಿ ಒದಹಂ ಚಾರಣಂ ಕೂಡೆ (ವೀತ Mr. 158). ಕೂಡೆ ಪಾನ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಪೀತಿ, ತುಲ್ಯಪಾನ); ಕೂಡೆ ಊಟ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಸಹಭೋಜನ Si. 317). [ಶಾನ್ತಿಯ ಮಾಡಹೋದರೆ, ಕೂಡೆ ಬೇತಾಳನಾಯಿತ್ತು! Bv. 524]. see Śm. 75; Bp. 1, 51; 27, 40; 31, 6; 48, 6; 50, 38; 53, 14; Bh. 1, 5, 5; 1, 8, 83; 1, 16, 15; 2, 13, 35; Rsv. 11, 67; J. 2, 65; 4, 31; 17, 20; 22, 3: 28, 22. 36. 45. 55. 58; 29, 30. — ಕೂಡೆ ಕೂಡೆ. rep. mutually, one with the other, all together. ಕೂಡೆ ಕೂಡೆ ಮಾತಾಡುವುದು (ಸಂಕಥೆ, ಅನ್ಯೋನ್ಯಸಂಗೀತಿ Hlā.). see J. 28, 47. [— ಕೂಡೆವರ್. -ಬರ್. to come along with. ಅಚೇತನನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುದ ನೃಕೋದರನಂ ತನ್ನ ರಥಮನೇಱಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಕೂಡೆವನ್ದಂ Pb. 11, 144 va.]. — ಕೂಡೇ. = ಕೂಡೆ. (B. 4, 104; My.; M.).

ಕೂಡ್ರಿಸು kūḍrisu. = ಕುಳ್ಳಿರಿಸು, etc. (C.; B. 3, 58. 86. 88; 4, 216).

ಕೂಡ್ರು kūḍru. = ಕುಳಿರ್ 1, etc. to sit, etc. (C.; B. 1, 3. 17; 4, 202). P. p. ಕೂತು.

ಕೂಡ್ಲು kūḍlu. = ಕೂಡಲ್. a confluence, etc. ಕಡಲಿನೊಳಗೆ ಹೊಱೆಯ ಕೂಡ್ಲು (ಸಮ್ಭೇದ, ಸಿನ್ಧುಸಂಗಮ Si. 94). [Tu.]. — ಕೂಡ್ಲೆ. = ಕೂಡಲೆ. (My.; Si. 199; B. 2, 49).

ಕೂಣ್ಟಣಿ kūṇṭaṇi. = ಕುಣ್ಟಣಿ, a bawd. (Cpr. 8, 64 va.).

ಕೂಣ್ಟು kūṇṭu. 1. = ಕುಣ್ಟು 1. (Śmd. 48). to limp, to halt; to hop (ವಿಕೃತಗತಿ Śmd. Dh.).

ಕೂಣ್ಟು kūṇṭu. 2. = ಕುಣ್ಟು 2. (Śmd. 250). the state of limping, etc.

ಕೂತು kūtu. 1. dance, play (T. ಕೂತ್ತು; Sk. ಕೂರ್ದ, a leap, jump; *cf.* ಕುಣಿ 3; *cf.* ಗುದಿ 4). — ಕೂತಾಣ್ಡೇವ. N. (Bp. 17, 1). — ಕೂತುವಾಹನ. a kuruju in which an idol is put and before which people dance in procession (My.).

ಕೂತು kūtu. 2. = ಕುನ್ತು, etc. having sat. (C.). ಕೂತು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲಂ (ಜರಾಯು Mr. 308). ಗಣ್ಡಸು ಕೂತು ಕೆಟ್ಟನು, ಹೆಂಗಸು ತಿರುಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು. — ಕೂತರೂ ನಾತ ಹೋದೀತೇ? ಹೇತದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು! — ಕೂತುಮ್ಬುವನಿಗೆ ಕುಡಿಕೇ ಹಣ ಸಾಲದು (Prvs.). see B. 1, 3; 2, 6; Si. 231. 246. 399.

ಕೂತುರು kūturu. the creeping herb Bryonia scabra Rottl. (Te.; Si. 152).

ಕೂದಲ್ kūdal. = ಕೂದಲ, ಕೂದಲು. hair, of the head or body (ನವಿರ್ Śmd. II; Kk. 83; ನವಿರ್, ಕುರುಳ್ Śm. 71; ಚಿಕುರ, ಶಿರಸಿಜ, ಕೇಶ, etc. Mr. 319; Sk. ಕುಂಜರ, ಕುನ್ತಲ; T. ಕುಱಲ್, ಕೂನ್ದಲ್, ಕೂರಲ್, ಕೊಟ್ಟಿ, ಕೊನ್ದಳ, ಕೋದೈ, ಕೋಲಿ; M. ಕೂನ್ದಲ್; Tu. ಕುಜಲ್). ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲ್ (ಲೋಮ Mr. 319). ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ (ಪ್ರವಾಲ, ನವಿರ್ Nn. 7; ಶಿರೋರುಹ 45; ಕಚ 48). see ಕೊಂಕುಗೂದಲ್, ತಲೆ-; Bh. 3, 13, 29.

ಕೂದಲ kūdala. = ಕೂದಲ್. (S. Mhr.; B. 5, 18). ನೊಲದ ಕೂದಲ (ಶಶಲೋಮ G.).

ಕೂದಲು kūdalu. = ಕೂದಲ್, etc. (C.). ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲು (ರೋಮ, ತನೂರುಹ Hlā., Nr.). ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು (ಕೇಶ, ಕುನ್ತಲ, etc); ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು ಮೊದಲಾದವಱಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದಾದ ಬಿಳುಪು (ಪಲಿತ Nr.). ಕಣ್ಣ ಕೂದಲು (ಪಕ್ಷ್ಮ Si. 437). ಕುಱೀ ಬಣ್ಡೆ ಮುನ್ತಾದ ಕೂದಲು (ಊರ್ಣ 419). ಕುಱೀ ಕೂದಲು (C.). see Si. 73. 168. 169. 215. 216. 334; B. 2, 26. ಇವನ ಮಾತು ಬೆಣ್ಣೆಯೊಳಗಿನ ಕೂದಲು ತೆಗದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕೂನ್ kūn. 1. = ಕೂನು 1. to be bent or bowed, to bend, to stoop (ಅನಮ Śmd. Dh.; T.; M. ಕೂನ್, ಕೂಳ್; see ಕುಡು 3, ಕುನಿ 1, ಕುಸಿ 2). P. p. ಕೂನ್ತು (287 Cm.).

ಕೂನ್ kūn. 2. = ಕೂನು 2, ಗೂನು. a hump (ಶರೀರ ಕುಗ್ಗುರ Śm. 100; M. ಕೂಞ್ಞು, ಕೂನ್; T. ಕೂನ್, ಕೂನಲ್; Te. ಗೂನು). — ಕೂನ. -ಅ 3. a hump-backed man (ಕುಬ್ಜ, ಗಡುಲ Nr.). — ಕೂನ ಪಾಣ್ಡ್ಯ. N. (Bp. 50 sum.).

ಕೂನ್ kūn. 3. = ಕೂನ, ಕೂನು 3. a mark; a sign; acquaintance (ಕುಱುಪು Śm. 63. 100; Kk. 57, o. r. ಕೂನ; see ಕುಱು 1).

ಕೂನ kūna. = ಕೂನ್ 3. (ಕುಱುಹು Śs.; S. Mhr.; Mhr. ಖೂಣ).

ಕೂನಿ kūni. 1. = ಗೂನಿ. a hump-backed female (My.).

ಕೂನಿ kūni. 2. an earthen basin used by oil-men (My.).

ಕೂನು kūnu. 1. = ಕೂನ್ 1. (My. in the present and imperative).

ಕೂನು kūnu. 2. = ಕೂನ್ 2, etc. (My.; see ಮುದಿಗೂನು).

ಕೂನು kūnu. 3. = ಕೂನ್ 3, etc. [ಅವಯವಂಗಳು ನೂನುಕೂನಿಲ್ಲದೆ ಬರೆಗಳ ಹಾಕದೆ ಇರುವನ್ತಹ ಗೋವ ತನ್ದು Cv. 163]; (S. Mhr.).

ಕೂನ್ತು kūntu. bending, bent state. — ಕೂನ್ತುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to bend downwards, to become crooked. ಕುತ್ತದಿನ್ದ ಕೂನ್ತುಗೊಣ್ಡವನು (ರುಜಾಭುಗ್ನ, ನ್ಯುಬ್ಜ Nr.).

ಕೂಪೆ kūpa. = ಕೂರ್ಪ. loving. s. ಕೂರ್ 2. [ಕೂಪರ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಟ ಜೀವಾಳ Bv. 366]; (Bp. 23, 32; 46, 55; J. 3, 29; 18, 23; 28, 3. 50).

ಕೂಪ kūpa. = ಕುವ್ವೆ, ಕೂ 2, ಕೂವ. a hole, a hollow; *a well* (ಬಾವಿ Nn. 48; *cf.* ಕುಱು 2). 2, a mast.

ಕೂಪಕ kūpaka. *a hollow, a cavity.* 2, *a hole dug for water in the dry bed of a rivulet.* 3, *the mast of a vessel.* 4, *a tree or post to which a boat is moored;* a rock or tree in the midst of a river. 5, a leather oil-vessel. see ಬಗರಗೆ, and Nr. s. ಇಬ್ಬಗೆ.

ಕೂಪಸ್ತಮ್ಭ kūpa-stambha. = ಕೂವಕಮ್ಬ. (Śmd. 342). the mast of a vessel.

ಕೂಪಾರ kūpāra. the ocean.

ಕೂಪಾರೋದಿತ kūpāra-udita. a salt? (ತುತ್ಥ Mr. 144, o. r. ತುತ್ತು).

ಕೂಪಿ kūpi. = ಕುಪ್ಪಿ. a flask, a bottle (Sk.).

ಕೂಬರ kūbara. 1. = ಕುವರ, etc. see ನಲ-.

ಕೂಬರ kūbara. 2. = ಕೂವರ 2. the pole of a carriage. (Sk.).

ಕೂಬರಿ kūbari. = ಕೂವರಿ. a carriage covered with a cloth. (Sk.).

ಕೂರ್ kūr. 1. = ಕೂರ್-. sharpness; acuteness. (T., M.; Te. ಕೂಚಿ; T., M. also: to be pointed or sharp; Tu. ಕೂಟು, to sharpen; *cf.* ಕುಯ್; ಕೂರ 2). [ಕೂರಿದುವೆನೆ ತೊಳಪ ದಾಡೆ Pb. 3, 20]. —ಕೂರಂಕುಶ. -ಅಂಕುಶ. a pointed, sharp hook (Abh. P. 13, 73; Rśv. 6, 11 va.). [— ಕೂರಂಕುಸ. -ಅಂಕುಸ. = ಕೂರಂಕುಶ. ಕೂರಂಕುಸದ ಪ್ರೊಳಪನಾ ತೋರುವಂ ವಜ್ರಜಂಘಂ Ap. 4, 25]. — ಕೂರಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a pointed, sharp arrow (ಎತ್ತುಂಗೋಲ್ Kk. 52). [ಪಲವನ್ದದ ಕೂರಮ್ಬುಗಳುಮನೊಡನಳುರ್ದುವದೇಂ ಬಿಗಿಯವೊ ಜಯಕುಮಾರನನಲ ಶರಂಗಳ್ Ap. 13, 64; ನರ ಕೂರವಿನ್ಬನಲೆಚ್ಚ ಅನಂಗೂಲಿದೆಯಯ್ಯಾ ಅರಳಮ್ಬಿನಲೆಚ್ಚ ಕಾಮನನುರುಹಿದೆಯಯ್ಯಾ Bv. 65]. ಕೂರವಿನ್ಬಿನಿನ್ದೆಚ್ಚು (Rāghc. 17, 71). see Abh. P. 9, 68; Śśv. 3, 4. 23; J. 4, 31; 7, 51. 61. — ಕೂರಲಗು. -ಅಲಗು. the sharp blade of a weapon [ಸಮಚಿತ್ತವೆನ್ಬು ನೇಮದ ಹಲಗೆಯ ಹಿಡಿದು ಶಿವಚಿತ್ತವೆನ್ಬ ಕೂರಲಗಕೊಣ್ಡು ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆನ್ಬ ಶ್ರವನ ಕಲಿತರೆ ಆಳುತನಕ್ಕೆ ದೇಸಿಯಪ್ಪೆನೋಡಾ Bv. 725; Cv. 112]; (Bp. 1, 33; 27, 13. 31; 32, 24; 52, 39; J. 9, 33). — ಕೂರಸಿ. -ಅಸಿ. (Śmd. 207). a sharp sword. [ತನ್ನ ಕೂರಸಿಯೊಳಡುರ್ತು ಕೊನ್ದ ಸಿಯಳ್ Pb. 1, 6]. ಕೂರಸಿಯಿನ್ತೆನಿಸಿ ಮೆಱವನ್ ಆ ನರನಾಥಂ (184). see Abh. P. 7, 56; Śśv. 2, 82; 3, 50. — ಕೂರಾಳ್. -ಆಳ್. a keen, brave soldier (ಉಕ್ಕಾಳ್, ಬಲ್ಲಣ್ಣ, etc., ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು Ss.; Abh. P. 7, 60). — ಕೂರಾಳ್ತನ. -ಆಳ್ತನ. (Śmd. 81 Mdb.). great valour (?). — ಕೂರಿಟ್ಟಿ. -ಇಟ್ಟಿ. a pointed, sharp spear or javelin (Śśv. 3, 26). — ಕೂರಿಲಿ. -ಇಲಿ. having no point or sharpness. ಕೂರಿಲಿಕುಡುಗೋಲ್ (Śmd. 221). — ಕೂರುಗುರ್. -ಉಗುರ್. a sharp finger-nail (Rśv. 7, 10; C. Bp. 18, 15; J. 11, 24). [— ಕೂರ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. sharp arrow. ನಟ್ಟ ಕೂರ್ಗಣೆವೆರಸಿರ್ದ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳುಚ್ಚಳಿಸುತ್ತಿರೆ Pb. 10, 96. — ಕೂರ್ಮಸೆ. to sharpen. ಕೂರ್ಮಸೆಯಿಟ್ಟುದು ಕಾಮನಮ್ಬು Pb. 3, 47].

ಕೂರ್ kūr. 2. to mind, to be attached to, to love (ಸ್ನೇಹ Śmd. Dh.; ಮಱುಗು Śmd. II; M. ಕೂಱು, to love, mind; love; ಕೂಱ್ಱನ್, lover, etc.; see Te. s. ಕೂರ್ಮೆ; Sk. ಕುಮ್ಬ, the paramour of a harlot; see ಕುಱು 1). [ಚಿರಂ ದೇವಿ ಸರಸ್ವತಿ ಹಂಸೀಭಾವದೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಗೆ ಕೂರ್ತು ಮನ್ಮಾನಸದೊಳ್ Kr. 1, 3; Pb. 12, 95; Ap. 3, 31; ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯಾ ನೀವು ಕೂರ್ತು ಕರುಣಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಯಾದೆನು Cv. 1037; Bv. 455]. P. p. ಕೂರ್ತು (Śmd. 287). ಕೂರ್ತು ಈವಂ (60). ಕೂರ್ಪಂ (275). ಕೂರ್ಪುದು (264). the participle present ಕೂರ್ಪ appears also as ಕೂಪ, q. v. ಕೂರ್ತು ಮಱುಗಿದಂ (ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ Kk. 80). see Grj. 1, 18; 2, 1; Bp. 1, 32; 4, 60; 13, 21; 26, 51. 55; 27, 75; 32, 57; 47, 34; 50, 68. 73; 53, 21; 60, 60; 61, 15. 75; V. 11, 24; Rśv. 11, 112; Śśv. 2, 96; J. 17, 60). [— ಕೂರದ. enemy. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡುವೊಡಮಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಲ್ಮರನೆಮ್ಬುದಿಲ್ಲ ಕೂರದನಿದನೊಡ್ಡಿದಂ Pb. 3, 4]. — ಕೂರ್ತಳ್. a beloved woman (ಒಲಿದ್ದಳ್, ಅಚ್ಚುರ್ತಳ್, ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡಳ್ Kk. 29; Śm. 75). — ಕೂರ್ಪ. = ಕೂಪ. loving; beloved; a lover; a paramour; the loved one; a husband. see ಕೂರ್ಪವನು s. ಕೂರ್ಪು 2. feminine ಕೂರ್ಪಳ್ (Rśv. 5, 105).

ಕೂರ್ kūr. ಕೂರು. = ಕುಳಿರ್ 1, etc. to sit down (My., without a P. p.).

ಕೂರ kūra. 1. ಕ್ರೂರ. *boiled rice* (also ಕುರು in Sk.).

ಕೂರ kūra. 2. = ಕೂರ್. Tbh. of ಕ್ರೂರ, fierce, cruel; sharp; hot; disagreeable (ಕ್ಷುದ್ರ Mr. 469; ಪರುಷ 515). ಕೂರದಸಿ (ತಱು Śm. 116). see Bp. 40, 81; Rśv. 11, 112; Dp. 54, 3.

ಕೂರಹು kūrahu. a sword, a scymitar (ಶಸ್ತ್ರ Mr. 383).

ಕೂರಾಮ್ಬು kūra-ambu. rice-water, rice-gruel (ಉಷ್ಣಿಕೆ, ಯವಾಗು, ಗಂಜಿ Mr. 214).

ಕೂರಿಕೆ kūrike. sharpness, pointedness (Rām. 4, 6, 18).

ಕೂರಿತು kūr-itu. = ಕೂರಿತ್ತು. (Śmd. 96. 183). that is sharp or pointed [ಬಲ್ಲಿತ್ತಱ ಕೋಡು ಕೂರಿತದನನ್ನಿನ್ತುನ್ತೆನಲ್ಪಕುರ್ಮೇ? Ap. 1, 25]; (ಬಸಿ Śm. 50). ಕೂರಿತಹುದು (ತೀಕ್ಷ್ಣ, ಖರ, ಕಟು Nr.).

ಕೂರಿತ್ತು kūr-ittu. = ಕೂರಿತು (Śmd. 96). ಸಣ್ಣಿತ್ತುಂ ಕೂರಿತ್ತುಮ್ ಆಹ ಧಾನ್ಯದ ತುದಿ (ಶೂಕ Nr.). ಕೂರಿತ್ತಾದ ಗನ್ಧಂ (ಸೊಗಡಂ Śm. 23).

ಕೂರಿದ kūrida. a sharp, acute, or brave man. ಕೂರಿದಂ (Śmd. 184). ಕೂರಿದಿರ್ or ಕೂರಿದರಿರ್ ಕಾಳೆಗದೊಳ್ (258). also plural neuter ಕೂರಿದವು (Cpr. 1, 94).

ಕೂರಿಲಿ kūrili. sharpless, blunt. see s. ಕೂರ್ 1.

ಕೂರಿಸು kūrisu. 1. to cause to love [ಕೂರಿಸೆ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಯೊಳಾ ರಾಮನಂ Pb. 1, 104]; (Cpr. 8, 61 va.; Rśv. 11, 112).

ಕೂರಿಸು kūrisu. 2. to cause to sit (My.). 2, to join (v. t., as two pieces of wood, My.; Te. ಕೂರ್ಚು).

ಕೂರು kūru. 1. = ಕುಯಿಲು, ಕೂಲು 2 No. 1. a tenon (My.).

ಕೂರು kūru. 2. ಕೂರ್. = ಕೂಲು 1. to fall down. (My.). see ಕೂರ್ಪು 3.

ಕೂರುಮ kūruma. Tbh. of ಕೂರ್ಮ. a tortoise. (My.). (Rām. 6, 4, 31).

ಕೂಱಿಗೆ kūṟige. the seed drill or sowing machine drawn by oxen (ವಾಪಿ Mr. 370; C.; Te. ಕೂರು, to fill or stuff anything, to load). — ಕೂಱಿಗೆ ಹೊಡೆ. to work with the kūṟige (C.).

ಕೂಱೆ kūṟe. a kind of cloth-louse (ವಸನಾಶ್ರಯ Mr. 166; C.; M. ಕೂಱ, T. ಕೂಱ್ಱ, ಚೀಱ್ಱ).

ಕೂರ್- kūr. = ಕೂರ್ 1. sharpness, etc. — ಕೂರ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. a pointed, sharp arrow. (Abh. P. 14, 144; Bp. 4, 26; Śśv. 3, 25; J. 4, 35; 28, 48). — ಕೂರ್ಗಣೆವಱಿ. -ಮಱಿ. a shower of sharp arrows (Śśv. 4, 14). — ಕೂರ್ಗೊಳ್. to become sharp or fierce (J. 4, 35). — ಕೂರ್ಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಕೂರ್ಗಣೆ. (R.). — ಕೂರ್ದಸಿ. a sharp-pointed stake (V. 29, 119; J. 31, 30). — ಕೂರ್ದಾಡೆ. a sharp tusk (Śśv. 3, 62). — ಕೂರ್ನಾಯ್. a sharp, fierce dog (Rśv. 5, 51). — ಕೂರ್ವಾಳ್. -ಬಾಳ್. (Śmd. I). a sharp knife or sword (Abh. P. 8, 27; 13, 139).

ಕೂರ್ಚ kūrca. = ಕುಚ್ಚು, etc., ಕೂಚ. *a bunch of anything, a bundle* of grass, etc. 2, the head, the face (ಮುಖ Nn. 89). 3, *the space between the eyebrows* (ನಡು, ಮಧ್ಯ 89). 4, the beard; the mustaches (ಶ್ಮಶ್ರು, ಮಿಸೆ 89). 5, a bifurcation, etc. (ಕವಲು 89).

ಕೂರ್ಚಕ kūrcaka. = ಕುಂಚಿಗೆ 2. a bushel; a brush. 2, *an ornament on the top of a banner.*

ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ kūrca-śīrṣa. *N. of a plant, a drug, commonly called jīvaka,* one of the eight principal medicaments (ಹಕ್ಕೀ ಸಿಳ್ಳೆಗಿಡ Si. 157).

ಕೂರ್ಚಿಕೆ kūrcike. = ಕುರ್ಚಿಕೆ. a brush. 2, *inspissated milk* (see ಗಿಣ್ಣು 1).

ಕೂರ್ತು kūrtu. P. p. of ಕೂರ್ 2, q. v.

ಕೂರ್ದನ kūrdana. leaping. 2, *playing, sport.* see ಕೂತು 1.

ಕೂರ್ದಾಲ kūrdāla. = ಕುದ್ದಾಲ. mountain ebony. (Hlā. MS.).

ಕೂರ್ಪ kūrpa. *the space between the eye-brows.* 2, a kind of bamboo-lid (ಕೆರಸೆ Mr. 209). 3, the hair around the yōni (ಅಂಗನೆಯ ಯೋನಿಯ ರೋಮಗಳು 328).

ಕೂರ್ಪರ kūrpara. *the elbow;* the knee. *cf.* ಕೊಪ್ಪರ.

ಕೂರ್ಪಾಸ kūrpāsa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. *a bodice; a jacket;* a cuirass.

ಕೂರ್ಪಾಸಕ kūrpāsaka. = ಕೂರ್ಪಾಸ. *a bodice,* etc.

ಕೂರ್ಪು kūrpu. 1. (fr. ಕೂರ್ 1). sharpness, etc.; valour; a keen, penetrating look (T. saltness). (Cpr. 10, 94 va.). ಕಣ್ಣಳ ಕೂರ್ಪು (Śmd. 170). ನಡುವಣ ಕರ್ಪುಂ ಕಡೆಯಣ ಕಡುವೆಳ್ಪುಂ ತುದಿಯ ಕೂರ್ಪುಮ್ ಎಸೆದಿರೆ ವಿಟರಂ ಬಿಡದೆ ಸಲೆ ತೆಗೆದ ಮದನನ ಸಿಡಿಯ ಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (81). see Abh. P. 14, 102. 143; Grj. 4, 2. — ಕೂರ್ಪಿಡು. -ಇಡು. to sharpen (Grj. 5, 76 va.).

ಕೂರ್ಪು kūrpu. 2. (fr. ಕೂರ್ 2). love (Abh. P. 7, 59; 11, 120; Rsv. 5, 48). — ಕೂರ್ಪವನು. -ಅವನು. a beloved man; a lover; a husband [ನಿನ್ನ ಬಗೆಯಂ ಕಾದಕ್ಕ ಪೇೞ್ದರೊಳಿಂ ನುಡಿವೋ ಬೇಸಱನೆಯ್ದೆ ಕೂರ್ಪವರನೇನೆನ್ನಿದ್ದ ಮಿನ್ನಗ್ಗಳಂ ಪಡೆವೋ Ap. 3, 31; Bv. 649]; (ವಲ್ಲಭ, ದಯಿತ, ಪ್ರಿಯ Hlā.).

ಕೂರ್ಪು kūrpu. 3. (fr. ಕೂರು 2). destruction, ruin, etc. (ತವು Ct. II, 4).

ಕೂರ್ಮ kūrma. = ಕೂರುಮ. *a tortoise, a turtle* (ಆಮೆ G.). 2, the second incarnation of Viṣṇu (Mr. 19; Bp. 54, 42). 3, one of the outer winds of the body (ಪುದಿದ ಅಂಗಮಂ ಬಲಿದಿಹ ಅನಿಲಂ Mr. 51).

ಕೂರ್ಮಪುರಾಣ kūrma-purāṇa. the purāṇa of Viṣṇu's tortoise incarnation (C.).

ಕೂರ್ಮಾವತಾರ kūrma-avatāra. = ಕೂರ್ಮ No. 2. (Bp. 54, 62).

ಕೂರ್ಮಾಸನ kūrma-āsana. a metal or wooden stool in the form of a tortoise back, on which an idol is placed or a pūjāri sits (My., also ಕೂರ್ಮಪೀಠ).

ಕೂರ್ಮಿ kūrmi. *a female tortoise.*

ಕೂರ್ಮೆ kūrme. attachment, love; the state of being enamoured (Śmd. 248; ಕಾದಲ್ಮೆ, ನೇಹ, ನಲ್ಮೆ, ಒಱಲ್ Śm. 75; ಮೋಹ Ct. II, 76; Te. ಕೂರ್ಮಿ, ಕೂರಿಮಿ). [ಮುಮ್ಮನ ಮೊಗಮಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ನೋಡಿ Pb. 31, 11 va.; Ap. 2, 37]. ಕುಡುವುದು ಕೂರ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮನ್ನಿಪ ಸೂಳೆಗೆ ಏನನ್ ಆದೊಡಂ (Śmd. 66). see Abh. P. 10, 212; Bp. 22, 60; Rsv. 10, 2; 13, 21; 13, 77 va.; Śsv. 2, 16; J. 9, 25.

ಕೂರ್ಮೇಶ kūrma-īśa. the king of turtles, the tortoise supposed to uphold the world; N. of a liṅga (Bp. 54, 62).

ಕೂಲ್ kūl. = ಕೋಲ್ 2. length, etc. — ಕೂಲ ಬಲೆ. a lengthy net (Bp. 51, 73).

ಕೂಲ kūla. a heap, a mound; *a bank, a shore* (ಕುಲ್ಯ, ದಡ Nn. 42; see s. ಕರೆ 6).

ಕೂಲಂಕಷ kūla-ṅ-kaṣa. = ಕೂಲಂಕುಷ. carrying or tearing away the bank (Sk.). 2, the whole, from first to last (My.; Te.).

ಕೂಲಂಕಷೆ kūla-ṅ-kaṣe. tearing away the bank: *a river.*

ಕೂಲಂಕುಷ kūlaṅkuṣa. = ಕೂಲಂಕಷ No. 2. (My.).

ಕೂಲಜ್ಜಿ kūlajji. = ಕಲಜ್ಜಿ, etc. a respectable woman who cooks and serves customers. see ಅಡುಗೂಲಜ್ಜಿ.

ಕೂಲದೇಶ kūla-dēśa. *a bank, a shore.*

ಕೂಲಿ kūli. (a gift = a ಕುಡಲಿ, ಕುಡುಲಿ, or ಕುಡ್ಲಿ from ಕುಡು, to give?); hire, wages, especially *daily* hire or wages, cooly (ಕರ್ಮಣ್ಯೆ, ವಿಧೆ, ಭೃತಿ, ಪಣ, etc. Nr.; Si. 347; ಭಿಕ್ಷೆ Si. 462; C.; T., M., Te., Tu.). see Bp. 23, 36; 27, 16; C. Bp. 47, 42; Si. 84. 339. 357; B. 2, 38; 4, 74; 5, 84. 96. 287. 294; Prv. s. ಪೋಲೀದೆನ. 2, a day-labourer, a cooly (My.; H., Bengāli). — ಕೂಲಿ ಕುಪ್ಪಟೆ. dupl. = ಕೂಲಿ No. 1. (My.). — ಕೂಲಿ ಕುಮ್ಬಳಿ. dupl. = ಕೂಲಿ No. 1. (C.). — ಕೂಲಿಕೆಲಸ. daily labour (C.). — ಕೂಲಿನಾಲಿ. dupl. = ಕೂಲಿ No. 1. (My.). — ಕೂಲಿ ಮಾಡಿಸು. to employ day-labourers. see Prv. s. ಕೆಡು. — ಕೂಲಿ ಮಾಡು. to work as a day-labourer (C.). — ಕೂಲಿಯವ. -ಅವ. a day-labourer, a cooly (ಭೃತಕ, ಕರ್ಮಕರ, etc. Si. 340; ಭೃತಕ G.; C.). — ಕೂಲಿಯಾಕೆ. -ಆಕೆ. a female cooly (B. 4, 176). — ಕೂಲಿಯಾಳು. -ಆಳು. = ಕೂಲಿಯವ. (ಭರಣ್ಯಭುಕ್, ಕರ್ಮಕರ Nr.; C.). — ಕೂಲಿಯ ಹೆಂಗಸರು. female day-labourers (B. 4, 178).

ಕೂಲಿಕಾತಿ kūli-kāti. = ಕೂಲಿಕಾರ್ತಿ. (My.).

ಕೂಲಿಕಾಱ kūli-kāṟa. a day-labourer (ಪ್ರೇಷ್ಯ, ಪರಿಸ್ಕನ್ದ Hlā.; ಭೃತಕ, ಭೃತಿಭುಕ್, ಕರ್ಮಕರ, etc. Nr.; ಪರಿಸ್ಕನ್ದ Mr. 236; C.). ಕೂಲಿಕಾಱರಾಕೆ (B. 4, 178). see B. 3, 59; 4, 74; ಕೆಯ್ಕೂಲಿಕಾಱ.

ಕೂಲಿಕಾರ್ತಿ kūli-kārti. a female cooly (C.).

ಕೂಲಿಗಾಱ kūli-gāṟa. = ಕೂಲಿಕಾಱ. (My.).

ಕೂಲಿಸು kūlisu. to cause to fall; to destroy (My.; Te. ಕೂಲುಚು, ಕೂಲ್ಚು, ಗೂಲ್ಚು, to cast or knock down, to slay, to kill, to overthrow, to ruin).

ಕೂಲು kūlu. 1. = ಕೂರು 2. to fall down, or be overturned; to be destroyed or ruined (My. only in ಕೂಲಿಹೋಗು; Te.).

ಕೂಲು kūlu. 2. = ಕೂರು 1, etc. a tenon (C.; Mhr. ಕೂಸ). 2, a sloping flight of stairs leading down to the water of a tank (My.). — ಕೂಲುಕಮ್ಬ. a post with tenons (My.). — ಕೂಲುದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. the nave of a wheel (ಪಿಣ್ಡಿಕೆ, ನಾಭಿ Mr. 285).

ಕೂವ kūva. = ಕುವ್ವೆ, ಕೂ 2. a Tbh. of ಕೂಪ. a mast.

ಕೂವಕಮ್ಬ kūva-kamba. = ಕೂಕಮ್ಬ, etc. Tbh. of ಕೂಪಸ್ತಮ್ಭ mast of a vessel. (Śmd. 342; ಕೂಪಕ, ಗುಣವೃಕ್ಷಕ Hlā.; Śsv. 2, 44).

ಕೂವಕಮ್ಬಿಗ kūva-kambiga. = ಕೂಕುಮ್ಬಕಾಱ. a naval pilot. (ನಿರ್ಯಾಮ, ಕರ್ಣಧಾರ Hlā.).

ಕೂವರ kūvara. 1. = ಕುವರ, etc. a boy, son, etc. see ನಲ-.

ಕೂವರ kūvara. 2. = ಕೂಬರ 2. *the pole of a carriage* (ಈಸು Mr. 286).

ಕೂವರಿ kūvari. = ಕೂಬರಿ. *a carriage covered with a cloth or blanket.*

ಕೂವೆ kūve. = ಕುವ್ವೆ. the East-Indian arrowroot, Curcuma angustifolia Roxb. (St. & Pl.; M.; T. ಕೂಗ್ವೆ). see ಕಲ್ಲು-, ಕೆಮ್ಪು-, ದೊಡ್ಡ-.

ಕೂಷ್ಮಾಣ್ಡ kūṣmāṇḍa. = ಕುಮ್ಬಳ. *the pumpkin-gourd, Benincasa cerifera* Savi.

ಕೂಸು kūsu. a male or female infant, a babe; a maiden, a young virgin; a person (ಬಾಲಕ G.; C.; ಕೊಡಗೂಸು Ct. II, 58; ಕನ್ನಿಕೆ Ṡs.; T. ಕುಂಜು; Te. ಕೂಸು, trifling; ಕೂತು, a daughter; ಕೂನೆ, a young one; *cf.* ಕುನ್ನಿ 1, ಕುಱುಚು, ಕೊಡ 1). [ಕೂಸಿನ ತಲೆಯೊಳ್ ಬಿಣ್ಪೊಱೆಯನಿಟ್ಟವೋಲಸುಖಕರಂ Kr. 2, 6; ವಿದ್ಯಾಧರನಲ್ಲಿಗೆ ಪೆರ್ಗಡೆಗಳಂ ಕೂಸಂ ಬೇಡಿಯಟ್ಟಿ Vr. 42, 13; Pb. 3, 25; Ap. 3, 89; ಇನ್ದು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸಿಂಗೆ ಇನ್ದೇ ಜವ್ವನವಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಆ ಕೂಸು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆಗೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ದಿತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 515]. ಕೂಸು ಇರ್ಪ ಚೀರ (ಗರ್ಭಾಶಯ, ಜರಾಯು Hlā.). ಕೂತು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲಂ (ಜರಾಯು Mr. 308); ಪಡದ ಕೂಸು (ಪೋತ, ಶಿಶು, ಬಾಲಕ, ಅರ್ಭಕ, etc. 308). ಕೂಸಿಂಗೆ ಲಡ್ಡುಗೆಯಱಿ (Ṡmd. 159). ಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಾದೊಡೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಕ್ಕುಮೆ? (290). ಕುಡಲ್ ನೆಱೆದ ಕೂಸು (ವರ್ಯೆ, ಪತಿಂವರೆ Hlā.). ಕೂಸು ಕಾಸು ಹೋಲದು (others: ಹಡೆಯದು), ಜೋಗುಳ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು (Prv.). see Bp. 57, 15; B. 1, 28; ಒಳುವೆಣ್ಣೂಸು, ಕೊಡಗೂಸು, ಗಣ್ಡುಗೂಸು, ಗಣ್ಡು-, ಪಸು-, ಪೆಣ್-, ಮೊಲೆ-, ಹೆಂ-, ಹೆಣ್ಣು-, etc. — ಕೂಸಾಟ. -ಆಟ. children's play (ಚಿಣ್ಣರಾಟ Ct. II, 66; My.). [ಅನ್ತು ಕೂಸುಗಳ್ ಕೂಸಾಟವಾಡುತ್ತಿರ್ದೊನ್ದು ದಿವಸಂ Pb. 2, 30 va.; Ap. 7, 128]. — ಕೂಸಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to perform childish play. ಕಬ್ಬಿಗಗಳನ್ನು ಕೂಸಾಡಿಸ ಬಾರದು ಅಕ್ಕರದ ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ಈ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ (Ṡmd. 233 Mdb.). 2, to amuse a child (C.). — ಕೂಸಾಡು. -ಆಡು. to play like children. see ಗಱೆಗೂಸಾಡು. — ಕೂಸಾಳು. -ಆಳು. a weak, useless person. see Prv. s. ದೋಸೆ. — ಕೂಸುಗುಡು. -ಕುಡು. to give a child in marriage (Abh. P. 8, 16).

ಕೂಸುತನ kūsutana. the state of being young, childhood (My.). see ಕಿಱುಗೂಸುತನ, ಗಣ್ಡುಗೂಸುತನ. in which the meaning is "the state of being a person".

ಕೂಳಿ kūḷi. = ಕೊಳೆ 1, q. v., ಗೂಡೆ 1. (Rśv. 5, 52; My.). see ಕಿಱುಗೂಳಿ, ಕಿಱುಗೂಳಿ, ಪೆರ್ಗೂಳಿ, ಹಂಜರ-.

ಕೂಳೆ kūḷe. 1. = ಕೊಳಿ, etc. a basket for fishing (ಮತ್ಸ್ಯಧಾನಿ, ಕುವೇಣಿ Nr.; M. ಕೂಡೆ, ಗೂಡೆ, ಕೊಟ್ಟೆ, ಕುಣ್ಡೆ; T. ಕೂಡೈ; Te. ಕೊಡಮು; see ಕೊಡಮೆ).

ಕೂಳೆ kūḷe. ಕೂಱೆ kūḻe. 2. the stump of jōḷa left in the ground to push out new shoots (S. Mhr.; especially that of *badane*, My.; T. ಕೂಟ್ಟೈ, stump, cut short); stubble in general (My.). — ಕೂಳೆಕಾಯಿ. a fruit of badane grown after the herb had been cropt and sprouted again (My.). 2, the edge of stitching (My.). — ಕೂಳೆಗಿಡ. a herb which, when cropt, sprouts again (My.). — ಕೂಳೆಬೆಳೆ. a crop got from the ಕೂಳೆಗಿಡ (My.).

ಕೂಳ್ kūḷ. = ಕೂೞು. boiled rice; food. (ಓಗರ Ṡm. 113; T., M., Tu. ಕೂಳು; Te. ಕೂಡು; see ಕೂಱೆ 1). [Kr. 1, 63; ವಾಸಿಸಿದಕ್ಕಿಯ ಕೂೞಂ ನುಂಗುಗುಮುೞಿದ ಕೂೞನುಗುೞ್ಗಂ Vr. 27, 8; Pb. 9, 58; Ap. 9, 89; ಎರಡೆನ್ನೈವೋಱುಯೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಪನ್ನಿರ್ಕಣ್ಡುಗದಕ್ಕಿಯ ಕೂೞುಮನದರ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಕರಮುಮಂ Pb. 3, 25 va.]. ಪುೞ್ಗುಯೆನ್ದು, ಉರ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿ ಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದವನಿಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂಳ್ (Ṡmd. I). ತಳಿಯ ಕೂೞಿದಿರೊಳ್ ಪಣ್ತು ಆರವೆ (I). ಒಸಿಗಡಿ ಕೂೞಂ ಸಿತಗನ ಕಪ್ಪಡಮುಂ (79). ಎಂಜಲ ಕೂಳ್ (Bp. 56, 26). see ಅಡುಗೂಳ್, ಕಳ-. — ಕೂೞ. -ಅ 3. one who has (for his) food. see ಚಾಪೆಗೂೞ, ಜನ್ನ-, ಮರ-. — ಕೂೞಗಳು. a lump of boiled rice (kneaded into a ball, ಪುಲಕ Nn. 145, o. r. ಕೂೞಗುಳು). [— ಕೂೞ್ಗುದಿ. -ಕುದಿ. rice to boil. ಲವಣಾಮ್ಬುರಾಶಿ ಕುಕ್ಕುೞಗುದಿವಲ್ಲಿ ಕೂೞ್ಗುದಿಯೆ ಮೇಗೆ ಸಿಡಿಲ್ದ ಗುಳನ್ತೆ ಕೂಡೆ Pb. 11, 153]. — ಕೂೞ್ಗುದಿಗುದಿ. -ಕುದಿ-ಕುದಿ. rice to boil very much: to boil very much like rice (Rām. 6, 50, 18). — ಕೂೞ್ಗುದಿಗೊಳ್. -ಕುದಿ-ಕೊಳ್. rice to begin to boil: to begin to boil like rice (V. 34, 80 va.). — ಕೂೞ್ಬಡಿಕ. -ಬಡಿಕ. the devouring of rice, gluttony (Ṡāstrasāra in W. v. 1270). 2, a glutton (My.). — ಕೂೞ್ಬಡಿಕತನ. -ಬಡಿಕತನ. gluttony (My.). — ಕೂೞ್ಬಣಿಗ. -ವಣಿಗ. (Ṡmd. 242). a glutton (ತೀನಾಳಿ Ṡm. 48; Kk. 38; Ṡs.).

ಕೂಱ್ kūḻ. = ಕೂರ 2. Tbh. of ಕ್ರೂರ (Ṡmd. 30; Ṡm. 113). fierce, ferocious; cruel; mischievous, malignant; hot, sharp; fierceness, etc. — ಕೂಱ ರಕ್ಕಸ. a cruel, mean giant (My.). — ಕೂಱ ನಾಯಿ. a ferocious, mean dog. ಬಾಲ ಸನ್ಯಾಸಿ ಕೆಟ್ಟರೆ ಕೂಱ ನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ಕೂಱ್ಕಮ್ಮಿ. Tbh. of ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ (Ṡmd. 376).

ಕೂಱ kūḻa. a vulgar, rude, stupid, useless, mean, or vile man; vulgar, etc. (ಎಗ್ಗ Ṡmd. I; ಕಿಱುಕುಳ, ಅಲ್ಪ Ṡs.; ಗಾಮ್ಪ Bhn. 31; C.; Te. ಕೂಳೆ; Te. ಗೂಡು, obscene, etc.; M. ಕೂಱೆ, T. ಕೂೞೈ, ಕೂಱ್, rottenness; uselessness, inferiority). see Bp. 21, 23; 28, 19; 51, 41; 57, 13; Jñs. 42, 72; Prv. s. ನೆಱಲು.

ಕೂಱತನ kūḻatana. rudeness, meanness, etc. (Bp. 26, 58; My.; Dp. 107, 2).

ಕೂೞು kūḻu. = ಕೂಳ್. (ಅನ್ದ, ಕೂರ, ಭಕ್ತ, ಅನ್ನ, ಅಶನ, ಆಹಾರ, etc. Hlā.; C.). ಹೆಱರ್ ಇಕ್ಕಿದ ಕೂೞನ್ ಉಮ್ಬ (ಪರಾನ್ನ, ಪರಪಿಣ್ಡಾದ Hlā). ಲೋಗರಿಕ್ಕುವ ಕೂೞನುಮ್ಬನಂ (ಪರಾನ್ನ, etc.); ಕೂೞ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಪಿಚ್ಚೆ Nr.). ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬನ್ದು ಕೂೞಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದೇನೆ (B. 4, 139). ಕೂೞ ಚೆಲ್ಲಿದ ಕಡೆ ಸಾವಿರ ಕಾಗೆ.—ಕೂೞಾಕ್ಕುವವನೇ ಒಡೆಯ, ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗುವವನೇ ಜವರಾಯ (Prvs.). see Bh. 1, 10, 25. 30. 31; B. 3, 40. 66; ತಿರಿಗೂೞು, ಮಡ-; Prv. s. ಕುಲ. — ಕೂೞುಪಾಣ್ಡ್ಯ. = ಕೂೞುಬಕ್ಕ. (My.). — ಕೂೞುಬಕ್ಕ. a glutton (B. 5, 253). — ಕೂೞುಬೊಕ್ಕ. = ಕೂೞುಬಕ್ಕ. (C.; B. 5, 28. 31). — ಕೂೞು ಸೀರೆ. food and clothing (ಕಶಿಪು, ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದ Hlā.; Mr. 25; Bp. 28, 19).

ಕೂಱೆ kūḻe. a vulgar, vile woman (Bp. 40, 54).

ಕೃಕ kṛika. the throat, the larynx. (R.).

ಕೃಕಣ kṛikaṇa. = ಕ್ರಕಣ. *a kind of partridge, Perdix sylvatica.*

ಕೃಕರ kṛikara. = ಕಕ್ಕರ, ಕಕ್ರ, ಕ್ರಕರ. a kind of partridge, Perdix sylvatica. 2, one of the five vital airs, that which assists in digestion; that which shuts and opens the eye (ಅಲಿಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ತೆಱವುದು Mr. 52).

ಕೃಕಲಾಸ kṛikalāsa. *a kind of lizard or chameleon* (ಓತಿ Mr. 164).

ಕೃಕವಾಕು kṛikavāku. *a cock.* 2, a peacock. 3, a chameleon. see ನೇತ್ರಿ.

ಕೃಕಾಟಕ kṛikāṭaka. = ಕೃಕಾಟಿಕೆ. (ಹೆಡಕು Mr. 327).

ಕೃಕಾಟಿಕೆ kṛikāṭike. *the back or nape of the neck.*

ಕೃಚ್ಛ್ರ kṛicchra. *distress, danger.* 2, *difficulty, trouble.* 3, *pain.* 4, *penance, expiation.* 5, bad, miserable, evil.

ಕೃಚ್ಛ್ರಮೂತ್ರಪುರೀಷತ್ವ kṛicchra-mūtra-purīṣatva. pain or difficulty in the evacuations. (My.).

ಕೃತ್ kṛit. = ಕೃತ್ತು. making, doing, etc. see *e. g.* ಕ್ರೂರಕರ್ಮ-, ದ್ಯೂತ-. 2, an affix used to form nouns from roots. 3, a noun or nominal theme formed with this affix (Śmd. 88. 90. 110. 120. 134. 200. 245).

ಕೃತ kṛita. *done, made, wrought, accomplished;* deed, work, action, accomplishment (ಕರಣ, ಕೃತ್ಯ Nn. 108; ಕಡೆಗಣ್ಡ ಕಾರ್ಯ Nn. 103; Mr. 466). 2, well-done, proper, good; a virtuous man (J. 18, 20). 3, *the first of the four ages or yugas of the world* (ಯುಗ, ಯುಗಭೇದ 103). 4, a kind action, benefit. 5, Yama (ಸವನ, ಶಮನ, ಯಮ 103). ಕೃತಂ, *done with, enough.*

ಕೃತಕ kṛitaka. = ಕತಕ 2, ಗಡಕ. made, artificial, factitious; not natural, adopted (as a son). 2, *factitious salt* (ವಿಡಲವಣ Mr. 143). 3, simulted, false; hypocrisy (ಗಹ್ವರ, ಕೃತ್ರಿಮ Nn. 109).

ಕೃತಕರೂಪು kṛitaka-rūpu. a supernatural form or manner (Bp. 32 sum.).

ಕೃತಕರ್ಮ kṛita-karma. having done or accomplished one's work or duty; *skilful, clever.*

ಕೃತಕಾಚಲ kṛitaka-acala. an artificial hill (Grj. 3, 92; 4, 12 va.).

ಕೃತಕಾರ್ಷ್ಣಿ kṛita-kārṣṇi. Arjuna's son Babhruvāhana (J. 22, 30).

ಕೃತಕಿ kṛitaki. = ಗಡಕಿ. (Śmd. 353). a deceitful female (?).

ಕೃತಕೃತ್ಯ kṛita-kṛitya. having successfully accomplished a business or duty; a man who has accomplished or attained any object or purpose; contented, satisfied; clever. (Bp. 4, 70; 31, 27; 35, 52; 46, 37; 54, 83; J. 2, 52. 53; 11, 24).

ಕೃತಕೃತ್ಯತೆ kṛita-kṛityate. the full discharge of any duty or realisation of any object, accomplishment, attainment, success. (Cpr. 5, 27; 6, 80).

ಕೃತಘ್ನ kṛita-ghna. destroying past transactions or benefits done, unmindful of services rendered, ungrateful. (J. 5, 69; My.).

ಕೃತಘ್ನತೆ krita-ghnate. ingratitude. (My.).

ಕೃತಜ್ಞ kṛita-jña. remembering past transactions or benefits, grateful. (J. 5, 67; My.; B. 4, 59).

ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ kṛitajñatā-pūrvaka. with gratitude. (My.; B. 4, 124).

ಕೃತಜ್ಞತೆ kṛita-jñate. remembering kind actions, gratitude. (My.; B. 4, 91; 5, 180).

ಕೃತಜ್ಞತ್ವ kṛita-jñatva. = ಕೃತಜ್ಞತೆ. (B. 5, 10).

ಕೃತಪುಂಖ kṛita-puṅkha. *skilled in archery* (ಬಿಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯಂ ಬಲ್ಲನಂ Mr. 294).

ಕೃತಮಾಲ kṛita-māla. *the tree Cassia fistula* L. see ಕಕ್ಕೆ.

ಕೃತಮುಖ kṛita-mukha. *conversant with the means of success, clever.*

ಕೃತಯುಗ kṛita-yuga. = ಕೃತ No. 3. this age consists of ಗಗನ-ಅಮ್ಬರ-ವ್ಯೋಮ-ಸಿನ್ಧುರ-ಲೋಚನ-ನಗ-ಐಕ್ಯ, *i. e.* 1,728,000 human years (Mr. 73).

ಕೃತಲಕ್ಷಣ kṛita-lakṣaṇa. *noted for good qualities.*

ಕೃತವರ್ಮ kṛita-varma. dexterous, skilful (ಚತುರ, ಕೃತಹಸ್ತ, etc., ಬಲ್ಲನ Mr. 244). 2, N. of a prince (J. 7, 1; 8, 29).

ಕೃತವರ್ಮಕ kṛita-varmaka. = ಕೃತವರ್ಮ No. 2 (J. 7, 3).

ಕೃತವೀರ್ಯ kṛita-vīrya. N. of a prince, the father of Haihaya Arjuna. see ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ.

ಕೃತವ್ರಣ kṛita-vraṇa. N. of a Brāhmaṇa (J. 15, 30. 33).

ಕೃತಸಾಪತ್ನಿಕೆ kṛita-sāpatnike. *a woman whose husband has taken another wife, a superseded wife.*

ಕೃತಸ್ವರ kṛita-svara. full of sound. see ಕಾರ್ತಸ್ವರ.

ಕೃತಹಸ್ತ kṛita-hasta. *dexterous, skilful.* 2, *skilled in archery.*

ಕೃತಾಕೃತ kṛita-akṛita. done and not done; *wrought and unwrought; manufactured and not manufactured.*

ಕೃತಾಂಜಲಿ kṛita-añjali. one who joins the, or the joining of the, hands in reverence (J. 5, 44).

ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟ kṛita-añjali-puṭa. joining the, or the joining of the, palms of the hands for obeisance, etc. (J. 5, 9).

ಕೃತಾನ್ತ kṛita-anta. causing an end; bringing to an end. 2, *established truth or doctrine.* 3, *the end or result of actions, destiny.* 4, *Yama.* 5, *a sinful or inauspicious action.* see Śmd. 83. 112; Bp. 41, 27; 61, 12.

ಕೃತಾನ್ತಕ kṛita-antaka. Yama. (Bp. 46, 66).

ಕೃತಾನ್ತಮರ್ದಕ kṛitānta-mardaka. Śiva (Śśv. 4, 128).

ಕೃತಾಭಿಷೇಕ kṛita-abhiṣeka. *anointed.*

ಕೃತಾರ್ಥ kṛita-artha. a man who has attained an end or object; successful; contented, satisfied; clever. see Grj. 4, 40; 4, 48 va.; Bp. 3, 57; 24, 14; 30, 13; J. 2, 46.

ಕೃತಾರ್ಥತೆ kṛita-arthate. accomplishment of an object; success. (Śśv. 5, 39 va.).

ಕೃತಿ kṛiti. doing, making, composing; action; *an act;* a literary work, a poem (Kāvy. II, 1, A, 13; III, 1, A, 3; IV, 1; Śmd. 29. 31. 92; Bp. 61, 82). 2, *wise, learned, skilful.* 3, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). — ಕೃತಿವೇಳ್. -ಪೇಳ್. to (compose and) recite a literary work (Cpr. 1, 49).

***ಕೃತಿದೋಷ kṛiti-dōṣa.** defect in composition. ನಾಲ್ಕುಕ್ಕುವಿಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ದೋಷಂಗಳ್ Kr. 1, 62.

ಕೃತಿಪತಿ kṛiti-pati. an author, a post (ಕವಿ, ಕವೀಶ್ವರ, ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃ Nn. 59).

ಕೃತಿಮತ kṛiti-mata. a kind of poetic style (ಧಾತು, ಕವಿತ್ವದ ಭೇದ Nn. 82).

ಕೃತಿಯುಕ್ತ kṛiti-yukta. proper for literary composition (Śmd. 166).

ಕೃತ್ತ kṛitta. *cut;* divided.

ಕೃತ್ತಿ kṛitti. *hide, skin.* 2, the birch tree.

ಕೃತ್ತಿಕಣ್ಠಿಕೆ kṛitti-kaṇṭhike. N. of a plant (ಪಾಂಶು, ಪರ್ಪಟಕ Mr. 140, one MS. ಕೃತ್ತಿಕಣ್ಬಿಕಿ).

ಕೃತ್ತಿಕೃತವಸ್ತ್ರ kṛitti-kṛita-vastra. whose garment is made of a skin: Śiva (Bp. 15, 35).

ಕೃತ್ತಿಕೆ krittike. *the third lunar mansion containing six stars called the Pleiades,* who are considered to be the nurses of Kārttikēya. (B. 5, 308). 2, a vehicle, a cart. 3, N. of a utensil (ಬೀವು Mr. 207).

ಕೃತ್ತಿಧರ kritti-dhara. Śiva (Bp. 38, 35).

ಕೃತ್ತಿವಸ್ತ್ರ kritti-vastra. a vestment made of a hide (Śsv. 1, 74).

ಕೃತ್ತಿವಾಸ kritti-vāsa. = ಕೃತ್ತಿವಾಸನ್. (ಅನ್ಮೃತಕರ, ಈಶ್ವರ Nn. 35). see Bp. 37, 56; 43, 51.

ಕೃತ್ತಿವಾಸಸ್ kritti-vāsas. covered with a skin: *Śiva.*

ಕೃತ್ತು krittu. Tbh. of ಕೃತ್. see Śmd. 110. 120. 135. 205.

ಕೃತ್ಯ kritya. to be done or performed, practicable; proper. 2, action, act, deed (ಕರ Nn. 19; ಕರಣ, ಕೃತ 108); *business;* duty, office. 3, *a man who may be seduced from allegiance, treacherous.* 4, *a certain class of affixes.* 5, a kind of evil spirit.

ಕೃತ್ಯೆ kritye. *an act, a deed.* 2, *a female deity to whom sacrifices are offered for destructive or magical purposes.*

ಕೃತ್ರಿಮ kritrima. = ಕಿತವು. *made artificially, factitious, artificial.* 2, falsified; false, deceitful (C.); guile, deceit (C.; Mhr.); bewitchment, witchcraft (My.). 3, adopted; an adopted child (Bp. 52, 15 ?).

ಕೃತ್ರಿಮಧೂಪಕ kritrima-dhūpaka. *compound perfume.*

ಕೃತ್ರಿಮಿ kritrimi. a deceitful person (My.).

ಕೃತ್ಸ್ನ kritsna. *all, whole, entire.*

ಕೃದನ್ತ krit-anta. a word ending with a krit affix (Śmd. 203. 325).

ಕೃದರ kridara. a store-room, a granary. see ಕುದಿರ್.

ಕೃನ್ತ krinta. = ಕೃನ್ತನ. (Bp. 8, 1).

ಕೃನ್ತನ krintana. cutting, cutting off, cutting in pieces. see ಅರಿ, ನೇರ್.

ಕೃಪ kripa. a son of the risi Śaradvat, who was adopted by king Śāntanu and became the brother-in-law of Drōna. (Śmd. 16. 255. 292).

ಕೃಪಣ kripana. inclined to grieve; pitiable, miserable; poor, wretched (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ದೀನ Nn. 58). 2, *miserly; avaricious* (ಲೋಭಿ Bhn. 8). see Prv. s. ನಿಪುಣ.

ಕೃಪಣತನ kripanatana. wretchedness; avarice (ಕಾರ್ಪಣ್ಯ G.; My.).

ಕೃಪಣತ್ವ kripanatva. = ಕೃಪಣತನ. (My.).

ಕೃಪಣೆ kripane. a wretched, or avaricious, female. (Bp. 40, 54; My.).

ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ kripā-kataksa. a look with favour, a kind look; the eye of favour. (Bp. 46, 49; My.).

ಕೃಪಾಕರ kripā-ākara. a mine of compassion (Śsv. 4, 1; J. 11, 36).

ಕೃಪಾಂಗ kripā-anga. having a body that is tenderness (Śsv. 3, 1).

ಕೃಪಾಜಲಧಿ kripā-jaladhi. an ocean of pity (J. 21, 53).

ಕೃಪಾಣ kripāna. *a sword, a scymitar.*

ಕೃಪಾಣಿ kripāni. *a pair of shears or scissors.* 2, a dagger (Nn. 2); a sword, a scymitar (ಕತ್ತಿ, ಅವಂಗೋಡ Mr. 379).

ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿ kripā-dristi. a look with favour, a kind look. (My.).

ಕೃಪಾನಿಧಿ kripā-nidhi. a receptacle, or an ocean, of tenderness (My.).

ಕೃಪಾಭಾವನೆ kripā-bhāvane. compassionate disposition or nature (Bp. 32, 63; My.).

ಕೃಪಾರತ್ನಾಕರ kripā-ratnākara. an ocean of tenderness (Śsv. 5, 58).

ಕೃಪಾರಸಸಮುದ್ರ kripā-rasa-samudra. an ocean of tender feelings (Bp. 50, 29).

ಕೃಪಾರ್ಣವ kripā-arnava. = ಕೃಪಾರತ್ನಾಕರ. (Śsv. 5, 32).

ಕೃಪಾಲು kripā-ālu. *tender, compassionate, merciful.*

ಕೃಪಾವನಧಿ kripā-vanadhi. = ಕೃಪಾರ್ಣವ. (J. 33, 54).

ಕೃಪಾವಲೋಕನ kripā-avalōkana. = ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ. (J. 10, 32).

ಕೃಪಾಸಾಗರ kripā-sāgara. an ocean of compassion (My.).

ಕೃಪಾಹೀನ kripā-hīna. = ಕೃಪೆಹೀನ s. ಕೃಪೆ. (My.).

ಕೃಪೀಟ kripīta. *the belly* (ನಿನ್ದ ಬಸುಱು Nn. 85; Mr. 484). 2, *water* (ವಾರಿ, ಉದಕ 85; ವಾರಿ 484). 3, bell-metal, etc. (ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಕ, ಕಂಚು 85). 4, fire-wood (ಬಱ 85).

ಕೃಪೀಟಯೋನಿ kripīta-yōni. *fire; agni.*

ಕೃಪೆ kripe. ಕೃಪಾ. = ಕುರುಪೆ, ಕ್ರುಪೆ. *pity, tenderness, compassion, mercifulness;* favourableness; kindness. see Bp. 24, 62; 31, 19; 32, 43; 36, 43; 47, 45; 50, 64. — ಕೃಪೆಪಡೆ. to obtain favour (Bp. 61, 34). — ಕೃಪೆವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಕೃಪೆ ಪಡೆ. (Bp. 27, 44). — ಕೃಪೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to become linked to compassion, etc., to feel compassion, etc. (Bp. 28, 63; 39, 61). — ಕೃಪೆವೆಱು. -ಪೆಱು. to become compassionate (Bp. 88, 71). — ಕೃಪೆಹೀನ. destitute of pity, etc. (ಅಪಹಾರ, ಕರುಣವಿಲ್ಲದು Nn. 151).

ಕೃಮಿ krimi. = ಕ್ರಿಮಿ. *a worm, an insect.* 2, *a spider.* 3, *the silk-worm.* 4, *lac, the red dye.*

ಕೃಮಿಕೋಶೋತ್ಥ krimi-kōśa-uttha. proceeding from a cocoon, *silken.*

ಕೃಮಿಘ್ನ krimi-ghna. a shrub used in medicine as a vermifuge, *Erycibe paniculata* Roxb. see Si. 147.

ಕೃಮಿಜ krimi-ja. = ಕ್ರಿಮಿಜ. *Agallochum.* see Si. 227 and ಕೃಷ್ಣಾಗರು.

ಕೃಮಿರೋಗ krimi-rōga. disease caused by intestinal worms. (My.).

ಕೃಲ್ಲಿಂಗ krit-linga. = ಕೃತ್ No. 3. (Śmd. 88. 91. 203).

ಕೃವಿ krivi. a loom. (R.).

ಕೃಶ krisa. *lean, emaciated, thin, spare, slender,* weak (ಶಾರದೆ, ಬಡವು Nn. 28; ಕಾಷ್ಠ, ಬಡವು 33; ತೊಲೆ, ಬಡತನ 158); *little, small,* insignificant, poor. see ಪೆಱ್.

ಕೃಶಶರ krisa-sara. one whose arrows have become feeble (Śsv. 4, 122).

ಕೃಶಾಂಗ krisa-anga. an emaciated, thin body (ಬಡವಾದ ದೇಹ Nn. 157).

ಕೃಶಾನು krisānu. *fire; Agni.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕೃಶಾನುರೇತಸ್ krisānu-rētas. *Śiva.*

ಕೃಶಾಶ್ವಿ krisa-asvi. a pupil of Krisāsva, the author of directions to players and dancers: *a dancer, an actor.*

ಕೃಶೀಕರಣ krisī-karana. the making thin, lean, etc. see ಕೀಸು ಕೆತ್ತು.

ಕೃಶೋದರಿ krisa-udari. a thin-waisted woman. (My.).

ಕೃಷಿ krisi. *agriculture, husbandry* (ಬವಸು Ct. I, 49).

ಕೃಷಿಕ krisika. *a husbandman.* 2, = ಕುಶಿಕ, *a ploughshare.*

ಕೃಷೀವಲ krisīvala. *a husbandman.*

ಕೃಷ್ಟ krista. 1. drawn, pulled; *ploughed, tilled.*

ಕೃಷ್ಟ krista. 2. Tbh. of Krisna. (My.).

ಕೃಷ್ಟಿ kristi. drawing, attracting; ploughing. 2, *a wise, learned man.*

ಕೃಷ್ಟ್ಣ kriṣṭna. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ (C.; Mr. 519 one MS.).

ಕೃಷ್ಣ kriṣṇa. = ಕಿಟ್ಟ 1, ಕೃಷ್ಟ 2, ಕೃಷ್ಟ್ಣ, ಕ್ರಿಷ್ಣ, ಕ್ರಿಷ್ಣ. *black; dark-blue* (ಕಪ್ಪು Nn. 45; ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 47; ಕಪ್ಪು Mr. 519); wicked, evil. 2, *the dark half of the lunar month from full to new moon.* 3, *Kriṣṇa, one of the incarnations of Viṣṇu* (ವನಮಾಲಿ Nn. 47; ಮದನಪಿತ 519; Bp. 54, 33). 4, a crow. 5, *black pepper* (ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಮಾಗಧ 47; ಪಿಪ್ಪಲಿ 519). 6, the black antelope; the spotted antelope (ಪೃಷತ, ಎರಳೆ 47; ಎರಳೆ 519 & 163). 7, Indra (ಶಚಿವಲ್ಲಭ, ಇನ್ದ್ರ 47). 8, fire (ಅಗ್ನಿ 47). 9, Vyāsa (ಬಾದರಾಯಣ, ವೇದವ್ಯಾಸ 47; ವ್ಯಾಸ 519). 10, water (ಜೀವನ, ಉದಕ 47; ವಾರಿ 519). 11, the sky (ಗಗನ, ಆಕಾಶ 47; ನಭ 519). 12, a river (ಧುನಿ, ನದಿ 47; ನದಿ 519); the river Kriṣṇā? 13, a crest or crown (ಮೌಳಿ, ಮುಕುಟ 47; ಕಿರೀಟ 519). 14, a net (ಜಾಲ, ಬಲೆ 47). 15, Arjuna (My.; Br.). — ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. see ವೇದಾನ್ತಿಗಳ-.

ಕೃಷ್ಣಕರ್ಮ kriṣṇa-karma. an evil deed; criminal, sinful. see ಅ-.

ಕೃಷ್ಣಕಾಕ kriṣṇa-kāka. *a raven.*

ಕೃಷ್ಣಜಯನ್ತಿ kriṣṇa-jayanti. a particular combination in astronomy on the birthday of Kriṣṇa (My.).

ಕೃಷ್ಣತೆ kriṣṇate. = ಕೃಷ್ಣತ್ವ. (J. 7, 9). 2, hypocrisy, fraud (7, 9).

ಕೃಷ್ಣತ್ವ kriṣṇatva. blackness (Kāvy. V, 53).

ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ kriṣṇa-dvaipāyana. Vyāsa. (My.).

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ kriṣṇa-pakṣa. = ಕೃಷ್ಣ No. 2. the dark half of the lunar month. (Kāvy. V, 30).

ಕೃಷ್ಣಪಾಕಫಲ kriṣṇa-pāka-phala. *the shrub Carissa carandas* Lin.

ಕೃಷ್ಣಪಾಡ್ಯ kriṣṇa-pāḍya. the first day of the moon's wane (My.; see Si. 39).

ಕೃಷ್ಣಪಾಣ್ಡುರ kriṣṇa-pāṇḍura. *greyish white.*

ಕೃಷ್ಣಫಲೆ kriṣṇa-phale. *the plant Vernonia anthelmintica* Willd.

ಕೃಷ್ಣಭೂಮ kriṣṇa-bhūma. *having a black soil.*

ಕೃಷ್ಣಭೇದಿ kriṣṇa-bhēdi. *a medicinal plant* (= ಕಟುರೋಹಿಣಿ).

ಕೃಷ್ಣಮುನಿ kriṣṇa-muni. = ಕೃಷ್ಣ No. 9. Vyāsa. (J. 5, 73).

ಕೃಷ್ಣಮೃತ್ತಿಕೆ kriṣṇa-mrittike. *black soil.*

ಕೃಷ್ಣಲೆ kriṣṇale. *the shrub Abrus precatorius* (ಗುಂಜ, ಗುರುಗಂಜಿ Mr. 127, o. r. ಗುರುಗುಂಜಿ).

ಕೃಷ್ಣಲೋಹ kriṣṇa-lōha. iron. ಅಯಸ್ಕಾನ್ತದ ಬಳಿವಿಡಿದ ಕೃಷ್ಣಲೋಹದ ತೆಱದಿಂ (Cpr. 7, 21).

ಕೃಷ್ಣಲೋಹಿತ kriṣṇa-lōhita. *dark-red, purple.*

ಕೃಷ್ಣವಕ್ತ್ರ kriṣṇa-vaktra. *black-faced.* 2, *the black-faced monkey* (ಗೋಲಾಂಗೂಲ, ಮುಸು Mr. 161).

ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ kriṣṇa-varṇa. *of a black colour;* the colour black.

ಕೃಷ್ಣವರ್ತ್ಮ kriṣṇa-vartma. whose way is black: *fire;* Rāhu; a blackguard.

ಕೃಷ್ಣವೃನ್ತೆ kriṣṇa-vrinte. *the trumpet-flower, Bignonia suaveolens* Roxb.

ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ kriṣṇa-vēṇi. N. of a river (My.; Si. 94).

ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ kriṣṇa-śarma. N. (Bp. 55, 17; J. 26, 33).

ಕೃಷ್ಣಸನ್ನಿ kriṣṇa-sanni. a disease of an alarming character, in which the tongue turns black (My.).

ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ kriṣṇa-sarpa. the black cobra, Naga tripudians (ಶಿಖಿ, ಕಾಲೋರಗ Nn. 4.).

ಕೃಷ್ಣಸಾರ kriṣṇa-sāra. *the black or spotted antelope.*

ಕೃಷ್ಣಹೃದಯ kriṣṇa-hridaya. a wicked, deceitful disposition (J. 7, 10; 26, 18).

ಕೃಷ್ಣಾಗರು kriṣṇa-agaru. a black variety of Agallochum or aloe wood. ಶ್ರೀಗನ್ಧ, ರಕ್ತಚನ್ದನ, ಕೃಷ್ಣಾಗರು ಮುನ್ತಾದ ಗನ್ಧ (ಚನ್ದನ G.). ಕೃಷ್ಣಾಗರು, ಚನ್ದನ (ಕೃಮಿಜ G.). ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹುವ್ವಿನ ವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣಾಗರು (ಮಂಗಲ್ಯೆ Si. 227).

ಕೃಷ್ಣಾಗರುಗನ್ಧ kriṣṇāgaru-gandha. (ಕಾಲಾಗುರು, ಅಗರು Si. 227).

ಕೃಷ್ಣಾಗರುಚನ್ದನ kriṣṇāgaru-candana. (ಅಗುರು, ಚನ್ದಾಳ G.).

ಕೃಷ್ಣಾಂಕ kriṣṇa-aṅka. a black mark (J. 10, 51). 2, Kriṣṇa's remembrance (10, 51).

ಕೃಷ್ಣಾಂಗಿ kriṣṇa-aṅgi. the goddess Kāli (ಮಾಯಾರಾಣಿ Mr. 15).

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ kriṣṇa-ajina. the skin of the black antelope. (J. 28, 5).

ಕೃಷ್ಣಾನದಿ kriṣṇā-nadi. the river Kriṣṇā (B. 4, 9).

ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ kriṣṇa-avatāra. an incarnation of Kriṣṇa. (J. 13, 39).

ಕೃಷ್ಣಾವಲೋಕನ kirṣna-avalōkana. a sight of Kriṣṇa (J. 26, 19); the yōni (26, 19).

ಕೃಷ್ಣಿಕೆ kriṣṇike. *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ಕೃಷ್ಣೆ kriṣṇe. = ಕ್ರಿಷ್ಣೆ. *one of the seven tongues of fire.* 2, *long pepper, Piper longum* Lin. 3, Draupadī. 4, Durgā.

ಕೃಷ್ಯ kriṣya. to be ploughed; a ploughed field (J. 2, 18).

ಕೃಸರ krisara. ಕೃಶರ. = ಕಿಚಡಿ, etc., ಕೃಸರಿ. a dish consisting of sesamum and grain; a mixture of rice and peas boiled together with a few spices, khichree. (R.).

ಕೃಸರಿ krisari. = ಕೃಸರ. (J. 6, 44).

ಕ್ಲೃಪ್ತ klripta. = ಕ್ಲುಪ್ತ. arranged, prepared; ready; effected; invented; fixed, appointed; ascertained. (My.). 2, price, worth, value (ವೇತನ, ಮೌಲ್ಯ, ಹೊತ್ತ ಬೆಲೆ Mr. 346). 3, cut, clipt.

ಕ್ಲೃಪ್ತಿಕ klriptika. *price, worth, value* (ಬೆಲೆ Hlā.).

-ಕೆ ke. 1. = -ಅಕೆ, -ಅಕ್ಕೆ 2, -ಅಗೆ 1, -ಇಕೆ 2. -ಇಕ್ಕೆ 2, -ಕ 2, -ಕ್ಕೆ 1, -ಗೆ 1, -ಚೆ. a suffix of pointing or directing towards an object, etc. used to form the dative singular (Śmd. 115), *e. g.* ಬನಕೆ, ಪೊಲಕೆ, ಕುಲಕೆ ಚಲಕೆ, (139), ಕಾಟ್ಕೆ, ಕೋಟ್ಕೆ, ನಾಟ್ಕೆ (140), ಅದರ್ಕೆ (140), ಅವರ್ಕೆ (91), ಅನಿತರ್ಕೆ, ಏತರ್ಕೆ (140).

-ಕೆ ke. 2. = -ಕ್ಕೆ 2, -ಗೆ 2. a suffix used to form the third person of the imperative (Śmd. 269), *e. g.* ಅವಂ ತರ್ಕೆ! ಅವಂ ಬರ್ಕೆ! ಪರಿಪಾಲಿಕೆ! (269), ಅವರ್ ಮಾಱ್ಕೆ! ಅವರ್ ತೋರ್ಕೆ! ರಕ್ಷಿಕೆ! ಪೂಜಿಕೆ! (270), ಪೋಕೆ! (290), ಅಕ್ಕೆ! (290. 69).

-ಕೆ ke. 3. = -ಇಕೆ 1, -ಇಕ್ಕೆ 3, -ಗೆ 4. a nominal and pronominal suffix (Śmd. 247), *e. g.* ಮಡಿಕೆ, ಹಡಿಕೆ, ಕಾಣ್ಕೆ, ಪೂಣ್ಕೆ, ತೆರಳ್ಕೆ, ನಿಮಿರ್ಕೆ, ತೋರ್ಕೆ, ಮಾಱ್ಕೆ, ಆಯ್ಕೆ, ಆಟ್ಕೆ (248); ಆಕೆ, ಈಕೆ, ಊಕೆ (186).

ಕೆಕಾರ ke-kāra. the syllable ಕೆ (Śmd. 185. 278).

ಕೆಕುನ್ದ kekunda. ? (see s. ಉಣ್ಡಲಿಗೆ).

ಕೆಕ್ಕರ kekkara. — ಕೆಕ್ಕರಬಳ್ಳಿ. the melon vine (S. Mhr.; Z.). see ಪುಟ್ಟಿಹಣ್ಣು.

ಕೆಕ್ಕರಿಕೆ kekkarike. the musk-melon (ಕರಬೂಜು My.).

ಕೆಕ್ಕರಿಸು kekkarisu. to become red (V. 11, 60). *cf.* ಕೆಂಗಲಿಸು.

ಕೆಕ್ಕಸ kekkasa. insult, insulting language; insultingly (Abhā. 2, 52).

ಕೆಕ್ಕಳಿಸು kekkaḷisu. to be excited from fear, to be in a fright (ಭಯವಿಕಾರ Kk. 42, Śm. 40; ಸೀತಳ್, ಭಯವಿಕಾರ Śs.; Grj. 2, 106 va.; Bh. 3, 5, 42).

ಕೆಕ್ಕು kekku. to shout in training cattle (ಗೋಶಿಕ್ಷಾಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; V. 11, 63; *cf.* ಕೇಕು, ಚಿಕ್ಕರಿಸು; T. ಕೆಕ್ಕಲಿ, shouting; Mhr. ಕೇಂಕಣೇಂ, to yell).

ಕೆಕ್ಕೆ kekke. the cheek (ಕೆನ್ನೆ, ಕದಪು, ಗಲ್ಲ Śm. 71; ಕೆನ್ನೆ Śmd. II; Kk. 79; My.; Te. ಚೆಕ್ಕಿಲಿ, ಚೆಂಕೆ; Te. ಚೆಕ್ಕು, ಚೆಂಕೆ, ಚೆಮ್ಪ, ಚೆಮ್ಪ, ಚೆರಪೆ, the side; the cheek; *cf.* ಕೆಲ 1).

ಕೆಕ್ಕೊರಸು kekkorasu. (Śmd. 49 in Mdb. & another MS., o. r. ಕೊಕ್ಕರಸು). to make a peculiar sound of the throat to cleanse it. *cf.* ಕೇಕರಿಸು.

ಕೆಂ- ken. = ಕಿಸು2, etc., (ಕೆಚ್ಚನೆ), ಕೆಞ್-, ಕೆನ್-, ಕೆಮ್-, ಚೆಂ-, ಚೆಬ್-, etc. (Śmd. 215). redness. (Te.). — ಕೆಂಕಣ್. a red or fiery eye. — ಕೆಂಕಣ್ಬಡೆ. -ಪಡೆ. to get a red eye (Rśv. 13, 75). — ಕೆಂಗಣ್. -ಕಣ್. = ಕೆಂಕಣ್. (Rśv. 5, 51; 6, 11 va.; ಕೆಂಗಣ್ಣು in Rām. 6, 13, 6). — ಕೆಂಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. the red-eyed one : the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆ Śmd. II). — ಕೆಂಗಣ್ಣಲರ್ಗಕ್ಕಿ. -ಅಲರ್ಗಕ್ಕಿ. that is like a black bee with red eyes : the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆ Śmd. II; ಕೋಗಿಲೆ, ಪರಪುಟ್ಟ, etc. Śm. 28; Kk. 79). — ಕೆಂಗಣ್ಬಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the cuckoo (Śsv. 2, 42). — ಕೆಂಗದಿರ. -ಕದಿರ. who has fiery rays : the sun (ಪೊಱ್ಱು, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). — ಕೆಂಗಱು. a red feather, etc. [ಕಾದಲೆವೇೞ್ದುಮೋಘಮೆನ್ದು ಕೆಂಗಱುಗಳ ಸಾರೆಯುಮ್ಬುಗಳೊಳೂಱು ಕಱುತ್ತಿಸೆ Pb. 12, 112]; (Abh. P. 14, 106; Rśv. 13, 59 va.; J. 12, 29; 23, 39; 25, 31). ಕೆನ್ದಳಿರ್ ಮಿಸುಪ ಕೆಂಗಱು ಆದುದು (Śmd. 289). 2, a kind of fish (Rśv. 5, 115). — ಕೆಂಗಱುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. an arrow to which red feathers are attached (J. 13, 18). — ಕೆಂಗಱೆ. -ಕಱೆ. (Śmd. 216, o. r. -ಗಾಱೆ). a red spot or stain. — ಕೆಂಗಲ್. -ಕಲ್. a red stone (My.). [— ಕೆಂಗಲೆ. -ಕಲೆ. a red mark. ಬೆರಲೊಳ್ ಬೀಣೆಯ ತನ್ತಿಗಳೊರಸಿದ ಕೆಂಗಲೆಗಳ್ Pb. 6, 10]. — ಕೆಂಗಲವೆ. -ಕಲವೆ. a kind of rice. see ನೆಲ್ಲು. — ಕೆಂಗಾಂಚಾಳ. -ಕಾಂಚಾಳ. a kind of ebony, Bauhinia variegata (ಕೋವಿದಾರ, ಚಮರಿಕ, ಕುದ್ದಾಲ, etc., ಕೆಮ್ಪುಕಾಂಚಿನಾಳ Si. 126.) — ಕೆಂಗಾಱೆ. -ಕಾಱೆ. see Śmd. s. ಕೆಂಗಱೆ. — ಕೆಂಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a red, fiery spark [ಕೆಯ್ದುಗಳಿನಗುರ್ವಿನದ್ದುತದಿನುರ್ವಿದ ಕೆಂಗಿಡಿಗಳ್ ಪಳಂಚಿ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಳೆ Pb. 10, 35]; (Rśv. 6, 36; Śsv. 3, 62; 4, 8. 42. 77). — ಕೆಂಗಿಡಿಯ. -ಕಿಡಿ. -ಅ 3. the red-sparked one : fire (ಅಗ್ನಿ, ಅನಲ, etc. Śm. 11; ಕಿರ್ಚು Kk. 21). — ಕೆಂಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. = ಚೆಂ-. the red sprout : coral. ಕೆಂಗುಡಿಯ ಪುಡಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆ (Śmd. 216). [2, red banner. ತೆಗೞ್ದ ನೆತ್ತರ್ ನಭದೊಳ್ ಕೆಂಗುಡಿ ಕವಿದನ್ತಾದುದು Pb. 1, 34]. — ಕೆಂಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. a red curl (J. 18, 20). — ಕೆಂಗೆಣ್ಡ. -ಕೆಣ್ಡ. a shining live coal (J. 17, 20; Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). — ಕೆಂಗೆರೆ. -ಕೆರೆ. N. of a village (My.). — ಕೆಂಗೊಡೆ. -ಕೊಡೆ. (Śmd. 216). a red umbrella. [— ಕೆಂಗೊಲೆ. red cluster. ನೈದಿಲ ಕಮ್ಪಿನೆ ಬೀಱು ಕಾಯ್ತು ಕೆಂಗೊಲೆಯೊಳೆ ಜೋಲ್ವ ಶಾಳಿ Pb. 1, 52]. — ಕೆಂಗೋಲು. -ಕೋಲು. a red arrow (Bh. 7, 7, 13).

ಕೆಂಕ keṅka. = ಕೆಂಚು. a reddish-brown, tawny colour, the colour of the dawn [ಭಾಸ್ಕರಂ ಕೆಂಕಮಾದನಸ್ತಾಚಲದೊಳ್ Pb. 11, 106; Ap. 11, 148]. (ಪೊಮ್ಬಣ್ಣ, ಪಸುರುಂ ಕರಿದುಂ ತನ್ಮೊಳ್ ಕಕ್ಕವರ್ಣಂ Ct. II, 67; ಕೆಂಗಲ್, ಕಿಸು, etc,; ಅರುಣವರ್ಣ Śs.; Abh. P. 9, 48; Cpr. 1, 101 va.; Rśv. 4, 9).

ಕೆಂಕಲಿ keṅkali. = ಕೆಂಕೇಲ್ಲಿ. Tbh. of ಕಂಕೇಲ್ಲಿ. a kind of tree. (St. & Pl.).

ಕೆಂಕಲ್ keṅkal. a kind of fish (Rśv. 5, 115).

ಕೆಂಕೇಲ್ಲಿ keṅkēlli. = ಕೆಂಕಲಿ. (Śsv. 2, 42 va.).

ಕೆಂಗಲ್ keṅgal. a reddish-brown colour (ಕೆಂಕ, ಕಿಸು, etc., ಅರುಣವರ್ಣ Śs.).

ಕೆಂಗಲಿಸು keṅgalisu. to become red, etc. (Śsv. 4, 12).

ಕೆಚ್ಚನೆ keccane. (Śmd. 109). = ಕೆಂ-, ಕೆಬ್-, ಚೆಂ-, ಕಿಸು, ಕೆಸು (215). redness; redly (red, My.). [ಧಗದ್ಧಗಿಸುತಿರ್ದ ಕಿಚ್ಚಿನ ಬಣ್ಣದನ್ತಪ್ಪ ಕೆಚ್ಚನಾಗಿರ್ದ ಸಿಲೆಯುಂ ಕಣ್ಣು Vr. 114, 13]. ಪಚ್ಚನೆ ಕೆಚ್ಚನೆ ಬಗೆಯಂ (112, o. r. ಬಯುಸಿದಂ). ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಮೀನು (ರೋಹಿತ); ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಚಂಚು (Nr.). ಕೆಚ್ಚನೆ ಅಪ್ಪ ಬನ್ದುಗೆ (ಹಲ್ಲಕ, ರಕ್ತಸನ್ಧ್ಯಕ); ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಗುಡ್ಡ ಸಾರಂಗ (ಸಮ್ಬರ Nr.). ಕೆಚ್ಚನೆಯೆಲವ (ರೋಚನ Si. 133). ಕೆಚ್ಚನೇ ತೆಗಡೆ (ಸರ್ವಾನುಭೂತಿ, ಸರಲೆ, ತ್ರಿಪುಟೆ, ರೋಚನಿ, etc. 148). ಮುಸುಡು ಕೆಚ್ಚನೆ ಮಾಡಿ (Bp. 21, 18).

ಕೆಚ್ಚಲ್ keccal. ಕೆಚ್ಚಲು. = ಕೆಚ್ಚಲ. the udder of beasts (ಊಧಸ್, ಆಪೀನ Nr., Hlā., Mr. 181, Si. 323; Abh. P. 7, 157; C.; Tu. ಕೆರ್ನ್ದೆಲ್; T. ಚೆರುತ್ತಲ್; M. ಚೆರನ್ನಲ್, ಚೆರುನ್ನಲ್). [ಕರಿಪೋತಮವುಣ್ದು ಗರ್ಜಿ ಕೇಸರಿಣಿಯ ಕೆಚ್ಚಲಂ ತುಡುಕುತುಂ ಪರಿದತ್ತು Pb. 7, 80]. ತೋರಿಹ ಕೆಚ್ಚಲನುಳ್ಳ ಆಕಳು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, etc. Nr.). see Bp. 60, 35; Rśv. 5, 55 va.; B. 1, 10; ಬಿಣ್ಗಚ್ಚಲ್, ಹೆಗ್ಗಚ್ಚಲ್.

ಕೆಚ್ಚಲ keccala. = ಕೆಚ್ಚಲ್. (S. Mhr.). see B. 3, 17; 4, 220; 5, 20. ದೊಡ್ಡ ಕೆಚ್ಚಲದ ಆಕಳ (ಪೀನೋಧಿ G.).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 1. = ಕೆಂಚು, etc. redness (ಕಿಸುವಣ್ಣ Śm. 87).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 2. to join the ends of two threads by twisting them with the fingers (ತನ್ತುವಾಯಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; ತನ್ತುಕ್ರಿಯೆ Śm. 87; C.; see ಕಿರಿ 3). — ಕೆಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. the act of joining etc. (My.).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 3. the knot which is formed by twisting (C.; Tu. ಕೆಚಿ). [ಕೆಚ್ಚುವಿರ್ದ ಕೂರ್ಮೆಗಳೆರ್ದೆಯುಂ ನಡೆ Pb. 2, 96; Ap. 4, 52 va.]. — ಕೆಚ್ಚುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. the being twisted or curled. ರೋಮುಕೂಪಗಳು ಕೆಚ್ಚುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ರೋಮಾಂಚ Si. 73).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 4. the marrow, essence, or pith of plants, etc.; core, the heart of a tree; essence; strength (ತರುಸಾರ Śmd. Dh.; ಮಜ್ಜನ್, ಸಾರ Nr.; ಶಾರದೆ, ಸಾರ Nn. 28; ಸಾರ 80; ಮಜ್ಜಾಸಾರ 125; C.; *cf.* ಚೇಗು). ಮರದ ಕೆಚ್ಚು (ಮಜ್ಜನ್, ಸಾರ Hlā., Nr., Mr. 105). [ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಕಾಯ ಬಾಳೆಯ ಕಮ್ಬದನ್ತಿರಬೇಕು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಳಗೆ ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು Bv. 521]. ಕೆಚ್ಚೇಱದ ವೈರಾಗ್ಯದ ಪೆಚ್ಚಂ (Abh. P. 8, 35). ಅಮೃತದೊಳು ಕೆಚ್ಚು (cream, Bp. 8, 18). ಸತ್ವದ ಕೆಚ್ಚು (28, 47). ಮುಚ್ಚುಮಱೆಗಳ ಕೆಚ್ಚುಗಳು (supports or supporters, 40, 61). see ಬಲ್ಗೆಚ್ಚು; Rām. 3, 6, 18. — ಕೆಚ್ಚುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to become strong, firm, or excessive (Grj. 2, 106 va.; 8, 77 va.). — ಕೆಚ್ಚುಮನ. a firm, courageous disposition (Bh. 7, 3, 76). — ಕೆಚ್ಚೊಟಡಿಕೆ. -ಒಟು-ಅಡಿಕೆ. pieces of areca nut that are hard (C.).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 5. pride (ಕೊಬ್ಬು Śm. 87; J. 13, 48; Te. ಗೆಬ್ಬು; T. ಚೆರುಕ್ಕು, M. ಕಿಱು, ಕೆಱು, ಕೆಱುವು; T. ಚೆರುಕ್ಕು, M. ಕಿಱುಕ್ಕೆ, ಕೆಱುಕ್ಕೆ, ಚೆಱುಕ್ಕೆ, to be proud; *cf.* ಸೆಡಕು 2, etc.). [ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆಱೆವೆ ನಾನು ಕೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಆ ಕೆಚ್ಚಿಂಗೆ ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟು ಬೆಳ್ಳುಕನ ಮಾಡಿ ಬೆಳುಗಾರದನ್ತೆ ಮಾಡು Bv. 253]. ಕೆಚ್ಚು ಸಡಲಿ, ಮನಂಗದಡಿ (Bp. 22, 33).

— ಕೆಚ್ಚುವೀಟ್. -ಬೀಟ್. to become full of pride. ಕೆಚ್ಚುವಿರ್ದು (Abh. P. 14, 170 va.). — ಕೆಚ್ಚೆದೆ. -ಎದೆ. a proud mind (J. 4, 40; 23, 59).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 6. = ಕೆತ್ತು 3. to set, etc. (S. Mhr.).

ಕೆಂ- keṅ. ಕೆಞ್-. = ಕೆಂ-, ಕೆಜ್-, etc. redness. — ಕೆಂಜಡೆ. = ಕೆಂಜೆಡೆ. (Śsv. 1, 74; J. 8, 46, o. r. -ಜೆಡೆ; Te.). — ಕೆಂಜಾಜಿ. a red jasmine (Bp. 56, 31; J. 6, 18). — ಕೆಂಜೆಡೆ. (Śmd. 216). red matted hair (Abh. P. 3, 124; Bp. 12, 54; 17, 11; J. 28, 9). — ಕೆಂಜೇಱು. -ಚೇಱು. = ಕೆಮ್ಬುರವು. (My.). — ಕೆಂಜೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. a red light (Rām. 6, 46, 21). — ಕೆಂಜೋಳ. a kind of millet (S. Mhr.).

***ಕೆಂಚ keñca.** one who is reddish: Brahmā. ಒಬ್ಬ ಕೆಂಚನೊಬ್ಬ ಕರಿಯನೊಬ್ಬ ಧವಳಿತನೆನ್ತ್ಯಾ ಲಿಂಗವೇ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಘನವೆನ್ಬರು. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಳಯ, ವಿಷ್ಣು ಮರಣ ಉಣ್ಬ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಂಗಿಲ್ಲ Bv. 541.

ಕೆಂಚಗೆ keñcage. = ಕೆಂಚನೆ. redness; redly (My.).

ಕೆಂಚನೆ keñcane. = ಕೆಂಚಗೆ. (My.). [ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ಬುತ್ತ ನುಡಿದು ಕಣ್ಣ ಕೆಂಚನೆ ಮಾಡಿ Bv. 447].

ಕೆಂಚಿ keñci. a red or brown female (C.); N., especially among peasants (C.). see ಕೆಂಚ s. ಕೆಂಚು.

ಕೆಂಚಿಗೆ keñcige. the herb Trianthema monogyna L. (St. & Pl.). *cf.* ಕೆಂಜಿಗೆ?

ಕೆಂಚು keñcu. = ಕೆಂಕ, ಕೆಚ್ಚು 1. redness. (Śmd. 248; My.). [ಹೊನ್ನು ಕೆಂಚೆನ್ದಡೆ ಹಿತ್ತಾಳಿ ಕೆಂಚೆನ್ಬ ಸಿಂಹದ ನಡು ಸಣ್ಣದೆನ್ದಡೆ ನಾಯ ನಡು ಸಣ್ಣದೆನ್ಬ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕರ ನುಡಿಯ ಕೇಳಲಾಗದು Cv. 842]. — ಕೆಂಚ. -ಅ 3. a red or brown man (My.). 2, N. (Śmd. 154), especially among peasants (C.). 3, a rustic, a block-head (S. Mhr.). see Sp. s. ಕರಿಗ.

ಕೆಂಜಗ keñjaga. = ಕೆಂಜಿಗ, ಕೆಂಜುಗೆ. a kind of troublesome red ant (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಚಡ).

ಕೆಂಜಿಗ keñjiga. = ಕೆಂಜಗ, etc. (My.).

ಕೆಂಜಿಗೆ keñjige. a certain plant (ಕುಸುಮೆ Mr. 149). *cf.* ಕೆಂಚಿಗೆ?

ಕೆಂಜುಗೆ keñjuge. = ಕೆಂಜಗ, etc. (ಅರುಣಾಂಗ Mr. 165, o. r. ಕೆಂಜಿಗೆ).

ಕೆಟ್ಟತನ keṭṭatana. a bad, wicked, lewd disposition or conduct (C.). ಕೆಟ್ಟತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದವ ಕಟ್ಟನ್ನಕ್ಕೊ ಒಪ್ಪ ಬೇಕು (Prv.).

ಕೆಟ್ಟು keṭṭu. P. p. of ಕಿಡು 2 and ಕೆಡು.

ಕೆಟ್ಟೆ keṭṭe. evil, misfortune, ruin (Te. ಚೆಟ್ಟ). — ಕೆಟ್ಟೆಣಿಸು. -ಎಣಿಸು. to devise evil (J. 31, 64).

ಕೆಡಕ keḍaka. = ಕಿಡುಕ, ಕೆಡಿಕ, ಕೆಡುಕ. a man who destroys, or one who is ruined; a mischief-maker; a bad, wicked, mean man (C.; ಕಾಟ್ Ct. I, 103; ಕುತ್ಸಿತ Mr. 238). see ಕುಲಗೆಡಕ.

ಕೆಡಕತನ keḍakatana. = ಕೆಡಕುತನ, ಕೆಡುಕುತನ. a corrupt, depraved, bad, lewd nature or conduct (C.; Bp. 43, 59).

ಕೆಡಕಿ keḍaki. = ಕೆಡಿಕೆ, ಕೆಡುಕಿ. a woman who destroys or is ruined; a bad, depraved woman, etc. (C.).

ಕೆಡಕು keḍaku. = ಕೆಡುಕು. corruption; ruin; foulness; evil; a wicked disposition or conduct (C.; ಹಾಱು, ನಾಶ G.). ಒಳಿತು ಕೆಡಕು (B. 3, 53; My.). ಒಳ್ಳೇದು ಕೆಡಕು (5, 265; My.). see B. 4, 187; 5, 201. 205. 213. — ಕೆಡಕುಹುಱು. a vicious insect or reptile (Bp. 48, 9).

ಕೆಡಕುತನ keḍakutana. = ಕೆಡಕತನ, etc. a depraved nature. (C.).

ಕೆಡದು keḍadu. = ಕೆಡೆದು. P. p. of ಕೆಡೆ 1.

ಕೆಡಪಿಸು keḍapisu. = ಕೆಡವಿಸು, etc. (J. 13, 56).

ಕೆಡಪು keḍapu. = ಕೆಡವು, ಕೆಡಹು, ಕೆಡಿವು. to make fall down or fall; to fell; to throw to the ground; to throw (into); to pull down, as a house (ಪತನ Śmd. Dh.; Te. ಗಡಪು; T., M. ಕಿಡತ್ತು; Tu. ಕೆಡಿಗು, to fall or slip down). ಮಿಗಮಂ ಕೆಡಪುವೆಡೆ (ಇಱುಸಲ್ Kk. 81). ಪುಲಿಯ ಬೆಂಗಡೆಗಯ್ದು, ಇಱಿದು, ಕೆಡಪಿದನ್ ಒರ್ವ ಬಲವನ್ತ ಬೇಡಂ (Rāghc. 17, 73). ಬಡಿಕೋಲನ್ ಇಟ್ಟು, ಮೂಲನಂ ಕೆಡಪಿ (17, 74). see Bp. 49, 46; Rsv. 5, 89; 6, 11 va.; Śsv. 3, 50; J. 12, 44; 14, 14; 28, 45.

ಕೆಡವಿಸು keḍavisu. = ಕೆಡಪಿಸು, ಕೆಡಹಿಸು, ಕೆಡಿವಿಸು. to cause to make fall down. (My.).

ಕೆಡವು keḍavu. = ಕೆಡಪು, etc. (C.; J. 6, 17; B. 2, 2). 2, to cause to fall, as into holes, to pierce through, as a hole (C.; B. 5, 227). see ತಡೆಗೆಡವು, ತೂತು-, ಬೀಱು-. — ಕೆಡವಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to pull down, as a house (B. 5, 45).

ಕೆಡಸು keḍasu. = ಕೆಡಪು. see ಹೀಹಾಳಿಗೆಡಸು.

ಕೆಡಹ keḍaha. a man who (simply) lets drop (words from his mouth without any thought). see ಉತ್ತರಂಗೆಡಹ.

ಕೆಡಹಿಸು keḍahisu. = ಕೆಡವಿಸು, etc. to cause to make fall down, etc. see ಬೀಱುಗೆಡಹಿಸು; J. 11 sum.

ಕೆಡಹು keḍahu. = ಕೆಡಪು, etc. to fell, etc. see Bp. 9, 13; 14, 26; 18, 28; 21, 9. 42; 22, 29; 28, 24; 34, 32; 37, 70; 51, 72; 56, 22; 57, 37; 61, 31; Rām. 6, 9, 19; Bh. 1, 6, 2; 1, 8, 53; 2, 4, 6; J. 12, 43; 14, 16; 28, 41. ಅಡೆಗೆಡಹು s. ಅಡೆ 15; ಎಡೆಗೆಡಹು s. ಎಡೆ 1. 2, = ಕೆಡವು No. 2. (C.). see ತೂತು-, ಮೆದೆಗೆಡಹು.

ಕೆಡಹುವಿಕೆ keḍahuvike. causing to fall, etc. ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡಹುವಿಕೆ (ಅವನಾಯ, ನಿಯಾತನ, ನಿಪಾತನ Si. 397).

ಕೆಡಿಕ keḍika. = ಕೆಡಕ, etc. a destroyer, a wicked man. see ಕುಲಗೆಡಿಕ, ನಾಣ್ಗೆಡಿಕ.

ಕೆಡಿಕೆ keḍike. = ಕೆಡಕಿ. a woman who destroys, etc. see Bp. 40, 58; ಕುಲಗೆಡಿಕೆ.

ಕೆಡಿವಿಸು keḍivisu. = ಕೆಡಹಿಸು. (My.; B. 5, 45. 203).

ಕೆಡಿವು keḍivu. = ಕೆಡಪು, etc. (My.). see B. 5, 183; ಬೀಱುಗೆಡಿವು.

ಕೆಡಿಸು keḍisu. = ಕಿಡಿಸು. (Tu. ಕೆಡ್ಪುಗು). to destroy; to ruin; to make bad, to spoil; to deflower; to remove, as a disease (Bp. 50, 29), or as darkness (J. 22, 5); to

extinguish, as a lamp (C.). ಕೆಡಿಸಿದಂ (ಅೞಿದಂ Śmd. I). ಕೆಡಿಪುದು (=ಕೆಡಿಸುವುದು 75). ಕೆಡಿಕ್ಕುಂ (wrongly = ಕೆಡಿಸುಗುಂ 269). ಕೆಡಿಸದೆ (195). ತನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದಂಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡುಹ (ಕ್ಷಯ); ಲೋಗರ ಕೊನ್ದಿಹೆ ಕೆಡಿಸಿಹೆನ್ ಎಮ್ಬ ವಿಚಾರಂ (ವ್ಯಾಪಾದ, ದ್ರೋಹಚಿನ್ತನ Nr.). ಅತಿಪ್ರವೃಮಂ ಕೆಡಿಸಿ (Ss. 94). ತೀರ್ಥಗಳಲೇ ಮುೞುಗಿ ನೀರನು ಕೆಡಿಸಿದರು (Jñs. 22, 30). ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕೆಡಿಸು (C.). see Śmd. 75; Bp. 3, 5; 9, 13; 17, 4; 40, 39; 49, 45; 50, 49; 51, 49. 67; 58, 25; Rām. 6, 9, 21; Bh. 1, 8, 57; J. 1, 7; 9, 18; 22, 5; 29, 38; ಅನ್ನಗೆಡಿಸು, ಎಡೆ-, ಕಣ್-, ಕಾಲ್-, ಗತಿ-, ನಡೆ-, ನಾಣ್-.

ಕೆಡು keḍu. = ಕಿಡು 2, q. v. to be destroyed; to be ruined; to be spoiled; to become foul; to become bad; to become vicious; to become vile or low; to be extinguished (ಅೞಿ Śmd. 62 Cm.; ಕ್ಷಿತಿ Nn. 130; C.); to be removed, to cease, as sorrow, etc. (C.; Bp. 45, 36). P. p. ಕೆಟ್ಟು. ಕೆಟ್ಟ, ruined, spoiled, foul, bad, etc. [ಜೋಲ್ದ ನಿಜೀಶನನಾ ಲತಾಂಗಿ ತೊಟ್ಟಗೆ ಕೊಳೆ ನೋಡಿ ಕೆಟ್ಟನಿನಿಯಂ ಮೞಿಸೊನ್ದಿದನೋ Pb. 2, 19]. ಕೆಟ್ಟವಂ (ಅಕ್ಷಿಪ್ತ, ಹತಕ Hlā.; Mr. 239). ಕೆಟ್ಟವಳ ತನುಜಂ (ಬನ್ದುಲ Mr. 310); ಕೆಟ್ಟುದು (ಭಗ್ನ, ಭಿನ್ನ, etc. 448; ಬಚ್ಚ Ct. II, 54). ಕೆಟ್ಟ ತಪಸ್ಸು (ಕುತಪ Nn. 107). ಕೆಟ್ಟ ತೊಗಲು (ನಷ್ಟಚರ್ಮ 143). ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿ (ದುರಧ್ವ, etc. Si. 104). ಕೆಟ್ಟ ಇಚ್ಛೆ (48). ಕೆಟ್ಟ ನಾತ (50; ಸೊಗಡು G.). ಕೆಟ್ಟ ಕಮ್ಪು (51). ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು (58, ದುರ್ಭಾಷೆ G.). ಕೆಟ್ಟ ಗುಣ (69). ಕೆಟ್ಟ ಜಾತಿ (Bp. 40, 56). ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿ (58, 39). ಕೆಟ್ಟ ಹಾವು (B. 2, 26). ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ (3, 61. 78). ಕೆಟ್ಟ ಶಬ್ದ (3, 61). ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗರು (1, 14). ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ (ದುರ್ಮತಿ G.). ಕೆಟ್ಟ ಹಾದಿ (ದುರಧ್ವ G.). ಕೆಟ್ಟ ಮನಸು (ದುರ್ಮನ G.). ಕೆಟ್ಟ ಆಶೆಯುಳ್ಳವ (ದುಸ್ಸಂಗಿ G.). ಕೆಟ್ಟವರೂ ಜೀವದಿನ್ದೞಿ (My.; G.) or ಕೆಟ್ಟೂ ಬದುಕು (My. = ಅೞಿದುೞಿ). — ಫಲಮ್ ಆಗಲೊಡನೆ ಕೆಡುವುವು ಓಷಧಿಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಫಲಮ್ ಆಗಿ ಬಲಿಯಲೊಡನೆ ತಾವೆ ಕೆಡುವ ಧಾನ್ಯಂಗಳು ಓಷಧಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕೆಟ್ಟ ಅಡಿಗೆ ಅಟ್ಟೋಳೇ ಜಾಣೆ! (the woman who has made a good dinner of a spoiled one etc.). — ಕೆಟ್ಟ ಗದ್ದೆಗೆ ಮನೇನೆಲ್ಲು ಏೞಿ ಹಾಕಿದರು. — ಕೆಟ್ಟ ಭೂಮಿಗೆ ಮನೇ ದವಸಾ ಕೊಟ್ಟು, ಕೂಲೀ ಮಾಡಿಸಿದ. — ಕೆಟ್ಟ ಮುಣ್ಡೆ ಕುಲಾ ಸೇರಳು. — ಕೆಟ್ಟವರೂ ಪಟ್ಟಣಾ ಸೇರ ಬೇಕು. — ಕೆಟ್ಟವನೆನಿಸಿಕೊಣ್ಡು ನೂಱು ವರುಷ ಬಾೞೋದಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ಒಳ್ಳೆಯವನೆನಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಮೂಱು ದಿವಸ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದೇ? — ಕೆಟ್ಟವರಿಗೂ ಅೞಿದವರಿಗೂ ಗೊಟ್ಟಕೆಱೆ ತವರ ಮನೆ. — ಕೆಟ್ಟು ನಣ್ಟರ (ಬೀಗರ) ಸೇರ ಬೇಡ, ಕೊಟ್ಟ ಧರ್ಮಾ ತಿರಿಗಿ ಕೇಳ ಬೇಡ. — ಕೆಟ್ಟು ಮುೞಿದವರೆಲ್ಲಾ ಹುಚ್ಚರಾಯನ ಗುಡೀ ಸೇರಿ! (Prvs.). see Bp. 24, 55; 30, 13; 40, 73; 48, 10; 51, 5; 52, 13; Rsv. 13, 104 va.; J. 5, 38. 63; 8, 35; 30, 28; Prv. s. ಅಡು 1; ಕೆಯ್ಗೆಡು, ದೆಸೆ-, ನೆಲೆ-, ಮನ-, ಮುನ್ದು-, ಹರಹು-, ಹೊಳಹು-. — ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗು. = ಕೆಡು. (C.; Si. 69). ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವಿಕೆ (ನಿಷ್ಠೆ, ಅನ್ತ 416). — ಕೆಡಬಗೆ. to think of or design the ruin of others (Bp. 26, 15; 51, 67).

ಕೆಡುಕ keḍuka. = ಕೆಡಕ, etc. (ದುರ್ಜನ, ಖಲ Nr.; ವಿಗಡ Ct. I, 89; My.). see ಕೊಲೆಗೆಡುಕ, ಬಾಸೆ-.

ಕೆಡುಕಿ keḍuki. = ಕೆಡಕಿ, etc. (My.).

ಕೆಡುಕು keḍuku. = ಕೆಡಕು. (My.).

ಕೆಡುಕುತನ keḍukutana. = ಕೆಡಕತನ, etc. (ಘಾತಾಳಿಕೆ G.).

ಕೆಡುವಿಕೆ keḍuvike. being destroyed, etc. ಉಚಿತ ವೃತ್ತಿ ಕೆಡುವಿಕೆ (ಭ್ರೇಷ Si. 265). ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೆಡುವಿಕೆ (ವಿಕ್ರಿಯ G.).

ಕೆಡುಹ keḍuha. ruin, destruction; removal; disappearance, etc. (ವಿನಾಶ, ಅದರ್ಶನ Nr.).

ಕೆಡೆ keḍe. 1. = ಕಡೆ 6, ಗೆಡೆ 2. to fall down, to fall to the ground, to drop, to sink, to perish (ಪತನ Śmd. Dh.; Te. ಗೆಡೆ; T., M. ಕಿಡ); to let fall, to drop thoughtlessly, as words (*cf.* ಗೆಡಹು); [to lie down. ಉಣ್ಡೆಡೆಯೊಳುಣ್ಣದೆಯುಂ ಕೆಡೆದೆಡೆಯೊಳ್ ಕೆಡೆಯದೆ ನಿನ್ದೆಡೆಯೊಳ್ ನಿಲ್ಲದೆಯುಮೋಡಿದಂ ಮಹಿಪಾಲಂ Pb. 1, 37; Ap. 13, 36; ನಿನ್ನೊಡಲು ಕೆಡೆಯಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಗಡಕದೆ ಮಾಣ್ಬಳೆ? Bv. 201]. P. ps. ಕೆಡದು (Bp. 23, 35; 45, 6; 52, 18; 53, 68), ಕೆಡೆದು. ಕೇರ್ ಕೆಡೆದುದು (Śmd. 219). ಪುತ್ರಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತು (Lilv. 3, 3; see s. ಪಡು 3). ಕೆಡೆವ ನಿರ್ಝರಜಲದ ಹನಿಗಳ್ (Rāghc. 17, 56). see Bp. 3, 17; 9, 13; 10 sum.; 14, 18; 30, 30; 40, 69; 45, 34; 49, 26; 51, 81; 52, 13; 56, 35. 40; 60, 58; 61, 39; Rsv. 13, 95 va.; Ssv. 4, 18; 4, 22 va.; J. 4, 23; 12, 44; ಅಡಗೆಡೆ, ಏನಾನುಗೆಡೆವ, ಕಾಲ್ಗೆಡೆ, ಕಾಟ್ಗೆಡೆ, ತಡೆಗೆಡೆ, ತೊಣ್ಡು-, ಬಣ್ಡು-, ಬೂತು-, ಬೆಳ್ಳಂ-, ಮೆದೆ-, ಸಯ್ಗೆಡೆ, ಹೊಡೆ-. — ಕೆಡೆ ಕೆಡೆ. rep. (Bp. 22, 30; 54, 23; Rsv. 5, 123; Ssv. 4, 25). — ಕೆಡೆಯಿಱಿ. -ಇಱಿ. to pierce (one) so that (he) falls down (Bp. 54, 44). — ಕೆಡೆಯಿಸು. -ಇಸು 3. (Abh. P. 9, 128; J. 20, 34; 27, 39).

ಕೆಡೆ keḍe. 2. = ಕೆಡೆಯ, ಕೆಡೆಯಲ್ಕೆ, an infinitive of ಕೆಡೆ 1 (so that anything falls, etc.). — ಕೆಡೆ ನೂಂಕು. (Bp. 22, 15; 26, 31; 51, 67; 57, 37. 43). — ಕೆಡೆ ಬಡಿ. (Bp. 23, 37). — ಕೆಡೆ ಹಾಯ್ಕಿಸು. (Bp. 51, 52). — ಕೆಡೆವೊಡೆ. -ಹೊಡೆ. (Bp. 57, 15). — ಕೆಡೆ ಹೊಡೆ. (Bp. 53, 40).

ಕೆಡೆ keḍe. 3. the act of deliberately dropping (words). — ಕೆಡೆನುಡಿ. 1. to condemn [ಅವಗುಣದಾ ತಾಣಮದಿನಿಸೆಡೆವೊತ್ತೊಡೆ ಮಾಣದೆ ಜಡಿದದನೆ ಕೃತಿಗಳಂ ಕೆಡೆನುಡಿವರ್ Kr. 1, 40; Pb. 6, 61]; (Abh. P. 15, 58 va.). — ಕೆಡೆನುಡಿ. 2. a word of condemnation (J. 5, 50).

ಕೆಣಕಿಸು keṇakisu. to cause to provoke, etc. (My.).

ಕೆಣಕು keṇaku. to irritate or provoke, by words or deeds (ಕದರ್ಥನ Śmd. Dh.; C.; Tu.; Te. ಚೆಣುಕು, ಚೆನಕು, ಚೆನುಕು; ಚಿಣಕು, a touch, poke; T. ಚಿಣುಕ್ಕು, to pinch; a pinch, touch, provocation; *cf.* ಸೆಣಸು 1). ಕೀಱು ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಹಾಱ ಮೆಟ್ಟ ಬೇಡ! (Prv.). [ಅಯ್ಯಾ ಭೂತ ಕೆಣಕಿದರಿಲ್ಲ. ನಾತು ಮುಟ್ಟಿದರಿಲ್ಲ Bv. 910]. see Bh. 1, 7, 50; 3, 13, 26; 6, 2, 5; Dp. 172, 3; Ssv. 4, 10. 29; J. 4. 15; 20, 29; 22, 41; B 3, 84; Prv. s. ತಿಗಳಿತಿ. — ಕೆಣಕಾಟ. -ಆಟ. irritation, provocation (My.).

ಕೆಣ್ಡ keṇḍa. a live coal (ಅಂಗಾರ Nr.; Mr. 48; ಇಂಗಳ, ಇನ್ದಲ್ Ct. II, 118, o. r. ಇಂಗಳ್; ಇಂಗಳ Kk. 15; Śm. 11; Abh. P. 9, 47; C.; *cf.* ಕೆನ್, etc.). [ನೇತ್ರದ ತೊೞೆಗಳ್ ಪರಿಯೆ ಕೆಣ್ಡದ ತೊೞೆಯನ್ತೆ ಪರಿದ ಸುಪ್ರತೀಕಂ Pb. 11, 72 va.; Ap. 12, 86]. ತೆೞೆದ ಕೆಣ್ಡವ ಮೆಟ್ಟ ಮೞುಗುವಾ ತೆೞನನ್ತೆ ಅೞಿಯದರ ಕೂಟ (Sp.). ಕೆಣ್ಡಕ್ಕೆ ಇಱುವೆ ಮುತ್ತಿತೇ? (Prv.). [Tu. ಕೆಣ್ಡೊ]. see Bp. 15, 32; 44, 20; 45, 6; 55, 25; 61, 39; Rsv. 9, 23. 26; J. 8, 47; ಕೆಂಗೆಣ್ಡ, ತನಿ-, ಬೞು-; Si. 308. 380. 402. — ಕೆಣ್ಡಗಣ್. -ಕಣ್. a sparkling, fiery or red eye (C. Bp. 47, 14; My.). — ಕೆಣ್ಡರೊಟ್ಟಿ. bread baked on coals (My.). — ಕೆಣ್ಡವಱೆ. -ಮಱೆ. a rain of live coals (Abh. P. 9, 32). — ಕೆಣ್ಡಸಮ್ಪಿಗೆ. a red sort of sampige (My.; Rsv. 4, 14 va.). — ಕೆಣ್ಡಸೇವೆ. the ceremony of walking over a heap of live coals (My.).

ಕೆಣ್ಡವಿಸು keṇḍavisu. to put live coals on (for blasting rocks, Rām. 6, 53, 87).

ಕೆತ್ತನೆ kettane. = ಕೆತ್ತೆ. the act of setting (or the state of being set), as precious stones, etc. (My.). — ಕೆತ್ತನೆಯ ಓಲೆ. an ear-ring of gold in which precious stones are set (My.). — ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೆಲಸ. the business of setting, carving, etc. (My.).

ಕೆತ್ತವಾರಿ kettavāri. = ಕೆತ್ವಾರಿ. a kind of weeding hook (My.).

ಕೆತ್ತಿಕೆ kettike. the act of setting precious stones (My.). 2, the act of chipping, etc.; engraving (My.).

ಕೆತ್ತಿಗೆ kettige. = ಕೆತ್ತಿಕೆ. (My.). — ಕೆತ್ತಿಗೆಸರಪಣಿ. = ಕೆತ್ನೆ ಸರಪಣಿ. a chain in which precious stones are set (My.).

ಕೆತ್ತಿಸು kettisu. 1. to cause to set precious stones (My.).

ಕೆತ್ತಿಸು kettisu. 2. to cause to carve or engrave, as letters (B. 4, 207; My.); to cause to chip, etc. (C.).

ಕೆತ್ತು kettu. 1. P. p. of ಕೆೞ್.

ಕೆತ್ತು kettu. 2. to quiver, to shiver, to tremble (ಸ್ಪನ್ದನ Śmd. Dh.; T. ಕೆತ್ತುಕೆತ್ತೆನ್, to palpitate). [ಇಳಾವಿಖ್ಯಾತನಂ ಕೂರ್ತು ನೋಡಲುಮುಜ್ಜರ್ತಮುರ್ದಪ್ಪಲುಂ ಪಡೆವೆಯಿನ್ದೆಪ್ಪುನ್ತೆ ಕೆತ್ತಿತ್ತು ದಲ್ ಬಲ ಗಣ್ಣುಂ ಬಲದೋಳುಂ Pb. 4, 33; ಅಂಗೈ ತಿನ್ದುದೆನ್ನ ಕಂಗಳು ಕೆತ್ತಿಹು ವಯ್ಯಾ ಬನ್ದಹರಯ್ಯಾ ಪುರಾತರೆನ್ನ ಮನೆಗೆ Bv. 371]. ಭೀಮ ಪಾರ್ಥರಿಗೆ ಅನ್ದು ಕೆತ್ತಿತು ಹೃದಯ ವಾಮಭುಜಾಕ್ಷಿಗಳು ಸಹಿತ (Bh. 2, 13, 42). see ನಸುಗೆತ್ತು; Abh. P. 5, 86; 13, 54 va.; Bp. 24, 42; Bh. 8, 24, 7.

ಕೆತ್ತು kettu. 3. = ಕೆಚ್ಚು 6. to enclose, to set, as precious stones (ಬನ್ಧನ Śm. 97, o. r. ಸ್ಪನ್ದನ; C.; Tu.; T. ಚೆೞು, Te. ಚೆಕ್ಕು; *cf.* ಕಿೞ್; M. ಚೆರುದು, to shove or put in; ಚೆಱುಕ್ಕು, to enclose; *cf.* ತೆತ್ತಿಸು 2).

ಕೆತ್ತು kettu. 4. to make thin, to pare the surface; to chip, as a plank, etc.; to cut, as a native writing pen; to scrape or chip off, as grass; to dig slightly; to engrave, to carve (ತನೂಕರಣ Śmd. Dh.; ಕೃಶೀಕರಣ Śm. 97; C.; Tu.; M. ಚೆತ್ತು; T. ಚೆದುಕ್ಕು; Te. ಚೆಕ್ಕು, ಚಿವ್ವು, ಚೀವು; see ಚಿವ್ವು, ಚೀವು, ಕೀಸು 2). ಕಪ್ಪು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಡಿಗಿಗಳು ಕೆತ್ತುತ್ತಾರೆ (B. 4, 122). ಗಿಡದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ಚೂರಿಯಿನ್ದ ಕೆತ್ತಿ (4, 207). ಕೆತ್ತಿದ ಅಕ್ಷರಗಳು (4, 207). ಕೆತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ತಷ್ಟ, ತ್ವಷ್ಟ, ತನೂಕೃತ Nr.). ಅಕ್ಷರಗಳು ಕೆತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟ ಮೊಹರು (ಅಂಗುಲಿಮುದ್ರೆ Si. 220). ಉೞುವ ನೇಗಲನ್ಥ ಕೆತ್ತುವ ದೋಕರಿ (ಫಾಲ, ಕೃಷಕ 303). ಉದ್ಯೋಗ ವಿಲ್ಲದ ಬಡಗಿ ಮಕ್ಕಳ ತಿಕಾ ಕೆತ್ತಿದ (Prv.). see Prvs. s. ಬಿತ್ತು 1, ಮುಟ್ಟು 1; Bh. 3, 19, 38; J. 23, 38.

***ಕೆತ್ತುಗ kettuga.** one who ruins. ಆನು ಭಕ್ತನಲ್ಲಯ್ಯಾ ಆನು ವೇಷಧಾರಿಯಯ್ಯಾ ಕಾಟುಗ, ಕೆತ್ತುಗ, ಪೋಲುಗನೆಮ್ಬುದು ಎನ್ನ ಹೆಸರು Bv. 335.

ಕೆತ್ತೆ kette. a chip, a paring (My.; Tu.; M. ಚೆತ್ತು).

ಕೆತ್ನೆ ketne. = ಕೆತ್ತನೆ. the act of setting stones, carving, etc. (My.). — ಕೆತ್ನೆ ಸರಪಣಿ. = ಕೆತ್ತಿಗೆಸರಪಣಿ. (My.).

ಕೆದಕು kedaku. to stir (v. t.); to scratch, as fowls; to stir up, to dig up or loosen earth (My.; Te. ಕೆಲುಕು).

ಕೆದಱ್ kedaṟ. 1. = ಕೆದಱು 1, etc. to scatter, etc. P. p. ಕೆದರ್ದು. [ಸೌಧದೊಳೆ ಕೆದಱಿದ ಕಪ್ಪುರದವಳ್ಕುಗಳೆಸೆಯೆ Pb. 3, 49; 12, 137 va.; Ap. 5, 3]. see Rsv. 5, 120 va.; Rāghc. 17, 68; J. 3, 27; 10, 50; Śsv. 1, 79 va.; 2, 2; 2, 42 va. ಅತಿಗಾಳಿಯೊಳ್ ಕೆದರ್ವ ಹನಿ (ಶೀಕರ Mr. 44); ಆನೆಯ ಕರದಿಂ ಕೆದರ್ವ ಸಣ್ಣ ಹನಿ (ವಮಥು 156). see ಕಿಡಿಗೆದಱ್.

ಕೆದಱ್ kedaṟ. 2. = ಕೆದಱು 2. — ಕೆದಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. scattering sparks (J. 8, 47). — ಕೆದರ್ದಲೆ. -ತಲೆ. a dishevelled head of hair (My.). — ಕೆದಗೂರ್ದಲ್. -ಕೂದಲ್. dishevelled hair (My.; B. 5, 12).

ಕೆದಱಿ kedaṟi. she whose hair is dishevelled. see ತಲೆಗೆದಱಿ.

ಕೆದಱಿಕೆ kedaṟike. the state of being dishevelled (Rām. 6, 19, 16).

***ಕೆದಱಿಸು kedaṟisu.** to cause to scatter. ರಮಣೀ ಜನಂ ಬೆರಸು ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂ ಕೆದಱಿಸಿ ಸಾನ್ದ್ರನ ಸೌಸವದ ಕುಂಕುಮದ ಕತ್ತುರಿಯ ಕಡಡಂ ಕದಡಿ Pb. 5, 60 va.; Ap. 15, 7.

ಕೆದಱು kedaṟu. 1. = ಕೆದಱ್ 1, ಗೆಬಱು, ಚದಱು, etc.; (ಚಲ್ಲು, etc.). to scatter (v. i.), to be scattered about; to be dishevelled; to disperse (v. i.); to scatter or throw or toss about; to swing about; to expand, as wings; to scratch, as fowls, dogs, etc.; to paw (ವಿಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; C.; T. ಚಿದಱು, ಚಿದರು, ಚಿನ್ದು; M. ಚಿದಱು, ಚಿನ್ದು, ಚಿನ್ನು; Te. ಚೆದರು, ಚೆದುರು). P. p. ಕೆದಱಿ. ಕೆದಱುವ ಕಿಂಜಲ್ಕದಿನ್ ಆದುದು ಸರೋವರಂ ಕಪಿಶಜಲಂ (Śmd. 272). ಗಾಳಿಯಿಂ ಕೆದಱಿದ ಹನಿ (ಶೀಕರ Hlā.). ವಾಯುವಶದಿನ್ದ ಕೆದಱಿದ ಜಲಕಣಂಗಳು (ಶೀಕರ Nr.). ಕೆದಱಿ ದದು (ನ್ಯಸ್ತ, ಅಪ್ರಗುಣ, ಆಕುಲ Si. 372). ಸುತ್ತ ಕೆದಱುವ ಚಾಮರ (ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ Mr. 265). ಕೆದಱಿದರ್ ಕಿಡಿಯ ಉಱುಬೆಗೆ (J. 8, 38). ಸಾರಿಗ್ರಾಮುವನು ಕೆದಱಿದರು (Bh. 2, 13, 49). ಇದೆ ಪನ್ನಿ ಕೆದಱಿದ ನೆಲಂ! (J. 28, 44). see Abh. P. 3, 116; 4, 27; 5, 89; 9, 32. 47; Bp. 18, 46; 21, 16; 22, 14; 47, 14; 50, 79; Bh. 1, 6, 3; 2, 13, 52; 3, 13, 21. 23; J. 8, 35; 13, 47; 17, 4; 22, 17; 32, 43; Rsv. 4, 14 va.; 6, 11 va.; B. 3, 42. 75; 5, 253; Si. 392; ಕಾಲ-, ಗಱಿಗೆದಱು, ಗುಳು-, ತನಿ-, ಪೊದೆ-, ಬಲಿ-, ಮನಂ-, ಮಯ್-.

ಕೆದಱು kedaṟu. 2. = ಕೆದಱ್ 2. the state of being scattered, etc. [ಬೆದಱುಂ ಕೆದಱುಂ ಪೆರ್ಚುಂ ಕುನ್ದುಮನಱಿದು Pb. 5, 43 va.]. see ತನಿಗೆದಱು. — ಕೆದಱುಮೀಸೆ. dishevelled whiskers (Bp. 46, 57; 58, 49).

ಕೆನ್- ken. = ಕೆಂ- (ಕೆಂಜ್-), etc. redness. — ಕೆನ್ದಟ್ಟಿ. a red sash (Rsv. 13, 70). — ಕೆನ್ದನ. red cattle (My.). — ಕೆನ್ದಲೆ. -ತಲೆ. a red head. ಕೆನ್ದಲೇ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹುಱು (ವರ್ತಕ Si. 406). ಕೆನ್ದಲೇ ಹಕ್ಕಿ (ವರ್ತಕ 178). — ಕೆನ್ದಲೆಗ. -ತಲೆಗ. a quail (ವರ್ತಕ Nr.). — ಕೆನ್ದಳ. -ತಳ. (Śmd. 386; Kk. 98). a red bottom, etc. (Abh. P. 3, 42; 5, 53). 2, -ದಳ (ದಲ). a red leaf (J. 15, 10). [3, reddish hand. ತಾಳತಟ್ಟದ ಬಿಲ್ಲಿಂ ಕೆನ್ದಳದೊಳಮರೆ ನೀವಿ ಜೀವೊಡೆ ದಾಗಳ್ Pb. 12, 135 va.; Ap. 4, 49]. — ಕೆನ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. (Śmd. 193). = ಚೆ-. red young leaves (ಪಲ್ಲವ, etc. Nr.; ಪಲ್ಲವಿ Mr. 120). [ತಿಸುಳದೊಳುಚ್ಚಳಿಪ್ಪ ಪೊಸನೆತ್ತರೆ ಕೆನ್ದಳಿರಾಗೆ Pb. 1, 6]. see Śmd. 81. 216. 289; Abh. P. 11, 118. — ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಸೆ. -ಪಸೆ. a bed of red young leaves. (Cpr. 5, 131). [—ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು. a bed of red shoots. ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು ಸೇಕದ ತೊಲಲ್ಗೆಡೆಯಾಯ್ತು Pb. 5, 7. — ಕೆನ್ದಾಮರೆ. -ತಾಮರೆ. = ಕೆನ್ದಾವರೆ. ವಾಮಂ ಕರತಳಮದು ಕೆನ್ದಾಮರೆಯರಲೆನಿಪುದು Ap. 5, 69]. — ಕೆನ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. = ಚೆ-. the red lotus; the red water-lily (ಕೋಕನದ Hlā.; ಕಲಪ್ಪು, ಕೋಕನದ Nn. 17). [ಪೊಸ ತಲರ್ದ ಕೆನ್ದಾವರೆಯ ಕೆಮ್ಪುಮಂ Pb. 2, 39 va.; Ap. 2, 39 va.]. see

Cpr. 7, 92 va.; Abh. P. 5, 53. — ಕೆನ್ದಾವರೆವೂ. -ಪೂ. a flower of the red lotus, etc. (Abh. P. 5, 89). — ಕೆನ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. = ಚೆ-. a red lip (J. 18, 20). — ಕೆನ್ದೂಳ್. -ಳು. red dust (Bp. 61, 11; J. 4, 30; 20, 36; 22, 5). — ಕೆನ್ದೂಳಿ. = ಕೆನ್ದೂಳ್. (J. 12, 7). — ಕೆನ್ದೆಂಗು. -ತೆಂಗು. = ಚೆನ್ದೆಂಗು (My.). — ಕೆನ್ಧೂಲಿ. = ಕೆನ್ದೂಳ್. ಕೆನ್ಧೂಲಿಯಿನ್ದಾಗಸಂ ಕೆಮ್ಪಾದುದು (Śmd. 177). — ಕೆನ್ನಾಯಿ. a red, wild jungle-dog (My.). — ಕೆನ್ನಾಲಿಗೆ. a red tongue (J. 28, 46). — ಕೆನ್ನೀರ್. red water: blood (ರಕ್ತ Kk. 40; ರಗುತ, ನೆತ್ತರು, ಶ್ರೋಣಿತ Śm. 44; Śsv. 4, 22; J. 4, 35; 12, 31; 14, 15). — ಕೆನ್ನೆಗ್ಗಿಲು. = ಚೆ-. a trailing herb, Indigofera enneaphylla L. (St & Pl.). — ಕೆನ್ನೆತ್ತರ್. = ಚೆ-. crimson blood [ಇಱಿಯೆ ಸೂಸುವ ಕೆನ್ನೆತ್ತರ್ Pb. 10, 93 va.; 7, 13]; (Abh. P. 13, 47. 128). — ಕೆನ್ನೆಯ್ದಿಲೆ. = ಚೆ-. the red-flowered water-lily, Nymphaea lotus L. (St. & Pl.). — ಕೆನ್ನೆಲ. red soil (My.).

ಕೆನೆ kene. 1. beauty, elegance, loveliness (ಅನು, ಹಸ, ಲೇಸು, ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ರಯ್ಯ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18; Śm. 100; *cf.* ಚೆನ್ 2-, ಕೆಯ್ 4).

ಕೆನೆ kene. 2. the cream of milk (ಕ್ಷೀರಭೇದ Śm. 100; C.; *cf.* ಜನೆ, etc.?). [ಕೆನ್ನೆತ್ತರಂ ಕೆನೆಗೊಣ್ಡಾಱಿದ ಪಾಲ್ಗೆ Pb. 12, 160]. ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಿಳಿಯಾದ ಕೆನೆ (ಮಸ್ತು Si. 316). see J. 6, 6; Si. 315. — ಕೆನೆಗಂಜಿ. the scum of boiled rice. ಬೋನದ ಕೆನೆಗಂಜಿ (ಮಾಸರ, ಆಚಾಮ, ನಿಸ್ರಾವ, ಭಕ್ತಸಮುದ್ಭವಮಣ್ಡ Si. 315, *only* Si.). — ಕೆನೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. cream to set (Bp. 14, 9; My.). — ಕೆನೆಮೊಸರು. creamy curds (C.; ಪಿಚ್ಛಿಲ, ವಿಜಿಲ G.). — ಕೆನೆವಾಲ್. -ಹಾಲ್. milk on the surface of which cream has formed (J. 1, 7).

ಕೆನ್ದಾರೆ kendāre. Tbh. of ಕೇನಾರ. the temples (My.; M. ಚೆನ್ನಿ; *cf.* ಕೆನ್ನೆ).

ಕೆನ್ದು kendu. 1. redness (C.; B. 3, 74). ಕೆನ್ದ ಎತ್ತು (C.). ಕೆನ್ದರಳಿ (My.). ಕೆನ್ದ ಕಱಿ (My.).

ಕೆನ್ದು kendu. 2. to lean on or upon (? ನೆಮ್ಮು Ct. I, 44, o. r. ಒಮ್ಮು).

***ಕೆನ್ದು kendu. 3.** cohabitation. ನಾಣೂಡಿದ ಕೆನ್ದುಗಳ್ಗೆ ಬಗೆಗೊಣ್ಡನಿಸಂ Pb. 3, 83.

ಕೆನ್ನ kenna. excessiveness. ಕೆನ್ನಂ (Śmd. 110), excessively, exceedingly; further (ಅಧಿಕ Śmd. 391; ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ 295 Cm.; ಅಧಿಕ Ct. I, 32, Śm. 58; M. ಚೆನ್ನು, T. ಚೆನ್ಱು, P. p. of ಚೆಲ್ = Kan. ಸಲ್, having passed on; T. ಚೆಮ್ಮೈ, redness; straightness; greatness; *cf.* ಕೆಯ್ 5?). [ಕೆನ್ನಂ ನಿಲ್ಲೆನ್ದಿವನೆನ್ದುಂ ನಿಱಿಸಲ್ಕಿಲ್ಲದೆಡೆಗಳೊಳ್ ಕಲ್ಲದಿರಿಂ Kr. 2, 13; ಮಧ್ಯಸ್ಥಂಗಳಾಗಿರ್ದುವಕ್ಕಲೆಯಲ್ ತಕ್ಕುದೆ ಕೆನ್ನಮಾ ತ್ರಿವಳಿಗಳ್ಗೆನ್ನಂ ಸರೋಜಾಕ್ಷಿಯಾ Pb. 4, 74].

ಕೆನ್ನೆ kenne. = ಕನ್ನ 2. the (upper) cheek (ಕೆಕ್ಕೆ Śmd. II; ಕದಪು, ಕೆಕ್ಕೆ, ಗಲ್ಲ Śm. 71; Kk. 79; ಗಣ್ಡ, ಕಪೋಲ Si. 213; C.; Tu. ಕೆಪ್ಪೆ; M. ಕವಿಳ್, ಕೆಣ್ಡೆ, ಕೆನ್ನಿ, ಕೊನ್ನಿ, ಕೊಮೆ, ಕೊವಿಡು, ಕೋಡು, ಚೆನ್ನ, ಚೆಪ್ಪಿ, ಚೆಳ್ಳೆ; T. ಕನ್ನ, ಕೋದನ್ದಿ; see ಕೆಕ್ಕೆ). [ಪರಿಜೆಯ ನಣ್ಬುಕೆನ್ನೆಗಳನೊಯ್ಯನೆ ನೀವುವ ಚಿನ್ನಪೂವನೋಸರಿಸುವ ಹಾರಮಂ ಪಿಡಿದು Pb. 3, 77; Ap. 1, 79]. ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗವೂ ಹಿಮ್ಭಾಗವೂ (ಹನು Si. 213). ಆನೆಯ ಕೆನ್ನೆ (ಗಣ್ಡ, ಕಟ 269). see J. 4, 42; 7, 54.

ಕೆಪ್ಪು keppu. deafness (My.; Tu.; *cf.* ಕಿವಡು). — ಕೆಪ್ಪ. -ಅ 3. a deaf man (My.); a term of abuse (S. Mhr.). — ಕೆಪ್ಪಿ. a deaf woman (My.).

ಕೆಬ್ಬೆ kebbe. 1. redness (of soil, My.). — ಕೆಬ್ಬೆರೋಗ. mildew (My.).

ಕೆಬ್ಬೆ kebbe. 2. = ಸಿಪ್ಪೆ. rind, etc. see Prv. s. ಬೊಚ್ಚುಬಾಯಿ.

ಕೆಮ್- kem. = ಕೆನ್-, etc. redness. [— ಕೆಮ್ಪಿಡಿ. -ಇಡಿ. the redness to thicken. ಸೊಡರ್ಗುಡಿಯ ಕೆಮ್ಪಿನೊಳ್ ಕೆಮ್ಪಿಡಿದಿರೆ Pb. 10, 48]. — ಕೆಮ್ಬಟ್ಟೆ. (Śmd. 216). red cloth. 2, redness (of soil, My.). — ಕೆಮ್ಬಣ್ಣ. red colour (ಕಿಸುವಣ್ಣ Kk. 25; Śm. 69; My.). — ಕೆಮ್ಬತ್ತಿ. -ಪತ್ತಿ. the cotton shrub, which bears red flowers (T. ಚೆಮ್ಪರುತ್ತಿ; R.). 2, = ಕೆಮ್ಬೂತಿ, ಕೆಮ್ಬೂರ No. 1, ಕೆಮ್ಬಾರೆ, a kind of red paddy (My.; see Mr. s. ನೆಲ್ಲು). — ಕೆಮ್ಬರ. = ಕೆಮ್ಬರವು. (My.). — ಕೆಮ್ಬರಲ್. -ಪರಲ್. the red pebble: a ruby (ರನ್ನವರಲ್, ಕಿಸುಗಲ್, ಕುರುವಿನ್ದ Śm. 68; Kk. 47; Rśv. 4, 14 va.; Śsv. 1, 45; 1, 79 va.; 2, 42 va.). — ಕೆಮ್ಬರವು. (-ಪರವು. = ಪರೆಪು. spreading). = ಕೆಂಜೇಱು, ಕೆಮ್ಬಾರ No. 2. a red eruption on children (in the form of a scorpion), from bodily heat (My.). — ಕೆಮ್ಬರು. = ಕೆಮ್ಬರವು. (My.). — ಕೆಮ್ಬಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. a red shield (Abh. P. 13, 54). — ಕೆಮ್ಬವಳ. -ಪವಳ. red coral (J. 6, 6). — ಕೆಮ್ಬಱಿಯಿಗೆ. -ಪಱಿಯಿಗೆ. a red flag (Rśv. 13, 75). — ಕೆಮ್ಬಾವಿ. N. of a place (Bp. 9, 42; 38, 57; 57, 31. 51. 54). — ಕೆಮ್ಬಾಸುಗೇರಿ. -ಪಾಸು-ಕೇರಿ. a row of red beds (J. 10, 50). — ಕೆಮ್ಬಿಸಿಲ್. (Śmd. 216). purple sunshine. ಬಯ್ಗಿನ ಕೆಮ್ಬಿಸಿಲ್ ಎಳಸಲ್ ಎಸೆದುವು ಆಶ್ರಮತರುಗಳ್ (297); (Cpr. 6, 58). — ಕೆಮ್ಬುಱು. -ಪುಱು. (ಇನ್ದ್ರಗೋಪ Śs.). — ಕೆಮ್ಬೂತ. = ಕೆಮ್ಬೋತ. (My.). — ಕೆಮ್ಬೂತಿ. = ಕೆಮ್ಬತ್ತಿ. (My.). — ಕೆಮ್ಬೆರಲ್. a finger of which the nail is coloured with a red dye (Rśv. 13, 59 va.; Cpr. 6, 62). — ಕೆಮ್ಬೆಳಗು. red light or lustre (Rśv. 4, 14 va.; 5, 19 va.; 12, 42; 13, 59 va.). — ಕೆಮ್ಬೊಗರ್. -ಪೊಗರ್. red lustre (Śsv. 3, 35 va.; J. 10, 50). — ಕೆಮ್ಬೊಗೆ. -ಪೊಗೆ. a red, fiery smoke (Bp. 58, 59). [— ಕೆಮ್ಬೊನ್. -ಪೊನ್. = ಚೆಮ್ಬೊನ್. ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲಿ ಚನ್ದನರಸಂ ಕೆಮ್ಬೊನ್ನ ಟಂಕಂಗಳೊಳ್ Pb. 4, 22]. — ಕೆಮ್ಬೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a red stream (J. 23, 36; 30, 8). — ಕೆಮ್ಬೊಱು. -ಪೊಱು. to carry redness: to become red. ಕಾಸಿದ ಕೆಮ್ಬೊತ್ತ ಲೋಹಂ (Bp. 50, 39). — ಕೆಮ್ಬೊಳಪು. -ಪೊಳಪು. red lustre (Abh. P. 1, 71 va.; Rśv. 7, 17 va.; Śsv. 1, 72 va). — ಕೆಮ್ಬೋತ. = ಕೆಮ್ಬೂತ, ಚೆಮ್ಬೋತ, q. v. ನವಿಲು ಆಡಿದರೆ ಕೆಮ್ಬೋತ ಪುಕ್ಕ ತೆಱಿ ಕೊಣ್ಡಿತು (Prv.). — ಕೆಮ್ಮಟ್ಟಿ. a red kind of maṭṭi (S. Mhr.). — ಕೆಮ್ಮಣ್. (Śmd. 193). ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು. a kind of red earth used for painting walls, etc. (C.; B. 3, 57; Si. 100). see Prv. s. ಭಲಾ. — ಕೆಮ್ಮೀನು. a red fish (Rśv. 1, 100). — ಕೆಮ್ಮೀಸೆ. red whiskers (C. Bp. 47, 14). [— ಕೆಮ್ಮುಗಿಲ್. red cloud. ಕೆಮ್ಮುಗಿಲ ತೆರೆಯ ಪೊರೆಯೊಳ್ ನೆಗೆದು ಪೊಱಮಡುವ ವಿದ್ಯಾಧರಿಯನ್ತೆ Pb. 4, 39 va.]. — ಕೆಮ್ಮೊಡ್ಡ. a red hillock (G. 152). — ಕೆಮ್ಮೋಱೆ. a fair countenance (My.).

ಕೆಮ್ಪಗೆ kempu-age 4. redly; redness; red (C.). ಕೆಮ್ಪಗೆ ಕಾದ ಕುಡವು (B. 2, 12). ಕೇಸರದ ಎೞೆಗಳು ಕೆಮ್ಪಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (3, 106).

ಕೆಮ್ಪನೆ kempu-ane 1 or 2. = ಕೆಮ್ಪಗೆ. (ಕಿಸು, ಅರುಣ Ct. II, 4; My.).

ಕೆಮ್ಪಾನೆ kempu-āne 4. = ಕೆಮ್ಪನೆ. (My.).

ಕೆಮ್ಪು kempu. (Śmd, 248). redness; red colour (ಅರುಣ, ಶೋಣ, ರಕ್ತ, etc. Hlā.; ಕಿಸು Ct. I, 57; ಪ್ರವಾಲ, ಅರುಣ Nn. 7; ಲಲಾಮ 26; ಕೀಲಾಲ, ಲೋಹಿತ 54; ಚನ್ದ್ರ, ಅರುಣ 69; ಪರಾಗ, ಅರು

ಣ 113; ತಾಮ್ರ Śs.; C.; Te., T., M.). [ಪೊಳೆವಮರೇನ್ದ್ರಗೋಪ ದ... ಕೆಮ್ಪು Pb. 7, 25; Ap. 12, 2]; a ruby (ಪದ್ಮರಾಗ, etc., ಕೆಮ್ಪುಕಲ್ಲು Si. 331; My.; T., Te., M.). ಕೆನ್ಧೂಳಿಯಿನ್ದಾಗಸಂ ಕೆಮ್ಪಾದುದು (Śmd. 177). ಕೆಮ್ಪು ಹಸುರು ಅಪ್ಪುದು (ಧೂಮ್ರ, ಧೂ ಮುಲ Hlā.). ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಕೆಮ್ಪು (ಧೂಮ್ರ Nr.). ಕೆಮ್ಪಪ್ಪ ಕಾಲ್ ಮೊಗಂಗಳಿಂ ರಾಜಹಂಸೆಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಬಿಳುಪು ಕೆಮ್ಪು ಬೆರಸಿ ದುದು (ಶ್ವೇತರಕ್ತ, ಪಾಟಲ); ಕೆಮ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಅರಸಿನಬಣ್ಣ (ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ, ಕಪಿಲ, etc.); ಕೆಮ್ಪಿನ ಗೋರಟೆ (ಕುರವಕ); ನುಗ್ಗೆ ಕೆಮ್ಪಾದೊಡೆ ಮಧು ಶಿಗ್ರು ಎನಿಸುಗು; ಕೆಮ್ಪಿನ ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟೆ (ಕುರವಕ Nr.). ಕೆಮ್ಪು ಗೂಡಿದ ಹಸರು (ಧೂಮ್ರ, ಧೂಮುಲ Mr. 443). ಕೆಮ್ಪಿನ ಅಱುವೆ (Bp. 22, 55). ಕೆಮ್ಪು ಗಿಳಿ (Cb. 137). ಕೆಮ್ಪು ಕಬ್ಬು (101). ತೋಳಗಳು ಕೆಮ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 85). see Bp. 4, 7; Rśv. 2, 47; 13, 45; 14, 5 va.; Rām. 6, 13, 4. 6; Bh. 1, 5, 8; J. 2, 65; 3, 11; 4, 36; 7, 58; 8, 46; 10, 51; 17, 21; ಎಣ್ಣೆಗೆಮ್ಪು, ಎಳೆ-, ಕಡು-, ಕವಿಲ-, ನಸು-, ಬೆಳರ್-, ಸಂಜೆ-, ಹಸರು-. — ಕೆಮ್ಪರಗು. -ಅರಗು. (ಲಾಕ್ಷೆ, ಜತು, ಅಲ ಕ್ತ, etc., Si. 226; My.). ಕೆಮ್ಪರಗಿನ ಗಿಡ (ಕ್ರಮುಕ, ಲಾಕ್ಷಾಪ್ರಸಾದನ 131). — ಕೆಮ್ಪುಕಣಗು. ಕೆಮ್ಪುಕಣಗಿನ ಮರ, the Indian oak tree, Barringtonia acutangula Gaert. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಕಣಿಗಿಲೆ. = ಚೆಂಗಣಗಿಲೆ, q. v. (G.; My.). — ಕೆಮ್ಪುಕಲ್ಲು. a ruby (ಶೋಣರತ್ನ, etc. Si. 331; My.). — ಕೆಮ್ಪುಕುಣ್ಟಾಲಗಿಡ. a medicinal shrub or small tree, Gomphia angustifolia Vahl. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪು ಕೂವೆ. a kind of wild arrow-root, Curcuma leucorrhiza Roxb. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಗಣಜಿಲೆ. a diffuse, prostrate herb, Trianthema decandra L. (Z.). — ಕೆಮ್ಪುಗದಡು. -ಕದಡು. redness to become dim or to fade (J. 10, 50). — ಕೆಮ್ಪುಗೋರಟೆ. a species of Barleria with yellow blossoms (ಪೀತ, ಸಹಚರಿ Mr. 124; ಕುರ ವಕ G.). — ಕೆಮ್ಪುಚೇಳು. a red scorpion (Si. 171; My.). — ಕೆಮ್ಪು ಜಮ್ಬುನೇಱಿಲು. the tree Eugenia malaccensis L. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಜಾಲಾರೀ ಗಿಡ. (ಕ್ರಮುಕ, ಲಾಕ್ಷಾಪ್ರಸಾದನ, etc. Si. 131). — ಕೆಮ್ಪುತಾವರೆ. = ಕೆಮ್ಪುದಾವರೆ. ಕೆಮ್ಪುತಾವರೆ ಬಣ್ಣ (ಕೋಕನದಚ್ಛವಿ Si. 51). — ಕೆಮ್ಪುತುಮ್ಬಿ. a wasp (ಗನ್ಧೋಲೀ, ವರಟೆ Si. 176). — ಕೆಮ್ಪು ತೊಣ್ಡೇ ಗಿಡ. (ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ, ರಕ್ತಫಲೆ, ಬಿಮ್ಬಿಕೆ, ಪೀಲುಪರ್ಣಿ Si. 156). — ಕೆಮ್ಪುದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. the red lotus, etc. (ಅರುಣಾಬ್ಜ, ಕೋಕನದ Mr. 419). — ಕೆಮ್ಪುದೋಱು. -ತೋಱು. to appear red. ಕಾಲ್ ಮೊಗಂ ಕೆಮ್ಪುದೋಱಿ ರಾಜಮರಾಲಂ (Mr. 173). — ಕೆಮ್ಪುನೆಲ. red soil (C.). — ಕೆಮ್ಪುನೆಲಗುಮ್ಬಳ. a water-plant, Polygonum glabrum Willd. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುನೆಲ್ಲು. (ವ್ರೀಹಿ, ಪಾಟಲ, etc. Si. 304; My.). — ಕೆಮ್ಪುಪಾಟಲೀ ಬಳೆ. a red glass bracelet (My.). — ಕೆಮ್ಪುಬಂಗಡಬಳ್ಳಿ. the creeping plant Ipomaea biloba Forsk. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಬಟ್ಟೆ. red cloth (Si. 187). — ಕೆಮ್ಪುಬಣ್ಣ. red colour (C.; ಲೋಹಿತ, ರಕ್ತ, etc. Si. 51). — ಕೆಮ್ಪುಬಸಳೆ. the vegetable Basella rubra L. (St. & Pl.; S. Mhr). — ಕೆಮ್ಪುಬಾಳೆ. a red plantain (ಪೊಮ್ಬಾಳೆ G.). — ಕೆಮ್ಪುಬೂರಗದ ಮರ. a kind of silk-cotton tree, Bombax malabaricum D. C. (St. & Pl.; ರೋ ಚನ, ಕೂಟಶಾಲ್ಮಲಿ Si.). — ಕೆಮ್ಪುಮತ್ತಿ. (ನದೀಸರ್ಜ, ವೀರತರು, etc. Si. 132). — ಕೆಮ್ಪುಮನ್ದಾರ. the ornamental tree Bauhinia variegata L. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಮಲೆ. a hill in the Western Ghauts (My.). — ಕೆಮ್ಪು ಮೀನು. (ರೋಹಿತ Si. 87). — ಕೆಮ್ಪು ಮೀಸೆ. red whiskers (Bp. 20, 11). — ಕೆಮ್ಪುರತ್ನ. (ಮಾಣಿಕ್ಯ G.; My.). — ಕೆಮ್ಪುಲಾವಗ. the rock bush-quail, Perdicula argoondah (My.). — ಕೆಮ್ಪುಹುಲಿಗಿಡ. a small shrub, Phyllanthus rhamnoides Retz. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಹೊಳೆ. a stream coming from the ಕೆಮ್ಪು ಮಲೆ and joining the Kāvēri (My.). — ಕೆಮ್ಪೋಲೆ. -ಓಲೆ. an earring in which a ruby is set (My.).

ಕೆಮ್ಬತ್ತಿ kembatti. the cotton shrub which bears red flowers. see s. ಕೆಮ್-.

ಕೆಮ್ಬಲು kembalu. = ಕೆಮ್ಮಲು. coughing. (My.).

ಕೆಮ್ಬಾರ kembāra. = ಕೆಮ್ಬಾರೆ, etc. the redness of evening (T. ಚೆಮ್ಬಾನ, ಚೆಮ್ಮಾನ). ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಕೆಮ್ಬಾರದ ಬಣ್ಣ (ಧೂ ಮ್ರ, ಧೂಮುಲ Si. 52). ಕೆಮ್ಬಾರದ ಬತ್ತ (ಅಶು, ವ್ರೀಹಿ, ಪಾಟಲ, ಕೆಮ್ಪುನೆಲ್ಲು 304; My.). 2, ಕೆಮ್ಬರವು, s. ಕೆಮ್-. (My.).

ಕೆಮ್ಬಾರೆ kembāre. = ಕೆಮ್ಬತ್ತಿ No. 2 s. ಕೆಮ್-. (My.).

***ಕೆಮ್ಮಗೆ kemmage.** = ಕೆಮ್ಮನೆ. ನುಡಿಯದೆ ಕೆಮ್ಮಗಿರ್ದೊಡಮಿ ರಲ್ಕಣಮಾಯದೆ Pb. 7, 45; Ap. 12, 34.

ಕೆಮ್ಮನೆ kemmane. uselessly, causelessly, for nothing, etc. (ಸುಮ್ಮನೆ Ct. II, 79; Abh. P. 7, 149; 8, 59). [Kr. 1, 94; ಬೇಳು ನುಡಿಗೇಳ್ದು ಕೆಮ್ಮನೆ ಬೇಳಲ್ ನಿಮಗನ್ತು ರಾಜಸೂಯಂ ಮೊಗ್ಗೇ Pb. 6, 24; ಕೆಮ್ಮನುಪಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡುವರಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೆತ್ತಬಲ್ಲರು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 183]. ಕೆಮ್ಮನೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತಿರ್ಪುದೇ? (Śmd. 112). ಕೆಮ್ಮನೆ ಈ ಮಿತ್ರನ ತೇಜಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲ್ ಆದೆಂ (Rśv. 6, 4). ತನು ಭವನಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಕೆಮ್ಮನೆ (V. 14, 87).

ಕೆಮ್ಮಲು kemmalu. = ಕೆಮ್ಬಲು, ಕೆಮ್ಮುಲು, ಕೆಮ್ಮು 2. coughing; a cough.

ಕೆಮ್ಮಿಸು kemmisu. to cause to cough (C.).

ಕೆಮ್ಮು kemmu. 1. to cough (ಕಾಸ Śmd. Dh.; C.; T. ಚೆರುಮು; M. ಚುಮೆ).

ಕೆಮ್ಮು kemmu. 2. coughing; a cough (ಕ್ಷವಥು, ಕಾಸ Nr., Hlā., Mr. 387; C.; ಉದ್ಗ್ರಾಹ Si. 400). [ಅಕೃತಿಯಂ ಮಾಸಿಸಿ ಮು ಪ್ಪುಚಪ್ಪರಿಸೆಯುಂ ಚಿಃ ಕೆಮ್ಮಿನೊಳ್ಕುಮ್ಮಿ Ap. 1, 81]. ಫಲವು ಆಯಿತು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಲಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಕೆಮ್ಮು ಉಬ್ಬಸ etc. (Jñs. 22, 31). ಕೆ ಮ್ಮಿನಿನ್ದ ಹೂಸು ಮಱಸಿದ (Prv.).

ಕೆಮ್ಮುಲು kemmulu. = ಕೆಮ್ಮಲು, etc. (ಕಾಸ Si. 200; My.; T. ಚೆರುಮಲ್).

ಕೆಯ್ key. 1. = ಕಯ್ 1, q. v.

ಕೆಯ್ key. 2. = ಕಯ್ 2, ಕೆಯಿ 2, ಗೆಯ್, etc. to handle; to perform, to do, to make, to work (Te., T., M. ಚೆಯ್; Te. also ಚೇ; Tu. ಗೆಯ್). ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆ ಹೊಲ್ಲ ಕೆಯ್ವುದು (ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಅನರ್ಥ Hlā.). ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಕೆಯ್ವುದು (ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಹಿತ Hlā.). 2, to be serviceable; to be fit. ನಿನಗೆ ಈವುದನ್ ಏ ನ್ ನುಡಿದನೊ? ಏ, ಅದು ಕೆಯ್ಯದು! (Śmd. 68). see ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್ ಇಮ್ಬು-, ಇೞು-, ಎಮ್ಬು-, ಒಳ-, ಕಡು-, ಕೆಯ್ದು-, ಬಱು-, ಬೆಸ-, ಬೇರ್-.

ಕೆಯ್ key. 3. = ಕಯ್ 3, etc., ಕೆಯ್ಯಿ 1, ಕೈ 1, ಕೈಯಿ, ಕೈಯ್ಯಿ. (Śmd. 58). the hand; the fore-arm (ಹಸ್ತ Nn. 19; ಕರ, etc. Mr. 322. 507; ತಳ, ತಲ Kk. 32; Śm. 70; C.). 2, an elephant's trunk (C.). 3, the branch of a tree (ಕೋಡು, ಮರಗೊಮ್ಬು Śm. 24; Kk. 19; My.). 4, a staff, a pole; a handle; a key (My.; see ಮರಗೆಯ್). 5, means, instrumentality (*e. g.* Bp. 4, 61; 13, 16; 40, 11; 52, 7; 55, 45; 61, 76; B. 2, 41). 6, handiness, smallness. (Tu. ಕೈ; T. ಕೈ; M. ಕಯ್ಯಿ, ಕೈ; Te. ಕಯಿ, ಕ ಯ್ಯಿ, ಕೈ, ಚಟ್ಟು, ಚೆಟ್ಟೆ, ಚೆಯಿ, ಚೆಯ್ಯಿ, ಚೇ, ಚೇಯಿ). ಕೆಯ್ಯ ಕಂಕರಿಕೆ (Śmd. 84, o. r. ಕಯ್ಯ- Mdb.). 7, side. (see ಹಿಂಗೆಯ್, ಹೊಱ-). ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದಂ (145, o. r. ಕ-). ಕೆಯ್ಗೆ (B. 2, 37). ಕೆಯ್ಗೆ

ಳ್ (J. 3, 21). ಕೆಯ್ ಕಾಲ್ ಇಲ್ಲದವನು (ವಾಮನ Hlā., orig. ಕ–). ಕೆಯ್ಯ ಕಾಲ ಎಲ್ವು (ನಲಕ Hlā., orig. ಕ–). ಕೆಯ್ಯ ಕಜ್ಜಿ (ಕಚ್ಛು); ಹಗೆಯು ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿವಡೆದವನು (ಪುರಸ್ಕೃತ). [ಕೆಯ್ಯ ಬಳ್ವಳಿಕೆಗೆ ದಿಗ್ಗಜಂ ದೆಸೆಯಿನತ್ತ ತೆರಳ್ದುವು Pb. 11, 71]. ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಸುರಿಯುವ ಶೀಕರವು (ಕರಶೀಕರ, ವಮಥು Nr.). ಕೆಯ್ಯ ಬಗಸೆ (ಅಂಜುಳಿ Nn. 107). ಸುರಿಗೆ ಮೊದಲಾದುದು ಕೆಯ್ಯಿಂ ಬಿಡಲ್ ಬಾರದು (ಅಮುಕ್ತ Hlā., o. r. ಕ–); ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯ ತುನ್ತುರ್ಬನಿ (ವಮಥು, etc. Hlā.). ಆನೆಯ ಕೆಯ್ (ಶುಣ್ಡ Hlā.; ಇಭಹಸ್ತ Nn. 131). ಕೆಯ್ ತೋಱಿಸಿ ಅವಲಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). see Abh. P. 13, 66; Bp. 34, 36; 43, 32; 46, 58; Bh. 2, 13, 47; Rśv. 5, 39. 118; 8, 124; 10, 1 va.; 10, 7 va.; 13, 72; J. 30, 49; Dp. 172, 1; Si. 198. 209. 210. 212; ಅಂಗೆಯ್, ಮುಂಗೆಯ್, ಮೇಗೆಯ್, ಮೊಣಕೆಯ್, etc. — ಕೆಯ್ಕಟ್ಟು. a kind of ornamental bracelet (My.). — ಕೆಯ್ಕರಣ. medical treatment known to every body, well-known medical treatment (My.; Bh. 1, 6, 14). — ಕೆಯ್ಕಷ್ಟ. = ಕೆಯ್ಕೆಲಸ. (My.). — ಕೆಯ್ಕೞ. to go beyond the hand, etc. (ಅಸಕೞ Ct. II, 11). — ಕೆಯ್ಕಾಗದ. a note of hand, a bond (My.). — ಕೆಯ್ಕಾಲು. hands and feet; feet and all. ಕೆಯ್ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳು, to make obeisance (C.; B. 4, 138). ಕೆಯ್ಕಾಲು ಬೀೞು, to fall to one's feet (C.; B. 4, 75. 109). ಕೆಯ್ಕಾಲು ಹೋಗು, to lose the power of motion (C.; B. 2, 47). — ಕೆಯ್ಕಾಲ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. to get hands and feet (Bp. 58, 48). — ಕೆಯ್ಕಾಳಗ. close fight, wrestling (ನಿಯುದ್ಧ, ಬಾಹುಯುದ್ಧ Si. 294). — ಕೆಯ್ಕುಂಚಿಗೆ. a small brush (My.). — ಕೆಯ್ಕೂಲಿ. = ಕೆಯ್ಗೂಲಿ. working with one's own hand as a day-labourer (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಕೂಲಿಕಾಱ. a day-labourer (Bp. 29, 13). — ಕೆಯ್ಕೂಸು. a child that is still to be carried (My.) — ಕೆಯ್ಕೆಯ್. rep. (Bp. 33, 12. 19; 61, 19). — ಕೆಯ್ಕೆಲಸ. work done with one's own hand (C.); work performed by the hand (C). ಕೆಯ್ಕೆಲಸದವ, a man employed in manual occupation (C.). — ಕೆಯ್ಕೆಳಗೆ. under (another's) control or authority; the state of being (another's) disposition (C.). ಕೆಯ್ಕೆಳಗಿನ ಆಳುಮಕ್ಕಳು (B. 4, 34). ಕೆಯ್ಕೆಳಗಿನವ, a man entirely at (another's) disposition (4, 72; 5, 206. 215; ಕೆಯ್ಯಾಳು G.). ಕೆಯ್ಕೆಳಗಿನವಳು (B. 5, 285). — ಕೆಯ್ಕೊಡಲಿ. = ಕೆಯ್ಗೊಡಲಿ. a small axe (My.). — ಕೆಯ್ಕೊಡು. to deceive (My.; *cf.* ಕೆಯ್ಗೊಡು). — ಕೆಯ್ಕೊಳ್. -ಳ್ಳು. = ಕೆಯ್ಗೊಳ್. to take, to seize; to receive, to obtain; to begin, to undertake; to make one's own, to accept, to adopt; to assent; to take notice of, to mind [ಕವಿಪ್ರಕರಂ ಶ್ರೀವಿಜಯ ಪ್ರಭೂತಮುನಿದಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ವುದೀ ಮಾೞ್ಕೆಯಿಂ Kr. 1, 150]; (ಸ್ವೀಕಾರ Śmd. Dh.; ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಅಂಗೀಕರಿಸು Śmd. 4; ಒಡಮ್ಬಡು 95 Cm.; ಕರಿಜು Ct. I, 69). ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ ಶೀಲ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡಳು (Prv.). see Śmd. 219. 288. 292; Grj. 10, 114; Bp. 2, 55; 4, 61; 13, 16; 21, 7; 22, 52. 64; 23, 3; 25, 39; 27, 55; 30, 9; 37, 55; 39, 50; 41, 20; 45, 15; 47, 10. 68; 50, 13; 53, 36; 55, 2; 56, 28; 58, 45. 47; 59, 15; 60, 2. 33; Bh. 1, 8, 78; Rśv. 6, 11 va.; 13, 70; Śsv, 4, 17 va.; J. 1, 2; 8, 3. 31; 28, 53; 29, 40; C. Bp. 42, 25; 47, 5; B. 5, 212. 2, to become held, to obtain, etc. (ಸ್ವೀಕಾರಮಾಗು Śmd. 242 Cm.). — ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸು. = ಕೆಯ್ಗೊಳಿಸು. to cause to be acceptable; to hand; to cause to make one's own, etc. ನಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ, ಮುಗ್ಧೆಗೆ ಜಾಣಂ ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 84 Mḍb.). see Abh. P. 11, 21. — ಕೆಯ್ಕೊಳುಹ. seizing, etc. ಕೆಯ್ಕೊಳುಹಂ (ಆಕ್ರಾನ್ತ, ಅಸ್ಥಿತ Mr. 459, o. r. ಕಯಿ–). — ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಕೊಳ್. rep. (Bp. 58, 69). — ಕೆಯ್ಕೋಲು. a walking-stick (C.). — ಕೆಯ್ಕೋಳ. hand-stocks (My.). [— ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಳೆ. -ಕಟ್ಟಳೆ. a measure by hand. ಒಟ್ಟಿದ ಪೊನ್ನ ಬೆಟ್ಟುಗಳನೀವೆಡೆಗೇವುದೊ ತೂಕಮೆನ್ನ ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಳೆ ಕೊಳ್ಳಿಮೆನ್ದು ಕುಡೆ Pb. 6, 39]. — ಕೆಯ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to close or grapple with (Bp. 8, 56). 2, to happen, to originate (Bh. 1, 8, 6). — ಕೆಯ್ಗಡ. -ಕಡ. a temporary loan of articles or money without bond or interest (C.; B. 3, 78. 93; 5, 159; ಎರವು, ಪರ್ಯುದಂಚನ G.). ಕೆಯ್ಗಡ ತೀರಿಸು, to clear off or return a loan (B. 5, 222). — ಕೆಯ್ಗಡಿಗೆ. a small pot (ಕರಗಲನ್ತಿಕೆ Mr. 211; My.). — ಕೆಯ್ಗಡೆ. -ಕಡೆ. to churn or stir about with the hand. ಮೊಸರು ಕೆಯ್ಗಡದು ಮಾಡಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ರಸಾಲ, ಮಾರ್ಜಿಕೆ Si. 313). — ಕೆಯ್ಗಣ್ಟು. money saved clandestinely for one's own use (C.; B. 5, 288; ಕೂಡ ಹಾಕಿದ ಹಣ G.). — ಕೆಯ್ಗಣ್ಟೆ. a bell that is rung with the hand (Bp. 44, 41. 50; My.). — ಕೆಯ್ಗಣ್ಡ ಕೆಲಸ. -ಕಣ್ಡ–. work which is known to a person or to which a person is accustomed (My.). — ಕೆಯ್ಗಣ್ಮು. -ಅಣ್ಮು. to go beyond, to become excessive; to proceed from; to make an outset (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Kk. 73; Śm. 44). [ಮನದೊಳ್ ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮೆ ಕಣ್ಮಲರೊಳ್ ಬನ್ದಿರೆ ನೋಡಿದಂ Pb. 7, 7; Ap. 1, 3]. see Abh. P. 5, 125; 6, 49; 9, 42; 13, 102; Grj, 2, 106 va.; Rśv. 3, 102; 5, 99; 13, 87 va.; Śsv. 1, 48. — ಕೆಯ್ಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a small knife (J. 26, 51; My.; Te. ಚೇಕತ್ತಿ).— ಕೆಯ್ಗದಕ. -ಕದಕ. a male pilferer (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಗದಕತನ. -ಕದಕತನ. pilfery (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಗದಿಕಿ. -ಕದಿಕಿ. a female pilferer (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಗವಿಬ್ಬ. -ಕವಿಬ್ಬ. a small mace (Rām. 6, 55, 11). [— ಕೆಯ್ಗಯ್. to influence. ಲಿಂಗವಿದ್ದ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ... ಮಾಯೆ ಕೆಯ್ಗಯಲಮ್ಮಳು Cv. 788; — ಕೆಯ್ಗನ್ನಡಿ. hand-mirror Pb. 6, 32 va.]. — ಕೆಯ್ಗೞ. -ಕೞ. to go beyond; to become excessive (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Abh. P. 9, 158 va.); [Kr. 1, 136; ಒನ್ದಿದೊನ್ದು ಕೆಯ್ಗೞದ ಪಸುರ್ಪುಮಂ ಪೊಳೆವ ಕೆಮ್ಪುಮನಾಳ್ದಿರೆ Pb.5, 32]. — ಕೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. ಕಾಣಿಕೆ. a present given with the hand (J. 21, 57; 29, 44). — ಕೆಯ್ಗಾಣ್ಕೆ. -ಕಾಣ್ಕೆ. = ಕೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. ಕೆಯ್ಗಾಣ್ಕೆಗೆಯ್, to make a present (Śsv. 1, 84). — ಕೆಯ್ಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to guard or restrain one's hand from retaliation (S. Mhr.) 2, to protect, etc. [ಕಿಱಿದು ಪೊೞ್ತು ಕೆಯ್ಗಾದು ಕಾದೆ Pb. 11, 18 va.]; (ಸಂರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; J. 25, 21; Bhāgavata 10, 13, 1). — ಕೆಯ್ಗಾಱ. -ಕಾಱ. a clever man (My.). — ಕೆಯ್ಗಾಱಿಕೆ. -ಕಾಱಿಕೆ. the arts of industry, manufacture (B. 4, 142. 143. 159. 204; My.). — ಕೆಯ್ಗುಕ್ಕು. = ಕೆಯ್ಗುತ್ತು. (My.). — ಕೆಯ್ಗುಟಕ. -ಕುಟಕ. a help-mate (S. Mhr., rare). ಕೆಯ್ಗುಟಕಾಗೋಣ (ಅನುಬನ್ಧ G.). — ಕೆಯ್ಗುಡಿತೆ. -ಕುಡಿತೆ. the cavity formed by putting the hands side by side, hollowing the palms (Rām. 5, 9, 28; V. 4, 65). — ಕೆಯ್ಗುಡು. -ಕುಡು. = ಕೆಯ್ಗೊಡು. (Rśv. 14, 57; Śsv. 3, 51). — ಕೆಯ್ಗುದಿಗೆ. a short club (Rām. 5, 8, 33; My.). — ಕೆಯ್ಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a knight (at chess) that is in one's hand (J. 6, 30). 2, ಕೆಯ್ಗೆ ಕುದುರೆ, so that it falls into the hand (6, 30). — ಕೆಯ್ಗುದ್ದಲಿ. a small hoe (My.; Si. 303). — ಕೆಯ್ಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. the hand to fail; the hand to cease from working (Bp. 26, 30; 47, 20; J. 23, 41). — ಕೆಯ್ಗುಱುತು. a (person's) signature (C.). — ಕೆಯ್ಗೂಟ. a certain small peg used by weavers (My.). — ಕೆಯ್ಗೂಡಿಕೆ. -ಕೂಡಿಕೆ. accomplishment; success (ಸಿದ್ಧಿ G.; My.). — ಕೆಯ್ಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to accomplish; to cause to succeed (G. 63. 98. 487; B. 5, 10; My.). — ಕೆಯ್ಗೂಡು. -ಕೂಡು. to be obtained; to be accomplished; to succeed (C.). [ಕಾಡೊಡನೆ ವೇಳೆ ಸಲೆ ಕೆಯ್ಗೂಡಿದುದೆನೆ Pb. 5, 40]. see Bp. 24, 25; 43, 72; J. 3, 22; 4, 2; 30, 40; B. 3, 72. 96; 4, 91. 218. [2, to join. ಮನ್ದರಕ್ಷ್ಮಾಧರದೊಳ್ ಕೆಯ್ಗೂಡಿ ಗೋತ್ರಾದ್ರಿಗಳೆ ಗಜಘಟಾರೂಪದಿಂ ತಾಗೆಯುಂ Ap. 14, 91]. ಕೆಯ್ಗೂಡಿ ಬರು, to be obtained; to be accomplished; an opportunity to present itself (C). — ಕೆಯ್ಗೂಲಿ. = ಕೆಯ್ಕೂಲಿ. (Bp. 27, 16). — ಕೆಯ್ಗೆಡು. -ಕೆಡು. the hand to fail; to lose the use or power of one's hands; to be defeated (J. 4, 36. 40; 12, 24. 27; 21,

20; 23, 44; 28, 45). — ಕೆಯ್ಗ ಬರು. to be obtained (B. 2, 37; C.). 2, to become useful or afford assistance, as a grown up son to his father (C.). [— ಕೆಯ್ಗೆ ಮಾಡು. to take possession of. ಆವ ಮಾಟಿಕ್ಕೆಯೊಳ್ ಪಗೆಯಂ ಕೆಯ್ಗೆ ಮಾಡುವಂ ಪೇಱುವೆನೆ Pb. 6, 67 va.]. — ಕೆಯ್ಗಯ್. = ಕೆಯ್ಗುಯ್ (J. 25, 28). 2, = ಕೆಯ್ಗಾಡು 3. (J. 13, 17). see another ಕೆಯ್ಗಯ್ s. ಕೆಯ್ 4. [— ಕೆಯ್ಗಲ್. having won over by the force of one's arms. ಕೀಚಕಂ ಬನ್ದಪೆನ್ನಂ ಕಾಡಿ ಕೆಯ್ಗಲ್ದ Pb. 8, 71]. — ಕೆಯ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕು. to be reached, caught, or obtained (C.; S. Mhr. also ಕೆಯ್ಗೆ ಸಿಗು; B. 4, 17. 18. 112. 176). — ಕೆಯ್ಗೊಡತಿ. -ಕೊಡತಿ. a small wooden hammer (Rām. 6, 26, 28). — ಕೆಯ್ಗೊಡಲಿ. -ಕೊಡಲಿ. = ಕೆಯ್ಗೊಡಲಿ. (Rśv. 3, 102). — ಕೆಯ್ಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಕೆಯ್ಗುಡು. to give or present the hand in a certain respectful manner; to put the hand (Grj. 4, 98; Bp. 12, 7; 25, 8; 42, 31; 55, 9; Bh. 2, 13, 24; 5, 2, 4; Rśv. 3, 80 va.; J. 26, 3; My.); to give the hand in conformation of a promise (J. 18, 5; My.); to give the hand for help (My.).— ಕೆಯ್ಗೊಪ್ಪೆ. -ಕೊಪ್ಪೆ. hand-hood; the hands joined to form a cup (from cold, Bh. 3, 9, 24). — ಕೆಯ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing with the trunk (Rśv. 6, 11 va.). — ಕೆಯ್ಗೊಳ್. = ಕೆಯ್ಕೊಳ್. (Bp. 60, 35; Rām. 3, 8, 24; J. 12, 40). — ಕೆಯ್ಗೊಳಿಸು. = ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸು. to cause to take, etc. (Grj. 10, 29; 10, 61 va.; Bp. 8, 58; 32, 30; 40, 21; 51, 76; Rām. 1, 16, 33; Rśv. 13, 59va.; 11, 22). — ಕೆಯ್ಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ. a fire-brand in one's hand, or a small one (Rām. 6, 11, 10). — ಕೆಯ್ಗೋಲು. -ಕೋಲು. a walking-stick. (Dp. 113, 2). [— ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಿ ನೀಡು. to offer sandal paste. ಉತ್ಪಳಿಕೆಯಂ ಕೆಯ್ಚಟ್ಟಿ ನೀಡಲುಂ ಮನ್ದಾರಿಕೆಯಂ ಮನ್ದಾರ ಮಾಲಿಕೆಯನೆತ್ತಲುಂ Ap. 7, 21 va.]. — ಕೆಯ್ಚಪ್ಪರ. a shrine in which idols are carried about (My.). — ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಳಿ. clapping the hands (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಳೆ. = ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಳಿ. (Rām. 5, 8, 28. 48; My.). — ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಾಳೆ. = ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಳೆ. (My.). — ಕೆಯ್ಚಳಕ. dexterity; sleight of hand (ಕೆಯ್ಚ Bhn. 19). see Bh. 1, 7, 41; 8, 26, 5. — ಕೆಯ್ಚಳಕು. cramp in the hand or arm (C.). — ಕೆಯ್ಚಾಚು. to stretch out the hand (C.); to put (with a stretch). ಹಡೆಗೆ ಕೆಯ್ಚಾಚಿ, ಗಣಕೂಟಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನಯ್ಸಿದನು (Bp. 37, 14). — ಕೆಯ್ಚಿಟಿಕೆ. = ಕೆಯ್ಚಿಟುಕು. (My.). — ಕೆಯ್ಚಿಟುಕು. a snap with the fingers (C.). — ಕೆಯ್ಚಿಟಂಕು. = ಕೆಯ್ಚಿಟುಕು. — ಕೆಯ್ಚಿಟಂಕು ಗೆಯ್. to snap the fingers (Rśv. 5, 85 va.). — ಕೆಯ್ಚೀಟು. a note of hand (C.). — ಕೆಯ್ಚೀಲ. a glove (C.; B. 3, 11. 109; ಪ್ರತಿಹಸ್ತ G.); a small bag (My.); a leathern fence for the hand (Si. 287). — ಕೆಯ್ಚೀಲು. = ಕೆಯ್ಚೀಲ. (B. 5, 260). — ಕೆಯ್ಜೋಡಿಸು. to join the hands or the palms of the hands and thus raise them up towards the forehead, in greeting (C.; B. 4, 169; 5, 176). — ಕೆಯ್ಜೋಲ್. to be loosened from the hand, to fall (ಬೀೞ್ Śmd. I). — ಕೆಯ್ಜೋಲಿಸು. = ಕೆಯ್ಜೋಡಿಸು. (Grj. 2, 106 va.). — ಕೆಯ್ತಟ್ಟು. to clap the hands (My.); to touch pieces of money in counting them (C.); to give a secret sign with the hands (My.); to go from hand to hand, as money, etc. (My.). — ಕೆಯ್ತಡೆ. = ಕೆಯ್ತಾಳು. (My.). — ಕೆಯ್ತಪ್ಪು. 1. an error of the hand, a mistake or wrong done with it (Rām. 28, 6); a scribal error (C.; Te. ಚೇ-). — ಕೆಯ್ತಪ್ಪು. 2. to fall from the hand (My.). — ಕೆಯ್ತವಕ. hand-speed: dexterity (J. 22, 10). — ಕೆಯ್ತಾಳ. clapping the hands; a kind of larger cymbal (C.; Bp. 25, 32; Si. 340). — ಕೆಯ್ತಾಳು. = ಕೆಯ್ಗಯ್ No. 1. (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ತಾಱು. an instrument to let down or raise the inner latch of a door from out-side (My.). — ಕೆಯ್ತುತ್ತು. so much food as is taken with the fingers and put into the mouth (Bp. 46, 37; My.). — ಕೆಯ್ದಸ್ತು. a deal of cards for games (My.). — ಕೆಯ್ದಳ. -ತಳ. the bottom or palm of the hand (J. 13, 52; 18, 10; 28, 24). — ಕೆಯ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. the hand considered as a lotus (Śsv. 5, 43 va.). — ಕೆಯ್ದೀವಿಗೆ. a kind of hand-lamp. [ದುಗ್ಧಾರ್ಣವದೊಳ್ ರಾಗದಿನಿರ್ಪನ್ತಿರ್ದಂ ಭೋಗಿ ತಱತ್ತಱಿಸಿ ಬೆಳಗೆ ಕೆಯ್ದೀವಿಗೆಗಳ್ Pb. 4, 53; Ap. 12, 3]. ಚಳಚಳನೆ ಮಿಂಚಿತು ಸಿಡಿಲ ಕೆಯ್ದೀವಿಗೆವೋಲ್ (Śmd. 229). see Abh. P. 11, 12; Grj. 2, 106 va.; Bp. 16, 17; 61, 30; Rām. 1, 16, 41; Rśv. 6, 11 va.; J. 2, 47. — ಕೆಯ್ದುಡುಕು. -ತುಡುಕು. 1. to apply the hand, or lay hold of, with vehemence or eagerness; to seize eagerly or by force; to grasp; to thrust the hand into (Bp. 9, 30; 11, 12; 18, 91; 28, 51. 53; 32, 14; 51, 61; Rśv. 9, 25; Prll. 3, 27; Rām. 4, 3, 6; J. 27, 5; 28, 30). — ಕೆಯ್ದುಡುಕು. -ತುಡುಕು. 2. the act of seizing eagerly or by force, etc. (Rām. 6, 12, 10; My.). — ಕೆಯ್ದುದಿ. -ತುದಿ. the point of the hand (Rām. 5, 8, 67). — ಕೆಯ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to withdraw the hand [ಸವಿನೋಡಿ ಅಮ್ಬಲಿಯ ರುಚಿಯಾಯಿತ್ತೆನ್ದು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಂಗೆ ಬೇಕೆನ್ದು ಕೆಯ್ದೆಗೆದ ನಮ್ಮ ಚೆನ್ನ Bv. 794]; (Bp. 13, 26; Śsv. 4, 88 va.). — ಕೆಯ್ದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. ornaments for the hand (My). — ಕೆಯ್ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡು. to be liberal in giving alms (C.). — ಕೆಯ್ದೊಳಸು. -ತೊಳಸು. boxing (Bh. 1, 8, 2). — ಕೆಯ್ದೊಳಸುಕಾಱ. -ಕಾಱ. a boxer (Rām, 6, 37, 6). — ಕೆಯ್ದೊಳೆ. -ತೊಳೆ. to wash the hands (Bh. 1, 10, 34). — ಕೆಯ್ದೋಱಿಕೆ. exhibition with the hand (Rām. 6, 30, 13). — ಕೆಯ್ದೋಱಿಸು. -ತೋಱಿಸು. = ಕೆಯ್ದೋಱು (J. 4, 38). — ಕೆಯ್ದೋಱು. -ತೋಱು. to exhibit (the power of) one's hand (Bh. 8, 24, 42; J. 8, 33; 23, 15). — ಕೆಯ್ನೀಡು. to stretch out the hand, etc. (Bp. 36, 18; 40, 77; 57, 78; 59, 23; 60, 61). [— ಕೆಯ್ನೀರ್. to pour sanctified water as a token of giving over the bride. ಹುತವಹ ಸಮಕ್ಷದೊಳ್ ಕೆಯ್ನೀರೆಱೆದು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂಗೆಯ್ಸಿ Pb. 3, 74 va.; Ap. 4, 48; Vr. 58, 14]; (Abh. P. 5, 125; Cpr. 6, 73). — ಕೆಯ್ನೂತಿ. venereal disease in the palm of the hand (My.). — ಕೆಯ್ನೆಗಹು. the raising of the hand (Rām. 6, 13, 6). — ಕೆಯ್ನೆರವು. help, assistance (Rām. 5, 8, 56; C.). ಸರಸ್ವತಿ ಕೆಯ್ನೆರವಾಗಿ ಪೇೞ್ದಪಳ್ (Śmd. 109). — ಕೆಯ್ನೇಯ. a man who is conducted by, or is under, one's hand: a male servant (Bh. 1, 4, 42; 3, 19, 7). — ಕೆಯ್ಪಱೆ. = ಕೆಯ್ಪಱೆ. a hand-drum. — ಕೆಯ್ಪಱೆಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to beat a hand-drum (J. 3, 7). ಕೆಯ್ಪಱೆಗುಟ್ಟಿ ಆಡಿದರ್ (Śmd. 82, o. r. ಕೆಯ್ಪಟ್ಟೆಗುಟ್ಟಿ-). — ಕೆಯ್ಪಾವಡ. a handkerchief (C.; cf. ಕೆಯ್ಪಟ್ಟಿ, ಕೆಯ್ವಸ್ತ್ರ). — ಕೆಯ್ಪಿಡಿ. a handle (My.). [ವಿರಿಂಚಿಯ ಕೆಯ್ಪಿಡಿವೊಲಾದುವಾ ನಾಡೂರ್ಗಳ್ Pb. 8, 51; Ap. 2, 74]. ಆಯುಧದ ಕೆಯ್ಪಿಡಿ (ತ್ಸರು Si. 289). ಹಲಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೆಯ್ಪಿಡಿ (ಸಂಗ್ರಾಹ, ಹಲಿಗೆಯ ಹಿಡಿ 290). 2, the place where a bow is held. ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೆಯ್ಪಿಡಿಯ ಸ್ಥಳ (ಲಸ್ತಕ, ಬಿಲ್ಲಿನ ನಡುವು 287). 3, a looking-glass (ಕನ್ನಡಿ Ct. I, 98; ಮುಕುರ II, 14; ಕನ್ನಡಿ, ಚಲ್ಲಿ Śm. 64; Kk. 62; Abh. P. 7, 105 va.). ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೆಯ್ಪಿಡಿ, N. of a glossary (Kk. 3, 101). — ಕೆಯ್ಪಿಡಿಗೋಡೆ. a low wall round a veranda or a flat roof (My.). — ಕೆಯ್ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. a hand-box (My.; Te. ಚೇಪೆಟ್ಟೆ). — ಕೆಯ್ಪೊಡೆ. the lower, feathered part of an arrow [ಕರ್ಪಿಡಿದ ಪಡೆಗಟ್ಟು ಕೆಯ್ಪೊಡೆ ಬೆಡಂಗನೊಳಕೊಳೆ ಧನುರ್ಧರರ್ ಪೆಣೆದೆಚ್ಚರ್ Pb. 10, 71; Ap. 3, 15]; (Cpr. 1, 106). (ಸಾಯಕದ ಪುಂಖ Kk. 39; ಕಣೆಯ ಪುಂಖ Śm. 43; Śsv. 3, 23). — ಕೆಯ್ಬಟ್ಟಲು. a small cup or basin (My.); a scoop, generally of wood (C.; ತರ್ದು, ತಣ್ಡು Si. 310). — ಕೆಯ್ಬದಲು. a loan (of money, My.). — ಕೆಯ್ಬರಹ. hand-writing (C.; B. 4, 188. 196; 5, 197); signature (My.). [— ಕೆಯ್ಬರ್ದುಕಿ ಬರ್. to appear after escape from one's hand. ಸ್ಮರ

ನರಲಮ್ಬುಕೆಯ್ಪುರ್ದುಕಿ ಬರ್ಪವೊಲೊಯ್ಯನೆ ಬನ್ದು ನಿನ್ದ ಸುನ್ದರಿಯಿಂ Pb. 8, 64].—ಕೆಯ್ಬಲ. the power of the hand (B.5,227).—ಕೆಯ್ಬಳೆ. an arm-ring, a bracelet (C.; Si. 339).— ಕೆಯ್ಬಾಚಿ. a small adze (My.; ದಾತ್ರ, ಲವಿತ್ರ Si. 303). — ಕೆಯ್ಬಾಳು. a grass-knife or sickle (G.). — ಕೆಯ್ಬಿಡು. to let loose (one's own or another's) hand; to cease to assist (C.). ಅವನನ್ನು ಕೆಯ್ಬಿಡ ಬೇಡ! (My.). ಮರವೇಱಿ ಕೆಯ್ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see B. 5, 57. 142. 159; Prvs. s. ನಡುನೀರು, ನಡುಹೊಱೆ. — ಕೆಯ್ಬುದ್ದಲಿ. a small leather-bottle (ಕುತುಪ Si. 309). — ಕೆಯ್ಮಗ್ಗ. a small loom (My.); a loom that is worked by hand (C.; B. 4, 28). — ಕೆಯ್ಮಣೆ. = ಕರಪೀಠ No. 2. (My.). — ಕೆಯ್ಮಱೆ. 1. to become confounded, perplexed, or amazed (ವಿಸ್ಮಯ Śmd. Dh.; Bh. 3, 18, 43; J. 18, 31). [ಅಂಕಕಳನೇಱಿ ಕೆಯ್ಮಱೆದಿರ್ದೊಡೆ ಮಾಱಂಕಂ ಬನ್ದಿಱುವುದ ಮಾಣ್ಬನೆ Bv. 178]. ಕೆಯ್ಮಱೆದವನು (ವಿಹಸ್ತ, ವ್ಯಾಕುಲ Nr.). — ಕೆಯ್ಮಱೆ. 2. an attitude in dancing: a stiff, immovable attitude (Rsv. 5, 19 va.). — ಕೆಯ್ಮಸಕು. black dirt on the hand (My.). 2, slowly killing medicine (My.). — ಕೆಯ್ಮಾಟ. -ಮಾಟ. a sign or gesture made with the hand (ಸಂಜ್ಞೆ Mr. 354). — ಕೆಯ್ಮಾಡು. to make signs or gestures with the hand (J. 15, 28); to represent the form of something by means of the hands. ಅವನು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಆಕಾರವನ್ನು ಕೆಯ್ಮಾಡಿ ತೋಱಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ (B. 4, 182). 2, to become aggressive, to attack. ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಮಾಡುವದು (C.). 3, to brandish a weapon (ಶಸ್ತ್ರಸಂಚಾಲನ Śmd. Dh.; Bh. 8, 24, 4; J. 4, 47). 4, to appoint or fix the price or to agree about the price in a transaction, to conclude a bargain (ವ್ಯವಹಾರಮೌಲ್ಯಸಂಕೇತನ Śmd. Dh.; see ಬೇಗು). — ಕೆಯ್ಮಾರು. a fathom; the distance of a fathom (C.). — ಕೆಯ್ಮಾಱು. the offering of goods for sale at the doors (My.; also ಕೆಯ್ಮಾಱಾಟ). — ಕೆಯ್ಮಿಗು. to become excessive, overpowering, etc. [Ap. 8, 69]; (Cpr. 6, 72; 9, 106). ಆಹವದೋಳ್ ಹಲಂ ತನಗೆ ಕೆಯ್ಮಿಗೆ (Abh. P. 13, 65). see Kāvy. III, 3, 149; Abh. P. 4, 16; 5, 125; 7, 49; 12, 27; 13, 39. 43. 123; Bh. 2, 2, 96. — ಕೆಯ್ಮಿಂಚು. to become conspicuous or eminent by the (power of one's) hand (J. 10, 52). 2, = ಕೆಯ್ಮೀಱು No. 2. (My.). — ಕೆಯ್ಮೀಱು. to exceed, to go beyond; to surpass; to become excessive; to pass, to go (ಅಸಕಱು Śmd. I; ಕಱು I; ಅಸಕಱು Śm. 50; Kk. 65); (Cpr. 9, 94). ಕೆಯ್ಮೀಱು ಹೋದದು (ಅನ್ತರ, ಅತಿಕ್ರಮ Nn. 77). ಕೆಯ್ಮೀಱು ಹೋದದು (ಭೂತ, ಮಿಱುದುದು Nn. 78). ಕೆಯ್ಮೀಱಲ್ ಅಱಿಯದೆ, ಸನ್ಧಿಗೆ ಅವನೀಶ್ವರರು (ಭೀಮನ) ವಶಮಾಯ್ತು (Bh. 2, 4, 8). ನಡುಕಂ ಕೆಯ್ಮೀಱೆ (Rsv. 9, 22). 2, to get out of one's power, to be not obtained, as money, etc. (C.). — ಕೆಯ್ಮೀಱುಹಂ. exceeding, etc. (ಅಸಕಱುಹಂ Śmd. I; ಅಸಕಱುದುದು Kk. 85). — ಕೆಯ್ಮುಗಿ. = ಕೆಯ್ಮೋಡಿಸು. (C.). ಕೆಯ್ಮುಗಿಯುವವನು (ವನ್ದಾರು, ಅಭಿವಾದಕ Si. 360). [Ap. 6, 85]. see Bp. 1, 56; Bh. 1, 8, 32; Rsv. 5, 127 va.; J. 7, 35. — ಕೆಯ್ಮುಚ್ಚು. to cover the hands with one's dōtra, to put them lazily in the lap. ಸ್ವಸ್ಥ ಕೆಯ್ಮುಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡು ಕೂಡ್ರುವದು (B. 4, 72; My.). — ಕೆಯ್ಮುಟ್ಟು. 1. to touch with the hand (Bp. 38, 32; 58, 23; My.). — ಕೆಯ್ಮುಟ್ಟು. 2. small utensils (My.). — ಕೆಯ್ಮುದ್ದೆ. a small lump (J. 6, 47). — ಕೆಯ್ಮುರಿ. a plain bracelet (My.). — ಕೆಯ್ಮುರಿಗೆ. a twist of grass or cloth round the hand (Rsv. 5, 99; My.). — ಕೆಯ್ಮುಱು. the hand to break; to break the hand; also figuratively used (C.). ಕಡಿಮೇ ಧಾತುಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕೆಯ್ಮುಱಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು (B. 4, 95). — ಕೆಯ್ಮೂಱು. a hand or arm without any ornament (My.). — ಕೆಯ್ಯ. -ಅ 3. a man who has a hand, or who has in his hand. see ಅಮರ್ದುಗೆಯ್ಯ, ಕೊನ್ತಗೆಯ್ಯ, etc. 2, the genitive of ಕೆಯ್. ಶೀಲವನ್ತರ ಕೆಯ್ಯ ಕನ್ನಡಿ (Bp. 1, 33). — ಕೆಯ್ಯಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. writ, not print; signature (My.). — ಕೆಯ್ಯಲಿ. = ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ, ಕೆಯ್ಲಿ. in the hand; by the hand etc. ಇದು ಅವನ ಕೆಯ್ಯಲಿ ಆಗದು, he cannot do this (C.). ಆಗದು, ಅಯ್ಯೋ, ತಮ್ಮ ಕೆಯ್ಯಲಿ! ಎನುತ್ತ ತೊಲಗಿದರು (Bp. 46, 23). ಪರಮಭಕ್ತರ ಕೆಯ್ಯಲಾದೊಡೆ (48, 14). — ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ. = ಕೆಯ್ಯಲಿ. ಯಾವದೊನ್ದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವದು ಎಲ್ಲರ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಣ್ಟು (B. 4, 72). — ಕೆಯ್ಯವೊಯ್. = ಕೆಯ್ವೊಯ್. (ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂ) ಬಸವರಾಜನ ಕೆಯ್ಯವೊಯ್ದರೆ (Bp. 28, 60). — ಕೆಯ್ಯಳವಿ. -ಅಳವಿ. possibility, power (Abh. P. 4, 36). — ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause the hand to move; to move (anything) with the hand; to rub gently with the hand, to stroke (C.). ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಕರಿಬೆಕ್ಕಿನ ಮಯ್ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸಿದರೆ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾಱುತ್ತವೆ (B. 1, 27). ದನಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸಿ (4, 43). ತನ್ದೆ ಅವನ ಮಯ್ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸಿ (4, 92). ಹಂಚುಗಳನ್ನು ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸು. (My.). — ಕೆಯ್ಯಾಡು. -ಆಡು. the hand to move or to be put in motion, especially for doing an act of kindness (C.). ಕೆಯ್ ಬಾಯ್ ಆಡದಿದ್ದರೆ ಯಾರೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ (Prv.). ಶಿವ, ಶಿವಾ! ಎಮಗೆನ್ತು ಕೆಯ್ಯಾಡುವುದು? (Bp. 24, 62). 2, to move (anything) with the hand (My.). — ಕೆಯ್ಯಾತ. a small picotta (My.). — ಕೆಯ್ಯಾನ್. -ಆನ್. to hold, or support, the hand, to stretch it out and hold it (Bp. 26, 61; 55, 4; My.). — ಕೆಯ್ಯಾರ್. -ಆರ್. the hand to be joined, inclined, ready, full, etc. (Cpr. 10, 83). ಉರದೊಳು ಕೆಯ್ಯಾರಲ್ ಅಪ್ಪುವನು (Bp. 47, 29). ಕೆಯ್ಯಾರೆ, so that the hands are joined: with all their hands; with full and open hands; with a prompt hand, with one's own hands. (Bp. 25, 4; 30, 4; 43, 24; 50, 3; 57, 36; My., also ಕೆಯ್ಯಾರ). ಕೆಯ್ಯಾರೆ ಮಾಡುಹ (ಅಭಿಯೋಗ, ಅಭಿಗ್ರಹ Nr.). — ಕೆಯ್ಯಾರಯ್ಕೆ. -ಆರಯ್ಕೆ. fostering or nursing with one's own hand or supporting by one's own means (My.). -ಕೆಯ್ಯಾಸೆ. -ಆಸೆ. bribery; a bribe (My.). ಪ್ರಜೆಗಳ್ ಪಾಲಿಸ ಬಲ್ಲಡೆ ಆತನ್ ಅರಸಂ; ಕೆಯ್ಯಾಸೆಯಂ ಮಾಡದ ಆ ನಿಜಮನ್ತ್ರೀಶ್ವರ; ತನ್ದೆ ತಾಯಿ ಸಲಹಲ್ ಬಲ್ಲಾತನೇ ಧಾರ್ಮಿಕಂ (Sś.). — ಕೆಯ್ಯಾಳು. -ಆಳು. a labourer's or servant's assistant (My.). — ಕೆಯ್ಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put the hand (Bh. 1, 10, 38; Rām. 3, 6, 51; J. 2, 62). — ಕೆಯ್ಯಿಡು. -ಇಡು. to put the hand, as into a plate, etc. (C.). ಬಟ್ಟಲೊಳಗೆ ಇದೆ! ಹುಗ್ಗಿಯಂ, ಕೆಯ್ಯಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಿರಯ್! (Bp. 33, 18). — ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ. with or by the hand. ಕೆಯ್ಯಿನ್ದಾಗು. = ಕೆಯ್ಯಲಿ ಆಗು. (C.; B. 5, 115). — ಕೆಯ್ಯಿಲ್ಲದವನು. -ಇಲ್ಲದವನು. a man without a hand or fore-arm, a man with a withered hand, etc. (ಕುಣಿ Hlā.). — ಕೆಯ್ಯುದ್ದ. the length of the (whole) arm with the fingers extended. ಆಳುಕೆಯ್ಯುದ್ದ (ಪೌರುಷ Si. 213). — ಕೆಯ್ಯೂಱು. -ಊಱು. to fix or put the hand on the ground; to apply it to (Bp. 3, 17; Rsv. 8, 124; 13, 95 va.; C.; B. 4, 152). [— ಕೆಯ್ಯೆಡೆ. -ಎಡೆ. thing handed over for safe deposit or protection. ಒಪ್ಪಿಸಿದೆಂ ಕೆಯ್ಯೆಡೆಯೆನ್ದಪ್ಪೈಸಿದೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಂ Pb. 9, 76]. — ಕೆಯ್ಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. oil extracted by hand (not by mill, C.). — ಕೆಯ್ಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to raise the hand or the hands (Bp. 3, 47; 54, 49; 57, 24; C.; B. 3, 52). ಕೆಯ್ಯೆತ್ತಿ ನಿನ್ದಲ್ಲಿ (ಕ್ಷಚಿತ್, ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಿ ನಿನ್ದಲ್ಲಿ Nn. 163). — ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. to hold the joined palms of the hands so as to receive something [Pb. 1, 81 va.]; (Bp. 28, 7; 52, 12; C.; B. 4, 89). ಮುಟಿಕೇ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು, ಮುಂಜಿನ ನೀರಿಗೆ ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕೆಯ್ಯೊಯಿ. = ಕೆಯ್ವೊಯ್. ನೆರೆದ ಜಂಗಮರ್ ಒರ್ಬರೊರ್ಬರು ಕೆಯ್ಯೊಯಿದು ನಗಲು (Bp. 12, 56). — ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ. in or into the hand; in or into the power; under the control (C.). ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಇರು (B. 2, 46; 3, 14. 16). ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಸಿಗು (B. 5, 187). — ಕೆಯ್ರಾಟಣ. a small rāṭaṇa (Bh. 1, 12, 17). — ಕೆಯ್ರಾಟೆ. a small rāṭe (ತ್ರಿಕೆ G.; My.). — ಕೆ

ಯ್ಲಿ. = ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ, etc. — ಕೆಯ್ಯಾಗು. -ಆಗು. to be produced or accomplished by means of the hand; to be practicable; to be possible; to be able; to be useful (C.). ಕೆಯ್ಯಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ (B. 3, 32. 105. 123). ನೊಣಗಳು ಕೆಯ್ಯಾಗದವು (3, 69). ಕೆಯ್ಯಾಗದವ (ಸೋಮಾರಿ, ಆಲಸ, ಆಲಸ್ಯದವ, ಮನ್ದ G.; C.). ಕೆಯ್ಲಿ ಆಗು (B. 2, 37). ಅವರ ಕೆಯ್ಲಿ ಕೆಲಸ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು (B. 4, 72. 73). ಕೆಯ್ಲಿ ತಿರುವಾಡಿಸುವನು (4. 158). ಕೆಯ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲು (ನಾನು) ಕೊಡೆ; ಮನೆಗೆ ಬಾ! ಬಿರಿದ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಕೊಡುವೆನು. — ಕೆಯ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥ, ಹತ್ತರ ಇದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ (Prvs.). — ಕೆಯ್ಯುಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. a handkerchief (My., occasionally). — ಕೆಯ್ಯುಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. = ಕೆಯ್ಬಟ್ಟು. (ಕರಪಾತ್ರೆ Mr. 207). — ಕೆಯ್ಯತ್ತಿ -ಬತ್ತಿ. a wick or candle in the hand. (Abhā. 12, 44). — ಕೆಯ್ಯುತ್ತಿಸು. = ಕೆಯ್ವಿಡಿಸು. to throw off, to discharge (Bh. 8, 26, 7; 8, 27, 32). — ಕೆಯ್ವರ್. -ಬರ್. to come to hand; to be obtained (Abh. P. 5, 125; 6, 109). — ಕೆಯ್ವಟೆ. = ಕೆಯ್ಪಟೆ. — ಕೆಯ್ವಟೆಗ. a drummer who beats a small drum with his hand or a stick, one who plays on a tabor, etc. (ಪಾಣಿವಾದ, ಪಾಣಿಘ Nr.). — ಕೆಯ್ವಿಡಿಸು. = ಕೆಯ್ಯುತ್ತಿಸು. 2, to furnish; to deliver over (J. 8, 13; 29, 33). 3, to come about, to arrive, to be got (Bh. 10, 8, 10). — ಕೆಯ್ವಶ. actual possession (C.). ಕೆಯ್ವಶವಾಗು, to come into one's power or possession (C.). see B. 3, 63; 4, 23. 146. 216. 217. 227. — ಕೆಯ್ವಸ್ತ್ರ. = ಕೆಯ್ಯುಟ್ಟ. (My.).— ಕೆಯ್ವಾಡ. -ಪಾಡ. maneuver, the state of being at hand or near (S. Mhr.; Te. ಚೇವಾಟು). 2, = ಕೆಯ್ಗಷ್ಟ. (My.). — ಕೆಯ್ವಾರ. 1. = ಕಯಿವಾರ, ಕವಯರ. a pair of compasses (C.; Mhr.; Te. description of a circle). ಕಯ್ವಾರಂ or ಕೈವಾರಂ (Śmd. 189, o. r. ಕಯಿ-). ಕೆಯ್ವಾರಮಂ ಬೀಸಿ ದನ್ತೆ ಬಟ್ಟತ್ತಾಗಿ ತೋರ್ಪುದು ಸೊನ್ನೆ (26). — ಕೆಯ್ವಾರ. 2. praise, eulogy, bestowed together with a raising of the hands [Pb. 12, 43]; (Cpr. 2, 72); [ಅರಸು ಪರಿವಾರ ಕೆಯ್ವಾರ ಸೋಡಯ್ಯಾ Bv. 169]; (Abh. P. 12, 50; Grj. 10, 110 va.; Bh. 1, 12, 25; T.; Te.). ಸುಜನ ವತ್ಸಲನ್ ಎಲ್ಲಿಯುಮ್ ಈತನ್! ಎನ್ದು, ಕೆಯ್ವಾರದೆ ಬಣ್ಣಿಕುಂ ವಿಬುಧ ಮಣ್ಡಳಿ ಪಣ್ಡಿತನಾಗವರ್ಮನಂ (Kāvy. II, 2, 45). ಅನಿತುಂ ಕೆಯ್ವಾರಮಂ ಮಾಡಿದರ್ (Śmd. 90 Mdb.). ಪರಮಪಾತಕರ ಕೆಯ್ವಾರಂ (C. Bp. 6, 53). ನರನ ಕೆಯ್ವಾರ, for the praise of Nara (Bh. 8, 22, 4). — ಕೆಯ್ವಾರಿ. an eulogist (Rām. 6, 53, 37). — ಕೆಯ್ವಾರಿಸು. to praise. ಕಣದೊಳು ಕಾದಿ ಗೆಲಿದ ಅತಿಬಲರ ಕೆಯ್ವಾರಿಸುವ ದನಿ (Prll. 3, 5). see Grj. 10, 106; Bp. 5, 38; 26, 6; J. 7, 16; 12, 16; 31, 75; 33, 48. — ಕೆಯ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize the hand, to take by the hand, etc. see Bp. 22, 66; 24, 52; 25, 1; 29, 33; 36, 18; 43, 14; 45, 53; 46, 65. 75; 52, 19; 59, 24; Rśv. 5, 40; J. 16, 16; 30, 48; Cpr. 5, 63. — ಕೆಯ್ವಿಡಿತೆ. -ಪಿಡಿತೆ. seizure with the hand, encompassment with it (J. 6, 28). — ಕೆಯ್ವಿಲ. -ಬಿಲ. the nostrils of an elephant's trunk (Śśv. 3, 58). — ಕೆಯ್ವೀಸು. -ಬೀಸು. to swing the arms backwards and forwards when walking, as showy people do (C.). 2, to wave the hand when beginning to fight [ಉಭಯ ಬಲದರಸುಗಳ್ ರಣರಭಸಂಗಳ್ವೆರಸು ಮುಳಿದು ಕೆಯ್ವೀಸೆ Pb. 11, 34]; (ರಣಾರಮ್ಭ Śmd. Dh.; Abh. P. 13, 34 va.; Rām. 6, 10, 71; J. 20, 38). 3, to wave the hand for giving a sign (ಹಸ್ತಸೂಚನ Śmd. Dh.; Rśv. 1, 135 va.; My.). [— ಕೆಯ್ವೀಳ್. -ಬೀಳ್. to fall into the hand. ಮಹೋಗ್ರ ರಣದೊಳ್ ನಿಮ್ಮೊನ್ದು ಕೆಯ್ವಿಟ್ಟ ಭೂತಳಮಂ ಮತ್ತೆ ತರಲ್ Pb. 13, 84]. — ಕೆಯ್ವುಗು. -ಪುಗು. to enter the hand; to be obtained (ಕೆಯ್ವಾರ್ Śmd. 387 Cm.; ಕೆಯ್ಗೆ ಬರ್ Mdb. Cm.). ಬೇಟ್ವರ ಕೆಯ್ವೊಕ್ಕ ನಿಧಿ (Śmd. 387). — ಕೆಯ್ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to join (v. i.) the hand, etc. ನಿಗುರಿದ ಕೆಯ್ವೆರಸಿದ ಮುಂಗೆಯ್ (ಹಸ್ತ Nr.). see Bp. 10, 35; 37, 4. — ಕೆಯ್ವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. -ಳು. a finger (Bp. 18, 59; 47, 58; J. 20, 19). — ಕೆಯ್ವೇಗ. dexterity (in shooting, Abh. P. 13, 47). — ಕೆಯ್ವೊಯ್. -ಪೊಯ್. to clap the hands (ಹಸ್ತತಾಡನ Śmd. Dh.). 2, to manifest approbation by striking the palm of another's hand, to agree, to assent (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ Śmd. Dh.). [ಏಕೆ ತಡೆವಿರ್ ಕೆಯ್ವೊಯ್ದೆವಿನ್ನಿಂ ಕರಂ ಸೋದರ್ಯರ್ಕೆ ಕನಲ್ವೊಡೆ Pb. 13, 88]. — ಕೆಯ್ವೊಲ. -ಪೊಲ. = ಕೆಯ್ಪೊಲ. a field tilled with one's own hand. [ಕೆಯ್ವೊಲಗಳಿನೊಪ್ಪಿ ತೋಟಿ ಸಿರಿಸೋಡುಗುಂ Pb. 1, 52]. ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಕೆಯ್ವೊಲನ ಪೆಸರು ಕ್ಷೇತ್ರಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 370). ಕೆಯ್ವೊಲಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to watch such a field. ಕೆಯ್ವೊಲಗಾದಂ or ಕೆಯ್ವೊಲಂಗಾದಂ (Śmd. 200). — ಕೆಯ್ಸನ್ನೆ. a sign made with the hand (C.; Abh. P. 12, 28; Bp. 1, 55; 26, 25; Rām. 3, 6, 1). ಕೆಯ್ಸನ್ನೆಗೆಯ್. to make a sign with the hand (Abh. P. 9, 149). — ಕೆಯ್ಸಾಗು. the hand to be successful; to be possible (C.). ಕೆಯ್ಸಾಗಿದರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗಿರಿ! (B. 4, 17). [— ಕೆಯ್ಸಾಣೆ. -ಸಾಣೆ. a grind stone moved by hands. ಕೆಯ್ಸಾಣೆಗೆ ಕಿನ್ದಂ ನಾಲ್ಕುಂ ದಾಡೆಗಳನುರ್ದಿಸಿ ಕಳೆದು ಮಟ್ಟಂ ಮಾಡಿದೊಂ Vr. 183, 13]. — ಕೆಯ್ಸಾರ್. to join (v. i.) the hand: to be obtained [ಜಪದ ಫಲ ಕೆಯ್ಸಾರಿದಂಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮೌನವೆಲ್ಲಿಯದೊ Cv. 683]; (Bh. 10, 8, 10; Abh. P. 3, 46 va.; Grj. 3, 84; Rśv. 7, 98 va.; J. 13, 25; 23, 34; 31, 78; 33, 12). — ಕೆಯ್ಸಾಲೆ. a veranda (My.; Si. 106. 107). — ಕೆಯ್ಸಿದ್ದಿಗೆ. a small leather bottle. ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರ ಕಿಱಿದಾದೊಡೆ ಕುತುಪ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ಕೆಯ್ಸಿದ್ದಿಗೆ (Nr.). — ಕೆಯ್ಸುರಿಗಿ. = ಕೆಯ್ಸುರಿಗೆ. (Śśv. 3, 54). — ಕೆಯ್ಸುರಿಗೆ. (Śmd. 83). a small knife, a dagger. — ಕೆಯ್ಸೂಱೆ. plunder, spoil. — ಕೆಯ್ಸೂಱೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to ransack (Bh. 1, 8, 19). — ಕೆಯ್ಸೆಱೆ. arrest, captivity (C.; B. 5, 202). [—ಕೆಯ್ಸೆಱೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to hold in custody. ಅಂಗಜಂ ಕೆಯ್ಸೆಱೆಗೊಳೆ ನೋಟಕರ ಮನಮಂ Pb. 5, 67]. —ಕೆಯ್ಸೆಱೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to take captive (Rāghc. 17, 74). — ಕೆಯ್ಸೇರ್. -ರು. = ಕೆಯ್ಸಾರ್. (My.; B. 5, 56). — ಕೆಯ್ಸೊಡರ್. a small lamp (J. 31, 14). — ಕೆಯ್ಸೋಲ್. -ಲು. the arm to be very much fatigued from carrying a burden, etc. (C.). — ಕೆಯ್ಹಚ್ಚು. to put or apply the hand to, etc. (C.; B. 4, 136. 170. 216; 5, 283). — ಕೆಯ್ಹಾಕು. to put the hand; to put or apply the hand to (C.; B. 4, 15. 79. 197; 5, 8. 206). ಚೇಟಿನ ಮನ್ತ್ರವನ್ನಱಿಯದನ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕೆಯ್ಹಾರ. facility (Rām. 6, 51, 14). 2, (= ಕೆಯ್ವಾರ?), (down from the shoulder) to the arm (in lowering a pole that is carried by persons across the shoulder, My.). — ಕೆಯ್ಹಾಳು. the hand's ruin. ಕೊಡುವರೆ (*i. e.* ಕೊಟ್ಟರೆ) (ನನ್ನ) ಕೆಯ್ಹಾಳೆ? ಎಡೆ ಏನು ದೂರವೇ? (ಎನ್ದು, ಎಡೆಯನ್ನು) ಅಡಿಯಾಡಿಸಿ, ತಾ ಕೊಡದ ಲೋಭಿ ಮಾತು ಕೊಡಲಿಯ ಗಾಯ (Sp.). — ಕೆಯ್ಹೊಡೆ. 1. a leathern fence for the left hand (arm) worn by archers (ಗೋಧೆ, ಕರತಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಘಾತನಿವಾರಣಾರ್ಥಮ್ ಆಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಚರ್ಮ Nr.). — ಕೆಯ್ಹೊಡೆ. 2. (= ಕೆಯ್ವೊಯ್). to slap another's palm as a token of promise or for striking a bargain (My.). — ಕೆಯ್ಹೊಲ. = ಕೆಯ್ಪೊಲ. (C.). 2, a small field (My.).

ಕೆಯ್ key. 4. = ಕಯ್ 5, ಕೈ 2, ಸಯ್ 1. trim, decoration, etc. (Tu. ಸೈ; T. ಕೈ; Te. ಕೈ, ಗೈ; T. ತೈ, to adorn; ಚೆಯ್, redness; straightness, rectitude, regularity, properness; ಚೆಪ್ಪಂ, straightness, etc.; ಚೆಱಪ್ಪು, an ornament, elegance; ಚೆಱಿ, to be choice, etc.; ಚೆನ್ನೈ, ಚೆನ್ನೆ = ಚೆಯ್, straightness, etc.; ಚೆಱುಮೈ, beauteousness; ಚೆಡಿ, splendour; see ಕೆನೆ 1, ಚನ್ 2-, etc.). — ಕೆಯ್ಗಟ್ಟ. a fragrant substance for decorating the body [ದಿವ್ಯಾಹಾರಂ ಗಳನಾರೋಗಿಸಿ ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಗೊಣ್ಡು ತಮ್ಬುಲಂಗೊಣ್ಡು Pb. 5, 67 va.]; (Abh. P. 7, 47 va.; Rśv. 4, 14 va.). — ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಗೊಳ್. -ಕೊಳ್.

to take that fragrant substance (Grj. 10, 98 va.). — ಕೆಯ್ಗೆಯ್. -ಕೆಯ್ or ಗೆಯ್. to make ready; to trim, to adorn oneself, etc., [ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಯೆ ದೊಪ್ಪುವನ್ನಮುಮಂ Kr. 3, 170; Pb. 3, 42; Ap. 1, 71]; (ಭೂಷಣೋದ್ಯಹನ Śmd. Dh.; Abh. P. 2, 11; Kāvy. 3, 2, 10; Te. ಕೈಚೇಯ್, ಗೈ-, ಕೈಸೇಯ್; T. ಕೈ ಪುನೈ). see Rśv. 4, 14 va.; 5, 112; 6, 11 va.; 13, 61 va.; V. 14, 51. see another ಕೆಯ್ಗೆಯ್ s. ಕೆಯ್ 3. —ಕೆಯ್ಗೆಯ್ 2. trimming work, decoration (Cpr. 7, 151 va.). — ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಸು. -ಕೆಯ್ಸು or -ಗೆಯ್ಸು. to cause to trim or adorn (J. 13, 57; 18, 38). — ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಹ. -ಕೆಯ್ಹ or ಗೆಯ್ಹ. preparing; getting ready; etc. ಎಲ್ಲರುಂ ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಹಂ (ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ, etc. Nr.). — ಕೆಯ್ನೆಱೆ. to be nicely arranged (Abh. P. 4, 26; 7, 82).

ಕೆಯ್ key. 5. = ಕಯ್ 7, ಕೆಯಿ 1, ಕೆಯ್ಯಿ 2, ಕೈ 3. a field, a crop (My., in ಕೆಯ್ ಕೊಯ್ಯುವದು; Tu., T. ಚೆಯ್; Te. ಚೇ, ಚೇನು, ಕಯ್ಯೆ, ಕೈ, ಚೆಲಕೆ; T. also ಕೞನಿ, ಕೈದ್ಯೆ, ಚೆಱು, ಚೆಱುವು; ಕೞುಮು, ಚೆೞುಮು, ಕಲಿ, ತೞೆ, to germinate, to shoot, etc.; ಚೆೞ, ಕದಿ, to thrive, be fertile; M. ಕೞಿ, ಕಯೆ, to thrive, bring fruit; ಕಯಱು, ಕರ್ಯ, to increase, rise; *cf.* ಕೆರಳು 3; Sk. ಕೇದಾರ; see also ಚಿಗುರ್ 1). (*cf.* also ತಳಿ 6, ತೆನೆ 1). [ಅದಱ ಸಾರೆಯೊಸ್ದು ಕೆಯ್ಯುಣ್ಬದಱ ಸಾರೆಯೊಳ್ ಬಾವಿಯುಣ್ಬ Vr. 110, 20; Pb. 5, 43 va.; ಏರಿ ನೀರುಣ್ಬೊಡೆ ಬೇಲಿ ಕೆಯ್ಯ ಮೇವೊಡೆ... ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೂಱುವೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 26]. ಮಾಡದ ಕೆಯ್ (ಬೀೞ್ Śmd. I). ಎರಡು ಬಾರಿ ಉತ್ತ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಬಾಕೃತ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಉರ್ದಿನ ಕೆಯ್ (ಮಾಷೀಣ); ಹೆಸಱ ಕೆಯ್ (ಮೌದ್ಗೀನ); ಜವೆಯ ಕೆಯ್ (ಯವ್ಯ Mr. 93). ಕೞಮೆಯಂ ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ಶಾಲೇಯ); ಎಳ್ಳು ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ತೈಲೀನ Mr. 94). see ಅಗಸೆಗೆಯ್, ಬೆಳೆಗೆಯ್; Cpr. 1, 94; Bp. 60, 17. — ಕೆಯ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the smell or fragrance of a field (J. 3, 8). [— ಕೆಯ್ಬೞ. -ಬೞ. grazing ground adjoining fields. ಮೃಗಂ ಕೆಯ್ಬೞಗಳ ಮೇಡದೊಳೆ ತಣಿದಪುವು Pb. 5, 38].

ಕೆಯ್ key. 6. work. see ಕೆಯ್ಗೆಯ್ 2. s. ಕೆಯ್ 4, ಹೊಯ್ಕೆಯ್, ಹೊಯಿ-.

ಕೆಯಿ keyi. 1. = ಕೆಯ್ 5, etc. (ವಪ್ರ, ಕೇದಾರ, ಕ್ಷೇತ್ರ Nr.). ಅಗಸೆಯ ಕೆಯಿ (ಉಮ್ಯ, etc.), ಸಣಬಿನ ಕೆಯಿ (ಭಂಗ್ಯ, etc.), ಜವೆಯ ಕೆಯಿ (ಯವ್ಯ), ಉದ್ದಿನ ಕೆಯಿ (ಮಾಷ್ಯ, etc.), ಎಳ್ಳ ಕೆಯಿ (ತಿಲ್ಯ, etc.), ಹಾರಕಿನ ಕೆಯಿ (ಕೌದ್ರವೀಣ), ಹೆಸಱ ಕೆಯಿ (ಮೌದ್ಗೀನ Hlā.). ಬಿತ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಯಿ (ಬೀಜಾಕೃತ), ಉತ್ತ ಕೆಯಿ (ಸೀತ್ಯ, etc.), ಮೂಱು ಬಾರಿ ಉತ್ತ ಕೆಯಿ (ತ್ರಿಗುಣಾಕೃತ), ಕಣ್ಣಗಬೀಜವ ಬಿತ್ತುವ ಕೆಯಿ (ಖಾರೀಕ), ಹಾರಕು ಬೆಳೆವ ಕೆಯಿ (ಕೌದ್ರವೀಣ), ಹೆಸಱು ಬೆಳೆವ ಕೆಯಿ (ಮೌದ್ಗೀನ Nr.).

ಕೆಯಿ keyi. 2. = ಕೆಯ್ 2, etc., to make, etc. see ಬಱ-.

ಕೆಯ್ಕೆ keyke. action, performance, T. ಚೈಗೈ; deceit, fraud (ಜತ್ತವ, ಕೈತವ Kk. 66, o. r. ಕೆಯ್ತ).

ಕೆಯ್ತ keyta. = ಕೈತ, ಗೆಯ್ತ. doing, performance; an act (Te. ಚೇತ; *cf.* Sk. ಕೇತನ); trickery, tricks; deceit, fraud (ಕೈದವ, ಜತ್ತುಕ; ಕಪಟ Śm. 52; ಪಣ್ಣಿಕ Kk. 63; see Kk. s. ಕೆಯ್ಕೆ). [ನಾಣ್ ವಿಕಾರದೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿರೆ ಕೆಯ್ತವುಮ್ಮಳಿಪ ಕನ್ನೆಗೆ Pb. 3, 64; Ap. 4, 9 va.; Vr. 100, 10]. ಕೋಡಗನ ಕೆಯ್ತಮುಂ ಕಾಪೇಯ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). see ಅಱುಗೆಯ್ತ, ಕಾಟಿಗೆಯ್ತ, ಬಲ್ಗೆಯ್ತ, ಮುದ್ದುಗೆಯ್ತ; Abh. P. 10, 7. ಪಾಱುಗೆಯ್ತ, ಸೂಳೆಗೆಯ್ತ.

ಕೆಯ್ದಾಳು keydāḷu. crooked, dishonest behaviour, fraud (ಕುಟಿಲ Ct. I, 82, o. r. ಕೆಯ್ದಾಳ; Te. ಗಯಾಳಿ, ಗಯ್ಯಾಳಿ).

ಕೆಯ್ದಿ keydi. the state of being dressed, accoutred, or decorated (ಅಪಿನದ್ಧ, ಬದ್ಧ, ಪಿನದ್ಧ Mr. 457 in two MSS., o. r. ಕಟ್ಟು; T. ಚೆಯ್ದಿ, behaviour, demeanour).

ಕೆಯ್ದು keydu. = ಕೈದು. a weapon (ಹೇತಿ, ಶಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಹರಣ, ಆಯುಧ, ಅಸ್ತ್ರ Hlā.; ಶಸ್ತ್ರ Nr.; Te.; T., M. ಕರುವಿ). ಕೆಯ್ದು ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತ ಅಮುಕ್ತ ಕರಮುಕ್ತ ಯನ್ತ್ರಮುಕ್ತ ಎಮ್ಬುದು ನಾಲ್ಕು ತೆಱನ್ ಅಕ್ಕು (Hlā.). ಕೆಯ್ದುವ ಮಾಱುವವನು (ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ etc.); ಕೆಯ್ದುವ ಹಿಡಿದು ಬದುಕುವಂ (ಆಯುಧೀಯ, ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ); ಶಸ್ತ್ರಧರರಹ ಅರಸುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೆಯ್ದುಗಳ ನಿವಾಳಿಸುಹಂ (ಲೋಹಾಭಿಸಾರ Nr.). ಕೆಯ್ದುವಿನ ಒಱೆ (ಕೋಶ, ಶಸ್ತ್ರಪಿಧಾನ Nn. 52). ಕೆಯ್ದುವಿನಲ್ಲಿ (Nr.). [Ap. 3, 15; ಕಲಿಯ ಕೈಯ ಕೆಯ್ದುವಿನನ್ತಿರಬೇಕು ಅಯ್ಯಾ Bv. 763; Cv. 680]. see Mr. 293; Bp. 32, 35; 51, 71; 61, 25. 28; Rśv. 6, 11 va.; 13, 77va.; J. 4, 33; 22, 6. 7; ಬಟ್ಟುಗೆಯ್ದು, ಮುಮ್ಮೊನೆ-. — ಕೆಯ್ದು ಕೆಯ್. to use a weapon: to fight (Abh. P. 10, 218; 14, 149 va.); [—ಕೆಯ್ದುಗೆಯ್. = ಕೆಯ್ದು ಕೆಯ್. ನಿಲ್ಲದೆ ತೊಲಗಿದಿರಿನ್ನನ್ತಲ್ಲದೊಡೆೞ್ದು ದುರ್ಗ ಕೆಯ್ದುಗೆಯ್ ನೀನೀಗಳ್ Kr. 3, 200]. — ಕೆಯ್ದುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಕೆಯ್ದುವಿಡಿ. [ನಿರ್ವಸನಂ ಮಾಣದೆ ಕೆಯ್ದುಗೊಳ್ Pb. 1, 78]; (Grj. 6, 56). — ಕೆಯ್ದುವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to seize a weapon. ಕೆಯ್ದುವಿಡಿದವ (ಸಹಸ್ತ, ಶಿಕ್ಷಿತಾಯುಧ, ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ, ಕಾಣ್ಡಸ್ಪೃಷ್ಟ Hlā.). ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳು ಕೆಯ್ದುವಿಡಿವಂ (ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವಿ Mr. 254). ಬಿಡುವನ್ತೆ ಕೆಯ್ದುವಿಡಿವಂ (Śmd. 260 Mdb). — ಕೆಯ್ದುವೊಱು. -ಪೊಱು. to carry a weapon. ಕೆಯ್ದುವೊತ್ತರ ದೇವಂಗೆ ಆರ್ ಎಣೆಗರ್, ನೃಪತುಂಗಂಗೆ? (Śmd. 93. 171).

ಕೆಯ್ದುಕಾಱ keydu-kāṟa. a soldier, etc. (Śmd. 235).

ಕೆಯ್ದುಕಾಱತನ keydu-kāṟatana. skill in arms (Bh. 8, 26, 4).

ಕೆಯ್ಮೆ keyme. = ಕೈಮೆ, ಗೆಯ್ಮೆ, ಗೇಮೆ. doing, performance; work; achievement; dexterity, cleverness, sleight; deceit (ಕೆಯ್ಮೆಳಕ Bhn. 19; ಮಾಟ Ct. II, 85; Tu. ಗೆಯ್ಮೆ; M. ಕೈಮೆ, power, authority; T. ಕಯಮೈ, villainy). ಕಗ್ಗೊಲೆಯ ಕಾಮನ ಕೆಯ್ಮೆಯನು ಕೞಲಿಸು! (Rām. 3, 4, 17). see Bh. 2, 13, 24; Rām. 3, 6, 54; J. 12, 23.

ಕೆಯ್ಯಿ keyyi. 1. = ಕೆಯ್ 3, etc. the hand (My.; ಹಸ್ತ Si. 421, ಕರ 448, orig. ಕೈಯ್ಯಿ; ಹಸ್ತ, ಕರ Nn. 131, orig. ಕೈಯಿ, o. r. ಕಯಿ).

ಕೆಯ್ಯಿ keyyi. 2. = ಕೆಯ್ 5, etc. a field (ವಪ್ರ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕೇದಾರ Hlā.).

ಕೆಯ್ಸು keysu. = ಕಯಿಸು, ಕಯ್ಸು, ಗಯಿಸು, ಗಯ್ಸು, ಗೆಯಿಸು, ಗೆಯ್ಸು, ಗೇಯಿಸು. to cause to make or do or work. to make, to do, etc. see ಒಕ್ಕೆಯ್ಸು, ಒಳ ಕೆಯ್ಸು, ತೞಿಗೆಯ್ಸು, ಎಕ್ಕೆಯ್ಸು, ಬಲಂಗೆಯ್ಸು, ಪಿಡಿ-, ಹಿಡಿ-.

ಕೆಯ್ಹ keyha. doing, performing. see ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಹ.

ಕೆರ kera. 1. = ಕೆರವು, ಕೆರಹು, ಕೆರ್ಪು. a leather sandal; a shoe (C.; ಪಾದುಕೆ, ಪಾದು, ಉಪಾನಹ್ Si. 344; T. ಚೆರುಪ್ಪು, M. ಚೆರಿಪ್ಪು, Te. ಚೆಪ್ಪು). ಕೆರದ ಅಳತೆಗೆ ಕಾಲು ಕೊಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ಬೇಣ್ಟೆಯ ಕೆರ (ಎಕ್ಕಡ Ct. II, 36). see Prv. s. ಬಟ್ಟೆ 2.

ಕೆರ kera. 2. = ಕೆರೆದು, ಕೆರದು. a P. p. of ಕೆರೆ 1, in ಕೆರಕೊಳ್ಳು (C.).

ಕೆರಕಲು kerakalu. scraping (of rice burnt at the bottom of a pot, My.). ಕೆರಕಲನ್ನ (My.).

ಕೆರಕು keraku. that is scratching or rough, as a stone (C.). 2, scab (ಪಾಮ, ಕಚ್ಚು, ಖಸ Hlā.; Mr. 384; T. ಚಿರಂಗು, M. ಚಿರಜ್ಞ). — ಕೆರಕ. -ಅ 3. one who scrapes together, a miser (C.); a beggar (My.).

***ಕೆರಗಲ್ಲು keragallu.** a hard stone used for rubbing the body. ಕೆರಗಲ್ಲಿನನ್ತಿಪ್ಪ ದಯ್ಯಾ ಪರುಷವು Cv. 244.

ಕೆರಣ್ಟು kerantu. 1. to dig with the nails, to scratch (ನಖಖನನ Śmd. Dh.; T. ಚುರಣ್ಡು, ಚುಱಣ್ಡು; M. ಚಿರಣ್ಡು, ಚುರಣ್ಡು; T. also ಕಿಱು; Tu. ಕಿರುಮ್ಬು; M. ಚಿರಗು, ಚುರಗು, to scrape, grate; ಚಿಕ್ಕು, to scratch; Te. ಚೆಲುಕು, to scratch; *cf.* ಕಿರಿ 1).

ಕೆರಣ್ಟು kerantu. 2. the act of scratching. — ಕೆರಣ್ಟು ದಲೆ. -ತಲೆ. a head full of scratches (V. 11, 60).

ಕೆರದು keradu. = ಕೆರೆದು. P. p. of ಕೆರೆ 1.

ಕೆರವು keravu. = ಕೆರ 1, etc. (C.). Dat. ಕೆರವಿಗೆ.

ಕೆರಸೆ kerase. = ಗರಸೆ, ಗೆರಸೆ, ಗೆರಿಸೆ, ಗೆರೆಸೆ. a kind of flat bamboo basket in the form of a square (ಶೂರ್ಪ Mr. 209; S. Mhr.). —ಕೆರಸೆಬಾಯಿಯವ. whose mouth is as large as a kerase: a man who betrays secrets (S. Mhr.).

ಕೆರಹು kerahu. = ಕೆರ 1, etc. a leather sandal, etc. (ಚರ್ಮಪಾದುಕ, ಉಪಾನತಿ Mr. 205). see Bp. 55, 57; 57, 2; Bhāgavata 10, 18, 3; ಕಾಲ್ಗೆರಹು. —ಕೆರಹುಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. a foot with a sandal attached (Bp. 18, 36. 47. 74; 49, 8. 9). see ಬಲುಗೆರಹುಗಾಲ್.

ಕೆರಳ್ keraḷ. 1. = ಕೆಳರ್ 2, ಕೆರಳು 1. to cry, to utter loudly, to shout. (Tu.; Te. ಗೆರಲು, ಗೆರ್ರಲು, ಗಲುರ್; T. ಕೆಮ್ಮು; T. ಚಿರತ್ತು, ಚಿನಮ್ಬು, to sound; *cf.* ಕಿಱುಚು). P. p. ಕೆರಳ್ದು (Śsv. 4, 46).

ಕೆರಳ್ keraḷ. 2. = ಕೆರಳು 2. to become angry, to begin to rage. (Tu., T. ಕೆಮ್ಮು; Te. ಕೆರಲು; Te. ಚಿರಚಿರ, hotly, fiercely; T. ಚಿಱುಕ್ಕು, to be angry; *cf.* ಕಿರ್ಚು, ಕಿಡಿ, and see o. r. s. ಕೆರಳ್ಚು). P. p. ಕೆರಳ್ದು. see Bp. 5, 32; Rsv. 5, 122 va.; 5, 127 va.; 6, 32. 35; J. 2, 41; 4, 42; 8, 26; 9, 30; 11, 26. 28; 12, 21. 25. 47; 21, 34; 22, 13; 23, 14. 16.

ಕೆರಳಿಚು keraḷicu. = ಕೆರಳ್ಚು No. 2. to enrage (Bh. 6, 5, 47).

ಕೆರಳು keraḷu. 1. = ಕೆರಳ್ 1. P. p. ಕೆರಳಿ. ಕೆರಳಿ ನುಡಿವುದು (ಆಭಾಷಣ, ಆಲಾಪ Nr.).

ಕೆರಳು keraḷu. 2. = ಕೆರಳ್ 2. P. p. ಕೆರಳಿ. ನುಡಿಯ ಪಾಲಿಸಿ ನುಡಿಯೆ ನುಡಿಯುವದು ಜಗನ್ನೆಲ್ಲ; ನುಡಿದರೆ ಕೆರಳಿ ಕಿಡಿಯಹ ನೃಪನ ತಾ ನುಡಿಸುವರೆ ಇಲ್ಲ (Sp.). see Bh. 8, 26, 35; Rām. 6, 30, 32.

ಕೆರಳು keraḷu. 3. = ಕೆಳರ್ 1. to increase, as pain, etc.; to spread, as a sore (My.; Bp. 3, 13; Te. ಕೆರಲು; see s. ಕೆಯ್ 5).

ಕೆರಳ್ಚು keraḷcu. to make a noise by slapping or clapping the arms, as done by combatants, etc. ಆಸ್ಫೋಟನ Śmd. Dh., o. r. ಕೋಪೋದ್ರೇಕ). 2, = ಕೆರಳಿಚು. to enrage (Śsv. 4, 26; J. 9 sum.).

ಕೆರಿಸು kerisu. 1. to cause to shave (My.). [Tu. ಕಿರೆಪು].

ಕೆರಿಸು kerisu. 2. to cause to scrape (My.). [Tu. ಕಿರೆಪು].

ಕೆರೆ kere. 1. to scratch; to scrape (ನಖಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; *cf.* ಕಿರಿ 1). ಉಜ್ಜಿ ಕೆರೆಯುವ ಅರ (ಅರೆ Si. 345, sic!). (ತುರಗಂಗಳ್) ಖುರಪುಟಂಗಳೊಳು ಕೆರವುತ (C. Bp. 47, 35). ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಕೆರೆಯು ವದು (C.). ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕೆರೆ (My.). see Prv. s. ಕೋಱು.

ಕೆರೆ kere. 2. = ಕಿರಿ 1. to shave (My.). [Tu. ಕಿರೆ].

ಕೆರೆ kere. 3. a herd of kine (ಗೋಸಮೂಹ Śs.). [Tu. ಕಿದೆ a cattle shed].

ಕೆಱೆ kere. 1. (fr. ಕಿಱ್). a tank (ಆಧಾರ, ತಡಾಗ Hlā.; ತೀರ್ಥ, ತಟಾಕ Nn. 48; ಜಲಾಧಾರ, ತಟಾಕ Mr. 417; C.; Tu. ಕೆದು; M. ಚಿಱ; Te. ಚೆರುವು; T. ಚಿಱ್ಱಿ, M. ಚಿಱ, enclosure, dam). [ಜಾದಗೆ ನವೋದ ಬಿನ್ದುವನಾದರಿಪವೋಲುಱದ ಕೆಱೆಯ ತೋಱೆಯುದಕ ಮನೇನಾದರಿಕುಮೆ Ap. 9, 109]. ಕೆಱೆಯ ಏರಿ (ತಟಾಕಬನ್ಧನ Nn. 99). ಕೆಱೆಯ ಕೋಡಿ (Śmd. 162). ಕೆಱೆ ಮುನ್ದೆ ಅಱವಟ್ಟಿಗೆಯೇ? (Prv.). see Śmd. 141. 160. 165; Bp. 52, 11. 15; Rsv. 6, 9; J. 3, 2; 15, 2; 18, 13; Si. 91. 92. 242; ಅಱುಗೆಱೆ, ಕಿಱ್ಕೆಱೆ, ತಾವರೆಗೆಱೆ, ಬಾಂಗೆಱೆ. — ಕೆಱೆ ಕಟ್ಟೆ. dupl. (C.). 2, the bank of a tank (My.). — ಕೆಱೆ ಯೊಡಲು. -ಒಡಲು. the inner part of a tank (C.). — ಕೆಱೆಯೊಡೆ. -ಒಡೆ. a tank to break down (C.). 2, to break down a tank. ಕೆಱೆಯೊಡೆದವನ ಕೆಯ್ಯನ್ನ ಕಮ್ಬಳೀ ಕಿತ್ತುಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಕೆಱೆ kere. 2. = ಕೊಱೆ 7, etc. presents. see ಉಡುಗೆಱೆ.

ಕೆರ್ಪು kerpu. = ಕೆರ 1, etc. a leather sandal, etc. (ಎಕ್ಕಡ Śm. 32; ಮೆಟ್ಟು 88; ಅಟ್ಟೆ 89). [ಲಕ್ಷದೀನಾರಂಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು ರತ್ನಕಮ್ಬಳಂಗಳಂ ಕೊಣ್ಡೋರೊನ್ದಱೊಳಂ ನಾಲ್ಕು ಖಣ್ಡಮಾಗೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಖಣ್ಡಂಗಳಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ವರ್ ಸೊಸೆವಿರ್ಕಳ್ಗೆ ಪಚ್ಚುಗೊಟ್ಟೊಡವರುಂ ತನ್ನಮ್ಮ ಕೆರ್ಪುಗಳೊಳ್ ತಗುಳ್ಚಿದರ್ Vr. 25, 26]. ಕೆರ್ಪುಂ (Śmd. 50). see Bp. 18, 94; Rsv. 5, 51; Śsv. 3, 27; ಕಾಲ್ಕೆರ್ಪು. [Tu. ಕೇರ್ಪು. a ladder].

ಕೆಲ kela. 1. side; vicinity; the side; the right, or left, side; aside (ಪಕ್ಕ, ಪೊರೆ, ಪೊರ್ದುಗೆ, ಸನಿಹ, ಸಮೀಪ Śm. 59; Kk. 33; Te. ಕೆಲಕು, ಕೆಲನು, ಕೆಲನೆ, ಕೆಲಪು, ಕೆಳವು, ಕೇವ, ಕ್ರೇವ, ಚೆಕ್ಕು, ಚೆನ್ತೆ; see s. ಕೆಕ್ಕೆ and ಕಿಟ್ಟು; T. ಚಿಱ್ಕೆ = ಪಕ್ಕ). [ಮದವಾರಣಮಂ ಸೋಂಕಿ ಕೆಲದೊಳೊಯ್ಯನೆ ಪೋದಂ Kr. 3, 93; Pb. 1, 40; Ap. 7, 75]. ಕೆಲಗಳ್ or ಕೆಲಂಗಳ್ (Śmd. 126). ಕೆಲದೊಳ್ ವಧುವಿಲ್ಲದ ಲೀಲೆ (67). ಅದಱ ಕೆಲಂ (162). ತಿದ್ದಲೆನ್ದು, ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಪೃಷ್ಠವಾಹ್, ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ); ಮನೆಯ ಕೆಲದ ಬಾಗಿಲು (ಪಕ್ಷದ್ವಾರ Nr.). ಕೆಲದ ಕಿಱುಬೆಟ್ಟಂ (ಪಾದ, ಪರ್ಯನ್ತಪರ್ವತ); ರಾಜಧಾನಿಯ ಕೆಲದ ಬೀಡು (ಶಾಖಾನಗರ, ಉಪನಗರ Hlā.). ನ್ಯಗ್ರೋಧಬೀಜಂ ಕೆಲಂ ಸಿಡಿದುಂ ಪೆರ್ಮರನ್ ಆಗದೇ? (Śs. 44). [2, external appearance. ಕೆಲಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾದೆನಲ್ಲದೆ ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾಗನೇಕಯ್ಯಾ Bv. 283]. see Bp. 12, 36; 21, 44; 32, 27; 33, 10; 45, 34; 50, 10; 56, 52; Bh. 2, 13, 45; Rsv. 6, 11 va.; 11, 7; Śsv. 4, 9; J. 6, 43; 23, 60; 28, 45; Si. 319; ಇಕ್ಕೆಲ, ಇರ್ಕೆಲ. [—ಕೆಲಂ. people by the sides. ಆಗಳ್ ವಿದುರಂ ಕೆಲನಱಿಯದನ್ತಂ Pb. 2, 96 va.; ತನ್ನಯ ಜನದೊಳ್ ಕೆಲನಱಿಯೆ ಕೃತಕ ಶೋಕಂ ಗೆಯ್ದಂ Pb. 3, 8]. — ಕೆಲಕೆ ಪಾಯ್. to go to one side or aside. see ಪರ್ವಳಿಸು. — ಕೆಲ ಕೆಲ. rep. both sides (Bp. 17, 2; J. 33, 23). [—ಕೆಲಗೆಲ. -ಕೆಲ. rep. = ಕೆಲಕಲ. ಸುೞಿವುದಳಿ ಕೆಲಗೆಲದೊಳ್ Kr. 3, 128]; — ಕೆಲದಂ. a man who is on one side, or on both sides. ಕೆಲದನ್ ಅಲ್ಲಿದನ್ ಇಲ್ಲಿದನ್ ಈಗಳ್ ಎಲ್ಲಿಸಂ ಮುತ್ತಿದನ್ ಒನ್ದೆ ತೇರೊಳ್ ಅಮರೇನ್ದ್ರಸುತಂ (Śmd. 136). [— ಕೆಲದರ್. the persons who are near about. ತಲೆಯೊಳ್ ತಳಿದು ಕಳ್ಳೊಳ್ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು ಕೆಲದರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಕಿಱಿಯಪಿರಿಯರಱಿದು ಪೊಡವಟ್ಟು Pb. 4, 87 va.]. — ಕೆಲದಟ್ಟೆ. -ತಟ್ಟೆ. a plate put at the side of other things (Rsv. 12, 22). — ಕೆಲನಾಗು. -ಆಗು. to go aside

(My.). — ಕೆಲನೀರ್. water at hand (to be employed for its various uses, Grj. 9, 120). — ಕೆಲಸ್ಗೆ. -ಂ-ತೆಗೆ. to take to one side or aside (Rśv. 13, 96). — ಕೆಲನೊಡ್ಗಲು. -ಂ-ತೊಗಲು. to go to one side or aside (Śsv. 4, 11). — ಕೆಲನೊಡ್ಡೀಱು. -ಂ-ತೋಱು. to appear on one side (Rśv. 2, 20). — ಕೆಲ ಬಲ. the left and right side (Bp. 47, 17; Bh. 2, 4, 12; J. 6, 46; 30, 29). — ಕೆಲವಣಿ. -ಮಣಿ. (Śmd. 385; Kk. 96). a jewel at the side (of any thing). — ಕೆಲ ಸಾರ್. to go or come near (Rśv. 14, 5 va.). 2, to get out of the way or away, to retire (J. 12, 35). — ಕೆಲ ಸಾರು. = ಕೆಲ ಸಾರ್. (J. 4, 33). — ಕೆಲ ಸಿಡಿ. to fly or bounce to one side; to separate (v. i., J. 30, 19).

ಕೆಲ kela. 2. some, several, a few (C.; Tu., T. ಚಿಲ, M. ಚಿಲೆ). ಕೆಲ ಹೇಱುಗಳ್ (Bp. 23, 39). ಕೆಲ ಹೊತ್ತು (B. 4, 102). — ಕೆಲ ಕೆಲ. rep. ಕೆಲ ಕೆಲ ದಿನಕೆ (Bp. 60, 59). — ಕೆಲಬರ್. rep. some, or a few, persons (Bp. 1, 57). — ಕೆಲ ಕೆಲವರು. = ಕೆಲ ಕೆಲಬರ್. (B. 4, 98). — ಕೆಲ ಕೆಲವು. rep. = ಕೆಲ ಕೆಲ. [ಎನ್ನಾತನಱ ವಶಿರಹಸ್ಯಂಗಳಪ್ಪ ಕೆಲಕೆಲವು ಅವಿನಾಣಂಗಳಂ ನಾಣ್ಚಿ ಬಂಚಿಸಿ Ap. 3, 43 va.]. see Śmd. 47. 186. 341. 382; B. 3, 29. 37; 5, 206. — ಕೆಲ ಬರ್. -ರು. (Śmd. 122. 123). some persons [ಮಾತಱುವರ್ ಕೆಲಬರ್ ಜಗತೀತಳಗತ ಮನುಜರೊಳಗೆ Kr. 1, 17; Pb. 10, 38]; (ಅರೆಬರ್ Ct. I, 48). ಆದರಿಪರ್ ಕೆಲಬರ್ (Śmd. 142). ಸಾರೆ ಕೆಲಬರು ಕುಡಿಯೆ (ಸಹ ಪಾನ Mr. 221). see Bp. 56, 37; 57, 21. — ಕೆಲಮ್ಬರ್. -ರು. = ಕೆಲ ಬರ್. (Śmd. 122. 71. 127. 142). [ಕೆಲಮ್ಬರರುಣಮಣಿಕುಳ ಪ್ರಭಾಜಾಳ ಜಟಿಳಿತ ಪಿಂಜರಂಗಳಾಗಿ Ap. 8, 69 va.]. ಮದನನಿಗನ ಆರು ಕೆಲಮ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರುಣ್ಟು, ಅವರು ಜನ್ಮರೆನಿಸುಗು (Nr.). — ಕೆಲರ್. -ರು. = ಕೆಲ ಬರ್. [ಅಮಲ ಕವಿತಾ ನೀತಿಯುತರ್ ಕೆಲರೆ ಪರಮಕವಿ ವೃಷಭರ್ಕಳ್ Kr. 1, 17; Pb. 1, 74]; (Śmd. 141. 257. 268; Abh. P. 13, 92. 93; Bp. 58, 64; S. Mhr.). — ಕೆಲವರ್. -ರು. = ಕೆಲಬರ್. (C.; Si. 27. 49. 194). — ಕೆಲವು. -ಅವು. some, several, or a few, things, etc. [ಎನ್ನಱುವುದುಮಂ ತಱುಸಲೆ ಬುಧಜನಕ್ಕೆ ಕೆಲವಂ ಪೇೞ್ವೆಂ Kr. 1, 47; Ap. 4, 13 va.]; (ಅರೆಉಱು, ಅರೆ, ಅರ್ಧ Ct. II, 33; ಚಿತ್, ಚನ, ಅಸಾ ಕಲ್ಯ Si. 471). ಕೆಲವು (Śmd. 59). ಕೆಲವಂ (334). ಕೆಲವಱಲ್ಲಿ (382). ಕೆಲವಱಿಂೞ್ (59). a strange plural appears in ಕೆಲವುಗಳು (B. 3, 87; My.). 2, from the true neutral plural use, *e. g.* in ಕೆಲವು ಶಬ್ದಂ (Śmd. 352), ಕೆಲವೆಡೆ (82), ಕೆಲವು ದಿನಂ (J. 28, 15), the custom arose to use ಕೆಲವು just like ಕೆಲ, *e. g.* ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು, ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (B. 3, 4; My.), ಕೆಲವು ಕಾಲ (Si. 266; My.), ಕೆಲವು ಜನರು (C.).

ಕೆಲಚು kelacu. help (ಸಹಾಯ Śmd. II; Śm. 57; Kk. 77).

ಕೆಲಸ kelasa. (fr. ಕೆಯ್ 2). work; occupation; business; affair; employment; deed, act; use, advantage (ಕಾರ್ಯ Nn. 19. 144; ಕಜ್ಜ Bhn. 24; ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯೆ Si. 385; C.; Tu.; Te. ಕೆಲಸಮ್ಬು). ಲೆಪ್ಪ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳ ಕೆಲಸ (ಪುಸ್ತಕರ್ಮ Hlā.). ಅವ ಳೊರ್ವ ವೃದ್ಧೆಯಲ್ಲದೆ ಹೇಱಿದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡುವವಳಾಗಿ, ರಾಣಿವಾಸದೊ ಳು ಸುಱುವಳು (ಅಸಿಕ್ನಿ Nr.). ಕೆಲಸಕೆ ಬಲ್ಲಿದ (ಕರ್ಮಶೂರ, ಕರ್ಮಠ Hlā.). ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಜಾಣನು (ಕರ್ಮಶೂರ, etc.); ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ದೆಗೆವ ವನು (ಮನ್ದ, ತುನ್ದ, ಅಲಸ, etc.); ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಕೊಡ್ಡುವವನು (ದಕ್ಷ, ಚತುರ, etc. Nr.). ಪಾಪದ ಕೆಲಸ (ಅಕುಶಲಕರ್ಮ Si. 423). ಕೆಲಸ ವಿಲ್ಲದ ಕುಮ್ಬಾಱ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣ್ಡೇ ತಟ್ಟಿದ (Prv.). see Bp. 3, 37; 26, 55; 37, 4. 12; 53, 12; 54, 19; 60, 60; 61, 23. 59; J. 19, 25; B. 2, 14. 29; 3, 83. 126; 4, 110. 149. 222; 5, 204. 222. 236. 268. 285; Si. 69. 296. 357. 385. 396. 399. 400, etc.; ಅರೆಗೆಲಸ, ಗಣ್ಡುಕೆಲಸ. — ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರು. to come to do work. 2, to be useful or serviceable (C.; B. 3, 115; 4, 14. 194). ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮೆಯ್ಗಳ್ಳ ಮುಕ್ಕ (ಅಕರಣಿ Si. 401). — ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೀಱು. = ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರು. (C.; B. 2, 23; 3, 48. 57; 5, 154. 188). — ಕೆಲಸಕ್ಕೆನರ್. -ಬರ್. = ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರು No. 1. (Śmd. 82). — ಕೆಲಸಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a lazy man (ಸುಱು Śmd. I; C.). — ಕೆಲಸಗಳ್ಳತಿ. -ಕಳ್ಳತಿ. a lazy woman. ಕೆಲಸಗಳ್ಳತಿಗೆ ಕೂಸು ಹು ಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕೆಲಸಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. = ಕೆಲಸಗಳ್ಳತಿ. (My.). — ಕೆ ಲಸಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to do work, to work. ಪಂಚಕಾರುಕರು ಕೆಲಸಂಗೆಯ್ವ ಮನೆ (ಕರ್ಮಶಾಲೆ Hlā.). see Bp. 29, 14; 47, 18. — ಕೆ ಲಸ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to demand or exact work (C.; B. 4, 72. 73). — ಕೆ ಲಸ ಬೊಗಸಿ. reit. (B. 4, 142; 5, 282. 284). — ಕೆಲಸಮ್ಬುಗು. -ಂ-ಪು ಗು. to enter into or upon a work. ಕೆಲಸಮ್ಬೊಕ್ಕಂ (Śmd. 200). — ಕೆಲಸಮ್ಬೊಱು. -ಂ-ಪೊಱು. to undertake a work (Bp. 53, 66). — ಕೆಲಸ ಹೇಱು. to give order for work to be done (C.; B. 5, 134).

ಕೆಲಸಿ kelasi. 1. a person who works. see ಕಡುಗೆಲಸಿ, ಬಲು-, ಬಱಿ-.

ಕೆಲಸಿ kelasi. 2. (fr. ಕೆರಿ 1). = ಕೆಲಿಗ, ಕೆಲಸ್ಯ. a barber and hair-dresser (My.; ನಾವಲಿಗ G.; Tu. also ಕಿಲೆಸಿ; T. ಚಿರೈ ಯ). ಕೆಲಸಿ ಒಳ್ಳೆಯವನೇ ಸರಿ, ಹೊಲಸಿನಿನ್ದ ಕುಣ್ಡು ಕೂಡದು (Prv.).

ಕೆಲಸಿಗ kelasiga. = ಕೆಲಸಿ 2. (C. Bp. 47, 41; My.). — ಕೆಲಸಿಗ ರವ. -ಅವ. = ಕೆಲಸಿಗ. (Si. 337).

ಕೆಲಸ್ಯ kelasya. = ಕೆಲಸಿ 2. (S. Mhr.).

ಕೆಲೆ kele. to cry or shout with energy or for joy (ಉತ್ಸಾಹಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Tu. ಕಿಲೆಪು; T. ಚಿಲ್ಕೆ, ಚಿಲಮ್ಬು, ಚಿಲುಮ್ಬು, to sound; *cf.* ಕಿಲ್; ಗಜ್ಜೆ, ಗೆಜ್ಜೆ). [ತರುಣ ವೃಷಂ ಕೆಲೆದು ತೊಳಲ್ತರೆ ಕಣ್ಡುದಱನ್ದೆ Ap. 15, 41; ಬಸವನೆಮ್ಬ ಗಣೇಶ್ವರನು ಘೋಂಕರಿಸಿ ಕೆಲೆದಡೆ ಬೀಜ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು Cv. 777]. see Bp. 32, 23. 25; 38, 17; 60, 32; 61, 23; Śsv. 1, 52. 2, to cry out, to vociferate (abusively, My.; Abhā. 2, 52; Sp. s. ಬಲ್ಲತನ). [ಒನ್ದಕ್ಕೊಮ್ಬುತ್ತ ನುಡಿದು ಕಣ್ಣಕೆಂಚನೆ ಮಾಡಿ ಗಣ್ಡುಗೆದಱು ಮುಡುಹಿಕ್ಕಿ ಕೆಲೆವವರ ಕಣ್ಡಂಜುವೆ Bv. 447]. see ರಚ್ಚೆಗೆಲೆ.

ಕೆಲೆತ keleta. abusive vociferation (My.).

ಕೆಲ್ಲ kella. = ಕೆಲ್ಲೆ. a shiver, a little piece of thread or a fibre (Rām. 6, 53, 91).

***ಕೆಲ್ಲಮ್ಬು kellambu.** a kind of arrow. ಕುಮ್ಬೋದ್ಭವಂ ಬನ್ದದಿರದಿರನಾನ್ತೊನ್ದೆ ಕೆಲ್ಲಮ್ಬಿನಿಂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಾರ್ದಾರ್ದೆಚ್ಚನ್ Pb. 12, 18.

ಕೆಲ್ಲಯಿಸು kellayisu. to splinter (v. i.); to be troubled, to be vexed (Bh. 6, 5, 31).

ಕೆಲ್ಲೆ kelle. a shiver, a splinter (ಸಿಗುಱ್ Śm. 49; Kk. 56; Bh. 7, 3, 34; Te. ಚಿಲ್ಲೆ; T. ಚಿಲ್ಲಿ; T., M. ಚಲ್ಲಿ, a chip; see s. ಕೆತ್ತು 4). — ಕೆಲ್ಲೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to go into splinters (Bh. 6, 6, 2).

ಕೆವಲ kevala. = ಕೇಪಲ. a shrub with scarlet flowers. (St. & Pl.).

ಕೆವ್ವನೆ kevvane. with the hissing sound of a stone, etc., thrown away with great force (C.; Te. ಕೆವ್ವುನೆ).

ಕೆಸ kesa. = ಕೆಸವು No. 2, etc. plant Arum colocasia. see ಮರ-.

ಕೆಸರು kesaru. = ಕೆಸುರ್ 2. (My.; see ಕಣ್ಗೆಸರು).

ಕೆಸಱ್ kesaṟ. = ಕೆಸಱು. mud, mire, etc. [ಪರೆದ ಪುಡಿಯೆಲ್ಲಮಂ ನೀರ್ ನೆರೆದು ಕೆಸರ್ಮಾಡದನ್ನೆಗಂ ನೆಲಸುಗುಮೇ Kr. 3, 151; Pb. 10, 29; Vr. 152, 16; Ap. 5, 10]. ಕೆಸಱ್ (Śmd. 59). ಕೆಸರ್ಗಳ್ (53). ಕೆಸಱೊಳ್ (J. 12, 8). ಕೆಸಱೊಳ್ ಆದ ಪಜ್ಜೆ (ಅಡೆವಣಿಗೆ Śmd. II). see Śsv. 3, 45. 46. — ಕೆಸಱಂಕ. -ಅಂಕ. a wrestler (ಮಲ್ಲ Śmd. II; Kk. 78; Kāvy. III, 2, 82). — ಕೆಸರ್ವುಟ್ಟಿಗೆ. (Śmd. 217). a lotus (ನೀರ್ವೂವು, ತಾವರೆ Kk. 13; ಅರವಿನ್ದ, ತಾವರೆ Śm. 26). — ಕೆಸರ್ಪಸಗು. (Śmd. 217). mud to be expanded, etc.

ಕೆಸಱಿಗೆ kesaṟige. the drain of a bathroom (ಬಚ್ಚಲ್ Śs.).

ಕೆಸಱು kesaṟu. = ಕೆಸಱ್. wet soil; mud, mire (ಪಂಕ, ಶಾದ, ನಿಷದ್ವರ, ಜಮ್ಬಾಲ, ಕರ್ದಮ, ಇಚಿಕಿಲ Hlā.; Mr. 418; Si. 83. 430; C.; Tu.; T. ಚಗದಿ, ಚಱುಮಿಯ, ಚೆದುಕ್ಕು, ಚೆದುಮ್ಬು, ಚೆಯಲ್, ಚೆಯ್ಯಲ್, ಚೇದಗ, ಚೇಱು, ಚೇವಲ್; M. ಚೇಱು, ಕೆಡುಮ್ಬು, ಚೆದುಕ್ಕು, ಚೆಳಿ, ಚೆಡಿ, ಚಳಿ; Te. ಚದುಕು, ಜೇರುಕು; Mhr. ಚೇನ್ದಾ). ಕೆಸಱುಳ್ಳ ಎಡೆ (ಪಿಚ್ಛಿಲ, ವಿಜಪಿಲ Hlā.). ಮಾಪರೆ ಪೋಪರೆ? ಪಾಪಮೇನ್? ಅದು ಕೆಸಱೆ? (Sp.). ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು. ಕೆಸಱೊಳು ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಕೆಸಱಿನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಕಮ್ಬದನ್ತೆ. — ಕೆಸಱಿಗೆ ಹಱಗೋಲು ಬೇಕೇ? — ಕೆಯ್ ಕೆಸಱಾದರೆ ಬಾಯ್ ಮೊಸರು (Prvs.). see Bp. 60, 42; Bh. 1, 5, 9; J. 33, 18; Si. 86. see ಚಳಿಯ 2. [— ಕೆಸಱುಕಡಿತ. cutting across mire causing a series of waves. ಭೂತಳಮುಳ್ಳಾಡೆ ಕೆಸಱ ಕಡಿತದ ತೆಱದಿಂ Pb. 10, 53. — ಕೆಸಱುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. foundation stone. ಕೆಸಱುಗಲ್ಲನಿಕ್ಕಿ ಧರೆ ಮೇರುವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ Cv. 4].

ಕೆಸವು kesavu. a mushroom (ಛತ್ರಿಕೆ Mr. 149). 2, = ಕೆಸು, etc. ಕೆಸವಿನ ಸೊಪ್ಪು (My.).

ಕೆಸು kesu. = ಕೆಸ, ಕೆಸವು No. 2, ಕೇಸವೆ, ಕೇಸು 1. a stemless plant with large leaves and eatable tubers, the Cocco, Arum colocasia L. (St. & Pl.; Tu. also ಚೇವು, ತೇವು, T. ಚೇವ; T., M. ಚೇಮ್ಬು). see Prv. s. ಶಿಶು.

ಕೆಳ keḷa. = ಕೀೞ್ 1, etc., ಕೆಳಗು (Śmd. 211). dative ಕೆಳಕ್ಕೆ (C.; Si. 115, 116. 397. 400), or ಕೆಳಕೆ (My.), *e. g.* ತಲೆ ಕೆಳಕಾಗಿ ದ್ದಾತನು (ಅವಾಚ್, ಅಧೋಮುಖ Nr.). — ಕೆಳಗಡೆ. -ಕಡೆ. the lower side; the under side; downwards; beneath (ತಲ Si. 457; C.); the eastern direction, the east (C. in ಕೆಳಗಡೇ ಸೀಮೆ). see Si. 84. 110. 116. 121. 204. 209; B. 4, 205; 5, 21. [— ಕೆಳಗಿವಿಗೆಯ್. -ಕಿವಿ.-ಕೆಯ್. to slight off, to treat with indifference, not to give attention. ಮಾಳವಿಗರಂ ಕೆಳಗಿವಿಗೆಯ್ಯಲೀಯದಾಟನ್ದು Pb. 6, 29 va.]. — ಕೆಳತಟ್ಟು. = ಕೆಳಗಡೆ. (My.). — ಕೆಳತನಕ. down to the lower portion, to the bottom (C.). ಮೇಲಿನ್ದ ಕೆಳತನಕ (B. 4, 150). see B. 5, 297. — ಕೆಳತುಟಿ. the lower lip (My.). — ಕೆಳದವಡೆ. the lower jaw (My.; *cf.* Si. 214). — ಕೆಳದಾಡೆ. the molar of the lower jaw. (My.; *cf.* Si. 213). — ಕೆಳನಾಲಿಗೆ. the uvula (ಸೂನೆ G.). — ಕೆಳನ್ತಲೆ. -ಅ-ತಲೆ. = ಕಿಟ್ತಲೆ. the head downwards. — ಕೆಳಭಾಗ. the lower portion (C.; B. 4, 69). ನಡುವಿನ ಕೆಳಭಾಗ (ಜಘನ G.). — ಕೆಳಮೆಯ್. the lower body or side (My.); the inner side, as of a jacket (S. Mhr.). see Śmd. 250. — ಕೆಳಲೋಕ. a lower world. ತಲ ಅತಲ ವಿತಲ ಸುತಲ ರಸಾತಲ ತಲಾತಲ ಮಹಾತಲವ್ ಎನ್ದು, ಸತತಂ ಕೆಳಲೋಕವ್ ಏಱಕ್ಕು (Mr. 32). — ಕೆಳಸಾರ್. = ಕೆಳಗು ಸಾರ್ (Śmd. 211). to approach the lower side, etc. — ಕೆಳಹೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಱ್ಹೊಟ್ಟೆ. (My.).

ಕೆಳಗು keḷagu. = ಕೀೞ್ (Śmd. 80. 198. 209), ಕಿನ್ (209), ಕೆಳ (211), ಕೀೞ್ (Śm. 114). the state of being under, below, down, or inferior; the lower side or direction; the bottom; under, down, downwards, etc.; the state of being previous (ಅಧಸ್ತಾತ್, ಅವಾಕ್, ಅಧಸ್ Hlā.; ಅಧಸ್ Mr. 59; ತಳ Śmd. 348. 349 Cm., Śm. 113; ಅಡಿ Śmd. 350 Cm.; J. 15, 42). declension: ಕೆಳಗಣ, ಕೆಳಗಣಿಂ, ಕೆಳಗಣ್ಗೆ (Śmd. 135). [ಕೆಳಗಣ ಕೆನ್ದಳಿರ್ ಪುದಿದ ಮೇಗಣ ಪನ್ದಳಿರೊನ್ದಿದೊನ್ದು ಕೆಯ್ಗುಱಿದ ಪಸು ರ್ಪುಮಂ ಪೊಳೆವ ಕೆಮ್ಪುಮನಾಳ್ದಿರೆ Pb. 5, 32]. ಕೆಳಯಿಕ್ಕೆ (Nr.), ಕೆಳಯಿಕೆ (Bp. 43, 5), ಕೆಳಯಕೆ (S. Mhr.), ಕೆಳಯಿಂಕೆ (G.), ಕೆಳಗಿನ (C.; Si. 399), ಕೆಳಗಿನ್ದ (C.; Si. 378), ಕೆಳಗಿನೊಳ್ (Śm. 113). ಆನೆಯ ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲದ ಕೆಳಗು (ಅರಕ್ಷ); ತುಟಿಯ ಕೆಳಗು (ಚಿಬುಕ Hlā.). ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗಣ ಕಿಬ್ಬಸುಱು (ವಸ್ತಿ); ಮೊಣಕೆಯ್ಯ ಕೆಳಗಣ ಭಾಗವು (ಪ್ರಕೋಷ್ಠ); ಕೆಳಯಿಕ್ಕೆ ಹಾಱುವ ಪಕ್ಕಿ (ಸಣ್ಡೀನ Nr.). ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಕೆಳಗಣ ಭೂಮಿ (Si. 116). ಕೆಳಗಣ ದಿನ (ಅಧರೇದ್ಯುಸ್ 477; My.). — ಕೆಳಗಣಂ (Śmd. 136). a man of an inferior position, etc. — ಕೆಳಗಣ್ಗೆವರ್. -ಬರ್. to descend (ಇೞಿ Śmd. I). — ಕೆಳಗು ಸಾರ್. = ಕೆಳ ಸಾರ್ (Śmd. 211).

ಕೆಳಗೆ keḷage. = ಕೆಳಗು (Śmd. 145; C.). [ವಿಶಾಳ ವಟ ವಿಟಪಿಯ ನೆಯ್ತನ್ದಡೞ ಕೆಳಗಯ್ದುರುಮನಿಱಿಪಿದೊಡೆ Pb. 3, 10 va.]. ಮೇಲುಂ ಕೆಳಗೆಯುಂ (26). ಕೆಳಗೆ (ತಳದಲ್ಲಿ 351 Cm.). ಅಕ್ಷಿಯಿಂ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಲು (ನಿಮಿಲಾಲನ Mr. 317). ಉಡಿಯಿನ್ದಲೂ ಕೆಳಗೆ (ಅಧರ, ಅಧೋಭಾಗ Nn. 67). ಆದಿಯ ಗುರುವಿನ್ದಂ ಕೆಳಗೆ (Ch. v. 30). ಪೇರಾಲದ ಕೆಳಗೆ (Rsv. 9, 24). ಗೊಜ್ಜಗೆಯರಲ ಬೆಳ್ಳಗಿಲ ಕೆಳಗೆ (10, 31 va.). ಹೂಗಿಡುಗಳ ಕೆಳಗೆ (Bp. 38, 10). ವರ್ಗದ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕೆಳಗೆ (last) ಬನ್ತು (B. 1, 12). ಒನ್ದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒನ್ದು ಹುಲೀ ಮಱು ಮಲಗಿತ್ತು (2, 12). ಆಕೆ ನೋಱಿ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು, ಸುಮ್ಮನೇ ನಿನ್ತಳು (3, 81; *cf.* 3, 99). ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಿ, ನಿನ್ತುಕೊಣ್ಡು (4, 18). ನಾಲ್ಕು ನೂಱು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ (ago, 4, 98). ಗೋಪುರದ ಕೆಳಗೆ ನಿನ್ತಳು (4, 175). ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಈ ದೇಶವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದ ಕೆಳಗೆ ತಕ್ಕೊಣ್ಡರು (4, 116). — ಕೆಳಗಿಡು. -ಇಡು. to put or lay down (C.; B. 4, 56. 62). — ಕೆಳಗಿೞಿ. -ಇೞಿ. to descend (C.; B. 4, 18. 19). — ಕೆಳಗಿೞಿಸು. -ಇೞಿಸು. to cause to descend; to take down (C.; B. 4, 55). — ಕೆಳಗೆ ಬೀೞು. to fall to the ground (C.). ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ ಖಡ್ಗವು ಸಡಲಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿತ್ತು (B. 5, 71). — ಕೆಳಗೆ ಮೇಲು ಮಾಡು. to make the lower side the upper, to turn, as hay (C.; B. 5, 295). — ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ. topsyturvy (C.).

ಕೆಳದಿ keḷadi. = ಗೆಣತಿ, ಗೆಳತಿ, ಗೆಳತೆ. a female companion or friend (ಆಲಿ, ಸಖಿ Nn. 138; ಗೆಳತಿ, ಸಖಿ Śs.; ವಯಸ್ಯೆ, ಆಲಿ, ಸಖಿ Hlā., Nr.; ಮಿತ್ರೆ, ಸಖಿ, ಸಹಜೀವಿಕೆ, etc. Mr. 305; Te. ಚೆಲಿ, ಚೆಲಿಯ; T. ಚಿಲದಿ; T. ಕಿಳೈ, consanguinity; ಕಿಳೈಞರ್, companions, relations; ಕೇಳ್, relation; ಕೇಳ, a companion; ಕೇಣ್ಮೈ, a relation; friendship; *cf.* ಕೇಳ). plural ಕೆಳದಿಯರ್. [ಆಯತತರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ್ದೆ ನೋಡಿ ಕೆಳದಿ ಸಮೇತಂ Kr. 1, 59; Ap. 3, 23 va.]. see Śmd. 98. 179. 207; Prll. 3, 29. 30; Bh. 2, 13, 11; J. 3, 6; 7, 3; 8, 15. 23; 29, 30.

ಕೆಳಮು keḷamu. (= ಕೆಳವು ?). the state of being adequate to the end proposed, sufficiency (?). ಆತ್ಮಜ್ಞತೆಗೆ ನೋೞ್ಪುದದು ಕೆಳಮೆ ವಲಂ! (Cpr. 2, 32; T. ಕೆೞುಮು, ಕೞುಮು, to be full; to learn; to be sufficient; to germinate; see s. ಕೆಯ್ 5).

ಕೆಳಯಕೆ keḷayake. = ಕೆಳಯಿಕೆ, etc. see s. ಕೆಳಗು.

ಕೆಳರ್ keḷar. 1. = ಕೆರಳು 3. to gape; to open (v. i.); to expand, to unfold; to extend; to spring open, to blossom; to break forth or out, to appear, to rise

(ವಿಜೃಂಭಣ Śmd. Dh.; Śśv. 3, 62; T., M. ಕಿಳರ್; M. ಕಿಳಱು, to rise as dust).

ಕೆಳರ್ keḷar. 2. = ಕಿಳಿರ್ 2, ಕೆರಳ್ 1. to cry out, to roar; to dispute, to wrangle. [ಕೆಳರ್ದನಸ್ಸುಗ್ರ ರಣಾಗ್ರಹ ಪ್ರಣಯ ದಿನ್ದಾಗಳ್ Pb. 1, 79]. ಕೆಳರ್ದುದು (ವಿವಾದ Ct. II, 46). see Abh. P. 13, 85; 14, 144 va.

ಕೆಳವು keḷavu. ? (Śmd. 247).

ಕೆಳೆ keḷe. 1. to draw or attract towards oneself (ಆಕರ್ಷಣ, Mahādēvapuramaṭha's MS. of Śmd. Dh.; cf. ಸೆಳೆ).

ಕೆಳೆ keḷe. 2. = ಗೆಣೆ, ಗೆಣ್ಣೆ, ಗೆಳೆ. union; companionship, friendship; a companion, a friend, male or female (Śmd. 109; see ಕಿಟ್ಟು & ಗಡೆ 2). [Kr. 2, 22; ಕೆಳೆಯುಂ ಗುಱುಯುಂ ಗೊಟ್ಟಯುಮಳವಿಗೆ ಪಿರಿದಾಗೆ ತನಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನೊಳ್ Pb. 2, 58; Ap. 11, 153; ಆರಿಗಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಕೆಟ್ಟವಂಗೆ ಕೆಳೆಯಿಲ್ಲ Bv. 25; ಅನ್ಯರು ಹಗೆಯಲ್ಲ, ಕೆಳೆಯಲ್ಲ Cv. 107]. see Bp. 9, 41; 28, 37; 40, 31; 47, 36; J. 24, 8; 26, 23. — ಕೆಳೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become a companion or friend of; to befriend; to become united. ಕೆಳೆಗೊಣ್ದಂ (Śmd. 200, o. r. -ಗೊಟ್ಟಂ). ಕೆಳೆಗೊಣ್ಡಿರ್ಕುಂ (Ct. II, 30). see Rśv. 9, 9; 8, 119; Bh. 1, 6, 4; J. 30, 38. — ಕೆಳೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to join, to put to or in (Rśv. 4, 14 va.; 8, 3; 13, 59 va.).

ಕೆಳೆತನ keḷetana. = ಗೆಳೆತನ, etc. companionship, friendship (Abh. P. 16, 39 va.; Śśv. 2, 42 va.).

ಕೆಳೆಯ keḷe₂-a₃. = ಗೆಣೆಯ, ಗೆಣ್ಣೆಯ, ಗೆಳೆಯ, ಗೆಳೆಯ. a male companion or friend (ತಕ್ಕಂ Ct. II, 72; ಮಿತ್ರ, ಸಖಿ, ವಯಸ್ಯ, ಸುಹೃತ್, ಸ್ನಿಗ್ಧ Hlā.; Mr. 268; Te. ಚೆಲಿಯುಡು; T. ಚಿಲಿದನ್). [ಸುಪ್ರತೀಕ ಗಜೇನ್ದ್ರಮನೇಱ ನಿನ್ದಾತನಿನ್ದ್ರನ ಕೆಳೆಯಂ ಭಗದತ್ತಂ Pb. 10, 57 va.; Ap. 3, 55]. see Śmd. 159; Abh. P. 15, 38; J. 28, 23. 26; 29, 6; Bhāgavata 10, 18, 9; Śm. 13. 2, = ಕೆಳೆ 2. companionship, friendship, affection (ಸಖ್ಯ, ಸಾಪ್ತಪದೀನ, ಸೌಹಾರ್ದ, ಸೌಹೃದ, ಸ್ನೇಹ, ಮೈತ್ರಿ, ಪ್ರೀತಿ, etc. Hlā.).

ಕೆಱವ keḻava. = ಕೆಱುವ. an old man (ಮುದುಕ Śmd. I, o. r. ಕೆಱುವ; T., M.; T. ಕಿಱ, old; M. ಕಿಱು, to descend; to be subtracted, low, degraded; see ಕಿಱ್ 1).

ಕೆಱುವ keḻiva. = ಕೆಱವ. (ಮುದುಕ Ct. I, 3).

ಕೇ kē. to lie down, to repose (ಶಯನ Śmd. Dh.; cf. Sk. ಶೀ?). 2, to copulate with (ನಿಧುವನ Śmd. Dh.; My.). [Tu. ಜೆಪ್ಪುನಿ]. P. p. ಕೆನ್ದು, ಕೇದು (265. 279; My.). [ಅರೆಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣಳಂ ನಿಶ್ಚಳಿತಂ ತಾನಿರ್ದು ಮಱಿದು ಕೆನ್ದಿದ ಮಾನಂ... ಪೋಲ್ತಂ Pb. 8, 13; Vr. 90, 26]. ಪೂಱವ ಕೇಯಂ (75). ಮನೇ ಗಣ್ಡ ಗೇದು, ಹಾಕುತ್ತಾನೆ; ಪುಕ್ಕಸ್ಯಾಟ ಮಿಣ್ಡ ಕೇದು, ಹೋಗುತ್ತಾನೆ (Prv.). see Prv. s. ರೊಣ. — ಕೇದಾಟ. -ಆಟ. copulation (My.).

ಕೇಕಟ kēkaṭa. barren; rough (Sd.; Mhr. ಖೇಕಡ, decrepit, decayed; cross, snappish).

ಕೇಕಯ kēkaya. N. of a tribe, country and its king. (Rām. 1, 3, 17).

ಕೇಕರ kēkara. *squint-eyed;* a leer (ಅಪಾಂಗ, ಕಡೆಗಣ್ಣು Nn. 81; Mr. 316; Rśv. 4, 100). 2, an excellent man (Rśv. 4, 100).

ಕೇಕರಾವಲೋಕನ kēkara-avalōkana. a side glance (of love, Abh. P. 16, 78).

ಕೇಕರಿಕೆ kēkarike. hawking in spitting; spitting out (ನಿಷ್ಠೀವ, etc. Si. 400).

21

ಕೇಕರಿಸು kēkarisu. (ಕ್ಯಾಕರಿಸು). to hawk in spitting (C.; Bp. 38, 17; Tu. ಕೇಕರಿಪುನಿ; Te. ಕೇಕರಿಂಚು). ಉತ್ತಮರನ್ನು ನಿನ್ದಿಸಿದರೆ ಮುಖದ ತುಮ್ಬ ಕೇಕರಿಸಿ ಉಗುಳುತ್ತಾರೆ (Prv.).

ಕೇಕಾರವ kēkā-rava. the sound of peacock. (ಕೇಗಿದುದು Ct. II, 89).

ಕೇಕಿ kēki. *a peacock.*

ಕೇಕು kēku. = ಕೇಗು 2. the cry of a peacock.

ಕೇಕೆ kēke. *the cry of a peacock.*

ಕೇಕೇ kēkē. an imitative sound. — ಕೇಕೇ ಹಾಕಿ ನಗು. to laugh aloud (from joy or for derision's sake, My.).

ಕೇಗು kēgu. 1. to cry as a peacock (ಮಯೂರಸ್ವನ Śmd. Dh.; ಕೇಕಾರವ Ct. II, 89). ಕೇಗಿದುದು ಸೋಗೆ (Śmd. 169). ಅಣಿಯರಂ ಕೇಗಿ ಕುಣಿವ ನವಿಲ್ (Rśv. 8, 120).

ಕೇಗು kēgu. 2. = ಕೇಕು. the cry of a peacock (ನವಿಲ ಧ್ವನಿ Ct. I, 71; ನುಡಿವ ನವಿಲ ಧ್ವನಿ Kk. 24, o. r. ಕೇಕು; ನವಿಲ ದನಿ Śm. 29).

ಕೇಟ kēṭa. = ಕೇತ (ಕ್ಯಾತ), etc. trouble, annoyance. see ಓತಿಕ್ಯಾಟ (-ಕೇಟ).

ಕೇಡಾಳಿ kēḍu-āḷi. a mischief-maker (Śmd. 239). (My.).

ಕೇಡಿ kēḍi. one who ruins or is ruined. [Tu.]. see ಅನ್ನಗೇಡಿ, ಅಭಿಮಾನ-, ಆಸೆ-, ಎಡರ್-, ಕಡು-, ಕುಲ-, ತಿಳಿ-, ಬಾಯ್-, ಬುದ್ಧಿ-, ಬ್ರತ-, ಮತಿ-, ವಿಚಾರ-, ವ್ರತ-, etc.

ಕೇಡಿಗ kēḍiga. = ಕೇಡುಗ. one who ruins or is ruined (My.). see ಕುಲಗೇಡಿಗ.

ಕೇಡಿಗತನ kēḍigatana. = ಕೇಡಿತನ. (My.). see ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿಗತನ.

ಕೇಡಿತನ kēḍitana. the state of being a destroyer or that of being destroyed, impaired. see ಎಚ್ಚಱಗೇಡಿತನ, ಕಿಡಿ-, ತಿಳಿ-, ನಾಚಿಕೆ-, ಮಾನ-, ಬಾಯ್-, ವಿಚಾರ-, etc.

ಕೇಡು kēḍu. a verbal noun of ಕಿಡು (Śmd. 250). ruin, destruction; mischief, evil; disaster; loss (ಪುಚ್ಚಱು Śmd. I; Śm. 56; Kk. 75; ಕ್ಷಯ, ಕ್ಷಿತಿ Nr.; C.; Tu.; Te. ಕೀಡು, ಚೇಟು). ಮಾಡಿದಪಂ ಖಲ ಸಮಿತಿಗೆ ಕೇಡಂ (Śmd. 260 Mdb.). ಕೇಡಿಲ್ಲದ ವಸ್ತು (ಸನಾತನ, ಧ್ರುವ, ನಿತ್ಯ, etc. Hlā.). [ಕೇಡಡಸಿದನ್ದು ಬಗೆಯಂ ಮಾಡದು Kr. 1, 72; ಬೆಳ್ಗಳ ಕೃತಿಬನ್ಧಮುಂ ಬರೆಹಕಾಱರ ಕೈಗಳ ಕೇಡು Pb. 1, 12]. ಎನ್ದೂ ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು (ಸನಾತನ, ನಿತ್ಯ Nr.). ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು (ನಿತ್ಯ Nn. 18. 41. 59; ನಿತ್ಯ, ಅನಶ್ವರ 132). ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ), ಪರರಿಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಲೇಸು ಮಾಡಿಕೊಳುಹ (ವೃದ್ಧಿ); ತನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದಂಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡುಹ (ಕ್ಷಯ); ಕೇಡು ಅಡಸಿದವನು (ಆಪನ್ನ, ಆಪತ್ಪ್ರಾಪ್ತ Nr.). ತನಿಗೆ (= ತನಗೆ) ಆಗದವರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಉಣ್ಬುಮಾಡ ಬೇಕೆನ್ಬು ಪಾಪಬುದ್ಧಿ (ಅಸೂಯೆ Si. 69). ಪರರರ್ಥವ ಸೆಳೆದು ಕೊಮ್ಬು, ಪಾತಕತನದಿಂ ಪರರ ಪೀಡಿಪ ಪಾಪಿಗೆ ಪರರರ್ಥಂಗತಿಯ ಕೇಡು (Jmt. 22). ಕೇಡು ಬರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೂಡುವದು ದುರ್ಬುದ್ಧಿ. — ಕೇಡು ಬರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ (ತಾನು) ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ತಪ್ಪದು (Prvs.). see Śmd. 69. 139; Bp. 40, 74; 48, 15; 56, 2. 21. 37; 61, 5; Bh. 1, 8, 56; B. 2, 8; 4, 171; Prv. s. ಬುದ್ಧಿ. — ಕೇಡುಗಾಲ. -ಕಾಲ. a disastrous period (C.). ಕೇಡುಗಾಲಕ್ಕೆ ನಾಯಿೂ ಮಱು ಮೊಟ್ಟೆಯಿಕ್ಕಿತು. — ಕೇಡುಗಾಲಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ, ಮರಣಕಾಲಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ಇಲ್ಲ (Prvs.). — ಕೇಡುಸುದ್ದಿ. evil tidings (C.).

ಕೇಡುಗ kēḍuga. = ಕೇಡಿಗ. (My.). see ಅಭಿಮಾನಗೇಡುಗ, ಕಡು ಗೇಡುಗ.

ಕೇಣ kēṇa. = ಕೀಣ, q. v. envy, grudge; greediness after; anger, passion (ಮಚ್ಚರ, ಮತ್ಸರ Ś̄s.; ಮತ್ಸರ Bhn. 18; *cf.* ಜೀನ?); deliberation, consideration, restraint. [ಪಸು ಗೆ ನೆಲಂ ಜಲಂ ಹಯದೊಡವ್ವುಡು ವಂಚನೆ ಕೇಣಮಾಸನಂ ಕೊಸೆದೆಸೆ ದಿಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಕೆಲಜಂಕೆ ನಿವರ್ತನೆ Pb. 10, 77]. see Grj. 8, 26 va.; Bp. 17, 5; 33, 11; 37, 18; 40, 60; Bh. 1, 7, 40; 6, 8, 12; 8, 24, 42; Śsv. 4, 10; J. 1, 8; 19, 37; 22, 6; 23, 42; Abhā. 1, 40. — ಕೇಣಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become envious, etc. (Bh. 8, 22, 29; J. 20, 38). — ಕೇಣಪ್ಪಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. = ಕೇಣಗೊಳ್. (Śsv. 4, 87). — ಕೇಣಸರ. envy; stubbornness (My.).

ಕೇಣಕಾಱ kēṇa-kāṟa. a grudger (Bh. 6, 2, 16).

ಕೇಣಿ kēṇi. a temporary well or tank, a hole dug in a river's bed (M., T., R.; T., M. also ಕಿಣಱು; *cf.* ಚಿಂಚಿ).

ಕೇಣಿ kēṇi. 1. Tbh. of ಕ್ರೇಣಿ. purchase, buying. (Śmd. 345).

ಕೇಣಿ kēṇi. 2. = ಕೇಳಿ. sport. — ಕೇಣಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to move about or to sport, to take up the movements of [ಸಕಲ ಭುವನಮೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳ್ ಕೇಣಿಗೊಣ್ಡುಚ್ಚಳಿಸಲ್ Pb. 10, 65]; (J. 7, 15; 12, 42). 2, to hold in play (Bh. 7, 4, 19).

ಕೇಣಿಕಾಱ kēṇi-kāṟa. a trafficker. see ಮುಂಗೇಣಿಕಾಱ. (Mhr. ಕೇಣೀಂ, an article of traffic).

ಕೇಣಿಗ kēṇiga. = ಕೇಣಿಕಾಱ. (C. Bp. 47, 41).

ಕೇತೆ kēta. = ಕಾಟ5, ಕಾತ, ಕೇಟ, ಕ್ಯಾಟ, ಕ್ಯಾತ. trouble, etc. see ತೊಣ್ಣೆ-, ದೊಣ್ಣೆ-.

ಕೇತ kēta. summons, invitation; place, site. see ಸಂ-. 2, (=ಕೇತಿ 2), a N. among Śaivas (My.). — ಕೇತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 48; 37, 8. 23. 60; 60, 18. 29. 31. 34. 35. 36). see ಏಲೇಶ-, ಏಲೇಶ್ವರದ-.

ಕೇತಕ kētaka. = ಕೇತ. see ಸಂ-.

ಕೇತಕಿ kētaki. = ಕೇದಗೆ, ಕೇದಿಗೆ. *the fragrant screw-pine, Pandanus odoratissimus* Lin. (ಗಱುಹೂ Ct. I, 103).

ಕೇತನ kētana. *summons, invitation.* 2, *business* (*cf.* ಕೆಯ್ 2). 3, a place; a house (ಆಗಾರ, ಮನೆ Nn. 62). 4, splendor (ತೇಜ, ತೇಜಸ್ಸು 62). 5, *a flag, a banner* (ಪತಾಕೆ, ಠೆಕ್ಕೆ Nn. 18; ಧ್ವಜ 62).

ಕೇತಲ kētala. — ಕೇತಲದೇವಿ. N. (Bp. 59, 8).

ಕೇತಾರ kētāra. = ಕೇದಾರ. a field. (Bp. 19, 23; 58, 34; My.).

ಕೇತಿ kēti. (= ಕೇತ No. 2). — ಕೇತಿದೇವ. N. (Bp. 37, 4. 22. 41. 57; 60, 19). see ಮೇದರ-. — ಕೇತಿದೇವಯ್ಯ. N. see ಮೇದರ-.

ಕೇತು kētu. *a ray of light;* brightness (ಅಂಶು, ಕಿರಣ Nn. 42). 2, *a meteor; a comet* (ಶಿಖಿ Nn. 4). 3, *the dragon's tail or descending node:* the lower part of the body of the daitya Saiṁhikēya, which was severed from its head (called Rāhu, q. v.) by Viṣṇu (ಗ್ರಹಭೇದ 42; ಶಿಖಿ Mr. 39; ಚಮ್ಮಳಿ Kk. 12; ಚಮ್ಮಳಿಕೆ 11 *b*). 4, a sign, *a flag, a banner* (ಪತಾಕೆ, ಟೆಕ್ಕೆ 42). 5, a chariot of the gods (ಶಿಬಿಕೆ, ವಿಮಾನ 42). 6, disease. 7, an enemy.

ಕೇತುದಣ್ಡ kētu-daṇḍa. a flag-staff (J. 12, 16).

ಕೇತುಪಟ kētu-paṭa. a flag (Śsv. 3, 35 va.).

ಕೇತುಮಾಲ kētu-māla. one of the nine great divisions of the world, the western varṣa of jambudvīpa. (My.).

ಕೇದಗೆ kēdage. = ಕೇದಿಗೆ. Tbh. of ಕೇತಕಿ. the fragrant screw-pine. (Ct. II, 7; Mr. 126; Si. 166; My.; ಗಱುವೂ Kk. 22. 86; Śm. 26; ಗಱುಹೂ Ct. I, 103; Tu.; T. ಕೇಜಿಯಾ, ಕೇದಗೈ). [ಧಮ್ಮಿಲ್ಲಮಂ ಸೋಗೆ ಸೆಳ್ಳುಗುರಂ ಕೇದಗೆ ಪುರ್ಬನಂಗಜನ ಬಿಲ್ Ap. 6, 85]. ಕೇದಗೆಯ ಪೂ (ಗಱುವುವ್ವು Śmd. II). ಕೇದಗೆಯತ್ತಣಿನ್ದೆಯುಂ ಕಮ್ಪು ಬನ್ದುದು (150). see ಬಿಳಿ-.

ಕೇದರ kēdara. *N. of a plant.*

ಕೇದರಿಸಿ kēdarisi. ಕ್ಯಾ-. a common annual herb, Mollugo stricta L. (Z.).

ಕೇದಾರ kēdāra. = ಕೇತಾರ. *a field* (ಕೆಯ್, ಹೊಲ Nn. 38). 2, a park (ಉಪನನ್ದನ, ಉದ್ಯಾನವನ 38). 3, a temple; Kēdār, a part of the Himālaya (ದೇವಗೇಹ, ದೇವಾಲಯ, o. r. ಶಿವಾಲಯ 38). 4, the body (ತನು, ದೇಹ 38). 5, Śiva as worshipped at Kēdār. — ಕೇದಾರಗೌಳ. N. of a tune (My.).

ಕೇದಾರಲಕ್ಷ್ಮಿ kēdāra-lakṣmi. a field regarded as Lakṣmī (Cpr. 1, 94 va.).

ಕೇದಾರೇಶ್ವರ kēdāra-īśvara. = ಕೇದಾರ No. 5. Śiva. (My.).

ಕೇದಿಗೆ kēdige. = ಕೇದಗೆ. (C.). ಕೇದಿಗೆಹುವ್ವಿನ ತಾಳೇ ಗಿಡ (Si. 166).

ಕೇನಾರ kēnāra. = ಕೇನ್ದ್ರ. the upper part of the cheek; the temples.

ಕೇನಿಪಾತಕ kēnipātaka. *the helm; a rudder.*

ಕೇನ್ದ್ರ kēndra. centrum, the centre of a circle. (My.). 2, the distance of a planet from the first point of its orbit in the fourth, seventh or tenth degree. (My.).

ಕೇಪಲ kēpala. = ಕಿಸ್ಗಾರ, ಕೆವಲ. a shrub with scarlet flowers, Ixora coccinea L. (St. & Pl.; Tu. ಕೇಪಳೆ, ಕೇಪುಲ, ಕೇಪುಳ). see ಗಣ್ಡು-.

ಕೇಪು kēpu. the periodical supply of merchandise (My.; Mhr. ಖೇಪ).

ಕೇಮ kēma. callosity, as that of a wart (Te. ಕೇಮಮು; R.; M. ಕೇಮ, strength, solidity, stoutness; Te. ಚೇವ, core of a tree; strength, courage; stoutness, solidity; *cf.* ಕೇವ, ಚೇಗು).

ಕೇಮ kēma. Tbh. of ಕ್ಷೇಮ. well-being, happiness; health. (S. Mhr.).

ಕೇಯಿಸು kēyisu. = ಕೇಸು 3. (Śmd. 273). to cause to repose, etc. (My.).

ಕೇಯೂರ kēyūra. *a bracelet worn on the upper arm.*

ಕೇರ್ kēr. 1. = ಕೇಱ್. a wall. [Tu. ಕೇಪುಱ a ladder, a contrivance to ascend a wall]. (ಭಿತ್ತಿ Ct. II, 107; ಗೋಡೆ I, 60; Kk. 46; ಕುಡುರ್, ಗೋಡೆ Śm. 57; see ಕುಡುರ್). [ಕಮ್ಪುದ ಮಱಿ ಯೊಳ್ ಕೇರಂ ಸಾರ್ದು Vr. 33, 6; ಕಮ್ಬಂಗಳೊಳಂ ಕೇರ್ಗಳೊಳಮಾಸ್ಫೋಟಿಸಿ ತಾಟಿಸಿದಾಗಳ್ Pb. 8, 76 va.; Ap. 4, 31]. ಕೇರ್ ಕೆಡೆದುದು (Śmd. 219). ಕೇರ್ಗಳ್ (51). see Abh. P. 5, 109; Rsv. 2, 21; 6, 11 va.; 10, 31 va.

ಕೇರ್ kēr. 2. ಕೇರು. = ಗೇರು, ಗೇಱ್. the tree Semecarpus anacardium Lin., which produces the marking-nut (My.; Tu. ಗೇರೊ; M. ಚೇರ್, T. ಚೇ, ಚೇರ್; Te. ಜೀಡಿ, ಜೇಡಿ). ಕೇರು (ಅರುಷ್ಕರ G.; My.). — ಕೇರ ಮರ. = ಗೇರ-. the marking-nut tree (C.; ಅಕ್ಷ್ಣ, ಭಲ್ಲಾತಕ, ವೀರವೃಕ್ಷ G.). — ಕೇರು ಬೀಜ. the marking-nut (C.).

ಕೇರ kēra. ಕ್ಯಾರ. (so that it *joins* or follows, = ಸೇರ; T. ಚೇರ, Te. ಚೇರೆ, jointly; near, close) : just then, afterwards (S. Mhr.), *e. g.* ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೇರ ಬನ್ದನು, ಇದನ್ನು ಹೇಱಿ ಕೇರ ಹೋದನು. *cf.* ಕಾಟ 4, ಕೇಸ.

ಕೇರ kēra. rubbish, refuse, etc. (Mhr. ಕೇರ, ಕೆೞರ). — ಕೇರ ಮಾವು. an inferior mango (S. Mhr.; B. 2, 51). — ಕೇರ ಸೋಣಿ. a broom (Si. 112; Mhr. ಕೇರಸುಣೀ).

ಕೇರಲ kērala. ಕೇರಳ. the Kērala or Malabār country; a Malabār man (ಚೇರಣಿಗ Mr. 382, o. rs. ಯೇರಡಿಗೆ, ವೇರಡಿಗ; Cpr. 7, 41; Bp. 6, 19). *cf.* ಚೇರ.

ಕೇರಲಾಧೀಶ್ವರ kērala-adhīśvara. the king of Kērala (J. 28, 17).

ಕೇರಿ kēri. a street (ರಥ್ಯೆ, ಪ್ರತೋಲಿ, ವಿಶಿಖೆ, ಬೀದಿ Nr.; C.; Tu.; Te. ಗೇರಿ; T., M. ಚೇರಿ; *cf.* ಕೇಱು?); one of the four chequered stripes on a pagade cloth (Bp. 43, 4). ಮಾಱುವ ಕೇರಿ (ವಿಪಣಿ, ಅಂಗಡೀ ಬೀದಿ Si. 106). ಅಂಗಡಿಕೇರಿ (ವಿಪಣಿ 420). see Bp. 52, 11; ಸೂಳೆಗೇರಿ. — ಕೇರಿ ಕೇರಿ. rep. (Śmd. 231; Bp. 5, 12; 26, 6; 43, 59; C. Bp. 5, 3; Prll. 3, 4; J. 26, 7). — ಕೇರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take a street, *i. e.* to betake oneself to it (J. 26, 9).

ಕೇರು kēru. = ಕೇರ್ 2, ಗೋಡೆ. a wall.

ಕೇರೆ kēre. ಕ್ಯಾರೆ. the rat-snake, also called the whip-snake, Ptyas mucosus (E. Nicholson; ಮಾಲುಧಾನ, ಮಾತುಲಾಹಿ Nr.; C.; Tu. ಕೇರಿ; M. ಚೇರೆ, T. ಚಾರೈ, Te. ಸಾರೆ, ಜೆರ್ರಿ-ಪೋತು; *cf.* Sk. ಶಿರ, the boa). — ಕೇರೆತುಪ್ಪ. the fat of the rat-snake which is used medicinally (My.). — ಕೇರೆಮೀನು (ಗ್ರಾಹ, ಅವತಾರ Si. 88). — ಕೇರೆಹಾವು. = ಕೇರೆ. (C.; B. 2, 26).

ಕೇಱಿಸು kēṟisu. to cause to winnow (C.).

ಕೇಱು kēṟu. to winnow (ಸೂರ್ಪಕರಣ Śmd. Dh.; C.; M. ಚೇಱು; Te. ಚೆರಗು, ಚೇಯು; ಚೇಟ, a winnowing basket; *cf.* ತಗಟು). ಕೇಱುವ ಮಱ (ಪ್ರಸ್ಫೋಟನ G.). ಕೇಱುವ ಮೊಱ (ಶೂರ್ಪ G.). — ಕೇಱಾಟ. -ಆಟ. winnowing (My.).

ಕೇ್ರ್-kēr. = ಕೇರ್ 1. — ಕೇರ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a wall-like structure (V. 4, 24). ವನದ ನಡುವೆ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ನೇರುವಟ್ಟ ಬಾಳವೇರ ಕೇರ್ಗಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.).

ಕೇಲ್ kēl. ಕೇಲು. a large earthen water-jar (ಮಣಿಕ, ಅಲಿಂಜರ Hlā., Nr., Mr. 210; S. Mhr.; Mhr. ಗೇಳಾ, a round vessel to hold oil, etc. ಕೇಲಂ ಮಾಡುವ ತಿಗುರಿಯ ಕೋಲನ್ತೆವೊಲ್ ಇರ್ದು (Śmd. 84).

ಕೇಲನ kēlana. = ಕೇಲಿ. a sport, etc. (My.).

ಕೇಲಿ kēli. ಕೇಲೀ. = ಕೇಳಿ. *play, sport, pastime, amusement,* amorous sport.

ಕೇಲಿಕಾಗೃಹ kēlikā-gṛiha. a pleasure-house; a private apartment. (My.).

ಕೇಲಿಕಿಲ kēli-kila. *a jester, a buffoon.*

ಕೇಲಿಕೆ kēlike. ಕೇಲಿಕಾ. = ಕೇಳಿಕೆ. play, etc. (= ಕೇಲಿ). see Bp. 5, 41; 6, 22; 12, 42; 19, 19; 36, 28; 37, 2. 8; 46, 52; 56, 6; 57, 46; 61, 64. — ಕೇಲಿಕೆಯ ಮಹಾದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7).

ಕೇಲಿಗೃಹ kēli-gṛiha. = ಕೇಲಿಕಾಗೃಹ. (My.).

ಕೇಲಿಮನ್ದಿರ kēli-mandira. = ಕೇಲಿಗೃಹ. a pleasure-house. (Bp. 42, 29).

ಕೇಲಿಸು kēlisu. ಕೇಳಿಸು. to sport, to play (Bp. 37, 2; 61, 64). ಬೆಳಗಪ್ಪಿನಂ ಕೇಳಿಸಿದಂ (Śmd. 295). ರಪ್ಪು ಕೇಳಿಕುಂ ಪೆಕ್ಕಣಮುಂ (268).

ಕೇಲೀನಿಲಯ kēlī-nilaya. = ಕೇಲಿಗೃಹ. (Abh. P. 1, 1).

ಕೇಲೀವನ kēlī-vana. a pleasure-park, a pleasure-grove (Grj. 4, 15 va.).

ಕೇವ kēva. pride, arrogance (ಗರ್ವ Kk. 64, o. r. ಕೇವಲ; see ಕೇವು & ಚೇಗು).

ಕೇವಟಿ kēvaṭi. Tbh. of ಕೈವರ್ತಿ. a kind of grass. ಕೇವಟಿಯಾದ ಮುಸ್ತಿ (ಕುಟನ್ನಟ, ಗೋನರ್ದ, ಕೈವರ್ತಿ, ಮುಸ್ತ, etc. Nr., o. r. ಕೇವಟಿಗೆ).

ಕೇವಟಿಗೆ kēvaṭige. Tbh. of ಕೈವರ್ತಿಕಾ. see s. ಕೇವಟಿ.

ಕೇವಣ kēvaṇa. Tbh. of ಕ್ಷೇಪಣ (Śmd. 346, ನೂಂಕುಪುದು Cm.). attaching to, putting or fixing to or in, etc. (Cpr. 6, 64 va.; Bh. 3, 7, 90; Rām. 6, 55, 1).

ಕೇವಣಿಸು kēvaṇisu. to put, to attach to, to put or fix to or in, etc. (Cpr. 1, 60; Bh. 3, 7, 30; 7, 7, 34).

ಕೇವಲ kēvala. *alone, only, mere, sole, one.* 2, *entire, whole, all.* 3, pure, simple, unmingled, perfect in oneself. 4, being one with the supreme soul, emancipation, absorption (ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ, etc. Mr. 26). see Abh. P. 1, 7; B. 4, 73; 5, 13. 167. 208. 227; Si. 384.

ಕೇವಲಜ್ಞಾನ kēvala-jñāna. pure knowledge (ನಿರ್ಮಲದ ಜ್ಞಾನ Nn. 89).

ಕೇವಲಿ kēvali. *a Jaina deified saint,* an Arhat. see Abh. P. 1, 8; 16, 34 va., 35. 39.

ಕೇವು kēvu. (fr. ಕೇ). coition [Tu. place, rendezvous]. (My.).

ಕೇಶ kēśa. *the hair of the head* (ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು Nn. 130). 2, *a kind of perfume.*

ಕೇಶಘ್ನ kēśa-ghna. *a disease producing baldnees,* falling of the hair (ತೇವುಳಿ, Mr. 386, o. r. ತೇವುಳು).

ಕೇಶಪಕ್ಷ kēśa-pakṣa. *much hair, a fine head of hair;* a tuft.

ಕೇಶಪಾಶ kēśa-pāśa. *much or ornamented hair;* a tuft.

ಕೇಶಪಾಶಿ kēśa-pāśi. *a lock of hair on the top of the head.*

ಕೇಶಬನ್ಧನ kēśa-bandhana. binding the hair; hair tied into a bundle; tying or fastening in the hair. see ತುಱುಬು, ಮುಡಿ.

ಕೇಶಮಾರ್ಜನ kēśa-mārjana. *a comb.*

ಕೇಶಮಾರ್ಜನಿ kēśa-mārjani. a comb (ಕಂಕತ, ಹಣಿಗೆ Mr. 208).

ಕೇಶವ kēśava. *having much or handsome hair.* 2, *Kṛiṣṇa or Viṣṇu.* 3, N. of the author of the Śabdamaṇidarpaṇa (Śmd. 2. 301. 302. 407. 408). see Bp. 54, 60; 56, 27; ಕರಿಯ-.

ಕೇಶವೇಶ kēśa-vēśa. *a tress or fillet of hair.* see ತುಱುಬು.

ಕೇಶಹಸ್ತ kēśa-hasta. *much hair, a fine head of hair.*

ಕೇಶಾಕೇಶಿ kēśa-ā-kēśi. hair to hair; pulling each other's hair (Bh. 6, 4, 9; J. 27, 6). ಕೇಶಾಕೇಶಿಯುದ್ಧ (J. 8, 33).

ಕೇಶಿ kēśi. *having much or handsome hair.* 2, N. of an asura slain by Kṛiṣṇa (Śmd. 183). 3, N. of an author (Bp. 1, 10). 4, Rudra see ಉತ್ತಮಾಂಗದ-, ಧೂರ್ಜಟಿ-. — ಕೇಶಿದೇವರ ದಾಸಿ. (Bp. 58, 4). — ಕೇಶಿರಾಜ. = ಕೇಶವ No. 3. (Śmd. 3. 408). — see Bp. 36, 59; 37, 7; 47, 35; 58, 4; ಬೋನದ-. ಕೇಶಿರಾಜಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 42; 61, 9).

ಕೇಶಿಕ kēśika. *having much or handsome hair.*

ಕೇಶಿನಿ kēśini. *the plant Chrysopogon aciculatus* Trin. 2, N. of a daughter of the king of Vidarbha. (My.).

ಕೇಶಿಹರ kēśi-hara. the destroyer of Kēśi: Kriṣṇa (Mr. 18).

ಕೇಸ kēsa. ಕ್ಯಾಸ. (= ಕೆಯ್ಸು or ಗೇಸ, so that, or when, one causes to bring about, or has brought about, anything): afterwards (S. Mhr.; *cf.* ಕೇರ), *e. g.* ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇಸ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಕೇಸರ kēsara. *the filament of flowers.* 2, the pollen of flowers (ಅಲರ್ವುಡಿ Kk. 14). 3, *the plant Mimusops elengi* Lin. 4, *the plant Rottleria tinctoria* Roxb. 5, *the plant Mesua ferrea* Wight. Arn. 6, *the mane of a horse or lion.* 7, gold. 8, saffron (B. 3, 106; My.; Mhr. ಕೇಶರ; Sk. ಕೇಸರವರ).

ಕೇಸರ ಈ ಹಿನ್ದ್ kēsara-ī-hind. the empress of Hindusthān, title of Queen Victoria (B. 4, 5).

ಕೇಸರಿ kēsari. having a mane. 2, *a lion* (ಸಿಂಗ Śm. 83). 3, a horse. 4, saffron-coloured (Mhr. ಕೇಶರೀ). — ಕೇಸರಿ ಭತ್ತ. a red kind of paddy (My.). — ಕೇಸರಿಭಾತು. rice seasoned with saffron, sugar, etc. (My.; Mhr.). — ಕೇಸರಿ ಹೂವು. the saffron plant (Z.). 2, the shrub Bixa orellana L. (Z.).

ಕೇಸರಿದ್ವಿಪಾರಾತಿ kēsari-dvipa-arāti. the enemy of lions and elephants: Bhēruṇḍa (Mr. 160).

ಕೇಸರಿದ್ವಿಷ kēsari-dviṣa. the lion's enemy: Śarabha (Mr. 160).

ಕೇಸವೆ kēsave. = ಕೆಸು, etc. (St. & Pl.; Sk. ಕೀಚುಕ, ಕೇಮುಕ, ಕಚು, ಕಚ್ವೀ, a plant with an esculent root, Colocasia antiquorum, Arum colocasia).

ಕೇಸು kēsu. 1. = ಕೇಸವೆ, etc. the Taro. — ಕೇಸಿನ ಪಲ್ಯ. the kēsu vegetable (S. Mhr.).

ಕೇಸು kēsu. 2. = ಕಿಸು 2, etc., when meeting a vowel (Śmd. 216). redness. — ಕೇಸಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. (Śmd. 216). a red kind of rice (My.). — ಕೇಸಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 216). a red or reddish foot (Abh. P. 3, 116; 10, 35; 12, 16; Rśv. 8, 8). ಕೇಸಡಿಯಂ, a man with reddish feet (Śmd. 220). — ಕೇಸಳಲೆ. -ಅಳಲೆ. the red squirrel, Sciurus elphinstonei (Gz.). — ಕೇಸುರಿ. -ಉರಿ. (Śmd. 216). a red flame [ಪೊಸ ಬೇಟದ ಕೇಸುರಿಯಿನ್ದಮೆಯ್ದೆ ದಳ್ಳುರಿ ನೆಗೆದನ್ದು Pb. 5, 8]. see Abh. P. 11, 146; Bh. 1, 20, 52. 60. 61; J. 13, 12. — ಕೇಸುಳ್ಳಿ. -ಉಳ್ಳಿ. the reddish bulb: an onion (ಪಲಾಣ್ಡು, ಸುಕನ್ದಕ Nr.). — ಕೇಸೊಡಲ. -ಒಡಲ. the red-bodied one: the planet Mars (ಮಂಗಳ Śm. 17).

ಕೇಸು kēsu. 3. = ಕೇಯಿಸು. to cause to repose. (My.).

ಕೇಸು kēsu. a certain stuff (of cotton, wool, etc., My.; Mhr. ಖೇಂಸ).

ಕೇಳ್ kēḷ. = ಕೇಳು. to hear (v. i.); to hear (v. t.); to listen to; to give attention to, to heed, to mind (ಆಕರ್ಣನ Śmd. Dh.; Tu. ಕೇಣ್; T. ಕೇಡ್, ಕೇಟ್, ಕೇಳ್; M. ಕೇಳ್). 2, in later and modern times also: to ask; to beg; to demand (T., M.). [ಬಗೆ ಬಗೆದು ಕೇಳ್ದ ಬುಧರೊಲ ಪೊಗೆದಿರೆ ಹೃದಯದೊಳ್ ತಾಳ್ದಿ Kr. 1, 13; Pb. 1, 5; Ap. 1, 9]. P. p. ಕೇಳ್ದು (Ch. v. 2; Śmd. 4. 71. 255. 260; Bp. 22, 49. 53; 32, 35; Rśv. 5, 119 va.; J. 1, 6. 7; 13, 1. 22. 54; 28, 15. 26; 31, 34). ಕೇಳ್! (Śmd. 151. 272; Bh. 2, 13, 32). ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ವುದು (ಶ್ರಾವಣಂ Śmd. 11 Cm.). ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳಂ (128). ದೇವಾಸುರಮಂ ಕೇಳಿರೇ, ದೇವ? (153. 263). ವ್ಯಾಕರಣಮನ್ ಎಲ್ಲರುಂ ಕೇಳ್ವೆಂ ತಿಳಿವಿನಂ! (259). ನುಡಿಯಲಱಿಯದೆ ಕೇಳಲಱಿಯದೆ ಇರ್ದಡೆ ಕಲ್ಲಮೂಕನ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮೂಗ ಕೇಳದಿರಲ್ ಅನ್ದು ಅವಂ ಕಳಮೂಕನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 388); ಕೇಳ್ವುದು (ಶ್ರುತ 440). ನಿತ್ಯಂ ಮಹಾ ಚಟ್ಟಗಳ್ ಕಡುಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿ ಕೇಳ್ವವೇ? (Śs. 42). ಧರ್ಮಕೆ ತಾಂ ಕಥೆಯನ್ ಅರ್ಥಿಸಿ ಕೇಳ್ವುದು (Jmt. 13). ಕೇಳಲೊಡಂ ಕಿವಿ ಸವಿಯೊಳಗೆ ಅಱಿದೊಡಂ ತನ್ಮನಂ, ... ಅದು ಸತ್ಕೃತಿಯೇ? (Grj. 1, 22).

ಕೇಳ kēḷa. a companion (Śmd. 40; see ಸೂಳ್. s. ಕೆಳದಿ).

ಕೇಳ kēḷa. the plantain (Mhr., Koṅkaṇi). — ಕೇಳಹೂ. = ಕಾಬಾಳೆ. (St. & Pl.; see s. ಕಾ 2-).

ಕೇಳಿ kēḷi. = ಕೇಣಿ 2, ಕೇಲಿ. sport, etc. (ಕ್ರೀಡೆ Śmd. I; Nn. 26; Śm. 114). ಸಮರಕೇಳಿ (Śmd. 258). see Bp. 59, 24.

ಕೇಳಿಕೆ kēḷike. hearing; hearsay; asking. ಕೇಳಿಕೆಯ ಮಾತು, a word which one has (only) heard (C.).

ಕೇಳಿಕೆ kēḷike. = ಕೇಲಿಕೆ. [ಸಹಜದ ಚೆಲ್ವಿನೊಳ್ ರತಿಯ ಸೋಲದ ಕೇಳಿಕೆಯೊಳ್ ಪೊದಱ್ದು Pb. 1, 4]. — ಕೇಳಿಕೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to begin to play, etc. (Śsv. 1, 79 va.).

ಕೇಳಿಸು kēḷisu. to cause to hear or listen; to cause to ask (C.). 2, to cause oneself to be heard; to cause to be heard, to sound or play on. ಆದಿವೀಣೆಗಳಿನ್ದ ಕೇಳಿಪ ಮಾದಿರಾಜನು (Bp. 9, 44). ಪರಮಭಕ್ತಂ ಚಮತ್ಕೃತಿಯಿನ್ದೆ ಕಿನ್ನರಿ ವೀಣೆಯಂ ಪಿಡಿದು, ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ಕೇಳಿಸಲು (28, 5). 3, to be heard (C.). ಕಿವಿಗಳಿನ್ದ ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ (B. 4, 86). ಕುಱುಬರಿಗೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸುವನ್ತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು (2, 34). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವನ್ತೆ ಓದ ಬೇಕು (3, 3); see also 4, 111. 4, to hear (v. i., C.). ಗೂಗೆಯ ಕಿವಿಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ (B. 3, 120). 5, to sound (v. i., C.). ಚಿರ್ಚು ಒದಱಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಯಾರೋ ಅತ್ತ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ (3, 99). see Śsv. 1, 79 va.; J. 4, 11.

ಕೇಳಿಸು kēḷisu. = ಕೇಲಿಸು, q. v. to sport.

ಕೇಳು kēḷu. = ಕೇಳ್. to hear. (C.). P. p. ಕೇಳಿ. ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಕೇಳುವುದು (ಅವಧಾರಣ Nr.). ಕೇಳುವದು (ಪ್ರಶ್ನ, ಅನುಯೋಗ, ಪೃಚ್ಛೆ Si. 56). ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ಯಾಚ್ಞೆ, ಅಭಿಶಸ್ತಿ, ಯಾಚನೆ 245). ಕೇಳುವವಱಿನ್ದ ಹೊನ್ದಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಯಾಚಿತಕ 300). ಕೇಳಿದ ವಸ್ತುಗಳಂ ಕೊಡುವ ದೇವತಾದಿಗಳು (ವರದ, etc. 354). ಕೇಳುವವನು (ಯಾಚಕ, ಅರ್ಥಿ, etc. 367). ಕೇಳಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಶ್ರುತ 426). ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವ ಕೇಳ ಹೊತ್ತನ್ ಅಱಿಯೆ (Dp. 4). ಕೇಳದ ಕಿವಿ ಊರಿಗೆ ಮಾರಿಯ ತನ್ತು. — ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ, ಹೇಱುವವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ. — ಮಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಕೇಳುವದುಣ್ಟೇ? (Prvs.). ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳು! (B. 2, 7). ಎರಡನೆಯವರನ್ನು ಏನಾದರೂ ಕೇಳ ತಕ್ಕದಿದ್ದರೆ (3, 5). ಕೆಲವು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು (4, 53). ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಕೇಳ ಬೇಕೆನ್ದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ (4, 64). ಅದು ನನಗೆ ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ (I cannot hear it, C.). see Bp. 3, 58. 76. 77; 5, 55; 9, 13. 24; 12, 2; 21, 11; 22, 32; 37, 37; 40, 14; 45, 20; 46, 79; 58, 64; B. 2, 20. 21. 53; 3, 13; 4, 199; Prv. s. ಬೇಗೆ ಹತ್ತು. — ಕೇಳಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to hear (B. 4, 76). — ಕೇಳ ಬರ್. -ಬರು. to sound (v. i.). ಪಿರಿಯ ಧ್ವನಿಗಳ್ ಉಱಿಕೆ ಕೇಳ ಬರುತ್ತಿರಲು (Bp. 53, 25). 2, to be heard (C.). ಆ ಚಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳ ಬರಲಿಲ್ಲ (B. 4, 111). ಕಿವಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಕೇಳ ಬಾರದೇ ಇದ್ದರೂ ಹಿತವಾಗಿ ಹಾಯಿದೋಱುವ ನಾದವು (ಕಲ Si. 61). 3, to come to hear or to ask (C.).

ಕೇಳುವಿಕೆ kēḷuvike. = ಕೇಳಿಕೆ. (ಯಾಚ್ಞೆ, ಭಿಕ್ಷೆ, ಅರ್ಥನೆ Si. 387; ಶ್ರುತಿ 426).

ಕೇಳುಹ kēḷuha. hearing; asking. [Tu. ಕೇಣುನಿ]. ಕಾಣ ಬ

ಹುದು, ಕೇಳುಹ, ಪರಿಮಳಿಸುಹ, ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿಹ, ಮುಟ್ಟುಹ ಎಂಬ್ಬವು ವಿಷಯಂಗಳು (Nr.) ಕೇಳುಹ (ನುಚಿ, ಕೇಳ್ವಡೆ Nn. 166).

ಕೇಳ್ವಿಕೆ kēḷvike. = ಕೇಳುವಿಕೆ. (My.; Si. 469)

ಕೇಱಿ kēṟi. a line, a series; a group, flock, troop; a heap (ಪಂಕ್ತಿ Śmd. I; ಪಾಱಿ, ಪನ್ತಿ Kk. 90, o. r. ಕೇರಿ; ಪಾಱಿ, ಪನ್ತಿ Śm. 53; ಸಾಲ್ 107. 114; ಗಡಣ Ct. I, 26; *cf.* ಕಿಟ್ಟು; T. ಚೇಡು, ಚೇಣ್, ಚೇಱ್, distance; length, breadth; height; greatness; crowd, assembly; see ಗೇಣ್ 1). [ಮಾಣಿಕದ ವಜ್ರದ ಕೇಱಿಯೊಳೊನ್ದಿ Pb. 14, 20].

ಕೈ kei. 1. = ಕಯ್ 3, etc. the hand, etc.

ಕೈ kei. 2. = ಕಯ್ 4, etc. decoration.

ಕೈ kei. 3. = ಕಯ್ 5, etc. a field.

ಕೈ kei. 4. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness.

ಕೈ kei. 5. = ಕಯ್ 4, etc. churning.

ಕೈಕಯೆ kaikaye. N. of the daughter of king Kēkaya, wife of Daśaratha (J. 18, 62).

ಕೈಕಸೆ kaikase. N. of the mother of Rāvaṇa (Rām. 6, 52, 17).

ಕೈಕೆ kaike. = ಕೈಕಯೆ. (J. 18, 9).

ಕೈಕೇಯ kaikēya. N. of a prince of the Kēkayas (Bh. 6, 2, 11).

ಕೈಂಕರ್ಯ kaiṅkarya. (fr. ಕಿಂಕರ). the state or office of a servant or slave; service; servitude. (Rsv. 5, 26 va.; My.).

ಕೈಟಭ kaiṭabha. N. of an asura slain by Viṣṇu.

ಕೈಟಭಜಿತ್ kaiṭabha-jit. *Viṣṇu.*

ಕೈಟಭಾರಿ kaiṭabha-ari. *Viṣṇu.*

ಕೈಟರ್ಯ kaiṭarya. = ಕಟ್ಫಲ. *a plant used in medicine.*

ಕೈತ keita. = ಕೆಯ್ತ. doing, an act.

ಕೈತವ kaitava. (fr. ಕಿತವ). = ಕೈದವ. *gambling.* 2, a gambling house (ಜೂಜುಳ್ಳ ಮನೆ Mr. 198). 3, *deceit, fraud, cheating* (ಕೈದವ Śmd. II; ಕೆಯ್ಮೆ, ಜತ್ತವ Kk. 66; ಕೈದವ 82; ಕಪಟ Ct. I, 39; ಜತ್ತಕ II, 12). see Śmd. 67; Abh. P. 7, 33 va.; Rsv. 11, 164 va.

ಕೈದವ kaidava. deceit, etc. Tbh. of ಕೈತವ (Śmd. 338; II; Kk. 82; ಕೆಯ್ತ, ಜತ್ತಕ, ಕಪಟ Śm. 52). [ಎನ್ದು ಕೈದವಮಿಲ್ಲದ ನಲ್ಮೆಯಂ ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಗೆ ತನ್ದು ನುಡಿದಳ್ Pb. 10, 45 va.].

ಕೈದಾರಕ kaidāraka. (fr. ಕೇದಾರ). *a multitude of fields.*

ಕೈದಾರಿಕ kaidārika. *a multitude of fields.*

ಕೈದಾರ್ಯ kaidārya. *a multitude of fields.*

ಕೈದಿ kaidi. a prisoner (My.; Mhr., H.; B. 5, 265).

ಕೈದು keidu. = ಕೆಯ್ದು.

ಕೈದು kaidu. imprisonment; restraint; arrest (C.; Mhr., H.).

ಕೈದುಖಾನೆ kaidu-khāne. a prison (Mhr.; R.).

ಕೈಫಿಯತು kaiphiyatu. statement; an affair, a case (C.; Mhr., H.); a suit; a plaint.

ಕೈಫು kaiphu. intoxicating quality; an intoxicating drug; intoxication (Mhr., H.; R.).

ಕೈಮೆ keime. = ಕೆಯ್ಮೆ. doing, work, etc.

ಕೈಯಿ keiyi. = ಕೈ 1, etc. (My.). the hand, etc.

ಕೈಯ್ಯಿ keiyyi. = ಕೈಯಿ, etc. (My.).

ಕೈರ kaira. = ಕಯ್ರ. the Catechu tree.

ಕೈರವ kairava. *the white esculent water-lily* (ಕುಮುದ, ಬಿಳಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ್ Mr. 420).

ಕೈರವಬಾನ್ಧವ kairava-bāndhava. the moon. (Bp. 12, 36).

ಕೈರವಮಿತ್ರ kairava-mitra. the moon (My.).

ಕೈರವಿಣಿ kairaviṇi. *an assemblage of kairavas,* or a place abounding in them.

ಕೈಲಾಸ kailāsa. *N. of a mountain in the Himālaya range, the seat of Kuvēra and paradise of Śiva;* euphemistically, death (My.). ಕೈಲಾಸದವರು ಬಲ್ಲರು, ವೈಕುಣ್ಠದವರು ಬಲ್ಲರು. — ಅಮ್ಮನವರು ಪ್ರಾಯ ಸಮರ್ಥೆ ಆಗುವಾಗ ಅಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೈಲಾಸ (Prvs.). see Bp. 54, 71; Prv. s. ಕಾಸು 2.

ಕೈಲಾಸದುರ್ಗ kailāsa-durga. = ಕೈಲಾಸ. (Bp. 43, 50).

ಕೈಲಾಸಪುರಿ kailāsa-puri. = ಕೈಲಾಸ. (Bp. 25 sum.).

ಕೈಲಾಸವಾಸಿ kailāsa-vāsi. a deceased worshipper of Śiva (C.).

ಕೈಲಿ kaili. of capacity (Mhr., H.).

ಕೈಲಿವಜನಿ kaili-vajani. of capacity and of weight (R.).

ಕೈವರ್ತ kaivarta. *a fisherman.*

ಕೈವರ್ತಿ kaivarti. = ಕೇವಟಿ. the grass Cyperus rotundus.

ಕೈವರ್ತಿಕೆ kaivartike. = ಕೇವಟಿಗೆ, ಕೈವರ್ತಿ.

ಕೈವರ್ತಿಮುಸ್ತಕ kaivarti-mustaka. *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ಕೈವಲ್ಯ kaivalya. (fr. ಕೇವಲ). perfect isolation (ಏಕಾನ್ತ Nn. 165); *perfect exemption from further transmigration, absorption in the supreme soul, eternal emancipation* (ನಿರ್ವಾಣ, ಮೋಕ್ಷ Nn. 19; ಮೋಕ್ಷ 71; ಸಮೋಕ್ಷ, ಮುಕ್ತಿ 165). 2, the chief station or position (ವಿಮುಖ್ಯಾಸ್ಪದ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ 165). 3, pureness (ನಿರ್ಮಲ 165). 4, a branch or recension of the vēdas (Bp. 43, 75). see Abh. P. 1, 5. 6; Bp. 43, 66.

ಕೈವಲ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ kaivalya-lakṣmi. the fortune of kaivalya; kaivalya regarded as a Lakṣmī (Śsv. 5, 32).

***ಕೈವಾರಿಸು kaivārisu.** to praise. ಭಕ್ತನ ಕೈವಾರಿಸಿ ಬೇಡುವಾತ ಜಂಗಮನಲ್ಲ Cv. 451.

ಕೈಶಿಕ kaiśika. (fr. ಕೇಶ). *a quantity of hair, a head of hair.* 2, *love, passion, lust.*

ಕೈಶಿಕಿ kaiśiki. *a kind of dramatic style, the graceful style, suited especially to the passion of love* (Kāvy. IV, 2, 58. 61).

ಕೈಶ್ಯ kaiśya. (fr. ಕೇಶ). *a quantity of hair, a head of hair.*

ಕೊ ka2-o4 = ಕೋ 1, ಗೊ. lo! behold! see ಅಕೊ, ಇಕೊ, ಇದುಕೊ.

ಕೊಂಯಿ komyi. = ಕುಂಯಿ. a sound imitating howl of dogs.

ಕೊಕ್ kok. an imitative sound. (M. ಕೊಕ್ಕು). — ಕೊಕ್ಕೊಕ್ ಎನ್ನು. to cackle or cluck as a hen (C.; M. ಕೊಕ್ಕು, T. ಕೊಕ್ಕರಿ; Te. ಕೊಕ್ಕರಿಂಚು).

ಕೊಕ್ಕರಸು kokkarasu. = ಕೆಕ್ಕರಿಸು. to make a peculiar sound in the throat before spitting.

ಕೊಕ್ಕರಿ kokkari. = ಕಕ್ಕರಿ, etc. crooked? (M., Te. ಕೊಕ್ಕರ). — ಕೊಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ. reit. = ಕಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ. (My.).

***ಕೊಕ್ಕರಿಕೆ kokkarike.** a starting or falling back; recoil; aversion [ಇಲ್ಲಿ ಕೊಕ್ಕರಿಕೆಗೆ ಪೇಱಮಾವುದೆಡೆ ದೇವನನಲ್ಲಿಗೆ ತರ್ಪರೇಕೆ ಮನ್ದರ ಶಿಖರಾಗ್ರದೊಳ್ ಮಿಸಿಸಿ ಮುನ್ನಿನರಿಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ದರಲ್ಲರೇ Ap. 9, 74]; (Cpr. 9, 112; 10, 108).

***ಕೊಕ್ಕರಿಕ್ಕೆ kokkarikke.** = ಕೊಕ್ಕರಿಕೆ. ಎನ್ನೊಡಲ್ಲಿರ್ದು ನಿಮ್ಮ ಮನಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕರಿಕ್ಕೆಯಾಗಿಯುಂ Pb. 7, 21 va.

ಕೊಕ್ಕರಿಸು kokkarisu. 1. to threaten, to menace, to abuse, to rebuke, to deride (ವಿಭರ್ತ್ಸನ Śmd. Dh., o. r. ನಿರ್ಭ ರ್ತ್ಸನ). [2, to hesitate. ಇದಿರ್ಚಿ ಕಾದುವರುಮೆನ್ನಯ ನೋದರರೆನ್ತು ನೋಡಿ ಕೊಕ್ಕರಿಸದೆ ಕೊಲ್ವೆಂ Pb. 9, 70; Ap. 2, 14 va.]. see J. 13, 12?

ಕೊಕ್ಕರಿಸು kokkarisu. 2. (fr. ಕಡು 3 or ಕುಱು). = ಕುಕ್ಕು ರಿಸು. to bend, to shrink (v. i., as the hands, etc. from cold, My.); to shrug oneself up (from cold, fear, etc., My.; Śsv. 4, 13); to shrink, to recoil, etc. (Rām. 6, 51, 26; Bh. 6, 3, 31. 50).

ಕೊಕ್ಕರಿಸು kokkarisu. 3. to shout (T. ಕೊಕ್ಕರಿ, Te. ಕೊ ಕ್ಕರಿಂಚು; R.).

ಕೊಕ್ಕರಿಸು kokkarisu. 4. to chuckle, to giggle (S. Mhr.).

ಕೊಕ್ಕರೆ kokkare. = ಕೊಕ್ಕು 2, ಕೊಕ್ರೆ. a crane (ಕರ್ಕರೇಟು, ಕರೇಟು Si. 173; My.; Tu. ಕೊಂಗುರ್; Te. ಕಕ್ಕರ, ಕೊಕ್ಕೆರ, ಕೊಕ್ಕ ರಾಯಿ, ಕೊಂಗ; M. ಕೊಕ್ಕನ್, ಕೊಕ್ಕು, ಕೊಚ್ಚಿ, T. ಕೊಕ್ಕು, a crane, heron, paddy-bird). ಮೀನು ತಿನ್ನುವ ಕೊಕ್ಕರೆ (ಧ್ವಾಂಕ್ಷ 461). see ಕಾಡು-, ನೀರು-; Prv. s. ನಗುನಗು. — ಕೊಕ್ಕರೆಹುವ್ವಿನ ಗಿಡ. (ಶಿವಮಲ್ಲಿ, ಪಾಶುಪತ, ಏಕಾಷ್ಠೀಲ, ಬಕ, ವಸು Si. 142).

ಕೊಕ್ಕಿ kokki. 1. the stumped (beak-like) branch of a tree (S. Mhr.).

ಕೊಕ್ಕಿ kokki. 2. (fr. ಕುಡು 3). = ಕೊಕ್ಕೆ 1, ಕೊಂಕಿ. crookedness; perverseness. — ಕೊಕ್ಕಿಮನುಷ್ಯ. = ಕೊಕ್ಕೆ-. a perverse, vicious man (S. Mhr.).

ಕೊಕ್ಕು kokku. 1. (fr. ಕುಕ್ಕು 1? ಕೊಂಕು 2?). the beak or bill (My.; Tu., M.). see Rsv. 9, 26. 28; Prv. s. ಪಕ್ಕ.

ಕೊಕ್ಕು kokku. 2. = ಕೊಕ್ಕರೆ. (My.).

ಕೊಕ್ಕೆ kokke. 1. = ಕೊಕ್ಕಿ 2, ಕೊಂಕಿ. crookedness; a crook; a bend; a hook (My.; Tu.; T. ಕೊಕ್ಕಿ, M. ಕೊಕ್ಕ, Te. ಕೊಕ್ಕೆ, ಕೊಗ್ಗಿ, ಕೊಂಕಿ, ಗೊಕ್ಕಿ, a bend, hook, clasp). — ಕೊಕ್ಕೆಕೋಲು. a hook (My.; ಅಂಕುಶ, ಸೃಣಿ Si. 271); a walking stick with a bent handle (My.). — ಕೊಕ್ಕೆಮನುಷ್ಯ. = ಕೊಕ್ಕಿಮನುಷ್ಯ. (My.). — ಕೊಕ್ಕೆಮಾತು. a crooked, perverse word (My.). — ಕೊಕ್ಕೆ ಮೂಗು. a nose like a hook (My.). ಕೊಕ್ಕೆಮೂಗಿನವನು (ಖುರ ಣಸ Si. 198 sic!). — ಕೊಕ್ಕೆಮೊಳೆ. a hooked nail (My.).

ಕೊಕ್ಕೆ kokke. 2. — ಕೊಕ್ಕೆಗಿಡ. a shrub wtth fragrant white flowers, cultivated in gardens, Tabernaemontana coronaria Br. (St. & Pl.; Tu.).

ಕೊಕ್ರೆ kokre. = ಕೊಕ್ಕರೆ. (My.).

ಕೊಗ್- kog. = ಕೊಟ್. putridness. — ಕೊಗ್ಗಸಱು. -ಕೆಸಱು. putrid mud (Bp. 10, 6; 56, 53).

***ಕೊಗಳಿ kogaḷi.** N. of a place. ಮತ್ತೆ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ತ್ತಿಕ ಋಷಿಯುಂ ವಿಹಾರಿಸುತ್ತಂ ಬನ್ದುಕೊಗಳಿಯೆನ್ನಿಯ್ಯಲ್ಲಿಯ ಬಸದಿಯೊಳ್ ಪನ್ಚಾಶಿಚಾರ ನಿಯಮಂಗೆಯ್ದು Vr. 117, 6.

ಕೊಗ್ಗ kogga. = ಕಕ್ಕರಿ, etc., ಕೊಂಗ. crookedness, etc. 2, a man with a crooked, uncouth voice (S. Mhr.). — ಕೊಗ್ಗದನಿ. a disagreeable voice (S. Mhr.).

ಕೊಗ್ಗಿ koggi. = ಕೊಗ್ಗಿಡಿ, ಕೊಗ್ಗಿಲಿ, ಕೊಗ್ಗೆ. — ಕೊಗ್ಗಿಗಿಡ. a very common under-shrub, Tephrosia purpurea Pers. (Z.; My.). see ಮುಳ್ಳುಗೊಗ್ಗಿ. see Cpr. 6, 64 va.

ಕೊಗ್ಗಿಡಿ koggiḍi. = ಕೊಗ್ಗಿಲಿ, etc. a kind of plant. ಎದ್ದೇಟಿಲಾಟದ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಗ್ಗಿಡಿಗಿಡಾ ತನ್ದಾ ಕೋ? (Prv.).

ಕೊಗ್ಗಿಲಿ koggili. = ಕೊಗ್ಗಿ, etc. (My.).

ಕೊಗ್ಗು koggu. = ಕುಱುಗಣಿ, etc. ear-wax. ಗುಗ್ಗೆ. ಕಿವಿಯ ಕೊಗ್ಗು (Si. 205, *only* in Si.).

ಕೊಗ್ಗೆ kogge. = ಕೊಗ್ಗಿ, etc. a kind of plant. (My.).

ಕೊಂಕ konka. a crooked person (see Mr. 379 s. ವ್ಯಲೀಕ). [ನಾರಕನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಸತ್ತು ಬನ್ದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಪಾಪಂಗೆಯ್ದು ಸತ್ತು Vr. 178, 26].

ಕೊಂಕಣ konkaṇa. the Konkaṇ country of the western coast (C.; Tu., Te.; T., M. ಕೊಂಗಣ; Sk. ಕೋಂಕಣ; Mhr. ಕೋಕಣ); [Pb. 9, 95 va.]. ಕೊಂಕಣಾ ಸುತ್ತಿ ಮಯ್ಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Bp. 6, 19; B. 2, 42; Prv. s. ತೆಂಕಣ ದೇಶ.

ಕೊಂಕಣಸ್ಥ konkaṇa-stha. a Konkaṇ Brāhmaṇa (C.).

ಕೊಂಕಣಿ konkaṇi. a person belonging to the Konkaṇ Brāhmaṇas (C.; M. ಕೊಂಗಣಿ). see Prv. s. ತೋಟಿ.

ಕೊಂಕಣಿಕೆ konkaṇike. the behaviour of a Konkaṇ Brāhmaṇa. see Prv. s. ಲಂಕೆ.

ಕೊಂಕಣಿಗ konkaṇiga. a Konkaṇ Brāhmaṇa (ಲಿಮ್ಪಳ Mr. 382). ಅಂಕಣದ ಮನೆಯಾದರೆ ಕೊಂಕಣಿಗನಿಗೆ ಆಗದೇ? — ಕೊಂ ಕುಟಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಗೆದ್ದು.

ಕೊಂಕಲ್ konkaḷ. = ಕೊಂಕುಟ್. the arm-pit, etc. (ಕಕ್ಷ Mr. 321, o. r. ಕೊಂಕುಟ್).

ಕೊಂಕಳ konkaḷa. = ಕೊಂಕಲ್, etc. (S. Mhr.).

ಕೊಂಕಳು konkaḷu. = ಕೊಂಕಲ್, etc. (C.).

ಕೊಂಕಿ konki. = ಕೊಕ್ಕೆ 1. a hook; a fish-hook, an angle (Bp. 21, 28); a kind of hook to join the rollers of a sugar-mill (My.). — ಕೊಂಕಿಯ ನಾರಸ. N. (Bp. 51, 4).

***ಕೊಂಕಿಗ konkiga.** crooked person. ಬಿರುದರನೊತ್ತಿ ಬೀರ ರನಡಂಗಿಸಿ ಕೊಂಕಿಗರಂ ಕಟಲ್ಚಿ Pb. 6, 18.

ಕೊಂಕಿಸು konkisu. to make crooked; to distort (Bp. 1, 50; Śsv. 2, 71; C.).

ಕೊಂಕು konku. 1. (fr. ಕುಡು 3). to be bent, to get crooked, curved, distorted, deformed, or curled; to become perverse, untrue, etc. (C.). ಕೊಂಕಿಮುದು (ವಕ್ರ, ವೃಜಿನ, ಭುಗ್ನ, ಕುಟಿಲ, etc., Nr., Hlā.; ಕರಾಲ, ವಿಕಟ Hlā.). [ತಿರು ಪಿದ ಮೀಸೆ ಕೊಂಕಿದ ಸಟೆಂ ಕಱುದಪ್ಪ ಕದಮ್ಪು Pb. 12, 7; ಪುರುಡುವೆರ ಸಿದ ಕೊಂಕಿಂಗಂ Pb. 4, 17 va.]. ಕೊಂಕಿದ ತಲೆನವಿರು (ಅಲಕ); ಕೊಂಕಿದ ನುಡಿ (ಕಾಕು Hlā.). see Ch. v. 25; Grj. 2, 106 va.; 5, 42 va.; Bp. 9, 25; 17, 2; 21, 15; 37, 39; 43, 54; 52, 18; Rsv. 5, 19 va.; 5, 97; Śsv. 1, 79 va.; J. 21, 10.

ಕೊಂಕು konku. 2. = ಕೊಂಗು 2, ಜೊಂಚು. the state of being bent, crooked, etc. (ಕುಡು Śmd. 218; Kk. 62; Śm. 64; Ct. II, 71; ಕುಟಿಲಭಾವ Ct. I, 8; ವಾಮ, ವಕ್ರ Nn. 24; ಕುಬ್ಜ, ಭಗ್ನ 132, o. r. ಡೊಂಕು; ವಿಕಟ, ಡೊಂಕು 146; C.; Rām. 6, 10, 5).

2, a crooked line to denote that a syllable is metrically long; (Ch.; ಬಿಣ್ಪು, ಗುರು Śm. 55; ಗುರುತ್ವ Kk. 66; ಗುರು Śs.). ಕುರುಳ್ ಕೊಂಕಾಯ್ತು (Śmd. 60). see ಅತಿಕೊಂಕು, ಮೂಗೊಂಕು. — ಕೊಂಕಾನ್. -ಅನ್. to get bent, etc. (Śsv. 3, 7). — ಕೊಂಕು ಕೊಱತೆ. wrongs and defects (J. 18, 42). — ಕೊಂಕುಗುರ್. -ಉಗುರ್. a bent nail or claw (J. 28, 46). — ಕೊಂಕುಗುರುಳು. -ಕುರುಳು. curled hair; ಕೊಂಕುಗುರುಳಿನ ರಮ್ಮೆ (see Sp. s. ಮಂಕು). — ಕೊಂಕುಗೂದಲ್. -ಕೂದಲ್. curled hair; a lock (ಅಲಕ Mr. 320). — ಕೊಂಕುಗೆರೆ. a crooked line (Ch.; ಗುರು Mr. 364). — ಕೊಂಕುನುಡಿ. a deformed or altered voice or word. ಅತಿಕೊಂಕುನುಡಿ ಕಾಕೆನಿಕ್ಕು (Mr. 86). — ಕೊಂಕು ಮಾಡು. to act in a perverse manner. ಕಾಗೆ ತಾನು ಯಾರೆಮ್ಬು ಎಚ್ಚಱ ಮಱೆತು, ಸಟೆಕೊಣ್ಡು, ಕೊಂಕು ಮಾಡುತ್ತ (B. 3, 12). — ಕೊಂಕುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. he with the (always) bent bow: Kāma (ಕಾಮ, ಮನ್ಮಥ, etc. Śm. 7). — ಕೊಂಕುವೆರಸು. alteration to be attached. ಕೊಂಕುವೆರಸಿದ ನುಡಿ (ಉಲ್ಲಾಪ Hlā.).

***ಕೊಂಕು konku. 3.** suggestion, a figurative allusion. — ಕೊಂಕು ವೆಱು. -ಪೆಱು. to carry suggestion. ಬಗೆವುಗುವೊಡೆ ಕೊಂಕುವೆತ್ತ ಪೊಸನುಡಿಯೆ ಪುಗುಗುಂ Ap. 1, 18.

ಕೊಂಕುಳ್ konkul. (Śmd. I, o. r. ಕವುಂಕುಳ್). **ಕೊಂಕುಳು.** = ಕಂಕುಳ್, etc. the armpit (My.). ಅಲ್ಲೀ ನ್ಯಾಯ ಇಲ್ಲೀ ಕಣ್ಡಿತು; ಕೊಳ್ಳೀ, ಮಲ್ಲಿ, ಕೊಂಕುಳ ಕೂಸ! — ಕೊಂಕುಳಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ (Prvs.).

ಕೊಂಗ konga. = ಕೊಗ್ಗ, ಚಂಗ. see another ಕೊಂಗ s. ಕೊಂಗು 1; the Kongu country [Pb. 9, 95 va.]. — ಕೊಂಗ ಮಂಗ. dupl. a man of silly, apish behaviour (My.); a buffoon (My.). — ಕೊಂಗ ಮಂಗತನ. silly, apish behaviour.

ಕೊಂಗರಿ kongari. = ಕೊಕ್ಕರಿ, etc. crooked?. — ಕೊಂಗರಿ ಬಿಂಗರಿ. reit. = ಕೊಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ. (My.). — ಕೊಂಗರಿ ಮಂಗರಿ. reit. = ಕೊಂಗರಿ ಬಿಂಗರಿ. (My.; Te. ಕೊಂಕರವಂಕರ).

ಕೊಂಗು kongu. 1. the Kongu country (Cēra or Kērala, especially the country about Coimbatore, T.; M. ಕೊಙ್ಙು). — ಕೊಂಗ. -ಅ 3. an inhabitant of the Kongu country (My.); a horse of that country (Bp. 59, 40). see ಕೊಂಕ.

ಕೊಂಗು kongu. 2. = ಕೊಂಕು 2. — ಕೊಂಗಾಟ. -ಆಟ. a crooked, perverse behaviour; over-fondling. (My.).

ಕೊಂಗೆ konge. = ಕೊನೆ 3, ಕೊಮ್ಬು 3, ಕೊವ್ವೆ, ಟೊಂಗೆ. the branch of a tree (S. Mhr.).

ಕೊಚ್ಚಿ kocci. Cochin on the Malabar coast (C.; Tu., T., M.).

ಕೊಚ್ಚಿಕೆ koccike. the act of cutting or cutting up (My.).

ಕೊಚ್ಚಿಸು koccisu. to cause to cut up or to pieces (C.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 1. to shake flour, as it comes from the mill, on a small fan so as to separate any impurities (C.; *cf.* ಕುಲುಕು 2, ಕೊಡಪು; T. ಕೊಜು, to separate stones, etc. from rice, etc.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 2. = ಕೊಚ್ಚ್ 2. to cut away, up, or to pieces. [Tu.]. (C.; C. Bp. 42, 33; Bh. 3, 19, 46; 8, 23, 19; J. 4, 40; 9, 32; 13, 18. 48; 20, 47; 21, 34).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 3. the act of, or an instrument for, cutting to pieces (Bp. 28, 47); the state of being cut into pieces. — ಕೊಚ್ಚೋಟಡಿಕೆ. -ಓಟು-ಅಡಿಕೆ. areca-nut cut into very small pieces (My.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 4. = ಕೊಚ್ಚು 3. powder, dust (ಪುಡಿ Śs.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 5. = ಕೊಚ್ಚ್ 3. the stench of urine (Te. ಕಚ್ಚು, ಗಚ್ಚು; R.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 6. = ಕೊಚ್ಚ್ 1. to speak much or braggingly, to utter in ostentatious language, etc. (C.; ಬಹಳ ಮಾತಾಡು G.; Tu., M. ಕೊಂಜಲ್, ಕೊಞ್ಞು, prattle; T., M. ಕೊಂಜು, to prattle, T. ಕೊಚ್ಚೈ, a corrupt or low expression; Te. ಕಚ್ಚು, ಗಚ್ಚು, bragging, boast). ಒಣಾ ಹರಟೆಯ ಕೊಚ್ಚುವದು (C.; B. 4, 194).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 7. = ಕೊಡಚು. to remove, to take away. see Prv. s. ಹೊಸ ನೀರು.

ಕೊಚ್ಚು koccu. = ಕುಚ್ಚು, etc. a bunch. (ಗೊಂಚಲು G.).

ಕೊಚ್ಚೆ kocce. = ಕೊಟಚಿ, etc. mud, mire, bath-drainage (My.; see T. s. ಕುಸುರಿ 1).

ಕೊಜ್ಜ kojja. = ಕೊಲಜ. see ಇರ್ತಲೆಗೊಜ್ಜ.

ಕೊಜ್ಜೆ kojje. = ಖೋಜಾ. a eunuch, who generally uses the attire of women (C.; Mhr., H. ಖೋಜಾ).

ಕೊಂಚ konca. = ಕುಱುಚು, ಕೊಂಚೆ 1. a little; littleness; inferiority (My.; ಮಾತ್ರ, ತ್ರುಟಿ, ಲವ, ಲೇಶ, ಕಣ Si. 370; ಅ, ಈಷತ್ 466; ಕಿಂಚಿತ್, ಅಲ್ಪ, etc. 473; Te. ಕೊಂಚ, ಕೊನ್ತೆ; T. ಕೊಂಜ). ಬಹಳ ಕೊಂಚನ್ ಆಗಿರುವದು (ಅಲ್ಪಿಷ್ಠ, ಕಣೀಯ, ಅಣೀಯ Si. 370). ಕೊಂಚವಾದದು (ತಲಿನ 438). — ಕೊಂಚದನ. -ಅನ. a man of no consideration, an insignificant man (My.). 2, a low, mean man. see Prv. s. ಲಂಚ.

ಕೊಂಚಿಗೆ koncige. = ಕುಂಚ, etc. a hooded cloak for children. (ಕೊಪ್ಪೆ G.; B. 5, 146).

ಕೊಂಚೆ konce. 1. = ಕೊಂಚ. a little, etc. (ಕಿಱಿದು ಕೂಟ Ct. I, 18; ಅಲ್ಪ Śm. 85).

ಕೊಂಚೆ konce. 2. an enclosure; a rampart, especially a surrounding wall elevated on a mound of earth (ಪ್ರಾಕಾರ, ವರಣ, ಶಾಲ Nr.).

ಕೊಂಚೆ konce. 3. = ಕುಣ್ಡೆ. the posteriors (ಪೊಱಮಾಱು Ct. I, 62).

ಕೊಂಚೆ konce. = ಕ್ರುಂಚ್, ಕ್ರುಂಚು. a kind of heron. Tbh. of ಕ್ರೌಂಚ (Śmd. 356; ಕ್ರೌಂಚಪಕ್ಷಿ Kk. 14; Śm. 29; ಪಕ್ಷೀಯ ಭೇದ Śm. 85). [ಪೊನ್ನ ಚೆಳ್ಳಿಯ ಪದ್ಮರಾಗದ ಪಚ್ಚೆಯ ಗಿಳಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊಂಚೆಯಂಚೆಯ ಕುನ್ತಳಿಕೆಯ ಮಾಟ್ಕೆಯ ಸಿಪ್ಪುಗಳೊಳ್ ತೀವಿ Pb. 4, 87 va.]. — ಕೊಂಚೆವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ಕ್ರೌಂಚ Nr.). — ಕೊಂಚೆವೆಟ್ಟನ್ನಳೆದಂ. -ಬೆಟ್ಟ-೦-ತಳೆದಂ. who took possession of the mountain Krauñca: Guha (Kk. 6; Śm. 4; *cf.* ಕ್ರೌಂಚದಾರಣ).

***ಕೊಂಚೆಯ konceya.** = ಕೊಂಚೆ 2. an enclosure, etc. ನವಮಾಲಿಕಾಲತೆಯಿಱುಮ್ಬುಗಳೊಳಂ ತಮಾಳಲತೆಯ ಕೊಂಚೆಯಂಗಳೊಳಂ Ap. 4, 92 va.

ಕೊಟ kota. = ಕುಟ, ಕೊಟ್ಟ 2, ಕೋಟೆ. ಆಕಳ ಕೊಟ. a shed, etc. (ಗೋಷ್ಠ, ವ್ರಜ Si. 413; Mhr. ಕೋಠಾ).

ಕೊಟಾರ kotāra. = ಕೊಟ್ಟಾರ. a threshing-floor (My.).

ಕೊಟಿಗೆ kotige. = ಕೊಟ್ಟಗೆ, etc. a stall, out-house. (C.).

ಕೊಟ್ಟ kotta. 1. = ಗೊಟ್ಟ 1. a bamboo tube, etc. (My.).

ಕೊಟ್ಟ kotta. 2. (fr. ಕುಡಿ 5). the state of being extreme, etc. (*cf.* ಕೊಟ್ಟು 1). — ಕೊಟ್ಟಕೊನೆ. the extreme point (My.; Te.).

ಕೊಟ್ಟ kotta. 3. = ಕೊಡಚಿ. a thorny shrub. (St. & Pl.). [— ಕೊಟ್ಟಮುಳ್ಳ ಹಣ್ಣು. a delicious fruit thereof].

ಕೊಟ್ಟ kotta. 1. Tbh. of ಕೋಷ್ಠ. a store, leprosy, etc. see ಕೊಟ್ಟಾರ.

ಕೊಟ್ಟ kotta. 2. = ಕೊಟ. a shed. ಆಕಳುಗಳು ಇರುವ ಕೊಟ್ಟವು (ಗೋಷ್ಠ, ಗೋಸ್ಥಾನಕ Si. 103; T., Te.).

ಕೊಟ್ಟ kotta. 3. = ಕೋಟೆ. a fort. see ಕೊಟ್ಟವಳ, etc.

ಕೊಟ್ಟಗಾಱ kotta-gāra. = ಕೊಟ್ಟವಳ. a man belonging to a fort (Bp. 61, 26; ಅಡಂಗಾಯ್ತ, ಕುಱುಮ್ಬ, ಕೊಟ್ಟವಳ G.).

ಕೊಟ್ಟಗೆ kottage. = ಕೊಟಿಗೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ಕುಟಂಕ (or of ಕುಟೀಕಾ, a hut? *cf.* also ಕೋಷ್ಠಕ). a stall or out-house, especially for cattle; a barn, a room, etc. (My.; Tu. ಕೊಟ್ಯ; T. ಕೊಟ್ಟಗ, ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯೆ, ಕೊಟ್ಟಾಯ್, ಕೊಟ್ಟಾಯಿ, ಕೊಟ್ಟಿಲ್; M. ಕೊಟ್ಟಿಲ್; Te. ಕೊಟ್ಟಾಯಿ, a shed built of thatch; a large shed or pent roof). ಕೊಟ್ಟಗೆಯ ಎಱಕಿಲ್ (ಪಟಲ, ಛದಿಸ್ Nr.).

ಕೊಟ್ಟಜ kottaja. tribute (ಕಪ್ಪ Śmd. II.; Ct. I, 50; Kk. 84, o. r. ಒಟ್ಟಜ; T. ಕುಱ್ಱೈ, M. ಕೋೞ[3]; *cf.* ಕೊೞ[3] 7).

ಕೊಟ್ಟಡಿ kottadi. = ಕೊಠಡಿ q. v., ಕೋಟಡಿ. (My.).

ಕೊಟ್ಟಣ kottana. (fr. ಕುಟ್ಟು 1). = ಕೊಟ್ನ. beating the husk from paddy, etc. (C.; M.; Te. ಕೊಟ್ಟಮು). see Bp. 27, 52; C. Bp. 47, 42. [— ಕೊಟ್ಟಣಕುಟ್ಟು. to pound rice. ನಮ್ಮ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವ ದೈವವೆನ್ನಾರಾಧಿಸಿ ನಮ್ಮ ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಯ್ಯಗಳು ಸರ್ವಭೂತಂಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಣವ ಕುಟ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲವೆ? Cv. 658]. ಕೊಟ್ಟಣಾ ಕುಟ್ಟಿ ಮಿಣ್ಣನ ಸಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕೊಟ್ಟಣಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a street where people live who perform kottana (My.). — ಕೊಟ್ಟಣಂಗುಟ್ಟು. -ಂ-ಕುಟ್ಟು. to beat the husk from paddy (Bp. 23, 19). — ಕೊಟ್ಟಣದ ಅಕ್ಕಿ. a kind of hand-pounded rice.

ಕೊಟ್ಟಣಗಿತ್ತಿ kottana-gitti. a female who beats husk from paddy, etc. (My.).

ಕೊಟ್ಟತನ kottatana. (fr. ಕೋಟ). crookedness; deceit. see Prv. s. ಮುಟ್ಟ.

ಕೊಟ್ಟವಳ kotta-vala. = ಕೊಟ್ಟಗಾಱ. a man belonging to a fort. (ಅಡಂಗಾಯ್ತ, ಕುಱುಮ್ಬ Kk. 37; Śm. 45).

ಕೊಟ್ಟಸ kottasa. = ಕೋಲ್ಲುಸ. roasted meat (ಸುಣ್ಣಗೆ, ಸುಡುಬಾಡು Śm. 32).

ಕೊಟ್ಟಾರ kotta l-āra 1. = ಕೊಟಾರ. Tbh. of ಕೋಷ್ಠಾಗಾರ. a storehouse (Śmd. 383; V. 37, 27; T., M.; Mhr. ಕೋಠಾರ). — ಕೊಟ್ಟಾರ ಸೋಮೇಶ್ವರ. N. (Bp. 53, 30).

ಕೊಟ್ಟಾರಿ kottāri. the officer in charge of a granary or warehouse, a steward. [Tu.]. (Bp. 9, 42; 59, 29).

ಕೊಟ್ಟಿ kotti. 1. ? (ಸೂಕಳಿ Śm. 89).

ಕೊಟ್ಟಿ kotti. 2. (fr. ಕುಡು 3 ?). a (perverse), shameless, base, obscene man (ಬಣ್ಣ Śm. 89, o. r. ಭಣ್ಣ).

ಕೊಟ್ಟಿ kotti. 1. = ಕೋಟಾ. false; faithless, perfidious; spurious; alloyed; bad; vicious (Mhr., H. ಖೋಟಾ; *cf.* ಕೂಟ No. 4). — ಕೊಟ್ಟಿಕತಚಿ. a forged writ of agreement (B. 5, 268). — ಕೊಟ್ಟಿದನ. vicious cattle (S. Mhr.). [ಕೊಟ್ಟಿ ದನವ ದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದನ್ತೆ, ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಸುಳಿವಾತ ಜಂಗಮನಲ್ಲ Cv. 727]. — ಕೊಟ್ಟಿನಡತೆ. a bad conduct (S. Mhr.; B. 5, 197). — ಕೊಟ್ಟಿರೂಪಾಯಿ. a counterfeit rupee (S. Mhr.).

ಕೊಟ್ಟಿ kotti. 2. a room. ಜನನೀ ಕೊಟ್ಟಿ (ಅನ್ತಃಪುರ, etc., ಅರಮನೆಯ ರಾಣೀವಾಸ Si. 110; *cf.* Mhr. ಕೋಠಿ).

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ kottige. = ಕೊಟ್ಟಗೆ. (C.). an out-house, etc. ಅರಮನೆಯೊಳಗಿನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ (ಕಕ್ಷ್ಯೆ G.). see Bp. 56, 34. 39; J. 10, 20; B. 5, 126. — ಕೊಟ್ಟಿಗೆಮನೆ. (ಕುಸೂಲ G.). ಕಾಟು ಹಾಕುವ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಮನೆ (ಕೋಷ್ಠ G.). — ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯವ. -ಅವ. a steward (Bp. 9, 46; 59, 29).

ಕೊಟ್ಟು kottu. 1. (fr. ಕುಡಿ 5). a point; a nipple; a crest (ಕಿರೀಟ Hlā.; *cf.* ಕೊಟ್ಟ 2); a gold ornament worn by women in their plaited hair (My.; *cf.* ಕೊಪ್ಪು 3). ನವಿಲ ಕೊಟ್ಟು (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ Hlā.; Mr. 169). ಮೊಲೆಯ ಕೊಟ್ಟು (ಕುಚಮುಖ, ಚೂಚುಕ, ವೃತ, ಶಿಖೆ Hlā.). ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತನ್ದೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟವನೆ, ಸಲೆ ಗಱಿಗೆ ಜಾವನ್ ಅಱಿವನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲ (a cock, Sp.).

ಕೊಟ್ಟು kottu. 2. P. p. of ಕುಡು 1 and ಕೊಡು 1.

ಕೊಟ್ಟುಕ kottuka. = ಕೊಟ್ಟುಗ. the lapwing (ಕೋಯಷ್ಟಿ, ಶಿಖರಿ Hlā.; ಶಿಖರಿ Mr. 172; *cf.* ಕೀಚುಬಾಲ).

ಕೊಟ್ಟುಗ kottuga. = ಕೊಟ್ಟುಕ. (Bh. 1, 20, 53).

ಕೊಟ್ಟುಹ kottuha. = ಕುಟ್ಟುಹ. beating, etc. see s. ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುಹ.

ಕೊಟ್ಟೆ kotte. = ಗೊಟ್ಟ 2, ಗೊಱಟೆ. the stone or kernel of fruit, especially of mangoes (My.; Te., Tu. also ಕುರಣ್ಟು; T. ಕೊಟ್ಟೈ; M. ಕುಱಟ್ಟ, ಕೊಟ್ಟ, ಕುರು; Mhr. ಗೋಟಾ, ಗೋಟೀ, a roundish stone or pebble; a marble). — ಕೊಟ್ಟೋಲೆ. -ಓಲೆ. a gold ear-ring having the form of a fruit-stone (My.).

ಕೊಟ್ನ kotna. = ಕೊಟ್ಟಣ. beating the husk from paddy.

ಕೊಟ್ಲು kotlu. (Te. plural of ಕೊಟ್ಟು). pounding; a blow. see ತಲೆಕೊಟ್ಲ ಮಾರಿ.

ಕೊಠಡಿ kothadi. = ಕೊಟ್ಟಡಿ, etc. a chamber, a room (Si. 108. 117; Mhr., H. ಕೋಠಡೀ).

ಕೊಡ koda. 1. tenderness, tender age, youth. (T. ಕುಯ, ಕುಟ, ಕುಟವು; Te. ಕೊದಮು, ಕೊದಮೆ, ಕೊಮರು, ಕೊಮೆ, ಕೋಡೆ = T. ಕೋಡಿ; *cf.* ಕೊಣಸು). — ಕೊಡಗೂಸು. -ಕೂಸು. a young girl, a maiden (ಕುಮಾರಿ, ಕನ್ಯೆ Hlā.; ಕೂಸು Ct. II, 58; ಕರ್ಣಿಕೆ, ಬಾಲೆ Nn. 21). ಕೊಡಗೂಸು ಕನ್ಯೆ, ಕೊಟ್ಟ ಕೂಸು ವರ್ಯೆ (Mr. 302). see Abh. P. 8, 61 va.; Bp. 9, 38; 14 sum.; 14, 5, V. 9, 70 va.; 9, 72. — ಕೊಡಗೂಸುತನ. -ಕೂಸುತನ. the state of being a maiden. [ಕೊಡಗೂಸುತನದ ಭಯದಿಂ ನಡುಗುವ ಕನ್ನಿಕೆಯ Pb. 1, 92; Vr. 115, 17; Bv. 555]; (Cpr. 8, 50).

ಕೊಡ koda. 2. honey (ಜೇನ್ Śm. 93; T. ಕೊಂಗು, Te. ಕುರುಜು).

ಕೊಡ koda. 3. = ಕೊಡಗು. — ಕೊಡಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ಕೊಡಗುಕತ್ತಿ. (My.).

ಕೊಡ koda. Tbh. of ಕುಟ (Nr., Hlā.; Mr. 209; Si. 309; ಭಾಣ್ಡ Śm. 93). an earthen pitcher or pot (C.), also one of metal (My.). [ಕುಲಮಿರ್ದುದೆ ಕೊಡದೊಳಂ ಶರಸ್ತಮ್ಬದೊಳಂ Pb. 2, 83]. see ಜೇಂ

ಗೊಡ; V. 38, 37. 38. — ಕೊಡಪಾನ. a koḍa of copper or brass (C.; C. Bp. 47, 40). — ಕೊಡಪಾನೆ. = ಕೊಡಪಾನ. (My.). — ಕೊಡವಾಲ್. -ಲು. -ಪಾಲ್. a potful of milk. ಕೊಡವಾಲು ಕಱೆವ ಆವು (ದ್ರೋಣದುಘೆ, ಪ್ರಚುರದುಗ್ಧೆ Hlā.; Mr. 182). — ಕೊಡವಾಲಂಗಱೆ. -ಕಱೆ. = ಕೊಡವಾಲ್ಗಱೆ. (J. 29, 2). — ಕೊಡವಾಲ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to yield a potful of milk (J. 18, 13).

ಕೊಡಕು koḍaku. = ಕೊಂಕು 2? crookedness (?). — ಕೊಡಕು ಬೀಱು. (a cart) to go to one side and with two wheels enter the road-ditch (My.).

ಕೊಡಕೆ koḍake. = ಕೊಡಂಕೆ. (Śmd. 48). the ear (ಕಿವಿ Śm. 70; Te., a cup; *cf.* ಕುಡಿಕೆ). ಕೊಡಕೆಯ ಆಭರಣದೊಳ್ ಕೊಪ್ಪು (101). see J. 17, 14.

ಕೊಡಗ koḍaga. want, poverty (ತವಿರ್, ಎಡಱ್, ದಾರಿದ್ರ Ct. II, 73; see s. ಕುಡುದು? ಕೋಡಿ 2). another ಕೊಡಗ see s. ಕೊಡಗು.

ಕೊಡಗು koḍagu. (fr. ಕುಡು 3? or fr. ಕುಡಿ 5?). = ಕೊಡ 3, ಕೊಡವು 1. the Coorg country (C.; B. 3, 30; T., M. ಕುಡಗು; Te. ಕೊಡುಗು). — ಕೊಡಗ. -ಅ 3. a Coorg man (C.). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒನ್ದೇ ಬಟ್ಟೆ, ಕೊಡಗನಿಗೆ ಬೇಱೆ ಬಟ್ಟೆ (Prv.). see ಕೊಡವ. — ಕೊಡಗುಕತ್ತಿ. = ಕೊಡಗತ್ತಿ. a Coorg knife, a kind of broad sword or cleaver shaped like a bill-hook (My.; Te.).

ಕೊಡಗೆ koḍage. = ಕೊಡಿಗೆ. a gift, a grant (ಉಮ್ಬಳಿ Śmd. I; My.). see ಕಟ್ಟು- s. ಕಟ್ಟು 1.

ಕೊಡಂಕೆ koḍaṅke. = ಕೊಡಕೆ. the ear. (Śmd, 48; ಕಿವಿ Kk. 32). see Rsv. 13, 62; Śsv. 2, 40; ಕೊನೆಗೊಡಂಕೆ.

ಕೊಡಚಿ koḍaci. = ಕೊಟ್ಟ 3, ಗೊಡಚಿ. — ಕೊಡಚಿಗಿಡ. a large prickly shrub or small tree, Zizyphus xylopyrus Willd. (St. & Pl.; T. ಕೊಟ್ಟೈ-ಇಲನ್ದೈ, ಕೊಣ್ಡೈ).

ಕೊಡಚು koḍacu. (fr. ಕೊಡೆ 2). = ಕೊಡಸು. to remove the ear-wax out of the ears with the finger or a pick; to remove the impurities from out of a vessel by rubbing its inside with the hand (My.).

ಕೊಡತ koḍata. 1. coldness (ಚಳಿ Śm. 97; *cf.* ಕುಳಿರ್ 3, ಕೋಟ 1, ಕೋಡು 2).

ಕೊಡತ koḍata. 2. (fr. ಕೊಡೆ 3). = ಕೊಡೆತ. the pain of a sore (ಪುಣ್ಣೋವು Śm. 97; My.; T. ಕುಡೈ, to hollow, to scrape out, see ಕೊಡೆ 2; to pierce, make a hole through; to gnaw, as a worm; to ache; to cause overpowering grief); severe itching (My.).

ಕೊಡತ koḍata. 3. a stick tied to a dog's neck by means of which the dog is fastened at home or led about (ಹಾಸುಗೋಲ್ Śm. 97; Te. ಕೊಣತ; M. ಕೊಳುತ್ತು, what holds, etc.).

ಕೊಡತಿ koḍati. (fr.. ಕುಡು 2). = ಕೊಡನ್ತಿ. that beats, pounds, breaks: a wooden hammer. [Tu. ಕೊದಣ್ಟಿ]. (C.; ಕೀಲಕ Mr. 283; M. ಕೊಟ್ಟಿ, ಕೊಟ್ಟುವಡಿ; *cf.* Sk. ಕುಟ). ಮಣ್ಣು ಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಡದು ಒಡೆಯಿಕ್ಕುವ ಕೊಡತಿದೊಣ್ಣೆ (ಕೋಟಿಶ Si. 302). ಅದಕ್ಕದು ಉಳಿ ಕೊಡತಿಯ ನ್ಯಾಯ (Prv.). see ಹೆಣ್ಟೆಗೊಡತಿ; Prv. s. ತಾಸಿನ ಬಟ್ಟಲು.

ಕೊಡನ್ತಿ koḍanti. (Śmd. 48). = ಕೊಡತಿ. [ಉಳಿಯನೂಱು ಕೊಡನ್ತಿಯೊಳ್ ಬೆಟ್ಟಿದನ್ತೆ Pb. 1, 104 va.].

ಕೊಡಪು koḍapu. = ಕೊಡವು 2, ಕೊಡಹು. to scatter or throw in different directions with the hand; to shake or toss about (v. t.); to shake (v. t., ಕರವಿಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; ತೊನೆ, etc., ಅಲ್ಲಾಡು, ಕಮ್ಪನ Śs.; M. ಕುಡೆ; *cf.* ಕುಲುಕು 2?). ಕೊಡಪುವದು (ವಿಧೂನನ, ನಿಧುವನ, ಜಾಡಿಸುವದು Si. 386). see Śsv. 4, 17; Rsv. 5, 43; 6, 11 va.; ಮೆಯ್ಗೊಡಪು.

ಕೊಡಮೆ koḍame. = ಕೊಡಮ್ಬೆ. a double basket for catching fish (Sd.; Te. ಕೊಡಮು; see ಕೂಳೆ 1).

ಕೊಡಮ್ಬೆ koḍambe. = ಕೊಡಮೆ. (Rsv. 5, 114 va.).

ಕೊಡರಿಸು koḍarisu. a kind of ornament (Rām. 6, 2, 7).

ಕೊಡಲಿ koḍali. = ಕೊಡ್ಲಿ. Tbh. of ಕುಠಾರ (Śmd. 341. 369; Nr., Hlā.; Mr. 298; Ct. II, 40; C.; ದಾತ್ರ, ಲವಿತ್ರ Si. 303). an axe, a hatchet. ಕೊಡಲೀ ಕಾವು ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯು. — ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವವನ ತಿಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲೀ ಸಿಗ (or ಸಿಕ್ಕ) ಹಾಕಿದರು (Prvs.). see Bp. 9, 14; ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ, ಗಣ್ಡುಕೊಡಲಿ; Prv. s. ತಾನು.

ಕೊಡಲು koḍalu. = ಕರುಳ್, etc. (My.; Bh. 8, 24, 7; T. ಕುಡಲ್).

ಕೊಡವು koḍavu. 1. = ಕೊಡಗು. the Coorg country (in the language of the Coorg people). — ಕೊಡವ. -ಅ 3. = ಕೊಡಗ. a Coorg man (in the language of the Coorgs; M. ಕುಡವ; M. ಕುಡವ also a predial slave; Maṅgarāja makes a distinction between the Koḍagas and Koḍavas, saying in verse 379 of his work as follows: ಮ್ಲೇಚ್ಛರೆನೆ ಕೊಡವ ಕೊಡಗರು).

ಕೊಡವು koḍavu. 2. = ಕೊಡಪು, etc. to scatter, etc. (My.). ಕೊಡವಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ಕೊಡಹುವದು, etc. Si. 386).

***ಕೊಡಸಾರಿ koḍasāri.** a kind of instrument? ವ್ರಣ ವೈದ್ಯನನ್ತೆ ಕೊಡಸಾರಿಯಿಂ ಪಿಡಿದುಂ Pb. 6, 72 va.

ಕೊಡಸಿಗು koḍasigu. = ಕಡಿಸ. the small tree Cluytia collina Roxb. (St. & Pl.).

ಕೊಡಸಿಗೆ koḍasige. = ಕೊಡಿಸಿಗು, ಕೊರಿಸಿಗು. Tbh. of ಕುಟಜಕ. a kind of medicinal tree. (Śmd. 369; ಕುಟಜ, ಶಕ್ರ, etc. Nr.; ಕುಟಜ Śm. 25; Nn. 88; My.; Te. ಕೊಡಿಶೆ).

ಕೊಡಸು koḍasu. = ಕೊಡಚು. to remove dirt, etc. (My.).

ಕೊಡಹು koḍahu. = ಕೊಡಪು, etc. ಕೊಡಹುವುದು (ವಿಧೂನನ, ವಿಧುವನ Nr.; Si. 386). ಅತಿಗೆ ಬಳೆ ತೊಟ್ಟು, ಕೆಯ್ ಕೊಡಹಿದರೆ ಹೋಗುವದೋ? (Prv.). see Bp. 22, 31; Bh. 1, 10, 37; 1, 20, 61; 3, 13, 30. 35; J. 20, 47.

ಕೊಡಿ koḍi. = ಕಡಿ 1, etc. strength, stoutness. ಕೊಡಿಯುಱೆ (S. Mhr.; B. 4, 158). — ಕೊಡಿಕಲ್ಲು. stone-like firmness in one's health. ಈ ಮನುಷ್ಯನು ಕೊಡಿಕಲ್ಲಾಗಿದ್ದಾನೆ (S. Mhr.).

ಕೊಡಿಗೆ koḍige. = ಕೊಡಗೆ. a gift, grant, etc. — ಕೊಡಿಗೆ ಮಾನ್ಯ. land free of rent (My.).

ಕೊಡಿಸಿಗು koḍisigu. = ಕೊಡಸಿಗೆ, etc. (ಕುಟಜ, etc. Si. 137).

ಕೊಡಿಸು koḍisu. = ಕುಡಿಸು 3. to cause to give (C.). ಕೊಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ದಾಪಿತ, ಸಾಧಿತ Si. 364). see Bp. 8, 36; Bh. 1,

8, 7; Bhāgavata 10, 18, 3; B. 2, 31; 5, 186. 2, to allow (My.), *e. g.* ನಿಲ್ಲಗೊಡಿಸು, ಬರ–.

ಕೊಡಿಸುವಿಕೆ koḍisuvike. causing to give. ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವಿಕೆ (ಅರ್ಥದಾಪನ, ಸಾಧನ Si. 437).

ಕೊಡು koḍu. 1. = ಕುಡು 1. to give, etc. (ದಾನ Nn. 141). P. p. ಕೊಟ್ಟು. [ತನ್ನಯ ತನ್ದೆಯೊನ್ದದನೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮನಿನ್ದೆ ಮಾಡುವೆಂ Pb. 1, 72; Ap. 2, 19]. ಪ್ರಿಯವಚನಂ ಬೆರಸಿ ಕೊಡುವವನು (ವದಾನ್ಯ Hlā.). ಪಣ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಒತ್ತೆ (ಭೋಗ); ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಮ್ಬುದು (ಪರಿದಾನ, ಪರೀವರ್ತ. etc.); ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಳುಹವು (ಅಪಮಿತ್ಯಕ); ಸಾಲವ ಕೊಡುವವನೂ ಸಾಲವ ಕೊಮ್ಬುವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಉತ್ತಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಅಧಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಎನಿಸುಗು; ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಸಮ್ಪನ್ನನ್ ಆದವನು (ಕುಸೀದಿಕ, etc.); ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಳೆಗದತ್ತಣಿನ್ದ ಮಗುಱಿದವರು (ಸಂಶಪ್ತಕರು Nr.); ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುದು (ದಾನ, Mr. 267); ಬಡ್ಡಿಗೊಡುವವನು (ಕುಸೀದಿಕ 345); ಕೊಟ್ಟೊಡವೆ (ವಿಗ್ರಹ 474); ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟವಂ (ವಧುತಾತ 313); ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತೆ (ಗೃಹಮಾತೆ 313); ಕೊಟ್ಟ ಕೂಸು (ವರ್ಯೆ 302). ಕೊಟ್ಟ ದೇವರು ಕೊಣ್ಡು ಹೋದರೆ, ಕುಟ್ಟ ಕೊಣ್ಡು ಅೞಬೋದು ಯಾಕೆ?—ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲ ಕೇಳದೆ ಹೋಯಿತು, ಮಾಡಿದ ಆರಮ್ಬ ನೋಡದೆ ಹೋಯಿತು.—ಕೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟವನಿಲ್ಲ, ತಿರಿದು ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ.—ಕೊಡೋದು ಕೊಡು! ಅಡಿಗೇ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಮ್ಬನ್ತೆ.—ಕೊಡೋದು ಒನ್ದು ಕಾಸು, ಕೋಣೆ ತುಮ್ಬ ಹಾಸು.—ಕೊಡೋದೊನ್ದು ಕಾಸು, ಕೆಲಸವೆರಡು ತಾಸು.—ದೇವರು ವರಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿ ಬಿಡನು (Prvs.). ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡು (C). ನೋವು ಕೊಡು (C.). ಗಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡು; ಪಾಶಿ ಕೊಡು (C.). occasionally ಕೊಡು (= ಕುಡು) is added to other verbs without altering their meaning (C.), *e. g.* ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕೊಡು. = ವಿಭಾಗಿಸು. (Cm. ad Śmd. 46). see Bp. 5, 54; 21, 30; 32, 44; 51, 19; 52, 46; Bh. 1, 8, 8. 23. 66. 93; 1, 10, 36. 38; 2, 13, 10; Rśv. 7, 98; J. 2, 27. 60; 8, 42; 13, 42; 29, 16. 39; 30, 26. 49; 31, 27; Dp. 148, 5; B. 1, 6; 3, 93; 4, 6. 9. 16. 110. 123. 150. 153. 196. 197. 198. 216; 5, 17. 54. 84. 113. 127. 154. 303; ಅಳವಿಗೊಡು, ಒಕ್ಕೊಡು, ಒಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಡು, ಓಲಗಂ–, ಕಾಣಿಕೆ–, ಕಾಣ್ಕೆ–, ಕಾಳಗ–, ಕೆಯ್–, ದಣ್ಡೆ–, ಧ್ವನಿ–, ಬೊಬ್ಬೆ–, ಮೆಯ್–, ಮೊಲೆ–. — ಕೊಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to give repeatedly. ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಟ್ಟಾಡಿ ಬದುಕುವವನು (ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ, ವಾರ್ಧುಷಿ Nr.). 2, to give mutually (C.). — ಕೊಟ್ಟುವಱು. = ಕೊಟ್ಟಂ (*i. e.* ಕೊಟ್ಟರೂ) ಅಱು. (Bp. 41, 8). — ಕೊಡು ಕೊಡು. = ಕುಡು ಕುಡು. (Bp. 11, 3. 33; 27, 64; 32, 34; 37, 41. 46; 42, 9; Rśv. 7, 98 va.; B. 4, 127). — ಕೊಡು ಗಿಡು. reit. (Bp. 42, 18).

ಕೊಡು koḍu. 2. = ಕೊಡೆ 4. giving. — ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವದು. to give and receive; giving and receiving (C.). ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು, quarrels about giving and receiving (B. 4, 142). ಪದಾರ್ಥವು ಜನರಿಗೆ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಬರ ಬೇಕು (B. 5, 77). see B. 5, 106. 228. 263.

ಕೊಡುವಳಿ koḍu₂-vaḷi. giving (in marriage, etc., My.).

ಕೊಡುವಿಕೆ koḍuvike. giving (ಸಾತಿ Si. 424; ಔದಾರ್ಯ G.). see Si. 56. 243. 325. 397. 437; B. 5, 107.

ಕೊಡುಹ koḍuha. giving. ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡುಹ (ಅರ್ಥಪ್ರಯೋಗ, ವೃದ್ಧಿಜೀವಿಕೆ Nr.). ಹೆಪ್ಪ ಕೊಡುಹಂ (ಆತಂಚನ Nr.). ಕೊಡುಹ (ವಿಕ್ರಯ Mr. 346).

ಕೊಡೆ koḍe. 1. an umbrella; a parasol (Śmd. 109. 113; ಆತಪತ್ರ, ಛತ್ರ Hlā.; Si. 268; ತಱಿ, ಮೇಘಡಮ್ಬರ, ಛತ್ರ Śs; C.; Tu.; T. ಕುಡೈ, M. ಕುಡ; Te. ಗೊಡುಗು, ಗೊಡುವು). [ಕೊಡೆ ತಱಿ ತಳ್ತ ಸೀಗುರಿ ಕರೀನ್ದ್ರ ಘಟಾಳಿ ತುರಂಗ ಸೈನ್ಯಮುರ್ಕುಡುಗದೆ ಬರ್ಪನಾಯಕಬಲಂ Ap. 4, 92]. ಕೊಡೆಗೊಡೆಯಂ or ಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ (Śmd. 167. 242). ಕೊಡೆಯ ಕಾವು (161). ಕೆಂಗುಡಿಯ ಪುಡಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆ (216). see Bp. 56, 17; Rśv. 5, 44; J. 2, 9; B. 4, 190; ಬೆಳುಗೊಡೆ, ಬೆಳ್–, ಮುಕ್ಕೊಡೆ. ಅಲ್ಪಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಬನ್ದರೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡೇ ಹಿಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Prvs. s. ಬಿಸಲ್, ಮಱಿ. — ಕೊಡೆಯಾಳ. -ಆಳ. the town of Maṅgaḷūr in South Kanara (C.). ಕಾಸು ಇದ್ದರೆ ಕೊಡೆಯಾಳ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಡೆಯಾಲ! (Prv.). — ಕೊಡೆಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. a leaf (of the lotus) that resembles an umbrella. [ಕೊಡೆಯೆಲೆಗಳ ತಿನ್ತಿಣಿಯಿಟ್ಟೆಡೆಗಳ ಕಟ್ಟಲೆಯನಿರುಳೆಗೆತ್ತು Ap. 11, 63]; (Cpr. 5, 39 va.). — ಕೊಡೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize, take, or hold a parasol, etc. (Abh. P. 4, 9; Bp. 23, 19; J. 13, 34; 19, 16; 28, 36). — ಕೊಡೆಹುಲ್ಲು. a mushroom (ಛತ್ರೆ, ಅತಿಛತ್ರ, ಪಾಲಘ್ನ Si. 165, *only* in Si.).

ಕೊಡೆ koḍe. 2. to hollow, to excavate (Tu. ಕುಡೆ, a hole; T. ಕುಡೈ); to scrape out, as a cocoanut, etc. (My.; T.); to remove with the finger or a pick, as ear-wax (My.). see s. ಕುಱು 1 and ಕೊಡತ 2.

ಕೊಡೆ koḍe. 3. to ache; to itch very much (My.). see ಕೊಡತ 2.

ಕೊಡೆ koḍe. 4. = ಕೊಡು 2. giving. see ಕೊಳು ಕೊಡೆ, ಕೊಳ್ ಕೊಡೆ.

ಕೊಡೆತ koḍeta. = ಕೊಡತ 2. (My.). the pain of a sore.

ಕೊಡ್ಡ koḍḍa. 1. = ಕೊರಡು. a kind of rainbow. ಕೊಡ್ಡ ಮೂಡಿತು (S. Mhr.).

ಕೊಡ್ಡ koḍḍa. 2. = ಕಡ್ಡ 2. a stupid man, a clown (S. Mhr.; *cf.* ಕೊರಟು?).

ಕೊಡ್ಲಿ koḍli. = ಕೊಡಲಿ. an axe, etc. (C.; B. 3, 6).

ಕೊಣ koṇa. 1. = ಕೊಳ 2. a pond, a tank (My.).

ಕೊಣ koṇa. 2. = ಗೊಣ 2. a sound in imitating nasalization. — ಕೊಣ ಕೊಣ ಎನ್ನು. to speak through the nose, to nasalize (in speaking or reading, My.).

ಕೊಣಕು koṇaku. 1. to jump or leap, to leap over, as wild beasts (ಮೃಗಲಂಘನ Śmd. Dh.; *cf.* ಕುಂಜು, ಕುಣುಕು 2, ಕುದುಕು 1, ರೊಣಕು).

ಕೊಣಕು koṇaku. 2. a leap or jump. — ಕೊಣಕಿಡು. -ಇಡು. to perform a jump, to jump, etc. (ದಾಣ್ಟು Kk. 53; ದಿಂಕಿಡು, ದಾಣ್ಟು, ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಸರಳಿಸು Śm. 31; Cpr. 1, 118; Śśv. 3, 51; T. ಕುಱುಕ್ಕಿಡು, to pass across).

ಕೊಣಗು koṇagu. = ಕೊಳಗು, etc. a hoof (ಖುರ, ಶಫ Hlā.).

ಕೊಣತ koṇata. a kind of wooden (or iron) club swung in the hands for exercise, etc. (My.). — ಕೊಣತ ಕಟ್ಟು. to climb a rope to which the koṇata is attached (My.).

ಕೊಣಪಿ koṇapi. = ಕುಡುಪು. a flail (Mangalore Moral Class-book p. 133; Te. ಕುದುಪೆ, ಗುನುಪ, a club).

ಕೊಣಬಿಗೆ koṇabige. a round wooden dish to knead dough in, etc. (S. Mhr.).

ಕೊಣವಿಗೆ koṇavige. = ಕೊಣಬಿಗೆ. (S. Mhr.).

ಕೊಣಸು konasu. a young one of wild beasts (ಮೃಗಪೋತ Ct. II, 80; ಮಿಗವಱ Kk. 53, Śm. 31; Sk. ಕುಣಕ; T. ಕುಣ್ಣೈ, an infant; Te. ಕೊಡುಕು, a son; ಕೊಣ್ಡೆ, an infant; see ಕೊಡ 1).

ಕೊಣ್ಟು konṭu. = ಕುಂಟೆ 3, ಕೊರಡು. a knotty club (My.).

ಕೊಣ್ಡ konḍa. a hill, a mountain (Te. ಕೊಣ್ಡ; Tu. ಕುಂಜ; T. ಕುನ್ರ, ಕುನ್ರು; M. ಕುನ್ನ, ಕುನ್ನು; cf. ಕುಱುವ 1; ಗುಡ್ಡ 2?). — ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. a hill or jungle sheep (ರೌಹಿಷ Nr., o. r. ಕೊಣ್ಡಗೊಱಿ; ಅಟವ್ಯವಿ, ವನೇರಣ Mr. 160); the four-horned antelope, Tetraceros quadricornes (Gz.). — ಕೊಣ್ಡಗುಱಿದುಪ್ಪಟ್. hair or wool of a jungle sheep (Rāghc. 17, 68). — ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. = ಕೊಣ್ಡಗೂಱಿ. N. (Bp. 36, 59). — ಕೊಣ್ಡಗೂಱಿ. = ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. (Bp. 1, 10). — ಕೊಣ್ಡಗೊಱಿ. -ಕೊಱಿ. = ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. q. v. (Te. ಕೊಣ್ಡಗೊಱ್ಱೆ). — ಕೊಣ್ಡವೇಡು. N. (Si. 101; = ಗೋಣ್ಡವನ, ಗೋಣ್ಡವಾರ?). — ಕೊಣ್ಡಮುಸುಡಿ. a large black-faced monkey (My.; Te. ಕೊಣ್ಡಮುಚ್ಚು). — ಕೊಣ್ಡಮುಸುವ. = ಕೊಣ್ಡಮುಸುಡಿ. (My.). cf. ಗುನ್ನ 1.

ಕೊಣ್ಡ konḍa. Tbh. of ಕುಣ್ಡ [ಆಹವನೀಯ ದಕ್ಷಿಣ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಂಗಳೆಮ್ಬ ಮೂಱುಂ ಕೊಣ್ಡಂಗಳೊಳುತ್ತರವೇದಿಯೊಳಗ್ನಿ ಸನ್ಧಾನಂ ಗೆಯ್ದು Pb. 6, 33 va.]; (Śmd. 355; Abh. P. 10, 183 va.; My.). — ಕೊಣ್ಡಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (S. Mhr.). — ಕೊಣ್ಡಬಣ್ಡಿ. a cart used at the konḍa feast (My.). — ಕೊಣ್ಡಹಬ್ಬ. a feast in honor of Vīrabhadra at which Liṅgavantas carry an idol of Vīrabhadra and dance with it on live coals in a pit (My.).

***ಕೊಣ್ಡಮಾಱು konḍamāṟu.** hill slope? ಲಿಂಗ ಪಥವ ತಪ್ಪಿ ನಡೆವರು ಜಂಗಮ ಮುಖದಿನ್ದೆ ನಿನ್ದೆ ಬನ್ದರೆ ಕೊಣ್ಡಮಾಱಂಗೆ ಹೋಹುದು ತಪ್ಪದು Bv. 106.

ಕೊಣ್ಡಲು konḍalu. = ಕೊಣ್ಡ್ಲು. Tbh. of ಕುಣ್ಡಲ. an ear-ring (My.).

ಕೊಣ್ಡಸು konḍasu. N. of a plant (ಸೂಪಕಾರಕಿ Mr. 121, o. r. ಸೂಪಕಾರಿಕೆ).

ಕೊಣ್ಡಾಡು konḍāḍu. to praise, to extol, etc. see s. ಕೊಳ್ 1.

ಕೊಣ್ಡಿ konḍi. a hook projecting from a wall (ನಾಗದನ್ತಕ, ನಿಯೂರ್ಹ Nr.); a hook; the semi-circular link of a padlock (C.; Tu.; Te. ಕೊಣ್ಡಿ). 2, the sting of a scorpion (C.; Te. ಕೊಣ್ಡಿ, ಕೊಣ್ಡೆ; see ಕುಡು 3 and ಕುಟುಕು 1). ಚೇಳಿಗೆಯ ಕೊಣ್ಡಿಯಲಿ ಇಹುದು ವಿಷ (Jñs. 42, 72). see B. 4, 122. 211.

ಕೊಣ್ಡಿಸು konḍisu. to slander; to defame (Bp. 11, 5. 19).

ಕೊಣ್ಡು konḍu. P. p. of ಕೊಳ್ 1, etc.

***ಕೊಣ್ಡುಕೊನೆ konḍukone.** to praise, eulogise. ಕೊಣ್ಡುಕೊನೆದೀಗರಿಗಂಗೆ ವಿಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಯಂ Pb. 1, 5.

ಕೊಣ್ಡೆ konḍe. 1. = ಕೊಣ್ಡ? see ಮುದುಗೊಣ್ಡೆ. N. of a place.

ಕೊಣ್ಡೆ konḍe. 2. = ಕೊಣ್ಡೆಯ No. 1. (ತಳ್ಳಿ Cb.). backbiting.

ಕೊಣ್ಡೆ konḍe. 3. a chaplet of pearls worn on the head (My.).

ಕೊಣ್ಡೆ konḍe. 4. = ಗೊಣ್ಡೆ. a tassel, etc. (My.).

ಕೊಣ್ಡೆ konḍe. = ತೊಣ್ಡೆ, etc. a kind of vegetable. — ಕೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. = ತೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.).

ಕೊಣ್ಡೆಗ konḍega. = ಕೊಣ್ಡೆಯ No. 1. (V. 8, 3 va.). backbiting. 2, = ಕೊಣ್ಡೆಯ No. 2. a slanderor, etc. (My.).

ಕೊಣ್ಡೆಗಾಱ konḍe-gāṟa. a male defamer or calumniator (R.; Te. ಕೊಣ್ಡೆಗಾಡು; T. ಕೋಳ್ಗಾರ).

ಕೊಣ್ಡೆಗಿತ್ತಿ konḍega-itti. a female defamer, etc. (Bp. 40, 52).

ಕೊಣ್ಡೆತನ konḍetana. = ಕೊಣ್ಡೆಯ No. 1. (My.; Te.).

ಕೊಣ್ಡೆಯ konḍeya. = ಕೊಣ್ಡೆ 2, ಕೊಣ್ಡೆಗ. backbiting, calumny, slander, defamation, abuse (ಪಿಸುಣ, ಚಾಡಿ, ಕುತ್ಸಿತ Śm. 65; My.; Te. ಕೊಣ್ಡೆಮು; T. ಕುಣ್ಡೆಯ, ಕೋಳ್, ಕುಱಳೈ; M. ಕುರಳೆ, ಕುಱಳೆ; Mhr. ಕುಡೇಂ, evil-mindedness). 2, an informer, a slanderer, a defamer (ಕರ್ಣೇಜಪ, ಸೂಚಕ, ಪಿಶುನ, ದ್ವಿಜಿಹ್ವ Nr.; ತ್ರಿಯಕ್ಷರ Mr. 244; Te. ಕೊಣ್ಡೆಯಡು; T. ಕೊಣ್ಡುಣಿ). [ಮೂವತ್ತಾಱು ಕೊಣ್ಡೆಯ ಪರಿಹರಿಸಿ, ಶಿವಾಚಾರ ಧ್ವಜವನೆತ್ತಿ ಮೆಱೆದ ನಯಾಗ್ನ ಬಸವಣ್ಣನು Cv. 189]. see Bp. 11, 5; Dp. 5, 6.

ಕೊಣ್ಡ್ಲು konḍlu. = ಕೊಣ್ಡಲು. (My.).

ಕೊತ kota. = ಕತ 2, ಕುತ. an imitative sound. — ಕೊತಕೊತ. = ಕುತ ಕುತ. (My.).

ಕೊತಮ್ಬರಿ kotambari. Tbh. of ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು. (S. Mhr.; Mhr. ಕೋಥಮ್ಬರೀ).

ಕೊತ್ತಣಿ kottaṇi. = ಕೊತ್ತಳಿ. a multitude, a flock (ಕಾಗೆಗಳ ಮೊತ್ತಂ Śmd. II; Te., T., M. ಕೊತ್ತು; T. also ಕೊನ್ದು; cf. ಕುತ್ತುಱ್, ಕುಪ್ಪೆ 1, ಕುಱ 1, ಗೊನ್ದಣ).

ಕೊತ್ತಮ್ಬರಿ kottambari. = ಕೊತಮ್ಬರಿ. (C.). coriander.

ಕೊತ್ತಲ kottala. = ಕೊತ್ತಳ. (My.; J. 17, 6). a bastion.

ಕೊತ್ತವಾಲ kottavāla. the chief officer of the police of a town (Mhr., H. ಕೋತವಾಲ); the overseer of a travellers' bangalow (My.).

ಕೊತ್ತಳ kottaḷa. = ಕೊತ್ತಲ. a bulwark, a bastion (C.; T., M.; Te. ಕೊತ್ತಡ, ಕೊತ್ತಳ; T. also ಕೊಮ್ಮೈ, cf. ಕುಮ್ಬು). see Bp. 16, 10; J. 9, 17; Dp. 1, 2; B. 4, 146; Si. 89; Cpr. 5, 105.

ಕೊತ್ತಳಿ kottaḷi. = ಕೊತ್ತಣಿ. a flock, as of crows (ಕಾಗೆಯ ಮೊತ್ತಂ Śmd. I; ಕಾಗೆಯ ನೆರವಿ Kk. 82; Śm. 30). 2, a multitude or assemblage, as of fishermen, etc. (ಬೆಸದರ ನೆರವಿ Śmd. I). see Grj. 6, 56 va.; V. 35, 55 va. cf. ಕೊತ್ತು 2.

ಕೊತ್ತಿ kotti. a male or female cat (My.; M. ಕುಱಿಞ್ಞಿ, ಕುಱುಞ್ಞಿ, ಕೊಚ್ಚಿ, a she-cat; ಕುಱುಕ್ಕು, ಕುಱುಞ್ಞು, ಕುರುಟ್ಟು, to pur; see ಕೊರ 1). ಕೊತ್ತಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಹಾಲು ಮಾಸಲೆಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). ಕೊತ್ತಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. — ಕೊತ್ತಿಯ ಪಾತ್ರ (or ಪಾರುಪತ್ಯ) ಒಲೆಯ ಮುನ್ದೆ (Prvs.).

ಕೊತ್ತಿರಿ kottiri. = ಕೊತಮ್ಬರಿ, etc. ಕೊತ್ತಿರಿಬೀಜ (ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು, etc. Si. 311).

ಕೊತ್ತು kottu. 1. to chop, to mince (My.; T.; cf. ಕುತ್ತು 1; ಕೊಚ್ಚು 2).

ಕೊತ್ತು kottu. 2. a bunch, a cluster (My.; Te. ಗೊತ್ತು; cf. ಗುತ್ತಿ, ಗೊನೆ).

ಕೊತ್ತುಮರಿ kottumari. = ಕೊತ್ತುಮ್ಬರಿ. (My.).

ಕೊತ್ತುಮಿರಿ kottumiri. = ಕೊತ್ತುಮರಿ. (My.).

ಕೊತ್ತುಮ್ಬರಿ kottumbari. Tbh. of ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು (Śmd. 349. 365. 374; Nr.; Hlā.; Si. 311; ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರಿ Ct. II; 99; ಆರುಷಣ, ಧಾನ್ಯಕ Mr. 137; My.). — ಕೊತ್ತುಮ್ಬರಿಕಸ. a small annual weed, Anotis montholoni Hook. f. (Z.).

ಕೊದಲು kodalu. 1. = ಕೊದ್ಲು 1. to hesitate in speaking, to stammer; to pronounce inarticulately, to mutter with the omission of a letter or syllable (My.; Te. ಕೊತುಕು, ಕೊದುಕು, ಕೊದುಗು; M. ಕೊಞ್ಞು; T., M. ಕುಳಱು; see ಕುಱಿ 1? *cf.* ತೊದಲ್).

ಕೊದಲು kodalu. 2. = ಕೊದಳ್, ಕೊದ್ಲು 2. the act of stammering, etc. (My.; Te. ಕೊದುಗು; M. ಕೊಚ್ಚ್, ಕುಞ್ಞ್; T. ಕೊನ್ನೈ). — ಕೊದಲ. -ಅ 3. a stammerer, etc. (My.).

ಕೊದಳ್ kodaḷ. = ಕೊದಲು 2. (Cpr. 3, 50; 4, 2).

ಕೊದ್ಲು kodlu. 1. = ಕೊದಲು 1. (My.).

ಕೊದ್ಲು kodlu. 2. = ಕೊದಲು 2. (My.).

ಕೊನರ್ konar. 1. = ಕೊನರು 1. to get shoots, to sprout; to arise; to extend, to become great; etc. (ಪಲ್ಲವೋತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.). [ಗದೆಯುಮಿಾ ಭುಜದಣ್ಡಮುಮುಳ್ಳಿನಂ ಕೊನರ್ತಪ್ಪುದೆ ಪೇೞುಮೆನ್ನ ಪಗೆ Pb. 13, 19; Ap. 13, 32 va.]. P. p. ಕೊನರ್ತು (Śmd. 287). ಕೊನರ್ವ ಪೂಮಾಲೆ (Kk. 96). see Grj. 3, 119 va.; Bp. 2, 34; 4 sum.; 16, 16; 44, 20; 46, 37; Rām. 3, 7, 30.

ಕೊನರ್ konar. 2. = ಕೊನರು 2. a shoot, a sprout; a new branch; the film or fibre, or the stalk, of a lotus (ಮೃಣಾಲ, ಬಿಸ Nr.; *cf.* ಕುಸುರಿ 1?). ಕೊನರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). ಎಳೆಯ ಕೊನರ್ (ಪಲ್ಲವಾಂಕುರ, ಪ್ರವಾಲ Mr. 106). see V. 4, 36; Śsv. 2, 43. 44; J. 3, 32; ಕುಡಿಗೊನರ್, ಮಾಂ-.

ಕೊನರು konaru. 1. = ಕೊನರ್ 1. P. p. ಕೊನರಿ .[ನೀನೊಲಿದರೆ ಕೊಱಡು ಕೊನರುವುದಯ್ಯಾ Bv. 66; Cv. 77]; (Bp. 3, 4; 18, 82; 38, 40; Bh. 3, 21, 54; 4, 2, 53; 6, 2, 22; J. 21, 62). — ಕೊನರು ಕೊನರು. rep. (Bp. 35, 3).

ಕೊನರು konaru. 2. = ಕೊನರ್ 2. a sprout, etc. ಮರದ ಕೊನರು (ಪ್ರವಾಲ, ಪಲ್ಲವಾಂಕುರ Hlā.).

ಕೊನಷ್ಟೆ konaṣṭe. = ಕುನಿಷ್ಟ. crookedness.

ಕೊನೆ kone. 1. to thrive or succeed in one's adopted object or affair (ಸ್ವೀಕೃತಾರ್ಥವರ್ಧನ Śmd. Dh.). P. p. ಕೊನೆದು (Ch. G. MS. v. 27). see Abh. P. 11, 170 va.; Grj. 1, 111; 3, 78; 5, 15; 10, 64; 10, 103 va.; 10, 105.

ಕೊನೆ kone. 2. an extremity; a point; a tip; a top; an end; a corner; a sprout (ಅಗ್ರ Śmd. Dh.; ಕುಡಿ Ct. I, 43; C.; Tu., Te.; T. ಕುನ್ನೈ, ಕೊನ್ನೈ). ತುಱುಮ್ಬಿನ ಕೊನೆ (ಚೂಲ್ಲೆಯ Kk. 51; Śm. 72). ಮರದ ಕೊನೆ (ಅಗ್ರ, ಶಿಖರ, etc. Si. 122). ಪಾದದ ಕೊನೆ (ಪಾದಾಗ್ರ 207). ಮೊಲೆಯ ಕೊನೆ (ಕುಚಾಗ್ರ 209). ತುಟಿಯ ಕೊನೆ (ಸೃಕ್ವ 214). ಬಟ್ಟೆಯ ಕೊನೆ (ದಶೆ 222). ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊನೆ (ಅಟನಿ 287). ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದದು (ಅನನ್ತ 428). see Bp. 47, 30; 51, 47; Śsv. 3, 35 va.; 4, 30; J. 23, 30; 28, 46; B. 3, 11; 4, 175; 5, 279; ಉಗುರ್ಗೊನೆ, ತೆನೆ-, ದಿಟ್ಟಿ-. — ಕೊನೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to accomplish (C.; B. 4, 42; 5, 47. 55. 73; ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಯ್ಯು G.). — ಕೊನೆಗಾಣು. -ಕಾಣು. to be accomplished or fulfilled (My.; B. 5, 41. 216). — ಕೊನೆಗೊಡಂಕೆ. -ಕೊಡಂಕೆ. the tip of the ear (Rśv. 6, 11 va.; V. 5, 14 va.). — ಕೊನೆಗೊನರು. -ಕೊನರು. points, etc., to sprout, etc. (Bp. 18, 83). [— ಕೊನೆಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. rep. the ends. Pb. 5, 87. — ಕೊನೆಗೊನೆಗೊಳ್. -ಕೊನೆ-ಕೊಳ್. to take completely. ಕೊರಗಿರ್ದ ಲತೆಗಳ ಕೊನೆಗೊನೆಯನೆ ದಹನನಳುರ್ದು ಕೊನೆಗೊನೆಗೊಣ್ಡಂ Pb. 5, 87]. — ಕೊನೆವರೆ. -ಪರೆ. pointed buds to spread (Bp. 50, 79). — ಕೊನೆವರೆಗಂ. up to the top. ಪಣೆಯಿಂ ಕೊನೆವರೆಗಂ ಪೂತುವು, ಅರಲೆ, ಚಮ್ಪಕನಿಕರಂ (Cpr. 7, 53). — ಕೊನೆವಾಸೆ. -ಪಾಸೆ. (Śs.). the point of a braid of hair. — ಕೊನೆವುಗುರ್. -ಉಗುರ್. the point of a nail or claw; a pointed or sharp nail or claw (Rśv. 5, 116).

ಕೊನೆ kone. 3. = ಕೊಂಗೆ, etc. the branch of a tree (My.). [ನನೆಯ ಕೊನೆಯ ತಳಿರ ಮುಗುಳ ವನಲತಾನಿಕುಂಜದಿಂ Pb. 1, 58].

ಕೊನ್ತ konta. Tbh. of ಕುನ್ತ. a kind of lance (Śmd. 355; ಕುನ್ತ, ಪ್ರಾಸ Nr.; ಸಬಳ, ಡೊಂಕಣಿ Kk. 40, Śm. 43). [ಕೊನ್ತಂಗಳಿನ್ದಮಿಟ್ಟಿಗಳಿನ್ದಂ ಕರುಳ್ಗಳಂ ಸೋರೆ ಕುತ್ತುವುದುಂ Vr. 96, 28; ಸನ್ತವಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಕೊನ್ತವ ತನ್ದನ್ತೆ Bv. 100]. see Abh. P. 14, 40; Grj. 7, 52; Bp. 34, 32. — ಕೊನ್ತಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. who has a spear in his hand; the ruler of the south-western quarter (ನಿರುತಿ Śm. 12. 13).

ಕೊನ್ತಕಾಱ konta-kāṟa. a spearman (ಕೌನ್ತಿಕ, ಪ್ರಾಸಿಕ Nr.).

ಕೊನ್ತಗಾಱ konta-gāṟa. = ಕೊನ್ತಕಾಱ (Grj. 6, 56 va.).

ಕೊನ್ತಿ konti. Tbh. of ಕುನ್ತಿ. [Pb. 1, 89 va.]; (C.). — ಕೊನ್ತಿಯಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. mother Kuntī (C.).

ಕೊನ್ತಿಪುತ್ರ konti-putra. = ಕುನ್ತೀಪುತ್ರ. son of Kuntī. (Ch. G. MS. v. 24; My.).

ಕೊನ್ದು kondu. P. p. of ಕೊಲ್ 1, ಕೊಲು 1 and ಕೊಲ್ಲು.

ಕೊನ್ದೆ konde. the tree Cassia fistula Lin. (St. & Pl.; Tu.; T. ಕೊನ್ದೈ).

***ಕೊಪಣನಗರ kopaṇa-nagara.** N. of a town in ancient Karnāṭaka (identified with the modern Koppaḷa). ವಿದಿತ ಮಹಾ ಕೊಪಣನಗರದಾ Kr. 1, 37.

ಕೊಪ್ಪ koppa. = ಕೊಪ್ಪಲ್ (Śmd. 48). a small village (My.; T. ಕುಪ್ಪ; Tu. ಕೊಪ್ಪ, a hut), frequently used in village-names (C.; *cf.* ಕೊಪ್ಪು 2).

ಕೊಪ್ಪಟ koppaṭa. = ಕೊಪ್ಪು 1, etc. the notched extremity of a bow (ಧನುಕೋಟಿ Mr. 294).

ಕೊಪ್ಪರ koppara. the shoulder-blade (Grj. 2, 106 va.; Te. = ಭುಜಶಿರಸ್). probably Tbh. of ಕೂರ್ಪರ.

ಕೊಪ್ಪರ koppara. = ಕಪ್ಪರ 2, etc., (ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ q. v.). a metal boiler (ಖೊಪ್ಪರ). Tbh. of ಕರ್ಪರ.

ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ kopparige. = ಕೊಪ್ಪರ, etc. Tbh. of ಕರ್ಪರ. a metal boiler, used also for keeping oil or ghee in (ಕರ್ಪರ, ಕಟಾಹ Nr.; Hlā.; Mr. 209; ಪಕ್ಕಲೆ Bhn. 65; C.; Te. ಕೊಪ್ಪೆರ; M. ಕೊಪ್ಪರ; T. ಕೊಪ್ಪರೈ). see Bp. 58, 57. 68; 59, 15; C. Bp. 47, 40; Bh. 1, 12, 17; J. 11 sum.; 17, 38; B. 3, 46; ಎಣ್ಣೆ ಗೊಪ್ಪರಿಗೆ, ಬೆಳ್ಳಿಗೊಪ್ಪರಿಗೆ, ಹೊಂಗೊಪ್ಪರಿಗೆ.

ಕೊಪ್ಪರಿಸು kopparisu. also **ಖೊಪ್ಪರಿಸು.** to beat (Rām. 6, 50, 18; Bh. 3, 20, 31; *cf.* ಕುಮ್ಮು 1). 2, to be crushed, to be subdued (Bh. 3, 19, 37; 8, 26, 14).

ಕೊಪ್ಪಲ್ koppal. = ಕೊಪ್ಪಳ, ಕೊಪ್ಪ. a heap (T. ಕುಪ್ಪಲ್; Śmd. 48); a small hamlet (My.; ಹೊಸತಾಗಿ ತುಮ್ಬಿಸಿದ ಹಳ್ಳಿ G.).

ಕೊಪ್ಪಳ koppaḷa. N. of villages (S. Mhr.).

ಕೊಪ್ಪಿ koppi. = ಕೊಪ್ಪೆ? — ಕೊಪ್ಪಿದೇವ. N. see ಬೆಲ್ಲಪತ್ರೆಯ-.

ಕೊಪ್ಪು koppu. 1. = ಕೊಪ್ಪಟ, ಕೊಳ್ಪು. the notched extremity or horn of a bow (ಗೊಲೆ, ಪಿಳ್ಕು, ಕೋಟಿ Śm. 43; ಗೊಲೆ 101; ಗೊಲೆ, ಪಿಳ್ಕು, ಧನುಃಕೋಟಿ Kk. 39, o. r. ಕೊಳ್ಪು; Te. ಕೊಪ್ಪು, ಕೋಪು; Abh. P. 5, 83). [ಬಿಲ್ಲಕೊಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯನೂಱಿ Pb. 3, 72 va.]. ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊಪ್ಪು (ಅಟನಿ Nr.). ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪು (ಕಾರ್ಮುಕ ಕೋಟಿ, ಅಟನಿ Hlā.; ಕೋಟಿ, ಚಾಪದ ಅನ್ತ್ಯ Nn. 43).

ಕೊಪ್ಪು koppu. 2. an ornament for the upper part of the ear, worn by women (ಕೊಡಂಕೆಯ ಆಭರಣ Śm. 101; Bp. 4, 39; Tu., T.). [ಮಕುಟಂ ಕೇಯೂರಂ ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲಂ ಕೊಪ್ಪು ಸರಿಗೆ ದುಸರಂ Ap. 5, 33]. ತಾಲಕಂ, ತಾಲಪತ್ರಂ ಕರ್ಣದ ಓಲೆ; ಆ ಮೇಲಿಪ್ಪ ಕೊಪ್ಪು ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳು ಕರ್ಣಿಕೆಗಳು (Mr. 337).

ಕೊಪ್ಪು koppu. 3. a female's hair, tied in a tuft (T., Te.; Mhr. ಖೋಪಾ, ಗೋಫಾ, the hair-knot of women). 2, = ಕೊಟ್ಟು 1, a gold ornament worn by women in their plaited hair (My.). see ಚವರಿ-, ಮಾಣಿಕಗೊಪ್ಪು.

ಕೊಪ್ಪೆ koppe. = ಕೊಪ್ಪೆ, ಗೋಟೆ. the cap or hood made of a goṅgaḍi or cumbly (C.). see ಕೆಯ್ಗೊಪ್ಪೆ.

ಕೊಬರಿ kobari. = ಕೊಬ್ಬರಿ. (C.). dried cocoanut.

ಕೊಬ್ಬಟ್ಟು kobbaṭṭu. (ಕೊಬ್-ಹೊಟ್ಟು). husk of paddy (S. Mhr.; ಭತ್ತದ ಗೊಳಲಿ G.).

ಕೊಬ್ಬರಿ kobbari. the kernel of the cocoanut, which resembles fat or lard, the copra of trade (C.; Te. ಕೊಬ್ಬರಿ, ಕೊಬ್ಬೆರ, ಕೊಬ್ಬಿರಿ, ಕೊಬ್ಬೆರೆ; Tu. ಕೊಪ್ಪರ, ಕೊಪ್ಪರಿ, ಕೊಬರಿ, ಕೊಬ್ಬರಿ; T. ಕೊಪ್ಪರೈ; M. ಕೊಪ್ಪರೆ; Mhr. ಖೋಬರೇಂ; H. ಖೋಪ್ರಾ). ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ, dried kernel of cocoanuts; ಹಸಿಕೊಬ್ಬರಿ, fresh kernel (C.). see B. 2, 42. — ಕೊಬ್ಬರಿಚಟ್ನಿ. a kind of chutney (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿತುಪ್ಪ. congealed cocoanut oil (My.). — ಕೊಬ್ಬರಿದೋಸೆ. a kind of dōse (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿಬಟ್ಟಲು. the half of a cocoanut shell with the kernel in it (S. Mhr.); the half of the kernel (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. cocoanut oil (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿ ಸರ. a string of the halves of cocoanut kernels, given as a present, especially at the hōḷī feast (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿ ಹಿಂಡಿ. the refuse of expressed cocoanuts (C.).

ಕೊಬ್ಬಿಗ kobbiga. a proud man (My.).

ಕೊಬ್ಬಿಲ kobbila. = ಕಬ್ಬಿಲ. a rustic, or low, man (ಎಗ್ಗ್ಗ Ct. I, 5).

ಕೊಬ್ಬಿಸು kobbisu. to fatten (My.).

ಕೊಬ್ಬು kobbu. 1. = ಕೊಬ್ಬೂ 1, ಕೊವ್ವು 1. to grow fat, thick, or stout; to increase, to grow; to be rank or luxuriant in growth; to become proud, presumptuous, or insolent (C.; Tu.; Te, ಕೊವ್ವು; T., M. ಕೊಟು; see ಕುಸುರಿ 1; cf. ಗೊಬ್ಬರ). see Bp. 21, 19; 22, 54; 44, 21; 55, 20; 56, 25; 61, 32; Bh. 2, 4, 12; J. 6, 12; 7, 29; 28, 46; B. 4, 191.

ಕೊಬ್ಬು kobbu. 2. = ಕುಬ್ಬು, ಕೊಬ್ಬೂ 2, ಕೊವ್ವು 2. fat; fatness; rankness, luxuriance; pride, arrogance (C.; Tu.; T., M. ಕೊಟು, ಕೊಟುಪ್ಪು; Te. ಕೊವ್ವು, ಕ್ರೊವ್ವು; T. also ಕೊಮ್ಬು). see Bh. 1, 8, 9; Si. 205. — ಕೊಬ್ಬಾಟ. = ಕುಬ್ಬಾಟ. (My.). — ಕೊಬ್ಬೇಱು. -ಏಱು. to become fat, luxuriant, etc. (B. 3, 10; 5, 24; My.).

ಕೊಮರ komara. = ಕುವರ. a son, boy, etc. (My.; Te.).

ಕೊಮಾರ komāra. = ಕೊಮರ, etc. (C.).

ಕೊಮೆ kome. to begin to burn, as fire or anger (My.; see ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ).

ಕೊಮ್ಪೆ kompe. 1. = ಕುಪ್ಪೆ 1? a small collection; a small thorn-bush (S. Mhr.); a small bundle or load of thorny twigs (S. Mhr.).

ಕೊಮ್ಪೆ kompe. 2. a small village or a small hamlet (C.; cf. ಕೊಪ್ಪ). ಹಮ್ಪೆಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿನ್ತ ನನ್ನ ಕೊಮ್ಪೆಯಲ್ಲಿರುವದೇ ಲೇಸು. (Prv.). 2, a hut (ಗುಡಸಲು G.; Te.; T. ಕುರಮ್ಬೈ).

ಕೊಮ್ಬ komba. = ಕೊಳುವ, ಕೊಳ್ಳುವ. a relative present participle of ಕೊಳ್ 1.

ಕೊಮ್ಬು kombu. 1. a verb formed of ಕೊಮ್ಬ: to seize, to take. ಕೊಮ್ಬುತ್ತದೆ, ಕೊಮ್ಬುವಣ, ಕೊಮ್ಬುವನ, ಕೊಮ್ಬೋಣ, etc. (My.). ದೂರ ಕೊಮ್ಬುವದೆ? (Bp. 53, 22). ಕೊಮ್ಬುವ (Si. 347. 360). ಕೊಮ್ಬೋಣ (388). ಕೊಮ್ಬುವದು (347. 482; Dhw. pp. 16. 23. 24). ಕೊಮ್ಬುವನು (Dhw. 22. 25. 30); ಕೊಮ್ಬುವಳು (27). ಇದ್ದ ಊರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ಕದ್ದುಕೊಮ್ಬುವರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ (Prv.).

ಕೊಮ್ಬು kombu. 2. (fr. ಕುಡು 3?). a horn of animals; that is horn-like, as a root, a root; a serpentine horn to play upon; a tusk (ಲಲಾಮ, ಶೃಂಗ Nn. 26; C.; Tu.; T.; Te. ಕೊಮ್ಮು; cf. ಕುಮ್ಬು 1, ಕೋಡು 5). ಕೊಮ್ಬಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು (ತೂಬರ Nr.). [ಅರಯ್ಯನರಿಲ್ಲ ಅಕಟಕಟಾ! ಪಶುವೆನ್ನೆನ್ನ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ಕೊಮ್ಬು ಹಿಡಿದೆತ್ತುವನ್ನಕ್ಕ Bv. 52]. ಕೊಮ್ಬಿಲ್ಲದ ಪಶು (ತೂಬರ Hlā.). ಕೊಮ್ಬು ಮುಱಿದ ಎತ್ತು (ಕೂಟ Nr.). ಕೊಮ್ಬೊತ್ತಿ ಮುಱಿದೊಡೆ ಕೂಟಂ (Mr. 179). ಎಮ್ಮೆಯ ಕೊಮ್ಬು (ಗವಲ, ಶೃಂಗ Si. 332). ಆನೆಯ ಕೊಮ್ಬು (ವಿಷಾಣ, ರದನ Hlā.; Mr. 154; ಕುಂಜ Si. 413). ಆನೆಯ ಮೊದಲ ಕೊಮ್ಬು (ಕರಿರ, ದನ್ತಮೂಲ Mr. 155). ಮುದಕರಿಶಿರವ ಬಿರಿಯಲೊದೆದು, ಅಲುಗಿ ಕೊಮ್ಬಂ ಕಿತ್ತು (Rāghc. 17, 70). ಆನೇ ಕೊಮ್ಬಿನ ಸ್ಥಲ (ದನ್ತಭಾಗ Si. 270). ಆನೆ ಆಡು ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕೊಮ್ಬು, ಅಯ್ಯಂಗಾರರಿಗೆ ಮೂಱು ಕೊಮ್ಬು (Prv.). see Bp. 22, 10; 29, 4. 2, the vowel ು or its embodied form ು (Te., My.). — ಕೊಮ್ಬಿನ ಕೂಗು. the distance at which a horn-blast can be heard (My.). — ಕೊಮ್ಬುಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a serpentine horn to play upon (C. Bp. 5, 7; My. as ಕೊಮ್ಬುಕಾಳೆ).

ಕೊಮ್ಬು kombu. 3. = ಕೊಂಗೆ, etc. (ಕೊಮ್ಬು 2?), ಕೊಮ್ಬೆ. the branch of a tree (ಶಾಖೆ Nr.; My.; T. ಕೊಮ್ಬು, ಕೊಮ್ಬು; cf. ಕೋಡು 6). [ತಳ್ತ ಬಲ್ಲಿಡಿಯ ಕಾಯ್ಗಳ ಗೊಂಚಲನೊನ್ದು ಕೊಮ್ಬು ಪೊತ್ತಿಱಿದುದೊನ್ದೆ ಮಾಮರದೊಳ್ Ap. 6, 45; ಮರದನೇಱಿದ ಮರ್ಕಟನನ್ತೆ ಹಲವು ಕೊಮ್ಬಿಂಗೆ ಹಾಯುತಲಿದೆ ಎನ್ನ ಮನವು Bv. 33]. ಮರದ ಕೊಮ್ಬು (Śmd. 161; ವಿಸ್ತಾರ, ವಿಟಪ Hlā.; ವಿಟಪ Mr. 104). ಕೊಮ್ಬಿನ ಬಿಱಲು (ಶಾಖಾಶಿಫೆ, ಅವರೋಹ); ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸಾಧನಮಾದ ಕೊಮ್ಬು (ಪರಿಧಿ); ಮರದ ಮೊದಲಿನ ಕೊಮ್ಬು ಪರ್ಯನ್ತರಮ್ ಇರ್ದ ನಡುವಣ ದಿಣ್ಣು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, etc. Nr.). see Śmd. 112. 223. 289; Rśv. 5, 122; Śśv. 2, 42; 3, 35 va.; J. 3, 36; Si. 120. 140; ಗುಱುಗೊಮ್ಬು, ಗುಜ್ಜ-, ಗುಡ್ಡ-, ಮರ-, ಮೊದಲು-, ಸೆಳೆ-, ಹಣೆ-, ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು. — ಕೊಮ್ಬುಗೊಮ್ಬು. reit. (Cpr. 2, 74). — ಕೊಮ್ಬುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get branches (Cpr. 1, 100).

ಕೊಮ್ಬು kombu. 4. a fixed or an appointed place, a place of assignation (ಕೊಳ, ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ, Śmd. II; ಕೊಳ Ct. I, 68; ಸಂಕೇತಭೂಮಿ Kk. 39; ಸಂಕೇತದ ಸ್ಥಲ Śm. 57; ಪನ, ಕೊಳ, ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ Kk. 94; T.). [ಇವನೆ ವಲಂ ಕೊಮ್ಬುಗೊಣ್ಡಂಗಜಂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಾರ್ದುರ Pb. 4, 23].

ಕೊಮ್ಬುವಿಕೆ kombuvike. taking, etc. (C.). ಸನ್ತೋಷ ಗೊಮ್ಬುವಿಕೆ (ಮದೋತ್ಕರ Cb.).

ಕೊಮ್ಬೆ kombe. = ಕೊಮ್ಬು 3, etc. a branch (C.; ಶಾಖೆ, ಲತೆ Si. 121; ವಿಟಪ 440; Te. ಕೊಮ್ಮ; B. 2, 22. 32). — ಕೊಮ್ಬೆಬಾಳೆ ಗಿಡ. the branchy or Bengal plantain tree (Te., R.).

ಕೊಮ್ಮೆ komme. 1. a corn-bin (My.). ನಿಮ್ಮನೆಯೆಮ್ಮೆ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮನೇ ಕೊಮ್ಮೆ ಇದೆ (Prv.).

ಕೊಮ್ಮೆ komme. 2. hog-weed, Boerhavia procumbens or diffusa (ಪುನರ್ನವೆ, ಶಿವಾಟಿ Mr. 133, o. r. ಶವಾಟಿ, ಪುನರ್ನವೆ, ಶೋಥಘ್ನಿ Si. 159; My.). see ಗಣಜಿಲೆ 2.

ಕೊಯ್ koy. 1. = ಕುಯ್, etc., ಕೊಯಿ 1, ಕೊಯು, ಕೊಯ್ಯು. to cut; to saw; to crop; to reap; to pluck, as fruit, etc. (Śmd. 58). [Tu.]. (ಲವನ Śmd. Dh.; C.). P. ps. ಕೊಯ್ದು, ಕೋದು. ಕೊಯಲುಂ or ಕೊಯ್ಯಲುಂ (Śmd. 86). [ಅಶೋಕ ಕನಲ್ಲರಿಯ ಪಲ್ಲವಮೊನ್ದನೆ ಕೊಯ್ದು Pb. 5, 82; Ap. 7, 68]. ಪೊಲ ಗದ್ದೆಗಳ ಕೊಯ್ಯುವದು (ಲವ, ಅಭಿಲಾವ, ಲವನ Nr.). ಕರಗಸದ ನಡು ಬಡಮಾದರೆಯು ಕೊಯ್ದು ಇಕ್ಕದೇ? (Bh. 1, 8, 28). ಮಱಿಸಿ ಕೊರಲನು ಕೊಯ್ವ ನರರ ನಱಿ, ಮನನೆ! (Dp. 172). ಕೊಯ್ದ ಕಾಲನ್ನು ನಾಯಿ ತಿನ್ದರೇನು? ನರಿ ತಿನ್ದರೇನು? (Prv.). see Bp. 9, 7; 22, 9; 46, 6; 48, 11; 54, 52; 61, 90; J. 4, 44; 8, 18. 21; 28, 33; ಪೂಗೊಯ್.

ಕೊಯ್ koy. 2. = ಕೊಯಿ 2, ಕೊಯ್ದು. P. p. of ಕೊಯ್ 1. — ಕೊಯ್ತುರ್. = ಕೊಯ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. (Bp. 18, 30; 22, 25).

ಕೊಯ್ koy. 3. = ಕೊಯ್ಯ. cutting, etc. see ಕೊಯ್ಗಾಱ. — ಕೊಯ್ಗೊರಳು. a throat that has been cut (Bh. 7, 7, 45).

ಕೊಯಕ koyaka. = ಕುಯಕ, etc. a cheat, etc. Tbh. of ಕುಹಕ (Śmd. 348; Kk. 87; Śm. 59).

ಕೊಯಿ koyi. 1. = ಕೊಯ್ 1, etc. P. p. ಕೊಯಿದು (Bp. 41, 21; 44, 62; 45, 29; C.; B. 5, 114). ಕೊಯಿವ (Bp. 33, 10).

ಕೊಯಿ koyi. 2. = ಕೊಯ್ 2, ಕೊಯಿದು. P. p. of ಕೊಯಿ 1. ಕರಗಸಕ್ಕೆ ಹಲ್ಲು ಕೊಯಿ ಕೊಡು (C.). — ಕೊಯಿ ಕೊಯಿದು. (Bp. 44, 25; 31, 67). — ಕೊಯಿ ಕೊಳ್ಳು. to pluck and take, etc. (S. Mhr.). see Prv. s. ಮೂಗು.

ಕೊಯಿಕ koyika. = ಕೊಯ್ಕ. a man who cuts. see ಎದೆಗೊಯಿಕ, ಕೊರಳು-.

ಕೊಯಿಕತನ koyikatana. cutting. see ಎದೆಗೊಯಿಕತನ.

ಕೊಯಿತ koyita. cutting (My.). 2, that cuts; a kind of bill-hook (S. Mhr.).

ಕೊಯಿಲು koyilu. = ಕುಯಿಲು, ಕೊಯ್ಲು. cutting; reaping; plucking; stripping by plucking. [Tu.]. (My.; ಲೂನ, ದಾಳಿ Mr. 371, where ದಾಳಿ appears to be a mistake for ದಾತ; ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ, ಹಾನಿ, ಕಸುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ Si. 392).

***ಕೊಯಿಲೆ koyile.** a kind of fly? ಜಗವೆಲ್ಲ ಕಾಮ್ಬ ಕಣ್ಣು ತನ್ನ ಕೊಮ್ಬ ಕೊಯಿಲೆಯ ಕಾಣಲಱಿಯದು Bv. 123.

ಕೊಯಿಸು koyisu. = ಕುಯಿಸು, ಕುಯ್ಯಿಸು, ಕೊಯ್ಯಿಸು, ಕೊಯ್ಸು. to cause to cut, etc. (C.; B. 5, 161. 295). ಕೆರದ ಅಳತೆಗೆ ಕಾಲು ಕೊಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕೊಯು koyu. = ಕೊಯ್ 1, etc. ಕೊಯುತ್ತೇನೆ, ಕೊಯುವದು (S. Mhr.).

ಕೊಯ್ಕ koyka. = ಕೊಯಿಕ. see ಕೊರಳುಗೊಯ್ಕ, ಗಣ್ಟುಗೊಯ್ಕ, ಗೋಣು-.

ಕೊಯ್ಕಿ koyki. a woman whose (ears, etc.) have been cut off. see ಕಿವಿಗೊಯ್ಕಿ.

ಕೊಯ್ಕೆ koyke. a woman who cuts. see ಗಣ್ಟು ಗೊಯ್ಕೆ, ಗೋಣ-, ಗೋಣು-, ಮನಗಣ್ಟು-.

ಕೊಯ್ಗಾಱ koy-gāṟa. a cutter, a sawyer (J. 26, 51).

ಕೊಯ್ಯಾ koyyā. = ಗೋವ 2. Guava, Psidium pyriferum L. (T., M.; Te. ಗೊಯ್ಯಾ, ಗೋಯ; Spanish-Mexican; Guayaba).

ಕೊಯ್ಯಿ koyyi. = ಕೊಯ್ 3. — ಕೊಯ್ಯಿಕೀರೆ. = ಕೀರೆಸೊಪ್ಪು. that is reaped and grown again (My.; Te. ಕೊಯಿಕೂರೆ).

ಕೊಯ್ಯಿಸು koyyisu. = ಕೊಯಿಸು, etc. (My.).

ಕೊಯ್ಯು koyyu. = ಕೊಯು, etc. (My.; G. 87; B. 5, 295). ತೆಂಗಿನ ಮರ ಯಾಕೆ ಹತ್ತುತ್ತಿ? ಅನ್ದರೆ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯೋದಕ್ಕೆ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ಬಾಣ.

ಕೊಯ್ಯೊ koyyō. = ಕುಯ್ಯೋ. — ಕೊಯ್ಯೋ ಮೊರ್ರೋ. a cry of fright, wailing (R.; My., Te. ಕುಯ್ಯೋ, ಮೊರ್ರೋ).

ಕೊಯ್ಲು koylu. = ಕೊಯಿಲು. (ಲೂನ, ದಾತ Hlā.; My.). see ಗೋಣಗೊಯ್ಲು.

ಕೊಯ್ಸು koysu. = ಕೊಯಿಸು, etc. (C.; Bp. 50, 24).

ಕೊರ kora. 1. = ಗೇರ್, ಗೊರ. the sound produced in the throat by hoarseness (C.); the pur of a cat (My.; see ಕೊತ್ತಿ). — ಕೊರ ಕೊರ ಎನ್ನು. = ಕೊರಗುಟ್ಟು. that sound to be produced in the throat (C.; T. ಕುಱುಕುಱೆನ್); to pur (My.). — ಕೊರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕೊರ ಕೊರ ಎನ್ನು. (My.).

ಕೊರ kora. 2. ? (Te. ಕೊರೆ, ಕೊಱ, profit, use, good, avail, advantage; ಕ್ರು, ಕ್ರಾಂ as prefix = Sk. ಸು; *cf.* ಕೊಱ 7). — ಕೊರ ಮುಟ್ಟು. a tool, an instrument (Si. 345; Te. ಕೊರೆ-, ಕೊಱ-).

ಕೊರಕಂಚಿ kora- or koṟa-kañci. — ಕೊರಕಂಚಿಬಳ್ಳಿ. = ಉರಿಬಳ್ಳಿ. a twining plant growing in hedges, Pentatropis microphylla W. & A. (Z.).

ಕೊರಕಂಚೆ korakañce. Tbh. of ಕ್ರೌಂಚ. = ಕರ್ಕೊಂಚೆ. a kind of heron (Gz.).

ಕೊರಗಣೆ koragaṇe. sorrow (My.).

ಕೊರಗಿಸು koragisu. to cause to become sapless, etc. (Śsv. 1, 14).

ಕೊರಗು koragu. 1. to become deprived of juice or sapless; to shrivel; to be emaciated; to wane; to sorrow (ರಸವಿಹೀನ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಚಿರ್ಙ್ಪು; T. ಚುರುಂಗು, M. ಚುರುಙ್ಙು, to shrivel, to shrink, etc.; *cf.* ಸೊರಗು). [ಸರೋಜಿನೀವನಮಾದಂ ಕೊರಗುತ್ತೆ ಮುಗಿಗುಂ Kr. 3, 31; ಕೊರಗಿರ್ದ ಲತೆಗಳ Pb. 5, 87; ಮಾದ್ರಿ...ಕೊರಗಿ ಚಿನ್ತಿಸುತಿರ್ದೊಡೆ Pb. 2, 2 va.; Ap. 4, 64];

(Cpr. 9, 58). ಕುತ್ತದಿನ್ದ ಕೊರಗಿದವನು (ಗ್ಲಾನ, ಗ್ಲಾಸ್ನ Nr.). see Grj. 4, 66; Bp. 37, 39; 57, 13; Rsv. 5, 83; 9, 9; 13, 104 va.; J. 13, 48; 17, 20; ಮನಂಗೊರಗು.

ಕೊರಗು koragu. 2. sorrow (My.).

ಕೊರಂಗಿ korangi. a monkey (ಕಪಿ, ಪ್ಲವಂಗ, ಮರ್ಕಟ, etc., ಕೋತಿ Si. 167; T. ಕುರಂಗು).

ಕೊರಚು koracu. = ಕೊಱಚು 2. to blabber, etc. — ಕೊರಚಾಟ. = ಕೊಱಚಾಟ. (ಅಣಕ Kk. 55). — ಕೊರಚಾಡು. = ಕೊಱಚಾಡು. (ಅಣಕವನಾಡು Ct. I, 14).

ಕೊರಟಿಗೆ koraṭige. = ಕುರಟಿಕೆ, etc. a kind of flavouring plant (My.).

ಕೊರಟು = ಕೊರಣ್ಟು. the state of being checked in growth or stunted (My.; Tu. ಸುರಣ್ಟು, to shrivel; Te. = ಭಗ್ನ; T. ಕುರುಟ್ಟು, blind; stupid, foolish, ignorant, see ಕುರುಡು; *cf.* ಸೊರಟು). — ಕೊರಟು ಬೀೞು. to get stunted (My.). — ಕೊರಟು ಬೆರಳು. a stunted finger (My.).

ಕೊರಡು koraḍu. = ಕೊಡ್ಡ 1, ಕೊಣ್ಟು, ಕೊಱಡು. the trunk of a lopped tree; a stump, a log, a piece of wood (ಶಂಕು Smd. 335; ಸ್ಥಾಣು, ಧ್ರುವ, ಶಂಕು Nr.; ಸ್ಥಾಣು Nn. 162, o. r. ಕೊಱಡು; C.; Tu., M. ಕುರಡು, ಕುಱಡು, ಕುರಡೆ, ಕುರಡ್ಡೆ, ಕುರಣ್ಟು; T. ಕುಱಡು; Te. ಕೊರಟು). 2, a clod-crusher (ಲೋಷ್ಟಭೇದ Mr. 370). 3, a kind of rainbow appearing in a straight form, Indra's bow unbent and invisible to mortals (Te. ಕೊಱಡು). ಇನ್ದ್ರಚಾಪ ಸಸಿನೆ ಮೂಡಿದಡೆ ರೋಹಿತ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ಕೊರಡು (Nr.). see Prv. s. ಗನ್ಧ.

ಕೊರಣ್ಟು koranṭu. = ಕೊರಟು. (V. 6, 23. 24).

ಕೊರನಾರಿ kora-nāri. (T. ಕೋರೈ). — ಕೊರನಾರಿಗಡ್ಡೆ. a a kind of sedge, Cyperus hexastachyus Rottl. (St. & Pl.; My.).

ಕೊರಪ korapa. = ಗೊರಪ. a curry-comb (R.; Te. ಕೊಱಪ, ಗೊರಪ; T., M. ಕುರಪ್ಪ; Mhr., H. ಖರಾರಾ).

ಕೊರಲ್ koral. (Smd. 41). = ಕೊರಲು, ಕೊರಳ್, ಕೊರಳು, ಕೊರ್ಳು, ಕೊಳ್ 3, ಕೊಳ್ಳು 2. sound, voice; the throat; the neck; the throat and neck (ಕಣ್ಠ Smd. 43 Cm.; M. ಕುರಲ್, ಕುರಳ್, ಕುಟಲ್; Tu. ಕುರೆಲ್; T. ಕುರಲ್; Te. ಗೊನ್ತು; see ಕುರಲ್). [ಕೊರಲಿಂಚರದ ಸರಮೆ ಸವಿ ಕಿವಿಗಿದಱೊಳ್ Pb. 5. 56; Ap. 12, 111]. ಕೊರಲ್ಗೆ (Rsv. 14, 29). ಕೊರಲೊಳಗೆ ಇಱಿಯಲ್ ಇಕ್ಕುವ ಜನ್ನವಿರಂ (ನಿವೀತ Hlā.). ಜನ್ನವಾರಮಂ ಕೊರಲಲ್ಲಿಕ್ಕುವದು (ನಿವೀತ Mr. 255); ಕೊರಲಲ್ಲಿಗೆ ಒದಗುವ ಅನಿಲಂ (ಉದಾನ 51). see Rsv. 6, 11 va.; Ssv. 1, 81 va.; 4, 15; V. 9, 49; J. 3, 6 (o. r. ಕೊರಳ್); 28, 46 (o. r. ಕೊರಳ್); ಇಂಗೊರಲ್, ಕನ್ದುಗೊರಲ್, ಚೆಂ-, ನಡು-, ನಿಡು-. ಮಾರ್ಕೊರಲ್, etc. [— ಕೊರಲಿಮ್ಪು. -ಇಮ್ಪು. sweetness of the voice. ಪದ ಕೊರಲಿಮ್ಪನಪ್ಪುಕೆಯೆ Pb. 7, 88]. — ಕೊರಲ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing by strangling (Rsv. 6, 11 va.). — ಕೊರಲ್ವಾಗು. -ಬಾಗು. to bend the neck (C. Bp. 11, 10).

ಕೊರಲು koralu. = ಕೊರಲ್, etc. (ಗೋಚ್, ಕತ್ತು, ಗಳ Sm. 71). see Bp. 5, 20; 17, 11; 28, 42; 46, 56.

ಕೊರಲ್ಚು koralcu. to call or cry out, to vociferate (ಆಕ್ರೋಶಧ್ವನಿ Smd. Dh.; *cf.* ಗೊರೆ).

***ಕೊರಸು korasu.** a kind of bird. ಪಲವುಂ ಲಾವುಗೆಯುಂಕೆ ಕೊರಸುಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿಗಳಂ ಬಲೆಯನೊಡ್ಡಿ ಪಿಡಿದು Vr. 151, 3.

ಕೊರಳ್ koraḷ. (Smd. 41). = ಕೊರಲ್, etc. (J. 7, 46; 11, 37; 13, 38).

ಕೊರಳು koraḷu. = ಕೊರಳ್, etc. the neck, etc. (ಗ್ರೀವೆ, ಶಿರೋಧಿ, ಶಿರೋಧರೆ, ಕನ್ಧರೆ, ಗಲ, ಕಣ್ಠ Hlā.; Nr.; Mr. 321; Si. 213. 486; ರುಚಕ Mr. 523, Nn. 41; ಕಣ್ಠ Nn. 49; ಕನ್ಧರ 51; C.). ಮೂಱು ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಕೊರಳು (ಕಮ್ಬುಗ್ರೀವೆ); ಕೊರಳಲಿ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ಪಾಲಮ್ಬಕ); ಕೊರಳಲಿ ಇಕ್ಕುವ ತುಡುಗೆಯೆಲ್ಲಂ (ಗ್ರೈವೇಯಕ Hlā.). ಶೋಕದಿನ್ದ ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು); ಕೊರಳಿನ್ದ ಇಱಿಯಿಕ್ಕಿದ ಜನಿವಾರವು (ನಿವೀತ Nr.). ಕೊರಳ ಹೆನ್ನರ (ಕಣ್ಡರೆ Hlā.). ಕೊರಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಹೂಱು, ಮುಗಿಲ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಹಾಱು! ಅನ್ದನ್ತೆ (Prv.). see Bp. 27, 13; 58, 63; 59, 48; 61, 27; J. 18, 58; Si. 61. 175. 218. 230. 273. 303; ಕಿಱುಗೊರಳು, ಕಿಱು-. — ಕೊರಳು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳು. to hold another by the neck, to embrace his neck, from love, etc. (C.). ಅಪ್ಪ ಸತ್ತ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹುಚ್ಚಮಾವ ಬನ್ದು, ಕೊರಳು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು, ಅತ್ತ (Prv.). — ಕೊರಳು ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to hold another by the neck, to detain him forcibly or cleverly, as a merchant a customer (C.). — ಕೊರಳು ಗೊಯಿಕ. -ಕೊಯಿಕ. a cut-throat (C.). — ಕೊರಳುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to subdue (Bh. 3, 6, 79). — ಕೊರಳುದ್ದ. -ಉದ್ದ. the height of the neck; reaching to the neck (Bp. 2, 12; 59, 21). — ಕೊರಳು ಪಟ್ಟಿ. a collar (My.); a wrapper for the neck (My.).

ಕೊರಿಪಿಡಿ koripiḍi. annoyance, trouble, vexation, persecution (R.; Mhr. ಗುರಪಟಾ, entanglement, disordered state of things or persons; ಘೋರಪಡ, a care).

ಕೊರಿಸಿಗು korisigu. = ಕೊಡಿಸಿಗು, etc. a kind of medicinal plant. (St. & Pl.).

ಕೊರೆ kore. 1. the sleeping body to sound, to snore. [Tu. ಕುರೆಪು]. ನಿದ್ರಾಂಗಧ್ವನಿ Smd. Dh.; see ಕುಱುಕೆ); (Mhr. ಘೋರಣೇಂ). [ಕೊರೆವೊಡೆ ಬೆಟ್ಟುಗಳ್ ಬಿರಿವುವು Pb. 4, 100].

ಕೊರೆ kore. 2. = ಕರಿ 4, etc. to pass away. see ಅಸಗೊರೆ.

ಕೊಱ koṟa. 1. cutting, etc. — ಕೊಱಕಲ್ಲು. a sharp, rough, rugged stone (S. Mhr.).

ಕೊಱ koṟa. 2. = ಕಿಱು, etc., ಕೊಱು[3] 4. small, etc. — ಕೊಱಕೊಳ್ಳಿ. a firebrand, after it has been nearly extinguished (My.; Te. ಕೊಱಕಂಚು).

ಕೊಱ koṟa. 3. = ಕೊಱದು, etc., ಕೊಱು[3] 2. P. p. of ಕೊಱು[3] 1, in ಕೊಱ ಕೊಳ್ಳು, to cut, etc. (C.).

ಕೊಱಕಲ koṟakala. = ಕೊಱಕಲು. (S. Mhr.; B. 4, 184).

ಕೊಱಕಲು koṟakalu. a cut, an excavation made by running water, a channel, the bed of a stream (C.; B. 3, 31; 5, 31). [2, uneven, irregular].

ಕೊಱಕು koṟaku. = ಕುಱುಕು, ಕೊಱುಕು. to bite, etc. (My.).

***ಕೊಱಗು koṟagu.** = ಕೊರಗು. to sorrow. ಕುಂಕುಮ ಪತ್ರಭಂಗದ ಕೊಱಗಿದ ನಗೆಮೊಗಂಗಳುಂ Ap. 11, 70 va.

ಕೊಱಚ koṟaca. a thievish wandering hill-tribe that sell wooden combs, etc. (My.; M. ಕುಱುಚ್ಚಿ, T. ಕುಱಂಜಿ,

hill country; M. ಕುಱಚ್ಚಿಯನ್, a hill man; Te. ಕೊರಚವಾಡು, ಕೊರಿಚೇವಾಡು, a hill man; a gypsy; see s. ಕುಱುಮ್ಬು 1 and *cf.* ಕೊಱವ). another ಕೊಱಚ see s. ಕೊಱಚು 2.

ಕೊಱಚು koṟacu. 1. to divine? (T. ಕುಱಿ, divination; ಕುಱಿ, a prognostic: ಕುಱಿ ಚೊಲ್, to divine; ಕುಱಿ ಕೇಳ್, to consult a fortune-teller; *cf.* ಕುಱಿ 1 & 2). — ಕೊಱಚಾಡು. -ಆಡು. to use words that reveal secrets, vulnerable points or touchy quarters. [ಅತನ ನಾಕೆಗಳ್ ಕಾಡಿ ಕೊಱಚಾಡಿ ಕಳೆದರ್ Pb. 4, 96 va.]; (ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನವಚನ Śmd. Dh.; Abh. P. 14, 106).

ಕೊಱಚು koṟacu. 2. (fr. ಕೊಱೆ 1). = ಕೊರಚು. to babble. (M. ಕುಱ್ಱಿಡಿ, sarcasm, taunt; *cf.* ಕೊಚ್ಚು 1). — ಕೊಱಚ. an upbraiding man, a blamer, a scorner, a babbler, etc. (ಹಗರಣಿಗ Ct. I, 93). — ಕೊಱಚಾಟ. -ಆಟ. = ಕೊರಚಾಟ, ಕೊಱಸಾಟ. cutting or sarcastic speech, upbraiding, mocking, reviling, etc. (ಅಣಕ Śm. 48; ತೆಗಳ್, ಪಱಿ, ಚುನ್ನ, ಏಳಿದ, ಅಣಕ, ನಿನ್ದೆ Śs.); much useless talk (My.). — ಕೊಱಚಾಡು. -ಆಡು. = ಕೊರಚಾಡು. to speak sarcastically, to upbraid, to revile, etc. (Abh. P. 12, 16; Śś. 98). ಕೊಱಚಾಡಿದುದು (ಅಣಕ Ct. II, 22). 2, to talk much and uselessly (My.); to speak vainly about (something, Abhā. 2, 79).

ಕೊಱಡಾ koṟaḍā. ಕೊಱಡೆ. = ಕೋಱಡಿ, ಕೋಱಡೆ. a whip (My.; Mhr. ಕೋರಡಾ; Br. ಕೊರಡಾ; T. ಕೊಱಡಾ, ಕೋಲ್ಡಾ; M. ಕೊಱಡಾ; Port. *corda*, cord, rope).

ಕೊಱಡು koṟaḍu. = ಕೊರಡು. a log, etc. see ಪೊತ್ತುಂಗೊಱಡು.

ಕೊಱತ koṟata. = ಕೊಱೆತ. the act of cutting, etc.; the piercing of cold (My.).

ಕೊಱತಿ koṟati. a female who has been curtailed. see ಮೂ-.

ಕೊಱತು koṟatu. = ಕೊಱದು. (Si. 287, *only* Si.).

ಕೊಱತೆ koṟate. = ಕೊಱನ್ತೆ. the state of being curtailed; deficiency; want; loss; defect; fault (ಊನ, ನ್ಯೂನ Nr.; ಸ್ಖಲೋಚ್ಚಯ, ಅಸಾಕಲ್ಯ Nr.; ಕೋಱಡಿ Bhn. 4, o. r. ಖೋಡಿ; C.; Tu., Te.). ಕೊಱತೆಯಿಲ್ಲದ (ಅನೂನ Śmd. 108 Cm.). ಕೊಱತೆಯಿಲ್ಲದನ್ತಹುದು (ವಾನ, ಅಕ್ಷೀಣ Nn. 90). ಕೊಱತೆ ಆದದು (ಅಧಮ Si. 443). see Bp. 2, 1; 9, 49; 27, 5; 37, 47; 45, 52; 46, 50; Śsv. 4, 105; J. 1, 7; Si. 48. 230; ಗಹನ. — ಕೊಱತೆ ಪಡು. to feel a want; to be poor; to feel grieved (My.). — ಕೊಱತೆ ಬರು. deficiency, diminution, or loss to come about or happen (C.; B. 4, 80; 5, 39. 43). — ಕೊಱತೆ ಬೀಱು. = ಕೊಱತೆ ಬರು. (B. 5, 36; My.).

ಕೊಱನ್ತೆ koṟante. = ಕೊಱತೆ (Śmd. 48).

ಕೊಱದು koṟadu. = ಕೊಱತು, ಕೊಱೆದು. P. p. of ಕೊಱೆ 1 (C.).

ಕೊಱಮ koṟama. = ಕೊಱವ. (My.). see ಕುಕ್ಕೆ-.

ಕೊಱಲೆ koṟale. = ಕೊರ್ಲೆ, ಕೊಱೆ 6. a kind of millet, Panicum italicum Lin., which is proverbially small (My.; ಪ್ರಗ್ಗತಿ Mr. 110; Te. plural ಕೊಱ್ಱಲು; T. ಕುರಲ್). see ಕಗ್ಗೊಱಲೆ. 2, = ಗೊಱಲೆ, a kind of ant (ಶ್ರೀ Mr. 165).

ಕೊಱವ koṟava. = ಕೊಱಮ. a man of a now settled tribe, who, in S. Mhr. and My., speaks Kannaḍa, makes baskets, mats, etc., is a musician, etc. (C.; a section of the Koṟavas is noted for thievish habits, see ಕಳ್ಳ-; T., M. ಕುಱವ, a wandering tribe of basket-makers, snake-catchers and gypsies; Te. ಕೊರವ, the Koravas, a certain tribe of mountaineers; *cf.* Tu. ಕೊರಗ, ಕೊರಗಾರ). see B. 4, 130. 2, a kind of fish (My.; Rsv. 5, 115).

ಕೊಱವಂಜಿ koṟavañji. a female of the Koṟavas, who commonly is a fortune-teller (S. Mhr.; Te.; T. ಕುಱವಂಜಿ, ಕುಱತ್ತಿ). — ಕೊಱವಂಜಿಕಥೆ. a story about Arjuna disguised as a Koṟavañji (My.).

ಕೊಱವತಿ koṟavati. = ಕೊಱವಂಜಿ, ಕೊಱವಿತಿ. (My.).

***ಕೊಱವಾಜಿ koṟavāji.** a juggler.

ಕೊಱವಿತಿ koṟaviti. = ಕೊಱವತಿ. (My.).

ಕೊಱಸಾಟ koṟasāṭa. = ಕೊಱಚಾಟ. reviling, etc. s. ಕೊಱಚು 2. (S. Mhr.; ಉಪಹಾಸ, ನಕಲಿ G.).

ಕೊಱಸು koṟasu. = ಕೊಱಿಸು. to cause to cut, etc. (Abhā. 2, 93; C.).

ಕೊಱಿ koṟi. 1. = ಕೊಱೆ 1. (C.).

ಕೊಱಿ koṟi. 2. = ಕೊಱೆ 5, ಕೋಱೆ. that has been cut off; a large branch cut off from a thorn-bush (S. Mhr.; *cf.* ಕೊಚ್ಚು 2).

ಕೊಱಿ koṟi. 3. = ಕೊಱೆ 8. to whirl, to whirl about, to turn round by itself; to be confused or perplexed, to rave (ಗರವನಗೊಳ್, ಗರವರಿಸು Kk. 91, o. r. ಕೊಱೆ; T. ಕಱಂಗು, M. ಕಱಙ್ಙು; *cf.* ಕಪ್ಪಳಿ?).

ಕೊಱಿ koṟi. 4. = ಕುಱಿ 3. a sheep. see ಕೊಣ್ಡಗೊಱಿ.

ಕೊಱಿಯಿಸು koṟiyisu. = ಕೊಱಿಸು. (My.).

ಕೊಱಿಸು koṟisu. = ಕೊಱಸು, ಕೊಱಿಯಿಸು. (My.).

ಕೊಱುಕು koṟuku. = ಕೊಱಕು, etc. to bite etc. (My.; Te.).

ಕೊಱೆ koṟe. 1. = ಕೊಱೆ 1. to cut (ಖಣ್ಡನ Śmd. Dh.; Śm. 116), as wood with a saw (Bp. 22, 66; C.; B. 5, 135. 144), as the throat with a sword (Śmd. 27; Rsv. 14, 29), as the stalks of millet (C.; *cf.* Rsv. 10, 31 va.), to break, as a hole in a wall (C.), to bore, as a hole by a drill (My.; Si. 399), to cut, as letters with a knife (B. 5, 207), as a bow-string the hand (Si. 287), to excavate, as running water the soil (C.); to pierce (My.). (Tu. ಕುರೆ, ಕೊರೆ, to be excavated, bored, etc.; ಕೊಯರ್, to saw, etc. T. ಕೊಱಿ, to nibble as a mouse; to nip off the husks of grain. M. ಕುಱೆ, to cut off, as the splint of trees; *cf.* ಚುಱುಕು; ಕೊಡೆ 2); [ಕಿರೀಟಿಯ ಕಿರೀಟಮಂ ಕೊಱೆದೊಡೆ Pb. 12, 201]. P. ps. ಕೊಱೆದು (Śmd. 27), ಕೊಱದು, (ಕೊಱತು). see Śsv. 4, 16; J. 4, 44; 23, 36. [— ಕೊಱೆದಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to destroy. ವಿದ್ಯಾಧರರ್ಕಳೆಲ್ಲಂ ಕೂಡಿ ಪೋಗಿಯಾತನ ವಿದ್ಯೆಯೆಲ್ಲಮಂ ಕೊಱೆದಿಕ್ಕಿ Vr. 158, 5].

ಕೊಱೆ koṟe. 2. = ಕೊಱ 3. P. p. of ಕೊಱೆ 1, in ಕೊಱೆ ಕೊಱೆದು (Śmd. 27).

ಕೊಱೆ koṟe. 3. to grow little or less or short, to diminish (T. & M. ಕುಱೈ; R.; see s. ಕುಱುಗಣಿ).

ಕೊಱೆ³ koṛe. 4. = ಕೆಱೆ³, etc., ಕೊಱ 2. smallness, shortness, deficiency; defect (My.; Te.; T. ಕುಱೈ, M. ಕುಱೆ³; Tu. ಕೊರತೆ). ಬಳ್ಳದ ಕೊಱೆ³, deficiency in the measure of a baḷla (My.). 2, rest, remainder (of money, etc.). — ಕೊಱೆ³ದಿನ. a day on which one has failed to work, etc., a day of absence (My.). — ಕೊಱೆ³ಪ್ರಾಣ. the ebb of life, the point of death (Te.; R.). — ಕೊಱೆ³ಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. a deficient quantity or rest of rice (in measuring, My.). — ಕೊಱೆ³ಸಪ್ಪಳ. the remainder or rest of pay (My.).

ಕೊಱೆ³ koṛe. 5. = ಕೊಱ³ 2. cutting, cutting off. 2, a cut off piece, as of sugar-cane (My.). — ಕೊಱೆ³ಯ. -ಅ 3. a man who has been curtailed. see ಮೂ-.

ಕೊಱೆ³ koṛe. 6. = ಕೊಱಲೆ. a sort of grain (ಧಾನ್ಯಭೇದ Śmd. Dh.; ಧಾನ್ಯ Śm. 116; ಜಳ್ಳು Ct. I, 29).

ಕೊಱೆ³ koṛe. 7. = ಕಱೆ³ 2, ಕುಱೆ³, ಕೆಱೆ³ 2. clothes, raiment, especially also that which is given on a wedding day (T. ಕೂಱೈ, M. ಕೂಱೆ³). see ಉಡುಗೊಱೆ³, ತೊಡು-, ಪಟ್ಟೆ-; also ಕೊಟ್ಟಜ and ಕೊರ 2.

ಕೊಱೆ³ koṛe. 8. = ಕೊಱ³ 3. to whirl about, etc. (ಗರವಸಗೊಳ್, ಗರವಟಿಸು Śmd. II).

ಕೊಱೆ³ koṛe. 9. a person who turns about, a rambler. see ತಿಱುಕೊಱೆ³.

ಕೊಱೆ³ತ koṛeta. = ಕೊಱತ. the act of cutting.

***ಕೊಱೆ³ಯಿಸು koṛeyisu.** = ಕೊಱ³ಯಿಸು. to cause to cut, etc. — ಕೊಱೆ³ಯಿಸಿಕೊಳ್. to bear hardships. ಕೊಱೆ³ಯಿಸಿಕೊಣ್ಬ ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು Bv. 255.

ಕೊಱೆ³ಯುವಿಕೆ koṛeyuvike. cutting, etc. ತೂತು ಕೊಱೆ³ಯುವಿಕೆ (ವ್ಯಧ, ವೇಧ Si. 388).

ಕೊರ್- koṛ. an imitative sound (*cf.* ಕೊರ 1). — ಕೊರ್ಕೊಱೆ³ನ್ನು. to croak, as a frog (C.).

ಕೊರ್ಚು koṛcu. 1. = ಕೊಚ್ಚು 6. to speak much and braggingly, to talk big, to speak scurrilously, etc. (ಅತಿವಾಕ್ಯಮಂ ನುಡಿ Śm. 86). *cf.* ಕೊಱಚು 2.

ಕೊರ್ಚು koṛcu. 2. = ಕೊಚ್ಚು 2. to cut off, away or up, as thorn-bushes (ಕಣ್ಟಕಛೇದ್ಯ Śm. 86).

ಕೊರ್ಚು koṛcu. 3. = ಕೊಚ್ಚು 5. the stench of urine (ಮೂತ್ರಗನ್ಧ Śm. 86).

ಕೊರ್ಬು koṛbu. 1. = ಕೊಬ್ಬು 1, etc. to increase, to grow fat, etc. [ಕೊರ್ಬುತ್ತೆಸೆದು ಬಿದಿರ್ದಾರ್ದು Kr. 1, 66]; (ಸಮೃದ್ಧಿ Śmd. Dh.; Grj. 4, 88). see ಕಡುಗೊರ್ಬು.

ಕೊರ್ಬು koṛbu. 2. = ಕೊಬ್ಬು 2, ಕೊರ್ವು 2. fat; pride, etc. (ಕೆಚ್ಚು Śm. 87; Abh. P. 10, 209; Grj. 10, 49; C. Bp. 11, 11). — ಕೊರ್ಬುಗುಡು. -ಕುಡು. to give increase, to increase (v. t., Abh. P. 7, 127).

ಕೊರ್ಲೆ koṛle. = ಕೊಱಲೆ. a kind of millet. (ಗರ್ಮುತ್, ನವಣೆ Si. 164, sic!). see ಕಗ್ಗೊರ್ಲೆ

ಕೊರ್ವಿಸು korvisu. = ಕೊಬ್ಬಿಸು. to cause to increase, etc. (Cpr. 5, 113).

ಕೊರ್ವು korvu. 1. = ಕೊರ್ಬು 1, etc. to increase, grow fat. (Te. ಕೊವ್ವು). [ಕೊರ್ವಿದ ಕೀಚಕ ವನಮೆಲ್ಲಮೊನ್ದಿರುಳೊಳೆ Pb. 8, 80 va.]. ಮೂಷೆಯಿಟ್ಟು ಎಱಗಿದ ತೆಱದಿಂ ಕೊರ್ವಿದ ಎಕ್ಕಲಂ (Śmd. 135 Mdb.). see Abh. P. 13, 63; Grj. 3, 112; Rśv. 11, 93; J. 3, 5.

ಕೊರ್ವು korvu. 2. = ಕೊರ್ಬು 2, etc. (Grj. 4, 58).

ಕೊರ್ಳು korḷu. = ಕೊರಲ್, etc. sound, voice; neck. (My.; B. 5, 297).

ಕೊಲ್ kol. 1. = ಕೊಲು 1, ಕೊಲ್ಲು. to kill, to slay, to murder (ಹಿಂಸೆ Śmd. Dh.; T., M., Te. ಕೊಲ್ಲು; Tu. ಕೆರ್; see ಕುಱಿ). [Kr. 3, 200; ಗರಮುಟ್ಟೆ ಕೊಲ್ಲನಿಮಿದು ನಿಜವಿರೋಧಿಯಂ Pb. 1, 103; Ap. 5, 79]. P. p. ಕೊನ್ದು (Śmd. 164. 223. 281; 135 Mdb.). ಕೊನ್ದಪಂ [ನೆರೆದು ಬನ್ದಪರವರ್ ಸಯಲಾ ಬಲಮೆಲ್ಲಮೆಟ್ಟಿರದೆ ಕೊನ್ದಪನಿವನ್ದಿರನೀಗಳೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 1, 130]; (Śmd. 281). ಕೊನ್ದಂ ಕೊಲ್ವನ್ತೆ ರಸಮುನ್ ಅಂಜನಸಿದ್ಧಂ (281 one MS.). ಕೊಲ್ವಂ (220). ಕೊಲಲ್ ಬಗೆದಂ (86). ಕೊಲ್ಲದೆ ಇಹುದು (ಅಹಿಂಸೆ, ಧರ್ಮ Nn. 79). see Bh. 1, 8, 28. 54; 1, 10, 39; Rśv. 5, 119. 122; Śśv. 4, 29; J. 9, 21; 13, 63; 28, 30. 46. 52; 29, 37; 31, 28; s. ಪುಸಿ 2.

ಕೊಲ್ kol. 2. ಕೊಲು. = ಕಲ್ 3, ಕುಲ್, ಕೋಲ್ 3. a joining, a raft (*cf.* ಕೊಲಿಕೆ). see ಪಱುಗೊಲ್, ಹಱು-.

ಕೊಲ್ kol. 3. = ಕೋಲ್ 1. a stick; a pole. see ಕೊಲ್ಲಟಿಗ.

ಕೊಲಜ kola-ja. = ಕೊಜ್ಜ. Tbh. of ಕುಲಜ. born in a good family. see ಇರ್ತಲೆಗೊಲಜ.

ಕೊಲಜೆ kola-je. = ಕಲಜ್ಜೆ, ಕೂಲಜ್ಜೆ. Tbh. of ಕುಲಜೆ. a well-born woman.

ಕೊಲಪ kolapa. a certain class of people (Rām. 5, 8, 51).

ಕೊಲಿಕೆ kolike. = ಕುಣಿಕೆ 2, ಕುಲಿಕೆ, ಕೊಳಿಕೆ. a clasp, a hook, etc. (My.; Te.; T. ಕೊಳುವು, to connect, join, tie together, hook in, etc.).

ಕೊಲಿಮೆ kolime. = ಕುಲಿಮೆ, etc., ಕೊಲುಮೆ. a furnace, fire pit. (B. 5, 123; My.; T. ಕೊಲ್, ಕೊಲ್ಲ, M. ಕೊಲ್ಲ, a blacksmith; T. ಕೊಲ್, metal; *cf.* ಕೊಳ್ಳಿ?).

ಕೊಲಿಸು kolisu. = ಕೊಲ್ಲಿಸು, ಕೊಲ್ಲು. to cause to kill (C.). see Abh. P. 16, 39 va.; Bp. 25, 23; 27, 51; J. 29, 38; C. Bp. 47, 26. [— ಕೊಲಿಪಂ. one who causes to kill. ಕಳಿಪಂ ಕಳ್ವನಗುರ್ವು ಪರ್ವೆ ಕೊಲಿಪಂ ಕೊಲ್ವಂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಂ ಕೊಳಿಪಂ Ap. 5, 81].

ಕೊಲು kolu. 1. = ಕೊಲ್ 1, etc. to kill (C.). ಕೊಲುವವನು (ಶರಾರು, ಘಾತಕ Hlā.; ಹಿಂಸ್ರ Mr. 236). P. p. ಕೊನ್ದು. ಕೊಲುವೆಡೆ (ಸೂನೆ, ಘಾತನಸ್ಥಾನ Hlā.; Mr. 379). ಒನಕೆಯಿನ್ದ ಕೊಲಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಮುಶಲ್ಯ); ಲೋಗರ ಕೊನ್ದು ಇಹೆ, ಕೆಡಿಸಿ ಇಹೆನ್ ಎಮ್ಬ ವಿಚಾರಂ (ವ್ಯಾಪಾದ, etc. Nr.). ಆಸನದಲಿ ಉಮ್ಬುವದು, ಸೂಸುವುದು ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಬೇಸಱದೆ ಹೊತ್ತು ಕೊಲುತಿಹುದು (a syringe or fountain, Sp.). see Bp. 22, 14. 29; 24, 86; 25, 31; 28, 31; 46, 19; 49, 23. 40; 53, 45; 60, 40; J. 14, 9. — ಕೊಲವೇಟ್. -ಪೇಟ್. to order to kill (Bp. 61. sum.).

ಕೊಲು kolu. 2. — ಕೊಲುಕುಟಕನ ಗಿಡ. = ಕೋಳಿಕುಟುಮಬಳ್ಳಿ. the plant Gloriosa superba Lin. or Methonica superba Lam. (ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ, ಲಾಂಗಲಿಕ Si. 151).

ಕೊಲುಮೆ kolume. = ಕೊಲಿಮೆ, etc. a furnace, fire pit, etc. (My.).

ಕೊಲೆ kole. killing, murder, slaughter (ಮಾರಣ, ನಿಶರಣ, ಘಾತಕ, ಕದನ, ಹಿಂಸೆ, etc., Hlā.; ವಿಶಸನ, etc. Mr. 300; ಹಿಂಸೆ Śm. 51; ಕೋಶ Nn. 52; ಕರಣ 108; ಹಿಂಸೆ 118; ವಧ 132; ಹರಣ 165; C.; Tu.; T. ಕೊಲೈ, ಕೊಲ್ಲಿ). ನ್ಯಾಯದ ಕೊಲೆ (Śmd. 64 Mdb.). see Abh. P. 10, 94; Bp. 53, 44; Rāghc. 17, 66; J. 2, 5; 12, 47; 28, 30. 40; ಕಾಲ್ಗೊಲೆ, ಕೆಯ್ಗೊಲೆ, ಕೊರಲ್-, ಬಾಯ್-, ಮೆಯ್-. — ಕೊಲೆಗಡಿಕ. -ಕಡಿಕ. a man who butchers life, a murderer (J. 13, 22). — ಕೊಲೆಗಡಿಗ. -ಕಡಿಗ. = ಕೊಲೆಗಡಿಕ. (Bh. 6, 4, 109; J. 31, 47). — ಕೊಲೆಗೆಡುಕ. -ಕೆಡುಕ. a destroyer of life, a murderer (ಘಾತುಕ, ಹಿಂಸ್ರ, ಕ್ರೂರ Nr.). — ಕೊಲೆಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. murderous acts, murder (Rām. 6, 31, 6). — ಕೊಲೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to undertake or commit murder (Rām. 3, 7, 33). [— ಕೊಲೆಪಡು. to be killed. ಈ ಕೊಲೆಪಡುವಾತನರಸರ ಗೋಮಣ್ಡಳಮಂ ಕಾವೊಂ ವೀರಪೂರ್ಣನೆಮ್ಬೊಂ Vr. 22, 1]. — ಕೊಲೆಪಾತಕ. in law: manslaughter (My.).

ಕೊಲೆಗ kolega. = ಕೊಲೆಗಾಱ. (My.).

ಕೊಲೆಗಾಱ kole-gāṟa. a murderer (My., S. Mhr. rare). (Rām. 6, 12, 4).

ಕೊಲ್ಲಟಿಗ kol₃-aṭiga. (Śmd. 240). a player with sticks, a pole-dancer, a rope-dancer (ಡೊಮ್ಬ Kk. 38; Śm. 59; T. ಕೋರಮ್ಬ; Mhr. ಕೋಲ್ಹಾಟ್ಯ). ಗಣಿಯೆನ್ನು, ಕೊಲ್ಲಟಿಗರ್ ಆಡುವುದು ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I). [ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲದ ಮತ್ಸರ ಕೊಲ್ಲಟಿಗಂಗಲ್ಲದೆ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗುಣ್ಟೆ ಅಯ್ಯಾ Cv. 360].

ಕೊಲ್ಲಟಿಗಿತ್ತಿ kollaṭiga-itti. a female pole-dancer, who performs various feats (ಬಹುರೂಪಿಣಿ Ct. II, 91).

ಕೊಲ್ಲಣಿಗೆ kol-aṇige. (Śmd. 25). playing, play, performance (ಆಡುವದು Śm. 61; ಎಡೆಯಾಡುವದು Kk. 51, o. r. ಆಡುವದು). see Bh. 1, 8, 94; 3, 4, 40.

ಕೊಲ್ಲಾರ kollāra. = ಕೊಲ್ಲಾರಿ, ಕೊಲ್ಲಾರು. a cart to which oxen, etc. are yoked. (Bh. 9, 2, 43).

ಕೊಲ್ಲಾರಿ kollāri. = ಕೊಲ್ಲಾರ, etc. (Bh. 10, 4, 11).

ಕೊಲ್ಲಾರು kol=kolike-āru₆. = ಕೊಲ್ಲಾರ, etc. a cart to which oxen, etc. are yoked. — ಕೊಲ್ಲಾರ ಬಣ್ಡಿ. = ಕೊಲ್ಲಾರು. (J. 7, 5; Te. ಕೊಲಾರುಬಣ್ಡಿ, ಕೊಲ್ಲಾರು-).

ಕೊಲ್ಲಿ kolli. = ಕೊಲ್ಲೆ. a bend, a curve; a corner, a nook; a gulf, a bay (My.; M. ಕೊಲ್ಲಿ, ಕೊಳ್ಳು; T. ಕೋಡಿ). — ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕೇಶ. N. (Rsv. 1, 53. 56).

ಕೊಲ್ಲಿಸು kollisu. = ಕೊಲಿಸು. (C.; B. 2, 19; 4, 9. 80; 5, 108; Prv. s. ನಿಲ್ಲು).

ಕೊಲ್ಲು kollu. = ಕೊಲು 1, etc. to kill, etc. P. p. ಕೊನ್ದು. ಕೊಲ್ಲುವದು (ಪ್ರಮಾಪಣ, ಮಾರಣ, ಪ್ರತಿಘಾತನ, ಕ್ರಥನ, ವಧ, etc. Si. 297). ಕೊಲ್ಲುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ಶರಾರು, etc. 360). ವಿಷದಿನ್ದ ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕವನು (ವಿಷ್ಯ 365). ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ ಪಟ್ಟ ಪಶು (ಉಪಾಕೃತ 241). ಕೊನ್ದಡಂ ಕೊಲ್ಲಲಿ! (Bp. 13, 25). ಹಲ್ಲು ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ, ಸೊಲ್ಲು ಸೋಜಿಗಮಲ್ಲ, ಕೊಲ್ಲದೆ ಹಿಡಿಯುವುದು ಲೋಕದೊಳಗೆಲ್ಲ ಠಾವಿನೊಳು (a net, Sp.). ಸಾಯ ಕೊಲ್ಲ ತಕ್ಕವನು (ವಧ್ಯ, ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ); ಒನಿಕೆಯಿನ್ದ ಸಾಯ ಕೊಲ್ಲಲ್ ಪಡ ತಕ್ಕವನು (ಮುಸಲ್ಯ Si. 365). ಸಾಯ ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಮನ್ತ್ರತನ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗ (393). ನೊನ್ದವಗೆ ನೋಯಿಸಿದರೆ ಕೊನ್ದ ಪಾಪವಲ್ಲವೇ? — ಕೊನ್ದ ಪಾಪಾ ತಿನ್ದು ಪರಿಹಾರ (Prvs.).

ಕೊಲ್ಲುವಿಕೆ kolluvike. killing (ಸಾಧನ, ಮಾರಣ Si. 437).

ಕೊಲ್ಲೆ kolle. (fr. ಕುಡು 3). = ಕೊಲ್ಲಿ. the state of being bent, etc. (ವಕ್ರ Kk. 74).

ಕೊಲ್ಸು kolsu. = ಕೊಲಿಸು. ನಲ್ಲ! ಎನ್ನ ಮುಡಿಗೆ ಪಡಿ ಅದು (ನವಿಲ್)! ಕೊಲ್ಸದಿರು! (Rāghc. 17, 71).

ಕೊವರಿ kovari. Tbh. of ಕುಮಾರಿ. daughter, girl, etc. (My.).

ಕೊವ್ವರಿ kovvari. = ಕುವರ 2, etc. a curtain, veil, etc. (ಮುಸುಕು Ct. I, 33, o. r. ಕವ್ವರ).

ಕೊಸಗು kosagu. the tree Pterospermum acerifolium Willd. (ವೃಕ್ಷೋತ್ಪಲ, ಕರ್ಣಿಕಾರ Hlā.; Mr. 114; ದ್ರುಮೋತ್ಪಲ, ಕರ್ಣಿಕಾರ, ಪರಿವ್ಯಾಧ Nr.; ಚೆಟ್ಟದಾವರೆ, ಕರ್ಣಿಕಾರವೃಕ್ಷ Ss.; ಚೆಟ್ಟಿದಾವರೆ Ct. II, 42; ಮರದಾವರೆ, ಚೆಟ್ಟದಾವರೆ Śm. 25; Kk. 19). [ಕೊಸಗಿನ ಕೇಸರಂಗಳನನ್ವುತ ರಸದೊಳಂ ಶೃಂಗಾರ ರಸದೊಳಂ ಭಾವಿಸಿ Pb. 4, 75 va.; Ap. 12, 39]. see Cpr. 7, 56; 7, 92 va.

ಕೊಸಮ್ಬರಿ kosambari. = ಕುಸುಮ್ಬರಿ, etc. a kind of vegetable salad (S. Mhr.).

ಕೊಸರಿಕೆ kosarike. hankering after, desire (Rām. 6, 12, 30); charm (6, 61, 24).

ಕೊಸರು kosaru. 1. to become excessive, as wrath, to spread, as a sore (My.; Rām. 3, 7, 30; Te. ಕೊಸರು, to abound); to become overbearing: to disentangle oneself forcibly from the hold of another (S. Mhr.). ಆ ಕುದುರೆ ಕೊಸರಿಕೊಣ್ಡು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು (B. 4, 79).

ಕೊಸರು kosaru. 2. to hanker or be agog, to be greedy, to desire (My.; Grj. 2, 106 va.; Te.; *cf.* ಕುದಿ 1); to demand an article gratis or into the bargain (My.; Te.). ಕೊಣ್ಡರೆ ಇಲ್ಲ, ಕೊಸರಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). (Rām. 6, 45, 28).

ಕೊಸರು kosaru. 3. eagerness, lust, cupidity (Te.); anything that is asked for and generally given in boot when a person buys commodities (C.; Te.; Tu. ಕುಸುರಿ; T. ಕೊಸುರು). ಕೊಸರುಕೊಟ್ಟು ಬದುಕಿದವರಿಲ್ಲ, ಮೊಸರು ಮಾಱ ಕೆಟ್ಟವರಿಲ್ಲ (Prv.).

ಕೊಸಾಕುಳಿ kosākuḷi. = ಕುಸಾಕುಳಿ. trouble, etc. (My.).

ಕೊಸೆ kose. 1. to embrace sexually (ನಿಧುವನಕರಣ Śmd. Dh.; My.; M. ಕೊಟ್ಟು; *cf.* ಸುಸಿಲ್; Sk. ಕುಟ್ಟಾರ, sexual intercourse, see s. ಕೂಟ). P. ps. ಕೊಸೆದು, ಕೊಸ್ತು (My.). — ಕೊಸ್ತಾಟ. -ಆಟ. sexual embrace (My.).

ಕೊಸೆ kose. 2. a way of mounting (or riding?) a horse (ವಾಹಾರೋಹಭೇದ Śmd. Dh.). [ಹಯದೊಡವ್ವುಡು ವಂಚನೆ ಕೇಣಮಾಸನಂ ಕೊಸೆದೆಸೆ Pb. 10, 77. — ಕೊಸೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to ride on, to mount upon. ಚೆಲ್ವನಿಳಾರಾಮಾರಮಣಣಜ್ಞೆಯಿಂ ನೋಡುವಿನಂ ಸಾರಥಿ ಕಣ್ಣಱದೊಯ್ಯನೆ ತೇರಂ ಕೊಸೆಗೊಣ್ಡು ಚಕ್ರಿಯಂ ಬಿನ್ನವಿಕುಂ Ap. 11, 57].

ಕೊಸೆ kose. 3. the penis. (ಶಿಶ್ನ according to the late Śrīnivāsa Śāstri; Te.; the tip or end). 2, = ಬಲ or ಕೊಬ್ಬು (according to the same authority).

ಕೊಳ್ koḷ. 1. = ಕೊಳು 1, ಕೊಳ್ಳು 1. to seize; to lay hold of; to take away; to take; to accept; to make one's own; to take for one's own use or benefit; to take or mean as a satisfaction, or benefit, to oneself; to obtain,

to meet with success; to buy; to undertake (ಗ್ರಹಣ Śmd. Dh.; M.; Tu. also ಕೊರು, to give; T. ಕೊಳ್, ಕೊಳ್ಳು; Te. ಕೊನು); as the second member of a compound also: to get, gain, obtain, acquire, hold on, etc., see *e. g.* ಅಸುಂಗೊಳ್, ಎಱಕುಳಿ-, ಒಲವರಂ-, ಓಜೆ-, ಕಣ್-, ಕೂನ್ತು-, ಕೆಯ್ಕೊಳ್, ಗಡಣಂಗೊಳ್, ಗುಣಂಗೊಳ್, ದೊರೆಕೊಳ್, ನೆಱೆ-, ಬಱಿ-, ಬಿಲ್ಕೊಳ್, ಬೆಂ-, ಮನಂ-, ಮಾರ್ಕೊಳ್; ತಱುವಾಯಿಗೊಳ್, ನೆಲೆ-, ಭಯಂ-, ಮುಂಕೊಳ್, etc., etc. [Kr. 5, 175. ಕೂರದರ್ ನೆಲನನೊಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಕೊಳೆಕೊಟ್ಟು Pb. 7, 55; Ap. 1, 62]. P. p. ಕೊಂಡು [ಚಾಗದ ಕಮ್ಬುವಂ ನಿಱಿಸಿ ಬೀರದ ಶಾಸನಮಂ ನೆಗೞ್ಚಿ ಕೋಳ್ಪೋಗದ ಮಣ್ಡಲಂಗಳನೆಕೊಂಡು Pb. 1, 50]; (Śmd. 287. 292); relative present participle ಕೊಮ್ಬ (*e. g.* Bp. 2, 19; 43, 81; 53, 13; 60, 57). ಕೊಳಲ್ ಎಮ್ಬ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ಕುಳಂ (Śmd. I). ಕೊಳಲ್ ಸಾರ್ದಂ (86). ಈ ಕ್ರಮದಿನ್ ಅಱಿದು ಕೊಳ್ಗೆ! (131). ಕೊಳ್ಳೆಂ, ಕೊಳ್ಳೆವು, ಕೊಳ್ಳದೆ (87). ಪೞಗನ್ನಡದ ಪುದುಂಗೊಳೆ (78). ಸವಣಂ ಬಳಪಂಗೊಳೆ, ಗಾಣ್ಡಿವಿ ಬಿಲ್ಗೊಳೆ, ಬಲವಿರೋಧಿ ವಜ್ರಂಗೊಳೆ, ದಾನವರಿಪು ಚಕ್ರಂಗೊಳೆ, ಕೌರವಾರಿ ಗದೆಗೊಳೆ, ಪೊಣರ್ಕೆಗೆ ಆವಂ ನಿಲ್ವಂ? (200). (see also 224. 281. 288). [ಜಗವೆಲ್ಲ ಕಾಮ್ಬ ಕಣ್ಣು ತನ್ನ ಕೊಮ್ಬ ಕೊಯಿಲೆಯ ಕಾಣಲಱಿಯದು Bv. 123]. ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಮ್ಬುದು (ಪರಿದಾನ, ಪರೀವರ್ತ, etc.); ಕೊಣ್ಡ ಬೆಲೆ (ನೀವಿ, ಪರಿಪಣ, ಮೂಲಧನ Nr.). ಮುಸುಡನ್ ಉದ್ದಮ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಇರ್ಪವನು (ಉತ್ಪಶ್ಯ Hlā.). ಕಳದು ಕೊಮ್ಬಾತನು (ಗೃಹಯಾಲು, ಗೃಹೀತೃ); ಸಾಲವ ಕೊಡುವವನೂ ಸಾಲವ ಕೊಮ್ಬವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಉತ್ತಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಅಧಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಎನಿಸುಗು; ಮದ್ಯವ ಕೊಮ್ಬ ಠಾವು (ಶುಣ್ಡಾಪಾನ); ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ); ವಸಿಷ್ಠ ಪುತ್ರ ಶೋಕದಿನ್ದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು); ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ ನಣ್ಪನು (ಸಖ್ಯ); ಮಾಱಿ ಕೊಮ್ಬವನು (ಕ್ರಾಯಕ); ಮಾಱಿ ಕೊಮ್ಬ ವಸ್ತು (ಕ್ರೇಯ); ಹೊದ್ದು ಕೊಮ್ಬ ಸೀರೆ (ಪ್ರಾವಾರ Nr.). ತನ್ದೆಗೆ ಜನಪರ್ ಉಣ್ಬು ಓಲಯ್ಸಿ ಕೊಮ್ಬರೆ (Bh. 1, 8, 60). ಪರರರ್ಥವ ಸೆಳೆದುಕೊಮ್ಬ ಪಾತಕತನಂ (Jmt. 22). ಜಗತ್ತುಪ್ರೇರಕಂ ನೀನ್ ಇರಲ್, ಕೊಡುವರ್ ಕೊಮ್ಬರು ಮರ್ತ್ಯರೇ? (Sś. 42). see Abh. P, 11, 170 va.; Grj. 1, 111; 3, 78; 5, 15; 10, 64. 105; Bp. 5, 52; 14, 23; 21, 30; 29, 17; 39, 50; 40, 72; 42, 3; 45, 20; 54, 38; 57, 41; 58, 38; 60, 14. 22; Abh. P. 13, 61; Bh. 1, 8, 2; 2, 13, 10; Rām. 3, 7, 34; Rśv, 5, 125. 133; Śśv. 4, 39; J. 3, 24; 8, 2; 28, 16. 33. 58; 24, 4; 29, 23; 30, 42; 31, 26; 33, 25. remarks: *a*, very often, especially in vulgar language, ಕೊಳ್ (ಕೊಳು, ಕೊಳ್ಳು) is added to the P. p. of other verbs often *quite pleonastically*. *b*, when ಕೊಳ್ (ಕೊಳು, ಕೊಳ್ಳು) is added to the P. p. of causative verbs, occasionally *the idea of the passive voice* is nearly expressed, *e. g.* ತಲೆಯನ್ ಅರಿಸಿಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ); ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು (ಬದ್ಧ); ನೂಕಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ಅಧಿಕ್ಷಿಪ್ತ); ಬಯ್ಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ಅಭಿಶಸ್ತ); ಗರ್ವವ ಮುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು (ಆತ್ತಗರ್ವ, ಅಭಿಭೂತ); ಹೊಡಿಸಿ ಕೊಮ್ಬವನು (ಗಹ್ಯಾರ್ಥೀನ; ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡಸಿಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಕಶಾರ್ಹ, ಕಶ್ಯ Nr.). an instance with ಕೊಳು: ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಅಭಿವಾದನಂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳುವಾತನು (ಉಪಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ Hlā.). similar instances are frequent in S. Mhr. and My. — ಕೊಳ್ಕೊಳ್. rep. to take and take, etc. ಕೊಳ್ಕೊಳ್ಳೆನ್ದು, ಒಡನೊಡನೆಯೆ ತುಳ್ಕುವ ಯುವತಿಯರ ಕರಪರಿಚ್ಯುತಸಲಿಲಂಗಳ್ ಕೊಳೆ ಬಿಡೆ ಕೆದಱುವ ಕಿಂಜಲ್ಕದಿನ್ ಆದುದು ಸರೋವರಂ ಕಪಿಶಜಲಂ (Śmd. 272). ಆಹಿಗಳ್ ಆಹಾರಮಂ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು (J. 8, 2). — ಕೊಣ್ಡಾಟ. -ಆಟ. praise (ಪ್ರಶಂಸೆ Śmd. Dh. Cm.; ನುತ Nn. 154; ಸ್ತೋತ್ರ, etc. Mr. 86; My.; Cpr. 8, 33). — ಕೊಣ್ಡಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to praise (Bp. 36, 43; My.). — ಕೊಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to lay hold of one mentally and speak: to praise, to extol; to respect highly, to reverence (ಅತ್ಯಾದರ Śmd. Dh.; ಪೊಗೞ್ 366 Cm.; C.; *cf.* ಬಿಟ್ಟಾಡು, which is the contrary). [ತಮ್ಮಾಳ್ದನುಮನಿಷ್ಟದೈವಮುಮಂ ಕೊಣ್ಡಾಡುವನ್ತಯ್ವರುಮಂ ಕೊಣ್ಡಾಡೆ Pb. 3, 31 va.; Ap. 3, 72 va.]. ಕೊಣ್ಡಾಡಲ್ ಪಟ್ಟ (ವಿನುತ 92 Cm.). ಕೊಣ್ಡಾಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಈಡಿತ, ಶಸ್ತ್ರ, ಪಣಾಯಿತ, ಪ್ರಣುತ, ವರ್ಣಿತ, ಸ್ತುತ, etc., ಹೊಗೞಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 384). ಅರಸುಗಳ ಕಾರ್ಯ ಗುಣಂಗಳನೆ ಕೊಣ್ಡಾಡುವವನು (ವನ್ದಿ, ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ Nr.). see Grj. 10, 105; Bp. 4, 66; 12, 3; 18, 7; 47, 39; 55, 4; Bh. 2, 13, 29; Rām. 26, 20; Śśv. 1, 80; 4, 48; J. 7, 63; 13, 32. 44; 29, 34. — ಕೊಣ್ಡಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. praising; praise (ಸ್ತುತಿ Si. 419). ಸುಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಣ್ಡಾಡುವಿಕೆ (ಸ್ತವ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಸ್ತುತಿ, ನುತಿ 56). — ಕೊಂಡುಬರ್. -ಬರು. to bring (Bp. 23, 34; 32, 42; 41, 10; 59, 11; My.). — ಕೊಂಡು ಹೋಗು. to take or convey away (Bp. 23, 39; My.). — ಕೊಣ್ಡೊಯ್. -ಒಯ್. to take and carry away, to convey, etc. (Abh. P. 10, 58; Bp. 9, 22; 14, 25; 16, 30. 31; 17, 22; 18, 7; 20, 7; 22, 7; 25 sum.; 34, 19; 42 sum.; 42, 39; 54, 71; 57, 4; 60, 18; J. 4, 2. 14. 22). — ಕೊಣ್ಡೊಯಿ. -ಒಯಿ. = ಕೊಣ್ಡೊಯ್. (Bp. 44, 69).

ಕೊಳ್ koḷ. 2. = ಕೊಳು 2, etc., ಕೋಳ್, ಕೋಳು. seizing, preying; taking. — ಕೊಳ್ಕೊಡೆ. = ಕೊಳು ಕೊಡೆ. taking and giving [ವರ್ಣ ಸಂಕರಮಾಗಲೀಯದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗಳೊಳ್ ನಣ್ಪುಮಂ ಕೊಳ್ಕೊಡೆಯುಮಂ ನಿಯೋಜಿಸಿ Ap. 8, 64 va.]; (Abh. P. 4, 98. 101; 5, 14). — ಕೊಳ್ಮಿಗ. = ಕೊಳ್ಮೃಗ. (ವ್ಯಾಲ Nn. 74, o. r. ಕೊಲುವ ಮೃಗ; Śśv. 3, 47). — ಕೊಳ್ಮೃಗ. a beast of prey (ವ್ಯಾಲ Mr. 486; Abh. P. 7, 95). ವಿಷಮುಸಿಂಹಂ ವ್ಯಾಘ್ರಶೂಕರವೃಷಾದಿಮೃಗಂ ಕೊಳ್ಮಿಗಮ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 166).

ಕೊಳ್ koḷ. 3. = ಕೊರಲ್, etc. the neck, etc. — ಕೊಳ್ಪಟ್ಟೆ. = ಕೊರಳುಪಟ್ಟೆ. (My.). — ಕೊಳ್ಹಱಿ. -ಹಱಿ. the neck-rope of a bullock to break (My.).

***ಕೊಳ್ koḷ. 4.** to bite. ಆ ಇರುಳೊಳೆ ಪಾವು ಕೊಳೆ ಸತ್ತು Vr. 12, 8.

ಕೊಳ koḷa. 1. a place of assignation, an appointed place (ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ Śmd. II; ಕೊಮ್ಬು Ct. I, 68; ಪನ, ಕೊಮ್ಬು, ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ Kk. 94).

ಕೊಳ koḷa. 2. = ಕೊಣ 1, ಕೊಳಹೆ. a hold, a pond (ಕಾಸಾರ, ಸರಸಿ Mr. 417; ಸರಸಿ 36; Śm. 36; My.; T., M., Tu. ಕುಳ; Te. ಕೊಲ). [ಕೊಳನಂ ಪೊಕ್ಕು ಕಾಲವಂಚನೆಗೆಯ್ಯಲಿರ್ದನಕ್ಕುಮೆನ್ದು Pb. 13, 76 va.; Ap. 1, 67]. ಕೊಳನು (ಕಾಸಾರ, ಸರಸಿ, ಸರಸ್ಸು Nr.; Hlā.; ಶರ, ಸರೋವರ Nn. 35; ಪದ್ಮ, ಸರ 54). ಕೊಳಂಗಳ್ (Śmd. 117). ಕೊಳನೆ! (152). ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೊಳಂ (216 Mdb.). see Grj. 9, 69; Bp. 37, 33; 49, 43; 50, 1. 58; Bh. 2, 13, 28; Rśv. 5, 38; 6, 2; 12, 22; Śśv. 3, 42; C. Bp. 14, 4; J. 3, 3. 4; 7, 8; 15, 9. 10. 33; ತಂಗೊಳ, ತಣ್-, ತಾವರೆ-, ತಿಳಿ-, ಪೂ-. — ಕೊಳಗಾಹಿ. -ಕಾಹಿ. the watchman of a tank (Bh. 3, 10, 52). — ಕೊಳಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a pond [ನೆತ್ತರುಚ್ಚಳಿಸಿ ರಥಂಗಳೊಳ್ ಕೊಳಗೊಳುತ್ತಿರೆ ಕಾದಿದರೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ Pb. 12, 76; ಸೋರ್ದುದು ಕೊಳಗೊಣ್ಡ ಗರ್ವರಸಮಾ ಭರತೇಶ್ವರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ Ap. 13, 71]; (Cpr. 1, 94). — ಕೊಳದ ಹಕ್ಕಿ. a crane (ಪುಷ್ಕರಾಹ್ವ, ಸಾರಸ Si. 174). — ಕೊಳನ ಮೇಘ. (a colour resembling) a cloud reflected in a pond (Bp. 11, 24).

ಕೊಳ koḷa. 3. = ಕೊಳಗ 1, etc. a measure of capacity. see ಮೂಗೊಳ.

ಕೊಳಕೆ koḷake. = ಕೊಳ್ಕೆ. the third crop of rice (My.; Tu. ಕೊಲಕೆ, ಕೊಳಕೆ). ಕುಪ್ಪನ ನಮ್ಬಿ ಕೊಳಕೇ ಬಿತ್ತಿದೆ, ಕುಪ್ಪ ಓಡಿ ಹೋದ, ಕೊಳಕೆ ಹೊತ್ತಿ ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಕೊಳಗ kolaga. 1. = ಕುಳ 1, etc. a measure of capacity: 4 ballas (My.; ಅಢಕ Sl. 329; ಶಾಖ Mr. 206; Tu.; M.; T. ಕುಳಗ; *cf.* Sk. ಕುಲಿಜ). [ಉದಯಾಸ್ತಮಾನವೆನ್ಪು ಕೊಳಗದಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯವೆನ್ಪು ರಾಸಿಯನಳೆವರು Cv. 888]. ಆಢಕಿ ಎನ್ದೊಡೆ ಕಿಱುಯ ಕೊಳಗವು (Nr.). see Mr. s. ಪಾಗ and ಖರ್ಜ; Bp. 1, 23; 23, 37; 33, 13; J. 34, 28; Prv. s. ತಾಯಿ; ನಾಗೊಳಗ. 2, a large metal water-vessel (S. Mhr.). 3, (= ಕೊಪ್ಪು 2?), an ornament for the ear (C. Bp. 47, 44). — ಕೊಳಗದಪ್ಪಲೆ. -ತಪ್ಪಲೆ. = ಕೊಳಗ No. 2. (My.).

ಕೊಳಗ kolaga. 2. = ಕೊಣಗು, ಕೊಳಗು, ಗೊರಸು. the hoof of a beast, whether cloven or not (C.; B. 5, 12. 24; T., M. ಕುಳಮ್ಬು; T. also ಕುಳಗು).

ಕೊಳಗು kolagu. = ಕೊಳಗ 2, etc. (ಶಫ, ಖುರ Nr.; Rsv. 13, 96; Ssv. 3, 45; B. 1, 21). ಕುದುರೆಯ ಕೊಳಗು (ವರ್ತಕ); ಹುಲ್ಲೆಯ ಚರ್ಮ ಕೊಳಗು ಮೊದಲಾದವು ಐಣೇಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಆವಿನ ಕೊಳಗು (ಅಂಗೊಳಗು Sm. 33).

ಕೊಳಗುಳಿಕೆ kola-kulike. = ಕೊಳುಗುಳಿಕೆ q. v., ಕೊಳವಂಕೆ, ಕೊಳವಳಿಕೆ, ಗೊಳಗೊಳಿಕೆ. a spiny herb, growing in watery places, Barleria longifolia Lin. (Asteracantha longifolia Nees.; ಇಕ್ಷುರಕ Mr. 132; *cf.* ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ).

ಕೊಳಂಜ kolañja. = ಕುಲಂಜನ, etc. a kind of plant. (ಕುಷ್ಠ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಮಧುಕ, ವಾಪ್ಯ, ವಿಕಷೆ, ವ್ಯಾಧಿ G.).

ಕೊಳಂಜನ kolañjana. = ಕೊಳಂಜ. (ಆಪ್ಯ, ಉತ್ಪಲ G.).

ಕೊಳಂಜು kolañju. = ಕೊಳಂಜನ. (ಯೋಜನಪರ್ಣಿ, ಯೋಜನವಲ್ಲಿ G.).

ಕೊಳರ್ kolar. the fragrant Andropogon grass (?); horripilation (?). ಕೊಳರೆನೆ ಲಾಮಂಚವಪ್ಪುದು (Ct. I, 53, o. r. ಕೊಳರೆನೆ ಲೋಮಾಂಚವಪ್ಪುದು). — ಕೊಳರ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. N. of a bird (Grj. 9, 69; Bh. 3, 10, 53; J. 17, 25).

ಕೊಳವಂಕೆ kola-panke. = ಕೊಳಗುಳಿಕೆ, etc. a kind of herb. (ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, ಕಾಣ್ಡೇಕ್ಷು, ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ, ಕ್ಷುರ, ಇಕ್ಷುರ, ಗೊಲುಮಿಡಿ Si. 147; My.).

ಕೊಳವಳಿಕೆ kola-palike. = ಕೊಳಗುಳಿಕೆ. (St. & Pl.; My.).

ಕೊಳವಿ kolavi. ? (Smd. 247).

ಕೊಳವೇರ್ kola-bēr. = ಕುರುವೇರ್. the root of the fragrant grass Andropogon muricatus (ಲಾಮಜ್ಜ, ಲಾಮಚ Smd. II; ಲಾಮಂಚ Kk. 22; ಲಾಮಚ 85; ಬಾಳ, ಲಾಮಜ್ಜ Sm. 27; V. 4, 24; *cf.* Sk. ಹ್ರೀವೇರ). ಕೊಳವೇರ್ಗಳ ಕೇರ್ಗಳ್ (Rsv. 10, 31 va.).

ಕೊಳಹೆ kolahe. = ಕೊಳ 2, etc. a hold; a pond. (ವೇಶನ್ತ, ಪಲ್ವಲ, ತಲ್ಲ Hlā.; Mr. 417).

ಕೊಳಿ koli. = ಕುಳಿ. holding, seizure. see ನೀಳ್ಕೊಳಿ.

ಕೊಳಿಕೆ kolike. = ಕೊಲಿಕೆ, etc. a clasp, hook, etc. (My.).

ಕೊಳಿಸು kolisu. 1. = ಕೊಳ್ಳಿಸು. to cause to seize, etc. (My.). see ಅನುಗೊಳಿಸು, ಅಸುಂ-, ಎರ್ದೆ-, ಒಪ್ಪು-, ಕಣ್-, ಕೆಯ್-, ಪದ-, ಪುದು-, ಪುದುಂ-, etc. etc. [— ಕೊಳಿಪಂ. one who causes to seize. ಕಳಿಪಂ ಕಳ್ಳನಗುರ್ವುಪರ್ವೆ ಕೊಲಿಪಂ ಕೊಲ್ವಂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಂ ಕೊಳಿಪಂ Ap. 5, 81].

***ಕೊಳಿಸು kolisu. 2.** to cause to bite. ಪಾವುಗಳಂ ಕೊಳಿಸಿ ... ಮಡುವಿನೊಳಟ್ಟಿದರ್ Pb. 2, 32.

ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ kolisuvike. causing to seize, etc. see ಅಪಲಾಪಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಗೇಲಿ-, ಜೊತೆ-, ತಡೆ-, ನಿರ್ಬನ್ಧ-, ಪ್ರಕಾಶ-, ಸಮಾಧಾನ-, ಸಾಯ-.

ಕೊಳು kolu. 1. = ಕೊಳ್ 1, etc. to seize; to take hold of; to take, etc. (C.; Bp. 27, 24. 79). ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಅಭಿವಾದನಂ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳುವಾತನು (ಉಪಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ Hlā.).

ಕೊಳು kolu. 2. = ಕುಳ 2, etc., ಕೊಳ್ 2. seizing; taking; buying; cost-price. ಕೊಳುಮೊದಲಿನ್ದ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮಾಱುದುದು (ಅಧಿಕಫಲ, ಲಾಭ Nr., o. r. ಕುಳುಮೊದಲಿನ್ದ). — ಕೊಳು ಕೊಡೆ. = ಕೊಳ್ಕೊಡೆ. taking and giving (Rām. 1, 16, 25. 33). — ಕೊಳುಗುಳ. -ಕುಳ. seizing and seizing: a fight, a war (ಬಣ್ಡಣ Ct. I, 28; ಆಹವ II, 62; ಬಣ್ಡಣ, ಜುದ್ದ, ಮೊನೆ, ಪೊಣರ್, ಕಾಳಗ Sm. 39; Kk. 41; ಕಾಳಗ Bhn.). [ಒಬ್ಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಮಾರ ಹುಟ್ಟಿ ಕಿಗ್ಗಡಲ ರಕ್ತದ ಹೊನಲಲಿ ಕಡಿದು ಮುಳುಗಾಡುವ ಕೊಳುಗುಳವ ಕಣ್ಡು ಪರಿಣಾಮಿಸುವನ್ತೆ Bv. 705]. see Rsv. 6, 132 va.; Ssv. 2, 52; Bh. 2, 2, 78; J. 7, 51; 9, 17; 13, 55; 17, 30.

***ಕೊಳುಕ್ koluk.** the term of interjection to indicate a feeling of shock. ಮನಂ ಕೊಳುಕೆನೆ ಮುಱುಗಿ ನೆಗೆದ ಹರಿಯಂ ನುಡಿದಂ Pb. 11, 112.

ಕೊಳುಗುಳಿಕೆ kolu-kulike. = ಕೊಳಗುಳಿಕೆ, etc. a kind of herb. (ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, ಕಾಣ್ಡೇಕ್ಷು, etc. Nr., o. r. ಕೊಳ-; My.).

ಕೊಳುಹ koluha. seizing, etc. (ಕ್ರಯ Mr. 346). ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಳುಹವು (ಅಪಮಿತ್ಯಕ); ಇದಿರೆದ್ದು ಈಸಿ ಕೊಳುಹ (ಅಭಿಹಾರ, ಅಭಿಗ್ರಹಣ); ಕಳೆದು ಕೊಳುಹ (ಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಹ); ಕಳದು ಕೊಳುಹ (ಆದಾನ, ಪರಿಗ್ರಹ); ಕಾನ್ತನ ಕೂಡೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತಾನು ಕರಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಲೀಲೆ); ಪರರಿಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಲೇಸು ಮಾಡಿ ಕೊಳುಹ (ವೃದ್ಧಿ); ಬೆಸನ ಹೇಱಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಅನುಜ್ಞೆ); ಬೇಡಿ ಕೊಳುಹ (ಪ್ರಾರ್ಥನ); ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳುಹ (ಆಲಿಂಗನ, etc. Nr.). see ಆಱುಗೊಳುಹ, ಎಱಕುಳಿ-, ಕೆಯ್ಕೊಳುಹ, ನಣ್ಬುಗೊಳುಹ, ಬೆಸ-, ಮೊದಲ್-.

ಕೊಳ್ಕೆ kolke. = ಕೊಳಕೆ. third crop of rice. (My.).

***ಕೊಳ್ಗುದಿ kolgudi.** grief generated. (ಕೊಳ್+ಕುದಿ). ಕೊಳ್ಗುದಿ ಮನದಿನ್ದ ಮಿನ್ದು ಪೊಜಮಾಱುಗೆ Pb. 5, 18.

***ಕೊಳ್ಗುಳ kolgula.** = ಕೊಳುಗುಳ. a fight, etc. ಕೊಳ್ಗುಳಮಂ ಗಣ್ಡುಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ಗೆ Pb. 9, 90; Vr. 188, 14.

ಕೊಳ್ಪು kolpu. = ಕೊಪ್ಪು 1. the notched extremity of a bow. (Abh. P. 5, 86).

ಕೊಳ್ಳ kolla. 1. a deep place, a depth, the clift of a rock, a cave, etc. (C.; ನಿಕುಂಜ, ಗಹ್ವರ Hlā.; Mr. 97). ಬೆಟ್ಟಮಂ ಗಟ್ಟಮಂ ಹಳ್ಳಮಂ ಕೊಳ್ಳಮಂ (Smd. 130). ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳಗಳು ತೋಱದೆ ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಾನ್ತ (ಪ್ರಸ್ಥ, ಸಾನು Si. 115). see Bh. 2, 4, 10; Rāghc. 17, 56; B. 3, 100; 5, 129. see Mr. s. ತಲ್ಲ.

ಕೊಳ್ಳ kolla. 2. = ಕುಳ್ಳ. s. ಕುಳ್ಳು 2. N. (R.; T. ಕೊಳ್ಳ, a short man, dwarf).

ಕೊಳ್ಳಿ kolli. = ಕೊಳ್ಳಿ 1. a fire-brand (ಅಲಾತ, ಉಲ್ಮುಕ Nr.; Hlā.; Mr. 47; Si. 308; ಉಲ್ಕೆ Si. 484; C.; B. 2, 26; M.; Tu.; Te. ಕೊಱವಿ; T. ಕೊಳ್ಳಿ, ಚುಳ್ಳು; T., M. ಕೊಳುತ್ತು, to make to catch; to kindle; Te. ಕೊರಲು, to blaze, shine; see ಕತ್ತು 2). [ಆಜಿಗೆ ಜೆಟ್ಟಿಗರಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಿ ವೀಸಿಸುಗೆ Pb. 10, 32]. ಕೊಳ್ಳೀ ತೆಗದುಕೊಣ್ಡು ತಲೇ

ತುಱಸಿ ಕೊಂಡ್ಡಂತೆ.—ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಎಲ್ಲಿಯದು (for the childless who is to set fire to the funeral pile). — ಹಳ್ಳೀ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ದೀಪ. — ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಉರಗೊಳ್ಳಿ, ಕಡೆ-, ಕೆಯ್-, ಕೊಱಕೊಳ್ಳಿ, ಪಱಗೊಳ್ಳಿ; Prvs. s. ಬೆಳ್ಳಿ. — ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವ. an ignis fatuus (My.). — ಕೊಳ್ಳಿಪಿಶಾಚಿ. = ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವ. (My.).

ಕೊಳ್ಳಿಸು kol̤lisu. = ಕೊಳಿಸು. (C.).

ಕೊಳ್ಳು kol̤lu. 1. = ಕೊಳ್ 1, etc. to seize, to take, etc. (C.). P. p. ಕೊಂಡು; infinitive and imperative sing. also ಕೊಃ (C.); present participle also ಕೊತ (C.). ಕೊಳ್ಳು! (Bp. 28, 10). ಕೊಳ್ಳುವವನು (ಕ್ರಾಯಿಕ Si. 324). ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆಗಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (325). ನಂಜಿ ಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದು (ಅವದಂಶ 347). ನೀನು ಪುಸ್ತಕ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು (B. 1, 23). ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ (2, 33). ತನ್ದೆ ಅವನಿಗೆ, ಏನಾದರೂ ಕೊಂಡ್ಡು ತಿನ್ನು! ಎನ್ದು, ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟನು (3, 62). ಈ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟು ಏನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು? (3, 62). ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೇನಾದರೂ ಕೊಳ್ಳುವ! (4, 43). ಮಂಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಣ್ಡರೆ (1, 13). ಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೂ ಕೊಡುವವನಿಗೂ ಸ್ವತನ್ತ್ರವಿರ ಬೇಕು (5, 84). ಮಾಱೋಣ ಕೊಳ್ಳೋಣ (ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯ 5, 113). ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ ಮಾಱಿದರೆ ಉಣ್ಡ ಊಟಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವೇನು? — ಕೊಣ್ಡೋರಿಗೆ (*i. e.* ಕೊಣ್ಡವರಿಗೆ) ಕೊಟ್ಟೋರಿಗೆ ಕೋಟಿ ಲಾಭವೆನ್ನುನ್ತೆ (Prvs.). — ಕೊಣ್ಡುಕೊಳ್ಳು. = ಕೊಳ್ಳು. to buy (C.; B. 1, 23).

ಕೊಳ್ಳು kol̤lu. 2. = ಕೊರಳು. neck, etc. (My.).

ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ kol̤luvike. taking, etc. ಬಹಳ ಅಱಚಿ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಘೋಷಣೆ Si. 56). see 252. 262. 265. 388; ಅನುತಾಪಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಕಸು-, ಕೆಚ್ಚು-, ಹಗೆ-.

ಕೊಳ್ಳೆ kol̤le. 1. = ಕೊಳ್ಳಿ. a firebrand. (ಉಲ್ಕೆ, ನಿರ್ಗತಜ್ವಾಲೆ Nr.).

ಕೊಳ್ಳೆ kol̤le. 2. pillage, plunder (My.; Tu.; T. ಕೊಳ್ಳೈ, ಕೊಣ್ಡೆ; Te. ಕೊಲ್ಲೆ). see Bp. 58, 44; Si. 295. 391. ಕೊಳ್ಳೆಯವರು ಕೊಳ್ಳೆಗತ್ತರು, ಸೂಱೆಯವರು ಸೂಱೆಗತ್ತರು (Prv.). ಕೊಳ್ಳೆ ಮಾಡು, ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆ, to plunder (My.).

ಕೊಳ್ಳೆಗಾಱ kol̤le-gāra. a plunderer (My.).

ಕೊೞ್- kol̤. = ಕೊಗ್-. the state of being putrid or pap-like. — ಕೊೞ್ಗಸೞ್. -ಕೆಸೞ್. putrid, soft mud; a pap-like substance, paste (Abh. P. 12, 3; 13, 54 va.; Rsv. 5, 120 va.; V. 7, 7). — ಕೊೞ್ಮಿದುಳ್. pap-like brain (Abh. P. 13, 74. 81; 14, 7).

ಕೊೞಕು kol̤aku. the state of being worn out, decayed, rotten, putrid, stinking, etc.; the state of being languished, pined away, etc.; that is putrid, etc. (C.). [Tu. ಕುರು]. ಕೊೞಕ ಮಾಂಸ (B. 3, 100). ಕೊೞಕ ಅಱುವೆ (C.). ಕೊೞಕ ಹಣ್ಣು (C.). ಕೊೞಕ ನಾತ (C.). ಕೊೞಕು ನಾಱುವ ದುರ್ವ್ರಣಂಗಳು (Bp. 40, 70). ಶರೀರದ ಕೊೞಕು (My.; ಕಿಟ್ಟ, ಮಲ Si. 205). — ಕೊೞಕ. -ಅ 3. (Śmd. 241 Mdb.). a dirty man (My.); a worn out, withered, decrepit man (S. Mhr.). — ಕೊೞಕಿ. a dirty woman (My.); a worn out woman (S. Mhr.). — ಕೊೞಕುಮಣ್ಡಲ. the (puffing) chain viper, Daboia elegans (My.). — ಕೊೞಕು ಮೂಗು. a rotten nose (Dp. 59, 1).

ಕೊೞಕುತನ kol̤akutana. putrescence, filthiness (My.).

ಕೊೞಚಿ kol̤aci. = ಕೊಚ್ಚೆ, ಕೊೞಚೆ. the state of being putrid, impure, stinking, pap-like, soft, or muddy; soft mud. ಕೊೞಚೀ ಮೇಲೆ ಹೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ಮೋಱೀ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). ಕೊೞಚಿದಾರಿ, ಕೊೞಚಿ ನೀರು (S. Mhr.).

ಕೊೞಚೆ kol̤ace. = ಕೊೞಚಿ. (My.). ಕೊೞಚೆನೀರು (Bh. 5, 3, 56; 7, 6, 50). ನಿರ್ಮಲಿಲ್ಲದ ಮನಸು ತಾ ಕೊೞಚೆಹೊಲಸು (Dp. 54).

ಕೊೞತು kol̤atu. = ಕೊೞೆತು. P. p. of ಕೊೞೆ 1.

ಕೊೞಮ್ಬು kol̤amba. hindrance (S. Mhr.; see s. ಕುೞ 1).

ಕೊೞಲ್ kol̤al. ಕೊೞಲು. (fr. ಕೊಡೆ2). = ಕೊೞವಿ, ಕೋವಿ. a hollow tube; a flute, a fife (ವೇಣುವಾದ್ಯ Śmd. I; C.; Tu. ಪುಳಲ್; T. ಕುೞಲ್, hollowness; a flute; ಕುಯಿಲ್, anything hollow; see also ಕುೞ 1). see Bp. 12, 42; 58, 23; Bhāgavata 10, 18, 11. ಕೊೞಲನೂದುವವ (ವೇಣುಧ್ಮ G.; My.). ಕೊೞಲು ಹಿಡಿವವ (ಮುರಲೀಧರ G.; My.). — ಕೊೞಲುಗೋೞ. -ಕೋೞ. the ruddy crake, Porzana fuska (Bd.).

ಕೊೞವಿ kol̤avi. = ಕೊೞಲ್, ಕೊೞವೆ, ಕೊೞಾಯಿ, ಕೊೞಿವಿ, ಕೋವಿ. a tube, a blow-pipe, especially a bamboo tube, used to blow fires with, and when having a bottom, as a vessel to keep oil, etc. in; a tubular stalk (ಧಮನಿ Mr. 207; S. Mhr.; Te. ಕೊಳುವು, ಕೊಳವೆ; Tu. ಕೊಲವೆ, ಕೊಳವೆ; T. ಕುೞಾಯ್). ಕಾಡಿಗೆಯ ಕೊೞವಿ (ಅಂಜನಿ Mr. 337). ನೂಲುಕಡಿಕೆಯನಿರಿಸಿ ನೇಯುವ ಕೊೞವಿ (ವೇಮ, ವಾಯದಣ್ಡ Si. 343 sic!). ಹಾಸಿನ ಕೊೞವಿ (S. Mhr.). ತಾವರೇ ಬಳ್ಳಿಯ ಕೊೞವಿಗಳು (ಮೃಣಾಲ, ಬಿಸ Si. 96). ಕಾಜಿನ ರಸವನ್ನು ಕೊೞವಿಯ ತುದಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ಊದಿ (B. 4, 225). see ಜೀರ್ಕೊೞವಿ. — ಕೊೞವಿಹೂಟ. ಕೊೞವಿಹೂಟದ ಮಣಿ (ಅನುಕರ್ಷ Si. 277).

ಕೊೞವೆ kol̤ave. = ಕೊೞವಿ, etc. a tube, etc. (My.). — ಕೊೞವೆಹುೞ. = ವಜ್ರಕೀಟ (My.).

ಕೊೞಸು kol̤asu. = ಕೊೞಿಸು. to cause to decay, to rot (C.).

ಕೊೞಾಯಿ kol̤āyi. = ಕೊೞವಿ. (My.).

ಕೊೞಿವಿ kol̤ivi. = ಕೊೞವಿ, etc. ಒನ್ದು ಉದ್ದನ್ನ ಕೊೞವಿ (ಸೊಣ್ಡಿ) ಆನೆಯ ಮೋಱೆಯ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ (B. 5, 238).

ಕೊೞಿಸು kol̤isu. = ಕೊೞಸು. (My.).

ಕೊೞೆ kol̤e. 1. to wear out (v. i.); to decay, as a corpse; to rot, as fruit, fibres, wood, etc.; to spoil, as corn; to become putrid; to grow pap-like (ಜೀರ್ಣಿಸು Śmd. I; ಮಲಮಱ I, o. r. ಮಲಮೇಱು; ಜೀರ್ಣ Śmd. Dh.; C.; B. 4, 54. 132; Tu. ಕುರಿಪು, ಕುಳಿಪು; T. ಕುೞೈ, to become like pap, be soft; M. ಕುೞೆ. to be macerated, kneaded, mixed as pap; ಕುಡುಮ್ಬು, ಕುಯುಮ್ಬು, ಕುಶುಮ್ಬು, to rot, decay; see ಕುಮುಟು, ಕುಸುರಿ 1; T. ಕೂೞ್, ಕೂೞೈ, what is rotten; mire; pap; boiled rice); to pine away on account of grief; to wither; to become lean (S. Mhr.; B. 5, 128; T., M.; *cf.* Sk. theme ಕೂಟ್); to be disappointed or baffled (? ಮನಮಿಗು Śmd. I, o. r. ಮನವಿಕ್ಕು; see ಕುೞ 1). P. ps. ಕೊೞೆತು, ಕೊೞತು. ರೋಗದಿನ್ದ ಕೊೞತು ನೀರು ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು (ಚುಲ್ಲ, ಚಿಲ್ಲ, ಪಿಲ್ಲ Si. 202). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು ಕೊೞೆತು ನಾಱುವ ನೀರು (Dp. 54). ಕೊೞತ ಹೆಣಗಳು (B. 3, 85). ಕೊೞತ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ (Prv.). ರೋಗದಿನ್ದ ಕೆಯ್ ಕೊೞತವನು (ಕುಣಿ G.). [— ಕೊೞೆನಾಱ್. to emit bad smell. ಉಗುರ್ವಿನ ಕೊೞೆನಾರ್ಪ ಕೋೞ್ಕೆಸೞ ಬಾವಿಯೊಳರ್ದೆ ಕಡಂಗಿ Ap. 2, 43].

ಕೊಳೆ koḷe. 2. anything worn out, rotten, putrid, corrupt, filthy or foul; excretion of the body; dirt; impurity; mud (ಮಲ, ಪಾಪ, ಅಮೇಧ್ಯ, ಕಿಟ್ಟ Si. 456; ಕಾಯ ಮಲ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಕುರೆ). ಕೊಳೆಯಾದದು (ಮಲಿನ, ಕಚ್ಚರ Si. 368). ನೀರು ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚುವ ಕೊಳೆಯು ಹಾಚಿ (ಶೈವಾಲ 95). ಕೊಳೆಯುಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆ (ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ 223). ಮೆಯ್ಯ ಕೊಳೆ ಹೋಗ ಲಾಡಿಸು (225). see Prv. s. ಮೊದಲು. 2, = ಕೊಟಮ್ಮ. hindrance; detention. — ಕೊಳೆಮಚ್ಚೇ ಹುಣ್ಣು. (ಕೋಠ, ಮಣ್ಡಲಕ Si. 200). — ಕೊಳೆಸಕ್ಕದ. (Śmd. 78). impure or corrupt Saṁskṛita (see s. ಮೆಳಸು). — ಕೊಳೆ ಹಾಕು. to rot (v. t.), to expose to a process of marceration (My.). 2, to detain, stay or stop (My.). ನನ್ನನ್ನು ಕೊಳೆ ಹಾಕಬೇಡ (My.).

ಕೋ ka₂ or ke₁-ō₃. 1. = ಕೊ, etc., ಗೋ. lo! behold! see ಇಕೋ, ಇಕ್ಕೋ.

ಕೋ kō. 2. an imperative singular of ಕೊಳ್ಳು 1. *e. g.* ತಕೋ. see Bp. 1, 15; 44, 9. 10. 14; 49, 9; 51, 9; 52, 36; 53, 17; 58, 30; B. 5, 132. 2, an infinitive of ಕೊಳ್ಳು 1 (C.). see B. 4, 137. 195. 201. — ಕೋ ಕೋ! rep. (Bp. 15, 34).

ಕೋ kō. 3. to string (pearls, beads, etc.) upon a thread, to thread (ಸೂತ್ರಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; Abh. P. 10, 222; T., M. ಕೋ, ಕೋರ್; Te. ಕೋವೆ, ಕ್ರೋಡೆ, ಕ್ರೋವೆ, T. ಕೋವ್ವೆ, ಕೋವೈ, a string of beads, etc.; *cf.* ಕೋಸು 1). P. p. ಕೋದು, ಕೋತು (Dp. 55, 1). [ಮುತ್ತುಂ ಮೆಣಸುಂ ಕೋದನ್ತಕ್ಕುಂ Kr. 2, 5; ಮುತ್ತುಂ ಮೆಣಸುಂ ಕೋದನ್ನುಟ ನಿನ್ನ ತಪದ ಪಾಂಗು Pb. 7, 92]. ಮುತ್ತುಂ ಮೆಣಸುಂಗೋದನ್ತಿರೆ (Śmd. 78). ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಒನ್ದೊನ್ದು ಕೆನ್ದಾವರೆಯ ಎಸಳ್ಗಳಂ ಕೋದು ಕೊಸಗಿನ ಎಸಳ್ಗಳಿಂ ಬೀದಿಗಟ್ಟಿ ಪೊಸಯಿಸಿ ಮನಕ್ಕೆ ಪದವನೀವ ನವಪದಂಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ಅಮರದತ್ತನುಂ ವರರುಚಿಯುಂ ಭಾಗುರಿಯುಂ ಗೋಪಾಲಿತನುಂ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳತ್ತಣಿನ್ದಂ ಶಬ್ದಂಗಳೆಮ್ಬ ರತ್ನಂಗಳ ಮಾಲೆ ಕವಿಗಳ ಕೊರಳಿಂಗೆ ಅಲಂಕಾರಮಾಗಿ ಕೋಯಲ್ ಪಟ್ಟಿಪ್ಪುದು (Hlā.). 2, to be threaded; to be entered (ಪವಣಿಗೆ ಅಪ್ಪುದು Śmd. 398 Cm.). ಅನ್ತು ಇನ್ತುಗಳ್ ಪದಾಪೂರಣಮೊಳ್ ಕೋವುವು (398). see Śsv. 2, 64. 68.

ಕೋಕ kōka. *a wolf* (ವನಾಶ್ವ, ತೋಳನು Nn. 128; ತೋಳ Mr. 522). 2, *the ruddy goose, Anas casarca* Gm. (ಚಕ್ರಯುಗ, ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ 128; ರಥಾಂಗ 522; ತೊಣೆವಕ್ಕಿ Ct. II, 109). 3, a frog (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 128; ಭೇಕತತಿ 522). 4, the date tree (ಖರ್ಜೂರ 128; ಖರ್ಜೂರ 522). 5, N. of another tree (ತರು, ಮರಗಳ ಭೇದ 128; ಕ್ಷಿತಿಜ 522). 6, an elder sister (ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ, ತನ್ನಿನ್ದ ಹಿರಿಯಳು 128; ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ 522). 7, N. of a Paṇḍita. = ಕಕ್ಕೋಕ. (Sk.).

ಕೋಕಕುಚೆ kōka-kuce. a female with a ruddy goose-like breast (Bp. 5, 32).

ಕೋಕನದ kōkanada. *the red lotus* (ಕೆನ್ದಾವರೆ Hlā.; Nn. 17; ಅರುಣಾಬ್ಜ, ಕೆಮ್ಪುದಾವರೆ Mr. 419).

ಕೋಕನದಚ್ಛವಿ kōkanada-c-chavi. *the colour of the red lotus, crimson.*

ಕೋಕನದವೈರಿ kōkanada-vairi. the moon. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ kōka-śāstra. = ಕಕ್ಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ. N. of a very elaborate treatise on the art of love, ascribed to a Paṇḍita Kōka. (Mhr., My.).

ಕೋಕಿ kōki. = ಕೋಕ No. 2. (J. 19, 33; 29, 48; ಕೋಕ, ಚಕ್ರವಾಕ Si. 174).

ಕೋಕಿಲ kōkila. = ಕೋಗಿಲ, ಕೋಗಿಲೆ. *the cuckoo, Cuculus indicus.*

ಕೋಕಿಲನಿನದ kōkila-ninada. the cry or note of the cuckoo (ಪುಗಿಲ್ಪುಗಿಲೆನಿಪ ರಾವಂ Ct. II, 93).

ಕೋಕಿಲರವ kōkila-rava. = ಕೋಕಿಲನಿನದ. 2, the fifth note of the musical scale or gamut (ಪಂಚಮ Ct. II, 93).

ಕೋಕಿಲಸ್ವನ kōkila-svana. = ಕೋಕಿಲನಿನದ. see ಕುಕಿಲ್.

ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ kōkila-akṣa. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. *cf.* ಕೊಳಗುಳಿಕೆ.

ಕೋಕಿಲಾರವ kōkila-ārava. = ಕೋಕಿಲನಿನದ. see ಕುಕಿಲ್.

ಕೋಕಿಲಾಲಾಪ kōkila-ālāpa. = ಕೋಕಿಲಾರವ. see ಕುಕಿಲ್.

ಕೋಗಿಲ kōgila. = ಕೋಗಿಲೆ. (S. Mhr.).

ಕೋಗಿಲೆ kōgile. Tbh. of ಕೋಕಿಲ. the cuckoo (Śmd. 364; Hlā.; Mr. 169; Nn. 73; Si. 173; ಪೊಕ್ಕುಳವಕ್ಕಿ, ಕೆಂಗಣ್ಣ ಅರ್ವಕ್ಕಿ, ಪರಪುಟ್ಟ, ಪಡಿಯಣವಕ್ಕಿ Kk. 79; Śm. 28; C.). Cuculus tenuirostris (Bd.); Cuculus lathami (Bd.). [ತುಮ್ಬಿಗಳಿನೆ ತುಮ್ಬಿ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಬಗ್ಗಿಸೆ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಪ್ಪುವನ್ತೆವೊಲ್ Pb. 1, 8; Ap. 1, 23]. ಕಾಗೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲವೇ? — ಕೋಗಿಲೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಗೆಗಳು ಕೂಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಾಗೆ ಕರಿದಾದರೆ ಕೋಗಿಲೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.). see ನೀರು-, ಸೊರ್ಕುಗೋಗಿಲೆ; Bp. 3, 79; J. 3, 24; 8, 4. 6. — ಕೋಗಿಲೆಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. = ಕುವ್ವೆಯೆಲೆ. (My.). — ಕೋಗಿಲೇ ಗಿಡ. a plant of which the leaves are used instead of plates, etc. (My.).

ಕೋಗೀರು kōgīru. a cushion used as a saddle (C.; Mhr., H. ಖೋಗೀರ).

ಕೋಚ್ kōc. a coach (Si. 275). (E.).

ಕೋಚ kōca. bending from the right course, making crooked; contracting. see ಉತ್ಕೋಚ, ಸಂ-.

ಕೋಚನ kōcana. = ಕೋಚ. see ಸಂ-.

ಕೋಚು kōcu. = ಕೊಚೆ, ಕೂಚು 3, ಕೋಸು 2. the state of being crooked. (C.; *cf.* Sk. ಕೋಚ; Mhr. ಕೋಸ, deviation from squareness, as of an awning, wall, road, etc.). — ಕೋಚು ಭಟ್ಟ. a perverse, foolish, stupid bhaṭṭa; also N. (C.). ಓದಿ ಓದಿ ಮರುಳಾದ ಕೋಚುಭಟ್ಟ (Prv.).

ಕೋಚು kōcu. a couch (B. 4, 188). (E.).

ಕೋಚುಮಾನ kōcumāna. = ಕೋಚ್ಮೆನ್. a coachman. (My.; E.).

ಕೋಚ್ಮೆನ್ kōcmen. a coachman (ಬಣ್ಡಿ ಹೊಡೆವ ಆಳು Si. 278). (E.).

ಕೋಟ kōṭa. 1. = ಕೊಡತ 1, ಕೋಡು 2. coldness (ಕುಳಿರ್, ತಣ್ಣತು, ಕೋಡು, ಶೈತ್ಯ Śm. 36, o. r. ಕೋಟ್ಟ; ಕೋಡು, ತಣ್ಣತು, ಶೈತ್ಯ Kk. 23; T., M. ಕೋಟ್ಟ, crookedness, distortion; coldness, stiffness; see s. ಕೋಚು 1, and *cf.* ಚೊಟ್ಟ, etc.).

ಕೋಟ kōṭa. 2. N. of a bird (ವ್ಯಾಕುಲಿ, ಕಿರೀಟಚಾಪ Mr. 170, two MSS. ಕಿರೀಟ-). 2, N. of a golla (Bp. 9, 12; V. 14, 100).

ಕೋಟ kōṭa. crookedness. 2, a shed, a hut. 3, a fort. *cf.* ಕೊಟ್ಟ 1 & ಕೋಟೆ. 4, N. of a small village (Mg.).

ಕೋಟಡಿ kōṭaḍi. = ಕೊಟ್ಟಡಿ. a chamber.

ಕೋಟರ kōṭara. *the hollow of a tree* (ಮರದ ಪೊಟರು Nr. 142).

ಕೋಟರಪುಷ್ಪಿ kōṭara-puṣpi. the plant Convolvulus argenteus (ವ್ಯಾಲಿ, ಎಮ್ಮೆವಳ್ಳಿ Mr. 148; Sk. also ಕೋಠರ-).

ಕೋಟರಿ kōṭari. *a naked woman;* Durgā.

ಕೋಟಲಿಗ kōṭaliga. a man who causes trouble (My.).

ಕೋಟಲೆ kōṭale. = ಕೋಟ್ಲೆ. trouble, affliction, pain (ನೋವು Bhn. 41; C.; Tu.; T. ಕೋಟ್ಟಾಲೈ; Te. ಗೊಡೆ; Te. ಕೋಡಾಡು, to be amazed or confounded; ಗೋಟಾಡು, ಗೋಜುಲಾಡು, to harass; M. ಕೋಟಿಕ, T. ಕೊಟ್ಟಿ, violence; bashfulness; grief; see ಕೋಡು 3). [ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ವ ಕೌರವೇಶ್ವರನಂ Pb. 13, 102 va.]; (Cpr. 8, 55. 81); [Cv. 253; Bv. 268]. ಅಟ್ಟುಮ್ಬೋದು ಅಜು ಕೋಟಲೆ, ತಿರಿದುಮ್ಬೋದು ಪರಮಸುಖ (Prv.). see Grj. 8, 57; Bp. 51, 75; C. Bp. 3, 18; Bh. 1, 8, 94; 3, 18, 38; Abhā. 1, 34. 52; Jñs. 22, 54; V. 9, 81. — ಕೋಟಲೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to undergo pain, etc. (Abhā. 2, 104). — ಕೋಟಲೆಪಡು. -ಪಡು. to suffer pain, etc. (Abh. P. 16, 55).

ಕೋಟವಿ kōṭavi. *a naked woman;* Durgā.

ಕೋಟಾ kōṭa. = ಕೊಟ್ಟ 1. the intestines, etc. (My.).

ಕೋಟಾನುಕೋಟಿ kōṭānukōṭi. Tbh. of ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿ. to be reckoned by crores, countless (C.; Mhr. ಕೋಟ್ಯಾನಕೋಟಿ). see Bp. 35, 55; 50, 59; 53, 73; C. Bp. 47, 14.

ಕೋಟಿ kōṭi. = ಕೋಡಿ. *the point or extreme part* (*cf.* ಕುಡಿ 5); the outer angle of the eye. 2, *the point or edge of a sword;* a dagger (ಸುರಗಿ, ಕಠಾರಿ Nn. 43). 3, *the end of a bow* (ಚಾಪದ ಅನ್ತ್ಯ, ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪು 43). 4, *an angle or corner.* 5, *the highest point, excellence, eminence.* 6, ornament, decoration (ಭೂಷಣ, ಆಭರಣ 43). 7, beauty (ಸೌನ್ದರ, ಚೆಲುವು 43). 8, mental elation or joy (ಮನದ ಉತ್ಸವ, ಮನೋತ್ಸಾಹ 43). 9, *a crore or ten millions* (ಗಣನೆ, ಲೆಕ್ಕಸಂಖ್ಯೆ 43). 10, a countless number (ಅಗಣಿತ, ಲೆಕ್ಕಿಸ ಬಾರದುದು 43). 11, war (ಸಂಯುಗ, ಕಾಳಗ 43). 12, the hollow of a tree, a cave, etc. (ಮರದ ಪೊಟೆ ಮೊದಲಾದ ಗುಹೆಗಳ್ 43). 13, a division or branch (Mhr., My.; see ಉದ್ಭಿಜ್ಜ-, ಖನಿಜ-, ಪ್ರಾಣಿ-). ಕೋಟಿಭಾಗ್ಯವಿದ್ದವ ನಾದರೂ ಕಡೆಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ [cremation ground] ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಕೋಟಿ ವರಹಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೋಮಟಿಯ ಸಾಕ್ಷಿ ನಮ್ಬ ಕೂಡದು (Prvs.). see ಪಿಳ್ಳು.

ಕೋಟಿಕ kōṭika. forming the highest point, top or summit of anything (Abh. P. 14, 188 va.).

ಕೋಟಿಪಾತ್ರ kōṭi-pātra. *a rudder* (ಅರಿತ್ರ, ನಾವೆಯ ಸೋಗೆ Hlā.; ಹಡಗಿನ ಮುಖ Mr. 408).

ಕೋಟಿಮನ್ತ್ kōṭi-mat. furnished with a point. (Cpr. 6, 5).

ಕೋಟಿವರ್ಷ kōṭi-varṣe. *the plant Medicago esculenta* Rottl. Roxb. (Trigonella corniculata Lin.).

ಕೋಟಿಶ kōṭiśa. = ಕೋಟೀಶ. *a harrow* (ಮಡಿಕೆ Mr. 370, o. r. of one MS. ಮಲಿಕೆ, another ಹಲಿಕೆ). see ಹಲಿಕೆ; ಕೊಡತಿ.

ಕೋಟೀರ kōṭīra. *a crest, a diadem.*

ಕೋಟೀಶ kōṭīśa. *a harrow.*

ಕೋಟೆ kōṭe. = ಕೋಣ್ಟೆ, ಗೋಡೆ. Tbh. of ಕೋಟ or ಕೋಟ್ಟ. a mud-wall, a wall round a town, a rampart; a fort (ವಪ್ರ, ಶಾಲ, ಪ್ರಾಕಾರ Hlā.; ವರಣ, etc. Si. 107; ಶಾಲ Nn. 20. 61. 121; ಪರಿಧಿ 97; ವಪ್ರ, ಪುರಭಿತ್ತಿ, ಶಾಲ Mr. 191; C.; M. ಕೋಡು, ಕೋಟ್ಟ; T. ಕೋಡು, ಕೋಟ್ಟೈ). ಕೋಟೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಪಹರೆ ಕಾದರು.—ಕೋಟೆಯ ದೇವರಿಗೆ ಓಟೆಯ ದೀಪ (Prvs.). ಕೋಟೆಯ ತೆನೆ (ಕಪಿಶೀರ್ಷ, ಕೋಟೆಯಗ್ರ Nn. 149; Bp. 16, 11). see V. 4, 33; C. Bp. 42, 13; J. 3, 18; Dp. 1, 2; ರಾಯಗೋಟೆ. — ಕೋಟೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a wall-stone of a fort (Bp. 16, 5). — ಕೋಟೆಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to guard a fort (V. 10, 12). ಕೋಟೆಗಾವಲ್. -ಕಾವಲ್. a fort-guard (J. 17, 9). — ಕೋಟೆದೆನೆ. -ತೆನೆ. = ಕೋಟೆಯ ತೆನೆ. see ಹೊಂಗೋಟೆದೆನೆ.— ಕೋಟೆವಿರಿ. -ಬಿರಿ. a crack in a wall or rampart (Bp. 58, 44).

ಕೋಟೇಶ್ವರ kōṭa-īśvara. N. of Śiva and of a village. see Prv. s. ವಣ್ಣಾರ.

ಕೋಟ್ಟ kōṭṭa. = ಕೊಟ್ಟ 3, ಕೋಟೆ, ಕೋಟೆ. *a fort, a stronghold.*

ಕೋಟ್ಟಾರ kōṭṭāra. a stronghold of thieves or robbers (ಕಳ್ಳರಿಪ್ಪ ಆಲಯ Mr. 198). 2, the stairs of a pond. 3, rising ground (ಬೆಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ತೆವರು Nr.). 4, a libertine.

ಕೋಟ್ಯಾನ್ತರ kōṭyāntara. (*i. e.* ಕೋಟ್ಯನ್ತರ). = ಕೋಟಾನುಕೋಟಿ. (C.).

ಕೋಟ್ಲೆ kōṭle. = ಕೋಟಲೆ. trouble, affliction.

ಕೋಠ kōṭha. *white leprosy with round spots.* 2, ringworm, impetigo.

ಕೋಠಿ kōṭhi. a granary; a factory, a bank; a warehouse (Mhr.; Cb. 20; Si. 106; My.).

ಕೋಡ kōḍa. — ಕೋಡಬಳೆ. a kind of salted cake in the form of a ring fried in oil or ghee (C.; Te. ಕೋಡಬಡಿ; Mhr.). — ಕೋಡವಳೆ. = ಕೋಡಬಳೆ. (My.).

ಕೋಡಗ kōḍaga. a monkey, an ape (ಬಲೀಮುಖ, ಮರ್ಕಟಕ, ಕಪಿ, ವಾನರ, etc. Hlā.; Nr.; Mr. 161; C.; T. ಕೋಡರ, ಕೋಗುಲ, ಕುರಂಗು; Tu. ಕೊಡಂಜಿ, ಕೊಡಂಜು, a large kind of ape). [ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಗೇಱಿರ್ದ ಕೋಡಗಮುಮಂ Vr. 85, 27; Ap. 15, 34; ಕೋಡಗವ ಹುಲ್ಲು ಮುಸುಕಿದನ್ತೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಪರಿ Bv. 739]. ಕೋಡಗದ ಕೆಯ್ತ (ಕಾಪೇಯ Hlā.). ಕೋಡಗದ ಮೆಯ್ಯ ಬಣ್ಣ (ಶ್ಯಾವ, ಕಪಿಶ Nr.). see Bp. 22, 48; 29, 7; Rśv. 5, 55va.; J. 15, 20; 16, 33; Dp. 76, 3. [— ಕೋಡಗಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie one as if he were a monkey; to tie the hands from behind. ಕೋಡಗಗಟ್ಟುಗಟ್ಟಿ ತರಲಿನ್ನಾರಾರ್ಪರನ್ತಪ್ಪ ಪೊಚ್ಚಱ ಸಾಮನ್ತರೆ ಪೋಗಿಂ Pb. 5, 21].

ಕೋಡಂಗಿ kōḍaṅgi. an apish man: a buffoon, a harlequin (C.; M.; T., Te. ಕೋಣಂಗಿ; Tu.; T. ಕೋಟ್ಟಾಲೈ, ಕುಚಾಮ್ಬು, ಕೋಪ್ಪು, ಕೋರಣಿ, Te. ಕೋಡಿಗ, ಕೋಡಿಗೆ, M. ಕೋಪರಟ್ಟಿ, ಕೋಟ್ರಾಟ, ಕೋಮಾಳ, jesting, buffoonery). [ಕೋಡಂಗಿಯಾಟವ ನಾಡಿದ ಭಕ್ತಂಗೆ ಬೇಡಿತ್ತನೀವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ Bv. 179].

ಕೋಡಂಗಿತನ kōḍaṅgitana. buffoonery (My.; Te. ಕೋಣಂಗಿತನ).

ಕೋಡರತನ kōḍaratana. (fr. ಕೋಟ್ಟಾರ). the state of a libertine and connection with him. ಧನದ ಕೋಡರತನಂ ನೂಕು! (J. 6, 26).

ಕೋಡಿ kōḍi. 1. (fr. ಕೊಡೆ 2?). (Śmd. 27). a passage to carry off excess of water, the outlet of a tank (ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ, ಪರಿವಾಹ Nr.; ನೀರಬಟ್ಟೆ Bhn. 4; Bh. 8, 24, 47; C.; T. ಕೋಡು, Te. ಕೋಟಿ, ಕೋಡು, a channel; T. ಕುಱುವಿ, a sluice). ಕೆಱೆಯ ಕೋಡಿ (Śmd. 162). see Bp. 4, 11; 11, 35; B. 4, 184; ಇರ್ಕೋಡಿ, ಕಡೆಗೋಡಿ. — ಕೋಡಿವರಿ. -ಪರಿ. to flow through the outlet of a tank: to flow in streams (Rām. 5, 9, 24; J. 23, 23).

ಕೋಡಿ kōḍi. 2. deficiency, defect, want (ಕೊಱತೆ Bhn. 4; Bh. 2, 13, 34; 3, 19, 37; Rām. 4, 2, 4; 6, 9, 20; J. 26, 64; *cf.* ಕೊಡಗ). — ಕೋಡಿಗಳೆ. -ಕಳೆ. to make light of, to disregard, to slight (Bh. 8, 26, 20; J. 18, 42). — ಕೋಡಿಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to show or point out a defect (Rām. 6, 50, 43).

ಕೋಡಿ kōḍi. 3. (Tu. ಕೋಡದಬ್ಬು, ಕೋಡಿ-, ಕೋಡೆ-, a demon worshipped by Pariahs; ಕೋಡಿ, a kind of flag, an image of garuḍa, basava, or other demi-god set upon a long post before

a temple; *cf.* ಗುಡಿ 2). — ಕೋಡೀ ಹಬ್ಬ. a certain festival. see Prv. s. ವಣ್ಣಾರ.

ಕೋಡಿ kōḍi. Tbh. of ಕೋಟಿ (Śmd. 338).

***ಕೋಡಿಸು kōḍisu.** to make cool. ತಣ್ಣನಿಯೊಳ್ಕೋಡಿಸು ತಿರ್ಪ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಗಂ Ap. 1, 75.

ಕೋಡು kōḍu. 1. to be cool or cold (ಶೈತ್ಯ Śmd. Dh.; Abh. P. 16, 28; *cf.* ಕುಳಿರ್ 2; Tu.; M. ಕೋಡು, ಕೋಣು, to bend, to be crooked, twisted, awry; to feel very cold; T. ಕೋಡು, ಕೊಲು, to bend, inflect; ಕೋಟ್ಟು, to make crooked; see s. ಕೋಟ 1). [ಕೋಡುವ ಮೆಯ್ಯುಮಂ ಕಣ್ಣು ಪರಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದುದನಱುತು Pb. 2, 19 va.; Ap. 11, 74 va.]. see ಕುಳಿರ್ಕೋಡು.

ಕೋಡು kōḍu. 2. = ಕೋಟ 1. coldness (ಶೈತ್ಯ Ct. I, 38; ಕೋಟ, ತಣ್ಣತು, ಶೈತ್ಯ Kk. 23; ಕುಳಿರ್, etc. Śm. 36).

ಕೋಡು kōḍu. 3. to shrink; to fear (ಭಯ Śmd. Dh.; Te. ಕೋಡಾಡು, to be amazed or confounded; T. ಕೋಟ್ಟಿ, a timid, bashful person). see Śmd. 28; Grj. 4, 120 va.; 5, 69. 89; 8, 55 va.; Bp. 37, 39; Rśv. 11, 115; and s. ಕೋಟಲೆ.

ಕೋಡು kōḍu. 4. shrinking; fear (ಭಯ Śm. 94); a wonderful thing, a wonder (Bp. 24, 45.). see Śmd. s. ತಿರ್ದು 1. — ಕೋಡುನ್ತಳೆ. -ಂ-ತಳೆ. to shrink, to shrivel, etc. (ಸವೆ Ct. 1, 49).

ಕೋಡು kōḍu. 5. (fr. ಕುಡು 3). = ಕೋಲ್. a horn of animals; a tusk (ಶೃಂಗ Śmd. Dh.; Śm. 94; ಗೋ, ಶೃಂಗ Nn. 5; ಲಲಾಮ, ಶೃಂಗ 26; ಶೃಂಗ, ವಿಷಾಣ 28; ಸಾರಂಗ, ಶೃಂಗ 34; ದನ್ತ, ಶೃಂಗ 81; ದಂಷ್ಟ್ರ, ವಿಷಾಣ, ದಾಡೆ 85; ಪ್ರಮಾಣ 139; ಲಲಾಮ Mr. 498; Abh. P. 4, 119; Śsv. 3, 51. 55. 57; 4, 3; C.; T.; *cf.* ಕೊಮ್ಬು 2; Tbh. ಕೋಡು). [ಆನೆಯ ಕೋಡು ಬಾಗದೆನ್ಬನ್ತೆ Pb. 7, 16 va.; ಬಲ್ಲಿತ್ತಱ ಕೋಡು ಕೂರಿತದನನ್ತು ನನ್ನೆನಲ್ಬರ್ಕುಮೇ Ap. 1, 25]. ಕೋಣನ ಕೋಡು (ಗವಲ Nr.). ಎಮ್ಮೆಯ ಕೋಡು (ಗವಲ Hlā.). see Śmd. 28; Bp. 29, 4; 32, 27: Abh. P. 13, 74; Rśv. 6, 11 va. 2, a point; the peak or top of a hill (T.; T., M. ಕುವಡು, a globe, round body; a hill; the peak of a hill; see s. ಕುಪ್ಪೆ 1; *cf.* Tbh. ಕೋಡು). ಬೆಟ್ಟದ ಕೋಡು (ಕೂಟ, ಶೈಲಶೃಂಗ Nr. *cf.* ಕೊಟ್ಟು). — ಕೋಡುಗಲ್. -ಕಲ್. -ಗಲ್ಲು. the top-stone: the peak of a hill. ಕೋಡುಗಲ್ಲು [ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ತಪವು ಒನ್ದು ದಿನದ ಗುರುಸೇವೆಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ Cv. 1142]; (ಕೂಟ, ಶಿಖರ, ಶೃಂಗ Nr.; Mr. 97; C.; Rām. 6, 11, 7; J. 2, 65; B. 5, 136). — ಕೋಡುಂಗಲ್. -ಂ-ಕಲ್. = ಕೋಡುಂಗಲ್ಲು (Cpr. 5, 76 va.; 10, 82). — ಕೋಡುಂಗಲ್ಲು. -ಂ-ಕಲ್ಲು. = ಕೋಡುಗಲ್. (ಶೃಂಗ ಶಿಖರ, ಕೂಟ Hlā.). — ಕೋಡು ಮುಱುಕ ಬಳ್ಳಿ. the creeper Cynanchum pauciflorum R. Br. (Z.). — ಕೋಡುವೀಸ. the allowance of a vis of corn, etc. for every bullock-load that comes into a town, etc. (R.). — ಕೋಡೇಱು. -ಏಱು. a wound made with a tusk [ಪರಿದ ಸುಪ್ರತೀಕಂ ಕೆಯ್ಯಕಾಲ ಕೋಡೇಱುನೊಳ್ ಬಲಮನೆಲ್ಲಂ ಜವನೆ ಜಿವುಳಿದುಱುವನ್ತೆ ತೊಱು ಱುದುಱು ದು Pb. 11, 72 va.; ತಮೋಗಜದ ಕೋಡೇಱುನ್ದಮೇಂ ನೊನ್ದುದೋ ಹರಿಣಂ Ap. 12, 6]; (Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 13, 80).

ಕೋಡು kōḍu. 6. the branch of a tree (ಕೆಯ್, ಮರ ಗೊಮ್ಬು Kk. 19; Śm. 24; My.; T. ಕುವಡು, ಕೋಡು, ಕೋಲ್; *cf.* ಕೊಮ್ಬು 3). [ಮಾವಿನ ಬನ್ದ ಕೋಡೆ ಕೋಡಾಗಿರೆ Pb. 2, 15]. see Bp. 38, 39; ತುದಿಗೋಡು, ನಿಡುಗೋಡು. — ಕೋಡುಕಳ್ಳಿ. the milk-hedge, Euphorbia tirukalli L. (St. & Pl.). — ಕೋಡೊಲೆ. -ಒಲೆ. a kind of fire-place (My.; see ಒಲೆ 4); a subsidiary hearth.

ಕೋಡು kōḍu. 7. (fr. ಕುಡು 1). (Śmd. 250). giving; a gift (ಕೊಡುವ ಭಾವ Śm. 94; ದಾನ Nn. 85). [ವನ್ದಿ ಜನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೋಡೆಡರದೆ Pb. 1, 99; ಮಂಚದ ಕೋಡೇಱು ಬನ್ದ ತೊತ್ತಿನ ಮಗ ನಾ ನಯ್ಯಾ Bv. 354].

ಕೋಡು kōḍu. Tbh. of ಕೂಟ (Śmd. 338. 356. 364). — ಕೋಡ ಕೆಯ್. joined, *i. e.* both, hands (Bh. 6, 4, 67; Rām. 3, 8, 69). — ಕೋಡಿಡು. -ಇಡು. to become most excellent (Abh. P. 1, 23; Grj. 8, 25). — ಕೋಡುಗವಣೆ. -ಕವಣೆ. a pair of slings (Rām. 6, 11, 7).

ಕೋಡೆ kōḍe. west wind, cool wind (M., that is the hot land-wind for the Mysore, Telugu, and Tamil countries); the hot season (March-May, My.). — ಕೋಡೆಗದ್ದೆ. a paddy-field that yields a crop in the hot season (My.).

ಕೋಣ್ kōṇ. Tbh. of ಕೋಣ (Śmd. 365).

ಕೋಣ kōṇa. a male buffalo (ಮಹಿಷ, ಸೈರಿಭ, ರಕ್ತಾಕ್ಷ, etc. Hlā.; Mr. 162; C.; Te.; Tu. ಗೋಣೆ; M. ಕೂಳ, a young male buffalo; Sk. ಗವಲ; Sk. ಗೋಣ, an ox). ಕೋಣನು (ಪುನ್ನಾಗ, ಉಲಾಯ Nn. 61; ಖುರ 102). ಕೋಣಂ (Śmd. 148). ಕೋಣನ ಮುನ್ದೆ ಕಿನ್ನರಿ ಬಾಱುಸಿದ. — ಕೋಣ ಗದ್ದೇ ಉತ್ತರೆ ಮೊಸರೋಗರಾ ಇಕ್ಕೋರೋ? — ಎತ್ತು ಏಱುಗೆ ಎಟಿದರೆ ಕೋಣ ನೀರಿಗೆ ಎಟಿಯುತ್ತದೆ. — ಕೋಣ ಬೆಳ ದರೆ ಆನೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.). ಕೋಣ ಬಲ್ಲುದೆ ವೇದವನ್ನೋದಿ ಪಠಿಸಲಿಕೆ? (Dp. 76). see Śsv. 3, 56; J. 5, 72; B. 1, 18. 28; 5, 22; ಅಡವಿಯ-, ಕಾಡ-; Prv. s. ಪ್ರಾಣ. 2, a foolish man (My.). — ಕೋಣದ ಬಕ್ಕರಿ. = ಕೋಣದ ಬಳ್ಳಿ. (Z.). — ಕೋಣದ ಬಳ್ಳಿ. a leafless, shrubby creeper, Sarcostemma intermedium Dene. (Z.; My.).

ಕೋಣ kōṇa. = ಕೋಣ್, ಕೋಣೆ, ಕೋನ, (ಕೋಳ 2). *an angle, a corner;* an intermediate point of the compass. 2, *a drum-stick, an instrument for striking the cords of the lute*, etc. (*cf.* ಕುಡುಪು). 3, the sharp edge of a sword. 4, the planet Saturn (Mr. 38). 5, a stick, a club (*cf.* ಕೋಲ್).

ಕೋಣಪ kōṇa-pa. a guardian of a point of the compass; Nairṛita (My. Amara; Rām. 30, 12).

ಕೋಣೆ kōṇe. 1. a pitcher (ಗಳನ್ತಿಗೆ Kk. 47, Śs.; *cf.* ಗುಡಾಣ, ಗುಡುವನ).

ಕೋಣೆ kōṇe. 2. an inner apartment or chamber, a room (ಓವರಿ Kk. 71; Śm. 60; Śs.; C.; Tu., Te. ಕೋನೆ). [ಬಸದಿ ಯೊಳೊನ್ದು ಕೋಣೆಯೊಳೀ ಎಡೆಯೊಳ್ ನೀಮೊನ್ದು ಕೆಲದೊಳ್ ಮಗುಱಿದೆ Vr. 82, 28]. see B. 2, 35; 4, 57; 5, 205. 2, a kitchen (My.). — ಕೋಣೆವುಗಿಸು. -ಪುಗಿಸು. to cause to enter a chamber. ಮೂ ದೇವರುಮಂ ಕೋಣೆವುಗಿಸುಗುಮಸ್ ಅಸುರರ್ (Śmd. 267).

ಕೋಣೆ kōṇe. Tbh. of ಕೋಣ. a point of the compass (ಗೋಣ್ಟು Kk. 82).

ಕೋಣ್ಟೆ kōṇṭe. = ಕೋಟೆ. (Śmd. 384; Śm. 77). a fort, etc. [ನೆಗೆದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಕೋಣ್ಟೆಯೊಳ್ಪಿನಿಂ Pb. 3, 22; Ap. 1, 71]. see Śmd. 69. 259; ತಳಿಗೋಣ್ಟೆ, ಹತ್ತುಗೋಣ್ಟೆ, ಹೆಡಗೆ-. — ಕೋಣ್ಟೆಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. a fight on the ramparts (Cpr. 5, 104; C. Bp. 24, 25. 31).

ಕೋತ kōta. 1. = ಕೊಳುತ, ಕೊಳ್ಳುತ. (C.; B. 5, 300).

ಕೋತ kōta. 2. N. of a low-caste tribe on the Nīlagiri (*cf.* ಕೊಱುತು; Sk. ಕೋಥ, putrefaction, corruption).

ಕೋತ kōta. reduction (My.; H.).

ಕೋತಮ್ಬರಿ kōtambari. Tbh. of ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರಿ. see Prv. s. ಪೀತಾಮ್ಬರ.

ಕೋತಲು kōtalu. a led horse: something which is more than absolutely necessary (Br., H.); saving, laying up, in ಸಮ್ಬಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋತಲು ಉಳಿಸುವದು (My.). — ಕೋತಲು ಮುತ್ಸದ್ದಿ. an extra clerk (My.). — ಕೋತಲುಸಮ್ಬಳ. extra pay (My.).

ಕೋತಿ kōti. an ape, a monkey (ಕಪಿ, ಪ್ಲವಂಗ, ಮರ್ಕಟ, etc. Si. 167; ಸಾಲಾವೃಕ 406; ಪ್ಲವಗ 410; C.; Tu., Te.; T. ಕೋಣ್ಣಿ). ಕೋತಿಗೆ ಭಂಗೀ ಇಕ್ಕಿದನ್ತೆ. — ಕೋತೀ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prvs. s. ನೀತಿ, ನೇಯಿಗೆಯವ, ನೋತ, ಮತ; J. 16, 35; Dp. 55.

ಕೋತು kōtu. = ಕೋದು 2. P. p. of ಕೋ 3.

ಕೋತು kōtu. farming, tenanting, contracting, renting (S. Mhr.; Mhr. ಖೋತ, ಖೋತೀ). 2, = ಬಾರಕೋತು, barracks (My.).

ಕೋದಣ್ಡ kōdaṇḍa. a rope for punishment, suspended in schools, on which a boy is tied up with his hands clasped and which he is not permitted to loose (Te., T.; M. ಕೋದಾಣ್ಡ; My.).

ಕೋದಣ್ಡ kōdaṇḍa. = ಕೋಯಣ್ಡ. *a bow.* see ಬಿಲ್.

ಕೋದು kōdu. 1. P. p. of ಕೊಯ್ 1. (S. Mhr.).

ಕೋದು kōdu. 2. = ಕೋತು. P. p. of ಕೋ 3.

ಕೋದ್ರವ kōdrava. the grain Paspalum frumentaceum or P. scrobiculatum (ಉನ್ನಾಳ, ಹಾರಕ Mr. 373; see Si. 304).

ಕೋದ್ರವೀಣ kōdravīṇa. = ಕೌದ್ರವೀಣ. a kōdrava-field (Cpr. 1, 89).

ಕೋನ kōna. Tbh. of ಕೋಣ. (Mhr.; a corner, etc.; child-birth, delivery). — ಕೋನಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. among Mahrattas (C.). — ಕೋನೇರಿ. -ಏರಿ. = ಕೋನೇರು. (R.; My. in the name of ಕೋನೇರಿಸೆಟ್ಟಿ). — ಕೋನೇರು. a stone-faced tank with steps on all sides (Te., R.).

ಕೋಪ kōpa. *passion, wrath, anger* (ಮುನಿಸು Nn. 142. 167; ಮೊರಹು Ct. I, 72; ಕಾಯ್ಪು, ಕಿನಿಸು I, 98; ಮುನಿಸು, ಮುಳಿಸು, etc. II, 27; ಮುನಿಸು, ಸೆಣಸು, ಒರಸೊರಸು, ಕಾಯ್ಪು Kk. 43). see ಒರಸೊರಸು, ಕನಲ್, ಕಾಯ್, ಕಾಯ್ಪು, ಕಾವುರ, ಕಿನಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಮುನಿಸು, ಮುಳಿ, ಮುಳಿಯಿಸು, ಸೀತಳ್, ಸೆಣಸು; ಕಡುಗೋಪ, ಬಲು-; Sp. s. ಪಾಪಕರ್ಮ. ಕೋಪ ತಾಪಾ ತನ್ನು, ತಾಪ ಬ್ರಹ್ಮೇತೀ ತನ್ನು (Prv.).

ಕೋಪಕ್ರಮ kōpa-krama. a passionate man. 2, ka-upa-krama. *Brahmā's creation.*

ಕೋಪಗಾತಿ kōpa-gāti. a passionate woman, an angry woman (ಕೋಪನೆ, ಕೋಪವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀ Si. 182).

ಕೋಪಗಾಱ kōpa-gāṟa. a passionate man (My.).

ಕೋಪಜ kōpa-ja. *arising from passion.*

ಕೋಪಜ್ಞ ka-upajña. *Brahmā's creation.*

ಕೋಪನ kōpana. *inclined to anger, passionate.*

ಕೋಪನೆ kōpane. = ಕೋಪಗಾತಿ, q. v.

ಕೋಪಶಿಖಿ kōpa-śikhi. the flame of wrath (Rām. 3, 8, 68).

ಕೋಪವಿಕಾರ kōpa-vikāra. uncommon passion (ಸೀತಳ್ Kk. 52).

ಕೋಪಾಗ್ನಿ kōpa-agni. the fire of wrath (Śsv. 4, 57; J. 12, 22).

ಕೋಪಾಟೋಪ kōpa-āṭōpa. agitation or display of wrath (Śsv. 4, 39; J. 4, 56).

ಕೋಪಿ kōpi. *angry, passionate, wrathful.* see Bp. 22, 50; 61, 15; Prv. s. ನೇಣು.

ಕೋಪಿಷ್ಠ kōpiṣṭha. very passionate, irascible; an irascible man. (C.).

ಕೋಪಿಷ್ಠಳು kōpiṣṭhaḷu. a very angry woman (C.; B. 4, 185).

ಕೋಪಿಸು kōpisu. to become angry, etc. (ಅಮರ್ಷ Śmd. Dh.; ಕಿಸುಗಣ್ಣು Kk. 88). see Bp. 26, 16; 45, 8; 56, 30.

ಕೋಪು kōpu. dramatic gestures or attitudes (J. 17, 24; 24, 72; M., T. ಕೋಪ್ಪು, arrangement, nice order, method, etc.; Te. ಕೋಪು, a sort, kind, or variety; variation of music; see ಕೋ 3?). ಛತ್ತೀಸದೃಷ್ಟಿ ಚೌಷಷ್ಟಿಹಸ್ತಂಗಳಂ ಬಿತ್ತರಿಸುವದು ಕೋಪೆನಿಕ್ಕು (Mr. 82).

ಕೋಪೋದ್ರೇಕ kōpa-udrēka. excess of passion. see ಕೆರಳ್ಚು.

ಕೋಮಟಿ kōmaṭi. a Vaiśya shopkeeper (Bp. 25, 23; C.; Te.; T., M. ಕೋಮುಟ್ಟಿ; Te. ಕೋಪು, a mercantile house or firm). ಕೋಮಟಿ ಮೋಸ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ, ಮೋಸ ಹೋದರೆ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. —ಕೋಟಿವರಹಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೋಮಟೀ ಸಾಕ್ಷಿ ನಮ್ಬ ಕೂಡದು (Prvs.). 2, a miser (My.).

ಕೋಮಟಿಗ kōmaṭiga. = ಕೋಮಟಿ. (C.). see Bp. 50, 39; Si. 298; B. 3, 33.

ಕೋಮಟಿಗಿತ್ತಿ kōmaṭiga-itti. a Kōmaṭi female (C.).

ಕೋಮಟಿತನ kōmaṭitana. the profession of a Kōmaṭi (My.). 2, covetousness (My.).

ಕೋಮಲ kōmala. ಕೋಮಳ. = ಕೋವಳ. *tender, soft;* bland, sweet, low; pleasing, beautiful (ನಿರ್ಗರುಳ Bhn. 61, sic!; ನಳನಳಿಕೆ Śm. 22). 2, unripe; unripe fruit (ಶಲಾಟು, ತಿರುಳುದೋರ್ದ ಮಿಡಿಗಾಯಿ Mr. 109). 3, water (ಉದಕ 404). 4, N. of two vṛittas (Ch.).

ಕೋಮಲತರ kōmala-tara. uncommonly tender, etc. (Bp. 38, 43).

ಕೋಮಲತೆ kōmalate. softness, agreeableness, etc. (Bp. 42, 25; Rām. 28, 24).

ಕೋಮಲರುಚಿರ kōmala-rucira. N. of a vṛitta (Ch.).

ಕೋಮಲಾಂಗ kōmala-aṅga. a man who has a beautiful body (Rām. 3, 4, 2; J. 11, 10).

ಕೋಮಲಿತ kōmalita. = ಕೋಮಲ. (J. 19, 21).

ಕೋಮಲೆ kōmale. = ಕೋಮಳೆ. a delicate, beautiful female. (Bp. 4, 27. 40; 12, 40; 32, 45; 42, 31; 44, 52).

ಕೋಮಳೆ kōmaḷe. ಕೋವಳ್, etc. Tbh. of ಕುವಲಯ. (ನೆಯ್ದಿಲ್ Kk. 85).

ಕೋಮು kōmu. caste, tribe (My.; Br.; Mhr., H. ಕೋಮ).

ಕೋಯಷ್ಟಿ kōyaṣṭi. *the lapwing;* a small white crane, the paddy-bird. see ಕೊಟ್ಟುಕ.

ಕೋಯಷ್ಟಿಕ kōyaṣṭika. *the lapwing;* etc. (ಕೀಚುಬಾಲದ ಹಕ್ಕಿ Si. 178).

ಕೋರ kōra. 1. = ಖೋರ. one who does, makes, performs, is occupied with anything bad, etc. (C. in compounds; H. ಖೋರು).

ಕೋರ kōra. 2. = ಕುವರ, etc. Tbh. of ಕುಮಾರ (Śmd. 361).

ಕೋರಕ kōraka. *a bud, an unblown flower* (ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ Nn. 102; ಮೊಗ್ಗೆ 164).

ಕೋರಕಿತ kōrakita. budded (Cpr. 1, 141; Abh. P. 3, 117 va.).

ಕೋರಂಗಿ kōraṅgi. *small cardamoms.*

ಕೋರಡಿ kōraḍi. the state of being unsubstantial, empty, vapid, etc. (Rām. 4, 3, 5; Mhr.).

ಕೋರತನ kōratana. the condition of one who does, anything bad, etc. (My. in compounds).

ಕೋರದೂಷ kōradūṣa. = ಕೋದ್ರವ. *the grain Paspalum scrobiculatum* Lin.

ಕೋರದೂಷಕ kōradūṣaka. *Paspalum scrobiculatum.*

ಕೋರಮ್ಬ kōramba. a gold or silver frontlet of idols (My.).

ಕೋರಯಿಸು kōrayisu. to be dazzled (My.; Bh. 4, 11, 10; Te. ಕೋರಗಿಂಚು, to dazzle the eyes). (ಶೂರ್ಪಣಖಿಯ) ಕಣ್ಣು ಕೋರಯಿಸಿದವು ಕೋಮಲಾಂಗನ ಕಾಯಕಾನ್ತಿಯಲಿ (Rām. 3, 4, 2).

ಕೋರಯ್ಸು kōraysu. = ಕೋರಯಿಸು. to be dazed or dazzled; to be confused or bewildered (Cpr. 10, 60).

ಕೋರಾ kōrā. new, just as made. 2, unbleached cotton cloth (My.; Te.). — ಕೋರಾನ್ನ. undressed corn, as given to Brāhmaṇas, Jaṅgamas, etc. (Mhr.; C.).

ಕೋರಿನ್ದೆ kōrinde. a kind of fragrant plant (ಜನಿ, ಜತೂಕೆ, ಜನನಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿ, etc., ಚಕ್ರವರ್ತಿಸೊಪ್ಪು Si. 160; Te. ಕೋರಿನ್ದೆ, ಗೋರಿನ್ತೆ).

ಕೋರು kōru. silken thread covered with gold or silver (My.; H.). 2, a presidency (as Madras, My.; H.).

ಕೋರೆ kōre. crookedness; perverseness (My.; *cf.* ಕೋಱು 2; ಗೋಱೆ?). — ಕೋರೆಪಟ. a small flag as that with which a lance is adorned, and any similar one (My.).

ಕೋಱ kōṟa. = ಕೋಱೆ. see ಬಲುಕೋಱದಾಡೆ.

ಕೋಱಡಿ kōṟaḍi. = ಕೋಱಡೆ, etc. (Bh. 3, 12, 56).

ಕೋಱಡೆ kōṟaḍe. = ಕೊಱಡಾ. a whip (Si. 344).

ಕೋಱಿ kōṟi. = ಕೊಱೆ 2. a small (generally old) piece of cotton cloth, a rag (My.); a worn out blanket (S. Mhr.). — ಕೋಱಿಯಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. a jacket made of a blanket as worn by the Oggas (S. Mhr.). — ಕೋಱಿಸೆಟ್ಟಿ. a Liṅgāyta tradesman who walks about with a bagful of articles and a kōṟi on his shoulder (S. Mhr.; such a man may become a rich merchant and retain his name). — ಕೋಱಿಹಣ್ಣು. a ripe mulberry (that is somewhat hairy, S. Mhr.). — ಕೋಱಿಹುಟು. a caterpillar (hairy like a blanket, S. Mhr.).

ಕೋಱಿಕೆ kōṟike. wishing, desiring (My.; ದೋಹದ, ಇಚ್ಛೆ, ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಈಹೆ, ತೃಷ್, ಕಾಮ, etc., ಆಶೆ ಪಡುವಿಕೆ Si. 70). ಕೋಱಿಕೆಯುಳ್ಳವನು (ಕಾಮುಕ, ಕಾಮನ, etc. 359).

ಕೋಱು kōṟu. (ಕೋರು). 1. to purpose, to think, to wish, to desire (T., M.; Te. ಕೋರು; Tu. ಕೋರ್; *cf.* ಕುಱು1). ಅಬದ್ಧ ಬಗೆಯಂ ಕೋಱಿದೆ (Mr. 2).

ಕೋಱು kōṟu. 2. (fr. ಕೊಱೆ 1). (a cut off portion); a part, a portion, a share, in cultivation, etc. (S. Mhr.; Bp. 46, 14; Te. ಕೋರು; M. ಕೂಱು). see ಅರಗೋಱು, ಮೂಗೋಱು.

ಕೋಱೆ kōṟe. (fr. ಕೊಱೆ 1). = ಕೋಱ. cutting; sharpness, pointedness (Te. ಕೋಱೆ, ಗೋಱೆ). 2, a tusk (C.; Te.); a long pointed tooth; a fang [Tu. ಕೂಳಿ]. (M.; Tu. ಕೋರು to plough. Te., M. ಕೋಱು, to tear the flesh by thorns; cutting, tearing; *cf.* ಗೂಱು, ಗೋಱು 1), ಸಾವಿರ ಕೋಱೆಗಳುಳ್ಳ ಮೀನು (ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ Si. 87). ಹಾವಿನ ಕೋಱೆೀ ದಾಡೆ (ಆತಿಸ್ 463), see B. 4, 21. 22. 24; 5, 237. — ಕೋಱೆದಾಡೆ. a long pointed tooth (J. 27, 23). — ಕೋಱೆಮೀಸೆ. pointed whiskers (S. Mhr.). — ಕೋಱೆರುಮಾಲು. a turban with a point in front (My.). — ಕೋಱೆಹಲ್ಲು. = ಕೋಱೆ No. 2. (B. 4, 35. 316; My.).

ಕೋರ್ಟು kōrṭu. a court (C.; B. 4, 146; My. also ಕೋರಟು). [E].

ಕೋಲ್ kōl. 1. = ಕೊಲ್ 3, ಕೋಲು. a stick, a staff, a rod (Śmd. 58; ವೈಣವ, ಲಗುಡ, ರಮ್ಬು, ದಣ್ಡ, ಯಷ್ಟಿ Hla.; ಡಂಗಿ Kk. 74; ಬಡಿ, ಡಂಗಿ, ಟಂಕೆ Śm. 31: ದಣ್ಡ 106; T., M.; *cf.* ಕುಯ್ಯ; Sk. ಕೋಣ); a roasting spit; a staff as a measure of length (My.; see Mr. s. ದಣ್ಡ). 2, an arrow (ಕಣೆ, ಸರಳ್, ಅಮ್ಬು Ct. II, 47; ಕಣೆ, ಪುಣುಮ್ಬು, ಸರಲ್, ಅಮ್ಬು Śm. 43. 106; Kk. 40; T., M.). [ಭೀಮನಂ ಮಱೆಮಾಡಿ ಕೋಲನೀಡಾಡಿ Pb. 2, 30 va.; ಎರಡು ಬಲದ ದಟಂಗಳ್ ... ತಟ್ಟುಪೊಟ್ಟನ್ದು ಕೋಲ್ಗುಟ್ಟಿ Pb. 10, 80 va.]. ಕೋಲಂ (Śmd. 84). ಕೇಲಂ ಮಾಡುವ ತಿಗುರಿಯ ಕೋಲನ್ತೆ ವೋಲ್ (84). ಪೊನ್ನ ಕೋಲ್ (162). ಕೋಲ್ಗಳನ್ ಅನ್ತು ಅಯ್ದುವ ಪಾನ್ಥರ್ (Rśv. 8, 124). ಉರುಳ್ ಕೋಲ್ ಕಣ್ಣಿ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ ಬನ್ಧನೋಪಕರಣಂಗಳು (ವಿತಂಸ Nr.). ಕಿಚ್ಚಂ ಪೊಸೆವ ಕೋಲ್ (ಅರಣಿ Mr. 260). ತೂಗುವ ಕೋಲ್ (ಸಮದಣ್ಡ 258). ಪುಸ್ತಕವಂ ಪೊತ್ತಿಪ್ಪ ಕೋಲ್ (ಶವಣಿಕೆ 359). ಎರಡು ಕೋಲ್ ಆಗೆ ದಣ್ಡ ಮೆನಿಕ್ಕುಂ (325). see Abh. P. 13, 61; Bp. 18, 28. 29; Bh. 2, 13, 13; J. 4, 40; 7, 49; 12, 20. 22. 25. 39. 47; 28, 45; ಇಂಗೋಲ್, ಎತ್ತುಂ-, ಕಡೆ-, ಕುಡು-, etc., etc. — ಕೋಲ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain arrows (J. 22, 11; 27, 38). — ಕೋಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get an arrow (J. 10, 24). — ಕೋಲ್ದುದಿ. -ತುದಿ. the point of an arrow (J, 13, 42. 48). — ಕೋಲ್ದುಸ. (= ಕೊಟ್ಟಸ). meat roasted on the spit (ಸುಣ್ಟಿಗೆ, ಸುಡುಬಾಡು Śs.). — ಕೋಲ್ದೊಡಿಸು. -ತೊಡಿಸು. to fix an arrow (J. 7, 41). — ಕೋಲ್ಮೞೆ. a shower of arrows (J. 12. 36).

ಕೋಲ್ kōl. 2. ಕೋಲು. = ಕೂಲ್. length, largeness, hugeness (My.; M.; Te. ಕೋಲು, ಕೋಲೆ, ಕೋಲನೆ). ಕೋಲಾದದು (ದೀರ್ಘ, ಆಯತ, ಉದ್ದವಾದದು, ನೀಳವಾದದು Si. 372; My.). — ಕೋಲ ಬಲೆ. = ಕೂಲ ಬಲೆ. (My.). — ಕೋಲು ಗುರು. the teacher (of the paṇḍus) Drōṇa (Bh. 7, 18, 46); the word might be referred also to ಕೋಲು and mean "arrow-teacher". — ಕೋಲು ಬಲೆ. = ಕೋಲ ಬಲೆ. (My.). — ಕೋಲ್ವಲೆ. -ಬಲೆ. = ಕೋಲ ಬಲೆ, etc. (Śśv. 3, 24).

ಕೋಲ್ kōl. 3. = ಕಲ್ 3, etc. a raft, a float (T.; Te., Sk. ಕೋಲ). see ಹಱುಗೋಲ್.

ಕೋಲ kōla. ornament, decoration; form, figure, chiefly of masks, dresses, etc., (used also in devil-dances). 2, a devil dance (My.; M., T., Tu.; Te.: dance, *cf.* ಕೋಪು? see ಕಣ್ಗೋಲ). ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೋಲ (Prv.). 3, public procession, as on the birthday of children, as that of the bride and bridegroom, etc. (My.; T.).

ಕೋಲ kōla. = ಕ್ರೋಡ. *a hog.* 2, *a raft, a float* (*cf.* ಕೋಲ್ 3). 3, = ಕುವಲ, *the fruit of jujube* (ಬೋರೇ ಹಣ್ಣು G.). 4, a kind of weapon (*cf.* ಕೋಲ್ 1).

ಕೋಲಕ kōlaka. = ಕಕ್ಕೋಲಕ. *a kind of perfume* (ಗವಲಕ ಚೂರ G.). 2, *black pepper.*

ಕೋಲಜ್ಜಿ kōlajji. = ಕೂಲಜ್ಜಿ, ಕೊಲಜಿ, etc. see ಅಡುಗೋಲಜ್ಜಿ.

ಕೋಲದಲ kōla-dala. *a kind of perfume* (= ನಖಿ).

ಕೋಲಮ್ಬಕ kōlambaka. *the body of a lute, the whole of it except the strings.*

ಕೋಲವ kōlava. long pepper? see ಕೋಲೆ.

ಕೋಲವಲ್ಲಿ kōla-valli. a plant with a pungent fruit resembling pepper, *Pothos officinalis* Roxb.

ಕೋಲಾಱ kōlāṟa. kolar (My.). ಕೋಲಾಱತಟ್ಟು. an inferior horse, a country pony (My).

ಕೋಲಾಹಲ kōlāhala. *a loud and confused sound or noise*, as of men, animals, etc. (ಗಜಬಜ Bhn. 43); *an uproar* (ಕಹಳೆಗಳು ಮುತ್ತಿ ಉಲಿವುದು Mr. 288). see Bp. 22, 14; 23, 2; ಕೋಲಾಹಳಿಕೆ; ಬೊಬ್ಬೆ; ರಾಯಕೋಲಾಹಳ.

ಕೋಲಿ kōli. (fr. ಕುಯ್). a stubble of jōḷa (S. Mhr.; Te. ಕೋಲೆ).

ಕೋಲಿ kōli. *the jujube tree, Zizyphus jujuba* Lam.

ಕೋಲು kōlu. = ಕೋಲ್ 1, etc. a stick, etc. (ದಣ್ಡ Si. 416; ಪೃಷತ್ಕ, ಬಾಣ, etc. 289; C.; Te. ಕೋಲೆ); as a measure it is used for a gaja (My.), and for the distance from the chin to the feet (S. Mhr.). ಕೋಲುಗಳ (Bp. 61, 25). ಬ್ರತಿಗಳ ಕೋಲು (ಆಷಾಢ); ಕಿಚ್ಚ ಹೊಸೆವ ಕೋಲು (ಅರಣಿ Hlā). ಕಬ್ಬುನದ ಕೋಲು (ಪರಿಘ Nr.). ಈಟೀ ಕೋಲು (ಪ್ರಾಸ, ಕುನ್ತ Si. 291). ಕೋಲು ಊಱುತ್ತ (B. 3, 124). see Si. 250. 271. 281. 289. 290. 344. ಕೋಲು ಮುಱಿಯ ಬಾರದು, ಹಾವು ಸಾಯ ಬಾರದು (Prv.). — ಕೋಲ ಕಳ್ಳಿ. a species of leafless milk-hedge (My.). — ಕೋಲ ಪೊನ್ನೆ. (ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ, ಪೃಥಕ್ಪರ್ಣಿ, ಚಿತ್ರಪರ್ಣಿ, ಅಂಘ್ರಿವಲ್ಲಿಕೆ, ನರಿಪೊನ್ನೆ Si. 144). — ಕೋಲರಗು. -ಅರಗು. a stick of sealing wax (My.). — ಕೋಲಲಬು. -ಅಲಬು. a common weed, Alysicarpus rugosus D. C. (Z.). — ಕೋಲ ಸಮ್ಪಿಗೆ. (ಹೇಮಪುಷ್ಪಕ G.). — ಕೋಲಾಟ. -ಆಟ. a play, especially of children, at which they make alternate motions and strike mutually small sticks in each other's hands (C.; Tu., Te.). [ಅನ್ತರಡುಂ ಬಲದ ದೞಂಗಳ್ ಕೋಲಾಟ ಮಾಡುವನ್ತೆ Pb. 10, 80 va.; ನಾಗಂಗೆ ಹೊಸತನಿಕ್ಕಿಹೆವೆಪ್ಪುರು ನಾಗ ಬನ್ದರೆ ಕೋಲ ಕಳೆದುಕೊಪ್ಪುರು Bv. 195. 2, a beam of a balance. ಗರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೋಲಿನಲಿ ಉದರೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಭಣ್ಡದ ಹರದನನ್ತಾದೆನಯ್ಯಾ Bv. 938]. see ಜೆಡೆ-. 2, a kind of military exercise (Bh. 1, 7, 50). — ಕೋಲಾಡು. to play at the above game (C.). — ಕೋಲು ಕುದುರೆ. a stick on which boys ride (C.). 2, a crutch (C.; B. 3, 124). — ಕೋಲುಗಳ್ಳಿ. = ಕೋಲ ಕಳ್ಳಿ. (My.). — ಕೋಲುದಳೆ. -ತಳೆ. to lay hold of an arrow. ಬಿಲ್ ಕೋಲುದಳೆವನಿತಱೊಳಗೆ (Rāghc. 17, 70). — ಕೋಲುಮಲ್ಲಿಗೆ. (ಮಾಘ್ಯ, ಕುನ್ದ Si. 139; C.). — ಕೋಲು ಪಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to seize a stick (Bp. 20, 13; 26, 12) or an arrow.

ಕೋಲುಕಾಱ kōlu-kāṟa. a peon (C.; Te.; M. ಕೋಲ್ಕಾರ).

ಕೋಲುಗಾಱ kōlu-gāṟa. = ಕೋಲುಕಾಱ (Dp. 145, 1).

ಕೋಲೆ kōle. *long pepper, Piper longum* Lin. ಕೋಲೆ ಕೋಲವಂ ದರುಣಮನೆ ಬೈಸಿ (Mr. 119 in two MSS., o. r. in two MSS. ಕೋಲಕಂ, one MS. ಬೈಸೆ, another MS. ಬಯಸಿ).

ಕೋವ kōva. 1. a potter. ಬಾಮ್ಬರ್ ಎನ್ದುಂ ಕೋವರ್ ಎನ್ದುಂ ಕುಮ್ಬಱರ್ (Śmd. II, o. r. ಕುಱುಮ್ಬರ್; ಬಾಮ್ಬರ್ ಎನೆ ಕೋವರ್ ಎನೆ ಕುಱುಬರ್ Kk. 91, o. r. ಬಾಮ್ಬರ್ ಎನೆ ಕೋವರ್ ಕುಮ್ಬಱರ್). (*cf.* ಕುವರ 1; T., M. ಕುಶವ, a potter). ಕೋವರ ಚಕ್ರಂ (Abh. P. 14, 174 va.; 14, 183).

ಕೋವ kōva. 2. a Kurumba (see s. ಕೋವ 1).

ಕೋವಣ kōvaṇa. (Śmd. 25). Tbh. of ಕೌಪೀನ (Śmd. 356. 360; Kk. 65; ಕಚ್ಚೆ Śm. 86; Abh. P. 3, 19; Tu. T. ಕೋಮಣ, ಕೋವಣ; M. ಕೋವಣ, ಕೋಣ; Te. ಗೋಣ). [ದುಕೂಲದ ಕೋವಣಂ ಕರಮೊಡ ಮ್ಬಡೆ Pb. 6, 8].

ಕೋವರಿ kōvari. = ಕವ್ವರೆ, etc. (ಸಮ್ಪ್ರಾಮ, ಡಾವರಿಸಿದುದು Ct. I, 20).

ಕೋವಳ್ kōvaḷ. = ಕೋಮುಳೆ, ಕೋಹಳ್, ಕೋಳೆ 1. (ನೆಯ್ದಿಲ್ Śm. 26).

ಕೋವಳ kōvaḷa. Tbh. of ಕೋಮಲ (Ct. II, 37).

ಕೋವಿ kōvi. = ಕೊಱವಿ, etc. a tube, a flute (Te. ಕೋವಿ, ಕ್ರೋವಿ, ಗ್ರೋವಿ). see ಪಿಳ್ಳಂ-. 2. a gun, a matchlock (C.). ಕೋವೀ ನೋಡಿ ಹೆದಱುವವ ಫಿರಂಗಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಕೋವಿದ kōvida. *skilled, experienced, learned, wise* (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223) see Ct. II, 3; Śm. 1; ವಾಕ್-. feminine ಕೋವಿದೆ (J. 31, 7).

ಕೋವಿದತ್ವ kōvidatva. the state of being skilled, etc. (Bp. 10, 54; 42, 17).

ಕೋವಿದಾರ kōvidāra. *the tree Bauhinia variegata* Lin.

ಕೋವೂರ್ kōvūr. N. of a place. — ಕೋವೂರ ಬಸದಿ. (Bp. 50, 80). — ಕೋವೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. (Bp. 50, 76).

ಕೋವೆ kōve. 1. dyspepsy, purging disease of children. ನಿನಗೇನ್ ಅಜೀರ್ಣದ ಕೋವೆಯೋ? (Bp. 15, 20). 2, a lengthy boil rising on the head of children (My.).

ಕೋವೆ kōve. 2. the climbing plant Bryonia grandis with beautiful red fruit (M.; T. ಕೋವೈ; Te. ಕ್ರೋವಿ, ಗೋವಿ, Gadelupa indica Lam.; R.).

ಕೋವೆ kōve. 3. a crucible (ತೈಜಸಾವರ್ತನಿ, ಮೂಷೆ Nr.; My.; T. ಕುಗ್ಗೈ, M. ಕುವೆ; see ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ?).

ಕೋವೆ kōve. a kind of condensed milk (My.; H. ಖೋವಾ).

ಕೋಶ kōśa. = ಕೋಷ. *a case; a sheath, a scabbard* (ಶಸ್ತ್ರಪಿಧಾನ, ಕೆಯ್ದುವಿನೊಱೆ Nn. 52; ಒಱೆ Mr. 518; Śm. 116). 2, *a pod, a seed-vessel.* 3, *a storehouse, a treasury*; a treasure, a store, provisions (ಗೃಹ, ಮನೆ 52; ಭಣ್ಡಾರ 52; 518). 4, the pericarp of a lotus (ಕರ್ಣಿಕೆ 52). 5, *a bud* (ಕುಟ್ಮಲ, ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ 52; ಮುಗುಳ್ 518). 6, *gold or silver, wrought or unwrought.* 7, *a testicle* or the scrotum. 8, the vulva, the womb. 9, the penis. 10, *an egg.* 11, a country (ದೇಶ 52; 518). 12, a kind of poetical expression (Kāvy. V, 961; ವಚನ, ನುಡಿ 52). 13, *an ordeal* (of which ten kinds are enumerated), *e. g. an ordeal at which either the plaintiff, or the defendant, is obliged to sip two handfuls of water, previously consecrated by the bathing of an idol* (ದಿಬ್ಯ 52; see ಕ್ರೋಶ No. 3). 14, killing (ಕೊಲೆ 52). 15, a vocabulary, a dictionary. see ಅಮರ-. 16, a term for the three sheaths or succession of cases which make up the various frames of the body enveloping the soul (viz. annamayakōśa, vijñāna-, ānanda-).

ಕೋಶಗೃಹ kōśa-gṛiha. a room in which valuable things are kept or contained; a treasury. (Kāvy. I, 1*a*, 4; My.).

ಕೋಶಫಲ kōśa-phala. *a kind of perfume.*

ಕೋಶಾತಕಿ kōśātaki. *a species of cucumber or gourd, Trichosanthes dioeca* Roxb. 2, *the plant Luffa acutangula* Sering. and *Kuffa petandra* Roxb. (= ಘೋಷ). see ಹಾಲೆ.

ಕೋಶಿ kōśi. *a coat, cover, pod.*

ಕೋಶಿಕೆ kōśike. *a sort of drinking vessel.*

ಕೋಷ kōṣa. = ಕೋಶ.

ಕೋಷ್ಠ kōṣṭha. = ಕೊಟ್ಟ 1. *the intestines, viscera* (ಉದರಾನ್ತ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಒಳಗು Nn. 126). 2, *an apartment.* 3, *a granary.* 4, a kind of tree (ವೃಕ್ಷ, ಮರದ ಭೇದ 126). 5, = ಕುಷ್ಠ. Costus speciosus Sm. (ನೀರಜ Mr. 143; T.; Mhr.). 6, = ಕುಷ್ಠ. leprosy (My. as ಕೋಷ್ಟ). 7, a square, as in tables of calculation (My.; Mhr.).

ಕೋಷ್ಟಕ kōsṭaka. = ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಕೋಷ್ಠ Nos. 2 & 3. see ಧಾನ್ಯ-. 3, a surrounding wall.

ಕೋಷ್ಠಾಗಾರ kōsṭa-āgāra. = ಕೊಟಾರ, ಕೊಟ್ಟಾರ. a store-room; a treasury. (Śmd. 383).

ಕೋಷ್ಣ kōsṇa. *moderately warm, tepid.*

-ಕೋಸಕೆ kōsake. = -ಕೋಸಗೆ, -ಕೋಸರ, -ಕೋಸ್ಕರ, -ಗೋಸ್ಕರ. a wrong form for—ಓಸುಗ, etc.: for, on account of (R.; Te. ಕೋಸ, ಕೋಸರ).

-ಕೋಸಗೆ kōsage. = -ಕೋಸಕೆ. (R.).

ಕೋಸಮ್ಬರಿ kōsambari. = ಕೋಸುಮ್ಬರಿ, etc. (C.; ಪ್ರಣೀತ, ಪಳದೆ G.).

-ಕೋಸರ kōsara. = -ಕೋಸಕೆ. (R.).

ಕೋಸಲ kōsala. ಕೋಶಲ. N. of a country, the warrior-tribe inhabiting it, and its king. (Rām. 1, 3, 17; 4, 8, 1).

ಕೋಸು kōsu. 1. to cause to string upon a thread (ಸೂತ್ರ ಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; see ಕೋ 3).

ಕೋಸು kōsu. 2. (fr. ಕುಡಿಸು 2). = ಕೋಚು. the state of being crooked or curved, deviation from squareness, as that of torn cloth, of a wall, of a place, of a road, etc. (C.; Tu. also squint; Te. ಕೊಸಾ, ಕೊಸುಗಾ, ಕೊಸ್ಸೆ, ಕೊಸ್ಸುಗಾ, ಕೋಸು, ಕೋಸೆ; *cf.* ಕುಸಿ 4, ಕೋರೆ; see s. ಕೋಟೆ 1, ಕೋಡು 1).

ಕೋಸು kōsu. 1. cabbage (My.; Te.; H.).

ಕೋಸು kōsu. 2. Tbh. of ಕ್ರೋಶ. a measure of distance: 3 miles (My.; H.); 4 miles (My., as ಸುಲ್ತಾನೀ ಕೋಸು).

ಕೋಸುಮರಿ kōsumari = ಕೋಸುಮ್ಬರಿ, etc. (My.).

ಕೋಸುಮ್ಬರಿ kōsumbari. = ಕುಸುಮ್ಬರಿ, etc. (C.).

-ಕೋಸ್ಕರ kōskara. = -ಕೋಸಕೆ. (R.).

ಕೋಹಳ್ kōhaḷ. = ಕೋವಳ್. (Bp. 18, 39).

ಕೋಹಳೆ kōhaḷe. a case, an envelop (Bh. 3, 13, 69; Mhr. ಖೋಳ).

ಕೋಹು kōhu. (fr. ಕೋ 3). a continuous line (Rām. 6, 11, 1).

ಕೋೞ್ kōḻ. 1. = ಕೊೞ್ 2, etc., ಕೊಳ್ಳಿ 2, ಕೋಳು. seizure: pillage, plunder (My. as ಕೋಳು); prey; havoc (Abh. P. 14, 97; T.); calumny, false imputation (My. as ಕೋಳು; T.). [— ಕೋಳಾಟ. -ಆಟ. force. ಜಂಗಮದ ಗಳಗರ್ಜನೆ ಜಂಗಮದ ಕೋಳಾಟಕೆ ಸೈರಿಸದಿದ್ದರೆ ನೀನದ್ದೇ ಮೂಗ ಕೊಯಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 428]. — ಕೋಳೊಡವೆ. -ಒಡವೆ. pillage, plunder, spoil (J. 16, 46). — ಕೋಳ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to plunder (J. 12, 5). [— ಕೋಳ್ಪಡು. to get plundered. ಗೋವಿನ್ದನಿಂ ಮುನ್ನೆ ಕೋಳ್ಪಡದವ್ವೋನಿಧಿಯನ್ನೆ Pb. 4, 9; ಮಹಾರಾಜಾ ಆಂ ಬತ್ತಲೆ ಸವಣರಿನ್ದಂ ಕೋಳ್ಪಟ್ಟೆನ್ Vr. 23, 4. — ಕೋಳ್ಪೋಗು. to be plundered. ಕೋಳ್ಪೋಗದ ಮಣ್ಡಲಂಗಳನೆ ಕೊಣ್ಡು Pb. 1, 50. — ಕೋಳ್ಪಸಗು. to be in readiness to seize or attack. ಮಿಡುಮಿಡುಕನೆ ಮಿಡುಕುವ ಸಿಡಿಲೇಳ್ಗೆಯುಮಂ ಕೋಳ್ಪಸಗಿದ ಪುಲಿಯ ಪಿಣ್ಡುಗಳುಮನನುಕರಿಸಿ Pb. 10, 51 va.; Ap. 6, 56]. — ಕೋಳ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to take by open force (J. 4, 66).

***ಕೋೞ್ kōḻ. 2.** striking, beating. ಬಲ್ಪರಿಯ ಕೋಳ್ಗರಲಾಱದೆ Pb. 3, 70; ಮನಮೊಲ್ದಾತನ ಗಾಡಿಯಂ ದರವುರಂಗಣ್ದಾಕೆಗಳ್ ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೋಳ್ಗಂ...ಪಕ್ಕಾಗದೇಂ ಪೋಪರೇ Ap, 1, 75.

***ಕೋೞ್ಗುದಿ kōḻ-kudi.** = ಕೊಳ್ಗುದಿ. excessive grief. ಸನ್ದಣಿ ಕೋಳ್ಗುದಿಗೊಣ್ಡುದಗ್ರ ಭೀಕರ ರಥಮುಱ್ಗಿ Pb. 3, 70.

ಕೋಳ kōḷa. stocks for criminals (C.; Tu., T. ಕುಟ್ಟೆ, ತೊಱು; Te. ಕೊಯ್ಯ, in the compounds ಕೊಯ್ಯೆಜೋಡು, ಬೊಣ್ಡೆಕೊಯ್ಯ, see ಕುಯ್ಯ; Mhr. ಖೋಡಾ). [ಎನ್ನ ಮನೆ ಎಪ್ಪುವಂಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಕ್ಕಿದ ಕೋಳವಾಯಿತ್ತು Cv. 531]. ಉಪ್ಪುವದಕ್ಕೆ ಉಡುವದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ ಕರೆ! ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ (or ಹೆಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ) ಬಾವನ ಕರೆ! (Prv.). ಅವನ ಕೆಯ್ or ಕಾಲು ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹಾಕು or ಹೆಟ್ಟು (C.); ಅವನ ಕೆಯ್ಗೆ ಕೋಳ ಹಾಕು (My.). ಕಾಲ ಸಂಕಲೆಯಿರಲು ಕೊರಳಿಗೆ ಕೋಳವನು ಬಲುಹಾಗಿ ತೊಡಿಸುವ ವೋಲು (Abhā. 1, 35). ಕೋಳಕೆ ಕಾಲ ಸೇರಿಸಿ (2, 71).

***ಕೋಳಾಹಳ kōḷāhaḷa.** = ಕೋಲಾಹಲ. an uproar, etc. Bv. 706.

ಕೋಳಾಹಳಿಕೆ kōḷāhaḷike. = ಕೋಲಾಹಲ. (Rām. 3, 6, 12).

ಕೋಳಾಹಳಿಸು kōḷāhaḷisu. to emit a loud sound; to emit the loud sound of (Bh. 6, 3, 1; 7, 10, 28).

ಕೋಳಿ kōḷi. — ಕೋಳಿಕುಟುಮಬಳ್ಳಿ. = ಕೊಲುಕುಟಕನ ಗಿಡ. a beautiful scandent plant with red and yellow flowers, Gloriosa superba L. (St. & Pl.). — ಕೋಳಿಕುಟುಮ್ಬು. N. of a plant (ಅಸುರೆ, ಪಾಲ್ಗಂಚಿ Mr. 132, one MS. ಕೋಳೆ-).

***ಕೋಳಿಕಾಳಿಕಾಱ kōḷikāḷikāṟa.** an intelligent guide, one knowing ins and outs of places. ಕೋಳಿಕಾಳಿಕಾಱನನ್ನೆ ಬೞಯಱಱವಿಡಿದು Pb. 5, 46 va.

ಕೋಳು kōḷu. = ಕೋೞ್. (My.). — ಕೋಳುಪೋಗು. -ಪೋಗು. to become a prey (Rām. in W. v. 449). — ಕೋಳು ಹೋಗು. = ಕೋಳುವೋಗು (Bh. 3, 8, 21). [ಶ್ರೀರಾಮ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ದಡೆ ತನ್ನ ಸತಿ ಕೋಳು ಹೋಗಲದೇನು? Cv. 481]. — ಕೋಳೂರು. -ಊರು. N. of a village (S. Mhr.). ಕೋಳೂರ ಕೊಡಗೂಸು. (Bp. 14 sum.).

ಕೋಳೆ kōḷe. 1. = ಕೋವಳ್, etc. (ಕೆನ್ನೆಯ್ದಿಲೆ St. & Pl.).

ಕೋಳೆ kōḷe. 2. (Tbh. of ಕೋಣ). the outer angle of the eye (My.; T.).

***ಕೋಳ್ದಾಣ್ಟು kōḷdāṇṭu.** a quick stride across. ಪೆಣಗಳ ಕಮ್ಪು ನಾಱುವುದರ್ಕೆ ಸೈರಿಸಲಾಱದೆ ಕೋಳ್ದಾಣ್ಟಿನೊಳ್ ಕೊಳುಗುಳವಂ ಕಱಿದು ಪೋಗಿ Pb. 13, 71 va.

***ಕೋಳ್ಪಾಂಗು kōḷpāṅgu.** the manner of the cold. ಮೃಗಂಗಳುಂ ತಣ್ಬುಱಲೊಳ್ ನೆರೆದೊಡವನ್ದುವು ತಪ್ಪದಿದರಿಕೇಸರಿ ಕಣ್ಡು ಮೆಚ್ಚುವೈ ಕೋಳ್ಪಾಂಗಂ Pb. 5, 39.

ಕೋೞ್ kōḻ. = ಕೋಡು 5. a horn, etc. (Śmd. 28). ಕೋೞ್ಕೆ (140). ಕೋೞ್ಕಳ್ (124). ಕೋೞ್ಕಱಿಂ (142. 166). ಕೋೞ್ಗೆ (sic 291, see s. ನಿಲ್). [ಆನೆಯ ಕೋೞ್ಕಳ ಕೋೞ್ಗೆ ನೊನ್ದು Pb. 10, 94]. — ಕೋೞ್ಕುಟ್ಟು. = ಕೋಡು ಕುಟ್ಟು. (Śmd. 28. 217). to strike or gore with the horn or with the tusk (Cpr. 5, 59; Rsv. 5, 55 va.). ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು ತಗುಳೆ, ತಮ್ಮೊಳ್ ಕೋೞ್ಕುಟ್ಟೆ ಕಾಱ್ತುಱು ಮುಸಗಿದ ವೋಲ್ ಒಡ್ಡಿದುದು (o. r. ಅಡಿದುದು) ಕುರುಸೈನ್ಯಂ (Śmd. 80). [— ಕೋೞ್ಮಗ (ಕೋಡು+ ಮಿಗ?). wild beast having tusk or horn. ಅಲ್ಲಿ ಕೋೞ್ಮಗದ ವನೇಚರಾಧಿಪರ ದಾಯಿಗರತ್ತಣಿನಪ್ಪಪಾಯ Pb. 7, 21. — ಕೋೞ್ಮೊಗ. pride born of valour. (ಕೋಡು+ ಮೊಗ. something like ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಡು). ಪುಟ್ಟಲೊಡಂ ಕೋೞ್ಮೊಗಗೊಣ್ಡುದು ಭುವನ ಭವನಮರಿಕೇಸರಿಯೊಳ್ Pb. 1, 42].

ಕೋೞಿ kōḻi. a cock; a hen; a fowl in general (ದಕ್ಷ Mr. 482; ಕೃಕವಾಕು, ತಾಮ್ರಚೂಡ, ಕುಕ್ಕುಟ, ಚರಣಾಯುಧ Hlā.; Mr. 171; Si. 172; J. 26, 24; C.; T., M.; Te. ಕೋಡಿ; Tu. ಕೋರಿ). it is *supposed* to be a Tbh. of ಕುಕ್ಕುಟ (Śmd. 30. 355. 361. 364). ಕುಕ್ಕೂಕೋ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (19. 68). ಚಿತ್ತಾರದ ಱಿಕ್ಕೇ

ಕೋಳಿ (ಮಯೂರ, ಬರ್ಹಿ, etc., ನವಿಲು Si. 177). ಕೋಳಿಗೆ (or ಕೋಳಿಯನ್ನು) ಕೇಳಿ, ಮೆಣಸು ಅರಿಯುತ್ತಾರೋ?—ಕೋಳಿ ನುಂಗಿದ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ.—ಕೋಳೀ ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೇ ಕಟ್ಟಿದರೆ ತಿಪ್ಪೇ ಕೆರೆಯದೆ ಇರುವದೋ?—ಹಾಗದ ಕೋಳಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಮೇವು ತಿಂತು (Prvs.). see ಅಡವಿಯ-, ನೀರು-, ನೀರುಗೋಳಿ, etc. — ಕೋಳಿ ಕಟ್ಟು. to set cocks a fighting (My.). — ಕೋಳಿಕೋಡು. Calicut (My.; M.). — ಕೋಳಿಗರಿ. a fowl's feather, a quill (C.). — ಕೋಳಿಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. a cock-fight (J. 6, 39). — ಕೋಳಿಗೂಡು. a hen's nest, or a hen-coop (C.; B. 3, 20). — ಕೋಳಿಜುಟ್ಟು. a cock's or hen's comb (C.). — ಕೋಳಿತತ್ತಿ. a fowl's egg (C.; B. 4, 173). — ಕೋಳಿಪನ್ದ್ಯ. a cock-fight (Si. 349. 418). — ಕೋಳಿಹಲಿಗೆ. (Si. 277). — ಕೋಳಿ ಹುಂಜ. a cock (ಪದಾಯುಧ Nn. 121; C.).

ಕೋಳೆ³ kōḷe. thick phlegm, phlegm (My.; Tu. ಜೋಳೆ; T. ಕೋಳೈ; see ಕೊಳೆ³ 1).

ಕೌ kau. this initial syllable of Kannaḍa or some Tadbhava terms is *not original;* occasionally, however, it may be used to represent, in writ, the syllables ಕವ or ಕವು, *e. g.* ಕೌಂಗು = ಕವುಂಗು, ಕೌಂಕುಳ್ = ಕವುಂಕುಳ್, ಕೌಙ್ಡೆ = ಕವುಙ್ಡೆ (Śmd. 189), ಕೌರು = ಕವರು. for Kannaḍa and a few Tadbhava words beginning with ಕೌ in print or writ see s. ಕವ- and ಕವು-; and for ಕೌವರೆ see ಕವ್ವರೆ.

ಕೌಕ್ಕುಟಿಕ kaukkuṭika. (fr. ಕುಕ್ಕುಟ). a poulterer. 2, *a kind of mendicant who walks with his eyes fixed on the ground for fear of treading upon insects, etc.* 3, *a hypocrite.*

ಕೌಕ್ಷೇಯ kaukṣēya. (fr. ಕುಕ್ಷಿ). abdominal, ventral; being in the belly or in a sheath. (Bp. 59, 39).

ಕೌಕ್ಷೇಯಕ kaukṣēyaka. *a sword.*

ಕೌಂಗು kauṅgu. = ಕವುಂಗು, q. v. [ಬೆಳೆದ ಕೌಂಗಿನ ಗೊನೆ ತಲ್ತೆಱಗಿರೆ Pb. 3, 41; Ap. 1, 67].

ಕೌಟ kauṭa. (fr. ಕುಟಿ). relating to a house; living in one's own house, independent.

ಕೌಟತಕ್ಷ kauṭa-takṣa. *a carpenter who works at home on his own account, an independent one.*

ಕೌಟವಿ kauṭavi. (fr. ಕೋಟವಿ). *a naked woman.*

ಕೌಟಿಕ kauṭika. (fr. ಕೂಟ). = ಕೌಳಿಕ. one whose business is to catch animals in traps, etc. 2, *one who kills animals and sells their flesh for his own subsistence.* 3, fraudulent, dishonest.

ಕೌಟಿಲ್ಯ kauṭilya. (fr. ಕುಟಿಲ). crookedness, curvature, curliness; falsehood, deceit, etc. see ಕೊಂಕು, ಬಂಕು, ಬದಸು.

ಕೌಟಿಲ್ಯತೆ kauṭilyate. = ಕೌಟಿಲ್ಯ. (ಕಡು Ct. I, 13, o. r. ಕುಡು).

ಕೌಣಪ kauṇapa. (fr. ಕುಣಪ). feeding on corpses: *a rākṣasa or goblin.*

ಕೌಣ್ಡ kauṇḍa. = ಕೌನ್ದ. (Cpr. 1, 33).

ಕೌಣ್ಡನ್ಯ kauṇḍanya. N. of a sage (ಕುಣ್ಡಿಜ Mr. 257; see s. ಕುಣ್ಡಜ); N. of a grammarian (in a Ch. MS. v. 29).

ಕೌಣ್ಡಿಕ kauṇḍika. = a ಕೌನ್ದಿಕ of ಕುನ್ದ. — ಕೌಣ್ಡಿಕಬ್ಬೆ. -ಅಬ್ಬೆ. N. (Ch. v. 8. 9).

ಕೌಣ್ಡಿನ್ಯ kauṇḍinya. = ಕೌಣ್ಡನ್ಯ. (Ch. v. 7; J. 10, 25; 33, 39).

ಕೌತುಕ kautuka. (fr. ಕುತುಕ). *desire for.* 2, *eagerness, impetuosity.* 3, *curiosity.* 4, any singular or surprising object, a wonder; surprise, wonder, astonishment (ಬಿಸವನ್ದ Śmd. II; Kk. 83; Śm. 50; ಬೆಕ್ಕಸವಟ್ಟುದು Ct. I, 50). 5, *joy, pleasure; festivity, sport, gaiety, a festival.* see B. 4, 219; 5, 205. 206. — ಕೌತುಕನ್ದಾಳ್. -ಒ-ತಾಳ್. to be astonished, etc. (Grj. 4, 48 va.; Rśv. 5, 124). — ಕೌತುಕನ್ಪಡು. -ಒ-ಪಡು. = ಕೌತುಕನ್ದಾಳ್. (Rśv. 5, 24 va.).

ಕೌತುಕಜನಕ kautuka-janaka. creating pleasure (Cpr. 1, 58).

ಕೌತೂಹಲ kautūhala. (fr. ಕುತೂಹಲ). *desire for; eagerness, vehemence; curiosity; a curiosity, a surprising object,* etc. = ಕೌತುಕ.

ಕೌದ್ರವೀಣ kaudravīṇa. (fr. ಕೋದ್ರವ). *a field sown with kōdrava.*

ಕೌಧರ್ಮ kaudharma. = ಕವುಧರ್ಮ. (fr. ಕುಧರ್ಮ). bad practice, etc.

ಕೌನ್ತಿ kaunti. *a sort of perfume.*

ಕೌನ್ತಿಕ kauntika. (fr. ಕುನ್ತ). *a warrior armed with a spear.*

ಕೌನ್ತೇಯ kauntēya. (fr. ಕುನ್ತಿ). N. of Sahadēva (Mr. 264), Yudhiṣṭhira, Bhīma, and Arjuna (Śsv. 4, 99 va.; J. 8, 36). see Śmd. 288.

ಕೌನ್ದ kaunda. (fr. ಕುನ್ದ). = ಕೌಣ್ಡ. relating to jasmine.

ಕೌಪ kaupa. = ಕೌಪು. (S. Mhr.; Bp. 16, 22).

ಕೌಪೀನ kaupīna. = ಕೋವಣ, ಕೌಪ, ಕೌಪು. *a privy part* (ಗುಹ್ಯ Nn. 134; Mr. 486; the pudenda. 2, *a small piece of cloth worn over the privities* (ಕಟ್ಟುವ ಕಚ್ಚುಟ Mr. 256; ಜತ್ತರ Śs.). 3, *a wrong or improper act,* an act different from prescribed rules (ಭಿನ್ನಕಾರ್ಯ 134; Mr. 486; lowness, vileness (ಅಧಮ 134).

ಕೌಪು kaupu. = ಕೌಪ, ಕೌಪೀನ No. 2. (ಕಕ್ಷ Nn. 117; Bp. 12, 22; 16, 22; 27, 44).

ಕೌಬೇರ kaubēra. = ಕೌವೇರ. (ಸೋಮ, ಕುಬೇರ Nn. 25).

ಕೌಬೇರಿ kaubēri. = ಕೌವೇರಿ. (ಉತ್ತರ, etc., ಬಡಗಲ್ Mr. 58).

ಕೌಮಾರ kaumāra. (fr. ಕುಮಾರ). juvenile. 2, childhood. (My.).

ಕೌಮಾರಿ kaumāri. one of the divine mātṛis or personified energies of the gods, the śakti of Kārtikēya. see ಮಾತೃ and ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ.

ಕೌಮುದಿ kaumudi. (fr. ಕುಮುದ). *moonlight* (ಬೆಳುದಿಂಗಳು Nn. 60).

ಕೌಮೋದಕಿ kaumōdaki. *the mace of Kriṣṇa or Viṣṇu.*

ಕೌರವ kaurava. a descendant of Kuru (ಕುರುಜಾತ Mr. 263), especially a son of Dhṛitarāṣṭra; belonging to the Kurus. see Śmd. 91. 267. 288; J. 2, 3. 21; Prv. s. ಪಕ್ಷಿ.

ಕೌರವಾರಿ kaurava-ari. an enemy or the enemy of the Kauravas; Bhīma. (Śmd. 200).

ಕೌರವ್ಯ kauravya. = ಕೌರವ. (J. 2, 31).

ಕೌರ್ಮ kaurma. (fr. ಕೂರ್ಮ). relating to a tortoise; relating to the avatāra of Viṣṇu as a tortoise. ಕೌರ್ಮಪುರಾಣ (Bp. 43, 76).

ಕೌಲಟಿನೇಯ kaulaṭinēya. (fr. ಕುಲಟೆ). a bastard; *the son of a female beggar.*

ಕೌಲಟೇಯ kaulaṭēya. *the son of a female beggar.*

ಕೌಲಟೇರ kaulaṭēra. a bastard, *the son of a disloyal wife.*

ಕೌಲವ kaulava. the third Karaṇa or astronomical period (My.).

ಕೌಲಿಕ kaulika. (ಕೌಳಿಕ). (fr. ಕುಲ). belonging to a family or race; ancestral. 2, an impostor, a heretic. 3, = ಕೌಲೀನ, rumour, report (ನಾಣ್ನುಡಿ Mr. 86, one MS. ಜಾಣ್ನುಡಿ).

ಕೌಲೀನ kaulīna. belonging to a noble family; high birth (ಶುದ್ಧಾನ್ವಯ, ಸತ್ಕುಲೀನ Nn. 76). 2, *rumour, report;* a good report (ಕಾಂಚನವಾದ, ಸುವರ್ಣವಾದ 76; one MS. ಕಾಂಚನ = ದ್ರವ್ಯ; ವಾದ = ಲೋಕವಾದ). 3, a sick person (ರೋಗಿ, ರೋಗಗ್ರಸ್ತ 76). 4, black (ಕರಿದು, ಕಪ್ಪು 76, one MS. ಕಜ್ಜಲ). 5, combat of animals, of birds, snakes, etc.; contention of, as a species of gambling; cock-fighting, etc. (ಮೃಗ 76; ಪಶು 76).

ಕೌಲು kaulu. = ಕಬಲ 2, ಕವಲು. agreement (My.; H.); writing of assurance or engagement as granted by government to the cultivator of the soil (Mhr., H. ಕೌಲ). 2, safeguard to pass, as granted to an enemy (C.; Mhr., H.). 3, stipulated tribute (My.). — ಕೌಲುಕರಾರು. an agreement (C.).

ಕೌಲೇಯ kaulēya. sprung from a noble family; domestic; a dog (V. 11, 63).

ಕೌಲೇಯಕ kaulēyaka. domestic; *a dog.*

ಕೌವೇರ kauvēra. (fr. ಕುವೇರ). = ಕೌಬೇರ, q. v. relating to or coming from Kuvēra. 2, the plant Costus speciosus.

ಕೌವೇರಿ kauvēri. = ಕೌಬೇರಿ. the region of Kuvēra, *the north.*

ಕೌಶಲ kauśala. (fr. ಕುಶಲ). well-being, happiness, good fortune ಶಾರದೆ, ಕುಶಲ Nn. 28; ಶಮ್ಬು, ಕುಶಲ 64). see Śmd. 301. 2, skilfulness, cleverness. — ಕೌಶಲಂದೋಱು. -ಂ-ತೋಱು. to evince skilfulness (Śsv. 4, 75).

ಕೌಶಲ್ಯ kauśalya. = ಕೌಶಲ. (ಕುಶಲ Ct. II, 115; Śmd. 301 Cm.).

ಕೌಶಿಕ kauśika. (fr. ಕುಶಿಕ). Indra (ಇನ್ದ್ರ Nn. 10; Mr. 511). 2, N. of the ṛiṣi Viśvāmitra (ಮುನಿ 10; ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ Mr. 257; ಋಷಿ 511; J. 18, 2. 9). 3, *a snake-catcher;* an ichneumon (ಸರ್ಪೋಪಜೀವಿ 10). 4, *an owl* (ಘೂಕ 10; ಗೂಗೆ 511). 5, bdellium (ಗುಗ್ಗುಳ 10; 511; see ಗುಗ್ಗುಲ). 6, a marvel (ಅದ್ಭುತ 10). 7, a snake's face or mouth (ಅಹಿಮುಖ, ಹಾವಿನ ಮುಖ 10).

ಕೌಶಿಕೆ kauśike. the state of being versed in kōśas or dictionaries (Grj. 2, 106 va.). 2, a water-pot, a drinking vessel (ಕಳಸಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಕೆ Mr. 210).

ಕೌಶೇಯ kauśēya. (fr. ಕೋಶ). being in or coming from a sheath or case; *silken; silk-cloth.* see ಪವುಥೀಯ.

ಕೌಸಲೆ kausale. = ಕೌಸಲ್ಯೆ. (J. 18, 9. 63; 19, 24; 20, 7).

ಕೌಸಲೇಯ kausalēya. Rāma, the son of Kausalyā. (J. 21, 60).

ಕೌಸಲ್ಯೆ kausalye. (fr. ಕೋಸಲ). the wife of Daśaratha and mother of Rāma. (My.).

ಕೌಸೀದ್ಯ kausīdya. (fr. ಕುಸೀದ). *indolence, sloth.*

ಕೌಸುಮ kausuma. (fr. ಕುಸುಮ). *relating to flowers;* flowery, flowering.

ಕೌಸೃತಿಕ kausṛitika. (fr. ಕುಸೃತಿ). *a juggler, a cheat.*

ಕೌಸ್ತುಭ kaustubha. *the jewel suspended on the breast of Viṣṇu or Kriṣṇa* (ಕಂಠಣ, ಪದಕ Nn. 45). see Ch. v. 24.

ಕೌಸ್ತುಭಾಭರಣ kaustubha-ābharaṇa. Viṣṇu or Kriṣṇa (J. 2, 51).

ಕೌಸ್ತುಭೋದ್ಭಾಸ kaustubha-udbhāsa. = ಕೌಸ್ತುಭಾಭರಣ. (J. 13, 26).

ಕೌಳಿಕ kauḷika. 1. (= ಕೌಲಿಕ, and) Tbh. of ಕೌಟಿಕ. a butcher (ಕೌಟಿಕ Hlā.; ವೈತಂಸಿಕ, ಕಟಿಕ Mr. 379). 2, deceit, imposture (Bh. 1, 8, 89; 2, 13, 13; Rām. in W. v. 449).

***ಕೌಳಿಕ kauḷika.** 2. Śakti worshipper; (terrific). ಕಹಕಹ ಧ್ವನಿ ಕೌಳಿಕನಾದಮಾದಮಾಸುರತರವಾಗೆ Pb, 12, 7. (*cf.* ಕೌಲಿಕ No. 2).

***ಕೌಳುಗೋಲು kouḷu-kōlu.** a kind of arrow (used in mockfight) ಕೌಳುಗೋಲು ಹಿಡಿದು ಶ್ರವವ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಕಳನೇಱು ಕಾದುವುದರಿದು ನೋಡಾ Bv. 215.

-ಕ್ಕುಂ kkuṁ. = -ಕುಂ, etc., *e. g.* ಪುರಡಿಕ್ಕುಂ, ಪೊಗೞುಕ್ಕುಂ, ರಂಜಿಕ್ಕುಂ (Śmd. 268). ಪಾಳಿಕ್ಕುಂ ಜಗವೆಲ್ಲಮುಂ ಕಮಲಭವಂ (268).

-ಕ್ಕೆ kke. 1. = -ಕೆ 1, etc., *e. g.* ಬನಕ್ಕೆ, ಪೊಲಕ್ಕೆ (Śmd. 139). ಕುಲಕ್ಕಂ ಚಲಕ್ಕಂ ಭೂತಲದೊಳ್ ಆರ್ಗನ್ ಅಧಿಕಂ (138). ಲೋಕಕ್ಕೆ ಈತನ್ ಅಧಿಕಂ. ಆ ಕಬ್ಬಕ್ಕೆ ಈ ಕಬ್ಬಮ್ ಆಯ್ತು (159).

-ಕ್ಕೆ kke. 2. = -ಕೆ 2, etc., *e. g.* ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ, ಪೂಜಿಕ್ಕೆ (Śmd. 270). ನರನಾಥನ್ ಆ ತೆಱದಿಂ ಪೆರ್ಚಿಕ್ಕೆ ದೇಶಂಗಳಂ! (270).

-ಕ್ತಿನ್ ktin. (-ತಿ). *an affix forming nouns.*

ಕ್ಯಾ kyā. the colloquial pronunciation of initial ಕೇ (C.), *e. g.* ಕ್ಯಾಕರಿಸು, ಕ್ಯಾದಿಗೆ (G. 167), ಕ್ಯಾರೆ, etc.

ಕ್ಯಾಟಿ kyāṭa. = ಕ್ಯಾತ, etc. see ಓತಿ-.

ಕ್ಯಾತ kyāta. = ಕೇತ, etc. see ಓತಿ-, ತೊಣ್ಣೆ-, ತೊಣ್ಣೆ-.

ಕ್ರಕಚ krakaca. = ಕರಗಸ, ಗರಗಸ, ಗರಗಸು. *a saw.*

ಕ್ರಕಚೆ krakace. N. of a plant (ಗರಗತಿಗ Mr. 116); the tree Pandanus odoratissimus (Sk.).

ಕ್ರಕಣ krakaṇa. = ಕ್ರಕಣ, ಕ್ರಕರ (Nr.).

ಕ್ರಕರ krakara. = ಕಕ್ಕರ. *a sort of partridge, Perdix sylvatica* (= ಕ್ರಕರ). 2, *the shrub Capparis aphylla* Roxb. — ಕ್ರಕರವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ಕ್ರಕಣ, ಕ್ರಕರ Nr.).

ಕ್ರತಕ krataka. see ಎಲಹೂಲಿ.

ಕ್ರತು kratu. *sacrifice, offering.* 2, one of the Prajāpatis. 3, one of the Viśvadēvas. 4, N. of a plant (ಗದುಗು Mr. 150, o. r. ಗದುಗ).

ಕ್ರತುಧ್ವಂಸಿ kratu-dhvaṁsi. the destroyer of (Dakṣa's) sacrifice: *Śiva.*

ಕ್ರತುಪುರುಷ kratu-puruṣa. *Viṣṇu.* (Bp. 54, 46).

ಕ್ರತುಭುಜ್ kratu-bhuj. ಕ್ರತುಭುಕ್. one who eats the sacrifice: *a deity.* ಕ್ರತುಭುಜ (Bp. 2, 27).

ಕ್ರಥ kratha. N. of a race belonging to the Yādavas. (R.).

ಕ್ರಥನ krathana. *killing, slaughter.*

ಕ್ರನ್ದನ krandana. *crying out, calling; challenging,* 2, *weeping, lamenting.*

ಕ್ರನ್ದಿತ krandita. cried out; wept; *crying.*

ಕ್ರಮ krama. = ಕರಮು, ಕವ 1. going, proceeding, advancing, stepping; a step. 2, the foot (ಚರಣ, ಪಾದ, ಅಂಘ್ರಿ, ಪದ, ಕಾಲು Mr. 332). 3, regular course or progress, order, series; regular arrangement; *regular succession.* 4, *method, manner.* 5, *a sacred precept or practice.* see ಪಾಱು. — ಕ್ರಮದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. order to be missed or deviated from (B. 5, 234). — ಕ್ರಮವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to seize or take the proper cause or order. ಕ್ರಮವಿಡಿದ ನುಡಿ (ಸಂಗತ್ಯ Mr. 461).

ಕ್ರಮಗಣನ krama-gaṇana. reckoning or enumerating successively or in order. (Śmd. 261).

ಕ್ರಮಣ kramaṇa. = ಕ್ರಮ No. 1. see ಅತಿ-, ಅನು-, ಶಿಕ್ಷಾ-, etc.

ಕ್ರಮವಾಚಿ krama-vāci. a term expressing regular succession (Śm. 53).

ಕ್ರಮಸನ್ಧಾನ krama-sandhāna. placing, holding, bringing or uniting together in regular order. see ಬಱು ಕೊಳ್.

ಕ್ರಮಾಗತ krama-āgata. arrived or descended regularly or lineally. (My.).

ಕ್ರಮಿಸು kramisu. to go, to walk, to step. see ಅತಿ-. 2, to go across, to cross (B. 4, 104; My.).

ಕ್ರಮುಕ kramuka. = ಕವುಂಗು, ಕೌಂಗು. *the betel-nut tree, Areca faufel or catechu.* 2, *the mulberry tree, Morus indica* (see Si. 131). 3, *a red sort of the lōdhra tree.*

ಕ್ರಮೇಣ kramēṇa. in regular course, by degrees, gradually, according to order. (B. 4, 172; My.).

ಕ್ರಮೇಣಕ kramēṇaka. = ಕ್ರಮೇಲಕ. (Mr. 184).

ಕ್ರಮೇಲಕ kramēlaka. *the camel.*

ಕ್ರಯ kraya. = ಕರಯ. *buying, purchase* (ಕೊಳುಹ Mr. 346). 2, price, value (C.). ಬಹಳ ಕ್ರಯವುಳ್ಳ ಭಾರೀ ಬಟ್ಟೆ (ಮಹಾಧನ Si. 222). — ಕ್ರಯ ಇಡು. to set a price on, to fix a price (B. 5, 208; My.). — ಕ್ರಯ ಕಟ್ಟು. to fix a price; to prize (B. 4, 173; My.). — ಕ್ರಯ ಕೊಡು. to give money for (B. 5, 75; My.). — ಕ್ರಯ ಬೀಳು. price to be obtained or fetched (C.). ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಯ ಬಹಳ ಬೀಳುವದು (B. 4, 193). ಸಲಿಕೆಗೆ ಯಾಕೆ ಕ್ರಯ ಬೀಳುತ್ತದೆ? (5, 79).

ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯ kraya-vikraya. buying and selling, trade, traffic (B. 5, 113; My.).

ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಿಕ kraya-vikrayika. *a trader, a merchant.*

ಕ್ರಯಶಾಸನ kraya-śāsana. a deed of sale (My.).

ಕ್ರಯಿಕ krayika. *a purchaser, a buyer.*

ಕ್ರಯ್ಯ krayya. *exhibited for sale, purchasable.*

ಕ್ರವ್ಯ kravya. *raw flesh.*

ಕ್ರವ್ಯಾದ್ kravya-ad. consuming flesh or corpses: *an evil spirit, a goblin, a rākṣasa.*

ಕ್ರವ್ಯಾದ kravya-ada. carnivorous; *a goblin, a rākṣasa.*

ಕ್ರಾನ್ತ krānta. gone; going, stepping, see ಅತಿ-, ವಿಷ್ಣು-.

ಕ್ರಾನ್ತಿ krānti. *going, proceeding;* a step; declination of a heavenly body; the sun's course on the globe, the ecliptic. (B. 5, 306; My.).

ಕ್ರಾನ್ತಿಚಕ್ರ krānti-cakra. = ಕ್ರಾನ್ತಿವೃತ್ತ. (My.).

ಕ್ರಾನ್ತಿವೃತ್ತ krānti-vṛitta. the ecliptic (B. 5, 309; My.).

ಕ್ರಾಮ krāma. going, proceeding. see ಸಂ-.

ಕ್ರಾಯಕ krāyaka. *a purchaser, a buyer.*

ಕ್ರಾಲುಚೆಟ್ಟು krālu-ceṭṭu. the plant Vernonia anthelmintica (Te.; ಅವಲ್ಗುಜ, etc., ಬಾಹುಚಿಗೆ Si. 145).

ಕ್ರಿಮಿ krimi. = ಕೃಮಿ. a worm, an insect (ತ್ರಸ, ಹುಳು Nn. 121; ನೀಲಂಗು, etc. Mr. 396). 2, lac (ಲಾಕ್ಷ, ಅರಗು 121).

ಕ್ರಿಮಿಜ krimi-ja. = ಕೃಮಿಜ. produced by worms; silk. ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳಿನ್ದ ನೆಯಿದ ಆ ಸೀರೆ ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕು (Mr. 341).

ಕ್ರಿಯಾಕಾರ kriyā-kāra. *an agreement, a contract.*

ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಗೋಪಕ kriyā-kāraka-gōpaka. hiding the agent; a kind of citra in poetical composition (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಕ್ರಿಯಾಖಣ್ಡನ kriyā-khaṇḍana. breaking, reducing to pieces (ಶಾರದ, ಖಣ್ಡನಕ್ರಿಯೆಗಳ್ Nn. 28, o. r. ಶಾರದೆ).

ಕ್ರಿಯಾಂಗ kriyā-aṅga. in theatricals: proper outward appearance or disguise and accompanying songs (Mr. 78. 82; Bp. 25, 20).

ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ kriyā-ātmaka. having the nature or notion of an action or of a verb; a word that possesses the nature or notion of an action or of a verb. see Śmd. 91. 92; Kāvy. V, 13.

ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಾವ್ಯಯ kriyātmaka-avyaya. a particle that partakes of the nature of a verb (Śmd. 389).

ಕ್ರಿಯಾದೀಪಕ kriyā-dīpaka. a kind of dīpaka (Kāvy. III, 3, B, 39 seq.).

*ಕ್ರಿಯಾನುಗತಮಾದಿದೀಪಕ **kriyānugatam-ādidīpaka.** a kind of dīpaka. Kr. 3, 55.

ಕ್ರಿಯಾಪದ kriyā-pada. a verb (Śmd. 54. 61. 168. 261. 299; Kāvy. I, 3, 16. 17).

ಕ್ರಿಯಾಫಲ kriyā-phala. result or consequence of acts. (My.).

ಕ್ರಿಯಾಮಾಲೆ kriyā-māle. the conjugation of a verb and its table (My.).

ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ kriyā-artha. the meaning of a verb; the infinitive with ಅಲ್. see Śmd. 253. 254. 276. 277. 302; Kāvy. I, 5, 34. 35.

ಕ್ರಿಯಾಲಂಕಾರಹೀನ kriyā-alaṅkāra-hīna. want of ornament in verbs or actions (Bp. 1, 18).

ಕ್ರಿಯಾಲೋಪ kriyā-lōpa. deficiency in or loss of any of the essential ceremonies of religion. (My.).

ಕ್ರಿಯಾವತ್ kriyā-vat. *active, industrious, strenuous;* performing ceremonies and duties in the right manner. see ಬರವಸಿಗ.

ಕ್ರಿಯಾವನ್ತ kriyā-vanta. Tbh. of ಕ್ರಿಯಾವತ್. an active man; a truthful man, a man of correct conduct (C.).

ಕ್ರಿಯಾವಾಚಕ kriyā-vācaka. expressing an action; a verbal noun. (Śmd. 89).

ಕ್ರಿಯಾವಿಭಕ್ತಿ kriyā-vibhakti. a termination or inflection of the persons of a tense. (Śmd. 61. 90).

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ kriyā-viśēṣaṇa. that which defines an action more closely; an adverb. (Śmd. 174. 175).

ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯ kriyā-śūnya. deprived of or without action (Śmd. 389).

ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರ kriyā-samabhihāra. repetition of any act, doing anything repeatedly (Śmd. 230. 231. 270; Kāvy. I, 3, 89-97; I, 5, 41-44).

ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ kriyā-samāsa. a verbal compound (Śmd. 90. 199. 210).

ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧಿ kriyā-siddhi. accomplishment of an act, success. (My.).

ಕ್ರಿಯಾಸ್ವಭಾವಾಖ್ಯಾನ kriyā-svabhāva-ākhyāna. one of the three kinds of jāti in rhetoric (Kāvy. III, 3, B, 5-9).

ಕ್ರಿಯೆ kriye. ಕ್ರಿಯಾ. *action, work, business;* an act. 2, action, as the general idea expressed by any verb (Śmd. 33. 36. 88. 253. 276. 277). 3, time, tense (Śmd. 90. 260). 4, *a verb;* the verb of a sentence (Śmd. 6. 35. 115. 152. 172. 175. 199). 5, a noun of action (Śmd. 35, *e. g.* ಕೊಳಲ್). 6, a literary work. 7, *bodily action, exercise of the limbs.* 8, *study.* 9, *medical treatment or practice.* 10, *a religious rite or ceremony;* substantiating, by oath, etc. (Mhr., S. Mhr.). 11, *expiation, atonement.* 12, *a means, an expedient.* 13, *an instrument, an implement.* 14, *judicial investigation.* 15, *beginning, undertaking.*

ಕ್ರಿಯ್ಯೆ kriyye. = ಕ್ರಿಯೆ. (ನೆಗಱ್ತಿ Mr. 458).

ಕ್ರಿಷ್ಟ್ಣ kriṣṭṇa. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ. (C.).

ಕ್ರಿಷ್ಣ kriṣṇa. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ. (My.).

ಕ್ರಿಷ್ಣಿ kriṣṇi. Tbh. of ಕೃಷ್ಣೆ. N. (My.; B. 5, 127. 148).

ಕ್ರಿಸ್ತ krista. Christ (B. 5, 279; My.).

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ krista-śaka. the era of Christ (My.).

ಕ್ರಿಸ್ತಿ kristi. Christian (B. 5, 168. 278. 280).

ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ kristiya. a Christian (My.). feminine ಕ್ರಿಸ್ತಿಯಳು (My.).

ಕ್ರೀಂಕಾರ krīṅ-kāra. the cry of the bird called haṁsa (Grj. 8, 8 va.; 10, 33).

ಕ್ರೀಡಾಕುಳಿ krīḍā-kuḷi. a pleasure-pond (ವಾಪಿ, ದೀರ್ಘಿಕೆ Nr.).

ಕ್ರೀಡಾಗೃಹ krīḍā-gṛiha. a pleasure-house, a private apartment. (My.).

ಕ್ರೀಡಾರಥ krīḍā-ratha. *a pleasure-van.*

ಕ್ರೀಡಾವನ krīḍā-vana. a pleasure-garden, a park. (My.).

ಕ್ರೀಡಿಸು krīḍisu. to play, to sport, to frolic (J. 30, 10); to have sexual intercourse (My.; ರಮಿಸು G.).

ಕ್ರೀಡಿಸುವಿಕೆ krīḍisuvike. playing, sporting (ದೇವನ Si. 436).

ಕ್ರೀಡೆ krīḍe. ಕ್ರೀಡಾ. *play* (ಕೇಳಿ Śm. 114); amorous sport, sexual intercourse (My.). see ರಮಿಸು.

ಕ್ರೀತ krīta. bought; a son purchased from his natural parents. see ವಿ-.

ಕ್ರುಂಚ್ krunc. = ಕ್ರುಂಚು. *a kind of heron; a curlew* (ಕೊಂಚೆ Hlā.).

ಕ್ರುಂಚು kruncu. = ಕ್ರುಂಚ್. (ಕ್ರೌಂಚ, ಕೊಂಚೆ Mr. 169).

ಕ್ರುದ್ಧ kruddha. irritated, angry, wrathful; a passionate man (ಕೋಪಿ Bhn. 59; J. 13, 4; My.).

ಕ್ರುಧ್ krudh. *anger, wrath.*

ಕ್ರುಪೆ krupe. Tbh. of ಕೃಪೆ. (C.).

ಕ್ರುಷ್ಟ kruṣṭa. *crying out, calling; weeping;* noise, sound.

ಕ್ರೂರ krūra. = ಕೂರ, ಕೂಲ್. *cruel, fierce, savage, hard-hearted;* pitiless; hot, sharp, disagreeable; harsh, rough; terrible; a bad man, a scoundrel (ಖಲ, ದುರ್ಜನ Nn. 107); a thief (ತಸ್ಕರ, ಕಳ್ಳ 107). 2, *hard, solid.* 3, name of an animal (ಮೃಗಭೇದ 107). 4, *boiled rice.*

ಕ್ರೂರಕರ್ಮಕೃತ್ krūra-karma-kṛt. *perpetrating cruel actions.*

ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ krūra-karmi. = ಕೂಟ್ಕರ್ಮಿ. a person who performs terrible or pitiless deeds (ನೃಶಂಸ, ಬಿಱುಸಿನವಂ Mr. 235). see Bp. 51, 74.

ಕ್ರೂರಗ್ರಾಹ್ಯ krūra-grāhya. a man who listens to slander, a slanderer (ಕುವಾಕ್ಯಶ್ರುತ, ಚಹಡಮಂ ಕೇಳ್ವಂ Mr. 244, o. r. ಪೇೞ್ವಂ).

ಕ್ರೂರಚಿತ್ತ krūra-citta. a cruel-minded man (Bp. 25, 26).

ಕ್ರೂರಾಸ್ತ್ರ krūra-astra. a sharp missile weapon (ಚಕ್ರ Mr. 516).

ಕ್ರೇಣಿ kreṇi. = ಕೇಣಿ 1. buying, purchasing, purchase.

ಕ್ರೇತವ್ಯ krētavya. *purchasable.*

ಕ್ರೇತೃ krētṛ. a buyer, purchaser. see ವಿ-.

ಕ್ರೇಯ krēya. *purchasable.*

ಕ್ರೋಡ krōḍa. *the chest, the breast, the bosom.* 2, *a hog* (ಎಕ್ಕಲ Śs.); an avatāra of Viṣṇu. 3, *the planet Saturn.*

ಕ್ರೋಡರೂಪಿ krōḍa-rūpi. Viṣṇu (My.).

ಕ್ರೋಡೀಕರಣ krōḍī-karaṇa. folding to the breast, *embracing; an embrace.*

ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸು krōḍī-karisu. to embrace; to compress, to abridge, to write briefly (My.; Te.).

ಕ್ರೋಧ krōdha. anger, wrath, passion. see ಕನಲ್, ಮುನಿ, ಸೆಡೆ. 2, N. of a dānava (Cpr. 5, 29).

ಕ್ರೋಧನ krōdhana. *angry, passionate.* 2, the fifty-ninth year of the cycle (C.).

ಕ್ರೋಧನಿರ್ದೇಶ krōdha-nirdēśa. indication or manifestation of passion. see ರೂಪಿಡು.

ಕ್ರೋಧಿ krōdhi. *angry, passionate.* (Bp. 60, 55). 2, the thirty-eighth year of the cycle (C.).

ಕ್ರೋಧೋತ್ಸರ್ಜನ krōdha-utsarjana. laying aside or quitting passion. see ತಿಳಿವು.

ಕ್ರೋಶ krōśa. = ಕೋಸು 2. calling out, a cry, a shout. 2, *a measure of distance,* a kos, ¼ yōjana (ಪಥಭೇದ, ಪಥಸಂಖ್ಯೆಯ ಭೇದ Nn. 112; ಪಥಸಂಖೆ Mr. 489; see s. ಮೊಱ). 3, wrongly instead of ಕೋಶ: an ordeal (ದಿವ್ಯ, ದಿಬ್ಯ 112; ದಿವ್ಯ 489). 4, see Mr. s. ಕುಠಾಕು.

ಕ್ರೋಶಯುಗ krōśa-yuga. *two kos.*

ಕ್ರೋಷ್ಟು krōṣṭu. a crier: *a jackal.*

ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ್ನೆ krōṣṭu-vinne. *the plant Hemionites cordifolia* Roxb. (others: Ramvāsac; see ನರಿಬಾಲದ ಹುಲ್ಲು).

ಕ್ರೋಷ್ಟ್ರಿ krōṣṭri. *a kind of convolvulus.* 2, the female of a jackal.

ಕ್ರೌಂಚ krauñca. = ಕರ್ಕೊಂಚೆ, ಕೊಂಚೆ, ಕೊರಕಂಚೆ. *a kind of heron or curlew.* 2, *a mountain in the Himālaya,* torn asunder by Skanda. 3, one of the principal divisions (dvīpas) of the world.

ಕ್ರೌಂಚದಾರಣ krauñca-dāraṇa. the splitter of the Krauñca-hill: *Skanda.*

ಕ್ರೌಂಚಪಕ್ಷಿ krauñca-pakṣi. = ಕ್ರೌಂಚ No. 1. (ಕೊಂಚೆ Kk. 14; Śm. 29).

ಕ್ರೌಂಚಾರಾತಿ krauñca-arāti. the enemy of krauñca: *Skanda.*

ಕ್ರೌಂಚಾರಿ krauñca-ari. = ಕ್ರೌಂಚಾರಾತಿ. (ವಿಶಾಖ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕೇಯ Nn. 38; ಸ್ಕಂದ Mr. 16).

ಕ್ರೌರ್ಯ kraurya. (fr. ಕ್ರೂರ). cruelty, fierceness; hard-heartedness; terribleness. (My.).

ಕ್ಲಮ klama. *fatigue, languor exhaustion.*

ಕ್ಲಮಥ klamatha. = ಕ್ಲಮ. *fatigue, etc.*

ಕ್ಲಮಥು klamathu. = ಕ್ಲಮ. *fatigue, etc.* (ಗ್ಲಾನಿ, ನೋವು Mr. 384).

ಕ್ಲವ klava. fear. see ವಿ-.

ಕ್ಲಿನ್ನ klinna. *moistened, wet* (ಹಸಿ Hlā., Mr. 448; originally in Hlā. and Mr. ಹುಸಿ).

ಕ್ಲಿನ್ನಾಕ್ಷ klinna-akṣa. *blear-eyed.*

ಕ್ಲಿಶಿತ kliśita. *fatigued, tired, afflicted.*

ಕ್ಲಿಷ್ಟ kliṣṭa. *fatigued, tired, afflicted.* 2, hurt. 3, put to shame. 4, *contradictory, inconsistent.*

ಕ್ಲೀತಕ klītaka. *liquorice* (ಜೇಷ್ಠಮಧು G.).

ಕ್ಲೀತಕಿಕೆ klītakike. *Indigo, indigofera tinctoria.*

ಕ್ಲೀಬ klība. *an eunuch* (ನಪುಂಸ, ನಪುಂಸಕನು Nn. 146). 2, *emasculated, enervated, impotent;* timid (ಆತಂಕಶರೀರ, ರೋಗಿಷ್ಠ, ಹೆದಱುವನು 146; ಅಱುಯಾಳ್ Mr. 481). 3, *idle, slothful.* 4, *mean, miserly* (ಕೃಪಣ, ಲೋಭಿ 146). 5, *the neuter gender.*

ಕ್ಲೀವ klīva. = ಕ್ಲೀಬ 1-5. *a eunuch, etc.*

ಕ್ಲುಪ್ತ klupta. Tbh. of ಕ್ಲೃಪ್ತ. (My.; J. 6, 45).

ಕ್ಲೇಶ klēśa. *affliction, pain, trouble, distress, sorrow* (ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ದುಃಖ Nn. 125; ಮಜ್ಜಾಸಾರ Mr. 497). — ಕ್ಲೇಶಪ್ಪಡು.-೦-ಪಡು. to suffer pain, to grieve (ಖೇದ, ದುಃಖ Śmd. 142 Mdb. MS.).

ಕ್ಲೋಮ klōma. *the lungs.* 2, *the bladder.*

ಕ್ವ kva. where?

ಕ್ವಚಿತ್ kva-cit. = ಕ್ವಚಿತ. anywhere; somewhere; in some rare place; secretly, privately (ರಹಸ್ಯ, ಏಕಾಂತ Nn. 163). 2, *sometimes* (ಸಮಯ 163). 3, a secluded spot for hearing the śāstras (ಶ್ರುತಮಂ ಕೇಳ್ವೆಡೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕೇಳುವ ಠಾವು 163). 4, very little; very rare (ಅತಿಸ್ವಲ್ಪ 163). 5, used in bereavement (ಕೆಯ್ಯೊತ್ತಿ ನಿನ್ದಲ್ಲಿ, ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಿ ನಿನ್ದಲ್ಲಿ 163).

ಕ್ವಚಿತ kvacita. Tbh. of ಕ್ವಚಿತ್. (C.; B. 4, 214; 5, 257).

ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಯೋಗ kvacit-prayōga. rarely used (Śmd. 113); an occasional use.

ಕ್ವಚಿದ್ಭೋಗ kvacit-bhōga. a trifling pleasure (ಅಲ್ಪಭೋಗ, ಅಲ್ಪಸುಖ Nn. 160).

ಕ್ವಣ kvaṇa. *a sound, a tone.*

ಕ್ವಣತ್ kvaṇat. sounding; tinkling. (Śmd. 100).

ಕ್ವಣತ್ಕಂಕಣ kvaṇat-kaṅkaṇa. a tinkling bracelet (Śmd. 100).

ಕ್ವಣನ kvaṇana. a sound, a tone.

ಕ್ವಣಿತ kvaṇita. sounded, twanged, as a stringed instrument. (My.).

ಕ್ವಥನ kvathana. boiling.

ಕ್ವಥಿತ kvathita. *boiled, decocted.*

ಕ್ವಾಣ kvāṇa. *a sound, a tone.*

ಕ್ವಾಥ kvātha. decoction, extraction.

ಕ್ವಾಥರಸ kvātha-rasa. *extracted juice.*

ಕ್ವಾಥೋದ್ಭವ kvātha-udbhava. produced by boiling; *blue vitriol used as a collyrium.*

ಕ್ಷಕಾರ kṣa-kāra. the syllable ಕ್ಷ (Śmd. 346).

ಕ್ಷಗಭಕ್ಷ kṣaga-bhakṣa. see ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ.

ಕ್ಷಣ kṣaṇa. = ಚಣ. a moment (ಅತಿಶೀಘ್ರ, ಅತಿಬೇಗ Nn. 117). 2, *a measure of time equal to four minutes*, or, according to others, equal to $\frac{4}{5}$ or $\frac{24}{35}$ seconds (ಕಾಲವಿಶೇಷ, ಕಾಲಭೇದ 117; ಕಾಲ Mr. 494). 3, *leisure.* 4, *season, opportunity* (ಅವಸರ 494). 5, occupation, work (ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಉದ್ಯೋಗ 117; ವ್ಯಾಪಾರ 494). 6, *a festival;* joy (ಹರ್ಷ, ಸನ್ತಸ 117; ಸನ್ತೋಷ 494). 7, *the middle* (ಮಧ್ಯ 117; 494). 8, *dependence* (ಪರಾಧೀನ 117; 494).

ಕ್ಷಣಗಭಸ್ತಿ kṣaṇa-gabhasti. = ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆ. (ಸೌದಾಮಿನಿ, etc., ಮಿಂಚು Mr. 43).

ಕ್ಷಣದೆ kṣaṇa-de. leisure-giving; *the night.*

ಕ್ಷಣನ kṣaṇana. *wounding, killing.*

ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆ kṣaṇa-prabhe. a momentary shine or flash; *lightning.*

ಕ್ಷಣಭಂಗುರ kṣaṇa-bhaṅgura. perishing in an instant, transient, frail, perishable. (My.).

ಕ್ಷಣಮಾತ್ರಾನುರಾಗಿ kṣaṇa-mātra-anurāgi. *one whose affection lasts only a moment.*

ಕ್ಷಣರುಚಿ kṣaṇa-ruci. = ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆ. (Rśv. 11, 25).

ಕ್ಷಣಲಕ್ಷಣೆ kṣaṇa-lakṣaṇe. lightning (Rśv. 1, 10).

ಕ್ಷಣಾರ್ಧ kṣaṇa-ardha. half a moment, a small space of time. (Śsv. 4, 106; My.).

ಕ್ಷಣಿಕ kṣaṇika. momentary, transient. (Cpr. 1, 25; Bp. 32, 53).

ಕ್ಷಣಿಕೆ kṣaṇike. = ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆ. *lightning.*

ಕ್ಷತ kṣata. *wounded, hurt, hit, injured, violated.* 2, *a wound,* a hurt. see ಅ-, ಏಱು, ನಖ-, ಸ್ವಲ್ಪ-.

ಕ್ಷತಜ kṣata-ja. produced by a wound; *blood, pus, matter.*

ಕ್ಷತವ್ರತ kṣata-vrata. *a violator of a vow.*

ಕ್ಷತಿ kṣati. hurt, injury; a wound; damage. (R.).

ಕ್ಷತ್ತೃ kṣattṛi. *a doorkeeper.* 2, *a charioteer.* 3, *the son of a Śūdra by a Kṣatriya woman.* 4, *the son of a Śūdra by a Vaiśya woman.*

ಕ್ಷತ್ರ kṣatra. *the military or reigning order or caste.* 2, a man of the Kṣatriya caste.

ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮ kṣatra-dharma. the duty of a Kṣatriya, military conduct, bravery. (My.).

ಕ್ಷತ್ರಿಯ kṣatriya. *a man of the military class or caste.*

ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲೀನೆ kṣatriya-kulīne. a woman of Kṣatriya descent (Bp. 55, 14).

ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಿ kṣatriyāṇi. *a woman of the Kṣatriya order.*

ಕ್ಷತ್ರಿಯಿ kṣatriyi. *the wife of a Kṣatriya.*

ಕ್ಷತ್ರಿಯೆ kṣatriye. *a woman of the Kṣatriya class.*

ಕ್ಷತ್ವ kṣatva. the syllable ಕ್ಷ (Śmd. 346).

ಕ್ಷನ್ತೃ kṣantṛi. *one who is patient or forbears.*

ಕ್ಷಪಣ kṣapaṇa. = ಸವಣ. fasting. 2, destroying. 3, *a Bauddha mendicant;* a Jaina mendicant (ಜೈನ Hlā.). ಸಾಧು ನಿರ್ಗ್ರನ್ಥರ್ ನಗ್ನಾಟರ್ ಜೈನರ್ ದಿಗಮ್ಬರರ್ ಜೀವಕರ್ ಕ್ಷಪಣರ್ ಎನೆ ಗುರುಗಳ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 222; see Bp. 51, 65).

ಕ್ಷಪಣಕ kṣapaṇaka. = ಕ್ಷಪಣ No. 3. see Bp. 52, 7.

ಕ್ಷಪಣಕಾಚ್ಛಾದನ kṣapaṇaka-ācchādana. a Kṣapaṇaka's or Jaina mendicant's garment. see ತಟ್ಟು.

ಕ್ಷಪಣಮುನಿದೇವ kṣapaṇa-muni-dēva. N. (Bp. 52, 17).

ಕ್ಷಪಾಕರ kṣapā-kara. making the night: *the moon.*

ಕ್ಷಪಾನಾಥ kṣapā-nātha. *the moon.*

ಕ್ಷಪಿತ kṣapita. sent, thrown, cast. (Cpr. 4, 60 va.; Bp. 44, 38).

ಕ್ಷಪೆ kṣape. ಕ್ಷಪಾ. *night.* 2, *turmeric.*

ಕ್ಷಮ kṣama. patient, keeping quiet; enduring, bearing patiently, putting up with. 2, *adequate, competent, fit for; able.* see Bp. 49, 3; ಕರ್ಮ-, ಭಾರ-. 3, friendly, favourable; bearable, tolerable. see ಸಹನಶೀಲ.

ಕ್ಷಮತೆ kṣamate. ability, fitness, capability. (Cpr. 4, 17).

ಕ್ಷಮತ್ವ kṣamatva. = ಕ್ಷಮತೆ. see s. ಸಯ್ರಿಸು.

ಕ್ಷಮಾಪ kṣamā-pa. a lord of the earth, a king (Bp. 61, 83).

ಕ್ಷಮಾಪಣ kṣamāpaṇa. -ಣೆ. forbearance, long-sufferance (My.).

ಕ್ಷಮಾರುಹ kṣamā-ruha. a tree (Bp. 20, 1).

ಕ್ಷಮಿ kṣami. *patient, forbearing, indulgent.* 2, able.

ಕ್ಷಮಿತೃ kṣamitṛi. *patient, forbearing, indulgent.*

ಕ್ಷಮಿಯಿಸು kṣamiyisu. = ಕ್ಷಮಿಸು. (Abh. P. 8, 45; 11, 54; 15, 77 va.).

ಕ್ಷಮಿಸು kṣamisu. to endure, to bear patiently, to forbear; to bear with, to put up with, to pass unavenged (C.; ಕೆಯ್ಕೊಯ್, ತಾಳು G.; 'to pardon sin' might be given by ಪಾಪ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡು). ಎನ್ನ ತಪ್ಪಂ ಕ್ಷಮಿಸು! (Bp. 18, 80). ಈ ತಪ್ಪಂ ಕ್ಷಮಿಸವೇಟ್ಕು (-ಬೇಟ್ಕು, 22, 41). ಬಾಲಕರ ಅತೀತಮುಂ ಕ್ಷಮಿಸು! (J. 21, 54). ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಜನರು ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುವರು; ಶಿಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಕ್ಷಮಿಸುವದು ಬಹು ಯೋಗ್ಯವು (B. 3, 14). ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮಿಸೆನ್ದು ಆತನನ್ನು ಬೇಡಿಕೋ! (4, 45). ನಾನಾದರೂ ಇನ್ದಿನ ವರೆಗೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದೆನು (4, 200). ಅವರ ಮೇಲೆ ದಯೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸ ಬೇಕು (5, 9). see ಅಪರಾಧ-. ತಪ್ಪು-. regarding the meaning *cf.* ತಾಳ್, ಸಯ್ರಿಸು. see Bh. 3, 6, 80; Dp. 120, 2. 6; 150, 1.

ಕ್ಷಮೆ kṣame. ಕ್ಷಮಾ. *patience, forbearance, indulgence,* long-suffering (ತಾಳ್ಮೆ, ಸಹನ, ಸುಧಾರಿಕೆ G.; My.). see ಸಯ್ರಣೆ, B. 4, 45. s. ಸುತ್ತ. 2, the earth.

ಕ್ಷಯ kṣaya. 1. *wane, decrease, diminution; wasting away, consumption; loss; ruin, destruction;* end. 2, *pulmonary consumption.* 3, *the destruction of the universe.* see ಕುನ್ದು, ತವಿಸು, ತವು, ತವುಂಕಲ್ 4, = ಅಕ್ಷಯ No. 3. (My.).

ಕ್ಷಯ kṣaya. 2. *a dwelling, a house;* the earth; the house of Yama; N. of a mantri of Yama (J. 27, 23-26).

ಕ್ಷಯಕರ kṣaya-kara. causing destruction, etc. (Bp. 53, 3).

ಕ್ಷಯತಿಥಿ kṣaya-tithi. a lunar day beginning after the sunrise of one day and ending before that of the next (My.; Mhr.). 2, that lunar day, or the anniversary of it, or the monthly recurrence of it, which was the day of the deceased (Mhr.; R.).

ಕ್ಷಯಪಕ್ಷ kṣaya-pakṣa. the fortnight of the waning moon. (Mhr.).

ಕ್ಷಯಮಾಸ kṣaya-māsa. that month in which occur two saṅkrāntis (My.; B. 5, 309; Mhr.).

ಕ್ಷಯರೋಗ kṣaya-rōga. pulmonary consumption, consumption in general (B. 5, 157). ಕ್ಷಯರೋಗ ವಾಸಿ ಆಗೋದು ಕಷ್ಟ, ಬಱದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ದೊರೆಯುವದು ಕಷ್ಟ (Prv.).

ಕ್ಷಯಿಷ್ಣು kṣayiṣṇu. wasting, perishing; fragile. (R.).

ಕ್ಷಯಿಸು kṣayisu. to wane, to decrease, etc. (My.). ಸಣ್ಣಗೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ದುರ್ಬಲನಾದವನು (ಗ್ಲಾನ, etc. Si. 402).

ಕ್ಷರ kṣara. melting away, perishable. see ಅ-.

ಕ್ಷರತ್ kṣarat. flowing, streaming, dropping, melting away, etc. (Cpr. 9, 100).

ಕ್ಷವ kṣava. *sneezing.* 2, *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ಕ್ಷವಥು kṣavathu. sneezing; *catarrh; cough.*

ಕ್ಷಳ kṣa-ḷa. the letter ಳ್ when the substitute for Saṁskṛita ಲ್ (Śmd. 12. 13. 24. 44. 45. 408).

ಕ್ಷಾತ್ರ kṣātra. (fr. ಕ್ಷತ್ರ). belonging to the military or reigning order (J. 2, 22; Śsv. 4, 55); the dignity of a ruler; a Kṣatriya. see ಮನ್ತ್ರ-.

ಕ್ಷಾನ್ತ kṣānta. *enduring, patient.*

ಕ್ಷಾನ್ತಿ kṣānti. *patience, forbearance.*

ಕ್ಷಾಮ kṣāma. scorched, singed; *emaciated, wasted, thin, spare;* emaciation; thinness; debility; famine. ಕ್ಷಾಮದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಭೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯೇ?—ಓಮ ತಿನ್ದರೆ ಕ್ಷಾಮ ಹೋದೀತೇ?—ಕ್ಷಾಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಮ ಮಾತ್ರ ಲಾಭ (Prvs.). see Grj. 2, 8; Bp. 7, 17.

ಕ್ಷಾಮದೇವತೆ kṣāma-dēvate. the goddess of famine (My.).

ಕ್ಷಾರ kṣāra. = ಕಾರ 1. salty, biting, corrosive, acid, hot, pungent, saline. 2, salt; *any saline substance, an alkali, soda, nitre, saltpetre* (ಕಟಿಕ, ಉಪ್ಪು Nn. 127; ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ Mr. 48); essence (My.). 3, *glass.* 4, = ಕ್ಷಾರಣ. a biting word, abuse (ವಿರೂಕ್ಷಣ, ಆಕ್ಷೇಪ, etc., ಬಯ್ಗುಳ್ Mr. 88). 5, a rogue.

ಕ್ಷಾರಕ kṣāraka. *an unblown flower.*

ಕ್ಷಾರಕಿ kṣāraki. N. of a creeper (ತಮ್ಮಡಿವಳ್ಳಿ Mr. 147, one MS. ತಮ್ಮಡ-).

ಕ್ಷಾರಣ kṣāraṇa. ಕ್ಷಾರಣೆ kṣāraṇe. *accusation of infidelity; censure in general.*

ಕ್ಷಾರಮೃತ್ತಿಕೆ kṣāra-mṛittike. *salt-ground.*

ಕ್ಷಾರಾಮ್ಬುಧಿ kṣāra-ambudhi. the salt ocean (Kāvy. V, 62).

ಕ್ಷಾರಾಂಶ kṣāra-aṁśa. the portion or remnant which is salt (B. 4, 202).

ಕ್ಷಾರಿತ kṣārita. *calumniated, accused.*

ಕ್ಷಾಲ kṣāla. = ಕ್ಷಾಲನ. see ಪ್ರ-.

ಕ್ಷಾಲನ kṣālana. washing (ಕರ್ಚಿದುದು Ct. II, 69). see ತೊಳೆ.

ಕ್ಷಾಲಿತ kṣālita. washed, cleansed. see ಪ್ರ-; Bp. 61, 89.

ಕ್ಷಾವ kṣāva. = ಕ್ಷವ. see ವಿ-.

ಕ್ಷಿತ್ kṣit. ruling. 2, dwelling. see ಮಹೀ-.

ಕ್ಷಿತ kṣita. decreased, wasted, decayed, worn out, etc. (ಕ್ಷೀಣ Dhw.).

ಕ್ಷಿತಿ kṣiti. 1. *decrease, wane, loss, destruction, ruin* (ಕೆಡುವುದು Nn. 130).

ಕ್ಷಿತಿ kṣiti. 2. *an abode, a dwelling.* 2, *the earth* (ಧರಾತಲ Nn. 130); earth, soil; a field. 3, a certain high number (see Mr. s. ಖರ್ವ).

ಕ್ಷಿತಿಕಾನ್ತ kṣiti-kānta. a king (Bp. 53, 28).

ಕ್ಷಿತಿಜ kṣiti-ja. a tree (Mr. 522; Bp. 11, 9); [horizon].

ಕ್ಷಿತಿಜೆ kṣiti-je. Sītā. (My.).

ಕ್ಷಿತಿಧರ kṣiti-dhara. earth-supporter: *a mountain.*

ಕ್ಷಿತಿಧರೇನ್ದ್ರಸುತೆ kṣitidhara-indra-sute. Pārvatī (Bp. 13, 30).

ಕ್ಷಿತಿನಾಥ kṣiti-nātha. a king (Cpr. 5, 34; Bp. 57, 66).

ಕ್ಷಿತಿಪ kṣiti-pa. = ಕ್ಷಿತಿನಾಥ. (Bp. 51, 8; 57, 85).

ಕ್ಷಿತಿಪತಿ kṣiti-pati. = ಕ್ಷಿತಿಪ. (Cpr. 2, 3. 4. 93).

ಕ್ಷಿತಿಪಾಲ kṣiti-pāla. = ಕ್ಷಿತಿಪ. (My.).

ಕ್ಷಿತಿಭೇದ kṣiti-bhēda. a kind of soil. see ಎರೆ.

ಕ್ಷಿತಿರಮಣ kṣiti-ramaṇa. = ಕ್ಷಿತಿಪ. (Bp. 36, 39; 43, 1).

ಕ್ಷಿತಿರುಹ kṣiti-ruha. *a tree.*

ಕ್ಷಿತಿವಧು kṣiti-vadhu. the earth regarded as a woman (Ṛsv. 2, 32).

ಕ್ಷಿತಿವ್ಯುದಾಸ kṣiti-vyudāsa. a cave within the earth. see Nr. s. ಹಗ.

ಕ್ಷಿತಿಸುತಾಸುತ kṣitisutā-suta. a son of Sītā (My.).

ಕ್ಷಿತಿಸುತೆ kṣiti-sute. -ತಾ. Sītā (My.).

ಕ್ಷಿತೀಶ kṣiti-īśa. a king. (Śmd. 177).

ಕ್ಷಿತ್ಯಧಿಪ kṣiti-adhipa. = ಕ್ಷಿತೀಶ. (Bp. 54, 83).

ಕ್ಷಿಪೆ kṣipe. *throwing; sending; directing.*

ಕ್ಷಿಪ್ತ kṣipta. *thrown, cast, impelled;* sent; dismissed.

ಕ್ಷಿಪ್ನು kṣipnu. throwing (obstacles in the way); obstruction; *obstructive.* 2, *addicted to censure.*

ಕ್ಷಿಪ್ರ kṣipra. *quick, swift, speedy,*

ಕ್ಷಿಯೆ kṣiye. *decrease, loss, destruction.*

ಕ್ಷೀಣ kṣīṇa. *decreased, wasted, worn away; lost, destroyed; emaciated, thin, slender;* injured, broken; subdued; poor, miserable. see ಜಱಿ.

ಕ್ಷೀಣಕುಲ kṣīṇa-kula. a miserable race or caste. see ಕೀೞ್.

ಕ್ಷೀಣತ್ವ kṣīṇatva. the state of wasting away, diminution, decay; the state of being injured; etc. see ಅಟ್ಟು, ಕುಸಿ, ತಟ್ಟು, ನುಚ್ಚು.

ಕ್ಷೀಣಧನ kṣīṇa-dhana. impoverished. (Cpr. 2, 49 va.).

ಕ್ಷೀಬ kṣība. = ಕ್ಷೀವ. (My.).

ಕ್ಷೀರ kṣīra. = ಕೀರ 2. *milk* (ದುಗ್ಧ, ಅಮೃತ Nn. 11). 2, *water* (ವಾರಿ, ಉದಕ 11). 3, a cloud (ಕಾದಮ್ಬಿನಿ, ಮೇಘ 11).

ಕ್ಷೀರಕ kṣīraka. = ಕ್ಷೀರಿಕೆ No. 2? see Mr. s. ಕ್ಷೀರಸ.

ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲಿ kṣīra-kākōli. a root from the Himālaya, one of the eight principal medicaments. see ಅಷ್ಟವರ್ಗ.

ಕ್ಷೀರಕೆ kṣīrake. = ಕ್ಷೀರಿಕೆ. see s. ಹಾಲೆ.

ಕ್ಷೀರಜ kṣīra-ja. curds (ಮೊಸರು Cb.).

ಕ್ಷೀರದೋಹನ kṣīra-dōhana. milking milk. see ಕಱಿ.

ಕ್ಷೀರನೀರ kṣīra-nīra. milk and water. 2, a union like the mixing of milk and water; an embrace. (R.).

ಕ್ಷೀರಭೇದ kṣīra-bhēda. a kind of milk. see ಕಿನೆ.

ಕ್ಷೀರವತಿ kṣīra-vati. N. of a milky plant (ಬುಗುಡಿ Mr. 147).

ಕ್ಷೀರವಿಕೃತಿ kṣīra-vikṛiti. *inspissated milk.*

ಕ್ಷೀರವಿದಾರಿ kṣīra-vidāri. *the plant Batatas paniculata* Chois.

ಕ್ಷೀರಶುಕ್ಲೆ kṣīra-śukle. *the plant Batatas paniculata* Chois.

ಕ್ಷೀರಸ kṣīrasa. *essence of milk, a certain, or any, product of milk* (ಕೀಲಾಟ Hla.). ತುಪ್ಪ ಹಾಲೆರಡಱಿ ತಾಳಿಸಿದ ಹೊಯಿಗಲವು ಕ್ಷೀರಸಂ ಕೀಲಕಾಖ್ಯಂ (Mr. 216, o. r. in two MSS. ಕೀಲನಾಖ್ಯಂ, and one MS. ಕ್ಷೀರಕಂ instead of ಕ್ಷೀರಸಂ).

ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ kṣīra-samudra. = ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ. (My.).

ಕ್ಷೀರಾಗಾರ kṣīra-āgāra. = ಕೀರಾರ, ಕೀಲಾರ. a milk-house, a dairy.

ಕ್ಷೀರಾಗಾರಿ kṣīrāgāri. = ಕೀಲಾರಿ. a cow-keeper, a dairy-man.

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ kṣīra-abdhi. *the sea of milk.*

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿತನಯೆ kṣīrābdhi-tanaye. *Lakṣmī.*

ಕ್ಷೀರಾಮ್ಬುಧಿ kṣīra-ambudhi. = ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ. (Kāvy. V, 62).

ಕ್ಷೀರಾವಿ kṣīrāvi. *a sort of Asclepias, Asclepias rosea.* see ಅಕ್ಕಿಹೆಡೆ. 2, Euphorbia hirta and thymifolia (ದೂದಿ G.; H. ದೂಧಿ).

ಕ್ಷೀರಿಕೆ kṣīrike. = ಕ್ಷೀರಕೆ. *the plant Mimusops kauki.* see ಪಾಲೆ. 2, a dish prepared with milk. *cf.* ಕ್ಷೀರಕ.

ಕ್ಷೀರೋದ kṣīra-uda. *the sea of milk.*

ಕ್ಷೀರೋದತನಯೆ kṣīrōda-tanaye. *Lakṣmī.*

ಕ್ಷೀರೋದಭವ kṣīrōda-bhava. the moon (Kāvy. V, 62).

ಕ್ಷೀವ kṣīva. = ಕ್ಷೀಬ. *drunk, intoxicated.*

ಕ್ಷುಣ್ಣ kṣuṇṇa. pounded, crushed, shattered. 2, *exercised, skilful; one who has mastered the principles of a science.*

ಕ್ಷುತ್ kṣut. 1. *sneezing.*

ಕ್ಷುತ್ kṣut. 2. = ಕ್ಷುತ್ತು, ಕ್ಷುಧ್; hunger. (Śmd. 106).

ಕ್ಷುತ kṣuta. *sneezing.*

ಕ್ಷುತಕರಣ kṣuta-karaṇa. sneezing. see ಸೀನ್.

ಕ್ಷುತಾಭಿಜನನ kṣuta-abhijanana. black mustard (Nr. MSS.; *cf.* ಕ್ಷುಧಾಭಿಜನನ).

ಕ್ಷುತ್ತು kṣuttu. = ಕ್ಷುತ್. Tbh. of ಕ್ಷುಧ್ (Śmd. 106). see ಹಸಿ.

ಕ್ಷುತ್ರಪತ್ರ kṣutra-patra. a kind of plant. see ಕಗ್ಗೊಲಿಲೆ.

ಕ್ಷುದ್ಬಾಧೆ kṣut-bādhe. distress of hunger (My.).

ಕ್ಷುದ್ರ kṣudra. = ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಚುದ್ರ. *small, little.* 2, *poor, indigent, miserable* (ಅತಿದೀನ, ಅತಿಕೃಪಣ Nn. 151). 3, *low, vile, wicked.* 4, *avaricious, niggardly* (ಅತಿಲೋಭಿ 151). 5, *cruel* (ಕ್ರೂರ, ನಿಟ್ಠೂರಿ 151; ಕೂರ Mr. 469). 6, ಕ್ಷುದ್ರನು = ಮಧು (Nn. 13). 7, a small shell (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಗುಳ್ಳೆ Nn. 58). 8, an ant (ಪಿಪೀಲಿಕ, ಇರುಹೆ Mr. 165). 9, sunshine (ಆತಪ, ಬಿಸಿಲು 151). 10, a fault, a foible (Mhr.); slander (C.). ಕ್ಷುದ್ರ ಕೇಳುವವನು ಶೂದ್ರನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prv.). 11, a bee. see ಕ್ಷೌದ್ರ.

ಕ್ಷುದ್ರಕ kṣudraka. small, minute. 2, a slanderer (My.).

ಕ್ಷುದ್ರಗಾರ kṣudra-gāra. a slanderer (ಕರ್ಣೇಜಪ, etc., ಚಾಡಿ ಹೇಳುವವನು (Si. 366; My.).

ಕ್ಷುದ್ರಘಣ್ಟಿಕೆ kṣudra-ghaṇṭike. *an ornament of small bells, a tinkling ornament.*

ಕ್ಷುದ್ರತಣ್ಡುಲ kṣudra-taṇḍula. *a grain of rice;* broken rice (ನುಚ್ಚು Hlā.).

ಕ್ಷುದ್ರಧಾನ್ಯ kṣudra-dhānya. *shrivelled grain.*

ಕ್ಷುದ್ರನಾಸಿಕ kṣudra-nāsika. *small-nosed.*

ಕ್ಷುದ್ರಪಕ್ಷಿಕ kṣudra-pakṣika. *a small bird.* see ಚಿಟ್ಟೆ 1.

ಕ್ಷುದ್ರವಾರ್ತಾಕಿ kṣudra-vārtāki. *a kind of egg-plant or Solanum.* see ರಾಮುಗುಳ್ಳ.

ಕ್ಷುದ್ರಶಂಖ kṣudra-śaṅkha. *a small shell.*

ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡ kṣudra-aṇḍa. *born from minute eggs* (ಮಱಿ ಮೀನ ಮೊತ್ತಂ Mr. 410).

ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡಮತ್ಸ್ಯಸಂಘಾತ kṣudrāṇḍa-matsya-saṅghāta. *small fry.*

ಕ್ಷುದ್ರಿ kṣudri. a slanderous person (My.).

ಕ್ಷುದ್ರೆ kṣudre. *a vile woman, a whore.* 2, *a dancing girl* (ನಟ್ಟುವತಿ, Mr. 378). 3, *a crippled or deformed woman.* 4, *a bee.* 5, *a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ಕ್ಷುದ್ವತ್ kṣut-vat. *hungry.*

ಕ್ಷುಧ್ kṣudh. = ಕ್ಷುತ್ 2, ಕ್ಷುತ್ತು. *hunger.*

ಕ್ಷುಧಾಭಿಜನನ kṣudhā-abhijanana. *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ಕ್ಷುಧಾರ್ತ kṣudhā-ārta. hungry, hungered. (My.).

ಕ್ಷುಧಿತ kṣudhita. *hungry, hungered.*

ಕ್ಷುಧೆ kṣudhe. ಕ್ಷುಧಾ. *hunger.* see ಹಸಿ.

ಕ್ಷುಪ kṣupa. *a shrub, a bush* (ಕಡುಗುಜ್ಜವೃಕ್ಷ Mr. 103); *a thicket* (ಗುಚ್ಛ, ಮುಡಲ್ Hlā.).

ಕ್ಷುಬ್ಧ kṣubdha. = ಕ್ಷುಭಿತ. see ಪರಿ-.

ಕ್ಷುಭಿತ kṣubhita. *agitated; frightened, alarmed.*

ಕ್ಷುಮೆ kṣume. *linseed, Linum usitatissimum.* 2, a sort of flax, Bengal śaṇa.

ಕ್ಷುರ kṣura. *a razor.* 2, = ಖುರ. 3, *the plant Asteracantha longifolia* Nees.

ಕ್ಷುರಕ kṣuraka. *a species of tree with beautiful flowers* (ತಿಲಕದ ಮರ Si. 131; ಫೇನಿಲ, ತಿಲಕತರು Mr. 119). 2, a barber (My.).

ಕ್ಷುರಪ್ರ kṣura-pra. *an arrow with a horse-shoe-shaped head* (ಬೋಳಿ Mr. 296).

ಕ್ಷುರಮರ್ದಿ kṣura-mardi. *a barber.*

ಕ್ಷುರಿ kṣuri. *a barber.*

ಕ್ಷುರಿಕೆ kṣurike. *a knife, a dagger. cf.* ಸುರಗಿ.

ಕ್ಷುಲ್ಲಕ kṣullaka. = ಕ್ಷುದ್ರ, ಕ್ಷುದ್ರಕ. *little, small;* thin, fine (ಸೂಕ್ಷ್ಮ Mr. 517). 2, poor, indigent, (ಕೃಪಣ, ದೀನ Nn. 58). 3, *miserly, avaricious.* 4, *low, vile.* 5, dull, apathetic (ಜಡನು 58). 6, stupid (ಅಲ್ಪಮತಿ, ಮತಿಹೀನ 58). 7, a man of the lowest extraction; a savage or Kirāta (ಶಬರ, ಕಿರಾತ 58; ಪಾಮರಕುಲ 517). 8, a liar (ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ, ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿ 58). 9, *a small shell* (ಕ್ಷುದ್ರ, ಗುಳ್ಳೆ 58; ಗುಳ್ಳೆ 517). 10, brass (ಕಾಂಸ್ಯ, ಕಂಚು 58).

ಕ್ಷುಲ್ಲಕಾಮ್ಲೆ kṣullaka-āmle. a kind of sorrel (ಲೋಣಿಕೆ, ಪುಳುಮ್ಬುಚಿಸೆ Mr. 141).

ಕ್ಷೂಣ kṣūṇa. = ಕ್ಷುಣ್ಣ. pounded, crushed, etc. see ಅ-.

ಕ್ಷೇತ್ರ kṣētra. *a field.* 2, place, region, country, district; a place of pilgrimage. 3, *a wife.* 4, *the body.* 5, any figure considered as having geometrical dimensions; a diagram. — ಕ್ಷೇತ್ರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. a noted Te. poet (My.).

ಕ್ಷೇತ್ರಜ kṣētra-ja. a kind of son, the offspring of the wife by a kinsman or person duly appointed to raise up issue to the husband. (My.).

ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ kṣētra-jña. *experienced, skilful.* 2, knowing the body: *the soul* (ಕಸ್ವರ, ಆತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ Nn. 59).

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ kṣētra-pāla. a man employed to guard fields; a deity protecting the fields: Bhairava (My.; ವಟುಕ Mr. 14).

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕ kṣētra-pālaka. = ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ. (My.).

ಕ್ಷೇತ್ರಫಲ kṣētra-phala. the superficial contents of a figure; area (B. 4, 115). 2, the quotient, product, fruit, etc. of any business (Mhr.).

ಕ್ಷೇತ್ರಭೇದ kṣētra-bhēda. a certain spot or place (ಪಾಳಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಸ್ಥಲಭೇದ Nn. 31).

ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ kṣētra-ājīva. *a husbandman.*

ಕ್ಷೇತ್ರಿಯಪದ kṣētriya-pada. songs by the poet Kṣētrayya (My.).

ಕ್ಷೇಪ kṣēpa. throwing, casting; pushing; sending; directing; depressing; passing away; laying on (as paint). see ಕಾಲ-, ನಿ-, ವಿ-, ಸಂ-.

ಕ್ಷೇಪಕ kṣēpaka. a thrower, sender, etc.; inserted, interpolated, a spurious passage; an additive quantity, addendum. (R.).

ಕ್ಷೇಪಣ kṣēpaṇa. = ಕ್ಷೇಪ, ಕೇವಣ. *throwing; sending; directing,* etc.; putting or placing anything on or in; fixing or attaching to.

ಕ್ಷೇಪಣಿ kṣēpaṇi. *an oar.*

ಕ್ಷೇಪಿಷ್ಠ kṣēpiṣṭha. *quickest, speediest.*

ಕ್ಷೇಮ kṣēma. = ಕೇಮ, ಚೇಮ, ಸೇಮ. residence, place of rest. 2, *well-being, weal, happiness; health.* 3, *a kind of perfume.* ಕ್ಷೇಮ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೇಮದಾಶೆ ಬಿಡ (Prv.). 4, friendly embrace (Mhr.). — ಕ್ಷೇಮ ಗೆಯ್. to cause or confer happiness, etc. ಕ್ಷೇಮ ಗೆಯ್ವವ (ಇಷ್ಟಕಾರಿ Mr. 229).

ಕ್ಷೇಮಕರ kṣēma-kara. = ಕ್ಷೇಮಂಕರ. (My.).

ಕ್ಷೇಮಂಕರ kṣēma-ṅ-kara. *promoting well-being, conferring happiness.*

ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರ kṣēma-samācāra. news regarding a person's welfare (C.; B. 4, 87).

ಕ್ಷೇಮಾಲಿಂಗನ kṣēma-āliṅgana. a friendly embrace (Mhr., R.).

ಕ್ಷೈರೇಯಿ kṣairēyi. (*fr.* ಕ್ಷೀರ). *a dish made of milk, rice and sugar.*

ಕ್ಷೈತ್ರ kṣaitra. *a multitude of fields, etc.*

ಕ್ಷೋಣಿ kṣōṇi. *the earth;* a field. 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, a certain high number (see Mr. s. ಖರ್ವ).

ಕ್ಷೋಣಿಜಾಸುತ kṣōṇijā-suta. a son of Sītā (Rām. 1, 12, 7).

ಕ್ಷೋಣಿಜೆ kṣōṇi-je. -ಜಾ. Sītā.

ಕ್ಷೋಣೀಧ್ರ kṣōṇī-dhra. a mountain. (Śmd. 68. 289).

ಕ್ಷೋಣೀಪತಿ kṣōṇī-pati. a king. (My.).

ಕ್ಷೋಣೀಶ kṣōṇī-īśa. a king (Cpr. 3, 101).

ಕ್ಷೋದ kṣōda. pounding; *powder, dust.* 2, agitation.

ಕ್ಷೋದಕ್ಷಮ kṣōda-kṣama. bearing or being able to bear any kind of pounding, firm, stable. (Kāvy. II, 2, B, 1. 2).

ಕ್ಷೋದಿಷ್ಠ kṣōdiṣṭha. *smallest, very minute.*

ಕ್ಷೋಭ kṣōbha. = ಕ್ಷೋಭೆ. shaking, agitation, commotion, disturbance, trembling, emotion, fright, alarm. 2, a certain high number (see Mr. s. ಖರ್ವ).

ಕ್ಷೋಭಿತ kṣōbhita. agitated; disturbed; alarmed; angry. (Cpr. 3, 94 va.; My.).

ಕ್ಷೋಭೆ kṣōbhe. = ಕ್ಷೋಭ. (My.; see Prv. s. ಕ್ಷಾಮ).

ಕ್ಷೋಭಿಸು kṣōbhisu. to be agitated, disturbed, or excited (R.).

ಕ್ಷೋಮ kṣōma. = ಕ್ಷೌಮ. *wove silk.*

ಕ್ಷೌದ್ರ kṣaudra. (fr. ಕ್ಷುದ್ರ). *honey.*

ಕ್ಷೌಮ kṣauma. (fr. ಕ್ಷುಮಾ). *linen; linen cloth.* 2, *wove silk.* 3, *a room on the top of a house, etc.* (= ಅಟ್ಟ).

ಕ್ಷೌರ kṣaura. (fr. ಕ್ಷುರ). = ಚೌರ 2. *shaving.* ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು, to get oneself shaved (C.; see Prv. s. ಪೈರ). ಕ್ಷೌರಕ್ಕೆ ಕೂತಲ್ಲಿ ಸೀನು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕ್ಷೌರಕತ್ತಿ. a razor. ಕ್ಷೌರಕತ್ತಿ ಚಲೋ ಮ, ಯಾಕೆ ಅಚುತ್ತಿರಮ್ಮ? (Prv. regarding Brāhmaṇa widows).

ಕ್ಷೌರಕ kṣauraka. a barber (ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ನಾವಿದ Nn. 152).

ಕ್ಷೌರಗೃಹ kṣaura-gṛiha. a barber's shop (ನಾವಿನ್ದರ ಆಲಯ Mr. 127, o. r. ಕ್ಷೌರಕ-).

ಕ್ಷೌರಿಕ kṣaurika. = ಕ್ಷೌರಕ.

ಕ್ಷ್ಣುತ kṣṇuta. *sharpened, whetted.*

ಕ್ಷ್ಮ kṣma. = ಕ್ಷ್ಮೆ. (ಭೂಮಿ Nn. 86).

ಕ್ಷ್ಮಾಂಶ kṣmā-aṁśa. *ground, the surface of the earth.*

ಕ್ಷ್ಮಾಜ kṣmā-ja. earth-born; the planet Mars; a tree (Bp. 19, 70).

ಕ್ಷ್ಮಾಧರ kṣmā-dhara. supporting the earth: a mountain. see ದೇವ-.

ಕ್ಷ್ಮಾಪತಿ kṣmā-pati. a king. (My.). 2, Viṣṇu (My.).

ಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್ kṣmā-bhṛit. supporter of the earth; *a king; a mountain.*

ಕ್ಷ್ಮೆ kṣme. ಕ್ಷ್ಮಾ. = ಕ್ಷ್ಮ. *the earth.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕ್ಷ್ವೇಡ kṣvēḍa. = ಕ್ಷ್ವೇಳ. *poison.* see ಅಚ್ಚವಿಷ.

ಕ್ಷ್ವೇಡನ kṣvēḍana. = ಕ್ಷ್ವೇಡೆ No. 2. see ಪ್ರ-. 2, murmuring, hissing, etc.

ಕ್ಷ್ವೇಡಿತ kṣvēḍita. *a battle-cry, a war-whoop.*

ಕ್ಷ್ವೇಡೆ kṣvēḍe. *a war-whoop.* 2, *a bamboo rod.* see ಬೊಬ್ಬೆ.

ಕ್ಷ್ವೇಳ kṣvēḷa. = ಕ್ಷ್ವೇಡ. (Si. 78).

ಖ್

kh

ಖ್ kh. the twenty-second letter of the alphabet (Śmd. 12. 22. 23).

ಖ kha. the letter ಖ್ when pronounced with the short **a**, as is generally done at school.

ಖ kha. *the sky* (ವ್ಯೋಮ, ಆಕಾಶ Nn. 116). 2, *an organ of sense* (ಇನ್ದ್ರಿಯ 116). 3, perception (ಬುದ್ಧಿ 116). 4, mind (ಮನ, ಮನಸ್ಸು 116). 5, Brahmā (ಪಿತಾಮಹ, ಬ್ರಹ್ಮನು 116). 6, heaven (ಸ್ವರ್ಗ, ದೇವಲೋಕ 116). 7, a field (ಕ್ಷೇತ್ರ 116). 8, a bolt, a lock (ಅರ್ಗಲ, ಬಿಯ್ಯಗ 116). 9, an ascetic (ಯತಿ 116). 10, an empty space (ಶೂನ್ಯ 116). 11, a cypher, zero; see ಕಲಿಯುಗ. 12, the number two (Mr. 349).

ಖಕಾರ kha-kāra. the letter ಖ್ (Śmd. 11).

ಖಗ kha-ga. moving in the air. 2, *the sun* (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ Nn. 46; ದಿನೇಶ Mr. 511). 3, *a bird* (ವಿಹಗ, ಪಕ್ಷಿ 46; ಪಕ್ಷಿ 511). 4, *an arrow* (ಅಮ್ಬು 511). 5, a deity (ಅಮರ 511; ಖೇಚರ 46). 6, a house (ಮನ್ದಿರ, ಮನೆ 46; ಗೃಹ 511).

ಖಗತ್ವ kha-gatva. flight in the air. (Bp. 34, 10).

ಖಗಪತಿ khaga-pati. = ಖಗೇಶ್ವರ. (My.).

ಖಗರಾಜ khaga-rāja. = ಖಗೇಶ್ವರ. (J. 24, 2).

ಖಗವಲ್ಲಭ khaga-vallabha. = ಖಗೇಶ್ವರ. (J. 14, 19).

ಖಗೇಶ್ವರ khaga-īśvara. *Garuḍa.*

ಖಗೋಲ kha-gōla. the celestial sphere, the starry vault; astronomy. (C.).

ಖಂಕರ khaṅkara. a curl, a lock of hair.

ಖಂಕರಿ khaṅkari. = ಕಂಕರಿ. having locks of hair.

ಖಚರ kha-cara. moving in the air; a bird; the sun; a Gandharva (Mr. 518). 2, the number one (Ch.).

ಖಚರಪ್ಲುತ khacara-pluta. N. of a vṛitta (Ch.).

ಖಚರಾಂಗನೆ khacara-aṅgane. = ಖಚರಾಬಲೆ. (Śsv. 2, 37).

ಖಚರಾಬಲೆ khacara-abale. a female of the Gandharvas (Śsv. 1, 39).

ಖಚಿತ khacita. fastened, bound; set, inlaid, studded. 2, *joined, mixed, combined.* see Ch. v. 210; Bp. 1, 40; Bh. 1, 12, 26; J. 3, 20; ವಿ-. 3, firm, positive, true (My.).

ಖಜ khaja. stirring, churning (*cf.* ಕಡ 4); a churning stick; a ladle, contest.

ಖಜಕ khajaka. *an awning, a canopy* (see Hlā. s. ಮೇಲು ಕಟ್ಟು).

ಖಜವ khajava. = ಖಜಕ. (ಚನ್ದ್ರೋದಯ, ವಿತಾನ, ಉಲ್ಲೋಚ, ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು Mr. 204, one MS. ಖಜಕ).

ಖಜಾಕೆ khajāke. = ಕಂಚಿಕ, ಖಜಾಖ. *a ladle, a spoon.*

ಖಜಾಖ khajākha. = ಕಜಾಕ, q. v.

ಖಜಾಂಚಿ khajāñci. a treasurer, a cash-keeper (My.; Br.; H.).

ಖಜಾನೆ khajāne. = ಕಜಾನಿ, ಖಜೀನೆ. a treasury; treasure (C.; Si. 256; Mhr., H. ಖಜಾನಾ, ಖಜೀನಾ).

ಖಜಿಕೆ khajike. *a ladle, a spoon* (ದರ್ವಿ, ದಾರುಹಸ್ತ, ಹುಟ್ಟು Mr. 205; *cf.* ಖಜಿಖ).

ಖಜಿಖ khajikha. = ಕಜಿಕ q. v., (ಖಜಿಕೆ).

ಖಜೀನೆ khajīne. = ಖಜಾನೆ. (Cb. 38. 94).

ಖಜ್ಜಾ khajjā. = ಖಜ್ಯ. quarrelling (My.; H.).

ಖಜ್ಜಾಖೋರ khajjā-khōra. a quarrelsome man (My.; H.).

ಖಜ್ಜೇಯ khajjeya. a churning stick; a laddle (Cpr. 6, 86 va.).

ಖಜ್ಯ khajya. = ಖಜ್ಜಾ. (S. Mhr.).

ಖಂಜ khañja. *lame, limping.*

ಖಂಜನ khañjana. *a wagtail, Montacilla alba* (ಗವ್ರುಜು Mr. 173).

ಖಂಜರಿ khañjari. a small tambourine (My.; Mhr. ಖಂಜಿರೀ).

ಖಂಜರೀಟ khañjarīṭa. = ಕಂಜರೀಟ, q. v. *a wagtail.*

ಖಂಜೀಕೃತ khañjī-kṛita. made lame (Cpr. 5, 34).

ಖಟ khaṭa. 1. (*cf.* ಕಟ 3). — ಖಟಪಟ. busy, bustling; enterprising, etc. (Mhr.; ಬೇಸಾಯ Cb.).

ಖಟ khaṭa. 2. = ಕಟ, ಖಡ. *grass.* 2, *a blind well.* 3, *phlegm.* 4, *an axe, a hatchet* (*cf.* ಕಡಿ 4). 5, *a plough.*

ಖಟಕಟಾಹಕ khaṭa-kaṭāhaka. a spitting-box (Sk.; *cf.* ಕಾಳಂಜಿ?).

ಖಟಿಕೆ khaṭike. = ಖಡಿಕೆ. chalk (see ಕಟಿಕು 1).

ಖಟ್ಟಿಕ khaṭṭika. a butcher, a hunter, a fowler, one who lives by killing and selling game (Sk.). *cf.* K. ಕಟಿಕ.

ಖಟತ್ಕಾರ khaṭat-kāra. the sound of tramping or trampling (Cpr. 10, 67).

ಖಟ್ವ khaṭva. = ಖಟ್ವೆ. (ಹೊರಸು Mr. 202).

ಖಟ್ವಾಂಗ khaṭvā-aṅga. a club shaped like the foot of a cot: a club or staff with a skull at the top considered as the weapon of Śiva; a bone shaped like the foot of a cot carried by Śiva as a club (Grj. 10, 61 va.; Bp. 54, 43).

ಖಟ್ವಾಂಗಧರ khaṭvāṅga-dhara. Śiva. (R.).

ಖಟ್ವೆ khaṭve. ಖಟ್ವಾ. = ಖಟ್ವ. *a bedstead, a couch, a cot.* 2, a swing, a hammock. 3, = ಖಟ್ವಾಂಗ. (ಕುಣಿಲ ಕೋಲು Nr.).

ಖಡ khaḍa. buttermilk boiled with acid vegetables and spices (*cf.* ಕಡಿ 8, ಕಟು 3). 2, grass. 3, dividing, breaking. 4, a sword (= ಖಡ್ಗ, ಖಾಡ). — ಖಡಾಖಡಿ. = ಖಡ್ಗಾಖಡ್ಗಿ, ಖಾಡಾಖಾಡಿ. (Śmd. 219 Mḍb. MS.).

ಖಡಿಕೆ khaḍike. = ಖಟಿಕೆ. (Sk.).

ಖಡ್ಗ khaḍga. = ಕಡುಗ, ಕಳ್ಗ, ಖಳ್ಗ. *a sword.* see ಬಾಳ್. 2, *a rhinoceros.* 3, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60, seq.).

ಖಡ್ಗಪಿಧಾನ khaḍga-pidhāna. *a sheath, a scabbard.*

ಖಡ್ಗಫಲ khaḍga-phala. *the blade of a sword.*

ಖಡ್ಗಹಸ್ತ khaḍga-hasta. Bhairava (Mr. 15).

ಖಡ್ಗಾ khaḍgā. — ಖಡ್ಗಾಖಡ್ಗಿ. ಖಡ್ಗ-ಆ-ಖಡ್ಗಿ. = ಖಡಾಖಡಿ, etc. sword to sword: a fight at which swords are mutually used, a sword-fight (ಖಡ್ಗದಿಂ ಖಡ್ಗದಿಂ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧಂ Śmd. 219).

ಖಡ್ಗಿ khaḍgi. armed with a sword; a swordsman (Rām. 6, 13, 21). 2, *a rhinoceros.*

ಖಡ್ಗಿಮೃಗ khaḍgi-mṛiga. *a rhinoceros* (ಗಣ್ಡಕ Mr. 163).

ಖಣತ್ಕಾರ khaṇat-kāra. a clanging or clanking sound (Abh. P. 13, 37).

ಖಣಿ khaṇi. = ಖಟು. an imitative sound. (*cf.* ಕಣ 3; Sk. ಖಣಖಣಾಯ, to tick, tinkle, crack, etc.). — ಖಣಿಖಟಿಲ್. dupl.

= ಖಟಾಖಟಿಲ್. a sound imitative of the noise produced by the weapons of fighting warriors (J. 22, 7; Bh. 3, 18, 35). —ಖಣಖಣಿಖಣಿಲುಖಣಿಖಟಿ. a kind of repetition of ಖಣಿಖಟಿಲ್ (Bh. 1, 7, 50). — ಖಣಿಮಿಣಿ. (?). = ಖಣಿಖಟಿಲ್. (ಕಾದುವೆಡೆ Ct. I, 37).

ಖಣಿಲ್ khaṇil. = ಖಟಾಲ್. an imitative sound: shrill, aloud, ringing, etc. (Te. ಖಣಿಲ್, ಖನಿಲ್; see ಖಣಿಖಣಿಖಣಿ ಲು, etc.). — ಖಣಿಲೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. 22). shrilly, etc.

ಖಣ್ಡ khaṇḍa. = ಕಣ್ಡ 1. broken, divided; *a fragment, a part, a piece;* a section, part of division. 2, *candied sugar.* 3, a division of the terrestrial globe (B. 2, 11; 4, 98; My.). 4, the half-moon or crescent (ಅರ್ಧೇನ್ದು Mr. 37). see ಪೋಟ್, ಮುಚು.

ಖಣ್ಡಕ khaṇḍaka. breaking to pieces, etc. 2, a fragment, a part. *cf.* ಕಣ್ಡಿಕೆ 1.

ಖಣ್ಡಣೆ khaṇḍaṇe. = ಖಣ್ಡನ. (S. Mhr.).

ಖಣ್ಡನ khaṇḍana. breaking, dividing, cutting, reducing to pieces; injuring; frustrating; refuting, confuting, etc. see ಅರ್ಧ-. ಈಷತ್-, ಕಡಿ, ಕಡಿಯಿಸು, ಕೊಚು, ತಚು.

ಖಣ್ಡಪರಶು khaṇḍa-paraśu. cutting to pieces with an axe: *Śiva* (ಹರ, ಪರಮೇಶ್ವರ Nn. 165). 2, Paraśurāma (ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ, ಪರಶು ರಾಮ 165). 3, Gaṇēśa (ಹೇರಮ್ಬ, ವಿನಾಯಕ 165).

ಖಣ್ಡಮಣ್ಡಲ khaṇḍa-maṇḍala. a segment of a circle, an incomplete sphere. (R.).

ಖಣ್ಡಶರ್ಕರೆ khaṇḍa.śarkare. *sugar in pieces, candied sugar.*

ಖಣ್ಡಶಶಧರ khaṇḍa-śaśadhara. the half-moon or crescent (Bp. 58, 67).

ಖಣ್ಡಶಶಿಶೇಖರ khaṇḍa-śaśi-śēkhara. Śiva (Bp. 4, 62).

ಖಣ್ಡಿಕ khaṇḍika. *pease* (ಬಟ್ಟಗಡಲೆ Hlā.; ಕಡಲೆ Mr. 373). see ನೆಲಕಡಲೆ.

ಖಣ್ಡಿತ khaṇḍita. colloquial form of ಕಣ್ಡಿತ. certainty, etc.

ಖಣ್ಡಿತ khaṇḍita. cut, taken in pieces; destroyed; refuted; betrayed. (Bp. 39, 56).

ಖಣ್ಡಿತೆ khaṇḍite. a woman whose husband or lover has been guilty of infidelity. (R.).

ಖಣ್ಡಿಸು khaṇḍisu. = ಖಣ್ಡ್ರಿಸು. to break, to crush, to cut; to destroy; to disappoint, etc.; to refute (in argument, My.). ಖಣ್ಡಿಸಿದವಂ (Śmd. 274). ಬರ್ಪ ಅನ್ಬಂ ನಿಶಿತವಿಶಿಖದಿಂ ಖಣ್ಡಿಸಿದಂ (274). see Bp. 4, 64; 24, 21. 39. 82; 27, 41; 32, 34; 38, 64; 49, 19; Bh. 8, 23, 21. 22; J. 2, 41; 4, 37. 44; 12, 32; 22, 20. 23. 30. 32.

***ಖಣ್ಡೆಯ khaṇḍeya.** = ಖಡ್ಗ. a sword. ಅಟ್ಟಿ ಬನ್ದು ಖಣ್ಡೆಯವ ಕೆಳೆದುಕೊಣ್ಡು ಮಣ್ಡೆಯನೊಡೆಯಲು Bv. 623.

ಖಣ್ಡೇರಾವು khaṇḍē-rāvu. an incarnation of Śiva (Mhr., *cf.* ಖಣ್ಡಪರಶು); N. (My.).

ಖಣ್ಡೋಜಿ khaṇḍōji. = ಖಣ್ಡೇರಾವು. (My.).

ಖಣ್ಡೋಬಾ khaṇḍōbā. = ಖಣ್ಡೇರಾವು. (Mhr., R.).

ಖಣ್ಡ್ರಿಸು khaṇḍrisu. = ಖಣ್ಡಿಸು. (My.; Bh. 6, 4, 89).

ಖತ್ khat. = ಕತ್ತು, q. v. (My.).

ಖತಮಾಲ kha-tamāla. a cloud; smoke. (R.).

ಖತಾವಣಿ khatāvaṇi. the roll or paper on which are abstracted, into distinct heads, the items of the day-book; abstracting and entering items (Mhr.; C.).

ಖತಿ khati. colloquial form of ಕತಿ. anger.

ಖತಿಲಕ kha-tilaka. the sun. (R.).

ಖತ್ರ khatra. a kind of musical instrument (Bp. 19, 8).

ಖತ್ವ khatva. the letter ಖ (Śmd. 339. 345).

ಖದಿರ khadira. = ಕದಿರ, ಕಯ್ರು. *the tree Acacia catechu* Willd., and its resin which is called Catechu, Khayar, or Terra japonica (see ಕಾಚು).

ಖದಿರತಾಮ್ಬೂಲ khadira-tāmbūla. = ಕಯ್ರದಮ್ಬುಲ. catechu and betel.

ಖದಿರಿ khadiri. *a sensitive plant, Mimosa pudica.*

ಖದ್ಯೋತ kha-dyōta. *a fire-fly;* the sun.

ಖನಕ khanaka. digging; a digger, a miner, a house-breaker. 2, *a rat,* a bandicoot (ಉನ್ದುರ, ಹೆಗ್ಗಣ Mr. 164).

ಖನನ khanana. digging; excavating; burying. see ಅಂಗುಲಿ-, ನಖ-, ಅಗೆಚು, ಅಗುಟ್, ಅಗುಚುಸು, ಅಗೆ, ಕಪ್ಪು, ಕುಚು, ಗಬ್ಬರಿಸು.

ಖನನವಿವರಣ khanana-vivaraṇa. a manner of digging. see ಹದಿ.

ಖನಿ khani. = ಕಣಿ 2, etc. *a mine;* a quarry.

ಖನಿಜ khani-ja. a mineral (B. 4, 15. 94; My.).

ಖನಿತ್ರ khanitra. an instrument for digging, *a spade, a hoe,* etc.

ಖಪುರ khapura. *the betel-nut tree, Areca faufel or catechu* (ಪೂಗ, ಅಡಕೆ Nn. 102; ಪೂಗ Mr. 517). 2, ಖ-ಪುರ, Tripura (ತ್ರಿಪುರ 102; ಪುರ 517). 3, the mouth (ವಕ್ತ್ರ, ಮುಖ 102; ಮುಖ 517). 4, a tree (ಭೂಜ, ಮರ 102; ಭೂಜ 517). 5, a buffalo (ಲುಲಾಯ, ಕೋಣ 102). 6, disrespect, disgrace (ಅಪಮಾನ 102).

ಖಪುಷ್ಪ kha-puṣpa. a flower in the sky (a term for anything impossible Cpr. 8, 14).

ಖಪ್ರವಾಹ kha-pravāha. the celestial Ganges (My.).

ಖಪ್ರವಾಹಜೂಟ khapravāha-jūṭa. Śiva (My.).

ಖಯ khaya. (Mhr. ಖಯ, ಖ್ಯಿ, conceit; restiveness). — ಖಯ ಖೋಡಿ. a malignant calumniator (Sd.).

ಖರ khara. = ಕರ 2. hard, harsh, rough (ಬೆಟ್ಟಿಹವ Mr. 228); *sharp, hot;* sharp-edged; sharp, pungent; cruel. 2, *an ass* (ಕತ್ತೆ Nn. 80). 3, the twenty-fifth year in the cycle of sixty (C.). 4, N. of a rākṣasa (J. 18, 4; Rām. 3, 6 sum.).

ಖರಕರ khara-kara. hot-rayed; the sun. (My.). 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಖರಕಿರಣ khara-kiraṇa. = ಖರಕರ. (Bp. 25, 46).

ಖರಡೆ kharaḍe. = ಕರಡು. a rough draft. see ಪಕ್ಕಾ-.

ಖರಣಸ್ khara-ṇas. *sharp-nosed.*

ಖರಣಸ khara-ṇasa. *sharp-nosed.*

ಖರಪುಷ್ಪೆ khara-puṣpe. *a kind of Ocymum* (see ನಾಚುವ ಬೇಳೆ).

ಖರಮಂಜರಿ khara-mañjari. *the plant Achyranthes aspera.*

ಖರವೈರಿ khara-vairi. Rāma (My.).

ಖರಶಾಣ khara-śāṇa. = ಕರಸಾಣೆ. a grindstone (Cpr. 1, 44); a sharp saw.

ಖರಾನ್ತಕ khara-antaka. Rāma (Rām. 3, 6, 45; J. 20, 12).

ಖರಾರಿ khara-ari. = ಖರವೈರಿ. (My.).

ಖರಾರು khararu. a currycomb (My.; Mhr., H. ಖರಾರಾ; see s. ಕೊರಪು); an agreement.

ಖರಾಶ್ವೆ kharāśve. *the plant Celosia cristata.*

ಖರಾಸುರ khara-asura. = ಖರ No. 4. (Rām. 3, 6, 55).

ಖರಿಯ khariya. = ಖರೆ 2 q. v., ಖರೆಯ. (B. 5, 9. 79. 84. 122).

ಖರೀದಿ kharīdi. purchasing; a purchase (C.; Mhr., H. ಖರಿದೀ); price, value (C.).

ಖರು kharu. = ಖರ. harsh, cruel. (R.; *cf.* ಕಡು 1 ?).

ಖರೆ khare. 1. *the grass Andropogon serratus.* see ದೇವತಾಡ & ವೇಣಿ.

ಖರೆ khare. 2. true (C.; Mhr. ಖರಾ).

ಖರೆಯ khareya. = ಖರಿಯ, etc. (B. 5, 87. 102. 127. 131. 132. 145).

ಖರ್ಚು kharcu. = ಕರ್ಚು, etc expenditure, consuming; expense, money, etc. expended; costs (C.; Mhr., H.; ವ್ಯಯ Si. 393). see B. 5, 106. 111. 271. 302; Prv. s. ಮೂಜು. — ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ. dupl. (C.; Mhr. ಖರ್ಚವೇಚ).

ಖರ್ಚುದಾರ kharcu-dāra. a man who makes expenses or bears them; a prodigal man, a spendthrift (C.).

ಖರ್ಜು kharju. = ಕಜ್ಜಿ. *itch, scab.* 2, a kind of kēsu or Arum (ಮರಸಣಿ Mr. 149).

ಖರ್ಜುರ kharjura. = ಖರ್ಜೂರ. silver. 2, tin (ತ್ರಪು Mr. 135).

ಖರ್ಜೂರ kharjūra. = ಕರ್ಜೂರ, etc. *the date tree, Phoenix dactylifera* L. (ಉತ್ತೊತ್ತೆ Mr. 145, o. r. ಉತ್ತುತ್ತೆ). 2, *silver*, ಖರ್ಜೂರ ಹಣ್ಣು ಆಗುವಾಗ್ಗೆ ಕಾಗೇ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಣ್ಣು (Prv.).

ಖರ್ಜೂರಿ kharjūri. *the wild date tree, Phoenix sylvestris* L.

ಖರ್ಪರ kharpara. = ಕರ್ಪರ, etc. the skull; the half of a skull; the shell of a tortoise (Cpr. 2, 44); a beggar's bowl or dish (V. 14, 30); an umbrella. 2, a thief; a rogue. 3, N. of a country (Bp. 61, 30).

ಖರ್ಪರಿ kharpari. = ಕರ್ಪರಿ No. 1. (Sk.). 2, = ಕರ್ಪರಿ No. 2, q. v.

ಖರ್ವ kharva. mutilated, maimed; *short, low.* 2, *a dwarf.* 3, ten thousand millions, (or 37 cyphers preceded by 1). ಖರ್ವ- ಪದ್ಮ- ಕ್ಷೋಣಿ- ಶಂಖ- ಕ್ಷಿತಿ- ಕ್ಷೋಭಪೂರ್ವಮ್ ಅಪ್ಪ ಅಂಕೆಯಾದಿಗೆ ಮಹತ್-ಶಬ್ದ ಬರೆ ತೋರ್ಪವಱ ದಶಕಂಗಳ್ ಅಕ್ಕು, ಇನ್ನು ಛತ್ತೀಸತಾಣ ವರೆ (o. r. ಚೌವೀಸ) ಸಂಖೆಯಕ್ಕುಂ, ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಇದೆ ಸಂಜ್ಞೆ; ಧಾನ್ಯದ ಅಂ ಕೆಗೆ ಮುನ್ದೆ ತೋರ್ವ ಅಂಕೆ ಮಾನ, ತತ್ಪೂರ್ವಂಕೆ ಬಳ್ಳಮ್, ಆ ಪೂರ್ವಂಕೆ ಕೊಳಗ, ತತ್ಪೂರ್ವಂಕೆ ಅಯ್ಗುಳಂ, ಮೊದಲಂಕೆಯದು ಕಣ್ಡುಗಂ (Mr. 357). 4, one of the nine treasures of Kubēra.

ಖರ್ವಶಾಖ kharva-śākha. *dwarfish.*

ಖರ್ವೂಜ kharvūja. = ಕರಬೂಜು, etc. the water-melon (Sk.; Pers.).

ಖಲ khala. = ಕಳ 1, etc., ಖಳ. *a rogue, a scoundrel;* low, base, inferior, etc. (ನೀಚ, ಪಿಶುನ, ದುರ್ಜನ Mr. 229; see Nr. s. ಕೆಡುಕ and Nn. s. ಕ್ರೂರ). 2, *a threshing-floor.* 3, sediment, dregs, the deposit of oil, etc. 4, contest, battle. 5, = ಕಲ್, etc., a metal or stone mortar (Mhr.). *cf.* ಖಲ್ಲ.

ಖಲಕರಣ khala-karaṇa. threshing or treading out corn. see ಒಕ್ಕು.

ಖಲತಿ khalati. *bald-headed.*

ಖಲಧಾನ್ಯ khala-dhānya. *a threshing-floor.*

ಖಲನ್ಯಾಯ khala-nyāya. an inferior way, doctrine, etc. (Śmd. 272).

ಖಲಪು khalapu. *a sweeper.*

ಖಲಿನಿ khalini. *a multitude of threshing floors.*

ಖಲೀನ khalīna. *the bit of a bridle* (ಕಡಿಯಣ Nn. 59).

ಖಲು khalu. *a particle expressing prohibition and conciliation, indicating inquiry and certainty,* etc.

ಖಲೂರಿಕೆ khalūrike. *a place for military exercise* (ಗರುಡಿ ಸಾಧನೆಯ ಮನೆ Mr. 197; see ಶ್ರಮ 1 and ಗರುಡಿ).

ಖಲೇವಾಲಿ khalē-vāli. *a post fixed in the centre of a threshing-floor, to which the cattle are attached as they go round to tread out the corn.*

ಖಲ್ಯೆ khalye. *a multitude of threshing-floors.*

ಖಲ್ಲ khalla. a little case or cap formed by rolling up paper, etc. 2, a stone or vessel for grinding drugs, etc. (Sk.; R.).

ಖಲ್ವಾಟ khalvāṭa. bald-headed. (R.).

ಖವಖವಿಸು khavakhavisu. to burn, to long, to suffer impatient desire (Rām. 6, 51, 13; Mhr. ಖವಖವಣೇಂ).

ಖಸ khasa. *itch, scab.*

ಖಸಿ khasi. = ಕಸಿ. (R.).

ಖಸೂಚಿ khasūci. an expression of reproach at the end of a compound. (R.).

ಖಳ khaḷa. = ಖಲ. (Śmd. 25).

ಖಳ್ಗ khaḷga. = ಕಳ್ಗ, etc. (ಅಡ್ಡಾಯುಧ, etc. Hlā.). — ಖಳ್ಗಧಾರೆ. the sharp edge of a sword (Abh. P. 13, 133 va.). — ಖಳ್ಗಧೇನು. a female rhinoceros (Cpr. 5, 64 va.).

ಖಳ್ಗಾಶನಿ khaḷga-aśani. who has a sword like a thunderbolt (Cpr. 1, 142).

ಖೞಲೆ khaḻale. = ಖೞ್ಲೆ, q. v. (ಗ್ರೀಷ್ಮಋತು) ಎೞೆದು ಬಿಸು ಟನು ಶಿಶಿರಋತುವನು; ಖೞಲೆ ಜಡಿದು ವಸನ್ತವನು, ಬಲುಜಳದ ದಾಱ ಯನ್ ಅಟ್ಟಿದನು, ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ದಾಹಿಸಲು (Bhāgavata 10, 18, 2).

ಖೞಿ khaḻi. = ಖಣಿ. — ಖೞು ಖೞಲುಖೞಲು. rep. (J. 27, 7).

ಖೞಿಲ್ khaḻil. = ಕಡಿಲ್, ಖಣಿಲ್. — ಖೞಿಲೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. I). shrilly, loudly, roughly, etc.

ಖೞಿಲೆ khaḻile. loudly, with a rough voice. ಖೞಿಲೆ ನುಡಿದು (Śmd. 28, o. r. ಖೞಿಲೆ).

ಖೞ್ಗ khaḻga. = ಖಡ್ಗ. ವಿಸ್ಫುರಿತ ಶಕ್ತಿಯಿನಾತನನಿಟ್ಟು ಖೞ್ಗದಿಂ ವಾರಣ ಮಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿ Pb. 10, 112.

ಖಾಡ khāḍa. = ಖಡ, ಖಡ್ಗ. — ಖಾಡಾಖಾಡಿ. -ಆ-ಖಾಡಿ. = ಖಡಾಖಡಿ. athletic sports at which also swords are used, a fierce duel, a wrestling match (My.; ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ Bhn. 4; Bh. 3, 13, 35).

ಖಾಣ khāṇa. (Śmd. 23). = ಖಾನ 1. food; fodder (S. Mhr.; H.; Mhr. ಖಾಣೇಂ). see Bp. 22, 27; 27, 52; ಹುಲ್ಲು-.

ಖಾಣ್ಡವ khāṇḍava. = ಕಾಣ್ಡವ. N. of a forest in Kurukṣētra, burnt by Agni with the assistance of Arjuna and Kṛiṣṇa (Bh. 1, 20 sum.).

ಖಾತ khāta. dug; a hole. 2, *a square or large tank* (ಪುಷ್ಕರಿಣಿ, ಹೊಕ್ಕರಣೆ Mr. 417).

ಖಾತಕ khātaka. a digger; a hole, a ditch, etc. see ದೇವ-.

ಖಾತಿ khāti. = ಖಾತೆ 2. (B. 5, 125).

ಖಾತಿಕೆ khātike. = ಕಾರಿಗೆ, ಖಾರಿಗೆ, ಗಾರಿಗೆ. a moat, a ditch.

ಖಾತೆ khāte. 1. *an artificial pond* (ಪುಷ್ಕರಿಣಿ Hlā.).

ಖಾತೆ khāte. 2. an account as appearing upon the day-book; the range or sphere (of rule, sway); province, proper office; department (C.; B. 5, 218; Mhr. ಖಾತೇಂ; see ವಿದ್ಯಾ-).

ಖಾದ khāda. = ಖಾದನ. (R.).

ಖಾದನ khādana. *chewing, eating;* food. see ಕರ್ಚು, ಕಾರ್, ಕುಱು ಕು, ತಿನ್.

ಖಾದನಪರೀಕ್ಷೆ khādana-parīkṣe. tasting. see ಸವಿ.

ಖಾದನವಿಶೇಷ khādana-viśēṣa. a certain manner of eating. see ಮುಕ್ಕು.

ಖಾದಿ khādi. = ಕಾದಿ. khaddar cloth. (S. Mhr., Mhr. ಖಾದೀ; Si. 223).

ಖಾದಿತ khādita. *eaten.*

ಖಾದಿರ khādira. (fr. ಖದಿರ). made of or coming from the Acacia catechu; catechu. (J. 33, 37).

ಖಾನ khāna. 1. = ಖಾಣ. (My.).

ಖಾನ khāna. 2. a prince, a king, a chief; a title borne by Muslim nobles and assumed by other Muslims (My.).

ಖಾನಿ khāni. = ಖಾನೆ. (My.).

ಖಾನಿಗಿ khānigi. relating to a house: domestic, private, household (My.; Br.; Mhr., H. ಖಾನಗೀ).

ಖಾನೆ khāne. = ಕಾನೆ; ಖಾನಿ. a place; a house, *e. g.* in ಕಾರ್ಖಾನೆ (C.; Mhr., H.); a sliding box, a drawer (S. Mhr.); divisions in a drawer (My.). — ಖಾನೆಸುಮಾರಿ. numbering the houses of a town or village; the number taken; a census of the population, also of the live stock (My.; Mhr., H.).

ಖಾಮಖಾ khāmakhā. positively, certainly; necessarily (My.; Mhr., H.).

ಖಾರಿ khāri. *a measure of capacity, equivalent to sixteen drōṇas or about three bushels* (ಕಣ್ದುಗ Si. 329).

ಖಾರಿಗೆ khārige. (Śmd. 23). = ಕಾರಿಗೆ, etc. Tbh. of ಖಾತಿಕೆ (Śmd. 363 Mdb.).

ಖಾರೀಕ khārīka. (a land) *holding or sown with one khāri of grain.*

ಖಾರೀವಾಪ khārī-vāpa. *sown with a khāri of grain.*

ಖಾಲಿ khāli. empty, as a house, etc., vacant. 2, unemployed (C.; Mhr., H. ಖಾಲೀ). 3, useless (My.).

ಖಾವುಳ khāvuḷa. a kind of tone or note (Bp. 19, 10).

ಖಾಸ khāsa. = ಕಾಸ 2. (Śmd. 338).

ಖಾಸಾ khāsā. = ಕಾಸಾ.

ಖಾಸಾಸ್ವಾರಿ khāsā-svāri. the equipage, procession, or train of a chieftain in person; the chieftain in person (My., also ಖಾಸ್ಸವಾರಿ; Br.; Mhr., H.).

ಖಿಂಕೃತ khiṅ-kṛita. the sound produced by a (flying) arrow (Mr. 89).

ಖಿಜಮತ khijamata. service or attendance (My.; Mhr., H. ಖಿದಮತ).

ಖಿಜಮತಗಾರ khijamata-gāra. a servant of great men for petty offices about the person (Mhr., H., ಖಿದ–; B. 5, 286).

ಖಿಜಮತಗಾರಿ khijamata-gāri. the office of a khijamatagāra (Mhr., H. ಖಿದ–; B. 5, 284).

ಖಿನ್ನ khinna. depressed, distressed, suffering pain or uneasiness, wearied. see ಸಂ–; Bp. 9, 25; J. 24, 25. 74.

ಖಿಲ khila. *a piece of waste or uncultivated land.* 2, a supplement. 3, emptiness; anything vain, empty, or fruitless. (My.; J. 27, 9). 4, remainder. 5, a gap. see ಅ–, ನಿ–.

ಖಿಲಕ್ಷೇತ್ರ khila-kṣētra. = ಖಿಲ No. 1. see ಬೀಳ್.

ಖಿಲಾತು khilātu. a robe of honour (Mhr., H.; R.).

ಖಿಲ್ವ khilva. = ಕಿಳ್? q. v.

ಖಿಳಿ khiḷi. N. of an animal (Bh. 3, 13, 16).

ಖುದ khuda. God (C.; Persian ಖುದಾ).

ಖುದ್ದು khuddu. own, proper; in person, self (C.; Mhr., H. ಖುದ್).

ಖುಮ್ಮರಿ khummari. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಖುರ khura. = ಕುರ 2, ಕ್ಷುರ. *a hoof.*

ಖುರಣಸ್ khura-ṇas. *having a nose like a hoof.*

ಖುರಣಸ khura-ṇasa. *having a nose like a hoof.*

ಖುರಪುಟ khura-puṭa. a hoof (J. 13, 2; C. Bp. 47, 35).

ಖುರಾಕು khurāku. rich, nutritive diet, especially as prescribed for a person or an animal out of condition (My.; Mhr., H.).

ಖುರಾಣ khurāṇa. = ಕುರಾಣ, etc.

ಖುರಾನು khurānu. the Koran (C.; Mhr. ಕುರಾನ; M. ಕುಱುವಾನ್). ಇಕ್ಕೋಽದು ಗಾಳ, ಓದುವದು ಖುರಾನು (Prv.).

ಖುರಾಸಾನಿ khurāsāni. — ಖುರಾಸಾನಿಯೆಣ್ಣೆ. an inferior kind of gingillie oil (My.).

ಖುರ್ದುಬುರ್ದು khurdu-burdu. embezzlement (My.; Br., H.).

ಖುರ್ನಾಸ khurnāsa. = ಖುರ್ನೀಸು. (S. Mhr.).

ಖುರ್ನೀಸು khurnīsu. obeisance (Sd., H.).

ಖುಲಾಸ khulāsa. = ಕುಲಾಸ. openness (of a place, of a bundle); emptiness, roominess; evidence, clearness; unrestraint, freedom; open, etc. (My.; Mhr., H.). *cf.* ಕುಲ್ಲಾ.

ಖುಲ್ಲ khulla. small, little; low, mean, vile; wicked (Bp. 18, 37; 21, 22. 40; 43, 40; Bh. 2, 14, 65). 2, impatience, anger, wrath (ಮುನಿಸು Mr. 234). *cf.* ಕೂಟ?

ಖುಲ್ಲಕ khullaka. = ಖುಲ್ಲ No. 1. (R.).

ಖುಲ್ಲತನ khullatana. meanness, etc. (Bp. 20, 15).

ಖುಷಾಮತು khuṣāmatu. flattery, fawning (My.; Mhr., H.).

ಖುಷ್ಕರೀದಿ khuṣkarīdi. purchase made willingly or without any constraint: what is purchased without any advance or dispute (My.; H.).

ಖೂನ khūna. an indication, a mark, a sign (ಪಾಲಿ Cb.; Mhr. ಖೂಣ; see K. ಕೂನ್ 3).

ಖೂನಿ khūni. murder (C.; Si. 297; B. 5, 268; Mhr., H. ಖೂನ).

ಖೂಬು khūbu. well, finely, handsomely; copiously (S. Mhr.; Mhr., H. ಖೂಬ).

ಖೆ khe. that has been dug. see ಪರಿ–.

ಖೇಚರ khē-cara. moving in the air; a bird (ಖಗ Nn. 46); a deity (ಖಗ 46); a Gandharva (135; ಹಾಹಾ 153; Cpr. 6, 6. 19).

ಖೇಚರಾಹಿ khēcara-ahi. Rāhu (Mr. 39).

ಖೇಟ khēṭa. *phlegm* (ಕಫ, ಶ್ಲೇಷ್ಮ Nn. 23). 2, = ಖೇಡ. a village; a small town (ಪುರ, ಪಟ್ಟಣ 23; ಗ್ರಾಮಧಾನ Mr. 188). 3, tableland (ಗಿರಿಸಾನು, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲ್ 23). 4, a shield (ಅಡ್ಡಣ, ಖೇಡೆಯ 23). 5, hunting. 6, *bad, vile, inferior.*

ಖೇಟಕ khēṭaka. *a village.* 2, = ಖೇಡೆಯ. *a shield* (ವಸು, ಹರಿಗೆ Nn. 17).

ಖೇಟನ khēṭana. hunting, the chase (ಬೇಂಟೆ Mr. 270).

ಖೇಡ khēḍa. = ಖೇಟ. a village (ಗ್ರಾಮಾಧಾನ, ಖೇಟಕ Hlā.; Rām. 5, 8, 74). 2, a man overcome by terror (Bh. 3, 13, 41; Mhr.: a queer fellow). — ಖೇಡದಾರಯ್ಯ. N. see ಉಮ್ಮಟಾ–.

ಖೇಡತನ khēḍatana. the state of being confused or overcome by terror (Bh. 3, 19, 37).

ಖೇಡೆಯ khēḍeya. = ಖೇಟ No. 4, ಖೇಡ್ಯ 1. a shield (ಖೇಟ, ಅಡ್ಡಣ Nn. 23).

ಖೇಡ್ಯ khēḍya. 1. = ಖೇಡೆಯ. (ಹರಿಗೆ Si. 290). ಖೇಡ್ಯವುಳ್ಳವನು (ಚರ್ಮಿ, ಫಲಕಪಾಣಿ, ಹಲಿಗೆಯುಳ್ಳವನು 281).

ಖೇಡ್ಯ khēḍya. 2. a stockade for impaling wild elephants (My.).

ಖೇದ khēda. *sorrow, grief, distress, despondency* (ಅತಿದುಃಖ, ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖ Nn. 55; ದುಃಖ Śmd. 393 Cm.; see Kāvy. I, 2, 52-55; ಉಮ್ಮಳ). 2, neighing; roaring (ಹಯಸಿಂಹನಾದ 55). 3, little (ಸ್ವಲ್ಪ, ಅಲ್ಪ 55; *cf.* ಕಿಱಿದು?). 4, a bamboo (ತ್ವಕ್ಸಾರ, ಬಿದಿರ್ 55). 5, poison (ಗರಲ, ವಿಷ 55). — ಖೇದಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become full of grief (B. 2, 47).

ಖೇದವಿಡಂಬನ khēda-viḍambana. the expression of sorrow, etc. (Śmd. 393).

ಖೇದಿಸು khēdisu. to feel grieved, etc. (Abh. P. 9, 15 va.; My.). see ಪ್ರತಿ-.

ಖೇಪು khēpu. a single time, a turn (Mhr., H. ಖೇಪ; R.).

ಖೇಯ khēya. *a moat, a ditch.*

ಖೇಲ khēla. = ಖೇಳ. moving to and fro; playing.

ಖೇಲನ khēlana. shaking, moving to and fro; *play, sport.*

ಖೇಲೆ khēle. *play, sport.*

ಖೇಳ khēḷa. = ಖೇಲ. a man who makes sport of, or acts against (Bp. 23, 2). 2, a Malayāḷa man (ಮಲೆಯನಾ ಖೇಳನ್ ಅಕ್ಕುಂ, Mr. 382, o. rs. ಮಲೆಯಾಳುವಂ ಖೇಳಂ, ಮಲೆಯಾಳವಂ-, ಮಲೆಯಾಳನುಂ-; *cf.* ಕೇರಳ?).

ಖೈರು khairu. welfare; good condition of things outward; goodness (Mhr., H. ಖೈರ; R.).

ಖೊಪ್ಪರ khoppara. (Śmd. 23). (= ಕೊಪ್ಪರ, etc.?). ಖೊಪ್ಪರದಣ್ಡೆ in Mr. 299 might be read ಖೊಪ್ಪರ ದಣ್ಡೆ, in which case ದಣ್ಡೆ (= ದಣ್ಡ) might mean "arm". *cf.* K. ಕೊಪ್ಪರ. as in Mr. 299 ಖೊಪ್ಪರದಣ್ಡೆ immediately stand before ಧಾಳ ಕಾಲಾಸ, it is possible that ಖೊಪ್ಪರ and ದಣ್ಡೆ mean "the staff or pole of a banner".

ಖೊಪ್ಪರಿಸು khopparisu. = ಕೊಪ್ಪರಿಸು. to beat, etc.

ಖೋ khō. the sound khō in a play of children. 2, the sound khō in a fight. ಖೋಯೆನ್ದು, ಉಬ್ಬಿ, ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು (Rām. 3, 6, 8). see Rām. 6, 14, 18; C. Bp. 42, 25. — ಖೋ ಆಡು. to engage in a certain play at which the continual utterance of ಖೋ is the chief thing (S. Mhr.; B. 1, 16).

ಖೋಜಾ khōjā. = ಕೋಜೆ. eunuch (Si. 259).

ಖೋಡ khōḍa. = ಖೋಲ. *limping, lame.* 2, a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಖೋಡಿ khōḍi. an evil disposition; a vice, a defect (in a horse, etc.); an error, a flaw (in a speech, etc.); ill-disposed; having a bad habit; a mean, miserable wretch (S. Mhr.; Mhr.; *cf.* ಕೋಡಿ 2).

ಖೋಡಿತನ khōḍitana. an evil disposition; the state of being bad or mischievous (S. Mhr.).

ಖೋರ khōra. = ಕೋರ 1, one who does, etc.

ಖೋಲ khōla. = ಖೋಡ. limping, lame. *cf.* ಕುಣ್ಟು?

ಖೋಲಿ khōli. a quiver (Sk.).

ಖ್ಯ khya. = ಖ್ಯಾತ. see ಪ್ರ-.

ಖ್ಯಾತ khyāta. known, named, called; told; *well-known, celebrated, famous.* see ನೆಗೞ್.

ಖ್ಯಾತಗರ್ಹಣ khyāta-garhaṇa. *ill-reported, detested, notoriously vile.*

ಖ್ಯಾತಯಶ khyāta-yaśa. a man of great celebrity (Kāvy. III, 3, B, 172).

ಖ್ಯಾತಿ khyāti. *fame, celebrity, glory.* see ನೆಗೞ್; Prv. s. ನೀತಿ.

ಖ್ಯೆ khye. appearing; being known, known, etc. see ಸಂ-.

ಖ್ಯೇಯ khyēya. apt to appear or to be known, etc. see ಸಂ-.

ಗ್ g

ಗ್ g. the twenty-third letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). about its character see *e. g.* 54. 78. 203. 204. 205. 206. 275. 284. 289. 381. 385. 386. occasionally an initial ಗ್ appears as ಬ್, see *e. g.* ಗೊಬ್ಬಳಿ, ಗೊಮ್ಬೆ 2, ಗೊಳಲಿ. *cf.* also ಗೇಕು. = ಚೇಕು.

ಗ ga. 1. the letter ಗ್ when pronounced with the short **a**, as is generally done at school.

-ಗ ga. 2. = -ಗೆ, -ಗ್ಗೆ, -ಗಂ. an affix for the formation of words denoting time, *e. g.* ಆಗ, ಈಗ. *cf.* ಗಡು 1.

-ಗ ga. 1. = -ಕ 1. an affix for forming masculine nouns (Śmd. 237), probably taken from Sk.

ಗ ga. 2. *going, moving; entered, staying, being, abiding in; referring to, standing in connection with.* 2, the third of the seven primary notes of music (ಗಾನ್ಧಾರ Mr. 76; see ಸಪ್ತಸ್ವರ). 3, sign for a metrically long syllable (Ch.; Mr. 363). 4, the number three (Mr. 349).

-ಗಂ gaṁ. = -ಗ 2. limit; up to, unto, till, *e. g.* ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನ್ನೆಗಂ, ಎನ್ನೆಗಂ (Śmd. 295).

ಗಂಹರ gaṁhara. = ಗಹ್ವರ. see Prv. s. ಯೌವನ; Śśv. 1, 50.

ಗಕಾರ ga-kāra. the letter ಗ (Śmd. 11. 342).

ಗಕುಂ gakuṁ. in a pitch-dark manner. ಕತ್ತಲೆ ಗಕುಂ ಮುಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡಿತು (My.).

ಗಕ್ಕನೆ gakkane. = ಕಟ್ಟನೆ, ಚಕ್ಕನೆ. quickly, suddenly (C.; Dp. 40, 1).

ಗಕ್ಕು gakku. the marone-backed heron, Ardea grayii (Bḍ.).

ಗಗಣ gagaṇa. = ಗಗನ. *the sky; the atmosphere.*

ಗಗನ gagana. *the sky; the atmosphere* (ಬಾನ್, etc. Kk. 88). 2, a zero (see ಕೃತಯುಗ). 3, a certain metrical foot (Ch.). — ಗಗನದರಲ್. -ಅರಲ್. a flower in the sky; any unreal or fanciful thing, an impossibility (Bp. 42, 3). see Prv. s. ಜಗಲಿ.

ಗಗನಗಂಗೆ gagana-gaṅge. the celestial Ganges (Cpr. 4, 31).

ಗಗನಚರ gagana-cara. moving in the air; a bird; a planet; a male gandharva.

ಗಗನಚರಿ gagana-cari. a female gandharva (Śśv. 3, 35 va.).

ಗಗನಚಾಪ gagana-cāpa. a rain-bow. (Bp. 42, 3).

ಗಗನಮಣಿ gagana-maṇi. the sun (ರವಿ Bhn. 62; Bp. 56, 31; J. 8, 45).

ಗಗನಲಕ್ಷ್ಮಿ gagana-lakṣmi. the sky regarded as a woman (Cpr. 1, 69; 1, 101 va.).

ಗಗನಲತೆ gagana-late. a creeper or tree (supposed to be) in the air (Abhā. 6, 24).

ಗಗನಸ್ಥಲೀರಮೆ gagana-sthalī-rame. = ಗಗನಲಕ್ಷ್ಮಿ. (Rśv. 8, 118).

ಗಗನಾಂಗಣ gagana-aṅgaṇa. the sky (ವಿಗ್ರಹ, ಆಕಾಶ Nn. 98).

ಗಗನಾಮ್ಬುಧಿ gagana-ambudhi. the sky regarded as an ocean (J. 8, 46).

ಗಗನಾರವಿನ್ದ gagana-aravinda. a sky-lotus: any unreal or fanciful thing (My.).

ಗಗನಿದೇವ gagani-dēva. N. (Bp. 59, 2).

ಗಗ್ಗರ gaggara. = ಗಗ್ಗರಿ, ಗಗ್ರ, ಗಂಗರ, ಘರ್ಘರ. a hollow ornamented silver ring in which there are pebbles, etc. that when shaken, emit the sound of *gala gala* (My). — ಗಗ್ಗರಗೋಲು. -ಕೋಲು. a pole to which gaggaras are attached (My.).

ಗಗ್ಗರಿ gaggari. = ಗಗ್ಗರ, etc., ಘರ್ಘರಿ. a hollow ring of brass, containing bits of metal, etc. to produce a jingling noise when shaken (S. Mhr.; My. occasionally).

***ಗಗ್ಗರಿಕೆ gaggarike.** crying in a loud voice; harsh, indistinct utterance. ಎನ್ದು ಗಗ್ಗರಿಕೆಗೊಳ್ಳ ಸರಮಂ ಕರ್ಣಪರಂಪರೆಯಿಂ ಕೇಳ್ದು Pb. 8, 79 va.; ಒದವಿ ತಗುಳ್ದ ಗಗ್ಗರಿಕೆ ಸೂಸುವ ಕಣ್ಬನಿ Ap. 12, 26.

ಗಗ್ಗು gaggu. = ಕಗ್ಗು, etc., ಗಬ್ಬು. a disagreeable smell. (S. Mhr.).

ಗಗ್ರ gagra. = ಗಗ್ಗರ, etc. (My.).

ಗಗ್ರೆ gagre. = ಕೊರ್ಲೆ. a kind of millet, etc. see ಕಮ್ಮ-, ಬಿಳಿಯ-. (Te. ಗಗ್ಗರೆ, ಗಗ್ಗೆರೆ).

ಗಂಗ gaṅga. 1. = ಗಂಗಿ, ಗಂಗೆ 1. (probably connected with ಗಲ, the throat; Mhr., H. ಗಳಗಣ್ಡ, a dewlap). — ಗಂಗದೊವಲು. -ತೊವಲು. the dewlap of an ox (ಸಾಸ್ನೆ, ಗಲಕಮ್ಬಲ Si. 319).

ಗಂಗ gaṅga. 2. N. of a dynasty (at the time of which Nāki, *i. e.* Nāgavarma, lived; see ರಕ್ಕಸಗಂಗ s. ಅಜಿತಸೇನ ಪಣ್ಡಿತ). — ಗಂಗಚೂಡಾಮಣಿ. the gem (*i. e.* the best) of the Gaṅga kings (Śmd. 68). — ಗಂಗಮಾಳಿ. N. of females among the Gaṅgaḍikāṟas (My.).

ಗಂಗಡಿಕಾಱ gaṅgaḍi-kāṟa. a man of the lowest caste (of the four), a respectable Śūdra (ಅನ್ತ್ಯ Mr. 375; My.). ಗಂಗಡಿಕಾಱವೊಕ್ಕಲಿಗ s. ಅಷ್ಟಾದಶಜಾತಿ.

ಗಂಗರ gaṅgara. = ಗಗ್ಗರ, etc. a hollow ornamented silver ring. ಉಂಗುರ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗಂಗರವಾದೀತೇ? (Prv.).

ಗಂಗಲ gaṅgala. another form of ಗಂಗೆ 2; *cf.* ಗಂಗಾಮ್ಬಿಕೆ, ಗಂಗಾಮ್ಬೆ. — ಗಂಗಲಾಮ್ಬೆ. -ಅಮ್ಬೆ. N. (Bp. 4, 16).

ಗಂಗಳ gaṅgaḷa. = ಗಂಗಾಳ. a circular metal vessel, etc. (My.). see Prv. s. ಮಂಗಳವಾರ.

ಗಂಗಸಾಗರ gaṅga-sāgara. arrack (C. Bp. 47, 45). 2, N. of a village (My.).

ಗಂಗಾಜಮುನಾ gaṅgā-jamunā. the Ganges and Yamunā rivers. 2, a cloth of which the border on one side is of one colour and on the other of another (Mhr., H.; B. 3. 103; My.).

ಗಂಗಾಜೂಟ gaṅgā-jūṭa. Śiva (Bp. 35, 55).

ಗಂಗಾತೋಯ gaṅgā-tōya. Ganges-water (J. 26, 46).

ಗಂಗಾದೇವಿ gaṅgā-dēvi. a water goddess (My.); N. (Bp. 4, 49; 11, 28; 59, 7).

ಗಂಗಾಧರ gaṅgā-dhara. *Śiva.*

ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ gaṅgādhara-īśvara. Śiva. ಅಗಭೋಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಸತ್ಯಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ (Prv.).

ಗಂಗಾಧೀಶ gaṅgā-adhīśa. Śiva. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಗಂಗಾನನ್ದನ gaṅgā-nandana. Bhīṣma (Bh. 2, 13, 42).

ಗಂಗಾಪುತ್ರ gaṅgā-putra. = ಗಂಗಾನನ್ದನ. (My.). 2, a man of low caste (Sk.; *cf.* ಗಂಗೆಯ ಮಕ್ಕಳು); a fisherman (My.).

ಗಂಗಾಭವಾನಿ gaṅgā-bhavāni. = ಗಂಗಾತೋಯ. Ganges-water. (My.).

ಗಂಗಾಮೌಳಿ gaṅgā-mauli. Śiva (Bp. 2, 33).

ಗಂಗಾಮ್ಬಿಕೆ gaṅgā-ambike. N. (Bp. 11, 22. 40).

ಗಂಗಾಮ್ಬು gaṅgā-ambu. = ಗಂಗಾತೋಯ. (J. 9, 26).

ಗಂಗಾಮ್ಬೆ gaṅgā-ambe. N. (Bp. 4, 42).

ಗಂಗಾಯಾತ್ರೆ gaṅgā-yātre. pilgrimage to the Ganges. (C.).

ಗಂಗಾಯಿ gaṅgā-āyi. N. (Bp. 4, 30).

ಗಂಗಾವತಂಸ gaṅgā-avataṁsa. Śiva (Bp. 12, 15).

ಗಂಗಾಸಂಗಮಕುಟ gaṅgā-saṅga-makuṭa. Śiva (Bp. 25, 44).

ಗಂಗಾಸರ gaṅgā-sara. liquor.

ಗಂಗಾಸುತ gaṅgā-suta. Bhīṣma (ಗಾಂಗೇಯ, ಭೀಷ್ಮ Nn. 44).

ಗಂಗಾಸ್ನಾನ gaṅgā-snāna. bathing in the Ganges (C.).

ಗಂಗಾಹಿಮಕರ gaṅgā-himakara. the Ganges and the moon (J. 6, 5). 2, gaṅgā-ahi-makara. the Ganges, snakes and sea-monsters (6, 5).

ಗಂಗಾಳ gaṅgāḷa. = ಗಂಗಳ. a circular metal vessel for holding water, etc. (My.; Mhr.). 2, a metal plate for eating from (C.). see Bp. 59, 2; B. 4, 141.

ಗಂಗಿ gaṅgi. = ಗಂಗ 1. throat? — ಗಂಗಿದೊಗಲು. = ಗಂಗದೊವಲು. (S. Mhr.).

ಗಂಗೆ gaṅge. 1. = ಗಂಗಿ. — ಗಂಗೆದೊಗಲು. = ಗಂಗಿದೊಗಲು. (Bh. 3, 17, 56; B. 1, 20; 3, 16; 5, 18; Te. ಗಂಗೆದೋಲು).

ಗಂಗೆ gaṅge. 2. ಗಂಗಾ. *the river Ganges;* water (My.). 2, Śiva's wife (Mr. 13). 3, Satyavatī, the low-caste boatman's girl who, as one with Gaṅgā, became the mother of Bhīṣma and of the Holeyas (ಹೊಲೆಯರು); the Holeyas, therefore, are called ಗಂಗೆಯ ಮಕ್ಕಳು (S. Mhr.). ಗಂಗೆಗೆ ಹೋಗಿ, ತೆಂಗಿನ ಓಟೇ ತನ್ನ ಹಾಗೆ. — ಗಂಗೆಗೆ ಹೋದರೂ ತಪ್ಪಿಗೇ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನ (Prvs.). — ಗಂಗೆದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. the river Ganges (J. 34, 4).

ಗಂಗೆವಾಳೆ gaṅge₁-bāḷa. long hair, a long tail (Bh. 6, 4, 35).

***ಗಂಗೆವಾಳುಕ gaṅgevāḷuka.** sands in the bank of river Ganges. ಗಂಗೆವಾಳುಕ ಸಮುರುದ್ರರು! Bv. 920.

ಗಂಗೋತ್ರಿ gaṅgōtri. the spot on which the Ganges descends from heaven (Mhr.; My.; B. 5, 152).

ಗಂಗೋದಕ gaṅgā-udaka. Ganges-water (My.; B. 5, 61); drinking-water (My.).

ಗಚ್ಚಿ gacci. a chunammed floor (My.; Mhr.). — ಗಚ್ಚಿಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. varnish (My.).

ಗಚ್ಚು gaccu. mortar, plaster, cement (C.; Te.; H.; M. ಕಂಟಿ, see ಕದ). see B. 4, 120. 151; 5, 219.

ಗಚ್ಚೆ gacce. running away; making off (Mhr. ಗಚ್ಛ). — ಗಚ್ಚೆ ಹೊಡೆ. to run away (S. Mhr.).

ಗಜ gaja. = ಗಜೆ, ಗಿಜೆ 3. an imitative sound. — ಗಜಬಜ. reit. = ಗಜಬಜೆ. stir, bustle, briskness, etc. (Bh. 2, 10, 25). 2, the buzz or hum of a multitude of people, etc. (ಕೋಲಾಹಲ Bhn. 43; Rām. 4, 6, 21; J. 26, 54; Mhr.); the noise of chariots (Bh. 6, 2, 3); etc. — ಗಜಬಜಕೆ. = ಗಜಬಜ (Bh. 8, 25, 9). — ಗಜ ಬಜಿಸು. to become full of stir, bustle, etc.; to buzz, to hum, to make a noise; to roar; to be struck aghast. see Grj. 9, 98; Bp. 1, 44; 37, 37. 43; 51, 53; C. Bp. 42, 25; Bh. 4, 3, 10; 8, 21, 7; J. 9, 17; 14, 25; 20, 24; 24, 45. — ಗಜಬಜೆ. = ಗಜಬಜ. (Bp. 35, 10; 40, 35). — ಗಜಬಜಿಸು. -ಎಸು. = ಗಜಬಜಿಸು. (of birds, Abhā. 2, 16).

ಗಜ gaja. 1. *an elephant.* one of the eight elephants of the quarters (ಘನಾಘನ, ಆನೆ Nn. 15; ಸಾರಂಗ, ಆನೆ 34). 2, N. of an asura or rākṣasa. 3, the number eight (Ch.; Mr. 73). 4, = ಇಭ, one of the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). — ಗಜ ನಿಮ್ಬೆ. the large hill-orange (My.; Te. ಲಕುಚ, ಲಿಕುಚ, ಕಂಚಿನಿಮ್ಮ Si. 136). — ಗಜಗವಳ. -ಕವಳ. an elephant's mouthful (My.). — ಗಜರಗಳೆ. great gabble (My.).

ಗಜ gaja. 2. a measure of about two feet; a measuring rod of this length (S. Mhr.; Mhr., H.; see s. ಮೊಳ); a quantity (of cloth, etc.) measured by one gaja; a measure of three feet, a yard (My.). 2, a ramrod (C.; Mhr., H.). — ಗಜಕಟ್ಲೆ. rate by gajas (My.).

ಗಜಕಬಳ gaja-kabaḷa. the food of elephants (ವಿಥೆ Si. 433).

ಗಜಕರ್ಣ gaja-karṇa. ringworm (S. Mhr., Mhr.; ಮಣ್ಡಲಕ G.).

ಗಜಕರ್ಣಿ gaja-karṇi. = ಗಜಕರ್ಣಿಕೆ, q. v.

ಗಜಕರ್ಣಿಕೆ gaja-karṇike. N. of a plant (ಅಡಲ್ Mr. 134, one MS. -ಕರ್ಣಿ).

ಗಜಗ gajaga. = ಗಜುಗ, etc. a prickly climbing shrub, etc. (C.).

ಗಜಗ gaja-ga. N. of an author (Śmd. 4). *cf.* ಗಜೆಗ.

ಗಜಗಮನ gaja-gamana. Indra (Bp. 1, 44).

ಗಜಗಮನೆ gaja-gamane. a woman of a stately elephant-like walk (Bp. 12, 5).

ಗಜಗಲಿಸು gajagalisu. to glitter. ಗಜಗಲಿಸಿತು ಇನಬಿಮ್ಬ ಮೂಡಲು (Rām. 1, 14, 2; see 6, 54, 6).

ಗಜಗಾಮಿನಿ gaja-gāmini. = ಗಜಗಮನೆ. (J. 18, 30).

ಗಜಚರ್ಮಧಾರಿ gaja-carma-dhāri. Śiva (My.).

ಗಜಚರ್ಮಾಮ್ಬರ gaja-carma-ambara. Śiva (My.).

ಗಜಜಾತಿ gaja-jāti. the elephant. ಮನ್ದಂ ಮೃಗಂ ಭದ್ರಮ್ ಎನಲು ಗಜಜಾತಿ ಮೂಱನ್ದಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 154).

ಗಜಜೀವ gaja-jīva. = ಗಜಾಜೀವ. an elephant-keeper. (ಸೇವಕ Mr. 157).

ಗಜತೆ gajate. *a multitude of elephants.*

ಗಜದನ್ತ gaja-danta. an elephant's tusk; ivory (ನಿಗ್ಗವು Ct. II, 95; ನಿಗ್ಗವ Ct. I, 14; Kk. 77; Śm. 41; Cpr. 1, 78).

ಗಜದಾನ gaja-dāna. the liquor exuding from an elephant's temples (ಆನೆಯ ಮದ Nn. 51. 107). 2, gift of an elephant (My.).

ಗಜದಾನವ gaja-dānava. = ಗಜಾಸುರ. (Śsv. 4, 3; J. 15, 23).

ಗಜದುಳಿ gaja-tuḷi. (Śmd. 207, o. r. ಕಜದುಳ). one who equals an elephant (?).

ಗಜಧ್ವಜ gaja-dhvaja. a flag carried by an elephant (ಕದಲಿ Mr. 473).

ಗಜನಗರಿ gaja-nagari. = ಗಜಪುರ. (J. 16, 19).

ಗಜನಿ gajani. poor rice-lands (Sd.; T. ಕಟನಿ, mire; a paddy-field).

ಗಜನಿಮೀಲಿಕೆ gaja-nimīlike. an elephant's wink; wakefulness, lightness of sleep, a nap (Br., R.).

ಗಜಪತಿ gaja-pati. the lord or keeper of elephants; a title given to kings; a stately elephant. (R.).

ಗಜಪಾಱು gaja-pāṟu. (Śmd. 207, o. r. ಜಗ-). a vimāna to which elephants are yoked.

ಗಜಪಿಪ್ಪಲಿ gaja-pippali. = ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ. the plant Scindapsus officinalis, bearing a seed which resembles pepper.

ಗಜಪುರ gaja-pura. Hastināpura, Delhi. (J. 16, 17; 25, 2; 32, 57).

ಗಜಪ್ರಾಸ gaja-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಗಜಪ್ರಿಯೆ gaja-priye. *the gum olibanum tree, Boswellia serrata.*

ಗಜಪ್ರೇಮಿ gaja-prēmi. = ಗಜಪ್ರಿಯೆ. see ತದಿಕು.

ಗಜಬನ್ಧನ gaja-bandhana. *the place where elephants are tied up.*

ಗಜಬನ್ಧನಿ gaja-bandhani. *an elephant-stable.*

ಗಜಬಿನ್ದು gaja-bindu. spots on the body of an elephant (ಪದ್ಮ, ಆನೆಯ ಚಿಬ್ಬು Nn. 54).

ಗಜಭಕ್ಷ್ಯೆ gaja-bhakṣye. *the tree Boswellia serrata.* see ತದಿಕು, ತದುಗು.

ಗಜಮುಖ gaja-mukha. Gaṇēśa. (My.).

ಗಜಯೋನಿ gaja-yōni. = ಗಜಜಾತಿ. the elephant species. (Si. 409).

ಗಜಲಕ್ಷ್ಮಿ gaja-lakṣmi. richness in elephants (a kind of riches that is not to be destroyed, My.; see Prv. s. ಆನೆ 2). 2, a picture of Lakṣmī with elephants on her sides (My.).

ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಹನ gaja-lakṣmī-vāhana. a kind of litter with wooden elephants, on which an idol of Lakṣmī is carried about (My.).

ಗಜಱು gajaṟu. 1. ಗಜಱ್. = ಗದಱು 1. to produce or emit a loud sound; to scold. P. ps. ಗಜಱಿ, ಗಜರ್ದು. [ನೆಲಂ ಬಿರಿಯೆ ಗಜಱಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಪಾಯ್ವ ಸಿಂಗಂಗಳುಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 5, 48 va.]; (Cpr. 10, 102; Bh. 8, 25, 9). ಗಜಱುವ ಅಗ್ಗದ ಕಹಳೆಗಳ್ (Bh. 6, 2, 3). ಗಜರ್ವ ಕಟುಕಹಳೆ (C. Bp. 5, 7). see Abh. P. 14, 144 va.; Rśv. 5, 120 va.; 5, 122 va.; 6, 11 va.; Śśv. 4, 36 va.; 4, 71 va.; Rām. 1, 14, 2. *cf.* Mhr. ಗಜರ.

ಗಜಱು gajaṟu. 2. = ಗದಱು 2. a loud, angry sound or speech (ಕೋಪಿಸಿ ನುಡಿದುದು Bhn. 43; Bh. 7, 1, 19; 7, 3, 19; J. 2, 5; Te. ಕಸರು).

ಗಜವದನ gaja-vadana. *Gaṇēśa.*

ಗಜವೈರಿ gaja-vairi. a lion (My.).

ಗಜವ್ರಜ gaja-vraja. a troop of elephants. 2, the number eight (Ch.).

ಗಜವ್ರಾತ gaja-vrāta. the number eight (Ch.).

ಗಜಶಾಲೆ gaja-śāle. an elephant-stable (ಆನೆಗಳ ಮನೆ Mr. 193).

ಗಜಸನ್ತ್ರಾಸ gaja-santrāsa. a portion of an elephant's head (ಆನೆಯ ಮಸ್ತಕದ ವಿಭಾಗ Nn. 62).

ಗಜಹಸ್ತಾಗ್ರ gaja-hasta-agra. the tip of an elephant's trunk (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಶುಣ್ಡಾಲಕರಾಗ್ರ Nn. 21).

ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ gaja-hippali. = ಗಜಪಿಪ್ಪಲಿ. a kind of plant. (ಕರಿಪಿಪ್ಪಲಿ, ಕರಿವಲ್ಲಿ, etc. Si. 145; ವಸಿರ, ಶ್ರೇಯುಸಿ G.).

ಗಜಾಖ್ಯೆ gaja-ākhye. = ಗಜಾಖ್ಯ in Sk. the plant Cassia alata or tora (ಯಾನೆಗ Mr. 117, o. rs. ಯಾನ and ಗಜಾಖ್ಯ).

ಗಜಾಜೀವ gaja-ājīva. *an elephant-keeper.*

ಗಜಾನನ gaja-ānana. *Gaṇēṣa.*

ಗಜಾರಾತಿ gaja-arāti. a lion (Cpr. 5, 74).

ಗಜಾರಿ gaja-ari. a lion. 2, Śiva. (G.; My.).

ಗಜಾರೂಢ gaja-ārūḍha. riding on an elephant, mounting one (Grj. 3, 111).

ಗಜಾರೋಹ gaja-ārōha. *an elephant-driver.*

ಗಜಾರೋಹಿಣಿ gaja-ārōhiṇi. a woman who rides on an elephant (J. 6, 22).

ಗಜಾಲು gajālu. loud, idle chat or talk (My.; Mhr.).

ಗಜಾಲುಗಾತಿ gajālu-gāti. a female chatter-box (My.).

ಗಜಾಲುಗಾಱ gajālu-gāṟa. a male chatterer (My.).

ಗಜಾಸುರ gaja-asura. = ಗಜ 1 No. 2. N. of an asura. (Bp. 54, 37).

ಗಜಾಸ್ಯ gaja-āsya. Gaṇēśa. (Śśv. 4, 46).

ಗಜಿ gaji. = ಕಚ, ಗಡ 4, ಗಿಜಿ 2, ಗೊಜಿ. a sound to indicate confusion, disorder, etc. — ಗಜಿ ಬಿಜಿ. reit. = ಗಿಜಿ ಬಿಜಿ. confusion, disorder, intricacy (My.). — ಗಜಿಬಿಜಿಬರಹ. a writing of which the letters run one into another and which is nearly illegible (C.; Te.).

ಗಜಿಗ gajiga. = ಗಜುಗ, etc. (My.; St. & Pl.).

ಗಜಿಗೆ gajige. = ಗಜುಗ. (St. & Pl.).

ಗಜುಗ gajuga. = ಗಜಗ, ಗಜಿಗ, ಗಜಿಗೆ, ಗಜೆಗ, ಗಜ್ಜಿಗ, ಗಜ್ಜುಗ. a prickly climbing shrub of which the seeds are used for marbles, the Molucca bean, Guilandina bonducella Lin. (C.; T. ಕಚಿಂಗು, ಕಚಿಲ್, ಕಚಿಜ್ಜು; M. ಕಚಿಚ್ಚಿ, ಕಚಿಂಜಿ, ಕಚಿಱು; Tu. ಕಳೆಂಜಿ; Te. ಗಚ್ಚ). see ಉಡ್ಡ-, ಕುರುಡ-. 2, a protuberance from the eye-ball resembling a Molucca bean (C.). ಹೇವಮಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಗಜುಗ ಬೆಳೆದಾ ಕಣ್ಣು (Dp. 54).

ಗಜೆ gaje. = ಗಜ. an imitative sound. — ಗಜೆಬಜೆ. = ಗಜಬಜೆ. (Grj. 5, 37).

ಗಜೆ gaje. Tbh. of ಗದೆ. a club. [ಗಜೆಗೊಳೆ ಭೀಮಸೇನನಿದಿರಾನ್ತು ಬರ್ದುಂಕುವ ವೈರಿ ಭೂಭುಜ ಧ್ವಜಿನಿಗಳಿಲ್ಲದಲ್ಲದೆಯುಂ Pb. 9, 52]; (Śmd. 352).

ಗಜೆಗ gajega. = ಗಜುಗ. (St. & Pl.).

ಗಜೆಗ gajega. = ಗಜಗ? N. (Kāvy. III, 3, 152).

ಗಜೇನ್ದ್ರ gaja-indra. *a large, stately elephant.*

ಗಜೇಶ್ವರಮಸಣಿದೇವ gaja-īśvara-masaṇi-dēva. N. (Bp. 32, 34).

ಗಜೋತ್ಕರ gaja-utkara. a troop of elephants (ಆನೆಯ ಘಟೆ Nn. 109).

ಗಜ್ಜರಿ gajjari. a good, sweet carrot (S. Mhr.; Mhr. ಗಾಜರ).

ಗಜ್ಜಿ gajji. = ಕಜ್ಜಿ. scab, itch (My.; Te.). see Prvs. s. ಪ್ರೀತಿ, ಬದನೆ.

ಗಜ್ಜಿಗ gajjiga. = ಗಜುಗ, etc. (My.).

ಗಜ್ಜು gajju. = ಗೊಜ್ಜು. fetid drain-water (My.; Te.). see ಬಚ್ಚಲು-.

ಗಜ್ಜುಗ gajjuga. = ಗಜುಗ. a prickly climbing shrub, etc. (My.; Si. 72). see ಹೆಗ್ಗಜ್ಜುಗ.

ಗಜ್ಜೆ gajje. = ಗೆಜ್ಜೆ 1. a little spherical bell enclosing small bits of stone or metal (My.; Si. 220; Te.; T. ಕೆಚ್ಚೈ; M. ಕೆಚ್ಚ; cf. ಕಿಲ್, ಗಿಲ್).

ಗಂಚಿ gañci. = ಗಂಜಿ 3, etc. a kind of plant. ಗಿಂಚಿ, etc. see ಗಿಲ-.

ಗಂಜ gañja. = ಗಂಜೆ. *a store-room, a treasury* (ಕೋಶ, ಭಣ್ಡಾರ Nn. 104; ಭಣ್ಡಾರ Mr. 472). 2, a mine (ಕಣಿ 104; ಖನಿ, ಕಣಿ Mr. 100). 3, a tavern (ಕಳ್ಳ ಮಾಱುವ ಗೃಹ Mr. 198). 4, the third, etc. (ತೃತೀಯ Mr. 472).

ಗಂಜಣಿ gañjaṇi. = ಗಂಜಳಿ. a bush, a shrub, etc. (ಉಲಪ Mr. 109, o. r. ಗಂಜಳಿ; cf. ಗಂಜಳದ ಹುಲ್ಲು?).

ಗಂಜಣಿಕೆ gañjaṇike. = ಗಂಜಿಣಿಕೆ. — ಗಂಜಣಿಕೆಯ ಹುಲ್ಲು. a species of fragrant grass (ಪೌರ, ಕತ್ತೃಣ, ಸೌಗನ್ಧಿಕ, ಧ್ಯಾಮ, ದೇವಜಗ್ಧಕ, ರೌಹಿಷ Nr., o. r. ಗಂಜಿಣಿಕೆ).

ಗಂಜಲ gañjala. = ಗಂಜಳ. (My.).

ಗಂಜಳ gañjaḷa. = ಗಂಜಲ. (ಗೋತ?). the urine of cattle, horses, elephants, donkeys, sheep, and goats (My.); [a bad smell. ಸಗಣೆಯ ಬೆನಕಂಗೆ ಸವ್ಪಗೆಯರಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ರಂಜನೆಯಲ್ಲದೆ ಅದಱ ಗಂಜಳ ಬಿಡದಣ್ಣಾ Bv. 93]. ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಮೂತ್ರವು ಗಂಜಳ ಮುನ್ತಾದದು (ಮೀಢ, ಮೂತ್ರಿತ Si. 380; see also 315). — ಗಂಜಳದ ಹುಲ್ಲು. a species of coarse grass, found in meadows and on roads in solitary patches and not liked by cattle, Eleusine indica (ಉಲಪ, ಬಲ್ಬಜ Hlā.).

ಗಂಜಳಿ gañjaḷi. = ಗಂಜಣಿ. a bush, a shrub, etc.

ಗಂಜಿ gañji. 1. Tbh. of ಕಾಂಜಿ (Śmd. 356). conjee, rice gruel; starch (ಯವಾಗು, ಉಷ್ಣಿಕೆ, ಶ್ರಾಣೆ, ತರಲೆ, ವಿಲೇಪಿಕೆ Hlā.; ಪಿಚ್ಛ Si. 484; ಕೂರಾಮ್ಬು, ಯವಾಗು Mr. 214; C.; Te.; T. ಕಂಜಿ, M. ಕಂಞ್ಞಿ). ಕಾಸಿದ ಗಂಜಿ (ಯವಾಗು, etc.); ಓಗರದ ಗಂಜಿ (ಮಾಸರ, ಆಚಾಮ, ನಿಃಸ್ರಾವ Nr.). ಎತ್ತೂ ಮಾಱಿ, ಮತ್ತೂ ಗಂಜಿ. — ಗಂಜಿ ಬಿಸಿಯಾದರೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಬಸ್ತ-, ಬಾಗಿದ-. — ಗಂಜಿಕಸ. a common annual creeping plant, Indigofera linifolia Retz. (Z.). — ಗಂಜಿಬಟ್ಟೆ. a starched cloth (C.). — ಗಂಜಿಬದನೆ. a large good sort of brinjal (My.). — ಗಂಜಿಮುಳ್ಳು. a common spiny shrub, Ajima tetracantha Lam. (Z.). — ಗಂಜಿಯಱುವೆ. -ಅಱುವೆ. = ಗಂಜಿಬಟ್ಟೆ. (C.; B. 5, 287). — ಗಂಜಿರಟ್ಟು. a cloth used in pouring off the conjee from boiled rice (My.).

ಗಂಜಿ gañji. 2. = ಗಾಂಜ, etc.. hemp, Cannabis indica (ಶಾಣಿ Nr.; T. ಕಂಜಾ; M. ಕಂಜಾವು).

ಗಂಜಿ gañji. 3. = ಗಂಚಿ, ಗಂಜೆ No. 3, ಗಿಂಚಿ, ಗುಂಜ, etc., (ಚಿಂಚಿ). a kind of plant. see ಗುರು-, ಗುಲ-, ಗುಲಿ-, ಗುಲು-.

ಗಂಜಿಣಿಕೆ gañjiṇike. = ಗಂಜಣಿಕೆ, q. v.

ಗಂಜೀಪು gañjīpu. a pack of (round) cards; a single card of a pack (C.; Mhr., H. ಗಂಜೀಫ, ಗಂಜೀಫಾ). ಗಂಜೀಪು ಆಡೋರಿಗೆ ಗಂಜಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಗಂಜು gañju. each of the round brass or copper vessels that are put one in another so as to form a cone (My.; Mhr. ಗಂಜ, a heap, etc.).

ಗಂಜೆ gañje. = ಗಂಜ. *a tavern.* 2, *a mine.* 3, = ಗಂಜಿ 3, etc., the plant Abrus precatorius.

ಗಟ gaṭa. = ಗಟಕು, ಗಡ 2. an imitating sound. — ಗಟಗಟ. rep. the noise made in guzzling or in gulping copiously

(C.; Mhr.), *e. g.* ಹಾಲನ್ನು ಗಟಗಟ ಕುಡಿ. — ಗಟಗಟನೆ. = ಗಟಗಟ. (My.).

ಗಟ gaṭa. Tbh. of ಘಟ. the body, etc. (My.).

ಗಟಕ gaṭaka. Tbh. of ಘಟಕ. a powerful, able man (My.).

ಗಟಕು gaṭaku. = ಗಟ. an imitative sound. — ಗಟಕುಗಟಕು. = ಗಟಗಟ. (My.).

ಗಟನೆ gaṭane. Tbh. of ಘಟನೆ. joining, etc. (My.).

ಗಟಸರ್ಪ gaṭa-sarpa. Tbh. of ಘಟಸರ್ಪ. a large snake. (My.).

ಗಟಿಕೆ gaṭike. = ಘಟಿಕೆ. a thick, condensed, hard state. ಗಟಿಕೆ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು (ಮತ್ಸ್ಯಂಡಿ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ Si. 312, *only* in Si.).

ಗಟಿವಾಳಿ gaṭivāḷi. an independent, quarrelsome, abusing woman (S. Mhr.).

ಗಟ್ಟ gaṭṭa. = ಘಟ್ಟ, which is a Tatsama (Śm. 77). a ghaut, a mountain-range (C.; Mhr. ಘಾಟ; *cf.* ಕಡದು 5). ಗಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ (the western coast, My.; Si. 158). ಗಟ್ಟದ ಉಪ್ಪು, ಬಟ್ಟದ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ (both of which are excellent). — ಅಟ್ಟ ಸ್ವರ್ಗವಲ್ಲ, ಗಟ್ಟ ಮೇರುವಲ್ಲ (Prvs.). ಗಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟವ ತಿರುಗಿ ಕಷ್ಟಬಟ್ಟಹ ಚರಣ (Dp. 104). see Prvs. s. ಮಠ, ಮೆಟ್ಟು1; Rām. 6, 14, 29.

ಗಟ್ಟಣೆ gaṭṭaṇe. = ಗಟ್ಣೆ, ಘಟ್ಟಣೆ. Tbh. of ಘಟ್ಟನ. beating into a hard mass; beating down, as roads (C.); loading a gun (My.). -ಗಟ್ಟಣೆಮಣೆ. the tool called a road-tamper or dammas (My.).

ಗಟ್ಟಿ gaṭṭi. (fr. ಕಡು 1). = ಘಟ್ಟಿ. firmness; hardness; the state of being congealed, congelation; the state of (fluids, etc.) being thick, solid, or tenacious; the state of being solid (not hollow); strength, power, ability; a strong, loud voice; stability; tightness; firm, etc. (C.; Tu., Te.; T., M. ಕೆಟ್ಟಿ; ಕರ್ಕಶ Si. 460; Mhr. ಘಟ್ಟ, strong, stout; thick; tight; *cf.* ಕಟ್ಟು1, seq.). ಎನ್ನ ಗಟ್ಟಿಯ ಶಿರವನ್ ಒರಸಿದ ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಯುಗುಳು ನೊಂದವು (Bp. 38, 37). ಭಕ್ತರ ಮನಂಗಳ ಗಟ್ಟಿಯಂ ನೋಡಲ್ಕೆ (25, 24). ನೆಲವೆಲ್ಲ ಒಣಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವದು (B. 2, 49). ಹಲ್ಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವವು (3, 20). ನೀರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಿಳೇ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಆಣೇ ಕಲ್ಲು (1, 22). ಮೇಣದ ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ (3, 63). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಒನ್ದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆ (2, 30). ಗಿಳಿಗೆ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ (2, 3). ಹಾಗೆ ಕಲಿತದ್ದು ಗಟ್ಟಿಯಾದೀತು (3, 62). ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದ ಬಾರದು (2, 1). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು (2, 34). ಕುದುರೆಯ ಹಾಗೆ ಚನ್ದವೂ ಗಟ್ಟಿಯೂ ಯಾವವೂ ಇಲ್ಲ (3, 54). ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವದು (ಕರ್ಕಶ, ಕಠಿಣ, ಕಠೋರ, etc. Si. 374). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವಿಕೆ (ಸಾರ, ಮಜ್ಜನ್ 122). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೆಸಿಗೆಗೊಂಡಿರುವದು (ದೃಢಸನ್ಧಿ, ಸಂಹತ 373). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ಮುಷ್ಟಿಬನ್ಧ, ಸಂಗ್ರಾಹ 391). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುವದು (ಘೋಷಣೆ 56). 2, (ಘಟ್ಟಿ), a lump, a small mass of any matter, a ball of perfumes (C.; J. 23, 26; Grj. 2, 90; V. 9, 21 va.; Tu., T., M. ಕಟ್ಟಿ; Te. ಕರುವು, ಗರುವು; Mhr. ಖಡಾ, ಗಡ್ಡಾ; see ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಿ s. ಕೆಯ್ 4). ಧೂಪದ ಗಟ್ಟಿ (ಕೃತ್ರಿಮಧೂಪಕ G.). ಅನೇಕಸುಗನ್ಧಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಧೂಪದ ಗಟ್ಟಿ (ವೃಕಧೂಪ G.). 3, (ಘಟ್ಟಿ), an ingot (C.; Te. ಕಡ್ಡಿ, ಗಟ್ಟಿ, ಗರುವು; Tu., T., M. ಕಟ್ಟಿ; Mhr. ಗಟ). ಸುವರ್ಣದ ಗಟ್ಟಿ (Bh. 30 sum.). ಭಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿ (G. 148). ಗಟ್ಟಿ ಕರಗಿ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವದು (ವಿಲೀನ, ವಿದ್ರುತ Si. 382). see B. 3, 72; 4, 96. 124. 4, smartness, fineness, beauty, charm (ಅನು, ಹಸ, ಲೇಸು, ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18, o. r. ನಟ್ಟು; Śm. 55; Te.; *cf.* ಗರಗರಿಕೆ). 5, a strong, smart person. ಕುಹಕದ ಗಟ್ಟಿಯರು (Bp. 40, 56). — ಗಟ್ಟಿಕೆಲಸ. a firm, strong, substantial work (C.). — ಗಟ್ಟಿಕೋಡು. a strong or solid horn (B. 4, 47; My.). — ಗಟ್ಟಿತೊಗಲು. strong leather (B. 5, 260). — ಗಟ್ಟಿದುಡ್ಡು. a kind of duḍḍu = 4 kāsu (My.). — ಗಟ್ಟಿಬರ್ಫ. ice or snow (ಹಿಮಸಂಹತಿ, ಹಿಮಾನಿ G.). — ಗಟ್ಟಿಮುಗುಚ್ಚು. to grind perfumes (Cpr. 1, 123; Grj. 2, 89; V. 9, 21 va.; Śsv. 2, 64). — ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟು. firm, hard, certain (S. Mhr. according to Z.). — ಗಟ್ಟಿಯಮ್ಬಲಿ. -ಅಮ್ಬಲಿ. a thick ambali (C.). — ಗಟ್ಟಿಮೊಸರು. thick curds (C.). — ಗಟ್ಟಿಯಾಳು. -ಆಳು. a strong, energetical, able person (C.). — ಗಟ್ಟಿವಜ್ರ. a hard, or beautiful, diamond (Bp. 60, 45). — ಗಟ್ಟಿಹಾಲು. thick milk, pure milk (S. Mhr.). — ಗಟ್ಟಿಹೆಂಗಸು. a robust, strong, able woman (C.).

ಗಟ್ಟಿಗ gaṭṭiga. a strong, energetic, able, valiant man (C.; ಧೀರ G.; Tu.). ನಾನೆ ಗಟ್ಟಿಗ, ನಾನೇ ಗಟ್ಟಿಗನೆನ್ದು, ವೀರಭಟರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ಒಬ್ಬರೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅಹಂಕಾರ ಪಡುವದು (ಅಹಮಹಮಿಕೆ Si. 293). see Prv. s. ಲೊಟ್ಟೆ 1.

ಗಟ್ಟಿಗೆ gaṭṭige. firmly, strongly, loudly, etc. (My.; Te.).

ಗಟ್ಟಿತನ gaṭṭitana. strength, hardiness, energy (ದಾರ್ಢ್ಯ G.; ಸಾರ Cb.; see B. 3, 48).

ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ gaṭṭi-vaḷti. = ಘಟ್ಟಿ-. a female perfumer, a toilet-woman (ಸೈರನ್ಧ್ರಿ, ಗನ್ಧಕಾರಿಕೆ Hlā.; ಸೈರನ್ಧ್ರಿ Mr. 304; Grj. 2, 89. 91; 7, 8; C. Bp. 10, 5).

ಗಟ್ಟಿಸು gaṭṭisu. to make effort (so as to speak loud, B. 3, 3. 6).

ಗಟ್ಟಿಸು gaṭṭisu. = ಘಟ್ಟಿಸು. to strike, to beat; to harden (C.). [ಗಟ್ಟಿಸಿ ಸಿನ್ಧುರದೊಳ್ ನೆಲಗಟ್ಟಿಸಿ Pb. 2, 66]. ಹಾಯ್ದೊತ್ತುವ ಎಕ್ಕಲನ ಮಡದಲಿ ಉಟಿ ಗಟ್ಟಿಸಿದ (Bh. 3, 13, 30). ಈ ಸಾವುಕಾರನ ಬದುಕು ತಕ್ಕೊಂಡ್ಡು, ಏನು ಹಣೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು? (B. 4, 170). 2, to beat down, as a road (My.). to fill into the belly (My.).

ಗಟ್ಟು gaṭṭu. = ಕಟ್ಟು 3. a bank or shore; a dam or mound (Te.). ನೀರಿನ ಗಟ್ಟು (ತಟ, etc. Si. 82).

ಗಟ್ಟೆ gaṭṭe. = ಗಡ್ಡೆ, etc. a bale, a bundle, a ream of paper (C.; Mhr. ಗಠಾ).

ಗಟ್ಣೆ gaṭṇe. = ಗಟ್ಟಣೆ. (C.).

ಗಡ gaḍa. 1. = ಗಳ 1. a particle used in polite narration and pleasant talk (Śmd. 397). indeed, certainly, yes, etc. [Kr. 2, 13; ಅನಲರುಂ ಪಣ್ಣುಂ ಬೀತೋದವು ಗಡ Pb. 1, 55; Ap. 1, 74]. see Śmd. 69. 191. 277. 301; Bp. 22, 48; 23, 22; 29, 15; 32, 50; 51, 8; Bh. 2, 13, 34; Rśv. 9, 9; 13, 27; J. 6, 14; 28, 29; Ch. v. 206. 306. — ಗಡಾ. -ಆ 5. = ಗಡ. see Śmd. 69. 143.

ಗಡ gaḍa. 2. = ಗಟ, ಗಡು 2, ಗದ. a term expressing quick motion. — ಗಡಗಡ. rep. quickly (used of walking, reading, eating, etc., C.). — ಗಡಗಡನೆ = ಗಡಗಡ. quickly; violently, thrillingly. ಗಡಗಡನೆ ನಡಗುತ್ತ (Bp. 52, 12). ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿದನು (58, 62). — ಗಡಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಗಡುಗುಟ್ಟು. to be affected with a thrilling sensation, as in fear or from cold (My.). — ಗಡಬಡಿ. reit. bustle (My.). — ಗಡಬಡಿಸು. to move quickly, to bustle, to be rash, etc. (Bp. 40, 38; 51, 59; 58, 36; Bh. 7, 5, 27; Rām. 4, 60, 20; see ಕಡು-). — ಗಡಬಡೆ. = ಗಡಬಡಿ. (Rām. 6, 53, 15).

ಗಡ gaḍa. 3. = ಗಡು 3. an imitative sound. (Mhr.; *cf.* ಗಡಾವಣೆ). — ಗಡಗಡ ಎನ್ನು. to rumble or rattle, as thunder, carts, etc. (C.; T.). — ಗಡಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to rumble or rattle as a quickly moving cart (My.).

ಗಡ gaḍa. 4. = ಕಲ 1, ಗಜಿ, ಗಡಿ 2, ಗಲ 2, etc., ಗಳ 3. a term expressing disorder. (Mhr.). — ಗಡಬಡ. dupl. confusion; puzzle; tumult, ado; vexation (Bp. 56, 17; B. 5, 66; My.; Mhr.). — ಗಡಬಡಿ. = ಗಡಬಡ, ಗಡಬಿಡಿ, ಗಡಿಬಿಡಿ. (C.; Mhr.; Te. ಗಡಬಡೆ, ಗಡಿಬಿಡಿ). — ಗಡಬಡೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. a confused lord or master. ಈಶ್ವರಗಿನ್ನ ಗಡಬಡೇಶ್ವರ ದೊಡ್ಡವನೋ? (Prv.). — ಗಡ ಬಿಡಿ. = ಗಡಬಡಿ. (B. 5, 199).

ಗಡ gaḍa. 5. = ಗಡಬ, ಗಡವು, ಗಡಿ 3, ಗಡು 1, ಗಡುಬ, ಗಡುವು. a limit; a limited time, a period, a term, an instalment (My.; Te. ಗಡವು; T. ಕೆಡು; M. ಕೆಡು, ಗಡು).

ಗಡ gaḍa. 1. = ಘಡಾ. Tbh. of ಘಟ. an earthen vessel used like a drum (My.). *cf.* ಸಂಗಡ.

ಗಡ gaḍa. 2. = ಗಡಿಕೆ, ಗಲ 2. an impediment. see ಅಗಡ, ಅವ ಗಡ, ನಿಗಡ. *cf.* ಗಡ 1.

ಗಡ gaḍa. 3. a small fort, especially a hill-fort (ದುರ್ಗ, ಕಿಲ್ಲೆ Cb.; My.; Mhr., H.).

ಗಡ gaḍa. 4. a liquid measure equal to forty sērs (My.; H.).

ಗಡಕ gaḍaka. *a sort of gilt-head or gold-fish.*

ಗಡಗಂಚಿ gaḍagañci. = ಗಡಂಚಿ. a stand, as for water-pots, a shelf (C.; Mhr., H. ಘಡವಂಚೀ, ಘಡೋಂಚಿ).

ಗಡಗೆ gaḍage. Tbh. of ಘಟಕ (Śmd. 338). 2, = ಗಡಿಗೆ. Tbh. of ಘಟಿಕಾ. (My.). a water jar, etc.

ಗಡಂಗ gaḍaṅga. = ಗಡಂಗು, ಗಿಡ್ಡಂಗಿ. a godown, a store-room, especially also a spirit-shop (C.; Mhr., H. ಗಿಡಂಗೀ; M. ಕಿಡಙ್ಙು; Br. ಗಿಡ್ಡಂಗಿ).

ಗಡಂಗು gaḍaṅgu. = ಗಡಂಗ. (My.). ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡುವ ಗಡಂಗು (ಗಂಜಿ, ಮದಿರಾಗೃಹ Si. 108).

ಗಡಚು gaḍacu. (fr. ಕಡು 1). = ಗಡಸು, ಗಡುಸು. hardness, as of metal; brittleness, as of iron or wood; difficulty, as of work; severity, heaviness, as of rain; great weight, as of a burden, (hard, etc.). (S. Mhr.; B. 4, 1).

ಗಡಂಚಿ gaḍañci. = ಗಡಗಂಚಿ. a stand, etc. (S. Mhr.).

ಗಡಣ gaḍaṇa. a mass, a heap; a multitude (ಸಮೂಹ Śmd. 197 Cm.; ಕೇಣಿ Ct. I, 26; ದೊಡ್ಡಳಿ, ಗೊಡ್ಡಣ I, 34; ಒಟ್ಟಜೆ I, 50; ನಿಕಾಯ I, 102; ಜಂಗುಳಿ, ವಂಗಡ, ಒಗ್ಗು, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Śm. 84; see ಕದೆ; *cf.* Sk. ಘಟನ, joining together). [ದೇವರ ಪಡೆ ಗಡಣದೆ ಪೊಗಟ್ಟುದು Pb. 12, 216; Cv. 323. 719]. see Grj. 10, 79; Bp. 31, 28; Bh. 1, 8, 8. 31; 1, 20, 55. 61; Rsv. 2, 47; 8, 102; 13, 70; Rām. 1, 13, 10; C. Bp. 5, 8; J. 2, 67; 19, 7; 30, 1. — ಗಡಣಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to become a mass, to be joined or united, etc. (Śsv. 3, 35 va.). ಗಡಣಂಗೊಣ್ಡಂ (Śmd. 200).

ಗಡಣಿಸು gaḍaṇisu. to join (v. t.), to put together, to heap, to lay in a heap, to pile; to prepare; to concert. [ಹಿನ್ದಣ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾಹಾರ ಪ್ರಮಾಣಿನಿನ್ದ ತೆಱಹುಮುಱ ಹಿಲ್ಲದೆ ಭರಿತ ಬೋನವಾಗಿ ಗಡಣಿಸಿ, ತಟ್ಟುವ ಮುಟ್ಟುವ ಮರ್ಮವನಱಿತು Cv. 314. 607]; (Bp. 8, 43; 24, 23. 30. 60. 63; 27, 49; 30, 10; 33, 4. 11. 14; 47, 17; 52, 5; 57, 36; 58, 69; 59, 1. 18. 19; Bh. 6, 4, 140; 7, 5, 27; V. 5, 61 va.; 14, 54; *cf.* ಗಱಯಿಸು?). 2, to join (v. i.), to unite with (Bh. 4, 6, 24; 6, 4, 107; Cpr. 5, 105. 123; 8, 103).

***ಗಡಣೆ gaḍaṇe.** = ಗಡಣ. a mass. ವಿಳಾಸಿನಿಯರ ಗಡಣೆಯಿಂ Pb. 1, 58; Bv. 610.

ಗಡಣೆ gaḍaṇe. (Tbh. of ಗಣನೆ?). reckoning, considering (Bp. 11, 51; Te.; an acquirement or acquisition); meaning, sense, purpose (4, 54; 17, 5; 42, 8); regarding; being worthy of notice (32, 57). *cf.* ಗವನ? — ಗಡಣೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to have regard for, to pay attention to; to regard; to care for, etc. (Bp. 26, 15; 40, 79; 43, 68; 51, 4).

ಗಡತರ gaḍatara. = ಗಡುತರ, ಗಾತರ. massiveness, thickness, stoutness, strength, massive, etc. (C.; Mhr. ಜಾಡ ಸರ; B. 3, 118; 5, 34. 237).

ಗಡದ gaḍada. = ಗಡದು, ಗಡುದು. thick, gross, as darkness; sound, profound, deep, as sleep, study, etc. (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಡತ, ಗಡದ). ಗಡದ ನಿದ್ದೆ (B. 3, 51).

ಗಡದು gaḍadu. = ಗಡದ. (C.).

ಗಡಪು gaḍapu. = ಗಪ್ಪು. q. v. being withdrawn from sight, hiding, disappearance (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಡಪ, ಗಡಬ, ಗೈಪ, ಗೈಬ, ಗರಕ), *e. g.* ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಗಡಪಾದನು.

ಗಡಪೆ gaḍape. a kind of metal pot (Mhr. ಗಡವಾ; R.; Te. ಕಡವ, a water-pot or earthen vase).

ಗಡಬ gaḍaba. = ಗಡ 5, etc, a limit, etc. (My.).

ಗಡವ gaḍava. a stout, male monkey (My.).

ಗಡವು gaḍavu. = ಗಡ 5, etc. a limit of time, etc. (C.).

ಗಡಸರಿ gaḍasari. = ಗಡುಸರಿ. a stout, robust person (My.).

ಗಡಸು gaḍasu. = ಗಡಚು, etc. hardness, etc. (My.).

***ಗಡಹ gaḍaha.** threshold. ಇಲಿ ಗಡಹನೊಡ್ಡಿದಲ್ಲಿರ್ಪನ್ತೆ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರ Bv. 10. (Te. ಗಡಪ).

ಗಡಾಯಿಸು gaḍāyisu. to hide or fix firmly in the earth, as a boundary stone (My.; Mhr. ಗಡದಣೇಂ).

ಗಡಾರಿ gaḍāri. an iron crow-bar (My.; H.).

ಗಡಾವಣೆ gaḍāvaṇe. (fr. ಗಡ 3). loud sound, noise (Rām. 3, 5, 10; 3, 6, 28; 6, 11, 16; 6, 30, 33; Bh. 1, 7, 20; 1, 12, 19).

ಗಡಿ gaḍi. 1. = ಗಡೆ 1, etc. a pole. ಹಡಗಿನ ಗಡಿ (ಅರಿತ್ರ, ಕೇನಿಪಾತನ Si. 85; T., M. ಕಱು, a staff).

ಗಡಿ gaḍi 2. = ಗಡ 4, etc. a term expressing disorder. — ಗಡಿಬಿಡಿ. = ಗಡಬಡಿ. confusion; vexation and trouble (C.).

ಗಡಿ gaḍi. 3. = ಗಡ 5, etc. a term, a limit (ಅನ್ತರ, ಅವಧಿ, ಯಾವತ್ ತಾವತ್ Nr.; Tu., Te.; Sk. ಘಟ, a border); a frontier (ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಡೆ Mr. 89; My.; Te.); a place, an abode (ಇಕ್ಕೆ, ಇಮ್ಬು, ಗೊತ್ತು, ನೆಲೆ, ತಾಣ, etc., ಆಶ್ರಯ Śs.; J. 9, 25; T. ಕಡ್ಯ; Te. ಕಡೆ; *cf.* ಕಡೆ 1; Cpr. 4, 8; Abh. P. 4, 53 va.). ಗಡಿ ದುರ್ಗಂ ಗಳು ಭದ್ರವಾಗೆ (Śś. 96). see (ಅಂಗಡಿ), ತಳಗಡಿ, ಮುಂಗಡಿ. — ಗಡಿಗಿಡು. -ಕಿಡು. to go beyond the common limits (Grj. 3, 64).

ಗಡಿ gaḍi. 1. a small fort (R., Te.; Mhr., H. ಗಡೀ, ಗಢೀ, ಗಡ್ಡೀ; T. ಕಡಿ).

ಗಡಿ gaḍi. 2. = ಗಡೆ. Tbh. of ಘಟಿ. a ghurry or hour of 24 minutes; a gong or plate of metal on which the hours are struck (Te. ಗಡಿ, ಗಡಿಯೆ). see ಗಡಿಯಾಲ.

ಗಡಿಕೆ gaḍike. = ಗಡ 2. an impediment. see ಅವ-.

ಗಡಿಗಿ gaḍigi. = ಗಡಿಗೆ. — ಗಡಿಗೀ ಕಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ. = ಗಡಿಗೇ-. (B. 3, 45).

ಗಡಿಗೆ gaḍige. = ಗಡಗೆ No. 2, ಗಡಿಗಿ. Tbh. of ಘಟಿಕಾ. an earthen vessel (C.; ಕುಮ್ಭ, ಘಟ Si. 440). see Bp. 14, 11; 20, 13; 65, 38; B. 2, 16; 5, 128; Prv. s. ಭಿನ್ನ. ಕುರುಡಿಯ ಮದಿವೆಯಾದರೆ ಮನೆಯ ಗಡಿಗೆಗೆ ಮೂಲ (Prv.). — ಗಡಿಗೇ ಕಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ. sugar-candy formed in a gaḍige into which threads had been put by means of which the sugar in a lump is hung up (My.).

*ಗಡಿಮ್ gaḍim. = ಗಡ. (ಗಡ + ಇಮ್). ಅದು ಪೆಣ್ಣಡಿಮೆನ್ದು Pb. 11, 47; ಚತುರನ್ತಕ್ಷಿತಿ ಗರ್ಭಸ್ಥಿತನದು ಗಡಿಮೆನ್ದು ಮುದ್ರಿಪನ್ತಾಯ್ತು ಯಶಸ್ಸತಿಯ ಪದನ್ಯಾಸಂ Ap. 8, 32.

*ಗಡಿಯ gaḍiya. = ಕಡಿ, ಕಡಿಯ. strong, fat, stout. ಕಡುಗಡಿಯವಪ್ಪೆರಡಾನೆಗಳ್ ತಮ್ಮೊಳ್ ಪೋರಲ್ ಸಾರ್ದುವು Vr. 85, 25.

ಗಡಿಯಾರ gaḍiyāra. = ಗಡಿಯಾಲ, etc. a watch, a clock, etc. (C.; B. 4, 164; Te. ಗಡಿಯಾರ, ಗಡೇರ, ಗಡ್ಯಾರ; see ಗಡಿ 2).

ಗಡಿಯಾಲ gaḍiyāla. = ಗಡಿಯಾರ, ಗಡಿಯಾಳ. an hour-glass; a gong; a watch, a clock (C.; B. 4, 190. 196; Mhr., H. ಘಡ್ಯಾಳ; M. ಗಡಿಯಾರ, ಘಡಿಯಾರ, ಘಡಿಯಾಳ್).

ಗಡಿಯಾಳ gaḍiyāḷa. = ಗಡಿಯಾಲ. (C.; B. 3, 86).

ಗಡಿಸು gaḍisu. 1. = ಗಳಿಸು, ಗಟಿಸು 1. Tbh. of ಘಟಿಸು. to bring together, to collect, to acquire, to earn (Te. ಗಡಿಂಚು, ಗಡಿಯಿಂಚು, ಗಣಿಂಚು). 2, to come together. see ಸಂ-. 3, to exert oneself. see ಅವಗಡಿಸು 2, and cf. ಘಟಿ.

ಗಡಿಸು gaḍisu. 2. (fr. ಗಡ 2). to impede, etc. see ಅನುಗಡಿಸು, ಅವಗಡಿಸು 1.

ಗಡು gaḍu. 1. = ಗ 2, ಗಡ 5, ಗಲ್, etc. term, period, etc. [Tu.]. see ಆಗಡು, ಈಗಡು.

ಗಡು gaḍu. 2. = ಗಡ 2. a term expressing quick motion. — ಗಡುಗುಟ್ಟು. = ಗಡ-. (My.).

ಗಡು gaḍu. 3. = ಗಡ 3. an imitative sound. — ಗಡುಗುಟ್ಟು. = ಗಡ-. (My.).

ಗಡು gaḍu. an excrescence on the neck; a boil (ಕುರು Mr. 385); *a hump on the back;* a superfluous excrescence or addition, as to a poem; an earth-worm. see ಅನ್ತಗಡು.

ಗಡುತರ gaḍutara. = ಗಡತರ, etc. thickness, etc. (ಗಾತ್ರ, ಬಿಣ್ಪು G.; My.; B. 4, 21. 22. 46).

ಗಡುದು gaḍudu. = ಗಡದ, etc. thick, profound, etc. (My.).

ಗಡುಬ gaḍuba. = ಗಡ 5, etc. a limit, etc. (My.).

ಗಡುವು gaḍuvu. = ಗಡುಬ, etc. (My.).

ಗಡುರ gaḍura. = ಗಡುಲ.

ಗಡುಲ gaḍula. *hump-backed.*

ಗಡುಸರಿ gaḍusari. = ಗಡಸರಿ. a stout, robust person. (My.; Te.).

ಗಡುಸು gaḍusu. = ಗಡಚು, etc. hard, etc. (C.). ಕಬ್ಬಿಣದ ರಸವು ಆಱಿ, ಪೆಸ್ಪಗಟ್ಟಿ, ಬಹಳ ಗಡುಸಾಗುವದು (B. 4, 148).

ಗಡುಸುತನ gaḍusutana. hardness, etc. (My. occasionally).

ಗಡೆ gaḍe. 1. = ಕಣೆ1, ಗಡಿ1, ಗಣೆ. ಗಲ2, ಗಳು, ಗಳುವು, ಗಲೆ. a bamboo-pole (My.). ಹಡಗು ನಡಿಸುವ ಗಡೆ (ನೌಕಾದಣ್ಡ Si. 84).

ಗಡೆ gaḍe. 2. = ಕಿಡು 1, ಗಡೆ 1, ಕೆಳೆ 2, etc. touching; fitting; meeting; match; comparison, equality (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಪಾಸಟಿ, ತೊಣೆ, ಜೋಡು, etc., ಸಮಾನ Ś.; T. ಕಿಡೈ, M. ಕಿಡ; cf. ಘಟಿಯು).

ಗಡೆ gaḍe. = ಗಡಿ 2. Tbh. of ಘಟಿ (Śmd. 338). a wheel for raising water (S. Mhr.; cf. ಘಟೀಯನ್ತ್ರ). — ಗಡೆಗಡೆ. rep. = ಗಡೆ. (S. Mhr.; in this form the word apparently belongs to ಗಡ 3).

ಗಡೆಕಾಱ gaḍe-kāṟa. a man on the back of an elephant who carries a pole with a flag, etc. (My.). 2, a man who propels a raft or boat with a pole (My.).

ಗಡ್ಡ gaḍḍa. the beard about the chin (C.; Te.; Tu. ಗಡ್ಡೊ; T. ಕಟ್ಟು, ಕೆಟ್ಟು). ಅರಸು ಅನ್ದರೆ ಊರು ನಡುಗುತ್ತದೆ, ಮುದುಕ ಅನ್ದರೆ ಗಡ್ಡ ಅಲುಗುತ್ತದೆ.—ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದವ ಔಪಾಸನ ಮಾಡಿದರೆ ಗಡ್ಡ ಸುಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ.—ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಹಪ್ಪಳ ಕಾಸಲಿಕ್ಕೆ ಬನ್ದ.—ಎಲ್ಲಿದಕ್ಕೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹಿಡಿ ತುಮ್ಬು ಗಡ್ಡಕ್ಕೂ ಬಡತನವೇ? (Prvs.). ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ (ವ್ಯಂಜನ, ಶ್ಮಶ್ರು Nr.; Si. 436). ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಯಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡಗೂಸು (ತೂಬರ Hlā.). ಹೆಡ್ಡನಾದವ ಬಹಳ ಗಡ್ಡವಿರಿಸಿದರೇನು? (Dp. 148). see Bp. 3, 27; 20, 11; 56, 38; 58, 49; C. Bp. 32, 45; J. 9, 8; Si. 121. 195. 216. 448; B. 4, 21. 181; 5, 23. 58. ಕೂಚು-, ಪೀಚು-. 2, = ಗದ್ದ. the chin (My.; Tu., Te.; ಚಿವುಕ Si. 213). see ಬಿಳಿ-; Prv. s. ಮುಡ್ಡ. — ಗಡ್ಡದಾದಿತ್ಯ. -ಆದಿತ್ಯ. N. (Bp. 56, 33).

ಗಡ್ಡಿ gaḍḍi. = ಗಡ್ಡೆ. a bunch or bundle; a quantity of ten quires of paper (S. Mhr., Mhr.).

ಗಡ್ಡೆ gaḍḍe. 1. = ಗಣ್ಟೆ, ಗೆಡ್ಡೆ, ಗೆಣ್ಡೆ 2, ಗಲ್ಲೆ 1. a mass; a lump; a clump; a concretion (C.; Te.; M. ಕಣ್ಡ, ಕಟ್ಟ; Mhr. ಗಡ್ಡಾ; cf. ಗಟ್ಟಿ No. 2; ಕರಣೆ). ಉಪ್ಪು, ಮುನ್ತಾದ ಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಅಗಿಯುವ ಮರದ ಗುದ್ದಲಿ (ಅಭ್ರಿ Si. 85). ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಗಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಯುವಿಕೆ (ವಿದ್ರಧಿ 201). 2, any bulbous root (C.; Te., Mhr.; M. Tu. ಕಣ್ಡ). ಸಾರಸದ ಗಡ್ಡೆ (ಕನ್ದ Mr. 420). ಸಸಿ ವಲ್ಲಿಗಳ ಗಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ 107). ಮರದ ಗಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ Hlā.). ತಾವರೇ ಗಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ, ಶಿಫೆ, ಕನ್ದ Si. 96). see Si. 95. 146. 152. 153. 154. 155. 158. 159. 161. 162. 446; B. 3, 106. 109; 4, 143. 3, the bulky platform of an idol-car (S. Mhr.). 4, the root of the ear (C.). ಕಿವಿಯ ಗಡ್ಡೆ (G. 145). ಆನೆಯ ಕಿವೀ ಗಡ್ಡೆ (ಚೂಲಿಕೆ G.). 5, a small insulated and dry spot in a river; an island (C.; Te., Mhr.). see ನಡು-. — ಗಡ್ಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to congeal; to freeze (C.; B. 3, 41; 4, 101; 5, 29); to condense (v. i.), as the milk of the kōve (My.). 2, to grow in clumps or tufts, as grass or bamboos (C.). — ಗಡ್ಡೆದರ್ಭೆ. (Bh. 1, 10, 2). — ಗಡ್ಡೆಹಾಗಲ. (ಕಾರವೇಲ್ಲ, ಕಟಿಲ್ಲಕ, etc., Si. 160). — ಗಡ್ಡೆಹುಲ್ಲು. a good fodder-grass, Andropogon mollicomus Kunth. (Z.).

ಗಡ್ಡೆ gaḍḍe. 2. = ಕಟ್ಟೆ 1. a bank, a shore (My.; Te.).

ಗಡ್ಡೆ gaḍḍe. = ಗಟ್ಟಿ, ಗಡ್ಡಿ. a bundle, etc. (My.).

ಗಣ್ gaṇ. = ಕಣ್ 2, etc. an imitative sound. — ಗಣ್ಗಣ್. = ಕಣ್ಕಣ್. (My.).

ಗಣ gaṇa. 1. = ಕಣ 3, etc., ಗಣಲ್, ಗಣಿಲ್, ಘಣ, ಡಣ. an imitative sound of the ringing of bells. — ಗಣಗಣ. rep. = ಘಣ-. the ringing sound of bells (C.; Mhr. ಘಣ-.). — ಗಣಗಣ ಎನ್ನು. to sound as a bell (C.). — ಗಣಗಣಿಸು. = ಗಣಗಣ ಎನ್ನು. (My.).

ಗಣ gaṇa. 2. = ಕಣ 1. a stick, etc. — ಗಣಕಾಲು. = ಕಣ-. (ಜಂಘೆ, ಪ್ರಸೃತೆ Nr.).

ಗಣ gaṇa. *a flock, a multitude, a troop, a body, a company, a class, a tribe.* 2, *a body of troops equal to 27 chariots, 27 elephants, 81 horses and 135 foot.* 3, *the host or the attendants* (demi-gods, eminent followers, Jaṅgamas) *of Śiva* (often considered to be under the superintendence of Gaṇēśa). 4, a syllable-, or a Mora-foot, in prosody (Ch.; see ಎಣ್ಬು ಗಣ). 5, a number. 6, a kind of perfume (ಅಜಿವಾನ G.). 7, a series or group of asterisms or lunar mansions.

ಗಣಕ gaṇaka. = ಗಣಿಕ. an arithmetician, a calculator; an accountant; *an astrologer* (ಕರಣಿಕ Mr. 358, o. r. ಗಣಿಕ). ಗಣಕರ್ (o. r. ಗಣಿಕರ್) ಬರವ ಗೃಹ (ಕರಣಶಾಲೆ Mr. 197).

ಗಣಕಿ gaṇaki. the potherb Solanum indicum Lin. (ಕಾಕಮಾಚಿ, ವಾಯಸಿ Nr.; My. as ಗಣಕೆ; see ಕಾಚಿ).

ಗಣಕಿ gaṇaki. the wife of an astrologer.

ಗಣಜಲಿ gaṇajali. = ಗಣಜಿಲೆ 2. (S. Mhr., My. as ಗಣಜಲೆ).

ಗಣಜಿಲು gaṇajilu. = ಗಣಜಿಲೆ 2. (St. & Pl.; My.).

ಗಣಜಿಲೆ gaṇajile. 1. the chicken-pox (S. Mhr.).

ಗಣಜಿಲೆ gaṇajile. 2. = ಗಣಜಲಿ. Hogweed, Boerhavia procumbens or diffusa (ಪುನರ್ನವೆ, ಶೋಥಘ್ನಿ Nr.; ಪುನರ್ನವೆ Mr. 133; My.; Te. ಗಲಗರೆ, ಗಲಿಜೇರು, ಗಲಿ-; M. ತಟುದಾಮೆ, ತವಿ ಟಾಮೆ; T. ಕಡಿಯಿರತ್ತ). 2, the prostrate herb and vegetable Trianthema. see ಕೆಮ್ಪು-, ಬಿಳೇ-. (Z.; Te. ಗಲಿಜರು, ಗಲಿಜೇರು). see ಕೊಮ್ಮೆ 2.

ಗಣಜೆ gaṇaje. = ಕಡಿತಿ. a kind of elk or deer (ಗೋಕರ್ಣ Nr., o. r. ಗನ್ಧರ್ವ, ಶರಭ).

ಗಣತಿ gaṇati. 1. Tbh. of ಗಲನ್ತಿ. a small water jar. see Mr. s. ಗಲನ್ತಿಕೆ.

ಗಣತಿ gaṇati. 2. = ಗಣಿತಿ. reckoning, counting (of horsemen, My.; Mhr.).

ಗಣತಿಗೆ gaṇatige. Tbh. of ಗಲನ್ತಿಕೆ. a small water jar, etc. (Hlā.).

ಗಣದಾಸವ್ವೆ gaṇa-dāsa-avve. N. (Bp. 59, 6).

ಗಣದಾಸಿಭೀಮಯ್ಯ gaṇa-dāsi-bhīmayya. N. (Bp. 37, 7; 58, 9).

ಗಣದಿಸು gaṇadisu. = ಗಣಿತಿಸು, ಗಣಿದಿಸು, ಗಣುದಿಸು. to count; to consider; to estimate (Bp. 39, 2).

ಗಣದ್ರವ್ಯ gaṇa-dravya. public property, common stock; a variety of articles. (R.).

ಗಣನ gaṇana. = ಗಣನೆ. (My.). see ಕಾಲ-.

ಗಣನಾತೀತ gaṇanā-atīta. innumerable. (Śmd. 235).

ಗಣನಾಥ gaṇa-nātha. Śiva; Gaṇēśa; a gaṇa-chief. see Bp. 44, 30.

ಗಣನಾಭೇದ gaṇanā-bhēda. a way of counting (Nn. 17. 66).

ಗಣನಾಮ gaṇa-nāma. the figurative names for certain metrical feet (Ch.).

ಗಣನಾಯಕ gaṇa-nāyaka. = ಗಣನಾಥ. Gaṇēśa (Mr. 13).

ಗಣನಾವಿಹೀನ gaṇanā-vihīna. innumerable (Śsv. 5, 51).

ಗಣನಿಯಮಕನ್ದ gaṇa-niyama-kanda. the kanda-metre being regulated by feet (Ch.).

ಗಣನೀಯ gaṇanīya. *numerable*; calculable.

ಗಣನೆ gaṇane. ಗಣನಾ. reckoning, counting, computing; enumerating; considering; regarding; taking notice of; esteeming; amount or sum. see Ch. v. 254; Śmd. 154; Bp. 16, 28; 50, 11; J. 10, 43; 18, 7; Nn. 27. 43. 72; B. 4, 106; 5, 122. — ಗಣನೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to be counted or enumerated (Cpr. 1, 53).

ಗಣಪ gaṇa-pa. = ಗಣಪತಿ. (Bp. 5, 55; 61, 93).

ಗಣಪತಿ gaṇa-pati. the leader or chief of the attendants, or followers, of any deity; *Gaṇeśa*; Śiva (Mr. 12); the head of an assemblage.

ಗಣಯಿಸು gaṇayisu. = ಗಣಿಸು. to count, to calculate (Ch. v. 229); to reckon, to consider; to regard.

ಗಣರಾತ್ರ gaṇa-rātra. *a multitude of nights, many nights.* see Hlā. s. ಇರುಳ್.

ಗಣರೂಪ gaṇa-rūpa. *Swallow-wort, Calotropis gigantea* (or Asclepias; ಎಕ್ಕೇ ಗಿಡ G.).

ಗಣಲ್ gaṇal. = ಗಣ 1, etc. an imitative sound. (C.; Te. ಖಣಿಲ್).

ಗಣಲು gaṇalu. = ಗಣಿಕೆ. a knuckle of the fingers; a knot or joint in any cane (S. Mhr.; Te. ಕಣುಪು; *cf.* ಕಣ್[1], ಗದುವು, ಗಿಣ್ಣು 2).

ಗಣವೃತ್ತ gaṇa-vṛitta. a metre of syllable feet (Mr. 366).

ಗಣಸಂಜ್ಞೆ gaṇa-sañjñe. = ಗಣನಾಮ. a figurative name for certain metrical feet. (Mr. 364).

ಗಣಹಾಸಕ gaṇa-hāsaka. *a kind of perfume* (ಅಜಿವಾನ G.).

ಗಣಾಕ್ಷರ gaṇa-akṣara. certain syllables of prosody (Ch.; Mr. 363).

ಗಣಾಧಿಪ gaṇa-adhipa. *Gaṇēśa; Śiva;* a gaṇa-chief.

ಗಣಾಧೀಶ gaṇa-adhīśa. Gaṇēśa (ವಿಘ್ನರಾಜ, etc. Mr. 16).

ಗಣಾರ್ಚನೆ gaṇa-arcane. the homage paid by the Liṅgavantas to the Jaṅgamas (C.).

ಗಣಿ gaṇi = ಕಣಿ 2, etc. a mine, etc. (My.; Si. 116. 312. 330. 338).

ಗಣಿಕ gaṇika. = ಗಣಕ, q. v. an accountant. 2, = ಗಣಿಕೆ? ಸೂರ್ಗಳಿನೆ ಗಣಿಕರಕ್ಕುಂ (Ct. I, 60).

ಗಣಿಕಾರಿಕೆ gaṇikārike. *the tree Premna spinosa.*

ಗಣಿಕಾಸ್ತ್ರೀ gaṇikā-strī. = ಗಣಿಕೆ. see Śś. s. ಬೇಟ 2.

ಗಣಿಕೆ gaṇike. = ಗಣಲು. a knot, a joint (ಗ್ರನ್ಥಿ G.; *cf.* ಗಣ್ಬು, ಘುಟಿಕೆ No. 4). ಕಬ್ಬಿನ ಗಣಿಕೆ (B. 3, 43). — ಗಣಿಕೆಹುಣ್ಣು. a sore on the finger joints (S. Mhr.).

ಗಣಿಕೆ gaṇike. ಗಣಿಕಾ. *a harlot* (ಕಾಮುಕಿ, ಸೂಳೆ Nn. 98; Bp. 40, 63; C. Bp. 47, 15; ಪಾತರದವಳು G.). 2, *a female elephant.* 3, a young elephant (ಶುಣ್ಡಾಲಕಿಶೋರ, ಮಱಿಯಾನೆ 98). 4, *a sort of jasmine, Jasminum auriculatum* (ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ G.).

ಗಣಿಗಲು gaṇigalu. = ಕಣಗಿಲ್, etc. fragrant oleander, etc. (My.; Si. 123).

ಗಣಿಗಿಲು gaṇigilu. = ಗಣಿಗಲು. (My.). — ಗಣಿಗಿಲ ಮುಸ್ತೆ. the Indian spikenard, a herb growing in the Himālaya, Narostachys jatamansi Dec. (St. & Pl.). — ಗಣಿಗಿಲ ತೋರಮರ. = ಕೆಮ್ಪು ಕಣಗು. (St. & Pl.).

ಗಣಿತ gaṇita. *numbered, counted, calculated;* calculating; the science of computation, arithmetic (Bp. 3, 42); the astrological part of a jyōtiḥśāstra; a sum.

ಗಣಿತಗಾಱ gaṇita-gāṟa. = ಗಣಿತಜ್ಞ. (My.).

ಗಣಿತಜ್ಞ gaṇita-jña. an astrologer (My.; B. 5, 176).

ಗಣಿತಜ್ಞತೆ gaṇita-jñate. knowledge of astrology (My.).

ಗಣಿತವಿದ್ಯೆ gaṇita-vidye. the science of computation (B. 5, 166. 275).

ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ gaṇita-śāstra. the book or science of computation, comprising arithmetic, algebra and geometry (My.; B. 5, 197).

ಗಣಿತಿ gaṇiti. = ಗಣತಿ 2. reckoning, etc. (My.).

ಗಣಿತಿಸು gaṇitisu. = ಗಣದಿಸು, etc. to count. (Bp. 7, 11; 18, 77).

*ಗಣಿದ gaṇida. = ಗಣಿತ. ಈ ಗಣಿದಮನೆತ್ತಱಗುಂ Kr. 1, 8; ಗಣಿಕೆಯರ್ ಗಣಿದಮಂ ಬಗೆಯದಿನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂ ತಂಗಿಗೆ Pb. 5, 26; Ap. 4, 90.

ಗಣಿದಿಸು gaṇidisu. = ಗಣಿತಿಸು. (Bp. 30, 24).

*ಗಣಿಯಾನೆ gaṇiyāne. a female elephant. ಅಡವಿಯ ಸೊರ್ಕಿದಾನೆ ಗಣಿಯಾನೆಗಳ್ವೆರಸು ಬನ್ದು ಬಾವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ Vr. 111, 18.

ಗಣಿಲ್ gaṇil. = ಗಣಲ್, etc. an imitative sound. (My.).

ಗಣಿಸು gaṇisu. = ಗಣಯಿಸು. (J. 7, 7; 14, 7; 21, 18; 33, 10; My.).

ಗಣುದಿಸು gaṇudisu. = ಗಣಿದಿಸು. to count. (Bp. 6, 8).

ಗಣೆ gaṇe. = ಗಡೆ 1, etc. (C.); the stalk or stem of an onion (S. Mhr.). see Prv. s. ದೊಮ್ಪ.

ಗಣೆಗಾಱ gaṇe-gāṟa. = ಗಡೆಕಾಱ, ಗಟಿಕಾಱ. an oarsman, a boatman, a tumbler or domba.

ಗಣೇಯ gaṇēya. *numerable.*

ಗಣೇಶ gaṇa-īśa. Pārvatī's son Gaṇēśa. see Śmd. 93. 151. 207; Bp. 24, 48. 2, Śiva. 3, a gaṇa-chief.

ಗಣೇಶ್ವರ gaṇa-īśvara. = ಗಣೇಶ. see Bp. 61, 46 & ಕಲಿ-.

ಗಣ್ಟ gaṇṭa. = ಗುಣ್ಟ. till, up to the time (My.).

ಗಣ್ಟಡಿ gaṇṭaḍi. = ಗಾಣ್ಟಡಿ. a little bundle, a parcel (My.; Mhr., H. ಗಠಡಿ).

ಗಣ್ಟಲ gaṇṭala. = ಗಣ್ಟಲು. (C.).

ಗಣ್ಟಲು gaṇṭalu. ಗಣ್ಟಲ್. = ಗಂಟಲ, ಗಣ್ಟಳ. the throat [Tu. ಕಣ್ಟೇಲ್]; (ತಾಳಿಗೆ Bhn. 63; ಕಾಕುದ G.; C.). [ಅನ್ತು ನೆಲಕಿಕ್ಕಿ ಗಣ್ಟಲಂ ಮೆಟ್ಟಿದಾಗಳ್ Pb. 8, 22 va.]; (Cpr. 4, 47). see Bp. 25, 25. 86; 28, 11; Bh. 1, 8, 57; B. 4, 74. 85.

ಗಣ್ಟಿ gaṇṭi. a kind of small gold ear-ring (ಕುಣ್ಡಲ, ಕರ್ಣವೇಷ್ಟನ Si. 218; C.; Te.). — ಗಣ್ಟಿಚಳತುಮ್ಬು. the drops of a gaṇṭi (C.).

ಗಣ್ಟಿ gaṇṭi. = ಗಣ್ಟು. (My., in ಬ್ರಹ್ಮ-, ರುದ್ರ-).

ಗಣ್ಟಿಕೆ gaṇṭike. a clump, etc. (ಸ್ತಮ್ಬ, ಗುಚ್ಛ, ಗುತ್ಸ Si. 305).

ಗಣ್ಟಿಗ gaṇṭiga. — ಗಣ್ಟಿಗನ ಕಸ. an annual herb, Spermococe hispida L. (Z.).

ಗಣ್ಟು gaṇṭu. considered to be a Tbh. of ಗ್ರನ್ಥಿ (Śmd. 341. 365; Mhr. ಗಾಣ್ಠ). the knot or joint of a reed, bamboo or cane (ಗ್ರನ್ಥಿ, ಪರ್ವ, ಪರುಸ್ Hlā.; Mr. 109; C.; Te.; *cf.* ಗಣಲು). 2, a knot, the knot of a cord, etc. (C.; Te.). 3, a bundle, a bag, a parcel (C.; Te.). 4, that has been tied together or laid by: money, wealth (C.); capital or stock in trade (C.; B. 5, 97). 5, a joint or articulation of the body (Bp. 38, 57; C.; ಚೆರಳಿನ ಗಣ್ಟು G. 182). 6, a lump or concretion formed in the abdomen (C.; ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಎಡಗಡೆಪಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಣ್ಟು ಆಗುವ ರೋಗ ವೆನ್ದರೆ ಗುಲ್ಮ Cb.). 7, knotting: swelling and hardening of the veins on the surface of the legs, arms and hands (C.). ಚೆರಳ ಗಣ್ಟುಗಳು (ಪಾಣಿಶಾಖಾಪರ್ವ Mr. 322). ಇಟ್ಟ ಗಣ್ಟನ್ನು ತಿರಿಗಿ ಕೊಡೋಣ (ನಿರ್ಯಾತನ G.). ಗಣ್ಟು ಪರರ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸೊಣ್ಟಾ ಮುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ಕೆಯ್ಯಲಿದ್ದರೆ ಗಣ್ಟು, ಭಾವಿಸಿದರೆ ನಣ್ಟು. — ಕನಸಿನ ನೆಣ್ಟು ಕನಡಿಯೊಳಗಣ ಗಣ್ಟು (Prvs.). see Bh. 1, 20, 57; Si. 459; B. 1, 23; 3, 64. 100; 4, 6; 5, 238; ಆಱು-, ಎಡೆ-, ಕಗ್ಗಣ್ಟು, ಸರಿಗಣ್ಟು; Prvs. s. ತುಣ್ಡ, ದೇವ, ಪಾಪಿ. — ಗಣ್ಟಾಸೆ. -ಆಸೆ. the desire of becoming rich (C.). — ಗಣ್ಟಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to knot; to tie (Bp. 42, 4). ಗಣ್ಟಿಕ್ಕಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಗ್ರನ್ಥಿತ Nr.). 2, to knit, as the eye-brows. ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟಿಕ್ಕುವುದು (ಭ್ರುಕುಟಿ Hlā.). 3, to bring about (Rām. 5, 8, 85; J. 6, 37; 9, 31). 4, to be united closely (Grj. 2, 106 va.). 5, to be knit, as the eye-brows (J. 22, 11). — ಗಣ್ಟುಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a knotted stick, knotted wood (Rāghc. 17, 67; My.). — ಗಣ್ಟುಗದಡು. dupl. (B. 4, 169). — ಗಣ್ಟುಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a man who hides his wealth, *i. e.* falsely assumes the appearance of poverty (S. Mhr.). 2, a man who does not return what he has borrowed (My.; Abhā. 8, 2). — ಗಣ್ಟುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a leg with dilated veins (C.). — ಗಣ್ಟುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a hand or an arm with dilated veins (C.; Bp. 58, 49). — ಗಣ್ಟುಗೊಯ್ಕ. -ಕೊಯ್ಕ. a purse-cutter: a pick-pocket or defrauder (S. Mhr.). — ಗಣ್ಟುಗೊಯ್ಕೆ. -ಕೊಯ್ಕೆ. a female purse-cutter, etc. (S. Mhr.; Bp. 40, 53). — ಗಣ್ಟುಬೊಣಪೆ. a knotted stick (S. Mhr.). — ಗಣ್ಟುಣಿಗ. -ಉಣಿಗ. one who spends his principal instead of trading with it (Sd.). — ಗಣ್ಟುತುಮ್ಬೆ. the herb Leucas urticaefolia Br. (Z.). — ಗಣ್ಟು ಪುಬ್ಬು. knit eye-brows, a frown (Bp. 20, 12; V. 11, 60). — ಗಣ್ಟು ಬಾರಂಗಿ. an undershrub, Clerodendron serratum Blum., or siphonanthus R. Br. (Si. 143; C.; T., Te.). — ಗಣ್ಟು ಬೀಱು. to get knotted, as a thread (C.). 2, close (occasionally improper) connection, intimacy or friendship to spring up (between two persons). ಅವನಿಗೂ ನನಗೂ ಗಣ್ಟುಬಿತ್ತು (C.). ಅವನಿಗೂ ಆಕೆಗೂ ಗಣ್ಟುಬಿತ್ತು (C.). 3, union, harmony or agreement to take place, become or be. ಅವನ ಮಾತಿಗೂ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೂ ಗಣ್ಟುಬಿತ್ತು (C.). 4, to run counter to, to stop anybody's progress in a hostile manner, to attack (C.; see B. 2, 18; 3, 126; 5, 59. 64). — ಗಣ್ಟುಬ್ಬು. -ಉಬ್ಬು. = ಗಣ್ಟುಹುಬ್ಬು. (My.). — ಗಣ್ಟುಮೊಟ್ಟೆ. dupl. (C.). — ಗಣ್ಟುಮೋಱೆ. a frowning countenance (My.). — ಗಣ್ಟು ಲಗಾಮು. a bridle full of troubling knots (My.). see ತುಣ್ಟ ಕುದುರೆ. — ಗಣ್ಟುವ್ಯಾಜ್ಯ. a knotty, unjust, difficult law-suit (My.). — ಗಣ್ಟುವ್ಯಾಜ್ಯಗಾಱ. a man who institutes such a suit (My.). — ಗಣ್ಟುಹಾಕು. to make a knot (C.). 2, to knit, as the eye-brows (C.). ಸಿಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಗಣ್ಟುಹಾಕಿದ ಹುಬ್ಬು (ಭ್ರುಕುಟಿ G.). 3, to employ capital (C.). — ಗಣ್ಟುಹುಬ್ಬು. = ಗಣ್ಟುಪುಬ್ಬು. (My.).

ಗಣ್ಟೆ gaṇṭe. = ಗಡ್ಡೆ 1, etc. a mass, lump, etc. (ಶಾಲೂಕ, ಗಡ್ಡೆ Si. 95, *only* in Si.). ಯಾವದಱಿನ್ದ ಹುಲ್ಲು ಮುನ್ತಾದ ಗಣ್ಟೆಗಳು ಅಗಿಯಲ್ ಪಡುತ್ತೊ, ಅನ್ತಾ ಗುದ್ದಲಿ (ಸ್ತಮ್ಬಘ್ನ, ಸ್ತಮ್ಬಘನ 399). — ಗಣ್ಟೆಕಚೋರ. (ಶಟಿ, ಗನ್ಧಮೂಲಿ, ಷಡ್ಗ್ರನ್ಥಿಕೆ Si. 122). — ಗಣ್ಟೆಮುಸ್ತೆ. a medicinal herb. ಒನ್ದು ಗಡ್ಡೆಯೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಮೋತೆಗಳುಳ್ಳ ಗಣ್ಟೆಮುಸ್ತೆಗಳು (ಜೊಡಾಲೆ, ಚಕ್ರಲೆ, ಉಚ್ಚಟೆ Si. 162).

ಗಣ್ಟೆ gaṇṭe. Tbh. of ಘಣ್ಟೆ. a bell. (Śmd. 338; C.; Tu., Te.; T. ಕಣ್ಡ, ಕಣ್ಡ್ರ); also: an English hour (C.). see *e. g.* Bp. 32, 29; 43, 32; B. 4, 141; 5, 287; Nr. s. ಬಾಱಿಸು. ಗಣ್ಟೆ ಬಾಱಿಸು. -ಹೊಡೆ. to beat a gong; to ring a bell (C.). ಗಣ್ಟೆಗೆ ಒನ್ದೇ ಸ್ವರ. — ಭರತರಾಜನ ತಿಕಕ್ಕೆ ಗಣ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಗಣ್ಟೆಕಾಯಕ.

the profession of a Jaṅgama mendicant going from door to door ringing a bell (S. Mhr.).

ಗಣ್ಟ್ಲು gaṇṭlu. = ಗಣ್ಟಲು, etc. the throat. (C.). — ಗಣ್ಟ್ಲು ಚುಟಿಗೆ. a particular swelling of the uvula (S. Mhr.).

ಗಣ್ಡ gaṇḍu-a3. one of the Tatsamas (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). a strong, powerful, manly male person; a husband (ಕಾನ್ತ, ಕಮಿತೃ, ಪತಿ, ರಮಣ, ಧವ, ಪ್ರಿಯ, etc. Nr., Hlā., Si. 193; ಅನುಕ, ವರಯಿತ, ಭರ್ತೃ, etc. Mr. 307; J. 7, 25; 13, 44; C.; [Tu. ಕಣ್ಡಾಣಿ]; Te.; M., T. ಕಣವ, ಕಣ್ಡ). [ಕೆಲಕಂ ಗಣ್ಡಂಗಮೊಳ್ವಂ ಕರಂ ಮೆಱೆವಾ ಪ್ರೌಢೆಯೆ ಜೋಡೆಯಕ್ಕುಂ Pb. 4, 82; Ap. 12, 96; ಸೆರಗಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡನನ್ತಿನಿಸಪ್ಪೊಡಂ ಮಾಣದೆ Ap. 1, 79 va.; ಗಱುತೋಱಿ ಗಣ್ಡರೆಮ್ಬುವರ ಕಾಣೆ Bv. 112]. ಒರ್ವನೇ ಗಣ್ಡನಲ್ತೆ ಜಗತಿತಲದೊಳ್? (Śmd. 57). ಅವರ್ ಗಣ್ಡರ್, ಅವರ್ ಪೆಣ್ಡಿರ್ (109). ಸಾಯಿರ ಗಣ್ಡರ್, ಸಾಯಿರ ಪೆಣ್ಡಿರ್ (111). ಗಣ್ಡನುಂ ಮಕ್ಕಳುಮಿಲ್ಲದವಳು (ನಿರ್ವೀರೆ Hlā.). ಗಣ್ಡನು ಬಯಸುವನ್ತೆ ಅಪ್ಪವಳು (ಕಾನ್ತೆ); ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳ ಗಣ್ಡನು (ಭಗಿನೀಪತಿ); ಗಣ್ಡನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳು (ನನ್ದಿನಿ); ಗಣ್ಡನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನು (ದೇವರ); ಗಣ್ಡನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಯಾತೃ); ಆವಳೊರ್ವಳು ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಕಾವಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟವಳು ಅಥವಾ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದವಳು (ಕಾತ್ಯಾಯನಿ Nr.). ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದ ಮುಣ್ಡೆ (ವಿಧವೆ); ಗಣ್ಡನುಳ್ಳವಳು (ಪತಿಪತ್ನಿ Si. 185). ಗಣ್ಡಗಪ್ಪುಲಿಯಿಕ್ಕಿ, ಗಣ್ಡುಗರಣೆಯ ನುಂಗಿ, ಗಣ್ಡ ಬನ್ದಾಗ ನರಳುವ ಹೆಣ್ಣಿಂಗೆ ಗುಣ್ಡಿಕ್ಕು! (Sp.). plural also ಗಣ್ಡನ್ದಿರು (C.; B. 3, 32). ಗಣ್ಡಗಂಜದ ನಾರಿ ಅವಳೆ ಹೆಮ್ಮಾರಿ (Dp. 54). ಗಣ್ಡ ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ ತರುತ್ತಾನೆನ್ದು, ಇದ್ದ ಸೀರೆ ಸುಟ್ಟಳು. — ಗಣ್ಡನ ಮದಿವೆಯಾದರೂ ಗಂಜಿ ಬರ ತಪ್ಪದು. — ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಅಗಲಿಕೆ ತೋಱಿಸಬೇಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೀನಿ ಕಲಿಸಬೇಡ. — ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ, ಒಡೆಯನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ. — ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬನ್ತು. — ಗಣ್ಡ ಇಲ್ಲದ ಗಯ್ಯಾಳಿ, ದಣ್ಡು ಇಲ್ಲದ ಹಾವಳಿ.—ಗಣ್ಡಗೆ ಬೇಡವಾದರೆ ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲಿಗೂ ಬೇಡ.—ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಗಱುಕೆ ತೋಱಿಸ ಬೇಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸವಿ ಕಲಿಸ ಬೇಡ.—ಸೇರದ ಗಣ್ಡಗೆ ಮೊಸರೊಳಗೆ ಕಲ್ಲು ಸಿಕ್ಕಿತು.—ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ.—ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯಾದರೆ ಗಣ್ಡ ಮೂಟನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prvs.). 2, = ಗಣ್ಡು, stoutness; strength; greatness. see ಅಱು-. Prvs. s. ಬರು ಬರು, ಬೊಡಿ. — ಗಣ್ಡಕೊಡಲಿ. = ಗಣ್ಡಗೊಡಲಿ, ಗಣ್ಡುಗೊಡಲಿ. a kind of axe, used in war or for cutting animals (My.; ಕುಠಾರ, ಸ್ವಧಿತಿ, ಪರಶು Si. 281. 290). — ಗಣ್ಡಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. = ಗಣ್ಡು-. large scissors, such as devotees (or mendicants) threaten to decapitate themselves with, in order to extort a gift from a deity (or alms); a pair of shears (My.).— ಗಣ್ಡಗತ್ತರಿನಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 58, 1). — ಗಣ್ಡಗರ್ವ. great pride (Śmd. 386; Kk. 96; Abh. P. 11, 134). — ಗಣ್ಡಗಲಿ. -ಕಲಿ. (Śmd. 386; Kk. 96). = ಗಣ್ಡುಗಲಿ. a strong hero. — ಗಣ್ಡಗಾಡಿ. = ಗಣ್ಡುಗಾಡಿ. great gracefulness or beauty [ಪಡೆಮೆಚ್ಚೆ ಗಣ್ಡನ ಗಣ್ಡಗಾಡಿಯಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 15 va.]; (Abh. P. 3, 38. 156; 14, 107 va.]. — ಗಣ್ಡಗುಣ. (Śmd. 386; Kk. 96). great excellence (Abh. P. 9, 154). — ಗಣ್ಡಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಗಣ್ಡುಗೂಸು. a male person. ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಯಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡಗೂಸು (ತೂಬರ Hlā.). — ಗಣ್ಡಗೂಸುತನ. manliness (Cpr, 8, 67 va.). — ಗಣ್ಡಗೊಡಲಿ. -ಕೊಡಲಿ. = ಗಣ್ಡಕೊಡಲಿ. (My.; Si. 290; Te. ಗಣ್ಡಗೊಡ್ಡಲಿ). — ಗಣ್ಡಪೆಣ್ಡಿರ್. (Śmd. 386). husband and wife (ದಮ್ಪತಿ Hlā.). — ಗಣ್ಡಪೆಣ್ಡೇರ. a badge of honour (Te., R.). — ಗಣ್ಡಮಚ್ಚರ. great enmity, etc. (Abh. P. 7, 50). ಗಣ್ಡಮಾತು. a great, bold word (Abh. P. 3, 59; 13, 139). — ಗಣ್ಡಮೆಣಸು. the Pimento tree, Eugenia acris W. & A. (St. & Pl.). — ಗಣ್ಡವರಿಜು. -ಪರಿಜು. (Śmd. 386; Kk. 96). a mighty, grand form; the form of a man. see Abh. P. 3, 38; 7, 105 va. & 106 va.; 11, 97. — ಗಣ್ಡವಸದನ. — ಪಸದನ. (Śmd. 386; Kk. 96; o. r. in both: ಗಣ್ಡವಸನ). grand decoration. — ಗಣ್ಡವಸನ. -ಪಸನ. an excellent cloth (see Śmd. s. ಗಣ್ಡವಸದನ). [— ಗಣ್ಡವಳ್ತಿ. a woman of masculine qualities. ಘಟ್ಟವಳ್ತಿಯೆಂ ದೇವಿ ಗಣ್ಡವಳ್ತಿಯೆನಲ್ಲೆಂ Pb. 8, 56]. — ಗಣ್ಡಹೆಣ್ಡತಿಯರು. = ಗಣ್ಡಪೆಣ್ಡಿರ್. (ದಮ್ಪತಿ Nr.; My.). — ಗಣ್ಡಹೆಣ್ಡರು. = ಗಣ್ಡಹೆಣ್ಡತಿಯರು. (C.; Bp. 24, 21; B. 3, 59; 5, 133. 203).

ಗಣ್ಡ gaṇḍa. = K. ಗಣ್ಡ, q. v. *the cheek* (= ಕನ್ನ 2). 2, *an elephant's cheek or temple*. 3, *a boil, a pimple*. 4, the force or fierceness of any disease, of rain, of wind, etc., the baneful influence of a star, etc. (C.; Mhr.; Te.; T. ಕಣ್ಡ; *cf.* ಗಣ್ಡಾನ್ತರ). 5, a hero. 6, chief, best, excellent. 7, one of the 27 portions of a circle on the plane of the ecliptic or one of the yōgas.

ಗಣ್ಡಕ್ gaṇḍak. a eunuch (My.; H.).

ಗಣ್ಡಕ gaṇḍaka. *a rhinoceros.*

ಗಣ್ಡಕಾರಿ gaṇḍakāri. = ಗಣ್ಡಕಾಲಿ. (ಮುಟ್ಟಲುಮುರಿಕೆಯ ಗಿಡ G.).

ಗಣ್ಡಕಾಲಿ gaṇḍakāli. *a sensitive plant, Mimosa pudica.*

ಗಣ್ಡಕಿ gaṇḍaki. N. of a river. (My.).

ಗಣ್ಡಭೇರುಣ್ಡ gaṇḍa-bhēruṇḍa. = ಭೇರುಣ್ಡ. a species of bird with two heads. (My.).

ಗಣ್ಡಮಣ್ಡಲ gaṇḍa-maṇḍala. = ಗಣ್ಡ No. 1. the cheek. (Abh. P. 14, 177).

ಗಣ್ಡಮಾಲೆ gaṇḍa-māle. the umbilical cord wound round the head at birth (looked upon as an unlucky sign, My.). 2, scrofula of the neck and throat (My.).

ಗಣ್ಡವುತ gaṇḍavuta. a kind of deer (ಕಡವ Mr. 160).

ಗಣ್ಡಶೈಲ gaṇḍa-śaila. *a huge rock or rocky fragment fallen from a mountain.*

ಗಣ್ಡಸ gaṇḍasa. = ಗಣ್ಡುಸ. a male person (B. 5, 287). ಗಣ್ಡಸರು (C.; B. 4, 165; 5, 140. 283. 284). — ಗಣ್ಡಸ ಮಕ್ಕಳು. male persons (C.).

ಗಣ್ಡಸತನ gaṇḍasatana. = ಗಣ್ಡುಸತನ. virility. (C.).

ಗಣ್ಡಸು gaṇḍasu. = ಗಣ್ಡುಸು. a male person (C.). ಅಱುವ ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ನಗುವ ಗಣ್ಡಸನ್ನೂ ನಮ್ಬ ಬಾರದು.—ಗಣ್ಡಸು ಕೂತು ಕೆಟ್ಟನು, ಹೆಂಗಸು ತಿರಿಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು (Prvs.).

ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ gaṇḍa-sthala. the temples of an elephant (ದನ್ತಿಕಪೋಲ Nn. 87; ಕಟ 141; ಕರಟ, ಕಟ Mr. 153); the cheek (J. 11, 38).

ಗಣ್ಡಾಗುಣ್ಡಿ gaṇḍāguṇḍi. barefacedness, impudence (My.; H.).

ಗಣ್ಡಾಡಿ gaṇḍa-āḍi. a man of mighty acts, a hero (J. 7, 63; My.).

ಗಣ್ಡಾನ್ತರ gaṇḍa-antara. desperate sickness, alarming danger, imminent jeopardy, boding prospects (C.; B. 2, 39; 4, 59. 192; 5, 165).

ಗಣ್ಡಾಮಾಲೆ gaṇḍā-māle. = ಗಣ್ಡಮಾಲೆ No. 2. inflammation of the glands of the throat (My.; Mhr. ಗಣ್ಡಮಾಲಾ).

ಗಣ್ಡಾಲಿ gaṇḍāli. *a bent-grass or Agrostis with white blossoms* (= ಶಕುಲಾಕ್ಷಕ). see Si. 162; ಬಿಳಿಗಱಿಕೆ.

ಗಣ್ಡಿ gaṇḍi. = ಕಣ್ಡಿ 1. a chink, a gap, etc. (My.). — ಗಣ್ಡಿಕಾವಲಿ. the watcher of the wicket of a fort (My.); one who takes tolls at a pass (R.).

ಗಣ್ಡಿಕೆ gaṇḍa-ike. (or gaṇḍu-ike). prowess. (Śmd. 248). see ಪೋಗಣ್ಡಿಕೆ, ಬಲ್ಗಣ್ಡಿಕೆ. — ಗಣ್ಡಿಕೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see prowess (Śsv. 3, 54).

ಗಣ್ಡಿಗ gaṇḍiga. a valiant man (Bh. 3, 18, 41); a firm, resolute or stiff-necked man (Bp. 15, 32; 27, 65).

ಗಣ್ಡೀರ gaṇḍīra. *a sort of potherb.* 2, the Telinga potato, Arum campanulatum Roxb. (St. & Pl.).

ಗಣ್ಡು gaṇḍu. strength; manliness; largeness; firmness; impetuosity; bravery (= ಗಣ್ಡ No. 2); the male sex; a male; a male person, a man (C.; Te.; *cf.* ಕಡು 1). [ನೆಗಟ್ಟಿನ್ನ ಗಣ್ಡುಮಾದದಟುಮುಳುಕ್ಕೆಯುಂ ಪಿರಿದೊ Pb. 10, 40]. ಹೆಣ್ಣಾದೊಡಂ ಗಣ್ಡಾದೊಡಂ (Śmd. 148). ಹೆಣ್ಣುವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಕುಣಿಯುವ ಗಣ್ಡಿನ ಹೆಸರು (ಭೃಕುಂಸ, ನರ್ತಕಪುರುಷ, ಸ್ತ್ರೀವೇಷಧಾರಿ Si. 64). ಗಣ್ಡುಡುಗಿ ಪೆಣ್ಣಾಗನೇ ಶೌರಿ? (Bp. 54, 37). ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡು ಸೇರಿ ಸೊಗಸಿನಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ದ್ರವ, ಕೇಲಿ, ಲೀಲೆ, etc. Si. 72). ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡುಗಳ ಜೊತೆ (ಮಿಥುನ, ದ್ವನ್ದ್ವ, ದಮ್ಪತಿಗಳು 179). ಪೆಣ್ ಗಣ್ಡುಗಳೊಳ್ ಒರ್ವರುಂ ನಿಜಾಚಾರವಿರಹಿತರಾಗಿ ನಡೆವರಿಲ್ಲ...ರಾಮರಾಜ್ಯದೊಳ್ (J. 18, 13). ಶರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡು ಕರಿಯ ಒನಕೆಯ ತುಣ್ಡು (Dp. 54). ಕುಱುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಡಿಗೆಟಗರು, ಆಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಡಿಗೆ ಹೋತು ಅನ್ನುವರು (B. 3, 9). ತಮ್ಮ ಮನಸಿಗೆ ಬನ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (5, 289). ಗಣ್ಡಿನ ತನ್ದೆ (5, 289). see J. 15, 28; Prv. s. ಗವುದ and ಗೆದ್ದು; ಅಱ–. — ಗಣ್ಡಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. an aspirate (C.). — ಗಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. a he-goat (C.; ಸ್ತುಭ, ಛಾಗ, ಅಜ, etc. Si. 323). — ಗಣ್ಡಾನೆ. -ಆನೆ. a male elephant (ಇಭ Nr.). — ಗಣ್ಡಾಳು. -ಆಳು. a male cooly (C.). — ಗಣ್ಡುಎಕ್ಕೆ. the plant Calotropis gigantea R. Br. (Z.). — ಗಣ್ಡುಕಣೆ. The larger roller in a sugar-mill (My.). — ಗಣ್ಡುಕೆಲಸ. a work of manly strength, a work superior to that of others (C. ಪೌರುಷ Si. 462). — ಗಣ್ಡುಕೇಪಲಗಿಡ. the shrub Memecylon amplexicaule Roxb. (St. & Pl.). — ಗಣ್ಡುಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. the ends of a dōtra tucked in a peculiar manner by a man who prepares for a fight (C.; B. 4, 179). — ಗಣ್ಡುಗತ್ತರಿ. = ಗಣ್ಡಗತ್ತರಿ. (C.). — ಗಣ್ಡುಗರಣೆ. -ಕರಣೆ. a large lump. see Sp. s. ಗಣ್ಡ. — ಗಣ್ಡುಗಲಿ. = ಗಣ್ಡಗಲಿ. (Rsv. 5, 93; J. 14, 16). — ಗಣ್ಡುಗಾಡಿ. = ಗಣ್ಡಗಾಡಿ. (Rsv. 13, 60). — ಗಣ್ಡುಗಿಡು. -ಕಿಡು. prowess or courage to fail (Grj. 6, 77 va.). [— ಗಣ್ಡುಗೆದಱು. to exhibit valour. ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದುತ್ತ ನುಡಿದು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಚನೆಮಾಡಿ ಗಣ್ಡುಗೆದಱು ಮುಡುಹಿಕ್ಕಿ ಕೆಲೆವರ ಕಣ್ಡಂಜುವೆ Bv. 447]. — ಗಣ್ಡುಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಪಿಳ್ಳೆ. a male young sparrow (ಚಾಟಕೈರ Si. 173). — ಗಣ್ಡುಗುಬ್ಬಿ. a male sparrow (My.; B. 2, 6). — ಗಣ್ಡುಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಗಣ್ಡಗೂಸು. a male person, a man (ಮಾನವ, ಮರ್ತ್ಯ, ಮನುಷ್ಯ, etc. Mr. 222). ಸ್ತ್ರೀಯರ ವೇಷವ ಧರಿಸಿ ಕುಣಿವ ಗಣ್ಡುಗೂಸು (ಭೃಕುಂಸ Nr.). see Bp. 40, 25. 2, a male child (C.). — ಗಣ್ಡುಗೊಡಲಿ. = ಗಣ್ಡಕೊಡಲಿ, ಗಣ್ಡಗೊಡಲಿ. (My.). — ಗಣ್ಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become impetuous, to dash, etc. (Rsv. 5, 117). — ಗಣ್ಡುಗೋಗಿಲೆ. -ಕೋಗಿಲೆ. (Śmd. 277). a male cuckoo (Cpr. 2, 93 va.). — ಗಣ್ಡುಜಾತಿ. the male sex (C.). — ಗಣ್ಡುಜಿಂಕೆ. a male antelope (My.; Si. 168. 169). — ಗಣ್ಡುಡಿಗೆ. -ಉಡಿಗೆ. = ಗಣ್ಡುಡೆ (?). ಗಣ್ಡುಡಿಗೆಯುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಡಿಲಂ (Śmd. 282, o. r. ಕಣ್ಡುಡಿಗೆ-). — ಗಣ್ಡುಡುಗು. -ಉಡುಗು. = ಗಣ್ಡುಗಿಡು. (Grj. 6, 80 va.; V. 36, 58). — ಗಣ್ಡುಡೆ. -ಉಡೆ. a strong garment: a coat of mail. [ಗಣ್ಡುಡೆಯುಡೆ ಗಣ್ಡುಗೆಟ್ಟುದು Pb. 8, 101]; (Abh. P. 9, 156). — ಗಣ್ಡುದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a river the personification of which is male (ಭಿದ್ಯ, ಉದ್ಧ್ಯ, ನದ Hla.; Mr. 413; ನದ, ಸರಸ್ವತ್ Nr.), as the Sōṇa (ಶೋಣ, ಹಿರಣ್ಯಬಾಹು Nr.) and the Sindhu (ನದ ವಿಶೇಷ, ಸಿನ್ಧು Nr.). — ಗಣ್ಡುನವಿಲ್. a peacock (ಸೋಗೆ Ct. II, 89). — ಗಣ್ಡುನಾಬಳ್ಳಿ. the plant Cleome viscosa L. with yellow flowers (Z.). — ಗಣ್ಡುನಾಯಿನೊಳಲೆ. see s. ನಾಯಿನೊಳಲೆ. — ಗಣ್ಡುಪಶು. a male beast (Si. 396). — ಗಣ್ಡುಬಿದಿರು. a bamboo that is solid, not hollow, the male bamboo (B. 4, 55), Bambusa stricta Roxb. (St. & Pl.). — ಗಣ್ಡುಮಕ್ಕಳು (fr. ಗಣ್ಡುಮಗ, -ಮಗು). male children (C.); men (C.). ಗಣ್ಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮುಣ್ಡೆಯ ಮನಸು ಗುಣ್ಡಿಗಿನ್ತಾ ಗಟ್ಟಿ (Prv.). see B. 3, 33; 4, 5. 55; 5. 274. — ಗಣ್ಡುಮಱಿ. a young male (C.). ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಣ್ಡುಮಱಿ (ಚಾಟಕೈರ Nr.). — ಗಣ್ಡುಮಿಗು. the proper limit of manly behaviour to be overstepped (Bp. 40, 34). — ಗಣ್ಡುಮುಱುಗ. (= ಗುಣ್ಡುಮುಱುಗ). N. of a bird. see Nr. s. ಸರಕುಟವಕ್ಕಿ. — ಗಣ್ಡುಮೃಗ. a male beast (B. 4, 193). — ಗಣ್ಡುವೆಸ. -ಬೆಸ. a firm injuction? (Cpr. 8, 68). — ಗಣ್ಡುಸಿಂಹ. a male lion (B. 4, 212; 5, 242). — ಗಣ್ಡುಸೂಳೆ. a clever harlot (Bp. 42, 16). — ಗಣ್ಡುಹುಡುಗ. a boy (C.; B. 5, 276). — ಗಣ್ಡುಹುಱು. a male spider (B. 4, 113), a male insect, etc. — ಗಣ್ಡುಹೋಱಿ. = ಗಣ್ಡುದೋಱಿ. (Si. 421; My.).

ಗಣ್ಡುಗತನ gaṇḍugatana. valiantness (Bh. 3, 10, 51; *cf.* ಗಣ್ಡಿಗ).

ಗಣ್ಡುಸ gaṇḍusa. = ಗಣ್ಡಸ. a male person. ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಗಣ್ಡುಸರು (ದೇವೃ, ದೇವರ Si. 192). ಗಣ್ಡುಸರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೆಳದ ಕೂದಲು (ಶ್ಮಶ್ರು 216). ಗಣ್ಡುಸರ ಕವಚದ ಅಂಗಿ (ಕೂರ್ಪಾಸಕ 224).

ಗಣ್ಡುಸು gaṇḍusu. (fr. ಗಣ್ಡುಗೂಸು). = ಗಣ್ಡಸು. ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡುಸಿಗೆ ಷಣ್ಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು (Si. 195).

ಗಣ್ಡುಸುತನ gaṇḍusutana. = ಗಣ್ಡಸತನ. virility (ಪುಮ್ಭಾವ, ಪೌರುಷ Si. 462).

ಗಣ್ಡೂಪದ gaṇḍū-pada. *a kind of worm* (ಕಿಂಚುಲಕ, ನಾಯಿನೊಳಲೆ Mr. 411; ಮಱೀ ಹುಱು G.).

ಗಣ್ಡೂಪದಿ gaṇḍū-padi. *a female or small gaṇḍūpada.*

ಗಣ್ಡೂಷ gaṇḍūsa. *a handful of water taken for rinsing the mouth.* 2, rinsing the mouth (ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವದು Mr. 463). see ಮುಕ್ಕುಳ್, ಮುಕ್ಕುಳಿಸು.

ಗಣ್ಡೂಷೆ gaṇḍūṣe. *a handful of water taken for rinsing the mouth.* 2, an enlarged navel (ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾದ ಹೊಕ್ಕುಱು G.).

ಗಣ್ಡೋತ್ಪಲ gaṇḍa-utpala. = ದಣ್ಡೋತ್ಪಲ. N. of a plant (ನಾಕನಾರಿ, ಸಹದೇವಿ Mr. 127, one MS. ಗನ್ಧೋತ್ಪಲ; Te. ಸಹದೇವಿ = ಕರೀರ, Capparis aphylla).

ಗಣ್ಡೋಲಿ gaṇḍōli. (ಗಣ್ಡು-ಎರಳೆ). the male Indian antelope, Antelope cervicapra (Bd.).

ಗಣ್ಡೋಲಿ gaṇḍōli. = ಗನ್ಧೋಲಿ. a wasp. (My. Amara; Si. 176).

ಗಣ್ಣ gaṇṇa. a division of paddy-land, a paddy-field (My.; Tu. ಕಣ್ಡೊ; see ಗದ್ದೆ).

ಗಣ್ಯ gaṇya. calculable, numerable; to be counted or regarded; worthy of esteem. see ಅ–, ಅಗ್ರ–; Bp. 19, 32; 30, 18; 55, 21.

ಗತ gata. gone; gone away, departed; deceased; past, gone by; disappeared; come to, approached, arrived at, being in, contained in; gone to any state or condition; belonging to; relating to, connected with; spread abroad. see *e. g.* ಅಕ್ಷಿಗತ, ದುರ್ಗತ; Śmd. 241. 267; Kāvy. III, 3, B, 164. 166. 170. 2, going, motion; state, condition; etc.

ಗತಕ gataka. going, motion; fickleness (J. 6, 34; Mhr. sham, feint).

ಗತಕಾನ್ತಿ gata-kānti. deprived of lustre. see ಕನ್ದು.

ಗತಗೋಷ್ಠಿ gata-gōṣṭhi. stale words or news (My.); the state of being postponed to an indefinite time, as a law-suit (My.).

ಗತತೇಜ gata-tēja. = ಗತತೇಜಸ್. see ನನ್ದು.

ಗತತೇಜಸ್ gata-tējas. bereft of splendour. see ನನ್ದು.

ಗತನಾಸಿಕ gata-nāsika. *noseless* (ಮೂಕೊಱೆಯಂ Mr. 389).

ಗತಪ್ರತ್ಯಾಗತ gata-prati-āgata. gone away and returned; come back again after having gone away. 2, a kind of citra [Kr. 2, 119]; (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಗತಾನುಗತಿಕ gata-anugatika. following what precedes, following custom, imitating, doing as others do (Kāvy. III, 1, A, 25).

ಗತಾಬ್ದ gata-abda. the past year (My.).

ಗತಾಮ್ಬಕ gata-ambaka. deprived of sight, blind (Bh. 1, 3, 9).

ಗತಾರ್ಥ gata-artha. unmeaning, nonsensical; become poor; deprived of an expected or desired object (My.); understood, signified (Mhr.); done, accomplished (Mhr.).

ಗತಾಸು gata-asu. expired, dead. (J. 26, 44).

ಗತಿ gati. *going, moving, motion; gait, deportment; procession, march, progress* (ವರ್ತ, ವರ್ತನೆ, ಗಮನ Nn. 166). 2, a path, a way; recourse, refuge, resource (*e. g.* Bp. 12, 31; 14, 31; 36, 5; 52, 9); an expedient, means; course of events, fortune; state, condition, mode of existence; happiness. 3, the course of the asterisms; the diurnal motion of a planet in its orbit; a certain division of the moon's path and the position of a planet in it. 4, transmigration. 5, *the result of actions done in former stages of existence.* 6, deliberation; knowledge (ಯೋಚನ, ಯೋಚನೆ Nn. 166; ಅಱುವ ನೆನಹಂ Mr. 468). 7, sin, vice (ವೃಜಿನ, ದುಷ್ಕರ್ಮ 166). 8, an art, method or rule for dancers, musical time (Bp. 32, 37; *cf.* ಗತ್ತು, ಜತಿ). ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮತಿಯಿಲ್ಲ (Prv.). see Prvs. s. ಮತಿ 1, ಮಾಱು. — ಗತಿ ಗತಿ. rep. of ಗತಿ No. 8. (Bp. 58, 23). — ಗತಿಗಿಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. = ಗತಿಗೆಡಿಸು. (Abh. P. 9, 15). — ಗತಿಗಿಡು. - ಕಿಡು. = ಗತಿಗೆಡು. (Grj. 8, 23). — ಗತಿಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the course, state, good condition, welfare or happiness (of people, etc.); to check (Rśv. 6, 4; J. 8, 34; B. 4, 52. 182). — ಗತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. progress, state, refuge, resources, good condition or happiness to be destroyed or lost. ಅತಿರಥನಾದರೂ ಗತಿಗೆಡಬಾರದು (Prv.). see Bp. 57, 14; J. 7, 14; 10, 39; B. 4, 74. 126). — ಗತಿಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person who destroys his own welfare or that of others (My.). — ಗತಿಗೇಡು. ruin of welfare, etc. (My.). — ಗತಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. to give welfare, etc. (J. 18, 52). — ಗತಿಪಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain or acquire welfare (J. 24, 76). — ಗತಿವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to lay hold on the refuge or the good fortune of (something, Bp. 22, 37; 61, 59); to take a road, to enter upon a journey (Rām. 4, 1, 13).

ಗತಿಬನ್ಧನ gati-bandhana. arresting or checking motion, etc. see ತಗರ್.

ಗತಿಭಂಗ gati-bhaṅga. breaking, suspending, interrupting or stopping motion, etc.; stoppage, detention, impediment to progress. see ಮುಗ್ಗು.

ಗತಿಮುಕ್ತಿ gati-mukti. cessation or discontinuance of motion. see ನಿಲ್.

ಗತಿಲಂಘನ gati-laṅghana. going by leaps, jumping (ಚಾಳೆಯ Mr. 82, o. rs. ಗತಿಲಾಘವ in one MS., ಚಾಳಿಯ in another, and ಜಾಳೆಯ in another one).

ಗತಿಲಾಘವ gati-lāghava. swiftness in going or moving. see ಗತಿಲಂಘನ.

ಗತಿವಿಹೀನ gati-vihīna. remediless; devoid of resource or refuge, forlorn (Bp. 24, 32).

ಗತಿಸು gatisu. to go; to go away; to die; to pass, as time (My.).

ಗತಿಸ್ತಮ್ಭ gati-stambha. stopping or arresting motion. see ತಱುಮ್ಬು.

ಗತಿಹೀನ gati-hīna. = ಗತಿವಿಹೀನ. (My.).

ಗತ್ತು gattu. Tbh. of ಗತಿ in its Mahratti meaning: musical time, beating time in music (for dancers, C.; *cf.* ಗತಿ No. 8).

ಗತ್ತುಗಾಱ gattu-gāṟa. a time-server (especially in his words, My.).

ಗತ್ಯನ್ತರ gati-antara. another remedy or resource (My.; Mhr.); a way of avoiding, escaping (B. 4, 6; Mhr.).

ಗತ್ವ gatva. the syllable ಗ (Śmd. 339. 342. 350).

ಗದ್ gad. = ಗದ. — ಗದ್ಗದನೆ ನಡುಗು. = ಗದಗದನೆ-. (B. 5, 243).

ಗದ gada. = ಕದ 2, ಗಡ 2, ಗದ್, (ಗಳ 2, ಗಱ 1). a term expressing quick motion, shaking. — ಗದಗದ ನಡುಗು. to shake or shiver violently (S. Mhr.; B. 4, 212). — ಗದಗದನೆ ನಡುಗು. = ಗದಗದ-, ಗದ್ಗದನೆ-. (B. 3, 80). — ಗದಗದಿಸು. to tremble (Abhā. 2, 104; J. 16, 35); to cause to tremble (J. 13, 47). — ಗದಬದಿಸು. to tremble (Rām. 6, 24, 17; but perhaps from Mhr. ಗದಮುದಣೇಂ, to be sultry and oppressive; to swelter).

ಗದ gada. 1. speaking, speech; a sentence. see ನಿ-.

ಗದ gada. 2. *disease, sickness.* 2, *gada, the younger brother of Kriṣṇa.* 3, = ಗರ 2, poison.

ಗದಕ gadaka. Tbh. of ಕೃತಕ. artificial, deceitful, etc. see ಗನ್ನಗದಕ.

ಗದಕಿ gadaki. Tbh. of ಕೃತಕಿ. a deceitful female? (Śmd. 353).

ಗದಗದಿತ gadagadita. Tbh. of ಗದ್ಗದಿತ. stammered, sobbed; stammering, etc. (Rām. 2, 2, 24).

ಗದಗದಿಸು gadagadisu. = ಗದ್ಗದಿಸು. to stammer, etc. (Bh. 8, 20, 40).

ಗದಡು gadaḍu. = ಗದರು, ಜಡ್ಡು 2. the fetid smell of cattle urine; the smell of sheep and goats; the disagreeable smell of burning chillies or tobacco (My.; Te. ಕಸಟು, dirt, foulness, odour, gust, etc.; Mhr. ಗದಳ, foulness of a liquid; dregs, refuse; *cf.* ಕವುಟು, etc.). see ಸಾಸಿನೆ-.

ಗದಭೇಕೋರಗ gada-bhēka-uraga. a snake for disease when looked upon as a frog (Bp. 39, 21).

ಗದಮು gadamu. = ಕದುಬು. to push away (S. Mhr.; Te. ಕದುಮು).

ಗದರು gadaru. = ಗದಡು. (My.).

ಗದಱಿಕೆ gadaṟike. loud and earnest exhortation (with regard to men, My.); scaring (with regard to cattle, My.).

ಗದಱಿಸು gadaṟisu. = ಗದ್ದಱಿಸು. to exhort with a loud voice and earnestly (to refrain from a wrong thing), to charge earnestly (My.). 2, to scare, to frighten, as beasts (My.).

ಗದಱು gadaṟu. = ಗಜಱು 1. to produce a loud sound: to thunder; to roar; to growl; to cry; to menace (ಗರ್ಜನ Śmd. Dh.; Bp. 28, 42; 38, 30); to exhort with a

loud voice and earnestly (My.; T. ಕದಱು, ಕದುಮು, ಕಱು, Te. ಗದುರು, to frighten).

ಗದಱು gadaṟu. 2. = ಗಜಱು 2. roaring, crying, etc. (Rām. 5, 8, 67).

ಗದಾಗ್ರಜ gada-agraja. *Gada's elder brother, Kṛiṣṇa.*

ಗದಾಧರ gadā-dhara. bearing a club; *Kṛiṣṇa.* (Bp. 53, 58).

ಗದಾಮುದ್ರೆ gadā-mudre. one of the five gestures to be made in presenting offerings to an idol. (R.).

ಗದಿತ gadita. spoken, said. (My.).

ಗದಿಸು gadisu. to speak, to say, to tell (Ṛsv. 1, 35).

ಗದು gadu. = ಗದುವು. a swelling (as from a blow), a gathering, a tumour (My.; Te. ಕದುಮು; T. ಕದು, a wart; *cf.* ಕದುಪು, and see also ಗಣಲು, ಗಾದರಿ).

ಗದುಗ gaduga. = ಗದುಗು No. 1, q. v.

ಗದುಗು gadugu. = ಗರ್ದುಗು?. N. of a plant (ಕ್ರತು Mr. 150, in two MSS.; o. r., in two MSS., ಗದುಗ). 2, N. of a town (Bh. 1, 1, 9).

ಗದುವು gaduvu. = ಗದು. a swelling, etc. (My.).

ಗದೆ gade. ಗದಾ. = ಗಜೆ, ಗಱೆ. *a mace, a club, a bludgeon.* see Śmd. 157. 165. — ಗದೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize a club (Śmd. 200).

ಗದೋತ್ಕರ gada-utkara. disease, sickness (ಅರಿಷ್ಟ, ವ್ಯಾಧಿ Nn. 104).

ಗದ್ಗದ gadgada. stammering, stuttering; indistinct or convulsive utterance, as sobbing, etc. see Bp. 2, 22; J. 19, 40; 28, 55; uttering stammering sounds, etc. (J. 19, 23). — ಗದ್ಗದವೆರಸು. -ವೆರಸು. the sound gadgada to mix or join with (Bp. 47, 46).

ಗದ್ಗದಕಣ್ಠೆ gadgada-kaṇṭhe. a woman whose throat is filled with gadgada (J. 19, 38).

ಗದ್ಗದಿಕೆ gadgadike. stammering, etc. (Bp. 3, 40; 43, 18).

ಗದ್ಗದಿಸು gadgadisu. = ಗದಗದಿಸು. to stammer, etc. (Grj. 5, 80; J. 18, 52).

ಗದ್ದ gadda. = ಗಡ್ಡ No. 2. the chin (Rām. 6, 38, 15; S. Mhr.; B. 4, 83. 84. 134; Te. ಗದ್ದವೆ).

ಗದ್ದರಿಸು gaddarisu. (fr. ಗದು). to swell (as the face or limbs, My.).

ಗದ್ದಱಿಸು gaddaṟisu. = ಗದಱಿಸು, ಗದ್ದ್ರಿಸು. (My.). 2, to thunder (S. Mhr.); to roar as a tiger (S. Mhr.).

ಗದ್ದಲ gaddala. noise; din [Tu. ಗದ್ದಲೊ]; (C.; B. 3, 41; 4, 138. 156; 5, 48. 132. 262; *cf.* ಗಜಾಲು).

ಗದ್ದಿಗೆ gaddige. (Tbh. of ಗರ್ತ?). = ಗದ್ದುಗೆ, ಗರ್ದುಗೆ. a throne; a seat (C.; ಪೀಠ, ಆಸನ Si. 231; ಔಶೀರ 453; Tu.; Te. ಗದ್ದಿಯ, ಗದ್ದೆ); a tomb-monument of Jaṅgamas (C.); basis. see Si. 267. — ಗದ್ದಿಗೇ ಕಲ್ಲು. the base of a pillar (C.; B. 4, 121).

ಗದ್ದಿಸು gaddisu. = ಗದ್ದ್ರಿಸು, etc. to cry, etc. (J. 17, 2; Te. ಗದ್ದಿಂಚು).

ಗದ್ದುಗೆ gadduge. = ಗದ್ದಿಗೆ, etc. (ಪಟ್ಟವಣೆ, ನರೇನ್ದ್ರಾಸನ Ct. II, 51; ಪಟ್ಟವಣೆ; ಸಿಂಹಾಸನ Kk. 26). see Bp. 5, 65; 12, 9; 55, 11; 61, 30; Bh. 2, 13, 45; J. 5, 9; 30, 50.

ಗದ್ದೆ gadde. = ಗರ್ದೆ. a field (ಕೇದಾರ Nr.), especially paddy-land, a paddy-field (C.; Te. ಕಯ್ಯಿ; T.; M. ಕಱನಿ, ಕಯ್ನಿ; *cf.* ಕಯ್ 7, ಗಣ್ಣ). ನೆಲ್ಲ ಗದ್ದೆ (ವ್ರೀಹೇಯ); ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆವ ಷಷ್ಟಿಗದ್ದೆ (ಷಷ್ಟಿಕ್ಯ Hla.). ಪೊಲ ಗದ್ದೆಗಳ ಕೊಯ್ದುದು (ಲವ, etc. Nr.). ಗದ್ದೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ನೀರೂ ಪರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತೂ ಚೆನ್ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪೆಟ್ಟೂ ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಬಾರದು.—ಕೆಟ್ಟ ಗದ್ದೆಗೆ ಮನೆಯ ನೆಲ್ಲು ಏಱ ಹಾಕಿದರು (Prvs.). see Bp. 27, 17; Si. 103. 299. 300. 302. 395. — ಗದ್ದೆಕಾನೆ. a multitude of fields (ಕೈದಾರಕ, ಕೈದಾರ್ಯ, ಗದ್ದೆಗಳ ಗುಮ್ಪು Si. 302). — ಗದ್ದೆಗಣ್ಣ. = ಗದ್ದೆಮಡಿ. (My.). — ಗದ್ದೆತಾಕು. = ಗದ್ದೆಗಣ್ಣ (My.; Si. = ಗದ್ದೆಕಾನೆ, 302). — ಗದ್ದೆತೆವರು. a ridge or bank dividing rice-fields (My.). — ಗದ್ದೆಬದ. = ಗದ್ದೆತೆವರು. (My.). — ಗದ್ದೆಬದು. = ಗದ್ದೆಬದ. (My.). — ಗದ್ದೆಮಡಿ. a paddy-field (My.). — ಗದ್ದೆಮಡಿರುಮಾಲೆ. a (silken) turban-cloth with squares (C.). — ಗದ್ದೆಬಯಲು. a low-lying plain or open tract containing paddy-fields (My.). — ಗದ್ದೆಮರ. an instrument used for levelling ploughed paddy-fields (My.).

ಗದ್ದ್ರಿಸು gaddrisu. = ಗದ್ದಱಿಸು, etc. to roar, etc. (My.).

ಗದ್ಯ gadya. to be spoken or uttered; *prose*, especially elaborate prose composition. see Śmd. 72; Kāvy. V, 960; Prv. s. ಪದ್ಯ.

*__ಗದ್ಯಕಥಾಪ್ರಗೀತಿ gadya-kathā-pragīti.__ a type of composition consisting of an admixture of prose and verse. ಗದ್ಯಪದ್ಯಸಮ್ಮಿಶ್ರಿತಮಂ ನಿಗದಿಸುವರ್ ಗದ್ಯಕಥಾಪ್ರಗೀತಿಯಿಂ Kr. 1, 27.

ಗದ್ಯಪದ್ಯ gadya-padya. prose and verse (C.).

ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕ gadyapadya-ātmaka. containing prose and verse (My.).

ಗದ್ಯಾಣ gadyāṇa. a weight about equal to a ruvvi or farthing (C.; Sk. ಗದ್ಯಾಣಕ, a weight = 32 guñjās, or = 64 guñjās with physicians). see ಸಬಳ–; Prv. s. ಗರ್ವ. 2, a kind of small gold coin (at Bellari, occasionally in My.). [ಪಲಗೆಗೆ ಸಾಯಿರ ಗದ್ಯಾಣದ ಪೊನ್ನೇ ಸಾಲ್ದುಮಗ್ಗಳಂ ಬೇಡೆನ್ದು Pb. 6, 71 va.]. see Prv. s. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ.

ಗನ್ gan. — ಗನ್ನೇಱಳೆ. the tree Barringtonia acutangula Gaertn. (ನಿಚುಲ, ಅಮ್ಬುಜ, ಇಜ್ಜಲ, ನೀರುಹಲಸಿನ ಗಿಡ Si. 136). 2, = ಕಣಗಿಲ್, etc. oleander (ಪ್ರತಿಹಾಸ, ಶತಪ್ರಾಸ, ಕರವೀರ, etc., ಕಣಗಲ ಗಿಡ 140; Te. ಗನ್ನೇರು).

ಗನ gana. Tbh. of ಘನ. a mass, etc. (C.).

ಗನಹ ganaha. Śiva (Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 3). 2, Brāhmaṇa (ಇಳೆಯ ಪಿರಿಯ, etc., ದ್ವಿಜ Kk. 34; Śm. 52).

ಗನಿ gani. = ಕಣಿ 2, etc. a mine, etc. (My.).

ಗನೀಮ ganīma. the enemy, the public foe (Mhr., H., Br., R.).

ಗನೆ gane. to emit a loud sound, to roar (Abh. P. 13, 21. 49; T. ಕನೈ; see s. ಕಿಳಿರ್ 1).

ಗನ್ಟಿ ganti. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥಿ. a knot, a tie, etc. (My. occasionally).

ಗನ್ತು gantu. a way, a course; a traveller (Sk.). 2, moving about, jumping, dancing (J. 19, 5; Te. ಗನ್ತು, ಗೆನ್ತು).

ಗನ್ತೃ gantṛi. who or what goes or moves. see ಅಧೋ–.

ಗನ್ತ್ರಿ gantri. *a cart drawn by oxen.*

ಗನ್ಧ ganda. Tbh. of ಗನ್ಧ. smell, etc. (C.). see ಸಿರಿ–. — ಗನ್ಧವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. connection-board: the cross pieces of wood, bars, or braces for holding together the planks of a door (C.; Te. ಗನ್ಧವಟ್ಟಿ). — ಗನ್ಧವುಡಿ. -ಪುಡಿ. perfumed powder (My.). — ಗನ್ಧವುಡಿಯುತ್ಸವ. -ಉತ್ಸವ. N. of an idol festival (My.).

ಗನ್ದಕತ್ತುರಿ ganda-katturi. Tbh. of ಗನ್ಧಕಸ್ತೂರಿ. scented musk.

ಗನ್ದರ gandara. Tbh. of ಗನ್ಧರ್ವ. (V. 7, 28; Śsv. 1, 29). — ಗನ್ದರಗಿವಿಯ. -ಕಿವಿಯ. who presents his ear to the performance of the Gandharvas: Śiva (Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2).

*ಗನ್ದಸಾಲೆ **ganda-sāle.** = ಗನ್ಧಶಾಳಿ. a kind of superior fragrant rice.

ಗನ್ದಿ gandi. = ಗನ್ದೆ. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥಿ. a small swelling in the skin, etc. (My.). see ಪಿತ್ತ-, ಬ್ರಹ್ಮ-, ಮಾಂಸ-.

ಗನ್ದಿಗ ganda-iga. (Śmd. 233). a seller of perfumes (C. Bp. 47, 41; My.). 2, a procurer (ಕುಣ್ಟಣಿಗ Ct. I, 9). 3, an eye-doctor, an oculist (S. Mhr.).

ಗನ್ದಿಗೆ gandige. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥಿಕೆ. a medical drug. — ಗನ್ದಿಗೆಯಂಗಡಿ. -ಅಂಗಡಿ. a shop in which medical drugs are sold (My.).

ಗನ್ದೆ gande. = ಗನ್ದಿ. (My.).

ಗನ್ಧ gandha. = ಗನ್ದ. *smell, odour.* see ನಾಱು. 2, *a perfume* (ಆಮೋದ, ಪರಿಮಳ Nn. 68). 3, *the mere smell of anything, a small quantity a little* (ಸ್ವಲ್ಪ, ಅಲ್ಪ 68; ಕಿಱುದು Mr. 468). 4, a stone (ಶಿಲೆ, ಕಲ್ಲು 68). 5, connection; relationship. 6, a neighbour. 7, pride, arrogance. 8, sandalwood. ಗನ್ಧದ ಕೊರಡು ಸಮುಗಾಣನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಗನ್ಧದ ಎಣ್ಣೆ. sandal oil (C.; B. 3, 80). — ಗನ್ಧದ ಹುಲ್ಲು. a kind of fragrant grass (Si. 164). — ಗನ್ಧಪುಡಿ. = ಗನ್ಧವುಡಿ, ಗನ್ಧೂಡಿ. (My.; Si. 229). — ಗನ್ಧಬೇವು. the curry-leaf tree, Murraya Koenigii Spr. (ಪಾರಿಭದ್ರ, ನಿಮ್ಬತರು, etc. Si. 127; My.). — ಗನ್ಧಮೆಣಸು. cubeb, the spicy berry of a climbing shrub, Piper cubeba L. (St. & Pl.; My.). — ಗನ್ಧಸರಕು. spicery (My.). — ಗನ್ಧೂಡಿ. = ಗನ್ಧಪುಡಿ, of which it is a contraction (Si. 229; My.).

ಗನ್ಧಕ gandhaka. *sulphur* (ಬಲಿ Nn. 16).

ಗನ್ಧಕಚೋರ gandha-kacōra. zedoary, Curcuma zedoaria (ಕರ್ಚೂರಕ, ದ್ರಾವಿಡಕ, etc. Si. 155; My.).

ಗನ್ಧಕಧೃತಿ gandhaka-dhriti. sulphuric acid (My.).

ಗನ್ಧಕರಸಾಯನ gandhaka-rasāyana. a paste made of sulphur, etc. (My.).

ಗನ್ಧಕಶುದ್ಧಿ gandhaka-śuddhi. prepared sulphur (My.).

ಗನ್ಧಕಸ್ತೂರಿ gandha-kastūri. = ಗನ್ದಕತ್ತುರಿ. scented musk.

ಗನ್ಧಕಾರಿಕೆ gandha-kārike. *a female employed with the preparation of perfumes, a toilet-woman.* see ಗಟ್ಟವಳ್ತಿ.

ಗನ್ಧಕುಟಿ gandha-kuṭi. *a kind of perfume* (= ಮುರೆ; ಚಾಳಿಸಪತ್ರಿ G.).

ಗನ್ಧತೈಲ gandha-taila. sandal oil (My.).

ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ gandha-dravya. a fragrant substance. see ಸಾದು.

ಗನ್ಧನ gandhana. 1. fragrance (ಸೌರಭ, ಪರಿಮಳ Nn. 161).

ಗನ್ಧನ gandhana. 2. *continued effort, perseverance* (ಉತ್ಸವ, ಉತ್ಸಾಹ Nn. 161). 2, *manifestation* (ಪ್ರಕಾಶ, ಪ್ರಕಟ 161; ಪ್ರಕಾಶ Mr. 531). 3, *intimation, informing against* (ಅಱುಹುವ ಕಾರ್ಯ, ಹೇಳುವನ್ತಾ ಕಾರ್ಯ 161; ಅಱಿಪುವದು 531). 4, joy (ಸನ್ತೋಷ 531).

ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ gandha-nākuli. *the ichneumon plant,* perhaps Ophioxylon serpentinum Lin. (ಸರ್ಪಾಕ್ಷಿ, ಹಾವುಕಣ್ಣಿನ ಗಿಡ, ನಂಜಾಱುಕೀಗಿಡ, ಮುಂಗೀ ಮೇವುಗಿಡ Si. 150).

ಗನ್ಧಫಲಿ gandha phali. *a medicinal plant and perfume, the priyaṅgu;* see ನೆಟಿಲ್ 2. 2, *the bud of Michelia champaca.*

ಗನ್ಧಮಾದನ gandha-mādana. *N. of a particular mountain.* (Bp. 19, 30). 2, N. of a monkey chief (Rām. 4, 7, 14).

ಗನ್ಧಮಾರ್ಜಾರ gandha-mārjāra. the civet cat. (R.).

ಗನ್ಧಮಾಲ್ಯ gandha-mālya. *fragrances and garlands; a fragrant garland.*

ಗನ್ಧಮೂಲಿ gandha-mūli. *the plant Curcuma amhaldi or zerumbet* Roxb.

ಗನ್ಧಮೂಷಿ gandha-mūṣi. = ಗನ್ಧಮೂಷಿಕೆ. (ಚುಂಚಿಲಿ Si. 170; My. Amara).

ಗನ್ಧಮೂಷಿಕೆ gandha-mūṣike. *the musk rat or shrew, Sorex moschatus.*

ಗನ್ಧರಸ gandha-rasa. *Myrrh.*

ಗನ್ಧರ್ವ gandharva. = ಗನ್ದರ. *a celestial musician* (ಖೇಚರ, ಖೇಚರರ ಭೇದ Nn. 135; ಖಚರ Mr. 518). 2, *the soul after death and previous to its being born again, a ghost.* 3, a singer (ಗಾನನು. o. r. ಗಾಣನು, ಹಾಡುವವನು 135; ದೇಶೀಯ ಗಾಣನು 518). 4, a wife, or a beautiful woman (ಸತಿ, ಸ್ತ್ರೀ 135; ಮೆಯ್ಸಿರಿಯ ಕಾನ್ತೆ 518). 5, *a horse* (ವಾಜಿ, ಕುದುರೆ 135; ಕುದುರೆ 518). 6, *a kind of deer* (ಮೃಗ, ಮೃಗಭೇದ 135; see ಕತ್ತೆಕಿಱುಬ and ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗ). 7, the cuckoo. 8, a kind of bee (ಅಳಿವಿಸರ, ತುಮ್ಬಿಗಳ ಭೇದ 135). 9, the sun.

ಗನ್ಧರ್ವನಗರ gandharva-nagara. the city of the Gandharvas, an imaginary town in the sky. (R.).

ಗನ್ಧರ್ವನಾರಿ gandharva-nāri. the wife of a Gandharva, an Apsaras. (Bp. 34, 7).

ಗನ್ಧರ್ವಪುರುಷ gandharva-puruṣa. a Gandharva (Bp. 34, 7).

ಗನ್ಧರ್ವವಿವಾಹ gandharva-vivāha. one of the forms of marriage: marriage on the mutual agreement of the parties (C.).

ಗನ್ಧರ್ವಹಸ್ತಕ gandharva-hastaka. *the castor-oil plant, Ricinus communis.*

ಗನ್ಧವತಿ gandha-vati. the earth. 2, a kind of jasmine. 3, N. of Vyāsa's mother. 4, N. of a city. 5, sulphur (ಗನ್ಧೋಪಲ, ಗನ್ಧಕ Mr. 102). 6, a kind of perfume (ಸುರಭಿ. ಮುರ Mr. 129, one MS. ಗಾನ್ಧಾರಿ).

ಗನ್ಧವಹ gandha-vaha. bearing fragrances; *the wind.*

ಗನ್ಧವಹೆ gandha-vahe. *the nose.*

ಗನ್ಧವಾಹ gandha-vāha. = ಗನ್ಧವಹ. *the wind.*

ಗನ್ಧವೀಡ gandha-vīḍa. Bitloben or black salt (Mhr.; S. Mhr. as -ವೀಡಿ).

*ಗನ್ಧಶಾಳಿ **gandhaśāli.** a kind of superior fragrant rice. ಬೆಳೆದು ಮಗಮಗಿಪ ಗನ್ಧಶಾಳಿಯಿನ್ದಲ್ಲಿ ಸುಱುವ ಗಿಳಿವಿಣ್ಡೆ ನೋಳ್ಪೆಯಿಂ Pb. 3, 22.

ಗನ್ಧಸಾರ gandha-sāra. *sandal.*

ಗನ್ಧಾಕ್ಷತೆ gandha-akṣate. sandal and whole grains of raw rice (Bp. 2, 53; Rām. 6, 49, 35; J. 5, 71; 31, 43; My.). 2, the pigment called akṣate and sandal-paste (My.).

ಗನ್ಧಾಖು gandha-ākhu. the musk rat. (R.).

ಗನ್ಧಾಪಣ gandha-āpaṇa. a shop where sandal and other perfumes are sold (Cpr. 1, 122 va.).

ಗನ್ಧಾಶ್ಮ gandha-aśma. *sulphur.*

ಗನ್ಧಿ gandhi. *smelling, odoriferous;* having the smell of, smelling of. see *e. g.* ಅಬ್ಜ-.

ಗನ್ಧಿಕ gandhika. having the smell of; odoriferous; *sulphur.*

ಗನ್ಧಿಕಾಱ gandhi-kāṟa. a seller of perfumes and medical drugs. (Dp. 145, 15).

ಗನ್ಧಿನಿ gandhini. *a kind of perfume* (= ಮುರೆ).

ಗನ್ಧೋತ್ತಮೆ gandha-uttame. *spirituous liquor.*

ಗನ್ಧೋಪಲ gandha-upala. sulphur (ಗನ್ಧವತಿ, ಗನ್ಧಕ Mr. 102).

ಗನ್ಧೋಲಿ gandhōli. = ಗಡ್ಡೋಲಿ. *a wasp.*

ಗನ್ನ ganna. (fr. ಕದಿ). stealth, clandestineness, cunning, deceit (J. 9, 13; 24, 42; Tu. ಗನ್ನೊ; Te. ಕನ್ನು; T. ಕಂಜ). see Prv.

s. ತೊನ್ನು. — ಗನ್ನಗತಕ. -ಕತಕ. cunning artifices, trickery (Bh. 5, 3, 5. 26; J. 7, 54; 31, 35). — ಗನ್ನಗದಕ. -ಕದಕ. = ಗನ್ನಗತಕ. (Bp. 24, 75; 40, 67). — ಗನ್ನಗರುವಿಕೆ. sham dignity (Rām. 1, 5, 31). — ಗನ್ನದಂಕ. -ಅಂಕ. deceitful fight (Grj. 2, 106 va.).

ಗಪ್‌ಚಿಪ್ gap-cip. still, silent, silently (My.; Mhr., H. ಗಪಚೀಪ).

ಗಪ gapa. = ಕಪ, etc., ಗಪ್ಪ, ಗಬ. a sound to indicate eager gulping. (Mhr. ಗಪ, ಘಪ). — ಗಪಗಪ. = ಕಪಕಪ. (C.; B. 3, 22). — ಗಪಗಪನೆ. = ಕಪಕಪನೆ. (C.; B. 3, 122).

ಗಪ gapa. = ಗಪ್ಪು. deceit, falsehood (My.; H. ಗಫ).

ಗಪ್ಪ gappa. = ಗಪ. (C.).

ಗಪ್ಪನೆ gappane. = ಕಪ್ಪನೆ, etc. suddenly, all at once (C.). — ಗಪ್ಪನೆ ಹಿಡಿ. to seize suddenly (C.; B. 3, 31; 4, 37).

ಗಪ್ಪಿ gappi. = ಗಪ್ಪು. falsehood, a lie (My.).

ಗಪ್ಪು gappu. = ಗಡಪು, ಗಪ. deceit, falsehood (My.). 2, the state of becoming invisible or lost (S. Mhr.; Mhr. ಗಪ್ಪ). 3, the state of becoming still or mute (C.; Mhr.). ಅವನ ಬಾಯಿ ಗಪ್ಪಾಯಿತು (C.).

ಗಬ gaba. = ಗಪ, etc. a sound to indicate eager gulping. — ಗಬಗಬ. = ಗಪಗಪ. (C.).

ಗಬಕ್ಕನೆ gabakkane. = ಕಬಕ್ಕನೆ, etc. in a snatching manner. — ಗಬಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿ. to seize with a snatch, to snatch (C.).

ಗಬ್ಬ gabba. 1. Tbh. of ಗರ್ವ. pride, etc. (ಗರ್ವ Kk. 57, o. r. ಗಬ್ಬು; ಗರ್ವ Śm. 38; ಬಿಂಕ 101; Bh. 8, 5, 10). 2, a man who is conscious of his prowess (Bh. 8, 23, 3).

ಗಬ್ಬ gabba. 2. Tbh. of ಗರ್ಭ. the womb, etc. (ಪೊಡೆ Śm. 101). — ಗಬ್ಬ ನಿಲ್ಲು. = ಗಬ್ಬವಾಗು. (C.; B. 5, 22). — ಗಬ್ಬವಾಗು. -ಆಗು. to become pregnant (used of cattle, C.; B. 3, 17). — ಗಬ್ಬಾಗು. = ಗಬ್ಬವಾಗು. (C.; B. 3, 24. 66. 86; 5, 22. 243).

ಗಬ್ಬರಿಸು gabbarisu. (fr. ಕಪ್ಪು 1). to dig; to dig up or into; to undermine; to rend (ಖನನ Śmd. Dh.; Bh. 2, 13, 43; 6, 1, 42; 7, 5, 34; 8, 23, 3; J. 4, 44).

ಗಬ್ಬಿ gabbi. Tbh. of ಗರ್ವಿ. proud, haughty; headstrong, unmanageable; strong, noble. (Te.). ಗಬ್ಬಿನಾಯ್ಗಳ್ (J. 28, 46).

***ಗಬ್ಬಿಲ gabbila.** = ಗಬ್ಬಿಲಾಯಿ.

ಗಬ್ಬಿಲಾಯಿ gabbilāyi. a bat or flitter-mouse (ಜತುಕೆ Si. 175; Te. ಗಬ್ಬಿಡಾಯಿ; cf. ಕಪ್ಪಟೆ). see s. ಚೀಕುರುವಾಯಿ.

ಗಬ್ಬು gabbu. = ಗಗ್ಗು, ಕಮ್ಮು, ಗಮ್ಮು, ಗಬ್ಬರ. any strong smell, good or bad, a bad smell, stench (C.; Tu., Te.).

ಗಭಸ್ತಿ gabhasti. *a ray of light, a beam;* the sun. (Bp. 39, 54). see Prv. s. ತಪಸ್ಸು.

ಗಭಸ್ತಿಮತ್ gabhasti-mat. shining, the sun. see ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ.

ಗಭೀರ gabhīra. = ಗಮ್ಭೀರ. *deep* (see ವಾರಿರಮ್ಯ). 2, *deep in sound, hollow-toned, deep-sounding.* 3, profound; grave, serious; solemn, earnest; secret, mysterious. see ಗುಣ್ಪು.

ಗಮ್ gam. an imitative sound (cf. ಗಮ್ಮು). — ಗಮ್ಮಿಡು. -ಇಡು. to clang, to sound, to reverberate (v. i., Rām. 6, 14, 25). — ಗಮ್ಮೆನ್. -ಎನ್. to emit the sound of plashing or splashing (Bp. 32, 36).

ಗಮ gama. a term expressive of diffusedness and strength of a fragrance [Tu. ಕಮ್ಮೆಣ. fragrance]. (cf. ಕಮ್ಮು, ಗಮ್ಮು, ಗುಮ). — ಗಮಗಮ. rep. (C.; Te. ಗಮಗಮ; Mhr. ಘಮ ಘಮ). — ಗಮಗಮ ಅನ್ನು. = ಗಮಗಮ ನಾಱು. (My.). — ಗಮಗಮ ನಾಱು. to smell strongly and sweetly (C.). — ಗಮಗಮಿಸು. — ಗಮ ಗಮ ನಾಱು. (R.). — ಗಮಸಾಲೆ. a kind of fragrant rice (My.).

ಗಮ gama. = ಗವ 1. going, moving; *march.* 2, flightiness, superficiality, thoughtlessness; acting inconsiderately; inconsiderateness, rashness; loftiness.

ಗಮಕ gamaka. making clear or intelligible, leading to conviction; an evidence. 2, the being uninterruptive in course or joining what follows; a kind of consecutive or running compound [Kr. 2, 95]; (Śmd. 200-203; Kāvy. III, 3, B, 153). 3, one of the twenty-two quarter tones or intervals in music [ಕೊಂಕು ನಯಂ ಗಮಕಂಗಳಿಂ ಪೊದರ್ತೊದಲೆಳೆದಿಕ್ಕುದನ್ತ Pb. 7, 88]; (Mr. 78; a deep expectorated tone in singing, Mhr.; see s. ರಾಗ). 4, = ಗಮ No. 2, springiness; loftiness; exertion (Te., R.).

ಗಮಕತ್ವ gamakatva. = ಗಮಕ No. 2. (Kāvy. I, 3, 1-4). see s. ಗಮಿಸು.

ಗಮಕಸಪ್ತಕ gamaka-saptaka. a collection of seven gamakas (Bp. 19, 10).

ಗಮಕಸಮಾಸ gamaka-samāsa. = ಗಮಕ No. 2. (Śmd. 90. 201. 202. 408).

ಗಮಕಿ gamaki. a speaker, a reader, a declamator (ವಾಚಕ, ಲಿಪಿಯನೋದುವಂ Mr. 360). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 5, 29; 6, 17; Nn. 168.

ಗಮಕಿಸು gamakisu. to spring; to exert oneself (Te., R.).

ಗಮಕೃತ gama-kṛita. the action of going or marching. see ಗಮಿಸು.

ಗಮಣ gamaṇa. = ಗಮನ. (My.).

ಗಮನ gamana. odour, fragrance (My.).

ಗಮನ gamana. going; walking; *march;* approaching; intercourse with a woman.

ಗಮನಾಗಮನ gamana-āgamana. going and coming; frequenting. (Mhr., R.).

ಗಮನಿ gamani. a term of general abuse: rogue, rascal, etc. (My.; Mhr.).

ಗಮನಿಸು gamanisu. = ಗವನಿಸು. to mind, etc. (My.).

ಗಮನಿಸು gamanisu. to go; to walk (ಯಾತ್ರೆ, ನಡೆವುದು Nn. 159). see Bp. 18, 18; 26, 34; 29, 5; 32, 18; 50, 2; 61, 31.

ಗಮನೀಯ gamanīya. to be gone to; accessible; passable; practicable. see ಉದ್-.

ಗಮನೆ gamane. a woman who has the gait of—. see ಇಭ-, etc.

ಗಮನೋದ್ಯುಕ್ತ gamana-udyukta. being zealously active in going. see ಪೋಪು.

ಗಮಾರ gamāra. = ಗವಾರ. rustic, etc. (My.).

ಗಮಿತ gamita. caused to go, sent, brought, etc. see ಅಪ-.

ಗಮಿಸು gamisu. to go; to walk (ಗಮಕೃತ Śmd. Dh., o. r. ಗಮ ಕೃತ; Bp. 48, 22; Rām. 28, 7).

ಗಮಿಸುವಿಕೆ gamisuvike. going, motion (ದೇವನ Si. 437).

ಗಮ್ಪು gampu. = ಕಮ್ಪು. fragrance (Bh. 1, 12, 9; J. 18, 29). see Prv. s. ತೆಳುಪು.

ಗಮ್ಪೆ gampe. a basket (My.; Te.).

ಗಮ್ಭಾರಿ gambhāri. *the tree Gmelina arborea* Roxb.

ಗಮ್ಭೀರ gambhīra. = ಗಭೀರ. *deep; deep in sound, hollow-toned, deep-sounding;* etc. see ಗುಣ್ಪು; Cpr. 6, 13 va.; Bp. 5, 16; Śsv. 4, 36 va.

ಗಮ್ಭೀರತರ gambhīra-tara. uncommonly deep (Bp. 41, 1).

ಗಮ್ಭೀರತೆ gambgīrate. depth; profoundness, earnestness, sagacity, (Bp. 46, 10).

ಗಮ್ಭೀರವೇದಿ gambhīra-vēdi. deeply sagacious; restive, as an elephant. (R.).

ಗಮ್ಮ gamma. = ಗಮ್ಮು. Tbh. of ಘರ್ಮ. heat, etc. (Śm. 20; My.).

ಗಮ್ಮತ gammata. (Mr. 408 with regard to a ship, text not clear; Mhr. ಗಮತ, ಗಮ್ಮತ, bilge-water).

ಗಮ್ಮತ್ತು gammattu. the passing of time pleasantly; any amusing object or occupation (My.; Mhr. ಗಮತ).

ಗಮ್ಮನೆ gammane. quickly (ವಹಿಲ Ct. II, 79; see Ct. I, s. ಘಂಮ್ಮನೆ). [ಇನ್ನನ್ತುಟು ಪೇಱ್ದು ಕೆಮ್ಮಗಿರೆ ಗಮ್ಮನೆ ಕಮ್ಮರಿಯೋಜನಾಗನೇ Ap. 2, 61]. see Bp. 22, 7; 26, 68; 27, 26. 39. 61; 31, 5; 39, 30; 45, 53; 53, 29.

ಗಮ್ಮು gammu. (fr. ಗಮ್). to emit a peculiar sound, as monkeys do (Rām. 6, 11, 16).

ಗಮ್ಮು gammu. = ಗಮ್ಮ. — ಗಮ್ಮು ಕುಚ್ಚು, heat to boil (one): to be sultry (S. Mhr.).

ಗಮ್ಯ gamya. to be gone; to be gone to; *requiring to be attended to;* accessible; *attainable* (Śmd. 287); fit for cohabitation; intelligible; suitable, fit. see ಅನ-; Bp. 57, 63.

ಗಯ gaya. = ಗಯೆ. N. of a town. (Bp. 58, 34; C.). 2, N. of an asura; N. of a gandharva.

ಗಯಾವಳ gayā-vaḷa. a Brāhmaṇa subsisting upon the offerings made by pilgrims at Gayā; a disorderly walking Brāhmaṇa (My.; Mhr.); an extortioner (My.).

ಗಯಾವಾಳ gayā-vāḷa. = ಗಯಾವಳ. (My.).

ಗಯಾಳ gayāḷa. a flimsy, weak, or vain man (Bh. 2, 2, 66; Mhr.).

ಗಯಿಸು gayisu. = ಕಯಿಸು, etc. to cause to do, etc. see ಬಿಜಯಂ-.

ಗಯೆ gaye. ಗಯಾ. = ಗಯ. Gayā, a city and place of pilgrimage in Bihar. (My.).

ಗಯ್ಯಾಳಿ gayyāḷi. stupid, idiot-like; careless; flimsy (Mhr. ಗಯಾಳಿ); a shrew, a scold, a vixen (My.; see Prv. s. ಅಡಗಿಸು and ಗಣ್ಡ). *cf.* ಕೆಯ್ಯಾಳು.

ಗಯ್ಯಾಳಿತನ gayyāḷitana. a vixenish temper (My.).

ಗಯ್ಸು gaysu. = ಕೆಯ್ಸು, etc. to cause to do, etc. see Bp. 26, 59.

ಗರ gara. see ಗರಗರಿಕೆ, ಸಡಗರ1; *cf.* ಗಡೆ 2?

ಗರ gara. 1. uttering, speaking. see ಸಂ-. *cf.* ಗದ 1.

ಗರ gara. 2. = ಗದ. swallowing; a drink; *poison, venom* (ಗರಲ, ಸರ್ಪವಿಷ Mr. 400). 2, the fifth of the eleven astrological divisions (karaṇas) of the day.

ಗರ gara. 3. Tbh. of ಗ್ರಹ. a planet; an evil spirit; any state of mind which proceeds from demoniacal or magical influences. [ಸಂಕುಲದೊಳಾರನಾದೊಡನೇನೋ ಗರ ಮುಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಗುಂ Pb. 1, 103; ಹಾವುತಿನ್ದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು; ಗರಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು; ಸಿರಿಗರ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಲುಬಾರದು Bv. 132]. — ಗರಂಗಳ ಬಲ್ಲಹ. the chief of the planets: the sun (ನೇಸಱ್, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). — ಗರಂಗ ಳಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. the sun (ರವಿ Ss.). — ಗರ ಬಡೆ. an evil spirit to smite any one (S. Mhr.). — ಗರವ ಕೊಳ್. to catch a demoniacal or magical influence, to fall under its power (ಗರವರಿಸು Kk. 91, o. r. ಗರವಗೊಳ್).— ಗರವಗೊಳ್. = ಗರವ ಕೊಳ್, of which it is an o. r. — ಗರವಟಿಗೆ. -ಪಟಿಗೆ. = ಗರವಟ್ಟಿಗೆ, ಗರವೊಟ್ಟಿಗೆ. possession, frenzy, fury, wandering of mind; torment, agony [ರಸವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಾಡುವುದೊನ್ದು ನಾಗವಾಯು ಗರವಟಿಗೆಯ ತೊಳಲುವುದೊನ್ದು ಕೂರ್ಮ ವಾಯು Cv. 869]. (ಯಾತನಾರ್ಥ Ct. I, 72; Rām. 6, 45, 6). — ಗರವಟಿ ಗೆವರ್.-ಬರ್. = ಗರವಟ್ಟಿಗೆವರ್. possession, etc. to come or to take place. ಕಾಮನ ಗರವಟಿಗೆವರ್ಪನ್ತೆ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪುವು ಗಿಳಿಗಳ್ (Śmd. 81 Mdb.). — ಗರವಟಿಸು. = ಗರವರಿಸು. to become possessed with an evil spirit, to rave, to wander, etc. (ಗರವಸಗೊಳ್, ಕೊಱೆ Śmd. II). — ಗರವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. = ಗರವಟಿಗೆ. — ಗರವಟ್ಟಿಗೆವರ್. = ಗರವಟಿ ಗೆ-. ತೊಟಲ್ದನೆನ್ದು, ಭ್ರಮೆಗೊಣ್ಡನುಂ ಗರವಟ್ಟಿಗೆವನ್ದನುಮಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I, o. r. ಗರವಟಿಗೆ-). — ಗರವರಿಸು. = ಗರವಟಿಸು. (Kk. 91; see ಕೊಱೆ 3 and ಗರವಸಗೊಳ್). — ಗರವಸ. subduement by or subjection to demoniacal or magical influences, etc. — ಗರವಸಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to fall under the power of garas, etc. (ಕೊಱೆ, ಗರ ವರಿಸು Kk. 91). — ಗರವಳ. -ಬಳ (?). the power or great force of garas (Rām. 6, 19, 17). — ಗರವೊಟ್ಟಿಗೆ. -ಪೊಟ್ಟಿಗೆ. = ಗರವಟ್ಟಿಗೆ. ಉರಿನಾಲಿಗೆಯ ಗರವೊಟ್ಟಿಗೆಯ ತೊಟಲಿಕೆ ತೆರಳಿಚಿತು ತೆತ್ತೀಸು ಕೋಟಿಗಳ (Bh. 1, 20, 56). — ಗರ ಹಿಡಿ. an evil spirit to seize (Abhā. 2, 55; C.). — ಗರ ಹೊಡೆ. = ಗರ ಬಡೆ. (S. Mhr.; Bp. 54, 81; Bh. 4, 4, 3, 33).

ಗರಕರಣ gara-karaṇa. = ಗರ 2, No. 2. (My.).

ಗರಕು garaku. ಗಱಕು. = ಕಕ್ಕು 1, etc., ಗರಸು 1, ಗರ್ಕ. jaggedness, unevenness, irregular surface, roughness (My.).

ಗರಗ garaga. = ಗರಗು, ಗರುಗ, ಗರುಗು, ಗರ್ಗ. a common weed, Eclipta alba Hassk. (comprising erecta and prostrata; My.; Te. ಗಱುಗು). — ಗರಗದ ಸೊಪ್ಪು. (ಮಾರ್ಕವ, ಭೃಂಗರಾಜ Si. 160; My.).

ಗರಗತಿಗ garagatiga. N. of a plant (ಕ್ರಕಚಿ Mr. 115; = ಗರಗ My.).

ಗರಗತ್ತಿ garagatti. the tree Ficus asperrima (My.).

ಗರಗರಿಕೆ gara-garike. pleasantness, neatness, beauty (ಚೊಕ್ಕಳ Ct. II, 88; ಗಾಡಿ, ಚೊಕ್ಕಟು, ಸೊಬಗುನಿಱುತೆ, ಸುಭಗ Śm. 47; Rām. 1, 5, 31; Te. ಗರಗರೆ, ಗರಗರಿಕೆ, ಗರಾಗರಿಕೆ).

ಗರಗಸ garagasa. = ಕರಗಸ, ಗರಗಸು. a saw. (ಕ್ರಕಚ Si. 345; My.). — ಗರಗಸದ ಮರ. a tree with rough leaves, Ficus conglomerata Roxb. (St. & Pl.; My.).

ಗರಗಸು garagasu. = ಗರಗಸ. a saw. ಹೞುವ ಗರಗಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿರವನೊಡ್ಡಲು ಬಹುದು (Dp. 172).

ಗರಗು garagu. = ಗರಗ, etc. a common weed, etc. see ಕಾಡಿಗೆ-.

ಗರಜವಾಕರಣ garajavā-karaṇa. = ಗರಜೆ. (My.).

ಗರಜು garaju. need; pressing necessity, pressing business (C.; Mhr., H. ಗರಜ; Br.).

ಗರಜೆ garaje. = ಗರಕರಣ. an astrological division of the day. (My.).

ಗರಡ garaḍa. — ಗರಡಬೇವು. the Persian lilac, Melia azedarach L. (Z.).

ಗರಡಿ garaḍi. = ಗರುಡಿ, q. v. a place for wrestling, boxing and other athletic exercises. [Tu. ಗರೋಡಿ]. (C.). — ಗರಡಿಮನೆ. = ಗರುಡಿ-. (C.). — ಗರಡಿಸಾಧಕ. = ಗರುಡಿ-. (C.).

ಗರಣ garaṇa. Tbh. of ಗ್ರಹಣ an eclipse, etc. (Śmd. 366; My.). see ಚಟ್ಟಿ-. ಗರಣ ಕಚ್ಚಿತು or ಗರಣ ಹಿಡಿಯಿತು (My.).

ಗರಣೆ garaṇe. = ಕರಣೆ, etc. a clot, a lump, etc. (My.).

ಗರತಿ garati. = ಗತಿ. a decent and reputable woman, a keeper at home (not a gadabout, C.; Mhr.; Mhr. ಘರ = ಗೃಹ).

ಗರಮ garama. = ಗರಮಿ, etc., ಘರ್ಮ. hot; heat (C.; Mhr., H.). — ಗರಮುಮಸಾಲೆ, ಗರಂ-, drugs or spices of heating virtue (C.; Mhr.).

ಗರಮಿ garami. = ಗರಮ, ಗರಿಮಿ, ಗರ್ಮಿ. heat; lues venerea (C.; Mhr.).

ಗರಲ garala. = ಗರಳ. *poison, venom.*

ಗರಲಕನ್ಧರ garala-kandhara. Śiva (Bp. 24, 27).

ಗರಲಗ್ರೀವ garala-grīva. Śiva (Bp. 24, 72; 25, 12).

ಗರಲಧರ garala-dhara. Śiva (Mr. 12); a snake (Bp. 51, 61).

ಗರಲಪೂರ garala-pūra. a serpent (ಸರ್ಪ Mr. 399).

ಗರಲಭುಕ್ garala-bhuk. Śiva (Bp. 54, 86).

ಗರಲವಿಶಿಖ garala-viśikha. a poisoned arrow (J. 13, 15).

ಗರಲಾಶನ garala-aśana. Śiva (Śśv. 5, 21).

ಗರವು garavu. to draw the whole towards oneself, to take away or seize all (ಸರ್ವಾಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; see ಕದಿ).

ಗರಸು garasu. 1. = ಗರಕು, etc. jaggedness, etc. (My.).

ಗರಸು garasu. 2. = ಗರುಸು. gravel (C.; B. 4, 121; Te. ಗರುಸು).

ಗರಸೆ garase. = ಕೆರಸೆ, ಗೆರಸೆ. the measure called a garce, equal to 400 marakāls (the Madras garce is 320 pounds; Te. ಗರಿಸೆ; T. ಕರಜೈ, ಕರಿಜೈ; R.).

ಗರಳ garaḷa. = ಗರಲ. [ಕೊರಳು ಗರಳಸ್ಥಾನ Bv. 844]. *e. g.* Bp. 51, 61; 58, 46.

ಗರಳೆ garaḷe. N. of a plant (ಸೊರಟೆ Mr. 135).

ಗರಾಣದಾರ garāṇa-dāra. a respectable man (C.; Mhr., H. ಘರಾಣಾ, family, race, lineage).

ಗರಾಸ garāsa. Tbh. of ಗ್ರಾಸ. food, etc. (C.).

ಗರಿ gari. *a kind of grass, Adropogon serratus.* see ದೇವತಾಡ, and *cf.* ಗಱಿಕೆ.

ಗರಿಗ gariga. a kind of bird (Bh. 1, 20, 53).

ಗರಿಮ garima. ಗರಿಮಾ. (fr. ಗುರು). heaviness, weight. 2, the faculty of making oneself heavy at will. 3, importance, dignity, venerableness; worth, excellence (Bp. 1, 45).

ಗರಿಮಿ garimi. = ಗರಮಿ, etc. heat, etc. (My.).

ಗರಿಮೆ garime. = ಗರಿಮ. (Bp. 23, 21; 57, 64; 58, 68).

ಗರಿಷ್ಠ gariṣṭha. (fr. ಗುರು). *heaviest, excessively heavy; most venerable.* 2, worst.

ಗರೀಬ garība. poor (C.; Mhr., H.).

ಗರೀಯ garīya. Tbh. of ಗರೀಯಸ್. (My.).

ಗರೀಯಸ್ garīyas. (fr. ಗುರು). heavier, uncommonly heavy; greater, very great; dearer; highly venerable. (My.). 2, worse.

ಗರು garu. = ಗುರು. heavy, etc. see ಅ-. ಕಷ್ಟವು ಗರುವೆ ಅಹುದು, ಅವ್! (Bh. 1, 10, 18).

ಗರುಗ garuga. = ಗರಗ, etc. a common weed, etc. (ಮಾರ್ಕವ, etc. Nr.; ಅಂಗಾರಕ, ಭೃಂಗ Mr. 130; ಭೃಂಗ Nn. 45; My.). see ಬೆಣ್ಣೆ-.

ಗರುಗು garugu. = ಗರುಗ. (My.). see ದಣ್ಣು-.

ಗರುಡ garuḍa. *the bird and vehicle of Viṣṇu, the chief of the feathered race, the enemy of the serpent race,* and the son of Kaśyapa; an eagle or kite (ಎಲರುಣಿವಗೆಯ, ಪರ್ದು, ಪಕ್ಕಿಗಳರಸ Kk. 8; Śm. 6; T., M. ಕಱು, ಕಱುಗು, Tu. ಕರು, eagle, vulture). 2, a building shaped like Garuḍa. 3, the number 1 (Ch.). 4, the hornbill (Mhr.). 5, a peculiar military array. — ಗರುಡಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. a pillar of wood before a cāvaḍi to which culprits used to be tied (S. Mhr.); a high stone-pillar, before a temple, on which, at festivals, a flambeau is put; its base bears an image of garuḍa (My.). — ಗರುಡ ಪಚ್ಚೆ. an emerald, used as an antidote against poison (My.; Mhr. ಗರುಡಪಾಚ; Sk. ಗಾರುಡ).

ಗರುಡಧ್ವಜ garuḍa-dhvaja. *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ಗರುಡಪಾತಾಳ garuḍa-pātāḷa. = ಪಾತಾಳಗರುಡ. a medicinal herb said to be an antidote to snake-bites, Ophiorrhiza mungos Lin. (St. & Pl.).

ಗರುಡಪುರಾಣ garuḍa-purāṇa. N. of a small purāṇa by Garuḍa, read at times of trouble (My.).

ಗರುಡಫಲ garuḍa-phala. the tree Hydnocarpus venenata Gaert. (St. & Pl.).

ಗರುಡಮನ್ತ್ರ garuḍa-mantra. a charm against poison (ಗಾರುಡ G.; My.).

ಗರುಡವಾಹನ garuḍa-vāhana. mounting a garuḍa: Kriṣṇa or Viṣṇu (J. 13, 22). 2, a kind of idol-conveyance (My.).

ಗರುಡವಾಹಿನಿ garuḍa-vāhini. = ಗರುಡ No. 5. (Abh. P. 14, 146).

ಗರುಡಾಗ್ರಜ garuḍa-agraja. *the elder* (or younger) *brother of Garuḍa, Aruṇa.*

ಗರುಡಾಂಕ garuḍa-aṅka. = ಗರುಡಧ್ವಜ. (ಕೃಷ್ಣ Mr. 18).

ಗರುಡಿ garuḍi. = ಗರಡಿ. an abode, a place of resort (ಗವಿ, ಗೊತ್ತು, ನೆಲೆ, ಪೊಟರ್, ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, ಚಾವಡಿ, ತಾಣ, ಬೀಡು, ಇಮ್ಬು, ಬಱಿಕೆ, ಆಡುಮ್ಬೊಲ, ಆಶ್ರಯ Śm. 58; Kk. 64; Tu. ಗರಡಿ, ಗರೊಡಿ, a demon-shrine; a veranda; Mhr. ಘರಟಾ, a bird's nest; house-site; a hole in which a body might lodge). 2, a fencing school, a place for wrestling, boxing and other athletic exercises [ನಾಮೆಲ್ಲಮೊನ್ದೆ ಗರುಡಿಯೊಳೋದಿದ ಮಾನಸರ್ Pb. 9, 48 va.; ಗರುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಶ್ರವವ ಮಾಡುವನ್ತೆ Bv. 668]; (Cpr. 3, 9 va.; My.; Tu.; Te. ಗರಿಡಿ; M. ಕಳರಿ; T. ಕರಡಿ, ಕಳರಿ, ಕಱಗ; *cf.* ಖಲೂರಿಕೆ). see Śmd. 131. — ಗರುಡಿಮನೆ. = ಗರಡಿ. = ಗರುಡಿ No. 2. (My.). — ಗರುಡಿಸಾಧಕ. = ಗರಡಿಸಾಧಕ. gymnastic exercises (My.). — ಗರುಡಿಸಾಧನೆ. = ಗರುಡಿಸಾಧಕ. (My.). ಗರುಡಿಸಾಧನೆಯ ಮನೆ (ಶ್ರಮಗೃಹ, ಖಲೂರಿಕೆ Mr. 197). — ಗರುಡಿಸಾಮು. = ಗರುಡಿಸಾಧನೆ. (My.).

ಗರುತ್ garut. (ಗರುತ್ತು). *a wing.*

ಗರುತ್ಮತ್ garut-mat. *a bird.* 2, *Garuḍa.*

ಗರುತ್ಮನ್ತ garutmanta. Tbh. of ಗರುತ್ಮತ್. (My.).

ಗರುವ garuva. 1. probably Tbh. of ಗರಿಮ or of ಗರು. a worthy, respectable man [ಗರುವರ ಗರುವತನ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನನುಭಾವದಿನ್ದ Bv. 843; Cv. 69]; (Bh. 1, 8, 72; 2, 13, 37. 39; 3, 18, 39. 42).

ಗರುವ **garuva.** 2. Tbh. of ಗರ್ವ. pride, etc. (My.).

ಗರುವ **garuva.** 3. Tbh. of ಗರಿಮ. heaviness (Bh. 8, 26, 14).

ಗರುವತನ **garuvatana.** 1. the state of being proud or arrogant (Dp. 123, 2).

*ಗರುವತನ **garuvatana.** 2. respectability, greatness. Bv. 843.

ಗರುವಲಿ garuvali. = ಗಾಳಿ. wind (R.; Te. ಕರುವಲಿ, ಗಾಲಿ; T., M. ಕಾಱು, ಕಾಲ್; Tu. ಗಾಲಿ, ಗಾಳಿ).

ಗರುವಾಯಿ **garuvāyi.** = ಗರುವಿಕೆ. (Rām. 3, 4, 7; 6, 14, 18).

ಗರುವಿಕೆ **garuvike.** dignified, proper behaviour or manner (Bp. 46, 10; 60, 42; Rām. 6, 10, 24). 2, pride (J. 27, 47).

ಗರುಸು garusu. = ಗರಸು 2. (My.).

***ಗರೆ gare.** a standard line to show correct weight on a balance. ಗರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೋಲಿನಲಿ ಉದರೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಭಣ್ಡದ ಹರದನನ್ತಾದೆನಯ್ಯಾ Bv. 938.

ಗಱ gaṟa. 1. whirlingly (see ಕೊಱ 3; *cf.* ಕಳ್ಳೆ 2 ?). — ಗಱ ಗಱ. around and around, whirlingly; smartly, quickly (C.; Mhr. ಗರಗರ). ಗಱಗಱ ಬರೆ (S. Mhr.). — ಗಱಗಱನೆ. = ಗಱನೆ. ಗಱಗಱನೆ ತಿರುಗು. = ಗಱನೆ-. (My.). — ಗಱನೆ. = ಗಱಗಱ. ಗಱನೆ ತಿರುಗು. to turn or whirl round with velocity, as a millstone, the head, a man, etc. (v. i.; My.; B. 4, 79).

ಗಱ gaṟa. 2. a sound in imitation of that which is produced when very crisp substances, as well baked happaḷas, etc., are eaten (*cf.* ಕಟ 2 and ಕರ 3). — ಗಱಗಱ ಎನ್ನು. to emit that sound (My.).

ಗಱಕೆ gaṟake. = ಕಱಿಕೆ, etc. the Huriallee grass, etc. (My.).

ಗಱಗು gaṟagu. = ಗಱುಗು. the state of being scorched by heat, fragile, brittle, dry and crumbling as flowers, leaves, grass, etc.; the state of being very crisp by frying or baking, as saṇḍiges, happaḷas, etc. (My.; Te. ಗಱಗಱಿ, crispness, etc.; *cf.* ಕಟ್ಟೆ 2). — ಗಱಗುವಡೆ. a crisp vaḍe (My.). — ಗಱಗೊಬ್ಬಟ್ಟು. a crisp obbaṭṭu (My.).

ಗಱಿ gaṟi. a feather; a wing; the feather-like leaf or branch of a palm, etc.; the leaf of a flower (My.);[an arrow. ಗಱುತೋಱಿ ಗಣ್ಡರೆಮ್ಬವರ ಕಾಣೆ ನಿಱುಸೋಂಕಲು ಮುನಿಯಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯಾ Bv. 112]; (ತಿಪ್ಪುಳ್ Śmd. II; Śm. 30; Kk. 84; ಪತ್ರ ಪಾಲಿ, ವಾಜ Hlā.; ಪತ್ರ Nn. 39; ಪಕ್ಷ 112; ವಾಜ, ಛದ 124; ತನೂರುಹ, etc. Mr. 168; ಪಕ್ಷ 497; ಪಕ್ಷ, ವಾಜ Si. 289; C.; Te. ಗಡಿ, ಗಱಿ; T., M. ಚಿಱಿ, ಚಿಱಗು; Tu. ಕೆದಿ). ಪಕ್ಕಿಯ ಗಱಿ (ತಿಪ್ಪುಳ್ Śmd. I). ಅಮ್ಬಿನ ಗಱಿ (ಪಕ್ಷ, ವಾಜ Nr.; ಪತ್ರಪಾಲಿ Mr. 295). ಮೊದಲ ಗಱಿ (ಪಕ್ಷತಿ Mr. 168). ನವಿಲ ಗಱಿಯೊಳಗಣ ನಯನಾಕಾರಮಾಗಿ ಇರ್ದ ಬಣ್ಣ (ಚನ್ದ್ರಕ, ಮೇಚಕ); ನವಿಲ ಗಱಿಯನ್ ಉಟ್ಟಿಹನು (ಕಿರಾತ); ನವಿಲ ಗಱಿಯ ಸೋಗೆ (ಶಿಖಣ್ಡ, ಪಿಚ್ಛ, ಬರ್ಹ Nr.). ತೆಂಗಿನ ಗಱಿ ಗಳಿನ್ದ ಚಾಪೆ ಹೆಣೆಯುವರು (B. 2, 42). see Abh. P. 3, 56; 13, 74; Bp. 4, 26; Rsv. 6, 11 va.; 8, 98. 105; Śsv. 3, 3; J. 12, 40; 14, 11. 20; 28, 4; ಕುತ್ತುಂಗಱಿ, ನುಣ್-, ಹೊಂ-. — ಗಱಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. wings to be formed: to get strength, to improve [ನನೆಯದು, ಬಲಿಯುದು, ಗಱಿಗಟ್ಟಿದಯ್ಯಾ Cv. 159]. (v. i.; My.); to increase (as wrath, etc., Bh. 4, 3, 12; 7, 18, 27). — ಗಱಿಗಣೆ. -ಕಣೆ. a winged or feathered arrow (Rsv. 6, 11 va.; 6, 47). — ಗಱಿಗೆದಱು.- ಕೆದಱು. to spread out the feathers or wings (Rsv. 9, 28; J. 28, 36). — ಗಱಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. = ಗಱಿಗಣೆ. (Bh. 7, 17, 37). — ಗಱಿ ದೋಱು. -ತೋಱು. to show the feathered part, as of an arrow (Bh. 8, 24, 30). — ಗಱಿಪೂ. = ಗಱಿವುವ್ವು. (Śsv. 3, 3). — ಗಱಿಮುರಿ. the two side-portions of a wheel of an idol-car (My.). — ಗಱಿ ಮಿನ್. a kind of fish (Rsv. 5, 115). — ಗಱಿಮುಱಿ. stiffness of well starched and ironed cloth (My.). — ಗಱಿವನಿ. -ಪನಿ. a drop falling from the wing (Rsv. 6, 6). — ಗಱಿವುವ್ವು. -ಪುವ್ವು. the flower of the tree Pandanus odoratissimus, or the tree itself (ಕೇದಗೆಯ ಪೂ Śmd. II). — ಗಱಿವೂವು. -ಪೂವು. = ಗಱಿವುವ್ವು. (ಕೇದಗೆ Kk. 86; Śm. 26; Rsv. 7, 40). — ಗಱಿವೆರೆ. -ಬೆರೆ. feathers to be annexed or affixed (Rāghc. 17, 17, 64. 65). — ಗಱಿಸನ್ನೆಗೆಯ್. to make signs with the feathered part of an arrow [ಅಮರಾಪಗಾನನ್ದನನುಮುಮರೇನ್ದ್ರನನ್ದನನುಮೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ಗಱಿಸನ್ನೆಗೆಯ್ದು ಕಾದುವಾಗಳ್ Pb. 11, 16 va.]; (Abh. P. 13, 101 va.). — ಗಱಿ ಸೊಪ್ಪು. wing-lameness: fatigue, exhaustion (ಗಾಸಿ Bhn. 34, o. rs. ಗಱಿಸೊಮ್ಪು, -ಸೋವು & ನಾಸಿ). — ಗಱಿಹೂ. = ಗಱಿವೂವು. (ಕೇತಕಿ Ct. I, 103).

ಗಱಿಕೆ gaṟike. = ಕಱಿಕೆ, etc. the Huriallee grass, etc. (My.). see ಬಿಳಿಯ-. — ಗಱಿಕೇ ಹುಲ್ಲು. (ದೂರ್ವೆ, ಶತಪರ್ವಿಕೆ, etc. Si. 162). see ಬಿಳಿಯ-.

ಗಱುಗು gaṟugu. = ಗಱಗು. the state of being scorched, etc. (My.).

ಗಱ್ರ garra. a sound in imitation of loud belching and of creaking. — ಗಱ್ರ ಗಱ್ರನೆ ತೇಗು. to belch with the repeated sound of garra (Bp. 59, 19).

ಗಱ್ರನೆ garrane. with the sound of garra (My.; Te. ಗಱ್ರುನ). ಗಱ್ರನೆ ತೇಗುತ (Bp. 38, 16; My.; Te.). ಗಱ್ರನೆ ಕದಹನ್ ಉಱಿ ತೆಗೆದು (Bp. 47, 24). ಗಱ್ರನೆ ಪೊರಳ್ದು ಗಾಲಿಗಳ್ ಏಱಿ ಧರಣಿಯಿಂ (J. 13, 35).

ಗರ್ gar. = ಗಱ್ರ. the creaking sound of an oil or sugar-mill (C.), and that of wheels (My.).

ಗರ್ಕು garku. = ಗರಕು, etc. jaggedness, etc. (My.).

ಗರ್ಕೆ garke. = ಕಱಿಕೆ, etc. the Huriallee grass, etc. (My.).

ಗರ್ಗ garga.=ಗರಗ, etc. a common weed. [Tu.]. see ಕಾಡಿಗೆ-.

ಗರ್ಗ **garga.** N. of a ṛiṣi. see ಗಾರ್ಗ್ಯ and ಶಿನಿ.

ಗರ್ಗರ **gargara.** Tbh. of ಘರ್ಘರ. an indistinct murmur. (Śmd. 338).

ಗರ್ಗರಿ **gargari.** *a churn;* a gurglet. 2, Tbh of ಘರ್ಘರಿ. — ಗರ್ಗರಿ ಗಿಡ. a medicinal herb, Wedelia calendulacea Less. (St. & Pl.). see ಕಾಡ-.

ಗರ್ಜನ **garjana.** crying; roaring; rumbling; grumbling; passion, wrath; reproach, menace. see ಗದಱು.

ಗರ್ಜನೆ **garjane.** = ಗರ್ಜನ. see ಭಟ-. — ಗರ್ಜನೆಗುಡು. -ಕುಡು. to roar (Rsv. 5, 96. 116). — ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡು. to roar (C.; B. 4, 212).

ಗರ್ಜನ್ಮೇಘ **garjan-mēgha.** *a thunder-cloud.*

ಗರ್ಜಿ garji. N. of a tree, the small, sour fruits of which are used for pickles (My.).

ಗರ್ಜಿತ **garjita.** roared; *roaring; rattling; rumbling.* 2, *a furious elephant.*

ಗರ್ಜಿಸು garjisu. to roar, etc. (ಭಯಂಕರಧ್ವನಿ Śmd. Dh.). [ನೆಲಂ ಬಿರಿಯೆ ಗಜಙ ಗರ್ಜಿಸಿ ಪಾಯ್ವು ಸಿಂಗಂಗಳುಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 5, 48 va.]. ಚೀಱು ಗೃಹದೊಳ್ ಗರ್ಜಿಪಂ (ಪಿಣ್ಡಶೂರ Mr. 236). see Śsv. 3, 57; 4, 19 va.; 36 va. & 71 va. 2, to chide (J. 6, 48).

ಗರ್ಜೆ garje. = ಗರ್ಜನ. roaring, etc. (Dhw.).

ಗರ್ತ garta. a high seat, a throne; the seat of a war-chariot, a chariot; a table for playing at dice. 2, *a hole, a ditch* (ಕುೞಿ ಧಾರ Nn. 12; ಕುಣಿ 120).

ಗರ್ತಿ garti. = ಗರತಿ. a decent and reputable woman. (My.).

ಗರ್ದಭ gardabha. *an ass* (ಕತ್ತೆ Nn. 45). see ಕೞ್ತೆ.

ಗರ್ದಭಾಕೃತಿ gardabha-ākṛiti. the form of an ass (J. 10, 19).

ಗರ್ದಭಾಣ್ಡ gardabha-aṇḍa. *the tree Thespesia populneoides* Wall.

ಗರ್ದುಗು gardugu. = ಗದುಗು? N. of a plant? (Śmd. 55).

ಗರ್ದುಗೆ garduge. = ಗದ್ದುಗೆ, etc. a throne. (ಪಟ್ಟವಣೆ, ಸಿಂಹಾಸನ Śm. 37). see ಪಟ್ಟೆ-; Bp. 54, 73.

ಗರ್ದುಱು garduṟu.? (Śmd. 49).

ಗರ್ದೆ garde. = ಗದ್ದೆ (Śmd. 49). ಗರ್ದೆಗಳ್ (Rśv. 2, 10. 12; V. 4, 16).

ಗರ್ಧನ gardhana. *greedy, covetous.*

ಗರ್ಧನೆ gardhane. *greediness, covetousness.*

ಗರ್ಬ garba. = ಗರ್ವ. pride, etc. (Bp. 38, 21; 56, 25).

ಗರ್ಬಿಸು garbisu. = ಗರ್ವಿಸು. to be proud. (Grj. 2, 106 va.; 4, 88).

ಗರ್ಬು garbu. = ಗಬ್ಬು. a bad smell. (Rśv. 5, 55 va.).

ಗರ್ಭ garbha. = ಗಬ್ಬ 2. *the womb.* 2, *an embryo or foetus.* 3, *a child.* 4, the inside, the interior, the middle; (filled with). see Kāvy. V, 967. ಗರ್ಭ ಕರಗು (C.). — ಗರ್ಭಗುಡಿ. = ಗರ್ಭಗೃಹ No. 2. (C.). — ಗರ್ಭ ಧರಿಸು. to conceive (My.).

ಗರ್ಭಕ garbhaka. *a wreath of flowers worn in the hair.*

ಗರ್ಭಗೃಹ garbha-gṛiha. *an inner apartment; a lying-in chamber.* 2, the sanctuary or adytum of a temple. see Cpr. 3, 97 va.; Bp. 26, 27.

ಗರ್ಭಛೇದ garbha-chēda. destruction of the foetus, producing abortion (My.).

ಗರ್ಭದೀಕ್ಷೆ garbha-dīkṣe. the rite of a husband's keeping the head unshaven during his wife's pregnancy (C.).

ಗರ್ಭಧಾರಣ garbha-dhāraṇa. gestation, impregnation, conception, pregnancy.

ಗರ್ಭನಿವಾಸ garbha-nivāsa. = ಗರ್ಭಗೃಹ No. 1. (Cpr. 3, 99).

ಗರ್ಭಪಾತ garbha-pāta. miscarriage, abortion.

ಗರ್ಭಮೋಚನ garbha-mōcana. *delivery, birth.* see ಹೆಱುವಿಕೆ.

ಗರ್ಭವತಿ garbha-vati. a pregnant female.

ಗರ್ಭವಾಸ garbha-vāsa. the abode of the foetus, the womb (Bp. 61, 63). 2, dwelling-place, house, refuge.

ಗರ್ಭಶ್ರೀಮನ್ತ garbha-śrīmanta. born to riches and honour (C.; Mhr.).

ಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರ garbha-saṁskāra. = ಗರ್ಭಾಧಾನ No. 2. (My.). 2, a purificatory rite observed by women in the sixth or eighth month of their pregnancy (My.; Bp. 3, 52).

ಗರ್ಭಸ್ಥ garbha-stha. situated in the womb (My.).

ಗರ್ಭಸ್ರಾವ garbha-srāva. = ಗರ್ಭಪಾತ. (My.).

ಗರ್ಭಾಗಾರ garbha-āgāra. the uterus; *an inner room, a lying-in chamber;* = ಗರ್ಭಗೃಹ No. 2.

ಗರ್ಭಾಂಗನೆ garbha-aṅgane. = ಗರ್ಭಿಣಿ. a pregnant woman. (Cpr. 4, 43).

ಗರ್ಭಾಧಾನ garbha-ādhāna. impregnation. 2, a ceremony (ಸಂಸ್ಕಾರ) performed after menstruation to ensure or facilitate conception.

ಗರ್ಭಾಶಯ garbha-āśaya. *the womb, the uterus.* see s. ಮಾಸು 2,

ಗರ್ಭಾಷ್ಟಕ garbha-aṣṭaka. the eighth year reckoning from conception (Bp. 3, 43).

ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮ garbha-aṣṭama. the eighth month of uterine gestation (My.). 2, = ಗರ್ಭಾಷ್ಟಕ. (My.).

ಗರ್ಭಿಣಿ garbhiṇi. *pregnant; a pregnant woman* (ಬಸುಱಾದನಾರಿ ಸ್ತ್ರೀ Nn. 133; ವರಧುರ್ಯೆ, ಸತ್ವೆ, ಅನ್ತರ್ವತ್ನಿ, ಗುರ್ವಿ Mr. 307).

ಗರ್ಭಿತ garbhita. pregnant; full, filled; hid (Rām. 1, 16, 28); inclosed (My.).

ಗರ್ಭೀಕರಿಸು garbhī-karisu. to inclose (as one letter with another in one envelope, My.); to comprise (Cpr. 5, 3).

ಗರ್ಭೀಕೃತ garbhī-kṛita. inclosed, put into (Grj. 5, 76 va.).

ಗರ್ಭೋಪಘಾತಿನಿ garbha-upaghātini. *a cow which miscarries.*

ಗರ್ಮಿ garmi. = ಗರಮಿ, etc. heat.

ಗರ್ಮುತ್ garmut. *a kind of grass* (see ಕೊಲೆ).

ಗರ್ವ garva. = ಗಬ್ಬ 1, ಗರುವ 2, ಗರ್ಬ, ಗರ್ವು. pride, arrogance, conceit (ಗಬ್ಬ, ಬಿಂಕ, ಪಸ್ನ ಮುಕ್ಕು Śm. 38; ಮುಕ್ಕು 79; ಹನ್ನೆ, ಬಿಂಕ, ಗಬ್ಬ, ಮುಕುರ್ Kk. 57; ಕೇವ 64; ಕಾಮುಕರ 84; ಉಕ್ಕು Ct. II, 31; ಬಿಂಕ II, 47; ತಾವುರ (? II, 94). ಗರ್ವ ಪಡು (My.), ಗರ್ವ ಮಾಡು (My.; B. 5, 183). ಗದ್ಯಾಣತೂಕಚಿನ್ನವಿದ್ದರೆ ಗರ್ವ ಮಾಡಬಹುದು (Prv.). 2, N. of a vṛitta (Ch.). see Kāvy. IV, 2, 16; ಬೆಸೆ.

ಗರ್ವತೆ garvate. the state of being proud. see ನಿರ್ಗರ್ವತೆ.

ಗರ್ವಹೀನ garva-hīna. free from or deprived of pride. see ಸೋರ್.

ಗರ್ವಿ garvi. = ಗಬ್ಬಿ, q. v. proud. (My.). see Prv. s. ಪೂರ್ವ.

ಗರ್ವಿತ garvita. *proud, haughty; conceited.* see Bp. 23, 40; 45, 21; 60, 55; ಪುಗ್ಗಾಯ್ಲು.

ಗರ್ವಿಷ್ಠ garviṣṭha. proudest, most haughty (C.; B. 5, 50).

ಗರ್ವಿಸು garvisu. = ಗರ್ಬಿಸು. to be or become proud, etc. see Bp. 21, 14; 24 sum.; 26, 62; 54, 48.

ಗರ್ವಿಸುವಿಕೆ garvisuvike. being conceited (ದೇವನ Si. 437).

ಗರ್ವೀಕರಿಸು garvīkarisu. to be or become proud or haughty (Bh. 5, 3, 6).

ಗರ್ವು garvu. Tbh. of ಗರ್ವ. pride. (S. Mhr.).

ಗರ್ವೋದ್ಧತ garva-uddhata. puffed up or inflated with pride (Śsv. 3, 63).

ಗರ್ಶಕ garśaka. a basin-like copper or brass vessel (My.; ಅನುಕರ, ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್ Mr. 212).

ಗರ್ಹಣ garhaṇa. *censure, blame, reproach.*

ಗರ್ಹೆ garhe. *censure, blame, reproach.* see ಹೞವು.

ಗರ್ಹ್ಯ garhya. *deserving reproach, blamable.* 2, *low, vile.*

ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ garhya-vādi. *speaking in an improper manner, vilely or inaccurately* (ಹೊಲ್ಲಾಗಿ ನುಡಿವವಂ Mr. 240).

ಗರ್ಹ್ಯಾಧೀನ garhya-adhīna. subject to reproach (ಹೞಿಸಿಕೊಮ್ಬುವನು Nr.).

-ಗಲ್ gal. = ಗಡು 1, etc., -ಗಲು, -ಗಳ್ 2, -ಗಳು 2. term, period. see ಆ-, ಈ-.

ಗಲ gala. 1. = ಗಲ್ಲು, ಘಳ. an imitative sound. — ಗಲ ಗಲ. clanking, clinking, tinkling, rattling, etc. (My.; Tu., Te.).—ಗಲಗಲಿಸು. to clank, etc. ಗಲಗಲಿಸುವ ಅನ್ದುಗೆ (Prll. 3, 25).

ಗಲ gala. 2. = ಗಡ 4, ಗಲಿ. a term expressing disorder. — ಗಲಬಲಿ. = ಗಲಬಿಲಿ. (Cb. 69). — ಗಲಬಿಲಿ. = ಗಲಿ-. [Tu.]. (My.; Mhr. ಗಲಬಲ; G. 175. 477).

ಗಲ gala. 3. — ಗಲಬರಿಕೆ. the act of rinsing (My.). — ಗಲಬರಿಸು. to cleanse (vessels) by the introduction of water, to rinse (My.; Te.).

ಗಲ gala. 1. = ಗಳ. *the throat;* the neck. see ಕೊರಳು.

ಗಲ gala. 2. = ಗಡ 2. an impediment. see ಅರ್ಗಲ.

ಗಲಕಮ್ಬಲ gala-kambala. *a bull's dewlap.*

ಗಲಕಣ್ಡೂತಿ gala-kaṇḍūti. scratching the throat. see ಕಸರ್.

ಗಲಕು galaku. = ಗಲಗು 1, ಗಲುಗು. — ಗಲಕುಹುಲ್ಲು. a strong grass, yielding native pens, Eriochrysis fuska Trin. (St. & Pl.).

ಗಲಗಲ gala-gala. = ಕಲಕಲ, etc. clamour, confused chatter (C.; Mhr.). — ಗಲಗಲ ಮಾಡು. to chatter loudly, etc. (S. Mhr.). — ಗಲಾಟೆ. -ಆಟೆ. clamour, vociferation, noise (S. Mhr.).

ಗಲಗು galagu. 1. = ಗಲಕು, etc. a kind of reed for pens (C.; Te. ಕಲುಗು). — ಗಲಗಿನ ಹುಲ್ಲು. a tall, coarse kind of grass, Rottboellia exaltata L. (Z.).

ಗಲಗು galagu. 2. loud chatter (My.; *cf.* Mhr. ಗಲಕಾ).

ಗಲಗ್ರಾಹಿತ್ವ gala-grāhitva. seizure of the throat; encompassing the throat (Cpr. 3, 9 va.).

ಗಲತಿ galati. = ಗಲ್ತಿ, etc. disorder, astray, etc. (My.).

ಗಲಧ್ವನಿ gala-dhvani. = ಗಳ-. a sound of the throat, a gurgling sound. see ಮಣಿತ.

ಗಲನ galana. dropping, trickling, oozing, leaking; melting. see ಬಸಿ, ಸುರಿ, ಸೋರ್, ಸೋರ್ಚು.

ಗಲನ್ತಿ galanti. = ಗಣತಿ 1, ಗಲನ್ತಿಕೆ. (Sk.).

ಗಲನ್ತಿಕೆ galantike. = ಗಣತಿ 1, ಗಣತಿಗೆ, ಗಲನ್ತಿ, ಗಳನ್ತಿಗೆ 1. *a small pitcher, a water-jar* (ಗಣತಿಗೆ Hlā.; ಗಣತಿ Mr. 210); a small water-jar with a hole in the bottom from which the water drops upon a liṅga, etc.

ಗಲಬೆ galabe. hubbub, uproar; clamour (My.; Mhr., Br.).

ಗಲಮೀಸೆ gala-mīse. the extremity of a moustache curling over the cheek (My.; Mhr., H. ಗಲಮಿಶೀ).

ಗಲರವ gala-rava. = ಗಲಧ್ವನಿ (ಮಣಿತ Mr. 330).

ಗಲಸಾಧನೆ gala-sādhane. a kind of jugglery consisting in swallowing and vomiting up stones, scorpions, etc. (S. Mhr.).

ಗಲಹಸ್ತ gala-hasta. = ಗಳಹತ್ತ. the hand at the throat, collaring, throttling.

ಗಲಿ gali. = ಗಡಿ 2, etc. a term expressing disorder. — ಗಲಿಬಿಲಿ. disorder, confusion (C.).

ಗಲಿತ galita. *dropped; fallen;* oozed, loosed; melted. see ವಸ್ತ್ರ-.

ಗಲೀಜು galīju. dirty, filthy, as persons, places, things (My.; Mhr., H.).

ಗಲೀತ galīta. a blow (My.; H.).

-ಗಲು galu. = -ಗಲ್, etc. term, period. see ಅ-, ಈ-.

ಗಲುಗು galugu. = ಗಲಗು 1. (My.).

ಗಲುಹು galuhu. tinkling, jingling. ಕಾಲ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಗಲುಹನ್ ಆಲಿಪ ಮಾಯೆ (Prll. 3, 27).

ಗಲೇಫು galēphu. (S. Mhr. as ಗಲೀಫ). a case, as of a pillow, sofa, etc. (My.; Mhr., H. ಗಲೇಫ).

ಗಲೋದ್ದೇಶ gala-uddēśa. *the region of the throat.*

ಗಲ್ಕು galku. = ಗಲ 1. an imitative sound. ಕಡಗಂ ಗಲ್ಕೆನೆ (Rśv. 14, 35).

ಗಲ್ಪಟ್ಟಿ galpaṭṭi. (*i. e.* ಗಲಪಟ್ಟಿ). a wrapper round the throat, a comforter (My.).

ಗಲ್ತಿ galti. = ಗಲತಿ, ಗಲ್ಲತ್ತು. (My.).

ಗಲ್ಭ galbha. bold, audacious. see ಪ್ರ-.

ಗಲ್ಭತೆ galbhate. boldness. see ಪ್ರ-.

ಗಲ್ಯ galye. *a multitude of throats.*

ಗಲ್ಲ galla. one of the Tatsamas (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77; Ct. II, 48). = ಗಲ್ಲೆ 2. the cheek (ಗಣ್ಡ, ಕಪೋಲ Nr.; ಕೆನ್ನೆ, ಕದಪು, ಕೆಕ್ಕೆ Śm. 71; ತಾಳ್ಗೆ Ct. 1, 45; ತಾಲುಗೆ Śmd. 43 Cm.? see ತಾಳ್ಗೆ; C.; Mhr. ಗಾಲ). ತುಟಿಯ ಕೆಳಗಡೆ ಗಲ್ಲ (ಚಿವುಕ Si. 213). see Bp. 40, 19; 46, 57; 47, 32; J. 11, 15; Mr. s. ಮಕರಿಕೆ; ಊದುಗಲ್ಲ, ತೆಳ್ಗಲ್ಲ, ನುಣ್ಗಲ್ಲ. — ಗಲ್ಲಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. (Śmd. 386). an ear that hangs down the cheek (My.). — ಗಲ್ಲಗುಗ್ಗುರಿ. (Śmd. 386). a curl of hair combed over the cheek (by women). — ಗಲ್ಲತಗ್ಗು. a dimple in the cheek (S. Mhr.) — ಗಲ್ಲಮೀಸೆ. = ಕಲ್ಲಮೀಸೆ, ಗಲಮೀಸೆ q. v. (My.). — ಗಲ್ಲಮುಗ್ಗುರಿ. (Śmd. 386 Mdb.). — ಗಲ್ಲಸ್ಥಲ. (Śmd. 386; Kk. 99). = ಗಲ್ಲ.

ಗಲ್ಲ galla. = K. ಗಲ್ಲ. *the cheek.*

ಗಲ್ಲಣೆ gallaṇe. trouble, annoyance, torment, plague (ಘಾಸಿ Bhn. 14). ತೋರ್ಪುದದೆಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನರೂಪದ ಗಲ್ಲಣೆ (Abhā. 11, 65). see Bh. 1, 14, 21; 3, 18, 35; 8, 23, 9; J. 21, 20.

ಗಲ್ಲತ್ತು gallattu. = ಗಲ್ತಿ, etc. astray, in the state of missing; misplaced; disordered (My.; Mhr., H. ಗಲತ); wrong distribution in cards playing (My.).

ಗಲ್ಲಾ gallā. corn (Mhr., H.). 2, = ಗಲ್ಲೆ, the money-pit in the shop of shroffs and dealers (My.; Mhr.).

ಗಲ್ಲಿ galli. a lane, an alley (My.; Mhr., H.).

ಗಲ್ಲಿಸು gallisu. to trouble, to annoy, to torment, to fatigue. ಗಲ್ಲಿಸುವ ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿನ್ದ ಮೂಜಗಂ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು (J. 15, 2). see Bh. 1, 14, 10; 7, 16, 9; J. 4, 5. 2, to be troubled, etc. (Bh. 7, 16, 2). 3, to shake (v. t.), as the boiled contents of a pot, as a measure, etc., or as corn, etc. on a fan (C.). 4, to push away (S. Mhr.; *cf.* Mhr. ಘಾಲ ವಿಣೇಂ).

ಗಲ್ಲು gallu. gallows (Mhr. ಗಳ, the hangman's hook). — ಗಲ್ಲಾಗು. -ಆಗು. execution by hanging to take place. ಅವನಿಗೆ ಗಲ್ಲಾಯಿತು (C.).— ಗಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡು. to execute on a gallows by hanging (C.; B. 5, 159). — ಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕು. = ಗಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡು. (C.; B. 5, 159). — ಗಲ್ಲಿನ ಮಣೆ. the bench on which the criminal has to stand under a gallows (C.). — ಗಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷೆ. punishment by hanging (C.; B. 5, 268). — ಗಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗ. the rope used in hanging (C.). — ಗಲ್ಲುಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. the posts of a gallows (S. Mhr.). — ಗಲ್ಲುಮರ. a gallows-tree (C.).

ಗಲ್ಲೆ galle. 1. = ಗಡ್ಡೆ 1, ಗಳ್ಳೆ. a lump, a clot; a concretion (My.). ತಟಿದ ಗಲ್ಲೆ (ಉಲ್ಕ Mr. 308). — ಗಲ್ಲೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು.

to become clotty, etc. (My.). ಗಲ್ಲೆಗಟ್ಟಿದ ನೆತ್ತರು (ಉಲ್ಬ, ಕಲಲ Hlā.).

ಗಲ್ಲೆ galle. 2. = ಗಲ್ಲ. thc cheek. (ಕರಟ Mr. 207).

ಗಲ್ಲೆ galle. = ಗಲ್ಲಾ No. 2. the money-pit in the shops. (S. Mhr.).

ಗಲ್ವರ್ಕ galvarka. *a goblet.*

ಗವ್ gav. = ಕವು 1, ಗವ್ವು. a sound to indicate barking. — ಗವ್‌ಗವ್ ಎನ್ನು. to bark, as a dog (C.).

ಗವ gava. = ನವ 2. the feeling of great, smart itching. T. ಕವನ, acute pain = ಕಡುಪ್ಪು; *cf.* ನವ). — ಗವಗವ ಎನ್ನು. to itch very much (S. Mhr.).

ಗವ gava. 1. = ಗಮ. going, etc. see ಸಂ–.

ಗವ gava. 2. a cow; cattle. see ಪುಂ–, ಷಡ್–, etc.

ಗವಕ್ಕನೆ gavakkane. = ಕಬಕ್ಕನೆ, etc. in a snatching manner. (My.).

ಗವಡ gavaḍa. = ಗವುಡ. the village-chief. (My.).

ಗವತ gavata. (Tbh. of ಗವ್ಯೂತಿ?). meadow or pasture grass (ಘಾಸ, ಯವಸ, ಜವಸ, Nr.; Mhr; Te. ಗೋತ, ಗೌತ).

ಗವನ gavana. attention, care, heed, consideration (My.; Te. ಗಮನ; M. ಕವನ, ಕವ್ವೆ; T. ಕವನ, ಕವಲ್, ಕವಲೈ, ಕವ್ವೈ; ಕವಲು, ಕವಿ, to be concerned, be interested, be intent upon; Tu. ಗವ, sense, sensation, consciousness; *cf.* ಜ್ಞಪ್ತಿ, ಜ್ಞಾಪನ? ಕವಿ 1?).

ಗವನಿಸು gavanisu. = ಗಮನಿಸು, ಗವಿಸು. to heed, to mind (My.).

ಗವಯ gavaya. *a species of ox, the Gayal, Bos gavaeus.* 2, a monkey-chief attached to Rāma. (J. 21, 9. 19).

ಗವಱಿಗ gavaṟiga. a man of the basket and mat-maker tribe or caste (ಮೇದ Śm. 58; M. ಕವಱಿ, T. ಕವಱೈ, ಕವಱೈವಡುಗ). *cf.* ಕಾರಾವರ.

ಗವಲ gavala. *a buffalo's horn.*

ಗವಲು gavalu. = ಗವುಲು. a fetid smell. (My.). — ಗವಲ ಕಚೂರ. = ಗವುಳ ಕಚೋರ. a kind of bad-smelling kacōra (ಕಕ್ಕೋಲಕ, ಕೋಲಕ G.; My.).

ಗವಸಣಿ gavasaṇi. = ಗವಸಣಿಕೆ. (My.; Mhr.; *cf.* ಗೋಣಿ?).

ಗವಸಣಿಕೆ gavasaṇike. = ಗವಸಣಿಗೆ. (S. Mhr.). ಗೋಣಿಗೇತಕೆ ಗವಸಣಿಕೆ? (Abhā. 1, 40).

ಗವಸಣಿಗೆ gavasaṇige. a cover, a wrapper, a cloth, a case, a sack; any cover or case (ಅತ್ತರಣ, ಪ್ರವೇಣಿ Mr. 203; ಚೀಲ G.; My.; T. ಕವಿಜನ್ನೈ; M. ಕವಿಯನ್; Te. ಗವಿಸೆನೆ; T. ಕಂಜುಳಿ, Te. ಗೋತ, a sack; T. ಕವಿ, to cover; ಕವವು, to put in, enclose; see ಕವಿ 1; *cf.* ಗೋಣಿಕ). ವೀಣೆಯ ಗವಸಣಿಗೆ (ಕಕುಭ, ಪ್ರಸೇವಕ Nr.). ಬಿಲ್ಲ ಗವಸಣಿಗೆ (ಧನುವರ್ಮ Mr. 294). see Si. 344; Prv. s. ಗಾಣ 1. — ಗವಸಣಿಗೆದೊಡಿಸು. -ತೊಡಿಸು. to cause (one) to put a cover to (V. 5, 14 va.).

ಗವಸಣಿಸು gavasaṇisu. to inwrap, to cover (Abh. P. 7, 114).

ಗವಳಿ gavaḷi. = ಗವುಳಿ. the house lizard. (My.).

ಗವಳಿ gavaḷi. = ಗವಳಿಗ. Tbh. of ಗೋಪಾಲಿ. (Mhr. ಗವಳೀ; R.).

ಗವಳಿಗ gavaḷiga. ಗೌಳಿಗ. = ಗೋವಳಿಗ. Tbh. of ಗೋಪಾಲಕ. a cow-herd caste who sell milk, etc. (C.; B. 1, 10; ಗೋಪಾಲಕ G.). — ಗವಳಿಗ್ಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a cow-herds' street (My.).

ಗವಳಿಗಿತ್ತಿ gavaḷiga-itti. a woman of the cow-herd caste (C.; ಮಹಾಶೂದ್ರಿ G.).

ಗವಾಕ್ಷ gava-akṣa. a bull's eye: *a little round window, an air-hole.*

ಗವಾಕ್ಷಿ gava-akṣi. *a sort of cucumber, Cucumis madras-patanus or coloquintida.*

ಗವಾರ gavāra. = ಗಮಾರ. rustic, clownish (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಂವಾರ).

ಗವಿ gavi. 1. a (covered or sheltered) place of resort; a cave (ಗರುಡಿ, ಗೊತ್ತು, ನೆಲೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Śm. 58; Bh. 3, 18, 39; My.; Tu.; Te. ಕವಿ, ಗವಿ; Sk. ಗಹ, cave). see Rāghc. 17, 68; B. 3, 27.

ಗವಿ gavi. 2. = ಕವಿ 3. covering, overspreading, etc. ಗವಿಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. thick or dense darkness (My.).

ಗವಿಸು gavisu. = ಗವನಿಸು. to pay attention, to heed (Kk. 21).

ಗವೀನ gavīna. of or belonging to a cow (My.).

ಗವು gavu. = ಗವಿ 2, etc. — ಗವುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಗವಿಗತ್ತಲೆ. (My.).

ಗವುಗೆ gavuge. — ಗವುಗೆಸಾಳಿನೆಲ್ಲು. a kind of paddy. (ಶಾಲಿ G.).

ಗವುಜಲ್ gavujal. = ಕವಿಂಜಳ, etc. a kind of bird. (My.). — ಗವುಜಲ್ಹಕ್ಕಿ. the grey partridge, Ortygornis pondicerianus (My.). see ಕಲ್–.

ಗವುಜಲ gavujala. = ಗವುಜು 1. (ಖಂಜರೀಟ, ಖಂಜನ Si. 172).

ಗವುಜಲ gavujala. = ಗವುಜಲ್.

ಗವುಜಿ gavuji. = ಗವುಜು 2, ಗಾಗಳ. noise; hubbub (Tu.; Mhr. ಗವಗವ). ಗವುಜಿ (ಗವುಜು My.) ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಗೋವಿನ್ದಭಟ್ಟ ಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದ. — ಮಡಿಕೆ ಮಾಱುವವಗೆ ದುಡುಕಿನ ಗವುಜಿ (ಗವುಜು My.) ಯಾಕೆ? (Prvs.).

ಗವುಜು gavuju. 1. = ಗವುಜಲ. a wagtail, Montacilla alba (ಖಂಜರೀಟ, ಖಂಜನ Nr.; Mr. 173).

ಗವುಜು gavuju. 2. = ಗವುಜಿ. (My.). *cf.* ಗದಱು, ಗವುರ್, ಗಲಿಪು 2.

ಗವುಜು gavuju. = ಕವಿಂಜು, etc. a kind of bird. (My.).

ಗವುಡ gavuḍa. ಗೌಡ. = ಗವಡ. (a formation from ಗಾವ=ಗ್ರಾಮ). the (generally Śūdra) chief officer of a village, (though occasionally not so powerful as the śānabhōga, C.; Mhr. ಗಾಂವಡಾ). ಅಱಿದ ಊರಿಗೆ (or ಹಾಱೂರಿಗೆ) ಉಱಿದವನೇ ಗವುಡ. — ಗವುಡನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಕಡುಚೆಲ್ವೆಯಾದರೆ ಕಸದ ಮಂಕ್ರಿ ಹೊತ್ತು ತನ್ದಾಗ ಕಣ್ಡೀತು. — ಗಣ್ಡು ಹೆತ್ತರೆ ಗವುಡನ ಹೆಸರು, ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತರೆ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯ ಹೆಸರು. — ಊರಿಗೆ ಗವುಡನಾದರೆ ತೋಳಗೆ ಏನು? (it does not care for the headman, Prvs.). 2, a title of honour among peasants (C.). 3, a good caste of peasants (My.). see Bp. 27, 53; 51, 23; B. 3, 22; Prv. s. ಕಮ್ಬುಳಿ, ಕಿಚ್ಚಡಿ, ಬಂಗಾಳ.

ಗವುಡಗಿತ್ತಿ gavuḍa-gitti. a gavuḍa's wife (S. Mhr.).

ಗವುಡತನ gavuḍatana. = ಗವುಡಿಕೆ. (My.).

ಗವುಡಸಾನಿ gavuḍa-sāni. = ಗವುಡಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಗವುಡಿ gavuḍi. = ಗವುಡಿತಿ. a rustic female, a female servant (C.: ತೊತ್ತು G.). ಗವುಡೀ ಹಾಡಿಗೆ ತವುಡೇ ತ್ಯಾಗ (Prv.).

ಗವುಡಿಕೆ gavuḍike. the business of a gavuḍa (C.).

ಗವುಡಿತಿ gavuḍiti. = ಗವುಡಿ. (My.).

ಗವುರ್ gavur. ಗವುರು. = ಗವುರಿ. a loud, shrill, harsh sound (Te. గౌరె; *cf.* ಗದಱು). — ಗವುರಿಡು. -ಇಡು. = ಗವುರುಗಿ. (Bh. 8, 21, 8). — ಗವುರುಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a kind of harsh-sounding kāḷe (My.; Te. గౌరెకాళెలు). — ಗವುರುಗಿ. -ಉಗಿ. to emit the sound of ಗವುರ್. ಗವುರುಗಿವ ಹೆಗ್ಗಾಳೆಗಳ್ (Bh. 6, 2, 4).

ಗವುರಿ gavuri. = ಗವುರ್. — ಗವುರಿಕಾಳೆ. = ಗವುರುಗಾಳೆ. see s. ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ.

ಗವುಲಿ gavuli. a paste of wheaten flour, made into threads and cut into small bits (S. Mhr.; Mhr. ಗಹ್ವಳಾ, ಗಹ್ವಳೀ, related to ಗಹೂ, wheat).

ಗವುಲು gavulu. = ಕಮರು 2, etc. ಗವಲು, ಗವುಳು. a fetid smell, as that of sweat or of oil on the body (C.).

ಗವುಳಿ gavuḷi. = ಗವಳಿ. the house lizard (C.; ಮುಸಲಿ, ಮುಷಲಿ, ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ Si. 171; T. கௌளி, M. ഗൗളി; *cf.* Sk. ಗೋಧೆ). see Prvs. s. ಟಿವಳಿಗಾಜ, ಶೂಲ.

ಗವುಳು gavuḷu. = ಗವುಲು, etc. — ಗವುಳ ಕಠೋರ. = ಗವಲ ಕಠೂರ (S. Mhr.).

ಗವೇಡು gavēḍu. *the grass Coix barbata* Roxb.

ಗವೇಧು gavēdhu. = ಗವೇಡು. (ಕಾಡುಗೋದಿ Si. 307).

ಗವೇಧುಕೆ gavēdhuke. = ಗವೇಧು. (Si. 307).

ಗವೇನ್ದ್ರ gava-indra. an excellent, big ox (Cpr. 4, 7).

ಗವೇಶ್ವರ gava-īśvara. *an owner of kine.*

ಗವೇಷಣೆ gavēṣaṇe. *seeking after, research.*

ಗವೇಷಿತ gavēṣita. *sought, inquired for.*

ಗವ್ಯ gavya. *belonging to or coming from a cow;* milk, cheese, butter, urine and dung. see Prv. s. ದ್ರವ್ಯ.

ಗವ್ಯೂತ gavyūta. = ಗವ್ಯೂತಿ, ಗಾವದ, ಗಾವುದ. (Sk.).

ಗವ್ಯೂತಿ gavyūti. *a league, measured by 2000 fathoms.* 2, = ಗವತ, a pasture, pasture land.

ಗವ್ಯೆ gavye. *a herd of kine.*

ಗವ್ವರ gavvara. Tbh. of ಗಹ್ವರ. a cave, etc. (ಬಿಲದ ಮಾರ್ಗ Ct. I, 33).

ಗವ್ವು gavvu. = ಗವ್. an imitative sound. — ಗವ್ವುಗವ್ವೆನ್ನು. to bark (C.).

ಗಷ್ಟು gaṣṭu. = ಗಸಿ 1. (My.).

ಗಸ gasa. a sound used in imitation of a some-what gentle, but quick way of rubbing. — ಗಸಗಸ ತಿಕ್ಕು. to rub, as the teeth, the body, or clothes on a stone slab, etc. (S. Mhr.; B. 4, 60). — ಗಸಗಸ ತುಱು. to make clean or bright by treading, as grain (S. Mhr.).

ಗಸಗಸೆ gasagase. = ಕಸಕಸೆ, etc. poppy seed. (My.).

ಗಸಣ gasaṇa. Tbh. of ಘರ್ಷಣ. crushing, etc. (S. Mhr. rare).

ಗಸಣಿ gasaṇi. Tbh. of ಘರ್ಷಣೆ. [difficulty, obstacle. ಮಾಡುವ ಕಿಡಿಸುವ ಗಸಣೆಗೆ ನಾಡೆಯುಮುದು ಪೋಱಗು Ap. 1, 46; Cv. 98. 850]. — ಗಸಣೆದಾರಿ. a difficult path (C.). — ಗಸಣೆಮಳೆ. a pounding, vehement rain (?). see Rām. 4, 6, 6. 2.

ಗಸಣೆ gasaṇe. sad or sorrowful thought or reflection, care, concern (My. ಹಸಿವು ತೃಷೆ ನಿದ್ರೆಗಳು ವಿಷಯವ್ಯೆಥುನ ಬಯಕೆ ಪಶುಪಕ್ಷಿನರಗೆ ಸಮವಿರಲು ಕುಲವೆಮ್ಬ ಗಸಣೆಯೆತ್ತಣದು ? (Sp.). see Cpr. 6, 26; Bp. 24, 65; 58, 29; Bh. 1, 10, 14; J. 25, 25; 32, 4; 34, 3; Abhā. 6, 26; Prv. s. ಕಾಲಾಟ. — ಗಸಣೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become full of anxious thoughts, etc. (Bp. 37, 66; 46, 50; Rām. 3, 8, 1).

ಗಸಾಟ gasāṭa. perplexing affair; a difficulty or trouble (R.; Mhr. ಕಚಾಟ).

ಗಸಾಟಿ gasāṭi. with great force (of rubbing; Mhr. ಘಸ್ಸಾ, a rough rub or wipe). ಗಸಾಟಿ ತಿಕ್ಕು, to rub with force (S. Mhr.).

ಗಸಿ gasi. 1. = ಗಷ್ಟು. the sediment or dregs of oil or melted butter, or of pickles (C.; Tu., Te.; T. கசடு, M. കട്ട). see Prvs. s. ನಸಿ 1, ಮಕ್ಕಳು.

ಗಸಿ gasi. 2. = ಕಸಿ 5, etc. a word to indicate uneasiness. — ಗಸಿಮಿಸಿ. = ಕಸಿಮಿಸಿ. (My.).

ಗಸ್ತಿ gasti. = ಗಸ್ತು. rounds or a patrol; going the rounds (C.; Mhr., H. ಗಸ್ತ). see ಪೈ-. — ಗಸ್ತಿ ಪಹರೆ. dupl. = ಗಸ್ತಿ. (C.). — ಗಸ್ತಿಯವನು. -ಅವನು. a man going the rounds (My.).

ಗಸ್ತು gastu. = ಗಸ್ತಿ. (My.).

ಗಹ gaha. a sound in imitation of laughter (*cf.* ಕಹ 2). — ಗಹಗಹ. rep. the sound of merry or derisive laughter (ಹಸನ ವ್ಯವಹೃತಿ Śmd. 393; ನಗೆಯೊಳ್ ಆದ ಧ್ವನಿ Ct. I, 56). — ಗಹಗಹಿಕೆ. hilarity (ತೋಷ Bhn. 15, o. r. ಸಂತಸ; Bh. 1, 15, 19). — ಗಹಗಹಿಸು. to laugh merrily [ಲಿಂಗವ ಕಣ್ಡು ಗಹಗಹಿಸಿ ಕೂಡಿದಲ್ಲದೆ ಮರ್ತ್ಯದ ಹಂಗು ಹಱುಯದು Cv. 222]; (Bp. 4, 63; 16, 24; 31, 9; 37, 9; 49, 21; 61, 32; Rām. 6, 10, 43; J. 5, 57; 13, 38). occasionally ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗಿಸು (Bp. 47, 32), ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗು (20, 16; 28, 20; 50, 78; Rsv. 6, 24 va.; J. 2, 21; 3, 15).

ಗಹನ gahana. a fault-finding, censorious (derisive) speech (? ಕೊಱತೆಯ ನುಡಿ Bhn. 50).

ಗಹನ gahana. = ಗಾನ 2. deep, dense; *impervious, inaccessible.* 2, *a thicket; a wood.* 3, difficult of comprehension, profound; a mysterious, wonderful thing, an impenetrable secret (ಅರಿದು Mr. 461; Bp. 9, 5; 37, 9; 56, 18).

ಗಹ್ವರ gahvara. = ಗಂಹರ, ಗವ್ವರ. deep; impervious. 2, *a thicket.* 3, an abyss; *a cave, a cavern* (ಗುಹೆ Nn. 109). 4, a wild or jungle (ಅರಣ್ಯ, ಅಡವಿ 109). 5, *hypocrisy* (ಕೃತಕ, ಕೃತ್ರಿಮ 109). 6, an impenetrable secret. 7, black (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 109). 8, darkness (ಅನ್ಧ, ಕತ್ತಲೆ 109). 9, a tree with a very dark bark, Xanthochymus pictorius Roxb. (ತಮಾಲ Mr. 469). 10, close by, contiguous (ಸಮೀಪ 109).

-ಗಳ್ gaḷ. 1. = -ಕಳ್ 1, etc. an affix of the plural, *e. g.* ವನದೇವತೆಗಳ್ (Śmd. 109), ಉಕ್ತಿಗಳ್, ಸಂಖ್ಯೆಗಳ್ (110), ಮನೆಗಳ್ (111), ಊರ್ಗಳ್, ಕೇರ್ಗಳ್ (51), ಅಗಟ್ಟಳ್, ಬಾಸುಟ್ಟಳ್, ಮುಗುಳ್ಗಳ್, ಕುರುಳ್ಗಳ್, ಕನರ್ಗಳ್ (52), ಕೆಸರ್ಗಳ್, ಬಸಿರ್ಗಳ್ (53), ತೊಡೆಗಳ್, ಕಣ್ಗಳ್, ತೋಳ್ಗಳ್ (117), ಸಮೃದ್ಧಮಧುಗಳ್ (117), ದಲಿತಾಬ್ಜಂಗಳ್, ಅಲಿಕುಲಾಕುಲಂಗಳ್ (117), ಅತ್ತೆಗಳ್, ತಾಯ್ಗಳ್, ತನ್ದೆಗಳ್ (124. 125); ಗುರುಗಳ್, ಪ್ರಭಾಸ್ವಾಮಿಗಳ್ (125); — ಮರಂಗಳ್ or ಮರಗಳ್, ಪೊಲಂಗಳ್ or ಪೊಲಗಳ್, ಪಯಂಗಳ್ or ಪಯಗಳ್, ಕೆಲಂಗಳ್ or ಕೆಲಗಳ್ (126), but ಗುಣಂಗಳ್, ಮದಂಗಳ್, ನದಂಗಳ್, ದೇಶಂಗಳ್, ಕೋಶಂಗಳ್, ಪಾಶಂಗಳ್ (126. 127); — ಅಣ್ಣಂಗಳ್, ಭಾವಂಗಳ್, ಮಾವಂಗಳ್, ಅಯ್ಯಂಗಳ್, ಅಕ್ಕಂಗಳ್ (124. 126); — ಆತಂಗಳ್ ಈತಂಗಳ್, ಊತಂಗಳ್; — ಊಕೆಗಳ್, ಆಕೆಗಳ್ (202. 231);

— ಅಂಗಳ್, ನೀಂಗಳ್, ತಾಂಗಳ್ (178 in one MS.); — ಅವರ್ಗಳ್, ಇವರ್ಗಳ್, ಉವರ್ಗಳ್ (124); — ಸುರತರುನನ್ದನಂಗಳಿರ! ದೆಸೆಗಳಿರ! ಮುಗಿಲ್ಗಳಿರ! (153); — ಹೋದವರುಗಳ್ (Bp. 4, 61), ಮಕ್ಕಳುಗಳ್ (J. 28, 20). — the vocative simply with the final -ಗಳ್ in ಪೋಗಿ ಪ್ ಉಗ್ರಾರಿಗಳ್ (Śmd. 153). — ಗಳಾಗಮ. -ಆಗಮ. the affix -ಗಳ್ (Śmd. 116. 123).

-ಗಳ್ gaḷ. 2. = -ಗಲ್, etc. term, period. see ಅ-, ಈ-.

ಗಳ gaḷa. 1. = ಗಡ 1. [ಮೇಣ್ ವೇಱಂ ಗಡಂ ಗಳಮಾದಂ ಕೆನ್ನಂ ಸಿಲ್ಲೆನ್ನಿವನೆನ್ನುಂ ನಿಜಾಸಕ್ತಿಲ್ಲದೆಡೆಗಳೊಳ್ ಕಲ್ಲದಿರಿಂ Kr. 2, 13]; (Śmd. 397).

ಗಳ gaḷa. 2. = ಗೞ 1, q. v. — ಗಳಗಳ ಒಣಗು. to be quickly parched up or scorched, as leaves (S. Mhr.).

ಗಳ gaḷa. 3. = ಗಡ 4, etc. a term expressing disorder. — ಗಳಬಳ. = ಗಡಬಡ. (Grj. 10, 88).

ಗಳ gaḷa. = ಗಲ 1. the throat. [ಪಿರಿದುಂ ಬನ್ನದ ಕರ್ಪಸೆದುದು ತೋಱಿಗಿನ್ನುಂ ಹರಗಳ ತಮಾಳನೀಳಚ್ಛವಿಯಿಂ Pb. 5, 54; Cv. 149]. *e. g.* Bp. 38 sum.; 40, 19; J. 20, 8; 28, 55. see ಕಡೆಗಳ; Śm. s. ಕೊರಲು. [— ಗಳಗರ್ಜನೆ. a roar from the throat. ಜಂಗಮದ ಗಳಗರ್ಜನೆ ಜಂಗಮದ ಕೋಳಾಟಕೆ ಸೈರಿಸದಿದ್ದರೆ ನೀನನ್ದೇ ಮೂಗಕೊಯಿ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 428]. — ಗಳದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. a neck-ornament (Bp. 12, 18). — ಗಳಹತ್ತ. Tbh. of ಗಳಹಸ್ತ. (Bh. 2, 2, 97; Śsv. 4, 75).

ಗಳಕ್ gaḷak. = ಗುಳಕ್. a sound produced in swallowing morsels, etc. (My.).

ಗಳಗ gaḷaga. = ಗಳಿಗೆ 2. (My.).

ಗಳಗಳ gaḷa-gaḷa. = ಗಲಗಲ, etc. clamour, confused chatter. (My.).

ಗಳಗಾಳ gaḷa-gāḷa. (Śmd. 386; Kk. 98). a hook for catching the throat, or one that has entered it.

ಗಳಗೆ gaḷage. = ಕಣಜ, etc., ಗಳಿಗೆ 1. a high bamboo-basket for storing corn (ಕಲಂಜಿ, ಕಳಂಜಿ Mr. 208; ತೊಪ್ಪೆ Śm. 101, o. r. ಗಳಿಗೆ; C.; Bp. 42, 8). ಕುಸೂಲವೆನ್ದು ಕಣಜಂ, ಗಳಗೆ ಎನ್ದೂ ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಗಳಧ್ವನಿ gaḷa-dhvani. = ಗಲರವ. (ಮಣಿತ, ರತಕೂಜಿತ Hlā.).

ಗಳನ್ತಿಗೆ gaḷantige. 1. (Śmd. 48). = ಗಣತಿ 1, ಗಣತಿಗೆ, etc. Tbh. of ಗಲನ್ತಿಕೆ, q. v. (ಅಣದಿಗೆ Śmd. 337; My.). [ಪೊನ್ನ ಬೆಳಗುವ ಗಳನ್ತಿಗೆಯನಾದಮಾನುಮೊಪ್ಪುತಿರ್ದುದಂ ಪಿಡಿದು ನಿನ್ದಿರ್ದೊಳನ್ Vr. 33, 6].

ಗಳನ್ತಿಗೆ gaḷantige. 2. (fr. ಗೃಹ?). an inner apartment or chamber (ಕೋಣೆ Kk. 47; ಕೋಣೆ, ಓವರಿ q. v. Śs.).

***ಗಳಪು gaḷapu.** = ಗೞಪು. to chatter, etc. ಎಳಸುವ ಪುರುಳಿಯ ಗಳಪುವ ಗಿಳಿಯ ತೆಱನ್ದಿರಿದು ಮೊರೆವ ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಯ Ap. 6, 94.

ಗಳರವ gaḷa-rava. = ಗಲರವ. (J. 11, 24).

***ಗಳಹಂಸಿ gaḷa-haṃsi.** = ಕಲಹಂಸ. a kind of swan. ಕೊಳನ ತಡಿಯಲ್ಲೊನ್ದು ಹೊಜಸು ಕುಳ್ಳಿರ್ದರೇನು ಗಳಹಂಸಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ Bv. 98.

ಗಳಹಸ್ತ gaḷa-hasta. = ಗಲಹಸ್ತ. the hand at the throat, etc.

***ಗಳಹು gaḷahu.** = ಗಳಪು, ಗೞಪು. to utter, to chatter. ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಆನು ಸರಿಯೆನ್ದು ಗಳಹಲು ಬಹುದೆ? Bv. 328; Cv. 102. 233.

ಗಳಾಮ್ gaḷām. = ಗಳೆ. — ಗಳಾಮ್ಬುಳಾಮ್. dupl. = ಕಲಬಿಲಿ, s. ಕಲ 1. the noise of children at play (My.).

ಗಳಿಗೆ gaḷige. 1. = ಘಳಿಗೆ, ಗಳಗೆ. (My.; ವಾಡೆ, ಕುಸೂಲ Si. 416). ಸಣ್ಣ ಬಾಯಿಯ ಗಳಿಗೆ (ಹೇಳಿಗೆ G.).

ಗಳಿಗೆ gaḷige. 2. = ಗಳಗ. (Tbh. of ಘಟಿಕೆ?). a doubling of cloth, a fold (S. Mhr.; Bp. 21, 8; 36, 47).

***ಗಳಿಯಿಸು gaḷiyisu.** to drop down, to become loose. ವಿಳಸನ್ಮಾಗಧ ಕಿರೀಟ ರತ್ನಾಂಶುಗಣಂ ಗಳಿಯಿಸಿದುದವನ ಗರ್ವಮೆ ಗಳಿಯಿಸುವನ್ತಿರೆ ನೃಪೇನ್ದ್ರ ಪದಸರಸಿಜದೊಳ್ Ap. 12, 112.

ಗಳಿಸು gaḷisu. = ಗಡಿಸು 1, etc. to collect, etc. see ಸಂ-. *cf.* ಗೞಸು.

-ಗಳು gaḷu. 1. = -ಗಳ್ 1, etc. (C.). ಧರ್ಮಂಗಳಿಗೆ (Bp. 26, 51). ಕೆಲಸಂಗಳಿಗೆ (26, 58). ಮನೆಗಳು, ಮರಗಳು, ಕಾಲುಗಳು, ಅವುಗಳು, etc. (C.). see *e. g* Bp. 28, 46; 30, 30; 34, 24; 36, 45; 37, 57; 38, 34. 45; 39. 51; 40, 80; 42, 3; 44, 49; 46, 52; 50, 70. 75; 57, 16.

-ಗಳು gaḷu. 2. = -ಗಳ್ 2. see ಆಗಳು 1, ಈಗಳು.

***ಗಳೆ gaḷe.** = ಕಣೆ. an arrow. ಗುರು ಕಳನೇಱಿ ಕಠಾರಿಯ ಕೊಣ್ಡಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು ಗಳೆಯೆನ್ದರೆ ಎನ್ನ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೋಡು Bv. 701.

ಗಳೆ gaḷe. = ಗಳಾಮ್. — ಗಳೆಬಳೆ. = ಗಳಾಮ್ಬುಳಾಮ್. (My.).

ಗಳೇವು gaḷēvu. (ಗಳೆಯವು, ಗಳೆಯ). a complete agricultural apparatus (S. Mhr.); a set of implements of Kabbilas (Bp. 58, 50. ಗಳೇಗಳ್). ಗಳೇದ ಸಾಮಾನು (S. Mhr.; B. 5, 198). *cf.* ಘೞಯ.

ಗಳ್ಳನೆ gaḷḷane. a sound produced in loud laughter (Śāstrasāra in W. 1517; *cf.* ಗೊಳ್).

ಗಳ್ಳೆ gaḷḷe. = ಗಲ್ಲೆ 1. a lump, etc. (My.).

ಗೞ್ gaḻ. = ಗೞ 1. — ಗೞ್ಗೞನೆ. = ಗೞಗೞನೆ. (Abh. P. 13, 79).

ಗೞ gaḻa. 1. = ಗದ, etc., ಗಳ 2, ಗಲ್. a term expressing quick motion. — ಗೞಗೞನೆ. rep. quickly (ಬೇಗ Śmd. I; ಶೀಘ್ರ Śs.; Kk. 50; Śm. 61; Cpr. 2, 89; 38, 39; Bp. 5, 56; V. 5, 25). [ಕಣ್ಣೀರ್ ಗೞಗೞನೊರ್ಮೊರ್ದಲೆ ಸುರಿಯೆ ಪರಿತನ್ದಾಗಳ್ Pb. 2, 24]. ಗೞಗೞನೆ ಗುೞುಗುೞುವೆನುತಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (Śmd. I). ಗೞಗೞನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ (229). — ಗೞಗೞಗೆ. = ಗೞಗೞನೆ. (Rām. 5, 8, 60).

ಗೞ gaḻa. 2. = ಗಡೆ 1, etc., ಗೞೆ q. v., ಜೞವೆ. a bamboo-pole. (C.; B. 4, 121). *cf.* ಗಣೆ.

ಗೞಪ gaḻapu2-a3. = ಗೞಹ. a loquacious, prating, foul-mouthed, lying man (ಸೊರಹಂ, o. rs. ಸೊರಹುವಂ, ಸ್ವರಹಂ, ಸ್ವರಹುವಂ, Śmd. I).

ಗೞಪತ್ವ gaḻapatva. a loquacious, lying behaviour; idle prattle, a lie (ಪುಸಿ Ct. II, 46).

ಗೞಪು gaḻapu. 1. = ಗೞಹು. to chatter, to prate, etc. (ಬಹುಭಾಷಣ Śmd. Dh.; Cpr. 1, 57; Abh. P. 11, 140 va.; Grj. 5, 25; Rsv. 8, 5 va.; 11, 166; Śsv. 1, 83). [ಏನೊನ್ದನಪ್ಪೊಡಂ ಗೞಪಿದೊಡಾ ಬೇಳುನುಡಿಗೇಳ್ದು Pb. 6, 24]. ಪಾಣ್ಡ್ಯ, ನೀಂ ಗೞಪದಿರ್ (Rsv. 5, 21).

ಗೞಪು gaḻapu. 2. chatter, idle talk (Abh. P. 15, 57).

ಗೞಹ gaḻaha. = ಗೞಪ. (ದುರ್ಮುಖ, ಮುಖರ Hlā.; ಮಾತಾಳಿ Bhn. 6, o. r. ಗೞಪ).

ಗೞಹತನ gaḻahatana. = ಗೞಪು 2 (Bh. 8, 10, 38).

ಗೞಹು gaḻahu. = ಗೞಪು 1, ಗೞಹುವಂ (ಬಹುವಚ Mr. 242). see Bp. 9, 10; 14, 30; 57, 39; J. 2, 62; 6, 48.

ಗಳಿಕೆ gaḷike. acquirement, acquisition; gain (C.; ಆರ್ಜನೆ, ಸಮ್ಪಾದನೆ G.). see B. 1, 16; 4, 194; Prv. s. ಗಣ್ಡ.

ಗಳಿಗೆ gaḷige. Tbh. of ಘಟಿಕೆ (Śmd. 30). a period of twenty-four minutes [Tu.]. (ನಾಳಿಗೆ Śmd. 28; ನಾಡಿ, ಘಟಿಕೆ Mr. 67; ನಾಡಿ, ನಾಳಿ Kk. 58; Śm. 18; C.); a short time (C.). see B. 3, 15. 113. — ಗಳಿಗೆಬಟ್ಟಲ. ಗಳಿಗೆಬಟ್ಟಲು. ಗಳಿಗೆಬಟ್ಟು. the metal vessel by the sinking of which in water the gaḷige is measured (C.). — ಗಳಿಗೆವಟ್ಟಲ್. = ಗಳಿಗೆಬಟ್ಟಲ, etc. (Rśv. 8, 5 va.; Bh. 1, 7, 21).

ಗಳಿಯ gaḷiya. = ಘಟೀಯ? see ಅವ-.

ಗಳಿಯಿಸು gaḷiyisu. = ಗಡಿಸು 1, ಗಳಿಸು 1, ಘಟಿಸು. Tbh. of ಘಟಿಯಿಸು. to come to, to reach; to be obtained; to be joined together or united; to happen, to take place; to be met as such and such or in such and such a form or meaning (ದೊರೆ ಕೊಳ್ Śmd. I Mdb. before No. 134; ಬರ್ 397 Cm.). [ಗಳಿಯಿಸಿದರ್ಥಂ ಸಲೆ ಪಾಂಗಳಿಯದೆಯುಂ ಶಬ್ದಮೊನ್ದದಿರ್ದೊಡೆ Kr. 2, 5; ಧರ್ಮಮಂ ಗಳಿಯಿಸಿಕೊಳ್ವುದೊನ್ದೆ ಚದುರ್ Pb. 2, 27]; (Cpr. 7, 118). see Śmd. 349. 396; Abh. P. 16, 45. 2, to join or bring together; to procure; to acquire, to obtain, to gain (ದೊರೆ ಕೊಳಿಸು Śmd. 1 Mdb.). 3, to exert oneself; to be upon the alert.

ಗಳಿಸು gaḷisu. 1. = ಗಳಿಯಿಸು No. 2. Tbh. of ಘಟಿಸು. (C.). ತನ್ದೆ ಗಳಿಸಿದ ಧನ (ಗ್ರನ್ಥ, ಪಿತೃಧನ Nn. 41). see Bp. 9, 24; 11, 6; 27, 20; 28, 3; Abhā. 1, 5; Dp. 1, 3. 4; 4, 1; J. 5, 56; 32, 29; B. 1, 1; 2, 17. 25; 3, 63; 5, 98. 229; Prv. s. ಪಾಪಿ.

ಗಳಿಸು gaḷisu. 2. bringing together, making gain, etc. — ಗಳಿಸಾಳಿ. -ಆಳಿ. a person bent on acquisition. — ಗಳಿಸಾಳಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. an acquisitive, industrious woman (ಪಡೆವುಗಾರ್ತಿ Śm. 74; ಪಡಪು-. Kk. 29).

ಗಳು gaḷu. = ಗಳ 2, etc. a bamboo-pole. [Tu. ಕರು]. (My.).

ಗಳುವು gaḷuvu. = ಗಳು, etc. (My.).

ಗಳೆ gaḷe. = ಗಳ 2, etc. a bamboo rod or stake, a bamboo; a pole, a staff; the bamboo (pole) of Kollaṭigas or Dombas on which they tumble, etc.; a churning stick (ಕೊಲ್ಲಟಿಗರಾಡುವುದುಂ ಗಡೆಗೋಲುಂ Śmd. I; ದಣ್ಡಕ, ಸ್ತಮ್ಭ Mr. 288; My.; Tu. ಗಳೆ, ಕಳೆ, T. ಕೞ್ಯ, M. ಕೞಿ) ನಾವೆ ನಡೆಯಿಸುವ ಗಳೆ (ನೌಕಾದಣ್ಡ, ಕ್ಷೇಪಣಿ Nr). ಗಳೆ ಹುಟ್ಟುಗಳು (ಪಾಣಿದಣ್ಡ Mr. 416). — ಗಳೆಗೂಸಾಡು. -ಕೂಸಾಡು. to perform childish play on or with a pole or poles. ಗಳೆಗೂಸಾಡುವರಿನ್ದಂ ನಂ ಗಿರಿಶನಂ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಕೊಣ್ಡು ಮುನ್ನುಳಿವರ್ (Śmd. 78). — ಗಳೆವಟಿ. -ಬಟಿ. the form of a (long) bamboo-pole (Abh. P. 10. 91 va.). [— ಗಳೆವಟಿಯ ಪಾವು. snake twined around a (snake, charmer's) bamboo. ನರನನ್ದನನ ಬಟಿವಟಿಯುಂ ತಗುಳ್ದು ಗಳೆವಟಿಯ ಪಾವಿನನ್ತೆ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಮಂ ಪುಗಲೆನ್ದು ಬರ್ಪ Pb. 11, 96 va.] — ಗಳೆವಿಡಿದಾಡು. -ಪಿಡಿದು ಆಡು. to perform as a pole-tumbler, etc. (Śmd. 240).

ಗಳೆಕಾಱ gaḷe-kāṟa. = ಗಣೆಗಾಱ, etc. a boatman. (Śmd. 235).

***ಗಳ್ಕನೆ gaḷkane.** an onomatopoeic word expressing quick action. ಗಳ್ಕನೆ ಕೊಳೆ ಕಡುಗಪ್ಪಿನೊಳಚ್ಚುಮೆಗೊಳಗಪ್ಪೆವೆನ್ದು ಮಧುಪಂಗಳ್ Ap. 11, 119.

ಗಾಗಳ gāgaḷa. = ಗವುಜಿ. noise, vociferation (My.; *cf.* ಗಾವರ).

ಗಾಂಗೇಯ gāṅgēya. (fr. ಗಂಗಾ). belonging to the Ganges; 2, *Kārttikēya* (ಮಯೂರಧ್ವಜ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕ Nn. 44). 3, Karṇa (44). 4, Bhīṣma (ಗಂಗಾಸುತ, ಭೀಷ್ಮ 44; Mr. 263). 5, *the root of Scirpus kysoor* Roxb. *or Cyperus hexastachyus communis* Rottl. 6, *gold* (ಹೈರಣ್ಯ, ಭಂಗಾರ 44). 7, white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 44).

ಗಾಂಗೇರುಕಿ gāṅgēruki. *the plant Uraria lagopodioides* Dec.

ಗಾಚಾರ gācāra. Tbh. of ಗ್ರಹಚಾರ. (My.).

ಗಾಜು gāju. Tbh. of ಕಾಚ, q. v. glass. (Śmd. 338. 364; Nr.; Si. 332. 412). glass (Bp. 60, 44; C.). 2, ಗೈರಿಕ, ಧಾತು (Mr. 98, o. r. ಜಾಜು). — ಗಾಜುದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. a glass-ornament (Śsv. 2, 81). — ಗಾಜುಮಣಿ. Tbh. of ಕಾಚಮಣಿ. (My.). — ಗಾಜುಲವಣ. Tbh. of ಕಾಚಲವಣ. (My.).

ಗಾಂಜ gāñja. = ಗಾಂಜಿ. (My.).

ಗಾಂಜಿ gāñji. = ಗಂಜ 2, ಗಾಂಜ. the dried heads of the hemp-plant (C.; B. 4, 25; Mhr. ಗಾಂಜಾ). — ಗಾಂಜಿಗಿಡ. the common hemp-plant, Cannabis Sativa L. (Z.; My.).

ಗಾಟ gāṭa. = ಕಾಟ 3, q. v. a sharp smell. (C.; Mhr. ಘ್ರಾಣ).

ಗಾಟ gāṭa. ಘಾಟ. (Tbh. of ಗಾಢ?). largeness, bigness; a multitude (ದೊಡ್ಡಿತು Bhn. 41; Bh. 3, 18, 38; Te.: thick, hard, tight, strong).

ಗಾಟಳಿಸು gāṭaḷisu. ಘಾಟಳಿಸು. to tease, to harass (Bh. 3, 9, 26; Mhr. ಘಾಟಣೇಂ).

ಗಾಟಿ gāṭi. = ಗಾಟು 2. (My.).

ಗಾಟು gāṭu. = ಗಾಟ, etc. a stifling smell. (C.; Tu.; Te. ಘಾಟು).

ಗಾಟು gāṭu. 1. guard [E.]. (My.; see ಮೇ-).

ಗಾಟು gāṭu. 2. = ಗಾಟಿ. a difficult passage, or a pass, over a hill (My.; Mhr. ಘಾಟ; *cf.* ಗಟ್ಟ).

ಗಾಡ gāḍa. Tbh. of ಗಾಢ. firmly; certainly (ಬದ್ದ Śmd. II; Śm. 65).

ಗಾಡಿ gāḍi. comeliness, gracefulness, charm, beauty (ಸೊಬಗು Ct. I, 14; II, 22; ನಿಱತೆ, ಸೊಬಗು, ಸುಭಗತೆ Kk. 54; ಚೊಕ್ಕಟ, ಸೊಬಗು, ಗರಗರಿಕೆ, ನಿಱತೆ, ಸುಭಗ Śm. 47; M. ಚಾಯ್, ಚಾಯಲ್, T. ಚಾಯಲ್, ಚೇಡು, beauty). [ಬೆಡಂಗಂ ಪುಟ್ಟಿಸೆ ಗಾಡಿಗಳೊಳೆಸೆವ ವೀಣಾಕ್ವಣಿತಂ Pb. 6, 9; Ap. 1, 72; Vr. 67, 4]. see Cpr. 1, 101 va.; 2, 79; Abh. P. 3, 39; 9, 158 va.; 9, 163; Rśv. 4, 14 va.; 8, 125 va.; 10, 7 va. & 10 va. & 57 va.; 13, 4; Śsv. 1, 72 va.; J. 7, 25; ಗಣ್ಡ-. —ಗಾಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಗಾಡಿವೆಱ್. (Rśv. 8, 5 va.). — ಗಾಡಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become graceful, etc. (Abh. P. 12, 27; Śsv. 5, 54).

ಗಾಡಿ gāḍi. 1. a common load-cart (C.; Mhr. ಗಾಡಾ); a cart with a frame or box; a carriage, a gāri (My.; H., Mhr.); the circumference of a wheel, the mere ring or frame (Mhr. ಗಾಡಾ, H. ಗಾಡೀ). see Si. 273. 275, & s. ಮಾಡಿ. — ಗಾಡಿನತ್ತು. a round nose-ring (C.). — ಗಾಡಿಚಟ್ಟು. the inner bottom or seat of a cart (S. Mhr.; My. as ಗಾಡಿಚಟ್ಟ). — ಗಾಡಿಯವ. -ಅವ. a cart-driver or cart-owner (C.).

ಗಾಡಿ gāḍi. 2. = ಗಾರಡಿ, etc. jugglery, etc.

ಗಾಡಿಕಾಱ gāḍi-kāṟa. = ಗಾಡಿಗ, ಗಾಡಿಗಾಱ; ಗಾರಡಿಗಾಱ. (S. Mhr.).

ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿ gāḍi-kārti. = ಗಾಡಿಗಾರ್ತಿ, q. v. a charming woman. [ಕಣ್ಣೀರವನ ಕಟಿತಟಮೊಲ್ದು ನೋಡುವ ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿಯರ ಕಣ್ಗೆ ಕಾಮುನಡ್ಡಣದನ್ತೆ ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾಗಿ ಮಾಱುವ Pb. 2, 39 va.].

ಗಾಡಿಕೆ gāḍike. (fr. ಗಾಢ). intensity; excess (Rām. 6, 10, 24. 25; Bh. 3, 10, 51; 3, 18, 35).

ಗಾಡಿಗ gāḍiga. = ಗಾರುಡಿಗ. a juggler; a chicaner [ಗಾಡಿಗ ಡಿಂಗು ಗಂಗೆ ಚಿಕ್ಕು ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಹಸುರವ್ವುಲಿ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಹುರಿಬುತ್ತಿಯ ಬೇಡಿ...ಈಡಾ

ಡಿದ ಕೂಳನ್ನುಲಿಯುನಾಯ್ದು ಕುಱುಕುವ ಹೇಸಿ ದೈವಂಗಳ ಬೇಡಿ ಬೇಡಿ ನಿರರ್ಥ ಕೆಡಬೇಡ Bv. 554]; (S. Mhr.; Bp. 43, 52; 44, 64; 50, 36; 51, 47).

ಗಾಡಿಗಾಱ gāḍi-gāṟa. = ಗಾಡಿಕಾಱ, ಗಾಡಿಗ, etc. (S. Mhr.).

ಗಾಡಿಗಾಱ್ತಿ gāḍi-gāṟti. (Śmd. 244, o. r. -ಕಾಱ್ತಿ). a charming woman.

ಗಾಡಿಗಾಱ್ತಿ gāḍi-gāṟti. a woman with the nature of a gāḍigāṟa (S. Mhr.).

ಗಾಡಿನತನ gāḍinatana. = ಗಾಡಿ. gracefulness, etc. (Rām. 6, 12, 34).

ಗಾಡಿಸು gāḍisu. to become tight, close or fast (Bh. 3, 13, 35); to enter; to be deeply entered into, to get firmly established (J. 29, 34). 2, to become excessive (Rām. 1, 16, 13; 4, 3, 5); to be or become vehement, eager or ardent (Bh. 3, 18, 39; 6, 2, 2). see ಸಗಾಡಿಸು.

ಗಾಢ gāḍha. = ಗಾಟ, ಗಾಡ. dived or entered into; hidden or absorbed in; roamed, roved. 2, tightly drawn; *tight, close, firm, compact, thick* (ಬದ್ದ Kk. 76, o. r. ಬಿದ್ದ); deep, sound, as sleep; strong, *intense, vehement;* stout; coarse. 3, *excessive, much;* excessively, etc. 4, a term in music (Bp. 19, 14). see s. ತರುಣತ್ವ.

ಗಾಢನಿದ್ರೆ gāḍha-nidre. a sound or deep sleep.

ಗಾಢಪೂರಣ gāḍha-pūraṇa. filling with force. see ಕುಲುಕು.

ಗಾಢಪ್ರವೇಶ gāḍha-pravēśa. entering into, or causing to enter into, forcibly, etc. see ಅಡಸು, ತುಱುಕು, ಬೆಟ್ಟು.

ಗಾಢವಿಮೋಚನ gāḍha-vimōcana. unloosing with force, or freeing fully. see ಇಡುಕು.

ಗಾಢಸ್ಪರ್ಶನ gāḍha-sparśana. touching with force or roughly. see ಪಳಂಕು.

ಗಾಢಾನ್ಧಕಾರ gāḍha-andhakāra. thick darkness (My.).

ಗಾಢಾಯಿಲ gāḍha-āyila. a strong or eager man. (Śmd. 252).

ಗಾಢಾಲಿಂಗನ gāḍha-āliṅgana. a close embrace. (Grj. 2, 106 va.). — ಗಾಢಾಲಿಂಗನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಕೆಯ್. to embrace closely (J. 32, 16).

ಗಾಢಿಕೆ gāḍhike. (= Sk. ಗಾಢತ್ವ). intensity, closeness; firmness, hardness; excess. see ಸ-.

ಗಾಢೋಕ್ತಿ gāḍha-ukti. coarseness, rudeness, vileness (ಕುಜ, ನಿಷ್ಠುರಮಾಡ ಬುದ್ಧಿ Nn. 20).

ಗಾಣ gāṇa. 1. = ಗಾಳ. a hook, a fish-hook (ವಡಿಶ Mr. 462, o. r. ಗಾಳ; Abh. P. 16, 55; C.); a fishing tackle, an angle (Bp. 21, 28). ಮೀನ ಹಿಡಿಯುವ ಗಾಣ (ಗಾಳ G.).

ಗಾಣ gāṇa. 2. an oil-mill; a sugar-cane press or mill (C.; Tu.; Mhr. ಘಾಣಾ; Te. ಗಾನಗೆ, ಗಾನುಗು, ಗಾನುಗೆ; T. ಕಾಣ; ತಿಲಯನ್ತ್ರ G.). ಗಾಣ ಆಡಿಸು, to work a mill or press (C.; B. 3, 45). ಗಾಣದೊಳಗಿನ ಹಿಣ್ಡಿ (ಪಿಣ್ಯಾಕ G.). ಎಣ್ಣೆ ಬರುವಾಗ ಗಾಣ ಮುಱೀತು. — ಗಾಣದೆತ್ತಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಯಾಕೆ? ಗೋಣಿಗೆ ಗವಸಣಿಗೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). see C. Bp. 11, 11; B. 2, 42. — ಗಾಣಕನ್ದಾಯ. a tax on oil-presses (My.). — ಗಾಣತೆಱಿಗೆ. = ಗಾಣಕನ್ದಾಯ. (My.).

ಗಾಣ gāṇa. 1. Tbh. of ಗಾನ 1. singing, etc. (ಗನ್ಧರ್ವ Nn. 135, o. r. ಗಾನನು; Te.); [musician. ಪಾಡುವ ಗಾಣರ ಗೇಯಮುಟ್ಟಿಱಿಂ ಪೊಸಯಿಸೆ Pb. 11, 4; Ap. 13, 6]; (Cpr. 7, 97).

ಗಾಣ gāṇa. 2. Tbh. of ಗ್ರಹಣ. seizing, etc. (My.).

ಗಾಣಗಿತ್ತಿ gāṇa-gitti. = ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ. (My.). see Prv. s. ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ.

ಗಾಣಪತ್ಯ gāṇapatya. (fr. ಗಣಪತಿ). worship of Gaṇēśa; chieftainship (Bp. 54, 75); a worshipper of Gaṇēśa. see ಷಣ್ಮತ.

ಗಾಣಿ gāṇi. a songstress (Nn. 2).

ಗಾಣಿಕ್ಯ gāṇikya. (fr. ಗಣಿಕಾ). *an assembly of harlots* (ವಾರಸತಿಯರ ಹಿಣ್ಡು Mr. 305).

ಗಾಣಿಗ gāṇiga. an oil-miller (C.; ತಿಲಘಾತಕ, ತೈಲಿಕ G.). ಎಳ್ಳು ಗಾಣಿಗ ಬಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಸಿಮ್ಪಿಗ ಬಲ್ಲ, ಕಳ್ಳರನು ಬಲ್ಲ ತಳವಾರ, ಬಣಜಿಗ ನೆಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲ (Sp.). ಗಾಣಿಗನ ಮನೆಯೆತ್ತು ಒಯ್ಯಬೇಡ, ಪೂಜಾರೀ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಒಯ್ಯಬೇಡ. — ಗಾಣಿಗನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಿನ್ತ ಗನ್ಧದ ಹುಡಿಯವನ ಗುದ್ದ್ಯಾಟ ಲೇಸು. — ಹಾರುವನಿಗೆ ಆಳಾಗ ಬೇಡ, ಗಾಣಿಗನಿಗೆ ಎತ್ತಾಗ ಬೇಡ. — ಗಾಣಿಗನ ಸಂಗಡ ಕಡದಾಡಿ, ಒಣರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see C. Bp. 47, 41; ಹೆಗ್ಗಾಣಿಗ. 2, a kind of king-crow with white tail-feathers (Bḍ.). — ಗಾಣಿಗನ ಕಡ್ಡಿ. = ಸಾಮುಕುಸುಬಿ (Z.).

ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ gāṇiga-itti. the wife of an oil-miller (C.). ಬೀದೀಲಿ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ ಅಯ್ಯೋ ಅನ್ದರೆ ನೆತ್ತಿ ತಣ್ಣಗಾದೀತೇ? (no, if she does not put oil to their heads, Prv.). — ಗಾಣಗಿತ್ತಿಯ ಕಸ. a very common procumbent plant, Rostellularia diffusa Nab. E. (Z.).

ಗಾಣ್ಟಡಿ gāṇṭaḍi. = ಗಣ್ಟಡಿ. a small bundle. (R.; Mhr. ಗಾಣ್ಠೋಡೀ).

ಗಾಣ್ಡಿವ gāṇḍiva. *the bow of Arjuna.*

ಗಾಣ್ಡಿವಿ gāṇḍivi. Arjuna. (Śmd. 200; Śsv. 4, 29. 87; 5, 45. 52).

ಗಾಣ್ಡೀವ gāṇḍīva. *the bow of Arjuna.*

ಗಾಣ್ಡೀವಿ gāṇḍīvi. Arjuna (ಜಿಷ್ಣು Mr. 512; ಫಲ್ಗುನ 264).

ಗಾಣ್ಡು gāṇḍu. 1. the posteriors; the anus (Mhr. ಗಾಣ್ಡ). — ಗಾಣ್ಡುಗುದಿಗೆ. a bump with the knee upon a boy's posteriors (S. Mhr.; Mhr. ಗಾಣ್ಡಗುಡಧೀ).

ಗಾಣ್ಡು gāṇḍu. 2. a sturdy, but foolish man (My.; *cf.* Mhr., H. ಗಾಢಾ). 2, a stout club (My.).

ಗಾಣ್ಪ gāṇpa. = ಗಾವ್ಪ, q. v. a rustic, etc. (ಎಗ್ಗ Ct. I, 101, o. r. ಗಾವ್ಪ).

ಗಾಣ್ಪು gāṇpu. = ಗಾವ್ಪು, q. v. stupidity. (ಅತಿಹೆಡ್ಡು Ct. I, 65).

ಗಾತ gāta. 1. ಘಾತ. = ಘಾತ 2. Tbh. of ಖಾತ (*cf.* ಗಾದಿಗೆ). depth (Te. ಘಾತ, a square reservoir for water; ಗಾತಾಮು, a pit, hole). ಘಾತವುಳ್ಳದ್ದು (ನಿಮ್ನ, ಗಭೀರ ಆೞವಾಗಿರುವದು); ಘಾತ ಸಾಲದ್ದು (ಉತ್ತಾನ, ಆೞವಾಗದಿರುವದು); ಘಾತ ಅಧಿಕವಾಗಿ ತಳ ಸಿಕ್ಕದಿರುವನ್ಥಾದು (ಅಗಾಧ, ಬಹಳ ಆೞವಾಗಿರುವದು Si. 86).

ಗಾತ gāta. 2. Tbh. of ಘಾತ. (S. Mhr.).

ಗಾತರ gātara. = ಗಾತ್ರ. contraction of ಗಡತರ, q. v. (C.).

-ಗಾತಿ gāti. 1. = -ಗಾಱ್ತಿ, etc. see *e. g.* ಇಚ್ಛೆ-, ಒಲಪು-, ಕೋಪ-, ಜಗಳ-, ತಿಣ್ಡಿ-, ಬಿನ್ನಾಣ-, ಮಾಯ-, ವಿನೋದ-, etc.

ಗಾತಿ gāti. 2. Tbh. of ಘಾತಿ. striking, etc. (R.).

ಗಾತೃ gātṛi. a singer. see ಉದ್-.

ಗಾತ್ರ gātra. = ಗಾತರ. thickness, etc. (My.).

ಗಾತ್ರ gātra. a limb or member of the body. 2, *the body.* 3, *the fore-quarter of an elephant* (ಆನೆಯ ಮುಂಗಾಲ್ Mr. 158).

ಗಾತ್ರರಕ್ತಕಿ gātra-raktaki. red sandal (ಚನ್ದನ Mr. 335).

ಗಾತ್ರವಿಶ್ಲೇಷ gātra-viślēṣa. a close union or contact of bodies. see ಅಮರ್.

ಗಾತ್ರಸಂಕೋಚಿ **gātra-saṅkōci.** *the polecat, Viverra putorius.*

ಗಾತ್ರಾನುಲೇಪನಿ **gātra-anulēpani.** *perfume for the person.*

ಗಾಥಿ **gāthi.** a singer; N. of the father of Viśvāmitra. (My.).

ಗಾಥೆ **gāthe.** = ಗಾದೆ, ಗಾಹೆ. a song; a verse; a metrical sūtra; a saying or proverb (see ಗಾದೆ).

ಗಾದರಿ **gādari.** = ಗದು. the mark on the skin from the blow of a whip, from the bite of a mosquito, from a scratch with the nails, etc. (S. Mhr.).

ಗಾದಾರಿ **gādāri.** — ಗಾದಾರಿಕಸ. a N. applied to different plants of the order of Compositae, especially to Cyathocline lyrata Cass. (Z.). see ದೊಡ್ಡ-.

ಗಾದಿ **gādi.** a cushion; the seat of some eminent personage (C.; Mhr.; B. 5, 43. 55. 185).

ಗಾದಿಗೆ **gādige.** Tbh. of ಖಾತಿಕೆ, q. v. a moat. (ಅಗೞ್ Ct. II, 77). [ಜರಾಸನ್ಧಂಗಳ್ಕಿ ಮಧುರಾಪುರಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಪೋಗಿ ದ್ವಾರಾವತಿಯಂ ಸಮುದ್ರಮೆ ನೀರ್ಗಾದಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿದೆಂ Pb. 6, 26 va.].

ಗಾದು **gādu.** luxuriant growth of grass, shrubs, etc. (S. Mhr.).

ಗಾದೆ **gāde.** Tbh. of ಗಾಥೆ. a saying, a proverb (C.). ಗಾದೆ ವೇದಕ್ಕೆ ತಲೆದಿಮ್ಬು. — ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗಾದೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ (Prvs.). see ಜಾತಿ-, ನಾಡು-; Prvs. s. ಪೂರ್ವಿಕ, ಪ್ರಸ್ತಾಪ, ವೇದ. — ಗಾದೆ ಕಥೆ. dupl. (C.). — ಗಾದೆಮಾತು. = ಗಾದೆ. (C.). ವೇದ ಗಾದೆಮಾತು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸನ್ತೆಗುಲ್ಲು, ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಡರ ಗೋಟ್ಟಿ (or ಘೋಟಿ, Prv.).

ಗಾದೆಗಾಱ **gāde-gāṟa.** a man familiar with proverbs. see ನಲ್-.

ಗಾಧ **gādha.** fordable, shallow; a shallow place; bottom. see ಅ-.

ಗಾಧಿ **gādhi.** = ಗಾಥಿ. N. of the father of Viśvāmitra. (My.).

ಗಾಧೇಯ **gādhēya.** Viśvāmitra. (R.).

ಗಾನ **gāna.** 1. = ಗಾಣ 1. singing; vocal music; a song; a singer (ಗನ್ಧರ್ವ, ಹಾಡುವವನು Nn. 135, o. r. ಗಾಣನು); a cuckoo; a dove, etc. (ಕಲಕಣ್ಠ, ಶಿಖಾರ 73); the Kanda metre (ಕನ್ದ Ct. I, 46). see Prv. s. ಬೇನೆ.

ಗಾನ **gāna.** 2. Tbh. of ಗಹನ. deep, etc. (Śmd. 352. 361).

ಗಾನದೇವತೆ **gāna-dēvate.** a deity presiding over vocal music (J. 21, 57).

ಗಾನ್ತ **ga-anta.** a term with final *ga* (Śmd. 274. 305).

ಗಾನ್ಧರ್ವ **gāndharva.** (fr. ಗನ್ಧರ್ವ). belonging or relating to the Gandharvas. 2, the art of the Gandharvas: song, music and dance. see Bp. 6, 26; 8, 4.

ಗಾನ್ಧರ್ವಭವನ **gāndharva-bhavana.** a beautiful edifice (My.); a music hall.

ಗಾನ್ಧರ್ವವಿವಾಹ **gāndharva-vivāha.** = ಗನ್ಧರ್ವವಿವಾಹ. (My.).

ಗಾನ್ಧಾರ **gāndhāra.** *the third of the seven primary notes of music* or saptasvaras (Mr. 76). 2, Kandahar and its people.

ಗಾನ್ಧಾರಿ **gāndhāri.** N. of the wife of Dhṛitarāṣṭra (Śmd. 103; J. 7, 19; 33, 3). 2, N. of a plant (ದೇವಪತ್ರ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಮಂಚಿಪತ್ರೆ Mr. 132, o. r. ಪಂಚಪತ್ರೆ). 3, = ಗನ್ಧವತಿ, q. v. 4, N. of a rāga (My.).

ಗಾಬರ **gābara.** = ಗಾಬರಿ. (My.).

ಗಾಬರಿ **gābari.** overcome by terror, grief, etc.; the state of being overcome by fear, etc. (C.; Mhr., H. ಘಾಬರಾ; B. 4, 60. 197; 5, 53).

ಗಾಬು **gābu.** fear, alarm (C.; Tu.; T. ಕಬುಮು, to be confused; *cf.* ಕಬ 1). ಅವನು ಗಾಬಾದನು (C.).

ಗಾಮಿ **gāmi.** going, moving; approaching; attaining; *referring to; used as.*

*ಗಾಮುಣ್ಡ **gāmuṇḍa.** head of a village. ಮತ್ತೊನ್ದು ದಿವಸಂ ಕೌಶಳಮೆಮ್ಬುರ ಗಾಮುಣ್ಡಂ ಜಗದ್ಗೃಹನೆಮ್ಬಂ ತನ್ನ ಬಿತ್ತಮುಮಂ ಚಂಪಾನಗರಕ್ಕೆ ಮಾಱಲೆನ್ದು ಕೊಣ್ಡುಪೋಗಿ Vr. 20, 16. (Mhr. ಗಾಂವಡಾ. *cf.* ಗವುಡ).

ಗಾಮ್ಪ **gāmpu-a3.** = ಗಾಣ್ಪ. a rustic, a simpleton; a vulgar or vile man (ಗಾವಿಲ, ಎಗ್ಗ, ಹೆಡ್ಡ Ss.; ಮೋಡ Śm. 95; ಗಾವಿಲ 107; ಕೂಟ Bhn. 31; Kāvy. III, 3, 12; Grj. 4, 10; Śsv. 1, 22; 4, 127; C.; Te. ಕಾಪು, a holder of property; a tenant, inhabitant; a farmer, cultivator; a rustic). [ಬಿತ್ತಿಯಿಟ್ಟು ನೆರೆವನ್ನನ್ತೀನ ವರ್ ಗಾಮ್ಪರೇ Pb. 4, 84].

ಗಾಮ್ಪತನ **gāmpatana.** the condition or behaviour of a gāmpa (ಎಱಗು Śm. 84; My.; Te. ಕಾಪತನ, the state of farmers, the rustic condition).

ಗಾಮ್ಪು **gāmpu.** = ಗಾಣ್ಪು. stupidity. [ನಡೆಯುಡೆಯ ನುಡಿಯ ಮುಡಿಯ ಗಾಮ್ಪಿಂಗೆ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಗುತ್ತುಂ Pb. 2, 97 va.; Ap. 3, 16]; (ಹೆಡ್ಡ Ct. II, 24; V. 35, 54).

ಗಾಮ್ಭೀರ್ಯ **gāmbhīrya.** (fr. ಗಮ್ಭೀರ). deepness; profundity of character, earnestness, sagacity. (B. 5, 228; My.).

ಗಾಯ **gāya.** (ಘಾಯ). a hit, a bruise (ಘಟ್ಟನೆ Bhn. 36); a wound (ಏಱು Bhn. 51; ಏಱು Śm. 116; C.; ಕ್ಷತ G.; Tu.; Te.; M., T. ಕಾಯ; Mhr., H. ಘಾಯ, ಘಾವ; T. ಕಾಯ, sharpness. = ಕಾರ್ಪು; ಕಾಯ್ದಲ್, cutting; Te. ಗಣ್ಟಿ, a hole; a wound; *cf.* ಕಾಟು). [ಕರಣಂಗಳ ಗಾಯಂಗಳ ಪರಿಣತೆಯಂ ಮೆಱೆದು ಪೊಣರ್ದರ್ ಸನ್ನೊದ್ದೆಡೆಯೊಳ್ Ap. 14, 110]. see Bp. 61, 31; J. 7, 45; 12, 28; 13, 21; 14, 12; 18, 10; B. 2, 13. 26; 3, 109; 5, 40. 62. 161; Ct. I, 52; ಊ-, ಮೂಗ್ಗಾಯ. — ಗಾಯಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to wound (Bhn. 8, 26, 57; J. 22, 6). — ಗಾಯದೊಪ್ಪಲು. -ತೊಪ್ಪಲು. a common weed, the ash-coloured fleabane, Vernonia cinerea Less. (Z.). — ಗಾಯವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಏರ್ಪೆಱು, q. v. to be wounded (J. 12, 47).

ಗಾಯ **gāya.** Tbh. of ಗಾಲ. straining, sifting (My.).

ಗಾಯಕ **gāyaka.** singing; a singer. see Śmd. 296; Bp. 6, 17; 19, 38. 39; 59, 29; J. 7, 6.

ಗಾಯಕಿ **gāyaki.** a songstress (Grj. 7, 11 va.).

ಗಾಯತ್ರಿ **gāyatri.** a song. 2, *N. of a type of metres* (Ch.; Mr. 362). 3, a vedic hymn composed in the gāyatrī metre. 4, the gāyatrī or vedic verse (Ṛigvēda III, 62, 10) repeated by every Brāhmaṇa at his morning and evening devotions (Bp. 3, 63); the gāyatrī verse personified as a goddess, the wife of Brahmā and mother of the vēdas (J. 31, 73). 5, *the tree Acacia catechu* Willd.

ಗಾಯನ **gāyana.** singing; song; *a singer.*

ಗಾಯನಗಾಱ **gāyana-gāṟa.** a singer (My.).

ಗಾಯನಿ **gāyani.** a songstress (Abh. P. 3, 107).

ಗಾಯಿ **gāyi.** a cow (Mhr. ಗಾಈ). — ಗಾಯಿಕಸಾಯಿ. a beef butcher (My.). — ಗಾಯಿಮೋಱತೊಪ್ಪಲು. a creeping plant, Boerhavia repens L. (Z.).

ಗಾರ **gāra.** emitting or ejecting from the mouth; swallowing. see ಉದ್-, ನಿ-.

ಗಾರಡ **gāraḍa.** Tbh. of ಗಾರುಡ. (My.; Te.).

ಗಾರಡಿ **gāraḍi.** = ಗಾಡಿ 2, ಗಾರಡ, ಗಾರುಡಿ. (My., Te.).

ಗಾರಡಿಗ **gāraḍiga.** = ಗಾಡಿಗ, ಗಾರುಡಿಗ. (Si. 79; C.).

ಗಾರಡಿಗಾಱ gāraḍi-gāṟa. = ಗಾಡಿಕಾಱ, ಗಾಡಿಗಾಱ. a juggler, etc. (My.; S. Mhr. rare).

ಗಾರಣ gāraṇa. = ಗಾಱಣ. (Tbh. of ಕ್ಷಾರಣ, accusing of unfaithfulness? or of ಗರ್ಹಣ?). bearing tales, aspersing, calumniating (ದೂಱು Śmd. II; Kk. 90; Mhr. ಗಾರಾಣೇಂ, ಗಾರ್ಹಾಣೇಂ, complaint against). see ದೋಹಿಲ್.

ಗಾರಣೆ gāraṇe. = ಕಾರಣೆ. the ornamental red stripes, etc. — ಗಾರಣೆಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. sparks in the form of stripes (Rām. 5, 8, 77).

ಗಾರಿಗೆ gārige. = ಘಾರಿಗೆ? a flat, circular cake made of wheaten flour (or rice flour) and jaggory, and fried in ghee or oil (Bp. 14, 11; V. 14, 80; C.; Tu.; Te. ಘಾರಿಕೆ). see Si. 309; ಬೆಣ್ಣೆಗಾರಿಗೆ.

ಗಾರಿಗೆ gārige. = ಕಾರಿಗೆ, ಖಾರಿಗೆ. Tbh. of ಖಾತಿಕೆ. (ಪರಿಕೆ Śs.).

ಗಾರಿಸು gārisu. to fry, as sandiges; to roast chillies and mustard by frying them in ghee or oil (My.; *cf.* ಕರಿಸು 1).

ಗಾರು gāru. a sharp eruption on the body from internal heat (My.; Tu. ಗಾರ್ heat; M. ಗಾರೆ; *cf.* Tbh. ಕಾರ 1?). — ಗಾರುಬೊಕ್ಕೆ. a rash (My.).

ಗಾರುಡ gāruḍa. (fr. ಗರುಡ). = ಗಾರಡ. relating to garuḍa. 2, a mantra or charm against poison (ಗರುಡಮನ್ತ್ರ G.). 3, an emerald. 4, juggling; chicanery (J. 2, 8; My.; Mhr.). — ಗಾರುಡಕರ್ಮ. the use of ಗಾರುಡ No. 2. (Bp. 46, 29). — ಗಾರುಡಮಣಿ. an emerald (Cpr. 1, 137), used as an antidote against poison (My., = ಗರುಡಪಚ್ಚೆ). — ಗಾರುಡ ಮನ್ತ್ರ. = ಗಾರುಡ No. 2. (Bp. 46, 24. 30).

ಗಾರುಡತನ gāruḍatana. conjuring, jugglery, etc. (My.; ಮಾಯ G., Cb.).

ಗಾರುಡಶಿಲೀಮುಖ gāruḍa-śilīmukha. an arrow that counteracts poison (J. 13, 15).

ಗಾರುಡಿ gāruḍi. = ಗಾಡಿ 2, ಗಾರಡ, ಗಾರಡಿ, ಗಾರುಡ. conjuring, charming, jugglery, etc. (My.). 2, = ಗಾರುಡಿಗ. (ಜಾಂಗುಲಿಕ G.). — ಗಾರುಡಿಯ ವಿದ್ಯೆ. (ಶಾಮ್ಬರಿ, ಇನ್ದ್ರಜಾಲ G.; My.).

ಗಾರುಡಿಕ gāruḍika. = ಗಾಡಿಗ, ಗಾರಡಿಗ, ಗಾರುಡಿಗ. a charmer, a dealer in antidotes (Sk.).

ಗಾರುಡಿಗ gāruḍiga. Tbh. of ಗಾರುಡಿಕ. a poison-doctor, a snake-charmer, a conjurer, a juggler (ಜಾಂಗುಲಿಕ, ವಿಷಭಿಷಜ್ Hlā.; ವಿಷವೈದ್ಯ, ಜಾಂಗುಲಿಕ Nr.; ಜಾಂಗುಲಿಕ Mr. 391; Bp. 9, 44; 46, 23; C.).

ಗಾರುಡಿಸು gāruḍisu. to consult in private; to communicate (Bh. 1, 6, 5).

ಗಾರುಡೌಷಧ gāruḍa-auṣadha. a drug used as an antidote against poison (Bp. 46, 27).

ಗಾರುತ್ಮತ gārutmata. (fr. ಗರುತ್ಮತ್). *an emerald.*

ಗಾರುಹಸ್ತ್ಯ gāruhastya. Tbh. of ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ (Bh. 5, 3, 34).

ಗಾರೆ gāre. = ಕಾರೆ. the tree Terminalia catappa (ಇಂಗುದಿ, ತಾಪಸತರು, ಇಂಗಳದ ಗಿಡ Si. 132; see ಕಾರೆಕಾಯಿ ಗಿಡ).

ಗಾರೆ gāre. a dilute mixture of earth, lime, etc. with water, to be used as mortar (My.; Tu., Te.; T. ಕಾರೈ; Mhr. ಗಾರಾ). — ಗಾರೆಕೆಲಸ. the business of applying gāre; a work done with gāre (My.). see ವಜ್ರ-.

ಗಾರೆಗಾಱ gāre-gāṟa. a plasterer (My.).

-ಗಾಱ gāṟa. = -ಕಾಱ, etc. an affix for the formation of nouns. (Śmd. 234. 336).

ಗಾಱಣ gāṟaṇa. = ಗಾರಣ. displaying, publishing, (bearing tales). (ಹರವಡಿ, ದೋಹಿಲ್, ಪ್ರಕಟ Kk. 52). see ದೋಹಿಲ್ and *cf.* ಗಾಱು.

ಗಾಱತನ gāṟatana. = ಕಾಱತನ, etc. doing, acting. see ಬಿಲ್-.

-ಗಾಱಳ್ gāṟaḷ. -ಗಾಱಳು. the feminine of -ಗಾಱ, see *e. g.* ಅಕ್ಕಸ-, ಅನ್ದ-, ಒಲಪು-, ಹಗರಣ-.

ಗಾಱಿಕೆ gāṟike. = ಕಾಱಿಕೆ, etc. a doing, etc. see *e. g.* ದುನ್ದು-, ಪಾಲು-, ಮಾತು-, ಸೂಳ್-.

ಗಾಱು gāṟu. = ಕಾಡು 2, etc. wildness, a wild; rudeness; offence. (Te. ಕಾರು, ಕಾಱು, wild; hard, etc.). see ಕಗ್ಗಾಱು. — ಗಾಱುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. excessive darkness. (Dp. 128, 3). — ಗಾಱುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to drop offensive language: to slight, to abuse (Bh. 4, 9, 72; 7, 1, 24). *cf.* ಕಾಱುಗೆಡೆ. — ಗಾಱುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. rude action, a rude act (Bp. 26, 21). *cf.* ಕಾಱುಗೆಲಸ. — ಗಾಱುನುಡಿ. a rude or offensive word (Bp. 56, 20). *cf.* ಕಾಱು ನುಡಿ. — ಗಾಱು ಬುದ್ಧಿ. evil design (Bp. 22, 22). — ಗಾಱು ಮಾಡು. to make a wild of; to destroy (J. 25, 44).

ಗಾರ್ಗ್ಯ gārgya. (fr. ಗರ್ಗ). descended from Garga; a son of Garga. (My.).

-ಗಾರ್ತಿ gārti. = -ಕಾರ್ತಿ, etc. a female affix for the nouns. see *e. g.* ಇಚ್ಚೆ-, ಒಲಪು-, ಪಾಲು-.

ಗಾರ್ದಭ gārdabha. (fr. ಗರ್ದಭ). relating to or coming from an ass; asinine; relating to the giant Gardabha. 2, an ass (My.; Bp. 54, 37; 57, 73; 60, 42).

ಗಾರ್ಭಿಣ್ಯ gārbhiṇya. (fr. ಗರ್ಭಿಣಿ). *an assemblage of pregnant women.*

ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ gārhapatya. (fr. ಗೃಹಪತಿ). *a sacred fire perpetually maintained by the householder.*

ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ gārhasthya. (fr. ಗೃಹಸ್ಥ). = ಗಾರುಹಸ್ತ್ಯ. the order of a house-holder; household, domestic affairs.

ಗಾಲ gāla. = ಗಾಯ. flowing, dropping; straining fluids, etc. 2, swallowing. see ನಿ-.

ಗಾಲವ gālava. *the tree Symplocos racemosa* Roxb. 2, N. of a ṛiṣi (J. 20, 3; 29, 17. 18).

ಗಾಲಿ gāli. a wheel (ಚಕ್ರ, ರಥಾಂಗ Hlā., Nr.; ಚಕ್ರ Nn. 49; Mr. 516; C.; Tu.; T. ಕಾಲ್). [ರಥದ ಗಾಲಿಯ ಕೋಳಿನ್ನಾದ ರಜಃಪಟಲಂ ಕವಿದು Pb. 5, 79]. ಗಾಲಿಯ ಸುತ್ತಣ ಕಡೆ (ನೇಮಿ Nr.). ಕೀಲು ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಗಾಲೀ ನಡಿಸುತ್ತದೆ (Prv.). see Śsv. 2, 12; J. 3, 21; 12, 35; 13, 35; 23, 22; 26, 26.

ಗಾಲಿತ gālita. = ಗಲಿತ. dropped, strained, distilled, etc.; sifted. see ವಸ್ತ್ರ-.

ಗಾಲು gālu. = ಗಾಳು. attacking; ruining; calamity (Mhr., H. ಘಾಲ). — ಗಾಲುಮೇಲು. = ಗಾಳುಮೇಳ, ಗಾಳುಮೇಳು. disorder; tumult, commotion; hurry, bustle; turning and tossing of a sick person; distress of system (S. Mhr.; Mhr., H. ಘಾಲಮೇಲ).

ಗಾವ gāva. = ಗಾವೆ. Tbh. of ಗ್ರಾಮ. village, etc. (Śmd. 347; Mhr.; *cf.* ಗವುಡ).

ಗಾವಟೆ gāvaṭe. N. of a tree (ಸಾರಸ, ಗಾವಟೆಯ ಮರ Nn. 56; ಸಾರಸ Mr. 142).

ಗಾವಣಿಗ gāvaṇiga. a rustic, vulgar or low man (ಅನದ್ಯ Mr. 375).

ಗಾವದ gāvada. = ಗಾವುದ. Tbh. of ಗವ್ಯೂತ. an Indian league, containing from 10 to 12 English miles (C.; T. ಕಾದ, ಕಾವದ).

ಗಾವದಿ gāvadi. a blockhead (Mhr., H.; R.).

ಗಾವರ gāvara. = ಗಾವಳಿ. sound, noise, tone, outcry (ಮೊರಹ Ct. II, 33; ಸೊಪ್ಪುಳ್, ಅಬ್ಬರ, ದನಿ, ಸರ, ಗಾವಳಿ, ಉಲಿ, ಧ್ವಾನ Śm. 30; Kk. 25; Sk. ಕಾಹಲ = ಧ್ವನಿ; *cf.* ನಾಗಳ). [ಗಾವರದ ಮೆಲ್ಲುಲಿ ತುಮ್ಬಿಯ ಗಾವರಂಗಳಂ ಗೆಡೆಗೊಳೆ Pb. 4, 110].

ಗಾವರಸ gāva-rasa. Tbh. of ಗ್ರಾಮರಸ. a rustic taste, etc. (Śmd. 376).

ಗಾವರಿಸು gāvarisu. to sound (v. i.), to make a noise (Cpr. 1, 118; V. 9, 24; Śsv. 2, 58).

ಗಾವರಿಸು gāvarisu. (ಅನುಲಾಗು G.; he probably means a ಕಾವ ರಿಸು of ಕಾವರ).

ಗಾವಸಿಂಗ gāva-siṅga. Tbh. of ಗ್ರಾಮಸಿಂಹ. a dog. ಸಿಂಹಕೆ ಗಾವಸಿಂಗಮ್ ಎಣೆಯೇ? (Śs 103).

ಗಾವಳ gāvaḷa. = ಕಾವಳ. darkness. (My.).

ಗಾವಳಿ gāvaḷi. = ಗಾವರ, q. v. sound, etc. see Rām. 5, 8, 63. 66; J. 2, 5; 3, 37; C. Bp. 42, 15.

ಗಾವಳಿಗ gāvaḷiga. an uproarious man (Rām. 6, 52, 14).

ಗಾವಿಲ gāva-ila. (Śmd. 241). Tbh. of ಗ್ರಾಮೀಣ (Śmd. 367). of ಗ್ರಾಮಿಣ (*i. e.* ಗ್ರಾಮೀಣ, Śm. 47). a villager, a rustic; a rude man; a blockhead (ಎಗ್ಗ Ct. II, 77; ಗಾಮ್ಪ, ಎಗ್ಗ, ಹೆಡ್ಡ Śs.; ಗಾಮ್ಪ Śm. 107). [ತಲೆಯಂ ಕಿರಿಯಿಸಿ ದಿವಸಮನಲಸದೆ ಬೆಸಗೊಳ್ವನನ್ತು ಗಾವಿಲನಕ್ಕುಂ Kr. 3, 145; Pb. 4, 7; Bv. 78; Cv. 680. 1010]. 2, the headman of a village (ಗ್ರಾಮಣಿ Kk. 58; ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿ Śm. 107). see Bp. 9, 6; 32, 55; 39, 45; 49, 38; Sp. s. ಬಯ್ಯುಡು.

***ಗಾವುಣ್ಡ gāvuṇḍa.** = ಗಾಮುಣ್ಡ. head of a village. ಆ ಪೂರ ಗಾವುಣ್ಡಂ ಜಿನವಾದಿಕನೆಮ್ಬೊಂ Vr. 110, 23.

***ಗಾವುಣ್ಡಿ gāvuṇḍi.** wife of the head of a village. ಆತನ ಗಾವುಣ್ಡಿ ಜಿನಮತಿಯೆಮ್ಬೊಳ್ Vr. 110, 23.

ಗಾವುದ gāvuda. ಗಾವದ. a measure of distance, etc. (ಗತಿ, ಯೋಜನ Nn. 166, o. rs. ಯೋಜನ, ಯೋಜನೆ; My.). [ನಾಲ್ವತ್ತೆಣ್ಟಾವುದದ ನೀಳದ ಮೂವತ್ತಾಱು ಗಾವುದದಗಲದ ಬೀಡಿಂಗೆ Ap. 12, 68 va.]. ಊರು ಹಾಟ್ಟಾದರೂ ಗಾವುದಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? (Prv.). see Bp. 5, 13; 50, 63; Rām. 13, 1; Si. 88; ಅರೆ-, ಮೂ-.

***ಗಾವುದು gāvudu.** = ಗಾವುದ. ನರ ರಥಂ ತೂಳ್ದಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂ ಪಡುವಣ್ಣಾವುದು ಪೋಗೆ ಪೋಗಡಿಸುವಂ Pb. 10, 25.

***ಗಾವುಳಿ gāvuḷi.** group, a following. ಬಳಸಿ ತನ್ನೊಡನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಬರ್ಪ ದೇವರದೊನ್ದು ಗಾವುಳಿಯನಿನ್ನಿರಿಮನ್ದು Pb. 6, 7.

ಗಾವೆ gāve. = ಗಾವ. a village. see ಚೌಗಾವೆ.

ಗಾಸ gāsa. Tbh. of ಕಾಚ. glass. ಮಣಿ ಗಾಸ ಮೊದಲಾದವಱಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಪುತ್ತಳಿ (ಪುಸ್ತ Nr.).

ಗಾಸಿ gāsi. = ಘಾಸಿ. trouble, annoyance; fatigue, exhaustion; pain (ಗಱುಸೊಪ್ಪು Bhn. 34; C.; Te., Tu.). see ಕಡು-. ಅವನು ಗಾಸಿಯಾದನು, he became fatigued, etc. (C.). ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡರ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಕೂಸು ಗಾಸಿಯಾಯಿತು (Prv.). — ಗಾಸಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to suffer fatigue, etc. (My.). see Prv. s. ಲೇಸು.

ಗಾಸಿ gāsi. a small sitting-cloth, used as ornamental covering over the saddle (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಾಶಾ).

ಗಾಹ gāha. diving into, bathing. 2, hiding oneself in; depth, interior, innermost recess. see ಅವ-.

ಗಾಹಕ gāhaka. entering deeply into. see ಛಲ-.

ಗಾಹನ gāhana. = ಗಾಹ No. 1. see ಅವ-.

ಗಾಹು gāhu. (Tbh. of ಗಾಹೆ?). fraud, deceit, hypocrisy (ಕಪಟ Bhn. 23; Bh. 3, 13, 17; 7, 1, 12). ಬೆಱಗಂ ನುಡಿದ ಗಾಹಿನಲಿತು ಎನಿಸುಗು (Mr. 536). — ಗಾಹುಗತಕ. -ಕತಕ. dupl. (Bp. 1, 8, 78; 7, 17, 24).

ಗಾಹೆ gāhe. Tbh. of ಗಾಥೆ. a metrical sūtra, etc. (Śmd. 341).

ಗಾಳ್ gāḷ. = ಗರುವಲಿ q. v., ಗಾಳಿ, ಗಾಳು. wind. ಗಾಳಿನ್ದ (Bp. 18, 30; Te. ಗಾಡುಪು, ಗಾಡ್ಪು).

ಗಾಳ gāḷa. = ಗಾಣ 1, q. v., one of the Tatsamas (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). a fish-hook, etc. (ಬಡಿಶ, ಮತ್ಸ್ಯವೇಧನ, ಮತ್ಸ್ಯಬನ್ಧನ Nr.; Si. 86; ಬಡಿಸ Śm. 31; My.; Tu.). [ಧರೆಯಗಲ ಜಲಕ್ಕೆ ಕಱುಯ ನೂಲಿನ ಜಾಲ, ಕಱುಯ ಕಬ್ಬಿಲ ಹೊಕ್ಕು ಸೇದುತ್ತಿರಲು ಕರದ ಕೈಯಲಿ ಗಾಳ Cv. 332]. ಓದೋದು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಇಕ್ಕೋದು ಗಾಳ. — ಎಲ್ಲರೂ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಗೋಕರ್ಣದವರು ಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು (Prvs.). ಗಾಳದ ನೇಣು (ಶಣಸೂತ್ರ, ಪವಿತ್ರಕ Nr.). ಮೀನ ಗಾಳ (ವಡಿಶ, o. r. ವಳಿಶ Hlā.). see Rśv. 5, 52; Śsv. 3, 23; ಎಡೆ-, ಗಳ-, ಸಣ್ಣ-.

ಗಾಳಕ gāḷaka. (Tbh. of ಗ್ರಾಹಕ?). a good, proper man (S. Mhr.; Te.: a clever, ingenious man = ಪ್ರೌಢ).

ಗಾಳಿ gāḷi. = ಗಾಳ್, etc. wind; air (ಪವನ, ಶ್ವಸನ, ವಾಯು, ಮರುತ್, ಅನಿಲ, ಪವಮಾನ, etc. Hlā.; Si. 405; ಕಮ್ಬುವಳ, ಮಿಗದೇರ, ಎಲರ್, ಎರಲ್, ಅನಿಲ Śm. 13; C.).; a vital air (Mr. 51. 52); emptiness, senselessness; a demon, evil spirit (C.; Te.). [ಅವರ ಸುಯ್ಯಳ ಗಾಳಿಯೊಳೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನಳ್ಳಾಡುವುದಾಯ್ತು Pb. 3, 83; Ap. 6, 32]. ಗಾಳಿಯಿಂ ಕೆದಱಿದ ಹನಿ (ಸೀಕರ); ಮುಱಿವರಿಸಿದ ಗಾಳಿ (ಝಂಝಾವಾತ); ಗಾಳಿಗೆ ದನಿಗೆಯ್ವ ಬಿದಿರು (ಕೀಚಕ Hlā.). ಗಾಳಿ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಮ್ಬಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾತ (Nr.). ಆತ್ಮನೊಳ್ ಮುಖ್ಯಮಹ ಗಾಳಿ (ಅನ್ತರ್ಯಾಮಿ Mr. 52); ಅರಯು ಬಹ ಗಾಳಿ (ಮನ್ದಾನಿಲ 50); ಮುಱಿಯ ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ (ಝಂಝಾನಿಲ 50); ತಿರುಗಿಸುವ ಗಾಳಿ (ವೈರಮ್ಭಣ 52). ಗಾಳಿಯ ನಡೆ (ಲಘು, ವಾಯುಚಾರ Nn. 145). ದುರ್ಗನ್ಧಮಂ ಗಾಳಿಯೊಳ್ ತಡೆಯಲ್, ನಾಱದೆ? (Śs. 85). ಗಾಳಿಯಿನ್ದ ದೂಳು ಹಾಱಿದರೆ ಕೋಟೀ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿತೇ? — ಗಾಳಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಅನ್ನ ಪಿಣ್ಡಕ್ಕೆ ಬಾರದು. — ಗಾಳಿ ಬನ್ದಾಗ್ಯೆ ತೂಱಿ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. — ಬಾಯಿನ್ದ ಹೇಱಿದ್ದು ಗಾಳಿಗೆ ಹೋಯಿತು. — ಗಾಳಿಗೆ ಗುದ್ದಿ ಮೆಯ್ ನೋಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Śmd. 24. 262. 297; Si. 85. 267. 380. 395. 428; Abh. P. 12, 28; 13, 73. 74; J. 3, 3. 25; 8, 2; 10, 12; 15, 3; 16, 37; 17, 4; 28, 53; 30, 31; Bp. 20, 13; 22, 7. 8; 26, 30; 37, 25; 24, 4; 54, 12; 57, 48; 61, 66; ಅತಿ-, ಎಳೆ-, ಕುಳಿರ್-, ತಂ-, ತೆಂ-, ಬಿಱು-, ಬಿಸು-, ಸುಟ್ಟುರೆ-, ಸುಣ್ಟುರೆ-. — ಗಾಳಿ ಗಣ್ಟು. a bagful of wind: a mass of lies (C.). [— ಗಾಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to speed away. ದುಷ್ಪಾಶ್ವಮನೇಱಿ ಪಸ್ಸಿಯ ಬಱಿಯಂ ತಗುಳ್ದೊಡದು ಗಾಳಿಗೊಣ್ಡೊನ್ದು ದೆಸೆಗೆ ಪರಿದು Vr. 162, 17]. — ಗಾಳಿ ಗೋಪುರ. N. of a gōpura on a hill at Tirupati (My.). [2, castles in the air; utopian idea]. — ಗಾಳಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to inhale air; to take an airing (C.; B. 2, 11; 5, 238). — ಗಾಳಿಪಟ. a paper kite (C.; B. 1, 19). ಗಾಳಿಪಟಸೂತ್ರ, the three or four balance nooses of a kite, to which the long string is tied (C.). — ಗಾಳಿಪೂಜೆ. worship of demons, especially of Kāḷi, at which bloody sacrifices are offered (My.). — ಗಾಳಿಪೂಜೆಬೆಟ್ಟ. a hill in the Nuggur country (R.). — ಗಾಳಿ ಬಡೆ. wind to touch one

(My.). 2, an evil spirit to smite one (C.). — ಗಾಳಿ ಬಿಡು. wind to begin to blow (C.; B. 3, 68). 2, wind to cease to blow (My.). — ಗಾಳಿಮಟ್ಟೆ. = ಗಾಳಿಗಣ್ಣು. (S. Mhr.; My. as -ಮೊಟ್ಟೆ). — ಗಾಳಿಮಣ್ಟಪ. a maṇṭapa without walls in a garden or before a town or village (My.). ಗಾಳಿಮಣ್ಟಪದ ಜೋಗಿಯ ಹಾಗೆ (who suffers much trouble from the wind, Prv.). — ಗಾಳಿಮಾತು. = ಗಾಳಿವಾತು. (My.). — ಗಾಳಿಯ ಸೇಲೆ. a cloth that waves in the wind (Bp. 31, 4). — ಗಾಳಿಯ ಸೊಡರ್. a light in a current of air (Sś. 74). — ಗಾಳಿವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the sky (ಮಿಾಮ್ಬಟ್ಟೆ Kk. 10 *b*). — ಗಾಳಿವಟ್ಟೆಗ. -ಬಟ್ಟೆಗ. a deity (ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a*). — ಗಾಳಿವಾತು. -ಮಾತು. a rumour, an empty, unfounded, aspersive word, abuse (ಬಯ್ಗುಳ್ Śmd. II; ತಿಟ್ಟು, ಬಯ್ಗುಳ್ Śm. 53; ಬಯ್ 102; ತಿಟ್ಟು, ಬಯ್ಗುಳ್ Kk. 90; Mhr. ಗಾಳ, ಗಾಳೀ; Sk. ಗಾಲಿ). — ಗಾಳಿಶಂಕೆ. suspicion that one is possessed by a devil and the therefrom arising demoniac possession itself (My.; T. ಕಾಜ್ಱುಚ್ಚಂಗೈ). — ಗಾಳಿಸಮಾಚಾರ. = ಗಾಳಿಸುದ್ದಿ. (My.). — ಗಾಳಿಸುದ್ದಿ. a false report. — ಗಾಳಿ ಸೋಂಕು. an evil spirit to come in contact with or possess one (C.). — ಗಾಳಿ ಹಾಕು. to fan (C.; B. 5, 286). ಗಾಳಿ ಹಾಕುವವ (ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯವ G.; My.).

ಗಾಳಿಗ gāḷiga. a demon to which the gāḷipūje is made (Śāstrasāra in W. v. 1269).

ಗಾಳಿಸು gāḷisu. to strain; to sift (My.; Mhr. ಗಾಳಣೇಂ; see ಗಾಲ).

ಗಾಳು gāḷu. = ಗಾಳ್, etc. wind. ಗಾಳಿಂಗೆ (Bp. 22, 7. 8).

ಗಾಳು gāḷu. = ಗಾಲು. an attacking, etc. [— ಗಾಳುಗೊರವ. wicked mendicant. ಗಾಳು ಗೊರವಂ ತಗುಳ್ದಿ ಪಳಾಳಮನೇನೊನ್ದನಪ್ಪೊಡಂ ಗಱಪಿದೊಡೆ Pb. 6, 24]. — ಗಾಳುಮೇಳ. = ಗಾಲುಮೇಲು. (Rām. 5, 8, 73; 6, 51, 86. 91). — ಗಾಳುಮೇಳು. = ಗಾಳುಮೇಳ. (Rām. 5, 8, 45).

ಗಾಳುಕ gāḷuka. a pair of pincers; a pair of tongs (ತಣ್ಡಸ, ಲಾಳಿ, ಇಕ್ಕಱ Mr. 383, o. rs. ಇಕ್ಕುಱ, ಲಾಡಿ; Mhr. ಗಾವೀ, ಗಾಹೀ, pincers, tongs).

ಗಿ gi. = ಗೀ. a syllable used in reiteration (C.; Te.), *e. g.* ಪದವಿಗಳ್ ಗಿದವಿಗಳ್ (Bp. 2, 24), ನಮ್ಬು ಗಿಮ್ಬು (26, 22), ಧನ ಗಿನ (28, 18), ಪದವಿ ಗಿದವಿ, ಪಡಿ ಗಿಡಿ (29, 14). see also ಅಜ ಗಿಜ, ಎಮ್ಮೆ ಗಿಮ್ಮೆ, ಛಲ ಗಿಲ, ದಿವಿಜ ಗಿವಿಜ, ನಡೆ ಗಿಡೆ, ಪ್ರಿಯವು ಗಿಯವು, ಭಕುತಿ ಗಿಕುತಿ, ಶಿವರಾತ್ರೆ ಗಿವರಾತ್ರೆ, ಹರಿ ಗಿರಿ.

ಗಿಕ್ಕು gikku. = ಗೇಕು. the sedge cyperus hex a stachyus Rottl. ಗಿಕ್ಕಿನ ಗಡ್ಡೆ. (= ಗೇಕಿನ-). ಕುಟನ್ನಟ, ದಾಶಪುರ, ವಾನೇಯ, ಕೈವರ್ತಿಮುಸ್ತಕ, etc. ಅನ್ದರೆ ತುಂಗ ಮುಸ್ತ, ತುಂಗೀ ಗಡ್ಡೆಗಳು; ಗೇಕಿನ ಗಡ್ಡೆ ಎನ್ತಲೂ ಗಿಕ್ಕಿನ ಗಡ್ಡೆ ಎನ್ತಲೂ ಅನ್ನುವರು (Si. 155).

ಗಿಚ್ಚಿ gicci. = ಗಿಱಿಕಿ, etc. — ಗಿಚ್ಚಿ ಹೊಡೆ. to peg skillfully one's own top into that of another so that this though fallen, begins to spin again (S. Mhr.). — ಗಿಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. the play of pegging one top into another etc. (S. Mhr.).

ಗಿಜ gija. 1. = ಗಿಜಿ 2. — ಗಿಜ ಗಿಜ. = ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ. (My.).

ಗಿಜ gija. 2. = ಗಿಜಿ 3. an imitative sound. — ಗಿಜ ಬಿಜ. = ಗಿಜಿ ಬಿಜಿ. (My.).

ಗಿಜ gija. 3. = ಗುಜ, etc. a sound of whisper. — ಗಿಜ ಗಿಜ ಮಾತಾಡು. to whisper (My.).

ಗಿಜಟಿ gijaṭi. 1. = ಗಿಜಿ 1, ಜಿಗಟು 1. a jelly-like, viscous, pulpous, sticky state (R.; Te. ಗಿಜುರು, ಗುಜುರು; see ಕುಸುರಿ 1; Mhr. ಗಿರ, pulp, pith).

ಗಿಜಟಿ gijaṭi. 2. = ಗಿಜಿ 4, etc. — ಗಿಜಟಗಿಡ. = ಗಿಜಿಗಿಜಿಗಿಡ, ಗಿಣಿಗಿಣಿಕೆ, ಗಿಲಗಂಚಿ, ಗಿಲಿಗಿಜಿ-, ಗಿಲಿಗಿಂಚಿ. a herb or low shrub, Crotolaria verrucosa Lin. (St. & Pl.).

ಗಿಜಿ giji. 1. = ಗಿಜಟಿ 1. — ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ. rep. = ಗಿಜಟಿ 1, especially used of the state of old fruits and wounds (S. Mhr.).

ಗಿಜಿ giji. 2. = ಗಜಿ, ಗಿಜ 1. a sound denoting confusion, etc. (Mhr. ಗಿಜ-ಮಿಟ, ಕಿಚ-ಮಿಡ, ಕಿಚ-ಬಿಡ, confused crowdedness, as of letters; disorder; confusedly unintelligible, as speech). — ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ. = ಗಿಜ ಗಿಜ. the state of being very crowded (C.). [ಗಜಿಯಿನರಿಗಜ ಘಟೆಯಂ ಗಿಜಿಗಿಜಿಯಾಗಿರೆ ಪೊಯ್ದೊಡೆ Pb. 10, 106]. ಮನೆ (or ಸನ್ತೆ) ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ ಆಯಿತು (C.). [— ಗಿಜಿಗಿಜಿ ಮಾಡು. to crush. ಭವದೂರುಯುಗಂಗಳನಾಜಿರಂಗದೊಳ್ ಗಿಜಿಗಿಜಿ ಮಾಡಲೆನ್ದವನ ಪೂಣ್ದುದು Pb. 9, 52]. — ಗಿಜಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to be crowded or thronged, as a house or market (My.). — ಗಿಜಿ ಬಿಜಿ. = ಗಜಿ ಬಿಜಿ. (S. Mhr.). — ಗಿಜಿವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. a mouth (or a person with a mouth) of somewhat unintelligible speech. ಬಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಎಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆಜಾಲಿಯ ಮುಳ್ಳು, ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ಗಿಜಿವಾಯಿ; ಮೂಡಲ ಬಟ್ಟೆ ಬೇಡ! (Sp.).

ಗಿಜಿ giji. 3. = ಕಿಚ, ಗಜ, ಗಿಜ 2. an imitative sound. — ಗಿಜಿ ಬಿಜಿ. = ಗಿಜ ಬಿಜ. the chirping and chattering of birds (C.). ಗಿಜಿಬಿಜಿ ಮಾಡು (S. Mhr.).

ಗಿಜಿ giji. 4. = ಗಿಜಟಿ 2, ಗಿಣಿ 1, etc. a sound in imitation of chinking, etc. — ಗಿಜಿಗಿಜಿಗಿಡ. = ಗಿಜಟಿ ಗಿಡ, etc. (St. & Pl.).

ಗಿಜುಗಾರ gijugāra. a wagtail (ಖಂಜರೀಟ, ಖಂಜನ, ಗೀಜುಗ ಹಕ್ಕಿ, ಗವುಜಲಹಕ್ಕಿ Si. 172 sic! Si. confounds two different birds, just as does the Te. in its ಗಿಜಿಗಾಡು, ಗಿಜ್ಜಿಗಾಡು; see ಗೀಜುಗ).

ಗಿಂಚಲು giñcalu. a kind of bird (Bh. 1, 20, 53).

ಗಿಂಚೆ giñce. = ಗಂಚಿ, ಗಂಜಿ 3, ಗಂಜೆ No. 3, (ಗಿಣಿಕೆ, ಗಿಲಕು). see ಗಿಲ-, ಗಿಲಿ-.

ಗಿಂಜು giñju. the state of being full of seeds and of a disagreeable taste, said of the heads of some vegetables (S. Mhr.). — ಗಿಂಜುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. such a vegetable-head (S. Mhr.).

ಗಿಟ giṭa. an imitative sound. — ಗಿಟಗರೆ. -ಕರೆ. (the belly) to rumble (after drinking much water or taking much food, My.).

ಗಿಟಕ giṭaka. = ಗಿಟಕು, ಗಿಟುಕು. the dry kernel of the cocoanut when still in the nut (S. Mhr., or also when out of it, My. as ಗಿಟಕು; see G. s. ಅಟ್ಟಿಸು 3).

ಗಿಟಕು giṭaku. = ಗಿಟಕ, etc. (C.; B. 2, 42).

ಗಿಟುಕು giṭuku. = ಗಿಟಕ, etc. (My.).

ಗಿಟ್ಟಿಸು giṭṭisu. = ಗೀಟಿಸು. to cause oneself to be reached; to be obtained (My.).

ಗಿಟ್ಟು giṭṭu. = ಕಿಟ್ಟು, ಗೀಟು 2. to be obtained, etc. (My.; M. ಕಿಟ್ಟು; Te. ಗಿಟ್ಟು, to suit, agree, match, meet, be met), [Tu. ಗಿಟ್ಟ near]. 2, to be pressed closely one to the other. ಅವನ ಹಲ್ಲು ಗಿಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಅವೆ, he has lock-jaw (My.). — ಗಿಟ್ಟದವ. a useless man (My.).

ಗಿಡ giḍa. = ಗಿಡು, ಚಿಟ್ಟು 1, (ಸಿಡುಮ್ಬು, ಸಿಡುಮ್ಬೆ). a plant, as of chilli, of the brinjal, of pulse, etc., etc. (C.; Te.

ಚೆಟ್ಟು); a small tree, a shrub (C.; Te. ಚೆಟ್ಟು; T., M. ಚೆಡಿ; T. ಚೆೞು, to thrive, grow well, etc.; see s. ಕೆಯ್ 5; *cf.* Sk. ಝುಟಿ); a tree in general (C.; Te. ಚೆಟ್ಟು). ಮರಗಳು, ಗಿಡಗಳು (ವೃಕ್ಷ, ಮಹೀರುಹ, ತರು, ಕುಟ, ದ್ರುಮ, etc. Si. 119). ಗಿಡಗಳು (ನಗ, ಅಗ 409). ಗಿಡ (ಶಿಖರಿ 434; ಅದ್ರಿ 448). ಗಿಡ ವೃಕ್ಷಂಗಳಿಗೆ ಆರು ನೀರನೆಱೆವರ್? (Sś. 42). ಗಿಡನಾಗಿ ಬೊಗ್ಗದ್ದು ಮರನಾದ ಮೇಲೆ ಬೊಗ್ಗೀತೇ? — ಗಿಡ ಸುಳ್ಳಾದರೆ ಬಂಗಿ ತಿನ್ದು ನೋಡು, ಜ್ಯೋತಿಷ ಸುಳ್ಳಾದರೆ ಗ್ರಹಣ ನೋಡು (Prvs.). see J. 28, 47; Rāghc. 17, 56; Si. 119. 120. 121. 126-134. 367. 405. 431. 446. 459. 497. 498; B. 1, 14; 2, 49; 4, 17. 18. — ಗಿಡ ಗಡ್ಡೆ. dupl. (C.; B. 5, 25. 128). — ಗಿಡಗಣ್ಟೆ. -ಕಣ್ಟೆ. dupl. (C.; B. 2, 45; 3, 11. 27). — ಗಿಡಮಂಗನ ಆಟ. a play at which boys climb trees (S. Mhr.). — ಗಿಡ ಮುರಿಕೆ. = ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆ. (S. Mhr.). — ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆ. medicinal plants and roots; a herbal drug, medicine (C.; ಓಷಧಿ G.; B. 4, 123).

ಗಿಡಗ giḍaga. = ಗಿಡಿಗ, ಗಿಡುಗ, ಡೇಗೆ. a hawk; a falcon (S. Mhr.; ಶಶಾದನ, etc. Si. 171); a small kestrel (Bḍ.; Pr.); the jugger falcon, Falco jugger (Bḍ.). [Tu. ಗಿಡಿ].

ಗಿಡಗಾಱ giḍa-gāṟa. a man who malignantly administers poison (S. Mhr.).

ಗಿಡಿ giḍi. 1. to enter by mouthfuls; or to devour mouthful after mouthful; or to cause mouthfuls to enter (ಕಬಲಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; *cf.* Sk. ಗಿಲ್?); to force into the mouth (of others, as food, cloth, My.; Tu.; Te. ಗಿಡಿಗೊನು, to tighten, be tight or squeezed). [ಅಡಗಿನ ಬಸನಿಗನ್ನೈತಿನ್ ಪಿಡಿಯೆನ್ದವನಡಗನವನ ಬಾಯೊಳ್ ಗಿಡಿವರ್ Ap. 5, 86].

ಗಿಡಿ giḍi. 2. an imitative sound. (Te. ಗಿಡಿಬಿಡಿಗಾ, noisily). [— ಗಿಡಿಗಿಡಿಜನ್ತ್ರಂ. over-worked frame? ಗಿಡಿಗಿಡಿಜನ್ತ್ರಂ ಮಿಳಿಮಿಳಿ ನೇತ್ರರಪ್ಪ ಮಾಸೋಪವಾಸಂಗೆಯ್ದು ರಿಸಿಯರ್ ಪೋಪುದಂ ... ಕಣ್ಡು Vr. 46, 3; 134, 3; 151, 24]. — ಗಿಡಿಬಿಡಿ. a small drum, shaped like an hour glass (C. Bp. 5, 7; My.; T. ಕಿಡುಬಿಡಿ; Te. ಗಿಡಿಯೆ, a sort of drum; ಗಿಡಿಗಿಳ್ಲು, ಗಿರಿಗಿಟಲು, a sort of castanets; *cf.* ಗಿಱುಗಟೆ). — ಗಿಡಿಮಿಡಿ. = ಗಿಡಿಬಿಡಿ. (R.; T. ಕಿಡುಮುಡಿ. a kind of musical instrument).

ಗಿಡಿಗ giḍiga. = ಗಿಡಗ, etc. a hawk, etc. (ಪ್ರಾಚಿಕೆ, ಶ್ಯೇನ Hlā.). see Bh. 3, 13, 34; Rśv. 5, 52.

ಗಿಡು giḍu. = ಗಿಡ. a plant, etc. [ಗಿಡುವಿನ ಕೆಱಗೆ ಪೊಱ್ದಿದ್ದರ್ಯುಧಂಗಳಂ ತನ್ದರಸಂಗೆ ತೋಱಿದೊಡೆ Vr. 176, 24]. ಮರ, ಗಿಡು, ಬಳ್ಳಿ, ಪುಲ್, ಪೊದಱ್ (Śmd. 89. 129. 198). ಮರಂ, ಗಿಡು, ಪಕ್ಕಿ, ಮಿಗಂ (154). ದನ್ತಿಯ ಗಿಡು (ದನ್ತಿಕೆ, etc.); ನೀಲಿಯ ಗಿಡು (ನೀಲಿ, etc.); ಸಮ್ಮಗಾತಿಯ ಗಿಡು (ಚರ್ಮಕಸೆ, etc.); ತುಮ್ಬಿಗಿಡು (ದ್ರೋಣ); ಹಣ್ಣಿಯ ಗಿಡು (ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ, etc.); ಹತ್ತಿಯ ಗಿಡು (ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ, etc.); ಹಬ್ಬೆಯ ಗಿಡು (ವೇತಸ, etc. Nr.). ಜಾಜಿಯ ಗಿಡುವು (ಜಾತಿ Nn. 76). ಗಿಡು ಮರಕ್ಕೆ ಎಱವ ನೀರ ಕಾಲುವೆಗಳ್ (Mr. 108); ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿ ಮರನ್ ಅಯ್ದು ಭೂಜವಕ್ಕುಂ (150). see Abh. P. 7, 85; Grj. 1, 86; 5, 25; Bp. 35, 13; 38, 9-11; 43, 36; 60, 50; Śsv. 4, 23; J. 16, 40.

ಗಿಡುಗ giḍuga. = ಗಿಡಿಗ, etc. a hawk, etc. (ಶಶಾದನ, ಪತ್ರಿ, ಶ್ಯೇನ Nr.; ಪ್ರಾಚಿಕೆ, ವಿಷಮುತ್ಪೀಡನ, ಶ್ಯೇನ Mr. 174; My.). [ಅರಗಿಳಿಯನೊನ್ದು ಗಿಡುಗನೆಡೆಗೊಣ್ಡು ... ಉಗಿಬಗಿ ಮಾಡಿದಾಗಳ್ Pb. 1, 68va.].

ಗಿಡ್ಡ giḍḍu-a3. = ಗುಡ್ಡ 1. a short, small, dwarfish man (ಖರ್ವ, ವಾಮನ, ಹ್ರಸ್ವ Nr.; Si. 197; C.; B. 3, 44; Te. ಗಿಡ್ಡೆ). ಗಿಡ್ಡನಾಗಿ ಬಡವನಾಗಿದ್ದವನು (ಪೃಶ್ನಿ, ಅಲ್ಪತನು Nr.). — ಗಿಡ್ಡ ಪುಟ್ಟ. dupl. (My.).

ಗಿಡ್ಡ giḍḍa. short and thick (Mhr. ಗಿಡ್ಡಾ, ಗಿಡ್ಡು). — ಗಿಡ್ಡಕುಮ್ಪಣಿ. a small, thick rupee of the Sultān's time (My.). — ಗಿಡ್ಡದುಡ್ಡು. a small, thick duḍḍu of Kṛiṣṇa rāja's time (My.).

ಗಿಡ್ಡಂಗಿ giḍḍaṅgi. = ಗಡಂಗ, etc. a godown. (My.). see ಗಿಡ್ಡಂಗಡಿ.

ಗಿಡ್ಡನೆ giḍḍu-ane2. short, small (My.); shortness, etc. ಗಿಡ್ಡನೇ ಮರ (My.). ಗಿಡ್ಡನಾದುದು (ವಾಮನ, ನ್ಯಕ್, ನೀಚ, ಖರ್ವ, etc. Nr.).

ಗಿಡ್ಡಾನೆ giḍḍu-āne4. = ಗಿಡ್ಡನೆ (My.). ಗಿಡ್ಡಾನೆಯಾಳಾದರೆ ಒಡ್ಡಾನೆಗೆ ಸಮ ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.).

ಗಿಡ್ಡಿ giḍḍi. a short, dwarfish female (My.).

ಗಿಡ್ಡು giḍḍu. (fr. ಕಿಱು 1). = ಗುಡ್ಡು 3. shortness, smallness (ವಾಮನ, ನ್ಯಕ್, etc., ಕುಱುಚು, ಕುಳ್ಳು, ತಗ್ಗಾದ ಗುಜ್ಜು Si. 372; C.). Gen. ಗಿಡ್ಡ. — ಗಿಡ್ಡಂಗಡಿ. = ಗಿಡ್ಡಂಗಿ. a small shop, especially a liquor-shop (ಶುಣ್ಡೆ, ಮದಸ್ಥಾನ, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವ ಮನೆ Si. 347). — ಗಿಡ್ಡಕಾಲು. a short, small foot or leg (C.). — ಗಿಡ್ಡ ಕೆಯ್ಯಿ. a short hand or arm (C.). — ಗಿಡ್ಡ ನಾಯಿ. a small dog (C.; B. 3, 45). — ಗಿಡ್ಡ ಬಾಱೆ. a kind of plantain (B. 2, 38). — ಗಿಡ್ಡ ರಾಗಿ. a variety of rāgi with a small seed (My.).

ಗಿಣಿ giṇi. 1. = ಕಿಣಿ 1, ಗಿಜಿ 4, ಗಿಲ್, ಗಿಲ, etc. a sound in imitation of chinking, etc., light rattling. — ಗಿಣಿಗಿಣಿಕೆ. = ಗಿಜಟಿಗಿಡ, etc. the plant Crotolaria in its various species, of which the seeds, when ripe, rattle or crackle in the legumen (ಘಣ್ಟಾರವೆ, ಶಣಪುಷ್ಪಿಕೆ Nr.; ಮಣಿ Mr. 139, o. rs. ಅಮನಿ, ಅವನಿ; T. ಕಿಣಿದಿ, ಕಿಲುಗಿಲುಪ್ಪೈ, ಚಿತ್ತುಡು, ಚಿಱ್ಱಿರು).

ಗಿಣಿ giṇi. 2. = ಗಿಳಿ. a parrot (ಕೀರ, ಶುಕ Si. 174; ಹರಿ 450; C.; Te. ಚಿಲಕೆ; Tu. ಗಿಳಿ; M. ಕಿಳಿ; T. ಕಿಳಿ, ಕಿಳ್ಳೈ; Sk. ಚಿಮಿಕ, ಚಿರಿ; see ಕಿಲ್, ಕಿಲ, ಕೆಲೆ; ಕಿಳಿಱ್). ಗಿಣಿಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಶೌಕ Si. 181). see ಅರ-, ಪೆಣ್-. — ಗಿಣಿಕೋಲು. a stick hooked at the top like a parrot's beak (My.); the handle of a weeding machine so shaped (Sd.). — ಗಿಣಿಮಾವು. a mango the extremity of which resembles a parrot's beak (C.; B. 2, 51). — ಗಿಣಿಮೂಗು. a parrot's beak (My.); a Roman nose (C.; M. ಕಿಳಿಮೂಕ್ಕು). ಗಿಣಿಮೂಗಿನ ಗಡ್ಡೆ, a climbing plant with large tubers that sprout and grow even in the air, Corallocarpus epigaea Hook. f. (Z.; see ಆಕಾಶಗರುಡ ಬಳ್ಳಿ). — ಗಿಣಿವಱು. = ಗಿಳಿವಱು, q. v.

ಗಿಣಿಕೆ giṇike. = ಗಿಲಕು, etc. a jingle. see ಗಿಣಿ-.

ಗಿಣ್ಟ giṇṭa. gingham, double-threaded stuff, stout cloth (C.; Te. ಗಿಣ್ಟವು, ಗಿಣ್ಟೆನೆ, ಗೆಣ್ಟವು; T., M. ಕಿಣ್ಡನ್; M. ಕಿಣು, to become stout, thick, stiff; Te. ಗಿಣ್ಟೆಪು, ಗಿಣ್ಟೆಮ್ಪು, thick, compact; *cf.* ಗಿಟ್ಟು).

ಗಿಣ್ಡಿ giṇḍi. = ಗಿಣ್ಣಲ್, ಗಿಣ್ಣೆಲ್. a small metal water-vessel in the form of a cerige or cembu (ಜಲಪಾತ್ರೆ, ಕಮಣ್ಡಲ, ತಮ್ಬುಗೆ Mr. 212; S. Mhr.; Mhr. ಗಿಣ್ಡೀ, a metal water-vessel, used to hold holy water; Tu., T. ಕಿಣ್ಣ, ಕಿಣ್ಣೆ, ಕಿರಾಣ, a small bowl, brass cup, charger; M. ಕಿಣ್ಣ, ಕಿಣ್ಣನ್, a metal plate; gong; ಕಿಣ್ಡಿ, a goblet, water vessel with a spout, used also to collect money; Te. ಗಿಣ್ಡಿ, a vessel with a spout, like a teapot; ಗಿನ್ನೆ, a cup, goblet, porringer); that vessel with a spout (C.). see Bp. 12, 9; C. Bp. 47, 40; Si. 309; ಪೊಂ-. ಬಂಗಾರದ ಗಿಣ್ಡಿ (ಭೃಂಗಾರ, ಕನಕಾಲುಕೆ, ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಲು (Si. 268; *cf.* 241).

ಗಿಣ್ಡು giṇḍu. to pinch with the nails (My.; Te. ಗಿಲ್ಲು; Tu. ಕಿಣ್ಕು; T., M. ಕಿಳ್ಳು; *cf.* ಜಿಗಟು).

ಗಿಣ್ಣ giṇṇa. = ಗಿಣ್ಣು 1, ಗೆಣ್ಣು 2. the milk of a buffalo or cow which has lately calved (S. Mhr.).

ಗಿಣ್ಣಲ್ giṇṇal. = ಗಿಣ್ಡಿ, ಗಿಣ್ಣಿಲ್. a small water vessel, etc. see ದಾರೆ.

ಗಿಣ್ಣಿ giṇṇi. = ಗಿರಣಿ. a cancerous disease which destroys especially the toes, fingers and nose (S. Mhr.; M. ಕಿಣ್ಣು, ಕುಣಿ, a sore to form into a hole).

ಗಿಣ್ಣಿಲ್ giṇṇil. ಉ. = ಗಿಣ್ಣಲ್. [ಕೊಳಗ ದೈವ ಗಿಣ್ಣಿಲು ದೈವ ಕಾಣಿರೋ ದೈವ ದೈವವೆನ್ದು ಕಾಲಿಡಲಿಮ್ಬಿಲ್ಲಾ! Bv. 561; Cv. 557]. see ದಾರೆ; Bp. 14, 18. 25.

ಗಿಣ್ಣು giṇṇu. 1. = ಗಿಣ್ಣ, etc. (ಕ್ಷೀರವಿಕೃತಿ, ಕೂರ್ಚಿಕೆ Nr.; My.). [ಮಧು ಮದ್ಯ ಮಾಂಸಂಗಳುಮಯ್ದು ಪಾಲ್ಮರನ ಪಣ್ಣುಂ ಗಿಣ್ಣುಮಾಳಮ್ಬೆಯುಂ ಇನ್ತಿವೆಲ್ಲಮಂ ತಿನ್ನದ ಬ್ರತಂಗಳುಮಂ ಕೈಕೊಣ್ಡು Vr. 150, 27]. see ಹಾಲು. — ಗಿಣ್ಣುವಾಲು. -ಹಾಲು. = ಗಿಣ್ಣು. ಈದ ಆವಿನ ಗಿಣ್ಣುವಾಲು (ಪೀಯೂಷ Nr.). — ಗಿಣ್ಣುಹಾಲು. = ಗಿಣ್ಣುವಾಲು. (My.). ಈದ ಏಟು ದಿನಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಹಸುವಿನ ಗಿಣ್ಣುಹಾಲು (ಪೀಯೂಷ Si. 316). *cf.* Te. ಜುನ್ನು.

ಗಿಣ್ಣು giṇṇu. 2. = ಗೆಣ್ಣು 1. a knot, a joint (as of sugar-cane, a finger, etc., My.; *cf.* ಗಣಲು, ಗಣಿಕೆ). ಬಿದಿರ ಗಿಣ್ಣು (ಗ್ರನ್ಥಿ, ಪರ್ವನ್, ಪರುಸ್ Nr.). see ಕುಣು, ಬೆರಳು.

ಗಿತ್ತಿ gitti. a wrong, though common, feminine, affix, that has arisen from ಇಗ-ಇತ್ತಿ, see *e. g.* ಅಭಿಮಾನ-, ಕುಟಿಲ-, ಕುಣ್ಟಾಣ-, ಕುಣ್ಟಲ-, ಕುಮ್ಬಾಣ-, ಕೊಣ್ಡೆ-, ಗವುಡ-, ಡೊಮ್ಬ-, ಡೊಮ್ಬರ-, ಬಾಹಿರ-.

ಗಿದ್- gid. = ಗಿದ್ದ. — ಗಿದ್ಗಾಣಿ. = ಗಿದ್ದಗಾಣಿ. (My.).

ಗಿದ್ದ gidda. (fr. ಕಿಱು 1?). = ಗಿದ್-, ಗಿದ್ದನ, ಗಿದ್ನ, ಗಿರ, ಗಿರ್ದ. a fourth part, a quarter ($\frac{1}{4}$). (Te. ಗದ್ದೆ, an obsolete coin like a farthing, equal to $\frac{1}{4}$ or $\frac{1}{5}$ of a ಪೈಕ; ಗಿದ್ದ, the smallest measure of capacity, a gill or liquid ounce, $\frac{1}{4}$ of a sōle, weighing 4 ḍabbus). — ಗಿದ್ದಗಾಣಿ. -ಕಾಣಿ. = ಗಿದ್ಗಾಣಿ. $\frac{1}{4}$ of a kāṇi, $\frac{1}{256}$ of a haṇa, used in weighing (My.). *cf.* ಸಿದ್ದೆ.

ಗಿದ್ದನ giddana. = ಗಿದ್ದ. the fourth part of a solige (My.). 2, = ಗಿದ್ನ No. 2. (S. Mhr.).

ಗಿದ್ನ gidna. = ಗಿದ್ದನ No. 1. (My.). 2, eight seers or two soliges (S. Mhr.). see Si. 327.

ಗಿಮಿ gimi. = ಗಿಱಿ 2, etc., ದಿಮಿ. an imitative sound. — ಗಿಮಿಗಿಮಿ ತಿರುಗು. to turn round and round, and make oneself giddy, as in play (S. Mhr.).

ಗಿರ್ gir. = ಗೀರ್. *speech.* 2, *the goddess of speech, Sarasvatī.*

ಗಿರ gira. (giṛa). (fr. ಕಿಱು 1?). = ಗಿದ್ದ. — ಗಿರಕಾಲು. $\frac{1}{16}$, the sixteenth part (My.). — ಗಿರಪಾವು. dupl. $\frac{1}{4}$ or the fourth part of a measuring seer (S. Mhr.). 2, $\frac{1}{16}$ of a seer (My.).

ಗಿರ gira. = ಗಿರೆ. speech, etc. (My.).

ಗಿರಕೆ girake. a machine for separating the seeds of cotton (Mhr., R.; *cf.* ಕಿಱುಕು).

ಗಿರಗೆ girage. = ಗಿರಿಗೆ. the ankle (My.; Te. ಗಿರಿಗೆ; *cf.* ಘುಟಿಕೆ).

ಗಿರಣಿ giraṇi. = ಗಿಣ್ಣಿ. a kind of disease. (S. Mhr.).

ಗಿರಣಿ giraṇi. a cotton-press (Mhr.). 2, a jenny and the manufactory where it is used, a cotton mill.

ಗಿರದೆ girade. a small and circular cushion (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಿರದೀ).

ಗಿರನ್ತ giranta. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥ. a book, etc. (S. Mhr.).

ಗಿರಬ್ದಾರಿ girabdāri. distress, penury (My.; Mhr., H.); fate (My.).

ಗಿರಸ್ತ girasta. Tbh. of ಗೃಹಸ್ಥ. a house-holder. (S. Mhr.).

ಗಿರಾಕಿ girāki. a purchaser; customer (C.; Mhr. ಗಿಹಾರ್ಯಕ, *i. e.* Sk. ಕ್ರಾಯಕ; B. 3, 103; 4, 62; 5, 116). 2, salable, in request, dear in price (My.; Br., H.).

ಗಿರಾಗತಿ girāgati. (Tbh. of ಗ್ರಹಗತಿ). fate; one's private affairs (S. Mhr.).

ಗಿರಾಚಾರ girācāra. Tbh. of ಗ್ರಹಚಾರ. ill fate (My.).

ಗಿರಾದಿ girādi lattice, battlement (T., M. ಕಿರಾದಿ; Portuguese *grade;* R.).

ಗಿರಾಯಿಸು girāyisu. = ಗೇರಾಯಿಸು, q. v. (My.).

ಗಿರಾಸ್ತ girāsta. = ಗಿರಸ್ತ. (My.).

ಗಿರಿ giri. 1. *swallowing* (= ಗಿಲಿ). 2, *a mountain,* one of the seven (or eight) chief mountains (ಬೆಟ್ಟ Śm. 88). 3, the number seven (Ch.). 4, venerable, respectable. — ಗಿರಿ ಗಿರಿ. rep. (Bp. 19, 48).

ಗಿರಿ giri. 2. an affix denoting office, business, profession (Mhr., H.), *e. g.* in ಗುಮಾಸ್ತ-, ದಿವಾಣ-, ಮುನಿಷೀ-, ಸಿಪಾಯಿ-, etc.

ಗಿರಿಕರ್ಣಿ giri-karṇi. *the plant Clitoria ternatea* Lin. (ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತೆ G.).

ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆ giri-karṇike. = ಗಿರಿಕರ್ಣಿ. (Sk.). 2, a species of Achyranthes (kiṇihī) with white blossoms (Sk.; ಫಲರಾಜಿತ, ದಿಣ್ಡ Mr. 113, o. rs. ದ್ವಾಪರಾಜಿತ, ಪಾರಾಜಿತ). — ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆಯ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb with large blue or white flowers, growing in hedges, Clitoria ternatea L. (St. & Pl.).

ಗಿರಿಕೆ girike. *a mouse, a small rat.* see ಚಿಟ್ಟಿಲಿ.

ಗಿರಿಗಟ girigaṭa. Tbh. of ಗಿರ್ಗಟಿ. a kind of musical instrument (or ಗೀ-, Śmd. 336).

ಗಿರಿಗೆ girige. = ಗಿರಗೆ. the ankle. (My.).

ಗಿರಿಜ giri-ja. mountain-born; a mountain-born man, mountaineer. 2, *talc.* 3, *red chalk;* bitumen; iron.

ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ girijā-kalyāṇa. Parvathī's wedding; the title of a Kannaḍa poem in pure campū by Harīśvara (in v. 31 Harīśvara speaks of ಱ and ಳ).

ಗಿರಿಜಾಕಾನ್ತ girijā-kānta. Śiva. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಗಿರಿಜಾತೆ giri-jāte. Pārvatī. (Ch. v. 10; Ct. II, 1).

ಗಿರಿಜಾನಾಥ girijā-nātha. = ಗಿರಿಜಾಕಾನ್ತ, Nos. 1 & 2. (Ch.).

ಗಿರಿಜೆ giri-je. ಗಿರಿಜಾ. *Pārvatī, the daughter of Himavant.* — ಗಿರಿಜೆಯರಸ. -ಅರಸ. Śiva (Bp. 54, 44; 61, 77). — ಗಿರಿಜೆಯಾತ್ಮಜ. -ಆತ್ಮಜ. Ṣaṇmukha (Bp. 38, 63).

ಗಿರಿಜೇನ್ದ್ರ girijā-indra. Śiva (Mr. 495).

ಗಿರಿಜೇಶ girijā-īśa. Śiva (ಜಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರ Nn. 38).

ಗಿರಿದುರ್ಗ giri-durga. a hill-fort (Cpr. 4, 27).

ಗಿರಿಧನ್ವ giri-dhanva. Śiva (Śśv. 4, 122).

ಗಿರಿಧರ giri-dhara. Kṛiṣṇa (My.). 2, Viṣṇu in the form of a tortoise (My.).

ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕೆ giri-mallike. *the plant Wrightia antidysenterica* R. Br. 2, a kind of jasmine.

ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ giri-mallige. Tbh. of ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕೆ. (ಶಕ್ರ Mr. 517, Nn. 80; ವಿಚಕಿಲ 80; Cpr. 4, 45).

ಗಿರಿರಾಜ giri-rāja. the Himālaya (Grj. 2, 63).

ಗಿರಿರಿಪು giri-ripu. Indra (Mr. 41).

ಗಿರಿವ್ರಾತನಾಥ giri-vrāta-nātha. = ಗಿರಿರಾಜ. (Grj. 3, 2).

ಗಿರಿಶ giri-śa. = ಗಿರಿಸ. inhabiting mountain: *Śiva.*

ಗಿರಿಶಂ giri-śaṁ. the metrical foot ◡ ◡ — (Ch.).

ಗಿರಿಶೃಂಗ giri-śṛiṅga. the peak of a mountain; Gaṇēśa. (R.).

ಗಿರಿಸ girisa. Tbh. of ಗಿರಿಶ (Śmd. 335).

ಗಿರಿಸಾನು giri-sānu. *table-land* (ಪೇಟೆ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲ್ Nn. 23).

ಗಿರಿಸಾರ giri-sāra. *iron.*

ಗಿರಿಸುತೆ giri-sute. = ಗಿರಿಜೆ. (ಶಕ್ತಿ, ಪಾರ್ವತಿ Nn. 60).

ಗಿರೀಶ giri-īśa. *Śiva.* 2, the Himālaya.

ಗಿರೀಶ್ವರ giri-īśvara. = ಗಿರೀಶ. (Bp. 61, 46).

ಗಿರೆ gire. = ಗಿರ್, ಗಿರ, ಗೀರ್. speech, etc. (Śmd. 107).

ಗಿರೇಬಾಜ girēbāja. a variety of the domestic pigeon, a tumbler (B. 3, 114; H.).

ಗಿರ್ಯಾಣ giryāṇa. Tbh. of ಗ್ರಹಣ. (S. Mhr.).

ಗಿಱ್ gir̤. to conceive, to think; to imagine, to take for (ಪರಿಭಾವನ Śmd. Dh.). [Tu. ಗಿರಿ, to roam about]. P. p. ಗೆತ್ತು [ಸಾಧುಗೆತ್ತು ಬಗೆಯಾದವನಾನೊಡನಟ್ಟಿದೆಂ Kr. 1, 128; Pb. 5, 5; Ap. 7, 59; Cv. 872]; (Cpr. 2, 47; 5, 39 va.; Abh. P. 7, 96; 10, 6). ಗೆತ್ತಂ, ಗೆತ್ತರ್ (Śmd. 282. 287). ಗೆತ್ತುದು (ಪರಿಭಾವಿಸಿದುದು Ct. II, 102). ಪಗಲನ್ನಿರ್ದ ಅಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳನ್ ಇನಕಿರಣಶ್ರೇಣಿ ಗೆತ್ತು (Śmd. 134). ಮುಗಿಲಂ ಮಾಱಾನೆ ಗೆತ್ತಂ (282. 287, o. r. ಗೆತ್ತರ್). ತನ್ನ ನಣ್ಪರಂ ಪಗೆವಡೆ ಗೆತ್ತು (Abh. P. 5, 4). see Rsv. 1, 135 va.; 5, 41; 5, 55 va.; 6, 20; 6, 24 va.; 9, 29; 11, 18.

ಗಿಱ gir̤a. 1. = ಗಿಱ್ಱ, q. v., ಗಿಱಿ 2.— ಗಿಱತಿಱನೆ. = ಗಿಱ್ಱ-. quickly. (ಶೀಘ್ರ Kk. 50, o. r. ಗಿಱುಗಿಱನೆ).

ಗಿಱ gir̤a. 2. = ಗಿಮಿ, ಗಿಱಿ 1, etc. a sound to indicate whirling. (Mhr. ಗಿರಗಿರಣೇಂ, to whirl, go round; *cf.* ಗಿಱ್ಱನೆ). — ಗಿಱ ಗಿಱ. rep. = ಗಿಱ ಗಿಱನೆ. (My.; Te.). — ಗಿಱ ಗಿಱನೆ. in a whirling, going round manner (used of the head, persons, etc., My.). — ಗಿಱಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to go round (as the head from biliousness, My.).

ಗಿಱಕಿ gir̤aki. = ಗಿಱಕೆ, etc. whirling. (My.).

ಗಿಱಕು gir̤aku. 1. (fr. ಕಿಱ್). the state of being strait, as a gate (S. Mhr.); that of being firmly fixed, that of being to be opened with great difficulty, as a door (S. Mhr.); that of being close, pressing, etc., as a crowd (S. Mhr.). (Te. ಕಿರಿ, to be tight; M. ಕಿಱಿ, to resist, insist on).

ಗಿಱಕು gir̤aku. 2. = ಕಿಱಕು, etc., ಗಿಱಿಕಿ 1, ಗಿಱುಕು. creaking. — ಗಿಱಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to creak, as a door. (My.; M. ಕಿಱಿ, to creak as a door).

ಗಿಱಕೆ gir̤ake. = ಗಿಱ್ಕಿ, ಗಿಱಕಿ, ಗಿಱಿಕಿ 2, ಗಿಱೀಕೆ. whirling, going round (C.: Te. ಗಿರುಕ್ಕುನ, round and round: whisking). — ಗಿಱಕೆ ಹೊಡೆ. to tumble or turn over in flight, as a pigeon (My.).

ಗಿಱಿ gir̤i. 1. = ಗಿಮಿ, ಗಿಱ 2, ಗಿಱು 1, ಗಿರ್ 1–. whirling, going round; a whir, a whirring, buzzing, whizzing sound. [Tu. ಗಿರಿ to roam about, to reel as head, etc.]. — ಗಿಱಿಗಿಟ್ಟ. a kind of rattle-box (My.). — ಗಿಱಿಗಿಱಿ. rep. (T. ಕಿಱುಕಿಱು). — ಗಿಱಿಗಿಱಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an unsteady, vicious eye (My.). — ಗಿಱಿಗಿಱಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to strike with the sound of gir̤igir̤i. ಗಿಡಿಗನ ಎಱಕೆಯ ಪುಟದ ಗಿಱಿಯ ಅನ್ನದಲಿ ಗಿಱಿಗಿಱಿಗುಟ್ಟಿದನು ಭೀಮ (Bh. 3, 13, 34). — ಗಿಱಿಗಿಱಿ ತಿರುಗು. to turn round with speed, as children in play (C).

ಗಿಱಿ gir̤i. 2. = ಗಿಱ 1, — ಗಿಱಿಗಿಱನೆ. = ಗಿಱತಿಱನೆ. quickly.

ಗಿಱಿಕಿ gir̤iki. 1. = ಗಿಱಕು 2, etc. creaking. — ಗಿಱಿಕಿಮೊಟ್ಟು. = ಕಿಱಿಕಿಜೋಡು. (My.).

ಗಿಱಿಕಿ gir̤iki. 2. = ಗಿಱಕೆ, etc. whirling (My.). — ಗಿಱಿಕಿ ಹೊಡೆ. to turn round as a spinning-top (My.).

ಗಿಱಿಕೆ gir̤ike. = ಗಿಱಕೆ, etc. (C). 2, a child's toy: a wheel that turns on a string (My.; Mhr. ಗಿರಕೀ).

ಗಿಱು gir̤u. 1. = ಗಿಱಿ 1, etc. — ಗಿಱುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a whirling spark. ಸುರಿವ ಗಿಱುಗಿಡಿಗಳ ತುಷಾರಂ (J. 8, 39).

ಗಿಱು gir̤u. 2. = ಕಿಱ 2, etc. creaking. (Te. ಕಿಱ್ಱು). — ಗಿಱುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಱುಗುಟ್ಟು No. 2. to creak, as a door (My).

ಗಿಱುಕು gir̤uku. = ಗಿಱಕು 2. etc. creaking; the noise of a rushing wind. — ಗಿಱುಕೆನ್. -ಎನ್. rushing wind to emit its peculiar noise (Bp. 26, 30).

ಗಿಱುಗಟೆ gir̤ugaṭe. (ಗಿರುಗಟೆ). = ಗಿರಿಗಟ, ಗಿರ್ಗಟ, ಗಿರ್ಗಟೆ. a sort of castanets. (Te. ಗಿಡಿಗಿಳ್ಳು, ಗಿರಿಗಿಟಲು, ಗಿರ್ರಿಟಲು; see s. ಗಿಡಿ 2). ಗಿಱ್ಱಿಪ್ಪು ಗಿಱುಗಟೆ (Rsv. 6, 11 va.). see ಪೊಂ-. 2, a child's turning-rattle (My.). — ಗಿಱುಗಟೆಯು ನವಲಾಯಿದೇವ. N. (Bp. 58, 10).

ಗಿಱುಗಟ್ಟೆ gir̤ugaṭṭe. = ಗಿಱುಗಟೆ No. 2. (My.).

ಗಿಱ್ಱ gir̤ra. = ಗಿಱ 1, etc. — ಗಿಱ್ಱತಿಱ್ಱನೆ. quickly (ಶೀಘ್ರ Śmd. 391; Śm. 61).

ಗಿಱ್ಱನೆ gir̤rane. with a whirl. [ಒಡಲುರಿಗುಂ ಮನಂ ಮಱುಗುಗುಂ ಕಿವಿ ಗಿಱ್ರನೆವೋಕುಮತ್ತೆ ಕಣ್ಬಿಡುಗುಗುಂ Ap. 12, 41]. ತ್ವರಿತದಿಂ ಗಿಱ್ಱನೆ ತಿರಿಗಿ (Bp. 17, 17). *cf.* ಗಿಱ 2.

ಗಿಱ್ಱು gir̤ru. a sound in imitation of that of the gir̤ugaṭe. — ಗಿಱ್ಱೆನ್. -ಎನ್. to emit that sound. see Rsv. s. ಗಿಱುಗಟೆ.

ಗಿರ್- gir̤. 1. = ಗಿಱಿ 1, etc. ತಲೆ ಗಿರ್ or ಗಿರಿರ್ಱ್ ಎನ್ನ ತಿರುಗುತ್ತದೆ (My.).

ಗಿರ್- gir̤. 2. = ಕಿಱ 2, etc. — ಗಿರ್ ಎನ್ನು. ಗಿರಿರ್ಱೆನ್ನು. to creak (as wheels, doors, or shoes, My.).

ಗಿರ್ಗಟ girgaṭa. (ಗೀರ್ಗಟ). = ಗಿರಿಗಟ (Śmd. 336; there is no such Sk. word), ಗಿರ್ಗಟೆ, (ಗಿಱುಗಟೆ). a kind of a not well-sounding musical instrument (Śmd. 75. 76).

ಗಿರ್ಗಟೆ girgaṭe. = ಗಿರ್ಗಟ. (Śmd. 76 Cm.).

ಗಿರ್ದ girda. (gir̤da). = ಗಿದ್ದ, etc. a fourth part. (C.).

ಗಿರ್ವನ್ದಿ **girvandi.** (ಶಂಕು Śmd. 335 Cm.).

ಗಿಲ್ gil. = ಗಿಲ, etc., ಗುಲ್. a sound in imitation of tinkling, chinking, jingling, clanking, or rattling (M. ಕಿಲುಗಿಲೆ, tinkling, rattling, loud laughter, *cf.* ಕಿಲ; ಚಿಲೆ, to rattle, etc.). — ಗಿಲ್ಗಿಲ್. rep. the sound emitted by the gejje (C.).

ಗಿಲ gila. = ಕಿಲ್, ಗಿಣಿ 1, ಗಿಲ್, ಗಿಲಿ 1, ಗಿಲಿಲ್, ಗಿಲು, (ಗಿಜಟಿ 2, etc.). a sound in imitation of rattling, etc. — ಗಿಲಗಂಟಿ. = ಗಿಲಿಗಿಂಟೆ. (Z.).

ಗಿಲ **gila.** swallowing. see ತಿಮಿಂ-.

ಗಿಲಕು gilaku. = ಗಿಣಿಕೆ, ಗಿಲ, etc., ಗಿಲುಕು. tinkling, rattling, etc.; a jingle. — ಗಿಲಕು ಗಿಲಕು. rep. the sound emitted by the gejje (C.). — ಗಿಲಕುಮರ. = ಗಿಲಗಂಟಿ, ಗಿಣಿಗಿಣಿಕೆ, etc., ಗಿಜಟಿಗಿಡ. (ಘಣ್ಟಾರವೆ, ಶಣಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 148; Te. ಗಿಲುಕಚೆಟ್ಟು).

ಗಿಲಕೆ gilake. = ಗಿಲಿಕೆ, etc. a child's rattle box. (My.).

ಗಿಲನ **gilana.** swallowing. see ನುಂಗು, ನೊಣೆ.

ಗಿಲಾಯ **gilāya.** = ಗಿಲಾಯಿ, ಗಿಲಾವು. a composition of lime (or ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು), water and sand, plaster (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಿಲಾವಾ).

ಗಿಲಾಯಿ **gilāyi.** = ಗಿಲಾಯ. (C.).

ಗಿಲಾವು **gilāvu.** = ಗಿಲಾಯ. (My.; Br. ಗಿಲಾಬು, ಗಿಲಾಬೆ).

ಗಿಲಿ gili. 1. = ಗಿಲ, etc. — ಗಿಲಿಗಿಜಿಗಿಡ. = ಗಿಲಿಗಿಂಟೆ, ಗಿಜಟಿಗಿಡ, etc. (St. & Pl.). — ಗಿಲಿಗಿಂಟೆ. = ಗಿಲಿಗಿಜಿಗಿಡ, ಗಿಲಗಂಟಿ, etc., ಗಿಲಕು ಮರ. a herb or low shrub, Crotolaria verrucosa, also Crotolaria refusa (Z.; ಘಣ್ಟಾರವೆ, ಶಣಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 148). 2, a child's rattle-box (S. Mhr.).

ಗಿಲಿ gili. 2. fear (My.; Te.; T. ಕಿಲಿ; M. ಕಿಲ್ಲು, doubt. T. ಕಿಡುಗಿಡು, M. ಕಿಡುಗಿಡೆ, tremor; T. ಕಿಡಿಲ, tremor; *cf.* ಸೆಡೆ 3). ಅವನಿಗೆ ಗಿಲಿ ಹಿಡಿಯಿತು (My.).

ಗಿಲಿ **gili.** = ಗಿರಿ 1. swallowing.

ಗಿಲಿಕೆ gilike. = ಗಿಲಕೆ, ಗಿಲಿಗಿಂಟೆ No. 2, ಗಿಲ್ಕೆ. a child's rattle-box (My.; Bp. 29, 4; Te. ಗಿಲಕೆ, ಗಿಲುಕೆ; T. ಕಿಲುಕು).

ಗಿಲಿತ **gilita.** *swallowed; eaten.*

ಗಿಲಿಬಿಲಿ **gilibili.** = ಕಿರಿಕಿರಿ. trouble, annoyance (S. Mhr.).

ಗಿಲಿಲ್ gilil. = ಗಿಲ, etc. — ಗಿಲಿಲೆನ್. -ಎನ್. to rattle (Bp. 29, 4).

ಗಿಲೀಟು **gilīṭu.** (gilt): the state of being covered with gold or silver or plated (My.). [E.].

ಗಿಲು gilu. = ಗಿಲ, etc. — ಗಿಲುಗಿಲು. = ಗಿಲ್ಗಿಲ್. (C.).

ಗಿಲುಕು giluku. = ಗಿಲಕು, etc. the sound emitted by a child's rattle-box (My.; Te.). — ಗಿಲುಕುಗಿಲುಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to rattle (My.).

ಗಿಲ್ಕೆ gilke. = ಗಿಲಿಕೆ, etc. (My.).

ಗಿಲ್ಲಾ **gillā.** a complaint; slander (S. Mhr.; Mhr., H., Br.).

ಗಿಲ್ಲು gillu. = ಗಿಣ್ಚು, q. v. to pinch with the nails (Bangalore). [T.].

ಗಿಸಿ gisi. — ಗಿಸಿ ಗಿಸಿ. rep. willfully, with self-will. ಗಿಸಿ ಗಿಸಿ ಹೋಗು (S. Mhr.).

ಗಿಸು gisu. = ಕಿಸು 3, ತಿಸು. — ಗಿಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to whisper (My.).

ಗಿಳಿ giḷi. = ಗಿಣಿ 2. a parrot [Tu.]; (ಕೀರ, ಶುಕ Hlā.; Nr.; Mr. 171; Si. 174; ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ, ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ Śmd. II; ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ, ಪುರುಳಿ, ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ Śm. 28; Kk. 24; ಜಾನಾಚಾರ್ಯ, ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ Ct. II, 83; ಶುಕ Nn. 6. 10. 23. 153; ಕಂ, ಕೀರ 7; C.). [ಕಲ್ತೊಡನೋದು ವುದಲ್ತೆ ಗಿಳಿಗಳುಂ ಪುರುಳಿಗಳುಂ Kr. 1, 10; Pb. 1, 56; Ap. 3, 86]. ಗಿಳಿಯ ಎಜಂಕೆಯ ಬಣ್ಣ (ಹರಿಣಿ Hlā.). ಗಿಳಿಯ ಪಿಣ್ಡು (Śmd. 161). ಗಿಳಿಯ ಸಾಕಿ, ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see Śmd. 110. 230. 231; Bp. 37, 54; 42 sum.; 42, 39; 45, 43; Bh. 1, 5, 7; C. Bp. 11, 9; Rśv. 2, 35. 37. 38; J. 3, 11; 17, 25; 28, 36; 29, 46; ಪೆಣ್-. — ಗಿಳಿದಾಳಿ. -ತಾಳಿ. a tāḷi or padaka on which is the figure of a parrot (My.; V. 4, 36). — ಗಿಳಿದೇರ. -ತೇರ. whose vehicle is a parrot: Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7). — ಗಿಳಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the colour of the parrot; green colour (Sp. in W. 1105). — ಗಿಳಿವಱು. ಮಱು. a young parrot (ಪುರುಳಿ Ct. I, 28, o. r. ಗಿಣಿ-). — ಗಿಳಿವಾತು. -ಮಾತು. the prate of a parrot (ತೊಣ್ಣುಗೆಡದುದು Kk. 24; Śm. 29). — ಗಿಳಿವಿಣ್ಡು. -ಪಿಣ್ಡು. a flock of parrots. [ಬಳೆದು ಮಗಮಗಿಪ ಗನ್ಧಶಾಳಿ ಯಿನ್ದಲ್ಲಿ ಸುಱುವ ಗಿಳಿವಿಣ್ಡನೋಳಿಯಿಂ Pb. 3, 22]; (J. 3, 5. 7; 8, 4).

ಗೀ gī. = ಗಿ. a syllable used in reiteration. (C.; Te.). *e. g.* ಭಾಷೆ ಗೀಷೆ (Bp. 22, 48), ಬಾಸೆ ಗೀಸೆ (36, 15), ಓದು ಗೀದು (53, 61).

ಗೀಕು gīku. = ಕೆಱುಕು, ಗೀಚು 1. to scrape or scratch, etc. (Te.; T. ಚೀಕ್ಕು; M. ಕೀಱು, ಚಿಕ್ಕು; R.).

ಗೀಂಕಾರ gīṅ-kāra. ಘೀಂ-. the roaring of an elephant (My.; Te. ಘೀಂಕಾರ). ಗಜಘೀಂಕಾರ (ಬೃಂಹಿತ, ಆನೆಗಳ ಕೂಗು Si. 295).

ಗೀಚಲು gīcalu. = ಗೀಚು 2. a scratch, etc. — ಗೀಚಲು ಬಾಚಲು. = ಗೀಚು ಬಾಚು. (My.).

ಗೀಚು gīcu. 1. = ಕೇಱು 3, ಗೀಕು, ಗೀಜು 1, ಗೀಱು 1. to scrape or scratch; to scrawl, to scribble (My.); to draw a line or lines over with a pen (C.); to scratch out, to erase (My.); to draw lines or furrows; to lance a tree in order to extract its milky juice (My.; Tu.; Te.). ನೇಗಲುಗಳಿನ್ದ ಗೀಚಲ್‌ಪಟ್ಟ ಸಾಲು (ಸೀತೆ Si. 303).

ಗೀಚು gīcu. 2. = ಕೇಸು 3, ಗೀಱು 2. a scratch, a line made with a chisel, a pen, etc. (My.); scrawling; a furrow (My.). — ಗೀಚು ಬಾಚು. reit. scrawl, scribble (My.).

ಗೀಜಗ gījaga. = ಗೀಜುಗ. the bottle-bird (from the shape of its nest being like a bottle or retort), Ploceus baya (C.; Te. ಗಿಜಿಗಾಡು, ಗಿಜ್ಜ-). see Bh. 1, 20, 53; Śsv. 3, 33.

ಗೀಜು gīju. 1. = ಗೀಚು 1. to draw a line or lines over with a pen (S. Mhr.).

ಗೀಜು gīju. 2. = ಕಿಸರು. rheum of the eye (My.; ದೂಷಿಕೆ, ಕಣ್ಣಿನ ಸಿಡ್ಲು Si. 206). ಕಣ್ಣ ಗೀಜು (ಕಿಟ್ಟ 205).

ಗೀಜುಗ gījuga. = ಗೀಜಗ. (My.; ಮುಂಜಕ್ಷಯ Mr. 175, o. r. in two MSS. ಮುಂಜ-, and in three MSS. ಗೀಜಗ; Si. 172 wrongly = ಮುಂಜರೀಟಿ, etc.).

ಗೀಟಿಸು gīṭisu. = ಗಿಟ್ಟಿಸು. to be obtained. (My.).

ಗೀಟು gīṭu. 1. = ಗೀಚು 2, ಗೀಱು 2. a line, a stroke (ಮಾತ್ರೆ, ರೇಖೆ Nn. 157; C.; Te. ಕೀಟ್ಟು, ಗೀತೆ, ಗೀರೆ, ಜೀರೆ; Tu; T.

ಕೀಱು; Mr. ಚೀರ್; Sk. ಚೀರ). — ಗೀಟಾಟ. -ಆಟ. hop-scotch (My.).

ಗೀಟು gīṭu. 2. = ಗಿಟ್ಟು, ದೀಟು 1, etc. to be obtained. (My.).

ಗೀತ gīta. sung, chanted; *singing; a song* (ವರ್ಣ, ರಾಗ Nn. 71); a sacred song or poem. 2, N. of a metre (Ch.). see Nn. s. ಮುಂಗುಲಿ.

ಗೀತಕ್ರಮ gīta-krama. the arrangement of a song; *praising, praise.*

ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ gītā-bhāṣya. a commentary on the Bhagavadgītā (My.).

***ಗೀತಾಮಾತು gītā-mātu.** sayings of Bhagavad-gīta. ವೇದದನ್ನು ಟಿಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರದನ್ನು ಟಿಲ್ಲ, ಗೀತಾಮಾತಿನನ್ನು ಟಿಲ್ಲ Bv. 209.

ಗೀತಿ gīti. singing; a song; a kind of song or metre (ನಾಕ, ಗೀತ, ಗೀತಿವಿಧ Nn. 128). see ಸಂ-; Cpr. 2, 55.

ಗೀತಿಕೆ gītike. a short song; a name of three different metres (Ch.).

***ಗೀತಿಗೆ gītige.** = ಗೀತಿಕೆ. Kr. 1, 35.

ಗೀತೆ gīte. ಗೀತಾ. a song or poem. 2, N. of a metre (Ch.). 3, the Bhagavadgītā (J. 28, 13).

ಗೀಥೆ gīthe. singing; a song. see ಉದ್-.

ಗೀಬು gību. a house, an abode (S. Mhr.; Te. ಗೀಮು).

ಗೀರ್ gīr. = ಗಿರ್. speech. (Śmd. 107).

ಗೀರ gīra. an imitative sound. — ಗೀರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to breathe heavily or heavingly as children do when their nose does not afford a free passage for the breath (My.).

ಗೀಱ gīṟa. = ಗೀಱು 2, ಸೀಱ (S. Mhr.).

ಗೀಱು gīṟu. 1. = ಕೀಱು 3 q. v., ಗೀಚು 1, etc., ಗೋಱು 1. to scrape, to scratch (Bh. 1, 6, 6; My.; *cf.* ಚಿವರು); to scrape off, as butter from the hand with one's teeth (S. Mhr.); to scrape or rub off with the hand, as orts sticking to a table, etc. (C.); to draw, to draw lines or streaks. [Tu.]. ರೇಖೆಯೆರಡು ಅಡ್ಡದೋಱಿ ಬೇಳೆ, ಅದಱಿಂ ಹಿನ್ದೆ ರೇಖೆ ಗೀಱು ಇರೆಪಾಗಂ (Mr. 356).

ಗೀಱು gīṟu. 2. = ಗೀಟು 1, ಗೋಱು 2, ಚಾಱ. a scratch or its mark (C.); a line, a streak, a stripe, a groove (C.). — ಗೀಱಂಚು. -ಅಂಚು. a stripe-like, fine border of a cloth (C.). — ಗೀಱ ಚಿಪ್ಪು. a shell with stripes (C.). — ಗೀಱ ಬಳೆ. = ಗೀಱುಬಳೆ. (C.). — ಗೀಱ ಬೊಗರಿ. a spinning top with grooves (C.). — ಗೀಱ ಸಿಪ್ಪಿ. = ಗೀಱ ಚಿಪ್ಪು. (G.). — ಗೀಱುಗನ್ಧ. streaks of sandal on the body (C.); a streak of sandal on the forehead (My.). — ಗೀಱುನಾಮ. a perpendicular sectarian line on the forehead made with gōpi (C.). — ಗೀಱುಬಳೆ. a fluted gold bracelet (C.; ಆವಾಪಕ, ಪಾರಿಹಾರ್ಯ Si. 219). — ಗೀಱುಬಾಱು. dupl. = ಗೀಱುಗನ್ಧ. (C.).

ಗೀಱು gīṟu. 3. = ಜೀಱು. screaming. — ಗೀಱುಡ್ಡೆ. = ಜೀಱುಡ್ಡೆ. the carpenter or mole cricket (My.).

ಗೀರ್ಣ gīrṇa. 1. praised. see ಅಪಿ-, ಸಂ-.

ಗೀರ್ಣ gīrṇa. 2. swallowed.

ಗೀರ್ಣಿ gīrṇi. *swallowing.*

ಗೀರ್ವಾಣ gīr-vāṇa. *a god, a deity.*

ಗೀರ್ವಾಣನಾಥ gīrvāṇa-nātha. Indra. 2, a Jaina saint or divinity (ಅರುಹ Mr. 23).

ಗೀರ್ವಾಣನಿಕೇತನ gīrvāṇa-nikētana. heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 5).

ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆ gīrvāṇa-bhāṣe. Saṁskṛita. (My.).

ಗೀರ್ವಾಣಿ gīrvāṇi. a divine woman; Sarasvatī. (Nn. 2).

ಗೀಷ್ಪತಿ gīr-pati. *the lord of speech; Bṛihaspati.*

ಗೀಳ್ gīḷ. = ಗೀೞ್ (Śmd. I), ಚೀಳ್, ಸೀಳ್ 3. a roar, a scream, a yell. — ಗೀಳಿಡು. -ಇಡು. to roar, etc. (ಚೀಳಿಡು Kk. 54; Śm. 50; Grj. 10, 74; Rśv. 5, 39; J. 20, 36; 28, 39). ಗೀಳಿಟ್ಟಂ (Śmd. I). — ಗೀಳೆನ್. -ಎನ್. = ಗೀಳಿಡು. (Bp. 22, 16. 31). ಮತ್ತೇಭ ಗೀಳೆನ್ದು ಧರೆಗೆ ಬೀಱಲು (Rāghc. 17, 69).

ಗೀಳು gīḷu. 1. = ಕೀಳು 1? the state of being low. — ಗೀಳು ಮಾಡು. to disesteem, to dishonour (S. Mhr.).

ಗೀಳು gīḷu. 2. = ಸೀಳು 1. to rend (v. t.), as cloth (My.).

ಗೀೞ್ gīḻ. = ಗೀಳ್ (Śmd. I). a roar, scream. — ಗೀೞಿಡು. = ಗೀಳಿಡು. ಗೀೞಿಟ್ಟಂ (Śmd. I).

-ಗು gu. 1. = -ಕು 1. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಒಳಗು, ಪೊಱಗು, ಪೆಱಗು, ಮೇಗು, ಕೆಳಗು (Śmd. 145. 198. 206. 209), and of verbs (see Śmd. 305, seq.).

-ಗು gu. 2. = -ಗುಂ 1, etc., *e. g.* ಒಗೆಗು, ನೆಗೞ್ಗು (Śm. 10), ವರ್ತಿಸುಗು (11), ಸಲ್ಗು (13), ಎಸೆಗು (14), ಒರೆಗು (81). see Bp. 1, 25. 26; 14, 17.

-ಗುಂ guṁ. 1. = -ಕುಂ, etc. an affix for the formation of verbs in third person, etc. (Śmd. 266. 267; 54. 55).

ಗುಂ guṁ. 2. an imitative sound (*cf.* ಗುದು). — ಗುಂ ಗುಂ. the sound of buzzing in the ears, singing of the ears (My.).

ಗುಂಯಿ guṁyi. = ಗೊಂಯಿ. an imitative sound: whizzing, buzzing. — ಗುಂಯಿ ಗುಂಯಿ. rep. the sound emitted by some insects, especially by the mosquito and guṅgi (C.; B. 2, 44).

ಗುಕ್ guk. an imitative sound; hooting (*cf.* ಗೂ). 2, the sound produced by cuffing. ಗುಕ್ಕೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಗುದ್ದಿದನು (My.). — ಗುಕ್ ಗುಕ್. rep. the hoot of the owl (S. Mhr.; Mhr. ಘುಂಘು).

ಗುಕಾರ gu-kāra. the syllable ಗು (Śmd. 274 Cm.).

ಗುಕ್ಕು gukku. 1. to draw a deep breath whilst speaking, so that a faltering of speech takes place (S. Mhr.; Te. ಗುಕ್ಕೆ, ಗ್ರುಕ್ಕೆ, drawing in the breath, a single inspiration or breathing; ಕುಱು, to draw a deep breath, to groan, to snore, see ಕುಱುಕು; T. ಕೊಱುಕ್ಕೈ also: breath). — ಗುಕ್ಕಿ ಮಾತಾಡು. to speak in a faltering manner (S. Mhr.).

ಗುಕ್ಕು gukku. 2. = ಗುಱುಕು. drawing a deep breath and emitting an inarticulate, suppressed sound. — ಗುಕ್ಕೆನ್. -ಎನ್. to emit a half suppressed sound. ಗುಕ್ಕೆನ್ನದೇ ಮಿಕ್ಕೆನ್ನದೆ, ಉಸುರ್ ಅಡಗಿ (Bp. 54, 81).

ಗುಕ್ಕು gukku. 3. = ಗುಕ್ಕು 2?. palpitation of the heart (ಎದೆಹಾಱು Śm. 79).

ಗುಕ್ಕು gukku. 4. a mouthful (ತುತ್ತು 79; Te. ಗುಕ್ಕೆ, a gulp, mouthful; Sk. ಗುಡಕ, a ball; a mouthful; *cf.* ಗುಟುಕು, ಗುಳುಕು). see ಕೆಯ್-.

ಗುಗ್ಗರಿ guggari. 1. = ಗುಗ್ಗುರಿ 1, ಗುಗ್ರಿ. grain boiled whole or half dressed, and seasoned (C.; Te. plural ಗುಗ್ಗಿಳ್ಳು; Mhr. ಘುಗರೀ; T. ಚುಣ್ಡಲ್). ಬನ್ದು ಬಳಗವು ಕೂಡಿ, ಹೊನ್ದಿ, ಜೋಗಳ ಪಾಡಿ, ಹಿನ್ದೆ ಸತ್ತವರ ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಗುಗ್ಗರಿ ತಿನ್ದು, (ಕೂಸಂ) ತೂಗುವರು (Sp.). — ಗುಗ್ಗರಿಕೆಸ. an annual weed, Hedyotis aspera D. C.; also H. corymbosa L. (Z.).

ಗುಗ್ಗರಿ guggari. 2. (fr. ಕುಡು 3). = ಗುಗ್ಗುರಿ 2, ಗುಗ್ಗುರು, ಗುಂಗುರು 1. (C.). — ಗುಗ್ಗರಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become erect, as the hair of the body (My.).

ಗುಗ್ಗರಿ guggari. 3. the state of being shrunk (*cf.* ಕುಕ್ಕುರಿಸು). — ಗುಗ್ಗರಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. a mode of punishing boys at school, putting the hands under the legs and bringing them up over the knees, where they are tied and a stick is put under the knot between the wrists so as to cross the knees (My.).

ಗುಗ್ಗಳ guggaḷa. = ಗುಗ್ಗುಲು. Bdellium; a powder made of it (C.; Bp. 27, 11; 47, 16). — ಗುಗ್ಗಳಕಲಿಯನಾರ್. N. (Bp. 27, 14).

ಗುಗ್ಗಿಳ guggiḷa. = ಗುಗ್ಗುಲು. — ಗುಗ್ಗಿಳದ ಗಿಡ. (ಗುಗ್ಗುಲು, etc. Si. 129, *only* Si.).

ಗುಗ್ಗುರಿ gugguri. 1. = ಗುಗ್ಗರಿ 1. (ಸಣ್ಣ Mr. 375, one MS. ಗುಗ್ಗರಿ, one MS. ಶಣ್ಣ, and another one ಶಣ್ಣಿ; ಅಪಕ್ಕ, ಪೌಲಿ, ಅಭ್ಯೂಷ Si. 314 sic !; My.; Dp. 38, 2). ಮದ್ಯವ ಸೇವಿಸುವಾಗ ಮೆಲುವ ಗುಗ್ಗುರಿ (ಅವದಂಶ Nr.).

ಗುಗ್ಗುರಿ gugguri. 2. = ಗುಗ್ಗರಿ 2. curling, a curl; becoming erect, bristling, as the hair of the body. see ಗಲ್ಲ-.

ಗುಗ್ಗುರು gugguru. = ಗುಗ್ಗುರಿ 2. — ಗುಗ್ಗುರುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. the act of becoming erect or bristling (My.). ಮೆಯ್ಯೊದಲು ಗುಗ್ಗುರುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ರೋಮಾಂಚ, ರೋಮಹರ್ಷಣ Si. 73).

ಗುಗ್ಗುಲ guggula. = ಗುಗ್ಗುಲು. (My.). — ಗುಗ್ಗುಲದ ಮರ. = ಗುಗ್ಗುಳ ಮರ. a large timber tree, yielding frankincense or olibanum, Boswellia serrata, var. glabra Roxb. (ಗುಗ್ಗುಲು, ಕೌಶಿಕ, etc. Nr.).

ಗುಗ್ಗುಲು guggulu. = ಗುಗ್ಗಳ, ಗುಗ್ಗಿಳ, ಗುಗ್ಗುಲ, ಗುಗ್ಗುಳ, ಗುಗ್ಗುಳ. *a fragrant gum, Bdellium.* 2, the tree Amyris agallochum. 3, Morunga hyperanthera.

ಗುಗ್ಗುಳ gugguḷa. = ಗುಗ್ಗುಲು. (ಕೌಶಿಕ, ಗುಗ್ಗುಳದ ಮರ Nn. 10; ಕೌಶಿಕ, ಮಹಿಷಾಕ್ಷಿ Mr. 144; ಕೌಶಿಕ 511; My.). — ಗುಗ್ಗುಳಕಾಯಕ. the profession of a religious mendicant carrying burning bdellium from door to door begging alms (R.). — ಗುಗ್ಗುಳಮರ. = ಗುಗ್ಗುಲದ ಮರ. (St. & Pl.).

ಗುಗ್ಗೆ gugge. = ಕುಱುಗೆಣೆ, etc. ear-wax (My.). — ಗುಗ್ಗೆಕಡ್ಡಿ. an ear-pick (My.).

ಗುಗ್ರಿ gugri. = ಗುಗ್ಗರಿ 1. (My.).

ಗುಂಗಾಡ guṅgāḍa. (fr. ಗುಂಯಿ). = ಗುಂಗಾಡಿ, ಗುಂಗಾಣಿ, (ಗುಂಗುರು No. 2). a mosquito (S. Mhr.; ಭೃಂಗಾರಿ G.; Mhr. ಗುಂಗಣೇಂ, to buzz, hum, whiz; Sk. ಗುಂಜ, humming).

ಗುಂಗಾಡಿ guṅgāḍi. = ಗುಂಗಾಡ. (My.).

ಗುಂಗಾಣಿ guṅgāṇi. = ಗುಂಗಾಡಿ. a mosquito (My.). 2, a very small thing, a trifle (My.).

ಗುಂಗಿ guṅgi. the buzzer: a large black bee, resembling the humble bee (My.). — ಗುಂಗಿಮಾವು. a kind of mango from the seed of which, when broken, sometimes a mosquito issues (S. Mhr.; B. 2, 51). — ಗುಂಗೀ ಹುಱು. (C.; ಅರಲುಣಿ, ಅಲರುಣಿ, ಅಲಿ, ಅಱಿಡಿ, ಇನ್ದಿನ್ದಿರ, ಚಂಚರೀಕ, ತುಮ್ಬಿ, ದ್ವಿರೇಫ, ನೀಲಕಣ್ಣ, ಪಱಿಮೆ, ಬಣ್ಣುಣಿ, ಭ್ರಮರ, ಷಟ್ಪದ, etc. G.; B. 4, 175). — ಗುಂಗೀಹುಱುವು. (ಪಲ್ಲ G.).

ಗುಂಗು guṅgu. = ಗೊಂಗು, ಗುನ್ನಿ, ಗುಯಿ, ಗೂಗು. the husk of paddy, etc. (My.; *cf.* ಉಬ್ಬಲು, etc.).

ಗುಂಗುರು guṅguru. 1. = ಗುಗ್ಗುರಿ 2, ಗುಜುರು, ಜುಂಜುರು. the state of being curled or tangled (*cf.* ಕುರುಳ್ 1). — ಗುಂಗುರುಕೂದಲು. = ಉಂಗುರ-. curled hair (My.). — ಗುಂಗುರುದಲೆ. -ತಲೆ. = ಜುಂಜುರುದಲೆ. a head with curled or tangled hair (My.).

ಗುಂಗುರು guṅguru. 2. an eye-fly (My.; Mhr. ಘುಂಗರಟೇಂ, a sandfly, a midge, a gnat). 2, a mosquito, a gnat (My.). ಆನೆಗೆ ಗುಂಗುರು ಕಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಗುಚ್ಚು guccu. = ಗುಚ್ಛು 2 q. v., ಚುಚ್ಚು 4. smallness.

ಗುಚ್ಛ guccha. = ಗುಂಫ, ಗುತ್ಸ. a bundle; a bunch; a tassel; *a bunch of flowers, a cluster of blossoms* (ತೊಂಗಲ್, ಗೊಂಚಲ್, etc. Kk. 20; Śm. 24; *cf.* ಕುಚ್ಚು). 2, *a clump of grass; a bush; a thicket* (ಕ್ಷುಪ; ಮಡಲ್ Hlā.). 3, *a necklace of thirty-two* (or of seventy) *strings.*

ಗುಚ್ಛಕ gucchaka. = ಗುತ್ಸಕ. *a cluster of blossoms.*

ಗುಚ್ಛಾರ್ಧ guccha-ardha. = ಗುತ್ಸಾರ್ಧ. *a necklace of twenty-four strings.*

ಗುಜ guja. = ಗಿಜ 3, ಗುಜು, etc. a sound in imitation of whispering. (My.).

ಗುಜರಾಥ gujarātha. = ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರ. Tbh. of ಗುರ್ಜರರಾಷ್ಟ್ರ. the state of Gujarāt (C.; B. 2, 22; 3, 47; 4, 39).

ಗುಜರಾಥಿ gujarāthi. belonging to Gujarāt; an inhabitant of it (C.; B. 4, 40).

ಗುಜರಾನು gujarānu. a livelihood, subsistance (My.; Mhr., H. ಗುಜರಾಣ).

ಗುಜರಿ gujari. = ಗುಜ್ಜರಿ 1. the evening market (My.; Br.; Mhr.).

ಗುಜಸ್ತ gujasta. = ಗುದಸ್ತ. past, as a year, etc. (My.; Br.; Mhr., H. ಗುದಸ್ತ).

ಗುಜು guju. = ಕುಜು, etc. a sound in imitation of whispering (C.; Tu.). — ಗುಜುಗುಜಿಸು. to whisper (Bp. 61, 5; J. 19, 1; Mhr. ಗುಜಗುಜಣೇಂ). — ಗುಜುಗುಜು. whispering, etc. (ಬಿನುಗುನುಡಿ Bhn. 43; Bp. 40, 62; 58, 64; Rām. 2, 2, 26; C.). — ಗುಜುಗುಜುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. (Bp. 55, 3; 56, 11; My.). [— ಗುಜುಗುಜುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. ಗುಜುಗುಜುಗೊಣ್ಡರ್ದರಮರರಮ್ಬರ ತಳದೊಳ್ Pb. 10, 106; Ap. 9, 73 va.]; (Cpr. 10, 102). — ಗುಜುಗುಜು ಮಾತಾಡು. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. (C.). — ಗುಜುಗುಜುವೆನ್. -ಎನ್. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. (Bp. 1, 44; 28, 20). — ಗುಜುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. (My.).

ಗುಜುರು gujuru. = ಗುಂಗುರು 1, etc. the state of being tangled. (Tu. ಗುಜ್ಜೆರ್). — ಗುಜುರೇಱ್. -ಏಱ್. to be tangled (Rām. 6, 53, 43).

ಗುಜುಱು gujuṟu. (fr. ಕಿಱು). = ಗುಜ್ಜು 2, ಗುಡ್ಡು 3. shortness, smallness. — ಗುಜುಱುಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a small branch, a twig. ಮುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ಗುಜುಱುಗೊಮ್ಬು (ಕಟಿಲೆ Śmd. I, o. r. ಗುಜ್ಜ-).

ಗುಜ್ಜ gujja. = ಗುಡ್ಡ 1, ಗುನ್ನ 2. shortness, smallness (T. ಕುಂಜ). 2, ಗುಜ್ಜು 2-ಅ 3, a short man, a dwarf (ಕಿಱುದಂ Śmd. I; ಗಡುಲ, ಕುಬ್ಜ Hlā.). ಗುಜ್ಜಂ (Śmd. 154). see ಕಡು-, and *cf.* ಕೊಂಚ. — ಗುಜ್ಜಗೊಮ್ಮು. = ಗುಜುಱು-, q. v. ಗುಜ್ಜಗೊಮ್ಮಿನ ಮರ (ಕ್ಷುಪ Hlā.).

ಗುಜ್ಜ gujja. = ಗುಜ್ಜರ. (S. Mhr.). *cf.* ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರ.

ಗುಜ್ಜಗೆ gujjage. = ಗುಜ್ಜಿಗೆ, ಗುಜ್ಜುಗೆ, ಗೊಜ್ಜಗೆ, ಗೊಜ್ಜುಗೆ. a kind of jasmine (ಸೇವನ್ತಿಗೆ Śm. 26, o. r. ಗುಜ್ಜುಗೆ; ಸೇವನ್ತಿಗೆ Kk. 22, o. rs. ಗುಜ್ಜಿಗೆ, ಗೊಜ್ಜುಗೆ; Te. ಗುಜರಿ; T. ಕೊಱುಂಗಿರಿ).

ಗುಜ್ಜರ gujjara. Tbh. of ಗುರ್ಜರ (Śmd. 356).

ಗುಜ್ಜರಪಟ್ಟಿ gujjara-patti. Tbh. of ಗುರ್ಜರಪಟ್ಟಿ (Śmd. 380). *cf.* ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರದ ಪಟ್ಟೆ.

ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರ gujja-rāstra. = ಗುಜರಾಥ. — ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರದ ಪಟ್ಟೆ. woven silk or fine cloth from Gujarāt (Bp. 11, 26).

ಗುಜ್ಜರಿ gujjari. 1. = ಗುಜರಿ. the evening market. (C.).

ಗುಜ್ಜರಿ gujjari. 2. N. of a tune (My.; J. 21, 56).

***ಗುಜ್ಜರಿಗಲ್ತೆ gujjari-kalte.** a species of donkey, perhaps of Gujarat. ನಾಣ್ಯಗೆಡು ಮೆಟ್ಟುವ ಗುಜ್ಜರಿಗಲ್ತೆ Pb. 4, 87.

ಗುಜ್ಜಾರ gujjāra. = ಗುಜ್ಜರ. the state of Gujarāt. (My.).

ಗುಜ್ಜಾರಿ gujjāri. a short man, a dwarf (My.). ಗೂನು ಉಣ್ಪಾಗಿ, ಎಲುವುಗಳು ಬೊಗ್ಗಿ ಗಣ್ಣೆಕ್ಕಿದ ಗುಜ್ಜಾರಿ (ಕುಬ್ಜ, ಗಡುಲ Si. 198).

ಗುಜ್ಜಿ gujji. a female dwarf [ಅತನ ದಾದಿ ವಿನಯವುತಿಯೆಂಬ್ಪೊಳ್ ಗುಜ್ಜ ವಿರಳದನ್ತೆ ಆದಮಾನುಂ ವಿರೂಪೆ Vr. 106, 21]; (My.).

ಗುಜ್ಜಿಗೆ gujjige. = ಗುಜ್ಜಗೆ. a kind of jasmine.

ಗುಜ್ಜು gujju. 1. = ಕೂಜು 1. a small perpendicular post by which short beams are raised upon longer ones, a queen-post, a strut (My.; Te. ಕುರುಜೆ, ಗುಂಜೆ; Tu. ಗುಜ್ಜೆ). see Prv. s. ಕೂಜು 1.

ಗುಜ್ಜು gujju. 2. = ಕುಱುಚು, etc. (Śmd. 248). shortness, smallness, a dwarf, etc. (ಚುಂಚು, ಕಿಱುದು Śm. 62; Kk. 56, o. rs. ಗುಜ್ಜು, ಗುಂಜು; My.; Te.; Tu. ಗುಜು; M. ಕೊಚ್ಚು). ತಗ್ಗಾದ ಗುಜ್ಜು (ವಾಮನ, ಸ್ವಕ್, ನೀಚ, ಖರ್ವ Si. 372). [ಬಳಸಿದ ಗುಜ್ಜುಗಳ್ ನೆರೆದ ಮೇಳದ ಕನ್ನೆಯರೆತ್ತಮಿಕ್ಕೆ Pb. 4, 40]. — ಗುಜ್ಜು ಕತ್ತಿ. a short sword or knife (ಈಲಿ, etc. Si. 290). — ಗುಜ್ಜು ಗಱುಕು. short breathing, suppressed groans (Rām. 6, 53, 37). — ಗುಜ್ಜುಗೆಜ್ಜೆ. small gejjes (V. 3, 30). — ಗುಜ್ಜುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become small, to shrink (Cpr. 8, 73). — ಗುಜ್ಜು ಮರ. a small tree, a shrub or bush (ಕ್ಷುಪ Si. 120).

ಗುಜ್ಜುಗೆ gujjuge. = ಗುಜ್ಜಗೆ. a kind of jasmine.

ಗುಂಛ guñcha. = ಗುಚ್ಛ. (G.). a bunch.

ಗುಂಜ guñja. = ಗಂಜಿ 3, etc., ಗುಂಜಿ, ಗುಂಜೆ. a clump or bush of creepers (ಲತಿಕಾಸಮೂಹ, ಲತೆಯ ಹೊದಱು Nn. 133; *cf.* ಕುಂಜ). 2, Abrus precatorius (ಗುರುಗುಂಜಿ 133). 3, a treasury (ಧನಾಶ್ರಯ, ಭಣ್ಡಾರ 133).

ಗುಂಜತ್ gunjat. making a murmuring or clanking sound (Cpr. 3, 49).

ಗುಂಜಾಭರಣ guñjā-ābharana. an ornament made of the seeds of the Abrus precatorius (Śsv. 3, 4; J. 8, 46).

ಗುಂಜಾಯಿಷಿ guñjāyiṣi. profit; illicit profit (Mhr., H. ಗುಂಜಾಯಿಶ); excess of the real over the recorded area of a farmer (My.).

ಗುಂಜಾಲಾಡು guñjā-lāḍu. a sweetmeat made of dough of Bengal gram flour in the shape of Abrus-seeds by frying and with sugar formed into balls (My.).

ಗುಂಜಿ guñji. = ಗುಂಜ No. 2, ಗುಂಜೆ. (ಕಾಕಚಿಂಚಿ, ಗುಂಜೆ, etc. Nr.; C.; B. 4, 106; *cf.* ಕುನ್ನಿ 2). see ಗುರು-; Prv. s. ಮುಂಜಿ. — ಗುಂಜಿ ತೂಕ. the weight of a seed of the Abrus precatorius (B. 4, 194; C.). — ಗುಂಜಿದೊಡವು. -ತೊಡವು. = ಗುಂಜಾಭರಣ. (Rśv. 5, 112). — ಗುಂಜಿಸಱು. gum made of the guñji (My.).

ಗುಂಜು guñju. 1. = ಗುಜ್ಜು 2. shortness.

ಗುಂಜು guñju. 2. = ಗೋಜು 1. to entangle, as thread (My.; see ಕುಱು 1). 2, to be entangled, as thread (My.).

ಗುಂಜು guñju. 3. = ಗೋಜು 2. the state of being entangled, as thread (My.). 2, = ಜುಂಗು. particles of cotton or wool that stick to one's clothes (C.); nap (My.). 3, the coir on cocoanuts (My.). — ಗುಂಜುಗಣ್ಣು. an entangled knot (My.). — ಗುಂಜು ಬೀಳು. to become entangled (My.).

ಗುಂಜು guñju. 4. to pull (v. i.), to contract, to move convulsively, as muscles, the hands or legs (My.; Te. ಗಿಂಜು, ಗುಂಜು).

ಗುಂಜೆ guñje. ಗುಂಜಾ. = ಗುಂಜ, etc. *a creeper bearing beautiful scarlet and black seeds which are used as weights, the wild Liquorice, Abrus precatorius* Lin. 2, *the fifth part of an ādyamāshaka.* see ಗುಲು-.

ಗುಟ guta. = ಗುಟ್ರು. an imitative sound. — ಗುಟಗರೆ. -ಕರೆ. to grunt, to bellow, as a bull or an ox (My.).

ಗುಟಕಿಸು gutakisu. = ಗುಟುಕಿಸು, etc. (My.).

ಗುಟಾಯಿಸು guṭāyisu. = ಕುಟಾಯಿಸು. to mix. (My.).

ಗುಟಕು gutaku. = ಕುಟುಕು 2, ಗುಟುಕು, ಗೊಟಕು. a single gulp of any liquid (C.; Te. ಗುಟುಕು, ಗುಟಕೆ; Mhr. ಗುಟಕಾ, ಘು-). ಗುಟಕ ನೀರು. (B. 5, 133).

ಗುಟಿಕಾಸಿದ್ಧಿ guṭikā-siddhi. the power of going wherever one likes by means of putting a magical bolus in one's mouth (My.).

ಗುಟಿಕೆ gutike. = ಕುಣಿಕೆ, ಗುಣಕೆ, ಗುಣಿಕೆ, ಗುಲಿಕೆ, ಗುಳಿಗೆ 1. a pill, a bolus, a ball (Sk.).

ಗುಟು gutu. = ಗೊಟ, ಗೊಟ್ಟು. a sound in imitation of that produced by drinking liquids. — ಗುಟುಕರಿಸು. to take a single gulp (C.; B. 4, 38). — ಗುಟು ಗುಟು. rep. ಗುಟು ಗುಟು ಕುಡಿದನು, he drank in gulps (C.).

ಗುಟುಕಿಸು gutukisu. = ಕುಟುಕಿಸು, ಗುಟಕಿಸು. to drink in gulps (My.).

ಗುಟುಕು gutuku. = ಗುಟಕು. (C.; Tu.). see Prv. s. ಗುರು.

ಗುಟುಕ್ಕನೆ gutukkane. with a single gulp, in swallowing liquids (C.; Mhr. ಘುಟಕನ).

ಗುಟ್ಟ gutta. = ಗುಟ್ಟೆ, ಗುಡ್ಡ 2. a hillock (My.; Te. ಗುಟ್ಟ).

ಗುಟ್ಟಿ guṭṭi. a mixture of medicine of such a quantity as can be easily swallowed by babies (S. Mhr.).

ಗುಟ್ಟಿಗೆ guṭṭige. Tbh. of ಗೃಷ್ಟಿಕೆ. a kind of plant. (Ct. II, 69, o. r. ಘೃಷ್ಟಿಕೆ).

ಗುಟ್ಟು guṭṭu. a secret; a hidden thought; one's private affairs (C.; B. 5, 147; Te.; Tu.; Mhr. ಗೂಜ; T. ಕುಟ್ಟು, ಕುಣ್ಡು, that which is hollow and deep; *cf* ಗುಣ್ಡು; ಕುಟ 1? Sk. ಕೂಟ, enigma). ಗುಟ್ಟನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡುವಿಕೆ (ಅರುನ್ತುದ, ಮರ್ಮಸ್ಪೃಶ್ Si. 376). ಫಕ್ಕನೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಎರಡನೆಯವರ ಮುನ್ದೆ ನಮ್ಮ ಗುಟ್ಟು ಒಡೆದಾಳು (B. 4, 138). ಗುಟ್ಟು ಸಾವಿರಾಳ ಪೆಟ್ಟು. — ಅಗಸನ ಶವಾ ಹೊಱಗೆ ತೆಗದ ಮೇಲೆ ಗುಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕೀತು (Prvs.).

ಗುಟ್ಟೆ guṭṭe. = ಗುಟ್ಟ. a hillock. (My.).

ಗುಟ್ರು guṭru. = ಕುಟ್ರು, ಗುಟ, ಗೊಡರು, ಗೋಗರೆ. an imitative sound. (Te. ಗೋಣ್ಡ್ರು). — ಗುಟ್ರು ಹಾಕು. to coo as pigeons (My.). 2, to grunt or bellow as an ox or a bull (My.).

ಗುಡ guḍa. = ಗುಣ್ಡು 2? anything globular. — ಗುಡಮುಣಗ. the white-eyed Pochard (Bḍ.). *cf.* ಗುಣ್ಡುಮುಱುಗ?

ಗುಡ guḍa. = ಗುಲ, ಗುಳ. *a ball, a globe.* 2, *treacle, molasses, jaggory* (ಬೆಲ್ಲ Nn. 127; ಗುಲ Ṡs.).

ಗುಡಂಚಿ guḍañci. = ಗುಡೂಚಿ, q. v. a kind of plant (Sk. ಗುಡಚೀ).

ಗುಡಪಾನ guḍa-pāna. a beverage made of jaggory, etc. (Ṡs.).

ಗುಡಪಾಲ guḍapāla. the plant Fluggea leucopyrus Willd (St. & Pl.; T. ವಱಟ್-ಪೂಲ್,- ಪೂಲಾ).

ಗುಡಪುಷ್ಪ guḍa-puṣpa. *the plant Bassia latifolia* Roxb. (ಇಪ್ಪೆ Mr. 140).

ಗುಡಫಲ guḍa-phala. *the tree Careya arborea* Roxb,, or *Salvadora persica* Lin. (ಅಕ್ರೋಡದ ಗಿಡ G.). see ಒಗನಿ.

ಗುಡಲು guḍalu. = ಗುಡಸಲು. (My.).

ಗುಡಸಲ guḍasala. = ಗುಡಸಲು. (S. Mhr.; B. 5, 105. 118).

ಗುಡಸಲು guḍasalu. = ಗುಡಲು, ಗುಡಸಲ, ಗುಡಿಲ್ 1, ಗುಡಿಸಲು 2, ಗುಡಿಸಿಲು, ಗುಡುಸಲ, ಗುಡುಸಲು, ಗುಡುಸಿಲು, ಗುಡುಸುಲು, ಗುಡ್ಲು. a hut with a thatched roof (C.; B. 5, 203; M. ಕುಡಿಞ್ಞಿಲ್, ಕುಡಿಲ್; T. ಕುಡಿಲ್, ಕುಡಿಚ್ಚೈ, ಕುಡಂಗರ್, ಕುಚ್ಚಿಲ್, ಕುಚ್ಚು; Tu. ಗುಡಿಚಿಲ್, ಗುಡಿಸಲ್, ಗುಡಿಸಿಲ್; Te. ಗುಡಿಸೆ, ಗುಡುಸು; *cf.* ಕುಡಿ 6 and ಕೂಡು 1).

ಗುಡಸು guḍasu. 1. any round thing, a round, a circle; the disk of the sun or moon (Te. ಗುಡುಸು; *cf.* ಗುಡಿ 1). 2, = ಗುಡಿಸು 1, ಗುಡುಸು. the round mark ೨, used for the vowel ಇ (C.; Te. ಗುಡಿ, ಗುಡುಸು), and the round mark ೧, used for the vowel ಎ (S. Mhr.).

ಗುಡಸು guḍasu. 2. = ಗುಡಿಸು 2, etc. to sweep. (C.).

ಗುಡಾಕು guḍāku. a preparation of tobacco for smoking (My.; Te., M., T., Mhr.).

ಗುಡಾಕೇಶ guḍā-kēśa. whose hair forms tufts or matted locks; Arjuna; Śiva; Kriṣṇa (My.).

ಗುಡಾಣ guḍāṇa. = ಗುಡುವನ. a large earthen or metal water-vessel, used also for storing grain, etc. (My.; ಅಲಂಜರ, ಮಣಿಕ Si. 309); an earthen pot used for churning (ಮನ್ಥನಿ, ಗರ್ಗರಿ, ಮೊಸರು ಕಡಿಯುವ ಗಡಿಗೆ 323). see Prvs. s. ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡ, ಮೊಗೆ 3.

ಗುಡಾರ guḍāra. = ಗುಡಾರೆ, ಗುಡಿ 2. ಗುಣ್ಡಾರ, ಗೂಡಾರ. a tent; a small tent (ದೂಷ್ಯ, ವಸ್ತ್ರವೇಶ್ಮ Si. 224; C.; Te. ಗುಡಾರ, ಗುಡಾರು; *cf.* Sk. ಕುಟೀರ). ಗುಡಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದುಪ್ಪಟ್ಟಿ (ವರಾಶಿ, ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ Si. 223). see Ṡsv. 2, 42 va.; J. 7, 1; B. 3, 55; 4, 218. 2, a thick or coarse cloth, used for sitting upon, etc. (C.; B. 4, 188).

ಗುಡಾರೆ guḍāre. = ಗುಡಾರ No. 1. a tent. (Si. 224, *only* Si.).

ಗುಡಿ guḍi. 1. = ಕುಡಿ 1, ಗುಡಸು 1, No. 1; Sk. ಕುಟಿ. a round, a circle; a halo. (Te.; T. ಕೋಟ್ಟೈ; T. ಕುಮಿ, to be round, see ಗುಡಿಯಿಸು; *cf.* ಸುಱು). ಗಗನಗುಡಿ (ಪರಿವೇಷ, ಪರಿಧಿ, ಉಪಸೂರ್ಯಕಮಣ್ಡಲ Si.). 2, = ಗುಡಿಲ್ 2. a mass; a cluster (T. ಕುವೈ, ಕುಱು; see ಪೂಗುಡಿ; see s. ಕುಪ್ಪೆ 1). [ಬಳ್ಳಿಳ ಬಳೆದು ನಿಮಿರ್ದ ಕಾಡಿಗೆ ಗುಡಿಗಳ...ಕರ್ಪುರಗಳೆಲ್ಲಮಂ ನೆರಮ್ಬಡೆದು Ap. 12, 4va.]. — ಗುಡಿ ಕಟ್ಟು. a ring or halo to form round the sun or moon (ವರ್ಣಪೂರಲೇಖೆ, ಕುಣ್ಡಲೀಕರಣ Ṡmd. Dh.; C.). — ಗುಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a ring or assemble round about; a number of individuals to come together; to become excessive [ತರೆಬನ್ದ ಸಬ್ಬವದ ಮಾತುಗಳಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಕೇಳರೇ Pb. 4, 101; Ap. 3, 86]; (Cpr. 8, 4 va.; Grj. 3, 18. 64; Bp. 14, 33; Rām. 1, 8, 8; Rsv. 8, 5 va.; Ṡsv. 1, 79 va.). — ಗುಡಿಯಿಱು. -ಇಱು. to become excessive (Bh. 8, 23, 4).

ಗುಡಿ guḍi. 2. = ಕುಡಿ 5. a point (Bh. 8, 25, 8); a flag, a banner (Cpr. 3, 96; 4, 42. 63; Abh. P. 7, 82; 12, 26. 28; Grj. 10, 101; Bp. 5, 12; C. Bp. 5, 2; 47, 5; Bh. 1, 8, 83; 2, 13, 7; 5, 2, 1; Prll. 3, 4; J. 3, 17; 5, 2; 17, 37. 46; 30, 53; 32, 55; 33, 18; Rām. 13, 4; Rsv. 13, 50). [T., M., Te., Tu. ಕೊಡಿ. ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳೆ ದಾಂಗುಡಿಯನ್ತಿರೆ Pb. 5, 105]. *cf.* ಕೋಡಿ 3. [— ಗುಡಿಗಟ್ಟಿಸು. -ಕಟ್ಟಿಸು. to cause to tie a flag or flags. ಪೊಱಲ ಬೀದಿವೀದಿಗಳ ನಿತುಮನೋರನ್ತೆ ತಳಿದು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿಸಿ Ap. 5, 8]. — ಗುಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie or place a flag or flags (Bh. 1, 17, 10; 8, 18, 13; V. 14, 50).

ಗುಡಿ guḍi. 3. = ಗುಡು 1. a sound to indicate roaring. — ಗುಡಿಗುಡಿಸು. = ಗುಡುಗುಡಿಸು, s. ಗುಡು 1. (Grj. 8, 48; Bp. 26, 15; 28, 43; 57, 29; Ṡsv. 4, 25; J. 4, 20; 5, 11; 12, 38; 22, 44).

ಗುಡಿ guḍi. 1. a pole erected on the new year's day before the house-door; the festival connected with it (Mhr. ಗುಢೀ; R.).

ಗುಡಿ guḍi. 2. Tbh. of ಕುಟಿ (Ṡmd. 338). a house (ಕುಟಿ Nr.); a temple [ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಡಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಡವಿಗಳುಂ... ಆ ಪಡೆಗೆ ನೆಱೆಯುವೆನಿಸಿ Pb. 9, 104 va,; Bv. 504]. (C.; Te.; Bp. 35, 55; 41, 26; 43, 37; 45, 33; 61, 62; B. 2, 48; Si. 242); a tent (ದೂಷ್ಯ, ಸ್ಥೂಲ, ಪಟಕುಟಿ, ಗುಣಲಯನಿ, ಕೇಲಿಕೆ, ಕೇಣಿಕೆ Hlā,; ಚಿತ್ರಕುಟಿ, ಗುಣಲಯನಿ, ದೂಷ್ಯ Mr. 288; *cf.* ಗೂಡಾರ). ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಟ (ಧ್ರುವಕ, ಶಿವಕ, ಕೀಲಕ, etc. Hlā.; ಶಿವಕ, etc. Mr. 288, o. r. ಗುಡಿಯ ಗೂಟ). ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆ ಮೂಲೆ ಸೆಱಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರವ ಕೊಡುವಾತ ಬೇಱೆ (Sp.). [— ಗುಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to build a house, to think of imaginary things. ಮನದೊಳೆ ಮನ್ತಣಮಿರ್ದು ಬಗೆಯೊಳೆ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಸನ್ತಸನ್ಬಟ್ಟಿನ್ತೆನ್ತಳ್ Pb. 4, 63 va.; ಹಂಜರ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆನ್ದು ಅಂಜದೆ ಓದುವ ಗಿಳಿಯೇ ಎನ್ತೆನ್ದು ಅಳಿಯೆನೆನ್ದು ಗುಡಿ ಗಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲ Bv. 163; Cv. 576]. — ಗುಡಿ ಗುಣ್ಡಾರ. dupl. (S. Mhr.; B. 5, 73). — ಗುಡಿ ಗೂಡಾರ. = ಗುಡಿ ಗುಣ್ಡಾರ. (Bh. 1, 12, 6).

ಗುಡಿಗಾಱ guḍi-gāṟa. = ಗುಡಿಗುಡಿ ಮಾಡುವವ. a turner, one whose occupation is to form wooden articles (also the plaything called cakra, hubble-bubbles, etc.) with a lathe and to cover them with shellac of different colors (C.).

ಗುಡಿಗಿ guḍigi. breeches (Br., H.; Mhr., H. ಗುಡಘೀ). — ಗುಡಿಗಿ ಚಣ್ಣ. a sort of breeches that go a little beyond the knee (C.).

ಗುಡಿಗು guḍigu. = ಗುಡುಗು 2. thunder. ಮೇಘದ ಗುಡಿಗು (ಪರ್ಜನ್ಯ Si. 444, *only* in Si.).

ಗುಡಿದ guḍida. = ಗುಣ್ಟ 2, etc. a peg. (ಕೀಲುಕ Mr. 408; Te. ಗುಡಿದೀ, a peg).

ಗುಡಿಯಿಸು guḍiyisu. (fr. ಕೂಡು 1). = ಗುಡಸು 2, ಗುಡಿಸು 2, ಗುಡ್ಸು, ಗೂಡಿಸು. to make a heap; to join by sweeping: to sweep (ಪುಂಜೀಕರಣ Śmd. Dh., o. r. ಗುಡಿಸು; *cf.* ಕುಪ್ಪೆ 1; [Tu. ಕೂಡಾವು]; T. ಕುವಿ, to be joined or assembled; to be contracted; to be round; to heap up; ಕುವೈ, ಕುವ್ವು, a heap, crowd, ball, hillock; ಕೂಟ್ಟು, to join; to sweep).

ಗುಡಿಲ್ guḍil. 1. = ಗುಡಸಲು, etc. a hut, etc. [ಸನ್ತೆಯ ಗುಡಿಲ ಸೂಳೆಗೆ ಕೊನ್ತವಳವಡುವುದೆ? Bv. 100]; (Bp. 18, 7; 27, 48; 56, 35; T. ಕುಡಿಲ್).

ಗುಡಿಲ್ guḍil. 2. = ಗುಡಿ 1, No. 2. a mass. — ಗುಡಿಲಿಱು. = ಗುಡಿಯಿಱು. to become excessive (Rām. 6, 38, 15).

ಗುಡಿಸಲು guḍisalu. 1. heaping up by sweeping: sweeping. ಕಸಗುಡಿಸಲುಕಟ್ಟೆ (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ, ಶೋಧನಿ Si. 112, *only* in Si.).

ಗುಡಿಸಲು guḍisalu. 2. = ಗುಡಸಲು, etc. a hut, etc. (My.).

ಗುಡಿಸಿಲು guḍisilu. ಗುಡಿಸಿಲ್. = ಗುಡಿಲ್ 1, etc. (ಕುಟಿ Si. 497; Bp. 9, 9; My.).

ಗುಡಿಸು guḍisu. 1. = ಗುಡಸು 1, No. 2. (My.).

ಗುಡಿಸು guḍisu. 2. = ಗುಡಿಯಿಸು, etc. (C.). ಕಸಕಿಲಿಂ ಗುಡಿಸಿದ ಕಸ (ಸಂಕರ, ಅವಕರ Nr.). ಕಣವನ್ನು ಗುಡಿಸುವವನು (ಖಲಪೂ, ಬಹುಕರ Si. 256). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 11, 39; 42, 5; 56, 18; 60, 18; C. Bp. 47, 42; Si. 112. ಕಸಾ ಗುಡಿಸು! ಅನ್ನರೆ ಬಸಬಸ ಸುರೀತೋ? (Prv.).

ಗುಡು guḍu. 1. = ಗುಡಿ 3, ಗುಣ, etc., ಗುಟು 3. a sound used in imitating rumbling, growling, grumbling, thundering, or roaring. — ಗುಡುಗುಡಿಸು. = ಗುಡಿಗುಡಿಸು, ಗುಟುಗುಟಿಸು. to grumble; to roar; to growl, to grunt; to utter sullen discontent; to rage, to be very angry (ಕೋಪೋದ್ರೇಕ Śmd. Dh.; S. Mhr.). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 18, 40; 49, 46; 50, 78; Rām. 4, 6, 20; 5, 9, 25; Rśv. 6, 11 va. (twice); 6, 54. — ಗುಡುಗುಡು. rep. = ಗುಟುಗುಟು. (C.; Rśv. 8, 113; Te. ಗುಟಗುಟ). [— ಗುಡುಗೂಱು. to belch. ನಡುಮುಱಿದು ಗುಡುಗೂಱು, ತಲೆನಡುಗಿ, ನೆರೆತೆರೆ ಹೆಚ್ಚಿ, ಮತಿಗೆಟ್ಟು, ಒನ್ದನಾಡಹೋಗಿ ಒಮ್ಬತ್ತನಾಡುವ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಿರಿಯರೆ? Cv. 353].

ಗುಡು guḍu. 2. = ಗುಟು 2, etc. an imitative sound. — ಗುಡುಗುಡಿಸು. = ಗುಟುಗುಟಿಸು. ಗುಡುಗುಡಿಸುತ್ತೇಟ್ಟ ಮತ್ತ್ಯಾಳಿಗಳ ಕೇಳಿಗಳ್ (C. Bp. 2, 4). ಕಂಗಳು ಗುಡುಗುಡಿಸುವ ಅಶ್ರುಗಳೊಳ್ ಅವನಿಗೆ ಬಾಗಿದನು ಶಿರವ (Rām. 3, 9, 4). — ಗುಡು ಗುಡು. rep. the gurgling sound of running water (My.; T., M. ಕುಡುಗುಡು, gurgling, the sound of water running out of a vessel with a narrow mouth; ಕುಳುಗುಳು, the noise of the water in a cocoanut when shaking); the sound of running feet (My.).

ಗುಡು guḍu. 3. = ಗುಡುಗು 4. — ಗುಡುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಗುಡುಗು 3. see Prv. s. ಬಡಿವಾರ.

ಗುಡು guḍu. = K. ಗುಡು 2. (Mhr. ಗುಡುಗುಡ, the sound emitted by a hubble-bubble, by a dry cocoanut on shaking it, by a growling belly). — ಗುಡುಗುಡಿ. a humble smoking pipe, a hubble-bubble (C.; Mhr. ಗುಡಗುಡೀ; Te. ಗುಡಿಗುಡಿ, ಗುಡುಗುಡು; T. ಕುಡುಗುಡಿ). ಗುಡುಗುಡಿ ಸೇದು (My.). — ಗುಡುಗುಡಿ ಬುಱುಡೆ. the vessel or body of that pipe (C.). — ಗುಡುಗುಡಿ ಮಾಡುವವನು. = ಗುಡಿಗಾಱ. (S. Mhr.).

ಗುಡುಗಿಸು guḍugisu. to roll a single wheel along with the hand (Sd.).

ಗುಡುಗು guḍugu. 1. to thunder. [Tu.].

ಗುಡುಗು guḍugu. 2. = ಗುಡಿಗು. thunder; roar, etc. [Tu.]; (ಸ್ತನಿತ, ಗರ್ಜಿತ, ರಸಿತ Si. 30; C.; B. 4, 37. 186). — ಗುಡುಗಾಟ. -ಆಟ. the act of treading. ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಗುಡುಗಾಟದಿನ್ದ ಕೆನ್ಧೂಳಿ ನೆಗೆದು... ಲೋಕಂಗಳು ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸುಕಿದುವಯ್ಯಾ Cv. 517.

ಗುಡುಗು guḍugu. 3. to run when playing at tip-cat or ball, bawling and keeping one's breath at the time (My.). — ಗುಡುಗಾಡು. -ಆಡು. to run about (My.).

ಗುಡುಗು guḍugu. 4. a run with bawling and suppressed breath, etc. (Bh. 1, 6, 2; My.). ಗುಡುಗಾಗು, such a run to be terminated when taking breath (My.). — ಗುಡುಗಿನಾಟ. -ಆಟ. = ಗುಡುಗು. (My.).

ಗುಡುವನ guḍuvana. = ಗುಡಾಣ. a large vessel for storing grain. (Te. ಗುಡಾನ, Te. ಗೂನಿಯೆ, ಗೂನು, ಗೂನೆ; T. ಕೂನೈ). ಮನ್ತಣಿ ಕಡೆವ ಮಡಕೆಯುಂ ಗುಡುವನಮುಮ್ ಅಕ್ಟಂ (Śmd. 338). ಪಿಠರ, ಸ್ಥಾಲಿ, etc. ಎನ್ದೊಡೆ ಮಡಕೆ; ಗುಡುವನಮ್ ಎನ್ದೂ ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಗುಡುಸಲ guḍusala. = ಗುಡುಸಲು, etc. a hut. (B. 5, 203. 204. 259).

ಗುಡುಸಲು guḍusalu. = ಗುಡಸಲು, etc. (C.; B. 2, 12; 5, 186. 203).

ಗುಡುಸಿಲು guḍusilu. = ಗುಡುಸಲು. (C.; B. 2, 38).

ಗುಡುಸು guḍusu. = ಗುಡಸು 1, No. 2. (My.).

ಗುಡುಸುಲು guḍusulu. = ಗುಡುಸಿಲು. (My.).

ಗುಡೂಚಿ guḍūci. = ಗುಡಂಚಿ. *the plant Cocculus cordifolius* DC. (ಅಮೃತ, ಜೀವನ್ತಿ, ಸೋಮ, ಅಮರವಲ್ಲಿ Mr. 145, o. r. ಗುಡಂಚಿ).

ಗುಡೆ guḍe. ಗುಡಾ. *the plant Tithymalus antiquorum* Moench., a kind of euphorbia. 2, a ball, a pill.

ಗುಡ್ಡ guḍḍu3-a3. 1. = ಗಿಡ್ಡ, ಗುಜ್ಜ, ಗುಣ್ಡ 2. a boy, a pupil, a disciple (Bp. 47, 38; My.); a dwarf (ಕುಬ್ಜ, ವಾಮನ Nn. 132; ಕುಬ್ಜ Mr. 389, o. r. ಗಿಡ್ಡ; My.; M. ಕುಟ್ಟಿ, a boy); [Tu. a N.]. 2, smallness, shortness (Te. ಗುಟ್ಟೆ). ಗುಡ್ಡಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. = ಗುಜ್ಜಗೊಮ್ಬು. ಗುಡ್ಡಗೊಮ್ಬಿನ ಬೀಬಲು (ಕ್ಷುಪ Nr.). — ಗುಡ್ಡಹರಿ. N. (Bp. 56, 33).

ಗುಡ್ಡ guḍḍa. 2. = ಗುಟ್ಟ, ಗುಟ್ಟೆ, ಗುಡ್ಡು 1, ಗುಡ್ಡೆ 1. a mountain (S. Mhr.); a hill [Tu. ಗುಡ್ಡೆ]; (My.; *cf.* ಕೊಣ್ಣ, ಕುಪ್ಪೆ 1, ಗುಣ್ಡು 1 & 2). see Si. 116; B. 2, 23; 3, 90. — ಗುಡ್ಡಗಾಡು. -ಕಾಡು. dupl. (C.; B. 3, 47. 56). — ಗುಡ್ಡಗಾಡುಜನ. jungle-people, wild, uneducated people (C.; B. 4, 130). — ಗುಡ್ಡಗಾಡುಸೀಮೆ. a hilly and woody country (C.). — ಗುಡ್ಡಗೆಣಸು. a

creeper, Ipomaea digitata L. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡದ ಇಪ್ಪೇ ಮರ. a middle-sized tree, Careya arborea Roxb. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡದ ಗೋಣೀ ಮರ. a shrub or small tree, Alangium lamarkii, var. hexapetala Lam. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡನೇಱಿಳೆ. the tree Elaeocarpus lancaefolius Roxb. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡಪನ್ನೇಱಿಳು ಮರ. a large shrub or small tree, Eugenia zeilanica Wight. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡರಂಜೆಮರ. the tree Elaeocarpus serratus L. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡವೋಮಗಿಡ. = ಕಾಡವೋಮ s. ಕಾಡು 2. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡವ್ವ. -ಅವ್ವ. N. (Bp. 48, 19). — ಗುಡ್ಡವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 53, 21; 57, 56. 58. 64-66). — ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ. a hilldeer. ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ (ಶಮ್ಬರ Nr.).

ಗುಡ್ಡಾ guḍḍā. = ಗುಡ್ಡ 2. — ಗುಡ್ಡಾದೇವಿ. N. (Bp. 12, 41; 57, 62; 59, 7); Durgā, Mārī (My.).

ಗುಡ್ಡಿ guḍḍi. = ಗುಡ್ಡು 2 No. 1, ಗುಡ್ಡೆ 2. (S. Mhr.). the eye-ball; ಕಣ್ಣಿನ ಕರೀ ಗುಡ್ಡಿ (ಕನೀನಿಕೆ, ತಾರಕೆ G.; see ಕಣ್ಣು–; B. 5, 211).

ಗುಡ್ಡು guḍḍu. 1. = ಗುಡ್ಡ 2. a hill. (B. 5, 130. 131. 174). — ಗುಡ್ಡುಗಾಡು. = ಗುಡ್ಡ–. (B. 5, 13).

ಗುಡ್ಡು guḍḍu. 2. = ಗುಡ್ಡಿ, ಗುಡ್ಡೆ 2, (ಗುಣ್ಡು 2, ಗುರುಳೆ). (a ball); the eye-ball (My.; Te.); the pupil of the eye (this *only* in Si.; T. ಕುವಡು, T., M. ಕುಮಿೞ್, anything globular). ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡು (ತಾರಕೆ, ಕನೀನಿಕೆ Si. 214; ತಾರೆ 449). see Si. 221; ಕಣ್ಣು–. 2, an egg (My.; Te.); spawn (My.; T. ಕುಡ್ಡಿ).

ಗುಡ್ಡು guḍḍu. 3. = ಗಿಡ್ಡು, ಗುಜಱು; smallness, shortness (My.).

ಗುಡ್ಡೆ guḍḍe. 1. = ಗುಟ್ಟೆ, etc., ಗುಳ್ಳೆ 2. a heap, a pile (ರಾಶಿ Si. 415. 460; My.; Tu.; Te. ಗುಡ್ಡ, a rising spot of ground). ರಾಗೀ ಗುಡ್ಡೆ, ಬತ್ತದ ಗುಡ್ಡೆ ಮುನ್ತಾದದು (ಪುಂಜ, ರಾಶಿ, ಉತ್ಕರ, ಕೂಟ 181). ಕಾಱುಗುಡ್ಡೆ (ಪೂತ, ಬಹುಲೀಕೃತ 306). ಮಳಲ ಗುಡ್ಡೆ (Bp. 58, 25). see ಮುಗ್ಗಡ್ಡೆ; Prv. s. ಪರಲೋಕ. — ಗುಡ್ಡೆಗಣ್ಣು. = ಗುಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. a prominent eye (My.).

ಗುಡ್ಡೆ guḍḍe. 2. = ಗುಡ್ಡಿ, etc. the eye-ball. (C.; B. 3, 84). see ಕಣ್ಣು–.

ಗುಡ್ಡೆ guḍḍe. 3. a piece of cloth, used by men (My.; Te. ಗುಡ್ಡ, cloth; M. ಕುತ್ತು, piece of cloth; T. ಕಟ್ಟೆ, a neck-cloth). see ತಲೆ–.

ಗುಡ್ಲು guḍlu. = ಗುಡಿಲ್ 1, etc. a hut, etc. (My.).

ಗುಡ್ಸು guḍsu. = ಗುಡಿಯಿಸು, etc. to sweep. (My.).

ಗುಣ guṇa. = ಗುಡು 1, ಗುಣು, ಗೊಣ 3. a sound in imitation of grumbling. (*cf.* T. ಕುಣಗುಣ). — ಗುಣಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to murmur, to grumble, to utter sullen discontent (My.).

ಗುಣ guṇa. *a cord, a string, a thread;* thread (ನೂಲ್ Ct. 1, 21; Mr. 501; ತನ್ತು, ನೂಲು Nn. 78). 2, *a bow-string* (ಬಿಲ್ದಿರುವು 501; ಮೌರ್ವಿ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ 78). 3, *quality, property.* 4, the three fundamental qualities: satva, rajas, tamas (ತ್ರಿಗುಣ, ಗುಣತ್ರಯ 78). 5, the five qualities or attributes of the elements: rasa, rūpa, gandha, śabda, sparśa (ರಸಾದಿವಿಷಯ 501; ಶಬ್ದಾದಿಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ 78). 6, a good quality, virtue, merit, excellence, eminence (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯವು 78; ಮುಖ್ಯವು 501; ವಸು Nn. 17); wisdom, sense (ಬುದ್ಧಿ 78); vigour, energy (ಸತ್ವ 78); dignity (ತೇಜಸ್ 78); goodness (ಸಾಧುಜನವು 501); liberality (ಉದಾರ, ತ್ಯಾಗ 78); temperance (ನಿಯತ 78, o. r. ನೀತಿ); abatement of a disease; good or improved state; favorable issue; benefit (C.). 7, *proper course of action in politics, political wisdom* (ನಯ 78; ಕಾರ್ಯ 501). 8, place, site (ಆಸ್ಪದ, ಸ್ಥಾನ 78). 9, the most excellent one; the soul of the universe (ಪುರುಷ, ಪರಮಾತ್ಮನು 78; ಪರಮನು 501). 10, a great ascetic (ಯೋಗೀಶ್ವರ, ಯತೀಶ್ವರ 78). 11, *a subordinate quality or inferior degree.* 12, *flavour, taste.* 13, *a cook.* 14, *multiplication.* 15, at the end of a compound: fold, times. 16, a secondary or subordinate gradation of a vowel, the vowels a, ē, ō, (Śmd. 17). 17, the merit of a composition in rhetoric, *e. g.* consistency of plan, elegance of expression, etc. [ಪರಮಶ್ರೀ ಕೃತಿವಧುವಾ ಶರೀರ ಶೋಭಾಕರಂಗಳಪ್ಪ ಗುಣಂಗಳ್ Kr. 2, 1]; (Kāvy. III, 2; III, 1, A, 3 seq.). 18, a term for the number three (ಮೂಱು Mr. 347). 19, joy (ಮುದ, ಸನ್ತೋಷ Nn. 78). 20, protection (ರಕ್ಷತ್ವ, ರಕ್ಷಿಸುವದು 78). 21, a part or portion, a bit (ಲೇಶ, ತುಣ್ಡು 78). 22, war (ಕದನ, ಕಾಳೆಗ 78). 23, used also ಶಲನೊಳ್ (Mr. 501, two MSS. ಶರನೊಳ್). ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಊರಲ್ಲಿ ಸುಲದು ಬಿಟ್ಟದೇ ಗುಣ (Prv.). — ಗುಣಕಱುಗೊಳ್. ಗುಣಕೆ ಅಱುಗೊಳ್ (Śmd. 207). to be loved (ಪ್ರೀತಿವಡು Śmd. II). [ವಿದ್ದೆಯಂ ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡು ಕೊಟ್ಟನಗೆ ಸನ್ತಸಮಪ್ಪಿನಮಿಾವ ನಿನ್ನ ದಕ್ಷಿಣೆಯದು Pb. 2, 61]. ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡಂ, a be-loved, dear man (ಅಚ್ಚುರ್ತಂ, etc., ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ Kk. 80). ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡಳ್, a dear woman (ಅಚ್ಚುರ್ತಳ್, ಕೂರ್ತಳ್, ಒಱಲ್ದಳ್ Śmd. II, Kk. 29; Śm. 75). — ಗುಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲ ಗಣೇಶ. (Śmd. 207). Gaṇēśa who is good on account of his merit. — ಗುಣಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to lay hold of virtue, etc., etc. ಗುಣಂಗೊಣ್ಡಂ (Śmd. 200). — ಗುಣವುದೋಱು. -ತೋಱು. abatement or improvement to appear (Bp. 17, 9).

ಗುಣಕ guṇaka. a calculator. 2, in arithmetic: the multiplier (C.).

ಗುಣಕಥನ guṇa-kathana. reciting the attributes or perfections of a god or of a man (My.).

ಗುಣಕರ guṇa-kara. = ಗುಣಕಾರ. (My.).

ಗುಣಕಾರ kuṇa-kāra. productive of good qualities, profitable, etc. (Sk.; My.).

ಗುಣಕು guṇaku. = ಕುಡುಪು, etc. a stick for beating drum, etc. (S. Mhr.; *cf.* ಗುದಿಗೆ 1, etc.), a fiddle-stick.

ಗುಣಕೃತಸಲಾಖೆ guṇa-kṛita-salākhe. a spindle by which thread is made and on which it is wound (ಕದಿರ್ Śm. 105).

ಗುಣಕೆ guṇake. = ಗುಣಿಕೆ. Tbh. of ಗುಟಿಕೆ. a pill. see ಮದ–.

ಗುಣಗಣ guṇa-gaṇa. a multitude of good qualities, virtues or merits (Śśv. 2, 113; My.).

ಗುಣಗಣನೆ guṇa-gaṇane. she who takes notice of good qualities (Bp. 50, 11).

ಗುಣಗ್ರಾಹಿ guṇa-grāhi. one who appreciates or can appreciate good qualities. (My.).

ಗುಣಜ್ಞ guṇa-jña. one who knows how to appreciate men or things; a scholor (ಗುಣಾಢ್ಯ, ವಿದ್ವಾಂಸ Nn. 42).

***ಗುಣನೆ guṇane.** theatre. ಗುಣನೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ದ್ರೌಪದಿಯ ನಿರಿಸಿ Pb. 8, 73 va.

ಗುಣತ್ರಯ guṇa-traya. the three constituent properties of nature: satva, rajas, tamas (Nn. 12; ತ್ರಿಗುಣ 67. 78; ಪ್ರಕೃತ 111).

ಗುಣತ್ವ guṇatva. subordination, dependence; virtue, excellence; the possession of attributes or qualities in general; multiplication. see Bp. 3, 69; 6, 13; ಅನು–.

ಗುಣದೋಷ guṇa-dōṣa. virtue and vice (C.).

ಗುಣಧರ್ಮ guṇa-dharma. the virtue or duty incident to the possession of certain qualities, as clemency is the virtue and duty of royalty, etc. (B. 5, 184).

ಗುಣನ guṇana. multiplication; enumeration. (My.).

ಗುಣನನ್ದಿ guṇa-nandi. N. of an author (Śmd. 4, 39).

ಗುಣನಾಮ guṇa-nāma. an appellation that corresponds to or clearly expresses the nature of a thing, person, etc., one whose meaning is intelligible in itself (My.).

ಗುಣನಿಧಿ guṇa-nidhi. a receptacle, or an ocean of virtues (My.).

ಗುಣನಿಲಯೆ guṇa-nilaye. she who is the abode of merit (Bp. 50, 11).

ಗುಣಪೃಷ್ಠ guṇa-priṣṭha. having threads in its back: a spider (ಮಶಕಾರಿ, ಜಾಡ Mr. 166).

ಗುಣಪ್ರಣಯಿತ್ವ guṇa-praṇayitva. desire or longing for a good act (Cpr. 5, 29).

ಗುಣಭಾಜ್ guṇa-bhāj. sharing in, possessing or having good qualities. (Śmd. 106).

ಗುಣಭಾಜ guṇa-bhāja. Tbh. of ಗುಣಭಾಜ್ (Śmd. 106).

ಗುಣಮಣಿ guṇa-maṇi. a jewel of good qualities (V. 4, 81; J. 12, 5; C.).

ಗುಣಮೂಲಿ guṇa-mūli. a bulbous root. (ಗೆಣಸು Mr. 135).

ಗುಣಯಿಸು guṇayisu. = ಗುಣಿಸು. to multiply; to enumerate; to calculate (Ch. v. 334).

ಗುಣಯುತ guṇa-yuta. possessed of good qualities, etc. (J. 2, 10).

ಗುಣಲಯನಿ guṇa-layani. *a tent.*

ಗುಣವಚನ guṇa-vacana. an attributive; an adjective (Śmd. 96. 110. 116. 118. 119. 120. 134. 183. 200. 256; Kāvy. I, 2, 4-7).

ಗುಣವತ್ guṇa-vat. endowed with qualities, or with good qualities; excellent, perfect. (Kāvy. II, 2, B, 43).

ಗುಣವತಿ guṇa-vati. a woman endowed with good qualities (J. 5, 51). 2, = ಗುಣಕೃತಸಲಾಟಿ (ಕದಿರು Mr. 206). 3, N.

ಗುಣವನ್ತ guṇa-vanta. Tbh. of ಗುಣವತ್. endowed with eminent or good qualities; an excellent or good man (Bp. 41, 13; C.; B. 2, 32; 5, 178).

ಗುಣವನ್ತೆ guṇavante. an excellent woman (Bp. 4, 32; My.).

ಗುಣವರ್ಮ guṇa-varma. N. of an author (Śmd. 4. 144; *cf.* Kāvy. I, 2, 99).

ಗುಣವಳ guṇa-baḷa. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಗುಣವಾಚಕ guṇa-vācaka. = ಗುಣವಚನ. (My.).

ಗುಣವಾಚಿ guṇa-vāci. = ಗುಣವಚನ. (Śmd. 95).

ಗುಣವಾರ್ಧಿ guṇa-vārdhi. an ocean of good qualities (Śsv. 4, 107).

ಗುಣವಿವೇಕ guṇa-vivēka. the investigation or discussion of the ten good qualities of a poem (Kāvy. I, 1 *a*, 5; III, 1 seq.).

ಗುಣವೃಕ್ಷ guṇa-vrikṣa. *the mast of a vessel; the tree to which a boat is moored.*

ಗುಣವೃಕ್ಷಕ guṇa-vrikṣaka. = ಗುಣವೃಕ್ಷ. *the mast, etc.*

ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ guṇa-śrēṣṭha. pre-eminent in excellences or virtues (ಗುಣಾಗ್ರಣಿ Nn. 30; ಗುಣಾಢ್ಯ 42).

ಗುಣಸಮವಾಯ guṇa-samavāya. = ಗುಣಗಣ. a multitude of good qualities. (Cpr. 2, 62).

ಗುಣಸೌನ್ದರ guṇa-saundara. N. of a vritta (Ch.).

ಗುಣಸ್ವಭಾವ guṇa-svabhāva. the essential form of qualities (Kāvy. III, 3, B, 5-9).

ಗುಣಾಕಾರ guṇākāra. multiplication (C.; Mhr.).

ಗುಣಾಗ್ರಣಿ guṇa-agraṇi. = ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ. (ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸುರಭಿ Nn. 30; Ch. v. 254).

ಗುಣಾಂಕ guṇa-aṅka. distinguished by excellences (Bp. 26, 17).

ಗುಣಾಢ್ಯ guṇa-āḍhya. rich in virtues or excellences (ಗುಣಜ್ಞ, ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ, ವಿದ್ವಾಂಸ Nn. 42).

ಗುಣಾತಿಶಯ guṇa-atiśaya. eminence of excellences (Cpr. 5, 38).

ಗುಣಾಧಿಕ guṇa-adhika. = ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ. (Śmd. 73).

***ಗುಣಾನುಗತಮಾದಿದೀಪಕ guṇa-anugataṁ-ādidīpaka.** a kind of Dīpaka. Kr. 3, 56.

ಗುಣಾನುರೂಪ guṇa-anurūpa. corresponding or adapted to properties (Śmd. 94. 95).

ಗುಣಾನ್ತರ guṇa-antara. a different kind of merit, variety of property or quality. (Cpr. 2, 48).

ಗುಣಾರಿ guṇāri. an assistant of the gavuḍa and śānabhōga (Mhr.; S. Mhr.).

ಗುಣಿ guṇi. 1. = ಕುಣಿ 2, etc. hollow, pit. [Tu. ಗುಂರಿ]. — ಗುಣಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a hollow eye (C.). — ಗುಣಿಗಲ್ಲ. a cheek that is sunken in (G.). — ಗುಣಿ ಸದೆ ಮಾಡು. to dig a little hole round a tree (My. occasionally).

ಗುಣಿ guṇi. 2. the rod or handle of a whip (S. Mhr.; *cf.* ಗುಣಕು).

ಗುಣಿ guṇi. possessing qualities; endowed with good qualities or merits (Bp. 29, 2; 36, 2; 61, 70). 2, a bow. 3, N. of a plant (ಗೊಣಗು Mr. 139; *cf.* Sk. ಕುಣಿ ?).

ಗುಣಿಕೆ guṇike. Tbh. of ಗುಟಿಕೆ. a pill. see ಮುದ್ದು-.

ಗುಣಿತ guṇita. *multiplied;* multiplication (ಒತ್ತು Mr. 349; My.).

ಗುಣಿಸು guṇisu. = ಗುಣಯಿಸು. to multiply, etc. (C.; Si. 327; J. 30, 53).

ಗುಣು guṇu. = ಗುಣ, etc. a sound to indicate grumbling. — ಗುಣುಗುಟ್ಟು. = ಗುಣಗುಟ್ಟು. (My.) — ಗುಣುಗುಣು. murmuring, buzzing, whispering among the people, suppressed talk about (S. Mhr.; Mhr.).

ಗುಣುಕು guṇuku. = ಗುಣಕು, etc. a fiddle-stick, etc. (S. Mhr.).

ಗುಣೋಕ್ತಿ guṇa-ukti. = ಗುಣವಚನ. (Śmd. 256. 257; Kāvy. I, 2, 17-19).

ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷ guṇa-utkarṣa. *excellence, superiority.* see ಒಳುಹು.

ಗುಣೋದಯ guṇa-udaya. a man in whom good qualities, etc. have risen or appear (J. 28, 14).

ಗುಣ್ಟ guṇṭa. 1. = ಗಣ್ಟ. joining, proximity; near; along (C.; see ಕುಟಿ 1). ಅವರು ಆ ನಡುಗಡ್ಡೆಯ ಪಶ್ಚಿಮದಕ್ಷಿಣದಡ್ಡೆಗಳ ಗುಣ್ಟ ಇಟಕಲ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ (B. 4, 205). frequently ದಾರಿ-, ಮನೆ-, ಹಳ್ಳ-, etc. (C.). see ದಡ್ಡೆ-.

ಗುಣ್ಟ guṇṭa. 2. = ಕೊಟೆ 3, ಗುಡಿದ, ಗೂಟ, ಗೂಣ್ಟ. a peg, a plug, a stumpy post (ಶಿವಕ, ಕೀಲಕ Nr.; My.; Tu. ಗೂಣ್ಟು; M. ಕುಟುದಿ; T. ಕುಜ್ಜು; Mhr. ಖುಣ್ಟಾ, ಖುಣ್ಟೀ, ಖುಟೀ; see also ಕುಸಿ 1). ಪಶುವ ಕಟ್ಟಲೆನ್ದು ಕಳದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಗುಣ್ಟವು (ಮೇಧಿ, ಮೇಟಿ Nr., o. r. ಗೂಟವು). ಗುಣ್ಟಂಗಳಿನ್ದ ಸಂಕೀರ್ಣಮಾದ ಕುಟಿ (ಕುಕೂಲ Nr.).

ಗುಣ್ಟಿಗೆ guṇṭige. Tbh. of ಘುಂಟಿಕೆ. the ankle. (Śmd. 338).

ಗುಣ್ಟೆ guṇṭe. 121 square yards or the fortieth part of an acre (My.; Te.).

ಗುಣ್ಡ guṇḍa. 1. = ಗುಣ್ಡಿ, ಗುಣ್ಡು 2. roundness, hollowness and deepness (*cf.* ಗುಣ್ಡಿತು). 2, = ಗುಣ್ಡು 2-ಅ 3. N. ಉಣ್ಡೆಯೇನೋ, ಗುಣ್ಡ? ಅನ್ದರೆ ಮುಣ್ಡಾಸು ಮೂವತ್ತು ಮೊಟ ಎನ್ದ. — ಎಂಜಲು ಎತ್ತೋ, ಗುಣ್ಡ! ಎನ್ದರೆ ಉಣ್ಡವರು ಎಷ್ಟು ಜನ? ಎನ್ದ (Prvs.). — ಗುಣ್ಡಬಟ್ಟಲ. = ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್. (S. Mhr.). — ಗುಣ್ಡಬಾವಿ. a temporary round pit or well sunk in the dry bed of a stream (S. Mhr.). — ಗುಣ್ಡಭಟ್ಟ. N. ಉಣ್ಡೆಯೇನೋ, ಗುಣ್ಡಭಟ್ಟ? ಹೌದು, ಕಾಣೆ, ರಣ್ಡೆಮುಣ್ಡೆ! (Prv.). — ಗುಣ್ಡಯ್. -ಅಯ್. N. (Bp. 15, 23). — ಗುಣ್ಡಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 9, 33). — ಗುಣ್ಡಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 47; 24, 72). — ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. = ಗುಣ್ಡಿವಟ್ಟಲ್, ಗುಣ್ಡುಬಟ್ಟಲು. (T. ಗುಣ್ಡುವಟ್ಟಿಲ್). a small round and deep metal vessel from which water and other liquids are drunk, children eat, etc. (ಅನುಕರ, ಗರ್ಗರ Mr. 212, o. r. in three MSS. ಗುಣ್ಡಿ-).

ಗುಣ್ಡ guṇḍa. 2. = ಗುಡ್ಡ 1. a servant (Te. ದಾಸ, ಬಣ್ಟು; R.; Te. ಗುಣ್ಡವೆ, a female servant; M. ಕುಣ್ಡ, slave; dirty woman). *cf.* the ಗುಣ್ಡ No. 2 s. ಗುಣ್ಡ 1.

***ಗುಣ್ಡ guṇḍa. 3.** a showy person. ಜೂಜುಗಾಱನ ಮಾತು, ಬೀದಿಯ ಗುಣ್ಡನ ಸೊಬಗು ಒಡಿನೊಳಗಗೆಯ ಹೊಯ್ದುನ್ತೆ ಕಾಣಿರೋ Bv. 634.

ಗುಣ್ಡಕ್ರಿಯೆ guṇḍa-kriye. a kind of rāga (Bp. 19, 17; *cf.* ಗುಣ್ಡು ಗುಣ್ಡಿ).

ಗುಣ್ಡಗೆ guṇḍage. = ಗುಣ್ಡುಗೆ. of a round, globular form (C.; B. 3, 119; 4, 35).

ಗುಣ್ಡಲಿಗೆ guṇḍalige. = ಗುಣ್ಡಾಲಿ. a round water-vessel of metal (My.).

ಗುಣ್ಡಾಗುಣ್ಡಿ guṇḍāguṇḍi. a kind of rāga (Bp. 19, 15).

ಗುಣ್ಡಾನ್ತರ guṇḍu₂-antara. the state of stones being laid inside: a foundation (My.). — ಗುಣ್ಡಾನ್ತರ ಮಾಡು. to lay a foundation (My.). 2, to make a stone-mass of (something), to ruin completely (another's property, etc., My.).

ಗುಣ್ಡಾರ guṇḍāra. = ಗುಡಾರ. a tent. see ಗುಡಿ-.

ಗುಣ್ಡಾಲಿ guṇḍāli. = ಗುಣ್ಡಲಿಗೆ. (My.).

ಗುಣ್ಡಾಳಿಸು guṇḍāḷisu. to roll up, as a rug (Mhr. ಗುಣ್ಡಾಳಣೇಂ; Sd.).

ಗುಣ್ಡಿ guṇḍi. = ಕುಣ್ಟೆ 2, ಗುಣಿ 1, ಗುಣ್ಣ 1. a hole, a pit, a hollow (My.; Si. 203. 431; Tu. also depth; T., M. ಕುಣ್ಡು, what is hollow, deep, low). ನೀರ ಗುಣ್ಡಿ (B. 5, 80). ತೋಳ ಗುಣ್ಡಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು (Prv.). see ತಡ-, ಸುಟು-; Prv. s. ಮುಣ್ಡೆ. 2, = ಗುಣಿಗೆ No. 1, the pit of the stomach (My.; Te. ಗುಣ್ಡೆ, T. ಗುಣ್ಡು). 3, a large round earthen or metal vessel (My.; *cf.* Sk. ಕುಣ್ಡ? Mhr. ಕುಣ್ಡೀ, a vessel of stone or earth). — ಗುಣ್ಡಿಕಾಯಿ. the heart, in a physical sense only (My.; Te. ಗುಣ್ಡೆಕಾಯಿ). — ಗುಣ್ಡಿವಟ್ಟಲ್. = ಗುಣ್ಡ-, q. v. (My.). — ಗುಣ್ಡಿವುಗು. -ಪುಗು. to enter a pit or pool (Cpr. 7, 139).

ಗುಣ್ಡಿ guṇḍi. a button (S. Mhr.; Mhr., H.).

ಗುಣ್ಡಿಗೆ guṇḍige. = ಗುಣಿಗೆ No. 2. the pit of the stomach (C.). [ಅಜನ ಗುಣ್ಡಿಗೆವೊಕ್ಕುಂ... ಮೇಣವಂ ಬರ್ದುಕುವನೇ Pb. 11, 121]; 2, the thorax, the chest; courage (ಎರ್ದೆ Śm. 84; Si. 204); the heart in a physical sense (J. 16, 28). ಗಟ್ಟಿಗುಣ್ಡಿಗೆಯವನು (ಉರಸ್ವತ್, ಉರಸಿಲ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ Si. 283; My.). see ಅದರು-, ಎರೆ-, ಎದೆ-, ಒಳ್-.

ಗುಣ್ಡಿಗೆ guṇḍige. Tbh. of ಕುಣ್ಡಿಕೆ. a water pot. [Ap. 5, 22 va.; ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಾ ಕಾಲಂ ಕರ್ಚಲ್ ಗುಣ್ಡಿಗೆಯಂ ಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದಿಂ Vr. 91, 8]; (ಕಮಣ್ಡಲು, ಕುಣ್ಡಿಕೆ Hlā.; ಕರಕ Nr.; ಜಲಪಾತ್ರೆ Kk. 32; ಋಷಿಗೆ ಜಲಪಾತ್ರೆ Śm. 34; ಕಮಣ್ಡಲು 84; Cpr. 6, 8). ವ್ರತಿಗಳ ಗುಣ್ಡಿಗೆ (ಕಮಣ್ಡಲು, ಕುಣ್ಡಿ Nr.). see ತಡ-.

ಗುಣ್ಡಿತ guṇḍita. *pounded, crushed* (ರೂಷಿತ, ಪೂಳುವಡೆದುದು Nr.; see ಕುಣ್ಠಿತ and ರೂಷಿತ).

ಗುಣ್ಡಿತು guṇḍitu. = ಗುಣ್ಡಿತ್ತು (Śmd. 96), ಗುಣ್ಣಿತು, ಗುಣ್ಣಿತ್ತು. that is deep (ಅತಲಸ್ಪರ್ಶ, ಅಗಾಧ, ಗಮ್ಭೀರ, ಗಭೀರ, ಅಸ್ಥಾಘ Hlā.). [ಆದಮಾನುಂ ಗುಣ್ಡಿತಪ್ಪ ರಸದ ಭಾವಿಯಂ ಮೊಡೆನಾರ್ಪುದಂ ಕಣ್ಡು Vr. 187, 7].

ಗುಣ್ಡಿತ್ತು guṇḍittu. = ಗುಣ್ಡಿತು, q. v. [ಆದಲೆ ನೀರ್ ಗುಣ್ಡಿತ್ತೆನ್ದಿದಲೆಯೊಳೆ ನಿನ್ದು ಸತಿಗೆ ಹರಿಗಂ ತೋಱುತ್ತ Pb. 5, 62].

ಗುಣ್ಡು guṇḍu. 1. = ಗುಣ್ಡು 2, ಗುಣ್ಪು 1. a heap; a mass; a crowd; an assemblage, etc. (ನೆರವಿ Śmd. II; Kk. 81; Śm. 95; ತಣ್ಡ, ಗುಮ್ಪು, ಗುಣ್ಪು, ಬಮ್ಬಲ್, ಗಡಣ, ನೆರವಿ, ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಚೆ, ಗೊಂಚಿ, ದೊನ್ದುಳಿ, etc., ಸೇಣಿ, ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Śm. 54; J. 22, 26; T. ಕುವಾಲ್, ಕುವವು, ಕುವ್ವೆ, ಕುಱು; Te. ಗುಣ್ಡು, a lump; see ಕುಪ್ಪೆ 1, ಗುಡಿಯಿಸು). [ಇದಿರೊಳ್ ಕಣ್ಡಂ ನೆರೆದು ನಿಗುಮ್ಬಿಸಿ ತಣ್ಡಂ ಗೊಣ್ಡಿರ್ದ ನರರ ಖಚರರ ಗುಣ್ಡಂ Ap. 4, 3]. — ಗುಣ್ಡುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. sparks that fall in heaps (Rām. 5, 8, 77).

ಗುಣ್ಡು guṇḍu. 2. = ಗುಡ್ಡು 2, ಗುಣ್ಡ 1. anything globular; a round stone for grinding on a slab (C.), a large round stone or boulder (ಶಿಲೆ Śm. 95; ಮುಣ್ಡಾಶ್ಮ Mr. 206; Bp. 58, 36; My.), a stone for constructing an ole (C.); the plummet used by masons, etc. (C.); the globe used at schools (C.); a little ball or marble used as a plaything by children (C.); a spherical, small ornamental object (C.); a testicle of beasts (R.; Tu.; Te. ಗುಣ್ಡು; T. ಕುಣ್ಡು); a bullet of small arms (Rśv. 5, 69), a cannon ball (C.); the firing of a gun (My.). (T. ಕುಣ್ಡು, ಕುಮಿೞ್, ಕುವಡು, ಕುವವು, ಕುವ್ವೆ; M. ಕುಮಿೞ್). ಗಣ್ಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮುಣ್ಡೆಯ ಮನಸ್ಸು ಗುಣ್ಡಿಗಿನ್ತ ಗಟ್ಟಿ (Prv.). ಗುಣ್ಡಾದದು (ವರ್ತುಲ, ನಿಸ್ತಲ, ವೃತ್ತ Si. 372. 427). see Si. 29. 284. 288; B. 2, 21; 4, 131; 5, 54. 56. 112. 161. 250; ಒಲೆ-, ಕಲ್ಲು-, ಕಿಱು-, ತುದಿ-, ಸಿಡಿ-. — ಗುಣ್ಡಂಚು. -ಅಂಚು. the round (coloured) border of a dōtra (My.). — ಗುಣ್ಡಬಾವಿ. any round well (My.). — ಗುಣ್ಡರ. -ಅರ. a round file (My.). — ಗುಣ್ಡಾಟ. -ಆಟ. a kind of gambling with dice (My.). — ಗುಣ್ಡಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to smooth gāre with a round stone (My.); to flatten a road with a stone-roller (My.). — ಗುಣ್ಡಾಱುಸು. = ಗುಣ್ಡುಹಾಱುಸು. (My., occasionally). — ಗುಣ್ಡಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to shoot a ball. see Sp. s. ಗಣ್ಡ No. 1. — ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲು. a grinding stone. ಉಣ್ಣವರಿಗೆ ಊಟ ಬೇಡ, ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೇಡ (Prv.). see Prv. s. ಗಣ್ಡ. — ಗುಣ್ಡುಗಪ್ಪರ. -ಕಪ್ಪರ. ಗುಣ್ಡುಗಪ್ಪರದ ಕಾಯಕ, the profession of a Jaṅgama beggar who walks about with a round kappara in his hand (S. Mhr.). — ಗುಣ್ಡುಗೋವಿ. -ಕೋವಿ. a small swivel (Sd.). — ಗುಣ್ಡುಜಾಜಿ. a herb, Andrographis echioides N. ab E. (Z.; My.). — ಗುಣ್ಡುಬಟ್ಟಲು. = ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್, etc. (My.). — ಗುಣ್ಡುಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of

jasmine (My.). — ಗುಣ್ಡುಮುಳುಗ. = ಗಣ್ಡುಮುಳುಗ, ಗುಡಮುಣಗ. N. of a water-bird that dives like a stone (My.). — ಗುಣ್ಡುವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Bh. 3, 13, 23). — ಗುಣ್ಡುಹಾಕು. to load a weapon with ball (C.). — ಗುಣ್ಡುಹಾಱಿಸು. to shoot a ball or bullet (C.); to fire a gun (C.). — ಗುಣ್ಡುಹೊಡೆ. = ಗುಣ್ಡುಹಾಱಿಸು. (C.). — ಗುಣ್ಡುಳಿ. -ಉಳಿ. a round chisel (My.). — ಗುಣ್ಡೊಲೆ. -ಒಲೆ. an onṭole with a round opening (My.; see ಒಲೆ 4).

ಗುಣ್ಡುಗೆ gunḍuge. = ಗುಣ್ಡಗೆ. of a round form. (B. 5, 241. 245).

ಗುಣ್ಣಿತು gunnitu. = ಗುಣ್ಡಿತು, etc. that is deep. (o. r. in Śmd. 96).

ಗುಣ್ಣಿತ್ತು gunnittu. = ಗುಣ್ಣಿತು.

ಗುಣ್ಪು gunpu. 1. = ಗುಣ್ಡು 1, ಗುಮ್ಪು 2, etc. a heap; an assembly (ಗುಣ್ಡು, ಗುಮ್ಮಿ, ನೆರವಿ, etc. Śm. 54; Śsv. 1, 34).

ಗುಣ್ಪು gunpu. 2. = ಗುಮ್ಪು 1, etc. deepness, depth; profundity; graveness, seriousness; solemnity; earnest; secrecy, mysteriousness (ಗಭೀರ Ct. II, 50; Śm. 66; ಗಮ್ಭೀರ Ct. I, 65; Kk. 67). [ಆ ಜಲನಿಧಿಯ್ಯೆ ಗುಣ್ಪಿನ್ದೆನ್ದಲಸದೆ ಪೇೞ್ಗೆ Kr. 3, 20; Pb. 1, 83; Ap. 1, 55; ಕಳಿದ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಪುನುಳಿದ ಸೂಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಪು, ಕೊಳಚಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗುಣ್ಪನಱುವಿರಿ Bv. 562]. see Cpr. 1, 80; Ch. v. 21; Grj. 3, 37; 3, 69 va.; Bp. 25, 11; 36, 1. 29; 40, 41. *cf.* ಗುೞು. [ಗುಣ್ಪುವೇೞು. -ಪೇೞು. to become profound. ವಿಶ್ರುತ ವೀರಸೇನ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ್ ಪರ್ಯನ್ತಮಾಗಿರೆ ಬನ್ದೀಕಥೆ ಗುಣ್ಪುವೆತ್ತುದು Ap. 1, 35].

ಗುಣ್ಯ gunya. endowed with qualities or virtues; to be enumerated; the multiplicand. (My.).

ಗುತ್ತ gutta. closeness; tightness (C.; Tu. ಕುತ್ತ steepness; Te.; see ಕುದೆ, ಕುಟ 1, ಗುಂಜು 3; Mhr. ಗುನ್ತಣೇಂ, to be entangled or embarrassed). ಕುಬುಸದ ಹಾಗೆ ಮೆಯ್ಗೆ ಗುತ್ತವಾಗಿರುವ ಅಂಗಿ (ಕಂಚುಕ, etc. Si. 279). — ಗುತ್ತಬಳೆ. a tight bracelet (C.). — ಗುತ್ತಮಿಾಸಿ. well-trimmed, properly cut whiskers (S. Mhr.).

ಗುತ್ತ gutta. Tbh. of ಗುಪ್ತ. concealed, etc. (Śmd. 349).

ಗುತ್ತನೆ guttane. closely, tightly; tight (My.).

ಗುತ್ತಾ guttā. = ಗುತ್ತಿಗೆ 1 No. 1, ಗುತ್ತೆ. (My.; Mhr.; Sindh *gutto*).

ಗುತ್ತಾದಾರ guttā-dāra. a contractor (My.).

ಗುತ್ತಿ gutti. = ಕೊತ್ತು 2, ಗುದಿ 3. a bunch or cluster of fruits or flowers (Te. ಗುತ್ತಿ, ಗೊತ್ತು; T. ಕೊತ್ತು, ಕೊನ್ದು; R.). 2, a bush (= ಕುತ್ತುಱ್, My.). [3, a stump. Tu. ಕುತ್ತಿ].

ಗುತ್ತಿಗೆ guttige. 1. an exclusive right of sale, farm, a contract, as for tamarind trees, inknuts, liquor, etc., monopoly (C.; Tu.; M. ಕುತ್ತಗೆ, T. ಕುತ್ತಗೈ; Te. ಗುತ್ತ). 2, rental on land (My.; T., Te.; Bp. 27, 52). ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಯಿತು, ಸುತ್ತಿಗೆ ಮುಣಾಗಿ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಗುತ್ತಿಗೆಹೊಲ. a rented land (My.).

ಗುತ್ತಿಗೆ guttige. 2. = ಗುತ್ತಿ. see ಗೂವ-.

ಗುತ್ತು guttu. 1. = ಗುರ್ತು. a mark, sign. (S. Mhr.; Bh. 1, 6, 5). — ಗುತ್ತಿನ ಚಣ್ಡು. N. of a play (Bh. 1, 6, 2).

***ಗುತ್ತು guttu. 2.** to pierce into. ಮುಳ್ಳು ಗುತ್ತುವಡೆ ತೆಱಹಿಲ್ಲದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಘನವು Cv. 47. [Tu. ಕನ್ತ್]. *cf.* ಕುತ್ತು 2.

ಗುತ್ತೆ gutte. = ಗುತ್ತಾ. (My.; see ಅಬುಕಾರಿ-).

ಗುತ್ಸ gutsa. = ಗುಚ್ಛ. *a cluster of blossoms.*

ಗುತ್ಸಕ gutsaka. = ಗುಚ್ಛಕ, ಗುಚ್ಛ. (Mr. 108).

ಗುತ್ಸಾರ್ಧ gutsa-ardha. = ಗುಚ್ಛಾರ್ಧ. *a necklace of twenty-four strings.*

ಗುದ guda. = ಗೊದ್ದೆ. *the anus*; the rectum.

ಗುದಕಾಸ guda-kāsa. belly-ache (ಹೊಟ್ಟೆಬೇನೆ Mr. 386. o. r̥s. ಗುದಕಾಂಶ, ಗುದಭಾಸ).

ಗುದಕೀಲಕ guda-kīlaka. *the piles.*

ಗುದಗ gudaga. 1. = ಗುದಗು, ಗುದುಗು. a post or prop put behind a door to keep it shut (My.).

ಗುದಗ gudaga. 2. a fat, stout man (S. Mhr.).

ಗುದಗಿ gudagi. a stout woman (S. Mhr.).

ಗುದಗು gudagu. = ಗುದಿಗೆ 1, etc. (My.).

ಗುದಗೆ gudage. = ಗುದಿಗೆ 1. a club. (C.).

ಗುದಜನಿ guda-jani. Viṣṇu (Grj. 6, 39).

ಗುದಮೈಥುನ guda-maithuna. sodomy (Mhr., My.).

ಗುದಸಮ್ಮಾರ್ಜನ guda-sammārjana. rubbing the anus. see ಸೀಟ್ಟು.

ಗುದಸ್ತ gudasta. = ಗುಜಸ್ತ. past, as a year. (My.).

ಗುದಿ gudi. 1. to tie the feet or legs (ಪಾದಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; see ಕುದೆ).

ಗುದಿ gudi. 2. = ಕುದೆ, ಗುದಿಗೆ 2, ಗುದುಗೆ 1, ಗುದುಪು. a rope for the feet used in climbing palm trees (My.; Sk. ಕೂದೀ, a fetter for the feet). — ಗುದಿಗಾಲು. -ಕಾಲು. feet to which that rope is attached (My.).

ಗುದಿ gudi. 3. = ಗುತ್ತಿ. a bunch (C. Bp. 5, 3; My.; Te. ಗುದಿ, ಗುವಿ). see ಪೂ-. — ಗುದಿಗೆಯ್. to make bunches of (things, Rśv. 5, 115 va.).

ಗುದಿ gudi. 4. to jump (T. ಕುದಿ; see ಕುದುಕು 1); to stamp, to make a noise with the feet (My.).

ಗುದಿಗೆ gudige. 1. = ಗುದಗೆ, ಗುದುಗೆ 2. a club, a bludgeon (C.; B. 2, 34; ದ್ರುಘಣ, ಮುದ್ಗರ, ಘನ Si. 290; Tu.; Te. ಗುದಿ, ಗುದಿಯೆ, ಗುದೆ; T. ಕುಱಿಯ; *cf.* ಕೊಣಪಿ). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಗುದಿಗೆ (ಪರಿಘ, ಪರಿಘಾತನ, ದೊಣ್ಣೆ Si. 290). see Prv. s. ನದಿ.

ಗುದಿಗೆ gudige. 2. = ಗುದಿ 2, etc. (My.).

ಗುದು gudu. an imitative sound (*cf.* ಗುಂ 2 and ಗುಳು). — ಗುದುಗುದು. rep. a buzzing sound in the ear (S. Mhr.).

ಗುದುಗು gudugu. = ಗುದಗ 1, etc. (My.).

ಗುದುಗೆ guduge. 1. = ಗುದಿಗೆ 2, etc. (My.). see ಚೆಳ-.

ಗುದುಗೆ guduge. 2. = ಗುದಿಗೆ 1, etc. (My.).

ಗುದುಪು gudupu. = ಗುದಿ 2, etc. (My.).

ಗುದ್ದ gudda. = ಗೊದ್ದ, q. v. a large kind of lizard. (*cf.* ಕಾತ). see ಹೆಜ್ಜೆ-.

ಗುದ್ದರಿಸು guddarisu. (fr. ಗುದ್ದು 2). to cuff, to push, as a calf, or a milker, pushes the dug of a cow (My.).

ಗುದ್ದಲಿ guddali. = ಗುದ್ದಿ. Tbh. of ಕುದ್ದಾಲ. a hoe, etc. (Śmd. 364; Hlā.; Nr.; Ct. II, 32; Mr. 371; C.; Si. 303; Te.; T. ಕುನ್ದಾಳ,

ಕುನ್ದಾಳಿ; Mhr. ಕುದಳ). a kind of pickaxe, a hoe. ಮರದ ಗುದ್ದಲಿ (ಕಾಷ್ಠಕುದ್ದಾಲ Nr.). see Si. 85. 302. 399; Bp. 49, 44; ಕೆಯ್-. — ಗುದ್ದಲಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize a hoe (Bp. 3, 58).

ಗುದ್ದಿ guddi. a clog tied to the neck of cattle (S. Mhr. B. 3, 23; Te. ಗುದಿಯ; see ಗುದಿಗೆ 1).

ಗುದ್ದಿಸು guddisu. to cause to cuff, etc. (C.).

ಗುದ್ದು guddu. 1. a hole, as of a mouse, snake, fox, etc. (C.; B. 3, 21. 31. 74; 5, 31. 259).

ಗುದ್ದು guddu. 2. = ಗುದುಱ. to strike with the fist, to fist, to cuff, to box (C.; Te., Tu.; T., M. ಕುತ್ತು; see ಕುತ್ತು 2); to beat in a mortar, to pound (My.; T., M. ಕುತ್ತು; see ಗುದ್ದುವಿಕೆ). ಗುದ್ದಿದ ಗುದ್ದೂ ಗದ್ದೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ನೀರೂ ಸರಿ (Prv.). see Prv. s. ಗಾಳಿ. — ಗುದ್ದಾಟ. = ಗುದ್ದಾಟ. (ಮುಷ್ಟಾಮುಷ್ಟಿ G.; My.). — ಗುದ್ದಾಟ. -ಆಟ. striking with the fist, fisticuffs (C.). ಅಸಲಿಗೆ ಮೋಸ, ಲಾಭಕ್ಕೆ ಗುದ್ದಾಟ. — ಕತ್ತಲೇ ಗುದ್ದಾಟ. — ಗಾಣಿಗನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಿಂತ ಗನ್ಧದ ಹುಡಿಯವನ ಗುದ್ದಾಟ ಲೇಸು. — ಬುದ್ಧಿ ಹೇಱಿದವರ ಸಂಗಡ ಗುದ್ದಾಟಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಗುದ್ದಾಡು. -ಆಡು. to fight with the fist, to box (C.). ಬುದ್ಧಿ ಹೇಱಿದವರ ಕೂಡ ಗುದ್ದಾಡ ಬಾರದು. — ಅರಮನೆಯ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಗುದ್ದಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಗುದ್ದು guddu. 3. a blow with the fist (Bh. 4, 2, 64; C.; Tu., Te.; T., M. ಕುತ್ತು; Mhr. ಗುದ್ದಾ); the fist itself. ಗುದ್ದು ಹಾಕು (C.). see Prv. s. ಬಗ್ಗು 2; ಕತ್ತಲೆ-. — ಗುದ್ದ ಮೊೞ. the distance from the elbow to the end of the closed fist (ರತ್ನಿ G.; My.). — ಗುದ್ದುಮೊೞ. = ಗುದ್ದ-. (C.; ಸರತ್ನಿ G.).

ಗುದ್ದುವಿಕೆ gudduvike. fisting; pounding (ಮರ್ದನ, ಸಂಪಾಹನ Si. 395).

ಗುದ್ಲಿ gudli. = ಗುದ್ದಲಿ. a hoe, etc. (My.).

ಗುನಗು gunagu. = ಬುನಗು. the rear. (My.).

ಗುನಿ guni. a small crest on the grain of jōḷa (C.). 2, = ಗುಂಗು, etc., the husk of paddy, etc. (My.).

ಗುನ್ದ್ರ gundra. *a kind of grass, Saccharum sara* Roxb.

ಗುನ್ದ್ರೆ gundre. *the root of the grass Cyperus pertenuis* Roxb. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus* Lin. 3, *a medical plant and perfume*, commonly called priyangu.

ಗುನ್ನ gunna. 1. = ಕೊಣ್ಡ; q. v. a hill: a raised spot (in wood, gāre, My.). — ಗುನ್ನ ಗುನ್ನ. rep. (My.).

ಗುನ್ನ gunna. 2. = ಗುಜ್ಜ. smallness (My.; Te. ಗುನ್ನೆ, young). — ಗುನ್ನಾನೆ. -ಆನೆ. a dwarfish elephant (My.; Te.: a young-).

ಗುನ್ನಾಂ gunnām.—ಗುನ್ನಾಂಪಟ್ಟಿ. paper gilt with tinsel and used for ornament (My.; T. ಕೞುನಾ-, Te. ಗುನ್ನಾ-, ಗುರ್ನಾ-).

ಗುನ್ನೆಗಾರಿ gunnegāri. a fine (My.; Si. 263; Mhr., H. ಗುನ್ಹೇಗಾರೀ). ಗುನ್ನೆಗಾರಿ ಕೊಡು; ಗುನ್ನೆಗಾರಿ ಹಾಕು (My.).

ಗುಪಿತ gupita. = ಗುಪ್ತ. (Dp. 32, 1; Bh. 1, 6, 6; 6, 1, 2. 42).

ಗುಪ್ತ gupta. = ಗುತ್ತ, ಗುಪಿತ. *concealed, hidden, secret;* invisible. 2, *guarded, preserved, saved.* — ಗುಪ್ತಗೆಯ್. to hide, etc. (Rśv. 8, 99).

ಗುಪ್ತಕ guptaka. a secret emissary, a spy (Rām. 4, 1, 4).

ಗುಪ್ತಿ gupti. concealment; protection. 2, *a hole in the ground; a sink, a cavern, a cellar.* 3, a sword-stick (My.; Mhr.).

ಗುಪ್ತಿವಾದ gupti-vāda. *secret consultation, private advice.*

ಗುಪ್ಪನೆ guppane. silently, silent (My.; *cf.* ಗುಱುಗುಮ್ಮನೆ).

ಗುಪ್ಪು guppu. 1. = ಕುಪ್ಪು 3. a kind of disease. (My.).

ಗುಪ್ಪು guppu. 2. = ಗುಬರು 2, etc. (My.).

ಗುಪ್ಪೆ guppe. = ಕುಪ್ಪೆ 1. a heap, pile, etc. (My.). — ಗುಪ್ಪೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be piled up, to form a heap (Rśv. 5, 120 va.).

ಗುಬರು gubaru. 1. (fr. ಕುಱು 1). = ಗುಬುರು 1. thickness, crowdedness; the thick foliage of a tree or of a shrub (My.; Te. ಗುಬುರು, ಗುಮುರು). ಮರ or ಗಿಡ ಗುಬರಾಗಿದೆ (My.). — ಗುಬರುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to become thick in foliage (My.). — ಗುಬರುಗಿಡ. a tree with thick foliage (My.). — ಗುಬರು ದಲೆ. -ತಲೆ. a head with a luxuriant growth of hair (My.).

ಗುಬರು gubaru. 2. = ಕುವರ 2, etc., ಗುಪ್ಪು 2, ಗುಬುರು 2. veiling, covering closely or muffling up (a part of the body or the body, My.). — ಗುಬರುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a cover over the head reaching to the knees, a cloak (My.). — ಗುಬರು ಹಾಕು. to cover the body closely (My.).

ಗುಬಾರು gubāru. 1. a swelling (S. Mhr.; *cf.* ಗುಪ್ಪು 1).

ಗುಬಾರು gubāru. 2. = ಗುಲ್ಲು. noise of a crowd (My.; Te.: rumour; Te. ಗುಬುಲು, resoundingly, aloud, as thunder; *cf.* ಕುವಿ 2? T. ಕುಮುಱು, to sound, as thunder, a crowd, etc.).

ಗುಬಿರಿ gubiri. the white owl (Sd.; Mhr. ಘುಬಡ, an owl).

ಗುಬು gubu. 1. hotness (of the body; *cf.* ಕೊಮೆ). — ಗುಬು ಗುಬೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. (the body) to be hot (My.).

ಗುಬು gubu. 2. an imitative sound. — ಗುಬು ಗುಬು ಏೞು. to stand up in a tumultuous or noisy manner (S. Mhr.; Te. ಗುಬೆ ಗುಬೆ, tumultuously, noisily).

ಗುಬುಕು gubuku. = ಗೊಬಕು, q. v. the note of a frog. (S. Mhr.).

ಗುಬುರು guburu. 1. = ಗುಬರು 1. (My.).

ಗುಬುರು guburu. 2. = ಗುಬರು 2, etc. (My.).

ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ gubbi-acci. = ಗುಬ್ಬಿ 2. (ಚಟಕ, ಕಲವಿಂಕ Si. 172; My.). see Si. 171. 173. ಹಿಟ್ಟಿನ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ (ಲಟ್ವೆ Si. 485).

ಗುಬ್ಬಿ gubbi. 1. a knob, a protuberance (Te. ಗುಬಕೆ, ಗುಬ್ಬ; T. ಕೊಮ್ಮೃ; see ಕುಪ್ಪು 3). — ಗುಬ್ಬಿಮೊಳೆ. a stout nail with a pommelled head (My.; Te. ಗುಬ್ಬಮೇಕು). — ಗುಬ್ಬಿಸರಿಗೆ. a wire with a knob on one side (My.).

ಗುಬ್ಬಿ gubbi. 2. = ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ, ಗುಬ್ಬಿಲ್. a small bird, especially a sparrow (ಚಟಕ, ಕಲವಿಂಕ Nr; Mr. 172; Si. 172, ನೀಲಕಣ್ಠ Mr. 512; Nn. 49; C.; T. ಕುರುವಿ; M. ಕುರಿಗಿಲ್, ಕುರುವಿ; ಕೂರಿ; Tu. also ಗುರುಬಿ). ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಱು (ಚಟಕೆ Nr.). ಗುಬ್ಬಿ ಎಣ್ಣೇ ಕುಡಿದರೆ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ತೋಯಿಸೀತೇ? — ಗುಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೇ? — ಹಾಱುವ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಗೋದಿಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Rśv. 6, 11 va.; Śśv. 3, 33; B. 2, 6; ಕರಿ-, ಚಿಟ-, ಜುಟ್ಲ-, ಮರ-. — ಗುಬ್ಬಿಗಂಕಣ. -ಕಂಕಣ. (Śmd. 386; Kk. 98). a bracelet ornamented with figures of small birds (My.). — ಗುಬ್ಬಿ

ಟೀಲ. the cotton teal, Nettopus coromandelianus (Bḍ.). — ಗುಬ್ಬಿಬಳೆ. = ಗುಬ್ಬಿಗಂಕಣ. (My.). — ಗುಬ್ಬಿಬೆಳಸೆ. a small, prostrate grass with seeds that stick to one's clothes, Lappago aliena Spr. (Z.). — ಗುಬ್ಬಿಸವುತೆಕಾಯಿ. a common creeping herb, Mukia scabrella Arnott. (L.). — ಗುಬ್ಬಿಹುಲ್ಲು. a common grass, Sporobolus diander Beauv. (Z.); also Uniola indica Spr. (Z.).

ಗುಬ್ಬಿಲ್ gubbil. = ಗುಬ್ಬಿ 2. a small bird. (ಕಲವಿಂಕ, ಚಟಕ, ಗೃಹಬಲಿಭುಜ್, ನೀಲಕಣ್ಠ Hlā.).

ಗುಬ್ಬಿಸೆ gubbise. = ಕಬ್ಬಿಸೆ ?. sugar-cane ? — ಗುಬ್ಬಿಸೆಹುಲ್ಲು. the grass Poa flexuosa Roxb. (Z.).

ಗುಮ guma. = ಗಮ. a term to express fragrance. (Te. ಗುಮೆ ಗುಮೆ, fragrantly, etc.). — ಗುಮ ಗುಮ ಅನ್ನು. = ಗುಮಗುಮಾಯಿಸು. (My.). — ಗುಮಗುಮಾಯಿಸು. to send forth a fragrant odour (My.).

ಗುಮಟ gumaṭa. = ಗುಮುಟ, ಗುಮುರಿ, ಗುಮ್ಮಟ, ಗುಮ್ಮುಟ. a copula or dome (C.; Mhr. ಘುಮಟ; Br., H. ಗುಮ್ಮಟ, ಗುಮ್ಬದ್, a dome; a paper lantern; a fire-baloon; T. ಕುಮ್ಮಟ್ಟ. arch, vault, arched roof, pinnacle of a pagoda; globe; lantern made of paper). 2, a high, huge figure of stone, representing a Jaina saint called Bāhubali. (Mg.; Tu. ಗುಮ್ಮಟೆ).

ಗುಮತಿ gumati. = ಗೋಮುಖ ? a kind of musical instrument. — ಗುಮತೀ ವಾದ್ಯ. = ಕುಮ್ಭ ವಾದ್ಯ (G.).

ಗುಮರಿ gumari. fight of children (S. Mhr.; Mhr. ಘುಮರೀ, a play amongst cowherds; bawling). ಗುಮರಿ ಹಾಕು, to fight (S. Mhr.).

ಗುಮಸ್ತಾ gumastā. ಗುಮಸ್ತ. = ಗುಮಾಸ್ತಾ. (ಲೇಖಕ, etc. Si. 261; S. Mhr.; Br.).

ಗುಮಾನ gumāna. heed, care, consideration for; conceit, vanity; suspicion, doubt, surmise (C.; Mhr., H.; Br. ಗುಮಾನು). see Prv. s. ತೇಮಾನ.

ಗುಮಾನಿ gumāni. conceited, vain (Mhr.). 2, suspicious, suspected (C.; Br.).

ಗುಮಾಸ್ತಗಿರಿ gumāsta-giri. the office of gumāstā (C.; Mhr.).

ಗುಮಾಸ್ತಾ gumāstā. ಗುಮಾಸ್ತ. an agent, deputy, factor; an accountant (C.; Mhr., H.; B. 4, 50).

ಗುಮಿ gumi. a heap, a crowd, a multitude (S. Mhr.; Te.; M. ಕುಮಿ, T. ಕುವೈ; see ಕುಪ್ಪೆ 1, and *cf.* ಗುಮ್ಮಿ). — ಗುಮಿ ಗುಮಿ. rep. in crowds (S. Mhr.).

ಗುಮಿತ gumita. (fr. ಗುಪ್ಪ 2). secret tidings, rumour. ನುಡಿವ ಗುಮಿತ (ವಾರ್ತೆ Mr. 534).

ಗುಮುಟ gumuṭa. = ಗುಮಟ. a dome. (My.). see ಗೋಲ-.

ಗುಮುರಿ gumuri. = ಗುಮಟ. (C. Bp. 47, 33).

ಗುಮ್ಪನ gumpana. Tbh. of ಗುಮ್ಫನ (Śmd. 338).

ಗುಮ್ಪಿಸು gumpisu. to recoil, to draw back from, to shrink (Bp. 14, 17; 40, 76; *cf.* ಗುಮ್ಮು 5).

ಗುಮ್ಪು gumpu. 1. = ಗುಪ್ಪು 2, ಗುಮ್ಬು, ಗುಮ್ಬು. deepness. (Grj. 2, 106 va.; Bp. 1, 36; 19, 26; 40, 76; J. 6, 3; 9, 25). ಮಹಾಸಾಗರದ ನೀರ ಗುಮ್ಪು (ಅಗಾಧ, ಅಸ್ಥಾಗ, etc. Mr. 405).

ಗುಮ್ಪು gumpu. 2. = ಗುಪ್ಪು 1, ಗುಮ್ಮಿ, ಗುಮ್ಮು 2, ಗುಮ್ಮೆ. a mass, a heap, a crowd, a number (ಸಮೂಹ, ನಿಕರ, ಸಮುದಾಯ, ಕದಮ್ಬಕ, etc. Si. 179; ಪೂಗ 409; ವ್ರಜ 413; C.; Tu., T. ಕುಮ್ಪು; Te. ಕುಪ್ಪೆ). see Si. 32. 60. 87. 106. 119. 121. 165. 189. 193. 215. 257. 273. 302. 324. 401; Bh. 1, 5, 8; B. 3, 19. — ಗುಮ್ಪುಕೂಡು. to come together; to assemble (C.). ನೂಱಾರು ನರಿಗಳು ಗುಮ್ಪು ಕೂಡಿಕೊಣ್ಡು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತವೆ (B. 5, 262). ಗುಮ್ಪು ಕೂಡಿದ (ಸಮಷ್ಟಿ G.). — ಗುಮ್ಪುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಗುಮ್ಪು ಕೂಡು. (My.).

ಗುಮ್ಫ gumpha. *tying, stringing together, stringing as a garland;* arranging (ರಚನೆ, etc. Mr. 425).

ಗುಮ್ಫನ gumphana. = ಗುಮ್ಪನ. winding, as a garland; arranging. (Kāvy. IV, 1, 2).

ಗುಮ್ಫಿತ gumphita. strung together; arranged.

ಗುಮ್ಬ gumba. = ಗುಮ್ಬು 1, ಗುಮ್ಬು, ಗುಮ್ಮನ. mysteriousness, obscurity (S. Mhr.; Te. ಗುಮ್ಬು, secrecy). ಗುಮ್ಬಮಾತು (S. Mhr.). 2, reservedness (My.; Te. ಗುಮ್ಬು). ಅವನು ಬಹಳ ಗುಮ್ಬವಾಗಿದ್ದಾನೆ (My.).

ಗುಮ್ಬ gumba. Tbh. of ಕುಮ್ಭ. a pot (My.). 2, the nave of a wheel (My.). — ಗುಮ್ಬಾರತಿ. -ಆರತಿ. a round metal vessel used as an ārati, trimmed by a dancing girl, and then used by the pūjāri (My.). 2, the dancing girl herself (My.).

ಗುಮ್ಬು gumbu. = ಗುಮ್ಬ No. 1 (S. Mhr.).

ಗುಮ್ಮ gumma. 1. = ಗುವ್ವ. a bugbear, a devil (My.; Tu. ಗುಮ್ಮೆ). see ನೆಲ-; Prvs. s. ಬಾಯ್, ಮೊಮ್ಮಗ.

ಗುಮ್ಮ gumma. 2. — ಗುಮ್ಮವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. a wild cock (ಕುಕ್ಕುಭ Nr.; Si. 177).

ಗುಮ್ಮಟ gummaṭa. = ಗುಮಟ, etc. a dome. (My.).

***ಗುಮ್ಮಡಿ gummaḍi.** a female devil. ಗುಮ್ಮಡಿಯನ್ತಪ್ಪ ತಾಯಿ ನೋಡೆನಗೆ ಕಲಕೇತನನ್ತಪ್ಪ ತನ್ದೆ ನೋಡೆನಗೆ Bv. 720.

ಗುಮ್ಮನ gummana. = ಗುಮ್ಬ. — ಗುಮ್ಮನಗುಸುಕ. dupl. reservedness (C.); a reserved man (C.). ಗುಮ್ಮನಗುಸುಕ ಸ್ವಭಾವದವನು (B. 4, 56). — ಗುಮ್ಮನಗುಸುಕಿ. a reserved woman (S. Mhr.).

ಗುಮ್ಮನೆ gummane. 1. = ಘುಮ್ಮನೆ, q. v. quickly (Bp. 55, 33).

ಗುಮ್ಮನೆ gummane. 2. with the sound produced by cuffing, pounding, or beating (Bh. 1, 6, 2; C.).

ಗುಮ್ಮಿ gummi. = ಗುಮ್ಪು 2, etc. a mass, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ದೊನ್ದುಳಿ, ಗೊಂಚಿ, ಗೊನ್ದಣೆ, ಗುಣ್ಡು, ಗುಮ್ಪು, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Śm. 54; see s. ಕುಪ್ಪೆ 1). — ಗುಮ್ಮಿಮನೆ. a house where peons eat in company (My.).

ಗುಮ್ಮಿಸು gummisu. = ಕುಮ್ಮಿಸು. to make cuff (S. Mhr.).

ಗುಮ್ಮು gummu. 1. = ಕುಮ್ಮು 1. to cuff, to box; to strike (C.; Rām. 6, 49, 35).

ಗುಮ್ಮು gummu. 2. = ಗುಮ್ಮಿ, etc. — ಗುಮ್ಮುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to assemble in crowds. ಗುಮ್ಮುಗಟ್ಟಿ ಜೋಗಿಗಳನ್ತೆ ಇರುಳು ಕೂಡುವದು, ಹಗಲು ಅಗಲುವದು (Prv.).

ಗುಮ್ಮು gummu. 3. to push oneself along as a baby lying on the back or with the face upwards (My.).

ಗುಮ್ಮು gummu. 4. a push forward or stroke made in swimming (My.). — ಗುಮ್ಮು ಹಾಕು. to make a push forward in swimming (My.).

ಗುಮ್ಮು gummu. 5. recoil (*cf.* ಗುಮ್ಮಿಸು.). — ಗುಮ್ಮಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to recoil (Rām. 6, 45, 60). — ಗುಮ್ಮಿಡು. -ಇಡು. = ಗುಮ್ಮಿಕ್ಕು. Rām. 6, 39, 6.

ಗುಮ್ಮುಟ gummuṭa. = ಗುಮಟ, etc. a dome. (My.). ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಗುಮ್ಮುಟ (G. 184).

ಗುಮ್ಮೆ gumme. = ಗುಮ್ಮಿ, etc. a mass. (ಗೊಪ್ಪೆ, ಗೊನ್ದಣೆ ಬಮ್ಮಲ್, etc., ಸಮೂಹ Śs.).

ಗುಯಿ guyi. = ಗುಂಗು, etc. husk (My.).

ಗುರಕಾಯಿಸು gurakāyisu. = ಗುರುಕಾಯಿಸು. to growl, to snarl at, as a dog, etc.; to utter an angry defying sound, as disobodient children, etc. (C.; Mhr. ಗುರಕಣೇಂ, ಗುರಕಾವಣೇಂ); to turn upon one in anger (My.; Te.). [Tu. ಕುರೆಪು].

ಗುರಣ guraṇa. = ಗೂರಣ; ಗೋರಣ. taking up, raising; *strenuous effort, exertion.*

ಗುರವ gurava. = ಗುರ್ವು. a dreadful sight (Rām. 6, 45, 60).

ಗುರಸ್ತ gurasta. Tbh. of ಗುರುಹಸ್ತ. a man under the Guru's hand. (S. Mhr.).

ಗುರಾಣಿ gurāṇi. a shield (My.).

ಗುರಾಲ್ gurāl. a kind of round boat (My.).

ಗುರಿ guri. N. of a plant (ಗುಱುಗೆ Mr. 116).

ಗುರು guru. = ಗಿಲ, etc., ಗುಲ, ಗುಲಿ, ಗುಲು. a sound in imitation of rattling. — ಗುರುಗಂಜಿ. the creeper Abrus precatorius L., the wild liquorice, and its beautiful scarlet and black (or also white) seeds, used as beads and jewellers' weights [ಗುರುಗುಂಜಿ ಮಾಣಿಕಕ್ಕೆ ಸರಿಯಪ್ಪುದೆ? Bv. 635]; (ಗುಂಜ, ಕೃಷ್ಣಲೆ Mr. 127, o. r. ಗುರುಗುಂಜಿ; Tu.; Te. ಗುರಿಗಿಂಜೆ, ಗುರು-, ಗುರಿಜೆ; see ಕುನ್ನಿ 2). — ಗುರುಗುಂಜಿ. = ಗುರುಗುಂಜೆ. (ಗುಂಜ Nn. 133; Śsv. 3, 9. 27). — ಗುರುಗುಂಜೆ.= ಗುರುಗಂಜಿ. (ಕೃಷ್ಣಲೆ, ಗುಂಜೆ Hlā.; Cpr. 5, 57).

ಗುರು guru. *heavy, weighty.* 2, *great, large, extended.* 3, metrically long; a metrically long syllable; its sign [Kr. 2, 15]; (Ch.; Kāvy. I, 3, 21-29; II, 2, B, 30-32; Śmd. 17. 52; Mr. 363; ಕೊಂಕುಗೆರೆ 364; ಕೊಂಕು, ಬಿಣ್ಪು Śm. 55). 4, *any venerable person.* 5, *a religious teacher* (Mr. 222). 6, *Bṛihaspati (Jupiter), the preceptor of the gods* (ಬೋಜಿಕೆಯರ ಓಜ Śm. 17). 7, Drōṇa, the teacher of the Pāṇḍus (Śmd. 68. 150). ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಜೋಳಿಗೆಯೆನ್ದು, ಗೂಟಕ್ಕೆ ಸಿಗ ಹಾಕಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬೀತೇ? — ಗುರುವಿಗೆ ಗುಟುಕುನೀರು, ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ. — ಗುರುವಿಗೆ ಇಱುವೆ ಕಚ್ಚುವದೇ? — ಗುರುವಿಲ್ಲದ ಮಠವಲ್ಲ, ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲ. — ಗುರುವಿನನ್ತೆ ಶಿಷ್ಯ, ತನ್ದೆಯನ್ತೆ ಮಗ (Prvs.). see Prv. s. ಶೂಕರ. — ಗುರಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಗುರುವ. N. (C.). — ಗುರುರಾಯ. N. Madhwācārya. (C.). — ಗುರು ಹಿರಿಯರು. dupl. (C.).

ಗುರುಕಾಯಿಸು gurukāyisu. = ಗುರಕಾಯಿಸು. to growl (My.).

ಗುರುಕುಲವಾಸ guru-kula-vāsa. stay in the house of gurus (My.).

ಗುರುಕುಲವಾಸಿ guru-kula-vāsi. a pupil, a disciple (ಛಾತ್ರ, ಅನ್ತೇವಾಸಿ, ಶಿಷ್ಯ Si. 235; My.).

ಗುರುಕ್ರಮ guru-krama. *instruction handed down through a series of teachers, traditionary instruction.*

ಗುರುಗುಲು gurugulu. the sunflower, Heliotropium indicum (ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ, ಭೂರುಣ್ಡಿ, ಹಣ್ಣೆಗಿಡ Si. 138; Te. ಗುರುಗು).

ಗುರುಜಂಗೆ guru-jaṅge. a large step or stride (Bp. 26, 31; 32, 28).

ಗುರುತನಯನಾಣ್ಡಾರಿ guru-tanayan-āṇḍāri. N. (Bp. 45 sum.).

ಗುರುತರ guru-tara. heavier, unusually heavy; larger; more or unusually important. (Bp. 2, 45; 26, 5; 39, 61).

ಗುರುತಲ್ಪ guru-talpa. the bed of a teacher; the violation of a teacher's bed; a violator of his teacher's bed. (Bp. 45, 22).

ಗುರುತ್ವ gurutva. heaviness; weight; dignity, worth, respectability (Śmd. 125. 160); the office of a teacher; metrical length and its sign (ಕೊಂಕು Kk. 66).

ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ guru-dakṣiṇe. a fee or present given to a teacher (C.).

ಗುರುದ್ರೋಹ guru-drōha. wrong done to a guru (J. 4, 2).

ಗುರುಪಯೋಧರಿ guru-payōdhari. a woman with a large breast (J. 6, 29).

ಗುರುಪೂಜೆ guru-pūje. the worship of one's spiritual guide. (Bp. 42, 11).

ಗುರುಬು gurubu. = ಗುರವ, ಗುರ್ವು, etc. amazement, terror, etc. (Rām. 6, 49, 31).

ಗುರುಭಕ್ತ guru-bhakta. a man devoted to his teacher. 2, N. (Bp. 39 sum.; 39, 2. 27).

ಗುರುಭಕ್ತಿ guru-bhakti. devotedness to one's teacher; worship paid to him. (Bp. 39, 1. 2. 21-25). — ಗುರುಭಕ್ತಿಯಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 39, 28. 35). — ಗುರುಭಕ್ತಿಯಾಣ್ಡಾರಿ. -ಆಣ್ಡಾರಿ. N. (Bp. 24 sum.; 24, 2; 40, 88; 42, 40; 45, 31. 48. 55).

ಗುರುಮಠ guru-maṭha. the residence of a guru (C.).

ಗುರುಮನ್ತ್ರ guru-mantra. the instruction and counsel of a guru (C.). 2, a great mantra (My.).

ಗುರುಮೂರ್ತಿ guru-mūrti. the visible shape of a teacher, the teacher himself (Bp. 50, 69; 61, 60. 62; My.). 2, N. (C.). 3, a big idol (My.); [a name of Śiva].

ಗುರುಯಾಪ್ಯ guru-yāpya. the state of passing away to a great extent, or of becoming little or trifling. see ನವೆ.

ಗುರುಯೋಷಿತೆ guru-yōṣite. the wife of a guru; any woman entitled to great respect (Bp. 45, 24).

ಗುರುಲಿಂಗ guru-liṅga. the characteristic shape (or the phallus in the shape) of a teacher, the teacher himself (Bp. 2, 41; 39, 1; 47, 41; 61, 2; My.); perhaps: the guru and the phallus on his hand (61, 41); N. (C.). 2, a large liṅga (My.).

ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಪೂಜೆ guru-liṅga-jaṅgama-pūje. worship paid to the guru, to his phallus put by him on his hand, and to jaṅgamas (Bp. 38, 5; My.).

ಗುರುವ guruva. a short form of ಗುರಪ್ಪ s. ಗುರು. a N. (C.).

ಗುರುವಾದ guru-vāda. alloyage; an alloy (My.).

ಗುರುವಾರ guru-vāra. Thursday. (My.).

ಗುರುಶೇಷ guru-śēṣa. that is left of the meal of a guru, the orts of his meal (C.).

ಗುರುಶೇಷಪ್ರಸಾದ guruśēṣa-prasāda. distribution by the guru of the orts of his meal to his devotees (C.).

ಗುರುಸಂಗಮೇಶ guru-saṅgamēśa. the phallus called saṅgamēśa, looked upon as a guru (Bp. 61, 40. 46. 47).

ಗುರುಸಂಗಮೇಶ್ವರ guru-saṅgmēśvara. = ಗುರುಸಂಗಮೇಶ. (Bp. 61, 48).

ಗುರುಸಿದ್ಧ guru-siddha. an eminent guru (B. 5, 319); N. (C.).

ಗುರುಸ್ಥಳದವ guru-sthalada-ava. a jaṅgama who performs the religious ceremonies of the Liṅgavantas, as tying the liṅga to a

child, assisting at marriages and burials, etc. (which the real guru does not do, S. Mhr.).

ಗುರುಹಸ್ತ guru-hasta. = ಗುರಸ್ತ. a man under the guru's hand, a Liṅgavanta (C.).

ಗುರುಳೆ guruḷe. = ಗುಡ್ಡು 2, ಗುಳ್ಳೆ 1, ಗುಳ್ಳೆ 1. that is spherical or globular: a bubble (S. Mhr.); a thin bladder on the skin, a blister (S. Mhr.); a pustule (S. Mhr.); a small round shell (S. Mhr.); a small ring worn on the toe (S. Mhr.; T. ಕುಮಿಳಿ; M. ಕುಮುಳೆ, ಕುಮಿಳೆ, ಕುವಳೆ, ಕುಮಿಳ್, ಕುಮಿಟ್).

ಗುಱ guṟa. an imitative sound. — ಗುಱ ಗುಱ. the sound emitted by an angry bandicoot (C.).

ಗುಱಕೆ guṟake. = ಕುಱುಕೆ, etc. snoring (My.; *cf.* ಕೊರೆ 1).

ಗುಱತು guṟatu. = ಗುತ್ತು, ಗುಱುತ, ಗುಱುತು q. v., ಗುರ್ತ, ಗುರ್ತು, ಗೊತ್ತು, ಗುಱಿ. a mark, sign. (C.).

ಗುಱಿ guṟi. = ಕುಱಿ 2. a mark, etc. (ವೇಧ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಯ, ಶರವ್ಯ, ನಿಮಿತ್ತ Hlā.; Nr.; Si. 288; ಲಕ್ಷ, etc. Mr. 296; ಅಪದೇಶ Si. 460; C.). [ಕೆಳೆಯುಂ ಗುಱಿಯುಂ ಗೊಟ್ಟೆಯುಮುಳವಿಗೆ ಪಿರಿದಾಗೆ Pb. 2, 58; Ap. 3, 60]. ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಗುಱಿಯನ್ ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನ್ ಉಣ್ಬ, ಈತನು ಅಪರಾಧ್ಧ ಪೃಷತ್ಕನು (Nr.). ಅರಿಪ್ಪಕ್ಕೆ ಅಂಗಾರಕನೇ ಗುಱಿ (Prv.). see Bh. 2, 13, 45; 3, 13, 17; Rsv. 6, 45; Si. 280; ಅಡವಿ-. — ಗುಱಿ ತಾಕು. to hit the mark, as a stone, bullet, arrow, etc. (C.). — ಗುಱಿ ನೋಡು. to take aim (C.). — ಗುಱಿ ಮಾಡು. to mark, to heed; to think of [ಅಭರಣ ಪ್ರಸೂನ ಸದ್ವಸನ ವಿಲೇಪನಾದಿಗಳೊಳಂ ಕೆಲವಂ ಗುಱಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೇವಿಸುವುದುಂ Ap. 6, 8]; (J. 29, 8). — ಗುಱಿಯಾಗು. -ಅಗು. to become the butt of or be exposed to. ಇನ್ನೆವರಂ ಗುಱಿಯಾದುದಿಲ್ಲ ಕಾಮುಕರ ವಿಮುಕ್ತಬಾಣಹತಿಗೆ (Śmd. 296). ಗುಜುಗುಜು ಎಮ್ಬ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಅಂಜ್ದೆ ಗುಱಿಯಾದೆ (Bp. 28, 20). ರತಿಪನ್ ಎಸುವ ನಿಶಾತಮಾರ್ಗಣಹತಿಗೆ ಗುಱಿಯಾದೆನು (40, 7). see Abh. P. 5, 55; J. 5, 41; 28, 50. 2, to fall into, as into sin; to be stricken, as with sorrow (C.). — ಗುಱಿಯಿಡು. -ಇಡು. to take aim; to keep in view (My.). — ಗುಱಿಯೆಸು. -ಎಸು (or -ಇಸು).= ಗುಱಿ ಹೊಡೆ. see Nr. s. ಗುಱಿ. — ಗುಱಿಯೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. a plant yielding oil, a native of Africa, Guizotia abyssinica Cass. (Z.; My.; see ಕಾಡ-). — ಗುಱಿ ಹಿಡಿ. to take aim (My.). — ಗುಱಿ ಹೊಡೆ. to aim and shoot (C.; B. 3, 50; 5, 46); the shooter to hit the mark (C.). — ಗುಱೆಳ್ಳು. = ಗುಱಿಯೆಳ್ಳು. (Z.).

ಗುಱಿಕಾಱ guṟi-kāṟa. a man skilled in archery, a marksman (ಕೃತಹಸ್ತ, ಕೃತಪುಂಖ Si. 280; Te. ಗುಱಿಕಾಡು). 2, a head man [Tu.]; (R.).

ಗುಱಿಗೆ guṟige. N. of a plant (ಗುರಿ Mr. 116).

ಗುಱಿಯಾಳು guṟiyāḷu. a kind of game of boys (Bh. 1, 6, 1).

ಗುಱು guṟu. 1. = ಗುಱಕೆ, etc. a sound in imitation of snoring (*cf.* ಕೊರೆ 1). 2, one in imitation of purring. — ಗುಱುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to snore (My.). 2, to pur (My.). — ಗುಱುಗುಱಿಸು. to snore (Bh. 4, 9, 85). — ಗುಱು ಗುಱು. the sound of snoring (C.; Rām. 6, 30, 33). 2, that of purring (My.). — ಗುಱು ಗುಱೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to snore (C.). 2, to pur (My.).

ಗುಱು guṟu. 2. a term to express silence. (Te. ಗುರೆಗುರೆ, secretly, silently; *cf.* ಗುಪ್ಪನೆ). — ಗುಱುಗುಮ್ಮಗೆ. inactively; silently (ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯಾರ್ಥ Śmd. 389; ರಿಕ್ಕಟೆ, ಬಿನ್ನನೆ, ಬಿನ್ನಗೆ, ಮೌನ Kk. 50). [ಗುಱುಗುಮ್ಮೆನ್ದು ಪಸಿದಿರ್ದು ಬೆದಬೆದ ಬೆನ್ದಿನಿಬರ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳ ಕಣಿಯೇಂ ಪೇಱಂ Ap. 9, 90]. — ಗುಱುಗುಮ್ಮನೆ. = ಗುಱುಗುಮ್ಮಗೆ. (ಉಸಕನೆ, ಅತಿಮೌನಾರ್ಥ Ct. I, 90).

ಗುಱುಕು guṟuku. = ಗುಱಕೆ, etc. snoring. 2, = ಗುಕ್ಕು 2. see ಗುಜ್ಜು-. — ಗುಱುಕಿಡು. -ಇಡು. to snore (Bh. 4, 9, 82; My.; Si. 74).

***ಗುಱುಗೆ guṟuge.** one who is an adept in a particular aspect, an expert. (*cf.* ಗುಱು). ಗುಱುಗೆಯರಪ್ಪನ್ತಃಪುರ ಪುರನ್ಧ್ರಿಯರಂ ಕರೆದು ಪೇಱ್ದುದುಂ Pb. 3, 44 va.

ಗುಱುತೆ guṟute. = ಗುಱತು, etc. (C.; B. 5, 28. 32. 62. 194).

ಗುಱುತು guṟutu. = ಗುಱತು, etc. a mark, a sign (ಕಲಂಕ, ಅಂಕ, ಲಾಂಛನ, ಚಿಹ್ನ, ಲಕ್ಷ್ಮ, ಲಕ್ಷಣ Si. 32; C.; B. 3, 5; 4, 169; Tu., Te. ಗುಱುತು, ಗುಱ್ತು); a distinctive or characteristic mark; any sign used as a signature by those who cannot write their names (C.). 2, knowledge, acquaintance — ಗುಱುತಿನವ. -ಅವ. a male acquaintance (C.; B. 3, 105). — ಗುಱುತು ನೋಡು. = ಗುಱುತು ಹಿಡಿ. (C.). — ಗುಱುತು ಹಚ್ಚು. to give information about, to point out (C.). 2, to note, to record in writing (My.). — ಗುಱುತು ಹಿಡಿ. to notice or learn to know the peculiar features of a person or thing (C.). — ಗುಱುತು ಹೇಱು. to tell the peculiar features, etc. (C.).

ಗುಱ್ರು gurru. an imitative sound. (Te.). — ಗುಱ್ರುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to growl, to snarl, as dogs, bears, or tigers (C.; B. 3, 40. 108; 4, 37; 5, 28. 258). — ಗುಱ್ರು ಗುಱ್ರು. the sound of growling, snarling, etc. (C.; Te. ಗುರ್ರುಗುರ್ರು, ಗುರ್ರುಬುರ್ರು; Mhr. ಕುರಕುರ).

ಗುರ್ಗುಳ gurguḷa. = ಗುಗ್ಗುಲು, etc. a fragrant gum, etc. (Śsv. 3, 32).

ಗುರ್ಚಿ gurci. the camboge tree, Garcinia pictoria Roxb. (My.). *cf.* ಮೂಗುಚಿ.

ಗುರ್ಜರ gurjara. = ಗುಜ್ಜ, ಗುಜ್ಜರ, ಗುಜ್ಜಾರ. N. of Gujarāt (Bp. 6, 18; 43 sum.; 43, 6; 44 sum.; 61, 30). ಗುರ್ಜರಕ್ಷಿತಿರಮಣ (43, 1). ಗುರ್ಜರಮಹೀಶ (44, 39). ಗುರ್ಜರರಾಯ (44, 54). see ಕುಮಾರಪಾಲಕ-.

ಗುರ್ಜರಪಟ್ಟೆ gurjara-paṭṭi. = ಗುಜ್ಜರಪಟ್ಟೆ. woven silk or fine cloth from Gujarāt.

ಗುರ್ತ gurta. = ಗುಱತು, etc. a mark. (ಕುಱುಹು, ಲಿಂಗ, ಪರಿಚಯ Cb.; C.).

ಗುರ್ತು gurtu. = ಗುರ್ತ, etc. [Tu.]. (ಕಲಂಕ Si. 404; ಲಿಂಗ 411; ನಿಮಿತ್ತ 426; ಪದ 431; ಪಾಲಿ 456; C.). see B. 3, 34. 39. 40; 4, 30. 144; Si. 268. 288. 327; ಹೆಗ್ಗುರ್ತು. — ಗುರ್ತಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. acquaintance (ಸಂಸ್ತವ, ಪರಿಚಯ Si. 395). — ಗುರ್ತಿನವ. -ಅವ. a male acquaintance (C.; B. 4, 34). — ಗುರ್ತಿಲ್ಲದವ. -ಇಲ್ಲದವ. a man who is unknown or unacquainted, a stranger (G. 286; C.).

ಗುರ್ದು gurdu. = ಗುದ್ದು 2 (Śmd. 49). to cuff, etc. (ಮುಷ್ಟಿತಾಡನ Śmd. Dh.). [ಮುದ್ದಿನೊಳಡರ್ದ ಪಿಡಿವ ಗುರ್ದುವ Pb. 2, 6].

ಗುರ್ದೆ gurde. (Śmd. 49, according to Cm.).

ಗುರ್ಬು gurbu. = ಗುರ್ವು, etc. amazement (Grj. 10, 49 ?). *cf.* ವಿಗುರ್ಬಣೆ.

ಗುರ್ವಿ gurvi. *a pregnant woman* (ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Mr. 307).

ಗುರ್ವಿಣಿ gurviṇi. *a pregnant woman.*

ಗುರ್ವು gurvu. = ಅಗುರ್ಬು, ಅಗುರ್ವು, ಗುಮ್ಮ 1, ಗುರವ, ಗುರುಬು, ಗುಬ್ಬು. amazement, terror; a terrible form (ಬಿಗುರ್ವು, ಭಯಾನಕ Ct. II, 50; ತಲ್ಲಟ, ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡ್, ಮಲ್ಲಟು, etc., ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವ Śm. 49; ಬಳ್ಕುಡಿ, ಬಿಗುರ್, ಬೆಬ್ಬಳ, etc., ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವ Kk. 42, o. r. in two MSS. ಅಗುರ್ವು; Grj. 4, 99. 108; 4, 106 va.). *cf.* ಬಿಗುರ್ವು.

ಗುರ್ವೆ gurve. N. of a plant (ಗೊರಜೆ Mr. 149, o. r. ಗುರ್ವಿ).

ಗುಲ್ gul. ಘುಲ್. = ಗಿಲ್, etc. a tinkling sound. — ಗುಲ್ಗುಲ್. the sound emitted by gejjes (C.) and bracelets (My.). — ಗುಲ್ಗುಲ್ಗುಲ್ಲೆನ್. -ಎನ್. to clink, to clank, etc. ಬಳೆಗಳ್ ಗುಲ್ಗುಲ್ಗುಲ್ಲೆನೆ ಗಿಳಿ ಸೋವಾಕೆಗಳಿನ್ ಒಪ್ಪುಗುಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ (Śmd. 231).

ಗುಲ gula. = ಗುರು, etc. — ಗುಲಗಂಜಿ. = ಗುರುಗಂಜಿ. (C.). see Si. 328. 329. 407. — ಗುಲಗುಂಜಿ. = ಗುಲಗಂಜಿ. (St. & Pl.; My.). — ಗುಲಗುಂಜಿ. = ಗುಲಗುಂಜಿ. (ಕಾಕಚಿಂಚೆ, ಕೃಷ್ಣಲೆ, ಗುಂಜೆ G.; My.). see Si. 145. 407. 418. 457.

ಗುಲ gula. = ಗುಡ (Śs.), ಗುಳ. a ball, etc.

ಗುಲಾಬಿ gulābi. relating to the rose; rose-coloured; rose-scented (Mhr., H., Br.). — ಗುಲಾಬಿಗಿಡ. a rose bush (C.). — ಗುಲಾಬಿಬಣ್ಣ. rose-colour (C.). — ಗುಲಾಬಿಹೂ. a rose (C.).

ಗುಲಾಮ gulāma. a slave, a menial (C.; Mhr., H., Br.; B. 5, 83. 222).

ಗುಲಾಲು gulālu. the red powder which the Hindus throw about at the hōḷi feast (C.; Mhr. ಗುಲಾಲ).

ಗುಲಿ guli. = ಗುಲ, etc. — ಗುಲಿಗಂಜಿ. = ಗುರುಗಂಜಿ. (My.; Si. 145. 407. 418. 457).

ಗುಲಿಕೆ gulike. = ಗುಟಿಕೆ. a ball; a pearl (Sk.).

ಗುಲು gulu. = ಗುರು, etc. — ಗುಲುಗಂಜಿ. = ಗುಲಿಗಂಜಿ. (My.). — ಗುಲುಗುಂಜಿ. = ಗುಲುಗಂಜಿ. (My.).

ಗುಲುಂಚ್ಛ guluñccha. *a cluster of blossoms.*

ಗುಲುಮ guluma. Tbh. of ಗುಲ್ಮ. (Bp. 26, 40).

ಗುಲ್ಫ gulpha. *the ankle.* see ಪರಡು, ಹರಡು 3.

ಗುಲ್ಫಿ gulphi. N. of a bird (ಹರಡೆ Mr. 175).

ಗುಲ್ಮ gulma. = ಗುಲುಮ. *a shrub, a bush; a cluster or clump of trees, a thicket.* 2, *a body of troops consisting of 9 elephants, 9 chariots, 27 horses, and 45 foot.* 3, *the spleen.* 4, *a disease of the spleen.* see ಮರುತಬನ್ಧಿ.

ಗುಲ್ಮವೃದ್ಧಿ gulma-vṛiddhi. enlargement of the spleen, ague-cake (Mg.).

ಗುಲ್ಮಿನಿ gulmini. *a spreading creeper.*

ಗುಲ್ಲು gullu. = ಗುಬಾರು 2. a loud noise, hubbub [Tu.]; (C.; B. 5, 262; Te. ಗೊಲ್ಲು; Mhr. ಗೂಲ). see Prvs. s. ಸಿಲ್ಲು, ಬಱೀ ಗುಲ್ಲು.

ಗುವಾಕ guvāka. *the betel-nut tree, Areca faufel or catechu.*

ಗುವಿ guvi. Tbh. of ಗುಹೆ. (Bp. 55, 34).

ಗುಸ gusa. = ಕುಚು, etc. — ಗುಸ ಗುಸ. = ಕುಸ ಕುಸ. (My.; Te. ಗುಸಗುಸೆ).

ಗುಸ gusa. a blow (S. Mhr.; Mhr., H. ಘುಸ್ಸಾ).

ಗುಸು gusu. 1. = ಗುಸ, etc. — ಗುಸು ಗುಸು. = ಗುಸ ಗುಸ, etc. (My.).

ಗುಸು gusu. 2. an imitative sound. — ಗುಸು ಗುಸು. a wheezing and grating sound in the throat (S. Mhr.).

ಗುಹ guha. Kārttikēya (ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕ Nn. 144; ಸಬ್ಬಮುಂಗಳೆಯಣುಗು, ನವಿಲ್ದೇರ, ಅಱುಮೊಗ, etc. Śm. 4). 2, N. of a friend of Rāma (Rām. 2, 4 sum.).

ಗುಹಜನಕ guha-janaka. Śiva (Bp. 43, 17).

ಗುಹೆ guhe. = ಗುವಿ. *a cave, a cavern.* 2, *the plant Hemionitis cordifolia* Roxb.

ಗುಹ್ಯ guhya. *to be covered or concealed, to be kept secret;* private; secret; mysterious. 2, *a secret, a mystery.* 3, an improper act (ಅಕಾರ್ಯ, ಅಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಂಗಳು Nn. 70). 4, the not being eminent (ಅನತಿಶಯ, ಅಲ್ಪ 70). 5, a privity, *an organ of generation* (ಭಗ, ಯೋನಿ 70; ನಾಣ್ Ct. I, 29). 6, a covering over the privities (ಕಚ್ಚುಟ, ಕೌಪೀನ 70).

ಗುಹ್ಯಕ guhyaka. *a class of demi-gods attendant on Kubēra and guardians of his treasures.* 2, *Kubēra.*

ಗುಹ್ಯಕೇಶ್ವರ guhyaka-īśvara. *Kubēra.*

ಗುಹ್ಯಪಿಧಾನ guhya-pidhāna. *a cover over the privities.*

ಗುಳ್ guḷ. = ಗುಳ, etc. — ಗುಳ್ಳೂರಿಗೆ. -ಊರಿಗೆ. a sweet thin cake (My.; ದ್ರಾಕ್ಷೆಯ ಅಡ್ಡಿಕೆ G.).

ಗುಳ guḷa. 1. = ಗುಳ್ಳ, etc. ಗುಳದ ಕಾಯಿ (ಭಣ್ಟಾಕಿ, ವಾರ್ತಾಕ, ಸಿಂಹಿ, ಹಿಂಗುಲಿ G.). ಗುಳದ ಗಿಡ (ಬೃಹತಿ G.).

ಗುಳ guḷa. 2. = ಗುಳು, etc. an imitative sound. — ಗುಳ ಗುಳ. the sound produced by vehement boiling (My.).

ಗುಳ guḷa. = ಗುಡ (Śmd. 29), ಗುಲ, ಗುಳ್. (Mhr. ಗೂಳ, ಗುಳ). — ಗುಳದಾಳಿ. -ತಾಳಿ. the sweet marriage badge, the badge of good or sweet concert (S. Mhr.; ಅಯ್ದಾಳಿ, ಅಯ್ದುದಾಳಿ G.); [the fleshy part of a fruit]. — ಗುಳಪಪ್ಪಡಿ. a sort of cake (S. Mhr.; Mhr. ಗೂಳಪಾಪಡೀ). — ಗುಳಪಾವಟೆ. = ಗುಳಪಪ್ಪಡಿ. (My.).

ಗುಳಕ್ guḷak. = ಗುಳುಕು 1. (C.).

ಗುಳಗಿ guḷagi. = ಗುಳಿಗೆ 1. (S. Mhr.).

ಗುಳಲ guḷala. = ಗುಳ್ಳ, etc. — ಗುಳಲಕಾಯಿ. (= ಗುಳ್ಳದ ಕಾಯಿ, S. Mhr.).

-ಗುಳಿ guḷi. 1. = -ಕುಳಿ. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಅಡುಂಗುಳಿ-, ಸಾಲಂ-, ಲಂಚಂ-, ಕುತ್ತಂ- (Śmd. 238). see also ಅಂಜು-, ಆಟ-, etc.

***ಗುಳಿ guḷi. 2.** = ಕುಱು 2. a pit, an uneven ground. ಎಡಹುಗುಳಿಗಳ ದಾಣ್ಟಿ ಬರಬರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನೆನಿಸುವೆನಯ್ಯಾ Bv. 892. [Tu. ಗುರಿ].

ಗುಳಿಕ guḷika. Tbh. of ಕುಲಿಕ. N. of a nāga or serpent (J. 24, 4. 32. 35); N. of Kētu (My.). — ಗುಳಿಕಕಾಲ. a somewhat auspicious time (My.).

ಗುಳಿಗೆ guḷige. 1. = ಗುಳಗಿ. Tbh. of ಗುಟಿಕೆ, q. v. a ball, a pill, a bolus (C.; T. ಕುಳಿಗೈ, ಕುಳಿಯ, ಕುಱುಯ; Te. ಗುಳಿಕೆ; *cf* ಗುಲಿಕೆ). ಮೆಯ್ಯು ಹೂಸಲೆನ್ದು ಮಾಡಿದ ಗುಳಿಗೆ (ವರ್ತಿ Nr.). [ಪ್ರಳಯದುರಿ ಕಾಳಕೂಟದ ಗುಳಿಗೆ ಪುರಾನ್ತಕ ಲಲಾಟ ನೇತ್ರಾನಳನೊನ್ದಳವಿಗಮುಗ್ಗಳಂ Pb. 7, 66].

ಗುಳಿಗೆ guḷige. 2. Tbh. of ಘುಟಿಕೆ (Śmd. 31; Ct. II, 16). the ankle.

ಗುಳು guḷu. = ಗುಳ 2, ಗುಟು 2. an imitative sound. — ಗುಳು ಗುಳಿಸು. = ಗುಟುಗುಟುಸು, q. v. — ಗುಳು ಗುಳು. = ಗುಟು ಗುಟು (Śmd. I). the murmuring or gurgling sound (occasionally

the roar) produced by running or rippling water (see ಗುಜು ಗುಜು; M. ಗುಳುಗುಳು, ಗುಳೂಗುಳೂ, sound of fruits falling into water). 2, the sound of ebullition (My.). 3, a murmuring or ringing sound in the ear occasioned by impurities, etc. (S. Mhr.; *cf.* ಗುದು). — ಗುಳುಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to sputter or be sputtered. ಗುಳುಗೆದಱುವ ಮಾತು ಪುಟ್ಟಲ್ ಅಮ್ಮೂಕೃತಮ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 85).

ಗುಳುಕ್ guḷuk. = ಗುಳುಕು 1. (My.). ಗುಳುಕನ್ತ ನುಂಗಿದನು (My.).

ಗುಳುಕು guḷuku. 1. = ಗುಳಕ್, ಗುಳುಕ್. a sound in imitation of that produced by swallowing morsels, pills, etc. — ಗುಳುಕು ಗುಕ್ಕನೆ. repeatedly with that sound (Bp. 59, 21). — ಗುಳುಕು ಗುಳುಕು. the repeated sound of guḷuku (S. Mhr.).

ಗುಳುಕು guḷuku. 2. a kind of grumbling sound in the stomach. ಕುದುರೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗುಳುಕು (ಕೀಲಾಲ, ವಾಜಿಧ್ವನಿ Nn. 54).

ಗುಳುಕ್ಕನೆ guḷukkane. with the sound of ಗುಳುಕ್ or ಗುಳುಕು 1. (C.).

ಗುಳೆ guḷe. (ಗುಳೆಯ). = ಗುಳ್ಯ q. v. (C.). genitive ಗುಳೇದ (S. Mhr.). — ಗುಳೆ ತೆಗೆ, people to remove en masse etc. (C.). — ಗುಳೇದ ಗುಡ್ಡ. N. of a place (S. Mhr.). — ಗುಳೇದವರು. -ಅವರು. people who leave or have left a place en masse from invasion or famine (S. Mhr.). — ಗುಳೇ ಹೋಗು. = ಗುಳೆ ತೆಗೆ. (C.).

ಗುಳ್ಯ guḷya. = ಗುಳೆ, ಗೂಳೆ, ಗೂಳೆವು, ಗೂಳ್ಯ. people leaving a place en masse from invasion or famine (My.; Mhr. ಗುಢೇಂ; T. ಕೂಳಿ, a crowd; T. ಕೂಟ್ಟಿ, M. ಕೂಟಿ, rottenness; inferiority; rearward; T. ಕೂಟ್ಟಿಪ್ಪಡೈ, M. ಕೂಟಿಪ್ಪಾಳಯ, useless camp-followers).

ಗುಳ್ಳ guḷḷa. = ಗುಳ 1, ಗುಳಲ. a stout herb, Solanum ferox Lin. Tu. ಗುಳ್ಳೊ, (and Solanum jacquini Willd.; ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ವ್ಯಾಘ್ರಿ, ಬೃಹತಿ, ಕುಲಿ, ಕ್ಷುದ್ರೆ, ದುಃಸ್ಪರ್ಶೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಿಕೆ, etc. Nr.; ಬೃಹತಿ Mr. 131; My.; *cf.* ಕುಳ್ಳೆ 1 No. 2). see ಕಿಱು-, ಚಿಱು-, ತನಿ-, ನೆಲ-, ರಾಜ-, ರಾಮ-, ಹೆಗ್-. — ಗುಳ್ಳದ ಕಾಯಿ. = ಗುಳದ-, ಗುಳಲ-.

ಗುಳ್ಳಿ guḷḷi. 1. = ಗುಳ್ಳೆ 1, etc. a bubble; a blister; a pustule; a small round shell. [Tu. ಗುಳ್ಳೆ]. (S. Mhr.; B. 4, 221). ಸೊಪ್ಪದ ಧನಂ, ನೀರ್ಗುಳ್ಳಿ (o. r. ನೀರ್ಗುಳ್ಳೆ), ಗಾಳೀ ಸೊಡರ್ (Sś. 74). — ಗುಳ್ಳಿಗಣ್ಣಂ. -ಕಣ್ಣಂ. (Śmd. 95, o. r. ಕುಳಿ-). — ಗುಳ್ಳಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye on the ball of which a pustule has formed (S. Mhr.).

ಗುಳ್ಳಿ guḷḷi. 2. = ಕುಳ್ಳಿ. an inkstand (R.; Te. ಗುಲ್ಲ, anything hollow or empty; *cf.* ಕೊಟಲ್, T. ಕುವಳೈ, the socket of the eye). see ದವತಿ-.

ಗುಳ್ಳೆ guḷḷe. 1. = ಗುರುಳೆ, etc. that is globular. (ಕ್ಷುದ್ರಶಂಖ, ಶಂಖನಖ Nr.; Si. 89; ಕ್ಷುಲ್ಲಕ Nr., Mr. 517; ಶಮ್ಬೂಕ Mr. 412; ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಕ್ಷುದ್ರ Nn. 58; ಕ್ಷುದ್ರ, ಶಮ್ಬುಕ 151; My.; Te. ಗುಲ್ಲ). [ತೊವಲುಳಿಯಲಗುರ್ವಿಸಿದುದು ಶೀವಿದಗುಳ್ಳೆಯ ಪಸುಮ್ಬೆಯಂ ಸೋರ್ಚಿದನ್ತೆ ತನು ಕೀಚಕನಾ Pb. 8, 77]. see ಬೆವರು. — ಗುಳ್ಳೆಮುತ್ತು. an artificial, hollow pearl (My.).

ಗುಳ್ಳೆ guḷḷe. 2. = ಗುಡ್ಡೆ 1. a heap. [ಕೆಱೆಹಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳು ಮೈದೆಗೆದರೆ ಗುಳ್ಳೆ ಗೊರಜೆ ಚಿಪ್ಪುಗಳು ಕಾಣಬಹುದು Bv. 861]. — ಗುಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಗುಡ್ಡೆ ಗಣ್ಣು. (My.). [— ಗುಳ್ಳೆಗೊಟ್ಟ. a kind of game. ಗುಳ್ಳೆಗೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟಿಳಿಸೆಣ್ಡಂ ಪೊಡೆಸೆಣ್ಡೆಮ್ಬುವನಾಡುತ್ತೆ Pb. 2, 30].

***ಗುಳ್ಳೆ guḷḷe. 3.** = ಗುಳ್ಳದ ಕಾಯಿ. ಹಾಳೂರೊಳಗೆ ನರಿ ಗುಳ್ಳೆಯ ತಿನ್ದು ಬಗುಳಿದನ್ತೆ ಕಾಣಾ Cv. 396.

ಗುಱ gul̤a. 1. a horse's or an elephant's trappings (ಬಂಚಿ, ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Śmd. I; Kk. 42; Śm. 41; ಬಂಚಿ, ತಂಗುಡ, ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Kk. 58; ಬಂಚಿ Ct. II, 104; ಕರಿಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಬಂಚಿ Bhn. 11; Cpr. 10, 82; C. Bp. 47, 44).

ಗುಱ gul̤a. 2. = ಕುಡ 1, ಕುಟ 2, etc. a plough share. (ಕೊಟ, ಸೀರಾಂಗ Si. 415; My.). 2, a bar of iron (My.; Tu. ಕೊರು).

ಗುಱಿ gul̤i. = ಕುಱಿ 2, etc. a pit. [Tu. ಗುರಿ]. (My.; ದರ Si. 453). see J. 31, 54; Si. 208. 457. — ಗುಱಿ ತೆವರು. = ಕುಱಿ ತೆವರು. (Bp. 38, 57).

ಗುಱು gul̤u. 1. = ಗುಟ 2, etc. (ಫಾಲ, ಕೃಷಿಕ Nr.; My.). ನೇಗಿಲ ಗುಱುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಟ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಗುಱು gul̤u. 2. = ಗುಡು 2, ಗುಳು, etc. an imitative sound. — ಗುಱುಗುಱಿಸು. = ಗುಳುಗುಳಿಸು, ಗುಡುಗುಡಿಸು. to murmur, to gurgle, to roar, used of *water* (the sea, etc., Rsv. 2, 8 va.; 6, 11 va.; 6, 24 va.; J. 6, 3), or of an army (that represents the ocean, Rsv. 13, 70 va.); to drop (v. i.) with a sound (as tears). — ಗುಱುಗುಱು. = ಗುಳುಗುಳು (Śmd. I). ಗಱುಗಱನೆ ಗುಱುಗುಱುವೆನುತುಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (Śmd. I.). ಗುಱುಗುಱು ಗಱಗಱ ಎನುತುಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (65).

ಗುಱು gul̤u. 3. = ಗುಡು 1, etc. a sound to indicate grumbling. — ಗುಱುಗುಱಿಸು. = ಗುಡುಗುಡಿಸು, etc. to grumble, etc., to roar, as *fire*, to rage (Grj. 8, 46; Cpr. 10, 94 va.; Bp. 56, 47). — ಗುಱುಗುಱು. = ಗುಡುಗುಡು. (Rām. 5, 8, 60. 76; Bh. 1, 20, 57).

ಗೂ gū. an imitative sound (*cf.* ಗುಕ್ No. 1; ಕೂ). -ಗೂಗುಕ್. the hoot of the owl (C.). — ಗೂಗೂ. = ಗೂಗುಕ್. (My.). — ಗೂಗೂಕ್. = ಗೂಗುಕ್. (S. Mhr.).

ಗೂಗಿ gūgi. = ಗೂಗೆ q. v., ಗೂಬೆ. an owl (S. Mhr.; T. ಕೂಗೈ, ಕೂನ್, ಕುಡಿಇಞ್ಜ್ಯ, ಕೋಟ್ಟಾನ್; M. ಕೂಮನ್; Tu. ಗುಮ್ಮೆ, ಗೂಮೆ; Te. ಗೂಬ, ಗೂಬೆ, ಕೋಟಿಡು; Mhr. ಘುಬಡ).

ಗೂಗು gūgu. = ಗುಂಗು, etc. husk (My.).

ಗೂಗೆ gūge. = ಗೂಗಿ, etc. *supposed* Tbh. of ಘೂಕ (Śmd. 338). an owl [Tu. ಗೂಮೆ]. (ಘೂಕ Ct. II, 43; Nn. 10. 23; ಉಲೂಕ, ಧ್ವಾಂಕ್ಷಾರಾತಿ, ನಿಶಾಟನ, ವಾಯಸಾರಾತಿ, ಪೇಚಕ Nr., Hlā., Si. 172. 405; ಕಾಕಾರಿ, etc. Mr. 170; ಕೌಶಿಕ 511; My.); [ಕಾಗೆಗಳೆಣ್ದಂ ಬಳಸಿದ ಗೂಗೆಗಳಂ ಕಣ್ಡೆಯಪ್ಪ ಕಾರಣದಿಂ Ap. 15, 35; Cv. 445]. ಕಾಗೆ ಗೂಗೆ ಹುಲಿ ಕತ್ತೆ ಹೊಗೆ ಅನ್ತಪ್ಪ ವರ್ಣಂ (ಕುದುರೆಯಲ್ಲಿ) ಹೊಲ್ಲಂ (Mr. 278). see J. 12, 2; 15, 18; 28, 38; 31, 46. 55; B. 3, 27. 119. — ಗೂಗೇ ಹೂವು. (ಚೆಟ್ಟದಾವರೆ G.).

ಗೂಟ gūṭa. = ಗುಣ್ಟ 2, etc. a peg. (ಶಿವಕ Mr. 288, o. r. ಗೂಣ್ಟ; ಸ್ಥಾಣು, ಧ್ರುವ, ಶಂಕು Si. 120; ಶಲ್ಯ, ಶಂಕು 290; ಮೇಧಿ 303; C.; Te.). [Tu ಗೂಟ್ಟೊ]. ಒನ್ದರಸು ಮತ್ತೊನ್ದೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಕಱು ಕಟ್ಟೊ ಗೂಟಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಜೋಳಿಗೆಯೆನ್ದು, ಗೂಟಕ್ಕೆ ಸಿಗ ಹಾಕಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾತೇ? (Prvs.). see Bp. 9, 22; Si. 323. 456. 457.

— ಗೂಟಕೋಲು. = ಕಳಗ (in meaning). (My.). — ಗೂಟಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. the milky shrub Euphorbia neriifolia Willd. (Z.).

ಗೂಟಿ gūṭi. an imitative sound used in calling pigs (My.). — ಗೂಟಿ ಗೂಟಿ. rep. (My.).

ಗೂಡ gūḍa. = ಗೂಡೆ 1. a basket. (Mr. 207).

ಗೂಡಾರ gūḍāra. = ಗುಡಾರ, etc., (ಗುಡಿ 2). a tent (My.; Te.; T., M. ಕೂಡಾರ). [ಪಚ್ಚೆಯ ಪವಳದ ಗುಡಿ ಗೂಡಾರವೇಕೆ ಗೂಗೆಗೆ Cv. 445]. see C. Bp. 42, 13. 14; 47, 33; J. 7, 1; ಗುಡಿ-.

ಗೂಡಿಸು gūḍisu. = ಗುಡಿಯಿಸು, etc. to sweep. (My.).

ಗೂಡು gūḍu. = ಗೂಡ, ಗೂಣು. a nest; a dovecot; a fowl-house; a lodging (ಕುಲಾಯ, ನೀಡ Hlā., Nr., Mr. 167; ಕರಕ, ನೀಡು Nn. 50; Si. 179; C.; B. 2, 2; Tu.; Te.; T. ಕೂಡು, ಕೂಣ್ಡು); [ಕಂಗಳೆ ಕಱುವಾಗಿ, ಲಿಂಗವೆ ಗೂಡಾಗಿ, ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಲಿಪ್ಪ, ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಾ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣ Cv. 1043]. a small recess in a wall, a niche (C.; Te.); a trap for catching wild animals (My.); a cage (see ಮರಗೂಡು; C.; Te., T.); the pit of the stomach (C.); the hollow in bones (My.; Si. 205); the hollow in a seal, etc. for receiving a stone (My.); a frame (My.; Te.); the body (ದೇಹ Bhn. 30; T. ಕೂಡು); a round stack of jōḷa (S. Mhr.). ಪಕ್ಷಿಗೆ ಗೂಡು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿ (Prv.). see Rām. 5, 8, 72; Bh. 1, 8, 84; J. 8, 48; 15, 19; 28, 4; 31, 55; Si. 111; ಸುಣ್ಣೂಡು; ಮುದಿ-. (T. also ಕುಡವ್ವೈ, ಕುರವ್ವೈ). — ಗೂಡಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or build a nest (J. 32, 27). — ಗೂಡಿಡು. -ಇಡು. = ಗೂಡಿಕ್ಕು. (Śsv. 2, 69). — ಗೂಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to enter a nest; [to dwell. ಕೊಡೆಯ ಚರ್ಮದ ಮಱೆಯೊಳ್ ಗೂಡುಗೊಳುತಿರ್ದ ಶೌರ್ಯಕ್ರೀಡೆಯ ದಿಗ್ವಿಜಯವೆಸೆದುದೆನ್ನಗ್ರಜನಾ Ap. 14, 72]; (Cpr. 8, 4 va.; J. 17, 20). [—ಗೂಡುವಾಯ್. -ಪಾಯ್. the heart to palpitate. ಗೂಡುವಾಯ್ದೆರ್ದೆಯನೊತ್ತಿ ನಿಶ್ಚಮ್ವಪಕ್ಷ್ಮಮಾನ್ತ ತರಳಾಕ್ಷಿ ವಿಸ್ಮಯದೆ ಚಕ್ರಿಯಂ ನೋಡಿದಳ್ Ap. 11, 20]. — ಗೂಡುವೆಱು. -ಪೆಱು. to obtain, or enter, a nest or place of rest (J. 18, 13). [—ಗೂಡುವೋಗು. -ಪೋಗು. to grow thin. ನೆರೆ ಕೆನ್ನೆಗೆ ತೆರೆ ಗಲ್ಲಕೆ ಶರೀರ ಗೂಡುವೋಗದ ಮುನ್ನ Bv. 161].— ಗೂಡೊಲೆ. -ಒಲೆ. a kind of oven for baking bread (My.).

ಗೂಡೆ gūḍe. 1. = ಕೂಳೆ 1, ಗೂಡ. a basket (ಕಾಣ್ಡಾಲ, ಪಿಟ Si. 307; My.); a basket used as a bucket (C.; Te.).

ಗೂಡೆ gūḍe. 2. N. of a plant (ಬೆಳ್ಳುಚಿ Mr. 134, one MS. ಗೂಡಿ, another ಬೆಳ್ಳುಚಿ).

ಗೂಢ gūḍha. = ಗೂಳ. covered, *hidden, concealed;* invisible; *secret;* private; mysterious; occult; disguised. see Kāvy. II, 1, A, 13.

ಗೂಢಚತುರ್ಥ gūḍha-caturtha. a kind of citra [Kr. 2, 120.]; (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಗೂಢಚರ gūḍha-cara. = ಗೂಢಚಾರ. (My.).

ಗೂಢಚಾರ gūḍha-cāra. = ಗೂಢಚಾರಿ. (My.).

ಗೂಢಚಾರಿ gūḍha-cāri. a secret emissary, a spy. (My.).

ಗೂಢಜ gūḍha-ja. born privately; the son of a concealed birth, born secretly of a woman whose husband is absent, the real father being unknown. (R.).

ಗೂಢತೆ gūḍhate. concealment, secrecy; profoundness (Mr. 4).

ಗೂಢಪ gūḍha-pa. = ಗೂಢಪಾದ್ (Mr. 399).

ಗೂಢಪದ gūḍha-pada. an occult, uncommon word (Śmd. 402; Kk. 3; Śm. 119).

ಗೂಢಪಾದ್ gūḍha-pād. *a snake.*

ಗೂಢಪುರುಷ gūḍha-puruṣa. *a spy.*

ಗೂಢಸನ್ಧಿ gūḍha-sandhi. a vowel that has the appearance of being simple, but in reality is a diphthong (Śmd. 18).

ಗೂಢಸಾಕ್ಷಿ gūḍha-sākṣi. a witness placed by the plaintiff so as to overhear what has been said by the defendant. (R.).

ಗೂಢಾಂಗ gūḍha-aṅga. a tortoise. (R.).

ಗೂಣು gūṇu. = ಗೂಡು. a small niche (S. Mhr.).

ಗೂಣ್ಟ gūṇṭa. = ಗೂಟ, etc. a peg. [Tu. ಗೂಣ್ಟೊ]. (ಮೊಳೆ Śm. 111; ಶಂಕು Mr. 200; My.). [ಒಲೆಗಲ್ಲಳ್ಗೆ ಬೆಟ್ಟುಗಳುಂ ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಟಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಡವಿಗಳುಂ ದಣ್ಡಿಗೆಗೆ ವೇಣುವನಂಗಳುಂ Pb. 9, 104 va.]. ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಟ (ಧ್ರುವಕ, ಶಿವಕ, ಕೀಲ, etc. Hlā.).

ಗೂಥ gūtha. *excrements, ordure.*

ಗೂದೆ gūde. 1. = ಗೊನ್ದ. the love-apple or tomato, Lycopersicum esculentum Mill. (St. & Pl.; My.). see ಅವ-.

ಗೂದೆ gūde. 2. prolapsus of the anus (C.; Te.; T. ಕುಡರ್; Te. ಗುದ್ದೆ, the backside, culus, see s. ಕುಣ್ಡೆ; Mhr. ಗುಳೀ. the rectum protruding at stool. *cf.* ಗುದ).

ಗೂನ gūna. *voided, as ordure.*

ಗೂನಿ gūni. = ಕೂನಿ 1. a hump-backed female (My.).

ಗೂನು gūnu. = ಕೂನ್ 2, ಕೂನು 2. a hump (My.; Te.; Si. 198, B. 5, 34. 35). — ಗೂನ. -ಅ 3. (ವಾಮನ G.; My.). — ಗೂನುಬೆನ್ನು. a hump-back (My.; B. 5, 34). — ಗೂನುಳ್ಳವ. (ಕುಬ್ಜ G.; My.).

ಗೂಬೆ gūbe. = ಗೂಗಿ, etc. an owl (ಉಲೂಕ Si. 172; ಕೌಶಿಕ 406; My.). ಇರುಳು ಕಾಗೆಗೆ ಆಗದು, ಹಗಲು ಗೂಬೆಗೆ ಆಗದು (Prv.). see ಮುದಿ-. — ಗೂಬೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye that turns round like a wheel (My.). 2, an eye of which the power of seeing is deficient at day-time (My.). — ಗೂಬೆಬಾಳು. an owl's life: an idle life (My.). 2, longevity (My.).

ಗೂರಣ gūraṇa. = ಗುರಣ. taking up, etc. (G.; Sk.).

ಗೂರಲು gūralu. = ಗೂರು. (My.). — ಗೂರಲುಬ್ಬಸ. = ಗೂರುಬ್ಬಸ. (My.). — ಗೂರಲು ಹತ್ತಿದವ. = ಗೂರು ಹತ್ತಿದವ. (My.).

ಗೂರು gūru. phlegmatic and asthmatic disease (C.). see ಅತಿಗೂರು. — ಗೂರುಬ್ಬಸ. -ಉಬ್ಬಸ. asthma (ಕಾಸ, ಶ್ವಸಥು, ಕೆಮ್ಮಲು Si. 200; My.). — ಗೂರು ಹತ್ತಿದವ. a man affected with gūru (ಶ್ಲೇಷ್ಮಣ G.).

ಗೂಱು gūṟu. (ಗೂರು). to turn or root up the earth with horns or tusks (S. Mhr.; see ಕೊಱೆ 1 and ಕೋಱೆ; Te. ಕೋರಾಡು; Tu. ಕೋರ್, ಗೋರ್, to dig from, out, or up; M. ಕೋಟ್ಟಿ, what serves to dig). — ಗೂಱಾಡು. -ಆಡು. to root up the ground, etc. (Bp. 32, 26).

ಗೂರ್ಣ gūrṇa. taken up; striven, endeavoured. see ಉದ್-.

ಗೂರ್ಣಿಸು gūrṇisu. 1. = ಘೂರ್ಮಿಸು. to sound, etc. (Abh. P. 14, 29 va.; Sk. ಘುರ್, to sound; ಘುರಣ, sound; Te. ಘೂರ್ಣಿಲ್ಲು, to sound, roar, etc.; see ಘೂಣಣ 2; M. ಕೂಱು, to call out things along the streets, to proclaim, etc.; ಕೂಱು, a word; *cf.* ಗುಱು 2

& 3). ಅಬ್ಧಿಯೆ ಗೂರ್ಣಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 234; also 289, where ಗೂರ್ಮಿಸು as o. r.). see ಏ-.

ಗೂರ್ಣಿಸು gūrṇisu. 2. = ಘೂರ್ಣಿಸು. to gape.

ಗೂರ್ಮಿಸು gūrmisu. = ಗೂರ್ಣಿಸು 1. to murmur or roar, as the water of a river or the sea; to sound, as a trumpet, etc.; to resound, as a forest; to roar or bellow, as a beast; to cry aloud. see Bp. 6, 23; 32, 27; 47, 2; 53, 25; Rśv. 6, 116 va.; Śsv. 4, 8. 12. 13; 9, 25; 13, 32; 18, 59; J. 19, 5. 7; ಆ-.

ಗೂವ gūva. a dove (Te. ಗುವ್ವ). — ಗೂವಗುತ್ತಿಗೆ. a sort of perfume (ಕಪೋತಾಂಘ್ರಿ, ನಟಿ, ನಲಿ, ಧಮನಿ, ಅಂಜನಕೇಶಿ, etc. Si. 154; Te. ಗುವ್ವಗುತ್ತಿಗಡ್ಡಿ).

ಗೂವಾಕ gūvāka. = ಗುವಾಕ. *the betel-nut tree.*

ಗೂಹನ gūhana. hiding, concealing, etc. see ಉಪ-, ನಿ-.

ಗೂಳ gūḷa. Tbh. of ಗೂಢ. covered, etc. (Ct. I, 106).

ಗೂಳಿ gūḷi. a bull (ಎತ್ತು Śmd. I; ವೃಷ, ಬಸವ Nn. 16; ಭದ್ರ, ಪುಂಗವ 99; T. ಕೂಳಿ), especially a bull allowed to roam at liberty and dedicated to a deity (ಷಣ್ಢ, ಗೋಪತಿ, ಇಡ್ವರ Nr.; ಸಲಗ Bbn. 24; C.; M. ಕೂಜಿನ್, ಕೂಜಾನ್). 2, a big louse (My.). ಗೂಳಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವುದಕೆ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ, ಷಣ್ಡತಾಯೋಗ್ಯ Nr.). ಗೂಳಿಯ ಹಿಣಿಲು (ವೃಷಾಂಗ, ಕಕುತ್ Nr.; Nn. 143). ಗೂಳಿ ಹಾಯ್ದು ಹಿಮ್ಬಾಲಿಸಿದ ಆಕಳು (ಸನ್ಧಿನಿ, ವೃಷಭಾಕ್ರಾನ್ತೆ Si. 321). ದನಗಳ ಮೇಲೆ ಗೂಳಿಗಳು ಹಾಱುವ ಸಮಯ, ಗೂಳಿ ಬಸಱು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಪ್ರಜನ, ಉಪಸರ 396). ಗೂಳಿ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು (Prv.). see Bp. 18, 70; 32 sum.; 32, 4. 20; ತಿನಸ-, ತಿನಸು-. — ಗೂಳಿಬಸವ. a bull allowed to roam at liberty, etc. (C.). ಗೂಳಿಬಸವನಾಗತಕ್ಕ ಬಗ್ಯ ತಕ್ಕ ಹೋರಿಗಱು (ಆರ್ಷಭ್ಯ Si. 319). [— ಗೂಳಿಸೊರ್ಕು. to be intoxicated as a bull. ಬಳ್ಳುಗೆಡೆದೆಕ್ಕೆ ವಾಱುವಾಱು ಪಲಗೆವಾಡಿ ಗೂಳಿಸೊರ್ಕಿ ಮಾರ್ಕೊಣ್ಡು ಕಾದೆ Pb. 10, 80 va.]. — ಗೂಳಿಹೋರಿ. = ಗೂಳಿಬಸವ. (ಷಣ್ಡ, etc. Si. 319).

ಗೂಳೆ gūḷe. = ಗುಳೆ, etc. people leaving a place en masse from invasion or famine. (C. Bp. 47, 12. 22; My.).

ಗೂಳೆವು gūḷevu. = ಗೂಳೆ. (My.).

ಗೂಳ್ಯ gūḷya. = ಗೂಳೆ. (My.).

ಗೃಂಜನ griñjana. *garlic* (ಲಶುನ, ಪಲಾಣ್ಡು, etc., ಉಳ್ಳಿ Mr. 137).

ಗೃದ್ಧ griddha. desirous of, eagerly longing for (Cpr. 10, 87).

ಗೃಧ್ನು gridhnu. *greedily desirous of, greedily, craving.*

ಗೃಧ್ರ gridhra. greedy. 2, *a vulture* (ಪಕ್ಷಿಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಹದ್ದು Mr. 175).

ಗೃಧ್ರಸಿ gridhrasi. *gout or rheumatism affecting the thigh.*

ಗೃಷ್ಟಿ grisṭi. *a cow that has had one calf* (ಚೊಚ್ಚಿಲದು Mr. 181; see s. ಈನ್ 1). 2, = ಘೃಷ್ಟಿ, *a kind of bulbous plant,* said to be an esculent root or yam; see Si. 159.

ಗೃಷ್ಟಿಕೆ gristike. = ಗುಟ್ಟಿಗೆ. a kind of plant.

ಗೃಹ griha. *a house,* (ಶಾಲ, ಮನೆ Nn. 20; ದ್ವಿಜ, ಮನೆ 36; ಕೋಶ, ಮನೆ 52). 2, *a wife.* — ಗೃಹಮುಟ್ಟು. the utensils of a house (ಮಾತ್ರೆ, ಮನೆಯುಪಕರಣ Nn. 157).

ಗೃಹಕಲಹ griha-kalaha. domestic dissensions. (B. 5, 320; My.).

ಗೃಹಕೃತ್ಯ griha-kritya. household matters or affairs, domestic duties. (My.; Dp. 2, 3).

***ಗೃಹಕೋಕಿಳ griha-kōkiḷa.** a lizard. ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹ ಕಲುಷಿತ ಗೃಹಕೋಕಿಳಂಗಳೊನ್ದೊನ್ದಂ ತಿನೆ ಪನಿತ ಶೋಣಿತ ಬಿನ್ದುಗಳ್ Ap. 2, 14 va.

ಗೃಹಕ್ಷಯ griha-ksaya. the ruin of a house. see Prv. s. ಪರನಿನ್ದೆ.

ಗೃಹಗತಿ griha-gati. = ಗಿರಾಗತಿ. the way or manner of a house.

ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ griha-gōdhike. *the small house-lizard* (ಮುಶಲಿ, etc., ಹಲ್ಲಿ Mr. 166).

ಗೃಹಚರ griha-cara. moving or living in the house (Bp. 60, 14).

ಗೃಹಚ್ಛಿದ್ರ griha-c-chidra. a breach in a house: a family or private foible, folly, etc. (My.).

ಗೃಹಪತಿ griha-pati. a householder. 2, a man of the second period (āsrama) in the life of a Brāhmaṇa, who after having finished his studies, and having been invested with the sacrificial thread, is married and settled. 3, *a priest superintending or performing a sacrifice.*

ಗೃಹಪಿಕ griha-pika. = ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ. (Mr. 166).

ಗೃಹಪ್ರವೇಶ griha-pravēśa. the ceremony of occupying a just-built house (My.; Mhr.). 2, the first entrance, by the female, into the house of her husband (My.; Mhr.).

ಗೃಹಬನ್ಧನ griha-bandhana. shutting, closing, or locking a house. see ಬಿಯ್ಯಗ.

ಗೃಹಬಲಿಭುಜ್ griha-bali-bhuj. -ಕ್. *a sparrow.*

ಗೃಹಭಾನು griha-bhānu. a burning lamp (ದೀವಿಗೆ Mr. 205).

ಗೃಹಭಿತ್ತಿ griha-bhitti. *the wall of a house.*

ಗೃಹಭೂಮಿ griha-bhūmi. *the site of a habitation.*

ಗೃಹಭೇದ griha-bhēda. a kind of mansion, or a division of a mansion. see ತೊಟ್ಟಿ.

ಗೃಹಮಹತ್ತರ griha-mahattara. the chief servant of a house (Cpr. 6, 44 va.).

ಗೃಹಮಾತೆ griha-māte. a mother-in-law (ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತೆ Mr. 313).

ಗೃಹಮೃಗ griha-mriga. a dog. (R.).

ಗೃಹಮೇಧ griha-mēdha. a domestic sacrifice.

ಗೃಹಮೇಧಿ griha-mēdhi. one who performs the domestic sacrifices or is the object of them, the householder (ಗೃಹಸ್ಥ, ನಿಲಯವಾನ್ Mr. 242).

ಗೃಹಯಾಲು grihayālu. *disposed to seize or take.*

ಗೃಹಲಕ್ಷಣ griha-laksaṇa. the form or figure of a house (Mr. 201); [auspiciousness of a house].

ಗೃಹವಾಟಿ griha-vāṭi. *a grove near a house.*

ಗೃಹಶಾನ್ತಿ griha-śānti. ceremonies for the purification of a house from infesting demons, etc. (My.; Mhr.; Dp. 4).

ಗೃಹಸ್ಥ griha-stha. = ಗಿರಸ್ತ, ಗಿರಾಸ್ತ, ಗೇಸ್ತ, ಗ್ರಹಸ್ತ. staying in a house; a householder. 2, = ಗೃಹಪತಿ No. 2, *a Brāhmaṇa in the second period* (āsrama) *of his religious life, etc.* 3, a gentleman, a patrician (Mhr.; C.).

ಗೃಹಸ್ಥಾನ griha-sthāna. *a temporary residence.*

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ grihastha-āśrama. the second of the four religious stages or orders (āśramas, My.).

ಗೃಹಸ್ಥಿಕೆ griha-sthike. the duties of a householder; politeness, gentlemanliness (B. 4, 53).

ಗೃಹಸ್ಥೂಣ griha-sthūṇa. *the pillar of a house.*

ಗೃಹಸ್ಥೆ griha-sthe. a housewife; a matron. (My.).

ಗೃಹಾಂಗಣ griha-aṅgaṇa. (Śmd. 364). the house-yard. see ಚಪ್ಪರ.

ಗೃಹಾಧಿದೇವತೆ griha-adhidēvate. a deity presiding over a house (Cpr. 3, 102).

ಗೃಹಾಧಿಪ griha-adhipa. *the householder or grihastha.*

ಗೃಹಾರಾಮ gṛiha-ārāma. *a grove near a house.*

ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣಿ gṛiha-avagrahaṇi. *the threshold.*

ಗೃಹಿ gṛihi. -ನ್. *the householder or gṛihastha.*

ಗೃಹಿಣಿ gṛihiṇi. *the mistress of a house, a wife.*

ಗೃಹೀತ gṛihīta. grasped, taken, seized, caught, held; obtained; received; agreed; perceived, known.

ಗೃಹೀತದಿಶ್ gṛihīta-diś. running away, flying; flown, run away, retreated. see ದೆಸೆಗೆಡು.

ಗೃಹೀತಿ gṛihīti. one who grasps or seizes. see ಪಾಣಿ-.

ಗೃಹೀತೃ gṛihītṛi. *one disposed to seize or take.*

ಗೃಹೋಪಕರಣ gṛiha-upakaraṇa. any domestic utensil (ಸಾಧನ, ಮನೆಯ ಸಮಸ್ತ ಮುಟ್ಟುಗಳು Nn. 114).

ಗೃಹ್ಯ gṛihya. 1. belonging to a house; domestic; domesticated, tame. (My.).

ಗೃಹ್ಯ gṛihya. 2. to be taken, seized, or received; perceivable; to be adopted as faith or belief; *taking the side of, belonging to a party, confederate.*

ಗೃಹ್ಯಕ gṛihyaka. *domesticated, tame;* dependent (ಪರವಶದವಂ Mr. 228); *a domesticated animal.*

ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ gṛihya-sūtra. a class of ritual works containing directions for domestic rites and ceremonies. (My.).

-ಗೆ ge. 1. = -ಕೆ 1, etc. a suffix for the dative singular and plural (Śmd. 138. 158. 159), *e. g.* ಮಣಿಗೆ (19), ಅಗಟಿಗೆ, ಮುಗುಳ್ಗೆ, ಕನರ್ಗೆ (52), ಅಳಿರ್ಗೆ (53), ಮಾಡಿದಂಗೆ, ಅಡಪವಳಂಗೆ, ತೆಂಗಾಳಿಗೆ (89), ಅರಸಂಗೆ (90), ಆತಂಗೆ, ಅರಸಿಗೆ, ಆಕೆಗೆ, ಅರ್ಗೆ, ಅಬ್ಧಿಗೆ (138), ಕವಿಗೆ, ತನುಗೆ, ಪೆಣ್ಗೆ, ಕುರುಳ್ಗೆ, ಬೆರಲ್ಗೆ, ಬೆಂಗೆ, ಮುಳ್ಗೆ, ಬಿಲ್ಗೆ, ನೆಗಟಿಗೆ, ಕವಿಗಳ್ಗೆ (139), ಬುಧರ್ಗೆ, ಕಾಂತೆಯರ್ಗೆ, ಎರೆವರ್ಗೆ, ಸೂಳೆಯರ್ಗೆ (140), ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಗೆ, ಕವಿಗೆ, ಸವತಿಗೆ, ಬಿರುದರ್ಗೆ, ರೋಗಿಗೆ, ಕಪಿಗೆ, ಸಿರಿಗೆ, ಮಟಿಗೆ, ದೇವರ್ಗೆ, ಪುಲ್ಗೆ, ಆತಂಗೆ, ಕೆಳೆಯಂಗೆ (159), ನಿನಗೆ, ಎನಗೆ, ತನಗೆ (178), ಕೆಳದಿಗೆ (179). see also 165. 167. 177 & -ಇಗೆ, -ಇ 6 & 7. in later or colloquial Kannaḍa, *e. g.* also ಈಶ್ವರಗಿನ್ತ ಗಡಬಡೇಶ್ವರ ದೊಡ್ಡವನೋ? (Prv.), ಅವನಿಗೆ, ಈತಗೆ (also Bp. 40, 15), etc.

-ಗೆ ge. 2. = -ಕೆ 2, etc. a nominal and pronominal suffix, a suffix for the third person of the imperative (Śmd. 54. 55. 269), *e. g.* ಅವಂ ಕುಡುಗೆ! ಅವಂ ಪಡೆಗೆ! (269), ತೆಗಟಿಗೆ! etc. (55), ಸಮನಿಸುಗೆ! (159), ಅಱಿಗೆ! ತಿಳಿಗೆ! (241. 399), ಪಡುಗೆ! (301).

ಗೆ ge. 3. an imitative sound used in calling to a monkey (My.). — ಗೆ ಗೆ. rep. (My.).

-ಗೆ ge. 4. = -ಕೆ 3, etc., *e. g.* ಉಡುಗೆ, ಪಸುಗೆ, ಪೊಲ್ಗೆ, ಬಿಸುಗೆ, ಪಣ್ಣುಗೆ, ಪತ್ತುಗೆ (Śmd. 248).

ಗೆ ge. she who goes, etc. see ತ್ರಿಪಥಗೆ, ದುರ್ಗೆ, ನಿಮ್ನಗೆ.

ಗೆಕಾರ ge-kāra. the syllable ಗೆ (Śmd. 54).

ಗೆಗ್ಗೆ gegge. (fr. ಕಿಗ್?). smallness (Cpr. 5, 105; Te. ಕಗ್ಗು, to shrink).

ಗೆಜ್ಜಲು gejjalu. = ಗೆದಲು, etc. the white ant. (My.).

ಗೆಜ್ಜೆ gejje. 1. = ಗಜ್ಜೆ. a little spherical bell, etc. (ತುಲಾಕೋಟಿ, ನೂಪುರ Hlā.; Mr. 344; C.). see Si. 62. 275; Grj. 3, 89. 90; Bp. 24, 44; Prll. 3, 25. 27; Rsv. 13, 102; ಕಿಱುಗೆಜ್ಜೆ. — ಗೆಜ್ಜೆಕರಡ. = ಗೆಜ್ಜೆಹುಲ್ಲು. (Z.). — ಗೆಜ್ಜೆಗೋಲು. -ಕೋಲು. a stick to which gejjes are attached, used in music (My.) or by post-runners (My.). [— ಗೆಜ್ಜೆಟಿಕೆ. -ಅಟಿಕೆ. = ಅಡ್ಡಿಕೆ. a necklace composed of aḍḍikes with gejje (beads)]. — ಗೆಜ್ಜೆಪೂಜೆ. a ceremony performed at the initiation of a dancing-girl when a number of villagers worship some gejjes and give them to her, and the pūjāri ties a tāli to her neck (My.). — ಗೆಜ್ಜೆಯಲಬು. -ಅಲಬು. a procumbent, trifoliate herb with yellow flowers, Crotolaria orixensis Roxb. (Z.); also the creeping herb Heylandia catebrosa D. C. (Z.). — ಗೆಜ್ಜೆಹುಲ್ಲು. a common grass, Andropogon aciculatus L. (Z.).

ಗೆಜ್ಜೆ gejje. 2. the groin between the belly and the thigh (S. Mhr.; Te. ಗಜ್ಜೆ).

ಗೆಜ್ಜೆಗಾಱ gejje-gāṟa. a fabricator of small bells (Śmd. 235). 2, N. of a Śūdra caste (My.).

ಗೆಡಪ geḍapa. (fr. ಗೆಡೆ 2). prattle, prate (of a parrot, Cpr. 7, 88 va.).

ಗೆಡಹ geḍaha. see ಗೆಡೆ 2.

ಗೆಡೆ geḍe. 1. = ಕೆಡು 1, ಗಡೆ 2, ಗೆಳೆ, etc. touching; match. (Te. ಗೆಡೆ, by the side of = ಪಾರ್ಶ್ವ; see s. ಕಿಟ್ಟು and ಗೆಲ್ 2). — ಗೆಡೆವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. the ruddy goose (ಜೋಡುವಕ್ಕಿ, etc., ಚಕ್ರವಾಕ Ss.).

ಗೆಡೆ geḍe. 2. = ಕೆಡೆ 1. to talk nonsense. — ಗೆಡಹಂ. one who talks nonsense (ಅನುತ್ತರ Mr. 240, o. r. ಗೆಡಪಂ).

***ಗೆಡೆ geḍe. 3.** friendship, intimacy. ಅಡುತ್ತೊಡವಳೆದರ್ ತಮ್ಮೊಳೆಳಸೆ ತಂತಂ ಗೆಡೆಗಳ್ Pb. 2, 30. — ಗೆಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be united with. ಕೆನ್ದಲಮ್ಪಂ ಗೆಡೆಗೊಂಡೊಡಂ Pb. 4, 30; ಸಮಸ್ತದೀಪ್ತಿ ಪರಮಾಣುಗಳಂ ಗೆಡೆಗೊಣ್ಡು ಜನ್ಮನಂ ನೆಱಿದಿರೆ Ap. 2, 62. — ಗೆಡೆವಚ್ಚು. -ಪಚ್ಚು. to break off friendship. ಎಡೆಯೊಳ್ ಗೆಡೆವಚ್ಚುಗೊಣ್ಡು ಪಾಣ್ಡವರನಕಾರಣಂ ಕೆಣಕಿದೀ ಪೊಸ ಪೊತ್ತಱಿಕೊಳ್ Pb. 2, 87.

ಗೆಡ್ಡೆ geḍḍe. = ಗಡ್ಡೆ 1, etc. any (bulbous) root, especially also that of the lotus (ಗೆಣಸು Śmd. I; ಮೃಣಾಲ, ವಿಸ, ಕನ್ದ Hlā.; My.; Te.; M. ಚೆಟು, fine, stout). ಮರದ ಗೆಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ, ಕನ್ದ Hlā.). ಹಿಳ್ಳೆವರಿದ ಗೆಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ Nr.). ನೆಯ್ದಿಲ ಗೆಡ್ಡೆ (ಶಾಲೂಕ); ತಾವರೆಯ ಗೆಡ್ಡೆ (ಮೃಣಾಲ, ವಿಸ Nr.).

ಗೆಣತಿ geṇati. = ಕೆಳದಿ, etc. a female companion or friend (C.; in S. Mhr. occasionally also: a harlot). 2, in children's language: small freckles on the skin (S. Mhr.). — ಗೆಣತಿಕಸ. a name applied to several small species of Euphorbia, as Euphorbia hirta Willd., E. thymifolia Willd. (Z.).

ಗೆಣಸಂಗು geṇasangu. a large timber tree, Heterophragna roxburghii D. C. (Z.).

ಗೆಣಸು geṇasu. = ಗೆಣೆಸು, ಗೆಟಸು, q. v. a bulbous root: the name of several species of Yam dioscorea and of Batatas ipomoea, generally meant for the common sweet potato, Batatas edulis Chois. (ಗುಣಮೂಲಿ Mr. 135; C.; [Tu. ಕಿರೆಂಗ್, T. ಕಿಱಂಗು]; Te. ಗೆನುಸು). see ಅಡವಿ-, ಕುಣ್ಬ-, ತೂನ-, ಬಿಳೇ-, ಮರ-, ಮುಡಿ-, ಸೀ-; Prv. s. ಗೆಣೆ.

ಗೆಣಿ geṇi. = ಕೆಳೆ 2, etc. union; companionship, etc. see Prv. s. ತಿಗುಳ.

ಗೆಣಿಗಾಱ geṇi-gāṟa. = ಗೆಣೆಗಾಱ. a male friend, occasionally: a whoremonger (S. Mhr.).

ಗೆಣಿತನ geṇitana. = ಕೆಳೆತನ, ಗೆಣೆತನ, ಗೆಳೆತನ. companionship, friendship, occasionally: disreputable connexion (S. Mhr.).

ಗೆಣಿಯ geṇi-a3. = ಕೆಳೆಯ, etc., ಗೆಣಿಗಾಱ. (S. Mhr.).

ಗೆಣಿಸು geṇisu. = ಗೆಣಸು, a bulbous root, etc. (My.).

ಗೆಣೆ geṇe. = ಕೆಳೆ 2, etc., ಗೆಣಿ. companionship, etc. (My.; Tu. coupling). ಗೆಣೆಗೆ ಗೆಣಸು ಬೇಡ; ಹುಣಸೆಗೆ ಹುಳಿ ಬೇಡ (Prv.). ಬಿಟ್ಟು ಆಡುವ ಗೆಣೆಯು ಹಱಕುತೊಗಲಿನ ಮಿಣೆಯು (Dp. 54).

ಗೆಣೆಗಾತಿ geṇe-gāti. = ಗೆಳೆಗಾತಿ. a female friend (My.).

ಗೆಣೆಗಾಱ geṇe-gāṟa. = ಗೆಣಿಗಾಱ. a male friend (C.; occasionally: a whoremonger, S. Mhr.).

ಗೆಣೆತನ geṇetana. = ಗೆಣಿತನ, etc. (My.; S. Mhr. in two meanings).

ಗೆಣೆಯ geṇe-a3. = ಗೆಣಿಯ. (My.).

ಗೆಣ್ಟಗೆ geṇṭage. = ಗೆಣ್ಟುಗೆ, q. v.

ಗೆಣ್ಟು geṇṭu. remoteness, distance, farness, removal, etc. (Śmd. 48; ದೂರ Ct. I, 6; Kk. 64. 83; Śm. 50; ಅತಿದೂರ Bhn. 62; Te. ಗೆಣ್ಟು, to move, stir; to push away, toss aside; ಕೆಳವು, interval, space; see ಗೇಣ್ 1; see Śmd. 215 s. ಮಗುೞ್). [ಎನ್ದು ನುಡಿದು ಗೆಣ್ಟಾದಂ Pb. 4, 98 va.; Vr. 66, 28; Ap. 7, 56]. see Rśv. 5, 115 va.; 5, 116; Śśv. 2, 107; 4, 67. — ಗೆಣ್ಟ. -ಅ 3. a man who is at a distance (Abh. P. 15, 27va.); [—ಗೆಣ್ಟಿದಂ. = ಗೆಣ್ಟ. ಅನ್ನಾತನುಂ ಗೆಣ್ಟಿದನೆಮ್ಮಾ ನಾಲ್ವರುಂ ಭೇದಿಸಲಱಿಯೆವಿದಂ Pb. 11, 87].

ಗೆಣ್ಟುಗೆ geṇṭuge. ? (Śmd. 48, o. r. ಗೆಣ್ಟಗೆ).

ಗೆಣ್ಡೆ geṇḍe. 1. the penis (S. Mhr.; Mhr. ಚೋಣ್ಡ).

ಗೆಣ್ಡೆ geṇḍe. 2. = ಗೆಡ್ಡೆ, etc. see ಕಾ-. — ಗೆಣ್ಡೆಮೀನ್. a sort of fish (My.; Rśv. 5, 115). — ಗೆಣ್ಡೆಹೊಟ್ಟೆ. ascites (My.).

ಗೆಣ್ಣು geṇṇu. 1. = ಗಿಣ್ಣು 2. a knot, etc. (ಪರ್ವ Si. 437; My.). ಬಿದುರುಗೆಣ್ಣು (ಗ್ರನ್ಥಿ, ಪರ್ವ, ಪರುಸ್ 163). see also Si. 207.

ಗೆಣ್ಣು geṇṇu. 2. = ಗಿಣ್ಣು, etc. the milk of a buffalo or cow which has lately calved. (Bp. 42, 5).

ಗೆತ್ತು gettu. P. p. of ಗಿೞ್, q. v.

ಗೆದಲು gedalu. -ಲ್. = ಗೆಜ್ಜಲು, ಗೆದ್ದಲಿ, ಗೆದ್ದಲು. the white ant, termite (Te. ಚಿದೆ, ಚೆದೆ, ಚದಲು, ಚೆದಲು; M. ಚಿದಲ್, ಚಿದಲೆ, ಚಿದಳ್; T. ಚಿದಲ್ಲೆ, ಚಿಲ್, ಚೆಲ್ಲು white ants). ಕೆಣ್ಡವಂ ಗೆದಲ್ ಒನ್ದುವುದೆ? (Bp. 15, 32). *cf.* ಗೊಱಲೆ.

ಗೆದಿ gedi. = ಗೆಲಿ 1. to conquer; to gain (S. Mhr.; ಜಯಿಸು G.). ಗೆದಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ (ಜಿತ); ಗೆದಿಯ ತಕ್ಕದ್ದು (ಜೇಯ); ದಿಕ್ಕು ಗೆದಿಯೋಣ (ದಿಗ್ವಿಜಯ); ಗೆದಿಯುವ ಹವಣಿಕೆ (ದೇವನ); ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ತೆ ಜೂಜಿನೊಳಗೆ ಗೆದಿಯೋಣ (ಪಣ); ವೈರಿಯ ಗೆದಿಯುವವನು (ಪರನ್ತಪ G.). P. p. ಗೆದ್ದು.

ಗೆದಿಸು gedisu. = ಗೆಲಿಸು. to cause to win, etc. (S. Mhr.).

ಗೆದ್ದಲಿ geddali. = ಗೆದಲು. etc. (S. Mhr.), ಱೆಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಗೆದ್ದಲಿ (ಶಲಭ G.).

ಗೆದ್ದಲು geddalu. = ಗೆದ್ದಲಿ, etc. (My.). ಗೆದ್ದಲು ಹುತ್ತ ವಿಕ್ಕಿ, ಹಾವಿಗೆ ಮನೆ ಮಾಡಿತು (Prv.).

ಗೆದ್ದು geddu. = ಗೆಲಿತು, ಗೆಲಿದು, ಗೆಲ್ದು. P. p. of ಗೆದಿ, ಗೆಲ್ಲು. (C.). ಗೆದ್ದರೆ ಕೆಯ್ ಕಾಲು, ಸೋತರೆ ಕಿವಿ ಮೂಗು.—ಗೆದ್ದರೆ ಆಡುವದಕ್ಕೆ ಬನ್ದಿದ್ದೆವು, ಸೋತರೆ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬನ್ದಿದ್ದೆವು ಎಮ್ಬನ್ತೆ.—ಗೆದ್ದರೆ ಹಲವರು ಗೆದ್ದರು, ಸೋತರೆ ಕೊಂಕಣಿಗರ ಗಣ್ಡ ಸೋತ (or ಕೋಮಟಿಗರ ಪೋರ ಸೋತ, Prvs.). ಅರಸನನ್ನು ಗೆದ್ದ ಬಱಕ (B. 5, 52). ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನು (ಧುರಜೈತ್ರ Nn. 94). ಗೆದ್ದವಂ (ಜಿಷ್ಣು Mr. 512).

ಗೆಪ್ತಿ gepti. Tbh. of ಜ್ಞಪ್ತಿ. knowing, etc. (My.).

ಗೆಬಱು gebaṟu. = ಕೆದಱು 1. to scratch, as the ground (S. Mhr.).

ಗೆಬ್ಬು gebbu. = ಗೆಬಱು. (S. Mhr.); to loosen a stone, etc. by scratching or digging with the nails (S. Mhr.).

ಗೆಯ್ gey. = ಕೆಯ್ 2, etc., ಗೆಯಿ, ಗೆಯು, ಗೆಯ್ಯು, ಗೇ, ಗೈ. to perform, to do; to prepare, to make; to work, to till (ಶಿಲ್ಪ Śmd. Dh.); [Tu.]. [ದಯೆ ಗೆಯ್ವನಕ್ಕೆಮಗೆ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಸುಖಾವಾಪ್ತಿಯಂ Ap. 1, 1]. ಗೆಯಲುಂ or ಗೆಯ್ಯಲುಂ (Śmd. 86). ಗೆಯ್ಯಲಿಂ! (277). ಗೆಯ್ವಂ (267). ಗೆಯ್ದು (66. 133). ಗೆಯ್ವುದು (134). ಗೃಹಗರ್ಜನೆ ಗೆಯ್ವನ (ಗೇಹೇನರ್ದಿ, ಗೇಹೇಶೂರ, etc.); ಎನ್ದೂ ಗೆಯ್ಯದ ಭೂಮಿ (ಖಿಲ); ತಡದು ಗೆಯ್ವವನು (ದೀರ್ಘ ಸೂತ್ರಿ); ಮೆಲ್ಲನೆ ಗೆಯ್ವನ (ಕುಣ್ಠ, etc.); ಹೊಲ್ಲೆಹ ಗೆಯ್ವವನು (ನೃಶಂಸ, etc. Hlā.). ಗೆಯ್ದ ನೆಲ (ಸೀತ್ಯ, etc., ಉತ್ತ ಭೂಮಿ Si. 301). ವಿಪ್ರಸನ್ತರ್ಪಣಂ ಗೆಯ್ (J. 28, 25). see *e. g.* ಅನ್ನ-, ಇಕ್ಕಡಿ-, ಉದಯಂ-, ಏ-, ಒಪ್ಪಂ-, ಕೆಲಸಂ-, ಕ್ಷೇಮ-, ತಪ-, ತುಱುಲ್-, ದನಿ-, ನಿದ್ದೆ-, ನಿದ್ರೆ-, ಪುಣ್ಯಂ-.ಪೂರಣಂ-, ಪ್ರತಿ-, ಬಿಜಯಂ-, ಬಿನ್ನಪಂ-, ಮುಂ-, ಮುದ್ದು-, ಸಜ್ಜು-. ಸೆಱೆ-, ಹರದು-, etc., etc.; Grj. 1, 133; 10, 116; Bp. 21, 17. — ಗೆಯ್ಯ ಬಲ್ಲಹ. knowing how to work, etc. (Bp. 9, 46). — ಗೆಯ್ಯೊಕ್ಕಲಿಗ. -ಒಕ್ಕಲಿಗ. a husbandman (ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ, ಕೃಷಿಕ, ಕುಟುಮ್ಬಿ, etc. Hlā.). [ರಾಜ್ಯಂ ಗೆಯ್. to rule. ಅತಿಬಳಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯುತ್ತಿರ್ಪನಂ Ap. 1, 78].

ಗೆಯಿ geyi. = ಗೆಯ್, etc. (My.). ಆಲೋಕನ ಗೆಯಿದು (Bp. 44, 8). ಮೊದಲು ಬಿತ್ತಿ ಬಱಕ ಗೆಯಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ (ಬೀಜಾಕೃತ, etc. Si. 301). see ಬಿಜಯಂ-.

ಗೆಯಿಸು geyisu. = ಕೆಯ್ಸು, etc. to cause to work. [ಒನ್ದೇ ಪಸೆಯೊಳ್ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂ ಗೆಯಿಸಿ Ap. 8, 22 va.]. see ಬಿಜಯಂ-.

ಗೆಯು geyu. = ಗೆಯಿ, etc. see ಏ-.

ಗೆಯ್ತ geyta. = ಕೆಯ್ತ. doing, performance, etc.

ಗೆಯ್ಮೆ geyme. = ಕೆಯ್ಮೆ. doing, performance, agricultural operation, etc. ಆವಗಂ ಗೆಯ್ಮೆಯಿಲ್ಲದ ಇಳೆ (ಖಿಲ Mr. 92). [Tu.].

ಗೆಯ್ಯು geyyu. = ಗೆಯು, etc. ಶೋಕವನು ಗೆಯ್ಯುವರು ಸತಿ ಸುತರು ಬಾನ್ಧವರು (Dp. 1).

ಗೆಯ್ಸು geysu. = ಗೆಯಿಸು, etc. to cause to perform, etc. ಗೋತ್ರವಧೆ ಗೆಯ್ಸಿ (J. 2, 21). ಉಲ್ವ ಉದಕಮಜ್ಜನಂ ಗೆಯ್ಸಿ (28, 20). see ಪ್ರಸನ್ನ-.

ಗೆರಸೆ gerase. = ಕೆರಸೆ, etc. a kind of flat bamboo basket in form of a square. (My.; see Prvs. s. ದೋಳು). 2, = ಗರಸೆ. a measure. (R.; Te. ಗರಿಸೆ). — ಗೆರಸೆ ಬಾಯಿಯವ. = ಕೆರಸೆ-. (My.). — ಗೆರಸೆಬಾವಿ. a basket-well, a well made with rings of wicker (R.; Te.).

ಗೆರಿಸೆ gerise. = ಗೆರಸೆ No. 1. (My.).

ಗೆರೆ gere. (fr. ಕೆರೆ 1). a scratch, as with a finger-nail or a chisel (My.); a line; a streak (ರೇಖೆ Ct. I, 48; Mr. 332; Śm. 16; C.; Si. 327; [Tu.]; Te. ಗೆರೆ, ಗೀತ; T. ಕೀಱು, a scratch; a line). ಕಣ್ಣುಡಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಗೆರೆ (ಸೋಗೆ Śm. 72, o. r. ಗೆಱೆ). see J. 11, 24; B. 3, 30. 97; 5, 30. 169; ಕೊಂಕು-, ಸಯ್ತು-. — ಗೆರೆ ಹಾಕು. to mark with lines by a ruler, to rule (My.). 2, to make a sign in the form of a line, to mark (My.); to draw a line over, to blot out (My.).

ಗೆರೆಸೆ gerese. = ಗೆರಸೆ No. 1, etc. (My.). ನೀರು ಮುಗಿಚಿ ಚಲ್ಲುವ ಗೆರೆಸೆ ಮುನ್ನಾದದು (ಸೇಕಪಾತ್ರ, ಸೇಚನ Si. 85).

ಗೆಱ geṟa. = ಗೀಱು 2. a scratch, etc. (Te. ಗೀಱ, ಗೆಱ). see Śm. 72 s. ಗೆರೆ. — ಗೆಱ ಬಾಱು. dupl. the state of being full of scratches, as a vessel (My.).

ಗೆರ್ದೆ gerde. — ಗೆರ್ದೆವಾಯ್. Mdb. MS.'s reading of ಎರ್ದೆ-.

ಗೆರ್ಬು gerbu. to have sexual intercourse (ಮೈಥುನ Śmd. Dh.; M. ಚೆರಿ, to turn, bow; to be bent; to recline; ಚೆರಿವು, reclining; *cf.* ಗೆಲ್ 2?).

ಗೆಲ್ gel. 1. = ಗೆದಿ, ಗೆಲಿ 1, ಗೆಲು 1, ಗೆಲ್ಲು. to win, to gain; to overcome, to conquer; to triumph. (T. ಕೆಲಿ, ವೆಲ್ಲು; M. ವೆಲ್ಲು; Tu. ಗೆಲಿಪು; Te. ಗೆಲುಚು). P. ps. ಗೆಲ್ದು (Śmd. 122; Bp. 37, 24), ಗೆದ್ದು, q. v. [ಅಳಕಾನನ ನಯನಂಗಳೊಳಳಿ ನಳಿನೋತ್ಪಳ ವಿಲಾಸಮಂ ಗೆಲ್ದದಱಿಂ Kr. 1, 89; ಈತನನಾತಂ ಗೆಲಲ್‌ಬಾರದೆನ್ದು Pb. 1, 99 va.; Ap. 1, 74]. ನೆರೆದ ಅರಸುಗಳನ್ ಅನಿಬರುಮಂ ಗೆಲ್ದನ್ ಒರ್ಬನೆ ಪಾರ್ಥಂ (Śmd. 122). ಜನಪನ್ ಆ ದಾಯಿಗನ ಮಱುಜೂಜಿನಲಿ ಗೆಲ್ದನು ಧರೆಯಂ (Rām. 26, 25). ಗೆಲ್ದವ (ಜಿತಕಾಶಿ, ಜಿತಾಹವ Hlā.). ಸಸಿನೆ ಗೆಲ್ದವ (ಜಿತಾಹವ Mr. 300). ಗೆಲಲ್ ಬನ್ದಂ (Śmd. 277). ಗೆಲಲ್ ಇನ್ನಾರ್ ಅರ್ಪರ್? (292). ಗೆಲ್ಗಂ (267). ಗೆಲ್ವ ರಥ (ಜೈತ್ರ ರಥ Mr. 285). see Śsv. 4, 64. 128; J. 2, 4. 39; 6 sum. — ಗೆಲ ನುಡಿವವಂ. = ಗೆಲೆ ನುಡಿವವನು. (ಪ್ರಸಕ್ತ, ಪ್ರಶ್ರಿತ Mr. 237). — ಗೆಲಲ್ ಪಡೆ. = ಗೆಲ್. (Cpr. 1, 27). — ಗೆಲೆ ನುಡಿವವನು. a man who speaks so as to win (the heart of another), a well-behaved man (ಪ್ರಸಕ್ತ, ಪ್ರಸೃತ Hlā.). — ಗೆಲೆವರ್. -ಬರ್. to come to conquer, etc. [ಅಹಿಕಟಕ ಪ್ರಸಾದದೆ ಮನೋಜನುಮಂ ಗೆಲೆವನ್ದನಾಗಳುಂ Pb. 1, 4]; (Cpr. 10, 14; Abh. P. 3, 40; 5, 54. 107; 15, 19; Rśv. 4, 69; V. 4, 36). — ಗೆಲೆವೊನ್ದು. -ಪೊನ್ದು. to meet for overcoming, to resist (ತಳ್ವೊಯ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.).

ಗೆಲ್ gel. 2. = ಗೆಲಿ 2, ಗೆಲು 3. to bring into contact with, to apply to (the body, as a fragrant substance, J. 11, 41; see ಕಿಡು 1, ಗಡೆ 2, ಗಡೆ 1),

ಗೆಲ gela. = ಗೆಲವು. ಗೆಲವೊನೆ ಜಯ (Ct. I, 83; *cf.* ಗೆಲ್ಲ).

ಗೆಲವು gelavu. = ಗೆಲ, ಗೆಲು 2, ಗೆಲುವು, ಗೆಲ್ಲ (Śmd. 247). gain; victory (ವಿಜಯ, ಜಯ Nr.; C.; Tu.; Te. ಗೆಲುಪು; M. ಕೆಲ್ಪು, T. ಕೆಲ್ಪು, strength, power). 2, a winning, happy, sprightly air (C.). see Bp. 6, 3; 32, 17; 42, 14; 49, 23; 52, 42; Bh. 1, 8, 40; J. 12, 26; 14, 9; 23, 31. 48; 27, 9; Śsv. 2, 14; ಸೋಲು-. — ಗೆಲವು ಸೋಲು. gain and loss (C.).

ಗೆಲಿ geli. 1. = ಗೆಲ್ 1, etc. (C.). P. ps. ಗೆಲಿತು, ಗೆಲಿದು. see Bp. 9, 51; 12, 26; 27, 28; 41 sum.; 43, 15; 44, 60; 49, 24; 50, 14. 34. 76; 52, 32; Bh. 2, 4, 5. 7; 2, 13, 46; Prll. 3, 5.

ಗೆಲಿ geli. 2. = ಗೆಲ್ 2, etc. (Bh. 10, 5, 41).

ಗೆಲಿತು gelitu. P. p. of ಗೆಲಿ 1. (My.).

ಗೆಲಿದು gelidu. = ಗೆದ್ದು, etc., ಗೆಲಿತು.

ಗೆಲಿಸು gelisu. = ಗೆದಿಸು, ಗೆಲ್ಲಿಸು. to cause to win, etc. (C.; Bp. 59, 55).

ಗೆಲು gelu. 1. = ಗೆಲ್ 1. to win, etc. (C.). P. p. ಗೆದ್ದು (C.). ಗೆಲುವವನು (ಜೈತ್ರ, ಜೇತೃ Nr.). ಗೆಲುವ ರಥಂ (ಜೈತ್ರರಥ Hlā.). ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಹಗೆಯ ಗೆಲಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದಾನು, ಆತನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. (Nr.). ಗೆಲ ಬಾರದುದು (ಅತರ್ಕ್ಯ Nn. 88. 90). ಗೆಲೆನು (Bp. 43, 14). see Bp. 58, 66; Bh. 1, 8, 11. 18.

ಗೆಲು gelu. 2. = ಗೆಲವು, etc. gain, etc. — ಗೆಲು ಗೆಯ್. to cause happiness (Bh. 4, 2, 44). — ಗೆಲುಮೊಗ. a winning, sprightly countenance (My.).

ಗೆಲು gelu. 3. = ಗೆಲ್ 2, etc. to bring into contact with, etc. (Bh. 1, 13, 2).

ಗೆಲುಗೆ geluge. winning, etc. (My.).

ಗೆಲುವಿಕೆ geluvike. winning, etc. (ವಿಜಯ, ಜಯ Si. 296; ಜಯನ 390).

ಗೆಲುವು geluvu. = ಗೆಲವು. gain, victory, etc. (My.).

ಗೆಲುಹ geluha. = ಗೆಲವು, etc. (ವಿಜಯ, ಜಯ Nr.).

ಗೆಲ್ಲ gella. = ಗೆಲವು. [ಗೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮುಡಿಗಿಕ್ಕುವನ್ತೆ ಪೊಲಿಕ್ಕಿದಂ Pb. 8, 22]; (ಜಯ Ct. II, 35; Cpr. 5, 73; Śsv. 4, 64. 94). — ಗೆಲ್ಲಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to gain the victory, to be victorious [ಪಡಿನಡೆಗುರ್ಚಿದ ಕರವಾಳನೆ ತೋಱಿ ನೃಪತಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಣ್ಡಂ Pb. 1, 19; Ap. 3, 58 va.]. (Abh. P. 16, 96). — ಗೆಲ್ಲದುತ್ತಮುದೇವ. -ಉತ್ತಮು-. N. (Bp. 58, 9). — ಗೆಲ್ಲ ಸೇಸೆ. a sēse of victory (V. 42, 21 va.). — ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲ. = ಗೆಲವು ಸೋಲು. ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲವದೇಕೆ? (Bp. 59, 11).

***ಗೆಲ್ಲಕಾಱ gella-kāṟa.** one who wins, who gains victory. ಬಸನಿಯೆ ಗೆಲ್ಲಕಾಱನ ನೆಗೞ್ತೆಗೆ ಕೇಳಿಗೆ ನಾಡೆ ಗೆಣ್ಬು Ap. 12, 18.

ಗೆಲ್ಲಿಸು gellisu. = ಗೆಲಿಸು, etc. to cause to win, etc. (My.).

ಗೆಲ್ಲು gellu. = ಗೆಲ್ 1, etc. to win, etc. (My.). P. p. ಗೆದ್ದು, q. v. ಗೆಲ್ಲುವವನು (ಜೈತ್ರ, etc., Si. 382). ಗೆಲ್ಲುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ಜೇತೃ, etc. 283). ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ (260. 282). ಗೆಲ್ಲಲ್ ಪಡು (282). ಇವನ್ನ ಗೆಲ್ಲ ಬಹುದು (282).

ಗೆಲ್ಲುವಿಕೆ gelluvike. = ಗೆಲುವಿಕೆ. (My.).

ಗೆಳತಿ geḷati. = ಕೆಳದಿ, etc. a female friend. (ಹೆಟ್ಟಗೆ Ct. I, 15; ಹೆಟ್ಟಗೆ, ಸಖಿ Śm. 74; Kk. 29, o. r. ಗೆಣತಿ; ಕೆಳದಿ, ಸಖಿ Śs.; C.; S. Mhr. in two meanings).

ಗೆಳತೆ geḷate. = ಗೆಳತಿ, etc. (B. 4, 139).

ಗೆಳಯ geḷaya. = ಗೆಳೆಯ, etc. a male friend. (My.).

ಗೆಳಿಯ geḷiya. = ಗೆಳೆಯ, etc. (ಮಿತ್ರ, ಸುಹೃತ್, etc. Dhw.; S. Mhr.).

ಗೆಳೆ geḷe. = ಕೆಳೆ, etc. friendship, etc. (My.; Bh. 1, 6, 7; *cf.* ಗಡೆ 1). — ಗೆಳೆಗೊಳ್. = ಕೆಳೆಗೊಳ್. (J. 19, 49).

ಗೆಳೆಗಾರ್ತಿ geḷe-gārti. = ಗೆಣೆಗಾತಿ. a female friend. (My.).

ಗೆಳೆತನ geḷetana. = ಗೆಣೆತನ, etc. companionship, etc. (C.; S. Mhr. in two meanings; B. 1, 14; 2, 10. 36; 3, 33; ಮೈತ್ರ್ಯ G.).

ಗೆಳೆಯ geḷe-a3. = ಗೆಳಯ, ಗೆಳಿಯ, etc. a male friend. (C.; B. 1, 1. 8; 2, 9. 36). see ಕೂಡು-, ತಿಸುಳಿ-, ನೂಱಿಳೆ-, where however ಕೆಳೆಯ may be meant).

ಗೆಲಸು geḷasu. = ಗೆಣಸು, etc. a bulbous root, etc. (ಗಡ್ಡೆ Śmd. I; Tu. ಕಿರೆಂಗ್, T. ಕಿಲಂಗು, M. ಕಿಱಙ್ಙು).

ಗೇ gē. = ಗೆಯ್, etc. to perform, etc. P. p. ಗೇದು (My.; *cf.* Mhr. ಘೇಣೇಂ, to do). ಗೇಯದೇ ಇರುವ ಭೂಮಿ (ಖಿಲ Si. 100). ಊರಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಗೇಯುವ ಬಡಿಗೆಯವನು (ಗ್ರಾಮತಕ್ಷ 339).

ಗೇಕು gēku. = ಗಿಕ್ಕು, ಜೇಕು. the sedge Cyperus hexastachyus Rottl. (ಘನ, ಭದ್ರಾತಕ Nn. 15; ಭದ್ರಾತಕ Mr. 138). — ಗೇಕಿನ ಗಡ್ಡೆ. = ಗಿಕ್ಕಿನ-, q. v. the root of C. h.

ಗೇಣ್ gēṇ. 1. = ಗೇಣ, ಗೇಣು. (Śmd. 58). a span measured by the extended thumb and little finger [ನಾಲ್ವೆರಲಂಗುಟದೆಡೆಯೊಳ್ ಗೇಣಾಗೆ ನಿಲ್ಬುದು Ap. 9, 84]; (ವಿತಸ್ತಿ, ಕಿಷ್ಕು Nr.; ತಾಲ Hlā., Mr. 324; ಕಿಷ್ಕು Si. 405; ಪರಿಮಾಣದ ಅನ್ದ Śm. 96; Te. ಜೇನುಡು, ಜೇನೆ, ಜಾನೆ; M., T. ಚಾಣ್; Te. ಚೇನೆ, ಶಾನೆ, ಸೇನಾ, much, long; Tu.; T., M. ಚೇಣ್, breadth, height, length; distance = ದೂರ; T. ಚೇಯ್, ಚೆಯ್ಮೈ, length; distance = ದೂರ; ಗೇ, high; distant = ದೂರ; see ಕೇಱು, ಗೆಣ್ಪು, ಚಾಪು, ಸಾನೆ). ಬೆರಳು ಹನ್ನೆರಡಾಗಲ್ ಒನ್ದು ಗೇಣ್ ಅಕ್ಕು, ಗೇಣೆರಡಾಗಲ್ ಒನ್ದು ಮೊೞನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 325); ಕಿಱುವೆರಳ ಗೇಣ್ (ವಿತಸ್ತಿ 324). see Rśv. 9, 22; ಮೂಗೇಣ್. — ಗೇಣ್ಬಾಯ್. -ಬಾಯ್. a span-long mouth (Śmd. 81; Mdb. MS. ನೇಣ್ಬಾಯ್).

ಗೇಣ್ gēṇ. 2. a long knife, a sword (ಪಿಡುಸುರಗಿ Ct. I, 8; ಸುರಗಿ Ct. II, 21; Kk. 40; Śm. 43. 96; T. ಚೇನ್ಯೆ, a weapon = ಆಯುಧ). ಕಣ್ಣಳ್ ಮನೋಜವೀರನ ಗೇಣ್ಗಳ್ (Śmd. 117). see Rśv. 13, 70; V. 4, 36; Ssv. 3, 16; ಕಿಱುಗೇಣ್.

ಗೇಣ gēṇa. = ಗೇಣ್ 1. see ಅಯ್ಗೇಣ. ಏಱು ಗೇಣ.

ಗೇಣಿ gēṇi. rent, contract (My.; Tu.). — ಗೇಣಿಚೀಟು. a lease (My.; Tu.).

ಗೇಣು gēṇu. = ಗೇಣ್ 1, (C.). ದರ್ಭೆಯ ಬೆರಳುಗೇಣು (ಗೋಕರ್ಣ), ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಗೇಣು (ವಿತಸ್ತಿ Hlā.). ಗೇಣು (ಕಿಱು ಬೆರಳಿನಿನ್ದ ಒಡಗೂಡಿ ಚಾಚಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಳತೆ, ವಿತಸ್ತಿ Si. 211). ಗೇಣಿನೊಳ್ ಪವಿತ್ರಾಂಗುಲಿಗೆ (ಗೋಕರ್ಣ Mr. 324). ಗೇಣು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲು ದಾಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಗೇಣಗಲ. -ಅಗಲ. the distance or length (breadth) of a span (Si. 288). — ಗೇಣು ಗೇಣು. rep. (B. 4, 39). — ಗೇಣುದ್ದ. -ಉದ್ದ. the height or length of a span. ಗೇಣುದ್ದ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮಾರುದ್ದ ತಪ್ಪುವದು (Prv.). see Prv. s. ಚೋಟುದ್ದ. — ಗೇಣುಹೊಟ್ಟೆ. the belly (or stomach) that is only a span in length or breadth (C.; Bp. 173, 6). ಗೇಣುಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಯಾಕೆ ಅಷ್ಟು ಚಿನ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತಿ? (C.).

ಗೇಣೆ gēṇe. N. of a plant (ಮಗ್ಗಾರೆ, o. rs. ಮಂಗಾರೆ, ಮದ್ದಾರೆ Mr. 119).

ಗೇಣ್ಡ gēṇḍa. = ಗೇಣ್ಡಾಮೃಗ, q. v. (My.; B. 5, 246).

ಗೇಣ್ಡಾಮೃಗ gēṇḍā-mṛiga. a rhinoceros (My.; B. 5, 248. 250; Si. 290; Mhr., H. ಗೇಣ್ಡಾ).

ಗೇಣ್ಡು gēṇḍu. = ಗೇಣ್ಡುಕ. (Sk.; *cf.* ಚೆಣ್ಡು).

ಗೇಣ್ಡುಕ gēṇḍuka. *a ball for playing with.*

ಗೇನ gēna. Tbh. of ಜ್ಞಾನ. knowledge, etc. (C.). — ಗೇನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (S. Mhr.).

ಗೇನವನ್ತ gēna-vanta. Tbh. of ಜ್ಞಾನವನ್ತ. an intelligent, wise man. (S. Mhr.).

ಗೇನಿಕೆ gēnike. Tbh. of ಜ್ಞಾನಿಕೆ. consideration, reflection, thought (S. Mhr.).

ಗೇನಿಸು gēnisu. Tbh. of ಜ್ಞಾನಿಸು. to investigate, to consider, to reflect (C.).

ಗೇಪಕ gēpaka. Tbh. of ಜ್ಞಾಪಕ. remembrance, etc. (My.).

ಗೇಬೆ gēbe. the state of being swollen from disease (My.). — ಗೇಬೆಮೋಱೆ. a swollen face (My.). — ಗೇಬೆ ಸಿದ್ದ. a man whose body is swollen (My.). — ಗೇಬೆಹೊಟ್ಟೆ. a swollen belly (My.).

ಗೇಮೆ gēme. = ಕೆಯ್ಮೆ, etc. work (My.).

ಗೇಯ gēya. to be sung; singing, a singer; a song, a chant. [ನೋಡಿ ಸೋಲ್ತು ನಿನಗಾ ಗೇಯಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತನ್ತೆ ವೋಲ್ Pb. 3, 55]. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಗೇಯಿಸು gēyisu. = ಗೆಯಿಸು, etc. to cause to work, etc. (My.).

ಗೇರ್ gēr. = ಕೊರ 1. the sound produced in the chest and throat by phlegm (in the ಗೂರು, My.). — ಗೇರ್ ಗೇರ್. rep. (My.).

ಗೇರಾಯಿಸು gērāyisu. = ಗಿರಾಯಿಸು. to surround, to encompass, to hem in (My.; Mhr. ಘೇರಣೇಂ; Mhr., H. ಘೇರ, a circumference).

ಗೇರಿ gēri. giddiness (My.; Mhr. ಘೇರೀ). ತಲೆ ಗೇರಿ ತಿರುಗುತ್ತದೆ (My.).

ಗೇರು gēru. ಗೇರ್. = ಕೇರ್ 2, etc. (Ssv. 3, 32). the marking-nut tree, Semecarpus anacardium L. f. (ಅರುಷ್ಕರ Nr., Si. 454; ಭಲ್ಲಾತಕ Mr. 115; ಪಾವಕ 526; ಭಲ್ಲಾತಕ, ಮಹಾಕಾಲ Nn. 97; ಪಾವಕ, ಭಲ್ಲಾತಕ 122; My.). ಸಸನೆ ಇರಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಗೇರು ಚುಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಣ್ಡಳು (for tattooing, Prv.). — ಗೇರ ಕಾೞ್. the marking-nut. [Tu. ಗೇರೊ]; (ಬೀಜಬೇರುಷ್ಪ Mr. 144 in one MS.; o. r. ಬೇರೂಷ್ಪ in one, ಬೇರುಷ್ಕ, in another, ಬೇಚಿಷ್ಕ, in another). — ಗೇರ ಪಣ್ಣು. a ripe gēru fruit of a red colour (Rśv. 9, 23). — ಗೇರ ಮರ. = ಕೇರ ಮರ, ಗೇರು. (ವೀರವೃಕ್ಷ, ಅರುಷ್ಕರ, ಅಗ್ನಿಮುಖಿ, ಭಲ್ಲಾತಕಿ Nr.).— ಗೇರುಪಪ್ಪು. a half of the roasted marking-nut (My.). — ಗೇರುಬೀಜ. = ಕೇರು-. (My.). — ಗೇರುಮರ. = ಗೇರ-. (ವೀರವೃಕ್ಷ, etc. Si. 131). 2, an American tree naturalized in India, the cashew-nut tree, Anacardium occidentale L. (St. & Pl.; Te. ಜೀಡಿ-ಮಾಮಿಡಿ-ಚೆಟ್ಟು; M. ಕಶು-ಮಾವು). — ಗೇರುಮಾವು. a kind of mango (My.).

ಗೇಱು gēṟu. = ಕೇಱು. to winnow. (My.).

ಗೇರ್- gēr. = ಗೇರು, etc. the marking nut tree. — ಗೇರ್ಮರ. = ಗೇರ ಮರ. (St. & Pl.).

ಗೇಲಿ gēli. ridicule, derision (My.; Tu.; Te. ಗೇಲಿ, ಗ್ರೇಲಿ, ಗೆಗ್ಗಿಲಿ; ಗ್ರೇಣಂಚು, ಕೇಗರಿಂಚು, to ridicule; ಕೇರು, to chuckle, giggle; T. ಕೇಲಿ, censure, aspersion, calumny; *cf.* ಕಿಲ). — ಗೇಲಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. ridiculing, etc. ಹೀಗಳೆವ ಗೇಲಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ (ಆಚ್ಛುರಿತಕ, ಹಂಗಿಸಿ ನಗುವದು Si. 73). — ಗೇಲಿ ಮಾಡು. to ridicule (ಒಬ್ಬನನ್ನು or ಒಬ್ಬನಿಗೆ, My.).

ಗೇಸ್ತ gēsta. Tbh. of ಗೃಹಸ್ಥ. a house-holder. (My.; Te. ಗೇಸ್ತು).

ಗೇಹ gēha. *a house* (ಮನೆ Nn. 133).

ಗೇಹಿನಿ gēhini. a house-wife, a wife. (R.).

ಗೇಹೇನರ್ದಿ gēhē-nardi. *a poltroon, a dung-hill cock.*

ಗೇಹೇಶೂರ gēhē-śūra. *a poltroon, etc.*

ಗೇಹೋಪವನ gēha-upavana. *a garden near a house.*

ಗೈ gei. = ಗೆಯ್, etc. to do, etc. (My.), *e. g.* ನಿದ್ದೆಗೈ, to sleep (Si. 254); ಯೋಚನೆಗೈ, to reflect, etc. (Si. 71).

ಗೈರ gaira. = ಗೈರು. dis-, un-, mis-, out of, etc. (Mhr.).

ಗೈರಖರ್ಚು gaira-kharcu. extra or vain expenses (My.; Mhr.).

ಗೈರಮಾಮೂಲ್ gaira-māmūl. that is against custom or usage (My.).

ಗೈರಾಜರ್ gairājar. = ಗೈರುಹಾಜರು. absent. (My.).

ಗೈರಾದಾ gairādā. unoccupied, waste (Br., H.); due, owed (My.; Br., H.).

ಗೈರಿಕ gairika. (fr. ಗಿರಿ). *red chalk.* 2, mineral, ore (ಧಾತು, ಗಾಜು Mr. 98, o. r. ಜಾಜು). 3, *gold.*

ಗೈರು gairu. = ಗೈರ. (My.).

ಗೈರುವಾಜಿಬೀ gairu-vājibī. ಗೈರವಾಜಿಬೀ. unreasonable, improper (My.; Br.; Mhr., H. ಗೈರವಾಜಿಬೀ).

ಗೈರುವಿಲೆ gairu-vile. out of its place; lost (My.).

ಗೈರುಹಾಜರು gairu-hājaru. = ಗೈರಾಜರ್. absent (My.; Br.; Mhr. ಗೈರಹಜೀರ).

ಗೈರೇಯ gairēya. *red chalk, bitumen.*

-ಗೊ ge₁-o₄ = -ಕೊ, -ಗೋ. see ಇಡು-ಗೊ.

ಗೊಂಯಿ goṁyi. = ಗುಂಯಿ, ಗೊಯ್. buzzing. (used expressly of the mosquito, C.).

ಗೊಗ್ಗ gogga. = ಒಗ್ಗ. a follower of Mailāra liṅga. (My., in the sense of ಒಗ್ಗ, used especially to frighten children). — ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 6; 58, 6).

ಗೊಗ್ಗರ goggara. = ಗೋಗರೆ. a loud bellow. ಆ ನಾಯಿಗಳು... ಗೊಗ್ಗರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಒದರುತ್ತವೆ. (Kanarese Fifth Reading Book. Department of Public Instruction, Bombay, Mangalore, 1885 p. 18).

***ಗೊಂಕುರುಗಲ್ತೆ goṅkuru-kalte.** a species of ass, so termed perhaps because of its peculiar braying and huge size. (*cf.* ಗೊಂಕುರು ಕಪ್ಪೆ). ಆ ರಥದೊಳೊಡವ್ವಡೆ ಪೂಡಿದ ನಾಲ್ಸಾಸಿರ ಗೊಂಕುರುಗಲ್ತೆಯುಂ Pb. 12, 7 va.

ಗೊಂಕೆ goṅke. = ಕುಂಕೆ. the throat (ಗೋಣ್ Śmd. II; Śs.; ಗೋಣಿ Ct. I, 9, probably ಗೋಣು; M. ಕೊಜ್ಞಾ, the throat).

ಗೊಂಗಡಿ goṅgaḍi. a cloak (blanket) worn over the head and face (C.; Mhr., H. ಘುಂಗಟ, ಘುಂಗೂಟ). 2, a cumbly or blanket (C.; Te. ಗೊಂಗಡಿ, -ಡು, -ಳಿ; Mhr. ಘೊಂಗಡೀ, ಘೊಂಗಡೀ). ಅಂಗಡೀ ಮಾಱಿ, ಗೊಂಗಡೀ ಹೊದ್ದ. — ಕೇಱಿಯೊಡದವನ ಗೊಂಗಡಿ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). 3, a long, good tamarind fruit (My.). — ಗೊಂಗಡಿಕೊಪ್ಪೆ. the hood into which a cumbly is made (C.). — ಗೊಂಗಡಿಗೊಪ್ಪೆ. = ಗೊಂಗಡಿಕೊಪ್ಪೆ. (My.).

ಗೊಂಗು goṅgu. = ಗುಂಗು. the husk of paddy. (Sd.).

ಗೊಂಗೆ goṅge. 1. = ಗೊಂಚೆ. a mass, a heap (ಕದಳಿ, ಜಂಗುಳಿ, ನೆರವಿ, ಗುಣ್ಪು, etc. Śm. 54, o. rs. ಗೊಪ್ಪೆ, ದೊಪ್ಪೆ).

ಗೊಂಗೆ goṅge. 2. the large grey babbler, Gerrulus albifrons (Bd.). *cf.* ಗೊನಗಾ.

ಗೊಚ್ಚೆ gocce. = ಗೊಜ್ಜೆ. mud, mire, etc. (My.).

ಗೊಜಗು gojagu. 1. to speak indistinctly or inarticulately (My.; Tu. ಕೊಞಞ್ಞ, M. ಕೊಂಜು, ಕೊಜ್ಞು, T. ಕೊಂಜು).

ಗೊಜಗು gojagu. 2. indistinct or inarticular speech (My.).

ಗೊಜಿ goji. = ಗಜಿ 1. a word to indicate confusion. — ಗೊಜಿಬಿಜಿ. = ಗಜಿಬಿಜಿ. (My.).

***ಗೊಜ್ಜ gojja.** Tbh. of ಕುಲಜ? born of a good breed, superior. ಉಣ್ಮದ ತಣ್ಣವ್ವಿನೊಪ್ಪುವುದದಱಿಂದ ಲರೊಳಗೆ ಗೊಜ್ಜ ಗೊಜ್ಜಗೆಯೆ ವಲಂ Ap. 11, 126.

ಗೊಜ್ಜಗೆ gojjage. = ಗುಜ್ಜಗೆ, etc. a kind of jasmine. [ಪೂತ ಗೊಜ್ಜಗೆಗಳ ಸಿನ್ದುರಂಗಳೊಳಗೋಗರಗನ್ನುನೆ ಬೀಱುತಿರ್ಪ Pb. 5, 30; Ap. 11, 126]; (Rśv. 10, 31 va.).

ಗೊಜ್ಜಲು gojjalu. mud, mire (ಕೆಸಱು My.).

ಗೊಜ್ಜು gojju. 1. acidity, sourness (C.; *cf.* ಕಟು 3?).

ಗೊಜ್ಜು gojju. 2. a thick mess of boiled brinjals, mangoes, etc. to which tamarind, chillies, salt, etc. are added (My.; Te.; Tu. ಗೊಜ್ಜಿ; T., M. ಕುಟಕುಟ, slimy, soft; see s. ಕುಸುರಿ 1 and *cf.* ಗೊದ).

ಗೊಜ್ಜುಗೆ gojjuge. = ಗೊಜ್ಜಗೆ, etc. (Rśv. 9, 6).

ಗೊಜ್ಜೆ gojje. = ಕೊಟಚಿ, ಗಜ್ಜು, ಗೊಚ್ಚೆ. putridity; mud, mire (My.; *cf.* ಗೊದಕು).

ಗೊಂಚಲ goñcala. = ಗೊಂಚಲು. (S. Mhr.).

ಗೊಂಚಲು goñcalu. ಗೊಂಚಲ್. a cluster; a bunch (ಗುಚ್ಛಕ, ಸ್ತವಕ Nr.; ಮಂಜರಿ, ವಲ್ಲರಿ Mr. 106; ಗುಚ್ಛ Kk. 20; ತೊಂಗೆ, ತೊಂಗಲ್, ತೊಪ್ಪೆ, ತೊಡಪ್ಪೆ, ಜೊಪ್ಪು, etc., ಗುಚ್ಛ; C.; *cf.* ಗುದಿ 3, ಗೊನೆ, Tbh. ಕೊಚ್ಚು). [ಬಣ್ಣವಣ್ಣದ ಗುಡಿ ತೊಪ್ಪು ಗೊಂಚಲೆಸೆಯಿಕ್ಕಿದ ಕಾವಣಂ Pb. 3, 38]. ಹೊಸತಾಗಿ ಹೊಱಹೊಮ್ಮಿದ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಫಲಾದಿಗಳ ಗೊಂಚಲು (ಮಂಜರಿ, ವಲ್ಲರಿ Nr.; see Si. 122). ಮರದ ಗೊಂಚಲು (ವಲ್ಲರಿ, ಮಂಜರಿ Hlā.). ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲು (ಸ್ತವಕ, ಗುಚ್ಛಕ, ಗುಚ್ಛ, ಗುಲುಂಛ Hlā; see Si. 124; Śmd. 73). ಅಲರ್ಗಳ ಗೊಂಚಲ್ (J. 3, 3). ಮುತ್ತುಗಳ ಗೊಂಚಲು (3, 17). ಕಾಯ ಗೊಂಚಲು (B. 2, 41). see Bp. 11, 34; B. 4, 54. — ಗೊಂಚಲ್ಮಿಂಚು. a cluster of lightnings (Rśv. 13, 77 va.). [Tu.].

ಗೊಂಚಿ goñci. = ಗೊಂಗೆ 1, ಗೊಂಚೆ. a mass, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ದೊನ್ದುಳಿ, ನೆರವಿ, ಗುಣ್ಪು, ಗುಮ್ಮಿ, ಗೊನ್ದಣ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17).

ಗೊಂಚೆ goñce. = ಗೊಂಚಿ. a mass; a cluster. (ಬೇಡರ್) ಗೊಂಚೆಯ ಸರಳ್ಗಳ ಪಿಡಿದು,...ಅಡವಿಯೊಳು ಬೇಣ್ಟೆಯನಾಡುತ್ತಿರ್ದರು (Rāghc. 17, 67).

ಗೊಟ goṭa. = ಗುಟು, etc. a sound in imitation of that produced by drinking liquids. — ಗೊಟ ಗೊಟ. = ಗುಟು ಗುಟು. (My.).

ಗೊಟಕು goṭaku. = ಗುಟಕು, etc. (C.); the last gulping sound of a dying person (S. Mhr.).

ಗೊಟರು goṭaru. = ಗೊಟ್ರು, ಗೊಡಗು. a hole, a hollow (in a wall, well, hill, or tree; *cf.* Sk. ಕೋಟರ). — ಗೊಟರು ಬೀಱು. a hollow to be formed (My.).

ಗೊಟ್ಟ gotta. 1. = ಕೊಟ್ಟ1. a bamboo tube for administering food or medicine to cattle (C.; Te.; Mhr. ಘೋಟೀಂ; *cf.* ಕೊಟಿಲ್).

ಗೊಟ್ಟ gotta. 2. = ಕೊಟ್ಟ, q. v. a mango-stone (S. Mhr.; Mhr. ಕೋಯ; Tu. ಗೊಟ್ಟು).

ಗೊಟ್ಟ gotta. 3. = ಗೊಟ, etc. an imitative sound. (S. Mhr.).

ಗೊಟ್ಟ gotta. 4. = ಗೋಣ್ಣು. a corner (My., in ಗೊಟ್ಟಕೆ ಬೀಟು, ಗೊಟ್ಟಕೆ ಹಾಕು, used of an arji).

ಗೊಟ್ಟಚಿ gottaci. = ಗೋಟಚಿ. N. of a plant (ನೆಲಬೇವು, etc. Mr. 147 in one MS., o. rs. ಗೊಟ್ಟಚ್ಚಿ, ಗೋಟಚಿ). see ಪನ್ನಂಗಿ.

***ಗೊಟ್ಟಿ gotti.** Tbh. of ಗೋಷ್ಠಿ. group, assembly. ಚಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಿ. Pb. 4, 29; Ap. 12, 21. — ಗೊಟ್ಟಿಗಾಣರ್ songsters singing in groups, chorus. ಗೊಟ್ಟಿಗಾಣರನ್ನಿರೆ ಮಣಿದುಮ್ಬಿ Pb. 5, 58.

ಗೊಟ್ಟಿಗೆ gottige. = ಘೋಟಿಗೆ. Tbh. cf ಘೋಟಿಕಾ. a mare (J. 7, 5).

ಗೊಟ್ಟು gottu. 1. obstinacy (Te.); crookedness, craft (*cf.* the terms s. ಕುಡುದು). — ಗೊಟ್ಟಾಟ. -ಆಟ. deceit, falsity (Bp. 24, 75).

ಗೊಟ್ಟು gottu. 2. = ಗೊಡ್ಡು. the state of being hard to get or very scarce (My.; Te. ಗೊಟ್ಟು, ಗೊಡವೆ, the state of being hard, difficult, hard to read, puzzling, hard to get; see ಕುಟ1). ನೀರಿಗೆ ಗೊಟ್ಟಾಯಿತು (My.). ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಭಟ್ಟರು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರಿಗೆ ಗೊಟ್ಟು (Prv.). 2, the state of being dry. — ಗೊಟ್ಟ ಕೆರೆ. a dry tank (My.). ಕೆಟ್ಟವರಿಗೂ ಅಟಿಯದವರಿಗೂ ಗೊಟ್ಟಕೆಱೆ ತವರ ಮನೆ (Prv.). — ಗೊಟ್ಟುಕಾಲ. drought (My.; Te.). — ಗೊಟ್ಟುವಳ್ಳ. -ಪಳ್ಳ. the dry bed of a stream (V. 14, 81 va.).

ಗೊಟ್ಟೆ gotte. the mons veneris (S. Mhr.).

ಗೊಟ್ರು gotru. = ಗೊಟರು. a hole, etc. (My.).

ಗೊಡ goda. = ಗೊಳ. an imitative sound. (Mhr. ಗುಡ). — ಗೊಡ ಗೊಡ. rep. a sound heard in the body when suffering from flatulence (My.). 2, a sound heard in continuous vomiting (My.).

ಗೊಡಗು godagu. (fr. ಕೊಡೆ2). = ಗೊಡುಗು. a hollow, a hole (in a grain-pit or well; My.).

ಗೊಡಚಿ godaci. = ಕೊಡಚಿ. a large prickly shrub. — ಗೊಡಚಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye with a protuberance from its ball (S. Mhr.). — ಗೊಡಚಿಗಿಡ. = ಕೊಡಚಿಗಿಡ. (Z.).

ಗೊಡರು godaru. = ಗುಟ್ರು, etc., ಗೊಟಕು. a sound in imitation of cooing of pigeons. — ಗೊಡರು ಗೊಡರು. rep. the bellowing sound of a bull-frog (S. Mhr.). — ಗೊಡರು ಹಾಕು. to grunt or bellow as an ox or a bull (My.).

ಗೊಡಲು godalu. trash, chaff (Rām. 6, 44, 10).

ಗೊಡವೆ godave. connexion; intercourse; concern with, care about [Tu.]. (C.; J. 6, 35; Bh. 3, 5, 22; *cf.* ಕುಟ1; ಗೋಜು 2). ಊರಿಗೆ ಹೋಗದವರಿಗೆ ದಾರೀ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? ತಡವ ಮಾಡುವವನ ಗೊಡವೆ ಬೇಡ (Prvs.). see B. 3, 82; 4, 137. 199; Prvs. s. ದಣ್ಣ, ದುರ್ಗ, ಪರಲೋಕ, ಪಣ್ಡಾರಿ, ಪ್ರಸ್ತ, ಮಡಿ3.

ಗೊಡುಗು godugu. = ಗೊಡಗು. (My.).

ಗೊಡ್ಡ godda. 1. (fr. ಕುಟ1?). a complicated, perplexing affair; peril, jeopardy [ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನೆಮ್ಬಟನಿಕ್ಕಿದ ಸೊರ್ಕಿನ ಗೊಡ್ಡಮಾಗದೇ Pb. 4, 65; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ನೋಡು ನಿನ್ನ ಮಹಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಗೊಡ್ಡಮಾಡುವುದಂ Vr. 178, 1]; (Abh. P. 9, 156; 10, 10; Te.). [— ಗೊಡ್ಡಾಟ. -ಆಟ. a deceitful play. ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಕೊಟ್ಟನ್ನಿಯ ಬಲದೊಳ್ ತನಗೆ ಲಯಮಿಲ್ಲದುದನಱಿದು ಮೇಗಿಲ್ಲದ ಗೊಡ್ಡಾಟ ಮಾಡಲ್ ಬಗೆದು Pb. 7, 4 va.].

ಗೊಡ್ಡ godda. 2. = ಗೊದ್ದ1. N. of a plant (ನಿರ್ಮುಣ್ಡ Mr. 116 in one MS., o. r. ಗೊದ್ದ in two MSS., ಗೋದ in another).

ಗೊಡ್ಡಿ goddi. a barren woman (C.; Te. ಗೊಂಜೆ). ಗೊಡ್ಡಿ ಹೆಱುವಳೇನು? ಬೊಡ್ಡಿ ಅಱುವಳೇನು? (Prv.). 2, a male in female attire, at play (S. Mhr.).

ಗೊಡ್ಡು goddu. = ಗೊಟ್ಟು2. the state of being barren or sterile (C.; Te., Tu.); that of being sapless, etc.; a barren cow, etc. (Mhr. ಖೋಡ, an old cow of which the womb is closed; an old tree which bears no longer). ಗೊಡ್ಡಿನ ಹಾಲು (as a wonderful thing, Bp. 9, 24; see also 60, 45). ಮೂಱಕ್ಕೆ ಆಱಕ್ಕು, ಆಱು ಹನ್ನೆರಡಕ್ಕು, ಹೇಱುವ ಗೊಡ್ಡು ಹೈನಕ್ಕು ಪಾಪಂ ಪಾಱು ಕಾಲಕೆ (Sp.). ಚರಿಪ ಅರಣ್ಯದ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಒನ್ದು ತರು ಗೊಡ್ಡಾಗಲ್, ಫಲಂ ತೀವಿದ ಆ ಮರಗಳ್ ಪುಟ್ಟವೆ? (Sś. 8). ಸೂಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ಗೊಡ್ಡೇ? (Prv.). see Prv. s. ಮಡ್ಡಿ1. — ಗೊಡ್ಡ. -ಅ3. a useless man. ಪಾಟ್ಟನದ ಮಾನಸರಂ ಸುಡು ಸನ್ದ ಗೊಡ್ಡರಂ Cpr. 8, 81. — ಗೊಡ್ಡಹುಣಿಸೇ ಮರ. a tall tree, Albizzia odoratissima Benth. (Z.). — ಗೊಡ್ಡಾಕಳ್. -ಆಕಳ್. a barren cow (ವಶೆ, ಬಸೆ Śmd. 342; ವಶೆ, ಬನ್ಧ್ಯ Nr.; C.). — ಗೊಡ್ಡಾಟ. -ಆಟ. nonsense (Bp. 28, 43). *cf.* ಗೊಟ್ಟಾಟ. — ಗೊಡ್ಡುಎಮ್ಮೆ. a barren buffalo. see Prv. s. ಮಡ್ಡುಹುಲ್ಲು. — ಗೊಡ್ಡುಕೆಲಸ. useless, unprofitable work (C.). — ಗೊಡ್ಡುದನವು. = ಗೊಡ್ಡಾಕಳ್. (Dp. 148, 3). — ಗೊಡ್ಡುಮರ. a barren tree (C.). — ಗೊಡ್ಡುಮಾತು. a vain word (C.). — ಗೊಡ್ಡುಸಾಱು. a broth without strength (My.). ಗೊಡ್ಡುಸಾಱಿಗೆ ಜಡ್ಡುತುಪ್ಪ (Prv.). — ಗೊಡ್ಡುಹರಟೆ. useless talk (My.). see Prv. s. ಮಡ್ಡಿಯನ್ನ.

ಗೊಣ gona. 1. = ಗೋಣ. s. ಗೋಣ್. a man with a neck. see ಎಣೆಗೊಣ.

ಗೊಣ gona. 2. = ಕೊಣ2. an imitative sound. — ಗೊಣ ಗೊಣ ಎನ್ನು. = ಕೊಣ ಕೊಣ ಎನ್ನು. (My.; Te. ಕುಣಗುಣ-).

ಗೊಣ gona. 3. = ಗುಣ, etc. a sound in imitation of grumbling. — ಗೊಣಗುಟ್ಟು. = ಗುಣಗುಟ್ಟು. (My.; Te. ಗುಣಿ, ಗೊಣಗೊಣಲಾಡು).

ಗೊಣಗ gonagu3-a3. = ಗೊನಗಾ. a man who nasalizes (My.). feminine ಗೊಣಗಿ.

ಗೊಣಗು gonagu. 1. N. of a plant (ಗುಣಿ Mr. 139; Te. ಗುನುಕೆ, ಗುನುಕು, a sort of wild corn which is eaten in times of scarcity).

ಗೊಣಗು gonagu. 2. to nasalize (My.).

ಗೊಣಗು gonagu. 3. nasalization (My.). ಗೊಣಗು ಮಾತು (My.).

ಗೊಣಗು gonagu. 4. grumbling, murmuring (My.). — ಗೊಣಗಾಟ. -ಆಟ. = ಗೊಣಗು. (My.).

ಗೊಣಸು goṇasu. = ಕುಣಿಕೆ 2, ಗೊಲಸು. a link of a chain (C.) 2, a loop (ಬಲೆಯಂ ಸರಿವ ಕುಣಿಕೆ Mr. 380; see ಕುಣಿಕೆ 2). 3, an ornamental bunch of five pearls (My.). [Tu.].

***ಗೊಣೆ goṇe.** = ಗೊಣೆಯ. ನರನ ಬಿಲ್ಲಗೊಣೆಯುಮನೆಚ್ಚಂ Pb. 12, 209.

ಗೊಣೆಯ goṇeya. the middle of a bow-string [ಇಕ್ಷು ಚಾಪದೊಳ್ ಖಳಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನಿಟ್ಟ ಗೊಣೆಯಕ್ಕೆಣೆಯಾಗಿರೆ Pb. 4, 36]; (Abh. P. 14, 171).

ಗೊಣ್ಡು goṇḍu. (or ಗೋಣ್ಡು). = ಗೋಣ್ಟು? a corner? see Ss. s. ಎರಲ್ 3.

ಗೊಣ್ಡೆ goṇḍe. = ಕೊಣ್ಡೆ 4. a cluster; a tuft; a tassel (C.; B. 4, 210; Śsv. 3, 27; Tu.; Te.; M. ಕೊಣ್ಡ; T. ಕೊಣ್ಡೈ; T. also ಕುಜಲ್; Mhr. ಗೋಣ್ಡಾ). see ಅನನ್ತನ-. 2, impervious or thickset state (Te.; see ಕುಟು 1). 3, an amaranth; Gomphrena globosa Lin. (My.). — ಗೊಣ್ಡಾರಣ್ಯ. -ಅರಣ್ಯ. an impervious jungle (My.; *cf.* Sk. ಗೋಣ್ಡವನ).

ಗೊಣ್ಡೆಯ goṇḍeya. a mass (Bh. 6, 8, 13).

ಗೊಣ್ಣೆ goṇṇe. 1. — ಗೊಣ್ಣೆವುಳು. -ಪುಳು. an insect found in timber (ಘುಣ Nr.).

ಗೊಣ್ಣೆ goṇṇe. 2. mucus of the nose (C.). 2, a blot of ink (S. Mhr.).

ಗೊತ್ತು gottu. = ಗುರುತು, etc., ಗೊನ್ತು. a mark, etc. (C.; Cpr. 4, 8; Śsv. 2, 28). 2, knowledge, acquaintance (C.). 3, appointment, rule, regulation, order (C.; Tu.; Te.). ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೀಗೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಎಮ್ಬ ಗೊತ್ತು (ತಾಲ Si. 64). ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯಮಲೋಕದೊಳಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಯಾತನಸ್ಥಾನ (79). ಹೀಗಿರಬೇಕು, ಹೀಗೆ ನಡ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಮ್ಬ ಗೊತ್ತು (247). ಗೊತ್ತಾಗಿರುವ ಸ್ಥಲ (ವಿಷಯ; ಆಶ್ರಯ 390). ಅಳತೆ ತೂಕ ಮುನ್ತಾದ ಗೊತ್ತು (ಪ್ರಮಾಣ 420). ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ (ವೃಥಾ 468). ಸತ್ತು ಹೋಗದೆ ಅತಿ ಜೀವಮಿರಲು, ಮೋಕ್ಷದ ಗೊತ್ತು ತಿಳಿ! (Sp.). 4, an appointed place; of place of resort or shelter [ಹಾವಸೆಗಲ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಗೊತ್ತ ಮುಟ್ಟ ಬಾರದಯ್ಯಾ Bv. 211; Cv. 212. 1176]; (ಗವಿ, ಗರುಡಿ, ನೆಲೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Śm. 58); a place where cattle are tied (My.). see B. 1, 5; 2, 29. 33. 38. 43; 3, 29. 41. 72. 73. 85; 4, 18. 19. 20. 21. 28. 67. 81. 94–97. 100. 105. 195. 208; 5, 84. 109. 164. 178. 188. 189. 209. 214. 216. 227. 267. 289. — ಗೊತ್ತುಗೆಡು. -ಕೆಡು. to become objectless or vain, etc. see Sp. s. ರಾಜಾನ್ನ.

ಗೊತ್ತುಗಾಱ gottu-gāṟa. a male acquaintance (C.). 2, a person of mark or distinction, a headman (ವಲ್ಲಭ Si. 441; My.). ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗೊತ್ತುಗಾಱ (ಬೃನ್ದಾರಕ, ಮುಖ್ಯ 407).

ಗೊದ goda. thickened state (see s. ಕುಸುರಿ 1 and *cf.* ಗೊಜ್ಜು 2). — ಗೊದ ಗೊದ. rep. the thickened state of an ambali, a pāyasa, etc. (My.).

ಗೊದಕು godaku. mud, mire (*cf.* ಕೊಚ್ಚೆ, ಗೊಜ್ಜೆ).

ಗೊದಗು godagu. = ಗೊದಕು. (My.).

ಗೊದಮ godama. a piece of wood in the form of a bat, one side being round, used in leading and checking the course of an idol car (My.). *cf.* ಗುದಗೆ. [Tu. a block-head].

ಗೊದಳೆ godaḷe. N. of a fish (Rśv. 5, 115).

ಗೊದ್ದ godda. 1. = ಗೊಡ್ಡ 2, q. v. N. of a plant. — ಗೊದ್ದದ ಮರ or ಗೊದ್ದನ ಮರ. the sun-paper tree, Ficus asperrima Roxb. (My.).

ಗೊದ್ದ godda. 2. a kind of black ant the bite of which pains rather much (C.; Te. ಗೊಱಜಿ - ಚೆದಲು, the kind of termites called a soldier ant; *cf.* ಗೊಱಲೆ).

ಗೊದ್ದ godda. = ಗುದ್ದ. (Tbh. of ಗೋಧೆ). a large kind of lizard. see ಹೆಣ್ಣೆ-.

ಗೊದ್ದೆ godde. pig's dung (My.).

ಗೊದ್ದೆ godde. Tbh. of ಗುದ. the anus. (My., used of that of females; Te. ಗುದ್ದೆ; *cf.* ಗೊಳ್ಳೆ).

ಗೊನಗಾ gonagā. = ಗೊಣಗ. the bird called the babbler (Pr.; S. Mhr.). *cf.* ಗೊಂಗ 2.

ಗೊನೆ gone. = ಗೊಲೆ 2. a cluster or bunch of fruit, applied to plantains, mangoes, grapes, cocoanuts, etc. (C.; Te. ಗೊಲೆ; Tu. ಕೈಲ್; M. ಕುಲೆ; T. ಕುಲೈ; *cf.* ಕೊತ್ತು 2, ಗುತ್ತಿ). see B. 2, 15. 37; 3, 29; ಒಳ್-, ಪೆರ್-; Prv. s. ಬಾಱು 1. [— ಗೊನೆವಾಳೆ. -ಬಾಳೆ. a plantain tree with its cluster of fruits. ಬೀಗಿ ಬೆಳೆದ ಗೊನೆವಾಳೆಯನ್ತೆ ಬಾಗಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದಡೆ ಬೇಡಿದ ಪದವಿಯನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ Bv. 189].

ಗೊನೆಗಾಱ gone-gāṟa. a man who gathers plantains, cocoanuts, arecanuts, etc. (My.).

ಗೊನ್ತು gontu. = ಗೊತ್ತು, etc. a mark, etc. (My.).

ಗೊನ್ತೆಮಗೊರುಚೆಟ್ಟು gontema-goru-ceṭṭu. the plant Paederia fetida (Te.; ಸಾರಣಿ, etc. Si. 160).

ಗೊನ್ದ gonda. = ಗೂದೆ 1. the tomato. (St. & Pl.).

ಗೊನ್ದಣ gondaṇa. = ಕೊತ್ತಣೆ, ಗೊನ್ದಣೆ, ಗೊನ್ದಳ. a mass; an assemblage; a concourse of people, a crowd, a throng (ದೊನ್ದುಳಿ, ಗಡಣ Ct. I, 34; ನಿಕುರುಮ್ಬ II, 47; ಒಡ್ಡು Śm. 96; ಕೇಱು, ಸಾಲ್, ವಿಕೀರ್ಣ 107; Abh. P. 3, 116; Grj. 2, 106 va.; 10, 79 va.; J. 12, 4). [ದಿವಿಜ ಸೌನ್ದರಿಯರ್ ಗೊನ್ದಣಂ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ Ap. 7, 125 va.]. ಶಬರರ ಗೊನ್ದಣಂ (ಬೇಡು Śm. 32). ಹಬ್ಬದ ಗೊನ್ದಣ (My.).

ಗೊನ್ದಣಿ gondaṇi. = ಗೊನ್ದಣ, etc. (ತೆರಳ್ಚೆ, ಸಾಲ್, ದೊನ್ದುಳಿ, ಗೊಂಗೆ, ನೆರವಿ, ಗುಮ್ಪು, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ಗೊಂಚಿ, ಗುಮ್ಪು, ಗುಣ್ಡು, etc. Kk. 17).

ಗೊನ್ದಣಿಸು gondaṇisu. to assemble (v. i.), etc. (ಸಮೂಹ Śmd. Dh.; Grj. 6, 63); to be plentiful, etc. (ಬಾಹುಲ್ಯ Śmd. Dh.).

ಗೊನ್ದಲ gondala. confusion (B. 4, 137; Te. ಕೊನ್ದಲ; Mhr. ಗೋನ್ಧಳ); bustle (C.; Mhr.); tumult (C.; Mhr.).

ಗೊನ್ದಲಿಗ gondaliga. a man who makes music in honour of Pārvatī and sings her stories (S. Mhr.; Mhr. ಗೋನ್ಧಳ, a tumultuous festivity in propitiation of dēvī).

ಗೊಣ್ಡಳೆ gondaḷa. = ಗೊಣ್ಡಣ, etc. [ಇಕ್ಕಿದಾಹುತಿಗಳ ಗೊಣ್ಡಳದಿ ನೊಡನೊಗೆದ ಪೊಗೆಗಳ್ ಬಳಸಿದುವು Pb. 6, 35]; (C. Bp. 42, 15; J. 3, 17).

ಗೊಣ್ಡಳಿಸು gondaḷisu. = ಗೊಣ್ಡಣಿಸು. [ಅನ್ತು ದೇವರ್ ದೇವನೊಳಾವಗಮಾದ ತಮ್ಮಾದರದಿಂ ಮಾಲೆಗಟ್ಟಿ...ತನ್ದು ಗೊಣ್ಡಳಿಸಿ ಸನ್ದಣಿಸಿ ನೀಡಿದಾಗಳ್ Ap. 7, 84 va.]; (Cpr. 7, 114).

ಗೊನ್ದಿ gondi. = ಗೊನ್ದು, ಗೊಲ್ಲಿ. an alley, a lane, a bye-place (My.; Te. ಗೊನ್ದಿ, ಗೊರಜಿ, ಗೊರ್ಜಿ; M. ಕುಱುಕ್ಕು; T. ಕೋಜು; Mhr. ಗೋಣ್ಡ). see ಸನ್ದಿ-. 2, a narrow passage in the ocean, a strait (My.).

ಗೊನ್ದು gondu. = ಗೊನ್ದಿ. (My.).

ಗೊಪ್ಪೆ goppe. = ಕೊಪ್ಪೆ. the cap made of cumbly. (C.). — ಗೊಪ್ಪೆಮರ. the Papaw tree, Carica papaya L. (St. & Pl.).

ಗೊಬಕು gobaku. = ಗುಬುಕು. the note of a frog (S. Mhr.). — ಗೊಬಕು ಗೊಬಕು. rep. (S. Mhr.).

ಗೊಬ್ಬರ gobbara. (fr. ಕೊಬ್ಬು 1). manure (C.; Tu.). ಗೊಬ್ಬರದ ಕಿಚ್ಚು (ಕರೀಷಾಗ್ನಿ, ಕರ್ಷು Nr.). ದನಾ ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರದಾಣೆ ಏನು? (Prv.). ಮರ್ಬೆಪ್ಪು ಗೊಬ್ಬರಮಂ ತಳಿದು (Rśv. 11, 68). ಸಮತೆಯೆನ್ದೆಪ್ಪ ಗೊಬ್ಬರದ ಚೆಲ್ಲಿ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 319). 2, the measles (S. Mhr.; ಗೋವರ).

ಗೊಬ್ಬಳಿ gobbaḷi. = ಗೊಬ್ಬಳಿ, etc. (My.). see ಕಸ್ತೂರಿ-.

ಗೊಬ್ಬು gobbu. (Tu. ಗೊಬ್ಬು, a play, dance, game; *cf.* ಕುಪ್ಪ 2). — ಗೊಬ್ಬೂರ್. -ಊರ್. N. (Bp. 56 sum.; 56, 1. 10. 14. 32. 42). ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಗೊಬ್ಬೂರಲ್ಲಿ ಉಣ್ಟನ್ತೆ (Prv.).

ಗೊಬ್ಬುಳಿ gobbuḷi. = ಬೊಬ್ಬುಳಿ, etc. the thorny babool tree (My.).

ಗೊಮ್ gom. a sound emitted by some big flies (S. Mhr.).

ಗೊಮ್ಬೆ gombe. 1. = ಗೊಂಗೆ 1, etc. a mass, etc. (ಬೊಮ್ಬಲ್, ತುಱುಗಲ್, ಗೊಣ್ಡಣಿ, ಗುಮ್ಮಿ, etc., ಸಮೂಹ Śs.; Śmd. 54, where o. r. ಗೊಂಗೆ).

ಗೊಮ್ಬೆ gombe. 2. = ಬೊಮ್ಬೆ. an image, an idol; a puppet, a doll (C.); the pupil of the eye (C.; B. 3, 30). ಕಬ್ಬಿಣಗೊಮ್ಬೆ (ಸ್ಥೂಣೆ Si. 420). ಗೊಮ್ಬೆಯವು ತಾವೇತಕು ಇಲ್ಲವು, ಅಪ್ರಯೋಜನವು; ಗೊಮ್ಬೆಯಹ ದೇವರನೆ ಮಾಱುಯೆ, ತಪ್ಪಿಗೆಯು ತಪ್ಪಲೆಯ ಕೊಣ್ಡರೆ, ಉಪ್ಪುದಕೆ ಕುಡಿವದಕೆ ಬಾಹವು (Jñs. 42, 14). ಆನೆಯ ಕಣ್ಣು ಗೊಮ್ಬೆ ತಲೆಕೆಳಗು (Prv.). see Prv. s. ನೋಡು. — ಗೊಮ್ಬೆ ಮದುವೆ. a sham-marriage with dolls made by children (C.). — ಗೊಮ್ಬೆಯಾಟ. -ಆಟ. a puppet-show (C.).

ಗೊಯ್ goy. = ಗೊಂಯಿ. buzzing. (S. Mhr.).

ಗೊರ gora. = ಕೊರ 1. a sound produced in the throat, etc. (My.).

ಗೊರಗು goragu. = ಗೊರಬ, ಗೊರಬು. a kind of hood or cloak made of leaves or grass (My.; T. ಕುಡಲೈ).

ಗೊರಜೆ goraje. N. of a plant (ಗುರ್ವೆ Mr. 149). — ಗೊರಜೆ ಪಲ್ಯ. a common weed used as a potherb, Digera arvensis Forsk. (Z.). — ಗೊರಜೆಮರ. a small tree commonly cultivated, Flacourtia catafracta Roxb. (St. & Pl.).

ಗೊರಟೆ goraṭe. — ಗೋರಣ್ಟೆ. the blossom of yellow amaranth (S. Mhr.).

ಗೊರಪೆ gorapa. = ಕೊರಪ. a curry-comb. (My.).

ಗೊರಬ goraba. = ಗೊರಬು. (G.).

ಗೊರಬು gorabu. = ಗೊರಗು. (S. Mhr.).

ಗೊರವ gorava. a class of Śaiva beggars (C.; Abh. P. 8, 62 va.). [ಪೊಡವಿಪತಿ ಗೊರವನೆನೆ ಪೇಟ್ಟಡೆಯದು Kr. 1, 49; ಗೊರವನೆ ಬೂದಿಯುಂ ಜಡೆಯುಮುಕ್ಕೆ ತಪಕ್ಕೆ ತನುತ್ರಂ Pb. 8, 17; Cv. 405]. ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆಗಳ್ ಏಕೆ ಗೊರವಗೆ? (Abhā. 1, 40). 2, Śiva, practising as a mendicant (S. Mhr.; ಮುಕ್ಕಣ್ಣ Ct. I, 2; II, 28; ಶಿವ Kk. 4; ಬೆಳ್ಳಡಿ 76; ಈಶ್ವರ Śm. 2). ಗೊರವನಲ್ಲದೆ ಪೊಗೆಟೆಂ (Śmd. 67, o. r. ದೇವರಲ್ಲದೆ). see Bp. 18, 9. 12; 32, 15. 54; 50, 54; 52, 7; Śsv. 4, 30. 63; ಕೀಱು-, ಬೂದಿ-; ಬೋಱು-. 3, = ಗೊರವಂಕ. (Śsv. 3, 33).

ಗೊರವಂಕ goravaṅka. = ಗೊರವಂಕೆ. the common Maina, Acridotheres tristis or the Pastor (Bd.; My.; T. ಕುರಗು; Te. ಕೊರವಂಕೆ, ಗೊರವಂಕೆ, ಗೋರಿ, ಗೋರಕಿ, ಗೋರಂಕೆ ಗೋರಿಂಕೆ, ಗೋರುವಂಕೆ).

ಗೊರವಂಕೆ goravaṅke. = ಗೊರವಂಕ. (ಸಾರಿಗೆ Si. 484).

ಗೊರವಿ goravi. = ಗೊರವು. an evergreen tree which makes good torches, Ixora parviflora Vahl. (Z.; My.; T. ಕೋರಾನ್; Te. ಕೊಱವಿ, ಕೊಱವಿ, ಕೊಱವೆ, a fire-brand; the touchwood tree, used for torches, Sapindus tetraphyllus; see s. ಕೊಳ್ಳಿ). — ಗೊರವಿಕಡ್ಡಿ. a branch of the ಗೊರವಿ used by post-runners (My.).

ಗೊರವಿತಿ goraviti. a female of the gorava-beggars (My.). ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ ಗೊರವಿತಿ ಆದಳು (Prv.).

ಗೊರವು goravu. = ಗೊರವಿ. (My.).

ಗೊರಸು gorasu. = ಗೊರಸೆ, ಗೊರಿಸೆ, ಗೊರುಸು. a hoof (My.; B. 4, 191; T. ಕುರಚ್ಚೈ; Te. ಕೊರಿಜೆ, ಗೊರಜೆ, ಗೊರಿಸೆ; *cf.* ಕೊಳಗ 2 & Sk. ಖುರ). ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಅರಸು ಮುಱಿದ ಕಾಲಿನ ಗೊರಸು (Dp. 54). see Si. 274. 406. — ಗೊರಸುಹುಲ್ಲು. the plant Saccharum spontaneum (ಕಾಶ, ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, etc. Si. 163; T. ಕುರ).

ಗೊರಸೆ gorase. = ಗೊರಸು. (My.).

ಗೊರಿಮಿಡಿ gorimiḍi. = ಗೋರಿಮಿಡಿ. Barleria longiflorea. (ವಾಯಸೋಲಿ, ಸ್ವಾದುರಸೆ, ವಯಃಸ್ಥೆ, ಕಾಕೋಲೀ ಸೊಪ್ಪು Si. 158; Te. ಕೊರಿಮಿಡಿ, ಗುಲಿಮಿಡಿ, ಗೊಲುಮಿಡಿ; *cf.* ಗೋರಟೆ).

ಗೊರಿಸೆ gorise. = ಗೊರಸು. (My.; Si. 274. 431).

ಗೊರುಸು gorusu. = ಗೊರಸು. (My.).

ಗೊರೆ gore. a sound, voice, word (Bh. 1, 8, 76; T. ಕುರೈ; *cf.* ಕೊರಲ್ಚು).

ಗೊಱ್ goṟ. a sound in imitation of snoring (*cf.* ಕೊರೆ 1). — ಗೊಱ್ ಗೊಱ್. rep. (C.).

ಗೊಱಕು goṟaku. = ಕುಱುಕೆ, etc. snoring. (My.).

ಗೊಱಟೆ goṟaṭe. = ಕೊಟ್ಟೆ, etc. the kernel of mango fruit (My.).

ಗೊಱಲೆ goṟale. = ಕೊಱಲೆ No. 2, ಗೊದ್ದ 2. a kind of termites (S. Mhr.). [ವಜ್ರದ ಗೊಱಲೆ ಮುಟ್ಟ ಬಲ್ಲುದೆ ಅಯ್ಯಾ Cv. 447].

ಗೊಱಿಕೆ goṟike. = ಗೊಱಕು, etc. snoring. (My.).

ಗೊಱುಕು goṟuku. = ಗೊಱಿಕೆ, etc. (My.).

ಗೊಱೆ gore. = ಕೊರೆ 1. to snore. see Prv. s. ಸುಱು 1.

ಗೊಱ್ರು goṟṟu. the grumbling sound in the belly, or when going to stool, at the time of diarrhoea (S. Mhr.).

ಗೊರ್ಕು gorku. = ಗೊಱಕು, etc. (My.).

ಗೊರ್ಕೆ gorke. = ಗೊಱಕು, etc. (My.).

ಗೊಲಸು golasu. = ಗೊಣಸು Nos. 1 & 3. a link of a chain. (My.; Te. ಗೊಲಸು, a chain).

ಗೊಲುಮಿಡಿ golumiḍi. a spiny herb, etc. (ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ, etc., ಕೊಳವಂಕೆ Si. 147).

ಗೊಲೆ gole. 1. (knot-place): the notched extremity or horn of a bow (ಕೊಪ್ಪು, ಪಿಳ್ಕು, ಕೋಟಿ Śm. 43; ಕೊಪ್ಪು 101; ಕೊಪ್ಪು, ಪಿಳ್ಳು, ಧನುಃಕೋಟಿ Śs.: Cpr. 6, 64 va.; Abh. P. 7, 115; 14, 180; T. ಕುಡ್ಮೆ, ಕುಲ್ಮೆ; M. ಕುದೆ; *cf.* ಕೊಲಿಕೆ, etc., ಕುದೆ). [ಆ ಬಿಲ್ಲ ಗೊಲೆಯನೇಱೆ ನೂಂಕಿ Pb. 3, 62 va.].

ಗೊಲೆ gole. 2. = ಗೊನೆ. a cluster, etc. [ಕೆಂಗೊಲೆಯೊಳೆ ಜೋಲ್ವ ಶಾಳಿ Pb. 1, 52; ಪಣ್ಗೊಲೆಯಿಂ ಬಳ್ಕುವ ಕೌಂಗು Ap. 1, 67]. (My.). [Tu. ಕೈಲ್].

***ಗೊಲೆ gole. 3.** end? — ಗೊಲೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to finish, to complete. ದಿವ್ಯಚಾಪಕ್ಕೆ ಪೊಡವಟ್ಟದನವಯವದಿನೆಡಗೆಯ್ಯೊಳೆತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ತನ್ನ ಬಗೆದ ಕಜ್ಜಮಂ ಗೊಲೆಗೊಳಿಸುವನ್ತು ಬಿಲ್ಲಗೊಲೆಯನೇಱೆ ನೂಂಕಿ Pb. 3, 62 va.

ಗೊಲ್ಲ golla. = ಗೊಲ್ಲಳ. (Tbh. of ಗೋಪಳ). a cowherd (ತುಱುವಳ, ಗೋಪ Śmd. 33; C.; Te.; Si. 113. 186. 317. 439; Bp. 9, 12; 40, 31. 32; V. 6, 31; ಜಾತಿ-). [ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದಿರ್ದ ಗೊಲ್ಲಂಗೆ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಒಡೆತನ ವೃಷ್ಟೆ ಅಯ್ಯಾ Cv. 1238]. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ (ಅಭೀರಪಲ್ಲಿ, ಘೋಷ Nr.). ಗೊಲ್ಲರ ಅರಸಾಗಿ ಮಜ್ಜಿಗೆಗೆ ದರಿದ್ರ (Prv.). see Prv. s. ನಿಲಬಾಕಿ. 2, the assistant of a cash-keeper (My.). — ಗೊಲ್ಲಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a herdmen's street (Bp. 54, 40; My.).

ಗೊಲ್ಲತಿ gollati. = ಗೊಲ್ಲಿತಿ, ಗೊಲ್ಲಿತ್ತಿ. a female of the gollas (C.; Bp. 10 sum.; 10, 7).

ಗೊಲ್ಲವಾಳಿಗ gollavāḷiga. = ಗೊಲ್ಲ. (ಅಳೆಯುಮ್ಬ Ct. 1, 61; *cf.* ಗೋಪಾಲಕ).

ಗೊಲ್ಲಳ gollaḷa. = ಗೊಲ್ಲ. (Bp. 9, 15. 16; 43, 50; 54, 16). — ಗೊಲ್ಲಳರಾಜ. a gollaḷa headman (Bp. 9, 35). — ಗೊಲ್ಲಳರಾಯ. = ಗೊಲ್ಲಳರಾಜ. (Bp. 24, 76).

ಗೊಲ್ಲಿ golli. = ಕೊಲ್ಲಿ? a corner, a retired place (My.; *cf.* ಗಲ್ಲಿ, ಗೊನ್ದಿ; see M. s. ಗೋಟು 1). 2, pudendum muliebre (My.; Te.; Tu. ಕೊಯಿಲೆ; M. ಕುಱುಚ್ಚಿ; T., M. ಕೊದಿ; *cf.* ತುಲ್ಲು).

ಗೊಲ್ಲಿತಿ golliti. = ಗೊಲ್ಲತಿ, etc. a female of the gollas. (ಗೋಪಿ Śm. 33; My.).

ಗೊಲ್ಲಿತ್ತಿ gollitti. = ಗೊಲ್ಲಿತಿ, etc. (My.).

ಗೊಳ್ goḷ. imitation of the sound produced in loud laughter (*cf.* ಗಳ್ಳನೆ). ಗೊಳ್ಳೆನ್ದು ನಕ್ಕನು (My.).

ಗೊಳ goḷa. = ಗೊಡ. an imitative sound. — ಗೊಳ ಗೊಳ. = ಗೊಡ ಗೊಡ Nos. 1 & 2. (My.). 3, a sound produced at the evacuations of diarrhoea (S. Mhr.; *cf.* ಗೊಱು).

ಗೊಳಗೊಳಿಕೆ goḷa-koḷike. = ಕೊಳಗುಳಿಕೆ, etc. a spiny herb. (Z.; My.). 2, the yellow thistle, Agremone mexicana L. (Z.).

ಗೊಳಲಿ goḷali. = ಬೊಳಲಿ. husk, chaff, chiefly of paddy (S. Mhr.). 2, the rind of a tamarind fruit (My.).

ಗೊಳೇ goḷē. = ಗೊಳೋ. (S. Mhr.).

ಗೊಳೋ goḷō. = the sound produced in lamentation and weeping (My.; *cf.* ಗೋಳ್). ಗೊಳೋ ಎನ್ದು ಅಱುವದು (ಕ್ರನ್ದಿತ, ರುದಿತ, ಕ್ರುಷ್ಟ Si. 73).

ಗೊಳ್ಳೆ goḷḷe. the anus of males (My.; *cf.* ಗೊದ್ದೆ).

-ಗೋ gō. ge₁-ō₃ = -ಕೊ 1, -ಗೊ. see ಅಗೋ, ಇಗೋ.

ಗೋ gō. = ಗೋವು. *a cow* (ಪಶು Nn. 5). 2, *a bull.* 3, *a ray of light* (ಮರೀಚಿ, ಕಿರಣ 5). 4, *heaven* (ಗೀರ್ವಾಣನಿಕೇತನ, ಸ್ವರ್ಗ 5). 5, *a thunder-bolt* (ವಜ್ರ 5). 6, *an arrow* (ಬಾಣ, ಅಮ್ಬು 5). 7, *the earth* (ಧರಾತಲ 5). 8, *a quarter, a region* (ದಿಶಿ, ದಿಕ್ಕು 5). 9, *water* (ಉದಕ 5). 10, *an eye* (ಲೋಚನ, ಕಣ್ 5). 11, *speech.* 12, *Sarasvatī* (ವಾಣಿ, ಸರಸ್ವತಿ 5). 13, the hairs of the head (or of the body, ಶಿರೋಜ 5; ಕೇಶ Mr. 496). 14, the belly (ಕುಕ್ಷಿ, ಹೊಟ್ಟೆ 5; ಕುಕ್ಷಿ 496). 15, a tree (ಭೂಜ, ಮರ 5). 16, a wave (ವೀಚಿ, ನೀರತೆರೆ 5). 17, a bird (ವಿಹಂಗ, ಪಕ್ಷಿ 5). 18, a horn (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು 5). 19, the sun. 20, the moon. 21, a mountain (ಪರ್ವತ, ಬೆಟ್ಟ 5).

ಗೋಕಣ್ಟಕ gō-kaṇṭaka. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 2, = ನೆಗ್ಗಿಲ್, q. v.

ಗೋಕರ್ಣ gō-karṇa. a cow's ear. 2, *a kind of deer, Antilope picta* (ರೋಮಿ, ಚಮರಿಮೃಗ Mr. 163). 3, *a span from the tip of the thumb to that of the ring-finger.* 4, a serpent. 5, a place of pilgrimage on the Western Coast. ಎಲ್ಲರೂ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಗೋಕರ್ಣದವರು ಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ಗೋಕರ್ಣದ ಕೆಲಸಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ (Prvs.). see Prv. s. ಶಿರಿ 3.

ಗೋಕರ್ಣಿ gō-karṇi. *the plant Sanseviera zeylanica* Willd.

ಗೋಕುಲ gō-kula. a herd of kine, a multitude of cattle (J. 13, 37); *a cow-house or station.* 2, a tract or village on the river Yamunā, the residence of Kṛiṣṇa, during his youth (J. 15, 11); the mud-figures of men, cattle, etc. in representation of the village made on the 8th of śrāvaṇa (Mhr.). see ಕರೆ 6.

ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ gōkula-aṣṭami. the 8th of śrāvaṇa-kṛiṣṇapakṣa, the birthday of Kṛiṣṇa (My.; Mhr., Br.).

ಗೋಕ್ಷುರ gō-kṣura. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 2, the plant Tribulus lanuginosus (see ನೆಗ್ಗಿಲ್).

ಗೋಕ್ಷುರಕ gō-kṣuraka. *Asteracantha longifolia.* 2, = ಗೋಕ್ಷುರ 2.

ಗೋಗರೆ gōgare. the bellowing sound of a bull-frog (*cf.* ಗೊಡರು). 2, ಗೋ (= ಗೋಳ್) -ಕರೆ 1, to beg loudly and repeatedly in an humble way (My.). — ಗೋಗರಕಪ್ಪೆ. -ಕಪ್ಪೆ. the bull-frog (My.; Te. ಗೋಣ್ಡುಕಪ್ಪ). [Tu. ಗೋಂಕುರು ಕಪ್ಪೆ].

ಗೋಗರೆತ gōgareta. the act of begging loudly and repeatedly in an humble way (My.).

ಗೋಗಿ gōgi. = ಗೋಣಿ 2. the Deckanee hemp, Hibiscus cannabinus L. (Te. ಗೋಗು, ಗೊಲುಗು, ಗೋನು, ಗೊಂಗೂರೆ, Hibiscus cannabinus = ಪೀಲು, ಗುಡಫಲ sic!). — ಗೋಗಿ ನಾರು. a hemp produced from the gōgi (Si. 127; Te. ಗೋಗು ನಾರೆ).

ಗೋಗಿಸು gōgisu. to vomit (Bp. 25, 30).

ಗೋಚರ gō-cara. ranged by cattle; offering range or field or scope for action, within the range of, accessible, attainable, within the power; perceivable by the mind, sense, or the eye. 2, the range of cattle, pasturage; *range in general, district, province; an abode, a dwelling place.* 3, *an object of sense.*

ಗೋಚರಿಸು gōcarisu. to come within the range of the mind or of the eyes, to become perceivable, to appear (Mr. 539; Rām. 2, 2, 26; J. 28, 7. 8; My.).

ಗೋಚಿ gōci. = ಗೋಸಿ. a clout, a cloth to cover the privities (My.; Te.; *cf.* ಕೋವಣ, ಗವಸಣಿ).

ಗೋಚು gōcu. (fr. ಗೋರು 1). to sweep together, to heap (as filth; My.; *cf.* ಗುಡಿಸು 2); to plunder (My.).

ಗೋಜಲ gō-jala. cow's urine (ಗೋಮೂತ್ರ, Mr. 182).

ಗೋಜಾತಿ gō-jāti. cattle. 2, cattle-like nature, a brutish, beastly, lewd nature (My.).

ಗೋಜಿಹ್ವೆ gō-jihve. *the plant Phlomis esculenta* Roxb. (or Elephantopus scaber, or a kind of Hieracium).

ಗೋಜು gōju. 1. = ಗುಂಜು 2. to entangle as thread. (My.).

ಗೋಜು gōju. 2. = ಗುಂಜು 3. the state of being entangled, as thread (My.). 2, that of being connected or of having to do with, inter-course etc. (C.; *cf.* ಗೊಡವೆ). ಅವನು ಆಕೆಯ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ (B. 4, 185). 3, that of being embarrassed, trouble, etc. (C.; Tu.; Te. ಗೋಜು, ಗೋಡು).

ಗೋಂ gōṅ. = ಗೋವೆ. — ಗೋಂಜೋಳ. maize or Indian corn (S. Mhr.).

ಗೋಟ gōṭa. a harassing, pestiferous person (Bp. 40, 52; Te. ಗೋಜಾಡು, ಗೋಟಾಡು, to dun, pester, harass).

ಗೋಟಚಿ gōṭaci. = ಗೊಟ್ಟಚಿ, q. v. N. of a plant.

ಗೋಟಿ gōṭi. harassing (?). — ಗೋಟಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to harass (Rām, 1, 5, 32).

ಗೋಟು gōṭu. 1. = ಗೋಣ್ಟು. a corner, an angle; a point of the compass, a quarter or region; an edge [ನೊಱೆಯ ಗೋಟಿಗೆ ಬರ್ಪ ಕಿಱುಕುಳ ದೈವಕ್ಕೆ ಕುಱಿಯನಿಕ್ಕಿಹೆವೆನ್ದು ನಲಿನಲಿದಾಡುವರು Bv. 559]; (ಅಶ್ರಿ, ಪಾಲಿ Nr.; ಅಶ್ರಿ Mr. 442, o. r. ಗೋರು; ದೆಸೆ Bhn. 41; Bh. 10, 6, 16; M. ಕೊಲ್ಲಿ, ಕೊಳ್ಳು, ಕೋಡಿ, ಕೋಡು, corner; *cf.* ಗೊಲ್ಲಿ; for "bending" see ಕೊಲ್ಲೆ and ಕೋಡು1).

ಗೋಟು gōṭu. 2. = ಗೋಜು 2. the state of being joined, mingled or mixed. 2, fringe, ribbon, edging, trimming (My.; Te.). — ಗೋಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to mix together, to stir (S. Mhr.).

ಗೋಟು gōṭu. 3. the state of being full grown, but hard (Te. ಗೊಣ್ಟು, ಗೋಟು). 2, = ಗೋಟಡಿಕೆ. (C.). — ಗೋಟಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a hard, inferior kind of areca nut (C.; B. 4, 164; Te. ಗೋಟುಪೋಕೆ, ಗೊಣ್ಟು-). ಆದರೆ ಒನ್ದು ಅಡಿಕೆಮರ, ಹೋದರೆ ಒಂದು ಗೋಟಡಿಕೆ (Prv.).

ಗೋಟು gōṭu. 4. = ಕೊರಟು. a stunted division of the tamarind fruit (My.).

ಗೋಟು gōṭu. the border or hem of a garment, etc. (S. Mhr., Te.; Mhr.; H. ಗೋಟ). 2, a cloak of broadcloth (My.).

ಗೋಟೆ gōṭe. = ಕೊಪ್ಪೆ, etc. the cap made of cumbly (My.).

ಗೋಟ್ಟಿ gōṭṭi. = ಗೊಟ್ಟಿ. Tbh. of ಗೋಷ್ಠಿ. an assembly, etc. (Śmd. 370). — ಗೋಟ್ಟಿಗಳ್ಕುಡಿ. -ಕಳ್-ಕುಡಿ. to drink toddy in company (ಸಪೀತಿ, ಸಹಪಾನಕ Hlā.). see Prv. s. ಗಾದೆ.

ಗೋಡಮ್ಬೆ gōḍambe. the seed of the Semecarpus or marking-nut tree (Mhr., S. Mhr.).

ಗೋಡು gōḍu. sediment taken from the bottom of wells, tanks, etc. (My.).

ಗೋಡುಮ್ಬೆ gōḍumbe. *a kind of cucumber, Cucumis madras-patanus.* 2, a Coloquintida.

ಗೋಡೆ gōḍe. Tbh. of ಕೋಟೆ (Śmd. 338). a wall (ಕುಡ್ಯ, ಭಿತ್ತಿ Nr.; Mr. 194; ಪಕ್ಷ 497; ಪಾಲಿ, ಭಿತ್ತಿ Nn. 31; ಭಿತ್ತಿ 112; ಕೇಱ್ Ct. I, 60; Kk. 46; ಕೇಱ್, ಕುಡುರ್ Śm. 57; C.; Tu.; Te. ಗೋಡ; Sk. also ಕೂಡ್ಯ). ಗೋಡೆ ಬಿದ್ದರೆ ಜಗಲೀ ಮೇಲೆ. — ಗೋಡೆ ಇದ್ದರೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯ ಬಹುದು. — ಗೋಡೆ ತೊಳದರೆ ಬಱಿಮಣ್ಣೇ. — ಗೋಡೇ ಹಾಱುವವ ಬೇಲೀ ಹಾಱನೇ? (Prvs.). see Bp. 52, 32; 60, 49; ಅಡ್ಡ-, ಅರ-, ಕನ್ನಡಿ-. — ಗೋಡೆಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole made by burglars in a wall (C.). see ಬಲು-. — ಗೋಡೆಮಲ್ಲಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 5).

ಗೋಣ್ gōṇ. = ಗೋಣ, ಗೋಣು, ಗೋಟ್ 2. the nape of the neck, the neck; the throat [ಅದಱ ಗೋಣಂ ಮುಱಿದೊಡಾ ಗಿಳಿಯುಂ ಸತ್ತು Vr. 109, 1]; (ಗೊಂಕೆ Śmd. II; Ct. I, 9 as ಗೋಣೆ; ಕೊರಲ್, ಕತ್ತು, ಗಲ Śm. 71, o. r. ಗೋಟ್; ಗಲ Bhn. 55; Bh. 1, 7, 40; 7, 1, 18; Śśv. 3, 53. 56; 4, 9; J. 12, 42). — ಗೋಣ. -ಅ 3. = ಗೊಣ. a man with a neck. see ಎಣೆ-. — ಗೋಣಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to put the neck down (Śśv. 4, 25). — ಗೋಣ್ಮುರಿ. 1. to twist the neck (Śśv. 4, 6). — ಗೋಣ್ಮುರಿ. 2. = ಗೋಟ್-. twisting the neck: injuring, killing (ಹಿಂಸೆ Śs.). — ಗೋಣ್ಮುರಿಗೆ. -ಮುರಿಗೆ. = ಗೋಣ್ಮುರಿ 2. (Cpr. 10, 70). — ಗೋಣ್ಕೊಱಗು. = ಗಳಧ್ವನಿ. (J. 11, 22).

ಗೋಣ gōṇa. = ಗೋಣ್, etc. (Bp. 54, 52). — ಗೋಣಗೊಯ್ಕೆ. -ಕೊಯ್ಕೆ. = ಗೋಣು-. a woman who is a cut-throat (Bp. 40, 55). — ಗೋಣಗೊಯ್ಲು. -ಕೊಯ್ಲು. a cutting of throats (Bh. 8, 24, 42).

ಗೋಣ gōṇa. Tbh. of ಘೋಣೆ. the nose. (ಪ್ರೋಥ, ಮುಸುಡು Mr. 274). 2, an ox (*cf.* ಕೋಣ).

ಗೋಣಿ gōṇi. 1. one of the Tatsamas (Śmd. 384; Śm. 77). a sack, a pack-sack (ಸ್ಯೂನ G.; C.; Mhr.; Tu.; Te. ಗೋಣಿ, ಗೋನೆ; M. ಕೋಣಿ; T. ಕೋಣಿ, ಕೋಣಿಗೈ, ಕೋಣಿಯಲ್; see ಗವಸಣಿ). ಗೋಣಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಎತ್ತಿನ ಆ ದುಃಖವ? (Dp. 87). ಅಱುವೆಯ ಹಱುಕಿಗೆ ಗೋಣೀ ತ್ಯಾಪೆ ಹಚ್ಚ್ಯಾರೋ? (Prv.). see Bp. 18, 6; 32,

51; Si. 309. 320; ಕಿಱು- No. 1, ಪೆರ್-, ಬಱು-; Prv. s. ಪ್ರಾಣಿ, ರಾಣಿ. — ಗೋಣಿಚೀಲ. = ಗೋಣಿ. (My.). — ಗೋಣಿತಟ್ಟು. sackcloth (C.; Mhr. ಗೋಣತಾಟ). — ಗೋಣಿದಡಾರ. a confluent kind of small-pox (My.). — ಗೋಣಿಯ ಮಲ್ಲಿದೇವ. N. (Bp. 58, 9).

ಗೋಣಿ gōṇi. 2. = ಗೋಗಿ. the deckanee hemp, etc. (R.; perhaps Si. 127).

ಗೋಣಿ gōṇi. 3. = ಉಗುನಿ, ಒಗನಿ, ಗೋನು. a kind of tree. — ಗೋಣಿಮರ. a small medicinal tree, Salvadora persica L. (St. & Pl.; see Si. 127). see ಗುಡ್ಡದ-, ಚೆಟ್ಟು-.

ಗೋಣಿ gōṇi. 4. = ಗೋಳಿ 2. the tree called Ficus elastica Roxb. (My.); the Ficus religiosa (ಪಿಪ್ಪಲ Mr. 118, o. r. ಗೋಳಿ). see ಕಿಱುಗೋಣಿ No. 2.

ಗೋಣಿ gōṇi. = K. ಗೋಣಿ No. 1. a sack; (a burden of cares, etc. Mhr.); ragged clothes. 2, the measure of a drōṇa.

ಗೋಣಿಕಾಪುತ್ರ gōṇi-kāputra. a burdensome bad son. (Śmd. 385; Kk. 98).

ಗೋಣು gōṇu. = ಗೋಣ್, etc. the nape of the neck. (C.). see B. 3, 64. 94; 4, 134; Prvs. s. ಬಾಣ, ಶಕುನ. — ಗೋಣುಗೊಯ್ಕ. -ಕೊಯ್ಕ. a man who is a cut-throat (S. Mhr.). — ಗೋಣುಗೊಯ್ಕೆ. = ಗೋಣ-. (S. Mhr.). — ಗೋಣುಮಾರಿ. a man who kills, *i. e.* cuts the throat (Bh. 6, 7, 15).

ಗೋಣ್ಟು gōṇṭu. = ಗೊಟ್ಟ 4, ಗೋಟು 1. a corner, etc. (ಅಣಿ, ಅಶ್ರಿ, ಕೋಟಿ, ಅಶ್ರ, ಕೋಣ Hlā.; ಕೋಣೆ Kk. 82, o. r. ಗೋಣ್ಣೆ); a point of the compass, etc. (ಅನ್ತರಾಲ, ವಿದಿಶ, ಪ್ರದಿಶ Hlā.; Mr. 59; ದಿಗ್ಕೂಲೆ Ct. I, 42; ದೆಸೆ, ದಿಕ್ಕು Kk. 16; Śm. 13). see Rsv. 9, 7; 13, 90; ಮೂಗೋಣ್ಟು.

ಗೋಣ್ಡ gōṇḍa. *a person with a prominent navel; a prominent navel.* 2, a man of the province of Gōṇḍavana.

ಗೋಣ್ಡವನ gōṇḍa-vana. the province of Gōṇḍavana (*cf.* ಗೊಣ್ಡಾರಣ್ಯ).

ಗೋತೆ gōta. = ಗಂಜಳ. the old, fetid urine of cattle (S. Mhr.).

ಗೋತ gōta. a dip, as of a bird or paper-kite (Mhr.; My.); a ruinous business; a loss; a fruitless trip (Mhr.; H. ಗೋತಾ, ಗೋತ). — ಗೋತ ಹಾಕು. to die (My.).

ಗೋತಮ gōtama. N. of several ṛiṣis. see ಗೌತಮ.

ಗೋತ್ರ gō-tra. protection or shelter for cows, a cow-pen; a herd of cattle (ಪಶುವ್ರಜ, ಗೋಸಮೂಹ Nn. 16); cattle (ಪಶು Mr. 503); 2, *family, race, lineage; kin* (ಕುಲ, ಬನ್ಧು 16; ವಂಶ 503); offspring (ಸನ್ತತಿ, ಪುತ್ರರ್ 16). 3, *a name, an appellation; the family name* (ನಾಮ, ಪೆಸರ್ 16; ಪೆಸರ್ 503). 4, *a mountain* (ಅಚಲ, ಪರ್ವತ 16; ಅದ್ರಿ 503). 5, the earth (ಧರೆ, ಭೂಮಿ 16; ಧರೆ 503). 6, a country (ಜನಾನ್ತ, ದೇಶ 16). 7, a road (G.). 8, a field (G.). 9, knowledge (G.). see Bp. 57, 19. — ಗೋತ್ರಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 23, 14).

ಗೋತ್ರಜ gōtra-ja. *born in the same family, a relation* (ಸನಾಭಿ, ಸಗೋತ್ರ, ಸಪಿಣ್ಡ Hlā.; Mr. 311).

ಗೋತ್ರಪುತ್ರಿ gōtra-putri. Pārvatī (Bp. 61, 36).

ಗೋತ್ರಭಿದ್ gōtra-bhid. the mountain-splitter: *Indra.*

ಗೋತ್ರವಧೆ gōtra-vadhe. murder or destruction of family or kin (J. 2, 21).

ಗೋತ್ರಾಗ್ರ gōtra-agra. the summit of a mountain (Grj. 3, 113).

ಗೋತ್ರಾದ್ರಿ gōtra-adri. a principal mountain; one of seven principal mountains (Cpr. 3, 104).

ಗೋತ್ರಾನ್ತ gōtra-anta. destruction of families, etc. 2, *a patronymic.*

ಗೋತ್ರಾರಿ gōtra-ari. Indra.

ಗೋತ್ರಾರಿಪುತ್ರ gōtrāri-putra. Arjuna (J. 25, 13).

ಗೋತ್ರೆ gōtre. *a herd of kine.* 2, *the earth.*

ಗೋತ್ರೈಕಪಾಲಕ gōtra-ēka-pālaka. Kriṣṇa (J. 6, 5). 2, the ocean (6, 5).

ಗೋದ gōda. = ಗೋರ್ಧ. the brain. (Sk.; G.).

ಗೋದಣ gō-taṇa (= taṇavu ?). = ಗೋದಲಿ, ಗೋದಲು, ಗೋದಲೆ, ಗೋದ್ಲಿ. a sort of long crib made of planks (occasionally of mud), along which, on both sides, cattle are tied (Bp. 24, 57).

ಗೋದರುಡು gō-taruḍu. a morbid swelling of the testicles (ಅಣ್ಡವಾತ, My.).

ಗೋದಲಿ gōdali. = ಗೋದಣ, etc. (C.; B. 4, 42).

ಗೋದಲು gōdalu. = ಗೋದಲಿ. (My., occasionally).

ಗೋದಲೆ gōdale. = ಗೋದಲಿ. (C.; B. 4, 41).

ಗೋದಾನ gō-dāna. presenting with cows, the gift of a cow (Grj. 2, 63).

ಗೋದಾರಣ gō-dāraṇa. *a plough.* 2, *a spade, a hoe.*

ಗೋದಾವರಿ gō-dāvari. granting water or kine: the Godavary river (ಗೋದೆ Mr. 414). see Śmd. 103; Kk. 92; Śm. 52.

ಗೋದಿ gōdi. = ಗೋದಿವೆ, etc. wheat, Triticum vulgare Villars. (ಗೋಧೂಮ Nr.; Mr. 373; Si. 304; C.; T. ಕೋದುಮೈ, ಕೋದಿ; M. ಕೋದಮ್ಬು). see ಕಾಡು-, ಜವೆ-. ಗೋದಿ ಕಾಯೋ, ಮಗನೇ! ಅನ್ದರೆ ಉಬು ಚುಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಗೋದಿಕಲ್ಲು. a stone for grinding wheat. ಹಾಱುವ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಗೋದಿಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಗೋದಿಕಲ್ಲು ಶಾಸ್ತ್ರ. a ceremony for consecrating the gōdikallu, performed before the muñji or marriage (My.). — ಗೋದಿಕಾಳು. a grain of wheat; wheat (C.). — ಗೋದಿನಾಗರ. Naga tripudians (My.).— ಗೋದಿಬಣ್ಣಿಗೆ ನಾಗರಹಾವು. the cobra or cobra di capello, Naga tripudians (Bd.). — ಗೋದಿಬರ್ಸನ. the herb Andrographis echioides N. ab E. (Z.). — ಗೋದಿರವೆ. = ಗೋದಿಸಜ್ಜಿಗೆ. (My.). — ಗೋದಿಸಜ್ಜಿಗೆ. granulated wheaten flour, rolong (C.). — ಗೋದಿಸರ. a string of gold beads in the form of grains of wheat (S. Mhr.; Si. 218). — ಗೋದಿಸಱು. wheaten flour paste (C.). — ಗೋದಿ ಹಿಟ್ಟು. wheaten flour (C.).

ಗೋದಿವೆ gōdive. = ಗೋದುವೆ. wheat. (Si. 304).

ಗೋದುಮೆ gōdume. = ಗೋದುವೆ. (My.). — ಗೋದುಮೆಹಾವು. the cobra, Naga tripudians (My.).

ಗೋದುವೆ gōduve. = ಗೋದಿ, ಗೋದಿವೆ, ಗೋದುಮೆ. Tbh. of ಗೋಧೂಮ (Śmd. 359; 1, 48; My.).

ಗೋದುಹ್ gō-duh. (ಗೋಧುಕ್). *a milker; a herdsman.*

ಗೋದೆ gōde. a knot of a plant, or a bulbous root (ಗ್ರನ್ಥಿ Mr. 121).

ಗೋದೆ gō-de. = ಗೋದಾವರಿ. *the Godavary river.*

ಗೋದ್ಲಿ gōdli. = ಗೋದಣ, etc. (C.). a long crib, etc.

ಗೋಧ gōdha. = ಗೋಧೆ. an iguana (ಉಡು Mr. 163).

ಗೋಧನ gō-dhana. possession of cows or property in cattle. 2, *a multitude or number of cattle.*

ಗೋಧಾಪದಿ gōdhā-padi. *the plant Cissus pedata* Lam. (see ಚೆಪ್ಪು ತಟ್ಟೆ).

ಗೋಧಿ gōdhi. *the forehead.* 2, an iguana. 3, the Gangetic alligator.

ಗೋಧಿಕಾತ್ಮಜ gōdhikā-ātmaja. *an iguana.*

ಗೋಧಿಕೆ gōdhike. ಗೋಧಿಕಾ. *a kind of lizard or alligator, Lacerta godica,* the aquatic iguana (Si. 89).

ಗೋಧೂಮ gōdhūma. (also ಗೋಧುಮ). = ಗೋದಿ, ಗೋದಿವೆ, ಗೋದುಮೆ, ಗೋದುವೆ. *wheat.*

ಗೋಧೂಮವರ್ಣ gōdhūma-varṇa. = ಗೋದಿಬಣ್ಣಿಗೆ ನಾಗರಹಾವು. wheat-colour; a serpent with whitish spots (ಚಿಬ್ಬು ಸಂಜನಿಸಿದ ಸರ್ಪಂ Mr. 402).

ಗೋಧೂಳಿ gō-dhūli. dust of the earth, dust raised by cattle on the road when coming home: the period comprised between 30 palas before and 30 palas after sunset. 2, evening twilight (Mhr., S. Mhr.).

ಗೋಧೂಳಿಲಗ್ನ gōdhūli-lagna. marriage performed in the period of gōdhūli (C.; Mhr.); evening twilight (J. 31, 49; 33, 25. 27; My.).

ಗೋಧೆ gōdhe. = ಗೊದ್ದ, ಗೋಧ. *a large kind of lizard;* an iguana (ಉಡು Nr.). 2, *a leathern fence for the left arm worn by archers.*

ಗೋನರ್ದ gō-narda. bellowing like a bull; the bird Ardea sibirica; N. of a people. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ಗೋನರ್ದೀಯ gō-nardīya. N. of Patañjali, the founder of the yōga philosophy, and of a grammarian. (R.).

ಗೋನಸ gō-nasa. = ಗೋನಾಸ. *the rock snake, Boa constrictor, Python molurus.*

ಗೋನಾಸ gō-nāsa. = ಗೋನಸ. *the Boa constrictor* (ಹೆಬ್ಬಾವು Hlā.; ಅಜಗರ, ವಾಹಸ, etc., ಹಿರಿಯ ಹಾವು Mr. 400).

ಗೋನಾಳಿ gōnāḷi. the throat, the neck (ಕಣ್ಠ, ಗಲ Nr.). *cf.* ಗೋಮನಾಳಿ, etc.; ಗೋಣ್. (Bh. 4, 4, 54; Rām. 2, 2, 38).

ಗೋನಿಕಾಯ gō-nikāya. a herd of kine (ಜಾಲ, ಗೋಸಮೂಹ Nn. 34).

ಗೋನು gōnu. ಗೋನ್. = ಗೋಣಿ 3, etc. a kind of tree. (ಅಸಿಪರ್ಣಿ, ಗೋಮಿಕೆ Mr. 139). — ಗೋನ ಮರ. the tree Careya arborea Roxb. (or Salvadora persica Lin.). see Nr. s. ಒಗನಿ. — ಗೋನುಮರ. = ಗೋನ್-. (ಪೀಲು, ಗುಡಫಲ, etc. Si. 127). see ಚಿಟ್ಟದ-.

ಗೋನ್ದ gōnda. gum [Tu.]; (S. Mhr.; Mhr., H.).

ಗೋನ್ದು gōndu. = ಗೋನ್ದ. (My.). see Prv. s. ಬೋನ್ದು.

ಗೋನ್ದೆ gōnde. a bull, an ox (ವೃಷಭ Kk. 6; ಬಸವ, ವೃಷಭ Śm. 5; Te. ಗೋಡೆ, any horned cattle, a beast; ಗೊಡ್ಡು-, a bull). see Cpr. 2, 24; ಪಜಿ. — ಗೋನ್ದೆವಜಿಯಗೆಯ. -ಪಜಿಯಗೆಯ. whose banner is a bull: Śiva (Śm. 2).

ಗೋಪ gō-pa. = ಗೋಪು No. 1, ಗೋವ 1. *a cowherd* (ಪಶುಪಾಲಕ, ಗೋರಕ್ಷಕ Nn. 53). 2, *the chief of a cow-pen.* 3, *the superintendent of several villages, the head of a district.* 4, a king (ಭೂಪ, ಅರಸು 53). 5, Kriṣṇa (ವಿಷ್ಣು, ಹರಿ 53). 6, Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 53). 7, Indra (ದೇವೇನ್ದ್ರ, ಇನ್ದ್ರ 53). 8, Brahmā (ಪಿತಾಮಹ, ಬಹ್ಮ 53). 9, the sun (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ 53). 10, the moon (ಚನ್ದ್ರ 53). 11, the mountain Mēru (ಮೇರು, ಮಹಾಮೇರು 53). 12, the bird Garuḍa (ಸುಪರ್ಣ, ಗರುಡ 53). 13, a bull (ಸೌರಭ, ವೃಷಭನು 53). 14, *myrrh.*

ಗೋಪಕಾಮಿನಿ gōpa-kāmini. a cowherd's wife; a herdswoman (ತುಱುಗಾತಿ Ct. II, 106).

ಗೋಪಟುತ್ವ gō-paṭutva. eloquence (Bp. 1, 6).

ಗೋಪತಿ gō-pati. = ಗೋಪ. a bull; *a bull roaming about at liberty.* 2, *the sun.* 3, *Indra.*

ಗೋಪತಿಧ್ವಜ gōpati-dhvaja. whose banner is a bull: Śiva (Bp. 24, 46).

ಗೋಪತಿವಾಹನ gōpati-vāhana. who rides on a bull: Śiva (Bp. 51, 82).

ಗೋಪಥ gō-patha. a cattle path, etc. 2, title of a brāhmaṇa treatise of the Atharva vēda. (R.).

ಗೋಪಧ್ವಜ gōpa-dhvaja. Śiva (V. 9, 68).

ಗೋಪನ gōpana. guarding, preserving, keeping, protecting, protection; hiding, concealment. see ಅಡಂಗು, ಉಳಿ, ಮಡಗು, ಹುದುಗು.

ಗೋಪವನಭುಗಿನ gō-pavanabhuk-ina. the bright ādiśēṣa-serpent (Bp. 1, 6).

ಗೋಪವಲ್ಲಿ gōpa-valli. the plant Ichnocarpus frutescens. 2, the creeper Sanseviera roxburghiana. 3, = ಮಾಯಿಣಿ, ಮಾಗಿಣಿ (Mr. 131).

ಗೋಪವಾಹನ gōpa-vāhana. Indra's vehicle: Airāvata (Bp. 1, 6). 2, Brahmā's vehicle: the haṁsa (1, 6). 3, Viṣṇu's vehicle: Garuḍa (1, 6). 4, whose vehicle is an ox, Śiva (61, 18).

ಗೋಪಸ್ತ್ರೀ gōpa-strī. a herds-woman (My.).

ಗೋಪಾದಪ gō-pādapa. the svarga tree (Bp. 1, 6).

ಗೋಪಾನಸಿ gōpa-anasi. *the wood of a thatch, the bamboo frame-work on which it rests;* the eaves (or the end of the eaves) of a house (ಲೋವೆ Hlā., Mr. 200; see Nr. s. ಲೋವೆ, and ಚೂರು).

ಗೋಪಾಯಿತ gōpāyita. *guarded, preserved.*

ಗೋಪಾಲ gōpāla. ಗೋಪಾಳ. = ಗೋಪ, ಗೋವಳ. *a cowherd;* 2, a caste of Vaiṣṇava mendicants (S. Mhr.). 3, = ಗೋಪಾಲಿ, q. v. 4, Śiva. 5, Kriṣṇa. 6, alms (My.). ಅವನಿಗೆ ಗೋಪಾಲ ಹಾಕಬೇಕು (My.). — ಗೋಪಾಲದವ. -ಅವ. a mendicant in general (My.). see Prv. s. ನೇಪಾಲ. — ಗೋಪಾಲಪುಟ್ಟಿ. a small bamboo basket carried by mendicants (S. Mhr.). — ಗೋಪಾಲಪುಟ್ಟಿಯ ತೊಪ್ಪಲು. a twining shrub, whose capsules when burst, resemble a hanging alms-basket, Aristolochia indica Willd. (Z.). — ಗೋಪಾಲಬುಟ್ಟಿ. = ಗೋಪಾಲಪುಟ್ಟಿ. ಗೋಪಾಲಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶನೀಶ್ವರ ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಗೋಪಾಲಭಟ್ಟ. N. (Bp. 56, 42). — ಗೋಪಾಲರಾಯ. N. (My.). see Prv. s. ಗೋಳಿ 2.

ಗೋಪಾಲಕ gō-pālaka. = ಗೊಲ್ಲವಾಳಿಗ. a cowherd. 2, = ಗೋಪಾಲಿ, ಗೋಪಾಲಿತ. N. of the author of a vocabulary (Mr. 4).

ಗೋಪಾಲಿ gō-pāli. = ಗವಳಿ. a cowherd caste. 2, = ಗೋಪಾಲಕ No. 2 (Nn. 3, o. r. ಗೋಪಾಲ). — ಗೋಪಾಲಿಹಣ. a kind of gold fanam (My.).

ಗೋಪಾಲಿತ gō-pālita. = ಗೋಪಾಲಿ No. 2. see Hlā. s. ಕೋ 3.

ಗೋಪಿ gōpi. *a cowherd's wife,* especially applied to the cowherdesses of vrindāvana, the companions of Kriṣṇa's sports; Kriṣṇa's foster-mother (My.); *a milkmaid* (ತುಱುವಳ್ತಿ, ಗೊಲ್ಲತಿ Śm. 33). see Bp. 10, 7; 54, 40. 2, *the plant Ichnocarpus frutescens* R. Br. 3, = ಗೋಪೀಚನ್ದನ (My.).

ಗೋಪಿತ gōpita. protected; hidden, concealed.

***ಗೋಪಿತಕ್ರಿಯ gōpita-kriya.** a figure of speech. Kr. 2, 112.

ಗೋಪಿತಕ್ರಿಯಾಕಾರಕ gōpita-kriyā-kāraka. a kind of citra (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಗೋಪಿತ್ತೆ gō-pitte. = ಗೋರೋಜ, q. v. a bright yellow pigment, etc.

ಗೋಪೀಚನ್ದನ gōpī-candana. a species of white clay, used by Vaiṣṇavas to make sectarian marks on the forehead, etc. (C.).

ಗೋಪೀನಾಥ gōpī-nātha. Kṛiṣṇa; N. (B. 4, 183; C.).

ಗೋಪು gōpu. Tbh. of ಗೋಪ. N. (My.; B. 2, 7). 2, an ornament for the neck (S. Mhr.; Mhr. ಗೋಫು).

ಗೋಪುಚ್ಛ gō-puccha. a cow's tail; *a necklace consisting of two* (or more) *strings.*

ಗೋಪುರ gō-pura. = ಗೋಹುರ. *a town-gate;* a pyramidal tower over the gate of a city, over the gate of the encircling wall of a temple, etc.; a gate so overbuilt; *a gate in general.* see Bp. 53, 30; Śsv. 1, 67. 68; B. 5, 55. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ಗೋಪ್ಯ gōpya. to be protected, to be taken care of; to be kept secret or hidden; hidden. 2, *the son of a female slave* (ತೊತ್ತಿಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ Mr. 310). see ಅಡಗು; Bp. 47, 8 (N.); Prv. s. ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

ಗೋಪ್ಯಕ gōpyaka. *a servant, a slave.*

ಗೋಮಟ gōmaṭa. = ಗುಮಟ No. 2. Bāhubali, a jaina saint.

ಗೋಮತ್ gō-mat. *rich in cattle.*

ಗೋಮತಲ್ಲಿಕೆ gō-matallike. *a tractable and good cow* (ಒಳ್ಳಿತಪ್ಪ ಹಸು Mr. 180).

ಗೋಮನಾಳಿ gōmanāḷi. = ಗೋನಾಳಿ, ಗೋಮರಾಳಿ, ಗೋಮಲಾಳಿ, ಗೋಮಾಳೆ, ಗೋಮ್ಯಾಳಿ. the neck or throat including also the Adam's apple and its corresponding place in beasts (S. Mhr.).

ಗೋಮನ್ತ gōmanta. N. of a mountain. (Bhāgavata 10, 53 sum.).

ಗೋಮಯ gō-maya. *cowdung* (ಅಡೆ Kk. 62). see ಹೋರಿಯಡೆ.

ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡ gōmaya-piṇḍa. a cake of cowdung. see ಕುರುಳ್.

ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡಪುಂಜ gōmayapiṇḍa-puñja. a heap of cowdung cakes. see ಬಾನ್.

ಗೋಮರಾಳಿ gōmarāḷi. = ಗೋಮನಾಳಿ. (S. Mhr.).

ಗೋಮಲಾಳಿ gōmalāḷi. = ಗೋಮರಾಳಿ. (S. Mhr.).

ಗೋಮಾಂಸ gō-māṁsa. beef (C.). as beef may not be eaten by most Hindus, it is used in swearing, as ಈ ಕೆಲಸ ನಾನು ಮಾಡಿದರೆ ಗೋಮಾಂಸ ತಿನ್ದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ (C.).

ಗೋಮಾನ್ತಕ gōmāntaka. the town of Goa (Mhr.; B. 2, 52).

ಗೋಮಾಯು gō-māyu. making sounds like cattle: *a jackal;* a kind of frog.

ಗೋಮಾರಿ gō-māri. the bots, a disease of cattle caused by ticks. many animals perish by it (My.; Te.; T. ಕೋಮಾರಿ).

ಗೋಮಾಳ gō-māḷa. a public pasture-ground (My.).

ಗೋಮಾಳೆ gōmāḷe. = ಗೋಮಲಾಳಿ, etc. the Adam's apple (My.).

ಗೋಮಿ gōmi. *rich in herds;* the owner of cattle or cows. see ತುಱುವಾಳ.

ಗೋಮಿಕೆ gōmike. (= ಗೋಸು, q. v.). N. of a tree.

ಗೋಮಿನಿ gōmini. the great Lakṣmī: the śakti of Viṣṇu (Śmd. 103; ರಾಮೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 24; ಲಲಾಮೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 26; ಕಮಲೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 29; ಲಕ್ಷ್ಮಿ Mr. 18). ಮುಖಂ ಸುರತೋತ್ಸವಗೋಮಿನಿ ಮುಖಂ (Śmd. 81 Mdb. MS.).

ಗೋಮಿನೀತನುಜ gōminī-tanuja. Kāma (Mr. 22).

ಗೋಮು gōmu. 1. a sort of centipede; one of the blemishes incidental to a horse, viz. a conspicuous line of reversed hair resembling a centipede (S. Mhr.; Mhr. ಗೋಂವು).

ಗೋಮು gōmu. 2. affectation of greatness, airs (R.; Mhr. ಗೋಮಾ).

ಗೋಮುಖ gō-mukha. a cow's mouth or face (ಪಶುತುಣ್ಡ, ಗೋವಿನ ಮುಖ Nn. 20); a square or round platter of wood, metal, or stone, to which a snout or spout is attached and which is used to put idols on (My.). 2, spreading unguents, plastering, smearing; *ointment, unguent* (ವಿಲೇಪನ, ಅನುಲೇಪನ 20; ಅನುಲೇಪನ Mr. 472). 3, a kind of musical instrument (ವಾದ್ಯಭೇದ 20). 4, purity, purification (ಶುದ್ಧ, ವಿಶುದ್ಧ 20). 5, the being fond of intoxicating liquor (ಆಸವಾಸಕ್ತತೆ, ಮದ್ಯಗೋಟ್ಟೆ 20). 6, a hole, a breach, a chasm.

ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರ gōmukha-vyāghra. a cow-faced tiger, *i. e.* a wolf in sheep's clothing (My.).

ಗೋಮುಖಸೂತ್ರ gōmukha-sūtra. the snout or spout of the gōmukha platter (My.; ಪ್ರಣಾಲಿ, etc. Si. 94).

ಗೋಮೂತ್ರ gō-mūtra. cow's urine (ಗೋಜಲ Mr. 182).

ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆ gō-mūtrike. similar to the course of cow's urine (fem.). 2, an artificial verse the second half of which repeats nearly all the syllables of the first [Kr. 2, 112. 128]; (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). see Bh. 10, 6, 24.

ಗೋಮೇದಕ gō-mēdaka. a gem or precious stone of a reddish colour (ಬನ್ಧುರ, ಪಿಶಂಗಾತ್ಮ Mr. 101).

ಗೋಮೇದಿಕ gōmēdika. = ಗೋಮೇದಕ. (J. 17, 23).

ಗೋಮೇಧ gō-mēdha. the offering or sacrifice of a cow. (My.).

ಗೋಮ್ಯಾಳಿ gōmyāḷi. = ಗೋಮರಾಳಿ, etc. the back or nape of the neck (ಅಸಟು G.).

ಗೋಯುಗ gō-yuga. *the yoke or pair of oxen or other beasts.*

ಗೋರ್ gōr. = ಗೋರು 1. to catch fish, to fish (ಜಾಲಕರಣ Śmd. Dh.; M. ಕೋರಲ್, a fishing basket; ಕೋರು-ವಲೆ, a fishing net). ಗೋರ್ದಂ (Śmd. 50).

ಗೋರ gōra. 1. = ಗೋರು. trouble, etc. (S. Mhr.; B. 4, 151 as ಘೋರ).

ಗೋರ gōra. 2. Tbh. of ಘೋರ. terrific, etc. (My.).

ಗೋರಕ್ಷ gō-rakṣa. = ಗೋರಕ್ಷಕ. (R.).

ಗೋರಕ್ಷಕ gō-rakṣaka. a cowherd (ಗೋಪ, ಪಶುಪಾಲಕ Nn. 53).

ಗೋರಟೆ gōraṭe. = ಗೊರಟೆ, ಗೋರಣ್ಟ, ಗೋರಣ್ಟಿ, ಗೋರಣ್ಟೆ. Tbh. of ಕುರುಣ್ಟ. the blossom of yellow amaranth. (Śmd. 355. 359, o. r. ಗೋರಣ್ಟೆ. 364; Śm. 25; ಬಾಣ, ಝಿಂಟಿ, ನೀಲಿಕೆ Mr. 123; ಬಾಣ 505; T. ಕುಱಿಂಜಿ, ಕುಱುಂಜಿ, M. ಕುಱುಞ್ಞ, Barleria of many kinds; Tu.; Te. ಗೋರಣ್ಟೆ, T. ಕೋರಣ್ಡ, ಕುಱುಂಜಿ, Lawsonia L.). see ಕೆಮ್ಪು-, ಮುಳ್ಳು-, ಹೆಗ್-.

ಗೋರಣ gōraṇa. = ಗುರಣ. *taking or raising up;* effort, exertion.

ಗೋರಣ್ಟ gōraṇṭa. = ಗೋರಟೆ, ಗೋರಣ್ಟೆ, etc. (Si. 140; My.). see ಮುಳ್ಳು-.

ಗೋರಣ್ಟಿ gōraṇṭi. = ಗೋರಣ್ಟೆ. (My.).

ಗೋರಣ್ಟೆ gōraṇṭe. = ಗೋರಟೆ. (ಕುರಣ್ಟಕ Nr.; ಕಿಂಕಿರಾತ, ಕುರಣ್ಟಕ Hlā.). see ದೊಡ್ಡ-, ಮುಳ್ಳು-, ಸಣ್ಣ-, ಹೆಗ್-, ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ-.

ಗೋರಥ gō-ratha. Śiva. 2, a carriage drawn by oxen (V. 38, 70).

ಗೋರಸ gō-rasa. *buttermilk;* cow-milk.

ಗೋರಾ gōrā. = ಗೋರಿ 1, ಗೋರ್-. white; of fair complexion (as Europeans, My.; Mhr.).

ಗೋರಾಜಿ gō-rāji. a multitude or herd of cattle (Cpr. 2, 22).

ಗೋರಿ gōri. 1. = ಗೋರೆ. drawing, drawing in; drawing together, raking: a kind of rake (S. Mhr.); attracting, alluring, decoying, decoy [ಬೇಟೆಕಾಱನು ಮೃಗವನಟ್ಟೆ, ಮೃಗ ಗೋರಿಗೊಳಗಾಗದಯ್ಯಾ Bv. 835]; (Cpr. 8, 49; Bh. 3, 13, 17). [2, a song which attracts animals especially deer. ಎರಲೆಗೆ ಪಾಡುವ ಗೋರಿಯನರಣ್ಯದೊಳ್ ಮೃಗವಿರೋಧಿಗಂ ಪಾಡುವುದೆ Ap. 14, 80]. — ಗೋರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be allured or decoyed (Cpr. 1, 118). — ಗೋರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to allure, to decoy (C. Bp. 34, 32). — ಗೋರಿಯ ಮೃಗ. an animal that is allured or decoyed (Abh. P. 10, 111 va.). — ಗೋರಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Rśv. 5, 114 va.). — ಗೋರಿಹಲ್ಲಿ. = ಗೋರಿ. a rake (S. Mhr.; B. 5, 293. 295).

ಗೋರಿ gōri. 2. — ಗೋರಿಕಾಯಿ. Dolichos fabaeformis Lin. (My.; Te. ಗೋರು-ಚುಕ್ಕುಡಿ-ಕಾಯಿ; T. ಕೊತ್ತವರೈ). — ಗೋರಿಗಿಡ. Cynamopsis psoraloides Dec. (St. & Pl.). *cf.* ಚವಳಿಕಾಯಿ.

ಗೋರಿ gōri. 1. = ಗೋರಾ, etc. white, etc. — ಗೋರಿಕಲ್ಲು. a white stone: a quartz-rock (My.). [ಗೋರಿಕಲ್ಲ ಮಾಡ ಹೋಯಿತ್ತೆನಗೆ ಹೂವಿನ ವಿಮಾನ ಹೋಯಿತ್ತೆನಗೆ Cv. 1502].

ಗೋರಿ gōri. 2. a grave, a tomb (C.; Br., T.; M. ಕವರ್, Arab, *qabr; cf.* ಕಬರ).

ಗೋರಿಮಿಡಿ gōrimiḍi. = ಗೊರಿಮಿಡಿ. Barleria longiflora Lin. (St. & Pl.).

ಗೋರಿಸು gōrisu. to cause to sweep together or to heap (as filth, My.; *cf.* ಗೋಚು).

ಗೋರು gōru. 1. = ಗೋರ್. to draw; to gather, to sweep together, to pile (as filth, My.); to remove the impurities of a heap of grain by repeated piling (My.); to fish with a net to which a handle is attached (My.); to draw a plank to which a handle is attached, with the hand over ploughed ground to level it (My.); to plunder (My.; M. ಕೋರು; Tu. ಕೋರ್).

ಗೋರು gōru. 2. = ಗೋರಿ 1. drawing, etc. (Te. ಗೋರ-ಚಕ್ಕ, a drag with which rivers are cleared; ಗೋರಲು, ಗೋರ್ಲು, drill ploughs). — ಗೋರುಮಣೆ a kind of rake (My.). 2, a piece of board used for removing the excess of jaggory from the top of a mould (My.).

ಗೋರು gōru. = ಗೋರ 1. trouble, annoyance (S. Mhr.; Mhr. ಘೋರ, ಘೋಳ).

ಗೋರುತ gō-ruta. as far as the lowing of a cow may be heard; two krōśas (Sk.; ಎರಡು ಹರದಾರಿ G.).

ಗೋರೆ gōre. = ಗೋರಿ 1. a shovel for cleaning a boat (ಅಭ್ರಿ, ಹಡಗದೊಳಗಿನ ಹೊಲಸು ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೋರೆ G.). 2, the jaggory that has been removed with the ಗೋರುಮಣೆ (My.). see ಹಲಿವೆ.

ಗೋರೋಚ gō-rōca. = ಗೋರೋಜ, ಗೋರೋಚನ, etc.

ಗೋರೋಚನ gō-rōcana. = ಗೋರೋಜನ. a bright yellow pigment prepared from the urine or bile of a cow, or vomited by a cow in the form of scybala, or found in the head of that animal. (My.).

ಗೋರೋಜ gō-rōja. Tbh. of ಗೋರೋಚ. (S. Mhr.; ಗೌರಿ, ಗೋಪಿತ್ತೆ Mr. 335 in two MSS., o. rs. ಗೋಪತ್ತಿ, ಗೋಪಾತ್ರೆ, ಗೋರೋಚ).

ಗೋರೋಜನ gō-rōjana. Tbh. of ಗೋರೋಚನ. (C.).

ಗೋಱು gōṟu. 1. = ಗೀಱು 1. to scratch (My.; see M. s. ಕೋಱೆ).

ಗೋಱು gōṟu. 2. = ಗೀಱು 2. a scratch, etc. — ಗೋಱಂಚು. -ಅಂಚು. = ಗೀಱಂಚು. (My.). — ಗೋಱುಳಿ. -ಉಳಿ. a chisel used for scratching lines (My.).

ಗೋಱೆ gōṟe. = ಕೋರೆ. a perverse person (?). ಶಿವನ ಭಕ್ತರ್ಗೆ, ಗೋಱೆಗಳಿರಾ, ನೀವು ಸರಿಯೇ? (Bp. 56, 20).

ಗೋರ್- gōr. = ಗೋರಿ 1, etc. white, etc. — ಗೋರ್ಕಲ್ಲು. = ಗೋರಿಕಲ್ಲು. (My.). ಮೂರ್ಖಗೆ ಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿ ಗೋರ್ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಹೊಯಿದ ಮಱೆ (Prv.).

ಗೋರ್ಧ gōrdha. = ಗೋದ. *the brain.*

ಗೋಲ gōla. = ಗುಡ, ಗೋಲು, ಗೋಳ 1. *a ball; a globe;* anything round or globular; a circle, a sphere, a globe. 2, myrrh. 3, = ಗೋಲಕ 1, a widow's bastard. 4, the hoof of a cow, etc. (ಕ್ಷುರ Nr.).

ಗೋಲಕ gōlaka. 1. a ball, etc. 2, *a widow's bastard.*

ಗೋಲಕ gōlaka. 2. a money-box, a till (My.; Mhr., H.).

ಗೋಲಕೊಣ್ಡೆ gōlakoṇḍe. Golconda, near Hydrabad (Si. 101; My.; Te.).

ಗೋಲಗುಮುಟ gōla-gumuṭa. a globular gumuṭa (My.; B. 4, 145. 146).

ಗೋಲರಸ gōla-rasa. gum-myrrh (ಬೋಳ, ಪಿಣ್ಡ, etc. Nr.).

ಗೋಲಾಕಾರ gōla-ākāra. globular (C.; Mhr.; B. 4, 65).

ಗೋಲಾಂಗುಲ gō-lāṅgula. *a kind of black monkey having a tail like a cow* (ಕೃಷ್ಣವಕ್ತ್ರ, ಮುಸು Mr. 161).

ಗೋಲಾರ್ಧ gōla-ardha. a hemisphere (My.; B. 4, 98; 5, 305).

ಗೋಲಿ gōli. a globe, a ball; the ball of a gun, etc.; a small ball of mud, sealing-wax, stone, etc. (C.; H.). — ಗೋಲಿಕಲ್. a marble (My.). ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಮ್ ಒಸರ್ವನ್ತಿರೆ ಗೋಲಿಕಲ್ಲ್ ಒಸರ್ಗುಮೇ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳೊಳ್? (Jnv. 1, 13).

ಗೋಲೀಢ gō-līḍha. *name of a plant, the ashes of which are used as a eautery.*

ಗೋಲು gōlu. Tbh. of ಗೋಲ. a circle; a ring (C.); a globe (C.). — ಗೋಲುಂಗರ. -ಉಂಗರ. a plain finger-ring (C.).

ಗೋಲೆ gōle. *red arsenic.*

ಗೋಲೋಮಿ gō-lōmi. *a particular plant* (= ಉಗ್ರಗನ್ಧ). 2, *a bent grass or Agrostis with white blossoms* (= ಗಣ್ಡಾಲಿ; see Si. 162). 3, *another plant* (= ಭೂತಕೇಶ; see Si. 335). see Nr. s. ಕಱುಕೆ.

ಗೋವ gōva. 1. Tbh. of ಗೋಪ. [ಮುಚ್ಚರದಿನೊರ್ವರೊರ್ವರನುಚ್ಚಳಿಸಿ ತಗುಳ್ದು ಗೋವರಾರ್ದಿರ್ಸೆ Pb. 8, 94]; (ತುಱುವಳ, ಗೊಲ್ಲ Śm. 33). ಗೋವರ್ಕಳ್ (Śmd. 79. 124).

ಗೋವ gōva. 2. = ಕೊಯ್ಯಾ. — ಗೋವಗಿಡ. the guava tree, Psidium guaiava (St. & Pl.).

ಗೋವತಿ gōvati. (fr. ಗೋವ 1). a herdswoman. (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ಗೋವತ್ಸ gō-vatsa. a calf (ಕರು Kk. 62).

ಗೋವನ್ದನಿ gō-vandani. *a plant bearing a fragrant seed* (= ಪ್ರಿಯಂಗು).

ಗೋವರ್ಧನ gō-vardhana. a hill in Vṛindāvana. (J. 13, 37). 2, Kṛiṣṇa (21, 3).

ಗೋವರ್ಧನಧರ gōvardhana-dhara. the Gōvardhana-supporter: Kṛiṣṇa. (My.; G.).

ಗೋವಳ gōvaḷa. Tbh. of ಗೋಪಾಲ. a cow-herd. (Śmd. 359). ಗೋವಳನಿನ್ದೆ ಎರ್ಮೆ ಕಱೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (300). [ಆಗಳೊರ್ವ ಗೋವಳನನಿಬರ ಸಾವುಮಂ ಕಣ್ಡು... ವಿರಾಟಪುರಕ್ಕೆವನ್ದುತ್ತರಂಗೆ ಪೇೞ್ದಾಗಳ್ Pb. 8, 95 va.]. see J. 2, 61; 6, 47. 53. feminine: ಗೋವಳೆ (J. 7, 30).

ಗೋವಳಿಗ gōvaḷiga. = ಗವಳಿಗ. a cow-herd, etc. [ಅದಟರಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿದ ಶೌರ್ಯಾವಷ್ಟಮ್ಭದೊಳಾನಿರೆ ಗೋವಳಿಗಂಗಗ್ರಪೂಜೆಯಂ ನೀಂ ಕುಡುವಾ Pb. 6, 47]; (B. 4, 220).

ಗೋವಾಹನ gō-vāhana. Śiva (R.).

ಗೋವಾಹಿನಿ gō-vāhini. the celestial Ganges (R.).

***ಗೋವಿಕೆ gōvike.** nature or mentality of a cow-herd. ತೊಲಗದೆ ಗೋವುಗಾದ ಕಿಱುಯನ್ದಿನ ಗೋವಿಕೆ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ನೆಲಸಿದುದಕ್ಕುಂ Pb. 9, 44.

ಗೋವಿನ್ದ gō-vinda. *a chief-herdsman.* 2, *Kṛiṣṇa,* Viṣṇu. 3, Brihaspati.

ಗೋವಿನ್ದಂ gō-vindaṁ. the metrical foot - - - (Ch.).

ಗೋವಿನ್ದನಾಥ gōvinda-nātha. Śiva, a Śiva-liṅga at Dvāraka (Bp. 54, 63).

ಗೋವಿನ್ದಪ್ರತುಮೆ gōvinda-pratume. an idol of Viṣṇu (Bp. 53, 32; 54, 80).

ಗೋವಿನ್ದಭಟ್ಟ gōvinda-bhaṭṭa. N. ಗವುಜಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಗೋವಿನ್ದ ಭಟ್ಟ ಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ಗೋವಿನ್ದಭಟ್ಟಾರಕ gōvinda-bhaṭṭāraka. N. (Bp. 49, 16).

ಗೋವಿಷ್ gō-viṣ. ಗೋವಿಟ್. *cowdung.*

ಗೋವು gōvu. = ಗೋ. a cow. (My.). ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹ (ಗವ್ಯ Si. 318).

***ಗೋವುಳಿಗ gōvuḷiga.** = ಗೋವಳಿಗ. a cow-herd. ವಿಜಿಗೀಷುತ್ವದೊಳೊನ್ದಿ ಗೋವುಳಿಗನಪ್ಪಂ ಮತ್ತ್ಯನಾಳಾಗಿ Pb. 9, 47.

ಗೋವೃನ್ದ gō-vṛinda. *a drove of cattle; a cow-station.*

ಗೋವೆ gōve. = ಗೋಂ. Goa (C.; B. 3, 58; Te., M.; T. ಕೋವೆ, also M.).

ಗೋವ್ರಜ gō-vraja. a herd of cattle (J. 3, 2).

ಗೋಶಾಲ gō-śāla. ಗೋಶಾಲೆ. *a cow-stall, a cow-house.*

ಗೋಶಿಕ್ಷಾಧ್ವನಿ gō-śikṣā-dhvani. a sound used in the training or guiding of cattle. see ಕೆಕ್ಕು.

ಗೋಶೀರ್ಷ gō-śīrṣa. the head of a cow. 2, *a kind of sandal wood having the colour of brass and very fragrant.*

ಗೋಷ್ಟಿ gōṣṭi. a word; a story (Mhr., S. Mhr.).

ಗೋಷ್ಠ gō-ṣṭha. = ಗೋಸ 2. *an abode for cattle, a cowpen; a station of cowherds.*

ಗೋಷ್ಠಪತಿ gōṣṭha-pati. *a chief-herdsman.*

ಗೋಷ್ಠಶ್ವ gōṣṭha-śva. *the dog in the manger.*

ಗೋಷ್ಠಾಧ್ಯಕ್ಷ gōṣṭha-adhyakṣa. *a chief-herdsman.*

ಗೋಷ್ಠಿ gōṣṭhi. = ಗೋಟ್ಟೆ. *an assembly, a meeting, a party;* fellowship, society. 2, *a conversation, a discourse.*

ಗೋಷ್ಠಿಕೆ gōṣṭhike. = ಗೋಷ್ಠಿ. *a party, etc.* see ಪಾನ-.

ಗೋಷ್ಠೀನ gōṣṭhīna. *the site of a former fold for kine.*

ಗೋಷ್ಪದ gōṣ(genitive of ಗೋ)-pada. a cow's foot or step; *a measure, as much as a cow's footstep will hold.* 2, *a spot frequented by kine.*

ಗೋಷ್ವಾರೆ gōṣvāre. abstract statement prepared from detailed returns; abstract of account in general (My.; Br.; Mhr., H.).

ಗೋಸ gōsa. 1. = ಗೋಲ. myrrh (Sk.; ರಕ್ತಬೋಳ G.).

ಗೋಸ gōsa. 2. Tbh. of ಗೋಷ್ಠ. a cow-pen. (ತುಱುಪಳ್ಳಿ Śs.).

ಗೋಸಂಖ್ಯ gō-saṅkhya. one who counts the cows: *a herdsman.*

ಗೋಸಗೆ gōsage. a mistake for ಗೋಸನೆ? see Cpr. 8, 98.

ಗೋಸಣೆ gōsaṇe. = ಗೋಸನೆ. Tbh. of ಘೋಷಣೆ. speaking loud, etc. (Śmd. 338, o. r. ಘೋಷಣ; ಘೋಷಣೆ Ct. II, 58; Te. ಕೋಸುನೆ). [ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ವಿಷ್ಣು ಪೊೞಲೊಳ್ ಗೋಸಣೆಯಂ ತೊೞಲ್ಚಿದಂ Vr. 50, 20].

ಗೋಸನೆ gōsane. = ಗೋಸಣೆ. [ಪಂಚರತ್ನದ ಪೊನ್ನರಾಶಿಗಳನರ್ಥಿ ಜನಕ್ಕೆ ಗೋಸನೆಯಿಟ್ಟು ಕುಡವೇೞ್ದು Pb. 12, 52 va.]; (Cpr. 2, 15; Abh. P. 9, 165). — ಗೋಸನೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to send forth or emit cries: to cry aloud (Abh. P. 11, 140 va.; 14, 82 va.). [— ಗೋಸನೆವಿಡಿಸು. -ಬಿಡಿಸು. to publicly declare. ದಿವಿಜಕರೋನ್ಮುಕ್ತ ಮುಕ್ತಾದಿ ರತ್ನಂಗಳಂ ಪೊೞಲ್ಗೆಲ್ಲಂ ಗೋಸನೆವಿಡಿಸಿ Ap. 10, 7 va.].

ಗೋಸಮುದಾಯ gō-samudāya. a herd of cows (ಆಕಳ್ Śm. 33).

ಗೋಸಮೂಹ gō-samūha. = ಗೋಸಮುದಾಯ. see ಪಶುವ್ರಜ, ಹಿಣ್ಡು.

ಗೋಸಮ್ಭವ gō-sambhava. *produced from or by a cow.*

ಗೋಸರ್ಗ gō-sarga. the time at which cows are let loose: *daybreak, dawn.*

ಗೋಸಾಯಿ gō-sāyi. = ಗೋಸಾವಿ. (My.; Te., M.).

ಗೋಸಾವಿ gō-sāvi. Tbh. of ಗೋಸ್ವಾಮಿ No. 2. (Mhr., S. Mhr., Te.).

ಗೋಸಿ gōsi. = ಗೋಚಿ. a clout, etc. (My.). see ಪುಟ-. ಆಸೆಗಾಱ ಹಾರವಯ್ಯ ಗೋಸಿಯೊಳಗೆ ಮೂಗಳ ಕಟ್ಟಿದ (Prv.).

ಗೋಸುಮ್ಬೆ gōsumbe. a chameleon, a gecko (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ, ಪ್ರತಿಸೂರ್ಯಶಯಾನಕ Hlā.; ಬಱುಸೂರ್ಯಶಯಾನಕ Mr. 164; C.). [ಹೊತ್ತಿಗೊನ್ದು ಪರಿಯುಪ್ಪ ಗೋಸುಮ್ಬೆಯನ್ತೆನ್ನ ಮನವು Bv. 287].

-ಗೋಸ್ಕರ gōskara. = -ಕೋಸಕೆ, etc. ಅದಱ ಗೋಸ್ಕರ (S. Mhr.). see B. 5, 44. 76. 82. 94. 106. 160. 176. 180. 195.

ಗೋಸ್ತನ gō-stana. the udder of a cow; a cluster of blossoms, etc.; a necklace of four strings. (G.).

ಗೋಸ್ತನಿ gō-stani. = ಪಶುಸ್ತನಿ. *a bunch of grape.* 2, *the vine.* 3, *a necklace of four strings.*

ಗೋಸ್ಥಾನ gō-sthāna. = ಗೋಸ್ಥಾನಕ. (R.).

ಗೋಸ್ಥಾನಕ gō-sthānaka. *a cow-stall, a hurdle for cattle.*

ಗೋಸ್ವಾಮಿ gō-svāmi. = ಗೋಸಾಯಿ, ಗೋಸಾವಿ. *the master or possessor of cows or of herds.* 2, a Śūdra, and some-times a Brāhmaṇa, that has renounced the world, a religious mendicant (of the śaiva or vaiṣṇava sect).

ಗೋಹತ್ಯ gō-hatya. the killing of a cow. (Bp. 60, 52).

ಗೋಹುರ gō-hura. Tbh. of ಗೋಪುರ. a tower, etc. (Śmd. 342).

ಗೋಳ್ gōḷ. = ಗೋಟ್ 1. the sound of howling, lamenting, wailing, or roaring. (Tu. ಗೋಲು, ಗೋಳು; Te. ಗೋಡು; *cf.* ಗೊಳೋ). — ಗೋಳಾಟ. -ಆಟ. lamentation, wail (C.; B. 4, 182). — ಗೋಳಾಡು. -ಆಡು. to lament, to wail, etc. (C.; B. 4, 144; 5, 86. 154). — ಗೋಳಿಡು. -ಇಡು. = ಗೋೞಿಡು (Śmd. I), q. v. see Bp. 37, 37; 46, 36; 47, 46; 48, 9; J. 8, 27.

40; 13, 60; 28, 39; 31, 66. — ಗೋಳಿನ್. -ಎನ್. to lament, etc. (Bh. 3, 19, 50).

ಗೋಳ gōḷa. 1. = ಗೋಲ. a ball; a globe (C.; T., M.).

ಗೋಳ gōḷa. 2. distraction; busy bustling; clamour, tumult; disorder, confusion (Mhr. ಘೋಳ, ಘೋಟಾಳಾ). — ಗೋಳಾಗೋಳಿ. = ಗೋಳ. (Bh. 2, 2, 104; 3, 5, 18).

***ಗೋಳಾಂಗೂಳ gōḷāṅgūḷa.** = ಗೋಲಾಂಗುಲ. a kind of monkey. ಮುನಿಗಣೇಶ್ವರರೊಡನೆ ದಾಳಿವೊಗೊಯ್ವೊಡನೆವರ್ಪ ಗೋಳಾಂಗೂಳಂಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.

ಗೋಳಿ gōḷi. 1. = ಗೋೞಿ (Śmd. 39). a small potherb of the genus Portulaca (Z.; My.). see ನೀರು-, ನುಚ್ಚು-. — ಗೋಳಿಪಲ್ಯ. the above used as a vegetable (C.).

ಗೋಳಿ gōḷi. 2. = ಗೋಣಿ 4. all kinds of fig trees which bear no apparent flowers (T. ಕೊಟುಂಜಿ, ಕೋಳಿ): the Banyan tree, Ficus bengalensis Lin. (Tu.; T. ಕೋಳಿ); Ficus elastica Roxb. (My.). see ಕಿಱು-. — ಗೋಳಿಬೇರು. a root of the Banyan tree. ಗೋಳಿಬೇರು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಗೋಪಾಲರಾಯ (Prv.). — ಗೋಳಿಮರ. = ಗೋಳಿ. the Banyan tree (St. & Pl.).

ಗೋಳಿ gōḷi. 3. (*cf.* ಕೋಳಿ?). a kind of plant? — ಗೋಳೀ ಹೂವು. either the flower of the tree Mimusops elengi, or that of the tree Sesbana grandiflora (ಕೇಸರ, ಬಕುಳ, ಬುಕ, ವಸು, ಶಿವಮಲ್ಲಿ G.).

ಗೋಳಿಸು gōḷisu. to rub, to rub and stir in order to mix (Bh. 10, 5, 43; Mhr., H. ಘೋಟಣೇಂ).

ಗೋಳೆ gōḷe. the upper part of the bamboos, etc. (My.); [the hollow of a tree; hollowness].

ಗೋೞ್ gōḻ. 1. = ಗೋಳ್. lamenting, etc. — ಗೋೞಿಡು. = ಗೋಳಿಡು. to lament, to howl, to roar (ಕ್ರೋಶಧ್ವನಿ Śmd. Dh.). ಗೋೞಿಟ್ಟಂ (Śmd. I).

ಗೋೞ್ gōḻ. 2. = ಗೋಣ್, etc. the neck, etc. — ಗೋೞ್ಮುರಿ. = ಗೋಣ್ಮುರಿ 2. (ಹಿಂಸೆ Kk. 70). to twist the neck. [ಅಟ್ಟುವ್ಮುರಿಗೊಣ್ಡು ಕೂಡೆ ಕಡಿದನ್ತಾ ಸೈನ್ಯಮಂ ಪರ್ವಿ ಗೋೞ್ಮುರಿಗೊಣ್ಡು ವಿದುವಾರಸಾತಳಮುಮಂ ಗಾಂಗೇಯನಸ್ತ್ರಾಳಿಗಳ್ Pb. 11, 40].

ಗೋೞ gōḻa. ಗೋೞಾಯಿಲ, ಗೊೞಾಯ್ತು, ಗೋೞಾಯ್ಲ. see ಘೋೞಿ, etc.

ಗೋೞಿ gōḻi. = ಗೋಳಿ 1. (Śmd. 39). a small potherb.

ಗೋೞಿಗೆ gōḻige. a mare. see ಘೋೞಿಗೆ.

ಗೌ gau. for this syllable at the beginning of Kannaḍa or Tadbhava words in writ see ಗವ or ಗವು, *e. g.* for Tbh. ಗೌಳಿಗ see ಗವಳಿಗ, for Tbh. ಗೌಡ see ಗವುಡ.

ಗೌಡ gauḍa. = ಗೌಳ. (fr. guḍa). sweetmeats. 2, N. of a country, the district of Gaur in Bengal. 3, a style of poetry, the bold and spirited one. *cf.* ಗವುಡ, and see ಪಂಚ-.

ಗೌಡಮಾರ್ಗ gauḍa-mārga. the gauḍa style of diction or composition (Kāvy. III, 1, A, 25).

ಗೌಡರೀತಿ gauḍa-rīti. = ಗೌಡಮಾರ್ಗ. (Kāvy. IV, 1, 2. 7. 8. 10. 11).

ಗೌಡಿ gauḍi. *rum distilled from molasses.*

ಗೌಣ gauṇa. (fr. ಗುಣ). subordinate, unessential, secondary; metaphorical, figurative; attributive. (Kāvy. V, 70).

ಗೌತಮ gautama. (fr. ಗೋತಮ). *N. of Buddha or Śākyamuni, the founder of the Buddhist sect.* 2, N. of other persons. see ಮುಖ್ಯಋಷಿ; Bp. 3, 77; 53, 5; 60, 52; J. 33, 39; B. 4, 213.

ಗೌತಮಿ gautami. N. of a river (J. 20, 13).

ಗೌಧಾರ gaudhāra. *an iguana.*

ಗೌಧೇಯ gaudhēya. (fr. ಗೋಧಾ). *an iguana.*

ಗೌಧೇರ gaudhēra. *an iguana.* 2, *a young gōdhā or young iguana* (ಮಱಿಯುಡು Mr. 163).

ಗೌರ್ gaur. Sarasvatī (Mr. 10).

ಗೌರ gaura. *white; yellow; pale red.* 2, the moon. 3, the filament of a lotus. 4, white mustard. 5, the Bos gaurus.

ಗೌರವ gaurava. (fr. ಗುರು). relating to a guru. 2, weight, heaviness; bulkiness (Si. 404). 3, importance, high value or estimation. 4, *gravity, dignity, respectability, venerableness* (ದಿಮ್ಮಿದುದು, ಬಿಣ್ಪು Ct. II, 79); respect shown to a person (Śmd. 159).

***ಗೌರವದೋಷ gaurava-dōṣa.** a technical flaw in poetical composition. Kr. 1, 127.

ಗೌರಾದೇವಿ gaurā-dēvi. N. (Bp. 12, 41); Pārvatī (My.).

ಗೌರಿ gauri. ಗೌರೀ. *any girl prior to menstruation, a maid;* a virgin. 2, *Pārvatī.* 3, a yellow pigment or dye (ಗೋರೋಜ, etc. Mr. 335). 4, N. of a plant (see Mr. s. ಪನ್ನಂಗಿ). — ಗೌರಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. Pārvatī; N. (C.). — ಗೌರಿಯರಸ. -ಅರಸ. Śiva (Bp. 56, 1; J. 13, 19). — ಗೌರವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. = ಗೌರಮ್ಮ. see ಸೇವಕದ-. — ಗೌರೀ ಹಬ್ಬ. a (yearly) feast in honour of Gaurī. see Prv. s. ಮದುವೆ.

ಗೌರಿಜಡೆ gauri-jaḍe. N. of a plant (ಭೂಜಟಿ Mr. 135, o. r. ಗೌರಿಜೆಡೆ).

ಗೌರೀಕಾನ್ತ gaurī-kānta. Śiva (Bp. 24, 77; 49, 22).

ಗೌರೀತೃತೀಯೆ gaurī-tṛitīye. a festival in honour of Gaurī on the 3rd of the first half of the bhādrapada month (My.).

ಗೌರೀಧವ gaurī-dhava. Śiva (Bp. 24, 53).

ಗೌರೀಪತಿ gaurī-pati. Śiva (Bp. 31, 17; 45, 33).

ಗೌರೀಪಾಷಾಣ gaurī-pāṣāṇa. a kind of mineral poison (My.).

ಗೌರೀಪುತ್ರ gaurī-putra. *Skanda;* Gaṇapati (My.).

ಗೌರೀಪ್ರವರ gaurī-pravara. Śiva (Bp. 45, 45).

ಗೌರೀರಮಣ gaurī-ramaṇa. Śiva (Bp. 58, 63).

ಗೌರೀಲಲನ gaurī-lalana. Śiva (Bp. 27, 38).

ಗೌರೀವಲ್ಲಭ gaurī-vallabha. Śiva (Bp. 25, 18).

ಗೌರೀಶ gaurī-īśa. Śiva (Bp. 5, 56).

ಗೌರೀಸುತ gaurī-suta. = ಗೌರೀಪುತ್ರ. (Mr. 16).

ಗೌರೆ gaure. ಗೌರಾ. = ಗೌರಿ. see ಗೌರಾದೇವಿ.

ಗೌಳ gauḷa. Tbh. of ಗೌಡ. N. of a country. (Śmd. 29). see Bp. 6, 18; ಪಂಚ-. 2, N. of a rāga (J. 21, 56).

-ಗ್ಗೆ gge. = -ಗ 2, etc. an affix for the formation words denoting time. see ಆಗ್ಗೆ.

ಗ್ನ್ಯಾನ gnāna. = ಗ್ಯಾನ. knowing, etc. (My.).

ಗ್ನ್ಯಾಪಕ gnāpaka. Tbh. of ಜ್ಞಾಪಕ. remembrance, etc. (S. Mhr.).

ಗ್ಯಾನ gyāna. Tbh. of ಜ್ಞಾನ. knowing, etc. (C.).

-ಗ್ಯೆ gye. = -ಗ್ಗೆ. see ಆಗ್ಯೆ.

ಗ್ರಥಿತ grathita. = ಗ್ರನ್ಥಿತ. tied. (Sk.; G).

ಗ್ರನ್ತ granta. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥ (Śmd. 338).

ಗ್ರನ್ಥ grantha. = ಗಿರನ್ತ, ಗ್ರನ್ತ. tying, binding, stringing together. 2, *a book or composition in prose or verse; a code;* a religious treatise; the vēda (ಶಾಸ್ತ್ರಸಮೂಹ, ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳು; ಶ್ರುತೌಘ, ವೇದಂಗಳು

Nn. 141; ಶಾಸ್ತ್ರತತಿ; ವೇದ ನಾಲ್ಕು Mr. 491). 3, *a line in a manuscript consisting of about thirty-two syllables* (ವರ್ಣಸಂಖ್ಯೆ, ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಭೇದ, ಅಕ್ಷರದ ಎಣಿಕೆ 141; ಅಕ್ಕರದ ಎಣಿಕೆ 491). 4, wealth, property (ಪಿತೃಧನ, ತನ್ದೆ ಗಳಿಸಿದ ಧನ 141). 5, great knowledge (ಜ್ಞಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆ, ಜ್ಞಾನದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ 141). 6, giving (ದಾನ, ಕೊಡುವುದು 141). 7, ಭಾಗಿ (ವಿಭಾಗ, o. r. ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆ 141).

ಗ್ರನ್ಥಕರ್ತ grantha-karta. an author (My.; B. 5, 168. 230).

ಗ್ರನ್ಥಕಾರ grantha-kāra. an author (My.; B. 5, 211).

ಗ್ರನ್ಥನ granthana. *stringing, tying; composing a book;* arranging. see ರಚನೆ.

ಗ್ರನ್ಥಲಿಪಿ grantha-lipi. one of the various characters used in writ (Bp. 5, 53).

ಗ್ರನ್ಥಲೇಖಕ grantha-lēkhaka. a writer of books, etc. (ಲಿಪಿಕ Mr. 360).

ಗ್ರನ್ಥಿ granthi. = ಗಣ್ಟೆ, ಗಣ್ಟು, ಗನ್ತಿ, ಗನ್ದಿ, ಗನ್ದೆ. *a knot;* a tie. 2, *the knot or joint of a reed,* etc.; *a joint or articulation of the body;* a knot or protuberance of any kind; a name of several plants and bulbous roots. (ಗೋದೆ Mr. 121).

ಗ್ರನ್ಥಿಕ granthika. = ಗನ್ಧಿಗೆ. a medical drug (Si. 143. 145). ಗ್ರನ್ಥಿಕದ್ರವ್ಯ). 2, *the root of long pepper.*

ಗ್ರನ್ಥಿತ granthita. = ಗ್ರಥಿತ. *strung, tied.*

ಗ್ರನ್ಥಿಪರ್ಣ granthi-parna. *a certain fragrant plant* (= ಕುಕ್ಕುರ, ಶುಕ). see Si. 155 and ಮಾಚಿಪತ್ರಿ.

ಗ್ರನ್ಥಿಲ granthila. knotty. 2, *the plant Flacourtia sapida* Roxb. 3, *the plant Capparis aphylla* Roxb.

ಗ್ರಸ್ತ grasta. *seized with the mouth, devoured, eaten;* seized; possessed by (a demon, etc.) 2, *imperfectly pronounced, or slurred, by omitting a letter or syllable.*

ಗ್ರಹ graha. 1. = ಗರ 3. *seizing, laying hold of, holding; taking* (ಆಕರ್ಷಣ, ಹಿಡಿವುದು Nn. 33). 2, the power that seizes and obscures the sun and moon and causes eclipses, especially rāhu. 3, *a plant,* as seizing or influencing the destinies of men in a supernatural manner; generally *nine planets* are enumerated: Mars, Mercury, Jupiter, Venus, Saturn, Rāhu, Kētu, the Sun and Moon (ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹ 33; Śmd. 109). 4, *an imp, an evil spirit, a demon* (ತಪ 33; ತಪನ Mr. 490); magical or demonical influence (ಭೂತಾದಿವಹಾವೇಶ 490). 5, a Brāhmaṇa (ಭೂದೇವ 33). 6, the earth (ಧರಣಿ, ಭೂಮಿ 33). 7, ಜೀವವ್ರಾತ (ಜೀವಸಮೂಹ 33). 8, the number nine (ಒಮ್ಬತ್ತು Mr. 347). see ಪಾಪ-.

ಗ್ರಹ graha. 2. ಗೃಹ. a house. (B. 5, 96. 184).

ಗ್ರಹಚಾರ graha-cāra. = ಗಾಚಾರ, ಗಿರಾಚಾರ, ಗ್ರಾಚಾರ. the mischievous course, or bad influence (as pain, poverty, sickness, etc.) of unpropitious stars or evil spirits (C.; Te.).

ಗ್ರಹಣ grahaṇa. = ಗರಣ, ಗಾಣ 2, ಗಿರ್ಹಾಣ. *seizing; taking, accepting; holding;* taking by the hand, marrying 2, seizure of the sun or moon: an eclipse. 3, perceiving, understanding, *comprehension; the receiving of instruction.* see ಕೊಳ್, ಪಿಡಿ.

ಗ್ರಹಣಿ grahaṇi. diarrhoea, dysentery (My.). 2, rickets; marasmus (Mg.).

ಗ್ರಹಣೀರುಜ್ grahaṇī-ruj. *diarrhoea, dysentery.*

ಗ್ರಹನಿಕರ graha-nikara. the nine planets (ನವಗ್ರಹ Nn. 78).

ಗ್ರಹಪತಿ graha-pati. *the sun.*

ಗ್ರಹಪೀಡೆ graha-pīḍe. trouble arising from unpropitious stars (C.). or from demons (My.).

ಗ್ರಹಬಾಧೆ graha-bādhe. = ಗ್ರಹಪೀಡೆ. (My.).

ಗ್ರಹಭೇದ graha-bhēdha. a kind of graha, one of the grahas (ನೀಲ Nn. 30). see ಗ್ರಹವಿವರ.

ಗ್ರಹಮಾಲೆ graha-māle. the planets. (B. 5, 167; My.).

ಗ್ರಹವರ graha-vara. = ಗ್ರಹಪತಿ. (Bp. 4, 44).

ಗ್ರಹವಿವರ graha-vivara. = ಗ್ರಹಭೇದ. (ರಾಹು, ಗ್ರಹಭೇದ Nn. 76).

ಗ್ರಹಶಾನ್ತಿ graha-śānti. propitiation of the planets by offerings (C.).

ಗ್ರಹಸ್ತ grahasta. Tbh. of ಗೃಹಸ್ಥ. a house-holder. (C.; B. 5, 92).

ಗ್ರಹಿಕೆ grahike. understanding, comprehension (B. 3, 34; My.).

ಗ್ರಹಿತ grahita. seized, etc. (Bp. 39, 13).

ಗ್ರಹಿಸು grahisu. to seize; to accept, to acknowledge; to comprehend, to understand (My.; Te. ಗ್ರಹಿಂಚು). see Śsv. 2, 113; B. 4, 170. 189. 193; 5, 3; ಅನು-.

ಗ್ರಾಚಾರ grācāra. Tbh. of ಗ್ರಹಚಾರ. (C.).

ಗ್ರಾಮ grāma. = ಗಾವ, ಗಾವೆ. *a village;* a town-like village (C.); a district or township (ಜನಾನ್ತ, ದೇಶ Nn. 37). 2, *a multitude, a group of things, a collection* (ಸಂಕುಲ, ಸಮೂಹ 37). 3, a scale in music, a gamut (ರಾಗವಿಭೇದ 37; see Mr. 78 s. ಮೂಱುಗ್ರಾಮ; Cpr. 1, 84 va.). 4, sexual intercourse (ಭೋಗ 37; *cf.* ಗ್ರಾಮ್ಯ). 5, semen (ರೇತ, ಇನ್ದ್ರಿಯ 37). 6, the ocean (ಅಮ್ಬುಧಿ, ಸಮುದ್ರ 37). 7, a ray (ಕಿರಣ 37). 8, sound (ಶಬ್ದ, ಧ್ವನಿ 37). 9, = ಭೂತಗ್ರಾಮ (? ಭೂತ 37). 10, a Māgadha (ಮಾಗಧ, ಮಾಗಧರ್ 37).

ಗ್ರಾಮಕೀಟಕ grāma-kīṭaka. village-vermin, a mischief-maker (B. 4, 153).

ಗ್ರಾಮಣಿ grāmaṇi. *the head-man of a village* (ಗಾವಿಲ Kk. 58); the head of a rent-free village or of such villages (My.). 2, *principal, excellent, best.* 3, *a barber.*

ಗ್ರಾಮತಕ್ಷ grāma-takṣa. *a carpenter working for the village.*

ಗ್ರಾಮತೆ grāmate. *a multitude of villages.*

ಗ್ರಾಮದೇವತೆ grāma-dēvate. the tutelary deity of a village. (My.).

ಗ್ರಾಮಧಾನ grāma-dhāna. = ಗ್ರಾಮಾಧಾನ. (ಖೇಟ Mr. 188).

ಗ್ರಾಮಮುನಸೀಪು grāma-munasīpu. a Gavuḍa (My.).

ಗ್ರಾಮರಸ grāma-rasa. = ಗಾವರಸ. rustic taste or sentiments (?).

ಗ್ರಾಮರುಹ grāma-ruha. the castor-oil plant (ಏರಣ್ಡ, ಅವುಡಲ Mr. 136).

ಗ್ರಾಮವಾಸಿ grāma-vāsi. living in a village or in villages; tame. (My.).

ಗ್ರಾಮಶಾನ್ತಿ grāma-śānti. purification of a village from infesting devils by throwing about the flesh of buffaloes, sheep or fowls, or rice, etc. (S. Mhr.). ಗ್ರಾಮಶಾನ್ತಿಗೆ ತಳವಾರ ತಲೇ ಬೋಳಿಸಿಕೊಣ್ಡ (in the expectation of a good dinner, etc., Prv.).

ಗ್ರಾಮಶಾರ್ದೂಲ grāma-śārdūla. a dog (Mr. 185).

ಗ್ರಾಮಸಾರ grāma-sāra. the filth of a village (My.).

ಗ್ರಾಮಸಿಂಹ grāma-siṁha. = ಗಾವಸಿಂಗ. a dog.

ಗ್ರಾಮಸೂಕರ grāma-sūkara. a village hog (Bp. 55, 22).

ಗ್ರಾಮಸ್ಥ grāma-stha. residing in a village; a villager (C.).

ಗ್ರಾಮಾಧಾನ grāma-ādhāna. = ಗ್ರಾಮಧಾನ. *a village or small town* (ಖೇಟಕ, ಖೇಡ Hlā).

ಗ್ರಾಮಾಧಿಪ grāma-adhipa. *the superintendent or chief of a village.*

ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿ grāma-adhipati. = ಗ್ರಾಮಾಧಿಪ. (ಗಾವಿಲ Śm. 107).

ಗ್ರಾಮಾಧೀನ grāma-adhīna. *dependent on a village.*

ಗ್ರಾಮಾನ್ತ grāma-anta. *space near a village.*

ಗ್ರಾಮಾನ್ತಿಕ grāma-antika. *the neighbourhood of a village.*

ಗ್ರಾಮಿಣ grāmiṇa. = ಗ್ರಾಮೀಣ. (ಗಾವಿಲ Śm. 47).

ಗ್ರಾಮೀಣ grāmīṇa. = ಗಾವಿಲ. *born or living in a village, peculiar to a village; vulgar, rude;* a rustic.

ಗ್ರಾಮೀಣೆ grāmīṇe. *indigo.*

ಗ್ರಾಮೆ grāme. a kind of anuprāsa (Kāvy. III, 2, B, 52. 53).

ಗ್ರಾಮೇಯಕ grāmēyaka. *rustic;* a villager.

ಗ್ರಾಮೈಕರಾತ್ರ grāma-ēka-rātra. lodging only a night in a place, as a wanderer, beggar, or an unsettled man does (My.).

ಗ್ರಾಮ್ಯ grāmya. *produced, born in or peculiar to a village; tame; rustic; a villager* (ಕಾಲುರಿಚ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗ Ss.; Kk. 38; Śm. 47); an uneducated man (ಮೂಢ Śmd. 41 Cm.); *coarse, vulgar, rude;* the prākṛita and the other dialects of India as contradistinct from saṁskṛita; sexual intercourse (*cf.* ಗ್ರಾಮ No. 4). see Ch. v. 40; Cpr. 8, 3.

ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮ grāmya-dharma. *sexual intercourse.* (Abhā. 2, 86).

ಗ್ರಾಮ್ಯಪಶು grāmya-paśu. a tame or domestic beast (B. 5, 11).

ಗ್ರಾಮ್ಯಶಬ್ದ grāmya-śabda. a rustic or vulgar term; a prākṛita term. (Kāvy, II, 1, A, 20-28).

***ಗ್ರಾಮ್ಯಾಳಾಪ grāmya-āḷāpa.** slang or colloquial expression. Kr. 2, 82.

ಗ್ರಾವ grāva. *a stone* (ಪಾಷಾಣ, ಕಲ್ಲು Nr. 106; ಕಲ್ಲು 108). 2, *a mountain* (ಪರ್ವತ, ಬೆಟ್ಟ 106; ಬೆಟ್ಟ Mr. 474). 3, hard, solid; firmness; courage (ಧೈರ್ಯ, ಧೀರಪಟ್ಟತನ 106). 4, a cloud.

ಗ್ರಾವಾಳ grāvāḷa. a stone (ಕಾನ್ತ, ಕಲ್ಲು Nn. 91).

ಗ್ರಾಸ grāsa. = ಗರಾಸ. seizing with the mouth, swallowing. 2, a *mouthful; a morsel.* 3, food, nourishment.

ಗ್ರಾಹ grāha. *seizing, taking, holding, receiving.* 2, *a crocodile* (ಅವ ಹಾರ, ನೆಗಳ್ Mr. 410); *a shark; the water-elephant* or hippopotamus; any large marine animal. — ಗ್ರಾಹಮರ. the wood-apple tree (St. & Pl.; *cf.* ಗ್ರಾಹಿ).

ಗ್ರಾಹಕ grāhaka. seizing; receiving, accepting, purchasing; one who seizes, a police-officer (ಪ್ರಗ್ರಹ, ಬನ್ದಿವಿಡಿಹಂ Mr. 462); perceiving, observing; one that can duly appreciate; containing, enclosing. see Bp. 35, 43; 37, 53; 43, 46; ಅತಿ-, ಸಮೋಳ-.

ಗ್ರಾಹಕಶಕ್ತಿ grāhaka-śakti. the power or faculty of apprehending (B. 4, 183; My.).

ಗ್ರಾಹಿ grāhi. *seizing, receiving, accepting,* etc.; containing, holding; attracting; perceiving, observing; etc. see ಏಕಸನ್ಧಿ-. 2, *the elephant or wood-apple, Feronia elephantum* Corr. 3, a female spirit of evil, seizing men and causing death and disease. 4, a swoon.

ಗ್ರಾಹಿತ್ವ grāhitva. seizing; perceiving. see ಏಕಸನ್ಧಿ-, ಗಲ-.

ಗ್ರಾಹ್ಯ grāhya. to be seized, taken, received, etc.; to be understood, perceivable; to be considered or regarded; acceptable, agreeable. see ಅ-, ಉಪ-, ಜಳ-, ಮುಷ್ಟಿ-; J. 7, 38; B. 5, 175.

ಗ್ರೀವ grīva. = ಗ್ರೀವೆ (Śmd. 102).

ಗ್ರೀವೆ grīve. the back part of the neck, *the neck.*

ಗ್ರೀಷ್ಮ grīṣma. *the hot season, consisting of the months śuci and śukra,* (or jyēṣṭha and āṣāḍha), from the middle of May to the middle of July (Mr. 70; ಬೇಸಗೆ Nn. 91); heat, warmth.

ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲ grīṣma-kāla. the hot season (My.).

ಗ್ರೀಷ್ಮರಾಜ grīṣma-rāja. the hot season regarded as a king (J. 15, 4).

ಗ್ರೈವೇಯ graivēya. (fr. ಗ್ರೀವೆ). a collar, a necklace (see Mr. s. ಲೇವಳ.).

ಗ್ರೈವೇಯಕ graivēyaka. *a necklace, an ornament of the neck;* a chain worn round the neck of an elephant.

ಗ್ಲಸ್ತ glasta. = ಗ್ರಸ್ತ. *devoured, eaten.*

ಗ್ಲಹ glaha. *a stake at play;* gaming, playing with dice.

ಗ್ಲಾನ glāna. *exhausted, wearied, emaciated, weak.*

ಗ್ಲಾನಿ glāni. *fatigue, languor, lassitude;* sickness, pain (ನೋವು, Mr. 384, o. r. ನೇವು); unwillingness, displeasure, depression of mind. 2. one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಗ್ಲಾಸ್ನು glāsnu. = ಗ್ಲಾನ. *exhausted, etc.*

ಗ್ಲೌ glau. *the moon* (ಚನ್ದ್ರ Śmd. 67).

ಘ್ gh

ಘ್ gh. the twenty-fourth letter of the alphabet (Śmd. 12, 21. 23). in Kannaḍa it is found only in the words ಘೞಯಿಂ (o. r. ಘಳಿಯಿಂ), (ಘಳಿಗೆ in one MS. instead of ಘಾೞಗೆ), (ಘಾರಿಗೆ in one MS.), ಘಾೞಗೆ, ಘೋೞಗೆ, ಘಾಸೆ (o. r. ಘಾಸಿ), ಘಾಸರಂ (not in all MSS.; Śmd. 23), ಘಟ್ಟ, and in a few imitative sounds (22).

ಘ gha. the letter ಘ್ when pronounced with the short **a,** as is generally done at school.

ಘ gha. striking, beating; killing. see ಉದ್–, ಪರಿ–, ಪಾಣಿ–, ಪ್ರತಿ–, ಸಂ–. 2, rattling, tinkling. 3, the number four (Mr. 349).

ಘಂ ghaṁ. an imitative sound. — ಘಂ ಘಂ. rep. one of the sounds of a drum (Bp. 16, 17).

ಘಕಾರ gha-kāra. the letter ಘ (Śmd. 11).

ಘಟ ghaṭa. = ಗಟ, ಗಡ 1. coming to, reaching; joining; coming in collision, touching, grazing; exerting oneself, intently occupied or busy with; see ಸಂಘಟ; *cf.* ಕಡಂಗು 1. 2, bringing or putting together, collection (ಸಂಗ್ರಹ, ಕೂಡಲಿಕ್ಕುವುದು Nn. 109). 3, a troop of elephants (ಗಜೋತ್ಕರ, ಆನೆಯ ಘಟೆ 109). 4, a drinking party (ಮಧುಗೋಷ್ಠಿ, ಮಧುಪಾನಗೋಷ್ಠಿ 109). 5, the body (ಕಾಯ, ದೇಹ 109). 6, *an earthen water-vessel* (ಪರವಿ, ಹರವಿ 109; ಕರಿರ, ಹರವಿ Mr. 209). 7, a measure equal to one drōṇa, or, according to others, equal to twenty drōṇas (*cf.* ಕಳ 5 ?). 8, a border (*cf.* ಕಡೆ I). 9, a part of a column.

ಘಟಕ ghaṭaka. = ಗಟಕ, ಘಾಟಕ. exerting oneself; a manager between parties; a manager in general; strong, powerful (My.); forming a constituent part, constituting a substantial part.

ಘಟಕಾವಯವ ghaṭaka-avayava. strengthening (nourishing) component parts (B. 4, 32).

ಘಟನ ghaṭana. joining; junction, union (My.); bringing together; bringing about; making, effecting, forming; striving after, effort, exertion; happening, occurring; accomplishment. see ವಿ–.

ಘಟನಾಘಟನೆ ghaṭanā-aghaṭane. accomplishment and non-accomplishment (My.).

ಘಟನೆ ghaṭane. = ಗಟನೆ, ಘಟನ. *joining; junction;* bringing about; *assembling; arranging.* see Bp. 25, 48; ಅರ್ಥ–; ದುರ್ಘಟನೆ.

ಘಟಭೇದ ghaṭa-bhēda. a kind of water-vessel. see ಮೊಗೆ.

ಘಟಯೋನಿ ghaṭa-yōni. born in a water-jar : *Agastya.*

ಘಟಸರ್ಪ ghaṭa-sarpa. = ಗಟಸರ್ಪ. a large snake (C.; Jnv. 1, 12).

ಘಟಾಕಾಶ ghaṭa-ākāśa. the ether (reflected) in a water-vessel (Bp. 51, 33; *cf.* ಪಟಾಕಾಶ).

ಘಟಿ ghaṭi. = ಗಡಿ 2, ಗಡೆ. *a small water-jar.* 2, a period of 24 minutes. 3, a gong. 4, the metal sinking cup for measuring time. 5, = ಘಟೀಯನ್ತ್ರ, see ಗಡೆ.

ಘಟಿಕಾಶತಗ್ರನ್ಥಿ ghaṭikā-śata-granthi. one who composes a hundred verses in 24 minutes (My.).

ಘಟಿಕೆ ghaṭike. = ಗಟಿಕೆ, ಗಡಿಕೆ, ಗಡಗೆ No. 2, ಗಡಿಗೆ, ಗಳಿಗೆ 2, ಗೞಕೆ, ಗೞಗೆ. (joining, etc. = ಘಟನ). 2, a water-jar or pot. 3, a period of twenty-four minutes (ಗೞಗೆ Śmd. 30; ನಾಡಿ, ಗೞಗೆ Mr. 67; see s. ನಾಡಿ). 4, = ಘುಂಟಿಕೆ, the ankle (*cf.* ಗಣಿಕೆ, ಗಿರಗೆ, ಗಿರಿಗೆ).

ಘಟಿತ ghaṭita. = ಘಟ್ಟಿತ. joined, united; connected; planned, devised, attempted; produced, effected, exerted; made, made of; happened, occurred. see Ch. p. 24; Mr. 1; Bp. 51, 62; Rśv. 13, 67; ಅ–.

ಘಟಿತಾರ್ಥ ghaṭita-artha. the result of deliberation; practicableness (My.).

ಘಟಿಯಿಸು ghaṭiyisu. = ಗೞಯಿಸು q. v., ಘಟಿಸು. to be obtained, etc. (Cpr. 4, 80; Bp. 36, 21). ಆ ಕ್ಷಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರಮ್ ಒರ್ಮೆ ಘಟಿಯಿಸುಗುಂ (Śmd. 346). 2, to obtain.

ಘಟಿಸು ghaṭisu. = ಗಡಿಸು 1, ಗೞಸು, ಘಟಿಯಿಸು. to be obtained, to be gained, to happen, etc. (My.). ತಾಯ ಬೞಯ ಕೞುವಿನನ್ತೆ ನಾಮಪದಂಗಳ್ ಆಗೆ ಸಮಾಸಂ ಘಟಿಸುಗುಂ (Śmd. 194). see Bp. 18, 9; J. 2, 35; 5, 56; 27, 37; Rām. 5, 8, 89; 5, 9, 27; B. 4, 93. 123. 207; 5, 104. 279; ಉದ್–. 2, to obtain (Bp. 50, 26; My. in connection with ಕೊಳ್ಳು). ಅವನು ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಘಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡನು (My.).

ಘಟೀಯನ್ತ್ರ ghaṭi-yantra. *the rope and bucket of a well, any machine for raising water.*

ಘಟೆ ghaṭe. effort, endeavour. 2, *an assembly; an assemblage, a collection.* 3, *a troop of elephants arrayed for battle* (ದನ್ತಿವೃನ್ದ Mr. 155).

ಘಟೋತ್ಕಚ ghaṭa-utkaca. N. of a son of Bhīma. (Bh. 1, 9 sum.).

ಘಟೋತ್ಕಚತನುಜ ghaṭōtkaca-tanuja. Ghaṭōtkaca's son, Mēghanāda (J. 2, 35; 3, 1).

ಘಟೋದ್ಭವ ghaṭa-udbhava. = ಘಟಯೋನಿ. born in a water-jar. (ಅಗಸ್ತ್ಯ Mr. 257).

ಘಟ್ಟ ghaṭṭa. = ಗಟ್ಟ. one of the Tatsamas (Śm. 77). a range of mountains, a ghaut (Grj. 2, 106 va.). ಬೆಟ್ಟಮುಂ ಘಟ್ಟಮುಂ ಹಳ್ಳಮುಂ (Śmd. 130). ಘಟ್ಟದೊಳ್ ಬೆಟ್ಟಂಗಳೊಳ್ (Bp. 18, 15).

ಘಟ್ಟ ghaṭṭa. = ಘಟ, etc. touching, etc. (= ಘಟ್ಟನ, see ಸಂ–). 2, *steps or stairs on the side of a river, etc., leading to the water's edge; a landing place, a quay.*

ಘಟ್ಟಕ ghaṭṭaka. = ಘಟ್ಟನ. see ಪ್ರ–.

ಘಟ್ಟಣ ghaṭṭaṇa. = ಘಟ್ಟಣೆ, ಘಟ್ಟನ q. v., etc. ಗಜಾವಳಿಯ ಪದಘಟ್ಟಣ (Bp. 10, 5).

ಘಟ್ಟಣೆ ghaṭṭaṇe. = ಘಟ್ಟಣ (Śmd. 364). beating down, as a road (My.); folding by beating gently (My.); the state of being beaten down, as the ground of a threshing-floor (J. 15, 6). 2, a hit, a wound (ಗಾಯ Bhn. 36).

ಘಟ್ಟನ ghaṭṭana. = ಗಟ್ಟಣೆ, ಗಟ್ಣೆ, ಘಟ್ಟಣ, ಘಟ್ಟಣೆ. touching, joining; rubbing (the hands, etc.) over, rubbing out; causing to move, shaking; stirring round or about, churning (*cf.* ಕಡೆ 3); striking, beating (Śśv. 4, 77); striking together, pressing down,

smoothing, compressing. 2, going, moving (*cf.* ಕಡೆ 5); practice, business, means of living. see ಅವ-, ಸಂ-.

ಘಟ್ಟಾಘಟ್ಟಿ ghaṭṭāghaṭṭi. mutual beating (Śmd. 220).

ಘಟ್ಟಿ ghaṭṭi. = ಗಟ್ಟಿ, q. v. hardness, etc. ಲೋಹದ ಘಟ್ಟಿ (ಪಟು Śmd. I). see ಆಜ್ಯ-, ಪಡೆ-.

ಘಟ್ಟಿತ ghaṭṭita. = ಘಟಿತ. joined, etc. (Kāvy. I, 1*a*, 1; Cpr. 8, 4).

ಘಟ್ಟಿವಳ್ತಿ ghaṭṭi-vaḷti. (Śmd. 244. 246). = ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ. a toilet woman. [ವಿವಿಧ ಗನ್ಧಂಗಳನಾನವಯವದೊಳ್ ಮಾಡುವ ಘಟ್ಟಿವಳ್ತಿಯೆಂ ದೇವಿ ಗಣ್ಡವಳ್ತಿಯೆನಲ್ಲಂ Pb. 8, 56].

ಘಟ್ಟಿಸು ghaṭṭisu. to gain strength (Rām. 6, 11, 14). *cf.* ಗಟ್ಟಸು.

ಘಟ್ಟಿಸು ghaṭṭisu. = ಗಟ್ಟಿಸು. to strike (Rām. 5, 9, 5; J. 7, 48). ಕಾಲಿನ್ದೆಯುಂ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದೆಯುಂ ಘಟ್ಟಿಸಿದಂ (Śmd. 150). 2, to fold (cloth) by gently beating (it) with the palm of the hand (Bp. 21, 10).

ಘಡಾ ghaḍā. = ಗಡ 1. a musical instrument formed of an earthen vessel, and beaten as a drum. (Si. 453; My.).

ಘಣ ghaṇa. = ಗಣ 1 etc., ಘಳ. an imitative sound. — ಘಣ ಘಣ. = ಗಣ-. (Bp. 16, 17; 44, 19. 50; 53, 37; 56, 5; Dp. 53, 4). — ಘಣಘಣರವ. the sound of ಘಣಘಣ (Bp. 44, 32. 41).

ಘಣ ghaṇa. = ಘ, ಘನ No. 15, ಘಾಣ. see ಪ್ರ-.

ಘಣ್ಟಾಕರ್ಣ ghaṇṭā-karṇa. N. of an attendant of Skanda and of Śiva. (Bp. 53, 37).

ಘಣ್ಟಾಗಾರ ghaṇṭā-āgāra. a belfry. (R.).

ಘಣ್ಟಾನಾದ ghaṇṭā-nāda. = ಘಣ್ಟಾರವೆ. N. of a plant (ಸೋನು Mr. 148, text corrupt).

ಘಣ್ಟಾಪಥ ghaṇṭā-patha. the bell-road: *the chief road, a highway.*

ಘಣ್ಟಾಪಾಟಲಿ ghaṇṭā-pāṭali. *a species of the trumpet-flower with bell-shaped blossoms, Bignonia suaveolens* Roxb.

ಘಣ್ಟಾಮಣಿ ghaṇṭā-maṇi. a hand bell; a kind of plant. see ಹಾಲು-. — ಘಣ್ಟಾಮಣೀ ಸೊಪ್ಪು. (ಪಟುಪರ್ಣಿ, ಹೈಮವತಿ, ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೀರಿ, ಹಿಮಾವತಿ, ಕಂಕೋಷ್ಠ Si. 156).

ಘಣ್ಟಾರವ ghaṇṭā-rava. the sound of a bell.

ಘಣ್ಟಾರವೆ ghaṇṭā-rave. *Crotolaria of various species.*

ಘಣ್ಟಿಕೆ ghaṇṭike. *a small bell.*

ಘಣ್ಟೆ ghaṇṭe. ಘಣ್ಟಾ. = ಗಣ್ಟೆ. *a bell;* a gong. see Bp. 53, 36. 37; 56, 5.

ಘಣ್ಮೆನೆ ghaṇm-ene. with the sound of ಘಣ್ಮ್. see ಧಮ್ಮನೆ.

ಘನ ghana. = ಗನ. *an iron club, a mace* (ಮುದ್ಗರ, ಆಯುಧ ಭೇದ Nn. 15; ಮುದ್ಗರ Mr. 510). 2, any compact mass or substance. 3, *the body* (ಅಂಗ, ದೇಹ 15). 4, metal (ಲೋಹ 15; 510); iron; *a cymbal, a bell, a gong,* etc. 5, *a cloud* (ಜೀಮೂತ, ಮೇಘ 15; ವಾರಿಧರ 510). 6, a mass, an assemblage (ಸಮೂಹ 15). 7, the bulbous root of the plant Cyperus hexastychus communis (ಭದ್ರಾತಕ, ಗೇಕು 15; ಗೇಕು 510). 8, strength (ಬಲ, ಶಕ್ತಿ 15). 9, *compact, solid, material, hard, firm,* (firmness); *dense; full, densely packed; plump; thick; inspissated* (ಸಾನ್ದ್ರ Mr. 510); hard and old (ಜರಠ, ಹಳಿದು 15); uninterrupted; taken in the mass, complete; *very, much* (ವೆಗ್ಗಳ Śmd. 237. 342 Cm.); exceeding the common measure; large; great; greatness (ಮಿಕ್ಕಪವಣ್ Mr. 510; ಘನಗುರು Śm. 1; ಘನದ ಅನನ್ತಂ etc. Mr. 254); *deep, as sound;* auspicious, fortunate; accomplishable (ಸಾಧ್ಯ, ಸಾಧ್ಯವಾದುದು Nn. 15; ಸಾಧ್ಯ Mr.; 510). 10, water (ಜಲ, ಉದಕ 15). 11, *a mode of dancing neither quick nor slow.* 12, stupor, ignorance, etc. (ಮೋಹ 15). 13, skin, rind, bark. 14, a cube. 15, striking, slaying; war (ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಾಳೆಗ 15, o. r. ರಣಾಂಗಣ). see Sp. s. ಯೋಗಿ, Prv. s. ವನವಾಸ. see Mr. s. ಸಾರಂಗ.

ಘನಜ್ವಲಿತ ghana-jvalita. a great flame or blaze (ದಳ್ಳುರಿ, ಪೇರುರಿ Śm. 11).

ಘನತರ ghana-tara. uncommonly hard, thick, large, great, etc. (ದೊಡ್ಡಿತ್ತು ಆದ Śmd. 257 Cm.). see Bp. 26, 16; 28, 7. 61; 44, 19; 47, 51; 50, 10.

ಘನತೆ ghanate. compactness, firmness; thickness, coarseness, solidity. 2, greatness, excellence (Bp. 2, 31; 10, 52; 19, 29; 46, 45; J. 2, 53; B. 4, 80. 126. 189. 195).

ಘನತ್ವ ghanatva. = ಘನತೆ. (Bp. 26, 64).

ಘನದೀಪ್ತಿ ghana-dīpti. the light of clouds: lightning (ಸೌದಾಮಿನಿ, etc., ಮಿಂಚು Mr. 43).

ಘನಪಥ ghana-patha. the cloud's path: the sky (Bp. 58, 56).

ಘನಪುಷ್ಪ ghana-puṣpa. the cloud-blossom: water (Te., R.).

ಘನಮಾಲಿಕೆ ghana-mālike. a row of clouds (Cpr. 4, 49).

ಘನರವ ghana-rava. the roaring of clouds: thunder (ಮೊಳಗು Mr. 43).

ಘನರಸ ghana-rasa. cloud-juice: *water.* 2, a thick juice; a decoction. 3, camphor.

ಘನವರ್ಧನೀಯತ್ವ ghana-vardhanīyatva. augmentability, extensibility (B. 4, 97).

ಘನವಾರಿ ghana-vāri. cloud-water: rain (ಮಳೆ Mr. 43).

ಘನವಿಸ್ನೇಹ ghana-visnēha. want of solid or great affection (ಅನುನಯ, ಬಹಳಸ್ನೇಹವಿಲ್ಲದುದು Nn. 167).

ಘನವೀರ ghana-vīra. a powerful or great warrior (ತುಱುಗಾಳು, ಬಣ್ಣ Kk. 43; Śm. 42).

ಘನಶ್ಯಾಮ ghana-śyāma. deep black: Viṣṇu (J. 11, 36); Rāma.

ಘನಸಮಯ ghana-samaya. the rainy season (Cpr. 4, 37. 42).

ಘನಸಾರ ghana-sāra. *camphor.* 2, water. 3, ಪ್ರಾಲೇಯ (Mr. 336).

ಘನಾಘನ ghanāghana. fond of slaying; *mischievous.* 2, compact; even, uniform; common (ಸಾಮಾನ್ಯ Nn. 15); virtue (ಪುಣ್ಯ 15). 3, a mass, a number (ವ್ರಾತ, ಸಮೂಹ 15). 4, much (ಬಹು, ಬಹಳ 15). 5, *a rainy cloud* (ಮೇಘ 15; ಕಱಿವ ಮುಗಿಲ್ Mr. 483). 6, *a vicious elephant, or one in rut* (ಗಜ, ಆನೆ 15). 7, Indra's elephant (ಸುರೇಭ, ಐರಾವತ 15). 8, *Indra* (ಸುತ್ರಾಮ, ಇನ್ದ್ರ 15). 9, rain (ವೃಷ್ಟಿ, ಮಳೆ 15).

ಘನೀಭೂತ ghanī-bhūta. become thick, thickened, congealed, compact, etc. (My.).

ಘನೋಪಲ ghana-upala. *hail* (ಕರಕ, ವಾರಿಕಲ್, ಆರಿಕಲ್, ಆನಿಕಲ್, ಆಲಿಕಲ್ Nn. 50).

ಘರಟ್ಟ gharaṭṭa. a grindstone. see J. 25, 51; ದುರಿತ-.

***ಘರವಟ್ಟಿಸು ghara-vaṭṭisu.** to swing, to whirl, to brandish. ಕರವಾಳಂ ಘರವಟ್ಟಿಸಿ ಶಿರೋಜಮಂ ಪಿಡಿದು Pb. 12, 30.

ಘರಿ ghari. an imitative sound. — ಘರಿ ಘರಿ. rep. a sound produced by burning, crackling (Grj. 8, 49). — ಘರಿ ಘರಿನೆ. with the sound produced by grinding the teeth (Rām. 4, 3, 17); with that produced by sawing (J. 26, 63). — ಘರಿ ಘರಿಲನೆ. rep.

with the sound produced by cutting or sawing (Rśv. 14, 29); with that produced by burning, with crackling (5, 37). — ಘರಿ ಘರಿಲು ಘರಿಲೆನಲು. -ಎನಲು. with the sound produced by cutting or sawing (Bh. 8, 27, 19).

ಘರಿಲ್ gharil. = ಘಲಿಲು. an imitative sound. — ಘರಿಲ್ಗರೆ. -ಕರೆ. to emit the sound ಘರಿಲ್, as a wrist-ornament furnished with bells. see Śmd. s. ಬಕ್ಕಳಿ.

ಘರಿಲನೆ gharilane. with the sound of cutting or sawing (V. 14, 40).

ಘರ್ಘರ gharghara. = ಗಗ್ಗರ. an indistinct murmur, a low murmuring or gurgling sound, the crackling of fire, rattling of a carriage, creaking, etc.; laughter, mirth; an owl; etc., etc. 2, = ಘರ್ಘರಿಕೆ No. 2 (Cpr. 5, 69 va.).

ಘರ್ಘರಿ gharghari. = ಗಗ್ಗರಿ, ಗಗ್ಗರಿ No. 2. a bell hanging on the neck of a horse; a bell used as an ornament; a girdle of small bells or tinkling instruments worn by women.

ಘರ್ಘರಿಕೆ ghargharike. bells used as an ornament; an ornament of small bells. 2, a kind of musical instrument (Cpr. 4, 28).

ಘರ್ಮ gharma. = ಗಮ್ಮ, ಗಮ್ಮು, ಗರಮು. heat (ಉಷ್ಣ, ಸೆಖೆ Nn. 22; ಉಷ್ಣ, ಮಹಾಜ್ವರ Mr. 387); sunshine (ನಿದಾಘ, ಕಡು ಬಿಸಿಲು Mr. 34); the hot season. 2, sweat, perspiration (ಬೆಮರ್ 22). 3, coldness (ಶೀತ, ಶೈತ್ಯ 22).

ಘರ್ಮಕಣ gharma-kaṇa. a drop of sweat (Śsv. 1, 53).

ಘರ್ಮಜಲ gharma-jala. perspiration (Bp. 22, 60; Śsv. 4, 112).

ಘರ್ಮಪಾನೀಯ gharma-pānīya. = ಘರ್ಮಜಲ. (Bp. 26, 43).

ಘರ್ಮರ್ತು gharma-ṛitu. the hot season (Cpr. 10, 28).

ಘರ್ಮಾಂಬು gharma-ambu. = ಘರ್ಮಜಲ. (Śsv. 4, 39).

ಘರ್ಮೋತ್ತರ gharma-uttara. excessive heat (J. 2, 16).

ಘರ್ಷಣ gharṣaṇa. = ಗಸಣ, ಘರ್ಷಣೆ. rubbing; grinding; crushing, pounding; brushing, polishing, furbishing. see ಒರಸು, ಮಸೆ.

ಘರ್ಷಣೆ gharṣaṇe. = ಘರ್ಷಣ. (My.).

ಘಲಿಲು ghalilu. = ಘರಿಲ್, ಘಳಿಲು. an imitative sound. — ಘಲಿಲು ಘಲಿಲು. rep. one of the sounds emitted by a drum (Bp. 16, 17) or by an anklet (24, 44).

ಘಸ ghasa. eating, etc. see ನಿ-, ವಿ-.

***ಘಸಣಿ ghasaṇi.** obstacle, difficulty. (Tbh. of ಘರ್ಷಣೆ). ಧರಾವನಿತೆಯ ಭಾರಾವತಾರದೊಳೆನಿತಾನುಂ ಘಸಣಿ ಪೋದುದು Pb. 6, 24 va.

ಘಸ್ಮರ ghasmara. *voracious, gluttonous.*

ಘಸ್ರ ghasra. *a day.*

ಘಳ ghaḷa. = ಗಲ 1, ಘಣ. an imitative sound. — ಘಳ ಘಳ. rep. a sound used to imitate that produced by a heavy object falling to the ground (Bp. 9, 15), or by bells when rung (S. Mhr.). (T. ಕಳಗಳ, a great noise; tingling; murmuring, as water; prattling). — ಘಳಘಳನೆ. with a clanking or clinking sound (Bp. 16, 17; see Mhr. s. ಕಳ 2); with a gurgling sound (42, 30; Te. ಗಳಗಳ, gurgling).

ಘಳಘೊಂಟೆ ghaḷa-ghoṇṭe. see s. ಹಲುಮಾಣಿಕ.

ಘಳಿಗೆ ghaḷige. (only in Śmd. Mdb. MS. 23). = ಗಳಿಗೆ 1 ?

***ಘಳ [ಱ] ಯಿಸು ghaḷ [ḷ] iyisu.** = ಘಟಿಯಿಸು. ಅದನಾಟಿಸಲೆನ್ದೆ ಮನ್ಮಥಂ ಘಳಿಯಿಸಿ ಕೆಮ್ಪುವಾಸಿದವೊಲಿರ್ದುವು ಮಾಮರಗಳ್ ಬಸನ್ತದೊಳ್ Pb. 5, 32.

ಘಳಿಲು ghaḷilu. = ಘಲಿಲು, etc. a sound imitating clinking or clanking (Bh. 1, 14, 8).

ಘಱಿಯ ghaḻiya. the act of putting in order, arrangement, regulation; the act of making ready, preparation (ಸಮಕಟ್ಟು Śmd. I; see ಗಡೆ 2; *cf.* ಗಳೇವು).

***ಘಱಿಯಿಸು ghaḻiyisu.** = ಘಟಿಯಿಸು, ಘಳಿಯಿಸು, etc. ಧರ್ಮಮಂ ಘಱಿಯಿಸಿಕೊಳ್ವುದೊನ್ದೆ ಚದುರ್ Ap. 3, 53.

ಘಱಿಲ್ ghaḻil. quickly (ವೇಗ Ct. II, 37). — ಘಱಲನೆ. quickly [ಉಱುವುದು ಭುಜಬಲದಳವಂ ಘಱಲನೆ ಕೊಳೆ ಹೀನಬಲನ ನಧಿಕ ಬಲಂ ತೊತ್ತಱುದುಳಿದನೆಮ್ಬ ಲೋಕದ ಪೞ ಪೊರ್ದದೆ Ap. 14, 102]; (ಬೇಗ, ಶೀಘ್ರ Ss.; Śmd. 28, o. r. ಘಱಲೆನೆ; Cpr. 4, 87; Abh. P. 3, 103 va.; Grj. 4, 129; Rśv. 1, 135 va.; 6, 11 va. and 24 va.; 14, 14 va.; J. 2, 46). — ಘಱಲೆನೆ. -ಎನೆ. = ಘಱಲನೆ. (ಬೇಗ Bhn. 32; Śmd. I and p. 22).

ಘಾಟ ghāṭa. = ಘಟ. joining, touching. see ಅ-, ಆ-. 2, the nape or back of the neck (ಘಾಟೆ Mr. 327).

ಘಾಟಕ ghāṭaka. = ಘಟಕ. endeavouring; working; contriving. see ಉದ್-.

ಘಾಟನ ghāṭana. = ಘಾಟಕ. (= ಘಟ್ಟನ?). see ಸಂ-. see ಉದ್-.

ಘಾಟೆ ghāṭe. *the nape or back of the neck.*

ಘಾಡಾ ghāḍā. thick or coarse, as cloth (Si. 223; Br. ಗಾಡೆ; Mhr., H. ಗಾಢಾ).

ಘಾಣ ghāṇa. = ಘಣ. striking, etc. see ಪ್ರ-.

ಘಾಣ್ಟಿಕ ghāṇṭika. (fr. ಘಣ್ಟಾ). a bell-ringer, a man who rings the bell and proclaims aloud. (ಚಕ್ರಿಕ, ಗಣ್ಟೆಯ ಬಾಱಸಿ ಸಾಱುವವನು. Nr.).

ಘಾತ ghāta. 1. = ಗಾತ 2. *striking; wounding, killing;* hurting, ruining; destruction, ruin (My.; B. 4, 62); a blow; a bruise. see ನಖ-, ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ಮುಸಲ-, ಸಂ-, and ಮಿದಿ.

ಘಾತ ghāta. 2. = ಗಾತ 1, q. v. depth (J. 3, 19).

ಘಾತಕ ghātaka. *slaying, killing; destroying;* felonious, a murderer; a destroyer.

ಘಾತಕತನ ghātaka-tana. mischievousness. (Dp. 57, 1).

ಘಾತಕಿ ghātaki. a female destroyer or felon. see ವಿಶ್ವಾಸ-; J. 9, 18.

ಘಾತನ ghātana. *striking; slaying, killing.* see ನಖ-, ಪರಿ-, ಪ್ರತಿ-, ಲಘುಂಚಂಚು-, ವಸ್ತ್ರಸ್ವಲ್ಪ-, and ಇಱು, ಕುತ್ತು, ಕುಸುಕು.

ಘಾತನಸ್ಥಾನ ghātana-sthāna. *a place of slaughter, a slaughter-house* (ಕೊಲುವೆಡೆ Mr. 379).

ಘಾತಳಿಕೆ ghātaḷike. = ಘಾತಾಳಿಕೆ. (Rām. 6, 52, 10).

ಘಾತಾಳಿ ghātāḷi. a mischievous woman (Rām. 6, 53, 52; My.).

ಘಾತಾಳಿಕೆ ghāta-āḷike. murderous or mischievous play, evil purpose (J. 29, 35).

ಘಾತಿ ghāti. = ಗಾತಿ 2. striking; killing; destroying; slaughter; catching or killing birds, fowling; a bird-net. 2, a killer, a murderer. see ಅಭಿ-; Abh. P. 2, 56; J. 5, 28.

ಘಾತಿಸು ghātisu. to strike; to slay, to kill; to destroy (Abh. P. 2, 56; Bh. 8, 26, 12; J. 7, 33; 12, 14. 24. 27. 38; 13, 6; 14, 5; 25, 28. 29. 39).

ಘಾತುಕ ghātuka. *killing, destructive, mischievous, hurtful, vicious.*

ಘಾತ್ಕರಿಸು ghātkarisu. misprint for ಪೂತ್ಕರಿಸು (Rśv. 5, 73).

ಘಾತ್ಯಘ ghāti-agha. the sin of murder (Cpr. 3, 80).

ಘಾರ ghāra. sprinkling, besprinkling. see ಅಭಿ-, ಪ್ರಾ-.

ಘಾರಾಘಾರಿ ghārāghāri. a sound produced by severe whipping (Grj. 6, 56 va.; Rām. 4, 3, 5).

ಘಾರಿಗೆ ghārige. = ಗಾರಿಗೆ? a cake made of wheat-flour. (Śmd. 23, o. r. of ಘಾಳಿಗೆ).

ಘಾಸ ghāsa. *food; meadow or pasture grass.* see ತವಸ.

ಘಾಸರ ghāsara. ? (Śmd. 23).

ಘಾಸಿ ghāsi. = ಗಾಸಿ, q. v. (Śmd. 23, o. r. ಘಾಸೆ). harass, distress; fatigue; pain; hurt, destruction. see Bh. 4, 2, 62; Bp. 36, 15; 52, 37; 55, 30; J. 12, 37; 14, 21; 24, 5; Abhā. 2, 41; ಗಲ್ಲಣೆ. — ಘಾಸಿ ಮಾಡು. to harass, to do harm, to destroy (ತುಳಿ Śmd. I; J. 12, 34; 26, 34).

ಘಾಸಿ ghāsi. the all-devouring: fire (Sk.).

ಘಾಳಿಗೆ ghāḷige. ? (Śmd. 23, o. r. ಘಾರಿಗೆ).

ಘಿಟಿಶಾಸಿ ghiṭi-śāsi. — ಘಿಟಿಶಾಸಿಗಳ ಜಕ್ಕಣ್ಣ. N. (Bp. 56, 41).

ಘುಕ್ ghuk. one of the sounds made by a monkey (S. Mhr.).

ಘುಟ ghuṭa. = ಘುಟಿಕೆ. (Sk.; R.).

ಘುಟಿ ghuṭi. = ಘುಟಿ. (Sk.; R.).

ಘುಟಿಕೆ ghuṭike. = ಘಟಿಕೆ, ಗುಣ್ಟಿಗೆ, ಗುಳಿಗೆ 2, ಗಿರಗೆ, etc. *the ankle.*

ಘುಡಕ್ ghuḍak. one of the sounds made by a tiger (S. Mhr.).

ಘುಣ ghuṇa. *a timber-worm,* a book-worm. see ಗೂಣ್ಣೆ 1.

ಘುಣಾಕ್ಷರಪ್ರಾಯ ghuṇa-akṣara-prāya. similarity to an incision in wood or in the leaf of a book caused by an insect or book-worm and resembling somewhat the form of a letter (Cpr. 1, 48).

ಘುಣ್ಟ ghuṇṭa. *the ankle.*

ಘುಣ್ಟಕ ghuṇṭaka. = *the ankle.*

ಘುಣ್ಟಿಕೆ ghuṇṭike. = ಗುಣ್ಟಿಗೆ (Śmd. 338). the ankle.

* **ಘುಂ ghum.** an onomatopoeic word to indicate the atmosphere of awe in a forest. ನೀಮ್ಮರುಳೆ ಬಗೆಯುದನ್ನುಂ ಘುಮ್ಮೆಮ್ಬುಡವಿಯೊಳಡಂಗಿ ಚಿನ್ತಿಸುತಿರ್ಪ Pb. 7, 50.

ಘುಮ್ಮನೆ ghummane. = ಗುಮ್ಮನೆ 1. quickly (ತೀವ್ರತೆ Ct. I, 22, o. r. ಗಮ್ಮನೆ; T. ಕೊಪ್ಪೆನ, Te. ಗೊಬ್ಬುನೆ).

ಘುರಣ ghuraṇa. = ಘೂರ್ಣ 2. sound (see ಗೂರ್ಣಿಸು 1).

ಘುರು ghuru. an imitative sound. — ಘುರು ಘುರು. rep. the sound produced by horses biting their bridle-bits (Abh. P. 4, 108; C. Bp. 47, 35).

ಘುಷ್ಟ ghuṣṭa. sounded; proclaimed. see ಉಚ್ಚೈರ್-.

ಘುಸೃಣ ghusṛiṇa. *saffron.*

ಘುಳಿಂ ghuḷim. an imitative sound. — ಘುಳಿಮೆನೆ (Śmd. I).

* **ಘುಳುಮ್ಮನೆ ghuḷummane.** an imitative sound meaning "instantly". ಖಳನುಂ ಕಳ್ಪಣೆಯುಂ ಘುಳುಮ್ಮನಿಳಿಗುಂ ಶ್ವಭ್ರಾನ್ತಮುಂ ತಾಪಿನಂ Ap. 5, 81.

ಘೂಕ ghūka. = ಗೂಗೆ. *an owl.*

ಘೂರ್ಣ ghūrṇa. 1. shaking, moving to and fro; trembling; revolving, turning round, whirling, rolling.

ಘೂರ್ಣ ghūrṇa. 2. = ಘುರಣ. sound. (Bp. 61, 33; not in Sk.; see ಗೂರ್ಣಿಸು 1).

ಘೂರ್ಣನ ghūrṇana. = ಘೂರ್ಣ 1. see ದರ್ಪ-.

ಘೂರ್ಣಿತ ghūrṇita. *moving to and fro, rolling, turning, tossing.*

ಘೂರ್ಣಿಸು ghūrṇisu. = ಗೂರ್ಣಿಸು 2. to gape; to open (v. i.), to expand, etc., to appear; to rise (ವಿಜೃಮ್ಭಣ Śmd. Dh.). [ಬಾಹು ಮನ್ದರದಿಂ ವೈರಿ ಬಲಾಬ್ಧಿ ಘೂರ್ಣಿಸೆ ಬಿಗುರ್ತಿರ್ಪ ಕೌರವರ್ ಕೂಡೆ ನೂರ್ವರುಮಂ ಕೊಲ್ವೆಂ Pb. 7, 15]. see ವಿ-.

ಘೃಣಿ ghṛiṇi. = ಘೃಣೆ, heat, etc. 2, *a ray of light;* splendour (ಕಿರಣ, ತೇಜಸ್ಸು Nn. 104); *flame.* 3. compassion (ಕರುಣ 104). 4, displeasing, disagreeable; dislike, disgust (ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಹೇಸಿಕೆ 104).

ಘೃಣೆ ghṛiṇe. heat; ardour; a warm feeling towards others: *compassion, tenderness.* 2, blame, censure; *disgust, aversion, contempt.*

ಘೃತ ghṛita. sprinkled. 2, *clarified butter,* ghee (ಆಜ್ಯ, ತುಪ್ಪ Nn. 24). 3, *water* (ಜಲ, ಉದಕ 24). 4, milk; *nectar* (ಪಯ, ಅಮೃತ 24, o. r. ಹಾಲ್). see ನೆಯ್. — ಘೃತಾಹುತಿವಡೆ. -ಆಹುತಿ ಪಡೆ. to obtain an oblation of ghee (Śmd. 273).

ಘೃತಪಾಕ ghṛita-pāka. dressing with clarified butter, an article of food boiled or fried in ghee. (My.).

ಘೃತಾಚಿ ghṛitāci. *N. of an Apsaras.*

ಘೃಷ್ಟಿ ghṛiṣṭi. = ಗೃಷ್ಟಿ. grinding, pounding. 2, *a hog.* 3, *a specious of bulbous plant, Dioscorea* (see Si. 159). 4, a ray (My. amara; see ಹಿಮ-.).

ಘೇರು ghēru. a circumference (ಪರಿಧಿ Cb.; see Mhr. s. ಗೇರಾಯಿಸು).

ಘೋಟ ghōṭa. ಘೋಟಿ. a horse.

ಘೋಟಕ ghōṭaka. *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 144).

ಘೋಟಾರೂಢ ghōṭa-ārūḍha. = ಘೋಟ್ರಾಯಿಲ. who has mounted a horse, a horseman.

ಘೋಟಿಕೆ ghōṭike. = ಗೊಟ್ಟಿಗೆ, ಘೋಟಿಗೆ. a mare.

ಘೋಣ ghōṇa. = ಘೋಣೆ. (Mr. 318).

ಘೋಣಿ ghōṇi. *a hog.*

ಘೋಣೆ ghōṇe. = ಗೋಣ, ಘೋಣ. *the nose; the nose or nostrils of a horse.*

ಘೋಣ್ಟೆ ghōṇṭe. *the jujube, Zizyphus jujuba.* 2, the betel-nut tree. see ಹಲುಮಾಣಿಕ.

ಘೋರ ghōra. = ಗೋರ 2. *terrific, frightful, terrible, awful, violent, vehement;* Śiva. see Bp. 30, 4; 58, 57; Prv. s. ಭಾರ.

ಘೋರಜನ್ಮ ghōra-janma. birth, which is a terrible thing (ಭಾವ Nn. 100).

ಘೋರತರ ghōra-tara. more or uncommonly terrible, etc. (Bp. 24, 41; 46, 32).

ಘೋರಮೂರ್ತಿ ghōra-mūrti. the terrific form: Bhairava (Mr. 15).

ಘೋರಾಮ್ಲಿ ghōra-amli. N. of a plant (ಹುಳುಕುಡಿ Mr. 147 in two MSS.; o. rs. ಹುಳಿಗುಡಿ, ಹುಳಿಗುಡ್ಡಿ, ಘೋರಾಂಗ್ರಿ, ಘೋರಾಮ್ರಿ).

ಘೋಲ ghōla. mixing, stirring together. 2, buttermilk. (R.).

ಘೋಷ ghōṣa. = ಘೋಸ. *sound, noise; cries; roar; proclamation.* 2, *a station of herdsmen.* 3, *a creeping plant bearing white or yellow flowers, Luffa foetida* Cav. *or a similar plant* (ಕೋಶಾತಕಿ).

ಘೋಷಕ ghōṣaka. a crier, a proclaimer. 2, *the Luffa foetida* Cav. *or a similar plant.* see ಆವಡೆಚಿಟ್ಟು, ಚೀದುಬೀರ.

ಘೋಷಣ ghōṣaṇa. sounding; crying; proclaiming aloud. see ಸಾಱು. 2, N. of a musical instrument (see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ).

ಘೋಷಣೆ ghōṣaṇe. = ಗೋಸಣೆ, ಗೋಸನೆ. *speaking loud, making a great noise; crying; proclaiming aloud.*

ಘೋಷಮತ ghōṣa-mata. known, noted or distinguished by a great noise or loud sounds (Cpr. 1, 84 va.).

ಘೋಷವತಿ ghōṣa-vati. *a lute.*

ಘೋಷವರ್ಣ ghōṣa-varṇa. a sonant letter. (My.).

ಘೋಷಾಕ್ಷರ ghōṣa-akṣara. = ಘೋಷವರ್ಣ. (My.).

ಘೋಷಿ ghōṣi. sounding, noisy; proclaiming; sonant (in grammar). (R.).

ಘೋಷಿತ ghōṣita. sounded; sound, noise. (Abh. P. 13, 67).

ಘೋಷಿಸು ghōṣisu. to make a great noise, to cry out (My.); to proclaim, to declare (Abh. P. 14, 83 va.).

ಘೋಷ್ಯತ್ gōṣhyat. sounding, making a great noise, roaring. (Śmd. 100).

ಘೋಷ್ಯದರ್ಣವ ghōṣyat-arṇava. the roaring ocean. (Śmd. 100).

ಘೋಸ ghōsa. = ಘೋಷ. (Śmd. 23 Mḍb. MS.).

***ಘೋಳಾಯ್ಲ ghōḷāyla.** = ಘೋೞಾಯಿಲ. ಘೋಳಾಯ್ಲರ್ ಪೊಳೆಯಿಸೆ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಗಳ್ ಪೊಳೆವನ್ತೆ ಪೊಳೆವ ಕಡುಗುದುರೆಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.

ಘೋೞ ghōḻa. Tbh. of ಘೋಟ.

ಘೋೞಯಿಲ ghōḻayila. = ಘೋೞಾಯಿಲ. [ಘೋೞಯಿಲರ್ ತಗುಳ್ದು ತತ್ತೞ ತೞಿದಿಕ್ಕಿ Pb. 8, 95]; (Abh. P. 13, 12).

ಘೋೞಾಯಿಲ ghōḻa-āyila. (Śmd. 252). Tbh. of ಘೋಟಾರೂಢ. (30; MSS. also ಗೋ–). a horse-man. ಘೋೞಾಯಿಲರ್ಕಳ್ (124, o. r. ಘೋೞಾಯ್ತರ್ಕಳ್).

ಘೋೞಾಯ್ತ ghōḻa-āyta. a horseman. ಘೋಳಾಯ್ತರ್ಕಳ್ (Śmd. 79, o. r. ಘೋೞಾಯ್ಲರ್ಕಳ್).

ಘೋೞಾಯ್ಲ ghōḻa-āyla. = ಘೋೞಾಯಿಲ. (ರಾವುತ Ct. II, 39; Kk. 36; Śm. 45). see Abh. P. 13, 57. 64; Rśv. 6, 11 va.

ಘೋೞಿಗೆ ghōḻige. (Śmd. 23). = ಗೊಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ಘೋಟಿಕೆ (30). a mare (ವಾಮಿ, ಅಶ್ವೆ, ವಡವೆ Nr.; ಅರ್ವತಿ, etc. Hlā.; ವಾಜಿನಿ, etc. Mr. 273; Te. ಗೋಡಿಗೆ).

ಘ್ನ ghna. striking, killing, destroying. see ಕೃಮಿ–, ಕೃತ–, etc.

ಘ್ನತೆ ghnate. killing, etc. see ಕೃತ–.

ಘ್ನ್ಯ ghnya. fit to be killed; fem. ಘ್ನ್ಯೆ. see ಅ–.

ಘ್ರಾಣ ghrāṇa. *smelled;* smelling; *smell, odour; the nose.*

ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣ ghrāṇa-tarpaṇa. pleasant to the nose, *a fragrant substance, a perfume.*

ಘ್ರಾಣಾಂಕುಶ ghrāṇa-aṅkuśa. a nose-ring (ಮೂಕುತಿ Mr. 337).

ಘ್ರಾಣಿ ghrāṇi. a kind of bird (ಮೂಗಿ Mr. 175).

ಘ್ರಾಣಿಸು ghrāṇisu. to smell. see ಆ–.

ಘ್ರಾಣೀಯ ghrāṇīya. to be smelled or smelled at (adj., Cpr. I, 107).

ಘ್ರಾಣೇನ್ದ್ರಿಯ ghrāṇa-indriya. the organ or sense of smell. (Cpr. 1, 122 va.; B. 5, 239).

ಘ್ರಾತ ghrāta. *smelled.*

ಙ್ ṅ

ಙ್. ೦. ṅ. the twenty-fifth letter of the alphabet (Śmd, 12. 21. 23. 24). see the remark added to ೦, ṁ 1. regarding its use see Śmd. 126. 127; 124. 126. 182; 126; 138. 148. 149. 159. 89; 133. 159. 61. 63; 200; 203; 205. 206. 216; 210. 216; 236. 238; 401.

ಙ ṅa. the letter ಙ್ when pronounced with the short **a,** as is generally done at school. 2, the number five (Mr. 349).

ಙಕಾರ ṅa-kāra. the letter ಙ (Śmd. 11).

ಚ್ c. the twenty-sixth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). about its relation to ಸ್ see 83. 215. 223. 282. 284.

ಚ ca. the letter ಚ್ when pronounced with the short **a,** as is generally done at school. 2, the number six (Mr. 349).

ಚಕ caka. = ಚಕ್ಕನೆ. quickly, etc. — ಚಕ ಚಕ. rep. quickly, used of the quick rising of the dough when being baked into bread (S. Mhr.).

ಚಕಚಕ cakacaka. = ಥುಗಥುಗ. glitteringly, brightly (Mhr.; C.; Te.).

ಚಕಚಕಾಯಮಾನ cakacakāyamāna. glittering, radiance, brightness. see ಮಿಣುಗು.

ಚಕಚಕಿತ cakacakita. glittering, shining (Cpr. 4, 75 va.).

ಚಕಡಾ cakaḍā. = ಚಕ್ಕಡಿ. Tbh. of ಶಕಟ. a cart; a travelling cart (My.; Mhr. ಛಕಡಾ; Te. ಚೆಕಡಾ, T. ಚಗಡ, ಚಗಡು; M, ಚಗಡು, ಚಾಡು).

ಚಕಮುಕಿ cakamuki. = ಚಕಿಮುಕಿ, ಚಕ್ಕಮುಕಿ, ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ q. v., ಚಕ್ಕುಮುಕ್ಕಿ. a flint and steel for striking fire; the steel alone (My.; Mhr., H. ಚಕಮಕ; Te. ಚಿಕಮುಕ, ಚೆಕಮುಕಿ, ಚಿಕಿ-, ಚಿಕು-). — ಚಕಮುಕಿಕಲ್ಲು. a flint (My.).

ಚಕರ cakara. Tbh. of ಚಕ್ರ. a wheel. (My.).

ಚಕಳಗುಳಿ cakaḷaguḷi. = ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ, etc. (My.).

ಚಕಾರ ca-kāra. the letter ಚ (Śmd. 11).

ಚಕಾರಶಬ್ದ cakāra-śabda. a word or syllable (Mhr., S. Mhr.). ಅವರು ಒಂದು ಚಕಾರಶಬ್ದ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ (B. 4, 57).

ಚಕಿತ cakita. shaking, trembling; *afraid, timid, frightened.* (Bp. 4, 34).

ಚಕಿಮುಕಿ cakimuki. = ಚಕಮುಕಿ. (S. Mhr.).

ಚಕಿಲ cakila. shining (?). see ಪಿ-.

ಚಕೋತ cakōta. 1. = ಚಕೋತು, etc. (My.). ಚಕೋತನ ಸೊಪ್ಪು. (My.).

ಚಕೋತ cakōta. 2. = ಚಕೋರ 2, etc. a kind of citrus fruit.

ಚಕೋತು cakōtu. = ಚಕೋತ 1, ಚಕ್ಕೋತ 1, ಚಕ್ಕೋತು, q. v. (S. Mhr.).

ಚಕೋರ cakōra. 1. *the bartavelle or Greek partridge, Perdiix rufa or Tetrao rufus,* fabled to subsist upon moon-beams (ತಣ್ಣದಿರ್ವಕ್ಕಿ, ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ Śm. 28; ಬೆಳದಿಂಗಳ ಹಕ್ಕಿ Si. 178). see ಹೊಟಿಸು.

ಚಕೋರ cakōra. 2. = ಚಕೋತ 2, ಚಕ್ಕೋತ 2. the pumplemose or shaddock, Citrus decumana L. (St. & Pl.; Mhr., H. ಚಕೋತರಾ, ಚಕೋತ್ರಾ, -ತ್ರ; Tu. ಚಕ್ಕುಲ್ಲಿ).

ಚಕೋರಕ cakōraka. = ಚಕೋರ 1. *the Greek partridge.*

ಚಕೋರಿ cakōri. a female Greek partridge (Grj. 3, 32).

ಚಕೋರಿಕೆ cakōrike. = ಚಕೋರಿ. (Cpr. 8, 44 va.).

ಚಕ್ಕ cakka. 1. = ಜಕ್ಕ 1. Tbh. of ಚಕ್ರ. — ಚಕ್ಕವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ. Tbh. of ಚಕ್ರಪಕ್ಷಿ (Śmd. 345). 2, the bird Cuculus menaloleucus (ಸಾರಂಗ, ಚಾತಕ Si. 410, sic!). — ಚಕ್ಕವತ್ತ. Tbh. of ಚಕ್ರವರ್ತ, (ಚಕ್ರವರ್ತಿ). = ಚಕ್ಕೋತು. the pot-herb Chenopodium album (ವಾಸ್ತುಕ Nr., Hlā., Mr. 95; Nn. 145, o. r. ಚಕ್ರವರ್ತ Si. 162 and Te. ಚಕ್ರವರ್ತಿ).

ಚಕ್ಕ cakka. 2. = ಚಕ್ಕ, ಚಚ್, ಸಕ್ಕ. neat, etc. (Mhr. ಚಕ್ಕ, bright-shining, trim, fine; ಚಾಕ, neat, tidy, trim). — ಚಕ್ಕಚೌಕ. = ಚಚ್ಚೌಕ. square, four-square (C.; ಚಚ್ಚೌಕ G.). — ಚಕ್ಕದ ಆಟ. a play in squares on the ground (S. Mhr.).

ಚಕ್ಕಡಾ cakkaḍā. = ಚಕ್ಕಡಿ, etc. a cart. (My.).

ಚಕ್ಕಡಿ cakkaḍi. = ಚಕಡಾ, ಚಕ್ಕಡಾ. (S. Mhr.).

***ಚಕ್ಕಣ cakkaṇa.** pleasing? ಗೇಯದೊಳೀಕೆ ಸೊರ್ಕನಿಕ್ಕಿದಳೆನೆ ಕಣ್ಗೆ ಚಕ್ಕಣಮೆನಿಪ್ಪುದು Pb. 7, 90.

ಚಕ್ಕನೆ cakkane. = ಕಟ್ಟನೆ, ಗಕ್ಕನೆ, ಚಂಗನೆ, ಚಿಕ್ಕನೆ, ಜಗ್ಗನೆ, (ಫಕ್ಕನೆ). quickly, fast, suddenly [ಎಚ್ಚ ಶರಮಂ ಕಲಿ ಚಕ್ಕನೆ ಕಿಟ್ಟುರ: ಪ್ರದೇಶಮನಿಸೆ Pb. 12, 117]; (ವೇಗ Ct. II, 36; Grj. 1, 106; T. ಚಿಕ್ಕೆನ; M. ಚಿಕ್ಕನ್ನು, ಚಿಕ್ಕನೆ). — ಚಕ್ಕನಹ ಕಾಲಂ. directly, immediately (ತತ್ಕಾಲಂ Mr. 72, o. r. ಚಿ-).

ಚಕ್ಕಂದ cakkanda. sportful, idle talk; happiness, pleasure, contentedness (S. Mhr.; Tu.; T.: sport, scoff, mockery, derision, taunt, *cf.* ಜಕ್ಕುಳಿಸು). ಚಕ್ಕಂದದವಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲ ಸಿಕ್ಕುವದು (Prv.).

ಚಕ್ಕಮುಕಿ cakkamuki. = ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ, etc. (My.).

ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ cakkamukki. = ಚಕಮುಕಿ, etc. (My.; M. ಚಕ್ಕುಮುಕ್ಕು; Turkish ಚಕ್ಮಕ್; T. ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ). — ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿಹತ್ತಿ. silk-cotton tinder (My.). — ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿಹತ್ತಿಗಿಡ. the silk-cotton tree, Bombax heptaphyllum (ಪಿಚ್ಚಿಲೆ, ಪೂರಣಿ, ಶಾಲ್ಮಲಿ, etc., ಬೂರುಗದ ಗಿಡ, etc. Si. 132).

ಚಕ್ಕರ cakkara. Tbh. of ಚಕ್ರ. a wheel. (My.).

ಚಕ್ಕರಿಸು cakkarisu. = ಚಿಕ್ಕರಿಸು. to bleat. (ಕುಱಿಯೊದಱುವದು G.).

ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ cakkalaguḷi. = ಚಕಳಗುಳಿ, ಚಕ್ಕಳಗುಳಿ. tickling another (My.; Te. ಚಕ್ಕಿಲಿಗಿಂತ, ಚಕ್ಕಿಲಿಗಿಲಿ; T. ಕಜಿಗಿಲಿ; T. ಚಿಮಿಣ್ಡು, ಕಿಮಿಟ್, to touch with the finger, pluck, pinch, tickle). *cf.* ಅಕಳಚಳಕ, ಅಕ್ಕಳಿಕೆ, ಜಕ್ಕುಲಿಸು 1. — ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ ಮಾಡು. to tickle (My.).

ಚಕ್ಕಲಿ cakkali. = ಚಕ್ಕುಲಿ, ಚಕ್ಕುಳಿ, ಚಕ್ಲಿ. a ring of paste without sugar, but with a litlle salt, etc., fried in ghee or oil (C.; Tu. ಚಕ್ಕುಲಿ; Te. ಚಕ್ಕಿಲ; T. ಚಂಗುಲ್ಲಿ).

ಚಕ್ಕಳ cakkaḷa. = ಚಿಕ್ಕಳ. a small cot or oblong low couch of cane-work, a seat of cane or bamboo (ಆಸನ್ದಿ, ವೇತ್ರಾಸನ Mr. 208; ಕಟಾಹ, ಬಿದಿರ ಚಕ್ಕಳ Nn. 107; *cf.* ಚಟ್ಟು 1?). ಬೆತ್ತದ ಚಕ್ಕಳಂ (ವೇತ್ರಾಸನ, ಆಸನ್ದಿ Hlā.). — ಚಕ್ಕಳ ಬಕ್ಕಳ. = ಚಕ್ಕಳ ಮುಕ್ಕಳಿ. (My.). — ಚಕ್ಕಳ ಮುಕ್ಕಳಿ. sitting cross-legged (C.; T. ಚಪ್ಪಣ, ಚಮ್ಮಣ; M. ಚಮ್ಮಣ, ಚಮ್ಪಟಿ). ಚಕ್ಕಳ ಮುಕ್ಕಳಿ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು ಕೂಡ್ರು (C.).

ಚಕ್ಕಳ cakkala. skin, leather (My.; T., M. ಚಕ್ಕಲಿಯನ್, a shoemaker; Mhr. ಸಾಗಲ, goats' skin-leather).

ಚಕ್ಕಳಗುಳಿ cakkaḷaguḷi. = ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ, etc. (My.).

ಚಕ್ಕಳೆ cakkaḷe. = ಸಗ್ಗಳೆ. a skin-flask. (G.).

ಚಕ್ಕಳಿ cakkaḻi. that has become flat by pressure (ಒತ್ತಿ ಚಪ್ಪಟೆ ಆದುದು Śmd. I; Mdb. has ಆದ ಅಡಕೆ for ಆದುದು). [Tu. ಚಕ್ಳ್].

ಚಕ್ಕು cakku. = ಚೆಕ್ಕು 1. a kind of checkered cotton cloth (My.).

***ಚಕ್ಕುಚಕ್ಕನೆ cakku-cakkane.** = ಚಕ್ಕನೆ. quickly, etc. ನಿಶಾತ ಶರಾಳಿಗಳೆಯ್ದೆ ಚಕ್ಕುಚಕ್ಕನೆ ಕೊಳೆ Pb. 12, 119.

ಚಕ್ಕುಬನ್ದಿ cakku-bandi. defining of the boundaries of an estate (My.; Mhr. ಚಕಬನ್ದಿ).

ಚಕ್ಕುಮುಕ್ಕಿ cakkumukki. = ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ, etc. a flint and steel for striking fire. (My.).

***ಚಕ್ಕುಮೊಕ್ಕು cakkumokku.** an onomatopoeic word indicating the sound of cutting. ಶವ ಸಂಘಾತಂಗಳಂ ಚಕ್ಕುಮೊಕ್ಕೆನ್ದಾಗಳ್ ಕಡಿದು Pb. 13, 71.

ಚಕ್ಕುಲಿ cakkuli. = ಚಕ್ಕಲಿ, etc. Tbh. of ಶಷ್ಕುಲಿ (Śmd. 348; Nr.; V. 9, 78; 14, 80).

ಚಕ್ಕುಳಿ cakkuḷi. = ಚಕ್ಕುಲಿ, etc. a food. (Bp. 14, 15).

ಚಕ್ಕೆ cakke. = ಚೆಕ್ಕೆ, ಸಕ್ಕೆ, ಸೆಕ್ಕೆ. Tbh. of ಶಲ್ಕ. a chip of wood [ಕಲುಕುಟಿಗ ಮುಟ್ಟೆ ಚಕ್ಕುಳಿವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಭಿನ್ನವಾಯಿತ್ತೆ? Cv. 484]; (ಶಲ್ಕ, ಸಕ್ಕೆ Śm. 24, o. rs. ಚೆಕ್ಕೆ, ಸೆಕ್ಕೆ; C.; Tu. ಚೆಕ್ಕೆ; Te. ಚಕ್ಕ, ಚೆಕ್ಕ; T. ಚಕ್ಕೈ; *cf.* ಕಕ್ಕು 3?), or of stone (My.; Te. ಚೆಕ್ಕು = K. ಕೆತ್ತು 4). ಪರಿಮಳದ ಚಕ್ಕೆಯ ಮರ (ಕೋಲಕ, etc. Si. 224). — ಚಕ್ಕೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a thin split of stone (My.).

ಚಕ್ಕೋತ cakkōta. 1. = ಚಕ್ಕೋತು, etc. (My.).

ಚಕ್ಕೋತ cakkōta. 2. = ಚಕೋರ 2, etc. a fruit. (My.).

ಚಕ್ಕೋತು cakkōtu. = ಚಕೋತು, etc. Tbh. of ಚಕ್ರವರ್ತ or ಚಕ್ರವರ್ತಿ. an esculent vegetable, goose-foot (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಕವತ, ಚಾಕೋತಾ; see ಚಕ್ಕವತ್ತ s. ಚಕ್ಕ 1). ಚಕ್ಕೋತಿನ ಪಲ್ಯ (S. Mhr.).

ಚಕ್ಯ cakya. = ಚಕ್ಕ 2. neat, etc. see ಚಾಕ-.

ಚಕ್ರ cakra. = ಚಕ್ಕ 1, ಚಕರ, ಚಕ್ಕರ, ಜಕ್ಕ 1. *a wheel* (ಗಾಲಿ Mr. 516; Nn. 49). 2, a potter's wheel (ತಿಗುರಿ 516; Ct. I, 64; ಕುಲಾಲ ಚಕ್ರ, ಕುಮ್ಬಾರರ ತಿಗುರಿ Nn. 49). 3, *a sharp circular missile weapon, a discus* (ಕ್ರೂರಾಸ್ತ್ರ 516; ಖಡ್ಗ, ಆಯುಧಭೇದ 49; ಪಾಱುವ್ಪಳೆ Ct. I, 77; II, 75; ಬಟ್ಟೆಗೆಯ್ದು II, 77). 4, circle; a diagram (ವೃತ್ತ, ಬಟುಹ 49, o. r. ಬಟ್ಟೆತು). 5, a plaything for children (Mhr., S. Mhr.). 6, a circle or depression of the body for mystical, astrological, or chiromantic purposes; six of these are enumerated one above the other, viz. mūlādhāra, svādhiṣṭhāna, maṇipūra, anāhata, viśuddha, ājñā. 7, *a circle, a multitude.* 8, *a host, an army* (ಸೇನೆ 516; ಬಲ, ಸೇನೆ 49). 9, *a realm; rule, sovereignty.* 10, a district, a circuit. 11, the horizon; the sky (ಆಗಸ, ಆಕಾಶ 49). 12, a form of military array (ಬಿಹ್ಪ, ಬಿಹ್ಪ ಭೇದ 49). 13, a kind of vicchitticitra [Kr. 2, 112. 142]; (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 14, *the bend of a river.* 15, *the ruddy goose, Anas casarca* (ಕೋಕ 516; ರಥಾಂಗ, ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ 49). 16, an ancient coin (R.), a quarter rupee (Tu.); about $\frac{1}{28}$ rupee (M., Travancore). — ಚಕ್ರಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize a discus (Śmd. 200).

ಚಕ್ರಕಾರಕ cakra-kāraka. *a kind of perfume.*

ಚಕ್ರಧರ cakra-dhara. Viṣṇu or Kriṣṇa (Mr. 18; Bp. 53, 63). 2, a ruler, a king (Cpr. 6, 108; 7, 5 va.).

ಚಕ್ರಧಾರೆ cakra-dhāre. *the periphery of a wheel.*

ಚಕ್ರಪಕ್ಷಿ cakra-pakṣi. = ಚಕ್ಕವಕ್ಕಿ. the ruddy goose.

ಚಕ್ರಪಾಣಿ cakra-pāṇi. *Viṣṇu or Kriṣna.*

ಚಕ್ರಬಾಲ cakra-bāla. = ಚಕ್ರವಾಡ, etc. a ring, circle; *the horizon.* 2, *a mass, a multitude.* 3, *a mythical range of mountains supposed to encircle the earth.*

ಚಕ್ರಭೃತ್ವ cakra-bhṛitva. the state of bearing or having a circle or of being circular; the state of bearing or having a discus (Cpr. 8, 2).

ಚಕ್ರಮರ್ದ cakra-marda. = ಚಕ್ರಮರ್ದಕ. (ತರುವಸ, ಚಗಚೆ Mr. 129, one MS. ಚಗಜೆ).

ಚಕ್ರಮರ್ದಕ cakra-mardaka. *the ringworm shrub, Cassia tora* Lin.

ಚಕ್ರಯಾನ cakra-yāna. *any wheel-carriage.*

ಚಕ್ರಯುಗ cakra-yuga. the ruddy goose (ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ Nn. 128).

ಚಕ್ರಲೆ cakrale. *a fragrant grass, a kind of Cyperus.*

ಚಕ್ರವರ್ತ cakra-varta. = ಚಕ್ಕವತ್ತ, ಚಕ್ಕೋತು, (ಚಕ್ರವರ್ತಿ, q. v.). (ವಾಸ್ತುಕ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ Nn. 145, o. r. ಚಕ್ಕವತ್ತ).

ಚಕ್ರವರ್ತಿ cakra-varti. = ಚಕ್ಕವತ್ತ, etc.. *a sovereign, an emperor* (ಅವನೀಶ, ಅರಸು Nn. 145; Mr. 516; see s. ಅಱುವರ್); a venerable person (ಮಾನ್ಯನಪ್ಪವನು 145). 2, a potter (ಕುಲಾಲ, ಕುಮ್ಬಾಱ 145; ಕುಮ್ಭಕಾರ 516). 3, Viṣṇu (ನಾರಾಯಣ, ವಿಷ್ಣು 145; ಶೌರಿ 516). 4, the pot-herb Chenopodium album Lin., the goose-foot (ವಾಸ್ತುಕ, ಚಕ್ಕವತ್ತ 145; ವಾಸ್ತುಕ 516). — ಚಕ್ರವರ್ತಿಸೊಪ್ಪು. = ಚಕ್ರವರ್ತಿ No. 4. (ವಾಸ್ತುಕ Si. 162). 2, a kind of fragrant plant (ಜನಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿ, etc., ಕೋರಿನ್ದೆ Si. 160).

ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿ cakra-vartini. an empress (My.; B. 4, 3). 3, *a kind of fragrant plant.*

ಚಕ್ರವಾಕ cakra-vāka. = ಚಕ್ರ No. 15. *the ruddy goose or Brahmany duck,* considered to be a pattern of conjugal attachment (ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ, ಬಿಸುಲ್ವಕ್ಕಿ, ಪೊಣರ್ವಕ್ಕಿ, ಎಣೆವಕ್ಕಿ, ಅನುಳ್ವಕ್ಕಿ, ಜೋಡುವಕ್ಕಿ Śm. 28; Kk. 14; ಗೆಡೆವಕ್ಕಿ, etc. Śs.).

ಚಕ್ರವಾಡ cakra-vāḍa. = ಚಕ್ರಬಾಲ, ಚಕ್ರವಾಲ.

ಚಕ್ರವಾಲ cakra-vāla. = ಚಕ್ರಬಾಲ. *the sensible horizon.* 2, *a fabulous range of mountains.*

ಚಕ್ರವೃದ್ಧಿ cakra-vṛiddhi. interest upon interest; wages for transporting goods in a carriage. (R.).

ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ cakra-vyūha. any circular array of troops. (J. 17, 53).

ಚಕ್ರಾಂಕಣ cakra-aṅkaṇa. a brand in the form of a discus (My.).

ಚಕ್ರಾಂಗ cakra-aṅga. *a gander.*

ಚಕ್ರಾಂಗಿ cakra-aṅgi. a goose. 2, *N. of a plant* (= ಕಟುರೋಹಿಣಿ).

ಚಕ್ರಾದಿ cakra-ādi. the windings of a river (ನೀರ ಮುರುಹು Mr. 416).

ಚಕ್ರಾಯುಧ cakra-āyudha. the discus weapon. 2, whose weapon is the discus: Viṣṇu. (Śmd. 255 Mdb.).

ಚಕ್ರಾಹ್ವಯ cakra-āhvaya. = ಚಕ್ರವಾಕ. (Śmd. 134).

ಚಕ್ರಿ cakri. *having a wheel or wheels.* 2, holding a discus: Viṣṇu (ಹರಿ, ವಿಷ್ಣು Nn. 80, o. r. ಕೃಷ್ಣ). 3, a king (ಭೂಪಾಲ, ಅರಸು 80; Cpr. 7, 2). 4, a potter (ಕುಲಾಲ, ಕುಮ್ಬಾಱ 80). 5, *a snake* (ಫಣಿ, ಸರ್ಪ 80). 6, an ass (ಖರ, ಕತ್ತೆ 80).

ಚಕ್ರಿಕ cakrika. a bard who chants in chorus ringing a bell in the presence of idols. see Nr. s. ಘಾಣ್ಟಿಕ.

ಚಕ್ರಿಪತಿ cakri-pati. a mule (ವಾಜಿತರ, ಹೇಸರಗತ್ತೆ Mr. 186).

ಚಕ್ರೀವತ್ cakrī-vat. *an ass.*

ಚಕ್ರೇಶ **cakra-īśa.** a king (Bp. 61, 86); Viṣṇu.

ಚಕ್ರೇಶ್ವರ **cakra-īśvara.** a king. ಸಕ್ರೆ ಇದ್ದರೆ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನನ್ನಾದರೂ ಒಲಿಸ ಬಹುದು (Prv.).

ಚಕ್ಲಿ cakli. a cultivated tree, the Manilla tamarind, Pithecolobium dulce Benth. (Inga dulcis Willd.; St. & Pl.; Tu.).

ಚಕ್ಲಿ **cakli.** = ಚಕ್ಕಲಿ, etc. (My.).

ಚಕ್ಷಣ **cakṣaṇa.** appearing; seeing. see ವಿ-. 2, *a stimulant to drink.*

ಚಕ್ಷು **cakṣu.** the eye (C.).

ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವ **cakṣus-śrava.** = ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಸ್. see ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಾಶ.

ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಸ್ **cakṣus-śravas.** using its eyes for ears: *a snake.*

ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಾಶ **cakṣuḥśrava-āśa.** a snake-eater: a peacock (ನವಿಲ್ Mr. 168).

ಚಕ್ಷುರಿನ್ದ್ರಿಯ **cakṣus-indriya.** the sense of seeing. (My.).

ಚಕ್ಷುಶ್ರೋತ್ರ **cakṣu-śrōtra.** = ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಸ್. (My.).

ಚಕ್ಷುಷ್ಯ **cakṣuṣya.** *pleasing to the eyes, handsome; agreeable.*

ಚಕ್ಷುಷ್ಯೆ **cakṣuṣye.** *a blue stone used as a collyrium.* see Nr. s. ಕಪ್ಪುಕಲ್ಲು.

ಚಕ್ಷುಸ್ **cakṣus.** *the eye.*

ಚಗಚೆ cagace. = ಚಗಚೆ, ಚೊಗಚೆ, ಚೊಗರ್ಚೆ, ಟಗರಿಸೆ, ತಗಚೆ, ತಗಚಿ, ತಗಚೆ, ತಗರ್ಚೆ, ತಗಿಚೆ, ತಗ್ಗಚ್ಚಿ, ತರಗಸಿ, ತರುಟಿಗಿ, ತರುವಸ, ತರೂಟಿಗಿ. the plant Cassia tora Lin. (ಚಕ್ರಮರ್ದ, ತರುವಸ Mr. 129, o. r. ಚಗಚೆ; My.; T. ಚಗುಡ್ಡೈ, ತಗರೈ; M. ತಗರೆ; Te. ತಗರಿಸೆ, ತಗರ್ಚೆ; ತಗಿರಿಸೆ; Tu. ತಜಂಕ್).

ಚಗಜೆ cagaje. = ಚಗಚೆ, q. v.

ಚಂ-. ಚಣ್- caṅ. = ಕೆಂ-, etc., ಚನ್ 1-, ಚೆಂ-, ಚೆನ್ 1-, ಚೆಮ್-. redness. — ಚಂಗಣಿಗಿಲ್. -ಕಣಿಗಿಲ್. = ಚೆಂ-. a red water-lily (ಕಲ್ಹಾರ, ಸುಗನ್ಧಿಕ Mr. 420). — ಚಂಗದಿರ. -ಕದಿರ. = ಚೆಂ-, q. v. (ಸೂರ್ಯ Kk. 11*b*, o. r. ಚೆಂಗದಿರ). — ಚಂಗಲ. -ಕಲ. (Te. ಚಂಗಲಿ, a fragrant grass = ರಕ್ತತೃಣ; ಚೆಂಗಲಿಗಡ್ಡಿ, a sort of grass). — ಚಂಗಲಕೋಷ್ಠ. a sort of Costus (ವ್ಯಾಧಿ, ಕುಷ್ಠ, ಪಾರಿಭಾವ್ಯ, ವಾಪ್ಯ, ಪಾಕಲ, ಉತ್ಪಲ Si. 153; Te. ಚೆಂಗಲಿಕೋಷ್ಠು, ಚೆಂಗಲ್ವಕೋಷ್ಟು). — ಚಂಗಲವೆ. -ಕಲವೆ. = ಚೆಂ-. the red water-lily (ಆಲ, ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲೆ Kk. 22, o. r. in two MSS., instead of ಆಲ, ಆಬಲ್; Te. ಚೆಂಗಲುವೆ).

ಚಂಕ್ರಮಣ **caṅkramaṇa.** going about, proceeding. see ಶಾಖಾ-.

ಚಂಗ caṅga. = ಕೊಂಗ, ಚಂಗ್ಯ, ಜೊಂಗ, ಜೊಂಗು. crookedness, perverseness. — ಚಂಗ ಮಂಗತನ. = ಚಂಗ್ಯ ಮಂಗ್ಯತನ. (My.). — ಚಂಗ ಮಂಗಾಟ. = ಚಂಗ ಮಂಗತನ. (My.). — ಚಂಗಾಟ. -ಆಟ. = ಚಂಗ ಮಂಗಾಟ. ಚೀಲಿಗೆ ಚಂಗಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ (Prv.).

ಚಂಗ **caṅga.** N. of one of the cards of the gañjīpu (My.; H.).

ಚಂಗನೆ caṅgane. = ಚಕ್ಕನೆ, ಚೆಕ್ಕನೆ. in bounds, friskily, with agility (My.; Te. ಚಂಗುನ, ಚೆಂಗುನ, lightly: with agility). ಚಂಗನೆ ಹಾಱು (My.).

ಚಂಗಳ caṅ-kaḷa (?). — ಚಂಗಳದೇವಿ. N. (Bp. 48, 26). — ಚಂಗಳವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 24, 35). — ಚಂಗಳೆ. N. (Bp. 9, 40; 12, 42; 18, 89; 24, 10. 36; 25, 35; 29, 8; 45, 38; 47, 36; 48, 26).

ಚಂಗು caṅgu. 1. = ಚೆಂಗು 1. to jump, etc. (Te.; My. occasionally; *cf.* Sk. ಚಂಚ್, to jump, etc.).

ಚಂಗು caṅgu. 2. = ಚೆಂಗು 2. frisking, a jump, a leap, etc.; agility (My.; Te. ಚಂಗು, ಚೆಂಗು, ಜಂಗು; ಚೆಂಗುಪಿಲ್ಲಿ, a cat that leaps at an object, a wild cat). — ಚಂಗು ಚಂಗನೆ ಹಾಱು. to dance and skip in sport or with agility, to gambol (My.). — ಚಂಗೆನ್ದು ಹಾಱು. to jump with agility (My.).

ಚಂಗು **caṅgu.** a Jew's harp (C.; Mhr., H. ಚಂಗ; Te. ಚೆಂಗು).

ಚಂಗೂಲಿ caṅ(= cey = key 3)-kūli. a day-labourer (My.).

ಚಂಗೊಣ್ಡೆ caṅ-koṇḍe 1. N. of a town (Bp. 26, 3).

ಚಂಗ್ಯ caṅgya. = ಚಂಗ. crookedness, etc. — ಚಂಗ್ಯ ಮಂಗ್ಯತನ. dupl. perverse, apish pranks, frolics, gambols, sport (C.).

ಚಚ್- **cac.** = ಚಕ್ಕ 2 etc. neat, etc. — ಚಚ್ಚಾಕ. = ಚಕ್ಕ-. (C.; Te.). — ಚಚ್ಚಾಕು. = ಚಚ್ಚಾಕ. (B. 4, 107. 116. 226).

ಚಚ್ಚಕಾರ **cacca-kāra.** beating the time in music with the foot (ಅಡಲ್ ಅನುಗೆಯ್ದು ಪದಹತಿ Mr. 81; Sk. ಚಚ್ಚತ್ಪುಟ, a kind of time in music).

ಚಚ್ಚರ caccara. = ಚೆಚ್ಚರ, q. v. haste; with haste (ತ್ವರಿತ Ct. II, 29; Grj. 8, 28). 2, wakefulness, care [ಚಚ್ಚರಮೊಳ ಪೊಯ್ದು ನೀಂ ನಿನಗೆ ಮಾಡುವುದು Pb. 4, 34]. (My.).

ಚಚ್ಚರಿಗ caccariga. = ಚೆಚ್ಚರಿಗ. a jealously active man.

ಚಚ್ಚು caccu. = ಚೆಚ್ಚು, etc. to strike, to beat; to crush, etc. (My.; Te. ಸಡಿಂಚು, to pound; *cf.* ಜಜ್ಜು 1, ಸದೆ 1). ಅಟ್ಟದಿನ್ದ ಬಿದ್ದವನ ದಡಿಯಿನ್ದ ಚಚ್ಚಿದರು (Prv.).

ಚಚ್ಚುಕ **caccuka.** = ಚಂಚುಕ, q. v. a kind of bird.

ಚಜ್ಜೆ cajje. = ಚೆಜ್ಜೆ, ಜೆಜ್ಜೆ, ಸಜ್ಜೆ, ಸೆಜ್ಜೆ. a kind of grain, Holcus spicatus Roxb. (C.; Te. ಸಜ್ಜ).

ಚಜ್ಜೆ **cajje.** = ಚೆಜ್ಜೆ, ಸೆಜ್ಜೆ. a bed, etc. (My.).

ಚಂಚ cañca. = ಚಂಚು. a man of a wild tribe that resides in forests, a Śabara (Bp. 18, 15; 44, 11, *cf.* v. 16; S. Mhr. in ಅಡವಿ-; Te. ಚಂಚು, ಚೆಂಚು; Mhr. ಚಾಂಚ, a tribe of pirates).

ಚಂಚತ್ **cañcat.** (Śmd. 100). leaping, going, trembling, moving; dangling; unsteady, shaking.

ಚಂಚದ್ರೂಪ **cañcat-rūpa.** (Śmd. 100). an unsteady, etc. form.

ಚಂಚರೀಕ **cañcarīka.** *a bee;* the black bee (ತುಮ್ಬಿ Si. 176).

ಚಂಚಲ **cañcala.** *moving to and fro, shaking, trembling; unsteady; fickle, capricious* (ಚಲನ Nn. 158); the wind; a lover, a lecher. 2, N. of a bird (ಪುಱುಲೆ Mr. 175, o. rs. ಪುಱುಲ, ಪೊಱಲೆ).

ಚಂಚಲತನ **cañcalatana.** = ಚಂಚಲತ್ವ. (ಅನೇಕಾಗ್ರತೆ G.).

ಚಂಚಲತ್ವ **cañcalatva.** movableness, unsteadiness, inconstancy, fickleness (ವ್ಯವಾಯ, ಚಂಚಲ Nn. 152; My.).

ಚಂಚಲನೇತ್ರೆ **cañcala-nētre.** = ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿ. (J. 6, 29).

ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿ **cañcala-akṣi.** a woman (Bp. 45, 24).

ಚಂಚಲಾಪಾಂಗ **cañcala-apāṅga.** a trembling outer corner of the eye (J. 28, 42).

ಚಂಚಲಿ cañcali. = ಚರಿಚಲಿ. a small tree, commonly cultivated, Flacourtia catafracta Roxb. (St. & Pl.; Te. ಚೆಂಚಲಿ-ಚೆಟ್ಟು = ತೇಲುಮಣಿ-ಚೆಟ್ಟು, ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತಿ, ಧೂಮ್ರಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ. ಚೆಂಚಲಿ-ತೀಗ). see ನೀರು-.

ಚಂಚಲಿತ **cañcalita.** = ಚಂಚಲ. see ನಿಶ್-.

ಚಂಚಲೆ **cañcale.** *lightning;* fortune, Lakṣmī.

ಚಂಚಿ cañci. a bag with divisions or pockets, especially for betelnut, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಚಂಚೀ). *cf.* ಸಂಚಿ.

ಚಂಚಿತಿ cañciti. a woman of the Cañcas (Bp. 44, 7; Te. ಚಂಚತ, ಚಿ–, ಚೆಂಚಿತ).

ಚಂಚು cañcu. = ಚಂಚ. a man of wild tribe, etc. — ಚಂಚುದೊಡ್ಡಿ. an abode of Cañcus (ಪಕ್ಕಣ, ಶಬರಾಲಯ Si. 114).

ಚಂಚು cañcu. *the beak or bill of a bird.* 2, *the castor-oil plant, Ricinus communis.* 3, renowned, celebrated, clever. see ಲಘು ಚಂಚುಘಾತನ.

ಚಂಚುಕ cañcuka. a kind of bird (ಪಸುಬ Mr. 174, o. r. ಚಚ್ಚುಕ).

ಚಂಚುಘಾತ cañcu-ghāta. striking with the bill. see ಕದ್ದುಕು, ಕುಕ್ಕು.

ಚಂಚುಘಾತನ cañcu-ghātana. = ಚಂಚುಘಾತ. see ಕುಡುಕು.

ಚಂಚುಪುಟ cañcu-puṭa. the bill of a bird when shut. (Ṡsv. 2, 49).

ಚಂಚುರ cañcura. going repeatedly; expert in, conversant with (Kāvy. II, 2, B, 45); beautiful (see Cpr. s. ಚುಂಚುಲೋಚನೆ; Cpr. 7, 65).

ಚಂಜೆ cañje. = ಸಂಜೆ. evening. (My.).

ಚಟ್ cat. = ಚಟ. a term in imitation of the smacking noise of a whip (C.), or of the noise of a smart blow with a cane (C.). 2, the sound of wood when being suddenly broken or that of an earthen pot when cracking on the fire (C.). *cf.* ಚಾಟು 2.

ಚಟ caṭa. = ಚಟ 4, ಛಟ. an imitative sound. (Sk. ಚಟ ಚಟಾ, a sound for the clashing of weapons, the crackling of fire, the rattling of violent rain, etc.; *cf.* Mhr. ಚಟಕಚಟಕ). — ಚಟ ಚಟ. rep. the snapping sound of corn in being parched (C.). — ಚಟ ಪಟ. reit. = ಚಟ ಚಟ. (C.). 2, the sound of a dry or wet cotton cloth when shaken out (ಜಾಡಿಸು) by its wearer (C.). 3, the sound made by slippers or native shoes when striking the heels in fast running (My.). 4, the sound of sparks bursting forth (My.).

ಚಟ caṭa. 1. — ಚಟಪಟ. fretting and grieving, anxious longing and hankering; in a shake, quickly (B. 2, 28; Mhr.). — ಚಟ ಪಟನೆ. = ಚಟಪಟ. (B. 3, 72).

ಚಟ caṭa. 2. a taste, taking; an acquired liking or fondness; an ill-habit (S. Mhr.; Mhr. ಚಟ, ಛಟಾ).

ಚಟಕ caṭaka. *a sparrow.*

ಚಟಕಶ್ರಾದ್ಧ caṭaka-śrāddha. an annual ceremony in honour of the departed spirits at which kūreas substitute Brahmins. (My.).

ಚಟಕಾಯಿಸು caṭakāyisu. = ಚಟಾಯಿಸು, ಚಟಾಸು. to cut or knock off, to cut clean asunder, to cut short (S. Mhr., H.; Mhr. ಛಾಟಣೇಂ).

ಚಟಕು caṭaku. 1. = ಚಟ. an imitative sound. — ಚಟಕು ಚಟಕನೆ. = ಚಟಕು ಪುಟಕು. (My.). — ಚಟಕು ಪುಟಕು. = ಚಟ ಪಟ No. 3. (C.).

ಚಟಕು caṭaku. 2. = ಚಟ್, ಚಟುಕು. — ಚಟಕು ಚಟಕನೆ. = ಚಟುಕು ಚಟುಕು. (My.; Mhr. ಚಟಕಚಟಕ, ಛಡಾಛಡ).

ಚಟಕು caṭaku. 3. = ಚಿಟಕು. a term in imitation of the cracking of the finger joints. — ಚಟಕು ಮುರಿ. = ಚಟಕು–. (My.).

ಚಟಕೆ caṭake. = ಚಟಕ. *a hen-sparrow.* 2, *a young hen-sparrow.*

ಚಟಕ್ಕನೆ caṭakkane. = ತಟಕ್ಕನೆ 2. all at once, suddenly, used of rising, or of sneezing, etc. (M. ಚಡುಕ್ಕನೆ; Mhr. ಝಟಕನ). ಚಟಕ್ಕನೆ ಎದ್ದನು (C.). ಚಟಕ್ಕನೆ ಸೀತನು (C.), ಚಟಕ್ಕನೆ ಹೊಡೆದನು (My.). *cf.* ಚಟ್ಟನೆ.

ಚಟಚಟಾಯಮಾನ caṭacaṭāyamāna. the crackling of fire (My.; see Sk. s. K. ಚಟ).

ಚಟಪಟಿಕೆ caṭapaṭike. 1. fretting and grieving after, anxious thought (S. Mhr.; *cf.* ಚಟಪಟ s. ಚಟ 1).

ಚಟಪಟಿಕೆ caṭapaṭike. 2. = ಚಟವಟಿಕೆ, etc. smartness, etc. (My.).

ಚಟಲ್ caṭal. = ಚಟಲ್. a term in imitation of the loud crack of a whip (C.).

ಚಟಲ್ಲನೆ caṭallane. = ಚಟಲ್ಲನೆ. with the sharp noise of a cracker (in firework, C.).

ಚಟವಟಿಕೆ caṭavaṭike. = ಚಟಪಟಿಕೆ 2, ಚಟುವಟಿಕೆ. quickness, smartness, liveliness, briskness; activities (My.; Mhr. ಚಟಪಟೀಟ್ಟಾ, ಝಟಪಟ್ಟಾ; ಚಪಲತನ G.).

ಚಟಾಕು caṭāku. the sixteenth part of a pakkā sēr (C.; Br.; Mhr., H. ಛಟಾಂಕ).

ಚಟಾಯಿಸು caṭāyisu. = ಚಟಕಾಯಿಸು, etc. (S. Mhr.).

ಚಟಾಸು caṭāsu. = ಚಟಾಯಿಸು, etc. (S. Mhr.).

ಚಟಿಕಾಶಿರಸ್ caṭikā-śiras. *the root of long pepper.*

ಚಟಿಕೆ caṭike. *a hen-sparrow.* 2, the root of long pepper.

ಚಟಿಗೆ caṭige. = ಚಟ್ಟಿಗೆ. a small earthen pot with a broad mouth (C.).

ಚಟಿಲ್ caṭil. = ಚಟಲ್. (My.).

ಚಟಿಲ್ಲನೆ caṭillane. = ಚಟಲ್ಲನೆ. (My.).

ಚಟೀರನೆ caṭīrane. with the noise of a smart blow with a cane or whip (My.).

ಚಟು caṭu. *pleasing, kind, or flattering discourse;* praise; the belly.

ಚಟುಕನೆ caṭukane. smack! whack! (Bp. 52, 16).

ಚಟುಕು caṭuku. = ಚಟಕು 2. a sound in imitation of that produced by a stroke with a cane or by a smack with a whip. — ಚಟುಕು ಚಟುಕು. rep. smack, smack! whack, whack! (Bp. 52, 16).

ಚಟುಲ caṭula. *trembling, shaking, moving;* unsteady. 2, fine, beautiful, nice. (Bp. 51, 61. 82; Rśv. 1, 9; J. 27, 37).

ಚಟುವಟಿಕೆ caṭuvaṭike. = ಚಟವಟಿಕೆ, etc. activities, etc. (My.).

***ಚಟುಳಿತ caṭuḷita.** vibration. ಶಂಖ ಭೇರಿಯ ಚಟುಳಿತದಿನ್ದ ಟಳ ಪಟಳ ಮನ್ಬುರ ಪಟಳಂ Pb. 10, 67.

ಚಟೂಕ್ತಿ caṭu-ukti. a pleasing, flattering word (Cpr. 8, 54).

ಚಟ್ಟ caṭṭa. 1. = ಚರಟ. extraneous matter separated by sifting, straining, or filtering (S. Mhr.).

ಚಟ್ಟ caṭṭa. 2. = ಚಟ್ಟು 1, etc., ತಟ್ಟ. flatness (My.). 2, the frame of a cart, of a bedstead, of a chair, or of a picture; the bottom or platform of a cart (My.; Te., T., M.; Mhr. ಸಾಟ, ಸಾಠಾ); a bier on, or a litter in,

which a corpse is carried (My.). ಮಟ್ಟು ಮೀಾಱ ಉಣ್ಡರೆ ಚಟ್ಟ ಕಟ್ಟುವದೇ! (Prv.). see Prv. s. ಪಟ್ಟ. — ಚಟ್ಟದ ತೋಳು. = ಚಟ್ಟನ-. (My.).

ಚಟ್ಟ catta. 3. plan; order, regulation (in law); neatness, fineness (My.; Tu., T., M., Te.; Te. also ಚಕ್ಕಟ).

ಚಟ್ಟ catta. 1. = ಚಟ್ಟ, ಚಟ್ಟ2, ಚಟ್ಟೆ, ಸಟ್ಟ, ಸೆಟ್ಟ. (Tbh. of ಶ್ರೇಷ್ಠ, in the sense of ಶ್ರೇಷ್ಠಿ, the head or chief of a trade; a clever merchant; Mhr. ಸಟ್ಟಾ, mercantile transaction; T. ಚಟ್ಟು, trade, merchandise). see ಮಾಱಿಕ-.

***ಚಟ್ಟ catta.** 2. disciple. (Sk. ಛಾತ್ರ?). ಮತ್ತುಱಿದ ವಿದ್ಯೆಗ ಳೊಜರ ಚಟ್ಟರೆಪ್ಪಿನಂ ನೆರೆದುವು Pb. 2, 34.

ಚಟ್ಟನೆ cattane. suddenly, all at once, quickly, also of sneezing (C.; B. 4, 79; Te.; *cf.* ಚಟಕ್ಕನೆ).

ಚಟ್ಟಿ catti. = ಚಟ್ಟಿ2. an earthen pot or pan (ಭಾಣ್ಡ Śm. 89; My.; T., M., Te.).

ಚಟ್ಟಿ catti. 1. Tbh. of ಷಷ್ಠಿ. the sixth day of a lunar fortnight. (Śmd. 348. 370; Śm. 19; ಸಂಷ್ಠಿ Śm. 89; My.). ಚಟ್ಟಿದಿನ ಬಿಟ್ಟಿಗೂ ಹೋಗಬೇಡ (Prv.).

ಚಟ್ಟಿ catti. 2. = ಚಟ್ಟ, ಸಟ್ಟ. a merchant or tradesman. (My.).

ಚಟ್ಟಿಗರಣ catti-garana. Tbh. of ಷಷ್ಠಿಗ್ರಹಣ (Śmd. 376).

ಚಟ್ಟಿಗೆ cattige. = ಚಟಿಗೆ. a small earthen pot, etc. (My.).

ಚಟ್ಟಱಿ catta3-iri. to smear the body with fragrant unguents, to perfume the person in a particular mode (*cf.* ಚರ್ಚೆ?). ಚಟ್ಟಱಿವುದು (ಸ್ಥಾಪಕ, ಹಸ್ತವಿಪ್ಪು Hlā.).

ಚಟ್ಟು cattu. 1. = ಚಟ್ಟ2, ಚಟ್ಟೆ2. flatness (My.). 2, the bottom or platform of a cart (S. Mhr.; Te.; T., M. ತಟ್ಟು; Te. also ಸರುಗುಡು). 3, = ಚತ್ತು, the flat cloth-cover over a palankeen (S. Mhr.). 4, the flat, yet seedless pod of beans, peas, etc. (My.). — ಚಟ್ಟಿನ ತೋಳು. = ಕಳಗ. (My.).

ಚಟ್ಟು cattu. 2. = ಚೆಟ್ಟು2. impurity, vileness (*cf.* ಕೆಡು; M. ಚಟ್ಟು, fault; ಚಿಡಿ, dirty; to be dirty; Te. ಚೆಡಿ, ಚೆಡು, being vile, spoiled, abominable; ಚೆಡ್ಡ, ruined, bad). see ಮುಟ್ಟ-, ಮುಟ್ಟು-, ಮುಡ-, ಮುಡಿ-. 2, destruction. ಅವನನ್ನು ಚಟ್ಟು ಮಾಡಿದರು, they killed him (C.). ಅದು ಚಟ್ಟಾಯಿತು (My.). *cf.* ಸವಟು 2. [Tu.].

ಚಟ್ಟು cattu. 3. hardness, (Te.; *cf.* ಕಡು 1); ನೆಲ್ಲಿ-. the nelli fruit deprived of its seeds and dried in the sun (C.).

ಚಟ್ಟೆ catte. 1. a garment adapted to the body after the European fashion (T., M., Te.; see ಚಟ್ಟೆಕಾಱ).

ಚಟ್ಟೆ catte. 2. = ಚಟ್ಟು1, etc. flatness, levelness (Tu.). 2, a kind of venereal disease appearing as white, somewhat raised flats (My.).

ಚಟ್ಟೆ catte. = ಚಟ್ಟ1 or ಚಟ್ಟ2. see s. ಮಾಱಿಕಚಟ್ಟ.

ಚಟ್ಟೆಕಾಱ catte-kāra. a man dressed in European fashion: a Eurasian (S. Mhr.; M.; Te. ಚಟ್ಟೆಕಾರೆ, ಛಟ್ಟಾರೀ).

ಚಟ್ಟೆಗಾಱ catte-gāra. = ಚಟ್ಟೆಕಾಱ. (My.).

ಚಟ್ಣಿ catni. a seasoning formed of chopped chillies, etc., chutney (C.; Si. 313; M.; Mhr., H. ಚಟಣೀ); the state of being cut to pieces, mangled, etc. (Mhr.). — ಚಟ್ಣಿ ಮಾಡು. to prepare a chutney (C.). 2, to kill; to trouble greatly (My.).

ಚಡತಿ cadati. = ಚೋಡಿ. jealousy (My.; H.).

ಚಡಾಯಿಸು cadāyisu. 1. = ಕಡಾಯಿಸು 1, ಚಡಾಳಿಸು 1, ಜಡಾಯಿಸು. to tighten, to fasten (S. Mhr.).

ಚಡಾಯಿಸು cadāyisu. 2. = ಚಡಾಳಿಸು 2. to raise; to increase (My.; Mhr. ಚಢಣೇಂ), to raise (My.; Mhr. ಚಢವಿಣೇಂ); to lay on, to apply, as a slap, stroke, etc. (Mhr. ಚಢವಿಣೇಂ); to lash with a whip, stick or cane (My.).

ಚಡಾವು cadāvu. ascent, rise (My.; Mhr. ಚಢ); increase of assessment; increase of position, degree, value or price (My; Mhr., H. ಚಢಾವ). 2, a kind of shoe worn by Mohammadans (My.).

ಚಡಾಳ cadāla. = ಚಡಾವು. increase, excess (Rām. 4, 3, 15; 6, 35, 15; Bh. 2, 5, 51; 10, 8, 22).

ಚಡಾಳಿಸು cadālisu. 1. = ಚಡಾಯಿಸು 1. (Bh. 3, 13, 19).

ಚಡಾಳಿಸು cadālisu. 2. = ಚಡಾಯಿಸು 2. to increase, to become excessive (Rām. 5, 8, 55. 66; 6, 50, 18; Bh. 6, 8, 15; 8, 24, 12; 8, 25, 7).

ಚಡಿ cadi. 1. a staircase (My.; Mhr., H. ಸಿಡೀ).

ಚಡಿ cadi. 2. a dovetail (in carpentry, C.; Mhr. ಜಡಕಾಮ, joinery).

ಚಡಿ cadi. 3. a cane (C.; Mhr., H. ಛಡೀ).

ಚಡಿಸು cadisu. = ಚಣ್ಡಿಸು. see ಸಮು-, s. ಸಮು 1.

ಚಡು cadu. = ಚೆಡು. — ಚಡು ಪುಡನೆ. reit. quickly, rapidly (ಶೀಘ್ರ Śmd. 391; Kk. 50, o. r. -ಪಡನೆ).

ಚಡೆ cade. = ಸಡೆ. detached, single, unencumbered (Mhr., H. ಸಡಾ). — ಚಡೆಪವುಜು. an unencumbered army (R.; Mhr., H. ಸಡೀಫೌಜ). — ಚಡೆಸವಾರಿ. = ಸಡೆ-. going out alone (S. Mhr.).

ಚಡ್ಡಿ caddi. breeches which reach only to the middle of the thighs (My.; ಚಣ್ಡಾತಕ, etc. Si. 224; H.; *cf.* ಚಣಕ). [Tu.].

ಚಣ cana. 1. renowned, famous for, known; skilled. see ಅಕ್ಷರ-; Bp. 50, 11.

ಚಣ cana. 2. Tbh. of ಕ್ಷಣ. moment. (Śm. 18; C.; T.; Bp. 51, 35).

ಚಣಕ canaka. breeches which reach only to the middle of the thighs (ಚಲ್ಲಣ, ಅಧೋರುಕ Śmd, II; *cf.* ಚಡ್ಡಿ, ಚಣ್ಣ, ಚಣ್ಡಾತಕ, ಚಲನಕ, ಚಲನಿ, ಚಲ್ಲಣ).

ಚಣಕ canaka. = ಚಣಂಗ. *the chick-pea, Bengal gram, Cicer arietinum* Lin. (ಕಡ್ಲೆ G.). see ಕಡಲೆ.

ಚಣಗಿ canagi. = ಚಣಗೆ, ಚಣಂಗಿ, ಚನ್ನಂಗಿ No. 2. a sort of pulse or lentil, Ervum hirsutum, Cicer lens (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Nr.).

ಚಣಗೆ canage. = ಚಣಗಿ. (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Hlā.).

ಚಣಂಗ cananga. Tbh. of ಚಣಕ. (ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಕಡಲೆ Nn. 102).

ಚಣಂಗಿ canangi. = ಚಣಗಿ, etc. (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Si. 304; ಮಸೂರಿಕ Mr. 373).

ಚಣ್ಡ canda. *hot;* fiery, shining (Bp. 5, 14). 2, *ardent with passion, passionate, wrathful, angry;* cruel, severe; fierce, violent,

impetuous; active, quick; mischievous, evil; pungent, acrid; heat, warmth; passion, wrath. ಚಣ್ಡಹಯವೇಱುವಂ (ಸಾದಿನ Mr. 247). 3, Śiva; Skanda; etc.; N. of a demon; N. of a devotee of Śiva (V. 14, 100).

ಚಣ್ಡಕರ caṇḍa-kara. the sun (Cpr. 5, 71; Bp. 58, 67).

ಚಣ್ಡಕೀರ್ತಿ caṇḍa-kīrti. N. of an attendant of Śiva (Śśv. 1, 80).

ಚಣ್ಡಕೋದಣ್ಡ caṇḍa-kōdaṇḍa. a bow that does great mischief (Śśv. 4, 59).

ಚಣ್ಡಣೆ caṇḍaṇe. the state of being hot or fiery (Bh. 8, 20, 10).

ಚಣ್ಡರುಚಿ caṇḍa-ruci. the sun (Cpr. 5, 4). 2, N. of a rākṣasa (5, 4. 87).

ಚಣ್ಡವರ caṇḍa-vara. N. of a devotee of Śiva (= ಚಣ್ಡ).

ಚಣ್ಡವರವರದ caṇḍa-vara-varada. N. of Śiva (Bp. 58, 67).

ಚಣ್ಡವಾಳ caṇḍavāḷa. = ಚಣ್ಡಿವಾಳ. what is given to ratify a bargain, earnest money, a handsel (My.; Te.).

ಚಣ್ಡಾಂಶು caṇḍa-aṁśu. *the sun.*

ಚಣ್ಡಾತ caṇḍāta. *fragrant oleander, Nerium odorum* Ait.

ಚಣ್ಡಾತಕ caṇḍātaka. *a short petti-coat* (ವರಯುವತಿಯರು ಅರ್ಧ ತೊಡೆ ಪರಿಯನ್ತರ ಉಡುವನ್ತಾ ಸೀರೆ Nr.; see ಚಣಕ).

ಚಣ್ಡಾಲ caṇḍāla. *a Caṇḍāla, an outcaste, a man of the lowest and most despised of the mixed tribes, born from a Śūdra father and a Brāhmaṇa mother.*

ಚಣ್ಡಾಲವಲ್ಲಕಿ caṇḍāla-vallaki. *the lute of the Caṇḍāla, a common lute.*

ಚಣ್ಡಿ caṇḍi. = ಚಿಣ್ಡ. a passionate, violent female (see ಅ–); an obstinate female (C.). 2, a term of endearment applied to a mistress (Bp. 24, 39). 3, *Durgā;* N. of a female (J. 10, 23 seq.). 4, an untractable, obstinate man (C.; Te., T.; Bp. 59, 42). 5, obstinacy, etc. (My.; *cf.* ಕಡು 1; ಕಿಡಿ 1; ಸಣೆ, ಸೆಣೆ; M. ಚೆಡಿ 1, to be angry, to frown). 6, the state of being very hot (Rām. 5, 8, 77). 7, a mischievous man (? ನಾಸಿ Bhn. 27). see Śmd. 109. — ಚಣ್ಡಿಗುನ್ನಿ. -ಕುನ್ನಿ. an irascible dog (Bp. 11, 19). — ಚಣ್ಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become passionate, obstinate, etc. (Bp. 38, 18; 40, 34; J. 4, 68; 10, 24). — ಚಣ್ಡಿಹುಱು. a vicious insect or reptile (Bp. 18, 56).

ಚಣ್ಡಿ caṇḍi. = ತಣ್ಡಿ. wetness (Tu.). [*cf.* ತಣ್].

ಚಣ್ಡಿಕಾರಮಣ caṇḍikā-ramaṇa. Śiva (Bp. 58, 67; Śśv. 4, 59 va.).

ಚಣ್ಡಿಕಾರ್ಚನೆ caṇḍikā-arcane. worship of Durgā (J. 31, 52).

ಚಣ್ಡಿಕಾಲಯ caṇḍikā-ālaya. a temple of Durgā (J. 31, 38. 39. 55).

ಚಣ್ಡಿಕೆ caṇḍike. = ಚೆಣ್ಡಿಕೆ. a tuft; a crest; a tuft of hair left on the head of the young children of all castes (C.); the tuft of hair left on the top of the head (at the ceremony of tonsure) by all those people who wear the janivāra (C.; T. ಚೆಣ್ಡು; Mhr. ಶೇಣ್ಡಿ), and occasionally by others who look upon it as an ornament (C.). ನವಿಲ ಚಣ್ಡಿಕೆ (ಶಿಖೆ, ಜೂಡ Nr.*b*). ಮಾಲೆಯಂ ಚಣ್ಡಿಕೆಯೊಳ್ ಇಕ್ಕೆ ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕಂ (Mr. 334). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 14, 33; 40, 39; 47, 30; 50, 3. — ಚಣ್ಡಿಕೆ ಬಿಡಿಸು. to cause the tuft of hair to be left (C.). — ಚಣ್ಡಿಕೆ ಬಿಡು. to leave that tuft on the head (C.). — ಚಣ್ಡಿಕೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize that tuft (V. 9, 96).

ಚಣ್ಡಿಕೆ caṇḍike. ಚಣ್ಡಿಕಾ. *Durgā.*

ಚಣ್ಡಿತನ caṇḍitana. obstinacy, etc. (J. 18, 46; B. 4, 6; My.).

ಚಣ್ಡಿಲ caṇḍila. Rudra. 2, *a barber.*

ಚಣ್ಡಿವಾಳ caṇḍivāḷa. = ಚಣ್ಡವಾಳ. a handsel, etc. (My.).

ಚಣ್ಡಿಸು caṇḍisu. to be angry or obstinate (My.; Te. ಚಣ್ಡಿಂಚು; see ಎದುರ್–).

ಚಣ್ಡೀಶ್ವರ caṇḍi-īśvara. Śiva. (R.).

ಚಣ್ಡು caṇḍu. 1. = ಚೆಣ್ಡು q. v., etc. *cf.* ಸೆಡೆ 1. a ball to play with (ಕನ್ದುಕ, ಕನ್ದುಕ Si. 231, o. r. ಕಣ್ದುಕ; 72; C.; Te., T., M. ಚೆಣ್ಡು; see T. s. ತತ್ರಿ); a ball or cluster of flowers, etc. (Rśv. 13, 88, o. r. ಚೆಣ್ಡು; My.; Te., T., M.). 2, the glands of the penis (C.). ಕುಣ್ಡೆ ಬಟ್ಟಿನ ಚಣ್ಡು ಕಣ್ಡವರಿಗುಣ್ಟು, ಕಾಣದವರಿಗಿಲ್ಲ (Prv.). — ಚಣ್ಡಿನ ಹೊಣಿಕೆ. a kind of tennis (My.; Bh. 1, 6, 1). — ಚಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to play at ball (C.). — ಚಣ್ಡುಮಲ್ಲಿಗೆ. a variety of jasmine (C.). — ಚಣ್ಡುಹೂವು. a flower resembling the marigold, a Chrysanthemum (C.).

ಚಣ್ಡು caṇḍu. 2. the nape of the neck, the neck (S. Mhr.; B. 4, 156). — ಚಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to strike and break the neck (S. Mhr.).

ಚಣ್ಡೆ caṇḍe. ಚಣ್ಡಾ. *Durgā,* who destroyed the asura Mahiṣa. 2, *a certain perfume* (ರಾಕ್ಷಸಿ, ಧನಹರಿ, etc. Nr.). 3, the small tree Cerbera Odollam Gaert. (St. & Pl.).

ಚಣ್ಡೇಶ caṇḍā-īśa. Śiva. see Bp. 24, 76; 58, 31; ಆದಿ–. — ಚಣ್ಡೇಶಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 46).

ಚಣ್ಡೇಶ್ವರ caṇḍā-īśvara. Śiva. see Bp. 9, 14; 31, 22; 59, 25. — ಚಣ್ಡೇಶ್ವರನ ಚಾಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಚಣ್ಡೇಶ್ವರಿ caṇḍēśvari. Durgā (S. Mhr.).

ಚಣ್ಡೋಲ caṇḍōla. the pyramid-crested wood-lark (Mhr.; B. 3, 27).

ಚಣ್ಣ canna. = ಚಲ್ಲಣ, etc., ಚೆಣ್ಣ. short breeches (C.; see ಚಣಕ). see ಅರ–, ಕುಣ್ಡೆ–, ಗುಡಿಗಿ–.

ಚತುಃ catuḥ. = ಚತುರ್, ಚೌ. four.

ಚತುಃಖಣ್ಡ catuḥ-khaṇḍa. = ಚೌಕಣ್ಡ. four pieces.

ಚತುಃಪಟ್ಟ catuḥ-paṭṭa. = ಚೌವಟ, ಚೌವಟ್ಟ. a place where four roads meet.

ಚತುಃಪದ catuḥ-pada. = ಚೌಪದ, ಚತುಷ್ಪದ. having four feet; a quadruped.

ಚತುಃಶತ catuḥ-śata. = ಚೌಶತ. 104; 400.

ಚತುಃಶಾಲ catuḥ-śāla. *a square formed by four houses.*

ಚತುಃಶಾಲಿ catuḥ-śāli. *a square of four houses.*

ಚತುಃಷಷ್ಟಿ catuḥ-ṣaṣṭi. = ಚೌಷಷ್ಟಿ. 64 (Ch. v. 288; J. 33, 41. 47).

ಚತುರ್ catur. = ಚತುಃ. (Śmd. 31. 101).

ಚತುರ catura. = ಚದರ, ಚದರು, ಚದುರ, ಚದುರು, ಚೆದುರು. four (Śmd. 106). 2, *dexterous, clever, ingenious;* shrewd (Bp. 24, 67; B. 4, 20. 79); skilfulness, cleverness. 3, charming, agreeable. — ಚತುರಕಳ್ಳಿ. a large leafless shrub, the triangular spurge, Euphorbia antiquorum Lin. (St. & Pl.).

ಚತುರಂಗ catur-aṅga. = ಚದರಂಗ, ಚದುರಂಗ. four-membered; = ಚತುರಂಗಬಲ (J. 2, 54). 2, chess.

ಚತುರಂಗಬಲ caturaṅga-bala. an entire or complete army, comprising elephants, chariots, cavalry and infantry. see ಚತುರ್ಬಲ ದಱಿ.

ಚತುರಂಗುಲ catur-aṅgula. four fingers. 2, *the plant Cathartocarpus fistula* Pers.

ಚತುರತನ caturatana. = ಚದುರತನ, ಚತುರತೆ q. v. cleverness, etc. (My.).

ಚತುರತರ catura-tara. uncommonly clever, etc. (Śśv 1, 79 va.).

ಚತುರತೆ caturate. cleverness, sagacity, shrewdness. (Cpr. 1, 54; Bp. 1, 23; 53, 7).

ಚತುರಧಿಪತಿ catur-adhipati. a ruler or commander of four (either of four districts or of the four constituents of an army, My.).

ಚತುರನ್ತ catur-anta. bordered on all four sides. 2, a palankeen (My., also ಚತುರನ್ತಯಾನ).

ಚತುರಬ್ದೆ catur-abde. *a heifer four years old.*

ಚತುರಶೀತಿ catur-aśīti. = ಚೌಶೀತಿ. 84.

ಚತುರಶ್ರ catur-aśra. ಚತುರಸ್ರ. = ಚೌರಸ. four-cornered, quadrangular; regular; agreeable (Ch. v. 12); a square; a boundary (My.).

ಚತುರಾನನ catur-ānana. four-faced; *Brahmā.*; N. of an author = ಕವಿಬೊಮ್ಮ (Ct. II, 2); a man with ingenious features (J. 2, 13).

ಚತುರಾಸ್ಯ catur-āsya. = ಚತುರಾನನ. (Ct. I, 1, seq.; II, 2, seq.).

ಚತುರಾಸ್ಯನಿಘಣ್ಟು caturāsya-nighaṇṭu. a vocabulary by Kavi Bomma (Ct. I & II, colophon).

ಚತುರೋದ್ದಾಮ catura-uddāma. distinguished by (the caesura being) at four or at the end of every fourth syllable (Ch. v. 138).

ಚತುರೋಪಾಯ catura-upaya. the four expedients, the four means of success against an enemy; sowing dissension, negotiation, bribery, and open attack (J. 6, 28; B. 5, 228). ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ವುದು ದಾನಮೆನಿಸಿಕ್ಕು, ವೈರಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸಲು ಭೇದಮೆನಿಸಿಕ್ಕು, ಶಿಕ್ಷಿಸ ಲೊಡಮ್ಬಟ್ಟಡೆ ದಣ್ಡಮೆನಿಸಿಕ್ಕು, ಸಯ್ರಣೆ ಸಾಮಮುಕ್ಕು. ಇನ್ತಿವು ಅಯ್ದೆ ಮುಟ್ಟ ಚತುರೋಪಾಯಮುಕ್ಕು (Mr. 267).

ಚತುರ್ಗತಿ catur-gati. a tortoise. (R.).

ಚತುರ್ಗ್ರಾಮ catur-grāma. = ಚೌಗಾವೆ. four villages; N. of a country.

ಚತುರ್ಥ caturtha. fourth; the fourth.

ಚತುರ್ಥಾಕ್ಷರ caturtha-akṣara. ? the fourth syllable (375).

ಚತುರ್ಥಾಶ್ರಮ caturtha-āśrama. the fourth order of a Brāhmaṇa's life. (My.). see ಆಶ್ರಮ.

ಚತುರ್ಥಿ caturthi. = ಚವುತಿ, ಚೌತಿ. the fourth case, the dative (Śmd. 51. 112. 115. 137-140. 158. 166. 177. 399; Kāvy. I, 2, 31. 32. 36-40; I, 5, 38-40). 2, the fourth day in a lunar fortnight.

ಚತುರ್ದನ್ತ catur-danta. = ಚೌಜನ್ತ, ಚೌದನ್ತ. having four tusks: Airāvata, the elephant of Indra.

ಚತುರ್ದಶ catur-daśa. fourteen (= ಚತುರ್ದಶನ್, Ch. v. 320). 2, the fourteenth.

ಚತುರ್ದಶಭುವನ caturdaśa-bhuvana. the fourteen lōkas or divisions of the universe (Mr. 348; Bp. 52, 45).

ಚತುರ್ದಶಮನು caturdaśa-manu. the fourteen Manus (Mr. 348; Abh. P. 1, 69).

ಚತುರ್ದಶಿ caturdaśi. the fourteenth day in a lunar fortnight (C.; Si. 39).

ಚತುರ್ದಿಶ್ catur-diś. ಚತುರ್ದಿಕ್. = ಚತುರ್ದಿಶೆ. (My.).

ಚತುರ್ದಿಶೆ catur-diśe. the four points of the compass (My.).

ಚತುರ್ಬಲ catur-bala. = ಚತುರಂಗಬಲ. (ಸಂಜ್ಞೆ, ಚತುರಂಗಬಲ Nn. 99).

ಚತುರ್ಭದ್ರ catur-bhadra. *the aggregate of four objects of human pursuit or wishes*: dharma, kāma, artha and mōkṣa.

ಚತುರ್ಭಾಷೆ catur-bhāṣe. the four languages (Ch. p. 22).

ಚತುರ್ಭುಜ catur-bhuja. = ಚೌಭುಜ. four-armed; *Viṣṇu or Kriṣna.* see Bp. 27, 26; 53, 3.

ಚತುರ್ಮುಖ catur-mukha. = ಚತುರಾನನ. Brahmā (My.); Śiva; etc.

ಚತುರ್ಯುಗ catur-yuga. the aggregate of the four yugas or ages of the world (C.).

ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರ catur-vaktra. four-faced; *Brahmā.*

ಚತುರ್ವರ್ಗ catur-varga. = ಚತುರ್ಭದ್ರ. *the aggregate of four objects, etc.*

ಚತುರ್ವರ್ಣ catur-varṇa. the four classes or castes: Brāhmaṇa, Kṣatriya, Vaiśya and Śūdra (Mr. 248. 249).

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ catur-viṁśati. twenty four. 24.

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಜಿನ caturviṁśati-jina. the 24 principal saints (tīrthaṅkaras) in each of the three Jaina ages (Mr. 348).

ಚತುರ್ವಿಧ catur-vidha. *four-fold*; of four sorts, in four ways.

ಚತುರ್ವಿಧನರ್ತನ caturvidha-nartana. the four kinds of acting: music, song, gesticulation and dance (Śśv. 1, 79 va.).

ಚತುರ್ವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥ caturvidha-puruṣārtha. = ಚತುರ್ಭದ್ರ. (My.).

ಚತುರ್ವೇದ catur-vēda. the four vēdas (ಬ್ರಹ್ಮ, ವೇದ Nn. 79; Śmd. 101; Bp. 46, 2).

ಚತುರ್ವೇದಿ catur-vēdi. = ಚೌವೇದಿ. familiar with the four vēdas (Bp. 47, 65; 55, 16).

ಚತುರ್ಹಾಯಣಿ catur-hāyaṇi. *a heifer four years old.*

ಚತುಷ್ಕ catuṣka. = ಚೌಕ. four; consisting of four; increased by four; a collection or an aggregate of four; etc. (Śmd. 101).

ಚತುಷ್ಕೋಣ catur-kōṇa. square, quadrangular; a square. (My.).

ಚತುಷ್ಟಯ catuṣṭaya. *consisting of four; fourfold;* the number four; a collection or an aggregate of four; etc.

ಚತುಷ್ಪಥ catur-patha. *a place where four roads meet.*

ಚತುಷ್ಪದ catur-pada. = ಚತುಃಪದ. four-footed; *a quadruped.*

ಚತುಷ್ಪದಿ catuṣpadi. = ಚೌಪದಿ. N. of a metre (Ch.).

ಚತುಷ್ಪಾದ್ catur-pād. quadruped, etc.; N. of the ninth karaṇa in astrology (My.).

ಚತುಷ್ಪಾದ catur-pāda. = ಚತುಷ್ಪದ. (My.).

ಚತುಸ್ಸಾಗರ catur-sāgara. the four oceans (C. Bp. 47, 12).

ಚತೂರಸ catur-rasa. the four principal tastes (Nn. 119).

ಚತ್ತರಿ cattari. = ಚತ್ರಿ. (My.).

ಚತ್ತರಿಗೆ cattarige. = ಚತ್ತಿರಿಗೆ, ಚತ್ರಿಗೆ. Tbh. of ಛತ್ರಿಕೆ. an umbrella or a parasol, regarded as an ensign of royal power (S. Mhr.).

ಚತ್ತಾಣ cattāṇa. = ಜತ್ತಾಣ. a kind of poetical composition [ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಚತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ಡೆಯುಂ Kr. 1, 32]; (ಒನ್ದು ಕಾವ್ಯಂ Śmd. II; Kk. 82; ಕಬ್ಬವೆಸರ್ ದಿಪ್ತಿ ಚತ್ತಾಣಂ Ct. II, 99).

ಚತ್ತಿರಿಗೆ cattirige. = ಚತ್ತರಿಗೆ. a royal parasol. (S. Mhr.).

ಚತ್ತು cattu. a ceiling; a covering in general (of cloth, planks, etc. over a bed, palankeen, room, My.; Mhr. ಛತ; *cf.* ಚಟ್ಟು 1, No. 3).

ಚತ್ರ catra. 1. = ಛತ್ರ 2. Tbh. of ಸತ್ರ. a session, etc. (C.; see ತಳಿ 4).

ಚತ್ರ catra. 2. Tbh. of ಛತ್ರ1. a parasol. (My.).

ಚತ್ರಿ catri. = ಚತ್ತರಿ. an umbrella, a parasol (C.; Mhr. ಛತ್ರೀ). — ಚತ್ರಿಕಲಶ. = ಚತ್ರಿಗೆಕಲಶ. (My.).

ಚತ್ರಿಗೆ catrige. = ಚತ್ತರಿಗೆ. (S. Mhr.). — ಚತ್ರಿಗೆಕಲಶ. the knob of an umbrella or parasol (S. Mhr.).

ಚತ್ವ catva. the letter or syllable ಚ (Śmd. 82. 215. 283. 345. 347).

ಚತ್ವರ catvara. *a quadrangular place or courtyard.* 2, *a levelled spot of ground prepared for a sacrifice.*

ಚತ್ವಾರಿ catvāri. the number four. (My.).

ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ catvārimśat. forty. (My.).

ಚದರ cadara. Tbh. of ಚತುರ. square (My.).

ಚದರಂಗ cadaraṅga. = ಚದುರಂಗ. (My.).

ಚದರು cadaru. = ಚದರ. (S. Mhr.).

ಚದಱಿಸು cadaṟisu. to scatter, to disperse (v. t., My.).

ಚದಱು cadaṟu. = ಚೆದಱು q. v., ಕೆದಱು 1 q. v. to scatter (v. i.), to disperse (v. i.), etc. ಚದಱು ಹೋದದು (ವ್ಯಸ್ತ, ಅಪ್ರಗುಣ, ಆಕುಲ Si. 372).

***ಚದುರ್ cadur.** = ಚದರು. ಧರ್ಮಮಂ ಗಱಯಿಸಿಕೊಳ್ವುದೊನ್ದೆ ಚದುರ್ Pb. 2, 27; Ap. 12, 18.

ಚದುರ cadura. Tbh. of ಚತುರ (Śmd. 338). a clever man, etc. [ಚದುರರ್ ನಿಜದಿಂ ಕುಱುತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್ Kr. 1, 38; Ap. 12, 19; Cv. 848]; (ಬಲ್ಲವ 296 Cm.; ರೂಪಕ Nn. 135; ಬೆಗಡ Bhn. 60; Cpr. 4, 58; My.). ತಾನ್ ಅವಂ ಚದುರಂ (Śmd. 174). ಚದುರರ್ (121; Śm. 41).

ಚದುರಂಗ caduraṅga. Tbh. of ಚತುರಂಗ. chess (C.; Grj. 2, 106 va.). [—ಚದುರಂಗದ ಮಣೆ. the chess-board. ಮದಕರಿಯ ಪರಿವ ಭರದಿನ್ದದಿರ್ದೊಡೆ ನೆಲನೊಡ್ಡಿ ನಿನ್ದ ಚತುರಂಗಮುಮೊರ್ಮೊಡಲೆ ನಡುಗಿದುದು ಕೂಡಿದ ಚದುರಂಗದ ಮಣೆಯನಲ್ಲಿದನ್ತಪ್ಪಿನೆಗಂ Pb. 11, 70].

ಚದುರತನ cadura-tana. (Śmd. 248, not in all MSS.). = ಚತುರತನ, ಚದುರುತನ. cleverness, etc. (My.).

***ಚದುರಸಿಗೆ cadurasige.** Tbh. of ಚತುರಶ್ರಕ? a square sheet, a sheet spread on the back of a horse. ಕುದುರೆಯಿನ್ದಿೞಿದು ಪಲ್ಲಣಮಂ ಚದುರಸಿಗೆಯುಮಂ ಕೀೞುಮಂ ಕಳೆದು Vr. 162, 20.

ಚದುರು caduru. = ಚೆದುರು. Tbh. of ಚತುರ. cleverness (My.). ವಿಶ್ವಪ್ರಕಾಶನ ಚದುರು (Mr. 4). see Bp. 12, 32; 40, 23; 43, 3; 45, 29; J. 18, 31; 25, 45; 26, 10.

ಚದುರುತನ cadurutana. = ಚದುರತನ. (My.).

ಚದುರೆ cadure. 1. (Śmd. 245).. a clever female. ತಾನ್ ಅವಳ್ ಚದುರೆ (174). see Sp. s. ಬಿದಿರು 1.

ಚದುರೆ cadure. 2. Tbh. of ಚಾತುರ್ಯ (Ct. II, 44).

ಚದ್ದರ caddara. a sheet, used for beds or as a wrapper of the body (My.; H.).

ಚದ್ದ್ರ caddra. = ಚದ್ದರ. (My.).

ಚನ್- can. 1. = ಚಂ–, ಚಜ್–, etc. redness (T. ಚೆ, ಚೆಂ, ಚೆಗಪ್ಪು, ಚೆಮ್ಮೈ, ಚೆಯ್, ಚೆವ, ಛಿವಪ್ಪು, ಚಿವಪ್ಪು, ಚೆವ್ವು, ಚೇ, ಚೇಯೆ; M. ಚೆಂ, ಚೆವು, ಚೇಯೆ, ಚುವಪ್ಪು, ಚೊನೆ, ಚೊವ್ವು; T. ಚಿವ, ಚಿವ, ಚೇ, M. ಚಿವ, ಚುವ, ಚೋ, to be red; Tu. ಗೆನ್ದ; Te. ಚೆವೆ, ಚೆವ್ವ, ಜೇಗುರು, ಜೇವುರು, red; ಚೇಗುರಿಂಚು, ಜೇ–, to grow red; *cf.* ಜಾಜು, ಚುಂಚು, ತೊಗರು; see s. ಚೂಕು). — ಚನ್ದಳಿರ್. –ತಳಿರ್. = ಚೆನ್ದಳಿರ್. (Ct. II, 98). a red sprout or young leaf. — ಚನ್ಬುಟಿ. = ಚೆ–. (Rśv. 11, 81; J. 6, 32). — ಚನ್ತೆಂಗು. –ತೆಂಗು. = ಚೆನ್ತೆಂಗು. (J. 3, 27). — ಚನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. = ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್, q. v. (ಅಬಲ್ Śs.; Bp. 19, 65; 24, 81).

ಚನ್ can. 2. = ಕೆನೆ 1, ಕೆಯ್ 4, ಚನ್ನು, ಚೆನ್ 2, ಚೆನ್ನು, ಚೆಲು 1, etc. straightness, etc. (T. ಚೆ, ಚೆಂ, ಚೆನ್, ಚೆಮ್ಮೈ, ಚೆಯ್, ಚೆವ್ವೆ; M. ಚೆವ್ವು, ಚೊವ್ವು, straightness, rectitude, regularity, evenness, equality, properness, correctness, justness, goodness; M. ಚೆಂ, right, excellent, royal; *cf.* ಚೆಯ್ 2, etc.; Te. ಚನು, to be fit, suiting, proper, right; T. ಚೆಡಿ, splendour; T. ಚೆಲುಮೈ, ಚೆವ್ವಿ, ಚೇಡಿ; M. ಚೊಕ್ಕ, ಚೊಂಗು, beauty, elegance; see ಚೊಕ್ಕ). *cf.* also ದೆಸಿ (ದೇಸಿ).

ಚನ cana. = ಚನ್ನ, in ಚನಪ್ಪ, ಚನಬಸವ and other proper names (C.).

ಚನ ca-na. and not; *when affixed to certain interrogatives, it makes them indefinite.*

ಚನ್ದ canda. 1. = ಚೆನ್ದ. Tbh. of ಛನ್ದ (Śmd. 338; Śm. 99). pleasing, beautiful, lovely, charming; propriety, fitness, niceness; beauty (ಲಾವಣ್ಯ Śm. 99; C.; T.). [ಪಲವುಮನ್ದದ ಚನ್ದದ ಚಿನ್ನ ಪೂಗಳಿಲ್ಲವೆ ಲುಳಿತಾಳಕಂ Ap. 3, 48]. ಚನ್ದವಾಗಿ or ಚನ್ದಾಗಿ (C.). ಚನ್ದವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನ್ದತ್ವವಿರಬಾರದು (Prv.). 2, appearance, shape, form, kind; manner, way (C.; T., Te.). ಸ್ವಸ್ತಿಕ ವರ್ಧಮಾನ ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ ಈ ಮೂಱು ನೊದಲಾಗುಳ್ಳುವು ಅರಮನೆಯ ಚನ್ದಂಗಳು (Hlā.). see Bp. 18, 46; 22, 52; 33, 14; 34, 5; 38, 56; 39, 18. 46; 43, 15; 45, 35; 58, 21. 43; 60, 50. 54; B. 1, 20. 23; 2, 23. 41; 3, 24. — ಚನ್ದಗೆಡು. –ಕೆಡು. beauty, or the proper form, state or manner, to be ruined, gone, or missed (Bp. 29, 15; C.). — ಚನ್ದಗೇಡಿ. –ಕೇಡಿ. = ಚೆ–. a person who has lost or is devoid of all good manners (S. Mhr). — ಚನ್ದ ಚನ್ದ. rep. various kinds, etc. (Bp. 43, 36; C.). — ಚನ್ದದುಱುಮ್ಬು. –ತುಱುಮ್ಬು. a fine turumbu (Cpr. 8, 45). — ಚನ್ದಮ್ಬೆಱ್. –ಂ-ಪೆಱ್. to acquire beauty (Grj. 10, 113). — ಚನ್ದವನಱಿ. –ಅಱಿ. to know the proper manner, etc (Bp. 18, 35). — ಚನ್ದವೞಿ. –ಅೞಿ. = ಚನ್ದಗೆಡು. (Bp. 14, 6; 44, 26). — ಚನ್ದಪಾವುಗೆ. –ಪಾವುಗೆ. a nice shoe (Abh. P. 7, 68, o. r. ಚಮ್ಮಪಾವುಗೆ).

ಚನ್ದ canda. 2. = ಚನ್ದ್ರ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 101; ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44; ಚನ್ದ್ರ Śm. 16; ಸಸಿ 99; C.). as Tbh. of ಚನ್ದ್ರ it appears also in ಚನ್ದಪುರ. — ಚನ್ದಪ್ಪ. –ಅಪ್ಪ. moon-father: the moon (S. Mhr.); N. (My.). — ಚನ್ದಮಾಮ. moon-uncle; the moon (My.). — ಚನ್ದಯ್ಯ. –ಅಯ್ಯ. N. (C.). see ನುಲಿಯ–.

ಚನ್ದ canda. 3. = ಛನ್ದ. occasionally used for ಛನ್ದ prosody (ಛನ್ದ Śm. 99).

ಚನ್ದಣ candaṇa. Tbh. of ಚನ್ದನ. (My.; Si. 228).

ಚನ್ದನ candana. = ಚನ್ದಣ, ಚನ್ದಲ, ಚನ್ದಳ, ಚನ್ದಾಳ. *sandal, Sirium myrtifolium:* either the tree, the wood, or the unctuous preparation of the wood.

ಚನ್ದನಾಕ್ಷತೆ candana-akṣate. = ಗನ್ಧಾಕ್ಷತೆ. sandal and whole grain of raw rice. (Bp. 24, 23; My.).

ಚನ್ದನಾಚಲ candana-acala. a part of the southern range of the western ghauts, where sandal-wood is found. (R.).

ಚನ್ದನಾವತಿ candanā-vati. N. of a town (J. 28, 53. 59; 29, 12).

ಚನ್ದನೋಪಲ candana-upala. a slab on which sandal is ground (ತೇವ ಸಾಣೆಯ ಕಲ್ಲು Mr. 206; My.).

ಚನ್ದರ candara. = ಚನ್ದ್ರ 2, etc. red lead, minium. (My.).

ಚನ್ದಲ candala. Tbh. of ಚನ್ದನ. sandal (My.). 2, a vessel made of sandal-wood (My.).

ಚನ್ದವುರ **candavura.** Tbh. of ಚನ್ದ್ರಪುರ. N. of a town (Śmd. 380).

ಚನ್ದಳ **candaḷa.** = ಚನ್ದಲ. (My.).

ಚನ್ದಾವರ **candāvara.** N. of a small town near Honnāvara in N. Canara. see Prv. s. ಸೂಟೆ.

ಚನ್ದಾಳ **candāḷa.** = ಚನ್ದಳ. a kind of sandal (ಕೃಷ್ಣಾಗರುಚನ್ದನ G.; S. Mhr.).

ಚನ್ದಿ **candi.** a gable-wall (Mhr. ಚಾನ್ದಈ). — ಚನ್ದಿಗೋಡೆ. = ಚನ್ದಿ. (S. Mhr.; B. 4, 122).

ಚನ್ದಿರ **candira.** = ಚೆನ್ದರ 2, ಚೆನ್ದಿರ 2. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. II, 49; Śm. 16; ತಿಂಗಳ್, etc. Kk. 11*b*.; ಶಶಿ 44; C.).

ಚನ್ದು **candu.** = ಚನ್ದ 2. the moon; the date (My.; H.).

ಚನ್ದುಳ್ಳಿ **canda-uḷḷi** (*i. e.* **uḷḷa**). beautiful (My., colloq.).

ಚನ್ದ್ರ **candra.** 1. glittering, shining, 2, *the moon* (ಸುಧಾಕರ Nn. 69; ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಯ್ಯುನ Mr. 19; ಚಳಿಗದಿರ, ಸವಿಗಡಲಣುಗ, etc. Śm. 15. 16; ಕುಳಿರ್ಗೆಯ್ಯ Ct. I, 55; ತಿಂಗಳ್, ಪೆಜಿ I, 96). 3, a lovely or agreeable phenomenon of any kind, anything which gives pleasure. 4, *gold.* 5, *camphor.* 6, = ಚನ್ದ್ರ 2, the colour red (ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು 69). 7, excellent, eminent; excellence (ಮುಖ್ಯ, ಶ್ರೇಷ್ಠವು 69). 8, dust (ರಜ, ದೂಳು 69). 9, the eye in a peacock's tail (ಪೀಲಿ, ನವಿಲ ಹೀಲಿಯ ಕಣ್ಣು 69). 10, a seat, a throne (ವಿಷ್ಟರ, ಸಿಂಹಾಸನ 69). 11, a kind of house (ಭವನ, ಮನೆಗಳ ಭೇದ 69; *cf.* ಚನ್ದ್ರ). 12, *a particular plant* (= ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ). 13, a wood (ಅರಣ್ಯ, ವನ 69). 14, a certain metrical foot (Ch.). 15, water. — ಚನ್ದ್ರಕೋಲು. a kind of gold ornament worn on the head by females (S. Mhr.). — ಚನ್ದ್ರಗಲ್. -ಕಲ್. = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. (ಕುಳಿರ್ಗಲ್, ಒಸರ್ಗಲ್ Ct. II, 112). — ಚನ್ದ್ರಮಲ್ಲಿಗೆ. the red jasmine (a plant whose flower blooms only in the evening. Mr. H. Haigh; ಕೆಮ್ಪಗಿರುವ ಒನ್ದು ಬಗೇ ಹೂವು Rāmaswāmi Śāstri). — ಚನ್ದ್ರಮುರು. = ಚನ್ದ್ರಮುರುಗು. (My.). — ಚನ್ದ್ರಮುರುಗು. a semi-circular ring for the tip of the ear, set with pearls, etc. (My.). see ಚನ್ದ 2, ಚನ್ದಿರ.

ಚನ್ದ್ರ **candra.** 2. = ಚನ್ದರ, ಚೆನ್ದರ 1, ಚೆನ್ದಿರ 1, ಸೆನ್ದುರ. Tbh. of ಸಿನ್ದೂರ. red lead, minium (ಸಿನ್ದೂರ Mr. 102; C.; Te. ಚನ್ದುರ, ಚೆನ್ದಿರ; *cf.* ಚನ್ದ್ರ 1, No. 6). — ಚನ್ದ್ರಕಾಳಿಸೀರೆ. a black garment of women with a red border (C.). — ಚನ್ದ್ರಗಾವಿಸೀರೆ. -ಕಾವಿ-. = ಚನ್ದ್ರಕಾಳಿಸೀರೆ. (My.). — ಚನ್ದ್ರತಿಲಕ. a leaf-like ornamental mark on the forehead made with minium (J. 11, 8). — ಚನ್ದ್ರಪುಡಿ. = ಚನ್ದ್ರ. (ಸಿನ್ದೂರ, etc. Si. 334). — ಚನ್ದ್ರಬಾಳೆ. a good kind of plantain of a reddish colour (C.). — ಚನ್ದ್ರಮಾವು. a good kind of mango of a reddish colour (C.).

ಚನ್ದ್ರಕ **candraka.** *the eye in a peacock's tail.* 2, the moon. — ಚನ್ದ್ರಕಬಳ್ಳಿ. a small ornamental shrub, Rauwolfia serpentina Benth. (St. & Pl.).

ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ **candra-kānta.** the moon-stone, a fabulous gem, supposed to be formed from the congelation of the rays of the moon and to dissolve under the influence of its light, or to distil water when the moon's rays fall upon it; perhaps a kind of crystal or jasper (ಸಸಿಗಲ್ Śs.; Bp. 51, 19; J. 11, 10). 2, the moon (ಹಿಮಗು Mr. 102).

ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಿ **candra-kānti.** the lustre of the moon, moon-light. 2, a large creeping shrub, the moon-flower, Ipomaea grandiflora Lamk. (St. & Pl.).

ಚನ್ದ್ರಕಿ **candraki.** *a peacock.* (ನವಿಲು)

ಚನ್ದ್ರಕೀರ್ತಿ **candra-kīrti.** N. (Bp. 52, 18).

ಚನ್ದ್ರಕಾವ್ಯ **(candra-kāvya,** of ಕಾವಿ**).** a red sīre (My.).

ಚನ್ದ್ರಗ್ರಹಣ **candra-grahaṇa.** an eclipse of the moon. (C.; B. 4, 67).

ಚನ್ದ್ರಚೂಡ **candra-cūḍa.** Śiva. (My.).

ಚನ್ದ್ರಜ **candra-ja.** Budha (Mercury). (R.).

ಚನ್ದ್ರಜ್ಯೋತಿ **candra-jyōti.** moonlight. 2, a kind of firework (S. Mhr.; Mhr.; Mg.).

ಚನ್ದ್ರತಾರಾಬಲ **candra-tārā-bala.** propitiousness of the moon and stars (My.).

ಚನ್ದ್ರದಾರ **candra-dāra.** a wife of the moon: *any one of the twenty-seven lunar mansions.*

ಚನ್ದ್ರಧರ **candra-dhara.** Śiva (Bp. 8, 4). 2, sign for a long syllable (Ch.).

ಚನ್ದ್ರನಖಿ **candra-nakhi.** N. of Rāvaṇa's sister (Abh. P. 9, 149 va.; 9, 151).

ಚನ್ದ್ರಪುರ **candra-pura.** = ಚನ್ದವುರ. N. of a town.

ಚನ್ದ್ರಪ್ರಭ **candra-prabha.** N. of the eighth Arhat (tīrthaṅkara) of the Jainas (Cpr. 1, 52. 66. 67).

ಚನ್ದ್ರಬಲ **candra-bala.** propitiousness of the moon (Mhr.; R.).

ಚನ್ದ್ರಬಾಳೆ **candra-bāḷe.** *large cardamoms.*

ಚನ್ದ್ರಬಿಮ್ಬ **candra-bimba.** the lunar disk (ಸವಿಮಣ್ಡಲ Ct. I, 28).

ಚನ್ದ್ರಭಟ್ಟ **candra-bhaṭṭa.** N. of an author (Śmd. 4).

ಚನ್ದ್ರಭಾಗೆ **candra-bhāge.** *the Chenab, one of the five streams of the Pañjāb.*

ಚನ್ದ್ರಮ **candrama.** Tbh. of ಚನ್ದ್ರಮಸ್. (ಚನ್ದ Nn. 9; ಹಿಮಕರ 35; ಚನ್ದ್ರ, etc. Mr. 36).

ಚನ್ದ್ರಮಣ್ಡಲ **candra-maṇḍala.** = ಚನ್ದ್ರಬಿಮ್ಬ. (My.).

ಚನ್ದ್ರಮಸ್ **candramas.** *the moon.*

ಚನ್ದ್ರಮುನಿ **candra-muni.** N. (Bp. 52, 18).

ಚನ್ದ್ರಮೌಲಿ **candra-mauli.** *Śiva.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಚನ್ದ್ರಲೇಖೆ **candra-lēkhe.** a digit of the moon (Mr. 1*a*).

ಚನ್ದ್ರಲೋಕ **candra-lōka.** the sphere or heaven of the moon. (My.).

ಚನ್ದ್ರವಂಶ **candra-vaṁśa.** the lunar race of kings. (C.).

ಚನ್ದ್ರವತ್ **candra-vat.** brilliant; illuminated by the moon. (R.).

ಚನ್ದ್ರವದನೆ **candra-vadane.** a woman having a face fair as the moon. (My.).

ಚನ್ದ್ರಶಾಲೆ **candra-śāle.** = ಚನ್ದ್ರಸಾಲೆ. *a room on the top of a house, an upper room, an upper story.* (J. 30, 36).

ಚನ್ದ್ರಶಿಲೆ **candra-śile.** = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. a fabulous gem, etc. (My.; B. 5, 241).

ಚನ್ದ್ರಶೇಖರ **candra-śēkhara.** *Śiva;* a form of Śiva (Bp. 58, 18).

ಚನ್ದ್ರಸಾಲೆ **candra-sāle.** Tbh. of ಚನ್ದ್ರಶಾಲೆ. ಅಗ್ರಸಾಲೇ ಊಟ, ಚನ್ದ್ರಸಾಲೇ ನಿದ್ರೆ (Prv.).

ಚನ್ದ್ರಸೂರ್ಯ **candra-sūrya.** moon and sun; a rough drawing of the moon and sun on a stone, worshipped by peasants (S. Mhr.).

ಚನ್ದ್ರಹಾರ **candra-hāra.** a necklace of flat, moon-like (circular) gold beads (C.).

ಚನ್ದ್ರಹಾಸ **candra-hāsa.** deriding the moon. 2, *a glittering scimitar, a sword* (Abh. P. 14, 188). 3, N. of a prince (J. 28, 6. 60-63; 29, 2-49).

ಚನ್ದ್ರಾಂಗದ **candra-aṅgada.** N. of a son of king Indrasēna. (R.).

ಚನ್ದ್ರಚೂಡ **candracūḍa.** = ಚನ್ದ್ರಚೂಡ. Śiva. (Bp. 1, 51).
ಚನ್ದ್ರಾತಪ **candra-ātapa.** *moonlight;* an open hall; an awning. (Kāvy. V, 12).
ಚನ್ದ್ರಾತ್ಮಜ **candra-ātmaja.** = ಚನ್ದ್ರಜ. Budha (Mercury). (R.).
ಚನ್ದ್ರಾಭರಣ **candra-ābharaṇa.** Śiva (Grj. 3, 86; 4, 13).
ಚನ್ದ್ರಾವತಿ **candrāvati.** N. of a place. (My.).
ಚನ್ದ್ರಾವಲಿ **candra-āvali.** N. of the elder sister of Rādhā. (My.).
ಚನ್ದ್ರಾಶ್ಮ **candra-aśma.** = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. a fabulous gem. (Śśv. 3, 64).
ಚನ್ದ್ರಿ **candri.** shining, golden. 2, N. of a vṛitta (Ch.). 3, = ಚನ್ದ್ರಾತ್ಮಜ.
ಚನ್ದ್ರಿಕೆ **candrike.** *moonlight;* elucidation. 2, N. of two vṛittas (Ch.). 3, a coil of written palm-leaf (My.).
ಚನ್ದ್ರೆ **candre.** = ಚನ್ದ್ರ1, No. 11. a hall covered only at the top; an awning, a canopy.
ಚನ್ದ್ರೋದಯ **candra-udaya.** moon-rise. (C.). 2, *an awning, a cloth spread over on open court.*
ಚನ್ದ್ರೋದಯಮಾತ್ರೆ **candrōdaya-mātre.** a bolus said to be very cooling (My.).
ಚನ್ದ್ರೋಪಲ **candra-upala.** the moon-gem (Bh. 1, 20, 54).

ಚನ್ನ cannu-a3. = ಚನ, ಚೆನ್ನ. a man of beauty, a handsome man. 2, N. (C.; Bp. 18, 10; B. 1, 15). see ಮಾದರ-. — ಚನ್ನಪಟ್ಣ. Canna's town: Madras (C.; Te. ಚನ್ನಪಟ್ಣ, ಚೆನ್ನ-, ಚೆನ್ನಾ-; T. ಚೆನ್ನ-, ಚೆನ್ನೈ). also N. of other places. — ಚನ್ನಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (C.). see ತೊಗೆಯ-. — ಚನ್ನಬಸವ. N., especially that of the sister's son of Basava (C. Bp. 6, 47; Te. ಚೆ-.). see Bp. 7 sum.; 7, 9; 35, 41; 47, 37; 61, 74. 75. — ಚನ್ನಬಸವಣ. -ಅಣ. = ಚನ್ನಬಸವ. (Bp. 35, 8). — ಚನ್ನಬಸವಪುರಾಣ. a work about Cannabasava, etc. of A. D. 1585 (C. Bp. 63, 77; Te. ಚೆ-.). — ಚನ್ನಯ. -ಅಯ. N. (C.; Bp. 13, 82; 25, 4; 38, 42; 45, 37; 56, 50). see ಮಾದರ-. — ಚನ್ನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (C.; Bp. 9, 40).

ಚೆನ್ನಗೆ cannage. handsomely, nicely, properly (My.).

ಚನ್ನಂಗ cannanga. — ಚನ್ನಂಗನ ಮರ. = ಚನ್ನಂಗಿ No. 1. (Z.).

ಚನ್ನಂಗಿ cannangi. = ಚೆನ್ನಂಗಿ. a large timber-tree with white bark, Lagerstroemia parviflora Roxb. (Z.; ಚಲಿ Mr. 121, one MS. ಚೆನ್ನಂಗಿ; Bp. 45, 37; Te., and also ಚಿನ್ನಂಗಿ). 2, = ಚಣಗಿ, etc. (C.; ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸುರ, ಮಸೂರ G.).

ಚನ್ನಿಗ canniga. a handsome, fine man (C.; Bp. 15, 18; 24, 40; 47, 33; 48, 10; Rām. 6, 14, 29; Dp. 1, 2). — ಚನ್ನಿಗರಾಯ. N. of a Kṛiṣṇa idol at Bēlūr near Hāsana (My.).

ಚನ್ನು cannu. = ಚನ್ 2, ಚೆನ್ 2, ಚೆನ್ನು. straightness; beauty, grace, niceness, properness; excellence (My.; Te. ಚೆನ್ನು). Gen. and Acc. ಚನ್ನ. ನಾಯ ಬಾಲ ಸೆಡೆಯಂ ಕಟ್ಟಲ್ಕೆ ಚನ್ನಪ್ಪುದೇ? (Śś. 85). — ಚನ್ನ ಕುಲ. (Bp. 18, 9). — ಚನ್ನ ಚನ್ನೆಯ್ದಲ್. (Bp. 24, 81). — ಚನ್ನ ಪಾಯಸ. (Bp. 14, 13). — ಚನ್ನ ಭಕ್ತಿ. (Bp. 24, 75). — ಚನ್ನ ಮಗ. (Bp. 18, 52). — ಚನ್ನ ಮಡಿವಳ. (Bp. 21, 45). — ಚನ್ನ ಮಾಡು. (Bp. 27, 60; 45, 37; 47, 37). — ಚನ್ನ ಮಾತು. (Bp. 29, 16). — ಚನ್ನ ಮಿಣ್ಣಪ್ರಾಯ. (Bp. 25, 9). — ಚನ್ನಲರ್. -ಅಲರ್. -ರು. (Bp. 28, 69; 44, 4). — ಚನ್ನ ಶಿಶು. (Bp. 18, 89). — ಚನ್ನಾಗಿ. -ಆಗಿ. = ಚೆ-. nicely, handsomely, properly, well, in good circumstances (ಅಯ್ದೆ Śmd. 26 Cm.; ನೆಜಿ 31 Cm.; Bp. 14, 5; 39, 24; 44, 41; 47, 65; 57, 69; C.; Si. 272. 283. 368. 398; B. 1, 1; 2, 46. 52; 4, 209. 214). ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನಣ್ಟರು, ಕೆಟ್ಟರೆ ಸ್ನೇಹಿತರು (Prv.). — ಚನ್ನೆಸ. -ಎಸ. to shine beautifully, to be splendid, to be conspicuous (Bp. 5, 13; 32, 39; 38, 42). ಕನ್ನಡದೆ ಕನ್ನಡಿಯದು ಎನ್ನೆ ಗೀರ್ವಾಣದೊಳು ಚನ್ನೆಸೆವ ದರ್ಪಣವೆನುತ್ತ ಒರೆವುದು (Cidakhaṇḍānubhava 1, 8).

ಚನ್ನಿ canni. = ಚನ್ನೆ. (My.).

ಚನ್ನೆ canne. = ಚೆನ್ನೆ 1. a handsome female (Ch. v. 328; Cpr. 7, 103; Abh. P. 3, 85; Grj. 3, 91 va.; Bp. 4, 42). 2, N. (S. Mhr.). — ಚನ್ನಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (C.; Bp. 14, 3). — ಚನ್ನವ್ವ. -ಅವ್ವ. N. (C.; B. 4, 217).

ಚಪ್ cap. an imitative sound. (*cf.* ಚಿಪ್). — ಚಪ್ ಚಪ್. rep. the sound produced by beating with a cane or stick (C.), or by cutting a tree with an axe (C.). 2, one of the notes of the house-lizard (S. Mhr.).
ಚಪ್ **cap.** silent! still! (H., Mhr.; S. Mhr.).

ಚಪ capa. an imitative sound. (see ಚಪ್ಪರಣೆ). — ಚಪ ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to chirp (ಬಗ್ಗು, etc. G.). — ಚಪಾಡಿಸು. -ಅಡಿಸು. to emit a smacking sound in eating (S. Mhr.).
ಚಪ **capa.** bamboo cane (ವಂಶ, etc., ಬಿದಿರ್ Mr. 125; T. ಚಬ; Sk. ಚವಿ).
ಚಪಕಾರಕ **capa-kāraka.** a worker in bamboo cane, a manufacturer of baskets, etc. (ವಂಶಚ್ಛೇದಿ, ಮೇದ Mr. 377).

ಚಪಟೆ capaṭe. = ಅಪ್ಪಟೆ, ಚಪ್ಪಟೆ 1. flatness; (flat). (Mhr. ಚಪಟಾ, ಚಾಪಟ; ಚಾಪಟೀ, any thing beaten flat; ಚಾಪಣೇಂ, to press; ಸಪಾಟ, flat, level, plain; smoothed; ಸಪಾಟೀ, levelness, etc.; Te. ಚಪ್ಪಟ, ಚಪ್ಪಿಡಿ; T. ಚಪ್ಪೈ, ಚಪ್ಪಟ್ಟೈ, ತಟ್ಟೈ; M. ಚಪ್ಪೆ, ಚಪ್ಪಡೆ; *cf.* ಚಕ್ಕಟು; Sk. ಚಿಪಿಟ; ಚಟ್ಟು1; Te. ಚದಮು, ಚದುಪು, to level; to make even with the ground; to break to pieces; T. ಚದೈ, M. ಚದೆ, K. ಸದೆ, to squash, etc.). — ಚಪಟೆಮೂಗಿನವನು. = ಚಪ್ಪಟೆ-. (ಖುರಣಸ್, etc. Si. 197).
ಚಪಲ **capala.** *moving to and fro, being agitated, wavering, unsteady, restless, fickle;* wanton. 2, *active, quick, swift, agile, expeditious.* 3, *inconsiderate, rashly or inconsiderately committing a crime.* 4, momentary, instantaneous. 5, quicksilver (ಪಾರದ, ರಸ Mr. 329).
ಚಪಲತನ **capalatana.** = ಚಪಲತೆ, ಚಪಲತ್ವ. (B. 3, 39; 5, 27).
ಚಪಲತೆ **capalate.** the state or nature of moving to and fro; trembling; fickleness; inconstancy; agitation; smartness. (Śmd. 159. 230; Kāvy. IV, 2, 16; My.).
ಚಪಲತ್ವ **capalatva.** = ಚಪಲತೆ. (Śmd. 230 Cm.; My.).
ಚಪಲೆ **capale.** a fickle or wanton woman (Bp. 40, 54; My.). 2, *lightning.* 3, *long pepper.*

ಚಪಾ capā. (*cf.* ಚಪ್). — ಚಪಾಚಪ್. rep. the sound produced by beating the surface of water with the hand, a stick, etc. (My.; *cf.* Mhr. ಛಪ್ಪಾಛಪ್ಪೀ).
ಚಪಾಟಿ **capāṭi.** = ಚಪ್ಪಟೆ. a slap (Mhr.). — ಚಪಾಟಿ ಬಡಿ. to slap with the open hand (S. Mhr.).

ಚಪಾಡಿಸು capāḍisu. see s. ಚಪ.
ಚಪಾತಿ **capāti.** a cake flattened with the hand without a roller (H.).
ಚಪಾಯಿಸು **capāyisu.** to hide (v. t., C.; Mhr., H. ಛಪಾವಿಣೇಂ).

ಚಪಾವಣೆ capāvaṇe. hiding, concealment (My.; Mhr., H. ಛಪಾವಣೀ).

ಚಪಾವು capāvu. = ಚಪಾವಣೆ. (My.).

ಚಪೇಟ capēṭa. *a palm of the hand with the fingers extended.*

ಚೆಪ್ಪಗೆ cappage. = ಸಪ್ಪಗೆ. insipidness, insipidly (My.; Te. ಚಪ್ಪಗಾ; ಚಪ್ಪಡಿ, ಚಪ್ಪಿಡಿ, ಚವ್ವಿಡಿ, insipidness; Mhr. ಚಪ್ಪಟ್ಟೆ, vapid, flat, insipid).

ಚೆಪ್ಪಟೆ cappaṭe. 1. = ಚಪಟೆ, ಚಪ್ಪಡಿ, etc. flatness, etc. (My.; B. 4, 125). ಚಪ್ಪಟೆಯಾದುದು (ಚಕ್ಕೞ Śmd. I). — ಚಪ್ಪಟೆ ಮೂಗು. a flat nose (My.; T. ಚಪ್ಪೈಮೂಕು; M. ಚಪ್ಪಿಯ ಮೂಕು, ಚಪ್ಪೆ-). — ಚಪ್ಪಟೆಮೂಗಿನವನು. a flat-nosed man (ಖುರಣಸ್, ಖುರಣಸ Nr.).

ಚೆಪ್ಪಟೆ cappaṭe. 2. = ಚಪ್ಪಳಿ, etc. clapping the hands. (My.).

ಚಪ್ಪಟೆ cappaṭe. = ಚಪಾಟಿ. (H., Mhr. ಚಪೇಟಾ, a smart slap; Mhr. ಚಾಪಟೀ, ಸಪ್ಪಾ, ಥಾಪಟಿ, a slap; *cf.* ಚಪ್ಪರಿಸು 2). — ಚಪ್ಪಟೆ ಬಡಿ. = ಚಪ್ಪಟೆ ಹೊಡೆ. (My.). — ಚಪ್ಪಟೆ ಹೊಡೆ. to apply a smart slap with the palm (My.).

ಚೆಪ್ಪಡಿ cappaḍi. = ಚಪ್ಪಟೆ 1. a large flat stone (My.). — ಚಪ್ಪಡಿ ಎೞೆ. to drag a flat stone (on another's head): to ruin (My.). — ಚಪ್ಪಡಿ ಹಾಕು. to put a flat stone (on another's business): to ruin (My.). 2, a trick.

ಚೆಪ್ಪನೆ cappane. with the sound of ಚಪ್ in beating (S. Mhr.).

ಚಪ್ಪನ್ನ cappanna. ಛಪ್ಪನ್ನ. fifty-six (H., Mhr.; Br.).

ಚಪ್ಪನ್ನದೇಶ cappanna-dēśa. the 56 countries (all the world). (C. Bp. 6, 48 seq.; Vivēkacintāmaṇi; Rśv. 5, 127; 5, 22 va.; J. 25, 12; see Ch. p. 133 seq.). *cf.* ಷಟ್ಪಂಚಾಶದ್ವಿಷಯ.

ಚಪ್ಪರ cappara. = ಚಪ್ರ (Śmd. 48). a frame thrown over houses to form the roof (My.; Te.; Mhr. ಛಪ್ಪರ). 2, a shed (ಪನ್ದರ, ಹನ್ದರ Nn. 143; ಕಾವಣ, ಪನ್ದಲ್ Kk. 26, Śm. 59; Bp. 8, 37; Rām. 13, 7; J. 34, 8; My.; M., Te.; Mhr. a temporary hut). 3, a court-yard (ಪ್ರಾಂಗಣ, ಅಂಗಳ Nn. 143; ಗೃಹಾಂಗಣ Mr. 480; *cf.* ಚತ್ವರ). 4, a thatched or tiled roof (S. Mhr.; Mhr.; Te., M.). 5, a trellis (My.; Te.). 6, the canopy of a bedstead (My.; Te., T., M., Mhr.; see ನಡಚಪ್ಪರ). ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ (Prv.). — ಚಪ್ಪರಗಾಲ ಮಂಚ. a cot with a canopy that rests on (four) staffs (My.). — ಚಪ್ಪರದ್ರಾಕ್ಷೆ. grapes trained upon a trellis (ಮೃದ್ವೀಕೆ, ಗೋಸ್ತನಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, etc. Si. 148; My.). — ಚಪ್ಪರಮಂಚ. a canopied bedstead (My.).

ಚೆಪ್ಪರಣೆ capparaṇe. the crying or chirping of birds (ಬೆಜ್ಜೆ Śmd. II; ಬೆಜ್ಜೆ Kk. 42. 88, o. r. ಬಿಜ್ಜು; ಬಗ್ಗು, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ 77; ಬೆಜ್ಜೆ, ಜಡಿವು, ಬಗ್ಗು, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ Śm. 29. 30; Śśv. 2, 45). 2, the peculiar smacking of the lips by which peasants use to stop their cattle (C.; Bp. 47, 46; My.; T., M. ಚಪ್ಪು, Te. ಚಪ್ಪರಿಂಚು, ಚಪ್ಪರಿಂಚು, -ಲಿಂಚು, to smack the lips; to suck; Te. also: to chuckle or cluck to an animal to urge it on); chuckling, cockering (Rām. 1, 5, 31).

ಚೆಪ್ಪರಿಗ cappariga. — ಚಪ್ಪರಿಗನ ಹುಲ್ಲು. a name given to several kinds of grass, as Panicum repens L., Manisurus granularis Swartz., Andropogon lanceolatus Roxb. (Z.).

ಚೆಪ್ಪರಿಸು capparisu. 1. to chuckle or cluck to an animal to urge it on (Bh. 1, 10, 22; 8, 23, 12; 8, 26, 16; Rśv. 6, 11 va.; J. 25, 45). 2, to smack the lips in sucking or sipping (Bp. 33, 15); to produce the peculiar sound of chewing, to chew with a noise (C.; see s. ಚಪ್ಪರಣೆ; M. ಚವೆ, chewing; the sound of it). 3, to chirp (Grj. 2, 106 va.; 8, 8 va.); to bark (1, 104).

ಚೆಪ್ಪರಿಸು capparisu. 2. = ಚಪ್ಪಳಿಸು. to slap; to pat (S. Mhr.; Abh. P. 14, 123; 14, 123 va.; Rśv. 6, 11 va.; Rām. 6, 11, 17; J. 13, 50; 16, 23; Te. ಚರಚು; *cf.* ಚಪ್ಪಟೆ 2).

***ಚೆಪ್ಪರಿಸು capparisu. 3.** to frighten, to overpower. ಮದಾಕೃತಿಯಂ ಮಾಸಿಸಿ ಮುಪ್ಪು ಚಪ್ಪರಿಸೆಯುಂ ಚಿಃ ಕೆಮ್ಮಿನೊಳ್ಕುಮ್ಮಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳ್ಮತ್ತೆ ಗಡಂ ಕಡಂಗಿ ತೊಡರ್ದಪ Ap. 1, 81; 4, 82 va.

ಚಪ್ಪಲ್ cappal. = ಚಪ್ಪಲಿ. (My.).

ಚಪ್ಪಲಿ cappali. a shoe or sandal (S. Mhr.; Mhr., H. ಚಪ್ಪಲ, -ಳ; *cf.* ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ). — ಚಪ್ಪಲಿಚೆಣ್ಣು. a weed, Tricholepis amplexicaulis Clarke (Z.).

ಚೆಪ್ಪಳಿ cappaḷi. = ಚಪ್ಪಟೆ 2, ಚಪ್ಪಳೆ, ಚಪ್ಪಾಳೆ. clapping the hands (S. Mhr.; T. ಚಪ್ಪಾಣಿ). — ಚಪ್ಪಳಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to clap the hands (Bp. 4, 8; 47, 42; 59, 24; My.). — ಚಪ್ಪಳಿ ಬಡೆ. = -ಹೊಡೆ. (G. 157. 158). — ಚಪ್ಪಳಿ ಹೊಡೆ. = ಚಪ್ಪಳಿಕ್ಕು. (S. Mhr.; My. as ಚಪ್ಪಳೆ-).

ಚೆಪ್ಪಳಿಸು cappaḷisu. = ಚಪ್ಪರಿಸು, ತಪ್ಪಳಿಸು. (Bp. 15, 9).

ಚೆಪ್ಪಳೆ cappaḷe. = ಚಪ್ಪಳಿ. (My.; see ಕೆಯ್-). — ಚಪ್ಪಳೆಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಚಪ್ಪಳಿಕ್ಕು. (Bp. 18, 15).

ಚೆಪ್ಪಾಳೆ cappāḷe. = ಚಪ್ಪಳಿ, etc. (My.).

***ಚೆಪ್ಪಿಱಿ cappiṟi.** = ಚಪ್ಪರಿಸು 1. to smack the lips in sucking or sipping. ಚನ್ನಯ್ಯನುಣ್ಣು ಮಿಕ್ಕುದ ಚಪ್ಪಿಱಿದು ಸವಿದ Cv. 770.

ಚೆಪ್ಪೆ cappe. 1. that which is flattened or pressed down (T. ಚಪ್ಪೈ). — ಚಪ್ಪಲರ್. -ಅಲರ್. to be flattened and distended (Cpr. 4, 77; 7, 64).

ಚೆಪ್ಪೆ cappe. 2. the hip-bone (My.; T. ಚಪ್ಪೈ, the hip).

ಚೆಪ್ಪೆ cappe. 3. = ಸಪ್ಪೆ. insipidness (Tu.).

ಚಪ್ಪೆ cappe. an impression, a stamp, a seal (S. Mhr.; Mhr. ಛಪ್ಪಾ; *cf.* ಚಾಪೆ).

ಚಪ್ರ capra. = ಚಪ್ಪರ. (My.). ಚಪ್ರದ ಮಂಚ (Si. 230; see ಚಪ್ಪರ ಮಂಚ).

ಚಬಕ cabaka. = ಚಬಕು, ಚಬುಕು. a horse-whip (S. Mhr.; B. 4, 123; Mhr., H. ಚಾಬೂಕ; T., M. ಚವುಕ್ಕು; Te. ಚಪ್ಪುಕು, ಚಬುಕು).

ಚಬಕು cabaku. = ಚಬಕ. (C.; B. 4, 123).

ಚಬುಕು cabuku. = ಚಬಕ. (C. Bp. 47, 44; My.). — ಚಬುಕುಮರ. the Casuarina tree, Casuarina muricata Roxb. (St. & Pl.; My.).

ಚಮಕಾಯಿಸು camakāyisu. = ಚಮುಕಿಸು. to lash soundly (My.; Mhr. ಚಮಕವಿಣೇಂ, ಚಮಕಾವಿಣೇಂ); to cause to quiver, to frighten, to rebuke (My.; Mhr.).

ಚಮುಕಿಸು camakisu. = ಚಮುಕಾಯಿಸು. (My.). 2, to make to flash (or brandish), as a sword (S. Mhr. rare; Mhr. ಚಮಕವಿಣೇಂ, ಚಮಕಾವಿಣೇಂ).

ಚಮಟಿಕೆ camaṭike. = ಚಮಟಿಗೆ, ಚಮ್ಮಟಿಗೆ q. v., ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಸಮಟಿಗೆ. a whip. (My., in the meaning of ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ No. 2).

ಚಮಟಿಗೆ camaṭige. = ಚಮಟಿಕೆ, etc. (C.).

ಚಮಡ camaḍa. the skin (C.; Mhr., H. ಚಮಡೀ, ಚಾಮಡೀ; ಚಾಮಡೇಂ, skin, hide; leather; *cf.* ಚರ್ಮ; ಚಾವಟಿ).

ಚಮತ್ camat. an interjection of surprise.

ಚಮತ್ಕರಿಸು camat-karisu. to grow wonderful, to cause surprise (Śśv. 4, 75).

ಚಮತ್ಕಾರ camat-kāra. astonishment, surprise; a show, a spectacle; an astonishing event or object, a wonder (C.; B. 5, 34. 171. 177. 196); cleverness, skilfulness (My.); quickness (My.). see Prv. s. ಬಲಾತ್ಕಾರ.

ಚಮತ್ಕಾರಿ camat-kāri. astonishing, surprising, unusual; a clever person (My.).

ಚಮತ್ಕೃತಿ camat-kṛiti. = ಚಮತ್ಕಾರ. (Bp. 1, 5; 28, 4; J. 1, 6; 26, 10).

ಚಮರ camara. = ಚವರ, etc. a kind of deer, or rather *the Yak or bos grunniens.* 2, the chowrie or long brush or fan, most usually made of the tail of the Yak; it is also one of the insignia of royalty (ಮುಶೀರ, ಚಾಮರ Nn. 91).

ಚಮರಿ camari. = ಚಮರ No. 2, ಚವರಿ, ಚವುರಿ, ಚೌರಿ. the tail of the Yak used as a fan, etc. (Bh. 6, 2, 1; J. 3, 17). 2, a compound pedicle. — ಚಮರಿಮೃಗ. = ಚಮರೀಮೃಗ. (ಗೋಕರ್ಣ, ರೋಮಿ Mr. 163).

ಚಮರಿಕ camarika. *the tree Bauhinia variegata* Lin.

ಚಮರೀಮೃಗ camarī-mṛiga. = ಚಮರ No. 1, ಚಮರೀಮೃಗ. a kind of deer. (ಸರಲ Nn. 63).

ಚಮಸ camasa. = ಚಮ್ಚ. *a vessel used at sacrifices for drinking the sōma; a ladle or spoon.* 2, a kind of sweetmeat.

ಚಮಸಿ camasi. = ಚಮಸ. *a vessel used at sacrifices, etc.*

ಚಮು. ಚಮೂ camu. camū. *an army.* 2, *a division of an army consisting of 129 elephants, 129 cars, 2187 horses, and 3685 foot.*

ಚಮೂಪ camū-pa. a general (ಬಲಿ, ಸೇನಾಪತಿ Nn. 16).

ಚಮೂಪತಿ camū-pati. a general of a division; any general (ಅನೀಕಸ್ಥ, ದಣ್ಡನಾಥ Mr. 269).

ಚಮೂರ camūra. a tiger (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಹುಲಿ Nn. 18; ವ್ಯಾಘ್ರ, etc., ಪುಲಿ Mr. 159).

ಚಮೂರಮಣ camū-ramaṇa. a general (Rām. 6, 19, 17).

ಚಮೂರು camūru. *a kind of deer.*

ಚಮ್ಚ camca. = ಚಮಸ. a spoon (C.; Mhr., H. ಚಮಚ್ಯಾ).

ಚಮ್ಪ campa. = ಚಮ್ಪೆ. the plant Bauhinia variegata, mountain ebony (Sk.). 2, = ಚಮ್ಪಕ No. 1 (My.).

ಚಮ್ಪಕ campaka. = ಸಮ್ಪಗೆ. *a tree bearing a yellow fragrant flower, Michelia champaca* Lin. 2, = ಚಮ್ಪಕಮಾಲೆ (Ch.; Mr. 366).

ಚಮ್ಪಕಪುರ campaka-pura. N. of a town (J. 11, 30).

ಚಮ್ಪಕಮಾಲಿನಿ campaka-mālini. N. of Candrahāsa's second wife (J. 30, 1. 11. 12).

ಚಮ್ಪಕಮಾಲೆ campaka-māle. N. of a vṛitta (Ch.).

ಚಮ್ಪು campu. ಚಮ್ಪೂ. a species of composition in which the same subject is continued through alternations in prose and verse. (Ch.).

ಚಮ್ಪೆ campe. = ಚಮ್ಪ No. 2. (Bh. 3, 17, 34). 2, perfume (Cpr. 7, 63).

ಚಮ್ಬಕ cambaka. a sort of musical instrument (C. Bp. 5, 7). — ಚಮ್ಬಕಪಱೆ. -ಪಱೆ. a kind of drum (Rśv. 6, 11 va.; T. ಚಾಪಱೈ, ಚಾಮ್ಬು, a kind of drum).

ಚಮ್ಬಾರ cambāra. 1. = ಸಮ್ಬರ, ಸಮ್ಬಾರ. ingredients of seasoning used in cookery. — ಚಮ್ಬಾರಕಾಗಿ. = ಸಮ್ಬರ-, ಸಮ್ಬಾರ-. (ಶಕುನ್ತ Si. 421).

ಚಮ್ಬಾರ cambāra. 2. = ಚಮ್ಮಾರ. a caste that are workers in leather (My.; Mhr. ಚಾಮ್ಬಾರ, ಚಾಮ್ಭಾರ, ಚಾಹ್ಮಾರ; see ಚಮಡ).

ಚಮ್ಬು cambu. (fr. ಚಮ್ 1–). = ಚೆಮ್ಬು, ಚೆಮ್ಬಿಗೆ, ಚೊಮ್ಬು, ತಮ್ಬಿಗೆ, etc. the red metal: copper (T., M., Tu. ಚೆಮ್ಬು; *cf.* ತಾಮ್ರ). 2, a globular copper or brass vessel, used for drinking water, etc. (My.; Te., T., M.; Mhr. ಚಮ್ಬೂ, a goglet; M. also ಚೆಲ್ಲ; *cf.* ಚರವಿಗೆ). ಅಮ್ಬು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದರೆ ಚಮ್ಬು ಮುಣುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಕುಮ್ಬಾಱನ ಆವಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರದ ಚಮ್ಬು ಹುಡುಕಿದನ್ತೆ. — ಚಮ್ಬು ಚರಿಗೆಗೆ ದರಿದ್ರವಾದರೂ ಹಂಚುಹುಡಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಚಮ್ಬುಕುಟ್ಟಿಗ. = ಚೆಮ್ಬುಕುಟಿಗ. a coppersmith (ಶೌಲ್ಬಿಕ, ತಾಮ್ರಕುಟ್ಟಕ Si. 339). — ಚಮ್ಬುಕುಟ್ಟಗ. = ಚಮ್ಬುಕುಟ್ಟಿಗ. (My.).

ಚಮ್ಮ camma. Tbh. of ಚರ್ಮ. skin, leather, etc. see ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ.

ಚಮ್ಮಟಿಗೆ cammaṭige. = ಚಮಟಿಕೆ, etc., ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ, q. v. a whip [ಬಾಳುಂ ಬಾರುಂ ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯುಮನೊರ್ವ ಕೀೞಾಳಿಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದು Pb. 8, 54 va.]; (ಕಶೆ, ಚರ್ಮದಣ್ಡ Mr. 274; Grj. 6, 56 va.; Bp. 52, 8; 59, 37; J. 6, 49; T., M. ಚಮ್ಮಟ್ಟಿ). 2, a sledge-hammer (C.; T. ಚಮ್ಮಟ್ಟಿ; M. ಚಮ್ಮಟ್ಟಿ-ಕುಡ; Te. ಸಮ್ಪೆಟ, ಸಮ್ಮೆಟ).

ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ cammaṭṭige. Tbh. of ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕೆ (Śmd. 382). a flat piece of leather for playing upon with dice, a leather backgammon board, etc. 2, Tbh. of ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿಕೆ, a whip (ಚರ್ಮದಣ್ಡ, ಕಶೆ Hlā.; the T. & M. ಚಮ್ಮಟ್ಟಿ is Tbh. of ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿ = ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿಕೆ). 3, a sledge-hammer (My.; ಅಯೋಘನ Si. 415).

ಚಮ್ಮಳಿ cammaḷi. = ಚಮ್ಮಳಿಕೆ. (Tbh. of ಸೈಂಹಿಕೇಯ?). the dragon's tail or descending node, the ninth of the planets, considered in mythology as the *body* of the demon Saiṁhikēya, son of Siṁhikā, which was severed from the *head* of Rāhu by Viṣṇu at the churning of the ocean (ಕೇತು Śm. 17; T. ಚೆಮ್ಬಾಮ್ಬು; Te. ಚೆಮ್ಮಲಿಪಾಮು, a prickly eel, found on the sea-coast; *cf.* ಚಾಟ್).

ಚಮ್ಮಳಿಕೆ cammaḷike. = ಚಮ್ಮಳಿ. (ಕೇತು Kk. 11*b*).

ಚಮ್ಮಾರ cammāra. = ಚಮ್ಬಾರ. a shoe-maker, etc. (C.).

***ಚಮ್ಮಾವುಗೆ cammāvuge.** sandals, chappals made of leather. ಕಾಗೆ ವಿಷ್ಟಿಸುವ ಹೊನ್ನಕಳಸವಹುದಱಿನ್ದ ಒಡೆಯರು ಜೋಗೈಸುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ Bv. 361; Cv. 929. [ಚಮ್ಮ+ಹಾವುಗೆ].

ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ cammāḷige. Tbh. of ಚರ್ಮಪಾದುಕೆ. a kind of leather shoe (Bp. 26, 14; My.; Te. ಸಮ್ಮಾಳಿ, T. ಚೆಮ್ಮಾಳಿ; *cf.* also ಚಪ್ಪಲಿ).

ಚಮ್ಮೆ camme. = ಚಮ್ಯ, ಚವ್ವೆ. N. of a plant (ಕೃಕವಾಕು, ಮಸ್ತಕ, ನೇತ್ರಿ Mr. 140, o. rs. ಚಪ್ಪೆ, ಚಮ್ಯ).

ಚಮ್ಯ camya. = ಚಮ್ಮೆ, q. v.

ಚಯ್ cay. ಚಯ್ಯ. = ಚಲ್ಲ 1, ಚೆಯ್, ಚೆಯ್ಯ 1, ಚೆಲ್ಲ. fun, etc. — ಚಯ್ಯಾಟ. -ಆಟ. = ಚೆ-, q. v. (ಚಲ್ಲಾಟ Kk. 21, o. r. ಚೆಯ್ಯಾಟ).

*ಚೆಯ್ ಚೆಯ್ **cay cay.** an onomatopoeic word indicating the sound emanating during fight. ಚೆಯ್ ಚೆಯ್ಮೆ ಮ್ಬಾಗಳ್ ಮೆಯ್ ಮೆಯ್ ಚಲದಿಂ ಮುಟ್ಟಿ ಪೊಣರ್ದರ್ Pb. 13, 34.

ಚಯ **caya.** accumulation; *a heap, a mound of earth, a rampart,* etc. 2, *a collection, a mass, a multitude.*

ಚಯನ **cayana.** 1. heaping, piling up; collecting, gathering. see ತೆಮುಳ್ಚು, ತೆರಳ್ಚು, ಚೆರಂಜು.

ಚಯನ **cayana.** 2. observing, perceiving, etc. see ವಿ-.

ಚರ **cara.** an imitative sound. — ಚರ ಚರ. rep. the sound of rending, of scratching with the nails or with a pen, of cutting grass, and of mincing vegetables (C.; Mhr.). — ಚರ ಚರನೆ. with the sound of ಚರ ಚರ (C.).

ಚರ **cara.** *moving, walking, going;* locomotive, any animal; *movable; being, living.* 2, *a spy, a secret emissary or agent* (ಉಪಸರ್ಪ, ಅರಸಾಳ್ Mr. 262). — ಚರನುಡಿ. (*i. e.* ಚರರ ನುಡಿ). news brought by emissaries (ವಾರ್ತೆ, ದೂತರ ವಾಕ್ಯ Nn. 138).

ಚರಕ **caraka.** a wanderer, a wandering religious student; a spy, etc. 2, *N. of a muni and physician, the author of a treatise upon medicine.* 3, the title of the treatise on medicine written by Caraka (Sk.). 4, witchcraft (My.). [5, a spinning wheel].

ಚರಕ್ಕನೆ **carakkane.** with the sound of ಚರ (C.).

ಚರಗ **caraga.** = ಚರುಗ, etc. an offering to village goddess, etc. (S. Mhr.).

ಚರಟ **caraṭa.** = ಚಟ್ಟ 1. extraneous matter seperated by filtering, etc. (C.; B. 4, 225; M. ಚಣ್ಡ, sediments, husk, etc.; ಚಣ್ಡು, chaff; T. ಚಣ್ಡು, an empty husk, *cf.* ಜರಡು).

ಚರಣ **caraṇa.** moving, wandering; acting, dealing. 2, *a foot* (ಕಾಲು Nn. 84). 3, *a sect, a school, a branch of the vēda.* 4, the fourth part of a stanza (Ch.). 5, a verse line (Ch.).

ಚರಣತಲ **caraṇa-tala.** the sole of the foot (ಅಂಗಾಲ್ Mr. 332).

ಚರಣನಲಿನ **caraṇa-nalina.** = ಚರಣಸರಸಿರುಹ. (My.).

ಚರಣಯುಗ **caraṇa-yuga.** both the feet (Śm. 110).

ಚರಣವಾಲ್ಮೀಕ **caraṇa-vālmīka.** a foot or leg like an ant-hill, a kind of elephantiasis (ಹುತ್ತುಗಾಲ್ Mr. 385).

ಚರಣವಿನ್ಯಾಸ **caraṇa-vinyāsa.** putting or placing down the foot. see ಮೆಟ್ಟು.

ಚರಣಸರಸಿರುಹ **caraṇa-sarasiruha.** a foot-lotus: a foot like a lotus, a beautiful foot. (Śm. 1).

ಚರಣಾಭರಣ **caraṇa-ābharaṇa.** *an ornament for the feet.*

ಚರಣಾಯುಧ **caraṇa-āyudha.** having the feet for weapons: *a cock.*

ಚರನ್ತ **caranta.** = ಚರನ್ತಿ. (My.). 2, the pupil of a caranta (My.).

ಚರನ್ತಿ **caranti.** a jaṅgama who has taken the vow of celibacy (S. Mhr.), frequently called also ಚರನ್ತಿಯಪ್ಪ.

ಚರಪು **carapu.** = ಚರುಪು. Tbh. of ಚರು. an oblation to a deity (My.).

ಚರಬಣ್ಡವಲ **cara-baṇḍavala.** live stock; capital employed in business (B. 5, 101; My.).

ಚರಬಾಗಿಸು **carabāgisu.** to go away (S. Mhr., used in liṅgavanta maṭhas).

ಚರಬಿ **carabi.** = ಚೆರ್ಬಿ. fat, suet (C.; Mhr., H.).

ಚರಮ **carama.** *last, final, ultimate; western, west;* lowest, least; immediately following (ಪಶ್ಚಾತ್, ಬಟ್ಟಕ Mr. 434); a final letter (Śmd. 71. 219. 222. 223. 249. 289; Kāvy. I, 3, 57-59; I, 4, 50-52).

ಚರಮಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್ **carama-kṣmābhṛit.** *the western mountain behind which the sun and moon are supposed to set.*

ಚರಮಗಿರಿ **carama-giri.** = ಚರಮಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್. (Si. 114).

ಚರಮಸ್ವರ **carama-svara.** a final vowel (Śmd. 245).

ಚರಮಾಕ್ಷರ **carama-akṣara.** a final consonant (Śmd. 245).

ಚರಮಾದ್ರಿ **carama-adri.** = ಚರಮಗಿರಿ. (Sk.; R.).

ಚರಮೂರ್ತಿ **cara-mūrti.** = ಚರನ್ತ No. 2. (My.).

ಚರಯಿಸು **carayisu.** to roam, wander or walk about (ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh., o. r. ಚರಿಯಿಸು). ಚರಯಿಸಿದಂ (92, o. r. ಚರಿ-).

ಚರಲಿಂಗ **cara-liṅga.** a walking liṅga: a jaṅgama of the liṅgavantas (Bp. 7, 9; 27, 42; 31, 1; 36, 24; 61, 2). — ಚರಲಿಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (C.).

ಚರವಣ **caravaṇa.** Tbh. of ಚರ್ವಣ. chewing, etc. (My.).

ಚರವಿಗೆ **caravige.** = ಚರಿಗೆ, ಚರಿವಿಗೆ, ಚರ್ವಿಗೆ, ಚವರಿಗೆ, ಚವುರಿಗೆ. a large copper or brass pot in the form of the cambu for carrying water (My.; Tu. ಚೆರಿಗೆ; T. ಚರಾಗ್ಯೆ, a pot, cup, or basin; T., Te. ಚರುವ, a large metal pot; Te. ಚರವೆ, ಚೆರವ, ಚೆರಿವಿ, a brass kettle or boiler; *cf.* Sk. ಚರು; Mhr. ಚರವೀ, a sort of bowl).

ಚರಾಚರ **cara-ā-cara.** 1. *moving; movable;* shaking, unsteady.

ಚರಾಚರ **cara-acara.** 2. movable and immovable, locomotive and stationary, moving and fixed. 2, the aggregate of all created things, whether animate or inanimate. (Kāvy. I, 1a, 2; Bp. 28, 54; 51, 16; J. 2, 55; 8, 42).

ಚರಾದಾಯ **cara-ādāya.** the profit arising to government by the sale of unowned cattle, etc. (My.). 2, the gain by bribes, etc. above salary (My.).

ಚರಾಯಿ **carāyi.** pasture; pasture-ground (My.; Mhr. ಚರಣ, ಚರವಣ, ಚರಾಈ).

ಚರಿ **cari.** 1. = ಚಾರಿ. going, being, living. (Bp. 47, 12).

ಚರಿ **cari.** 2. = ಚರೆ. small shot (S. Mhr.; Mhr., H. ಛರಾ).

ಚರಿಕಿ **cariki.** = ಚಕ್ರಿ. a grinding-wheel, a pulper, a potter's wheel, etc. (My.; Mhr. ಚರಕೀ, ಚರಖೀ).

ಚರಿಗೆ **carige.** = ಚೆರಿಗೆ. = ಚರವಿಗೆ, etc. (My.). 2, = ಚಮ್ಬು, a globular copper or brass vessel, used for drinking water, etc. (S. Mhr.). ಚಮ್ಬು ಚರಿಗೆಗೆ ದರಿದ್ರವಾದರೂ ಹಂಚು ಹುಡಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ (Prv.). see Prv. s. ತೆಱಪು.

ಚರಿಗೆ **carige.** Tbh. of ಚರ್ಯೆ. going, wandering, etc. (Śmd. 343; Abh. P. 16, 63). going, etc.; the meal or eating of Jainas (ಜೈನರ ಭೋಜನಂ Mr. 222). see ಕಾನ್ತಾರ-. — ಚರಿಗೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to wander, to walk [ನಿರ್ಮಳ ಚರಿತಂ ಚರಿಗೆವೊಕ್ಕನರಸನ ಬೀಡಂ Ap. 5, 10; Vr. 46, 29]; (Abh. P. 15, 49 va.).

ಚರಿಚಲಿ **caricali.** = ಚಂಚಲಿ. a small tree, etc. (St.&Pl.).

ಚರಿತ **carita.** gone, gone to; going, moving, course, walking; *walk, conduct, practice;* proper or peculiar observance (ಆಚಾರ Mr. 250); acts, deeds, adventures; story. see ಉಪ-, ಚೋಳಪಾಲ-, ಪಾವನ-, ಸು-; Bp. 43, 13.

ಚರಿತಾರ್ಥ **carita-artha.** attaining one's object, successful in an undertaking; accomplishment of a work; serving of a purpose; welfare. (B. 4, 133; 5, 291; My.).

ಚರಿತಾರ್ಥತ್ವ caritārthatva. the attainment of an aim, successfulness, success (Bp. 2, 36).

ಚರಿತೆ carite. = ಚರಿತ. walk, etc. (Bp. 5, 64; 60 sum.; 61, 81; My.).

ಚರಿತ್ರ caritra. going; acting; *walk, behaviour; practice;* deeds, exploits (ಸಂವರ್ತ, ವರ್ತನ, ಚರಿಸುವುದು Nn. 160; ವಿಸರ್ಜ, ಚಾರಿತ್ರ 62); adventures; story, history or account of anyone's deeds, exploits, feats and achievements; nature, disposition.

ಚರಿತ್ರಗಾಱ caritra-gāra. a historian (B. 4, 165; My.).

ಚರಿತ್ರೆ caritre. = ಚರಿತ್ರ. history, etc. (C.).

ಚರಿಯಿಸು cariyisu. = ಚರಯಿಸು q. v., ಚರಿಸು. to roam, etc. (Cpr. 1, 108; Bp. 60, 10).

ಚರಿವಿಗೆ carivige. = ಚರವಿಗೆ, etc. a large copper or brass pot. (My.).

ಚರಿಷ್ಣು cariṣṇu. *moving, wandering about, unsteady.*

ಚರಿಸು carisu. to move about; to walk; to wander, to roam, to behave, to live (ಚಲನ Nn. 158). see Bp. 1, 29; 10, 14; 40, 75; 47, 4; 52, 1. ಚದರಿಸಿದಂ (Śmd. 92). 2, to be engaged in; to undertake, to set about, to observe, to practise (Bp. 55, 41).

ಚರು caru. *a kind of vessel in which a particular oblation is prepared: a caldron, a pan, a pot, a kettle* (ಕುಮ್ಬ, ಕುಣ್ಡ, ಉಖೆ, ಪಿಠರ, ಸ್ಥಾಲಿ, ಭಾಣ್ಡ, ಮಡಕೆ Mr. 209). 2, ಚರುಪು, *an oblation of rice, etc. for presentation to the gods or manes* (ಹವಿಸ್, ಬೇಳ್ವ ತುತ್ತುಗಳು Mr. 260).

ಚರುಗ caruga. = ಚರಗ, ಚೆರಗ. an offering to Dēmavva, for which Holeyas kill one or more he-buffaloes, cut up the flesh, and throw the pieces about on the fields of the village or town to which they belong (ಹೊಲದೊಳಗೆ ಚೆಲ್ಲುವ ಆಹುತಿ G.).

ಚರುಪು carupu. = ಚರವು. an oblation to god. (My.).

ಚರೂಟ carūṭa. = ಭರೂಟಕ. the preparing or proper boiling of flesh (ಕಣ್ಡಮಂ ತಾಳಿಸುವುದು Mr. 217 in three MSS.).

ಚರೆ care. = ಚರಿ 2. small shot. (My.).

ಚರ್ಕಿ carki. = ಚರಿಕಿ. (My.).

ಚರ್ಚ carca. the sun (ಸೂರ್ಯ Mr. 468).

ಚರ್ಚರಿ carcari. festive sport. 2, *a kind of song.* see Nr. s. ಕಪ್ಪಡಿಗ.

ಚರ್ಚಿಕೆ carcike. the state of being smeared or covered with anything; cleaning the person with perfumes; covering, smearing (Cpr. 6, 54). see ವಿ-.

ಚರ್ಚಿತ carcita. smeared, perfumed, anointed; inquired into or after, investigated (My.); sought, desired.

ಚರ್ಚಿಸು carcisu. to consider; to investigate, to inquire into; to discuss (Abh. P. 9, 8 va.; My.).

ಚರ್ಚು carcu. to support or sustain children (ಶಿಶುಸನ್ಧಾರಣ Śmd. Dh.; o. rs. ಚುರ್ಚು, ಶಿಶುಸನ್ಧಾರಣ).

ಚರ್ಚೆ carce. = ಚರ್ಚೆ. *smearing the body with sandal and other unguents,* perfuming the body (ಲೇಪನ, ಅನುಲೇಪನ Nn. 73; ಅಂಜನ Mr. 522). 2, *reflection, consideration, repeating over in thought* (ಚಿನ್ತೆ 73; 522). 3, *Durgā* (ಚಾಮುಣ್ಡೆ 73; ಭೈರವಿ 522; ಚಾಮುಣ್ಡೆ, ಭೈರವಿ, ವನದೇವಿ Mr. 14; ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ಭೈರವಿ Nn. 28). 4, investigation, reasoning, inquiry, logic (ತರ್ಕ 73). 5, a festival, etc. (ಉತ್ಸವ 73; 522; ಮುದ Mr. 330). 6, sexual intercourse (ರತ, ಕೂಟ 73; ಅತಿಸುರತ 522). 7, a word (ಉಕ್ತಿ Nn. 73; ಶ್ಲಾಘಕ, ಜಿಹ್ವಾರವ Mr. 330). 8, a vow (ವ್ರತ 73), 9, an image (ಪ್ರತಿಮೆ 73; 522). 10, a bubble (ಬುದ್ಬುದ, ತನಗೆ ತಾನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು 73; ಬುದ್ಬುದ 522). 11, idle slander (not Sk., but Mhr. & T.; Sk. ಚರ್ಚ್, to abuse; to menace; *cf.* ಜಱೆ 1). 12, ridicule, mocking, making fun of (not Sk., but S. Mhr.). 13, a quarrel, a dispute (not Sk., but My.).

ಚರ್ಮ carma. = ಚಮ್ಮ, ಸಮ 2, ಸಮ್ಮ. *skin, leather, hide, bark,* etc. (ತೊಗಲು Nn. 88; ತೊವಲ್ Ct. II, 104). 2, *a shield.*

ಚರ್ಮಕಶೆ carma-kaśe. *the soap-nut plant, Mimosa abstergens* Roxb.

ಚರ್ಮಕಾರ carma-kāra. = ಸಮ್ಮಗಾಱ. *a shoe-maker, a worker in leather* (ಬಾರು ಮಿಳಿಗಳ ಮಾಡುವವನು Nn. 152, o. r. ಮುಚ್ಚಿಗ; ಪಾದುಕಾಕಾರ, ಸಮ್ಮಗಾಱ Mr. 381).

ಚರ್ಮಕೃತ್ carma-krit. = ಚರ್ಮಕಾರ. *a shoe-maker, etc.*

ಚರ್ಮಗತ carma-gata. being in or connected with skin. see Prv. s. ಅನ್ನಗತ.

ಚರ್ಮಕರ್ಪಟ carma-karpaṭa. a bottle made of skin to hold oil, etc. (ಬುದ್ದಲಿಕೆ Mr. 213, o. rs. ಚರ್ಮಗರ್ಪರ and ಬುಜ್ಜಣಿಗೆ in two MSS.).

ಚರ್ಮಚಕ್ಷು carma-cakṣu. the material, physical eye (My.).

ಚರ್ಮಣ carmaṇa. a man who has the power of promptly answering any question, an eloquent man (ವಾಗ್ಮಿ, ಮೇಳಯಿಸ್ಸಿನಾ ನಾರವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಗೆಯ್ವಂ Mr. 360 in two MSS., o. r. ಚರ್ವಣ).

ಚರ್ಮದಣ್ಡ carma-daṇḍa. *a whip* (ಚಮ್ಮಟಿಗೆ, ಕಶೆ Mr. 274).

ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕೆ carma-paṭṭike. = ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಸಮಟಿಗೆ. a leather backgammon board, etc.

ಚರ್ಮಪಾದುಕೆ carma-pāduke. = ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ. a leather shoe (ಉಪಾನತ್, ಕೆರಹು Mr. 205).

ಚರ್ಮಪಾಶ carma-pāśa. a leathern rope (ಮಿಣಿ Mr. 286).

ಚರ್ಮಪ್ರಭೇದಿಕೆ carma-prabhēdike. *a shoe-maker's awl or knife.*

ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಕ carma-prasēvaka. *a bellows.*

ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಿಕೆ carma-prasēvike. *a bellows.*

ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿಕೆ carma-yaṣṭike. = ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ No. 2. a whip.

ಚರ್ಮರತ್ನ carma-ratna. an excellent shield (Cpr. 6, 106 va.).

ಚರ್ಮವಲ್ಲೀಕರಣ carma-vallīkaraṇa. the act of making creepers, *i. e.* straps, of leather. see ಬಾರ್.

ಚರ್ಮಿ carmi. armed with a shield: *a soldier armed with a shield* (see ಕಡಿತಲೆಗಾಱ). 2, *N. of a tree, the bark of which is used for writing upon* (= ಭೂರ್ಜ; see ಬೂರ್ಜ).

ಚರ್ಯೆ carye. = ಚರಿಗೆ. going, wandering; walk, behaviour, conduct; course; practice; occupation; *perseverance in wandering about as a religious mendicant.* 2, eating.

ಚರ್ವಣ carvaṇa. 1. = ಚರ್ಮಣ, q. v.

ಚರ್ವಣ carvaṇa. 2. = ಚರವಣ. grinding with the teeth, champing, chewing, masticating; eating; solid food. see ಅಗಿ, ಕಡಿ, and ದನ್ತಚರ್ವಣ.

ಚರ್ವಣಕ್ರಿಯೆ carvaṇa-kriye. chewing, etc. see ಪೊಳಕು.

ಚರ್ವಣೆ carvaṇe. a species of blue fly (ನೀಲಮಕ್ಷಿಕೆ, ಕರಿಯ ನೊಣ Nr.; My. Amara similarly).

ಚರ್ವಿತ carvita. *chewed; eaten.*

ಚರ್ವಿತಕ carvitaka. the act of eating (Cpr. 5, 54).

ಚರ್ವಿಗೆ carvige. = ಚರವಿಗೆ, etc. (My.).

ಚಲ್ cal. = ಚುಲ್, etc. pregnancy, etc. see ಚೊಚ್ಚಲ್.

ಚಲ cala. = ಚಲ್, etc. see ಚೊಚ್ಚಲ, ಮಱುಚಲ, ಮಲಚಲ.

ಚಲ cala. 1. = ಚಳ. *moving, stirring, shaking, trembling; unsteady, movable;* wavering, flying unsteadily; confused; agitation, etc.

ಚಲ cala. 2. Tbh. of ಛಲ. firmness of character, resoluteness, constancy in pursuing a purpose [ಕನ್ದರ್ಪಂ ಚಲದೆನ್ದೊಳ್ ಸಿನ್ದಂ Kr. 2, 84; ಚಲದೊಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ Pb. 14, 64; Ap. 4, 27]: (Śmd. 138. 150); obstinacy, self-will (Śmd. 143; Bp 58, 37; C.: Mhr. ಛಲ, ಛಳ, teasing, harassing); for the other significations see ಛಲ; and see Prvs. s. ಬರು and ಬಲ; Śsv. 4, 49. 63. — ಚಲದಂಕ. -ಅಂಕ. a man distinguished by firmness of character (Śsv. 4, 27). — ಚಲದಂಕರಾಮ. -ಅಂಕ-. Rāma who is distinguished by firmness of character (Śmd. 205 Mdb. MS.). — ಚಲದಾಣ್ಮ. -ಆಣ್ಮ. (Śmd. 63). a resolute master.

ಚಲಕು calaku. = ಚಲಂಕು, ಚಲಂಗು, ಚೆಲಂಕು, ಚೆಲಂಗು. to let go from the hand, to discharge, to throw away, etc. (ಕರವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.).

ಚಲಗಾಱ cala-gāṟa. a determined or obstinate man (My.).

ಚಲಂಕು calaṅku. = ಚಲಕು. (Śmd. Dh.).

ಚಲಂಗು calaṅgu. = ಚಲಕು, etc., ಚೆಲಂಗು q. v. to let go from the hand.

ಚಲಣ calaṇa. = ಚಲ್ಲಣ, q. v. drawers of different length. (My.).

ಚಲತ್ calat. going; moving; shaking; being loose (Śmd. 100. 117. 173).

ಚಲತನ calatana. obstinacy, self-will (J. 10, 31).

ಚಲತ್ಕುನ್ತಲ calat-kuntala. (Śmd. 100). hair that moves about, etc.

ಚಲತ್ವ calatva. moving, shaking, trembling; pulsation. see ಸಂ-.

ಚಲದಲ cala-dala. having trembling leaves: *the holy fig-tree, Ficus religiosa* Lin.

ಚಲದಿ caladi. cooling food given to develop chicken-pox (My.; Te. ಚಲಿದಿ; see ಚಲಿ 1). *cf.* ಸರದಿ 2.

ಚಲನ calana. *moving, shaking;* wandering; moving on or forward, proceeding; *going away;* starting off, setting out, departing; walking, marching. see ತಳರ್, ತೆರಳ್ಚು. 2, a foot (Abh. P. 4, 90; 16, 28).

ಚಲನಕ calanaka. a short petticoat worn by common women (Sk.; see ಚಣಕ, ಚಲ್ಲಣ, etc.).

ಚಲನಿ calani. = ಚಲನಕ. (Sk.).

ಚಲನೆ calane. = ಚಲನ. (ಚಲನ, ಪರಿವರ್ತನ Nn. 158; My.; B. 4, 101).

ಚಲಮೆ calame. = ಚಲಿಮೆ, ಚಲುಮೆ, ಚಲ್ಮೆ, ಚಲುಮೆ. an orifice, a bore, a small pit (Te. ಚಿಲಮ, ಚಲಮ); a hole dug in the dry bed of a river or in a dried up tank; a spring of water or a fountain head (My.; [Tu. ಚಲುಮೆ]; Te. ಚಮುಮು, ಚಲಮ, ಚಲಿಮೆ, ಸಲಮೆ, ಜಲೆ, ಸೆಲೆ; *cf.* ಸೆಲೆ 2). see Si. 83. 102. 115.

ಚಲವಾದಿ calaḻ-vādi. (Śmd. 193. 198. 221). = ಛಲವಾದಿ. a resolute, determined or obstinate speaker (My.). 2, a Holeya who with resoluteness and obstinacy serves Śiva, lives by begging alms, and is greatly respected by the Liṅgavantas (C.). 3, an obstinate person (My.). ಚಲವಾದಿಯ ಸಂಗಡ ಹಟವಾದಿ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 4, = ಕುಳವಾಡಿ, who always is a Holeya (My.).

ಚಲಾಚಲ cala-ā-cala. *movable, unsteady.*

ಚಲಾಯಿಸು calāyisu. to make go, to carry on, to execute (C.; H.). 2, to go beyond; to be finished (My.; H.).

ಚಲಾವಣೆ calāvaṇi. ಚಲಾವಣೆ. current, as coin, etc. (C.; Br.; Mhr. ಚಲಣೀ); currency; practice (Si. 396).

ಚಲಿ cali. 1. = ಚಳಿ 2. (Te. ಚಲಿ, cold, coolness; ಚಲುಬು, cold, watery; a cold, catarrh = T. ಚಲುಪ್ಪು; ಚಲ್ಲೆ, ಚಲ್ಲನಿ, cool, cold; refreshing; benign, healing; comfortable; ಚಿಲ್ಲು, coldness, chill). — ಚಲಿವಿನ್ದರ. a cool shed where passers by are supplied with water to drink (ಪ್ರಪೆ, etc., ಅಱಹೊಟ್ಟಿಗೆ Si. 108; Te. ಚಲಿಪನ್ದಲಿ, ಚಲಿವೇನ್ದಲೆ, ಚಲಿವೇನ್ದ್ರ).

ಚಲಿ cali. 2. = ಚಿಲ್ಲ. clearing-nut tree. (St. & Pl.).

ಚಲಿ cali. 1. a woman who runs after. see ಪುಂಶ್ಚಲಿ.

ಚಲಿ cali. 2. the tree Lagerstroemia parviflora Roxb. (ಚನ್ನಂಗಿ Mr. 121) 2, (= ಚಳಿ?), a cover, a wrapper, a surtout (Sk.).

ಚಲಿತ calita. gone; proceeded; *moving; shaking, trembling; marching.*

ಚಲಿಮೆ calime. = ಚಲಮೆ. a small pit, etc. (My.).

ಚಲಿಯಿಸು caliyisu. = ಚಲಿಸು. (Grj. 8, 44).

ಚಲಿಸು calisu. to be in motion, to move; to stir; to shake, to tremble; to be confused; to go astray; to sport about, to wanton; to go away, to start. ಚಲಿಸದೆ ಇಹನ್ತಾದು (ನಿಶ್ಚಲ Nn. 133). see Bp. 5, 14; 40, 70; 49, 19; ಸಂ-.

ಚಲು calu. 1. = ಚನ್ 2, ಚಲುವು, etc. beauty, etc. — ಚಲುವೆಱು. -ಪೆಱು. to become beautiful, etc. (Bp. 18, 83; 43, 28).

ಚಲು calu. 2. = ಚಲ್, etc. see ಚೊಚ್ಚಲು, ಮಱುಚಲು.

ಚಲುಕು caluku. = ಚಲುಂಕು. to pour out or forth, let loose, cast forth or throw away water (ಜಲೋತ್ಸರ್ಜನ, Śmd. Dh.; *cf.* ಚಲ್ಲು 1).

ಚಲುಂಕು caluṅku. = ಚಲುಕು. (Śmd. Dh.).

ಚಲುಮಿ calumi. = ಚಲುವಿ. a handsome woman. (ಸುನ್ದರಾಂಗಿ, ಸುನ್ದರಿ G.).

ಚಲುಮೆ calume. = ಚಲಮೆ, etc. (My.; Si. 92).

ಚಲುವ caluva. = ಚಲುವು, ಚಲ್ವ No. 1, ಚೆಲ್ವ No. 1. see ಕಡು-; Bp. 18, 29; 51, 25. ಚಲುವನಾಗಿ (= ಚಲುವಾಗಿ, Bp. 12, 36; 22, 7; 33, 14). ಚಲುವನಹ ಬಾಚಿಯೆಲೆಗಳೋ? (26, 41). ಚಲುವನಾಯಿತ್ತು (51, 41). 2, see s. ಚಲುವು.

ಚಲುವತನ caluvatana. beauty; charming, coquettish behaviour (My.; Rām. 3, 4 sum.).

ಚಲುವತಿ caluva-ti. a beautiful woman; the goddess of love (ರತಿದೇವಿ Ct. I, 91).

ಚಲುವಿ caluvi. = ಚಲುಮಿ, ಚಲುವೆ, ಚಲ್ವಿ, ಚಲ್ವೆ, ಚೆಲ್ವಿ, ಚೆಲ್ವೆ. a handsome woman (C.).

ಚಲುವಿಕೆ caluvike. = ಚಲ್ವಿಕೆ, ಚೆಲುವಿಕೆ, ಚೆಲ್ವಿಕೆ. beauty, handsomeness, elegance, grace; propriety, niceness (ರಾಮ Mr. 504; ಸುರಭಿ 509; C.; B. 5, 66).

ಚಲುವು caluvu. = ಚಲು 1, ಚಲುವ No. 1, etc., ಚಲೊ, ಚಲೋ, ಚಲ್ವು q. v., ಚೆಲುವು, ಚೆಲೋ, ಚೆಲ್ವು. beauty, etc. (= ಚಲುವಿಕೆ, q. v.). ಚಲುವ ಚನ್ದನಂ (Bp. 27, 4). ಚಲು

ವಕ್ಕಿ (27, 18). ಚಲುವ ಪಾಲ್ (32, 30). ಚಲುವ ಮುಖುಸರಸಿರುಹಂ (38, 43). ಜಿನಮಾರ್ಗವೆ ಚಲುವದು (52, 31). see Bp. 28, 53; 41, 22; 43, 24; 56, 47; 57, 46. — ಚಲುವ. -ಅ 3. = ಚಲ್ವ, ಚೆಲುವ, ಚೆಲ್ವ. a handsome man (C.). — ಚಲುವಜು. -ಅಜು. beauty to go or disappear (Bp. 50, 31). — ಚಲುವಾಗು. -ಆಗು. to become (or be) handsome, nice, etc. (Bp. 38, 42; C. Bp. 5, 2; Bh. 2, 13, 31; Si. 319). ಚಲುವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವಳು (ಕಾನ್ತೆ Si. 182). ಬಹಳ ಚಲುವಾದದು (ಅಸೇಚನಕ 368). ಮಡದಿ ತಾ ಚಲುವಾಗಿ (properly, etc.) ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಳು (Dp. 148).

ಚಲುವೆ caluve. = ಚಲುವಿ, etc. a handsome woman. (My.).

ಚಲೆ cale. she who does move, etc. see ಅ-.

ಚಲೊ calo. = ಚಲುವ, etc. ಅದು ಚಲೊ, that is a beauty or beautiful (S. Mhr.) or ಚಲೊದು (C.). ಆಕೆ ಚಲೊಹೆಂಗಸು; ಚಲೊಬುದ್ಧಿ, ಚಲೊಮನಸ್ಸು, ಚಲೊಭಕ್ತಿ, ಚಲೊಗುಣ, ಚಲೊನಡತೆ, etc. (C.). ಚಲೊತ್ಹಾಂಗ (*i. e.* ಚಲೊದಱ ಹಾಂಗೆ), nicely, etc. (S. Mhr.).

ಚಲೋ calō. = ಚಲೊ, etc., ಚೆಲೋ. (B. 1, 3. 17; C.). — ಚಲೋ ಚಲೋ. rep. (B. 3, 38).

ಚಲ್ಣ calṇa. = ಚಲ್ಲಣ, etc. (My.).

ಚಲ್ಮೆ calme. = ಚಲುಮೆ. a small pit, a spring of water. (My.).

ಚಲ್ಲ calla. 1. = ಚಯ್, etc., ಚೆಲ್ಲ. great mirth, fun, amusement, pleasure; jest; smiling, laughter (ಸರಸ Ct. I, 30; ಉರುಹಸನ II, 66; ನಗೆ Śm. 66; Sk. ಚಲ್, to sport). see Cpr. 7, 52; 8, 44 va.; Bp. 59, 16; Rśv. 1, 135 va.; 4, 14 va.; 8, 82 va.; ಕಣ್ಚಲ್ಲ. — ಚಲ್ಲವರಿ. -ಪರಿ. = ಚಲ್ಲವಾಡು. (Rśv. 1, 135 va.). — ಚಲ್ಲವಾಡು. -ಆಡು. to frolic, to sport, to gambol [ಚಲ್ಲವಾಡಿ ಪೂವೆತ್ತುವ ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರಂ Pb. 4, 81; ಬೆಣ್ಣೆಯ ಬೆನಕಂಗೆ ಕೆಣ್ಡದುಣ್ಡಲಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಚಲ್ಲವಾಡಿದರೆ ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು! Bv. 660]; (Abh. P. 3, 81 va.; Bp. 32, 27; Te. ಚೆರಲಾಡು, ಚೆರ್ಲಾಡು, ಚೆಲ್ಲಾಡು, to frolic, etc.). — ಚಲ್ಲಾಟ. -ಆಟ. = ಚಯ್ಯಾಟ (s. ಚಯ್), ಚೆಯ್ಯಾಟ, ಚೆಲ್ಲಾಟ. sport, fun (C.; Te. ಚೆಲ್ಲಾಟ). ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಚಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ (Prv.). — ಚಲ್ಲಾಟವಾಡು. -ಆಡು. = ಚಲ್ಲವಾಡು. (C.; B. 4, 23; 5, 24. 32).

ಚಲ್ಲ calla. 2. = ಚಲ್ಲಾ. infinitive of ಚಲ್ಲು 1. so as to be scattered about in all directions, so as to run over. — ಚಲ್ಲ ಬಡಿ. to beat (persons) so as to make (them) fly to all directions (Bh. 1, 2, 33). — ಚಲ್ಲವರಿ. -ಹರಿ, in ನೀರನ್ನು ಚಲ್ಲವರಿದು ಹಾಕು, to throw water round about a place (S. Mhr.). — ಚಲ್ಲೊರೆ. = ಚಲ್ಲವರಿ, in ಹಳ್ಳ ಚಲ್ಲೊರದು ಹೋಯಿತು, the stream ran over its banks (S. Mhr.).

ಚಲ್ಲಗಾರ್ತಿ calla-gārti. a merry or charming woman (ಸರಸವತಿ Kk. 28; Śm. 73; Śs.).

ಚಲ್ಲಣ callaṇa. = ಚಲಣ, ಚಲ್ಣ, ಚೊಲ್ಲಣ, ಚೊಳ್ಣ, ಚಣ್ಣ, ಚಣಕ, ಚಡ್ಡಿ. drawers or breeches of different length (ಚಣಕ, ಅಧೋರುಕ Śmd. II; ಚಲಣ Kk. 78, o. r. ಚೊಲ್ಲಣ; ಚಣ್ಣಾತಕ Hlā.; My.; Tu., M., T. ಚಲ್ಲಡ; Te. ಚಲ್ಲಡ, ಚಲ್ಲಾಡ, ಜಲ್ಲಡ; Mhr., H. ಚೋಳಣಾ). [ದುಕೂಲಾಮ್ಬರದೊಳಿಪ್ಪಾಗಿ ಚಲ್ಲಣಮನುಟ್ಟು Pb. 12, 108 va.]. ಪಾದ ಪರಿಯನ್ತ ತೊಟ್ಟ ಚಲ್ಲಣಂ (ಆಪ್ರಪದೀನ Nr.). see ಅರೆ-, ಅರೆತೊಡೆ-, ನಿಱು-; Śsv. 3, 3. 16. 27; *cf.* ಚಲನಕ, ಚಲನಿ.

ಚಲ್ಲವತ್ತ calla-vatta. = ಚಲ್ಲವರ್ತ, ಚಲ್ಲವೊತ್ತ, ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತ. a jocose man, a coaxer or wheedler; a man who gets his food by coaxing or wheedling (ಬೊನ್ದುಕ, ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬಾತ Śm. 46, o. r. ಚಲ್ಲವರ್ತ; ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬ Kk. 78; ಬೊನ್ದುಕ, ನಮ್ಬಿಸಿ ತಿಮ್ಬುವ Śs.). [ಕೆಮ್ಮಗೆ ನಾಡ ಚಲ್ಲವತ್ತರ ನುಡಿಗೊಳ್ಳದಿರ್ Pb. 9, 42].

ಚಲ್ಲವರ್ತ calla-varta. = ಚಲ್ಲವತ್ತ, q. v. (ಬೊನ್ದುಕ, ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬುವ Kk. 36 in three MSS.; one MS. ಚಲ್ಲವೊತ್ತ, another ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತ).

ಚಲ್ಲವೊತ್ತ calla-votta. = ಚಲ್ಲವರ್ತ q. v., ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತ. (ನಮ್ಬಿಸಿ ತಿಮ್ಬುವಂ Śmd. II).

ಚಲ್ಲಾ callā. (fr. ಚಲ್ಲು 1). = ಚಲ್ಲ 2, ಚೆಲ್ಲಾ, ಚೆಲಾ. — ಚಲ್ಲಾಪಲ್ಲಿ. reit. in a scattered-about manner, disorderly, confusedly (C.; Te. ಚೆಲ್ಲಾಕು-ಚೆದುರುಗಾ). — ಚಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿ. = ಚಲ್ಲಾ ಪಲ್ಲಿ. (C.).

ಚಲ್ಲಾಟ callāṭa. see s. ಚಲ್ಲ 1 & ಚಲ್ಲು 1.

ಚಲ್ಲಿ calli. 1. a mirror (ಕೆಯ್ಪಿಡಿ, ಕನ್ನಡಿ Śm. 64; *cf.* ಚಲ್ 1 & 2, ತಿಳಿ; Te. ತೆಲ್ಲ, whiteness, clearness; Sk. ಝಲ್ಲಿಕೆ, sunshine).

***ಚಲ್ಲಿ calli. 2.** steps in dance? ರಸಭಾವಾಭಿನಯನಂಗಳ್ ಪೊಸವೆ ಪುಗಿಲ್ ಪೊಸವೆ ಚಲ್ಲಿಗಳ್ ಪೊಸವೆ... ಎನೆ ಪೊಸಯಿಸಿದಳಾಕೆ ನಾಟ್ಯಾಗಮಮಂ Ap. 9, 25.

ಚಲ್ಲಿಸು callisu. = ಚೆಲ್ಲಿಸು. to cause to scatter about, etc., to cause to throw, as a bundle of firewood (B. 2, 30), as fodder (4, 43), as cut off heads (4, 80); to cause to pour, etc.

ಚಲ್ಲು callu. 1. = ಚೆಲ್ಲು q. v., ಕೆದಱು 1, etc. to scatter about, as manure (C.); to pour out or pour, as water (Bp. 3, 5; 22, 56; 30, 20; C.); to spend profusely or squander, as treasury-money (11, 6; C.); to shed by accident or spill, as milk (14, 26; C.); to throw away, as wash or waste liquor (27, 57; C.); as a stick, etc. (S. Mhr.); to throw to the ground, to deposit here and there, as sand (32, 6; C.); to scatter in the wind, as dust (45, 31; C.); to throw, as sand into another's eyes (47, 1; C.); to sow, as seed, etc. (Te.; T. ಚಲ್ಲು, to sprinkle water). see Bp. 56, 31; B. 3, 51; 4, 9. 37. 42. 60. 110. 123. 148. 158. 225. — ಚಲ್ಲಾಟ. -ಆಟ. = ಚೆ-. throwing about, etc. (C.; ಸೂಸಾಟ G.). — ಚಲ್ಲಾಡು. -ಆಡು. = ಚೆ-. to throw about, etc. (C.; ಈಡಾಡು, ಬೀಸಾಡು G.).

ಚಲ್ಲು callu. 2. a gad-about, an idle person (My.; *cf.* ಚಲ್ಲ 1).

ಚಲ್ಲುತನ callutana. the state of being a gad-about, etc. (My.).

ಚಲ್ಲೆ calle. = ಚೆಲ್ಲೆ, q. v. length (see s. ಗೇಣ್ 1 and *cf.* ಚೆಯ್ 2; ಚಳ್ಳು?). — ಚಲ್ಲೆಗಣ್. = ಚೆಲ್ಲೆಗಣ್. (Bh. 1, 2, 33).

ಚಲ್ವ calva. = ಚಲುವ No. 1, etc. beauty (Bp. 43, 26). 2, see s. ಚಲ್ವು.

ಚಲ್ವಿ calvi. = ಚಲುವಿ, etc. a handsome woman. (C.).

ಚಲ್ವಿಕೆ calvike. = ಚಲುವಿಕೆ, etc. beauty, etc. (C.; B. 3, 11).

ಚೆಲ್ವು calvu. = ಚಲುವು, etc. beauty, etc. (Te. ಚೆಲುವು, ಚೆಲುವೆ, ಚೆಲ್ವೆ; T. ಚೆಲ್ವ, felicity; wealth). ಕಮ್ಬಿನ ಕಾರಾಗಾರಮುಂ ಚಲ್ವಿನ ಕುಲಗೃಹಮುಮ್ ಇರ್ಪನ್ತೆ (Cpr. 7, 92 va.). ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಚಲ್ವು (Kk. 3). see Ct. II, 2; Śm. 41. 55; Rśv. 2, 49. — ಚಲ್ವ. = ಚಲುವ. a handsome man (C.).

ಚೆಲ್ವೆ calve. = ಚಲ್ವೆ, etc. a handsome woman. (C.; B. 5, 56).

ಚವಕಿ cavaki. = ಚವುಕಿ, ಚೌಕಿ. any square or low seat or pedestal, a stool (C.; B. 5, 140. 295; Mhr., H. ಚೌಕೀ). 2, a square shed; a guard-house (C.; Mhr., H.); a maṭha (S. Mhr.); the inner veranda of a house (My.).

ಚವಡಿಕೆ cavaḍike. perhaps Tbh. of ಚಾಣ್ಡಾಲಿಕೆ (which appears also as ಚಣ್ಡಾಲಿಕೆ). a small wooden vessel or barrel, closed at one end and covered with a thin wire at the other, used as a rude lute (S. Mhr.).

ಚವರ cavara. = ಚವಲ 2, ಚವುಲ. Tbh. of ಚಮರ. a chowrie. (ಚಾಮರ Ct. II, 94; ಕುಂಚ Śm. 44; C.). see Bp. 61, 30; C. Bp. 47, 37; Rśv. 9, 39. — ಚವರದ ಚಿಕ್ಕದೇವ. N. (Bp. 58, 3).

ಚವರಿ cavari. = ಚಮರಿ, ಚವುರಿ, ಚೌರಿ. (C.; B. 3, 55; 5, 12). — ಚವರಿ ಕೊಟ್ಟು. a kind of gold ornament with some hair of the tail of the Bos gruniens, worn by women in their plaited hair (My.). — ಚವರಿಕೊಪ್ಪು. = ಚವರಿಕೊಟ್ಟು. (My.). — ಚವರೀಮೃಗ. = ಚಮರೀ-. ದೊಡ್ಡ ಚವರೀಮೃಗ (ಸೃಮರ Si. 170).

ಚವರಿಗೆ cavarige. = ಚರವಿಗೆ, etc. a large copper or brass pot. (My.).

ಚವರ್ಗ ca-varga. the palatals (Śmd. 77).

ಚವಲ cavala. 1. two Aṇas (Mhr., S. Mhr.; *cf.* ಚವುಲಿ).

ಚವಲ cavala. 2. = ಚವರ, etc. (My.).

ಚವಲಮ್ಬ cavalamba. an eyelash (ಕಣ್ಣೆವೆ Kk. 32, Śm. 70. = ಚವಿ-ಲಮ್ಬ? M. ಚಿಮ, T. ಚಿಮ್ಮ್ಬ, eyelash).

ಚವಳಿಕಾಯಿ cavaḷi-kāyi. a bean, Dolichos catjang or sesquipedalis: Portulaea quadrifida (Mhr. ಚಂವಳೀ; R.). [Tu.]. 2, a common vegetable, the pods of a much cultivated erect herb, Cyamopsis ploraloides D. C. (Z.). 3, = ಗೋರಿಕಾಯಿ (My.).

ಚವಿ cavi. Tbh. of ಛವಿ (Śmd. 338). light, lustre (ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 46); skin, hide.

ಚವಿಕೆ cavike. *a species of the pepper plant, Piper chuba,* W. Hunt.

ಚವು cavu. 1. = ಚೌ. four. (Mhr. ಚಹುಂ).

ಚವು cavu. 2. = ಸಬ 2, ಸಬು, ಸಬ್ಬು 1. soap (Mhr., H. ಸಾಬಣ, ಸಾಬೂ, Arab. ಶಾಬೂನ್; Te. ಚೌ, ಸಬ್ಬು; T. ಚವು, M. ಚವ). — ಚವುಕಾರ. country-made or European soap (My.; T., Te.).

ಚವು cavu. 3. ಚೌ. a measure of estimation obtained from a calculation formed upon the number or weight of pearls (My.; Mhr. ಚವ; Te. ಚವು). see Prv. s. ಮುತ್ತು.

ಚವುಕ cavuka. 1. = ಚೌಕ, ಚೌಕು. four; four-sided, square. 2, the four-sided liṅga box (of wood or silver) carried by the Liṅgavantas (S. Mhr.). 3, a small uncoloured square handkerchief (My.). 4, four Rupees (My.). 5, a showy pace of the horse (Mhr., H. ಚೌಕ, ಪ್ಲುತ G.).

ಚವುಕ cavuka. 2. cheap (R.; Te. ಚವಕ, ಚವುಕ; Mhr. ಸವಂಗ; Te. ಚೌಕ, T. ಚವುಕ್ಕು, cheapness, = Mhr. ಸವಂಗಾಈ; Mhr. ಸವಂಗಣೇಂ, to become cheap).

ಚವುಕಸತ್ತಿಗೆ cavuka-sattige. a square Chattar or umbrella (Cpr. 7, 81 va.).

ಚವುಕಸಿ cavukasi. ಚೌಕಸಿ. careful inquiry; investigation (C., Mhr., H. ಚೌಕಸೀ); [bargaining, higgling, etc.].

ಚವುಕಳಿ cavukaḷi. = ಚವುಕುಳಿ. a set of four pearls; an ear-ring with four pearls (My.; Te.; Mhr. ಚೌಕಡಾ, ಚೌಕಡೀ; T., M. ಚವುಕ್ಕಳಿ, ear-ring with a square piece of gold). 2, a checkered cloth (R.; T. ಚವುಕ್ಕಳಿ, a plaid, either coloured or overlaid; Mhr. ಚೌಕಡೀ, a square, on cloth, etc.).

ಚವುಕಿ cavuki. = ಚವಕಿ. any square or low seat. (My.).

ಚವುಕುಳಿ cavukuḷi. = ಚವುಕಳಿ No. 1. (S. Mhr.; Bp. 4, 39; 14, 4).

ಚವುಗಡೆ cavugaḍe. an assemblage of four kettle-drums beaten by two men (S. Mhr. rare; Mhr. ಚೌಘಡಾ).

ಚವುಡ cavuḍa. = ಚವುಣ್ಡ, ಚಾವುಣ್ಡ. N. (My.). see ಸುರಗಿ-. — ಚವುಡದೇವ. N. (Bp. 32, 10). see ಸುರಗಿಯ-. — ಚವುಡನಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 32, 5. 59). — ಚವುಡಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 32, 7). see ಮಸುಟಿ. — ಚವುಡಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 32, 53). see ಸುರಗಿ-, ಮುಸುಟಿ-. — ಚವುಡರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 8, 15; 32, 39; 46, 44). — ಚವುಡರಾಜ. N. (Bp. 32, 7. 45). — ಚವುಡರಾಯ. N. (Bp. 9, 45; 32, 37). see ಸುರಗಿಯ-, ಮುಸುಟಿಯ. — ಚವುಡಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 32, 5. 59).

ಚವುಡಂಗಿ cavuḍaṅgi. = ತವುಡಂಗಿ. N. of a plant. (My.).

ಚವುಡಿ cavuḍi. = ಚಾವುಣ್ಡಿ. N. of a female demon worshipped by Śūdras in the form of three stones under a tree on the outside of a village (My.). 2, N. of a village (S. Mhr.). — ಚವುಡಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಚವುಡಿದೇವ. N. see ಮುಸುಟಿಯ-. — ಚವುಡಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಮುಸುಟಿಯ-.

ಚವುಡೇಶ್ವರಿ cavuḍa-īsvari. = ಚಾಮುಣ್ಡೇಶ್ವರಿ, a form of Durgā (My.; C. Bp. 32, 44).

ಚವುಣ್ಡ cavuṇḍa. = ಚವುಡ, etc. — ಚವುಣ್ಡಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 52, 61).

ಚವುತಿ cavuti. = ಚೌತಿ. Tbh. of ಚತುರ್ಥಿ. (C.). see ನಾಗರ-.

ಚವುದರಿ cavudari. ಚೌದರಿ. a public officer of a village (Mhr., H. ಚೌಧರೀ). 2, the head man of a trade or caste (Mhr., H.). 3, the officer of a royal guard (My.).

ಚವುರಿ cavuri. = ಚವರಿ. (Mr. 334, o. r. ಚವರಿ; My.).

ಚವುರಿಗೆ cavurige. = ಚವರಿಗೆ, etc. a large copper or brass pot. (My.).

ಚವುಲ cavula. = ಚವಲ 2, etc. (My.).

ಚವುಲಿ cavuli. ಚವಲಿ. a silver coin equivalent to two Aṇas (B. 3, 88; Mhr. ಚವಲೀ, ಚೌಲೀ).

ಚವುಳು cavuḷu. = ಸವುಳು. brackishness (My.; T. ಚವಡು, Te. ಚವಡು, ಚೌಡು). ಮಾನು ಬಲ್ಲುದೆ ನೀರು ಚವುಳು ಸೋದು ಎಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). — ಚವುಳುಕಾರ. = ಚವುಳುಪ್ಪು. (My.). — ಚವುಳುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. impure soda, soda-saltpeter (My.). — ಚವುಳುಮಣ್ಣು. Fuller's earth, earth impregnated with carbonate of soda (ಊಷ, ಕ್ಷಾರಮೃತ್ತಿಕೆ Si. 100; My.; T. ಚವಟ್ಟುಮಣ್).

ಚವ್ಯ cavya. = ಚವಿಕೆ. *piper, chaba.*

ಚವ್ವೆ cavve. = ಚವ್ಮ, q. v. N. of a plant.

ಚಷಕ caṣaka. *a drinking vessel; a goblet* (ಬಟ್ಟಲ್ Mr. 212; ತಿಳಿ Śm. 113).

ಚಷಾಲ caṣāla. *a ring on the top of a sacrificial post.*

ಚಹಡ cahaḍa. = ಚಾಡ, ಚಾಡಿ 2. slander (ದುಃಸ್ಥಿತಿಪ್ರೇರಕ Mr. 244; Mhr. ಚಹಾಡೀ, ಚಹಾಡ). ಚಹಡಮಂ ಕೇಳ್ವಂ (ಕುವಾಕ್ಯಶ್ರುತ, ಕ್ರೂರ ಗ್ರಾಹ್ಯ Mr. 244).

ಚಹಾ cahā. = ಚಾ, ಚಾಹ. tea (Mhr., H.; My.; B. 4, 159. 163).

ಚಳ caḷa. 1. = ಜಳ 1, ತಳ 4. dazzle. — ಚಳ ಚಳ. rep. = ಚಳ ಚಳನೆ. ಚಳ ಚಳ ಬಿಸಲು ಬೀಳುತ್ತದೆ (C.). — ಚಳ ಚಳನೆ. dazzlingly (My.). ಚಳ ಚಳನೆ ಮಿಂಚಿತು ಸಿಡಿಲ ಕೆಯ್ದೊವಿಗೆವೋಲ್ (Śmd. 229).

ಚಳ caḷa. 2. = ತಳ 2, etc. an imitative sound (M. ಚಿಳ್, T. ಚಿಳ್ಳು; Mhr. ಸಳಸಳಣೇಂ, to bubble up briskly and noisily, etc.). — ಚಳ ಪಳ. = ಚಳಮಳ. (S. Mhr. rare). — ಚಳಮಳ. reit. the noise of bubbling water or the briskly bubbling up of water in boiling (S. Mhr.; T. ಚಿಳ್ಳುಬುಳ್ಳು).

ಚಳ caḷa. 3. mistake for ಚೆಲ, q. v. of beauty. — ಚಳಪಿಳೆ ರಾಯ. = ಚೆಲಪಿಲೆರಾಯ. (S. Mhr.).

ಚಳ caḷa. = ಚಲ 1. moving. see ಚಳಗತಿ, ಚಳಚಮತ್ಕೃತಿ. — ಚಳ ತುಮ್ಬು. a kind of ear-drop (C.). — ಚಳಬಳಿಕೆ. reit. great agility (J. 12, 48; 25, 45; Mhr. ಚಳಬಳ, ಚಳವಳ, ಚಳವಳ್ಯಾ, restlessness; fidgety; enterprising).

ಚಳಕ caḷaka. 1. expertness, facility, dexterity, skill; agility, quickness (ವಹಿಲ Bhn. 60; M. ತಚಿಕ್ಕ; see also s. ಪಚಿಕಿಸು). see Bh. 8, 23, 5. 38; 8, 26, 6; Rām. 3, 4, 26; 6, 50, 21; J. 22, 6; ಕೆಯ್ಚಳಕ.

ಚಳಕ caḷaka. 2. = ಚೆಳೆಯ, etc. sprinkling. ಒಪ್ಪಿದವು ಪನ್ನೀರ ಚಳಕಂಗಳು (J. 33, 18).

ಚಳಕು caḷaku. 1. (fr. ಸೆಳೆ). = ಚಳುಕು 1. to be spasmodically and painfully contracted, as a muscle of the body (My.).

ಚಳಕು caḷaku. 2. = ಚಳುಕು 2, ಚಳುಪು. the cramp (C.); rheumatic pains (C.; Mhr. ಸಳಕ). see ಕೆಯ್-.

ಚಳಗತಿ caḷa-gati. agility (Bh. 10, 6, 22).

ಚಳಚಮತ್ಕೃತಿ caḷa-camatkṛiti. wonderful agility (Rām. 3, 6, 14).

*ಚಳಣ caḷaṇa. = ಚಲನ No. 2. a foot. ಭೀಷ್ಮರ ಚಳಣಯುಗಕ್ಕೆಱಗಿ ನಿನಗೆ ಜಯುವಕ್ಕೆನ್ದಂ Pb. 10, 60.

*ಚಳತ್ caḷat. = ಚಲತ್. moving. ತೆಗೆಯೆ ಬೀರರವದೆ ಮೇಲೆ ಪರಿವ ಮುದಗಜಂಗಳಿಂ ಚಳತ್ತುರಂಗಮಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58.

ಚಳತು caḷatu. 1. P. p. of ಚಳಿ 1.

ಚಳತು caḷatu. 2. P. p. of ಚಳೆ 1.

ಚಳಮಾಲೆ caḷa-māle. an erect shrubby plant, Hibiscus micranthus L. (Z.).

ಚಳಯ caḷaya. = ಚೆಳೆಯ, q. v. sprinkling.

*ಚಳಯಿಸು caḷayisu. = ಚಲಿಯಿಸು. to cause to move. ಕರ್ಣ್ಣನೆಸೆವ ರಾಗಮನೆಯ್ದಿಸಿ ಕೇಶ ಹಸ್ತಮಂ ಚಳಯಿಸಿದತ್ತು Ap. 11, 150.

ಚಳಿ caḷi. 1. to be deprived of one's power or high spirit (ವಿಗತಪ್ರಭಾವ Śmd. Dh., o. r. ವಿಗತಭಾವ); to lose one's natural state or temperament (ವಿಗತಭಾವ Śm. 112); to feel disgust, to be vexed (My.); to become tired or fatigued (My.); to fear, to succumb (T., M. ಚಲಿ, to shake; to be vexed, become tired or fatigued; T. ಕಳ್ಳೈ, to faint; M. ಚೆಡಿ, to be tired; to disrelish; ಚಳುಙ್ಙು, to shake, be frightened = ಚಲಿ; to be crushed, bulged; Te. ಜಲಿ, fright, fear; *cf.* ಸೆಡೆ, ಜಡಿ 1, ದಣಿ). [ನಿಜ ತೇಜದಿನಾನ್ತ ದೈತ್ಯರಂ ತಳವೆಳಗಾಗಿ ಕಾದಿ ಚಳಿತೆಯ್ದೆ ಬಱಲ್ದ Pb. 13, 74]. 2, the sole of the foot to tire and pain from walking (C.; *cf.* Mhr. ಸಳಸಳಣೇಂ). 3, the teeth to be set on edge (or tingle) by any acid (S. Mhr.; Mhr. ಸಳಸಳಣೇಂ). P. ps. ಚಳತು, ಚಳಿತು (My.). ಚಳಿತಂ (Śmd. I; 286 Cm.). (ಅಶ್ವಂಗಳ್) ಚಮ್ಮಟಿಗೆಗೆ ಚಳಿಯದ, ಕಡಿಯಾಣಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಳದ ಬಗೆ (Rśv. 6, 11 va.).

ಚಳಿ caḷi. 2. = ಚಲಿ 1, ಸಳಿ. coldness, cold; coolness; chill; frost, snow, etc. (ಶೀತ Śmd.; Dh.; ಶೀತಲ Śmd. I; ಕುಳಿರ್, ಹಿಮ, ಅಯ್ಕುಲ್, ಹಿಮು Śm. 16; ಕೊಡತ 97; ಮಂಜು 112; C.; Tu. ಚಳಿ, ಚಳ; *cf.* ತಣ್, etc.). see Bp. 27, 48; Rśv. 9, 24; ಕಡು-. ಚಳಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಆಗುವ ಶಬ್ದ (ಸೀತ್ಕಾರ G.). ನನಗೆ ಚಳಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (B. 3, 25; C.). ಬಹಳ ಚಳಿ ಬೀಳುವ ನಾಡುಗಳು (B. 4, 144). ನನಗೆ ಚಳಿ ಆಯಿತು (C). ಚಳಿಗಿಲ್ಲದ ಕಮ್ಬಳಿ ಮೇಳೇ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೇನು? ಮುಕ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೇನು? (Prv.). — ಚಳಿಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. a cool ray. — ಚಳಿಗದಿರ. -ಅ 3. the cool-rayed: the moon (ತಿಂಗಳ್, ತಣ್ಣದಿರ, ಚನ್ದ್ರ, etc. Śm. 15. 16; Kk. 44). — ಚಳಿಗದಿರ್ಗಲ್. -ಕಲ್. the moon-gem, a kind of crystal (Rāghc. 17, 72). — ಚಳಿಗಾಲ. -ಕಾಲ. the cold season (C.). ಚಳಿಗಾಲಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಱಿಗಾಲ ವಾಸಿ (Prv.). see Bp. 2, 12; B. 2, 38; 3, 109; 5, 205. 259. — ಚಳಿಜ್ವರ. ague (C.; B. 5, 203). — ಚಳಿನಾಡು. a cool or cold country (C.; B. 2, 18; 3, 108). — ಚಳಿವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the snow-mountain: the Himālaya (ಹಿಮಾದ್ರಿ Ct. II, 10). ಚಳಿವೆಟ್ಟಳಿಯ. -ಅಳಿಯ. the Himālaya's son-in-law: Śiva (Śm. 2). ಚಳಿವೆಟ್ಟಾಣ್ಮನ ಪುತ್ರಿ, the daughter of the mountain-king (*i. e.* of the Himālaya): Pārvatī (Rśv. 9, 17).

ಚಳಿಕಿಗೆ caḷakige. = ಚಳಿಕೆ. a bracelet of flowers, (Cpr. 7, 115 va.).

ಚಳಿಕೆ caḷike. (*cf.* ಸಲಗೆ). — ಚಳಿಕೇ ಗುಣ್ಡು. a bracelet of gold and coral beads (My.).

ಚಳಿತ caḷita. coolness (ಕುಳಿರ್ದುದು Ct. I, 36).

*ಚಳಿತ caḷita. = ಚಲಿತ. ಪ್ರಥಮ ಚಳಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಚರಣನಾಗಿ ನಿಜನಿವಾಸದಿಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು Pb. 4, 12 va.

ಚಳಿಯ caḷiya. 1. = ಚೆಳೆಯ, etc. sprinkling (ಸಿಮ್ಪುಸುವುದು Śs.).

ಚಳಿಯ caḷiya. 2. the state of growing putrid or muddy (ಒಣ್ಡಿಗೆ ಪೋಪುದು Śs.; T., M. ಚಳಿ, to grow putrid, rotten; mucus; mud, mire; see ಕೆಸಱು).

ಚಳಿಯಿಸು caḷiyisu. = ಚಳಯಿಸು. (Ahh. P. 13, 133).

***ಚಳಿಲ್ಲನೆ caḷillene.** with a force as by a gush of wind. ಪೊಣ್ಮಿದ ಕಮ್ಪು ಮೊಗಂಗಳಂ ಚಳಿಲ್ಲನೆ ಕೊಳೆ Pb. 5, 341.

ಚಳಿಸು caḷisu. to cause to feel fatigued, etc., to trouble (My.).

ಚಳುಕು caḷuku. 1. = ಚಳಕು 1. (My.).

ಚಳುಕು caḷuku. 2. = ಚಳಕು 2, etc. rheumatic pain. (My.; Tu. ಸುಳುಕು, T. ಚುಳುಕ್ಕು, a sprain).

ಚಳುಪು caḷupu. = ಚಳುಕು 2, etc. (My.).

ಚಳೆ caḷe. 1. (to be sprinkled about, *cf.* ತಳಿ 1); to abound, as fruits on a tree, pox on the body (S. Mhr.). P. p. ಚಳತು.

ಚಳೆ caḷe. 2. = ಚಳೆಯ, etc. — ಚಳೆಕೊಡು. to sprinkle (S. Mhr.; ಸಿಮ್ಪಿಸು; ಸೂಸು G.). — ಚಳೆ ಹಾಕು. = ಚಳೆಕೊಡು. (S. Mhr.). — ಚಳೆ ಹೊಡೆ. = ಚಳೆ ಹಾಕು. (S. Mhr.).

ಚಳೆ caḷe. (Tbh. of ಚಲಿ 2, No. 2?). a cloth when used for carrying children or weak persons, or their bodies (S. Mhr.).

ಚಳೆಯ caḷeya. = ಚಳಕ 2, ಚಳಯ, ಚಳಿಯ 1, ಚಳೆ 2, ತಳಿ 3. sprinkling (ಸಿಮ್ಪಿಸುವುದು, ಸೂಸುವುದು Kk. 69; Śm. 35; ನೀರ ತಳಿದುದು Bhn. 60, o. r. ಚಳಯ). ಅವಿರಲಮಾಗಿ ತಳಿದ ಕುಂಕುಮಜಲದ ಚಳೆಯದೊಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ನವಪರಿಮಳದ ಪನ್ನೀರ ಚಳೆಯಂ (Rām. 1, 13, 5). ಗನ್ಧೋದಕದ ಚಳೆಯಗಳು (Prll. 3, 4). ಸುರಿವ ಮುದಶ್ರುವೆ ಚಳೆಯಂ ..ಆದಾಗೆ (Rśv. 13, 50). ಪನ್ನೀರ ಚಳೆಯದಿನ್ದ (C. Bp. 5, 2). ಸಿರಿಗನ್ಧ ಪನ್ನೀರೊಳು ಬೆರಸಿರ್ದ ಚಳೆಯಂ (5, 5). ಕಸ್ತೂರಿಕೆಯ ಚಳೆಯದಲಿ (Bp. 12, 13). see Cpr. 7, 96 va.; Bh. 1, 12, 8. 10.

ಚಳ್ಳ caḷla. = ಚಳ್ಳಿ, etc. see ದೊಡ್ಡ-. — ಚಳ್ಳಮರ. = ಚಳ್ಳಿ-. (S. Mhr.).

ಚಳ್ಳು caḷḷu. = ಚೆಳು, ಚೆಳ್ಳು, ಸೆಳ್ಳು. a long, flexible twig or rod. (M. ಚವಳು, T. ಚವಳು, ಚಳ್ಳು, to be flexible, to bend; T. ಚವಟ್ಟು, ತುವಟ್ಟು, to make flexible; Tu. ಗೆಲ್ಲು, a branch, twig; *cf.* ಸಬ್ಬಿಗೆ; see s. ಸೆಳೆ 1; ಚಲ್ಲೆ?). — ಚಳ್ಳವರೆ. -ಅವರೆ. = ಚೆಳಾವರಿ. a cultivated pulse, Dolichos lablab Lin. (S. Mhr). — ಚಳ್ಳುಗುರು. -ಉಗುರು. = ಚೆ-. finger nails as long as a switch (S. Mhr.).

ಚಳ್ಳಿ caḷḷe. = ಚಳ್ಳ, ಚಳ್ಳ, ಚೆಳ್ಳು, ಚೆಳ್ಳಿ, ಸೆಳ್ಳ. Tbh. of ಶೇಲು. the Sepistan plum, of a gummy character, Cordia myxa Lin. — ಚಳ್ಳಿಮರ. = ಚಳ್ಳಿ. (My.; ಶೇಲು, ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ, ಶೀತ, ಉದ್ದಾಲ, ಬಹುವಾರಕ, ಬೊಂಕೆಕಾಯಿಗಿಡ Si. 129).

ಚಾ cā. = ಚೊ, ಚೋ. an imitative sound. — ಚಾ ಚಾ. rep. a sound used in driving cattle when ploughing or going by carriage (S. Mhr.).

ಚಾ cā. = ಚಹಾ. — ಚಾಗಿಡ. the China tea-plant, Camellia therifera Griff. (St. & Pl.; My.). — ಚಾಹುಲ್ಲು. the Roussa or ginger grass, Andropogon Martini Roxb. (St. & Pl.).

ಚಾಕ cāka. neat, tidy, trim. — ಚಾಕಚಕ್ಯ. acuteness, as a quality or principle (My.; Te.; Mhr. ಚಾಕಚೋಕೀ); agility, speed (My.).

ಚಾಕರ cākara. a servant (ಸೇವಕ, etc. Si. 259; C.; Br.; Mhr., H.; B. 4, 33; 5, 266). ಆನೇ ಚಾಕರನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಣ್ಡೆ, ಕುದುರೇ ಚಾಕರನ ಹೆಣ್ಡತಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಮುಣ್ಡೆ, ದಣ್ಡಿಗೆ ಹೋದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮುಣ್ಡೆ (Prv.).

ಚಾಕರಿ cākari. service; employment (C.; Br.; Mhr., H.; Si. 299; B. 4, 142; 5, 216. 286. 290). — ಚಾಕರಿ ಚೂಕರಿ. reit. (C.). — ಚಾಕರಿಯವ. -ಅವ. a servant (C.; ಭೃತ್ಯ, etc. Si. 341).

ಚಾಕು cāku. a penknife (C.; Mhr., H., Br.; Si. 290).

ಚಾಕುಸು cākusu. — ಚಾಕುಸಿನ ಗಿಡ. the shrub Cassia auriculata Lin. (St. & Pl.).

ಚಾಕ್ರಿಕ cākrika. *a bard who chants in chorus the praises of kings, heroes, etc.*

ಚಾಕ್ಷುಷ cākṣuṣa. (fr. ಚಕ್ಷುಸ್). belonging to the eye; perceptible by the eye, visible, seen. (Śmd. 10. 11).

ಚಾಗ cāga. 1. = ಜಾಗ, q. v. the colour green.

ಚಾಗ cāga. 2. = ಚೇಗ. quickness, etc. — ಚಾಗ ಚಾಗ. = ಚೇಗ ಚೇಗ, q. v.

ಚಾಗ cāga. Tbh. of ತ್ಯಾಗ. abandoning. [ಇವು ಭದ್ರದೇವರ ಚಾಗದೊಳ್ಪೊಱಗಾದುವೇ Pb. 1, 29; Ap. 2, 24]; (Abh. P. 11, 77; Grj. 4, 161). ಏನೇಟ್ಬೆನ್ ಅವನ ಚಾಗದ ಪೆಮ್ಪಂ? (Śmd. 211).

ಚಾಗಿ cāgi. Tbh. of ತ್ಯಾಗಿ (Ct. II, 43). a giver, donor, etc. see Śmd. 104. 183. 296; Bp. 37, 34.

ಚಾಗು cāgu. = ಚಾಂಗು, ಜಾಗು 1. [ಚೆನ್ನ ಚೇರಮರ ಬಣ್ಣ ನಾನಯ್ಯ. ಎನ್ನ ಚಾಗು ಬೊಲ್ಲೆನೆ ಕಾವ ಗೋವನೆನ್ನುರು Bv. 337]. — ಚಾಗುರೆ. -ಉರೆ huzza! hurra! bravo! (ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38, o. r. ಜಾ-; Te. ಚಾಂಗುರೇ). see Bp. 36, 12.

ಚಾಂಗು cāṅgu. = ಚಾಗು, etc. a word of encouragement (Mhr. ಜಾಗ, waking; freshness, vividness, animated state). — ಚಾಂಗು ಬಲ. = ಚಾಂಗು ಭಲ. (Bp. 6, 23; 43, 32; 56, 17). — ಚಾಂಗು ಬಲ, ಚಾಂಗು ಬಲ. (46, 52). — ಚಾಂಗು ಭಲ. huzza! hurra! bravo! (Bp. 44, 34. 71). — ಚಾಂಗು ಭಲರೆ. = ಚಾಂಗು ಭಲ. (Bp. 4, 7). — ಚಾಂಗು ಭಲಾ. = ಚಾಂಗು ಭಲ. (Bp. 5, 39; 56, 7; Te.).

ಚಾಂಗೇರಿ cāṅgeri. *wood sorrel, Oxalis pusilla* Salisb.

ಚಾಚಿ cāci. = ತಾಚಿ. a childish word for the female breast (My.; Te.; Mhr., H. ಛಾತೀ), for stools.

ಚಾಚು cācu. to stretch out, to hold out, to extend, to stretch forth, to put out, as the hand (C.; Si. 213; B. 3, 26; 4, 155; 5, 130), a leg (C.; B. 3, 123; Si. 288), a finger (Si. 211; C.), the trunk (B. 5, 238), the breast or teat (Bp. 60, 36), the body (Bh. 1, 20, 61), a bow (Rām. 3, 6, 39), one's crown (J. 2, 40; 7, 18), etc. (Te. ಚಾಗು, ಸಾಗು, to fall prostrate; to lie flat, be stretched or extended; to extend or stretch, to lengthen, as hot iron under the hammer; ಚಾಚು, to cause to extend, to stretch, etc.; T. ಚೇಯ್, length; *cf.* ಸಯ್ 1, etc.; ಚಾಪು, ಗೇಣ್ 1, ಜಾಗಿಸು).

ಚಾಜ್ಜ cājja. Tbh. of ತ್ಯಾಜ್ಯ. to be left, etc. (My.).

ಚಾಂಚಲ್ಯ cāñcalya (fr. ಚಂಚಲ). moving; fickleness, unsteadiness. (J. 18, 37; My.; Si. 70).

ಚಾಟಕ cāṭaka. jugglery; incantation (S. Mhr., as ಚಾಟಕ ವಿದ್ಯೆ; Mhr., H. ಚೇಟ, ಚೇಟಕ, sorcery). *cf.* ಚಾಟನ.

ಚಾಟಕೈರ cāṭakaira. (*fr.* ಚಟಕ). *a young he-sparrow.*

ಚಾಟನ cāṭana. injuring, killing, etc. see ಉಚ್ಚಾಟನ.

ಚಾಟಿ cāṭi. = ಚಾವಟಿ, ಚಾವುಟಿ. a whip, made of cord or leather (My.; Si. 344; Tu.; Te. ಚಾಟ, ಜಾಟಿ, ಝೂಟ; T. ಚಾಟ್ಟೆ; M. ಚಾಟ್ಟ; Mhr., H. ಝೂಜ; T. ಚಾಟ್ಟು, to beat, strike; *cf.* ಚಾಟು 2). see ಬಲ್ಲಾಟಿ.

ಚಾಟಿ cāṭi. Tbh. of ಶಾಟಿ. cloth, etc. (My.).

ಚಾಟು cāṭu. 1. a refuge; a shelter, anything that screens from rain, wind, or the heat of the sun (C.; Te.; T., M. ಚಾಯ್, to incline, lean to one side, be bent; to rest or lie on or against).

ಚಾಟು cāṭu. 2. an imitative sound (*cf.* ಚಟ್). — ಚಾಟು ಚಾಟನೆ. rep. with the peculiar noise of repeated whipping (Bp. 52, 8).

ಚಾಟು cāṭu. *pleasing discourse; flattery,* coaxing; distinct or clear speech.

ಚಾಟುತನ cāṭutana. agreeableness, etc.; flattery (Rśv. 11, 83). ಚಾಟುತನದ ನುಡಿ (ಚಾಟು, ಚಟು, ಶ್ಲಾಘೆ, etc. Nr.).

ಚಾಡ cāḍa. a male slanderer or defamer (S. Mhr.; Mhr. ಚಹಾಡ; B. 5, 106). 2, = ಚಾಡಿ 2. see s. ಚಾಡಿಗ.

ಚಾಡಗಾಱ cāḍa-gāṟa. = ಚಾಡ No. 1. (S. Mhr.).

ಚಾಡತನ āḍatana. = ಚಾಡಿ 2. (G.).

ಚಾಡಿ cāḍi. 1. a female slanderer (S. Mhr.).

ಚಾಡಿ caḍi. 2. = ಚಹಡ, ಚಾಡ. inventing and telling tales of; slander, backbiting (ಪಿಸುಣ, ಕೊಣ್ಡೆಯ, ಕುತ್ಸಿತ Śm. 65; ಗನ್ಧನ Si. 436; C.; Tu., T., Te.). (ಗಣಿಕೆಂ) ಅತಿದ್ರವ್ಯಮಂ ಕೆಡಿಸಿ, ಚಾಡೀ ಕೇಳಿ (Sś. 94). ಚಾಡಿ ಹೇಱುವವನು (ಕರ್ಣೇಜಪ, ಸೂಚಕ, ಪಿಶುನ Si. 366). see Si. 56; B. 4, 49. 51. 139; 5, 66.

ಚಾಡಿಕಾಱ cāḍi-kāṟa. = ಚಾಡಗಾಱ. a male slanderer or defamer (My.). ಸುಳ್ಳುಚಾಡಿಕಾಱ (ದ್ವಿಜಿಹ್ವ Si. 440).

ಚಾಡಿಖೋರ cāḍi-khōra. = ಚಾಡಿಕಾಱ. (Mhr. ಚಹಾಡಖೋರ; My.; ಪಿಶುನ Si. 439).

ಚಾಡಿಗ cāḍiga. = ಚಾಡಿಕಾಱ. (ಚಾಡ ಹೇಱುವವ G.; My.).

ಚಾಡಿಗಾಱ cāḍi-gāṟa. = ಚಾಡಿಕಾಱ. (My.).

ಚಾಡಿಗಾರ್ತಿ cāḍi-gārti. = ಚಾಡಿ 1. (My.).

ಚಾಣ cāṇa. = ಚಾನ, etc. a small chisel. (My.).

ಚಾಣಕ್ಯ cāṇakya. N. of a Brāhmaṇa, also called Viṣṇugupta (Sk.; a pupil of Viṣṇugupta, My.), minister of king Candragupta at Pāṭaliputra or Pāṭna (C.).

ಚಾಣಿಕ್ಯ cāṇikya. = ಚಾಣಕ್ಯ. (My.).

ಚಾಣುಕ್ಯ cāṇukya. = ಚಾಳುಕ್ಯ. N. of a dynasty.

ಚಾಣುಕ್ಯಚಕ್ರೇಶ್ವರ cāṇukya-cakrēśvara. the Cāṇukya king (see Śmd. s. ಎಪ್ಪಿಟ್ಟು).

ಚಾಣೂರ cāṇūra. N. of a wrestler in the service of Kaṁsa, slain by Kriṣṇa. (Bhāgavata 10, 39, 2).

ಚಾಣ್ಡಾಲ cāṇḍāla. = ಚಣ್ಡಾಲ. *a caṇḍāla, an outcaste, a pariah* (ಡೋಂಹ Mr. 381). see Bp. 56, 51; 60, 41.

ಚಾಣ್ಡಾಲಿಕೆ cāṇḍālike. = ಚವಡಿಕೆ. *a vulgar lute, the lute of the caṇḍāla.*

ಚಾತ cāta. a demon (T., M. ಚಾತ್ತ). see ಕುಟ್ಟ-.

ಚಾತಕ cātaka. = ಚಾದಗೆ. *a bird said to live only upon rain-drops, Cuculus melanoleucus.* see Mr. s. ಭೃಂಗ.

ಚಾತಾಣಿ cātāṇi. = ಚಾತಾಳಿ. (My.).

ಚಾತಾಳದವ cātāḷadava. = ಚಾತಾಣಿ, ಚಾತಾಳಿ, ಸಾತಾನಿ. a so-called Sarternee, a man of a caste of Śūdras who worship Viṣṇu exclusively (My.; Te. ಚಾತಾನಿ; T. ಚಾತ್ತಾದವನ್).

ಚಾತಾಳಿ cātāḷi. = ಚಾತಾಳದವ. (My.).

ಚಾತುಃಶ್ರುತಿ cātuḥśriti. the four vēdas (Bp. 55, 51).

ಚಾತುಃಸ್ವರ cātuḥsvara. the four (generally three) tones or accents (ಉದಾತ್ತಾದಿಚಾತುಃಸ್ವರ Nn. 84).

ಚಾತುರ cātura. (fr. ಚತುರ). dexterous, clever, able, ingenious; pleasing; flattering. (Śm. 5).

ಚಾತುರಂಗ cāturaṅga. (fr. ಚತುರಂಗ). = ಚತುರಂಗಬಲ. (J. 2, 39).

ಚಾತುರತನ cāturatana. dexterity, cleverness; amiableness; flattery. ಚಾತುರತನದ ನುಡಿ (ಚಾಟು, ಚಟು, ಶ್ಲಾಘೆ, etc. Nr.).

ಚಾತುರಿ cāturi. = ಚಾತುರ್ಯ. (Sk.; R.).

ಚಾತುರಿಯ cāturiya. Tbh. of ಚಾತುರ್ಯ. (Grj. 2, 106 va.; My.).

ಚಾತುರ್ಥಿಕ cāturthika. (fr. ಚತುರ್ಥ). a quartan ague. (My.).

ಚಾತುರ್ದನ್ತ cāturdanta. (fr. ಚತುರ್ದನ್ತ). an elephant (Abh. P. 13, 83 va.; 13, 96).

ಚಾತುರ್ಬಲ cāturbala. = ಚತುರ್ಬಲ. (Cpr. 2, 8).

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ cāturmāsya. a period of 4 months (which is spent by sanyāsis in seclusion, My.).

ಚಾತುರ್ಮುಕ್ತಿ cāturmukti. = ಚಾತುರ್ವರ್ಗ. (Bp. 39, 3).

ಚಾತುರ್ಯ cāturya. (fr. ಚತುರ). = ಚದುರೆ 2, ಚಾತುರಿಯ. dexterity, cleverness, ability, shrewdness; pleasantness, amiableness, charm. see Cpr. 1, 126; 5, 138; Bp. 58, 58; Si. 230; B. 4, 21.

ಚಾತುರ್ವರ್ಗ cāturvarga. = ಚತುರ್ವರ್ಗ. (Bp. 24, 89; 57, 89).

ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯ cāturvarṇya. (fr. ಚತುರ್ವರ್ಣ). the aggregate of the four castes, viz. the Brāhmaṇa, Kṣatriya, Vaiśya and Śūdra. (J. 18, 15).

ಚಾದಗೆ cādage. Tbh. of ಚಾತಕ. a kind of bird. [ಕಾರ್ಗಾಲದ ಬರವಂ ಚಾದಗೆ ಪಾರ್ವನ್ತೆ ತನ್ನ ಬರವನೆ ಪಾರುತ್ತಿರ್ದ Pb. 8, 36 va.]; (Hlā.; Ct. II, 7; Mr. 171; Kk. 21; Śm. 29). — ಚಾದಗೆವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಚಾದಗೆ. (ಚಾತಕ Nr.).

ಚಾದರ cādara. a cotton or silk sheet or dōtra, worked with gold or silver threads (C.; Mhr., H.).

ಚಾದ್ಯ cādya. the multiplicator (My.).

ಚಾನ cāna. = ಚಾಣ, ಚೀರಣ, ಚೇಣ, etc. a small chisel (C.; Te. ಸೇನ). [Tu. ಚೇಣೊ]. ಅಱೆಯಂ ಸೀಳುವಡೆ (o. r. ಸೀಳು ವದು) ಆನೆ ಮೆಟ್ಟಲ್ ಆಹುದೇ? ಚಾನಂಗಳಿನ್ನಲ್ಲದೇ? (Sś. 11).

ಚಾನ್ತ ca-anta. a word ending in ಚ್ or ಚ (Śmd. 307).

ಚಾನ್ದಣಿ cāndaṇi. = ಚಾನ್ದನಿ, ಚಾನ್ನಿ. an awning (My.; Mhr., H. ಚಾನ್ದಣೀ, ಚಾನ್ದನಾ; Br. ಚಾನ್ದಿನಿ).

ಚಾನ್ದನಿ cāndani. = ಚಾನ್ದಣಿ, etc. (My.).

ಚಾನ್ದಸ cāndasa. Tbh. of ಛಾನ್ದಸ (Śmd. 338).

ಚಾನ್ದ್ರ cāndra. (fr. ಚನ್ದ್ರ). lunar; the 5th lunar mansion or mṛigaśiras.

ಚಾನ್ದ್ರಪ್ರಭ cāndraprabha. (fr. ಚನ್ದ್ರಪ್ರಭ). relating to Candraprabha (Cpr. 1, 1).

ಚಾನ್ದ್ರಮಸ cāndramasa. (fr. ಚನ್ದ್ರಮಸ್). lunar.

ಚಾನ್ದ್ರಮಸಾಯನ cāndramasāyana. *Budha, the planet Mercury.*

ಚಾನ್ದ್ರಮಾನ cāndra-māna. lunar measurement of time (B. 5, 309; My.).

ಚಾನ್ದ್ರಮಾನವರ್ಷ cāndramāna-varṣa. the lunar year (B. 5, 309; My.).

ಚಾನ್ದ್ರಮಾಸ cāndra-māsa. a lunar month (B. 5, 307. 309; My.).

ಚಾನ್ದ್ರವರ್ಷ cāndra-varṣa. the lunar year (B. 5, 309; My.).

ಚಾನ್ದ್ರಸಂವತ್ಸರ cāndra-saṁvatsara. = ಚಾನ್ದ್ರವರ್ಷ. (My.).

ಚಾನ್ದ್ರಾಯಣ cāndrāyaṇa. an expiatory observance regulated by the moon's waxing and waning. (My.).

ಚಾನ್ನಿ canni. = ಚಾನ್ದಣಿ, etc. an awning. (My.).

ಚಾಪೆ cāpa. = ಚಾಪೆ. a mat. — ಚಾಪಗೂಱ. = ಚಾಪೆ-, q. v.

ಚಾಪ cāpa. 1. *a bow* (ಬಿಲ್ಲು Nn. 79; Mr. 293; ಬೋಱೆ Śmd. I). ಚಾಪದ ಅನ್ತ್ಯ (ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪು Nn. 43). 2, an arc or portion of a circle. 3, a rainbow. 4, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.).

ಚಾಪ cāpa. 2. = ಚಪ್ಪೆ, ಚಾಪೆ, ಛಾಪೆ. a stamp; a type or printing letter; an impression (My.; Mhr., H. ಛಾಪ, ಛಾಪಾ; M. ಚಾಪ್ಪು, ಚಾಪ್ಪೆ).

ಚಾಪ cāpa. 3. = ಚಾಪು. the cock of a gun (Mhr.; H.; S. Mhr. rare; M. ಚಾಪ್ಪೆ, Br. ಛಾಪೆ).

ಚಾಪಖಾನೆ cāpa-khāne. = ಚಾಪೆಖಾನೆ. a printing-house or office (C.; B. 5, 217; Mhr., H. ಛಾಪಖಾನಾ).

ಚಾಪಟೆಯ cāpaṭeya. = ಚಾವಟೆಯ. an adulterer (?); a deceitful man? (ಜಾರ Bhn. 35, o. rs. ಚಾಲ, ಜಾಲ).

ಚಾಪಲ cāpala. = ಚಾಪಳ, ಜಾಪಳ 1. (fr. ಚಪಲ). mobility; unsteadiness; fickleness; quick movement; agility; agitation; tremor; inconsiderateness. (ಚಪಲತ್ವ Śmd. 230 Cm.; Gh. v. 252; Kāvy. I, 3, 89 seq.; Mr. 428; Bp. 40, 58; J. 28, 42).

ಚಾಪಲತೆ cāpa-late. a bow-string (Cpr. 3, 9 va.; Rśv. 5, 19 va.). 2, ಚಾಪಲತೆ. = ಚಪಲತ್ವ. (Cpr. 3, 9 va.; Rśv. 5, 19 va.).

ಚಾಪಲ್ಯ cāpalya. = ಚಾಪಲ. see ಚಾಳಿಸು 1; ವಾಕ್-.

ಚಾಪವಲ್ಲರಿ cāpa-vallari. a bow (Śsv. 2, 82).

ಚಾಪಾರ cāpāra. = ಜಾಪಾರ, q. v. Bishop's weed.

***ಚಾಪಿ cāpi.** a kind of flag? ಸೀಗುರಿ ಚಾಪಿ ನಾಣ್ಯಗೆದು ಮೆಟ್ಟುವ ಗುಜ್ಜರಿಗಟ್ಟಿ Pb. 4, 87.

ಚಾಪಿಸು cāpisu. (ಛಾಪಿಸು). to stamp; to print (C.; B. 4, 103; 5, 196. 217).

ಚಾಪು cāpu. = ಜಮ್ಬು, ಜಾಪು, ದಾಪು. stretch, length, extent (My.; Te.; M. ಚಾಮ್ಬು; Te. also ಜಮ್ಪು, ಚಾಲುಪು; see ಚಾಚು; and *cf.* ದಾಪು). — ಚಾಪುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a long, flat stone (My.; Te. ಚಾಪರಾಯಿ). — ಚಾಪುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a stretched out or advanced leg (the other being retracted, My.).

ಚಾಪು cāpu. = ಚಾಪ 3. (My.).

ಚಾಪೆ cāpe. = ಚಾಪ, ಸಾಪೆ. what is extended or spread: a mat (ಕಟ, ಕಿಲಿಂಜಕ Nr.; Si. 307; ವಂಶಾಸನ Mr. 208; C.; Te.; T. ಚಾಪ್ಪೈ). ಚಾಪೇ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ತೂಱಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಂಗೋಲೇ ಕೆಳಗೆ ತೂಱಿದ (Prv.). see B. 2, 42; 4, 183. — ಚಾಪೆಗೂಟಿ. -ಕೂಟಿ. one who eats what is offered to him on a mat: a deity (ಜನ್ನಗೂಟಿ, ಗಾಳಿವಟ್ಟೆಗ, ನಿರ್ಜರ, etc. Kk. 10 *a*, o. r. ಚಾಪ-).

ಚಾಪೆ cāpe. = ಚಾಪ 2. a stamp, etc.

ಚಾಪೆಖಾನೆ cāpe-khāne. = ಚಾಪಖಾನೆ. (My.).

ಚಾಬಕ್ cābak. (Mhr., ಚಾಬೂಕಸ್ವಾರ, a horsebreaker). — ಚಾಬಕ್ ಸವಾರಿ. ಹಾಱುತ್ತಾ ಸುತ್ತು ತಿರುಗುವ ಚಾಬಕ್ ಸವಾರಿ (ವಲ್ಗಿತ Si. 274).

ಚಾಮ cāma. Tbh. of ಶ್ಯಾಮ. (My.). dark-coloured, etc. — ಚಾಮಯ. -ಅಯ. N. see ಸತ್ಯೇಶ-. — ಚಾಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಸತ್ಯೇಶ-, ಚಿಣ್ಣೇಶ್ವರನ-.

ಚಾಮರ cāmara. = ಚಮರ. *a chowrie, the bushy tail of the Bos grunniens used as a fly-flap or fan, and as one of the emblems of princely rank* (ಅಲೇಖ Nn. 96). ಚಾಮರವನ್ ಇಡು, to fan (Bp. 1, 46).

ಚಾಮರಗ್ರಾಹಿಣಿ cāmara-grāhiṇi. a woman who carries a cāmara (Abh. P. 3, 83 va.).

ಚಾಮರಿಗ cāmara-iga. a man who carries a cāmara. (Śmd. 233).

ಚಾಮರಿಗಿತಿ cāmariga-iti. a woman who carries a cāmara. (Śmd. 244).

ಚಾಮೀಕರ cāmīkara. *gold.*

ಚಾಮುಂಡಿ cāmuṇḍi. = ಚವುಡಿ, ಚಾಮುಣ್ಡೆ, ಚಾವುಣ್ಡೆ. (ಚರ್ಚೆ Nn. 73; ಚರ್ಚೆ, ಭೈರವಿ, ವನದೇವಿ Mr. 14; My.). — ಚಾಮುಣ್ಡಿಬೆಟ್ಟ. a hill in Mysore over which stands the temple of Cāmuṇḍeśwari.

ಚಾಮುಣ್ಡೆ cāmuṇḍe. *Durgā.* (see ಚರ್ಚೆ); one of the seven mātṛis (see ಮಾತೃ and ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ).

ಚಾಮುಣ್ಡೇಶ್ವರಿ cāmuṇḍā-īśvari. = ಚವುಡೇಶ್ವರಿ. Durgā (My.).

ಚಾಮ್ಪಯ cāmpaya. (ಏಕಜೊಯಿ Ct. II, 110).

ಚಾಮ್ಪೇಯ cāmpēya. *the tree Michelia champaca* Lin. (= ಚಮ್ಪಕ). 2, *the tree Mesua ferrea* Wight. Arn. 3, gold.

ಚಾಯ cāya. = ಚಾಯಿ. Tbh. of ಛಾಯೆ. colour; shade; etc. (Bp. 19, 47; My.; T. ಚಾಯ, ಚಾಯಲ್; M. ಚಾಯ; Te. ಚಾಯೆ). — ಚಾಯಗಮ್ಬಿ. -ಕಮ್ಬಿ. a stripe formed by dying (My.).

ಚಾಯಿ cāyi. = ಚಾಯ. (My.). — ಚಾಯಿಬೇರು. = ಚಿರವೇಲು. the madder plant or Chay root, serving to dye fine red, Oldenlandia umbellata L. (St. & Pl.; T., M. ಚಾಯವೇರ್; Te. ಚಿರಿ-).

ಚಾಯಿತ cāyita. sought; perceived; respected. see ಅಪ-.

ಚಾಯೇನ್ದ್ರಮುನಿ cāya-indra-muni. N. (Bp. 52, 18).

ಚಾಯ್ಯ cāyya. = ಚಯ. accumulation, etc. see ಪರಿ-.

ಚಾರ cāra. 1. going; wandering about; course, motion (Cpr. 1, 79). 2, *a spy, a secret emissary;* a messenger. 3, performing, practising. 4, *a fetter.* 5, *a prison* (*cf.* ಸೆಱೆ). 6, mischievous tricks (Mhr.). 7, a woollen blanket (ಆವಿಕ, ಊರ್ಣಾಯು, ಕಮ್ಬಳಿ Mr. 343). 8, the tree Buchanania latifolia Roxb.

ಚಾರ cāra. 2. anything green considered as food for cattle (My.; Mhr).

ಚಾರಕ cāraka. acting; proceeding; etc. (= ಚಾರ 1). see ಪರಿ-.

ಚಾರಚಕ್ಷು cāra-cakṣu. spy-eyed: a king who uses spies as his eyes. (Cpr. 6, 19).

ಚಾರಚಿಪ್ಪಿ cāracippi. = ಚಾರಚಿಬ್ಬಿ. a privy (S. Mha.; T. ಚಾಲಗಿರಿ; Mhr., H. ತಾರತ-ಖಾನಾ).

ಚಾರಚಿಬ್ಬಿ cāracibbi. = ಚಾರಚಿಪ್ಪಿ. (S. Mhr.).

ಚಾರಟಿ cāraṭi. *a small tree, Hibisus mutabilis.*

ಚಾರಣ cāraṇa. = ಸಾರಣೆ. wandering; *a strolling actor, a bard;* a celestial singer, a panegyrist of the gods (ಕಥೆಯ ಮಾಡುವ ಗೋಸಾವಿ G.). 2, causing to move, driving. ಅಂಕುಶದ ಚಾರಣಂ (ಯಾತ Mr. 157); ಮುಟ್ಟಿ ಒದಹಂ ಚಾರಣಂ ಕೂಡೆ (ವೀತ 158).

ಚಾರಣಯೋಗಿ cāraṇa-yōgi. a yōgi of the gandharvas (Cpr. 3, 69).

ಚಾರಭಟ cāra-bhaṭa. *a valorous warrior.*

ಚಾರಮ cārama. king of Cēra (*i. e.* Koṅgu or Kēraḷa; M. ಚೇರಮಾನ್). see Bp. 3, 82; 9, 45; 15, 23; 25, 4. 48; 47, 34; 54, 73; 56, 17. — ಚಾರಮರಾಯ. (Bp. 31, 24; 44, 51).

ಚಾರಮಾಣಿ cāramāṇi. N. of a country (Mr. 282, o. rs. ಚೇರಮಾಣಿ, ಚೇರಮಾಡಿ).

ಚಾರಲಿಂಗ cāraliṅga. = ಚರಲಿಂಗ. a jaṅgama of the liṅgavantas. (Bp. 35, 54; 36, 57).

ಚಾರಿ cāri. 1. *going, moving, wandering about; living; acting;* that moves or wanders about (Rśv. 5, 29). 2, course, coursing [ವಿಟಜನಕ್ಕೆ ತೊಡರ್ವ ಚಾರಿಯೆನಿಪ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಿಂ Pb. 1, 58]; (Bh. 10, 6, 22). 3, a way, a manner, a method (My.; see ಇಚ್ಚಾರಿ). 4, a certain movement in acting or dancing [ಚರಣದ ಚಾರಿಯ ಚಲ್ಲಿಯ ಪರಿಕ್ರಮ ಕ್ರಮದ ಭಂಗಿಗಳ್ Ap. 9, 39]; (ಬೈಸಿಕೆ Mr. 82; Bp. 17, 17). 5, stratagem (J. 22, 6). 6, intention, mind, aim (Bh. 1, 8, 75). 7, generally current or common price: cheapness (My.; Mhr.; H. ಜಾರೀ). — ಚಾರಿವರಿ. -ಪರಿ. to run with application of stratagem (Rām. 6, 11, 9. 16; J. 13, 50; 27, 40). — ಚಾರಿಪರಿಪರಿ. -ಪರಿ-ಪರಿ. to run here and there with the application of stratagem (J. 8, 29).

ಚಾರಿ cāri. 2. Tbh. of ಶಾರಿ. a kind of dye, etc. (Nn. 134, o. r. ಸಾರಿ; My.).

ಚಾರಿತ cārita. caused to go; performed; etc. see ವಿ-.

ಚಾರಿತ್ರ cāritra. *conduct, behaviour;* peculiar observance or practice; a ceremony (ವಿಸರ್ಜ, ಚರಿತ್ರ Nn. 62; ಧರ್ಮ, ವರ್ತನ 79; ಪ್ರಕೃತ, ಚರಿತ್ರ 111; ನಡವಳಿ, ವೃತ್ತ 112; ಆಚಾರ Mr. 250).

ಚಾರಿಸು cārisu. 1. to grind, to triturate, as sandal (Grj. 2, 89); to mix by rubbing or triturating, as medicine (My.). *cf.* ತೇ 2?

***ಚಾರಿಸು cārisu. 2.** to cut root and branch; to cut out entirely? ಚಾರಿಸಿ ಬಾಳಾಗಮುಮುವತಾರಂ ಗೆಯ್ದನ್ತೆ Pb. 10, 83.

ಚಾರು cāru. *agreeable, pleasing, lovely; beautiful, pretty, elegant.*

ಚಾರುಕರಣ cāru-karaṇa. embellishing, etc. see ಸಮಱು.

ಚಾರುತರ cāru-tara. uncommonly agreeable, etc. (Bp. 41, 3; Kk. 13).

ಚಾರುತ್ವ cārutva. loveliness, beauty (Cpr. 10, 17 va.).

ಚಾಱ cāṟa. = ಗೀಱು 2. a line, a streak (My.; Te.). — ಚಾಱಪೊಪ್ಪಳಿ. a checkered female garment (My.).

ಚಾಱು cāṟu. = ಸಾಱು. sap, juice; broth (My.; Tu., T., M. ಚಾಱು, ಚೇಱು; Te. ಚಾರು, ಚೇರು; M. ಚಾಱು, to run off or out, to drizzle; *cf.* ಜಾಱು 1). see ಪುಳಿಚಾಱು.

ಚಾರ್ಖಾನೆ cār-khāne. a square house, a square (Mhr. ಚಾರ, four). — ಚಾರ್ಖಾನೆಸೀರೆ. a female's cloth with small coloured squares in it (C.).

ಚಾರ್ಚಿಕ್ಯ cārcikya. (fr. ಚರ್ಚಾ). *smearing the body with sandal and other unguents.*

ಚಾರ್ಮಣ cārmaṇa. (fr. ಚರ್ಮ). covered with skin or leather; *a multitude of hides or of shields.*

ಚಾರ್ಮಾಡಿ cār-māḍi. N. of a ghaut that is crossed in going from Mysore to Mangalore (My.).

ಚಾರ್ವಾಕ cārvāka. an atheist or materialist, a sophistical philosopher, a sceptic; N. of a sophistical philosopher. see Bp. 49, 25; 50, 65; 53, 10.

ಚಾಲ cāla. = ಚಾಲು. the state of being movable or in motion, shaking. — ಚಾಲಗೇಣಿ. moving or movable rent: rent for one year. (Tu.; Sd.).

ಚಾಲಕ್ cālak. = ಚಾಲಾಕ್. (My.).

ಚಾಲತಿ cālati. = ಚಾಲ್ತಿ. that is in motion, going on, or in force; that is in use; that is current (Mhr. ಚಾಲತಾ); the state of being going on, etc., etc. (My.). — ಚಾಲತಿದಪ್ತರ. the records required for current business (My.).

ಚಾಲನ cālana. causing to move or go; causing to pass through a sieve, sifting; moving to and fro; wagging; making loose. see ಸಂ-.

ಚಾಲನಿ cālani. *a sieve, a strainer* (ದಾರೆವಟ್ಟಲ್ Nr.; ರಣ್ಧ್ರ, ಸಾರಣಿಗೆ Mr. 208; Mhr. ಚಾಳಣೀ). *cf.* ಜರಡಿ, ಸಾಣಿಗೆ.

ಚಾಲಾಕ್ cālāk. smart, dexterous, clever (My.; Br., H.).

ಚಾಲಿತ cālita. moved to and fro, shaken (Rśv. 13, 71 va.).

ಚಾಲಿಸು cālisu. = ಚಾಳಿಸು 1, ಚಾಳಯಿಸು. to move to and fro (v. t.); to shake, etc.; to wag (Rśv. 5, 92).

ಚಾಲು cālu. = ಚಾಲ. moving, walking; custom, way, manner; gait, air (My.; Mhr. ಚಾಲ). 2, currency, of a coin, of an order, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಲ). 3, a pace of the horse (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಲ).

ಚಾಲ್ತಿ cālti. = ಚಾಲತಿ. (My.).

ಚಾವಟಿ cāvaṭi. = ಚಾಟಿ, etc. a whip, etc. (My.; *cf.* Mhr. s. ಚಮಡ).

ಚಾವಟೆಯ cāvaṭeya. = ಚಾಪಟೆಯ. an adulterer? (Bh. 2, 2, 30).

ಚಾವಡಿ cāvaḍi. a choultry, a court, a kotwal's hall or court in the market; a village-hall; a place for sitting in front of the house; etc. (ಮಣ್ಡಪ, ಜನಾಶ್ರಯ Nr.; ಪೊಜಲ್, ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, ತಾಣ, ಬೀಡು, etc. Śm. 58; Kk. 64; C.; Mhr., H.; Br.; M.). see C. Bp. 47, 33; J. 9, 6; 17, 23; 30, 44; B. 3, 23; Si. 106. 109.

ಚಾವಣಿ cāvaṇi. cantonments, temporary erections for troops (S. Mhr.; B. 5, 39. 40; Mhr., H. ಛಾವಣೀ). 2, roofing; a roof (My.; Mhr., H. ಛಾವಣೀ).

ಚಾವಸೇನು ಬಾಹುಸೇನು cāvasēnu bāhusēnu. (S. Mhr. ಶ್ಯಾ ಹುಸೇನ್ ಬಾವಸೇನ್). a cry in memory of Hussein and Hassan at the Mohurum (My.).

ಚಾವಳ cāvaḷa. = ಚಾವಳಿ 1. Tbh. of ಚಾಪಲ (Śmd. 342).

ಚಾವಿ cāvi. (ಸಾವಿ). a key (Br. ಚೆವಿ, ಶಾವಿ; T. ಚಾವಿ; Mhr., H. ಚಾವಿ; S. Mhr. rare).

ಚಾವುಟಿ cāvuṭi. = ಚಾವಟಿ, etc. a whip. (My.).

ಚಾವುಣ್ಡ cāvuṇḍa. = ಚವುಡ, etc. N. — ಚಾವುಣ್ಡರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 32, 17. 44). — ಚಾವುಣ್ಡರಾಯ. N. (Bp. 32, 29. 31. 49). see ಮುಸುಟಿ. — ಚಾವುಣ್ಡಾಯ್ಯ. -ಆಯ್ಯ. N. (Bp. 32, 38).

ಚಾವುಣ್ಡಿ cāvuṇḍi. = ಚವುಡಿ. Tbh. of ಚಾಮುಣ್ಡಿ (Śmd. 347).

ಚಾವೊತ್ತು cā-ottu. the under letter ಚ್ (C.).

ಚಾಷ cāṣa. *the blue jay, Coracias indica.*

ಚಾಹ cāha. = ಚಹಾ. tea. (B. 5, 287).

ಚಾಹಿ cāhi. a person who is well acquainted (with the use of the cāmara? Bh. 8, 21, 4; Mhr. ಛಾಪ, perfection, masterliness).

ಚಾಳಕ cāḷaka. = ಚಾಳಕ. mischievous; full of artful caresses or blandishment (Mhr.); a man full of tricks and pranks (S. Mhr.).

ಚಾಳಯಿಸು cāḷayisu. = ಚಾಲಿಸು, etc. to move, to shake. (Bp. 35, 28).

ಚಾಳಯ್ಸು cāḷaysu. = ಚಾಳಯಿಸು. (Bh. 3, 18, 5).

ಚಾಳವಿಸು cāḷavisu. = ಚಾಳಿಸು 2. to go (Bhāgavata 3, 3, 5).

ಚಾಳಿ cāḷi. = ಚಾಳೆ. conduct, practice, habit; a fondness for; a silly habit (Bp. 28, 31. 34; 29, 26; 40, 85; 54, 77; My.; Mhr. ಚಾಳಾ). see ಕು-. ಹಿರೀ ಮಕ್ಕಳ (or ಅಕ್ಕನ) ಚಾಳಿ ಮನೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ (Prv.). 2, a form of interlocking of bodies or of parts, *e. g.* that of the fingers intertwined with the ends downwards (Mhr.; see ಚಿರಳು-).

ಚಾಳಿಸಪತ್ರಿ cāḷisa-patri. = ಚಾಳೀಸಪತ್ರಿ, ತಾಳೀಸಪತ್ರೆ. (ಗನ್ಧಕುಟಿ, ಗನ್ಧಿನಿ, ತಾಲಪರ್ಣಿ G.).

ಚಾಳಿಸು cāḷisu. to overcome, to defeat [ಪಾಂಚಾಳರಂ ಚಾಳಿಸಿ Pb. 6, 29 va.]; (ಸೋಲಿಸು Kk. 73; Śm. 42; Cpr. 10, 5. Grj. 2, 106 va.; *cf.* ಚಳಿ 1? or the terms s. ಚಾಚು and ಚಾಟು 1?).

ಚಾಳಿಸು cāḷisu. 1. = ಚಾಲಿಸು, ಸಾಣಿಸು, etc., ಜಾಲಿಸು, ಜಾಳಿಸು 1. to be agitated, fickle, unsteady, etc. (ಚಾಪಲ್ಯ Śmd. Dh.). 2, to shake (Cpr. 7, 88 va.), to sift, to strain (My.).

ಚಾಳಿಸು cāḷisu. 2. = ಚಾಳೀಸು, ಚಾಳೇಸ. dimness of vision taking place about the age of forty when a pair of spectacles is required; the age of forty (Mhr. ಚಾಳಿಸೀ).

ಚಾಳೀಸಪತ್ರಿ cālīsa-patri. = ಚಾಳಿಸಪತ್ರಿ, etc. (ದೈತ್ಯೆ G.; My. as ಚಾಳೀಸಪತ್ರಿ).

ಚಾಳೀಸು cālīsu. = ಚಾಳಿಸು 2, etc. forty (Mhr. ಚಾಳೀಸ; My.); etc. 2, a pair of spectacles (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಳೀಸಪತ್ರಿ).

ಚಾಳು cāḷu. = ಚಾಲು (Dp. 127, 3).

***ಚಾಳುಕ್ಯ cāḷukya.** = ಚಾಣುಕ್ಯ. ಚಾಳುಕ್ಯ ವಂಶೋದ್ಭವಂ ಶ್ರೀಮದರಿಕೇಸರಿ Pb. 1, 148 va.

ಚಾಳೆ cāḷe. = ಚಾಳಿ. (ನಡತೆ G.).

ಚಾಳೆಯ cāḷeya. the act of going by artificial leaps or jumps; the act of skilfully assaulting (ಗತಿಲಂಘನ Mr. 82, o. rs. ಗತಿಲಾಘವ, ಚಾಳಿಯ; J. 22, 6). Mr. 299 has: ಚಾಳೆಯಮುಣ್ಣೆ ಸೀರಣಂ (o. r. ಸೀರಣಂ) ಹೆಜ್ಜೆಯಕ್ಕುಂ.

ಚಾಳೇಸ cāḷēsa. = ಚಾಳಿಸು 2, etc. (My.).

ಚಾಳೊಕ್ಯ cāḷokya. = ಚಾಣುಕ್ಯ. N. of a dynasty.

ಚಾಳೊಕ್ಯಾನ್ವಯ cāḷokya-anvaya. the cāḷokya lineage (Bp. 5, 57).

ಚಾಲ್ cāḷ. the dragon's head (the head of the demon Saiṁhikēya), the ascending node of the moon (ರಾಹು Śmd. I; ಎಲರ್ವಟ್ಟವಾವು, ರಾಹು Śm. 17; M. ಚಾಳು, an unlucky time, chiefly for sowing; empty grain; ಚಾಡೆ, empty, as husk; *cf.* ಚಮ್ಮಳಿ).

ಚಿಃ ciḥ. (ಛಿಃ) = ಚೀ. fie! for shame! pshaw! pish! (ಜುಗುಪ್ಸನ Śmd. 398; ಹೇಸಿಕೆ Cm.; ಜುಗುಪ್ಸಾರ್ಥ Ct. I, 20; C.; Tu.; M. ಚಿ; Te. ಚಾ; Mhr. ಛಿಃ; Sk. ಛಿ, abuse, reproach). [ಚಿಃ ತಡೆಯೊಳಗೆ ಬಾಚಿಮೆನ್ದು Pb. 8, 95]. see Śmd. 68. 184; Cpr. 8, 18; Bp. 61, 19. — ಚಿಃ ಚಿಃ rep. (Bp. 24, 55; T., M. ಚಿಚ್ಚೀ; Mhr. ಛಿಛಿ).

ಚಿಕ್- cik. = ಚಿಕ್ಕು, etc. smallness. — ಚಿಕ್ಕಣ. a small bodice (S. Mhr.). — ಚಿಕ್ಕಾಸು. a small ಕಾಸು or cash (My.).

ಚಿಕಟ cikaṭa. = ಚಿಕ್ಕಟ, etc. a flea. (My.).

ಚಿಕಣಿ cikaṇi. ಚಿಕಣಿ. hard; substantial; thick, rich; fat (Mhr. ಚಿಕಣ; Mhr., H. ಚಿಕಣಾ). a little fellow or object. — ಚಿಕಣಿಯಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a fine kind of betel-nut (S. Mhr.).

ಚಿಕರಿ cikari. Tbh. of ಶಿಖರಿ. pointed, peaked, etc. (Śmd. 348).

ಚಿಕಿಚ್ಚೆ cikicce. Tbh. of ಚಿಕಿತ್ಸೆ (Śmd. 340, orig. ಚಿಕಿಚ್ಚೆ instead of ಚಿಕಿತ್ಸೆ; My.). see Prv. s. ಯೋಗಕ್ಷೇಮ.

ಚಿಕಿತ್ಸಕ cikitsaka. *a physician.*

ಚಿಕಿತ್ಸೆ cikitse. = ಚಿಕಿಚ್ಚೆ. *the practice or science of medicine; therapeutics; treatment.*

ಚಿಕೀರ್ಷೆ cikīrṣe. intention or desire to act, will, design. (My.).

ಚಿಕುರ cikura. *inconsiderate, rash, punishing or injuring others without consideration.* 2, *the hair of the head*, a lock of hair.

ಚಿಕ್ಕ cikka. (fr. ಚಿಱು). = ಚಿಗ, ಚೇಕು. little, small; young (C.; Tu. ಕಿದ್ಯ; M. ಚೆಕ್ಕ, ಚೆಱುಕ್ಕ, a boy; T. ಚಿಕ್ಕ, thinness; T. ಚಿಕ್ಕು, ಚಿಂಗು, to grow lean; ಚಿಗಲ್, to grow less, be wanting = ಕುಱಿಬ್ಬ; *cf.* ಚಿಗಲ್ 2; to be destroyed = ಕೆಡು; ಚಿದ್ಯೆ, meanness, lowness = ಕೀಱಿಕ್ಕೆ; ಕಿದ್ಯೆ, to be destroyed, etc. = ಕೆಡು). [ಮಾಣಿಕನುಮನೊತ್ತೆವಿಡಿಸಲಟ್ಟುವ ಚಿಕ್ಕ ಪೋರ್ಕುಳಿ ಬೊಜಂಗರುಮಂ Pb. 4, 87 va.]. 2, N. (My.). — ಚಿಕ್ಕ ಊರು. a small village (Si. 106; C.). — ಚಿಕ್ಕಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. a sister elder than oneself, but not the oldest (C.). — ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ. rep. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಹಡಗು (ಪೋತ Si. 85). ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡಗಳು (ಪ್ರತ್ಯನ್ತಪರ್ವತಗಳು 116). — ಚಿಕ್ಕ ಚೋಜಿಗ. (Śmd. 78 Mdb.). a little wonder. — ಚಿಕ್ಕಜ್ಜ. -ಅಜ್ಜ. grand father's younger brother. (My.). — ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. a brother elder than oneself but not the oldest (C.). 2, N. (My.). — ಚಿಕ್ಕತನ್ದೆ. = ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. (My.). — ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮ. the youngest brother (C.). — ಚಿಕ್ಕತಾಯಿ. the wife of one's father's younger brother (C.). 2, a mother's younger sister (C.). 3, a step-mother (My.). — ಚಿಕ್ಕದು. -ಅದು. that is small (C.; Si. 309. 394). — ಚಿಕ್ಕ ದೇವ. N. see ಚವರದ-. — ಚಿಕ್ಕನ್ದು. -ಅನ್ದು. the time of childhood or youth; at the time of youth (C.). ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನ ಕೂಡುಗೆಳೆಯಂ (ವಯಸ್ಯ, ಸವಯಸ್, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಒನ್ದೆ ಪ್ರಾಯದ ಸಂಗಡಿಗನು Nr.). see Bp. 42, 7; Bh. 2, 10, 13; B. 3, 32. 33; 5, 197. — ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a father's younger brother (C.; T. ಚಿಱಪ್ಪ). 2, the husband of a younger sister of one's mother (My.). ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ತಾನೂ ಇಕ್ಕ, ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಲೀಸ. — ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದರೆ ಮನೆಗೆ ಬನ್ದು ಕಾಲು ಹಿಡಿದೇನು, ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ದೋಚ್ತಾ ಕೊಡ ಬೇಕು (Prvs.). see B. 2, 25; 5, 38. 167; Si. 191; Prv. s. ನನ್ 1. — ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯ. the age from about the seventh to the sixteenth year (C.). ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗ (ಕನಿಷ್ಠ Si. 416). ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದವಳು (ಬಾಲೆ G.). — ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು. small, young children (C.; Bp. 47, 50). — ಚಿಕ್ಕ ಮಾತು. an insignificant word (My.; S. Mhr. as ಸಣ್ಣ-). — ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣ. N. (Bp. 47 sum.; 47, 38. 55. 59). — ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಯ. N. (Bp. 47, 4). — ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು. a small fish; a kind of fish (ಶಕುಲ Mr. 410). ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು ಬನ್ದು ದೊಡ್ಡ ಮೀನ ನುಂಗಿತನ್ತೆ (Prv.). — ಚಿಕ್ಕ ಮೂಗಿನವ. a small-nosed man (ನಿಃಕ್ಷುದ್ರ Hlā.). — ಚಿಕ್ಕ ಮೆಣಸು. small chilli. ಚಿಕ್ಕ ಮೆಣಸಿಗೆ ಕಾರ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). — ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿ. (My.). — ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. an uncle (Bp. 3, 82). 2, N. (C.). — ಚಿಕ್ಕವ. -ಅವ. a small, or young, male person (C.). ತನುಜರೊಳ್ ಚಿಕ್ಕವಂ (ವಟು Mr. 309). see Bp. 48 sum.; 50, 7; B. 1, 1; 2, 35; 4, 56. 200. — ಚಿಕ್ಕವಳು. -ಅವಳು. a small, or young, female person (ಬಾಲೆ Nr.; My.). — ಚಿಕ್ಕವು. -ಅವು. that are small things (C.). — ಚಿಕ್ಕವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿ. (C.). — ಚಿಕ್ಕ ಸರ್ಲೆಹಕ್ಕಿ. = ಗುಬ್ಬಿಟೀಲ. (My.). — ಚಿಕ್ಕ ಹಣ. a silver fanam worth two Aṇas (My.). — ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ. = ಚಿಕ್ಕವಳು. (ಬಾಲೆ Si. 65). — ಚಿಕ್ಕಾಕೆ. -ಆಕೆ. = ಚಿಕ್ಕವಳು. (C.). — ಚಿಕ್ಕಾಣೆ. -ಆಣೆ. a silver Aṇa (My.). — (the word ಚಿಕ್ಕ probably is the Genitive, etc. of a lost ಚಿಕ್ಕು).

ಚಿಕ್ಕ cikka. 1. flat-nosed (Sk.).

ಚಿಕ್ಕ cikka. 2. Tbh. of ಶಿಕ್ಯ. a sling, a net, a network for carrying or suspending burdens, a muzzle, etc. (Te., T.; Te. also ಚಿಕ್ಕೆ). ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಕಾಚಿತ, ಶಿಕ್ಯಿತ, ಉಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 378; see also 274).

ಚಿಕ್ಕಟ cikkaṭa. = ಚಿಕ್ಕಾಡು, etc. a flea. (My.).

ಚಿಕ್ಕಣ cikkaṇa. 1. a small bodice. see s. ಚಿಕ್-.

***ಚಿಕ್ಕಣ cikkaṇa. 2.** small bits. ಮೆಣಸು ಗಡಲೆಯ ಪುಡಿಯೊಳಡಸಿದಲ್ಲವಲ್ಲಣಿಗೆಯಂ ಚಿಕ್ಕಣಂಗಳಂ ಸವಿ ಸವಿದು Pb. 4, 87 va.

ಚಿಕ್ಕಣ cikkaṇa. *smooth, glossy; slippery; bland, soft, emollient; unctuous, greasy.*

ಚಿಕ್ಕಣಿಕೆ cikkaṇike. N. of a plant (ಬನ್ದಿ Mr. 110, two MSS. ಭಣ್ಡಿ).

ಚಿಕ್ಕತನ cikkatana. childhood, youth (C.; ಕೌಮಾರ, ಬಾಲ್ಯ G.; B. 1, 4; 5, 32. 166).

ಚಿಕ್ಕಲಿಗೆ cikkalige. — ಚಿಕ್ಕಲಿಗೆಮುದ್ದಾಯಿ. N. (Bp. 59, 6).

ಚಿಕ್ಕಸ cikkasa. *barley meal.*

ಚಿಕ್ಕಾ cikkā. = ಚಿಕ್ಕೆ. — ಚಿಕ್ಕಾದೇವಿ. N. (Bp. 59, 8).

ಚಿಕ್ಕಾಡ cikkāḍa. = ಚಿಕ್ಕಾಡು, etc. (S. Mhr.).

ಚಿಕ್ಕಾಡಿ cikkāḍi. = ಚಿಕ್ಕಾಡು, etc. ಚಿಕ್ಕಾಡಿ ತಗಣೆಯೂ ರಕ್ಕಸರು ಜಾರೆಯರು ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕುವರು ಇರುಳೆಲ್ಲ; ಬೆಳಗಾಗೆ ಸುಕ್ಕಿದನ್ತಿ ಹರು (Sp.).

ಚಿಕ್ಕಾಡು cikkāḍu. (fr. ಚಿಗಿ 3). = ಚಿಕಟಿ, ಚಿಕ್ಕಟಿ, ಚಿಕ್ಕಾಡ, ಚಿಕ್ಕಾಡಿ, ಚಿಗಟಿ. a flea (C.; B. 1, 24; ಆನೆ Mr. 177; T. ಚೆಳ್ಳು, ತೆಳ್ಳು, ತೆಳ್ಳು; Te. ತುಳ್ಳು).

ಚಿಕ್ಕಾಸು cikkāsu. a small cash. see s. ಚಿಕ್. [Tu.].

ಚಿಕ್ಕಿ cikki. 1. a young female; N.; [an aunt. T. ಚಿತ್ತಿ].

ಚಿಕ್ಕಿ cikki. 2. = ಚಿಕ್ಕೆ, ಚುಕ್ಕಿ, ಚುಕ್ಕೆ. a spot, a speck, a dot, as that of a cat, of a leopard, of a horse, of a cloth, etc. (C.). 2, a star (C.). see B. 3, 31. 55. 98. — ಚಿಕ್ಕಿಹಾವು. the venomous snake Trimesurus andersonii (Bd.).

ಚಿಕ್ಕೆ cikke. = ಚಿಕ್ಕಿ 2, etc. (B. 4, 36. 67; C.). — ಚಿಕ್ಕೆಬೊಟ್ಟು. a round black dot applied to the region between the eyes or to the forehead (My.).

ಚಿಕ್ಕೆ cikke. = ಚಿಕ್ಕಾ. a flat-nosed woman. 2, a mouse. 3, a betel-nut.

ಚಿಗ ciga. = ಚಿಕ್ಕ. little, small. —ಚಿಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. (C.; B. 2, 7). — ಚಿಗವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಚಿಕ್ಕವ್ವ. (C.; B. 1, 25).

ಚಿಗಟ cigaṭa. = ಚಿಕ್ಕಾಡು, etc. (My.).

ಚಿಗತು cigatu. = ಚಿಗಿತು. P. p. of ಚಿಗಿ 2. ಬೆಣ್ಣರದೆ ಮುಟುಗಿದರು (*i. e.* -ರೂ), ಗುಣ್ಣದ್ದ ತೇಲಿದರು, ಬಣ್ಣಯ ನೊಗವು ಚಿಗತರು ಸಾಲಿಗನು ಕೊಣ್ಣದ್ದ ಕೊಡನು (Sp.). see Sp. s. ಯಾತ.

ಚಿಗರಿ cigari. = ಚಿಗರೆ. an antelope; the black buck or antelope, Antelope bezoartica (Gz.; C.; ಎರಳೆ, ಜಿಂಕೆ, ಮೃಗ, ಸಾರಂಗ, ಹರಿಣ, ಹುಲ್ಲೆ G.; *cf.* Sk. ಛಿಕ್ಕಾರ). see B. 1, 16; 3. 44. 100. — ಚಿಗರಿಬಲಗಾಱ. A class of people (S. Mhr.; B. 4, 130).

ಚಿಗರು cigaru. 1. = ಚಿಗುರ್ 1, etc. to sprout. (My.).

ಚಿಗರು cigaru. 2. = ಚಿಗುರ್ 2, etc. a sprout. (C.; ತಳಿರು G.).

ಚಿಗರೆ cigare. = ಚಿಗರಿ. an antelope. (My.; B. 3, 40; ಪುಲ್ಲೆ G.).

ಚಿಗಳಿ cigaḷi. = ಚಿಗುಳಿ. a ball made of fried gingillie-oil seed mixed with jaggory (C.; Te. ಚಿಮ್ಮಿ, ಚಿಮ್ಮಿರಿ). — ಚಿಗಳಿಕಸ. a small herb, Cyanotis fasciculata Roem and Schultz (Z.).

ಚಿಗಿ cigi. 1. to let a finger or fingers loose (?), to discharge with (or from) the fingers, to throw with the fingers (ಅಂಗುಲಿವಿಸರ್ಜನ Śmd. Dh.); to propel a pagaḍe die that is laid near the doubled fore and middle finger by suddenly disjoining them (My.).

ಚಿಗಿ cigi. 2. = ಚಿಗುರ್ 1. to sprout, to shoot (C.). P. ps. ಚಿಗಿತು (C.), ಚಿಗತು (My.), ಚಿಗುತು, ಚಿಗುತ (ಅಂಕುರಿತ G.). see B. 2, 17. 22; 3, 35.

ಚಿಗಿ cigi. 3. = ಚೆಂಗು 1, etc., ಜಿಗಿ 2. to jump (Rśv. 1, 135; 5, 55 va; J. 7, 46; 13, 48. 50; 23, 47; 27, 44. 45; My.). P. p. ಚಿಗಿದು. ಮೇಲಕೆ ಚಿಗಿವುದು ಅನಿಲಂ (ಪ್ರಭಂಜನ Mr. 52, o. r. ಜಿಗಿವುದು).

ಚಿಗಿರ್ cigir. quickness. see s. ಚೀಗ.

ಚಿಗಿಲ್ cigil. = ಜಿಗಿಲ್ 1. to be sticky, etc. ಚಿಗಿಲ್ತುದು (ಸಱುಗೊಣ್ಣುದು Ss.).

ಚಿಗಿಸು cigisu. to cause to jump, to cause to run about quickly (J. 17, 57).

ಚಿಗುರ್ cigur. 1. = ಇಗರು 2, ಚಿಗರು 1, (ಚಿಗಿ 2), ಚಿಗುರು 1. to sprout, to shoot (ಪಲ್ಲವೋತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; Tu. ಓಿಗ್ಗರ್; Te. ಇಗುರು and ಚಿಗುರು, as an initial ಚ್ may be dropped in Te., see Br. s. his ಚಿ, and see this confirmed s. ಇವೆ and ಈರ್3; T. ಕಿಳೈ; see s. ಕೆಯ್ 5). P. p. ಚಿಗುತ್ತು (Śmd. 286). ಚಿಗುರ್ತುದು ಎನೆ, ಚಿಗುರಾದುದು (Kk. 23; Śm. 21).

ಚಿಗುರ್ cigur. 2. = ಚಿಗರು 2, ಚಿಗುರು 2. a sprout, a shoot. — ಚಿಗುರಾಗು. -ಆಗು. to sprout, etc. (ಚಿಗುರ್ Kk. 23; Śm. 21).

ಚಿಗುರಿಸು cigurisu. to cause to sprout, etc. (J. 30, 5; C.); to cause to expand, as the mind (Grj. 4, 56).

ಚಿಗುರು ciguru. 1. = ಚಿಗುರ್ 1, etc. P. p. ಚಿಗುರಿ (J. 15, 18; C.). ಚಿಗುರದ ಆ ಮಾವು (3, 3). see Prv. s. ವನ.

ಚಿಗುರು ciguru. 2. = ಚಿಗುರ್ 2, etc. (C.; ಪಲ್ಲವ, ಕಿಸಲಯ or ಕಿಸಲ Si. 123; ಕೊನರು G.; B. 3, 57; Te.). — ಚಿಗುರು ಕೊಮ್ಬೆ. the young branch of a tree (ವಿಟಪ Si. 440). — ಚಿಗುರುದೋಱು. -ತೋಱು. shoots to appear; to shoot, to sprout (Rām. 2, 4, 19). — ಚಿಗುರೆಲೆ. -ಎಲೆ. a young betel leaf (My.); a fresh leaf (My.). ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಿಂ ಕೂಡಿರುವ ಕುಡಿಲು (ಪಲ್ಲವ, etc. Si. 123). ಹಣ್ಣೆಲೆ ಉದುರುವಾಗ ಚಿಗುರೆಲೆ ನಗುವುದು (Prv.).

ಚಿಗುಳಿ ciguḷi. = ಚಿಗಳಿ. (Bp. 14, 15; V. 9, 78; My.).

ಚಿಚ್ಚಕ್ಷು cit-cakṣu. the mental eye (Śśv. 2, 70).

ಚಿಂಚಿ ciñci. = ಗಿಂಚೆ, etc. the plant Abrus precatorius Lin. see ಕಾಕ-.

ಚಿಂಚೆ ciñce. = ಬೆಂಚೆ. a pond, a well (ನಿಪಾನ, ಉದಪಾನ, ವಾಪಿ, ಆಹಾವ Hlā.; see T., M. s. ಕೇಣಿ).

ಚಿಂಚೆ ciñce. *the tamarind tree* (ಆಮ್ಲ, ತಿನ್ತಿಣೀಕ, ಪುಣಿಸೆ Mr. 125).

ಚಿಟ ciṭa. 1. = ಕಿಱು 1, etc., ಚಿಟ 1 q. v., (ಚಿಟ್ಟು 1). littleness, etc. — ಚಿಟಕೊಳಗು. = ಚಿಟ-, q. v. (S. Mhr.). — ಚಿಟಗುಬ್ಬಿ. a humming bird (Bd.; ವರ್ತಿಕೆ G. sic !).

ಚಿಟ ciṭa. 2. = ಚಿಟ 2. an imitative sound. — ಚಿಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to throb, as the head with pain (from hearing, My.)

ಚಿಟ ciṭa. 3. an imitative sound. — ಚಿಟ ಚಿಟ. rep. the sound produced when water touches burning oil (My.).

ಚಿಟ ciṭa. 4. = ಚಟ. — ಚಿಟ ಪಟ. reit. the snapping sound of corn in being parched (My.).

ಚಿಟಕಾಯಿಸು ciṭakāyisu. to loosen a thorn in the flesh with a needle (My.; H.); to cause pain (My.).

ಚಿಟಕಿ ciṭaki. 1. = ಚಿಟಿಕೆ 1, etc. (My.).

ಚಿಟಕಿ ciṭaki. 2. = ಚಿಟಿಕೆ 2, etc. (My.).

ಚಿಟಕಿ ciṭaki. 3. = ಚಿಟಕೆ 4, etc. (My.).

ಚಿಟಕಿಸು ciṭakisu. to push (a thing) a little forward with any kind of lever (My.).

ಚಿಟಕು ciṭaku. = ಚಿಟುಕು 2. a sound in imitation of the cracking or snapping of the finger joints. 2, that quantity of thread which when wound upon a reel, is indicated by a snapping sound of the reel and forms a skein (S. Mhr.). — ಚಿಟಕು ಮುರಿ. to intertwine the fingers with the end downwards and crack their joints by close pressure (C.), occasionally done by females when cursing somebody (C.).

ಚಿಟಗ ciṭaga. the red minivet (Bḍ.; Pr.).

ಚಿಟಿ ciṭi. 1. = ಕಿಱು, etc., ಚಿಟಿ 1. smallness, littleness. (Te.). — ಚಿಟಿಕೊಳಗು. = ಚಿಟಿ-. the small appendages at the back of the hoofs of cattle, the hind-hoofs (B. 3, 24). — ಚಿಟಿಗಿಣಿ the common Indian bee-eater (Bḍ.; Pr.). — ಚಿಟಿಗೊಳಗು. = ಚಿಟಿಕೊಳಗು. (B. 1, 21; 3, 16). — ಚಿಟಿ ಮಿಟಿ. reit. the state of being scarcely sufficient (S. Mhr.).

ಚಿಟಿ ciṭi. 2. = ಚಿಟಿ 2. an imitative sound. — ಚಿಟಿಚಿಟಿ ಹೊಡೆ. to throb, as the head from ache (S. Mhr.).

ಚಿಟಿ ciṭi. 3. = ಚಿಟಿಲ್, ಚಿಳಿ 1. an imitative sound. — ಚಿಟಿ ಚಿಟಿ. rep. the sound of sparks or flames bursting forth and crackling (Bp. 17, 19; My.); of roots being torn (32, 24), etc. — ಚಿಟಿಚಿಟಿಚ್ಚಿಟಿ. = ಚಿಟಿ ಚಿಟಿ. (Bp. 56, 32). — ಚಿಟಿ ಚಿಟಿಲ್. = ಚಿಟಿ ಚಿಟಿ. (Bp. 58, 59; C.). — ಚಿಟಿಚಿಟಿಸು. to crackle, etc. (Bh. 1, 20, 55).

ಚಿಟಿಕೆ ciṭike. 1. = ಚಿಟಕಿ 1, ಚಿಟುಕು 2, ಚಿಟುಕೆ, ಚಿಟುಂಕು. a snap with a finger and the thumb (C.; Te.; Mhr. ಚಿಟಕೀ, ಚುಟಕೀ; T. ಚುಣ್ಡುದಲ್; Sk. ಛೋಟಿಕಾ). — ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕು. to snap with a finger and the thumb (My.).

ಚಿಟಿಕೆ ciṭike. 2. = ಚಿಟಕಿ 2, ಚಿಟಿ 1, ಚುಟಿಕೆ 2. a little (My.); a pinch, as of snuff (My.).

ಚಿಟಿಕೆ ciṭike. 3. a castanet (Te.). — ಚಿಟಿಕೆತಾಳ. = ಚಿಟಿಕೆ. (My.).

ಚಿಟಿಕೆ ciṭike. 4. = ಚಿಟಕಿ 3, ಚುಟಿಕೆ 1, q. v. burning the body, especially some parts of the head, with a piece of a hot glass-bracelet or a piece of hot leather in order to cure particular diseases (My.; Te.). — ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕು. to apply such a burn (My.).

ಚಿಟಿಪಾಲ ciṭipāla. the three-nerved zizyphus tree, Zizyphus glabrata Heyn. (St. & Pl.; Te. ಚಿಡ್ಡುಪಾಲ).

ಚಿಟಿಲ್ ciṭil. ಚಿಟಿಲು. = ಚಿಟಿ 3, ಚಿಳಿಲ್. an imitative sound: the crackling of flames, etc. (Bp. 56, 32; *cf.* ಚಿಟಿಚಿಟಿಲ್, ಚಿಳಿಚಿಟಿಲ್), the clashing of weapons, etc. *cf.* Te. ಚಿಟಿಲು, ಚಿಟ್ಲು. — ಚಿಟಿಲುಂ ಚಿಣಿ. a sound as is heard on a battle-field (ಕಾದುವೆಡೆ Ct. I, 37). — ಚಿಟಿಲು, ಚಿಟಿಲೆನ್. -ಎನ್. to crackle, etc. (Bp. 23, 16).

ಚಿಟುಕ ciṭuka. an imitative sound. — ಚಿಟುಕ ಚಿಟುಕನೆ. rep. with the sound of ties being torn (Bp. 32, 44).

ಚಿಟುಕು ciṭuku. 1. a disk-like or round appearance or object (ಬಿಮ್ಬ Mr. 330 in three MSS., one MS. ಚಿಟಕು).

ಚಿಟುಕು ciṭuku. 2. = ಚಿಟಕು, ಚಿಟಿಕೆ 1, etc. a little. see ಕೆಯ್-. — ಚಿಟುಕಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to snap with a finger and the thumb (Bp. 61, 20). — ಚಿಟುಕಿಡು. -ಇಡು. = ಚಿಟುಕಿಕ್ಕು. (Bp. 31, 16; 55, 46). — ಚಿಟುಕು ಮುರಿ. = ಚಿಟಕು ಮುರಿ. (My.).

ಚಿಟುಕೆ ciṭuke. = ಚಿಟಿಕೆ 1, etc. (My.).

ಚಿಟುಂಕಿಸು ciṭuṅkisu. to snap with a finger and the thumb (Rśv. 8, 82 va.; Te. ಚಿಟುಕು).

ಚಿಟುಂಕು ciṭuṅku. = ಚಿಟಿಕೆ 1, etc. — ಚಿಟುಂಕು ಗೆಯ್. = ಚಿಟು ಕಿಕ್ಕು. Rśv. 5, 85 va.).

ಚಿಟ್ಟ ciṭṭa. — ಚಟ್ಟಹುಲ್ಲು. (ಮಾಲಾತೃಣಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ Si. 165).

ಚಿಟ್ಟನೆ ciṭṭane. (fr. ಚೀಱು). with a scream (S. Mhr.; B. 2, 50; 5, 132).

ಚಿಟ್ಟಮ್ಬಲ ciṭṭambala. the town of Chellambrum (T. ಚಿಱ್ಱಮ್ಬಲ). see ತಿರು-. *cf.* ಚಿದಮ್ಬರ.

ಚಿಟ್ಟಾಮುಟ್ಟಿ ciṭṭāmuṭṭi. a perennial plant, Pavonia zeylanica Cav. (St. & Pl.; Te. ಚಿಟ್ಟಿಮುಟಿ).

ಚಿಟ್ಟಿ ciṭṭi. = ಚಟ್ಟಿ 1. a measure of grain, equal to four sēru (S. Mhr.; My. as ಚಿಟ್ಟಿ); one equal to four solige (My. as ಚಿಟ್ಟಿ; the fourth part of a sōle, Br.; a very small measure, T.).

ಚಿಟ್ಟಿ ciṭṭi. = ಚಿಟ್ಠ. a rough daybook, an account taken on slips of paper before written (My.; Br.; H. ಚಿಟ್ಠಾ).

ಚಿಟ್ಟು ciṭṭu. 1. = ಕಿತ್ತು 1 q. v., etc. smallness, shortness, etc. *cf.* ಸಿಡಿ 1. — ಚಿಟ್ಟರಳು. -ಅರಳು. = ಚಿಟ್ಟುಹರಳು. [Tu. ಚಿಟ್ಟಿ, T. ಚಿಟ್ಟು, Te. ಚಿಟ್ಟಿ]; (My.; Si. 147). — ಚಿಟ್ಟಿಲಿ. -ಇಲಿ. a small rat, a mouse (ಗಿರಿಕೆ, ಬಾಲಮೂಷಿಕೆ Si. 170; My.; Te. ಚಿಟ್ಟೆಲುಕ). — ಚಿಟ್ಟುದ್ದು. -ಉದ್ದು. a small kind of uddu (My.).— ಚಿಟ್ಟುಹರಳು. a herbaceous shrub, Sida cordifolia (ಬಲೆ, ವಾಟ್ಯಾಲಕ Si. 147). 2, a small kind of castor-oil seed (My.). — ಚಿಟ್ಟೂಟಗ. -ಊಟಗ. work of small importance (My.).

ಚಿಟ್ಟು ciṭṭu. 2. loathsomeness, disgust (My.; Te.; see ತಲೆ-). ಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿಯಿತು (My.). *cf.* ಸಿಡಿ 6.

ಚಿಟ್ಟೆ ciṭṭe. 1. = ಚಿಟ್ಟಿ. a measure of grain. (My.).

ಚಿಟ್ಟೆ ciṭṭe. 2. = ಜಿಟ್ಟೆ 2. grass-hopper. (My.).

***ಚಿಟ್ಟೆ ciṭṭe.** 3. butterfly. ಗಾನ್ಧರ್ವ ಬಲಂಗಳ್ಕೆಡೆದುವು ಮಿಟ್ಟೆಗೊಣ್ಡ ಚಿಟ್ಟೆಯ ತೆಱದಿಂ Pb. 7, 38. *cf.* ಜಿಟ್ಟೆ 2. 2, a raised platform-like structure.

ಚಿಟ್ಠ ciṭṭha. a roll of lands under cultivation (My.; Mhr., H. ಚಿಟ್ಠಾ). see ಕುಳವಾರ್-.

ಚಿಟ್ಲಿ ciṭli. a kind of forest tree (*cf.* T. ಚಿಟ್ಟಲಿಂಗಿ). ಕರೇ ಚಿಟ್ಲಿ (ಕಾಕೇನ್ದು, ಕುಲಕ, etc. Si. 130).

ಚಿಟ್ಲಿಸು ciṭlisu. = ಸಿಡಿಸು, ಸಿಣ್ಡ್ರಿಸು. to break, to snap, to crack, to burst, etc. (My. occasionally; Te.). see ಮೊಗ-.

ಚಿಡಾಯಿಸು ciḍāyisu. to excite, to provoke (My.; Mhr. ಚಿಡ ವಿಣೇಂ)

ಚಿಣಿ cini. 1. = ಚಿಟಿ 1, ಚಿಣ್ಣ, ಚಿಣ್ಣೆ, ಚಿನ, ಚಿಳ್ಳೆ. smallness, shortness (Te. ಚಿನಿ; M. ಚಿನಮ್ಮು, a little). 2, a small piece of wood, a piece of stick, which is struck with the ಕೋಲು or ಪಣೆ, the thick stick or bat, in the game of tip-cat (C.). — ಚಿಣಿಕೋಲಾಟ. = ಚಿಣಿಪಣೆಯಾಟ. (My.). — ಚಿಣಿ ಕೋಲು. the small piece of wood and the bat (My.). 2, the game of tip-cat (Bh. 1, 6, 1). — ಚಿಣಿಪಣೆಯಾಟ. -ಆಟ. the game of tip-cat (S. Mhr.; B. 1, 16).

ಚಿಣಿ cini. 2. an imitative sound. (Mhr. ಝಿಣಝಿಣಣೇಂ, to ring, tingle). see ಚಿಟಿಲುಂ ಚಿಣಿ.

ಚಿಣಿಗಿ cinigi. — ಚಿಣಿಗಿಹಾವು. the venomous snake Callophis maclellandii (Bḍ.; B. 2, 26).

ಚಿಣ್ಣ cinna. (fr. ಕಿಱು) = ಚಿನ್ನ 2. a little one, a boy. (T. ಚಿನ್ನ, smallness; Te. ಚಿನ್ನ, ಚಿನ್ನಿ, small, etc. Tu. ಕಿನ್ನಿ.). ಚಿಣ್ಣ ರಾಟ (ಕೂಸಾಟ Ct. II, 66). see Bp. 15, 18; 18, 91; 47, 83; V. 33, 27.

ಚಿಣ್ಣಿ cinni. = ಚಿಣಿ 1, No. 1. (Te. ಚಿನ್ನಿ). 2, = ಚಿಣಿ 1, No. 2. (My.). — ಚಿಣ್ಣಿಕೋಲು. = ಚಿಣಿ-. (My.). ಚಿಣ್ಣಿಕೋಲುಗಳಾಡುತ್ತ (Dp. 50, 2).

ಚಿಣ್ಣೆ cinne. = ಚಿಣಿ 1, No. 2. (My.). — ಚಿಣ್ಣೆಕೋಲಾಟ. tip-cat (My.).

ಚಿತ್ cit. 1. = ಚಿತ್ತು 2. thought, intelligence, *intellect, understanding;* mind; the soul, heart.

ಚಿತ್ cit. 2. piling up, heaping; arranging. see ಅಗ್ನಿ-.

ಚಿತ್ cit. 3. ಚಿದ್. indeed; even; also; at least; just; merely. see ಕದಾ-; ಕಿಂ-.

ಚಿತ್ cit. 4. = ಚೀತ್. an imitative sound. see ಚಿತ್ಕಾರ.

ಚಿತ cita. 1. thought of, noticed, etc. see ಅಪ- 1.

ಚಿತ cita. 2. piled up, collected; covered; full. see ಅಪ-2, ನಿ-.

ಚಿತಾಭಸ್ಮ citā-bhasma. the ashes of a funeral pile (My.).

ಚಿತಾಭಸ್ಮಧಾರಿ citābhasma-dhāri. Śiva (My.).

ಚಿತಿ citi. 1. noticing; understanding. see ಅಪ- No. 1.

ಚಿತಿ citi. 2. piling up, heaping; collecting, accumulating. 2, *a funeral pile* (ಚಿತ್ಯೆ, ಸಿದಿಗೆ Mr. 398). see ಅಪ- No. 2.

ಚಿತೆ cite. ಚಿತಾ. = ಚಿತಿ 2. *a funeral pile.*

ಚಿತ್ಕಲೆ cit-kale. the sentient principle of animated creatures; the portion of the divine intelligence (Mhr.; R.).

ಚಿತ್ಕಾರ cit4-kāra. = ಚಿತ್ಕೃತ, ಚಿತ್ಕೃತಿ, ಚೀತ್ಕಾರ. a cry, scream, bray; croaking; creaking (Cpr. 5, 64 va.; J. 19, 8).

ಚಿತ್ಕೃತ cit-krita. = ಚಿತ್ಕಾರ. a term used to imitate the creaking of wheels (Mr. 89; Abh. P. 13, 67).

ಚಿತ್ಕೃತಿ cit-kriti. = ಚಿತ್ಕೃತ. the creaking of wheels (Rśv. 6, 11 va., twice; 13, 76).

ಚಿತ್ತ citta. 1. perceived, considered, etc. 2, thinking, thought; intention, aim, wish, will (ಬಗೆ Ct. II, 60). 3, the seat of intellect: *the heart;* the faculty of reasoning: *the mind* (ಮನಸ್ಸು Nn. 134). ದೇವರು ತನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿ! (B. 5, 208). see Bp. 25, 12; Bh. 4, 3, 10. — ಚಿತ್ತಗೊಡು. -ಕೊಡು. to agree to (Rām. 6, 53, 27). — ಚಿತ್ತಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to become inclined. — ಚಿತ್ತಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to cause to feel inclined; to fascinate, to delude (ಮೋಹನ Ct. I, 54).

ಚಿತ್ತ citta. 2. Tbh. of ಚಿತ್ರ. a picture, etc. see ಚಿತ್ತಾಗಾರ.

ಚಿತ್ತಜ citta-ja. produced within the mind: Kāma (Cpr. 5, 55).

ಚಿತ್ತಜನ್ಮ citta-janma. = ಚಿತ್ತಜ. (Abh. P. 1, 23).

ಚಿತ್ತಜಾರಿ cittaja-ari. Kāma's enemy: Śiva (Bp. 9, 36; 43, 28).

ಚಿತ್ತಭವ citta-bhava. = ಚಿತ್ತಜ. (Śmd. 16. 164).

ಚಿತ್ತಭವರಿಪು cittabhava-ripu. = ಚಿತ್ತಜಾರಿ. (Bp. 16, 6).

ಚಿತ್ತಭವಹರ cittabhava-hara. Śiva (Bp. 54, 45).

ಚಿತ್ತಭೇದ citta-bhēda. inconsistency, contrariety of purpose or will. (R.).

ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆ citta-bhrame. wandering of mind; madness (My.). see Prv. s. ಪಿತ್ತಭ್ರಮೆ.

ಚಿತ್ತಮೋಹನ citta-mōhana. alluring, fascinating, or bewitching the mind; confusion or infatuation of mind. (Kāvy. III, 3, B, 103).

ಚಿತ್ತಯಿಸು cittayisu. = ಚಿತ್ತಯ್ಸು, ಚಿತ್ತವಿಸು. to fix the mind upon, to attend to, to notice, to take notice of, to consider (Bp. 55, 3).

ಚಿತ್ತಯ್ಸು cittaysu. = ಚಿತ್ತಯಿಸು, etc. (Cpr. 5, 85; Bp. 1, 54; 2, 4. 16; 14, 20; 22, 41; 24, 78; 37, 5; 57, 62; Bh. 1, 8, 7. 8. 10. 24. 48; J. 2, 21).

ಚಿತ್ತರ cittara. Tbh. of ಚಿತ್ರ. (My.).

ಚಿತ್ತರಟೆ cittarate. N. of a plant (ರುಚಿ, ಸಿಂಹಿಕೆ Mr. 130).

***ಚಿತ್ತರಟ್ಟೆ cittaratte.** = ಚಿತ್ತರಟೆ. ಚಿತ್ತರಟ್ಟೆಯ ಕಾಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೇನನಱ ಸುನಿರಯ್ಯಾ Bv. 28.

ಚಿತ್ತವನ್ತ citta-vanta. a man possessing observation; a spy or secret agent (ಪ್ರಣಿಧಿ Mr. 268).

ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ citta-vibhrama. *derangement of mind, madness.*

ಚಿತ್ತವಿಮೋಹನ citta-vimōhana. = ಚಿತ್ತಮೋಹನ. see ಮನಂಗೊಳ್; Cpr. 6, 67.

ಚಿತ್ತವಿಸು cittavisu. = ಚಿತ್ತಯಿಸು, etc. (Bp. 10, 48; 13, 29; 16, 28; 43, 12; 50, 74; Bh. 3, 13, 15. 16).

ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ citta-vritti. disposition of mind, feeling; inward purpose, emotion; thinking, imagining; the mind, the attention. see Sp. s. ಮದವೇಱು; Cpr. 5, 135 va.

ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ citta-śuddhi. purity of mind (My.; Mhr.).

ಚಿತ್ತಸಮುನ್ನತಿ citta-samunnati. *arrogance, pride.*

ಚಿತ್ತಸ್ಫುರಣ citta-sphurana. the trembling, quivering, or expanding of the mind; the act of flashing on the mind. see ಕಣ್ಮಲೆ.

ಚಿತ್ತಾಗಾರ citta2-āgāra. = ಚಿತ್ತಾರ. Tbh. of ಚಿತ್ರಕಾರ. a portrait, etc. (Śmd. 345).

ಚಿತ್ತಾಭೋಗ citta-ābhōga. *full consciousness* of pleasure or pain.

ಚಿತ್ತಾಭ್ಯನ್ತರ citta-abhyantara. the interior of the heart (Bp. 3, 67).

ಚಿತ್ತಾರ citta-āra2. Tbh. of ಚಿತ್ರಕಾರ. a portrait; any picture (C.; Si. 177). — ಚಿತ್ತಾರ ಬರೆಯುವವನು. (ಚಿತ್ರಕರ, etc. Si. 338).

***ಚಿತ್ತಾರಿ cittāri.** = ಚಿತ್ತಾರಿಗ. ವಿಧಾತ್ರನೆನ್ಬ ಚಿತ್ತಾರಿಯ ವರ್ಣಕ್ರಮಂಗೆಯ್ದ ಕದಳೀಗರ್ಭಶ್ಯಾಮುಮೆನ್ಬ ಬಣ್ಣದನ್ತಾದುದು Pb. 2, 39 va.

ಚಿತ್ತಾರಿಗ cittāra-iga. a painter [ಆಯೆಡೆಗಳೊಳಂ ವ್ಯಾಳಂಗಳಪ್ಪಾನೆಗಳಂ ತನ್ನ ಚಿತ್ತಾರಿಗರಿನ್ದಂ ಬರೆಯಿಸಿದಂ Vr. 34, 11]; (ರಂಗಾಜೀವ, ಚಿತ್ರಕರ Nr.).

ಚಿತ್ತಿನಿ cittini. an intelligent woman (Grj. 7, 11 va.). *cf.* ಚಿತ್ರಿಣಿ?

ಚಿತ್ತು cittu. = ಚಿಲ್ಲ. the clearing-nut tree. (St. & Pl.; T. ತೇಱು, ತೇಱ್ಱಾ ಮರ, Strychnos L.).

ಚಿತ್ತು cittu. 1. a rough copy or draft (Br., R.). 2, a blot, as of ink; a blot, an obliteration of something written; corrections in writing (My.; H.).

ಚಿತ್ತು cittu. 2. Tbh. of ಚಿತ್ 1. thought, etc. (My.; Śsv. 1, 81 va.).

ಚಿತ್ತೆ citte. Tbh. of ಚಿತ್ರೆ. the fourteenth lunar mansion. (C.; Te.). [ಚಿತ್ತೆಯ ಸರಿಯನ್ತೆಱಗಿ ಪೋದುದಮರ ಸಮಾಜಂ Ap. 14, 147]. 2, a female who has the mind on (J. 6, 22).

ಚಿತ್ತೋದ್ರೇಕ citta-udrēka. pride (ಗರ್ವ G.).

ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶ cit-prakāśa. he who is universally known for his intellect or wisdom (Śsv. 2, 98).

ಚಿತ್ಯೆ citye. = ಸಿದಿಗೆ 1. piling up. 2, *a funeral pile.*

ಚಿತ್ರ citra. = ಚಿತ್ತ 2, ಚಿತ್ತರ. perceptible; conspicuous; bright-coloured; anything bright or coloured which strikes the eyes; a brilliant ornament, an ornament; a spot. 2, *variegated, spotted, speckled; variegated colour.* 3, *a painting, a picture, a sketch* (ಬರದ ಚಿತ್ರ Nn. 8). 4, auspicious (ಭದ್ರ, ಶುಭ 8). 5, *a wonder, a marvel* (ಅದ್ಭುತ, ಆಶ್ಚರ್ಯ 8). 6, red, or any metal (ಲೋಹ 8). 7, a mark on the forehead (ತಿಲಕ, ಬೊಟ್ಟು 8). 8, = ಮೂಲಿಕೆ, ಚಿತ್ರಮೂಲ. (8). 9, wind (ಮಾರುತ, ವಾಯು 8). 10, various modes of writing verses (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.; ಸಾಧನ 8). 11, N. of two vrittas (Ch.). 12, N. of two other metres (Ch.). 13, = ಚಿತ್ರೆ. (ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 8). — ಚಿತ್ರ ತೆಗೆ (C.; B. 5, 271) or ಚಿತ್ರ ಬರೆ (C.; B. 3, 49; 5, 171. 275; Prv. s. ಗೋಡೆ), to draw a picture. — ಚಿತ್ರದುಡಿಗೆ. -ತುಡಿಗೆ. cloth of variegated colour (Si. 271).

ಚಿತ್ರಕ citraka. a painter (ರಂಗಾಜೀವ, ಚಿತ್ರಿ Mr. 377; Grj. 2, 106 va.). 2, a leopard or chīta. 3, *a sectarial mark on the forehead* (ಪುಣ್ಡ್ರ, etc. Mr. 335). 4, *the plant called Ceylon leadwort, Plumbago zeylanica* Lin. (ಪಾವಕ, ಚಿತ್ರಮೂಲ Nn. 122; ವ್ಯಾಲ, ಅಗ್ನಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ Mr. 128). 5, *the castor-oil plant, Ricinus communis.* 6, the bendu with (or of) which the śirōgranthi is made (Mr. 334, one MS. ಕೀಲಕ; My.).

ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಲ citra-kambala. a variegated blanket. see Nr. s. ಮೇಲೆ.

ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಳಿ citra-kambaḷi. = ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಲ. (My.; Si. 271).

ಚಿತ್ರಕರ citra-kara. *a painter.*

ಚಿತ್ರಕಾಯ citra-kāya. *a tiger, a panther, a chīta* (ವ್ಯಾಘ್ರ, etc., ಹುಲಿ Mr. 159).

ಚಿತ್ರಕಾರ citra-kāra. a painter. (My.).

ಚಿತ್ರಕುಟಿ citra-kuṭi. a tent (ಗುಣಲಯನಿ, ದೂಷ್ಯ, ಗುಡಿ Mr. 288).

ಚಿತ್ರಕೂಟ citra-kūṭa. N. of a hill and district, Chitrakote or Chatarcot near Kampta. (Rām. 2, 4 sum.; Si. 101).

ಚಿತ್ರಕೃತ್ citra-krit. *a painter.* 2, *the tree Dalbergia oujeinensis.*

ಚಿತ್ರಗಾಱ citra-gāṟa. a painter, one of the caste of painters (C.; B. 3, 49; 5, 83). ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಣ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಣ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಣ (Prv.).

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ citra-gupta. N. of one of the beings recording the vices and virtues of mankind in Yama's world. (My.).

ಚಿತ್ರತಣ್ಡುಲೆ citra-taṇḍule. *the vegetable substance Erycibe paniculata,* considered of great efficacy as a vermifuge.

ಚಿತ್ರತರ citra-tara. uncommonly beautiful or wonderful (ವಿಚಿತ್ರ G.; Śsv. 4, 51).

ಚಿತ್ರಪಟ citra-paṭa. a painting, a picture. (My.).

ಚಿತ್ರಪತ್ರ citra-patra. a coloured leaf; brilliant decoration or spots (Cpr. 7, 92 va.; Bh. 1, 12, 14; J. 17, 25).

ಚಿತ್ರಪದ citra-pada. N. of two vrittas (Ch.).

ಚಿತ್ರಪರ್ಣಿ citra-parṇi. *the plant Hemionitis cordifolia* Roxb.

ಚಿತ್ರಪುಂಖ citra-puṅkha. *an arrow.*

ಚಿತ್ರಪ್ರಾರಂಭ citra-prārambha. the commencement or the undertaking of a painting; the outline of a picture, a sketch, drawing. see ತಿಟ್ಟವಿಡು.

ಚಿತ್ರಭಾನು citra-bhānu. bright-shining; *the sun; fire* (J. 28, 15). 2, the sixteenth year of the cycle of sixty (C.).

ಚಿತ್ರಮಾಲೆ citra-māle. a wreath or row of pictures. (Śmd. 408).

ಚಿತ್ರಮೂಲ citra-mūla. an under-shrub, the Ceylon leadwort, Plumbago zeylanica Lin. (ವ್ಯಾಲ, ಅಗ್ನಿ, ಚಿತ್ರಕ Mr. 128; ಪಾವಕ 526; ಚಿತ್ರ, ಮೂಲಿಕೆ Nn. 8; ದವ, ವೃಕ್ಷ 110; ಪಾವಕ, ಚಿತ್ರಕ 122), also the rose-coloured leadwort, Plumbago rosea Lin. (St. & Pl.).

ಚಿತ್ರಮೂಲಿಕೆ citra-mūlike. Ceylon leadwort (ಶಿಖಿ, ಮೂಲಿಕೆ Nn. 4).

ಚಿತ್ರರಥ citra-ratha. having a bright or splendid chariot: fire; the sun; N. of the king of the Gandharvas; etc. see ಚೈತ್ರರಥ.

ಚಿತ್ರರೂಪು citra-rūpu. = ಚಿತ್ರಾಕಾರ. a portrait. (Bp. 42, 3).

ಚಿತ್ರಲತೆ citra-late. N. of a metre (Ch.).

ಚಿತ್ರಲೇಖೆ citra-lēkhe. a picture, a portrait. 2, N. of a daughter of king Vāna's minister. 3, N. of an Apsaras. (My.).

ಚಿತ್ರವಧೆ citra-vadhe. horrid torture (Te., R.); the state of being cut up into small pieces (My.).

ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ citra-vicitra. variegated; various, multiform. (My.; B. 4, 146).

ಚಿತ್ರವಿಹಗ citra-vihaga. a kind of large black bee (ಪಱಮೆ, ಅಲರುಣಿ, ಬಿಂಗ, ಬವರ, etc. (Śm. 27).

ಚಿತ್ರವಿಹಂಗ citra-vihanga. = ಚಿತ್ರವಿಹಗ. (ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಮಲ್ಲಱ, ಪಱಮೆ, etc. Kk. 14).

ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿ citra-vritti. any astonishing act or practice. (Cpr. 1, 134).

ಚಿತ್ರಶಿಖಣ್ಡಿ citra-śikhaṇḍi. having bright crests. 2, *the saptarṣis or seven great riṣis* (Marīci, Atri, etc.) *as represented in the seven principal stars of the constellation of ursa major* (ಋಷಿಯರ್ Mr. 39); *the constellation itself.*

ಚಿತ್ರಶಿಖಣ್ಡಿಜ citraśikhaṇḍi-ja. *Brihaspati.*

ಚಿತ್ರಶಿಖಣ್ಡಿಪ್ರಸೂತ citraśikhaṇḍi-prasūta. *Brihaspati.*

ಚಿತ್ರಸೇನ citra-sēna. N. of the leader of the Gandharvas (Bh. 3, 18, 38).

ಚಿತ್ರಾಕಾರ citra-ākāra. = ಚಿತ್ರಾಗಾರ, ಚಿತ್ತಾರ. a painted resemblance, a portrait, a picture.

ಚಿತ್ರಾಂಗ citra-anga. having a variegated, spotted, or beautiful body; N. of a horse (Bp. 59, 38); etc.

ಚಿತ್ರಾಂಗದೆ citra-angade. she who is decorated with beautiful bracelets; N. of the wife of Arjuna and mother of Babhruvāhana. (J. 17, 31. 33. 35. 49. 55).

ಚಿತ್ರಾಂಗಿ citra-angi. a woman (J. 30, 8).

ಚಿತ್ರಾನ್ನ citra-anna. rice dressed with coloured, or various condiments; a hotchpotch of boiled grain. (Mhr.; My.).

ಚಿತ್ರಾಪುರ citrā-pura. N. of a place in North Canara where the guru of the Sārasvata Brāhmaṇas resides (Mg.).

ಚಿತ್ರಾವಲಮ್ಬನ citra-avalambana. the state of possessing or having various colours (J. 30, 16).

ಚಿತ್ರಾವಹ citra-āvaha. producing wonder (Cpr. 6, 99).

***ಚಿತ್ರಾವಳಿ citrāvaḷi.** a kind of cloth. ಪಱಿ ಚಿತ್ರಾವಳಿ ಜೋಗಂ ಪಱಿಯುಂ ದೇವಾಂಗಮೆಮ್ಬ ವಸನಂಗಳನೇಂ ಘಳಿಯಿಸುವವೊ Ap. 5, 34.

ಚಿತ್ರಾಸನ citra-āsana. a square carpet of a variegated colour (Te.; My.).

ಚಿತ್ರಿ citri. a painter (ರಂಗಾಜೀವ, ಚಿತ್ರಕ Mr. 377).

ಚಿತ್ರಿಕ citrika. = ಚಿತ್ರಕ. a painter (Rām. 5, 8, 50).

ಚಿತ್ರಿಣಿ citriṇi. N. of a woman endowed with various talents and excellencies. (R.).

ಚಿತ್ರಿತ citrita. variegated; painted; a picture (Cpr. 2, 47).

ಚಿತ್ರಿಸು citrisu. to trace figures and images, to draw; to paint (ರೂಪಾದಿಲೇಖನ Śmd. Dh., o. r. -ವಿಲೇಖನ; Cpr. 6, 64 va.; My.). ಚಿತ್ರಿಸಿದಂ (Śmd. 274). ಚಿತ್ರಿಪೊಡೆ ತೂಲಿಕೆಯಂ ತರಿಸುವಂ (298).

ಚಿತ್ರೆ citre. = ಚಿತ್ತೆ. the fourteenth lunar mansion, spica virginis. (B. 5, 308; My.). 2, *the plant Anthericum tuberosum* Roxb., *or Salvinia cucullata* Roxb. 3, *a sort of cucumber, Cucumis madras-patanus.*

ಚಿದಕು cidaku. 1. = ಚಿದುಕು 1, ಹಿದುಕು 1. to squeeze the soaked pulse called avare with the fingers and thus remove its skin (My.; *cf.* Te. ಚಿತುಕು, ಚಿದುಕು, ಚಿದುಪು, ಚಿದುಮು; see s. K. ಚಿವುಟು 1).

ಚಿದಕು cidaku. 2. = ಚಿದುಕು 2, ಹಿದುಕು 2. the state of being freed from one's skin by squeezing. — ಚಿದಕವರೆ. -ಅವರೆ. the pulse avare when deprived of its skin (My.).

ಚಿದಕ್ಷಿ cit-akṣi. = ಚಿಚ್ಚಕ್ಷು. the mental eye. (Śsv. 2. 96).

ಚಿದಂಗನಾಪ್ರಿಯ cit-aṅganā-priya. Śiva (Śsv. 5, 26).

ಚಿದಮ್ಬರ cit-ambara. N. of a town and temple, Chillumbrum near the Coleroon river (T.; My.).

ಚಿದಾನನ್ದ cit-ānanda. intellectual happiness. (Śmd. 2; Bp. 23, 1). 2, N. of a poet (My.).

ಚಿದಾನನ್ದಮೂರ್ತಿ cidānanda-mūrti. Śiva (My.).

ಚಿದಾನನ್ದರೂಪ cidānanda-rūpa. Śiva (Śsv. 2, 97).

ಚಿದುಕು ciduku. 1. = ಚಿದಕು 1, etc. (My.).

ಚಿದುಕು ciduku. 2. = ಚಿದಕು 2, etc. (My.).

ಚಿದ್ಗಗನರೂಪ cit-gagana-rūpa. Śiva (Śsv. 5, 49).

ಚಿದ್ರೂಪ cit-rūpa. *intelligent, thoughtful;* amiable, good-hearted (ಕಡುಲೇಸು ಮನದವಂ Mr. 241); Kṛiṣṇa (J. 5, 9).

ಚಿನ cina. = ಚಿಣಿ 1. smallness; small pieces. — ಚಿನ ಕಡಿ. to cut into small pieces (J. 4, 38; Te. ಚಿನಕೊಟ್ಟು, to beat to pieces).

ಚಿನಾಯಿ cināyi. relating to or coming from China (B. 5, 296; Mhr. ಚಿನಈ, ಚಿನಾಈ).

ಚಿನಾಲಿ cināli. a woman that commits whoredom (My.; Mhr., H. ಛಿನಾಲ, ಶಿನ್ದಳ).

ಚಿನಿ cini. a certain colour (Bp. 11, 24).

ಚಿನಿವಾರ cini (= cinnai)-vāra. = ಚಿನಿವಾಲ, ಚಿನ್ನವಾಲ, ಚಿನ್ನಿವಾರ. a money-changer; a seller of jewels; [a goldsmith]. (C.; B. 4, 52; *cf.* ಚಿನ್ನವರದ).

ಚಿನಿವಾಲ cini-vāla. = ಚಿನಿವಾರ. (S. Mhr.).

ಚಿನು cinu. = ಚಿಲು 1. a sound to indicate a cry of a bird. — ಚಿನುಕುರುಳಿ. N. of a bird (ಕುಕ್ಷಿಕ Mr. 175, one MS. ಚಿನುಕುರಿ).

ಚಿನುಕು cinuku. a drop? (Te. ಚಿನುಕು, a drop or sprinkle; see ಜಿನುಗು 2). — ಚಿನುಕುರುಳಿ. -ಉರುಳಿ (= ಹುರುಳಿ). gram steeped in water till it germinates, then seasoned with salt and chillies and fried (My.). 2, N. of a village (My.).

ಚಿನುಮಯ cinumaya. Tbh. of ಚಿನ್ಮಯ. pure intelligence. (My). (Dp. 90, 2; 96, 5; 107 pallavi).

ಚಿನ್ತನ cintana. thinking; thinking of, reflecting upon; anxious thought. see Bp. 39, 29; Śsv. 5, 32; ದ್ರೋಹ-.

ಚಿನ್ತನೆ cintane. = ಚಿನ್ತನ. (Bp. 35, 32; 47, 6; B. 4, 97; My.).

ಚಿನ್ತಾಕ cintāka. a kind of gold necklace (S. Mhr.; Si. 218; Te.; T. ಚಿನ್ತಾಕ್-ಕಟ್ಟಿಗೈ).

ಚಿನ್ತಾಕುಲ cintā-ākula. disturbed in thought, distracted by any idea, anxious, solicitous.

ಚಿನ್ತಾಕುಲತೆ cintākulate. the state of being disturbed in thought, etc. (Śsv. 4, 92).

ಚಿನ್ತಾಕ್ರಾನ್ತ cintā-ākrānta. agitated or overcome by anxiety or care (My.). fem. ಚಿನ್ತಾಕ್ರಾನ್ತೆ (Bp. 2, 48).

ಚಿನ್ತಾಗ್ನಿ cintā-agni. extreme anxiety (Mhr.; R.).

ಚಿನ್ತಾಂಗನೆ cintā-aṅgane. care regarded as a woman (Bh. 1, 8, 7).

ಚಿನ್ತಾತರಲತ್ವ cintā-taralatva. unsteadiness of mind on account of anxiety (Cpr. 3, 65).

ಚಿನ್ತಾಪಂಕ cintā-paṅka. anxiety looked upon as dirt (Śsv. 4, 99 va.).

ಚಿನ್ತಾಪರತನ್ತ್ರೆ cintā-paratantre. a woman who is subject to or in anxiety (Cpr. 3, 63 va.).

ಚಿನ್ತಾಭರ cintā-bhara. excess of care (Cpr. 4, 92).

ಚಿನ್ತಾಮಣಿ cintā-maṇi. a gem of svarga, supposed to yield to its possessor everything wanted; the philosopher's stone. (Bp. 1, 39; 5, 69; 31, 18; 55, 22; 61, 70; Śsv. 1, 71 va.; J. 24, 39).

ಚಿನ್ತಾರತಿ cintā-rati. addiction to sad thoughts (Grj. 9, 93).

ಚಿನ್ತಾರತ್ನ cintā-ratna. = ಚಿನ್ತಾಮಣಿ. (Grj. 4, 43 va.; Bp. 61, 84).

ಚಿನ್ತಾಲು cintālu. large scales for weighing (C.; Mhr., H.; Si. 327).

ಚಿನ್ತಿತ cintita. thought, considered; thought about, reflected upon; thought; care; intention. (My.).

ಚಿನ್ತಿತಾರ್ಥ cintita-artha. that which is thought about or desired (Dp. 157, pallavi).

ಚಿನ್ತಿಸು cintisu. to think about, to direct the thoughts towards, to reflect upon (My.). [ಮಾರ್ಗಗದಿತ ದೋಷಂಗಳುಮಂ ಚಿನ್ತಿಸಿ ಮತ್ತೆನ್ನಱಿವುದುಮಂ ತಱಿಸಲೆ ಬುಧಜನಕ್ಕೆ ಕೆಲವಂ ಪೇೞ್ವೆಂ Kr. 1, 47; Pb. 1, 48]. ಚಿನ್ತಿಸಿ ಉಪಾಯಮಂ (Śmd. 112). ನೀವು ಸರ್ವದಾ ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ಹಿತ ಚಿನ್ತಿಸುತ್ತಾ ಇರ್ರಿ! (B. 4, 17). 2, to be anxious, sorrowful, or disturbed in thought (C.). ಗಱಿಗಱಿನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ ಚಿನ್ತಿಪ ಪಾರ್ವನ (Śmd. 229). see Cpr. 5, 35; Bp. 9, 49; 27, 17; 41, 13; 47, 5; 57, 50; J. 2, 30; B. 3, 127.

ಚಿನ್ತೆ cinte. ಚಿನ್ತಾ. *thought, especially sad or sorrowful thought, care, anxiety* (C.; ಬಾಗುಳ Ct. I, 71; ಬೇವಸ I, 58. 95; II, 20; ದೂನಿಸಿದರ್ಥಂ II, 107; ದುಮ್ಮಾನ, ಉಮ್ಮಳ Kk. 52; ಉದ್ವೇಗ 72; see ಉಮ್ಮಳಿಸು, ಮಿಡುಗು); *reflection, consideration;* recollection. 2, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). ಚಿನ್ತೆಯುವ ಚಿನ್ತೆಗೆ ಅತ್ತರೆ

ಕೆಂಜ ತನ್ನ ಗುದಿಗೆಗೆ ಅತ್ತ. — ಚಿನ್ತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು, ಸನ್ತೋಷವೇ ಯೌವನ (Prvs.). ಚಿನ್ತಿಲ್ಲ! never mind! (C.). — ಚಿನ್ತೆಗೆಯ್. to entertain anxious thoughts, to be anxious, to grieve, etc. (Ṛsv. 13, 97). — ಚಿನ್ತೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become anxious (My.; S. Mhr. rare). — ಚಿನ್ತೆ ಮಾಡು. = ಚಿನ್ತೆಗೆಯ್. (C.; B. 4, 25. 142; 5, 182; ಹಮ್ಪುಲಿಸು G.). 2, to reflect, to consider (My.). — ಚಿನ್ತೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become full of anxious thoughts (J. 10, 25).

ಚಿನ್ತ್ಯ cintya. to be considered or reflected; to be thought of; to be apprehended or conceived, etc.; the necessity of thinking about anything. see ಅ-, ಪ್ರ-.

ಚಿನ್ದಿ cindi. a shred, a strip; a rag (C.; Br.; Mhr. ಚಿನ್ಧೀ). see Bp. 27, 13; Si. 223. ಚಿನ್ದಿಯಾದರೂ ದೊನ್ದಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (Prv.).

ಚಿನ್ನ cinna. 1. (fr. ಚಿನ್ 1, etc.). gold (C.; ಹರಿ, ಸುವರ್ಣ Nn. 10; ಅರ್ಜುನ, ಸುವರ್ಣ 112; ಪರಾಗ, ಕನಕ 113; ಸ್ವರ್ಣ, ಸುವರ್ಣ, ಕನಕ, ಕಾಂಚನ, ಕರ್ಬುರ, ಚಾಮೀಕರ, etc. Si. 331; Te. ಚಿನ್ನದ; T., M. ತಂಗ). [ಮಣಿಖಚಿತ ಕನಕ ಪೀಠಂಗಳೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದ ಚಿನ್ನದ ಚೊನ್ದರಿಗೆಯೊಳಂ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ... ಪ್ರಭೃತಿಗಳನಿರಿಸಿ Pb. 9, 28 va.]; ಬಡಿಗೆಯಿಲ್ಲದ ಚಿನ್ನ ಕಡಗವಾಗುವದೇನೊ? (Dp. 148). ಚಿನ್ನಕ್ಕೂ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲವೇ? — ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿಯೆನ್ದು ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಯ್ದುಸಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? — ಎರವಿನ ಚಿನ್ನಾ ಧರಿಸಿ, ತಾನೂ ಅರಸಿ! ಎನ್ದಳು. — ಚಿನ್ನದ ತಲೆಯಾದರೂ ಒಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣವೇ! — ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣವಾದರೂ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗೆ ಒಱಗಬೇಕು (Prvs.). see Ṛsv. 6, 11 va.; 12, 39; B. 4, 94; Si. 267. 268. 328. 330. 331. 345. — ಚಿನ್ನದೋಲೆ. -ಓಲೆ. a gold ear-ring worn by women (My.). — ಚಿನ್ನಧಾರೆ. the tree Sesbana grandiflora (ವಸು Mr. 134). [— ಚಿನ್ನಪೂ. the flower-shaped ornament dangling on the cheek. ಚಿನ್ನಪೂವನೋಸರಿಸುವ Pb. 3, 77; Ap. 3, 48]. — ಚಿನ್ನವರದ. -ಹರದ. a dealer in gold or money, a shroff (ಸೊನ್ನವರದ Ss.; ವಿತ್ತವಣಿಜ Mr. 358). see C. Bp. 47, 41; J. 6, 13.

ಚಿನ್ನ cinna. 2. = ಚಿಣ್ಣ, ಚಿನ. smallness, etc. (see ಕಿಱು). — ಚಿನ್ನಂಗಾಳೆ. -ಂ-ಕಾಳೆ. = ಚಿನಗಾಳೆ. a small kāḷe or trumpet, usually blown in pairs by one person (My.). — ಚಿನ್ನಚೆರುಕು. (ಲಾಂಗಲಿಕೆ, ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ, ಕೊಲುಕುಟಿಕನ ಗಿಡ Si. 151).

ಚಿನ್ನ cinna. 1. Tbh. of ಛಿನ್ನ (Śmd. 338).

ಚಿನ್ನ cinna. 2. Tbh. of ಚಿಹ್ನ (Śmd. 349; My.; T.; Te. ಚಿನ್ನೆ). ಕೆಮ್ಪುಚಿನ್ನದ ಎಲೇ ಗಿಡ (ವಂಜುಲ, ಅಶೋಕ Si. 137).

***ಚಿನ್ನಗೆಯ್ಕ cinna-geyka.** a goldsmith. ಬಣ್ಣವಿಟ್ಟು ನುಡಿದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು ಚಿನ್ನಗೆಯ್ಕನಾಡುವನನ್ತೆ! Bv. 215.

ಚಿನ್ನವರದ cinna-harada. see s. ಚಿನ್ನ 1.

ಚಿನ್ನವಾರಿಕೆ cinnavārike. the business of a shroff. (Dp. 107, 2).

ಚಿನ್ನವಾಲ cinna-vāla. = ಚಿನಿವಾರ, etc. a seller of jewels. (ಪೊಮ್ಬರದ, ಸೊನ್ನವರದ G.).

ಚಿನ್ನಿ cinni. 1. minute particles of togari given as food to cattle (S. Mhr.; Mhr. ಚೂಣ, husks and fragments given as food to cattle).

ಚಿನ್ನಿ cinni. 2. a shrub, the birch-leaved Acalypha, Acalypha betulina Retz. (St. & Pl.; T.).

ಚಿನ್ನಿ cinni. = ಚಿನಾಯಿ, ಚೀನಿ. see ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ರೇವಲ್ಚಿನ್ನಿ; B. 3, 45. —ಚಿನ್ನಿಸಕ್ಕರೆ. a kind of white powder-like sugar of minute crystals (S. Mhr.).

ಚಿನ್ನಿಧಾನ cit-nidhāna. a treasure of intelligence. (Bp. 61, 75).

ಚಿನ್ನಿಧಿ cit-nidhi. = ಚಿನ್ನಿಧಾನ. (Bp. 59, 37).

ಚಿನ್ನಿವಾರ cinni-vāra. = ಚಿನಿವಾರ, etc. a jeweller. ಚಿನ್ನಿವಾರನ (My. ಚಿನಿ-) ಮನೆಯ ನಾಯಿಯಾದರೆ ನಾಣ್ಯದ ನೋಟಾ ಬಲ್ಲುದೇ? (Prv.).

ಚಿನ್ನೆ cinne. = ಚಿನ್ನ 2. a sign, token, mark; an allusion (My.; Te. ಚಿನ್ನಿಯೆ, ಚಿನ್ನೆ).

ಚಿನ್ಮಯ cit-maya. = ಚಿನುಮಯ. all intelligence, full of knowledge; pure intelligence. (Bp. 8, 53; 34, 10; 49, 33; 61, 88; Śsv. 4, 97).

ಚಿನ್ಹ cinha. Tbh. of ಚಿಹ್ನ. (C.; ಲಕ್ಷಣ, ಗುಱುತು G.). see G. 1. 20; Cb. 117; B. 3, 5.

ಚಿಪ್ cip. an imitative sound. (*cf.* ಚಪ್, ಚಪ). ಚಿಪ್ ಚಿಪ್. rep. one of the peculiar notes of the house lizard (C.).

ಚಿಪಟ cipaṭa. flattened, pressed flat, flat; flat-nosed. 2, *grain flattened after boiling, cf.* ಚಪಟೆ.

ಚಿಪಿಟಕ cipiṭaka. *grain flattened after boiling.* see ಅವಲ್.

ಚಿಪ್ಪ cippa. — ಚಿಪ್ಪಕಸುವು. the fragrant grass Andropogon shoenanthus (ಮಾಲಾತೃಣಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ, ಮಾರವಳೀ ಹುಲ್ಲು, ಚಿಟ್ಟಿ ಹುಲ್ಲು Si. 165; Te ಚಿಪ್ಪೆ, ಚಿಪ್ಪರೆ, ಚಿಪ್ಪಗಡ್ಡಿ).

ಚಿಪ್ಪ cippa. Tbh. of ಶಿಲ್ಪ (Śmd. 233).

ಚಿಪ್ಪಿಗ cippa-iga. 1. (Śmd. 233). Tbh. of ಶಿಲ್ಪಿಕ (Śmd. 348). an artisan, a mechanic (My.). ಚಿಪ್ಪಿಗರ ಗೃಹ (ಆವೇಶನ Mr. 195). ಚಿಪ್ಪಿಗರ ಮನೆ (ಶಿಲ್ಪಶಾಲೆ Nr., Hlā.).

ಚಿಪ್ಪಿಗ cippiga. 2. = ಚಿಪ್ಪಿಗ, ಸಿಪ್ಪಿಗ. a tailor. (fr. Sk. ಸಿವ್, to sew; *cf.* ಸೀವು and ಸೀವನ), a tailor (ತುನ್ನವಾಯ, ಸೌಚಿಕ Nr., Hlā.; ಚೇಲಿಕ, ತುನ್ನವಾಯ Mr. 377; Rām, 5, 8, 51; Mhr. ಶಿಮ್ಪಾ; Te. ಚಿಪ್ಪವಾಡು, ಚಿಪ್ಪವಾಡು, ಚಿಪ್ಪೆ; T. ಚಿಪ್ಪಿಯನ್). ಚಿಪ್ಪಿಗರವನು (ತುನ್ನವಾಯ, etc. Si. 338).

ಚಿಪ್ಪಿಗಬಿಜ್ಜೆ cippiga-bijje. Tbh. of ಶಿಲ್ಪಿಕವಿದ್ಯೆ (Śmd. 376).

ಚಿಪ್ಪಿಗಿತಿ cippiga-iti. a female tailor (My.), or a female artisan. (Śmd. 244).

ಚಿಪ್ಪು cippu. = ಸಿಪ್ಪು. an oyster-shell, a muscle, a cockle (C.; Mhr., H. ಶಿಮ್ಪು); a portion of the fruit-stalk of the plantain (My.); a portion of the shell of a cocoanut (C.); the case of the brain, the skull; a pearl-oyster, a shell (ಅಬ್ಜ Mr. 516; ಶುಕ್ತಿ Mr. 412; Bh. 3, 19, 37; J. 6, 6; 31, 62; Rām. 5, 8, 58; Mhr. ಶಿಮ್ಪಾ; Tu. ಚಿಪ್ಪಿ; Te. ಚಿಪ್ಪೆ, a shell; a cup, saucer; T. ಚಿಪ್ಪಿ, ಇಪ್ಪಿ, a small shell; M. ಚಿಪ್ಪಿ, an oyster-shell; *cf.* ಚಿಪ್ಪಿ, ಚಿಪ್ಪೆ, etc.). ನೀರೊಳಗಣ ಚಿಪ್ಪು (ಜಲಶುಕ್ತಿ, ಶಮ್ಬೂಕ Nr.). ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪು (ಮುಕ್ತಾಸ್ಫೋಟ, ಶುಕ್ತಿ Nr.; Si. 89). ತಲೆಯ ಚಿಪ್ಪು (ಕರ್ಪರ, ಕಪಾಲ Nr.; ಶಕಲ Mr. 397). see B. 3, 20. 52. 114; ಕಪ್ಪೆ-; Prv. s. ಮುತ್ತು. — ಚಿಪ್ಪುಗಟ್ಟು. -ಗಟ್ಟು. the shell of a cocoanut to form (B. 2, 42; My.).

ಚಿಪ್ಪಳು cippaḷu. pinching a person's ear or other limb with a cracked coconut shell: pinching, teasing, tormenting (Tu.) — ಚಿಪ್ಪಳು ಹಾಕು. to pinch, to tease, to torment — ಚಿಪ್ಪಳೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. = ಚಿಪ್ಪಳು ಹಾಕು (Dp. 145, 2).

ಚಿಬಕಳಿ cibakaḷi. the Indian sand-piper, Totanus indica (Bd.);—the white-tailed sandpiper, Totanus leucurus (Bd.).

ಚಿಬಟಿಗ cibaṭiga. = ಜಿಬಟಿಗ. — ಚಿಬಟಿಗನ ಹುಲ್ಲು. = ಜಿ-. a grass, Leptochloa calycina Kunth. (Z.)

ಚಿಬುಕ cibuka. = ಚಿವುಕ, ಚುಬುಕ. *the chin.*

ಚಿಬ್ಬ cibba. = ಚಿಬ್ಬು, etc. (ಕಿಲಾಸ, ಸಿಧ್ಮ Hlā). ಚಿಬ್ಬವುಳ್ಳವನು (ಸಿಧ್ಮಲ Hlā.). — ಚಿಬ್ಬವೊಯ್. -ಒ-ಪೊಯ್. to produce cibbas by beating (Abh. P. 11, 183).

ಚಿಬ್ಬಲ cibbala. = ಚಿಬ್ಬಲು, ಚಿಬ್ಬಿಲ್, ಚಿಬ್ಬುಲ್. a bamboo lid (S. Mhr.; Te. ಸಿಬ್ಬಿ).

ಚಿಬ್ಬಲು cibbalu. = ಚಿಬ್ಬಲ. (My.). — ಚಿಬ್ಬಲುಗೌರಿ. a head of Gaurī placed on a bamboo lid to which clothes are attached, at the Gaurī habba (My.).

ಚಿಬ್ಬಿಲ್ cibbil. -ಲು. = ಚಿಬ್ಬುಲ್, q. v. (My.).

ಚಿಬ್ಬು cibbu. = ಚಿಬ್ಬ, ಸಿಬ್ಬ, ಸಿಬ್ಬು, ಸಿಬ್ಬೆ. (Tbh. of ಸಿಧ್ಮ). a whitish, reddish, or blackish spot on the body (C.; ಕಿಲಾಸ, ಸಿಧ್ಮ Nr.; ಸಿಧ್ಮ Mr. 385; Tu. ಸಿಬ್ಬ; Te. ಸಿಬ್ಬೆಮು; Mhr. ಶಿಪ್ಪೇ). ಆನೆಯ ಚಿಬ್ಬು (ಪದ್ಮ, ವಿನ್ದುಜಾಲಕ Hlā.; ಬಿನ್ದು, ಪದ್ಮ Mr. 154; ಪದ್ಮ, ಗಜಬಿನ್ದು Nn. 54). ಆನೆಯ ಮುಖಭಾಗದ ಚಿಬ್ಬು (ಪದ್ಮಕ, ವಿನ್ದುಜಾಲಕ); ಚಿಬ್ಬು ತುಱು ಹಿಡಿವುದು (ಪ್ರಸರ, ವಿಸರ್ಪಣ Nr.). ಸರ್ಪದಲ್ಲಿ ಚಿಬ್ಬು ಸಂಜನಿಸಿರಲು ಗೋಧೂಮವರ್ಣವ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 402). ಚಿಬ್ಬುಳ್ಳವನು (ಸಿಧ್ಮಲ Nr.). — ಚಿಬ್ಬುದೋಱು. -ತೋಱು. whitish spots to appear, on a horse (Mr. 275).

ಚಿಬ್ಬುಲ್ cibbul. -ಲು. = ಚಿಬ್ಬಲ, etc. (ಪಡಲಿಕೆ Mr. 207, o. r. ಚಿಬ್ಬಿಲ್; My.).

ಚಿಮ್ cim. an imitative sound. — ಚಿಮ್ ಚಿಮ್. rep. the peculiar cry of kites, hawks, etc. (C.).

ಚಿಮಕಿಸು cimakisu. = ಚಿಮಿಕಿಸು, ಚಿಮುಕಿಸು, ಚಿವುಕಿಸು. to sprinkle (My.; *cf.* ಚಿಮ್ಮು 1, ಸಿಮ್ಪುಡಿಸು, ಸಿಮ್ಪಿಸು; Mhr., H. ಶಿಡಕಣೇಂ, ಶಿಡಕಾವಣೇಂ, Mhr. ಶಿಮ್ಪಡಣೇಂ, to sprinkle; to besprinkle).

ಚಿಮಕು cimaku. = ಚಿಮಿಕು, ಚಿಮುಕು, ಚಿವುಕು. to sprinkle (any liquid, My.; Te. ಚಿಮುಮ್ಮ, ಚಿಮುಮು, to splash or drop as water; ಚಿಲುಕು, to sprinkle, to churn; to be shed, to distil; see ಚಿಲ್ಕು).

ಚಿಮಟ cimaṭa. = ಚಿಮಟಿಗೆ q. v., ಚಿಮಿಟ, ಚಿಮುಟ. (My.; Mhr. ಚಿಪಟಾ, ಚಿಮಟ, ಚಿಮೂಟ; ಚಿಬಲಣೇಂ, ಚಿಮಟಣೇಂ, ಚಿಮಳಣೇಂ, to pinch, to squeeze; *cf.* ಚಿಮುಟು 1 and ಚಿವುಟು 1).

ಚಿಮಟಿಗೆ cimaṭige. = ಚಿಮಟ, etc. a pair of tweezers, pincers, nippers (S. Mhr.; Te. ಚಿಮಟಾ, ಚಿಮಿಟಾ, ಚಿಮ್ಮಟ; M. ಚವಣ, ಚವಿಣ; T. ಚಾಮಣ, ಚಾವಣ, ಶ್ರವಣ 4; *cf.* ಚಿವುಟು 1, etc.). — ಚಿಮಟಿಗೆ ಹಾಱಿಸು. to use the tweezers (S. Mhr.). — ಚಿಮಟಿಗೆ ಹೊಡಿಸು. = ಚಿಮಟಿಗೆ ಹಾಱಿಸು. (S. Mhr.).

ಚಿಮಣಿ cimaṇi. a chimney (of a lamp, My.).

ಚಿಮಿ cimi. 1. (*cf.* ಚಿಮ್, ಚಿವ್; Te. ಚಿಮಿಚಿಮಿ-ಕಾರ, a slight wincing sound, as in pain; T. ಚಿಮ್ಬು, to sound; Sk. ಚಿಮಿ, a parrot, *cf.* ಗಿಳಿ). — ಚಿಮಿ ಚಿಮಿಸು. to utter a certain sound (ಶಬ್ದ Śmd. Dh.).

ಚಿಮಿ cimi. 2. — ಚಿಮಿ ಚಿಮಿಸು. to roll, to wallow, to welter (ಲುಠನ Śmd. Dh.).

ಚಿಮಿಕಿಸು cimikisu. = ಚಿಮಕಿಸು, etc. to sprinkle (C.).

ಚಿಮಿಕು cimiku. = ಚಿಮಕು, etc. (My.).

ಚಿಮಿಟ cimiṭa. = ಚಿಮಟ, etc. (My.).

ಚಿಮುಕಿಸು cimukisu. = ಚಿಮಿಕಿಸು, etc. (My.).

ಚಿಮುಕು cimuku. = ಚಿಮಕು, etc. to sprinkle, etc. (My.).

ಚಿಮುಟ cimuṭa. = ಚಿಮಟ, etc. (My.).

ಚಿಮುಟಿ cimuṭi. plucking out hairs with nippers (My.; Mhr. ಚಿಪಟಾ; *cf.* ಚಿವುಟು 1). ಚಿಮುಟಿ ಮಾಡು (My.). — ಚಿಮುಟಿಕಾರ. = ಚಿಮುಟಿ. (My.).

ಚಿಮುಟು cimuṭu. = ಚಿವಟು, ಚಿವುಟು 2. to twinkle the, or with the, eyes, to wink with the eyes (My.; T. ಚಿಮಿಟ್ಟು, ಚಿಮಿಱು; M. ಚಿಮ್ಮು, ಚೀಮ್ಮು; see ಇಮೆ).

ಚಿಮುಟು cimuṭu. 1. = ಚಿವುಟು 1, ಜಿಗಟು. to press together; to squeeze, to pinch (My.; see ಚಿಮಟ). see ಕಣ್ಣು-.

ಚಿಮುಟು cimuṭu. 2. = ಚಿವುಟು 2. the pressing together of the eyelids (as a sign, My.; see ಕಣ್ಣು-).

ಚಿಮ್ಪಿ cimpi. = ಚಿಮ್ಪೆ, ಸಿಮ್ಪಿ, ಸಿಮ್ಪು, ಸಿಮ್ಪೆ, and K. ಚಿಪ್ಪು, where the Mhr. term occurs. (ಜಲಶುಕ್ತಿ, ಶಮ್ಬು, ಶಮ್ಬೂಕ, ಶಾಮ್ಬುಕ G.).

ಚಿಮ್ಪಿಗ cimpiga. = ಚಿಪ್ಪಿಗ 2, etc. a tailor (S. Mhr.; C. Bp. 47, 41). — ಚಿಮ್ಪಿಗನ ಹುಲ್ಲು. a kind of grass (S. Mhr.).

ಚಿಮ್ಪೆ cimpe. = ಚಿಮ್ಪಿ, etc. ಮುತ್ತು ಹುಟ್ಟುವ ಚಿಮ್ಪೆ (ಮುಕ್ತಾಸ್ಫೋಟ G.).

ಚಿಮ್ಬಳಿಯ cimbaḷiya. N. (Bp. 27, 20).

ಚಿಮ್ಮಣ್ಡಿ cimmaṇḍi. = ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆ q. v., ಜಿಮ್ಮಣ್ಡೆ, ಜೀಱುಣ್ಡೆ. a cricket (ಝಿಲ್ಲಿಕೆ Mr. 176, o. r. ಜಿಮ್ಮಣ್ಡೆ).

ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆ cimmaṇḍe. = ಚಿಮ್ಮಣ್ಡಿ, etc. (Te. ಚಿಮುಟ, ಚಿಮಿಟ, ಚಿಮ್ಮಟ, ಚಿಮ್ಮಿಟ, ಚಿಮ್ಮೆಟ; M. ಚಿಮಿಲಿ; T. ಚಿಮಿಲಿ, ಚಿಳ್ವಣ್ಡು, ಚಿಳ್ಳಿಡು, ಚಿಳ್ಳೂಱು, ಚಿಲ್ಲಿ; ಚಿಲ್ಲೆ). — ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆಹುಟ. (ಭೃಂಗಾರಿ, ಝಿಲ್ಲಿಕೆ, etc. Si. 176).

ಚಿಮ್ಮಿಸು cimmisu. 1. to cause oneself to spring out, to gush forth; to come forth suddenly (Bp. 18, 62; 57, 82).

ಚಿಮ್ಮಿಸು cimmisu. 2. to shake (v. t.), to swing (J. 17, 29; 30, 44).

ಚಿಮ್ಮು cimmu. 1. to discharge by means of two fingers, to propel something with a finger placed to the thumb and suddenly forced from that position, to shoot with the finger (ಯುಗಾಂಗುಲಿವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.; C.). 2, to cast or push forward by means of the foot, as a stick, etc. (C.), or of a stick (My.); to cast, to fling, to push away (Bp. 21, 17; Śśv. 4, 51. 73; Te.); to butt or toss with the horns (C.; Te.). 3, to squirt (Bp. 44, 15; My.; Te.); to sputter. ವೇದವನೋದುವಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿದ ಉಗುಳುಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮಬಿನ್ದುಗಳು Nr.). 4, to break forth; to burst forth (Rām. 5, 8, 58; *cf.* ಸಿಡಿ); to flow forth, to gush out, to fly off (J. 7, 43; 14, 15; 25, 40; *cf.* Te. ಚಿಪ್ಪಿಲು, ಚಿಲುಪು, to spirt out, flow, gush, break out, etc.); to fly, to run away (Rām. 3, 8, 43).

ಚಿಮ್ಮು cimmu. 2. to brandish a weapon, to shake, to swing (ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Bp. 26, 13; 61, 28. 32; Rām. 5, 3, 61).

ಚಿಮ್ಮುರಿ cimmuri. the act of fastening the arms to the back, pinioning (Bh. 2, 2, 30; ಚಿಮ್ = ಹಿಮ್?).

ಚಿರ್ cir. an imitative sound. (*cf.* ಕಿಱು 2). — ಚಿರ್ ಚಿರ್. rep. the sound emitted by a monkey when beaten (S. Mhr.).

ಚಿರ cira. long, lasting a long time; existing from ancient times (ಪೌರಾಣ, ಹಱೆಯದು Nn. 165); charming, good (ವಿಲಸತ್, ಒಪ್ಪುವನ್ನಾದು 165, o. r. ಒಳ್ಳಿತ್ತು); a long time (ಅತಿಕಾಲ Mr. 533). — ಚಿರಂ, *for a long time, etc.*

ಚಿರಕ್ರಿಯ cira-kriya. *dilatory, slow.*

ಚಿರಜೀವತೆ cira-jīvate. longevity (Cpr. 2, 26).

ಚಿರಜೀವಿ cira-jīvi. = ಚಿರಂಜೀವಿ. (My. Amara).

ಚಿರಂಜೀವ cira-ṁ-jīva. = ಚಿರಂಜೀವಿ No. 1. a term of address in a letter to any male person younger than the writer (B. 4, 87; My.).

ಚಿರಂಜೀವಿ cira-ṁ-jīvi. long-lived. 2, *a crow.*

ಚಿರಂಟಿ ciranṭi. *a woman, married or single, who continues to reside after maturity in her father's house;* a young woman (ಜವ್ವನೆ Hlā.). see ಮುತ್ತಯ್ದೆ.

ಚಿರತರ cira-tara. uncommonly long (Bp. 32, 64).

ಚಿರತೆ cirate. long duration. (Cpr. 10, 110).

ಚಿರನ್ತನ cirantana. *having lasted long, old, ancient.*

ಚಿರಪಾಲ್ cira-pāl. condensed milk (ಕಾಯೆ ಬತ್ತಿದ ಪಾಲು Mr. 215).

ಚಿರಮ್ಪ್ರಮಾಣಿಕ ciram-pramāṇika. N. of a vṛtta (Ch.).

ಚಿರರಾತ್ರ cira-rātra. *a great many nights, a long period* (ಅಸಂಖ್ಯಾತದ ಇರುಳ್ Mr. 66).

ಚಿರರಾತ್ರಾಯ cira-rātrāya. *for a long period, a long time.*

ಚಿರವಿಲ್ವ cira-vilva. *the tree Pongamia glabra* Vent.

ಚಿರಸೂತೆ cira-sūte. *a cow that has borne many calves* (and does not bear any more). see ಕಡೆಗನ್ನಿ.

ಚಿರಸ್ಯ cirasya. *for a long time, a long time.*

ಚಿರಾಕು cirāku. a lamp (My.; Mhr., H. ಚಿರಾಗ; Br.).

ಚಿರಾತ್ cirāt. *for a long time, a long time.*

ಚಿರಾತೀತ cira-atīta. *long since past.*

ಚಿರಾಯ cirāya. *for a long time, a long time.*

ಚಿರಾಯಿತ cirāyita. see ಚಿಱಾಯಿತ.

ಚಿರಾಯು cira-āyu. = ಚಿರಂಜೀವಿ. long-lived; a moderately long life (see Prv. s. ಪಾಪಿ). 2, a crow (ಕಾಗೆ Mr. 170).

ಚಿರಿಚು ciricu. to titter, to laugh (My.; Te. ಕೇರು; T., M. ಚಿರಿ; Tu. ತೆಲಿಪು; see ಕಿಲ). ಎಲ್ಲರು ಚಿರಿಚಿದರು, ನಾನೂ ಚಿರಿಚಿದೆ (Prv.).

ಚಿರೇಣ cireṇa. *for a long time, a long time.*

ಚಿಱಚ ciṟaca. = ಚಿಱತೆ, etc. (S. Mhr.).

ಚಿಱತೆ ciṟate. = ಚಿಱಚ, ಚಿರ್ಚ, ಚಿರ್ಚು. a small kind of tiger, the cheeta or hunting leopard (My.; Tu., T. ಚಿಱುತ್ತೈ, ಚಿಱುಪುಲಿ; Te. ಚಿಱುತೆ, ಚಿಱುತಪುಲಿ, ಚಿಱುಪುಲಿ; M. ಚಿಱು; *cf.* ಕಿಱಿಬ No. 2 and Sk. ಚಿತ್ರ).

ಚಿಱಾಯಿತ ciṟāyita. = ಕಿರಿಯಾತು, ಚಿರ್ಯಾತ. a kind of gentian, Agathotes chirayta Don. (C.; T. ಚಿಱಾಯತ್ತು; ಕಿರಾತತಿಕ್ತ, etc., ದೇಶಾವರ Si. 157; Sk. also ಚಿರಾತಿಕ್ತ; Mhr. ಚಿರಾಈತ, ಚಿರಾಯತ).

ಚಿಱು ciṟu. = ಕಿಱು 1, etc. smallness (see s. ಕಿಱು). — ಚಿಱುಗುಳ್ಳ. = ಕಿಱು-. ಮುಳ್ಳುಳ್ಳ ಚಿಱುಗುಳ್ಳ (ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ಸ್ಪೃತಿ, ಕುಲಿ, ಕ್ಷುದ್ರೆ, ದುಃಸ್ಪರ್ಶ, etc. Si. 144). — ಚಿಱುತೊಣ್ಡ. N. (Bp. 18, 89; 24, 50; 25, 19; T.). — ಚಿಱುತೊಣ್ಡೆಯನರ್. N. (Bp. 27, 70). — ಚಿಱುಪುಲಿ. N. (Bp. 27, 70).

ಚಿರ್ಚ circa. = ಚಿರ್ಚು, etc. the hunting leopard, Felis jubata (Gz.).

ಚಿರ್ಚು circu. = ಚಿಱತೆ, etc. (S. Mhr.; B. 3, 98; 5, 254).

ಚಿರ್ಭಟಿ cirbhaṭa. *a sort of cucumber, Cucumis utilissimus.*

ಚಿರ್ಯಾತ ciryāta. = ಚಿಱಾಯಿತ. (St. & Pl.).

ಚಿಲ್ cil. ಚಿಲು. = ಚುಲ್, etc. see ಎಡಚಿಲ್, ಜೊಚ್ಚಿಲ್.

ಚಿಲಕ್ cilak. = ಚಿಲ್ಲು. the sound produced when cattle discharge the urine (S. Mhr.).

ಚಿಲಕ cilaka. = ಚಿಲುಕ. a hasp or small chain for fastening a door (C.; B. 4, 122; Te. ಚಿಲಕೆ, ಚಿಲುಕೆ, ಚಿಲುಕು; T. ಚಿಲುಕ್ಕು; *cf.* ಕಿಲ್? ಸಿಲ್ಕು?).

ಚಿಲಕು cilaku. a kind of urinary disease in men (S. Mhr.).

ಚಿಲಖತ cilakhata. body-armour (Mhr.; ಕಂಕಟಿಕ, ಕವಚ, etc. G.).

ಚಿಲವಾನ್ cilavān. the odd money over a round sum (My.; Tu.; see T., M. s. ಚಿಲ್ಲಱ).

ಚಿಲಿ cili. = ಕಿಲ್, ಕಿಲಿ, ಚಿನು, ಚಿಲು 1. an imitative sound (T. ಚಿಲೈ, M. ಚಿಲೆ, to sound, rattle, tinkle, chatter, chirp; Mhr. ಚಿಲಬಿಲಾಟ, ಚಿಲಬಿಲಾಟ, confused chattering of birds, monkeys, men, etc.; *cf.* ಸಿಲೆ). [— ಚಿಲಿಮಿಲಿ. an onomatopoeic word signifying the sounds of birds. ಪಕ್ಕಿಗಳ್ ಚಿಲಿಮಿಲಿಯೆಮ್ಬ ಪೊಟ್ಟಱೊಳ್ ಬನ್ದು Pb. 11, 33]. — ಚಿಲಿಮಿಲಿಗ. N. of a bird (Bh. 1, 20, 53). — ಚಿಲಿವಲಿ. = ಕಿಲಿಬಿಲಿ. (ಪಕ್ಷಿಗಳ ಉಲಿಪು Ss.).

ಚಿಲಿಕೆ cilike. 1. the potherb Hingtsha repens (ಸ್ವಸ್ತಿಕೆ Mr. 149; Te. ಚಿಲ್ಕೆ). — ಚಿಲಿಕೆಸೊಪ್ಪು. = ಚಿಲಿಕೆ. (ಹಿಲಮೋಚಿಕೆ, ವಾಸ್ತುಕ, etc. Si. 162).

ಚಿಲಿಕೆ cilike. 2. sticks and other small pieces of wood used, instead of bamboos, for building a flat roof (S. Mhr.; B. 4, 121; T. ಚಿತ್ತೈ, M. ಚಿತ್ತ, ಚಿಱು, Te. ಚಿದುಗು, ಚಿತ್ತ, ಚಿರುತೆ, little sticks, leaves, etc.; *cf.* ಚಿಲ್ಲ 1?).

ಚಿಲಿಚಿಮ cilicima. *a kind of sprat, Clupea cultrata* (ಕಿಱುಮೀನ್ Hlā.; ನಲಮೀನ, ಕಿಱುಮೀನ್ Mr. 409).

ಚಿಲಿಮೆ cilime. the bowl of a hukkā (C.; Mhr., H. ಚಿಲಮ; M. ಚಿಲಿಮ್ಪು).

ಚಿಲು cilu. 1. = ಚಿಲಿ, etc. — ಚಿಲುಕೂಲಿ. (= ಚಿನುಕುರುಳಿ?). N. of a bird (Rśv. 5, 59; V. 10, 54).

***ಚಿಲು cilu. 2.** — ಚಿಲುಪಾಲು. creamed milk. ಪ್ರಸನ್ನ ಪರಿಣಾಮದ ಮಹಾರುಚಿಯೆಮ್ಬ ಚಿಲುಪಾಲ ಘಟ್ಟಿಯ ತನ್ದಿಳುಹಿ Cv. 829.

ಚಿಲುಕ ciluka. = ಚಿಲಕ. (My.).

ಚಿಲುಮೆ cilume. = ಚಲಮೆ, etc. a small pit, [ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ಚಿಲುಮೆಯಗ್ಗವಣಿಯ ಪ್ರತಸ್ಥರ ಮಠಂಗಳು Cv. 357]; (C. Bp. 57, 7).

ಚಿಲ್ಕಡಿ cilkaḍi. a very irritable person (S. Mhr.; Mhr. ಚಿರಡ, irritability; ಚೀಢ, offence, huff; *cf.* ಸಿಟ್ಟು?).

ಚಿಲ್ಕು cilku. = ಚಿಲಕ್. an imitative sound (Te. ಚಿಲುಕು, ಚಿಲ್ಕು, to churn; see s. ಚಿಮುಕು). — ಚಿಲ್ಕು ಚಿಲ್ಕು. the noise of milk in churning (My.).

ಚಿಲ್ಮಿಷ cilmiṣa. = ಕಿಲ್ಮಿಷ. malice, roguery (My.; Te. ಚಿಲಿವಿಷ).

ಚಿಱ್ಱೆ cilṟe. = ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}. (My.).

ಚಿಲ್ಲ cilla. = ಚಿಲಿ 2, ಚಿತ್ತು, ಚಿಲ್ಲು 3. the clearing-nut tree, Strychnos potatorum Lin. (Bp. 45, 41; My.; T.; Te. ಚಿಲ್ಲೆ).

ಚಿಲ್ಲ cilla. = ಚುಲ್ಲ. *blear-eyed.* 2, *the Bengal kite, Falco cheela* Lath. see ತಪಪಕ್ಷಿ.

ಚಿಲ್ಲತನ cillatana. trouble (Bp. 45, 41; T., M. ಚಿಲುಗು; T. ಚಿಲ್ಲಱೈ).

ಚಿಲ್ಲತ್ತಿರುವದೂರ್ cillattiruvadūr. N. of a place (Bp. 50, 53).

ಚಿಲ್ಲಯಿತ cillayita. = ಚೀಲಯಿತ. N. of a plant.

ಚಿಲ್ಲಱ cillaṟa. = ಚಿಲ್ಲೆ, ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}. smallness; pettiness; fractional quantities; money under the value of a rupee (S. Mhr.; Mhr. ಚಿಲ್ಲರ; T. ಚಿಲ್ಲಱೈ, M. ಚಿಲ್ಲಱ; Tu., Te. ಚಿಲ್ಲರೆ; T., M. also: ಚಿಲ್ಲಾನ, ಚಿಲ್ಲಾನ). — ಚಿಲ್ಲಱಖರ್ಚು. the nondescript petty expenses (S. Mhr.; Mhr.; My. as ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}-). — ಚಿಲ್ಲಱಜಿನಸು. sundry small articles of commerce, as grain, etc., excluding cloth (S. Mhr.; My. as ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}-). — ಚಿಲ್ಲಱನಾಣ್ಯ. various small coins under the value of a rupee (B. 4, 140; My. as ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}-). — ಚಿಲ್ಲಱರೊಕ್ಕ. small money, change (S. Mhr.; My. as ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}-).

ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3} cillaṟe. = ಚಿಲ್ಲಱ, etc. (My.). — ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}ಕೆಲಸ. minor business (My.). — ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}ಧಾನ್ಯ. sundry grains, generally exclusive of rice and rāgi (My.; Si. 307). — ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}ಮಾತು. a trifling word (My.). — ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}ಯಂಗಡಿ. -ಅಂಗಡಿ. a shop of sundry articles, as rice, pulse, oil, ghee, etc., with the exclusion of cloth (My.). — ಚಿಲ್ಲಱೆ^{3}ಸಾಮಾನು. = ಚಿಲ್ಲಱಜಿನಸು. (My.; Si. 84).

ಚಿಲ್ಲಾ cillā. = ಚಲ್ಲಾ, etc. — ಚಿಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿ. = ಚಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿ. (C.).

ಚಿಲ್ಲಾಣ cillāṇa. a small dagger; a sword of waving form (Te. ಚಿಲ್ಲಾಡ, ಚಿಲ್ಲಾಣ; R.).

ಚಿಲ್ಲು cillu. 1. (fr. ಚಿಱು). smallness, as that of a leaf-plate or of betel-leaf; small bits (My.; Tu.; Te. ಚಿಲ್ಲೆ, bits, fragments; trifling, useless).

ಚಿಲ್ಲು cillu. 2. a piece of wood holding a spindle (S. Mhr.).

ಚಿಲ್ಲು cillu. 3. = ಚಿಲ್ಲ, etc. (ಕತಕ Mr. 141).

ಚಿಲ್ಲೆ cille. a worthless, mischievous, misbehaving woman (Bp. 40, 54; occasionally used as a term of abuse in S. Mhr.; Te. ಚಿಲ್ಲಂಗಿ, mischievous; *cf.* Te. s. ಚಿಲ್ಲು 1).

ಚಿವಟು civaṭu. = ಚಿಮುಟು, etc. to twinkle with the eyes, etc. (C.).

ಚಿವರು civaru. = ಚಿವುರು 1, ಚೀರು 1, ಚೂರು 1. to scratch with the nails or claws (S. Mhr.; B. 1, 27; *cf.* ಕೆರೆ 1? ಗೀಱು 1?).

ಚಿವಿಕೆ civike. — ಚಿವಿಕೆಸೊಪ್ಪು. the potherb Amarantus oleraceus Willd. (St. & Pl.).

ಚಿವಿಟು civiṭu. = ಚಿವುಟು 1, etc. (Bp. 53, 10).

ಚಿವು civu. an imitative sound (*cf.* ಚಿವ್). — ಚಿವು ಚಿವು. rep. the peculiar cry of rats or mice (S. Mhr.). 2, the twittering of small birds (S. Mhr.; B. 2, 5).

ಚಿವುಕ civuka. = ಚಿಬುಕ. *the chin.*

ಚಿವುಕಿಸು civukisu. = ಚಿಮುಕಿಸು, etc. to sprinkle. (My.).

ಚಿವುಕು civuku. = ಚಿಮುಕು, etc. to sprinkle. (My.).

ಚಿವುಟು civuṭu. 1. = ಚಿವಿಟು, ಚಿವುಡು, ಚಿವುಣ್ಟು, ಜಿಗಟು 2. to cut or cut off with the nails, to pluck off or pinch off with the nails, to nip off (S. Mhr.; Bp. 38, 10; 54, 48; 57, 75; Te. ಚಿದುಪು, ಚಿದುಮು, to squeeze, pinch; to nip or twitch off, to pluck, as flowers; see s. ಚಿದಕು 1).

ಚಿವುಟು civuṭu. 2. = ಚಿವಟು, etc. (My.).

ಚಿವುಟು civuṭu. 1. = ಚಿಮುಟು 1, etc. (C.; see ಕಣ್ಣು-).

ಚಿವುಟು civuṭu. 2. = ಚಿಮುಟು 2. (C.; see ಕಣ್ಣು-).

ಚಿವುಡು civuḍu. = ಚಿವುಟು 1, etc. (ನಖಚ್ಛೇದ Śmd. Dh.).

ಚಿವುಣ್ಟು civuṇṭu. = ಚಿವುಡು. (C. Bp. 47, 25. 30).

ಚಿವುರು civuru. 1. = ಚಿವರು, etc. (C.).

ಚಿವುರು civuru. 2. = ಚೀರು 2. scratching. — ಚಿವುರುಗಾಯ. a wound made by scratching (C.).

ಚಿವ್ವು civvu. = ಚೀವು. to cut thin, shave, or scrape; to peel or bark; to pair or trim the nails; to make a pen or pencil; to form into a pointed shape; to smooth, furbish or polish (T.; M. ಚೀವು; Te. ಚಿವ್ವು, ಚೀವು; R.; see ಕೀಸು 2, ಕೆತ್ತು 4; *cf.* ಸಿಗುಱು, ಸಿಪ್ಪೆ).

ಚಿಹ್ನ cihna. = ಚಿನ್ನ 2, ಚಿನ್ನೆ, ಚಿನ್ಹ. *a mark, a sign.*

ಚಿೞಿ ciḻi. 1. an imitative sound. — ಚಿೞಿ ಚಿಟಿಲ್. dupl. the sound of cracking, bursting asunder, of clapping (as thunder), crackling, etc. (Rsv. 5, 37; 8, 113). — ಚಿೞಿ ಚಿೞಿ. rep. = ಚಿೞಿ ಚಿಟಿಲ್. (Rām. 5, 8, 60). — ಚಿೞಿ ಚಿೞಿಲು ಚಿೞಿಲು. = ಚಿೞಿ ಚಿೞಿ. (Rām. 5, 8, 58). — ಚಿೞಿ ಚಿೞಿಲ್ ಚಿೞಿ. = ಚಿೞಿ ಚಿಟಿಲ್, etc. (Bh. 1, 20, 57). *cf.* ಚಿಟಿ 3.

ಚಿೞಿ ciḻi. 2. — ಚಿೞಿಯ ಮೀನ್. N. of a fish. ನಲಮೀನ, ಚಿಲಚಿನು ಎನ್ದೊಡೆ ಸಿಸಿಲು, ಚಿೞಿಯ ಮೀನೆನ್ದು ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಚಿೞಿ ciḻi. 3. = ಜಿಲಿ 1. an imitative word. — ಚಿೞಿ ಚಿೞಿ. rep. the watering of one's mouth when seeing desirable things, also when eating sour things. ಚಿೞಿ ಚಿೞಿ ನೀರು ಬರು (S. Mhr.).

ಚಿೞಿ ciḻi. 4. an imitative sound. — ಚಿೞಿ ಚಿೞಿ. rep. the report of a whip (My.).

ಚಿೞಿಲ್ ciḻil. = ಚಿಟಿಲ್. ಪೊಯ್ತು ಸಿಡಿಲ್, ಚಿೞಿಲ್ ಎಮ್ಬ ಮಿಂಚು (Śmd. 218). see ಚಿೞಿ-.

ಚಿೞ್ಯ ciḻya. N. of a village in Mysore known for its thieves. — ಚಿೞ್ಯದ ಹಳ್ಳೀ ಕಳ್ಳ. a very bad thief (My.).

ಚಿಳ್ಳೆ ciḷḷe. = ಚಿಣಿ 1, No. 1. (My.; *cf.* ಚಿಲ್ಲು 1). — ಚಿಳ್ಳೆ ಪಿಳ್ಳೆ. dupl. small children (My.; Mhr. ಚಿಲೀಪಿಲೀಂ).

ಚೀ cī. = ಅಚಿ, ಚೀಃ. fie! shame! (C.; T., M.; Mhr. ಛೀ). ಚೀ! ಅನ್ದರೆ ತನ್ನ ಛಲಾ! ಅನ್ದರು ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prv.). see B. 2, 41; 3, 37; 4, 139. — ಚೀ ಚೀ. rep. fie, fie! (C.; B. 3, 83; T. ಚೀಚ್ಚೀ; Mhr. ಛೀಛೀ). — ಚೀ ಹಾಕು. to show one's dislike by uttering cī (S. Mhr.; B. 4, 139).

ಚೀಕರಿ cīkari. = ಚೀಕಲು. — ಚೀಕರಿ ಬಾಕರಿ. reit. small articles of gold, etc. (My.).

ಚೀಕಲು cīkalu. = ಚೀಕು. (My.).

ಚೀಕು cīku. smallness, littleness of size, used of grain and pulse (My.; *cf.* ಚಿಕ್ಕ).

ಚೀಕು cīku. = ಸೀಕು. sick; sickness (My.; Br. ಶೀಕು, ಸೀಕು).

ಚೀಕುರುವಾಯಿ cīkuru-vāyi. a cockroach, etc. (ಪರೋಷ್ಣಿ, etc., ಹೆಣ್ಣೇ ಮೂಗಕ್ಕಿ, ಗಬ್ಬಿಲಾಯಿ Si. 175; Te. ಚೀಕುರಾಯಿ, ಚೀಕುರುವಾಯಿ, a squeaker: a bat; a beetle; a cricket).

ಚೀಟಿ ciṭi. 1. = ಚೀಟು 1. printed cotton, chintz (My.; M., Te. ಚೀಟ್ಟಿ; T. ಚೀಟ್ಟಿ, ಚೀತ್ತಿ; Mhr., H. ಛೀಟ). — ಚೀಟಿಪಾಟಿ. reit. = ಚೀಟಿ. ಚೀಟಿಪಾಟಿ ಪಡಿಕಾಱಗೆ ಸಾಟಿಯೇ? (Prv.).

ಚೀಟಿ ciṭi. 2. = ಚೀಟು 2. a chit, a note or small letter; a bill, a bond (C.; Br.; T. ಚೀಟ್ಟು; M. ಚೀಟ್ಟು, ಶೀಟ್ಟು; Mhr., H. ಚಿಟೀ, ಚಿಠೀ, ಚಿಟ್ಟೀ). 2, a written order (My.; Bh. 10, 7, 11 ?).

ಚೀಟು ciṭu. 1. = ಚೀಟಿ 1. (C.; B. 5, 297).

ಚೀಟು ciṭu. 2. = ಚೀಟಿ 2. (C.). see Prv. s. ತಾಸು. 2, a small wrapper or envelope (S. Mhr.; B. 3, 28). 3, a slip of paper (My.). 4, a stamp (My.).

ಚೀಟ್ನೀಸ ciṭnīsa. an under-secretary, a clerk of higher standing (S. Mhr.; Mhr., H. ಚಿಟನವೀಸ, ಚಿಟಣೀಸ).

ಚೀಡೆ ciḍe. 1. (Te. ಚೀಡ, the rot, the murrain, *cf.* ಕಿಡು; Te. ಜೀಡಿ, the sap or milk of the mango, etc.). — ಚೀಡೆಹುಳುವು. the sap worm, that destroys herbs; the grub inside a fruit or a seed (ನೀಲಂಗು, ಕ್ರಿಮಿ Si. 171; Te. ಚೀಡಪುರುಗು, ಚೀಡೆ-, ಜೀಡೆ-).

ಚೀಡೆ ciḍe. 2. (fr. ಸೀ ?). a sweetmeat in the form of a marble fried in ghee or oil (My.; Te., M.; T. ಚೀಡೈ).

ಚೀಣ ciṇa. = ಚೀನ.

ಚೀಣಾವ್ಬರ ciṇa-ambara. = ಚೀನಾಮ್ಬರ. (Si. 271).

ಚೀತ್ cit. = ಚಿತ್ 4. an imitative sound.

ಚೀತ್ಕಾರ cit-kāra. = ಚಿತ್ಕಾರ. (Grj. 8, 8 va.; Śsv. 2, 49).

ಚೀನ cīna. = ಚೀಣ. China; Chinese. [ಸೌಧಾಳಿಯೊಳ್ಗುಡಿಯಾಯ್ತು ಚೀನದ ಸುಯ್ಯತಾಣದ ಪಟ್ಟೆ Pb. 14, 15.]. 2, a sort of cloth, silken cloth (Cpr. 3, 45; 4, 63; 6, 46; Rsv. 8, 2). 3, *a kind of deer.* — ಚೀನದೇಶ. China (My.; B. 2, 11; 4, 162).

ಚೀನಾ cīnā. = ಚೀನ-. — ಚೀನಾಸಕ್ಕರೆ. granulated white sugar (My.).

ಚೀನಾಮ್ಬರ cīna-ambara. China-cloth, silk, a silken cloth (Cpr. 2, 59; 6, 63).

ಚೀನಿ cīni. = ಚಿನಾಯಿ, ಚಿನ್ನಿ. Chinese. 2, camphor (ಹಿಮವಾಲುಕ, ತುಹಿನ, ಪನ್ನೆ Mr. 336). — ಚೀನಿಕಾಯಿ. the squash-gourd, Cucurbita maxima Duches. (St. & Pl.).

ಚೀಪರಿ cīpari. (Te. ಚೀಪಿಲಿ, ಚೀಪುರು, a broom; ಚೀಪರೆ, trash; T. ಚೀ, to sweep; ಚೀಕ್ಕು, sweepings, rubbish). — ಚೀಪರಿಕಟ್ಟೆ. a broom (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ, etc. Si. 112).

ಚೀಪು cīpu. = ಸೀಪು. to suck the substance out of anything, to suck (My.; T. ಚೂಪ್ಪು; Te. ಚೀಪು, to make a sound with the lips).

ಚೀಪು cīpu. a chip, a piece of stone or wood, especially used as a supporting prop (C.; Tu.; Mhr. ಚೀಪ; *cf.* ಚಿಪ್ಪು).

ಚೀರ cira. = ಚೀಲ. a bag, a sack (ಸ್ಯೂತ, ಪ್ರಸೇವ Nr.).

ಚೀರ cīra. = ಚೀವರ, ಸೀರೆ. a strip, a long narrow piece of bark or rind; a strip of cloth; *a rag, a tatter, an old and torn cloth; cloth;* the dress of a Buddhist priest; a stripe, a stroke, a line (*cf.* ಗೀಱು 2).

ಚೀರಣ cīraṇa. = ಚಾಣ, ಚೀರ್ಣ, ಜೀರ್ಣ, ಸೀರಣ, ಸೀರ್ಣ. a small chisel, especially used in cutting metals (C.; Te.; Mhr. ಚಿರಣೀ).

ಚೀರಿ cīri. *a cricket.*

ಚೀರಿಕೆ cīrike. = ಝೀರುಕೆ. a cricket (Si. 133).

ಚೀರಿಲ್ಲಿ cīrilli. *a kind of large fish.* [Tu. ಚೀಕಡೆ].

ಚೀರು cīru. 1. = ಚೀವರು, etc. (My.; Te.; Te. also: to cut in slices, to tear into shivers, to rend).

ಚೀರು cīru. 2. = ಚಿವುರು 2. scratching (My.); a shiver, a fragment. — ಚೀರ ಗಾಯ. = ಚಿವುರ ಗಾಯ. (My.). — ಚೀರಾಗಿಸು. -ಆಗಿಸು. to shiver (J. 13, 50).

ಚೀಱ್ cīṟ. = ಕೀಱು 1, ಚೀಱು 1, ಸೀಱು 4. to scream, to emit a shrill sound, to cry out. (Te. ಚೀಱು, to call out, exclaim). ಚೀರ್ದ (J. 19, 50; 26, 53; 29, 46). ಚೀರ್ದಳ್ (19, 30). ಚೀರ್ದುರ್ (31, 30). [Tu. ಕೀರಿಕುತ್ತು].

ಚೀಱಿಕೆ cīṟike. screaming, etc. (Rām. 6, 19, 29).

ಚೀಱಿಸು cīṟisu. to cause to scream, etc. (J. 23, 39; My.).

ಚೀಱು cīṟu. 1. = ಚೀಱ್. P. p. ಚೀಱಿ. (C.; J. 24, 1; 28, 32; 31, 46; 32, 51; B. 2, 50; 5, 132). ದಿಗುತಟ ಬಿರಿಯೆ ಚೀಱುವ ಶಂಖಂ (Prll. 22, 23). ಚೀಱು ಗೃಹದೊಳ್ ಗರ್ಜಿಪಂ (ಪಿಣ್ಡ ಶೂರ Mr. 236). — ಚೀಱಾಡು. -ಆಡು. to scream much, etc. (S. Mhr.; B. 5, 64).

ಚೀಱು cīṟu. 2. = ಜೀಱು. screaming, etc. (Bh. 8, 21, 8). — ಚೀಱಿಟ್. -ಇಟ್. = ಜೀಱಿಟ್, q. v.

ಚೀಱು cīṟu. 3. (fr. ಕೀಱು 2). = ಚೀರ್, ಸೀಱು 3. raging, fierceness. — ಚೀಱ ನಾಯಿ. = ಚೀನ್ನಾಯಿ. the wild dog, Canis rutilans (S. Mhr.).

ಚೀಱುಮ್ಬು cīṟumbu. screaming; useless speech (ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ Śs.).

ಚೀರ್ cīr. = ಚೀಱು 3. — ಚೀನ್ನಾಯಿ. the wild dog, Cyon rutilan; (Gz.).

ಚೀರ್ಣ cīrṇa. = ಚೀರಣ, etc. (ವ್ರಶ್ಚನ, ಪತ್ರಪರಶು Si. 345; My. Te.).

ಚೀರ್ಣೆ cīrṇe. the tree Murraya koenigii Spr. (ಅವನಿ, ಕರಿಬೇವು Mr. 134).

ಚೀಲ cīla. = ಚೀರ, ಚೀಲು. (ಅರ್ತಿ Mr. 358; C.; Si. 194. 205. 490; M. ಚೀಲ). ಕೂತು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲಂ (ಜರಾಯು Mr. 308).

ಚೀಲಮಣ್ಡೆ cīlamaṇḍe. the ankle (Te.; ಘುಟಿಕೆ, ಗುಲ್ಫ Si. 207). ಚೀಲಮಣ್ಡೆಯ ಕೆಳಗಡೆ ಪ್ರದೇಶ (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ 207).

ಚೀಲಯಿತ cīlayita. N. of a plant (ಏಕಾಕ್ಷ Mr. 133, o. r. ಚಿಲ್ಲಯಿತ).

ಚೀಲಾಯ cīlāya. a small blade of a knife or sword (ಕಿರ್ತಲಗು Bhn. 5, o. r. ಕಿತ್ತಲಗು; Bh. 8, 25, 31; see remark s. ಕಿರ್ತು; *cf.* ಚಿಲ್ಲಾಣ; Sk. ಕೀಲ = ಶಸ್ತ್ರ).

ಚೀಲಾಳ cīlāḷa. N. of a man (Bp. 24, 11. 12. 15; V. 14, 40 va., etc.).

ಚೀಲಿ cīli. a word of calling to a cat, like pussy (My.; Te.). see Prv. s. ಚಂಗಾಟಿ.

ಚೀಲು cīlu. = ಚೀಲ. (B. 3, 46).

ಚೀಲೆ cīle. (Tbh. of ಕೀಲ). a pin, a peg, any fastening (Te.). ಮಣ್ಣ ಚೀಲೆ (ಕೀಲ Si. 456; Te. ಚೀಲೆಮನ್ನು, the luting round a crucible).

ಚೀವರ cīvara. = ಚೀರ. *the dress of a Buddhist mendicant or of any mendicant.*

ಚೀವು cīvu. = ಚಿವ್ವು. to cut thin, etc. (My.).

ಚೀಳ್ cīḷ. = ಗೀಳ್. a scream, a cry (M. sound). — ಚೀಳಿಡು. -ಇಡು. to scream (ಗೀಳಿಡು Kk. 54; Śm. 50).

ಚೀಳು cīḷu. to scream. (Dp. 127, 3).

-ಚು cu. = -ಇಸು 4, etc. see Śmd. 307-309.

ಚುಂಯಿ cuṁyi. = ಚುಯ್, ಚೊಂಯಿ, ಸೊಂಯಿ. the hissing of water on heated iron or fire, that produced by a dōse when put in the hot pan (My.; Te. ಚುಂಯಿ, ಚುಂಯ್ಯಿ, ಚುಯಿ, ಚುಯ್ಯಿ). — ಚುಂಯೆನ್. -ಎನ್. to hiss, to fizz (C. Bp 46, 25; My.).

ಚುಕಾಣಿ cukāṇi. = ಚುಕ್ಕಣ. (My.).

ಚುಕಾಯಿಸು cukāyisu. = ಜುಕಾಯಿಸು. to complete, to settle, to adjust, to fix the price, to discharge (as a debt, C.; Br., H.).

ಚುಕುಲ cukula. ಚುಕುಳ. N. of a plant (ಹೇಮದುಗ್ಧ, ಅಕ್ಕಿ ಹಡೆ Mr. 129).

ಚುಕ್ಕಣ cukkaṇa. = ಚುಕಾಣಿ. the helm of a ship (ಹಡಗಿನ ಪಿನ್ನು Mr. 408; T., M. ಚುಕ್ಕಾನ್; Br. ಚುಕ್ಕಾಣಿ, ಸುಕ್ಕಾಣಿ; Arabic ಸುಕ್ಕಾನ್; Mhr., H. ಸುಕಾಣ, ಸುಕಾಣು).

ಚುಕ್ಕಿ cukki. = ಚುಕ್ಕೆ, etc. (My.).

ಚುಕ್ಕಿ cukki. Tbh. of ಶುಕ್ರ. Śukra, the planet Venus and the preceptor of the daityas or rākṣasas (My.; ರಕ್ಕಸರ ಓಜ, ಅಸುರ ಗುರು Si. 17). see Prv. s. ತುರುಕ. — ಚುಕ್ಕಿಗುವರ. -ಕುವರ. a son or pupil of Śukra: a daitya (ದೈತ್ಯರಾಕ್ಷಸಾವಳಿ Kk. 11 *a*; ರಕ್ಕಸ 10 *b*; ರಕ್ಕಸ, ಮಬ್ಬಿಗ, ಅಸುರ Śm. 9).

ಚುಕ್ಕೆ cukke. = ಚಿಕ್ಕಿ 2, etc. a small mark, a dot, etc. (My.; Te.; T. ಚುಕ್ಕೆ, a star). — ಚುಕ್ಕೆದುಪ್ಪಿ. the spotted antelope (ಪೃಷತ Si. 169).

ಚುಕ್ಕೆ cukke. Tbh. of ಚುಕ್ರ. wood sorrel (Te., R.; Mhr. ಚುಕ್ಕಾ).

ಚುಕ್ರ cukra. = ಚುಕ್ಕೆ. *sour sauce, acid seasoning, vinegar.* 2, *a kind of wood sorrel, Rumex vesicarius.*

ಚುಕ್ರಿಕೆ cukrike. *a kind of wood sorrel* (= ಅನ್ಲಲೋಣಿಕೆ).

ಚುಂಗ cuṅga. — ಚುಂಗ ಚುಂಗ. rep. an expression to denote the smell of fetid urine (C.). — ಚುಂಗನಾತ. the smell of fetid urine (My.).

ಚುಂಗಡಿ cuṅgaḍi. (fr. ಕುಜು). pettiness; small money, change; a trifling or petty sum above the large one, odd, as in one hundred and odd (My.; Tu.; Te.; *cf.* ಚುಂಚು 2; Te. also ಚಿಂಗುಡು, ಚುಂಗುಡು; T. ಚುಕ್ಕಲ್, ಚುಕ್ಕು, ತುಕ್ಕು, ತುಕ್ಕುಣಿ, a small piece, bit or particle, *cf.* ತುಕ್ಕಡಿ). 2, interest on money (C.; T. ಚೊಚ್ಚ). ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಚುಂಗಡಿ ಸಿಕ್ಕದೇ? (Prv.). — ಚುಂಗಡಿಲಾಭ. gain by interest (Si. 300; My.). — ಚುಂಗಡಿಹಣ. interest (My.). 2, small pieces of money (My.).

ಚುಂಗಾಣಿ cuṅgāṇi. a small smoking pipe of clay (My.; M. ಚುಙ್ಙ, Br., H. ಚೋಂಗಿ, T. ಚುಂಗಾನ್; Mhr. ಚೋಖಣೇಂ, to suck; ಝುರಕಾ, a long pull at a hooka).

ಚುಂಗಿ cuṅgi. = ಚೊಂಗಿ, q. v. a perverse female.

ಚುಂಗು cuṅgu. = ಜುಂಗು. the end of a turban sticking out, a small part torn and hanging to the thing, a dangling tatter (S. Mhr.; Te. ಚೆಂಗು, ಚುಂಗು, skirt, end of cloth; T. ಚುಂಗು, a plait, or fold, in a waist cloth or in a turban).

ಚುಚುಂದರಿ cucundari. = ಚುಚ್ಚುಂದರ, ಛುಚ್ಛುಂದರ. (My. Amara; ಚುಂಚಲಿ Si. 170; T.).

ಚುಚುಲು cuculu. = ಚುಜ್ಜಲು. a shrub or small tree, Helicteres isora L. (St. & Pl.).

ಚುಚ್ಚಿಸು cuccisu. to cause to pierce, etc. (C.). see Prv. s. ಗೇರು.

ಚುಚ್ಚು cuccu. 1. = ಚುಚ್ಚರ್ 1. to cause to enter into, to put upon, as upon a roasting spit, etc., to insert (C.; Tu. also ತುಚ್ಚು to bite; Te. ಗುಚ್ಚು, ಗ್ರುಚ್ಚು, to pierce or prick; to run through, to insert; ಚೊರು, to enter; ಚೊಚ್ಚು, to make enter; T. ಚೊರುಗು, ಚೆರುಗು, to tuck in; to thrust into, as a sword; *cf.* ಸೆರ್ಕು?). ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಚುಚ್ಚಿ ಸುಡುವ ಮಾಂಸ (ಶೂಲ್ಯ, ಸುಣ್ಣಗೆNr.). ಕುಡುಗೋಲಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವ ಭಕ್ಷ್ಯ (ಶೂಲ್ಯ Si. 313). ಎತ್ತಿನ ಮೂಗಿಂ ಚುಚ್ಚಿ (*i. e.* if a rope is strung through its, the bullock's, nose) ನಸ್ತಿತಮಕ್ಕು (Mr. 179). ನೊಣದ ಚಿಕ್ಕೆಗೆ ಸೂಜೀ ಚುಚ್ಚಿ (B. 2, 42). ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯಿದು, ಭಾಲೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿ (4, 9). 2, to pierce into, as with a knife, a thorn, the beak, etc. (C.; Si. 172); to pierce into, as a knife, a thorn, etc. (C.); to pierce or bore, as the ears (C.); to incite, as to quarrel (S. Mhr.). see Bp. 40, 4; Bh. 1, 8, 70; J. 4, 44; 13, 18; Prv. s. ಗೋದಿ.

ಚುಚ್ಚು cuccu. 2. piercing, etc. see ಒಳ-. — ಚುಚ್ಚುಗೊಡ್ಡಯ. -ಕೊಡ್ಡಯ. piercing abuse (Rām. 3, 6, 55).

ಚುಚ್ಚು cuccu. 3. = ಚುಚ್ಚರ್ 2. to burn; to consume with fire (Bh. 1, 8, 86).

ಚುಚ್ಚು cuccu. 4. = ಗುಚ್ಚು, etc., ಚುಂಚು 2. smallness.

ಚುಚ್ಚುವಿಕೆ cuccuvike. = ಚುಚ್ಚು 2. (ವ್ಯಧ, ವೇಧ Si. 388).

ಚುಚ್ಚುಂದರ cuccundara. = ಚುಚುಂದರಿ, etc. (ಸುಣ್ಣಲಿಲಿ Mr. 164).

ಚುಜ್ಜಲು cujjalu. = ಚುಚುಲು. (My.).

ಚುಂಚ cuñca. = ಚುಂಚು 1, ಚುಣ್ಣು. a bird's beak (S. Mhr.; Mhr.; M. ಚುಣ್ಣು; T. ಚುನವು; *cf.* ಚಂಚು); a snout (M. ಚುಣ್ಣು, what points; ಚುಣ್ಣಲ್, pointed; ಚುಣ್ಣೆ, an elephant's trunk; see ಚುಣ್ಣಲಿ; *cf.* ಚೂಟಿ).

ಚುಂಚಲ cuñcala. — ಚುಂಚಲಗಿಡ. a common herb, Corchorus trilocularis L. and C. olitorius L. (Z.).

ಚುಂಚಿಲಿ cuñcili. see. s. ಚುಂಚು 1.

ಚುಂಚು cuñcu. 1. = ಚುಂಚ. a snout. — ಚುಂಚಿಲಿ. -ಇಲಿ. = ಚುಣ್ಡಲಿ, ಸುಣ್ಡಲಿ, ಸುಣ್ಡಲಿಲಿ, ಸೊಣ್ಡಲಿಲಿ. a musk rat (ಛುಚುನ್ದರಿ, ಗನ್ಧಮೂಷಿ Si. 170; My.; Sk. ಚುಂಚು, ಶುಣ್ಡಮೂಷಿಕಾ; T. ಚುಣ್ಡಲಿ, ಚುಣ್ಡನ್, ಚೂಜಿನ್, ಚುವವ್ವು; M. ಚುಣ್ಡಲಿ; Te. ಚುಣ್ಡಲುಕೆ, T. ಚುಣ್ಡಲಿ, a mouse, *cf.* ಚಿಟ್ಟಲಿ.).

ಚುಂಚು cuñcu. 2. (fr. ಕುಱು). = ಚುಚ್ಚು 4, etc. smallness (ಗುಜ್ಜು, ಕಿಱುದು Śm. 62; Kk. 56, o. r. ಚುಚ್ಚು; T. ಚುಣ್ಣು; Te. ಚುಂಚು, young; ಸುನ್ತೆ, little, small; T. ಕುಂಚು, a small or young one, etc.; *cf.* ಕೊಂಚ).

ಚುಂಚು cuñcu. 3. = ಚುಂಚು 1? a projecting ledge on a house (Te.; Te. ಚುಂಚುಮಿದ್ದೆ, an overhanging tower or turret; T. ಕುಣಕ್ಕು, curvature, bending, incurvation, crookedness, *cf.* ಕುಣಿ 1). ಮನೆಯ ಚುಂಚು (ವಲೀಕ, ನೀವ್ರ, ಪಟಲಪ್ರಾನ್ತ, ಹೊದಿಕೇ ಚೂರು, ಸೂರು Si. 111). — ಚುಂಚುಲೋವೆ. an overhanging ledge (?). ಅಶೋಕೆಯ ಮಿಸುಪ ಪೊಸದಳಿರಿನ್ದೆ ಪೊಸಯಿಸಿ ವಾಸನ್ತಿಯ ಮುಗುಳ ಸೂಸಕದಿನ್ದೆ ಎಸೆವ ಎಟ್ಟ ಆ ವಿಲಾಸಾವಾಸಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಚುಂಚಿನನ್ತೆ ಚಂಚುರಮ್ ಆದ ಚುಂಚುಲೋವೆಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). see Rsv. 10, 31 va.

ಚುಂಚು cuñcu. 4. (fr. ಸುಱು?). the hair curling round the forehead (see Cpr. s. ಚುಂಚುಲೋವೆ & Śmd. s. ಬಾನಲ್; Te. ಚುಂಚು = ಶಿಖೆ, ಕಚಬನ್ಧ). *cf.* the ಚೂರ್ಣ in ಚೂರ್ಣಕುನ್ತಲ.

ಚುಂಚು cuñcu. 5. N. of a plant (ವೀರ್ಯವತಿ Mr. 149).

ಚುಂಚು cuñcu. 6. the colour red or brown (My.; see ಚನ್ 1–).

ಚುಂಚು cuñcu. known, celebrated, renowned. see ಅಕ್ಷರ–. 2, a musk rat or shrew.

ಚುಟಕು cuṭaku. shortness, briefness (of time), smallness (of quantity, My., H., also ಚುಟುಕು).

ಚುಟಕ್ಕನೆ cuṭakkane. = ಚುಟು 1, ಚುಟುಕ್ಕನೆ, ಚುಟ್ಟನೆ. fiercely, in a manner that at once causes pain, used of the manner in which scorpions sting and ants bite (S. Mhr.). ಚುಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿಯಿತು (S. Mhr.).

ಚುಟಿಕೆ cuṭike. 1. = ಚಿಟಿಕೆ 4. a snap, etc. (My.; Mhr. ಚುಟಕಾ; *cf.* ಸುಡು).

ಚುಟಿಕೆ cuṭike. 2. = ಚಿಟಿಕೆ 2. a little, etc. (My.).

ಚುಟಿಗೆ cuṭige. swelling? see ಗಣ್ಣು–.

ಚುಟು cuṭu. 1. = ಚುಟಕ್ಕನೆ. — ಚುಟು ಚುಟು. rep. fiercely and fiercely, used of the repeated bites of fleas and bugs (S. Mhr.). 2, a sound in imitation of the sensation of pain caused by a thorn or by pus in the foot, etc. (S. Mhr.). *cf.* ಚುರು 2.

ಚುಟು cuṭu. 2. = ಜೋಟು. a span. see ಒಚ್ಚುಟು. (Te. ಜುಟ್ಟೆ, ಜುತ್ತೆ = ಪ್ರಾದೇಶ).

ಚುಟುಕ್ಕನೆ cuṭukkane = ಚುಟಕ್ಕನೆ. (S. Mhr.).

ಚುಟ್ಟ cuṭṭa. = ಚುಟ್ಟಿ. a cheeroot [Tu.].

ಚುಟ್ಟನೆ cuṭṭane. = ಚುಟಕ್ಕನೆ. (S. Mhr.).

ಚುಟ್ಟಿ cuṭṭi. = ಚುಟ್ಟ, ಸುತ್ತು. a thing rolled up: a cheeroot or cigar (S. Mhr.; Te. ಚುಟ್ಟ; T., M. ಚುರುಟ್ಟು; T. ಚುರುಟ್ಟೆ, a roll; Mhr., H. ಚುಟ್ಟಾ, a leaf rolled up containing tobacco, a cigar; Te. ಚುಟ್ಟು, to roll, to roll round, to wrap up, *cf.* ಸುತ್ತು). 2, a kind of frontlet (My.).

ಚುಡು cuḍu. = ಚೆಡು, ಚುರು 1. to indicate quickness. — ಚುಡು ಪುಡನೆ. = ಚೆಡು–, q. v.

ಚುಣ್ಟಿ cuṇṭi. ಚುಣ್ಟ. = ಚುಣ್ಡಿ. (Sk., see ಕುಣ್ಟೆ 2).

ಚುಣ್ಡು cuṇḍu. = ಚುಂಚ, etc. — ಚುಣ್ಡಲಿ. -ಇಲಿ. = ಚುಂಚಿಲಿ. (My.).

ಚುಣ್ಡಿ cuṇḍhi. *a small well* (ಚುರಿ, ಮಾನಂಗಿ Mr. 422; see ಬಗೆರಗೆ).

ಚುದ್ರ cudra. Tbh. of ಕ್ಷುದ್ರ. slander (My.).

ಚುದ್ರತನ cudratana. the act of slandering (My.; see Dp. s. ಕಳವು).

ಚುನಾಯಿಕೆ cunāyike. choosing, selection (My.).

ಚುನಾಯಿಸು cunāyisu. 1. to plait, to fold (S. Mhr.; Mhr. ಚುಣಣೇಂ, ಚುನಣೇಂ).

ಚುನಾಯಿಸು cunāyisu. 2. to choose (My.; Mhr., H. ಚುನಣೇಂ).

ಚುನಾವಣೆ cunāvaṇe. = ಚುನಾಯಿಕೆ. (My.).

ಚುನ್ದಿ cundi. *a procuress, a bawd. cf.* ಸೊನ್ದೆ.

ಚುನ್ನ cunna. blame, censure, abuse, defamation, scorn, reviling (ನಿನ್ದೆ Ct. II, 66; Śm. 57; ಶಾಪ, ಆಕ್ರೋಶ, etc., ಬಯ್ಗಳು Hlā.; T. ಚಿನ್ನ, contempt, dishonour; Tu. ತೂ, to blame, abuse). — ಚುನ್ನನುಡಿ. a word of abuse, a hurriedly and inconsiderately uttered word (ನಿರಸ್ತ, ತೂಣೋದಿತ Hlā.); ridicule, sarcasm, irony (ಸೋಲ್ಲುಣ್ಣಿ, ಸೋಪಹಾಸ Mr. 88). — ಚುನ್ನವಾಡು. -ಆಡು. to blame, censure, etc. ಚುನ್ನವಾಡಿ ಬೆಸಗೊಳುಹ (ಪರ್ಯನುಯೋಗ, ಉಪಾಲಮ್ಭ Hlā.). 2, to cheat, to deceive. ಚುನ್ನವಾಡಿ ಬೆಸಗೊಮ್ಬುದು (ಪರಿಯೋಗ, ಪ್ರಲಮ್ಭ Mr. 90). see Cpr. 8, 58 va.; Bp. 21, 23; 28, 15; 29, 16; 46, 20; 49, 11; Abhā. 2, 55; Bh. 7, 19, 28.

ಚುಬುಕ cubuka. = ಚಿಬುಕ, etc. chin (J. 14, 27; 19, 21).

ಚುಬುಕುಇಱಿ cubuku-iṟi. to start up, or to make an onset (Rām. 6, 19, 24).

ಚುಮ್ cum. an imitative sound. — ಚುಮ್ ಚುಮ್. rep. one of the sounds emitted by rats (C.).

ಚುಮು cuma. 1. = ಜುಮು. an imitative sound. — ಚುಮು ಚುಮು. rep. sounds to imitate the smarting or throbbing sensation caused by the stinging of a scorpion, or by the formation of pus in a wound or boil (My.).

ಚುಮು cuma. 2. — ಚುಮು ಚುಮು. rep. with intense brilliancy, used of the rising of the sun (S. Mhr.).

ಚುಮ್ಬಕ cumbaka. a kisser; a lecher; a cheat; one who is kissed by (Bh. 3, 4, 7). 2, *a loadstone.*

ಚುಮ್ಬನ cumbana. kissing; a kiss (ಮುತ್ತು Śm. 97).

ಚುಮ್ಬಿತ cumbita. kissed; touched softly or lightly. (Grj. 4, 92).

ಚುಮ್ಬಿಸು cumbisu. to kiss; to touch softly or lightly [ಪೊಸ ತಲರ್ದೊನ್ದು ತಾವರೆಯ ಗೆತ್ತು ಮುಖಾಬ್ಜಮನೊನ್ದು ತುಮ್ಬಿ ಚುಮ್ಬಿಸೆ Pb. 5, 63]; (Śmd. 264; Cpr. 2, 84; 3, 43; 6, 83; J. 5, 57; 18, 20; 31, 59).

ಚುಯ್ cuy. = ಚುಂಯಿ, etc. Tu. (T. ಚುಜ್ಜೇರ್; *cf.* ಚೊಜ್). — ಚುಯ್ಯನ್. -ಎನ್. to fizz, to hiss (Grj. 4, 120 va.; Rsv. 5, 38).

ಚುರಿ curi. *a small well. cf.* ಕುಱು 2, and see ಬಗೆರಗೆ.

ಚುರು curu. 1. = ಚುಡು. — ಚುರು ಬುರಿಗ. reit. swiftly, hurriedly (ಉತ್ತಾಳ, ತ್ವರಿತ Hlā.).

ಚುರು curu. 2. a sound in imitation of the burning caused by the bite of an ant, the sting of a scorpion, the touch of fire, etc. (T. ಚುಱುಕ್ಕು, acute pain; M. ಚುಳು ಚುಳೇ, with sharp pain). — ಚುರು ಚುರು. rep. with violent smarting (C.; Mhr. ಚುಣ ಚುಣಾಟ, ಚುರಚುರಾಟ). — ಚುರುಚುರು ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಚುರು ಚುರೆನ್ನು. (My.). — ಚುರುಚುರೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to smart violently (My.).

ಚುಱುಕು curaku. = ಚುಱುಕು, q. v. (C.). — ಚುಱುಕುಬುದ್ಧಿ. = ಚುಱುಕು-. (B. 5, 82).

ಚುಱುಚಿ curaci. = ಚುಱುಚಿ, ತುಱುಚಿ q. v., etc. (C.). ಕಾಲ ಕೊಟದ ವಿಷವು, ಚೇಱು, ನಮ್ಬಿದ ಹಗೆಯು, ಹಾಱೂಱಿ ಚುಱುಚಿ (nettle), ನಸುಗುನ್ನಿ, ತಿಗುಳರ ಗಾಳಿ ಬೇಡ! (Sp.).

ಚುಱು curu. an imitative sound (Te. ಚುಱು). — ಚುಱು ಚುಱು. rep. the hissing or sputtering of boiling water. ನೀರು ಚುಱು ಚುಱು ಕಾಯುತ್ತದೆ (S. Mhr.). 2, the spitting and sputtering of heated oil or ghee or of a thing frying (My.; Mhr. ಚುರ ಚುರ).

ಚುಱುಕು curuku. = ಚುಱುಕು, ಚುರ್ಕು. excessive heat of fire (My.; Te.); great bodily heat (My.); quickness, speed (My.; Tu., Te.); pain (My.; Te.); sharpness of a knife, etc. (My.; Te.); keenness, smartness (C.; Tu., Te.; T., M. ಚುಱುಕ್ಕು; *cf.* ಕೊಱು³ 1 and see ಚೂಟಿ). ಮಾನುಗಳ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಗಳು ಬಲು ಚುಱುಕಾಗಿರುವನ್ತೆ ತೋಱುತ್ತದೆ (B. 4, 118). see B. 5, 82; Prv. s. ನೇಯಿಗೆಯವ. 2, dearness, in price (My.). — ಚುಱುಕುಬುದ್ಧಿ. keen wit, quick understanding (C.; B. 4, 151).

ಚುಱುಕುತನ curukutana. keenness, smartness (B. 3, 54; My.).

ಚುಱುಚಿ curuci. = ಚುಱುಚಿ, etc. (My.). — ಚುಱುಚಿಬಳ್ಳಿ. a climbing shrub, Tragia cannabina L. f. (Z.).

ಚುರ್ಕು curku. = ಚುಱುಕು. (My.).

ಚುರ್ಚು curcu. 1. = ಚುಚ್ಚು 1. to pierce, etc. (ಶಿವ Śm. 86).

ಚುರ್ಚು curcu. (curcu). 2. = ಚುಚ್ಚು 3. to burn; to consume with fire (ದಾಹ Śmd. Dh.; ಸುಡು Kk. 50; Śsv. 2, 9; 5, 9). [ಉರಿವ ಕೈದೀವಿಗೆಗಳೊಳ್ ಮೊಗಮಂ ಚುರ್ಚುವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. ಚುರ್ಚಿದ ಪೋಲ್ ಬಿಸಿಲ್ ಅಳುರೆ ಕಿಮುಚ್ಚುದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದಂ (Śmd. 38). see s. ಚೂಪು 1.

ಚುರ್ಚು curcu. 3. burning. — ಚುರ್ಚುಂಗೊಳ್ಳಿ. -ಂ-ಕೊಳ್ಳಿ. (Śmd. 203). a burning fire-brand.

ಚುಲ್ cul. ಚುಲು. = ಚಲ್, ಚಲ, ಚಲು 2, ಚಿಲ್, ಚೂಲ್ q. v., ಸಲ್ 2, ಸಿಲ್, ಸುಲ್, ಸೂಲ್ q. v. see ಚೊಚ್ಚಲ್.

ಚುಲ cula. raising; rising; diving into. see ನಿ-.

ಚುಲಕ culaka. = ಚುಲುಕು. lightness of temper or conduct, want of seriousness, levity (Te. ಚುಲಕ, ಚುಲ್ಕ; *cf.* ಸುಱು). — ಚುಲಕಬುದ್ಧಿ. levity (My.).

ಚುಲಕ culaka. = ಚುಲುಕ. the palm of the hand hollowed so as to receive or contain a liquid. (R.; Mhr. ಚುಳಕಾ; Sk., Te. ಚುಲುಕ; M. ಚುಳುಗ). *cf.* ಕುಡಿಕೆ, ಕುಡಿತೆ; ಸೊಲಗೆ.

ಚುಲಕತನ culakatana. = ಚುಲುಕುತನ. (My.; Te.).

ಚುಲುಕ culuka. = ಚುಲಕ. (Sk.; Cpr. 6, 29). 2, a small vessel or pot, a gallipot, etc. (Sk.).

ಚುಲುಕು culuku. = ಚುಲಕ. — ಚುಲುಕುಬುದ್ಧಿ. = ಚುಲಕಬುದ್ಧಿ. (My.).

ಚುಲುಕುತನ culukutana. = ಚುಲಕ, ಚುಲಕತನ. lightness of temper or conduct, levity (My.).

ಚುಲ್ಲ culla. = ಚಿಲ್ಲ. *blear-eyed.*

ಚುಲ್ಲಿ culli. *a fire-place, a cooking-stove* (ಅಶ್ಮನ್ತಕ, ಅಧಿಶ್ರಯ, etc., ಒಲೆ Mr. 211).

ಚುಸ್ತ custa. = ತುಸ್ತ, ಬುಸ್ತ, the burnt exterior or crust of roast meat; fried meat. *cf.* ಸುಣ್ಣಗೆ.

*ಚುಳುಕು culuku. = ಚುಲಕ. ಜಗದಗಲ ಮುಗಿಲಗಲ ಮಿಗೆಯಗಲ ನಿಮ್ಮಗಲ...ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬನ್ದು ಚುಳುಕಾದಿರಯ್ಯಾ Bv. 743.

ಚುಳಿಕೆ culike. a stout stick to beat cotton with (S. Mhr.; T. ಚುಳಿಕ್ಕು, a staff or stick, armed with a sharp point and carried by travellers).

ಚುಳ್ಳಿ culli. see ಕರಿ-. (T. ಚುಳ್ಳಿ, the timber tree Diospyrus L.; etc.).

ಚೂ cū. the sound used in setting on a dog (C.; Mhr. ಛೂ). — ಚೂ ಬಿಡು. to set on a dog (C.).

ಚೂಚುಕ cūcuka. *the nipple of the breast* (ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು Mr. 321).

ಚೂಟಿ cūṭi. 1. = ಸೂಟಿ. aim (Te. ಸೂಟಿ; M. ಚೂಣ್ಡು, to point at or out; to aim; T. ಚುಟ್ಟು, pointing at; a sign; *cf.* ಕುಱು 1, ಸುಟ್ಟು 2. & see s. ಚುಂಚ). 2, = ಚೂಟು, a device, a scheme, an expedient (C.; Dp. 99, 3; Te. ಸೂಟಿ; Te. ಚೂಟ್ಕಿ, ಚೂಡ್ಕಿ, seeing, viewing, glancing; a look; an eye; T. ಚೂಱು, the property of examining and knowing scientific systems; Tu., M. ಚುಟ್ಟಿ, smartness, quickness, *cf.* ಚುಱುಕು; T. ಚೂಟ್ಟು, acuteness, sagacity; ಚುಱುದಿ, alacrity, celerity; for "*seeing*" see s. ಚೂಪು 1; Mhr. ಸೂಡ, inquiry, searching after or into). see ಕಣ್ಣು-. — ಚೂಟಿಪರಿಚಾರಕ. an underling in the service of a temple (My.).

ಚೂಟಿ cūṭi. 2. remission (from study, labour, service); leave or liberty granted (My., Mhr.; H. ಸುಟೀ, Mhr. ಸೂಟ). remission (of a debt, etc.); the sum remitted, abatement; release from bondage, freedom granted. see. s. ಸೋಡ 2. *cf.* ಸೂಟಿ.

ಚೂಟು cūṭu. = ಚೂಟಿ No. 2. (My.; H.).

ಚೂಟುಗಾಱ cūṭu-gāra. a contriver, a schemer (My.).

ಚೂಡ cūḍa. 1. = ಚೂಡೆ, ಚೂಲ. (ಶಿಖಿ, ಮುಕುಟ Nn. 4; ಶಿಖೆ, ಕೊಟ್ಟು Mr. 169; ಶಿರಸ್ 471; ಶಿಖಿ 503; ಮೌಲಿ 521). *cf.* ಜುಟ್ಟು.

ಚೂಡ cūḍa. 2. Tbh. of ಜೂಟ 1 (Ct. II, 91). the matted hair of Śiva.

ಚೂಡಕ cūḍaka. a gold ornament worn by women (especially when married and their husband is alive) on their braided hair (C.; Dp. 122, 21).

ಚೂಡಾಕರ್ಮ cūḍā-karma. the ceremony of forming the cūḍā, the rite of tonsure. (My.).

ಚೂಡಾಮಣಿ cūḍā-maṇi. *a jewel worn in a crest.* ಶಿರದ ರತ್ನ ಚೂಡಾಮಣಿ (ಶೇಖರ, etc. Mr. 333). 2, a person or thing pre-eminently excellent.

ಚೂಡಾಲು cūḍālu. = ಸೂಡಗ, ಸೂಡಿಗ. (ಆವಾಪಕ, etc., ಸೂಡಿಗ Si. 219). a bracelet. *cf.* ಚೂಡಾಬಳೆ s. ಚೂಡೆ.

ಚೂಡಾಲೆ cūḍāle. *a kind of Cyperus, Kyllinga monocephala* (= ಉಚ್ಚಟಿ).

ಚೂಡೆ cūḍe. ಚೂಡಾ. = ಚೂಡ 1, (ಜುಟ್ಟು). *a single lock or tuft of hair left on the crown of the head at the ceremony of tonsure.* 2, *the crest of a cock or peacock.* 3, any crest, plume, diadem, etc. 4, *the head.* 5, top, summit. 6, a kind of bracelet. — ಚೂಡಾಬಳೆ. a bracelet with a hinge and lock (My.).

ಚೂಣಿ cūṇi. = ಚೂಳಿ. the foremost part, the front, the van, the avant-guard (T. ತೂಜಿ; *cf.* ಚುಂಚ, ಚುಣ್ಣು, ಚೊಚ್–). See Bp. 5, 34; Bh. 1, 19, 18; 2, 4, 5; 6, 4, 107; J. 4, 30. 31; 8, 28. 29; 13, 12; 22, 3. 6; ಮುಂ–, ಮುನ್ದು–. — ಚೂಣಿಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. fight of the avant-guard (J. 9, 15).

ಚೂತ cūta. *the mango tree, Mangifera indica.*

ಚೂತಕ cūtaka. *a small well* (see ಬಗೆರೆಗೆ).

ಚೂತಕುಜ cūta-kuja. = ಚೂತ. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಚೂತಲತೆ cūta-late. = ಚೂತಕುಜ. (J. 29, 31).

ಚೂಪು cūpu. 1. seeing; sight; a look, vision, glance; the eye (Te.; R.; Te. ಸುಡಿ, to appear; to look; ಚುಣ್ಡೆ, ಚುಣ್ಣು, ಚೂಡಂಡಿ, ಸುಡೀ, ಸುಣ್ಡೀ, ಸುಮಿಾ, ಸುಮ್ಮಿಾ, ಸುಮ್ಮು, ಸುವ್ವೇ, ಸೂ, see! behold! do you know? ಚೂಚು, to see; to look, etc., to consider; to regard; infinitive ಚೂಡ; ಚೂಪು, to show, etc.; ಚೂಪಟ್ಟು, to appear, seem; to be fair, beautiful; ತೂರುಪು, ತೂರ್ಪು, the east; see ಚೂಟಿ; Tu. ತೂ, to see; fire; bright; ತೂಪುನಿ, seeing. Sk. ಚೂರ್, ದೂ, to burn; ಧೂ, to perceive; ಧೂಪ್, to shine; ಚೀಯರ್, to shine; T. ತುಯರ್ಮ್ಯ, ತೂಯರ್, clear, pure, fair; intelligible; ತೂ, purity; white; T., M. ತೀ, fire; *cf.* ಸೀ 2, ತೀ 1 seq.; Te. ತೀಣ್ಡು, splendour; ತೀಣ್ಡೆಂಚು, to shine; to gaze; Koḍagu ತಿತ್ತು, fire, *cf.* ಕಿಚ್ಚು; T. ತಿಗಟ್, to shine; light, *cf.* ತಿಂಗಳ್; Sk. ತಿಥ, fire; ಚೀಯರ್, ದೀ, to shine; Te. ಚೂಡು, ಜೂದು, to burn, *cf.* ಸುಡು, ಸೊಡರ್; see ಚನ್ 1–, ಚುರ್ಚು 2, ಚೊಕ್ಕ; ತುಬ್ಬು 1; ತೋಱು; T. ತೂಣ್ಡು, to intimate, suggest. Tu. ತೂಣ್ಡು, to point at, aim).

ಚೂಪು cūpu. 2. pointedness, as of a pen, an iron crow, etc. (My.; see ಚುಂಚ and ಚೂಣಿ).

ಚೂರ cūra. = ಚೂರು. (B. 5, 54). — ಚೂರ ಚೂರ. = ಚೂರು ಚೂರು. (5, 224).

ಚೂರಣ cūraṇa. Tbh. of ಚೂರ್ಣ 1. (My.). see ಮೋಹ–.

ಚೂರಿ cūri. Tbh. of ಛೂರಿ. a small billhook-like knife (C.; T. ಚೂರಿ, ಚೂರಿಕತ್ತಿ); a penknife (My.); a knife (My.; M., Te.; Te. also ಚೂರುಕತ್ತಿ, ಚೂರಕತ್ತಿ, ಸೂರಿ, ಸೂರಕತ್ತಿ); a tableknife (C.). see B. 4, 40, 149. ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿಯೆನ್ದು, ಕುತ್ತಿಗೆಕುಯ್ಯಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? — ಚೂರಿ ಹದ, ಆದರೂ ಗಿಡ ಕಡಿಯಲಾಱದು (Prvs.).

ಚೂರಿಸು cūrisu. to reduce to pieces (Rām. 6, 10, 6; Bh. 9, 2, 43).

ಚೂರು cūru. 1. = ಚಿವರು, etc. to scratch, etc. (S. Mhr.).

ಚೂರು cūru. 2. = ಸೂರು. the part of a sloping roof that projects a little beyond the walls, the eaves (Te.). ಒಪ್ಪಾರದ ಚೂರು, ಲೋವೇ ಚೂರು, ಮನೆಯ ಚುಂಚು, ಹೊದಿಕೇ ಚೂರು, ಮನೆಯ ಮೇಲ್ಮುಚ್ಚಳದ ಅಂಚು, ಸೂರು (ವಲೀಕ, ನೀವ್ರ, ಪಟಲಪ್ರಾನ್ತ Si. 111). ಮನೆಯ ಚೂರಿಗೆ ಆಧಾರಮಾದ ಮರದ ಪಟ್ಟಿ (ಗೋಪಾನಸಿ 111). 2, a frame thrown over houses to form the roof (My.).

ಚೂರು cūru. = ಚೂರ. a part, a portion, a piece, a fragment [Tu.]. (ಭಿತ್ತ, ಶಕಲ, ಖಣ್ಡ Si. 32; C.; Mhr., H. ಚುರಾ, ಚೂರ; Te. ಚೂರೆ, T. ತೂಜಿ, powder, dust). see B. 4, 71. 75; ಹೆಂಚು–. — ಚೂರಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. betelnut in small bits (C.). — ಚೂರು ಚೂರು. rep. bits and pieces (C.; B. 4, 50. 96). — ಚೂರು ಪಾರು. dupl. = ಚೂರು ಚೂರು. (My.).

ಚೂರುಮರಿ cūrumari. = ತುರುಮರಿ. cleaned rice soaked and parched (S. Mhr.; Mhr. ಚುರಮುರಾ, ಕುರಮುರಾ).

ಚೂರ್ಣ cūrṇa. 1. = ಚೂರಣ, ಸುಣ್ಣ. reduced to powder, pulverized, ground, crushed; *powder, dust,* crumbs; flour; *pounded sandal;* pounded camphor. 2, chunam or lime; chalk (ಸುಣ್ಣ Śm. 66; ಸುಗ್ರ್ 84). see ಇಡಿ. — ಚೂರ್ಣಮಾಡು. to powder (My.).

ಚೂರ್ಣ cūrṇa. 2. = ಸುವರ್ಣ, ಸೂರಣ. (T. ಚುಱನ, a bulbous plant, Tacca L.). — ಚೂರ್ಣಗಡ್ಡೆ. the esculent root Arum campanulatum (ಅಶೋರ್ಘ್ನ, ಸೂರಣ, etc. Si. 161; My.).

ಚೂರ್ಣಕುನ್ತಲ cūrṇa-kuntala. *a curl, curly hair. cf.* ಚುಂಚು 4 and ಸುಱು.

ಚೂರ್ಣಿ cūrṇi. *a sum of one hundred cowries.* 2, *the picking out or selection of an unanswerable argument.*

ಚೂರ್ಣಿಕೆ cūrṇike. a kind of easy prose. (My.).

ಚೂಲ್ cūl. ಚೂಲು. = ಚುಲ್, etc. pregnancy. (Te. ಚೂಡು, heat; pregnancy of cows = ಪಶುಗರ್ಭ; ಚೂಡಿ, ಚೂಲಿ, pregnant; ಚೂಲಾಲು, a pregnant woman; ಚೂಲು, womb, fruit, child, embryo = ಗರ್ಭಸ್ಥಪಿಣ್ಡ, ಶಿಶು; T. ಚವುಲ್, pregnancy of mares, cows, etc. = ಚೂಲ್; T., M. ಚೂಲ್, pregnancy; T. ಚೂಲಿ, a pregnant woman). see ಮಲ–.

ಚೂಲ cūla. ಚೂಳ. = ಚೂಡ 1. a crest, the top part, etc. see ಅನ–; Cpr. 5, 64 va.; 6, 18. 19.

ಚೂಲಿಕೆ cūlike. ಚೂಳಿಕೆ. *the root of an elephant's ear* (ಕರ್ಣದ ಮೊದಲ್ Mr. 156). 2, the comb or crest of a cock. 3, the top of a mountain (Cpr. 5, 7; Abh. P. 9, 52), or of a tree (Rśv. 5, 55 va.). 4, the front, the van (Bh. 1, 7, 64).

ಚೂಷೆ cūṣe. *an elephant's girth.*

ಚೂಳೆಯ cūḷaya. the space left by the division of hair in combing, when ornamented with pearls (ಮುತ್ತಿನ ಬಯ್ತಲೆ Śs.).

ಚೂಳಿ cūḷi. = ಚೂಣಿ. (J. 8, 27). the foremost part, etc. — ಚೂಳಿಗಲಹ. -ಕಲಹ. the quarrel of the avant-guard (Bh. 1, 8, 1).

***ಚೂಳಿಕೆ cūḷike.** = ಚೂಲಿಕೆ. ಇದು ರಿತುವಿಮಾನಮಂ ತನ್ನುದಗ್ರ ಚೂಳಿಕೆಯೊಳಾನ್ತುಕೊಣ್ಡಿರೆ ಸಗ್ಗಕ್ಕಿದು ನಿಚ್ಚಣಿಗೆಪ್ಪವೊಲಿರ್ದುದಲ್ತೆ ಜಿನಸವನಜಳ ಪವಿತ್ರಿತ ಕಟಕಂ Ap. 2, 31.

-ಚೆ ce. = -ಕೆ 1, etc. see ಅಂಚೆ, ಆಚೆ, ಈಚೆ, ಮುಂಚೆ, ಹಿಂಚೆ.

ಚೆಕ್ಕನೆ cekkane. = ಚಕ್ಕನೆ, ಚಂಗನೆ. quickly, speedily (ಝೋಂಕನೆ, ಛೋರನೆ, ಚಡುಪುಡನೆ, ಗಿಱ್ಱನೆ, ಕಡು, ಚೆಚ್ಚರ, ಬೆಚ್ಚರ, ಶೀಘ್ರ Śmd. 391; Śm. 61; Kk. 50, o. r. ಚಕ್ಕನೆ).

ಚೆಕ್ಕರಿಸು cekkarisu. = ಚಕ್ಕರಿಸು, ಬೆಕ್ಕರಿಸು. to bleat (ಅಜಧ್ವನಿ Śmd. Dh., o. r. ಬೆಕ್ಕರಿಸು in most MSS.; *cf.* ಕೆಕ್ಕು?).

ಚೆಕ್ಕಳ cekkaḷa. = ಚಕ್ಕಳ, q. v. a small cot, etc. (Nn. 107).

ಚೆಕ್ಕು cekku. 1. = ಚಕ್ಕು. a kind of checkered cotton cloth; [a bank cheque E.].

ಚೆಕ್ಕು cekku. 2. Tbh. of ಚಕ್ರ. an oil-press, a sugar-mill, etc. (T. ಚೆಕ್ಕು; M. ಚಕ್ಕು; R.; Mhr., H. ಚಕ್ಕೀ, a hand-mill).

ಚೆಕ್ಕುಸು cekkusu. to stop, to arrest, to prevent, to repel, etc. (ತಳ್ಪೊಯ್, ತಗೆ, etc., ಪ್ರತಿಹತ Ss.; *cf.* ಕೀಲ್).

ಚೆಕ್ಕೆ cekke. = ಚಕ್ಕೆ a chip of wood, etc. (My.).

ಚೆಗಿಚೆ cegice. the horse-radish tree, Hyperanthera moringa (Mhr., H. ಶೇಗಟ, ಶೇಗವಾ; R.).

ಚೆಂ-. ಚೆಜ್- ceṅ. = ಚಂ-, ಚಜ್-, etc. (Śmd. 215). redness. — ಚೆಂಗಣಗಿಲೆ. -ಕಣಗಿಲೆ. = ಚೆಂಗಣೆಗಿಲ್. a red water-lily (ಸೌಗನ್ಧಿಕ, ಕಲ್ಹಾರ, ಹಲ್ಲಕ, ರಕ್ತಸನ್ಧ್ಯಕ Nr.). — ಚೆಂಗಣೆಗಿಲ್. -ಕಣೆಗಿಲ್. (Śmd. 216). = ಚಂ-. — ಚೆಂಗಣೆಗಿಲೆ. -ಕಣೆಗಿಲೆ. (Śmd 216). = ಚೆಂಗಣಗಿಲೆ. — ಚೆಂಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. a red or fiery ray (Rsv. 6, 133; 8, 34). — ಚೆಂಗದಿರ. -ಕದಿರ. = ಚಂ-. the fiery-rayed: the sun (ಸೂರ್ಯ Kk. 11*b*, o. r. ಚಂ-; Śm. 14). — ಚೆಂಗಲವೆ. -ಕಲವೆ. = ಚಂ-. (ಅಲ, ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ Śm. 26). — ಚೆಂಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. = ಕೆಂ-. the red sprout: a coral (ವಿದ್ರುಮ Kk. 47; Śm. 68; Rsv. 8, 25). — ಚೆಂಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. (Śmd. 216). a red throat.

ಚೆಂಗು ceṅgu. 1. = ಚಂಗು 1, ಚೆಗಿ 3, etc. to jump, to skip, to frisk about, to caper; to pass by a leap (My.; T. ಚಿಮ್ಮು); to run away (My.; *cf.* ಜರುಗು 1?).

ಚೆಂಗು ceṅgu. 2. = ಚಂಗು 2, ದಿಂಕು 2. a jump, etc. — ಚೆಂಗು ಚೆಂಗನೆ ಹಾಱು. = ಚಂಗು ಚಂಗನೆ-. (My.).

ಚೆಚ್ಚರ ceccara. = ಚಚ್ಚರ, ಬೆಚ್ಚರ. quickness; quickly (ಶೀಘ್ರ Śmd. 391; Śm. 61; Kk. 50, o. r. ಚಚ್ಚರ, ಭೋಂಕನೆ Ct. I, 21, Abh. P. 11, 100 va.; 14, 49; Te. ಚೆಚ್ಚರೆ, forthwith, at once). [ಮೆಯ್ಯನೆ ಕರ್ಚಲೆನ್ದು ಚೆಚ್ಚರಮಪರಾಮ್ಬುರಾಶಿಗಿೞಿವನ್ನಿೞಿದಂ Pb. 11, 51]. ಚೆಚ್ಚರಂ (Śmd. 109). ಚೆಚ್ಚರದೆ (ಶೀಘ್ರದಿನ್ದ 181 Cm.). 2, certainty. ಚೆಚ್ಚರದೆ (ನಿಶ್ಚಯದಿನ್ದವು Śmd. 181 Mdb. Cm.). ಚೆಚ್ಚರಂ ನುಡಿದಂ or ಚೆಚ್ಚರಮಂ ನುಡಿದಂ (112). 3, carefulness (My.).

***ಚೆಚ್ಚರಿಕೆ ceccarike.** skill, dexterity. ಕೆಯ್ಯ ಚೆಚ್ಚರಿಕೆಯ ಚಲದಿಂ Pb. 13, 34.

ಚೆಚ್ಚರಿಗ ceccariga. = ಚಚ್ಚರಿಗ. a zealously active, restless, quick man (ಪ್ರತೂರ್ಣ, ತ್ವರಿತ, ತೂರ್ಣ, ಉತ್ಸುಕ, ಪ್ರಸೃತ Hlā.; ತ್ವರಿತ, ಪ್ರಸೃತ, ತೂರ್ಣ Mr. 233, o. r. ಚಚ್ಚರಿಗ).

ಚೆಚ್ಚು ceccu. = ಚಚ್ಚು, ಜಜ್ಜು 1. to crush, to grind, to triturate (My.). ನಾನಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಚೆಚ್ಚಿ ಕಟ್ಟುವದಱಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿ ಜನಮನೋಹರವಾದ ಗನ್ಧವು (ಪರಿಮಲ, ವಿಮರ್ದೋತ್ಥಗನ್ಧ Si. 50). 2, to strike, thrash, beat (My.).

ಚೆಜ್ಜೆ cejje. = ಚಜ್ಜೆ, etc. a kind of grain. (My.).

ಚೆಜ್ಜೆ cejje. = ಚಜ್ಜೆ, etc. a bed. (My.).

ಚೆಟ್ಟ ceṭṭa. = ಚಟ್ಟ, etc. see s. ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟ.

ಚೆಟ್ಟಿ ceṭṭi. 1. a hen-sparrow (ಚಟಕೆ, ಕ್ಷುದ್ರಪಕ್ಷಿಕ Hlā., Aufrecht's ed.; ಚಟ್ಟಿಭ, ಕ್ಷುದ್ರ- in Mdb. MS.; Te. ಚಿಟ್ಟೆ, a generic name of a class of birds).

ಚೆಟ್ಟಿ ceṭṭi. 2. = ಚಟ್ಟಿ. an earthen pot or pan. (My.).

ಚೆಟ್ಟು ceṭṭu. 1. = ಗಿಡ. (Te.). see ಆವಡೆ-, ದುಷ್ಟುಪು-, ಪಾವರೆ-, ವಾಯಿಜ್ಜೆ-.

ಚೆಟ್ಟು ceṭṭu. 2. = ಚಟ್ಟು 2, No. 1. (My.; see ಮುಟ್ಟು-).

ಚೆಡು ceḍu. = ಚಡು, ಚುಡು. — ಚೆಡು ಪುಡನೆ. = ಚಡು-. (ಶೀಘ್ರ Śm. 61, o. rs. ಚಡು-, ಚುಡು-).

ಚೆಣ್ಡಕ ceṇḍaka. — ಚೆಣ್ಡಕ ನರಿ. the Canis (vulpes) rufescens (Bd.). — ಚೆಣ್ಡಕಿನ್ ನರಿ. the Indian-fox, Vulpes bengalensis (Gz.).

ಚೆಣ್ಡಿ ceṇḍi. = ಚಣ್ಡಿ. — ಚೆಣ್ಡಿಕಸ. a low annual plant growing in rice-fields, Sphaeranthus indicus Lin. (Z.).

ಚೆಣ್ಡಿಕೆ ceṇḍike. = ಚಣ್ಡಿಕೆ. (ಶಿಖೆ, ಕಾಕಪಕ್ಷ, ಶಿಖಣ್ಡಿಕೆ Hlā., Nr.; Mr. 320; ಚೂಡೆ, ಮೌಲಿ Nr.; ಶಿರಸ್, ಶಿಖೆ Nn. 162; My.). ನವಿಲ ಚೆಣ್ಡಿಕೆ (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ Nr. *a*). ಚೆಣ್ಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ Hlā.). ಚೆಣ್ಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ Nr.).

ಚೆಣ್ಡು ceṇḍu. = ಚಣ್ಡು 1, ಸೆಣ್ಡು, (Sk. ಗೇಣ್ಡು, Mhr. ಚೇಣ್ಡು). a play-ball (Bp. 31, 3; B. 5, 42; Dp. 50, 2).

ಚೆಣ್ಣ ceṇṇa. = ಚಣ್ಣ. short breeches. (B. 5, 123).

ಚೆದಱು cedaṟu. = ಚದಱು, etc. (My.; T. ಚಿದಱು, to pour out, shed = ಚಿನ್ದು; to disperse, scatter; to be poured out; to be dispersed; ಚಿದರು, to be spilt or shed).

ಚೆದುರು ceduru. = ಚದುರು. (Rsv. 11, 83).

ಚೆನ್- cen. 1. = ಚನ್ 1-, etc. redness. — ಚೆನ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. = ಕೆನ್-, ಚನ್-. (Rsv. 2, 46; 8, 85; V. 4, 33, Ssv. 2, 42 va.; 2, 47; J. 3, 3; M.). — ಚೆನ್ದಳಿರ್ದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a cluster of young leaves (Ssv. 2, 41). — ಚೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು. -ಪಾಸು. a bed of young leaves (Ssv. 1, 50). — ಚೆನ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. = ಕೆನ್-. (R.). — ಚೆನ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. = ಕೆನ್-, ಚನ್-. (Śmd. 216). a red lip (Ssv. 2, 79). — ಚೆನ್ದೆಂಗಾಯ್. -ತೆಂಗಾಯ್. a nut of the ಚೆನ್ದೆಂಗು (J. 3, 27). — ಚೆನ್ದೆಂಗು. -ತೆಂಗು. = ಚನ್-. (Śmd. 216). a palm called "red cocoanut tree" [ಕಾಯ್ತು ಕರೆವನ್ನಿರ್ದತ್ತು ಚೆನ್ದೆಂಗು Ap. 11, 68]; (Grj. 2, 69; M. ಚೆನ್ದೆಙ್ಙು; My. as ಕೆನ್ದೆಂಗು). — ಚೆನ್ನೆಗ್ಗಿಲು. = ಕೆನ್ನೆಗ್ಗಿಲು. (St. & Pl.). — ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. = ಕೆನ್ನೆಯ್ದಿಲೆ, ಚನ್ನೆಯ್ದಲ್, ಚನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. the red water-lily, Nymphaea lotus L. [ತನ್ನೆಸಳ್ಗಳಿನನುಕರಿಸುವ ಚೆನ್ನೈದಿಲ ಕಮ್ಪುನೆಯ್ದಲಾರ್ಪವೆ ಪೂಗಳ್ Ap. 11, 123]; (ಸೌಗನ್ಧಿಕ, ಕಲ್ಹಾರ Hlā.; ಚೆಂಗಲವೆ, ಆಲ Śm. 26; ಚಂಗಲವೆ Kk. 22; Abh. P. 9, 120 va.; V. 4, 115). — ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೊಳ. -ಕೊಳ. a pond abounding in red water-lilies (Śmd. 216).

ಚೆನ್- cen. 2. = ಚನ್ 2-, etc. beauty, straightness, regularity, correctness, etc. — ಚೆನ್ದಮಿೞ್. -ತಮಿೞ್. correct Tamil, the polished Tamil dialect (T.; B. 4, 130 as ಶನ್ತಮಿಳ). — ಚೆನ್ನೆನಪು. proper remembrance (Cpr. 8, 60).

ಚೆನ್ದ cenda. = ಚನ್ದ 1. pleasing, etc. (B. 5, 12. 27. 30). — ಚನ್ದಗೇಡಿ. = ಚ-. (B. 5, 21. 249).

ಚೆನ್ದರ cendara. 1. = ಚನ್ದ್ರ 2, etc. (My.).

ಚೆನ್ದರ cendara. 2. = ಚನ್ದಿರ, etc. (My.).

ಚೆನ್ದಿರ cendira. 1. = ಚೆನ್ದರ 1, etc. (My.).

ಚೆನ್ದಿರ cendira. 2. = ಚೆನ್ದರ 2, etc. (My.).

ಚೆನ್ನ cennu-a3. = ಚನ್ನ. a man of beauty. [2, a valiant person, a brave man. ಚೆನ್ನರನಡಿಗೊತ್ತಿ ಮುಣ್ಡಿಳಿಕರಂ ಬೆಸ

ಕೆಯ್ಸ Pb. 6, 18]. ಪೊನ್ನಳ್ವನೇ ಕುಲೀನಂ ಚೆನ್ನಂ ಕಲಿ (Śmd. 84). see ಬಚು-. [— ಚೆನ್ನಗನ್ನಡಿ. -ಕನ್ನಡಿ. a beautiful mirror. ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದೇಱುದ ಚೆನ್ನಗನ್ನಡಿಯ ಚೇಟಿಕೆ ಬೀಸುವ ಕುಂಚಂ Pb. 9, 100. — ಚೆನ್ನ ಪೂ. a beautiful flower. ಮಿಳಿರ್ವ ಕುರುಳ್ಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದು ದೇಸಿಯ ನಾವಗಮಿಪ ಚೆನ್ನಪೂಗಳನವನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸುತುಂ Pb. 2, 17]. — ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗ. an excellent or eminent man, a hero [ಅದಟರ ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗರ ಸಬಂಗಳ ತೊಱ್ತುಱಯೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ Pb. 8, 104]; (ವೀರ Śmd. II).

ಚೆನ್ನಂಗಿ cennangi. = ಚನ್ನಂಗಿ No. 1. a kind of tree. (Śmd. 75). ಪರಿಮುಲಮ್ಪುತ್ತ ಸುರಹೊನ್ನೆಯಿಂ ಹೊನ್ನೆಯಿಂ ಚೆನ್ನಂಗಿ ಹೊನ್ನಂಗಿಯಿಂ ... ಕಾನನಂ ಕಣ್ಗೆ ಎಸೆದುದು (Rāghc. 17, 54).

***ಚೆನ್ನಿಗ cenniga.** = ಚನ್ನಿಗ. ವಿಲಾಸದುರ್ಮೆಗಳೊಳಾವೆವಗಾಗಿಪವೆನ್ದು ಬನ್ದ ಚೆನ್ನಿಗರುಮನ್ Pb. 1, 106; ಕಡುಗೂರ್ಪ ಮುಡದಿಯ ಮುತ್ತೊಬ್ಬ ಚೆನ್ನಿಗ ಕೊಮ್ಬು Bv. 40.

ಚೆನ್ನು cennu. = ಚನ್ನು. beauty, etc. ಚೆನ್ನ ಬಜ್ಜರಂ (Kk. 48). ಚೆನ್ನ ಪೂ (Abh. P. 9, 120 va.). — ಚೆನ್ನಕ್ಷಿ. -ಅಕ್ಷಿ. a good, sound eye (Bp. 18, 71). — ಚೆನ್ನಾಗಿ. = ಚನ್ನಾಗಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಟ್ಟ ಮಾದುರ (ಪ್ರಣೀತ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ Nr.). ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ ಬಹನ್ದಾದು (ವಿಕಾಶ, ವ್ಯಕ್ತ Nn. 115). see Si. 428; B. 5, 28. 29. 171. 179. 180.

ಚೆನ್ನೆ cenne. 1. = ಚನ್ನೆ. [ಚೆನ್ನೆ ಪೊನ್ನೆಯುರಲಂ ಕೊಯ್ದಳ್ Ap. 11, 102]; (Cpr. 4, 69; Abh. P. 7, 84).

ಚೆನ್ನೆ cenne. 2. = ಚೆನ್ನಂಗಿ ? N. of a tree (Rsv. 5, 56).

ಚೆಪ್ಪುಟಟ್ಟೆ ceppuṭaṭṭa. = ಗೋಧಾಪದಿ, etc. (ಹಂಸಪಾದೀಗಿಡ Si. 151; Te. ಚಪ್ಪುಟಟ್ಟೆ, the asarabacca plant).

ಚೆಮ್- cem. = ಚೆನ್ 1–, etc. redness. — ಚೆಮ್ಬಿಸಿಲ್. = ಕೆಮ್ಬಿಸಿಲ್. purple sunshine (Rsv. 9, 36; Śsv. 1, 77). — ಚೆಮ್ಬೂ. -ಪೂ. a red flower (Cpr. 3, 96). — ಚೆಮ್ಪೊನ್. -ಪೊನ್. (Śmd. 216). the red metal: gold [ಚೆಮ್ಪೊನ್ನ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ Pb. 2, 66; Ap. 2, 67 va.]; (ಕನವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಕಡವರ, ಮಿಸುನಿ Śm. 68; ಕನವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಸುವರ್ಣ Kk. 47; Abh. P. 3, 37; 3, 83 va. and 130 va.; Rsv. 5, 19 va.; J. 18, 63; T. fine or pure gold). — ಚೆಮ್ಪೋತ. -ಪೋತ. (Śmd. 216). = ಕೆಮ್ಪೋತ, etc. the crow-pheasant (ಧೂಮ್ರಚ್ಛದ Mr. 177; M., T. ಚೆಮ್ಪೋತ್ತು; Bh. 1, 20, 53; Śsv. 3, 33).

ಚೆಮ್ಬಿಗೆ cembige. = ಚಮ್ಬು, ತಮ್ಬಿಗೆ. a globular copper or brass vessel, used for drinking water, etc. (S. Mhr.; Mhr. ತಾಮ್ಬ್ಯಾ; Mhr. ತಾಮ್ಬೇಂ, copper; *cf.* ತಾಮ್ರ).

ಚೆಮ್ಬು cembu. = ಚಮ್ಬು, etc. copper, etc. (M. ಚೆಮ್ಬ, ಚೆಮ್ಬು; Tu.; Te. also ಚೊಮ್ಬು). — ಚೆಮ್ಬುಕುಟಿಗ. = ಚಮ್ಬುಕುಟ್ಟಿಗ. a copper-smith (ತಾಮ್ರಕುಟ್ಟಕ Nr.).

ಚೆಯ್ cey. (ಚೆಯ್ಯ). 1. = ಚಯ್, ಚಯ್ಯ, etc. fun. — ಚೆಯ್ಗುಡು. ಕುಡು. to give or cause fun (V. 2, 33; 32, 34). — ಚೆಯ್ಯಾಟ. = ಚಯ್ಯಾಟ, q. v.

ಚೆಯ್ cey. 2. = ಸಯ್ 1, ಸೆಯ್. straightness, etc.; niceness; beautifully, charmingly (see ಚನ್ 2). ಚೆಯ್ ಮುಣ್ಣಾಡಿ, ಮುನ್ದಲೆವಿಡಿದು (Prll. 3, 29).

ಚೆರಗ ceraga. = ಚರಗ, etc. (S. Mhr.).

ಚೆರಿಗೆ cerige. = ಚರಿಗೆ. a globular copper vessel, etc. (C.).

ಚೆರುಕು ceruku. = ಕಬ್ಬು. the sugar-cane (Te. ಚೆರುಕು, ಚೆಱುಕು). see ಚನ್ನ-.

ಚೆರ್ಚೆ cerce. = ಚರ್ಚೆ q. v. ridicule, etc. (S. Mhr.). 2, a quarrel, etc. (R.).

ಚೆರ್ಬಿ cerbi. = ಚರಬಿ. (My.; S. Mhr.; T. ಚೇರ್ವೆ).

ಚೆಲ್ cel. = ಚೆಲ್ಲು, etc. to throw, as water (J. 30, 7).

ಚೆಲಂಕು celaṅku. = ಚಲಕು, etc. to scatter, etc. (ಅಸಿ, ಈಡಾಡು Śmd. II; Te. ಚಿಲುಕು, to sprinkle).

ಚೆಲಂಗು celaṅgu. = ಚಲಂಗು, etc. to let go from the hand, etc. (ಕರಮುಕ್ತಿ Śmd. Dh., o. r. ಚಲಂಗು).

ಚೆಲ cela. abbreviation of ಚೆಲ್ವ, of beauty. — ಚೆಲ ಪಿಳೆ. = ಚಳ ಪಿಳೆ. a beautiful boy (T. ಚೆಲ್ವ ಪಿಳ್ಳೈ). — ಚೆಲ ಪಿಲೆರಾಯ. N. of an idol of Kriṣṇa at Mēlkōṭe in Mysore (My.).

ಚೆಲುವ celuva. = ಚಲುವ, No. 2. see s. ಚೆಲುವು.

ಚೆಲುವಿಕೆ celuvike. = ಚಲುವಿಕೆ, etc. (C.; ಅಭಿಖ್ಯೆ, ಶೋಭ Nr.; ವಿವಕ್ಷಿತ, ಸೌಮ್ಯ Nn. 103). see B. 5, 12. 289.

ಚೆಲುವು celuvu. = ಚಲುವು, etc. (ರಾಮ Mr. 504, o. r. ಚಲುವು; ಕೋಟಿ, ಸೌನ್ದರ Nn. 43; ರೂಪು 70; ರೂಪಕ, ಸರೂಪ 135; C.; B. 5, 12; J. 30, 15). Gen. ಚೆಲುವ (Bp. 42, 24; Prll. 3, 2; B. 2, 15); Acc. ಚೆಲುವನು (Prll. 3, 31); Loc. ಚೆಲುವಿನಲ್ಲಿ in Nn. 43, etc. — ಚೆಲುವ. = ಚಲುವ, etc. a handsome man (ಸುರೂಪ Nr.; ಸೌಮ್ಯ Nn. 74; C.; B. 2, 14).

ಚೆಲೋ celō. = ಚಲೋ, etc. (C.; B. 2, 28; 5, 47. 85. 217. 262. 278. 289). ಚೆಲೋದು, ಚೆಲೋವು, *e. g.* 5, 124. 132. 209. 213. — ಚೆಲೋ ಚೆಲೋ. rep. (B. 5, 85. 146).

ಚೆಲ್ಲ cella. = ಚಲ್ಲ 1. [ಎನ್ದೆನಿತಾನುಂ ತೆಱದೊಳಱಪಿನ ಅಲ್ಲಯ ಚೆಲ್ಲದ ಪುರುಡಿನ ಮುಳಿಸಿನ ನೆವದ ಪಡೆಮಾತುಗಳಂ ನುಡಿದುಂ Pb. 7, 94 va.]; (Rsv. 11, 83). — ಚೆಲ್ಲಾಟ. = ಚಲ್ಲಾಟ. ಕೊತ್ತಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ (Prv.).

ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತ cella-votta. = ಚಲ್ಲವೊತ್ತ. see s. ಚಲ್ಲವರ್ತ.

ಚೆಲ್ಲಾ cellā. = ಚಲ್ಲಾ, etc. — ಚೆಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿ. = ಚಲ್ಲಾ-. (S. Mhr.).

ಚೆಲ್ಲಾಟ cellāṭa. = ಚಲ್ಲಾಟ. throwing about, etc. see s. ಚೆಲ್ಲ and ಚೆಲ್ಲು.

ಚೆಲ್ಲಿಸು cellisu. = ಚಲ್ಲಿಸು. to cause to pour, as brandy on the ground (B. 5, 54), to cause to throw or put down, as a tree (5, 135), to cause to throw about or spread, as grass (5, 295), etc. (C.).

ಚೆಲ್ಲು cellu. = ಚಲ್ಲು 1, ಚೆಲ್. to scatter about or strew (ಪೀಱು, ಪಿಕೀಯರ್ Śmd. Dh. Cm.; C.), as lotus-flowers (Rsv. 6, 7), as seed (11, 68), to spend lavishly or profusely, as wealth (J. 34, 35), to spill, as ink (B. 2, 1), to shed, as blood (J. 4, 32), to throw away, as some jaggory (B. 2, 16), as a carcass (2, 34), as scum (3, 46), to throw or put, as a bundle of grass (2, 19), as salt (3, 59), to throw, as dust (J. 6, 39), as arrows (29, 11), etc., etc. see B. 3, 106. 123; 4, 157; 5, 154. 211. ಎಣ್ಣೇ ಚೆಲ್ಲಿದವನೂ ಅತ್ತ, ಕಾಯಿ ಚೆಲ್ಲಿದವನೂ ಅತ್ತ.—ಕೂಟ ಚೆಲ್ಲಿದ ಕಡೆ ಸಾವಿರ ಕಾಗೆ (Prvs.). 2, to disperse (v. i., J. 7, 32). — ಚೆಲ್ಲಾಟ = ಚಲ್ಲಾಟ. (C.). — ಚೆಲ್ಲಾಡು. = ಚೆಲ್ಲಾಡು. (My.). ಅಜ್ಜಲರ ಧೂಳಿಗಳ ಚೆಲ್ಲಾಡಿ (J. 3, 24). — ಚೆಲ್ಲಾಟ್ಯಡು. = ಚೆಲ್ಲಾಡು. (My.).

ಚೆಲ್ಲೆ celle. = ಚಲ್ಲೆ. length (ನಿಡಿದು Śm. 49; Kk. 51, o. r. ಚಲ್ಲೆ). — ಚೆಲ್ಲೆಗಣ್. -ಕಣ್. a long, extended eye (Śm. 118, o. r. ಚಲ್ಲೆ-; Bp. 40, 14; J. 6, 18; 31, 10).

ಚೆಲ್ವ celva. = ಚಲ್ವ No. 1, etc. beauty (ಪುಣ್ಯ, ರೂಪು Nn. 63). [ಪದನಖದದನಿನ್ತು ಸಮಖ ಪೇಟಿಕ್ವೊಡೆ ಚೆಲ್ವಂ Kr. 1, 93]. 2, = ಚಲ್ವ No. 2, ಚೆಲುವ, etc. [ಚೆಲ್ವರ್ಕಳ್. pl. handsome persons. (note the use of double pl. suffix). ಸುಭಟರ್ಕಳ್ ಕವಿಗಳ್ ಸುಪ್ರಭುಗಳ್ ಚೆಲ್ವರ್ಕಳ್ ಅಭಿಜನರ್ಕಳ್ ಗುಣಿಗಳ್ Kr. 2, 28]. see s. ಚೆಲ್ವು.

ಚೆಲ್ವಿ celvi. = ಚಲುವಿ, etc. a beautiful woman.

ಚೆಲ್ವಿಕೆ celvike. = ಚಲ್ವಿಕೆ, etc. beauty. (C.; B. 3, 18).

ಚೆಲ್ವು celvu. = ಚಲ್ವು, etc. beauty. (C.; ಸುರಭಿ Mr. 509, o. r. ಚಲುವು; ಅನ್ದ Kk. 32; Cpr. 1, 77. 132; Grj. 10, 45. 47; J. 30, 7). [ಸಹಜದ ಚೆಲ್ವಿನೊಳ್ ರತಿಯ ಸೋಲದ ಕೇಳಿಕೆಯೊಳ್ Pb. 1, 4; Ap. 1, 61]. ಚೆಲ್ವ ಶಿಶು (J. 28, 20). ಚೆಲ್ವಂ ಬೀಱು (Rśv. 13, 69. 70). ಚೆಲ್ವಿನ ಕಣಿ (13, 104). ಚೆಲ್ವಿನ್ದೆ (Śmd. 216). ಇದು ದೇಶಿಯೊಳ್ ಚೆಲ್ವು (191). — ಚೆಲ್ವ. = ಚಲುವ, etc. a handsome man (Cpr. 1, 108). see ಕಡು-. — ಚೆಲ್ವನ್ ಅನ್. to get (or possess) beauty, etc. (Kk. 18. 26; J. 3, 17). — ಚೆಲ್ವಾಗು. -ಆಗು. to become or be beautiful, etc. (Śmd. 174; Cpr. 1, 80; Rśv. 5, 51; Śśv. 5, 54; J. 17, 4). — ಚೆಲ್ವಿಡಿ. -ಇಡಿ. to abound in beauty (Grj. 10, 92). — ಚೆಲ್ವುವೆಱು. -ಪೆಱು. = ಚೆಲ್ವನ್ ಅನ್. (Ch. v. 181. 206; Cpr. 3, 38). — ಚೆಲ್ವೆನ್. -ಎನ್. to say "it is a beauty", or "it is beautiful". ಪರಿಶೋಭಿಸಿತು ... ಪದ್ಮಾಕರಂ ಚೆಲ್ವೆನೆ (J. 15, 8). — ಚೆಲ್ವೆಸೆ. -ಎಸೆ. to beam beautifully. ಅಯ್ದೆ ತೊಳಪ ಕನ್ನವುರಂ ಚೆಲ್ವೆಸೆದಿರೆ (Śmd. 75). — ಚೆಲ್ವೊಗೆ. -ಒಗೆ. beauty to arise or appear (Kk. 28). — ಚೆಲ್ವೊಡರಿಸು. -ಒಡರಿಸು. to produce beauty (Grj. 10, 103). [— ಚೆಲ್ವೋಡು. -ಓಡು. beauty to fade. ಬಾಡದ ಬಾಸಿಗಮುಡೆ ಚೆಲ್ವೋಡದ ದಿವ್ಯಾಮ್ಬರಂ ಮನಂಗೊಳೆ Ap. 6, 40].

ಚೆಲ್ವೆ celve. = ಚೆಲ್ವಿ, etc. (My.). ಗೌಡನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಕಡುಚೆಲ್ವೆಯಾದರೆ ಕಸದ ಮಂಕ್ರಿ ಹೊತ್ತು ತನ್ನಾಗ ಕಣ್ಡೀತು (Prv.).

ಚೆಳು ceḷu. = ಚಳ್ಳು, etc. a long flexible rod. — ಚೆಳಾವರಿ. -ಆವರಿ. = ಚಳ್ಳವರೆ. (St. & Pl.).

ಚೆಳ್ಳ ceḷḷa. = ಚಳ್ಳೆ, etc. a kind of tree. — ಚೆಳ್ಳದ ಮರ. (ಶೇಲು, etc. Nr.).

ಚೆಳ್ಳು ceḷḷu. = ಚೆಳು, etc. — ಚೆಳ್ಳುಗುರ್. -ರು. = ಚ-. (J. 8, 21; S. Mhr.).

ಚೆಳ್ಳು ceḷḷu. = ಚಳ್ಳ, etc. (ಜಾತಿ, ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ Mr. 124).

ಚೆಳ್ಳೆ ceḷḷe. = ಚೀಳು, etc. (My.).

ಚೇಕಿತಾನ cēkitāna. N. of a prince and ally of the Pāṇḍus. (Bh. 6, gītārtha 1, 4).

ಚೇಗ cēga. = ಚಾಗ 2, ಚಿಗಿರ್, ಚೇಗಿ, ಜೀಗ, ಜೆಗ್ಗ, ಜೇಗಿ. quickness; quickly (ಚಟ್ಚರ, ಬಟ್ಚರ, ಚೆಕ್ಕನೆ, etc., ಶೀಘ್ರ Śm. 61, o. r. ಜೆಗ್ಗ; Kk. 50, o. rs. ಚಿಗಿರ್, ಚೇಗಿ, ಜೀಗ, ಜೇಗಿ). — ಚೇಗ ಚೇಗ. rep. = ಚಾಗ ಚಾಗ. (Mr. 90, o. r. ಚಾಗ ಚಾಗ).

ಚೇಗಿ cēgi. = ಚೇಗ, q. v.

ಚೇಗು cēgu. = ಕೆಚ್ಚು 4, ಚೇಗೆ. the heart, or core, of a tree; essence; strength; [benefit. ತನಗೆ ಮುನಿವವರಿಗೆ ತಾ ಮುನಿಯಲೇಕಯ್ಯ ತನಗಾದ ಆಗೇನು? ಅವರಿಗಾದ ಚೇಗೇನು? Bv. 248; Cv. 181, 1276]; (ಬಲಿತಿರುವಿಕೆ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವಿಕೆ Si. 122; My.; T.; Te. ಚೇಗೆ, ಚೇವೆ). ಗಿಡದಲ್ಲಿರುವ ಚೇಗು (ಸಾರ, ಮಜ್ಜನ್ Si. 122).

ಚೇಗೆ cēge. = ಚೇಗು. (Bp. 24, 25).

ಚೇಚೇ cē-cē. fie! shame! (My.; Mhr. ಛೇಛೇ; *cf.* ಚೀ). 2, not so! (My.).

ಚೇಟ cēṭa. *a servant;* a slave.

ಚೇಟಕ cēṭaka. *a servant;* a slave. *cf.* ಶೆತ್ತಿಗ?

ಚೇಟಿ cēṭi. *a female servant;* a female slave. [ಅಗಳ್ ವಿದಿತ ವೃತ್ತಾನ್ತೆಯಾಗಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕೆಲದೊಳಿರ್ದ ಸುನ್ದರಮಾಲೆಯೆಮ್ಬ ಚೇಟಿ Pb. 3, 53 va.]; (Bp. 6, 10; J. 6, 37; 7, 6).

***ಚೇಟಿಕೆ cēṭike.** = ಚೇಟಿ. ಮುಂದೆ ಬಂದೇಱದ ಚೆನ್ನಗನ್ನಡಿಯ ಚೇಟಿಕೆ Pb. 9, 100.

ಚೇಡೆ cēḍe. a goblin of that class which can be summoned to harass people (Mhr. ಚೇಡಾ). — ಚೇಡೆ ಮಾಡು. to practise black-art in order to ruin somebody (S. Mhr.).

ಚೇಣ cēṇa. = ಚಾನ, etc. a small chisel. (ವ್ರಶ್ಚನ, ಪತ್ರಪರಶು Nr.).

ಚೇತ cēta. Tbh. of ಚೇತಸ್. see ದುಶ್ಚೇತ; Cpr. 5, 121.

ಚೇತಕಿ cētaki. *the yellow myrobalan, Terminalia chebula.*

ಚೇತನ cētana. (fr. ಚಿತ್). conscious; sentient; intelligent; alive, living; feeling; conspicuous, distinguished, excellent. 2, the thinking principle, the mind; the soul (ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಆತ್ಮ Mr. 29). 3, *a living and sentient being.* 4, = ಚೇತನೆ (ಸಂಜ್ಞಾ, ಚೈತನ್ಯ Nn. 99). 5, power, strength (C.; not Sk.).

ಚೇತನಕರಣ cētana-karaṇa. the act of making conscious, etc. see ಎಲಚುರ್, ತೆಪ್ಪಱು.

ಚೇತನಧರ್ಮ cētana-dharma. the nature of consciousness, etc. (Kāvy. V, 939).

ಚೇತನಭಾವ cētana-bhāva. the state of being conspicuous or distinguished, conspicuous nature (Śmd. 247; Kāvy. I, 4, 22-26); the state of being conscious, etc.

ಚೇತನಾಚೇತನ cētana-acētana. animate and inanimate (Śmd. 113).

ಚೇತನೆ cētane. consciousness; *understanding, intelligence, reflection.* — ಚೇತನೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to recover consciousness (Cpr. 5, 6).

ಚೇತನ್ಯ cētanya. Tbh. of ಚೈತನ್ಯ. power (S. Mhr.).

ಚೇತರಣೆ cētaraṇe. consciousness, strength (Cpr. 8, 71).

ಚೇತರಿಸು cētarisu. (*i. e.* ಚೇತನಿಸು). to recover consciousness, or strength (My.; ತೆಪ್ಪಱು, ಮಲಚುರ್, etc. G.). see Abh. P. 9, 44; 14, 103; Grj. 4, 66; J. 4, 47. 50; B. 5, 130. 132.

ಚೇತಸ್ cētas. = ಚೇತ, ಚೇತಸ್ಸು. consciousness; intelligence; the soul; *the mind, intellect.*

ಚೇತಸ cētasa. having such and such a mind (at the end of a compound). ಚೇತಸೆ, a female having such and such a mind (Bp. 41, 4).

ಚೇತಸ್ಸು cētassu. Tbh. of ಚೇತಸ್. (My.).

ಚೇತೋಜಾತ cētas-jāta. Kāma.

ಚೇತೋಜಾತವೈರಿ cētōjāta-vairi. Śiva (Bp. 54, 47).

ಚೇತೋಜಾತಹರ cētōjāta-hara. Śiva. 2, a long syllable (Ch. v. 102. 127).

ಚೇದಿ cēdi. N. of a country and of its people. (R.).

ಚೇದು cēdu. bitterness (Te.; see ಕಯ್ 6). — ಚೇದು ಬೀರ. (ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಘೋಷಕ, ಕಯ್ಪೀರೆ, etc. Si. 151; Te.).

ಚೇಪು cēpu. = ಸೇಬು? a gush or spirt, as of milk [Tu. to splash]; (Te.; Te. ಚೇಪು, to moisten, or let the milk, to give forth, emit, as a breast does milk; T. ಚೇಕ್ಕು, woman's milk). — ಚೇಪಿನ ಗಿಡ. a tree the leaves of which are given to cows to increase the milk (Sd.).

ಚೇಮ cēma. Tbh. of ಕ್ಷೇಮ. (My.). well-being, etc.

ಚೇರ cēra. (also Sk.). the Cēra or Koṅgu country (including also Kēraḷa or Malabār). 2, the name of a certain horse (Bp. 59, 40; ಅರುಣಂ ಮಾಸೆ ಚೇರನಕ್ಕುಂ Mr. 275). — ಚೇರಘಟ್ಟ. the strong Cēra (king? Cpr. 1, 134).

ಚೇರಣಿಗ cēraniga. a Malabār man (see Mr. s. ಕೇರಲ).

***ಚೇರಮ್ಮ cēramma.** N. of a prince belonging to the Cēra dynasty. ಸಿನ್ನನೆ ಕಿಟ್ಟಿಕ್ಕೊಳೆ ನೋಡುತಿರ್ಪನನವಂ ಚೇರಮ್ಮಂ Pb. 3, 54.

ಚೇರು cēru. testicles swollen from venereal disease (S. Mhr.; Te. ಚೇರು, a string, cord; roe or a string of spawn in fish; veretrum tauri vel equi). — ಚೇರು ಇಳಿ. the testicles to enlarge and hang down on account of venereal disease (S. Mhr.).

ಚೇಲ cēla. = ಶಲ್ಯ2, ಶಲ್ಲೆ, ಶಾಲೆ2, ಶೆಲ್ಲೆ, ಶೇಲೆ, ಸೇಲೆ. *cloth; clothes;* a garment. 2, (at the end of compounds) low, vile, bad.

ಚೇಲಾಂಚಲ cēla-añcala. the border or end of a garment (folded into a pouch, ಮಡಿಲ್ Ss.).

ಚೇಲಿ cēli. 1. circumcision (My., H., from H. ಚೇಲಾ, a disciple).

ಚೇಲಿ cēli. 2. *a bad woman.*

ಚೇಲಿಕ cēlika. a tailor (ತುನ್ನವಾಯು, ಚಿಪ್ಪಿಗ Mr. 377).

ಚೇಲಿಕೆ cēlike. ಚೇಳಿಕೆ. a bodice. 2, civet (ಪುಣುಗು Mr. 336).

ಚೇಷ್ಟತೆ cēṣṭate. the state of moving, stirring, etc. see ನಷ್ಟ-.

ಚೇಷ್ಟಿತ cēṣṭita. done with effort, exerted, set in motion. 2, motion, gesture, act, function; action, behaviour, etc. see ನಿಶ್-; Cpr. 3, 65.

ಚೇಷ್ಟಿಸು cēṣṭisu. to move, to stir, to exert oneself, to be busy; to act, to do, to perform (Cpr. 2, 28; 3, 68).

ಚೇಷ್ಟೆ cēṣṭe. moving any member of the body; *gesture, action, activity* (as one of the sentiments, ಭಾವ Nn. 100); effort, exertion; doing, performing, behaving, manner of existence. 2, wild capers, mischievous tricks, derision (C.; Mhr.; not Sk.; B. 2, 34). ಕುಣ್ಣಿಗೆ ಎಣ್ಣು ಚೇಷ್ಟೆ, ಕುರುಡಗೆ ಹದಿನಾಜು ಚೇಷ್ಟೆ (Prv.). — ಚೇಷ್ಟೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. activity to cease (Abh. P. 7, 15). — ಚೇಷ್ಟೆಗುನ್ದುಹ. -ಕುನ್ದುಹ. fainting (ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟತೆ Nr.). — ಚೇಷ್ಟೆಯುವನು. -ಅವನು. = ಚೇಷ್ಟೆಗಾಱ. (C.); fem. ಚೇಷ್ಟೆಯವಳು (C.).

ಚೇಷ್ಟೆಗಾಱ cēṣṭe-gāṟa. a man full of tricks and pranks (C.).

ಚೇಲ್ cēḷ. = ಚೇಳು, ತೇಲ್. a scorpion. — ಚೇಳ್ಪಿಸಿಗ. a kind of fish (Rśv. 5, 115).

ಚೇಳು cēḷu. = ಚೇಳ್, etc. (C.; ದ್ರುತ, ಆಲಿ, ವೃಶ್ಚಿಕ Hlā.; Mr. 403; ಆಲಿ, ಅಲಿ, ದ್ರುಣ, ದ್ರೋಣ, ವೃಶ್ಚಿಕ Nr.; Si. 171; ವೃಶ್ಚಿಕ 405; Tu.; T., M. ತೇಳ್; Te. ತೇಲು). ಚೇಳ ಬಾಲ (ಅಲ, ವೃಶ್ಚಿಕಲಾಂಗೂಲ Hlā.; ಆಲ, ದ್ರುತಪುಚ್ಛ Mr. 403). ಕಚ್ಚಿದರೆ ಕಚ್ಚುವನದು, ಕಿಚ್ಚಲ್ಲ, ಚೇಳಲ್ಲ (pepper, Sp.). ಚೇಳ ಬಾಲದ ಉರಿಯ ತಾಳಲು ಬಹುದು; ಕಾಟುಮೂಟರ ಸಂಗ ಮಱೆದು ಕಳೆ, ಮನವೆ (Dp. 172). ಚೇಳಿಂ ತೆಗೆಯಲ್ಕೆ, ಸುಮ್ಮನಿಹುದೆ? (Sś. 85). ಚೇಳುಗೆಯು ಕೊಣ್ಡಿಯಲಿಹುದು ವಿಷ (Jñs. 42, 72). ಚೇಳುಗೆ ಪಾರುಪತ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟರೆ ಜಾವಕ್ಕೊನ್ದು ಸರ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿತು. — ಚೇಳುಗೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಚೇಳಿನ ಮನ್ತ್ರವನ್ನಱಿಯದವ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see B. 2, 50; 5, 41; ಎನ್ಮೆ-, ಎಲೆ-, ಕರೀ-, ಕೆಮ್ಪು-, ಲಕ್ಷ್ಮಿ-. — ಚೇಳಿನ ಕೊಣ್ಡಿಯ ಗಿಡ. a stout annual plant with showy flowers and a seed resembling the sting of a scorpion, Martynia diandra Don. (Z.). — ಚೇಳುಕೊಣ್ಡಿ ಗಿಡ. an annual herb, the Indian turnsole, Heliotropium indicum L. (St. & Pl.; My.). 2, the thorny shrub Vangueria spinosa (ವೃಶ್ಚಿಕ Si. 405). — ಚೇಳುಬಾಣ. a rocket resembling a scorpion in its movements (My.). — ಚೇಳು ಬಾಲದ ಗಿಡ. = ಚೇಳುಕೊಣ್ಡಿ ಗಿಡ No. 1. (St. & Pl.; My.). — ಚೇಳು ಮಣಿ. a stone used to extract the poison of a scorpion (R.). — ಚೇಳುಮಣಿಗಿಡ. = ಚೇಳುಬಾಲದ ಗಿಡ. (St. & Pl.).

ಚೈತನ್ಯ caitanya. = ಚೇತನ್ಯ. (fr. ಚೇತನ). intelligence; mental perception, feeling; *consciousness;* sensation; the soul; the deity considered as the source of life. 2, = ಚೇತನ No. 5 (C.; not Sk.). see ಮಿಡುಕು. 3, N. of a reformer of the Vaiṣṇava sect, born about 1484 A. D. 4, a family-name (Mg.). see Nn. 99 s. ಸಂಜ್ಞೆ.

ಚೈತನ್ಯಭಾವ caitanya-bhāva. = ಚೇತನಭಾವ. (Śmd. 247 Cm.).

ಚೈತನ್ಯಭಾವಿ caitanya-bhāvi. a person endowed with intelligence (Bp. 51, 31).

ಚೈತನ್ಯಮಯ caitanya-maya. full of life, life-like (Bh. 1, 12, 9).

ಚೈತನ್ಯಸ್ಥ caitanya-stha. standing, abiding, or living in intelligence, etc. (Bp. 61, 59); a rich man (My.).

ಚೈತ್ಯ caitya. 1. (fr. ಚಿತಾ). relating to a funeral pile; a monument on the site of a funeral pile; a place of sacrifice or religious worship; *a temple; a building containing an image or some relic of Buddha or Jina* (Cpr. 3, 81. 82); a Buddhist or Jaina image (ಜಿನಾಂಗ, ಜಿನಬಿಮ್ಬ Nn. 134); the world of Bauddhas (ಬೌದ್ಧತಪ Mr. 485); heaven (ತ್ರಿದಶಾವಾಸ, ಸ್ವರ್ಗ Nn. 134; ಸುರಧಾಮ Mr. 485).

ಚೈತ್ಯ caitya. 2. (fr. ಚಿತ್). the individual soul; the mind (ಚಿತ್ತ, ಮನಸ್ಸು Nn. 134).

ಚೈತ್ಯಗೃಹ caitya-gṛiha. = ಚೈತ್ಯಾಲಯ. (Cpr. 1, 115; 6, 5).

ಚೈತ್ಯಭವ caitya-bhava. = ಚೈತ್ಯಾಲಯ. (Cpr. 8, 100).

ಚೈತ್ಯಾಗಾರ caitya-āgāra. = ಚೈತ್ಯಾಲಯ. (Cpr. 4, 85 va.).

ಚೈತ್ಯಾಯತನ caitya-āyatana. = ಚೈತ್ಯಾಲಯ. (Cpr. 3, 17; 6, 11 va.).

ಚೈತ್ಯಾಲಯ caitya-ālaya. a Jaina temple (ವಸತಿ, ಜಿನಗೃಹ Nn. 133; Cpr. 2, 57; Abh. P. 7, 47 va.).

ಚೈತ್ರ caitra. (fr. ಚಿತ್ರಾ). *the first month of the year* (March-April) *when the full moon stands in citrā* (B. 5, 307. 308); the spring month, spring (ಮಧುಪ್ರಿಯ, ವಸನ್ತ Nn. 29, o. r. ಚೈತ್ರ ಮಾಸ; ಮದು Śm. 20). ಚೈತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರನಾದರೂ ಮೆಯ್ ತಗಲಿಸ ಕೂಡದು (Prv.).

ಚೈತ್ರದೂತಿ caitra-dūti. = ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ. a kind of creeper. (Rśv. 9, 46).

ಚೈತ್ರಮಾಸ caitra-māsa. = ಚೈತ್ರ. (ಮಧು Nn. 13; ಮಧುಪ್ರಿಯ 29; ಸುಗ್ಗಿ Ct. I, 5; J. 5, 18).

ಚೈತ್ರರಥ caitraratha. (fr. ಚಿತ್ರರಥ). *the garden of Kubēra planted by the gandharva Citraratha.*

ಚೈತ್ರಸಖ caitra-sakha. the friend of spring: Kāma. (R.).

ಚೈತ್ರಾನಿಲ caitra-anila. the breeze of spring (Cpr. 7, 39).

ಚೈತ್ರಿ caitri. the month caitra. (R.).

ಚೈತ್ರಿಕ caitrika. *the month caitra.*

ಚೈದ್ಯ caidya. belonging to cēdi; Śiśupāla. (Bhāgavata 10, 80, 11).

ಚೈನಿ caini. full or fond of sport (ಚಂಚಲ Cb.; Mhr. ಚೈನೀಗಡೀ).

ಚೈರನ್ತನ cairantana. (fr. ಚಿರನ್ತನ). old, ancient (Kāvy. V, 968; Cpr. 1, 22).

ಚೊ co. = ಚಾ, ಚೋ. an imitative sound.

ಚೊಂಯಿ comyi. = ಚುಂಯಿ, etc. (My.).

ಚೊಕಟೆ cokaṭa. = ಚೊಕ್ಕಟ, etc. purity, cleanness (My.).

ಚೊಕ್ಕ cokka. niceness, elegance, beauty, charm, etc. (ರಯ್ಯ, ಲೇಸು, ಹಸಗಟ್ಟು, ಎಡ್ಡ, ಅನು, ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಮನೋಹರ Śm. 55; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, etc. Kk. 18; Tu., T. ಚೊಕ್ಕ, ಚೊಕ್ಕು; M., Te. ಚೊಕ್ಕ; Sk. ಚೋಕ್ಷ; Mhr., H. ಚೋಖಾ; see ಚಜ್ 1- & 2-, & ಚೂಪು 1; *cf.* Te. ಜೋಕೆ, T. ಚೊಗಜು, M. ಚೊಂಗು, K. ಸೊಗಸು, beauty). ಚೊಕ್ಕಹೆಣ್ಣತಿಯವಳ್ಗೆ ತಕ್ಕ ವರನಿಲ್ಲದಿರೆ ಕುಕ್ಕೆ ತುಮ್ಬಿದ ರೊಕ್ಕವಿದ್ದು ಫಲ ವೇನು? (Dp. 148). 2, purity, cleanness (C.; T., Te.; Sk. ಚೋಕ್ಷ; Mhr., H. ಚೋಖ). — ಚೊಕ್ಕಊಟ. an excellent, clean meal (C.). — ಚೊಕ್ಕಚಿನ್ನ. pure gold (C.). — ಚೊಕ್ಕದಮ್ಬುಲ. -ತಮ್ಬುಲ. excellent tambula (Cpr. 8, 47). — ಚೊಕ್ಕನೀರು. pure water (My.). — ಚೊಕ್ಕನೆಯ್ನಾರ್. N. (Bp. 11, 17). — ಚೊಕ್ಕಬೆಳ್ಳಿ. pure silver (C.). — ಚೊಕ್ಕಭೋಜನ. = ಚೊಕ್ಕಊಟ. (My.). ಚಿಕ್ಕ ಮಡಿಕೆ ಚೊಕ್ಕಭೋಜನ (Prv.).

ಚೊಕ್ಕಟ cokkaṭa. = ಚೊಕಟ, ಚೊಕ್ಕಟು q. v., ಚೊಕ್ಕಳ. (Te.). ಚೊಕ್ಕಟದ ತನಿಸುಖಂ (Cidakhaṇḍānubhava sāra 1, 7). ಚನ್ದನಾದಿಗಳಿನ್ದ ಶರೀರಮಂ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡುವುದು (ಪರಿಕರ್ಮ, ಅಂಗ ಸಂಸ್ಕಾರ Nr.). 2, purity, cleanness (My.; Te.).

ಚೊಕ್ಕಟು cokkaṭu. comeliness, beauty, etc. (ಗಾಡಿ, ಸೊಬಗು, ಗರಗರಿಕೆ, ನಿಜತೆ, ಸುಭಗ Śm. 47, o. r. ಚೊಕ್ಕಟ). 2, purity (Mhr., H. ಚೋಖಟ, ಚೋಖಟಾ, ಚೋಖೋಟ).

ಚೊಕ್ಕಳ cokkaḷa. = ಚೊಕ್ಕಟ, etc. (ಗರಗರಿಕೆ Ct. II, 88; V. 11, 9; Mhr., H. ಚೋಖಾಳ, clean, clear; pure).

ಚೊಕ್ಕಳತನ cokkaḷatana. the state of being nice, etc. (V. 40, 75).

ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ cokkaḷike. elegance, beauty, etc. (ನೆಱವಣಿಗೆ Śmd. 386 Mdb. Cm.; ರಯ್ಯ, etc. Śm. 55; ಕೆನೆ 100; ಅನು, ಲೇಸು, ಹಸ, ಕೆನೆ, ಅಣಿ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18). ಸಕ್ಕದಮಂ ಮಱಗೊಳ್ಳದೆ ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆಯಿನ್ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಂ ಬೆಚ್ಚಿರ್ (Śmd. 386).

ಚೊಕ್ಕೆಯ cokkeya. a device, a dexterous feat (of wrestlers, Grj. 2, 106 va.; Bh. 2, 2, 96; 3, 6, 23).

ಚೊಕ್ಕೆಯತನ cokkeyatana. skill, proficiency, etc. (ಬಿನ್ನಣ Bhn. 56).

ಚೊಗಚಿ cogaci. = ಚಗಚೆ, etc. (S. Mhr.). the shrub-like, though annual herb Cassia occidentalis L. (Z.; *cf.* ದೊಡ್ಡ ತಗಚಿ).

ಚೊಗರ್ಚಿ cogarci. = ಚೊಗಚಿ. (Z.).

ಚೊಂಗ conga. = ಚಂಗ, ಚೊಂಚ, ಚೊಂಚು, etc. crookedness, perverseness (My.). 2, see s. ಚೊಂಗು.

ಚೊಂಗಿ congi. = ಚುಂಗಿ. a perverse female (My.). 2, = ಚೊಂಗು, *e. g.* in ಚೊಂಗಿದನ, ಚೊಂಗಿಮನುಷ್ಯ (My.).

ಚೊಂಗು congu. = ಚೊಂಗ No. 1. (My.). — ಚೊಂಗ. -ಅ 3.- a perverse man (My.).

ಚೊಚ್- coc. = ತೊದ್-, q. v. the state of being the point, first or previous. — ಚೊಚ್ಚಲ್. -ಚಲು. (the first pregnancy), the first birth; the first offspring. ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗ, a first-born son (C.; B. 3, 15). ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗಳು, a first-born daughter (C.). ಚೊಚ್ಚಲ ಬಸುಱು, the pregnancy with the first offspring, the first pregnancy (used only of women, C.). ಚೊಚ್ಚಲ ಈತ, the first production of young (used of cattle, My.). ಚೊಚ್ಚಲ, ಕಱು, the first calf (My.). — ಚೊಚ್ಚಲ. = ಚೊಚ್ಚಲು. ಈತ ಚೊಚ್ಚಲ, ಆಕೆ ಚೊಚ್ಚಲ (C.). — ಚೊಚ್ಚಿಲ್. -ಚಿಲು. = ಚೊಚ್ಚಲ್. [ನಿಮ್ಮ ಚೊಚ್ಚಿಲ ಮಗನಪ್ಪ ಸೂರ್ಯಸೂನುವಂ Pb. 9, 63 va.]. — ಚೊಚ್ಚಲದು. -ಅದು. one (*i. e.* a cow) that has had the first or one calf (ಗೃಷ್ಟಿ Mr. 181, o. r. ಚೊಚ್ಚಲದು). — ಚೊಚ್ಚಿಲಾತ್ಮಜ. -ಅತ್ಮಜ. a first-born son (Mr. 310, o. r. ಚೊಚ್ಚುಲಾತ್ಮಜ). — ಚೊಚ್ಚುಲ್. -ಚುಲು. = ಚೊಚ್ಚಲ್. — ಚೊಚ್ಚುಲ ಮಣಕ. a cow that has had one calf (ಗೃಷ್ಟಿ, ಸಕೃತ್ಪ್ರಸೂತೆ Hlā.). — ಚೊಚ್ಚುಲು ಬಸುಱು. = ಚೊಚ್ಚಲ-. (My.). ಎಳೆತನದಲ್ಲೇ ಚೊಚ್ಚುಲುಬಸುಱಾದ ಆಕಳು (ಪ್ರಷ್ಠೌಹಿ, ಬಾಲಗರ್ಭಿಣಿ Si. 322, thus *only* in Si.).

ಚೊಚ್ಚ cocca. Tbh. of ಸ್ವಚ್ಛ. (My.).

ಚೊಂಚ conca. = ಚೊಂಗ, ಚೊಂಚು, etc. 2, see s. ಚೊಂಚು. — ಚೊಂಚಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a crooked, crippled arm (S. Mhr.).

ಚೊಂಚು concu. = ಚೊಂಚ No. 1. the state of being crooked. — ಚೊಂಚ. -ಅ 3. a man who has a crooked, crippled arm (S. Mhr.).

ಚೊಟ್ಟ coṭṭa. (fr. ಕುಡು 3). = ಚೊಟ್ಟ, ಚೊಟ್ಟು, ಚೊತ್ತು, ಸೊಟ್ಟ, ಸೊಟ್ಟು, ಸೊತ್ತು. crookedness; a cripple. [Tu. ಚೊಟ್ಟ]. — ಚೊಟ್ಟಗಾಲು. -ಕಾಲು. a crooked, crippled foot (My.). — ಚೊಟ್ಟಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a crooked, crippled arm (My.).

ಚೊಟ್ಟಗೆ coṭṭage. = ಸೊಟ್ಟಗೆ. crooked.

ಚೊಟ್ಟಿ coṭṭi. = ಚೊಟ್ಟ, etc. crookedness; a cripple woman. (T. ಚೊಟ್ಟೈ; T. ಚೊರಡು, M. ಚುಱಡು, a crook, hook; see s. ಕೋಟ 1 and *cf.* ತೊಱಡು). — ಚೊಟ್ಟಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. a man who has a crooked, crippled hand or arm (ಕುಕರ, ಕುಣಿ Nr.).

ಚೊಟ್ಟು coṭṭu. = ಚೊಟ್ಟ, etc. (My.).

ಚೊಟ್ಟೆ coṭṭe. Tbh. of ಚೋಟಾ. a small, mean man (My.).

ಚೊತ್ತಿ cotti. = ಸೊತ್ತಿ. a female with crooked, crippled limbs (My.).

ಚೊತ್ತಿಗೆ cottige. = ಜತಿಗೆ, ಜತ್ತಿಗೆ, ಜೆತ್ತಿಗೆ, ಜೊತಿಗೆ, ಜೊತ್ತಗೆ, ಜೊತ್ತಿಗೆ. Tbh. of ಯೋಕ್ತ್ರಕ. the plaited strap or collar round an ox's neck by which it is fastened to the yoke (the form of ಚೊತ್ತಿಗೆ *only* in Si.). ಪಶುಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಚೊತ್ತಿಗೆ (ಆಬನ್ಧ, ಯೋಕ್ತ್ರ, ಯೋತ್ರ Si. 303).

ಚೊತ್ತು cottu. = ಚೊಟ್ಟ, etc. — ಚೊತ್ತ. -ಅ 3. a male with crooked, crippled limbs (My.).

ಚೊಪ್ಪಟೆ coppaṭe. the red cedar, Erythroxylon monogynum Roxb. (ದೇವದಾರು Mr. 118, one MS. ಚೊಪ್ಪಡೆ; for "redness" see s. ಚಜ್ 1-).

ಚೊಮ್ಬು combu. = ಚಮ್ಬು No. 2. a copper vessel, etc. (My.).

ಚೊಱ್ cor. = ಚುಯ್, etc. — ಚೊಱನ್ನು. -ಅನ್ನು. = ಚುಯ್ಯೆನ್. (C.).

ಚೊಱ coṟa. a shark (ಮಕರ Si. 88; Tu. ತೊರಕೆ; T. ಚುಱಾ; M. ಚಿಱಾಗು, ಚುಱಾವು, ತುಱಾವು, ಶ್ರಾವು, ಇಱಾವು; Te. ಚೊಱಿ, ಸೊಱಿ; *cf.* ತುಱ 2 ?).

ಚೊಲ್ಲಣ collaṇa. = ಚಲ್ಲಣ, q. v. drawers or breeches of different length. (My.).

ಚೊಲ್ಲೆಯ colleya. = ಚೊಲ್ಲೆಹ, ಜೊಲ್ಲೆಹ. the pointed end of a female's bundle of hair at the back of the head (ತುಱುಮ್ಬಿನ ಕೊನೆ Śm. 72; Kk. 51, o. r. ಚೊಲ್ಲೆಹ; Te. ಜೊಲ್ಲೆಮು, ಜೊಳ್ಳೆಮು, a tire formed by weaving the tresses in chains and then coiling them up at the back of the head; a wreath of Mogili flowers; *cf.* ಚೊಟ್ ?). see Cpr. 8, 52; Bh. 1, 13, 30; Rśv. 7, 5; Śśv. 3, 11; ಮಾಣಿಕಗೊಪ್ಪುಚೊಲ್ಲೆಯ.

ಚೊಲ್ಲೆಹ colleha. = ಚೊಲ್ಲೆಯ, q. v. (ತುಱುಮ್ಬಿನ ಕೊನೆ Śs.; Bp. 12, 43).

ಚೊಳ್ಣ coḷna. = ಚೊಲ್ಲಣ, etc. (My.).

ಚೋ cō. = ಚೊ, etc. an imitative sound.

ಚೋಕ್ಷ cōkṣa. pure, clean; pleasing, delightful, beautiful; honest; clever; sharp, pungent, keen. *cf.* ಚೊಕ್ಕ.

ಚೋಚ cōca. bark, rind; skin. 2, *the bark of a kind of cinnamon;* see ತ್ವಚ. 3, a cocoanut (Cpr. 6, 55 va.). 4, a plantain.

ಚೋಜಿಗ cōjiga. = ಸೋಜಿಗ. Tbh. of ಚೋದ್ಯ (or a ಚೋದ್ಯಕ). surprise, wonder, a marvel, a wonder (C.; T. ಚೋತ್ತಿಯ; Te. ಸೋದೆ, ಸೋದ್ಯ, ಸೋಯಗಪು, ಸೋಯಗಮು, ಸೋಯಗಮ್ಪು; Mhr. ಚೋಜ). see Bh. 2, 4, 10; ಚಕ್ಕ.

ಚೋಟಾ cōṭā. = ಚೊಟ್ಟ. short, small, little (My.; H. ಛೋಟಾ).

ಚೋಟು cōṭu. (fr. ಕುಱು). = ಚುಟು 2. the small span of the thumb and forefinger (ಪ್ರದೇಶ Mr. 324; C.; Tu.; M. ಚೊಟ್ಟಚ್ಚಾಣ್). ಚೋಟು ಕಡಿಮೆ ಅಗಲು ದಾಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಚೋಟಗಲ. -ಅಗಲ. a span's breadth (C.; Si. 122. 211). — ಚೋಟಳತೆ. -ಅಳತೆ. a span's measure (C.). — ಚೋಟುದ್ದ. -ಉದ್ದ. a span's length or height (C.; Si. 211; V. 39, 13). ಚೋಟುದ್ದ ಮಗುವಿಗೆ ಗೇಣುದ್ದ ಕುಲಾವಿ. — ಚೋಟುದ್ದ ಹುಡುಗಗೆ ಮಾರುದ್ದ ಕಮ್ಪುಳಿ (Prvs.). — ಚೋಟೆತ್ತರ. -ಎತ್ತರ. a span's height (C.; Si. 211).

ಚೋಡಿ cōḍi. = ಚಡತಿ. (My.).

ಚೋದನ cōdana. driving, impelling; commanding, etc. see ಪ್ರ.

***ಚೋದಿಸು cōdisu.** to drive. ದಾರುಕಂ ರಥಮಂ ಚೋದಿಸಲೊಡಂ Pb. 5, 78 va.

ಚೋದ್ಯ cōdya. = ಚೋಜಿಗ, etc. to be driven or impelled, etc. 2, raising a question, objecting. 3, *surprise, astonishment, wonder;* a wonderful thing (ಬಿಸುವನ್ದ Ct. I, 57). see ಕು-, ಬಲು-; Cpr. 1, 31; 6, 100; Grj. 1, 14; Bp. 32, 48; 50, 73; Prv. s. ಬಾದ್ಯ. — ಚೋದ್ಯಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to be surprised, to wonder (Bp. 33, 18). — ಚೋದ್ಯವಡು. -ಪಡು. = ಚೋದ್ಯಮ್ಬಡು. (Rśv. 14, 58 va.).

ಚೋದ್ಯತರ cōdya-tara. uncommonly wonderful, uncommonly beautiful (ವಿಚಿತ್ರತರ Śmd. 301 Cm.; Bp. 26, 7).

ಚೋಪದಾರ cōpadāra. a mace-bearer (C.; Mhr.).

ಚೋಪಾರ cōpāra. = ಜಾಪಾರ, q. v. Bishop's weed.

ಚೋರ cōra. a thief, a robber. (My.).

ಚೋರಕ cōraka. = ಚೋರ. (Bp. 40, 54; 43, 51).

ಚೋರಖಂಡಿಕ cōra-khaṇḍika. N. of a plant (ಹಳ್ಳಿಸರಡು Mr. 142, one MS. -ಕಣ್ಡಿಕ).

ಚೋರತ್ವ cōratva. theft, robbery (My.).

ಚೋರಪುಷ್ಪಿ cōra-puṣpi. *the plant Chrysopogon aciculatus* Trin.

ಚೋರಪ್ರಸ್ತರೋಪಕರಣ cōra-prastarōpakaraṇa. a thief, and an instrument for (cutting) stones. see ಉಳಿ 3 and 4.

ಚೋರಸೂಚನ cōra-sūcana. pointing out, informing against, or spying out thieves. see ತುಬ್ಬು.

ಚೋರಿ cōri. theft, robbery (C.; Mhr.).

ಚೋಲ cōla. ಚೋಳ. *a short jacket, a bodice.* see ಕಟ್ಟಿಂ ಜೋಳ.

ಚೋಲಕ cōlaka. a bodice, a jacket; a cuirass, mail (ವಾರವಾಣ, ಕಂಚುಕ, ಕುಪ್ಪಸ, ಬಾಚ Mr. 343).

ಚೋಲಿ cōli. a kind of chignon made of some hair of the camari (My.).

ಚೋಷಣ cōṣaṇa. sucking, suction. (G.).

ಚೋಷ್ಯ cōṣya. suckable; anything that can be sucked. (My.).

ಚೋಸರಿಗಿತಿ cōsarigiti. (Śmd. 246 Mdb., o. r. ಜೋಸರಗಿತಿ).

ಚೋಹ cōha. Tbh. of ಯೋಗ. = ಜೋಹ, ಸೋಗು. dress: an assumed character and guise, a mask [ಎಮ್ಬತ್ತೆಣ್ಬು ಪವಾಡವ ಮೆಱೆದು ಹಗರಣದ ಚೋಹದನ್ತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ! Bv. 891]; (ವೇಷ Bhn. 45; Bp. 32, 15; Mhr. ಸೋಂಗ).

ಚೋಳ cōḷa. the coast of Coromandel; the titular name of a dynasty of that country; N. of its people (My., T., M. ಚೋೞ; Sk. ಚೋಡ, ಚೋಲ). see ಉತ್ತುಂಗ-, ಕರವೀರ-, ಕರವೂರ-, ಕರಿಕಾಲ-, ನರೇನ್ದ್ರ-, ಪಗಲ್-, ರಾಜೇನ್ದ್ರ-, ವಿಕ್ರಮ-, ವೀರ-; Cpr. 7, 41; Bp. 6, 18; 9, 33; 22, 6; 33, 15; 38, 56; Śmd. 276 Mdb.; Prv. s. ಜೋಳ. — ಚೋಳವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. see ವೀರ-. — ಚೋಳಾದೇವಿ. -ದೇವಿ. N. (Bp. 33, 17; 59, 8).

ಚೋಳದೇಶ cōḷa-dēśa. the cōḷa country (Bp. 16, 1). ಚೋಳದೇಶದವ (a Tamil vagabond) ಚೇಱುಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ಚೋಳನೃಪ cōḷa-nṛipa. the cōḷa king (Bp. 24, 78).

ಚೋಳಪಾಲಕಚರಿತ್ರ cōḷa-pālaka-caritra. the history of the cōḷa king or of the cōḷa kings, a work by Kēśava (Śmd. 408).

ಚೋಳಭೂಮಣ್ಡಲ cōḷa-bhūmaṇḍala. = ಚೋಳದೇಶ. (Bp. 50, 62).

ಚೋಳಭೂವರ cōḷa-bhūvara. = ಚೋಳನೃಪ. (Bp. 24, 85).

ಚೋಳಮಣ್ಡಲ cōḷa-maṇḍala. Coromandel (T. ಚೋೞ-; My.).

ಚೋಳಮಹೀಶ cōḷa-mahīśa. = ಚೋಳನೃಪ. (Bp. 31, 24).

ಚೋಳರಾಯ cōḷa-rāya. = ಚೋಳನೃಪ. (Bp. 9, 40; 25, 48; 50, 22; 52, 10).

ಚೋಳಿ cōḷi. relating to or coming from Cōḷa; a man from Cōḷa (My.). — ಚೋಳಿಯಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (Bp. 11, 4).

ಚೌ cau. = ಚವು 1. four. Tbh. of ಚತುಃ (Śmd. 377).

ಚೌಕ cauka. = ಚವುಕ 1. Nos. 1-5, ಚೌಕು. Tbh. of ಚತುಷ್ಕ (Śmd. 378). 6, a square in a town where four roads meet (My.); the square space forming the central portion of a temple or house (My.; Mhr.); a square made with cowdung on the ground (Bp. 18, 3; Mhr., H. ಚೌಕಾ). 7, the number of four on a die (My.). 8, slow time in music. ಆದ್ಯನ್ತ ಮಧ್ಯಕಾಲಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅನ್ದರೆ ಷುರು ಚೌಕ ಮುಕ್ತಾಯಗಳು (ತತ್ವ, etc. Si. 64; My.). 9, prolixity

(in ಚೌಕಮಾತು, My.); of little worth (in ಚೌಕಮಾತು, S. Mhr.). ಚೌಕದ ಮಾತು (Bp. 43, 6). see Si. 105. 421. 438. — ಚೌಕವನ್ ಎಣಿಸು. to count by four and four (C.; Bp. 28, 41).

ಚೌಕಟ್ಟು cau-kaṭṭu. a frame (C.; B. 3, 58; 4, 209; Si. 112. 219; Mhr., H. ಚೌಕಟ).

ಚೌಕಣ್ಡ cau-kaṇḍa. four pieces. Tbh. of ಚತುಃಖಣ್ಡ (Śmd. 378).

ಚೌಕದಾಯ cauka-dāya. a throw of dice that exhibits the even numbers from 4-12, one exceeding the other at the rate of four (Bp. 43, 6).

ಚೌಕದುಗ cauka-duga. four times (a throw of) two dice of which both exhibit the number one (Bp. 43, 6).

ಚೌಕಸುದ್ದ cauka-sudda. quite square (C.).

ಚೌಕಳಿ caukaḷi. = ಚವುಕಳಿ, etc. a set of four pearls, etc.

ಚೌಕಿ cauki. = ಚವಕಿ, etc., ಚೌಕಿಗೆ, ಚೌಕು, (ಚೌರಗೆ). a group of four houses; a quadrangle enclosed by four buildings; the square open court in the centre of a house (ಸಂಜನನ Mr. 195; see ಚೌರಗೆ).

ಚೌಕಿಗೆ caukige. the inner veranda of a house (Bp. 12, 8; Bh. 2, 13, 28; 3, 12, 66).

ಚೌಕೀದಾರ caukī-dāra. a watchman (My.; Mhr., H.; B. 5, 106).

ಚೌಕು cauku. = ಚೌಕ. a square, etc. see ಚಚ್-. 2, = ಚೌಕಿ No. 3, q. v. (ಚತುಃಶಾಲ, ಸಂಜನನ Nr.).

ಚೌಕುಳ cau-kuḷa. the four castes. 2, a certain musical term (Bp. 19, 10).

ಚೌಕುಳಿ caukuḷi. = ಚವುಕುಳಿ, etc. a set of four pearls, etc.

ಚೌಗಾವೆ cau-gāve. N. of a country. Tbh. of ಚತುರ್ಗ್ರಾಮ (Śmd. 378).

ಚೌಜನ್ತ cau-janta. elephant Airāvata. Tbh. of ಚತುರ್ದನ್ತ (Śmd. 378; ಸುರಕರಿ Śm. 10, o. r. ಚೌದನ್ತ).

•**ಚೌಡ cauḍa.** = ಚೌಲ. (fr. ಚೂಡಾ). relating to a crest, crested; relating to tonsure. 2, the ceremony of tonsure.

*__ಚೌತ cauta.__ the cause? ಕಡುಗಮ್ಪಿನೊಳಟ್ಟುಮೆಗೊಳಗಪ್ಪವೆನ್ದು ಮಧುಪಂಗಳ್ ತಮ್ಮಟ್ಟಿಮೆಯ ಚೌತಮಾಗಿರೆ ನೀಟ್ಟರಿಸಿದುವುನ್ತೆ ಚಂಪಕಕ್ಕೆ ಆಗದುವೇ Ap. 11, 119.

ಚೌತಾಳ cautāḷa. forty-four (S. Mhr.; Mhr. ಚೌವೇಚಾಳ).

ಚೌತಿ cauti. = ಚವುತಿ. fourth day in a lunar fortnight.

ಚೌಥಾಯಿ cauthāyi. a fourth part (My.; Mhr.).

ಚೌದನ್ತ cau-danta. = ಚೌಜನ್ತ, q. v. (Śśv. 3, 44).

ಚೌದರಿ caudari. = ಚವುದರಿ. a public officer of a village.

ಚೌದಳ cau-daḷa. having four leaves (Bp. 3, 8).

ಚೌಪಂಚಿ cau-pañci. a play at dice at which four cinques are expected to fall (Bp. 43, 8).

ಚೌಪಟ cau-paṭa. = ಚೌವಟ No. 2. (Bh. 8, 19 sum.; 10, 6, 22).

ಚೌಪದ cau-pada. Tbh. of ಚತುಃಪದ (Śmd. 378, o. r. ಚತುಃಪಥ). 2, a class of metres (My.); a schoolmaster going with his pupils from house to house, singing caupadas and asking for presents (My.).

ಚೌಪದಿ cau-padi. N. of two metres [Kr. 1, 35]; (Ch.; Mr. 366). 2, four roads, or a place where four roads meet (ನಾಲ್ವಟ್ಟೆ Ct. II, 88).

ಚೌಪಳಿಗೆ cau-paḷige. a square-hall or pavilion: the maṇṭapa in front of a Jaina temple [ಚೆಮ್ಬೊನ್ನ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ Pb. 2, 66]; (My.; Abh. P. 5, 53 va.; 11, 10 va.).

ಚೌಭುಜ cau-bhuja. = ಚತುರ್ಭುಜ. four arms (Bp. 24, 73).

ಚೌಮೂಲೆ cau-mūle. the four cardinal points (Rām. 1, 13, 7).

ಚೌರ caura. 1. (fr. ಚೋರ). *a thief, a robber.*

ಚೌರ caura. 2. shaving, etc. Tbh. of ಕ್ಷೌರ. (C.).

ಚೌರಗೆ caurage. = ಚೌರಿಗೆ (ಚೌಕಿ No. 3, ಚೌಕು No. 2). a square open court. (ಚತುಃಶಾಲ, ಸಂಜನನ Hlā.).

ಚೌರಸ caurasa. Tbh. of ಚತುರಶ್ರ. a square. (J. 17, 23; My.; Mhr.).

ಚೌರಾಶೀತಿ caurāśīti. Tbh. of ಚತುರ್ ಅಶೀತಿ eighty-four. (Bh. 2, 2, 77; Mhr. ಚೌಯ್ಯಾರ್ಶೀಂ).

ಚೌರಿ cauri. = ಚವರಿ, etc. (Mhr., H.). a chowrie. see Si. 169. 267. 453.

ಚೌರಿಕೆ caurike. *theft, robbery.*

ಚೌರಿಗೆ caurige. = ಚೌರಗೆ, q. v. (ಮನೆ Śs. V. 38, 101).

ಚೌರ್ಯ caurya. *theft, robbery.*

ಚೌಲ caula. = ಚೌಡ.

ಚೌಲಕರ್ಮ caula-karma. = ಚೂಡಾಕರ್ಮ. ceremony of tonsure. (My.).

ಚೌಲೋಪನಯನ caula-upanayana. tonsure and investiture with the sacrificial thread (ಮುಂಜಿ G.). ಚೌಲೋಪನಯನವಾಗದವ ನವಿಲಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ಚೌನಂಗುಲ cau-aṅgula. four fingers (Bh. 2, 2, 97).

ಚೌವಟ cauvaṭa. = ಚೌವಟ್ಟ (Śmd. 378). place of junction of four roads (ಸಂಸ್ಥಾನ Mr. 192; Mhr. ಚವಠಾ, ಚವಾಠಾ). 2, = ಚೌಪಟ, four kinds of accomplishments (Rśv. 6, 11 va.).

ಚೌವಟ್ಟ cauvaṭṭa. = ಚೌವಟ. Tbh. of ಚತುಃಪಟ್ಟ (Śmd. 378; Abh. P. 5, 103).

ಚೌವೀಸ cauvīsa. Tbh. of ಚತುರ್ವಿಂಶತ್. twenty-four (Mhr. ಚವ್ವೀಸ). see s. ಖರ್ವ.

ಚೌವೇದಿ cau-vēdi. Tbh. of ಚತುರ್ವೇದಿ (Śmd. 378).

ಚೌವ್ವಾಂಗ cauvvāṅga. a play among children with tamarind seeds (S. Mhr. rare; Mhr. ಚ್ಯಾವಮ್ಯಾವ, a play amongst children).

ಚೌಶತ cau-śata. Tbh. of ಚತುಃಶತ. four hundred, one hundred and four. (R.).

ಚೌಶೀತಿ cauśīti. Tbh. of ಚತುರಶೀತಿ. eighty-four. (My.; Te.).

ಚೌಷಷ್ಟಿ cau-ṣaṣṭi. Tbh. of ಚತುಃಷಷ್ಟಿ. sixty-four. (Mr. 82; J. 5, 72).

ಚೌಷಷ್ಟಿಕಲೆ cauṣaṣṭi-kale. the sixty-four arts or accomplishments (C. Bp. 47, 43).

ಚೌಸೋಪಿ causōpi. a building (Mhr.; ಸಂಜನನ G.).

ಚ್ಯವನ cyavana. causing to move or go away; moving, motion; sinking, falling; etc. see ದುಶ್-; N. of a ṛiṣi.

ಚ್ಯುತ cyuta. moved; fallen; fallen from; dropped; oozed out; *lost, perished.* see ಅ-, ಅಕ್ಷರ-, ಪರಿ-, ಬಿನ್ದು-.

ಚ್ಯುತಕ cyutaka. moving, sinking, etc. see ಅ-.

ಚ್ಯುತತ್ವ cyutatva. the condition of moving, sinking, etc. see ಅ-.

*__ಚ್ಯುತಯಾಥಾಸಂಖ್ಯ cyutayāthā-saṅkhya.__ one of the flaws in poetical compositions. Kr. 1, 69. 87.

ಚ್ಯುತಾಕ್ಷರ cyuta-akṣara. a dropped syllable. 2, a kind of citra (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಚ್ಯುತಿ cyuti. motion; falling, a fall; deviating from; perishing, ruin, loss; etc. (Rām. 3, 5, 1. 4; Rśv. 13, 22; My.).

ಛ್ ch

ಛ್ ch. the twenty-seventh letter of the alphabet (Śmd. 12. 21-23). its use in Kannaḍa and Tadbhava words is very limited, as it occurs only in ಛಟಿ, ಛಮ (74), ಛಮ್ಮನೆ (22). ಛಟಿಲೆನೆ (1), ಛರ್ಪಿಸು, ಛಲ್ಲ, ಏಕಛಾಯ (23), and in ಇರ್ಛಾಸಿರಂ, ಎಪ್ಛಾಸಿರಂ; ನೂರ್ಛಾಸಿರಂ, ಪದಿನೆಛ್ಛಾಸಿರಂ, wherein it replaces ಸ್ (22. 83).

ಛ cha. the letter ಛ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 7 (Mr. 349).

ಛಕಾರ cha-kāra. the syllable ಛ (Śmd. 11).

ಛಕ್ಕ chakka. six, at cards (My.; Te. ಚಕ್ಕು; Sk. ಷಟ್ಕ).

ಛಗ chaga. = ತ್ಸಗ. *a he-goat.*

ಛಗಲಕ chagalaka. *a he-goat.*

ಛಗಲಾನ್ತ್ರಿ chagala-antri. *the plant Argyreia speciosa or argentea* sweet.

ಛಟಿ chaṭa. = ಚಟಿ. an imitative sound. — ಛಟಿ ಛಟಿ. rep. the sound of being suddenly separated, of bursting, of snapping, of rending, of clashing, of crackling, etc. (Bp. 51, 81). — ಛಟಿ ಛಟಿಛಟನೆ. with the sound of ಛಟಿಛಟಿಛಟಿ (Bh. 1, 20, 27). — ಛಟಿ ಛಟಿಧ್ವನಿ. the sound of ಛಟಿಛಟಿ (Bh. 8, 25, 6). — ಛಟಿಛಟನೆ. with the sound of ಛಟಿಛಟಿ (Bp. 23, 16; Rsv. 6, 11 va.). — ಛಟಿ ಛಟಾ-ಕೃತಿ. the uttering of ಛಟಿಛಟಾ (Rām. 5, 8, 60). — ಛಟಿ ಛಟೆಮ್ಬು. -ಎಮ್ಬು. uttering ಛಟಿಛಟಿ (Śmd. 74).

ಛಟಿಸು chaṭisu. to crackle or bustle (Bh. 1, 20, 27).

ಛಟೆ chaṭe. a mass, lump, assemblage, etc. (Bp. 17, 18).

ಛಡಕಿ chaḍaki. one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಛಡಾಛಡಿ chaḍāchaḍi. quickly (My.; Br.; H.).

ಛತ್ತೀಸ chattīsa. ಛತ್ತೀಸು. thirty-six (Bp. 57, 4; Mr. 82, 357; Mhr., H.).

ಛತ್ರ chatra. 1. = ಚತ್ರ 2. *a parasol, an umbrella,* regarded also as an ensign of dignity. 2, a mushroom.

ಛತ್ರ chatra. 2. = ಚತ್ರ 1, etc. a choultry (My.). ಛತ್ರದ ಗೃಹ (ಪ್ರತಿಶ್ರಯ Mr. 196).

ಛತ್ರಕ chatraka. *a mushroom.*

ಛತ್ರಪತಿ chatra-pati. title of any king over whom a parasol is carried as a mark of dignity. (My.).

ಛತ್ರಾಕಿ chatrāki. *the ichneumon plant* (= ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ, ರಾಸ್ನೆ).

ಛತ್ರಿಕೆ chatrike. = ಚತ್ತರಿಗೆ, etc., ಸತ್ತಿಗೆ. a parasol or umbrella (not Sk.; ಸತ್ತಿಗೆ Śmd. 340. 345; Ct. II, 60). 2, *a mushroom* (ಕೆಸವು Mr. 149). see ಆನ್ದೋಲ-.

ಛತ್ರೆ chatre. *the plant Anethum sowa* Roxb. 2, *coriander.* 3, *a mushroom.*

ಛತ್ವ chatva. the letter or syllable ಛ (Śmd. 82. 339).

ಛತ್ವರ chatvara. = ಚಪ್ಪರ? a house, a dwelling; a bower, an arbour.

ಛದ chada. a covering. 2, *a wing* (ವಾಜ, ಗರಿ Nn. 124). 3, *a leaf.*

ಛದನ chadana. a covering. 2, *a wing.* 3, *a leaf.*

ಛದಿಸ್ chadis. a covering. 2, *the thatch or roof of a house.*

ಛದೆ chade. = ಛದಿಸ್. (ವಲಭಿ, ಮನೆಗೆ ಏಱಿಸಿದ ಹೊದಿಕೆ Mr. 200).

ಛದ್ಮ chadma. a covering. 2, *disguise, fraud, deceit.*

ಛದ್ಮನೆ chadmane. = ಛದ್ಮ No. 2. (My.).

ಛನ್ದ chanda. 1. = ಚನ್ದ 1. pleasing, being pleasant or delightful. 2, appearance, look, shape (see Mr. s. ಭಂಗಿ). 3, pleasure, delight. 4, liking, fondness for; *intention, purpose; fancy, whim; will*; arbitrary choice; wilfulness, wilful conduct. ಸ್ವಸ್ತಿಕ ವರ್ಧಮಾನ ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ ಈ 3 ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳುವು ಅರಮನೆಯ ಛನ್ದಂಗಳು (Hlā). see Bp. 29, 16. 19.

ಛನ್ದ chanda. 2. = ಚನ್ದ 3. Tbh. of ಛನ್ದಸ್ [Kr. 1, 95]; (Mr. 362; Nn. 58; Ch.). 2, the number 26 (ಇಪ್ಪತ್ತಾಱು Mr. 348).

ಛನ್ದಕ chandaka. = ಛನ್ದ 1. see ವಿ-.

ಛನ್ದಸ್ chandas. = ಛನ್ದ 2, etc., ಛನ್ದಸ್ಸು. *wish, will*; free will. 2, *metrical science, prosody* (Kāvy. II, 2, B, 30-32). 3, a metre-type (Ch.). 4, *the text of the vedic hymns, the vēdas.*

ಛನ್ದಸ್ಸು chandassu. Tbh. of ಛನ್ದಸ್. (Nn. 40, 100).

ಛನ್ದೋಮ್ಬುಧಿ chandas-ambudhi. N. of Nāgavarma's Prosody (Ch. v. 23. 24).

ಛನ್ದೋಮ್ಬುರಾಶಿ chāndas-amburāśi. = ಛನ್ದೋಮ್ಬುಧಿ. (Ch. v. 22).

ಛನ್ದೋವತಂಸ chandas-avataṁsa. N. of a metre (Ch.).

ಛನ್ನ channa. *covered, full*; concealed; private, solitary.

ಛಪ್ಪಿಸು chappisu. = ಛರ್ಪಿಸು. [to suck? T. ಚಪ್ಪು to suck]. (Śmd. 23, o. r. ಛರ್ಪಿಸು).

ಛಮ chama. = ಛುಮ. an imitative sound. — ಛಮೆಮ್ಬು. -ಎಮ್ಬು. emitting (or appearing with) ಛಮ (Śmd. 74, o. r. ಛುಮೆಮ್ಬು).

ಛಮ್ಮನೆ chammene. with the sound (or appearance) of ಛಮ್ (Śmd. 22, o. r. ಘಮ್ಮನೆ).

ಛರು charu. Tbh. of ತ್ಸರು. (ಅಡಾಯುಧಗಳ ಹಿಡಿಗಳ್ Mr. 298).

ಛರ್ದಿ chardi. sickness, vomiting [ರಿಸಿಯರ್ಕಳೊಡನೆ... ಚರಿಗೆವೊಕ್ಕೊಡಾರುಂ ಸಿಱುಸುವೊರಿಲ್ಲ ಮೂಱುತ್ತು ಸಿಱುಸಿದೊಡಂ ಛರ್ದಿಯಕ್ಕುಂ Vr. 171, 8]; (My.).

ಛರ್ದಿಕೆ chardike. = ಛರ್ದಿ. see ಪ್ರ-.

ಛರ್ಪಿಸು charpisu. = ಛಪ್ಪಿಸು, q. v.

ಛಲ chala. = ಚಲ 2, q. v. *fraud, deceit, deception, disguise,* pretext; wickedness; design, device; intention. see Cpr. 1, 96; Bp. 6, 3. 2, see the meanings of ಚಲ 2. — ಛಲ ಗಿಲ. reit. (Bh. 8, 26, 29). [—ಛಲದಾಳು. -ಆಳು. an obstinate person. ಹುಲಿಯ ಹಾಲು ಹುಲಿಗಲ್ಲದೆ ಹೊಲದ ಹುಲ್ಲೆಗೆ ಉಣ್ಣಸಬಾರದು. ಕಲಿಯ ಕಾಲತೊಡರು ಛಲದಾಳಿಗಲ್ಲದೆ ಇಕ್ಕಬಾರದು Bv. 665].

ಛಲಗಾಹಕ chala-gāhaka. the act of entering deeply into fraud, etc., excessiveness of deceit, etc. (Bp. 49, 45).

ಛಲಲಲೆ chalalale. an imitative sound. ಬೆಳೆಗೆಯ್ದೊಳ್ ಇರ್ದ, ಎತ್ತಂ ಕಳರವದಿಂ ಕೆಯ್ಯನೆತ್ತಿ, ಛಲಲಲೆ ಎನುತುಂ etc. (Kāvy. I, 3, 95; Śmd. 231).

ಛಲವಾದಿ chala-vādi. = ಚಲವಾದಿ. an obstinate speaker (J. 5, 61).

ಛಲ್ಲ challa. ಛಲ್ಲಂ ಮಾಡಿದಂ (Śmd. 23, o. r. ಛಲ್ಲಿ-).

ಛಲ್ಲಿ challi. see ಛಲ್ಲ.

ಛಲ್ಲಿ challi. skin, bark; a spreading creeper; a kind of flower; offspring.

ಛವಿ chavi. = ಚವಿ. skin, hide. 2, *colour; beauty.* 3, *light, lustre.* — ಛವಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to bloom, etc. (Bp. 35, 13).

***ಛಳಿಲ್ chaḷil.** an onomatopoeic word. ಶರಾಳಿಗಳ್ ಛಳಿಲ್ ಛಳಿಲೆನೆ ಪಾಯೆ Pb. 8, 105.

ಛಳಿಲೆನೆ chaḷilene. with the sound (or the manner) of ಛಳಿಲ್ (Śmd. I). (Te. ಝುರೀಲುನೆ, ಝುರಾಲನಿ, at once, instantly; sweepingly, whizzingly).

ಛಾಗ chāga. = ಛಗ. *a he-goat.*

ಛಾಗಗಲಸ್ತನ chāga-gala-stana. fleshy protuberances depending from a goat's throat (ಮಣಿ, ಆಡ ಕೊರಳ ಮೊಲೆ Nn. 67).

ಛಾಗಿ chāgi. *a she-goat.*

ಛಾತ chāta. *cut off, cut, divided.* 2, *thin, feeble, emaciated.*

ಛಾತ್ರ chātra. (fr. ಛತ್ರ). *a pupil, a disciple.*

ಛಾದ chāda. = ಛಾದನ. see ಆ-.

ಛಾದನ chādana. covering; a cover; hiding, concealing, screening. see ಆ-, ಪ್ರ-.

ಛಾದಿತ chādita. *covered.*

ಛಾನಸ chānasa. Tbh. of ಛಾನ್ದಸ. loitering, delay (My.).

ಛಾನಸಗಾಱ chānasa-gāṟa. a loiterer (My.).

ಛಾನ್ದಸ chāndasa. (fr. ಛನ್ದಸ್). = ಚಾನ್ದಸ, ಛಾನಸ. relating or belonging to prosody or to the vēda; *a Brāhmaṇa conversant with the vēdas* (ವೇದವನೋದಿದಾತನು Nr.; Śmd. 128; Bp. 53, 39). (2, a loiterer in vedic ceremonies: a loiterer in general).

ಛಾನ್ದಸಿಕ chāndasika. a Brāhmaṇa conversant with the vēdas (My. Amara).

ಛಾನ್ದಸಿಗ chāndasa-iga. (Śmd. 233, o. r. ಛನ್ದಸಿಗ). a priest familiar with the vēdas (?).

ಛಾಯಾಗ್ರಹ chāyā-graha. a mirror. (R.).

ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ chāyā-grahaṇa. seizing the shadow; photography. — ಛಾಯಾಗ್ರಹಣಂಗೆಯ್. -ಂ-. to seize the shadow (Abh. P. 11, 52 va.).

ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಿ chāyā-grāhi. N. of a rākṣasi (Rām. 5, 1, 16).

ಛಾಯಾತನಯ chāyā-tanaya. the son of Chāyā: *the planet Saturn.*

ಛಾಯಾನನ್ದನ chāyā-nandana. = ಛಾಯಾತನಯ. (My.).

ಛಾಯಾಪತಿ chāyā-pati. the sun (Rām. 5, 1, 16).

ಛಾಯಾಯನ್ತ್ರ chāyā-yantra. shadow-instrument: a sun-dial. (My.; B. 5, 181).

ಛಾಯೆ chāye. ಛಾಯಾ. = ಚಾಯ, ಚಾಯಿ. *shade;* shadow. 2, *a reflected image,* reflection. 3, a screen, protection, shelter; respect, civility (S. Mhr.). 4, *splendour, lustre;* colour; appearance, look (of a man's face, My.). 5, *the wife of the sun and mother of Saturn.* 6, faint appearance (My.; Mhr.); hint (My., in ಛಾಯೆ ತೋಱಿಸು). — ಛಾಯೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to hint (J. 18, 61). — ಛಾಯೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. lustre, colour, etc. to disappear (Bp. 44, 27).

ಛಾಸಿರ chāsira. = ಸಾಸಿರ, in compounds (Śmd. 22. 121. 226. 227).

ಛಿಕ್ಕಾರ chikkāra. a kind of antelope (Sk.; *cf.* ಚಿಗರಿ).

ಛಿತ chita. = ಛಾತ. *cut.*

ಛಿದುರ chidura. cutting; easily breaking, frail (Kāvy. V, 950); hostile.

ಛಿದ್ರ chidra. *a hole, a slit, a rent, a fissure, an opening;* a defect, a flaw, a fault; *a weak point or side, a foible;* imperfection, infirmity. see Nn. s. ಶಂಕು.

ಛಿದ್ರತರ chidra-tara. being uncommonly full of openings for letting light in: open, manifest (ಉಲ್ಬಣ, ಪಾವಕ Nn. 122).

ಛಿದ್ರಾನ್ವೇಷಣ chidra-anvēṣaṇa. the act of searching for faults. (My.).

ಛಿದ್ರಾನ್ವೇಷಿ chidra-anvēṣi. looking out for faults or flaws, a censorious or captious critic. (My.).

ಛಿದ್ರಿತ chidrita. *pierced, perforated, having holes.*

***ಛಿದ್ರಿಸು chidrisu.** to break through; to pester. ಸೈನ್ಧವನವರಂ ಛಿದ್ರಿಸಲೆನ್ದು ಮೆಯ್ಯುರೆದು ಬನ್ದು Pb. 7, 30 va.; Bv. 10.

ಛಿನ್ನ chinna. = ಚಿನ್ನ1. *cut;* divided, torn, broken, destroyed. — ಛಿನ್ನ ಛಿನ್ನ. rep. shattered, mangled, destroyed, piecemeal, etc. (Bp. 14, 31; 18, 52; 21, 45; 60, 57). — ಛಿನ್ನ ಭಿನ್ನ. dupl. = ಛಿನ್ನ ಛಿನ್ನ. (My.; Te.).

ಛಿನ್ನಕುಜಾತ chinna-kujāta. the trunk of a lopped tree, a lopped tree (ಮುಣ್ಡ, ಕಡಿದ ಮರ Nn. 112, o. rs. ತಱಿದ ಮರ, ಕಡಿದ ಭೃಂಗಮರ).

ಛಿನ್ನರುಹೆ chinna-ruhe. *the plant Cocculus cordifolius* DC.

ಛುಚ್ಛುನ್ದರ chucchundara. = ಚುಚುನ್ದರಿ, ಚುಚ್ಚುನ್ದರ. *the musk rat or shrew.*

ಛುಮು chuma. see ಛಮು.

ಛುರಿಕೆ churike. *a knife. cf.* ಸುರಿಗೆ.

ಛುಲುಮ್ಮೆನೆ chulummene. with the sound (or manner) of ಛುಲುಂ (Śmd. 22, o. r. ಘುಮ್ಮೆನೆ).

ಛೂರಿ chūri. = ಚೂರಿ. a knife (Sk.; B. 2, 28).

ಛೇಕ chēka. *tame, domesticated.* 2, *town-bred, shrewd, clever.* 3, a kind of alliteration, repetition of two or more consonants in different words (Sk.; My.).

ಛೇದ chēda. cutting; cutting off; chopping; tearing off; destroying; a section, a piece, etc. see ನಖ-, ತಱು. 2, divisor, the denominator of a fraction (Sk.; My.).

ಛೇದನ chēdana. = ಛೇದ. *cutting,* etc. see ಅರಿ. — ಛೇದನ ಮಾಡು. to cut, etc., to destroy (Bp. 24, 39).

ಛೇದಿ chēdi. cutting; a cutter; a pair of scissors or shears; a knife (ಕರ್ತರಿ Mr. 377; Bp. 40, 63).

ಛೇದಿಸು chēdisu. to cut, to cut off, etc. ಹೊದಱ ಛೇದಿಪ ಲವಿತ್ರಂ (Śm. 85). see Bp. 32, 35; 36, 4?; 61, 79; Nn. 99; J. 34, 17.

ಛೇದಿಸುವಿಕೆ chēdisuvike. cutting, etc. (ಲವ, etc. Si. 395).

ಛೇದ್ಯ chēdya. to be cut, be cut off, etc. (adj.); amputation, excision. see ಶೀರ್ಷ-.

ಜ್ j. the twenty-eighth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 22. 53); it is substituted for ಸ್ in ಪೊಂಜುರಿಗೆ, ಮುಂಜೂರ್, ಮುಂಜೆಟಿಂಗು, ತಜ್ಞೊಡರ್, ತುಡುಜೊಡರ್ (83), ತೂಗುಂಜೊಡರ್, ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ (204); for ಚ್, *e. g.* in ಜಕ್ಕ1; for ಯ್, *e. g.* in ಜಕ್ಕ2; for ದ್, *e. g.* in ಜಿನ2, (ಜಿನಸು); ಜೀನ; and for ತ್, *e. g.* in ಜೂಗು, ಜೂಪಟು.

ಜ ja. the letter ಜ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school.

-ಜ ja. born; produced; a son. see ಅಗ್ರಜ, etc. 2, the number eight (Mr. 349). 3, a certain metrical foot (Ch.; Mr. 363).

ಜಕಣಿ jakaṇi. = ಜಕ್ಕಣಿ. (My.). see Prv. s. ನೆರಮನೆ.

ಜಕಾತಿ jakāti. customs, excise (C.; Mhr., H. ಜಕಾತ).

ಜಕಾರ ja-kāra. the letter or syllable ಜ (Śmd. 11).

ಜಕೇರೆ jakēre. an old store or hoard (My.; Br., H.).

ಜಕ್ಕ jakka. 1. = ಚಕ್ಕ1. — ಜಕ್ಕನೊಡ್ಡುಟಲಿ. -ಂ-ತೊಟಲಿ. (Śmd. 205). (the wheel-turner or cart-puller): a male buffalo, which is yama-ratha or Yama's vehicle. ಜವನ್ ಏಱಿದೊಡ್ಡು ಜಕ್ಕನೊಡ್ಡುಟಲನ್ತು ಕಣ್ಗೆಸೆದುದು ಏಱಿದ ಇಭಂ ಚಲದಂಕರಾಮನಾ (205). (Grj. 6, 56 va.). — ಜಕ್ಕನೊಡ್ಡುಟಲಿದೇರ. -ತೇರ. whose vehicle is a buffalo: Yama (ಅನ್ತಕ Śm. 12; ಯಮ Kk. 15). — ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ. = ಚಕ್ಕ-. [ದಿವ್ಯ ಮುಖಮುಂ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು ಸಗ್ಗಕ್ಕೆ ಪಾಱುದುವಾ ಪಾರಿವ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಗಳದೇಂ ಪೆಮ್ಪೋ ಮಹಾಯಜ್ಞದಾ Pb. 6, 38; Ap. 11, 50]; (ಚಕ್ರವಾಕ Nr.; Kk. 14; ಚಕ್ರ. ಚಕ್ರವಾಕ, ಕೋಕ, ರಥಾಂಗ Hlā.; ಎಣೆವಕ್ಕಿ, etc. Śm. 28; ಕಿಲವಪ್ಪು, ರಥಾಂಗ Nn. 17; ಚಕ್ರ, ರಥಾಂಗ 49; ಕೋಕ, ಚಕ್ರಯುಗ 128; Abh. P. 3, 133 va.; J. 9, 13; 26, 13).

ಜಕ್ಕ jakka. 2. Tbh. of ಯಕ್ಷ. [ಕುಬೇರನಿಂ ಕಪ್ಪಂಗೊಣ್ಡು ಜಕ್ಕರೆಕ್ಕೆಯಿಂ ಪೊತ್ತು ಬರೆ Pb. 6, 32 va.]; (Abh. P. 14, 95; 15, 3). — ಜಕ್ಕಣ. -ಅಣ. = ಜಕ್ಕಣ್ಣ. (C.). — ಜಕ್ಕಣಾಚಾರಿ. N. of an architect (C.). — ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ. N. of a Śaiva devotee (Rśv. 1, 17). — ಜಕ್ಕಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (S. Mhr.). see ಶಿಟಿಶಾಸಿಗಳ-. — ಜಕ್ಕಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (S. Mhr.; B. 5, 136). — ಜಕ್ಕವ್ವ. -ಅವ್ವ. N. (S. Mhr.).

ಜಕ್ಕಣಿ jakkaṇi. = ಜಕಣಿ, ಜಕ್ಕಿಣಿ. Tbh. of ಯಕ್ಷಿಣಿ. (My.).

ಜಕ್ಕಲು jakkalu. obsequiousness, fawning (My.; Te. ಜಾಗಿಲಿ, prostration. see s. ಚಾಟು).

ಜಕ್ಕಿ jakki. = ಜಕ್ಕೆ. Tbh. of ಯಕ್ಷಿ. (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಜಲಾಶ್ರಿತೆ Mr. 15, o. r. ಜಕ್ಕೆ; Bp. 23, 20). see ನೆಲಮುಕ್ಕ-. — ಜಕ್ಕಿಯರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಜಕ್ಕಿಣಿ jakkiṇi. = ಜಕಣಿ, etc. Tbh. of ಯಕ್ಷಿಣಿ. a woman who dies in the matron state, not as a widow, and receives divine honours, *e. g.* sīres are dedicated to her, etc. (My.; Te. ಜಕ್ಕಿನಿ).

ಜಕ್ಕಿಸು jakkisu. 1. = ಜಗ್ಗಿಸು 1. to bend or twist the body in up and down (obscene) movements (when walking, My.). ಜಕ್ಕಿಸುತ್ತಾ ನಡೆ (My.).

ಜಕ್ಕಿಸು jakkisu. 2. = ಜಗ್ಗಿಸು 2. to pull with effort (My.; *cf.* ಜಗ್ಗು 3); to be rude or uncivil (C.).

ಜಕ್ಕಿಸು jakkisu. 3 = ಜಗ್ಗಿಸು 3, ಜಱಗಿಸು, ತಗ್ಗಿಸು. to lower, by pressure or blows (My.).

ಜಕ್ಕುಲಿ jakkuli. the state of being sensible to slight touches or ticklish (?). — ಜಕ್ಕುಲಿಗಾರೆ. -ಕಾರೆ. N. of a plant Mimosa sensitiva or pudica (ವ್ರೀಡೆ Mr. 134).

ಜಕ್ಕುಲಿಸು jakkulisu. 1. to tickle; to touch (Abh. P. 6, 41; Grj. 7, 11 va.; Bp. 15, 14; 47, 32; V. 9, 113; *cf.* ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ).

ಜಕ್ಕುಲಿಸು jakkulisu. 2. = ಜಕ್ಕುಳಿಸು. to amuse, to divert, to rejoice (Cpr. 1, 51; 8, 98; V. 2, 10; 5, 43 va.; 34, 66; Rām. 4, 3, 1). 2, to play about (Abh. P. 3, 133 va.). 3, to jeer at, to make sport of, to deride (Bhāgavata 10, 18, 2).

ಜಕ್ಕುಳಿಸು jakkuḷisu. = ಜಕ್ಕುಲಿಸು 2. (ನರ್ಮಕರಣ Śmd. Dh.; see ಚಕ್ಕನ್ದ; Te. ಜಕ್ಕಲಿಮ್ಪು, jeering, quizzing).

ಜಕ್ಕೆ jakke. = ಜಕ್ಕಿ, q. v.

ಜಗ jaga. 1. = ಜಗೆ, ಝಗ. glittering, shining (Sk. ಝಗಝಗಾಯ್, to glitter); notoriety; greatness (Te. ಜಗ; *cf.* ದಗ). 2, the large, round basket carried on the head by the Jōgatis (S. Mhr.). ಜಗಾ ಹೊಟುವವಳಿಗೆ ಮಗು ಭಾರವೇ? — ಜಗಾ ಜಾಲಿಸುವ ಬಡ್ಡಿ ಮಗೂ ತೂಗಲಾಱಳೋ? (Prvs.). — ಜಗ ಜಗ. rep. sparklingly. (Mhr. ಝುಕಝುಕ). — ಜಗಜಗನೆ. brightly (My.). — ಜಗಜಗ ಹೊಳೆ. to shine brilliantly (My.). — ಜಗಜಗಿಸು. to glitter, to shine (Rām. 1, 13, 9; Rśv. 5, 19 va.; Śsv. 4, 54; J. 4, 30; 12, 22; 16, 4; B. 5, 45). — ಜಗಜಟ್ಟಿ. a celebrated, matchless wrestler (Bh. 2, 2, 102; 7, 6, 81; 8, 23, 36; Te.). — ಜಗಜಮ್ಪು. greatness, grandeur (Rśv. 6, 11 va.; Te. ಜಗಜಮ್ಪು, ಜಗಜಮ್ಪು, ಜೆಗಜೆಮ್ಪು). 2, the gown of the Jōgatis extending to the feet (S. Mhr.; Mhr. ಝಗಾ; see ಝಗೆ).

ಜಗ jaga. 2. Tbh. of ಜಗತ್. the world (ಜಗತ್, ಲೋಕ, etc. Hlā.; ವಿಶ್ವ, ಲೋಕ Nn. 95). see Śmd. 159. 242; Nn. 3. 168. — ಜಗದಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. the ruler of the world (C. Bp. 47, 18). — ಜಗದೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. (Śmd. 242, o. r. ಜಾಗದೊಡೆಯ). the lord of the world. — ಜಗಬಣ್ಡ. the greatest liar in the world (S. Mhr.); the most shameless man in the world (My.). — ಜಗಮೊಣ್ಡ. the most stupid or obstinate man in the world (C.).

ಜಗಚ್ಚಕ್ಷುಸ್ jagat-cakṣus. the eye of the universe: *the sun.*

ಜಗಜ್ಜನ jagat-jana. mankind, all human beings (Rśv. 1, 39; My.).

ಜಗಜ್ಜನನಿ jagat-janani. the mother of the world (J. 19, 28).

ಜಗಜ್ಜ್ಯೋತಿ jagat-jyōti. the light of the world; the sun (My.).

ಜಗಂಜ್ಯೋತಿ jaga-ñ-jyōti. a flambeau on a pole fixed in the ground (My.).

ಜಗಣ ja-gaṇa. the syllable foot ಜ (Ch. v. 34).

ಜಗತ್ jagat. = ಜಗ 2, ಜಗತ್ತು. *moving, movable, locomotive.* 2, *the world, the universe.*

ಜಗತಿ jagati. = ಜಗಲಿ q. v., ಜಗಳಿ, ಜಗುಲಿ. a raised place, a verandah, etc. (ಜಗಲಿ, ವೇದಿ Nn. 86; Te. ಜಗತಿ, ಜಗಿಲಿ, ಜಗಿಲೆ,

M. ಚೇದಿ; T. ತಾವಾರ; T. ತಾವಡ, a place, residence; ತಾವರ, a place, abode = ಸ್ಥಾವರ).

ಜಗತಿ jagati. ಜಗತೀ. = ಜಗತ್ತು. *the earth* (ಕ್ಷ್ಮಾ, ಭೂಮಿ Nn. 86). 2, *the world, the universe.* 3, *the king and his subjects;* the first attendant of a king (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯನು. 86); courtiers (ನೃಪಸಭೆಯರ್ Mr. 468). 4, the site of a house. 5, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). 6, a person who earns a livelihood by carrying weights (ಭಾರೋಪಜೀವಿ, ಹೊಱೆಯ ಹೊತ್ತು ಬದುಕುವನು Nn. 86). — ಜಗತಿಯೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. the lord of the earth or of the world (Bp. 57, 75; 61, 12).

ಜಗತಿಪ jagati-pa. a king (Bp. 61, 4).

ಜಗತೀತಲ jagatī-tala. = ಜಗತಿ Nos. 1 & 2. (Śmd. 57. 221).

ಜಗತೀಪಾಲಕ jagatī-pālaka. a king (Bp. 50, 46).

ಜಗತೀಮಾನಿನಿ jagatī-mānini. a world-respected woman; the world regarded as a woman (Rśv. 13, 45).

ಜಗತೀವಲಯ jagatī-valaya. the circumference of the earth; the terrestrial globe (J. 1, 1).

ಜಗತ್ಕರ್ತ jagat-karta. = ಜಗತ್ಕರ್ತೃ. (C.; B. 4, 202; 5, 103).

ಜಗತ್ಕರ್ತು jagat-kartu. = ಜಗತ್ಕರ್ತೃ. (C. Bp. 47, 19).

ಜಗತ್ಕರ್ತೃ jagat-kartṛi. *the creator of the world; Brahmā.*

ಜಗತ್ತು jagattu. Tbh. of ಜಗತ್ (Śmd. 106 Cm.; C.). the world etc.

ಜಗತ್ತ್ರಯ jagat-traya. = ಜಗತ್ರಯ. the three worlds: svarga, bhūmi, and pātāla.

ಜಗತ್ಪತಿ jagat-pati. = ಜಗನ್ನಾಥ. No. 1. see ಶ್ರೀ-.

ಜಗತ್ಪಾವನ jagat-pāvana. purifying the earth (J. 2, 56).

ಜಗತ್ಪ್ರಖ್ಯಾತ jagat-prakhyāta. renowned throughout the world. (My.).

ಜಗತ್ಪ್ರಾಣ jagat-prāṇa. *the breath of the world, wind, air.*

ಜಗತ್ಯ jagatya. Tbh. of ಜಗತಿ. the earth (S. Mhr.; B. 5, 199. 219).

ಜಗತ್ರಯ jaga-traya. Tbh. of ಜಗತ್ತ್ರಯ. (Cpr. 1, 69; 6. 67; Bp. 1, 13; 54, 57).

ಜಗತ್ರಯದೇವ jagatraya-dēva. the god or the king of the three worlds (Bp. 50, 55).

ಜಗತ್ರಯಪಾಲ jagatraya-pāla. the protector or ruler of the three worlds (Bp. 9, 40).

ಜಗದಣ್ಡ jagat-aṇḍa. the world-egg: the world (Bp. 10, 1).

ಜಗದಮ್ಬೆ jagat-ambe. Durgā. 2, the river Ganges (J. 9, 28).

ಜಗದಿಟ್ಟಿ jaga-diṭṭi. the eye of the universe: the sun (ಸೂರ್ಯ Śm. 4).

ಜಗದೀಶ jagat-īśa. the lord of the universe. (Bp. 43, 12). ಜಗದ್ಗುರು ಜಗದೀಶ, ಚಳಿಗುರು ಕವುದೀಶ (Prv.).

ಜಗದೀಶ್ವರ jagat-īśvara. = ಜಗದೀಶ. (Bp. 58, 65). ಜಗದೀಶ್ವರನ ದಯೆ ಇದ್ದರೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಾ ನನ್ನದು (Prv.).

ಜಗದುದರ jagat-udara. Kriṣṇa (Bhāgavata 3, 2, 48).

ಜಗದುಳ jaga-tuḷa. equal to the (whole) world (Śmd. 207, o. r. ಗಜದುಳಿ).

ಜಗದೃಶ್ jaga-dṛiś. -ದೃಕ್. = ಜಗಚ್ಚಕ್ಷುಸ್. (Mr. 33).

ಜಗದೇಕಚಕ್ಷು jagat-ēka-cakṣu. the sole eye of the world: the sun (ಅರ್ಕ, ಸೂರ್ಯ Nn. 56). 2, the moon (ಶಶಿ, ಚನ್ದ್ರ 56). 3, Yama (ಯಮ, ಅನ್ತಕ 56). 4. Karṇa (56). 5, glory, renown (ಯಶ, ಕೀರ್ತಿ 56).

ಜಗದೇಕದೇವ jagat-ēka-dēva. the sole god of the world (Śsv. 4, 132).

ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ jagat-ēka-malla. the sole wrestler or strong person of the world (Bp. 23, 21; 53, 69).

ಜಗದೇಕರಕ್ಷಕ jagat-ēka-rakṣaka. the sole protector or guardian of the world (Bp. 28, 64).

ಜಗದೇಕವೀರ jagat-ēka-vīra. the sole hero of the world (Śsv. 4, 95. 128).

ಜಗದೇವ jaga-dēva. N. (Bp. 9, 42; 60 sum.; 60, 1. 3. 46. 54. 59. 62; 61 sum.; 61, 6. 7. 13. 20. 21. 34). — ಜಗದೇವಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (Bp. 60, 2).— ಜಗದೇವದಣ್ಣಾಯಕ. N. (Bp. 37, 6).— ಜಗದೇವರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 60, 5).

ಜಗದ್ಗುರು jagat-guru. the guru of the world; an eminent guru (C.). 2, Kriṣṇa (J. 6, 48). see ಶ್ರೀ-; Prv. s. ಜಗದೀಶ.

ಜಗದ್ದರ್ಪಣ jagat-darpaṇa. (Śmd. 188). the mirror of the world.

ಜಗದ್ರಕ್ಷಕ jagat-rakṣaka. the protector or saviour of the world (My.).

ಜಗದ್ರಾಜ jagat-rāja. the king of the universe (J. 5, 4).

ಜಗದ್ವನ್ದಿತ jagat-vandita. praised or adored by the world. 2, N. of a vritta (Ch.).

ಜಗದ್ವಲಯ jagat-valaya. the circumference of the world, the universe (Śmd. 217. 222 Mdb.).

ಜಗದ್ವಿನಾಶ jagat-vināśa. *the destruction of the world.*

ಜಗನ jagana. Tbh. of ಜಘನ. the hip and the loins. (Śmd. 338). [ಜಗನಮಿದೇಕೆ ಹೇಮರಶನಾಧ್ವನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೂಗುವಟ್ಟುದು Pb. 4, 67].

ಜಗನ್ನಾಥ jagat-nātha. *Viṣṇu or Kriṣṇa.* 2, N. of a district and town near Cuttack (B. 4, 28).

ಜಗನ್ನಾಯಕ jagat-nāyaka. the governor of the world (My.).

ಜಗನ್ನುತ jagat-nuta. praised by the world (Bp. 4, 2; 5, 11).

ಜಗನ್ಮಯ jagat-maya. containing, or one who contains, the whole world (J. 13, 29).

ಜಗನ್ಮಾತೆ jagat-māte. Durgā; Lakṣmī. (My.).

ಜಗನ್ಮೋಹನ jagat-mōhana. a very fascinating man (My.). feminine ಜಗನ್ಮೋಹಿನಿ (My.).

ಜಗಪಾಱು jaga-pāṟu. a very profligate woman (Śmd. 207, o. rs. ಗಜಪಾಱು, ಗಜಪೋರು).

ಜಗರ jagara. = ಜಗಲ, ಜಾಗರ 2, ಡಗಲೆ. *armour, mail.*

ಜಗಲ jagala. fraudulent. 2, *vinous liquor for distilling.* 3, the plant Vangueria spinosa. 4, = ಜಗರ, armour, mail. 5, = ಸಗಣ, cow-dung.

ಜಗಲಿ jagali. = ಜಗತಿ, etc. a verandah, an artificially raised place: a kind of sacrificial altar; the pedestal of an idol (S. Mhr.); a seat of mud, stone, etc. [Tu.]; (ಜಗತಿ, ವೇದಿ Nn. 86; ವೇದಿಕೆ Nn. 148; ವಿತರ್ದಿಕೆ Hlā.). [ಕಪ್ಪುರವಳುಕಿನ ಜಗಲಿಯ ನಗಲಿ ತಾಗಿ ಸಮೆದು Pb. 5, 6 va.]. ಯಾಗಕ್ಕೆನ್ದು ಮಾಡಿದ ಜಗಲಿ (ವೇದಿ Nr.). ಕಪ್ಪುರವಳಿಕಿನಿನ್ ಅಳವಟ್ಟ ಜಗುಲಿಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ಜಗಲೀ ಹಾಱಿದವ ಗಗನಾ ಹಾಱ್ಯಾನೇ? — ಜಗಲೀ ಹಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಗಗನಾ ಹಾಱ್ಯಾಳೇ? — ಎಲ್ಲಾ ದೇವರ ಜಗಲಿಯಾದರೆ ನಿಲ್ಲೋದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲವೆಲ್ಲಿ? — ಗೋಡೆ ಬಿದ್ದರೆ ಜಗಲೀ ಮೇಲೆ (Prvs.). see Cpr. 8, 73 va.; Bp. 47, 10; Rām. 1, 13, 8; J. 17, 23; Si. 106; ಪೊಂ-, ರನ್ನ-.

ಜಗವತ್ತಿ jaga-vatti. Tbh. of ಜಗವರ್ತ್ತಿ (Śmd. 376).

ಜಗವರ್ತ್ತಿ jaga-vartti. (Śmd. 376). the turner or mover of the world.

ಜಗಳ jagaḷa. a quarrel, a fight; war (ಪೆಟುಕು Śmd. I; ದೌರ್ಮನಸ್ಯ, ಕರೀರಕ Hlā.; Mr. 452; ಕದನ Nn. 96, o. r. ಕಾಳಗ; ಯುದ್ಧ, ಸಂಖ್ಯ, ಸಮೀಕ, ಕಲಹ, etc., ಬವರ Si. 294; ದ್ವಂದ್ವ 459; C.; Te. ಜಗಡ; Mhr. ಝಗಡಾ, ಝಂಗಡ). see ಅಟ್ಟುಂ-. — ಊಟ ಬಲ್ಲ ವನಿಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ, ಮಾತು ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲ. — ಜಗಳವಿಲ್ಲದೆ ಜಾವು ಹೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಗಳ ಬನ್ದು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. — ಜಗಳವಿಲ್ಲವೇ, ಜಂಗ ಮಯ್ಯಾ? ಅನ್ದರೆ ಹಟಕುಮುಣ್ಡೆ, ಭಿಕ್ಷಾ ನೀಡೆ! ಅನ್ದ (*i. e.* at once a quarrel arose). — ಜಾರ ಚೋರರ ಜಗಳದಿನ್ದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕ್ಷೇಮ. — ಮಾತು ಬಲ್ಲವ ಮಾಣಿಕಾ ತನ್ದ, ಮಾತಱಿಯದವ ಜಗಳಾ ತನ್ದ (Prvs.). see Prv. s. ಗಾಸಿ. — ಜಗಳಗಣ್ಟ. a quarrelsome man (C.). — ಜಗಳ ಗಣ್ಟಿ. a quarrelsome woman (C.; Bp. 40, 53; Te. ಜಗಡ–). ಜಗಳಗಣ್ಟಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to create a quarrel. (Dp. 157, 2). — ಜಗಳ ಗಣ್ಟಿಗ. = ಜಗಳಗಣ್ಟ. (My.). — ಜಗಳಗಣ್ಟಿಮರ. = ಜಗಳದ ಮರ. (My.). — ಜಗಳಗಣ್ಟು. a knot of quarrel. — ಜಗಳ ತರು. to bring the news of some quarrel before others, generally as a complaint and with the purpose of rousing a quarrel (C.).— ಜಗಳ ತೆಗೆ. to pick a quarrel (C.; Bh. 1, 8, 7; B. 2, 31). — ಜಗಳದ ಮದ್ದು. (ಬಳಮದ್ದು G.). — ಜಗಳದ ಮರ. = ಜಗಳಗಣ್ಟಿಮರ. ತಿನ್ದುಕ, ಸ್ಫೂರ್ಜಕ, ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ, ಶಿತಿಸಾರಕ ಅನ್ದರೆ ತುಮ್ಬರಗಿಡ, ತೂಬರೇ ಗಿಡ; ಇದನ್ನು ಜಗಳದ ಮರವೆನ್ದು, ಕೆಲವರು ಅನ್ನುವರು (Si. 130). — ಜಗಳ ವಾಡು. = ಜಗಳಾಡು. (My.; B. 5, 321). — ಜಗಳ ಹಚ್ಚು. to create a quarrel or fight between two parties (C.). ನಡುವೆ ಬನ್ದು ಜಗಳ ಹಚ್ಚೋಣ (ತಳ್ಳಿ G.). ಜಗಳ ಹಚ್ಚುವವ (ಪಿಶುನ G.). — ಜಗಳಾಡು. -ಆಡು. to quarrel, etc. (C.; B. 1, 18; 2, 30). see Prvs. s. ಬೀದಿ, ಮಗಳು.

ಜಗಳಗಾತಿ jagaḷa-gāti. a quarrelsome woman (My.). ಜಗಳಗಾತಿ ಮಗಳನಱಿಯಳು (Prv.).

ಜಗಳಿ jagaḷi. = ಜಗಲಿ, etc. a verandah, etc. (ವಿತರ್ದಿ, ವೇದಿಕೆ Nr.).

ಜಗಳೆ jagaḷe. = ಜೆಗಳೆ, ಝುಗಟೆ, ಝುಗಡೆ, ಝುಗಳೆ, (ಜಾಗಟೆ, etc.). Tbh. of ಝುಗಟೆ (Śmd. 339, o. r. ಝುಗಡೆ). a kind of cymbal; a round metal plate beaten on by a class of mendicants; that on which the hours are struck, a gong (ಕಂಸಾಳ Kk. 67; Śs.; Śm. 64, o. r. ಜೆಗಳೆ; Mhr. ಜಂಗಟ, ಝುಂಗಟ, ಝುಂಗಡ, ಜೇಂಗಟ).

ಜಗಾತ್ಮ jaga-ātma. Brahmā (Mr. 9).

ಜಗಿ jagi. = ಜಿಗಿ 4, etc. to chew, etc. (My.).

ಜಗುನೆ jagune. = ಜಮುನೆ. Tbh. of ಯಮುನಾ [ದ್ವೈತವನಮಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು ಜಗುನೆಯಂ ಪಾಯ್ದು Pb. 8, 50 va.]; (Śmd. 343. 362; Ct. II, 13). ಜಗುನೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಱುಗಳಂ ಮೇಯಿಸಿದಂ (273). — ಜಗುನೆಯ ಪಿರಿಯ. the elder brother of Yamunā: Yama (Śs.). — ಜಗುನೆಯಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. the father of Yamunā: the sun (ಸೂರ್ಯ Śm. 14).

ಜಗುಲಿ jaguli. = ಜಗಲಿ, etc. (ವೇದಿಕೆ, ವಿತರ್ದಿಕೆ Mr. 199, o. r. ಜಗಲಿ; ವಿತರ್ದಿ, ವೇದಿಕೆ Si. 111). [ಕರ್ಪೂರವಳುಕಿನ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಗಣ ಕುಸುಮದೆಸಳ Ap. 11, 73 va.]. see Si. 106.

ಜಗುಳ್ jaguḷ. 1. to go away or move off; to slip; to drop down (ಅಪಸರಣ Śmd. Dh.; ಜಾಱು, ಬಱಲ್ Śmd. I; ನುಣ್ಚು, ಜಾಱು Śs.). ಜಗುಟ್ದಂ (Śmd. 49. 55), ಜಗುಟ್ದಪಂ, ಜಗುಟ್ವಂ, ಜಗುಟ್ಗುಂ (55). [ಆಕುಳ ವ್ಯಾಕುಳರಾಗಿ ನಾಣ್ಚಿ ಜಗುಟ್ದರ್ವರುಮನ್ತೊಳ ಸಾರ್ದು ಪೋಪುದುಂ Ap. 3, 89]. ಗಗನಗಜನಿಟಿಲತಟದಿಂ ಜಗುಟ್ದನ್ತೆ ಪುರಾಣರಶ್ಮಿಮಣಿಮಯಮುಕುರಂ (Rśv. 11, 2). see Cpr. 6, 106 va.; Grj. 2, 71 va.; Rām. 3, 6, 5; J. 14, 26; Śsv. 4, 61. 62. 78.

ಜಗುಳ್ jaguḷ. 2. = ಜಗುಟ್ದು. P. p. of ಜಗುಳ್ 1. — ಜಗುಟ್ದಿರ್. to go away, to disappear (Cpr. 8, 98).

ಜಗೆ jage. = ಜಗ 1, etc. shine, lustre, glitter (Bh. 1, 20, 55; 2, 13, 25).

ಜಗ್ಗನೆ jaggane. = ಚಕ್ಕನೆ. quickly. (S. Mhr., rare).

ಜಗ್ಗಿಸು jaggisu. 1. = ಜಕ್ಕಿಸು 1. to bend the body. (My.).

ಜಗ್ಗಿಸು jaggisu. 2. = ಜಕ್ಕಿಸು 2. to pull with effort. (My.).

ಜಗ್ಗಿಸು jaggisu. 3. = ಜಕ್ಕಿಸು 3. to lower by pressure. (My.).

ಜಗ್ಗು jaggu. 1. = ಜರಗು. to bend down, as a tree with fruit; to bend in, as a roof with weight; to sink, as a wall (My.); to sink, to be diminished, to grow less (as the water of a river. My.; Te. ಸಗ್ಗು, ಸ್ರುಗ್ಗು). 2, to hang down; to overspread, in ಮೋಡ ಜಗ್ಗಿ ಹಾಕಿ ಅದೆ (S. Mhr.). [Tu. ಜಗ್ಗ್].

ಜಗ್ಗು jaggu. 2. bending. — ಜಗ್ಗು ಹಾಕು. = ಜಕ್ಕಿಸು 1, etc. (My.).

ಜಗ್ಗು jaggu. 3. = ಜೆಗ್ಗು. to pull with effort, to drag, to draw, as cloth, a cart, water, etc. (C.; ಎಳೆ, ಸೆಳೆ G.; *cf.* ಜರಗು). [Tu. ಜಗ್ಗ್].

ಜಗ್ಧ jagdha. *eaten.*

ಜಗ್ಧಿ jagdhi. *eating; food.*

ಜಘನ jaghana. = ಜಗನ. *the hinder part, the buttock; the hip and loins; the pudenda, the mons veneris* (ತಿಕ Nn. 118; ಪೊಱವಾಳ್ Ct. II, 75). 2, *the rear guard of any army.*

ಜಘನಕೂಪಕ jaghana-kūpaka. *the hollow of the loins* (ಕಂಡೆಯ ಕುೞಿ Hlā.).

ಜಘನೇಫಲೆ jaghanē-phale. *the opposite-leaved fig-tree, Ficus oppositifolia.*

ಜಘನ್ಯ jaghanya. hindmost, hinder; *last, ultimate.* 2, *low, base, wicked, very vile* (ಕುತ್ಸಿಯ, ಅತಿಕೀೞದು Mr. 453); a Śūdra, or Cāṇḍāla.

ಜಘನ್ಯಜ jaghanya-ja. last-born; *a younger brother.* 2, *a Śūdra.*

ಜಘನ್ಯಪಾತ್ರ jaghanya-pātra. a low receptacle or person. (Kāvy. IV, 2, 34).

ಜಂಕಣೆ jaṅkaṇe. = ಜಂಕೆ, ಜೆಂಕಣೆ. scolding, chiding (ಜವುರ್ Śm. 39; Kk. 42, o. r. ಜೆ–; Ct. II, 50; *cf.* ಜಡಿ 1); crying, chirping, etc. (ಬಗ್ಗು Ct. II, 22; *cf.* ಜಡಿಪು); grunting (ಹುಮ್ಮನೆ I, 44),

ಜಂಕಿಸು jaṅkisu. = ಜೆಂಕಿಸು. to scold, to chide; to despise; to put into shade (Bp. 21, 15; 22, 33; 40, 38; Rśv. 8, 47; Śsv. 4, 14); to cry, to chirp, to grunt (Grj. 5, 20; Rśv. 5, 55 va.).

ಜಂಕೆ jaṅke. = ಜಂಕಣೆ, ಝುಂಕೆ. crying out, chiding [ಕೊಸೆ ದೆಸೆ ದಿಟ್ಟಮುಟ್ಟಿ ಕೆಲಜಂಕೆ ನಿವರ್ತನೆ ಕಾಣ್ಕೆ ಪರ್ವಿದೇರ್ವೆಸನದೊಳಾದ ಬಲ್ಮೆಯೊಳೊಡಮ್ಬಡೆ Pb. 10, 77]; (Grj. 2, 15; Śsv. 4, 131).

ಜಂಕೆ jaṅke. Tbh. of ಝುಂಕೆ (Śmd. 339).

ಜಂಗಮ jaṅgama. moving, movable, locomotive; *that which has motion*; living. 2, a walking liṅga: a Liṅgavanta (sometimes

married, sometimes unmarried) of a higher position brought about by a kind of dīkṣe, also called an Ayya, whose feet and liṅga are worshipped by the other Liṅgavantas, who lives either by begging and eating in the houses of the various castes of the Liṅgavantas or by trading, and may be made a guru [ಉಂಬ ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ನಡೆಯೆಂಬರು ಉಣ್ಣದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನವ ಹಿಡಿಯೆಂಬರಯ್ಯಾ Bv. 194]; (C.; Bp. 2, 41; 24. 1-3; 30, 20; 35, 42). see ಏಣ್ಣ–. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕುಲವಿಲ್ಲ, ಗಂಗೆಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ. — ಜಂಗಮನ ಹೆಣ್ಣತಿ ಜಾಣೆಯಾದರೆ ಜಗಕ್ಕೆ (ಆಕೆಯಿನ್ದ) ಬನ್ದ ಭಾಗ್ಯವೇನು?— ಜೂಜಾಡು ವನಿಗೆ ಜಂಗಮನ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಜಂಗಮನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಜನಿವಾರ, ಹಾರು ವನಿಗೆ ಯಾಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ? (Prvs.). see Prvs. s. ಬೊಬ್ಬೆ, ಶಿವಾರ್ಚನೆ. — ಜಂಗಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಜಂಗಮ. see Prv. s. ಜಗಳ.

ಜಂಗಮಗಿತ್ತಿ jaṅgama-gitti. a Jaṅgama's wife (C.).

ಜಂಗಮತಿ jaṅgamati. = ಜಂಗಮಗಿತ್ತಿ. (S. Mhr.).

ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದ jaṅgama-prasāda. any favour or gift from a Jaṅgama (C.; Bp. 33, 12; 56, 22).

ಜಂಗಮಪ್ರಾಣ jaṅgama-prāṇa. the specific soul or quality of a Jaṅgama (Bp. 37, 1).

ಜಂಗಮಲತೆ jaṅgama-late. a walking creeper or tree (Cpr. 1, 125).

ಜಂಗಮಲಿಂಗ jaṅgama-liṅga. a walking liṅga : a Jaṅgama (Bp. 3, 18; 35, 50; C.); or occasionally the liṅga worn by a Jaṅgama.

ಜಂಗಮಸ್ಥಾವರ jaṅgama-sthāvara. that which has motion and that which is stationary. (My.).

ಜಂಗಮೇತರ jaṅgama-itara. *immovable.*

ಜಂಗಲ jaṅgala. = ಜಂಗಲು. a jungle, a forest; a waste, desert place (Sk., Mhr., H.; S. Mhr. rare).

ಜಂಗಲಿ jaṅgali. relating to a jungle or forest (My.).

ಜಂಗಲು jaṅgalu. = ಜಂಗಲ. (My.).

ಜಂಗಳ jaṅgaḷa. 1. slackness, looseness (ಸಡಿಲ್ದುದು Kk. 56; ಬಜಲ್, ಸೋರ್, ಸಡಿಲುದು Śm. 49, o. r. ಬಜಾಲ್; Te. ಸಳ್ಳು; Mhr. ಚಘುಲ; *cf.* ಸಡ್ಲು; ಚಳ್ಳು?). [Tu. ಜಕ್ಕೆ].

ಜಂಗಳ jaṅgaḷa. 2. = ಜಂಗುಳಿ, etc. (Rām. 4, 3, 5). — ಜಂಗ ಳಪ್ಪರಿ. -o-ಪರಿ. to flow in large quantities (Rām. 4, 2, 38).

ಜಂಗಳಿ jaṅgaḷi. = ಜಂಗುಳಿ, etc. (S. Mhr.). — ಜಂಗಳಿದನ. a herd of village cattle (S. Mhr.).

ಜಂಗಾಲ್ jaṅgāl. 1. a platform with railings placed on two boats, used at ferries (My.; Tu.; M. ಚಙ್ಙಾಡ, portuguese *jangada;* Mhr. ಸಾಂಗಡ, a float composed of two boats bound together).

ಜಂಗಾಲ್ jaṅgāl. 2. Zangar, verditer, a greenish blue dye (C.; Si. 51; Mhr., H. ಜಂಗಲ; *cf.* ಜಾಗ). — ಜಂಗಾಲ್ಪಚ್ಚೆ. = ಜಂಗಾಲ್. (My.).

ಜಂಗು jaṅgu. (fr. ಜಣ್). a ringing round brass bell worn by a Jaṅgama mendicant on his leg (S. Mhr.).

ಜಂಗು jaṅgu. 1. rust of iron, of brass or copper. (Mhr. H.). ಬಂಗಾರ ಬಹಳ ಜಡ; ಅದು ಜಂಗು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಬಿಗೆಯನ್ನು ದಿನಾಲು ಬೆಳಗುವದಱಿನ್ದ ಜಂಗು ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ (B. 1, 25. edition of 1886).

ಜಂಗು jaṅgu. 2. to become rusty, to grow covered with verdigris. (Mhr. ಜಂಗಣೇಂ). ನನ್ನ ತಮ್ಬಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಜಂಗುತ್ತದೆ? (B. 1, 25. edition of 1886).

ಜಂಗು jaṅgu. 3. war, warfare (My.; Mhr., H. ಜಂಗ).

ಜಂಗುಡಿ jaṅguḍi. the region of the arm (ಭುಜದೇಶ Bhn. 39; *cf.* ತೆಗಲ್).

ಜಂಗುಳಿ jaṅguḷi. = ಜಂಗಳ 2, ಜಂಗಳಿ, ಜಂಗುಟು. ಜಂಗುಳಿ or ಜಂಗುಱು (Śmd. 39). a mass, an assemblage, a herd, etc. [ಜಂಗುಳಿಯ ಕಾವ ಗೋವ ಹಲವು ಹಸುವ ನಿವಾಡಿಸುವನ್ತೆ Bv. 284; Cv. 600]; (ಮೊತ್ತ Ct. II, 99; Bhn. 39; ಗೊನ್ದಣೆ, ದೊನ್ದಳಿ, ಗೊಂಗೆ, ವಂಗಡ, ತಣ್ಡ, ಗಡಣ, etc., ಶ್ರೇಣಿ Śm. 54; ತೆರಳ್ಕೆ, ದೊನ್ದಳಿ, etc. ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17). see Prll. 3, 31; Cpr. 10, 87 va.; Bhāgavata 10, 18, 8.

ಜಂಗುಳಿಗ jaṅguḷiga. (Tbh. of ಜಾಂಗುಲಿಕ? *cf.* Sk. ಜಂಗುಲ, poison, venom). N. of a class or caste of people (Rām. 5, 8, 51).

ಜಂಗುಱಿ jaṅguṟi. = ಜಂಗುಳಿ, q. v.

ಜಂಗೆ jaṅge. a stride (Te.; *cf.* ಚಂಗು 2; ಜಂಘೆ?). ಗುರು ಜಂಗೆ ಯಂ ನಿಡುಜಂಗೆಗಳನಿಡುತ (Bp. 26, 31). ಗುರುಜಂಗೆಗಳನಿಡುತುಂ(32, 28).

ಜಂಘಾಕರಿಕ jaṅghā-karika. active with the legs, running quickly; *a runner, a courier.*

ಜಂಘಾನಿಲ jaṅghā-anila. a swift, rapid wind (ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ, Mr. 50, o. r. ಜಂಝಾನಿಲಂ. *cf.* ಜಂಝಾವಾತ).

ಜಂಘಾಬಲ jaṅghā-bala. power of, or in the, legs (My.).

ಜಂಘಾಲ jaṅghāla. running, fleet, swift; *a runner, a courier* (ವೇಗಿ, ನಿಲ್ಲದೆ ಅತಿ ಹರಿವವಂ Mr. 234).

ಜಂಘೆ jaṅghe. ಜಂಘಾ. *the shank or lower part of the leg from the ankle to the knee;* the upper part of the leg; *the leg* (ಪ್ರಸೃತೆ, ಕಿಱುದೊಡೆ Hlā.; Mr. 332). 2, N. of a plant (see Mr. s. ಏಕಾಕ್ಷ).

ಜಜ jaja. a warrior (Sk.; *cf.* ಜಜ್ಜಾರ).

ಜಜಾವಣೆ jajāvaṇe. a mode used in saṅgīta (V. 11, 9).

ಜಜ್ಜರಿತ jajjarita. Tbh. of ಜರ್ಜರಿತ. crushed, etc. ಜಜ್ಜರಿತಧೈರ್ಯ (ದಿಗಿಲ್ Ct. 1, 64).

ಜಜ್ಜಾರ jajjāra. = ಜಂಝಾರ, ಜರ್ಜಾರ. a lofty, bold man, a hero (Bh. 8, 21, 27; Rām. 6, 13 sum.); a body of heroes (Rām. 6, 50, 44).

ಜಜ್ಜು jajju. 1. = ಚೆಚ್ಚು, etc. to bruise, to crush, to squash (C.). *cf.* ಜಡಿ 4.

ಜಜ್ಜು jajju. 2. the state of being bruised, etc. (My.). — ಜಜ್ಜಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. an areca nut somewhat squashed after boiling (My.).

ಜಂ jañ. = ಜಣ್, ಜಣ. — ಜಂಜಣ. the sound of the gejje and of small bells (My.). — ಜಂಜಣಿಸು. to emit the sound of ಜಂಜಣ (My.).

ಜಂಜಡ jañjaḍa. = ಜಂಜಾಟ, ಜೊಂಜಾಟ. trouble, cares, bother, plague (Bh. 1, 10, 24; Rām. 2, 2, 26; Bh. 3, 14, 15. J. 19, 33; 25, 22; Mhr. ಜಂಜಾಳ; Te. ಜಂಜಾಟ).

ಜಂಜರ jañjara. (general): running, not specified or classified; = ಜಂಜರನಮ್ಬರ (My.). — ಜಂಜರನಮ್ಬರ. numbers added together consecutively without regard to particulars (My.). — ಜಂಜರಬನ್ದಿ. running (not classified) state of numbers or papers (My.).

ಜಂಜಾಟ jañjāṭa. = ಜಂಜಡ, etc. (My.). ಜಂಜಾಟ ತಪ್ಪಿದರೆ ಆತನಡ್ಡಿ ಏನು? (Prv.).

ಜಂಜಾಲು jañjālu. a swivel gun (My.; Br., H. ಜಜಾಯಿ, ಜಲಾಲಿ, ಜಜಾಯಿಲ್, ಜಂಜಾಲಿ, ಜಮುಜಾಲಿ; T. ಚಂಜಾಲ್).

ಜಂಜು jañju. Tbh. of ಝುಂಝೂ (Śmd. 339).

ಜಂಝಾರ jañjhāra. = ಜಜ್ಜಾರ, etc. a hero, etc. (Rām. 5, 9, 1; 6, 20, 36).

ಜಟ jaṭa. 1. = ಜಟಾ. an imitative sound. — ಜಟಪಟ. reit. smartly, briskly, quick (C.; Mhr. ಝುಟಪಟ). — ಜಟಪಟ. = ಜಟಾಪಟ. strife.

scuffle, an angry or brisk discussion (S. Mhr.; Mhr. ಝುಟಾಪಟೀ).

ಜಟ jaṭa. 2. wearing twisted or entangled locks of hair. (Śmd. 142).

ಜಟಕರಿಸು jaṭakarisu. to shake off; to scorn, to treat scornfully (S. Mhr. rare; Mhr. ಝುಟಕಣೇಂ, ಝುಟಕಾವಿಣೇಂ, to shake a cloth, etc.).

ಜಟಕಾಯಿಸು jaṭakāyisu. = ಜಟಕರಿಸು, ಜಡಕಾಯಿಸು. (My.).

***ಜಟಮಟಿಕ jaṭamaṭika.** an agitated person; dandy? ಜಟಮಟಿ ಕರ್ಕಳಂ ತೊಡರೆ ಸುತ್ತಲುಂ Ap. 3, 45.

***ಜಟಮಟಿಸು jaṭamaṭisu.** to be agitated; to be pompous? ಜಟಮಟಿಸಿಕೊಣ್ಡು ನಿಮ್ಮೀ ಘಟಿಯಿಸುವೀ ಸನ್ದಿ ಕಾರವರ್ಕಳೊಳ್ Pb. 9, 23.

ಜಟಾ jaṭā. = ಜಟ 1. — ಜಟಾಪಟಿ. = ಜಟಪಟಿ. (C.).

ಜಟಾಜೂಟ jaṭā-jūṭa. *the long tresses of hair twisted on the top of the head; a quantity of twisted hair.*

ಜಟಾಧಾರಿ jaṭā-dhāri. wearing matted or braided hair. (My.).

ಜಟಾಬನ್ಧ jaṭā-bandha. *a knot or coil of matted hair.*

ಜಟಾಭಸ್ಮ jaṭā-bhasma. N. of rākṣasa (Bp. 54, 56).

ಜಟಾಮಾಂಸಿ jaṭā-māṁsi. a herb growing on the Himālaya, *the Indian spikenard, Nardostachys jatamansi* Dec.

ಜಟಾಯು jaṭāyu. N. of a fabulous bird, the king of the vultures, killed by Rāvaṇa (Śmd. 231 Mdb.; Rām. 3, 10, 31; J. 18, 4).

ಜಟಿ jaṭi. wearing the jaṭā; Śiva; an attendant of Skanda. 2, *the waved-leaved fig-tree, Ficus infectoria.* see ಕಬ್ಬಸುರಿ, ಬಸರಿ. 3, a woman whose business is to braid (another's) hair (J. 5, 58).

ಜಟಿಲ jaṭila. wearing the jaṭā, having clotted or entangled hair.

ಜಟಿಲಿತ jaṭilita. clotted, twisted, braided (Śmd. 142 Mdb.; Abh. P. 12, 2 va.).

ಜಟಿಲೆ jaṭile. = ಜಟಾಮಾಂಸಿ. *the Indian spikenard.*

***ಜಟಿಳ jaṭiḷa.** = ಜಟಿಲ. ಎನೆಯೆನೆ ರತ್ನರಶ್ಮಿ ಜಟಿಳಂ ಮಕುಟಂ Pb. 8, 7.

ಜಟುಲ jaṭula. = ಜಡುಲ. *a freckle, a mark.*

ಜಟೆ jaṭe. ಜಟಾ. = ಜಡೆ 1, ಜಡ 3, ಜೆಡೆ, ಸಟೆ 2. *the hair matted and twisted together as worn by Śiva, ascetics, etc.;* the long tresses of hair twisted or braided together and coiled in a knot over the head, etc. (ಕಚ, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು Nn. 100; ಮೌಳಿ, ಜೆಡೆ 101; ಕೇಶ Mr. 518); a braid or trees of hair (of females, My.). 2, a pendent root from the banyan, etc. (ಶಿಫೆ, ಮರದ ಬೀಱಲು 100; ಬಿಱಲ್ 518; ಮರದ ಬಿಱಲು Hlā). 3, *a fibrous root; a root;* the root of trees (ಮೂಲ, ಮರದ ಬೇರು 100; ಬೇರ್ 518). 4, peculiarity, a peculiar object (ವಿಶೇಷ, ವಿಶೇಷವಾದನ್ದಾದು 100). 5, a peculiar arrangement of the vedic text (ಛನ್ದ, ಛನ್ದಸ್ಸಿನ ಭೇದ 100). 6, a crow (ಬಲಿಭುಕ್, ಕಾಗೆ 100). — ಜಿಗಣೆಯುಪದ್ರ್ಯಾ ನೋಡಲೋ? ಜಟೆಯು ಹಾವಳೀ ನೋಡಲೋ? (Prv.).

ಜಟ್ಟಿ jaṭṭi. = ಜೆಟ್ಟಿ 1. a professional wrestler (C.; B. 2, 2; Te. ಜಟ್ಟಿ, ಜೆಟ್ಟಿ, ಝಟ್ಟಿ, ಝೆಟ್ಟಿ; T. ಚೆಟ್ಟಿ; Mhr., H. ಜೇಠೀ). ಜಟ್ಟಿಯಾದರೂ ತಟ್ಟನೆ ಹಾಱ ಬೇಕು (Prv.). see Prvs. s. ಪಟ್ಟಿ 3, ಪೇಟೆ 2, ಛಲಾ. — ಜಟ್ಟಿಕಾಳಗ. a wrestling match or combat (My.). — ಜಟ್ಟಿಮಲ್ಲ. dupl. an athlete among wrestlers (S. Mhr.). — ಜಟ್ಟಿಹಿಡಿತ. the wrestler's hold, a grapple (My.).

ಜಟ್ಟಿಗ jaṭṭiga. = ಜೆಟ್ಟಿಗ. a professional wrestler. [ನಮ್ಮ ಕುಲದೊಳ್ ಮಕ್ಕಳ್ಪೆಱರ್ ನೀನೆ ಜಟ್ಟಿಗನೈ ಮುನ್ನಿನೊರಣ್ಬುವೇಡ ಮಗನೇ ಕೈಕೊಳ್ ಧರಾಭಾರಮಂ Pb. 1, 81]; (Abh. P. 3, 28; Si. 294).

ಜಠರ jaṭhara. *hard, firm, solid;* (*cf.* ಕಡು 1). 2, *old.* 3, *the belly* (ಪೊಡೆ Ct. II, 46; *cf.* ಬಸಱು).

ಜಠರಾಗ್ನಿ jaṭhara-agni. the digestive fire of the stomach, the gastric juice. (My.).

ಜಡ jaḍa. = ಜಲ 1. *cold, frigid, chilly;* cold, frost (ತುಷಾರ, ಹಿಮ Nn. 53; ತುಷಾರ Mr. 525; *cf.* ಚಳಿ 2). 2, *slow, dull, apathetic, senseless, stupid, irrational, foolish, unintelligent* (ವಿಹ್ವಲ Nn. 149; ಮೂರ್ಖ, ಮೂಢ 53; ಅಜ್ಞ 525; *cf.* ಚಳಿ 1); hard, solid; heavy (My.; Mhr.). 3, water (ಜಲ; ಉದಕ 53; ಜಲ 525). 4, *dumb* (ಕಳ, ಸನ್ದ ಮೂಗ Mr. 388). 5, a mountain (ಪರ್ವತ, ಬೆಟ್ಟ 53). 6, sacrifice (ಮಖ, ಯಜ್ಞ 53). 7, substance, thing, matter (ದ್ರವಿಣ, ವಸ್ತು 53). 8, = ಜಡ್ಡು, heaviness in the body, fatigue, indisposition, illness (C., not Sk.). — ಜಡದವ ನಡದು ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.). — ಜಡ ಹೋಗು. difficulty to take place, to be difficult (S. Mhr.; B. 5, 225. 226).

ಜಡಕಾಯಿಸು jaḍakāyisu. = ಜಟಕಾಯಿಸು. (My.).

ಜಡಕ್ರಿಯ jaḍa-kriya. *slow at work, sluggish, dilatory* (ತಳುವ ಮಾಣ್ಬಂ Mr. 242).

ಜಡಜ jaḍa-ja. = ಜಲಜ. water-born; a lotus.

ಜಡಜಗರ್ಭ jaḍaja-garbha. = Brahmā (Bp. 54, 6).

ಜಡಜಜ jaḍaja-ja. Brahmā (My.).

ಜಡಜನ್ತು jaḍa-jantu. = ಜಡಜೀವಿ. (Cpr. 4, 54).

ಜಡಜಭವ jaḍaja-bhava. = Brahmā (Bp. 43, 42).

ಜಡಜಾತ jaḍa-jāta. = ಜಡಜ. (R.).

ಜಡಜಾಪ್ತ jaḍaja-āpta. the sun (R.).

ಜಡಜಾರಿ jaḍaja-ari. the moon (R).

ಜಡಜೀವಿ jaḍa-jīvi. a stupid, etc. being (Bp. 60, 7).

ಜಡತ jaḍata. (fr. ಜಡಿ 4). = ಜಡಿತ. beating, ramming, forcing in, as a cartridge, driving in, as a nail (C.).— ಜಡತ ಮಾಡು. to ram, etc. (C.).

ಜಡತನ jaḍatana. = ಜಡತೆ. (J. 6, 2).

ಜಡತಿ jaḍati. a close and narrow search (C.; Mhr. ಝಡತೀ); a strict reckoning; an account (Mhr.; My.; B. 5, 279).

ಜಡತೆ jaḍate. coldness, chilliness; apathy; stupidity; stupor, stupefaction; despair (Bp. 36, 42; 39, 15; Rām. 3, 4, 4). 2, one of the sancāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಜಡತ್ವ jaḍatva. = ಜಡತೆ. (Abh. P. 7, 14; My.). 2, heaviness; inertia (Mhr.; ಸ್ತಬ್ಧ, ಒಜ್ಜೆ G.; My.; B. 4, 96).

ಜಡಧರ jaḍa-dhara. = ಜಲಧರ. a cloud (Bp. 37, 25; Śsv. 3, 37).

ಜಡಧಿ jaḍa-dhi. = ಜಲಧಿ. the ocean (Bp. 58, 62; C. Bp. 47, 33; J. 2, 12). 2, a receptacle or place of fools (J. 2, 12).

ಜಡಪು jaḍapu. (fr. ಜಳ 1). lustre, radiance, brightness, shine (Rām. 4, 6, 4; 4, 7, 10; 6, 2, 7; T. ಚೆಡಿ, splendour).

ಜಡಪ್ರಾಸು jaḍa-prāsu. a stupid, unidiomatic alliteration (Mr. 2).

ಜಡಮತಿ jaḍa-mati. a stupid person (Bp. 32, 49; 35, 51). 2, stupidity.

ಜಡಾಕರತ್ವ jaḍa-ākaratva. the state of being an accumulation of water or an ocean (Cpr. 1, 127 va.).

ಜಡಾಯಿಸು jaḍāyisu. = ಜಡಾಯಿಸು 1, etc. to ram, to drive in; to fasten or bolt, as a door (My.).

ಜಡಾಶಯ jaḍa-āśaya. = ಜಲಾಶಯ. a reservoir, etc. (Cpr. 7, 62 va.).

ಜಡಿ jaḍi. 1. = ಜಡೆ, ಜಱು 1. to use threatening language; to threaten, to menace; to frighten; to blame,

to chide; to grunt angrily, as a wild hog; to urge on by cries (ತರ್ಜನ Śmd. Dh.; Śm. 93; Te. ಜಡಿ, to fear; ಜಡಿಪಿಂಚು, to frighten; T. ಕಡಿ, fear; to reprove; see s. ಜಳಿ 1; *cf.* ಜರ್ಛು 1 & 2). [ಇನಿಸಡೆವೊತ್ತೊಡೆ ಮೂಣದೆ ಜಡಿದದನೆ ಕೃತಿಗಳಂ ಕೆಡೆನುಡಿವರ್ Kr. 1, 40; Pb. 2, 13; Ap. 14, 36; ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಎನ್ನ ಮನವ ಜಡಿದು ನೋಡದಿರಯ್ಯ Bv. 323]. ಜಡಿಯದಿರ್ಕೆ ನಯವರ್ಜಿತನ ಅರಸಂ! (Śmd. 234). ಜಡಿದು ಸಾರಥಿಯಂ (28). ಬಾರಿಸಿದುವು ಬಿಡದೆ ಜಡಿದು ವನದೇವತೆಗಳ್ (109). ಜಡಿಯುತ್ತುಂ ಪೋದಂ (280, o. r. -ಪೊಡೆದಂ). ಜಡಿವ ರಕ್ಕಸಬೇರಂ (Kk. 7). ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯರ್ತನದಲಿ ಜಡಿದು, ಜಂಕಿಸಿ (Prll. 3, 32). see Grj. 2, 107; Bp. 38, 28; 47, 49; Bh. 1, 8, 31; 1, 10, 27; 3, 13, 26; Rām. 6, 10, 18; V. 9, 60; Śsv. 1, 83; 4, 44; Rsv. 5, 123; 6, 11 va. (twice); 14, 12 va.; J. 2, 9; 4 sum.; 11, 33; 28, 45; Bhāgavata 10, 18, 2.

ಜಡಿ jaḍi. 2. to wave, to brandish, as a sword, etc. (Abh. P. 13, 78; 14, 188; Grj. 2, 106 va.; Rām. 5, 3, 61; 6, 2, 7; Śsv. 4, 14. 60; J. 4, 19; 20, 37; Rsv. 5, 120; 6, 36; C. Bp. 47, 37). 2, to move to and fro (v. i., Rsv. 7, 18). — ಜಡಿ ಜಡಿ. rep. of No. 1. (Bp. 16, 18).

ಜಡಿ jaḍi. 3. short P. p. of ಜಡಿ 2 No. 1, in ಜಡಿ ಜಡಿದು (Bp. 26, 12; 32, 58).

ಜಡಿ jaḍi. 4. to beat (with a stick, the hand, the fist, C.); to pound, to crush. [ವಾಯುಭೂತಿಯುಂ ಮುಳಿದು ಬಯ್ದು ಜಡಿದು ಕಾಲಿನ್ದಂ ತಲೆಯನೊದೆದು Vr. 8, 16]; (J. 4, 23; 28, 45. 47; My.). ಜೇಡಿಮಣ್ಣು ಜಡಿದರೆ ಸಕ್ಕರೆ ಆಗುವದೋ? (Prv.). 2, to beat into, as mud into a hole; to force in, to ram, as a cartridge; to drive in, as a nail (C.). [Tu.]

ಜಡಿ jaḍi. 5. the act of beating (Bh. 1, 7, 2).

ಜಡಿ jaḍi. 6. = ಜಿಡಿ. a long-continued fine small rain (ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿ Śmd. Dh.; ಸೋನೆ Śm. 93; J. 2, 9; C.; Te.; Mhr. ಝಡ; M. ಚಱುಚಱೇ, drizzlingly; ಚಾಱು, ಚಾಜ್ಱು, to drizzle; *cf.* ಕಸಿ 3, ಸರಿ 4); [— ಜಡಿಕುಟ್ಟಿಮಳೆ continuous heavy rain]. — ಜಡಿಮಳೆ. = ಜಡಿ. (C.). ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುವ ಜಡಿಮಳೆ (ಧಾರಾಸಮ್ಪಾತ, ಆಸಾರ Si. 31).

ಜಡಿ jaḍi. 1. to join (v. i.), to be connected with, to be accompanied by (C. Bp. 11, 5; Mhr. ಜಡಣೇಂ). 2, to be filled to superfluity or be crammed (Bh. 1, 10, 24); to become abundant or excessive (Bh. 2, 13, 33; 8, 23, 4; Rām. 3, 6, 50).

ಜಡಿ jaḍi. 2. to be shed in a continuous manner, as tears (Rām. 5, 9, 25; Mhr. ಝಡಣೇಂ, ಝಡೀ); to waste away, as the body (J. 18, 48; Mhr.); to give way, to sink (Bh. 3, 13, 32; Rām. 1, 16, 10; Mhr.; see Bhn. s. ಕುಸಿ 4).

ಜಡಿ jaḍi. 3 = ಜಡೆ 1, etc. (S. Mhr.; B. 2, 22). ಕಾಸಿ ಕಂಚಡಿ ಯಾಕೆ? ಭಾಸುರದ ಜಡಿ ಯಾಕೆ? ಕೇಶ ಕಿತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾಕೆ? ತ್ರೈಮಲದ ಆಶೆ ಬಿಡನ್ ಅನಕ! (Sp.).

ಜಡಿತ jaḍita. = ಜಡತ. beating, etc. (My.).

ಜಡಿತಿ jaḍiti. Tbh. of ಝಟಿತಿ. quickly. (Śmd. 339; ಬೇಗಂ Cm.)

ಜಡಿಪ jaḍipa. the sound or cry of birds (ಚಿಜ್ಜಿ, ಬಗ್ಗು, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ, ಚಪ್ಪರಣೆ Śm. 29; *cf.* ಜಂಕಣೆ); the note of the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆಯ ಚಪ್ಪರಣೆ Śs.). (Te. ಜಡಿ, ಸಡಿ, ತಪ್ಪುಡು, noise, sound; *cf.* ಸಪ್ಪಳ).

ಜಡಿಸು jaḍisu. to cause to beat, etc. (C.).

ಜಡಿಸು jaḍisu. to fill to superfluity, to cram (Rām. 6, 13, 4).

ಜಡೀಕೃತ jaḍī-kṛita. stunned, rendered sluggish, etc. (Cpr. 6, 103).

ಜಡೀಭಾವ jaḍī-bhāva. *dullness, sluggishness, apathy; insensibility.*

ಜಡುಪು jaḍupu. a flap (attached to a paper-kite, My.; Mhr. ಝಡಪ).

ಜಡುಲ jaḍula. = ಚಟುಲ. trembling, etc. (Sk.; R.).

ಜಡೆ jaḍe. = ಜಡಿ 1, of which it is an o. r. in Śmd. 28. 109.

ಜಡೆ jaḍe. 1. = ಜಡಿ 3, ಜೆಡೆ. Tbh. of ಜಟೆ (Ct. II, 91; ಸಟೆ, ಜಟೆ Mr. 320; ಮುರದ ಬೇಱುಲ್ Kk. 19). [ಅತಿ ವಿಶದ ವಿಶಾಲೋರುಕ್ಷ ತದಿನ್ದೊಱಿ ದನಿತು ಜಡೆಯುಮಂ ನಾನ್ದ Pb. 1, 105; Ap. 14, 142]. see Si. 121. 216. 230. 415. ಜಡೆಯುವರನ್ನೂ ಮುಡಿಯುವರನ್ನೂ ತೊಡಗ ಬಾರದು (Prv.). (the Mysore use of ಜಡೆ for *a woman's long plaited hair* is unknown in S. Mhr., but occasionally the term is used for the plaited hair of *little girls*). — ಜಡೆಕಳ್ಳಿ. a kind of the Euphorbia called Triangular spurge (My.). — ಜಡೆಕುಚ್ಚು. an ornament that is attached to the point of a tress of hair by women (My.). — ಜಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. 1. = ಜೆಡೆ- 1. the hair to be matted. ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ಕೂದಲದ ಗುಮ್ಪು (ಜಟಾಜೂಟ G.). 2, to plait tresses (J. 26, 9). — ಜಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. 2. = ಜೆಡೆ- 2. a band of plaited hair. see ಕಡ್ಡಣ. — ಜಡೆದೇವರು. Śiva, etc. ಜಡೆದೇವರಿಗೆ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲ, ಬೋಳದೇವರಿಗೆ ನೆಲೆ ಉಣ್ಟೇ? (Prv.). — ಜಡೆನಾಗರ. a small circular plate of gold ornamented with the figure of a cobra, that is attached to the upper part of a woman's long plaited hair (My.). — ಜಡೆ ಬಂಗಾರ. the flowery gold ornament tacked along the braid of hair of a female (C.). — ಜಡೆಬಿಲ್ಲೆ. a round gold plate ornamented with a jasmine flower, worn by women over their plaited hair (My.; Si. 217). — ಜಡೆಮುಡಿ. (ಮೌಲಿ Si. 455). ಜಡೆಮುಡಿಯುವ, a ṛiṣi (J. 16, 28). — ಜಡೆವೆಣೆ. -ಪೆಣೆ. an entwining of pendent roots (Cpr. 5, 39 va.). — ಜಡೆಹತ್ತಿ. a kind of cotton (Si. 150; My.). — ಜಡೇ ಬಸರೀ ಗಿಡ. see s ಪಣೆಯಾಲ.

ಜಡೆ jaḍe. 2. *the plant Mucuna pruritus* Hook.

ಜಡ್ಜಿ jaḍji. a judge (C.; Si. 258; Br. ಜಡ್ಜಿ). [E.].

ಜಡ್ಡ jaḍḍa. = ದಡ್ಡ 1. nearness, union (Te. ಜಡ್ಡ). — ಜಡ್ಡಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. = ದ-. one consonant written below another (Te.; R.).

ಜಡ್ಡು jaḍḍu. 1. = ಜಿಡ್ಡು 2, ದಡ್ಡು 2. callosity; a callous spot; a wart; a scar (My.; Tu. ದಡ್ಡ್. Te.; M. ತಱಮ್ಪು, T. ತಱುಮ್ಪು; see ಕಲೆ 1). ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗಮೆನ್ದು, ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೊಳ್ ಆದ ಕಿಱುದೊಡೆಯ ಜಡ್ಡು (Śmd. II, o. rs. -ಜಿಡ್ಡು, -ದಡ್ಡು).

ಜಡ್ಡು jaḍḍu. 2. = ಗಡಡು, ಜಿಡ್ಡು 3. the disagreeable smell of ghee, etc. due to its becoming old. (C.). ಗೊಡ್ಡು ಸಾಱಿಗೆ ಜಡ್ಡು ತುಪ್ಪ (Prv.). — ಜಡ್ಡುವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. the ruddy shield-rake, Casarea rutila (Gz., as Jaddu —). [Tu. ಜಿಡ್ಡ್].

ಜಡ್ಡು jaḍḍu. Tbh. of ಜಡ. heaviness in the body, slight indisposition (C.; Te.; B. 4, 122); sickness, disease (My.).

ಜಣ್ jaṇ. = ಜಣ, etc., ಠಣ್. (My.). — ಜಣ್ ಜಣ್. = ಜಣ ಜಣ. (My.).

ಜಣ jaṇa. = ಜಂ (ಜಣ್), ಜಣ್, ಝಣ. an imitative sound. — ಜಣ ಜಣ. rep. the tinkling of the gejje or of small bells, and the ringing or clanking of rupees when falling on a

stone or being filled in a bag (C.; Mhr. ಝುಣಝುಣ; Sk.* ಝುಂಝುನ). — ಜಣಜಣಿಸು. = ಜಂಜಣಿಸು. (My.).

ಜಣ್ಟಿ janṭi. joining; meeting and going together (on a road); partnership; the state of being joined to (as one article to another, My.; Te. ಜಣ್ಟ; H.). *cf.* ಜೆಟ್ಟಿ 2, ತಣ್ಟ 1. — ಜಣ್ಟಿಪಟ್ಟೆ. title-deeds in the name of two persons (My.). — ಜಣ್ಟಿ ಹಾಕು. to join (one person to another for company's sake), to tie (one beast to another, My.).

ಜಣ್ಟಿಗಾಱ janṭi-gāṛa. a companion; a partner (My.).

ಜಣ್ಟಿಸು janṭisu. to join (v. t.); to annex, to affix (My.; Te. ಜಣ್ಟಿಂಚು).

ಜಣೆ jaṇde. = ಜಾಣ್ಡೆ. a flag, a banner, an ensign (S. Mhr.; Te.; Mhr., H. ಝೇಣ್ಡಾ).

ಜತಣ jataṇa. = ಜತನ. (My.).

ಜತನ jatana. = ಜತಣ, ಯತನ. Tbh. of ಯತ್ನ (Śmd. 336; My.). 2, care; heed in order to protection (C.; J. 24, 29; Te.; Mhr.; B. 3, 67). ಜತನವಿದ್ದವಗೆ ಮಥನವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಜತಿ jati. Tbh. of ಯತಿ (Śmd. 343; Ct. I, 97). an ascetic (ಕಿತ್ತಡಿ Ct. I, 81; ಋಷಿ Kk. 33; Śm. 34; My.). 2, harmonious musical time or measure [ಕರಣಾಂಗ ಹಾರ ಮೃದುಪದ ಪರಿಕ್ರಮಂಗಳ ಬೆಡಂಗುಗಳ ಜತಿಯೊಳ್ಅಂಕರಿಸಿದುದೆಮ್ಬಿನಂ Ap. 7, 18]; (Bp. 4, 8; 17, 21; 56, 14); etc. — ಜತಿಗುಡು. -ಕುಡು. to give or indicate the time or measure in music (Rśv. 4, 14 va., 6, 11 va.; twice; V. 5, 8). — ಜತಿವಗೆಯು. -ಪಗೆಯು. the enemy of ascetics: Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7).

ಜತಿಗೆ jatige. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. the plaited collar round an ox's neck, etc. (My.).

ಜತು jatu. *lac.*

ಜತುಕ jatuka. *Asafoetida.* 2, lac; a kind of gum.

ಜತುಕೃತ್ jatu-kṛit. making lac: *a kind of fragrant tree*, in which the lac insect forms its nest.

ಜತುಕೆ jatuke. lac; a kind of gum. 2, *a bat.* 3, a kind of fragrant substance or perfume (ಪಾಪಡಿ Mr. 141).

ಜತುರಸ jatu-rasa. lac (ಅಲತೆಗೆ Ct. I, 91).

ಜತೂಕೆ jatūke. = ಜತುಕೃತ್. *a kind of fragrant tree.*

ಜತೆ jate. = ಜತ್ತು, ಜೊತೆ, ಜೊತ್ತು. union; intercourse; combination; company; a pair; a fellow (C.; Te.; Mhr. ಜತ; Mhr., H. ಜಥಾ, a band or company). see B. 3, 103. 113; ಇಜ್-.

ಜತೆಗಾತಿ jate-gāti. = ಜತೆಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಜತೆಗಾಱ jate-gāṛa. a male companion (C.; B. 4, 6).

ಜತೆಗಾರ್ತಿ jate-gārti. a female companion (C.).

ಜತ್ತ jatta. Tbh. of ಯತ್ತ. effort, work (Cpr. 9. 13).

ಜತ್ತಕ jattaka. = ಜತ್ತವ, ಜತ್ತುಕ. fraud, deceit, disguise, hypocrisy (ಕೈತವ Ct. II, 12; Tu., T., M. ಚದಿ; T. ತೆಟ್ಟು; T. ಎತ್ತು, to deceive; Te. ಜಿತ್ತುಲ-ವಾಡು, a deceiver; ಚಿಟ್ಟಕ, roguish prank).

ಜತ್ತರ jattara. a cloth covering worn over the privities (ಕೌಪೀನ Ss.; *cf.* ಛತ್ತರ?).

ಜತ್ತವ jattava. = ಜತ್ತಕ, etc. (ಕೆಯ್ಮೆ, ಕೈತವ Kk. 66, o. r. ಜತ್ತುಕ).

*ಜತ್ತವಟ್ಟ **jatta-vaṭṭa.** a dance pose? ಶಕ್ರ ನೃತ್ಯದೊಳೊಡಮ್ಬಡೆ ನರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಜತ್ತವಟ್ಟದ ಮಣಿಯನ್ತದೇಂ ಪದುಳಮಾದುದೊ ದಿವ್ಯ ವಧೂ ಕದಮ್ಬಕಂ Ap. 7, 124.

ಜತ್ತಾಣ jattāṇa. = ಚತ್ತಾಣ. a kind of poetical composition. ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಜತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ಡೆಯುಮ್ ಎನ್ದು, etc. (Śmd. 121).

ಜತ್ತಿಗೆ jattige. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. (C.).

ಜತ್ತಿಳ jattiḷa. Tbh. of ಜರ್ತಿಲ (Hlā.).

ಜತ್ತು jattu. = ಜೊತ್ತು. Tbh. of Mhr. ಜತ (ಜತ್; see s. ಜತೆ). intercourse, friendship, as between two persons (C.); equality, as that of two bullocks (C.).

ಜತ್ತುಕ jattuka. = ಜತ್ತಕ, etc. (ಕೈದವ, ಕೆಯ್ತು, ಕಪಟ Śm. 52).

ಜತ್ತುಳ jattuḷa. = ಜೆತ್ತುಳ. scum, foam (ನೊರೆ Śm. 35; Kk. 13, o. r. ಜೆ-).

ಜತ್ರು jatru. *the collar bone, the clavicle.*

ಜತ್ವ jatva. the letter or syllable ಜ (Śmd. 82. 342. 352. 369).

ಜನ jana. = ಜೆನ. a born being; *man, mankind, people;* a person or individual in general. ಜನ ಮರುಳೋ? ಜಾತ್ರೆ ಮರುಳೋ? — ಜನ ನೋಡಿ ಜೇಡ ಬೇಕು, ಜಾಗ ನೋಡಿ ಉಗುಳ ಬೇಕು (Prvs.). [— ಜನವಡೆ. -ಪಡೆ. multitude of people. ಈ ಜನವಡೆಯೊಳಾರಾನುಮೀ ಬಿಲ್ಲನೇಱಸಲಾರ್ಪೊಡೆ ಬನ್ನಿಮೆನ್ದು ಸಾಱುವುದುಂ Pb. 3, 60 va.].

ಜನಕ janaka. generating; producing, causing (Kāvy. III, 3, B, 135). 2, *a progenitor, a father.* 3, the father of Rāma's wife Sītā (Rām. 1, 12, 2).

ಜನಕಜಾರಮಣ janakajā-ramaṇa. Rāma (Rām. 1, 1, 1).

ಜನಕಜೆ janaka-je. -ಜಾ. Sītā (Bp. 31, 21).

ಜನಕತನಯೆ janaka-tanaye. = ಜನಕಜೆ. (My.).

ಜನಕತನುಜೆ janaka-tanuje. = ಜನಕಜೆ. (Ch. v. 58).

ಜನಕಾತ್ಮಜೆ janaka-ātmaje. = ಜನಕಜೆ. (My.).

ಜನಂಗಮ jana-ṅ-gama. *a Caṇḍāla* (ಹೊಲೆಯ Mr. 381).

ಜನಜನಿತ jana-janita. generated by people: known to all (My.).

ಜನತೆ janate. ಜನತಾ. *an assemblage of people;* people; mankind; birth (Kāvy. IV, 2, 30).

ಜನನ janana. *birth; production.* 2, *race, lineage.* 3, generating, causing.

ಜನನಪತ್ರಿಕೆ janana-patrike. = ಜನ್ಮಪತ್ರ. a horoscope. (My.).

ಜನನರಹಿತ janana-rahita. free from birth (Bp. 12, 51).

ಜನನಹರ janana-hara. the remover of birth, etc. (Bp. 43, 71).

ಜನನಾಥ jana-nātha. a king (Cpr. 4, 60; 6, 11 va.).

ಜನನಿ janani. *a mother.* 2, a kind of fragrant plant (ಕಳವಿಗೆ Mr. 141; *cf.* ಜನಿ 1, No. 4).

ಜನಪ jana-pa. a king (Bp. 5, 58; 21, 46).

ಜನಪತಿ jana-pati. = ಜನಪ. (Cpr. 2, 21. Bp. 46, 59; 50, 36).

ಜನಪದ jana-pada. a community, nation, people; *an inhabited country, an empire* (ದೇಶ Nn. 70); man, mankind.

ಜನಪ್ರಮೋದ jana-pramōda. people's delight; the white water-lily, or red lotus (ಕುಮುದ, ಜನರುಗಳ ಹರುಷ Nn. 29).

ಜನಮೇಜಯ jana-m-ējaya. causing men to tremble: N. of a king, the son of Parikṣit and great-grandson to Arjuna. (Bp. 56, 45; Bh. 1. 9, 1; J. 2, 2).

ಜನಯಿತೃ janayitṛi. a father. (R.).

ಜನಯಿತ್ರಿ janayitri. a mother.

ಜನರಂಜನ jana-rañjana. gratifying the people, courting popular favour. (R.).

ಜನರಮಣ jana-ramaṇa. a king (Bp. 57, 73).

ಜನಲೋಕ jana-lōka. = ಜನೋಲೋಕ. one of the seven divisions of the universe, where the sons of Brahmā and other pious men reside (Mr. 32).

ಜನವರ jana-vara. a king (Bp. 53, 35).

ಜನವಾದ jana-vāda. the talk of men: *news, rumour, report, scandal.*

ಜನವಾರ್ತೆ jana-vārte. rumour, report (B. 5, 55; My.).

ಜನಶ್ರುತಿ jana-śruti. *rumour, news, intelligence.*

ಜನಸ್ janas. = ಜನಲೋಕ. see ಜನೋಲೋಕ.

ಜನಸ್ಥಾನ jana-sthāna. N. of a part of the Daṇḍaka forest (Rām. 3, 5, 2; J. 19, 20. 24).

ಜನಾಂಗ jana-aṅga. a nation, a tribe (B. 4, 127. 215; My.).

ಜನಾನುಕೂಲ jana-anukūla. the favour or help of people (My.); public benefit (My.).

ಜನಾನಿ janāni. made for, or suitable to, women, belonging to the harem (Si. 259; My.; Mhr., H.); a seraglio, harem (My.; Mhr., H. ಜನಾನಖಾನಾ).

ಜನಾಂತ jana-anta. an uninhabited place. 2, a region, a country (ಪಾಡಬ, ದೇಶ Nn. 13; ಗೋತ್ರ, ದೇಶ 16. 72).

ಜನಾರ್ದನ jana-ardana. *Viṣṇu or Kriṣṇa* (Bp. 54, 36).

ಜನಾಪವಾದ jana-apavāda. popular accusation (J. 5, 51; My.).

ಜನಾರಾತ jana-ārāta. a country, a region (Cpr. 6, 11 va.).

ಜನಾಶ್ರಯ jana-āśraya. an asylum for men (J. 11, 36); *a temporary shed or hall.*

ಜನಿ jani. = ಜಿನಿ. to flow, to drop (My.). ಜನಿದು ಹೋದುದು (ಸ್ಯನ್ನ, ರೀಣ, ಸ್ರುತ, ಸ್ನುತ Si. 379; *cf.* ಜಡಿ 6).

ಜನಿ jani. 1. *birth, production;* one who has been born (see ಗುಡ-). 2, a woman. 3, *a daughter-in-law.* 4, *a kind of fragrant plant* (= ಜತುಕೃತ್; *cf.* ಜನನಿ No. 2).

ಜನಿ jani. 2. = ಜನ್ನ, ಜನ್ನಿ 1, ಜೆನಿ. see ಜನಿವಾರ. (Te. ಜನ್ನಿ, the brahmanical thread).

ಜನಿತ janita. born, begotten; produced; occasioned (ಭೂತ, ಹುಟ್ಟುವನ್ನಾದು Nn. 78).

ಜನಿಯಿಸು janiyisu. to be born or produced; to take place, to happen [ಪೂರ್ವೋದಿತಾರ್ಥ ಪದಪದ್ಧತಿಗೊನ್ದಿನಿಸುಂ ವಿಶೇಷಮಿಲ್ಲದೆ ಜನಿಯಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಮುದಱಿದೀ ದೃಷ್ಟಾನ್ತಂ Kr. 1, 84]; (ಪುಟ್ಟು Śmd. 7 Cm.; ಹುಟ್ಟು 46 Cm.; Ch. v. 172; Cpr. 2, 8; 3, 77).

ಜನಿಯುವಿಕೆ janiyuvike. flowing, dropping (ಶ್ಚ್ಯುತ, ಪ್ರಾಘಾರ Si. 390).

ಜನಿವಾರ jani-vāra or bāra. = ಜನ್ನವಿರ, ಜನ್ನಿವಾರ, ಜೆನಿವಾರ. the sacrificial thread C.; Si. 230. 252; Tu. ಜನಿಯಾರ. Mhr. ಜಾನವೇಂ).

ಜನಿಸು janisu. = ಜನಿಯಿಸು. (Bp. 2, 7. 8; 51, 25; 54, 57; J. 10, 49).

ಜನುಮ januma. Tbh. of ಜನ್ಮ. (My.).

ಜನುಸ್ janus. *birth, production, origin.*

ಜನೆ jane. = ತನೆ, ತೆನೆ 2, ಸೆನೆ. the yolk of an egg (R.; Te. ಚೆನೆ, ಜೆನೆ, ಜನೆ, spawn, roe; the yolk of an egg; T. ಚಿನೈ, the embryo in the womb of beasts; an egg, particularly the eggs of fish, spawn; a bud; ಚಿನೈ, to be with young; to bud; Tu. ತನೆ; M. ಚನೆ, ಚಿನೆ, pregnancy; ಚನೆ, animals to conceive; ಚನೆ, ಚಿನೆ, ಚುನೆ, juice, as of a mango stalk after the fruit is broken off, see ಸೊನೆ; Sk. ಜಲ, the embryo or uterus of a cow).

ಜನೇಶ jana-īśa. a king (Ch. v. 52).

ಜನೇಶ್ವರ jana-īśvara. a king (Cpr. 6, 18 va.; J. 26, 57).

ಜನೋದಯ jana-udaya. N. of a vṛitta (Ch.).

ಜನೋಲೋಕ janas-lōka. = ಜನಲೋಕ. (My.).

ಜನ್ತ janta. Tbh. of ದನ್ತ (Śmd. 352; ಪಲ್, ರದನ Śm. 70).

ಜನ್ತು jantu. *a creature, a living being;* man; people. 2, any animal, usually beings of the lowest organization, such as worms, insects, etc. (C.).

ಜನ್ತುನಿಕರ jantu-nikara. the multitude of living beings (ಜೀವ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು Nn. 73).

ಜನ್ತುಫಲ jantu-phala. *the glomerous fig-tree, Ficus glomerata.*

ಜನ್ತೆ jante. a short, small beam crossing the chief beams in a flat roof and supporting the ceiling [ಪವಳದ ಜನ್ತೆಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.]; (C.; B. 4, 121; Śsv. 1, 70; C. Bp. 5, 48; Te. ದನ್ತೆ, a beam or rafter; *cf.* ಜತೆ, and Sk. ಯಮ್?). see ಬಲ್ಜನ್ತೆ. — ಜನ್ತೆಕುಣ್ಟೆ. = ಹನ್ತಿಕುಣ್ಟೆ (S. Mhr.). — ಜನ್ತೆವಿಣಿ. a kind of leather rope (S. Mhr.).

ಜನ್ತ್ರ jantra. Tbh. of ಯನ್ತ್ರ (Śmd. 343; ಅವರಣೆ Mr. 207; Śsv. 3, 25; C.). [ಜನ್ತ್ರದ ಮಿಾನನೆಚ್ಚನುಮಾಕೆಗೆ ಗಣ್ಡನಕ್ಕುಂ Pb. 3, 32 va.]. ಜನ್ತ್ರದ ಕೀಲಂ ಕಳೆದನ್ತಿರೆ ಆಯ್ತು (Śmd. 84 Mdb.). see ಅಮುಳ್ಜನ್ತ್ರ.

ಜನ್ತ್ರಿ jantri. an index; a table of contents (My.; Mhr. ಜನ್ತ್ರೀ); any string of annals memoirs (Mhr.).

ಜನ್ನ janna. = ಜನಿ 2, ಜನ್ನಿ 1. Tbh. of ಯಜ್ಞ (Śmd. 354; Śm. 63; Kk. 48). a sacrifice. [ಜನ್ನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕನ್ನೆಯಾಡು ಶ್ರುತಿಯಿನ್ದ ಹೊಱಗು Cv. 542; Bv. 581]. 2, N. of a certain horse (ತುರಗಂ ಬಿಳಿದಿಗೊರೆದ ಕೆಮ್ಬಿರೆ ಜನ್ನನ್ ಅದು Mr. 275; Bp. 59, 49). see Abh. P. 10, 183 va.; Bp. 24, 74; 56, 27. — ಜನ್ನಗೂಱು. -ಕೂಱು. whose food is sacrifice: a god (ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a*). — ಜನ್ನವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. the enemy of (Dakṣa's) sacrifice: Vīrabhadra (Kk. 6; Śm. 4. 5). — ಜನ್ನವಳ. -ವಳ. Indra (ಸುರಪ Kk. 11 *a*).

ಜನ್ನಣೆ jannaṇe. a sacrificial shed or house (ಯಾಗಶಾಲೆ Ct. I, 70).

ಜನ್ನವಿರ janna-vira. = ಜನಿವಾರ, etc. [ತಾವರೆಯ ಸೂತ್ರದೊಳಾದ ಜನ್ನವಿರಂ ದುಕೂಲದ ಕೋವಣಂ Pb. 6, 8]. ಜನ್ನವಿರಮುಂ ಬಲನ್ದೊಡುವುದು (ಉಪವೀತ); ಜನ್ನವಿರದನ್ತೆ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ವೈಕಕ್ಷಕ Hlā.).

ಜನ್ನಿ janni. 1. = ಜನಿ 2. see ಜನ್ನಿವಾರ.

ಜನ್ನಿ janni. 2. = ಸನ್ನಿ. (My.).

ಜನ್ನಿಗೆ jannige. (Tbh. of ಯಾಜ್ಞಿಕ). that belongs to sacrifice or is suitable for sacrifice, or that is dedicated to be offered to an idol, especially used of cattle and of their milk (Bp. 12, 28; 14, 5. 23; S. Mhr.). [ಕಟ್ಟಿದೆ ಒಱೆಯ ಬಿಟ್ಟೆ ಜನ್ನಿಗೆಯರ ಮುಟ್ಟೆ ಬನ್ದಿ ಱದಿರೆ ಓಸರಿಸುವನಲ್ಲ Bv. 700].

ಜನ್ನಿವಾರ janni-vāra. = ಜನ್ನವಿರ, etc. (ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಉಪವೀತ Mr. 255; Bp. 21, 25; 50, 6). ಜನ್ನಿವಾರಮನ್ ಎಡನೊಡಲ್ (ಪ್ರಾಚೀನ 255). ಎಡದ ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಲು ಪಟ್ಟ ಜನ್ನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತ ಎನಿಸುಗು. ಕೊರಳಿನ್ದ ಇಱಿಯಿಕ್ಕಿದ ಜನ್ನಿವಾರವು ನಿವೀತ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಜನ್ನು jannu. = ಜನ್ಹು. a king who adopted Ganges as his daughter. (My.).

ಜನ್ಮ janma. = ಜನುಮ, ಜಲುಮ, ಜಲ್ಮ. *birth, production, origin;* existence, life, life-time; born from. — ಜನ್ಮಕೊಡು. to give birth to. ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟವಳು (ಜನನಿ, ತಾಯಿ G.). — ಜನ್ಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to take birth upon oneself, to be born (B. 5, 279). 2, to take away life, to kill (S. Mhr.). — ಜನ್ಮವೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. = ಜನ್ಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು No. 1. (My.).

ಜನ್ಮದೇಶ janma-dēśa. = ಜಲ್ಮ-. native place or country (C.).

ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ janma-nakṣatra. the natal star, the star of the zodiac under which a person is born (My.).

ಜನ್ಮಪತ್ರ janma-patra. horoscope (C.), also -ಪತ್ರಿಕೆ (C.).

ಜನ್ಮಪಾಪ janma-pāpa. = ಜಲ್ಮ-. original sin (My.).

ಜನ್ಮಭೂಮಿ janma-bhūmi. = ಜನ್ಮ-. birthplace, native country (Kāvy. V, 44; J. 15, 11; My.).

ಜನ್ಮರಾಶಿ janma-rāśi. the sign of the zodiac that contains the natal star (C.).

ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯ janma-sāphalya. attainment of the object or end of existence (C.).

ಜನ್ಮಾನ್ತ janma-anta. = ಜಲ್ಮಾನ್ತ. the end of existence (ನಿರ್ವಾಣ, ಜನ್ಮದ ಕಡೆ Nn. 19, o. rs. ಜಲ್ಮಾನ್ತ, ಪ್ರಾಣಾನ್ತ್ಯ). 2, a district, a country (ಗ್ರಾಮ, ದೇಶ Nn. 37).

ಜನ್ಮಾನ್ತರ janma-antara. another state of existence; another birth, past or future (Cpr. 5, 4; J. 13, 54; 18, 19, C.).

ಜನ್ಮಿ janmi. *a creature, a living being.*

ಜನ್ಮಿಸು janmisu. = ಜನಿಸು. (Bp. 4, 72; S. Mhr. rare).

ಜನ್ಯ janya. to be born, fit to be born; born from, occasioned by; generating (Bp. 47, 61). 2, relating to men or to the people; people. 3, *rumour, report.* 4, *the friend or companion of a bridegroom.* 5, *war, combat.*

ಜನ್ಯು janyu. birth. 2, *a creature, a living being.*

ಜನ್ಹು janhu. = ಜನ್ನು. Tbh. of ಜಹ್ನು. (My.).

ಜನ್ಹುತನಯೆ janhu-tanaye. = ಜಹ್ನು-. the Ganges. (G.; My.).

ಜಪ japa. 1. — ಜಪ ಜಪ. rep. quickly, briskly (S. Mhr.; Mhr. ಝುಪಝುಪ).

ಜಪ japa. 2. muttering; *muttering passages from the vēda, charms, prayers, names of a deity,* etc., counting silently the beads of a rosary; a muttered prayer. — ಜಪ ಮಾಡು. to perform japa (C.).

ಜಪಮಾಲಿಕೆ japa-mālike. a rosary (C.; B. 5, 73).

ಜಪಮಾಲೆ japa-māle. = ಜಪಮಾಲಿಕೆ. (C.; ಅಕ್ಷಮಾಲೆ G.).

ಜಪಸರ japa-sara. = ಜಪಮಾಲೆ. (My.).

ಜಪಸು japasu. = ಜಪಿಸು. (S. Mhr.).

ಜಪಾನುಷ್ಠಾನ japa-anuṣṭhāna. performance of japa (Śsv. 2, 107; J. 10, 23).

ಜಪಾಪುಷ್ಪ japā-puṣpa. = ಜಪೆ. (ದಾಸಾಳದ ಹೂ G.; My.). 2, ಮುದ್ದು ಗುಣಿಕೆಯ ಹೂವು (G.).

ಜಪಾರುದ್ರ japā-rudra. = ಜಪೆ. (ದಾಸಣ Mr. 126, o. r. ದಾಸ್ಯಣ).

ಜಪಿಯಿಸು japiyisu. = ಜಪಿಸು. (Cpr. 2, 6; Abh. P. 14, 100).

ಜಪಿಸು japisu. = ಜಪಸು. to mutter (J. 28, 54; Śsv. 1, 79 va.; My.); to perform japa (C.; Si. 251).

ಜಪೆ jape. ಜಪಾ. = ಜವೆ 1. *the China rose or shoe-flower, Hibiscus rosa sinensis* Lin.

ಜಪ್ತಿ japti. seizure, confiscation, sequestration, attachment (in law, C.; Br.; Mhr., H.; B. 5, 88).

ಜಪ್ಪನೆ jappane. in a lurking manner (C.; B. 4, 180; 5, 242).

ಜಪ್ಪಳ jappaḷa. N. of a jātre at Basarūr. — ವಣ್ಣಾರ ಕಮ್ಬಳ, ಬಸರೂರ ಜಪ್ಪಳ, ಕೋಟೇಶ್ವರ ಕೋಡಿ ಹಬ್ಬ ಮೂರೂ ಕಣ್ಡರೆ ನೋಟ (Prv.).

ಜಪ್ಪಿಸು jappisu. to wait and watch patiently, to lurk (C.; B. 3, 31; 5, 31. 138; Mhr. ಜಪಣೇಂ).

ಜಪ್ಯ japya. to be muttered; *a prayer that is to be muttered.*

ಜಬ್ jab. = ಜಬ್ಬು 1. — ಜಬ್ಬುರಿ. a weak rope (Bh. 8, 26, 56).

ಜಬರ jabara. = ಜಬರು. powerful; heavy; difficult; huge; high in price; massy; ponderous, etc. (Mhr., H.).

ಜಬರದಸ್ತು jabara-dastu. oppression; force; violence (C.; Mhr., H. ಜಬರದಸ್ತೀ).

ಜಬರಿಸು jabarisu. = ಜಬ್ಬರಿಸು. to chide, to scold, to abuse (S. Mhr.).

ಜಬರು jabaru. = ಜಬರ.

ಜಬರುಜಂಗು jabaru-jangu. Zafar-jang (Zubber Jung): the ruler of the battle: a title bestowed on certain cannon (Te., R.; T. ಜಫರ್ ಜಂಗಿ).

ಜಬಾಬು jabābu. = ಜವಾಬು. (My.; Mhr., H. ಜಬಾಬ, ಜವಾಬ).

*ಜಬ್ಬ **jabba.** old man (Tu. ಜಬ್ಬೆ).

ಜಬ್ಬರಿಸು jabbarisu. = ಜಬರಿಸು. (My.). *cf.* ಜಬುರ್.

ಜಬ್ಬಲ jabbala. = ಜಬ್ಬಲು, ಜಬ್ಬು 1. the state of being weak, infirm or frail from old age, etc., that of being withered and dry, as that of grass or of some parts of grass occasionally is (S. Mhr.; My. as ಜಬ್ಬಲು); that of being soft or pulpy, as that of ripe fruit (from a fall or blow, My. as ಜಬ್ಬಲು); that of being relaxed or slack, as that of a female's breast (My. as ಜಬ್ಬಲು). *cf.* ಜರಗು 1?

ಜಬ್ಬಲು jabbalu. = ಜಬ್ಬಲ. (My.).

*ಜಬ್ಬಿ **jabbi.** old woman (Tu.).

ಜಬ್ಬಿಸು jabbisu. 1. = ಜಬ್ಬು 3. to suck (as a mango, sugarcane, etc., My.; *cf.* ಸೀಪು).

ಜಬ್ಬಿಸು jabbisu. 2. to cause to scold or abuse (My.).

ಜಬ್ಬು jabbu. 1. = ಜಬ್, ಜಬ್ಬಲು, weakness, frailty; softness, pulpiness; relaxed state, slackness (My.; Te. also: slowness: negligence; indolence; Tu.; oldness; infirmness; hollowness).— ಜಬ್ಬುದುಳು. -ತುಳು. to reduce to pulp by treading (Rām. 6, 39, 23).

ಜಬ್ಬು jabbu. 2. = ಜಬುರ್, etc. to scold, to abuse (My.).

ಜಬ್ಬು jabbu. 3. = ಜಬ್ಬಿಸು 1. to suck (My.).

ಜಬ್ಬುಲು jabbulu. a grassy place (ಹುಲ್ಲು ಬೆಳದ ಸ್ಥಲ G.; Te. ಜೊಬ್ಬಿಲು, to thrive, to grow thickly; to be full, abundant).

ಜಮ jama. = ಜವ 2. Tbh. of ಯಮ. — ಜಮದಾಡೆ. a kind of weapon (Rśv. 6, 11 va.; Te. ಜಮದಾಡಿ, ಜಮುದಾಡಿ, ಜಮುದಾಳಿ, ಜನ್ದಾಡು; T. ಚಮುದಾಡು, a sword, a cutlass, a dagger; H. jamdhar, Br.). *cf.* ಜವದಣ್ಡ.

ಜಮಖಾನೆ jamakhāne. = ಜಮ್ಖಾನೆ, ಜಮ್ಮುಖಾನೆ. a sitting carpet (C.; B. 4, 60; Mhr., H.; T. ಚಮುಕ್ಕಾಳ).

ಜಮದಗ್ನಿ jamat-agni. blazing fire; N. of a ṛiṣi, father of Paraśurāma (Mr. 258).

ಜಮದಗ್ನಿತನಯ jamadagni-tanaya. Paraśurāma (Mr. 504).

ಜಮಳ jamaḷa. Tbh. of ಯಮಲ (Śmd. 343; Te. ಜಮಿಲಿ, ಜಮುಲು).

ಜಮಾ jamā. = ಜಮೆ. receipts, income, revenue (C.; Mhr., H.). 2, collected, gathered together (Mhr.).

ಜಮಾಖರ್ಚು jamā-kharcu. receipts and disbursements (C.; Mhr., H., Br.).

ಜಮಾದಾರ jamā-dāra. the head of a body (of peons, etc., My.; Mhr.); a commander of a body of troops (My.; Mhr.).

ಜಮಾಬನ್ದಿ jamā-bandi. the general assessment of lands, etc., settlement of the assessments (C.; Mhr., H., Br.).

ಜಮಾಯಿಸು jamāyisu. to assemble, to come together (C.; Mhr. ಜಮಣೇಂ); to succeed or answer, as a business (C.; Mhr.); to collect (My.; Mhr.).

ಜಮಾವಣೆ jamāvaṇi. agreement, harmony (in music, Si. 64; My.).

ಜಮಾವಸೂಲುಬಾಕಿ jamā-vasūlu-bāki. the collections and the outstanding balances (C.; Mhr., H., Br.).

ಜಮೀದಾರ jamī-dāra. = ಜಮೀನುದಾರ. a zamindar, a land-holder, a hereditary officer (S. Mhr.; Mhr., H.).

ಜಮೀನು jamīnu. land or ground (C.; Mhr.; H.).

ಜಮೀನುದಾರ jamīnu-dāra. = ಜಮೀದಾರ. (C.; Mhr., H., Br.).

ಜಮುನೆ jamune. = ಜಗುನೆ. (My.); N. (My.).

ಜಮೆ jame. = ಜವಿ, etc. the hair of a horse's tail. (My.).

ಜಮೆ jame. = ಜಮಾ. (C.).

ಜಮೇದಾರ jamē-dāra. = ಜಮಾದಾರ. (My.; Br.).

ಜಮ್ಖಾನೆ jamkhāne. = ಜಮಖಾನೆ, etc. (My.).

ಜಮ್ಪ jampa. Tbh. of ಝಂಪ (Śmd. 339 Mdb.).

ಜಮ್ಪತಿ jampati. = ದಮ್ಪತಿ. *husband and wife.*

*ಜಮ್ಪಳಿಸು jampaḷisu. to doze. ಜಮ್ಪಿನ ಕಡ್ಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಗಿಳಿ ಜಮ್ಪಳಿಸುತ್ತಿರ್ದಿತ್ತು Cv. 1286.

ಜಮ್ಪಾ jampā. — ಜಮ್ಪಾಸೆಟ್ಟಿ. N. ಜಮ್ಪಾಸೆಟ್ಟಿ, ಜಾಡೀ ತಾರೋ! ಅನ್ದರೆ ಜಲಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಜಮ್ಪು jampu. 1. = ಜೊಮ್ಪು. drowsiness, sleepiness (S. Mhr.; T. ಚಮ್ಪಡ, ಚೊಮ್ಪಲ್, laziness, slowness).

ಜಮ್ಪು jampu. 2. a multitude (Te. = ಸಮುದಾಯ). see ಜಗ-, *cf.* K. ಜೊಮ್ಪು.

*ಜಮ್ಪು jampu. 3. — ಜಮ್ಪಿನ ಕಡ್ಡಿ. a resting rod in an aviary, ಜಮ್ಪಿನ ಕಡ್ಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಗಿಳಿ ಜಮ್ಪಳಿಸುತ್ತಿರ್ದಿತ್ತು Cv. 1286.

ಜಮ್ಪೆ jampe. (T. ಚಮ್ಪೈ, one of the seven modes in music). — ಜಮ್ಪೆತಾಳ. slow time in music, andante (My.; Te.).

ಜಮ್ಬ jamba. 1. a certain horse (Bp. 59, 40; ತುರಗಂ ತುಮ್ಬಿ ಚಿಬ್ಬು ದೋಜುರಲ್ Mr. 275, o. rs. ಜಮ್ಬಿ, ಬಿಮ್ಬ).

ಜಮ್ಬ jamba. 2. = ಜಮ್ಬು2, ಡಬ್, ಡಬ್ಬ2, ಡಮ್ಬ1, ಡಮ್ಬು, ಡಮ್ಬ, ದಮ್ಬ, ದಮ್ಭ. Tbh. of ದಮ್ಭ. ostentation, pomp (C., also ಜಮ್ಬು; Te. ಜಮ್ಬು; T. ಚಮ್ಬ). ಜಮ್ಬ ಮಾಡಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದರೆ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಕಾಸು ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಜಮ್ಬಗಾಱ jamba-gāṟa. a man of ostentation (My.).

ಜಮ್ಬರ jambara. affair, business (C., also ಜಮ್ಬಾರ; Tu.; Te. ಜರುಪು, to do, perform). ಜಮ್ಬರದವನಿಗೆ ತಮ್ಬೂರವೋ? (Prv.).

ಜಮ್ಬಾಲ jambāla. *mud, mire* (also ಜಮ್ಬ).

ಜಮ್ಬಿ jambi. Tbh. of ಶಮಿ. the tree Acacia or Mimosa suma Roxb. (R.; Te. ಜಮ್ಮಿ, ಜಮ್ಮಿ).

ಜಮ್ಬೀರ jambīra. *a lemon, the common lime* (ನಿಮ್ಬೆ Mr. 112; Si. 126).

ಜಮ್ಬು jambu. length (My.; Te. ಜಮ್ಬು; see ಚಾಪು). 2, a kind of reed or sedge, Typha angustifolia L. (T. ಚಮ್ಬು; Te. ಜಮ್ಬು, ಜಮ್ಮು). — ಜಮ್ಬುಮೀನು. (ಚಿಲಿಚಿಮ, etc., ಕಾರ ಹುಲ್ಲಿನೊಳು ತಿರುಗುವ ಮೀನು, ಹುಲ್ಲುಮೀನು Si. 87). — ಜಮ್ಬು ಹುಲ್ಲು. (ಕಾಶ, ಇಕ್ಷುಗನ್ಧ, ಪೋಟಗಲ Si. 163; My.).

ಜಮ್ಬು jambu. 1. ಜಮ್ಬೂ. *the rose apple, Eugenia jambolana* Lam. or another species of Eugenia (ನೇರಲ್ Mr. 115; ನೇರಳೆ Si. 125). — ಜಮ್ಬುನೇರಲು. the rose apple, Eugenia jambos L. (C.; St. & Pl.). see ಕೆಮ್ಬು-.

ಜಮ್ಬು jambu. 2. = ಜಮ್ಬ2. (S. Mhr.). ostentation.

ಜಮ್ಬುಕ jambuka. *a jackal.* 2, *Varuṇa.* 3, = ಜಮ್ಬು1.

ಜಮ್ಬುಕಧ್ವನಿ jambuka-dhvani. the sound of a jackal. see ಊಳಿಡು.

ಜಮ್ಬುಖಾನೆ jambukhāne. = ಜಮಖಾನೆ, etc. (My.).

ಜಮ್ಬುಕೇಶ್ವರ jambuka-īśvara. a Śaiva place of pilgrimage near Trichinopoly (My.).

ಜಮ್ಬುದ್ವೀಪ jambu-dvīpa. one of the seven continents surrounding the mount Mēru; the central division of the world, including India; India (pretty C.).

ಜಮ್ಬುಮಾಲಿ jambu-māli. N. of a rākṣasa in the army of Rāvaṇa (Abh. P. 13, 121; Rām. 5, 4 sum.; J. 27, 43).

ಜಮ್ಬೂನದಿ jambū-nadi. N. of a fabulous river, said to flow from the mount Mēru, and to be formed by the juice of the fruits of a jambu tree on that mount. (R.).

ಜಮ್ಬೂಫಲ jambū-phala. a jambū fruit (Bp. 54, 56).

ಜಮ್ಬೂರ್ jambūr. N. (Bp. 49, 15; 55, 54).

ಜಮ್ಬೂಸವಾರಿ jamba2-savāri. pomp-ride; the state procession of a rāja on the vijaya daśami (My.).

ಜಮ್ಭ jambha. *the common lime or lemon.* 2, seizing with the mouth: *N. of a daitya or demon,* destroyed by Indra (C. Bp. 47, 21). 3, the jaws; the mouth; a tooth or tusk.

ಜಮ್ಭದ್ವೇಷಿ jambha-dvēṣi. Indra (Bp. 54, 52).

ಜಮ್ಭಭೇದಿ jambha-bhēdi. *Indra.*

ಜಮ್ಭರಿಪು jambha-ripu. Indra (Mr. 41).

ಜಮ್ಭಲ jambhala. *the common lime or lemon.*

ಜಮ್ಭವೈರಿ jambha-vairi. Indra (Rsv. 1, 99).

ಜಮ್ಭಾಮಿತ್ರ jambha-amitra. Indra (Bp. 61, 82).

ಜಮ್ಭಾರಿ jambha-ari. Indra (ಇನ್ದ್ರ, ಜಿಷ್ಣು Nn. 38; J. 4, 7).

ಜಮ್ಭೀರ jambhīra. *the common lime or lemon.* 2, *a kind of basil* (Ocimum) *with small leaves.* see ಮರುವಕ.

ಜಮ್ಮಡಿಸು jammaḍisu. to cause to tremble (Rām. 6, 11, 3).

ಜಮ್ಮನೆ jammane. with a thrill of joyful rapture (ರೋಮಾಂಚನಸುಖ Ct. I, 44; *cf.* ಜುಮ್ಮನೆ).

ಜಯ jaya. conquering, winning; captivating, fascinating, charming, etc. (ಮನೋಹರ, ಶುಭ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424). 2, *victory; conquest;* winning (ಗೆಲು Ct. I, 83; ಗೆಲ್ಲ II, 35). 3, a formula causing victory. 4, *the plant Premna spinosa or longifolia.* 5, the twenty-eighth year of the cycle of sixty (C.). — ಜಯ ಜಯ. rep. hurra! bravo! all hail! glory unto—! (Bp. 32, 40; C.; Mhr.). — ಜಯಜೀಯ. hail, master! (Cpr. 4, 67). — ಜಯವಿಡು. -ಇಡು. to shout "victory!" "bravo!", etc. (Bp. 52, 42; 57, 50; 59, 43). — ಜಯ ಹೊನ್ದು. to gain the victory (C.; B. 4, 8). ಜಯ ಹೊನ್ದಿದ (ಸಾರ್ಥಕ G.).

ಜಯಘಂಟೆ jaya-ghanṭe. a bell of victory or for the proclamation of victory, used to be carried about (Bp. 21, 10. 40); a bell used in temples on joyous occasions (My.; see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ).

ಜಯಘೋಷ **jaya-ghōṣa.** shouting to proclaim victory, a cry of victory. (My.).

ಜಯತ್ **jayat.** conquering.

ಜಯದ್ರಥ **jayat-ratha.** N. of a king of the Sindhus and Sauvīras (J. 13, 32; 27, 42; 32, 50).

ಜಯಧ್ವಜ **jaya-dhvaja.** a standard of victory. (Cpr. 6, 43). 2, a N.

ಜಯಧ್ವನಿ **jaya-dhvani.** a shout or cry of victory. (My.).

ಜಯನ **jayana.** *conquering.* 2, armour.

ಜಯನಶಾಲಿಕೆ **jayana-śālike.** an armoury (Cpr. 1, 139).

ಜಯನ್ತ **jayanta.** *N. of a son of Indra.* 2, N. of a minister of Daśaratha (Rām. 1, 16, 12).

ಜಯನ್ತಿ **jayanti.** a flag, a banner. 2, the day, or the anniversary of it, on which a deity assumed an incarnation, see ಕೃಷ್ಣ-, ನರಸಿಂಹ-, ರಾಮ-. 3, *the plant Sesbania aegyptiaca* Pers. 4, = ನೇತ್ರಮೂಲಿ, q. v. 5, N. of an author (Nn. 3).

ಜಯಪತ್ರ **jaya-patra.** a record of victory (Bp. 52, 46; My. also ಜಯಪತ್ರಿಕೆ).

ಜಯಮಂಗಲ **jaya-maṅgala.** a royal elephant. 2, a cheer (or festival) of victory (Cpr. 4, 42).

ಜಯಮಾನ **jayamāna.** conquering (Bp. 52, 19).

ಜಯಮಿನಿ **jayamini.** Tbh. of ಜೈಮಿನಿ. (C.).

ಜಯಯಾತ್ರೆ **jaya-yātre.** a march of conquest or victory (Cpr. 7, 30).

ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ **jaya-lakṣmi.** the goddess of victory, victory (Śsv. 4, 97).

ಜಯವನ್ತ **jaya-vanta.** (Śmd. 242, o. r. ಜಸ-). a victorious man (C.). fem. ಜಯವನ್ತಳು (C.).

ಜಯವರ್ಮ **jaya-varma.** N. of a king (Cpr. 5, 94. 101. 112).

ಜಯವಿಜಯ **jaya-vijaya.** N. of two doorkeepers of Viṣṇu (Bhāgavata 3, 5 sum.).

ಜಯಶಾಲಿ **jaya-śāli.** a conqueror (Si. 282; My.).

ಜಯಶೀಲ **jaya-śīla.** a victorious man (ಜಿತ್ವರ, ಜಿಷ್ಣು G.; My.).

ಜಯಶೌಣ್ಡ **jaya-śauṇḍa.** exceedingly fond of victory (Bp. 36, 39).

ಜಯಶ್ರೀ **jaya-śrī.** the goddess of victory, victory (Cpr. 2, 1; 6, 1). 2, N. of Jayavarma's wife (5, 94).

ಜಯಸು **jayasu.** = ಜಯಿಸು, ಜಯ್ಸು. to conquer, to defeat, to overcome (Bp. 50, 19; S. Mhr.); to be victorious.

ಜಯಸ್ತಮ್ಭ **jaya-stambha.** a column erected to commemorate a victory (Cpr. 7, 32; My.).

ಜಯಿಸು **jayisu.** = ಜಯಸು, etc. (Bp. 28, 46; J. 12, 1; 13, 7. 8. 55. 57; B. 4, 218; My.).

ಜಯೆ **jaye.** 1. = ಜಯಾ. *the plant Sesbania aegyptiaca* Pers. 2, N. 3, third, eighth, or thirteenth lunar day (tithi). (My.).

ಜಯೆವಿಜಯೆ **jaye-vijaye.** N. of two attendants of Girijā (Grj. 8, 83; 9, 59).

ಜಯ್ಯ **jayya.** *to be conquered or gained, conquerable.*

ಜಯ್ಸು **jaysu.** ಜೈಸು. = ಜಯಸು. (C.).

ಜರ **jara.** 1. = ದರ. an imitative sound. — ಜರ ಜರ. rep. the noise in drawing anything on the ground (My.; Te. ಜರಜರ).

ಜರ **jara.** 2. = ಜರು. sliding. — ಜರಗುಣ್ಡಿ. -ಕುಣ್ಡಿ. sliding on the posteriors down a slope, as children do in play (S. Mhr.).

ಜರ **jara.** 3. = ಜರಿದು. P. p. of ಜರಿ 1, in ಜರ ಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಜರ **jara.** 1. Tbh. of ಜ್ವರ (Śmd. 368; C.). — ಜರಚಳಿ. ague (C.). — ಜರಗೆಡ್ಡೆ. ague-cake: enlargement of the spleen (My.).

ಜರ **jara.** 2. growing old; decaying; wearing out, wasting; etc. see ನಿಜರ. — ಜರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become thin or lean, as a child (S. Mhr.).

ಜರ **jara.** 3. = ಜರಿ. brocade (C.; Mhr., H.; B. 2, 7; 3, 102. 103; 4, 125). 2, gold (ಪೊನ್ Bhn. 10, o. r. ಜರಗು; Br., H. ಜರು, gold).

ಜರ **jara.** 4. somewhat; a little (C.; Mhr., H. ಜರಾ).

ಜರಕ್ **jarak.** the sound produced when a swing is in motion (C.).

ಜರಕ್ಕನೆ **jarakkane.** = ಜರನೆ. with a sudden sliding motion, in ಜರಕ್ಕನೆ ಜಾಱು (My.).

ಜರಗ **jaragu-a3.** = ಜಲಗಾಱ. a man who gathers sand, etc. (V. 41, 43).

ಜರಗಿಸು **jaragisu.** = ಜರಿಗಿಸು, ಜರುಗಿಸು, (ಸರಕಿಸು, ಸರಿಕಿಸು, ಸರುಕಿಸು). to make slide aside, to move forward or push on (a thing on a surface, v. t., My.); to push or carry on, as work (My.).

ಜರಗು **jaragu.** 1. = ಜರಿಗು, ಜರುಗು 1, (ಸರಕು 1, ಸರುಕು). to slip, as from the hand; to slide, as tiles; to roll down, as sand or corn from a heap; to change one's place, to move forward or aside (v. i.); to pass, to elapse, as time, words; to be done, as business (My.; Te.; T., M. ಚರಿ, to slide or slip, as a garment; to roll down, as corn from a heap; to fall down, as little stones from a wall; to lean, bend, be in a bending posture, incline, slope = ಚಾಯ್, *cf.* ಚಾಚು; *cf.* ಜಗ್ಗು 1, ಜರಿ 1, ಜಾಱು 1, ಸರಿ).

ಜರಗು **jaragu.** 2. = ಜರುಗು 2. loose texture, as that of cloth (My.).

ಜರಗು **jaragu.** = ಜರ 3, No. 2 q. v., ಜಲ 3, ಜಲಗು, ಜಾಲ 2. gold.

ಜರಠ **jaraṭha.** worn out, decayed, infirm; old; hard, solid; old age (ಘನ, ಹೞದಾದುದು Nn. 15, o. r. ಹೞದು; ಪುರಾಣ, ಹೞದು 138; ಪುರಾಣ, ಹೞವಾದುದು 146). 2, bent, drooping. 3, harsh, cruel (ನಿಷ್ಠೂರ 146). 4, mud, mire (ಪಂಕಿಲ, ಕೆಸಱು 146).

ಜರಡ **jaraḍa.** = ಜರಠ. hard, solid, firm, stiff (ಬೆಟ್ಟಿತು Mr. 484); a cruel man (V. 37, 60).

ಜರಡು **jaraḍu.** = ಜಳ್ಳು q. v., ಜಾಳ್, ಜೊಟ್ಟ. unsubstantiality; uselessness (ಜಳ್ಳು, ಜಾಳು, ಪೊಳ್ಳು, ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ Bhn. 49; see ಚರಟ).

ಜರಡೆ **jaraḍe.** = ಜಲಡೆ, ಜಲ್ಲಡಿ, ಜಲ್ಲಡೆ. a sieve (My.; Te. ಜಲ್ಲೆಡ, a wicker sieve; T. ಚಲ್ಲಡೈ, M. ಚಲ್ಲಡೆ, a large sieve, a cribble; Te. ಜಲ್ಲಿಂಚು, T., M. ಚಲಿ, to sift; to find by sifting or searching, a piece of gold, etc.; T. ಚಲ್ಲು, to sift, to sprinkle water; see ಜಲ್ಲಿಸು; *cf.* ಚಾಲನಿ).

ಜರಣ **jaraṇa.** waxing old; decayed. 2, promoting digestion. 3, *cumin-seed.*

ಜರತ್ **jarat.** ಜರನ್ತ. *old;* decayed, infirm.

ಜರತಾರ **jaratāra.** = ಜರತಾರೆ. silver wire covered with gold (S. Mhr.; Mhr., H.; Br. ಜರತಾರು).

ಜರತಾರಿ **jaratāri.** = ಜತಾರ್ರಿ. worked with jaratāra (C.; Mhr., H.).

ಜರತಾರೆ **jaratāre.** = ಜರತಾರ. (My.).

ಜರದಾ jaradā. = ಜರದಿ, ಜರ್ದಾ, ಜರ್ದೆ. dun, used of the horse (Mhr., H.; R.).

ಜರದಿ jaradi. = ಜರದಾ, etc. (B. 5, 242).

ಜರದು jaradu. = ಜರಿದು. P. p. of ಜರಿ 1. (My.).

ಜರದ್ಗವ jarat-gava. *an old bull or ox.*

ಜರನೆ jarane. = ಜರಕ್ಕನೆ. with a sudden sliding motion. (C.).

ಜರನ್ಮೃಣಾಲ jarat-mriṇāla. old, rotten lotus fibres (Cpr. 5, 39 va.).

ಜರಬು jarabu. = ಜರುಬು. terribleness; imperativeness; overawing; awe (C.; Mhr., H. ಜರಬ).

ಜರಸ್ jaras. *old age; decrepitude.*

ಜರಾಯು jarāyu. *the exterior membrane which invests the fetus, the Chorion* (ಕೂಸು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲ Mr. 308). 2. *the womb, the uterus.* 3, the after-birth.

ಜರಾಯುಜ jarāyu-ja. *born from the womb, viviparous, as man, horses, etc.*

ಜರಾವತ್ jarā-vat. aged, old, infirm (ವಿಸ್ರಸ, ಮುಪ್ಪುದೋಱುವವಂ Mr. 310).

ಜರಾಸನ್ಧ jarā-sandha. N. of a king of Magadha and Cēdi, and enemy of Kṛiṣṇa. (Śmd. 64 Mdb.; Bp. 54, 36).

ಜರಿ jari. 1. = ಸರಿ 1. to slip or fall, as from the hand (C.); to slide, to come, fall or slip down, as a bank (ತೀರಪತನ Śmd. Dh.; ಕಸಿ Śm. 110; My.); to fall in, as a house (My.); to slip away or shrink back. [Tu.]. see Bp. 2, 15; Rśv. 5, 120 va.; Rām. 1, 16, 14; J. 21, 13; 25, 35. P. ps. ಜರದು (My.), ಜರಿದು (C.). (see T., M. s. ಜರಗು 1; T. also ಚರುವು). 2, to fall away, to lose flesh, to become emaciated (My.).

ಜರಿ jari. 2. a short P. p. of ಜರಿ 1, in ಜರಿ ಜರಿದು (Bp. 16, 5; 54, 80).

ಜರಿ jari. 3. = ಸರಿ 2. (a sliding place): a sloping hollow between hills, a ravine worn by a stream (C.; ದರತ್ Si. 485; J. 10, 8; Tu., Te. ಚರಿ, ಜರಿ, ದರಿ, ಚರಿಯ; T. ಚರಿವು). ಬೆಟ್ಟದ ಜರಿ (ಪ್ರಪಾತ, ತಟಭ್ಯಗು Si. 115; ಪ್ರಸ್ಥ 429; *cf.* ಝರಿ). ನಡೆಯಲ್ ಇಪ್ಪಂ ಕೊಡದ ಜರಿಗಳಿಂ ದರಿಗಳಿಂ...ಕಾನನಂ ಕಣ್ಗೆಸೆದುದು (Rāghc. 17, 56). — ಜರಿಗಿಡ. a fern (My.). [— ಜರಿವೊನಲ್. -ವೊನಲ್. a mountain stream ಸುತ್ತಲುಂ ಪರಿವ ಜರಿವೊನಲ್ಗಳಿಂ Pb. 3, 22].

ಜರಿ jari. = ಸರಿಗೆ No. 3. worked with gold or silver threads; gold or silver threads (My.; Mhr., H.; Br.). — ಜರೀಪಟಕ. the streamer of the grand ensign of the Pēṣwa (Mhr., H. -ಕಾ); a grand flag (S. Mhr.; Cb. 125); a golden girdle or belt (My.; Mhr.).

ಜರಿಗಿಸು jarigisu. = ಜರಗಿಸು. to make slide aside, etc. (My.).

ಜರಿಗು jarigu. = ಜರಗು 1, etc. (My.).

ಜರೀಪ jarīpa. a giraffe (My.).; Arabic *zirāfāh, zorāfeh.*

ಜರೀಬು jarību. a land-measure; land-surveying (Mhr., H., Br.); measurement (My.).

ಜರು jaru. = ಜರೆ 2. — ಜರುಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to fell to the ground (Bh. 8, 26, 11).

ಜರುಗಿಸು jarugisu. = ಜರಿಗಿಸು, etc. (My.).

ಜರುಗು jarugu. 1. = ಜರಗು 1, etc. to slide, etc. (My.); to give way, to flee (Bh. 8, 26, 15; Rām. 6, 5, 19).

ಜರುಗು jarugu. 2. = ಜರಗು 2. (My.).

ಜರುಬು jarubu. = ಜರಬು. (My.).

ಜರುಹು jaruhu. to cause to come down, to demolish (Bh. 3, 14, 19; Rām. 6, 11, 15).

ಜರೂರು jarūru. necessarily, at all events; invincible necessity (C.; Mhr., H.).

ಜರೆ jare. ಜರಾ. *old age; decrepitude;* hoary age, grey hair (ನರೆ Ct. I, 48; ಪಲಿತ, ನರೆ Mr. 320). ಜರೆ ಬನ್ದರೂ ನರೆ ಬರ ಬಾರದು (Prv.). — ಜರೆ ನರೆ. old age and greyness (Rām. 5, 8, 67).

ಜಱ್ jaṟ. an imitative sound. — ಜಱ್ ಜಱ್. rep. the continual creaking of shoes (C.).

ಜಱ jaṟa. = ಜಱೆದು. P. p. of ಜಱೆ 1, in ಜಱ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಜಱಕ್ಕು jaṟakku. the creaking of shoes (C.).

ಜಱದು jaṟadu. = ಜಱೆದು. P. p. of ಜಱೆ 1. (My.).

ಜಱಹ jaṟaha. rebuke, censure (ಸಿರಾಕಾರ, ಪರಾಭವ, ಪರಿಭವ, etc. Mr. 428; Dat. ಜಱಹಕ್ಕೆ 428).

ಜಱಿ jaṟi. 1. = ಜಡಿ 1, ಜಱೆ 1 q. v., ಜೆಱೆ, ಜೆಱೆ. (C.; Bp. 44, 68; J. 9, 5; 10, 53; 12, 31). ಅಭಿನವಮುಂಗನ್ ಉಸುರ್ದ ಸತ್ಕೃತಿಯಿದಂ ಜಱಿವರಾರ್? ಮೆಱೆವರ್ ಆರ್? (Mr. 7). — ಜಱಿದಾಟ. -ಆಟ. abusing, etc. (My.). — ಜಱಿದಾಡು. -ಆಡು. = ಜೆಱೆ-. to revile, to censure. ಜಱಿದಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಆವರೀಣ. ಧಿಕ್ಕೃತ Si. 379).

ಜಱಿ jaṟi. 2. P. p. of ಜಱೆ 1, in ಜಱೆ ಜಱೆದು (Bp. 23, 25).

ಜಱಿ jaṟi. 3. a centipede; a scolopendra (Te. ಜೆಱ್ರಿ; *cf.* ಜಿಱಿಲೆ). ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ, ಶತಪದಿ ಎನ್ದರೆ ಜಱಿ, ಸರಸ್ವತೀ ಪುತ್ರನೆಮ್ಬ ಹುಱು; ಮುತ್ತು ಕೆಲವರು ಒಸಿಕೇ ಬಣ್ಣೀ ಹುಱುವೆಮ್ಬುವರು (Si. 171).

ಜಱಿಚು jaṟicu. = ಜಱುಚು 1. (Cpr. 7, 62 va.).

ಜಱುಚು jaṟucu. 1. to talk much, to be talkative or loquacious, to talk vainly (ಬಹುಭಾಷೆ Śmd. Dh.). [ಆಜಿಭರಮುಂ ಸಾರ್ಚಿತ್ತದೇನೆನ್ದು ಮುನ್ನಱುದಿಂಗಳ್ ಜಱುಚುತ್ತುಮಿರ್ಪುದೆ ರಣಕ್ಕಾರೆನ್ನರೆನ್ದೀಗಳೆನ್ತಱಿಯಲ್ ಬರ್ಕುಮೆ Pb. 9, 92].

ಜಱುಚು jaṟucu. 2. garrulity, loquaciousness, vain talk (ವೃಥಾಲಾಪ Śmd. II; Kk. 80). [ಆ ಜಱುಚದೇವುದಿನ್ದಾಚರಿತಾ Ap. 13, 85].

ಜಱೆ jaṟe. 1. = ಜಱ 1, etc. to speak assaultingly; to rebuke, to abuse; to disgrace, to disdain, to jeer at, etc.; to utter a harsh sound (ಆಕ್ರಮಣಾಲಾಪ Śmd. Dh.; ಹೇಲೆ, ಪಱುವು Nn. 108; ತಿರಸ್ಕಾರ Nn. 154; My.; Tu. T. ಕೞುವು, to scold, etc.; *cf.* ಜರ್ವು 1). P. ps. ಜಱದು, ಜಱೆದು. ಪಾಪಿಗಳ್ ಸುಜನರಂ, ಮಾಣಿಕ್ಯಮುಂ ಡಕ್ಕೆ ತಾಂ ಜಱೆಯಲ್, ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಗಾವಸಿಂಗಮ್ ಎಣೆಯೇ? (Sś. 103). [ನಮ್ಮ ಆದ್ಯರ ವಚನಂಗಳನೆಲ್ಲ ಜಱೆದಾರು, ತಮ್ಮ ಕವಿತ್ವವ ಮೆಱೆದಾರು Cv. 490. 1118]. see Bp. 9, 10; 45, 17; 60, 21; Rśv. 13, 60; C. Bp. 5, 50; 11, 6; J. 1, 6. 7; 14, 15; 17, 8; 31, 26; Bh. 8, 21, 8.

ಜಱೆ jaṟe. 2. an imprecation or term of abuse (ಅವಗ್ರಹ Śmd. Dh.; ಬಱುದಾದ ಕ್ಷೀಣಂ Ct. I, 29).

ಜಱ್ರನೆ jar̤rane. quickly, rushingly (Cpr. 8, 36 va.; My.; Te. ಜಱ್ರುನೆ).

ಜರ್ಕು jarku. = ಜೆರ್ಕು. to strike with the nails or claws (ನಖಘಾತನ Śmd. Dh.).

ಜರ್ಗು jargu. (Śmd. 50). the noise of a thing falling, crash (T. ಚಱಕ್ಕು). — ಜರ್ಗುವಿಡು. -ಬಿಡು. to fall with a crash (?), ಜರ್ಗುವಿಟ್ಟುದು (Śmd. 50).

ಜರ್ಜಡ jarjaḍa. = ಜರ್ಜರ, q. v.

ಜರ್ಜರ jarjara. old, infirm, decayed. 2, broken in pieces, split into small particles, broken, shattered (ವಿಶೀರ್ಣ, ಒಡದುದು Nn. 41, o. r. ಜರ್ಜಡ). 3, perforated, wounded. 4, dull, hollow (as the sound of a cascade, Cpr. 5, 76 va.).

ಜರ್ಜರಿತ jarjarita. = ಜಜ್ಜರಿತ. torn or broken in pieces, broken, crushed; infirm (Cpr. 4, 16). 2, perforated, wounded, hurt (Śmd. 288, o. r. ಜಜ್ಜರಿತ). 3, tremor, trembling (Te., R.; not Sk.).

ಜರ್ಜರಿಸು jarjarisu. to become infirm; to droop, to be bowed down; to lose heart (C. Bp. 47, 20).

ಜರ್ಜಾರ jarjāra. = ಜಜ್ಜಾರ, etc. ಜರ್ಜಾರರೆ ಉದ್ಧತರು (Bhn. 54).

ಜರ್ಜೆ jarje. ಜರ್ಜಾ. a rattling, clattering sound (Sk. ಝಂಝಾ). ತೇರವಂಗಡದ ಜರ್ಜಾರವಂ (J. 22, 4).

ಜರ್ತಾರಿ jartāri. = ಜರತಾರಿ. (G. 346; My.).

ಜರ್ತಿಲ jartila. = ಜತ್ತಿಳ. *wild sesamum* (ಕಾಡೆಳ್ಳು Hlā.).

ಜರ್ದಾ jardā. = ಜರದಾ. dun, used of the horse.

ಜರ್ದೆ jarde. = ಜರ್ದಾ. (B. 5, 12).

ಜರ್ಬು jar̤bu. 1. = ಜಬ್ಬು 2, ಜರ್ವು 1. to use an assaulting voice: to chide, to scold, to rebuke (ಆಕ್ರಮಣಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Rśv. 4, 70; Śśv. 4, 19; *cf.* ಜಡಿ 1, ಜಱು³ 1). [Tu.].

ಜರ್ಬು jar̤bu. 2. a movement of the eye or eye-brow to indicate a particular sentiment. ಒದವಿದ ಚೇಟಿವತ್ತಳಗ ದೊಳ್ ಮುಳಿಸಂ ಪುರುಡುಣ್ಮುಮಾಡೆ ಜರ್ವಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಜರ್ಬುಗಳೊ? Ap. 4, 10.

ಜರ್ಯ jarya. becoming old, etc. see ಜ-.

ಜರ್ವು jar̤vu. 1. = ಜರ್ಬು 1, etc. [Ap. 4, 10]. ಚೇಡಿತಿಯು.... ಕೊಲೆಗೆ ಎಳಸದ ಪೊಲು ಪುರ್ವಿನಿಂ ಜರ್ವುತ ಇನಿಯಂ (Rāghc. 17, 66).

ಜರ್ವು jar̤vu. 2. chiding, reproaching (ಜಂಕಣೆ Ct. II, 50; Kk. 42; Śm. 39; S. Mhr.).

***ಜರ್ವು jar̤vu. 3.** = ಜರ್ಬು 2. ಮತ್ತಿನ ಬೂತು ತಪಂಗಳೆಮ್ಮ ಪುರ್ವಿನ ಕಡೆಯೊನ್ದು ಜರ್ವಿನೊಳೆ ತೀರ್ವುವು Pb. 7, 81.

ಜಲ್ jal. a sound in imitation of a sudden great palpitation of the heart, etc. — ಜಲ್ಲೆನ್. -ಎನ್. -ಎನ್ನು. such palpitation to take place; to be greatly alarmed (C.). ಭ್ರಮೆಗವಿದ ಎದೆಗಳ್ ಉಱೆ ಜಲ್ಲೆನುತ (Bp. 9, 3; see also 26, 27; ೬1, 31). 2, to sound as water when suddenly poured out, as grain, pearls, etc. when scattered about (My.).

ಜಲ jala. 1. = ಜಡ, ಜಳ 2. cold; stupid; apathetic. 2, *water* (ಉದಕ, ನೀರು Nn. 87; ಅಪ್ಪು Śm. 100). 3, mental frigidity; fraud, hypocrisy (ಕಪಟ 87; Mr. 473; *cf.* ಜಲಿಕ). 4, *a kind of fragrant medicinal plant* (= ಹ್ರೀವೇರ). 5, a certain metrical foot (Ch.; Mr. 364).

ಜಲ jala. 2. = ಜಳ 1, ಝಲೆ. — ಜಲಜಲಿಸು. to glitter, to shine (Cpr. 4, 81; 7. 56; Abh. P. 8, 64; 10, 80; 11, 88).

ಜಲ jala. 3. = ಜರಗು, etc. gold. see ಜಲಗಾಱ.

ಜಲಕ jalaka. = ಜಳಕ. relating to water: a bath, bathing (Te.; T. ಜಲಕ್ಕ, ಜಲಗ).

ಜಲಕಣ jala-kaṇa. a water-drop; water-drops (ಸೀವರ, ತನ್ದಲ್ Kk. 13; Śm. 35).

ಜಲಕಣ್ಟಕ jala-kaṇṭaka. a crocodile (Sk.). 2, the plant Trapa bispinosa (Sk.). 3, an alarming danger arising from water (My.).

ಜಲಕನ್ನೆ jala-kanne. a water-nymph (Bp. 19, 83).

ಜಲಕಾಕ jala-kāka. a water-crow: the diver-bird (ಮದ್ಗು, ನೀರಗಾಗೆ Mr. 171).

***ಜಲಕ್ಕಗೆ jalakkage.** = ಜಲಕ್ಕನೆ. ಈ ಧರ್ಮವಂ ನೀಂ ಜಲಕ್ಕಗೆ ಮಾಡಲ್ಬಗೆದಪ್ಪುದೆನ್ದು Ap. 7, 2.

ಜಲಕ್ಕನೆ jalakkane. = ಜಲಕ್ಕಗೆ, ಜಲರ್ಕನೆ, ಜಳಕನೆ, ಜಳಕ್ಕನೆ, (ತಳಕ್ಕನೆ). clearly, purely; brightly, shiningly; clearness, etc. (ಪಳಚ್ಚನೆ, ನಿರ್ಮಲ Śs.; Kk. 52, o. r. ಜಳಕ್ಕನೆ; Cpr. 4, 81; Rśv. 7, 6; Sk. ಝಲ್ಲರೀ, purity). [2, quickly. ಜಲಕ್ಕನೀಗಳ ಱುದೆಂ ಸಿರಿ ಕೆಳ್ದೊಡವುಟ್ಟಿತೆಮ್ಬುದಂ Pb. 2, 49].

ಜಲಕ್ಕನೆ jalakkane. quickly (R.; Mhr. ಝರಕನ). [@ this seems to be a dēśya word cited above under ಜಲಕ್ಕನೆ No. 2].

ಜಲಕ್ರೀಡೆ jala-krīḍe. sporting or gamboling in water, bathing for pleasure or amusement (ನೀರಾಟ Śs.; Cpr. 1, 81 va.; J. 30, 1).

ಜಲಕ್ಷಾಲನ jala-kṣālana. washing or cleansing with water. see ಅಲಮ್ಬು.

ಜಲಖೇಲನ jala-khēlana. = ಜಲಕ್ರೀಡೆ. see ಓಲಾಡು.

***ಜಲಗರ jalagara.** a disease of belly. ಅಂಜನೆ ಜಲಗರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿನ್ದು ಅಂಜಿ ಹೇಮುರಸವ ಕುಡಿದಡೆ ಉದರದೊಳಗಿರ್ದ ಕಪಿ ಶೃಂಗಾರವಾಗನೆ? Cv. 60.

ಜಲಗಾಱ jala3-gāra. = ಜಾಲಗಾಱ 1. a man who gathers the contents of drains, sweepings, and the sand of rivers, and washes them for gold (My.; Mhr. ಝಾರೇಕರೀ; Te. ಜಲಗರಿ-ವಾಡು, ಜಲಕಡುಗು-ವಾಡು, ಜಾಲರಿ-ವಾಡು, ಜೆರಗಡುಗು-ವಾಡು; Te. ಜಲ-ಗಡುಗು, to wash gold).

ಜಲಗು jalagu. = ಜರಗು, etc. gold. [ಮುಂಗೈ ಕಂಕಣಕೆ ಕನ್ನಡಿಯು ತೋಱುವನ್ತೆ ಎನ್ನ ಮನವು ನಿಧಾನನನೊಲ್ಲದೆ ಜಲಗ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು ನೋಡಾ Bv. 31; Cv. 309]. — ಜಲಗಂ ಕಚ್ಚು. to wash gold. ಎಮಗೆ ತಾನ್ ಅಚ್ಚರಿಯು ನಿಧಿಯಿರಲು, ಜಲಗಂ ಕಚ್ಚುವರೆ? (Bp. 2, 23). — ಜಲಗಂ ತೊಳೆ = ಜಲಗಂ ಕಚ್ಚು. ನಿಧಿಯಿದಿರೊಳಿರೆ, ಕಡೆಗೆ ಜಲಗಂ ತೊಳೆಯ ಹೋದಹೆವು? (Bp. 57, 62).

ಜಲಗ್ರಹ jala-graha. a shark, or crocodile. ರಾಗಾದಿಯೆಂ ಜಲಗ್ರಹವು (Jñs. 42, 63).

ಜಲಚರ jala-cara. going in water, aquatic; *a fish* (ವಿಸಾನು Nn. 80).

ಜಲಜ jala-ja. = ಜಡಜ. *born or growing in water;* a lotus (Ch. v. 99; Bp. 3, 8). 2, a shell, a conch-shell (Śśv. 1, 60). 3, a good kind of sālagrāma (My.).

ಜಲಜಜ jalaja-ja. Brahmā.

ಜಲಜಜಾಣ್ಡ jalajaja-aṇḍa. the universe (Rām. 5, 8, 58).

ಜಲಜದಲನಯನೆ jalaja-dala-nayane. a woman with eyes like lotus-petals (Bp. 44, 59).

ಜಲಜದಲಲೋಚನೆ jalaja-dala-lōcane. = ಜಲಜದಲನಯನೆ. (Bp. 40, 21).

ಜಲಜನಾಭ jalaja-nābha. Viṣṇu (Dp. 119).
ಜಲಜನ್ತು jala-jantu. *an aquatic animal.*
***ಜಲಜಲನೆ jalajalane.** a word to indicate the sound of the flow of water. ಜಲಜಲನೊಟ್ಟುತಿರ್ಪ ಪರಿಕಾಲ್ Pb. 1, 52.
ಜಲಜಲೋಚನೆ jalaja-lōcane. a woman with lotus-like eyes (Rām. 3, 8, 25).
ಜಲಜಸಮ್ಭವ jalaja-sambhava. Brahmā.
ಜಲಜಸಮ್ಭವಗಣ jalajasambhava-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).
ಜಲಜಾತ jala-jāta. = ಜಲಜ. a lotus. (My.).
ಜಲಜಾರಿ jalaja-ari. the moon. (My.).
ಜಲಡೆ jalaḍe. = ಜರಡೆ, etc. a sieve. (My.).
ಜಲತರಂಗ jala-taraṅga. a wave. 2, musical cups or glasses, harmonicon (My.; Mhr.).
ಜಲದ jala-da. water-giving: a cloud (Cpr. 4, 34). 2, *a fragrant grass, Cyperus rotundus.*
ಜಲದನಿನದ jalada-ninada. thunder (Bp. 37, 54).
ಜಲದರ್ಪಣಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ jala-darpaṇa-pratibimba. an image reflected in water or in a mirror. see ನೆಬಿಲ್.
ಜಲದಾಗಮ jalada-āgama. the arrival of clouds, the rainy season (Cpr. 4, 39. 44). see ಕಾರ್.
ಜಲದಾರಿ jaladāri. a drain, a kennel (My.; Br., H. ಜಲದಾರಿ, ಜಲ್ಹಾರಿ).
ಜಲದಿ jaladi. = ಜಲದು, ಜಲ್ದಿ, ಜಲ್ದು. quickly (My.; Mhr., H. ಜಲದೀ).
ಜಲದು jaladu. = ಜಲದಿ. (C.).
ಜಲದುರ್ಗ jala-durga. a fortification surrounded by water (Cpr. 4, 27).
ಜಲದೇವತೆ jala-dēvate. a water-goddess (Abh. P. 16, 28; J. 34, 1).
ಜಲದ್ರೋಣಿ jala-drōṇi. *a bucket.*
ಜಲಧರ jala-dhara. water-holding: *a cloud.*
ಜಲಧರಮಾರ್ಗ jaladhara-mārga. the sky (A.).
ಜಲಧಿ jala-dhi. water-receptacle: *the ocean* (ಕಡಲ್. ಮುನ್ನೀರ್ Śm. 36).
ಜಲನಿಧಿ jala-nidhi. water-treasure: *the ocean.* 2, the number four (Ch.).
ಜಲನಿಮಜ್ಜನ jala-nimajjana. sinking, diving, or plunging into water. see ಅಗುಟ್, ಆಟ್, ಮುಳುಂಕು.
ಜಲನಿರ್ಗಮ jala-nirgama. *a water-course, a drain,* etc.
ಜಲನಿಷ್ಕ್ರಮಣ jala-niṣkramaṇa. the going out, or taking out, of water. see ಸೇನ್ದು.
ಜಲನೀಲಿ jala-nīli. *the aquatic plant Blyxa octandra* Rich.
ಜಲನ್ಧರ jala-n-dhara. water-bearer: N. of an Asura, the son of Śiva and the ocean. (Grj. 10, 110 va.; Bp. 18, 22; 46, 18; 54, 36. 56; C. Bp. 47, 26).
ಜಲಪಕ್ಷಿ jala-pakṣi. a water-bird (Si. 174. 175).
ಜಲಪತಿ jala-pati. Varuṇa. 2, the ocean. (My.).
ಜಲಪದ್ಧತಿ jala-paddhati. *a water-course, a gutter, a drain.*
ಜಲಪಾತ್ರೆ jala-pātre. a water, or drinking vessel (ಗುಣ್ಡಿಗೆ Kk. 32; Śm. 34; ಕಮಣ್ಡಲ Mr. 212).
ಜಲಪಿಪ್ಪಲಿ jala-pippali. *the aquatic plant Commelina salicifolia* Roxb., and another species.

ಜಲಪುರುಷ jala-puruṣa. a water-male (Bp. 19, 83).
ಜಲಪುಷ್ಪ jala-puṣpa. *an aquatic flower.* 2, a fish (My.).
ಜಲಪ್ರಣಾಲ jala-praṇāla. an outlet or channel from a pond, a water-course, a waste-pipe, etc. (ತೂಮ್ಬು Śm. 101).
ಜಲಪ್ರಣಾಲಿ jala-praṇāli. = ಜಲಪ್ರಣಾಲ. (ತೂಮ್ಬು Śmd. Dh.).
ಜಲಪ್ರತಿಬನ್ಧನ jala-pratibandhana. a water-barrier, a dam, etc. see ಅಣೆ.
ಜಲಪ್ರತ್ಯಯ jala-pratyaya. a water-hole, (a pond? ತಡಗುಣ್ಡಿ Śmd. II; ತಡಗುಣ್ಡಿಗೆ Kk. 76, o r. ಜಲದ ಪಾತ್ರೆ).
ಜಲಪ್ರಲಯ jala-pralaya. destruction by water, a destroying deluge (J. 32, 32; C.).
ಜಲಪ್ರವಾಹ jala-pravāha. the current or flow of water (My.).
ಜಲಪ್ರಾನ್ತ jala-prānta. *a bank, a shore.*
ಜಲಪ್ರಾಯ jala-prāya. *abounding with water, watery, wet.*
ಜಲಫಣಿ jala-phaṇi. a water-snake (ಅಲಗರ್ದ Mr. 401).
ಜಲಬುದುಬುದ jala-budubuda (*i. e.* ಬುದ್ಬುದ). a water-bubble (Cpr. 4, 57).
ಜಲಭಂಗ jala-bhaṅga. a wave (ನೀರ ತೆರೆ Nn. 102).
ಜಲಭೃತ್ jala-bhṛit. water-bearing: a cloud (ಮೋಡ G.).
ಜಲಭ್ರಮ jala-bhrama. a whirlpool (ಆವರ್ತ, ಸುಳಿ Mr. 415).
ಜಲಮಗ್ನ jala-magna. immersed in water. see ಅಬ್ದು.
ಜಲಮಯ jala-maya. formed of water, consisting of water, watery. (My.).
ಜಲಮಲಿ jalamali. an annual weed, the Indian acalypha, Acalypha indica L. (Z.).
ಜಲಮುಚ್ jala-muc. water-shedding: *a cloud.*
ಜಲಯನ್ತ್ರ jala-yantra. a syringe (Cpr. 7, 130. 131. 135. 141). see ಜೀರ್ಕೊಳವಿ. 2, a water-work, a water-engine.
ಜಲರಂಕು jala-raṅku. *a kind of gallinule* (ಜಾದುಹ Hlā.; ನೀರುವಕ Mr. 176, o. r. ನಿರುಗ).
ಜಲರಾಶಿ jala-rāśi. *the ocean.*
ಜಲರುಹ jala-ruha. = ಜಳರುಹ. growing in water: a lotus.
ಜಲರುಹರಿಪು jalaruha-ripu. the moon (Śsv. 2, 114).
ಜಲರುಹಾಕ್ಷ jalaruha-akṣa. Viṣṇu (Bh. 8, 21, 23).
ಜಲರುಹೋದರ jalaruha-udara. Viṣṇu.
ಜಲರುಹೋದರಗಣ jalaruhōdara-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).
ಜಲರ್ಕನೆ jalarkane. = ಜಲಕ್ಕನೆ, etc. clearly, etc. ಇನ್ನಿರೆ ಶಬ್ದಂ, ಸನ್ದೇಹಧ್ವಾನ್ತಾಘಂ ಪಿಂಗಿರೆ, ಜಲರ್ಕನಾಗೆ (o. r. ಜಲಕ್ಕನಾಗೆ),... ಪೇಟ್ಟಿನ್ ಇದಂ ಶಾನ್ತಮನಂ ಕವಿತಾಗುಣೋದಯಂ (Kāvy. I, 5, 49).
ಜಲವತ್ jala-vat. abounding in water (A.).
ಜಲವಾಯಸ jala-vāyasa. *the diver bird.*
ಜಲವಾಹ jala-vāha. water carrying: a cloud. (R.).
ಜಲವಿಹಂಗ jala-vihaṅga. = ಜಲಪಕ್ಷಿ. (Cpr. 6, 33).
ಜಲವ್ಯಾಲ jala-vyāla. *a water-snake.*
ಜಲಶಂಕೆ jala-śaṅke. fear arising from water (My.). 2, making water urination. ಜಲಶಂಕೆಗೆ ಹೋಗು (My.).
ಜಲಶಯನ jala-śayana. reposing on the water; *Viṣṇu.*
ಜಲಶುಕ್ತಿ jala-śukti. *a bivalve shell.*
ಜಲಶೂಕ jala-śūka. *the plant Blyxa octandra* Rich., *duck-weed.*
ಜಲಸನ್ಧಿ jala-sandhi. straits, a narrow passage in the ocean (My.).
ಜಲಸ್ಪರ್ಶ jala-sparśa. = ಜಲಶಂಕೆ No. 2. (My.).

ಜಲಹರಿ **jala-hari.** a small channel for conveying off waste water, at the pedestal of a liṅga, etc. (C.; Bp. 26, 26; 57, 43).

ಜಲಹಿಪ್ಪಲಿ **jala-hippali.** the plant Jussiaea repens Lin. (ಲಾಂಗುಲಿ, ಶಾರದಿ, ತೋಯಪಿಪ್ಪಲಿ Nr.). *cf.* ಜಲಪಿಪ್ಪಲಿ.

ಜಲಾಕರ **jala-ākara.** a source of water, a spring, a fountain, a pond (Cpr. 4, 42 va.).

ಜಲಾಕರ್ಷಣ **jala-ākarṣaṇa.** the pulling, drawing or taking away of water. see ನೊಗೆ.

ಜಲಾಗಮ **jala-āgama.** the act of bringing water (J. 33, 45).

ಜಲಾಧಾರ **jala-ādhāra.** *a reservoir; a lake or pond* (ತಟಾಕ, ಕೆಱೆ Mr. 417).

ಜಲಾಧಿದೈವತ **jala-adhidaivata.** *Varuṇa.*

ಜಲಾಯಿಸು **jalāyisu.** to burn (v. t., My.).

ಜಲಾಲಿ **jalāli.** a sort of masquerade at the Moharam (My.; Br., H. ಜಲಾರಿ, ಜಲಾಲಿ).

ಜಲಾವತಾರ **jala-avatāra.** *a landing place at a river's side.*

ಜಲಾವರ್ತ **jala-āvarta.** a whirlpool, an eddy. see ಸುೞಿ.

ಜಲಾವರ್ತಾಕ್ಷರ **jalāvarta-akṣara.** letters (written) on a whirlpool (Sś. 74).

ಜಲಾಶಯ **jala-āśaya.** = ಜಡಾಶಯ. *a reservoir or any piece of water; a lake or pond.* 2, *the root of Andropogon muricatus.* 3, a fish. 4, stupid, dull, apathetic; stupid manner.

ಜಲಾಶಯಮಗ್ನ **jalāśaya-magna.** immersed in a pond, etc. see ಅಗುೞ್ಚು.

ಜಲಾಶ್ರಯ **jala-āśraya.** = ಜಲಾಶಯ. (My.).

ಜಲಾಶ್ರಿತೆ **jala-āśrite.** dwelling in water: a female Yakṣa (ಜಕ್ಕೆ Mr. 15 in two MSS., o. rs. ಜಕ್ಕಿ and ಜಲಾಶ್ರಿತ).

ಜಲಿ **jali.** an impression made with a pike or pin (?). ಜಲಿಯೆನೆ ಸೆಳೆಯದೊತ್ತು (Mr. 226, o. r. ಸಳೆಯ-).

ಜಲಿಕ **jalika.** a deceiver (ವ್ಯಂಸಕ, ಮಾಯೆಗೆಯ್ವಂ Mr. 227; *cf.* ಜಲ 1, No. 3).

ಜಲಿಕೆ **jalike.** = ಜಲೂಕೆ, etc.

ಜಲುಕೆ **jaluke.** = ಜಲೂಕೆ, etc.

ಜಲುಗು **jalugu.** (fr. ಜಿನಿ). a place where water drops or oozes (J. 10, 8).

ಜಲುಮ **jaluma.** = ಜನ್ಮ. birth. (My.).

ಜಲೂಕೆ **jalūke.** = ಜಲಿಕೆ, ಜಲುಕೆ, ಜಲೋಕೆ, ಜಲೌಕೆ. a leech; its Tbhs. are ಜಿಗುಳಿ, ಜಿಗುಳೆ (Śmd. 354. 362).

ಜಲೋಕೆ **jalōke.** = ಜಲೂಕೆ, etc.

ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ **jala-ucchvāsa.** *a drain; a sluice* (ಪರಿವಾಹ, ಕಡೆಗೋಡಿ Mr. 418).

ಜಲೋತ್ತರಣ **jala-uttaraṇa.** crossing over water. see ಈಸಾಡು, ಈಸು.

ಜಲೋತ್ಸರ್ಜನ **jala-utsarjana.** pouring out, letting loose, or casting forth water. see ಚೆಲ್ಲು.

ಜಲೋದರ **jala-udara.** water-belly: dropsy (My.; B. 5, 236).

ಜಲೋದ್ಧತೆ **jala-uddhate.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಜಲೌಕಸ್ **jala-ōkas.** living in water; *a leech.*

ಜಲೌಕೆ **jala-ōke.** = ಜಲೂಕೆ, etc. *a leech.*

ಜಲೌಘ **jala-ōgha.** a quantity of water. 2, N. (B. 5, 134).

ಜಲ್ದಿ **jaldi.** = ಜಲದಿ, etc. quickly. (C.; Br.).

ಜಲ್ದು **jaldu.** = ಜಲ್ದಿ, etc. (My.).

ಜಲ್ಪ **jalpa.** talk, speech; prate, babble, chatter; disputation, wrangling, discussion. (Bp. 53, 8).

ಜಲ್ಪನ **jalpana.** = ಜಲ್ಪ. (My.).

ಜಲ್ಪಾಕ **jalpāka.** *talkative, talking nonsense; a chatterer.*

ಜಲ್ಪಾಕಿ **jalpāki.** *a talkative female.*

ಜಲ್ಪಿತ **jalpita.** *spoken, said;* talk, etc.

ಜಲ್ಮ **jalma.** Tbh. of ಜನ್ಮ. (ಜನ್ಮ Mr. 507; C.).

ಜಲ್ಮದೇಶ **jalma-dēśa.** = ಜನ್ಮ-. native place.

ಜಲ್ಮಪಾಪ **jalma-pāpa.** = ಜನ್ಮಪಾಪ. original sin.

ಜಲ್ಮಭಾಷೆ **jalma-bhāṣe.** mother-tongue (S. Mhr.).

ಜಲ್ಮಭೂಮಿ **jalma-bhūmi.** = ಜನ್ಮಭೂಮಿ. birth place.

ಜಲ್ಮವೈರಿ **jalma-vairi.** an enemy from one's birth (C.).

ಜಲ್ಮಶತ್ರು **jalma-śatru.** = ಜಲ್ಮವೈರಿ. (My.).

ಜಲ್ಮಾಂತ **jalma-anta.** = ಜನ್ಮಾಂತ, q. v. the end of existence.

ಜಲ್ಲಡಿ **jallaḍi.** = ಜರಡೆ, etc. a sieve. (ಚಾಲಿನಿ Si. 307).

ಜಲ್ಲಡೆ **jallaḍe.** = ಜಲ್ಲಡಿ, etc. (My.).

ಜಲ್ಲನೆ **jallane.** with a start (Rsv. 6, 11 va.; *cf.* ಜಲ್).

ಜಲ್ಲಿ **jalli. 1.** = ಜಲ್ಲೆ 1. a pretty large, round bamboo basket used for storing corn (S. Mhr.; Te. ಜಲ್ಲೆ, a long, narrow basket built on a tray).

ಜಲ್ಲಿ **jalli. 2.** broken stone, metal (My.; Tu.; Te.; T. ಜಲ್ಲಿ; *cf.* ಕಲ್ಲೆ). 2, falsehood, a lie (My.; Te., T.). — ಜಲ್ಲಿ ಹೊಡೆ. to lie (My.).

ಜಲ್ಲಿ **jalli. 3.** = ಝಲ್ಲಿ. tassels; hangings (Tu., T. ಜಲ್ಲಿ); a whisk made of the tail of the camara or bos grunniens (Rsv. 13, 62; 13, 77 va.; Ssv. 2, 44; C. Bp. 5, 2. 3. 51; J. 12, 4; Mhr. ಝೇಲಾ, a bunch; a nosegay). see ಪಕ್ಕಜಲ್ಲಿ. — ಜಲ್ಲಿಮಿಗ. the bos grunniens (Ssv. 3, 47).

ಜಲ್ಲಿಸು **jallisu.** to sift (My.; see T., M., Te. s. ಜರಡೆ; *cf.* ಚಾಳಿಸು 1, etc.).

ಜಲ್ಲು **jallu. 1.** the state of being torn, as cloth or plantain leaves (My.).

ಜಲ್ಲು **jallu. 2.** = ಜಲ್ಲೆ 2. a boatman's pole (Tu. ಜಳ್ಳ, ಜಲ್ಲ). ಒಡಕು ದೋಣಿಗೆ ಗಿಡ್ಡ ಜಲ್ಲು (Prv.).

ಜಲ್ಲೆ **jalle. 1.** = ಜಲ್ಲಿ 1. (S. Mhr.).

ಜಲ್ಲೆ **jalle. 2.** = ಗಟ್ಟೆ, ಜಬಿಪೆ. a bamboo pole (My.); a sugar-cane (My.).

ಜವ **java. 1.** *swift, fleet, expeditious; speed, velocity, swiftness;* (power, strength). [Pb. 8, 37; Ap. 13, 39]. — ಜವಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to impair swiftness (or power). (J. 13, 33; 14, 5; 25, 39; 28, 5). — ಜವಗೆಡು. -ಕೆಡು. velocity (or power) to be impaired (Bp. 19, 27; 43, 55). — ಜವಂಗೆಡು. -ಂ-ಕೆಡು. = ಜವಗೆಡು. (Rsv. 5, 114 va.; Ssv. 2, 40; 3, 61). [— ಜವಜವ rep. with great speed. ಆ ಜವಂ ಜವಜವನಾಗಿ ಮುಟ್ಟುಗಿಡುವನ್ನಂ Ap. 13, 88]. — ಜವವೆೞ್. -ಂ-ಪೆೞ್. to acquire quickness (V. 11, 8). — ಜವವೞಿ. -ಅೞಿ. = ಜವಗೆಡು. (Bp. 44, 12).

ಜವ **java. 2.** = ಜವು. Tbh. of ಯಮ. (ಯಮ Hla.; Kk. 15; ಅಂತಕ Śm. 12; ಆಱ 117). [Pb. 2, 62; Ap. 4, 65; Bv. 153]; see Śmd. 68. 73. 104; Abh. P. 13, 61. — ಕೂಱುಕ್ಕುವವನೇ ಒಡೆಯ, ಕೊಣ್ಡುಹೋಗುವವನೇ ಜವರಾಯ (Prv.). — ಜವನ ದೂತ. = ಯಮದೂತ. (Dp. 4). — ಜವನ ತನ್ದೆ. the sun (ಸೂರ್ಯ Śm. 14). — ಜವನವರ್. -ಅವರ್. the servants of Yama (Ssv. 2, 66).

ಜವಕಾರ **java-kāra.** Tbh. of ಯವಕ್ಷಾರ. saltpetre, nitrate of potash (G.; Mhr.).

ಜವಣ **javaṇa.** Tbh. of ಜೀಮನ (Śmd. 376).

ಜವದಣ್ಡ **java-daṇḍa.** = ಜಮದಾಡೆ. Tbh. of ಯಮದಣ್ಡ (Śmd. 376).

ಜವನ **javana.** 1. *fleet, swift;* a fleet horse; *speed, velocity.* 2, = ಯವನ.

ಜವನ **javana.** 2. = ದವನ. a fragrant plant.

ಜವನಿಕೆ **javanike.** Tbh. of ಯವನಿಕೆ (Śmd. 343). *a curtain, a screen; a veil* (ದಡ್ಡಿ Ct. II, 24). see Śmd. 16; Grj. 10, 82; 10, 83 va ; Bp. 12, 44.

ಜವರಕ್ಕೆ **java-rakke.** a coat of mail (ಕವಚ, ಅವುತೆ Kk. 94).

ಜವಹುರ **java-hura.** Tbh. of ಯಮಪುರ (Śmd. 376; Ct. II, 117).

ಜವಳ **javaḷa.** Tbh. of ಯಮಲ (Śmd. 347; ಅಮಳ್, ಪೊಣರ್, ಜುಗಮ, ಎರಡು Kk. 60, o. r. ಗವಳ). = ಸವಡ.

ಜವಳಿ javaḷi. cloth of any kind [ಬಣ್ಣದ ಕಣದ ಬಣ್ಣವಣ್ಣಿಗೆಯ ಜವಳಿಗಳನೆ Ap. 4, 34 va.]; (ಸೀರೆ Śm. 112; C.; B. 4, 28; Tu., T., M. ಚವಳಿ; Te. ಜವಲಿ, ಜವಿಳಿ; *cf.* ಜಾಡಿ, ಜಾಜಿಗೆ).

ಜವಳಿ **javaḷi.** = ಜೋಳಿ, ಸವಡಿ 1. Tbh. of ಯಮಲಿ and ಯಮಲ. a pair; twins; sameness, similarity (ಜೋಡು Ct. II, 74; ಜೋಡು, ಎಣೆ, ಜೋಳಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಜೋಡು 93; ಜುಗ 112; ಪಾಸಟಿ, etc. Ct. I, 88; C.). — ಜವಳಿಗದ. -ಕದ. double (*i. e.* folding-) doors or gates (Bp. 16, 9). — ಜವಳಿಗಾಲು. -ಕಾಲು. two feet (Bh. 2, 10, 13). — ಜವಳಿಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a pair of kāḷes (Grj. 6, 67 va.; *cf.* ಚಿನ್ನಂಗಾಳೆ, etc.). — ಜವಳಿದುಮ್ಮಾನ. double grief (Bh. 1, 7, 46). — ಜವಳಿನುಡಿ. a pair of words, two words (Bp. 52, 48). — ಜವಳಿವಡಿ. -ಪಡಿ. = ಜವಳಿಗದ. (Cpr. 7, 92 va.). — ಜವಳಿವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. two fingers (Bh. 8, 23, 7).

ಜವಳಿಕ javaḷika. a seller of cloth (ದೂಸಿಗ Ct. I, 83).

ಜವಳಿಕಾಱ javaḷi-kāṟa. = ಜವಳಿಕ. (S. Mhr.).

ಜವಳಿಮದ್ದಳೆ **javaḷi-maddaḷe.** Tbh. of ಯಮಲಮರ್ದಲ. (Śmd. 380). — ಜವಳಿಮದ್ದಳೆದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. (Śmd. 387); a cluster or number of double drums.

ಜವಳಿಸು **javaḷisu.** to be coupled or paired, to unite (Bh. 2, 13, 26).

ಜವಳು javaḷu. = ಜವುಗು, etc. swampy ground. (S. Mhr.; B. 5, 24; Mhr. ಝಿಲಾವ). ನೀರಿನ ಜವಳು (ತೀರ್ಥ, ಹುಲ್ಬ G.).

ಜವಾ **javā.** junction (Mhr.). see ಗರಜವಾಕರಣ.

ಜವಾಜಿ **javāji.** = ಜವಾದಿ, ಜವ್ವಾಜಿ (Bp. 4, 35; J. 17, 27; 28, 43; 31, 25; My.). — ಜವಾಜಿಮಿಗ. the musk-deer, Moschus moschiferus (My.).

ಜವಾದಿ **javādi.** the perfume-bag of the civet cat; civet (Mhr.; H. ಜಬಾದ್, civet cat; M. ಜವಾದು; Te. ಜವಾಜಿ, ಜವಾದಿ, ಜವ್ವಾಜಿ, ಜವ್ವಾದಿ). 2, musk (ಮಾರ್ಜಾರಿ Mr. 336; My.). ಮೃಗಮದದ ಚನ್ದನದ ಕರ್ಪೂರದ, ಅಗಿಲು ಸಾದು ಜವಾದಿಗಳ ಸಿಮ್ಪುಗಳ್ (Bp. 12, 11). — ಜವಾದಿಬೆಕ್ಕು. a civet cat (J. 28, 43, sic ! it stands side by side with ಪುಣುಗುಬೆಕ್ಕು). — ಜವಾದಿಮಿಗ. = ಜವಾಜಿಮಿಗ. (My.).

ಜವಾಧಿಕ **java-adhika.** *very fleet or swift.*

ಜವಾನ **javāna.** a peon (C.; Si. 258; B. 3, 38; Br., H.).

ಜವಾಬು **javābu.** = ಜಬಾಬು. an answer, a reply (C.; Si. 56).

ಜವಾಬುದಾರ **javābu-dāra.** a responsible man (C.).

ಜವಾಬುದಾರಿ **javābu-dāri.** a responsible person (My.). responsibility (My.).

ಜವಾಯ್ಲ **java-āyla.** fleet (Bh. 3, 13, 19).

ಜವಾರಿ **javāri.** relating to or produced in one's own country, as wool, cloth, cotton, etc. (B. 4, 162. 163. 164; S. Mhr.; Mhr., H.). 2, = ಜವಾಹೀರು (My.).

ಜವಾಹೀರು **javāhīru.** a jewel, gem; jewelry (My.; Br., Mhr., H.).

ಜವಿ javi. = ಜವೆ, ಜವೆ. the hair of a horse's tail (C; Te. ಜವ್ವಿ). — ಜವಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a net made of javi (Bh. 3, 22, 4).

ಜವಿ **javi.** hastening, speedy; a horse, a camel. see ಪ್ರ-.

ಜವುಗು javugu. = ಜವಳು, ಜವುಳು, ಜೋಗು 1. ground having springs; swampy ground, a swamp [Tu. ಚವುಳಿ cold, etc.]; (Te. ಜವಕು, Te. ಜವುಕು, to ooze; to become soft; to rot). ಜವುಗಿನ ನೆಲ (ಪಿಪ್ಪಲ, ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣ Nn. 62). ಚಲಮೆ ಜವುಗುಭೂಮಿ (ಅನೂಪ Si. 103). ಚೆಟ್ಟಜವುಗು (ಉತ್ಸ, ಪ್ರಸ್ರವಣ, ಚೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ನೀರುಬ್ಬರ, ಚೆಟ್ಟಚಲಮೆ Si. 115). — ಜವುಗೇಳಿಸು. -ಏಳಿಸು. to make morassy (Cpr. 10, 58). — ಜವುಗೇಳ್. -ಏಳ್. to become morassy (Bp. 10, 5).

ಜವುಳು javuḷu. = ಜವುಗು, etc. ಜವುಳ, ಅಡವಿ (B. 3, 10).

ಜವೆ jave. = ಜವಿ, etc. (My.).

ಜವೆ **jave.** 1. = ಜಪೆ. *the China rose, Hibiscus rosa sinensis* L.

ಜವೆ **jave.** 2. Tbh. of ಯವ barley corn. (ಯವೆ Śmd. 343; ಯವೆ Mr. 374; Mhr. ಜವ). ಜವೆಯ ಕೆಯಿ (ಯವ್ಯ Hlā.). ಜವೆಯ ಕೆಯ್ (ಯವೆ Mr. 93). ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಸಕ್ತುಗಳು, ಧಾನಾಚೂರ್ಣ Nr.). ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಭ, ದಧಿಸಕ್ತುಗಳು Nr.). [ಮೇಲೆ ತೂಗುವ ತ್ರಾಸು ಕಟ್ಟಳೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ! ಒನ್ದು ಜವೆ ಕೊಱತೆಯಾದರೆ ಎನ್ನನದ್ದಿ ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗು Bv. 440]. — ಜವೆಗೋದಿ. barley, Hordeum vulgare Lin. (C.; B. 3, 112).

ಜವ್ವನ **javvana.** = ಯವ್ವನ. Tbh. of ಯೌವನ. youth, [Pb. 1, 106]; (Śmd. 343). ಜವ್ವನವಿಱಿಯದು (291). see ಕಕ್ಕಸ-. 2, the female breast (ಉರಸಿಜ Ct. I, 33; ಕುಚ Kk. 32; Śm. 70; Sk. ಯೌವನ ಲಕ್ಷಣ).

ಜವ್ವನಿ **javvani.** = ಜವ್ವನೆ. Tbh. of ಯೌವನಿ. a young woman (ವಧೂಟಿ Mr. 302).

ಜವ್ವನಿಗ **javvaniga.** = ಯವ್ವನಿಗ. Tbh. of ಯೌವನಿಕ. a youth, a young man (ಯುವನ್, ತರುಣ, ದಾರಕ Hlā.; Grj. 2, 106 va.).

ಜವ್ವನಿಗೆ **javvanige.** a young woman (Cpr. 8, 56 va.).

ಜವ್ವನೆ **javvane.** = ಯವ್ವನೆ, ಜವ್ವನಿ. (ವಧೂಟಿ, ಚಿರಣ್ಟಿ Hlā.). see ಏಱಿಂ-; J. 8, 17.

ಜವ್ವಾಜಿ **javvāji.** = ಜವಾಜಿ, etc. (My.).

ಜವ್ವಾಲೆ **javvāle.** = ಜುವ್ವಾಲೆ, ಜೊವ್ವಾಲೆ, ಜೋಕಾಲೆ. a swing (My.; Mhr. ಝೋಕಾ, ಝೋಂಕಾ, ಝೋಳಕಮ್ಬಾ; Mhr. ಝೋಕಣೇಂ, to bend, incline; to stagger; ಝೋಕಾಣ್ಡೀ, a motion forwards or to one side; ಝೋಮ್ಪಾಳಾ, a swinging bed or seat).

ಜಸ **jasa.** Tbh. of ಯಶ. fame, etc. [Kr. 3, 185; Pb. 1, 2]; (Śmd. 343; ಕೀರ್ತಿ Nn. 106; ಕೀರಿತಿ Ct. II, 80; ವಿಭೂತಿ Mr. 476). see Śmd. 89; Bp. 40, 41; 53, 64; 57, 88. — ಜಸನ್ದಳೆ. -ಒ-ತಳೆ. to obtain fame (J. 5, 48). — ಜಸಮ್ಬಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. = ಜಸನ್ದಳೆ. (J. 2, 2). — ಜಸವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಜಸಮ್ಬಡೆ. (J. 3, 15; 27, 15).

ಜಸಯುತ **jasa-yuta.** endowed with fame, etc. (ಕೀರ್ತಿವಿದನೆ ಅಹನ್ಹಾ ಪುರುಷ Nn. 114).

ಜಸವನ್ತ **jasa-vanta.** possessing fame, etc. (Śmd. 242, o. r. ಜಯ-). 2, N.

ಜಸೋಯೆ **jasōye.** Tbh. of ಯಶೋದೆ (Śmd. 352).

ಜಸ್ರ jasra. exhaustion, fatigue. see ಅ-.

ಜಹಗೀರು jahagīru. = ಜಾಗೀರು, ಜಾಹಗೀರು, ಜಾಹಾಗಿರಿ. an assignment by government of lands or revenues (My.; Br.; Mhr., H. ಜಾಹಾಗೀರ).

ಜಹಗೀರುದಾರ jahagīru-dāra. = ಜಾಗೀರುದಾರ, ಜಾಹಿಗಿರಿದಾರ. the holder of a jahagīru (My.; B. 5, 51).

ಜಹಜು jahaju. = ಜಾಜು 2. a ship (My.; Mhr., H. ಜಹಾಜ, ಝಾಜ).

ಜಹ್ನು jahnu. = ಜನ್ನು, ಜನ್ಹು. a king and sage who adopted the Ganges as his daughter (Mr. 258).

ಜಹ್ನುತನಯೆ jahnu-tanaye. = ಜನ್ಹು-. Jahnu's daughter: *the Ganges.*

ಜಳ jaḷa. 1. = K. ಚಳ 1, ಜಲ 2, ಝಳ. heat; hot vapour, a hot blast (ಸೆಗಳಿ, ಉಷ್ಣ Śm. 15; C.; Mhr. ಝಳ, ಜಳ; *cf.* ಜ್ವಲ). see J. 15, 3; B. 4, 60. 223; 5, 165. 2, glitter, lustre, brightness. — ಜಳ ಜಳ. rep. shining brightly, etc.; in a bright or clean manner (Mhr. ಝಳಝಳ). ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮೆಯ್ ಜಳ ಜಳ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು (B. 4, 25). ತಮ್ಮ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಜಳ ಜಳ ಇಡುವದಿಲ್ಲ (1, 18).

ಜಳ jaḷa. 2. = ಜಲ 1. (Śmd. 25).

ಜಳಕ jaḷaka. = ಜಲಕ. a bath, bathing, ablution (C.; Bp. 24, 60; ಸಿಸೇಚನೆ, ಮಿಾಹ, ಸ್ನಾನ G.). — ಜಳಕ ಮಾಡು. to bathe (C.; B. 3, 26; ಮಿಯ್ಯು G.). ಜಳಕ ಮಾಡಿದ (ಸ್ನಾತ G.). — ಜಳಕನ್ನೊಗಿಸು. -ಂ-ಪೊಗಿಸು. to cause to bathe (V. 5, 14 va.). — ಜಳಕನ್ನೊಗು. -ಂ-ಪೊಗು. to bathe (V. 9, 71 va.).

ಜಳಕನೆ jaḷakane. = ಜಲಕ್ಕನೆ, etc. (ಪಳಕನೆ, ನಿರ್ಮಲಾರ್ಥಂ Ct. II, 30; *cf.* ಝಳಕ).

ಜಳಕ್ಕನೆ jaḷakkane. = ಜಳಕನೆ, ಜಲಕ್ಕನೆ, clearly, etc. q. v.

***ಜಳದ jaḷada.** = ಜಲದ. a cloud. Pb. 2, 77.

***ಜಳದಾನ jaḷadāna.** oblations to the manes. ಪಾಣ್ಡುರಾಜಂಗೆ ಜಳದಾನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ Pb. 2, 29 va.

ಜಳವು jaḷamba. = ಝಳವು. a wrapper, a cloak, a veil (ಮೇಲು ಮುಸುಕು Śm. 59; ಮೇಲ್ಮುಸುಕು Kk. 21, o. r. ಝು-; Te. ಜಾಲಿಮು, a veil; *cf.* ಸಂವ್ಯಾನ, an upper garment? Mhr. ಝಾಂಪ್ಪಡ, muffling up the face; ಝಾಂಪ್ಪಡ, ಝಾಂಪಣೆ, ಝಾಂಕಣ, a cover; a lid; ಝಾಂಪಣೇಂ, ಝಾಂಕಣೇಂ, to cover; to hide).

ಜಳವ್ಬಾಯ್ತ jaḷamba-āyta. a fanner (Śmd. 234). (ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯುವ Śm. 45; Mhr. ಝಡಪಣೇಂ, to fan, winnow; a flapper, fan).

ಜಳರುಹ jaḷa-ruha. = ಜಲರುಹ. a lotus (Bp. 11, 20).

ಜಳಿಗ್ರಾಹ್ಯ jaḷi-grāhya. = a ಜಡಿ-. to be taken or understood as something cold, or solid, poetically used of moonshine (adj., Kāvy. 5, 10).

ಜಳ್ಳು jaḷḷu. = ಜರಡು etc., ಜೊಳ್ಳು. unsubstantiality; emptiness, hollowness; worthlessness; defect (ಕೊಜಿ Ct. I, 29; ಜರಡು, ಜಾಳ್, ಪೊಳ್ಳು, ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ Bhn. 49; ಪಲಾಲ, ನಿಷ್ಫಲ, ಫಲವಿಲ್ಲದ ಹೊಟ್ಟು Si. 306; My.; Tu., M. ಚಳ್ಳು; *cf.* M. ಚವಲೆ, ಚಾಡೆ, ಚಾಯಿ, ಚಾವಿ, ಚಾಱು, empty grain, etc.; and T. ಚವಲೈ, ಚಾವಟ್ಟೈ, ಚಾವಿ; and Te. ಜಾಡು, ಸಾವಿ; T. ಚಣ್ಡು, an empty husk). — ಜಳ್ಳುಕಾಱು. an empty grain of corn (My.). — ಜಳ್ಳು ಜಗರಿ. reit. (Rām. 5, 8, 54). — ಜಳ್ಳು ತೆನೆ. a blasted spike of corn (My.). — ಜಳ್ಳುತೆನೆಯು ಹುಲ್ಲು. (ಕಡಂಗರ, ಬುಸ, ಪೊಳ್ಳು Si. 306). — ಜಳ್ಳುಬತ್ತ. (ಪುಲಾಕ, ತುಚ್ಛಧಾನ್ಯ Si. 405). — ಜಳ್ಳುಮಾತು. an empty, vain, not trustworthy word or speech (My.). ಜಳ್ಳುಮಾತಿ ನಿನ್ದ ಪೊಳ್ಳುಗಳೆಯುತ್ತಾನೆ (Prv.). — ಜಳ್ಳೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. barren sesamum (My.; ತಿಲಪಿಂಜ, ತಿಲಪೇಜ, ನಿಷ್ಫಲತಿಲ Si. 305).

ಜಳ್ಳುಗ jaḷḷuga. a weak, feeble man (Bh. 8, 24, 43). [Tu. ಚಳ್ಳ್. useless].

ಜಲವೆ jaḷave. = ಗಲು 2, etc., ಜಲ್ಲೆ 2. (My.). a bamboo pole.

ಜಾ jā. = ಜಾಜಿ. — ಜಾಕಾಯಿ. = ಜಾಜಿಕಾಯಿ. (My.; Si. 228). — ಜಾಪತ್ರಿ = ಜಾಜಿಪತ್ರೆ. (B. 3, 52; My. as ಜಾಪತ್ರೆ).

ಜಾಗ jāga. = ಚಾಗ 1. the colour green (ಪಸುರ್, ಪಚ್ಚೆ Śm. 69; ಪಸುರ್ಪು Kk. 25, o. r. ಚಾಗ; ಪಸುರ್ಪು, ಮರಕತ ವರ್ಣ Śs.). *cf.* ಜಂಗಾಲ್. — ಜಾಗವರಲ್. -ಪರಲ್. the green, pebble: an emerald see ಪೊಸ-. (ಪಸುರುವಣಿ, ಮರಕತ Śm. 68; ಪಸುರ್ವಣಿ, ಮರಕತ Kk. 48). [ಜಾಗಂಗಳ ಪಸುರ್ಗಳೆಸೆಯೆ Ap. 4, 3].

ಜಾಗ jāga. 1. Tbh. of ಯಾಗ a sacrifice. (Ct. II, 43; Abh. P. 5, 108).

ಜಾಗ jāga. 2. a place; a spot; room (C.; Mhr., H., Br. ಜಾಗಾ). see ಷಹರ್-. ಜಾಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾಗ ಬೇಕು (Prv.). see Prv. s. ಜನ.

ಜಾಗಟೆ jāgaṭe. = ಜಗಳೆ, etc., ಜೇಗಟೆ q. v. a circular metal plate, a gong, used by religious mendicants, in temples, etc. (C.; Te. ಜೇಗಟಿ, ಜೇಗಟ್ಟೆ; T. ಚೇಗಣ್ಡಿ, ಚೇಮಕ್ಕಲ; M. ಚೇಙ್ಙಲೆ, ಚೇಱುಮಣ್ಣಲ, ಚೇಮಣ್ಣಲ). ಕೂಗಬೇ ಹುಣ್ಣಾದರೆ ಜಾಗಟೇ ಬಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಆಗದೇ? (Prv.). see ಬೀರ-, ವೀರ-; s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಜಾಗರ jāgara. 1. = ಜಾಗ್ರ. *waking, watching; wakefulness.* [Pb. 3, 83 va.]; (Bp. 53, 11).

ಜಾಗರ jāgara. 2. = ಜಗರ, etc. *mail, armour.*

ಜಾಗರಣ jāgaraṇa. waking, remaining awake; keeping a vigil; becoming awake; wakefulness, watchfulness. see ಎಚ್ಚರ್.

ಜಾಗರಣೆ jāgaraṇe. = ಜಾಗರಣ. (C.; B. 4, 123). ಏಕಾದಶೀ ಜಾಗರಣೆ ದ್ವಾದಶೀ ಪಾರಣೆ (Prv.).

ಜಾಗರಿತ್ರ jāgaritṛ. *wakeful, awake, vigilant.*

ಜಾಗರೂಕ jāgarūka. *wakeful; watchful.*

ಜಾಗರೂಕತೆ jāgarūkate. wakefulness, etc. (Si. 73; My.). see ಅ-.

ಜಾಗರೆ jāgare. *waking, being awake.*

ಜಾಗರ್ಯೆ jāgarye. waking, being awake.

ಜಾಗಿಸು jāgisu. to stretch or raise (the body to its full length); (Grj. 5, 20; see s. ಚಾಚು).

ಜಾಗೀರು jāgīur. = ಜಹಗೀರು. (C.; Br.).

ಜಾಗೀರುದಾರ jāgīru-dāra. = ಜಹಗೀರುದಾರ. a land holder, etc., (My.).

ಜಾಗು jāgu. 1. = ಚಾಗು, etc. hurrah, bravo. (Bh. 8, 3, 4) — ಜಾಗು ಜಾಗು. rep. (J. 4, 16). — ಜಾಗುರೆ. -ಉರೆ. = ಚಾಗುರೆ, q. v.

ಜಾಗು jāgu. 2. silence, taciturnity (ಮೌನ Ct. I, 71). *cf.* ಸಾವಗಿಸು 2.

ಜಾಗುಡ jāguḍa. *saffron.* (T. ಚಾಯಲ್).

ಜಾಗೃತ jāgṛita. = ಜಾಗ್ರತ. awake; attentive (Mhr.; B. 4, 41).

ಜಾಗ್ರ jāgra. = ಜಾಗರ 1. waking, etc. (My.). ಅಱುದಿಕ್ಕಿಸಲು ಜಾಗ್ರಂ (Mr. 317).

ಜಾಗ್ರತ್ jāgrat. watching, being awake.

ಜಾಗ್ರತ jāgrata. = ಜಾಗೃತ. (My.; B. 5, 170. 228). 2, = ಜಾಗ್ರತೆ — ಜಾಗ್ರತವಿಡು. -ಇಡು. to pay attention to, to consider well (c. Acc., B. 4, 31).

ಜಾಗ್ರತೆ jāgrate. wakefulness; attention, carefulness (My.; B 2, 9). see ಅ-. — ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to take care (My.; B. 4, 162).

ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತಿ jāgrat-svapna-suṣupti. waking, dreaming (or hallucination) and profound sleep. (My.).

ಜಾಂಗಲ jāṅgala. (fr. ಜಂಗಲ). arid; desert, covered with jungle; wild, not tame; savage, barbarous; *flesh* (ಬಿಕ್ಕು, ಅಡಗು Kk. 41).

ಜಾಂಗಲಿಕ jāṅgalika. = ಜಾಂಗುಲಿಕ. (Sk.).

ಜಾಂಗುಲ jāṅgula. knowledge of poisons; jugglery.

ಜಾಂಗುಲಿಕ jāṅgulika. = ಜಂಗುಳಿಗ? *a snake-catcher, a dealer in antidotes, a poison-doctor, a conjurer, a juggler* (ಗಾರುಡಿಗ Mr. 391).

ಜಾಂಘಿಕ jāṅghika. (fr. ಜಂಘಾ). light-footed; *a courier, a runner.*

ಜಾಜಮು jājama. = ಜಾಜೀಮು. a floor-cloth (Mhr., H. ಜಾಜಮು, ಜಾಜೀಮು; ಆಸನ Cb.).

ಜಾಜಿ jāji. = ಜಾ, ಜಾದಿ, ಜಾಯಿ 2. Tbh. of ಜಾತಿ. mace, nut-meg. 2, Jasminum grandiflorum (ಜಾತಿ, ಮಾಲತಿ, ಸುಮನಸ್ Nr.; ಜಾತಿ Ct. II, 7; ಮಾಲತಿ Mr. 123). see ಕಾಡು-, ಗುಣ್ಡು-, ಹೆಜ್-; J. 3, 36. — ಜಾಜಿಕಾಯಿ. = ಜಾಜಿ No. 1. (C.; ಜಾತಿಕೋಶ, etc. Si. 228). — ಜಾಜಿಕಾಯಿಗಿಡ. the nutmeg-tree, Myristica moshata Thumb. (St. & Pl.; My.; B. 3, 52). — ಜಾಜಿಪತ್ರೆ. = ಜಾಪತ್ರಿ, ಜಾತಿಪತ್ರಿ. the outer skin of the nutmeg, mace (My.; Mhr. ಜಾಯ-). — ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ. Jasminum grandiflorum Lin. (S. Mhr.) — ಜಾಜಿಯ ಗಿಡುವು. the shrub Jasminum grandiflorum (ಜಾತಿ Nn. 76; ಜಾತಿ, ಮಾಲತಿ, ಸುಮನಸ್ Si. 139). — ಜಾಜಿಹುವ್ವು. = ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ. (My.).

ಜಾಜೀಮು jājīma. = ಜಾಜಮು. (B. 5, 126; S. Mhr. rare).

ಜಾಜು jāju. = ಜಾದು, q. v. the colour of red ochre, red colour (ಹಿಮು, ಕಾವಿ Nn. 81; J. 23, 36; Te.; see s. ಚಣ್ 1). [ಬಿಸುನೆತ್ತರಬಿಗಗಳುವಿಗ ಪಾಯೆ ಪೆರವಿಗಗಳ್ಗೆರಸು ಜಾಜಿನ ಪರ್ವತಂಗಳನ್ತೆ ಕೆಡದಱ್ತು ತಱ್ತುದಾಗಳ್ Pb. 10, 96 va.]. [Tu. ಜಾಯಿ, grey colour].

ಜಾಜು jāju. 1. = ಗಾಜು No. 2. ಜಾದು. a mineral.

ಜಾಜು jāju. 2. = ಜಹಜು. a ship. (My.).

ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನ jājvalyamāna. shining, flaming, resplendent. (My.; Te.).

ಜಾಟಲಿ jāṭali. = ಝಾಟಲ, ಪಾಟಲಿ. *the tree Bignomia suaveolens* Roxb. (?).

ಜಾಠರ jāṭhara. (fr. ಜಠರ). stomachic, abdominal. (R.).

ಜಾಡ jāḍa. = ಜೇಡ. a weaver (My.), belonging to the Liṅgavanta sect (S. Mhr.: Tu. ಜಾಡೆ; T. ಚೇಡ; Te. ಜೇಣ್ಡ, ದೇಣ್ಡ; *cf.* ಜಾಡಿಕೆ, ಜಾಱುಗೆ, ಸಾಱುಗೆ, ಸಾಲೆ; Sk. ಜಾಲ, ಶಾಟಿ, ಶಾಲಿಕ). 2, spider (ಗುಣಪೃಷ್ಠ, ಮಶಕಾರಿ Mr. 166; My.; Bp. 18, 37. 42; *cf.* Sk. ಜಾಲಿಕ). ಜಾಡನಾದರೂ ನೋಡಿ ನೇಯಬೇಕು (Prv.). — ಜಾಡನ ಗೂಡು. a spider's net (My.). — ಜಾಡ ಬೂಡ. dupl. = ಜಾಡಹುಱ. (S. Mhr.). — ಜಾಡರ ದಾಸಿ. N. (Bp. 11, 36; 23, 41; 57, 34). — ಜಾಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ. N. (Bp. 23, 6). — ಜಾಡಹುಱ. = ಜಾಡ ಹುಱು. (C.). — ಜಾಡಹುಱು. = ಜೇಡಹುಱ, ಸಾಲೆ-. a spider (ಲೂತೆ, ತನ್ತುವಾಯ, ಊರ್ಣನಾಭ, ಮರ್ಕಟಕ Si. 171).

ಜಾಡ jāḍa. a kind of horse (ತುರಗಂ ಎಡನಾಗೆ ಜಾಡಂ Mr. 275).

ಜಾಡಗಿತ್ತಿ jāḍa-gitti. a woman of the jāḍa caste (C.). ಜಾಡಗಿತ್ತಿಯ ಗಣ್ಡನಾದರೂ ನೆಯ್ದಲ್ಲದೇ ಬಟ್ಟೆಯಾಗದು (Prv.).

ಜಾಡಣೆ jāḍaṇe. ಝಾಡಣೆ. shaking; shaking off; throwing; removal (Bh. 10, 6, 22; Rām. 3, 4, 4; 4, 6, 4; 6, 11, 7); discharging the bowels, purging (My.); diarrhoea (My.; Mhr. ಝಡಕಣೇಂ, ಝಾಡಣೇಂ, to sweep; to shake cloth, etc.; to fan, grain, fire, etc.; to jerk or throw out, an arm, etc.; to clear off all moneys in arrears; to scold vehemently; to exercise; to kick, to recoil in going off, as a gun; ಝಾಡಾ, a general clearance of accounts; discharging the bowels; ಝಾಡೂ, a broom; a sweeper).

ಜಾಡತಿ jāḍati. = ಜಾಡಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಜಾಡಮಾಲಿ jāḍa-māli. a sweeper (C.).

ಜಾಡಾ jāḍā. = ಜಾಡೆ. a general clearance of accounts (My.; see Mhr. s. ಜಾಡಣೆ).

ಜಾಡಿ jāḍi. a common cumbly, especially for spreading out on the ground and sitting upon; old. (C; T. ಚಾಡಿ, a cloth = ಚೀಲೈ; *cf.* ಜವಳಿ). see Prv. s. ಜಮ್ಬಾಸೆಟ್ಟಿ.

ಜಾಡಿ jāḍi. 1. a discharge, a flood, a stream, an outburst, as of tears, heat, wrath, etc.; force (Rām. 2, 7, 3; 3, 2, 23; 3, 6, 50; 6, 11, 3; Bh. 2, 10, 25).

ಜಾಡಿ jāḍi. 2. a mass (Bh. 8, 26, 11; Mhr. ಝಾಡೀ, Sk ಝಾಟ, a thicket; Te. ಝಾಟ = ಸಮೂಹ).

ಜಾಡಿ jāḍi. 3. a jar (My.; H.).

ಜಾಡಿಕೆ jāḍike. (fr. ಜಾಡ). a weaver's business; an assemblage or number of weavers (S. Mhr.).

ಜಾಡಿಸು jāḍisu. to sweep; to dust; to whisk (C.; B. 1, 25; 4, 154; Bh. 1, 12, 15). 2, to shake, as cloth, etc. (C.; J. 30, 14); to remove by dusting, etc. (C.; B. 1, 21; 4, 197); to shake off; to jerk or throw out, as an arm, a leg, so as to remove something (C.; B. 4, 79; Bh. 3, 13, 35). 3, to discharge from the bowels; to purge (v. i., C.; B. 4, 41; 5, 13). 4, to throw (Rām. 5, 8, 51). 5, to reprove (My.; Te.). 6, to put into smart action, to urge on or drive forwards (Abh. P. 13, 70). 7, to be fanned, as fire (Bh. 1, 20, 27, o. r. ಗಾಡಿಸಿತು; Te. ಜಾಡಿಂಚು; T., M. ಚಾಡು; see Mhr. s. ಜಾಡಣೆ).

ಜಾಡು jāḍu. = ಜಾಡೆ. (My.; Te. ಚಾಲು, a line, row, furrow, track, trace = K. ಸಾಲು).

ಜಾಡೆ jāḍe. = ಜಾಡು. the mark of a footstep, or of a carriage-wheel, a track, a trace (My.; Te.); a slight or faint notice (My.; Tu. ಜಾರೆ, T. ಚಾಡೈ, M. ಚಾಡೆ); a wink, a hint (My.; Te., T.; Mhr. ಛಡಾ, a trace, vestige and indication of a thing sought). see ಕಣ್-.

ಜಾಡೆ jāḍe. = ಜಾಡಾ. (My.).

ಜಾಡ್ಯ jāḍya. (fr. ಜಡ). coldness, etc.; apathy; dullness; stupidity; heaviness of system occasioned by crudities in the stomach; indisposition, disease (My.). see ಕುಸುಮ-; J. 18, 48.

ಜಾಣ್ jāṇ. Tbh. of ಜ್ಞಾನ. knowing, knowledge, understanding, ingenuity, cleverness; cognizance. (Śmd. 58, 60). [ಮೊದಲೊಳ್ ಕಲ್ತಂಗಲ್ಲದೆ ಪದದೊಳ್ ಜಾಣಂ ಬೆಡಂಗುಮುಕ್ಕುಮೆ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 1, 9]. ನಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ, ಮುಗ್ಧೆಗೆ ಜಾಣಂ ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 84). ಜಾಣ್ ನೆರೆದಪುದು or ಜಾಣ್ಣೆರೆದಪುದು (190). see Cpr. 1, 43; Ch. v. 16. 131; J. 21, 57. — ಕುಱು ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಆಱುವದೇ ತನಿರಸವ, ಹೊಱಗಣ ಸೋಗೆ ಅಗಿವನ್ತೆ? ಜಾಣಿನಾ ಕುಱುಹು ಬೇಱೆ! (Sp.). ಜಾಣ ಮುದಕಿ (C.; B. 3, 59). — ಜಾಣ. see it separately. — ಜಾಣೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. (Śmd. 242). a possessor of knowledge. — ಜಾಣ್ಗಿಡು. -ಕಿಡು. knowledge to be destroyed or impaired. ಜಾಣ್ಗಿಡೆ ಮುತ್ತುಂ ಮೆಱಸಂಗೋಲೆದನ್ತಿರೆ ಪೇಟ್ವಱುಗವಿಗಳ ಕವಿತೆ (Śmd. 78). — ಜಾಣ್ಗೂಡು. -ಕೂಡು. understanding to join (Rśv. 11, 110). — ಜಾಣ್ನುಡಿ. 1. see s. ಕೌಳಿಕ. a clever word. — ಜಾಣ್ನುಡಿ. 2. to utter clever words (J. 8, 16). — ಜಾಣ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain

knowledge, etc. (Abh. P. 2, 53; Rsv. 6, 23). — ಜಾಣ್ಬಿಡು. to abandon investigation, to forget (Cpr. 2, 35).

ಜಾಣ jāṇ-a3. a skilful, knowing, or clever man (ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಪ್ರವೀಣ Si. 353. 414; C.; Bp. 59, 3; Nn. 168; Prll. 3, 6; J. 1, 8; B. 1, 18). [ನುಡಿಯಂ ಛನ್ದದೊಳೊನ್ದಿರೆ ತೊಡರ್ಚಲಱಿವಾತನಾತನಿನ್ದಂ ಜಾಣಂ Kr. 1, 16; Pb. 11, 56; Ap. 7, 128]. [Tu. ಜಾಣೆ]. ನುಡಿದು ಜಾಣಂ (ಸಮುಖ Mr. 241). ಜಾಣನಿಗೆ ಊಣೆಯ ಇರಬಾರದು. — ಜಾಣನಿಗೆ ಜಾಣನಿಗೆ ಮೂಱು ಹಾದಿ, ಜಾಣನಿಗೆ ಕೋಣನಿಗೆ ಎರಡು ಹಾದಿ, ಕೋಣನಿಗೆ ಕೋಣನಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಹಾದಿ. — ಜಾಣನಿಗೆ ಮಾತಿನ ಪೆಟ್ಟು, ಕತ್ತೆಗೆ ಲತ್ತೇ ಪೆಟ್ಟು. — ಜಾಣನಿಗೆ ಮೂಱು ಕಡೆ, ಹೆಡ್ಡನಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಕಡೆ (Prvs.). see ನುಡಿ-; Prv. s. ಮಾತು. fem. ಜಾಣಳು (B. 3, 59; C.).

ಜಾಣತನ jāṇatana. = ಜಾಣ್. (C.; B. 3, 29. 32; ಚತುರತೆ, ವೈಚಕ್ಷಣ್ಯ G.).

ಜಾಣಾಯಿಲ jāṇ-āyila. = ಜಾಣಾಯ್ಲ, q. v.

ಜಾಣಾಯ್ಲ jāṇ-āyla. = ಜಾಣ, q. v. (ಜಾಣ Bhn. 18, o. r. ಜಾಣಾಯಿಲ).

ಜಾಣಿಕೆ jāṇike. = ಜಾಣ್. [ಸಹಜ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೃತ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಮ್ಬುದು — ಇನ್ತಿದು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಜಾಣಿಕೆಕಾಣಿಕೆ Cv. 454]. see ಬಿಲ್ಜಾಣಿಕೆ.

ಜಾಣಿಮೆ jāṇime. = ಜಾಣ್ಮೆ, q. v. (Bp. 42, 24; My.).

ಜಾಣುಮೆ jāṇume. = ಜಾಣ್ಮೆ. (Bp. 4, 27).

ಜಾಣುವೆ jāṇuve. = ಜಾಣ್ಮೆ. (Rām. 1, 5, 31).

ಜಾಣೆ jāṇe. a skilful, knowing, or clever woman (C.; Grj. 4, 62; Si. 185). ಆ ಪೆಣ್ ಜಾಣೆ (Śmd. 109). ಜಾಣೆಯಾದರೆ ವೀಣೆ ಬಾಱಿಸ್ಯಾಳು. — ಕೆಟ್ಟ ಅಡಿಗೆ ಅಟ್ಟೋಳೇ ಜಾಣೆ (Prvs.).

ಜಾಣ್ಡೆ jāṇḍe. = ಜಣ್ಡೆ. (Si. 84; My.).

ಜಾಣ್ಮೆ jāṇme. = ಜಾಣಿಮೆ, ಜಾಣುಮೆ, ಜಾಣುವೆ. (Śmd. 248). knowing, knowledge, etc. (= ಜಾಣ್; ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ, ಪ್ರಗಲ್ಭತೆ Mr. 458). ವರರುಚಿಯ ಜಾಣ್ಮೆ (Mr. 4). see Bp. 40, 23; 42, 16; J. 6, 31.

ಜಾತ jāta. *born, brought forth, grown, become, produced; having, possessing;* appearing, manifest; a male issue, a son; birth; a creature; *a race, kind, sort, or species; a mass, a multitude, a collection of things;* a man of caste, an honorable man (see Prv. s. ಜಾತಿಹೀನ). see Mr. 78 & ರಾಗ.

ಜಾತಕ jātaka. astrological calculation of a nativity; nativity; a horoscope (C.; Mhr.).

ಜಾತಕರ್ಮ jāta-karma. a ceremony performed after the birth of a child, as giving a name, etc. (Cpr. 3, 102 va.; Grj. 3, 56; J. 28, 60). ಜಾತಕರ್ಮ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಪಾತಕವಿಲ್ಲವೋ? (Prv.).

ಜಾತನ jā-tana. ? (Śmd. 248, Mdb. MS.).

ಜಾತರಜಸ್ jāta-rajas. *having the catamenia.*

ಜಾತರೂಪ jāta-rūpa. the form in which a person is born, nakedness. 2, *gold.*

ಜಾತವೇದ jāta-vēda. (Śmd. 285). = ಜಾತವೇದಸ್. a certain metrical foot (Ch.).

ಜಾತವೇದಸ್ jāta-vēdas. *Agni.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಜಾತವೇದಸ jāta-vēdasa. = ಜಾತವೇದಸ್. (Mr. 45).

ಜಾತಸೂತಕ jāta-sūtaka. impurity from birth. (Bp. 18, 98).

ಜಾತಾಪತ್ಯೆ jāta-apatye. *a woman who has borne a child.*

ಜಾತಾಬಾಕಿ jātābāki. balance, remainder, after deduction (My.; Br.).

ಜಾತಾಶೌಚ jāta-aśauca. = ಜಾತಸೂತಕ. (My.).

ಜಾತಿ jāti. = ಜಾಜಿ, etc. birth, production. 2, *birth, descent;* rank; *lineage, race, family; tribe; caste* (ಕುಲ Nn. 76). 3, *kind, sort, genus, species* (Ch.); the character or peculiarities of a species. 4, superior breed or quality; good or fit behaviour (ನಯ, ಅತಿನಯ 76). ಜಾತಿಯಾದ ಕುದುರೆ (ಉತ್ತಮಾಶ್ವ Si. 272). 5, a word expressing the idea of species or genus; a collective noun (Śmd. 167. 168; Kāvy. I, 2, 62-65). 6, a particular figure of speech in rhetoric (III, 3, B, 3-9; ಸಾಹಿತ್ಯಭೇದ 76). [Kr. 3, 2. 6]. 7, a flower (ಕುಸುಮ, ಪುಷ್ಪ 76). 8, nutmeg; mace. 9, *the great-flowered jasmine, Jasminum grandiflorum* Lin. (ಜಾದಿ Ct. I, 104; ಜಾಜಿಯ ಗಿಡುವು 76). 10, a multitude (ಸಮೂಹ 76). 11, the number eighteen (ಪದಿನೆಣ್ಟು Mr. 348; see ಜಾತಿಸಮೂಹ). 12, the tree Cordia myxa (ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ, ಚೆಳ್ಳು Mr. 124). 13, a class of metres (Ch.) 14, ನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ (G.). ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ ನೀತಿ. — ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಾತು, ತೂತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬೆಣೆ. — ಜಾತಿಗೆ ಭೇದವಾದರೂ ನೀತಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. — ಜಾತಿ ತಪ್ಪಿದರೂ ನೀತಿ ತಪ್ಪಬಾರದು. — ಜಾತಿ ಬೇಱೆಯಾದರೆ ನೀತಿ ಬೇಱೆಯೇ? — ಜಾತೀ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಜೂತಿ ಅನ್ದರೆ ಆಳಿಗೆ ಒನ್ದು ದುಡ್ಡು ತೂಕ. — ಜಾತಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪಾತಕಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. (Prvs.). ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು (ವರ್ಣ, ದ್ವಿಜಾದಿಕುಲ Nn. 71). see Bp. 55, 19; Prv. s. ನಾಯಿ. — ಜಾತಿಕೋೞಿ. a European fowl (My.). — ಜಾತಿಜನ. Europeans (My.; Te. ಜಾತಿವಾಡು).

ಜಾತಿಕರ್ಮ jāti-karma. the essential and purificatory rites of a tribe or caste (ಸಂಸ್ಕಾರ G.; My.).

ಜಾತಿಕೋಶ jāti-kōśa. = ಜಾತೀಕೋಶ.

ಜಾತಿಗಾದೆ jāti-gāde. a kind of metre (Ch.).

ಜಾತಿಗಾಱ jāti-gāṟa. a kind of strolling merry-andrew (S. Mhr.; the Mhr. ಭೋಪಿರೀ). ಜಾತಿಗಾಱನ ಮಾತು ಸೀತಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು (Prv.).

ಜಾತಿಗೊಲ್ಲ jāti-golla. a golla by descent, etc. (Bp. 40, 32).

ಜಾತಿದ್ವೇಷ jāti-dvēṣa. innate hatred or enmity. 2, mutual hatred of races or castes (My.). 3, enmity with one's caste (My.).

ಜಾತಿಧರ್ಮ jāti-dharma. the duty of caste, the law or usage of caste (C.).

ಜಾತಿಪತ್ರಿ jāti-patri. = ಜಾಜಿಪತ್ರೆ, etc. (ಜಾಯಿಫಲ Mr. 144).

ಜಾತಿಫಲ jāti-phala. = ಜಾಯಿಫಲ. *the coat of the nutmeg, mace.*

ಜಾತಿಭೇದ jāti-bhēda. a difference or distinction of castes (B. 5, 285).

ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟ jāti-bhraṣṭa. fallen from caste; an outcast (C.).

ಜಾತಿಮಾತ್ರೋಪಜೀವಿ jāti-mātra-upajīvi. *one who gets a living only by the merit of his caste.*

ಜಾತಿವನ್ತ jāti-vanta. of high kind, breed or rank, as fruits, beasts, etc. (My.). ಜಾತಿವನ್ತಕುದುರೆ (ವಲ್ಲಭ G.).

ಜಾತಿವರ್ಣ jāti-varṇa. a characteristic or peculiar colour. ಜಾತಿವರ್ಣದ ಹಯಕ್ಕೆ ಅಂಘ್ರಿವಲಯಂ ವಾಲ ಮೋತಿ ಕಪ್ಪಾಗೆ ಸತ್ವಾಧಿಕಂ (Mr. 278).

ಜಾತಿವಳ jāti-vaḷa. a man who belongs to a caste. ಅಷ್ಟಾದಶಂಗಳೆನ್ನಿಪ ಜಾತಿವಳವರ್ (C. Bp. 47, 43).

ಜಾತಿವೈರ jāti-vaira. = ಜಾತಿದ್ವೇಷ. (My.).

ಜಾತಿಸಂಕರ jāti-saṅkara. a medley or amalgamation of castes (My.).

ಜಾತಿಸಮೂಹ jāti-samūha. the collection of castes (ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು Nn. 78).

ಜಾತಿಸಮ್ಬನ್ಧ jāti-sambandha. connection of race or genus (Śmd. 161).

ಜಾತಿಹೀನ jāti-hīna. of low birth or descent; void of caste; an outcast (C.). ಜಾತಿಹೀನರ ಮನೆಯ ಜ್ಯೋತಿ ತಾ ಹೀನವೇ? ಜಾತಿ ವಿಜಾತಿಯೆನಬೇಡ! ದೇವನೊಲಿದಾತನೇ ಜಾತ (Sp.).

ಜಾತೀಕೋಶ jātī-kōśa. *the coat of the nutmeg, mace.*

ಜಾತೀಯ jātīya. relating or belonging to any species, genus, tribe, etc. see ಸ-.

ಜಾತು jātu. *sometimes;* once upon a time.

ಜಾತೆ jāte. the feminine form of ಜಾತ: born, etc; a female offspring, a daughter. see ಪ್ರ-; J. 2, 12.

ಜಾತೋಕ್ಷ jāta-ukṣa. *a young bullock, an ox.* see Nr. s. ಹಿಡಿಕು.

ಜಾತ್ಯ jātya. belonging to a family or caste; *of noble descent* (ಕುಲೀನ, ಕುಲವುಳ್ಳವನು Nn. 74; ಸತ್ಕುಲಜ Mr. 482); *best, excellent* (ಒಳ್ಳೆ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 74); pleasing, beautiful (ಸೌಮ್ಯ, ಚೆಲುವನು 74); great power (ಅತಿಬಲ್ಪು, ಅತಿಬಲುಹು 74).

ಜಾತ್ಯಂಧ jāti-andha. blind from birth, born blind. (Bp. 49, 43; Śsv. 5, 14 va.).

ಜಾತ್ಯಶ್ವ jāti-aśva. a high-bred horse. (Śmd. 22, 83).

ಜಾತ್ಯಾ jātyā. by nature or disposition. (B. 4, 47. 217).

ಜಾತ್ರೆ jātre. Tbh. of ಯಾತ್ರೆ (Śmd. 343; C.). ಜನ ಮರುಳೋ? ಜಾತ್ರೆ ಮರುಳೋ? (Prv.). see Bp. 42, 10; Prv. s. ತೇರು.

***ಜಾದಗೆ jādage.** = ಚಾತಕ. a bird said to live only upon rain drops. ಮುಪ್ಪುನಿಯ ಜಾದಗೆವಕ್ಕಿ ಹಂಸೆ ಕೊಳನಂ ... ನೆನೆವನ್ತಾಂ ನೆನೆವೆಂ Ap. 12, 32.

ಜಾದಿ jādi. Tbh. of ಜಾತಿ. a kind of jasmine. [ಕಡವಿನ ಕಮ್ಪಡಂಗಿದುದು ಜಾದಿಯ ಕಮ್ಪೊದವಿತ್ತು Pb. 7, 69; Ap. 5, 36]; (Śmd. 338; Śm. 27; Kk. 20; Ct. I, 104; ಮಾಲತಿ Śs.; Rsv. 11, 84). ಜಾದಿಯ ತ್ತಣೆನ್ದೆಯುಂ ಕೇದಗೆಯತ್ತಣೆನ್ದೆಯುಂ ಕಮ್ಪು ಬನ್ದುದು (Śmd. 150).

ಜಾದು jādu. = ಜಾಜು. red colour. (Te.; T. ಚಿವಪ್ಪು, ಚೇತ್ತು, ಚೇದು, ಚೇನ್ನು, ಚೇಪ್ಪು, ಚೇಯ್; M. ಚಾಯಿಲ್ಯ, ಚಾಲಿಯ, vermilion; see ಚಣ್ 1). [— ಜಾದಿನ ಸೀಲೆ. a red coloured cloth. ಪನ್ನೆರಡು ವರುಷದೊಳಗೆ ಮಹಾಪದ್ಮನಂ ಕಿಡಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಸೆಗಳಂ ಕಳೆಯೆನೆನ್ದು ಜಾದಿನ ಸೀಲೆಗಳನುಟ್ಟು Vr. 186, 6]. — ಜಾದುಕಲ್. red ochre (ಕಾವಿ Śm. 52).

ಜಾದು jādu. = ಜಾಜು 1. Tbh of ಧಾತು. a mineral. (Śmd. 370; ಗೈರಿಕ, ಧಾತು Hlā.). 2, magic. (H.).

ಜಾದುಹ jāduha. Tbh. of ದಾತ್ಯೂಹ. a water bird. (ಜಲರಂಕು, ದಾತ್ಯೂಹ Hlā.).

ಜಾದೂಗಿರಿ jādū-giri. magical arts (Mhr., H.; ಕುಹಕ Cb.).

ಜಾನ jāna. 1. Tbh. of ಧ್ಯಾನ. meditation. [ಸರೋಜಾನನೆ ಜಾನದಿಂ ಬರಿಸೆ ಬನ್ದು ಯಮಂ Pb. 1, 119]; (Śmd. 344; Śsv. 3, 25). — ಜಾನಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. a parrot (ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ, ಗಿಳಿ Ct. II, 83).

ಜಾನ jāna. 2. = ಜೀಣ, ಜೀನ. a woollen rug or blanket (My.; Si. 230; Mhr. ಜೀನ, felt).

ಜಾನಕಿ jānaki. (fr. ಜನಕ). = ಜಾನಕ್ಕಿ. Sītā, the wife of Rāma. (J. 18, 15. 18. 24, etc.).

ಜಾನಕೀಜಾನಿ jānakī-jāni. whose wife is Jānakī: Rāma (My.).

ಜಾನಕೀಪತಿ jānakī-pati. Rāma. (My.).

ಜಾನಕೀರಮಣ jānakī-ramaṇa. Rāma (My.).

ಜಾನಕ್ಕಿ jānakki. Tbh. of ಜಾನಕಿ. see Sp. s. ಮೆಕ್ಕೆ.

ಜಾನಪದ jānapada. (fr. ಜನಪದ). an inhabitant of the country; a peasant, a rustic; a subject. (R.); community, folk.

ಜಾನಹೀನ jāna-hīna. thoughtless (Bp. 60, 43).

ಜಾನಿ jāni. —ಜಾನಿಗಿಡ. a small tree, Grewia abutifolia Juss. (Z.).

ಜಾನಿ jāni. 1. a wife. see ಅರುನ್ಧತೀ-, ಜಾನಕೀ-.

ಜಾನಿ jāni. 2. Tbh. of ಧ್ಯಾನಿ. meditating. see ಮನೋಜ್ಞ.

ಜಾನಿಸು jānisu. Tbh. of ಧ್ಯಾನಿಸು, to meditate, to think on, etc. (ಧ್ಯಾನ Śmd. Dh; Śsv. 2, 84. 93; 4, 117). [ಜಿನೇನ್ದ್ರನಂ ಬಗೆವ ಮನಂ ಗಡಂ ಮುಗುಳ್ದು ಜಾನಿಪ ಕಣ್ಣಡಂ Ap. 2, 60].

ಜಾನು jānu. *the knee.*

ಜಾನುದಘ್ನ jānu-daghna. reaching to or as high as the knee (Abh. P. 13, 61).

ಜಾನೆ jāne. = ಜಾವ. see ಮುಂ-.

ಜಾನ್ತ ja-anta. a term with final ಜ್. (Śmd. 309).

ಜಾಹ್ನವಿ jānhavi. Tbh. of ಜಾಹ್ನವಿ. the Ganges (My.; J. 9, 26. 28).

ಜಾಪ jāpa. (fr. ಜಪ). muttering, whispering, etc. see ಉಪ-.

ಜಾಪಾರ jāpāra. Bishop's weed, Ptychotis ajowan Dec. (ಯವಾನಿ Mr. 136, o. rs. ಚಾಪಾರ in one MS., ಚೋಪಾರ in two MSS.).

ಜಾಪಾಳ jāpāḷa. = ಜಾವಾಳ. (T. ನೇರ್ವಾಳ; Te. ನೇಪಾಳ; Mhr. ಜೇಪಾಳ). —ಜಾಪಾಳದ ಕಾಯಿ. the croton-seed (C). — ಜಾಪಾಳದ ಗಿಡ. a shrub or small tree, the croton-oil plant, Croton tiglium Lin. (St. & Pl.). — ಜಾಪಾಳದ ಮಾತ್ರೆ. a pill of croton-seed (My.). ಜಾಪಾಳದ ಮಾತ್ರೆಗೆ ನೇಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆ? (Prv.). — ಜಾಪಾಳದ ಸತ್ತೆ. (ದನ್ತಿ Si. 158).

ಜಾಪು jāpu. = ಚಾಪು, etc. the measure of a long stride (S. Mhr.).

ಜಾಪ್ಯ jāpya. 1. (Tbh. of ಯಾಪ್ಯ). a sluggard, a lazy man (My.); loitering, laziness (My.; Te.).

ಜಾಪ್ಯ jāpya. 2. to be muttered, to be repeated in a low voice (ಜಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನ್ಥಾದ್ದು Dhw.).

ಜಾಪ್ಯಗಾಱ jāpya-gāṟa. a sloth, sluggard (My.; Te.).

ಜಾಬಾಲ jābāla. N. of a school of the Yajurvēda, and of an Upaniṣad of the Atharvavēda. see Bp. 43, 75. 2, a goat-herd (ಅಜಾಜೀವ, ಸುಖಿ Mr. 239).

ಜಾಬಿತಾ jābitā. a law, regulation; an authorizing document; a passport (Mhr., H. ಜಾಬತಾ); a memorandum, a list, an inventory, a catalogue (My.; Br.).

ಜಾಬು jābu. an answer; a letter of advice respecting a huṇḍi (Mhr., H.); a letter of correspondence (S. Mhr., Br.).

ಜಾಮ jāma. = ಜಾವ, etc. the eighth part of a day, etc. (My.).

ಜಾಮದಗ್ನಿ jāmadagni. N. of a ṛiṣi (J. 33, 40).

ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ jāmadagnya. (fr. ಜಮದಗ್ನಿ). Paraśurāma, the son of Jamadagni (ಖಣ್ಡಪರಶು, ಪರಶುರಾಮ Nn. 165; Śmd. 223).

ಜಾಮದಾರ jāma-dāra. the officer in charge of the treasure and jewels, the keeper of the wardrobe (Mhr., H.; R.).

ಜಾಮಫಲ jāma-phala. the guava fruit (Br., R.; Mhr., H. ಜಾಮ್ಬ).

ಜಾಮಾತ jāmāta. Tbh. of ಜಾಮಾತೃ. (A.).

ಜಾಮಾತೃ jāmātṛi. *a daughter's husband, a son-in-law* (ತನ್ನ ಮಗಳ ಪತಿ Mr. 314; ಅಳಿಯನು Nn. 124). see ಮಾದವನ.

ಜಾಮಾರು jāmāru. a long cloth without any coloured border, chiefly worn by widows (Br., R., H.).

ಜಾಮಿ jāmi. = ಯಾಮಿ 1. *a sister* (ಸಹಭವೆ, ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು Nn. 109). 2, *a virtuous or respectable woman* (ಪತಿವ್ರತೆ 109).

ಜಾಮಿನಿ jāmini. = ಜಾಮಿ No. 2. (ಪತಿವ್ರತೆ Mr. 467).

ಜಾಮೀನ jāmīna. = ಜಾಮೀನು. surety, sponsor (S. Mhr.; Mhr., H.; ಪೊಣೆ, ಪ್ರತಿಭೂ, ಲಗ್ನಕ, ಹೊಣೆ G.).

ಜಾಮೀನದಾರ jāmīna-dāra. = ಜಾಮೀನುದಾರ, ಜಾಮಿನ್ದಾರ. a surety (S. Mhr.; Mhr., H.; ಪೊಣೆಗಾಱ G.).

ಜಾಮೀನು jāmīnu. = ಜಾಮೀನ. surety, etc. (My.; Br. ಜಾಮಿನ್).

ಜಾಮೀನುದಾರ jāmīnu-dāra. = ಜಾಮೀನದಾರ. a surety. (My.).

ಜಾಮೀನ್ದಾರ jāmīn-dāra. = ಜಾಮೀನುದಾರ. (ಲಗ್ನಕ, ಪ್ರತಿಭು, ಹೊಣೆಗಾಱ Si. 349; My.).

ಜಾಮೇಯ jāmēya. *a sister's son.*

ಜಾಮ್ಬ jāmba. = ಜಾಮ್ಬು. a sort of goblet, in the form of a calix (B. 5, 79; Mhr.).

ಜಾಮ್ಬವ jāmbava. (fr. ಜಮ್ಬು). *belonging to the jambu tree; its fruit.* see ನೇಱಲ್. 2, = ಜಾಮ್ಬವನ್ತ (J. 21, 9. 19. 38. 39; Rām. 4, 2, 30).

ಜಾಮ್ಬವತಿ jāmbavati. the daughter of Jāmbavanta, and wife of Kṛiṣṇa. (J. 33, 21. 51. 52).

ಜಾಮ್ಬವತೀರಮಣ jāmbavatī-ramaṇa. Kṛiṣṇa. (My.).

ಜಾಮ್ಬವನ್ತ jāmbavanta. (Sk. ಜಾಮ್ಬವತ್, ಜಾಮ್ಬವಾನ್). N. of the chief of the bears, and father of Jāmbavatī (My.).

ಜಾಮ್ಬು jāmbu. = ಜಾಮ್ಬ. (S. Mhr.; B. 5, 79).

ಜಾಮ್ಬೂನದ jāmbūnada. (fr. ಜಮ್ಬೂನದಿ). coming from the river Jambū: *gold*; golden.

ಜಾಯಕ jāyaka. *a kind of yellow fragrant wood.*

ಜಾಯಮಾನ jāyamāna. being born, coming into life; nature.

ಜಾಯಾ jāyā. destroyed, spoiled (Mhr., H.); loss, injury, damage (My.; Br.). 2, see ಜಾಯೆ.

ಜಾಯಾಜೀವ jāyā-ājīva. who gets a livelihood by his wife: *a dancer, an actor.*

ಜಾಯಾಪತಿ jāyā-pati. *husband and wife.*

ಜಾಯಿ jāyi. 1. = ಝಾಯಿ. a sort of drum (ಝುರ್ಝುರ Si. 63). 2, a mode in saṅgīta (V. 11, 9).

ಜಾಯಿ jāyi. 2. = ಜಾಜಿ, etc. Tbh. of ಜಾತಿ. a kind of jasmine. — ಜಾಯಿಕಾಯಿ. = ಜಾಜಿ-. (My.). — ಜಾಯಿಫಲ. Tbh. of. ಜಾತಿ-. (Nr.; ಜಾತಿಪತ್ರಿ Mr. 144).

ಜಾಯಿಲ jāyila. a dog (ಪೇರಡಿ, ಸೊಣಗು, ಕುಕ್ಕುರ, ಶುನಿ Śs.; Te. ಜಾಗಿಲ). [ಪಕ್ಕರೆಯಿಕ್ಕಿದ ಜಾಯಿಲಂ ಭಯಂಗೊಳಿಸೆ ಕಡಂಗಿ ತಾಗಿದುದು Pb. 10, 76]. see Grj. 1, 104; Bp. 34, 23. 24; 55, 38. 46; Bh. 3, 13, 19. 28; Rāghc. 17, 67. 72; Rśv. 5, 87; Śśv. 4, 10; 4, 17 va. *cf.* ಜಂಗೆ?

ಜಾಯು jāyu. *a medicament, a medicine.*

ಜಾಯೆ jāye. ಜಾಯಾ. *a wife, a spouse.*

***ಜಾರ್ jār.** = ಜಾಱ್? ಕಿಱುವೇಣ್ಬೆಯ ನಾಯುಂ ಕೊಣ್ಡುಂ ಜಾರಿಯುಂ ನೆಲನಂ ಪೊತ್ತುಂ ಪೊಲನುನುನಱುದು Pb. 5, 46 va.

ಜಾರ jāra. *a paramour; a fornicator; an adulterer* (ಉಪಪತಿ, ಹಾದರಿಗ Mr. 243; ಸಿತಗ, ಜೋಡ, ಪರಳಿಗ, ಪಾಣ್ಬ Śs.). ಜಾರ ಚೋರರ ಜಗಳ ದಿನ್ದ ಯಜಮಾನಗೆ ಕ್ಷೇಮ (Prv.).

ಜಾರಜ jāra-ja. *a son born in adultery,* a bastard.

ಜಾರತ್ವ jāratva. adultery; fornication. (My.).

ಜಾರದೇವ jāra-dēva. Kṛiṣṇa (Bh. 6, 1, 4).

ಜಾರಪುರುಷ jāra-puruṣa. = ಜಾರ. (C.).

ಜಾರಸ್ತ್ರೀ jāra-strī. = ಜಾರೆ. (C.).

ಜಾರಿ jāri. relieving from a state of sequestration, as land (My.; Br.; H.). 2, current (My.; Mhr., H.). 3, enactment, execution (My.).

ಜಾರಿಗೆ jārige. (Tu.). — ಜಾರಿಗೆಹುಳಿಮರ. the Mysore gamboge-tree, Garcinia morella Desr. (St. & Pl.).

ಜಾರೆ jāre. a fornicatress; a harlot; an adulteress (ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಜೋಡೆ, ಬೆದೆಗಾತಿ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಸಿತಗೆ Śm. 75; Kk. 29; ಸಿತಗೆ, ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ Śs.; C.). [Pb. 4, 83]. see Bp. 40, 57; J. 5, 59. 60; 9, 13; 26, 10. ಜಾರೆಗೆ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ, ಮಾರಿಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ. — ಜಾರೇ ಗುಣ ಮೋಱೆ ಯಿನ್ದ ಕಾಣುವದು (Prvs.).

***ಜಾಱ್ jāṟ. 1.** = ಜಾಱು 1. ಇಱುಯಲ್ ಪರಿವಾತಂ ನಾಪೀಸೋಪಾನ ಮನಡರುತ್ತಂ ಜಾಱೆವರಿದು Ap. 2, 14 va.

***ಜಾಱ್ jāṟ. 2.** ಜಾಱು 2. ಹರಣಂ ಗೆಯ್ದುವು ಜಾಱಿಲ್ಲದೆ ಜೋದರಟ್ಟೆಗಳ್ Pb. 10, 95; 5, 40 va.

ಜಾಱ jāṟa. = ಜಾಱು 2. — ಜಾಱಗುಪ್ಪೆ. -ಕುಪ್ಪೆ. sliding on the posteriors or in sitting position down a slope, as children do in play (My.).

ಜಾಱಿಕೆ jāṟike. slipping; sliding; slipperiness (C.).

ಜಾಱಿಸು jāṟisu. to make slip, go away, etc. (Bh. 8, 23, 39; J. 30, 16).

ಜಾಱು jāṟu. 1. to slip, to slide (C.; ಪಯ್ಸರಿಸು Bhn. 26; ರಿಂಗಣ, ಸ್ಖಲನ Si. 74; ತೇಲ್ Ct. I, 93; Tu.; Te.; T. ಚಱುಗು). ಜಗುಟ್ಟನೆನ್ದು ಜಾಱುದಂ (Śmd. 1). ಭೃಂಗತಿತು ನೀಳ್ದೆಱಗಿದ ಕೀಱೆ ಸಳ್ಪಱುಯೊಳ್ ಒಯ್ಯನೆ ಜಾಱು (Cpr. 7, 60). see Bp. 45, 18; 52, 13; Bh. 1, 18, 5; Rśv. 8, 124; J. 3, 7; Si. 115. 116. 277. 289. 400; B. 4, 181. 2, to slip away, to steal away (C.; B. 2, 40). 3, to withdraw or retire, to shrink (Bp. 50, 66; 60, 61; Śsv. 4, 44); to disappear (J. 15, 43). 4, to go off or start swiftly, to run (Rām. 3, 2, 21); to run away (J. 14, 4; My.). 5, to drop or ooze out, to flow (Te.); to flow down (from a hill, My.). 6, a knot to slip open or become loose (My.; Te.). ಜಾಱು ಬಿದ್ದದು (ಚ್ಯುತ, ಗಲಿತ Si. 382). ಜಾಱು ಹೋಗುವಿಕೆ (ಶ್ಯ್ಯೋತ, ಪ್ರಾಘಾರ 390). ಊಱಿಹೋದು, ಜಾಱಿಹೋದು, ನಾಱಿಹೋದು (a bug, Prv.). *cf.* ಜರಿ 1.

ಜಾಱು jāṟu. 2. = ಜಾಱ, slipping, etc.; a retiring state, disappearance (Bh. 8, 26, 2). 2, a slide; a stumbling block (Bp. 40, 57). see ಇಱು-. — ಜಾಱುನಡಿಕೆ. (ರೇಚಿತ Si. 274). — ಜಾಱುಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to throw down (from a fort, Rām. 6, 11, 12).

ಜಾಱುವಿಕೆ jāṟuvike. sliding, etc.; flowing, trickling (ರೀತಿ Si. 424).

ಜಾಲ jāla. 1. = ಜಾಳ. *a net;* a snare (ಬಲೆ Nn. 34). [ಆ ಮಿನನೊರ್ವ ಜಾಲಗಾಱಂ ಜಾಲದೊಳ್ ಪಿಡಿದು Pb. 1, 68 va.]. a web; a cobweb; net-work, any reticulated or woven texture; a wire net, reticulated or chain-armour. 2, *a lattice, an eyelet or loophole, a window.* 3, *entanglement, deception, illusion;* conjuring, magic. 4, pride, arrogance. 5, a feigned or idle promise, a pretext, purposed delay (Te.; T. ಚಾಲ; R.; not Sk.). 6, *a collection, a multitude, an assemblage* (ಸಮೂಹ 34); a herd of cows (ಗೋಸಂಕಾಯ, ಗೋಸಮೂಹ 34). 7, a cover, covering, coating, film, etc. (ಪಟಲ 34, one MS. ನಿಕರ). 8, *an unblown flower.* 9, ornament (ಸಿಂಗರ, ಶೃಂಗಾರ 34). 10, an organ, or the organs, of sense (ಇನ್ದ್ರಿಯ 34). 11, the sky (ಆಗಸ, ಆಕಾಶ 34). 12, the tree Nauclea cadamba (Rāghc. 17, 53).

ಜಾಲ jāla. 2. = ಜರಗು, etc. see ಜಾಲಗಾಱ 1.

ಜಾಲಕ jālaka. = ಜಾಳಕ. a net; a woven texture; a web. 2, *a lattice, an eyelet or loophole, a window.* 3, *a bud.* 4, a multitude. *cf.* ಜಾಲಿಕೆ.

ಜಾಲಕರಣ jāla-karaṇa. fishing. see ಗೋರ್. 2, making a heap (?).

ಜಾಲಗಾತಿ jāla-gāti. a female deceiver (My.).

ಜಾಲಗಾಱ jāla-gāṟa. 1. = ಜಲಗಾಱ. a fisher man. (C.).

ಜಾಲಗಾಱ jālaı-gāṟa. 2. a deceiver; a conjurer (My.; T. ಜಾಲ ಕ್ಕಾರ). 2, = ಜಾಲೆಗಾಱ, a fisherman [Pb. 1, 68 va.]; (ಜಾಲಿಕ, ಕೈವರ್ತ, etc. Hlā.; Mr. 378; My.). 3, the pied kingfisher (Pr.). — ಜಾಲಗಾಱನ ಹಕ್ಕಿ. the white-breasted kingfisher (Bd.; Pr.).

ಜಾಲಗಾಱ್ತಿ jālagāṟa-iti. a fisherwoman (Śmd. 246).

ಜಾಲನ್ಧರ jālandhara. = ಜಾಳಾನ್ದ್ರ. N. of a country.

ಜಾಲರಿ jālari. net-work, fringe (My.; Br. ಜಾಲರು; Mhr., H. ಝಾಲರ).

ಜಾಲವಾತಾಯನ jāla-vātāyana. a lattice-window (My.).

ಜಾಲಾರಿ jālāri. a tree yielding a kind of lac, Shorea talura Roxb. (or Shorea laceifera Wall., Hayn.; Te.; Si. 129). see ಕೆಮ್ಪು-.

ಜಾಲಿ jāli. = ಜಾಲೆ. the thorny babool tree, Acacia arabica Willd. Tu. (ಬಬ್ಬುಳಿ, ಬಬ್ಬೂರ Si.; ಕಬರಿ Cb.; My.; B. 5, 60; Z.). ಜಾಲೀ ಬಿತ್ತಲು (or ಬಿತ್ತಿದರೆ) ಕಾಲಿಗೆ ಮೂಲ (Prv.). see ಕರ್ಜಾಲಿ, ಕರಿ-, ಡೊಣ್ಣೆಮುಳ್ಳಿನ-, ಪರೆಂಗಿ-, ಪೀಕ್-, ಬಿಳಿ-, ಬಿಳೆ-. 2, the thorny shrub Acacia farnesiana (My.). see Prv. s. ಜೋಲಿಗಾಱ. — ಜಾಲಿಯ ಗಿಡ. = ಜಾಲಿ. ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ, ಜಾಲಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗಸ್ಸಿಲ್ಲ, ದೇವರು ಸೂಳೆಗಿಲ್ಲ (Sp.).

ಜಾಲಿ jāli. *a species of cucumber, Trichosanthes dioeca* Roxb. 2, a fisherman (ಸೂತ, ಬಲೆಗಾಱ, o. r. ಬಲೆಯ ಬೀಸುವವನು Nn. 32).

ಜಾಲಿಕ jālika. *a fisherman.* 2, *a spider.* 3, = ಜಾಳಕ, *a cheat, a rogue;* a conjurer or juggler. 4, = ಜಾಲಿಕೆ No. 1, a net (for catching deer or wild animals. ವಾಗುರ, ಬೆಳ್ಳಾರ Mr. 380). 5, = ಜಾಲಿಕೆ No. 2, chain-armour (ಮುಣ್ಡೆ Mr. 292). 6, the president or governor of a district.

ಜಾಲಿಕೆ jālike. = ಜಾಲಿಕ, ಜಾಳಿಗೆ, (ಜಾಱಿಗೆ). *a net.* 2, *chain-armour, armour.* 3, a spider. 4, a leech. 5, a kind of cloth or raiment, woolen cloth. *cf.* ಜಾಲಕ.

ಜಾಲಿನಿ jālini. N. of a plant (ಫಲಿನಿ, ಮೃದಂಗ, ಹೀರೆ Mr. 146).

ಜಾಲಿಸು jālisu. = ಜಾಳಿಸು 1, etc. to shake, etc.; to cleanse rice, etc. from dust and stones by washing in water (My.). ಜಗಾ ಜಾಲಿಸುವ ಬಡ್ಡಿ ಮಗೂ ತೂಗಲಾಱಳೊ? (Prv.).

ಜಾಲೆ jāle. = ಜಾಲಿ. (ಶೂಲಿಕೆ Mr. 139). see s. ಅರ್ಜಕ, ಬಿಳೀ ಹೂವಿನ-.

ಜಾಲೆ jāle. 1. = ಜಾಳೆ. Tbh. of ಜ್ವಾಲೆ. (ಜ್ವಾಲೆ, ಉರಿ Śm. 11).

ಜಾಲೆ jāle. 2. = ಜಾಲ 1. see ಜಾಲೆಗಾಱ.

ಜಾಲೆಗಾಱ jāle-gāṟa. = ಜಾಲಗಾಱ 2, No. 2. (ಕೈವರ್ತ, ಧೀವರ, etc. Nr.).

ಜಾಲ್ಮ jālma. cruel, harsh; *acting inconsiderately, rashly or foolishly; low, vile.*

ಜಾವ jāva. = ಜಾನೆ, ಜಾಮು, ಜಾವು. (Śmd. 25). Tbh. of ಯಾಮ 2. (ಯಾಮ Śm. 18; ಯಾಮ, ಪ್ರಹರ Hlā., Mr. 65; My.). ಜಾವಮಂ ತೊಱಲ್ದಂ (Śmd. 157); [Pb. 13, 39; Cv. 232]. ಚೇಱಗೆ ಪಾರುಪತ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟರೆ ಜಾವಕ್ಕೊನ್ದು ಸರ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿತು (Prv.). ಹಲವು ಮುಕ್ಕಳ ತನ್ದೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟವಗೆ, ಸಲೆ ಗಱಗೆ ಜಾವನಱವನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ನೊಲೆಯಿಲ್ಲ (a cock, Sp.). see ಮುಂ-; Cpr. 6, 91; Bp. 41, 19; 43, 25; 46, 27; 60, 26. — ಜಾವದಾನೆ. -ಆನೆ. an elephant on duty during a night-watch (Cpr. 8, 44 va.). [— ಜಾವಮಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to cause to keep watch. ನಾಲ್ವರೊಳ್ಳಿದರಪ್ಪ ಸುಭಟರಂ ಜಾವಮಿರಿಸಿ ಪೋದಂ Vr. 14, 26].

ಜಾವಕ jāvaka. 1. that is to go or be despatched outward (S. Mhr.; Mhr.).

ಜಾವಕ jāvaka. 2. the hair of a child before its head is shaved (ಜಡೆ G.; Mhr. ಜಾವಳ).

ಜಾವಟೆ jāvaṭe. = ಚೌವಟ. junction of four roads (Bh. 2, 6, 6).

ಜಾವಡಿ jāvaḍi. a kind of lewd poetry (My.).

ಜಾವಳ jāvaḷa. 1. = ಚಾವಳ. mobility (ಚಾಪಲ Śm. 69. 112; Kk. 56).

ಜಾವಳ jāvaḷa. 2. Tbh. of ಸಾಮಾನ್ಯ. common; vulgar, insignificant, etc. (ಸಾಮಾನ್ಯ Śm. 112; Kk. 56). see Bp. 1, 28; 3, 19; 24, 70; 28. 40; 38, 21. 65; V. 38, 85. 2, N. (V. 38, 36).

ಜಾವಾಳ jāvāḷa. = ಜಾಪಾಳ. crotton seed (ವಿಶಲ್ಯೆ Si. 446).

ಜಾವಿಗೆ jāvige. the burning match to be applied to a match-lock (S. Mhr.; Mhr. ಝಾವಳ, glimmering; ಜಾಳ, fire; ಜಾಳೀವ, burned; ಶೇವಟ, a gun-match).

ಜಾವು jāvu. = ಜಾವ, etc. (C.; Bp. 22, 7. 25). ಜಗಳವಿಲ್ಲದೆ ಜಾವು ಹೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಿಗಳೆ ಬನ್ದು ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (Prv.). see ಮುಂ-.

ಜಾವೊತ್ತು jā-vottu. the under letter ಜ್ (C.).

ಜಾಸನ jāsana. striking, killing. see ಉಜ್-.

ಜಾಸ್ತಿ jāsti. more than, exceeding; excess; additional, extra (C.; Br.; Mhr., H.); oppression, force (My.; Mhr., H.).

ಜಾಹಕ jāhaka. *a pole-cat* (ಮುಣ್ಡಲಿ, ಇಲಿಯ ತಿನಲ್ ಅನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು Mr. 164).

ಜಾಹಗೀರು jāhagīru. = ಜಹಗೀರು. an assignment of lands. (My.).

ಜಾಹಾಗಿರಿ jāhāgiri. = ಜಹಗೀರು. ಜಾಹಾಗಿರಿಯೂರು (ಉಮ್ಬಳಿ Cb.).

ಜಾಹಿಗಿರಿದಾರ jāhigiri-dāra. = ಜಹಗೀರುದಾರ. the holder of a jahagīru. (B. 5, 240).

ಜಾಹೀರಾತು jāhīrātu. proclamation or the paper containing it (My.; Mhr., H.). ಅದು ನಮ್ಮ ಜಾಹೀರಾತಿಗೆ ಬನ್ದದೆ, we have been apprised of it, it has come to our knowledge (My.).

ಜಾಹೀರು jāhīru. published; public (C.; Mhr., H. ಜಾಹೀರ).

ಜಾಹೀರುನಾಮೆ jāhīru-nāme. a written proclamation (C; Mhr., H.).

ಜಾಹ್ನವಿ jāhnavi. = ಜಾನ್ಹವಿ. (fr. ಜಹ್ನು). the daughter of Jahnu: *the Ganges.*

ಜಾಹ್ನವೀಧರ jāhnavī-dhara. Śiva (My.).

ಜಾಹ್ನವೀನನ್ದನ jāhnavī-nandana. Bhīṣma (My.).

ಜಾಳ jāḷa. = ಜಾಲ 1. [ಪ್ರಾಸಾದದ ಪೆಱಗಣ ಗವಾಕ್ಷ ಜಾಳದೊಳ್ ಕಟ್ಟಿ Vr. 28, 18]. — ಜಾಳಅಱವೆ. cloth of a web-like or loose, thin, texture (C.).

ಜಾಳಕ jāḷaka. = ಜಾಲಕ. a loop-hole, an air-hole (ಗವಾಕ್ಷ Nn. 39; Bp. 12, 14); a multitude (ಸನ್ದೋಹ, ಸಮೂಹ 39). 2, = (ಜಾಳಕ), ಜಾಲಿಕ, an enemy (ಅಮಿತ್ರ, ವೈರಿ 39); fraud, deceit (ಕೈತವ, ಕುಟಿಲ 39).

***ಜಾಳರಿಗೆ jāḷarige.** = ಜಾಲರಿ. ಕರ್ಕೇತನದ ಜಾಳರಿಗೆಯೊಳಂ ಪಳುಕಿನ ಚಿತ್ರ ಭಿತ್ತಿಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.

ಜಾಳವಣೆ jāḷavaṇe. = ಜಾಲ 1 No. 3. deception, fraud (Rām. 1, 5, 31).

ಜಾಳಾನ್ದ್ರ jāḷāndra. Tbh. of ಜಾಲನ್ಧರ. (Bp. 6, 19). 2, a lattice, a lattice-window (J. 23, 36). 3, the state of being full of holes (My.).

ಜಾಳಿಗೆ jāḷige. Tbh. of ಜಾಲಕ and ಜಾಲಿಕಾ. a net; a web (B. 4, 112; 5, 79. 119). 2, a lattice-window, lattice-work (Bh. 2, 13, 25; B. 4, 146). 3, a money-bag, a purse (My.; T. ಜಾಳಿಗೈ, M. ಜಾಳಿಗ; Te. ಜಾಲಿಯ, ಜಾಲೆ, ಜಾಲೆಮು; Bp. 30, 16. 20; 42, 8; V. 8, 3). 4, a multitude, a mass, an assemblage (ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಥಟ್ಟು, ತಣ್ಡ, ಬಪ್ಪುಲ್, ಗಡಣ, etc, ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17, o. r. ಜೋಳಿಗೆ; Bh. 2, 10, 23). 5, a cord used in spinning a top (S. Mhr.). — ಜಾಳಿಗೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be together with, or to be in, a bag (Bp. 30, 10). — ಜಾಳಿಗೆಯಜಾವೆ. -ಅಜಾವೆ. knitting-work, etc. (B. 5, 294).

ಜಾಳಿಸು jāḷisu. 1. = ಚಾಳಿಸು 1, etc., (ಝಾಳಿಸು). to shake: to shake off, to remove; to set aside, to treat disrespectfully (Rām. 4, 2, 5; 6, 13, 1. 36; Bh. 2, 4, 5; *cf.* ಜಾಡಿಸು).

ಜಾಳಿಸು jāḷisu. 2. = ಚಾಳವಿಸು. to go. ಜಾಳಿಸೋಣ (ವರ್ತನ Cb.).

ಜಾಳು jāḷu. = ಜರಡು, etc. uselessness, etc. (ಜರಡು, ಜಳ್ಳು, ಪೊಳ್ಳು, ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ Bhn. 49; My.). — ಜಾಳುನುಡಿ. = ಜಾಳುಮಾತು. (Bh. 8, 22, 28). — ಜಾಳು ಬೋಳು. reit. a worthless fellow (Abhā. 7, 2). — ಜಾಳುಮಾತು. an empty, vain speech (C.).

ಜಾಳೆ jāḷe. = ಜಾಲೆ 1. Tbh. of ಜ್ವಾಲೆ. a flame (Śmd. 368; see Mhr. s. ಜಾವಿಗೆ).

ಜಾೞಿಗೆ jāḻige. = ಸಾೞಿಗೆ. cloth, raiment (ಉಡುಗೆ Śmd. I, o. r. ಸಾೞಿಗೆ; the term may be = ಜಾಲಿಕೆ, ಜಾಳಿಗೆ, or a Tbh. of ಶಾಟಕ).

ಜಿಂಹೆ jiṁhe. Tbh. of ಜಿಹ್ವಾ. tongue. (Śsv. 4, 133).

ಜಿಗಟು jigaṭu. 1. = ಗಿಜಟಿ 1, ಜಿಗಟೆ, ಜಿಗಿ 1, ಜಿಬಟು. stickiness; gumminess (C.; Te. ಜಿಗಟ; Mhr. ಚಿಕಟ, gummy); gum (C.; B. 4, 207); birdlime (My.; Te. ಜಿಗಟ, ಜಿಗುರು). see B. 1, 2; 4, 120.

ಜಿಗಟು jigaṭu. 2. = ಚಿವುಟು 1, etc. to pluck, etc. (My.).

ಜಿಗಟು jigaṭu. 3. = ಚಿಮುಟು 1, etc. to squeeze, etc. (My.). *cf.* ಗಿಣ್ಣು.

ಜಿಗಟೆ jigaṭe. = ಜಿಗಟು 1. (ಜತುಕೆ Si. 175, *only* in Si.).

ಜಿಗಣಿ jigaṇi. = ಜಿಗಣೆ, ಜಿಗಳಿ, ಜಿಗಳೆ, ಜಿಗುಳಿ q. v., ಜಿಗುಳೆ q. v. a leech (ರಕ್ತಪೆ, ಜಲೂಕೆ, etc. Si. 89; T. ಚಳುಗ; M. ಚೆಳ್ಳು; Te. ಜಲಗ, ಜಲವ). see ದೊಡ್ಡ-.

ಜಿಗಣೆ jigaṇe. = ಜಿಗಣಿ, etc. ಆನೆಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಲುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಣೆ (ದುರ್ನಾಮ, ದೀರ್ಘಕೋಶಿಕೆ, ಹೆಜ್ಜಿಗಣೆ Si. 90; My.). ಜಿಗಣೆ ಯುಪದ್ರಾ ನೋಡಲೋ? ಜಟಿಯ ಹಾವಳೀ ನೋಡಲೋ? (Prv.). 2, = ಜಿಗಳಿ No. 2. (My.).

ಜಿಗಳಿ jigaḷi. = ಜಿಗಣೆ, etc. (S. Mhr.). 2, an iron clamp to fasten the kuḷa of a raṇṭe (S. Mhr.; see ಜಿಗುಳಿ).

ಜಿಗಳು jigaḷu. = ಜಿಗುಳು. a small channel (My.).

ಜಿಗಳೆ jigaḷe. = ಜಿಗಣೆ, etc. (My.). ಜಗಳವಿಲ್ಲದೆ ಜಾವುಹೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಿಗಳೆ ಬನ್ದು ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (Prv.).

ಜಿಗಿ jigi. 1. = ಜಿಗಟು 1, ಜಿಬಿ. thickness, viscousness, viscidity, glutinousness (C.; Bp. 27, 4; 44, 26; Rām. 5, 8, 69; J. 22, 23). 2, a kind of blight or mildew that falls on the cotton plant (S. Mhr.). 3, gum (My.). — ಜಿಗಿ ಜಿಗಿ. rep. (Rsv. 5, 120 va.).

ಜಿಗಿ jigi. 2. = ಚಿಗಿ 3. to jump; to jump over (C.; B. 2, 15). — ಜಿಗಿದಾಡು. -ಆಡು. to jump about (C.; B. 3, 90).

ಜಿಗಿ jigi. 3. P. p. of ಜಿಗಿ 2, in ಜಿಗಿ ಜಿಗಿದು (C.; B. 2, 16).

ಜಿಗಿ jigi. 4. = ಜಗಿ, ಜೆಗಿ. to chew, as betelnut, bread, etc. (My.).

ಜಿಗಿಲ್ jigil. 1. = ಚಿಗಿಲ್, ಪಗಿಲ್ 1. to be sticky, gummy, viscid, glutinous, adhesive, etc. (ಸ್ನಿಗ್ಧ Śmd. Dh.); to adhere, to stick fast (Rsv. 5, 55 va.; Śsv. 3, 35 va.). [ಗಾಲಿ ಗಳೆತ್ತಂ ತಳರದೆ ಜಿಗಿಲ್ತು ನಿಲೆ Pb. 10, 90; Ap. 3, 5].

ಜಿಗಿಲ್ jigil. 2. = ಪಗಿಲ್ 2. to suffer distress, to be afflicted, etc. (ಸಂಕ್ಲೇಶ Śmd. Dh.; see Tu. ಜಗಿ to ache. T. ಚಿಗಲ್, s. ಚಿಕ್ಕ).

ಜಿಗೀಷು jigīṣu. wishing to gain or obtain; striving to conquer. see ವಿ-.

ಜಿಗೀಷೆ jigīṣe. desire of gaining, or of conquering. 2, profession or habit of life (Si. 358). see ವಿ-.

ಜಿಗುಪ್ಸೆ jigupse. = ಜುಗುಪ್ಸೆ, of which it is a Tbh. (ನಿನ್ದೆ Mr. 87; ಭಾವ 74; My.).

ಜಿಗುಳಿ jiguḷi. = ಜಿಗಣೆ, etc. Tbh. of ಜಲೂಕೆ (Śmd. 354).

ಜಿಗುಳು jiguḷu. = ಜಿಗಳು. a small channel. (My.).

ಜಿಗುಳೆ jiguḷe. = ಜಿಗಣೆ, etc. Tbh. of ಜಲೂಕೆ [ನೆತ್ತರ ಕಡಲೊಳಗಣ ಜಿಗುಳೆ ಬಳೆವ ತೆಱದೊಳೆ ಬಳೆದಂ Pb. 1, 46]; (Śmd. 362; Nr., Hlā.; Mr. 411; Bp. 40, 74). 2, = ಜಿಗಣೆ No. 2, ಜಿಗಳಿ No. 2. (ವಸಿ Mr. 370).

ಜಿಘತ್ಸು jighatsu. *hungry;* voracious.

ಜಿಘತ್ಸೆ jighatse. *hunger;* voracity.

ಜಿಘಾಂಸು jighāṁsu. desirous of slaying or killing; malicious; *an enemy.*

ಜಿಂಕೆ jiṅke. an antelope (ಮೃಗ, ಕುರಂಗ, ಹರಿಣ, ಅಜಿನಯೋನಿ, etc., ಎರಳೆ Si. 168; ಸಾರಂಗ, ಹರಿಣ 410; ಹರಿಣ 419; My.; Te.; *cf.* ನ್ಯಂಕು). see Si. 168. 169.

ಜಿಂಗಿ jiṅgi. 1. intoxication (R.; Mhr. ಝಿಂಗೀ).

ಜಿಂಗಿ jiṅgi. 2. *the plant Rubia munjista* Roxb., *madder.*

ಜಿಜ್ಞಾಸೆ jijñāse. desire of knowing; *inquiry, investigation, examination.*

***ಜಿಂಜಿಣಿ jiñjiṇi.** heat? ಕೆನ್ದಳಿರ ಸೆಜ್ಜೆಯ ಜಿಂಜಿಣಿ ಪೋಕೆ ನಿನ್ನ ಕೂಟ ದೊಳ್ Pb. 5, 18.

***ಜಿಂಜಿಱಿ jiñjiṟi.** a cage. ಎನ್ನ ಧನ ಎಪ್ಪುವಂಗೆ ರುದ್ರನಿಕ್ಕಿದ ಆಸೆ ರೋಷ ಜಿಂಜಿಱಿ ಹೂಡಿತ್ತು Cv. 531.

ಜಿಟ್ಟಿ jiṭṭi. 1. the bird Parra jacana or goensis (ಟಿಟ್ಟಿಭ Mr. 171, o. rs. ಜಟ್ಟಿ, ಚಿಟ್ಟಿ, ತಿಟ್ಟಿ).

ಜಿಟ್ಟಿ jiṭṭi. 2. = ಚಿಟ್ಟೆ 2. a grasshopper, a locust (S. Mhr.; ಮಿಡಿತೆ G., Cb.).

ಜಿಟ್ಟಿ jiṭṭi. 3. a sty, cyst or imposthume (S. Mhr.).

ಜಿಡಿ jiḍi. = ಜಡಿ 6. (My.).

ಜಿಡ್ಡಿ jiḍḍi. = ದಿಡ್ಡಿ, q. v. an opening made in a panel of the front door or gate, just large enough for a person to squeeze himself through; it is shut at night (S. Mhr.; *cf.* ಕಿಡ್ಡಿ?). — ಜಿಡ್ಡಿ ಬಾಗಲು. = ಜಿಡ್ಡಿ. (S. Mhr.).

ಜಿಡ್ಡು jiḍḍu. 1. a substance that is smeary, greasy or oily, as ghee or oil (My.; Te.). ಜಿಡ್ಡುಳ್ಳದು (ಪಿಚ್ಛಿಲ, ವಿಜಿಲ Si. 313).

ಜಿಡ್ಡು jiḍḍu. 2. = ಜಡ್ಡು 1, q. v. callosity, etc.

ಜಿಡ್ಡು jiḍḍu. 3. = ಜಡ್ಡು 2. rancidity, etc. (Tu.). ಜಿಡ್ಡು ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮಡ್ಡು ಬಹಳ (Prv.).

ಜಿಣಗು jiṇagu. = ಜಿಣುಗು, ಜಿನಗು q. v., ಜಿನುಗು 1. fineness or thinness. (My.; Te. ಜಿಲುಗು).

ಜಿಣುಗು jiṇugu. = ಜಿಣಗು, etc. (My.).

ಜಿತ್ jit. conquering, victorious. see ಕಂಸ-, ಕೈಟಭ-, ಸುರೇನ್ದ್ರ-.

ಜಿತ jita. 1. Tbh. of ಸ್ಥಿತ. fixed, settled, firm, stable (My.). — ಜಿತ ಪಡಿಸು. to make firm: to keep from being forgotten (My.); to commit to memory, to learn by heart (My.). — ಜಿತ ಪಡು. to become firm, as the mind (My.); to be well laid up in the mind or mastered, as a lesson (My.). — ಜಿತ ಮಾಡು. = ಜಿತ ಪಡಿಸು. (My.).

ಜಿತ jita. 2. conquered, subdued, overcome; won, gained, obtained. see ಅ-, ಪರ-.

ಜಿತಕಾಮ jita-kāma. one who has subdued desire, lust or Cupid; an ascetic (ಎತಿ, ಮುನಿ Nn. 44); a Buddhist (ಬುದ್ಧನು, ಬೌದ್ಧನು 44); an Arhat or superior divinity with the Jainas (ಅರ್ಹ, ಜಿನ 44); Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 44).

ಜಿತಕಾಮೆ jita-kāme. a virtuous woman (ವರವಧು, ಪತಿವ್ರತೆ Nn. 44).

ಜಿತಕಾಶಿ jita-kāśi. appearing victorious; *victorious, triumphant* (ಸಸಿನೆ ಗೆಲ್ದವ Mr. 300).

ಜಿತಬುದ್ಧಿ jita-buddhi. a firm, fixed mind (My.).

ಜಿತಭಾವಜ jita-bhāvaja. Śiva (Bp. 53, 22).

ಜಿತರತೀಶ jita-ratīśa. Śiva (Bp. 24, 67).

ಜಿತಶತ್ರು jita-śatru. one who has overcome his enemies; N. of Ajitasēna's son (Cpr. 9, 42 va.).

ಜಿತಸಂಸಾರಿ jita-saṁsāri. one who has overcome transmigration, the world, etc. (Bp. 43, 7).

ಜಿತಸೇನ jita-sēna. one who has overcome armies; N. see ಅಜಿತ ಸೇನ.

ಜಿತಾಕ್ಷ jita-akṣa. one who has mastered the organs of sense or his passions. 2, he who has overcome the rākṣasa, Akṣa: Hanumanta (My.).

ಜಿತಾಂಗಜ jita-aṅgaja. Śiva (Bp. 54, 71).

ಜಿತಾನ್ತಕ jita-antaka. Śiva (Śśv. 4, 131).

ಜಿತಾಹವ jita-āhava. one who has won a battle; *victorious, triumphant.*

ಜಿತೇನ್ದ್ರಿಯ jita-indriya. = ಜಿತಾಕ್ಷ No. 1. (My.).

ಜಿತೇನ್ದ್ರಿಯತೆ jitēndriyate. the state of having overcome one's passions (Cpr. 7, 62 va.).

ಜಿತ್ಯ jitya. conquerable. 2, a ploughshare; a harrow. (R.).

ಜಿತ್ವರ jitvara. *victorious, triumphant.*

ಜಿದ್ದು jiddu. perverse opposition, refractoriness; affront; contention; an obstinate resolution (C.; Mhr., H. ಜಿದ್ದ); spite, hatred (My.).

ಜಿನ jina. = ಚಿನ್ನ 2. smallness, etc. — ಜಿನಗಾಳೆ. = ಚಿನ್ನಂಗಾಳೆ, q. v. a small trumpet. (My.).

ಜಿನ jina. 1. = ಜಿನ್ನ 2, ಜಿನ್ನೆ. victorious, triumphant (ಅಜಿತ Nn. 16); being victorious over one's passions (ವೀತರಾಗ Mr. 512); steady, brave, self-controlled, grave, wise, etc. (ಧೀರ Nn. 62). 2, a guru, a worthy person (ತೀರ್ಥ 48). 3, *a saint of the Buddha sect, or a Jaina saint* (ಬುದ್ಧ 62; ಬೌದ್ಧ Mr. 23). 4, *an Arhat, a chief saint of the Jainas,* who count twenty-four Jainas (ವೀತ ರಾಗ, ಜಿಷ್ಣು Nn. 38; ಜಿತಕಾಮ, ಅರ್ಹ Nn. 44; ಅರುಹ, ಅರ್ಹ 62; ಅಜ 47). 5, the number twenty-four (ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು Mr. 348). 6, *Viṣṇu or Kṛiṣṇa.* see Śmd. 301; Bp. 49, 12; 50, 65; 51, 75. 78. 79. 81. 82; 52, 14. 48; 54, 7. 66; ಪ್ರಕೃತಿ No. 9. — ಜಿನ ಗಿನ, reit. Arhats and others (Bp. 51, 80).

ಜಿನ jina. 2. Tbh. of ದಿನ. a day, etc. (My.).

ಜಿನಗು jinagu. = ಜಿಣಗು, ಜಿಣುಗು, ಜಿನುಗು 1. fineness or thinness, as of texture, thread, powder, written letters, etc. (C.; T. ಚಯಿಕ್ಕ; see s. ಚಿಕ್ಕ; Mhr. ಚಿನಕಾ, ಚಿನುಲಾ, small-sized; small and tiny, as a child).

ಜಿನಗೃಹ jina-gṛiha. a Jaina monastery; a Jaina temple (ವಸತಿ Hlā., Nn. 133, Mr. 475).

ಜಿನಚರಿತ jina-carita. the story in the Jinas or Arhats (Cpr. 1, 60).

ಜಿನದೀಕ್ಷೆ jina-dīkṣe. initiation of the doctrines of the Arhats (Cpr. 9, 37).

ಜಿನಪ jina-pa. an Arhat (ಅಜ Mr. 524).

ಜಿನಪತಿ jina-pati. = ಜಿನಪ (Śmd. 301; Cpr. 7, 31).

ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ jina-pratime. the image of a Jina (Cpr. 1, 116).

ಜಿನಪ್ರತುಮೆ jina-pratume. = ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ. (Bp. 49, 42. 46).

ಜಿನಪ್ರಬುದ್ಧಿ jina-prabuddhi. Jaina doctrine (Bp. 51, 1).

ಜಿನಬಸದಿ jina-basadi. = ಜಿನಗೃಹ. (Bp. 52, 13).

ಜಿನಬಿಮ್ಬ jina-bimba. = ಜಿನ ಪ್ರತಿಮೆ, q. v.

ಜಿನಭವನ jina-bhavana. = ಜಿನ ಗೃಹ. (Bp. 52, 32).

ಜಿನಮನ್ತ್ರ jina-mantra. a prayer to a Jina, a Jaina mystical verse (Bp. 50, 33. 35. 37. 38. 40).

ಜಿನಮಾರ್ಗ jina-mārga. the usages or religion of the Jainas (Bp. 52, 1. 31).

ಜಿನಮುದ್ರೆ jina-mudre. an image or form of a Jina (Cpr. 6, 9).

ಜಿನಮುನಿ jina-muni. a Jaina saint, ascetic, devotee or monk (Bp. 50, 33. 37. 40. 51. 52. 76. 78; 51, 1. 3. 72; 52, 2. 6. 28).

ಜಿನಮುನೀನ್ದ್ರ jinamuni-indra. = ಜಿನಮುನಿ. (Bp. 52, 21).

ಜಿನಯತಿ jina-yati. = ಜಿನಮುನಿ. (Bp. 51, 6).

ಜಿನರೂಪು jina-rūpu. = ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ. (Bp. 51, 72).

ಜಿನಸಮಯ jina-samaya. a Jaina congregation (Cpr. 7, 155; Bp. 49 sum; 49, 4. 13. 26. 42; 50, 21. 30. 50; 52, 47).

ಜಿನಸಮಯಿ jina-samayi. a member of a Jaina congregation (Bp. 51, 5).

ಜಿನಸಿ jinasi. = ದಿನಸಿ. grain (My.).

ಜಿನಸು jinasu. = ಜಿನಿಸು, ಜಿನುಸು, ಜೀನಸು, ದಿನಸು, ದಿನಿಸು, ದಿನುಸು. an article; wares, goods; a thing in general (My.; Mhr., H. ಜಿನ್ನಸ; M. ಜಿನಿಸ್ಸು).

ಜಿನಾಂಗ jina-aṅga. = ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ. (ಚೈತ್ಯ, ಜಿನಬಿಮ್ಬ Nn. 134).

ಜಿನಾಲು jinālu. = ದಿನಾಲು. daily (My.).

ಜಿನಿ jini. = ಜನಿ. to flow. (My.).

ಜಿನಿಗಿಸು jinigisu. 1. to be deprived of the power of motion, to become unconscious or insensible, to faint (ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟೆ Śmd. Dh.; T. ಚಿಣುಂಗು, M. ಚಿನಜ್ಞು, to feel inward discontent).

ಜಿನಿಗಿಸು jinigisu. 2. to liquify, to melt, as butter (My.).

ಜಿನಿಸು jinisu. = ಜಿನಸು, etc. an article, goods, etc. (My.).

ಜಿನುಗು jinugu. 1. = ಜಿನಗು, etc. fineness, etc. (C.; B. 4, 28. 144).

ಜಿನುಗು jinugu. 2. = ಜಿನುಂಗು 1. to rain slightly, to drizzle (ವರ್ಷಭೇದ Śmd. Dh.; Grj. 9, 50; M. ಚಿನಜ್ಞು; *cf.* ಜಿನಿ; Te. ಚಿನುಕು, ಚಿಲುಕು, to be shed, to distil or trickle; *cf.* ಚಿಲುಮೆ).

ಜಿನುಗು jinugu. 3. = ಜಿನುಂಗು 2 (Śmd. 48). ಜುಂಜು 2. a drizzling rain (ಕಸಿ Śm. 110; Bh. 1, 19, 21); a small flow (of milk, Cpr. 5, 15).

ಜಿನುಗು jinugu. 4. = ಜಿನುಂಗು 3. (Śmd. 48; Śmd. Dh.). to mutter, to murmur; to hum, etc. (ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Grj. 5, 37; Te. ಗೊಣುಗು, ಸಣುಗು, ಸನುಗು; M. ಚಿನಕ್ಕು, to mutter; to neigh; T. ಚಿಣುಂಗು, to repine or be discontented, as a wife or child whose wishes are not fulfilled; *cf.* ಗೊಣಗು 4). [ಕೋಗಿಲೆಯಿರ್ಕೆದಾಣದೊಳ್ ಜಿನುಗುವ ತುಪ್ಪಿ Ap. 1, 65].

ಜಿನುಗು jinugu. 5. to melt (v. i.), as butter, ghee or jaggory (My.).

ಜಿನುಂಗು jinuṅgu. 1. = ಜಿನುಗು 2, q. v. to drizzle (ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿ Śm. 83).

ಜಿನುಂಗು jinuṅgu. 2. = ಜಿನುಗು 3, q. v. (Grj. 9, 58 va.).

ಜಿನುಂಗು jinuṅgu. 3. = ಜಿನುಗು 4. to hum, etc. (ಅವ್ಯಕ್ತರವ Śm. 83; Abh. P. 3, 16; Grj. 4, 16; V. 2, 31). [ಮಧುಕರಮದು ಘೋಂಕೆನೆ ಪಾಯ್ದೆಜಿಂಕೆ ನಾನ್ದೊಡೆ ಜಿನುಂಗಿ ನೆಲಸಿದುದು ವಿಕಚ ಕನಕಾಬ್ಜಿನಿಯೊಳ್ Ap. 11, 62].

ಜಿನುಸು jinusu. = ಜಿನಸು, etc. goods, etc. (My.; Si. 325; T. ತಿನುಜು).

ಜಿನೇನ್ದ್ರ jina-indra. = ಜಿನಪ. *an Arhat* (ಜಿನೇಶ್ವರ Hlā.). see Śmd. 38. 151; Kāvy. V, 969; ಪರಮ-.

ಜಿನೇಶ್ವರ jina-īśvara. an Arhat (ಜಿನ, ಅರ್ಹ Nn. 60; ಜಿನೇನ್ದ್ರ Hlā.; ಶೌದ್ಧ, ತ್ರಿಕಾಲವಿದ್, etc. Mr. 23). 2, the supreme soul, ಪರಮಾತ್ಮ Nn. 157).

ಜಿನ್ದಗಾನಿ jindagāni. = ಜಿನ್ದಗಿ. (My.; Br.; Mhr., H. ಜಿನ್ದಗಾಣೀ).

ಜಿನ್ದಗಿ jindagi. = ಜಿನ್ದಗಾನಿ, ಜಿನ್ದಿಗಿ. goods and chattels; one's estate; articles of property and animals as distinguished from lands (My.; Cb. 130. 173; Mhr., H.).

ಜಿನ್ದಿಗಿ jindigi. = ಜಿನ್ದಗಿ. (C.; Br.).

ಜಿನ್ನ jinna. 1. Tbh. of ಜೀರ್ಣ. grown old, etc. (Śmd. 350, o. r. ಜೀನ್ನ; Śs. MS. wrongly ಜನ). *cf.* ಜೀನ 2.

ಜಿನ್ನ jinna. 2. = ಜಿನ್ನೆ. Tbh. of ಜಿನ 1. an Arhat, etc. (S. Mhr.). — ಜಿನ್ನದೇವ. = ಜಿನ್ನೆ-. (S. Mhr.).

ಜಿನ್ನೆ jinne. = ಜಿನ್ನ 2. — ಜಿನ್ನೆದೇವ. (My.; ಧರ್ಮರಾಜ, ಜಿನ Si. 413; ಬುದ್ಧ 432). ಜಿನ್ನೆದೇವರ ಮನೆಗೆ ಭೈರವದೇವರು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಜಿಪಣ jipaṇa. = ಜಿಪುಣ. (Tbh. of ಕೃಪಣ). a miserly, avaricious man (My.).

ಜಿಪುಣ jipuṇa. = ಜಿಪಣ. (My.).

ಜಿಪುಣಿ jipuṇi. a miserly woman (My.).

ಜಿಪ್ಪಟೆ jippaṭe. N. of a certain bird, the small bird Amadavat (Si. 173).

ಜಿಪ್ಪೆ jippe. (fr. ಜಿಗಿ 2 ?). — ಜಿಪ್ಪೆಯಾಟ. -ಆಟ. hop-scotch (S. Mhr.).

ಜಿಬ jiba. = ಜಿಬಿ. — ಜಿಬ ಜಿಬ. = ಜಿಬಿ ಜಿಬಿ. (My.).

ಜಿಬಟಿಗ jibaṭiga. = ಚಿಬಟಿಗ. a kind of grass. — ಜಿಬಟಿಗನ ಹುಲ್ಲು. = ಚಿ-. (S. Mhr.).

ಜಿಬಟು jibaṭu. = ಜಿಗಟು 1. (C.).

ಜಿಬರು jibaru. gummy excretion of the eye (My.; Mhr. ಚಿಪಡಪ, ಚಿಡಾ, ಚಿಪಡೇಂ).

ಜಿಬಳೆ jibaḷa. = ಜಿಬ್ಬು. — ಜಿಬಳಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a young good areca nut cut into pieces and boiled, whereby it becomes soft and nice (My.). [Tu. ಜಿಬುಳು].

ಜಿಬಿ jibi. = ಜಿಗಿ 1. — ಜಿಬಿ ಜಿಬಿ. rep. the state of being very sticky (C.); that of being very soft, as fruit that is over-ripe (My.; Mhr. ಚಿಂದಟ, squeezed, as fruit).

ಜಿಬ್ಬು jibbu. stickiness, sliminess; the sap or milk that issues from the stalk of the mango after it is cut from the tree (My.; Te. ಜೀಡಿ). — ಜಿಬ್ಬಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. = ಜಿಬಳಡಿಕೆ. — ಜಿಬ್ಬೋಳು. -ಹೋಳು. = ಜಿಬಳಡಿಕೆ.

ಜಿಮಿಕಿ jimiki. = ಜುಮುಕಿ, etc. (My.).

ಜಿಮ್ಬೆ jimbe. see ಜೀಬು-.

ಜಿಮ್ಮಣ್ಡೆ jimmaṇḍe. = ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆ, q. v. a cricket.

ಜಿಮ್ಮಿ jimmi. a prickly tree, Zanthoxylon rhetsa D. C. (St. & Pl.).

ಜಿಮ್ಮೆ jimme. charge, trust of a thing (My.; Br., Mhr., H. ಜಿಮ್ಮಾ).

ಜಿರಾಯಿತು jirāyitu. land fit for agriculture (Mhr., H. ಜಿರಾಈತ, ಜಿರಾಯತ; ಜಿರಾಈತೀ, ಜಿರಾಯತೀ, relating to fields or their crops: the tax, their survey, etc.; fit for agriculture; raised on arable land); cultivation (My.; Br. ಜಿರಾತು, ಜಿರಾಯತಿ).

ಜಿಱ್ jir̤. ಜಿಱು. to fear (ಭಯ Śmd. Dh.).

ಜಿಱಲೆ jir̤ale. = ಜಱು 3, ಜಿಱಾಲಿ, ಜಿಱುಲೆ, ಜಿರ್ಲೆ. a centipede; a scolopendra. 2, the worm Julus cornifex; a kind of earwig. 3, a cockroach (My.). ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ, ಶತಪದಿ ಎನ್ದೊಡೆ ಪಟ್ಟಪುಣಿಜ; ಜಿಱಲೆಯ ಹುಟುವೆನ್ದು, ಎಮ್ಬರು (Nr.). [Tu. ಎಕ್ಕಲೆ].

ಜಿಱುಲಿ jir̤ili. (ಜಿರಿಲಿ). = ಜಿಱಲೆ. an insect that is hurtful to cloth (ಪಟಹಾರಿ Mr. 165).

ಜಿಱುಲೆ jir̤ile. = ಜಿಱಲೆ. a cockroach. ಜತುಕೆ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ ಎನ್ದೊಡೆ ಹೆಬ್ಬಾವಲು; ಜಿಱುಲೆ ಎನ್ದು, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಜಿರ್ಲೆ jirle. a kind of earwig (S. Mhr.). 2, a cockroach (My.).

ಜಿಲಿ jili. 1. = ಚಿಳಿ 3. an imitative sound. — ಜಿಲಿ ಜಿಲಿ. = ಚಿಳಿ ಚಿಳಿ. (S. Mhr.).

ಜಿಲಿ jili. 2. an imitative sound. — ಜಿಲಿ ಜಿಲಿ. rep. the sound produced in churning butter-milk (My.). *cf.* ಜಿಱು, ಜೀರ್.

ಜಿಲಿಬಿಲಿ jilibili. = ಜಿಲೇಬಿ. a sort of sweetmeat (S. Mhr.; Br., H. ಜಿಲೇಬೀಲು, ಜಿಲೇಬಿ, ಜಿಲ್ಲೇಬು).

ಜಿಲೇಬಿ jilēbi. = ಜಿಲಿಬಿಲಿ. (My.).

ಜಿಲೇವು jilēvu. glitter, gloss, shine (S. Mhr.; Mhr. ಜಿಲ್ಹಈ).

ಜಿಲ್ಲಾ jillā. = ಜಿಲ್ಲೆ. a zillah or district (C.; Br.; Mhr., H. ಜಿಲ್ಹಾ). 2, = ಜಿಲೇವು. (My.).

ಜಿಲ್ಲಿ jilli. a small hole in an earthen vessel (My.; Te., T., M. ಚಿಲ್ಲಿ).

ಜಿಲ್ಲು jillu. the sensation produced by touching cold water (My.). — ಜಿಲ್ಲೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. that sensation to be produced (My.).

ಜಿಲ್ಲೆ jille. = ಜಿಲ್ಲಾ No. 1. (C.; B. 2, 52).

ಜಿಲ್ಲೆದಾರ jille-dāra. ಜಿಲ್ಲೇದಾರ. the governor of a district (S. Mhr.; Br.; Mhr., H. ಜಿಲ್ಲೇದಾರ).

*ಜಿವುಳಿ jivuḷi. ಜಿವುಳಿದುಳಿ. -ತುಳಿ. to trample into pulp. ಬಲಮನೆಲ್ಲಂ ಜವನೆ ಜಿವುಳಿದುಳಿವನ್ತೆ ತೊಟ್ತುಳಿದುಳಿದು Pb. 11, 72 va.

ಜಿಷ್ಣು jiṣṇu. a Tbh. of ಜಿಷ್ಣು (Mr. 512; My.).

ಜಿಷ್ಣು jiṣṇu. *victorious; conquering; triumphant* (ವಿರೋಧಿ ಮರ್ದನ, ಹಗೆಯ ಗೆದ್ದವನು Nn. 38; ಗೆದ್ದವಂ Mr. 512). 2, an Arhat (ವೀತರಾಗ, ಜಿನ 38; ವೀತರಾಗ 512, originally ಜಿಷ್ಣು). 3, *Indra* (ಜಮ್ಭಾರಿ, ಇನ್ದ್ರ 38; ಇನ್ದ್ರ 512). 4, *Viṣṇu or Kṛiṣṇa.* 5, Śiva (ಗಿರಿಜೇಶ, ಈಶ್ವರ 38; ಶೂಲಿ 512). 6, Arjuna (ಧನಂಜಯ, ಅರ್ಜುನ 38; ಗಾಣ್ಡೀವಿ 512; ಇನ್ದ್ರಜ, ಫಲ್ಗುನ, etc. Mr. 264). 7, the snake-king Śēṣa (ಅನನ್ತ, ಧರಣೀನ್ದ್ರ, o. r. ಸರ್ಪ 38).

ಜಿಷ್ಣುಚಾಪ jiṣṇu-cāpa. a rainbow (Rsv. 6, 17 va.).

ಜಿಹಾಸೆ jihāse. desire of abandoning or giving up (Sk.). 2, dislike, aversion, disinclination (My.; Te.).

ಜಿಹ್ಮ jihma. *crooked, awry, not straight;* deceitful, dishonest. 2, *slow, tardy.*

ಜಿಹ್ಮಗ jihma-ga. *a snake* (ಕುಣ್ಡಲಿ, ಮುರಿದ ಫಣಿ Mr. 400).

ಜಿಹ್ವಾಡಮ್ಬರ jihvā-āḍambara. roaring of the tongue (Cpr. 5, 40).

ಜಿಹ್ವಾಮೂಲ jihvā-mūla. the root of the tongue (Śmd. 42).

ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯ jihvā-mūlīya. the letter (⨯) uttered from the root of the tongue, especially the visarga before ಕ್ (and ಖ್, Śmd. 26. 45).

ಜಿಹ್ವಾರವ jihvā-rava. a word (ಶ್ವಾಸಕ, ಚಿರ್ಚ Mr. 330).

ಜಿಹ್ವಿಕೆ jihvike. = ಜಿಹ್ವೆ. see ಅಧೋ-, ನಾಗ-.

ಜಿಹ್ವೆ jihve. ಜಿಹ್ವಾ. = ಜಿಂಹೆ. *the tongue.* 2, *a tongue or flame of fire.*

ಜೀ- jī. = ಜೀರ್-. — ಜೀಕೊಳವಿ. = ಜೀಕೊರ್ಳವಿ. (Bh. 7, 7, 45; J. 4, 15, o. r. ಜೀಕೊರ್ಳವಿ).

ಜೀಕಳಿ jīkaḷi. = ಜೀಕೊರ್ಳವಿ. a squirt, etc. (S. Mhr.).

ಜೀಕು jīku. to push and pull a swing (S. Mhr.).

ಜೀಗ jīga. = ಜೇಗ. quickness.

ಜೀಟು jīṭu. a prop or stay, as for a wall (S. Mhr.). — ಜೀಟುಗಾಲು. -ಕಾಲು. the foot or feet put so as to form a stay (S. Mhr.).

ಜೀತ jīta. (Tbh. of ಜೀವಿತ). living (Mhr.); a living; salary, wages, pay (C.; Te.); work (My.). ಜೀತದಾಳು (C.).

ಜೀತಗಾಱ jīta-gāṟa. a man receiving wages, a paid servant (My.; Te. ಜೀತಗಾಡು). ಜೀತಗಾಱಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಜೀರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ? (Prv.).

ಜೀನ jīna. 1. Tbh. of ದೀನ. a parsimonious, niggardly, miserly man (C.; B. 4, 178; 5, 178; ಅನಮಿತಮ್ಪಚ, ಕೃಪಣ, ಕ್ಷುದ್ರ G.). ಜೀನನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹೀನವೇ ಸರಿ (Prv.). see Prv. s. ವಾಸಿ 4.

ಜೀನ jīna. 2. decayed; *old.*

ಜೀನ jīna. 3. = ಜೀನಿ 2, ಜೀನು. a saddle (C. Bp. 47, 44; Mhr., H.).

ಜೀನಗಾಱ jīna-gāṟa. a caste of leather-workers, saddlers, etc., who do also a little work in brass, iron, etc. (Mhr., H.; S. Mhr.). ಜೀನಗಾಱಗೆ ಸಿಕಲಿಗಾಱ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.).

ಜೀನಂಗಿ jīnangi. N. of a plant. see ಕರಿ-.

ಜೀನತನ jīnatana. parsimoniousness (C.).

ಜೀನಶಾಲೆ jīna-śāle. an armory (ಶಸ್ತ್ರಜೀನಾವಾಸ Mr. 195, o. r. ಶಸ್ತ್ರಜೀವಾವಾಸ).

ಜೀನಸು jīnasu. = ಜಿನಸು, etc. (C.; B. 3, 100; 4, 44). ಜೀನಸು ಇದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಜೀನಿ jīni. 1. a miserly woman (My.).

ಜೀನಿ jīni. 2. = ಜೀನ 3. (S. Mhr.; Te.; T. ಚೀನಿ).

ಜೀನು jīnu. = ಜೀನಿ 2. (My.; Te.; B. 4, 163; M. ಜೀನ್).

ಜೀನ್ನ jīnna. = ಜಿನ್ನ 1, q. v.

ಜೀಬಿ jībi. the area between the outer and inner walls, or between the two gates of the entrance of a town (My.; Br., H.).

ಜೀಮೂತ jīmūta. *a cloud* (ಪಯೋಧರ, ಮೇಘ Nn. 57). 2, *a mountain* (ಕುತ್ಕೀಲ, ಪರ್ವತ 57; ಅದ್ರಿಸಂಕುಲ Mr. 467). 3, an elephant (ಕರಿ, ಆನೆ 57). 4, blackness (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 57). 5, *the grass Lipeocercis serrata* Roxb. see ದೇವತಾಡ.

ಜೀಮೂತಲತೆ jīmūta-late. lightning (Bh. 1, 19, 19).

ಜೀಮೂತವಾಹನ jīmūta-vāhana. Indra. (Śsv. 2, 42 va.). [N. of a Vidyādhara King who saved not only the serpent Śaṅkha-cūḍa, but the entire family of the Nāgas from Garuḍa. Pb. 4, 26].

ಜೀಯ jīya. = ಜೀಯ್ಯ. sir, master; a particle expressing assent or approbation (Śmd. 63; Sk., Mhr. ಜೀ). [Pb. 6, 16; Ap. 14, 77]. see Cpr. 1, 48; 4, 69; Abh. P. 2, 70; Bp. 32, 42; 46, 38. 41; 57, 63; 58, 16; Bh. 1, 8, 7. 57; 3, 13, 15. 16. 24; J. 2, 15; 13, 28; 29, 23; 31, 34; ಕಲ್ಲ-, ಜಯ-, ಬೊಲ್ಲ-, ಮಲ್ಲ-. — ಜೀಯ ಜೀಯ. rep. (Bp. 26, 8). [— ಜೀಯೆನೆ. -ಎನೆ. ಧರಿತ್ರಿಯಂ ಜೀಯೆನೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳದೆ Pb. 1, 1].

ಜೀಯ್ಯ jīyya. = ಜೀಯ. (Bp. 8, 53; 23, 29; 32, 14).

ಜೀರ್ jīr. an imitative sound. [— ಜೀರ್ಗರೆ. -ಕರೆ. to produce a jarring sound. ಅರರೀ ಪುಟಮೆರಡುಂ ಜೀರ್ಗರೆದು Ap. 13, 37]. — ಜೀರ್ ಬೋರ್. dupl. the sound produced when milk is churned (My.). *cf.* ಜಿಲಿ 2.

ಜೀರ jīra. quick motion; a sword, a scymitar; cumin seed. (R.).

ಜೀರಕ jīraka. = ಜೀರಗೆ, ಜೀರಿಗೆ. *the fruit of Cuminum cyminum* L., *cumin seed.*

ಜೀರಗೆ jīrage. = ಜೀರಿಗೆ, q. v. (ಜೀರಕ, ಜೀರಣ Nr.; ಜೀರಕ Hlā.). [— ಜೀರಗೆಯೊಕ್ಕಲ್. -ಒಕ್ಕಲ್. to scatter as the seeds of cumin? ಕುರುಬಲಮೆಲ್ಲಮಂ ಜೀರಗೆಯೊಕ್ಕಲ್ಮಾಡಿ ತುಱಿದು ಕೊಲೆ Pb. 12, 9 va.].

ಜೀರಣ jīraṇa. 1. = ಜೀರಕ. (ಜೀರಗೆ Nr.; ಜೀರಿಗೆ Si. 310).

ಜೀರಣ jīraṇa. 2. Tbh. of ಜೀರ್ಣ. (My.).

ಜೀರಾ jīrā. cumin seed (My.; H.).

ಜೀರಿಗೆ jīrige. Tbh. of ಜೀರಕ (Śmd. 364, o. r. ಜೀರಗೆ; ಅಜಾಜಿ ಪೃಥ್ವಿಕೆ Mr. 137; ಜೀರಕ, ಜೀರಣ, etc. Si. 310; C.; B. 4, 62). see ಕರಿ-, ಬಿಳಿ-. ಜೀತಗಾಱಗೆ ಯಾತಕೆ ಜೀರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ? (Prv.). — ಜೀರಿಗೆ ಮಾವು. a kind of fragrant mango having the smell of cumin seed. (ಸಹಕಾರ Si. 129; My.). — ಜೀರಿಗೆಸಣ್ಣಕ್ಕಿ. a superior kind of rice (My.). — ಜೀರಿಗೆಸಮ್ಭಾರದ ಬತ್ತ. a kind of paddy (ಅಣು Si. 305). — ಜೀರಿಗೆಸಾಲೆ. = ಜೀರಿಗೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ. (Tu. ಜೀರಸಾಲೆ). see s. ಬಟ್ಟೆ 2.

ಜೀಱು jīṟu. = ಗೀಱು 3, ಚೀಱು 2. screaming; shrilling; buzzing. — ಜೀಱುಜೆಪ್ಪು, a kind of humble bee (ಮಧುವ್ರತ, ಷಟ್ಪದ, ಭ್ರಮರ, etc., ತುಪ್ಪಿ Si. 176). — ಜೀಱುಂಡೆ. = ಗೀಱುಂಡೆ q. v., (ಚಿಮ್ಮುಂಡೆ, etc.). a cricket (ಭೃಂಗಾರಿ, ಝೀರಿಕೆ, ಚೀರಿ, ಝಿಲ್ಲಿಕೆ Nr.; My.). — ಜೀಱುಬುಗುರಿ. a whirligig (My.). — ಜೀಱಿಡು. -ಇಟು. = ಚೀ-. to scream, to shrill, to hiss, etc. (ಧ್ವನಿವಿಕಾರ Śmd. Dh.). [ಪಾಱುವ ಪಾಱುಮ್ಬುಳೆ ಕೊಳೆ ಜೀಱಿಡ್ದುಮ್ಬುರಕೆ ತಲೆ ಸಿಡಿಲ್ದೊಡಂ Pb. 10, 95].

ಜೀರ್ jīr. = ಜೀ-. (T. ಚಿವಿಱು, an engine to throw out water). — ಜೀರ್ಕೊಳವಿ. a squirt, a syringe [ಜೀರ್ಕೊಳವಿಗಳಿನ್ದಂ ತಳಿಯುತ್ತಂ ನೀರ್ಗಳಂ ಸೂಸುತ್ತಂ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಂ ಮನಕ್ಕೆ ವನ್ದರಸಿಯರ್ಕಳೊಡನೆ ನೀಡುಂ ಬೇಗಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Vr. 137, 3]; (ಜಲಯನ್ತ್ರ Śmd. I; Cpr. 7, 129. 140; Bp. 44, 15; J. 30, 7; C.).

ಜೀರ್ಣ jīrṇa. = ಚೀರಣ, etc. a small chisel. see ಭಿತ್ತಿ-.

ಜೀರ್ಣ jīrṇa. = ಜಿನ್ನ 1, ಜೀನ್ನ, ಜೀರಣ 2. grown old; become decrepit; worn out, wasted, withered, decayed, ruined, consumed; digestion; *old; ancient;* dissolved, digested; decrepitude, old age (ಅಱುಮ್ಬು, or ಅಱವೆ, ಅಟ್ಟುಮೆ Kk. 48; ನಸಿಕು, or ನಸುಕು Ct. I, 57). see ಅಟ್ಟು, ಕೊಟೆ, ನಸಿ, ಪೞದು.

ಜೀರ್ಣಕಾರಿ jīrṇa-kāri. anything that aids digestion (My.).

ಜೀರ್ಣಕೋಶ jīrṇa-kōśa. the stomach (B. 3, 17; 4, 24).

ಜೀರ್ಣತನ jīrṇatana. old age; infirmity; decay (ಜ್ಯಾನಿ G.).

ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರ jīrṇa-vastra. *old, tattered cloth.*

ಜೀರ್ಣಾವಗನ್ಧ jīrṇa-avagandha. a musty smell. see ಮುಗ್ಗು.

ಜೀರ್ಣಿ jīrṇi. *wearing, growing old;* old age; decay

ಜೀರ್ಣಿಸು jīrṇisu. to decay, etc. see ಕೊಟೆ. 2, to be digested (Si. 443; My.).

ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ jīrṇa-uddhāra. the repairing of what is worn out or old, repairs (My.; Ś. Mhr. rare).

ಜೀರ್ತಿ jīrti. digestion. see ಅ-.

ಜೀವ jīva. living, existing; *a living being, a creature* (ಜನ್ತುನಿಕರ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು Nn. 73). ಮೋಕ್ಷವನ್ ಅಯ್ದುವ ಜೀವರುಗಳು (ಮೋಕ್ಷಗತಜೀವಗಳು, ಭವ್ಯ Nn. 90). 2, *existence, life.* ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರ ಸೀರೆಯು ಸೆಱಗು (Prv.). 3, = ಜೀವಾತ್ಮ, the principle of life and sensation, the living, personal or individual soul incorporated in the body and imparting to it motion and sensation (to be distinguished from ಪರಮಾತ್ಮ, the supreme soul or soul of the universe). see Kāvy. IV, 1; Śmd. 7; Bp. 51, 16. 26-29 (always masculine). 4, livelihood, profession (ಜೀವನ 73). 5, *Brihaspati* (73; ಅಮರಗುರು, ಬೃಹಸ್ಪತಿ Mr. 38; ಸುರಗುರು Mr. 517, Bhn. 8). 6, speech (ವಾಕ್ 73, one MS. ಮಾತು). 7, water (ಅಮ್ಬುಸ, ಉದಕ 73). 8, a horse (ವಾಜಿ, ಕುದುರೆ 73; ತುರಗ 517). 9, a bow-string (ಮೌರ್ವಿ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ 73; ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ 517). — ಜೀವ ಈ. to give or restore life (Bp. 32 sum.; 41, 29). — ಜೀವ ಎತ್ತು. to uphold or preserve life (Bp. 48, 16). — ಜೀವ ಕೊಡು. to give or offer up one's life (C.; B. 5, 42). — ಜೀವಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a man who wants to save his life (in battle): a coward (J. 23, 10). — ಜೀವ ತೀವು. life to become filled or replenished (Bp. 47, 57). — ಜೀವ ತೆಗೆ. to take away life, to harass, to kill (C.; B. 5, 245). — ಜೀವದ ಗೆಳೆಯ. a very true and dear friend (C.; B. 3, 40; 5, 29). — ಜೀವದ ಪರವೆ. concern about or attention to life (B. 5, 205; My. as -ಪರವಾ). — ಜೀವದ ಭಯ. fear to lose one's life (C.; B. 5, 53). — ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಆಸೆ. desire of, love of, or concern about, one's life (C.; B. 5, 165). — ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಹಂಗು. obligation with regard to the preservation of one's life (My.; B. 5, 164). — ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಉದಾರನಾಗು. to become liberal or bold with regard to one's life, to become ready to offer it (B. 5, 43). — ಜೀವದ ಹಂಗು. = ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಹಂಗು. (My.; B. 5, 163). — ಜೀವದಿನ್ದ ಇರು. to be alive (B. 3, 85; 5, 183. 279; C.). — ಜೀವದಿನ್ದ ಉೞಿ. to remain alive (C.; G. 39). — ಜೀವ ನಿಲ್. -ನಿಲ್ಲು. life to remain (Bp. 42, 28; C.). — ಜೀವವೊಯ್ಯ್. -ಂ-ಪೊಯ್. to pour or put life into (Abh. P. 3, 156). — ಜೀವ ಹಿಡಿ. to uphold one's life: to remain alive (Bh. 8, 27, 1; My.).

ಜೀವಕ jīvaka. = ಜೀವಗ. living; living by, making a livelihood by; a servant, a slave. 2, *a Jaina mendicant* (ಸವಣ Hlā.; see s. ಜೈನ). 3, *the tree Terminalia tomentosa* W. & A. 4, *a medicinal plant, considered as one of the eight principal drugs;* see ಅಷ್ಟವರ್ಗ. 5, an usurer. 6, a snake-catcher.

ಜೀವಕಳೆ jīva-kaḷe. the gloss and glow of life: life (Grj. 7, 11 va.; My.; B. 4, 15).

ಜೀವಕಿ jīvaki. the tree Terminalia chebula Roxb. (ಅಣಿಲೆ Mr. 122).

ಜೀವಗ jīvaga. Tbh. of ಜೀವಕ (Śmd. 338). ಜೀವಗಮೆನ್ದು ಹೊನ್ನೆಯ ಮರಂ (338).

ಜೀವಚಯ jīva-caya. the aggregate of living beings (ಸತ್ವ, ಜೀವರಾಶಿ Nn. 14).

ಜೀವಂಜೀವ jīva-ṁ-jīva. *a species of pheasant; the Greek partridge.* see ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿ, ಹೊಱಸು.

ಜೀವತ್ jīvat. = ಜೀವನ್ತ. living, alive.

ಜೀವತೋಕೆ jīva-tōke. *a woman whose children are alive.*

ಜೀವತ್ಪತಿ jīvat-pati. *a woman whose husband is living.*

ಜೀವತ್ಯಾಗ jīva-tyāga. renouncing, or sacrificing, life (Bp. 61, 16; My.).

ಜೀವದಾನ jīva-dāna. giving of life, the gift of life; rescuing from sickness or any jeopardy. (My.; B. 4, 21. 91. 181, always with ಕೊಡು).

ಜೀವದ್ರವ್ಯ jīva-dravya. the elementary substance called jīva. ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಷಡುದ್ರವ್ಯಗಳು (Nn. 164).

ಜೀವಧನ jīva-dhana. living wealth: *live-stock, property consisting of cattle, cattle* (ಪಸು Śmd. Dh.; Śm. 109). ಜೀವಧನವಿನ ಹೆಗಲು (ಸ್ಕನ್ಧಪ್ರದೇಶ, ವಹ Nr.).

ಜೀವಧನಪ್ರಸೂತ jīvadhana-prasūta. calving. see ಈಸು.

ಜೀವಧಾರಣ jīva-dhāraṇa. the sustenance of life (B. 4, 74; My.).

ಜೀವನ jīvana. life, existence; living by; *means of subsistence, livelihood, profession* (ಜೀವ Nn. 73). 2, enlivening. 3, *water* (ಉದಕ 47).

ಜೀವನವಾಹ jīvana-vāha. a cloud (ಮೇಘ Mr. 42).

ಜೀವನಾಂಶ jīvana-aṁśa. means of subsistence, maintenance (My.).

ಜೀವನಾರ್ಥ jīvana-artha. the affair of living or of livelihood. see ಬದುಕು, ಬಾೞ್. 2, = ಜೀವನಾಂಶ. (My.).

ಜೀವನಿ jīvani. *a certain plant* (ಕಿಱುಹಾಲೆಸೊಪ್ಪು Si. 157).

ಜೀವನಿಧಿ jīva-nidhi. the water-treasure: the ocean (Bp. 11, 44).

ಜೀವನೀಯ jīvanīya. supporting life; *water.*

ಜೀವನೀಯೆ jīvanīye *a certain plant* (= ಜೀವನಿ, ಜೀವನ್ತಿ).

ಜೀವನೋಪಾಯ jīvana-upāya. means of subsistence, livelihood (My.).

ಜೀವನೌಷಧ **jīvana-auṣadha.** *a drug for reviving the dead;* elixir vitae.

ಜೀವನ್ತ **jīvanta.** Tbh. of ಜೀವತ್. (Bp. 24, 88; 36, 44; B. 5, 44. 131. 223. 275. 279; My.).

ಜೀವನ್ತಿ **jīvanti.** = ಜೀವೆ. *a certain plant* (= ಜೀವನೀಯೆ; = ಗುಡೂಚಿ Mr. 145, *cf.* ಜೀವನ್ತಿಕೆ).

ಜೀವನ್ತಿಕೆ **jīvantike.** *a parasitical plant, Epidendron tesseloides, and other species.* 2, *the plant Cocculus cordifolius* D. C. (= ಗುಡೂಚಿ).

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ **jīvat-mukta.** a man purified by knowledge of Brahma and exonerated whilst living from future birth and all ritual ceremonies. (Bp. 29, 2).

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ **jīvat-mukti.** liberation from further births, and at present from all ritual acts. 2, a secondary sort of liberation which conducts the soul after death to live with Brahma, not however divested of a subtle corporeal frame. see Bp. 3, 70; 35, 33; 49, 35.

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಪಠ **jīvanmukti-paṭha.** a kind of back-gammon or pagaḍe (My.).

ಜೀವಪತ್ನಿ **jīva-patni.** a woman whose husband is alive. (R.).

ಜೀವಮಾನ **jīva-māna.** duration of life, life-time, life (B. 4, 175; My.).

ಜೀವರಕ್ಕೆ **jīva-rakke.** Tbh. of ಜೀವರಕ್ಷೆ. (ಕವಚ, ಅವುತೆ Śmd. II). *cf.* ಜವರಕ್ಕೆ.

ಜೀವರಕ್ಷೆ **jīva-rakṣe.** a preservative of life: a coat of mail, etc.

ಜೀವರತ್ನ **jīva-ratna.** the pearl which is life; a gem of the first water; excellent persons and animals, excellent things (Śś. s. ಎಣೆ; Cpr. 6, 106 va., twice).

ಜೀವರಾಶಿ **jīva-rāśi.** = ಜೀವಚಯ. the aggregate of living beings. (Nn. 14; J. 8, 40).

*ಜೀವಲ **jīvala.** full of life.

ಜೀವವಂಚಕ **jīva-vañcaka.** = ಪ್ರಾಣವಂಚಕ, q. v. ಜೀವಲ. (Bp. 61, 15).

ಜೀವವಧೆ **jīva-vadhe.** destruction of life, killing. — ಜೀವವಧೆಗೆಯ್. to kill (Śāstrasāra in W. v. 1269).

ಜೀವವಾರ **jīva-vāra.** = ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರ. Thursday (Bp. 61, 92).

ಜೀವವ್ರಾತ **jīva-vrāta.** = ಜೀವರಾಶಿ. (ಗೃಹ, ಜೀವಸಮೂಹ Nn. 33).

ಜೀವಶ್ರವ **jīva-śrava.** a living corpse, a mere skeleton (My.).

ಜೀವಸೂ **jīva-sū.** *the mother of living offspring.*

ಜೀವಸ್ಥಾನ **jīva-sthāna.** *a joint, an articulation, a vital member or organ.*

ಜೀವಹಿಂಸೆ **jīva-hiṁse.** injuring, or destroying, life (C.).

ಜೀವಾಕ್ಷರ **jīva-akṣara.** a vowel (My.).

ಜೀವಾಜೀವ **jīva-a-jīva.** organic beings and inorganic matter.

ಜೀವಾತು **jīvātu.** life; food; *a medicine for restoring life;* a vitamin.

ಜೀವಾತ್ಮ **jīva-ātma.** = ಜೀವ No. 3. the living or individual soul enshrined in the human body (distinguished from ಪರಮಾತ್ಮ), the vital principle, that principle of life which renders the body capable of motion and sensation (ಜೀವನು Śmd. 7 Cm.; ಆತ್ಮನು 46 Cm.). see Bp. 32, 58; 55, 41.

ಜೀವಾನ್ತ **jīva-anta.** the end of life, death (My.).

ಜೀವಾನ್ತಕ **jīva-antaka.** *a fowler, a bird-catcher;* a murderer.

ಜೀವಾಳ **jīvāḷa.** Tbh. of ಜೀವಲ, full of life, and of a ಜೀವನಾಲ. = ಜೀವಸ್ಥಾನ (C.). 2, a chip put in the mouth-piece of a musical pipe or drone (My.; Te. ಜೀವಾಳ, ಜೀವಾಳಿ). 3, substance, pith, essence (My.).

ಜೀವಿ **jīvi.** living, alive, animate; living upon or by; a living being. 2, = ಜೀವಂಜೀವ (ಹೊಱಸು Mr. 172). see Bp. 28, 60; 46, 16; 58, 56.

ಜೀವಿಕೆ **jīvike.** living, life; *means of living, livelihood, profession.*

ಜೀವಿತ **jīvita.** = ಜೀತ. lived, lived through, as a period of time; living; *life, existence.* 2, *means of existence, livelihood.* 3, wages, etc. (Bp. 11, 2; 16, 16; 40, 44).

ಜೀವಿತಕಾಲ **jīvita-kāla.** *life-time, period or duration of life.*

ಜೀವಿತೇಶ **jīvita-īśa.** presiding over life; the lord or master of life; a lover; a husband; etc. (Cpr. 2, 38; 3, 62).

ಜೀವಿತೇಶ್ವರ **jīvita-īśvara.** = ಜೀವಿತೇಶ. (Bp. 55, 1).

ಜೀವಿಸು **jīvisu.** to live, to be or remain alive; to live by; to become re-animated. see Śmd. 237; Bp. 32, 60; 50, 4; 52, 14; 60, 1; J. 24, 65; B. 4, 219; ಉೞಿ, ಬಟ್, ಬಟ್ಟುಂಕು; Prv. s. ನೊಣ.

ಜೀವಿಸುವಿಕೆ **jīvisuvike.** living, etc. ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವಿಕೆ (Si. 299).

ಜೀವೆ **jīve.** *living* (fem.). 2, *a bow-string* (see Hlā. s. ತಿರು 1). 3, *a certain plant* (= ಜೀವನ್ತಿ).

ಜುಂಯ್ **jumy.** = ಜುಮ್. numbness, the sleeping of a limb kept long in one position. ಕಾಲು ಜುಂಯ್ ಹಿಡಿಯಿತು (S. Mhr.).

ಜುಕಾಯಿಸು **jukāyisu.** to stoop, to bend; to walk nodding and waggling, to reel, to stagger (My.; Mhr., H. ಝುಕಣೇಂ).

ಜುಕುತಿ **jukuti.** = ಜುಗುತಿ, ಜುತ್ತಿ, etc. Tbh. of ಯುಕ್ತಿ. tact, skill, etc. (Śmd. 349 Mdb.; My.).

ಜುಗ **juga.** Tbh. of ಯುಗ. yoke, pair, etc. (Śmd. 343; Ct. II,95; ಜವಳಿ Śm. 112). [Bv. 533].

ಜುಗಮ **jugama.** = ಜುಗುಮ. (ಪೊಣರ್, ಅಮಳ್, etc., ಎರಡು Kk. 60).

ಜುಗಾರು **jugāru.** gambling (My.; Mhr.). ಜುಗಾರಾಡಿ ಜಯಿಸಿದವ ರಿಲ್ಲ (Prv.).

ಜುಗುತಿ **juguti.** = ಜುಕುತಿ. (Śmd. 349).

ಜುಗುಪ್ಸನ **jugupsana.** = ಜುಗುಪ್ಸೆ. (Śmd. 398; Kāvy. IV, 2, 42).

ಜುಗುಪ್ಸೆ **jugupse.** = ಜಿಗುಪ್ಸೆ. censure, abuse, reproach. 2, dislike, aversion, abhorrence, disgust (ಹೇಸಿಕೆ Nn. 104; ಚೀ, ಇಸ್ಸಿ Ct. I, 20).

ಜುಗುಮ **juguma.** Tbh. of ಯುಗ್ಮ. pair, etc. (Śmd. 336. 343).

ಜುಂಗ **juṅga.** *the plant Argyreia speciosa or argentea* Sweet.

ಜುಂಗು **juṅgu.** = ಗುಂಜು 3 No. 2. (My.). 2, the hair about the privities (My.). 3, = ಚುಂಗು. (My.).

ಜುಂಜು **juñju. 1.** to comb of a cock (My.); the rising part of a tree (V. 4, 36).

ಜುಂಜು **juñju. 2.** = ಜಿನುಗು 3. a drizzling rain (*cf.* ಜೂಪ ಜು). — ಜುಂಜುವಱೆ. -ಮಱೆ. a drizzling rain (Bh. 3, 6, 11).

ಜುಂಜು **juñju. 3.** = ಜುಂಜುರು. (ಗುಂಜು 3). — ಜುಂಜುದಲೆ. -ತಲೆ. = ಜುಂಜುರುದಲೆ. (C. Bp. 31, 9).

ಜುಂಜುರು **juñjuru.** = ಗುಂಗುರು 1. (Te.). — ಜುಂಜುರುದಲೆ. -ತಲೆ. a head with tangled or curled hair (Bp. 18, 31).

ಜುಂಜೂರಿ **juñjūri.** a large hookah (S. Mhr.; H.).

ಜುಟ್ಟೆ **juṭṭa.** = ಜುಟ್ಟು. a tuft of hair. (S. Mhr.).

ಜುಟ್ಟು juṭṭu. = ಜುಟ್ಟ, ಜುಟ್ಲು. the tuft of hair left on the crown of the head at the ceremony of tonsure, etc. (=ಚೂಡೆ, q. v.), a crest, a tuft growing on an animal's head (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ, ಕೇಶಪಾಶಿ Si. 216; ಶಿಖೆ 409; ಮೌಲಿ 455; C.; Tu.; Tu. also ಕೊಟ್ಟು; Te.; T. ಚೂಟ್ಟು, ಕುಡುಮಿ; *cf.* ಕೊಟ್ಟು 1). ಜುಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ವಿಷ ಇಲ್ಲ, ರಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಬಯ್ಗುಳಿಲ್ಲ.— ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ ಮುಟ್ಟು ತಿಳಿದೀತು. — ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದವ ನೆಟ್ಟಗೆ ಸಿಕ್ಕ್ಯಾನು (Prvs.). see ಕೋಟು-; ನವಿಲು-. — ಜುಟ್ಟುಗಟ್ಟು. the knot in which the hair-tuft is tied (Si. 230). — ಜುಟ್ಟು ಬಿಡಿಸು. to leave or produce a juṭṭu at the ceremony of tonsure (My.). — ಜುಟ್ಟು ಸುತ್ತಿಗೆ. a goldsmith's hammer with a face and a claw (My.).

ಜುಟ್ಲಿ juṭli. having a crest or plume: a kind of pigeon (S. Mhr.; B. 3, 113).

ಜುಟ್ಲು juṭlu. = ಜುಟ್ಟು. (S. Mhr.). — ಜುಟ್ಲ ಗುಬ್ಬಿ. a lark, the Alauda gulgula (Bd.); — the Alauda malabarica (Bd.).

ಜುಡುಪು juḍupu. a bush; a thicket (S. Mhr.; Mhr., H. ಝುಡುಪ).

ಜುಣುಗಿಸು juṇugisu. to cause to shrink, etc. (Bh. 6, 4, 36).

ಜುಣುಗು juṇugu. 1. to shrink, to contract (v. i.); to withdraw, to retire; to decline action (Bh. 4, 4, 26; Rām. 6, 13, 16). see ಸೊಣಡುಹ.

ಜುಣುಗು juṇugu. 2. = the state of being shrunk, shrinkage. 2, a shrunk, crippled body (Rām. 6, 13, 35). — ಜುಣುಗುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a shrunk, maimed, deformed ear (Rām. 3, 7, 12).

ಜುಣುಗು juṇugu. = ಸೊಣಗ. a dog. see Prv. s. ಪುಣುಗು.

ಜುತ್ತಿ jutti. = ಜುಕುತಿ, etc. Tbh. of ಯುಕ್ತಿ. tact, etc. (Śmd. 349).

ಜುದ್ದ judda. Tbh. of ಯುದ್ಧ. a war. (Śmd. 343; ಕಾಳಗ, etc. Śm. 39).

ಜುನಾರದಾರ junāradāra. a Brahmanical writer with the rank of a peon (My.).

ಜುನು junu. = ಜುಮ್. an imitative sound. — ಜುನು ಜುನು. rep. the sensation arising in one's feet when standing long in a damp place, etc. (S. Mhr.).

ಜುಬರ jubara. = ಜುಬರು. the stringiness of certain mangoes (S. Mhr.).

ಜುಬರು jubaru. = ಜುಬರ. (S. Mhr.).

ಜುಮ್ jum. = ಚುಮು 1, ಜುಂಯ್, ಜುನು, ಜುಮು, ಜುಮು, ಜುಮ್ಮು, ಜೊಮ್ಮು 2, ಜೋಗು. an imitative sound used in the sensation of coldness or chill (C.; B. 1, 22), of the taking effect of poison (My.), on the being set on edge of the teeth (My.), of horripilation (C.), of the pain of a wound (My.), of the numbness of a limb kept long in one position (My.). — ಜುಮ್ ಎನ್ನು. the sensation of ಜುಮ್ to be produced or felt (C.). (Tu.).

ಜುಮ juma. = ಜುಮ್, etc. — ಜುಮ ಜುಮ ಎನ್ನು. = ಜುಮ್ ಎನ್ನು. the sensation of ಜುಮ ಜುಮ to be produced or felt (My.).

ಜುಮಕಿ jumaki. = ಜಿಮಿಕಿ, ಜುಮುಕಿ. the pearl-bob or the pendant of an ear-ring, etc. (My.; Br. ಜುಮಿಕಿ; Mhr., H. ಝುಮಕಾ). — ಜುಮಕಿಯೋಲೆ. an ōle with a drop (My.).

ಜುಮಲಾ jumalā. = ಜುಮ್ಲಾ. (My.).

ಜುಮು jumu. = ಜುಮ್, etc. (My.).

ಜುಮುಕಿ jumuki. = ಜುಮಕಿ, etc. (My.).

ಜುಮ್ಮನೆ jummane. 1. quickly (My.).

ಜುಮ್ಮನೆ jummane. 2. with horripilation (Śsv. 4, 112; V. 23, 8).

ಜುಮ್ಮಾಮಸೀದಿ jummā-masīdi. a mosque that is visited on Fridays (C.; B. 4, 145).

ಜುಮ್ಮು jummu. = ಜುಮ್, etc. (My.; Tu. ಜುಮ್ಮು).

ಜುಮ್ಮು jummu. = ಜೂಜು. gambling, etc. (Mg.; H.).

ಜುಮ್ಮುಗಾರ jummu-gāra. = ಜೂಜುಗಾರ. a gambler. ಜುಮ್ಮುಗಾರಗೆ ಹಮ್ಮು ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ಜುಮ್ಲಾ jumlā. amount, sum, total (C.; Mhr., H. ಜುಮಲಾ).

ಜುರಮಾನು juramānu. = ಜುಲಮಾನ, etc. (My.).

ಜುರಿ juri. to ooze away, to flow or ooze out plentifully (Mhr. ಝುರಣೇಂ: *cf.* ಸುರಿ). ಜುರಿವ (Bh. 6, 8, 13). P. p. ಜುರಿತು (Bh. 4, 4, 37; Rām. 3, 7, 12).

ಜುರು juru. an imitative sound. — ಜುರು ಜುರು. rep. the sound produced when sugar, bdellium, etc. is put on a live coal (C.), and that arising when a child sucks with force (C.). the sound of a liquid when poured out plentifully. ಜುರು ಜುರ್ರೆನ್ನು ಸುರಿವುತ (Bp. 59, 19).

ಜುಱು juṟu. the sound produced when a liquid is supped (see s. ಸುಱು 1). — ಜುಱುಜುಱು. rep. ಜುಱುಜುಱೆನ್ನು ಸುಱುವುತ (Bp. 59, 19).

ಜುಲಮಾನ julamāna. = ಜುರಮಾನು, ಜುಲುಮಾನು, ಜುಲ್ಮಾನೆ. a fine, a mulct (S. Mhr.; My. as ಜುಲಮಾನು; Mhr., H. ಜುಲಮಾನಾ).

ಜುಲಮೆ julame. = ಜುಲುಮೆ, etc. (C.).

ಜುಲಾಬು julābu. a purgative; a purge (C.; Mhr., H. ಜುಲಾಬ).

ಜುಲಾಯಿ julāyi. a weaver (C.; Mhr.); the month July (E.).

ಜುಲಿಪೆ julipe. = ಜುಲುಪು, ಜುಲ್ಪಾ. a small tuft or lock of hair left, for ornament's sake, at different places of the head of children, at tonsure (C.; Mhr., H. ಝುಲೂಪ, a ringlet).

ಜುಲಿಮೆ julime. = ಜುಲುಮೆ, etc. (S. Mhr.).

ಜುಲುಂ juluṁ. = ಜುಲುಮೆ, etc. (My.).

ಜುಲುಪು julupu. = ಜುಲಿಪೆ. (My.).

ಜುಲುಮಾನು julumānu. = ಜುಲಮಾನ, etc. (My.).

ಜುಲುಮೆ julume. = ಜುಲಮೆ, ಜುಲಿಮೆ, ಜುಲುಂ, ಜುಲ್ಮೆ. oppression, tyranny, injustice, vehement or violent action, compulsion (C.; Mhr., H. ಜುಲೂಮ).

ಜುಲ್ಪಾ julpā. = ಜುಲಿಪೆ, etc. — ಜುಲ್ಪಾಕೂದಲು. (ಕಾಕಪಕ್ಷ, ಶಿಖಂಡಕ Si. 215).

ಜುಲ್ಮಾನೆ julmāne. = ಜುಲಮಾನ, etc. (ದ್ವಿಪಾದ್ಯ Si. 265; My.).

ಜುಲ್ಮೆ julme. = ಜುಲುಮೆ. (My.).

ಜುವ್ವಾರೆ juvvāre. a reed. — ಜುವ್ವಾರೆ ಕಾಡು. (ವೇತಸಸ್ಥಲ Si. 102).

ಜುವ್ವಾಲೆ juvvāle. = ಜವ್ವಾಲೆ, etc. (My.). — ಜುವ್ವಾಲೆ ಜಮ್ವಾಲೆ. reit. = ಜುವ್ವಾಲೆ. (My.).

ಜುವ್ವಿ juvvi. appertaining to the Ficus infectoria (Te.; T. ಚುವಿ; Sk. ಶುಂಗೀ, Fic. inf.). — ಜುವ್ವಿಮರ. the wavy-leafed fig tree, Ficus infectoria Willd. (or Ficus venosa Ait.; ಪ್ಲಕ್ಷ, ಜಟಿ, ಪರ್ಕಟಿ, ಬಸರೀ ಗಿಡ Si. 128).

ಜುವ್ವು juvvu. = ಜುಮ್ಮು. a sound to express the sensation of fatigue and pain in the feet after walking (My.).

ಜುಹು juhu. *a semi-circular, crescent-like vessel or spoon used in sacrifice.*

ಜುಹೂರಾಣ juhūrāṇa. fire; a sacrificing priest; the moon. (R.).

ಜೂಗಳಿಸು jūgaḷisu. = ತೂಕಡಿಸು. to nod, to doze (My.); to move on or proceed slowly, as vehicles or work (My.).

ಜೂಗು jūgu. = ತೂಗು 1. to swing or rock, etc. — ಜೂಗಾಡು. -ಆಡು. = ತೂಗಾಡು. to waddle, to waggle (My.).

ಜೂಜ jūja. = ಜೂಜು. ಜೂಜದಲ್ಲಿ ಪನ್ದ್ಯ (ಗ್ಲಹ Si. 249).

ಜೂಜು jūju. = ಜೂಜ, ಜೂದು. Tbh. of ದ್ಯೂತ (C.; ದ್ಯೂತ, ಲಕ್ಷವತಿ Nr., Hlā.; ಅಕ್ಷ Nn. 37; ದ್ಯೂತ 134; ದ್ಯೂತ Si. 349). ಜೂಜಿನ ಒಡ್ಡಿ (ಗ್ಲಹ Hlā.). ಜೂಜುಳ್ಳ ಮನೆ (ಕೈತವ Mr. 198). see Bp. 31, 21; J. 5, 68; 6, 39; Si. 418. 450. 461; Prv. s. ಮಗ 1. — ಜೂಜನಾಡು. -ಆಡು. = ಜೂಜಾಡು. (Bp. 44, 64). — ಜೂಜಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to gamble; to keep a gaming house (C.). ಜೂಜಾಡಿಸುವವನು (ಸಭಿಕ, ದ್ಯೂತಕಾರಕ Si. 349). — ಜೂಜಾಡು. -ಆಡು. to game, to gamble (C.). ಜೂಜಾಡುವವನು (ಕಿತವ, ದ್ಯೂತಕೃತ್, etc. Si. 349). ಜೂಜಾಡುವವನಿಗೆ ಸತ್ಯವು ಯಾಕೆ? — ಜೂಜಾಡುವವನಿಗೆ ಜಂಗಮನ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಜೂಜುಕಚೇರಿ. a gambling house (My.). — ಜೂಜುಕಟ್ಟು. to wager (v. t., My.).

ಜೂಜುಗಾಱ jūju-gāṟa. a gambler, a gamester (ದ್ಯೂತಕೃತ್, ಕಿತವ, etc. Nr.; ಕಿತವ, ದ್ಯೂತಕಾರ Hlā.; Mr. 245; C.; Bp. 40, 76; 44, 60; C. Bp. 47, 41).

ಜೂಟ jūṭa. 1. = ಜೂಡ 2, ಜುಟ್ಟು. the matted hair of Śiva; the twisted or clotted hair of an ascetic. see ಇನ್ದು-, ಜಟಾ-.

ಜೂಟ jūṭa. 2. a lie (C.; Mhr., H. ಝೂಟ; Br. ಜೂಟು).

ಜೂಟ jūṭa. 3. bodily strength of children (S. Mhr., also ಜೂಟು). *cf.* ಚೂಟ?

ಜೂಡಿ jūḍi. = ಜೋಡಿ 2. a favorable quit-rent on inām lands (S. Mhr.; Mhr. ಜುಡೀ, the assessment upon inām land). *cf.* ಸೋಡಿ; ಚೂಟ್.

ಜೂತಿ jūti. 1. *quickness, speed;* impulse, energy.

ಜೂತಿ jūti. 2. a shoe (C.; H.). see Prv. s. ಜಾತಿ.

ಜೂದ jūda. N. of a Paṇḍita (Nn. 3, o. rs. ದೂಚ, ನಾಚ).

ಜೂದಾಳಿ jūdu-āḷi. a gamester. (Śmd. 239. 40).

ಜೂದು jūdu. = ಜೂಜು. Tbh. of ದ್ಯೂತ [ಸಾಲದೆ ಜೂದು ನಿಮ್ಮೊಳಗಿದೇಂ ಗಳ ಮಾಣಿಸಿಮೆನ್ದೊಡೆ Pb. 6, 74]; (Śmd. 344. 364, one MS. ಜೂಜು).

ಜೂದುಂಗಾಱ jūdu-ṅ-gāṟa. a gamester. (Śmd. 236).

ಜೂಪಱ jūpaṟa. = ಜೂಪಱು, ತೂಪಱು. thin, drizzling rain, spray (S. Mhr.; *cf.* ಜುಂಜು 2). ಮಟೆ ಜೂಪಱ ಜೂಪಱ ಬರುತ್ತದೆ (S. Mhr.). *cf.* ಸೀವರ.

ಜೂಪಱು jūpaṟu. = ಜೂಪಱ. (S. Mhr.).

***ಜೂಬು jūbu.** an evil spirit, a devil. ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರಧನ ವೆಪ್ಪೀ ಜೂಬಿಂಗಂಜುವೆ Bv. 446; Cv. 18.

ಜೂರ್ತಿ jūrti. *fever.*

ಜೂಲ jūla. = ಜೂಲು. a body-cloth of horses, etc. (S. Mhr.; Mhr., H. ಝೂಲ).

ಜೂಲು jūlu. (T. ಚುವಲ್, a horse's mane). 2, a tattered state, a tatter. ವಸ್ತ್ರ ಜೂಲು ಜೂಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು (My.). — ಜೂಲುನಾಯಿ. a dog with long hair [Tu.]; (C.; B. 3, 39; 5, 27). ಊರು ತಿರಿದು ಜೂಲುನಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ (Prv.).

ಜೂಲು jūlu. = ಜೂಲ. (C.).

ಜೂಳಯ jūḷaya. = ಜೂಳೆಯ, q. v.

ಜೂಳಿ jūḷi. the spout of a vessel (My.; *cf.* ಅಂಜುಳಿ?). ಕರಗದ ಜೂಳಿ (ಮೂಱು Śmd. I).

ಜೂಳೆಯ jūḷeya. = ಜೂಳಯ. a mark made with coloured clay, etc. upon the forehead (ತಿಂಗಳಿಗೆ, ನೇರ ಬೊಟ್ಟು Śm. 72; Kk. 27, o. r. ಜೂಳಯ).

ಜೃಮ್ಭ jṛimbha. *gaping, yawning;* opening. as a flower; swelling, expanding, increasing.

ಜೃಮ್ಭಣ jṛimbhaṇa. = ಜೃಮ್ಭ. *gaping.*

ಜೃಮ್ಭಿತ jṛimbhita. opened, expanded; opened, as a flower, blown; opening, etc. (ವಿಕಸನ, ಹಸಿತ, etc., ಅರಳ್ವುದು Mr. 107).

ಜೃಮ್ಭೆ jṛimbhe. *gaping.*

ಜೆ je. born (fem.); a daughter. see ಆತ್ಮ-, etc.

ಜೆಗಳೆ jegaḷe. = ಜಗಳೆ, q. v.

ಜೆಗಿ jegi. = ಜಗಿ 4. to chew, etc. (My.). ಜೆಗಿಯುವವೆಲ್ಲಾ ನುಂಗುವ ಆಸೆಗೆ (Prv.).

ಜೆಗ್ಗ jegga. = ಜೇಗ, q. v. quickness, etc.

ಜೆಗ್ಗು jeggu. = ಜಗ್ಗು 3. to pull with effort, etc. (C.). — ಜೆಗ್ಗಾಡು. -ಆಡು. to pull repeatedly, etc. (B. 3, 19). — ಜೆಗ್ಗಾಡು. = ಜೆಗ್ಗಾಡು. (C.).

ಜೆಂಕಣೆ jeṅkaṇe. = ಜಂಕಣೆ, q. v. scolding, etc.

ಜೆಂಕಿಸು jeṅkisu. = ಜಂಕಿಸು. to scold. (ಬಗ್ಗಿಸು Ct. I, 4).

ಜೆಂಗಿ jeṅgi. relating to war (Mhr., H. ಜಂಗೀ); quarrelsomeness, petulance: dunning (My.); besieging (My.). *cf.* ಜಂಗು. — ಜೆಂಗಿ ಸರಂಜಾಮು. arms and ammunition (My.).

ಜೆಜ್ಜೆ jejje. = ಜಜ್ಜೆ. a kind of grain. (Z.).

ಜೆಟ್ಟಿ jeṭṭi. 1. = ಜಟ್ಟಿ, ಜೆಟ್ಟಿಗ 1. (Cpr. 5, 77; C.).

ಜೆಟ್ಟಿ jeṭṭi. 2. = ಜಟ್ಟಿ. joining. (ತೋಡು Śmd. 250, Mdb. MS.).

ಜೆಟ್ಟಿಗ jeṭṭiga. 1. = ಜಟ್ಟಿಗ. a wrestler. [ನೆಗಱ್ದ ಮಲ್ಲರುಮಂ ಪಿಡಿದೊತ್ತಿ ಗೆಲ್ದ ಜೆಟ್ಟಿಗರ್ Ap. 8, 48]; (Cpr. 5, 69).

*ಜೆಟ್ಟಿಗ jeṭṭiga. 2. most superior person, most powerful person. ಅಣುಗಿನೊಳೆನ್ನ ಜಟ್ಟರೊಳಗೀತನೆ ಜೆಟ್ಟಿಗನೆನ್ದು Pb. 2, 61. (Tbh. of ಶ್ರೇಷ್ಠ?).

ಜೆಡೆ jeḍe. = ಜಡೆ 1, etc. (Śmd. 109. 113). Tbh. of ಜಟೆ (Śmd. 357; Nn. 101; ಜಟೆ, ಸಟೆ Nr., Hlā.; ಲಗ್ನಕಚ, ಜಟೆ Nr.; C.). [ನುಡಿಯ ತೊಡರ್ ನಡೆಯ ತಳರ್ ಜೆಡೆಗಳ ಕೆಮ್ಪು Ap. 8, 39]. ಮರದ ಜೆಡೆ (ಬೀೞಲ್ Śmd. I; Śm. 24). — ಜೆಡೆಕಳ್ಳಿ. = ಚತುರಕಳ್ಳಿ. (St. & Pl.). — ಜೆಡೆಕೋಲಾಟ. a play at which five or nine ropes are suspended which are held by as many dancing girls severally; in their hands are sticks with which they strike mutually and at the same time inter-knit and unknit the ropes by dancing one round the other (My.). — ಜೆಡೆಗಟ್ಟು. 1. = ಜಡೆ- 1 No. 1. (Bp. 15, 3). — ಜೆಡೆಗಟ್ಟು. 2. = ಜಡೆ- 2, q. v. — ಜೆಡೆಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to loosen (one's) matted hair tresses (Cpr. 8, 41). — ಜೆಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be joined (Abh. P. 9, 16). — ಜೆಡೆದಲೆ. -ತಲೆ. a head of matted, etc. hair (Bp. 27, 37. 38). — ಜೆಡೆಮುಡಿ. a knot of matted hair (Bp. 3, 26).

ಜೆತ್ತಿಗೆ jettige. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. the plaited strap. (C.).

ಜೆತ್ತುಳ jettuḷa. = ಜತ್ತುಳ. scum, foam.

ಜೆನ jena. = ಜನ. man, people. (Cb. 77. 86).

ಜೆನಿ jeni. = ಜನಿ 2. sacred thread.

ಜೆನಿವಾರ jenivāra. = ಜನಿವಾರ. sacred thread. (My.).

ಜೆಮ್ಬಾಳಿ jembāḷi. — ಜೆಮ್ಬಾಳಿಹುಳ. a greenish insect that destroys the flowers and ears of jōḷa (S. Mhr.).

ಜೆಱಿ jeṟi. = ಜಱೆ 1, etc. to abuse, etc. see ಜೆಱಿಯುವಿಕೆ.

ಜೆಱಿಯುವಿಕೆ jeṟiyuvike. rebuking, etc. (ಅನಾದರ, ಪರಿಭವ, ತಿರಸ್ಕ್ರಿಯೆ, ಅವಹೇಲ Si. 68; ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ನಿರಸನ, etc. 398).

ಜೆಱೆ jeṟe. = ಜೆಱೆ, etc. — ಜೆಱೆದಾಡು. = ಜಱು-. (ನಿನ್ದಿಸು G.).

ಜೆರ್ಕು jerku. = ಜರ್ಕು. to wound with the nails or claws (ನಖಕ್ಷತ Śmd. Dh.).

ಜೆಲ್ಲನೆ jellane. with a violent gush (of water, My.).

ಜೆಷ್ಟೆ jeṣṭe. = ಜೇಟೆ. Tbh. of ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ. (My.; Te.).

ಜೇ- jē. = ಜೇಂ-, ಜೇಜ್-, ಜೇನ್ q. v., ಜೇನು, ತೇನು. honey. — ಜೇನೆಯ್. = ಜೇನ್-ನೆಯ್ (Śmd. 209). honey-ghee, *i. e.* honey (ಮಧು, ಕ್ಷೌದ್ರ, ಮಕ್ಷಿಕೆ Nr.; Abh. P. 2, 18).

ಜೇ jē. Tbh. of ಜ್ಯಾ1. see ಜೇವಡೆ. — ಜೇಗೆಯ್. to twang a bow-string (J. 4, 31; 12, 23; 14, 1. 24; 16, 9; 20, 8). — ಜೇನಾದ. the twang of a bow-string (J. 22, 46). — ಜೇಯನೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to fasten the bow-string to both ends of a bow; to bend a bow (J. 12, 28).

ಜೇಕು jēku. = ಗೇಕು, etc. the sedge Cyperus hexastachyses Rottl. (S. Mhr.). — ಜೇಕಿನ ಗಡ್ಡೆ. (ಅಬ್ದ, ನಾಗರ, ಭದ್ರ, ಭದ್ರಮುಸ್ತಕ G.; S. Mhr.).

ಜೇಗಟೆ jēgaṭe. = ಜಾಗಟೆ q. v., etc. 2, a kind of small drum or tabor (ಡಿಣ್ಡಿಮ Nr.). see C. Bp. 5, 7; 47, 37; ಬೀರ-.

ಜೇಗಣ್ಟೆ jēgaṇṭe. = ಜೇಗಟೆ, etc. (Dp. 140, 6).

ಜೇಗಿ jēgi. = ಜೇಗ, q. v. quickness.

ಜೇಂ- jēn. (ಜೇಜ್-). = ಜೇ-, etc. — ಜೇಂಕೊಡ. a vessel containing honey (Śsv. 1, 27). ರಾಜ್ಯ ಜೇಂಕೊಡನೋಲ್ ತುಮ್ಬಿ ತುಳುಂಕೆ (Śs. 96). — ಜೇಂಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain honey (J. 24, 34). — ಜೇಂಗೊಡ. = ಜೇಂಕೊಡ. (Rsv. 5, 25). — ಜೇಂವಟೆ. -ಮಟೆ. a rain of honey (V. 11, 8).

ಜೇಂಕರಿಸು jēṅkarisu. to laud, to praise (ಪ್ರಶಂಸೆ, ಕೊಣ್ಡಾಟ Śmd. Dh.; *cf.* ಜಾಗು 1; T. ಜೇಜೇ, Te. ಜೇಜೇ, huzza!).

ಜೇಂಕಾರ jēṅ-kāra. = ಝುಂಕಾರ, etc. ಗುಂಗೀ ಹುಳದ ಜೇಂಕಾರ (G. 181). 2, = ಓಂಕಾರ (S. Mhr. Liṅgavantas).

ಜೇಜೆ jēje. a deity: god or goddess (Te., R.; T. ತೇ, god; *cf.* ದೇವ).

ಜೇಟೆ jēṭe. = ಜೆಷ್ಟೆ. Tbh. of ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ (Śmd. 370).

ಜೇಡ jēḍa. = ಜಾಡ. (ತನ್ತುವಾಯ, ಕುವಿನ್ದ Nr.; My.). see B. 3, 91; 5, 101. 227. — ಜೇಡನ ಹುಳು. a spider (ಲೂತೆ, ತನ್ತುವಾಯ, ಊರ್ಣನಾಭ, etc. Nr.). — ಜೇಡಹುಳ. = ಜಾಡ-. (B. 4, 111; My.).

ಜೇಡಿ jēḍi. a sort of pipe-clay (My.; Tu.; M. ಚೇಡಿ; Mhr. ಶಾಡೂ, ಶೇಡೀ, ಶೇಡೂ). — ಜೇಡಿಮಣ್ಣು. = ಜೇಡಿ. ಜೇಡಿಮಣ್ಣು ಜಡಿದರೆ ಸಕ್ಕರೆ ಆಗುವದೋ? (Prv.).

ಜೇಣ jēṇa. = ಜಾನ 2, etc. a woollen rug or blanket. ಕಮ್ಬಳಿಯ ಜೇಣ (ಮೇಷಕಮ್ಬಲ, ಊರ್ಣಾಯು Nr., o. r. ಜೇನ).

ಜೇತವ್ಯ jētavya. *to be conquered, conquerable, fit for conquest.*

ಜೇತಾರ jētāra. Tbh. of ಜೇತೃ (Śmd. 104 Mdb.).

ಜೇತೃ jētṛi. *victorious, triumphant;* a victor.

ಜೇನ್ jēn. (Śmd. 59). = ಜೇ-, etc. (Śmd. 209; ಕೊಡ Śm. 93; Bp. 60, 44; J. 33, 8; T., M. ತೇನ್; Te. ಜುನ್ನು, ತೇನೆ; T. ತೇನ್, ತೇವರ್ also: sweetness; smell; palm juice; Tu. ಚೀಯ; T., M. ತೇಱಲ್, palm-tree juice, nectar; T. ತೇಱು, palm wine; sweetness = ತಿತ್ತಿಪ್ಪು; Te. ತಾವಿ, fragrance; *cf.* ಸಿ 1). [ಪಾಡೆ ಜೇನಮುಟೆ ಕೊಣ್ಡನ್ತಪ್ಪ ಗೇಯಂ Pb. 9, 29; Ap. 7, 17]. — ಜೇನ್ನೊಣ. a bee (J. 8, 32).

ಜೇನ jēna. = ಜೇಣ, q. v. a woollen blanket.

ಜೇನು jēnu. = ಜೇನ್, etc. honey (ಮಧು Nn. 9. 13; ಮಕರನ್ದ, ಪುಷ್ಪರಸ Si. 124; C.). ಜೇನು ಸವಿಯೆನ್ನ, ಮೇಣ ಸಹಾ ತಿನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ನೊಣ. — ಜೇನ ತುಪ್ಪ. = ಜೇನು. (ಕ್ಷೌದ್ರ, ಮಧು, etc. Hlā.; ಮಧು, etc. Mr. 175. 509; C.; ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟ, etc. Si. 334; B. 3, 36). ಜೇನ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಲ್ಲುವದು (Śmd. 159). — ಜೇನ ನೊಣ. a bee (ಮಧುಮಕ್ಷಿ, ಮಕ್ಷಿಕ Mr. 175; C.; B. 3, 36; 4, 2). — ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿ. = ಜೇನ ಹುಟ್ಟಿ. honey-comb in which honey is deposited [ಮುಗಿಲ್ಗಳಿಟ್ಟೆಡೆಗಳೊಳ್ ತಲೆಗಳ್ ತೂಡರ್ದಿರ್ದ ಜೇನಪುಟ್ಟಿಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವು Pb. 10, 80; Ap. 5, 83 va.]; (Cpr. 5, 64 va.). — ಜೇನವರೆ. -ಅವರೆ. a superior kind of avare (My.). — ಜೇನ ಹುಟ್ಟೆ. = ಜೇನ ಹುಟ್ಟು. = ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿ. (B. 4, 2). — ಜೇನ ಹುಟ್ಟು. = ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿ. (Bh. 8, 25, 19; My.). — ಜೇನ ಹುಟ್ಟು. honey-comb in which honey is deposited (S. Mhr.; B. 1, 9). — ಜೇನ ಹುಳ. = ಜೇನ ನೊಣ. (C.). — ಜೇನುಗೂಡು. = ಜೇನ ಹುಟ್ಟು. (My.). — ಜೇನುತುಪ್ಪ. = ಜೇನ-. (My.; B. 5, 259). — ಜೇನುತೊಟ್ಟಿ. the shells, *i. e.* the empty shells or repositories, of honey, an empty comb (My.). — ಜೇನುಮೇಣ. wax (C.). — ಜೇನುಪುಟ್ಟಿ. -ಪುಟ್ಟಿ. = ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿ. (Rsv. 5, 55 va.). — ಜೇನುಹುಳ. = ಜೇನ-. (C.). ಜೇನುಹುಳ ಕಚ್ಚು ವಾಗ್ಯೆ ಮಾನಿ ಅನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ಜೇನೆ jēne. the tree Adenanthera aculeata Roxb. (Te.). — ಜೇನೆಹಣ್ಣು. (Bp. 18, 16).

ಜೇಬು jēbu. a pocket (My.; Br., H.).

ಜೇಮನ jēmana. = ಜವಣ, ಜೇವಣ. *eating; food, victuals.*

ಜೇಯ jēya. *to be conquered, conquerable, fit for conquest.*

ಜೇರು jēru. = ಕೇರ್ 1. a wall. — ಜೇರುಗಣ್ಡಿ. -ಕಣ್ಡಿ. an embrasure for guns, a loophole (My.; Te. ಜೇರು-, ಜೇವುರು-); a wicket (My.). — ಜೇರುಗಿಣ್ಡಿ. -ಕಿಣ್ಡಿ. = ಜೇರುಗಣ್ಡಿ. (S. Mhr.). — ಜೇರುಮುತ್ತಿಗೆ. a close siege (My.).

ಜೇರು jēru feeble; reduced by, exhausted; weakness, indisposition (S. Mhr.; Mhr., H. ಜೇರ).

ಜೇರುಬನ್ದು jērubandu. a zerband, a martingal (Br.; R.; Mhr., H. ಜೇರಬನ್ದ). 2, a whip (Br.; H.; R.).

ಜೇವಡೆ jē-baḍe. 1. = ಜೇವೊಡೆ 1. to twang a bow-string (ಶಿಂಜಿನಿ ಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh., o. r. ಜೇವೊಡೆ; Grj. 8, 22).

ಜೇವಡೆ jē-baḍe. 2. = ಜೇವೊಡೆ 2. the twang of a bow-string (ಜ್ಯಾರವ Ss.). — ಜೇವಡೆಗೆಯ್. to twang a bow-string (Śmd. 66. 133, o. r. ಜೇವೊಡೆ-). [ಸಮತೆಯೆಮ್ಬ ತಿರುವ ಮೆಟ್ಟಿ ಜೇವಡೆಗೈದು ಶಿಷ್ಯನೆಮ್ಬ ಅಮ್ಬು ತೊಡಚಿ Cv. 1451].

ಜೀವಣ jēvaṇa. Tbh. of ಜೇಮನ. food, etc. (Śmd. 347; ಕವಳ, ವಳಿಗೆ, ತುತ್ತು Kk. 46; Śm. 59; ಪೊಳಿಗೆ, ಕಬಳ, ತುತ್ತು Ss.; Śsv. 2, 46).

ಜೀವಣಿ jēvaṇi. = ಜೀವನಿ. a kind of plant. see ಮಱು-.

ಜೀವಣಿಗೆ jēvaṇige. sweetness; pleasantness (ಮಾಧುರ್ಯ Bhn. 139; *cf.* ಜೇನ್).

ಜೇವೊಡೆ jē-boḍe. 1. = ಜೇವಡೆ 1, q. v. to twang a bow-string. [ಪೊಡೆದುದು ಬಿಲ್ಲ ಜೇವೊಡೆಯೆ ಮಾಱುವ ವೈರಿ ನರೇನ್ದ್ರರಂ Pb. 1, 99; Ap. 12, 87 va.]; (Abh. P. 3, 50; Cpr. 6, 31. 32).

ಜೇವೊಡೆ jē-boḍe. 2. = ಜೇವಡೆ 2. ಬಿಲ್ಲ ಜೇವೊಡೆಯ ಧ್ವನಿ (ವಿಸ್ಫಾರ Nr.). — ಜೇವೊಡೆಗೆಯ್. = ಜೇವಡೆಗೆಯ್, q. v. (Abh. P. 14, 176).

ಜೇಷ್ಟೆ jēṣṭe. Tbh. of ಜ್ಯೇಷ್ಠ (Śm. 20).

ಜೇಷ್ಠಮಧ jēṣṭa-madha. liquorice (S. Mhr., Mhr.; My. as ಜೇಷ್ಠ ಮಧು).

ಜೈತ್ರ jaitra. *victorious, triumphant;* a victor. see ಸುರ-.

ಜೈತ್ರರಥ jaitra-ratha. *a triumphant car* (ಗೆಲ್ಲ ರಥ Mr. 285); a victor.

ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆ jaitra-yātre. a triumphant march (My.).

ಜೈನ jaina. (fr. ಜಿನ). relating to the Jinas; *a follower of the doctrine of the Jinas,* a Jaina (ಕಾಣಿಕೆವರದ Ct. I, 27, o. r. ಕಾಣಿಗ-). ಸಾಧು, ನಿರ್ಗ್ರನ್ಥರ್, ನಗ್ನಾಟರ್, ಜೈನರ್, ದಿಗಮ್ಬರರ್, ಜೀವಕರ್, ಮುಲಧರರ್, ಕ್ಷಪಣರ್ ಎನೆ ಗುರುಗಳ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 222). ಬಗೆದನ್ತಾಗೆ ಸುರೇನ್ದ್ರರಿಂ ಕ್ರಮದೆ ಕಲ್ಯಾಣದ್ವಯಂ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಗೆ ಪೊಣ್ದು (Śmd. 132 in two MSS.). see Śmd. 7. 128; Cpr. 2, 1; 3, 1; Bp. 49, 8. 41. 46; 50 sum.; 50, 22. 25. 42. 45. 52. 57. 75. 77. 80; 51, 5. 9. 41. 42. 54. 65. 66. 70; 52, 11. 15. 19. 29. 35.

ಜೈನಮುನಿ jaina-muni. = ಜಿನಮುನಿ. (Bp. 52, 31).

ಜೈನವೃತ್ತಿ jaina-vṛitti. Jaina practice (Bp. 51, 11).

ಜೈನಾಗಮ jaina-āgama. a collection of Jaina doctrines or precepts, a Jaina scripture or manual, Jaina doctrine. — ಜೈನಾಗಮಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to accept the Jaina doctrines, to be initiated in them. ಜೈನಾಗಮಂಗೊಣ್ಡವಳ್ (ಅತೀತೆ Mr. 303).

ಜೈನಾಚಾರ್ಯ jaina-ācārya. a Jaina teacher (Bp. 49, 26).

ಜೈನಾಶ್ರಮ jaina-āśrama. *a Jaina monastery.*

ಜೈಮಿನಿ jaimini. = ಜಯಮಿನಿ. N. of a ṛiṣi and philosopher, the pupil of Vyāsa and founder of the pūrvamīmāṁsā school, counted among the chief ṛiṣis (Mr. 258; J. 9, 2).

ಜೈಮಿನಿಭಾರತ jaimini-bhārata. a translation of a Sk. poem into Kannaḍa by Lakṣmīśa (J. 1, 11).

ಜೈಮಿನೀಯ jaiminīya. relating to Jaimini and the pūrvamīmāṁsā, a follower of the pūrvamīmāṁsā (G.).

ಜೈವಾತೃಕ jaivātṛika. (fr. ಜೀವ). *long-lived* (ಆಯುಷ್ಮನ್ತ Mr. 239); *the moon.*

ಜೈಸು jaisu. = ಜಯಿಸು, etc. to win. (J. 4, 37).

ಜೊಂಗುಳಿ jonguḷi. = ಜೊಂಗುೞಿ (Śmd. 39). fainting, faintness (ಮುಚ್ಚೆ, ಹರವಸ, ಮೂರ್ಛೆ Śm. 56; *cf.* ಜೊಮ್ಪಿಸು 2; M. ಚುರುಗು, ಚೊರುಗು, to be stupified; ಚೊರುಕ್ಕು, to feel dizzy; slight intoxication, giddiness; T. ಚೊಕ್ಕು, to be stupified, bewildered, deluded; faintness = ಚೋರ್ವು; see ಸೊಕ್ಕು).

ಜೊಂಗುೞಿ jonguḻi. = ಜೊಂಗುಳಿ, q. v.

ಜೊಂಜಾಟ jonjāṭa. = ಜಂಜಡ, etc. trouble, etc. (C.).

ಜೊಟ್ಟಿ joṭṭi. = ಜರಡು, etc. uselessness. (S. Mhr.).

ಜೊಡರ್ joḍar. = ಸೊಡರ್. a lamp, light, etc. in compounds, see *e. g.* ಬಾನಜೊಡರ್. [Tu. ಸುಡರ್, ತುಡರ್].

ಜೊಣ್ಡಿಗ jonḍiga. = ತೊಣ್ಡಂಗಿ. a cockroach (S. Mhr.; Mhr. ಝುರಳ).

ಜೊಣ್ಡು jonḍu. 1. the scurf of the head, dandruff (C.; T., Te. ಚುಣ್ಡು).

ಜೊಣ್ಡು jonḍu. 2. = ದೊಣ್ಡೆ. a filthy mass of scum, rotten leaves, etc. swimming on the surface of water (C.); an ugly clotted mass (Bh. 6, 8, 13; J. 13, 44). — ಜೊಣ್ಡೇೞ್. -ಏೞ್. to become an ugly mass (Rśv. 5, 120 va.).

ಜೊಣ್ಡು jonḍu. 3. the elephant grass (= ಆಪು 1, My.). ಆನೆಯಾಗಿ ಜೊಣ್ಡು ತಿನ್ನುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಇಱುವೆಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ತಿನ್ನುವದು ಮೇಲು (Prv.).

ಜೊತಿಗೆ jotige. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. (My.).

ಜೊತೆ jote. (= ಜತೆ; or a Tbh. of ಯುತ or ಯುತಿ?). union, etc. (= ಜತೆ, q. v.; My.). see Bp. 5, 42; Si. 179. 222. 410. ಜೊತೆ ಬಿಟ್ಟರೂ ವ್ಯಥೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಜೊತೆಗೂಡು. -ಕೂಡು. to be combined, etc. (Si. 96). — ಜೊತೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to join (v. t., My.); to bring in, as money (My.). — ಜೊತೆಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. the act of combining (v. t.; Si. 392).

ಜೊತೆಗಾಱ jote-gāra. = ಜತೆಗಾಱ. ಜೊತೆಗಾರನ ಸಂಗಡ ಮಥನಿಸ ಬಾರದು. — ಜೊತೆಗಾಱನು ಹೋಗಿ, ವ್ಯಥೆ ಆರಮ್ಭಿಸಿತು (Prvs.).

ಜೊತ್ತಗೆ jottage. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. (My.; Bp. 56, 28; V. 38, 93; Mhr. ಜೋತೇಂ). ಆಬನ್ಧ, ಯೋತ್ರ, ಯೋಕ್ತ್ರ ಎನ್ದೊಡೆ ಮಿಳಿ; ಜೊತ್ತಗೆ ಎನ್ಸೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಜೊತ್ತಿಗೆ jottige. = ಜೊತ್ತಗೆ, etc. plaited strap. (My.).

***ಜೊತ್ತಿಸು jottisu.** to kindle? ತಳಿರ ಸೋರ್ಮುಡಿ ಮನಮಂ ಪತ್ತಿಸಿ ಜೊತ್ತಿಸೆ Pb. 5, 59.

ಜೊತ್ತು jottu. = ಜತ್ತು q. v. (ತಹಿ Ct. II, 90; My.). 2, a mass, a row, a line (C. Bp. 42, 15).

ಜೊನ್ನ jonna. Tbh. of ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ. moonlight. (Śm. 16; ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್ Kk. 11*b* 45; ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ Ct. II, 15). see Cpr. 6, 64. 92; Rśv. 11, 71; J. 8, 3; ತಿಳಿ-. — ಜೊನ್ನದ ಪಕ್ಕಿ. = ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ. (ಚಕೋರ Kk. 21). — ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the Greek partridge (ಚಕೋರ Śmd. II; ತಣ್ದಿರ್ವಕ್ಕಿ, ಚಕೋರ Śm. 28; ತಣ್ದಿರಾಡಿ Ct. I, 38; V. 8, 11; J. 17, 25). ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿಗಣ್ಗಳ್ (Śmd. 387). — ಜೊನ್ನೊಡಲ. -ಒಡಲ. whose body is moonlight: the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 107; Śm. 15; ಇರುಳೆಱೆಯ Ct. II, 6; ಚನ್ದಿರ Kk. 11*b*; ಶಶಿ 44). — ಜೊನ್ನೊಡಲಳಿಯ. -ಅಳಿಯ. the son-in-law of the moon: Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7).

ಜೊನ್ನೆ jonne. = ದೊನ್ನೆ, q. v. a cup made of leaves (My.).

ಜೊಮ್ jom. = ಗೊಮ್. an imitative sound. *cf.* ಜೊಮ್ಮನೆ. — ಜೊಮ್ಮೆನ್ನು. to buzz, as flies, when alighting on and covering anything (C.).

ಜೊಮ್ಪ jompa. = ಜೊಪ್ಪೆ. a cluster, a bunch (ತೊಮ್ಬೆ Ct. I, 105; II, 9; ತೊಂಗಲ್, ಗೊಂಚಲ್, ತೊಡಮ್ಬೆ, etc., ಗುಚ್ಛ Śm. 24; Kk. 20; Abh. P. 1, 110; 2, 13 va.; Cpr. 5, 132; Te.). see ಅಲರ್ಜೊಮ್ಪ, ತಳಿರ್ಜೊಮ್ಪ. 2, a mass (Cpr. 6, 92; *cf.* ಗುಮ್ಪು, ಜೊಣ್ಡು 2; Mhr. ಜೋಮ, compactness, thick-set). [3, a bower. ನನೆಯ ಜೊಮ್ಪಂಗಳೊಳಂ ಗಗನ ಗಮನ ಜನಿತ ಶ್ರಮಮನಾ ಗಜಗಮನೆ ಯರಾಱಿಸಿ Pb. 7, 81 va.; Ap. 1, 75. Tu. ದೊಮ್ಪೊ. a pandal].

ಜೊಮ್ಪ jompa. = ಜಮ್ಪು 1. sleepy (R.; Mhr. ಝೋಂಪ, ಝೋಂಪ್ಪ, sleep).

ಜೊಮ್ಪಿಸು jompisu. 1. (ಜೋಂಪಿಸು). to cause to tremble, to make start, etc. (Bh. 1, 12, 15). ಜಯಸಬುದ ಜೊಮ್ಪಿಸಿದುದು ಅಮ್ಬರವ (Bh. 2, 13, 11). 2, to tremble (J. 25, 35; Bh. 8, 7, 18). ನಡುಕವುಳ್ ಎನೆ, ಜೊಮ್ಪಿಸಿತ್ತು (Śm. 76; Kk. 31). 3, to start up, to be aroused (Bh. 3, 19, 45).

ಜೊಮ್ಪಿಸು jompisu. 2. (ಜೋಂಪಿಸು). to get intoxicated, inebriated, bewildered, stupefied, etc. (Grj. 7, 14; J. 18, 59; *cf.* ಜೊಂಗುಳಿ; Te. ಸೊಮ್ಮ, ಸೊರಗು, faintness, swoon; torpidity, see ಜೋಮು; T. ಚೋಂಗು, forgetfulness = ಮಱತ್ತಲ್, ಮಱವಿ). ಜೊಮ್ಪಿಸಿತೆನ್ದು, ಮರವೆ (Ss.); ಜೊಮ್ಪಿಸಿದುದೆನ್ದು, ಮರವೆ (Bhn. 48).

ಜೊಮ್ಪು jompu. ಜೋಂಪು. = ಜೊಮ್ಮು 1. inebriation; stupor, suspension of sensibility, paralyzation (Rām. 6, 30, 31).

ಜೊಮ್ಪೆ jompe. = ಜೊಮ್ಪ No. 1. a cluster, etc. (My.).

ಜೊಮ್ಬಿಸು jombisu. ಜೋಂಬಿಸು. to bend the body towards an object; to move forwards (Rām. 3, 4, 25; 6, 9, 24; Mhr. ಝೋಂಕಣೇಂ, v. i., to bend, etc.).

ಜೊಮ್ಮ jomma. N. see ತೆಲುಗ-. — ಜೊಮ್ಮಯ. -ಅಯ. N. see Bp. 34, 30. 36; ತೆಲಗು-, ತೆಲುಗು-. — ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಜೊಮ್ಮಯ. see Bp. 34, 15. 26; ತೆಲಗು-, ತೆಲುಗು-. — ಜೊಮ್ಮವೆ. -ಅವೆ. N. (Bp. 57, 7).

ಜೊಮ್ಮನೆ jommane. buzzingly (Bp. 46, 59).

ಜೊಮ್ಮಿ jommi. N. — ಜೊಮ್ಮಿದೇವ (Bp. 34, 16. 17. 37).

ಜೊಮ್ಮು jommu. 1. = ಜೊಮ್ಪು. (Grj. 7, 11 va.; Rām. 3, 4, 4, o. r. ಜೊಮ್ಪು; Bh. 8, 4, 15; 8, 24, 6).

ಜೊಮ್ಮು jommu. 2. = ಜುಮ್, etc. a sound used in the sensation of the numbness of a limb kept long in one position (My.). [— ಜೊಮ್ಮನೆ ಪೋಗು. -ಪೋಗು. to become motionless and be in a stupor. ಆರಾಧಿತ ದರ್ಶನರಾ ಚಾರಣರ್ ನಭಕ್ಕೊಗೆದಾಗಳ್ ಆ ದಮ್ಪತಿಗಳ್ ಜೊಮ್ಮನೆಪೋದನ್ತಿರ್ದು Ap. 5, 64. 65].

ಜೊಯಿಸ joyisa. = ಜೋಯಿಸ. an astrologer, etc. (S. Mhr.).

ಜೊಱ್ಱನೆ jor̤r̤ane. = ಜೋರನೆ. with a gushing sound (of water, rain, My.).

ಜೊಲ್ಲಯ jollaya. = ಚೊಲ್ಲೆಯ, etc. pointed end of a female's bundle of hair. (Bh. 8, 22, 27).

ಜೊಲ್ಲು jollu. saliva, slaver (C.; ಸೃಣಿಕೆ, ಸ್ಯನ್ದಿನಿ, ಲಾಲೆ Si. 206; Te. ಚೊಲ್ಲು, ಜೊಂಗೆ; Tu.; M. ಇಳ್ಕೋಳೆ, ನೋಳೆ). see Si. 214; J. 18, 20; 19, 50; 28, 18; B. 4, 85; Sp. s. ಪೊಡವೀಶ.

ಜೊಲ್ಲೆಹ jolleha. = ಚೊಲ್ಲೆಯ, etc. (ಕಬರಿಯಗ್ರ Ct. I, 30, o. r. ಕವರಿ-).

ಜೊವ್ವಾಲೆ jovvāle. = ಜವ್ವಾಲೆ, etc. a swing. (My.).

ಜೊಳ jol̤a. an imitative sound. (*cf.* Mhr. ಝುಳಝುಳಣೇಂ). — ಜೊಳ ಜೊಳ. rep. the sound produced in discharging urine (C.). — ಜೊಳಳಳ. = ಜೊಳ ಜೊಳ. (S. Mhr.).

ಜೊಳ್ಳು jol̤l̤u. = ಜಳ್ಳು, etc. unsubstantiality, emptiness, the state of being pithless or without stuff, etc. (C.; Te. ಸೊಳ್ಳು, ತೊಲ್ಲೆ; M. ಚುಙ್ಙು, ಚುಕ್ಕು, ಚುರುಙ್ಙು, to grow dry, lean, be reduced; ಚುಳ್ಳು, what is little, trifling; ಚೊಂಗು, ಚೊತ್ತಿ, lean, withered; ಚೊಳ್ಳು, ಚೊಱು, ಚೊತ್ತೆ, ಚೊಟ್ಟೆ, worm-eaten, unsubstantial; T. ಚೊಳ್ಳೈ, that which is worm-eaten, a tree, nut, etc.; Tu. ಜಳ್ಳ್; *cf.* ಟೊಳ್ಳು, ತೊಱಳೆ, ತೊಳ್ಳೆ; ಸುರುಗು). — ಜೊಳ್ಳುಗಾಱು. = ಜಳ್ಳುಕಾಱು. (C). — ಜೊಳ್ಳು ಪೊಳ್ಳು. reit. (My.). — ಜೊಳ್ಳುಮನುಜ. a worthless man. ಜೊಳ್ಳುಮನುಜರು ತಾವು ಸುಳ್ಳು ಸಂಸಾರದೊಳು ಮಳ್ಹಿಡಿದು ಮಾಯೆಯೆಮ್ಬವಳ ಬಲೆಯೊಳು ಹೊಳ್ಳ್ಯಾಡುತಿಹರು (Sp.). — ಜೊಳ್ಳುಮಾತು. = ಜಳ್ಳುಮಾತು. (C.).

ಜೋ jō. 1. an imitative sound: hush! (Grj. 3, 68. 69). ಅಮರಾಂಗನೆಯರ್ ಜೋಯೆನ್ದು ಪಾಡಿದರ್ ಜೋಗಳಮಂ (Śmd. 64). — ಜೋಕುಮಾರ. an image of clay, having an immense membrum virile, carried in procession in a basket on the head by a woman of the sunnagār̤as (S. Mhr.). — ಜೋ ಜೊ. rep. hush, hush! words used in lulling infants to sleep, a lullaby (Grj. 3, 68. 69; C.; Te.; Mhr.; T. ತಾಲಾಟ್ಟು, ಓರಾಟ್ಟು; M. ತಾಲೋಲ). ಜೋ ಜೋ ಅನ್ದರೆ ಜ್ಞಾನವಂತೆಯೇ? — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಗೊಡ್ಡಿ ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲನ್ನು ತೊಟ್ಲಲಿ ಹಾಕಿ, ಜೋ ಜೋ ಅನ್ದಳು (Prvs.).

ಜೋ jō. 2. (fr. ಜೋಲ್). hanging downwards, dangling. — ಜೋಮಾಲೆ. a necklace of gold beads hanging down to the navel (ಲಮ್ಬನ, ಲಲನ್ತಿಕೆ Si. 218; C.; Te.).

ಜೋಕಾಲೆ jōkāle. = ಜವ್ವಾಲೆ, etc. a swing (C.).

ಜೋಕು jōku. an affected manner of speaking, singing, walking, dressing, etc. (My.; Mhr. ಝೋಕ); a scheme, a trick (My.).

ಜೋಕುಗಾಱ jōku-gār̤a. a man of affected manners; a schemer (My.).

ಜೋಕುಗಾರ್ತಿ jōku-gār̤ti. a woman of affected manners (My.).

ಜೋಕೆ jōke. attention, caution, care (C.; J. 6, 4; 29, 38; see ಚೂಪು 1; Mhr. ಜೋಗವಿಣೇಂ, to take care of; to feed or foster satisfyingly). ಜೋಕೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಱಿಕ ಅರ್ಥ ವೆರ್ಥ (Dp. 1). 2, beauty, comeliness, harmony, grandeur (Bp. 4, 7; Rām. 3, 4, 4; 5, 9, 1; C. Bp. 42, 21; J. 21, 57; Tu.; Te.; see ಚನ್, ಚೆನ್). — ಜೋಕೆ ಮಾಡು. to take care of, to foster, etc. (C.; B. 1, 24; 2, 9. 40; 4, 200). — ಜೋಕೆಯಾಗಿರು. to be attentive, etc. (C.). 2, to be well taken care of or well protected (C.; B. 4, 83).

ಜೋಗ jōga. 1. Tbh. of ಯೋಗ, q. v. (also: a kind of boat?). ಜೋಗಂ ಪರೀತಂ ನಿಮಜ್ಜರಂ (o. r. ನಿಮಂಜರಂ) ದುರ್ಗಿ (o. r. ದುಗ್ಗಿ) ಓಡಂ ಡೋಣಿಯೆನ್ದಯ್ದೆ ನಾವೆ (o. r. ನಾವ್ಯಮ್) ಆಕ್ಕುಂ (Mr. 407). [ಕೇಸರಿ ಮದ ಜೋಗ ಐದಱ ಮದ ಸೇನೆಯ ದಳ ಮುಱಿಯಿತ್ತು Cv. 879].

***ಜೋಗ jōga. 2.** a kind of cloth. ಪಱ ಚಿತ್ರಾವಳಿ ಜೋಗಂ ಪಱಯಂ ದೇವಾಂಗಮೆಮ್ಬ ವಸನಂಗಳಂ Ap. 5, 34.

ಜೋಗತಿ jōgati. a female begger who is dedicated to Ellamma (Pārvatī, C.; Mhr.). ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ ಜೋಗತಿಯಾದಳು (Prv.).

ಜೋಗಬೋಧ jōga-bōdha. one who understands jōga (or yōga, Bh. 8, 4, 15).

ಜೋಗಯಿಸು jōgayisu. = ಜೋಗಿಸು. to join; to prepare [ಒಡೆಯರು ಜೋಗೈಸುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ Bv. 361; Cv. 480]. ಹಱುಗೊಲನೆ ಜೋಗಯಿಸಿ ಕೊಳುತಲೆ ತೊಱೆಯ ದಾಣ್ಟುವರ್ (Prll. 12, 14).

ಜೋಗರಿಸು jōgarisu. to become or be stupified or benumbed (Bh. 8, 11, 30; *cf.* ಜೋಗು 2).

ಜೋಗವಟ್ಟಿಗೆ jōga-paṭṭige. Tbh. of ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ. cloth thrown over the back and knees of an ascetic. (Kk. 33; V. 14, 31).

ಜೋಗಪಾವುಗೆ jōga-pāvuge. Tbh. of ಯೋಗಪಾದುಕೆ. a magical shoe. (Śmd. 380, originally -ಪಾದುಕ).

ಜೋಗಳ jōgaḷa. = ಜೋಗುಳ. a lullaby (C.; see Śmd. s. ಜೋ 1). ಬನ್ನಬಿಳಗವು ಕೂಡಿ, ಹೊನ್ನಿ, ಜೋಗಳ ಪಾಡಿ, ಹಿನ್ದೆ ಸತ್ತವರ ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಗುಗ್ಗರಿ ತಿನ್ದು, ತೂಗುವರು (Sp.). ಕೂಸು ಕಾಸ ಹಡೆಯದು, ಜೋಗಳ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿತು (Prv.). [Tu. ಜೋಕ್ಳು, children].

ಜೋಗಿ jōgi. Tbh. of ಯೋಗಿ. an ascetic (Śmd. 343; Ct. II, 43; ಋಷಿ Kk. 33; Śm. 34). ಜೋಗಿಗೆ ಜೋಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಣ್ಡರೆ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲಾ ಬೂದಿ.— ಜೋಗಿ ಜೋಗಿ ತಟ್ಟ್ಯಾಡಿದರೆ ಬುಱಡೆ ಬುಱಡೆ ತಟ್ಟ್ಯಾಡಿತು (Prvs.). see Prv. s. ಕಡಾಸು. — ಜೋಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a male companion of jōgatis (C.). — ಜೋಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಜೋಗತಿ. (C.). — ಜೋಗಿಯರಳೇ ಮರ. -ಅರಳೇ-. the Portia tree, Thespesia populnea Corr. (St. & Pl.). see ಹನ್ದಿ-.

ಜೋಗಿಸು jōgisu. = ಜೋಗಯಿಸು. to join (V. 14, 28 va.).

ಜೋಗು jōgu. 1. = ಜವುಗು. (My.). 2, a waterfall (My.; S. Mhr. rare; Tu.; Mhr. ಧೋಧಾ; Te. ಜೊಮ್ಪು. ಜೋಪು, ಜೋಮ್ಪು, ಜೌಕು, oozings).

ಜೋಗು jōgu. 2. = ಜೋಮು. the sensation of a limb being asleep (My.; *cf.* ಜುಮ್, etc.).

ಜೋಗುಳ jōguḷa. = ಜೋಗಳ. (C.; Abh. P. 3, 69 va.; Bp. 15, 14; C. Bp. 47, 6). ಜೋಗುಳದಿನ್ದ ತೊಟ್ಲು ಆಡುವದೋ? (Prv.). — ಜೋಗುಳಪಾಡು. -ಪಾಡು. to sing a lullaby (J. 18, 21).

ಜೋಂಗಕ jōṅgaka. *Aloe wood, Agallochum.*

ಜೋಡ jōḍu-aȥ. a lewd, profligate man (ಪಾಣ್ಬ, ಸಿತಗ Śmd. II; Kk. 89; *cf.* ಜೋಡೆ).

ಜೋಡಣಿ jōḍaṇi. = ಜೋಡಣೆ, etc. (S. Mhr.).

ಜೋಡಣೆ jōḍaṇe. = ಜೋಡಣಿ, ಜೋಡಾಣಿಕೆ, ಜೋಡ್ಣಿ. joining, being joined, junction; joining; laying equally together; heaping up; accomplishing; getting ready, preparation; readiness (C.; Rām. 3, 4, 4; 4, 2, 4; Mhr. ಜೋಡಣೀ; Br., H. ಜೋಡನೆ).

ಜೋಡಾಣಿಕೆ jōḍāṇike. = ಜೋಡಣೆ. (My.).

ಜೋಡಿ jōḍi. 1. = ಜೋಲಿ 1. the state of being united or connected, that of being equal or same; a pair or couple (C.; ದ್ವನ್ದ್ವ, ಯುಗ್ಮ, ಕೂಡಿದುದು Si. 459; Mhr. ಜೋಡೀ); a mass (Rām. 2, 7, 3; Bh. 8, 23, 20). 2, a sheet of paper (My.; *cf.* Mhr. ಚೌಘಡೀ). — ಜೋಡಿವಸ್ತ್ರ. a double handkerchief (My.).

ಜೋಡಿ jōḍi. 2. = ಜೂಡಿ, q. v. a favourable quit-rent on ināṃ lands. (My.).

ಜೋಡಿಕೆ jōḍike. the state of being joined, united, connected with, etc. (C.; Rām. 5, 3, 43).

ಜೋಡಿಸು jōḍisu. 1. = ಜೋಳಿಸು. to join (v. t.), to unite (Bh, 3, 13, 19; J. 4, 4; C.; B. 4, 152); to put to (Rśv. 6, 11 va.); to bring together, to collect (J. 22, 2); to communicate (J. 6, 26); to fill (Bh. 8, 23, 3). 2, to come together, to assemble (J. 10, 47; 16, 3); to become ready (Bh. 1, 10, 25; 3, 12, 16); to arise (Bh. 8, 21, 23). 3, to get ready (Bh. 1, 8, 66; Śsv. 4, 28; J. 4, 37; 7, 36; 12, 12).

ಜೋಡಿಸು jōḍisu. 2. to beat (S. Mhr.; Mhr. ಝೋಡಣೇಂ).

ಜೋಡು jōḍu. junction, union; company; a pair or couple; equality, sameness; a match (ಜವಳಿ Ct. II, 74; ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಂಗು, ಜವಳಿ, ಎಣೆ, ತೋಡು, ಜೋಳಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55. 93; ಸಮಾನ Kk. 16; ಎರಡು 60; C.; Tu.; Te., M.; T. ಜೋಡು; Mhr. ಜೋಡ; Bh. 1, 10, 39; J. 6, 31; 23, 57; 26, 26; Rām. 3, 6, 50). [ಅಮ್ಬಿನ ಬಮ್ಬಲೊಳಂ ಜೋಡಾಗಿ ಕೋಡನೂಱು ಕೆಡೆದ ಗಜವ್ರಜಂಗಳ Pb. 10, 116 va.; ಕುರುಪುತ್ರರೊಳೆನ್ನನೆ ಜೋಡುಮಾಱ್ಪರೇ Pb. 9, 24]. 2, a pair of shoes (C.; Te., M.; B. 3, 109; 5, 297). 3, a suit of armour or mail (ಸವಗ Śm. 42; ದಗಲೆ 93; ಅಂಗರಕ್ಷ, ಕವಚ, ಜಗರ, etc. Mr. 292; ಸವಗ Bhn. 30; ವಾರವಾಣ, ಕವಚ Nn. 97; Te., T.). 4, close connection, friendship (My.; Mhr.). ಜೋಡು ಇದ್ದರೆ ನಾಡು ತಿರುಗಬಹುದು. — ಜೋಡು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು, ಹಾಡು ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು (Prvs.). see ಮಿಯ್ಜೋಡು. — ಜೋಡಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. a double consonant (S. Mhr.). — ಜೋಡುಕೋಡೊಲೆ. (My.). see s. ಒಲೆ 4. — ಜೋಡುಗವಣೆ. -ಕವಣೆ. a double sling (Rām. 6, 11, 3). — ಜೋಡುಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the ruddy goose (ಎಣೆವಕ್ಕಿ, ಅವುಳ್ವಕ್ಕಿ, etc., ಚಕ್ರವಾಕ Śm. 28; Kk. 14; V. 9, 24). — ಜೋಡುಶಂಖ. two conch shells blown by one person at the same time (C.; Rśv. 6, 11 va.). — ಜೋಡುಶಬ್ದ. repetitive words as ಶಿವ ಶಿವ, etc. (C.).

ಜೋಡೆ jōḍe. (Śmd. 245). a lewd woman; a whore; an adulteress (ಸಿತಗೆ, ಪಾಣ್ಬೆ Śmd. II; ಸಿತಗೆ Ct. II, 29; ಪಾಣ್ಬೆ Ct. I, 38; ಪಾಣ್ಬೆ, ಸಿತಗೆ Kk. 89; ಸೂಳೆ Bhn. 63; ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಬೆದೆಗಾತಿ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಸಿತಗೆ, ಜಾರೆ Kk. 29; Śm. 75; Te. ಜೋಟಿ, a woman, damsel). [ಪೋಪ ಜೋಡೆಯರಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 81 va.; ಊಡುವ ಉಡಿಸುವ ಗಣ್ಡ ನಿದ್ದನ್ತೆ ಜೋಡೆ ಮಿಣ್ಡಂಗೆ ಕಣ್ಣು ಚೆಲ್ಲುವಳ ಕೇಡಿಂಗೆ ಬೆಱಗಾದೆ ನಾನು! Bv. 617]. ಒಕ್ಕಲಿತಿ ಜೋಡೆಯಾದನ್ತಕ್ಕುಮ್ etc. (Śmd. 244). *cf.* ಜೋಡ. [— ಜೋಡೆಗೆಯ್ತ. -ಕೆಯ್ತ. behaviour of a prostitute. ಆಕೆಗಳ ಜೋಡೆಗೆಯ್ತಂಗಳಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 81 va.].

ಜೋಡ್ಣಿ jōḍṇi. = ಜೋಡಣೆ, etc. (S. Mhr.).

ಜೋಣ್ಟಿಗ jōṇṭiga. ? Tbh. of ಝೂಣ್ಟಿಗ. (Śmd. 339).

ಜೋತಿ jōti. Tbh. of ಜ್ಯೋತಿ. light, etc. (Śmd. 368; C.; Bp. 19, 71). ಜೋತಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ಜೋತಿಬಣ್ಣದವರು. N. of a Śūdra caste (My.). ಜೋತಿಬಣ್ಣದವರ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಜೂತಿ ಮಾಱುವದುಣ್ಟೋ? (Prv.). — ಜೋತಿಯಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (C.).

ಜೋತಿಷ jōtiṣa. = ಜೋಯಿಸ, etc. astrologer, etc. (C.; B. 5, 166. 180. 307).

ಜೋತು jōtu. = ಜೋಲ್ದು. P. p. of ಜೋಲು 1.

ಜೋತ್ರ jōtra. = ದೋತ್ರ. a male garment. (My.).

ಜೋದ jōda. (Tbh. of ಯೋಕ್ತೃ, ಯೋಧ). an elephant-driver (ಮಾವನ್ತ Kk. 65; Śm. 51; ಮಾವತ Śs.); a soldier. [Pb. 10, 93]. see Abh. P. 13, 76 va.; Rām. 6, 21, 14; Bh. 2, 13, 32; J. 21, 14; 22, 7. 21. 43. — ಜೋದಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. a fight of elephant-drivers (J. 20, 27).

ಜೋದಕ jōdaka. Tbh. of ಯೋಧಕ. a warrior. (Abh. P. 13, 69).

ಜೋನಿ jōni. the state of being fluid (from humidity), used of jaggory (Tu.; Te. ಜೋನೆ, ಸೋನೆ). ಬೆಲ್ಲ ಜೋನಿಯಾಗಿದೆ (My.). ಜೋನಿಬೆಲ್ಲ (My.).

ಜೋನಿಗ jōniga. N. of a caste of Śūdras (My.).

ಜೋನೆಗ jōnega. Tbh. of ಯವನಕ. an Ionian; a Turk, an Arab (ತುರುಕ, ತುರುಷ್ಕ, ಯವನ Mr. 382; Te. ಜೋನಂಗಿ, T., M. ಚೋನಗ). — ಜೋನೆಗಪಟ್ಟು. -ಪಟ್ಟು. Turkish cloth (Rśv. 6, 11 va.).

ಜೋಪಡಿ jōpaḍi. a hut; a cottage (C.; Mhr. ಝೋಪಟೀ, ಝೋಪಡಿ).

ಜೋಪಾನ jōpāna. taking care of, looking after, treating carefully, fostering, etc. (C.; Bp. 17, 8; B. 2, 33. 40; 3, 25; Mhr. ಜೋಗವಿಣೇಂ, ಜೋಮ್ಬಾಳಣೇಂ, to take care of, etc.).

ಜೋಬ jōba. = ಜೋಬದ್ರ, (ಸುಮ್ಬ), etc. a dull, lazy man (ಆಲಸ, ಜಡ, ಮನ್ದ Mr. 245; T. ಜೋಬ, ಚೋಮ್ಬಲ್, ಚೋಮ್ಬು, ಚೋಬಲ, laziness, etc.; *cf.* ಜೊಮ್ಪು).

ಜೋಬದ್ರ jōbadra. = ಜೋಬ. (C.).

ಜೋಮಾಲೆ jōmāle. a necklace. see s. ಜೋ 2.

ಜೋಮು jōmu. = ಜೊಮ್ಮು 2, ಜೋಗು 2. the sensation of a limb being asleep. (My.; Te. ಜೋಮು, torpidity, stupefaction; silliness with pride = ಸೊಮ್ಮು; see ಜೊಮ್ಪಿಸು 2).

ಜೋಯಿಸ jōyisa. = ಜೊಯಿಸ, ಜೋತಿಷ, ಜೋಸ್ಯ. Tbh. of ಜ್ಯೋತಿಷ. an astrologer, etc. (Śmd. 368; C.; ಸಾಂವತ್ಸರ, ಜ್ಯೌತಿಷಿಕ, etc. Si. 261).

ಜೋಯಿಸಿಗ jōyisa-iga. (Śmd. 233). Tbh. of ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ. an astrologer, astronomer. see Hlā. s. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕ.

ಜೋರನೆ jōrane. = ಜುರುಜುರ್ರು, ಜೊಜ್ಜನೆ. with a gushing sound. ನೆತ್ತರು ಬಿಡದೆ ಜೋರನೆ ಸುರಿಯೆ (Bp. 38, 28).

ಜೋರಾವರಿ jōrāvari. violence, force, compulsion (C.; Br.; Mhr., H.).

ಜೋರಿಸು jōrisu. = ಸೋರಿಸು. to cause to trickle or flow (Bh. 8, 25, 19; My.).

ಜೋರು jōru. 1. = ಸೋರು 1. to trickle, to drip, to drop, to leak, etc. (My.).

ಜೋರು jōru. 2. = ಸೋರು 2. trickling, flowing; a flow (as of blood, Bh. 7, 16, 36). — ಜೋರಿಡು. -ಇಡು. to trickle, etc. (Rām. 4, 2, 37). — ಜೋರುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie up in a cloth for straining, as curds or sunna (My.). — ಜೋರು ಬಾರು. reit. = ಸೋರು-. a falling of drops, dripping (as from a wet cloth, My.); droppings (as of rice, etc. My.). — ಜೋರು ಹಾಕು. to strain, as soaked grain or pulse (My.).

ಜೋರು jōru. 3. colour applied in stripes to the walls of a house (S. Mhr.; *cf.* ಓರಣ? ಕಾರಣೆ?).

ಜೋರು jōru. strength; force; quickness; violence; stress; injustice, oppression, compulsion (C.; Br., Mhr., H. ಜೋರ).

ಜೋರುವರಾತ jōru-varāta. dunning hard for payment (C.).

ಜೋಲ್ jōl. 1. = ಜೋಲು 1. to hang down from; to hang down; to move to and fro; to swing, to oscillate, to dangle; to be or become loose or slack; to droop, to become downcast, etc. (ಆಲಮ್ಬನ Śmd Dh.; ಎಚಲ್ Śmd. I; ನೆಚಲ್ Śmd. II, Kk. 91; ಸೋರ್ Śm. 103; ಒಚಲ್ 107; Mhr. ಝುಲಣೇಂ, ಝೂಲಣೇಂ, Sk. ದುಲ್; Tu.; Te. ಸೋಲು, to turn faint, etc.). ಜೋಲ್ದಂ (Kk. 91); ಜೋಲ್ದುದು (72). ಜೋಲ್ದು [ಜೋಲ್ದ ಪುರ್ವನೆತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಲಲಾಟ ಪಟ್ಟದೊಳ್ Pb. 10, 52 va.; Ap. 2, 45]; (J. 18, 21). ಜೋಲ್ವ (Bp. 20, 11; J. 15, 18; 21, 36; 28, 46). see ಕೆಯ್ಜೋಲ್. 2, to let hang down (J. 13, 60); to make loose (Bp. 47, 47). see Cpr. 1, 102; 5, 59. 132; 7, 88; Grj. 4, 68; Bp. 17, 3; 51, 71.

ಜೋಲ್ jōl. 2. = ಜೋಲು 2. hanging down, hanging, etc.; slackness, looseness. — ಜೋಲ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. a lip that hangs down (My.; V. 11, 61). — ಜೋಲ್ದುಱುಬು. -ತುಱುಬು. a loose bundle of hair (J. 5, 60). — ಜೋಲ್ಬೀೞು. to hang and move to and fro, as fruit on a tree; to hang down, as a person on his hands from a branch (My.).

ಜೋಲಿ jōli. 1. = ಜೋಡಿ 1, ಜೋಳಿ. concern; business, affair (My.; Te.; T., M. ಜೋಲಿ). 2, connexion, intercourse (My.; Te.; Rām. 6, 2, 25). 3, regard (see ಮುಂ-, ಹಿಂ-).

ಜೋಲಿ jōli. 2. = ಜೋಲೆ. hanging, swinging, oscillating, dangling (Mhr.); an oscillation (B. 5, 171); sudden motion aside (Mhr.); evasion, shifting off, delay (C.; Mhr. ಝೋಲ, ಝೋಲಾ). — ಜೋಲಿ ಮಾಡು. to shift off, to delay (C.). — ಜೋಲಿ ಸಮ್ಬಾಳಿಸು. to preserve the equilibrium of the body (S. Mhr.; B. 4, 182). — ಜೋಲಿ ಹೊಡೆ. to push one aside (S. Mhr.).

ಜೋಲಿಗಾಱ jōli-gāṟa. a loiterer (My.). ಜೋಲಿಗಾಱನ ಬೇಲಿ ಮುಱಿದರೆ ಹೊಲವೆಲ್ಲಾ ಜಾಲಿ (Prv.).

ಜೋಲು jōlu. 1. = ಜೋಲ್ 1. P. ps. ಜೋಲಿ (Bp. 3, 9; 20, 13; 26, 28; Bh. 8, 24, 6), ಜೋತು (C.). ಜೋಲುವ (Bp. 61, 27). ಜೋಲುವವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದರೆ ಸಾಲ ತೀರೀತೇ? (Prv.). see Prv. s. ಸೂಲು 2. — ಜೋತಾಡು. -ಆಡು. = ಜೋಲಾಡು. (C.; Te. ತೋಲು ಕಾಡು). see Prv. s. ನೇತಾಡು. — ಜೋತು ಬೀೞು. = ಜೋಲ ಬೀೞು. (My.). — ಜೋಲ ಬೀೞು. = ಜೋಲು-. ಜೋಲ ಬಿದ್ದದ್ದು (ಲಮ್ಬಿತ G.; My.). — ಜೋಲಾಡು. -ಆಡು. to hang down from; to hang down; to dangle, etc. (My.). ಆಡುವರು ಲತೆಯ ಉಯ್ಯಲನು, ಜೋಲಾಡುವರು ಲತೆಗಳನ್ನು (Bhāgavata 10, 18, 9). see Si. 215. 229. 230. 252.

ಜೋಲು jōlu. 2. = ಜೋಲ್ 2. (Bh. 8, 24, 7). — ಜೋಲುಗರುಳು. -ಕರುಳು. the hanging intestines: the liver (My.). — ಜೋಲುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a long, flapping ear (My.). — ಜೋಲುದೊಗಲ್. -ತೊಗಲ್. a wrinkled skin (My.). — ಜೋಲು ಬಾವಲಿ. a kind of ear ornament (C.). — ಜೋಲು ಬೀೞು. to hang down, etc. (C.; B. 4, 47. 134). — ಜೋಲುಮುಖ. a down-cast countenance (My.).

ಜೋಲೆ jōle. = ಜೋಲಿ 2. see ಮುಂ-, ಹಿಂ-, and *cf.* ಡೋಲಿ.

ಜೋವಳೆಯ jōvaḷeya. a man who knows to wrestle or to strive with, a clever, strong opponent (Bh. 8, 4, 14; see Mhr. ಝೋಮ್ಬಟ, ಝೋಮ್ಬಣೇ).

ಜೋಷ jōṣa. = ಜೋಸ. satisfaction, approval, pleasure, felicity. — ಜೋಷಂ. *joyfully, happily; silently.*

ಜೋಸ jōsa. Tbh. of ಜೋಷ (Śmd. 335 Mdb.).

ಜೋಸರಗಿತಿ jōsaragiti. = ಜೋಸರಿಗಿತಿ. a woman astrologer?

ಜೋಸ್ಯ jōsya. = ಜೋಯಿಸ, etc. (My.; Te. ಜೋಸಿ, Mhr. ಜೋಶೀ).

ಜೋಹ jōha. = ಜೋಹ. disguise. Tbh. of ಯೋಗ. (Bh. 6, 7, 31; 7, 3, 52; Rām. 6, 39, 23).

ಜೋಹರ jōhara. 1. = ಜೋಹಾರ. a term used by inferiors in saluting their betters (Bp. 46, 7. 42; ಜೋಹಾರ).

ಜೋಹರ jōhara. 2. = ಸೋಹಲ. a festive ceremony; a festivity; merry-making: rejoicings; play (Ṛsv. 6, 11 va.; B. 5, 43).

ಜೋಹಾರ jōhāra. = ಜೋಹರ 1. (Bp. 46, 5). = ಜೋಹಾರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 46, 8).

ಜೋಳ jōḷa. Tbh. of ಯವನಾಲ. a generic name of several species and varieties of millet (ಕಲಿಕೆ, ಯವನಾಲ Mr. 374; C.; T., M. ಚೋಳ; Te. ಜೊನ್ನ; Mhr., H. ಜವಾರೀ, ಜಾರೀ). ನಿನ್ನ ಮನೆ ಜೋಳಾಗಲಿ! (a kind of innocent curse, S. Mhr.). ಜೋಳ ಹೊಸದಾದರೆ ಮುತ್ತು ಆದೀತೇ?— ಜೋಳಾ ತಿನ್ದ ಕ್ಷಣ ಚೋಳ ಕಾಣಾನದೋ? (Prvs.). see Bp. 9, 16; 16, 2; 22, 27; B. 1, 22; ಕೆಂ-, ಗೋಂ-, ದೊಡ್ಡ-, ದೋಸೆ-, ಬಿಳೇ-, ಮುಸುಕಿನ-. [— ಜೋಳಕ್ಕೆತಪ್ಪು. to be

ungrateful, to forget one who served food (jōḷa). ಸತ್ಕೃತಮುಮಂ ಪಿಸ್ತಿಕ್ಕಿ ಜೋಳಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಯುಮಿಂ ಬಾಳ್ಬುದೆ Pb. 9, 84]. — ಜೋಳಮುಯ್ಲಿ. a harmless kind of small-pox (S. Mhr.). [— ಜೋಳವಾಳಿ. -ಪಾಳಿ. obligation to the master who feeds. ಜೋಳವಾಳಿಯಾನಲ್ಲ, ವೇಳೆವಾಳಿಯುವ ನಾನಯ್ಯ Bv. 698]. — ಜೋಳವಾಟಿ. -ಪಾಟಿ. = ಜೋಳವಾಳಿ. (Abh. P. 13, 57; Bh. 6, 5, 10; 8, 27, 9; Bp. 53, 35).

ಜೋಳಿ jōḷi. = ಜವಳಿ, ಜೋಡಿ 1, ಜೋಲಿ 1. union, etc. (ಜವಳಿ, ಜೋಡು, ತೋಡು, ಎಣೆ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಸಮಾನ Kk. 16). see Bp. 4, 7; 58, 60. see ಸಮು-. — ಜೋಳಿಡೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to become equal (Bh. 8, 21, 23).

ಜೋಳಿಗೆ jōḷige. a square piece of cloth gathered up at the corners, into which alms are put, etc. (C.; Tu.; T. ಚೋಳಿ, ಚೋಳಿಗೈ; M. ಜೋಲನೆ; Mhr. ಝೋಳಣಾ; *cf.* Sk. ಝೌಲಿಕ). ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಜೋಳಿಗೆಯೆನ್ನು, ಗೂಟಕ್ಕೆ ಸಿಗ (or ತೂಗ) ಹಾಕಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿತೇ? (Prv.).

ಜೋಳಿಸು jōḷisu. = ಜೋಡಿಸು 1. (Grj. 6, 56 va.). see ಕೆಯ್ಸ್- s. ಕೆಯ್ 3.

ಜೋಳು jōḷu. (= Mhr. ಝೋಲ?). see Dp. 70, 5.

ಜೌ jau. for a K. term with an initial ಜೌ in writ see initial ಜವು.

***ಜೌವನ jauvana.** = ಜವ್ವನ. youth. Ap. 2, 35.

-ಜ್ಞ jña. knowing; intelligent. see *e. g.* ಅ-, ಪ್ರ-.

-ಜ್ಞತೆ jñate. knowledge of, regard, etc. see ಕೃತ-.

ಜ್ಞತ್ವ jñatva. the syllable ಜ್ಞ (Śmd. 354. 363).

ಜ್ಞಪಿತ jñapita. *made known.*

ಜ್ಞಪ್ತ jñapta. *made known.*

ಜ್ಞಪ್ತಿ jñapti. = ಗೆಪ್ತಿ. *knowing, understanding, apprehension.*

ಜ್ಞಾತ jñāta. known, perceived, understood. see ಪ್ರ-.

ಜ್ಞಾತಸಿದ್ಧಾನ್ತ jñāta-siddhānta. *versed in any science or śāstra.*

ಜ್ಞಾತಿ jñāti. a paternal relation; *a kinsman in general.* 2, a distant kinsman, one who does not participate in the oblations offered to deceased ancestors. [3, a cognate].

ಜ್ಞಾತಿತ್ವ jñātitva. = ಜ್ಞಾತೇಯ. (G.; My.).

ಜ್ಞಾತೃ jñātṛi. knowing; *a knower.*

ಜ್ಞಾತೇಯ jñātēya. *relationship, affinity.*

ಜ್ಞಾನ jñāna. = ಗೇನ, ಗ್ನಾನ, ಗ್ಯಾನ, ಜಾಣ್. knowing; knowledge, cognizance; intelligence; *sacred or religious knowledge* (ಸುಜ್ಞಾನ Nn. 52; ಬ್ರಹ್ಮ, ಸುಜ್ಞಾನ 79). see ತಿಳಿ.

ಜ್ಞಾನಕಾಣ್ಡ jñāna-kāṇḍa. that portion of the vēda which relates to the knowledge of the Brahma. (My.).

ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷು jñāna-cakṣu. = ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ. (My.).

ಜ್ಞಾನತೆ jñānate. = ಜ್ಞಾನ. see ಮಿಥ್ಯಾ-.

ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ jñāna-driṣṭi. the eye of intelligence, inner eye, mind's eye, intellectual vision (Bp. 34, 21).

ಜ್ಞಾನಧನ jñāna-dhana. knowledge and wealth; knowledge looked upon as wealth (Cpr. 9, 21).

ಜ್ಞಾನಮಣ್ಟಪ jñāna-maṇṭapa. a prison (My.).

ಜ್ಞಾನಮಯ jñāna-maya. consisting of knowledge; containing knowledge. (My.).

ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ jñāna-mārga. the path of wisdom (My.).

ಜ್ಞಾನವಂತ jñāna-vanta. = ಗೇನವನ್ತ. endowed with knowledge; an intelligent, wise man. ಜ್ಞಾನವನ್ತಗೆ ಸ್ನಾನ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಜ್ಞಾನವನ್ತೆ jñāna-vante. an intelligent, wise woman. ಜೋಜೋ ಅನ್ದರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ತೆಯೇ? (Prv.).

ಜ್ಞಾನವರ್ಧನ jñāna-vardhana. increasing wisdom. 2, an Arhat (ಜಿನೇನ್ದ್ರ Mr. 23).

ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧ jñāna-vṛiddha. advanced in knowledge (J. 32, 10).

ಜ್ಞಾನಸಮ್ಬನ್ಧಿ jñāna-sambandhi. N. (Bp. 9, 36; 25, 4; 50 sum.; 50, 21. 26. 30. 41. 45. 49).

ಜ್ಞಾನಿ jñāni. endowed with knowledge or intelligence; a learned or wise person; a sage. 2, *an astronomer or astrologer.* ಜ್ಞಾನಿ ಬನ್ದರೆ ಮನ್ನಿಸು, ಹೀನ ಬನ್ದರೆ ತ್ಯಜಿಸು (Prv.). see Prv. s. ನೀನು.

ಜ್ಞಾನಿಕೆ jñānike. = ಗೇನಿಕೆ. knowledge, perception, investigation, consideration.

ಜ್ಞಾನಿಸು jñānisu. = ಗೇನಿಸು. to consider, to reflect (My.).

ಜ್ಞಾನೇನ್ದ್ರಿಯ jñāna-indriya. = ಬುದ್ಧೀನ್ದ್ರಿಯ. an organ of perception or sensation: the skin, tongue, eye, ear, and nose. (My.).

ಜ್ಞಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆ jñāna-utkriṣṭate. excellence or eminence of knowledge (ಗ್ರನ್ಥ, ಜ್ಞಾನದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ Nn. 141).

ಜ್ಞಾಪಕ jñāpaka. = ಗೇಪಕ, ಗ್ನಾಪಕ. making or causing to know, teaching, informing; a teacher, etc.; a precept, a rule. 2, bearing in mind, remembrance, recollection (C., not Sk.). ಜ್ಞಾಪಕವಿದ್ದವನು ಭಾಪು ಎನ್ನಿಸುವನು (Prv.). see Kāvy. III, 3, B, 22-29.

ಜ್ಞಾಪಿಸು jñāpisu. to notify, to indicate (B. 4, 219).

ಜ್ಞೆ jñe. the feminine of ಜ್ಞ. see ಪ್ರ-, ಪ್ರತಿ-, etc.

ಜ್ಞೇಯ jñēya. cognizable. 2, the state of being cognizable or perceptible (Śsv. 2, 97).

ಜ್ಯಾ jyā. 1. (Śmd. 103). = ಜೇ, ಜ್ಯೆ. *a bow-string;* the chord of an arc, a sine in geometry. 2, *the earth.*

ಜ್ಯಾ jyā. 2. an incorrect way of writing ಜಾ, *e. g.* ಜ್ಯಾಜಿ (Cb. 85. 89), ಜ್ಯಾಡ (34), ಜ್ಯಾಡಿಸು (45. 120), ಜ್ಯಾಡ್ಯ (102), ಜ್ಯಾಣ (44. 68), ಜ್ಯಾಣತನ (59), ಜ್ಯಾತಿ (68. 132), ಜ್ಯಾರ (36. 128), ಜ್ಯಾಲಿ (91). (*cf.* Cb.'s ಜ್ಯಾತಕ 139; ಜ್ಯಾಪೆ 99).

ಜ್ಯಾಘಾತನಿವಾರಣ jyā-ghāta-nivāraṇa. = ಜ್ಯಾಘಾತವಾರಣ. see Nr. s. ಕಟ್ಟು 2.

ಜ್ಯಾಘಾತವಾರಣ jyā-ghāta-vāraṇa. *a fence for the arm against the strokes of a bow-string.*

ಜ್ಯಾನಿ jyāni. *decay, old age, infirmity.*

ಜ್ಯಾಮಣ್ಡಲ jyā-maṇḍala. the terrestrial circle or globe (V. 11, 55).

ಜ್ಯಾಯಸ್ jyāyas. = ಜ್ಯಾಯಾಂಸ. *superior, more or uncommonly excellent.* 2, *elder, senior, elder-born.*

ಜ್ಯಾಯಾಂಸ jyāyāṁsa. Tbh. of ಜ್ಯಾಯಸ್ (Śmd. 108).

ಜ್ಯಾರವ jyā-rava. the twang of a bow-string (ಜೇವಡೆ Śs.). — ಜ್ಯಾರವಂಗೆಯ್. -ಂ-. to twang a bow-string (Śsv. 4, 39).

ಜ್ಯೆ jye. = ಜ್ಯಾ 1, etc. see Hlā. s. ತಿರು 1.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ jyēṣṭha. = ಜೇಷ್ಟ. *most excellent, pre-eminent.* 2, *eldest, very old; elder-born; an elder brother.* 3, = ಜೈಷ್ಠ. N. of a lunar month.

ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ jyēṣṭhe. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ. = ಜೇಟಿ, etc. an elder sister (ತನ್ನಿನ್ದಲೂ ಹಿರಿಯಳು Nn. 128). 2, the eighteenth lunar mansion, being a part of scorpio. (My.). 3, *the elder sister of Lakṣmī who is the goddess of misfortune; misfortune, poverty* (ಅಲಕ್ಷ್ಮಿ, ನಿರ್ಋತಿ Hlā.). 4, *a small house-lizard.*

ಜ್ಯೈಷ್ಠ jyaiṣṭha. = ಜ್ಯೇಷ್ಠ No. 3. *the month in which the full moon stands near the scorpion,* May-June.

ಜ್ಯೋತಿ jyōti. = ಜೋತಿ, ಜ್ಯೋತಿಸ್. light; brightness, clearness; a burning lamp (ದೀಪ್ತಿ, ಗೃಹಭಾನು, ದೀವಿಗೆ Mr. 205). 2, fire (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ Nn. 68; ವಹ್ನಿ, etc. Mr. 45). 3, a ray of light (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 68). 4, a star (ನಕ್ಷತ್ರ 68; ಉಡು, ನಕ್ಷತ್ರ, etc. Mr. 37). 5, the eye (ನೇತ್ರ, ಕಣ್ಣು 68). 6, good nature or disposition (ಸದ್ಭಾವ, ಒಳ್ಳಿಹ ಮನಸ್ಸು 68).

ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ jyōtis-śāstra. the science of, or a work on, astronomy (or astrology). (My.).

ಜ್ಯೋತಿರಿಂಗಣ jyōtis-iṅgaṇa. moving light: *a fire-fly.*

ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ jyōtis-maya. consisting of light; brilliant; starry. (R.).

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲತೆ jyōtis-late. N. of a plant (Śsv. 3. 35, = ಜ್ಯೋತಿಸ್ No. 5?).

ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನ jyōtis-vimāna. a bright, brilliant vimāna (Cpr. 1, 111).

ಜ್ಯೋತಿಷ jyōtiṣa. = ಜೋಯಿಸ, etc. astronomy; astrology. 2, an astronomer; an astrologer.

ಜ್ಯೋತಿಷಿ jyōtiṣi. = ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ. (B. 5, 53; ಸಾಂವತ್ಸರ G.).

ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ jyōtiṣika. = ಜೋಯಿಸಿಗ. *an astronomer; an astrologer.*

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕ jyōtiṣka. = ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ. (ಸಾಂವತ್ಸರ, ಜೋಯಿಸಿಗ Hlā. MS.; Si. 261; My.).

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮ jyōtis-stōma. a sōma sacrifice considered as the typical form of a whole class of sacrifices. (My.).

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ jyōtis-mati. she who is luminous or brilliant. 2, *the heart-pea, Cardiospernum halicacamum* (ಜ್ವಲನಿ, ಕಂಗು Mr. 146, o. r. ಕಾಂಗು). 3, the night as illumined by the stars.

ಜ್ಯೋತಿಸ್ jyōtis. = ಜ್ಯೋತಿ, q. v. *light.* 2, *a star.* 3, *the eye.* 4, lightning. 5, N. of the plant Trigonella foenum graecum.

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ jyōtsna. = ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆ. moonlight, etc. (ಜೊನ್ನ Ct. II, 15).

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಪ್ರಿಯ jyōtsnā-priya. the Greek-partridge or cakōra. (R.).

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿ jyōtsni. *a moonlight night.* 2, *a species of cucumber, Trichosanthes dioeca.*

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿಕೆ jyōtsnike. *the plant Luffa acutangula,* etc. (= ಕೋಶಾತಕಿ).

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆ jyōtsne. ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ. = ಜೊನ್ನ, ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ. a moon-light night; *moonlight*; splendour.

ಜ್ಯಾತಿಷಿಕ jyautiṣika. *an astronomer; an astrologer.*

ಜ್ವರ jvara. = ಜರ 1. heated, inflamed. 2, *fever* (of many kinds). 3, mental pain, grief. ನಿನ್ನೆ ಜ್ವರ ಬನ್ದಿದ್ದವು (B. 3, 67). ಜ್ವರ ಬರುತ್ತನೆ (S. Mhr.). ಜ್ವರ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ (S. Mhr.). ಜ್ವರ ನಿನ್ತವು (S. Mhr.). ದೇಹಜ್ವರವನ್ ಈಗಳೆ ಕೆಡಿಸು, ಸದ್ಗುರುವೇ! (Bp. 50, 29). see ಒಣ-, ಒಳ-.

ಜ್ವರಿತ jvarita. hot with fever or passion. see ಕಾಮು-.

ಜ್ವಲ jvala. flaming, shining, brilliant; flame, blaze. see ಪ್ರ-, and *cf.* ಜಳ 1.

ಜ್ವಲತ್ jvalat. burning, blazing; shining, brilliant. (My.). — ಜ್ವಲತ್ಪರ್ವತ. a volcano (My.).

ಜ್ವಲನ jvalana. shining, burning, blazing; *fire.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಜ್ವಲನನೇತ್ರ jvalana-nētra. having the eye flaming, fiery-eyed; Śiva (Bp. 25, 28; 50, 57; 56, 38).

ಜ್ವಲನಾಕ್ಷ jvalana-akṣa. = ಜ್ವಲನನೇತ್ರ. (Śsv. 4, 123).

ಜ್ವಲನಿ jvalani. = ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ No. 2, q. v.

ಜ್ವಲಿ jvali. burning, flaming; shining.

ಜ್ವಲಿತಾರಿಕೆ jvali-tārike. pictures drawn on a wall (ಈಕ್ಷಿಸುವ ಭಿತ್ತಿಯೊಳ್ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಂಗಳ್ Mr. 201).

ಜ್ವಲಿತ jvalita. kindled, burnt, blazing, flaming. (B. 19, 81).

ಜ್ವಲಿಸು jvalisu. to burn, to flame (Bp. 3, 12; My.).

ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ jvālā-mukhi. a volcano. (My.; S. Mhr. occasionally).

ಜ್ವಾಲಿ jvāli. flaming, blazing. 2, fire, Agni (Mr. 45).

ಜ್ವಾಲಿಕಾಬ್ಜವಿಲೋಚನ jvāli-ka-abja-vilōcana. whose eye is like fire, the sun and the moon (Bp. 21, 21).

ಜ್ವಾಲೆ jvāle. ಜ್ವಾಲಾ. = ಜಾಲೆ 1, ಜಾಳೆ. *a blaze; a flame.* 2, fire; a certain metrical foot (Ch.). 3, N. of a woman (J. 9 sum.; 9, 17, etc.).

ಝ್

jh

ಝ್ **jh.** the twenty-ninth letter of the alphabet (Śmd. 12, 21); it occurs only in a limited number of Tadbhava words (Śmd. 22. 23).

ಝ **jha.** the letter ಝ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 9 (Mr. 349).

ಝಕಾರ **jha-kāra.** the letter or syllable ಝ (Śmd. 11).

ಝಗ **jhaga.** = ಜಗ 1. glittering, etc.

ಝಗಟೆ **jhagaṭe.** = ಜಗಳೆ. a kind of cymbal (Śmd. 339, o. r. ಝಗಡೆ), ಝಗಳೆ (29, o. r. ಝಗಡೆ).

ಝಗಡೆ **jhagaḍe.** = ಝಗಟೆ, q. v.

ಝಗಝಗಾಯಮಾನ **jhaga-jhagāyamāna.** = ಚಕಚಕಾಯಮಾನ. sparkling, flashing. (My.).

ಝಗಳೆ **jhagaḷe.** = ಝಗಡೆ, q. v.

ಝಗೆ **jhage.** = ಜಗಜಪ್ಪು No. 2. a robe or gown extending to the feet (Mhr. ಝಗಾ; B. 5, 297).

ಝಂಕಾರ **jhaṅ-kāra.** = ಜೇಂಕಾರ, ಝಂಕೃತಿ, ಝೇಂಕಾರ, (ಝೇಂಕೃತ). a low murmuring sound, as the buzzing or humming of bees, etc.

ಝಂಕಾರಿತ **jhaṅ-kārita.** = ಝಂಕೃತ, (ಝಾಂಕೃತ). tinkling, jingling, clanking. (Śmd. 173). *cf.* ಝಂಝೆ No. 2.

ಝಂಕೃತ **jhaṅ-kṛita.** = ಝಂಕಾರಿತ. (ಕಟಕರವ Mr. 89).

ಝಂಕೃತಿ **jhaṅ-kṛiti.** = ಝಂಕಾರ, etc. (Cpr. 1, 105; 7, 38).

ಝಂಕೆ **jhaṅke.** = ಜಂಕೆ? order? one of the terms with ಝ್ (Śmd. 23). [ನಿಮ್ಮ ಅಂಕೆಗೆ ಝಂಕೆಗೆ ಶಂಕಿಸಿದೆನಾದರೆ ಎನ್ನ ಲೆಂಕತನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ Bv. 728].

ಝಂಕೆ **jhaṅke.** = ಜಂಕೆ (Śmd. 339).

ಝಂಝಾನಿಲ **jhañjā-anila.** = ಝಂಝಾವಾತ. (ಮಳೆಯ ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ Mr. 50).

ಝಂಝಾವಾತ **jhañjhā-vāta.** *a violent storm with rain,* a high wind in the rainy season, a storm, a squall (ಮಳೆವೆರಸಿದ ಗಾಳಿ Hlā.).

ಝಂಝೂ **jhañjhū.** = ಜಂಜು? (Śmd. 339).

ಝಂಝೆ **jhañjhe.** ಝಂಝಾ. the noise of the wind or of falling rain. 2, a clanking, jingling sound.

ಝಟಿ **jhaṭi.** a small tree (*cf.* ಗಿಡ).

ಝಟಿತಿ **jhaṭiti.** = ಜಡಿತಿ. *quickly, instantly, at once, on the spot.*

ಝಟೆ **jhaṭe.** *the plant Flacourtia cataphracta* Roxb.

ಝಡಪ **jhaḍapa.** a stoop of a bird of prey, the rising or springing forward of a serpent, etc. (Mhr. ಝಡಪ, ಝಾಪ್ಪು; Bh. 10, 6, 23).

ಝಣ **jhaṇa.** = ಜಣ, etc. — ಝಣ ಝಣ. = ಜಣ ಜಣ. the jingling or tinkling of metallic ornaments (Bp. 5, 24; Rśv. 13, 70; Sk.). — ಝಣಝಣತ್ಕಾರಿಸು. = ಝಣಝಣಿಸು. ಝಣಝಣತ್ಕಾರಿಸುವ ಕಂಕಣಂ (Prll. 3, 25). — ಝಣಝಣಿತ. = ಝಣತ್. (Bp. 5, 29). — ಝಣ ಝಣಿಸು. = ಜಂಜಣಿಸು. to tinkle, to jingle, etc. (Bp. 56, 5; Rśv. 6, 11 va.; twice).

ಝಣತ್ **jhaṇat.** jingling, tinkling, clinking (Śmd. 100).

ಝಣತ್ಕಾರ **jhaṇat-kāra.** = ಠಣತ್ಕಾರ. the jingling, tinkling or clinking of metallic ornaments or small bells. (Cpr. 8, 83 va.; Grj. 2, 106 va.; 8, 8 va.; J. 6, 46).

ಝಣತ್ಕೃತಿ **jhaṇat-kṛiti.** = ಝಣತ್ಕಾರ. (Rśv. 5, 19 va.; 10, 6).

ಝಣನ್ನೂಪುರ **jhaṇat-nūpura.** a tinkling anklet. (Śmd. 100).

*ಝಣವ್ಬ **jhaṇamba.** skin, hide. ಪ್ರತಿ ಮುಖಮಂ ಕೊಣ್ಡು ತನ್ನ ಮುಖದೊಳಿಟ್ಟು ಪುಲಿಯ ಝಣವ್ಬಮುಮಂ ತೊಟ್ಟು ಶ್ಮಶಾನದೊಳಿರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಪಕ್ಕದೆ ನಿನ್ದಿರ್ದರ್ Vr. 19, 13.

ಝಣರ್ **jhaṇar.** = ಝಿಣ. a sound in imitation of jingling, etc. (Rśv. 4, 73; *cf.* ಝಣತ್).

ಝಣು **jhaṇu.** bravo! huzza! (Bh. 2, 2, 107).

ಝಮ್ಪ **jhampa.** = ಜಮ್ಪ. a spring, a jump; jumping, springing.

ಝಮ್ಪಾಳ **jhampāḷa.** a veil (*cf.* the Mhr. s. ಜಳಪ್ಪು). — ಝಮ್ಪಾಳಂಗವಿ. -ಂ-ಕವಿ. a veil to cover (Cpr. 7, 104).

ಝರ **jhara.** *a cascade.*

ಝರಿ **jhari.** a cascade; a river. see ವಾಗ್-.

ಝರ್ಝರ **jharjhara.** *a sort of drum.* see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಝಲಮ್ಮೆನೆ **jhalammene.** = ಝಳಮ್ಮೆನೆ. an imitative sound. (Śmd. 22, o. rs. ಝಳಮ್ಮೆನೆ, ಝಲ್ಲೆನೆ; *cf.* ಜಲ್?).

ಝಲೆ **jhale.** = ಜಲ 2. sunshine, splendour, brilliant or glittering light.

ಝಲ್ಲರಿ **jhallari.** = ಝಲ್ಲಳಿ (Śmd. 30). a sort of drum or cymbal. 2, a curl, a lock of hair. 3, = ಜಲ್ಲಿ 3, (ಝಲ್ಲಿ), tassels, fringes, hangings (Bp. 1, 12, 3; Rām. 1, 7, 14; 1, 13, 4; not Sk.; *cf.* ಜಾಲರಿ).

ಝಲ್ಲಳಿ **jhallaḷi.** = ಝಲ್ಲರಿ, q. v. (Rśv. 6, 11 va.).

ಝಲ್ಲಿ **jhalli.** = ಜಲ್ಲಿ 3. (Śmd. 23). tassels, fringes, hangings (Cpr. 7, 81 va.; Bh. 9, 2, 42); a chowry (V. 4, 36).

ಝಲ್ಲೆನೆ **jhallene.** see ಝಲಮ್ಮೆನೆ.

ಝಷ **jhaṣa.** *a fish.*

ಝಷಕೇತನ **jhaṣa-kētana.** *Kāma.*

ಝಷಕೇತನಧ್ವಂಸಿ **jhaṣakētana-dhvaṁsi.** Śiva (My.).

ಝಷಧ್ವಜ **jhaṣa-dhvaja.** = ಝಷಕೇತನ. (Sk.; R.).

ಝಷಪತಾಕೆ **jhaṣa-patāke.** a banner with the sign of a fish (Cpr. 6, 67).

ಝಷೆ **jhaṣe.** *the plant Uraria lagopodioides* Dec.

ಝಳ **jhaḷa.** = ಜಳ 1. heat, etc. (Śmd. 23). (ಸೆಗಳಿಗೆ, ಉಮ್ಮ Kk. 11 *b*; ಸೆಗಳಿ 12). see Bh. 1, 12, 15; 1, 20, 54. 59; Rām. 2, 7, 3; J. 8, 40; 21, 36.

ಝಳಕ **jhaḷaka.** (Śmd. 23), or ಝಳಕ (39). (Mhr. ಝಳಕ, glitter; Sk. ಝಲಕ್ಕಾ, ಝಲ್ಲಿಕಾ, light; a great flame).

ಝಳಪ **jhaḷapa.** glitter, shine (Bh. 6, 2, 6).

ಝಳಪಿಸು **jhaḷapisu.** = ಝಳಿಪಿಸು, ಝಳುಪಿಸು, ಝಳುಪ್ಪಿಸು. (Śmd. 23). to make glitter or shine (Bh. 2, 13, 26). 2, to brandish or shake, as a sword, etc. (Bh. 32, 14, 35; Rām. 6, 2, 12; J. 4.

30; 16, 7; 20, 26; Abhā. 2, 53; My.); to brandish like a weapon (Bh. 1, 5, 8).

ಝಳಮ್ಬ **jhaḷamba.** = ಜಳಮ್ಬ, q. v. a wrapper, a cloak, etc. (Cpr. 8, 45). *cf.* ಝಣಮ್ಬ.

ಝಳಮ್ಮನೆ **jhaḷammene.** = ಝಲಮ್ಮನೆ, q. v.

ಝಳಿಪಿಸು **jhaḷipisu.** (Śmd. 39), or ಝೞಿಪಿಸು (39). (in My. = ಝಳಪಿಸು No. 2).

ಝಳುಪಿಸು **jhaḷupisu.** = ಝಳಿಪಿಸು No. 2. (Bp. 27, 55; My.).

ಝಳುಮ್ಪಿಸು **jhaḷumpisu** = ಝಳಿಪಿಸು. (Rśv. 5, 123; 6, 11 va.).

ಝೞಕ **jhaḻaka.** = ಝಳಕ, q. v.

ಝೞಿಪಿಸು **jhaḻipisu.** = ಝಳಿಪಿಸು, q. v.

ಝೞಿಸು **jhaḻisu.** (Śmd. 23, not in all MSS.).

ಝಾಂಕೃತ **jhāṅ-kṛita.** = ಝಂಕೃತ. a tinkling ornament worn round the toes or feet. 2, = ಝಂಝಾ, the noise of the wind (ವಾತರವ Mr. 89).

ಝಾಂಗಕ **jhāṅgaka.** N. of a perfume (Cpr. 6, 102).

ಝಾಟ **jhāṭa.** a wood, a thicket (*cf.* ಕಾಡು); a place overgrown with creepers; an arbour. (R.).

ಝಾಟಲ **jhāṭala.** *the tree Bignonia suaveolens* Roxb. (= ಗೋಲೀಢ). 2, = ಎಕ್ಕೆಗಿಡ (Si. 497).

ಝಾಡಣೆ **jhāḍaṇe.** = ಜಾಡಣೆ, q. v. shaking, etc.; purging.

ಝಾಬುಕ **jhābuka.** = ಝಾವುಕ. *the tamarisk.*

ಝಾಯಿ **jhāyi.** = ಜಾಯಿ 1. a sort of drum. see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಝಾವುಕ **jhāvuka.** *the tamarisk, Tamarix indica* (& dioeca).

ಝಾಳಿಸು **jhāḷisu.** = ಜಾಳಿಸು 1. (Śmd. 23 Mḍb.). to set aside, to be unconcerned about (Cpr. 8, 44 va.).

ಝಿಣ **jhiṇa.** = ಝಣತ್. an imitative sound. — ಝಿಣ ಝಿಣತ್. a sound in imitation of the jingling or tinkling of ornaments (Grj. 2, 106 va.).

ಝಿಣ್ಟಿ **jhiṇṭi.** *the shrub Barleria cristata* (ಕರಿಯ ಗೋರಣ್ಟೆ Hlā.; see Mr. s. ಗೋರಟೆ).

ಝಿಲ್ಲಿಕೆ **jhillike.** *a cricket* (ಜಿಮ್ಮಣ್ಡೆ Mr. 176, o. r. ಚಿ-).

ಝಿಲ್ಲೀಕೆ **jhillīke.** *a cricket.*

ಝೀರುಕೆ **jhīruke.** *a cricket.*

ಝುಲುಮ್ಮನೆ **jhulummene.** (Śmd. 22 Mḍb.).

ಝೇಂಕರಿಸು **jhēṅ-karisu.** to hum, to buzz (Rśv. 1, 135 va.; J. 1, 12). [2, to shout a war cry. ಓರನ್ತು ತಗುಳ್ದು ಝೇಂಕರಿಸಿ ದೊಡೆಲ್ಪಡಗಾಗೆ ಮೋದಲೆನ್ದಿರ್ದೆಡೆಯೊಳ್ Pb. 2, 73].

ಝೇಂಕಾರ **jhēṅ-kāra.** = ಝಂಕಾರ, etc. (Grj. 8, 8 va.; J. 3, 21). 2, the twang of a bow-string (J. 13, 2).

ಝೇಂಕೃತ **jhēṅ-kṛita.** = ಝೇಂಕಾರ No. 1. (ತುಮ್ಬಿಯ ರವ Mr. 89).

ಝೋಣ್ಟಿಗ **jhōṇṭiga.** = ಜೋಣ್ಟಿಗ, q. v.

ಝೌಲಿಕ **jhaulika.** a small bag for betel, etc. (*cf.* ಜೋಳಿಗೆ?).

ಞ್ ñ

ಞ್ **ñ.** the thirtieth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 24). see note ad o, ṁ 1.

ಞ **ña.** the letter ಞ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಞಕಾರ **ña-kāra.** the letter or syllable ಞ (Śmd. 11).

ಟ್ ṭ. the thirty-first letter of the alphabet (Śmd. 12, 21). regarding its connection with ಱ್ see Śmd. 30; regarding that with ಳ್, Śmd. 31; regarding that with ಡ್, Śmd. 214. 228. 250. 282. 284. 287; regarding that with initial ತ್ see *e. g.* ಟಗರು, ಟಕ್ಕೆ 2, ಟಂಕಲು, ಟಂಗು; and regarding that with ಱ್ see *e. g.* ಚಟ್ಟಿತು. about its being doubled see Śmd. 215. 275.

ಟ ṭa. the letter ಟ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 1 (Mr. 349).

ಟಕ್ ṭak. = ಟಕ್. an imitative sound. — ಟಕ್ ಟಕ್. = ಟಕ್ ಟಕ್.

ಟಕವಿಕಟ ṭakavikaṭa. one of the sounds used in beating time in music (Bp. 37, 8).

ಟಕಾಯಿಸು ṭakāyisu. 1. to put in mind, to remind, to charge strictly. ಅವನಿಗೆ ಟಕಾಯಿಸಿ ಬಾ! (S. Mhr.).

ಟಕಾಯಿಸು ṭakāyisu. 2. to deceive, to cheat (My.; Mhr. ಠಕ ವಿಣೇಂ).

ಟಕಾಯಿಸು ṭakāyisu. 3. to be exhausted (S. Mhr.; Mhr. ಟೇಕ, ಟೇಂಕ, exhausted state).

ಟಕಾರ ṭa-kāra. the letter or syllable ಟ (Śmd. 11).

ಟಕ್ಕ ṭakku-a3. = ಠಕ್ಕ. a cunning, deceitful fellow, a rogue (C.; Mhr., H. ಠಕ; Tu. ಟಕ್ಕೆ; Te. ಟಕಟಂಕು). ಕರಂ ಟಕ್ಕಂ (Śmd. 193). ಟಕ್ಕನಲ್ಲವೆನ್ತ ಫಕ್ಕನೆ ಹೋಗಲು ನೆಗಪಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಿದ (Prv.).

ಟಕ್ಕಿಗ ṭakkiga. = ಟಕ್ಕ. (My.).

ಟಕ್ಕಿಸು ṭakkisu. = ಟಕಾಯಿಸು 2, (ಠಕ್ಕಿಸು). (C.).

ಟಕ್ಕು ṭakku. = ಠಕ್ಕು. cunning, deceit, trickery, hypocrisy (C.; B. 3, 85; 5, 32). ಕಡುಟಕ್ಕು (Śmd. 78). ಟಕ್ಕು ಇರುವವಗೆ ಟಕಾಣ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.). = ಟಕ್ಕು ಟವಳಿ. dupl. = ಟಕ್ಕು. (My.). [— ಟಕ್ಕುವಗೆ. -ಬಗೆ. deceitful intention. ಟಕ್ಕುವಗೆಯಿಂ ಗೆಲ್ದಿರ್ದ ಜೂದೊನ್ತೆ Pb. 9, 22].

ಟಕ್ಕುತನ ṭakkutana. = ಠಕ್ಕತನ. cunning, deceitful behaviour (S. Mhr.). see Prv. s. ಚೊಕ್ಕ 2.

ಟಕ್ಕೆ ṭakke. ಠಕ್ಕೆ. = ಟೆಕ್ಕೆ 1, etc. a banner. (Bp. 53, 57).

ಟಗರ ṭagara. = ಟಗರು, etc. (B. 5, 25).

ಟಗರಿಸೆ ṭagarise. = ತರುಟಿಗಿ, etc. a kind of plant. ಟಗರಿಸ್ಯನ ಗಿಡ. = ತರುಟಿಗಿ-. (Z.).

ಟಗರು ṭagaru. = ಟಗರ, ಟೆಗರು, ತಗರ್ 2. a ram (C.; B. 3, 9). — ಟಗರುದಲೆಯು. -ತಲೆಯು. (ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು G.).

*ಟಂಕ ṭaṅka.** tank? ಇದಿರೊಳ್ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲಿ ಚನ್ದನರಸಂ ಕೆಮ್ಪೊನ್ನ ಟಂಕಂಗಳೊಳ್ Pb. 4, 22.

ಟಂಕ ṭaṅka. = ಟಂಕೆ, ತಂಕ *a stone-mason's hammer* (*cf.* ಟಂಕೆ, etc.), *a stone-cutter's chisel* (ಉಳಿ, ಕಲ್ಲುಳಿ Nn. 129; ಉಳಿ Mr. 383. 483). 2, *pride, conceit* (ಅಭಿಮಾನ 129; 483). 3, a stamped coin (ನಾಣೆಯ 129). 4, borax (Si. 407).

ಟಂಕಣ ṭaṅkaṇa. borax (ಬೆಳುಗಾರ Mr. 102; ರಸಯೋಣಿ, ಬೆಳುಗಾರ Nr.). — ಟಂಕಣಕಾರ. = ಕಂಕಣಕಾರ, ಟಂಕಣ. (C.; Sk. ಟಂಕಣಕ್ಷಾರ).

ಟಂಕಶಾಲೆ ṭaṅka-śāle. = ಟಂಕಸಾಲೆ, ಟಂಕ-. a mint. (My.).

ಟಂಕಸಾಲೆ ṭaṅka-sāle. = ಟಂಕಶಾಲೆ. (C.; B. 4, 103; 5, 182; Te.). ಟಂಕಸಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ (ರೂಪ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ, ನೈಷ್ಕಿಕ Nr.; Si. 259).

ಟಂಕಾರ ṭaṅ-kāra. = ಠಕಾರ 1, No. 2. howling; clanging; a sound, a clang; the twang of a bow-string. see ಬಿಲು-; Abh. P. 9, 57; Bp. 17, 17; J. 21, 13; 22, 45.

ಟಂಕಾಹತಿ ṭaṅkā-hati. a stroke with the leg (Cpr. 4, 27).

ಟಂಕೃತ ṭaṅ-kṛita. = ಟಂಕಾರ. (ಬಿಲ್ಲ ರವ. Mr. 89).

ಟಂಕೃತಿ ṭaṅ-kṛiti. = ಟಂಕಾರ. (Cpr. 1, 27).

ಟಂಕೆ ṭaṅke. = ಡಂಕೆ, ಡಂಗಿ, ಡಂಗೆ. a staff, a cudgel, etc. (ಬಡಿಕೋಲ್, ಡಂಗಿ Śm. 31; M. ಟಂಗ; T., M. ತಯ್, ತೆಯ್, to strike, beat; *cf.* ಜಡಿ 4). see ತಡೆ.

ಟಂಕೆ ṭaṅke. ಟಂಕಾ. the leg.

ಟಂಗು ṭaṅgu. = ತಂಗು. a girth, especially of a horse-saddle (S. Mhr., Te.; Mhr., H. ತಂಗ; *cf.* ತಂಗುಡ). — ಟಂಗು ಹಱು. the girth to be broken: to be reduced to poverty (My.). ಟಂಗು ಹಱಿಯಿತು, ಕಾಲು (or ಕೋಲು) ಮುಱಿಯಿತು (Prv.).

ಟಣ್ ṭaṇ. = ಟಣ 2, ದಣ್ 1. the sound of a gong being struck (My.); that of a metal vessel falling and striking hard things in its way (My.; Mhr. ಟಣಕಣ, ಟಣ ಟಣ, the sound of a pebble rebounding from a hard body, of leaping, dancing, etc., and of the twang of a bow; ಠಣಕಾವಿಣೇಂ, to ring a vessel; ಠಣಠಣಣೇಂ, to clank; ಠಣಣ, ಠಣಠನ, the sound of hammering, banging, etc.; the ringing of empty vessels, etc.). — ಟಣ್ಣಣಿಸು. = ಟಣ್ಣಣ್ಣ ಎನ್ನು. (My.). — ಟಣ್ಣಣ್ಣ ಎನ್ನು. (a falling vessel) producing the repeated clanking sound of ಟಣ್ (My.).

ಟಣ ṭaṇa. 1. an imitative sound used in leaping. — ಟಣ ಟಣ. rep. (= ಟಣಕ್ಕನೆ). ಟಣ ಟಣ ಹಾಱು, to leap with bounces, as boys, etc. (S. Mhr.).

ಟಣ ṭaṇa. 2. = ಟಣ್. (S. Mhr.).

ಟಣಕ್ ṭaṇak. = ಟಣಕ್ಕನೆ. (C.).

ಟಣಕಲಿ ṭaṇakali. an aquatic plant of which sun-hats are made, Aeshynomene aspera Lin. (St. & Pl.; *cf.* ತಕ್ಕಿಲೆ).

ಟಣಕ್ಕನೆ ṭaṇakkane. = ಟಣಟಣ, ಟಣ್ಣನೆ. with a bounce in leaping (C.).

ಟಣಾಯಿಸು ṭaṇāyisu. to stop (v. t.), to detain (My.; H.).

ಟಣ್ಣನೆ ṭaṇṇane. = ಟಣಕ್ಕನೆ. (C.; B. 2, 47).

ಟತ್ವ ṭatva. the letter or syllable ಟ (Śmd. 214. 288. 369; Kāvy. I, 3, 30-34).

ಟಪಾಲ ṭapāla. = ಟಪಾಲು. the post. (S. Mhr.; B. 5, 125. 126).

ಟಪಾಲು ṭapālu. = ಟಪಾಲ. (C.).

ಟಪ್ಪಾ ṭappā. = ಟಪ್ಪೆ, ತಪ್ಪೆ. a stage; a halting place (My.; Mhr., H.). 2, a variety of song (My.; Mhr., H.).

ಟಪ್ಪಾಲು ṭappālu. ಟಪ್ಪಾಲ್. = ಟಪಾಲ, ಟಪಾಲು, ತಪಾಲು. the post; the mail (C.; Br.; Mhr., H. ಟಪ್ಪಾಲ). — ಟಪ್ಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕು. to post (C.). — ಟಪ್ಪಾಲಿನವ. the post-man (C.). — ಟಪ್ಪಾಲುಕಟ್ಟೆ. a post-office (C.). — ಟಪ್ಪಾಲ್ಕಾಗದ. letter-paper (My.). — ಟಪ್ಪಾಲ್ಗಾಡಿ. a post-cart or -coach (C.; Si. 273).

ಟಪ್ಪೆ ṭappe. = ಟಪ್ಪಾ. (C.). — ಟಪ್ಪೆಕುದುರೆ. a relay-horse (C.). — ಟಪ್ಪೆ ನಿಲ್ಲು. to stop or be in readiness, as a relay (C.). — ಟಪ್ಪೆಯಿಡು. -ಇಡು. to supply a relay of horses, oxen, etc. (My.).

ಟಮ ṭama. an imitative sound. — ಟಮ ಟಮ. rep. the sound of the ಟಮುಕು (My.; Mhr. ಟಮುಟಮು, ಟಮುಟಮು).

***ಟಮಾಳ ṭamāḷa.** = ಠಮಾಳ. idle? ದುರ್ವಿಮನ್ತ್ರಮುಂ ಪರೆಪ ಟಮಾಳಮುಂ Pb. 13, 66.

ಟರ್ ṭar. an imitative sound. — ಟರ್ ಉಸ್. = ಉಸ್ ಟರ್. (C.).

ಟರಾಯಿಸು ṭarāyisu. to settle, to fix, to determine, to decide (C.; B. 5, 9; Te. ಟರಾಯಿಂಚು; Mhr., H. ಠರಾವಿಣೇಂ, ಥಾರಾವಿಣೇಂ).

ಟರಾವಣೆ ṭarāvaṇe. = ಟರಾವು. (My.).

ಟರಾವು ṭarāvu. settlement, decision (C.; B. 5, 9; Mhr., H. ಠರಾವ).

ಟಲಾಯಿಸು ṭalāyisu. to lead, as a horse (My.; Te. ಟಲಾಯಿಂಚು; Mhr., H. ತಲಾವಾ, leading or walking about, as of a horse). 2, to walk to and fro or about (My.; Mhr., H. ಟೀಹಲಣೇಂ, to take a turn or two).

ಟಲಾಸು ṭalāsu. = ತಲಾಸು. search, looking after, quest (S. Mhr.; Mhr., H. ತಲಾಶ, ತಲಾಸ).

ಟವಣೆ ṭavaṇe. simple and compound addition (C.; see ಇಚ್ಚ-; Mhr., H. ಠಾಸಣೇಂ, to add together or sum up several items). ಟವಣೆಯೆಮ್ಬುದು ಕವಣೆಯ ಕಲ್ಲೋ? — ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ (Prvs.).

ಟವರ್ಗ ṭa-varga. the cerebrals (Śmd. 77).

ಟವಳಿ ṭavaḷi. = ಟವುಳಿ. beguiling, guile, trick, deceit, untruth (My. in ಟಕ್ಕು-; T. ಟ್ಟವಳಿ; Te. ಠವಳಿ; T. ತವಲ್, deception; Mhr. ಟಳಣೇಂ, to fail of observance; ಟಾಳಣೇಂ, ಟೋಳಣೇಂ, to amuse, beguile).

ಟವಳಿಗಾಱ ṭavaḷi-gāṟa. a deceiver, etc. ಟವಳಿಗಾಱನ ಮೆಯ್ಯ್ ಮೇಲೆ ಗವುಳಿ ಬಿತ್ತು. — ಟವಳಿಗಾಱನ ಹತ್ತರ ಧರ್ಮ ಉಣ್ಟೋ? (Prvs.).

ಟವುಳಿ ṭavuḷi. ಟೌಳಿ. armour, mail (ಕಂಕಟಕ Mr. 292); a helmet. ತಲೆಯ ಟವುಳಿ (ಸೀಸಕ Śmd. 345; Kk. 43; Śm. 42; Bhn. 9).

ಟವುಳಿ tavuḷi. = ಟವಳಿ.

ಟವುಳಿಕಾಱ ṭavuḷi-kāṟa. = ಟವಳಿಗಾಱ. (Bh. 8, 26, 32).

ಟವುಳಿಗಾಱ ṭavuḷi-gāṟa. = ಟವುಳಿಕಾಱ, etc. (Dp. 22, 2).

ಟಾಕಣ ṭākaṇa. = ಟಾಂಕ್ಣಾ. a pony (C.; Br., H. ಟಾಕನಾ, ಠಾಕಣಾ).

ಟಾಕಾ ṭākā. = ಟಾಕಿ, ಟಾಕು 1. a stitch (My.; Mhr. ಟಾಕಾ, ಟಾಚಾ).

ಟಾಕಿ ṭāki. = ಟಾಕಾ. (My.); [a roll of cloth].

ಟಾಕು ṭāku. a support; a vault (T. ತಾಕ್ಕು; M. ತಾಙ್ಙು; see ತಾಂಗು 2). — ಟಾಕುಗೂಡು. arches with niches on the wall that surrounds big temples (My.).

ಟಾಕು ṭāku. 1. = ಟಾಕಾ, etc. (My.).

ಟಾಕು ṭāku. 2. the nib of a pen (My.; Te.; Mhr. ಟಾಂಕ); a steel-pen (S. Mhr.). ಟಾಕು ಹೊಡೆ, to nib a pen (My.).

ಟಾಕುಟೀಕು ṭāku-ṭīku. right, orderly, neatly; order, neatness; tiptop (C.; Mhr. ಠಾಕಠೀಕ).

ಟಾಕೋಟಾಕು ṭākōṭāku. in the manner of the post or mail, speedily, etc. (C.; Mhr. ಟಾಂಕೋಟಾಂಕ).

ಟಾಂಕ್ಣಾ ṭāṅkṇā. = ಟಾಕಣ. a pony. ಅರಬ್ಬೀ ಟಾಂಕ್ಣಾ, ಪೈಗೋ ಟಾಂಕ್ಣಾ (Si. 272).

***ಟಾಠಡಾಢಣ ṭāṭha-ḍāḍhaṇa.** a certainty. ಎನ್ನ ನುಡಿ ಟಾಠಡಾಢಣಂ Pb. 6, 26.

ಟಾಣ ṭāṇa. = ಠಾಣಾ, ತಾಣ 2. the head station of a district. (Mhr. ಠಾಣ). — ಟಾಣದೀವಿಗೆ. = ತಾಣ-, q. v. (Bp. 12, 10; My.).

ಟಾಣೆಯ ṭāṇeya. = ಠಾಣೆಯ, ಟಾಣ, etc. (C. Bp. 47, 11; My.).

ಟಾನ್ತ ṭānta. a term ending in ಟ (or ಟ್, Śmd. 309).

ಟಾವಿಕೆ ṭāvike. = ಠಾವಿಕೆ. known; knowledge, acquaintance with (C.; Mhr. ಠಾಊಕ, ಠಾವಕಾ).

ಟಾವು ṭāvu. = ಠಾವು, ತಾವು 1. a place; room; an abode (C.; Te. ಠಾವು, ತಾವು; Mhr. ಠಾಯ; Mhr., H. ತಾವ). [ಭಕ್ತನಿರ್ದ ಟಾವೇ ದೇವಲೋಕ Bv. 139]. *cf.* ದಾವು 2.

ಟಿಕ್ ṭik. = ಟಕ್. a sound in imitation of ticking. — ಟಿಕ್ ಟಿಕ್. rep. tick-tack (of a watch or small clock; My.). — ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಎನ್ನು. to tick (My.).

ಟಿಕಾಣಿ ṭikāṇi. = ಠಿಕಾಣಿ. a place; a spot, an abode; seat, home; ground, basis of a rumour, etc. (C.; Br., Mhr., H. ಠಿಕಾಣಾ). ಟಿಕ್ಕು ಇರುವವಗೆ ಟಿಕಾಣಿ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಟಿಕ್ಕೆ ṭikke. = ಟೀಕೆ 2, No. 2. the gem or boss in the middle of a finger-ring, etc. (Mhr., H. ಠೀಕ); or a mock-gem (Mhr., H. ಡಾಂಕ, ಡಾಕ). ಮಾಣಿಕ್ಯಮುಂ ಟಿಕ್ಕೆ (Cm. ಕಾಜು) ತಾಂ ಜಱಯಲ್ (Śś. 130, Dharwar ed.). see ಮಾಣಿಕಟಿಕ್ಕೆ.

ಟಿಂಗ್ ṭiṅg. the sound produced by any stringed instrument played upon with the fingers. — ಟಿಂಗ್ ಟಿಂಗ್. rep. the sound of a guitar, cittern, etc. (My.).

ಟಿಟ್ಟಿಭ ṭiṭṭibha. (Sk. = ಟಿಟ್ಟಿಭಕ). (ಜಿಟ್ಟಿ Mr. 171, o. rs. ಜಿಟ್ಟಿ, ಚಿಟ್ಟಿ, ತಿಟ್ಟಿ; ಬಾನಾಡಿ Śs.; Mhr. ಟಿಟವೀ, the lapwing).

ಟಿಟ್ಟಿಭಕ ṭiṭṭibhaka. *the bird Parra jacana, the lapwing* (Parra goensis; ಟಿಯ್ಯನ ಹಕ್ಕಿ Nr. *a;* see ಲಕುಮುಕಿ).

ಟಿಪಾಯಿಸು ṭipāyisu. to shuffle, as cards (My.; H.; *cf.* Mhr. ಠೇವಣೇಂ, to put, etc.?).

ಟಿಪ್ಪಣ ṭippaṇa. = ಟಿಪ್ಪಣಿ. (Śmd. 191). a gloss, a comment, a commentary (ಟೀಕು Ct. I, 66; My.; Te., Mhr.; *cf.* ತಿಳಿಸು). see ಕಳ್ಳ-. 2, a note, a jotting, a memorandum.

ಟಿಪ್ಪಣಿ ṭippaṇi. = ಟಿಪ್ಪಣ. (My.; Te.; Mhr., Sk.).

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಾಱ ṭippaṇi-gāṟa. a commentator, an annotator (My.).

ಟಿಬ್ಬಿ ṭibbi. = ತಿಬ್ಬಿ, q. v. a manner of stitching. (My.).

ಟಿಯ್ಯ ṭiyya. = ಟೀವ. N. of a bird. — ಟಿಯ್ಯನ ಹಕ್ಕಿ. = ಟೀವನ-. (ಟಿಟ್ಟಿಭಕ Nr. *a*).

ಟಿಸಲು ṭisalu. a forked, or lateral, branch (S. Mhr.; ಕವಲು G.; *cf.* Mhr., H. ಟಿಹಾಳಾ, a leafy branch, a twig?). — ಟಿಸಲೊಡೆ. -ಒಡೆ. = ಕವಲೊಡೆ. (S. Mhr.). ಟಿಸಲೊಡೆದ ಟೊಂಗಿ (ಅಳ್ಳೆಗೊಮ್ಬು, ಬಗಲೊಡೆದ ಟೊಂಗಿ G.).

ಟೀಕಾಕಾರ ṭīkā-kāra. a commentator (My.; Mhr.).

ಟೀಕಾಚಾರ್ಯ ṭīkā-ācārya. N. of a commentator on Mādhva literary works (My.).

ಟೀಕಿಸು ṭīkisu. to explain, to make clear, to interpret.

ಟೀಕು ṭīku. 1. = ಟೀಕೆ 1. [ಲೋಕಕ್ಕಿದರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಟೀಕೆನಿಸಿದ ತನ್ನ ನುಡಿ ಮನಂಗೊಳಿಸೆ Pb. 9, 14]; (ಟಿಪ್ಪಣ Ct. I, 66; ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ II, 109; My.). — ಟೀಕುವರೆ. -ಬರೆ. to write a commentary or gloss (Cpr. 4, 11).

ಟೀಕು ṭīku. 2. = ಠೀಕು. right, just, correct, proper (Mhr., H. ಠೀಕ; My.). see ಟಾಕು-.

ಟೀಕೆ ṭīke. 1. ಟೀಕಾ. *a commentary; a gloss.*

ಟೀಕೆ ṭīke. 2. a necklace of gold wire (C.; M. ಟೀಗೆ; Te. ತೀಗೆ; Te. ತೀಗೆ also: a vine, tendril; wire; the string of a lute; see ತೀಗೆ). 2, = ಟಿಕ್ಕ. a gem or boss (My.).

ಟೀಚು ṭīcu. to throw (a marble with the object of hitting another one. My.).

ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ ṭīpu-sultāna. Tippoo Sultan, a sultan of Mysore.

ಟೀಲ ṭīla. a "teal": the common teal, Querquedula crecca (Bḍ.); the larger whistling teal, Dendrocygna fulva (Bḍ.). see ಗುಬ್ಬಿ-.

ಟೀವ ṭīva. = ಟಿಯ್ಯ. N. of a bird (ಚಲಾಣ್ಡು Mr. 177, one MS. ಚಲಾಣ್ಡ, another one ಚಲಾಂಚ; see also s. ಉಚ್ಚಪುಚ್ಛ). see Śsv. 3, 33. — ಟೀವನ ಹಕ್ಕಿ. = ಟಿಯ್ಯನ-. (ಟಿಟ್ಟಿಭ Nr. *b*).

***ಟೀವಕ ಟಿಮ್ಬಕ ṭīvaka ṭimbaka.** sound produced while playing on taṁbūra. ಟೀವಕ ಟಿಮ್ಬಕನಾಡಿಸುತಿದ್ದಿತಯ್ಯಾ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ Bv. 18.

ಟುಕಾರ ṭu-kāra. the syllable ಟು (Śmd. 290).

ಟುಣ್ಟುಕ ṭuṇṭuka. *the tree Calosanthes indica* Bl.

ಟುಮಿಕಿ ṭumiki. = ಟುಮುಕಿ, etc. (S. Mhr.).

ಟುಮುಕಿ ṭumuki. = ಟುಮಿಕಿ, ಟುಮುಕು. a tom-tom (beaten by a crier, My.; H.; Mhr. ಟಮುಕಿ, ಟಿಮುಕೀ; Te. ಟಮುಟಮು).

ಟುಮುಕು ṭumuku. = ಟುಮಿಕಿ, etc. (C. Bp. 5, 7; My.; Te. ಟಮುಕು).

ಟುಱು ṭuṟu. an imitative sound. — ಟುಱು ಟುಱು. rep. the sound of the breaking of wind in continuation, used of a horse (C.).

ಟುಸ್ ṭus. = ತಿಸ್. a sound to imitate the breaking of wind of any animal (S. Mhr.).

ಟೆಕ್ಕೆ ṭekke. 1. = ಟಕ್ಕೆ, ಟೆಕ್ಕೆಯ, ಠಕ್ಕೆ, ಠೆಕ್ಕೆ. a banner or standard (ಹಱಿವಿಗೆ Ct. 1, 53; Te. ಟಕ್ಕೆಮು, ಟೆಕ್ಕೆಮು = ಧ್ವಜ; T. ಇಡಕ್ಕಿಯ, ಡಕ್ಕಿಯ).

ಟೆಕ್ಕೆ ṭekke. 2. = ತಕ್ಕೆ 1, etc. an embrace (S. Mhr.); the amount of wood, etc., that can be grasped with the arms (S. Mhr.).

ಟೆಕ್ಕೆ ṭekke. 3. = ತೆಕ್ಕೆ 2, q. v. coupling, etc. (My.).

ಟೆಕ್ಕೆಯ ṭekkeya. = ಟೆಕ್ಕೆ 1, etc. (J. 12, 29; 23, 39; 25, 22).

ಟೆಗರು ṭegaru. = ಟಗರು, etc. a ram. (S. Mhr.).

ಟೆಂಕ ṭeṅka. = ಟಂಕ. a stone-mason's hammer. (C.).

ಟೆಂಕಲು ṭeṅkalu. = ತೆಂಕಲ್. the south. (C.; ಅವಾಚಿ, ದಕ್ಷಿಣ Si. 28). see Si. 100. 478.

ಟೆಂಕಸಾಲೆ ṭeṅka-sāle. = ಟಂಕಶಾಲೆ. a mint. (C.).

ಟೆಂಕು ṭeṅku. = ತೆಂಕು, etc. the south. (My.).

ಟೆಂಕೆ ṭeṅke. = ಟಂಕ No. 3. an imaginary coin of the value of 16 duḍḍus at 4 pies (S. Mhr.; Te. ಟಂಕ).

ಟೆಂಗು ṭeṅgu. = ತೆಂಗು 1, q. v. (C.). the cocoanut tree. ಟೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಟೆಂಗಿನ ಗಱಿ (C.).

ಟೆಣ್ಟಣಿಸು ṭeṇṭaṇisu. to get irritated, incensed, or enraged; to fret, to be vexed (Grj. 2, 106 va.; Rām. 5, 8, 66; J. 13, 62; Abhā. 8, 2).

ಟೆಣ್ಟೇ ṭeṇṭē. an imitative sound. ಟೆಣ್ಟೇ ಬೋಟಿ ಮದನ ಗೋಪಾಲ (Prv.).

ಟೆಪಾರಿಕೆ ṭepārike. a lid (S. Mhr.). 2, striking off the excess of grain in a measure (S. Mhr.; Mhr. ಟಾಪ, ಟಾಪರ, a stroke, a knock).

ಟೆಪ್ಪರ ṭeppara. a bound, a gallop (?). (Śmd. 48 & 191 Mḍb.).

ಟೆಪ್ಪರಿಸು ṭepparisu. to jump, to bounce, to gallop. (see next).

ಟೆಪ್ಪರಿಸುಹ ṭepparisuha. bouncing, galloping. ಟೆಪ್ಪರಿಸುಹಂ (ವಲ್ಗಿತ Nr.).

ಟೆಪ್ಪಱಿಸು ṭeppaṟisu. = ತೆಪ್ಪಱಿಸು. to awake, etc. (My.).

ಟೆಪ್ಪು ṭeppu. ? (Śmd. 191, not in Mḍb.).

ಟೆಬ್ಬರಿಸು ṭebbarisu. to make stupid, motionless or dull, to paralyze, to stun (ಕುಣ್ಠೀಕರಣ Śmd. Dh.; Bh. 8, 5, 10).

ಟೊಕಳಿ ṭokaḷi. the shell or crust of a crab (S. Mhr.). 2, hollow words, gabble (Bp. 58, 54).

ಟೊಂಕ ṭoṅka. the hip and loins; the hip, the loins; the waist [Tu.]. (ಕಟಿ, ಶ್ರೋಣಿಫಲಕ, ಸೊಣ್ಟ, ನಡು Si. 208; ಮಧ್ಯ, ಅವಲಗ್ನ, ಸೊಣ್ಟ, ನಡು 210; C.). ಟೊಂಕದ ಪಟ್ಟಿ (ಸಾರಸನೆ, ಅಧಿಕಾಂಗ 279). ಆನೆಯ ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ತೊಗಲುಪಟ್ಟಿ (ಚೂಷೆ, ಕಕ್ಷ್ಯೆ, ವರತ್ರೆ 271). ಟೊಂಕ ಮುಱಿದರೂ ಬಿಂಕ ಮುಱಿಯಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 18, 2; 20, 12; 21, 15; B. 4, 16. 175. [—ಟೊಂಕಕಟ್ಟು. to gird up one's loins].

ಟೊಂಕಾಯಿಸು ṭoṅkāyisu. to knock, to rap, to strike gently (Mhr. ಠೋಕಣೇಂ; R.). [2, to limp, to hop].

ಟೊಂಗೆ ṭoṅge. = ಕೊಂಗೆ. the branch of a tree (C.). see B. 1, 9; 2, 2. 22. 37. 41.

ಟೊಣಪ ṭoṇapa. = ಟೊಣೆಯ, ಟೊಣ್ಯ. a (cudgel-like) stout, fat dolt, a blockhead (B. 4, 108; see Mhr. s. ಟೊಣಪೆ).

ಟೊಣಪೆ ṭoṇape. a stout piece of stick, a cudgel (C.; Mhr. ಟೊಣಪಾ, a cudgel; an unlettered savage; ಟೋಣಪನಾಥ, a blockhead; ಠೋಮ್ಬ್ಯಾ, dull, boorish; *cf.* ಕೊಣಪಿ, ಡೊಣ್ಣೆ); stoutness, bigness (My.). ಟೊಣಪೇ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಣಗೋದೇ ಅರ್ಥ (Prv.).

ಟೊಣೆ ṭoṇe. 1. to cheat, to defraud, to deceive (ಶಠಾರ್ಥ Śmd. Dh.; Bh. 4, 4, 89; Śsv. 4, 10; J. 5, 59). [ಕ್ಷಣ ಹದುಳವಿರದೆ ಬಾಯ ಟೊಣೆದೇ ಹೋಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ Bv. 271]. ಹಣಕ್ಕೊನ್ದು ಈಸ, ಇಪ್ಪಣಕ್ಕೊನ್ದು ಬೇಳೆಯು, ತ್ರಿಣಯನ ಮುಕುಟವಾದರು ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ ಟೊಣೆಯದೆ ಬಿಡನು (Sp.). ಬೂದಿಯೊಳು ಹುದುಗಿಸಿ, ವೇದಿಸಿ, ಮಱಿ ಮಾಡಿ, ಕಾದಿರ್ದ ಚಿನ್ನದೊಳು (ಏನೂ) ಬೆರಸಿ, ಒರೆ ಹಚ್ಚಿ, ಊದುತಾ ಟೊಣೆವ (ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯನು, Sp.). ಅಕ್ಕನ ಚಿನ್ನವಾದರೂ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಟೊಣೆಯದೆ ಬಿಡ (Prv.).

ಟೊಣೆ ṭone. 2. to dig (Śsv. 4, 12; *cf.* ತೋಡು 2).

***ಟೊಣೆ ṭone. 3.** to split up; to knock. ಅಭಿಮನ್ಯುವ ಕೂರ್ಗಣೆ ಪಾಯ್ದು ನುಂಗಲುಂ ಟೊಣೆಯಲುಮುರ್ಚಿ ಮುಕ್ಕಲುಂ Pb. 11, 94.

ಟೊಣೆಯ ṭoneya. = ಟೊಣಪ, a stout, dull person. etc. (My.).

ಟೊಣ್ಣೆ ṭonne. a stout, dull, boorish woman. ಟೊಣ್ಣೆಯಾದರೆ ಮಣ್ಣುಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ಯಾಳು (Prv.).

ಟೊಣ್ಯ ṭonya. = ಟೊಣೆಯ. (My.).

ಟೊಪ್ಪರ ṭoppara. a cap (Mhr. ಟೋಪಡೇಂ, ಟೋಪರೇಂ). [ಸಮತೆಯೆಂಬ ಕನ್ಥೆಯ ತೊಟ್ಟು ಸುಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಟೊಪ್ಪರನಿಕ್ಕಿ ವಿಷಯವೆಮ್ಬ ಹಾವುಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ Cv. 1121]. ಕಾಳಗದೊಳಗೆ ಗುಣ್ಡು ತಗಲಬಾರದೆನ್ದು ತಲೆಗೆ ಹಾಕುವ ಟೊಪ್ಪರ (G. 237).

ಟೊಪ್ಪಿ ṭoppi. = ಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ಟೋಪಿ, ತೊಪ್ಪಿಗೆ, ತೋಪಿ. a cap; a hat (My.; ಮುಕುಟ, ಕಿರೀಟ Si. 217; Mhr. ಟೋಪೀ).

ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ṭoppige. = ಟೊಪ್ಪಿ, ತೊಪ್ಪಿಗೆ. (C.; B. 3, 109; ಶೀರ್ಷಣ್ಯ G.). ಪೊಸ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ (Śmd. 78). ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯ ಮಾನಿಸಂ (162, o. r. ಮಾನವಂ). ತಲೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಲೋಹದ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ (ಶೀರ್ಷಣ್ಯ, etc. Si. 279). see ಪಚ್ಚ-. — ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕು. to put on a hat (C.; B. 5, 273).

ಟೊರೋ ṭorō. a kind of cry (Mhr. ಡೋಂಡೋ, noising abroad; *cf.* Mhr. ಟೋಹೋ). ಎನಗೂ ಹರಿನಾಮ, ಮಾಧವನಿಗೂ ಹರಿನಾಮ; ಎನಗೂ ಜಲಶಯನ, ಮಾಧವನಿಗೂ ಜಲಶಯನ; ಎನ್ನದು ಕಿಱಿದೇನು? ಮಾಧವನದು ಹಿರಿದೇನು? ಟೊರೋ, ಟೊರೋ, ಟೊರೋ! ಅನ್ದಿತು (Prv.).

ಟೊಳ್ಳು ṭollu. = ಟೊಳ್ಳೆ, ಡೊಳ್ಳು, ತೊಳ್ಳು. the state of being hollow, empty, or void within [Tu.]; (My.; *cf.* ಜೊಳ್ಳು). see Prv. s. ಪೋಕ. — ಟೊಳ್ಳುಮಾತು. an empty, vain speech. ಟೊಳ್ಳುಮಾತು ಸುಳ್ಳಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ಟೊಳ್ಳೆ ṭolle. = ತೊಳ್ಳೆ, etc. a hollow, a cavity (My.); a fistula, or an eye-socket in which the ball has perished. ಹೂ ಹುಟ್ಟಿದುದೊ? ಕಣುಶೂಲೆಯೊ? ಅಱಗಣ್ಣೊ? ತಿಮಿರವೊ? ಟೊಳ್ಳೆ ಹೋದಪುದೋ? (Bp. 18, 66).

ಟೋಕು ṭōku. whole or round, as a number; wholesale (Mhr. ಠೋಕ, ಠೋಕಳ; Te.). — ಟೋಕುತಾಳೆ. a rough estimate (My.; Mhr.).

ಟೋಪಿ ṭōpi. = ಟೊಪ್ಪಿ, etc. (C.; Si. 279). — ಟೋಪಿ ಬೀಱು. a trick or fraud to happen. ಅವನಿಗೆ ಟೋಪಿ ಬಿತ್ತು (My.). — ಟೋಪಿ ಹಾಕು. to put on a hat (C.). 2, to cheat (My.).

ಟೋಳಿ ṭōḷi = ಠಾವುಡಿ. a heap, a band, a body, a swarm (S. Mhr., Mhr.).

ಟೌ ṭau. for words beginning thus see ಟವ- and ಟವು-.

ಠ್ ṭh

ಠ್ ṭh. the thirty-second letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 23). only a few words have it as their initial (23), and it appears in ಪಠಿಲ್ಲೆನೆ (22); about its connection with ಟ್ see ಪೀಱುಗೆ, (or ಪೀಱುಗೆ) and ಮಱುಗೆ.

ಠ ṭha. the letter ಠ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 2 (Mr. 349).

ಠಕಾರ ṭha-kāra. 1. the letter or syllable ಠ (Śmd. 11). 2, a loud noise; clanging; *cf.* ಟಂಕಾರ.

ಠಕಾರ ṭhakāra. 2. = ಠಕ್ಕು. (Bp. 52, 42).

ಠಕಾರಿಕೆ ṭhakārike. = ಠಕಾರ 2. cunning. (My.).

ಠಕ್ಕ ṭhakku-a 3. = ಟಕ್ಕ. a rogue. (ನಿಕೃತ, ಅನೃಜು, ಶಠ Nr.; Bp. 36, 16; My.). see Prv. s. ನಗು 1.

ಠಕ್ಕತನ ṭhakkatana. = ಟಕ್ಕುತನ. deceit, etc. (ಕುಹಕ Cb.; My.). see Prv. s. ಮುಕ್ಕ.

ಠಕ್ಕಿತೆ ṭhakkite. a cunning, deceitful woman (Bp. 40, 52).

ಠಕ್ಕಿಸು ṭhakkisu. = ಟಕ್ಕಿಸು, to cheat, (J. 6, 35; Śmd. 23).

ಠಕ್ಕು ṭhakku. = ಟಕ್ಕು. cunning, etc. (ಶಾಠ್ಯ, ಕೈತವ, ಕಪಟ, ಕೂಟ, etc. Nr.; ಉಕ್ಕೆವ, ಪಳಾಳ Śmd. II; ಉಕ್ಕೆವ Kk. 83; ಆಟಮಟ Bhn. 35; My.). see Abh. P. 3, 39; Bp. 24, 65; 42, 17; 56, 17; Bh. 1, 8, 76. — ಠಕ್ಕುವಿೞ್. -ಬಿೞ್. to be deceived. ಠಕ್ಕುವಿದುರ್ (Cpr. 5, 122).

ಠಕ್ಕುಗಾರ್ತಿ ṭhakku-gārti. a cunning female (Rśv. 11, 154 va.; My.).

ಠಕ್ಕೆ ṭhakke. = ಟಕ್ಕೆ 1. etc. a banner, etc.

ಠಣ್ ṭhaṇ. = ಜಣ್, etc. an imitative sound. — ಠಣ್ ಠಣ್. rep. = ಜಣ್ ಜಣ್. (My.).

ಠಣತ್ಕಾರ ṭhaṇat-kāra. = ಝಣತ್ಕಾರ. jingling, etc. (Cpr. 6, 14; Grj. 8, 8 va.).

ಠಮಾಳ ṭhamāla. = ಠಮಾಱ (Śmd. 39). mischief. (Mhr. ಟವಾಳ, idle, wanton, mischievous).

ಠಮಾಳತನ ṭhamāḷatana. wantonness, lewd sport (Bp. 42, 19).

ಠಮಾಱ ṭhamāḷa. = ಠಮಾಳ, q. v.

ಠವಣಿಕ ṭhavaṇika. a stick used to hold cudjan leaves together. see ರವಣಿಕ.

ಠಸ್ಸೆ ṭhasse. a stamp (My.; Br., H. ಠಸ್ಸಾ; Mhr., H. ಠಸಾ).

ಠಳಠಳತ್ಕಾರ ṭhaḷa-ṭhaḷat-kāra. the sound of bursting or snapping (Bh. 1, 20, 57).

ಠಾಕೂರ ṭhākūra. an object of reverence or worship; a honorific title, Tagore (B. 5, 42. 45; My.; Sk. ಠಕ್ಕುರ; Mhr. ಠಾಕುರ, state of credit and reputation in the world).

ಠಾಣ ṭhāṇa. a term used with regard to saṅgīta; Tbh. of ತಾನ 1 ?. (Śmd. 23; Bp. 19, 8, see ನವ-.

ಠಾಣಾ ṭhāṇā. = ಟಾಣೆಯ, ಠಾಣೆ, ಠಾಣೆಯ, ಠಾಣ್ಯ. (Tbh. of ಸ್ಥಾನ). the head station of a district (My.; Mhr. ಠಾಣೇಂ); a station under the civil authority (My.; Mhr.); the establishment of peons, etc. maintained there (My.; Te.; Mhr., H.); an encampment (My.); a police station (My.); a garrison (My.; Te.).

ಠಾಣಿಸು ṭhāṇisu. (fr. ಠಾಣ ?). to camp. ಠಾಣಿಸಿತು (Śmd. 23 Mḍb.).

ಠಾಣೆ ṭhāṇe. = ಠಾಣಾ, etc. (C.).

ಠಾಣೆಗಾಱ ṭhāṇe-gāṟa. the officer in charge of ṭhāṇā. ಠಾಣೆಗಾಱಗೆ ನಾಣ್ಯ ಕೊಟ್ಟವನೇ ಜಾಣ (Prv.).

ಠಾಣೆದಾರ ṭhāṇe-dāra. = ಠಾಣೆಗಾಱ. (C.; Mhr. ಠಾಣೇ-).

ಠಾಣೆಯ ṭhāṇeya. = ಠಾಣಾ, etc. (ತಾಣಾಂಕ Ct. II, 110).

ಠಾಣ್ಯ ṭhāṇya. = ಠಾಣಾ, etc. an encampment, etc. (My.). ದಣ್ಡನೊಡನೆ ಠಾಣ್ಯ ಹಾಕಿ ಸಮಯ ಹೊಂಚುವಿಕೆ (ಆಸನ, etc. Si. 262). ದಣ್ಡು ಠಾಣ್ಯದ ಸ್ಥಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಱಟದು (ವ್ರಜ್ಯೆ 291).

ಠಾಯ ṭhāya. = ಠಾಯಿ. (Bh. 5, 3, 96).

ಠಾಯಿ ṭhāyi. = ಠಾಯೆ. (Tbh. of ಸ್ಥಾಯಿ). a mode of singing (Bp. 19, 13; V. 11, 9).

ಠಾಯೆ ṭhāye. = ಠಾಯಿ. (Cpr. 7, 97).

ಠಾವಿಕೆ ṭhāvike. = ಟಾವಿಕೆ, acquaintance, etc. q. v. (C.).

ಠಾವು ṭhāvu. = ಟಾವು, etc. (Śmd. 23). a place, a spot (ಅಯನ, ಸ್ಥಾನ Hlā.; Mr. 453; ಎಡೆ Nn. 128, o. r. ಬೞಿ; C.; Mhr. ಠಾಯ; *cf.* Sk. ಸ್ಥಾ, ಸ್ಥಾನ, standing). ಆಡುವ ಠಾವು (ರಂಗ); ಆನೆಯ ಹಿಡಿವ ಠಾವು (ವಾರಿ); ಇರ್ಪ ಠಾವು (ಉಪಘ್ನ, ಆಶ್ರಯ); ಮುನಿಗಳ್ ಇರ್ಪ ಠಾವು (ಮಠ); ಶ್ರವಂಗೆಯ್ವ ಠಾವು (ಖಲೂರಿಕೆ Hlā.). ಮದ್ಯವ ಕೊಮ್ಬ ಠಾವು (ಶುಣ್ಡಾಪಾನ, ಮದಸ್ಥಾನ); ಕುಣಿದಾಡುವ ಠಾವು (ಆನರ್ತ); ನೀರು ನೆೞಲಿಲ್ಲದ ಠಾವು (ಮರು); ಯಾಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆರೆದು ಸ್ತುತಿಯಿಸುವ ಠಾವು (ಸಂಸ್ತಾವ); ಸವುಳು ಮಣ್ಣುಳ್ಳ ಠಾವು (ಊಷ Nr.). ಕೊಲ್ಲದೆ ಮೃಗವ ಹಿಡಿಯುವುದೆಲ್ಲ ಠಾವಿನೊಳು (a net, Sp.). see Bp. 9, 6; 13, 22; 24, 72; 30, 17; 43, 72; 50, 6; 55, 48. 51; J. 17, 4.

ಠಾವುಡಿ ṭhāvuḍi. = ಟೋಳಿ. a heap, etc (Rām. 6, 14, 22).

ಠಿಕಾಣಿ ṭhikāṇi. = ಟಿಕಾಣಿ. an abode, etc. (C.). ಠಿಕಾಣಿಯಿಲ್ಲದವ ಮುಖಾ ಮುಚ್ಚಿಹೋದ (Prv.).

ಠೀಕು ṭhīku. = ಟೀಕು 2. proper, etc. (My.).

ಠೀವ್ ṭhīv. = ಠೆಬ್. (My.).

ಠೀವಿ ṭhīvi. style, fashion (Te.); grandeur, splendor of appearance; ornament (My.; ನವಾಯಿ Bhn. 5; Mhr. ಠೇವ, an air, manner; a peculiarity of speech or action). ಠೀವಿಯಿನ್ದ ನೋವು ಮುಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). see ಅರಸು-; Bp. 12, 45; Prv. s. ರಾಜ.

ಠೆಕ್ಕಿಸು ṭhekkisu. ? (Śmd. 23 Mḍb).

ಠೆಕ್ಕೆ ṭhekke. = ಟಿಕ್ಕೆ 1, etc. a banner, etc. (ಕೇತನ, ಪತಾಕೆ Nn. 18).

ಠೆಬ್ ṭheb. = ಠೀವ್. the report of a pistol or gun (S. Mhr.).

ಠೇವಣಾತಿ ṭhēvaṇāti. = ಠೇವಣಿ, etc. (My.; Br.; Mhr. ಠೇವರೇವ).

ಠೇವಣಿ ṭhēvaṇi. = ಠೇವು. (C.; Br.; Mhr. ಠೇವ, ಠೇವಾ, ಠೇವಣೀ, a hoard; a stock; a buried treasure; a deposit; Mhr. ಠೇವಣೇಂ, to put, place etc.).

ಠೇವು ṭhēvu. a hoard (of money, C.; see Mhr. s. ಠೇವಣಿ). 2, a deposit (as security, C.; Mhr.).

ಡ್ ḍ

ಡ್ ḍ. the thirty-third letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). regarding its connection with ಟ್ see Śmd. 214. 229. 246. 250. 282. 284. 287; regarding that with ದ್, 287; that with ಱ್, 206; that with ೞ್, 28. 217. 222, and that with ಳ್, 29. *cf.* ಅಂ = ಅಡಿ, ಕೊಂಕು = ಕುಡು (ಕುಡುಕು). initial ಡ್ appears also as ದ್, see *e. g.* ಡಗೆ 1 and 2, etc., etc.

ಡ ḍa. the letter ಡ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 3 (Mr. 349).

ಡಕಾರ ḍa-kāra. the letter or syllable ಡ (Śmd. 11; Kāvy. I, 3, 98-103).

ಡಕಾಯಿತಿ ḍakāyiti. = ಡಾಕಾಯಿತಿ. gang robbery, etc. (My.).

ಡಕ್ಕೆ ḍakke. = ಡಂಕ. ಡೆಂಕೆ. Tbh. of ಢಕ್ಕೆ (Śmd. 339). [Pb. 4, 90]; (T. ಇಡಕ್ಕೈ, ಡಕ್ಕೈ, a large drum, a drum double headed; Te. ಡಕ್ಕ, a small double drum, used as a rattle). ಬನ್ನಿಯ ತರು ಡಕ್ಕೆಗೆ (Śmd. 75).

ಡಗೆ ḍage. 1. = ದಗೆ 1, q. v. deceit, etc. (S. Mhr.).

ಡಗೆ ḍage. 2. = ದಗೆ 2. heat, glow, sultriness (My.; Bh. 3, 23, 11; Mhr. ಡಗಡಗಣೇಂ, ಡಗಾಗಣೇಂ, to be hot and sweltering, to be close and sultry).

ಡಗೆ ḍage. 3. fear, danger of tottering or of failing (Śśv. 4, 76 Mhr. ಡಗ).

ಡಂಕ ḍaṅka. = ಡಕ್ಕೆ, etc. a pretty large double drum (My.; Te. ಡಂಕೆ; Mhr. ಡಂಕಾ, ಡಾಂಕಾ, a large kettle-drum).

ಡಂಕೆ ḍaṅke. = ಟಂಕೆ, etc. a staff, etc. (ಬಡಿಕೋಲ್ Śs.).

ಡಂಗರ ḍaṅgara. = ಡಂಗುರ q. v., ದಣ್ಡೋರ, ದಣ್ಡೋರೆ. public notice by a crier who beats a tom-tom, an oral proclamation (My.; Mhr. ಡಾಂಗೋರಾ, ಢಾಣ್ಡೋರಾ, ದಾಣ್ಡೋರಾ, ಧಾಣ್ಡೋರಾ); the tom-tom beaten by the crier (C.; Te. ಡಂಗುರ; T. ತಣ್ಡೂರ; Mhr. ಡವಣ್ಡೀ).

ಡಂಗಿ ḍaṅgi. = ಟಂಕೆ, etc. a staff, etc. (ಕೋಲ್ Kk. 74).

ಡಂಗುರ ḍaṅgura. = ಡಂಗರ, etc. tom tom, etc. (Rām. 5, 8, 24; My.). ಮೇಘನೃಪಾಲಕನ ಡಂಗುರವೊ? ಮೊಱಗುವ ಸಿಡಿಲಿನ ಅಬ್ಬರವೋ? (Bh. 1, 19, 19). — ಡಂಗುರ ಪೊಯಿಸು. = ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ಸು. (J. 10, 47; 17, 38). — ಡಂಗುರ ಬಡಿ. to beat the ḍaṅgura (Bp. 26 sum.). — ಡಂಗುರವನ್ನೊಯ್ಸು. -ಂ-ಪೊಯ್ಸು = ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ಸು. (Cpr. 8, 18). — ಡಂಗುರ ಸಾಱಿಸು. to have proclaimed (B. 4, 20; My.). — ಡಂಗುರ ಹೊಡೆ. = ಡಂಗುರ ಬಡಿ. ಡಂಗುರಾ ಹೊಡದರೆ ಹೊಂಗರಕನ ಮರ ಕೇಳೀತೋ? (Prv.). — ಡಂಗುರ ಹೊಯ್. = ಡಂಗುರ ಬಡಿ. (Bp. 37, 59). — ಡಂಗುರ ಹೊಯಿ. = ಡಂಗುರ ಹೊಯ್. (Bp. 37, 42. 47). — ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ಸು. to have the ḍaṅgura beaten (Rām. 1, 13, 12).

ಡಂಗುಱುಚು ḍaṅguṟucu. = ಅಡಂಗುಱುಚು. hide and seek. — ಡಂಗುಱುಚಾಟ. -ಆಟ. = ಅಡಂಗುಱುಚಾಟ. (ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಾಟ Śm. 56; Te. ದಾಗಿಲಿ ಮುಚ್ಚುಲು, ದಾಗಿಲಿಮೂತಲು, ದಾಗಿಲಿಮೂತ, ದಾಗುಡುಬೂಚೀಲು, ದಾಗುಡುಮೂಚೀಲು, ದಾಪುಮೂಪುಲು; ಡಾಗಿಲಿಮ್ರುಚ್ಚುಲಾಡು, to play at hide and seek; ಡಾಗುರಿಂಚು, to be hid; ಡಾಗು, to hide, lie hid).

ಡಂಗೆ ḍaṅge. = ಡಂಗಿ, etc. (ಮುದ್ಗರ, ದ್ರುಘಣ Hlā.; ದ್ರುಘಣ Mr. 298).

ಡಂಗೆ ḍaṅge. = ದಂಗೆ, q. v. tumult, uproar, riot, etc. (C.); dunning. — ಡಂಗೆ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳು. to dun (My.).

ಡಂಗೆಗಾಱ ḍaṅge-gāṟa. = ದಂಗೆಗಾಱ. a man who raises a tumult or uproar, a rioter. (C.).

ಡಣ್ ḍaṇ. an imitative sound. — ಡಣ್ ಡಣ್. rep. the sound of the drum called ಡವಣೆ (My.).

ಡಣ ḍaṇa. = ಗಣ 1, etc. an imitative sound of ringing bell. (*cf.* ಢಣ). — ಡಣ ಡಣ. = ಗಣ ಗಣ. (C.).

ಡಣಾಕೃತಿ ḍaṇā-kṛiti. a clang, a clash, etc. ಹೊದಱ ಡೊಂಕಣಿಗಳ ಡಣಾಕೃತಿ (Bh. 6, 2, 4).

ಡತ್ವ ḍatva. the letter or syllable ಡ (Śmd. 78. 286. 352. 369).

ಡಬ್ ḍab. a sound produced by the sudden falling of heavy bodies (My.).

ಡಬ್ ḍab. = ಡಬ್ಬು 2. ostentation. (Mhr., H. ಢಬ, an imposing air; largeness, greatness). — ಡಬ್ಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. = ಡಬ್ಬುಗಳ್ಳಿ. the prickly pear, Opuntia dillenii Haw. (St. & Pl. and some parts of S. Mhr. My.). 2, Euphorbia antiquorum L. and similar kinds (Z. about Baḷḷāri).

ಡಬ ḍaba. = ಡವ, ಡಬ್ಬು 1, ದಬ. an imitative sound. (My.).

ಡಬಡ್ದಾಳಿಕೆ ḍabaḍḍāḷike. showiness, an empty display of authority or good circumstances, boast (My.; Mhr., H. ಢಬ, an imposing air; greatness, as boasted of; ಢಬದಾರ, large, showy).

ಡಬರಿ ḍabari. = ದಬರಿ. a cylindrical copper or brass saucepan or cooking vessel (C.; also Baṅgāḷi in various meanings; Te. ಡಬರೆ, ದಬ್ಬರೆ).

ಡಬಾಣ ḍabāṇa. = ಡಮಾಣ, etc. ದಬಾಣ. a pair of kettle-drums (My.; Te.).

ಡಬೀರಿ ḍabīri. a moonshee, a writer, a clerk. (Sd.; Mhr., H. ಡಬೀರ, a rāja's secretary).

ಡಬ್ಬ ḍabba. = ಡಬ್ಬಿ. (My.).

ಡಬ್ಬನೆ ḍabbane. = ದಬ್ಬನೆ. suddenly and with the sound of ಡಬ್, in ಡಬ್ಬನೆ ಬೀಳು, used of vessels, stones, etc. that fall from above (C.).

ಡಬ್ಬಳ ḍabbaḷa. = ದಬ್ಬಣ, etc. a big needle. (My.).

ಡಬ್ಬಿ ḍabbi. a small box, as a snuff-box, one used as a powder-horn, a pill-box, an offering-box, etc. (C.; Te., T.; Mhr., H. ಡಬಾ, ಡಬೀ). — ಡಬ್ಬಿಗಡಿಗೆ. an offering-box (My.).

ಡಬ್ಬು ḍabbu. 1. = ಡಬ, ದಬ. the sound emitted by a hollow box, a sort of tabour, etc., when struck (C.; Te. ದಬ್ಬು, aloud).

ಡಬ್ಬು ḍabbu. 2. = ದೊಬ್ಬು q. v., etc. to push, etc. (C.). — ಡಬ್ಬಗವುಚು. -ಕವುಚು. = ಡಬ್ಬ ಹಾಕು. (My.). — ಡಬ್ಬ ಹಾಕು. to put upside down (C.; B. 4, 207. 209). — ಡಬ್ಬ ಹಿಡಿ. to hold upside down, as a vessel (S. Mhr.; B. 5, 153). [Tu.].

ಡಬ್ಬು ḍabbu. 1, a kind of drum (S. Mhr.; Te. ಡಪ್ಪು, a large drum; T. ತಪ್ಪು, a kind of timbrel or drum; Mhr. ಡಫ, a sort of tambourine).

ಡಬ್ಬು ḍabbu. 2. = ಡಬ್, ಡಮ್ಬ 1, etc. greatness, especially as boasted of, showiness, ostentation, an assumed imposing air (C.; see Mhr., H. s. ಡಬ್); the biggest one of marbles at play (S. Mhr.; Mhr. ಢಬ್ಬೂ, a gross and bulky person); bragging; fiction, falsehood, a lie (My.; Tu.; Te.; T. ಡಪ್ಪು). 2, a dub or copper coin, four pays (Te.; T. ಡಪ್ಪು; Mhr. ಢಬ್ಬೂ, a double pice). — ಡಬ್ಬುಗಳ್ಳಿ. = ಡಬ್ಗಳ್ಳಿ. (My.).

ಡಬ್ಬುಗಾಱ ḍabbu-gāṟa. a man fond of display, etc. (My.).

ಡಬ್ಬೆ ḍabbe. = ಡೆಬ್ಬೆ, ದಬ್ಬೆ, etc. a split of a bamboo, etc. Tu. ದಬ್ಬೆ; (My.). see ಬೆನ್ನು-.

ಡಭೀಲ್ ḍabhīl. the sound produced when a heavy thing is thrown into water (My.).

ಡಮ ḍama. an imitative sound. — ಡಮ ಡಂ. tom, tom! (the sound of certain drums, My.; Mhr. ದಮದಮಾಟ; Tu., Te. ಟಮ ಟಮ, a tom-tom; Sk. ಡಮ್, to sound, as a drum). ಡಮಡಮೆಮ್ಬಡಿಣ್ಡಿಮಂ (Rśv. 6, 11 va.).

ಡಮರ ḍamara. = ಡಾಮರ 1. *a riot, a tumult, an affray, a scuffle, a turmoil;* calamity, distress (ಡಿಮ್ಬ, ಈತಿ, ಉಪದ್ರವ, etc. Mr. 27).

ಡಮರು ḍamaru. *a sort of small drum, shaped like an hour-glass.* see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಡಮರುಕ ḍamaruka. = ಡಮರುಗ (Śmd. 337), ಡವರುಗ (347). a kind of drum (= ಡಮರು).

ಡಮರುಗ ḍamaruga. Tbh. of ಡಮರುಕ, q. v. (ಡಮರು Nr.; My.). ಹೊನ್ನೆಯ ತರು ಡಮರುಗಕ್ಕೆ (Śmd. 75).

ಡಮಾಣ ḍamāṇa. = ಡಬಾಣ, ಡಮಾರ, ದಬಾಣ. (C. Bp. 5, 7; My.).

ಡಮಾರ ḍamāra. = ಡಮಾಣ, etc. a pair of kettle-drums (My.; Te.; T. ಡಮಾ, ಡಮಾನ, ಡಮಾರ, ಡಮ್ಮಾನ, ಡಮ್ಮಾರ). ಡಮಾರದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಬಿಟ್ಟ (Prv.).

ಡಮ್ಬ ḍamba. 1. = ಜಮ್ಬ 2, etc., ಡೊಮ್ಬು 1. grandeur, pomp, ostentation, etc. [ಹಿಡಿಮ್ಬೆ ಡಮ್ಬಮಿಲ್ಲದೆ ಭೀಮಸೇನನೊಳಪ್ಪೊಡಮ್ಬಡಂನುಡಿಯೆ Pb. 3, 18 va.; Ap. 2, 8]; (C.; Tu., Te., T., M.). — ಡಮ್ಬಾಚಾರ. -ಆಚಾರ. vain display, etc. (C.; ಒಣಹೆಮ್ಮೆ G.).

ಡಮ್ಬ ḍamba. 2. throwing; ordering. see ಬಿ-.

ಡಮ್ಬಕ ḍambaka. Tbh. of ಡಮ್ಬಕ. arrogance, ostentation, pride. 2, deceit, trickery. [ಡಮ್ಬು ಡಳುಹು ಎನ್ನದಯ್ಯಾ, ಡಮ್ಬಕನೆಮ್ಬವ ನಾನಯ್ಯಾ Bv. 336]; (Bp. 40, 51; 60, 21; J. 17, 54). 3, an ostentatious man; a deceiver (J. 5, 69).

ಡಮ್ಬಕತನ ḍambakatana. the state of posseesing pride, etc. (Dp. 37, 1).

ಡಮ್ಬಗಾಱ ḍamba-gāṟa. an ostentatious man (C.).

ಡಮ್ಬನ ḍambana. = ಡಮ್ಬ2. ordering, etc. see ವಿ-.

ಡಮ್ಬರ ḍambara. an assemblage, a mass, etc. (= ಆಡಮ್ಬರ No. 8; see ಮೇಘ-). 2, = ಆಡಮ್ಬರ No. 7 (Cpr. 7, 140).

***ಡಮ್ಬಿಸು ḍambisu.** to cheat. ಲೋಗರಂ ಡಮ್ಬಿಸಿ ಮಾಱುಗೊಳ್ಳ ಬತ್ತ ಮಂ ಕಳ್ಳೊನ್ Vr. 14, 19.

ಡಮ್ಬು ḍambu. = ಡಮ್ಬ1, etc. pomp, etc. (ಆಡಮ್ಬರ Nn. 135; Bp. 59, 17). [ಪ್ರಪಂಚಿನ ಡಮ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಎನ್ನನೊನ್ದು ರೂಹಮಾಡಿ ನೀವಿರಿಸಿದಿರಿ Bv. 29].

ಡಮ್ಬುಕ ḍambuka. = ಡಮ್ಬಕ (?). (Rām. 6, 19, 17).

ಡಮ್ಭ ḍambha. = ಡಮ್ಬ1, etc. (Cpr. 5, 81).

ಡಯನ ḍayana. going, running; *flying in the air; a car, or a kind of litter* (ಪ್ರವಹಣ, ರಥದ ಹರಿ Hlā.; ಪ್ರವಹಣ, ಭಣ್ಡಿಯ ಹರಿಹು Mr. 284).

ಡಱಿಕಿ ḍaṟaki. a belch (S. Mhr.; Mhr. ಢೇಕರ).

ಡಱಕು ḍaṟaku. to belch. (S. Mhr.).

ಡಱ್ಱನೆ ḍaṟṟane. = ಗಱ್ಱನೆ, ಡಿಱ್ಱನೆ, ದಿಱ್ಱನೆ. with the noise that accompanies belching. ಡಱ್ಱನೆ ತೇಗು (S. Mhr.; Bp. 25, 30; My.).

ಡಲಾಯಿತ ḍalāyita. a peon of a district office (My.; Br.; H. ಥಲಾಯತ್).

ಡವ ḍava. = ಡಬ, etc. an imitative sound. — ಡವ ಡವ. audible palpitation of the heart on account of the fear arising from a bad conscience, etc. (C.).

ಡವಕೆ ḍavake. a spittoon [ಚಾಮರದ ಕುಂಚದಡಪದ ಡವಕೆಯ ವಾರವಿಳಾಸಿನಿಯರ್ Pb. 3, 48 va.; Ap. 3, 23 va.]; (ಕಾಳಂಜಿ Śmd. II; Kk. 54; Śm. 61; ಕಾಳಾಂಜಿ Ct. II, 94; Cpr. 4, 68; 6, 86 va.; Abh. P. 3, 83 va.). see ಪೊಣ್ಡವಕೆ. *cf.* ಷ್ಠೀವ?

ಡವಡವಿಕೆ ḍavaḍavike. = ಲವಲವಿಕೆ. ardent desire. (S. Mhr.; Mhr. ಥವಳಣೇಂ, to yearn with affection).

ಡವಡೆ ḍavaḍe. 1. = ಡವುಡೆ1. (My.).

ಡವಡೆ ḍavaḍe. 2. = ಡವುಡೆ2, etc. (S. Mhr.).

ಡವಣೆ ḍavaṇe. = ದವಣೆ. a sort of larger drum, shaped like an hour-glass (My.; ಯಶಃಪಟಹ, ಢಕ್ಕೆ, ಡೋಲು Si. 62; Te. ಠವಣೆ = ಢಂಕಾ, ಡವಿಣೆ = ಡಿಣ್ಡಿಮ). — ಡವಣೆವಱೆ. -ಪಱೆ. (Rśv. 6, 11 va.).

ಡವರುಗ ḍavaruga. = ಡಮುರುಗ. a kind of drum. Tbh. of ಡಮರುಕ (Śmd. 347).

ಡವಾಲಿ ḍavāli. = ದವಾಲಿ. a peon's belt on which a badge is worn (My.; Br., H.).

ಡವಿಗೆ ḍavige. = ಡವುಗೆ. a thick bamboo (S. Mhr.); the skull of a skeleton (S. Mhr.). [ಪಾಕನ ಮಾಡುವ ಭಾಣ್ಡ ಸೊಣಗನ ಡವಿಗೆಯಯ್ಯಾ Bv. 602].

ಡವುಗೆ ḍavuge. = ಡವಿಗೆ. a skull. ತಲೆಯ ಡೌಗೆ (ಓಡು G.).

ಡವುಡು ḍavuḍu. = ದವಡು2, ದವುಡು2. a race or a run; the gallop of a horse (S. Mhr.; Br.; Mhr., H. ದವಡ, ದೌಡ).

ಡವುಡೆ ḍavuḍe. 1. = ಡವಡೆ1. a kind of small drum or tabour (ಡಿಣ್ಡಿಮ Nn. 66). ಮೊರೆವ ಡವುಡೆ (ಡಿಣ್ಡಿಮ Mr. 80). see C. Bp. 5, 7; 47, 37; J. 12, 12; ಬೀರ-.

ಡವುಡೆ ḍavuḍe. 2. = ಡವಡೆ2, ದವಡೆ, etc. a jaw (S. Mhr.).

ಡವುಲು ḍavulu. ಡೌಲು. shape, form; way, manner; signs, indications, appearance (Mhr., H. ಡೌಲ). 2, estimated revenue (My.); probable produce (My.); the amount of the government demand; fixed rate of assessment (Br.). 3, a pompous air; buckishness; empty display (C.; Mhr., H.; B. 3, 95). — ಡವುಲನ್ದಾಜು. -ಅನ್ದಾಜು. a probable estimate (My.). — ಡವುಲು ಕೊಚ್ಚು. to brag, to boast (S. Mhr.). — ಡವುಲುಜಮಾಬನ್ದಿ. the probable assessment (of a village, My.). — ಡವುಲುಜಾಸ್ತಿ. too high an estimate (My.). — ಡವುಲುದಾರ. a man who estimates the probable harvest, etc. (My.); an ostentatious man (My.). — ಡವುಲುದಾರಿ. well-shaped (My.; Mhr. ಡೌಲದಾರ).

ಡಹು ḍahu. *the tree Artocarpus lacucha* R. see ಕಂಚಿನಿಮ್ಬಿ.

***ಡಳುಹು ḍaḷuhu.** outward show. ಡಮ್ಬು ಡಳುಹು ಎನ್ನದಯ್ಯಾ ಡಮ್ಬಕನೆಮ್ಬವ ನಾನಯ್ಯಾ Bv. 336.

ಡಾಕ ḍāka. N. — ಡಾಕರಸು. -ಅರಸು. king Ḍāka (Śmd. 75).

ಡಾಕಾಯಿತಿ ḍākāyiti. = ಡಕಾಯಿತಿ. dacoity, gang-robbery (My.; H.).

ಡಾಕಿಣಿ ḍākiṇi. = ಡಾಕಿನಿ, ಡಾಹಿಣಿ. the sword of a female demon (ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿ Kk. 81).

ಡಾಕಿನಿ ḍākini. = ಡಾಕಿಣಿ, etc. (ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿ Śm. 43). 2, a kind of female demon attending Kālī (Sk.; J. 12, 45).

ಡಾಕು ḍāku. 1. = ಡಾಗು. a spot, stain, blot (My.); a mark put on cattle with a red-hot iron (My.); inoculated cow-pox (My.; Mhr., H. ಡಾಗ; T., Te. ಡಾಗು).

ಡಾಕು ḍāku. 2. an attack (Bh. 3, 19, 13; Mhr., H. ಡಾಂಕಾ, an attack of robbers; Te. ಧಾಕೆ, inroad, invasion).

ಡಾಕು ḍāku. 3. dawk, post, post-office; a disposition (of horses, runners, etc.) along a road to convey the post or travellers (M.; Mhr., H. ಡಾಕ).

ಡಾಗಿಲಿ ḍāgili. an anvil (Sd.; Te. ಡಾಕಲ್ಲು, ದಾಗಲಿ).

ಡಾಗು ḍāgu. = ಡಾಕು 1. (C.; B. 5, 174).

ಡಾಡಿಮ ḍāḍima. Tbh. of ದಾಡಿಮ. the pomegranate tree and its fruits. (ದಾಳಿಮ, ಕರಕ Nr.).

ಡಾಣ ḍāṇa. = ದಾಣ1, ದಾಣೆ1, ಧಾನ No. 2. Tbh. of ಧಾನಾ or ಧಾನ್ಯ. grain, horse-corn, horse-gram (My.; Mhr. ದಾಣಾ).

ಡಾಣಿ ḍāṇi. = ಡಾಣೆ. a staff, a club (ಲಗುಡ, ದಣ್ಡ Nr.).

ಡಾಣಿ ḍāṇi. = ಡಾವಣಿ, ದಾಣ2, ದಾಣಿ, ದಾಣೆ2. (My.).

ಡಾಣೆ ḍāṇe. = ಡಾಣಿ. (ಲಕುಟ, ಲಗುಡ Śmd. 338). ಚೆನ್ನಂಗಿಯ ತರು ಡಾಣೆಗೆ (75). ಮುರದ ಸಿಳ್ಳೆ, ಡಾಣೆ ಮುನ್ನಾದ ಆಯುಧ (ಸರ್ಗಲೆ, ತೋಮರ Si. 290).

ಡಾನ್ತ ḍa-anta. a term ending in ಡ (Śmd. 310).

ಡಾಬು ḍābu. 1. = ದಾಬು 1. (Tbh. of ದಾಮ). a woman's girdle or zone (ಕಕ್ಷ್ಯೆ Si. 446; C.; Te.; T. ಡಾಪ್ಪು). see Si. 220.

ಡಾಬು ḍābu. 2. = ದಾಬು 2. intimidation, repression, menacing; awfulness (My.; Mhr., ದಾಬ). — ಡಾಬುಜರಬು. awfulness (My.).

ಡಾಮರ ḍāmara. 1. = ಡಮರ q. v., ಡಾವರ2. an affray, a riot, etc., the bustle and confusion of strife, etc. (Sk.). 2, any surprising thing, sight, or occurrence (Sk.). see Bp. 7, 17.

ಡಾಮರ ḍāmara. 2. dammer (My.; Mhr.).

ಡಾಮ್ಬಿಕ ḍāmbika. Tbh. of ದಾಮ್ಬಿಕ. (My.).

ಡಾಲರಿ ḍālari. a dollar (E.). (Te. ಡಾಲರು; R.).

ಡಾಲಿಮ ḍālima. = ದಾಡಿಮ q. v., ಡಾಳಿಮ, ಡಾಳಿಮ್ಬ, ಡಾಳಿಮ್ಬರ, ಡಾಳಿಮ್ಬೆ, ಡಾಳಿಮ್ಬ್ರ. a pomegranate. (Sk.).

ಡಾಲು ḍālu. Tbh. of ಢಾಲ. a shield (C.; Te., T.; B. 4, 48).

ಡಾವಣಿ ḍāvaṇi. = ಡಾಣಿ, etc., ದಾವಣಿ 1. Tbh. of ದಾಮನಿ. a rope stretched along and secured at the ends, unto which cattle are tied up by means of a tie-rope (My.; Prll. 3, 10; Mhr. ದಾವಣ). — ಡಾವಣಿ ಕಟ್ಟು. to tie cattle in a row to a long rope fastened by two pegs (My.).

ಡಾವರ ḍāvara. 1. = ಡಾವುರ, q. v. (Cpr. 8, 67; Bh. 2, 2, 103; J. 13, 11).

ಡಾವರ ḍāvara. 2. Tbh. of ಡಾಮರ 1. an affray [ಬಿಜದ ಕಳಿಂಚಿನ ಡಾವರದ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ Pb. 8, 51]; (Ct. II, 93).

ಡಾವರಿ ḍāvari. burning, combustion (J. 8, 45).

ಡಾವರಿಗ ḍāvariga. an uproarious or raving man (Bh. 3, 4, 45).

ಡಾವರಿಸು ḍāvarisu. to whirl or move about (ಕೋವರಿ, ಸಮ್ಬ್ರಮ Ct. I, 20), as sparks (Bh. 1, 20, 60), to flicker, as flames (J. 8, 39; 13, 59; 24, 31); to rave, to talk irrationally (Rām. 3, 4, 21; J. 5, 54). see Bh. 2, 2, 103.

ಡಾವಳಿ ḍāvaḷi. = ದಾವಳಿ, etc. a sort of woollen cloth. (My.).

ಡಾವು ḍāvu. 1. = ಡಾವೆ, (ದಾವಾ, etc.). spite, malice, hatred (S. Mhr.; Mhr., H. ದಾವ). — ಡಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. to be rancorous (S. Mhr.). — ಡಾವು ತೀರಿಸು. to satiate spite, to revenge oneself (S. Mhr.).

ಡಾವು ḍāvu. 2. = ಡಾವುರ. desire (My.).

ಡಾವುರ ḍāvura. = ಡಾವರ 1, ಡಾವು 2, ದಾವರ, ದಾವರು, ದಾವು 1, ದಾವುರ, ದಾವ್ರ. burning, thirst; desire; need, want (ಅಪೇಕ್ಷೆ Bhn. 22, o. r. ಡಾವರ; *cf.* ದಾಹ; Mhr. ಡಾಹ = ದಾಹ).

ಡಾವೆ ḍāve. = ಡಾವು 1. (S. Mhr.). — ಡಾವೆ ಸಾಱು. to publish one's intention of being revenged on an enemy (S. Mhr.).

ಡಾಹಿಣಿ ḍāhiṇi. = ಡಾಕಿಣಿ, etc. sword of a female demon. (ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿ Śmd. II).

ಡಾಳ ḍāḷa. = ಡಾಳಿ. lustre, radiance; beauty, loveliness; gracefulness (ಕಳೆ, ಮಿಂಚು, ತೊಳಪು, ತೊಳಗು, ಬೆಳಗು, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 25, o. r. ಢಾಳ; ಲಾವಣ್ಯ Bhn. 26; J. 17, 26; Mhr. ಢಾಳ; Te. ಡಾಲು, ಡಾಳು, ದಾಳು; *cf.* Sk. ಧವಲ).

ಡಾಳಯಿಸು ḍāḷayisu. = ಡಾಳಯ್ಸು, ಡಾಳವಿಸು, ಡಾಳಿಸು 1. to be radiant, to shine, to be beautiful (Bp. 61, 30).

ಡಾಳಯ್ಸು ḍāḷaysu. = ಡಾಳಯಿಸು. (Bp. 4, 23).

ಡಾಳವಿಸು ḍāḷavisu. = ಡಾಳಯಿಸು. (Bp. 3, 27).

ಡಾಳಿ ḍāḷi. = ಡಾಳ. (J. 30, 11).

ಡಾಳಿಕೆ ḍāḷike. = ಡಾಳ. — ಡಾಳಿಕೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. lustre, etc. to fade. (Rām. 4, 6, 9).

ಡಾಳಿಮ ḍāḷima. = ಡಾಲಿಮ, etc. a pomegranate tree, etc. (ಡಾಡಿಮ, ಕರಕ Nr.).

ಡಾಳಿಮ್ಬ ḍāḷimba. = ಡಾಳಿಮ, etc. (My.; Mhr.).

ಡಾಳಿಮ್ಬರ ḍāḷimbara. = ಡಾಳಿಮ, etc. (My.; ಡಾಲಿಮ G.).

ಡಾಳಿಮ್ಬೆ ḍāḷimbe. = ಡಾಳಿಮ, etc. (My.).

ಡಾಳಿಮ್ಬ್ರ ḍāḷimbra. = ಡಾಳಿಮ, etc. (My.; ದಾಡಿಮ Cb.).

ಡಾಳಿಸು ḍāḷisu. 1. = ಡಾಳಯಿಸು. (C. Bp. 42, 21).

ಡಾಳಿಸು ḍāḷisu. 2. to wave around, a fan, etc. (Śsv. 1, 78; 1, 79 va.; 5, 57; C. Bp. 5, 8; J. 20, 37; Mhr. ಢಾಳಣೇಂ).

ಡಾೞಿ ḍāḻi. = ದಾೞಿ. an attack, etc. (My.).

ಡಿಕ್ಕಾ ḍikkā. = ಡಿಕ್ಕಿ 1, ಡೀ, ಡೀಕು. a push or thrust by the head, a butt (of a ram, a child; Mhr. ಢೇಮಣೀ). — ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ. dupl. = ಡಿಕ್ಕಾ. (My.). — ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಡು. to butt (My.). — ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆ. = ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಡು. (My.). ಡಿಕ್ಕಾ ಮುಕ್ಕಿ. dupl. = ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ. (My.).

ಡಿಕ್ಕಿ ḍikki. 1. = ಡಿಕ್ಕಾ, etc. — ಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಡು. to butt (My.). — ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆ. = ಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಡು. (My.).

ಡಿಕ್ಕಿ ḍikki. 2. a sort of drum (ಮುಡ್ಡ Si. 63; My. as ಡಕ್ಕೆ). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಡಿಗುರು ḍiguru. the yōni (My.; *cf.* ತುಲ್ಲು?).

ಡಿಂಗರ ḍiṅgara. a servant, a slave. 2, a rogue. 3, a low man. 4, a fat man.

ಡಿಂಗರಿಗ ḍiṅgariga. = ಡಿಂಗರ No. 1. [ನಿಮ್ಮ ನಮ್ಬಿದ ಶರಣರ ಡಿಂಗರಿಗ ನಾನು Bv. 336]; (Bp. 27, 35. 73; 29, 8; 47, 37; Rām. 6, 53, 19; J. 21, 39; 24, 61).

ಡಿಣ್ಡಲ ḍiṇḍala. the plant Bignonia or Calosanthes indica (ಶೋಣಕ G.). *cf.* ದಿಣ್ಡಲ.

ಡಿಣ್ಡಿಮ ḍiṇḍima. *a kind of small drum or tabor* (ಡವುಡೆ Nn. 66; ಮೊರವ ಡವುಡೆ Mr. 80; see Nr. s. ಜೇಗಟೆ). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಡಿಣ್ಡಿಮವೃತ್ತ ḍiṇḍima-vṛitta. a kind of metre (Ch. p. 23 in two MSS.).

ಡಿಣ್ಡೀರ ḍiṇḍīra. *Cuttle-fish bone,* considered to be the foam of the sea (ಫೇನ, ನೊರೆ Mr. 415).

ಡಿಬಿಕ ḍibika. N. of a cruel king slain by Kṛiṣṇa (Bhāgavata 10, 25, 35. 36).

ಡಿಬಿಕಮರ್ದನ ḍibika-mardana. Kṛiṣṇa (J. 25, 43).

ಡಿಬಿಕಾಗ್ರಜ ḍibika-agraja. Haṁsa, the elder brother of Ḍibika (Bhāgavata 10, 25, 11).

ಡಿಮಕಿ ḍimaki. a kind of small drum or tabor (ಡಿಣ್ಡಿಮ Si. 63; Mhr. ಟಿಮಕೀ).

ಡಿಮ್ಬ ḍimba. *an affray, a scuffle, a turmoil.* 2, *calamity, arising from excessive rain, drought, foreign invasion, or birds, rats and locusts.* 3, a globe or ball; an egg. 4, = ಡಿಮ್ಭ No. 1, a child; a son.

ಡಿಮ್ಬಾಹವ ḍimba-āhava. petty warfare, an affray. (R.).

ಡಿಮ್ಬು ḍimbu. = ದಿಮ್ಬು. an eminence, an elevation; a stand of a lamp; a pillow for the head, etc. ಹೊಪ್ಪಣ್ಣದಲಿ ಹೊಳೆವುತಿಹಳು ತಾ ಕನ್ಣೆ ಡಿಮ್ಬಿನಲಿ, ಮೂಱು ಬಣ್ಣದಲಿ ಸಮ್ಪನ್ನೆ, ಉಮ್ಬುದಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಮ್ಬುಳು ಚೆಲ್ವ ಚನ್ನೆ (a burning lamp, Begaḍina caupadi).

ಡಿಮ್ಭ ḍimbha. *a new-born child, any young animal.* 2, *a fool, an ignorant man.*

ಡಿಮ್ಭಕ ḍimbhaka. = ಡಿಮ್ಭ No. 1. (R).

ಡಿಮ್ಭೆ ḍimbhe. *a female infant.*

ಡಿವಿ ḍivi. — ಡಿವಿಡಿವಿ ಮರ. Sumach, a tree with sweet-scented flowers, Caesalpinia coriaria Willd. (Z.).

ಡಿಳ್ಳು ḍiḷeu. = ಡಿಳ್ಳಿಸು. to totter, etc. ಡಿಳ್ಳಿಯಾಱದೆದೆ (V. 29. 26.)

ಡಿಳ್ಳ ḍiḷḷa. = ದಿಳ್ಳ, q. v. unnerved, tottering state, agitation of mind, loss of courage, fear. (Te. ಡಿಲ್ಲ; *cf.* ದಿಗಿಲು?). — ಡಿಳ್ಳಮಾಗು. -ಆಗು. to be unmanned, astounded, or horrified (J. 4, 21; 19, 3). — ಡಿಳ್ಳವೋಗು. -ಪೋಗು. to fall into fear, to lose courage, etc. ಎದೆ ಡಿಳ್ಳವೋಗುತಿರನೆ? (Bp. 54, 40).

ಡಿಳ್ಳಿ ḍiḷḷi. ಡಿಲ್ಲಿ ḍilli. the city of Delhi (My.; Br., T., M. ಡಿಲ್ಲಿ, ದಿಲ್ಲಿ). see s. ಅಮ್ಮು1.

ಡಿಳ್ಳಿಸು ḍiḷḷisu. to totter, to become agitated, etc. ಡಿಳ್ಳಿಸಿದವಂ (ಪ್ರಸ್ಕನ್ನ, ಸ್ಖಲಿತ Mr. 300).

ಡೀ ḍī. = ಡಿಕ್ಕಾ, etc. a butt. (T. ಇಡಿ, a stroke, blow; to beat in a mortar, dash or beat against, thrust one). — ಡೀ ಕೊಡು. to butt (My.). — ಡೀ ಕೊಳ್ಳು. to receive a butt (My.). — ಡೀ ಹೊಡೆ. = ಡೀ ಕೊಡು. (My.).

ಡೀಕು ḍīku. = ಡೀ, etc. (My.).

ಡೀನ ḍīna. flown; flying; the flight of a bird. see ಉಡ್ಡೀನ, ಪ್ರಡೀನ, ಸಣ್ಡೀನ.

ಡೀಲಿ ḍīli. loose, slack (My.; Mhr., H. ಢಿಲಾ, ಢೀಲ). 2, backwardness, delay (My.). — ಡೀಲಿ ಬಿಡು. to slacken (v. t., My.). 2, to delay (My.).

ಡುಣ್ಡುಭ ḍuṇḍubha. = ದುಣ್ಡುಭ. *a kind of snake, an amphisbaena* (ರಾಜಿಲ, ಒಳ್ಳೆ Hlā.; Mr. 401).

ಡುಬರಿ ḍubari. = ಡುಬ್ಬ, ಡುಬ್ಬು. the hunch on the back of a camel (B. 3, 64; C.). 2, the state of having a curved form, roundness (C.).

ಡುಬಾಯಿಸು ḍubāyisu. to plunge into water, to immerse (v. t., My.; Mhr. ಡುಬಣೇಂ); to ruin (My.).

ಡುಬ್ಬ ḍubba. = ಡುಬರಿ, etc. (My.).

ಡುಬ್ಬು ḍubbu. = ಡುಬ್ಬ, etc. (My.).

ಡುಱಕಿ ḍuṟaki. the bellowing of bulls and oxen (B. 5, 19; My.). — ಡುಱಕಿ ಹಾಕು. to bellow, as bulls, etc. do (B. 3, 17; My., also -ಹೊಡೆ).

ಡುಱುಕು ḍuṟuku. = ಡೊಂಕು 1. to duck, to bend, to stoop, to cringe, to crouch. ಪನ್ನಿ, ಡುಱುಕು! ಎನ್ನೊಡೆ ತಾಂ ಡುಱುಕು! ಎಮ್ಬುದೇ ಮಹಾವನಕರಿಯಂ ವಿದಾರಿಸುವ ಸಿಂಹನ್ ಅದು (Grj. 1, 23).

ಡುಲಿ ḍuli. = ದುಲಿ. a female tortoise. (ಹೆಣ್ಣಾಮೆ Mr. 411).

ಡೆಂಕಣ ḍeṅkaṇa. = ಡೆಂಕಣಿ. (Cpr. 5, 105).

ಡೆಂಕಣಿ ḍeṅkaṇi. = ಡೆಂಕಣ, ಢೆಂಕಣಿ. the flag-staff (with or without its flag) on the bastion of a fort (Bp. 16, 10; C. Bp. 42, 22; Rām. 6, 11, 7. 15; Bh. 8, 23, 37; J. 3, 21; 17, 9; *cf.* ಟಕ್ಕೆ, ಟಂಕೆ?).

ಡೆಂಕೆ ḍeṅke. = ಡಕ್ಕೆ, ಡಂಕ, ಢೆಂಕೆ. a pretty large drum, etc. (S. Mhr.).

ಡೆಂಚೆಯ ḍeñceya. = ಡೆಂಜೆಯ. (ಸಾರಿ, ಬಿಸುಗೆ Śmd. II, o. r. ಡೆಂಜಿಯ; *cf.* ದುಣ್ಡಚಿ).

ಡೆಂಜೆಯ ḍeñjeya. = ಡೆಂಚೆಯ, q. v. a piece at chess?

ಡೆಣ್ಡಣಿಸು ḍeṇḍaṇisu. to be overcome by grief, terror, etc., to be stupefied with grief, sudden fright, etc. (Bh. 3, 13, 33; 4, 4, 14. 91; Mhr. ತಣತಣಣೇಂ, v. i., to throb, beat).

ಡೆಣ್ಡೆಣಿಸು ḍeṇḍeṇisu. = ಡೆಣ್ಡಣಿಸು. (V. 9, 81).

ಡೆಬ್ಬೆ ḍebbe. = ಡಬ್ಬೆ, ದಬ್ಬೆ, etc. a split of a bamboo, etc. (My.).

ಡೆಬ್ಬೆ ḍebbe. = ದಬ್ಬೆ1, etc. a blow (My.).

ಡೇಗೆ ḍēge. = ಗಿಡಗ, etc. a hawk, a falcon (Te.; My.).

ಡೇರಾ ḍērā. = ಡೇರೆ. a tent (My.; Mhr., H.; Br.; Si. 224).

ಡೇರಿ ḍēri. a diary (E.). (My.).

ಡೇರೆ ḍēre. = ಡೇರಾ. (My.; B. 3, 66; 5, 240).

ಡೊಕ್ ḍok. P. p. of ಡೊಗೆ, in ಡೊಕ್ಕೊಳ್ಳು (My.).

***ಡೊಕ್ಕನೆ ḍokkane.** an onomatopoeic word to indicate suddenness of action. ಡೊಕ್ಕನೆ ಸುರಿಗೆಯೊಳುರಮಂ ಬಿಕ್ಕನೆ ಬಿರಿಯಿಱಿದು Pb. 12, 153.

ಡೊಕ್ಕರ ḍokkara. = ಡೊಗಱು, etc. (My.).

ಡೊಕ್ಕರ ḍokkara. = ಡೊಕ್ಕಳ, ಥೊಕ್ಕರ. thumping, striking; a blow, a cuff, a box (ಗುದ್ದು Bhn. 48, o. r. ಡೊಕ್ಕಳ; Mhr., H. ಠೋಕರ, thumping, striking against). [ತೊಟ್ಟುವಾಯ್ದು ಡೊಕ್ಕರದೊಳೆ ಮಿಕ್ಕ ದಿಕ್ಕರಿಯನಿಕ್ಕುವ ಪೋಲ್ Pb. 11, 104]. see Bh. 2, 2, 97; 3, 13, 33; Śsv. 4, 75. [— ಡೊಕ್ಕರಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to attack. ಏರ್ದು ಡೊಕ್ಕರಂಗೊಣ್ಡು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿನ್ದತ್ತ ಪನ್ನೆರಡು ಯೋಜನಮ್ಬರ ಮೊತ್ತವುದುಂ Pb. 11, 74 va.].

ಡೊಕ್ಕರಿಸು ḍokkarisu. to choke, to stifle (Grj. 2, 106 va.; Bh. 1, 10, 38).

ಡೊಕ್ಕಳ ḍokkaḷa. = ಡೊಕ್ಕರ, q. v.

ಡೊಕ್ಕೆ ḍokke. the body (ಒಡಲ್, ಮೆಯ್ Śm. 71; T. ತೊಕ್ಕು; Te.: the belly; the flanks of the belly). — ಡೊಕ್ಕೆಯೆಲುಬು. -ಎಲುಬು. a rib (S. Mhr.).

ಡೊಗ್ ḍog. = ಡೊಂಕು 2. — ಡೊಗ್ಗಾಲು. -ಕಾಲು. bent leg. see Prv. s. ಹಪ್ಪಳ. [— ಡೊಗ್ಗು ಸಲಾಮು. abject submission].

ಡೊಗಱು ḍogaṟu. = ಡೋಱು, ದೊಗಱು, ದೋಱು. a hollow, a hole in a wall, in a tree, in the ground, etc. (My.; Te., T. ಡೊಂಗು). — ಡೊಗಱು ಬೀಳು. a hole to be formed (My.).

ಡೊಗೆ ḍoge. = ದೊಗೆ. to make a hole, to excavate a hole (with the hand, a crow, the nails or claws, etc., My.; *cf.* Te. ಡೋಕು).

ಡೊಗ್ಗೆ ḍogge. the state of being thick (used of pure buttermilk, My.). ಅಗ್ಗದಾ ಅರುಳುಣ್ಣು, ಡೊಗ್ಗೆಮಜ್ಜಿಗೆಯುಣ್ಣು, ಹೆಗ್ಗುಳದ ಕಾಯಿ ಮೆಲಲುಣ್ಣು; ಮೂಡನಾಡಿಗೆಗೆನ್ನಬಹುದೆ? (Sp.).

ಡೊಂಕ ḍoṅka. = ಡೊಂಕು 2. (ಕುಂಚಿತ, ಕುಡು G.; Te. ಟೊಂಕು, ಡೊಂಕು). ಡೊಂಕಗೋಣು (B. 4, 181).

ಡೊಂಕಣಿ ḍoṅkaṇi. = ಡೊಂಕಳಿ, ಥೊಂಕಣಿ. a spear, a lance (ಕೊನ್ತ, ಸಬಳ Kk. 40; Śm. 43; Bh. 6, 2, 4; J. 12, 24; 22, 6; Te. ದೊಂಕನೆ).

ಡೊಂಕತನ ḍoṅkatana. = ಡೊಂಕುತನ. (ನಮ್ರತೆ Cb.).

ಡೊಂಕಳಿ ḍoṅkaḷi. = ಡೊಂಕಣಿ. see s. ಈಟಿ.

ಡೊಂಕು ḍoṅku. 1. = ಡುಱುಕು. to bend, to be crooked (Bp. 59, 22; Te.: to shrink or retreat, hide).

ಡೊಂಕು ḍoṅku. 2. = ಡೊಂಕ. the state of being bent, curved, crooked or out of the regular, straight course; crookedness, etc.; a bend, a curve [Tu.]; (ಪದ್ಮ, ವಕ್ರ Nn. 54; ವಿಕಟ, ಕೊಂಕು 146; My.; fr. ಡುಱುಕು). [ಲೋಕದ ಡೊಂಕ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ Bv. 124]. ಡೊಂಕಾದರೆ ಸುಂಕಾ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕಾದರೆ ಸವಿ ಡೊಂಕೇ? (Prvs.). ಡೊಂಕಿನಲ್ಲಿ (Nn. 54). ಡೊಂಕುಗಳ್ (Bp. 46, 58). ಲೋವೆಯ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಡೊಂಕ ಮರದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾನಸಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Bp. 17, 13; 58, 49; B. 2, 3; ಅತಿಡೊಂಕು;

Prvs. s. ನಾಯಿ, ಬಂಕಾಪುರ, ಬಿಂಕ, ಬೆಂಕಿ. — ಡೊಂಕುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a bent foot (Bp. 20, 11). — ಡೊಂಕು ಗೋಣು. a bent neck (B. 5, 34). — ಡೊಂಕು ಡೊಸುಕು. dupl. (My.). — ಡೊಂಕು ಪಂಕು. dupl. (My.). — ಡೊಂಕುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get crooked or bent (V. 11, 60).

ಡೊಂಕುತನ ḍonkutana. = ಡೊಂಕತನ. the state of being bent (My.).

ಡೊಂಗರ ḍoṅgara. = ದೊಂಗರ. a steep rock (Mhr. ಡೋಂಗರ, a hill); a precipice (My.).

ಡೊಣೆ ḍoṇe. 1. = ದೊಣೆ 1. a small natural pond in rocks (ಕುಣ್ಣ Śm. 96; Bp. 1, 39; My.; Si. 102; *cf.* Sk. ದ್ರುಣಿ or ದ್ರೋಣಿ?). ಹೊಟ್ಟೆ ನೀರಿಗೆ ಡೊಣೆನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೆಯೋ? (Prv.). 2, a hollow, a hole (J. 16, 24). — ಡೊಣೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a sunken eye (S. Mhr.). — ಡೊಣೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to get holes (Abh. P. 13, 54 va.).

ಡೊಣೆ ḍoṇe. 2. = ದೊಣೆ 2. a quiver (ನಿಷಂಗ Ct. II; 36; ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಮೂಡಿಕೆ, ಪೊದೆ Śm. 43; ಬತ್ತಳಿಕೆ 96; ಹೊದೆ 98; ಬತ್ತಳಿಕೆ, etc. Kk. 40; *cf.* Sk. ತೂಣ 1). see Abh. P. 13, 90; Bp. 4, 18; Rśv. 6, 45; Śśv. 4, 19.

ಡೊಣೆ ḍoṇe. 3. = ಡೊಣ್ಣೆ?. — ಡೊಣೆಯುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. (coarse salt), a kind of factitious salt (ಪಾಕ್ಯ, ಬಿಡ Si. 312; *only* in Si.).

***ಡೊಣೆವು ḍoṇevu.** deep wound. ಗಜವ್ರಜಂಗಳ ಡೊಣೆವು ಗಳಿನ್ದೊಱೆತು ಪರಿವ ನೆತ್ತರ ಕಡಲ್ಗಳುಂ Pb. 10, 116 va. *cf.* ಡೊಣೆ 1.

ಡೊಣ್ಡೊಳೆ ḍoṇḍoḷe. = ದೊಣ್ಡಳೆ. N. of a plant (ನಾಳೀ Mr. 110, o. r. ದೊಣ್ಡಳೆ; Sk. ನಾಡೀ, a sort of bent grass; ನಾಲೀ, a lotus flower).

ಡೊಣ್ಣೆ ḍoṇṇe. = ಡೋಣಿ, ತೊಣ್ಡೆ 2, ತೊಣ್ಣೆ, ದೊಣ್ಣೆ. a cudgel, a club (My.; B. 4, 43; Mhr. ಧೋಣಾ, large and bulky; ಧೋಣ, the stump of a tree; a rude blook; *cf.* ಟೊಣಪೆ; Sk. ಸ್ಥೂಣ, ಸ್ಥೂಲ?). ಕಂಕುಟದಲ್ಲಿ ಡೊಣ್ಣೆ, ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಲಾಮು. — ಕುಮ್ಬಾಱಗೆ ವರುಷ, ಡೊಣ್ಣೆಗೆ ನಿಮಿಷ (Prvs.). 2, a chameleon. 3, = ಡೊಣ್ಣಪ್ಪ. (My.). — ಡೊಣ್ಣಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a stout, or a stupid man. ಉಮ್ಬೋದಕೆ ಉಡೋದಕೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪ, ಕೆಲಸಕೆ ಮಾತ್ರ ಡೊಣ್ಣಪ್ಪ (Prv.). — ಡೊಣ್ಣೆಕಾಟ. = ಡೊಣ್ಣೆಕಾತ, ಡೋಣಿಕಾಟ, etc. N. of several kinds of Agames (Bḍ.; My.). — ಡೊಣ್ಣೆಕಾತ. = ಡೊಣ್ಣೆಕಾಟ. (My.). — ಡೊಣ್ಣೆಮುಳ್ಳಿನ ಜಾಲಿ. a shrub or low tree with very large white spines, Acacia latronum Willd. (Z.). — ಡೊಣ್ಣೆಮೂಗು. a huge nose (My.). — ಡೊಣ್ಣೆಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ. a large kind of chilli (My.). — ಡೊಣ್ಣೆಸಣ್ಣಕ್ಕಿ. a kind of middle-sized rice (My.). — ಡೊಣ್ಣೆಹುಳು. an insect living in cow-dung (S. Mhr.).

ಡೊಪ್ಪೆ ḍoppe. = ಜೊನ್ನೆ, ದೊನ್ನೆ q. v., ದೊಪ್ಪೆ. a cup made of leaves, etc. (My. occasionally; Te. ಡೊಪ್ಪ).

ಡೊಬ್ಬು ḍobbu. = ಡಬ್ಬು 2, ದಬ್ಬು, ದೊಬ್ಬು. to shove, to push, to thrust; to throw (a thing) down from above (My.); to put (one thing, as a basket, etc., over another, or as rubbish, etc., into any receptacle, My.). *cf.* ಡಪ್ಪು 2.

ಡೊಮ್ಬ ḍomba. = ಡೊಮ್ಬರ, ದೊಮ್ಬ, ದೊಮ್ಬರ. a caste of tumblers and merry-andrews (ಕೊಲ್ಲಟಿಗ Kk. 38; Śm. 59; C.; M., T.; Te. ದೊಮ್ಮ, ದೊಮ್ಬರ, ದೊಮ್ಮರ; Mr. ಡೋಮ್ಬಾರೀ; *cf.* Sk. ಡಮ, ಡುಮ್ಬ, ಡೋಮ, ಡೋಮ್ಬ, a man of low caste, a Dom, also Mhr.; see ಡೋಹ). [ಮಾನಾವೆ ಪನ್ದಿಯನ್ದೆನಿತಾನುಂ ತೆಱನಾಗಿ ಡೊಮ್ಬ ವಿದ್ದೆಯ ನಾಡಲ್ ನೀನಱಿವೆ Pb. 6, 57]. ಕತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಹೇತರೆ ಡೊಮ್ಬಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ? — ರಮ್ಭಾನೃತ್ಯಕೇಂ ಡೊಮ್ಬರೆ? (Sś. in B. 5, 160). see ಮುದಿ-. — ಡೊಮ್ಬರ ಹುಳು. an insect used by children to perform tumbling feats (S. Mhr.). — ಡೊಮ್ಬವಱೆ. -ಪಱೆ. a tumbler's drum (ದಡ್ಡಸ Śmd. II; Śm. 65).

ಡೊಮ್ಬರ ḍombara. = ಡೊಮ್ಬ. (My.).

ಡೊಮ್ಬರಗಿ ḍombaragi. a particular thing or article of a peasant's cart (S. Mhr.).

ಡೊಮ್ಬರಗಿತ್ತಿ ḍombara-gitti. a woman of the ḍombas (My.).

ಡೊಮ್ಬಿ ḍombi. = ಡೊಮ್ಬು, ತೊಮ್ಬೆ 2, ದೊಮ್ಬಿ q. v. ದೊಮ್ಬೆ. a mass, a multitude; a swarm, a crowd; a disorderly mob (My.; J. 29, 46). [a riot; Tu.].

ಡೊಮ್ಬಿಗಾಱ ḍombi-gāṟa. = ದೊಮ್ಬಿಗಾಱ. (Dp. 142, pallavi).

ಡೊಮ್ಬಿತಿ ḍombiti. = ಡೊಮ್ಬರಗಿತ್ತಿ. (My.).

ಡೊಮ್ಬು ḍombu. = ಡೊಮ್ಬಿ, etc. (Bh. 1, 8, 7).

ಡೊಮ್ಬು ḍombu. 1. = ಡಮ್ಬ 1, etc. ostentation (Bp. 40, 51; Bh. 1, 5, 19; J. 17, 54; T. ಇಡುಮ್ಬು, ಇಡುಮ್ಬೈ).

ಡೊಮ್ಬು ḍombu. 2. a hole or deep part in a river or tank (S. Mhr.; Mhr. ಡೋಹ).

ಡೊಱೆ ḍoṟe. = ತೊಱೆ 2, q. v. a hollow or hole. (Si. 122, *only* in Si.).

***ಡೊವಿಗೆ ḍovige.** = ಡವಿಗೆ. the skull of a skeleton. ಅವ ಲಕ್ಷಣ ನಾಯ ನುಡಿಯ ಸಡಗರ ಡೊವಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನುಡಿಗೊಳಗಾಯಿತು Bv. 567.

ಡೊಸಕ್ ḍosak. = ತಸಕ್, ತೊಸಕ್, ದೊಸಕ್. an imitative sound, used when one's foot treads in mud, clay, fresh cow-dung, etc. ಕೆಸಱಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಡೊಸಕ್ಕೆನ್ತ ಇಱಿಯಿತು; ಕೆಸಱಿನಲ್ಲಿ ಡೊಸಕ್ಕೆನ್ತ ಕಾಲಿಟ್ಟನು; ಡೊಸಕ್ಕೆನ್ತ ತುಱಿದನು (My.).

ಡೊಸಕ್ಕನೆ ḍosakkane. = ತಸಕ್ಕನೆ, ತೊಸಕ್ಕನೆ, ದೊಸಕ್ಕನೆ. with the sound of ಡೊಸಕ್ (My.).

ಡೊಳ್ ḍoḷ. = ಡೊಳ್ಳು. — ಡೊಳ್ಪೊಟ್ಟೆ. = ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟೆ. (My.).

ಡೊಳ್ಳಾಸ ḍoḷḷāsa. = ದೊಳ್ಳಾಸ. trick, deceit, fraud (ವ್ಯಾಜ Ct. II, 20; ಕಪಟ, ಮಾಯೆ Bhn. 26; Bh. 8, 26, 29; Rām. 3, 4, 21; Te. ಡೊಲ್ಲೆ, a lie, falsehood); a fantastic form (Bh. 1, 20, 60).

ಡೊಳ್ಳು ḍoḷḷu. = ಟೊಳ್ಳು, ಡೊಳ್, ದೊಳ್ಳು, ಪೊಳ್ಳು. what is hollow: hollowness (Tu., Te. ಡೊಲ್ಲೆ, ದೊಲ್ಲೆ; Mhr. ಢೋಲ, a cavity, in a tree, rock, etc.; *cf.* ಡೊಗರು); a hollow protuberance; a protuberant, huge belly (My.; Bh. 1, 14, 21; Mhr. ಢೋಲ; *cf.* ಡೋಲು 2). [ತೀವಿದ ನರೆಯುಂ ಡೊಳ್ಳುಂ ದೇವ ವ್ರತನೆನಿಸಿ ನೆಗೞ್ದ ಯಶಮುಂ Pb. 6, 43]. ಡೊಳ್ಳುಗಳ ಹೇರೊಡಲ ವಿಚಕರು (Bp. 51, 54). ಎರವು ಸಿರಿಯಲ್ಲ, ಬಾವು ಡೊಳ್ಳಲ್ಲ, ನೆರಮನೆ ಅಕ್ಕನ ಗಣ್ಡ ಬಾವನಲ್ಲ. — ಅರಮನೇ ಹಣಾ ಕಟ್ಟಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲೆಗೆ ಡೊಳ್ಳು ಬನ್ತು (Prvs.). — ಡೊಳ್ಳುಗಣಪತಿ. Gaṇapati with his huge belly. see Prv. s. ತಱಗು. — ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟೆ. a huge belly (My.; Bp. 59, 11). — ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೂಚಿ. N. (Bp. 56, 42).

ಡೋಕಾ ḍōkā. anxious apprehension; danger, peril; a perilous event; injury; a loss in trade (My.; Mhr., H. ಧೋಕಾ).

ಡೋಕಾರಿ ḍōkāri. a person of anxious apprehension, one who cries out when he is not hurt (S. Mhr.).

ಡೋಕಾರಿತನ ḍōkāritana. the state or behaviour of a ḍōkāri (S. Mhr.; B. 4, 137).

ಡೋಣಿ ḍōṇi. = ಡೊಣ್ಣೆ. a chameleon. — ಡೋಣಿಕಾಟ. = ಡೊಣ್ಣೆಕಾಟ. (ಸರಟ, ಓತಿಕಾಟ G.).

ಡೋಣಿ ḍōṇi. = ದೋಣಿ. Tbh. of ದ್ರೋಣಿ. a tub, a trough, etc.; a boat (C.; ನಾವೆ Mr. 407). ಡೋಣಿ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ (Prv.). ಡೋಣಿಯೋಱುವವಂ (ನಾವಿಕ Mr. 247). see J. 22, 26; Si. 83. 94; B. 3, 119; 5, 154. 2, a particular thing or article of a peasant's cart (S. Mhr.).

ಡೋರ ḍōra. a man who colours leather (S. Mhr.).

ಡೋರಿಯ ḍōriya. a sort of striped cloth (My.; Mhr., H. ಡೋರವಾ; Br. ಡೋರಿಯಾ).

ಡೋಱು ḍōṟu. = ಡೊಗಱು, etc. a hollow, etc. (Bp. 38, 55). — ಡೋಱುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to rend (v. t.), to crack, to perforate (J. 22, 42; 24, 30; Bh. 8, 21, 8).

ಡೋಲಾಯಮಾನ ḍōlāyamāna. swinging; wavering, being perplexed (My.; Te , Sk. ದೋ-).

ಡೋಲಿ ḍōli. = ಡೋಳಿ. ದೋಲಿ, ದೋಲೆ. a dooly or litter (My.; B. 5, 47. 286; Mhr., H. ಡೋಲಾ, the taboot, a kind of bier).

ಡೋಲು ḍōlu. 1. = ಡೋಳು, ದೋಳು. Tbh. of ಢೋಲ. a large drum. (My.; Si. 62. 453). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಡೋಲು ḍōlu. 2. (Mhr. ಢೋಲ; see s. ಡೊಳ್ಳು). — ಡೋಲುಹೊಟ್ಟೆ. = ಡೊಳ್ಳು-. (Si. 197).

ಡೋಹ ḍōha. a cāṇḍāla (ಚಾಣ್ಡಾಲ Mr. 381; Mhr. ಡೋಮ್ಬ; see Sk. s. ಡೊಮ್ಬ). — ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ. N. (Bp. 57, 30). — ಡೋಹರ ಕಕ್ಕದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಡೋಳಿ ḍōḷi. = ಡೋಲಿ. (Si. 275).

ಡೋಳು ḍōḷu. = ಡೋಲು 1. (My.).

ಡೌ ḍau. for Kannaḍa or Tadbhava words beginning thus see ಡವ- and ಡವು-.

ಢ್

ḍh

ಢ್ ḍh. the thirty-fourth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). rarely words begin with this letter in Kannaḍa (22-24).

ಢ ḍha. the letter ಢ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 4 (Mr. 349).

ಢಂ ḍhaṁ. a sound in imitation of the report of a cannon (C.) 2, a peculiar way of breaking wind (S. Mhr.).—ಢಂ ಢಂ. rep. with repeated bangs (My.; Te. ಢಮಂ ಢಮ).—ಢಮ್ಮೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. 22 Mḍb. MS.) bang!

ಢಕಾರ ḍha-kāra. the letter or syllable ಢ (Śmd. 11).

ಢಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ ḍhakkā-mukki. = ಧಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ. pushing and pummeling and cuffing (My.; Mhr., H. ಧಕಾಬುಕೀ; Br., H. ಢಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ).

ಢಕ್ಕುಳಿ ḍhakkuḷi. putting off a thing to be done from day to day, putting off one upon another, as a work to be done (Bh. 8, 26, 32; Mhr. ಢಕಲ, ಢಕಲಾಢಕಲೀ).

ಢಕ್ಕೆ ḍhakke. 1. = ಡಕ್ಕೆ, etc. a double drum, a pair of kettle-drums, a ḍhāk.

ಢಕ್ಕೆ ḍhakke. 2. = ದಕ್ಕಿ, ದಕ್ಕೆ. a sudden push; a shock; a blow or stroke of misfortune, damage, harm (My.; Mhr. ಢಕಾ; Mhr., H. ಧಕಾ, ಧಕ್ಕಾ). — ಢಕ್ಕೆ ಪಡು. to receive or suffer a shock, etc. (My.). — ಢಕ್ಕೆ ಬಡಿ. a shock, etc. to happen (to a person, etc., My.). ಢಕ್ಕೆ ಬೀೞು = ಢಕ್ಕೆ ಪಡು. (My.).

ಢಣ ḍhaṇa. = ಢಣಲ್, ದಣ್ 1. a sound to imitate that emitted by a jāgaṭe or gong when struck. — ಢಣ ಢಣಾ. the repeated sound of ಢಣ (My.).

ಢಣಂ ḍhaṇaṁ. — ಢಣಮ್ಮೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. 22 Mḍb. MS.).

ಢಣತ್ಕೃತ ḍhaṇat-kṛita. the sound of bells (C. Bp. 47, 36; *cf.* ಢಣ).

ಢಣಲ್ ḍhaṇal. = ಢಣ. (S. Mhr.).

ಢಣಾಯಕ ḍhaṇāyaka. N. (My.). a chieftain. ಹೊಟ್ಟೇ ನೀರಿಗೆ ಢಣಾಯಕನ (or ಡೊಣೆನಾಯಕನ) ಅಪ್ಪಣೆಯೇ? (Prv.). *cf.* ದಣ್ಣಾಯಕ?

ಢವಳ ḍhavaḷa. a deranged, disorderly man (Bh. 2, 1, 60; Mhr. ಢವಳಾ, confusion, disorder).

ಢಾಲ ḍhāla. = ಡಾಲು. a shield.

ಢಾಳ ḍhāḷa. (Śmd. 24 Mḍb., o. r. ಅಢಾಳ). a tall banner (= ಧಾಳ, My.).

***ಢಾಳಕ ḍhāḷaka.** = ಡಾಮ್ಬಿಕ. a showy person. ಮಾತಿನ ಮಿಂಚಿನ ಢಾಳಕರಿಗೆ ಸಮಯ ಭಕ್ತಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯದೊ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ? Cv. 361.

ಢಾಳು ḍhāḷu. cast, mould; way, style (Mhr. ಢಾಳ). — ಢಾಳ. -ಅ 3. a clever fellow (Bh. 8, 26, 32).

ಢೆಂಕಣಿ ḍheṅkaṇi. = ಡೆಂಕಣಿ. a flag staff. (Śmd. 24). ಇಟ್ಟಡುವ ಢೆಂಕಣಿ (ಶಿಲೋಚ್ಚಿತ Mr. 192, o. r. ಶಿಲೋಜಿತ; see ಶಿಲೋರ್ಜಿತ).

ಢೆಂಕೆ ḍheṅke. = ಡೆಂಕೆ. a drum. (Śmd. 24).

ಢೊಕ್ಕರ ḍhokkara. (Śmd. 24, o. r. ಢೊಂಕರ) = ಡೊಕ್ಕರ. a hollow.

ಢೊಂಕಣಿ ḍhoṅkaṇi. = ಡೊಂಕಣಿ. a spear, etc. (Śmd. 24).

ಢೊಂಕರ ḍhoṅkara. = ಢೊಕ್ಕರ, q. v.

ಢೋಲ ḍhōla. = ಡೋಲು 1, etc. a large drum.

ಣ್ ṇ

ಣ್ ṇ. the thirty-fifth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 24); it stands as final in many K. and some Tbh. words, *e. g.* ಉಣ್, ಕಣ್, ಗೇಣ್, ಜಾಣ್, ತಣ್, ನಾಣ್, ನುಣ್, ಪಣ್, ಪವಣ್, ಪೂಣ್, ಪೆಣ್, ಪುಣ್, ಮಣ್, ಮಾಣ್, ಗೋಣ್, ಶರಣ್, and is often doubled as such when meeting a short vowel, *e. g.* ಕಣ್ಣಂ, ಪೆಣ್ಣಂ, ಪಣ್ಣಂ, ಮಣ್ಣಂ. ಉಣ್ಣಳ್ (84), ಉಣ್ಣಂ, ಉಣ್ಣರ್, ಉಣ್ಣದೆ (87), ಪೆಣ್ಣುಡೆ, ನುಣ್ಣರಿಸಿನಂ, ತಣ್ಣಲರ್ (214); but ಉಣಲ್, ಉಣಲೊಡಂ, ಉಣೆ (86), ಶರಣಾರುಂ, ಪರಲೆಲ್ಲಂ, ಪವಣಿಲ್ಲ, ತೊದಳುಣ್ಬ (85), ದಲಿವಂ (85), ಜಾಣಂ, ನಾಣಂ (84), about its connection with ನ್, ರ್ and ಳ್ see *e. g.* ಕಣ್ಣೀರ್, ಕಣ್ಣೋಟ, ತಣ್ಣೆಲರ್; ಮಣಲ್; ಉಣ್ಬ್ಬ, ಕೊಣ್ಡು, ಮಳಲ್. 2, it forms an auxiliary in –ಣ 2.

ಣ ṇa. 1. the letter ಣ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 5 (Mr. 349).

-ಣ ṇa. 2. = –ದ 3, q. v.

ಣಕಾರ ṇa-kāra. the letter or syllable ಣ (Śmd. 11; Kāvy. I, 3, 104-108).

ಣತ್ತಡಗಡೈಡಣ ṇattaḍa-gaḍaiḍaṇa. a mode of beating time in music (ತಾಳರವ Mr. 81, o. r. ಣುತ್ತಡ-; *cf.* ತನ್ನನ).

ಣತ್ವ ṇatva. = ಣಕಾರ. (Śmd. 42. 189. 290. 291; Kāvy. I, 3. 104-108).

ಣಾನ್ತ ṇa-anta. a term ending in ಣ್ or ಣ (Śmd. 274. 314).

ತ್ t

ತ್ t. the thirty-sixth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); about its connection with ದ್ see 53. 54. 78. 79. 120. 146. 184. 199. 200. 204-206. 212. 213. 215. 216. 223. 224. 229. 246. 265. 281. 282. 284. 285. 287-289. 381. 385. 386; about that with ಟ್, 199. 214. 215. 282. 285. 287; about that with ಲ್, 30; for other connections see *e. g.* ಪದಿ, ಪನ್, ಪಯಿನ್, ಒಪ್ಪುಯ್; ಚೀಟ್, ತೀಟ್; ಜೇನ್, ತೇನ್; ಸೋಗೆ, ತೋಗೆ; ಟೆಂಗು, ತೆಂಗು; ಜೂಗು, ತೂಗು.

ತ ta. 1. the letter ತ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 6 (Mr. 349). 3, N. of a certain metrical foot (Ch.; Mr. 363).

-ತ ta. 2. = –ದ 2, in –ಇನ್ತು 1.

-ತ ta. 3. an affix, *e. g.* in ಆತಂ, ಊತಂ, ಈತಂ (Śmd. 182). ಅಱುತಂ, ಕಡಿತಂ, ಉಱುತಂ, ಏತಂ, ಓತಂ, ಎತ್ತರಂ, ಪೊರ್ತರಂ (246, 247).

ತ- ta. 4. = ತರ್-, etc., *e. g.* ತಗೊಮ್ಬೋಣ (ಉಪಚಯ, ಪರಿಗ್ರಹಣ Cb.).

ತಂ taṁ. = ತನ್ 2, etc. he, etc. ತಂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಂ (J. 4, 16).

ತಂಸೂಕು taṁsūku. a note of hand, a bond (My.; Mhr., H. ತಮಾಸೂಕ್).

ತಃ taḥ. ತಸ್. from that, from. see ಅನ್ಯತಸ್, etc.

ತಕ್- tak. = –ತ 4, ತೆಕ್-, etc., ತೆಗೆದು. a P. p. of ತೆಗೆ 1, in ತಕ್ಕೊಳ್ಳು, ತಕ್ಕೋ (= ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು, etc.; My.; Bp. 48, 6; B. 1, 15; 2, 17; Si. 260. 388). — ತಕ್ಕೊಳ್ಳು ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. rep. (B. 4, 126).

ತಕ taka. = ತೆಕ್ಕ. an imitative sound. — ತಕ ತಕನೆ. rep. quickly (of dancing, My.; Te. ತಕತಕೆ.). — ತಕ ತಕಾ. = ತಕ ತಕನೆ. (My.). — ತಕ ತೈ. a sound used in beating time at dancing (My.). — ತಕ ಪಕನೆ. reit. = ತಕ ತಕನೆ. (My.). 2, vehemently, greatly, much (used of boiling, C. Bp. 2, 3; C.; Te. ತಕತಕೆ).

ತಕತೆ takate. = ತಕ್ತೆ, q. v. a tabular statement, etc. (My.).

ತಕರಾರು takarāru. a statement or representation in disproof or disallowal, as by litigants, etc.; starting objections; making difficulties; (contesting, My.; Mhr., H., Br.; see Prv. s. ತಜ್ವೆ 1). — ತಕರಾರು ಅರ್ಜಿ. an appeal against a lower court's judgment, an appeal (Mhr.); a counter-petition (My.).

ತಕರೀರು takarīru. = ತಕರಾರು. contesting, etc. (My.).

ತಕಶೀರು takaśīru. = ತಕ್ಸೀರು. an offence, a fault (My.; Mhr., H.).

ತಕಾರ ta-kāra. the letter or syllable ತ (Śmd. 11; Kāvy. I, 3; 30-34).

ತಕಾವಿ takāvi. advances made out of the public treasury (My.; Br.; Mhr., H. ತಗಾಈ).

ತಕ್ಕ takka. (P. p. relative of ತಗು; *cf.* ತಗಹು 2). fit; proper, right, deserving, suitable, salutary, good, etc. (C ;Tu.; ಜವಳಿ, ಪಾಸಟಿ Ct. I, 88); a good man; a friend (ಕೆಳೆಯ Ct. II, 72; ಹಿತವ Kk. 38; ಪರಮಹಿತವ Śm. 47). [ಆಳಲ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಲಕ್ಷಣ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಮಪ್ಪ Pb. 2, 39 va.; ಪೊಲೆಯನಂ ನೆಱೆ ತಕ್ಕನೆ ಮಾಳ್ಪ Pb. 12, 92.; Ap. 2, 15]. ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅಂಜುಗುಂ ತಕ್ಕಂ (Śmd. 159). ಆತಂಗೆ ಈತಂ ತಕ್ಕಂ (159). ತಱುಯಲ್ ತಕ್ಕ ಎಳವರ್ತಿಗಳ್; ಬಿಡದೆ ಈಯಲ್ ತಕ್ಕ ಸಮ್ಪತ್ತಿ; ಮಾತಱುಯಲ್ ತಕ್ಕ ವಿವೇಕಂ (277). ಬಯಸಲ್ ತಕ್ಕ ಮೋಕ್ಷಂ (8 Cm.). ಪೋಲಿಸುವೊಡೆ ಇರ್ವರುಂ ತಕ್ಕರ್ (298). ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ತಕ್ಕವನು (ಸಭಾಸದ್, ಸಾಮಾಜಿಕ, etc.); ದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ತಕ್ಕವನು (ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಹ); ತಕ್ಕ ಹೊತ್ತು (ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಅವಸರ); ತಲೆಯನ್ ಅರಿ

ಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ); ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆನ್ದು ಸನ್ನದ್ಧಮಹ ಚತುರಂಗಬಲವನು ತಕ್ಕ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಇರಿಸುಹವು (ವ್ಯೂಹ); ಒನಕೆಯಿನ್ದ ಕೊಲ್ಲಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಮುಶಲ್ಯ); ಅತಿಥಿಗೆ ತಕ್ಕ ಒಡವೆ (ಆತಿಥ್ಯ); ಗೂಳಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವದಕೆ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ); ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡಸಿ ಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಕಶ್ಯ, ಕಶಾರ್ಹ Nr.). ಹಿಡಿಯಿಸಲ್ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ); ಪೂಜಿಸಲ್ ತಕ್ಕವ (ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯ, ಪೂಜ್ಯ Hlā.). ತಕ್ಕವನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದರೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಆದರೂ ಸಿಕ್ಕುವದು (Prv.). see Bp. 56, 21; 61, 56; B. 1, 15. 25; 4, 119. 144; 5, 127; Rsv. 13, 97; J. 6, 35; 26, 11; 30, 51; 31, 31; Si. 236. 264. 319. — ತಕ್ಕದು. -ಅದು 1. that is fit, etc., anything proper (C.). ನೀನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ ತಕ್ಕದು, it is a fit thing (for) you to go there, *i. e.* you ought to go there (C.). — ತಕ್ಕನಿತು. -ಅನಿತು. as much as is suitable, etc. (Bp. 17, 8). — ತಕ್ಕನ್ತಿರೆ. -ಅನ್ತಿರೆ. = ತಕ್ಕನ್ತೆ. (ತಕ್ಕ ಹಾಂಗೆ Śmd. 210. 356 Cm.). — ತಕ್ಕನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. as is or was fit (C.). [ನಿಕ್ಕುವನೊಳವಪ್ಪುದಱಿಂ ತಕ್ಕನ್ತವಱವಱ ಲಕ್ಷ್ಯಮುಂ ಲಕ್ಷಣಮುಂ Kr. 1, 41]. — ತಕ್ಕನ್ಥಾದು. -ಅನ್ಥಾದು. = ತಕ್ಕದು. (Si. 265. 344). — ತಕ್ಕಷ್ಟು. -ಅಷ್ಟು. = ತಕ್ಕನಿತು. (C.). — ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ. = ತಕ್ಕನ್ತೆ. (C.). — ತಕ್ಕುದು. -ಉದು. = ತಕ್ಕದು. (ಯುಕ್ತ, etc. Nr.). [ಇಲ್ಲಿಗಿದು ತಕ್ಕುದಿಲ್ಲಿಗೆ ಪೊಲ್ಲದಿದೆನ್ದಱಿದು Kr. 2, 4; Ap. 8, 22]. ಪದಾರ್ಥಮಂ ಸಾಧಿಸಲ್ ತಕ್ಕುದುದ್ಯೋಗಂ (Śmd. 6). ಹಿರಿಯರೆನ್ದು, ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬಯ್ವುದು ತಕ್ಕುದೇ? (258). see Cpr. 3, 68; 3, 135 va.; Abh. P. 9, 152; 11, 22; 14, 93; Rsv. 13, 4.

ತಕ್ಕಡಿ takkaḍi. a balance or pair of scales (ಥಟಿ Si. 490; C.; Tu; T. ತಕ್ಕಡ್ಡೈ; M. ತಕ್ಕಡಿ; Te. ತಕ್ಕಡೆ; Mhr. ತಾಗಡೀ, ತಾಜವಾ). ತಕ್ಕಡಿ ಬಲ್ಲದೇ ಮನೆಯ ಬಡತನವ? — ತಕ್ಕಡೀ ಸ್ವರೂಪಾ ತಕ್ಕವನೇ ಬಲ್ಲ (Prvs.). see ಅಕ್ಕಡಿ-.

ತಕ್ಕಳಿಸು takkaḷisu. to sprinkle, as water (My.; *cf.* ತಳಿ 1).

ತಕ್ಕಾ takkā. = ತಕ್ಕಿ, (ದಗೆ 1, etc.). deceitful. (Mhr., H. ದಗಾ, deceit, etc.). — ತಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿ. fraud, dishonest doings (My.; Mhr., H. ದಗಾಬಾಜೀ).

ತಕ್ಕಾಳಿ takkāḷi. the tomato or love-apple, Lycopersicum esculentum Mill. (St. & Pl.; T., M.; Te. ಟೆಕ್ಕಲಿ).

ತಕ್ಕಿ takki. = ತಕ್ಕಾ. — ತಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ. = ತಕ್ಕಾ-. (My.).

ತಕ್ಕಿಲೆ takkile. = ತಗ್ಗಿ No. 1. (Tbh. of ತರ್ಕಾರಿ). vegetable. — ತಕ್ಕಿಲೆಗಿಡ. the tree Sesbania aegyptiaca Pers. (Aeschynomen sesban, Burm. Lin.; ಜಯೆ, ಜಯನ್ತಿ, ತರ್ಕಾರಿ, ನಾದೇಯಿ, ವೈಜಯನ್ತಿಕೆ, ತಗ್ಗಿಸೊಪ್ಪಿನ ಗಿಡ Si. 137; Te. ತಕಿಲೆ, ತಕ್ಕಿಲಿ, ತಕ್ಕಿಲೆ, ತಕ್ಕೆ, ತಕ್ಕೆಡೆ).

ತಕ್ಕಿಸು takkisu. = ತಕ್ಕೆಯ್ಸು, etc. (Rām. 6, 45, 28).

ತಕ್ಕು takku. 1. largeness, greatness, exalted position (ಪಿರಿ Ct. I, 36; Abh. P. 14, 95; T. ತಗೈ, ತಂಜ, ತಡವು, ತಡಿಪ್ಪು, greatness = ಪೆರುಮೈ; ತಗುದಿ, a crowd; *cf.* ತವೆ 2, ತಾಮರ, ತೆಕ್ಕನೆ). [ತಕ್ಕಿನಗ್ಗದ ಬಾಡಂಗಳನಾಯ್ದು ಕೊಟ್ಟು ತಣಿದಂ ಪೋ ಸಾಲ್ಕುಮೆಮ್ಬನ್ನಂ Pb. 2, 53]; (Cpr. 10, 83). — ತಕ್ಕಱು. -ಅಱು. greatness to be ruined, to be brought low (Abh. P. 6, 9; 9, 58); to sacrifice one's exalted position (9, 152). — ತಕ್ಕುಗಿಡು. -ಕಿಡು. to lose one's greatness, to be brought low or humbled (Abh. P. 11, 52; 13, 126 va.; 14, 11).

ತಕ್ಕು takku. 2. love, affection (ನೇಹ Ct. II, 36; ಅಚ್ಚಱು, ಕಾದಲ್ಮೆ, ನಲ್ಮೆ, ಎಱಕ, etc., ಸ್ನೇಹ, Śs.; Cpr. 6, 21; T. ತಂಗೈ, ತಗವು; M. ತಂಗ); desire (Abh. P. 11, 51 va.; 13, 21).

***ತಕ್ಕು takku. 3.** valour. ನಡೆ ತನ್ನರಾಜಿಗಿರ್ವಲದಲರಾತಿ ನಾಯಕರುಮೊರ್ಬರನೊರ್ಬರೆ ಗೆಲ್ವ ತಕ್ಕಿನೊಳ್ Pb. 10, 52; Ap. 14, 134.

ತಕ್ಕುಮೆ takka-ume. fitness, etc. (Śmd. 248).

***ತಕ್ಕೂರ್ಮೆ takkūrme.** reputation, fame. ಬಟಿಲ್ದೊಡೆನ್ನ ಕುಲಮುಂ ತಕ್ಕೂರ್ಮೆಯುಂ ಮಾಸದೇ Pb. 1, 71. *cf.* ಕೂರ್ಮೆ.

ತಕ್ಕೆ takke. 1. = ಟೆಕ್ಕೆ 2, ತಬ್ಬು 2, ತರ್ಕೆ, ತಲ್ಚಿ, ತೆಪ್ಪು, ತೆಕ್ಕಿ, ತೆಕ್ಕೆ 1. embracing; an embrace (J. 6, 34; 28, 5). 2, the amount of wood, etc. that can be grasped with the arms at once (My.). — ತಕ್ಕೆ ಕೊಳ್. to embrace. ತಳಿರ್ವಾಗಿಸಿ ನಿನ್ನ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ಕೆಳದಿಯರ್ ಏಂ ತಕ್ಕೆ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದರ್ ವಿರಹಾಕುಲೆಯಂ? (Śmd. 133). — ತಕ್ಕೆಗೊನ್ದಿಸು. -ಒನ್ದಿಸು. to link (to oneself) for an embrace, to embrace (J. 26, 21).

ತಕ್ಕೆ takke. 2. = ಟೆಕ್ಕೆ 3, ತಳಕು 1, ತಳೆ 2, ತೆಕ್ಕೆ 2. joining, coupling; an associate, a mate (used of animals, My.). 2, an accumulation, a heap (as of grass, etc.), a number of persons or beasts assembled together, a putting together (of clothes, etc., My.). — ತಕ್ಕೆ ಹಾಕು. to tie any restive animal to a tame one (My.).

ತಕ್ಕೆಯ್ಸು takkeysu. = ತಬ್ಬು 1, ತರ್ಕಯಿಸು, ತರ್ಕವಿಸು, ತರ್ಕಿಸು, ತರ್ಕೆಯ್ಸು, ತಲ್ಚಿಸು, ತಲ್ಚೆಯ್ಸು. to embrace, etc. [ತಕ್ಕೆಯ್ಸಿ ಭುಜತುಮ್ಬಿ ಲಿಂಗ ಸ್ಪರ್ಶನವ ಮಾಡದೆ ಅಕ್ಕಟಾ! ಸಂಸಾರ ವೃಥಾ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ Bv. 516]; (Bp. 59, 24; Rām. 1, 16, 17; J. 2, 49; 4, 60. 72).

ತಕ್ಕೊಳ್ಳು takkoḷḷu. to take. see s. ತರ್-.

ತಕ್ಕೋಲ takkōla. the tree Pimenta acris. 2, a particular fragrant drug (ದ್ವಿಜೆ, ಹರೇಣು, ರೇಣುಕೆ, ಭಸ್ಮಗನ್ಧಿನಿ, etc., ರೇಣುಕ ಎಮ್ಬುವ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ Si. 152; M.: Illicium anisatum; Te.: Clerodendrum inerme Heyne; T.: different kinds of perfume).

ತಕ್ಕೋಲಕ takkōlaka. the aromatic fruit of Clerodendrum inerme (My. Amara).

ತಕ್ತೆ takte. = ತಕತೆ. a tabular statement, list, etc.; an account of particulars, as of receipts, expenses, etc. (My.; Mhr., H. ತಕ್ತಾ; Br.).

ತಕ್ಯ takya. a pillow, a cushion, or pad (Mhr., H. ತಕ್ಯಾ). ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಣ್ಡುವವನಿಗೆ ತಕ್ಯ ಯಾತಕ್ಕೆ? (Prv.).

ತಕ್ರ takra. *buttermilk with a fourth part of water* (according to others with still more water; ಅಳೆ Mr. 182). see ಅಳೆ, ಕಟಲ್. ತಕ್ರ ಶಕ್ರನಿಗೆ ಸಹಾ ದುರ್ಲಭ (Prv.). see Prv. s. ಶುಕ್ರ.

ತಕ್ರಬಲಿ takra-bali. a kind of dish or food. ಮೂಲಂಗಿ ನೊದಲಾದವು ಉಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲಂಗಳೊಳ್ ಪುಳಿವೆರಸಲ್ ಅವು ತಕ್ರಬಲಿಗಳಕ್ಕುಂ (Mr. 219).

ತಕ್ಷ takṣa. a cutter; *a carpenter.*

ತಕ್ಷಕ tākṣaka. *a carpenter.* 2, *one of the principal serpents of pātāla.* 3, N.

ತಕ್ಷಣ takṣaṇa. Tbh. of ತತ್ಕ್ಷಣ. (My.; Te.).

ತಕ್ಸೀರು taksīru. = ತಕಸೀರು. an offence. (My.).

ತಗ taga. 1. = ತಗವೆ, ತಗೆ 2, ತಡ 1, ತೆಯ್ಯ. stop, delay, etc. (ತಡದರ್ಥಂ Ct. I, 46; see ತಗೆ 1, ತಂಗು).

ತಗ taga. 2. = ತಗದು 1, ತಗೆದು. P. p. of ತಗೆ 1. see J. s. ತಗೆ 1 (ತಗ ತಗವ, ತಗ ತಗದು).

ತಗಚಿ tagaci. = ಚಗಚಿ, etc. a kind of plant. (ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ, ಪ್ರಪುನಾಟ, ಏಡಗಜ, ದದ್ರುಘ್ನ, ಚಕ್ರಮರ್ದಕ, etc. Nr. *a;* My.; Sk. ತರ್ಕಿಣ, ತರ್ಕಿಲ, ತರ್ಬಟ).

ತಗಚೆ tagace. = ತಗಚಿ, etc. (Hlā.; My.). 2, the undershrub Cassia occidentalis L. (St. & Pl.). 3, the Indian mulberry tree, Morinda citrifolia L. (St. & Pl.). see ದೊಡ್ಡ-.

ತಗಜೆ tagaje. = ತಗಚಿ, etc. (Nr. *b*).

ತಗಡಿ tagaḍi. = ತಿಗಡಿ. fraud. (My.).

ತಗಡು tagaḍu. metal beaten into a plate, a flat piece or sheet of metal (My.; Te., M. ತಗಡು, ತಗಿಡು; Mhr. ತಕಟ). see B. 3, 86; 4, 96. 124; Prv. s. ಬೇಗಡೆ.

ತಗಣಿ tagaṇi. = ತಗಣೆ, ತಗುಣೆ, ತಿಗಣೆ, ತಿಗುಣೆ. a bug (S. Mhr.; B. 1, 24; Tu. ಚಗುಳೆ, ತಗುಲೆ; Mhr. ಢೇಕೂಣ). — ತಗಣಿ ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a peculiar thing or article of a peasant's cart (S. Mhr.).

ತಗಣೆ tagaṇe. = ತಗಣಿ, etc. (My.). ತಗಣೇ ಉಪದ್ರ ಮಗಳಿಗೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). ತಗುಳೆ. see Sp. s. ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕು.

ತಗದು tagadu. 1. = ತಗ 2, ತಗೆದು. P. p. of ತಗೆ 1, q. v.

ತಗದು tagadu. 2. (fr. ತಗು). that is not fit or proper [ಅನ ವಸ್ತು ಪೇಱಂ ಪೇಱೊಡೆ ತಕ್ಕುದು ತಗದುದುಮನಱಯಲಕ್ಕುಂ Vr. 116, 3]; (Abh. P. 14, 93).

ತಗರ್ tagar. 1. to be stopped or impeded; to impede, etc. [ಒದಱುತ್ತುಂ ಪರಿತನ್ದು ತಾಗಿ ತಗರ್ದಂ ಗಂಗಾಸುತಂ ಭೀಮನಂ Pb. 11, 10]; (ಗತಿಬನ್ಧನ Śmd. Dh., Śm. 104; ತಗೆ Śmd. II, Kk. 93).

ತಗರ್ tagar. 2. ತಗರು. = ಟಗರು, etc. a ram (ಅಜಭೇದ Śmd. Dh.; ಅಜ Śm. 104; ಏಲಕ, ಏಡಕ, ವೃಷ್ಣಿ, ಮೇಷ, etc. Nr.; My.; Te.; Bp. 29, 4; Mhr., H. ತಗರ, ತಂಗಡೀ). [ಅನೆ ತಗರೊಳೋ ರನ್ತಪ್ಪುದು Vr. 34, 18; ತಗರ ಬೆನ್ನಲಿ ಹರಿವ ಸೊಣಗನನ್ತೆ Bv. 641]. — ತಗರ್ದೇರ. -ತೇರ. having a ram for his vehicle: fire (ಅನಲ Śm. 11). — ತಗರ್ವೆಣಗಿಸು. -ಪೆಣಗಿಸು. to cause rams to fight (J. 6, 39).

ತಗರ tagara. 1. = ತವರ. etc. Tbh. of ತಮರ or ತ್ರಪು. tin (My.; Te., T., M.).

ತಗರ tagara. 2. a shrub with fragrant white flowers, cultivated in gardens, Tabernaemontana coronaria Br. (ನನ್ದಿವಟ್ಟ Mr. 125; Te. ತಗರೆ.= ನನ್ದಿವರ್ಧನ).

ತಗರ್ಚೆ tagarce. = ತಗಚೆ, etc. a kind of plant. (ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ, ಏಡಗಜ, etc. Si. 159). [Tu. ತಜಂಕ್].

***ತಗರ್ತಲೆ tagartale.** a kind of arrow? ನಾರಾಚಂ ತಗರ್ತಲೆಯಂ ನೆಱನರಿವ ಕಣೆ ಗೆಲೆಯಮ್ಬು Pb. 13, 39.

ತಗಲಿಸು tagalisu. = ತಗಿಲಿಸು, ತಗುಲಿಸು. to cause to come in contact with, etc. ಚೈತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರನಾದರೂ ಮೆಯ್ ತಗಲಿಸ ಕೂಡದು (Prv.).

ತಗಲು tagalu. = ತಗಿಲು, ತಗುಲು, ತಗುಳ್. to come in contact with; to touch; to hit (v. i., My.; Te. ತಗಲು, ತಗುಲು); to have sexual intercourse with (My.). ತಗಲಿದವನಿಗೆ ಹಗಲಿರುಳೇನು? (Prv.). see Si. 198. 247; B. 3, 45. 82; 5, 56. — ತಗಲಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to come in contact, etc. (B. 5, 224). — ತಗಲು ಹಾಕು. (*i. e.* ತಗಲ-). to bring into contact, to join, to attach (My.). ತಗಲು ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಸಂಗೂಢ, ಸಂಕಲಿತ Si. 379; see also 303).

ತಗಲು tagalu. = ತಗುಲು, ದಗಲ್, q. v. (B. 4, 51; T. ತಗಲ್).

ತಗಲುಗಾಱ tagalu-gāra. a dishonest man, a cheat (My.). ತಗಲುಗಾಱನಿಗೆ ಬಗಲ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನ (Prv.).

ತಗವುದು tagavudu. = ತಗಹು 1. see s. ತಗೆ 1.

ತಗವೆ tagave. (fr. ತಗೆ). = ತಗ 1. stop, delay; an impediment. ತಗವಪ್ಪೊಡೆ (= ತಗವೆ ಅಪ್ಪೊಡೆ, Śmd. 67, o. r. ತೆ-).

ತಗಹು tagahu. 1. = ತಗವುದು. an obstacle; a hindrance, an impediment (ಪ್ರತಿಬನ್ಧ, ವಿಷ್ಕಮ್ಭ Mr. 453). [ಧ್ಯಾನದ ಧ್ಯೇಯಬಳವಟ್ಟು ಅನನ್ನಿಪಂಗೆ ತಪದ ತಗಹೆಲ್ಲಿಯದೊ? Cv. 683]. ತಗಹಿಂ ಸಿಲ್ಕಿದಂ (Śmd. 157).

ತಗಹು tagahu. 2. (fr. ತಗು). connection (Bp. 28, 54; Rām. 6, 13, 8); a continuous line or row; order (ಪರಿವಿಡಿ, ಪಂಕ್ತಿ Śm. 105).

ತಗಹುದು tagahudu. (for ತಗಪುದು, 3rd person singular of a verb ತಗಸು, fr. ತಗು). it joins, it comes upon one (Bh. 1, 10, 13).

ತಗಾದೆ tagāde. urging for payment, dunning (My.; Mhr., H. ತಗಾದಾ). 2, a claim, suit, or dispute (Br., R., as H.).

ತಗಿಚಿ tagici. = ತಗಚಿ, etc. (ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ, etc. Si. 159).

ತಗಿಲಿಸು tagilisu. = ತಗಲಿಸು, etc. (My.; Si. 63).

ತಗಿಲು tagilu. = ತಗಲು, etc. (My.). ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ತಗಿಲಿದದು (ವ್ಯೂಢ, ಸಂಹತಿ Si. 418; see also 354. 273).

ತಗಿಸು tagisu. = ತೆಗಸು 1. to cause to take. (My.; B. 5, 161; *cf.* ತಕ್-).

ತಗು tagu. to be (joined), fit or proper, to suit (T., M., Te.). see ತಕ್ಕ, ತಗದು 2, ತಗಹು 2, ತಗಹುದು.

ತಗುಣೆ tagune. = ತಗಣೆ, etc. (ಮಶಕ Mr. 166). ಮೊಗೆ ನೀರಿನೊಳಗೊನ್ದು ನೆಗೞ್ ಆಡಿದನ್ದಿಗೆ, ತಗುಣೆ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯ ಹಿಡಿದನ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಯ ನಮ್ಬುವದು (Sp.).

ತಗುಲಿಸು tagulisu. = ತಗಲಿಸು, etc. (My.).

ತಗುಲು tagulu. = ತಗಲು, etc. (My.).

ತಗುಲು tagulu. = ತಗಲು, etc. a trick, fraud. (My.).

ತಗುಲುವಿಕೆ taguluvike. touching, etc. ಬೇನೆ ತಗುಲುವಿಕೆ (ಸ್ಪರ್ಶ, etc. Si. 392).

ತಗುಸಿ tagusi. decrease, want, deficiency, defect, scarcity (ಕುನ್ದು Bhn. 52; T. ತವಕ್ಕ; see ತವು 1; ತಗ್ಗು 1).

ತಗುಳ್ tagul̤. = ತಗುಲು, etc., ತಗುಳು 1. to be joined together; to come near, to approach, to meet, to unite oneself with; to commence (ಸನ್ಧಾನ Śś.; ಅಯ್ದು Śmd. Cm. 15. 189. 219. 279. 381; ಪತ್ತು 136; ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡಿರು 348; ಬರ್ 381). [ಲೇಸಕ್ಕುಮಭೇದರೂಪಗುಣಮಾಗಿ ತಗುಳ್ದಿರೆ ಮೇಣ್ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ Kr. 1, 117; Pb. 1, 3; Ap. 1, 5]. 2, to run after; to chase, to pursue; to drive away; to push back (ಅನುಧಾವನ Śmd. Dh.). P. p. ತಗುಳ್ದು, ತಗುಳ್ದಂ (Śmd. 49). see Śmd. 80; Cpr. 3, 9; 5, 79; Abh. P. 4, 38; 10, 91 va.; Bp. 3, 36; 21, 20; 37, 19; 51, 67; 54, 36; Rśv. 8, 102; Śśv. 4, 99 va.; J. 5, 27; 8, 39; 24, 67; 25, 27. 30; ಬೆನ್ದಗುಳ್.

ತಗುಳಿಸು tagul̤isu. to chase, to drive away (Bp. 60, 27).

ತಗುಳು tagul̤u. 1. = ತಗುಳ್. to be joined. P. p. ತಗುಳಿ. (Bp. 13, 21. 23; 43, 52; 50, 54. 80; 57, 37; 59 sum; Bhāgavata 10, 17, 21).

ತಗುಳು tagul̤u. 2. coming near, etc. — ತಗುಳು ಮಗುಳು. approaching and receding (J. 22, 29).

ತಗುಳ್ಚು tagul̤cu. 1. to join (v. t.), to attach, to put to [ನುಡಿಯಂ ತಗುಳ್ಚಿ ನೋಟಂ ನುಡಿ ಪರಿಛಯಮುಮಂ ತಗುಳ್ಚಿ Kr. 3, 203; Pb. 6, 24]; (Cpr. 6, 64 va.). ಕೋಡ ಮೊನೆಯೊಳ್ ತಗುಳ್ಚಿದ ಸೂನುಗಿಗತ್ತಿ (Rśv. 6, 11 va.). 2, to join oneself to, to get to, to come under the rule of. ಅರೆ ವಸ್ತು ವಿನರ್ಥಮನ್ ಉಸಿರುತ್ತಿರೆ ಸಂಹಿತೆಯಂ ತಗುಳ್ಚುವುದು (ಅಯ್ದುವುದು, Śmd. 77 Cm.). 3, to undertake anything, to engage in (ಉದ್ಯೋಗ Śmd. Dh.); to employ. ಕೊಟಿ ಸಕ್ಕದಮಂ ತಗುಳ್ಚಿ (Śmd. 78).

ತಗುಳ್ಚು tagul̤cu. 2. (to put fire to), to set on fire, to kindle, to damage with fire (ಅಗ್ನಿಬಾಧನ Śmd. Dh.; cf. ತಾಗುಳ?).

ತಗುಳ್ಪ tagul̤pa. the state of being joined, union (Cpr. 8, 96).

***ತಗುಳ್ಪು tagul̤pu.** = ತಗುಳ್ಪ. ನೆಲನಂ ಪರ್ವುವ ಬಳ್ಳಿಗಂ ಚದುರನೊಳ್ ಮೈವ್ಯೆಯೊಡಮ್ಬಟ್ಟು ತಳ್ತಲರ್ವಾ ಕೋಮಳೆಗಂ ತಗುಳ್ಪು ಪೆಱದೊನ್ದೆನ್ದಕ್ಕುಂ Ap. 12, 19.

ತಗೆ tage. 1. to stop, to arrest, to obstruct, to impede; to stun (ಸ್ತಮ್ಭನ Śmd. Dh.; ತಗರ್ Śmd. II; T. ತಗ್ಗೈ; see ತಂಗು 1, ತಡೆ 1). P. ps. ತಗ, ತಗದು, ತಗೆದು. ತಗೆದುದು (ತಳ್ವೊಯ್ದುದು, ಅಳಿಕಿಸಿದುದು, ಅಣ್ಡಲೆದುದು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.). ತಗದುದು (ತಗರ್ದುದು Kk. 93; Cpr. 9, 102 va.). ತಗ ತಗವ (J. 12, 22). ತಗ ತಗದು (J. 8, 39). — ತಗವುದು. = ತಗಹು 1. arresting. 2, an impediment (ವಿಷ್ಕಮ್ಭ, ಪ್ರತಿಬನ್ಧ Hla.). 3, a trap, a snare (ಉನ್ಮಾಥ, ಕೂಟಯನ್ತ್ರ Hla.).

ತಗೆ tage. 2. = ತಗ 1, etc. stopping, etc. — ತಗೆವುಗಿಲ್. -ಮುಗಿಲ್. an obstructing cloud: the state of being greatly clouded (Abh. P. 9, 84).

ತಗೈರು tagairu. dismissal, turning out (My.; Br. H.).

ತಗ್ಗಚ್ಚಿ taggacci. = ತಗರ್ಚೆ, etc. a kind of plant. (ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ, ಏಡಗಜ, etc. Si. 159).

ತಗ್ಗಿ taggi. = ತಕ್ಕಿಲೆ. vegetable. (ಜಯೆ, ಜಯನ್ತಿ, ತರ್ಕಾರಿ, etc. Mr.; ಜಯೆ, etc., ತಕ್ಕಿಲೇ ಗಿಡ Si. 137). 2, N. of a tree (ಕರಿ Mr. 118). 3, a large shrub, Clorodendron phlomoides L. f. (St. & Pl.). see Bp. 45, 41.

ತಗ್ಗಿ taggi. tuggee, the practice of strangling and robbing, the practice of child-stealing (My.; H. ಠಗೀ).

ತಗ್ಗಿಸು taggisu. to make low; to bow, as the face or head; to lessen; to appease (My.; B. 4, 181). ತಗ್ಗಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಶಾನ್ತ, ಶಮಿತ Nr.).

ತಗ್ಗು taggu. 1. = ತಗ್ಗ್ರ್, ತಟ್ಟು. to be or become low; to be depressed; to be bent down or inclined; to stoop (v. i.); to be humble, to humble oneself; to become less, to decrease; to fall in price; to be appeased, etc. (C.; Te. ತಗ್ಗು, ತಱಗು, ತಱುಗು; Tu. ತಗ್ಗು). ತಗ್ಗಿದ ನೆಲ (ಪ್ರವಣ Nr.). ತಗ್ಗಿ ಇರ್ದುದು (ಅಧಃಕ್ಷಿಪ್ತ, ನ್ಯಂಚಿತ Mr. 449). ತಗ್ಗಿದವ ಎನ್ದಿಗೂ ನುಗ್ಗಾಗ (Prv.). see Cpr. 2, 44; Bp. 13, 25; 21, 40; 28, 55; 45, 41; 47, 16; Prv. s. ಮೆಟ್ಟು 1.

ತಗ್ಗು taggu. 2. = ತರಗು, ತಾಗು 4, ತೆಗ್ಗು. low ground; the state of being low; a depression, a sinking; a declivity; a hole; a flat, a valley; diminution; decrease; diminutiveness; scarcity, dearness; etc. (C.; Te.). ತಗ್ಗಾದ ಗುಜ್ಜು (ವಾಮನ, ನೀಚ, etc. Si. 372). ಅಗಲ ಉದ್ದಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ತಗ್ಗುಗಳಿಲ್ಲದೇ ಇರುವನ್ತಾದು (ನಿಘ 400). (Dp. 65. pallavi). see Prv. s. ಬೊಗ್ಗು 1. — ತಗ್ಗಾಳು. -ಆಳು. a dwarfish man (My.). — ತಗ್ಗುಗದ್ದೆ. a low paddy-field. ತಗ್ಗುಗದ್ದೆಗೆ ಮೂಱು ಬೆಳೆ, ಎತ್ತರ ಗದ್ದೆಗೆ ಒನ್ದೆ ಬೆಳೆ (Prv.). — ತಗ್ಗುದವಸ. dear grain (My.). ತಗ್ಗುದವಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಗ್ಗಾ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). — ತಗ್ಗುದಿನ್ನೆ. dale and hill, low and rising ground, flats and prominences (My.; B. 4, 66). — ತಗ್ಗುನೆಲ. = ತಗ್ಗುಭೂಮಿ. (My.). — ತಗ್ಗುಬ್ಬು. -ಉಬ್ಬು. = ತಗ್ಗುದಿನ್ನೆ. (My.). — ತಗ್ಗುಭೂಮಿ. low ground; a flat (My.; B. 4, 116). — ತಗ್ಗುಮುಗ್ಗು. ups and downs, unevenness (My.; ವಿಷಮ G.; Te. ತಗ್ಗುಮೊಗ್ಗು). — ತಗ್ಗುಶ್ರುತಿ. a note below the key, a deadened or muffled tone (My.).

ತಂ-taṅ. ತಣ್-. = ತಣ್-, ತನ್ 1-, ತಮ್ 2-. coolness. — ತಂಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. = ತಣ್ಣದಿರ್. a cool ray. — ತಂಗದಿರ. -ಅ 3. = ತಣ್ಣದಿರ. who has cool rays: the moon (ಚನ್ದ್ರ Kk. 11 b). — ತಂಗದಿರ್ಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. (Rśv. 1, 50). — ತಂಗದಿರ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the Greek partridge, as subsisting upon moonbeams (ಚಕೋರ Kk. 21). — ತಂಗಾಳಿ. = ತಣ್ಗಾಳಿ. a cool breeze. ತಂಗಾಳಿ ಕಣ್ಡರೆ ಮಂಗನಾದರೂ ಉಲ್ಲಾಸಿಸುತ್ತದೆ (Prv.). see Bh. 1, 5, 5. 10; J. 2, 65; 3, 8; 17. 40; 30, 19. — ತಂಗೊಳ. -ಕೊಳ. = ತಣ್ಗೊಳ. a cool pond (Rśv. 2, 37; V. 4, 3; J. 30, 36).

ತಂಕ taṅka. = ಟಂಕ, etc. a stone cutter's chisel. (Sk.).

ತಂಗಳ taṅgal̤a. = ತಂಗಳು. (My.; Te. ಚಲಿದಿ, ಚದ್ದಿ). ಹಂಗಿನ ಅರಮನೆಗಿನ್ತ ಇಂಗಡದ ಗುಡಿ ಲೇಸು; ಭಂಗಬಟ್ಟು ಉಣ್ಬ ಬಿಸಿಯನ್ನಕಿನ್ತಲು ತಂಗಳವೆ ಲೇಸು! (Sp.).

ತಂಗಳು taṅgal̤u. = ತಂಗಳ. any cold food, as rice, bread, etc., stale food (My.). [Tu. ತಙ್ಙಣ]. ಇದ್ದ ತಂಗಳು ನನಗಿಕ್ಕು, ನಿನಗೆನ್ದೆನ್ದಿಗೂ ಹಸಿವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. — ಉಡಕ್ಕಿಲ್ಲದವ ಮೆಯ್ಲಿಗೆಗೆ ಹೇಸ, ಉಣ್ಬಕ್ಕಿಲ್ಲದವ ತಂಗಳಿಗೆ ಹೇಸ. — ಎಂಜಲಿಗೆ ಹೇಸದವಳು ತಂಗಳನ್ನಾ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ತಂಗಳುಣ್ಡ ಬಡ್ಡಿ ಗಣ್ಡನ ಹಸಿವೆ ಅಱಿಯಳು (Prvs.). ತಂಗಳ ಮ್ಹಾಂಸ (My.; B. 5, 287). see Prv. s. ತಂಗಿ and ತಮ್ಮ.

ತಂಗಿ taṅgi. a younger sister (C.; T. ತಂಗೈ, M. ತಂಗೆ; Tu. ತಂಗಾಡಿ; Te. ಚೆಲ್ಲೆ, ಚೆಲ್ಲಿ). [ಇನ್ತು ಕೊಟ್ಟಂ ತಂಗಿಗೆ ಬಱವಱಿಯೆನ್ದಿನ್ತು ಸರ್ವಸ್ವಮೆಲ್ಲಮಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ. Pb. 5, 26]. ತಂಗಿಯ ಅಧಿಪಂ (ಶ್ಯಾಲಕ Mr. 313). ತಂಗಿ ಬಡವಳಾದರೆ ತಂಗಳ ಹಿಟ್ಟಿಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೇ? (Prv.). it is often used as an epithet of endearment for a female younger than oneself. see Bp. 3, 28; 24, 35; B. 3, 80. 81; 4, 177; Si. 191. 192; J. 30, 51; 31, 29; ಕಿಱುದಂಗಿ. — ತಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ತಂಗಿ. (My.; B. 3, 53).

ತಂಗು taṅgu. 1. = ತಳುಗು, ತಾಗು 3. to stop; to stay, to tarry, to sojourn, to lodge (My.; Tu., T.; M. ತಂಙು, ತಙ್ಙು; see ತಗೆ 1, ದಕ್ಕು 1). ಊರು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು. — ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಂಗಿದರೂ ಕಾಸಿನ ಆಸೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ತಂಗು taṅgu. 2. stoppage, halt; a day's journey (My.). — ತಂಗುಮನೆ. a lodging house (My.).

ತಂಗು taṅgu. = ಟಂಗು. (My.; Si. 271. 279). 2, tight (My.; Mhr., H.).

ತಂಗುಡ taṅguḍa. = ತಂಗು, ತಂಗುಳ. a horse's or an elephant's trappings (ಗುಟಿ, ಅಂಚೆ, ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Kk. 58, o. r. ತಂಗುಳ).

ತಂಗುಳ taṅguḷa. = ತಂಗುಡ, q. v.

***ತಂಗೆ taṅge.** = ತಂಗಿ. ಮುರಾರಿಯ ತಂಗೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು Pb. 4, 34; Ap. 8, 15 va.

ತಂಗೇಡಿ taṅgēḍi. the plant Cassia auriculata Lin. (My.; Te. ತಂಗಡಿ, ತಂಗೇಡು; M. ಚಿಮುಡೆ). — ತಂಗೇಡಿ ಚೊಬ್ಬಡೆ. chips of ತಂಗೇಡಿ (My.).

ತಚ್ಚಣ tat-caṇa. Tbh. of ತತ್‌ಕ್ಷಣ. forthwith, etc. (My.).

***ತಜಿನೆಪಲಯಿಗೆ tajine-paḷayige.** a royal flag? ಪಾಳಿಧ್ವಜಂಗಳುಂ ತಜಿನೆಪಲಯಿಗೆಗಳುಂ...ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನಂಗಳ್ Vr. 133, 19.

ತಜಿವಿಜಿ tajiviji. = ತಜವೀಜು. (My.).

ತಜಿವೀಜು tajivīju. investigating; planning, contriving, arranging (My.; Mhr., H. ತಜವೀಜ).

ತಜ್ಜ tad-ja. produced at that moment: immediate, instantaneous. (R.).

ತಜ್ಜ್ಞ tad-jña. knowing that; a knowing or intelligent man. (R.).

ತಂಜಾವೂರು tañjā-ūru. Tanjore (B. 4, 81; My.; T. ತಂಜೈ, ತಂಜಾವೂರ್).

ತಟ taṭa. 1. a sound in imitation of beating or throbbing. (*cf.* ತಟ್ಟು 1, ತಾಟು; Sk. ತಟತಟ, rumbling, etc.). — ತಟ ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to hammer, as a goldsmith (My.). 2, to wander about (My.). — ತಟ ತಟನೆ. rep. with repeated blows (Bp. 14, 17; *cf.* Mhr. ತಾಡಕನೆ, ಥಡಥಡ). 2, with repeated throbs or pulsations (2, 34; Te. ತೊಟ ತೊಟ). — ತಟ ಪಟ. reit. = ತಟ ತಟನೆ No. 2. (My.). 2, danger to life, extreme peril (ಪ್ರಾಣ ಬಾಧೆ Bhn. 66, o. r. only ತಟ). ತಟಕಿನಿಂದ ತಟ ಪಟವಾಯಿತು (Prv.).

ತಟ taṭa. 2. = ತೊಟ. an imitative sound. — ತಟ ತಟನೆ. rep. in many drops. ತಟ ತಟನೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿ (My.).

ತಟ taṭa. 3. (T. ತಟ್ಟು, scarcity; *cf.* ತಡ 3). — ತಟ ಮಟ. reit. deficiency, insufficiency, as of food; difficulty, trouble (My.; V. 38, 33). *cf.* ತಟ್ಟುಮುಟ್ಟು.

ತಟ- taṭa. 4. probably a meaningless prefix. ತಟವಟ. -ಮಟ. = ಅಟಮಟ. fraud, trickery, untruth (My.; Te. ತಟಮಟ, ತಟವಟ). — ತಟವಟಗಾಱ. a deceitful man, a liar (My.).

ತಟ taṭa. = ತಡ, (ತಡಿ, ತಡೆ), ದಡ. *the declivity or side of a hill* (ಸಾನು, etc. ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ Mr. 96). 2, *a bank or shore* (ದಡ Ct. II, 91; Nn. 51); a bound. 3, a term applied to certain parts of the human body, which have, as it were, sloping sides (see s. ಕಕುದ್ಮತಿ). 4, a field. 5, the sky or horizon. — ತಟವುಚ್ಚು. -ಉಚ್ಚು. to free oneself, or deviate from the boundary, to go beyond ordinary limits; to pierce right through (Bp. 22, 10; 40, 4; 46, 33).

ತಟಕು taṭaku. = ತೊಟ್ಟು 4. a drop, as of water, honey, etc. (My.; B. 4, 2); a small quantity, a little (ಕೊಂಚ, ತುಸ, ಅಲ್ಪ, ತ್ರುಟಿ, etc. Si. 370; My.; B. 3, 95). ತಟಕು ಬಿದ್ದು, ಮಠಾ ಕೆಡಿಸಿತು. — ತಟಕಿನಿಂದ ತಟಪಟವಾಯಿತು (Prvs.).

ತಟಕ್ಕನೆ taṭakkane. 1. = ತೊಟಕ್ಕನೆ. in drops (My.).

ತಟಕ್ಕನೆ taṭakkane. 2. = ಚಟಕ್ಕನೆ, ತಟಾರನೆ. quickly, suddenly (My.; Te. ತಟುಕನೆ). ತಟಕ್ಕನೆ ಸೀತ (My.). ತಟಕ್ಕನೆ ದೀಪವನ್ನು ಆಱಿಸಿದನು (My.).

ತಟಜ taṭa-ja. born on or near the shore (Cpr. 1, 92).

ತಟವಾಣಿ taṭavāṇi. a female of the taṭṭu breed (R.; Mhr., H. ತಟಾಣೀ; Br., T. ತಟ್ಟುವಾಣಿ; see ತಟ್ಟು 2). 2, a trickish, deceitful woman (My.).

ತಟಸು taṭasu. = ತಡಸು 3. N. of a plant (ನಿಟಲ Mr. 120, o. rs. ತಡಸು, ನಿಟಲ, ನಿರಿಳ).

ತಟಸ್ಥ taṭa-stha. situated on a bank or shore; standing near; indifferent, neutral; standing still; awaiting intently (Sk., Mhr.). ತಟಸ್ಥನಾದವನಿಗೆ ತಪ್ಪೇನು? (Prv.).

ತಟಾಕ taṭāka. = ತಡಾಗ, q. v. a pond, etc. (ತೀರ್ಥ, ಕೆಱೆ Nn. 48; ಜಲಾಧಾರ, ಕೆಱೆ Mr. 417).

ತಟಾಕಬನ್ಧನ taṭāka-bandhana. the embankment of a tank (ಕೆಱೆಯ ಏರಿ Nn. 99).

ತಟಾಯ್ taṭāy. a contraction of ತಟ್ಟಿ ಹಾಯ್, to proceed after having touched, to pass by or over, as a village, a river (My.). ತಟಾಯ್ದು or ತಟಾದು ಹೋಗು (My.). 2, to pass right through, as a ball (My.).

ತಟಾಯಿಸು taṭāyisu. (*i. e.* ತಟ್ಟಿ ಹಾಯಿಸು). to make pass by or cross; to have oneself taken over, etc. (My.). ತಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ ತಟಾಯಿಸಿ ನಡದಾನು (Prv.). 2, to pass right through, as a ball (My.).

ತಟಾರನೆ taṭārane. = ತಟಕ್ಕನೆ 2. quickly, all at once (My.; Te. ತಟಾಲುನ, ತಥಾಲುನ; Mhr. ತಡಕ; *cf.* ತಟ್ಟನೆ).

ತಟಿ taṭi. = ತಟ, ತಟೆ, ತಡಿ, ತಡೆ, ದಣ್ಣೆ 1, ದಣ್ಣೆ 2. *a shore or bank.*

ತಟಿತ್ taṭit. = ತಟಿತ್ತು (Śmd. 106). lightning (Rśv. 8, 99; My. Amara; Sk. ತಡಿತ್, ತಳಿತ್).

ತಟಿತ್ತು taṭittu. = ತಟಿತ್, q. v.

ತಟಿದ್ವಲ್ಲರಿ taṭit-vallari. forked lightning (Abh. P. 5, 53 va.).

ತಟಿನಿ taṭini. having a bank: *a river.*

ತಟಿನ್ಮಾಲಿಕೆ taṭit-mālike. a garland of lightnings (V. 14, 27).

ತಟಿಲ್ಲತೆ taṭit-late. forked lightning (Bp. 61, 66; the correct form is ತಟಿಲ್ಲತೆ).

ತಟೆ taṭe. = ತಟ, ತಡೆ. (Sk.).

ತಟ್ಟ taṭṭa. = ಚಟ್ಟ 2, etc., ತಟ್ಟು 3, ತಟ್ಟೆ 1, ತಡ 4. flatness, levelness (Te., M. ತಟ್ಟ; T. ತಟ್ಟೈ; T. ತಟ್ಟು, to flatten; *cf.* ಚಪಟೆ). 2, a thin, emaciated fellow (Bp. 51, 53). — ತಟ್ಟಂಗೈ. (Śmd. 386; Kk. 98). a flat palm of the hand.

ತಟ್ಟನೆ taṭṭane. = ತೊಟ್ಟಗೆ, ತೊಟ್ಟನೆ, ತೊಟ್ಟನೆ. quickly; suddenly, all at once (My.; Tu., Te. ತಟ್ಟುನ; *cf.* ತಟಾರನೆ). ಜಟ್ಟಿಯಾದರೂ ತಟ್ಟನೆ ಹಾಱಬೇಕು. — (ಭಿಕ್ಷೆಗಾಱನು ಬರುವಲ್ಲಿ) ತಟ್ಟನೆ ಆಡಿದರೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಫಲ. — ತಟ್ಟನೆ ಬಾ! ಎನ್ನದರೆ ತುಟೀ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ (Prvs.). see J. 39, 44; B. 2, 40; Prv. s. ಪೊಟ್ಟಣ.

ತಟ್ಟಾಮಾಲೆ taṭṭāmāle. a play at which children turn round rapidly till they become giddy (My.).

ತಟ್ಟಿ taṭṭi. = ತಡಿಕೆ, q. v. a frame of bamboos, etc., a tatty (C.; T., M., Tu.; Mhr. ತಾಟೀ; T. ತೆಱ್ಱ, Te. ತಟ್ಟಂಚು, to join, to intertwine; see ತೆತ್ತು). 2, matting, a bamboo mat (My.; Mhr. ತಟ್ಟಾ). *cf.* also ಸೆಡು. — ತಟ್ಟಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Bh. 7, 6, 81). — ತಟ್ಟಿವೆಣೆ. -ಪೆಣೆ. to plait screens (ತಟ್ಟಿ ಮೆಡಱು Śmd. II; Kk. 76).

ತಟ್ಟಿ taṭṭi. = ತಟ್ಟು1. ತಟ್ಟಿ ಹೇಱುತೆತ್ತುವಂ ಧಾರೇಯಕನೆನಿಕು (Mr. 350).

ತಟ್ಟಿಯ taṭṭiya. flatness; want of liveliness or vigour (Bh. 2, 14, 61; *cf.* ತಟ್ಟೆ No. 2).

ತಟ್ಟಿಸು taṭṭisu. 1. to stammer, to stutter (T. ತತ್ತು, ತೆತ್ತು, to walk uncertainly; to stammer, etc.). — ತಟ್ಟಿಸಿ ಮಾತಾಡು. = ತಟ್ಟಿಸು. (ಉಗ್ಗು G.).

ತಟ್ಟಿಸು taṭṭisu. 2. to cause tap, etc. (My.).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 1. to tap; to touch; to come close, to come on in the way; to pat; to strike, to beat; to clap; to slap; to knock (ತಾಡನ Śmd. Dh.; Śm. 88; My.; Tu., Te., T., M.; *cf.* ತಡೆ, ತಾಟು 1; T. also ತಣ್ಣು, to touch); to clap on a thing, as cow-dung on a wall (My., T.); to drive, to beat off or back, to remove (My.; Te., T.; see ಪೊಱು-). [ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷಿಯ ಕಣ್ಪು ತಟ್ಟೆ Pb. 1, 70]. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಕುಮ್ಮಾರು ಮಕ್ಕಳ ಕುಣ್ಡೆ ತಟ್ಟಿದ (Prv.). see Bp. 32, 44; Śsv. 4, 81; B. 2, 53; 5, 176. 191. 199. 203. 221; ಮುನದಟ್ಟು; Prv. s. ತೊಟ್ಟು2. — ತಟ್ಟುಚ್ಚು. -ಉಚ್ಚು. to pass right through, as an arrow (J. 13, 18). — ತಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to knock one against the other. ಜೋಗಿ ಜೋಗಿ ತಟ್ಟಾಡಿದರೆ ಬುಡಿಡೆ ಬುಡಿಡೆ ತಟ್ಟಾಡಿತು (Prv.).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 2. touching (see ತಾಗುದಟ್ಟು); a slap or pat; a blow (My.; T., M.). ತಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೆ ಗಟ್ಟಿ (an ingot, etc.) ಆಗಲಾಱ (Prv.). 2, a blow or knock of disease, cholera, danger, death (M.); fatigue, exhaustion (My.). 3, the measles (S. Mhr.; Te. ತಟ್ಟಮ್ಮ, T. ತಟ್ಟಮ್ಮೈ). [— ತಟ್ಟುಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to knock and throw down. ಮೂಱು ಲೋಕದವರ ನಿದ್ರಾಂಗನೆ ಹೀರಿ ಹಿಣ್ಡಿ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವ ಮಾಡಿ ತಟ್ಟುಗೆಡಹಿದಳು Cv. 96]. — ತಟ್ಟುಮುಟ್ಟು. (= ತಟಮುಟ). a knock or blow of misfortune, a great strait or dilemma (My.).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 3. = ತಟ್ಟೆ, etc. flatness. [Tu.]. 2, the flat, *i. e.* the blade, of a sword. ಅಡ್ಡಾಯುಧದ ತಟ್ಟು (ಖಡ್ಗಫಲ, ಪುಷ್ಕರ Hlā.). — ತಟ್ಟುಬಳೆ. a flat, broad, plain bracelet (My.; Si. 219).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 4. = ಥಟ್ಟು. multitude. (ಸಮೂಹ Śs.; Mhr., H. ಥಾಟ; *cf.* ತಣ್ಡ).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 5. (Tbh. of ತಟ?). side; direction (C.; Te.; Te. also ತೊಟ್ಟು; Mhr. ಥಡ, a side or face). — ತಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. (ಬದಿಗಾಗು, ಸರಿ, ಕೆಲಸಾರು G.). — ತಟ್ಟುವರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to make go to one side or aside (Ṛsv. 6, 11 va.).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 1. = ತಟ್ಟಿ, ತಾಟು 2. sackcloth (My.; Mhr. ತರಟ, ತಾಟ). see ಗೋಣಿ-. 2, the cloth or cloak of a Bauddha or Jaina mendicant (ಕ್ಷಪಣಕಾಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh ; Śm. 88; ಸವಣರ ಉಳ್ಪುಡೆ Ct. I, 64; Bp. 51, 53 ?).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 2. a small breed of horses, a pony or tattoo (My.; Te., T., M.; Si. 273; Mhr., H. ತಟೂ, ತಟ್ಟೂ; see ತಟವಾಣಿ). [— ತಟ್ಟುಮಟ್ಟಿ. plain mud used for the religious mark on the forehead. ತಟ್ಟುಮಟ್ಟಿಯನಿಟ್ಟ ಭ್ರಷ್ಟಂಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಕಷ್ಟನ ಮುಟ್ಟಲಾಗ ದಯ್ಯಾ Cv. 366].

ತಟ್ಟುಕ taṭṭu-uka. a man who slaps, strikes, etc. (Śmd. 239).

***ತಟ್ಟುಪೊಟ್ಟು taṭṭupoṭṭu.** an onomatopoeic word conveying the noise of the shooting. ಸಮುಕಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿ ತಡವರಿಸಿ ತಟ್ಟುಪೊಟ್ಟೆನ್ದೆಚ್ಚುಮುಟ್ಟುಮಿಱುದು Pb. 10, 70 va.

ತಟ್ಟೆ taṭṭe. 1. = ತಟ್ಟು, etc. flatness, levelness (My.; T.). 2, a flat, lid-like bamboo or rattan basket for setting out fruits, wares, etc. (C.). 3, the same made of wood or metal, a platter or plate (ಪಾತ್ರೆ Mr. 212, o. r. ತಾಟ; My.; Tu.; M.; T. ತಟ್ಟೈ; Mhr. ತಾಟ; see ತಾಟ 1). see Bp. 12. 11; 33, 18; Si. 241; ಕೆಲದಟ್ಟೆ, ಪೊನ್ದಟ್ಟೆ. 4, a flat, young, beanless pod (*cf.* ಚಟ್ಟು). ತಟ್ಟೆ ಬಯಿಸಿಕೊಣ್ಡರೂ (though he is beaten and blamed for having stolen the pods) ತಟ್ಟೇ ಹುಳಿ ಚನ್ನಾಗಿದೆ (Prv.). — ತಟ್ಟೆಕಾಲು. the feet of a platter (My.); two cross legs, upon which the warp of a weaver's loom rests (R.).

ತಟ್ಟೆ taṭṭe. 2. a thick bamboo, or an areca-palm stem, split in two (My.; T. ತಟ್ಟೈ, ತಟ್ಟು, a corn stalk, see ದಣ್ಣು; a bamboo).

ತಟ್ಲೆ taṭle. a woman's shoe (S. Mhr.).

ತಡ taḍa. 1. = ತಗ 1, etc., ತಡಸ, ತಡಪು, ತಡವು 2, ತಡಹು 2, ತಡೆ 2, q. v., ತಳ್ 2, ತಳವು, ತಳು, ತಳುವು 2, ತಳ್ಪು 2. impeding (see s. ಪುಸಿ 1); check, impediment, obstacle, hold. 2, delay [Tu.]; (My.; J. 17, 37); etc. ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸೂಚ್ ತಡವಾಯಿತು (Śmd. 263). ತಡವ ಮಾಡುವವನ ಗೊಡವೆ ಬೇಡ (Prv.). — ತಡಕೆಯ್. a hand that checks or holds fast; an embrace. ತಡಕೆಯ್ಯಂ ಮಾಡಿದಂ (ಪಟಿಕ್ಕಿ ತಟಿಕ್ಕಿಯ್ಯಿದಂ Śmd. I; Śm. 2, 8; the ಪಟಿಕ್ಕಿ is not in Mdb. MS.). — ತಡಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ತಡೆಗಟ್ಟು 1. to stop, as water (My.). 2, to stop by charms, to charm, as snakes, tigers etc.; to tie a charm to the wrist, as against fever, to the ear, as against headache (My.; Te.). — ತಡಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a stone put as an impediment (My.). — ತಡಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. (Śmd. 206). = ತಡಂಗಾಲ್, ತಡೆಗಾಲ್. a foot that obstructs; a foot that comes athwart; hindrance (My.). 2, a trip, a false step. — ತಡಂಗಲಸು. -ಂ-ಕಲಸು. = ತಡಂಗಲಿಸು. to be obstructed, entangled, or mixed. ನಳನಳಿಪ ಕೇಸರದ ಸಸಿಯೊಳ್ ತಡಂಗಲಸಿ ಬೆಳೆದ ದವನದ ಕಣ್ಗೆವನ್ದ ವನದ ನಡುವೆ (Cpr. 7, 92 va.). — ತಡಂಗಲಿಸು. -ಂ-ಕಲಿಸು. = ತಡಂಗಲಸು. (Cpr. 1, 92; 6, 97 va.; 8, 98; V. 4, 12). — ತಡಂಗಾಲ್. -ಂ-ಕಾಲ್. (Śmd. 206). = ತಡಗಾಲ್. [ತೊಡರೆ ತಡಂ ಗಾಲ್ ಪೊಯ್ದೊಡೆ Pb. 11, 68]. — ತಡಗುಣ್ಡಿ. a hole or pit with a checking bank (ಜಲಪ್ರತ್ಯಯ Śmd. II; see s. ತಡಗುಣ್ಡಿಗೆ). — ತಡ ಗುಣ್ಡಿಗೆ. = ತಡಗುಣ್ಡಿ. (ಜಲಪ್ರತ್ಯಯ Kk. 76, o. r. ಜಲಪಾತ್ರೆ). [— ತಡ ತಡ. rep. haltingly. ಕುಡುಪುಂ ಕೈಯುಂ ಜತಿಯೊಳ್ ತಡತಡವರೆ ವಾದ ಕಂಗೆ Ap. 9, 32. — ತಡತಡಿಸು. faltering. ತಡತಡಿಸಿ ಯತಿ ನಿನ್ನಿರೆ ತೊಡ ರ್ಚಿ ಕೆಡೆ ಪೇಟ್ಟೊಡಕ್ಕುಮುದು ಯತಿಭಂಗಂ Kr. 1, 73. — ತಡದಡಿಸು. -ತಡಿಸು. = ತಡತಡಿಸು. ದಶನ ನಿಪೀಡಿತ ದಶನ ವಸನನಸಿಧೇನುವಂ ಕಿಱುತ್ತು ನಡನಡನಡುಗಿ ತಡದಡಿಸುತ್ತುಮಿಱಯಲ್ Ap. 2, 14 va.]. — ತಡಬಡಿಸು.

-ಪಡಿಸು. to impede, to cause to trip or stagger (Bp. 26, 28). see another ತಡಬಡಿಸು s. ತಡ 3. — ತಡಬಡು. -ಪಡು. to hesitate in walking, to trip (Dp. 59, 3). — ತಡ ಮಾಡು. to delay, to loiter, to be slow (C.; B. 2, 1; 5, 205. 235). [ಕೂರಿದುವಪ್ಪ ಕಣ್ಮಲರ್ಗಳಳ್ಕೆ ದರ್ಯೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ Pb. 4, 83; ಮನಂ ವಿನೋದ ರಸದೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ Ap. 5, 41]. see another ತಡ ಮಾಡು s. ತಡ 3. — ತಡಮ್ಬರೆ. -ಂ-ಪರೆ. to spread for opposition: to oppose; to repel; etc. (ತಡವ್ಪೊಯ್, ತಳ್ಪೊಯ್, ತೊಡರ್, ಮಾರ್ಕೊಳ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.). — ತಡವ್ಪೊಯ್. -ಂ-ಪೊಯ್. = ತಳ್ಪೊಯ್. (ಏರ್ಪೊನ್ Śmd. II; ತಡಮ್ಬರೆ, etc. Śs.). Cpr. 10, 83. — ತಡಮ್ಮೆಟ್ಟು. -ಮೆಟ್ಟು. to walk slowly [ತಾಗಿ ತಡಂಮೆಟ್ಟದೆ ಕಾದೆ Pb. 11, 7]; (Abh. P. 7, 27). — ತಡವಾಗು. -ಆಗು. delay to occur (Bp. 38, 34; C.; B. 3, 123). see another ತಡವಾಗು s. ತಡ 3. — ತಡ ಹಾಯು. to cross over or through obstacles: to pass right through (G. 40. 258).

ತಡ taḍa. 2. = ತಡದು, ತಡೆದು. P. p. of ತಡೆ 1, in ತಡ ಕೊಳ್ಳು, to delay, to wait; to keep down, etc.; to bear patiently (My.). ಸ್ವಾಮಿರಾಯನು ಸಿಟ್ಟು ತಡಕೊಂಡು (B. 3, 81; My.). ಕಡುಕೋಪ ಬನ್ದಾಗ ತಡಕೊಂಡವನೇ ಜಾಣ (Prv.).

ತಡ taḍa. 3. = ತತ್, ತಹ 2, ತಳ 1. perplexity, confusion, embarrassment, fear. (Te. ದಡೆ; *cf.* ತಟ 3, ದಡ 2; M. ತಙ್ಙು, to stop; to be entangled, see ತಂಗು). — ತಡ ಬಡ. reit. or dupl. = ತಡ, ತಡಮ್ಬಡ. (Bp. 40, 62; Te. ದಡಬಡೆ, ತಡಬಾಟು). — ತಡಬಡಾಯಿಸು. to get perplexed, etc. (My.). — ತಡಬಡಿಸು. = ತಡಮ್ಬಡಿಸು. to cause to get perplexed or to fail, to perplex, to disorder (Bp. 38, 19; 56, 17). 2, to get perplexed, confused, etc. (My.); to turn the wrong way. — ತಡಮಾಗು. -ಆಗು. to get perplexed or confused (Cpr. 7, 100). — ತಡ ಮಾಡು. = ತಡಮ್ಮಾಡು. to turn the wrong way (v. t.): to delude; to perplex; to cause to fear (ವಿಪರ್ಯಾಸ Śmd. Dh.; ತಳ್ಳಂಕಗೊಳಿಸು Śmd. II; Kk. 92). — ತಡಮ್ಬಡ. -ಂ-ಬಡ. = ತಡಬಡ. (ತಳ್ಳಂಕ Ct. II, 21). — ತಡಮ್ಬಡಿಸು. = ತಡಬಡಿಸು. (Bp. 47, 13; Rśv. 6, 33; C. Bp. 5, 13). — ತಡಮ್ಮಾಡು. -ಂ-ಮಾಡು. = ತಡ ಮಾಡು (Śmd. Dh.). — ತಡವಾಗು. -ಆಗು. = ತಡ ಮಾಗು. (Abh. P. 16, 93).

ತಡ taḍa. 4. = ತಟ್ಟ. flatness, levelness, etc. — ತಡಮ್ಬರೆ. -ಂ-ಪರೆ. levelness, evenness (ಸಮನೆನಿಪ್ಪ ಅರ್ಥಂ Kk. 69).

ತಡ taḍa. 5. touching, stroking; groping; (see ತಡವು 3). [ತಡಮಾದುದಮ್ಬರದೊಳಮ್ಬರಮೆಮ್ಬಿನೆಗಂ Pb. 12, 111]. — ತಡವರಿಸು. -ಪರಿಸು. (to cause oneself to run and feel about): to feel one's way, as with the hands or feet, to grope; to seek [ಅಮ್ಬರಮ್ಬರಂ ನೆಗೆದ ಧೂಳಿಯೊಳ್ ದೆಸೆಯಱಿಯದೆಯುಂ ... ಚಾತುರ್ವಲಂಗಳ್ ಮೊದಲ ಸಮುಕಟ್ಟುಗೆಟ್ಟು ತಡವರಿಸಿ Pb. 10, 70 va.]; (Bh. 2, 12. 38; ಅನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh. Mḍb., o. rs. ಅಸೌಷ್ಟನ, ಆಸೌಷ್ಟನ; My.; Grj. 4, 129; Bp. 53, 63; J. 18, 21). 2, to stroke (My.; Rām. 4, 3, 17).

ತಡ taḍa. Tbh. of ತಟ. a bank or shore, etc. (Śmd. 388 Mḍb.).

ತಡಕಸ taḍakasa. disturbance, vexation; hurt, injury (ಉಪಹತಿ Bhn. 52, o. r. ತಡಗಸ).

ತಡಕಿಸು taḍakisu. to cause to seek (My.).

ತಡಕು taḍaku. 1. to grope for, to seek (Rśv. 1, 23; My.).

ತಡಕು taḍaku. 2. = ತಡಿಕೆ, etc. a bamboo screen. (My.).

***ತಡಕು taḍaku.** 3. a stumbling block? ತಡಕುಂ ಪಿಟ್ಟೆಯುಮೊತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳಂ Pb. 3, 9.

ತಡಗಣಿ taḍagaṇi. = ತಡಗುಣಿ. the pulse Vigna (or Dolichos) catjang Endl. (My.).

ತಡಗಸ taḍagasa. = ತಡಕಸ, q. v.

ತಡಗುಣಿ taḍaguṇi. = ತಡಗಣಿ. (My.).

ತಡತ taḍata. (fr. ತಡೆ 1). the act of restraining or keeping down, as wrath; the state of being stopped, as water (My.); the state of lasting or wearing well, as cloth (My.).

ತಡದು taḍadu. = ತಡೆದು. P. p. of ತಡೆ 1. (C.).

ತಡಪ taḍapa. delay, slowness. — ತಡಪಮ್ಬೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to become slow (Cpr. 6, 69).

ತಡಪು taḍapu. hindrance (My.); impediment; a small plate at the end of a screw to prevent it from becoming loose (My.). [Tu. ತಡೆಪು, to obstruct]. 2, a small cloth that occasionally is tied to the lower back-part of the body, also over one's clothes, to do the service of an apron (My.)

***ತಡಬಡಿ taḍabaḍi.** anxiety, concern. ಊರ ಸೀಱಿಗೆ ಅಸಗ ತಡಬಡಿ ಹಡೆದನ್ತೆ Bv. 309.

ತಡವು taḍavu. 1. = ತಳಹು, ತಳುಗು, ತಳುವು 1, ತಳ್ವು 1. to stop (ಸ್ತಿಮಿತಭಾವ Śmd. Dh.; ಸ್ತಿಮಿತ Śm. 108).

ತಡವು taḍavu. 2. = ತಡ 1, etc. delay (My.). [ಇದಿರ್ಗೊಳೆ ತಮ್ಬುಲಮಂ ಕೊಳ್ಳದೆ ಮಾಣ್ದೀ ಮಗನ ತಡವಿದೇನಸುರಾರೀ Pb. 11, 115; ತಱಿಸನ್ದುದಗ್ರತಪಮಂ ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಣ್ಡು Ap. 2, 61; — ತಡವಪ್ಪುದು. -ಅಪ್ಪುದು. to be faltering, halting. ನುಡಿತಡವಪ್ಪುದೊನ್ದು ಮೊಗದೊಳ್ ಮುಱುಕಂ ದೊರೆಕೊಳ್ವುದೊನ್ದು Pb. 2, 49. — ತಡತಡವಪ್ಪುದು. rep. ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತಡತಡವಪ್ಪ ನಡೆಗಳುಂ Ap. 11, 70 va.]. — ತಡವು ಮಾಡು. = ತಡ ಮಾಡು. (Bp. 47, 45; 51, 68).

ತಡವು taḍavu. 3. = ತಡಹು 1, ತಳುಕು 1. to touch or rub gently with the hand, to stroke (ಕರದೆ ನೇವರಿಸು Śm. 108; My.; Te., T., M.; B. 1, 26; 2, 26; *cf.* ತಟ್ಟು 1). ತಡವಿದರೆ ಮುಡಿ ಸಹಾ ಕೆಡುವದು (Prv.). see ಮೆಯ್ದಡವು. 2, to feel one's way with the hands, to grope (ಹಸ್ತಾನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; My.; Te., T., M.).

ತಡವೆ taḍave. a time, a turn (My.; Te. ತಡವು, ತಡವೆ, ತೇಪೆ, T. ತಡವೈ, ತಾಟ್ಟ).

ತಡಸಲು taḍasalu. = ತಡಸು 2. (My.).

ತಡಸಲು taḍasalu. a water-fall (S. Mhr.; Mhr. ಧಡಕಣೇಂ, to dash against, as water, etc.).

ತಡಸು taḍasu. 1. to stay, to wait (C. Bp. 47, 22). 2, = ತಡಿಸು. to stop, to hinder, to impede. 3, to cause to halt or stop (J. 6, 51. 55).

ತಡಸು taḍasu. 2. the state of impeding one another or of being in one's way, as thickset plants in a paddy-field (My.).

ತಡಸು taḍasu. 3. = ತಟಸು, q. v. N. of a plant. — ತಡಸಿನ ಗಿಡ. a moderate tree with small eatable fruits, Grewia tiliaefolia Vahl. (Z.; My.).

ತಡಹು taḍahu. 1. = ತಡವು 3. to stroke (Bh. 8, 7, 28; J. 31, 59).

ತಡಹು taḍahu. 2. = ತಡ 1, etc. stop, cessation, etc. (J. 10, 42).

ತಡಾಕ taḍāka. = ತಟಾಕ, ತಡಾಗ. a pond, etc.

ತಡಾಕು taḍāku. smartness, shrewdness (My.; fr. Mhr. ತಡಕ).

ತಡಾಗ taḍāga. *a pond, a pool, a reservoir.*

ತಡಿ taḍi. 1. = ತಟಿ, ದಡಿ 1. a thick staff, a cudgel (T., M.; M. also: stout, robust; T., M. ತಡಿ, to grow thick; to become heavy and fat, as the body; to swell; *cf.* ದಟ್ಟ). — ತಡಿ ಕೋಲ್. dupl. = ತಡಿ. (Rāghc. 17, 67; T.).

ತಡಿ taḍi. 2. wet, damp, moistness (Te.; *cf.* ತಣ್). — ತಡಿ ಪುಡಿ. the state of being not sufficiently or properly mixed with water, etc., as clay, etc. (My.).

ತಡಿ taḍi. 3. = ದಡಿ 2. a saddle made of woollen or cotton cloth (C.); a mattress (C.).

ತಡಿ taḍi. 4. = ತಡೆ 1. (C.).

ತಡಿ taḍi. = ದಡ್ಡ 1, etc. Tbh. of ತಟ (Śmd. 338 Mdb.; Ct. II, 91). (ಮರ್ಯಾದೆ, ಕೂಲದೇಶ Hlā., Mr. 406). ತೊಱೆಯ ತಡಿ (ತೀರ, ತಟ, ಕೂಲ, etc. Nr., Hlā.). ಎರಡು ತಡಿಯ ನಡು (ಪಾತ್ರ); ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯ ಬನ (ವೇಲಾವನ Hlā). ಸಮುದ್ರದ ತಡಿ (ಜಲಧೀತೀರ Nn. 152). see Śmd. 273; Cpr. 1, 129; Līlv. 3, 2; [Bv. 82]; Bp. 52, 11; 60, 46; Bh. 1, 5, 5; C. Bp. 2, 4. [— ತಡಿಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to reach the other shore. ಈ ಸಂಸಾರಾಮ್ಬೋಧಿಯನೀಸುವ ನಿನಗಿದುವೆ ನಾವೆ ತಡಿಗಾಣ್ಬೆಯನಾಯಾಸದೊಳೆ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಸಾದಮನಡರಲಿವುವೆ ಸೋಪಾನಂಗಳ್ Ap. 5, 60].— ತಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ತಡಿವಿಡಿ. (Rśv. 1, 102 va.). — ತಡಿದಡಿ. -ತಡಿ. rep. (Cpr. 1, 90; 5, 39 va.; 7, 32). — ತಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to be along shore [Pb. 5, 55; Ap. 1, 55 va.]; (Cpr. 1, 82; 5, 45; Rśv. 6, 9).

ತಡಿಕೆ taḍike. = ತಟ್ಟಿ No. 1, ತಡಕು 2, ದಡ್ಡಿ 2. a frame of bamboos, straw, leaves, etc., used as a door, blind, screen, etc., a tatty (My.; Te.). — ತಡಿಕೆವಲೆ. a framework-net used by fowlers (Bh. 3, 13, 23; Abhā 2, 72).

ತಡಿತ್ taḍit. = ತಟಿತ್. *lightning.*

ತಡಿತ್ವತ್ taḍit-vat. *a cloud.*

ತಡಿಸು taḍisu. to stop; to detain, to hinder; to keep off (My.). see Prv. s. ಪಿತೂರಿ, ಮಱಿ.

ತಡೆ taḍe. 1. = ತಗೆ 1, ತಡಿ 4. to allow time to pass, to delay, to lose time; to wait, to loiter; to stop (ಕಾಲಕ್ಷೇಪ Śmd. Dh.; C.; Tu.; Te.; M.; to be obstructed, be caught or entangled; *cf.* Mhr. ತಟಣೇಂ, to stop or wait for, tarry in expectation of; ತಱಬು). [ಜಡಜನಮುಮೆಲ್ಲಮೋದಂ ತಡೆಯದೆ ಕಲ್ಗುಂ ಗುರೂಪದೇಶಕ್ರಮದಿಂ Kr. 1, 10; Pb. 5, 20; Ap. 12, 43]. P. ps. ತಡ, ತಡದು, ತಡೆದು. ತಡೆದುದು (ತಮ್ಮಡ Śmd. II). ತಡೆವನ್ತೆ ಏಂ ಕಾರಣಂ, ಕುರುಪತೀ, ಎಮಗೀಗಳ್? (151). ತಡದರ್ಥಂ (ತಗಂ Ct. I, 46). ತಡದು ಗೆಯ್ವವನು (ದೀರ್ಘಸೂತ್ರಿ, ಜಡಕ್ರಿಯ Hlā.). see Rśv. 5, 33; 13, 61 va. & 95 va.; J. 28, 45; 30, 28; Rām. 26, 21; B. 5, 130. 2, to stop; to detain (ತಱುಬು Ct. I, 51; J. 2, 28); to restrain, to check, to keep down, as anger, etc.; to endure; to bear patiently (J. 4, 29; 8, 28; My.; M.). ಕಡ್ಡಿ ತಡೆವುದೆ ಕಡಲಂ? (Bh. 1, 19, 18). ಹಸಿವೆಯನ್ನೂ ನೀರಡಿಕೆಯನ್ನೂ ತಡೆಯುವ ಗುಣ (B. 5, 35). 3, to be bearable, to agree with (My.). ಮುಪ್ಪಿನವರಿಗೆ ರಾತ್ರೀ ಊಟ ತಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. (B. 5, 152). 4, to be able to bear or stand, as a vessel may bear knocks or blows without being broken; to last, to wear well, as cloth (My.).

ತಡೆ taḍe. 2. = ತಡ 1, etc. (Śmd. 250). a check, an impediment, an obstacle; restraint (My.; Tu.; Te.; T. ತಡೈ; Si. 107. 201. 376. 391; Bh. 6, 2, 2; J. 4, 20); a small plate at the end of a screw to prevent it from loosening; a bit of wood, etc., placed in the hole of the ear-lobe to keep it open (My.); a charm (My.); delay (My.; Te.). — ತಡೆಕಟ್ಟು. = ತಡಗಟ್ಟು. No. 2. (My.). ತಡೇ ಕಟ್ಟುವವನ ಮುನ್ದೆ ಮುಡಿಯೇನು? (Prv.). — ತಡೆಗಟ್ಟು. 1. = ತಡಗಟ್ಟು. (My.). — ತಡೆಗಟ್ಟು. 2. a dam (My.); that is tied to the wrist, etc., as a charm (My.). — ತಡೆಗಟ್ಟೆ. -ಕಟ್ಟೆ. a dam (My.). — ತಡೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to cut so as to impede or stop (J. 20, 15. 46. 48; 22, 27; 25, 52). ಕಾಡ ಕೋಣಗಳ ಹಿಮ್ಮಡವ ತಡೆಗಡಿದು (Rāghc. 17, 74). 2, to overcome an impediment (J. 12, 43). — ತಡೆಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. = ತಡಗಾಲ್. (Grj. 3, 22; Rśv. 13, 95 va.; J. 25, 54). — ತಡೆಗೆಡವು. -ಕೆಡವು. to throw down so as to impede one's progress: to impede, to stop (J. 8, 37). [— ತಡೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. = ತಡೆಗೆಡವು. ತಡೆಗೆಡಹಿ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಣ್ಬನೆ? Bv. 413]. — ತಡೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to be impeded and fall, to stumble (Rśv. 6, 24 va.). — ತಡೆಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. impeding, stopping (ಉದ್ದಾನ, ಬನ್ಧನ Si. 265). — ತಡೆವಿಡು. -ಬಿಡು. to let go the check of something, to free oneself (J. 8, 29). = ತಡೆವೇಟೆಕಾತಿ. -ಬೇಟೆಕಾತಿ. a huntswoman who stops or charms (Bh. 3, 8, 10). — ತಡೆ ಹಾಕು. to stop (My.); to make objections (B. 5, 289); to raise obstacles (My.).

ತಡೆ taḍe. Tbh. of ತಟ. ತೊಱೆಯ ತಡೆ. a bank or shore, etc. (ತಟ Mr. 413).

ತಡ್ಡು taḍḍu. = ತರಡು, etc. a testicle. (S. Mhr.). see ಬೆಕ್ಕಿನ ತಡ್ಡ ಗಿಡ.

ತಣ್- tan. = ತಂ-, ತಜ್-, etc. coolness, cold. (T., M.; *cf.* ಚಳಿ 2, ತಣಿ 1). — ತಣ್ಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. = ತಂಗದಿರ್. a cool ray (Līlv. 3, 2. 7). — ತಣ್ಗದಿರ. = ತಂಗದಿರ. (ಚಳಿಗದಿರ, ತಿಂಗಳ್, ಇಂಗದಿರ, etc., ಚನ್ದ್ರ Śm. 15. 16; Rśv. 13, 61). — ತಣ್ಗದಿರನನ್ವಯ. -ಅನ್ವಯ. the lunar race (J. 15 sum.). — ತಣ್ಗದಿರಾಡಿ. -ಅಡಿ. the Greek partridge (ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ Ct. I, 38); [— ತಣ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. cool fragrance. ಬತ್ತಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಬೆಳರ್ವಾಯ್ಗಳೊಳಿಮ್ಪಂ ತಾಳ್ದಿ ಪೊಱಮಡುವ ತಣ್ಗಮ್ಪುಗಳುಂ Pb. 4, 88 va.; Ap. 11, 106]. — ತಣ್ಗರಗ. -ಕರಗ. a cool jar: a crystal jar (Abh. P. 7, 106 va.; V. 4, 25). — ತಣ್ಗಲ್. -ಕಲ್. the moon-gem (ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ Ss.). — ತಣ್ಣಾಳಿ. = ತಂ-. (Cpr. 2, 93 va.; 6, 93; Abh. P. 9, 120 va.). — ತಣ್ಗೊಳ. = ತಂ-. (J. 18, 13). — ತಣ್ಸೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. (Śmd. 83). an extinguished lamp. — ತಣ್ಣೀರ್. -ನೀರ್. -ರು. cool or cold water (C.; B. 4, 158). ತಣ್ಣೀರು ಆದರೂ ಪುಣ್ಯದಿನ್ದ ದೊರಕಬೇಕು (Prv.). — ತಣ್ಣೆರ್ದಳಿ. -ತಳಿ. to sprinkle cold water (J. 19, 16). — ತಣ್ಣೆರಲ್. -ಎರಲ್. a cool breeze (Cpr. 8, 103; Rśv. 2, 27). = ತಣ್ಣೆಲರ್. -ಎಲರ್. (Śmd. 214). a cool breeze [ಅಲರಿಂ ತುಮ್ಬಿಗಳಿಂ ತಣ್ಣೆಲರಿಂ ತುಮ್ಬಿದ ತಿಳಿಗೊಳದಿನೆಸೆವ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕಳ್ Pb. 5, 2];

(Cpr. 3, 15. 94; 5, 19 va.; J. 8, 18; 29, 49). — ತಣ್ಣೆಲೆ. -ಎಲೆ. a cool leaf. ಅರಲ್ದ ತಾವರೆಯ ತಣ್ಣೆಲೆ (Cpr. 7, 92 va.). — ತಣ್ಣೆಲ್. -ನೆಟಲ್. (Śmd. 190). a cool shade [ಪಿಂಛಾತಪತ್ರಂ ಪುದಿದೆತ್ತಂ ತಣ್ಣೆೞಲ್ಮಾಡುವುದು ಗಡಂ Pb. 13, 98]; (Cpr. 7, 80; Abh. P. 14, 194; Bp. 5. 45; Rśv. 1, 130 va.). — ತಣ್ಬನಿ. -ಪನಿ. a cool drop (Cpr. 7, 84). — ತಣ್ಬಿಸಿಲ್. assuaged, moderate heat or shine of the sun (Abh. P. 2, 5; 11, 177). — ತಣ್ಬುೞಿಲ್. -ಪುೞಿಲ್. (Śmd. 78). a cool sandbank or island; cool sand [ಎಲ್ಲಿ ಕೊಳನೆಲ್ಲಿ ತಣ್ಬುೞಿಲೆಲ್ಲಿ ಲತಾಭವನಮೆಲ್ಲಿ Pb. 3, 19]; (Abh. P. 7, 31 va.; 9, 75 va.; 14, 48; V. 4, 25). [— ತಣ್ಮಲೆ. to spread. ಕಮ್ಪು ತಣ್ಮಲೆಯೆ ಪೂತ ಸುರಯಿಯಿಂ Pb. 3, 22; Ap. 5, 65 va.].

ತಣಕ್ taṇak. = ತಳಕ್. a sound in imitation of quick motion and flashing. — ತಣಕ್ಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. a quick motion or flash to take place. ತಣಕ್ಕೆನ್ತ ಹಾಱಿದನು; ತಣಕ್ಕೆನ್ತ ಮಿಂಚಿತು (My.).

ತಣಕಾಯಿಸು taṇakāyisu. (fr. ತನಕಿ). to inquire after, etc. (My.).

ತಣಲು taṇalu. glowing coals (My.; T. ತಣಲ್: T. ತಟಲ್, fire).

ತಣವ taṇava. = ತಳವಾರ. a watchman, etc. (Bp. 32, 22).

ತಣವು taṇavu. = ತಣಿವು. satiety, etc. (ಸೌಹಿತ್ಯ, ತರ್ಪಣ, ತೃಪ್ತಿ Si. 317; My.).

ತಣಸು taṇasu. = ತಣಿಸು 2, ತಣ್ಣಸ. coldness; wetness (My.).

ತಣಾಯಿಸು taṇāyisu. = ತಣಕಾಯಿಸು. (My.).

ತಣಿ taṇi. 1. = ದಣಿ. to grow cool or of proper temperature; to be refreshed; to be satisfied or satiated; to be or become sufficient; to be calmed or appeased (ತೃಪ್ತಿ Śmd. Dh.; My.; T., M.; Te. ತನಿ). [ಅಗ್ಗದ ಬಾಡಂಗಳನಾಯ್ದು ಕೊಟ್ಟು ತಣಿದೆಂ ಪೋ ಸಾಲ್ಗುಮೆಮ್ಬನ್ನಮುನ್ದಿದಿರೊಳ್ Pb. 2, 53; Ap. 2, 70]. 2, to be subdued, get feeble or fatigued (ದಟ್ಟನ್ನಡಱ Ct. II, 34; Te., M.). see Cpr. 2, 57. 84; 7, 88; Grj. 1, 62; 4, 47. 64; Bp. 15, 25; 42, 34; 59, 3. 24; Bh. 8, 27, 7; [— ತಣಿಯುಣ್. -ಉಣ್. to eat so as to be satiated. ಉಣಲಿಕ್ಕಿದೊಡೆ ತಣಿಯುಣ್ಡು ಬೆಣ್ಡು ಮರಲ್ದು ಮಱಸುನ್ದಿದರ್ Pb. 3, 4 va.; 5, 71; Ap. 12, 60]. ಬಸುಱುದಣಿ, ಮನ-, ಮನನ್-. P. ps. ತಣಿತು (Ct. II, 34), ತಣಿದು (C.).

ತಣಿ taṇi. 2. humbled state, shame, modesty (ನಾಚಿಕೆ G.).

ತಣಿಗೆ taṇige. = ತಳಿಗೆ. (My.).

ತಣಿಪು taṇipu. 1. = ತಣಿಸು 1. to satisfy, to refresh; to appease, etc. [ನಿಜ ಸನ್ತತಿಯಂ ತಣಿಪಿ ಸುಹೃತ್ಸನ್ತತಿಯಂ ಪೆರ್ಚಿಪುದು ರಾಜ ಫಲಮಿನಿತೆ ನಲಂ Ap. 8, 75]; (ತೃಪ್ತಿ Śmd. Dh.; Abh. P. 2, 8; Rśv. 8, 117).

ತಣಿಪು taṇipu. 2. = ತಣಿವು, etc. (Cpr. 9, 22).

ತಣಿವು taṇivu. = ತಣವು, ತಣಿಪು 2, ತಣು, ತಣುವು 1, satiety, satiation, etc. (ಪರ್ಯಾಪ್ತ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ, ತರ್ಪಣ, ತೃಪ್ತಿ, ಸೌಹಿತ್ಯ Nr., Hlā.; Cpr. 3, 43; Bp. 35, 2; Śsv. 1, 21; Mhr. ಧಣೀ). ತಣಿವಿಲ್ಲದವನು (ಅಸೇಚನಕ Hlā.). [ತಣಿವುಣ್ಣೇ ಪೆಱತೊನ್ದಪೂರ್ವರಸಮೇಂ ಕೈಸಾರ್ಗುಮೇ Ap. 3, 69]. ಮಿಾಱ ತಣಿವಿಲ್ಲದಂ (ಅಸೇಚ Mr. 231). ಆವುದಱ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಂ ತಣಿವು ಕಡೆಗಣಿಸದು, ಅದು ಅಸೇಚನಕಂ (Nr.).

ತಣಿಸು taṇisu. 1. = ತಣಿಪು 1. (Bp. 4, 47; 22, 58; 24, 53; 25, 2; 26, 19; 27, 59; 32, 30; 39, 63; 46, 75; 61, 54; Śsv. 1, 11). — ತಣಿಸು ತಣಿಸು. rep. (Bp. 6, 29).

ತಣಿಸು taṇisu. 2. = ತಣಸು, etc. (My.).

ತಣು taṇu. = ತಣುವು. satiety, etc. (Śmd. 59).

ತಣುವು taṇuvu. 1. = ತಣಿವು, etc. (My.).

ತಣುವು taṇuvu. 2. = ತನು, etc. coolness, etc. (My.).

ತಣ್ಟೆ taṇṭe. 1. = ಜಣ್ಟೆ. connection, intercourse (ಗೊಡವೆ My.). ತಣ್ಟೆ ತೀರಿದರೂ ತಕರಾರು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. -ತುಣ್ಬುಮುಣ್ಡೇ ತಣ್ಟೆ ಹಱೀತು (Prvs.).

ತಣ್ಟೆ taṇṭe. 2. a quarrel, a dispute; a troublesome and a necessary business (My.; Mhr., H. ತಣ್ಟಾ); trouble, annoyance (My.; Te.; T. ತಣ್ಡೈ). ತಣ್ಟೆಯವನ ನಣ್ಟಿಕೆ ಸಲ್ಲ, ಒಣ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗ ಸಲ್ಲ (Prv.). see Prvs. s. ಒಣ್ಟಿ 2, ಒಣ್ಟಿಗ, ಪ್ರೇಮ. — ತಣ್ಟೆಯವ. -ಅವ. a troublesome man (My.).

ತಣ್ಟ್ಲು taṇṭlu. = ತಣ್ಟೆ 2. — ತಣ್ಟ್ಲುಮಾರಿ. a troublesome person (My.).

ತಣ್ಡ taṇḍa. a mass; a multitude; a crowd; a troop; a company, a party (ಗುಮ್ಪು, ಗುಣ್ಡು, ಬಮ್ಬಲ್, ತುಱುಗ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ಥಟ್ಟು, ಕದಲೆ, ಗಡಣ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಓಳಿ Bhn.; My.; Te.; Mhr. ತಾಣ್ಡಾ; see T., M. s. ತಡಿ 1; cf. ದಟ್ಟು 2). [ಸುಸಾಳ ಭಂಜಿಕೆಗೆತ್ತುದು ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಡಮಾಕೆಯ ರೂಪಂ Pb. 4, 54; Ap. 11, 46]. ತಣ್ಡದ ಜನರು ಹಿಣ್ಡು ಒಡಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಮುಣ್ಡೆಯರಿನ್ದ ಕಡೆ (Prv.). see Bp. 4, 5; Abh. P. 13, 54 va.; 13, 63; Grj. 2, 106 va.; Prll. 3, 30; J. 5, 13; 6, 34; ಇತ್ತಣ್ಡ; ತಣ್ಡೋ ಪತಣ್ಡ. — ತಣ್ಡಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to assemble. ನೆರೆದು ನಿಗುಮ್ಪಿಸಿ ತಣ್ಡಂಗೊಣ್ಡರ್ದ ನರರ ಖಚರರ ಗುಣ್ಡಂ Ap. 4, 3]. — ತಣ್ಡ ತಣ್ಡ. rep. (Bp. 6, 20; 11, 2; 24, 1; 28, 48; 59, 27; 61, 10; J. 17, 10). — ತಣ್ಡಮ್ಬೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to meet or come together, to convene (V. 36, 65).

ತಣ್ಡಕ taṇḍaka. *right preparation, complete performance;* decoration. 2, *a composition abounding in compound words* (*cf.* ದಣ್ಡಕ). 3, a juggler, a cheat. 4, the trunk of a tree.

ತಣ್ಡಕಾಱ taṇḍa-kāṟa. one who amasses; a man who has a large amount of — (Bp. 38, 25).

ತಣ್ಡವಾಳ taṇḍavāḷa. = ತಾಣ್ಡವಾಳ. cast iron (Si. 332; T.; Te. ತಣ್ಡುವಾಳ).

ತಣ್ಡಸ taṇḍasa. = ತಾಣ್ಡಸ. pincers, tweezers, tongs (ಲಾಳಿ, ಗಾಳಿಕ, ಇಕ್ಕುೞ Mr. 883; Bp. 44, 14; My.; Te. ತಣ್ಟಿಸ, ತಣ್ಡಸ; M. ತನಾಸ್ಸು; Portuguese *tenaz*). *cf.* ಸಣ್ಡಿಶ.

ತಣ್ಡಸಿ taṇḍasi. = ತಣ್ಡಸು. (Rśv. 5, 58).

ತಣ್ಡಸು taṇḍasu. = ತಣ್ಡಸಿ. N. of a thorny tree (ಕಣ್ಟಕಿ Mr. 121).

ತಣ್ಡಾ taṇḍā. = ತಣ್ಡೋ. an irresponsible destitute? ತಣ್ಡಾ ಮುಣ್ಡಾ ವಾಸುದೇವ (= ತಣ್ಡೋ- –; Prv.).

***ತಣ್ಡಾಲಯ taṇḍālaya.** an organiser, manager, ಕಾಯವೆ ಶಿವಾಲಯ ಕಮಲ ಮಧ್ಯ ಮಣ್ಟಪವೆ ಸುಖಾಸನ ನೋಡಯ್ಯಾ, ಜ್ಞಾನಾರೂಢ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರನೆಮ್ಬಾತನಲ್ಲಿಯ ದೇವರು; ಒಮ್ಬತ್ತು ಮಾನಿಸರು ತಣ್ಡಾಲಯರು Cv. 1078.

ತಣ್ಡಿ taṇḍi. = ಚಣ್ಡಿ. cold; coldness (C.; Mhr., H. ಥಣ್ಡೀ; B. 5, 86. 239. 257); wetness (My.).

ತಣ್ಡು taṇḍu. ತಡಿ 1? or Tbh. of ದಣ್ಡ?. a staff; a club (Bp. 38, 18; 42, 19; T.); a heavy (iron) club (Cpr. 7, 139).

ತಣ್ಡು taṇḍu. 1. Tbh. of ತರ್ಡು. a wooden ladle. (Si. 310).

ತಣ್ಡು taṇḍu. 2. *one of Śiva's door-keepers or attendants, and an original teacher of the arts of dancing and mimicry.*

ತಣ್ಡುಲ taṇḍula. *rice cleaned from the husk* (ಅಕ್ಕಿ Mr. 14). 2, *the vegetable substance Erycibe paniculata.* ತಣ್ಡುಲಂ ವಸ್ತುಮೂಲಂ (Prv.).

ತಣ್ಡುಲಚೂರ್ಣ taṇḍula-cūrṇa. broken rice. see ನುಚ್ಚು.

ತಣ್ಡುಲಪ್ರಕ್ಷಾಲಜಲ taṇḍula-prakṣāla-jala. water in which rice has been washed. see ಕಚ್ಚುರ್.

ತಣ್ಡುಲೀಯ taṇḍulīya. *the plant Amaranthus polygonoides* Roxb. see ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ.

ತಣ್ಡುಲೀಯಕ taṇḍulīyaka. = ತಣ್ಡುಲೀಯ. (ಮುದಿಪ್ಪ, ನೀರದರವ, ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ Mr. 142, o. rs. ಮುದ್ರಿಪ್ಪ, ನೀರಥ-).

ತಣ್ಡೆ taṇḍe. a foot-ornament of women (= ಗಗ್ರ My.; M.; T. ತಣ್ಡೈ).

ತಣ್ಡೇಲ್ taṇḍēl. the master of a boat, a Tindal (My.; Te.; Mhr. ತಾಣ್ಡೇಲ; T., M. ತಣ್ಡಲ್).

ತಣ್ಡೋ taṇḍō. = ತಣ್ಡಾ. — ತಣ್ಡೋ ಮುಣ್ಡೋ ವಾಸುದೇವ. an expression used of a man who is free from domestic incumbrances, but at the same time without refuge and destitute (My.).

ತಣ್ಡೋಪತಣ್ಡ taṇḍa (as if Sk.) **-upataṇḍa.** crowds upon crowds, etc. (My.; Te.).

ತಣ್ಣ taṇṇa. = ತಣ್. coolness, etc. — ತಣ್ಣ ತಣ್ಣನೆ. rep. (Śmd. 229). very cool.

ತಣ್ಣಗೆ taṇṇage. = ತಣ್ಣನೆ. cool; cold; cooling, refreshing; in good health, happy; calm; finished, as work; extinguished, as a light (My.; B. 1, 22; 4, 119; Si. 228; J. 28, 5). ಎಣ್ಣೆ ತಣ್ಣಗಾದರೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀತೇ? — ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ ಅಯ್ಯೋ ಅನ್ದರೆ ನೆತ್ತಿ ತಣ್ಣಗಾದೀತೇ? — ತಣ್ಣಗಿದ್ದರೆ ಮಣ್ಣಾದರೂ ಅಸಾಧ್ಯ (Prv.).

ತಣ್ಣನೆ taṇṇane. = ತಣ್ಣಗೆ. [ಮುನ್ನಿನ ಭವದ ಪುಣ್ಯಕಲ್ಪಾವನಿಜದ ತನಿವಣ್ಣ ರಸದೆ ತಣ್ಣನೆ ತಣಿವಂ Ap. 6, 48]; (Śmd. 89; Cpr. 1, 59; 2, 83. 84; Abh. P. 3, 77; Bp. 18, 16; My.; Si. 138). see ತಣ್ಣ-. — ತಣ್ಣನೆ ಪಣ್ಣನೆ. reit. (Cpr. 3, 94).

ತಣ್ಣನ್ನ taṇṇanna. = ತಣ್ಣನೆ, ತಣ್ಣಾನೆ. ತಣ್ಣನ್ನ ಉಸುಬು (ತಣ್ಬುಉಲ್ G.).

ತಣ್ಣಸ taṇṇasa. = ತಣಸು. coldness, frigidity, cold, coolness [ಕೋಕನದ ವನಂಗಳೊಳ್ ಸುಱುದು ತಣ್ಣಸವಾಗದೆ ಕೂಡೆ Pb. 5, 34]; (ಶೈತ್ಯ Ct. I, 2; II, 28; Abh. P. 11, 153; J. 13, 57; 18, 34; 30, 35). — ತಣ್ಣಸನ್ದೋಱು. -ಒ-ತೋಱು. coldness to appear (J. 30, 12). — ತಣ್ಣಸಪ್ಪಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. to get cold or cool (J. 30, 16).

ತಣ್ಣಾನೆ taṇṇāne. = ತಣ್ಣನೆ. (My.).

ತಣ್ಣಿತು taṇṇitu. = ತಣ್ಣಿತ್ತು (Śmd. 96). that is cold or cool; coolness; coldness (ಕೋಟೆ, ಕೋಡು, ಶೈತ್ಯ Kk. 23; ಕುಳಿರ್, ಕೋಡು, ಕೊಟ್ಪೆ, ಶೈತ್ಯ Śm. 36).

ತಣ್ಣಿತ್ತು taṇṇittu. = ತಣ್ಣಿತು, q. v. (Cpr. 8, 69).

***ತಣ್ಣಿದೆ taṇṇide.** = ತಣ್ಣಿತು. ಅಗ್ನಿದೇವಂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಿಮೆನ್ದೊಡೆವ್ಮನ್ಪಯಕ್ಕೆ ನೀಂ ತಣ್ಣಿದೆಯಾಗೆನ್ದು ಬೇಡುವುದುಂ Pb. 5, 100 va.

ತಣ್ಪಳಿ tanpaḷi. ? ತಣ್ಪಳಿವೊಸರುವ ಪ್ರಭೆ (Ct. I, 57, o. r. ತಾಣ್ಪಳಿವಿಸರುವ ಪಣ್ಪೊಪ್ಪು).

ತಣ್ಪು tan-pu. (Śmd. 248). = ತಮ್ಪು, etc. coolness; cold; a cooling, refreshing quality; happiness. [ಕುಡಿಯಲ್ ನೀರುಣ್ಪು ಪದ್ಮಾಕರಾಳಿಗಳೊಳ್ ತಣ್ಪುಗಳುಣ್ಪು ಹೇಮಲತಿಕಾ ಕುಂಜಂಗಳೊಳ್ Pb. 7, 30]. ತಣ್ಪಿನ ತವರ್ಮನೆ (Rśv. 10, 31 va.). see Cpr. 2, 83; 8, 62. 90; Abh. P. 12, 28; Bp. 18, 30; 30, 28. — ತಣ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get cold or cool (Cpr. 1, 101 va.). — ತಣ್ಪುವೀಱು. -ಬೀಱು. to bestow coolness or refreshment profusely (Śśv. 4, 136).

ತಣ್ವಣ tanvaṇa. the sound of the lute (ವೀಣೆಯ ಧ್ವನಿ Mr. 81).

ತತ್- tat. = ತಱ 1, ತಳ 1, in ತತ್ತಱ, ತತ್ತಳ.

ತತ್ tat. = ತತು, ತತ್ತ 1, ತದ್ q. v., (ತತಿ 2, ತತುವು), ತದು. he, she, it, etc.

ತತ tata. *extended, drawn, stretched out; spread, diffuse.* 2, *any stringed musical instrument.* 3, wind, air.

ತತವಿತತಾದಿವಾದ್ಯ tata-vitata-ādi-vādya. various stringed and other musical instruments (Bp. 37, 2. 69; 59, 29).

ತತಸ್ tatas. from that; *from that place; afterwards, then; therefore.*

ತತಾ tatā. = ತಾತಾ. a meaningless prefix. — ತತಾತೂತು. = ತಾತಾತೂತು. (My.).

ತತಿ tati. 1. extent; a series, a line, a range; a number, a crowd, a troop (ಸ್ತೋಮ Mr. 422); a sacrificial act, a ceremony.

ತತಿ tati. 2. = ತತುವು. Tbh. of ತತ್. a proper time or season (S. Mhr.; Te.; T. ತದಿ; Mhr. ತಥೀ, on that day, at that time).

ತತು tatu. = ತತ್, etc. Tbh. of ತದ್.

ತತುಕ್ಷಣ tatu-kṣaṇa. = ತತ್ಕ್ಷಣ. (Bp. 24, 26; My.).

ತತುವ tatuva. Tbh. of ತತ್ವ2. the state of being that, etc. (Bh. 3, 8, 30; My.).

ತತುವು tatuvu. = ತತಿ 2. (My. occasionally).

ತತ್ಕಾಲ tad-kāla. that time; *time being, present time;* at that time. ತತ್ಕಾಲಂ, *at the time being;* directly, immediately.

ತತ್ಕಾಲೋತ್ಪನ್ನಧಿ tatkāla-utpanna-dhi. *possessed of presence of mind.*

ತತ್ಕ್ರಿಯ tad kriya. *performing a particular work or service.*

ತತ್ಕ್ಷಣ tad-kṣaṇa. = ತಕ್ಷಣ, ತಚ್ಚಣ, ತತುಕ್ಷಣ. that or the same moment. ತತ್ಕ್ಷಣಂ, *at the time being, at the same time, instantly, forthwith.*

ತತ್ತ tatta. 1. = ತತ್, etc. ತತ್ತರಣ (J. 14, 24). ತತ್ತಳವಿ (-ಅಳವಿ, 14, 15).

ತತ್ತ tatta. 2. Tbh. of ತಥ್ಯ. (J. 31, 43). ತನಯರೊಳ್ ತನ್ನ ತಾನೆ ದೊರೆಕೊಣ್ಡವಂ ತತ್ತನನ್ದನಂ (J. 28, 57).

ತತ್ತಕಾರ tatta-kāra. truthfulness (Rām. 4, 3, 20).

ತತ್ತರ tat (= ತರ) **-tara.** = ತರತರ. trepidation, trembling, shuddering (My.; T., M.; see Mhr. s. ತರ 2). — ತತ್ತರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to tremble, to shudder (My.). — ತತ್ತರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to begin to tremble (My.).

ತತ್ತರಿಸು tattarisu. to tremble, etc. (My.; B. 4, 90).

ತತ್ತಱ tat-taṟa. = ತತ್ತಱ್, ತತ್ತಳ. perplexity, confusion, embarrassment (Ch. v. 19; Te.). severity? see ಎತ್ತಱ.

[— ತತ್ತರಿದಱು. -ತಱು. = ತತ್ತರಿಸಿದಱು. ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಮುಸುಱು ನಿನ್ದ ಘಟಾವಳಿಯಿಂ ತೆರಳ್ಚಿ ತತ್ತರಿದಱಿದೊತ್ತಿ ಪೊಕ್ಕನಭಿಮನ್ಯು Pb. 11, 93]. — ತತ್ತರಿಸಿದಱು. -ಒ-ತಱು. to cut with great severity (Grj. 6, 5). — ತತ್ತರಿಬಿತ್ತರಿ. mental embarrassment (V. 11, 8).

ತತ್ತಱಿ tattaṛi. = ತತ್ತರಿ. — ತತ್ತಱಿದಱು. -ತಱು. = ತತ್ತರಿಸಿದಱು. [ಹಸಿವು ತೃಷೆ ವಿಷಯವೆನ್ಬ ಮುರಂಗಳನೆ ಕಣ್ದು ಪರಿಣಾಮುವೆನ್ಬ ಕೊಡಲಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ತಱಿದಱಿದು Cv. 276]; (Bh. 3, 18, 34).

ತತ್ತವಣೆ tattavaṇe. probably a kind of Tbh. of ತತ್ವ (Bh. 5, 3, 76).

ತತ್ತಳ tat-taḷa. = ತತ್ತರಿ. (J. 30, 23). ತತ್ತಳದ ರಾವುತಂ (Śmd. 162). — ತತ್ತಳಂಗೊಳ್. -ಒ-ಕೊಳ್. to get perplexed (J. 14, 15).

***ತತ್ತಳ tattaḷa.** — ತತ್ತಳಿಗುದಿ. -ಕುದಿ. to boil vehemently. ತತ್ತಳಿಗುದಿಯುತ್ತುಮಿರ್ಪ ಕುದಿಯೊಳ್ ಸಿಡಿದಲ್ಲಿಯ ಮುತ್ತುಗಳ್ Pb. 11, 153.

ತತ್ತಿ tatti. = ತೆತ್ತಿ. an egg (ಅಣ್ಡ Nr.; ಕೋಶ, ಅಣ್ಡ, ಪೇಶಿ Mr. 167; C.; Tu. ಕೆತ್ತಿ, ತೆತ್ತಿ; T. ತರಳ, ತಿರಡ್ಡಿ, ತಿರಳ್, ತಿರಳೈ, roundness; a ball; a round lump; ತಿರಟ್ಟು, to make round; *cf.* ತೆರಳು 2). [ಸಿಡಿಲ್ಪೊಯ್ದೊಡೆದೊನ್ದು ತತ್ತಿಯ ಪೊಲಾಯ್ತು Pb. 9, 94]. see B. 2, 6; 3, 20. 113. 120; 4, 119. 132. 193.

ತತ್ತು tattu. a tripping, a stumbling (T.); peril, misfortune (Grj. 4, 97; T.).

ತತ್ತು tattu. Tbh. of ತತ್, in ತತ್ತುಗೊತ್ತು, in the sense of "the master of that" (My.).

ತತ್ತುದು tattudu. third person singular of the imperfect of ತಱು 1 (J. 25, 58).

ತತ್ತುವ tattuva. = ತತುವ. (Dp.; T.).

ತತ್ತ್ವ tad-tva. = ತತ್ವ 2. (Sk.).

ತತ್ತ್ವಮಸಿ tad-tvam-asi. thou art that, viz. the supreme soul (a common vēdāntic expression, *e. g.* Abhā. 3, 19).

ತತ್ಪರ tad-para. *subsequent to that;* following after, inferior. 2, *having that as one's highest object or aim, intent upon, totally devoted to, attending to closely and anxiously* (ಪ್ರೇಮಿ, ಪ್ರಬರ್ಹ, ಪರಾಯಣ, ಪ್ರೇಮಗೆಯ್ವವ Mr. 229).

ತತ್ಪರತೆ tad-parate. entire devotion or addiction to. (Cpr. 3, 38 va.; 8, 4 va.).

ತತ್ಪುರುಷ tad-puruṣa. the original or supreme soul. 2, a class of compounds in which the last number is defined or qualified by the first without losing its original independance (Śmd. 89 Mdb. Cm.; 196. 201. 209; Kāvy. I, 3, 6-9. 49-52).

ತತ್ಪುರುಷವಕ್ತ್ರ tatpuruṣa-vaktra. one of the faces of Śiva (Śśv. 5, 6).

ತತ್ಪೂರ್ವ tad-pūrva. prior, former. (My.).

ತತ್ರ tatra. 1. *in that, therein; on account of that; there; thither; then.*

ತತ್ರ tatra. 2. Tbh. of ತನ್ತ್ರ. — ತತ್ರಬಿತ್ರಿ. reit. jugglery. ತತ್ರಬಿತ್ರಿಯವನ ಮುನ್ದೆ ಕತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ ಆದ (Prv.).

ತತ್ರಭವತ್ tatra-bhavat. your honour there: *venerable, respectable* (used in speaking of a person not present). see ಪೂಜಾವಚನ.

ತತ್ರಾಣಿ tatrāṇi. (tatṛāṇi). — ತತ್ರಾಣಿಕೋೞಿ. the pochard, Fuligula ferina (Bḍ.).

ತತ್ವ ta-tva. 1. the letter or syllable ತ (Śmd. 103. 350).

ತತ್ವ tatva. 2. = ತತುವ, ತತ್ತುವ, ತತ್ತ್ವ. the state of being that; true state, real state; reality, truth; essential nature; the very essence; the real nature of the human soul as being one and the same with the universal soul; a principle; a first principle or an elementary substance: bhū, salila, tēja, anila, ākāśa (Mr. 53), or satva, rajas, tamas (ಸತ್ವಾದಿಗಳು 259), or any one of the twenty-five Sāṅkhya first principles; the number 25 (ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು 348); *Brahma;* a kind of ślēṣa (Kāvy. III, 3, B, 148 seq.); slow time in music. — ತತ್ವವೆೞು. -ಪೆೞು. the essence (of something) to have been born or be (Bp. 61, 1).

ತತ್ವಜ್ಞ tatva-jña. knowing the truth or true nature of anything; understanding the principles of a science thoroughly (Kāvy. III, 3, B, 148).

ತತ್ವಜ್ಞಾನ tatva-jñāna. = ತತ್ವಾಲೋಕ, q. v.

***ತತ್ವಾಖ್ಯಾತೋಪಮೆ tatva-ākhyāta-upame.** a kind of similie Kr. 3, 76.

ತತ್ವಾರ tatvāra. want, lack (My.). ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಭಟ್ಟ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರಿಗೆ ತತ್ವಾರ (or ಗೊಟ್ಟು, Prv.).

ತತ್ವಾಲೋಕ tatva-ālōka. knowledge of the truth, etc. (ತತ್ವಜ್ಞಾನ Śmd. 8 Cm.).

ತತ್ಸಮ tad-sama. the same with it; equal to it. 2, one of the terms that are not borrowed from Saṁskṛita, but exist in Kannaḍa as well as in Saṁskṛita (Śmd. 220. 384-387; Ct. II, 2; Kk. 3. 95. 100; Śm. 77. 119; see ಸಮಾನ); the Śmd. adduces 21 such tatsamas (384).

ತಥಾ tathā. *so thus.* 2, *yes, it is so.* see Prv. s. ರಾಜ.

ತಥಾಗತ tathā-gata. being in such a state or condition. 2, *a Buddha; a Jina.*

ತಥ್ಯ tathya. = ತತ್ವ 2. *true, real, genuine; truth, reality.* (J. 9, 31). ಸಂಸಾರಿಗೆ ತಥ್ಯ, ರೋಗಿಗೆ ಪಥ್ಯ (Prv.).

ತದ್ tad. = ತತ್, etc. *he, she, it, that, this.* 2, *therefore.* (Śmd. 100).

ತದಕು tadaku. 1. to strike, to beat (My.).

ತದಕು tadaku. 2. striking, beating. see Prv. s. ಮುದುಕ.

ತದನನ್ತರ tad-anantara. nearest or next to that; immediately upon that, thereupon, then (J. 7, 19; 10, 38; 24, 65; C.).

ತದಲು tadalu. = ತಡ್ಲು. a frame of thorns, etc., used as a gate in a hedge (My.; T. ತದಲ್, firmness, stability, *cf.* ತಗೆ; ತೆತ್ತು, a hedge of briers, etc.; a wicket or small gate; lines of intrenchment).

ತದಾ tadā. *at that time, then.*

ತದಾತ್ವ tadātva. *time being, present time.*

ತದಾನೀಂ tadānīṁ. *then.*

ತದಾರಭ್ಯ tad-ārabhya. beginning from that time, thence, since then (My.; Te.).

ತದಿಕು tadiku. = ತದುಕು. the gum olibanum tree, Boswellia thurifera (ಸಲ್ಲಕಿ, ಗಜಪ್ರೇಮಿ Mr. 123; Cpr. 5, 64 va.).

ತದಿಗಿಣ tadigiṇa. sounds used in beating time in music (My.; *cf.* ತನ್ದನತಾನ). — ತದಿಗಿಣಥೋ. = ತದಿಗಿಣ. (My.).

ತದಿಗೆ tadige. Tbh. of ತೃತೀಯೆ. the third day in a lunar fortnight, etc. (Śmd. 343. 359. 373; Śm. 19).

ತದೀಯ tadīya. his, hers, its, theirs; such. (Bp. 3, 6; 4, 56; 18, 49).

ತದು tadu. Tbh. of ತದ್. (Bp. 19, 32).

ತದುಕು taduku. = ತದಿಕು. (ಸಲ್ಲಕಿ, ಗಜಪ್ರಿಯೆ Hlā.; ಗಜಭಕ್ಷ್ಯೆ, ಸುವಹೆ, ಸುರಭಿ, ರಸೆ, ಮಹೇರಣೆ, ಕನ್ದುರುಕಿ, ಶಲ್ಲಕಿ, ಹ್ಲಾದಿನಿ Nr.; ಗಜಭಕ್ಷ್ಯೆ, etc., ಆನೇ ಬೇಲ Si. 153; Rśv. 5, 55 va.). ತದುಕಿನ ಧೂಪ (ಯಾವನ, ತುರುಷ್ಕ, ಪಿಣ್ಯಾಕ, ಸಿಹ್ಲ Nr.; ಪಿಣ್ಯಾಕ, ಸಿಹ್ಲ Si. 406). ತದುಕಿನ ಮಡ್ಡಿ (ಯಾವನ, ತುರುಷ್ಕ, etc., ಅನ್ದುಗಬೊಂಕ, ಹಾಲುಮಡ್ಡಿ Si. 227; *cf.* ಮಡ್ಡಿಯ ಧೂಪ).

ತದೆ tade. = ಸದೆ 1. to strike (ತಾಡನ Śmd. Dh.; T. ತೆಯ್, M. ತಯ್; Te. ತನ್ನು; *cf.* ತಗಲು, ತಟ್ಟು1). see s. ಟಂಕೆ.

ತದ್ಗತ tad-gata. gone to that; *bent or intent on.*

ತದ್ಗುಣ tad-guṇa. the quality or virtue of anything; possessing these qualities. 2, a figure of speech in rhetoric, transferring the quality of one thing to another (Kāvy. III, 3, B, 121. 140 seq.).

ತದ್ದಿನ tad-dina. that day (J. 10, 26); during the day; day by day. 2, the day of mourning for deceased relations; the death anniversary (ಮೃತತಿಥಿ My.; Te.).

ತದ್ದು taddu. = ದದ್ದು. Tbh. of ದದ್ರು. cutanious and hespetic eruptions, etc. (ದದ್ರು Nr., Mr. 384; Si. 202). ತದ್ದುಳ್ಳವನು (ದದ್ರುಣ, ದದ್ರು ರೋಗಿ Nr.).

ತದ್ಧರ್ಮ tad-dharma. having that business; that business; that religion (My.).

ತದ್ಧಿತ tad-d-hita. good for that, etc. 2, an affix which forms nouns from other nouns. 3, a noun formed by a taddhita affix, a derivative noun. see Śmd. 6. 88. 110. 120. 232. 245. 252; Kāvy. I, 1*a*, 6; I, 4, 1 seq.

ತದ್ಧಿತಪ್ರತ್ಯಯ taddhita-pratyaya. = ತದ್ಧಿತ No. 2. (My.).

ತದ್ಧಿತಲಿಂಗ taddhita-liṅga. = ತದ್ಧಿತ No. 3. (Śmd. 88 Cm.).

ತದ್ಧಿತಾನ್ತ taddhita-anta. = ತದ್ಧಿತ No. 3. (My.).

ತದ್ಬಲ tad-bala. *a sort of arrow;* a sort of bow (ದಣ್ಡಾಸನ, ತೀರಿ, ಬಿಲ್ಲಭೇದ Mr. 294).

ತದ್ಭವ tad-bhava. born or coming from that (Śmd. 236). 2, a word corrupted from Saṁskṛita (Śmd. 334. 360. 375. 377. 383), (or from any other language).

ತದ್ಭಾವ tad-bhāva. the becoming that. 2, the substance, thing, or nature of that (Śmd. Dh. No. 67).

ತದ್ಯಮ tad-yama. kindness, gentleness, mildness, peaceable behaviour (ಸಾಮ Ct. II, 49 in one MS.).

ತದ್ಲು tadlu. = ತದಲು. a frame of thorns, etc. (My.).

ತದ್ವಚನ tad-vacana. that speech or word. (Śmd. 100).

ತದ್ವತ್ tad-vat. *having or containing that.* 2, *like that, in that manner, thus.* 3, also, likewise.

ತನ್-tan. 1. = ತಂ-, ತಣ್-, etc., ತನು. coolness, etc. — ತನ್ನೆಲೆವುಳುಕು ಗಿಡ. -ಎಲೆ-ಪುಳುಕ್-. the herb or low shrub Crotolaria verrucosa Lin. (St. & Pl.).

ತನ್- tan. 2. = ತನ್ನ್-. ತಾ1-, ತಾಂ1, = ತಂ-. ತಾನ್ q. v., ತಾನು (Śmd. 178). he, she, it, in the reflexive or reciprocal sense. Gen. ತನ (see ತನತು), Dat. ತನಗೆ (My., Śmd. 133. 178; Nr.; Nn. 73; J. 8, 2; 28, 57; 29, 34; 30, 49; Bh. 1, 8, 8), ತನಿಗೆ (Si. 69. 264. 265. 267. 293), ತಂಗೆ. plural ತಮ್ (ತಮ್ಮ್). [ತನಗಿನಿತಱ ಬೇಡನಮೋಂ ಕವರ್ದಪವರುಮೊಳರೆ ಕವಿಯುಲ್ಲದರಂ Kr. 1, 12]. ತನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾರಿ ತಮ್ಮಡಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ?—ತನಗೆ ಬನ್ದ ಹಾನಿ ಅರ್ಥದಿನ್ದ ಹೋಯಿತು.—ತನಗೆ ಇಲ್ಲದವನು ಪರರಿಗೇನು ಕೊಟ್ಟಾನು?—ತನಗೆ ಇಲ್ಲ, ಕೂಸಿಗೆ ಏನು ಹೊದ್ದಿಸಲಿ?—ತನಗೆ ಇಲ್ಲದವಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೇನು ಹೊದಿಸ್ಯಾಳು? (Prvs.). ನಾಳೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿತೆನ್ದರೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ಇದೆಲ್ಲಾ ತುಣ್ಣುತನ ಕಡಿಮೆ ಆದೀತು (B. 4, 200). —ತನ ತನಗೆ. rep. (Bp. 10, 4; 18, 82; 57, 8; J. 13, 24). — ತನ್ದು. = ತನ್ನದು. (My.).

-ತನ tana. an affix for forming true Kannada words, *e. g.* ಕಲಿತನಂ, ಆಳ್ತನಂ, ಪೆಣ್ತನಂ (Śmd. 248; words like ಆರೋಹಕತನ are wrong formations 248).

ತನಕ tanaka. = ಅನಕ, ತನ್ನು. up to that measure; till, until, as far as (C.; Te. ದನಕೆ, ದಾಕಾ, ದಾಕೆ; M. ತನೆ, T. ತನ್ನೆ, quantity, number, measure). ಶನಿವಾರ ತನಕ (B. 1, 7). ಹುಡುಗರು ಹದಿನಾಱು ವರ್ಷದವರಾಗುವ ತನಕ (1, 12). ಇನ್ದಿನ ತನಕ (2, 33). ಅಯ್ಸೂಱ ತನಕ (2, 42); ಕಡೆ ತನಕ (4, 197). ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ತನಕ (4, 199). See Bp. 27, 22; 49, 18; 57, 12; 61, 57; B. 2, 6. 7; 3, 10. 67; 5, 59. 64. 72. 243; ಅಲ್ಲಿ-, ಇಲ್ಲಿ-, ಎಲ್ಲಿ-.

ತನಕಿ tanaki. ascertaining; examination (My.; H. tanqih; Br. ತನಕಿ, ತನಕ್ಕಿ, ತನಿಖಿ).

ತನಖೆ tanakhe. an assignment on the revenues, an order for money; a standard rent-roll of villages (Mhr., H. ತನಖಾ; Br.; ತನಖಾ, ತನಖಿ; R.).

ತನತು tanatu. ತನ-ಅತು. = ತನತ್ತು, ತನ್ನದು (Śmd. 178; Kk. 61). its, hers. ನಿನತು ಚಲಮ್, ಎನತು ಶೌರ್ಯಂ, ತನತು ಮಹಾಧೈರ್ಯಮ್ ಅವನಿಪತಿಗೆ (Śmd. 179).

ತನತ್ತು tanattu. ತನ-ಅತ್ತು 1. = ತನತು, etc. (Śmd. 178; Ct. II, 102). See Śmd. 179. 144.

ತನಯ tanaya. *a son.* feminine ತನಯಳ್ = ತನಯೆ. (Bp. 4 sum.; 5, 5; 11, 38; 42, 17).

ತನಯೆ tanaye. *a daughter.*

ತನಿ tani. 1. to thrive, to develop, to become full-grown, etc. P. p. ತನಿತು (Cpr. 3, 15).

ತನಿ tani. 2. the state of having thriven, full, strong, fully developed, complete, matured, abounding in agreeable qualities, rich, etc. [Tu. ದಣಿಯ, abundant]. (T. ತಣಿ, M. ತಟಿ, Te. ತನಿ, to thrive, prosper, grow, increase, become full or fleshy). — ತನಿಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. a big piece of flesh (Abh. P. 13, 54 va.). — ತನಿಗನ್ಧ. = ತನಿಗಮ್ಪು. (J. 26, 8). — ತನಿಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. a full or rich fragrance (Śmd. 77; Cpr. 7, 49; Abh. P. 3, 75 va.; J. 3, 8; 15, 9). — ತನಿಗಬ್ಬು. -ಕಬ್ಬು. juicy sugar-cane (V. 4, 29). [— ತನಿಗರ್ಪುರ. -ಕರ್ಪುರ. = ತನಿಗಬ್ಬು. ಮಿಡಿದೊಡೆ ತನಿಗರ್ಪುರ ರಸಂ ಬಿಡುವುವು Pb. 1, 56]. — ತನಿಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a great, blazing fire (Abh. P. 11, 144). — ತನಿಗುದಿ. -ಕುದಿ. to be completely boiled (Bh. 1, 20, 54). — ತನಿಗುಳ್ಳ. (Si. 149). a kind of prickly nightshade. — ತನಿಗೆಣ್ಡ. -ಕೆಣ್ಡ. a glowing coal (Rśv. 5, 34; V. 30, 35 va.; J. 3, 32; 13, 12). — ತನಿಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. 1. to be greatly or completely scattered (Bh. 8, 23, 20; Rām. 3, 6, 7). — ತನಿಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. 2. the state of being profusely scattered (J. 9, 24). — ತನಿನಗೆ. great laughter (Rām. 6, 10, 10). — ತನಿಪರಿಮಳ. = ತನಿಗಮ್ಪು. (Rām. 2, 7, 3). — ತನಿಬೀಜ. a seed full of vital power (Bh. 2, 13, 9). — ತನಿಬೆಲ್ಲ. delicious jaggory (Bh. 1,

15, 7). — ತನಿಯೆಱಿ. -ಎಱಿ. to throw delicious food to snakes to appease them (My.; Bh. 8, 2, 15). — ತನಿರಸ. a superior fluid, essence; excellent taste or flavour; great beauty. [ಇನಿಗಬ್ಬಿನೊಳಗಿನ ತನಿರಸವನಱಿಯದೆ ಸೋಗೆಯು ಹೊಱಗಿನ ರವದಿಯ ಸವಿದು ಸನ್ತಸಪ್ಪುಡುವ ಮೇಷದನ್ತೆ Cv. 961]. ಕಾಳದೊಳಗೆ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಅಂಜನವ ಕಲಿಸಿ ತನಿರಸದೊಳು ಪೊರಳ್ಚಿದ ನೀಲಪುತ್ರಿಕೆಗಳನ್ತೆ (Rāghc. 17, 64). ಕುಱು ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಅಱುವದೇ ತನಿರಸವ, ಪೊಱಗಣ ಸೋಗೆಯುಗಿವನ್ತೆ? (Sp.). see J. 15, 47; 21, 57. — ತನಿವಣ್. -ಪಣ್. a fully ripe fruit. [ತನಿವಣ್ಣ ರಸದೆ, ತಣ್ಣನೆ ತಣಿವಂ Ap. 6, 48]. ನೇಱಿಲ ತನಿವಣ್ಣಂ (Śmd. 85 Mdb.). see Cpr. 7, 88; Bp. 18, 16; 48, 11; Rśv. 2, 47; J. 3, 11. 31; 28, 20. — ತನಿವಣ್ಣು. = ತನಿವಣ್. (Bp. 20, 26). — ತನಿವಾಲ್. -ಪಾಲ್. rich milk (V. 9, 107). — ತನಿವೀರರಸ. great heroism (J. 8, 31; 12, 25; 13, 51; 23, 26). — ತನಿವೆಚ್ಚು. -ಪೆಚ್ಚು. to increase much (Cpr. 3, 45). — ತನಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. a great or brilliant light or lustre (Bh. 2, 2, 1). — ತನಿವೇಟ. -ಬೇಟ. various love-gestures (Rśv. 11, 93). — ತನಿವೇಸಿಗೆ. -ಬೇಸಿಗೆ. a very hot season (J. 15, 5). — ತನಿಸುಖ. great pleasure or joy. ಅನಾತುರದೊಳು ಚೊಕ್ಕಟದ ತನಿಸುಖದ ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವ ಅನುಭವಿ (Cidakhaṇḍānubhavasāra 1, 7). — ತನಿಸುಸಿಲ್. a full coitus (Śsv. 3, 35 va.). — ತನಿಸೂಱಿ. enormous plundering (Bh. 2, 4, 12). — ತನಿಸೊಬಗು. great beauty (J. 6, 25). — ತನಿಸೋಂಕು. to cling to closely (Cpr. 7, 94). — ತನಿಹರಕೆ. great blessing or praising (Bh. 1, 7, 30). — ತನಿಹೞುಕು. a large piece (Bh. 2, 2, 103).

ತನು tanu. = ತಣುವು 2, ತನ್ 1-, ತನುವು, ತಮ್ಪು. coolness, etc. (My.).

ತನು **tanu.** *thin, slender, emaciated; small, minute; delicate, fine.* 2, *the body; self.* 3, *the skin.* ತನುವಱಿಯದ ನೋವಿಲ್ಲ, ಮನವಱಿಯದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ (Prv.). — ತನುಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. fragrance of the body (J. 6, 12).

ತನುಕರಣ **tanu-karaṇa.** an organ, or the organs, of the body (Bp. 4, 65).

ತನುಜ **tanu-ja.** *a son* (ತನುಜಾತ Mr. 309; ಮಗ Nn. 48. 92).

ತನುಜಾತ **tanu-jāta.** = ತನುಜ. (Mr. 309; ಬಾಲಿಶ, ಮಗ Nn. 131).

ತನುಜಾತೆ **tanu-jāte.** = ತನುಜೆ. (J. 2, 51).

ತನುಜೆ **tanu-je.** a daughter. see ಜನಕ-.

ತನುತರ **tanu-tara.** thinner, more minute; uncommonly small or insignificant (Śsv. 2, 86).

ತನುತ್ರ **tanu-tra.** *armour, mail.*

ತನುತ್ರಾಣ **tanu-trāṇa.** *armour, mail.*

ತನುತ್ವ **tanutva.** thinness, etc. see ಕಟಿಲ್.

ತನುಧನಪ್ರಾಣ **tanu-dhana-prāṇa.** body, property and life (J. 17, 35).

ತನುಧರ್ಮ **tanu-dharma.** the right, merit, or nature, of the body (Bp. 42, 20).

ತನುಭವ **tanu-bhava.** = ತನುಜ. (Bp. 24, 62. 63).

ತನುಮಧ್ಯೆ **tanu-madhye.** N. of a vṛitta (Ch.).

ತನುಮನಧನ **tanu-mana-dhana.** body, mind and property (Bp. 1, 17; 2, 42; see ಅರ್ಥಪ್ರಾಣವಪುಸ್).

ತನುವಿಕಾರ **tanu-vikāra.** gesticulation (ಅಂಗಹಾರ Mr. 75).

ತನುವಿದಾಹ **tanu-vidāha.** burning or great heat of the body (Cpr. 4, 33).

ತನುವು tanuvu. = ತನು, etc. coolness, etc. (My.).

ತನುಸಮ್ಭವ **tanu-sambhava.** = ತನುಭವ. (J. 2, 35).

ತನೂಕರಣ **tanū-karaṇa.** making thin or fine, attenuation, diminishing, weakening; paring. see ಒರೆ; ಕೆತ್ತು.

ತನೂಕೃತ **tanū-kṛita.** *made thin; pared.*

ತನೂಜ **tanū-ja.** = ತನುಜ. (Ch. v. 11; Cpr. 2, 53 va.; Bp. 2, 3; 25, 25).

ತನೂಜೆ **tanū-je.** = ತನುಜೆ. see Cpr. 5, 102; Bp. 4, 32; ಶೈಲರಾಜ-.

ತನೂದರಿ **tanu-udari.** having a thin, delicate belly: a beautiful damsel. (Ch. v. 89; Cpr. 7, 139).

ತನೂನಪಾತ್ **tanū-napāt.** the son or descendant of himself: *Agni.*

ತನೂನಪಾತ **tanū-napāta.** — ತನೂನಪಾತ್. (Mr. 46).

ತನೂಭವ **tanū-bhava.** = ತನುಭವ. (ಮಗ Nn. 126; Śmd. 227).

ತನೂರುಹ **tanū-ruha.** *the hair of the body; the wing of a bird.*

ತನೆ tane. = ಜನೆ, ತೆನೆ 2, ಸೆನೆ. the embryo of beasts; pregnancy [Tu.]; (ಪ್ರಜನ, ಉಪಸರ Nr.; *cf.* Sk. ಘನ, the foetus in its second month). ತನೆ ಕರಗಿನ ಆಕಳು (ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ, ಅವತೋಕೆ Nr.). ತನೆಯ ಆವು (ಪ್ರಷ್ಠೌಹಿ, ಗರ್ಭಿಣಿ Hlā.). ತನೆ ಬಲಿಯೆ ಪಲಿಕ್ಕಿ ಎನಿಸುಗು; ತನೆ ನಿಲಲು ಪ್ರಷ್ಠೌಹಿ (Mr. 180). see ಎಳದನೆ. [— ತನೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become pregnant. ಗುರುವೆಮ್ಬ ಗೂಳಿ ಮುಟ್ಟಲು ಶಿಷ್ಯನೆಮ್ಬ ಮಣಿಕ ತನೆಯಾಯಿತ್ತು Cv. 815].

ತನ್ಕ tanka. = ತನಕ. up to that measure, etc. (My.).

ತನ್ತರ **tantara.** Tbh. of ತನ್ತ್ರ. (My.). ತನ್ತರವಿದ್ದವನಿಗೆ ಮನ್ತರ ಬೇಡ (Prv.).

ತನ್ತಿ **tanti.** Tbh. of ತನ್ತ್ರಿ. a string, wire, etc. (My.; Si. 61; B. 4, 97. 124. 157; B. 5, 219). — ತನ್ತಿಟಪ್ಪಾಲು. the telegraph (My.).

ತನ್ತಿಮೇಹ **tanti-mēha.** = ತನ್ತುಮೇಹ. (My.).

ತನ್ತಿರ **tantira.** Tbh. of ತನ್ತ್ರ. a design; a trick, etc. (My.).

ತನ್ತಿವಾದ್ಯ **tanti-vādya.** a wire or stringed instrument. ತನ್ತಿವಾದ್ಯವನ್ನು ತಕ್ಕೆಯ್ಯ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತನ್ತು tantu. = ತನ್ತಿತು. third person singular imperfect of ತರು (C.). ಕೇಳದ ಕಿವಿ ಊರಿಗೆ ಮಾರಿಯ ತನ್ತು. — ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ಕ ಇದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೇಡು ತನ್ತು. — ಕೋಪ ಪಾಪಾ ತನ್ತು, ತಾಪ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ತನ್ತು (Prvs.). see Prv. s. ನಾಯಿ.

ತನ್ತು **tantu.** 1. *a thread, a string, a cord;* a filament or fibre; wire (ತನ್ತ್ರ, ನೂಲು Nn. 75; ಗುಣ, ನೂಲು 78; ನೂತ ನೂಲ ಎೞಿ Mr. 530; ಸಾರಸದ ನಾಳದ ಎೞಿ 421; ಪುರಿ Śm. 106; ಎೞಿ 119). — ತನ್ತುಹಾರುವ. a cord-Brāhmaṇa, a Brāhmaṇa whose only merit is his sacrificial thread (Bp. 55, 33).

ತನ್ತು **tantu.** 2. Tbh. of ತನ್ತ್ರ. (ಬಲುತನ್ತ್ರ, ಪರಿಗ್ರಹ Mr. 530; My.; Te.). ಆಚಾರಮಾರ್ಗ ತನ್ತುವನ್ ಆಱುವನ್ ಆವನೊರ್ವಂ (ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ Mr. 248).

ತನ್ತುಕರಣ **tantu-karaṇa.** making thread. see ನೂಲ್.

ತನ್ತುಕ್ರಿಯೆ **tantu-kriye.** working in thread; weaving. see ಕೆಚ್ಚು-ನೆಯ್.

ತನ್ತುಗಾಱ **tantu-gāṛa.** = ತನ್ತ್ರಗಾಱ. a cunning, crafty, trickful man (My.). ತನ್ತುಗಾಱಗೆ ಯಾಕೆ ತನ್ತಿಯಾಟ? (Prv.).

ತನ್ತುಗ್ರನ್ಥಿ **tantu-granthi.** a knot in a thread. see ಕಿರಿ.

ತನ್ತುನಾಗ **tantu-nāga.** a shark. (R.).

ತನ್ತುನಾಭ **tantu-nābha.** a spider (Te., R.).

ತನ್ತುಪಟ **tantu-paṭa.** cotton-cloth (Rām. 5, 8, 24).

ತನ್ತುಭ **tantu-bha.** *mustard seed, Sinapis dichotoma* Roxb.

ತನ್ತುಮಾತ್ರ tantu-mātra. nothing but (the sacrificial) cord as in ತನ್ತುಮಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ (Prv.). 2, a thread, a string; [just managing to exist]. see ಎಟಿ, ನೂಲ್.

ತನ್ತುಮೇಹ tantu-mēha. = ತನ್ತಿಮೇಹ. a particular stage of gonorrhoea (My.).

ತನ್ತುರ tantura. Tbh. of ತನ್ತ್ರ (Śmd. 336 Mdb.).

ತನ್ತುವಾಯ tantu-vāya. *a weaver.* 2, *a spider.* 3, weaving. 4, a loom (ಮಗ್ಗ Mr. 383).

ತನ್ತುವಾಯಕ್ರಿಯೆ tantuvāya-kriye. a certain work done by a weaver. see ಕೆಚ್ಚು.

ತನ್ತ್ರ tantra. = ತತ್ರ2, ತನ್ತರ, ತನ್ತಿರ, ತನ್ತು2, ತನ್ತುರ. *a thread, a string* (ತನ್ತು, ನೂಲು Nn. 75). 2, *weaving;* a loom. 3, *raiment, vesture* (ಪರಿಧಾನ, ಹೊದಕೆ 75). 4, the leading or principal action of a ceremony, characteristic or prevalent features, the regular order of ceremonies or rites, system, ritual, rule. 5, *an established doctrine, a scientific treatise; a system.* 6, *magical and mystic formularies.* 7, *a medicament, a drug;* a charm. 8, an expedient, a design, a stratagem, as sowing dissension (ಉಪಾಯ 75; ಭೇದ, ತನ್ತ್ರಭೇದ 62; *cf.* ಪಂಚ-); cunning, trick, intrigue, plot. 9, an oath or ordeal, curse, imprecation; designing, plotting (see Mr. s. ತನ್ತು2). 10, *royal retinue, a court, train;* an assembly (ವಿಧಾನ, ಕೂಟ 75). 11, *an army* (ಸೇನೆ 75). 12, a division of class or caste (ಕುಲಭೇದ 75). 13, decoration (ಸಿಂಗರ, ಶೃಂಗಾರ 75). 14, *the quality of being chief or principal* (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯ 75). 15, the highest truth, real truth, reality, certainty (ಪರ ಮಾರ್ಥ, ನಿಶ್ಚಯ 75). — ಮನ್ತ್ರವಿದ್ದರೂ ತನ್ತ್ರವಿರಬೇಕು. — ತನ್ತ್ರವನಱಿಯೆನು, ಮನ್ತ್ರವನಱಿಯೆನು, ಯನ್ತ್ರವನಱಿಯೆನು ಎನ್ನನ ಬೇಡ! (Prvs.). see Prv. s. ಮನ್ತ್ರ; ಯನ್ತ್ರತನ್ತ್ರ. — ತನ್ತ್ರಪ್ಪೊರಸು. -೦-ಬೆರಸು. expedients, etc. to be combined with (Bp. 54, 75).

ತನ್ತ್ರಕ tantraka. *new and unbleached, as cloth.*

ತನ್ತ್ರಗಾಱ tantra-gāṟa. = ತನ್ತುಗಾಱ. a man who uses an expedient, one who is fertile in expedients; a cunning, crafty man (My.). ತನ್ತ್ರಗಾಱನನ್ನು ಕುತನ್ತ್ರಗಾಱ ಜಯ್ಸಿದ (Prv.).

ತನ್ತ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷ tantra-adhyakṣa. a master of ceremonies (Rśv. 6, 10 va. & 43 va.). 2, a general (Cpr. 10, 1 va.).

ತನ್ತ್ರಿ tantri. = ತನ್ತ್ರಿ. *a string, a cord; a wire; the string or wire of a lute, etc.* 2, a pūjāri. see Prv. s. ಮನ್ತ್ರಿ.

ತನ್ತ್ರಿಕೆ tantrike. *the plant Cocculus cordifolius* DC.

ತನ್ತ್ರಿಸು tantrisu. to use an expedient, etc. see Nn. 147 s. ತ್ರಾಸ.

ತನ್ದನತಾನ tandana-tāna. = ತನ್ದನಾನ, ತನ್ದಾನತಾನ, ತನ್ದಾನ ತಾನಾನ. sounds used in beating time in music (My.; Te.; M. ತತ್ತಿತ್ತೋನ್ನ, ತನ್ದಿನಾದಿ; *cf.* ಣತ್ತಡಗಡ್ಡೆಡಣ, ತದಿಗಿಣ; Mhr. ತಣಾಣಾ).

ತನ್ದನಾನ tandanāna. = ತನ್ದನತಾನ. (My.).

ತನ್ದಲ್ tandal. water-drops, spray, light rain (Śmd. 48. 58). [ಸೋನೆಯಿಂ ಸರಿಗಳಿಂ ತನ್ದಲ್ಗಳಿನ್ದನ್ದು ಭೂತಳಮೇಕಾರ್ಣವ ಮಾಗೆ Ap. 13, 59]; (ಸೀವರ, ಜಲಕಣ Kk. 13; Śm. 35; ಸೋನೆ Ct. I, 101; II, 113; Cpr. 1, 97; 2, 86; 5, 19 va.; Abh. P. 3, 67 va.; 4, 119; *cf.* ಚದಱು).

ತನ್ದಾನತಾನ tandāna-tāna. = ತನ್ದನತಾನ. (My.).

ತನ್ದಾನತಾನಾನ tandāna-tānāna. = ತನ್ದನತಾನ. (My.).

ತನ್ದು tandu. 1. P. p. of ತರ್, ತರು 1.

ತನ್ದು tandu. 2. see s. ತನ್ 2.

ತನ್ದೂರಿಸು tandūrisu. = ತಾನ್ದುರಿಸು, ತಾನ್ದೂಳಿಸು. to grieve, to be distressed (ಚಿನ್ತಿಸು, ಬೇವಸ Kk. 52, o. rs. ತಾನ್ದುರಿಸು, ತಾನ್ದೂಳಿಸು).

ತನ್ದೆ tande. father (C.; ಜನಕ, ಪಿತೃವಪ್ಪ, ತಾತ Mr. 309, ಅವ್ವುಕ Hlā., Si. 65; ನಪ್ಪ, ತಾತ, ಜನಕ, ಪಿತೃ Hlā., Si. 190; M.; T. ತನ್ದೈ; Te. ತಣ್ಡ್ರಿ, ತಡ್ಡೆ; it is said to be a Tbh. of Sk. ತಾತ, Śmd. 338. 356. 372; *cf.* vedic ತತ, father). [ತನ್ನಯ ತನ್ದೆಯೆನ್ದುದನೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮನಿನ್ದೆ ಮಾಡುನೆಂ Pb. 1, 72; Ap. 2, 19; ಕಿಱಿದೆ ನಿನಗಾಯುಷ್ಯ ಮೆನ್ದು ಪೇೞ್ದೊಡೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಪರಾಯಣನಾಗಿ ತಾಯುಂ ತನ್ದೆಯುಮಂ ನಣ್ಪರುಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ನಿಶ್ಶಲ್ಯಂ ಗೆಯ್ದು Vr. 72, 8]. occasionally it is an endearing appellation (like ಅಪ್ಪ), *e. g.* Bp. 47, 29; J. 13, 55. plural ತನ್ದೆವಿರ್, ತನ್ದೆಗಳ್ (Śmd. 120. 124). ತನ್ದೆಯರ್ (Bp. 32, 42; 48, 36), ತನ್ದೆಗಳು (C.). ಪ್ರಸಿದ್ಧನಪ್ಪ ತನ್ದೆಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಾತನು (ಅಮು ಷ್ಯಾಯಣ Hlā.). ತಾತನ ತನ್ದೆ (ಪ್ರಪಿತಾಮಹ, ಮುತ್ತಾತ Si. 192). ತನ್ದೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವ ಎನ್ದ ಹೇಱಿಸಿದ ಅಪ್ಪಿಗನ ಮಗ. — ತನ್ದೆಯ ಮದಿವೆಗೆ ಪಂಜು ಹಿಡಿಯುವ ಮಗ. — ಅರಸ ಯಾರಿಗೆ ತನ್ದೆ? ಸೂಳೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾಯಿ? — ತನ್ದೆಯ ಬದುಕು ತಾಯಿಗೆ ದಾನ. — ತನ್ದೆಯ ಹೋಲೋ ಕನ್ದಯ್ಯಾ (Prvs.). see ಮಲ-; Bp. 60, 60; B. 1, 28; Rām. 3, 2, 15; J. 13, 55; 30, 24; 31, 34; Rśv. 13, 26; Bh. 1, 8, 17; Prvs. s. ನೊಗ, ಪಿತ. — ತನ್ದೆಗೆ ತನ್ದೆ. a paternal grandfather (ಪಿತಾಮಹ, ತಾತ Si. 192). — ತನ್ದೆಗೆ ಪಿತಾಮಹ. a paternal great-grandfather (ಪ್ರಪಿತಾಮಹ, ತಾತನ ತನ್ದೆ, ಮುತ್ತಾತ Si. 192). — ತನ್ದೆ ತಾಯ್. father and mother (Bp. 46, 48). — ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ್. -ಳು. parents (Bp. 3, 81; 14, 16; 25, 15; My.). ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ ಮಾತು ಕೇಳದ ಮಕ್ಕಳು ನಾಯಿಬಾಯಿಗೆ ಹಪ್ಪ (Prv.). — ತನ್ದೆ ತಾಯ್ಗಳ್. = ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ್. (J. 28, 17). ತನ್ದೆ ತಾಯ್ಗಳು (ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು Nr.). — ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ. = ತನ್ದೆಗೆ ತನ್ದೆ. (ಪಿತಾಮಹ, ತಾತ Nn. 22; B. 4, 156). 2, Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆಯಿಲ್ಲದ. = ತನ್ದೆಯಯ್ಯನಿಲ್ಲದವ, q. v. — ತನ್ದೆಯಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ. — ತನ್ದೆಯಯ್ಯನಿಲ್ಲದವ. Gaṇēśa (ವಿನಾಯಕ Kk. 5, o. r. ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆಯಿಲ್ಲದ). — ತನ್ದೆಯೊಡಹುಟ್ಟಿದವ. a paternal uncle (ಪಿತೃವ್ಯ, etc. Nr.) — ತನ್ದೆವಾವಿ. relationship by a father's side (My.).

ತನ್ದ್ರ tandra. tired, fatigued; lazy. (R.).

ತನ್ದ್ರತೆ tandrate. = ತನ್ದ್ರಿ. (Cpr. 4, 85).

ತನ್ದ್ರಿ tandri. ತನ್ದ್ರೆ **tandre.** *fatigue, lassitude;* sleepiness, drowsiness; *fainting, exhaustion.*

ತನ್- tann. = ತನ್-2, ತನ್ನು, etc., ತಾನ್, q. v. he, she, it in reflexive or reciprocal sense. Gen. ತನ್ನ (C.); Dat. ತನಗೆ (C.); Acc. ತನ್ನಂ (J. 18, 39), ತನ್ನನ್ನು (My.); Loc. ತನ್ನೊಳ್ (J. 29, 40), ತನ್ನಲ್ಲಿ (C.); Abl. ತನ್ನಿನ್ದ (C.). Pl. (ತಮ್-) ತಮ್ಮ. [ಕವಿ ತನ್ನಱಿವನ್ತಾ ಕಲ್ಪಾನ್ತಸ್ಥಾಯಿ Kr. 1, 21; Pb. 1, 5]. ತನ್ನ — ಕಾಲಿಗೆ ತಾನೇ ಶರಣು ಮಾಡಿ ಹರಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಅಱಿಯದವಳು ನೆರೆಮನೆಯ ಬೊಮ್ಮಕ್ಕನ ಬಲ್ಲಳೇ? — ತನ್ನ ತಾನಱಿದರೆ ಸುಜ್ಞಾನಿ. — ತನ್ನ ದನ್ತ ತಾನು ಮುಱಿಕೊಣ್ಡು ಅನ್ಯನ ಮೇಲೆ ದೂಱು ಹೇಳಿದ. — ತನ್ನ ಮುನ್ದೆ ಉಪ್ಪು ಇಲ್ಲ; ಬೆನ್ನ ಹಿನ್ದೆ ಉರಿಯೋ? — ತನ್ನ ಸುಖವೇ ಲೋಕದ ಸುಖ, ತನ್ನ ಕಷ್ಟವೇ ಲೋಕದ ಕಷ್ಟ. — ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇ ತಾನು ಹೊರೆಯದವ ಮುನ್ನೂರ ಸಲಹುವನು? — ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ರಂಗ, ಪರಊರಿಗೆ ಮಂಗ. — ತನ್ನ ತಾನು ಅಱಿತರೆ ತಾನಾದನು; ತನ್ನ ತಾನು ಮಱತರೆ ತಾನು ಹೋದಾನು (Prvs.). — ತನ್ನದು. -ಅದು 1. = ತನ್ದು2, ತನತು, ತನತ್ತು. its, his, hers [ಅಗ್ಗಲದ ಪೊಗೞ್ತೆ ತನ್ನದೆನೆ Ap. 1, 72]; (Śmd. 178; Ct. II, 102; Bp. 51, 22; C.). — ತನ್ನಳ್. -ಅಳ್ 4. his, etc. own female or woman (V. 29, 28).

ತನ್ನಿ tanni. second person plural of the imperative of ತರ್, q. v.

ತನ್ನು- tannu. perhaps = ತನ್ನ್- (but see -ಉವಂ 2). — ತನ್ನುವಂ. himself, herself, itself (Acc.; or: also him, etc.). ತನ್ನುವನ್ ಆಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಣವನು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸುತ (Prll. 3, 30). see Bp. 8, 7. 57; 39, 11; 40, 10; 44, 3; 55, 34.

ತನ್ಮಧ್ಯ tad-madhya. in its middle: meanwhile (My.).

ತನ್ವಿ tanvi. a delicate, slender, or graceful woman. (J. 11, 26). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ತಪ tapa. = ತಪ್ಪ1, ತೊಪ, ತೊಪ್ಪ, (ದಪ 1, ದೊಪ್ಪ2). a sound in imitation of the noise of blows, of running feet, of falling cow-dung, fruits, etc. ತಪ ತಪ. rep. (My.; Te.). — ತಪ ತಪನೆ. = ತಪ ತಪ. with the sound of ತಪ ತಪ (My.).

ತಪ tapa. = ತವ 2. heat; burning; shine (ದಾವ Nn. 33). 2, *the hot season.* 3, the month of māgha (January-February, ತಪಸ್ Mr. 70). 4, austerity, penance. 5, a demon (ಗ್ರಹ Nn. 33). ತಪದ ಬಾಧೆಯಿಂ ಸಯ್ರಿಸುವಾತನು (ದಾನ್ತ Hlā.). — ತಪಗೆಯ್. to perform or undergo penance. ತಪಗೆಯ್ವ ಮುಖ್ಯಋಷಿಯರ್ (Mr. 258). — ತಪಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. = ತಪಗೆಯ್. (Abh. P. 15, 80 va.; Śsv. 2, 89). — ತಪಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to undertake penance (Abh. P. 16, 34 va.). — ತಪಮಾನ್. -ಆನ್. = ತಪಂಗೊಳ್. (Śsv. 2, 116). — ತಪಮಿರ್. -ಇರ್. = ತಪಂಗೆಯ್. (Śsv. 2, 115. 117). — ತಪಮ್ಬಡು. -ಪಡು. = ತಪಗೆಯ್. (Bp. 4, 73). — ತಪಮ್ಬಡುಹ. -ಪಡುಹ. ascetic devotion, religious austerity (ಪರಿವ್ರಜ್ಯೆ, etc. Hlā.).

ತಪಃಕ್ಲೇಶಸಹ tapas-klēśa-saha. *enduring with resignation the privations imposed by austerities.*

ತಪಃಪ್ರಭಾವ tapas-prabhāva. the efficacy of devotion. (Cpr. 2, 82).

ತಪಕ್ಕನೆ tapakkane. = ದಬಕ್ಕನೆ. all at once, slapdash (My.; Te. తెబుకు, తెబుక్కు). ತಪಕ್ಕನೆ ಬಿದ್ದನು (My.).

ತಪಟೆ tapaṭe. = ತಪ್ಪಟೆ, ತಬಟೆ, ತಮಟೆ, ತಮ್ಬಟೆ, ತಮ್ಬಟೆ, ತಮ್ಬಟ್ಟೆ, ತಮ್ಮಟೆ, ತಮ್ಮಟೆ. a large tambourine beaten with sticks (My.).

ತಪನ tapana. heating; burning; shining. 2, *the sun.* 3, *a kind of hell.* 4, a divine being or demon who fights with Garuḍa (ಗ್ರಹ Nn. 490). 5, pining, mental distress.

ತಪನಸುತ tapana-suta. the son of the sun: Karṇa (J. 12 sum.). 2, Yama. 3, Śani. 4, Sugrīva (My.).

ತಪನಸುತನನ್ದನ tapanasuta-nandana. Karṇa's son Vṛiṣakētu (J. 12 sum.).

ತಪನೀಯ tapanīya. to be heated. 2, *gold.*

ತಪಪಕ್ಷಿ tapa-pakṣi. the Bengal kite (ಚಿಲ್ಲ, ಮುಣ್ಡಮುಳುಕ Mr. 171, o. r. ಆತಪ-).

ತಪರಾಖು taparākhu. a slap (Mhr. ಥಪಡಾಕ, ಥಬರಾಕ; My.).

ತಪಲೆ tapale. = ತಪ್ಪಲೆ, ತಪೇಲಿ. a round brass or copper cooking-vessel (My.; Tu.; Te. తపెలె, తపేలా; T. தவலை; M. തഗലെ, തവലെ; Mhr. ತಪೇಲೇಂ). see Prv. s. ತೆಱಪು.

ತಪಲೋಕ tapa-lōka. = ತಪಸ್ No. 4, ತಪೋಲೋಕ. (Mr. 32).

ತಪವೇಸ tapa-vēsa. Tbh. of ತಪವೇಶ. a mere masquerade of penance. — ತಪವೇಸಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to put on the mere form of penance. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳು ತಪವೇಸಗೊಮ್ಬವಂ (ಧರ್ಮಧ್ವಜ, ಲಿಂಗವೃತ್ತಿ Mr. 254).

ತಪಶೀಲು tapaśīlu. ತಪಸೀಲು. a detailed account, details, a minute narration (My.; ವಿವರ Cb. 132; Br.; Mhr., H. ತಪಸೀಲ).

ತಪಶ್ಚರಣ tapas-caraṇa. the practice of penance (My.).

ತಪಶ್ಚರಣೆ tapas-caraṇe. = ತಪಶ್ಚರಣ. (My.; Bp. 12, 29).

ತಪಶ್ಚರ್ಯ tapas-carya. = ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ. (My.; Cb. 41).

ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ tapas-carye. = ತಪಶ್ಚರಣ. (My.).

ತಪಶ್ರೀ tapa-śrī. the goddess called tapa (Cpr. 2, 40).

ತಪಶ್ರೀಕ tapa-śrīka. a man possessing excellent austerity or being rich in austerity (Cpr. 3, 70).

ತಪಸ್ tapas. = ತಪಸು, ತಪಸ್ಸು. heat; fire. 2, *austerity, penance.* 3, *the month of māgha* (January-February). 4, one of the seven worlds, the region above the janalōka, inhabited by saints or devotees after death. 5, the ninth lunar mansion.

ತಪಸಿ tapasi. ತಪಸ್ವಿ, ತಪ್ಪಸಿ, ತವಸಿ. Tbh. of ತಪಸ್ವಿ [Pb. 1, 113]; (Śmd. 368; ಋಷಿ Kk. 33, o. r. ತವಸಿ). — ತಪಸಿಗಿಡ. = (ತಪ್ಪಸಿ-), ತವಸಿಮರ. the plant Caesalpinia bonducella Flemm., (Guilandina bonducella or bonduc Lin., see ಗಜುಗ; ಪ್ರಕೀರ್ಯ, ಪೂತಿಕ, ಕಲಿಕಾರಕ Si. 133). see ನವುಲೆಗಿಡ.

ತಪಸಿಗ tapasiga. an ascetic or religious mendicant (Bp. 43, 28).

ತಪಸು tapasu. Tbh. of ತಪಸ್. (Bp. 45, 36).

ತಪಸ್ಯ tapasya. *the month phālguna* (February-March). 2, = ತಪಸ್ಯೆ.

ತಪಸ್ಯೆ tapasye. *religious penance, mental devotion.*

ತಪಸ್ವಿ tapasvi. = ತಪಸಿ, etc. *practising austerities; an ascetic, a religious mendicant* (ಯತಿ Nn. 109). 2, a mendicant, a pauper. 3, *poor, miserable, pitiable* (ಕರುಣ 109). 4, the flower Artemisia indica (ದವನ, ಋಷಿಪುತ್ರಿ Mr. 136). 5, fire (ದಹನ, ಅಗ್ನಿ 109). 6, a kind of Pongamia glabra tree (ಕುಜಾತಭೇದ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 109).

ತಪಸ್ವಿನಿ tapasvini. a female devotee (J. 15, 16); a poor wretched woman. 2, *spikenard, Valeriana jatamansi.*

ತಪಸ್ಸಿ tapassi. = ತಪಸಿ. etc. (Bp. 32, 52. 58).

ತಪಸ್ಸು tapassu. Tbh. of ತಪಸ್. (ದಾವ, ತಪ Nn. 66; ವರ್ಣ, ತಪ 71). ತಪಸ್ಸಿಗೆನ್ತ ಹೋಗಿ, ಕುಪ್ಪಸಾ ಕಳಕೊಣ್ಡ. — ತಪಸ್ಸು ಇದ್ದವನೇ ಗಭಸ್ತಿ ಉಳ್ಳವನು (Prvs.).

ತಪಾತ್ಯಯ tapa-atyaya. the end of the heat: *the rainy season.*

ತಪಾಲು tapālu. = ಟಪಾಲು, etc. the mail, etc. (My.).

ತಪಿತ tapita. heated, burnt, spoiled. ತಪಿತೆ, a spoiled, ruined woman (J. 5, 61).

ತಪಿಸು tapisu. = ತವಿಸು. to be hot, to burn; to suffer pain (J. 17, 34; 23, 20; My.).

ತಪೇಲಿ tapēli. = ತಪಲೆ, etc. (ಕುಣ್ಡ, ಪಿಠರ, ಸ್ಥಾಲ G.; B. 2, 24; 3, 58).

ತಪೋಧನ tapas-dhana. rich in penance; ascetic, pious; richness in austerities; an ascetic, a devotee. (Cpr. 9, 21; Bp. 16, 6; 19, 79; 24, 30; 52, 3; J. 2, 30).

ತಪೋಧನನಿಧಿ tapōdhana-nidhi. an ocean of austerity-riches (Bp. 52, 5).

ತಪೋನಿಧಿ tapas-nidhi. a treasury of austerities and penance, an eminently pious man. see ತವನಿಧಿ; J. 2, 15.

*ತಪೋಪಳ tapas-upaḷa. hot pieces of stones? ಇದಱಿಂ ಪೋದ ತಪೋಪಳಂ ಗಗನಮಂ ಮಾರ್ಪೊಯ್ದು Pb. 4, 24.

ತಪೋಬಲ tapas-bala. the power acquired by austerities (J. 10, 45).

ತಪೋಭರ tapas-bhara. a mass of austerities (Cpr. 4, 16).

ತಪೋರಾಜ್ಯ tapas-rājya. the empire or reign of austerities (Cpr. 2, 41).

ತಪೋಲಕ್ಷ್ಮಿ tapas-lakṣmi. the riches of austerities (Cpr. 4, 60).

ತಪೋಲೋಕ **tapas-lōka.** = ತಪಲೋಕ. one of the seven worlds, etc. (My.).

ತಪೋವನ **tapas-vana.** a penance-grove. (Cpr. 4, 15).

ತಪೋವೃದ್ಧ **tapas-vṛiddha.** very ascetic or pious. (J. 32, 10).

ತಪೋವೇಶ **tapas-vēśa.** = ತಪವೇಸ. — ತಪೋವೇಶಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ತಪವೇಸಗೊಳ್. ತಪೋವೇಶಗೊಣ್ಡವನು (ಧರ್ಮಧ್ವಜ, ಲಿಂಗವೃತ್ತಿ Hlā.).

ತಪೋವೇಷಿ **tapas-vēṣi.** he who has the garb of an ascetic on; a hypocritical ascetic (Bp. 24, 40).

ತಪ್ತ **tapta.** heated; hot; burnt; afflicted. see ಸನ್-; Bp. 50, 42; J. 11, 31. 32. 40.

ತಪ್ತಮುದ್ರಾಂಕನ **tapta-mudrā-aṅkana.** branding (the upper arm) with a hot seal (on which there is either a śaṅkha or cakra, My.).

ತಪ್ತೃ **taptṛi.** heating; a heater. see ಉಪ-.

ತಪ್ಪ **tappa. 1.** = ತಪ, etc. — ತಪ್ಪ ತಪ್ಪನೆ. = ತಪ ತಪನೆ. (My.).

ತಪ್ಪ **tappa. 2.** present relative participle of ತಪ್ಪು 1, q. v.

ತಪ್ಪ **tappa. 3.** = ತರ್ಪ. a present relative participle of ತರ್, *e. g.* Bp. 13, 13; 26, 6; 30, 9; 53, 22.

ತಪ್ಪ **tappa. 4.** = ತಪ್ಪಲ್ 2. see ತಪ್ಪ ತಪ್ಪಲ್ s. ತಪ್ಪಲ್ 2.

ತಪ್ಪಟೆ **tappaṭe.** = ತಪಟೆ, etc. (My.; Te. ತಪ್ಪೆಟ; M. ತಪ್ಪಿಟ್ಟೆ).

ತಪ್ಪಡಿ **tappaḍi.** a false step, etc. see s. ತಪ್ಪು 2.

ತಪ್ಪಣ **tappaṇa.** Tbh. of ತರ್ಪಣ, q. v. an ablation to the manes or to the gods.

ತಪ್ಪನೆ **tappane.** = ತೆಪ್ಪ 1, ತೊಪ್ಪನೆ 2. quickly, suddenly, all at once (My.; Te. ತಪ್ಪುನ, ತೆಪ್ಪನೆ, ದಬ್ಬುನ; M. ತೆರುತ್ತನೆ). ತಪ್ಪನೆ ಬಾ! ಅನ್ದರೆ ತಬ್ಬಲಿಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತಪ್ಪಲ್ **tappal. 1.** stumbling; erring; missing. — ತಪ್ಪಲಡಿ. -ಅಡಿ. a staggering, tottering, or false step (Bh. 44, 2). — ತಪ್ಪಲೆಚ್ಚಂ. -ಎಚ್ಚಂ. a man who misses the mark in shooting (ಲಕ್ಷ್ಯಚ್ಯುತ Mr. 296).

ತಪ್ಪಲ್ **tappal. 2.** = ತಪ್ಪಲ 1, ತಪ್ಪಲು q. v., ತಪ್ಪಲ್. a level expanse round the foot of a mountain, level ground on the top or edge of a mountain, table-land. ನನವಲ್ ಅದು ಆ ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಲೊಪ್ಪಿ ತೀವಿರಲ್ ಉಪತ್ಯಕ ನಾಮಮಲ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 151). [Tu. ಜಪ್ಪ, ದಪ್ಪ descent, ಜಪ್ಪು to descend] ತಪ್ಪಲ್ಗಳ್ (see s. ಕಿಕ್ಕಿಱು 1). see J. 10, 3; 26, 4; Rśv. 5, 53; ರನ್ನದಪ್ಪಲ್. — ತಪ್ಪ ತಪ್ಪಲ್. rep. (J. 28, 41).

ತಪ್ಪಲ **tappala. 1.** = ತಪ್ಪಲ್ 2, etc. (B. 4, 213). — ತಪ್ಪಲ ಸೀಮೆ. a table-land (B. 4, 115. 116. 163).

ತಪ್ಪಲ **tappala. 2.** = ತೊಪ್ಪಲ, etc. all small leaves of plants in general. see ಮುಷ್ಟಿ-.

ತಪ್ಪಲು **tappalu.** = ತಪ್ಪಲ್ 2, etc. (ಸ್ನು, ಪ್ರಸ್ಥ, ಸಾನು Nr.; My.). ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು (ಕಟಕ, ಸಾನು, ಪ್ರಸ್ಥ Nr.; ಶೀಟಿ, ಗಿರಿಸಾನು Nn. 23; ಸಾನು 90; ಕಟಕ, ಪರ್ವತೋಪತ್ಯಕ 127; ಕಕುದ, ಅದ್ರಿತಟ 143; ಕೂಟ, ಮೇಖಲೆ 152, o. r. ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ).

ತಪ್ಪಲೆ **tappale.** = ತಪಲೆ, etc. a round brass or copper vessel (My.). ತಪ್ಪಲೇಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಹೋದರೆ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಹೋದೀತೇ? (Prv.). ತಮ್ಬಿಗೆಯು ತಪ್ಪಲೆಯು ಅವು ತಾನ್ ಉಮ್ಬುದಕೆ ಕುಡಿವದಕೆ ಬಾಹವು (Jñs. 42, 14).

ತಪ್ಪಸಿ **tappasi.** = ತಪಸಿ, etc. — ತಪ್ಪಸಿಗಿಡ. the wild mangosteen, Diospyros embryopteris Pers. (St. & Pl.).

ತಪ್ಪಳಿಸು **tappaḷisu.** = ಚಪ್ಪಳಿಸು. to smack the lips in sucking or sipping, etc. (My.).

ತಪ್ಪಿತ **tappita.** = ತಪ್ಪು 2. (My.).

ತಪ್ಪಿಸು **tappisu.** to cause to miss; to cause to pass by or not to fall into; to let slip; to leave undone; to interrupt; to do without; to avert; to deviate; to swerve; to evade; to resort to subterfuges; to elude; to avoid; to escape, to run away, etc. (C.). ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಓಡಿಹೋಗುವಿಕೆ (ಪ್ರದ್ರಾವ, ಉದ್ದ್ರಾವ, ಅಪಯಾನ, etc. Si. 296). ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು (B. 1, 12). ಕುಱುಮಱು ಕುಱುಬನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಅಡವಿಗೆ ಹೋಯಿತು (2, 46). ಪಾರಿವಾಳ ತಾವಿರುವ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಅನ್ಯೆಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ (3, 113). ಅವಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೆವ ಹೇಱಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡಾಗ್ಯೂ ಅವನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ (4, 6). ನೀನು ಈಗ ಎರಡು ದಿವಸದಿನ್ದ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿರಬಹುದು (4, 154). ಅದಱ ಸಂಗಡ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅದು ಬಹುತರ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಒಣ್ಟೆಯೆನ್ದು ಗ್ರಹಿಸಿದೆನು (4, 170). ನೀನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ (4, 154). ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು (C.). ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು (C.). ಇವನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡ (C.). ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು, a man who escaped (C.). ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳು (C.). ಈ ಕಾಟದಿನ್ದ or ಈ ಕಾಟಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸು! (My.). see Bp. 13, 7; 14, 3; 30, 5; 34, 27; 43, 13. 23; 46, 47; 47, 12; 51, 48; 53, 15. 34; 60, 36; Prv. s. ಪರಹಿತ.

ತಪ್ಪು **tappu. 1.** to make a false step, to trip; to slip; to deviate; to commit an error, mistake or blunder; to be missed; to be forfeited or lost; not to come to pass; to fail; to disappear, to be passed (ಸ್ಖಲನ Śmd. Dh.; ತೊಲಗು Śmd. 96. 132. 259 Cm.; C.; T., M., Te., Tu.; T. also ತವಱ್, ತವಱು, *cf.* ತಬ್ಬಿರಿಸು 2); to miss. [ತಪ್ಪದೆ ಬಗೆದು ಪೇೞ್ದುದಾಗಮಂ Kr. 1, 44; ಸಂಸಾರಮಿದೆಮ್ಬುದಿನ್ನೆನಗೆ ತಪ್ಪುದು ತನ್ಮುನಿಶಾಪದಿಂದಂ Pb, 1, 114; Ap. 1, 48]. ತಪ್ಪಿದವನಿಗೆ ಒಪ್ಪು ಇಲ್ಲ. — ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದವನಿಗೆ ತೆಪ್ಪ ಏನು ಮಾಡೀತು? — ಸೂಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ಗೊಡ್ಡೇ? — ಜಾತಿ ತಪ್ಪಿದರೂ ನೀತಿ ತಪ್ಪಬಾರದು (Prvs.). ತಪ್ಪದು (ಪ್ರಮಾಣ, ಸತ್ಯ Nn. 139). ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನು (ಅಪರಾದ್ಧೇಷು Hlā.). ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಗುಱಿಯನ್ ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನುಣ್ಟು, ಈತನು ಅಪರಾದ್ಧ ಪೃಷತ್ಕ (Nr.). ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿ, ಕೆಱೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ (B. 3, 123). ಬನ್ದ ಪಥಮಂ ತಪ್ಪದೆ (Bp. 60, 26). ತಪ್ಪೆವೆಮ್ಮ ಬ್ರತಕೆ (60, 28). ಉದ್ದ ಮರದ ತುದಿಯನ್ ಏಱಿ, ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿ, ಬಿದ್ದು ಸತ್ತನ್ತೆ (Sp.). ರೊಟ್ಟಿ, ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿ, ಬಿತ್ತು (My.). ಯಾವ ಗುಱಿಕಾಱನು ಬಿಲ್ಲಿನ್ದೆಸ್ತ ಕೋಲು ಗುಱಿಯಿನ್ದ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತೋ, ಅನ್ಥವನು ಅಪರಾದ್ಧಪೃಷತ್ಕ (Si. 280). ಕ್ರಮ ತಪ್ಪಿ ಮಾತಾಡುವದು (ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ 74). ಎಚ್ಚಱಿಕೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವದು (ಪ್ರಮಾದ, etc. 71). ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿರುವದು (ಸ್ರಸ್ತ, ಭ್ರಷ್ಟ, ಸ್ಕನ್ನ, etc., ಜಾಱಿಬಿದ್ದುದು 382). ಜೋಕೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಱಿಕ ಅರ್ಥ ವೆರ್ಥ (Dp. 1). ವಿಪ್ರರೆನ್ದ ನುಡಿ ತಪ್ಪದು (J. 28, 29). ನುಡಿದುದು ತಪ್ಪುಗುಮೆ ಗಂಗಜೂಡಾಮಣಿಯಾ? (Śmd. 68). see Cpr. 2, 41; 6, 95; Abh. P. 13, 71; Ch. v. 50; Bp. 24, 76; 27, 3; 28, 33; 30, 9; 31, 25; 32, 43; 34, 13; 37, 25; 39, 32; 43, 13. 14. 45; 46, 17. 44; 48, 3; 57, 13; 61, 76; Bh. 1, 8, 19. 58. 59; J. 2, 60; 4, 2; 6, 6; 30, 27; Śm. 38; Si. 57. 92. 247. 264. 265. 295. 377; ಸೀರ್ನೆಲೆದಪ್ಪು, ಮಾರ್ಗನ್ದಪ್ಪು, ಮುನ್ದಪ್ಪು, ಮೇರೆದಪ್ಪು; Prvs. s. ತಿರಿ 3, ಬಱಗಾಲ. — ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು. rep. ತಪ್ಪ ತಪ್ಪದೆ ಶರ ಶರಂಗಳಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚು (J. 28, 41).

ತಪ್ಪು tappu. 2. (Śmd. 191). tripping, slipping, erring, missing. 2, a slip, an error, a mistake, a blunder; an impropriety; a fault, misdemeanor (C.; Tu., T., M., Te.). ತಪ್ಪಿರ್ದ ಲಿಪಿ (J. 30, 29). ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ತನ್ನ ತನಯನೊಳು! (31, 35). ಮದನನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ (31, 36). ತಪ್ಪುಳ್ಳಡೆ ಒಪ್ಪಂಗೆಯ್ವುದು! (Mr. 3). see Śmd. 377; Cpr. 1, 104; Bp. 11, 5; 24, 86; 38, 27; 40, 43. 62. 90; 45, 4; 48, 2; 53, 34. 44; 60, 31; 61, 4. 35. 56; J. 21, 46; B. 3, 84. — ತಪ್ಪಜ್ಜೆ. (-ಅಜ್ಜೆ). = ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆ. (My.). — ತಪ್ಪಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 48). = ತಪ್ಪಲಡಿ. a false step, a slip; an irregular, waddling step. (T.). — ತಪ್ಪಣಿ. -ಅಣಿ. the condition of the woof missing the warp in the web of a loom (My.). — ತಪ್ಪಾಡು. -ಆಡು. to utter falsehood, to lie. see Sp. s. ಸಪ್ಪಗೆ. — ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು. to acknowledge one's fault (B. 3, 84; My.). — ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ. a gift (to an idol or a guru) to make amends for an impropriety (My.). — ತಪ್ಪುಕೆಲಸ. a misdeed, a fault. ತಪ್ಪು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ (ಅಭಿಪನ್ನ Si. 439). — ತಪ್ಪು ಕ್ಷಮಿಸು. to put up a fault, to pass it unavenged or overlook it (Bp. 18, 80; 22, 41; B. 4, 200; 5, 9; My.). — ತಪ್ಪುಗಣ್ಣು. a knot that is wrongly formed and cannot be solved (My.). 2, a connexion that is contrary to rule and useless (B. 3, 79). — ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು. rep. (Bp. 49, 16). — ತಪ್ಪುದಾರಿ. a wrong road (ಅಪಥ Si. 105; My.). — ತಪ್ಪುನುಡಿ. a wrong word (ಅಬದ್ಧ, ವಿಯುತಾರ್ಥಕ Hlā.; ಅಬದ್ಧ Mr. 84; My.). [— ತಪ್ಪುನೋಡು. to avoid seeing straight. ಕಣ್ ನಡೆ ನೋಡದೆ ತಪ್ಪುನೋಡಿ ನಾಣೆಡೆಯೊಳಮಾದುದಾ ಸತಿಗೆ ನೋಡಲೊಡಂ ಪಡೆಮೆಚ್ಚೆಗಣ್ಣನ Pb. 5, 15]. — ತಪ್ಪು ಬೀಳು. a mistake to occur (C.). — ತಪ್ಪು ಸಯ್ರಿಸು. = ತಪ್ಪು ಕ್ಷಮಿಸು. (Bp. 22, 34; 23, 40; 27, 60; My.). [— ತಪ್ಪುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to find fault with. ಮುನಿಕುಮಾರರೋದುವ ವೇದ ವೇದಾಂಗಂಗಳಂ ತಪ್ಪುವಿಡಿದು ಜಡಿದು ಬಗ್ಗಿಸುವ ಪದುಮರಾಗದ ಬಣ್ಣದರಗಿಳಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.]. — ತಪ್ಪು ಸಹಿಸು. = ತಪ್ಪು ಸಯ್ರಿಸು. (My.). — ತಪ್ಪು ಸಾಧಿಸು. to charge a fault upon (a man), to charge (a man) with a fault (My.). ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವನೆ ಕಡುಹೆಡ್ಡ (Sp.). — ತಪ್ಪು ಹಚ್ಚು. to impute a fault to (B. 5, 266). — ತಪ್ಪು ಹಿಡಿ. to find fault with (Bp. 25, 33; My.). — ತಪ್ಪುಹೆಜ್ಜೆ. = ತಪ್ಪಡಿ. (My.; ದಟ್ಟಡಿ G.). — ತಪ್ಪು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು. = ತಪ್ಪು ಸಯ್ರಿಸು. (B. 4, 201). — ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸು. to accuse (one) of misdemeanor, to charge a fault upon (one, My.). ಇಲ್ಲದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಹೇಳುವದು (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Si. 56). ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಿದವನಿಗೆ ಒಪ್ಪುವವನು ಯಾರು? (Prv.). — ತಪ್ಪು ಹೊರು. a fault to be charged upon (one, Rām. 6, 53, 78).

ತಪ್ಪುವಿಕೆ tappuvike. erring, etc.; missing. ಕ್ರಮವನ್ನು ತಪ್ಪುವಿಕೆ (ಅತಿಪಾತ, etc. Si. 247). ಕ್ರಮ ತಪ್ಪುವಿಕೆ (ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ವಿಪರ್ಯಾಸ, etc. 398).

ತಪ್ಪೆ tappe. = ಟಪ್ಪಾ, etc. a stage, etc. (My.).

ತಫರೀಕು taphārīku. allotment, division into shares (Br., H. ತಫ್ರೀಕು; R.).

ತಫಾವತಿ taphāvati. = ತಫಾವತು. (My.).

ತಫಾವತು taphāvatu. difference; deviation, variance, as of accounts; failure, shortcoming; error (My.; Mhr., H.).

ತಫಾವತುಗಾಱ taphāvatu-gāṟa. a man who defalcates. ತಫಾವತು ಗಾಱ ತಪ್ಪಿದರೆ ತಿಪ್ಪಯ್ಯಗೆ ಏನು ಕೋಪ? (Prv.).

ತಬಕ tabaka. = ತಬಕು. a platter or plate for betel leaf, betel nut, etc. (Mhr., H. ತಬಕ; B. 4, 125; 5, 283).

ತಬಕು tabaku. = ತಬಕ. (My.). see Prv. s. ತಬ್ಬಲಿ.

ತಬಟೆ tabaṭe. = ತಪಟೆ, etc. a sort of drum. (My.).

ತಬಲಕು tabalaku. a packet of papers (My.; Mhr., H. ತಬಲಕ). 2, the string encircling and confining them (Mhr.; My. as ತಬಲಕುದಾರ).

ತಬೀಯತು tabīyatu. constitution; disposition; temper of mind (My.; Mhr., H. ತಬಿಯತ).

ತಬೇಲಿ tabēli. a stable (My.; Mhr., H. ತಬೇಲಾ).

ತಬ್ಬರಿಸು tabbarisu. (ತಬ್ಬಱಿಸು). 1. to be overcome by terror, grief, etc.; to be amazed or bewildered (My.; *cf.* ತಱ 1; Te. ದೆಬ್ಬರ, difficulty, distress).

ತಬ್ಬರಿಸು tabbarisu. 2. to slip, to stumble (My.; T. ತವರ್, ತವಱು). ತವಕಪಟ್ಟವ ತಬ್ಬರಿಸಿ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ತಬ್ಬಲಿ tabbali. = ತಬ್ಬಿಲಿ, q. v. (My.). ತಬ್ಬಲಿ ತಬಕು ಕದ್ದು ಜಗಲೀಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ (Prv.). see Prv. s. ತಲೆ ಬೋಳಿಸು. — ತಬ್ಬಲಿ ಕೂಸು. a child who is bereaved of its mother; an orphan; a bad, troublesome child (Tu.). — ತಬ್ಬಲಿಕೆಲಸ. vile action (My.). — ತಬ್ಬಲಿದನ. vicious cattle (My.). — ತಬ್ಬಲಿಬಾಳೆಹಣ್ಣು. an inferior plantain (My.). — ತಬ್ಬಲಿಮನುಷ್ಯ. a vile man (My.). — ತಬ್ಬಲಿಮುಱಿವ. a friendless and broken man (My.). see Prv. s. ತಲೆಕೂದಲ್. — ತಬ್ಬಲಿಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. inferior rice (My.).

ತಬ್ಬಿಬ್ಬು tabbibbu. the state of being overcome by terror, etc., bewilderment, maze (My.; Te.). ಅವನಿಗೆ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಯಿತು, ಅವನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದನು (My.). — ತಬ್ಬಿಬ್ಬುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get bewildered or confused (C. Bp. 46, 20; My.). — ತಬ್ಬಿಬ್ಬುಮಾತು. bewildered or disordered language, as that of a dying person, etc. (My.).

ತಬ್ಬಿಲಿ tabbili. = ತಬ್ಬಲಿ, ತಬ್ಲಿ. (Tu. ತಬ್ಬಿಲೆ, ತಬ್ಬುಲಿ). the state of a child's being bereaved of its mother (My. as ತಬ್ಬಲಿ); the state of its being bereaved of its parents (My. as ತಬ್ಬಲಿ). 2, a wretched, mean or inferior person or thing (My. as ತಬ್ಬಲಿ; if ತಬ್ಬಿಲಿ, as Si. has it, be the true form, it might be ತಬ್ಬು2 -ಇಲಿ1; but see ತವಿಲ್). — ತಬ್ಬಿಲಿ ಹುಟ್ಟು. be born as a low person! (ಅಜನನಿ, ಅಕರಣಿ Si. 401).

ತಬ್ಬಿಸು tabbisu. to cause to embrace; to cause to clasp in the arms, as a quantity of straw, firewood, etc. (My.).

ತಬ್ಬು tabbu. 1. = ತಕ್ಕೈಯ್ಸು, ತರ್ಬು, ತಟ್ಟು. to embrace (My.; Bh. 8, 26, 56). ಜೋಗಿಗೆ ಜೋಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರೆ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲಾ ಬೂದಿ. — ತಪ್ಪನೆ ಬಾ! ಅನ್ದರೆ ತಬ್ಬಲಿಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). 2, to clasp in the arms, as a quantity of wood, etc. (My.; Bp. 16, 20). see Prv. s. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ.

ತಬ್ಬು tabbu. 2. = ತಕ್ಕೆ1. an embrace. 2, the amount of wood, etc., that can be taken in the arms at one time. — ತಬ್ಬುಹುಲ್ಲು. an armful of grass, straw, etc. (My.).

ತಬ್ದೀಲ್ tabdīl. = ತಬ್ಧೀಲ್, q. v.

ತಬ್ಲಿ tabli. = ತಬ್ಬಲಿ, etc. the state of being bereaved, etc. (My.).

ತಬ್ಧೀಲ್ tabhdīl. exchange; transposition; transfer (Si. 398; My., Br., H. ತಬ್ದೀಲ್).

ತಮ್- tam. 1. = ತಮ್ಮ್-, ತಮ್ಮು-, ತಾಂ 2, ತಾಮ್, ತಾವು. plural of ತನ್-2, etc.; (*cf.* ತಮರ್). Gen. ತಮ್-, ತಮ- (see below), ತನ-; Dat. ತಮಗೆ [ದನ್ದುಗನೊನ್ದುಂ ತಮಗಾಗದನ್ತೆ ಸಗುವರ್ Ap. 1, 5]; (Śmd. 296; C.), ತವಗೆ (see ತವ ತವಗೆ). — ತಮ ತಮ. rep. (Bp. 54, 19; 60, 30). — ತಮ ತಮಗೆ. rep. = ತಮಗೆ ತಮಗೆ, ತವ ತವಗೆ. (Cpr. 7, 115 & 129 va.; Bp. 4, 6. 68; 8, 8; 51, 71; 53, 7; 56, 25; 58, 15. 68; J. 8, 31; 17, 18; 33, 21; My.). — ತಮ ತಮ್ಮ. = ತಮ ತಮ. (Bp. 3, 85; 7, 10; 46, 27). — ತಮ್ಮತಮ್ಮ. = ತಮ ತಮ್ಮ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ. [ತನ್ತಮ್ಮ ನುಡಿಯೊಳೆಲ್ಲರ್ ಜಾಣರ್ Kr. 1, 39; Pb. 1, 84]; (Śmd. 211; Cpr. 7, 125; B. 3, 77).

ತಮ್- tam. 2. = ತಂ-, ತಙ್-, etc. coolness, etc. — ತಮ್ಬುಳಿ. -ಪುಳಿ. triturated vegetables, etc. mixed with curds (My.). [— ತಮ್ಬೆರಲ್. -ಎರಲ್. cool wind. ಆಡುವ ತೊಣ್ಡುವೆಣ್ಬುರುಳಿ ತೀಡುವ ತಮ್ಬೆರಲ್ Pb. 3, 37]. — ತಮ್ಬೆಳಗ. he of cool light: the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44, o. r. ತೆಳ್ವೆಳಗ). — ತಮ್ಬೆಳಗು. cool light (Bh. 3, 8, 16).

ತಮ tama. 1. the termination of the superlative degree: most, etc.

ತಮ tama. 2. = ತಮಸ್. (ಕತ್ತಲೆ Nn. 26. 34; ಮಬ್ಬು Kk. 11*b*; ರಾಹು Mr. 39). see Ch. IV, 2, 49; Abh. P. 14, 20; ಶ್ರುತಿಚೋರ-. — ತಮವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. darkness to seize (Bp. 54, 30).

ತಮಂಗ tamaṅga. = ತವಗ, ತವಂಗ. *a platform, a stage.*

ತಮಟೆ tamaṭe. = ತಪಟೆ, etc. a sort of drum. (My.; ಆನಕ Si. 404). see Prv. s. ಅಮಟೆ.

ತಮತ tamata. desirous, longing after. 2, wished, desired. (R.; see ತವಕ).

ತಮತು tama-atu. = ತಮತ್ತು, ತಮ್ಮತು, ತಮ್ಮದು. theirs. (Śmd. 179; Tu. ತಮ, T. ತಮದು).

ತಮತ್ತು tama-attu 1. = ತಮತು. (Śmd. 179).

ತಮನ tamana. becoming breathless. (R.).

ತಮನ್ಧ tamandha. Tbh. of ತಮೋನ್ಧ. great darkness. (Bp. 8, 57; 58, 48; 61, 85. 88).

ತಮರ್ tamar. = ತವರ್, ತವರು, ತವ್ರುರು. those who are his, hers or theirs (= ತಮವರ್), one's own people (T., M.; Te. ತಮರು, ತಾರು). — ತಮರೂರ್. -ಊರ್. a woman's native village. ತಮರೂರ್ಗೆಪೋಪ ಕುಲಜಾಂಗನೆಯರ್ ಮಹೀಧರಂಗೆ ಪಡೆದರ್ ಮುದಮಂ (Śmd. 82).

ತಮರ tamara. = ತಗರ 1, etc. tin; (lead).

ತಮರಸ tamarasa. = ತಾಮರಸ. the lotus (ತಾವರೆ Kk. 13, one MS.; not Sk.).

ತಮಸ್ tamas. = ತಮ 2, ತಮಸ್ಸು. *darkness.* 2, *Rāhu.* 3, mental darkness; *sin.* 4, *darkness or ignorance as one of the three qualities or constituents of everything in creation,* the other two being ಸತ್ತ್ವ and ರಜಸ್. 5, a N.

ತಮಸೂಕು tamasūku. a note of hand, a bond (My.; Mhr., H. ತಮಾಸೂಕ್).

ತಮಸ್ವಿನಿ tamasvini. *night.*

ತಮಸ್ಸು tamassu. Tbh. of ತಮಸ್.

ತಮಾಮು tamāmu. completed, finished (Mhr., H.); the whole (My.; Br.); wholly, entirely.

ತಮಾಲ tamāla. *a tree with a very dark bark, but white blossoms, Xantochymus pictorius* Roxb. (ಗಹ್ವರ Mr. 469; ಕದ್ದಾಳೀ ಗಿಡ G.). see ಹೊಂಗೆ. 2, = ತಮಾಲಪತ್ರ.

ತಮಾಲಪತ್ರ tamāla-patra. *a sectarial mark on the forehead.*

ತಮಾಲರೇಖೆ tamāla-rēkhe. a streak or stripe on the forehead (Rśv. 6, 11 va.).

ತಮಾಲಿ tamāli. N. of several plants. (Cpr. 4, 31. 37).

ತಮಾಷೆ tamāṣe. a diverting exhibition; a farce; the trick of conjurers; sport, fun (C.; Mhr., H. ತಮಾಶಾ).

ತಮಾಷೆಗಾಱ tamāṣe-gāṟa. a seeker of sights and shows; a showman, buffoon (My.).

***ತಮಾಳ tamāḷa.** = ತಮಾಲ. Pb. 5, 52.

ತಮಿ tami. *night.*

ತಮಿಸ್ರ tamisra. *darkness.*

ತಮಿಸ್ರೆ tamisre. *darkness.* 2, *night*; a dark night.

ತಮಿೞ tamiḷa. = ತಮ್ಬಟಿ. the Tamiḷ language; Tamilian. (T. ತಮಿೞ್; B. 4, 128. 206).

ತಮೋಗುಣ tamas-guṇa. = ತಮಸ್ No. 4 (My.).

ತಮೋಘ್ನ tamas-ghna. destroying darkness: *fire.*

ತಮೋನುದ್ tamas-nud. dispersing darkness: *fire.*

ತಮೋನ್ಧ tamas-andha. = ತಮನ್ಧ. great darkness (J. 31, 63).

ತಮೋಪಹ tamas-apaha. removing darkness: *fire.* 2, *the sun.* 3, *the moon.*

ತಮೋಮಣಿ tamas-maṇi. the jewel of darkness: a kind of gem. 2, fire-fly. (R.).

ತಮೋಮಯ tamas-maya. = ತಮ್ಮಮಯ. consisting or composed of darkness, covered with darkness.

ತಮ್ಪಿಸು tampisu. to cool: to extinguish, as fire or a light (My.). or a fiery weapon (J. 4, 36).

ತಮ್ಪು tampu. = ತಣ್ಪು, ತನುವು, ತಮ್ 2-, ತಮ್ಬು. coolness; coldness; wetness, dampness (of soil); a cooling, satisfying, gratifying, pleasing or refreshing quality, character or thing; satisfaction, etc.; (cool, coolly; C.). Tu. ತಮ್ಪು ಇದ್ದವನಿಗೆ ಸಮ್ಪು ಇದ್ದೀತು (Prv.). ತಮ್ಪ ಮಾಡು ಹವು (ಅತಂ ಚನ Nr.). ತಮ್ಪಿನಿಂ (J. 15, 9). ತಮ್ಪಿನ ಮನೆ (G. 147). see Bp. 1, 7; 36, 29; Bh. 1, 5, 5; C. Bp. 4, 7; Rām. 2, 7, 3; Śsv. 3, 35 va.; 4, 68; J. 3, 10; 6, 32; 10, 16; Rāghc. 17, 54; B. 2, 22. 49. see ಮಲಯಜದಮ್ಪು. — ತಮ್ಪುಕಿರಣ. a cool ray (G. 148). — ತಮ್ಪುಗಾಳಿ. a cool wind (G. 147). — ತಮ್ಪುನಾಡು. a cool or cold country (B. 3, 29). — ತಮ್ಪುಭೂಮಿ. cool, damp soil (ಕಚ್ಛ G.; My.). — ತಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain coolness: to remain unburnt (J. 11 sum.). — ತಮ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain coolness: to be refreshed (J. 8, 5).

ತಮ್ಬಗಿ tambagi. = ತಮ್ಬಿಗೆ, etc. a small copper vessel. (ಕಲಶ Cb.).

ತಮ್ಬಟ tambaṭa. = ತಪಟೆ, etc. a kind of drum. (ಮಡ್ಡು Nr.; T. ತಮ್ಬಟ್ಟೆ). ಪಟಹ, ಡಿಣ್ಡಿಮ, ಡವುಡೆ, ಭೇರಿ, ನಿಸ್ಸಾಳ, ತಮ್ಬಟ, ಮುರಜ, ಢಕ್ಕೆ, ಡಮರುಗ, ಕೊಮ್ಬು, ಕಹಳೆಗಳ ಬಹಳರವಮ್ ಅಳ್ಳಿಱಿದುದು (J. 12, 12). see Rśv. 6, 11 va.; Bp. 5, 39; C. Bp. 5, 7.

ತಮ್ಬಟೆ tambaṭe. = ತಮ್ಬಟ, etc. ತಮ್ಬಟೆ ಹೋಗಿ ಭೇರಿಗೆ ದೂಱು ಹೇಱಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತಮ್ಬಟ್ಟ tambaṭṭa. = ತಮ್ಬಟೆ, etc. (ಆನಕ Nr.).

ತಮ್ಬತ್ತಿ tambatti. — ತಮ್ಬತ್ತಿಜಾಲಿ. a shrub with long white thorns and fragrant yellow flowers, Acacia eburnea Willd. (Z.).

ತಮ್ಬಲ tambala. — ತಮ್ಬಲದ ಹುೞು. a worm that is found in damp places, especially in the drain of a bathroom (My.).

ತಮ್ಬಳ tambaḷa. = ತಮಿಳ. the Tamiḷ language etc. (C.).

ತಮ್ಬಾಕ **tambāka.** = ತಮ್ಬಾಕು. tobacco (ಧೂಮ್ರಪತ್ರ, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು G.; B. 4, 205; Mhr., H. ತಮ್ಬಾಖೂ, ತಮ್ಬಾಖು). ತಮ್ಬಾಕ ಸೇದೋಣ (ಧೂಮ್ರಪಾನ G.).

ತಮ್ಬಾಕು **tambāku.** = ತಮ್ಬಾಕ. (B. 4, 40; My.; Te., T., M.).

ತಮ್ಬಿ **tambi.** chastisement, beating (Mhr., H. ತಮ್ಬೀ; Sd.).

ತಮ್ಬಿಗೆ tambige. = ಚೆಮ್ಬಿಗೆ, etc., ತಮ್ಬಗಿ, ತಮ್ಬುಗೆ. a small copper vessel. (ಅಮತ್ರ, ಕಮಠ, ಕಲಶ, ಕುಟ, ಚಮ್ಬು, ನೀರ್ಚಮ್ಬು G.; My.; Te.; Tu. ಚೆಮ್ಬು; *cf.* ತಾಮ್ರಕ; B. 1, 10. 18; 3, 59; Si. 241. 309; Jns. 42, 14). see ಮಿಸುನಿದಮ್ಬಿಗೆ; Prv. s. ಗಂಗೆ 2.

ತಮ್ಬಿಸು **tambisu.** Tbh. of ಸ್ತಮ್ಭಿಸು. to stop, to check, to arrest (J. 8, 20).

ತಮ್ಬು tambu. = ತಮ್ಪು. coolness, etc. — ತಮ್ಬಿಟ್ಟು. -ಇಟ್ಟು. the flour of raw rice mixed with milk or water, jaggory, etc. (My.). — ತಮ್ಬೆಲರ್. -ಎಲರ್. a cool, refreshing breeze (Śmd. 151; Cpr. 1, 101 va.; 2, 72; 7, 64. 107; Bp. 5, 30; 12, 14; J. 3, 6. 36; 26, 13).

ತಮ್ಬು **tambu.** a tent (My.; Mhr., H. ತಮ್ಬೂ). ತಮ್ಬು ಒಳ್ಳೇದೇ ಸರಿ, ನೆರಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಮ್ಬಲಿಸ ಬೇಕು (Prv.).

ತಮ್ಬುಗೆ tambuge. = ತಮ್ಬಿಗೆ, etc. (Bp. 12, 9; 58, 68; 59, 16; Te.; see Mr. 212 s. ಗಿಣ್ಡಿ).

ತಮ್ಬುಲ **tambula.** Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲ. betel leaf. [Pb. 9, 104; Ap. 3, 25]; (Śmd. 359; Hlā.; ವೀಟಿಕೆ, ವೀಳೆಯ Kk. 59; Cpr. 8, 54; Te., M., T. ತಮ್ಬಲ). see ಕಯ್ರದಮ್ಬುಲ, ವೀರದಮ್ಬುಲ.

ತಮ್ಬುಳಿ **tambuḷi.** Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲಿ. the piper betel. (ಹಡಪಾಳಿ Ct. I, 25).

ತಮ್ಬುಲಿಗ **tambula-iga.** Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲಿಕ. (Śmd. 233). a seller of betel (233; Rām. 5, 8, 51).

ತಮ್ಬೂರ **tambūra.** = ತಮ್ಬೂರಿ. ಜಮ್ಬರದವಗೆ ತಮ್ಬೂರವೋ? (Prv.).

ತಮ್ಬೂರಿ **tambūri.** a kind of guitar with from three to five strings (My.; ಬಂಚರ, ವಲ್ಲಕಿ, ವೀಣೆ G.; Te. ತಮ್ಬುರೆ, ತಮ್ಬುರೆ; T., M. ತಮ್ಬುರು; Mhr., H. ತಮ್ಬುರಾ, ತಮ್ಬುರೀ).

ತಮ್ಮ್- tamm. = ತಮ್ 1-. Gen. ತಮ್ಮ (C.); Acc. ತಮ್ಮಂ, ತಮ್ಮನು, ತಮ್ಮನ್ನು (C.); Loc. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ (C.); Abl. ತಮ್ಮಿನ್ದ (C.). ತಮ್ಮ ಕಲಹಕೆ ತಾವು ಅಯ್ವರು, ಪರರ ಕಲಹಕೆ ನೂಱ ಅಯ್ವರು (Prv.). — ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ. rep. (Śmd. 211; Bp. 54, 65). — ತಮ್ಮದು. -ಅದು 1. = ತಮತು. theirs (Kk. 61; C.). [— ತಮ್ಮನಿಬರುಂ. all of them. ಅನ್ತು ರಾಜಮುನ್ದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಧರ್ಮಪುತ್ರನನಗಲ್ದ ಪನ್ನೆರಡು ಮಾಸದೊಳಾದ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಪಂಚಮುಮಂ ... ಅಱಿದು ಸನ್ತಸಮ್ಬಟ್ಟು ತಮ್ಮನಿಬರುವೇಕಸ್ಥರಾಗಿ Pb. 5, 23 va.].

ತಮ್ಮ tamma. a younger brother (ಜಘನ್ಯಜ, ಕನಿಷ್ಠ, ಅವರಜ, ಅನುಜ, ಯವೀಯಸ್ Hlā.: Nr.; Mr. 311; Si. 196; J. 16, 25; 18, 54. 58; C.; Te.; T. ತಮ್ಬಿ; M. ತಮ್ಬಾನ್, ತಮ್ಬಿ); also a word of endearment (Bp. 25, 17; B. 4, 92). plural ತಮ್ಮನ್ದಿರು (My.), ತಮ್ಮನ್ದಿರು. (My.; B. 4, 75. 215). [ತನ್ನ ತಮ್ಮಂ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯಂಗೆ Pb. 1, 74 va.; Ap. 3, 55]. ತಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯವನೇ ಸರಿ, ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. — ತಮ್ಮ ನಮ್ಮವನಾದರೂ ನಾದಿನಿ ನಮ್ಮವಳಲ್ಲ. — ತಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ತಂಗಿಯ ಗಣ್ಡ ದೂಱು ಹೇಳಿದರೆ ನಿನಗೇನಪ್ಪ? — ತಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ತಿಮ್ಮ ಬನ್ದರೆ ತಂಗಳನ್ನವೇ ಗತಿ. (Prvs.).

ತಮ್ಮಟ **tammaṭa.** = ತಪಟೆ, etc. a large tambourine beaten with sticks. (J. 4, 18; see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ).

ತಮ್ಮಟೆ **tammaṭe.** = ತಮ್ಮಟ, etc. (My.; Te. ತಮ್ಮೆಟ; M. ತಮ್ಮಿಟ್ಟ; ಆನಕ, ಪಟಹ Si. 62, sic !).

ತಮ್ಮಡ tammaḍa. 1. impediment; delay (ತಡದುದು Śmd. II; *cf.* ತಗ 1, etc.).

ತಮ್ಮಡ tammaḍa. 2. = ತಮ್ಮಡಿ 2, q. v.

ತಮ್ಮಡಿ tammaḍi. 1. an attendant on an idol (ದೇವಾಜೀವ, ದೇವಲ Nr.; My.; Te. ತಮ್ಮಳವಾಡು, ತಮ್ಬಳಿ, ತಮ್ಮಡಿ, ತಮ್ಮಳಿ, ತಮ್ಮಳವಾಡು). ತನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾರಿ ತಮ್ಮಡಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). see Bp. 18, 45; 24, 77; 28, 48; 32, 50; 51, 67; 52, 8; V. 14, 102. 103.

ತಮ್ಮಡಿ tammaḍi. 2. — ತಮ್ಮಡಿವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. N. of a creeper (ಕ್ಷಾರಕಿ Mr. 147, o. r. ತಮ್ಮಡ-).

ತಮ್ಮತು tamma-atu. = ತಮ್ಮುತು, ತಮ್ಮದು. (Kk. 61).

ತಮ್ಮಮಯ **tammamaya.** Tbh. of ತಮೋಮಯ. (Bp. 28, 56).

ತಮ್ಮು- tammu. = ತಮ್ಮ್-. (but see -ಉಮ 2). — ತಮ್ಮುಮಂ (Bp. 25, 17).

ತಮ್ಮುತು tamma-utu. = ತಮ್ಮತು, etc. (Śmd. 180). theirs; they themselves. [— ತಮ್ಮುತಯ್ವರ್. -ಅಯ್ವರ್. those five persons themselves. ಆ ಪಾಣ್ಡವರ್ ತಮ್ಮುತಯ್ವರುಮಿರ್ದರ್ ದ್ರುಪದಾಧಿರಾಜಪುರದೊಳ್ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು ಪಾಂಚಾಳಿಯಂ Pb. 4, 2]. ನಿಮ್ಮುತಿರ್ವರುಮ್ ಎಮ್ಮುತಯ್ವರಂ ತಮ್ಮುತಱುವರುಂ (180).

ತಮ್ಮೆ tamme. the soft part, as the lobe of the ear, or gristle of the nose (Te.); a halter's knot (Te.). — ತಮ್ಮೆಗಿಡ. a cultivated pulse, Dolichos lablab L. (St. & Pl.). 2, a shrub of which the root is used medicinally (My.).

ತಯಾರ **tayāra.** = ತಯಾರು. (ಸಿದ್ಧ G.; Cb. 108; B. 5, 123. 124).

ತಯಾರಿ **tayāri.** readiness; preparation (ಸಂವರಣೆ, ಸವರಣೆ G.; My.; Mhr., H. ತಯಾರೀ).

ತಯಾರು **tayāru.** prepared, made; ready, waiting to do, etc. (C.; B. 5, 37; Mhr., H. ತಯಾರ).

ತರ್ tar. = ತರು 1, ತಾ2, ತಾರ್. to lead or conduct near or somewhere near, as men (Bp. 51, 4; 53 sum.; Bh. 1, 8, 4; Rśv. 5, 130; 6, 137 va.; J. 30, 48), horses (Bp. 11, 16; Rām. 26, 19. 20), etc.; to bring (ಆನಯ Śmd. Dh.; C. as ತರು; Te. ತೆಚ್ಚು); occasionally: to give (My. as ತರು; T., M.). negative base ತಾರ್, q. v. P. p. ತನ್ದು. [Kr. 3, 171; Pb. 1, 74]; (Śmd. 281. 76; Ch. v. 71; Bp. 60, 15; etc.); pres. ತನ್ದಪಂ (Śmd. 260. 281), ತನ್ದಪೆಂ (Rśv. 5, 130), ತನ್ದಪ್ಪೆಂ (Śmd. 73), etc.; future ತರ್ಪಂ (275; Rśv. 6, 137 va.); [ಅದಂ ತರ್ಪರಗಿಳಿಯನೊನ್ದು ಗಿಡುಗನೆಡೆಗೊಣ್ಡು Pb. 1, 68 va.; Ap. 2, 56]; ತರ್ಪರ್ (Rśv. 6, 35: participle relative present also ತಹ, see ತಹ 1, and ತಪ್ಪ, see ತಪ್ಪ 3; imperative 3rd person singular and plural ತರ್ಕೆ (Śmd. 269); imperative 2nd person singular ತಾ 2, q. v.; imperative 2nd person plural ತನ್ನಿ (Bp. 4, 4; 9, 9; 59, 30-40; My.), ತನ್ನಿರಿ (My.). ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಗೋಸುಗ ತನ್ದ ಉದಕ (ಪಾದ್ಯ); ಕಿಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೊಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ Nr.). see Bh. 1, 10, 39; J. 28, 30; 29, 22; Rśv. 6, 11 va.; ಅಯ್ತರ್. ಇಱು-, ಉಗು-, ಎಟ್-, ಒಗೆ-, ಕರೆ-, ಕವಿ-, ನಡೆ-, ಪರಿ-, ಬಿಡು-, ಮೂರ್-, ಸಾರ್-, ಹರಿ-, ಹಿಡಿ-, ಮುನದರ್-.

ಮುನಸ್ದರ್. — ತರ್ ತರ್. rep. (Bp. 59, 42). — ತರವೇಟ್. -ಪೇಟ್. to order to conduct near or to bring (Śmd. 82).

ತರ tara. 1. = ತರಹ, ತರಾ, ತಲ 1, a line, a row; succession; order; kind, manner, fashion; rank, class; sort; equality, likeness (ಪರಿಪಿಡಿ, ಕ್ರಮ Śm. 53; ತಱವಾಯ್ Śmd. 13. 366 Cm.; ಕ್ರಮ 44 Cm.; C.; T., M., Te.; Mhr., H. ತರ್ಹಾ, ಥರ). 2, the storey of a building (ಅನ್ತರನ್ತರ, ನೆಲೆ Śm. 105. 106). ತರವಲ್ಲದ ಮಾತು ಮರಾ ಏಱಿದರೂ ಅದೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 3, 60; 5, 125; 6, 30; 8, 23; C. Bp. 42, 15; B. 2, 22. 23; 3, 79. 125; 5, 148. 205. 245; ಇತ್ತರ, ಎತ್ತರ, ಎಟ್ರ, etc. 3, a layer, a stratum; a heap (B. 4, 202. 204; Mhr., H. ಥರ, Sk. ಸ್ತರ). — ತರಗತಿ. sort, kind; condition; classification; position at school, class (My.; Te.). — ತರಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to form a line, to get oneself into regular order (Abh. P. 1, 110; Rśv. 6, 11 va.; 13, 77 va.; Śśv. 1, 79 va.). — ತರಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to cause to form a line, to put into proper order, etc. (Rśv. 8, 5 va.; 10, 31 va.; V. 14, 28 va.). — ತರ ತರ. rep. [ಓಗಡಿಸದೆ ನಡೆದುದು ಬಲ ಸಾಗರಮಾ ಸಾಗರವ್ಪುರಂ ತರತರದಿಂ Ap. 12, 64]; (Ch. v. 234; Abh. P. 1, 53; Bp. 8, 9; 10, 32; 12, 35; 51, 66; 58, 50; J. 17, 2; C. Bp. 5, 51). ತರ ತರವಾಗಿ ಹೇಱಿದ್ದು ಮಱತರೆ ಮರಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ತರವ್ಪಿಡಿ. -ಂ-ಪಿಡಿ. to form a row or rows; to seize or select every thing in its order, etc. see ಇತ್ತರವ್ಪಿಡಿ; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 5, 19 va.; 8, 5 va. — ತರವ್ಪೆಱು. -ಂ-ಪೆಱು. to form a row or rows (Rśv. 13, 77 va.).

ತರ tara. 2. an imitative sound. — ತರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to tremble (My.). — ತರ ತರ. rep. = ತತ್ತರ, q. v. tremblingly, quakingly (C. in -ನಡುಗು; Mhr. ಥರಥರ; Mhr. ಥರಥರಣೇಂ, to tremble). — ತರ ತರನೆ. = ತರ ತರ. (My.). — ತರತರಾಯಿಸು. = ತರತರಿಸು. (My.). — ತರತರಿಸು. to tremble, to quake (My.; Rām. 3, 6, 8).

ತರ tara. 3. the termination of the comparative degree: more, uncommonly, see *e. g.* ಅತಿಶಯ-, ಅಧಿಕ-, ಅಮಲ-, ಉರು-, etc.

ತರ tara. 4. passing over or beyond, crossing, passing; freight. see ಅ-, ಉತ್- 2.

ತರ tara. 5. Tbh. of ತರಸ್. (Mr. 273).

ತರಕಲು tarakalu. = ತರಕು, ತರಸು 2, (ತರಿ q. v.), ತೊರಸಲು, ದರಕು, ದೊರಗು. roughness of surface, unsmoothness (as that of cloth, stones, vessels, planks, leaves), unevenness (of soil); grittiness; grit (that is involuntarily produced in pounding rice, My.; Tu. ದೊರಗ್; M. ತರು; T. ಚರಚರಪ್ಪು; *cf.* ಕಕ್ಕು 1 ?).

ತರಕಸ tarakasa. a sword (T.: a quiver; *cf.* ತರವಾರಿ ?). ಗಱಿಗಳೆಗಳ್ ತುಱುಗಿದ ಪೊನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಂ ಬೆನ್ನೊಳ್ ತಳೆದು, ತರಕಸಮನ್ ಎಡವೆಗಲೊಳ್ ತೊಡರ್ಚಿ (Rśv. 6, 11 va.).

ತರಕಾರಿ tarakāri. an esculent vegetable, vegetables (My.; Si. 156. 162. 310; Mhr., H.).

ತರಕು taraku. = ತರಕಲು, etc. (My.). — ತರಕು ತರಕಲು. rep. (My.). — ತರಕು ತರಕು. rep. (My.).

ತರಕ್ಷು taraksu. *the striped hyena.* 2, a tiger (ವ್ಯಾಘ್ರ Mr. 159). *cf.* ಮೃಗಾದನ.

ತರಗಡೆ taragade. wastage; loss; deficiency. ತರಗಡೆ ಬರುವಿಕೆ (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ, ಹಾನಿ, ಕೊಯಿಲು, ಕಸುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ Si. 392; see ತರಗು).

ತರಗಸಿ taragasi. = ತಗಚೆ, etc. (ತರುವಸ). Cassia tora Lin. (St. & Pl.).

ತರಗಾಱ tara1-gāra. a bricklayer (B. 4, 122).

ತರಗು taragu. = ತಗ್ಗು 2. sinking; diminishing; wastage (Te. ತರಗು, ತರುಗು, ತಱಗು, ತಱುಗು; *cf.* ತಱು 1 ?). 2, customary deduction; brokerage, commission, fees called customs; a small allowance or gratuity given by the seller, borrower of money, etc. to the broker (My.; Te., T., M.). — ತರಗಿನಂಗಡಿ. -ಅಂಗಡಿ. a broker's shop (My.). — ತರಗಿನ ಪೇಟೆ. (ವಿಪಣಿ, ಪಣ್ಯವೀಥಿಕೆ, ಮಾಱ್ಕಟ್ಟು, ಮಾಱುವ ಕೇರಿ Si. 106).

ತರಂಗ tara-n-ga. = ತರಂಗು. waving, moving to and fro; *a wave* (ನೀರಿನ ತೆರೆ Nn. 12; ಭಂಗ, ವೀಚಿ, ಕಿಱುದೆರೆ Mr. 406). 2, one of a horse's paces, the gallop of a horse (Sk.; ದುಡಕಿ Cb.).

ತರಂಗತಮ taranga-tama. N. (Abh. P. 4, 38. 66).

ತರಂಗಮ tara-n-gama. = ತರಂಗ. N. of a vritta (Ch.).

ತರಂಗಿಣಿ tarangiṇi. *a river.*

ತರಂಗಿತ tarangita. waving; overflowing (Abh. P. 12, 2 va.).

ತರಂಗಿಸು tarangisu. to move like a wave, to wave, to move to and fro; to overflow (Grj. 2, 106 va.).

ತರಂಗು tarangu. Tbh. of ತರಂಗ (Śmd. 364).

ತರಟೆ tarata. = ತರಟು, ತಱಟೆ. the state of being cut off: baldness (see ತಱು 1). — ತರಟದಲೆ. -ತಲೆ. = ತರಟನ್ದಲೆ. (Bp. 51, 53). — ತರಟನ್ದಲೆ. -ಂ-ತಲೆ. a bald head (ಖಲತಿ, ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, ಐನ್ದಲುಪ್ತಿಕ Hlā.).

ತರಟು taratu. = ತರಟೆ, etc. — ತರಟುಮಣ್ಡೆಯವನು. a man with a bald head (ಖಲತಿ, ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, etc. Nr.).

ತರಡು taradu. = ತಡ್ಡು, ತರುಡು, ತೊಡ್ಡು, ತೊರಡು. a testicle (My.; *cf.* ತರಿ). ಕುರುಡನಿಗೆ ತರಡಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್. — [ಕುರುಡನಿಗೆ ತರಡೇ ಕೈಲಾಸ]. — ಹೊಲೆಯನ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ತರಡೇ ಒರೆಗಲ್ಲು (Prvs.). see ಗೋದರಡು, Prv. s. ಕುರುಡೇಟು.

ತರಣ tarana. 1. crossing over, passing, floating; overcoming, etc. see ಅನ-, ವಿ-.

ತರಣ tarana. 2. Tbh. of ತ್ರಾಣ (Śmd. 336; My.).

ತರಣಕ taranaka. a man who crosses, etc. (J. 22, 30).

ತರಣಿ tarani. crossing over; moving forwards. 2, *a float, a raft, a boat.* 3, *the sun.* 4, *the plant Aloe perfoliata* Lin. 5, a kind of rose, Rosa glandulifera (ಮುಳ್ಳುಸೇವನ್ತಿಗೆ G.). 6, a parrot (ಶಿವ Mr. 495).

ತರಣಿಕಾನ್ತ tarani-kānta. the sun-stone, a kind of crystal (ಇನಾತ್ಮ, ಸ್ಫಟಿಕ Mr. 101).

ತರಣೀಯ taraniya. to be passed or crossed over (adj., Cpr. 7, 65).

ತರತಮ taratama. = ತಾರತಮ್ಯ (ತಾರುತಮ್ಯ), q. v. (Ct. II, 114; Śmd. 171. 172; Mhr.).

***ತರತ್ತರಳ tarattarala.** fickle, tremulous. ತರತ್ತರಳ ತಾರೋದಾರ ಭಾಭಾರಮಂಗಲತಾಲಾಲಿತ ಸಾನ್ದ್ರ ಚನ್ದನರಸಂ Pb. 1, 137.

ತರದೂದು taradūdu. getting ready, arranging matters; improving, correcting; effort, labour, exertion, painstaking (My.; Br.; Mhr., H. ತರದೂದ).

ತರಪಣ್ಯ tara-panya. *ferriage, freight, the price or fare paid at a ferry.*

ತರಪು tarapu. = ತರಬು, ತರುಪು. an inferior stone, like a diamond (My.; T. ತರುಪ್ಪು, ತಜುಪ್ಪು; Te. ತರುಪು).

ತರಫು taraphu. side, direction; party; a division of a country, a district (Br., R.; Mhr., H. ತರಫ್).

ತರಬು tarabu. = ತರಪು, etc. (My.).

ತರಬೇತು tarabētu. able, skilled; education, training (My.; Br.; Mhr., H. ತರಬೇಜ, ತರಬೇತ).

ತರಲ tarala. = ತರಳ, (ತರುಣ). moving to and fro, trembling, *tremulous, unsteady, fickle* (ಚಂಚಲ Nn. 63; ಎಳದು Śmd. 395 Cm.); splendid, glittering, sparkling. 2, liquid, liquefied. 3, a child, an infant, a boy (ಬಾಲಕ, ಹಸುಮಕ್ಕಳು 63). 4, *the central gem of a necklace* (ಹಾರಮಧ್ಯಮಣಿ, ಹಾರಮಧ್ಯದ ರತ್ನ 63; ಹಾರಮಧ್ಯದ ರತ್ನ ನಾಯಕಂ Mr. 338). 5, N. of a vṛitta (Ch.). 6, libidinous, wanton.

ತರಲತೆ taralate. tremulousness, shaking; unsteadiness; sprightliness; glittering. (Śmd. 173; Cpr. 3, 54).

ತರಲತ್ವ taralatva. = ತರಲತೆ. see ಚಿನ್ತಾ-.

ತರಲಾಕ್ಷಿ tarala-akṣi. a woman with tremulous eyes. (J. 30, 26).

ತರಲಾಯತಾಕ್ಷಿ tarala-āyata-akṣi. a woman with large and tremulous eyes (Cpr. 3, 65).

ತರಲಿತ taralita. *shaking, dangling, tremulous, unsteady* (ಲುಲಿತ, etc. ಅಲ್ಲಾಡೂದು Mr. 454).

ತರಲೆ tarale. *rice-gruel* (ಗಂಜಿ Hlā.).

ತರವಾರ್ tararvār. = ತಲವಾರ್. a sword (Si. 289; Mhr. ತರವಾರ, ತಲವಾರ).

ತರವಾರಿ taravāri. *a sword, a scymitar* (ಪುಷ್ಕರ, ಖಡ್ಗ Nn. 27).

ತರಸ್ taras. = ತರ 5. *speed, velocity.* 2, *power, strength, energy.*

ತರಸ tarasa. 1. *meat, flesh.*

ತರಸ tarasa. 2. Tbh. of ತ್ರಾಸ. moving, locomotive, etc. (Śmd. 336).

ತರಸು tarasu. 1. = ತರಿಸು. to cause to bring, etc. (My.; B. 5, 117).

ತರಸು tarasu. 2. = ತರಕಲು, etc. rough, uncultivated state: a field lying waste or fallow (M. ತರಿ, ತರಿಶು; T. ತರಿಜು; see ತರಿ). — ತರಸುಭೂಮಿ. = ತರಸು. (My.).

ತರಸ್ವಿ tarasvi. *swift.* 2, *valiant.* 3, a courier. 4, a hero. 5, Garuḍa.

ತರಹ taraha. = ತರ 1, etc. a kind; a way, fashion, method (My.; Si. 62. 109).

ತರಹರ tarahara. staying: the exercise of patience, forbearance (Bh. 3, 18, 34; 3, 19, 45; J. 19, 35; *cf.* ತಡೆ 1; T. ತರಿ, to remain, stay, lodge; to be quiet; Mhr. ಥಾರಾಥಾರ, settling, fixing, making or staying still).

ತರಹರಿಕೆ taraharike. = ತರಹರ. see Prv. s. ಬರಹ.

ತರಹರಿಸು taraharisu. to be or become quiet or patient; to be able to endure with patience; to bear patiently; to hold out patiently. ಮುಱುಗದೆ ಆಪತ್ತಿನೊಳ್ ತರಹರಿಪುದೆ! (Kp. 3, 15, 2). ತರಹರಿಸಲಾಱದವಳು ಮರಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳು (Prv.). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 24, 58; Bh. 8, 23, 37; Śsv. 4, 76; J. 9, 16; 12, 37. 39; 18, 57; 21, 33; 22, 34; 25, 36; 26, 5; 27, 40.

ತರಹೀನ tara-hīna. devoid of proper order, etc. ಈಚಲದ ಮರ ಹೀನ, ನೀಚರದು ನೆರೆ ಹೀನ, ಮೋಚಿದ ಹೆಣ್ಣು ತರಹೀನ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪೇಚಾಟ ಹೀನ (Sp.).

***ತರಳ taraḷa. 1.** = ತರಲ. to move to and fro, etc. ಜಳನಿಧಿ ತೊ ಱೆಗಳನೆನಿತುಮನೊಳಕೊಳ್ವವೊಲಿನಿಸು ತರಳದಾಶ್ಚರ್ಯ ಮಹಾ ಜಳನಿಧಿ ಪಯಃ ಪ್ಲವಂಗಳನೊಳಕೊಣ್ಡಂ Ap. 7, 89.

ತರಳ taraḷa. 2. = ತರಲ, ತರುಳ. fickle, etc. 2, a child, a boy (ತರುವಲಿ Bhn. 46, o. r. ತರುಳ; J. 20, 13. 15). see Prv. s. ತಾಯಿ.

ತರಳತನ taraḷatana. = ತರಲತೆ. the state of being unsteady, etc. (J. 2, 57); childhood (Rām. 6, 2, 18).

***ತರಳತೆ taraḷate.** = ತರಲತೆ. Ap. 3, 7.

ತರಳಭಾವ taraḷa-bhāva. a fickle, etc. state of being (ಅರುಮೆ Ct. I, 72).

ತರಳು taraḷu. = ತರ್ಳು, ತಳ್ರು 3, ತಟಿಲ್. a ripe fruit that has become dry, especially a cocoanut (My.).

ತರಳೆ taraḷe. a girl (Bp. 14, 3; 32, 44; 44, 67; J. 6, 36; 11, 11).

ತರಾ tāra. = ತರ 1. — ತರಾತರ. rep. various kinds or ways (My.); differences of rank, variety in the grades of society, etc. (My.; M.). ತರಾವಾರಿ. various kinds (My., also ತರಾವಾರು).

ತರಾಸು tarāsu. = ತ್ರಾಸು. a balance, scales (My.; ಏಷಣಿಕೆ G.; Mhr., H. ತರಾಜೂ). ತರಾಸಿನ ಮುಳ್ಳು (ನಾರಾಚಿ G.).

ತರಾವಳಿ tarai-āvaḷi. various kinds (My.).

ತರಾತುರಿ tarā-turi. (fr. Sk. ತ್ವರಾ-ತ್ವರಿ). speed, haste (My.).

ತರಿ tari 1. = ತರಕಲು etc. roughness; granule, grit (My.; M.: grit, granule, sand, grain of sand.; rough, uncultivated; ತರು, rough, coarse; ತರಿ ಎಡು, to geld).

ತರಿ tari 2. wet land (My.; H.).

ತರಿ tari. *a boat, a ship.*

ತರಿಗೊಟ್ಟು tari-goṭṭu. a sort of pot-herb, Pentaptera arjuna (ಲಾಂಗಲಿಕಿ, ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ, ಕೊಲುಕುಟಕನ ಗಿಡ; ತೆಲುಗರಿದನ್ನು ತರಿಗೊಟ್ಟು-ಚಿಟ್ಟು, ಚಿನ್ನಚೆರುಕು ಎನ್ನುವರು Si. 151; Te. ತರಿಗೊಟ್ಟು-ಚಿಟ್ಟು = ಶಕ್ರಪುಷ್ಪಿ, ವಿಶಲ್ಯ, Pentaptera arjuna; but ಶಕ್ರಪುಷ್ಪಿ also: the Gloriosa superba; see ಲಾಂಗಲಿಕಿ).

ತರಿಯಿಸು tariyisu. = ತರಿಸು. (Cpr. 2, 49).

ತರಿಸು tarisu. = ತರಸು 1. to cause to lead or conduct near; to cause to bring [ವಾರಾಂಗನೆಯರ್ ಜಾತ್ಯಶ್ವವೃನ್ದಂ ಸಮ ದ ಕರಿಕುಳಂ ತಾರಹಾರಂಗಳೆನ್ದಿನ್ನಿಸಿತಾನುಂ ವಸ್ತುವಂ ತಾಂ ತರಿಸಿದನಧಿಕ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ವಜ್ರದನ್ತಂ Ap. 4, 54]; (C.; Bp. 16, 8; 28, 15; 39, 46; 40, 43; 51, 56; 57, 16, 59, 26; 60, 4; Bh. 2, 13, 11; J. 16, 18; 31, 35; B. 3, 58; 5, 191). ತರಿಸಿಂ! (Śmd. 270). ತರಿಪಂ (275). [ತರಿಪೆನ್ Kr. 2, 105; Pb. 8, 64; ತರಿಪ್ಪೆನ್ Kr. 2, 106]. ಬೇಟ್ಪುರಿದಿರೊಳ್ ಚಕ್ರಾದಿಚಿಹ್ನಂ ಗಳಂ ತರಿಸಿಟ್ಟಂ (282 Mdb.). see Prv. s. ರೋಗಿ.

ತರಿಸು tarisu. = ತರಿಯಿಸು. to pass across or over, to cross over (My.); to float, to swim. see ಅವ-, ಉತ್ತರಿಸು 2.

ತರು taru. 1. = ತರ್. (C.) to bring, etc. P. p. ತನ್ದು; 3rd person singular imperfect ತನ್ದಿತು or ತನ್ತು; 2nd person plural imperative ತರ್ರಿ (My.); negative participle also ತರದೆ (B. 5, 291; (My.). ತರುವನ ಮಱತರೆ ಮೊಱ ಏನು ಮಾಡೀತು? — ತರುವನ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಱುಗುವನವರುಣ್ಟೇ? — ತರಬಲ್ಲವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಅಡ ಜಾಣೆ. — ತರ ಲಿಲ್ಲ, ಬರಲಿಲ್ಲ; ಬಱ ಹ್ಯಾಗೆ ಹಿಂಗೀತು? — ತನ್ದ ಹೋಱಿ ಬಱದೇ ಹೋ ಯಿತು. — ಮಾತು ಬನ್ದವ ಮಾಣಿಕ ತನ್ದ, ಮಾತು ಅಱಿಯದವ ಜಗಳ ತನ್ದ

(Prvs.). ಬಾಯಿಗೆ ಸುವಾಸನವನ್ನು ತರುವ ತಾಮ್ಬೂಲ ಮುನ್ತಾದ್ದು (ಮುಖವಾಸನ G.). see Si. 260. 266. 299. 300; B. 3, 127; 4, 75; Prv. s. ನೋಟ. — ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ. reit. ಎಮ್ಮೆ ಗಿಮ್ಮೆ ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ ತವರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟೇಯಾ? ನನಗಿಕ್ಕೇಯಾ? (Prv.).

ತರು taru. 2. bringing. see ತರುವಳಿ.

ತರು taru. *a tree.* — ತರು ತರು. rep. (Bp. 19, 48). — ತರು ಮೊದಲ್. the lower part or foot of a tree (ಅವಾಗ್ಬಾಗ, ಬುಧ್ನ Mr. 104).

ತರುಕುಟಿ taru-kuṭi. a squirrel (ತ್ರಿವಳಿ, ಅಳಿಲ್ Mr. 165, o. rs. ಅಣಿಲ್ and ತ್ರಿವಣಿ).

ತರುಟಿಗಿ taruṭigi. = ಚಗಚೆ, etc. a kind of plant. — ತರುಟಿಗಿಗಿಡ. an annual weed, Cassia tora L. (Z).

ತರುಡು taruḍu. = ತರಡು, etc. testicle (ಮುಷ್ಕ, ವೃಷಣ Si. 209; My.).

ತರುಣ taruṇa. = ತರಲ. young, tender, juvenile; new, fresh; soft; *a young man,* one of the virile age (ಹರೆಯುದವ G.); fresh, lively; a boy (ಹುಡುಗ G., not Sk.).

ತರುಣಕುರಂಗಧರಧರ taruṇa-kuraṅgadhara-dhara. wearing the young moon or crescent: Śiva (Bp. 43, 82).

ತರುಣತೆ taruṇate. = ತರುಣತ್ವ. (J. 3, 17).

ತರುಣತ್ವ taruṇatva. the state of being tender, young, fresh, etc. (Cpr. 2, 17). ಕ್ರೀಡೆಯಲಿ ಬಾಲತ್ವ, ಪ್ರೌಢಿಯಲಿ ತರುಣತ್ವ, ಗಾಢ ಚಿನ್ತೆಯಲಿ ವೃದ್ಧತ್ವಗಳೆ! ಸುಡುಗಾಡಿಗೆಡೆಯುಹರು (Sp.).

ತರುಣಶಶಿ taruṇa-śaśi. the crescent (Bp. 50, 9).

ತರುಣಾತಪ taruṇa-ātapa. moderate sunshine (J. 12, 8).

ತರುಣಿ taruṇi. *a young woman,* a girl from about sixteen years of age. (Bp. 52, 24). 2, a girl (ಹುಡಿಗಿ G., not Sk.).

ತರುಣಿಮ taruṇima. youth, juvenility. (Cpr. 3, 41; 5, 99).

ತರುಣೇನ್ದುಜೂಟ taruṇa-indu-jūṭa. = ತರುಣೇನ್ದುಧರ. (Bp. 1, 56).

ತರುಣೇನ್ದುಧರ taruṇa-indu-dhara. = ತರುಣಕುರಂಗಧರಧರ. (Bp. 3, 76).

ತರುಣೇನ್ದುಮೌಲಿ taruṇa-indu-mauli. Śiva (J. 5, 36).

ತರುಪು tarupu. = ತರಪು, etc. an inferior stone, like a diamond. (My.).

ತರುಭೇದ taru-bhēda. a kind of tree. see ಮೊಱಗು.

ತರುರುಹ taru-ruha. a parasitical plant (ಮಾರ, ಬನ್ದಣಿಕೆ Mr. 142).

ತರುವಲಿ taruvali. (Śmd. 109). a boy [ತರುವಲಿಗಳನೆಯ್ದೆ ನಡಪಿದಜ್ಜರ್ ನೀಂ Pb. 11, 48; Vr. 76, 18]; (ತರಳ Bhn. 46, o. r. ತರುಳ; Bp. 47, 43; Bh. 7, 7, 9); a girl (Bp. 14, 2. 24. 26. 30; V. 9, 88).

ತರುವಲಿತನ taruvalitana. childishness (Bh. 7, 6, 48).

ತರುವಸ taruvasa. = ತರಗಸಿ, etc. (ಚಕ್ರಮರ್ದ, ಚಗಚೆ Mr. 129, o. r. ಚಗಚಿ; Sk. ತರವಟ, Mhr. ತರವಡ, the plant Cassia auriculata; ತರ್ಕಿಣ, ತರ್ಕಿಲ, Cassia tora).

ತರುವಳಿ taru$_2$-vaḷi. the act of bringing or taking home, as a girl for marriage (My.).

ತರುವಿಕೆ taruvike. bringing, etc. (Si. 396).

ತರುವಿಶೇಷ taru-viśēṣa. = ತರುಭೇದ. see ಉರಿ.

ತರುಷಣ್ಡ taru-ṣaṇḍa. *a group of trees.*

ತರುಸಾರ taru-sāra. essence of trees: camphor; the pith, or core, of trees. see ಕೆಚ್ಚು.

ತರುಹ taruha. bringing, etc. ದೂರದಲ್ಲಿರ್ದುದಂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತರುಹ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಉಪಾದಾನ Nr.).

ತರುಹಿ taruhi. (probably fr. H. ತರ್ಹಾ, see ತರಹ). a person who has his own ways, whims or pranks (Bh. 8, 22, 27).

ತರುಳ taruḷa. = ತರಳ, q. v. fickle, etc.

ತರೂಟಿಗಿ tarūṭigi. = ತರುಟಿಗಿ. (Z.).

ತಱ taṛa. 1. = ತತ್–, etc. [— ತಱತಱಾಗು. -ಆಗು. = ತಱತಱಿಸು. ತಱತಱಾಗಿರ್ದ ಕುಂಕುಮದ ನಿಜವದನಮಂ Ap. 7, 27 ragaḷe]. — ತಱತಱಿಸು. to be or become perplexed or bewildered (ಮಯ್ಯು Ct. I, 82, o. r. ಮಯು).

ತಱ taṛa. 2. = ತಱದು, ತಱಿ 2, ತಱಿದು. P. p. of ತಱಿ 1, in ತಱ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ತಱ taṛa. 3. = ತಱಿ 5, etc. the state of being joined, etc. — ತಱವಾಯ. = ತಱುವಾಯ್, q. v. (My.).

***ತಱ taṛa.** 4. = ತೆಱ 1 No. 2. a manner, way etc. ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಸಿರ್ದ ತಱದ ಗುಱುಗೆಯರಪ್ಪನ್ತಃಪುರ ಪುರನ್ಧ್ರಿಯರಂ ಕರೆದು Pb. 3, 44 va.

ತಱಗು taṛagu. that which is dried or to be dried; dry, fallen or dead leaves (My.; T. ಚರುಗು, ಚರುವು; *cf.* ತಾಱ್ 1). said to be eaten by ascetics (My.). 2, a cake fried in oil and dried (Bp. 14, 15; V. 9, 78). ತಱಗು ತಿಮ್ಬುವದೇ ಪರಮಸುಖ. — ತಱಗು ತಿಮ್ಬುವನಿಗೆ ಒಱಗೊನ್ದು ಕೇಡು. — ತಱಗು ತಿನ್ನುವವನ ಮನೆಗೆ ಹಪ್ಪಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ತಱಗು ಮೊಱದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದು. — ತಱಗುಲಡ್ಡಿಗೆಗೆ ಡೊಳ್ಳುಗಣಪತಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ (Prvs.). — ತಱಗುದೊನ್ನೆ. a cup made of dry plantain leaves (My.). — ತಱಗೆಲೆ. -ಎಲೆ. a dry leaf or dry leaves [ಪರೆದ ತಱಗೆಲೆಯೆ ಪರಿಯಣವಾಗೆ ಪಣ್ಬಲವೆತ್ತಿದ ಬೋನವಾಗೆ Pb. 7, 28; Ap. 15, 43; Vr. 156, 25; ತಱಗೆಲೆ ಗಿಱಿಕೆನ್ದೊಡೆ ಹೊಱಗನಾಲಿಸುವೆ Bv. 374; Cv. 1173]; (My.; Cpr. 5, 9; Bp. 58, 36). ತಱಗೆಲೆಯುಡಿಕೇ ತಿರಿದು ತಿನ್ನಬೇಕೇ? (Prv.). — ತಱಗೆಲೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or hold a dry leaf (J. 32, 30. 35).

ತಱಜೆ taṛaje. (ತರಜೆ). — ತಱಜೆಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. a kind of ornament for a horse (Rśv. 6, 11 va.).

ತಱಟ taṛaṭa. = ತರಟ, etc. baldness, etc. (T. ತಟ್ಟೈ, baldness). — ತಱಟದಲೆ. -ತಲೆ. = ತರಟದಲೆ. (Bp. 58, 49). — ತಱಟಮಣ್ಡೆ. = ತಱಟದಲೆ. (Bp. 20, 12).

ತಱದು taṛadu. = ತಱಿದು, ತಱಿದು. P. p. of ತಱಿ 1, ತಱಿ 1 (My.).

ತಱಬು taṛabu. 1. = ತಱುಬು 1 q. v., ತಱುಮ್ಬು 1. to stay, to stop (S. Mhr.; T. ತಱುಗು, to be hindered = ತಡೈ ಪಡು; ತೆಱು, to stay, tarry = ತಂಗು).

ತಱಬು taṛabu. 2. = ತಱುಬು 2, etc. a wooden lever for raising stones. (My.).

ತಱಲೆ taṛale. = ತಱಳೆ, etc. (My.).

ತಱಳೆ taṛaḷe. = ತಱಲೆ, ತಲ್ಲೆ. the state of being dry, useless or vain; a useless business (My.); tale-bearing. — ತಱಳೆಮನುಷ್ಯ. a useless, good-for-nothing man, a tale-bearer (My.). — ತಱಳೆಮಾತು. a useless word; a tale-bearing.

ತಱಿ taṛi. 1. = ತಱಿ 1, ತಿಱಿ 2. to strip off, or to cut off, the leaves from a bough, etc., to pluck (C.); to cut into small pieces, as fruits and vegetables (My.); to cut, etc. (ಲೂನ Śmd. Dh.; ಛೇದ Śmd. Dh.; ಖಣ್ಡನ Śm. 116; My.; T., M. ತಡಿ, ತಱಿ; Te. ತಱಗು, ತಱುಗು). 2, to be chafed, abraded or grazed (My.). P. ps. ತಱ, etc. (see

ತಱಿ 2). [ಎನ್ನುಮನಸುರಾರಿಯ ಪಿಡಿವುನ್ನತ ಕರಚಕ್ರಮೆನ್ನು ಭೀಷ್ಮಂ ತಱಗುಂ Pb. 11, 24; Ap. 12, 102; Cv. 276]. ತಱದ ಮರ (ಮುಣ್ಡ Nn. 12). see Śmd. 277; Bp. 4, 72; 20, 14; 21, 13; 27, 37; 54, 53; 61, 35; C. Bp. 50, 27; Bh. 1, 8, 21; 4, 4, 37; 8, 23, 22; 8, 27, 2; J. 12, 19. 20; 25, 21; V. 14, 34; ಕತ್ತರಿದಱು, ಕುಱುದಱು No. 1, ತತ್ತ ಅಸ್ಸಱು, ದಟ್ಟಸ್ಸಱು, ದಿಣ್ಣುದಱು.

ತಱಿ taṟi. 2. = ತಱ 2, etc. to cut, etc. — ತಱು ತಱುದು. = ತಱುದು-. (Bp. 39, 33; 45, 30; J. 4, 44).

ತಱಿ taṟi. 3. cutting; slaughter. see ಕುಱುದಱು No. 2.

ತಱಿ taṟi. 4. = ತಱೆ. a stake, a post (T., M.); a sharp-pointed stake (ಕೂರ ದಸಿ Śm. 116; or, if the term be ಕೂರದ ಅಸಿ), a sharp knife or sword (T.: a kind of axe to cut wood with; M.: a pin; cutting). see ಕಕ್ಕುದಱು.

ತಱಿ taṟi. 5. = ತಱ 3, ತಱು 2, ತರ್. the state of being joined; that of being put in or down, fixed or settled. (see ತಱು 1). — ತಱು ಸಲ್. to be settled, decided, ascertained, etc.; to determine, to make up one's mind, to resolve [ದೋಷಮಿಸಿತೆನ್ದು ಬಗೆದುದ್ಘಾಷಿಸಿ ತಱುಸನ್ದು ಕನ್ನಡಂಗಳೋಳೆನ್ದುಂ Kr. 1, 46; Pb. 11, 37; Ap. 2, 61]; (ನಿಶ್ಚಯ Śmd. Dh.; Ct. II, 45; ನಿರ್ಣಯ Śm. 53; ಚನ್ನಾಗಿ ಸಲ್ Śmd. 70 Cm.; Abh. P. 14, 181; 15, 30 va.; 16. 41; Rsv. 1, 120; Ssv. 4, 98. 113). 2, to place in a fixed condition, to settle, etc. ಏನನ್ದರ್? ಏನೋದರ್? ಎನ್ನದೆ, ಕಾಲ್ (time) ತಱು ಸಲ್ವಂ! (Śmd. 211). — ತಱುಸಲ. decision, determination, ascertainment (ನಿರ್ಣಯ Śmd. II; Kk. 80, o. r. ತಱು-; Abh. P. 2, 20 va.). [— ತಱುಸಲವು. = ತಱುಸಲ. ಕೇಳ್ದಿರೆ ಪಾಣ್ಡುಸುತರ ಮುನಿಸಿನ ತಱುಸಲವಿನ ಚಲದ ಬಲದ ಕಲಿತನದಳವಂ Pb. 10, 2; Ap. 3, 51. — ತಱುಸಲಿಸು. to determine, decide. ಇಚ್ಚೆಯನಱುಯದೆ ತನ್ನಿಚ್ಚೆಯಿನ್ದೆ ಕಜ್ಜಂ ಬೇಱ್ಪಂತಱುಸಲಿಸಲಾಱರಿ Kr. 3, 152. — ತಱುಸಲುವೋಗು. -ಪೋಗು. to be attracted. ಕಾಯ ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಱುಸಲುವೋದೆನು Bv. 41].

ತಱಿ taṟi. 6. = ತಱೆಯ, ತಱೆ 2, ತಱೆಯ. the shrub or tree Acacia catechu Willd. (ಖದಿರ Śmd. Dh.).

ತಱಿ taṟi. 7. = ತಾಱೆ, etc., q. v. a large timber tree. (St. & Pl.).

ತಱಿ taṟi. 8. = ತುಱು 3. running. — ತಱುಮಿಣ್ಡ. = ತುಱು-. a menstruous woman (ಪುಷ್ಪಿತೆ ಆದ ಕಾನ್ತೆ Ss.).

ತಱಿಮ್ಬು taṟimbu. dry sand (Cpr. 5, 39 va.; *cf.* ತಱಗು).

ತಱಿಯ taṟiya. = ತಱೆ 6, etc. [ಪಲವುಂ ಸಿರಿಯವುಮುಪ್ಪ ತಱಯ ಪುಳ್ಳಿಗಳಂ ಕಡಿದೊಟ್ಟಿ ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟು Vr. 114, 11]; (ಖದಿರ Mr. 118; Bp. 45, 38). ತಱಯದ ಮರ (ದನ್ತಧಾವನ, ಖದಿರ, ಗಾಯತ್ರಿ, etc. Nr.). see ನಾಯ್ದಱಯ, ಬಿಳಿಯ ತಱಯ.

ತಱಿಸು taṟisu. to cause to cut, etc. (My.). see ದಿಣ್ಣುದಱುಸು. [— ತಱುಸಿಕೊಳ್ಳು. to offer one's head to be cut off. ಇಱುಸಿಕೊಣ್ಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು ತಱುಸಿಕೊಣ್ಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು Bv. 255].

ತಱು taṟu. 1. ತೆಱ್. to join (v. i.); to approach; to enter in; to engage in (*cf.* ಸಱು, Te. ತಱೆ; M. ತಱೆ, to enter, to be fixed; to sink; ತಱು, to sink, sink in; to be tucked in; T. ತಱೆಪ್ಪು, M. ತಱೆ, a foundation); to come about, to come to pass. P. p. ತತ್ತು. see ತತ್ತುದು.

ತಱು taṟu. 2. = ತಱೆ 5, etc. the state of being joined or connected, that of being fit; that of being settled. — ತಱುಬುಲ್ಲು. -ಪುಲ್ಲು. joined grass: an arbour, etc. (ಕುಡುಂಗಕ Nr.). — ತಱುವಾಯ್. -ಪಾಯ್. order, succession (ತರ, ಪರಿವಿಡಿ, ಕ್ರಮ Śm. 53; T. ತರವಾಯ್, ತಱುವಾಯ್, Te. ತರವಾಯಿ, ತರು-, seasonable time, opportunity; Te. ತರುವಾತ, afterwards); subsequently, afterwards. ಆ ತಱುವಾಯಲಿ (Cpr. 7, 81 va.). ತಱುವಾಯಿಂ (ಕ್ರಮದಿನ್ದೆ Śmd. 7; ಕ್ರಮದೆ 18). ತಱುವಾಯಿನ್ದ (ಕ್ರಮಾತ್, ಯಥಾಕ್ರಮಂ Nr.). ತಱುವಾಯಿನ್ದಂ (ಕ್ರಮದಿಂ Śmd. 15). ತಱುವಾಯಿನ್ದೆ (ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ 9; ತರದಿಂ 13). see Bh. 1, 8, 59; J. 32, 3. — ತಱುವಾಯ. -ಪಾಯ. = ತಱುವಾಯ್. (ಪಾಱು, ಕ್ರಮ Ss.; My.; B. 2, 25. 34; 3, 34. 156; 5, 65). — ತಱುವಾಯಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get into regular order. ತಱುವಾಯಗೊಣ್ಡು ಕುಳ್ಳಿಹಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ತ್ಯಾಯ ಎನಿಸುಗು (Nr. *b*; ತಱುವಾಯಿ - - - in Nr. *a*). — ತಱುವಾಯಿ. -ಪಾಯಿ. = ತಱುವಾಯ್. (ಅಥೋ, ಅಥ Nr.). — ತಱುವಾಯಿಗೊಳ್. see ತಱುವಾಯ-. — ತಱುವಾಯು. -ಪಾಯು. = ತಱುವಾಯ್. (ಪರ್ಯಾಯ Nr.). — ತಱುಸಲ. = ತಱುಸಲ, q. v.

ತಱುಣ taṟuṇa. fit or proper time (My.; T. ತರುಣ; Te. ತಱು, time, or season). ಆ ತಱುಣ, immediately afterwards (My.).

ತಱುಬು taṟubu. 1. = ತಱುಬು 1, etc. to stay, etc. (ತಡವುದು Ct. I, 51). [ಸದಾಶಿವನ ಪೂಜಿಸುವೆನೆನ್ದು ಹೋದಡೆ ತಱುಬಿ ಹಿಡಿವ ವಯ್ಯಾ ಸಕಲ ವಿಪತ್ತುಗಳು! Cv. 492]. ತಱುಬಿದವಗೂ ಓಡಿದವಗೂ ಸರಿಪಾಲು ಕಷ್ಟ. — ಓಡುವವನೂ ಬೆತ್ತಲೆ, ತಱುಬುವವನೂ ಬೆತ್ತಲೆ. — ತಱುಬಿ ಹೋಗುವನ್ನ ಕಱುಬಿ ಮಾಡುವದೇನು? (Prvs.). see Bh. 1, 12, 5; 3, 19, 44. 45; J. 8, 36; 25, 50.

ತಱುಬು taṟubu. 2. = ತಱುಮ್ಬು 3, etc. (My.). ತಱುಬಿಲ್ಲದ ಒಡ್ಡನು, ಬಿಱುಸಿಲ್ಲದ ಹುರಿಯು. — ತಱುಬು ಇದ್ದರೆ ಹರುಬು ನಿಸ್ತೀತೇ? (Prvs.).

ತಱುಮ್ಬು taṟumbu. 1. = ತಱುಬು 1, etc. to stay, to stop (v. i., ಗತಿಸ್ತಮ್ಭ Śmd. Dh.; Śm. 101; ನಿಲ್ Śmd. 86 Cm.); to stop (v. t.), to restrain [ಕುಱುಮ್ಬು ತಱುಮ್ಬದೆ ಮಿಕ್ಕ ಶತ್ರುಮಣ್ಡಲಿಕರೆ ಮಿತ್ರಮಣ್ಡಳಿಕರಾದರ್ Pb. 2, 90; Ap. 7, 96 va.]; (Abh. P. 11, 107).

***ತಱುಮ್ಬು taṟumbu. 2.** to carry. ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಗಳ ಸರಮನೆತ್ತಿ ತಱುಮ್ಬುತ್ತುಂ ಬನ್ದುದಾ ಪ್ರಭಾತ ಸಮೀರಂ Pb. 12, 105; Ap. 12, 70 va. (Tu. ತಱುಕ್ಕು. to carry in arms).

ತಱುಮ್ಬು taṟumbu. 3. = ತಱುಬು 2, ತಱುಬು 2. a wooden lever for raising stones (ಶಿಲೋದ್ವಹನದಾರು Śmd. Dh.; ಶಿಲೆಯನ್ನೆತ್ತುವ ಮರ Śm. 101).

ತಱೆ taṟe. 1. = ತಱೆ 1. to cut off, etc. (My.; Cpr. 1, 112; Bp. 24, 82).

ತಱೆ taṟe. 2. = ತಱೆ 6, etc. a kind of tree, etc. (St. & Pl.).

ತಱೆಯ taṟeya. = ತಱೆ 6, etc. ತಱೆಯದ ಮರ (ಗಾಯತ್ರಿ, ಖದಿರ, etc., ಕಗ್ಗಲೀ ಮರ Si. 134). 2, ತಱೇದ ಗಿಡ, a thorny shrub or tree, Acacia sundra D. C. (Z.). [ಚನ್ದನದ ಸನ್ನಿಧಿಯಿನೆ ಪರಿಮಳ ತಾಗಿ ಬೇವು ಬೊಬ್ಬುಳಿ ತಱೆಯ ಗನ್ಧಂಗಳಾಗವೆ? Bv. 141].

ತರ್- tar. = ತಱು 2, etc. — ತರ್ವಾಯ್. -ಪಾಯ್. = ತಱುವಾಯ್. (J. 19, 54). — ತರ್ವಾಯ. -ಪಾಯ. = ತಱುವಾಯ. (J. 28, 6; 31, 20; My.; Te. ತರ್ವಾಯಿ).

ತರ್ಕ **tarka.** *supposition, conjecture.* 2, *reasoning; speculation* (ಊಹೆ, ಊಹಿಸುಹ Nn. 148; Mr. 522). 3, deliberation; discussion; disputation, dispute (ವಿಚಾರ 148; ಮೋಹದ ವಿಚಾರ Mr. 536; ಚರ್ಚೆ Nn. 73, o. r. ವಾದ). 4, *doubt* (ವಿತರ್ಕ 522). 5, *the science of logic,* one of the six philosophical sciences or systems (ಅಱುವು 536). 6, wish, desire (ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಬಯಕೆ 148; ಕಾಂಕ್ಷೆ 522). 7, cause, motive. 8, accomplished, effected, attained, or obtained works (ಸಮ್ಪಾದಿತಕರ್ಮ, ಕಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮ 148, o. r. ತನಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ ನ್ಥಾ ಕರ್ಮಂಗಳು; ಸುತಕರ್ಮ 522). 9, supplying an ellipsis. ತರ್ಕಾ ಮಾಡುವವ ಮೂರ್ಖನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prv.). see Bp. 50, 70; 51, 9.

ತರ್ಕಕ **tarkaka.** = ತರ್ಕಿಕ, ತರ್ಕಿಗ. an asker, an inquirer; a logician; a disputant, a reasoner.

ತರ್ಕಯಿಸು tarkayisu. = ತರ್ಕೈಯ್ಸು, etc. to embrace, etc. (Bp. 45, 29).

ತರ್ಕಯುಕ್ತಿ **tarka-yukti.** skill in logic (Bp. 53, 5).

ತರ್ಕವಾದ **tarka-vāda.** disputation, dispute (Bp. 50, 23; 53, 8).

ತರ್ಕವಿದ್ಯೆ **tarka-vidye.** *the science of reasoning or logic.*

ತರ್ಕವಿವಾದ **tarka-vivāda.** = ತರ್ಕವಾದ. (Bp. 51, 12).

ತರ್ಕವಿಸು tarkavisu. = ತರ್ಕಯಿಸು, etc. (Bp. 45, 9).

ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ **tarka-śāstra.** logic; a logical treatise. (My.).

ತರ್ಕಾರಿ **tarkāri.** = ತಕ್ಕಿಲೆ. *the tree Sesbania aegyptiaca* Pers.

ತರ್ಕಿಕ **tarkika.** = ತರ್ಕಕ, ತರ್ಕಿಗ, ತಾರ್ಕಿಕ, q. v.

ತರ್ಕಿಗ **tarkiga.** Tbh. of ತರ್ಕಿಕ. see ಪ್ರ-.

ತರ್ಕಿಸು tarkisu. = ತರ್ಕೈಯ್ಸು, etc. to embrace, etc. (Abh. P. 16, 21). [Tu. ತರ್ಕೊಣ್].

ತರ್ಕಿಸು **tarkisu.** to conjecture, to guess; to reason; to speculate; to dispute, etc. (My.). ಮೇಲಱಿದು ತರ್ಕಿಪಂ (ತಾರ್ಕಿಕ, ವಾದಿ Mr. 360). see Bp. 50, 23; 51, 11. 15; B. 4, 128. 171. 219.

ತರ್ಕೆ tarke. = ತಕ್ಕೆ 1, etc. embracing, etc. (Abh. P. 10, 175).

ತರ್ಕೈಯ್ಸು tarkeisu. = ತಕ್ಕೈಯ್ಸು, etc. to embrace, etc. ತರ್ಕೈಯ್ಸಿ ಬಾಜಿಸುಹ (ಆಲಿಂಗ್ಯ, ಮೃದಂಗದ ಭೇದ Nr.). see Cpr. 3, 46; Abh. P. 10, 110; Bp. 4, 68; 5, 61; 36, 11; 50, 3. [— ತರ್ಕೈಯ್ಸಿಕೊಳ್. to embrace. ಅನ್ತು ಪೊಡೆವಟ್ಟ ನಿಜತನೂಜೆಯಂ ಕಲ್ಯಾಣ ಭೋಗಭಾಗಿಯಾಗೆನ್ದು ಪರಸಿ ತರ್ಕೈಯ್ಸಿಕೊಣ್ಡು Ap. 3, 47 va.].

ತರ್ಗು targu. = ತಗ್ಗು 1, etc. to be low, lowered, etc., to stoop (ತಳ Śm. 84; Rśv. 5, 94); to get poor (ಬಡತನ Śm. 84); to fall in value or price (ಅನರ್ಘ್ಯ 84). [Tu. ತಗ್ಗ್]. see ತಲೆದರ್ಗು.

ತರ್ಜನ **tarjana.** threatening, blaming, censuring; pointing at in ridicule or contempt; putting to shame; wrath, anger. see ಜಡಿ.

ತರ್ಜನಿ **tarjani.** the threatening one: *the fore-finger.*

ತರ್ಜಿತ **tarjita.** threatened, blamed, etc.; threatening, menace (Śmd. 81).

ತರ್ಜಿಸು **tarjisu.** to threaten, etc.; to keep or ward off, to prevent, hinder, or oppose (ನಿವಾರಣ Śmd. Dh.; 92).

ತರ್ಜುಮೆ **tarjume.** a translation (My.; Mhr., H. ತರಜಮಾ, ತರಜುಮಾ); an abstract, epitome.

ತರ್ಣಕ **tarṇaka.** *a calf.*

ತರ್ದು **tardu.** = ತಡು 1. *a wooden ladle.*

ತರ್ಪಣ **tarpaṇa.** satisfying, satiating, pleasing, refreshing; the state of being pleased; *satisfaction; satiety, fulness; the act of satisfying, refreshing or pleasing; an oblation to the manes or to the gods, a libation;* food; *fuel for a sacrificial fire.* 2, the cook-room of a ship (ಹಡಗಿನ ಅಡಿಪ ಅಟ್ಟಣಂ Mr. 408, one MS. ತಪ್ಪಣಂ).

ತರ್ಪಿಸು **tarpisu.** to satiate, to satisfy, to please; to offer an oblation to the manes or gods (My.).

ತರ್ಬು tarbu. = ತಬ್ಬು 1, etc. to embrace (ಆಶ್ಲೇಷ, ಆಲಿಂಗನ Śmd. Dh.).

ತರ್ಮ **tarma.** *the top or end of the sacrificial post.*

ತರ್ಲೆ tarle. = ತಱಿಳೆ, etc. idle talk (My.). ತರ್ಲೆ ಕೇಳುವವ ಮರುಳಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ತರ್ಷ **tarṣa.** thirsting; *thirst; wish, desire.* see ಅನು-.

ತರ್ಷಣ **tarṣaṇa.** = ತರ್ಷ. see ಅನು-.

ತರ್ಷಿತ **tarṣita.** *thirsty;* desiring.

ತರ್ಹಣ **tarhaṇa.** injuring, crushing, bruising. see ನಿಸ್-.

ತರ್ಳು tarḷu. = ತರಳು, etc. the ripe fruit that has become dry, etc. (My.).

ತಲ tala. = ತಲೆ. the head. — ತಲಬಾಕಲು. = ತಲಬಾಗಿಲು. (My.; Si. 113). ತಲಬಾಗಿಲು. = ತಲೆಬಾಗಿಲು. (My.; Si. 110). — ತಲಾ. per head, each, a piece (My.; Tu. ತರೆ; Te.).

ತಲ **tala.** 1. = ತರ 1, etc. a line, etc. — ತಲತಲಾನ್ತರ. ತಲ-ತಲ-ಅನ್ತರ. different or various rows or lines of descent; generations upon generations, for generations (My.). — ತಲಾನ್ತರ. -ಅನ್ತರ. a generation (My.).

ತಲ **tala.** 2. (Mhr. ಥಳ, the portion of the produce of a field due from an under-tenant to the landlord). — ತಲವಾಸಿ. interest on grain or money paid in grain (My.; Si. 299. 300).

ತಲ **tala.** 3. = ತಳ 1. *a level surface.* 2, *the palm of the hand with extended fingers;* the sole of the foot. 3, *depth; the lower part, the base, the bottom;* a hole, a pit; the ground. 4, *the palmyra tree, Borassus flabelliformis.* 5, *a leathern fence worn by archers on the left arm.* 6, *the natural or essential form;* cause, origin, motive. 7, the fore-arm. 8, the hilt or handle of a sword, etc. 9, pressing the strings of a lute with the left hand. 10, a wood. 11, one of the seven divisions of hell (Mr. 32). 12, a pond.

ತಲಪಿಸು talapisu. to cause to reach, etc. (My.).

ತಲಪು talapu. = ತಲುಪು. to reach, to come to hand, to be received (My.); to arrive [Tu. ತಲೆಪು to cause to stop]. (B. 4, 218; *cf.* ತಳ್ 1).

ತಲಬು **talabu.** pay, wages; a demand from the creditor upon the debtor; summoning; a summons (Mhr., H. ತಲಬ; My.; B. 5, 113); desire after (My.; Mhr.).

ತಲವಾರ್ **talavār.** = ತರವಾರ್. a sword. (My.).

***ತಲಹು talahu.** aim? ತಲಹಿಲ್ಲದ ಕೋಲು ಹೊಳ್ಳು ಹಾಱುವುದಲ್ಲದೆ ಗುಱಿಯು ತಾಗಬಲ್ಲುದೆ? Bv. 202. *cf.* ತಲಪು.

ತಲಾತಲ **tala-atala.** one of the seven divisions of the infernal regions (Mr. 32).

ತಲಾರಿ **talāri.** = ತಳವಾರ. a watchman, etc. (My.; Te. ತಲವರಿ, ತಲಾರಿ).

ತಲಾವು **talāvu.** a tank (My.; Mhr., H. ತಲಾವ, ತಳಾವ).

ತಲಾಸು **talāsu.** = ಟಲಾಸು. search, etc. (My.).

ತಲಿನ **talina.** situated under or beneath, below; inferior; *thin; delicate; small.* 2, *separate, having interstices.* 3, *a bed, a couch or cot.*

ತಲುಪು talupu. = ತಲಪು. to reach, etc. (B. 4, 81).

ತಲೆ tale. = ತಲ, ತಳ 3, ತಳ್ಳ, ತೆಲೆ. the head (ಮೂರ್ಧ Mr. 315; ನೆತ್ತಿ, ಮಣ್ಡೆ Śm. 71; ಉತ್ತಮಾಂಗ, ಶಿರಸ್, ಶೀರ್ಷ, ಮೂರ್ಧ, ಮಸ್ತಕ Si. 215; C.; Te., M. ತಲ; T. ತಲೈ; Tu. ತರೆ); [ಕೂಸಿನ ತಲೆಯೊಳ್ ಬಿಱ್ಪೊಱೆಯನಿಟ್ಟವೋಲಸುಖಕರಂ Kr. 2, 6]. a generation (My.; see ಇರ್ತಲೆ, ತಲೆಗಡೆ); [ಇರ್ಪತ್ತೊನ್ದುಂ ತಲೆವರೆಗಂ ನಮಗೆ ಪರಿಭವಂ Pb. 7, 56]. being uppermost or principal (My.). ತಲೆಯುಂ ಬಾಗಿ ಇರ್ಪವನು (ನ್ಯುಬ್ಜ, ಅಧೋಮುಖ); ತಲೆಯ ನವಿರು (ಕೇಶ, ಶಿರಸಿಜ, etc.); ತಲೆಯೊಳ್ ಇರ್ದ ಮಾಣಿಕಂ (ಚೂಡಾಮಣಿ); ತಲೆಯ ಕಪಾಲಂ (ಕರೋಟಿ Hlā). ತಲೆಯ ಚಿಪ್ಪು (ಕರ್ಪರ, ಕಪಾಲ Nr., Hlā.; ಶಕಲ Mr. 397). ತಲೆಯ ಮಿದುಳು (ಮಸ್ತಿಷ್ಕ Nr.; Mr. 397). ತಲೆಯನ್ ಅರಿಸಿ ಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ Nr.). ತಲೆಯ ಮೂಳೆ (ಕರ್ಪರ, ಕಪಾಲ Si. 206). ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲ, ತನು ಮೃಗನಾಭಿ ಬೇಡಿತು. — ತಲೆ ಗಟ್ಟಿ! ಎನ್ದು, ಕಲ್ಲು ಹಾಯ ಬಾರದು. — ತಲೆ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಣ್ಡಾಸು ಸಹಸ್ರ ಕಟ್ಟ ಬಹುದು. — ತಲೆ ತಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಾರದು. — ತಲೇ ಒಡೆದವನೂ ಸಮ, ಲೇಪಾ ಹಚ್ಚಿದವನೂ ಸಮ. — ತಲೇ ಮೂಱು ಸುತ್ತು ತಿರುಗಿದರೂ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಲೇ. — ತಲೆಗೆ ಒನ್ದು ಕಡ್ಡಿ ಆದರೆ ಒನ್ದು ತಲೆಯ ಹೊಱೆ. — ತಲೇ ಮೇಲಣ ಬರಹ ಎಲೆಯಿನ್ದ ಒರಸಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ತಲೇ ಸಿಡಿತಕ್ಕೆ ಮಲಶೋಧನೇ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Śmd. 128; Bp. 6, 7; 28, 24; 38, 63; 47, 31; 48, 12; 49, 19-23; 50, 37; 51, 42; 67, 41; 58, 44; 59, 13. 14; 60, 28. 32; Bh. 1, 8, 73; Rśv. 5, 25; 13, 96; J. 28, 44; B. 2, 11. 25; 4, 20. observe the peculiar S. Mhr. use of ತಲೆ in ವಿಚಾರದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ, ಅದಱಿನ್ದ ಲಾಭವಿಲ್ಲೆನ್ದು ಕಣ್ಡು ಬನ್ದರೆ ಅದಱ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ (B. 4, 15). — ತಲೆಕಟ್ಟು. (Śmd. 78). a head-tie (My.). 2, the head of a letter (indicating that it is to be pronounced with a short *a*), *e. g.* ಕ, ಗ (of ್ಕ, ್ಗ), etc. (C.; Te.). 3, an adjoining field (My.). — ತಲೆಕಾಯಿ. = ತಲೆ. (My.; Te.). — ತಲೆಕೂದಲ್. -ಲು. ತಲೇ ಕೂದಲು. the hair of the head (ಚಿಕುರ, ಕುನ್ತಲ, ಕೇಶ, etc. Si. 215). ತಲೇ ಕೂದಲಿದ್ದರೆ ಎತ್ತ ಬೇಕಾದರೂ ತುಱುಬು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. — ತಲೇ ಕೂದಲಿಲ್ಲದವಳು ತುಱುಬು ಬಯಸಿದಳನ್ತೆ. — ತಲೇ ಕೂದಲು ಉದ್ದವಿದ್ದವಳು ಹ್ಯಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದರೂ ಚನ್ದ. — ತಲೇ ಕೂದಲು ನೆರೆಯಾದ ಮೇಲೆ (ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು) ತಬ್ಬಿಕೊಣ್ಡ ತಬ್ಬಲಿಮುಱಿವ (Prvs.). — ತಲೆಕೆಳಕು. = ತಲೆಕೆಳಗು, ತಲೆಕೆಳಗೆ, ತಳಕೆಳಕು. the head downwards. ತಲೆ ಕೆಳಕಾಗಿ ಇದ್ದಾತನು (ಅವಾಚ್, ಅಧೋಮುಖ Nr. *a; cf.* ತಲೆಗುತ್ತು). 2, upside down, topsy-turvy (My.; Te. ತಲೆಕಿನ್ದು; T. ತಲೈಕೀೞ್); perverseness, pride (My.). — ತಲೆಕೆಳಗು. = ತಲೆಕೆಳಕು. (My.). ವಿಟಕೋವಿದತ್ವದ ಹಮ್ಮಿನಿಂ ನೀನಿತ್ತು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ನಡವುತಿಹೆ (Bp. 42, 17). ಲೋಹ ಶೂಲದೊಳ್ ಇನಿಬರಂ ತೆಗಸುವೆನು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮವನು (50, 51). ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ಬೀೞು (Abhā. 2, 96). ಆೞುವು ತಲೆಕೆಳಗಾಯಿತು (Bh. 4, 3, 12). see Prv. s. ಗೊಮ್ಬೆ 2. — ತಲೆಕೆಳಗೆ. = ತಲೆಕೆಳಗು, etc. (C.). ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಹಾಕು (ಮಗುಚು G). ಸೇನಾಜಲನಿಧಿಯ ಬೊಬ್ಬಾಟೆ ಕಪಿಬಲಮಹಾರ್ಣವವ ತಲೆಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿತ್ತು (Rām. 6, 13, 3). — ತಲೆಕೊಟ್ಲೆ ಮಾರಿ. a brawler, a riotous rascal (Te.; My. occasionally). — ತಲೆಕೋವೆ. = ಕೋವೆ 1, No. 2. (My.)— ತಲೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a head-tie (Rśv. 5, 24; Śśv. 3, 16). 2, = ತಲೆಕಟ್ಟು No. 3 (Dp. 154, 2). — ತಲೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to behead (Rśv. 6, 11 va.). — ತಲೆಗಡಿತ. -ಕಡಿತ. the act of beheading (Rām. 6, 51, 20). — ತಲೆಗಡೆ. -ಕಡೆ. a generation to pass. ಸಮಾನಪಿಣ್ಡರ್ ಅಹರು ಏೞು ತಲೆಗಡವನ್ನಬರ ಸನಾಭಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ತಲೆಗರೆ. -ಕರೆ. to hide or muffle the face (Abh. P. 3, 27; 6, 105; 13, 56). [ಅಗಿದು ಸುಗಿದು ತಲೆಗರೆದಿರ್ಪಂ Pb. 7, 43. — ತಲೆಗವಿ. -ಕವಿ. to bend one's head in shame. ಏವದೊಳ್ ತಲೆಗವಿದು ಸಿಗ್ಗಂ ಕೊಣ್ಡಾಡಿನೆತ್ತಮನಾಡಿ Pb. 7, 2 va.]. — ತಲೆಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. -ಗಾಯು. to support, to maintain, to protect (My.; J. 15, 34). — ತಲೆಗಿಮ್ಬು. -ಇಮ್ಬು. a pillow (ಉಚ್ಚೀರ್ಷಕ, ಉಪಧಾನ, ಉಪಬರ್ಹ Hlā., Nr., Mr. 203; Bp. 12, 9; B. 4, 155; My.). — ತಲೆಗುಡ್ಡೆ. a square head-cloth or turban (Sd.; T. ತಲೈಕ್ಕುಟ್ಟೈ). — ತಲೆಗುತ್ತಿಗೆ. -ಕುತ್ತಿಗೆ. beating (another's) head (Rām. 6, 39, 17). — ತಲೆಗುತ್ತು. -ಕುತ್ತು. the head to be turned downwards, or to turn the head downwards. [ನಾಣ್ಚಿ ತಲೆಗುತ್ತಿರ್ಪಾಕೆಯೇಂ ಜೋಡೆಯೋ Pb. 4, 82]; (Bp. 26, 23; Rām. 5, 9, 24). ತಲೆಗುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಇದ್ದಾತನು (ಅವಾಚ್, ಅಧೋಮುಖ Nr. *b*; see s. ತಲೆಕೆಳಕು). 2, to beat (another's) head (Bh. 8, 26, 45; Rām. 5, 9, 12). — ತಲೆಗುತ್ತುಗೆ. -ಕುತ್ತುಗೆ. the state of the head being bent downward (Bh. 7, 1, 11). — ತಲೆಗೂದಲ್. = ತಲೆಕೂದಲ್. (Bp. 16, 24; 20, 13). — ತಲೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to throw a head to the ground, to decapitate (J. 17, 56). — ತಲೆಗೆದಱಿ. -ಕೆದಱಿ. a woman whose hair is dishevelled (My.). — ತಲೆಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to dishevel the hair (J. 31, 54). — ತಲೆಗೇಱು. -ಏಱು. to rise to the head, to affect it, as poison, etc. (Bp. 10, 3; 18, 12. 43; 36, 13; My.; B. 4, 185; Si. 72; Prv. s. ಪಿತ್ತ). — ತಲೆಗೊಡಪು. -ಕೊಡಪು. to shake the head (Rśv. 5, 43). — ತಲೆಗೊಡಹು. -ಕೊಡಹು. = ತಲೆಕೊಡಪು. (J. 34, 13). — ತಲೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give one's head to: to devote oneself to (My.); to risk one's life in an enterprise (Bh. 8, 27, 7). — ತಲೆಗೊಯ್. -ಕೊಯ್. to decapitate (Rśv. 3, 95; V. 10, 8). — ತಲೆಗೊಯ್ಕ. -ಕೊಯ್ಕ. a murderer; a ruffian; a cheat (My.). — ತಲೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take the head away, to behead, to kill (Bp. 23, 3; 61, 33). — ತಲೆಚಿಟ್ಟು. mental disgust (My.). — ತಲೆಚಿನ್ದಿ. a rag tied round the head (Bp. 44, 62). — ತಲೆ ತಲೆ. rep. (B. 3, 119). [— ತಲೆತಿನ್ನು. to worry about, to be troubled]. — ತಲೆ ತಿರಿಗು or ತಿರುಗು. the head to turn round, become giddy or deranged (My.; Si. 361). — ತಲೆದಗ್ಗು. -ತಗ್ಗು. the head to be lowered (Rśv. 6, 11 va.). — ತಲೆದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. young leaves tied to the head (Śsv. 3, 3). — ತಲೆದಿಮ್ಬು. = ತಲೆಗಿಮ್ಬು. (ಉಪಧಾನ, ಉಪಬರ್ಹ Si. 230; J. 30, 19; My.). see Prv. s, ಗಾದೆ. — ತಲೆದಿಮ್ಮು. dizziness of the head (My.). — ತಲೆದಿರುಗು. = ತಲೆತಿರಿಗು, etc. (My.). — ತಲೆದಿರುವು. -ತಿರುವು. to turn the head (My.). — ತಲೆದುಡಿಗೆ. -ತುಡಿಗೆ. an ornament for the head (Abh. P. 5, 117). [— ತಲೆದುಡುಗೆ. -ತುಡುಗೆ. = ತಲೆದುಡಿಗೆ. ಬಮ್ಬುಲಬಾಡಿದ ತನುಲತೆಗಳುಂ ಎಱೆವಿಱಿನಾದ ತಲೆದುಡುಗೆಗಳುಂ Ap. 11, 70 va.]. — ತಲೆದೂಗಿಸು. -ತೂಗಿಸು. to cause to wag the head (Cpr. 9, 60; J. 1, 8). — ತಲೆದೂಗು. -ತೂಗು. 1. to wag or move the head from side to side (Cpr. 1, 134; Bp. 11, 21; 37, 68; J. 2, 20; 3, 6; B. 5, 94). — ತಲೆದೂಗು. -ತೂಗು. 2. the act of wagging the head [ಇನಿಸಂ ತಲೆದೂಗುವನ್ತೆ ವೋಲ್ Pb. 3, 83]; (Rām. 6, 14, 21).— ತಲೆದೊಡವು. -ತೊಡವು. an ornament for the head (Cpr. 8, 64). — ತಲೆದೋಱಿಸು. -ತೋಱಿಸು. = ತಲೆದೋಱು. (Rām. 5, 8, 60). — ತಲೆದೋಱು. -ತೋಱು. to show the head; to appear. [ಕಱಕುಱಿ ಮಾದುದೊಡ್ಡಣಮುಣಂ ತಲೆದೋಱಲೆ ಗಣ್ಡರಿಲ್ಲ Pb. 11, 137]; (Cpr. 2, 83; 7, 47; Abh. P. 6, 49; 14, 172; Bp. 4, 57; 9, 31; 60, 61; J. 6, 10; 10, 52; 11, 19; 18, 22; 30, 30). — ತಲೆನವಿರ್. -ರು. the hair of the head (Abh. P. 14, 101). [ಪೊನ್ನಲತೆಯ ಮೊಯ್ಯುಮುಂ ನೀಲದ ತಲೆನವಿರುಮುಂ Pb. 4, 75 va.]. ಕೊಂಕಿದ ತಲೆನವಿರು (ಅಲಕ Hlā). ಕೆದರ್ದ ತಲೆನವಿರ್ (Rśv. 5, 120 va.). [— ತಲೆನವಿರ ಗಣ್ಟಿ. tuft of the hair. ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೊಗಂ ತಲೆನವಿರಗಣ್ಟಿಂ ಕಿಱಿದಾಗೆ Pb. 2, 77va.]. — ತಲೆನೋವು. the headache (My.). see Prv. s. ತಾಯಿ. — ತಲೆ

ಪಟ್ಟಿ. a piece of wood over a door. ಬಾಗಿಲದ ತಲೆಪಟ್ಟಿ (My.; ನಾಸೆ G.). — ತಲೆಪಟ್ಟು. an application to the head against the headache, etc., that sticks to it by itself (My.). — ತಲೆಪಟ್ಟುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. mental disgust to be created (My.). — ತಲೆಬಕ್ಕಕನ್ನವುಲು. the delicious bustard, Otis deliciósa (Bd.). — ತಲೆಬಾಗಲು. the entrance-door, the principal entrance (My.; T. ತಲೈವಾಜಲ್, Te. ತಲವಾಕಿಲಿ). — ತಲೆಬಾಗಿಲು. = ತಲೆಬಾಗಲು. (B. 4, 185; My.). — ತಲೆಬುರುಡೆ. the skull (My.; Si. 67; B. 4, 82). — ತಲೆಬೆಲಗು. a ridge-pole (B. 4, 122). — ತಲೆಬೇನೆ. = ತಲೆನೋವು. (My.). — ತಲೆ ಬೇಸರು. tiresomeness (B. 4, 135). — ತಲೆ ಬೋಳಿಸು. to shave or shear the head (ಕಿರಿ, ಭದ್ರಿಸು G.; My.). ತಲೆ ಬೋಳಿಸೋಣ (ಚವುಲ, ಮುಣ್ಡನ G.). ತಲೆ ಬೋಳಿಸುವ ಕರ್ಮ (ಚೂಡಾಕರ್ಮ G.). — ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to get the head shaved (My.). ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ (ಭದ್ರಾಕರಣ); ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಣ್ಡವ (ಪರಿವಾಪಿತ G.). ತಬ್ಬಲಿ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಆನೆಕಲ್ಲು ಮಳೆ ಬನ್ತು. — ಗ್ರಾಮ ಶಾನ್ತಿಗೆ ತಳವಾರ ತಲೇ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prvs.). — ತಲೆ ಮಡು. to join (v. t.). head to head (in battle, etc., ಶಿರಸ್ಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh., o. r. ತಲೆವಡು; Abh. P. 13, 78; 14, 132 va.). [ಅನ್ತೆರಡುಂ ಪಡೆಯ ನಾಯಕರೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ ತಲೆಮಟ್ಟು ಕಾದುವಾಗಳ್ Pb. 10, 114 va.]; (Cpr. 10, 83). — ತಲೆ ಮಾಡು. to shave the head (ಕ್ಷೌರ Cb.). ತಲೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು, to get the head shaved (C.). — ತಲೆಮಾರಿ. a person who cuts a head off (Bh. 6, 8, 15). — ತಲೆಮಾಲೆ. a garland or wreath for the head (Rśv. 6, 11 va.). — ತಲೆಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲು. to stand on another's head: to be near and force (B. 4, 72). — ತಲೆಮೊಟ್ಟು. a knock on the head (My.). — ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರು. to sit on another's head: to remain and trouble (B. 5, 112); to be less modest than is proper, to be forward (My.). — ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳು. to put on one's own head, to pamper (C.; B. 5, 49). — ತಲೆಯಾದವ. -ಆದವ. a chief or head-man (My.). — ತಲೆಯಾರ್. -ಆರ್. ತಲೆಯಾರು. a kind of yoke for cattle. see Nr. s. ಆರು. 4. 2, the leading pair of oxen in ploughing (My.; Te. ತಲೇರು). — ತಲೆಯಾವು. -ಆವು. the head cow of a herd (ಶ್ರೇಷ್ಠೆ, ನೈಚಕಿ Hlā.; Mr. 181). — ತಲೆ ಯಿಡು. to put one's head (into a house), to come (into it, My.). [— ತಲೆಯುಚುರ್. -ಉಚುರ್. to disappear, to withdraw from sight. ಅನ್ಧರಾಣ್ಣನ್ನನನಲ್ಲದುನ್ತು ತಲೆಯುಚುರ್ಗುವೋ Pb. 13, 75]. — ತಲೆ ಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to lift up the head (or the face, J. 11, 6; My.); to rise from a poor condition (My.). — ತಲೆಯೊಳ್ ಆಗು. to appear in or enter one's head. ಮಲಹರನ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ನಿನ್ನಯ ತಲೆಯೊಳ್ ಆಯಿತೆ? (Bp. 55, 13). — ತಲೆಯೊಳ್ ಆನ್. to put or take upon one's head: to accept with pleasure (as a command) for execution (Abh. P. 8, 26). — ತಲೆಯೋಡು. -ಓಡು. the skull, the cranium (My.; J. 22, 24). — ತಲೆಯೋಟ್. -ಓಟ್. a piece of the head (J. 4, 46). — ತಲೆವಡು. = ತಲೆ ಮಡು, q. v. [ಗೆಲ್ದರಿಗನೊಳ್ ತಲೆವಟ್ಟದಿರಾಗಿ ನಿನ್ದು ಸೂತಜನಿಜುವಂ ಗಡಂ Pb. 12, 40]. — ತಲೆವಣಿ. -ಮಣಿ. a jewel in (a nāga's) head (V. 4, 81). 2, the head looked upon as a jewel (J. 21, 18). — ತಲೆವತ್ತು. -ಪತ್ತು. to seize or attack the head. (Cpr. 10, 70); *cf.* ತಲೆವೊತ್ತು. [— ತಲೆವರಿ. -ಪರಿ. to protect the head? (*cf.* ತಲೆವರಿಗೆ). ತಲೆವರಿದೋಜೆಯ ಪಿಡಿಯನೇಱು Pb. 3, 48 va.]. — ತಲೆವರಿಗೆ. -ಪರಿಗೆ. a shield to protect the head (Bh. 9, 2, 44; Rām. 6, 13, 21). [— ತಲೆವಱು. -ಪಱು. to decorate the head. ಗೈರಿಕರಸಾರ್ದ್ರಮಂ ಸಿನ್ದೂರದೆ ತಲೆವಱುದುದಂ ಕರಂ ಕಣ್ಡು Kr. 3, 93. 2, to tear off the hair from the head. ತಲೆವಱುದುಟ್ಟುದಿಕ್ಕಿ ಸುರಲೋಕ ಸುಖಂಗಳನುಣ್ಬೆವೆಮ್ಬು ಬತ್ತಲೆಗರ ಮಾತುಗೇಳದಿರ್ Ap. 2, 9]. — ತಲೆವಳಸು. -ಬಳಸು. to surround or put round the head (Rśv. 6, 11 va.). — ತಲೆವಾಗಿಸು. -ಬಾಗಿಸು. to cause the head to bend (v. i.); to bend (v. t.) the head (Bp. 26, 25; 38, 16; 51, 52; J. 2, 12). — ತಲೆವಾಗು. -ಬಾಗು. the head to bend; to bend the head. ತಲೆವಾಗಿ ಇರ್ದುದು (ಅಪಾಚೀನ, ಪರಾಙ್ಮುಖ Hlā.). see Cpr. 6, 77; Bp. 8, 45; 13, 22; 20, 24; 21, 46; 24, 66; 25, 1; 38, 48; 47, 31; 50, 77; 54, 80; J. 2, 14. — ತಲೆವಾಗುಹ. -ಬಾಗುಹ. bending the head. ತಲೆವಾಗುಹಂ (ಅಪಾಚೀನ, ಅವಾಙ್ಮುಖ Mr. 455). — ತಲೆವಿಕ್ಕು. -ಪಿಕ್ಕು. to disentangle (the hair of) the head (Cpr. 6, 65; Abh. P. 5, 39). [— ತಲೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize forcibly. ಕೃಷ್ಣೆಯ ಮುನ್ದಲೆಯಂ ಪಿಡಿದೆಳೆವಲ್ಲಿಯೆ ತಲೆವಿಡಿದರ್ ನಮ್ಮ ಬೀರಮಂ ಕೌರವರುಂ Pb. 7, 56]. — ತಲೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ 2. = ತಲೆ ಹಿಡಿ. (Cpr. 7, 103; Abh. P. 13, 56; Bp. 3, 38). — ತಲೆವಿಲು. -ಬಿಲು. a head's bow (Rām. 6, 50, 21). — ತಲೆವೀಡು. -ಬೀಡು. a chief place (Cpr. 1, 99). [— ತಲೆವೀಸು. -ಬೀಸು. to discard, to overlook. ನೀಂ ತಲೆವೀಸದುರ್ವರಾಶ್ರೀಯನಿದಾಗದೆನ್ನದೊಳಕೊಳ್ Pb. 14, 17]. — ತಲೆವೊತ್ತು. a blow on the head, a blow (ಹೊಯ್ದುದು Bhn. 42, o. r. ತಲೆವತ್ತು; Bh. 1, 7, 26). — ತಲೆವೊಱೆ. -ಹೊಱೆ. = ತಲೆ ಹೊಱೆ. (ವಿವಧ, ವಿವನ್ಧ Mr. 213). — ತಲೆಶೂಲೆ. = ತಲೆನೋವು. (C.). — ತಲೆಹಂಚು. a tile on the ridge of a roof (B. 4, 121. 122). — ತಲೆಹಿಡಕ. a head-seizer: a pimp, a procurer (My.). — ತಲೆ ಹಿಡಿ. = ತಲೆವಿಡಿ. to seize the head; to effect the head, as a strong smell, etc. (B. 4, 71; My.); to procure, as a pimp does (My.). — ತಲೆಹಿಡಿಕಿ. a procuress, a female pander (My.; Si. 183). — ತಲೆಹುಟು. a louse, used in the phrase: ನಾನು ಒಳಿತಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ, ಆತನ ತಲೆಹುಟುಗಳನ್ನು ಜಾಡಿಸಿದೆನು (B. 4, 197). 2, a worm that feeds on the brain (My.). — ತಲೆಹೋಕ. a very dissolute man (My.). — ತಲೆಹೊಱೆ. = ತಲೆವೊಱೆ. a burden or load carried upon the head (ವೀವಧ, ಭಾರ, ಪರ್ಯಾಹಾರ Hlā.).

ತಲೋದರಿ **tala-udari.** a mistress or wife. (Śmd. 267; Bp. 4, 33; 12, 17; 24, 44; 40, 11).

ತಲ್ಪ **talpa.** = ತಳ್ಪ. *a bed; a couch* (ಹಾಸಿಕೆ Nn. 55; ಶಯನ ಸ್ಥಲ, ಹಾಸಿಕೆ 118). 2. *a wife* (ಸ್ವಸ್ತ್ರೀ, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ 118, o. r. ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ). 3, *an upper storey; a room on the top of a house; a turret, a tower or keep.* 4, *a raft, a float* (*cf.* ತೆಪ್ಪ 2).

ತಲ್ಲ **talla.** *a pond, a tank* (ಪಲ್ವಲ, ವೇಶನ್ತ, ಕೊಳ್ಳ Mr. 417 in two MSS., o. r. ಕೊಳ್ಳಲ್).

ತಲ್ಲಜ **tallaja.** *capitalness, excellence;* happiness.

ತಲ್ಲಂಛ **tallañcha.** (probably for ತಲ್ಲಾಂಛನ, ತತ್-ಲಾಂಛನ, the marking out of that). see ತುಬ್ಬು 2.

ತಲ್ಲಣ tallaṇa. = ತಲ್ಲಟ. agitation; amazement; alarm; fear; grief, etc. (ಭಯ Bhn. 14, o. r. ತಲ್ಲಟ; ತಳ್ಳಂಕ, ದಿಳ್ಳ, ಭೀತಿ 49; Bp. 25, 33; My.; Te. ತಲ್ಲಡ). see ಎದೆದಲ್ಲಣ, ಕಟ್ಟಂಕದಲ್ಲಣ, ನಿಶಾಟದಲ್ಲಣ, Sp. s. ಪಡಿ 4. — ತಲ್ಲಣಗೆಡು. -ಕೆಡು. fear, etc. to cease (Bh. 8, 26, 58). — ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to be or become agitated, etc. ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ತಲ್ಲಣಿಸು tallaṇisu. to be or become agitated from fear or amazement, to be troubled, alarmed, anxious about, etc. [ತಲ್ಲಣಿಸದಲಸದಿಡು ಮೃದುಪದಮಂ Kr. 2, 4]; (Abh. P. 9, 43; 13, 126 va.; Bp. 3, 17; 15, 22; 26, 27; 27, 58; 37, 43; 38, 32; 41, 17; 54, 40; Rśv. 13, 101 va.; J. 15, 2; 4, 5. 22; 7, 32; 15, 2; 27, 46; B. 4, 91; My.; Te. ತಲ್ಲಡಿಂಚು). ಇಲ್ಲದವನು ತಲ್ಲಣಿಸನು (Prv.).

ತಲ್ಲಳ tallaḷa. = ತಲ್ಲಣ. agitation, etc. (ಭಯ Śmd. I; ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡು, ತಳಮಳ, ಬೆಜಗು, ಮಲ್ಲಳ, etc. Kk. 42; Śm. 49; ಅದಿರ್ಪು, etc., ಭಯ Śs.; J. 2, 5). ನರಲೋಕದಲ್ಲಳಂ (Śmd. 207, o. r. -ದಲ್ಲಣಂ).

ತವ tava. 1. = ತು 3. an imitative sound. —ತವತವನೆ. rep. ತವ ತವನುಗುಳು! (Bp. 46, 30).

ತವ tava. 2. = ತವು or ತವ್ 1–. — ತವ ತವಗೆ. rep. = ತವು ತವುಗೆ. (Bp. 5, 54; 9, 15; 32, 37; 38, 11; 52, 41; Bh. 3, 19, 43).

ತವ tava. 1. of thee, thine, thy. (Bp. 9, 33; 47, 64; J. 2, 24).

ತವ tava. 2. = ತಪ. heat, etc. see ತವನಿಧಿ.

ತವಕ tavaka. = ತವಕು. (Śmd. 25). love (My.; Te. ತಮುಕ, ತಮಗ, ತಮಿ; M. ತಮ್ಪಾನ, ತಾಶಿ); desire (My.; Te.; T. ತಾಟ್ಟಲ್; Sk. ತಮ್, to wish, desire); eagerness, ardour; haste, hurry (My.). ತವಕ ಪಟ್ಟವ ತಬ್ಬರಿಸಿ ಬಿದ್ದ (Prv.). see Bp. 5, 11. 27. 31; 6, 11; 18, 43; 22, 9; 26, 54; 34, 23; 42, 21. 34; 61, 54; C. Bp. 5, 4; Rsv. 12, 12; J. 2, 46; 6, 34; 30, 24; ರಣದವಕ. — ತವಕಮ್ಬೆಱ್. -೦-ಪೆಱ್. to become eager, etc. (V. 2, 2 va.).

ತವಕಿ tavaki. a person full of desire, etc. (Bp. 40, 51).

ತವಕಿಗ tavakiga. a man full of eagerness, etc. (Bh. 7, 3, 19). [ಶರಣರೆಮ್ಬವರು ಜನನಕ್ಕೆ ತವಕಿಗರಲ್ಲ Cv. 1295]. see ರಣದವಕಿಗ.

ತವಕಿಸು tavakisu. to desire; to be eager; to hasten; etc. (Bp. 51, 43; 55, 8; Bh. 3, 19, 43; B. 5, 40. 161. 162. 185. 188; G. 415).

ತವಕು tavaku. = ತವಕ. eagerness, etc. (B. 5, 44).

ತವಕ್ಷೀರ tavakṣīra. = ತ್ವಕ್ಕ್ಷೀರೆ. manna of bamboo. 2, an extract obtained from wheat, etc. (My.; Mhr. ತವಕೀರ).

ತವಗ tavaga. Tbh. of ತಮಂಗ. a platform, etc. (ಇನ್ದ್ರಕೋಶ Mr. 192; ತವಂಗ Śs.; Bh. 3, 18, 26; Te. ತಮುಕ, ತಮುಗ).

ತವಂಗ tavaṅga. = ತವಗ. (Śs.; Cpr. 9, 3 va.).

ತವಟು tavaṭu. = ತವ್ಪಟು, ತೆಣ್ಟು, ತೆವಟು. to shake pounded grain, turmeric, etc. on a bamboo fan (mora) in order to separate any grits (My.).

ತವಡು tavaḍu. = ತವುಡು. bran (My.; ತುಷ G.; Tu. ತವುಡು; T., M. ತವಿಡು; Te. ತವುಡು). ತವಡು ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ವಯ್ಯಾರ ಯಾಕೆ? — ತವಡು ತಿಮ್ಬುವವ ಹೋದರೆ ಉಮಿ ತಿಮ್ಬುವವ ಬರುತ್ತಾನೆ (Prvs.).

ತವನಿಧಿ tava2-nidhi. = ತಪೋನಿಧಿ. (Bp. 23, 9. 10. 41).

ತವರ್ tavar. = ತಮರ್, etc. one's own people, etc. (Grj. 4, 48; 8, 16. 80). — ತವರ್ಮನೆ. a woman's native house (My.). ಆ ಮನೆ ಸಿರಿಯ ತವರ್ಮನೆ (Śmd. 202). see Bp. 30, 12; 39, 25; 40, 70; Rsv. 10, 31 va.; J. 18, 46.

ತವರ tavara. = ತಗರ 1, ತಮರ, ತವರು. tin (ತ್ರಪು, ವಂಗ, ಮಧುಕ Mr. 100; ಮಧು, ವಂಗ Nn. 13; ತ್ರಪು, ವಂಗ, ಮಧುಕ, ರಂಗ, ಪಿಚ್ಚಟ Hlā., Nr., Si. 334; My.; Te.).

ತವರಾಜ tavarāja. a sort of sugar prepared from yavāsa. (Si. 311; Bp. 60, 45).

ತವರು tavaru. = ತವರ್, etc. 2, the house of a woman's own people itself (My.; see Prv. s. ತಾಯಿ). — ತವರ ಮನೆ. = ತವರುಮನೆ. ತಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ತವರು–, ಎಮ್ಮೆ ಗಿಮ್ಮೆ ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ ತವರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟೇಯಾ? ನನಗಿಕ್ಕೀಯಾ? — ಕೆಟ್ಟವರಿಗೂ ಅಱದವರಿಗೂ ಗೊಟ್ಟಕೆಱೆ ತವರಮನೆ (Prvs.). see Prvs. s. ನೆರಮನೆ, ಮಜ್ಜಿಗೆ ನೀರು. — ತವರುಮನೆ. = ತವರ್ಮನೆ. (Si. 184; My.). see Prv. s. ತಾಯಿ. — ತವರೂರು. -ಊರು. = ತಮರೂರ್. (My.).

ತವರು tavaru. = ತವರ. (ತ್ರಪು, ನದೀವರ, ಪಿಚ್ಚಟ, ವಂಗ G.; B. 4, 141). ತವರಿನದು (ತ್ರಾಪುಷ G.).

ತವಲಾಯ tavalāya. = ತವಲಾಯಿ. (Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲ). the betel leaf; the roll of this leaf with betel nut, spices and lime (ವೀಳ್ಯಯ Bhn. 17).

ತವಲಾಯಿ tavalāyi. = ತವಲಾಯ. (Bh. 1, 12, 16; Rām. 1, 13, 9).

ತವಸ tavasa. = ದವಸ, q. v. corn, grain, etc. (ಘಾಸ, ಯವಸ Mr. 111).

ತವಸಿ tavasi. = ತಪಸಿ, etc. Tbh. of ತಪಸ್ವಿ. an ascetic, etc. (Śmd. 368; ಯಮಿ Śm. 109). [Cv. 857]. 2, N. of a tree (ವೃಕ್ಷಭೇದ 109). — ತವಸಿಯಮರ. = ತಪಸಿಗಿಡ. (ಪ್ರಕೀರ್ಯ, ಕಲಿಮಾರಕ, etc. Nr.).

ತವಳಿಸು tavaḷisu. (fr. ತವು 1). to destroy, to cause to droop or fade (Cpr. 5, 132).

ತವಾಯಿ tavāyi. a fine; a blow, as in trade (Mhr., H. ತವಾಈ); misfortune, peril, great trouble (Br.; My.).

ತವಿ tavi. = ತವೆ, q. v. a metal lid of cooking pots. (B. 5, 74).

ತವಿರ್ tavir. = ತವಿಲ್. want, poverty, trouble (ಕೊಡಗ, ಎಡಱ್, ದಾರಿದ್ರ Ct. II, 73; T. ತವಿರ್, ತವಿೞ್, to be avoided; to be dismissed, sent away; to be left or abandoned; to be excepted or excluded; to cease).

ತವಿಲ್ tavil. = ತವಿರ್. (ಎಡಱ್, ದರಿದ್ರ Śs.; Cpr. 5, 96; Abh. P. 12, 67; 14, 85; 16, 67; Grj. 4, 159 va.; V. 30, 15).

ತವಿಸು tavisu. to cause to decrease or to be diminished; to make an end of; to destroy; to remove (ಕ್ಷಯ Śmd. Dh.). [ಕವಿಗಳಿಟ್ಟ ವಿಶಂಕೆಯ ಪಾಱಯಂ ತವಿಸಿ ಬಿಲ್ಕೆ ಮನೋಹರ ಕಾವ್ಯದೊಳ್ Kr. 1, 141; ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗುಳ್ಳ ಭೂಭುಜರ ಬಿತ್ತು ಮೊದಲ್ಗಿಡೆ ಮುನ್ನಮೇಕವಿಂಶತಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯೆಯಿಂ ತವಿಸಿ Pb. 2, 45; Ap. 2, 52]. see Cpr. 7, 25; Abh. P. 7, 60; 13, 129; Bp. 25, 16; 53, 10; 56, 56; Rām. 3, 8, 21; 5, 9, 13; Rsv. 8, 116; J. 15, 47; 17, 1; 18, 39; 19, 35; 28, 5.

ತವಿಸು tavisu. = ತಪಿಸು. to suffer pain, etc. (My.).

ತವು tavu. 1. = ತವುಂಕು. to decrease, to be diminished; to waste away; to come to an end; to perish (ಕ್ಷಯ Śmd. Dh.; Cpr. 8, 82; T. ತವಱು, to diminish, etc.; ತವಲ್, want; ತಬು, to perish; see ತಗುಸಿ, ತಗ್ಗು 1, etc., ತನೆ 1, ತಟಲ್, ಸವೆ). 2, to diminish; to destroy. ತಪ್ಪಂ, ತಪ್ಪಪಂ, ತಪ್ಪರ್ (Śmd. 284. 286). ತಪ್ಪಂ ತನ್ನೊಳ್ ಕಿಡುಗುಟ್ಟಿ ತಪ್ಪುವಮ್ಬುಗಳನಂ (286. 287, o. r. -ಮ್ಬುಗಳ ರವಂ). [— ತವದ, ತವ. not diminishing (see ತವೆ 1). ತಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ತವದೊಡೆಗಳುಮಂ ತನ್ದೆನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ತೀರ್ಚಿ ಪೊಡಮಿನ್ದ್ರನಂ ಗೆಲ್ವೊಡಂ Pb. 5, 77 va.; ತೊಲಗದ ಜವ್ವನಂ, ತವದ ಮೆಚ್ಚು ಮುರಲ್ಚುವ ನೋಟಮುತ್ತಯಂ ಸಲಿಸುವ ಭೋಗಮೊಲ್ದಗಲದೋಪರ ಕೂಟಂ Ap. 5, 42. — ತವುತರ್. to decrease, to bring about a decrease. ಅವನೋದುವನಿತು ಬುದ್ಧಿಯೆ ತವುತನ್ದೊಡೆ ಪಂಚಪದದ ನಾಮಾಕ್ಷರಮಂ ಧ್ರುವನೋದುವುದು Ap. 2, 55]; (Cpr. 9, 79). — ತವು ತವು. rep. ತವು ತಪ್ಪುದು (Abh. P. 13, 53).

ತವು tavu. 2. decrease, etc., destruction, ruin; drooping, depressed or humbled state (ಕ್ಷಯ Śs.; ಕೂರ್ಪ Ct. II, 104). — ತವುದಲೆ. -ತಲೆ. a drooping head; drooping or waning state. [ಪಾಣ್ಡು ನನ್ದನರೀಗಳ್ ಪೋದೊಡಮೇಂ ತಿಱುಕಾಗದೆ ಪೋದ ಪುದೇ ನಮ್ಮ ನೃಪತಿಗವು ತವುದಲೆಯೊಳ್ Pb. 7, 18]; (Grj. 7, 35).

— ತವುದಲೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to cause to show a drooping head (Rśv. 6, 11 va.).

ತವುಗೆ tavuge. ತೌಗೆ. decrease, end (Cpr. 4, 85; 8, 69).

ತವುಂಕು tavuṅku. = ತವು 1, to decrease, etc. ತವುಂಕಲ್ (ಕ್ಷಯ Śm. 64). ತವುಂಕಲ್ or ತೌಂಕಲ್ (Śmd. 189).

ತವುಟು tavuṭu. = ತವಟು, etc. to shake pounded grain, etc. (My.).

ತವುಟೆ tavuṭe. = ತೊಗಟೆ? the bark, rind, etc. — ತವುಟೆಗಿಡ. the gooseberry bush of the Nilagiri, the red myrtle, Rhodomyrtus tomentosa (T. ತವಿಟ್ಟು-ಚೆಟ್ಟಿ).

ತವುಡಂಗಿ tavuḍaṅgi. = ಚವುಡಂಗಿ. N. of a plant (ಅಜಗನ್ಧಿ Mr. 134).

ತವುಡು tavuḍu. = ತವಡು. bran. [Tu.] (My.; ತಮಿ, ಸಿಪ್ಪೆ Si. 306). see Bp. 23, 6; 60, 45; Prv. s. ಗವುಡಿ.

ತವುರು tavuru. = ತವುರ್, etc. a woman's own people, etc. — ತವುರುಮನೆ. = ತವರ್ಮನೆ. (My.). — ತವುರೂರು. = ತವರೂರು. (My.)

ತವುಳಿತ tavuḷita. one of the feats in fighting (Abh. P. 13, 54 va.; *cf.* ತವಳಿಸು?).

ತವೆ tave. 1. = ಸವೆ 2. to decrease, to wane [ಎನಿತಿದಿರಾನ್ತರಾತಿ ಬಲಮನ್ತನಿತಂ ತವೆ ಕೊನ್ದು Pb. 11, 107; Ap. 5, 4]; (Cpr. 3, 41; 8, 11). 2, to be insufficient; to be not satisfied by or content with (Cpr. 3, 42).

ತವೆ tave. 2. abundantly, greatly, wholly, completely, exceedingly, further, fitly, etc. (ಪದಪೂರಣಾರ್ಥಂ Ct. I, 19; II, 34; T. ತವ; Te. ತದ್ದೆ, much, exceedingly; T. ತಗ್ಗೆ, fitness; greatness; see ತಕ್ಕು 1). see Śmd. 267; Cpr. 8, 82; Abh. P. 9, 65; Bp. 5, 29; 9, 15; 21, 39; 22, 9. 56; 24, 39; 38, 9; 46, 6; Śm. 18. 19. 63; Kk. 30. 32; Rśv. 2, 37; 5, 119; 6, 9; 12, 12; 13, 64. 91; J. 3, 40; 17, 1; 22, 5; 28, 5.

ತವೆ tave. = ತವಿ. a metal lid of cooking pots (My.; Mhr., H. ತವಾ, a griddle).

ತಷ್ಟ taṣṭa. *made thin, pared.*

ತಷ್ಟಿ taṣṭi. Tbh. of ತಷ್ಟೃ. (Bp. 51, 49).

ತಷ್ಟ್ರಿ taṣṭri. = ತ್ವಷ್ಟೃ, q. v. a carpenter, etc.

ತಸ್ tas. an adverbial termination with an ablative meaning, *e. g.* in ಅಧರತಸ್, ಪ್ರಾನ್ತತಸ್, etc.

ತಸಕ್ tasak. ತಸಕು. = ಡೊಸಕ್, etc. an imitative sound. — ತಸಕು ತಸಕು. rep. (My.).

ತಸಕಲು tasakalu. = ತಸಕು, ತಸ್ಕಲು. cheating, deceiving, trickery (My.; *cf.* ತಸ್ಕರ and ಸ್ಥಗ).

ತಸಕು tasaku. = ತಸಕಲು, etc. (My.; Te. ತಸುಕು).

ತಸಕ್ಕನೆ tasakkane. = ಡೊಸಕ್ಕನೆ, etc. with the sound of ತಸಕ್ (My.).

ತಸದೀಕು tasadīku. = ತಸ್ತೀಕು. a fixed sum paid by government to a pagoda, a mosque, etc. as consolidated allowance in lieu of assumed lands (My.; Br.; H. tasaduq).

ತಸಬೀರ tasabīra. = ತಸಬೀರು, ತಸ್ಬೀರ್. a picture. (B. 5, 207).

ತಸಬೀರು tasabīru. = ತಸಬೀರ. (My.).

ತಸ್ಕರ taskara. *a thief, a robber* (ನಿಶಾಚರ, ಕಳ್ಳ Nn. 23; ಕ್ರೂರ, ಕಳ್ಳ 107); anything bad or contemptible; theft (ಕಳವು 118; My.).

ತಸ್ಕರೆ taskare. a female thief (J. 5, 61).

ತಸ್ಕಲು taskalu. = ತಸಕಲು, etc. cheating, etc. (My.).

ತಸ್ತಿ tasti. extension, stretch. see ವಿ-.

ತಸ್ತೀಕು tastīku. = ತಸದೀಕು. (My.; Br.).

ತಸ್ತು tastu. a metal vessel to hold water; an ewer (S. Mhr.; Mhr., H.).

ತಸ್ಬೀರ್ tasbīr. = ತಸಬೀರ, etc. a picture (My.; Mhr., H. ತಸಬೀರ).

ತಹ taha. 1. participle relative present of ತರ್. ತಹುದು (Bp. 43, 60). ತಹೆಂ (8, 42; 14, 10; 59, 16; Bh. 1, 14, 27). ಅಯ್ತಹ (J. 29, 11). ನಡೆ ತಹ (Rāghc. 17, 64).

ತಹ taha. 2. = ತಡ 3. perplexity, etc. — ತಹ ತಹ. rep. agitation, anxiety; distress; eagerness (My.; Si. 71; Te. ತಹತಹ).

ತಹ taha. peace; agreement of opinion (My.; B. 5, 193; Mhr., H.). — ತಹನಾಮೆ. a written treaty (My.; B. 5, 7; Mhr., H.).

ತಹಕೀಕು tahakīku. correct, true (My.; Br., H. ತಖೀಕು).

ತಹರೀರು taharīru. percentage or allowance made to superintendents of public works (Br., H. tahrīr; R.).

ತಹಸೀಲು tahasīlu. = ತಾಸೀಲು. collection of the revenue (My.; Mhr., H. ತಹಶೀಲ, -ಸೀಲ).

ತಹಸೀಲುದಾರ tahasīlu-dāra. = ತಾಸೀಲುದಾರ. a native collector of the revenue (Mhr.), a Tahsildār, a native collector, the head of a talook (My.).

ತಹಿ tahi. union, company (ಜೊತ್ತು Ct. II, 90, o. r. ತಹೆ; *cf.* ತಗುಳ್).

ತಹಿಕಾಱ tahi-kāṟa. a companion (Bp. 31, 11).

ತಳ್ taḷ. 1. to join (v. i.); to be intertwined or yoked ಪೆಣೆ Ct. I, 35); to come into close connection; to get within (ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು Śmd. 68. 266 Cm.; ಕೂಡು 218. 367 Cm.; *cf.* ತಲಪು, ತಳೆ 1 & 2, ತಾಳ್); to come to close quarters; to present oneself to view, to appear. P. p. ತಳ್ತು. [ಶ್ರೀ ತಳ್ತುರದೊಳ್ ಕೌಸ್ತುಭಜಾತದ್ಯುತಿ ಬಳಸಿ Kr. 1, 1; Ap. 1, 61. — ತಳ್ವುದು. getting in, passing in. ಪೊಕ್ಕು ಮಾರ್ಗದೊಳೆ ತಳ್ವುದು ತಳ್ತೊಡೆ ಕಾವ್ಯಬನ್ಧಮೊಪ್ಪುಗುಂ Pb. 1, 8]. see Śmd. 216; Ch. v. 179; Abh. P. 10, 232; 13, 59. 68; Rśv. 2, 38; 6, 9. 23; 8, 102; 9, 22. 23. 27; 13, 43. 62. 65. 70. 75. 88. 89; V. 3, 72; Śsv. 1, 74. [— ತಳ್ತಿಱ. -ಇಱ. to fall upon and smash, to attack. ಅರಿನೃಪರ ಪಡಲ್ವಡೆ ತಳ್ತಿಱದು Pb. 1, 25. — ತಳ್ವೊಯ್. to get together, to be united. ನೆತ್ತರ ಪೊನಲೊಳ್ ನಾನ್ದು ನನೆದ ಮೆಯ್ಯುಮಂ ತೊಯ್ದು ತಳ್ವೊಯ್ದ ಜಡೆಯುಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 1, 105 va.; Ap. 9, 97].

ತಳ್ taḷ. 2. = ತಡ 1, etc. impediment, etc. — ತಳ್ವೊಯ್. to obstruct, to impede, to hinder; to oppose; to beat against; to repel; to put into shade (ಪ್ರತಿಹತ Śmd. Dh.; ಇಱುಸುನೂಂಕು, ತಡವ್ವುರೆ, ತಡವ್ವೊಯ್, ತೊಡರ್, ಮಾರ್ಕೊಳ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; Cpr. 2, 36. 54; 5, 20; 6, 70. 73; Abh. P. 2, 10; 12, 92; 13, 18; 14, 150).

ತಳ taḷa. 1. = ತಡ 3, etc. perplexity, etc. see ತತ್ತಳ. — ತಳಮಳ. dupl. agitation, alarm, fear, amazement (ಬೆಱಗಾಗುಹಂ Śmd. II; ಬೆಱಗಾದುದು Ct. I, 3, o. r. ತಳವಳ; ತಲ್ಲಟ, ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡು, ಗುರ್ವು, ಮಲ್ಲಱ, ಬಿಗುಱ್, ಬೆಪ್ಪಳ, ಬೆಱಗು Śm. 49; Mhr. ತಳತಳ, ತಳಮಳ, ತಾರಮ್ಬಳ, agitation; restlessness through pain; anxious eagerness; etc.). — ತಳಮಳಗು. = ತಳಮಳ. (ಬೆಱಗಾ

ಗುಹಾಂ Śmd. II). [ತಳಮಳಗು 2. to agitate, etc. ತಳಮಳಗುತ್ತುಂ ಜನಿತ ನಿಜ ಭೀತಿ ಮನಂಗೊಳೆ ಕಳವಳಿಸಿ ಚಲಿತ ನಿಲವು Kr. 2, 151]; — ತಳ ಮಳಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to get agitated, etc. (My.). [— ತಳಮಳ ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to be agitated. ಪರಭೃತಂಗಳುಲಿವ ರವಂಗಳ್ ಸಹಸಾ ತಳಮಳಗೊಳಿಸಿದುವಹೋ Kr. 1, 54]. — ತಳವಳ. = ತಳಮಳ, q. v. (ಬೆಱಗಾಗುಹ Kk. 80). [— ತಳಮಳಿಸು. to boil with rage. ಫಣಿಕೇತು ಮುಳಿದು ತಳಮಳಿಸಿ ಕಣ್ಣಾಣದೆ Pb. 9, 57 va.]. — ತಳ ವಳಿಸು. to get agitated, alarmed, etc. (J. 11, 12). — ತಳವೆಳಗು. = ತಳಮಳಗು. [ಬಳ್ಳಿಳ ಬಳೆದ ಬೇಟೆದುರುಳಿಯ ಬಳಗಮಿದೆನ್ದೆಲೆಯುಳೆಳಸಿ' ತಳವೆಳಗಾದಳ್ Pb. 5, 3; Ap. 2, 14]; (ಬೆಱಗು Ct. II, 96; ನಿಬ್ಬೆಱಗು Ss.; ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಱ್, ತಲ್ಲಣ, etc., ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವಂ Kk. 42; ತಳಮಳ, etc. Śm. 49). see Abh. P. 5, 57; Grj. 4, 129; Rām. 6, 10, 26; Rśv. 13, 101 va.; Śsv. 4, 114.

ತಳ taḷa. 2. = ಚಳ 2, etc., ತಳ್, ತಟಿ 1, ದಳ್ 2. an imitative sound. — ತಳ ತಳನೆ. with a briskly bubbling noise in boiling (My.). — ತಳ ಪಳ. = ಚಳ ಪಳ. (My.). — ತಳ ಪಳನೆ. = ತಳ ತಳನೆ. (Rām. 5, 8, 58; J. 11, 31. 37).

ತಳ taḷa. 3. = ತಲೆ, etc. the head. — ತಳಕೆಳಕು. = ತಲೆಕೆಳಕು. (ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ವಿಪರ್ಯಾಸ, ವ್ಯತ್ಯಯ, ವಿಪರ್ಯಯ, ಕ್ರಮ ತಪ್ಪುವಿಕೆ Si. 398; My.). — ತಳಕೆಳಗೆ. = ತಳಕೆಳಕು. (My.).

ತಳ taḷa. 4. = ಚಳ 1, ತಳತ್, ತಟಿ 2. dazzle. (Mhr. ತಳಪ ಣೇಂ, to shine; M. ತಿಳಙ್ಙು, to glitter; *cf.* ತಿಳಿ 1). — ತಳಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ತಳತಳಗುಟ್ಟು. (My.). — ತಳ ತಳ. rep. brightness, gleam, glitter; sunrise (ಉದಯ Ct. I, 23; Te. ತಳತಳ, ತಲತಲ; Mhr. ಟಳಟಳ, clearly, brightly). — ತಳತಳಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ತಳ ತಳಿಸು. (My.). — ತಳತಳನೆ. = ತಟತಟನೆ (Śmd. I). gleamingly, flashingly, brightly (Bp. 53, 53; Śsv. 2, 114; My.). — ತಳತಳ ಯಿಸು. = ತಳತಳಿಸು. (My.). — ತಳತಳಿಸು. to glitter, to flash, to shine (My.). [ಅತ್ತಮಿತ್ತ ಮಿಂಚುತ್ತಿದವೊಲ್ ತಳತಳಿಸಿ ಬೆಳಗೆ ಬೆಳಗನೆ ನೊಳೆತನೊಪ್ಪಿದುವು ತೊಳಪ ರನ್ನದ ಕೇಗರ್ಗಳ್ Ap. 4, 34]. ಎಳೆವಾಟಿ ಯ ಸುಱುಯೆಲೆಯ ತಳತಳಿಪ ಮೇಲ್ವಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.). see Grj. 4, 36; Bp. 3, 11; 4, 38; 5, 28; 12, 14; 18, 86; 27, 77; 34, 5; 44, 20; 45, 54; 51, 33; 56, 47; Śm. 69; Śsv. 1, 81 va.; J. 11, 10; 19, 21; B. 5, 37. — ತಳದಳಿಸು. = ತಳತಳಿಸು. [ಕಣ್ಣೆ ಸೊಗಯಿಸಿ ತಳದಳಿಸಿ ಬೆಳಗ ಲುಂ Ap. 7, 3 va.]; (Cpr. 1, 138; 7, 141; Abh. P. 9, 79).

ತಳ taḷa. 1. = ತಲ 3. one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77; *cf.* ತಲ್ಲು). the bottom, etc.; the hand (ಕೆಯ್ Kk. 32; Śm. 70; ಕರ Śm. 113; ತಗುಂ Śm. 84; ಕೆಳಗು Śm. 113; Śmd. 348. 349 Cm.; My.; Mhr.): [ತುಮ್ಬಿ ಕುರುಳ್ ತಳಿರ್ ತಳಂಗೊಳೆ ಮೊಲೆ ಕೆಮ್ಪು ಕೆಮ್ಪು ಕೊನೆ ಸೆಳ್ಳುಗುರ್ಗಳ್ Pb. 5, 12; Ap. 2, 39 va.]. ನೀಡಿದ ಬೆರಳ ತಳಂ (ಪಾಣಿ); ಬೆರಳುಂ ತಳಮುಂ ಬೆರಸಿದಡೆ ಪ್ರತಲ ಎಮ್ಬುದು, ಅದನೆ ತಳಪುಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಮೆಲ್ಲಿದುವಪ್ಪ ಕಾಲ ತಳಮುಂ ಕಡುವೆಟ್ಟಿದುವಪ್ಪ ಹಸ್ತಮುಂ (Śmd. 117). ತಳಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಣ್ಣಿ ಹಾಱದು (Prv.). see Cpr. 7, 71. 100; B. 3, 96; 4, 55. 106. 120. 151. — ತಳ ಗಡೆಕಾಲು. -ಕಡೆ. = ತಳಹಲ್ಲು. (My.). — ತಳತನ್ತ್ರ. the army under one's hand or command (Cpr. 10, 94 va.; Bh. 4, 11, 54; 7, 7, 56; 7, 15, 49; J. 7, 22; 20 sum.; 27, 9). — ತಳಪಟ. a plain, a wild, a waste (ಬಯಲ್ Bhn. 29; Bh. 7, 18, 46; Rām. 3, 8, 14; Mhr. ತಳವಟ). — ತಳವರ್ಗ. the action at hand: the available form of action (Cpr. 10, 94 va.). — ತಳವಾಗು. -ಆಗು. to go to the bottom, to sink, to decrease (Bh. 10, 6, 30). — ತಳಹಗ್ಗ. (Śmd. 386; Kk. 98). a lower rope; a rope that touches the bottom. — ತಳಹಲ್ಲು. the lowest step of a ladder (B. 4, 150; My.). — ತಳಾಱಸು. -ಆಱಸು. to dry what is at the bottom, as grain, etc. (My.); to give recreation to the sole (of one's feet) after much walking (My.).

ತಳ taḷa. 2. Tbh. of ಸ್ಥಲ. place, etc. (My.). see ಎಕ್ಕ-, ಕುಮ್ಬ-.

ತಳಕ್ taḷak. = ತಣಕ್. a sound to indicate quick motion or flashing. (My.).

ತಳಕು taḷaku. 1. = ತಕ್ಕೆ 2, etc. coupling, etc. — ತಳಕು ಹಾಕು. to tie two beasts together (B. 5, 24).

ತಳಕು taḷaku. 2. = ತಳುಕು 2, ತಳ್ಕು 2, ತೊಳಗು 2. shine, glitter, lustre, flash (My.; Te. ತಳುಕು). 2, coquetry, dandyism (= ಒಲಪು, My.).

ತಳಕ್ಕನೆ taḷakkane. = ಜಲಕ್ಕನೆ. flashingly, brightly, etc. (Bp. 42, 30; My.; Te. ತಳುಕ್ಕನೆ).

ತಳತ್ taḷat. = ತಳ 4. — ತಳತ್ತಳಿಸು. = ತಳತಳಿಸು. (Rśv. 13, 72).

ತಳೆದು taḷadu. = ತಳೆದು. P.p. of ತಳೆ 1.

ತಳಪ taḷapa. = ತಳಪು, ತಳುಪು. splendour, lustre, shine; a dye to embellish or colour the hair (ಪೊಗರ್, ಮಸೆ, etc., ಕಾನ್ತಿ Ss.; ಮಸೆ Kk. 54. 66; Bh. 6, 2, 6.; Rām. 6, 44, 8. ನರೆಗೆ ಇಡುವ ಕಪ್ಪು Ct. I, 68; T. ತಳ, plaster; sandal paste; a topical liniment; *cf.* ತಳ್ಕು 1 & 2). *cf.* ಪಟಪು?

ತಳಪು taḷapu. = ತಳಪ. splendour (ಕಾನ್ತಿ Kk. 25, o. r. ತೊಳ ಪು; My.).

ತಳರ್ taḷar. 1. to move (v. i.), to tremble, to totter; to move on or forward; to start off, to set out; to depart (ಚಲನ Śmd. Dh.; ಪೋಪುದು Ct. I, 36). ತಳರ್ದಂ (Śmd. 55. 73). [ವನವಾಸದೊಳಿರ್ಪನೆನ್ದು ದುರ್ವಾರ ಪರಾಕ್ರಮಂ ತಳರೆ ಬಾರಿಸಿ ವಾರಿಸಿ ಕುನ್ತಿ ಮಾದ್ರಿಯರ್ Pb. 1, 114: Ap. 4, 76]. see Cpr. 2, 39 va.; 3, 50 va.; Abh. P. 8, 67 va.; Grj. 4, 115; Rśv. 5, 133; 6, 12; 6, 132 va.; 8, 97. 98. 124; 9, 30; 10, 31 va.; 13, 71 va., & 77 va.

ತಳರ್ taḷar. 2. moving, trembling, tottering. — ತಳರಡಿ. -ಅಡಿ. a trembling, etc. step (Cpr. 4, 2; Abh. P. 3, 140). — ತಳ ನ್ನಡೆ. a trembling, tottering walk [ನಡೆವ ತಳರ್ನಡೆಯೊಳ್ ಪುಡಿವುಡಿ ಯಾದುವು ಶಿಲೆಗಳ್ Pb. 2, 5; Ap. 8, 2]; (Abh. P. 3, 126; T.). — ತಳ ನ್ನುಡಿ. a trembling voice (Rśv. 6, 33).

ತಳರು taḷaru. = ತಳರ್ 1. P.p. ತಳರಿ (C., Bp. 31, 25).

ತಳರ್ಚು taḷarcu. to go away from a place, to start, to depart (ಸ್ಥಾನಾಪಗಮನ Śmd. Dh.; Abh. P. 11, 9).

***ತಳರ್ಪು taḷarpu.** spread, expanse. ತನ್ನ ಜಸದನ್ತೆ ಪಸರಿಸಿ ದಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳನಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ ಬೆಳ್ಪಿನ ತಳರ್ಪೆನುತ್ತುಂ ಪೆಳ್ಪಳಿಸಿ ಚನ್ದ್ರನಂ ನೋಡಿ Pb. 4, 69 va.

ತಳಲ್ taḷal. = ತಳಿ 6. to bud, to sprought, to shoot (ಶಾಖಾಮುಖ Śmd. Dh., Te. ತಲರು, to bloom, to thrive). see ಎಲೆ-.

***ತಳವಱ taḷavaṟa.** = a watchman, etc. ಅಶೋಕ ಮಹಾರಾ ಜಂ ಪರಚಕ್ರದ ಮೇಗೆತ್ತಿ ಪೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ್ದಂ ಮನ್ತ್ರಿ ಪುರೋಹಿತ ತಳವಱಾದಿಗ ಳ್ಗಿನ್ತೆನ್ದೋಲೆಯ ನಟ್ಟಿದೊನ್ Vr. 75, 14. *cf.* ತಳವಾರ.

ತಳವರ taḷavara. = ತಳವಾರ, etc. (Rām. 5, 8, 52).

ತಳವಾರ taḷa-vāra. = ತಲಾರಿ, ತಳವರ, ತಳಾರ. Tbh. of ಸ್ಥಲವಾರ. a watchman, a beadle (C., who in My. generally is a besta, occasionally a holeya). ಎಲ್ಲರಂ ಬಾಧಿಪಾ ತಳವಾರಂ ಬೆಳವಾರನ್, ಆಯ್! (Śś. 97). ಎಳ್ಳು ಗಾಣಿಗ ಬಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಸಿಪ್ಪಿಗ ಬಲ್ಲ, ಕಳ್ಳರನು ಬಲ್ಲ ತಳವಾರ, ಬಣಜಿಗನೆಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲ (Sp.). ಕುಳವಾರು ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ತಳವಾರ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾನು?—ಗ್ರಾಮ ಶಾನ್ತಿಗೆ ತಳವಾರ ತಲೇ ಚೋಟುಸಿಕೊಣ್ಡ.—ತಳವಾರನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಕುಳವಾರು ಹೋದೀತೋ? (Prvs.). see Bp. 53, 48; J. 8, 22; B. 3, 22; ಇರುಳು-. — ತಳವಾರನ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb with fleshy stem and leaves, Vitis setosa Wall. (Z.).

ತಳವು taḷavu. = ತಡ 1, etc. impeding, etc. (Bp. 32, 24; 57, 34).

ತಳಹದಿ taḷa-hadi. = ತಳಾದಿ. the foundation of a building (My.).

ತಳಹು taḷahu. = ತಡವು 1, etc. to stop. (Bh. 3, 8, 52).

ತಳಾದಿ taḷādi. = ತಳಹದಿ. (My.).

ತಳಾಮಳ taḷa-āmaḷa. an āmala fruit in the hand (ಕರದೊಳ್ ತಾಳ್ದಿರ್ದ ಧಾತ್ರೀಫಲ, ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಧರಿಸಿರ್ದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿ Nn. 166). 2, innate; reality (ನಿಜವಾದುದು 166). 3, pure; purity (ನಿರ್ಮಲ 166).

***ತಳಾಱ taḷāṟa.** = ತಳವಱ, a watchman. ತಳಾಱಂ ಕಣ್ದೆಪೊಱ್ತು ಪೋದಪ್ಪಯ್ ಪೊಲ್ಲ ಮಾನಸಿಯೆ ಎನ್ದಾತಂ ಪಿಡಿದು ಕಾಡೆ Vr. 16, 5.

ತಳಾರ taḷāra. = ತಳವಾರ. etc. (Abh. P. 15, 39 va., originally ತಳಾಱ; Grj. 5, 7; V. 6, 37).

ತಳಿ taḷi. 1. to spread by scattering, to strew; to sprinkle (ಸೇಚನ Śmd. Dh.; Śm. 113; My.; M.; T. ತೆಳಿ; Tu. ತಲಿಪು; *cf.* ಚಳೆ 1, ತಕ್ಕಳಿಸು). P. ps. ತಳಿ, ತಳಿದು. [ಮುಳಿಸೆಮ್ಬ ಕಿಚ್ಚಂ ತನ್ನ ಮೃದುಮಧುರ ವಚನ ರಚನಾಜಾಲಂಗಳಿಂ ತಳಿದು ನನ್ದಿಸಿದಂ Pb. 5, 22 va.; Ap. 4, 17; ಡಕ್ಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿಯ ತಳಿದೆನು Bv. 750]. ಅವಿರಳಮಾಗಿ ತಳಿದ ಕುಂಕುಮಜಲದ ಚಳೆಯಂ (Cpr. 7, 92 va.). ಗೊಬ್ಬರಮಂ ತಳಿದು (Rśv. 11, 68). ನೀರ ತಳಿದುದು (ಚಳೆಯ Bhn. 60). see Cpr. 2, 70; 5, 19 va.; 6, 97 va.; 7, 130; Grj. 2, 89; Bp. 3, 32; 4, 40; 39, 5; 46, 65; 49, 29; 50, 79; 59, 64; 60, 8; Rśv. 8, 5; J. 3, 27; ನೀರ್ದಳಿ, ಸೇಸೆದಳಿ. 2, to be scattered about (Bh. 6, 8, 13). — ತಳಿತಳಿ. rep. see s. ತಳಿ 2.

ತಳಿ taḷi. 2. P. p. of ತಳಿ 1, in ತಳಿ ತಳಿದು (Bp. 22, 42; 50, 30).

ತಳಿ taḷi. 3. = ಚಳೆ 2, etc. scattering; sprinkling. — ತಳಿಸಾರಿ. dice or chess-men that are thrown about (Bh. 2, 13, 50).

ತಳಿ taḷi. 4. = ತಡ 1, etc. a fence (Bh. 3, 18, 26. 28. 31); a place of refuge, an asylum, a covert; a choultry for travellers; the building appointed for the distribution of food to Brāhmaṇas, etc. (ಸತ್ರ Śmd. Dh.; Śmd. I; Kk. 85, o. r. ಚತ್ರ; T., M., Tu. ಶಳಿ). ತಳಿಯ ಕೋಟೆ, ಇದಿರೊಳ್ ಪಣ್ತಾರವೆ (Śmd. I). — ತಳಿಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. (Śmd. 386; Kk. 99); a fort with a choultry, etc. [ನಿಶಿತ ಶರಕೋಟಿಯೊಳ್ ತಳಿಗೋಟೆಯನಿಕ್ಕಿ ವೀರರಸ ಧ್ವಜಕೇತನನಾಗಿರ್ದ ಕಳಶಕೇತನನಂ ನೋಡಿ Pb. 12, 18 va.].

ತಳಿ taḷi. 5. a race, a family (ವಂಶ Śm. 113); a stock or breed (My.; Mhr. ಥಳ). — ತಳಿದನ. cattle of a good breed (My.).

ತಳಿ taḷi. 6. = ತಳಲ್. to shoot, to sprout, to put forth leaves, etc. (M. ತಳಿ; T. ತಟೈ; M. ತಳಿ, a shoot, a green twig with leaves; *cf.* ತಟಿ; see T. s. ಕೆಯ್ 5). P. p. ತಳಿತು. see Bp. 38, 39; 47, 66; Bh. 1, 5, 8; 7, 24, 47; J. 3, 25; 8, 5. 2, to unfold (v. i.); to present oneself to view, to appear (Prll. 3, 4; Bh. 1, 16, 15; 8, 23, 36; J. 24, 72).

ತಳಿ taḷi. 7. = ತಿಳಿ 1. to become clear. ನೀರು ತಳಿಯಿತು (My.).

ತಳಿಗೆ taḷige. = ತಣಿಗೆ (Śmd. 40). a metal plate turned up at the rim [Pb. 6, 64; Ap. 2, 67 va.; Vr. 64, 17; ನಮ್ಮ ಸೊಣಂಗಂಗೆ ತಳಿಗೆಯ ನಿಕ್ಕಬೇಡ! Bv. 752; Cv. 37]; (My.; M.; T. ತಳಿಗೈ; Te. ತಳಿಗ, ತಳಿಯೆ, ತಳಿಹೆ; ಅಮತ್ರ, ಭಾಜನ, ಪಾತ್ರ, ಸ್ಥಾಲ Hlā.; ಅಮತ್ರ, ಭಾಜನ, ಪಾತ್ರ, ಭಾಣ್ಡ Nr.; Mr. 212; Si. 451; *cf.* Sk. ಸ್ಥಾಲ, ಸ್ಥಾಲೀ, which in Mhr. appear as ಥಾಲೀ, ಥಾಳಾ, ಥಾಳೀ; Sk. ತಲ್ಲಿಕಾ, a certain vessel; see ತಾಲಿ 1; M. ತಾಟಿ, an earthen wash-hand basin). ಹಿರಿಯ ತಳಿಗೆ (ಸ್ಥಾಲ Nr.). ತಳಿಗೆ ಚಮ್ಬು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಳಿಗೇ ಬಾಗಲು ಮುಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Bh. 2, 13, 7. 11; B. 3, 94; ಪೊನ್ದಳಿಗೆ, ಹೊನ್ದಳಿಗೆ.

ತಳಿಪ taḷipa. sprinkling. see ಪನ್ನೀರ್ದಳಿಪ.

ತಳಿರ್ taḷir. 1. to shoot, to sprout, to put forth leaves (ಪಲ್ಲವೋತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; T., M.; Te. ತಲಿರ್ಚು). P. p. ತಳಿರ್ತು [ಸೀಯನಪ್ಪ ಮಾತಿನ ರಸದೊಳ್ ಕೊನರ್ವುದು ತಳಿರ್ವುದು ಪೂವುದು ಕಾಯ್ಪುದು Pb. 4, 102; Ap. 7, 21]; (Śmd. 115. 286; Śśv. 2, 42 va.). ತಳಿರ್ತುದು (Śmd. 187; ತಳಿರಿಡಿದುದು Kk. 20; Śm. 21). once P. p. ತಳಿರ್ದು: ನವಚೂತಂ ತಳಿರ್ದನ್ದದಿಂ ತಳಿರ್ಗುಮೇ ಸ್ಥಾಣೂತ್ಕರಂ ಚೈತ್ರದೊಳ್? (Jnv. 1, 13).

ತಳಿರ್ taḷir. 2. = ತಳಿರು (Śmd. 58). a young shoot, a sprout, a new leaf or new leaves (ಪ್ರವಾಲ, ಪಲ್ಲವ Nn. 7; T., M., Tu.; Te. ತಲಿರು). [ತಳಂ ತಳಿರನ್ತೆ Kr. 3, 60; Pb. 1, 58; Ap. 1, 65]. ತಳಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). ಕಳಸದ ತಳಿರ್ (162). ತಳಿರೆ (155). ಬಿಸಿಲ್ ಅಳುರೆ ಕಿಮುಚ್ಚುದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದು (39). see Cpr. 1, 101 va.; 2, 86; Bp. 42, 7; Śśv. 1, 51; J. 3, 11. 17. 32; 30, 4; ಅಸುಗೆದಳಿರ್, ಎಳೆ-, ಕೆನ್-, ಚೆನ್-, ಪಸ್-, ಪೂ-, ಪೊಸ-. — ತಳಿರಡಿ. -ಅಡಿ. an elegant foot (C. Bp. 10, 24; J. 6, 27). — ತಳಿರಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a young shoot used as an arrow (V. 5, 14 va.). — ತಳಿರಿಡಿ. -ಇಡಿ. to shoot, etc. (ತಳಿರ್ Kk. 20; Śm. 21); young leaves to abound or to be attached in numbers (J. 3, 17). — ತಳಿರುಡೆ. -ಉಡೆ. = ತಳಿರ್ವಟ್ಟೆ. (Śśv. 3, 6. 9). — ತಳಿರುಯ್ಯಲ್. -ಉಯ್ಯಲ್. (Śmd. 152). a swing of young shoots (Cpr. 8, 49). [— ತಳಿರ್ಗಳಸ. -ಕಳಸ. a water vessel with shoots. ತಳಿರ್ಗಳಸಂ ಮುಕುನ್ದರವಮೌಕ್ತಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮಣ್ಟಪಂ Pb. 1, 107]. — ತಳಿರ್ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a branch with young leaves (Cpr. 2, 93 va.; J. 5, 15). — ತಳಿರ್ಜೊಮ್ಪ. a bunch of new leaves (V. 4, 25). — ತಳಿರ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. a bud-like lip (Rśv. 7, 102). — ತಳಿರ್ದುಱುಗು.—ತುಱುಗು. young leaves to abound (J. 29, 45). — ತಳಿರ್ದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. = ತಳಿರ್ಜೊಮ್ಪ. (Cpr. 1, 125; 7, 109). — ತಳಿರ್ದೋರಣ. -ತೋರಣ. (Śmd. 54. 385; Kk. 97). a festoon of young leaves (Cpr. 4, 42; J. 8, 3). — ತಳಿರ್ಪಟ. an umbrella (made of leaves, ಸತ್ತಿಗೆ Bhn. 32). — ತಳಿರ್ಬಿಡು. to put forth shoots, etc. (Rśv. 2, 37). — ತಳಿರ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. cloth made of foliage (Rśv. 8, 5 va.; 12, 69). — ತಳಿರ್ವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the reddish colour of young leaves (Rāghc. 17, 65). — ತಳಿರ್ವನ್ದರ. -ಪನ್ದರ. a shed made of young leaves (Rśv. 1, 135 va.).

— ತಳಿರ್ವಸೆ. -ಪಸೆ. a bed of young leaves (J. 30, 19. 36). — ತಳಿರ್ವಾಸು. -ಪಾಸು. = ತಳಿರ್ವಸೆ. ತಳಿರ್ವಾಸಿನಿನ್ದೆ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ಎಂ ತಕ್ಕೆಕೊಣ್ಡು ಪೋದರ್ ವಿರಹಾಕುಲೆಯಂ? (Śmd. 133). — ತಳಿರ್ವೇಱಿಸು. -ಪೇಱಿಸು. to cause to be laden with young leaves (Cpr. 6, 62. 96). — ತಳಿರ್ವೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. a load or burden of new leaves (Cpr. 7, 93).

ತಳಿರು taḷiru. = ತಳಿರ್ 2. (ಪಲ್ಲವ, ಕಿಸಲಯ Hlā.; Si. 123; C.). ತಳಿರುಗಳ್ (Bp. 5, 20). — ತಳಿರುದೋರಣ. = ತಳಿದೋರಣ. (Si. 112).

ತಳಿರ್ಚು taḷircu. to cause to sprout (Cpr. 7, 73).

ತಳಿಸು taḷisu. 1. = ತೊಳಸು 1. to pound, to beat; to deprive rice of its bran by pounding (B. 1, 23; 2, 31; 5, 186).

ತಳಿಸು taḷisu. 2. to sprinkle (My.). 2, to cause to sprinkle (My.). (Dp. 106, 9).

ತಳಿಸು taḷisu. 3. to cause to appear. see ಸಮ-.

ತಳು taḷu. = ತಡ 1, etc. check, etc. (Śmd. 59). ತಳುವ ಮಾಟ್ಪಂ (ಜಡಕ್ರಿಯ Mr. 242).

ತಳುಕು taḷuku. 1. = ತಡವು 3. to stroke (Bh. 3, 7, 83).

ತಳುಕು taḷuku. 2. = ತಳಕು 2, etc. shine, glitter, etc. (Bh. 2, 2, 78; My.; Te., T.).

ತಳುಗು taḷugu. = ತಂಗು 1, ತಡವು 1, etc. to stop (v. i.), etc. (My.).

ತಳುಪು taḷupu. = ತಳಪ, etc. splendour, etc. (My.).

ತಳುವು taḷuvu. 1. = ತಡವು 1, etc. to stop (v. i.), to delay, to be slow, etc. (Bp. 11, 39; 18, 55; 42, 28; 47, 40; 61, 23; J. 11, 28; 19, 25; 30, 31). 2, to be motionless, benumbed or bewildered. ತಳುವಿದುದು (ವ್ಯಸ್ತ, ಅಪ್ರಗುಣ, ಆಕುಲ Nr.).

ತಳುವು taḷuvu. 2. = ತಡ 1, etc. stop, delay (My.; Te. ತಲವು). see Bp. 3, 37; 17, 4; 28, 14; 37, 41; 42, 35; 44, 69; 47, 9. 21; 24, 10.

ತಳೆ taḷe. 1. (Śmd. I). to hold; to bear; to carry; to support, to sustain; to put on oneself, as clothes, etc.; to obtain, to receive, to get; to take; to assume, to take to oneself; etc. (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; Śm. 114; ಧರಿಸು Śmd. 23. 171. 348; *cf.* ತಳ್ 1, ತಾಳ್ 1; T. ತಳೈ, M. ತಳೆ, to fetter). [ಜಳದ ಜಳಧರ ಪಥಮುಂ ತೊಳಪೆಳವೆಱೆಯುಂ ತಳೆದುವು ಮುಳಿಸಂ Kr. 3, 168]. ಪಸಾಯದ ಅಚ್ಚ ಮುತ್ತಿನ ಪೊಸ ಪಚ್ಚೆಯಂ ತಳೆದ ಪೋಲ್ ಅದಿರ್ನುರ್ತ್ತೆ ಮುಗುಳ್ವುದು (Cpr. 7, 41). see Śmd. 23. 99. 100. 171. 247. 345. 348. 363; Cpr. 1, 77. 110; 2, 13. 66. 73; Rsv. 4, 117; 6, 11 va. thrice; 8, 117. 119; 9, 7; 12, 12; 13, 70; 13, 95 va.; J. 3, 6; 8, 2; 28, 28; 29, 26; Bp. 39, 10; 59, 54; 60, 8; ಅಲರ್ದಳೆ, ಕೊಂಚೆವೆಟ್ಟನ್ದಳೆ, ಬಾನ್ದೊಱೆದಳೆ, ಮುನ್ದಳೆ, ಸಾಲ್ದಳೆ, etc.

ತಳೆ taḷe. 2. a tie, a tether or halter; fetters (J. 2, 5; M.; Tu.; T. ತಳೈ; *cf.* ತಕ್ಕೆ2). ಪಶುವಿನ ತಳೆ (Śmd. I).

***ತಳ್ಕಿಱಿ taḷkiṟi.** to anoint. ನೆತ್ತರೊಳ್ ತಳ್ಕಿಱಿದಂ ತನ್ನುರಮಂ Pb. 5, 50. *cf.* ತಳ್ಕು1.

ತಳ್ಕು taḷku. 1. to smear or anoint the body with an unguent (ಅನುಲೇಪನ Śmd. Dh.; T. ತಳುಕ್ಕು, to glitter).

ತಳ್ಕು taḷku. 2. the state of being anointed (ಅನುಲೇಪನ ಭಾವ Śmd. Dh.; see ತಳಪ). [ಒತ್ತಿದ ತಳ್ಕೆತ್ತಿದ ತಱೆ... ಮನಮಂ ಪತ್ತಿಸಿ ಜೊತ್ತಿಸೆ... ಬನ್ದರರಸಿಯರರೆಬರ್ Pb. 5, 59; Ap. 13, 5]. glitter, lustre (= ತಳಕು 2, etc., J. 3, 3; My.).

ತಳ್ಪ talpa. (ತಲ್ಪ). = ತಲ್ಪ. see ತೆಪ್ಪ2; Cpr. 8, 78.

ತಳ್ಪಡಿ taḷ-paḍi. = ತಳ್ಳುಪಡಿ s. ತಳ್ಳು 2. dismissal. (My.).

***ತಳ್ಪು taḷpu.** something solid felt by a limb, a support. ಆನೆಯನಪಾಯ ಪಂಕದೊಳೇನುಂ ತಳ್ಪಿಲ್ಲದಿರ್ದುದಂ ಕಾಣಿಸಿದಂ Kr. 3, 130. [Tu. to feel something solid].

ತಳ್ವು taḷvu. 1. = ತಡವು 1, etc. to allow time to pass away, to delay, to wait, to linger (ಕಾಲಕ್ಷೇಪ Śmd. Dh.). see Rsv. 5, 23 va.; 6, 132 va.; 12, 13; 13, 101. 102; V. 14, 52.

ತಳ್ವು taḷvu. 2. = ತಡ 1, etc. delay [ಖಾಣ್ಡವಮನಾಂ ತಳ್ವಿಲ್ಲದಿನ್ದೂಡುವೆಂ Pb. 5, 74]; (Rsv. 13, 45).

ತಳ್ಳ taḷḷa. = ತಲೆ, etc. head. — ತಳ್ಳಕೆಳಕು. = ತಲೆಕೆಳಕು. (Si. 412).

ತಳ್ಳಂಕ taḷḷaṅka. embarrassment, fear, etc. (ಸಿಡಿಮಿಡಿ, ಕಾತಳ Śm. 50; ಸಿಡಿಮಿಡಿ Kk. 67; ತಡವ್ಪಡ Ct. II, 21; ದಿಳ್ಳ, ತಲ್ಲಣ, ಭೀತಿ Bhn. 49; Rām. 5, 8, 71; Śsv. 2, 2 va.; J. 23, 10; Te. ತನಕು, ತಲಕು, to sink, fail; to tremble). — ತಳ್ಳಂಕಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to perplex, etc. (ತಡ ಮಾಡು Śmd. II). — ತಳ್ಳಂಕಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become alarmed, etc. (Rām. 3, 6, 7). [— ತಳ್ಳಂಕಂಗುಟ್ಟು. -ಂ-ಕುಟ್ಟು. to be in commotion, agitation. ಅಳ್ಳಾಡಿ ತಳ್ಳಂಕಂಗುಟ್ಟಿ ನೀರಾಟಮಾಡುವಾಗಳ್ Pb. 5, 62 va.]. — ತಳ್ಳಂಕಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ತಳ್ಳಂಕಗೊಳ್. (Rsv. 5, 55 va.). [— ತಳ್ಳಂಕುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ತಳ್ಳಂಕಂಗುಟ್ಟು. ಸುರಕಾನ್ತಾರಾಗದಿನ್ದಂ ಸುರವಿರಚಿತ ಮನ್ದಾನಿಳಾನ್ದೋಳದಿನ್ದಂ ಸುರವನ್ದಿಸ್ತೋತ್ರದಿನ್ದಂ ದೆಸೆ ಗಗನತಳಂ ತೀವಿ ತಳ್ಳಂಕುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರೆಯುಂ Ap. 10, 17].

ತಳ್ಳಿ taḷḷi. 1. connexion; association, company (J. 10, 24; My.; Tu.; T. ಚಳ್ಳೈ, entangled state, intermeddling; intricacy; perplexity). ಮುಳ್ಳುಮೊನೆಯಷ್ಟು ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದವನ ತಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಡ (Prv.). 2, intermeddling; raising quarrels; seditious practices (ನಡುವೆ ಬನ್ದು ಜಗಳ ಹಚ್ಚೋಣ; ಬಣ್ಡಾಯ G.). ತಳ್ಳಿ ಮಾಡೋಣ (ವಿಗ್ರಹ G.).

ತಳ್ಳಿ taḷḷi. 2. calumny, slander (My.; Tu.; ಕೊಣ್ಡೆ Cb.). see Prv. s. ಪಳ್ಳಿ 2. — ತಳ್ಳಿಯರ್ಜಿ. -ಅರ್ಜಿ. a slanderous anonymous petition (My.).

ತಳ್ಳು taḷḷu. 1. = ತೆಳ್ಳು. to push, to shove away, to thrust, to drive, to throw; to reject, to dismiss; to heave (J. 11, 25; My.; T., Tu., M.; Te. ತಱಿಮು, ತಱುಮು, to drive, pursue, follow). ತಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟದು (ನುತ್ತ, ನುನ್ನ, ಅಸ್ತ, ನಿಷ್ಠ್ಯೂತ, ಕ್ಷಿಪ್ತ, ಈರಿತ, ನೂಕಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 377). ನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ ಬಿಡುವದು (ವಿಷ್ಟಿ, ಆಜು 80). ಮೇಲಿನ್ದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಬಿಡುವಿಕೆ (ಅವನಾಯ, ನಿಪಾತನ 397). ಹಡಗು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಯುವನ್ತೆ ಕೆಳಗಡೆ ನೀರನ್ನು ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ ಮರಮುಟ್ಟು (ನೌಕಾದಣ್ಡ, ಕ್ಷೇಪಣಿ 84).

ತಳ್ಳು taḷḷu. 2. pushing, etc. — ತಳ್ಳಕ್ಕಱು. -ಅಕ್ಕಱು. the love of pushing (J. 18, 31). — ತಳ್ಳುಪಡಿ. = ತಳ್ಪಡಿ. a setting aside, dismissal (My.).

ತಳ್ಳು taḷḷu. 3. = ತರಳು, etc. a ripe fruit that has become dry. (My.).

ತಳ್ taḷ. = ತಳ 1, etc. — ತಟ್ಟುಟ. = ತಟತಟ. (Śmd. I). — ತಟ್ಟುಟಗುದಿ. = ತಟತಟಗುದಿ (Śmd. I).

ತಳ taḷa. 1. = ತಳ 2, etc. an imitative sound. — ತಳ ತಳ = ತಟ್ಟುಟ (Śmd. I). — ತಟತಟಗುದಿ. -ಕುದಿ. = ತಟ್ಟುಟಗುದಿ (Śmd. I). to boil with a briskly bubbling noise.

ತಳ taḷa. 2. = ತಳ 4, etc. dazzle. — ತಳ ತಳನೆ. = ತಳ ತಳನೆ (Śmd. I). ತಟತಟನೆ ನೇಸಱ್ ಮೂಡಿದುದು (I). ತಳ ತಳನೆ ನೇಸಱ್ ಮೂಡಿದುದು ಮಿಱ್ಱು ಮೂಡುವ ತೆಱದಿಂ (229). [— ತಳ ತಳಿಸು. to glitter. ಬೆಳಗಗ್ಗಳಿಸಿ ತಟತಟಿಸಿ ವಿದ್ಯುದ್ವಿಳಸಿತಮೆನಿಸಿದುವು Pb. 10, 47].

ತಳಲ್ taḷal. = ತರಳು, etc. an old, dry fruit (ಮುತ್ತು ಕಾಯ್ Śmd. I).

ತಳಿ taḷi. = ತಡಿ 1, etc. (ತಳಿ 4, ದಸಿ). a clog, a cudgel (Sk. ತಲೀ); a palisade (ಸ್ಥೂಲದಾರು Śmd. I & Dh.; Śm. 113; ಮರ Ct. I, 7; C. Bp. 42, 24. 27. 28). [ತನ್ನ ಮನೆಯಂಗಣದೊಳ್ ಸೆಣ್ಣಾಡುವ ತಳಿಯುಮಾನೆಯನೇಱುವ ವಿನೋದಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ವಿನೋದ ಸ್ಥಾನಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮಾಡಿಸಿ Vr. 45, 21]. ಆನೆ ಹೋರಲ್ ಇಕ್ಕಿದ ತಳಿಯಿಂ (Śmd. 131). [Tu. ತಳ್ಳಿ]. see ನೂಂಕುದಳಿ.

ತಳೆ taḷe. a parasol, an umbrella (ಆತಪತ್ರ Śmd. I & Dh.; ಸತ್ತಿಗೆ Śm. 42. 114; ಕೊಡೆ, ಮೇಘಡಬ್ಬರ, ಛತ್ರ Ss.; Abh. P. 12, 19; M.; T. ತಟೈ). [ಒತ್ತಿದ ತಳ್ಕೆತ್ತಿದ ತಳೆ Pb. 5, 59; Ap. 4, 92]. see ಪೀಲಿದಳೆ, & s. ತಳೆ 6.

ತಳ್ಕಿಸು taḷkisu. = ತಳ್ಕೆಯ್ಸು. (C. Bp. 19, 32; Rsv. 8, 82 va.).

ತಳ್ಕೆ taḷke. = ತಕ್ಕೆ 1, etc. an embrace (ಅಪ್ಪುಗೆ, ಅಳ್ಕೆ, ಆಲಿಂಗನ Ss.; ಅಪ್ಪುಗೆ Śm. 76; ಅಪ್ಪು 100; ಅಪ್ಪುಗೆ, ಆಲಿಂಗನ Kk. 30; T. ತಟುವು, M. ತಟುಗು, to embrace, to hold fast). [ಕೂಟದೊಳುಣ್ಮಿದ ಬೆಚ್ಚ ತಳ್ಕೆಯೊಳ್ ಕೂಟ ಸುಖಂಗಳಂ ಪಡೆದಂ Pb. 3, 82]. — ತಳ್ಕೆಗೆಯ್. to embrace (Ssv. 4, 73).

ತಳ್ಕೆಯ್ಸು taḷkeysu. = ತಕ್ಕೆಯ್ಸು, etc. to embrace, etc. (Grj. 1, 107; Rsv. 14, 35). [ನಳಿ ತೋಳ್ಗಳಿನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ತಳ್ಕೆಯ್ಸುತರೆ Pb. 1, 95 va.; Ap. 2, 20]. ಪಳ್ಕೆ ತಳ್ಕೆಯ್ಸಿದಂ ಎಮ್ಬಲ್ಲಿ ತಡಕೆಯ್ಯಂ ಮಾಡಿದನ್ ಎಮ್ಬರ್ಥಂ (Śmd. 28 & I, o. r. ಪಳ್ಕು; in Mdb. MS. there is neither ಪಳ್ಕು nor ಪಳ್ಕೆ).

ತಳ್ಗು taḷgu. = ತಗ್ಗು 1, etc. to become depressed, low or less, to decline, etc. (ಕ್ಷೀಣತ್ವ Śmd. Dh.; T., M. ತಾೞ್, ತಾೞು; T. ತಂಜ, ತಾಳ್ಚು, lowliness; poverty; see ತಾೞ್ 4). [ತಳ್ತ ದಳಂ ಕೆಡೆದಳ್ಗು ತಳ್ಗು Pb. 8, 21].

ತಳ್ಪಲ್ taḷpal. (ತಳ್ಪಲ್). = ತಪ್ಪಲ್ 2, etc. foot of a mountain, etc. (ನಿತಮ್ಬ, ಕಟಕ, ಸಾನು, ಪ್ರಸ್ಥ, etc., Hlā.; ನಪ್ಪ Hlā.). [ಮೇರು ಪರ್ವತದ ತೆಂಕಣ ತಳ್ಪಲೊಳ್ Pb. 6, 30 va.; Vr. 187, 7]. ಬೆಟ್ಟದ ತಳ್ಪಲೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪರಿವ ತೊಱೆ (ನಿರ್ಝರ); ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲ ಬನಂ (ಉಪತ್ಯಕೆ Hlā.). [Tu. ದಪ್ಪು, ಜಪ್ಪು to descend].

ತಳ್ಪು taḷpu. = ತಳ್ಪ್ಪೆ, etc. (ಅಳ್ಪು Ct. II, 53; Cpr. 8, 103; Abh. P. 9, 165; T. ತಟುವು).

ತಳ್ಬು taḷbu. = ತಬ್ಬು 1, etc. to embrace (which terms presuppose this form; see T. s. ತಳ್ಕೆ).

ತಾ tā. 1. = ತನ್ 2–, etc., ತಾನು q. v. (C.; Tu. ತಾನ್; Te.). ನಾ ಬಲ್ಲಿದ, ತಾ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಹಂಕರಿಸುಹಂ (ಅಹಮಹಮಿಕೆ Nr.). ನಾ ಮುಂಚೆ, ತಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆನೆನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ Nr.). ಶೋಕಾಕ್ರಾನ್ತದಿನ್ದಂ ತನ್ನ ತಾ ಮಱೆದು (Bp. 45, 6). ತಾ ಕಳ್ಳನಾದರೆ ಪರರಿಗೆ ನಮ್ಬ. — ತಾ ಕಾಣದ ದೇವರು ಪೂಜಾರಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೇತೇ ? (Prvs.).

ತಾ tā. 2. the 2nd person singular imperative of ತರ್. bring! (C.; Bp. 20, 21; T., M.; Te. ತೇ).

-ತಾ tā. 3. = -ತ 2, see ಇನ್ತಾ 1.

ತಾಂ tāṁ. 1. = ತಾನ್, before consonants; third person singular reflexive pronoun. (Śmd. 263; Bp. 43, 1). [ಪೂರ್ವ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಳಂ ತಾಂ ಮೊದಲೊಳ್ ಕಲ್ತಂಗಲ್ಲದೆ Kr. 1, 9; Pb. 1, 106 va.].

ತಾಂ tāṁ. 2. = ತಾಮ್, ತಾವು, q. v., before consonants; third person plural reflexive pronoun [ತಾಮರಸದನ್ತಿರೆ ತಾಮರಸಂಗಳೊಪ್ಪಗುಂ Pb. 5, 58]. ತಾಂ ಸನ್ಯಸಾಚಿಯೊಳೆತೊಡರ್ದಿಱಿಯರ್ (Śmd. 263). ತಾಂ ಸೇವ್ಯರ್ (192). ತಾಂ ನೀನ್ ಆಂ (299); a respectable mode of addressing a person before.

ತಾಕತ್ತು tākattu. power, strength (My.; Mhr., H. ತಾಕತ).

ತಾಕಿಸು tākisu. = ತಾಗಿಸು. to make touch, etc. (My.).

ತಾಕೀದಿ tākīdi. injunction, direction (My.; H., Mhr. ತಾಕೀತ, ತಾಕೀದ): a letter of injunction from government to an officer.

ತಾಕೀದು(ತು) tākīdu. = ತಾಕೀದಿ. (My.).

ತಾಕು tāku. 1. = ತಾಗು 1, ತಾಂಗು 1. to join (v. i.), to come in connexion or contact with, to touch; to hit, strike or dash against; to collide with; to close with, to attack (C.; T., M., Te.; Tu. ತಾಗ್. *cf.* ತಗುಳ್, ತಗುಳ್ಚು 1; ತಗೆ 1; ತಾಟು 1). ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಕುಡುಗೋಲು ತಾಕಿತು (B. 1, 9). see Bp. 52, 9. 11; B. 2, 47; 3, 80; ಅಡ್ಡ - No. 1; ಎಡ-. — ತಾಕಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to touch, etc. (B. 3, 81). — ತಾಕಲಾಡು. -ಆಡು. to strike mutually one against the other (B. 5, 264).

ತಾಕು tāku. 2. = ತಾಗು 2, ತಾಂಕು. joining, touching, touch. see ಅಡ್ಡ ತಾಕು No. 2. 2, conjoint place: a field, a flat (My.; see ಗದ್ದೆ-). 3, conjointness in saṅgīta (V. 19, 9).

ತಾಕುಳ tākuḷa. = ತಾಗುಳ. formidableness (J. 27, 7).

ತಾಕುಳಿ tākuḷi. = ತಾಕು 2, No. 3. (V. 11, 8).

ತಾಗಡಿಗ tāgaḍiga. a man full of ardour or passion (*cf.* ತಾಗುಳ). see ರಣದಾಗಡಿಗ.

ತಾಗಾಯತಿ tāgāyati. until; up to (My.; Br. ತಾಗಾಯತ್ತು; Mhr., H. ತಾಗಾಈತ, ತಾಗಾಯತ).

ತಾಗಿಸು tāgisu. = ತಾಕಿಸು. to make touch. (My.).

ತಾಗು tāgu. 1. = ತಾಕು 1, etc. to attack, etc. (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; ಸಂಘಟ್ಟನ, ಪಳಂಚು Śm. 44; Kk. 58, o. r. ತಾಂಗು; ಸಂಘಟ್ಟನೆ ಆಗು Śmd. 174 Cm.; ಆಯ್ದು 392 Cm.; C.). [ಕುದುರೆ ನೂಱಱಿಳಾ ಬಲದಾನೆ ಪತ್ತು ತಾಗಿದವು Kr. 1, 120; Pb. 1, 74; Ap. 1, 80; Bv. 141]. first person plural imperative ತಾಗುವಂ or ತಾಪಂ (Śmd. 275). ಅನಿಬರುಮ್ ಒನ್ದಾಗಿ ತಾಗುವಂ ಫಲ್ಗುನನೊಳ್ ! (270). ಪೊಗಲ್ ಈಯದೆ ತಾಪಂ! (289). ತಲೆ ತಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಾರದು. — ತಾಗದೆ ಬಾಗದು, ಬಿಸಿಯಾಗದೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕರಗದು (Prvs.). see Cpr. 1, 101 va.; Abh. P. 7, 114; 13, 59. 67. 75; Bp. 27, 30; 35, 48; 50, 6; 52, 10; 57, 14; 61, 39; Bh. 1, 8, 67; J. 7 sum.; 7, 28. 43; 22, 3; 28, 48; B. 4, 148. — ತಾಗಲೆಸುವವ. -ಎಸುವವ. (ಲಕ್ಷ್ಯ, ಲಕ್ಷಿತ Mr. 296). — ತಾಗು ತಾಗು. rep. (Bp. 38, 55).

ತಾಗು tāgu. 2. = ತಾಕು 2, No. 1. touch, etc. [ತಾಗು ನಿರೋಧದ ಆಗುಹೋಗನಜುಯದ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರನ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬೆಜಗಾದೆ ನಯ್ಯಾ Bv. 902; Cv. 930]; (Rām. 5, 3, 45). see ಮರದಾಗು. — ತಾಗುದಟ್ಟು. -ತಟ್ಟು 2. touching and hitting (Bh. 10, 4, 21).

ತಾಗು tāgu. 3. = ತಂಗು 1, etc. to stay, etc. ಜಾಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾಗ ಬೇಕು (Prv.).

ತಾಗು tāgu. 4. = ತಗ್ಗು 2, etc. inclining, bowing, bending (M. T. ತಾಕು, to lower; ತಾೞ್, to be low, etc.; see ತಾೞ್ 4). — ತಾಗು ಬಾಗು. dupl. (Bh. 5, 3, 49; Dp. 19, 4; My.).

ತಾಗು tāgu. 5. to jump, to skip, to leap over (R.; Tu. ಲಾಗು; T. ತವ್ವು, ತಾಗು, ತಾವು, ತಾಣ್ಡು; M. ಚಾಡು; T. ತಾಂಗು, to halt, hobble upon one leg; *cf* ದಾಟು 1).

ತಾಗುಡಿ tāguḍi. an ambush, lurking or hiding place (Sd.; Te. ಡಾಗು, ದಾಗು, to be hidden or concealed, to lie hid; ತಾಚು, to hide; see ತಾವು).

ತಾಗುಳ tāguḷa. = ತಾಕುಳ. ardour, passion, rage; formidableness (ರೌದ್ರ Bhn. 47; M. ತಾಕು, to burn a little; *cf.* ತಗುಳ್ಚು 2 ?).

ತಾಂಕು tāṅku. = ತಾಕು 2, etc. touching, etc. (Rām. 6, 10, 26).

ತಾಂಗು tāṅgu. 1. = ತಾಕು 1, etc. to attack, etc. (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; ಸಮ್ಬನ್ಧ Śm. 83; see Kk. s. ತಾಗು 1).

ತಾಂಗು tāṅgu. 2. to support, to keep, to sustain, to bear up [ಅಂಗಪತಿ ನುಡಿದು ಕೊಲ್ಲದೆ ತಾಂಗಿದ ನಮ್ಬಿಕೆಗೆ ನುಡಿದ ನುಡಿ ನಿಲೆ ಮನದೊಳ್ Pb. 11, 144; Ap. 11, 19; Vr. 90, 29]; (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; Śm. 83; Tu., T., M. ತಾಙ್ಙು; see ಟಾಕು).

***ತಾಂಗು tāṅgu. 3.** a support. — ತಾಂಗಾಗು. -ಆಗು. to become a support. ಮಣಿವಿತಾನ ನಾನಾ ಮಯೂಖಂಗಳೊಳ್ ಸೆಣಸಿ ಬೆಳಗುವ ಮಣಿ ಮುಕುರಂಗಳುಂ ಅವರ್ಕೆ ತಾಂಗಾಗಿ ಪಚ್ಚೆಯ ಪಸಲೆಯ ಪಸುರನಸಕಳಿದು ನಿಮಿರ್ದ ನೆಲನಡಲಗೆಯ ಜಾಗಂಗಳುಂ Ap. 8, 15 va. — ಕೈತಾಂಗು. a railing across a stream so as to support oneself while crossing over a narrow bridge. [Tu.].

ತಾಚಿ tāci. = ಚಾಚಿ. a childish word for female breast. (My.).

ತಾಜಾ tājā. = ತಾಜೀ. . fresh; green; new; not stale (Cb. 66. 172; My.; Br.; Mhr., H.).

ತಾಜಾಕಲಂ tājā-kalaṁ. a fresh paragraph; a postscript (My.; Mhr., H.).

ತಾಜೀ tājī. = ತಾಜಾ. ತಾಜೀಬೆಣ್ಣೆ (ಶುಕ್ಲ Cb.).

ತಾಜೀಮು tājīmu. treating with ceremony and respect; receiving politely and courteously (My.; Mhr., H., Br.).

ತಾಟ tāṭa. 1. = ತಾಟು 3, ತಾಟೆ. a dining-plate of silver, gold, etc. (B. 5, 283; Mhr. ತಾಟ).

ತಾಟ tāṭa. 2. stiffness, the absence of pliableness; tightness; firmness, robustness, strength and stoutness; pride, haughtiness (Mhr. ತಾಠ; see ತಾಟಗಿತ್ತಿ).

ತಾಟಕಾನ್ತಕ tāṭakā-antaka. the destroyer of Tāṭakā: Rāma.

ತಾಟಕಿ tāṭaki. = ತಾಟಕೆ. (Rām. 1, 10 sum.; J. 18, 2).

ತಾಟಕಿತನ tāṭakitana. a wicked, quarrelsome disposition or behaviour like that of the fiend Tāṭaki (My.). ತಾಟಕಿತನಂ ತಾಂ ಮಾಣ್ದಪ್ಪರ್ (Śś. in W. p. 237).

ತಾಟಕೆ tāṭake. ತಾಟಕಾ. = ತಾಟಕಿ. N. of a female fiend (sister of Subāhu, Mhr.; *cf.* Sk. ತಾಡಕಾ); a vixen, virago; a monstrous and hideous woman (Mhr.).

ತಾಟಗಿತ್ತಿ tāṭa 2-gitti. a (haughty), quarrelsome, wicked woman (My.).

ತಾಟಗಿತ್ತಿತನ tāṭagittitana. the behaviours of a ತಾಟಗಿತ್ತಿ (My.).

ತಾಟಂಕ tāṭaṅka. = ತಾಡಂಕ. a kind of ear-ring. (Sk.; My.).

ತಾಟಿ tāṭi. skin, bark (ಚೋಚ, ವಲ್ಕ, ವಲ್ಕಲ G.; Te. ತಾಟಿ; *cf.* ತೊಗಟೆ).

ತಾಟಿ tāṭi. 1. stiffness, tension, tightness (Mhr. ತಾಠಾ). — ತಾಟಿಗಣ್ಣು. a tight knot (J. 6, 37).

ತಾಟಿ tāṭi. 2. = ತಾಲಿ 2, etc. palm tree (Te.). see ನೆಲ-. — ತಾಟಿಬೆಲ್ಲ. palm-tree jaggory (My.; Te.).

ತಾಟಿಸು tāṭisu. to cause to come in contact with; to strike [ಭೂ ಭಾಗದೊಳ್ ತನ್ನು ತಾಟಿಸುತುಂ ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ವ ರತ್ನಮುಕುಟದ್ಯೋತೋತ್ತಮಾಂಗಂ Pb. 12, 151; Ap. 5, 17]; (Bp. 5, 40; 14, 17. 21; 23, 11; 29, 17 ; 45, 27; 47, 1; 52, 15; 60, 32; Bh. 6, 4, 26; My.). 2, to cause to strike (My.). see Prv. s. ತ್ರಾಣ.

ತಾಟು tāṭu. 1. to strike against, to touch, to come in contact with, etc. (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; *cf.* ತಟ್ಟು 1, ತಾಗು 1). 2, to strike (My.; T.; T. also ತಾಱು; Tu. ತಾಣ್ಬು). — ತಾಟಾಟ. -ಆಟ. wandering about in one's difficulties (My.); trouble (My.); continually going from one to another (My.). — ತಾಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to knock one against another (J. 13, 43; My.); to cause to wander from one to another (My.). — ತಾಟಾಡು. -ಆಡು. to wander from place to place on account of trouble (My.); to knock one against another, as branches, etc. (My.); to move about, to wave, as trees in the wind (My.).

ತಾಟು tāṭu. 2. striking against, etc. — ತಾಟುಗೋಲಿ. marbles of lac that are suspended and used as a toy (My.). — ತಾಟು ಹೊಡಿ. to knock one against another (v. i., My.).

ತಾಟು tāṭu. 1. the sloping frame of a roof (B. 4, 121. 122; Mhr. ತಾಠ, deviation from rectitude, as of a balance).

ತಾಟು tāṭu. 2. = ತಟ್ಟು 1. sackcloth (My.). — ತಾಟ ಪಟ್ಟೆ. = ತಾಟು. (My.).

ತಾಟು tāṭu. 3. = ತಾಟ 1, etc. a dining plate, etc. (B. 3, 58; 4, 125).

ತಾಟು tāṭu. 4. pompous array; pomp; show (Mhr., H. ಥಾಟ).

ತಾಟುಗಾಱ tāṭu-gāṟa. a pompous, or proud, man. ತಾಟುಗಾಱನು ಆಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸೋಟೆಗಾಱನಾಗಿ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ತಾಟೆ tāṭe. = ತಾಟ 1. a dining plate. see ತಟ್ಟೆ 1, No. 3.

ತಾಡ tāḍa. a kind of grass, Andropogon serratus or Lipeocercis serrata. see ದೇವ-. 2, (= ತಾಲ 1). beating, striking; a blow. 3, sound, noise; chest-sound (ಎದೆರವ Mr. 330). 4, (in Mhr.), the palmyra-tree (= ತಾಲ 2).

ತಾಡಕ tāḍaka. the grass Lipeocercis serrata Trin. (ದೇವದಾಳಿ Mr. 133).

ತಾಡಂಕ tāḍaṅka. = ತಾಟಂಕ, ತಾಲಕ. *a kind of ear-ring.*

ತಾಡನ tāḍana. beating, striking, whipping, hitting. see ಒಗೆ, ತಟ್ಟು, ತದೆ, ಪೊಡೆ, ಪೊಯ್, ಬಡಿ, ಮೋದು; Cpr. 3, 46; 5, 39 va.

ತಾಡನಿ tāḍani. *a whip.*

ತಾಡನೆ tāḍane. = ತಾಡನ. (My.).

ತಾಡಪತ್ರ tāḍa-patra. = ತಾಲಪತ್ರ, (ತಾಳೆಯೋಲೆ). *a hollow cylinder of palmyra leaf, etc. thrust through the lobe of the ear;* a blade of the palmyra-tree (ತಾಡವಾಲೆ G.).

ತಾಡವಾಲೆ tāḍa-vāle (ōle). = ತಾಡಪತ್ರ. ತಾಡವಾಲೇ ಬೀಸಣಿಕೆ (ತಾಲವೃನ್ತ, ತಾಲವ್ಯಜನ G.). — ತಾಡವಾಲೆಮರ. = ತಾಳೆ- -. (ತಲ G.). 2, ಹಿನ್ತಾಲ (G.).

ತಾಡಿ tāḍi. = ತಾಲಿ 2, etc. the palm Corypha taliera Roxb. 2, the spirituous exudation of the palmyra-tree, toddy (Mhr.). — ತಾಡೀ ಮರ. the palmyra-tree (ಅಸಿತದ್ರುಮ Cb.). ತಾಡೀ ಮರ ದಿನ್ದ ಆಗುವ ಸರಾಯಿ (ತಾಲಮಧು G.). — ತಾಡೀ ಸರಾಯಿ. toddy (ಕಳ್ಳು G.).

ತಾಡಿಗ್ಯ tāḍigya. the barred-headed goose, Anser indicus (Bd.).

ತಾಡಿತ tāḍita. struck, beaten. (Cpr. 1, 126).

ತಾಡಿಸು tāḍisu. to beat [ಶಂಖಂಗಳಂ ಪೂರಿಸಿಯುಂ ಭೇರಿಯುಂ ತಾಡಿಸಿಯುಂ Pb. 13, 76 va.]; (My.; J. 16, 41).

ತಾಣ tāṇa. 1. = ತಾಳ 1. Tbh. of ತಾಲ 1. a span (ಗೇಣ್ Mr. 324, o. r. ತಾಳ). see Grj. 2, 106 va.

ತಾಣ tāṇa. 2. = ಠಾಣ. Tbh. of ಸ್ಥಾನ (Śmd. 341. 364; ಚಾವಡಿ, ಬೀಡು, ಇಮ್ಬು, etc., ಆಶ್ರಯ Śm. 58; Kk. 64). [ಅಱಿದ ಪೋಲದ ಗುಣದಾ ತಾಣಮದು Kr. 1, 40; Pb. 5, 73; Ap. 1, 71]. see Śmd. 27. 139. 148. 183. 268; Cpr. 8, 7. 62; Śm. 31. 32; ಉಸುರ್ದಾಣ, ಕುಱುಹುದಾಣ, ನೀರ್ದಾಣ, ಮಿಗದಾಣ. — ತಾಣದೀವಿಗೆ. = ಠಾಣ-. a lamp that always stands in the same place before an idol and is constantly kept burning (Tbh. of ಸ್ಥಾನದೀಪಿಕೆ Śmd. 376; My.). — ತಾಣದೀವಿಗೆವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. (Śmd. 387). light of the tāṇa-dīvige. — ತಾಣಬಟ್ಟ. Tbh. of ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟ (Śmd. 376).

ತಾಣಾಂಕ tāṇa-aṅka. the head station of a district, etc. (ಠಾಣೆಯ Ct. II, 110).

ತಾಣಿಗ tāṇiga. one who occupies, or is in, a place. see ರಣದಾಣಿಗ.

ತಾಣು tāṇu. Tbh. of ಸ್ಥಾಣು. Śiva (Bp. 37, 61).

ತಾಣ್ಟು tāṇṭu. = ದಾಣ್ಟು 1. to jump, to dance, to leap; to skip over; to cross (Rśv. 13, 78, o. r. ದಾಣ್ಟು; T., M. ತಾಣ್ಡು; see ತಾಗು 5).

ತಾಣ್ಡವ tāṇḍava. *dancing with violent gesticulation,* as that of Śiva and his votaries (ರೂಪಕ, ನೃತ್ಯ Nn. 135; ನೃತ್ಯ, ಲಾಸ್ಯ, ನಾಟ್ಯ Mr. 79).

ತಾಣ್ಡವಾಳ tāṇḍavāḷa. = ತಣ್ಡವಾಳ. cast iron.

ತಾಣ್ಡಸ tāṇḍasa. = ತಣ್ಡಸ. [Tu. ದಣ್ಡಾಸ್]; (ಇಕ್ಕುಳ್, ಸನ್ದಂಶ Śmd. I). pincers, etc.

ತಾಣ್ಪಳಿ tāṇpaḷi. [soothing effect?]. see ತಣ್ಪಳಿ.

ತಾತ tāta. = ತನ್ದೆ. *a father.* 2, a grand-father (C.; ಪಿತಾಮಹ, ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ Nn. 22). 3, N. ತಾತಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಗೆ ಏನಪ್ಪಣೆ? (Prv.). see ಮುತ್ತಾತ; Prv. s. ಯಾತ.

ತಾತಾ tātā. = ತತಾ. a meaningless prefix. — ತಾತಾತೂತು. full of holes (My.).

ತಾತಿ tāti. 1. = ತಾಯಿತಿ. (My.). an amulet.

ತಾತಿ tāti. 2. augmenting; granting. see ಶಿವ-. 2, offspring, a son.

ತಾತ್ಕಾಲಿಕ tātkālika. (fr. ತತ್ಕಾಲ). relating to that time; contemporary, instantly appearing; happening without delay. (My.).

ತಾತ್ಪರಿಯ tātpariya. Tbh. of ತಾತ್ಪರ್ಯ. (Mr. 6; My.).

ತಾತ್ಪರ್ಯ tātparya. (fr. ತತ್ಪರ). aim, object, purpose, intent, design. 2, meaning, scope, purport, drift. 3, explanation. see Śmd. 5; Kāvy. III, 3, B, 148; Bp. 3, 77.

ತಾತ್ಸಾರ tātsāra. slight, disrespect, contempt (My.; B. 4, 39; Te. ತಾತ್ಸರ್ಯ, ತಾತ್ಸಾರ).

ತಾದರ್ಥ್ಯ tādarthya. (fr. ತದರ್ಥ). the being intended for that; identity of aim; sameness or precision of meaning; *regard, sake, purpose.* see Nr. s. ಓಸುಗರ.

ತಾದೃಶ tā-driśa. such like, such a one. (B. 4, 221; My.).

ತಾದ್ಧರ್ಮ್ಯ tāddharmya. (fr. ತದ್ಧರ್ಮ). sameness of law, *analogy.*

ತಾನ್ tān. = ತನ್ 2- q. v., etc., ತಾನು q. v. he, she, it, in the reflexive or reciprocal sense (Śmd. 109. 110. 174. 177. 178; Tu., T., M.). for the plural see ತಮ್ 1-, etc.; Śmd. 178 one MS. adduces the plural ತಾಂಗಳ್ (T.). [ಸಾಱುಗಾನೆಯವರೆಲ್ಲರುಮಂ ನೃಪ ತಾನೆ ಮತ್ತೆಱುವೆಂ Kr. 1, 134; Pb. 1, 7; Ap. 1, 43]. ತಾನ್ ಇರ್ದಂ (262). ತಾನ್ ಎಚ್ಚಂ ಪೊಚ್ಚಮಲ್ಲದ ಅರಿವಾಹಿನಿಯಂ (263). ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಯುತ್ವವತ್ತ್ವದೊಳ್ ಬಹುಳತೆ ತಾನ್ ಎನ್ದುಮಿಲ್ಲ (66). ಮಿನಾನಾಗಿಯುಮ್ ಎಸಡಿಯಾಗಿಯುಮ್ ಏನಾಗಿಯುಮ್ ತಾನ್ ಎಲ್ಲಂ (84). ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಈ ತೆಱದಿಂ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ತಾನ್ ಉಣ್ಟು (139). ಆಧಾರಂ ತಾನ್ ಅವುದು, ಅದು ಅಧಿಕರಣಂ (162). ಇತರೇತರ ಕ್ರಿಯಾಸಂಹತಮ್ ಅದು ತಾನ್ ಅವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ತಗುಳ್ಗುಂ (219). ಏನ್ ಎಮ್ಬ ಪೆಮ್ಪೋ! ಮನುವುಂ ತಾನುಂ ಸಚ್ಚರಿತರ್, ಅಮರಕುಜಮುಂ ತಾನುಂ ದಾನಿಗಳ್, ಅಮ್ಭೋನಿಧಿಯುಂ ತಾನುಂ ಗಮ್ಭೀರರ್! ಎನಿಪನುದಯಾದಿತ್ಯಂ (175). ತಾನೆ ಮೇಲೆಮ್ಬುದು (ಅಹಂಕಾರಿ, etc. Hlā.). ತಾನೆ ತಾನಾಗಿ (Bp. 39, 15). see Bp. 54, 83; Bh. 1, 8, 6. 32. 64; Rśv. 13, 6; 13, 96 va. — ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ (ಸ್ವಾಚ್ಛನ್ದ್ಯ, etc.); ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಕಾಱ (ಯಥಾಕಾಮಿ, ಸ್ವರುಚಿ, ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, etc. Hlā.). ತನ್ನ ಸಮ್ಬನ್ಧ ಮಾದ ವಿದ್ಯಗಳು (ನಿಜವಿದ್ಯಂಗಳ್ Nn. 92). ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ (ಸ್ವೈರ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆ 101). ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ (ಪ್ರಕೃತ 111). ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ (ಸ್ವಸ್ತ್ರೀ 118). ತನ್ನಯ ಸೀಮೆ (ಸಾಕ್ಸಾತ್ 118). ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗೆ ಬಾರದ ಕಾರ್ಯ (ಹರಣ 165). ತನ್ನಿಚ್ಛೆ (ಅನಿಮಿತ್ತ, ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, ಯದೃಚ್ಛೆ Mr. 452). ತನ್ನ ಮಗಳ ಪತಿ (ಜಾಮಾತೃ 314). ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗಾಱ (ಸ್ವರುಚಿ. ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, ನಿರವಗ್ರಹ 230). ತನ್ನ ಸೋಲುವ ನುಡಿದು ಕೊಮ್ಬುನ್ ಆದರನ್ ಅಕ್ಕು; ತನ್ನ ತಾ ಸಾವನಂ ನಯಸೂಲಿಕನ್ ಎನಿಕ್ಕು (237). ತನ್ನಿರವು (ಸ್ಥಿತಿ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ 486). ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳ ಮಗನು (ಭಾಗಿನೇಯ); ತನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದಂಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡುಹ (ಕ್ಷಯ); ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ); ತನ್ನ ಬಸು ಱಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು (ಸ್ವಜಾತ, etc.); ತನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವಾತನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, etc. Nr.). ತನ್ನ ನೆಲೆಗೆ ತಾನೆ ಮುನಿವುತ, ತನ್ನ ತಾನಱಿಯದೆ (Bp. 22, 29). ಒಬ್ಬನು ಪೆಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನೊಬ್ಬನ ಪೂರ್ತಿ ಅಡಿಗೇ ಸಾಮಾನ ತರುವದು (B. 5, 125; My.). ತನ್ನಯ ವಧುವಿಲ್ಲದ ಲೀಲೆ (Śmd. 67). ತನ್ನದು (ಅನ್ತರ Si. 453); ತನ್ನವನು (ಸ್ವ 459). ತನ್ನದೇ! (B. 4, 197). ತತ್ತನಯರೊಳ್ ತನ್ನ ತಾನೆ ದೊರೆಕೊಣ್ಡವಂ ತತ್ತನನ್ದನನ್ ಇವಂ ತನಗೆ! (J. 28, 57). ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೆ (Bp. 40, 50). ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯಲಿ ತಿಳಿದು, ತನ್ನೊಳು ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷವ ಗಱಿಸಿಕೊಣ್ಡರೆ ಸಾಲದೇ? ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿನ್ನೇನು? (Abhā. 1, 5). ಮಾಯೆ ತನ್ನನ್ತೆ ನಡೆಯ ಕಲಿಸಿ

ದಳ್ ಅಂಚೆವಿಣ್ಡಿಗೆ (Prll. 3, 32). see Bh. 1, 8, 11; J. 18, 39; 29, 38. 39. 40; Si. 190. 259. 267. 413 and Prvs. s. ತನ್ನ್-. — ನಿನಗೆನಗೆ ತನಗೆ ತೀರ್ಗುಮೆ ಹನುಮನ್ತನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಹಸಂ ರಿಪುವಿಜಯಂ? (Śmd. 178). ಕರ್ಣನೊಳ್ಳುಡಿ ತನಗದು ನಿಜಮಾಗೆ ನೆಗಟ್ಟನ್ ಆ ವಿಭುವಿಳೆಯೊಳ್ (133). ಪರರಿಗೆ ಕೇಡಮಾಡಿ ತನಗೆ ಲೇಸು ಮಾಡಿಕೊಳುಹ (ವೃದ್ಧಿ Nr.). ತನ್ನವ ರಿನ್ದಲೇ ತನಗೆ ಉಣ್ಟಾಗುವ ಭೀತಿ (ಅಹಿಭಯ Si. 267). ತನಗೆ ನಿನ್ನ ಸುತನಂ ಕಣ್ಡು ಮೂಡಿತುತ್ಸಹಮ್! ಎನ್ದನಾ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ (J. 29, 34). ತನಗೆ ತಾನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು (ಬುದ್ಬುದ, ಚರ್ಚೆ Nn. 73). ತನಗಿನ್ತಲೂ ಬಲವನ್ತನು (Si. 262). see Si. 69. 264. 265. 293; J. 8, 2; 30, 49; Bh. 1, 8, 8 and Prvs. s. ತನ್ 2-. — ತನ್ನಿನ್ದ (ಸ್ವಯಂ Nr.). ತನ್ನಿನ್ದ (ಸ್ವಯಂ, ತಾನಾಗಿ Si. 475). ತನ್ನಿನ್ದಲು ಹಿರಿಯಳು (ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ Nn. 128, o. r. ತನ್ನಿನ್ದ). ತನ್ನಿನ್ದ ಮೀಱುದುದು (ಅತ್ಯಯ 134). ಈ ಮನೆ ತನ್ನಿನ್ದ ತಾನೇ ಆಗಿದೆ (B. 4, 58).

ತಾನ tāna. 1. = ತಾಣ. drawn, stretched; directed; bent on; expanse, extension; a thread; a tone, a protracted tone, the key-note in music; a monotonous tone. see ಉತ್-, ಏಕ-, ಪ್ರ-, ವಿ-, ಸನ್-; Bp. 3, 77; V. 11, 8.

ತಾನ tāna. 2. Tbh. of ಸ್ನಾನ. bathing, etc. (My.; T., Te.).

ತಾನು tānu. = ತಾನ್, etc. (C.; Te.). he, she, it, in the reflexive singular. ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ Nr.). ತಾನಾಗಿ, of himself, herself or itself, voluntarily. ತಾನಾಗಿ ಹರಿವುತ್ತ ಇರುವ ಜಲಪ್ರವಾಹ (ಸ್ರೋತ, etc. Si. 84). ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಿನ್ದಲೂ ಬಿತ್ತಲ್ ಪಡದೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಯಜ್ಞಭತ್ತ ಮುನ್ನಾದದು (ನೀವಾರ 307). ತಾನಾಗಿ ಬನ್ದ ಅತಿಥಿ (ಅಭ್ಯಾಗತ G.). ಶತ್ರುವೂ ತಾನೂ ಸಮವಾಗಿರುವಿಕೆ (ಸ್ಥಾನ Si. 263); ಶತ್ರುವಿಗಿನ್ತಲೂ ತಾನು ಹೆಚ್ಚಿರುವಿಕೆ (ವೃದ್ಧಿ 263). ನಾನು ಮುನ್ದು ತಾನು ಮುನ್ದೆನ್ಬುದಾಗಿ ಮಾಡಲ್ ಪಡುವ ಕೆಲಸ (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ 293). ತಾನಾಗಿ ಬೀಱುವ ಮರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲೀ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. — ತಾನುಳ್ಳೋ? ಮೂಱು ಲೋಕ ಉಳ್ಳೋ? — ತಾನು ಕೋಡಗ, ಪರರನ್ನು ಅಣಕಿಸಿತು. — ತಾನು ನೆಟ್ಟ ಬೀಱು ತನ್ನ ಎದೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತು. — ತಾನು ಜಾಱು ಬಿದ್ದು, ಉಣ್ಣೆಯನ್ತ ನೆಲ! ಅನ್ದ. — ತಾನು ತಿಮ್ಬೋದು ಪಲ್ಲೇ ಸಪ್ಪು, ಹಿರೇ ಕುದುರೇ ಚೇಷ್ಟೆ. — ತಾನು ಬಾಚಿಲಾಱದೆ ವಿಧಿಯ ಬಯ್ದನ್ತೆ. — ತಾನು ಗರ್ತಿ ಆದರೆ, ಸೂಳೆ ಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟು. — ತಾನು ಸಾಯಬೇಕು, ಸ್ವರ್ಗಾ ಪಡೆಯಬೇಕು. — ತಾನು ಹೋದರೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಹೇಱು ಕಳಿಸಿದರೆ ಮೊಸರು ಕೊಟ್ಟಾರೇ? — ತಾನು ಹೋದರೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಮೊಸರಿಗೆ ಚೀಟು. — ತಾನೂ ಕುಡಿಯ, ಕುಡಿಯುವವನಿಗೂ ಬಿಡ. — ತಾನೊನ್ದೆಣಿಸಿದರೆ ದೈವವೊನ್ದೆಣಿಸಿತು (Prvs.). see Prv. s. ತಾಱುಮಾಱು, where ತಾನೆ refers to ಯಾರು.

ತಾನು tānu. a web or piece of cloth (My.; Mhr., H. ಥಾನ).

ತಾನ್ತ tānta. 1. wearied, fatigued, distressed; languid; faded, withered. see ನಿ-.

ತಾನ್ತ ta-anta. 2. a term with final ತ (Śmd. 314).

ತಾನ್ತ್ರಿಕ tāntrika. (fr. ತನ್ತ್ರ). *a man versed in any science or system*, a scholar; a philosopher. 2, relating to the tantras; a follower of the doctrine taught or contained in the tantras (Si. 142). see Nr. s. ಬಲ್ಲವ.

ತಾನ್ದುರಿಸು tāndurisu. to grieve, etc. see ತನ್ದೂರಿಸು.

ತಾನ್ದೂಳಿಸು tāndūḷisu. = ತಾನ್ದೂರಿಸು, q. v.

***ತಾಪ tāpa.** attacking, falling upon. ಅವಿಶ್ರುತ ಶೌರ್ಯವಿದೆನಿಸಿ ತಾಪ ಚಿತ್ರನನ್ತಾ ಪ್ರತಿವಿನ್ದ್ಯಂ ... ಬನ್ದಾನ್ತಂ Pb. 12, 62. 2, reaching. ಖಳನುಂ ಕಳ್ಳುಣಿಯುಂ ಘುಳುಮ್ಮನಿಱುಗುಂ ಶ್ವಭ್ರಾನ್ತಮಂ ತಾಪಿನಂ Ap. 5, 81. see ತಾಪಂ under ತಾಗು 1.

ತಾಪ tāpa. heat; burning; torment, pain; *sorrow, affliction, distress.* see Prv. s. ಪಾಪ.

ತಾಪಜ್ವರ tāpa-jvara. a burning fever (My.).

ತಾಪಣೆ tāpaṇe. Tbh. of ಸ್ಥಾಪನ (Śmd. 341. 364; My.).

ತಾಪತ್ರಯ tāpa-traya. the three sorts of affliction incidental to created beings, viz. ādhidaivika, ādhibhautika and ādhyātmika (C.; Bp. 39, 22; Śśv. 1, 75; B. 4, 77). ತಾಪತ್ರಯದವನಿಗೆ ತಾಪೆ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ತಾಪಸ tāpasa. (fr. ತಪಸ್). relating to or performing penance. 2, *an ascetic;* a hermit; a devotee. (J. 2, 44; 20, 1).

ತಾಪಸತರು tāpasa-taru. *the tree Terminalia catappa or putrañjīva Roxburghii* Wall.

ತಾಪಸೇನ್ದ್ರ tāpasa-indra. a great ascetic or devotee (Bp. 32, 13).

ತಾಪಾಳ್. tāpāḷ. -ಳು. a bar, a bolt (My.; T. ತಾಪ್ಪಾಳ್, ತಾವಾಳ್, ತಾಱ್ಪಾಳ್; see ತಾಱ್ 2). — ತಾಪಾಳುಮರ. the cross bar of a door, used in My. (to frighten children) in the saying: ತಾಪಾಳುಮರದ ಮೇಲೆ ಗೋಪಾಳದಾಸಯ್ಯ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ.

ತಾಪಿ tāpi. oppressed by heat; suffering from moral or physical disease. see ಅನು-.

ತಾಪಿಚ್ಛ tāpiccha. *the tree Xanthochymus pictorious* Roxb.

ತಾಪಿಂಜ tāpiñja. = ತಾಪಿಚ್ಛ. (G.).

ತಾಪಿತ tāpita. heated; distressed, pained. see ಸನ್-.

ತಾಪಿಸು tāpisu. 1. to be hot, to burn, to suffer pain (Bp. 19, 50; 45, 36).

ತಾಪಿಸು tāpisu. 2. Tbh. of ಸ್ಥಾಪಿಸು. (My.).

ತಾಪಿಸು tāpisu. 3. to give warning, to admonish (My.; Mhr. ಥಾಪಣೇಂ, to pat and coax in order to persuade).

ತಾಪು tāpu. = ತಾಹೆ. a pimp's house (ತಾಹೆ, ಕುಣ್ಟಣಿವನೆ Śs.; ತಾಹೆ, ಕುಱುಹುದಾಣ Kk. 57; Te. ದಾಪು, to hide; ತಾಪಿ, bringing together; ತಾಪಿ ಚೇ, to pimp; see ತಾಗುಡಿ; T. ತಾಪ್ಪು, the expected moment, the wished-for occasion, immediate proximity; ತಾಪ್ಪುಗೊಳ್ಳು, to wait for an opportunity; to lurk, lie in ambush; M. ತಾಪ್ಪು, opportunity).

ತಾಪೆ tāpe. 1. ತಾಫೆ. a set or company, as of dancing girls and musicians (My.; Br., Mhr., H. ತಾಫಾ).

ತಾಪೆ tāpe. 2. = ತಾಬೆ. (My.).

ತಾಪ್ತಾ tāptā. a kind of silk cloth (My.; Br. ತಾಫ್ತಾ; Mhr., H. ತಾಪತಾ, ತಾಫತಾ).

ತಾಬೂತು tābūtu. a bier, especially that which is carried about in the Moharam by Muhammadans (My.; Mhr., H.).

ತಾಬೆ tābe. = ತಾಪೆ 2. dependance; charge (My., Br., H.).

ತಾಬೆದಾರ tābe-dāra. a dependant or follower (My.).

ತಾಬೇಲು tābēlu. = ತಾಮ್ಬೇಲು. a sea or land turtle (Te. ತಾಬೇಲು, ತಾಮೇಲು; S. Mhr.; My. occasionally).

ತಾಮ್ tām. = ತಮ್ 1-, etc. they, in the reflexive or reciprocal sense, applicable to the three genders. [ತಾಮುಂ ಮನುದುತ್ಸವದಿಂ ಕುಣಿವನ್ತನಿಲಾಹತ ಕೇತನಾಳಿ ಸೊಗಯಿಸು ತಿರ್ಕುಂ Kr. 1, 96]. ತಾಮ್ ಇರ್ದರ್ (Śmd. 262). ತಾಮ್ ಇರಲ್ ಪಟ್ಟರ್ (300). ತಾಮ್ ಅರೆಬರ ಮತದಿನ್ದೆ ಅನ್ತ್ಯವರ್ಣಲೋಪಮನ್ ಆಳ್ವಂ (56). ತಮ್ಮಂ ತಾಮೆ (Abh. P. 15, 16). 2, in an honorific sense, used also in addressing a single person: you, your Honor. ತಾಮ್ ಇರಲ್ ಪಟ್ಟರ್ (Śmd. 299).

ತಾಮರ tāmara. pride, arrogance (ಗರ್ವ Ct. II, 94; *cf.* ತಕ್ಕು 1 ?).

ತಾಮರಸ tāmarasa. = ತಮರಸ. gold, copper; *a lotus* (*cf.* ತಾಮರೆ, etc. and see Hlā. s. ತಾವರೆ). — ತಾಮರಸಬಾನ್ಧವ. the sun (Rām. 3, 6, 54).

ತಾಮರೆ tāmare. = ತಾವರೆ (Śmd. 128). a lotus (Cpr. 1, 10; M.; Tu., T. ತಾಮರೈ; Te. ತಮ್ಮಿ, ತಾಮರೆ; T., M. also ತಾರ್). [— ತಾಮರೆಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. a lotus tank. ಆದಿತ್ಯಂಗಿದಿರಂ ನೀರಂ ಸೂಸುವಾಗಳ್ ಬೆರಲಿನ್ದಮುಚ್ಚಿ ನೀರ್ವೆರಸು ಸೂಸಿ ತಾಮರೆಗೆಱೆಯೊಳುಂಗುರಂ ಬಿದ್ದತ್ತು Vr. 5, 4]. 2, (= ತಾಮ್ರ No. 3), a disease spreading on the body as an orbicular lotus leaf: the ring worm (Te. ತಾಮರೆ, ತಾಮೆರೆ; R.; T. ಪಡುದಾಮರೈ). see ಅನ್ತರದಾಮರೆ.

ತಾಮಲಕಿ tāmalaki. *the tree Flacourtia cataphracta* Roxb. (ಭೂನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ G.).

ತಾಮಸ tāmasa. (fr. ತಮಸ್). of or belonging to darkness; an ignorant, vicious or malignant man, a villain; slothfulness, torpidity, tardiness, slowness (My., not Sk.; ದಡ್ಡಗುಣ G.; J. 6, 52); N. of a Manu; darkness, also as a guṇa (Śśv. 4, 60); an attendant of Śiva. — ತಾಮಸ ಮಾಡು. to be slothful (Bp. 37, 16; My.).

ತಾಮಸಗಾಱ tāmasa-gāṟa. a sloth, a sluggard (My.).

ತಾಮಸಗಾರ್ತಿ tāmasa-gāṟti. a female sloth (My.).

ತಾಮಸಿ tāmasi. *night.*

ತಾಮ್ಬರ tāmbara. = ತಾಮ್ಬ್ರ. copper, etc. (My.; B. 5, 81).

ತಾಮ್ಬಸಿ tāmbasi. the tree Dolichandrone falcata Seem. (Z.; perhaps also ಟಾಮ್ಬಸಿ, ಡಾಮ್ಬಸಿ Z.).

ತಾಮ್ಬಾಣ tāmbāṇa. = ತಾಮ್ಬಾಳ. a metal (copper or brass) dish (My.; Mhr. ತಾಮ್ಹಣ).

ತಾಮ್ಬಾಳ tāmbāḷa. = ತಾಮ್ಬಾಣ. (My., Te.).

ತಾಮ್ಬೂಲ tāmbūla. = ತಮ್ಬುಲ, (ತವಲಾಯ). *betel, the pungent and aromatic leaf of Piper betel;* a roll of the leaf of Piper betel with its ingredients: betelnut, spices and caustic lime, the Pān. 2, *the areca-nut.*

ತಾಮ್ಬೂಲವಲ್ಲಿ tāmbūla-valli. *the climbing plant Piper betel* Lin.

ತಾಮ್ಬೂಲಸಂಗ್ರಹ tāmbūla-saṅgraha. the aggregate of tāmbūla or the place (bag) wherein it is kept. ಬಿತ್ತರದ ತಾಮ್ಬೂಲಸಂಗ್ರಹಂ ಹಡಪಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 265).

ತಾಮ್ಬೂಲಿ tāmbūli. = ತಮ್ಬುಲಿ. *the Piper betel* (ನಾಗಲತೆ Mr. 123). 2, the Pān-bearer, a servant who prepares and furnishes the betel with its ingredients. 3, a seller of betel.

ತಾಮ್ಬೂಲಿಕ tāmbūlika. = ತಮ್ಬುಲಿಗ, ತಾಮ್ಬೂಲಿಗ. a seller of betel. 2, = ತಾಮ್ಬೂಲಿ No. 2 (Cpr. 2, 21 va.; 8, 83 va.).

ತಾಮ್ಬೂಲಿಗ tāmbūliga. Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲಿಕ. (C. Bp. 47, 41).

ತಾಮ್ಬೇಲು tāmbēlu. = ತಾಬೇಲು. a turtle. (My. occasionally).

ತಾಮ್ಬ್ರ tāmbra. = ತಾಮ್ಬರ. Tbh. of ತಾಮ್ರ. (ತಾಮ್ರ, ಶುಲ್ವ, etc. Nr.; ಶಿಖಿ, ತಾಮ್ರ Nn. 4; My.). see ಪಱೆದಾಮ್ಬ್ರ.

ತಾಮ್ರ tāmra. = ತಾಮ್ಬ್ರ, etc. *copper.* 2, *of a coppery red colour.* (*cf.* ಚಮ್ಬು, ಚೆಮ್ಬು). 3, a kind of leprosy with large red spots (*cf.* ತಾಮರೆ No. 2).

ತಾಮ್ರಕ tāmraka. *copper.* (*cf.* ತಮ್ಬಿಗೆ, etc.; Sk. ತಾಮ್ರಿಕ, made of copper).

ತಾಮ್ರಕರ್ಣಿ tāmra-karṇi. *the female of the elephant Añjana* (Mr. 59).

ತಾಮ್ರಕುಟ್ಟಕ tāmra-kuṭṭaka. = ಚೆಮ್ಬುಕುಟಿಗ. *a brazier or coppersmith.*

ತಾಮ್ರಕೇತು tāmra-kētu. N. of a king (J. 25, 12).

ತಾಮ್ರಚೂಡ tāmra-cūḍa. red-crested: *a cock* (ಕುಕ್ಕುಟ, ಕೋೞಿ Mr. 171).

ತಾಮ್ರತುಣ್ಡ tāmra-tuṇḍa. a parrot (Cpr. 7, 88).

ತಾಮ್ರಧ್ವಜ tāmra-dhvāja. = ತಾಮ್ರಕೇತು. (J. 25 sum.).

ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ tāmra-parṇi. N. of a river rising in Malaya, celebrated for its pearls (Kāvy. V, 40). 2, N. of a town in Ceylon, and of Ceylon itself.

ತಾಮ್ರಭಸ್ಮ tāmra-bhasma. oxide of copper (My.).

ತಾಮ್ರಮರ್ದನ tāmra-mardana. = ತಾಮ್ರಕುಟ್ಟಕ. (Rām. 5, 8, 50).

ತಾಮ್ರಮುಖಿ tāmra-mukhi. a copper-faced, fair-complexioned person, a European (My.).

ತಾಮ್ರಾಕ್ಷ tāmra-akṣa. red-eyed; a crow; the cuckoo. (R.).

ತಾಮ್ರಾಧರೆ tāmra-adhare. a woman with red lips (J. 18 sum.).

ತಾಯ್ tāy. = ತಾಯಿ, ತಾಯೆ. mother (Bp. 48, 19; 57, 70; T., M.; Te. ತಲಿ, ತಲ್ಲಿ). [ಐಯ್ವರ ಬಾಲಕ್ರಿಯೆಯುಂ ಮುಯ್ವಂ ನೋಡಿಸಿತು ತಾಯುಮಂ ತನ್ದೆಯುಮಂ Pb. 2, 11; Ap. 3, 55; Vr. 29, 18]. plural ತಾಯ್ಗಳ್ (Śmd. 124), ತಾಯ್ವಿರ್ (120), ತಾಯ್ಗಳು (Bp. 40, 54), ತಾಯಾರು (R.; T. ತಾಯರ್). ತಾಯ್ ಒರ್ವಳ್, ತನ್ದೆ ಬೇಱೆ (Śmd. 84). ಎಮ್ಮ ತಾಯ್ಗಳ್ (125). ಕೞು ತಾಯ ಬೞಿಯನ್ ಉೞಿಯದ ತೆಱದಿನ್ದಂ (194). ತಾಯ್ ಹರಸಿದಳು ನನ್ದನನ (Bh. 1, 10, 26). ಸ್ವಪಕ್ಷವು ತಾಯ ದೆಸೆಯವರು (1, 8, 17). ಕೆಡಿಸಿದೆ ತಾಯ ಜವ್ವನವ (1, 8, 57). ತಾಯುಂ ಕರೆ ಕರೆದು, ಬಾಯುಂ ಬಿಟ್ಟು ಅೞಲ್ದು (Rśv. 13, 95 va.). ತಾಯ್ಯ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನು (ಮಾತುಲ Nr.). ತಾಯನ್ತೆ ಕೞು, ನಾಯನ್ತೆ ಬಾಲ. — ತಾಯನ್ತೆ ಮಕ್ಕಳು, ನೂಲನ್ತೆ ಶಾಲೆ (Prvs.). ಪಡದ ತಾಯನ್ತೆ ಅಲಂಕಾರಭನ್ದಮನ್ ಈವುದು (Mr. 6). ತಾಯ ತನ್ದೆ (ಮಾತಾಮಹ 314). see ತನ್ದೆ ತಾಯ್ಗಳ್. — ತಾಯ್ is also a term of respectful mention and of endearment (Bp. 14, 2; 45, 8. 9). — ತಾಯ್ತನ್ದೆಗಳ್. mother and father, parents (Bp. 3, 31). — ತಾಯ್ತನ್ದೆಯರ್. = ತಾಯ್ತನ್ದೆಗಳ್. (Bp. 46, 36). — ತಾಯ್ಮಳಲು. mother-sand: the sand at the bottom (of a river, Rām. 4, 3, 9). — ತಾಯ್ಮಳಲುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to show the sand at the bottom (Bp. 32, 36; 50, 67; *cf.* ಅಡಿಮಳಲ್). — ತಾಯ್ಮನೆ. -ಮನೆ. a mother's house: a place of refuge or shelter, a home (ಹಕ್ಕೆ, ಇಕ್ಕೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Abh. P. 3, 154). — ತಾಯ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. a parent female elephant (Cpr. 5, 64; Rśv. 5, 40). — ತಾಯ್ವಾಡು. -ಬೀಡು. = ತಾಯ್ಮನೆ. ಸತ್ಕವಿಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಯ್ದೆ ತಾಯ್ವಾಡು (Nn. 168). — ತಾಯ್ವೆಡೆಗೂಡು. (-ಎಡೆ-ಕೂಡು?). to join to or deliver to the mother-place or place of origin (Abh. P. 11, 127).

ತಾಯತ tāyata. = ತಾಯಿತಿ. (S. Mhr.).

ತಾಯಿ tāyi. = ತಾಯ್. (ಅಮ್ಬೆ, ಸವಿತ್ರಿ, ಜನನಿ, ಮಾತೆ Hla.; ಜನಯಿತ್ರಿ, ಪ್ರಸು, ಮಾತೆ, ಜನನಿ Si. 190; C.; Mhr. ತಾಈ). ದೈತ್ಯರ ತಾಯಿ ದಿತಿ, ದೇವರ್ಕಳ ತಾಯಿ ಅದಿತಿ (Hlā.). ವೀರರನ್ನು ಪೆತ್ತ ತಾಯಿ (ವೀರಮಾತೆ Si. 187). ತಾಯಿಗಿನ್ತಾ ಬನ್ಧುವಿಲ್ಲ, ಉಪ್ಪಿಗಿನ್ತಾ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ. — ತಾಯಿಗಿನ್ತ ಹಿತವನ್ತರಿಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ. — ತಾಯಿಯಿದ್ದರೆ ತವರು ಮನೆ, ನೀರಿದ್ದರೆ ಕೆಱೆ ಬಾವಿ. — ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ತವರು, ಕಾಟಕರಿದ್ದ ಅಡವಿ. — ತಾಯಿ ಒನ್ದಾದರೂ ಬಾಯಿ ಬೇಱೆ. — ತಾಯಿ ಕಲಿಸಿದ ಊಟ, ತನ್ದೆ ಕಲಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿ. — ತಾಯಿ ಮಾಡಿದ ಹೊಟ್ಟೆ, ಊರು ಮಾಡಿದ ಕೊಳಗ. — ತಾಯಿಯ ಹತ್ತರ ತರ್ಕವಲ್ಲ, ಗುರುವಿನ ಹತ್ತರ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ. — ತಾಯಿಗೆ ಕಣ್ಡರೆ ತಲೆನೋವು (used of unkind children). — ತಾಯಿಗೆ ಕುಲವಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟೆ, ಮಗಳಿಗೆ ಕುಲ. — ತಾಯಿಗೆ ಸೇರದ್ದು ನಾಯಿಗೂ ಸೇರದು.

— ತಾಯಿ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಬಾಯಿ ಬೇಕು. — ತಾಯಿ ಮಾರಿಯಾದರೆ ತರಳನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಾನು? — ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಾನ (*i. e.* ತಾಯಿಯನ್ನು) ತಿಮ್ಬುವವಳು ಅತ್ತೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ತಾಯಿಾನ ನೋಡಿ ಮಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೋ! ಹಾಲನ್ನು ನೋಡಿ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೋ! (Prvs.). see Bp. 13, 8; 15, 3. 4; 47, 25; 60, 30. 36; 61, 34; ಮಲ-, ಮಲದಾಯಿ; Prvs. s. ಪಕ್ಷಿ, ಮಗುವು. — ತಾಯಿ ತನ್ದೆ. mother and father (My.; B. 4, 199). — ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ್. -ಳು. = ತಾಯ್ತನ್ದೆಗಳ್. (My.; Bp. 46, 67; B. 1, 12. 14). — ತಾಯಿ ತನ್ದೆಯರ್. = ತಾಯ್ತನ್ದೆಯರ್. (Bp. 32, 42). — ತಾಯಿಚಿಕ್ಕೆ. a primer of the coffee tree (My.). — ತಾಯಿವಾವಿ. relationship by a mother's side (My.).

ತಾಯಿತಿ tāyiti. = ತಾತಿ 1, ತಾಯತ. a small box or tube worn round the neck or arm, also tied to the waist-band, containing an amulet and occasionally small gold coins (C.; Te. ತಾಯಿತು, ತಾಯೆತ; T. ತಾಯಿತ್ತು; Mhr., H. ತಾಈತ).

ತಾಯೆ tāye. = ತಾಯ್, etc. mother. (Mr. 309, o. r. ತಾಯಿ).

ತಾರ್- tār. the base for the negative of ತರ್ (Śmd. 281. 282). ತಾರಂ (283). ತಾರೆನೇ (Bp. 14, 14). ಕುಱಿಯಂ ತಾರದೊಡೆ (28, 23). ಕುಶಬ್ದಮಂ ತಾರದೆ (Mr. 2). see Bp. 59, 16; 60, 15. 2, occasionally this base occurs also in the affirmative (Śmd. 283), especially the imperative singular. ನಡೆ ತಾರೆ (*i. e.* ತರೆ, ತರುವಾಗ, Bp. 12, 43). ತಾರಮ್ಮ! (Bp. 30, 10; My.). ತಾರ, ನಮ್ಮಪ್ಪಾ! (B. 3, 60). ತಾರೋ! (My.). ತಾರೇ, ಬಡ್ಡಿ, ನೀರಾ! ಎನ್ದರೆ ತರುವೆನು, ನಿಲ್ಲೊ, ತಿರುಕಮುಱುವ! (Prv.).

ತಾರ tāra. 1. a copper coin of 2 kāsu or cash [ಹಣವ ಕೊಟ್ಟು ಹಾದರವನಾಡುವುದಱನ್ದ ತಾರವ ಕೊಟ್ಟು ಸೂಳೆಗೈಯಬಾರದೆ? Cv. 369]; (Bp. 23, 34; My.; Tu.; M.: $\frac{1}{2}$ a pice or $\frac{1}{3}$ fanam; *cf.* Mhr., H. ಚಾರ, four?). ತಾರಕ್ಕೆ ಮೂಱು ಸೇರು ಉಪ್ಪಾದರೂ ತರುವದಕ್ಕೆ ಗತಿ ಬೇಡವೋ? — ತಾರಕ್ಕೊನ್ದು ಸೀರೆಯಾದರೂ ನಾಯಿಾ ತಿಕ ಬತ್ತಲೆ (Prvs.). see Prv. s. ನಾರಿ 1.

ತಾರ tāra. 2. = ತಾರೆ. crossing, passing over; floating, swimming; descending. see ಅವ-. 2, *high, as a note in music, soprano; loud, shrill; a high tone or note in music* (ಸಂಗೀತಕ, ಸಂಗೀತಕನ ಸ್ವರಭೇದ Nn. 40, o. rs. ಸಂಗೀತದ ಸ್ವರಭೇದ, ರಾಗಭೇದ). 3, a river (ನದಿ, ಹೊೞೆ 40). 4, the ether, the sky (ನಭ, ಅಗಸ 40). 5, a mountain (ನಗ, ಪರ್ವತ 40). 6, wind (ಮರುತ, ವಾಯು 40). 7, clear, white (ಶುಭ್ರ, ಬಿಳಿದು 40); good, excellent. 8, *silver.* 9, a star (ರುಕ್ಷ, ನಕ್ಷತ್ರ 40). 10, the pupil of the eye (ದೃಗುಮಧ್ಯ, ಕಣ್ಣಿನ ಮಧ್ಯ 40). 11, *the clearness or transparency of a pearl; a clear or beautiful pearl* (ಮುಕ್ತಾಫಲ, ಮುತ್ತು 40). 12, N. of a daitya (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 40).

ತಾರ tāra. 3. tare (in trade, Te., H.). — ತಾರತಕ್ಕಡಿ. fraud, deceit (My.). — ತಾರತಕ್ಕಡಿಗ. a deceiver (My.). — ತಾರತಗಡಿ. = ತಾರತಕ್ಕಡಿ. (My.; H.). — ತಾರತಿಗಡಿ. = ತಾರತಗಡಿ. (My.; H.).

ತಾರಕ tāraka. one who causes or enables to pass or go over; one who helps another through a difficulty; a protector; a pilot. see Kāvy. III, 3, B, 54. 2, N. of a daitya (Śmd. 260; Grj. 6, 2. 3. 5; Bp. 18, 22). 3, *a star.*

ತಾರಕಜಿತ್ tāraka-jit. *Skanda.*

ತಾರಕಮಥನ tāraka-mathana. Skanda (ಮುಯ್ಯಾರ್ಮೊಗ Ct. I, 92; II, 52).

ತಾರಕರಾಜ tāraka-rāja. the moon (Bp. 10, 30).

ತಾರಕರಿಪು tāraka-ripu. = ತಾರಕಾರಿ. (Mr. 16).

ತಾರಕಾರಿ tāraka-ari. *Skanda.*

ತಾರಕಾಸುರ tāraka-asura. = ತಾರಕ No. 2. (Grj. 10, 111; Bp. 54, 56).

ತಾರಕಿ tāraki. a star (ತಾರಗೆ Ct. II, 13). 2, one of the lunar mansions (ಚಿತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ Nn. 8). 3, another lunar mansion (ವಿಶಾಖ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 38).

ತಾರಕಿತ tārakita. starry, star-spangled (Cpr. 10, 49).

ತಾರಕೆ tārake. = ತಾರಗೆ. *a star.* 2, *the pupil of the eye.* 3, a meteor.

ತಾರಗೆ tārage. Tbh. of ತಾರಕೆ. a star (ಮಿಾನ್ Ct. I, 46; ತಾರಕಿ II, 13; ಮಿಾನ್, ಅಱುಲ್, ನಕ್ಷತ್ರ Kk. 10*b*; ಮಿಾನ್, ಅಱುಲ್, ತಾರೆ Śm. 16; Cpr. 1, 113; 3, 96); [Pb. 8, 15]. 2, one of the lunar mansions (ಮೃಗ, ನಕ್ಷತ್ರ Nn. 81). 3, another lunar mansion (ಪುಷ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 130). — ತಾರಗೆಯಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. the moon (Śm. 15). — ತಾರಗೆವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the starry path, the sky (ಅಗಸ Śmd. II; Kk. 88).

ತಾರಣ tāraṇa. who or what causes or enables to cross; crossing, reaching the opposite shore; carrying across. 2, the eighteenth year of the cycle of sixty (My.). see ಅವ-, ಪ್ರ-.

ತಾರತಮ್ಯ tāratamya. (fr. ತರ, more, and ತಮ, most). = ತಾರು ತಮ್ಯ. gradation, the state or condition of more or less, high or subordinate rank (ತರತಮಭಾವ, ಮುಖ್ಯತೆ ಅಮುಖ್ಯತೆ Śmd. 172; Cpr. 10, 36; J. 2, 51; My.); discrimination (Mhr.). ತಾರತಮ್ಯ ವಱಯದವ ದೊರೆಯಲ್ಲ, ಮಾತು ಮಿಾಱದವ ಸೇವಕನಲ್ಲ (Prv.).

ತಾರಯ್ಸು tāraysu. = ತಾರವಿಸು. to sing in soprano; to shrill, to utter a loud sound; to exercise or tune the voice before commencing to sing (Bp. 17, 21).

ತಾರಲ್ tāral. a bush (Cpr. 4, 47).

ತಾರವಿಸು tāravisu. = ತಾರಯ್ಸು. (Bp. 12, 44).

ತಾರಸಿ tārasi. work done with bricks and gāre, a terrace (My.; H.).

ತಾರಾಚಲ tārā-acala. N. of a mountain (Cpr. 6, 90).

ತಾರಾಧಿಪ tārā-adhipa. the moon (Mr. 36).

ತಾರಾಪತಿ tārā-pati. = ತಾರಾಧಿಪ. (Grj. 4, 43 va.).

ತಾರಾಬಲ tārā-bala. the influence or aspect of stars (My.).

ತಾರಾಮಣ್ಡಲ tārā-maṇḍala. the starry region, the sphere of the stars, the zodiac. (My.). 2, a large well (My.). 3, a kind of fire-work (My.).

ತಾರಾಶಶಾಂಕ tārā-śaśāṅka. a licentious work, giving an account of the illicit intercourse between the wife of Bṛihaspati and the moon (My.; Te.).

ತಾರಿಕೆ tārike. = ತಾರಕೆ (?). see ಜ್ವಲಿತಾರಿಕೆ.

ತಾರಿಣಿ tāriṇi. Durgā. 2, a kind of goddess with Buddhists. (R.).

ತಾರಿತ tārita. made to cross, conveyed across, saved. see ಪ್ರ-.

ತಾರೀಖು tārīkhu. ತಾರೀಕು. a point of time, a date (C.; Br.; Mhr., H.; B. 3, 87; 4, 5. 217; 5, 179).

ತಾರೀಫು tārīphu. ತಾರೀಪು. praise, applause. 2, ridicule, mock at (My.; Mhr., H. ತಾರೀಪ, ತಾರೀಫ).

ತಾರು tāru. = ತಾಱ್ 2. the bar or bolt of a door. — ತಾರುಗದ. -ಕದ. a double door (My.).

ತಾರುಣ್ಯ tāruṇya. (fr. ತರುಣ). *youth, youthfulness.* ತಾರುಣ್ಯವೇ ರೂಪು, ಕಾರುಣ್ಯವೇ ಗುಣ (Prv.).

ತಾರುಣ್ಯವತಿ tāruṇya-vati. a youthful female (Cpr. 8, 72 va.; Rśv. 11, 84 va.).

ತಾರುತಮ್ಯ tārutamya. = ತಾರತಮ್ಯ (of which it is an incorrect form). (ತರತಮ Ct. II, 114).

ತಾರೆ tāre. ತಾರಾ. = ತಾರ 2. *a star* (ರುಕ್ಷ Mr. 513; ಮಿಾನ್, ಅಱಲ್, ತಾರಗೆ Śm. 16). 2, *the pupil of the eye* (ಕಣ್ಣಾಲಿ 513). 3, a clear or beautiful pearl (ಮುತ್ತು 513). 4, silver (ರೌಪ್ಯ 513). 5, wind (ವಾತ 513). 6, the wife of Bṛihaspati. 7, a female monkey, the wife of Vāli.

ತಾಱ್ tāṟ. 1. ತಾಱು. to become dry, to dry up; to wither, to wane; to become emaciated (ಶೋಷಣ Śmd. Dh.; My.; Te.; Tu. to sink; M. ತಱು, ತಾಱು, to sink, decline, become thin; T. ಚಾಮ್ಬು, to shrink, fade, etc.; *cf.* ತಱಗು). [ಭೀಮನಾದೊರ್ದೆದೀಡಾಡಿದೊಡತ್ತ ಜಾಣ್ಡ ತಟಮಂ ತಾಪನ್ನೆಗಂ ಪಾಱು ತಾಱಿದ ಪೇರಾನೆಯೊಡಲ್ಗಳಭ್ರತಳದೊಳ್ ಸಿಲ್ಕಿರ್ದುರ್ವೋರೊನ್ದು ಮಾಣದೆ ಬೀಱ್ದುರ್ಪುವು Pb. 11, 67; Ap. 9, 89]. ತಾಱಿದ ದನ; ತಾಱಿದ ಮುದುಕ (My.). see Abh. P. 14, 56 va.; Bh. 4, 3, 15.

ತಾಱ್ tāṟ. 2. an omen (ಶಕುನ Śmd. Dh.; Śm. 116; *cf.* ಸಾಱು, ತಾರ 2). ತಾಗಱಳ್ (Śmd. 51).

ತಾಱಡಿ tāṟaḍi. the state of becoming or being dry (Cpr. 5, 15).

ತಾಱಿ tāṟi. = ತಱಿ 7, ತಾಱಿ. a large timber tree, the Beleric myrobalan, Terminalia belerica Roxb. (ಕಲಿ, ಅಕ್ಷ, ವಿಭೀತ; ಈ 3 ಕೂಡಿದಡೆ ತ್ರಿಫಲೆ ಎಮ್ಬುದು Hlā., see s. ತಾಱಿ; ವಿಭೀತಕ, ಅಕ್ಷ Mr. 122, o. r. ತಾಱಿ; ಅಕ್ಷ Nn. 37, o. r. ತಾಱಿ; Tu., Te. ತಾಡಿ, ತಾಣ್ಡ; T. ನಾನ್ರಿ; M. ತಾನ್ನಿ). — ತಾಱಿಯ ಮರ. = ತಾಱಿ. (ಕಲಿದ್ರುಮ, ಭೂತಾವಾಸ, ಕರ್ಷಫಲ, ತುಷ, ಅಕ್ಷ Nr.; ವೃಕ್ಷ, ಸ್ಯನ್ದನ Nn. 110).

ತಾಱಿಗ tāṟiga. a dry, sapless mass (Ch. v. 19; Grj. 1, 30).

ತಾಱು tāṟu. 1. = ತಾರ್–. the state of drying, etc., dryness. (Cpr. 9, 80). — ತಾಱ ಗೋಟಡಿಕೆ. an areca-nut that is dry and hard (not good, My.). — ತಾಱುಗುಣ್ಡೆ. -ಕುಣ್ಡೆ. withered buttocks (Bp. 47, 1).

ತಾಱು tāṟu. 2. = ತಾಳು 2. confusion? (Te. ತಾರು, ತಾಱು, to move about in a busy, officious manner; to run; to lurk or lie in wait, see ತಾಗುಡಿ). —ತಾಱು ತಟ್ಟು. reit. = ತಾಱು ಮಾಱು, (ತಾಳುಂ ತಟ್ಟುಂ). (J. 20, 44). — ತಾಱು ಮಾಱು. reit. disorder, confusion (My.; T., M.). ತಾಱು ಮಾಱು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಯಾರು ತಾನೆ ನಮ್ಬ್ಯಾರು? (Prv.). — ತಾಱುಮ್ಬಱಿ. -o-. a confused manner, disorder. ತಾಱುಮ್ಬಱಿಯಂ, disorderly, out of order; ad libitum (Cpr. 7, 99; 8, 73; see Śmd. s. ಬಾನಲ್).

ತಾಱು tāṟu. 3. a bunch or cluster of arecanuts (My.; T.; Mhr., H. ತಾರ, wire; a piece of catgut; a string of silk, etc.).

ತಾಱು tāṟu. ತಾರು. tar (E.). (T.; My.).

ತಾಱೆ tāṟe. = ತಾಱಿ, q. v. (My.) a large timber tree. ತರತರದಿಂ ಶೋಭಿಸುವ ತಾಱೆಯಿನ್ದ . . . ಕಾನನಂ ಕಣ್ಗೆಸೆದುದು (Rāghc. 17, 54). — ತಾಱೇ ಕಾಯಿ. the tāṟe fruit. ಅಳಲೇ ಕಾಯಿ, ತಾಱೇ ಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಿಗಳು ಎಮ್ಬ ತ್ರಿಫಲಗಳು (Si. 336). — ತಾಱೇ ಗಿಡ. = ತಾಱೆ. (ಕಲಿದ್ರುಮ, ಭೂತಾವಾಸ, etc. Si. 135). — ತಾಱೇ ಮರ. = ತಾಱೇ ಗಿಡ. (ಅಕ್ಷ, ಕಲಿದ್ರುಮ Si. 461). ತಾಱೇ ಮರದ ಕಾಯಾದರೂ ಕರೆದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.).

ತಾರ್– tāṟ. = ತಾಱು 1.— ತಾರ್ಗೂಡು. –ಕೂಡು. to be effected with dryness: to shrink (J. 3, 40). — ತಾರ್ಮುಟ್ಟು. 1. to be touched by or effected with dryness, to dry, to shrink (Grj. 4, 120 va.; 9, 27 va.). — ತಾರ್ಮುಟ್ಟು. 2. touch of dryness, desiccation (Cpr. 5, 19 va.).

ತಾರ್ಕಣೆ tārkaṇe. = ತಾರ್ಕಾಣೆ. (My.). [Tu.].

ತಾರ್ಕಾಣೆ tārkāṇe. personal observation, an argument. (Rām. 4, 1, 8).

ತಾರ್ಕಿಕ tārkika. (fr. ತರ್ಕ). belonging to the science of reasoning or logic; a dialectician, a philosopher, a sophist; a disputant (ವಾದಿ, ಮೇಲಱಿದು ತರ್ಕಿಪಂ Mr. 360). see Bp. 54, 80. 82; 59, 55.

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ tārkṣya. *Garuḍa* (ವೈನತೇಯ, ಗರುಡ Nn. 12). 2, *a horse* (ಉತ್ತಮ ವಾಜಿ, ಒಳ್ಳಿಹ ಕುದುರೆ 12).

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಧ್ವಜ tārkṣya-dhvaja. Viṣṇu. (R.).

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಶೈಲ tārkṣya-śaila. *a sort of collyrium.*

ತಾರ್ಣ tārṇa. (fr. ತೃಣ). made of grass. (Cpr. 5, 64 va.).

ತಾರ್ಯ tārya. to be crossed, passable; to be ferried over; to be conquered (adj.); fare, freight. see ನೌ–.

ತಾಲ tāla. 1. = ತಾಡ No. 2, ತಾಣ 1, ತಾಳ 1. slapping or clapping the hands together or against the opposite arm; clapping or flapping in general. 2, beating time in music; *musical time or measure.* 3, a sort of cymbal. 4, a prosodical metre. 5, *a short span, one measured by the thumb and middle finger.* 6, *a yellow pigment,* or sulphuret of arsenic.

ತಾಲ tāla. 2. = ತಾಡ No. 4, ತಾಳ 2, (ತಾಳಿ 2), ತಾಳೆ 3, ತಾಱ್ 1. *the palmyra tree, Borassus flabelliformis* Lin. (ಕಲ, ಧ್ವಜ ದ್ರುಮ, ಪತ್ರಿ, ತಾಱ್ Mr. 111; see ಭೂ–, ಶ್ರೀ–). 2, the open hand with the fingers extended, the palm. 3, = ತಾಱ್ 2, a bolt, a lock.

ತಾಲಕ tālaka. = ತಾಡಂಕ, ತಾಲಪತ್ರ, q. v. 2, = ತಾಲ 1, No. 6. — ತಾಲಕಭಸ್ಮ. the tāla in a calcined state (My.).

ತಾಲಜಂಘ tāla-jaṅgha. having legs as long as a palm-tree.

ತಾಲಧ್ವಜ tāla-dhvaja. *Balarāma.*

ತಾಲನನ್ದನ tāla-nandana. a grove of palmyras (Śsv. 1, 34).

ತಾಲಪತ್ರ tāla-patra. = ತಾಡಪತ್ರ. a palmyra-leaf; *a hollow cylinder of palm-leaf, gold,* etc., *thrust through the lobe of the ear as an ornament,* etc. (ತಾಲಕ, ಕರ್ಣದ ಓಲೆ Mr. 337). 2, an oblong piece of a palm-leaf (especially of Talipot or ತಾಳಿ, see ಓಲೆ) used to write on.

ತಾಲಪತ್ರಿಕೆ tāla-patrike. = ತಾಲಪತ್ರ. (ತಾಡವಾಲಿ G.).

ತಾಲಪರ್ಣಿ tāla-parṇi. *a kind of vegetable perfume* (= ಮುರಾ).

ತಾಲಪಾತ tāla-pāta. a falling of palmyra trees (Cpr. 5, 51 va.). 2, a stroke of the cymbal called śamyā (5, 51 va.).

ತಾಲಮಧು tāla-madhu. toddy (ತಾಡೀ ಮರದಿಂದ ಆಗುವ ಸರಾಯಿ G.).

ತಾಲಮೂಲಿಕೆ tāla-mūlike. *the plant Curculigo orchioides* Roxb. see ನೆಲದಾಳೆ.

ತಾಲವೃನ್ತ tāla-vṛinta. *a fan* (ಬೀಸಣಿಗೆ, ವ್ಯಜನ Mr. 208; ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ ಆಲವಟ್ಟ Śs; ತಾಡವಾಲೀ ಬೀಸಣಿಕೆ G.).

ತಾಲವೃನ್ತಕ tāla-vṛintaka. *a fan.*

ತಾಲವ್ಯ tālavya. relating to the palate, palatal (Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

ತಾಲವ್ಯಾಕ್ಷರ tālavya-akṣara. a palatal letter (Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

ತಾಲಾಂಕ tāla-aṅka. *Balarāma.*

ತಾಲಿ tāli. = ತಾಳಿ. a small round plate of gold worn at the neck, by females as a marriage-badge answering to the marriage-ring (My.; T., Tu., M.; Te. ತಾಳಿ, ತಾಳಿಬೊಟ್ಟು); that plate used as an ornament (My.). see ಕಾಶಿತಾಲಿ No. 2.

ತಾಲಿ tāli. 1. Tbh. of ಸ್ಥಾಲಿ. a kind of metal vessel (My.; Mhr. ಥಾಳೀ). see ಕಾಶಿತಾಲಿ No. 1.

ತಾಲಿ tāli. 2. = ತಾಟಿ 2, ತಾಡಿ, ತಾಳಿ 2. *the Talipot or fanpalm, Corypha taliera* Roxb. (or Corypha umbraculifera Lin.). 2, a species of the mountain-palm (see ಕಿಱುದಾಟ್ & *cf.* ತಾಳಿ 2). 3, the spirituous juice of the palm, toddy. 4, *the small tree Flacourtia cataphracta* Roxb.

ತಾಲೀಮು tālīmu. instruction, as in gymnastic exercises (Mhr., H.); a gymnasium. (My.; Mhr., H.).

ತಾಲು tālu. *the palate.*

ತಾಲುಕ tāluka. = ತಾಲುಗೆ, ತಾಳಿಗೆ, ತಾಳುಗೆ, ತಾಳ್ಗೆ. the palate (Sk.); the throat (not Sk.). 2, the cheek (ಗಲ್ಲ Śmd. 43 Cm.; see Ct. I, 45 s. ತಾಳ್ಗೆ; is ಗಲ meant?).

ತಾಲುಗೆ tāluge. Tbh. of ತಾಲುಕ (Śmd. 43).

ತಾಲುಜಿಹ್ವ tālu-jihva. a crocodile. 2, the uvula. (R.).

ತಾಲೂಕ tālūka. = ತಾಲೂಕು (ಗಡಿ G.).

ತಾಲೂಕು tālūku. a dependency: a talook, a division of a district (C.; B. 4, 216; Br.; Mhr., H. ತಾಲುಕಾ, ತಾಲುಖಾ).

ತಾವ tāva. = ತಾವು 2. a sheet of paper. (B. 5, 225).

ತಾವಕ tāvaka. (fr. ತವ). thy, thine. (Bp. 54, 80. 82; 59, 55).

ತಾವಕೀನ tāvakīna. thine. (My.).

ತಾವಡ tāvaḍa. a kind of necklace formed of lotus beads hanging as low as the navel, worn by men (J, 16, 24; 28, 9; M.; T. ತಾಪ್ಪಡ; Te. ತಾವಡ, ತಾವಳ, ತಾಳಿ; see ತಟ್ಟು).

***ತಾವಡಿ tāvaḍi.** — ತಾವಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get exhausted, to tire oneself. ಅಱಿಸಿ ಪರಿಪರಿದು ಕರಂ ತಾವಡಿಗೊಳ್ವೀ ಭೀಮನ ಬೇವಸಂ Pb. 7, 46.

ತಾವತ್ tāvat. *so great, so large; so far, so long; so many; such.*

ತಾವರೆ tāvare. = ತಾಮರೆ. a lotus. (Śmd. 128; C.; ಪುಂಡರೀಕ, ವನೇಜಾತ Nn. 18; ರಾಜೀವ, ಕಮಲ 22; ಪುಷ್ಕರ, ಸರಸಿಜ 27; ಕಮಲ 29; ಕುಮುದ, ಅಮ್ಬುಜ 29; ವಿಶೀರ್ಣ, ಸರಸಿಜ 41; ಶತಪತ್ರ, ಅಮ್ಬುರುಹ 49; ವನೇಜ 53; ನಲಿನ 54. 110; ಬಿಸಜ 56; ತಾಮರಸ, ಅರವಿನ್ದ, ಪದ್ಮ, ಪಂಕಜ, etc. Hlā. ಅರವಿನ್ದ Śm. 26). [Pb. 6, 8; Ap. 6, 85]. ತಾವರೆಯ ಕರ್ಣಿಕೆ (ವನಜಾತಕೋಶ Nn. 21; ಅಬ್ಜಕರ್ಣಿಕೆ 52); ತಾವರೆಯ ದಣ್ಟು (ಮೃಣಾಲ 60). see Śmd. 98. 155. 167. 207; Si. 95-97. 136. 158; Cpr. 5, 39 va.; 8, 98; Bp. 49, 30; Bh. 1, 5, 9; Rām. 2, 7, 3; ಅಡಿದಾವರೆ, ಕೆನ್-, ಕೆಮ್ಬು-, ನೆಲ-, ಬಯಲ್-, ಬಿಳಿ-, ಬೆಟ್ಟ-, ಬೆಳ್-, ಮರ-. ತಾವರೆಗೆ ಆಪ್ಪನೇ ವೈರಿ (Prv.). — ತಾವರೆಗಡ್ಡೆ. the bulbous root of a lotus (Bp. 30, 28). — ತಾವರೆಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. Viṣṇu (Śs.; ಉಪೇನ್ದ್ರ Śm. 6). — ತಾವರೆಗನ್ದ. -ಕನ್ದ. Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Ct. II, 3; Kk. 9). — ತಾವರೆಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. the sun (ನೇಸಱ್, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). [— ತಾವರೆಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. = ತಾಮರೆಗೆಱೆ. ಕಿಱುದನ್ತರಂ ಬನ್ದೊನ್ದು ತಾವರೆಗೆಱೆಯ ಮೊದಲೊಳ್ ನಿನ್ದು Pb. 2, 95 va.]. — ತಾವರೆಗೆಳೆಯ. the sun (Śm. 14; Kk. 45; Bh. 8, 26, 5). — ತಾವರೆಗೊಳ. -ಕೊಳ. a pond abounding with the lotus (Cpr. 7, 153; Bh. 2, 13, 27). — ತಾವರೆನೂಲ್. lotus fibres (Śmd. 66. 133). — ತಾವರೆಮಣಿ. a lotus seed, often used as a bead (My.). — ತಾವರೆಯ ಕಣ್ಣ. = ತಾವರೆಗಣ್ಣ. (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 6). — ತಾವರೆಯಣುಗ. -ಅಣುಗ. Brahmā (Śm. 8). — ತಾವರೆಯರಲ್. -ಅರಲ್. a lotus flower (Cpr. 7, 70). [— ತಾವರೆಯೆಸಟ್. -ಎಸಟ್. petal of a lotus. ಪೊಸತಲರ್ದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯೆಸಟ್ಗಳ ನಡುವಿರ್ಪ ಸಿರಿಯುಂ Pb. 1, 40]. — ತಾವರೆವಗೆ. -ಪಗೆ. = ತಾವರೆವಗೆಯ. (V. 4, 114). — ತಾವರೆವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. the enemy of the lotus: the moon (Śm. 16). — ತಾವರೆವಣೆಯ. -ಮಣೆಯ. Brahmā (Śs.). — ತಾವರೆವನೆಯಳ್. -ಮನೆಯಳ್. Lakṣmī (Śm. 6). — ತಾವರೆವಸೆಯ. -ಪಸೆಯ. Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ತಾವರೆವೊಕ್ಕುೞ. -ಪೊಕ್ಕುೞ. Viṣṇu (ಹರಿ Ct. II, 4). — ತಾವರೆಹಕ್ಕಿ. (ಪುಷ್ಕರಾಹ್ವ, ಸಾರಸ Si. 174). — ತಾವರೆಹುವ್ವು. a lotus flower (Si. 96).

ತಾವಿ tāvi. a gold or silver ring occasionally put round the hoof of a horse (ವಳಯ Mr. 274, o. r. in two MSS. ಲೋವಿ).

ತಾವು tāvu. = ತಮ್ 1, etc., ತಾಮ್ q. v. they (reflexive). (C.; Bp. 14, 28). ಭಕ್ತರು ತಾವು ಸರ್ವರು ಸನ್ದಣಿಸಿ ನೋಡಲ್ಕೆ ಕೇಳಲ್ಕೆ (Bp. 36, 22). ತಾವು ಮೂವರು (36, 36). ತಾವಿಬ್ಬರ್ (37, 57). ತಮ್ಮನ್ ಇಬ್ಬರಂ (29, 15). ತಾವುನ್ನು (60, 29). ಫಲವಾಗಿ ಬಲಿಯಲೊಡನೆ ತಾವೆ ಕೆಡುವ ಧಾನ್ಯಂಗಳು (ಓಷಧಿಗಳು Nr.). ಬಹು ಮನ್ದಿ ರೈತರು ತಾವಾಗಿ ಒನ್ದು ಕಡೇ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಊರು (ಗ್ರಾಮ, etc. Si. 113). ಆ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮನ್ದ ತಾನೇ ಆಗಿವೆಯೋ? ಇಲ್ಲ! (B. 2, 24). ಆ ತತ್ತಿಗಳು ಬಿಸಲಿನ ಕಾವಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ದ ತಾವೇ ಒಡೆದು (4, 119). ಮನುಷ್ಯರು ತಾವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಗಡ್ಡಾನ್ತರ ತನ್ದು ಕೊಳ್ಳ ಬಾರದು (4, 59). ಕುದುರೆಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ನಿಲ್ಲುವವು (4, 61). ತಾವು ಮಾಡುವದು ಗನ್ಧರ್ವರು ಮಾಡಿದರು (Prv.). 2, you (honorific). (C.; see B. 2, 48; 3, 67; 4, 50. 52. 53. 64. 66. 127. 156).

ತಾವು tāvu. 1. = ಟಾವು, etc. a place, etc. (My.; T.; J. 17, 4; B. 5, 250). ತಾವಿನಲ್ಲಿ (Śmd. 139. 233. 234. 238. 246. 268 Cm.). ತಾವಿಂಗೆ (250 Cm.). see Prv. s. ನೀರು.

ತಾವು tāvu. 2. = ತಾವ. a sheet of paper (My.; B. 4, 103; Br.; Mhr., H. ತಾವ; T., M. ತಾಳ್).

ತಾಸಾಮಾರು tāsāmāru. = ತಾಸೆ. (My.).

ತಾಸೀಲು tāsīlu. = ತಹಸೀಲು. collection of the revenue. (My.).

ತಾಸೀಲುದಾರ tāsīlu-dāra. = ತಹಸೀಲುದಾರ. head of a tālūk. (My).

ತಾಸು tāsu. an hour (C.; Bp. 2, 11; Br.; Mhr., H. ತಾಸ); a gong (Br.; Mhr., H.); ತಾಸು ಬಡಿ (B. 3, 87), -ಬಾಱಿಸು (3, 88), to strike the hour-gong. ತಾಸಿಗೊನ್ದು ಕೂಸ ಹೆತ್ತರೆ ಈಸೀಸು ಮುತ್ತು. — ತಾಸಿನ ಗೊತ್ತು ದಾಸಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prvs.). — ತಾಸಿನ ಬಟ್ಟಲು. the metal vessel by the sinking of which in water the hour is measured (My.). ತಾಸಿನ ಬಟ್ಟಲು ನೀರು ಕುಡಿದರೆ ತಾಸಿಗೆ (gong) ಕೊಡತೀ ಪೆಟ್ಟು (Prv.). — ತಾಸುಹೊತ್ತು. an hour's time (My.; B. 5, 126).

ತಾಸೆ tāse. = ತಾಸಾಮಾರು. a flat drum that is fastened in front of the belly when beaten (Mhr. ತಾಶಾ). — ತಾಸೇದನ. a man who beats that drum (C.).

ತಾಹಿ tāhi. = ತಾಹೆ, q. v.

ತಾಹೆ tāhe. = ತಾಪು. a pimp's house. (ತಾಪು, ಕುಣ್ಟಣವನೆ Śs.; ತಾಪು, ಕುಱುಹುದಾಣ Kk. 57, o. r. ತಾಹಿ).

ತಾಳ್ tāḷ. = ತಾಳು 1. to hold; to take, to assume, to get, to obtain, to receive; to have or possess; to

undergo, to experience; to suffer patiently or quietly; to be patient; to endure; to wait; to last, to continue unimpaired, to wear well (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; Śm. 113; ಆಳ್ Śmd. 56. 77. 344 Cm.; ಧರಿಸು 70. 105 Cm.; ನಿಲುಕಡೆ Śm. 113; C. as ತಾಳು; Tu., T., Te.; Te. also ಚಾಲು; *cf.* ತಳ್ 1, ತಳೆ 1, ತಾಳ್ದು). 2, to bear with, etc. (ಕ್ಷಮಿಸು G.; C. as ತಾಳು). P. p. ತಾಳ್ದು. [ಬುಧರೊಲವೊಗೆದಿರೆ ಹೃದಯದೊಳೆ ತಾಳ್ದಿ ಮಣಿಹಾರಂ ಬೋಲ್ ಸೊಗಯಿಸುವ ವಚನ ವಿರಚನೆ Kr. 1, 13; Pb. 1, 1; Ap. 1, 5]. ಕರದೊಳ್ ತಾಳ್ದಿರ್ದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿ (ತಳಾಮಳ Nn. 166). see Ch. v. 177; Bp. 24, 67; 37, 24; 43, 26; Rśv. 2, 32; 5, 51. 120; 8, 116; 9, 4; 13, 45; J. 3, 31; 17, 1. 21; 28, 40; 29, 7; ಕೌತುಕನ್ತಾಳ್, ಬೆಳೆದಾಳ್, ಸೀಸಕನ್ತಾಳ್.

ತಾಳ tāḷa. ? (Śmd. 40).

ತಾಳ tāḷa. 1. = ತಾಲ 1, etc. beating time in music, etc. (Ch. ಹೊತ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಮಾಣಂ Mr. 79; —ಗೇಣ್ 324, o. r. ತಾಣ). ರಾಗಂಗಳಲ್ಲಿ ನೂಱೊನ್ದು ತಾಳಮ್ ಅಕ್ಕು (78). ತಾಳ ತಪ್ಪಿದರೆ ಕುಣಿಯೋದು ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. — ತಾಳದಲ್ಲಿ ಜಾಣನಾದರೆ ತಾಳಿಕೆ ಇದ್ದೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 19, 8; 37, 44. 45; ಸಂಗಡದಾಳ; Prvs. s. ಪದ, ಮೇಳ; Mr. s. ಅಯ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ್ಯ. also: N. of a vṛitta (Ch.).

ತಾಳ tāḷa. 2. = ತಾಲ 2. palmyra tree (Śmd. 30; My.; Si. 166). see Sp. s. ಬೇಳಿ. [— ತಾಳತರು. palmyra tree Kr. 3, 194. — ತಾಳಮರ. = ತಾಳತರು. ತಾಳಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒನ್ದು ಹಾಲ ಹರವಿಯಿರ್ದೊಡೆ ಅದ ಹಾಲ ಹರವಿಯೆನ್ನರು ಸುರೆಯ ಹರವಿಯೆಂಬ್ಬರು Bv. 90].

ತಾಳಗಣನೆ tāḷa-gaṇane. the counting of the tāḷa (Ch.).

ತಾಳಗತಿ tāḷa-gati. a mode or variety of beating time in music (Bp. 52, 42).

ತಾಳದ tāḷada. = ತಾಳಿದ, ತಾಳ್ದ, ತಾಳ್ಪ. boiled and seasoned vegetables (My.; T., M. ತಾಳಿದ; see ತಾಳಿಸು).

ತಾಳಧರ tāḷa-dhara. = ತಾಳಧರಿ, ತಾಳಧಾರಿ. a man who has and uses a cymbal; a time-keeper in musical performances (ವಿಶಾಖ, ತಾಳಧಾರಿ Nn. 38; ವಿಶಾಖ Mr. 528, o. r. ತಾಳಧಾರಿ; ಶಬ್ದಜ್ಞ Mr. 378). see s. ಶಬ್ದಜ್ಞ.

ತಾಳಧರಿ tāḷa-dhari. = ತಾಳಧರ. (Bp. 5, 43; 12, 42).

ತಾಳಧಾರಿ tāḷa-dhāri. = ತಾಳಧರ, q. v.

***ತಾಳಧ್ವಜ tāḷa-dhvaja.** one who has on his banner emblem of a tāḷa; Bhīshma.

ತಾಳಮಾನ tāḷa-māna. time-measuring in music; a particular time in music (ರೂಪಕ Mr. 526).

ತಾಳರವ tāḷa-rava. a sound or sounds used in beating time. see ಐತ್ತಡಗಡ್ಡೈಡಣ.

ತಾಳವಟ್ಟ tāḷa-vaṭṭa. a fan (Cpr. 5, 64; *cf.* ಆಲವಟ್ಟ). [ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳ ದೊಣೆಗಳನೆರಡುಂ ದೆಸೆಯೊಳಂ ಬಿಗಿದು ತಾಳವಟ್ಟದ ಬಿಲ್ಲಂ ಕೆನ್ದಳದೊಳಮರೆ ಸೀವಿ ಜೇವೊಡೆದಾಗಳ್ Pb. 12, 135 va. (this word seems to be ಕಾಳವಟ್ಟ Tbh. of ಕಾಲಪೃಷ್ಠ name of Karṇa's bow)].

ತಾಳವಿಭೇದ tāḷa-vibhēda. a particular time in music (ರೂಪಕ Nn. 135).

***ತಾಳಸಮ್ಪುಟ tāḷa-sampuṭa.** speech? ಅವುದು ಹಿರಿದಪ್ಪನಯ್ಯಾ ತಾಳಸಮ್ಪುಟಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಘನವ Cv. 251; Bv. 392.

ತಾಳಿ tāḷi. = ತಾಲಿ. a small round plate of gold tied to the bride's neck as a marriage badge (My.; Si. 218). see ಅಯದಾಳಿ, ಗಿಳಿದಾಳಿ, ಗುಳದಾಳಿ. — ತಾಳಿಬೊಟ್ಟು. a small kind of tāḷi (My.). — ತಾಳಿಸರ. a necklace composed of tāḷis, worn by women (My.). [Tu.].

ತಾಳಿ tāḷi. 1. = ತಾಳೆ 1. a pile of dried cakes of cowdung (My.; T.; Mhr. ಥಾಳ; see ಪ್ರೇತದಾಳಿ). ಕುಳ್ಳುತಾಳೀ ಮೇಲೆ ಬೇಯಿಸಿದನ್ನ ಅನ್ನ (ಉಕ್ಕು G.).

ತಾಳಿ tāḷi. 2. = ತಾಲಿ 2, etc. the palmyra tree, Borassus flabelliformis Lin. (T.; M.: Corypha umbraculifera). see ಶ್ರೀ–; ದೇವದಾಳಿ. — ತಾಳೀ ತರು (Rśv. 2, 36). — ತಾಳೀ ಫಲ (Rśv. 6, 20). — ತಾಳೀ ಮರ. = ತಾಳಿ. (St. & Pl.; My.).

ತಾಳಿಕೆ tāḷike. undergoing, suffering (Bh. 1, 8, 34); patience; patient endurance; perseverance (J. 22, 12; My.; B. 5, 296; Te. ತಾಲಿಕೆ, ತಾಳಿಕೆ). ತಾಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೆ ಕಾಟು ಸಿಕ್ಕುವದು (Prv.). see Prv. s. ತಾಳ 1.

ತಾಳಿಗೆ tāḷige. (Śmd. 40). Tbh. of ತಾಲುಕ. the palate (see ಕಿಟ್ಟಾಳಿಗೆ). 2, the throat (Bh. 1, 8, 34; 1, 10, 38; 3, 23, 11).

ತಾಳಿದ tāḷida. = ತಾಳದ, etc. boiled and seasoned vegetables. (My.),

ತಾಳಿಮೆ tāḷime. = ತಾಳುಮೆ, ತಾಳ್ಮೆ. patient endurance; patience; forbearance; perseverance (My.).

ತಾಳಿಸಪತ್ರೆ tāḷisa-patre. = ಚಾಳಿಸಪತ್ರೆ, ತಾಳೀಸಪತ್ರೆ, ತಾಳೇಸಪತ್ರೆ. a kind of plant. (St. & Pl.; Mhr. ತಾಲೀಸಪತ್ರ, the name of a drug).

ತಾಳಿಸು tāḷisu. to season food (My.; Te. ತಾಲಿಂಚು; T., M. ತಾಳಿ). [ಕಾಯ್ದು ಕಾವಲಿಗಳೊಳ್ ಪೆರ್ಮರನಾಗೆ ತಾಳಿಸುವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. ತಾಳಿಸಿದ ಅಡಗು (ಭರೂಟಕ Hlā.). ತುಪ್ಪ ಹಾಲ್ ಎರಡಱಿ ತಾಳಿಸಿದ ಹೊಯಿಗಲವು (ಕ್ಷೀರಸ q. v., Mr. 216). ಕಣ್ಣವಂ ತಾಳಿಸೆ ಚರೂಟವೆನಿಸಿಕ್ಕು (217). ತುಪ್ಪದಲಿ ತಾಳಿಸಿದವೆಲ್ಲ ಭಕ್ಷ್ಯವೆನಿಕ್ಕು (216). ಭವ್ಯಕಲ್ಪದ್ರುಮಫಲಂಗಳನ್ ಅನ್ವಯಾನ್ಯುತದಿನ್ದೆ ತಾಳಿಸಿ (Bp. 8, 38). 2, to temper, to sharpen, as weapons (Bh. 6, 4, 141).

ತಾಳೀಸಪತ್ರೆ tāḷīsa-patre. = ತಾಳಿಸಪತ್ರೆ, etc. (My.).

ತಾಳು tāḷu. 1. = ತಾಳ್. to hold, etc. (C.). P. p. ತಾಳಿ. ತಾಳಲಾಱದ ವಿರಹ ತಿಣಿಕಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ತಾಳಿದವ ಬಾಳ್ಯಾನು (Prvs.). see Bp. 26, 41; Rśv. 13, 9; J. 2, 4; 29, 24; Dp. 172, 2; B. 3, 58; 4, 23. 120. 163. 182; 5, 22.

ತಾಳು tāḷu. 2. = ತಾಱು 2. confusion, etc.— ತಾಳುಂ ತಟ್ಟುಂ. in confusion or disorder. — ತಾಳುಂ ತಟ್ಟುಂಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall to the ground in a confused manner (Abh. P. 11, 119). — ತಾಳುಂ ತಟ್ಟುವ್ಮೊಯ್. -ಪೊಯ್. to beat indiscriminately or ad libitum (Abh. P. 13, 54 va.; 13, 64).

ತಾಳುಗೆ tāḷuge. Tbh. of ತಾಲುಕ. the palate (ತಾಲು, ಕಾಕುದ Nr., Hlā., Mr. 318); [Pb. 10, 70 va.; Ap. 22, 79]. 2, the throat (Grj. 9, 27 va.).

ತಾಳುಮೆ tāḷume. = ತಾಳಿಮೆ, etc. patience, etc. (My.).

ತಾಳುವಿಕೆ tāḷuvike. patient endurance, etc. (ತಾಳಿಮೆ, ಸ್ಥಾಯಿ G.; My.).

ತಾಳೆ tāḷe. 1. = ತಾಳಿ 1. (B. 5, 50).

ತಾಳೆ tāḷe. 2. tallying, agreement, as of accounts, etc., correspondence, relation of different statements, stories, etc. (Mhr. ತಾಳ, ತಾಳಾ). — ತಾಳೆ ನೋಡು. to compare together (My.). — ತಾಳೆ ಬೀಳು. to agree with (My.). — ತಾಳೆ ಹಾಕು. = ತಾಳೆ ನೋಡು. (My.).

ತಾಳೆ tāḷe. 3. = ತಾಲ 2, etc. the palmyra tree, Borassus flabelliformis Lin. see ಶ್ರೀ–, ಹೆಣ್ಣು–. — ತಾಳೆಬೆಲ್ಲ. = ತಾಟಿಬೆಲ್ಲ. (My.).

— ತಾಳೆಮರ. = ತಾಳೆ. (ತೃಣರಾಜ, ತಾಲ Si.; My.; B. 3, 47). ತಾಳೆ ಮರ ಉದ್ದವಾದರೆ ಕೋಟಿಗೆ ಬನ್ದದ್ದೇನು? — ತಾಳೆಮರ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ತಾಟಿಹೂವಿಗೆ ಸರಿಯಾದೀತೇ? (Prvs.). — ತಾಳೆಯೋಲೆ. ತಾಳೆವೋಲೆ. -ಓಲೆ. = ತಾಳೆವಾಲೆ, ತಾಡವಾಲೆ, (ತಾಲಪತ್ರ). a hollow cylinder of palm-leaf, gold, etc. thrust through the lobe of the ear as an ornament, especially by women whose husbands are alive (My.). — ತಾಳೆವಾಲೆ. = ತಾಡವಾಲೆ, ತಾಳೆಯೋಲೆ. (My.). — ತಾಳೆವಾಲೇ ಮರ. = ತಾಡ-. the palmyra tree (Si. 166). — ತಾಳೆಹಣ್ಣು. a ripe palmyra-fruit. ತಾಳೆಹಣ್ಣು ತಾನೇ ಬಿದ್ದರೂ ಬಾಟದ ಮುಟವನಗೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿತು (Prv.). — ತಾಳೆಹೆಣ್ಡ. palmyra-toddy (My.).

ತಾಳೇಸಪತ್ರೆ **tāḷēsa-patre.** = ತಾಳಿಸಪತ್ರೆ, etc. a kind of plant. (My.).

ತಾಳ್ಗೆ **tāḷge.** Tbh. of ತಾಲುಕ. the palate, etc. (ಗಲ್ಲ Ct. I, 45).

ತಾಳ್ದ **tāḷda.** = ತಾಳದ, etc. seasoned vegetables. (My.).

ತಾಳ್ದು **tāḷdu.** = ತಾಳ್ 1, q. v. to hold, etc. (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; ಧರಿಸು Śmd. 58 Cm.). ಇನಿತತಿಶಯಂ ತಾಳ್ದುದು ಈ ಕನ್ನೆಯ ನ್ದಂ (66. 128). ತಾಳ್ದಿದ ಮಣಿದೊಡವಿನ ಕೆಮ್ಬೆಳಗು ಒದವಿರೆ (Rśv. 12, 42). see Cpr. 1, 137; 2, 4. 35. 50. 72; 3, 9. 60; 8, 92.

ತಾಳ್ಮೆ **tāḷme.** = ತಾಳಿಮೆ, etc. patience, etc. [Tu.]. (My.; B. 2, 20; ಶಾನ್ತಗುಣ, ಶಾನ್ತಿ, ಸಹನ, ಕ್ಷಮೆ, ಸುಧಾರಿಕೆ G.). ತಾಳ್ಮೆ ಇದ್ದ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಬೀಟು ಬಿದ್ದರೆ ಬಾಟ್ಯಾನು (Prv.).

ತಾಳ್ಳು **tāḷḷu.** = ತಾಳದ, etc. seasoned vegetables. (My.).

ತಾಟ್ **tāḷ.** (ತಾಟು). 1. *considered* to be Tbh. of ತಾಲ (ತಾಳ Śmd. 30). the palmyra tree, Borassus flabelliformis Lin. (ವೃಕ್ಷಭೇದ Śmd. Dh.; ಒನ್ದು ಮರ Śmd. I; ತರು Śm. 113; ಕಲ, ಧ್ವಜದ್ರುಮ, ಪತ್ರಿ Mr. 111; Te. ತಾಡು). [ನೂರ್ವರುಂ ಪೊನ್ನತಾಟ್ಗಳ್ ಸೂಟಿಸೊಳ್ ಬೀಟ್ವನ್ತೆ ಬಿಟ್ಟರ್ Pb. 11, 95]. see ಕದ್ದಾಟು, ಕಿಟುದಾಟ್, ನೆಲ-. [— ತಾಟಪಣ್. fruit of the palmyra tree. ಚೆನ್ನರ ಸನ್ದ ಚೆನ್ನಪೊಂಗರ ತಲೆ ತಾಟಪಣ್ ಕೆದಱುದನ್ತೆ ನಿರನ್ತರಮಾಜಿ ರಂಗದೊಳ್ ಪರೆದಿರೆ Pb. 8, 106]. — ತಾಟ ಮರ. = ತಾಟ್. (ತೃಣರಾಜ, ತಾಲ Nr.). — ತಾಟುದ್ದ. -ಉದ್ದ. the height of a palmyra tree. ತಾಟುದ್ದಪ್ಪರಂ, as high as a palmyra (Abh. P. 13, 64). — ತಾಟೇಟು ಉದ್ದ. -ಏಟು ಉದ್ದ. the height of seven palmyra trees (Rām. 6, 30, 8). [— ತಾಟ್ಮರ. = ತಾಟಮರ. ನೀಟ್ದ ತಾಟ್ಮರದವೊಲಪ್ಪೊಡಲ್ Pb. 12, 7].

ತಾಟ್ **tāḷ.** (ತಾಟು). 2. = ತಾರು, ತಾಲ 2, No. 3. the bar or bolt of a door (ಅಗುಟು Śmd. I; Śm. 113; T., M. ತಾಟ್, ತಾಳ್; M. also ತಾವು, ತಾಕ್ಕೋಟ, ತಟುದು; *cf.* ತಟ್ಟಿ; ತಾಪಾಳ್). see ಕೆಯ್ತಾಟು.

ತಾಟ್ **tāḷ.** 3. = ತಾಟು 1. the stem or stalk of corn, flowers, etc. (ಸೂರಣದ ದಣ್ಟು Śmd. I; T., M. ತಾಳ್).

ತಾಟ್ **tāḷ.** 4. = ತಾಟ, ತಾಟು 2. being low; sinking; sloping, inclining (Tu. ತಾರ್ to sink, to deepen; T. ತಾಟ್, low, deep; T., M. ತಾಟ್, ತಾಟು, to be low, etc.; to slope, incline; M. ತಾಟ್ವು, sinking; see ತಟ್ಗು, ತಾಗು 4). 2, the bottom (ಬುಡ Śm. 113, o. r. ಬುಡು; M. ತಾಟ್ವು). — ತಾಟ್ವರಿ. the bottom of a tree or of a hill (My.; M. ತಾಟ್ವರೆ, declivity; a valley). — ತಾಟ್ವಾರ. a slope; a sloping front of a house, a veranda lower than the house (T., M.; Te. ತಾವಾರ, ತಾರ್ವಾರ, ತಾರ್ವಾಳ; R.).

ತಾಟ **tāḷa.** = ತಾಟ್ 4. the bottom of a carriage (ಘಟ Mr. 285). — ತಾಟವಾರ. = ತಾಟ್ವಾರ. (Si. 106). 2, (ರಥ್ಯೆ, ಪ್ರತೋಲಿ, ವಿಶಿಖೆ, etc. Si. 106, sic !).

ತಾಟು **tāḷu.** 1. = ತಾಟ್ 3. a corn-stalk the ears of which are deprived of grain. ತಾಟು ಬಡಿದರೆ ಕಾಟು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.). — ತಾಟುಕುಪ್ಪೆ. a pile of such corn-stalks (My.).

ತಾಟು **tāḷu.** 2. = ತಾಟ್ 4. the bottom (My.). ಕೊನೇ ಮೇಲೆ ನಿನ್ತು ತಾಟು ಕಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತಾಟೆ **tāḷe.** the fragrant screw-pine, Pandanus odoratissimus Lin. (My.; T.). see ಕತ್ತಾಟೆ, ಕದ್ದಾಟೆ. — ತಾಟೆ ಹೂವು. (ಕೇದಿಗೆ) the pandanus flower (Si. 166). — ತಾಟೆಹೂ. = ತಾಟೆಹೂವು. ತಾಳೆಮರ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ತಾಟೆಹೂವಿಗೆ ಸರಿಯಾದೀತೇ? — ತಾಟೆಹೂ ಶಿವನಿಗೆ ಆಗದು, ಸಮ್ಪಿಗೆಹೂ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಕೆ ಆಗದು (Prvs.). see Prv. s. ತುಟುಬು 2.

-ತಿ **ti.** an affix for the formation of female nouns, *e. g.* ಪೊಲತಿ, ನರತಿ, ಎಡತಿ (Śmd. 244; *cf.* -ಇತಿ), ಚಲುವತಿ.

ತಿ **ti.** a Tbh. of ತ್ರಿ. three. (Śmd. 377; Mhr.).

ತಿಕ **tika.** = ತಿಗ. Tbh. of ತ್ರಿಕ. the anus. (ಮೇಟುಲೆ, ಜಘನ Nn. 118; ಗುದ, ಅಪಾನ, ಪಾಯು Si. 208). ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಬಡಗಿ ಮಕ್ಕಳ ತಿಕಾ ಕೆತ್ತಿದ. — ತಿಕ ಮುಚ್ಚು ಒನ್ದೇ ತಿಪ್ಪಾಭಟ್ಟರಿಗೆ (Prvs.). see Prv. s. ಶೂಲ.

ತಿಕಡಿ **ti-kaḍi.** = ತಿಕ್ಕಡಿ, ತಿಗಟಿ. a triangle, a mason's level (My.; Mhr. ತಿಕಟೀ); a cross (My. Rom. Catholics); a cross-stick instrument used in spinning thread and ropes (My.).

ತಿಕ್ಕ **tikka.** Tbh. of ತೀಕ್ಷ್ಣ (Śmd. 346. 456). hot, pungent, harsh, etc.

ತಿಕ್ಕಡಿ **tikkaḍi.** = ತಿಕಡಿ. (My.; Br.).

ತಿಕ್ಕಲು **tikkalu.** 1. the state of being confused or deranged in the mind (My.); [Tu. ತಿಕ್ಕ್ to be entangled]; (Te. ತಿಕ್ಕ, madness; T. ತಿಯಕ್ಕ, perturbation, confusion in the mind, etc.; M. ತಿರಕ್ಕು, thronging, pressing; precipitation, confusion; T. ತಿಯರಡಿ, ತಿಗರಡಿ = ತಿಯಕ್ಕ; ತಿಯಂಗು, to grow dejected, be perplexed or confounded = ಕಲಂಗು; ತಿಗ್ಗ, to vacillate, stagger, be at stand not knowing which way to go, be astonished or confused, be dismayed or fear; *cf.* ಸಿಕ್ಕು, ದಿಗಲು). — ತಿಕ್ಕಲಾಟ. -ಆಟ. confused behaviour (My.).

ತಿಕ್ಕಲು **tikkalu.** 2. stuttering (My.; T., M. ತಿಕ್ಕು, to stutter; T. ತೆತ್ತು, to stammer; M. ತಿಕ್ಕು, straining, pressure, throng, *cf.* ತಿಣುಕು; stuttering). — ತಿಕ್ಕಲು ತಿಕ್ಕಲಾಗಿ ಮಾತಾಡು. to stutter (My.).

ತಿಕ್ಕಿಸು **tikkisu.** to cause to rub, etc. (My.; B. 3, 64).

ತಿಕ್ಕು **tikku.** to rub, to scour (ಉಜ್ಜು, ಮರ್ದಿಸು G.; My.; B. 1, 15. 22; 3, 20; 4, 60. 158; 5, 294; M. ತಿಟ್ಕು, ತಿರಕ್ಕು, ತಿಕ್ಕು, to press, throng, treat harshly; *cf.* ತಿಗಡು 2, ತಿಗುರು 1, ತೀಡು 2). 2, to treat harshly, to annoy (My.). — ತಿಕ್ಕಾಟ. -ಆಟ. = ತಿಕ್ಕ್ಯಾಟ. (My.). — ತಿಕ್ಕ್ಯಾಟ. -ಆಟ. rubbing, grinding, scouring; friction (ಘರ್ಷಣ G.; My.); annoying (My.).

ತಿಕ್ತ **tikta.** (sharpened; sharpening); sharp, pungent; *bitter* (ಕಹಿ Nn. 147); one of the six modifications of flavour (see s. ಸೌರಭ್ಯ); pungency; bitterness; fragrance, perfume.

ತಿಕ್ತಕ **tiktaka.** bitter. 2, *the plant Trichosanthes dioeca* Roxb. (ಪಡುವಲ ಬಳ್ಳಿ G.). 3, the tree or shrub Terminalia catappa Lin.

ತಿಕ್ತಕಿ **tiktaki.** N. of a plant (ಕಾರೆ Mr. 139).

ತಿಕ್ತಶಾಕ tikta-śāka. bitter herbs or greens; *the plant Capparis trifoliata* Roxb.

ತಿಗ tiga. = ತಿಕ. Tbh. of ತ್ರಿಕ. anus. (Śmd. 378; ಕಟೀರ, ತ್ರಿಕಸ್ಥಾನ Hlā.; ಕಟೀರ Mr. 331; ಮೇಖಲೆ 483); a triad (Bh. 2, 13, 50). see ಇತ್ತಿಗ.

ತಿಗಟಿ tigaṭi. = ತಿಕಡಿ, etc. a triangle, a mason's lever (B. 4, 110).

ತಿಗಟು tigaṭu. = ತಿಗಟೆ, ತಿಗಡು 1, ತಿಗಡೆ, ತಿಗುಡು, ತಿಗುಡೆ, ತೊಗಟು, etc. rind, bark (My. occasionally).

ತಿಗಟೆ tigaṭe. = ತಿಗಟು, etc. (My.).

ತಿಗಡಿ tigaḍi. = ತಗಡಿ. fraud (My.; H.; see ತಾರ–). — ತಿಗಡಿ ಬಿಗಡಿ. dupl. = ತಿಗಡಿ. (My.).

ತಿಗಡು tigaḍu. 1. = ತಿಗಟು, etc. (My.).

ತಿಗಡು tigaḍu. 2. = ತಿಕ್ಕು. to rub, etc. (Bh. 6, 2, 4).

ತಿಗಡುಗ tigaḍuga. a kind of tree. — ತಿಗಡುಗಮರ. (ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, ನಟ, ಕಟ್ವಂಗ, ಟುಣ್ಟುಕ, ಶ್ಯೋನಾಕ, ದೀರ್ಘವೃನ್ತ, etc., ಹೆಮ್ಮರ, ದೊಡ್ಡ ಮರ Si. 135).

ತಿಗಡೆ tigaḍe. = ತಿಗಟು, etc. (My.).

ತಿಗಡೆ tigaḍe. = ತಿಗುಡು, ತಿಗುಡೆ, ತೆಗಡೆ. Tbh. of ತ್ರಿಪುಟೆ (or ತ್ರಿವೃತೆ). Indian jalap (My.; ಸರ್ವಾನುಭೂತಿ, ಸರಲೆ, ತ್ರಿಪುಟೆ, ತ್ರಿವೃತೆ, ತ್ರಿಭಣ್ಡಿ, ರೇಚನಿ, ಕೆಚ್ಚನೇ ತೆಗಡೆ, ಬಿಳೀ ತೆಗಡೆ, ಭೇದಿ ಆಗುವ ಲಾಲ್ತಿಗಡೆ; ಶ್ಯಾಮೆ, ಪಾಲಿನ್ದಿ, ಸುಷೇಣಿಕೆ, ಕಾಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕರೆ ಲಾಲ್ತಿಗಡೆ Si. 148; Te. ತೆಗಡೆ). — ತಿಗಡೆಬಳ್ಳಿ. the Indian jalap creeper, Ipomoea turpethum R. Br. (or Convolvolus turpethum Lin., St. & Pl.).

ತಿಗಣೆ tigaṇe. = ತಗಣೆ, etc. a bug. (My.).

ತಿಗರಿ tigari. = ತಿಗುರಿ. a wheel. (My.; T. ತಿಗಿರಿಗೈ).

ತಿಗಳ tigaḷa. = ತಿಗುಳ. a Tamiḻ man, especially an emigrant (My.). ತಿಗಳ ತಾ ಕೆಡುತ್ತಾ ಏಟು ನೆರೇ ಕೆಡಿಸಿದ (Prv.).

ತಿಗಳಗಿತ್ತಿ tigaḷa-gitti. = ತಿಗಳಿತಿ. (My.). ತಿಗಳಗಿತ್ತಿಯ ಬಾಯಿ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿ ಹೊಡೆಯ ಬೇಡ (Prv.).

ತಿಗಳಿತಿ tigaḷa-iti. = ತಿಗುಳಿತಿ. a Tamiḻ woman. ತಿಗಳಿತೀ ಬಾಯಿ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಬಗುಳೋ ನಾಯಿ ಬಡಿಯ ಬೇಡ (Prv.).

ತಿಗುಡು tiguḍu. = ತಿಗಟು, etc. (Abh. P. 14, 17; J. 28, 44; My.; G. 264). ಮರದ ತಿಗುಡು (ತ್ವಕ್, ವಲ್ಕ, etc. Mr. 105).

ತಿಗುಡು tiguḍu. = ತಿಗಡೆ. see ಆಲ್ತಿಗುಡು.

ತಿಗುಡೆ tiguḍe. = ತಿಗಟು, etc. (My.).

ತಿಗುಡೆ tiguḍe. = ತಿಗಡೆ, etc. (ಮಾಲವಿಕೆ Mr. 141). see ಕರಿಯ–, ಬಿಳಿಯ–.

ತಿಗುಣ ti-guṇa. Tbh. of ತ್ರಿಗುಣ. three times. (Śmd. 376. 378).

ತಿಗುಣೆ tiguṇe. = ತಿಗಣೆ, etc. a bug. (My.).

ತಿಗುರಿ tiguri. = ತಿಗರಿ, ತಿಗುರು 3. a wheel, especially a potter's wheel (ಚಕ್ರ Ct. I, 64; Mr. 383. 516; T. ತಿಗಿರಿ; My.; Abh. P. 4, 107; Bp. 21, 27). ಕುಮ್ಬಾಱರ ತಿಗುರಿ (ಕುಲಾಲಚಕ್ರ Nn. 49. 85). ಕೇಲಂ ಮಾಡುವ ತಿಗುರಿಯ ಕೋಲನ್ತೆ ಪೋಲ್ (Śmd. 84).

ತಿಗುರು tiguru. 1. = ತಿಮಿರ್ 1, ತೀಡು 2. *cf.* ತಿಕ್ಕು. to rub; to annoy (Cpr. 7, 47); to rub on, as an unguent, etc., on the body (T. ತಿಮಿರ್, ತುವರ್). ತಿಗುರಿದ ಅನುಲೇಪನ (J. 16, 4). ಪಚ್ಚೆಕರ್ಪುರದ ಪುಡಿಯ ಮೆಯ್ಗೆ ತಿಗುರಿದೊಡೆ (31, 2).

ತಿಗುರು tiguru. 2. = ತಿಮಿರ್ 2. an unguent, a perfume. [ವೀರ ಪಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ತಿಗುರನೇಱಿಸಿಕೊಮ್ಬೆ Bv. 701]. ತಿಗುರನಿಕ್ಕುವುದು (ಉದ್ವರ್ತನ, ಉತ್ಸಾದನ Nr.). ತಿಗುರಿನ ಅರಿಸಿನ (ಕಳವಂಜಳ Ct. I, 63). see Bp. 12, 11; 15, 9; Bh. 1, 13, 2; 10, 5, 41; J. 18, 29; 30, 17; ಬಾವನ್ನ–.

ತಿಗುರು tiguru. 3. = ತಿಗುರಿ, etc. a wheel, etc. see ಮೊಳೆದಿಗುರು. *cf.* ತಿರುಗು.

ತಿಗುಳ tiguḷa. = ತಿಗಳ. (ದ್ರವಿಡ Śm. 64; ದ್ರಾವಿಡ Mr. 382). ಕಾಲಕೂಟದ ವಿಷವು, ಚೇಳು, ನಮ್ಬಿದ ಹಗೆಯು, ಹಾಱೂರ ಚುಱುಚಿ, ನಸುಗುನ್ನಿ, ತಿಗುಳರ ಗಾಳಿ ಬೇಡ! (Sp.). ತಿಗುಳಜನ ಗೆಣೆಗಿನ್ದ ಬಗಳುವ ಶುನಿ ಲೇಸು, ಮುಗುಳಿಯ ಮರದ ನೆರಳಿನಿನ್ದ ನುಂಗುವಾ ನೆಗಱು ಲೇಸು! (Sp.). Prv. s. ನೆತ್ತಿ. — ತಿಗುಳರಾವುತ. a Tamiḻ horseman (Bh. 6, 4, 67).

ತಿಗುಳಿತಿ tiguḷa-iti. = ತಿಗಳಿತಿ. a Tamiḻ woman. (Śmd. 42 Mḍb.).

ತಿಗ್ಗಾ tiggā. = ತಿರಗಂಚಿ, ತಿರುಗಾ. — ತಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ. dupl. = ತಿರುಗಾ ಮುಱುಗಾ. so that a turning and breaking takes place: in a very rough manner (My.). ತಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ ಎಱೆ, ತಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ ಹೀಱು (My.).

ತಿಗ್ಮ tigma. sharp, pointed; pungent; violent; *hot, fiery; heat.*

ತಿಗ್ಮಕರ tigma-kara. = ತಿಗ್ಮಾಂಶು. (Cpr. 2, 66).

ತಿಗ್ಮತೆ tigmate. sharpness, pungency; heat. (Cpr. 5, 71).

ತಿಗ್ಮಾಂಶು tigma-aṁśu. hot-rayed: *the sun.*

ತಿಂಗ tiṅga. an abbreviation of ತಿಂಗಳ್. (My.). ಒನ್ದು ತಿಂಗ, ಎರಡು ತಿಂಗ, etc. (My.). — ತಿಂಗ ತಿಂಗಳು. rep. ತಿಂಗ ತಿಂಗಳಿಗೆ, from month to month (My.; B. 2, 41).

ತಿಂಗಳ್ tiṅgaḷ. ತಿಂಗಳು. = ತಿಂಗ, ತಿಂಗಳ. the moon; a month (ಪೆಱೆ, ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 96; ಇಂಗದಿರ, ಅಮರ್ದುಗದಿರ II, 18; ಚಳಿಗದಿರ, ಸವಿಗಡಲಣುಗ, ಜೊನ್ನೊಡಲ, ತಣ್ಗದಿರ, ಚನ್ದಿರ, etc. Śm. 15. 16; ಕಂಜವೈರಿ, ಮಾಸ 112; ಚನ್ದಿರ Kk. 11*b*; C. as ತಿಂಗಳು; T., M.; [Tu. ತಿಂಗೊಳು]; Te. ನೆಲೆ; T., M. ತಿಗೞ್, to shine; light; see s. ಚೂಪು 1). [ತಿಂಗಳೊಳಗೆಸೆದಾದಂ ಸೊಗಯಿಸಿ ತೋರ್ಕುಂ…ಲಕ್ಷ್ಮಂ Kr. 3. 36]; ಮನುಷ್ಯರ ಒನ್ದು ತಿಂಗಳು ಪಿತೃಗಳ ಒನ್ದು ದಿವಸ (Hlā). ಬೆಸಲಹ ತಿಂಗಳು (ಸೂತಿಮಾಸ, etc. Nr.). [ಒಮ್ಬತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳು ಮೊಡನೊಡನೆ ನೆಱೆಯೆ Pb. 1, 120 va.; Ap. 6, 16]. ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು (= ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್; My.). see Cpr. 1, 59; Bp. 3, 4; J. 5, 18; 15, 44; B. 4, 222; Si. 41. 42; ಅಱುದಿಂಗಳ್, ಬೆಳು–, ಬೆಳ್–. — ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದರೂ ಮಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ. — ತಿಂಗಳು ಹೋದರೂ ಅಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ತಿಂಗಳಂ ಸೂಡಿದವ. Śiva (Bp. 1, 32). — ತಿಂಗಳಣುಗ. -ಅಣುಗ. the moon's son: the planet Mercury (ಬುಧ, ಸೌಮ್ಯ Śm. 17). — ತಿಂಗಳವರೆ. -ಅವರೆ. an avare that generally bears every month (My.). — ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳು. = ತಿಂಗ ತಿಂಗಳು. ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೆ, -ಗೂ. = ತಿಂಗ ತಿಂಗಳಿಗೆ. (B. 5, 303; Si. 244. 422). — ತಿಂಗಳುವರಿ. for a month (B. 5, 276).

ತಿಂಗಳ tiṅgaḷa. = ತಿಂಗಳ್, etc. (G. 104).

ತಿಂಗಳಿಗೆ tiṅgaḷige. a mark made with coloured clay, etc. upon the forehead (ಜೂಳೆಯ, ನೇರ ಬೊಟ್ಟು Kk. 27, Śm. 72; ತಿಲಕ Ss.).

ತಿಂಗಳು tiṅgaḷu. = ತಿಂಗಳ್, q. v. (C.).

ತಿಟ್ಟ tiṭṭa. 1. = ತಿಟ್ಟು 1. mass; quantity, number (Mr. 63).

ತಿಟ್ಟ tiṭṭa. 2. a sketch, etc. (T. ತೆಱ್ಱ, a painted gallery or corridor, especially in a heathen fane; a raised seat under the veranda of a house, the wall of which is sometimes

painted with figures = ಚಿತ್ರರಗೂಡ). [— ತಿಟ್ಟವಿಡು. -ಇಡು. = ತಿಟ್ಟವಿಡು. ಬರೆಯಲೆನ್ದು ಬಟ್ಟಿಗೆವಲಗೆಯಂ ತರಿಸಿ ತಿಟ್ಟವಿಟ್ಟು ಬರೆವನ್ನೆಗಂ Ap. 4, 63 va.]. — ತಿಟ್ಟವಿಡು. -ಇಡು. (Śmd. 283). to delineate, to sketch, etc. (ಚಿತ್ರಪ್ರಾರಮ್ಭ Śmd. Dh.).

ತಿಟ್ಟನೆ tiṭṭane. = ತಿಜ್ಜನೆ. whirlingly, hurriedly, confusedly (ತಿಜ್ಜನೆ, ಬಟ್ಟನೆ, ಭ್ರಮಾರ್ಥ Śmd. 392, o. r. ಬಿಟ್ಟನೆ; ಒಟ್ಟನೆ, etc. Ct. I, 15; M. ತಿಡುದಿಡೆ, hurriedly; ತಿಣ್ಣಂ, quickly, hurriedly). ದುರ್ವಿನೋದದಿಂ ತಿಟ್ಟನೆ ಬನ್ದು (Śāstrasāra in W. v. 1254). [ಮಾಣದೆ ಅರಳೆಯತಿಟ್ಟನೆ ತಿರುಗುವ ಗಾಣದೆತ್ತಿನನ್ತೆ Bv. 578].

ತಿಟ್ಟು tiṭṭu. 1. = ತಿಟ್ಟ 1, ತಿಟ್ಟೆ 1, ದಿಡ್ಡ, ದಿಡ್ಡು, (ದಿಣ್ಣೆ, ದೀಣ್ಣು). rising ground, a hillock (ಉನ್ನತಭೂಮಿ Śmd. Dh.; ಉನ್ನತದ ಧರಣಿ Śm. 88; My.; Tu. ದಿಡ್ಡ್; Te., M. ತಿಟ್ಟು, ತಿಟ್ಟ; T. ತಿಟ್ಟು, ತಿಡರ್, ತಿಡಲ್; cf. ತಿಣೆ, ತಿಣ್ಣ, ಸೆಡೆ 1).

ತಿಟ್ಟು tiṭṭu. 2. = ತೆಗಟು 1. to abuse, to scold (ಭರ್ತ್ಸನ Śmd. Dh.; T., Te.).

ತಿಟ್ಟು tiṭṭu. 3. = ತೆಗಟು 2. abuse, scolding (ಬಯ್ಗುಳ್ Śmd. II, o. r. ಬಯ್ಗುಳ್; ಬಯ್ಗುಳ್ Ct. I, 47; ಗಾಳಿವಾತು, ಬಯ್ಗುಳ್ Kk. 90; ಗಾಳಿವಾತು, ಬಯ್ಗುಳ್ Śm. 53; ಬಯ್ಗುಳ್ 88; Te., T.).

ತಿಟ್ಟೆ tiṭṭe. 1. = ತಿಟ್ಟು 1, etc. (Si. 112).

ತಿಟ್ಟೆ tiṭṭe. 2. = ಜಿಟ್ಟೆ 1, q. v. a kind of bird.

ತಿಣ tiṇa. Tbh. of ತೃಣ (Śmd. 353; Śs.). grass.

ತಿಣಕು tiṇaku. = ತಿಣುಕು, q. v. (My.). ರಾಯರ ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆತ್ತರೆ ಊರೆಲ್ಲ ತಿಣಕ ಬೇಕೋ? (Prv.).

ತಿಣಿ tiṇi. to be united or mixed together; to be crowded or closely packed; to be full or filled (ಸಂಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; T. ತಿಣಿ, ತಿಳ್ಳೈ; M. ತಿಣರ್, to swell; see ತಿಟ್ಟು 1, ತಿನ್ನಿಣಿ, ತಿಪ್ಪೆ, ತಿಮ್ಬು 2, ತೀವು, ತೆಮುಳ್ಳು, ತೆಮ್ಮಲ್).

ತಿಣಿಕು tiṇiku. 1. = ತಿಣುಕು, etc. (My.). ತಿಣಿಕಿದನು ಫಣಿರಾಯ ರಾಮಾಯಣದ ಕವಿಗಳ ಭಾರದಲಿ (Bh. 1, 8, 11). ಕನಕನ ಕವಿತ್ವ ತಿಣಿಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು. — ತಾಳಲಾಱದ ವಿರಹ ತಿಣಿಕಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.).

***ತಿಣಿಕು tiṇiku. 2.** trouble, difficulty, struggle, etc. ಅನಿತು ಬಲಮುಂ ಮುತ್ತಿ ಬಳಾಕಾವರ್ತರ್ ಸುತ್ತಲುಮೋಸಾಡಿ ಪಿರಿದು ತಿಣಿಕಂ ತನ್ದರ್ Ap. 14, 70.

ತಿಣುಕು tiṇuku. 1. = ತಿಣಕು, ತಿಣಿಕು. to use pressure or strain, as in childbirth or in easing nature (My.; Te. ತಿನುಕು). 2, to press, to make violent efforts; to undergo trouble (My.). 3, to fart (ಅಪಾನವಾಯು Śmd. Dh., o. r. ತಿಣಕು). (see ತಿಕ್ಕಲು 2 and ತಿಕ್ಕು; T. ತಿಣುಂಗು, to be straitened; M. ತಿಣ್ಣು, to be thronged, tight, dense). — ತಿಣುಕಾಟ. -ಆಟ. trouble (My.).

***ತಿಣುಕು tiṇuku. 2.** = ತಿಣಿಕು 2. ಕೌರವರ್ಗಿದು ನಾಡೆಯುಂ ತಿಣುಕನಾಗಿಸದೇಂ ಗಳ ಸಯ್ತು ಪೋಕುಮೇ Pb. 2, 87.

ತಿಣ್ಡಿ tiṇḍi. 1. food (My.; Tu.; Te.; T. ತಿನ್ದಿ). ಬಹಳ ತಿಣ್ಡಿ ತಿಮ್ಬುವವನು (ಭಕ್ಷಕ, ಘಸ್ಮರ, ಅದ್ಮರ Si. 358). ತಿಣ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚಿ ತಿರುಮುತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ತಿರುಪುಟ್ಟಿ ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ತು (Prv.). see ದೆವ್ವ-, ಹೆದ್ದಿಣ್ಡಿ. — ತಿಣ್ಡಿಕೋರ. a glutton (My.). — ತಿಣ್ಡಿಪೋತ. = ತಿಣ್ಡಿಹೋತ. (My.). — ತಿಣ್ಡಿಬಾಕ. = ತಿಣ್ಡಿಕೋರ. (My.). — ತಿಣ್ಡಿಬಾಕಳು. a female glutton (My.). — ತಿಣ್ಡಿಹೋಕ. = ತಿಣ್ಡಿಕೋರ. (My.). — ತಿಣ್ಡಿಹೋತ. = ತಿಣ್ಡಿಹೋಕ. (My.). — ತಿಣ್ಡಿಹೋತತನ. gluttony (My.).

ತಿಣ್ಡಿ tiṇḍi. 2. = ತಿನಸು 2, etc. itching; the itch (ಕಣ್ಡು, ಕಣ್ಡೂಯೆ, ತಿಮಿರ G.; S. Mhr.).

ತಿಣ್ಡಿಗಾತಿ tiṇḍi-gāti. a female glutton (My.).

ತಿಣ್ಡಿಗಾಱ tiṇḍi-gāṟa. a male glutton (My.).

ತಿಣ್ಣ tiṇṇa. thickness, stoutness; greatness; weight, gravity; excess (ಪಿರಿದು Ct. I, 107; ಭಾರ II, 31; ದೊಡ್ಡಿತು, ಭಾರ Kk. 63; Śsv. 3, 14; J. 16, 17; 30, 35; [Tu. ದಿಣ್ಣೊ heaviness]; T., M. ತಿಣ್, ತಿಣ್ಣ; T. ತಿಣಿ, to be stout, strong; cf. ತಿಣಿ, etc.). — ತಿಣ್ಣಂ. excessively [ತೊಡೆಯ ಬಿಣ್ಪು ಪದಾಮ್ಬುರುಹಕ್ಕೆ ತಿಣ್ಣಂ Pb. 3, 46; Ap. 5, 51]; (Abh. P. 9, 42; 13, 122 va.; 14, 173). — ತಿಣ್ಣಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a large branch (Grj. 1, 131 va.). — ತಿಣ್ಣಮಾಗು. -ಆಗು. to become large or great; to become excessive, etc. (Abh. P. 9, 32; 11, 178; 13, 54 va.; J. 34, 2). ಕೊಮ್ಬುಱಿಪಿದ ಮರದಿನ್ದೆ ಅಗ್ಗಳಂ ತಿಣ್ಣಮ್ ಆದಂ (Śmd. 289).— ತಿಣ್ಣಮೊಲೆ. a large, full breast (J. 8, 18; 16, 3; 18, 34).

ತಿಣ್ಪು tiṇpu. = ತಿಣ್ಣ. [ಇಳಾವಧು ತನ್ನ ತಿಣ್ಪಂ...ಬಿಸುಟಿಟ್ಟೊಡಂ Pb. 1, 83]. ಪರಪೆ ಕೇಕಿಗಳ ತಾಣ್ಡವಮಂ ನುಣ್ಚರದ ತಿಣ್ಪು ಘನಘೋಷಗಭೀರಂ (Kāvy. 1, 1b, 43; Śmd. 83, where o. r. ಬಿಣ್ಪು).

ತಿತವು titavu. *a sieve, a cribble.*

ತಿತಿ titi. 1. Tbh. of ಸ್ಥಿತಿ (My.; Bp. 7, 13). standing, etc.

ತಿತಿ titi. 2. Tbh. of ತಿಥಿ.

ತಿತಿಕ್ಷು titikṣu. *patient, enduring patiently.*

ತಿತಿಕ್ಷೆ titikṣe. *forbearance, patience, resignation.*

ತಿತ್ತಣ tittaṇa. = ತಿತ್ತಿಣ, q. v.

ತಿತ್ತಿ titti. = ತಿದಿ. Tbh. of ದೃತಿ. a leather bag; a bag in general; a pair of bellows. (My.; Te.; Rāghc. 17, 67). ಸಮ್ಮದ ತಿತ್ತಿ (ಮೊಟ್ಟೆ Śm. 89).

ತಿತ್ತಿಣ tit-tiṇa. the sound of a lute (ವೀಣೆಯ ಧ್ವನಿ Mr. 81, o. r. ತಿತ್ತಣ; T. ತಿಣ್ಣೆನ್, to vibrate, said of the sound of the string of any musical instrument).

ತಿತ್ತಿರಿ tittiri. 1. *the francoline partridge.* — ತಿತ್ತಿರಿಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ತಿತ್ತಿರಿ Nr.).

ತಿತ್ತಿರಿ tittiri. 2. = ತುತೂರಿ, etc. a long trumpet. (Rām. 3, 6, 3).

ತಿಥಿ tithi. = ತಿತಿ 2. *a lunar day, the thirtieth part of a whole lunation.* ನಾಡಿ ಅಱುವತ್ತಾಗಲ್ ಒನ್ದು ತಿಥಿ ಅಕ್ಕು (Mr. 68). 2, an annual ceremony at which Brāhmaṇas present offerings to the manes or deceased ancestors (My.).

ತಿಥಿಪ್ರಸ್ತ tithi-prasta. = ತಿಥಿ No. 2. (My.; Si. 244).

ತಿದಿ tidi. = ತಿತ್ತಿ. Tbh. of ದೃತಿ. a pair of bellows [Tu.]; (ಭಸ್ತ್ರಿ, ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಿಕೆ Nr., Si. 345; ದೃತಿ, ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಕ Hlā., Mr. 453; C.). ತಿದಿಯೂದು (My.; B. 4, 157), ತಿದಿಯೊತ್ತು (My.). 2, skin, hide [ತನ್ನ ಸಹಜ ಕವಚಮಂ ನೆತ್ತರ್ ಪನಪನ ಪರಿಯೆ ತಿದಿಯುಗಿವನ್ತುಗಿದು ಕೊಟ್ಟೊಡೆ Pb. 1, 102 va.; Ap. 5, 85 va.]; (Bp. 57, 25). see Prv. s. ಬೋಧನೆ.

ತಿದ್ದಿಕೆ tiddike. correction, etc. (My.).

ತಿದ್ದಿಸು tiddisu. = ತಿದ್ದಿಸು. to cause to correct, train, etc. (My.).

ತಿದ್ದು tiddu. 1. = ತಿರ್ದು 1. to make straight or right; to correct, to rectify mistakes, to mend; to improve; to reform; to train, to break in (C.; Tu. ತಿದ್ದ್; Te. దిద్దు; T. திருத்து, திருத்து; M. തിരുത്തു). ಸರ್ವರ ವಿಚಾರಮುಂ ತಿದ್ದುವ ವಂ (ಕಾರಣಿಕ, ಪರೀಕ್ಷಕ Mr. 244). ತಿದ್ದಲೆನ್ದು ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ, ಪೃಷ್ಠವಾಹ್); ತಿದ್ದಲಾದ ಹೋರಿ (ದಮ್ಯ, ವತ್ಸತರ Nr.). see J. 18, 49; 30, 28. 29. 50; Dp. 148, 2. 6; B. 4, 209; 5, 195. 196. 198. 276; Si. 275. 319. 2, to settle or pay, to discharge a debt (Bp. 42, 13; Te., T.).

ತಿದ್ದು tiddu. 2. = ತಿರ್ದು 2. making straight, etc. — ತಿದ್ದುಪಡಿ. = ತಿದ್ದುಪಾಟ. (My.). — ತಿದ್ದುಪಾಟ. a corrected, reformed, etc. state or condition (My.). — ತಿದ್ದುಪಾಟು. = ತಿದ್ದುಪಾಟ. (My.; B. 4, 140).

ತಿದ್ದುವಿಕೆ tidduvike. correcting, improving, etc. (B. 4, 209; My.).

ತಿನ್ tin. 1. = ತಿನು, ತಿನ್ನು, ತಿಮ್ಬು 1. to eat, especially such things in the eating of which the teeth have to be used for biting, as flesh (Bp. 48, 13; Si. 358. 416. 461; Rsv. 5, 119; Abh. P. 13, 66; C. as ತಿನ್ನು), bread, cakes (C. as ತಿನ್ನು; Jñs. 22, 30), fruits (C. as ತಿನ್ನು), grass (Si. 165; C. as ತಿನ್ನು), etc., and occasionally, in *abusing*, also rice (Bh. 1, 10, 30 and Prv. s. ತಿರಿಕೆ; ಖಾದನ Śmd. Dh.; Tu.; T.; M. ತಿನ್ನು; Te. తిను). P. p. ತಿನ್ದು (C. of ತಿನ್ನು); [Ap. 3, 34va.]. part. neg. ತಿನ್ನದೆ (Śmd. 87); present or future relative participle ತಿಮ್ಬ (27. 275). ತಿನಲ್ ಕೊನ್ದಂ (86, o. r. ಕೊಣ್ಡಂ). ನೀನುಮ್ ಅನುಂ ತಿಮ್ಬಂ! (275). ಮಾಂಸವ ತಿಮ್ಬುವ (ಆಮಿಷಾಶಿ Nr.). ಅಡಗು ದಿಮ್ಬುನು (ಶೌಷ್ಕಲ Hlā.). ಇಲಿಯ ತಿನಲ್ ಅನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು (ಮಣ್ಡಲಿ, ಜಾಹಕ Mr. 164). ಹೆಱಿರ್ ಅರಿಕ್ಕಿದುದಂ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಪರಾನ್ನ etc.); ಅಡಗನ್ ಓರನ್ತೆ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಶೌಷ್ಕಲ Mr. 231); ಎಲ್ಲವಂ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ 234). ಮಾಂಸವ ತಿಮ್ಬುವನು (ಮಾಂಸಜೀವಿ Nn. 92). ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಬೊನ್ದಕ, etc. Kk. 36; Śm. 46). 2, to suffer or undergo, as blows, etc. (C. as ತಿನ್ನು; Te.; see ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನು). 3, to take, to receive, as bribes (C. as ತಿನ್ನು).

ತಿನ್ tin. 2. = ತಿನಸು 2, etc. ತಿಂಗೆ (Cpr. 5, 64 va.).

***ತಿನವು tinavu.** food.

ತಿನಸ tinasa. = ತಿನಸು 1, ತಿನಿಸು 1. food — ತಿನಸಗೂಳಿ. a glutton (B. 3, 40; 5, 28).

ತಿನಸು tinasu. 1. = ತಿನಸ, etc. (My.). — ತಿನಸುಗೂಳಿ. = ತಿನಸ-. (B. 5, 255). — ತಿನಸುಬಕ್ಕ. = ತಿನಿಸುಬಕ್ಕ. a glutton (ಅದ್ಮರ G.).

ತಿನಸು tinasu. 2. = ತಿನ್ 2, ತಿನಿಸು 2, ತಿಮ್-, ತೆನಸು. irritation in the skin, itching; the itch (ಕಣ್ಡೂತಿ, ಖರ್ಜು, etc. Hlā.; Cpr. 6, 28 va.; My.; T. தினவு; Te. తెనవు; *cf.* ತಿಣ್ಡ 2, ತಿಮುರ, etc.); irritability (B. 5, 32).

ತಿನಸು tinasu. 3. = ತಿನಿಸು 3, ತಿನ್ನಿಸು. to cause to eat, to make eat, to feed, etc. (My.).

ತಿನಾಳಿ tināḷi. = ತೀನಾಳಿ. a glutton.

ತಿನಿ tini. = ತಿನ್ನಿ. eating; an eater. (M. തിന്നി). see ಪಿಱು-.

ತಿನಿಕೆ tinike. the plant Holcus sorghum (Sk.). see ಕಲಿಕೆ.

ತಿನಿಶ tiniśa. *the tree Dalbergia oujeinensis* Roxb.

ತಿನಿಸು tinisu. 1. = ತಿನಸ, etc. (My.). ಕಾಱು ಮುನ್ನಾದ ತಿನಿಸು (ವಿನಧ G.). — ತಿನಿಸುಬಕ್ಕ. = ತಿನಸುಬಕ್ಕ. (B. 3, 85).

ತಿನಿಸು tinisu. 2. = ತಿನಸು 2, etc. (My.).

ತಿನಿಸು tinisu. 3. = ತಿನಸು 3, etc. (My.; B. 3, 17). ತಿನಿಸುಣಿಸುವದು (B. 5, 283).

ತಿನಿಹು tinihu. food. (Bh. 10, 3, 13).

ತಿನು tinu. = ತಿನ್ 1, etc. to eat, etc. (My.). P. p. ತಿನ್ದು. ತಿನಲಿ! (J. 26, 64).

ತಿನುಹಿ tinuhi. an eater. see ಹೆಣದಿನುಹಿ.

ತಿನ್ತಿಡಿ tintiḍi. = ತಿನ್ತಿಣಿ. *the tamarind tree, Tamarindus indica.*

ತಿನ್ತಿಡೀಕ tintiḍīka. = ತಿನ್ತಿಡಿ, ತಿನ್ತಿಣೀಕ. 2, *a sour sauce,* especially one made of the fruit of the tamarind tree.

ತಿನ್ತಿಣಿ tintiṇi. (fr. ತಿಣಿ). a mass, a crowd, a multitude, a row (ಗೊನ್ದಣಿ, ಥಟ್ಟು, ತೆಮ್ಮಲ್, ತೆರಳ್ಚೆ, ತಣ್ಡ, ಸನ್ತೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; Kk. 17). [ರವಿಕಿರಣಾಳಿಗಳ್ ಧ್ವಜ ಪಟಾಳಿಯ ತಿನ್ತಿಣಿ ಯಿನ್ದಮುರ್ಚಲಾಱವೆ Pb. 10, 30; Ap. 11, 63; Bv. 367]. see Śmd. 235; Cpr. 7, 81 va.; Grj. 10, 79 va.; Bp. 35, 56; 37, 27; Rām. 1, 13, 9; J. 3, 25.

ತಿನ್ತಿಣಿಸು tintiṇisu. to be crowded, etc. (Grj. 2, 102; J. 33, 20).

***ತಿನ್ಥಿಣಿ tinthiṇi.** = ತಿನ್ತಿಣಿ. ಪುಣ್ಣ ತಿನ್ಥಿಣಿಗಳಿನನ್ದ ಗುರ್ವುರ್ವೆರಸಾಡಿ ದುವೊನ್ದೆರಡಾನೆಯುಟ್ಟೆಗಳ್ Pb. 10, 96.

ತಿನ್ತ್ರಿಣಿ tintriṇi. = ತಿನ್ತಿಡಿ. the tamarind tree. (My. Amara).

ತಿನ್ತ್ರಿಣೀಕ tintriṇīka. = ತಿನ್ತಿಡೀಕ No. 1. (ಚಿಂಚೆ; ಆಮ್ಲ, ಪುಣಿಸೆ Mr. 125; Bp. 19, 66).

ತಿನ್ತು tintu. = ತಿನ್ದಿತು. third person singular imperfect (C.). ಹಾಗದ ಕೋಱಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಮೇವು ತಿನ್ತು. — ಎತ್ತನ್ನು ಹುಲಿ ತಿನ್ತು, ಸಬರ ಮುರಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದಲು ತಿನ್ತು. — ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಕಾಗೆ ರಾಗೀ ತಿನ್ತು (Prvs.).

ತಿನ್ದು tindu. P. p. of ತಿನ್ 1, etc. (C.).

ತಿನ್ದುಕ tinduka. *the tree Diospyros embryopteris* Pers.

ತಿನ್ದುಕಿ tinduki. *the tree Diospyros embryopteris* Pers.; *its resinous fruit.*

ತಿನ್ನ tinna. that which in eating is left; orts (ಎಂಜಲ್, ಎವುಳ್ಳಿ, ಪತ್ತಳೆ Ss.).

ತಿನ್ನಾಳಿ tinnāḷi = ತೀನಾಳಿ. a glutton (My.).

ತಿನ್ನಿ tinni. = ತಿನಿ. an eater, etc. see ತುಡು-.

ತಿನ್ನಿಸು tinnisu. = ತಿನಸು 3, etc. to cause to eat, etc. (C.; B. 3, 86).

ತಿನ್ನು tinnu. = ತಿನ್ 1, etc. to eat, etc. (C.). P. p. ತಿನ್ದು; ಮೊಣ್ಡನ ಕೊನ್ದವರಿಲ್ಲ, ನಾಯಿಯು ತಿನ್ದವರಿಲ್ಲ. — ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹಗ್ಗ ತಿನ್ದರೆ ಪೂಜಾರಯ್ಯ ಸಣ್ಣ ಸಾವಿಗೆ ಬಯಸಿದನನ್ತೆ. — ಹುರುಳಿ ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಕಣ್ಣ ಹಿಡಿಯುವವರು ಮೂಱು ಮನ್ದಿ. — ತಿನ್ದವನ ತೀನಿ ಹೆಚ್ಚು, ಮಿನ್ದವನ ಕೊಬ್ಬಿ ಹೆಚ್ಚು. — ತಿನ್ದು ಸೊಕ್ಕಿದ ಸನ್ಯಾಸಿ ಮಠ ಸುಟ್ಟ (Prvs.). [2, to bite, ಹಾವು ತಿನ್ದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು Bv. 132].

ತಿಪುರ tipura. Tbh. of ತ್ರಿಪುರ (C. Bp. 42 sum.).

ತಿಪುರಾನ್ತಕ tipura-antaka. Tbh. of ತ್ರಿಪುರಾನ್ತಕ (Śmd. 376). Śiva.

ತಿಪುರಾರಿ tipura-ari. Tbh. of ತ್ರಿಪುರಾರಿ. (My.). Śiva.

ತಿಪ್ಪ tippa. (fr. ತಿಪ್ಪೆ). a man of the dung-hill: N. (My.). see Prv. s. ತಿಪ್ಪೆ. — ತಿಪ್ಪಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. ತಪ್ಪಾವತುಗಾಱ

ತಪ್ಪಿದರೆ ತಿಪ್ಪಯ್ಯಗೇನು ಕೋಪ? — ತಿಪ್ಪಯ್ಯಗೆ ಸೂಜಿ ಮೇಲು, ಕಳ್ಳಗೆ ಬಾಯಿ ಮೇಲು (Prvs.). — ತಿಪ್ಪಾಭಟ್ಟ. N. ತಿಕ ಮುಖ ಒನ್ದೇ ತಿಪ್ಪಾಭಟ್ಟರಿಗೆ (Prv.).

ತಿಪ್ಪಲಿ tippali. piper longum Lin. (Sk. ಪಿಪ್ಪಲಿ; My.; T.).

ತಿಪ್ಪುೞ್ tippuḷ. = ತುಪ್ಪುೞ್, etc. (Śmd. 48). a bird's wing or feather (ಪಕ್ಕಿಯ ಗಱಿ Śmd. I; ಗಱಿ Śmd. II, Śm. 30; ಗಱಿ Kk. 84, o. r. ತುಪ್ಪುೞ್).

ತಿಪ್ಪೆ tippe. = ತಿಟ್ಟು 1. a heap, a hillock (My.; T. ತಿಪ್ಪೈ); a dung-hill (My.; Te.; B. 3, 48). ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲಣ ಅಱುವೆಯಾದರೂ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಬಿರುದು. — ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲಣ ದೀಪ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬನ್ದೀತೋ? — ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲೆ ಕುಣ್ಡ್ರುವವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಯಾತಕೆ? — ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ಉಪ್ಪರಿಗೇ ಕನಸು ಕಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲೆಯೇ ಮುಪ್ಪಾದ ಕುಮ್ಬಾಱ ತಿಪ್ಪ (Prvs.).

ತಿಬ್ಬ tibba. Tbh. of ತೀವ್ರ. strong, etc. [ಉಜ್ಜ್ವಳ ಯಶೋಧಿಕನೀತನೆ ತಿಬ್ಬಮೆನ್ದಲಸಿ ಪೇೞ್ವವಧಾರಣ ದೋಷಮುಂ Kr. 1, 139]; (Śmd. 345; II; Kk. 85; Ct. I, 65; II, 104; ಶೀಘ್ರ Śm. 61; Śsv. 4, 40).

ತಿಬ್ಬಳಿ tibbaḷi. = ತಿಳವಳಿಕೆ. understanding, intellect, knowledge (My.).

ತಿಬ್ಬಿ tibbi. = ಟಿಬ್ಬಿ. a manner of stitching (My.; Mhr., H. ಟೀಪ).

ತಿಬ್ಬು tibbu. = ತಿರಿ 4, ತಿರು 1, ತಿರುವು 2, ತಿರ್ಪು, ತಿಬ್ರು. the string of a bow (ತಿರು, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Ss.).

ತಿಮ್- tim. = ತಿನ್ 2, etc. itching, etc. — ತಿಮ್ಮಸೆ. to rub an itching (Cpr. 5, 63; 8, 69; V. 40, 44).

ತಿಮರ timara. = ತಿನ್ 2, ತಿನಸು 2, etc., ತಿಮ್-, ತಿಮರು, ತಿಮಿರ, ತಿಮಿರು 2, ತೀಟೆ 2, ತೀಟೆ, ತೀಣ್ಟೆ, ತೆವಲು, ತೆವುಲು. irritation in the skin, itching (My.); the itch. (Te. ತಿಮರು).

ತಿಮರು timaru. = ತಿಮರ, etc. (My.). ತಿಮರು ತುಱಿಸಿದರೆ ಅರಸಿನ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತಿಮಿ timi. = ತಿವಿ 1. to strike with the fist, etc. (My.).

ತಿಮಿ timi. *a fish in general.* 2, *a fabulous fish of an enormous size.*

ತಿಮಿಂಗಿಲ timi-n-gila. swallowing even the timi: *a large fish.* ತಿಮಿಂಗಿಲಾದಿಗಳ್ ಅದು ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಪಿರಿದಪ್ಪ ಮೀನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 410).

ತಿಮಿಂಗಿಲಗಿಲ timiṅgila-gila. *a large fabulous fish.*

ತಿಮಿತ timita. Tbh. of ಸ್ತಿಮಿತ (Śmd. 358; Cpr. 7, 151). still, motionless, etc.

ತಿಮಿರ್ timir. 1. = ತಿಗುರು 1, ತಿಮಿರು 1, (ತೆಮರ್ 2). to rub and clean the skin [ಯಕ್ಷ ಕರ್ದಮದ ಕೆಯ್ಗುಟ್ಟಿಯೊಳ್ ಕೆಯ್ಯಂ ತಿಮಿರ್ದು ತಮ್ಬುಲಮುಂ ಕೊಣ್ಡು Pb. 3, 79 va.]; (ತ್ವಙ್ಮಲವಿಸರ್ಜನ Śmd. Dh.). ತಿಮಿರ್ದಂ (Śmd. 49). [T. to smear as sandal paste].

ತಿಮಿರ್ timir. 2. = ತಿವಿರ್ (Śmd. 128), ತಿಗುರು 2. a perfume, etc. ತಿಮಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). see ಪಚ್ಚೆದಿಮಿರ್.

ತಿಮಿರ timira. = ತಿಮರ, etc. (Rśv. 11, 32; My.).

ತಿಮಿರ timira. *darkness* (ಕತ್ತಲೆ, ಮರ್ಬು Śm. 16; ಕತ್ತಲೆ Nn. 12). 2, a morbid affection of the eye (Bp. 18, 66). 3, the quality of darkness or ignorance (ಗುಣ 12). 4, the three qualities of everything in creation (ಸತ್ವರಜಸ್ತಮ 12). 5, sorrow (ಶೋಕ, ಅಕ್ಕೆ 12). 6, Rāhu (ರಾಹು 12). 7, a stupid man (ಮೂಢ 12). 8, bad fraud (ದುಃಕೃತ್ರಿಮ 12).

ತಿಮಿರರಿಪು timira-ripu. *the sun.*

ತಿಮಿರವೈರಿ timira-vairi. = ತಿಮಿರರಿಪು. (My.).

ತಿಮಿರು timiru. 1. = ತಿಮಿರ್ 1. ತಿಮಿರುವುದು (ಉದ್ವರ್ತನ, ಉತ್ಸಾದನ Hlā.).

ತಿಮಿರು timiru. 2. = ತಿಮರ, etc. (My.). ಮೆಯ್ಯ ತಿಮಿರು (ಕಣ್ಡು, ಖುಜುಲ Mr. 384). [2, pride, arrogance T.].

ತಿಮುರು timuru. = ತಿಗುರು 1, ತಿಮಿರು 1, ತಿವುರು. (Dp. 116, 10, 12. 13. 15. 17. 19. 22. 24. 25. 27. 32).

***ತಿಮುೞ timuḷa.** — ತಿಮುೞನಾಡ್. Tamiḷ land? ತಿಮುೞನಾಡ್ಗೆವೋದ ಋಷಿ ಸಮುದಾಯಮೆಲ್ಲಂ ಪನ್ನೆರಡುಂ ವರುಷಮ್ಬರೆಗಂ ಸುಖದೊಳಿರ್ದು Vr. 90, 14.

ತಿಮ್ಬ timba. 1. see s. ತಿನ್ 1.

ತಿಮ್ಬ timba. 2. fullness. *cf.* ತುಮ್ಬು. ತಿಮ್ಬಂ, excessively (V. 36, 16).

***ತಿಮ್ಬಡ timbaḍa.** cooked eatables. ಎಲ್ಲಾ ಕುಮಾರರ್ಕಳ್ಗಂ ತಾಯ್‌ತನ್ದೆಯಜ್ಜರ್ಕಳ ಮನೆಯಿನ್ದಂ ಪೂಸಲುಮುಡಲುಂ ತುಡಲುಂ ಪೂವುಂ ತಮ್ಬುಲಮುಂ ತಿಮ್ಬಡಂಗಳುಂ ಬನ್ದುವು Vr. 116, 20. T. ತಿಮ್ಬಣ್ಡಂ; Te. ತಿನುಬಣ್ಡಮು.

ತಿಮ್ಬು timbu. 1. = ತಿನ್ 1, etc., in the present and future (C.). ತಿಮ್ಬುತ್ತದೆ (My.). ತಿಮ್ಬುವಣ, ತಿಮ್ಬೋಣ (My.). ಆನೆ ತಿಮ್ಬೋದು ಸೊಪ್ಪು, ಇಱುವೆ ತಿಮ್ಬೋದು ಸಕ್ಕರೆ. — ಕದಾ ತಿಮ್ಬುವನಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಈಡೇ? — ಕದ್ದು ತಿಮ್ಬುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಬೇಡಿ ತಿಮ್ಬುವದು ಲೇಸು. — ತಱಗು ತಿಮ್ಬುವದೇ ಪರಮಸುಖ (Prvs.). ತಿಮ್ಬುವ್ವೋ ವಿಷಯ (B. 5, 133); ತಿಮ್ಬುಮ್ಬುವದು (205); ತಿಮ್ಬುಮ್ಬುವ ನೇಮ (215). ತಿಮ್ಬುವ (B. 3, 30; 4, 41).

ತಿಮ್ಬು timbu. 2. to fill (v. t., ಪೂರಣ Śmd. Dh.; Cpr. 3, 44; 6, 64 va.; 6, 70. 73. 90; 8. 4 va. & 44 va.). [ನಿಜರಜತರಥಮುಗುರ್ವರ್ವರೆಯುಂ ತಿಮ್ಬೆ ಕಳಶಧ್ವಜಂ ಮಿಳಿರ್ದಮ್ಬರಮಂ ಬಳಸೆ ನಿನ್ದನಾತಂ ದ್ರೋಣಂ Pb. 10, 54]; to fill (v. i., 8, 39). (see ತಿಣೆ, ತೀೞ್, ತೀವು, ತೆಮುಳ್ದು).

ತಿಮ್ಬುವಿಕೆ timbuvike. eating (My.).

ತಿಮ್ಮ timma. a monkey; N. (My.; B. 4, 45; Te., T.: a monkey). ತಿಮ್ಮಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (My.). see Prv. s. ನಮ್-. — ತಿಮ್ಮಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N., also of Viṣṇu's idol at Tirupati (My.); see ವರಾಹ-, and Prv. s. ತಿರಿ 3 & ತಿವಿ 2. — ತಿಮ್ಮರಸಿ. -ಅರಸಿ. N. of Viṣṇu's wife; N. of other females (My.). — ತಿಮ್ಮರಾಯ. N. (B. 2, 10).

ತಿರ tira. = ತಿರಿ 3, ತಿರು 2. an abbreviated P. p. of ತಿರುಗು, in ತಿರ ತಿರಗು (My.). ತಿರ ತಿರಿಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಓಡ ಹತ್ತಿದನು (B. 5, 130).

ತಿರ tira. 1. = ತಿರಿ, ತಿರು, etc. Tbh. of ಶ್ರೀ. — ತಿರಗೋನ್ದೆ. (= ಶ್ರೀ ಬಸವ). — ತಿರಗೋನ್ದವೞಯಿಗೆಯ. -ಪೞಯಿಗೆಯ. Śiva (Kk. 4, o. r. ತಿಱ-).

ತಿರ tira. 2. Tbh. of ಸ್ಥಿರ. firm [ಅದೇಂ ತಿರವೋ ಪೂಣಿಸಿದ ಮುಷ್ಟಿ ಭೂರಿಶ್ರವನಾ Pb. 11, 141]; (My.; Te., T.).

ತಿರಕ tiraka. = ತಿರುಕ. one who wanders about; a beggar (My.).

ತಿರಕ tiraka. = ತಿಲಕ. a round mark made on the forehead. (Bh. 4, 3, 59).

ತಿರಕಿ tiraki. = ತಿರುಕಿ. a female beggar (My.).

ತಿರಗಂಚಿ tiragañci. = ತಿಗ್ನಾ. — ತಿರಗಂಚಿ ಮುಱಗಂಚಿ. dupl. = ತಿಗ್ನಾ ಮುಗ್ನಾ. (My.).

ತಿರಗಣಿ tiragaṇi. = ತಿರಗಣೆ, ತಿರುಗಣಿ, ತಿರುಗಣೆ, ತಿರುಗುಣಿ. turning; that which turns; a wheel for raising water, a windlass, a roller (My.; ನೇಮಿ, ತ್ರಿಕೆ Si. 90); a screw — ತಿರಗಣಿಮಡವು. = ತಿರುಗಣಿಮಡುವು. ತಿರುಗುಣಿ-. a whirlpool (ಆವರ್ತ Cb.; ಚಕ್ರ, ಸುಳಿ G.).

ತಿರಗಣೆ tiragaṇe. = ತಿರಗಣಿ, etc. a screw, etc.

ತಿರಗಿಸು tiragisu. = ತಿರಿಗಿಸು q. v., ತಿರುಗಿಸು. to turn, etc. (My.).

ತಿರಗು tiragu. = ತಿರುಗು q. v., ತಿರುಗು. to turn (v. i.), etc. (My.; B. 4, 45; 5, 322; Si. 292). ತಿರುಗುವನ್ಥ (ಜಂಗಮ Cb.). — ತಿರಗಾಡು. -ಆಡು. = ತಿರಿಗಾಡು. to walk about, etc. (ಚರಿಸು Cb.).

ತಿರಪ tirapa. = ತಿರಪೆ, ತಿರು 1, ತಿರುಪ, ತಿರುಪೆ. wandering about (for alms); begging; anything received by begging, alms (My.; Te. ತಿರಿಪೆ).

ತಿರಪೆ tirape. = ತಿರಪ, etc. (My.).

ತಿರವು tiravu. 1. = ತಿರುಪು 2, etc. to turn round, etc. (My.).

ತಿರವು tiravu. 2. = ತಿರುವು 2. the turn or bend of a road (My.).

ತಿರಶ್ಚಿ tiraści. *a female that goes horizontally, the female of an animal.*

ತಿರಸ್ tiras. *transversely, crookedly, obliquely, awry.* 2, aside, apart from; *indirectly, secretly, covertly.*

ತಿರಸ್ಕರ tiras-kara. putting or leaving on one side; setting aside; passing by; surpassing, excelling. (Bp. 59, 31).

ತಿರಸ್ಕರಣ tiras-karaṇa. = ತಿರಸ್ಕಾರ. (Grj. 6, 37).

ತಿರಸ್ಕರಿಣಿ tiras-kariṇi. *o curtain, a veil.*

ತಿರಸ್ಕರಿಸು tiras-karisu. to put aside, to disrespect, to disdain, to contempt, to scorn (J. 5, 33; 12, 15; My.; B. 5, 95. 217). ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದ್ದು (ಧಿಕ್ಕೃತ G.).

ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಿಕೆ tiras-karisuvike. (ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ, etc. Si. 398).

ತಿರಸ್ಕಾರ tiras-kāra. setting aside; *disregard, disdain, disgrace, reproach, censure, abuse* (ಒಬ್ಬರ ಜಱವುದು Nn. 154). see ಸಾಕು.

ತಿರಸ್ಕೃತ tiras-kṛita. censured, reviled, abused, reproached, scorned. (J. 12, 4). 2, concealed, hidden, veiled.

ತಿರಸ್ಕ್ರಿಯೆ tiras-kriye. *disregard, disdain.*

ತಿರಳು tiraḷu. = ತಿರುಳ್, ತಿರುಳು, ತಿರುಳೆ, ತಿಳಲು, ತಿಳ್ಳು, ತೆರಳೆ 1. pith (of plants and trees); pulp (of fruits); kernel (of nuts, My.); [Tu. ತಿಲ್ರ್]; essence; the vital or essential part; strength (of the body); value, importance (of words, My.). *cf.* ಚೇಗು?

ತಿರಿ tiri. 1. to turn round (v. i., as a potter's wheel, etc. Abh. P. 4, 107; 14, 183; see ಕಣ್ತಿರಿ); to wander, to roam about [ಒನ್ದು ರಥಮೆ ತೋಟಿಗೆ ಪಲವಾದರೆ ಪರಿದು ಕಣ್ಣೊಳಿನ್ನು ತಿರಿದಪುದು Pb. 5, 95; Vr. 8, 22; Ap. 9, 60]; (Cpr. 5, 87; 7, 21; T., M.; Tu. ಗಿರಿ). 2, to wander about in quest of alms, to beg alms (Bp. 15, 4; 43, 59; J. 28, 16; C.; Te.) ತಿರಿದು ತನ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಮ್ಪು (ಭೈಕ್ಷ, ಭಿಕ್ಷಾಕದಮ್ಬಕ Si. 251). ಊರು ತಿರಿದು, ಜೂಲುನಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ. — ಕೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟವನಿಲ್ಲ, ತಿರಿದು ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ. — ತಱಗೆಲೆಯಡಿಕೇ ತಿರಿದು ತಿನ್ನಬೇಕೇ? (Prvs.). [— ತಿರಿತರ್. to go on begging. ಅರಣ್ಯದೊಳ್ ತಿರಿತರುತಿರ್ದ ಕಣ್ಬುಡಿಗರಿಂ ಮಗುೞ್ದಂ ಬಿಱುತೋಡಿ Pb. 8, 85]. — ತಿರಿದಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. (ಯಾಚ್ಞೆ, ಭಿಕ್ಷೆ, ಅರ್ಥನೆ, ಅರ್ದನೆ Ss. 387). — ತಿರಿದುಣು. -ಉಣ್. -ಉಣ್ಣು. to beg alms and eat, to live by alms. ಊರಲ್ಲಿ ತಿರಿದುಣ್ಡು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬನ್ದು, ಪದಾ ಹೇಳು! (Prv.). see Bp. 15, 27; 43, 58; Prv. s. ಇಡಿ 2. — ತಿರಿದುಮ್ಬು. -ಉಮ್ಬು. = ತಿರಿದುಣ್. ತಿರಿದುಮ್ಬುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಿರುಗುವಿಕೆ (ವ್ರಜ್ಯೆ, ಅಟಾಟ್ಯೆ, ಪರ್ಯಟನ Si. 246; see 254). ತಿರಿದುಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಜೀದಿ ಹಂಚಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಹಱ ತಿಮ್ಬುವವನ ಬಱಗೆ ತಿರಿದುಮ್ಬುವವ ಹೋದ ಹಾಗೆ. (Prvs.). See Prvs. s. ಅಡು 1, ತಿರಿ 3, ಮುಱುಕು 1. [— ತಿರಿವೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. moving petal. ತಿರಿವೆಸಳ್ಗಳ್ ಮುಸುಱುವ ಮಧುಕರಂಗಳಂ ಸೋಯೆ Ap. 4, 70].

ತಿರಿ tiri. 2. = ತಿರಿದು. P.p. of ತಿರಿ 1. — ತಿರಿ ತರ್. to wander, to roam about (Abh. P. 6, 37; 8, 63; 16, 39 va.). — ತಿರಿ ತಿನ್. = ತಿರಿದು ತಿನ್. (Bp. 43, 62).

ತಿರಿ tiri. 3. = ತಿರ, etc. an abbreviated P. p. of ತಿರಿಗು in ತಿರಿಗು (My.). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ also: again and again (My.; B. 3, 3). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತುರುಕನಿನ್ದ ದೆಬ್ಬೆ ತಿನ್ದ. — ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಹತ್ತರ ಹೋದರೆ ತಿರಿದುಮ್ಬೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಸುೞಿವ ಜಲಜನ್ತುಗಳ ಗನ್ತುಗಳ (J. 19, 5). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಬರುವನ್ಥವ (ನವನವಾಗಮ G.). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಬರೋಣ (ಪುನರಾಗಮನ G.).

ತಿರಿ tiri. 4. = ತಿರು 1, etc. turning; a turn, a twist (T., M., Te.). ಜಡೇ ತಿರಿಗಳು (ಜಟೆ, ಸಟೆ Si. 216). — ತಿರಿಮುರಿವು. turnings and windings (Bh. 2, 2, 96).

ತಿರಿ tiri. = ತಿರ 1, ತಿರು, etc. — ತಿರಿಗೂೞ್. -ಕೂೞ್. holy, *i. e.* sacrificial, food. ಇೞಿದರೆಯು ಏಱಿಲ್ಲ, ಹಱಿದರೆಯು ಸೀಳಿಲ್ಲ. ತಿರಿಗೂೞ ಕೊಣ್ಡರಿಣವಿಲ್ಲ (fire, Sp.).— ತಿರಿಚಿನಾಪಳ್ಳಿ. Trichinopoly (My.; T. ತಿರಿಚ್ಚಿರಾಪಳ್ಳಿ, where ತಿರಿ = ತ್ರಿ; in My. also ತಿರು-). ತಿರಿಚಿನಾಪಳ್ಳಿಗೆ ತಿರಿದುಮ್ಬೋದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ್ದ ಕೆಯ್ ಸವರಿಸಬೇಕೇ? (Prv.). — ತಿರಿವಂಚದಾಯ. -ಪ-. N. (Bp. 43, 7).

ತಿರಿಕೆ tirike. wandering about in quest of alms (Bp. 43, 59; My.). ತಿರಿಕೆಯ ಕೂೞು ತಿನ್ದು, ಹರಿಕೆಯ ಕೋಣನಾದ (Prv.).

ತಿರಿಗಿಸು tirigisu. = ತಿರಗಿಸು, etc. to make go or come round, to turn, etc.; to twist, to shift, to fail to fulfil, as a promise (My.; Si. 87). ತಿರಿಗಿಸುವ ಗಾಳಿ (ವೈರಮ್ಬಣ Mr. 52, o. r. ತಿರುಗಿಸುವ)-. ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ತಿರಿಗಿಸುವವ (ಬಾಸೆಗಳ್ಳ G.; My.). See. Bp. 21, 26; 38, 17; ಹಿನ್ದಿರಿಗಿಸು.

ತಿರಿಗು tirigu. = ತಿರಗು, etc. to go round; to turn; to turn round, to whirl, to roll; to turn or go back; to change or shift, as the wind; to go back, *i. e.* to go away, to cease, as a disease, a habit; to be without effect, as poison; to wander, to walk or ramble about (My.; Bp. 44, 26; Si. 361. 362. 394; B. 5, 72. 205); to walk or ramble over, as over a country, etc. [Tu.]; (My., c. Acc.). ತಿರಿಗಿ also: again. ಹೊತ್ತು ತಿರಿಗಿತು, the sun has crossed the meridian (My.). ತಲೆ ತಿರಿಗಿದರೆ ಲೋಕವು ತಿರಿಗಿತೆಮ್ಬನ್ತೆ (Abhā. 9, 20). see ಹಿನ್ದಿರಿಗು; Prv. s. ತಿಳಿ 1. — ತಿರಿಗಾಟ. -ಆಟ. wandering about (My.; ಸುೞಿವು G.). — ತಿರಿಗಾಡು. -ಆಡು. to wander or walk about (My.; ಚರಿಸು, ವಿಹರಿಸು G.; B. 2, 12; 3, 41; Si. 88). — ತಿರಿಗಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. = ತಿರಿಗಾಟ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರಿಗಾಡುವಿಕೆ (ವಿಹಾರ, ಪರಿಕ್ರಮ Si. 392). — ತಿರಿಗಿ ಕೊಳ್ಳು. to turn round (v. i., My.). 2, = ತಿರಿಗಿ ಬೀೞು. (My.). ಅವನಿಗೆ or ಅವನ ಮೇಲೆ ತಿರಿಗಿ ಕೊಣ್ಡನು (My.). — ತಿರಿಗಿ ಬರು. to return (Bp. 60, 58; B. 4, 197). — ತಿರಿಗಿ ಬೀೞು. = ತಿರುಗಿ-. to turn round and fall upon, to affront, to oppugn (ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲು My.). ತಿರಿಗಿ ಬಿದ್ದದು

(ಪ್ರಸವ್ಯ, ಪ್ರತಿಕೂಲ, etc. Si. 376). ಅವನ ಮೇಲೆ ತಿರಿಗಿ ಬಿದ್ದನು (My.). — ತಿರಿಗಿ ಮಾತಾಡು. to contradict (B. 3, 60; My.). — ತಿರಿಗು ತಿರಿಗು. rep. ತಿರಿಗಿ ತಿರಿಗಿ. = ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ. ಅನ್ನದ್ದೇ ತಿರಿಗಿ ತಿರಿಗಿ ಅನ್ನೋಣ (G. 67). — ತಿರಿಗ್ಯಾಡು. = ತಿರಿಗಾಡು. (My.; ಎಡೆಯಾಡು G.). ತಿರಿಗ್ಯಾಡದ್ದು (ಸ್ಥಾವರ, ಅಚರ G.).

ತಿರಿಚು tiricu. to twist, as a string, a plant, etc., to wring off, as the neck of a bird, etc. (My.; T. ತಿರಿ).

ತಿರಿಪು tiripu. = ತಿರುಪು 2, etc. to turn round (v. t.), etc. [ತಿರಿಪುದದೊನ್ದು ಚಕ್ರದೊಳೆ ನಿನ್ದು Kr. 2, 146; ಕಟ್ಟಿದ ನೂಲ ತೊಂಗಲಂ ತಿರಿಪುವ Pb. 3, 77; Ap. 4, 69 va]; (Cpr. 5, 73; Abh. P. 14, 183; Grj. 2, 106 va.).

ತಿರಿವು tirivu. 1. = ತಿರುವು 1, etc. to make go round, etc. — ತಿರಿವ್ಯಾಡು. -ಆಡು. to cause to walk about. ಕುದುರೆಯ ತಿರಿವ್ಯಾಡೋಣ (ಒಯ್ಯಾಳಿ G.; My.).

***ತಿರಿವು tirivu. 2.** turning round, etc. ಕರ್ಮವೆಂ ಕಡು ಬಲ್ಲಿತ್ತದಱ ತಿರಿವದೇಂ ಬಹುವಿಧವೋ Ap. 5, 97.

ತಿರಿಹು tirihu. = ತಿರಿಪು, etc. (Grj. 1, 88).

ತಿರೀಟ tirīṭa. = ಕಿರೀಟ. *a kind of head-dress, a tiara; a diadem.* (Cpr. 5, 80; 7, 7). 2, *the tree Symplocos racemosa* Roxb.

ತಿರು tiru. 1. = ತಿಬ್ಬು, ತಿರಿ 4, etc. turning; (a twist, a string); a bow-string (ತಿಬ್ಬು, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Śs.; ತಿರ್ಪು, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Kk. 39; ತಿರ್ಪು, ಹೆದೆ, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Śm. 43; ನಾರಿ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ Nn. 74). [ಅಲರಮ್ಬು ಕಬ್ಬುವಿಲ್ ಕೋಮಲಸರಸಿಜ ನಾಳ ತನ್ತು ತಿರು Kr. 3, 122; Pb. 4, 37 va.]. ಬಿಲ್ಲ ತಿರು (ಮೌರ್ವಿ, ಜ್ಯೆ, ಸಿಂಜಿನಿ, ಗುಣ, ಜೀವೆ Hlā.). 2, = ತಿರಿಪ, etc., begging, etc. — ತಿರುಪುಟ್ಟಿ. a mendicant's basket. ತಿಣ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚಿ, ತಿರುಮುತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ತಿರುಪುಟ್ಟಿ ಕೈಗ್ಗೆ ಬನ್ತು (Prv.). 2, the basket in which Vaiṣṇavas keep their clothes, rosaries, household-gods, śālagrāmas, etc. (My.). — ತಿರುಬೋಕಿ. -ಪೋಕಿ. a beggar (My.). 2, -ಬೋಕಿ. a mendicant's bowl (My.). — ತಿರುಮುರು. turnings and windings: reverse order (My.). 2, crookedness, deceit (My.). — ತಿರುವಾಯ್. -ಬಾಯ್. the middle of a bow-string [ದೊಡೆಗಳೆನುರ್ಚುವ ತಿರುವಾಯ್ವೊಣರ್ಚೆ ತೆಗೆ ನೆಱೆವ ಬೇಗಮಂ ಕಾಣದೆ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳ ಪನ್ದರನೆ ನಭೋಂಗಣದೊಳ್ ಕಣ್ಡತ್ತು ದೇವಗಣಮಿನಸುತನಾ Pb. 12, 184; Vr. 96, 6]; (Cpr. 1, 99; 5, 108; Abh. P. 13, 90. 128; Śsv. 4, 19 va.). — ತಿರುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. the bow-string and bow (Abh. P. 14, 31). — ತಿರುವೊಯ್. -ಪೊಯ್. to adjust a bow-string (Śsv. 4, 46 va.). — ತಿರುವೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. the stroke of a bow-string (Cpr. 6, 61).

ತಿರು tiru. 2. = ತಿರ, etc. an abbreviated P. p. of ತಿರುಗು, in ತಿರು ಕೊಳ್ಳು, to beg (My.; G. 133). — ತಿರು ತಿರುಗು. rep. = ತಿರುಗು ತಿರುಗು. (C. Bp. 19, 35; J. 3, 7; 13, 50; My.).

ತಿರು tiru. = ತಿರ 1, ತಿರಿ, ಸಿರಿ. Tbh. of ಶ್ರೀ. (T., Te., M.). — ತಿರುಕಾಳತಿ. the town Calastri (Bp. 18, 26. 103; T.). — ತಿರುಕುರುಪಿ. N. (Bp. 27, 69). — ತಿರುಕೊಳವಿ-ನಾಚಿ. N. (Rśv. 14, 75). — ತಿರುಚಿಟ್ಟಮ್ಬಲ. N. of the pagoda of Chellambrum (Bp. 10, 9; T. ತಿರುಚಿಱ್ಱಮ್ಬಲ). — ತಿರುಚೂರ್ಣ. a powder of different colours, used to put a perpendicular mark to the middle of the forehead, etc. by votaries of Viṣṇu (My.; Te., T.). — ತಿರುಣಾಮಲೆ. a hill in the Eastern ghauts where a liṅga is worshipped (My.; T. ತಿರುವಣ್ಣಾಮಲೈ). — ತಿರುನಾಮ. the two perpendicular marks on the forehead, etc., of a Vaiṣṇava to the right and left of the ತಿರುಚೂರ್ಣ (My.; Te., T., M.). see Prv. s. ನಮ್. — ತಿರುನೀಱು. holy ashes of burnt cow-dung, used only by Śaivas (Bp. 50 sum.; 50, 28. 42; T.). — ತಿರುನೀಲಕಣ್ಠ. N. (Bp. 27, 57; 54, 72). — ತಿರುಪತಿ. the town and Vaiṣṇava fane of Tirupati in the Cittūr district (My.; T., M., Te.). ತಿರುಪತಿ ಕ್ಷೌರಕರು ತಲೇ ಬೋಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ತಿರುಪರನ್ಥಾಮ. N. of a man (Bp. 27, 10). — ತಿರುಪಾಠ. a sacred song or hymn (Bp. 26, 68; 27, 71; T. ತಿರುಪ್ಪಾಟ್ಟು). — ತಿರುಮಡ. holy-monastery:- N. of a place (Bp. 43, 49). — ತಿರುಮಣಿ. = ತಿರುಮಣ್ಣು. (My.; Te.). — ತಿರುಮಣ್ಣು. sacred clay, used by Vaiṣṇava in making the sectarian marks to the right and left of the ತಿರುಚೂರ್ಣ. (T., My.). — ತಿರುಮನ್ತ್ರ. a holy formula. ಕಲಕಾಲ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ ತಿರುಮನ್ತ್ರ ಹೇಳ್ಯಾನು (Prv.). — ತಿರುಮುರಕ್ಕಡ. N. of a town (Bp. 50, 19; T. ತಿರುಮರ ficus religiosa). — ತಿರುಮಲ. = ತಿರುಮಲೆ. (My.). ತಿರುಮಲದೇವರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮಲಮೂತ್ರಾ ಬಯಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Prv. s. ತೀಟೆ. — ತಿರುಮಲೆ. the sacred hill with the Vaiṣṇava fane at Tirupati (My.; Te., T.). see ತಿರುಪತಿ. — ತಿರುಮಾಲೆ. a garland or string of flowers used for the decoration of idols (My.). — ತಿರುಮಾಳಿಗೆ. the house of a spiritual preceptor (My.; T., Te.). — ತಿರುಮುಡಿ. a holy tuft of hair at the back of the head (Bp. 27, 68; My.). — ತಿರುಮುತ್ತೂರು. N. ತಿಣ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚಿ, ತಿರುಮುತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ತಿರುಪುಟ್ಟಿ ಕೈಗ್ಗೆ ಬನ್ತು (Prv.). — ತಿರುಮೂಲ. N. (Rśv. 14, 156). see ತಿರುವೂರ-. — ತಿರುವಾಕರೀಶ. N. (Bp. 27, 69; 49, 26. 31. 35. 42). — ತಿರುವಾಕರೀಶ್ವರ. N. (Bp. 49, 41). — ತಿರುವಾಂಕೋಡು. Travancore (My.). see ಅನನ್ತಶಯನ. — ತಿರುವಾರೂರ್. N. (Bp. 49, 43). ತಿರುವಾರೂರ ನೆಯ್ನಾರ್ (9, 47). — ತಿರುವಾಲವಾ. N. of a town (Bp. 50, 19). — ತಿರುವಾಲೂರ್. N. (Bp. 26, 3. 59). — ತಿರುವಾವರೀಶ. N. (Bp. 49, 38). — ತಿರುವಾವಲೂರ್. N. (Bp. 49, 26). — ತಿರುವೂರ್. N. ತಿರುವೂರ ತಿರುಮೂಲ. N. (Bp. 27, 69).

ತಿರುಕ tiruka. = ತಿರಕ. a beggar, etc. (My.; B. 4, 44). ತಿರುಕಗೆ ಎಱಕೊಣ್ಡದೇ ಹಬ್ಬ. — ಅರಸು ಒಲಿದರೆ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯ, ತಿರುಕ ಒಲಿದರೆ ಮೂಱು ಬೊಗಸೆ. — ತಿರುಕನ ಬೞಿಗೆ ತಿರುಕ ಹೋದರೆ ಮುಱುಕ ತಾ ಬರುವದೇ? — ತಿರುಕನಿಗೆ ಮುಱುಕು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಿರಿಹುಮ್ಬುವದು ತಪ್ಪದು (Prvs.). see ಪರಿಮಳದಿರುಕ; Prv. s. ರಾಜ. — ತಿರುಕಮುಱುಮ. an imbecile beggar. ತಾರೇ, ಬಡ್ಡಿ, ನೀರಾ! ಎನ್ದರೆ ತರುವೆನು, ನಿಲ್ಲೋ, ತಿರುಕಮುಱುಮ! (Prv.).

ತಿರುಕಿ tiruki. = ತಿರಕಿ. a female beggar. (My.).

ತಿರುಗಣಿ tirugaṇi. = ತಿರಗಣಿ, etc. turning, etc. (My.; Tu. ತಿರ್ಗಣೆ; T.). — ತಿರುಗಣಿ ಮಡುವು. = ತಿರಗಣಿಮಡವು, etc. (ಆವರ್ತ, ಜಲನಿರ್ಗಮ, ಪುಟಭೇದ G.; My.).

ತಿರುಗಣೆ tirugaṇe. = ತಿರುಗಣಿ, etc. turning. (My.).

ತಿರುಗಾ tirugā. = ತಿಗ್ಗಾ. — ತಿರುಗಾ ಮುಱುಗಾ. = ತಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ. (My.).

ತಿರುಗಿಸು tirugisu. = ತಿರಿಗಿಸು q. v., etc. (My.). to cause to move or go round or about, to turn round, etc. (J. 12, 17. 23; B. 3, 65; 118; 4, 10; My.). ತಾವು ಮೊದಲು ಆಡಿದ ಮಾತು ತಿರುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಹಿನ್ದೆ ಮುನ್ದೆ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ (5, 13). ಆಟದೊಳಗೆ ಪಗಡಿ ತಿರುಗಿಸೋಣ (ಪರಿಣಾಯ G.).

ತಿರುಗು tirugu. = ತಿರಗು, etc. to go round; etc. (ಬಳಸು Śm. 110; My.; Te.; in T. & M. as v. t., *cf.* ತಿರುಗುಹ). ತಿರುಗು

ವಾತನು (ಘೂರ್ಣಿತ, ಪ್ರಚಲಾಯಿತ Nr.). ತಿರುಗುವುದು (ಭ್ರಮಣ Nn. 45; ಸಮ್ಭ್ರಮ, ವಿಭ್ರಮಣ 63); ತಿರುಗುವನ್ತಾದು (ವಿಭ್ರಮ 129, o. r. ತಿರಿಗಿ ಬಾಹನ್ತಾದು). ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗುವವಗೆ ಮಾತು ಬಾರದೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ಗಣ್ಡಸು ಕೂತ್ತು ಕೆಟ್ಟ, ಹೆಂಗಸು ತಿರುಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು (Prvs.). see Bp. 16, 21; 19, 46; 45, 34; 46, 56; Rśv. 13, 88 va.; J. 2, 57; 3, 24; 6, 8; 8, 49; 25, 5; 26, 26; 29, 26; Jñs. 22, 29. 31; Dp. 32, 5; Si. 274. 373. 385; B. 3, 10. 87; 4, 190; 5, 168; ಹಿನ್ದಿರುಗು; Prv. s. ಬಿಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕು; ಮನೆ ಮನೆ. — ತಿರುಗಾಟ. = ತಿರಿಗಾಟ. (My.). — ತಿರುಗಾಡು. = ತಿರಿಗಾಡು. (My.; B. 2, 18. 46; 3, 119; 4, 56; 5, 292). ತಿರುಗಾಡೋಣ (ಆಟ G.). — ತಿರುಗಿ ಬರು. = ತಿರಿಗಿ-. (My.; B. 4, 197). — ತಿರುಗಿ ಬೀೞು. = ತಿರಿಗಿ-. (My.; B. 5, 2. 10). — ತಿರುಗು ತಿರುಗು. = ತಿರಿಗು ತಿರಿಗು. (My.).

ತಿರುಗುಣಿ tiruguṇi. = ತಿರಗಣಿ, etc. turning. Tu. (G. 52. 202, etc.). — ತಿರುಗುಣಿಮಡುವು. = ತಿರಗಣಿಮಡವು, etc. (My.).

ತಿರುಗುವಿಕೆ tiruguvike. turning, etc. (ಭ್ರಮ Si. 389; ಪರಿಸರ್ಯೆ 394). see ಹಿನ್ದಿರುಗುವಿಕೆ.

ತಿರುಗುಹ tiruguha. returning, restitution, compensation, discharge of a debt or obligation (ನಿಷ್ಕೃತಿ Nr.).

ತಿರುಪ tirupa. = ತಿರಪ, etc. begging, etc. — ತಿರುಪದ ಪುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶನೀಶ್ವರ ಕೂತ (Prv.).

ತಿರುಪು tirupu. 1. that turns: a screw; an ornamental gold or silver screw. [Tu. ತಿರ್ಪುತ ಪೂ]; (My.). see ಓಲೆ-. ತಿರುಪಿನನ್ತೆ ಇರಬೇಕು ತಿಳಿದವ (Prv.). see Mr. s. ಸುತ್ತವಳೆಯ and ಹೊಮ್ಮು ತಿರುಪು. 2, a changing, transitory feeling or state (= ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವ, Grj. 2, 106 va.; Rśv. 5, 19 va.; J. 7, 15). — ತಿರುಪಿನ ಓಲೆ. a golden ear-ornament with a screw (My.). — ತಿರುಪಿನ ಹೂ. an ornament with a screw worn by females in their braided hair (My.). — ತಿರುಪುಹೂ. = ತಿರುಪಿನ ಹೂ. (My.).

ತಿರುಪು tirupu. 2. = ತಿರವು 1, ತಿರಿಪು, ತಿರಿವು, ತಿರಿಹು, ತಿರುಮ್ಪು, ತಿರುವು 1, ತಿರುಹು 1. to cause to go round or move about, to turn, etc., to whirl round, etc. [ನೆಯ್ದುಲ ಕಾನಂ ತಿರುಪುತ್ತುಮೊನ್ದಂ Pb. 3, 55]; (ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Bp. 29, 4; C. Bp. 19, 34; Rāghc. 17, 73; Śsv. 1, 40; J. 4, 49; 19, 14; 27, 43; Tu. ತಿರ್ಪು; T. ತಿರುಪ್ಪು).

ತಿರುಪು tirupu. 3. causing to go round, etc. — ತಿರುಪುಳಿ. -ಉಳಿ. a turn-screw. Tu. ತಿರ್ಪುಳಿ.

ತಿರುಪೆ tirupe. = ತಿರಪ, etc. (My.). begging. see Sp. s. ಅಕ್ಕರ.

ತಿರುಪೆಗಾಱ tirupe-gāṟa. a male beggar (My.).

ತಿರುಪೆಗಾರ್ತಿ tirupe-gārti. a female beggar (My.).

ತಿರುಮ್ಪು tirumpu. = ತಿರುಪು 2, etc. (Grj. 10, 61 va.; T., M. ತಿರುಮ್ಪು).

ತಿರುವು tiruvu. 1. = ತಿರುಪು 2, etc. to turn (v. t.), as the head (B. 2, 16; My.), as a key, a screw, a millstone, a roller for inking types, etc. (3, 87; 4, 190. 209; 5, 148. 286; My.), the stone in a mortar to grind substances in combination with some water (My.), to cause to move about, as a weaver's shuttle (B. 5, 227; My.), etc. Pres. relative participle also ತಿರೋ. — ತಿರೋ ಕಲ್ಲು. a mortar (My.). ತಿರೋ ಕಲ್ಲು ಗಾಳಿಯನ್ದ ಹಾಱುವದೋ? — ತಿರೋ ಕಲ್ಲು ಮಟೀಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಮಱಿಕ್ಕಿನ್ತಾ ಕಡೆಯಾದೀತೇ? (Prvs.). — ತಿರುವಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to turn about (v. t., B. 4, 158).

ತಿರುವು tiruvu. 2. = ತಿಬ್ಬು, etc., ತಿರವು 2. going round, turning. 2, a bow-string [ಆಚಾರವೆಮ್ಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ವಿಚಾರವೆಮ್ಬ ನಾರಿ ಸಮತೆಯೆಮ್ಬ ತಿರುವ ಮೆಟ್ಟ, ಜೀವಡೆಗೈದು Cv. 1451]; (Abh. P. 13, 142; Rām. 3, 8, 69; Śsv. 4, 42; J. 4, 36; 12, 46). Tu. see ಬಿಲ್ದಿರುವು. — ತಿರುವು ಮುರುವು. = ತಿರು ಮುರು. (My.).

ತಿರುಹು tiruhu. 1. = ತಿರುವು 1, etc. to turn round (v. t.), etc. (Bp. 40, 20; 61, 32; Bh. 2, 2, 105; 2, 13, 44; 8, 26, 6. 16; J. 14, 3), to let the hand circuit in rubbing, or the tongue in licking (Bp. 15, 10; 18, 60). see ಮೇಲುದಿರುಹು, ಮೊಗದಿರುಹು.

ತಿರುಹು tiruhu. 2. the act of turning or whirling round (Rām. 4, 3, 10).

ತಿರುಳ್ tiruḷ. = ತಿರುಳು, etc. [ಸದಭಿಸ್ತುತಮಪ್ಪೊಂಕುನ್ದದ ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್ Kr. 1, 37; Pb. 3, 20]; (Śsv. 2, 42 va.; J. 12, 44; 24, 35). Tu. ತಿಲ್ಗ. — ತಿರುಳೋಲೆ. -ಓಲೆ. an ear-ring of (cocoa-nut tree) pith (Abh. P. 3, 106).

ತಿರುಳಿ tiruḷi. the shrub Capparis aphylla Roxb. (ಗ್ರನ್ಥಿಲ, ಕ್ರಕರ, ಕರೀರ Nr.).

ತಿರುಳು tiruḷu. = ತಿರಳು, etc. (My.). essence, etc. ಶೌರ್ಯದ ತಿರುಳು ಬಲಿದುದು (Bh. 8, 24, 47). ತಿರುಳು ತಿನ್ದರೂ ಮರುಳು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ತಿರುಳು ಹೋಗಿ ಬೆಣ್ಡು ಉೞೀತು (Prvs.). — ತಿರುಳಿನ ಹುೞ. = ತಿರುಳೆಯ ಹುೞು. (ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳೊಳಗಿನ ಹುೞ G.). — ತಿರುಳುದೋಱ್. -ತೋಱ್. pith or pulp just to appear. ತಿರುಳು ದೋರ್ವ ಮಿಡಿಗಾಯಿ (ಕೋಮಲ, ಶಲಾಟು Mr. 109).

ತಿರುಳೆ tiruḷe. = ತಿರುಳು, etc. — ತಿರುಳೆಯ ಹುೞು. = ತೆರಳೆಯ-. an insect found inside fruits.

ತಿರೆ tire. Tbh. of ಸ್ಥಿರೆ. the earth. (ಪೊಡವಿ, ಧಾತ್ರಿ Ct. II, 71; ಧರೆ Kk. 16; ಮೇದಿನಿ Śm. 37).

ತಿರೋ tirō. see s. ತಿರುವು 1.

ತಿರೋಧಾನ tiras-dhāna. *the act of hiding or cloaking, concealment* (ವ್ಯವಧಾನ, ಅಪವಾರಣ, ನೆವ Mr. 435).

ತಿರೋಹಿತ tiras-hita. *covered, concealed, hidden, removed or withdrawn from sight, missing, lost;* one of the atiśayas (Kāvy. III, 3, B, 121. 130 seq.).

ತಿರೋಹಿಸು tirōhisu. to cover, to hide, etc. (Kāvy. III, 3, B, 130).

ತಿಱ್ tiṟ. ತಿಱು. = ತೆಱು. to exchange, to barter (ವಿನಿಮಯ Śmd. Dh.); to pay (Abh. P. 8, 26; C. as ತೆಱು); to offer, to present, to give (see ತೆಱ್ 2). P. p. ತೆತ್ತು. ತೆತ್ತಂ (Śmd. 282. 285). see ತೆಱ್ದಿಱ್; Bp. 23, 21; Bh. 1, 5. 6; 2, 4, 5; 8, 27, 34; Rśv. 6, 35; J. 17, 16; 26, 6.

ತಿಱ tiṟa. = ತಿಱ್ 1, etc. — ತಿಱಗಲ್. = ತಿಱುಕಲ್, q. v.

ತಿಱಿ tiṟi. 1. = ತಿಱ, ತಿಱು. throwing off (a thing) by a quick motion, tossing. (T., M. ತೆಱಿ, to throw off a thing etc., to throw stones or bullets, etc.). — ತಿಱುಕಲ್. a stone thrown up and caught; a game (ಅಣ್ಣೆಕಲ್ Śm. 56; Kk. 60. 63, o. rs. ತಿಱಗಲ್, ತಿಱುಕಲ್). — ತಿಱುಕಲ್ಲಾಡು. -ಆಡು. to toss two or more stones and catch them alternately (Cpr. 7, 110; Abh. P. 3, 77).

ತಿಱಿ tiṟi. 2. = ತಱಿ 1. to cut, to cut off; to gather (ಕುಯ್ Ct. II, 106; M. ತೆಱು). [ಮಾಡದೊಳಲ್ಲಿಯೆ ತಿಱಿದುಕೊಳಲ್ಕಿವ್ವಿ ನೆಸಕನೆಸೆದು ಪವನಂ Pb. 3, 41; ಎತ್ತಿದ ತಳಿಗೆಯೊಳಿಡೆ ತಿಱಿದ ತೆಱದೆ ತಲೆ ಪರಿದಾಗಳ್ Pb. 6, 64; Ap. 11, 104]. see Grj. 5, 53. 54. 55. 56. 58. 59. 62; Bp. 10, 9; 34, 21; J. 29, 48. 49; Śsv. 4, 100.

ತಿಱಿ tiṟi. 3. P. p. of ತಿಱಿ 2. — ತಿಱಿ ತರ್. = ತಿಱಿದುಕೊಂಡು ಬರ್. (J. 31, 63).

ತಿಱಿ tiṟi. 4. cutting, gathering. — ತಿಱಿಕೊಱಿ. a rambler (and collector of grain) at places where gathering has taken place, a rambling mendicant (ಆಯ್ದುಳಿ Śmd. II, o. r. ತಿರಿ-; Ct. I, 66 as ತಿರಿ-; Śm. 53; Kk. 86, o. r. — ಕೊಱಿ).

ತಿಱು tiṟu. = ತಿಱಿ 1. tossing, etc. — ತಿಱುಕಲ್. = ತಿಱು-, q. v. (ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಅಣ್ಣೆಕ್ಕಳ G.).

*__ತಿಱುನೀರ್ tiṟunīr.__ = ತಿರುನೀಱು. s. ತಿರು. holy ashes of burnt cow-dung, used only by Śaivas. ತಿಱುನೀರಿಕ್ಕುವುದೆ ನಿಸಿದ ತಱುಸಲವಿನ ಚಲದ ಬಲದ ಕಲಿ ನರಸಿಂಹಂ Pb. 1, 33. [T.].

ತಿಱ್ಱನೆ tiṟṟane. = ತಿಟ್ಟನೆ. whirlingly, hurriedly, etc. (ತಿಟ್ಟನೆ, ಬಟ್ಟನೆ, ಭ್ರಮಾರ್ಥ Śmd. 392, o. r. ಬಿಟ್ಟನೆ; ಬಟ್ಟನೆ, etc. Ct. I, 15; Cpr. 7, 21; Abh. P. 15, 42 va.; Bh. 8, 23, 22. 24; Rām. 3, 6, 13; J. 13, 5. 35). [— ತಿಱ್ಱನೆ ತಿರಿ. onomatopoeic word denoting the revolution. ಇರ್ವರ ರಥಂಗಳುಂ ಸುಟ್ಟುರೆಯೊಳಗಣ ತಱಿಗೆಲೆ ಯನ್ನೆ ತಿಱ್ಱನೆ ತಿರಿಯೆ Pb. 12, 75 va.; Vr. 29, 5].

ತಿರ್ಚು tircu. = ತೀರ್ಚು. to finish, etc. (Bp. 30, 15).

ತಿರ್ದಿಸು tirdisu. = ತಿದ್ದಿಸು. to cause to correct. (Rsv. 13, 5).

ತಿರ್ದು tirdu. 1. = ತಿದ್ದು 1, q. v. (Śmd. 49). to make straight, etc. [ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿರ್ದುವ ಬಗೆಯನದಱ ನೆಸದಿಂ ಪೞತಂ ನಿಗದಿಸುವುದು Kr. 3, 132; ಶಕುನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಉತ್ತರೋತ್ತರಂ ತಿರ್ದುವಿನಂ Pb. 3, 33 va.; Ap. 1, 3]; (ಋಜೂಕರಣ Śmd. Dh.; ನೇರಿತ್ತಂ ಮಾಡು Śmd. 4 Cm.; Cpr. 7, 71; 8, 54; Śsv. 1, 53). ವಿಚಾರಮಂ ತಿರ್ದುವಾತ (ಪರೀಕ್ಷಕ, ಕಾರಣಿಕ Nr.). ಆನೆದರ್ಗಳುಮಂ ತಿರ್ದುವೊಂದು ಕೋಡುಂ ಪೆಮ್ಪುಂ (Śmd. 53 Mdb.). ತಿರ್ದುವಿರ್ (255). ಅವರಾರುಮ್, ಎಮ್ಮಾಳ್ದನೆಡಱನ್ ಆಮೆ ತಿರ್ದುವೆಂ! (258). ತಿರ್ದಿ ನರನ್ ಉದ್ದಮಿಸೆ ಬೇಱಿಟ್ಟಂ (280). ತಿರ್ದುವೊಡೆ ಅವರ್ ಒಳ್ಳಿದರ್ (298). [Tu. ತಿದ್ಪ್].

ತಿರ್ದು tirdu. 2. = ತಿದ್ದು 2. making straight, etc. — ತಿರ್ದುವೆಲ್ಲೇರಿ. -ಂ-ಪೋರಿ. a bullock under training (ದಮ್ಯ, ವತ್ಸತರ Hlā.).

ತಿರ್ಪು tirpu. = ತಿಬ್ಬು, etc. the string of a bow. (ತಿರು, ಹೆದೆ, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Śm. 43; ತಿರು, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Kk. 39, o. r. ತಿರ್ಬು).

ತಿರ್ಬು tirbu. = ತಿರ್ಪು. the string of a bow.

ತಿರ್ಯಕ್ tiryak. = ತಿರ್ಯಚ್. going or lying crosswise or transversely or obliquely; *obliquely, transversely, horizontally, crooked, awry.* 2, *an animal* (going horizontally, as opposed to man who walks erect), *a brute, an amphibious animal; a bird.*

ತಿರ್ಯಕ್ಕಣ್ಡೂತಿಲೇಹನ tiryak-kaṇḍūti-lēhana. licking the itch, as brutes do. see ತೆಕ್ಕು.

ತಿರ್ಯಕ್ಕು tiryakku. Tbh. of ತಿರ್ಯಚ್ (Śmd. 106).

ತಿರ್ಯಕ್ಕ್ಷಿಪ್ತ tiryak-kṣipta. *placed obliquely or across.*

ತಿರ್ಯಕ್ಖಾದನ tiryak-khādana. chewing or eating as beasts do. see ಮೇ.

ತಿರ್ಯಕ್ಪುಣ್ಡ್ರ tiryak-puṇḍra. a horizontal sectarial line on the forehead of a Śaiva (My.).

ತಿರ್ಯಕ್ಪ್ರಸವ tiryak-prasava. bearing young as beasts. see ಈನ್.

ತಿರ್ಯಕ್ಸಮೂಹಸಮ್ಭ್ರಮ tiryak-samūha-sambhrama. moving or roaming about as a herd of beasts. see ದೊಮ್ಮಳಿಸು.

ತಿರ್ಯಗ್ಗ್ರಾಸ tiryak-grāsa. food for animals. see ಎರೆ.

ತಿರ್ಯಗ್ಜನ್ತು tiryak-jantu. an animal (My.).

ತಿರ್ಯಗ್ಜೀವ tiryak-jīva. an animal. (Śmd. 113).

ತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿ tiryak-yōni. the animal creation or race. (My.).

ತಿರ್ಯಗ್ಲೋಕ tiryak-lōka. the earth (Cpr. 1, 70).

ತಿರ್ಯಗ್ವರ್ತಿತ tiryak-vartita. being oblique or askant (Cpr. 6, 76).

ತಿರ್ಯಚ್ tiryac. ತಿರ್ಯಂಚ್. = ತಿರ್ಯಕ್, ತಿರ್ಯಕ್ಕು. *obliquely, transversely*, etc.

ತಿಲ tila. = ತಿಳ. *the Sesamum plant, Sesamum indicum* Lin., *and its seed* (ಎಳ್ಳು Mr. 374). 2, = ತಿಲಕ No. 3 (ಪಣ್ಣೆಕ Ss.).

ತಿಲಕ tilaka. = ತಿರಕ. *a species of tree with beautiful flowers* (= ಕ್ಷುರಕ). 2, *a freckle, a natural mark under the skin.* 3, *a mark made with coloured earths, etc. upon the forehead, either as an ornament or a sectarial distinction* (ತಿಂಗಳಿಗೆ Ss.; ಹಂಸ, ಬೊಟ್ಟು Nn. 8; ಲಲಾಮ, ಬೊಟ್ಟು 26). 4, the ornament of anything. 5, N. of two vṛittas (Ch.). 6, a kind of horse. ಬಾಳ (the forehead) ಬೆಳ್ಪಾಗೆ ತಿಲಕಂ (Mr. 276). 7, *the lungs.* 8, *the bladder.* — ತಿಲಕನ್ನೆ. -ಅನ್ನೆ. N. (Bp. 40, 28; 52, 26).

ತಿಲಕತರು tilaka-taru. N. of a tree (ಕ್ಷುರಕ, ಫೇನಿಲ Mr. 119).

ತಿಲಕಾಲಕ tila-kālaka. *a dark spot under the skin, a freckle or mole.*

ತಿಲಘಾತಕ tila-ghātaka. an oil-man (My.; Te.).

ತಿಲಜ tila-ja. sesamum-oil (V. 9, 110).

ತಿಲಪರ್ಣಿ tila-parṇi. *red sanders, Pterocarpus santalinus* Lin. (= ಕೆಂಚನ್ದನ).

ತಿಲಪಿಂಜ tila-piñja. *barren sesamum.*

ತಿಲಪೇಜ tila-pēja. *barren sesamum.*

ತಿಲವಿಘಾತಕ tila-vighātaka. = ತಿಲಘಾತಕ. (Rām. 5, 8, 51).

ತಿಲಿತ್ಸ tilitsa. *a large snake* (= ಗೋನಾಸ; see ಅಜಗರ).

ತಿಲುವನಿ tiluvani. = ತಿಲೋಣಿ? N. of a plant (ಬೇಳೆಪುಂಗಳಿ Mr. 133, o. rs. ತಿಲಂವನಿ, ತಿಲುವಗಿ, ತಲುವರಿ).

ತಿಲೋಣಿ tilōṇi. a strong-smelling annual herb, Gynandropsis pentaphylla Lin. (St. & Pl.).

ತಿಲೋತ್ತಮೆ tila-uttame. *N. of an Apsaras.*

ತಿಲೋದಕ tila-udaka. sesamum seeds and water, used as an oblation. (Si. 243). ಕರ್ಮದ ತಿಲೋದಕ (ಪ್ರೇತತರ್ಪಣ, ನಿವಾಪ Mr. 395).

ತಿಲೌದನ tila-ōdana. a dish of ghee, rice and sesamum. see ಹುಗ್ಗಿ.

ತಿಲ್ಯ tilya. *a field of sesamum.*

ತಿಲ್ಲಾನ tillāna. an unmeaning sound, used in humming over a tune; rhythmic syllables used in dancing.

ತಿಲ್ವ tilva. *the tree Symplocos racemosa* Roxb.

ತಿವಟಿಗೆ tivaṭige. Tbh. of ತ್ರಿಪದಿಕೆ. a tripod. (ತ್ರಿಪದಿ Mr. 208; o. rs. ತ್ರಿಪದಿ = ತಿವಿಗೆ; ತ್ರಿಪದಿ = ತಿವಿದಿಗೆ, probably ತಿವದಿಗೆ).

ತಿವದಿ tivadi. Tbh. of ತ್ರಿಪದಿ (Śmd. 378). N. of a metre (Ch.).

ತಿವದಿಗೆ **tivadige.** = ತಿವುದಿಗೆ. a tripod. see s. ತಿವಟಿಗೆ.

ತಿವದೆ **tivade.** Tbh. of ತ್ರಿಪದೆ. three footed, etc. (Śmd. 342, o. r. ತಿವದಿ = ತ್ರಿಪದಿ).

ತಿವಳಿ **tivaḷi.** Tbh. of ತ್ರಿವಲಿ (Śmd. 376. 378). three folds of skin (Cpr. 3, 85; 7, 117).

ತಿವಾಸಿ **tivāsi.** a sort of carpet (Te.; Mhr.). ತಿವಾಸಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲಣವಗೆ? (Prv.).

ತಿವಿ **tivi. 1.** = ತಿಮಿ. to strike with the fist, to box, to strike (ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.). 2, to thrust into, as a sword; to pierce; to stab (ಚುಚ್ಚು Śm. 86; ಇಱು 109; My.). [ಪೊಯ್ದೊಡೆ ಕೆಡೆದುಂ ತಿವಿದೊಡೆ ಸುರುಳ್ದು ಮೋದಿದೊಡುರದೆಲ್ವಡಗಾಗಿ ಮುಡಿದು ಬಿಟ್ಟುವು ಗಡಣದೆ ಕರಿಘಟೆಗಳ್ Pb. 11, 68]. ಆನೆಯನ್ನು ತಿವಿದು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಬಿದುರುಕೋಲು (ತೋತ್ರ, ವೈಣುಕ Si. 271). ತಿವಿಯುವ ಆಯುಧ (ಪಿನಾಕ 407). see Bp. 38, 16; 50, 39; Rśv. 13, 84; Bh. 1, 10, 37; 2, 13, 16. 49; 3, 13, 26. 30; 6, 2, 5; Rāghc. 17, 74; J. 4, 44; 22, 35; B. 5, 68. — ತಿವಿ ತಿವಿ. rep. (Bp. 50, 39). — ತಿವಿದಾಟ. -ಆಟ. mutual piercing, vexing, or challenging. ತಿವಿದಾಟದ ನುಡಿ (ಅಡುಪಾಡು Bhn. 56). — ತಿವಿದಾಡು. -ಆಡು. to strike, box, or pierce mutually, to gore (Bhāgavata 10, 18, 10; My.).

ತಿವಿ **tivi. 2.** = ತಿವಿದು. P. p. of ತಿವಿ 1. ತಿವಿ ತಿವಿದು (Bh. 8, 23, 47). — ತಿವಿಕೊಳ್ಳು. = ತಿವಿದು-. (My.). ತಿವಿಕೊಂಡರೆ ಬನ್ದೀತೇ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ದಯೆ? — ಚಿನ್ನದ ಕಠಾರಿಯೆನ್ದು, ಹೊಟ್ಟೆ ತಿವಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? (Prvs.).

ತಿವಿ **tivi. 3.** striking; piercing, goring (Rām. 4, 3, 10. 14; 6, 30, 16). — ತಿವಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. (ತೋತ್ರ, ವೈಣುಕ Si. 271; ಶಲ್ಯ 290; ಪ್ರಾಜನ, ತೋದನ, ತೋತ್ರ 302). — ತಿವಿನುಡಿಗಾಱ. a man of piercing or vexing speech (ಅರುನ್ತುದ, ಮರ್ಮಸ್ಪೃಶ್ Si. 376).

ತಿವಿ **tivi. 4.** to take off or remove the staff with which dogs are led to the chase (ಹಾಸುಗಳೆವುದು Śm. 31. 109; Te. ತೀ, ತಿವಿ, to take, draw, pull off, remove, etc.; *cf.* ತೆಗೆ 1 seq.).

ತಿವಿಗೆ **tivige.** a tripod, etc. see ತಿವಟಿಗೆ.

ತಿವಿತೆ **tivita.** = ತಿವಿ 3.

*ತಿವಿದಿ **tividi.** = ತ್ರಿಪದಿ. N. of a metre; a three lined stanza. ಕನ್ದಂಗಳ್ ಪಲವಾಗಿರೆ ಸುನ್ದರ ವೃತ್ತಂಗಳಕ್ಕರಂ ಚೌಪದಿ ಮತ್ತಂ ದಲ್ ತಿವಿದಿಗಳನ್ದವೆತ್ತಿಸೆಯೆ ಪೇೞ್ದೊಡದು ಚತ್ತಾಣಂ Kr. 1, 35.

ತಿವಿದಿಗೆ **tividige.** = ತಿವದಿಗೆ.

ತಿವಿರ್ **tivir.** = ತಿಮಿರ್ 2. a perfume, etc.

ತಿವಿಸು **tivisu.** to cause to strike or pierce (My.).

ತಿವುಡೆ **tivuḍe.** Tbh. of ತ್ರಿಪುಟ. a musical beat, etc. (My.).

ತಿವುದಿಗೆ **tivudige.** = ತಿವದಿಗೆ. (ಅಸನ್ದಿ Nr.).

ತಿವುರು **tivuru.** = ತಿಮುರು, etc. irritation, etc. (Dp. 130, 47. 48. 50).

ತಿಷ್ಠಿಸು **tiṣṭhisu.** to stay, to stand, to abide; to establish, etc. see ಪ್ರ-.

ತಿಷ್ಠೆ **tiṣṭhe.** staying, standing. see ಪ್ರ-. — ತಿಷ್ಠೆ ಹಾಕು. to stay, to lodge (My.).

ತಿಷ್ಯ **tiṣya.** *the eighth lunar asterism.* 2, *the Kaliyuga or fourth age of the world.* 3. the month Pauṣa (December-January).

ತಿಷ್ಯಫಲೆ **tiṣya-phale.** *the plant Emblic myrobalan.*

ತಿಸ್ **tis.** = ಟುಸ್. an imitative sound. (My.).

ತಿಸಕ್ **tisak.** an imitative sound. ತಿಸಕ್ ಎನ್ದ ಸೀತನು (My.).

ತಿಸರ **tisara. 1.** Tbh. of ತ್ರಿಶರ. three arrows. (Śmd. 377).

*ತಿಸರ **tisara. 2.** Tbh. of ತ್ರಿಸರ. a necklace consisting of three strings. ತೋರಣಂಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದ ತಿಸರದಿಂ Pb. 3, 22.

ತಿಸು **tisu.** an imitative sound. — ತಿಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to mutter, to grumble (My.).

ತಿಸುಳ **tisuḷa.** Tbh. of ತ್ರಿಶೂಲ. a three pointed spear. [Pb. 1, 6]; (Śmd. 378; ಮುಪ್ಪೊನೆಗಯ್ದು Ct. II, 79; Grj. 7, 53; C. Bp. 19, 34).

ತಿಸುಳಿ **tisuḷi.** Tbh. of ತ್ರಿಶೂಲಿ. Śiva. (ಈಶ್ವರ Śm. 2; ಶಿವ Kk. 4; ಉಮೆಯಾಳ್ಗ Ct. II, 5). — ತಿಸುಳಿಗೆಳೆಯ. Kubēra (Kk. 16).

ತಿಳ **tiḷa.** = ತಿಳದು, ತಿಳಿ 3, ತಿಳಿದು, ತಿಳು. P. p. of ತಿಳಿ 1, in ತಿಳಕೊಳ್ಳು (B. 3, 121; 5, 28. 39. 65. 101. 107; My.).

ತಿಳ **tila.** = ತಿಲ. gingely seed. (Śmd. 25).

ತಿಳದು **tiḷadu.** = ತಿಳಿದು. P. p. of ತಿಳಿ 1. (B. 5, 151; My.). ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ ಮುಟ್ಟು ತಿಳದೀತು (Prv.).

ತಿಳಲಿ **tiḷali.** = ತಿಳ್ಳಿ. — ತಿಳಲಿಯಾಟ. -ಆಟ. a game at which two opposite parties try to get through the compartments of a figure traced upon the ground, one party hindering the other according to certain rules (S. Mhr.).

ತಿಳಲು **tiḷalu.** = ತಿರಳು, etc. (C.). pulp, etc. ಹಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ತೊಗಟೆ ತೆಗೆದು, ಒಳಗಿನ ಬಿಳೀ ತಿಳಲು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ (B. 3, 111). ಕಾಯಿಯೊಳಗಿನ ತಿಳಲು ಬಲು ರುಚಿಕರವು (4, 70).

ತಿಳವಳಿಕೆ **tiḷavaḷike.** = ತಿಳುವಳಿಕೆ, q. v. knowledge, etc. (ಅಱಿವು, ಜ್ಞಾನ G.; B. 5. 163; My.). [Tu. ತಿಳುವಳಿಕೆ].

ತಿಳಿ **tiḷi. 1.** = ತಳಿ 7. to become clear, pellucid or pure (ನೈರ್ಮಲ್ಯ Śmd. Dh.; ನಿರ್ಮಲ Śm. 113; Cpr. 1, 90; 7, 8; My.; Tu., T., M. ತೆಳಿ). [ತಿಳಿಗೊಳನಂ ಪೋಲ್ತಿರ್ದುದಂ ತಿಳಿಯದಿದೇನೆಮ್ಮುದುಂ ತದನ್ವಯಮುದಱಿಂ Kr. 1, 89; Ap. 1, 80]. see P. ps. s. ತಿಳ. ತಿಳಿವ (Bp. 45, 43). ತಿಳಿವುದು (Śmd. 107; Śm. 22. 118); ತಿಳಿಯುವ (C.). ಹಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿದುದು (Śmd. 295). ತಿಳಿದತ್ತು ಆಪಗಾವಾರಿಪೂರಂ (Rśv, 6, 2). ನದಿಗಳ್ ಉಬ್ಬರಮುಡಗಿ ತಿಳಿದು ಪರಿದವು (J. 25, 3). 2, to become bright, to brighten up, to be exhilerated or pleased, to be calmed (ಪ್ರಸನ್ನಭಾವ Śmd. Dh.; ಪ್ರಸನ್ನತ್ವ Śm. 113; similarly M. ತೆಳಿ; see ತಿಳಿಪು, ತಿಳಿವು No. 1; see s. ಜೊಪು 1); to pass away, to cease, as sleep, a swoon (My.). 3, to come to light; to be or become plain or known (My.; Tu. ತೆರಿ; Te. ತೆಲಿ; T. ತೆರಿ; M. ತಿರಿ, ತೆರಿ). ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, I understand, know, etc.; ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು, I understood, etc. (My.). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿದ ತಿಳುವಿಕೆ (ಉಪಜ್ಞೆ Si. 236). ಮೂಱನೆಯವನು ಮೊದಲಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದನ್ತೆ ನಡದ ಇಬ್ಬರ ಏಕಾನ್ತ ವಿಚಾರ (ಅಷಡಕ್ಷೀಣ 264). ಸೋತು ಓಡಿಹೋಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದನ್ತೆ ಅವುತುಕೊಣ್ಡವನು (ತಿರೋಹಿತ 296). ನಿಮ್ಮಿಂದಮಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯದು (Bp. 47, 47). see B. 1, 19; 2, 15; 4, 139. 4, to know, to perceive, to learn (ಜ್ಞಾನಭಾವ Śmd. Dh.; ಜ್ಞಾನ Śm. 130; ಅಱಿ Śmd. 45. 107. 124. 184. 298 Cm.; Cpr. 3, 68; 8, 88; My.; Te. ತೆಲಿ; M. ತಿರಿ, Tu. ತೆರಿ; T. ತೆರಿ, ತೆಳಿ, ತೆರುಳು, ತೇರ್); to feel, as pain (see Prv. s. ಪಾಪು). ತಿಳಿವ ಪ್ರಯೋಜನಮಾಗಿ (ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮಾಗಿ Śmd. 9 Cm.). ತಿಳಿಗೆ! (ಅಱಿಗೆ! 140 Cm.; Śm. 69). ತಿಳಿ!

(Śmd. 124. 155; Śm. 15). ರೋಗಂಗಳಂ ತಿಳಿವುದು (ನಿದಾನ Mr. 390). ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವನು (ಶಾಸ್ತ್ರವಿತ್ Si. 353). ತಿಳಿಯದ ಮೂಢನು (ಜಡ 363). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ತಿಳಿಯದವನು (ವ್ಯಾಕುಲ, ವಿಹಸ್ತ 365). ತಿಳಿಯಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಬುದ್ಧ, ಬುಧಿತ, ಮನಿತ, etc. 383). ಅತಿಜೀವನವ್ ಇರಲು, ಮೋಕ್ಷದ ಗೊತ್ತು ತಿಳಿ! (Sp.). ಮದ್ದನಱಿಯದೆ, ಧಾತು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಏನು? (Dp. 148). ತರಲಾಕ್ಷಿ ತಾನ್ ಅದಕೆ ಮತ್ತೊಂದಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ತಿಳಿದಳ್ (J. 30, 26). ತಂಗಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರನ್ ಈತನೆನ್ದು, ಮದನಂ ತಿಳಿದಂ (30, 51). ಸರ್ವರೊಳು ನಿಜ ತಿಳಿ! (Sp.). ತಿಳಿದ ಕಳ್ಳ ತಿರಿಗಿದರೂ ಬಿಡ. — ತಿಳಿದವನಾದರೂ ಮಲಮೂತ್ರ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ತಿಳಿದವ ಮಾಡ್ಯಾನು ನಳಪಾಕವ. — ತಿಳಿದು ಒಡ್ಡೋ ತೀರು ಬಾಣವ! — ತಿಳಿಯಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೋಡಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚಮೂಕನ ಆಟ (Prvs.). see Bp. 53, 51; 58, 37; B. 2, 22. 43; 3, 51. 194; 5, 187; Śm. 9. 39. 119; J. 28, 60; 31, 35; Abhā. 1, 5; Si. 36. 48. 261. 283. 350. 361. 408; ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿ, ಮುಳಿಸು-, ಮೂರ್ಛನೆ-, ಮೂರ್ಛೆ-. — ತಿಳಿ ತಿಳಿ. rep. (B. 4, 45. 198). — ತಿಳಿದುಕೊಳ್. -ಕೊಳ್ಳು. = ತಿಳಿ No. 4. (Ch. v. 231; Bp. 58, 37; Śm. 77; My.). — ತಿಳಿಯಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. (ಅಜ್ಞ G.). — ತಿಳಿಯಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to be known, to let know (B. 3, 2. 41; 4, 138; My.). — ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸು. to make known; to manifest (Si. 66. 68. 260. 282; My.). — ತಿಳಿಯ ಪೇಳ್. to tell in an apprehensible manner, to explain (Ch. v. 228). — ತಿಳಿಯ ಬರು. = ತಿಳಿ No. 3. (B. 3, 33. 45; 4, 148. 184; Si. 49; My.). — ತಿಳಿಯಲ್ ಬರ್. = ತಿಳಿಯ ಬರು. (Śmd. 255). — ತಿಳಿಯ ಹತ್ತು. to begin to be known; to be known or understood (B. 5, 214. 271). — ತಿಳಿಯಿಡು. -ಇಡು. to make pellucid or pure (Grj. 7, 42 va.).

ತಿಳಿ tiḷi. 2. an abbreviated infinitive of ತಿಳಿ 1 (= ತಿಳಿಯ). — ತಿಳಿ ಹೇೞು. = ತಿಳಿಯ ಪೇಳ್. (B. 4, 109; My.).

ತಿಳಿ tiḷi. 3. = ತಿಳ, etc., in ತಿಳಿ ಕೊಳ್ಳು (Si. 381).

ತಿಳಿ tiḷi. 4. clearness, pellucidity, pureness; brightness (Te. ತೆಲಿ; T., M. ತೆಳಿ). 2, knowingness, knowledge, understanding. 3, clear, serumlike substances, watery parts: conjee water (ಕಾಂಜಿಕ Śmd. Dh.; My.; Tu., M. ತೆಳಿ), etc. ತುಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಮುನ್ತಾದ ಸರ್ವರಸಗಳ ತಿಳಿ (ಮಣ್ಡ, ಸರ್ವರಸಾಗ್ರ Si. 315). ಮೊಸರಿನ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಾಗಿರುವ ಭಾಗವು (ಶರ 316). ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಿಳಿಯಾದ ಕೆನೆ (ಮಸ್ತು, ದಧಿಭವಮಣ್ಡ 316). ಹೆಣ್ಡದ ಮೇಲಣ ತಿಳಿ (ಕಾರೋತ್ತರ, ಸುರಾಮಣ್ಡ 348). ಕೆಟ್ಟ ಹಾಲಿನ್ದ ಹುಳಿಯಿಟ್ಟರ್ದ ತಿಳಿ ಲೇಸು; ಕೆಟ್ಟ ಹಾರ್ವತಿಯ ಬದಕಿನ್ದ ಸೂಳೆಯು ನೆಟ್ಟನೇ ಲೇಸು! (Sp.). see ಉಕ್ಕ-. — ತಿಳಿಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person whose understanding is impaired, an unwise, stupid person (B. 1, 18; 3, 14. 68; 4, 21); ತಿಳಿಗೇಡಿಜನ (4, 223). — ತಿಳಿಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. ignorance, stupidity, foolishness (B. 4, 49. 88). — ತಿಳಿಗೊಳ. -ಕೊಳ. a clear pond [ತಿಳಿಗೊಳನಂ ಪೋಲ್ತಿರ್ದುದಂ ತಿಳಿಯದಿದೇನೆಮ್ಬುದುಂ Kr. 1, 89; Pb. 5, 2]; (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 1, 104; 16, 28; Bh. 1, 20, 54; Rām. 2, 7, 3; J. 3, 8. 24; 15, 16. 29). ತಿಳಿಗೊಳದಿನ್ದೆ ಪಾಱುದುವು ಹಂಸಕುಲಂ (Śmd. 142. 166). — ತಿಳಿಜೊನ್ನ. clear, bright moonshine (Rśv. 13, 43; Śśv. 1, 38. 77). — ತಿಳಿನಿದ್ರೆ. an easily interrupted, light sleep (B. 5, 253). — ತಿಳಿನೀರ್. -ನೀರು. clear water [ಆ ಮರಕತವರ್ಣಂ ಕರಿಕರ ಪರಿಘದಿನೊಡನೊಡನೆತ್ತುಳುಕಿದಂ ತಿಳಿನೀರಂ Ap. 14, 107]; (Cpr. 3, 15; Abh. P. 9, 37; J. 30, 6. 11; Rāghc. 17, 56; My.). 2, = ತಿಳಿ 4 No. 3. (B. 4, 55). ತೆಳ್ಳನ್ನ ಪದಾರ್ಥದ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರು (ಮಣ್ಡ); ಮೊಸರಿನ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರು (ಮಸ್ತು G.); ಅನ್ನದ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರು (ಮಾಸರ, ಗಂಜಿ); ಸರಾಯದ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರು (ಸುರಾಮಣ್ಡ G.). — ತಿಳಿಬಣ್ಣ. a bright or light colour (ಹೂಬಣ್ಣ G.). — ತಿಳಿಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. clear oil (on the surface, My.). — ತಿಳಿರಸ. a pure liquid (V. 4, 2. 9; B. 4, 225; My.). — ತಿಳಿಸುಣ್ಣ. milk of lime; caustic lime (My.; B. 4, 71. 121).

ತಿಳಿ tiḷi. 5. a vessel used for drinking spirits; any drinking vessel (ಚಷಕ Śm. 113; Te. ತಲಿಯ, ತೆಲೆ = ಪಾತ್ರ). — ತಿಳಿವಟ್ಟಲು. -ಬಟ್ಟಲು. = ತಿಳಿ. (ಗಲ್ವರ್ಕ, ಅನುತರ್ಷ, ಚಷಕ, ಸರಕ Hlā.).

ತಿಳಿಪು tiḷipu. = ತಿಳಿಹು, ತಿಳುಪು, ತಿಳುಹು 1. to cause oneself to brighten up; to abandon one's anger, to become calm, soothed, content, pleased, or friendly (ಕ್ರೋಧೋತ್ಸರ್ಜನ Śmd. Dh.). 2, to calm, to appease, to cause to cheer up, etc. (Cpr. 8, 80). ತಿಳಿಪುವುದು (ಪ್ರಸಾದ, ಪ್ರಣಯ Hlā.). 3, to make clear or known; to cause to know, to let know; to inform [ಸುರದನುಜ ಮನುಜ ವರ ಕಿನ್ನರತಿರ್ಯಗ್ಗಣಮನೆಯ್ದೆ ತಿಳಿಪಿದುದು Ap. 10, 62]; (ತಿಳಿಸು Śmd. 43 Cm.; Cpr. 7, 18). ಆಕೆಯಂ or ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಪಿದಂ (Śmd. 167).

ತಿಳಿಯುವಿಕೆ tiḷiyuvike. = ತಿಳಿವಿಕೆ, ತಿಳುವಿಕೆ. knowing; knowledge, etc.; the state of being known. ಸಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಿಕೆ (ಉಪಲಬ್ಧಿ, ಅನುಭವ Si. 397). ಬಹು ಮನ್ದಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಿಕೆ (ಪ್ರಥೆ, ಖ್ಯಾತಿ 389).

ತಿಳಿವಳಿಕೆ tiḷivaḷike. = ತಿಬ್ಬಳಿ, ತಿಳವಳಿಕೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆ. knowledge; understanding, intellect, intelligence (ಅಱಿತ Śmd. 232 Cm.). Tu.

ತಿಳಿವಿಕೆ tiḷivike. = ತಿಳಿಯುವಿಕೆ, etc. (My.; ಜ್ಞಾನ, ಬಲ್ಲವಿಕೆ G.; B. 5, 24. 27. 44. 151. 170).

ತಿಳಿವು tiḷivu. = ತಿಳುಹು 2. (Śmd. 247). calmness, friendliness, kindness, etc. (ಪ್ರಣಯ, ಪ್ರಸಾದ Mr. 455). 2, knowledge, etc. (Bh. 2, 13, 44; Śśv. 4, 57. 60. 114; My.).

ತಿಳಿಸು tiḷisu. to make clear or known; to cause to know; to let know; to inform (Śmd. 43 Cm.; C.). [Tu. ತೆರಿಪು]. ಆಕೆ ಆ ಮಾತನು ತನ್ದೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು (B. 2, 14). see Bp. 27, 76; B. 3, 13; 5, 187.

ತಿಳಿಸುವಿಕೆ tiḷisuvike. making clear or known, etc. ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಿಕೆ (ಗನ್ಧನ Si. 436).

ತಿಳಿಹು tiḷihu. = ತಿಳಿಪು, etc. to appease (Bp. 47, 22). see ಮುನಿಸು-. 2, to make clear or known, etc. (Bp. 49, 33).

ತಿಳು tiḷu. = ತಿಳ, etc., in ತಿಳುಕೊಳ್ಳು (My.; B. 2, 14; 3, 1. 51. 115; 4, 57; 5, 204).

ತಿಳುಪು tiḷupu. = ತಿಳಿಪು, etc. to become calm, etc. (Bp. 58, 37); to appease, etc. (Bp. 57, 7; J. 24, 70; 28, 55; 29, 26). 2, to make clear or known, etc. (Ch. v. 232; Bp. 26, 65; 49, 35; J. 2, 24; 9, 2; 10, 18).

ತಿಳುವಳಿಕೆ tiḷuvaḷike. = ತಿಳಿವಳಿಕೆ, etc. knowledge, etc. (My.; ದೃಷ್ಟಿ Si. 415; ಪ್ರಭವ 459). ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು (ಅರ್ಥ್ಯ 447). ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು (ಅಜ್ಞ, ಮೂಢ 366). see 236. 265. 410; B. 2, 16; 3, 39; 4, 73. 168. 183; 5, 271. [Tu.].

ತಿಳುವಿಕೆ tiḷuvike. = ತಿಳಿಯುವಿಕೆ, etc. knowledge, etc. (My.; B. 5, 190; Si. 236). ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ನೆಲೆಯು ಇಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುವರು ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (Jñs. 22, 31).

ತಿಳುವು tiḷuvu. = ತೆಳುವು, etc. thinness (My.). ತಿಳುವಾದ ಅಜುವೆ (B. 1, 15). [Tu. ತೆಳ್ಳು]. ತಿಳುವಾದ ತೊಗಲು (3, 16; 5, 18).

ತಿಳುಹಿಸು tiḷuhisu. to make known, to let know (My.). ಅಕ್ಕಗೆ ತಿಳುಹಿಸದೆ (B. 5, 158). see B. 5, 78. 175. 177. 184.

ತಿಳುಹು tiḷuhu. 1. = ತಿಳಿಪು, etc. to be calmed, etc. 2, to appease (Bp. 42, 16; Bh. 1, 10, 21). see ಮುನಿಸು-, ಮುಳಿಸು-. 3, to make known, etc. (My.).

ತಿಳುಹು tiḷuhu. 2. = ತಿಳಿವು No. 2. knowledge, etc. (Rām. 6, 2, 25).

ತಿಳ್ಳಿ tiḷḷi. = ತಿಳಲಿ. — ತಿಳ್ಳೀ ಹಾಡಾಡು. to play at ತಿಳಲಿ or ತಿಳ್ಳಿ (B. 1, 16).

ತಿಳ್ಳು tiḷḷu. = ತಿರುಳು, etc. pulp, etc. (My.).

ತೀ tī. 1. = ಸೀ 2. to burn, singe, scorch, parch, broil (T. ತೀ, ತೀಯರ್; R.; *cf.* ತಿಂಗಳ್; see ಚೂಪು 1; Te. ತೀನ್ಣ = ಪ್ರಕಾಶ).

ತೀ tī. 2. fire (T., M.; Tu. ತೂ also ಸೂ; R.; *cf.* ಕಿಚ್ಚು).

ತೀಕ್ಷ್ಣ tīkṣṇa. = ತಿಕ್ಕ. *sharp; hot, pungent, fiery; harsh; vehement, zealous; energetic, eager, quick* (ಪರುಷ, ನಿಷ್ಠುರವಾದುದು Nn. 119). 2, sharpness; heat, pungency; haste. 3, any weapon. 4, *poison.* 5, *iron.* 6, *war, battle.*

ತೀಕ್ಷ್ಣಗನ್ಧಕ tīkṣṇa-gandhaka. *the plant Moringa pterygosperma* Gaertn.

ತೀಕ್ಷ್ಣತರ tīkṣṇa-tara. uncommonly sharp, etc. (Cpr. 5, 34).

ತೀಕ್ಷ್ಣೋಪಾಯ tīkṣṇa-upāya. *forcible means, a strong measure.*

ತೀಗೆ tīge. a creeping plant, vine, tendril, or spray; wire; the string of a lute (Te. ತೀಗೆ, ತೀವೆ). see ವಾಟಿ-. *cf.* ಸೀಗೆ.

ತೀಟ tīṭa. 1. (Śmd. 250). (fr. ತೀಡು 1). blowing (ತೀಡೂದು, ಊದೂದು, ವಾಯುಸಂಚಾರ Ṡs.; Cpr. 7, 107; Abh. P. 1, 116; 7, 147).

ತೀಟ tīṭa. 2. = ತೀಟೆ, etc. — ತೀಟಕಸಿದ್ದಿ. the prickly creeper Scopolia (Te.). 2, = ಯಾಸ, ಯವಾಸ, ಕುನಾಶಕ, ಕಚ್ಚುರೆ, ದುಃಸ್ಪರ್ಶ, etc., ನಸುಗುನ್ನೆ, ತುಜುಚಿ, ಬಳ್ಳಿದುಜುಚಿ (Si. 144).

***ತೀಟ tīṭa. 3.** a sense of touch, caressing touch. ತಿಳಿ ಪಲಡಿಗೆಜಗಿದೋಪನ ತಳಂಗಳಾ ತೀಟದಿಂ ಪದಂಗಳೊಳೊಗೆದಾ ಪುಳಕಚಯಂಗಳ್ Kr. 3, 119; Ap. 7, 46. T. ತೀಟ್ಟ.

ತೀಟೆ tīṭe. = ತಿಮುರ, etc. itching; irritation; an itching desire, a teasing inclination, irregular desires, lust, lasciviousness (ತೀಣ್ಟೆ Ct. I, 2; Bp. 21, 7; J. 25, 8; My.; Te.). ಮೂಗ ತೀಟೇ ಕಜ್ಜಿಯುಳ್ಳವನು (ಪಾಮನ, ಕಚ್ಚುರ Si. 202). ತೀಟೆ ಆದರೆ ತಾನೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. — ತೀಟೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಹೆತ್ತು, ತಿರುಮಲದೇವರ ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಹಾಂಗೆ (Prvs.). see ತೋಳ್ತೀಟೆ. — ತೀಟೆಜಗಳ. useless quarrel (My.). — ತೀಟೆಬಾಯಿ. a blabber, a tattler (My.).

ತೀಟೆಗಾಱ tīṭe-gāṟa. a man who rouses inordinate desires or evil passions in others (My.). see ಬಾಯಿ-.

ತೀಡು tīḍu. 1. (Śmd. 254). to touch, as air or wind (ವಾಯುಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh.; ವಾಯುವಿನ ಸೋಂಕು Śm. 94; T., M. ತೀಣ್ಡು, to touch; to infect by touching; [Tu. ದೀಡ್ to place, to lay down]; M. ತೀಟ್ಟ, T. ತೀಟ್ಟ, ತೀಟ್ಟು, ತೀಱ್ಱು, uncleanness; M. ತೀಣ್ಡಲ್, atmospheric pollution). [ವಿಭೂಷಣಂಗಳೊಳ್ ತೀಡುವ ರಶ್ಮಿಗಳ್ ಮುಸುಳ್ದುವು Ap. 3, 3]. 2, to blow, as the wind. [ಅಡುವ ತೊಣ್ಡುವೆಣ್ಬುರುಳಿ ತೀಡುವ ತಮ್ಬೆರಲ್ Pb. 3, 37; Ap. 12, 44]; (Cpr. 9, 102 va.). ಸೊಂಕಿ ಬಲವನ್ನು ತೀಡುವ ತೆಂಕಣಗಾಳಿ (Śmd. 44). ಮಲಯಾನಿಲಂ ತೀಡಿದಂ or ತೀಡಿದುದು (109). ಕಮ್ಮೆಲರ್ ತೀಡುಗಂ (297). ತೀಡು, ಎಲೆ ಗನ್ಧವಾಹ! (153. 272). see Cpr. 2, 83; 4, 30; 8, 4 va.; Abh. P. 7, 147; 12, 28; Grj. 8, 41; Rām. 2, 7, 3; Rsv. 12, 23; C. Bp. 4, 7; J. 8, 5; 25, 1. 3, to touch, as with the fingers (or = ತೀಡು 2?). ತೀಡಿದರೂ ನೋಡನು ಅನ್ಧಕನು ರೂಪವ (Prv.).

ತೀಡು tīḍu. 2. to press, to squeeze (J. 8, 48), to rub (ನಿಃಪೀಡನ Śmd. Dh., probably ನಿಪೀಡನ; ಧಾವನ Mr. 339; J. 25, 8; *cf.* ತಿಕ್ಕು, ಸೀಱು; T. ತೀಱು, to rub and clean, the wall, a house, etc.); to rub out, as fire (Śsv. 3, 19); to rub with the finger, as snuff, etc. (My.); to rub clean, to scour (My.); to rub or smear on, as unguents on the body (My.; *cf.* ತಿಗುರು 1); to whet, to sharpen (My.; T. ತೀಟ್ಟು; M. ತೇಕ್ಕು, to rub, smear; to polish, sharpen, *cf.* ತೇ 2); [ದಾಡೆಗಳ ನಱೆಯೊಳಿಪ್ಪಂ ತೀಡುತ್ತುಂ Pb. 3, 28]; to make sharp, keen or full of wit (J. 30, 18), to increase (33, 18); to rub out, *i. e.* to kill by pressing and rubbing with the finger, as insects (My.); to apply a wipe or blow with the palm of the hand (My.), or with a blast (J. 22, 42); to smooth a twisted cord (J. 12, 46; 20, 8; 23, 33; 25, 31; My.; Si. 287; T. ತೀಱು).

ತೀಣ್ಟೆ tīṇṭe. = ತೀಟೆ. itching, etc. (Ct. I, 2; Rsv. 5, 55va.; see ನಾಲಗೆ-).

***ತೀನ್ tīn.** itching sensation, pain. ನಿಡುದೋಳ್ಗಳ ತೀನಂ ಮುಱಿಸುವೆಯಪ್ಪೊಡಾನೊಲ್ಲದನೇ Pb. 2, 81.

ತೀನ್ tīn. three (Mhr. ತೀನ). — ತೀನ್ತೇರಾ. (three-thirteen, *i. e.*) dispersed in every direction (My.; Mhr. ತೀನತೇರಾ).

ತೀನಾಳಿ tīnāḷi. = ತಿನಾಳಿ, ತಿನ್ನಾಳಿ, ತೀನಿಹಾಳಿ. a glutton (ಕೊಟ್ಟಣಿಗ Śm. 48; Kk. 38, o. r. ತಿನಾಳಿ; ಭಕ್ಷಕ, ಘಸ್ಮರ, ಅದ್ಮರ Hlā., Nr. *b*; ಭಕ್ಷಕಾರಿ, etc. Mr. 231).

ತೀನಿ tīni. food (of every description, My.; Tu.; T., Te.; M. ತೀನ್); eating. ಗಣ್ಡಸಿಗೆ ಗಱಿಕೆ ತೋಱಿಸ ಬೇಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೀನಿ ಕಲಿಸ ಬೇಡ (Prv.). see ಹದ್ದೀನಿ; Prv. s. ತಿನ್ನು.

ತೀನಿಹಾಳಿ tīnihāḷi. = ತೀನಾಳಿ. a glutton. (Nr. *a*).

ತೀನು tīnu. a stake used to support fences or hedges (My.).

ತೀಬು tību. the clove tree; cloves (ಲವಿ, ಲವಂಗ, ದೇವಕುಸುಮ Mr. 143; Tu. ತೀಪೆ, Te. ತೀಪು, T. ತೀವು, sweetness, taste, relish; *cf.* ಸೀ 1).

ತೀರ್ tīr. = ತೀರು 1. to be finished, to come to an end, to end, to cease; to be done, to be accomplished, to be brought about or effected; to be possible to be accomplished (ನಿಷ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; ಬೀ Bhn. 21. 33; My. as ತೀರು; Tu., T.; Te., M. ತೀರು); [ಬಯಕೆ ತೀರದ ಕಾರಣದಿಂ ವಿಪರ್ಯಯಮಿದಭ್ಯುಪಗಮೋಕ್ತ್ಯಪದೂಷಣಂ Kr. 1, 145; Pb. 1, 69; Ap. 14, 30]. to be cured, as a disease (Bp. 46, 32; T.). 2, to

cease to live, to die (Bp. 48, 18; My., Tu., Te. as ತೀರು). 3, to be paid, discharged, liquidated (My., Te. as ತೀರು); to be settled, decided (My. as ತೀರು). P. p. ತೀರ್ದು, ತೀರ್ದಂ (Śmd. 50). ನಿನಗೆ ಎನಗೆ ತನಗೆ ತೀರ್ಗುಮೆ ಹನುಮನ್ತನ ಶಕ್ತಿಸಾಹಸಂ ರಿಪುವಿಜಯಂ? (178). ನಿನ್ನಿಂ ತೀರದ ಕಜ್ಜಮದು ಇನ್ನೆನಗೊನ್ದುಣ್ಟೆ? (Rśv. 5, 132). see Cpr. 3, 67; 5, 83; 8, 51; Bp. 16, 19; Mr. 2; J. 1, 5; 3, 28; 13, 11; 27, 50. *cf.* Sk. ತೀರಿತ.

ತೀರ್ tīr. = ತೀರು. an arrow (Mhr., H. ತೀರ). — ತೀರ್ ಕಮಾನ್. arrow and bow (Si. 280; Br.).

ತೀರ tīra. = ತೀರು 2, etc. conclusion, etc. 2, = ತೀರ s. ತೀರು 1. — ತೀರಗಡೆ. -ಕಡೆ. end, completion (ಅನ್ತ, ಸಮಾಪ್ತಿ G.; My.); 2, leisure (My.).

ತೀರ tīra. *a shore, a bank*; margin, brink, edge; the brim of a vessel. see ಒತ್ತು, ಕರೆ. ತೀರಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ತೆರೆಯ ಭಯವೇ? ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮರಕ್ಕೆ ನೀರು ಯಾತಕ್ಕೆ? (Prvs.).

ತೀರತ tīrata. Tbh. of ತೀರ್ಥ. a holy place, etc. (My.).

ತೀರದು tīradu. an adverb with final ಅದು. (ತೆತ್ತದು Śmd. 389, o. r. in Mḍb. ತಿರದು, ತೆಕ್ಕದು).

ತೀರಪತನ tīra-patana. the falling down of a bank. see ಜರಿ.

ತೀರಮೆ tīr-ame. (Śmd. 248). conclusion, termination; fulness (Abh. P. 1, 103).

ತೀರಿ tīri. *a kind of arrow, three-fourths of which consists of reed and a fourth part of a iron;* a sort of bow (see ತಡ್ಬಲ).

ತೀರಿಕೆ tīrike. = ತೀರ್ಕೆ. conclusion, end (My.); settlement, decision (My.); [Tu.]. 2, leisure (My.; Te.).

ತೀರಿತ tīrita. finished, settled, completed, adjudged, decided according to evidence (Sk.).

ತೀರಿಸು tīrisu. = ತೀರ್ಚು. to finish; to accomplish, to carry out, to execute; to fulfill; to settle, to decide; to remove, to clear off, to liquidate, to pay (My.). see B. 3, 28. 124; ಉಪಕಾರ–, ಕಾಂಕ್ಷೆ–, ಕೆಯ್ಗಡ–, ಡಾವು–, ನ್ಯಾಯ–, ಬಡ್ಡಿ–, ಮುಯ್ಯಿಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಿ–, ವ್ಯಾಜ್ಯ–, ಸಿಟ್ಟು–, ಹಗೆ–.

ತೀರಿಸುವಿಕೆ tīrisuvike. finishing, etc. (My.).

ತೀರು tīru. 1. = ತೀರ್. (C.). to be finished, etc. P. p. ತೀರಿ. ಕಾಂಕ್ಷೆ ತೀರಿ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರುವಿಕೆ (ತೃಪ್ತಿ Si. 317). ತೀರಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಸಾತಿ 424). ತೀರಿದುದು ತಮದೊಬ್ಬುಳಿ (Rām. 14, 1). ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ರಿಣವು ತೀರಿದಾ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲ್ (Sp.). ಅವನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದವನಾದಾಗ ಅವನ ತನ್ದೆ ತೀರಿದನು (B. 3, 28). ಇವರ ತನ್ದೆ ತೀರಿದನು (4, 3). ಅತ್ತೆ ತೀರಿದನ್ದಿನಿನ್ದ (4, 139). ತೀರದ ಕಾರ್ಯ ಹಾೞಿದರೂ ಆಗದು. — ತೀರಿದ ಅಡಿಗೆ ತಿರಿಗಿ ಬಯಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.). see B. 1, 11; 3, 3. 60; 4, 50; ಮಜ್ಜಾಸಾರ. — ತೀರ. so that (anything) is completed: fully; thoroughly; quite; very (My.). ಮಂಗಗಳು ತೀರ ಮನುಷ್ಯನ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ (B. 1, 13). ಇಱುವೆಗಳು ತೀರ ಸಣ್ಣವು (2, 8). ಅವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ತೀರ ಹಾಗಲಹಣ್ಣು ಆಗಿದ್ದಾಳೆ (2, 38). ಆ ಪ್ರಾಣಿ ತೀರ ಕುರುಡನು (3, 89). ತೀರ ಬಡವನು (5, 124). ತೀರ ತುಸು ಹಣ (5, 216). ತೀರ ಸಣ್ಣ (ಅಣು G.). — ತೀರಾ. = ತೀರ. ಬಾಲವು ತೀರಾ ಸಣ್ಣದು (C.; B. 3, 108).

ತೀರು tīru. 2. = ತೀರ, ತೀರ್–. conclusion, end. 2, settlement (M., Tu.); arrangement, establishment (Te.). 3, finish: beauty (Te. ತೀರು, ತೀಱು; Te. ತೀರು, ತೀಱು, to be adorned; T. ತೀರು, to adorn); manner, mode; peculiar temper or habit (My.; Te.). ಅವನು ಒನ್ದು ತೀರಿನ ಮನುಷ್ಯ (My.). — ತೀರುಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ತೀರಗಡೆ. (My.; ಸಮಾಪ್ತಿ G.). — ತೀರುಪಡಿ. = ತೀರುಪಾಟು. (My.; Te. ತೀರುಬಡಿ). — ತೀರುಪಾಟು. leisure, opportunity (My.; Te. ತೀರುಬಾಟು). — ತೀರುಮಾನ. = ತೀರ್ಮಾನ. conclusion, completion (My.; Te.; T. ತೀರ್ಮಾನ); settlement, decision, sentence (My.; Te.; T.). — ತೀರುಮಾನಿಸು. to complete, finish (R.); to define, to determine, to decree (T. ತೀರ್ಮಾನಿ); to decide (My.= ತೀರ್ಮಾನಿಸು).

ತೀರು tīru. = ತೀರ್. an arrow. ತಿಳಿದು ಒಡ್ಡೋ ತೀರು ಬಾಣವ! (Prv.). 2, a bar; a prop; a lever (Mhr.); a rafter of a roof (My.).

ತೀರುಕಣಿ tīrukaṇi. = ತೀರ್ಕಣೆ. end, termination. 2, the state of being discharged; the state of being expended, disbursed or spent. ಅರ್ಥದ ತೀರುಕಣಿ (ಅರ್ಥಾಪಗಮ, ವ್ಯಯ, ವೆಚ್ಚ Nr.).

ತೀರುವಿಕೆ tīruvike. = ತೀರ್ವಿಕೆ. ending, etc.; the state of being settled or decided. ನ್ಯಾಯತೀರುವಿಕೆ (G. 244; My., also ನ್ಯಾಯದ–).

ತೀರುವೆ tīruve. = ತೀರ್ವೆ. dues, fees, toll, custom tax (My.; Tu. ತೀರ್ವೆ. Te.).

ತೀಱ್ tīṟ. ತೀಱು. to take mouthfuls, to devour (ಕಬಳಿಸ Śmd. Dh.; M. ತೀಱ್ಱು, to cram; to force down, *e. g.* down the throat; see ತಿಮ್ಬು 2, ತೀವು).

ತೀಱೆ tīṟe. the worms (a disease, My.; T.). — ತೀಱೆಹುೞು. = ತೀಱೆ. (My.).

ತೀರ್– tīr. = ತೀರು 2. — ತೀರ್ಪಡಿ. = ತೀರುಪಡಿ. leisure (My.). 2, settlement, decision (My.; M.). — ತೀರ್ಮಾನ. = ತೀರುಮಾನ. (My.). — ತೀರ್ಮಾನಿಸು. = ತೀರುಮಾನಿಸು. to settle, to decide (My.; T.).

ತೀರ್ಕಣೆ tīrkaṇe. = ತೀರುಕಣಿ. end, etc. (ನಿದಾನ Hlā.). ಯಜ್ಞದ ತೀರ್ಕಣೆ (ಯಜ್ಞಾನ್ತ, ಅವಭೃಥ Hlā.).

ತೀರ್ಕೆ tīrke. = ತೀರಿಕೆ. conclusion, etc. (My.).

ತೀರ್ಚು tīrcu. = ತಿರ್ಚು, ತೀರಿಸು. to finish, etc. (ನಿಷ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 121 va.; 6, 99 va.; 7, 25; 7, 154 va.; Bp. 60, 33; Te.). 2, to remove, etc.; to remove, as a sickness, to cure (ಪರಿಹರಿಸು Kk. 68; Śm. 51; Bp. 39, 24; Te.); to destroy (Grj. 10, 111).

ತೀರ್ಣ tīrṇa. passed across or over, crossed; floated; spread; surpassed. see ಅವ–, ಆ–, ಉತ್–.

ತೀರ್ಥ tīrtha. = ತೀರತ. a passage, a ford; *a landing place at a river's side;* the stairs of a landing place (ಸೋಪಾನ Nn. 48). 2, *a holy place in the vicinity of streams or springs;* a holy place (ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ 48; ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ Mr. 532). 3, any piece of water (ಆವಗೆ, ನದಿ, ತಟಾಕ, ಕೆಱೆ, ಕೂಪ, ಬಾವಿ 48; ನದಿ ಬಾವಿ ಕೆಱೆಗಳ್ 532); *sacred water.* 4, *a part of the hand dedicated to a deity.* 5, a sacred object; *sacred science; a school of philosophy* (ದರ್ಶನ, ಷಡುದರುಸನ, ಆಱುದರ್ಶನ 48, o. r. ಷಡ್ದರ್ಶನ; ಸನ್ತಷಡ್ದರ್ಶನಂಗಳ್ 532). 6, *a worthy person, a fit recipient* (ಸತ್ಪಾತ್ರ 48); a person of a good family or race (ಆಮ್ನಾಯ, ಸದ್ವಂಶ 48); a Brāhmaṇa. 7, *a minister and seventeen other officers of state who are in close attendance*

on a king (ಅಷ್ಟಾದಶಾಮಾತ್ಯರ್, ಮನ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಬು ಮನ್ತ್ರಿ ಪ್ರಧಾನರ್ 48; ಮನ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಪದಿನೆಣ್ಬರು ಪ್ರಧಾನರ್ 532). 8, an ascetic (ಮುನಿ, ಯತಿ 48). 9, a learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ 48). 10, a Jina (48). 11, a virtuous wife (ಪತಿವ್ರತೆ 48). 12, *a religious teacher, a guru.* 13, *the pudendum muliebre* (ಭಗ, ಯೋನಿ 48; ಕಾನ್ತೆಯರ ಯೋನಿ 532). 14, a flag, a banner (ಪತಾಕೆ 48). ತೀರ್ಥಕ್ಕಿನ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿಲ್ಲ, ಪಾರ್ಥಗಿನ್ತ ದೊರೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). see Sp. s. ನಡೆ 2.

ತೀರ್ಥಕ tīrthaka. holy, sacred; an ascetic Brāhmaṇa; N. of a nāga.

ತೀರ್ಥಕರ tīrtha-kara. an Arhat, a Jina (Sk.; also: ತೀರ್ಥಂಕರ). see Nn. s. ಅಸನ್ತ; Cpr. 7, 6.

ತೀರ್ಥಜಲ tīrtha-jala. water of a holy place. 2, water in which a worthy man's feet have been washed (Grj. 4, 39; V. 14, 53).

ತೀರ್ಥಪಾದ tīrtha-pāda. one whose feet are sacred: a title for a venerable man (My.).

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ tīrtha-yātre. a visit to any sacred bathing place or shrine, a pilgrimage. (J. 17, 49; My.; B. 4, 155).

ತೀರ್ಥಯಾನ tīrtha-yāna. = ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ. (Cpr. 4, 17).

ತೀರ್ಥರೂಪ tīrtha-rūpa. one whose form is sacred; father; a title for a venerable man (My.; B. 4, 87).

ತೀರ್ಥವಿಧಿ tīrtha-vidhi. the rites to be observed at a place of pilgrimage. (My.).

ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧ tīrtha-śrāddha. funeral ceremonies performed with water, (sesamum seed, and sacrificial grass, My.); funeral ceremonies observed at a place of pilgrimage (My.).

ತೀರ್ಥಸಮ್ಭಾವನೆ tīrtha-sambhāvane. the reception of water with which a guru's or another worthy man's feet or an idol have been washed and the offering of presents for it, on festive occasions (My.).

ತೀರ್ಥಸ್ವರೂಪ tīrtha-svarūpa. = ತೀರ್ಥರೂಪ. one whose form is sacred, etc. (My.; B. 4, 87).

ತೀರ್ಥಾಮ್ಬು tīrtha-ambu. = ತೀರ್ಥಜಲ No. 1. (Cpr. 8, 106). water of a holy place.

ತೀರ್ಪು tīrpu. settlement, decision, sentence (My.; B. 4, 93. 169). [Tu.].

ತೀರ್ವಿಕೆ tīrvike. = ತೀರುವಿಕೆ. settlement, etc. ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ವಿಕೆ (G.; My.; B. 5, 263).

ತೀರ್ವೆ tīrve. = ತೀರುವೆ. dues, custom tax, etc. (My.; Si. 266; Tu. T.).

ತೀವರ tīvara. Tbh. of ತೀವ್ರ. severe, etc. (My.; Te.).

ತೀವು tīvu. to become full; to abound; to spread (v. i.; ಪೂರಣ Śmd. Dh.; ಇಡಿಕಿಱು Ct. II, 86; *cf.* ತಿಣೆ, ತಿಮ್ಬು 2, ತೀಱ್, ತೆಮುಳ್ದು; [Tu. ದಿಂಜ್]; T. ತೆಗುಳ್, ತೆವಿಟ್ಟು, ತೆವಿಳ್, to be full, abound; ತೆವುಳ್, to increase, v. i.; ತಿಮಿರ್, to grow, increase; ತೆವುಟ್ಟು, M. ತಿವಿಱ್ಱು, to fill or press or stuff in; T. ಕೆಱುಮು, ಕೆಱುವು, to be full; see s. ಕೆಯ್ 5). [ಎಣ್ಣೆಯೊಳೆ ತೀವಿ ದೀರ್ಘಿಕೆಗಳ ನನ್ತಾ ನೃಪತಿ ನಿಚ್ಚಲಯ್ಯೂಱಾನೆಯನವಗಾಹಮಿರಿಸುವಂ ಬೋದನದೊಳ್ Pb. 1, 17; Ap. 2, 24; ಹೊಗೆ ಗಗನವ ತೀವೆ Bv. 683; Cv. 357]. ಇಕ್ಕೋರ್ಡಿಯಿಂ ತೀವಿ ನಾಲ್ದೆಸೆಗಂ ಸೂಸಿ (Śmd. 79). ಹೊತ್ತು ತೀವುವುದು (ಸೂತಿಮಾಸ, ವ್ಯಂಜನನ Hlā.). ನೆಲೆಯು ತೀವಿದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ (ಸೌಧ, ಸುಧಾಧವಲಿತ Mr. 193). ಪಚ್ಚೆ ತೀವಿರ್ದ ಬಣ್ಣ (ಮಿಾಸ್ಬಣ್ಣ Kk. 25). see Cpr. 1, 101 va.; 1, 102; 3, 99; 7, 141; Grj. 4, 28. 42; Bp. 28, 6; 32, 55; 38, 47; 43, 81; 50, 4. 28; 55, 14; 59, 58; Rśv. 2, 37; 6, 11 va.; 13, 70 va. & 80 va.; 13, 90; J. 1, 1; 17, 21; Prll. 3, 3; ಸೊಮ್ಪುದೀವು. 2, to fill (v. t.), etc. ಭುವನಮನ್ ಆವಗಂ ಪರೆದು ತೀವಿದ ತಣ್ಗದಿರ್ಗಳ್ (Lilv. 3, 7). see Cpr. 2, 39; Bp. 8, 37; 12, 28; 14, 25; 57, 15; 58, 57. 68; 59, 52; Rśv. 13, 76; J. 13, 10. 17; 22, 4; 28, 5. 47; ದೆಸೆದೀವು. — ತೀವೆ. so that (anything) abounds, etc. ಧನಧಾನ್ಯಂ ತೀವೆ ಭಣ್ಡಾರದೊಳ್ (Śś. 96). 2, abundantly, greatly, etc. ತೀವೆ ಸೊಗಸೊಗಿಸಿ, ನಲಿ ನಲಿದು, ಮೊರೆ ಮೊರೆವ ಭೃಂಗಾವಳಿ (J. 3, 37).

ತೀವ್ರ tīvra. = ತಿಬ್ಬ, ತೀವರ. strong, severe, violent, rough (ನಿಷ್ಠುರ Nn. 57); *fierce; sharp; hot;* impetuous; rash, quick; *excessive, much, unbounded.* — ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become impetuous or quick (My.).

ತೀವ್ರತೆ tīvrate. impetuousness, ardor, haste (Grj. 6, 11. 48); the flight of an arrow (ದೀಪ್ತಿ, ವೇಗ, ಅಮ್ಬಿನ ಬೇಗ Hlā.); *exceedingness.*

ತೀವ್ರತ್ವ tīvratva. violence, impetuousness, ardor, haste, daring. see ಕಡುಕೆಯ್.

ತೀವ್ರಬುದ್ಧಿ tīvra-buddhi. a fierce, ardent disposition; a keen mind. (My.).

ತೀವ್ರವೇದನೆ tīvra vēdane. *sharp pain, agony.*

ತೀವ್ರಾಸ್ತ್ರ tīvra-astra. a discus or thunderbolt (ವಜ್ರ Nn. 119).

-ತು tu. 1. = (-ಅತ್ತು 2, -ಇತು, -ಉತು), -ತ್ತು, -ದು 1. a termination of the third person singular neuter of the imperfect, *e. g.* ಆಯ್ತು, ಹೋಯ್ತು, ತನ್ತು, ಬನ್ತು (C.). 2, a form of the demonstrative pronoun neuter (said to form adjectives, Śmd. 95), *e. g.* ಒಳ್ಳಿತು, ಮೆಲ್ಲಿತು, ಬೆಟ್ಟಿತು (95), ದಟ್ಟಿತು, ತೋರಿತು, ನೇರಿತು, ಕೂರಿತು, ಉದ್ದಿತು, ನುಣ್ಣಿತು, ತಣ್ಣಿತು, ಬಿಣ್ಣಿತು, ಗುಣ್ಡಿತು, ಅಗಲಿತು, ದೊಡ್ಡಿತು, ಬಲ್ಲಿತು, ಬಿಣ್ಮಿತು (96), ಎತ್ತಣ್ತು, ಆತರ್ಜ (181), ಪಿನ್ತು (199), ಉನ್ನತು (Śs.).

-ತು tu. 2. = -ದು 2. a termination of the P. p., *e. g.* ಸೋಲ್ತು, ಪೋಲ್ತು, ಕಿೞ್ತು, ಉೞ್ತು (Śmd. 288).

ತು tu. 3. = ತವ 1, ತೂ 1. an imitative sound. (My.).

ತು tu. *but, on the other hand; indeed;* pray! well! (ಆಹ, ಇದು ತಪ್ಪದು ಎಮ್ಬುದು, ಬೆಱಗಂ ನುಡಿಪ ಗಾಹು Mr. 536).

ತುಕ್ tuk. *offspring, children.*

ತುಕಡ tukaḍa. = ತುಕಡಿ No. 1. (My.).

ತುಕಡಿ tukaḍi. = ತುಕಡ, ತುಕ್ಕಡ, ತುಕ್ಕಡಿ. a bit; a kind of fried eatable, a bit of bread, etc.; bread in general; a detachment from a body; a party (Mhr., H. ತುಕಡಾ, ತುಕಡೀ; Si. 284; Cb. 136). ತುಕಡಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತಕ್ಕಡಿ ಯಾಕೆ? (Prv.). 2, a division, a district, a province (My.; Br. ತುಕಿಡಿ, ತುಕ್ಕುಡಿ; M. ತುಕ್ಕುಡಿ).

ತುಕಲಿ tukali. — ತುಕಲಿಗಿಡ. a large leguminous shrub with pinnate leaves, Albizziaamara Boivin. (Z.).

ತುಕಾರ tu-kāra. the syllable ತು (Śmd. 95. 145. 183).

ತುಕಾರಾನ್ತ tukāra-anta. a term with final ತು (Śmd. 119).

ತುಕ್ಕ tukka. = ತುಕ್ಕು 2. rust of iron. ತುಕ್ಕ ಹಿಡಿದ ಖಡ್ಗ ಮಿಕ್ಕಿದವನಿಗೂ ಆಗದು (Prv.).

ತುಕ್ಕಡ tukkaḍa. = ತುಕಡ. a bit, etc. (My.).

ತುಕ್ಕಡಿ tukkaḍi. = ತುಕಡಿ. (My.; see s. ಚುಂಗಡಿ). ತುಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಕ್ಕಡಿದಾರ ಸೇರಿ, ತುಕ್ಕಡಿಯೆಲ್ಲ ಸುಡಿಸಿದ (Prv.).

ತುಕ್ಕಡಿದಾರ tukkaḍi-dāra. the headman of a district (My.).

ತುಕ್ಕಾ tukkā. — ತುಕ್ಕಪ್ಪಯ್ಯ. N. see Prv. s. ನಮ್ (where the Mhr. poet ತುಕ್ಕಾರಾಮ is meant).

ತುಕ್ಕು tukku. 1. to crowd, to throng, to come en masse. (*cf.* ತುಱುಕು, ತುಱುಗು 1). ಅಕ್ಕಱುನ್ದವರವರ ತನು ಪರಿಮಳಂಗಳ್ಗೆ ತುಕ್ಕುವ ಎಳೆದುಮ್ಬಿಗಳ ಬಳಗಂಗಳ್ (J. 28, 43).

ತುಕ್ಕು tukku. 2. rust, of iron (My.; Tu.; T. ತುರು; M. ತುರುಮ್ಬು, ತುರುವು; Te. ತ್ರುಕ್ಕು, ತ್ರುಪ್ಪು, ತುಪ್ಪು). ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿಯುವದು (B. 4, 149).

ತುಗ್ಗಿಲ್ tuggil. N. of a plant (ಉಗ್ರಿ Mr. 120).

ತುಂಗ tuṅga. = ತುಂಗೆ, q. v. a kind of grass. — ತುಂಗಗಡ್ಡೆ. = ತುಂಗ-. (My.). — ತುಂಗಮುಸ್ತ. = ತುಂಗೆ-. (ಕುಟನ್ನಟ, ಗೋಪುರ, ಗೋನರ್ದ, ಕೈವರ್ತಿಮುಸ್ತಕ, etc. Si. 155). — ತುಂಗಮುಸ್ತೆ. = ತುಂಗ ಮುಸ್ತ. (My.).

ತುಂಗ tuṅga. *high, elevated, lofty, prominent* (ದೊಡ್ಡಿತ್ತು Nn. 26. 28); long; chief, principal (Śmd. 171); strong, passionate. 2, *the tree Rottleria tinctoria* Roxb. 3, N. of a river in the Mysore territory (that has very good water). ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ತುಂಗಪಾನ (Prv.).

ತುಂಗಕುಚೆ tuṅga-kuce. a woman with prominent breasts (Bp. 55, 15).

ತುಂಗಭದ್ರ tuṅga-bhadra. = ತುಂಗಭದ್ರೆ. (My.). 2, a restive elephant.

ತುಂಗಭದ್ರೆ tuṅga-bhadre. the river Tuṅga-bhadra in the Mysore territory, formed by the junction of the Tuṅga and Bhadre (My.; B. 4, 128; Bp. 44, 4; Si. 94). ತುಂಗಭದ್ರೆಗೆ ಮಂಗ ಹೋದರೆ ಭಂಗಬಡೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ತುಂಗಿ tuṅgi. *a kind of basil or Ocymun* (=ಅಜಗನ್ಧಿಕೆ; see ನಾಱುವ ಬೇಳೆ).

ತುಂಗೆ tuṅge. = ತುಂಗ. a grass the root of which is a fragrant bulb and is imagined to contain a pearly concretion (Te.). — ತುಂಗೆಗಡ್ಡೆ. the bulb of Cyperus rotundus (ಕುಟನ್ನಟ, ಗೋನರ್ದ, ಗೋಪುರ, etc. Si. 155; ಗೋಪುರ 452; ಪೀಕರ 453; My.). ಹೀಳಮಾದ ತುಂಗೆ ಗಡ್ಡೆ (ಕುರುವಿನ್ದ, ಮುಸ್ತೆ, etc., ಉದ್ದಾನೇ ತುಂಗೆಮುಸ್ತೆ, ಭದ್ರಮುಸ್ತೆ 162). — ತುಂಗೆಮುಸ್ತೆ. = ತುಂಗೆಗಡ್ಡೆ. (My.; Te.). ಉದ್ದಾನೇ ತುಂಗೆಮುಸ್ತೆ, see s. ತುಂಗೆಗಡ್ಡೆ. — ತುಂಗೆ ಹುಲ್ಲು. the Cyperus grass (My.).

ತುಚ್ಚ tucca. Tbh. of ತುಚ್ಛ (Śmd. 340), ತುಚ್ಛ.

ತುಚ್ಛ tuccha. = ತುಚ್ಚ, ತುಚ್ಛ್ಯ. *empty; void, vain;* small, trifling; insignificant, contemptible; low, mean. ತುಚ್ಛನ ಸಂಗಡ ಬಾೞ್ಪೋದಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ಹುಚ್ಚನ ಸಂಗಡ ಬಾೞ್ಪೋದು ವಾಸಿ. — ತುಚ್ಛ ಮಾತು ಆಡುವವನು ಹುಚ್ಚನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prvs.).

ತುಚ್ಛಕ tucchaka. = ತುಚ್ಛ. *empty; void, vain;* etc.

ತುಚ್ಛಧಾನ್ಯ tuccha-dhānya. *straw, chaff, blighted grain.*

ತುಚ್ಛೀಕರಿಸು tucchī-karisu. to consider as vain or idle, to despise, to contemn (My.).

ತುಚ್ಛೀಕಾರ tucchī-kāra. the act of considering as vain or idle contempt. (My.).

ತುಚ್ಛ್ಯ tucchya. = ತುಚ್ಛ. (Śmd. 340).

ತುಟಾರ tuṭāra. inconsideration, indiscretion (My.; *cf.* Mhr. ತುಟಣೀಂ; Mhr. ತುಟಱಾ, that snaps readily; that readily breaks in and quarrels, snappish; ತುಟಾರ, broken down, wasted, spent, unconnected). ತುಟಿ ಮಿಾಱಿದ ಹಲ್ಲು ತುಟಾರದ ಮಾತು ಸರಿ ಮಾಡಲಾಸ (Prv.).

ತುಟಾರಿಸು tuṭārisu. to be inconsiderate or indiscreet (Bh. 7, 15, 10; 7, 16, 34; 7, 19, 27; My.).

ತುಟಿ tuṭi. the lip (ಅಧರ, ದನ್ತಚ್ಛದ, ಓಷ್ಠ, ದನ್ತವಾಸಸ್ Hlā.; Mr. 318; ಓಷ್ಠ, ಅಧರ, ರದನಚ್ಛದ, etc. Nr., Si. 213; ಅಧರ 454; ಸಮ್ಭ್ರಮು, ಓಷ್ಠ Nn. 63; ದಶನಚ್ಛದ, ಅಧರ 67; Bp. 20, 11; 54, 81; J. 30, 4; C.; T. ತುಡಿ; M. ಚೊಡಿ; ಚೆಱು, ಚುಣ್ಣು; Tu. ದುಡಿ). ಹಕ್ಕಿ ತುಟಿ (ಚಂಚು, ತ್ರೋಟಿ Si. 178, *only* in Si.). ತುಟಿಗೆ ತುಪ್ಪವಿಲ್ಲ, ಕಟಿಗೆ ಪಂಚಾರ್ತಿ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ತುಟಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಸುಮ್ಮನಿರದು. — ತುಟೀ ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಮಠದ ಭೋಜನ ಯಾಕೆ? — ತುಟೀ ಮಿಾಱಿದ ಹಲ್ಲು, ಮಠಾ ಮಿಾಱಿದ ಕನ್ಯ. — ತುಟೀ ಮೇಲೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ. — ತಟ್ಟನೆ ಬಾ! ಎನ್ದರೆ ತುಟೀ ಬಿಟ್ಟನನ್ತೆ. — ನುಂಗ ಬಾರದ ತುತ್ತೂ ತುಟೀ ಮಿಾಱಿದ ಹಲ್ಲೂ ಸಮ (Prvs.). see Prv. s. ತುಟಾರ.

ತುಟ್ಟ tuṭṭa. = ತುತ್ತ q. v., (ತೊಟ್ಟು 2). end— ತುಟ್ಟ ತುದಿ. the very end (My.; Te. -ತುದೆ. Rām. 6, 4, 31).

ತುಟ್ಟಿ tuṭṭi. (Tbh. of ತ್ರುಟಿ?). dearness, excess of price; dear; dearly, at a high rate (ಅನರ್ಘ್ಯ G.; C.; Te. ತುಟ್ಟು, loss, failure in mercantile profits). (Rām. 6, 4, 31). ಅವರು ಲವಂಗವನ್ನು...ತುಟ್ಟಿ ಮಾಱುತ್ತಿದ್ದರು (B. 3, 13). ತುಟ್ಟಿಯಿನ್ದ ಮಾಱು, ಬಹಳ ಹಣಾ ಗೞಿಸಿದರು (3, 63). ಕೇಶರವು ತುಟ್ಟಿ ಇರುತ್ತದೆ (3, 107). ಅವರು ಅಗ್ಗವಾದಾಗ ಕಾಱು ಕೊಣ್ಡು, ತುಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಮಾಱುತ್ತಾರೆ (5, 102). ತುಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಟ್ಟೆಗಾದ (Prv.).

ತುಟ್ಟಿಸು tuṭṭisu. strength to be diminished, impaired, or lost; to decrease in power (ಶಕ್ತಿ ಕ್ಷಯ Śmd. Dh.; *cf.* ತುಱು 3?); to grow less (Bh. 3, 13, 48). ತುಟ್ಟಿಸಿದಂ (Śmd. 273).

ತುಡಗ tuḍagu-a3. = ತುಡುಗ, q. v. a thief, etc. (ತಸ್ಕರ Cb.; B. 5, 125; My.). ಆನೆ ತಾ ತುಡಗಾಗೆ, ಜ್ಞಾನಿ ಮೂರ್ಖನುಮಾಗೆ, ಭೂನಾಥ ಜಾರನಾದರೆ ಮಾಣಿಪುದು ಮಾನವರಿಗಳವೆ? (Sp.).

ತುಡಗತನ tuḍagatana. = ತುಡುಗತನ, q. v. thievishness. (My.).

ತುಡಗಿ tuḍagi. = ತುಡುಗಿ. a female thief (My.).

ತುಡಗು tuḍagu. = ತುಡುಗು, q. v. theft, etc. (My.). ತುಡಗ ಮಾಡಿದ್ದು (ಮೂಷಿತ G.).

ತುಡಗೆ tuḍage. = ತುಡಿಗೆ, q. v.

ತುಡಿ tuḍi. = ತುಡು 3. a stolen thing (J. 6, 53).

ತುಡಿಕು tuḍiku. = ತುಡುಕು 1, etc. to grasp hastily, etc. (B. 5, 31).

ತುಡಿಕೆ tuḍike. a fruit store-house (My.).

ತುಡಿಗೆ tuḍige. = ತುಡಗೆ, ತುಡುಗೆ, ತೊಡ 1, ತೊಡಗೆ, ತೊಡಿಗೆ, ತೊಡುಗೆ. putting to or on; that is put on: certain clothing or dress; an ornament. ತುಡಿಗೆಯಂ ತೊಟ್ಟಂ (Śmd. 156, o. r. ತುಡಗೆಯಂ). see ಅಂಗದುಡಿಗೆ. ಉಳ್ತುಡಿಗೆ, ಕಿವಿದುಡಿಗೆ, ಚಿತ್ರದುಡಿಗೆ. *cf.* the terms s. ತೋಟಿ.

ತುಡಿಯಿಸು tuḍiyisu. = ತುಡಿಸು, ತೊಡಿಸು 1. to put on another (Rśv. 13, 59 va.).

ತುಡಿಸು tuḍisu. = ತುಡಿಯಿಸು, etc. to cause to put to or on. 2, to put on another (Cpr. 5, 119; 6, 64 va.; Bp. 56, 5).

ತುಡು tuḍu. 1. = ತೊಡು 1. (Śmd. 91). to join, to put to or on; to put (the arrow) on (the bow); to put on, as ornaments or clothes adapted to the body, *e. g.* a jacket, trowsers, etc. (ಶರಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.; ಕಣೆಯ ಸನ್ಧಾನ Śm. 92; ಭೂಷಣಾವರಣ Śmd. Dh.; see Tbh. ಪಚ್ಚ; [Tu. ತುತ್ತು]; T. ತೊಡು, ತುವಕ್ಕು, ತೋಯ್; M. ತೊಡು; Te. ತೊಡಗು, ತೊಡಂಗು; ತೊಡುಗು; T., M. ತೊಗು, to join, be united, see ತೊಂಗಲ್; T. ತುಗಿಲ್, M. ತುಗಿಲ್, ತುಯಿಲ್, cloth, dress; *cf.* ತೊಗಟು, ತೊಣೆ, ತೋಡು 4); [ಅದಟನಣಂ ತುಡನೆ ಕವಚಮುಂ ರಾಧೇಯಂ Pb. 12, 109; Ap. 11, 7; Vr. 5, 2; ಆಗ್ನೇಯ ಪಾರ್ವತಾದಿ ಬಾಣಂಗಳಂ ತುಡೆ Pb. 2, 76 va.]. to cover (Bh. 1, 20. 55). P. p. ತೊಟ್ಟು. [ತಾಮಿರ್ವರುಂ ಉಟ್ಟುಂ ತೊಟ್ಟುಂ ಪೂಸಿಯುಂ ನೆಱೆಯೆ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದು Pb. 5, 67 va.]. ತುಡಿಗೆಯಂ ತೊಟ್ಟಂ (Śmd. 156). ತೊಟ್ಟಂ, ತೊಟ್ಟಪಂ (282). ಪಸುರಂಗಿಯನು ತೊಟ್ಟನು (Bh. 3, 13, 19). ಕೂರ್ಪಾಸಮಂ ತೊಟ್ಟು (Rśv. 5, 51). ಕನತ್ಕನಕ ಕವಚಮಂ ತೊಟ್ಟು (6, 11 va.). ರಾಘವಂ ತೊಟ್ಟ ಬಾಣದ ನೊನೆ (J. 8, 40). see Cpr. 6, 36. 37; Abh. P. 7, 81; 13, 47. 59; Grj. 1, 55; J. 33, 22; ಪೆರ್ಗಣೆದುಡು, ಪೊಂಗುಪ್ಪಸನ್ದುಡು. [— ತೊಟ್ಟಿಸು. -ಇಸು. to shoot having picked the arrow in the bow. ಶೌರ್ಯಾಮ್ಬುಧಿ ತೊಟ್ಟಿಸಲೊಡಮಿರದಮ್ಬುರದಿನ್ದುಳ್ಕುವುಳ್ಕುಮಂ ಪೋಲ್ತು ಶರಂ Ap. 12, 90; — ತೊಟ್ಟುಡು. -ಉಡು. to dress oneself after having put on the ornaments. ನೀವೆಲ್ಲಂ ನೆಱೆಯೆ ತೊಟ್ಟುಟ್ಟು ಪಸದನಂಗೊಣ್ಡು ಚೆಲ್ವೆಯರಾಗಿ ಬನ್ನಿಂ Vr. 30, 1].

ತುಡು tuḍu. 2. = ತೊಡು 2. putting on, etc. — ತುಡು ಜೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. (Śmd. 83. 204). an ornamented or trimmed lamp.

ತುಡು tuḍu. 3. = ತುಡಿ, ತುಡುಗು. a stolen thing. — ತುಡುತಿನ್ನಿ. = ತುಡುಗುಣಿ. a person who makes stolen or furtive entertainments, or one who eats stolen things. ತುಡುತಿನ್ನಿ ಗಣ್ಡನಾ ಬಡತನವ ಬಲ್ಲಳೇ? ಕಡನ ತನ್ದಿಕ್ಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ತುಪ್ಪವ ಬೆರಸಿ, ಹೊಡದು, ಕುಳ್ತಿ ಹಳೊ! (Sp.).

ತುಡುಕಿಸು tuḍukisu. to cause to seize, etc. (Bp. 44, 48; 51, 56).

ತುಡುಕು tuḍuku. 1. = ತುಡಿಕು, ತುಡುಂಕು. to grasp quickly, hastily, suddenly, or firmly, to seize, to snatch, to grasp; to touch with some force, to touch (ಸತ್ವರಗ್ರಹಣ Śmd. Dh.; Te. ತೊಡುಕು, ತೊಡುಗು; T., M. ತೊಡು, to touch; *cf.* ತೊಡಕು 1). [ಬಾಯ್ ಬೆಡಂಗಿಡಿದೆಳಸಲ್ ಕೆರಳ್ದಿ ತುಡುಕಲ್ಕೆ ತಗುಳ್ದುದು ಕೆನ್ದನೀಕೆ ಕನ್ನಡಿಪಳೊ Pb. 7, 89; ಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ ಅಳವಡದಯ್ಯಾ ವಿಷದ ಕೊಡನ ತುಡುಕಲೆ ಬಾರದು ಅಂಗಕ್ಕೆ ಹಿತವಲ್ಲ Cv. 72; Bv. 212]. see Cpr. 7, 127; Abh. P. 3, 35; 7, 57; Rśv. 5, 41. 71; 6, 20; 9, 60; Bh. 1, 10, 37; 3, 13, 20. 27; 6, 2, 2; 8, 23, 40; J. 4, 13. 36; 8, 22; 9, 14; 13, 15; 28, 45. 46; Rām. 1, 13, 10; ಕೆಯ್ದುಡುಕು 1.

ತುಡುಕು tuḍuku. 2. grasping quickly, etc. see ಕೆಯ್ದುಡುಕು 2. — ತುಡುಕುಗಾಯ. a wound that catches or hits (Bh. 3, 10, 52). — ತುಡುಕುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a horse that is firmly reined (Bh. 9, 2, 44). — ತುಡುಕುಳಿ. -ಉಳಿ 3. a grasping thief (V. 38, 47). — ತುಡುಕುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. joint-light (Rām. 1, 16, 41).

ತುಡುಗ tuḍugu-a3. = ತುಡಗ. a thief, a trickish, dishonest man, a rascal (ಚೌರ, ತಸ್ಕರ, ಪರಾಸ್ಕನ್ದಿ, ಪಟಚ್ಚರ, ಮಲಿಮ್ಲುಚ, ಸ್ತೇನ, ಸ್ತೇಯಿ G.; My.). see B. 3, 38; 5, 106.

ತುಡುಗತನ tuḍugatana. = ತುಡಗತನ. theft, thievishness, rascality, mischievousness (My.; ಸ್ತೇಯ G.).

ತುಡುಗಿ tuḍugi. = ತುಡಗಿ. a female thief. (My.).

ತುಡುಗು tuḍugu. = ತುಡಗು, ತುಡಿ, etc. theft, stealth, rascality, etc.; a stolen thing (ಅಭ್ಯಾಹಾರ, ಕಳವು G.; My.; B. 3, 29; T. ತುಡುಕ್ಕು). ತುಡುಗಿನ ಹಣ (ಲೋಪ್ತ್ರ G.; My.). ಮೃಡನ ಬೋನವನ್ ಇನ್ತು ತುಡುಗಿಂ ತಿನ್ದ ಶಿವದ್ರೋಹಿ (Bp. 24, 56). — ತುಡುಗ ಆವು. a thievish, straying cow (B. 3, 22). — ತುಡುಗ ದನ. thievish, straying cattle (My.). — ತುಡುಗ ಮಾಡು. = ತುಡುಗು-. (B. 5, 268). ತುಡುಗ ಮಾಡೋಣ (ಅಭಿಗ್ರಹಣ, ಅಭಿಹಾರ G.). — ತುಡುಗ ಮೇಯ್. to graze stealthily (B. 3, 22). — ತುಡುಗುಣಿ. -ಉಣಿ. = ತುಡುತಿನ್ನಿ. who or what lives on stolen things, etc. [ತುಡುಗುಣಿ ನಾಯನು ಹಿಡಿತನ್ದು ಸಾಕಿದರೆ ತನ್ನೊಡೆಯಂಗೆ ಬಗುಳುವನ್ತೆ Bv. 564]; (Bp. 40, 65; V. 14, 81 va.). see ನಾಟ್-. [—ತುಡುಗುಣಿತನ. the act of ತುಡುಗುಣಿ. ಕದ್ದು ತಿನ್ದರೆ ಕೈಹಿಡಿದೊಮ್ಮೆ ಬಡಿದು ತುಡುಗುಣಿತನವ ಬಿಡಿಸಯ್ಯಾ Bv. 433]. — ತುಡುಗುಣಿನಾಯ್. a dog that lives on stolen things or by stealth [ಜಗದ ಕರ್ತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಣ್ಡು ಬೇಡುವ ತುಡುಗುಣಿಗಳ ನಾನೇನೆಮ್ಬೆನಯ್ಯಾ Cv. 220]; (ಹಾಳ್ಮನೆಹಾಟ Śmd. I; Ct. II, 81). — ತುಡುಗು ಮಾಡು. to steal. ಭಂಗಾರ ತುಡುಗು ಮಾಡೋಣ (G. 306). see B. 2, 29; 3, 78.

ತುಡುಗೆ tuḍuge. = ತುಡಿಗೆ, etc. dress, ornament. (ಭೂಷಣ, ಅಲಂಕಾರ, ನೇಪಥ್ಯ, ಆಭರಣ Hlā.). ಕೊರಳಲಿಕ್ಕುವ ತುಡುಗೆಯೆಲ್ಲಂ (ಗ್ರೈವೇಯಕ Hlā.). [ಅಡಿಯೂಡಲ್ಕಲತೆಗೆಯಂ ತುಡಲ್ಕೆ ತುಡುಗೆಯನುಡಲ್ಕೆ ದಿವ್ಯಾಮ್ಬರಮಂ ಕುಡುವಮರಿ ಕಲ್ಪಲತೆಯನೆ ಪೋಲ್ತಳ್ Ap. 7, 11; Pb. 3, 50]; see ಮೇಲ್ದುಡುಗೆ.

ತುಡುಂಕು tuḍuṅku. = ತುಡುಕು 1. to grasp quickly, etc. see Cpr. 5, 64; Rśv. 5, 25 va.; 6, 11 va. (twice) and 24 va.; 8, 125 va.; Śśv. 1, 33; 3, 38.

ತುಡುಪು tuḍupu. an oar (T.); a flat wooden spoon (My., occasionally; T. ತುಡುಪ್ಪು, a stirrer, etc.; *cf.* ತುಱು 4 and see ತುಣುಕು 2).

ತುಡುಬು tuḍubu. a kind of drum (Te. ತುಡುಂ, ತುಡುಮು; [Tu. ದುಡಿ]; T., M. ತುಡಿ, a small drum; *cf.* ಟುಮುಕಿ). ತುಡುಬು ಬಡಿಯದೆ ದನಿಯ ಕೊಡುವದೇನೊ? (Dp. 148).

ತುಡುರು tuḍuru. to frighten away (S. Mhr. according to Z.).

ತುಣಕ tuṇaka. = ತುಣಕು 1, ತುಣುಕು 1, ತುಳಕು 2. a fragment, a piece, a bit (ಶಕಲ Cb.; T. ತುಣಿ, ತುಣಿಕ್ಕೈ; M. ತುಣಿ; Te. ತುನಕೆ, ತುನಿಯೆ; T. ತುಣಿ, to cut in pieces; Te. ತುನಿ, ತುನುಗು, to go to pieces, etc.; ತುನುಮು, to break or cut to pieces, to pluck, etc.; Mhr. ತುಟಕ, broken). ಹಱೀ ಅಱುವೀ ತುಣಕ (ಲಕ್ತಕ G.).

ತುಣಕು tuṇaku. 1. = ತುಣಕ, etc. (ಅರ್ಧ, ಭಿತ್ತ, ವಿದಲ, ಶಕಲ G.; My.). ಅಱುವೀ ತುಣಕು (ಶಾಟ G.). ಒನ್ದು ತುಣಕು ರೊಟ್ಟಿ B. 3, 22). ತುಣಕಾಗದನ್ಥಾ (ಅಖಣ್ಡ G.). — ತುಣಕು ತುಣಕು. rep. (My.).

ತುಣಕು tuṇaku. 2. = ತುಣುಕು 2, etc. to shake, etc. (My.).

***ತುಣವ tuṇava.** a musical instrument. ಪಟುಪಟಹ ತುಣವ ಭಮ್ಬಾ ಮರ್ದಳೆ ಝುಲ್ಲರಿ ಮುಕುನ್ದ ತಾಳ ಕಾಹಳ ಶಂಖ ವಂಶ ವೀಣಾ ಸ್ವರಂಗಳೆಸೆಯೆ Vr. 83, 28.

ತುಣಿ tuṇi. = ತುಱು 1. to tread (My.). — ತುಣಿದಾಟ. = ತುಱುದಾಟ. (My.).

ತುಣಿ **tuṇi.** *the tree Cedula toona.*

ತುಣಿಸು **tuṇisu.** = ತುಟಿಸು. to cause to tread. (My.).

ತುಣುಕಿಸು **tuṇukisu.** = ತುಳುಕಿಸು. to cause to shake or be agitated (My.).

ತುಣುಕು **tuṇuku. 1.** = ತುಣಕ, etc. a fragment, etc. (My.).

ತುಣುಕು **tuṇuku. 2.** = ತುಣಕು 2, ತುಳಕಾಯಿಸು, ತುಳಕು 1 q. v., ತುಳಿಕು, ತುಳುಕು 1 q. v., ತುಳುಂಕು, ತುಳ್ಳು. to shake or be agitated, as water (My.; T. ತುಡುಪ್ಪು, a stirrer, an oar, etc.; ತುಡಿಪ್ಪು, palpitation, M. ತುಡಿ, to splash violently; *cf.* ತೊನೆ, and see ತುಡುಪು).

ತುಣ್ಟ **tuṇṭu-a3.** a mischievous, wicked, rascally, insolent, lewd man, a rogue, etc. (My.; B. 5, 106; M. ತೊಜ್ಜ; Tu., Te. ತುಣ್ಟೆ, ತುಣ್ಟರಿ; T. ತುಣ್ಡರಿಕ್ಕಾರ; T. ತುಣ್ಡರಿಗ, insolence; mischief). ತುಣ್ಟನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಗಣ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಣ್ಟನನ್ತಿರುವನು. — ತುಣ್ಟನ ಮನೆಗೆ ನಣ್ಟರು ಬನ್ದರೆ ಗಣ್ಟಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ತುಣ್ಟನಿಗೆ ನಣ್ಟರೆಲ್ಲ ಬಣ್ಟರ ಹಾಗೆ. — ತುಣ್ಡಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತುಣ್ಟನ ಭಯವೇನು? (Prvs.).—ತುಣ್ಟ ಕುದುರೆ. a wicked horse (My.). ತುಣ್ಟಕುದುರೆಗೆ ಗಣ್ಟುಲಗಾಮು (Prv.). — ತುಣ್ಟಹುಡುಗ. a wicked boy (B. 1, 13; My.).

ತುಣ್ಟಕತನ **tuṇṭakatana.** = ತುಣ್ಟತನ. (B. 3, 82).

ತುಣ್ಟತನ **tuṇṭatana.** wickedness, mischief, roguishness, impudence, lewdness (My.; G. 183, 184).

ತುಣ್ಟಿ **tuṇṭi.** a wicked female [Tu.].

ತುಣ್ಟು **tuṇṭu.** = ತುಣ್ಟತನ. wickedness, etc. (My.; *cf.* ತುಣ್ಡು 2, ತೊಣ್ಡು 2). — ತುಣ್ಟಾಟ. wicked, etc. behaviour (My.). — ತುಣ್ಟುಮುಣ್ಡೆ. a wicked, etc. widow (My.; see Prv. s. ತಣ್ಟೆ).

ತುಣ್ಡ **tuṇḍa.** *a beak;* a snout; a trunk; *a mouth*; the point of an instrument. *cf.* ತೊಣ್ಡಲು.

ತುಣ್ಡಕೇರಿ **tuṇḍakēri.** = ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ. the cotton plant.

ತುಣ್ಡಂಗಿ **tuṇḍangi.** = ತೊಣ್ಡಂಗಿ, q. v. a cock-roach.

ತುಣ್ಡಿ **tuṇḍi.** = ತೊಣ್ಡೆ, ತೊಣ್ಡ. a beak; the mouth. 2, the navel. 3, *a prominent navel* (ಬುಗುಡುಹೊಕ್ಕುಳ್ Mr. 388). 4, a kind of gourd (=ತುಣ್ಡಿಕೆ, etc.).

ತುಣ್ಡಿಕ **tuṇḍika.** furnished with a snout or trunk; (one who brings near, see ಅಹಿ-).

ತುಣ್ಡಿಕೆ **tuṇḍike.** *a plant bearing a bright-red gourd, Momordica monadelpha* Roxb. (ಓಪ್ಪ, ಬಿಮ್ಬ, ತೊಣ್ಡೆ Mr. 127).

ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ **tuṇḍikēri.** *the cotton plant.* 2, = ತುಣ್ಡಿಕೆ, *the Momordica monadelpha* Roxb. (ತೊಣ್ಡೆ Hlā.).

ತುಣ್ಡಿಕೇಶಿ **tuṇḍikēśi.** = ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ No. 2. (Sk.; ತೊಣ್ಡೆ ಬಳ್ಳಿ G.).

ತುಣ್ಡಿಭ **tuṇḍibha.** *having a prominent navel.*

ತುಣ್ಡಿಲ **tuṇḍila.** *having a prominent navel* (or belly, ಹೊಟ್ಟೆಗ Mr. 388; *cf.* ತುನ್ದಿಲ). 2, speaking harshly or severely. 3, loquacious.

ತುಣ್ಡಿಸು **tuṇḍisu.** to cut or break into pieces or parts, to make piece-meal, etc. [ಸಹಸ್ರಾರ್ಜುನ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ದಡೆ ತೋಳು ತುಣ್ಡಿಸಲದೇನು? Cv. 481]; (My.; Bh. 8, 23, 42; Śsv. 4, 6 va.; Rśv. 8, 120 va.; J. 4, 44; 20, 28; Tu. ತುಣ್ಡಾವು, Te. ತುಣ್ಡಿಂಚು; T., M. ತುಣ್ಡಿ; see ತುಣಕ). 2, to go to pieces (Bp. 58, 56).

ತುಣ್ಡು **tuṇḍu. 1.** a fragment, a piece; a bit, a little (ಅಸ್ತು, ಲವ Nn. 65; ಗುಣ, ಲೇಶ 78; ಶಲ್ಕ, ಲವ 157; ಕಣ್ಡಿಕೆ Kk. 74; ಶಲ್ಕ Si. 407; ಹೋಳು G.; Bp. 51, 81; J. 12, 44; 22, 32. 26; B. 4, 54. 157; My.; Tu., T., M. ತುಣ್ಡ; Te. ತುಣ್ಡೆ); a small piece of cloth (My.; Tu.; T. ತುಣ್ಡು); the state of being small, short or petty. ಕರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡ ಕರಿಯೊನಕೆಯ ತುಣ್ಡು (Dp. 54). ತುಣ್ಡಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತುಣ್ಟನ ಭಯವೇನು? (Prv.). see Si. 110. 399. — ತುಣ್ಡುಕಾಲು. a mutilated, maimed leg (My.). — ತುಣ್ಡುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a small spark (Rām. 5, 8, 77). — ತುಣ್ಡುಗೆಯ್. = ತುಣ್ಡು ಮಾಡು. ಹವಣಱಿದು ಮಾಂಸಮುಂ ತುಣ್ಡುಗೆಯ್ದು ಉಪ್ಪೂಡುವದು (ವಲ್ಲೂರ Mr. 218). — ತುಣ್ಡುತುಣ್ಡು. rep. (C. Bp. 11, 11). ತುಣ್ಡುತುಣ್ಡು ದೊರೆಗಳು ಕೂಡಿ ಹಿಣ್ಡುಹಿಣ್ಡು ಸೈನ್ಯ ಕೂಡಿಸಿದರು (Prv.). — ತುಣ್ಡುದೊರೆ. = ತುಣ್ಡುಪಾಳೆಗಾಱ. see Prv. s. ತುಣ್ಡು ತುಣ್ಡು. — ತುಣ್ಡುಪಾಳೆಗಾಱ. a petty chieftain (My.). — ತುಣ್ಡುಪಿಣ್ಡ. a small piece of cloth and food given as alms. ತುಣ್ಡುಪಿಣ್ಡ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಯಾರ ಹಂಗು ಏನು? (Prv.). — ತುಣ್ಡುಬಟ್ಟೆ. a small piece of cloth (My.). — ತುಣ್ಡುಮಾಡು. to cut or break into pieces or parts (My.; ಖಣ್ಡಿಸು G.). ತುಣ್ಡುಮಾಡಿದರೂ ನೀರು ಒನ್ದಾಗದೆ ಇರದು (Prv.).

ತುಣ್ಡು **tuṇḍu. 2.** = ತುಣ್ಟು, ತೊಣ್ಡು 2. mischief, rascality, etc. ಬಣ್ಡುಹೆಣ್ಡತಿಯಾಗಿ, ತುಣ್ಡೊಬ್ಬ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ತಿರಗೋ ಮಗನಾದರೆ ಮನೆಗೆ ದಣ್ಡ ತಪ್ಪದು (Sp.). ತುಣ್ಡುದೇವರಿಗೆ ಪುಣ್ಡುಪೂಜಾರಿ (Prv.).

ತುಣ್ಡುತನ **tuṇḍutana.** = ತುಣ್ಟತನ. mischief, etc. (B. 4, 200).

ತುಣ್ಣಿ **tuṇṇi.** = ತುಣ್ಣೆ. the penis (T. ಚುಣ್ಣಿ; Tu. ಕುಣ್ಣೆ; M. ಕುಣ್ಣೆ, ಕುಮ್ಬಿ, ಚುಣ್ಣಿ, ಚೂತ್ತು; Te. ಚುಲ್ಲಿ, ಚುಲ್ಲೆ). see ಮೆಚ್ಚುತುಣ್ಣೆ.

ತುಣ್ಣೆ **tuṇṇe.** = ತುಣ್ಣಿ. (My.). ತುಣ್ಣೆಯುಣ್ಡರೂ ತುರುಕರ ಸಹವಾಸ ಬೇಡ (Prv.).

ತುತಿ **tuti.** Tbh. of ಸ್ತುತಿ. praise, etc. (Śmd. 358; My.).

ತುತಿಸು **tutisu.** = ಸ್ತುತಿಸು. to praise. (Bp. 5, 37; 43, 32; 61, 54; My.).

ತುತೂರಿ **tutūri.** = (ತಿತ್ತಿರಿ 2), ತುತ್ತಾರಿ, ತುತ್ತೂರಿ. a long trumpet (My.; Te. ತುತಾರೆ, M. ತುತ್ತಾರಿ, Mhr. ತುತಾರೀ). ತುತೂರಿಯೂದಿದರೆ ತುಪಟಿ ಬನ್ದೀತೇ? — ತುತೂರೀ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ, ತುಱುಸಿಕೊಣ್ಡು ಓಡಿಹೋದ (Prvs.). see Prv. s. ಪಿತೂರಿ.

ತುತ್ತ **tutta.** = ತುಟ್ಟ. another form of ತುದಿ (Śmd. 229). — ತುತ್ತತುದಿ. (Śmd. 229). the very point or end (My.). [ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರೊಳಗೆ ತುತ್ತತುದಿಯ ರುದ್ರನುಂ ರೌದ್ರನುಮುಪ್ಪಶ್ಪತ್ತಾಮಂ Pb. 13, 39 va.]. ನೆಗೆದಯ್ ಲೋಕದ ನೀಳ್ದ ತುತ್ತತುದಿಯಂ ನೀಂ (229, o. r. ತುಟ್ಟ-).

ತುತ್ತ **tutta.** = ತುತ್ತು, ತುತ್ತೆ. Tbh. of ತುತ್ಥ. sulphate of copper, etc. (My.).

ತುತ್ತಾರಿ **tuttāri.** = ತುತೂರಿ. (My.).

ತುತ್ತಿ **tutti.** the mulberry tree, Morus indica (Mhr., H. ತುತೀ, ತೂತ; B. 5, 89; ಕವುಂಗು, ಪೂಗ Cb.).

ತುತ್ತಿದ **tuttida.** a proficient, etc. man (ಬಿತ್ತಿಗ, ಪ್ರೌಢ Kk. 82; ಬಿತ್ತಗ Śmd. II; *cf.* ತುಱುಲ್ 1 & 2?).

ತುತ್ತು **tuttu. 1.** to take by mouthfuls, to eat; to swallow (ಕಬಲನ Śmd. Dh.; Bh. 3, 6, 49; T. ತು, ತುಯ್; ತುಱ್ಱು, to fill up; to eat; ತುಱು, to be close or thronged; to be eating; see ತುಱುಕು, ತುಱುಗು 1, ತೂಸ್ತು 1; *cf.* ತೀಱ್). [ಬಣ್ಡಿಯ

ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲನುಂ ಪತ್ತೆಣ್ಬು ತುತ್ತಿನೊಳೆ ಸಮೆಯೆ ತುತ್ತುವುದಂ ಕಣ್ಡು Pb. 3, 29 va.]. ಒರ್ತುತ್ತು ಎಪ್ಪಿನಂ ತುತ್ತಿ, ದೇವಗಣಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಪಾಱು (Śmd. 79).

ತುತ್ತು tuttu. 2. = ತೊತ್ತು 2. a mouthful of food, as much rice as forms a mouthful; a morsel; food (ಗ್ರಾಸ, ಕವಲ Nr., Si. 317; ಆಹುತಿ, ಕಬಳ Mr. 220; ಜೀವಣ, ವಳಿಗೆ, ಕವಳ Kk. 46; Śm. 59; My.; T. ತುಱು, ತುತ್ತಿ, ತುನ್ನು, ತುಪ್ಪು, ತುವ್ವು, M. ಕೊಱು, food). [ಬಣ್ಣಿಯ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲನುಂ ಪತ್ತೆಣ್ಬು ತುತ್ತಿನೊಳೆ ಸಮೆಯೆ Pb. 3, 29 va.]. ಬೇಳ್ವ ತುತ್ತುಗಳು (ಚರು, ಹವಿಸ್ Mr. 260). ತೋರ ತೋರದ ತುತ್ತುಗಳನ್ ಒಡನೊಡನೆ ತಾಂ ಮಾಡುತ್ತ ಪಿಡಿದು, ... ಸೀಡುತ್ತಿರಲು (Bp. 8, 15). ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ತುತ್ತು ಹುಡುಕುವದೇ. — ತುತ್ತು ತೂಕಾ ಕೆಡಿಸಿತು. — ತುತ್ತು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಾನ ಮಱಸಿತು. — ತಲೇ ಮೂಱು ಸುತ್ತು ತಿರುಗಿದರೂ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಲಿ. — ತುತ್ತು ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಬಾಯಿಗಿಲ್ಲ. — ತುತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ತೊತ್ತು ಆಗಿದ್ದಾಳು (Prvs.). see Grj. 4, 97; Bh. 1, 10, 32; V. 5, 84; J. 6, 52; B. 5, 94; ಒರ್ತುತ್ತು, ಬಲುದುತ್ತು; Prvs. s. ನುಂಗು. — ತುತ್ತಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳು. (Bp. 56, 21). — ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. -ಗೊಳ್. to take a mouthful (J. 16, 41). ಎತ್ತೊದಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಕಳದರೆ ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳಬೇಡವೇ? (Prv.). — ತುತ್ತು ತುತ್ತು. rep. ತುತ್ತು ತುತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣವೋ? (Prv.). see Bp. 15, 25; 33 sum.; 33, 11; 47, 40.

ತುತ್ತು tuttu. = ತುತ್ಥ, etc. copper sulphate. see ಕೂಪಾರೋದಿತ.

ತುತ್ತೂರಿ tuttūri. = ತುತೂರಿ, etc. a long trumpet. (My.).

ತುತ್ತೆ tutte. = ತುತ್ತು. (G.).

ತುತ್ಥ tuttha. = ತುತ್ತ, ತುತ್ತು, ತುತ್ತೆ. *blue vitriol, sulphate of copper.* 2, a stone, a rock.

ತುತ್ಥೆ tutthe. *the indigo plant.* 2, *small cardamoms.*

ತುತ್ವ tu-tva. the syllable ತು (Śmd. 146. 183. 288).

ತುದ tuda. striking, pricking, stinging. see ಆರುನ್-, ವಿಧುನ್-.

ತುದಾ tudā. = ಸುದಾ. or, perhaps, however (My.).

ತುದಿ tudi. = ಚೊಚ್, etc., ತುತ್ತ. an extremity, an end, a point, a top, a tip; end (ಅಗ್ರ Śmd. 171; Nn. 82; ಅನ್ತ್ಯ, ಅನ್ತಿಮ, ಅಗ್ರ್ಯ, etc. Mr. 459; ಅನ್ತ್ಯ Śmd. 146 Cm.; My.; Te. ತುದ, ಸುದ; T. ತುದಿ, ತುಯ್, ತೂಜಿ, ತೂಪಿ; M. ತುಚ್ಚ, ತುಂಜ, ತುಪ್ಪಿ, ತುಮ್ಬು, ತುಯ್ಯ). [ಮುತ್ತೊತ್ತಿ ಬರ್ಪ ಪದಮಂ ತುದಿಯೊಳ್ ನಿಲೆ ಪೇಱ್ದಾಗಳ್ Kr. 2, 6; Ap. 2, 29]. ತುದಿಯಾದುದು (ಅನ್ತ್ಯ, ಅನ್ತಿಮ, ಅಗ್ರ್ಯ, ಅಗ್ರಿಮ Hlā.). ಮರದ ತುದಿ (ಶಿರಸ್, ಅಗ್ರ, ಶಿಖರ Nr., Mr. 104; ಪ್ರಾಗ್ರ, etc. Hlā.; ಪಾದಪಾಗ್ರ, ಶಿಖಿ Nn. 4). ಮೊಲೆಯ ತುದಿ (ಚೂಚಕ, ಕುಚಾಗ್ರ Nr.). ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ (ಶೃಂಗ, ಪರ್ವತದ ಅಗ್ರ Nn. 28; ಮೇಖಲೆ 118). ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ (ಪುಷ್ಕರ, ವಾರಣಹಸ್ತದ ಅಗ್ರ 27; ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ 72). ಆನೆಯ ದಾಡೆಯ ತುದಿ (ದ್ವಿಪದನ್ತದ ಅನ್ತ್ಯ 102). ಸಣ್ಣಿತ್ತಂ ಕೂರಿತ್ತುಮಹ ಧಾನ್ಯದ ತುದಿ (ಶೂಕ Nr.). ಬಿಲ್ಲ ತುದಿ (ಅಟನಿ, ಆರ್ತಿ Si. 287). ಕೆಲಸದ ತುದಿ (ಸಾತಿ, ಅವಸಾನ 400). ಭುಜದ ತುದಿ (ತೋಳ್ದಲೆ, etc. Śm. 71). (ಕಣ್ಗಳ) ನಡುವಣ ಕರ್ಪೂರಂ ಕಡೆಯಣ ಕಡುವೆಳ್ಪಂ ತುದಿಯ ಕೂರ್ಪುರಂ (Śmd. 81). ಕಜ್ಜದ ತುದಿಯನ್ (the object aimed at) ಅಱಯುದೆ ನುಡಿವುದು (Bp. 28, 33). ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು ಮದುವೇ ಗುಣ. — ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವ ಎದ್ದಿದ್ದರೂ ಕೆಳಗೆ (Prvs.). see Ch. v. 178. 179. 226; Cpr. 2, 41; Bp. 42, 18; 45, 1; 51, 48; Rśv. 6, 11 va.; 13, 87; Bh. 1, 20, 55; J. 11, 14. — ತುದಿಕಾಲ್. -ಲು. the extremity of the foot, tip toe (ಪಾದಾಗ್ರ, ಪ್ರಪದ Hlā.; My.). — ತುದಿಕುಣ್ಡೆ. the hip, the loins (ಕಟಿ, ಕಟಿಶೀರ್ಷಕ Hlā.). — ತುದಿಕೆಯ್. the tip of an elephant's trunk (ಕರಾಗ್ರ, ಪುಷ್ಕರ Hlā.; T.). ಆನೆಯ ತುದಿಕೆಯ್ (ಕರಿಹಸ್ತಾಗ್ರ, ಪುಷ್ಕರ Nr.). 2, the extremity of the hand or arm (My.). — ತುದಿಗಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. to go to the extreme, to be hazardous (Rśv. 13, 12). — ತುದಿಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. = ತುದಿಕಾಲ್. (J. 8, 18). — ತುದಿಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. the extremity or tip of the nose (Mr. 280). — ತುದಿಗುಣ್ಡು. a summit. ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಗುಣ್ಡು (ಕೂಟ, ಶಿಖರ, ಶೃಂಗ Si. 115). — ತುದಿಗುಣ್ಡೆ. = ತುದಿಕುಣ್ಡೆ. (ಕಟಿಶೀರ್ಷ Mr. 331). — ತುದಿಗೆ ಬರು. to be nearly ready (My.). — ತುದಿಗೆಯ್. = ತುದಿಕೆಯ್ No. 2. (My.). — ತುದಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to stand on tiptoe (Śsv. 2, 80). — ತುದಿಗೋಡು. -ಕೋಡು. the very point or top; the highest branch (Cpr. 5, 47; Rśv. 13, 12). — ತುದಿನಾಲಗೆ. the tip of the tongue (Rām. 5, 8, 57; B. 3, 40; 5, 28). — ತುದಿನೆಲೆ. the uppermost story of a building (J. 30, 36). — ತುದಿಪದ. the highest state or dignity (Bp. 4, 63). — ತುದಿಪದವಿ. = ತುದಿಪದ. (Bp. 24, 19). — ತುದಿಬಾಲ. the extremity or end of a tail (C.; B. 4, 36. 211). — ತುದಿ ಮುಟ್ಟು. to the end; completely (My.). — ತುದಿ ಮುಟ್ಟಿಸು. to bring to the end, to carry out, to do (a thing) completely (Bp. 6, 7; 22, 66). — ತುದಿ ಮುಱು. the point to be broken off, to be injured (Bp. 47, 14). — ತುದಿಮೂಗು. the extremity or tip of the nose (Mr. 280; My.). — ತುದಿಮೊದಲ್. -ಲು. the foremost point or part (ಅಗ್ರ Mr. 516). 2, the very beginning, commencement or root (Bp. 1, 58). 3, beginning and end (J. 10, 22; 17, 60; 19, 54). — ತುದಿಮೊಲೆ. the nipple of the breast (J. 16, 35). — ತುದಿಯ ಕಾಲ್. = ತುದಿಕಾಲ್. (Bp. 43, 85). — ತುದಿಯ ಕೆಯ್. = ತುದಿಕೆಯ್. (ಕರಾಗ್ರ, etc. Mr. 155). — ತುದಿಯ ಬೆರಳ್. the tip of the finger (Bp. 47, 42). — ತುದಿವರಂ. to the end. ಮೊದಲಿನ್ದ ತುದಿವರಮ್ ಅಡರ್ದ ಲತೆ (ಆರೋಹ Nr.). — ತುದಿವಾಲ. -ಬಾಲ. = ತುದಿಬಾಲ. (Rām. 5, 8, 34). — ತುದಿವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. the finger's point (Rām. 5, 8, 33; 5, 9, 7; 6, 9, 21). — ತುದಿಸೆಱಗು. the very edge or end of a garment (J. 30, 24).

ತುನ್ತುಱ್ tuntuṛ. ತುನ್ತುಱು. = ಜೂಪಱು, ತುನ್ತುಱ್, ತೂಪಱು. drizzling; spray; a drop (Te. ತುಪ್ಪರೆ, ತುಮ್ಪರೆ, ತುಮ್ಪುರೆ, ತುಪ್ಪರೆ, ತೂರೆ, ತುಟ್ರೆ; T. ತುವಱಲ್, ತುವಲೈ, ತೂವಲ್, ತೂಱಲ್, ತೂಱಲ್; M. ತೂಱಲ್; T., M. ತೂಱು, to drizzle, etc.; ತೂಗು, ತೂವು, to be sprinkled; to scatter; to sprinkle; T. ತುವಿ, ತುಳಿ, M. ತುಳಿ, ತುಳ್ಳಿ, a drop; Te. ತೂರು, to drizzle; see ತೂಱು 3). ಇನ್ತುವುಂ ಸಿರಿ ಪುಲ್ಲಗ್ರದ ತುನ್ತುಱಯ್! (Śś. 74). see Grj. 1, 48; Bp. 13, 12; J. 6, 3; 9, 24; 28, 36; Rśv. 10, 31 va.; Rām. 5, 8, 88. — ತುನ್ತುಱುಮಳೆ. a fine, drizzling rain, a sprinkling of rain (My.). ತುನ್ತುಱುಮಳೆಯಿನ್ದ ತೂಬಿನ ಕೆಱೆ ತುಮ್ಬಾತೇ? (Prv.). — ತುನ್ತುಱುಹನಿ. small drops of water, spray (My.). — ತುನ್ತುರ್ವನಿ. = ತುನ್ತುಱುಹನಿ. (Bp. 13, 21). — ತುನ್ತುರ್ಬನಿ. = ತುನ್ತುರ್ವನಿ. (ಪೃಷತ್, ಪೃಷತ Hlā.). ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯ ತುನ್ತುರ್ಬನಿ (ವಮಥು, ಕರಸೀಕರ Hlā.). — ತುನ್ತುರ್ವನಿ. = ತುನ್ತುರ್ಬನಿ. (ಸೀವರ Ct. I, 75; J. 30, 11).

ತುನ್ತುಱಿ tunturi. = ತುನ್ತುಱ್, etc. (ಶೀಕರ, ಅಮ್ಬುಕಣ Si. 31, *only* in Si.). see 59. 82. 248. 269. — ತುನ್ತುಱಿಮಯ್ಯು. watery vapour, fog. ತುನ್ತುಱಿಮಯ್ಯುತಣ್ಣ (ಹಿಮಾನಿ, ಹಿಮಸಂಹತಿ, ಮಂಜು ಗುಮ್ಪು Si. 32).

ತುನ್ದ tunda. a protuberant belly; *the belly.*

ತುನ್ದಪರಿಮಾರ್ಜ tunda-parimārja. = ತುನ್ದಪರಿಮೃಜ. (ಆಲಸ್ಯದವನು G.).

ತುನ್ದಪರಿಮೃಜ tunda-parimṛija. *one who is in the habit of stroking his belly, a lazy man, a sloth.*

ತುನ್ದಿ tundi. *gorbellied, corpulent;* having a prominent navel.

ತುನ್ದಿಕ tundika. *gorbellied;* having a large navel.

ತುನ್ದಿಭ tundibha. = ತುನ್ದಿಕ. (Sk.; G.).

ತುನ್ದಿಲ tundila. *gorbellied* (*cf.* ತುಣ್ಡಿಲ); having a large navel. see s. ದುರದೃಷ್ಟ.

ತುನ್ನ tunna. struck, hit; pricked; stung; *hurt, injured, tormented* (ಪೀಡಿತ, ನೋವು Mr. 448). 2, *the tree Credela toona* Roxb. (see ನನ್ದಿವರ್ಧನಹುವ್ವು).

ತುನ್ನವಾಯ tunna-vāya. *a tailor.*

ತುಪಟ tupaṭa. = ತುಪ್ಪಟ, etc. wool. ತುತೂರಿಯೂದಿದರೆ ತುಪಟ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.).

ತುಪರಿ tupari. — ತುಪರಿಬಳ್ಳಿ. a creeping plant much cultivated, Luffa aegyptiaca Mill. (Z.).

ತುಪಾಕ tupāka. = ತುಪಾಕಿ. (Rśv. 5, 52. 59; Śsv. 3, 23).

ತುಪಾಕಿ tupāki. = ತುಪಾಕ, ತುಬಾಕಿ. a musket, a matchlock, a gun (My.; Br.; H. tufang). ತುಪಾಕೀ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಪಿರಂಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತುಪಾನಿ tupāni. = ತುಪಾನು. (B. 5, 128).

ತುಪಾನು tupānu. a storm, a typhoon. 2, slander, calumny (My.; Mhr., H. ತುಫಾನ). ತುಪಾನು ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ತುಪ್ಪ tuppa. clarified butter, ghee (ಸರ್ಪಿಸ್, ಘೃತ, ಆಜ್ಯ, ಆಘಾರ Hlā., Mr. 183; ಘೃತ, ಆಜ್ಯ Nn. 24; ವಾಜ, ಘೃತ 124; ಘೃತ, ಹವಿಸ್, etc. Si. 316; C.; T. ತುಪ್ಪಗ, ತುಪ್ಪು, see s. ತುತ್ತು 2; Mhr. ತೂಪ). [ಸಜ್ಜರಸದೆಣ್ಣೆಯ ತುಪ್ಪದ ಕಮ್ಪಿದೆಲ್ಲಮೆಮ್ಬುದೆ ಬಗೆದೆಲ್ಲಿ ನೋಡುವೊಡಂ Pb. 3, 4; Vr. 75, 15]. ಹೊಸ ತುಪ್ಪ (ಹೈಯಂಗವೀನ); ಹೆತ್ತ ತುಪ್ಪ (ಶೀನ, ಸ್ತ್ಯಾನ); ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪ (ಶೃತ, ಪಕ್ವ); ಕರಗಿಸಿದ ತುಪ್ಪ (ವಿಲೀನ, ದ್ರುತ); ಜೇನ ತುಪ್ಪ (ಸರಾಘ, ಮಾಕ್ಷಿಕ, etc.); ತುಪ್ಪದಲೆ ಮಾಡಿದುದು (ಸಾರ್ಪಿಷ Hlā.). ಜೇನ ತುಪ್ಪ ಬೆರಸಿದ ಮದ್ಯ (ಮಧು, ಮಾಧ್ವಿಕ, etc.); ತುಪ್ಪ ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲವೂ (ಪಯಸ್ಯ); ನಿನ್ನೆ ಕಱೆದ ಹಾಲಿನಿನ್ದಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪವು (ಹೈಯಂಗವೀನ Nr.). ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಅಯ್ದು ರಸಂಗಳು (ಘೃತಾದಿರಸಪಂಚಕ Nn. 83). ಜೇನ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರಿ ಸಲ್ಲುದು (Śmd. 159). ತುಪ್ಪ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ನಾಯಿ ಯುಚ್ಚೇಲಿ ಕೆಯ್ ತೊಳಸಿದ. — ತುಪ್ಪದನ್ಥ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡು, ತಿಪ್ಪೇ ಪಾಲಾದ. — ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೆ ಸನ್ದು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೆ ಮಣ್ಣು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ. — ಒಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಮಾತು ತುಪ್ಪವಿಲ್ಲದ ಊಟ. — ತುಪ್ಪದ ಆಶೆಗೆ ಎಂಜಲು ತಿನ್ದ (Prvs.). see Bp. 14, 9; 32, 30; 51, 32; 57, 18; Bh. 1, 10, 30; B. 1, 15; Prvs. s. ತುಟಿ, ನೆರಮನೆ, ಪೆಟ್ಟು 2. — ತುಪ್ಪಗೆಣಸು. a good kind of genasu (My.). — ತುಪ್ಪದ ನಾಗಲಾಯಿ. N. (Bp. 59, 6). — ತುಪ್ಪದಯ್ಯುಮ. -ಅಯ್ಯುಮ. N. (Bp. 58, 12). — ತುಪ್ಪಹೀರೆ. = ತುಪ್ಪೀರೆ. (Si. 150). — ತುಪ್ಪೀರೆ. = ತುಪ್ಪಹೀರೆ. a kind of Luffa (C.).

ತುಪ್ಪಟ tuppaṭa. = ತುಪಟ, ತುಪ್ಪುಳ್, etc. wool (My.; Te. ತುಪ್ಪಟಿ), etc.

ತುಪ್ಪಳ tuppaḷa. = ತುಪ್ಪಳು. the plumage on some pigeon's legs (B. 3, 114), etc. ಪಕ್ಷಿಯ ತುಪ್ಪಳ (ಗಱು G.). see ಅಂಚೆದುಪ್ಪಳ.

ತುಪ್ಪಳು tuppaḷu. = ತುಪ್ಪುಳ್, etc. wool, fine, soft hair, as of cats (B. 3, 30). see ಕೊಣ್ಡಗುಱುದುಪ್ಪುಳ್.

ತುಪ್ಪುಳ್ tuppuḷ. -ಳು. = ತಿಪ್ಪುಳ್, ತುಪಟ, ತುಪ್ಪಟ, ತುಪ್ಪಳ, ತುಪ್ಪಳು, ತುಬಟ. a feather; the soft plumage, or down, of birds; the fine, soft hair of rabbits, etc. (ಪಕ್ಷಿಯ ರೋಮ Śmd. I, Śm. 30; ಖಗದ ರೋಮ Bhn. 7; ಗಱು Ct. I, 66; Cpr. 6. 96; 8, 101 va.; Te. ತುಪ್ಪುಡು; M. ತೂವಲ್, ತೊಪ್ಪಲ್, ತೊಪ್ಪೆ, ಚೊಪ್ಪೆ; T. ತೂವಿ; Tu. ತುಯಿ, ಸುಯಿ). ಮೊಲದ ತುಪ್ಪುಳು (ಶಶೋರ್ಣ, etc. Nr.).

ತುಬಟ tubaṭa. = ತುಪ್ಪಟ, etc. wool. (My.).

ತುಬಾಕಿ tubāki. = ತುಪಾಕಿ, etc. a gun, etc. (My.; B. 3, 44; 5, 240; ಕೋವಿ G.). ಹಾಱಿಸುವ ತುಬಾಕಿ (ಕುತ್ತುಕೋವಿ G.). ತುಬಾಕಿ ಹಾಱಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮಂಚಿಕೆ (ತೋವು G.). ತುಬಾಕಿಯ ಗುಣ್ಡು (B. 4, 131).

ತುಬ್ಬು tubbu. 1. to point out a thief, or to spy out a thief and make him known (ಚೋರ ಸೂಚನೆ Śmd. Dh.; T. ತುರುವು, to seek; ತುರುನು, to explore, examine; Tu., T. ತುಪ್ಪು, M. ತುಸಿವು, ತುನ್ಬು, search; a clue, trace; *cf.* ಚೂಪು 1, ತೋಱ್, and ದೋಹಿಲ್). 2, to be found out or discovered [ನಾಲಗೆ ಕುಲಮಂ ತುಬ್ಬುವವೊಲುಱದೆ ನೀಂ ಕೆಡೆ ನುಡಿವ್ಯೆ Pb. 10, 20]; (Bh. 4, 4, 39; J. 30, 31).

ತುಬ್ಬು tubbu. 2. the state of being found out or detected, detection. (ತಲ್ಲಂಭೇಱ Śmd. Dh.; Tu.). ತುಬ್ಬಾಗದ ಕಳವು ಮಬ್ಬಾದ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ತುಮಕಿ tumaki. = ತುಮರಿ, ತುಮ್ಬುರು q. v. etc. (Te. ತುಬಿಕಿ, ತುಮಿಕಿ, ತುಮ್ಮಿಕೆ). the wild mangosteen tree, Diospyros embryopteris Pers. (St. & Pl.).

ತುಮರಿ tumari. = ತುಮಕಿ, etc. (St. & Pl.).

ತುಮಲ tumala. = ತುಮುಲ. *tumult, etc.*

ತುಮುಲ tumula. *uproar, tumult, mingled, tumultuous and vehement combat, melee.*

ತುಮುಳ್ tumuḷ. 1. to be enlightened (as the eye by eating, Cpr. 4, 48), to be re-animated or refreshed (?). ತುಮುಳ್ದಂ (Śmd. 49. 55).

***ತುಮುಳ್ tumuḷ. 2.** to get faded, to get disfigured. ಧಾತ್ರಿಯ ಬಿಣ್ಪನಗೆನ್ದನನ್ದವಲ್ತಣಕವಿದೆನ್ದು ಕಣ್ ತುಮುಳ್ Pb. 9, 99.

ತುಮ್ಬ tumba. = ತುಮ್ಬಾ. fully, etc. see s. ತುಮ್ಬು 1.

ತುಮ್ಬ tumba. = ತುಮ್ಬಿ. a kind of pumpkin. (ಕರೇ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.).

ತುಮ್ಬರ tumbara. = ತುಮ್ಬುರು, etc. a kind of tree. (ತಿನ್ದುಕ, ಶಿತಿಸಾರಕ etc. Si. 130).

ತುಮ್ಬರಿ tumbari. = ತುಮ್ಬುರ, etc. (ತಿನ್ದುಕ Si. 484).

ತುಮ್ಬಿ tumbi. 1. = ತುಮ್ಬೆ 1, ದುಮ್ಬಿ, ದುಮ್ಬೆ. a large black bee, resembling the humble bee (ಅಳಿ Śmd. I; ಮುಯ್ಯಾರಡಿ, ಆಱಡಿ, ಅಲವಕ್ಕಿ, ಪಱಿಮೆ, ನೇಳಮ್ಬ Śmd. II, Kk. 90; ಮಧುಕರ, ಮಧುಪ, ಶಿಲೀಮುಖ, ಭ್ರಮರ, ಭೃಂಗ, ಷಟ್ಚರಣ, ಪುಷ್ಪಲಿಟ್, ಅಲಿ, etc. Hlā., Nr., Si. 176; ಗುಂಗಿಹುಳ G.; ಮಧು, ಭೃಂಗ Nn. 13; ಮಧುಪ್ರಿಯ 29; ಭ್ರಮರ 45; ಮಧುವ್ರತ 63; ಅಳಿ 107; ನೆಲಬಣ್ಣಿಣಿ Ct. I, 28; ಪರಿಮಳದಿರುಕ I, 27; My.; T., M.; Te. ತುಮ್ಮೆದ). [ಮಿಗೆ ಕಣ್ಗೆಳೆವ್ವು ತುಮ್ಬಿಗಳ್ Kr. 3, 25; ತುಮ್ಬಿಗಳೆನೆ ತುಮ್ಬಿ Pb. 1, 8; Ap. 1, 65]; see Śmd. 152. 169. 272; Cpr. 7, 55; Mr. 89; Jnv. 1, 13; Bh. 1, 5, 7. 9; 1, 20, 54; Rśv. 2, 39; J. 3, 25; 8, 3; 26, 5; ಎಳೆದುಮ್ಬಿ, ಕೆಮ್ಬುತುಮ್ಬಿ, ಮರುಳ್ದುಮ್ಬಿ, ಮಱು-, ಮಾಲೆ-, etc. — ತುಮ್ಬಿಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. black bee-like ringlets (Śmd. 212 Mdb.); ringlets consisting of black bees (Rśv. 1, 53). — ತುಮ್ಬಿವಿಣ್ಡು. -ಪಿಣ್ಡು.

a swarm of black bees (J. 26, 24). — ತುಮ್ಬಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a female black bee (Cpr. 8, 98). — ತುಮ್ಬಿವೆದೆ. -ಹೆದೆ. a bow-string of black bees (J. 6, 17).

ತುಮ್ಬಿ tumbi. 2. = ತುಮ್ಬೆ 2, q. v. a kind of herb. (ದ್ರೋಣ Nr.; Te. ತುಮ್ಮಿ). see ದೊಡ್ಡ-. — ತುಮ್ಬಿಹೂ. (ಕುನ್ದ G., Cb., sic !).

ತುಮ್ಬಿ **tumbi.** = ತುಮ್ಬು. *a kind of long gourd, Lagenaria vulgaris* Ser. 2, the plant Asteracantha longifolia.

ತುಮ್ಬಿಕೆ tumbike. repletion, etc. (My.).

ತುಮ್ಬಿಸು tumbisu. to fill (v. t., My.). ತುಮ್ಬಿಸಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಪೂರ್ಣ, ಪೂರಿತ Si. 381). see Bh. 2, 4, 10; Bp. 46, 53; 59, 10; J. 4, 21; 9, 19; B. 5, 187. 2, to cause to fill (My.). 3, to give the male to any she-animal (My.).

ತುಮ್ಬು tumbu. 1. to become full, to be filled up; to become full or complete; to abound, to be amassed; to get plump and strong (ಪೂರಣ Śmd. Dh.; ಸಮ್ಪೂರ್ಣ Śm. 101; C.; T., M. ತುವಲು, ತುಗರು, ತೂರು; [Tu. ದಿಂಜ್; ತುಮ್ಬು to carry]; T. ತುವಲು also: to be close pressed together; ತುಪ್ಪು, plenty; ತುಮ್ಬೆ, host; see ತುಱುಗು 1; *cf.* ತಿಮ್ಬು 2). [ಅವ್ವೆ ಕಣ್ಣ ನೀರಂ ತುಮ್ಬೆ Pb. 1, 76 va.]. ತುಮ್ಬಿದ ಹುಣ್ಣಿವೆ (ರಾಕೆ Hlā.). ತುಮ್ಬಿದ ಮೆಯ್ಯನು (ಬಲವಾನ್ Nr.). ತುಮ್ಬಿದ ಕೊಡ ತುಳುಕೋದಿಲ್ಲ. — ತುಮ್ಬಿದ ಮನೆಗೆ ಉಡು ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ ತಮಂ ತುಮ್ಬಿದುದು (J. 26, 5). see Bp. 3, 4; 32, 32; 46, 24; 47, 29. 31; 59, 17; 60, 34; Bh. 1, 10, 31. 34; J. 28, 25; Dp. 4, 5; 148, 4; Si. 39. 389. 2, to fill (v. t.). ತುಮ್ಬಲು ಪಟ್ಟಿದು (ಪೂರ್ಣ, ಪೂರಿತ Nr.; Si. 381). see Bp. 43, 26; 46, 78; 49, 22; 56, 9. 12; 59, 4. 16; Bh. 3, 13, 28; Rśv. 2, 48; 6, 11; 13, 65; Rām. 1, 13, 10; Si. 309; B. 1, 10; 3, 59. 3, to possess, as a demon. ದೇವರು ಅವನ ಮೆಯ್ ತುಮ್ಬಿ ಬನ್ದದೆ (My.). — ತುಮ್ಬ. so that it becomes or is full: fully, completely, all over, much (My.). see Si. 78; ಮೆಯ್ತುಮ್ಬ; Prv. s. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. — ತುಮ್ಬಾ. = ತುಮ್ಬ. ನಾವು ಆತನನ್ನು ತುಮ್ಬಾ ನಮ್ಬಿ (B. 3, 3). ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾ ಮೇವು ದೊರಕುವದಿಲ್ಲ (3, 22). ನಿನಗೆ ಹಿತವಾಗ ಬೇಕೆನ್ದು ತುಮ್ಬಾ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ (4, 39). ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಟು ವಿರೆನ್ದು ತುಮ್ಬಾ ನಮ್ಬಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದೇನೆ (4, 107). ಆ ಮಾತಿಗೆ ತುಮ್ಬಾ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಣ್ಡು (4, 124). ತುಮ್ಬಾ ಹೊಯ್ದರೂ ಹಮ್ಪಲು ಹೋಗದು. — ಬಾಯಿ ತುಮ್ಬಾ ಮಾತು, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾ ಊಟ (Prvs.).

ತುಮ್ಬು tumbu. 2. the becoming full, etc. — ತುಮ್ಬು ಜವ್ವನ. full, blooming youth (Rśv. 2, 8 va.). — ತುಮ್ಬುರಕೊಳ್ಳಿ. -ಉರ್-. a fire-brand in full blaze (Abh. P. 4, 39). — ತುಮ್ಬು ವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. the full moon (Rśv. 1, 84).

ತುಮ್ಬು tumbu. 3. = ತೊಟ್ಟು 3, ತೊಡಮ್ಬೆ. the foot-stalk of a leaf, flower or fruit, a stalk (ವೃನ್ತ Śmd. Dh.; ವೃನ್ತ, ತೊಟ್ಟು Śm. 22; ವೃನ್ತ 101; ನಾಱ Śmd. I, o. r. ನಾಱು; ವೃನ್ತ, ಕಾಯ ದೇಟು G.; B. 4, 64; My.). ಮೊಗ್ಗೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತುಮ್ಬು ಇರುತ್ತದೆ (B. 3, 36).

ತುಮ್ಬು tumbu. 4. = ತೂಬು. a bore, a tube: the nave of a wheel through which the axle passes (ನಾಭಿ, ಪಿಣ್ಡಿಕೆ Hlā.; Tu., T., M. ತೂಮ್ಬು, perforation; a pipe or tube = ತೊಳ್ಳೆ; Te. ತೂಮು, a bore, hole, fissure; see ತುರುವು 1, ತೊಳೆ 3). ಗಾಲಿಯ ತುಮ್ಬು (ನಾಭಿ Nr.). [ತುಮ್ಬಿನ ನೀರನುರ್ಚಿದಾಗಳಡೆ ಪರಿದು ಮನ್ನೆಯರಾಳನ್ತೆ ಕಾದಿ Pb. 5, 46 va.; ಅಲ್ಲಿ ತುಮ್ಬಿದ ಪಾದೋದಕದ ತುಮ್ಬನು ಚ್ಚಲು ಬೆಳೆವ ರಾಜಶಾಲಿಯ ಗದ್ದೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಡುಗ Cv. 357]. 2, an outlet, a sluice, a floodgate, a water-course (ಜಲಪ್ರಣಾಲಿ Śmd. Dh.; ಜಲಪ್ರಣಾಲ Śm. 101; ಕೆಱೆಯ ಕೋಡಿ G.; T., M. ತೂಮ್ಬು; Te. ತೂಮು). see ಕೊಲುದುಮ್ಬು. — ತುಮ್ಬುವರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to cause (something) to over-flow a floodgate (Cpr. 8, 44 va.).

ತುಮ್ಬುರ **tumbura.** N. of a Gandharva (Bp. 1, 48; V. 7, 58; ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಹಾಡಕಾಱ G.).

ತುಮ್ಬುರು tumburu. = ತುಮಕಿ, ತುಮರಿ, ತುಮ್ಬುರ, ತುಮ್ಬುರಿ, ತೂಪರೆ, ತೂಬರೆ. the wild mangosteen tree, Diospyros embryopteris Pers. (Embryopteris glutinifera Roxb.), the fruit of which contains a powerful glue (ತಿನ್ದುಕ, ಶಿತಿಸಾರಕ, ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ, ಸ್ಫೂರ್ಜಕ Nr.; ತಿನ್ದುಕ Mr. 115; T. ತುಮ್ಬಿ; Sk. ತುಮ್ಬುರು, the fruit of Diosp. embryop.). see ಕಿಱುಯ-; Bh. 1, 20, 48. [— ತುಮ್ಬುರುಕೊಳ್ಳಿ. a faggot of the tumbura tree which is highly inflamable. ಹಿಡಿಮ್ಬನಾಡಮ್ಬರಂಗೆಯ್ದು ತುಮ್ಬುರು ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ತಪ್ಪುರಮ್ಬರಂ ಸಿಡಿಲ್ದು Pb. 3, 17 va.].

ತುಮ್ಬುರು **tumburu.** = ತುಮ್ಬುರ. (My.). — ತುಮ್ಬುರುತೀರ್ಥ. N. of a lake at Tirupati (My.).

ತುಮ್ಬೆ tumbe. 1. = ತುಮ್ಬಿ 1. a large black bee, etc. (ಶಿಲೀಮುಖ Si. 408, *only* in Si.). — ತುಮ್ಬೆಹುಱು. (ಮಧುಕರ, ಮಧುಪ, etc. Si. 176; ಶೂಲ 410).

ತುಮ್ಬೆ tumbe. 2. = ತುಮ್ಬಿ 2. the herb Phlomis indica Lin. (Leucas ind. R. Br.; ದ್ರೋಣ Si. 419; ಶಮ್ಭಾಸು Mr. 150, o. r. ಶಂಖಾಸು; Tu., T., M.; Te. ತುಮ್ಮಿ). 2, the very common weed Leucas linifolia (Z.). see ಕಾಡ ತುಮ್ಬೆ, ಗಣ್ಟು-, ದೆವ್ವದುಮ್ಬೆ, ಹೆದ್ದುಮ್ಬೆ.

ತುಯ್ tuy. = ತೊಯ್, ತೊಯ್ಯು, ತೊ 1, etc. to be or become wet or moist (ಸಾದ್ರ್ರತ್ವ Śmd. Dh., o. r. ತೊಯ್; [Tu. ತೊಯ್ to wash]; T. ತುವೈ; M. ತುವ; T. ತೊಯ್ಯಲ್, mire; ತೊಯ್ಮಿಲ್, cultivated moist land).

ತುಯಿ tuyi. to pull, to draw, to stretch (My.; Te. ದುಯ್ಯು, ದೂಯು). P. ps. ತುಯಿದು, ತೂದು (My.).

ತುಯಿತ tuyita. the act of pulling, etc. (My.).

ತುಯ್ಯಲ್ tuyyal. a dish of rice, milk and sugar (ಕ್ಷೈರೇಯಿ, ಪಾಯಸ, ಪರಮಾನ್ನ Hlā., Nr.; see ತುತ್ತು 1 & 2?). [ಈ ಜಿನವರ್ಮನ ಬೆನ್ನೊಳಡಿಯಿಲ್ಲದ ತಳಿಗೆಯನಿಟ್ಟು ಬಿಸಿಯ ತುಯ್ಯಲ ನುಣ್ಬುದೆನಗೆಱ್ಱ Vr. 64, 17; Bv. 120]. — ತುಯ್ಯಲಲ್ಲಮದೇವ. N. (Bp. 37, 6).

ತುರ **tura.** quick, swift. see ಹೊಡೆಯುಕ್ಕಿದುಯ್ಯಲು s. ಹೊಡೆ 6.

ತುರಕ **turaka.** = ತುರುಕ. (B. 5, 89; My.). — ತುರಕಬೇವುಮರ. the common bead tree or Persian lilac, Melia azedarach Lin. (St. & Pl.; My.).

ತುರಕಿ **turaki.** a Turkish horse (Te. ತುರಿಕಿ). — ತುರಕಿನಡಿಗೆ. a horse's trot (ಧೌರಿತಕ G.).

ತುರಗ **tura-ga.** going quickly: *a horse.* 2, the number seven, because of the seven horses of the sun. — ತುರಗದಱ. a troop of horses (Śmd. 207).

ತುರಗಗತಿ **turaga-gati.** the paces of a horse. see Mr. s. ವಾಜ.

ತುರಗಮುಖಲೋಹ turaga-mukha-lōha. the iron in the mouth of a horse. see ಕಿಱಬ್.

ತುರಗಮೇಧ turaga-mēdha. = ಅಶ್ವಮೇಧ. the horse-sacrifice. (J. 25, 7; Rām. 1, 7, 24).

ತುರಗವ್ರಾತ turaga-vrāta. the troop of (the sun's) horses: the number seven (Ch.).

ತುರಗಾರೂಢ turaga-ārūḍha. a horseman. (R.).

ತುರಗಾಳಿ turaga-āḷi. a multitude of horses (Rām. 5, 8, 59).

ತುರಂಗ tura-ṅ-ga. 1. = ತುರಗ. *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 13. 26. 46); 2, = ತುರಗ No. 2. 3, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). ತುರಂಗಕ್ಕೂ ಕುರಂಗಕ್ಕೂ ಸಮವೋ? (Prv.).

ತುರಂಗ turaṅga. 2. a jail (B. 5, 162. 176. 201. 204; Mhr., Port.).

ತುರಂಗಪ್ರಾಸ turaṅga-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ತುರಂಗಮ tura-ṅ-gama. *a horse.* 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ತುರಂಗವಕ್ತ್ರ turaṅga-vaktra. = ತುರಂಗವದನ (My.).

ತುರಂಗವದನ turaṅga-vadana. horse-faced: *a Kinnara.* 2, Haya-grīva (My.).

ತುರಂಗಸ್ಕನ್ಧ turaṅga-skandha. *a troop of horses.*

ತುರಂಗಿ turaṅgi. a horseman, a rider, a groom. (Cpr. 10, 81; 10, 86 va.; Ṛsv. 13, 85).

ತುರಂಜಿ turañji. = ತೋರಂಜಿ, ದುರಂಜಿ?. a tree so called (My.; Br., H. ತುರಂಜಿ, the citron, a dry lime of large size); excellent (My.).

ತುರತ turata. = ತುರಿತ, ತುರುತ, ತುರ್ತ, ತುರ್ತು. smartly, quickly; haste; urgency (My.; Mhr., H. ತುರೂತ, ತುರ್ತ, ತೂರ್ತ).

ತುರಾಯ turāya. = ತುರಾಯಿ. an ornament for the turban, of flowers, pearls, etc.; a plume, a crest, a nosegay. 2, the tufted head of certain flowers and vegetables (Mhr., H. ತುರಾ; Br. ತುರಾ, ತುರಾಯಿ). — ತುರಾಯದ ಹಕ್ಕಿ. (ಕಲಿಂಗ, ಧೂಮ್ಯಾಟ, ಭೃಂಗG.).

ತುರಾಯಿ turāyi. = ತುರಾಯ. (My.). ನವಿಲಿನ ತುರಾಯಿ (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ G.). ಜುಟ್ಟೀ ಎನ್ನು ಪಾರಿವಾಳಗಳಿಗೆ ತುರಾಯಿ ಇರುತ್ತದೆ (B. 3, 114). — ತುರಾಯಿಮರ. a cypress (My.).

ತುರಾಷಾಟ್ turāṣāṭ. = ತುರಾಷಾಹ್.

ತುರಾಷಾಟ್ತೀವ್ರಾಸ್ತ್ರ turāṣāṭ-tīvra-astra. the thunderbolt and weapon of Indra (ಇನ್ದ್ರನ ಆಯುಧವಹಸ್ತಾ ವಜ್ರ Nn. 119).

ತುರಾಷಾಹ್ turā-ṣāh. (-sāh). quickly overpowering: *Indra.*

ತುರಿ turi. 1. = ತುರುವು 1. to hollow, etc. (My.).

ತುರಿ turi. 2. = ತುರುವು 2. grating, etc. 2, = ತುರುವಲು s. ತುರುವು 1. (My.). — ತುರಿಮಣೆ. = ತುರುವುಮಣೆ.

ತುರಿ turi. 1. = ತುಲಿ, ತೂಲಿ, ತೂಲಿಕೆ, q. v. a painter's brush, etc. (Sk.; R.).

ತುರಿ turi. 2. = ತೂರ್ಯ 2. a bugle (My.).

ತುರಿತ turita. = ತುರತ, ತ್ವರಿತ. quickly, soon (ಅಂಜಸಾ Mr. 537; My.).

ತುರಿಪ turipa. = ತುರಿಹ. [ಕೆನ್ದಳಿರ ಪಾಸುಗಳಂ ಕುಳಿರ್ವಾಲಿನೀರ್ಗಳಿಂ ತುರಿಪದೆ ಸೂಸುತುಂ ಕೆಳದಿಯರ್ ನೆರಪುತ್ತಿರೆ ನೋಡೆ ದಾಹನೊತ್ತರಿಸಿದುದು Pb. 5, 8; Ap. 4, 17; Vr. 111, 20]; (Abh. P. 7, 94; V. 8, 50). — ತುರಿಪಂಗೆಯ್. -ಒ-. to be hasty (Abh. P. 8, 61 va.).

ತುರಿಹ turiha. Tbh. of ತ್ವರಿತ. hastening, etc. (Śmd. 354. 363. 368; ಶೀಘ್ರ Kk. 50, Śm. 61).

ತುರೀಯ turīya. *fourth;* a fourth, a quarter; the fourth state of the soul in which it has become one with the Brahma or universal soul.

ತುರೀಯವರ್ಣ turīya-varṇa. belonging to the fourth caste; *a Śūdra.*

ತುರೀಯಾತೀತ turīya-atīta. an attribute of Śiva (Śsv. 2, 103).

ತುರುಕ turuka. = ತುರಕ, ತುರುಷ್ಕ. a turk; a mussulman; turkish (ತುರುಷ್ಕ, ಯವನ, ಜೋನೆಗ Mr. 382; My.; Tu.; T., M. ತುಲುಕ್ಕ Si. 227). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತುರುಕನಿನ್ದ ದೆಬ್ಬೆ ತಿನ್ದ. — ತುರುಕ ಮಿಣ್ಡ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಎದುರು ಚುಕ್ಕಿಯೋ? — ತುರುಕರ ಸಂಗ ಎಷ್ಟಿಗಾದರೂ ಭಂಗ (Prvs.). see Prv. s. ತುಕ್ಕೆ and ತುಕುವರಸ.

ತುರುಕಿತಿ turukiti. a turkish or mahomedan woman (My., also ತುರುಕಿತ್ತಿ).

ತುರುತ turuta. = ತುರತ. quickly, etc. (My.).

ತುರುಪು turupu. a "troop" (My.; Br. ತುರುಫು). 2, a trump or winning card (My.; H.).

ತುರುಮರಿ turumari. = ಚೂರುಮರಿ. — ತುರುಮರಿಗಡ್ಡೆ. a plant with a yellowish flower and eatable tubers, Habenaria marginata Colebr. (Z.). — ತುರುಮರಿಯಲಬು. -ಅಲಬು. an herb, Aerva monsonia Mart. (Z.).

ತುರುವು turuvu. 1. = ತುರಿ 1. to hollow, to bore, to drill, to make a hole (T.). 2, to grate, to scrape, as fruits; to scrape out, as a kernel out of its shell (My.; Tu. ಪಿರೆಪು; T.; Te. ತುರುಮು). — ತುರುವಲು. that which has been grated or scraped out (My.).

ತುರುವು turuvu. 2. = ತುರಿ 2. grating, scraping, scraping out. — ತುರುವುಮಣೆ. an instrument with indents on a piece of wood for scraping the kernel of a cocoanut out of its shell; a grater for reducing the kernel of a cocoanut, etc. into minute parts, pulp, or powder (My.).

ತುರುಷ್ಕ turuṣka. an Indo-Skythian or Turk; a Mahomedan; any foreigner, a Greek, etc. (ಯವನ, ಜೋನೆಗ Mr. 382); Turan or Turkestan (Bp. 6, 18). 2, *olibanum, Indian incense, the resin of Boswellia serrata* Stackh. see Si. 227; ಲೋಬಾನ.

ತುಱ tuṟa. 1. = ತುಱು 2. a cow, etc. — ತುಱಮನ್ದೆ. = ತುಱು-. (B. 3, 23).

ತುಱ tuṟa. 2. = ತುಱಿದು. P. p. of ತುಱ್ 1, in ತುಱ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ತುಱುಕು tuṟaku. = ತುಱುಕು. to stuff, etc. (My.).

ತುಱುಗು tuṟagu. = ತುಱುಗು 1. to be crammed, etc. (J. 4, 44, o. r. ತುಱುಗು).

ತುಱುಚಿ tuṟaci. = ಚುಱುಚಿ, ಚುಱುಚಿ, ತುಱಿಚೆ, ತುಱುಚಿ, ತುಱುಚೆ. a plant. see ಕಪಿ-; ದೂಲೆ. — ತುಱಚಿಗಿಡ. an annual plant, stinging like nettles, cowhage, Mucuna pruriens D. C. (Dolichos pruriens Lin.; St. & Pl. & Z.; My.; M. ಚೊಱಿಯಣಮ್ಬ, ತೂವೆ; Te. ದುರದಗೊಣ್ಡಿ, ದೂಲಗುಣ್ಡಿ, -ಗೊಣ್ಡಿ). — ತುಱಚಿಬಳ್ಳಿ. a climbing shrub, Tragia involucrata Lin. (St. & Pl.; Te. ದೂಲಗುಣ್ಡಿ, -ಗೊಣ್ಡಿ; T. ಚೊಱು; M. ಚೊಱುಙ್ಙಣ; M. ಚೊಱುವಳ್ಳಿ, cowhage). 2, Tragia cannabina L. f. (Z.).

ತುಱಸು tuṟasu. = ತುಱಿಸು. to scratch, etc. (My.).

ತುಱಿ tuṟi. 1. = ತುಱಿಸು. (My.).

ತುಱಿ tuṟi. 2. = ತುಱಿತ, ತುಱು 1. itching; the itch; scratching (ಕಣ್ಡು, ಖರ್ಜು, ಕಣ್ಡೂಯೆ Nr., Si. 200; My.); an

itching desire, lust (My.; Tu. ಕಿರ್ಮ್ಬ್; T. ಚೊಱಿ, ತುರುದ್ಮೈ, ಚುಳ್ಳು; Te. ದುಱದೆ, ದೂಲೆ; M. ಚೊಱಿ; T. ಚೊಱಿ, M. ಚುರಣ್ಡು, to scratch; M. ಚೊಱಿಮೀನ್, an itching polyp, *cf.* ಚೊಱಿ). ತುಱಿ ಯಿದ್ದವಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ, ಮಱೆಯಿದ್ದವಗೆ ಮನ್ದತ್ವವಿಲ್ಲ. — ತುಱಿಯಿರು ವಲ್ಲಿ ತುಱಿಸುವದು (Prvs.). — ತುಱಿಕಜ್ಜಿ. herpes, scab (ಕಚ್ಛು, ಪಾಮ, ವಿಚರ್ಚಿಕೆ Si. 200). — ತುಱಿಗಜ್ಜಿ. = ತುಱಿಕಜ್ಜಿ. (My.). — ತುಱಿಮುಳ್ಳುಮೀನು. (ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ, ಪಾಠೀನ Si. 87). — ತುಱಿ ಹಿಡಿ. a morbid itching to seize. ಚಿಬ್ಬು ತುಱಿ ಹಿಡಿವುದು (ಪ್ರಸರ, ವಿಸರ್ಪಣ Nr.).

ತುಱಿಕೆ turike. itching, stinging; scratching (My.). — ತುಱಿಕೆಗಿಡ. an erect herb, the Neilgherry nettle, Urtica heterophylla Willd. (St. & Pl.; T. ಚೊಱಿ).

ತುಱಿಗು turigu. misprint for ತುಱುಗು 1 (Rśv. 8, 5 va.).

ತುಱಿಚು turicu. = ತುಱಿಸು. (My.).

ತುಱಿಚೆ turice. = ತುಱಿಚಿ, etc. a kind of plant. see ಬಳ್ಳಿದುಱಿಚೆ.

ತುಱಿತ turita. = ತುಱಿ 2. itching, etc. (My.).

ತುಱಿಸಿಕೆ turisike. = ತುಱಿಕೆ. itching, etc. — ತುಱಿಸಿಕೆಗಿಡ. = ತುಱಿಕೆ-. (St. & Pl.).

ತುಱಿಸು turisu. = ತುಱಿಸು, ತುಱಿ 1, ತುಱಿಚು, ತುಱುಸು. to scratch what itches, to scratch (ಕಣ್ಡೂತಿಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; J. 5, 68; My.). ಕೀಱಿ ಕೆಣಕಬೇಡ, ಮೇಗಾಲು ತುಱಿಸಬೇಡ. — ಕೊಳ್ಳೀ ತೆಗದುಕೊಣ್ಡು, ತಲೇ ತುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡನ್ತೆ. — ತಿಮುರು ತುಱಿಸಿದರೆ ಅರಸಿನ ಹಾಗೆ. — ತುತೂರೀ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ, ತುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡು, ಓಡಿ ಹೋದ. — ತುಱಿಯಿರುವಲ್ಲಿ ತುಱಿಸುವದು. — ತುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡರೆ ಬಱಿ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ತುಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವ ಉರಿ ಪಟ್ಟಾನು (Prvs.).

ತುಱು turu. 1. = ತುಱಿ 2. itching, etc. — ತುಱುಗಜ್ಜಿ. = ತುಱಿ-. (My.).

ತುಱು turu. 2. = ತುಱು 1. (Śmd. 59). a cow; kine (ಗೋಧನ Mr. 187; Te. ತೊಱ್ಱು; T. ತೊಱು, ತೊಱುವು, a crowd; a herd of cows; M. ತುಱು, a heap; Te. ತುಟುಮು, an assembly, crowd; a flock; a clump; a row; see ತುಱುಗು 2). [ತಳ್ವದೆಯ್ದಿ ನಾಂ ತುಱುವನೆ ಕೊಳ್ವಮನ್ತು ತುಱುಗೊಣ್ಡೊಡೆ ಪಾಣ್ಡವರಿರ್ಪ ಗಣ್ಡರೇ Pb. 8, 89]. ತುಱುಗಳ್ (ಆಕಳ್ Bhn. 38). ತುಱುವಿನ ಮನ್ದೆ (ವ್ರಜ, ಗೋಕುಲ, ಗೋಷ್ಠ); ತುಱುವಿನ ಹಿಣ್ಡು (ಗೋವೃನ್ದ, ಗೋಧನ, ಧನ Hlā.). ಜಗುನೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಱುಗಳಂ ಮೇಯಿಸಿದಂ (Śmd. 273). ತುಱುಗಳ ಪೆಣ್ಡಿರ ಪಾರ್ವರ ಮಱೆವೊಕ್ಕರ (120 Mḍb.). ತುಱು ಇಲ್ಲದವ ಮುರಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). see Bp. 58, 22; 60, 21. 22. 27. 31; ಕಾಱ್-, ಸಗ್ಗದುಱು. — ತುಱು ಕಱು. dupl. ತುಱು ಕಱುವಿಲ್ಲದ ಊರು ನರಕಭಾಜನ (Sp.). — ತುಱುಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to tend kine (J. 6, 47). — ತುಱುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a cowherd (J. 7, 30). — ತುಱುಗಾಹಿ. -ಕಾಹಿ. = ತುಱುಗಾಯಿ. (Bh. 2, 2, 78). — ತುಱುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. [to lift a cow or kine. ತುಱುಗೊಳೆ ಬಾಱೆಮೆನ್ದು ತುಱುಗೋಳೊಳೆ ಸಾವುದು ಸೈಪಿದೆನ್ದು Pb. 8, 95]. ಬೇಡರ ಪೋಲ್ ಮುಸಗಿ ತುಱುಗೊಳಲ್ ಬಱಿಸನ್ದಂ (Śmd. 281, o. r. ತಱಿಸನ್ದಂ). [— ತುಱುಗೋಳ್. seizing or cattle lifting. ತುಱುಗೋಳೊಳೆ ಸಾವುದು ಸೈಪಿದೆನ್ದು Pb. 8, 95. — ತುಱುಪಟ್ಟಿ. = ತುಱುಹಟ್ಟಿ. ನಾಮಿಲ್ಲಿ ಚರಿಗೆವುಗದೆ ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯೊಳಿರ್ದ ತುಱುಪಟ್ಟಿಗೆ ಪೋಪಮೆನ್ದಿರ್ದರುಂ ಪೋಪರ್ Vr. 103, 22]. — ತುಱುಪಳ್ಳಿ. a cowpen, or a station of cowherds (ಗೋಸ Śs.). — ತುಱುಪಳ್ಳಿಕಾಱ. a cowherd (Bh. 2, 8, 17). — ತುಱುಮನ್ದಿ. = ತುಱುಮನ್ದೆ No. 2. (ಗೋಕುಲ, ಗೋಷ್ಠ Mr. 187, o. r. -ಮನ್ದೆ). — ತುಱುಮನ್ದೆ. a herd of kine (ತುಱುವಿಣ್ಡು Śm. 33; ಹಿಣ್ಡು 96; ಪಕ್ಕೆ 79, which might mean "cowpen"). 2, = ತುಱುಮನ್ದಿ, a cowpen, or a station of cowherds (see ತುಱುವಿನ ಮನ್ದೆ s. ತುಱು). — ತುಱುವಿಣ್ಡು. -ಪಿಣ್ಡು. = ತುಱುಮನ್ದೆ No. 1. (Śmd. 33). — ತುಱುಹಟ್ಟಿ. a cowpen. ಹಱೆಯ ತುಱುಹಟ್ಟಿ (ಗೋಷ್ಠೀನ); ತುಱುಹಟ್ಟಿಯ ಅದ್ಧಿಕದವನು (ಗೋಷ್ಠಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಗೋವಿನ್ದ Nr.).

ತುಱು turu. 3. = ತಱಿ 8. running (see ಮುನ್ದುಱು; M. ತುಱು, to gush out; ತುಱೆ, to be opened; *cf.* ತೊಱೆ 3 and ತೆಱೆ 1; T. ತುಕ್ಕೈ, menstruation; ಚುಱಿ, the filth or nastiness of the body). — ತುಱುಮಿಣ್ಡೆ. = ತಱಿ-. a girl at the age of puberty, a female that has become menstruant (ನೆಱೆದ ಪೆಣ್ Śm. 73; ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದವಳ್ Kk. 27).

ತುಱುಕಾಱ turu-kāra. a cowherd (ಗೋಪಾಲ, ವಲ್ಲವ Hlā.); [ಪಚ್ಚಪಸಿಯ ತುಱುಕಾಱಂಗಗ್ಗಳಿಕೆಯನೆ ಮಾಡಿ ನೀನುಂ Pb. 6, 46]. an owner of cows (ಗೋಮತ್, ಗೋಮಿ, ಗೋಸ್ವಾಮಿ Hlā.). ತುಱುಕಾಱರ ಪಟ್ಟಿ (ಘೋಷ, ಆಭೀರಪಲ್ಲಿ Hlā.).

ತುಱುಕು turuku. = ತುಱುಕು, ತುಱುಬು 1, ತುಱುಮ್ಬು 1. to force or crowd things into, to cram, to stuff, to cause to enter (ಗಾಢಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; Rām. 5, 8, 34; My.; T., M. ತುಱು; M. also ತುಱುತ್ತು; Te. ತುರಗು, ತುರುಗು, ತುಱುಮು, to insert, stick in, as flowers, cram in, thrust in; to deck the head with flowers; *cf.* ತುತ್ತು 1 and ತೂಱು 2.

ತುಱುಗ turuga. = ತುಱುಗು 2. a throng, a crowd, etc. (ತಣ್ಡ, ಒಟ್ಟಿಲ್, ಗುಣ್ಪು, ತೋಮ, ತೊಮ್ಬೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54).

ತುಱುಗಲ್ turugal. = ತುಱುಂಗಲ್. a throng, a crowd, a mass, a thicket, etc. (ಪುಂಜಿಸಿತು Ct. I, 63; ಜಂಗುಳಿ, ಗೊಂಚಿ, ತೆಮ್ಮಲ್, ನೆರವಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಸಮೂಹ Śs.; T. ತೂಱು). [ನನೆಯ ಬಿರಿ ಮುಗುಳ್ಗಳ ತುಱುಗಲೊಳೆಱಗಿ ತುಱುಗಿದ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳುಂ Pb. 2, 12 va.; Ap. 1, 67]. see Cpr. 1, 101 va.; Rśv. 1, 120; Śśv. 1, 79 va.; ಎಮೆದುಱುಗಲ್, ಕಾಯಿದುಱುಗಲ್, ಮರದುಱುಗಲ್.

ತುಱುಗಾಱ turu-gāra. = ತುಱುಕಾಱ. a cowherd. [ಪಾರ್ದು ಸಾರ್ದಿಸೆ ತುಱುಗಾಱರನ್ದಿನಿಸು ಬಲ್ವಲನಾದುದದೊನ್ದು ಕಾಳೆಗಂ Pb. 8, 93]; (Bp. 21, 31; Bhāgavata 10, 15, 2).

ತುಱುಗಾರ್ತಿ turu-gārti. a cowherdess (ಗೋಪಕಾಮಿನಿ Ct. II, 106; ಗೋಪಿ Śs.).

ತುಱುಗು turugu. 1. = ತುಱುಗು. to be crammed, thronged, crowded, closely packed, close, amassed, or plentiful; to appear in numbers; to be entirely covered or enveloped, concealed, surrounded or clothed (ಆಕೀರ್ಣ Śmd. 389 Cm.; ಸಂಕೀರ್ಣ Mḍb. Cm.; ಸಂಛನ್ನ Śmd. Dh.; T., M. ತುಱು; see ತುಮ್ಬು 1, ತುಱು 2). [ತಾಪಸಕನ್ಯೆಯರ್ ನಡಪಿದೆಳಲತೆಗಳೊಳೆಱಗಿ ತುಱುಗಿ ಸಾಮವೇದ ಧ್ವನಿಯೊಳ್ ಮೊರೆವ ತುಮ್ಬಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.; Ap. 5, 45]. see Ct. II, 121; Cpr. 1, 81; 3, 51; 4, 63; Abh. P. 11, 183; Grj. 6, 7; 10, 93. 102; Rśv. 6, 11 va.; 6, 47; 8, 5 va.; 9, 28; J. 3, 31; 4, 10. (44); 8, 36; 26, 14; 31, 55; 33, 19; ತಳಿರ್ದುಱುಗು. 2, to cover (J. 12, 31).

ತುಱುಗು turugu. 2. = ತುಱುಗ. a throng, etc. — ತುಱುಗಲರ್. -ಅಲರ್. clustered flowers (J. 29, 46). — ತುಱುಗೆಮೆ. -ಎಮೆ. = ತುಱುಗೆವೆ. [ತುಱುಗೆಮೆ ನೀಳ್ದ ಪುರ್ವು ನಿಡುಗಣ್ Pb. 1, 108;

Ap. 4, 21]. — ತುಱುಗೆಮೊಗಣ್. -ಕಣ್. an eye with bushy lashes (Abh. P. 15, 45). — ತುಱುಗೆವೆ. -ಎವೆ. bushy eyelashes (Rām. 3, 4, 8; J. 2, 48; V. 5, 14 va.). — ತುಱುಗೆವೆಗಣ್. = ತುಱುಗೆಮೊಗಣ್. (Cpr. 4, 82).

ತುಱುಂಗಲ್ turungal. = ತುಱುಗಲ್. a throng, etc. (Cpr. 6, 64 va.; 8, 4 va.; Grj. 7, 11 va.).

ತುಱುಚಿ turuci. = ತುಱಚಿ, etc. a kind of plant. (My.). — ತುಱುಚಿಬಳ್ಳಿ. (ಯಾಸ, ಯವಾಸ, etc., ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ, ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ Si. 144).

ತುಱುಚೆ turuce. = ತುಱಚಿ, etc. a kind of plant. (ದುಃಸ್ಪರ್ಶ Mr. 146). see Bh. 1, 8, 5; ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ.

ತುಱುಬಿ turubi. = ತುಱುವೆ. a tall plant, etc. (Z.). see ಬನದುಱುಬಿ.

ತುಱುಬು turubu. 1. = ತುಱುಕು q. v., ತುಱುಮ್ಬು 1. to insert, to tuck in, to stick in, as flowers in the hair (ಸೂಡು Ct. I, 51; Te. ತುಱುಮು). [ಜಂಗಮುಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪವ ತುಱುಬದೆ ತಾ ತುಱುಬಿಕೊಣ್ಡನಾದಡೆ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಪಕ್ಕಗಳ ತುಱುಬಿಕೊಣ್ಡ ಸಮಾನ Cv. 281]. ಶಿರೋಜಂಗಳಂ ಬಿಗಿ ಬಿಗಿದು, ಪೊಸ ಕುಸುಮಂಗಳಂ ತುಱುಬಿದರು ಸತಿಗಾ ಪುಣ್ಯಯುವತಿಯರು (Bp. 4, 34).

ತುಱುಬು turubu. 2. = ತುಱುಮ್ಬು 2. a bundle or knot of the hair of the head, the bundle of hair at the back of the head into which the mudi has been tucked (ಅಭ್ರ, ಕಚ Nn. 51; ಕಬರಿ, ಕೇಶವೇಶ Si. 215; ಹಸ್ತಕ Mr. 320; My.; T. ಚೊಱುಕು; Te. ತುಱುಮು; Bp. 46, 57). ತುಱುಬಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಹೂಮಾಲೆ (ಗರ್ಭಕ Nr.). ತುಱುಬು ಜಡೆಗಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಳು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆ (ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ, ಪಾರಿತಥ್ಯೆ Si. 217). ಅತ್ತೆಯ ತುಱುಬು ಮಾವನಿಗೆ ದಾನ. — ತಲೇ ಕೂದಲಿದ್ದರೆ ಎತ್ತ ಬೇಕಾದರೂ ತುಱುಬು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. — ತಲೇ ಕೂದಲು ಇಲ್ಲದವಳು ತುಱುಬು ಬಯಸಿದಳನ್ತೆ. — ತುಱುಬು ಇಲ್ಲದವಳಿಗೆ ತಾಟಿಹೂವೇ. — ಬೋಱ ತುಱುಬ ನೆನಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಜೋಲ್ದುಱುಬು.

ತುಱುಮ್ಬು turumbu. 1. = ತುಱುಬು 1, etc. to insert, etc. [ತೋರ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ತುಱುಮ್ಬು ರಾಹು ತವೆ ನುಂಗಿದ ಚನ್ದ್ರನನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನನ್ದುಗುಟ್ಟುವೊಲೊಪ್ಪಿರಲ್ ಬಲದೊಳುವರ್ಣಸಿ ದೇಸಿಗೆ ದೇಸಿಯಾಡಿದಳ್ Pb. 7, 87; Ap. 7, 113]; (V. 5, 14 va.). ತುಱುಮ್ಬಿದ ಹೂ (ಗರ್ಭಕ Hlā.).

ತುಱುಮ್ಬು turumbu. 2. (Śmd. 48). = ತುಱುಬು 2. (Cpr. 8, 4 va.). ತುಱುಮ್ಬಿನ ಕೊನೆ (ಚೊಲ್ಲೆಯ Kk. 51, Śm. 72). ಉಗರಿಸಿದುವು ತುಱುಮ್ಬು (Śmd. 288). see ಚನ್ದದುಱುಮ್ಬು, ಪೂದುಱುಮ್ಬು, ಪೂಮಾಲೆದುಱುಮ್ಬು.

ತುಱುವಳ turu-vala. a cowherd (ಗೋಪ, ಗೊಲ್ಲ Śm. 33; ಗೋಪಾಲ Ss.; Bp. 47, 35).

ತುಱುವಳ್ತಿ turu-valti. a cowherdess (ಗೊಲ್ಲತಿ, ಗೋಪಿ Śm. 33).

ತುಱುವಾಳ turu-vāla. a possessor of cows (ಗೋಪತಿ, ಗೋಮಿ Mr. 187).

ತುಱುವೆ turuve. = ತುಱುಬಿ. a tall plant, the country mallow, Sida indica Lin. (ತೇಜಸ್ವಿ, ಕಾಸುಳಿ Mr. 129; T. ತುತ್ತಿ; Te. ತುತ್ತಿ, ತುತ್ತರಿ). — ತುಱುವೇ ಗಿಡ. = ತುಱುವೆ. (My.; Abutilum indicum Don., Z.).

ತುಱುಸು turusu. = ತುಱಿಸು, etc. to scratch, etc. (My.).

ತುರ್ತ turta. = ತುರಿತ, etc. soon, etc. (My).

ತುರ್ತು turtu. = ತುರ್ತ. (My.).

ತುಲ tula. = ತುಲೆ, ತುಳ. a balance. (My.; Te.).

ತುಲನ tulana. lifting, raising; weighing. see ತೂಗು.

ತುಲಸಿ tulasi. = ತುಳಸಿ q. v., ತೊಳಚಿ, ತೊಳಚೆ, ತೊಳಂಚೆ, ತೊಳಸಿ. a small shrub (said to have been produced from the hair of the goddess Tulasī and held in veneration by the worshippers of Viṣṇu), the holy basil, Ocymum sanctum Lin. (ಸುರಸೆ, ಬಹುಮಂಜರಿ Mr. 129). — ತುಲಸಿಕಟ್ಟೆ. = ತುಲಸೀವೃನ್ದಾವನ. (My.). — ತುಲಸಿಪೂಜೆ. the worship of the basil, especially on utthānadvādaśī (My.). — ತುಲಸಿಮಾಲೆ. a garland of basil shoots (My.).

ತುಲಸೀವಿವಾಹ tulasī-vivāha. the annually celebrated marriage between an image of Viṣṇu and the Ocymum sanctum (My.).

ತುಲಸೀವೃನ್ದಾವನ tulasī-vṛindāvana. the square pedestal in which the Ocymum s. is planted (My.).

ತುಲಾಕೋಟಿ tulā-kōṭi. *an ornament of the feet of women; a ring for the toe* (ನೂಪುರ, ಮಿಸುಪ ಗೆಜ್ಜೆ Mr. 344).

ತುಲಾಭಾರ tulā-bhāra. the weight of gold, jewels, sugar, etc., obtained by weighing them against one's person; it is to be given away to Brāhmaṇas (My.). ಕಪ್ಪೆಯ ತುಲಾಭಾರಾ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತುಲಾಮಾನವಿಶುದ್ಧಿ tulā-māna-viśuddhi. the correctness of weight and measure (Cpr. 2, 49 va.).

ತುಲಾಸೂತ್ರ tulā-sūtra. *the string suspending a balance.*

ತುಲಿ tuli. = ತುರಿ 1, etc., ತುಳಿ. (Sk.). 2, a person who is equal to.

ತುಲಿತ tulita. made equal or like, equalled, compared; weighed. see ಅ-, ನಿಸ್-.

ತುಲೆ tule. ತುಲಾ. = ತುಲ, ತೊಲಿ, ತೊಲೆ, ತೋಲ. a balance, scales. 2, *measure by weight, weight.* 3, the sign of the zodiac Libra. 4, *a measure or weight of gold and silver, being 100 palas* or about 145 ounces troy. 5, the rite of weighing against one's person gold, jewels, etc., and the equivalent of gold, etc. so ascertained (Mhr.). 6, weighing. 7, equality, likeness, resemblance. 8, the beam of a balance; beams or timbers in the roof of a house. 9, a tola, being the weight of one Rupee (My.; Te. ತುಲ). 10, a kind of vessel. 11, a kind of ordeal (by the balance or weighing).

ತುಲ್ಯ tulya. *equal, like, similar, comparable.*

ತುಲ್ಯಪಾನ tulya-pāna. *compotation.*

ತುಲ್ಲು tullu. the pudendum muliebre (My.; *cf.* ಗೊಲ್ಲಿ, ಡಿಗುರು, ಡೊಗಱು; Te. ದುಬ್ಬ, ದೂಬೆ, p. m.; M. ತೇಙ್ಙ, a cocoanut; p. m.). ಪೊಸತುಲ್ಲಾರಂ (a bad compound as it may mean ಪೊಸತು ಉಲ್ಲಾರಂ, or ಪೊಸ ತುಲ್ಲ ಆರಂ, Śmd. 75).

ತುವರ tuvara. = ತೂವರ, ತೊಗರಿ 2, ತೊಗಱು, ತೊವಱು. *astringent;* an astringent taste. 2, beardless. 3, a path for thieves (ಕಷಾಯ, ಕಳ್ಳಹಾದಿ Mr. 226).

ತುವರಿ tuvari. = ತುವಱಿ, ತುವಱು, ತೊಗರಿ 1 & 2, ತೊವರಿ. *the pigeon-pea, a kind of lentil, Cajanus indicus* Spr. 2, a fragrant earth (red clay, My.). 3, alum. see ಅಚ್ಚ-.

ತುವರಿಕೆ tuvarike. *a fragrant earth.*

ತುವಱಿ tuvari. = ತುವಱು. — ತುವಱಿಮಣ್ಣು. = ತುವಱುವಣ್. (ಆಢಕಿ Si. 484).

ತುವಱು **tuvaṟu.** Tbh. of ತುವರಿ. the pigeon pea. ತುವಱ ಮಣ್ (ಆಢಕಿ, ಕಾಕ್ಷಿ, ಮೃತ್ಸ್ನಾ, ತುವರಿಕೆ, ಮೃತಾಲಕ, ಸುರಾಷ್ಟ್ರಜ Nr. *b*). — ತುವಱುವಣ್. = ತುವಱ ಮಣ್. (Nr. *a*).

ತುವಾಲ್ **tuvāl.** a towel, a touaille (My.; Te.).

ತುಷ **tuṣa.** *the husk or chaff of grain, of corn, rice,* etc. 2, *Beleric myrobalan, Terminalia bellerica.* 3, a gnat, an eye-fly (ನೊರಜು Mr. 177).

ತುಷಪರ್ಣಿ **tuṣa-parṇi.** N. of a plant (ಕಿಱುಗೋಳಿ Mr. 149, o. r. -ಗೋಣಿ).

ತುಷಾಗ್ನಿ **tuṣa-agni.** *a fire of chaff or of the husk of corn.*

ತುಷಾನಲ **tuṣa-anala.** = ತುಷಾಗ್ನಿ. *a fire of chaff, etc.*

ತುಷಾರ **tuṣāra.** *cold, frigid, dewy.* 2, *cold, frost; mist, dew, thin rain* (ಮಂಜು Nn. 81); *ice, snow.*

ತುಷಾರಾದ್ರಿ **tuṣāra-adri.** the Himālaya. (R.).

ತುಷಾರಾದ್ರಿತನುಜೆ **tuṣārādri-tanuje.** Pārvatī (R.).

ತುಷಿತ **tuṣita.** *a class of subordinate deities.*

ತುಷೋದಕ **tuṣa-udaka.** *sour rice gruel* (ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು Hlā.), *or barley gruel.*

ತುಷ್ಟ **tuṣṭa.** satisfied, contented, pleased, glad, etc. (My.). see ಸನ್-.

ತುಷ್ಟಿ **tuṣṭi.** satisfaction, gratification; contentment; pleasure; acquiescence. see Bp. 59, 16; Pr. s. ಪುಷ್ಟಿ. 2, the plant Aloe perfoliata (ಸ್ಮರಣೆ, ಬ್ರಹ್ಮಿ Mr. 130, one MS. ಸ್ಮರಣೆ, another one ಬ್ರಾಹ್ಮಿ). — ತುಷ್ಟಿ ಮಾಡು. to cause pleasure, etc. ಮೂಗಿಂಗೆ ತುಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಗನ್ಧ (ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣ Nr.). — ತುಷ್ಟಿವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to satisfy, to gratify, to appease (Grj. 7, 42 va.). — ತುಷ್ಟಿವಡು. -ಪಡು. to be satisfied or contented (Rśv. 1, 35).

ತುಸ **tusa.** = ತುಸು. a little (J. 27, 5; My.; ಮಾತ್ರೆ, ತ್ರುಟಿ, ಲವ, ಲೇಶ, ಕಣ, ಕೊಂಚ, ತಟಕು Si. 370; *cf.* ಕುಱು). — ತುಸ ತುಸ. rep. (B. 5, 254). — ತುಸ ತುಸಾ. = ತುಸ ತುಸ. (B. 5, 228. 271). — ತುಸಾ. = ತುಸ. (B. 5, 249).

ತುಸ **tusa.** 1. = ತುಸ್ತ, etc. fried meat, etc. see ಕೋಲ್ದುಸ.

ತುಸ **tusa.** 2. = ತುಷ. the husk of a corn, etc. (Sk.).

ತುಸು **tusu.** = ತುಸ. a little. (ಈಷತ್, ಕಿಂಚಿತ್ G.; My.; B. 1, 8. 21; 3, 7. 68. 71. 82; 5, 216). — ತುಸು ತುಸು. rep. (B. 3, 17. 86; G. 338).

ತುಸುಕು **tusuku.** = ತುಸು. a little. (My.).

ತುಸ್ತ **tusta.** = ಚುಸ್ತ, ಬುಸ್ತ. fried meat, etc. (Sk.).

ತುಹಿನ **tuhina.** cold, frigid, frosty; *mist, dew; hoar frost, snow; cold.* 2, moonlight. 3, camphor (ಚೀನಿ, ಹಿಮವಾಲುಕ, ಪನ್ನೆ Mr. 236).

ತುಹಿನಕರ **tuhina-kara.** the moon (Cpr. 3, 8; Bp. 54, 13).

ತುಹಿನಕ್ಷೋಣೀಧ್ರ **tuhina-kṣoṇīdhra.** a snowy mountain; the Himālaya (Śmd. 68. 289).

ತುಹಿನಗಿರಿ **tuhina-giri.** the Himālaya.

ತುಹಿನಗಿರಿರಾಜನನ್ದನೆ **tuhinagiri-rāja-nandane.** Pārvatī (J. 15, 10).

ತುಹಿನಾಚಲ **tuhina-acala.** = ತುಹಿನಗಿರಿ. (J. 24, 76).

ತುಹಿನಾದ್ರೀನ್ದ್ರ **tuhina-adri-indra.** the chief of the snowy mountains (Śmd. 260).

ತುಳ **tuḷa.** = ತುಳವ, ತುಳುವ. a Tuḷu man. (Mr. 382).

ತುಳ **tula.** = ತುಲ. a balance. see ಜಗದುಳ.

ತುಳಕಾಯಿಸು **tuḷakāyisu.** = ತುಳಕು 1. (My.).

ತುಳಕು **tuḷaku.** 1. = ತುಣುಕು 2, etc. to be agitated, to shake, to fluctuate, as water, etc. (My; T. ತುಳಕ್ಕು, ತುಳುಮ್ಬು; M. ತುಳಞ್ಞು, ತುಳುಮ್ಬು; see ತೊಳಗು 1); to be scattered in drops, to spill, to run over, etc. (My.; Te. ತೊಣುಕು, ತೊಲುಕು, ದುಣುಕು, ದುಮುಕು). — ತುಳಕಾಡು. -ಆಡು. to be agitated, etc. (Bp. 40, 22; 59, 17). — ತುಳಕಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. being agitated, etc. ನೀರು ಅಳ್ಳಾಡಿ ತುಳಕಾಡುವಿಕೆ (ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ, etc. Si. 83).

ತುಳಕು **tuḷaku.** 2. = ತುಣಕ, etc. a fragment, etc. (ಶಕಲ, ವಿಕಲ, ಖಣ್ಡ, ಶಲ್ಕ, in Dhw.).

ತುಳವ **tuḷava.** = ತುಳ, ತುಳುವ. a Tuḷu man (ತುಳ Mr. 382, o. r. ತುಳುವ). ಅರ್ಗಳೆನಲ್ ತುಳವರ್ (Ct. I, 60, o. r. ತುಳುವರ್). 2, the Tuḷu language (My.).

ತುಳಸಿ **tuḷasi.** = ತುಲಸಿ. (C.). see ಅಡವಿಯ-. — ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ. = ತುಲಸಿಕಟ್ಟೆ. (My.). — ತುಳಸಿಮಣಿ. a rosary made of tulasi wood (My.).

ತುಳಾಡೆ **tuḷāḍe.** one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

*ತುಳಾಪುರುಷ **tuḷāpuruṣa.** = ತುಲಾಭಾರ. the weight of some stuff weighed against one's weight. Pb. 14, 20 va.

ತುಳಿ **tuḷi.** = ತುಲಿ No. 2. a person who is equal to. see ಗಜದುಳಿ.

ತುಳಿಕು **tuḷiku.** = ತುಳಕು 1, etc. ನೀರು ಕದಡಿ ತುಳಿಕಿ ಮೇಲಾಯ್ದು ಬರುವ ತೆರೆ (ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ, ಪರೀವಾಹ Si. 83, *only* in Si.).

ತುಳು **tuḷu.** Tuḷu, N. of a country on the Western coast. — ತುಳುಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ತುಳುವ-. a kind of knife or sword (ಈಲಿ, ಕರವಾಲಿಕೆ Nr. *b*).

ತುಳುಕಿಸು **tuḷukisu.** = ತುಣುಕಿಸು. to cause to shake.

ತುಳುಕು **tuḷuku.** 1. = ತುಳುಂಕು (Śmd. 48 & Śmd. Dh.), ತುಳಕು 1 q. v., etc. to be agitated, etc. [ಸರಸೀ ಜಳಮಂ ವಿಳಾಸದಿಂ ಪುಗುವವೊಲಾದರದಿನ್ದೆ ಪೊಕ್ಕು ತುಳುಕಿದರರವಿನ್ದ ರಜಃಪಿಶಂಗಿತಾ ಚ್ಛೋದಕಮಂ Ap. 14, 106]; (My.; Bp. 18, 48; J. 4, 44; 18, 52; Bh. 1, 12, 17; 8, 26, 56; Rśv. 8, 3). ತುಮ್ಬಿದ ಕೊಡ ತುಳುಕೋದಿಲ್ಲ. — ತೂಬುಳ್ಳ ಕೆಱೆ ತುಳುಕಿದರೆ ಬತ್ತೀತೇ? (Prvs.). 2, to sprinkle, to scatter in drops, to shed (ಸೇಚನ Śmd. Dh.; J. 30, 7. 8; see ಕಣ್ಬನಿದುಳುಕು; to throw, as arrows (J. 4, 43). — ತುಳುಕಾಡು. -ಆಡು. to be agitated, etc. (Bp. 52, 39; J. 29, 12).

ತುಳುಕು **tuḷuku.** 2. = ತೊಡಕು 1. to join (v. t., Rām. 3, 8, 69).

ತುಳುಕುವಿಕೆ **tuḷukuvike.** running over or out (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಾಘಾರ Si. 390).

ತುಳುಂಕು **tuḷuṅku.** = ತುಳುಕು 1 (Śmd. 48 & Śmd. Dh.). ರಾಜ್ಯ ಜೀಂಕೊಡನೋಲ್ ತುಮ್ಬಿ ತುಳುಂಕೆ (Sś. 96). 2, to agitate [ಅನ್ಯಜನ್ಮದ ಮುನಿಸದು ಕಣ್ಣಿಂ ತುಳುಂಕೆ ಸ್ಫುರಿಸದೆ Pb. 2, 59; Ap. 7, 125 va.]; (v. t., Grj. 10, 74). — ತುಳುಂಕಾಡು. -ಆಡು. to agitate (v. t., Cpr. 7, 144 va.; 8, 43). 2, to be agitated, etc.

ತುಳುವ **tuḷuva.** = ತುಳವ. relating or belonging to the Tuḷu country; a Tuḷu man (ತುಳ Mr. 382, o. r. ತುಳವ); the Tuḷu country (Bp. 19, 19). *cf.* Sk. ತುಲಭ, N. of a warrior-tribe. — ತುಳುವಕತ್ತಿ. = ತುಳುವಗತ್ತಿ. (ಈಲಿ, ಕರವಾಲಿಕೆ, ಮೊಟಕುಕತ್ತಿ, ಗುಜ್ಜುಕತ್ತಿ, ಈಟಿಕತ್ತಿ, ಈಳಿಗೆಕತ್ತಿ Si. 290). — ತುಳುವಗತ್ತಿ. = ತುಳುಗತ್ತಿ. (Nr. *a*). — ತುಳುವರಸ. -ಅರಸ. the Tuḷu king. ತುಳುವರಸನ ರಾಜ್ಯ ತುರುಕರು ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ತೀತೇ? (Prv.).

ತುಳ್ಕು tuḷku. = ತುಳುಕು 1, etc. to be agitated. [ಸರೋವರಾಮ್ಬುವನಿತಂ ತವೆ ತುಳ್ಕಿ Pb. 13, 80; Ap. 11, 151]. ಕೊಳ್ಕೊಳ್ಳೆ ನ್ದೊಡನೊಡನೆಯೆ ತುಳ್ಕುವ ಯುವತಿಯರ ಕರಪರಿಚ್ಯುತಸಲಿಲಂಗಳ್ ಕೊಳೆ ಬಿಡೆ ಕೆದಱುವ ಕಂಜಲ್ಪದಿನ್ ಆದುದು ಸರೋವರಂ ಕಪಿಶಜಲಂ (Śmd. 272). see Cpr. 6, 14; 7, 102; Rśv. 6, 11; 13, 65; 14, 35. — ತುಳ್ಕಾಡು. -ಆಡು. to scatter about (Grj. 4, 32); etc. see ತುಳುಕಾಡು, ತುಳುಂಕಾಡು.

ತುಳ್ಳು tuḷḷu. to roll; to frisk, to jump, to leap (Te., T. ತುಳ್ಳು; M. ತುಳ್ಳು, ತೆಳ್ಳು; Tu.: to roll, turn; to leap, jump). — ತುಳ್ಳಾಡು. -ಆಡು. to frisk, or roll about, etc. ತುಳ್ಳಾಡಿ ತುಳ್ಳಾಡಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ತುಱ tuṟa. = ತುಱ್ 3. trampling, etc. see ದಱದುಱ.

ತುಱತ tuṟata. = ತುಱ್ತ, ತುಱ್ತ. the act of treading, etc. (My.; G. 65).

ತುಱದು tuṟadu. = ತುಱ್ದು. ತುಱದಂ (Śmd. I, o. r. ತುಱಿದಂ; My.).

ತುಱಿ tuṟi. 1. = ತುಣಿ. to tread; to tread on, to trample, to tread down, to crush to pieces with the feet; to tread out (ಪಾದಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; ಕಾಲೊಳ್ ಮರ್ದಿಸು Śmd. I; C.; T. ತುಗೈ, ತುವೈ; Te. ತೊಕ್ಕು; [Tu. ತೊರಿಪು]; M. ತೊಱ; [ಇಱುಂಕಿದ ನಿಱಿ ಗಣ್ಡರಳ್ದೆರ್ದೆಗಳಂ ತುಱಿವೋಜೆಯ ನುಣ್ಪುಮಾಡುವನ್ದದೆ Pb 4, 35; Ap. 11, 100]. 2, to annoy, to harass, to pain (ಘಾಸಿ ಮಾಡು Śmd. I). 3, to be trodden down: to become poor (ಬಡವಾಗು Śmd. I). 4, to be trodden under foot: to be abject or cast out (ಅಗಲ್ Śmd. I). P. ps. ತುಱದು, ತುಱಿದು. — ಬಾಗಿಲ ಕೆಳಗಡೆ ಹೊಸ್ತಲ ಬಱ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ತುಱಿಯುವದಕ್ಕೆ ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಮೆಟ್ಟುಹಲಿಗೆ (ಶಿಲೆ Si. 110). ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತುಱಿದು ಬೇಸತ್ತನು (B. 3, 125). ತುಱಿದ ಧಾನ್ಯವೂ ಮಳಲೂ ಸಮವೋ? (Prv.). see J. 5, 28; 10, 8; 15, 6; B. 5, 133; ಕಾಲ್ದುಱಿ 1, ಕಿಮುಱ್ದುಱ. — ತುಱಿ ತುಱಿ. rep. (B. 1, 2). — ತುಱಿದಾಟ. -ಆಟ. treading, trampling (My.). — ತುಱಿ ದಾಡು. -ಆಡು. to tread, etc. (My.).

ತುಱಿ tuṟi. 2. = ತುಱ್ದು, in ತುಱ್ ತುಱ್ದು (Bp. 45, 28; J. 3, 37).

ತುಱಿ tuṟi. 3. = ತುಱ, ತೊಱ್. treading, trampling, etc. see ಕಾಲ್ದುಱಿ 2, ತೊಱ್ತುಱ. 2, that which has been trodden. — ತುಱಿಗೆಣ್ಡ. -ಕೆಣ್ಡ. walking on fire (My.). — ತುಱಿ ಮಣ್ಣು. a quantity of clay that has been trodden (My.).

ತುಱಿ tuṟi. 4. = ಸುಱ್. to turn round (v. t.; Tu. ತುಳಿ, ಸುಳಿ; *cf.* ತೊಱಲ್, ತೊಱಸು 1; ತುಡುಪು). ತುಱಿದ ಕಚ್ಚೆರಿ (ವಿಱುಲಿ Mr. 219).

ತುಱಿಕಲ್ tuṟikal. that is faded or withered (ಸೊಪ್ಪಾದುದು Śmd. II; T. ತೊಯ್, to wither, etc.; M. ತೊಱ, to droop; ತೂಕ್ಕಲ್, drooping, drowsiness, grief; see ತೊಱ್ತುಱ).

ತುಱಿತ tuṟita. = ತುಱತ, etc. the act of treading. (My.). see ಕಾಲ್ದುಱಿತ.

ತುಱಿಲ್ tuṟil. 1. (fr. ತುಡು 1?). a salutation (by joining the hands), an obeisance, a bow (ಪೊಡವಡಿಕೆ Śmd. I & II; Śm. 106; ಎಱಗು, ಮೊಱ್ಗು, ಮಣಿ, ಕುಮ್ಬು, ನಮಸ್ಕಾರ 34; ಮಣಿ 96; Kk. 34; T., M. ತೊಱು, to salute by joining the hands, to adore etc.; *cf.* ತೋಡು 4; Te. ದೋಯಿಲಿ, the two hands joined so as to form a cup; ದೋಯಿಲಿಂಚು, to join the hands like a cup). [ವ್ಯಾಸರ್ ಮೊದಲಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಯರೆಲ್ಲರುಮಂ ಬರಿಸಿ ತುಱಿಲ ಪರಕೆಯ ಸಮಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂ ಕಿಱಿಯರಿಯರೞಿದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು Pb. 6, 33 va.]. — ತುಱಿಲ್ಗೆಯ್. to salute, to bow (ನಮಸ್ಕಾರ Śmd. Dh.; Abh. P. 6, 47 va.).

ತುಱಿಲ್ tuṟil. 2. heroism, valor (ವೀರ Śmd. I & II; ವೀರತ್ವ Śm. 106; Śsv. 5, 9; T. ತುಡಿ, preference, superiority; ತುಣಿ, M. ತುನಿ, to venture, hazard, act boldly, be daring; to be petulant, insolent or forward; Te. ದುನುಕು, to make haste). — ತುಱಿಲಾಳ್. -ಆಳ್. a valorous man (ಬಲ್ಬಣ್ಣ Ct. I, 6; II, 70; ಬಣ್ಣ, ಘನವೀರ Kk. 43; Śm. 42; ಉರ್ಕಾಳ್, ಬಲ್ಲಾಳ್, ಬಲ್ಬಣ್ಣ, etc., ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು Ss.; ಕಟ್ಟಾಳ್ Bhn. 37). — ತುಱಿಲ್ಸಲ್. to be valorous. ತುಱಿಲ್ಸನ್ದಂ (ವೀರಂ Śmd. I; Cpr. 10, 97).

ತುಱಿಲ್ tuṟil. 3. work: servitude, slavery. (T., M. ತೊಱಿಲ್, work, business, occupation; T. ತೊಱುವು, work = ಚೆಯ್ತೊಱಿಲ್; servitude, slavery; *cf.* ತೊಱ್ತು, ದುಡಿ). — ತುಱಿಲ್ಸಲ್. to belong to the fifth class, to be a servant. ತುಱಿಲ್ಸನ್ದಂ (ಪಂಚಮಂ Śmd. I).

ತುಱಿಸು tuṟisu. = ತುಣಿಸು. to cause to tread, etc. (My.; Si. 306; B. 4, 40. 177).

ತುಱಿಹ tuṟiha. treading, etc.; pressing out. ಯಜ್ಞಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೋಮನ ತುಱಿಹ (ಸೂತ್ಯೆ, ಅಭಿಷವ, ಸವನ Nr.).

ತುಱ್ತ tuṟta. = ತುಱತ, etc. (My.).

ತೂ tū. 1. = ತು 3, etc., ತೂನ್ತು 3, ತೂಪು. an imitative sound of spitting (C.), of flouting (My.), and of puffing away with the breath (T., Tu. ತೂ, fie!). — ತೂ ತೂ. rep. (My.; Te.; Mhr. ಥುಥು, flouting with fie! hoot! Sk. ಥೂ ಥೂ, imitative sound of spitting). — ತೂತೂಯೆನ್. -ಎನ್. to say tū tū (Bp. 13, 20). — ತೂಯೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to say tū (My.).

ತೂ tū. 2. the peculiar sound of the vālaga (pipe) (My.). — ತೂ ತೂ ತೂ. rep. (My.).

ತೂಕ tūka. = ತೂಕು, ತೂಗು 3, ತೂಂಕು 2. weighing; weight; the quantity determined by weighing (C.; Tu. ತೂಕೊ, Te., M., Mhr.); worth, dignity (My.; see Prv. s. ತುತ್ತು 2); the weight of a gold varaha (My.). [ಒಟ್ಟಿದ ಪೊನ್ನ ಬೆಟ್ಟುಗಳನೀವೆಡೆಗೇವುದೊ ತೂಕಮೆನ್ನ ಕೆಯ್ಯುಟ್ಟೆಳೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಮೆನ್ದು ಕುಡೆ Pb. 6, 39; Ap. 10, 53]. ಆಯ್ದು ಗುಂಜಿಯ ತೂಕವು (ಆದ್ಯಮಾಷಕ Nr.). ೨೪೦ ಗುಲಗಂಜೀ ತೂಕವುಳ್ಳದು (ಪಲ Si. 328). ತೂಕದ ಕಲ್ಲು (ಕಟ್ಟಳೆ G.). ಅದಱ ತೂಕ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು (B. 4, 71). ತೂಕಕ್ಕೆ ದಯವಿಲ್ಲ, ಪಾಕಕ್ಕೆ ಹಸಿಯಿಲ್ಲ. — ತೂಕದ ಗುಱುತ ಸೂಕರ ಬಲ್ಲದೇ? — ತೂಕದಿನ್ದಿರುವವನು ನಾಕಕ್ಕೆ ಬೇಕು. — ತೂಕವಿದ್ದದ್ದು ತೂಗ್ಯಾಡೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 30, 21; 43, 20. 21. 24; 50, 35; 55, 57; Mr. 355; Si. 329. 407. 495; B. 4, 30. — ತೂಕನೀರು. the quantity of water that is carried by a person in two pots (My.). — ತೂಕ ಮಾಡಿಸು. to have weighed (My.; B. 4, 31). — ತೂಕ ಮಾಡು. to weigh (My.; B. 5, 199).

ತೂಕಿಕೆ tūkike. the act of weighing (My.).

ತೂಕಿಱಿ tūku-iṟi. to dance (Rām. 6, 44, 52; T. ತೂಕ್ಕು, dance = ಕೂತ್ತು; see ಕೂತು 1).

ತೂಕು tūku. = ತೂಕ, etc. weight (B. 5, 161). 2, moving up and down or backwards and forwards; nodding. — ತೂಕಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. = ತೂಗಡಿಕೆ. drowsiness, sleepiness, dozing, lassitude (ತನ್ದ್ರಿ, ಪ್ರಮೀಲೆ Nr.; Si. 74; My.). see Bh. 1, 9, 8; Si. 361. — ತೂಕಡಿಸು. -ಅಡಿಸು. = ಜೂಗಳಿಸು, ತೂಗಡಿಸು. ತೂಂಕಡಿಸು. to doze, etc. (My.).

ತೂಗಿಕೆ tūgike. = ತೂಕಿಕೆ. the act of weighing. (My.).

ತೂಗಿಸು tūgisu. to cause to weigh, etc. (My.); to swing or rock, as a cradle (My.).

ತೂಗು tūgu. 1. = ಜೂಗು, ತೂಂಕು 1, (ತೊಂಗು). to weigh (ತುಲನ Śmd. Dh.; My.; Bp. 27, 45; C. Bp. 5, 52; Si. 327; T., M. ತೂಕ್ಕು; Tu. ತೂಕ್; Te. ತೂಚು; Mhr. ತುಕಣೇಂ). [ರಿಪು ಭೂಪ ದನ್ತಿದನ್ತದ ತೊಲೆಯೊಳ್ ಪರಾಕ್ರಮದಿನೆನ್ನನೆ ಭೂಪತಿ ತೂಗಿ ತೋಱಿನೇ Pb. 10, 40]. ತೂಗುವ ಕೋಲ್ (ಸಮದಣ್ಡ Mr. 358). ತೂಪ (*i. e.* ತೂಗುವ, Cpr. 8, 68). ತೂಪಂ (Śmd. 275). 2, to swing or rock, as a cradle [ತೂಗಿ ಪಣ್ಗೊಲೆಯಿಂ ಬಳ್ಕುವ ಕೌಂಗು Ap. 1, 67]; (Cpr. 3, 45; 8, 4 va.; J. 18, 21; Prll. 3, 26; My.; Te; Sp. s. ಗುಗ್ಗರಿ 1); to wag or move the head from side to side (My.; see ತಲೆದೂಗು 1); to hold or lift up and wave, to swing (Abh. P. 7, 57; 13, 54; Bh. 1, 10, 32); to nod, as in sleep, or to be drowsy (Tu. ತೂಕ್, Te.; T. ತುಂಜು, ತೂಂಗು; M. ತುಂಜು, ತೂಕ್ಕು, ತೂಙ್ಙು). 3, to hang, to be suspended, to dangle (Cpr. 1, 101 va.; 8, 48; T. ತೂಂಗು, ತೊಂಗು; M. ತೂಙ್ಙು); to wave (V. 4, 15). — ತೂಗಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಕೂಗಿ ಕರದಾಳೇ? (Prv.). see ತೂಪ್ಪು; Prv. s. ಮಣ. — ತೂಗ ಕಟ್ಟು. to suspend, to hang up (My.; B. 4, 158). — ತೂಗ ಹಾಕು. = ತೂಗ ಕಟ್ಟು. (My.; B. 3, 44). — ತೂಗಾಡು. -ಆಡು. = ಜೂಗಾಡು, ತೂಗ್ಯಾಡು, to swing, to hang down, to dangle about (My.; B. 4, 38; ನೇಲ್ G.). 2, to swing or rock, as a cradle (C. Bp. 47, 7; My.). 3, to waddle, to waggle (My.). [— ತೂಗಿತೊನೆ. to dangle, to oscillate. ಮಿಸುಗುವ ನೊಸಲಂ ನಟ್ಟೆರ್ವಿಸುವಿನೆಗಂ ತೂಗಿ ತೊನೆವ ನಾರಾಚಮದೇನೆಸೆದುದೊ Pb. 12, 70]. — ತೂಗಿ ನೋಡು. to weigh and examine; to estimate deliberately and maturely (Bp. 55, 57; My.). — ತೂಗಿ ಬೀಳು. to nod, as in sleep, to be drowsy (My.). — ತೂಗ್ಯಾಡು. = ತೂಗಾಡು. to oscillate, etc. (ಆನ್ದೋಲನ G.; My.). ತೂಕವಿದ್ದದ್ದು ತೂಗ್ಯಾಡೀತೇ? (Prv.). 2, to swing (v. t.), as a standard (Bp. 5, 40). [4, to feel drowsy, sleepy, etc.].

ತೂಗು tūgu. 2. an irregular infinitive of ತೂಗು 1. ತೂಗು ಹಾಕು. = ತೂಗ ಹಾಕು. (G. 444; B. 5, 218; My.).

ತೂಗು tūgu. 3. = ತೂಕ, etc. weighing; swinging about, oscillating, waving; wagging (ಓಲಾಟ Ct. I, 71; ಅಲ್ಲಾಡು, ತೊನೆ, ಒಲೆ, etc. Śs.; see ತಲೆದೂಗು 2. — ತೂಗಡಿಕೆ. = ತೂಕಡಿಕೆ. (My.). — ತೂಗಡಿಸು. = ತೂಕಡಿಸು. (My.). — ತೂಗುಕೋಲು. a kind of balance or scales (My.; Si. 327). — ತೂಗುಂಜೊಡರ್. -ಂ -ಸೊಡರ್. (Śmd. 204). a hanging, or waving, lamp (T., M. ತೂಕ್ಕುವಿಳಕ್ಕು). — ತೂಗುದೀವಿಗೆ. a hanging lamp (My.). — ತೂಗುದೊಲೆ. -ತೊಲೆ. = ತೂಗುನ್ದೊಲೆ. (C. Bp. 42, 22). — ತೂಗುನ್ದಲೆ. -ಂ-ತಲೆ. (Śmd. 204). a head moving one way and the other; a nodding head. — ತೂಗುನ್ದೆನೆ. -ಂ-ತೆನೆ. a waving ear or ears of corn (V. 4, 4). — ತೂಗುನ್ದೊಟ್ಟಿಲ್. -ಂ-ತೊಟ್ಟಿಲ್. (Śmd. 204). a swinging cradle. — ತೂಗುನ್ದೊಲೆ. -ಂ-ತೊಲೆ. (Śmd. 204). an oscillating, or a suspended, beam or staff. ತೂಪ ತೂಗುನ್ದೊಲೆ (204). — ತೂಗುಮಂಚ. a hanging cot, a swinging bed (ಆನ್ದೋಲಪರಿಯಂಕ Mr. 204; My.; T. ತೂಂಗು-). ಎಳೆಗೌಂಗಿನ ಬಾಚ್ಚಮ್ಮಬೊಳ್ ತೊಡರ್ಚಿದ ಲತೆಯ ತೊಡರ ತೂಗುಮಂಚದೊಳ್ ಶಶಿಪ್ರಭಾ ಮಹಾದೇವಿಯುಂ ತಾನುಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದರ್ (Cpr. 7, 92 va.). see Bp. 46, 21; Si. 230. 275. — ತೂಗುಮಣೆ. a swing (My.). — ತೂಗು ಮರ. a gallows (My.; T. ತೂಕ್ಕು-). — ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆ. -ಉಯ್ಯಾಲೆ. a swing in motion (J. 19, 29).

ತೂಂಕು tūṅku. 1. = ತೂಗು 1, etc. to weigh, to swing, etc. ತೂಂಕಿದಂ (Śmd. 48).

ತೂಂಕು tūṅku. 2. = ತೂಗು 3, etc. swinging, etc. — ತೂಂಕಡ. -ಅಡ. swinging-play, swinging (Cpr. 8, 4 va.). — ತೂಂಕಡಿಸು. = ತೂಕಡಿಸು, etc. ಅಲಮರ್ ಒಲೆದುದು, ಅದಱಡಿಯೊಳ್ ತೂಂಕಡಿಪ ಮಿಗಂ etc. (Līlv. 3, 3, see s. ಪಡು 3). [— ತೂಂಕಡು. = ತೂಕಡಿಕೆ. ಕುಮ್ಮರಿಯಂ ಸುಡಲೆನ್ದು ತುಂಗಭದ್ರನೆಮ್ಬ ಪೋಡುಂಗಾಱಿಂ ಸೊರ್ಕಿ ತೂಂಕಡಿಸ್ದಿರುಳ್ ಕಱ್ಚಂಗಳ್ ಕಡುಗತ್ತಲೆಯೊಳ್ ಬನ್ದು ಕಿಚ್ಚಂ ತಗುಳ್ಚಿ ಪೋದೊನ್ Vr. 156, 9. — ತೂಂಕಡುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ನಿದ್ದೆಗೆಡು. ಅಗಳಾತನುಂ ನೇಸಱಮೂರ್ಱಡುವಾಗಳ್ ತೂಂಕಡುಗೆಟ್ಟು ದೆಸೆಗಳಂ ನೋಟ್ಟಿಂ Vr. 54, 19].

ತೂಣ tūṇa. = ತೂಳಗ, ತೂಳು 1. violent agitation, frenzy, demoniac possession. (T. ತುವಳ್, to shake, be agitated; ತೂಣ, hatred; ತೂಣ್ಡು, to stir, as the fire; to irritate, incite; to spur on, as horses, to goad, as oxen; ತುಣವು, haste, swiftness, see s. ತುಱುಲ್ 2). — ತೂಣಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become frantic (J. 3, 32).

ತೂಣ tūṇa. 1. *a quiver.*

*ತೂಣ tūṇa. 2. = ತೂನ. a stake, post, etc.

ತೂಣಿ tūṇi. *a quiver.*

ತೂಣೀರ tūṇīra. *a quiver.*

ತೂತು tūtu. (fr. ತೂಱು 2). = ತೊನ್ತು 2. a hole (ಕುಹರ, ಸುಷಿರ, ವಿವರ, ಬಿಲ, ಛಿದ್ರ, ನಿರ್ವ್ಯಥನ, ರೋಕ, ರನ್ಧ್ರ, ಶ್ವಭ್ರ, ವಪೆ, ಶುಷಿ Si. 75; ಅನ್ತರ 453; My.; Te. ತೂಟು). ಮರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಒಡನೊಗೆಯ ತೂತು (Dp. 54). ಎಲ್ಲರ ಮನೇಲಿ ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಗೇ ತೂತು. — ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಾತು, ತೂತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬೆಣೆ (Prvs.). see Bp. 40, 70; Si. 116. 307; B. 3, 36. — ತೂತಪ್ಪಚ್ಚಿ. -ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ. a cake with a hole in the middle (My.); the membrum muliebre (My.). — ತೂತಾಗು. -ಆಗು. to become holed, to get a hole or holes (My.). ತೂತಾದದ್ದು (ಶುಷಿರ G.). ಮಾತಿನಾಜ್ಞಾನವೇ ತೂತಾದ ಮಡಿಕೆಯೋ (Sp.). — ತೂತು ಕೆಡವು. to pierce a hole through (My.). ತೂತು ಕೆಡವ ತಕ್ಕದು (ಅವಿಧ G.). — ತೂತು ಕೆಡಹು. = ತೂತು ಕೆಡವು. (My.; B. 4, 158). — ತೂತು ಕೊಱೆ. to bore a hole (My.; Si. 381. 388. 399). — ತೂತು ತೆಗೆ. = ತೂತು ಕೊಱೆ. (My.; B. 5, 181). — ತೂತು ಬೀಳು. to fall into holes: to become holed; to be spoiled (My.). ತೂತು ಬಿದ್ದದ್ದು (ವಿದ್ಧ G.). ಮಾತಬಲ್ಲಾತಂಗೆ ಮಾತೊನ್ದು ಮಾಣಿಕವು, ಮಾತುಗಳಱಿಯದ ಅಧಮರಿಗೆ ಮಾಣಿಕವು ತೂತು ಬಿದ್ದನ್ತೆ (Sp.). ತೂತು ಬಿದ್ದದ್ದು ಮಾತಿನಿನ್ದ ಮುಚ್ಚೀತೇ? (Prv.). see B. 3, 62; 5, 154. — ತೂತು ಮಾಡು. to make a hole (My.). ರತ್ನಗಳನ್ನು ತೂತು ಮಾಡುವ ಶಸ್ತ್ರ (ಆಸ್ಫೋಟನಿ G.).

ತೂದ tūda. the cotton tree; the mulberry tree; the tree Thespesia populneoides. see Nr. s. ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ.

ತೂದು tūdu. = ತುಯಿದು P. p. of ತುಯಿ (My.).

ತೂನ tūna. (Tbh. of ಸ್ಥೂಣಾ). a stake, post (Tu. ತೂಣೊ; Mhr., Kōnkaṇi ಕೋನ, a yam). — ತೂನಗೆಣಸು. the West Indian yam,

a climbing plant, Dioscorea alata Lin. (St. & Pl.; Tu. ತೂನ-ಕೆರೆಂಗ್).

ತೂನ್ತು tūntu. 1. (fr. ತೂಱು 2). to cause to enter (Cpr. 9, 125; Abh. P. 11, 70. 142; *cf.* ತುತ್ತು 1).

ತೂನ್ತು tūntu. 2. = ತೂತು. a hole. [ರತ್ನೋಜ್ವಳ ಗಿರಿಕುಳದಿಂ ತೂನ್ತನಿಟ್ಟನ್ತೆ ನೀಲಾಮ್ಭೋದಗಳ್ ಕೂಡೆ Ap. 14, 97]; (Cpr. 5, 69; Abh. P. 12, 96). [— ತೂನ್ತಿಡು. -ಇಡು. to make a hole. ಆತನ ಕೆಲದೊಳ್ ಬಾಳಬಟ್ಟಂ ತೂನ್ತಿಟ್ಟನ್ತೆ ಸನ್ದಣಿಸಿ ನಿನ್ದ ಗೋಪಕುಮಾರರಣಿಯ ನಡುವೆ ಪೊನ್ನರಥಮನೇಱು Pb. 10, 57 va.].

ತೂನ್ತು tūntu. 3. = ತೂ 1, etc. act of spitting. — ತೂನ್ತಿಱು. -ಇಱು. to spit (V. 8, 50; 9, 56. 57. 59. 61. 62).

ತೂಪರೆ tūpare. = ತೂಬರೆ, etc. a kind of tree. (My.).

ತೂಪಱು tūpaṟu. = ಜೂಪಱು, ತುನ್ತುಱು. drizzling, etc. (My.).

ತೂಪು tūpu. = ತೂನ್ತು 3, etc. — ತೂಪಿಱು. -ಇಱು. to spit (Bp. 13, 20-25). 2, to drive away with a puff, to puff (so as to remove an inauspicious thing), to blow on (any thing, Cpr. 3, 45; Grj. 4, 3; 9. 78; C. Bp. 47, 6; Rsv. 2, 8 va.; Rām. 6, 12, 38; My.); to assuage (Rām. 3, 5, 1; 6, 14, 22).

ತೂಬರೆ tūbare. = ತುಮ್ಬುರು, etc. a kind of tree. (ತಿನ್ದುಕ, ಸ್ಫೂರ್ಜಕ, etc. Si. 130). see ಕಾಗಿ-.

ತೂಬು tūbu. = ತುಮ್ಬು 4. the nave of a wheel. ಬಣ್ಡಿಯ ತೂಬು (ಪಿಣ್ಡಿಕೆ, ನಾಭಿ Nr.). see ನಡು-. 2, the sluice, etc. of a tank (My.). [Tu. ತೂಮ್ಬು]. ತುನ್ತುಱುಮುಟಿಯನ್ದ ತೂಬಿನ ಕೆಱೆ ತುಮ್ಬಿ ಪ್ರಾತೇ? — ತೂಬುಳ್ಳ ಕೆಱೆ ತುಳುಕಿದರೆ ಬತ್ತೀತೇ? (Prvs.). 3, the hole or eye of an axe, hoe, etc. into which the handle goes (My.); the tube of an ear-ornament (My.).

ತೂಮ್ಬ tūmba. = ತೂಗು 1. to weigh (V. 4, 56).

ತೂಱಲ್ tūṟal. going or having gone to a distance (ದೂರ ಪೋದುದು Ct. I, 77, o. r. ತೂಱಿಲ್).

ತೂಱಲು tūṟalu. = ತೂಪಱು. drizzle (My.).

ತೂಱಿಸು tūṟisu. 1. to cause to winnow (My.). 2, to cause to be shaken off or fly (J. 23, 39).

ತೂಱಿಸು tūṟisu. 2. to cause to enter; to make go through, as a thread through the eye of a needle, etc. (My.).

ತೂಱು tūṟu. 1. ತೂಱ್. to drive off the chaff from grain by means of the wind, to winnow (My.; T., M. ತೂಱ್ಱು; Tu. ತೂ; *cf.* Sk. ಶೂರ್ಪ). ಧಾನ್ಯಂಗಳ ತೂಱುವುದು (ನಿಷ್ಪಾವ, ಪವನ, ಪವ); ಧಾನ್ಯಂಗಳನೆತ್ತಿ ತೂಱುವುದು (ಉತ್ಪಾರ, ನಿಕಾರ); ತೂಱಿದ ಧಾನ್ಯವು (ಪೂತ, ಬಹುಳೀಕೃತ Nr.). ಉಚ್ಚಾಸಿ ಎನೆ ತೂರ್ಪ ನಾಮಂ (Mr. 372). ಗಾಳಿ ಬನ್ದಾಗ್ಯೆ ತೂಱಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. — ತೂಱುವಾಗ್ಯೆ ಹಾಱಿದ್ದೆಲ್ಲ ಮಾರೀ ಪಾಲು (Prvs.). see Bp. 1, 18; 56, 20; B. 4, 40. 158; Si. 306. 400. [— ತೂಱಿಕೊಳ್. to drive away, chaff. ವಿರೋಧಿ ಸೈನ್ಯಮಂ ಮೂರಿ ಪೊಕ್ಕನ್ತೆ ಪೆಣಮಯಂ ಮಾಡಿ ತೂಱಿಕೊಣ್ಡ ಜೋಳದನ್ತಿರೆ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿದಾಗಳ್ Pb. 11, 93 va.]. 2, to rouse up (ಉದ್ಧೂತ Smd. Dh.). ತೂಱಿದರ್ ಅಖಿಲಮೃಗ ಕುಲವ (Bh. 3, 13, 26). 3, to be shaken off, to fall from or off. ತೂಱಿ ಬಿದ್ದುದು ಮುಕುಟ (Rām. 3, 2, 21). 4, to go or run to a distance (see ತೂಱಲ್); to bolt, as men or beasts do (My.).

ತೂಱು tūṟu. 2. to enter; to enter a hole, as a mouse; to go through a hole or eye, as a thread, etc.; to penetrate, to pierce (My.; Abh. P. 9, 69; J. 20, 47; [Tu. ನೂರು]; Te. ತೂಱು, ದುಯ್ಯು, ದೂಯು, ದೂಱು, to enter; to pierce, penetrate, go through; to creep in, under or through; to be introduced or inserted; ದೂಕೊನು, to penetrate, pierce; *cf.* ತುಱುಕು, ಚುಚ್ಚು 1). ತೂಱುವ ಸರಲ್ (Smd. 204. Mdb.). ಸ್ವರ್ಗವ ತೂಱು, ನರಕವ ಸೇರಿ (Abhā. 2, 5). ಚಾಪೇ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ತೂಱಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಂಗೋಲೇ ಕೆಳಗೆ ತೂಱಿದ (Prv.).

ತೂಱು tūṟu. 3. to fall in fine particles, to drizzle (Cpr. 4, 40; Rsv. 2, 8 va.; see ತುನ್ತುಱು). 2, to cause to drizzle or drop. [Tu.]. ವಸನ್ತ ಮಣ್ಟಪದ ಮಧ್ಯದ ಮಕರನ್ದ ರಸದ ತುನ್ತುಱಿಂ ತೂಱುವ, ಪಜ್ಜಳಿಸ ಗೊಜ್ಜಗೆಯ ಅರಲ ಜನ್ತ್ರದ ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ ಕೆಳಗೆ (Rsv. 10, 31 va.).

ತೂಱು tūṟu. 4. falling in fine particles, drizzling. — ತೂಱುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. fine sparks (Rām. 5, 8, 77; J. 13, 12).

ತೂಱು tūṟu. 5. penetrating, etc. — ತೂಱುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a stone that pierces (Rām. 6, 11, 3).

ತೂಱುವಿಕೆ tūṟuvike. winnowing (ನಿಷ್ಪಾವ, ಪವನ Si. 395).

ತೂರ್ಣ tūrṇa. *quick, fleet* (ಉತ್ಸುಕ, ತ್ವರಿತ, ಪ್ರಸೃತ, ಚಚ್ಚರಿಗ Mr. 233, o. r. ಚೆ-); rapidity, quickness, velocity.

ತೂರ್ಣೋದಿತ tūrṇa-udita. *spoken quickly, uttered rapidly.*

ತೂರ್ತ tūrta. = ತುರತ, etc. speed, expedition (ಪ್ರಸ್ತುತ Cb.).

ತೂರ್ಯ tūrya. 1. *a fourth, a quarter.*

ತೂರ್ಯ tūrya. 2. = ತುರಿ 2. a musical instrument (of which four kinds are sometimes reckoned (wind instruments, stringed instruments, etc.). see Abh. P. 13, 111; Bp. 25, 47; 61, 63. 2, a bugle (My.).

ತೂರ್ಯತ್ರಯ tūrya-traya. = ತೌರ್ಯತ್ರಿಕ. union of song, dance and instrumental music. (Bp. 4, 54).

ತೂಲ tūla. *cotton* (ಹತ್ತಿ Ct. I, 79); the down of birds (Bp. 12, 14). 2, *the mulberry, Morus indica.* 3, the panicle of a flower or plant. see Nr. s. ಅಲತಗೆ.

ತೂಲಕ tūlaka. *cotton* (ಪಿಚು, ಅರಳೆ Mr. 128).

ತೂಲಿ tūli. = ತುರಿ 1, etc., ತೂಲಿಕೆ q. v., (ದೂದಿ 2).

ತೂಲಿಕೆ tūlike. ತೂಲಿಕಾ. = ತೂಳಿಕೆ. *a painter's brush, a stick with a fibrous extremity used as one;* a weaver's brush. 2, a kind of probing-rod (ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯರ ಸಲಾಕೆ G.). 3, a wick of twist of cotton. 4, a down or cotton bed; its down or cotton (Cpr. 4, 18 va.).

ತೂಲಿನಿ tūlini. the silk-cotton tree. (R.).

ತೂಲೆ tūle. the cotton tree; the wick of a lamp; (a division? see ಫಲ-).

ತೂವರ tūvara. = ತುವರ, etc. astringent. 2, *a bull without horns.* 3, *a beardless man;* a eunuch.

ತೂಷ್ಣೀಂ tūṣṇīṁ. *silently, quietly.*

ತೂಷ್ಣೀಂಶೀಲ tūṣṇīṁ-śīla. *silent, taciturn.*

ತೂಷ್ಣೀಕ tūṣṇīka. *silent, taciturn.*

ತೂಷ್ಣೀಕಾಂ tūṣṇīkāṁ. *silently.*

ತೂಷ್ಣೀರುತ **tūṣṇī-ruta.** silent; silence (ಮೋನ, ನುಡಿಯದಿಹುದು Nn. 155).

ತೂಳ್ tūḷ. = ತೂಳು 2, ತೂಳ್ದು. to go, move or proceed off, away, or down (ಅಪಸರ್ಪಣ Śmd. Dh.). 2, to drive away, to pursue, to chase [ನರರಥಂ ತೂಳ್ದಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂ ಪಡುವಣ್ಣಾವುದು ಪೋಗೆ ಪೋಗಡಿಸುವೆಂ Pb. 10, 25]; (C. Bp. 31, 10). (ಅರೆಯಟ್ಟು, ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ಬೆಂಗವಾಯ್, ಬೆನ್ನೀಜು Ss.).

ತೂಳ tūḷa. = ತೂಣ, etc. see C. Bp. 31, 55.

ತೂಳ **tūḷa.** Tbh. of ಸ್ಥೂಲ. strong, bulky, etc. (Śmd. 341).

ತೂಳಗ tūḷaga. = ತೂಣ, etc. demoniac possession, etc. (My.). ಅವನಿಗೆ or ಅವನ ಮೇಲೆ ತೂಳಗ ಬನ್ದದೆ (My.).

ತೂಳಿಕೆ **tūḷike.** = ತೂಲಿಕೆ. ಚಿತ್ರಿಪೊಡೆ ತೂಳಿಕೆಯಿಂ ತರಿಸುವಂ (Śmd. 298).

ತೂಳಿಸು tūḷisu. to cause to proceed, to spur on. ತೂಳಿಸಿದರ್ ಆನೆಯಂ ಜೋದರ್ (J. 22, 7).

ತೂಳು tūḷu. 1. = ತೂಳಗ, etc. ತೂಳು ಬನ್ದು ಹೇಱಿದ ಮಾತು ಮೂಱನಾಯಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಕೇಳ ಬೇಕು? (Prv.).

ತೂಳು tūḷu. 2. to go off; to go away or backward (Bh. 8, 26, 15); to recoil (Rām. 6, 10, 26); to spring back or recoil on account of elasticity. ತುಡುಕಿ ತೂಳುವ ಸೂತ್ರ ಯನ್ತ್ರಂ (Rām. 1, 13, 10). 2, to rush forward, to make an attack on, to attack, to chase (Rām. 3, 6, 8. 15; J. 20, 47; 22, 31). ತೂಳಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥನ್ ಈತನ ಮೇಲೆ (Bh. 8, 27, 2). 3, to come or break forth, to originate (Bh. 3, 2, 2).

ತೂಳು tūḷu. 3. attacking, etc. — ತೂಳುವಱೆ. -ಪಱೆ. a drum used in making an attack (Bh. 8, 2, 2).

ತೂಳ್ದು tūḷdu. to drive or chase away; to remove; to scatter [ತಾಪಸರಂ ಬೆರ್ಚಿಸಿ ತೂಳ್ದಿ Pb. 8, 37; Ap. 7, 90]; 10, 89. (Cpr. 4, 19; 5, 9; 6, 84; 7, 41; Abh. P. 14, 91 va.). ಆರ್ ಮೆಯ್ದೋರ್ಪರ್? ಆರ್ ಮಲೆವರ್ (o. r. ನಿಲ್ಪರ್)? ಆರ್ ಪೊಣರ್ವರ್? ಆರ್ ತೂಳ್ದುವರ್? ಆರ್ ಆವಂ? ಜನವಾ್ ಏನ್ ಎನ್ದರ್? (Śmd. 183 Mdb.).

ತೃಣ **triṇa.** = ತಿಣ, ತ್ರಿಣ. any gramineous plant; *grass;* a blade of grass; a reed (ಶರ, ಹುಲ್ಲು Nn. 35; ಹುಲ್ಲು 93; ಸೇಣಿ Śm. 96); straw (often a symbol of minuteness and worthlessness). ತೃಣ ವಾದರೂ ಹಣಾ ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ (Prv.).

ತೃಣಕುಟಿ **triṇa-kuṭi.** a hut of grass or straw. (Cpr. 4, 16).

ತೃಣಗ್ರಾಹಿ **triṇa-grāhi.** amber, etc., or any gem which being rubbed becomes electrically attractive. (Cpr. 1, 39).

ತೃಣದರ್ಭೆ **triṇa-darbhe.** (Si. 164).

ತೃಣದ್ರುಮ **triṇa-druma.** *any of the various species of palm-trees.*

ತೃಣಧಾನ್ಯ **triṇa-dhānya.** *grain growing wild or without cultivation.*

ತೃಣಧ್ವಜ **triṇa-dhvaja.** *a bamboo.*

ತೃಣಪುರುಷ **triṇa-puruṣa.** a scare-crow. see ಬೆರ್ಚು; Abh. P. 11, 6.

ತೃಣಪೂರ **triṇa-pūra.** a bundle or sheaf of grass or straw. see ಸೂಡು.

ತೃಣಪ್ರಾಯ **triṇa-prāya.** worth a straw, worthless. (My.).

ತೃಣರಾಜ **triṇa-rāja.** *the palmyra tree, Borassus flabelliformis* Lin. 2, the cocoa-nut tree. 3, bamboo. 4, sugarcane.

ತೃಣರಾಶಿ **triṇa-rāśi.** a stack of grass or straw. see ಮೆದೆ.

ತೃಣಶೂನ್ಯ **triṇa-śūnya.** *Arabian jasmin, Jasminum sambac* Ait.

ತೃಣೀಕೃತ **triṇī-krita.** being esteemed as lightly as straw (Bp. 29, 2; 38, 3).

ತೃಣ್ಯೆ **triṇye.** *a heap or quantity of grass or straw.*

ತೃತೀಯ **tritīya.** the third; the third part; chunam (being the third ingredient of tāmbūla, My.).

ತೃತೀಯತೆ **tritīyate.** thirdness; the condition of the third consonant of a varga (Śmd. 380. 381).

ತೃತೀಯತ್ವ **tritīyatva.** = ತೃತೀಯತೆ. (Śmd. 78. 79. 119. 139).

ತೃತೀಯಪುರುಷಾರ್ಥ **tritīya-puruṣārtha.** kāma; lust; coitus (My.).

ತೃತೀಯವೃತ್ತಿ **tritīya-vritti.** the employment of the third consonant of a varga (Śmd. 78).

ತೃತೀಯಾಕೃತ **tritīyā-krita.** *thrice ploughed.*

ತೃತೀಯಾಕ್ಷರ **tritīya-akṣara.** the third consonant of a varga (Śmd. 77. 283. 372. 374. 375; Kāvy. I, 1 *b*, 23-31).

ತೃತೀಯಾಪ್ರಕೃತಿ **tritīyā-prakriti.** the third nature; the neuter gender; *a hermaphrodite.*

ತೃತೀಯೆ **tritīye.** ತೃತೀಯಾ. = ತದಿಗೆ. the third day in a half month. 2, the third case, the instrumental (Śmd. 112. 115. 129. 131. 132. 134. 137. 141. 155. 157. 164. 398; Kāvy. I, 2, 23-35).

ತೃಪ್ತ **tripta.** *satiated; satisfied, contented, pleased.* ತೃಪ್ತನಿಗಾದರೂ ಮೃತ್ಯು ತಪ್ಪದು (Prv.).

ತೃಪ್ತಿ **tripti.** *satisfaction, contentment;* pleasure, gratification; satiety, disgust (ಸಾಕಾಗೋಣ G.). see ತಣಿ, ತಣಿವು. — ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು. to satiate, to refresh, to satisfy (G. 259. 322; My.). — ತೃಪ್ತಿ ಪಡು. to get satisfied, pleased, or satiated (G. 514; My.). — ತೃಪ್ತಿ ವಡಿಸು. = ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸು. (Bp. 52, 4).

ತೃಷ್ **triṣ.** (ತೃಟ್). *thirst.* 2, *desire.*

ತೃಷಿತ **triṣita.** *thirsty;* thirst, desire.

ತೃಷೆ **triṣe.** ತೃಷಾ. = ತೃಷ್. ತೃಷೆ ಆದವಗೆ ಮುಸಿಕೆಣ್ಣ ತನ್ದು ಕೊಟ್ಟ. — ತೃಷೆ ಇಲ್ಲದವ ಋಷಿಗೆ ಸಮಾನ (Prvs.).

ತೃಷ್ಣಕ **triṣṇaka.** *thirsty; craving, longing for.*

ತೃಷ್ಣಜ್ **triṣṇaj.** *thirsty; cupidinous.*

ತೃಷ್ಣೆ **triṣṇe.** *thirst.* 2, *desire.*

-ತೆ te. an affix for the formation of neuter nouns, *e. g.* ಅಗಟ್ತೆ, ಪೊಗಟ್ತೆ, ನೆಗಟ್ತೆ, ಪುಗುತೆ (Śmd. 247).

ತೆಕ್- tek. = ತಕ್-, ತೆಗ, ತೆಗೆ 2. P. p. of ತೆಗೆ 1, in ತೆಕ್ಕೊಳ್, ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು (My.). ತೆಕ್ಕೊಮ್ಬುದು (ನಿಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ Nr.).

ತೆಕ್ಕ tekka. = ತಕ. an imitative sound. — ತೆಕ್ಕ ತೆಕ್ಕನೆ. = ತಕ ಪಕನೆ No. 2. (Bp. 36, 46).

ತೆಕ್ಕದು tekkadu. = ತೆತ್ತದು, q. v.

ತೆಕ್ಕನೆ tekkane. = ತೆಕ್ಕನೆ. greatly, excessively, very much, in a large body [ಇಂಚರಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ ದಿಗ್ಭಿತ್ತಿಗಳ್ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವೆ Pb. 3, 54 va.; Ap. 4, 34 va.; Vr. 68, 4]; (Abh. P. 13, 44; 15, 3; Grj. 4, 78; 10, 77 va.; Rśv. 6, 11 va.; 13, 70 va.; *cf.* ತೆಕ್ಕೆ 2, ತೆಂಕಿ, ತೆರಳ್ಕೆ 2).

ತೆಕ್ಕಿ tekki. = ತೆಕ್ಕೆ 1, etc. embracing, etc. — ತೆಕ್ಕಿ ಬೀಱು. to clasp in the arms (or in the paws). ಕರಡಿ ಮುಂಗಾಲುಗಳಿನ್ದ ಅವರಿಗೆ ತೆಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು (B. 3, 109). ತೆಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡೋಣ (ದೆಬ್ಬಾದೆಬ್ಬಿ, ಮುಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿ G.).

ತೆಕ್ಕು tekku. 1. to lick the itch, as brutes do (ತುರ್ಯ ಕ್ಕಣ್ಣೂತು ಲೇಹನ Śmd. Dh.).

ತೆಕ್ಕು tekku. 2. = ತೆಂಕು 1. to cause to (float or) flow (Abh. P. 6, 169, print). 2, to faint (Bh. 3, 8, 20; Rām. 3, 4, 20). [Tu. ತೆಕ್ಕ್ to go out, to extinguish].

ತೆಕ್ಕೆ tekke. 1. = ತಕ್ಕೆ 1, etc. embracing; an embrace, etc. (My.). 2, a coil (My.). 3, a chignon (Cpr. 8, 47). see Bh. 3, 13, 17. 33; 4, 2, 59. 61; Rām. 2, 7, 3. — ತೆಕ್ಕೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to coil, to get coiled. ತೆಕ್ಕೆಗಟ್ಟಿದ ಹಾವು (ಕುಣ್ಡಲಿ, ಜಿಹ್ಮಗ Hlā.). — ತೆಕ್ಕೆಗೊಡ್ಡಿಸು. -ಒಡ್ಡಿಸು. to embrace (J. 26, 21). — ತೆಕ್ಕೆ ಬೀಳು. = ತಕ್ಕೆ ಬೀಳು. (My.). ಹೆಣ್ಡತಿ ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ತೆಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು (B. 5, 155). — ತೆಕ್ಕೆವರಿ. -ಪರಿ. to begin to embrace or inclose (J. 13, 22). — ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕು. to embrace. ಅವನಿಗೆ ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕು (My.). — ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಯು. to give an embrace to, to go to clasp in the arms (B. 5, 137).

ತೆಕ್ಕೆ tekke. 2. = ತಕ್ಕೆ 2 q. v., etc. (ತೆಂಕೆ). joining, etc. ತೆಕ್ಕೆಯಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು ಬಿಕ್ಕಿ ಪಲ್ಕಿರಿದನ್ತೆ (Prv.). see Cpr. 10, 87 va.; Grj. 10, 79 va. — ತೆಕ್ಕೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕು. (My.). — ತೆಕ್ಕೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to disperse (J. 14, 6). — ತೆಕ್ಕೆವರಿಗೆ. -ಪರಿಗೆ. a large number of shields (Bh. 6, 4, 26). — ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕು. = ತಕ್ಕೆ ಹಾಕು. (My.).

ತೆಕ್ಕನೆ tekkene. = ತೆಕ್ಕನೆ. greatly, etc. (Cpr. 3, 99; 8, 87).

ತೆಗ tega. = ತೆಕ್, etc. P. p. of ತೆಗೆ 1. — ತೆಗ ತರ್ (*i. e.* ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು ಬರ್). = ತೆಗೆ-. to take and bring. ಬಳ್ಳಮಂ ತೆಗ ತನ್ನಿ! (Bp. 9, 9). ಬಹಳ ವಸ್ತುವನ್ನೆಲ್ಲವಂ ತೆಗ ತಹೆಂ (31, 9). — ತೆಗ ತರಿಸು. to cause to bring. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಂ ತೆಗ ತರಿಸಿ (Bp. 11, 15). — ತೆಗ ತೆಗೆ. (= ತೆಗದು ತೆಗೆ). rep. (Bp. 26, 43; B. 3, 46).

ತೆಗಡೆ tegaḍe. = ತಿಗಡೆ, etc. Indian jalap. see ಕೆಚ್ಚನೇ-.

ತೆಗದು tegadu. = ತೆಗೆದು. P. p. of ತೆಗೆ 1. (My.). ತೆಗದು ಕೊಳ್ಳುವದು (ಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಹ Si. 388). ತೆಗದುಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದು (ಪ್ರಾಪ್ಯ 379). ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತೆಗದುಕೊಣ್ಡ ಕಾಲಕ್ಕೆ (B. 5, 52). ಒನ್ದು ಹೂರಿಗೆಯಂ ತೆಗದು ಮೆಲಲು (Bp. 24, 55). ಧನವನ್ ಆಯ್ದು ತೆಗದು ಕೊಹ್ಹೊಯ್ಯಲ್ಕೆ (31, 12). ಕಂಗಳಲಿ ಕಟ್ಟಿರ್ದ ಮುಸುಕನ್ ಅಭಂಗನ್ ಆಗಳೆ ತೆಗದು (51, 81). ತೆಗದುಕೊಣ್ಡಷ್ಟೂ ಮುಗದರೆ ಮಗನಿಗೇನು ಉಟಿದೀತು? (Prv.). see B. 5, 117. 121. — ತೆಗದು ಹಾಕು. = ತೆಗೆದು-. to put away, to remove, etc. (My.; ಕಳಚು, ತಳ್ಳು G.). ಈಚೆಗೆ ತೆಗದು ಹಾಕುವಿಕೆ (ನಿರ್ಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ Si. 393).

ತೆಗಲ್ tegal. = ತೆಗಳ್. the shoulder (ಪೆಗಲ್ Kk. 87; T. ಚೆಗಿಲ್, ಚುವಲ್, the upper part of the shoulder; [Tu. ಪುಗೆಲ್; ತಿಗಲೆ chest]. *cf.* ಜಂಗುಡಿ).

***ತೆಗಲೆ tegale.** = ತೆಗಲ್. ಅಡಿ ತೊಡೆ ಪೊರ್ಕುಳಂ ತೆಗಲೆ ಕೈ Pb. 11, 136; ಪುಲಿ ಬನ್ದು ಪಾಯ್ದು ಬಸಿಱಂ ಪೋೞ್ದು ನೆತ್ತರಂ ಕುಡಿದು ತೆಗಲೆಯಂ ಪೋೞ್ದು ತಿನ್ದಾಗಳ್ Vr. 48, 20.

ತೆಗಸು tegasu. 1. = ತಗಿಸು, ತೆಗಿಸು 1, ತೆಗೆಯಿಸು, ತೆಗೆಸು. to cause to take; to cause to take away, to cause to remove (My.; Bp. 53, 18); to cause to pull out, as an eye (61, 4); to cause to open, as a door, a grave (44, 18; 48, 29; 50, 19); to strip off the covering of, to bare, as the back (B. 3, 43); to cause to impale, as on a stake (Bp. 50, 39. 42. 45. 51. 52); etc. see Prv. s. ಪರಸೆ.

ತೆಗಸು tegasu. 2. = ತೆಗಿಸು 2. to cause to go away or retreat (J. 13, 14; 15, 34). ಪ್ರವೀರನಂ ತೆಗಸಿದರ್ ಪಿನ್ನೆಲೆಗೆ (J. 8, 31).

ತೆಗಹು tegahu. taking; assuming, assumption (C. Bp. 19, 35; Bh. 7, 3, 74). see ಬಿಸಿಲು ದೆಗಹು.

ತೆಗಳ್ tegaḷ. = ತೆಗಲ್. the shoulder. (ಪೆಗಲ್ Śmd. II).

ತೆಗಳಿ tegaḷi. = ತೇವುಳಿ, etc. a disease producing baldness, etc. — ತೆಗಳಿ ನೆಕ್ಕೋಣ (ಇನ್ದ್ರಲುಪ್ತಕ, ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳು ಇಲ್ಲದ ಹಾಗಾಗುವ ಬೇನೆ G.).

ತೆಗಳಿಗೆ tegaḷige. = ತೆಗಳಿ, etc. — ತೆಗಳಿಗೆ ಬೀೞ್. to get deprived of hair (Abh. P. 7, 93).

ತೆಗೞ್ tegaḻ. 1. = ತಿಟ್ಟು 2. to rebuke, to blame, to abuse [ಮದಿರಾಮದವಾಗಿಸೆ ತೆಗೞ್ವನಾಕೆಯು ನುಡಿಯೊಳ್ Kr. 3, 9]; (ನಿನ್ದೆ Śmd. Dh.; ಪೞಿ Śmd. I; V. 14, 104; Śsv. 1, 15; T. ತೆೞು). ತೆಗೞ್ದಂ (Śmd. I; 49. 55, o. r. ತೆವೞ್ದಂ). ತೆಗೞ್ಗಿ, ತೆಗೞ್ಗಂ (55).

ತೆಗೞ್ tegaḻ. 2. = ತಿಟ್ಟು 3. blame, etc. (ಪೆಗಲ್ Śmd. II, probably a mistake for ಬಯ್ಗುಳ್; ನಿನ್ದೆ [ತನ್ಮೊಡನಾಡಿಗಳಪ್ಪ ಮೇಳದ ಸಬ್ಬವದ ನನೆಯು ತೆಗೞನವರನೆಮ್ಮ ಬೞಿಯಟ್ಟಿದನ್ದು ಬನ್ದಿಂ Pb. 2, 95 va.; Ap. 1, 21]; Kk. 64; ನಿನ್ದೆ Śm. 48; ದೂಸು, ಪೞಿ 115; Te. ತೆಗಡು). see Mr. s. ಸಮ್ಬಾಧ. Śmd. 72; Cpr. 4, 78.

ತೆಗೞಿಸು tegaḻisu. to cause to rebuke, etc. (ನಿನ್ದೆ Śmd. Dh.).

ತೆಗಿ tegi. = ತೆಗೆ 1. (My.; Si. 112. 221. 231).

ತೆಗಿಸು tegisu. 1. = ತೆಗಸು 1, etc. (Bh. 3, 13, 19; J. 29, 24; My.; B. 5, 115); to cause to inoculate, as with the cow-pox (B. 4, 222; My.); to cause to go out or be exhausted; to exhaust (J. 8, 31).

ತೆಗಿಸು tegisu. 2. = ತೆಗಸು 2. to cause to go away. (J. 12, 16).

ತೆಗು tegu. = ತೆಗೆ 1. (Bp. 32, 52; Tu.).

ತೆಗೆ tege. 1. = ತೆಗಿ, ತೆಗು. P. ps. (ತೆಕ್, etc.), ತೆಗದು, ತೆಗೆದು. to draw towards oneself (ಆಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; Śm. 81; Cpr. 3, 102 va.; 4, 78; 6, 91 va.; Bp. 20, 6; 39, 63; 46, 65; J. 4, 70; 28, 59); to take (Śmd. 157; Rśv. 5, 25 va.; 6, 11 va.; J. 30, 28; Si. 221. 316. 300. 325; C.; Te. ತಿೞ; Tu. ಗೆಪ್ಪು, ದೆಪ್ಪು; *cf.* ತಿವಿ 4); to betake oneself to. ತೆಗೆದಯ್ ಮೋಕ್ಷದ ಬಟ್ಟೆಯಂ (Śmd. 225); to buy (My.); to take away; to steal (ಕವರ್ Ct. I, 47; My.). ಬಹಳದ ಒಳ್ಳಮಂ ತೆಗೆವುದು (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ Nr.); see Bp. 45, 19; to take off; to remove (Cpr. 4, 82; Bp. 47, 20; 49, 10; 52, 27; 58, 58; Rśv. 11, 7; J. 30, 24. 50; My.; Si. 231). ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗೆದಳನ್ತೆ (Prv.); to seize. ಚೇೞಂ ತೆಗೆಯಲ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಿಹುದೇ? (Śś. 85); see Bp. 57, 37; Bh. 2, 4, 12; J. 31, 26. 27; Si. 265; to exact, to levy, (Te. ತಿೞ); to extinguish, to put out (My.; Te. ತಿೞ); to draw or pull, as an arrow on the bow. ವಿಟರಂ ಎಸಲೆ ತೆಗೆದ ಮದನನ ನಿಡಿಯಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81); see Abh. P. 13, 87. 142; Rāghc. 17, 69; J. 4, 40. 41; 28, 41; to pull (Bp. 32, 16); to prolong as a note in music, etc., to drawl (My.; B. 2, 1); to drag. ತೊಡರಿ

ಮಿಾನ್, ಮೃಗಲಾಂಛನಧೀವರಂ ತಡಿಗೆ ಬೀಸಿದ ಜಾಲಮನೊತ್ತಿ ತನ್ನೆಡಸಿ ಬಾನ್ದೊಱೆಯೊಳ್ ತೆಗೆವನ್ತೆ ಒನ್ದೆಡೆಗೆ ಬನ್ದುವು ತಣ್ಣದಿರೋಳಿಗಳ್ (Līlv. 3, 2); to take up, to lift (Rśv. 5, 39; Śsv. 4, 26; Tu. ದೆಪ್ಪು, T. ತೆವು, a taking up); to take out of; to extract; to obtain (Bp. 42, 2; C. Bp. 11, 11; Si. 312; B. 2, 11). ಹಗೆಯದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನಾಯಿ ಹಾಕುವವರನ್ನಱಿಯದು, ತೆಗೆಯುವವರನ್ನಱಿಯದು (Prv.); to open, as a door (Bp. 47, 24; 57, 43; Si. 112; My.; Prv. s. ಬಲ್ಲಿದ); to undertake, to begin, to pick up, as a war, a quarrel (Rśv. 5, 124; Bh. 1, 8, 7; My.); to bring in, as a word (Bh. 1, 8, 56); to assume, as a birth (My.); to employ, to use, as a grammatical form (Śmd. 230), as sounds (B. 1, 6); to vaccinate (B. 4, 220 in ಮಯ್ಲಿ–; My.); to draw, as a line, a picture, map, etc. (B. 1, 15; 3, 97; 5, 169; My.; see ಚಿತ್ರ–); to bore, as a hole (B. 5, 181; My.); to take out, as an eye with an arrow (Bp. 18, 71. 74); to do, as embroidery (see ಕಸೂತಿ–); to find out, to devise, as a means, an expedient (My.; B. 4, 222; 5, 170. 171. 173. 175. 179. 227; Te. ತಿ೯); to inquire, to ask about, as about tidings (B. 5, 281; My.); to bear, as the similitude of, to represent. ಈ ನುಡಿಗಳೇಕೆ ಇನ್ನು ತೆಗೆದವು ನಿಮ್ಮ ಸಾಮ್ಯವನು? (Bp. 58, 33); to dig, as a channel, etc. ಕಿಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೋಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ Nr.; My.; Te. ತಿ೯). 2, to be taken away, to be removed; to become less or diminish; to disappear (Bh. 1, 5, 5; My.; Si. 83; Te. ತಿ೯). — ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು ಬರು. to bring, as water, a horse, etc., etc. (My.). — ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು. to take away, as water, a horse, etc., etc. (My.). [— ತೆಗೆದುನೋಡು. to look with eyes drawn towards. ಪರೆದ ಕುರುಳಲುಗೆ ಘಟ್ಟಿಯನರೆಯುತ್ತುಂ ನಾಣ್ಚಿ ತೆಗೆದು ನೋೞ್ಪುದುಮೆನ್ನಂ Pb. 8, 65]. — ತೆಗೆದು ಹಾಕು. = ತೆಗದು–. to throw down (My.). ಅವನನ್ನು ಪಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ್ದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರು (B. 5, 52); to remove (5, 179. 227; My.); to raise, as a seige (My.). ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ (5, 53); to discharge, as from office (5, 264; My.); to strike off; to annul (My.). — ತೆಗೆಯಗೊಡು. –ಕೊಡು. to allow to take, etc.; to allow to vaccinate. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಯ್ಲೀ ತೆಗೆಯಗೊಡುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 223). [— ತೆಗೆಯೆಪಡು. to be caught. ಖೇಚರ ಕನ್ನೆಯಕ್ಕಳ ಕಣ್ಗಳೆಮ್ಬ ಮಿಾಂಗಳ್ ಕುಮಾರನ ರೂಪೆಮ್ಬ ಗಾಳದಿಂ ತೆಗೆಯೆಪಟ್ಟು Vr. 57, 11].

ತೆಗೆ tege. 2. = ತೆಕ್, etc., [ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಮಂ ತೆಗೆಯೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 2, 52 va.]. in ತೆಗೆ ತೆಗೆದು (Bp. 29, 18; 36, 47; Rśv. 5, 117). — ತೆಗೆ ತರ್. = ತೆಗ ತರ್. (V. 37, 96).

ತೆಗೆ tege. 3. taking, etc. [— ತೆಗೆನೆಱೆ. to finish the take-in (of arrows). ತಿರುವಾಯ್ವೊಣರ್ಚಿ ತೆಗೆನೆಱೆವ ಬೇಗಮಂ ಕಾಣದೆ Pb. 12, 184]. see ಎತ್ತುತೆಗೆ, ಕಾಲ್ದೆಗೆ No. 1. 2, a kind of infinitive of ತೆಗೆ 1. — ತೆಗೆನೆಱೆ. to pull (the bow-string) to its full extent, *i. e.* so as to reach the ear (ಆಕರ್ಣಾನ್ತ Śmd. Dh.; Abh. P. 14, 176; Grj. 8, 44; Rśv. 6, 97 va.; Śsv. 4, 21; 4, 24 va. & 46 va).

ತೆಗೆ tege. 4. = ತೆ೯ 1. to retreat, to flee [ಇದಱ ಸೀರೊಱೆದ ಪುದರ್ದಡಿಗೆ ಬರೆ ತೆಗೆವ ಗಾಳಿಯನಡಿಗಿಱಿದಪುದು Ap. 13, 52]; (ಪಲಾಯನ Śm. 81; Grj. 6, 38; Bp. 60, 23; Rām. 5, 8, 74; Te. ತಿ೯).

***ತೆಗೆ tege. 5.** retreat, getting back. ಅಮುಚುರ್ನ ನಿಲ್ಲೆಡೆಯಂ ಬಗೆಯಂ ತೆಗೆಯನಲ್ಲಾಟಮಂ ... ಎಲ್ಲನ್ದದಿಂ ಬಗೆದು Pb. 5, 43.

ತೆಗೆ tege. 6. = ತೇ೯ 2. to grind one substance on another, as sandalwood on a stone (My.).

ತೆಗೆಯಿಸು tegeyisu. = ತೆಗಸು 1, etc. to cause to take or take off (Bp. 5, 58), etc.

ತೆಗೆಯುವಿಕೆ tegeyuvike. disappearance, concealment (ಅಪವಾರಣ, ಆಚ್ಛಾದನ Si. 438), etc.

ತೆಗೆಸು tegesu. = ತೆಗಸು 1, etc. to cause to take, etc. (Bh. 1, 10, 14).

ತೆಗ್ಗು teggu. = ತಗ್ಗು 2. low ground, etc. (ಅವಟ, ಕುಣಿ, ಗರ್ತ, ಗುಣ್ಡಿ G.; B. 3, 124; 5, 174). — ತೆಗ್ಗು ತೆವರು. dupl. = ತಗ್ಗು ದಿನ್ನೆ. (ವಿಷಮ Cb.). — ತೆಗ್ಗು ಬೀೞು. a hole to be formed. ತೆಗ್ಗು ಬಿದ್ದ ಗಲ್ಲ (ಗುಣಿಗಲ್ಲ G.).

ತೆಂ– teṅ. 1. ತೆಱ್–. = ತೆಂಕ. the south. (T., M. ತೆನ್, Tu. ತೆಙ್–). — ತೆಂಗಾಳಿ. (Śmd. 89. 209). south wind (My.).

ತೆಂ– teṅ. 2. ತೆಱ್–. = ತೆಂಗು 1. the cocoanut tree. (T. ತೆ೦). — ತೆಂಗಾಯ್. –ಕಾಯ್. a cocoanut. (Te. ತೆಂಕಾಯ, ಟೆಂ–). see ಚೆನ್ದೆಂಗಾಯ್.

ತೆಂಕ teṅka. = ಟೆಂಕು, (ತೆಂ 1), ತೆಂಕಲ್ (Śmd. 145), ತೆಂಕು 2, ತೆಮ್ಬು. the south (My.; T. ತೆಱ್ಕು, M. ತೆಕ್ಕು; Tu. ತೆಣ್ಕಾಯಿ–). ಪಡುವ ಮೂಡ ತೆಂಕ ಬಡಗ ಪೊಡವಿಪತಿಗಳಿಲ್ಲ! ಎನಲ್ ನಡೆದು, ಗೆಲ್ದು (145). ತೆಂಕನಾಡ ಮಱೆಯಲ್ಲೆನ್ದುಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೆ? (164). — ತೆಂಕಣ್. –ಅಣ್. (Śmd. 134. 135). belonging to the south; the south. declension: ತೆಂಕಣ, ತೆಂಕಣಿಂ (135); ತೆಂಕಣ (C.; B. 3, 24), ತೆಂಕಣಕ್ಕೆ (B. 4, 67), ತೆಂಕಣಿನ್ದ (My.). — ತೆಂಕಣಂ. –ಅಂ. (Śmd. 136). a man of the south. — ತೆಂಕಣ ಕಡಲ್. –ಕಡಲ್. the sea of the south (J. 18, 7). — ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ. a south wind. [ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಂ Pb. 4, 30; Ap. 1, 56]. ಪೀಡುವ ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯುಮುದೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೊ! (Śmd. 24). ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಮುಂಕುಮಱೆ ಬರಸೀತು (Prv.). — ತೆಂಕಣ ದೆಸೆ. the southern quarter or point; the south (ಯಾಮ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣೆ, ಅಪಾಚಿ Hlā.). — ತೆಂಕಣ ದೇಶ. the southern country. ತೆಂಕಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕೊಂಕಣ ಕೆಟ್ಟ (Prv.). — ತೆಂಕಣವಂಕ. (Śmd. 196; Mdb. ತೆಂಕಣ ಪಕ್ಕ). = ತೆಂಕವಂಕ, q. v. — ತೆಂಕದೆಸೆ. = ತೆಂಕಣ ದೆಸೆ. (J. 16, 46). [— ತೆಂಕನಾಡು. southern country. ತೆಂಕನಾಡ ಮಱೆಯಲ್ಲೆನ್ದೇಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೋ Pb. 4, 31]. — ತೆಂಕಮುಖಮಾಗಿ. towards the south (J. 10, 1). [— ತೆಂಕನೊಗ. southern direction. ತಾರಾಗಣಂಗಳ್ ನಿನ್ದ ನೆಲೆಯಿಂ ದೆಸೆಯಂ ಪೊೞ್ತುಮನಱಿದು ತೆಂಕನೊಗದೆ ಪಯಣಂಬೋಗಿ Pb. 3, 8 va.]. — ತೆಂಕವಕ್ಕ. see ತೆಂಕವಂಕ. ತೆಂಕವಕ್ಕದೊಳ್ ಅಸಂಖ್ಯ ಬಲಂ (Śmd. 196 Mdb.). — ತೆಂಕವಂಕ. –ವಂಕ or ಪಕ್ಕ. (Śmd. 196; Mdb. ತೆಂಕವಕ್ಕ). the southern side.

ತೆಂಕಲ್ teṅkal. = ತೆಂಕ (Śmd. 145), ಟೆಂಕಲು, ತೆಂಕಲು. (ಅವಾಚಿ, ದಕ್ಷಿಣ Mr. 58; My. as ತೆಂಕಲು). ತೆಂಕಲಾದುದು (ಅವಾಚೀನ, ಅವಾಕ್ Hlā.; ಅವಾಚೀನ Mr. 58).

ತೆಂಕಲು teṅkalu. = ತೆಂಕಲ್, etc. the south. ತೆಂಗಿನ ಮರ ತೆಂಕಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ತೆಂಕು teṅku. 1. = ತೆಕ್ಕು 2, ತೇಕು 1 (Śmd. 48). to be afloat, to float, to swim (ಪ್ಲವನ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 5, 55; 13, 64. 79); to faint (Grj. 9, 89). — ತೆಂಕಾಡು. –ಆಡು. to float (v. i.) or swim about (Cpr. 1, 51; 8, 44 va.; Grj. 2, 63; 7, 11 va.; 9, 54; V. 9, 63).

ತೆಂಕು teṅku. 2. = ತೆಂಕೆ, in ತೆಂಕುಕಡೆ (My.).

ತೆಂಗಲೆ teṅgale. a certain Vaiṣṇava mode of putting the nāma, drawing a line down the middle of the nose, as is done by southerners (My.). *cf.* ಬಡಗಲೆ.

ತೆಂಗು teṅgu. 1. = ಟೆಂಗು, ತೆಂ 2. the cocoa-nut palm, Cocos nucifera Lin. (ನಾರಿಕೇರ, ಲಾಂಗಲಿ Nr.; ನಾರಿಕೇಲ Mr. 112; My.; Tu. ತೆಙ್ಙಾಯಿ, T.; M. ತೆಙ್ಙು). ತೆಂಗಿಗೂ ದೇವಗೂ ಹಂಗ ಮಾಡಲೆ ಬೇಕು; ತೆಂಗಿನ ಮೊದಲಿಗೆ ನೀರೆಱೆಯೆ ಕಡೆಯಲಿ ಹಿಂಗದೀವನ್ನೆ (Sp.). see Cpr. 3, 15; Rśv. 2, 48; J. 19, 6; Prll. 3, 3; ಎಳೆ-, ಚೆನ್ನೆಂಗು. — ತೆಂಗಿನಕಾಯ್. -ಕಾಯಿ. -ಕಾಯು. a cocoa-nut (B. 2, 11. 20). ನೀರು ಅಟ್ಟಿಸಿದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ (G. 181). ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯು ಕೊಱೆತ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯು (Dp. 54). — ತೆಂಗಿನ ಮರ. = ತೆಂಗು. (Si. 166). ತೆಂಗಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ ಕಟ್ಟಿದ. — ತೆಂಗಿನ ಮರ ತೆಂಕಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು. — ತೆಂಗಿನ ಮರ ಯಾಕೆ ಹತ್ತುತ್ತಿ? ಅನ್ದರೆ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯೋದಕ್ಕೆ ಅನ್ದ. — ತೆಂಗಿನ ಮರ ಏಱುವವನ ತಿಕಾ ಎಲ್ಲಿ ತನಕ ಹಿಡಿದಾನು (or ಎತ್ತಿಯಾನು)? (Prvs.). (Tu. also ತಾರೆ, the cocoa-nut palm, ತಾರಿ, the palmyra, *cf.* ತಾಳೆ 2, ತಾಳೆ 3, ತಾಟ್ 1).

ತೆಂಗು teṅgu. 2. to perch (see ದಿಗಿಸು). see ತೆಂಗುಹ.

ತೆಂಗುಹ teṅguha. the descending or perching of birds (ಪಕ್ಕಿಯೆಱಗುಹ Śmd. II; Ct. II, 101; ಪಕ್ಕಿಯೆಱಗೂಡು Kk. 86; ಪಕ್ಕಿಯೆಱಗುವುದು Śm. 30).

ತೆಜಿಸು tejisu. Tbh. of ತ್ಯಜಿಸು. to leave, etc. (My.).

ತೆಟ್ಟಂ teṭṭuṁ. (fr. ತೆಱೆ 1). in an opened way. — ತೆಟ್ಟಂ ತೆಱೆ. to become fully opened, *i. e.* to be heard far around (Cpr. 7, 88).

ತೆಣಱು tenaṟu. to groan (Abh. P. 12, 35; 13, 67; *cf.* T. ತೆಳಿರ್ = ಉಳ್ಳೋಜ್ಜೆ).

ತೆಣ್ಟಿಸು teṇṭisu. to cause to winnow. ತೆಣ್ಟಿಸಿದಂ (Śmd. 273 Mdb.).

ತೆಣ್ಟು teṇṭu. = ತವಟು, etc. to winnow (corn by casting it gently up in a moṟa or fan, ಶೂರ್ಪಕರಣ Śmd. Dh.; T. ತೆಳ್ಳು).

ತೆಣ್ಡೆ teṇḍe. = ತೆಪಡೆ 1. the state of being entwined, matted or entangled (as hair from filth, My.); a small bundle, as of grass, etc. (My.; see ತೆತ್ತು 2). — ತೆಣ್ಡೆ ಸುತ್ತು. to tie some growing sugar-canes together in order to prevent them from falling (My.).

ತೆತ್ತದು tettadu. an adverb with final ದು (Śmd. 388, 389). ತೆತ್ತದೆನ್ದು ತೀರದೆವ್ಪರ್ಥಂ (389, o. r. ತಕ್ಕದೆನ್ದು ತಿರದೆವ್ಪರ್ಥಂ).

ತೆತ್ತಿ tetti. = ತತ್ತಿ. an egg. (My.; Tu.).

ತೆತ್ತಿಗ tettiga. (fr. ತೆತ್ತು 2). a man who is entwined or closely bound to: a servant (Bp. 23, 30; 29, 29; Bh. 6, 2, 16; 8, 27, 34). 2, a connection, a friend [a master. ಅಂಕ ಓಡಿದರೆ ತೆತ್ತಿಗಂಗೆ ಭಂಗವಯ್ಯಾ Bv. 299]; (Rām. 4, 3, 20; J. 20, 14; 26, 6; Bh. 7, 5, 2).

ತೆತ್ತಿಸು tettisu. 1. to cause to pay. ತೆಱಗೆ ತೆತ್ತಿಸಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ದಾಪಿತ, ಸಾಧಿತ Si. 364, *only* in Si., also p. 263). [2, to bestow. ಹರನೊಳೆ ಪತ್ತಿ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಚಿತ್ತಮಂ Pb. 13, 63].

ತೆತ್ತಿಸು tettisu. 2. to bring into close connection: to cause to enter as nails (Cpr. 7, 96 va.). or arrows (J. 25, 47), Rām. 6, 19, 27, to set, as precious stones (Rśv. 8, 3; 8, 5 va.; V. 4, 33), to insert, as decorations in a street (Bp. 4, 3), as an ornament in the nose (12, 21); to pierce through, as a pointed object (Rśv. 10, 31 va.); to bring in contact with, as the lower part of an arrow with the bow-string. ತೆತ್ತಿಸುವ ಹಿಳುಕು (ಕರ್ತರಿ, ಪುಙ್ಖ Mr. 295); to pierce, as with an arrow (Bh. 8, 26, 7; J. 14, 4). 2, to enter, to pierce (J. 12, 25; 23, 40; 25, 40). ತೆತ್ತಿಸಿದ ಮುತ್ತು (ಪಣ್ಣಿದ ಮೌಕ್ತಿಕ, ರಜತ Nn. 104).

ತೆತ್ತೀಸು tettīsu. thirty-three (Mhr. ತೇತೀಸು; Rām. 6, 50, 6; Bh. 1, 20, 56). [— ತೆತ್ತೀಸಕೋಟಿ. thirty-three crores. ಮಱೆಯಲಾಗದು ತೆತ್ತೀಸಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳ Bv. 551].

ತೆತ್ತು tettu. 1. P. p. of ತೆಱ್, ತೆಱು. having paid, etc.

ತೆತ್ತು tettu. 2. to intertwine, to interweave, to twist (T. ತೆತ್ತು, ತೆಱು; M. ಚೆಟ್ಟು, closeness; *cf.* ಕಿಱ್, ಕಿಟ್ಟು, ಕೆತ್ತು 3). 2, to be twisted, to twist (Bh. 8, 23, 5); to be connected or befriended (J. 26, 6).

ತೆತ್ತು tettu. 3. a servant?— ತೆತ್ತುವೆಗ್ಗಡೆ. = ತೊತ್ತು-, q. v.

ತೆನಸು tenasu. = ತಿನಸು 2, etc. itching, etc. (My.).

ತೆನೆ tene. 1. a point; a spike, an ear of corn (ಕದಿರ್ Śm. 105; ಕಣಿಶ, ಧಾನ್ಯಶೀರ್ಷಕ Hlā.; My.; T. ಚಿನೈ, M. ಚನ, to branch out; T. ಚಿನೈ, M. ಚಿನ, ಚನ, branching out, as an ear of corn; M. ತೆಲ್ಲು, a point; see s. ಕೆಯ್ 5). ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆ (ಕದಿರ್ Ct. II, 14; Śm. 66). ಸಸ್ಯದ ತೆನೆ (ಕಣಿಶ, ಸಸ್ಯಮಂಜರಿ Nr.; see Si. 305). ಬೆಳದ ತೆನೆ (ಕಣಿಶ Mr. 372). ತೆನೆ ತಿನ್ದ ಎತ್ತು ತೆವರಿಯನ್ನು ಏಱುತು (Prv.). 2, the upper part or coping of a wall, the top of a rampart, a merlon of a fort (Cpr. 1, 108; Rām. 6, 11, 2; C. Bp. 42, 22; My.). ಕೋಟೆಯ ತೆನೆ (ಪ್ರಾಕಾರಾಗ್ರ, ಕಪಿಶೀರ್ಷ Hlā.; ಕಪಿಶೀರ್ಷ, ಕೋಟೆಯಗ್ರ Nn. 149). see ಕೊಱು-, ಜಳ್ಳು-, ಕೋಟೆದೆನೆ, ಪಡ್ಡೆನೆ, ಪಾಲ್ದೆನೆ, ರನ್ನದೆನೆ, ಸೀ-. — ತೆನೆಗಿಡ. the Indian millet, Panicum italicum Lin. (St. & Pl.). — ತೆನೆಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. the parapet on a rampart, or the top of a merlon (Cpr. 1, 113; J. 3, 21). — ತೆನೆ ತೆನೆ. rep. (Bp. 16, 18). — ತೆನೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to get ears (Cpr. 1, 90).

ತೆನೆ tene. 2. = ತನೆ, etc. the embryo of beauty. (My.). ತೆನೆಗೆ ಬನ್ದು (My.). — ತೆನೆ ನಿಲ್ಲು. the embryo to remain, not to miscarry, as a cow (My.). — ತೆನೆಯಾವು. = ತನೆಯ ಆವು. (My.).

ತೆಪ್ಪ teppa. 1. = ತಪ್ಪನೆ, etc. quickly, etc. — ತೆಪ್ಪ ತೆಪ್ಪನೆ. rep. ತೆಪ್ಪ ತೆಪ್ಪನೆ ಪುರುಳ್ (Śmd. 229 Mdb.).

ತೆಪ್ಪ teppa. 2. (Śmd. 48). (fr. ತೇಲ್, *cf.* ತೆಂಕು 1). a float, a raft (ತಳ್ಪ, ಉಡುಪ, ಪ್ಲವ Hlā.; ಉಡುಪ, ಪ್ಲವ, ಕೋಲ Nr.; Si. 84; ಉಡುಪ, ತರಿ G.; My.; Tu.; T. ತಕ್ಕೈ, ತೆಪ್ಪ, ತೆಪ್ಪಲ್, ತವಣೈ; Te. ತೆಪ್ಪ, ತೇಸ, ತೇಟಿಕೆ; Mhr., H. ತರಾಫಾ, ತಾಫಾ). ತೆಪ್ಪ ಹಱಿದರೆ ದೋಣಿ. — ತೆಪ್ಪ ಹಱಿದರೆ ಮುಪ್ಪಿನವನೇ ಸಾಯುವನೋ? (Prvs.). see ಬಲುದೆಪ್ಪ; Abh. P. 13, 79; Śśv. 5, 14 va. — ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ. -ಉತ್ಸವ. rowing an idol in a decorated boat up and down an illuminated tank at the time of a yearly jātre (My.).

ತೆಪ್ಪಗೆ teppage. = ತೆಪ್ಪನೆ, (fr. ತೆಱಪು). at leisure, at ease; comfortable; well (My.).

ತೆಪ್ಪನೆ teppane. = ತೆಪ್ಪಗೆ. (My.).

ತೆಪ್ಪಱ್ teppar̤. ತೆಪ್ಪಱು. = ತೆರ್ಪಱ್. to become conscious, to recover one's senses, to recover from fainting. [ಎನ್ಬುದುಮಾಗಳ್ ತೆಪ್ಪತ್ತು ಮೆಲ್ಲಿದನೆತ್ತ ಣನೆನ್ದು ಕರ್ಣನ ಕಳೇವರಮಂ ನೋಡಿ Pb. 13, 58 va.]. (Te. ತೆಪ್ಪಱು, ತೆಪ್ಪಿಱು, to recover from illness; to escape from danger). ತೆಪ್ಪತ್ತು ಕೊಣ್ಡನು (My.). 2, to animate (ಚೇತನಕರಣ Śmd. Dh.). ತೆಪ್ಪತ್ತಂ (Śmd. 285).

ತೆಪ್ಪಱಿಸು tepparisu. = ಟೆಪ್ಪಱಿಸು. to recover one's senses, to become conscious, to start up, to awake (My. with ಕೊಳ್ಳು).

ತೆಬ್ಬರಿಸು tebbarisu. [to lift up, to raise, to pick up. ವಿನಮಿತೋತ್ತಮಾಂಗನಾದನನಿರ್ವರುಂ ಪರಸಿ ತಡವರಿಸಿಯುಂ ತೆಬ್ಬರಿಸಿಯು ಮಪ್ಪೈಱೊಳಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡು Pb. 13, 8 va.]; (Cpr. 10, 73).

ತೆಬ್ಬು tebbu. to fly or jump about (?). (ಮೃಗಂಗಳ್) ಸೂಸಿದವು ದೆಸೆಗೆ, ತೆಬ್ಬಿದವು, ಬೆಳ್ಬಾರವಲೆ ಹಱಿದು ಉಬ್ಬಿ ಹಾಯ್ದರೆ ನೇಡೆಯವರಿಗೆ ಹಬ್ಬಮಾಯ್ತು (Bh. 3, 13, 25). ತೆಬ್ಬಿ ತುಳುಕುವ ಕಣೆಯ ಕಣೆ (ಎನ್ಬು) ಶರಹಬ್ಬ ಹರದುದು (8, 26, 56).

ತೆಮರ್ temar. 1. (Śmd. 58). = ತೆವರ್ (128), ತೆವರು 1 q. v. ತೆಮರ್ಗಳ್ (52). a long stretch of land.

ತೆಮರ್ temar. 2. = ತಿಮಿರ್ 1, ತೆವರು 2. to rub (Rsv. 12, 55); to rub out, to destroy (V. 5, 39 va.; Śsv. 5, 40).

***ತೆಮಳ್ temaḷ.** to slip, to slide. (*cf.* ತೆವಳ್). ಎನ್ದು ಗಜಱಿ ಗರ್ಜಿಸುವುದುಮುಮುಳರುಮಾ ಬೀಳ್ವೆಯ ಮಾತಂ[ತೆ]ಮಳೆ ನುಡಿದು Pb. 6, 26 va. ಅವರ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಯುಗಳಂಗಳ್ ಪೆಜಗೇಱು ದಿನಸದೊಳ್ ತೆಮುಳ್ದು Ap. 5, 41 va.

ತೆಮುಳ್ದು temaḷdu. to collect, to gather, to heap up, to accumulate (ಚಯನ Śmd. Dh.; *cf.* ತಿಣೆ; ತಿಮ್ಮು 2, ತೀವು). ತೆಮುಳ್ದಿಕೊಣ್ಡು ಮನ್ದಾನಿಲನ್ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರ್ಪ ತನಿಗಮ್ಪು (Cpr. 7, 49).

ತೆಮ್ಬು tembu. = ತೆಂಕ, etc. the south. [Te. ತೆಮ್ಮ, wet]. — ತೆಮ್ಬೆರಲ್. -ಎರಲ್. = ತೆಮ್ಬೆಲರ್, q. v. [ಬಲ್ಮುಗುಳೊಳ್ ಪೊಱೆ ದೋಱೆ ತೆಮ್ಬೆರಲ್ ಪೊರೆವೊರೆಯಂ ಸಡಿಲ್ಚೆ Pb. 5, 33]; (Cpr. 2, 72). [Te. ತೆಮ್ಮೆರ]. — ತೆಮ್ಬೆಲರ್. -ಎಲರ್. (Śmd. 210, o. r. ತೆಮ್ಬೆರಲ್). south wind. [ಕಮ್ಪುನವುಂಕುತಿರ್ಪ ತೆಮ್ಬೆಲರುಮಿದಂ ಗೆಲಬ್ಬಗೆವ ತುಮ್ಬಿ Pb. 2, 12; ತೆರಳ್ಚಿ ಬೀಸಿದುದು ತೆಮ್ಬೆಲರೆಮ್ಬೆಲರಪ್ಪಿಕೊಳ್ವವೋಲ್ Ap. 2, 65. T. ತೆನ್ನಿಲ್].

ತೆಮ್ಮಲ್ temmal. a mass, a multitude, etc. (ತಿನ್ತಿಣಿ, ತಣ್ಡ, ತುಱುಗ, ತೋಮ, ತೊಮ್ಬೆ, ತೆರಳ್ಚೆ, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಚೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ತೇಂಕಿ, etc. Śs.; Te. ತೆಮ್ಪೆ; *cf.* ತಿಟ್ಟು 1, ತಿಮ್ಬು 2, ತೆಮರ್ 1, ದಿಮ್ಮಿ).

ತೆಯ್ಯ teyya. ತೆಯ್ಯಂ. = ತಗ 1. stop, delay (ತಡದುದು Ct. I, 55, o. r. ತೈಯಮೆನಲ್ ನಡೆದುದು).

ತೆರ tera. = ತೆರವು (Śmd. 56). the state of being balled or heaped one upon the other, a mass, etc. (see T., M. s. ತಿರೆ). — ತೆರ ತೆರ. rep. ತೆರ ತೆರದ ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲೆಗಳ ಲೀಲೆಗಳ... ಗಂಗೆಗವನಿಜೆ ಬನ್ದಳು (J. 19, 5).

ತೆರಟು teraṭu. to make round (T. ತಿರಟ್ಟು); to roll up: to tuck up (a garment when passing a river, My.); to join, to unite (T.; see ತೆರಳು 2, ತೆರೆ).

ತೆರಣ್ತು terantu. (Śmd. 48). to make a gift of raiment to the bride and bridegroom at a wedding (ನಿವಸನೋದ್ವಹನ Śmd. Dh.; ಮದುವೆಯ ಮುಯ್ಯ ಸೀರೆ Cm.; ಉಡುಗುಱೆ ಮಾಡು G.; *cf.* ತೆಲ್ಲಟಿ, etc.).

ತೆರಯಿಸು terayisu. or ತೇರಯಿಸು, q. v. to go back, etc. ತೆರಯಿಸಿದಂ (Śmd. 65). ತೆರಯಿಸಿದಂ or ತೆರೈಸಿದಂ (189).

ತೆರವು teravu. 1. = ತೆರ, q. v. (Śmd. 247).

***ತೆರವು teravu. 2.** tax, fee. *cf.* ತೆಱವು, ತೆಱಿಗೆ. ತೆರವುಂತೆಱಚ್ಚೆಯುಮನ್ದರಿಕೇಸರಿಗಾಗಳೀವವೋಲ್ ಬೆನ್ನಿತ್ತರ್ Pb. 3, 72.

ತೆರಳ್ teraḷ. = ತೆರಳು 1. to move, to stir; to move or be shaken about; to tremble, to shake, to quiver; to move on or forward, to proceed; to go, to go away, to set out, to depart (Te. ತರಲು, ತೆರಲು; *cf.* ತಳರ್ 1). [ಮಲಯಾನಿಲನೂದೆ ತೆರಳ್ವ ಚೂತಪಲ್ಲವದ ತೆರಳ್ಕೆ Pb. 2, 14; Ap. 2, 65]. ತೆರಳ್ವಂ (Śmd. 55). ಒಡೆಯನ್ ಅಟ್ಟಿದೊಡೆ, ಅನ್ತು ಮೇಲ್ಪರಿದೊಡೆ ತೆರಳ್ದೋಡುವುದು ವೀರವೆ? (Bp. 46, 51). ಸೀಮನ್ತಿನೀಗಣಸಹಿತ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ದಣ್ಡಿಗೆ ತೆರಳ್ದುದು (J. 33, 20). see Cpr. 4, 50; 7, 70; 8, 73; Abh. P. 11, 141; J. 2, 29. 57; 13, 22.

ತೆರಳಿಕೆ teraḷike. 1. = ತೆರಳ್ಕೆ 1. a wrong form for ತೆರಳ್ಕೆ (Śmd. 248). moving; coming forth; moving onwards, marching, going (Bh. 2, 4, 9; 7, 3, 19; J. 30, 11).

ತೆರಳಿಕೆ teraḷike. 2. = ತೆರಳ್ಕೆ 2. a mass, etc.

ತೆರಳಿಚು teraḷicu. = ತೆರಳ್ಚು 1. to cause to move or to tremble; to cause to go away, etc. (Bh. 1, 20, 56; J. 7, 58).

ತೆರಳು teraḷu. 1. = ತೆರಳ್. to move, to stir, etc. ತರ ತರದ ತೆರೆ ನಡೆವ ಭರದಲಿ ತೆರಳಿ ನಡೆವ ವಹಿತ್ರದನ್ತೆ (Bp. 8, 9). ಅಖಣ್ಡ ತತ್ವಂಗಳು ತೆರಳುತಿರೆ (17, 18). ಈ ಸುದತಿಯ ಕಟಾಕ್ಷಪಾತಕೆ ತೆರಳಿ, ಮುನ್ದಕೆ ಹೋಗಬಾರದು (40, 8). ಧೃತಿಯಂ ಬಿಡದೆ, ತೆರಳುವೆಂ (44, 6). ಅಲ್ಲಿರ್ದು, ತೆರಳಿ, ನಡೆ ತಪ್ಪಾಗಳ್ (47, 51). ಪೊರಳಿ ಪೊರಳಿ, ಉಱೆ ತೆರಳೊಲಿಂಗೋತ್ಕರಂ (57, 45). ಪೊರಳಿ ಪೊರಳಿ ಅನ್ತರದೆ ಪಥದೊಳು ತೆರಳುತಿರೆ (57, 60). ಸರ್ವಗವತೆಯಲಿ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿನ್ದ (Bh. 2, 4, 9). ಕಣೆ ಕಣೆಗೆ ತೆರಳಿದುದು ಕಣೆ (8, 23, 7). ಸುರಪನ ಆಯುಧಹತಿಗೆ ಕುಲಗಿರಿ ತೆರಳುವನ್ತಿರಲ್ (8, 23, 22). see Prv. s. ದುರುಳ. 2, to remove (Bp. 35, 38).

ತೆರಳು teraḷu. 2. to ball itself (Bp. 27, 4); to become round (T. ತಿರಳ್, ತಿರಳು; M. ತಿರಳು); to coalesce, to join (T., M.); to be numerous (T.); to be amassed, to come together, to assemble. (see ತತ್ತಿ, ತೆತ್ತಿ, ತೆರಟು). ಎಲ್ಲಾ ಸೇನೆಯೂ ತೆರಳುವುದು (ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ, ಸರ್ವೌಘ, ಸರ್ವಸನ್ನಹ Nr.).

ತೆರಳೆ teraḷe. 1. = ತಿರುಳೆ, etc. sap, pith, etc. [Tu. ತಿಲ್ಗ]. — ತೆರಳೆಯ ಹುಱು. a silk-worm. ತೆರಳೆಯ ಹುಱು ಮುಕುಲಾಕಾರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದುದ ಬಿಡಿಸಿ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆ (ಕೌಶೇಯ Nr.). 2, a worm or insect living in fruits (Abhā. 1, 37, o. r. ತಿರುಳೆಯ-).

ತೆರಳೆ teraḷe. 2. a round lump (My.).

ತೆರಳ್ಕೆ teraḷke. 1. = ತೆರಳಿಕೆ 1 (Śmd. 248). moving; trembling, quivering; setting out, etc. [ವಿಳಾಸಿನಿಯುಟ್ಟ ದುಕೂಲದೊನ್ದು ಪಲ್ಲವದ ತೆರಳ್ಕೆಯನ್ತೆಸೆಯೆ Pb. 2, 14; Ap. 9, 76]; (ಸಂಚಲ Ct. I, 3; Cpr. 1, 95; Grj. 6, 11). [— ತೆರಳ್ಕೆವೆಱು. -ಪೆಱು. to

have folds in garments. ಕರೆವೆರಸಿದ ಪೊಸದುಗುಲದ ತೆರಳ್ಕೆವೆತ್ತುಡೆ Ap. 4, 36].

ತೆರಳ್ಕೆ teraḷke. 2. a mass, a multitude, a row, a file (ಗೊನ್ದಣಿ, ಸಾಲ್, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಹೊರಳಿ, ಬಳಗ, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ದೊನ್ದುಳಿ, ನೆರವಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Grj. 10, 79 va.; V. 7, 28; T., M. ತಿರಟ್ಟು).

ತೆರಳ್ಚು teraḷcu. 1. = ತೆರಳಿಚು. to cause to move; to cause to tremble; to cause to go or set out, etc. [ಅನ್ತೀತನ ಕಟಕಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಕ್ಷಯವ್ಯಯಪ್ರತ್ಯವಾಯಂಗಳಂ ಮಾಡಿ ಬೇಸಱಿಸಿ ನೆಲದಿಂ ತೆರಳ್ಚುವಂ Ap. 13, 58 va.]; (ಚಲನ Śmd. Dh; Cpr. 8, 4 va.; J. 25, 27).

ತೆರಳ್ಚು teraḷcu. 2. to amass, to join, etc. [ಎನ್ತು ಧನಂಗಳಂ ಪ್ರಯೋಗಾನ್ತರದಿಂ ತೆರಳ್ಚಿದಪಿರ್ Pb. 6, 23; Ap. 13, 56]; (ಚಯನ Śmd. Dh.; Cpr. 3, 63; Śsv. 2, 60; see ತೆರಳು 2).

ತೆರಿನೆಮೆದ್ದು teri(-)meddu. a minute annual plant, Linum mysorense Heyne (Z.).

ತೆರೆ tere. a wave, a billow (ವೀಚಿ, ಭಂಗ, ತರಂಗ, ಊರ್ಮಿ Hlā., Nr.; ವೀಚಿ, etc., ಅಲೆ Si. 81; ನಹಣಿ Bhn. 15; C.; Te.; M. ತಿರೆ; T. ತಿರೈ; M. ತಿರೆ, T. ತಿರೈ also: a river; a roll, as of paper; a coiling, as of a snake; a mass; T. ತಿರೈ, M. ತಿರೆ, to ball itself; to roll, as waves; to crumple, wrinkle; to roll up or fold, as mats, leaves, paper; *cf.* ತೆರ), ನೀರ ತೆರೆ (ವೀಚಿ Nn. 5. 107; ಧಾರ, ತರಂಗ 12; ಜಲಭಂಗ 102; ಉತ್ಕಲಿಕೆ 164). ಘನಪಾದ ತೆರೆ (ಉಲ್ಲೋಲ, etc. Si. 81). ತೀರಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ತೆರೆಯ ಭಯವೇನು? (Prv.). [ತನ್ನ ತೆರೆಗಳೆಮ್ಬ ನಳಿತೋಳ್ಗಳಿಂ Pb. 1, 95 va.; Ap. 4, 41 va.]. see Śmd. 79. 286; Cpr. 5, 40; Bp. 20, 17; 35, 10; Rsv. 2, 59; C. Bp. 42, 14; B. 4, 38; Jñs. 42, 63; ಕಿಱುದೆರೆ, ಪೆರ್ತೆರೆ, ಪೆರ್ದೆರೆ, ಹೆದ್ದೆರೆ. 2, a fold; a natural fold of the skin, a wrinkle (ವಳಿ Ct. I, 59; ವಲಿ Kk. 13, Śm. 35; ದೇಹಸುಕ್ಕು Śm. 105; T.). [ನೆರೆ ಕೆನ್ನೆಗೆ ತೆರೆ ಗಲ್ಲಕೆ ಶರೀರ ಗೂಡುವೋಗದ ಮುನ್ನ Bv. 161]. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೆಯ್ಯ ತೆರೆ (ಪ್ರಾಣ್ಯಂಗಜ, ಬಲಿ Nr.). 3, what can be rolled up and unrolled: a curtain, a cloth for concealing oneself, used also by huntsmen, a screen (ಅಪಟ, ಕಾಣ್ಡಪಟ, ಪ್ರತಿಸೀರೆ, ಯವನಿಕೆ, ತಿರಸ್ಕರಣಿ Hlā.; ಕಾಣ್ಡ Nn. 116; ಅತಿಪ್ರಚ್ಛನ್ನಪಟ Śm. 105; Cpr. 7, 69 va.; 8, 8; My.; Te., T., M.). ಬೇಣ್ಪೆಯ ತೆರೆ (ಪಟಹ Śmd. I). ತೆರೇ ಕೊಟ್ಟು, ಮೊಱಕೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡ. — ತೆರೇ ತೆಗದು ಮಿಾಯೋದುಣ್ಟೇ? (Prvs.). see Bp. 18, 38; 60, 5; Rsv. 8, 118; ಇರ್ತೆರೆ, etc. — ತೆರೆಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the hand looked upon as a wave (Cpr. 7, 127). — ತೆರೆಗೆಯ್ಯು. -ಕೆಯ್ಯು. to have a curtain put up (V. 41, 5). — ತೆರೆಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. the crest or comb of a wave (Cpr. 5, 39 va.). — ತೆರೆದೆಗಸು. -ತೆಗಸು. to have a curtain removed (J. 31, 16). — ತೆರೆದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to remove a curtain (Rsv. 5, 19 va.). — ತೆರೆಪೊಡೆ. a pouch formed by folding a part of one's garment (ಮಡಿಲ್ Śmd. II, Kk. 76; ಸೋಗಿಲ್, ಮಡಿಲ್ Kk. 49, Śs.). — ತೆರೆಬಟ್ಟೆ. a curtain (ಪ್ರತಿಸೀರೆ, etc., ಪರದೆ Si. 225). — ತೆರೆಯುಲಿ. -ಉಲಿ. the sound or roar of waves (Abh. P. 12, 80). — ತೆರೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to lay hold of waves, to follow their course (Rsv. 6, 24 va.). 2, to put a curtain up (Rsv. 5, 19 va.). — ತೆರೆವಿಡು. -ಬಿಡು. to let down a curtain (Mr. 204). — ತೆರೆವೆರೆ. -ಬೆರೆ. one wave to join the other (Bh. 1, 7, 2). — ತೆರೆವೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. the beating of waves (Rsv. 6, 24 va.). — ತೆರೆಸುತ್ತು. the state of being surrounded or covered with a curtain (Cpr. 6, 88 va.; 8, 8).

ತೆರೈಸು teraisu. (or ತೇರೈಸು). = ತೆರಯಿಸು, q. v. to go back, etc.

ತೆಱ teṟa. 1. (fr. ತೆಱ್³ 1). = ತೆಱಪು 1. an opening, a clearing: the state of being clear or bright. 2, a clearing: a way, a course; a manner, a form; a sort, a kind (ರೀತಿ Śmd. 20. 91 Cm.; T. ತಿಱ, ತಿಱನ್, ತಿಱವು; M. ತಿಱ, ತಿಱವು; Te. ತೆಱ್³, ತೆಱ್³ open; a plain). [ಬನಮಂ ಸಾರ್ತಕ್ಕುಮಾವ ತೆಱದಿಂ ಪೋಪಂ Kr. 1, 79; Pb. 11, 36]. ಒನ್ದೆ ತೆಱಂ (ಓರನ್ತೆ Ct. II, 73). ಪಲವು ತೆಱಂ (Śm. 119). ಭದ್ರ ಮನ್ದ ಮೃಗ ಎನ್ದು, ಇನ್ನಾನೆಗಳ್ ಮೂಱು ತೆಱನಕ್ಕುಂ (Hlā.). ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳಿಂ ಪುಟ್ಟುವುವು (ಸೀರೆಗಳ್) ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕುಂ (Hlā.). ವಶಿಷ್ಠ ಪುತ್ರಶೋಕದಿನ್ದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು Nr.). ಎಲ್ಲ ತೆಱದೊಳಂ ಕುಡುಗೆ, ಎನು! (Śmd. 183. 208). ತೆಱನಂ (Cpr. 5, 30; Mr. 531). ತೆಱದಿನ್ದೆ, ತೆಱದಿನ್ದಂ (Śmd. 20. 91. 194). ತೆಱದ (10), ತೆಱದೆ (Śm. 22). ತೆಱದಿಂ, ತೆಱದಿನ್ದ (J. 17, 2; 25, 5; 28, 4). ತೆಱದೊಳ್ (28, 36; C. Bp. 5, 51). see Śmd. 45. 156. 266; Cpr. 2, 65. 74; Bp. 37, 53; 56, 24; 57, 15; Mr. 278; ಇತ್ತೆಱ, ಇರ್ತೆಱ, ಎರಟ್-, ಮೂದೆಱ. — ತೆಱಂ. used as an adverb (Śmd. 110): in a manner, etc. — ತೆಱ ತೆಱ. rep. (J. 33, 19). [ತೆಱನ್ತಿರಿ. -೦-ತಿರಿ. to turn about in (various) ways or dexterously. ತೆಱನ್ತಿರಿದು ಮೊರೆವ ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಯ ಬಿಚ್ಚಳಿಪ ಪರಭೃತದ ಕಳಕಳದೊಳೆ Ap. 6, 94]; (Cpr. 10, 84). — ತೆಱಮ್ಪೊಳೆ. -೦-ಪೊಳೆ. to shine brightly or beautifully, to become clear or bright (ತೋರ್ಕೆವಡೆದ ಕಾನ್ತಿ Kk. 55; ತೋರ್ಪ ಕಾನ್ತಿ Śm. 63). [ಅಶೋಕೆಗಳ ಲತೆಯ ಮನೆಗಳೊಳೆ ತೆಱಮ್ಪೊಳೆವಲರ ಬಸದೆ ಸುಱುವಳಿಗಳ Pb. 5, 4; Ap. 11, 46]; see Cpr. 5; 39 va.; Abh. P. 3, 75 va.; 9, 79; 10, 81; Rsv. 6, 11 va.; 8, 5 va., 10, 31 va.

ತೆಱ teṟa. 2. = ತೆಱದು, ತೆಱ್³ದು. P. p. of ತೆಱ್³ 1 in ತೆಱ ಕೊಳ್ಳು, to open (My.).

ತೆಱ teṟa. 3. = ತೆಱಪು 2, ತೆಱ್³ 2. price, etc. ಅಪ್ಪನ್ತ ಹುಡಿಗಿ ಆಗಬೇಕು, ಇಪ್ಪಣ ಅಡ್ಡ ತೆಱ ಆಗಬೇಕು (Prv.).

ತೆಱಗೆ teṟage. = ತೆಱ್³ಗೆ. tax, etc. (B. 5, 119). — ತೆಱಗೆ ಕೊಡು. to pay taxes (B. 5, 116. 117. 118. 119). — ತೆಱಗೆ ದೊರೆ. taxes to be got or to accrue (B. 5, 119). — ತೆಱಗೆ ಬೀಱು. taxes to be laid upon or to be levied (B. 5, 117).

ತೆಱದು teṟadu. = ತೆಱ್³ದು. P. p. of ತೆಱ್³ 1. (My.).

ತೆಱಪು teṟapu. = ತೆಱವು 1, ತೆಱಹು, ತೆರ್ಪು. opening; an opening, a gap; a vacancy; an interval, an interstice; room, place (ಎಡೆ Śmd. 135; ಅನ್ತರ, ಒನ್ದೆಡೆ Nn. 77; ವಿಸ್ತರ, ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 140; My.; Te. ತೆಱಪ). [ಪೊಳೆವೊಳ್ದೊಡೆ ತೆಱಪಾದೆರ್ದೆಯಂ ನಟ್ಟುವನ್ದು ತನ್ನುನಿಪತಿಯಾ Pb. 2, 42; Ap. 11, 153]. ತೆಱಪಿಲ್ಲದುದು (ನಿಬಿಡ, ನಿವಿರೀಶ, ದೃಢ, ಗಾಢ Hlā.). ಎರಡು ಕಾಲ ನಡುವೆ ಪನ್ನೆರಡಂಗುಲದ ತೆಱಪಾಗಿದ್ದಡೆ ವೈಶಾಖ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Cpr. 7, 92 va.; 7, 131; 8, 98. 100; Rsv. 5, 21; 10, 31 va.; J. 33, 19. 2, cessation, intermission, as of sounds (Cpr. 3, 5), as of rain (My.; Te.). 3, leisure (My.; Te.). ತೆಱಪಿಲ್ಲವೆನ್ದ, ತೆಱಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು, ಚರಿಗೆ ತಪಲೇ ಮಾಱಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). 4, opportunity (My.). 5, the state of being empty, as houses, boxes or vessels (My.). — ತೆಱಪುಗುಡು. -ಕುಡು. to give cessation, *i. e.* to cease (Grj. 9, 49). — ತೆಱಪುಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ತೆಱಪುಗುಡು. (Śsv. 3, 35 va.). — ತೆಱಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. to gain place, *i. e.* to

occupy more place (Grj. 3, 36). 2, to leave room (for others, My.). [— ತೆಱಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to gain room, to have opportunity. ತೆಱಪುವಡೆದಂಗಜಂ ಕೆಯ್ಸೆಱೆಗೊಳೆ ನೋಟಕರ ಮನಮನಾಗಳ್ ... ಕುಱು ವಡಿಗಳೆ ಮೆಱೆದುವವರ ನಾಣ್ಗಳ ತೆಱಪಂ Pb. 5, 67]; (Cpr. 10, 74 va.).

ತೆಱವಿ teṛavi. = ತೆಱವೆ. opening. see ಕಣ್ದೆಱವಿ.

ತೆಱವು teṛavu. 1. = ತೆಱ 1, ತೆಱಪು, etc. opening (see ಕಣ್ದೆಱವು). 2, a way, a manner, etc. (My.). 3, the state of being empty (My.). ಅವಳ ಅವೆರಡೂ ಕೆಯ್ ತೆಱವಿಲ್ಲದ್ದಱಿಂದ ಆ ಕಕ್ಕಡವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟಳು (B. 4, 62); the state of being open or vacant. ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸಗಳು ತೆಱವಿರುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 290); leisure (My.). — ತೆಱವಾಗು. -ಆಗು. to become empty, vacant (My.; B. 4, 102). — ತೆಱವು ಮಾಡು. to empty, to vacate (My.; B. 2, 23).

ತೆಱವು teṛavu. 2. = ತೆಱ 3. the price paid for a wife (My.).

ತೆಱವೆ teṛave. (Śmd. 247, o. r. ತೆಱವು). = ತೆಱವಿ. opening (see s. ಕಣ್ದೆಱವು); becoming manifest, appearing (Rām. 3, 6, 51).

ತೆಱಸು teṛasu. = ತೆಱಿಸು 1, ತೆಱೆಯಿಸು. to cause to open.

ತೆಱಹು teṛahu. = ತೆಱಪು q. v., etc. opening, opportunity, etc. (ಅನ್ತರ Mr. 531; ಅವಕಾಶ, ಸ್ಥಾನ Nr.; ಅವಕಾಶ, ಅನ್ತರ Nr.). [ಬೆರಣಿಯನಾಯಲಲ್ಲದೆ ಅಟ್ಟುಣ್ಣ ತೆಱಹಿಲ್ಲವೆನಗೆ Bv. 270]. see Grj. 5, 38; Bp. 26, 51. 52; 37, 55; 49, 22; 51, 31. 34; Bh. 2, 13, 32. — ತೆಱಹುಗುಡು. -ಕುಡು. = ತೆಱಪುಗುಡು. (Grj. 2, 106 va.; J. 12, 20). 2, to offer or present place (Grj. 8, 37). — ತೆಱಹುಗೊಡು. -ಕೊಡು. to offer or leave room (Bh. 1, 12, 3). — ತೆಱಹುದೋಱು. -ತೋಱು. to show a way (Rām. 5, 9, 2).

***ತೆಱಹುಮಱಹು teṛahu-maṛahu.** negligence. ಒಡೆಯರು ಮನೆಗೆ ಬನ್ದುದ ಕಣ್ಡು ತೆಱಹುಮಱಹಾಗಿಪ್ಪನೆ ಭಕ್ತನು? Cv. 277.

ತೆಱಿಗೆ teṛige. = ತೆಱಗೆ, ತೆಱೆಗೆ. tribute; tax [Tu.]; (My.; ಕನ್ದಾಯ G.). ತೆಱಿಗೆಯ ಹಣ (ಒಟ್ಟಜ G.). ತೆಱಪಿಲ್ಲವೆನ್ತ ತೆಱಿಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು, ಚರಿಗೆ ತಪಲೇ ಮಾಱಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Si. 266. 364; Sp. s. ಮುತ್ತು. — ತೆಱಿಗೆ ಎತ್ತು. to levy taxes (C.; B. 4, 142). — ತೆಱಿಗೆ ಕಟ್ಟು. to assess or impose a tax (C.; B. 4, 80). — ತೆಱಿಗೆ ಕೊಡು. to pay taxes (C.; B. 5, 107). — ತೆಱಿಗೆ ಬಿಡು. to free from or quit taxes (B. 5, 54).

ತೆಱಿಸು teṛisu. 1. = ತೆಱಸು, etc. to cause to open (B. 4, 217; 5, 44. 211).

ತೆಱಿಸು teṛisu. 2. to cause to pay, as taxes, fines, etc. (My.).

ತೆಱು teṛu. = ತಿಱ್. to pay (My.). P. p. ತೆತ್ತು (My.). [ಪರ ಮಣ್ಡಳಿಕರಿತ್ತುಂ ತೆತ್ತುಂ ಬೆಸಕೆಯ್ಸೆ Pb. 6, 1 va.; ಭಾಣ್ಡವ ತುಮ್ಬಿದ ಬಳಿಕ ಸುಂಕವ ತೆತ್ತಲ್ಲದೆ ವಿರಹಿತ ಹೋಗಬಾರದು Bv. 198]. ತೆಱುವ (J. 25, 12). ತೆಱಲಾಪರೆ (if thou, etc.) ಹೊಣೆಯಾಗು! — ತೆತ್ತಷ್ಟೂ ಬಾಕಿ ಬಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೇನು ಕೊಟ್ಟಾನು? — ಬರುವದು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ತೆಱುವದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ದಣ್ಡ.

ತೆಱುವಿಕೆ teṛuvike. paying, etc. ಪೊಗದೀ ತೆಱುವಿಕೆ (ದಾನ Si. 263).

ತೆಱೆ teṛe. 1. to be unclosed; to be uncovered; to open (v. i., ಅನಾವರಣ Śmd. Dh.; My.). P. ps. ತೆಱದು, ತೆಱೆದು. [ಕುರಿತನ್ತು ಪೆಱರ ಬಗೆಯುಂ ತೆಱೆದಿರೆ ಪೆಱಗೞಿಪಲಾರ್ಪವಂ ಮಾತಱುವಂ Kr. 1, 15; Pb. 13, 56 va.; Ap. 1, 66]. ತೆಱೆದ ಕಣ್ಡವ ಮೆಟ್ಟ ಮಱು ಗುವಾ ತೆಱನನ್ತೆ ಅಱಿಯದರ ಕೂಟ (Sp.). ತೆಱದ ಕಿಟಕಿಯಿನ್ದ ಬೆಕ್ಕು ಹೊಕ್ಕಿತು (Prv.). see Cpr. 4, 62. 63; 5, 40; Bp. 46, 56. 58; J. 23, 36. 2, to make open, to open; to uncover; to unfold (ಉದ್ಘಾಟನ Śmd. Dh.; My.; T. ತಿಱ, M. ತುಱ, to open; to show the way; Te. ತೆಱಚು). ಉಭಯಭಾಷಾನ್ತನುಂ ತೆಱದು (Mr. 5). ಬಾಯುಂ ತೆಱೆದು (Rśv. 5, 120 va.). ತೆಱೆಯಬಾರದು ಕಣ್ಣ (J. 4, 10). ತೆಱದು ಬನ್ದ ಬಾಗಲಿನ್ದ ಕಳ್ಳ ಹೊಕ್ಕ. — ಕಡ್ಲೆಗೆ ಬಾಯಿ ತೆಱದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಆದೀತೇ? — ತೆಱೆಯಲಾಱದ ಕಣ್ಣು, ಹೊಱಲಾಱದ ಹೊಱೆ (Prvs.). see Bp. 15, 21; 28, 49; 43, 49; 51, 81; 60, 31; B. 4, 71; ಕಣ್ದೆಱೆ, ಪಲ್-, ಬಾಯ್-, etc. — ತೆಱೆಯೆ ನುಡಿ. to unfold, to bring out in all the details, to declare (Abh. P. 9, 93 va.).

ತೆಱೆ teṛe. 2. = ತೆಱ 3. tribute; tax (ಕರ Śmd. Dh.; T. ತಿಱೈ, M. ತಿಱೆ). see Bp. 27, 52; ಸಬಳಗದ್ಯಾಣದೆಱೆ. — ತೆಱೆದಿಱ್. -ತಿಱ್. to pay tribute or taxes. ತೆಱೆದೆತ್ತಂ (Śmd. 200).

ತೆಱೆ teṛe. 3. opening, the state of being opened. see ಕಿವಿದೆಱೆ, ಬಾಯ್ದೆಱೆ 2, ಮುಡಿದೆಱೆ (s. ಮುಡಿ 2).

ತೆಱೆಗೆ teṛege. = ತೆಱಿಗೆ. tax, etc. ಹೊಲದ ತೆಱೆಗೆ (G. 374). ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ತೆಱೆಗೆಯ ಹಣ (ಭಾಗಧೇಯ G.).

ತೆಱೆಯಿಸು teṛeyisu. = ತೆಱಸು, etc. to cause to open. see ಎವೆದೆಱೆಯಿಸು.

ತೆರ್ಪಱ್ teṛpaṛ. (terpaṛ). = ತೆಪ್ಪಱ್. (ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿ Śmd. II; Kk. 91). to become conscious. [Tu. ತೆರಿಪ್ಪು to know].

ತೆರ್ಪು teṛpu. = ತೆಱಪು, etc. ತೆರ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಇಡು (ಅಡಕು, ಬಿಡತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇಡು G.). an opening, etc.

ತೆಲಗ telagu-a3. = ತೆಲುಗ, etc. a Telugu man. (My.).

ತೆಲಗಿತಿ telagiti. = ತೆಲಿಗಿತಿ, etc. a Telugu woman. (My.).

ತೆಲಗು telagu. = ತೆಲುಗು, q. v. the Telugu language. (My.; B. 4, 130). — ತೆಲಗುಜೊಮ್ಮಯ. N. (Bp. 34, 1. 25). — ತೆಲಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 34 sum.; 37, 6; 54, 73).

ತೆಲಿಗಿತಿ teligiti. = ತೆಲಗಿತಿ, ತೆಲುಗಿತಿ, ತೆಲುಂಗಿತಿ. a Telugu woman. q. v. (My.).

ತೆಲುಗ telugu-a3. = ತೆಲಗ, ತೆಲುಂಗ. a Telugu man (ಆನ್ಧ್ರ Mr. 382; My.; Si. 145. 147. 152. 165; etc.). — ತೆಲುಗೇಶಮಸಣಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 6).

ತೆಲುಗಿತಿ telugiti. = ತೆಲಿಗಿತಿ. (My.).

ತೆಲುಗು telugu. = ತೆಲಗು, ತೆಲುಂಗು. Telugu; the Telugu language (My.; Te. ತೆನುಗು, ತೆನುಂಗು, ತೆಲುಗು, ತೆಲುಂಗು). ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ (Si. 151. 152). see Prv. s. ಅರವ. — ತೆಲುಗ ಜೊಮ್ಮ. N. (Bp. 47, 36). — ತೆಲುಗ ಲಿಪಿ. Telugu writ (Bp. 5, 53). — ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ. N. (Bp. 34, 14). — ತೆಲುಗುಜೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 3, 82; 34, 23. 29. 38; 58, 6).

ತೆಲುಂಗ teluṅgu-a3. = ತೆಲುಗ. see ತೆಲುಂಗಿತಿ. Grj. 2, 106 va.

ತೆಲುಂಗಿತಿ teluṅga-iti. = ತೆಲಿಗಿತಿ, etc. a Telugu woman (Śmd. 244, o. r. ತೆಲಿಗಿತಿ 246).

ತೆಲುಂಗು teluṅgu. = ತೆಲುಗು, etc. (T.). see ತೆಲುಂಗ.

ತೆಲೆ tele. = ತಲೆ. head. see ಮುಂದ್ದೆಲೆ, ಹೆದ್ದಲೆ.

ತೆಲ್ಲಟಿ tellaṭi. = ತೆಲ್ಲಟು, ತೆಲ್ಲಟ್ಟು, (ತೆಲ್ಲಣ್ಟಿ). a gift, a present, especially one given to the bride and bridegroom at their marriage by relations, etc., with the prospect of a recompense being made at such an occasion in their own house (ಮುಯಿ್ Śm. 62; *cf.* ತೆರಣ್ಣು). [ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಮುಪ್ಪಡೆದು ತೆಲ್ಲಟಿಯೆನ್ದು ಗಿರಿಜೆಯು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟ ನಿಶಿತಾಸ್ತ್ರಮನಂಜಲಿ ಕಾಸ್ತ್ರಮಂ Pb. 12, 211 va.].

ತೆಲ್ಲಟು tellaṭu. = ತೆಲ್ಲಟಿ. (ಉಡುಗುಱೆ G.).

ತೆಲ್ಲಟ್ಟು tellaṭṭu. = ತೆಲ್ಲಟಿ, etc. (ಮುಯಿ Ct. II, 69).

ತೆಲ್ಲಣ್ಟಿ tellaṇṭi. = ತೆಲ್ಲಟಿ, etc. (ನಿಬ್ಬಣ Śmd. II). [ಆಗಳೀಶ್ವರಂ ಕೊಟ್ಟುದರ್ಕೆ ತೆಲ್ಲಣ್ಟಿಯೆನ್ದು ಗೌರಿದೇವಿಯುಮಂಜಲಿಕಾಸ್ತ್ರಮೆಮ್ಬನೋ ಘಾಸ್ತ್ರಮುಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ಕುಡೆ Pb. 8, 26 va.].

ತೆಲ್ಲಯಿಸು tellayisu. = ತೆಲ್ಲೈಸು. to become thick, etc.; to become strong, stout or robust; to become abundant or excessive; to become unctuous, oily or viscid (ಮನ್ದೈಸು Śm. 49; *cf.* ತಿಣ್ಣ). ತೆಲ್ಲಯಿಸಿದಂ (Śmd. 65). ತೆಲ್ಲಯಿಸಿದಂ or ತೆಲ್ಲೈಸಿದಂ (189).

ತೆಲ್ಲಿಗ telliga. Tbh. of ತೈಲಿಕ an oil-man (Śmd. 357; Bp. 43, 71).

ತೆಲ್ಲಿಗಿತಿ telliga-iti. (Śmd. 244 Mdb.). a woman of the oil-man caste.

ತೆಲ್ಲೈಸು tellaisu. ತೆಲ್ಲಯ್ಸು. = ತೆಲ್ಲಯಿಸು (Śmd. 189; ಮನ್ದೈಸು Kk. 56; Bh. 3, 8, 36).

ತೆವಟು tevaṭu. = ತವಟು, etc. to sift, etc.

ತೆವಡೆ tevaḍe. 1. = ತೆಣ್ಡೆ. a small bundle as of grass.

ತೆವಡೆ tevaḍe. 2. = ತೆವರ್. a small dam or bank constructed to form a bed in a field (My.).

ತೆವರ್ tevar. = ತೆಮರ್ 1 (Śmd. 128), rising ground, etc. ತೆವರಿ, ತೆವರು 1 q. v. (ಉದ್ದಲ ನೆಲ Ct. II, 35). [ಮುಗಿಲಿನ್ದೆಱಗುವ ಮಱೆ ಕದಡಿ ಬರ್ಪ ತೊಱೆ ಬೆಟ್ಟು ತೆವರ್ ಮೊಱಡುಪಜಲಧಿಗಳೆನೆ Ap. 6, 62].

ತೆವರಿ tevari. = ತೆವರು 1. (My.; T., M. ತೇರಿ). see Prv. s. ತೆನೆ 1.

ತೆವರು tevaru. 1. = ತೆವರ್, etc. rising ground, a hillock; a balk (Bh. 3, 11, 37; My.). ಬೆಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ತೆವರು (ಕೋಟ್ಟಾರ); ಉದಕದ ನಡುವಣ ತೆವರು (ದ್ವೀಪ, ಅನ್ತರೀಪ, ಕುಱುವ Nr.). see ಕುಱು-, ಗುಱು-, ತೆಗ್ಗು-.

ತೆವರು tevaru. 2. = ತೆಮರ್ 2. to rub; to tease; to thwart (J. 13, 50; Rām. 4, 2, 24; 2, 2, 25; C. Bp. 31, 50).

ತೆವರು tevaru. 3. to rob, to steal. ಆ ಸಮಯದಲ ತಸ್ಕರಂ ಮೋಸದಿ ಕನ್ನವಿಕ್ಕಿ ಮನೆಯೊಳ್ ಪೊಕ್ಕರೆ ಸಾಸಿಗನ್ ಆ ಇರ್ದುದ ಕಣ್ಡು, ಓಸರಿಸದೆ ಒಡವೆಯೆಲ್ಲವ ತೆವರಿ ಕೊಣ್ಡಂ (Śāstrasāra in W. v. 1637; *cf.* ಕವರ್; ತೆಗೆ 1).

ತೆವಲು tevalu. = ತಿಮುರ, etc. an itching desire, an inordinate addiction (My.).

ತೆವಲುಗಾಱ tevalu-gāṟa. a man who is inordinately addicted to (My.).

ತೆವಳ್ teval. = ತೆವಳು. (J. 14, 16).

ತೆವಳು tevaḷu. to creep along (My.; T. ತೆವಟ್, ತವಳು; M. ತವಿಱು, ತವಿಟು). ಉತ್ತು ಬರುವ ಮಗ ತೆವಳಿ ಬನ್ದರೆ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯ ಪುಣ್ಯ (Prv.).

ತೆವಟ್ tevaḷ. see s. ತೆಗಟ್ 1. to rebuke?

ತೆವುಲು tevulu. = ತೆವಲು, etc. (My.).

ತೆಳ್ teḷ. = ತೆಳು. thinness, fineness, delicateness, smallness. (Tu. ತೆಲು; ತೆಲುಣ್ಪು, ತೆಳುಣ್ಪು, to contract, shrivel; to wither, grow thin). — ತೆಳ್ಗದಪು. -ಕದಪು. = ತೆಳ್ಗದಮ್ಪು. (J. 18, 29). — ತೆಳ್ಗದಮ್ಪು. -ಕದಮ್ಪು. (Śmd. 197). a delicate cheek. — ತೆಳ್ಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. = ತೆಳುಗನ್ನಡ. — ತೆಳ್ಗಲ್ಲ. (Śmd. 386; Kk. 99). a thin cheek. — ತೆಳ್ದೆರೆ. -ತೆರೆ. a small wave (Śśv. 2, 56). — ತೆಳ್ನಡು. a thin, small waist (Rśv. 7, 17; Śśv. 3, 52). — ತೆಳ್ಪೊಡೆ. = ತೆಳ್ವಸುಱ್. (Rśv. 11, 85). — ತೆಳ್ವಸಿಱ್. -ಬಸಿಱ್. = ತೆಳ್ವಸುಱ್. [ರೇಖೆ ಗೊಣ್ಡ ಕೊರಲೊಡ್ಡಿದ ಪೆರ್ಮೊಲೆ ತೆಳ್ವಸಿಱ್ ಕರಂ ನೆಱೆದ ನಿತಮ್ಬವಿಮ್ಬು ನಡೆದೊಳ್ಪೊಡೆ Pb. 1, 108]; (Cpr. 7, 137). — ತೆಳ್ವಸುಱ್. -ಬಸುಱ್. (Śmd. 212, o. r. -ಸಿಱ್). a thin or delicate belly. — ತೆಳ್ವಳಿಕು. -ಪಳಿಕು. fine crystal (Cpr. 8, 62). — ತೆಳ್ವೆಳಗ. see ತನ್ಬೆಳಗ s. ತನ್ 2. — ತೆಳ್ವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. the young moon: the crescent (Śśv. 3, 3). — ತೆಳ್ಸರಿ. a fine rain (Rśv. 8, 112).

ತೆಳಗಿ teḷagi. (or ತೆಲಿಗಿ, Z.). — ತೆಳಗಿಸೊರೆ (or -ಸಾರೆ, Z.). a weed common in ricefields, Caesulia axillaris, Roxb. (Z.).

ತೆಳು teḷu. = ತೆಳ್. — ತೆಳುಕಾಗದ. thin paper (My.).— ತೆಳುಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. fine, *i. e.* transparent or perspicuous, Kannaḍa (Subhāsitanītikanda). — ತೆಳುನೀರು. = ತೆಳುವಾದನೀರು. fine, *i. e.* transparent, water (My.). — ತೆಳುಬಟ್ಟೆ. fine cloth (My.). — ತೆಳುಬಣ್ಣ. a colour of moderate brightness (My.); a thin coating of colour (My.). — ತೆಳುವಸುಱು. = ತೆಳ್ವಸುಱ್. (G.). — ತೆಳುವಾಸೆ. -ಬಾಸೆ. ಬಡಬಾಸೆ. (J. 18, 34). — ತೆಳುವೆಲರ್. -ಎಲರ್. a gentle breeze (J. 8, 5).

ತೆಳುಪು teḷupu. = ತೆಳುಪ್ಪು, ತೆಳ್ಪು. thinness; delicateness; fineness; diluted, watery state. ತೆಳುಪಾದುದು (ಪೇಲವ, ವಿರಲ, ತನು Nr.). ತೆಳುಪಾದ ಮೊಯ್, ಬೆಳುಪಾದ ಗಮ್ಪು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತೆಳುಲು teḷulu. fineness (J. 9, 24).

ತೆಳುವು teḷuvu. = ತೆಳುಪು, etc. ಬಟ್ಟೆ ತೆಳುವಾಗಿದೆ (My.). ನೀರು ತೆಳುವಾಗಿದೆ, the water is fine, *i. e.* transparent (My.).

ತೆಳ್ಪು teḷpu. 1. = ತೆಳುಪು, etc. [ಬಸಿಱ ತೆಳ್ಪಳಿದತ್ತೆ ಮೊಗಂ ಬೆಳ್ಪೇಱುದುದೇ ಕುಚ ಚೂಚುಕಂ ಮಸುಳ್ದುವೇ Ap. 7, 31]; (J. 11, 9, o. r. ತೆಳ್ಪು).

***ತೆಳ್ಪು teḷpu. 2.** clearness. ಮುನ್ನಿನ ತೆಳ್ಪುಗೆಟ್ಟು ಕೆಸಱಾಯ್ತಾಕಾಶ ಗಂಗಾಜಲಂ Pb. 10, 29.

ತೆಳ್ಳಗೆ teḷḷage. 1. = ತೆಳ್ಳನೆ. thin; delicate, etc.; thinly, etc.; thinness; diluted state (ವಿದ್ರುತ, ಅಳ್ಳಕ G.; My.). ತೆಳ್ಳಗಿರುವದು (ಪೇಲವ, etc. Si. 371; ತಲಿನ, ವಿರಲ 438). ಒಣ್ಣೆಯ ಶರೀರವು ತೆಳ್ಳಗೆ ಇರುತ್ತದೆ (B. 3, 64). ಹವೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ ತೆಳ್ಳಗಾಗಿರುತ್ತದೆ (4, 60). ಕರ್ಪುರದ ಗಿಡದ ಹೂವಿನ ದೇಣ್ಟು ತೆಳ್ಳಗಾಗಿ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತವೆ (4, 70). ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡೆ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ಧಾತುಗಳು ತೆಳ್ಳಗಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ (4, 97). ಉಸುಬು ಕಾದು, ಕರಗಿ, ನೀರಿನನ್ತೆ ತೆಳ್ಳಗಾಗಿ (4, 224). ನೀರು ತೆಳ್ಳಗೆ ಅದೆ, the water is fine, *i. e.* transparent (My.).

ತೆಳ್ಳಗೆ teḷḷage. 2. distinct, clear, etc. ತಿಳಿಪಲಱಯದೆನಿ ಪೆಡೆಗಳುಮಂ ತೆಳ್ಳಗಿರೆ ತಿಳಿಪುಗುಂ Pb. 2, 35.

ತೆಳ್ಳನೆ teḷḷane. = ತೆಳ್ಳಗೆ. (Śmd. 109). thin, etc. ತೆಳ್ಳನಹ ಅಮ್ಬುಕಳ (Bp. 30, 6). ತೆಳ್ಳನೆಯ ಬಟ್ಟೆ (My.).

ತೆಳ್ಳನ್ನ teḷ-anna1. thin. ತೆಳ್ಳನ್ನ ತಗಡು (B. 4, 124). ತೆಳ್ಳನ್ನ ಮೊಸರು (ದ್ರಪ್ಸ, ದ್ರಪ್ಸ್ಯ G.). ತೆಳ್ಳನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ (ತೆಳ್ಸುಱು G.).

ತೆಳ್ಳಾನ teḷ-āna2. = ತೆಳ್ಳನ್ನ. ತೆಳ್ಳಾನವಳು (ತನ್ವಿ Cb.).

ತೆಳ್ಳಾನೆ teḷ-āne4. = ತೆಳ್ಳಾನ. thin, etc. ತೆಳ್ಳಾನೆಯ ಬಟ್ಟೆ (My.). ತೆಳ್ಳಾನೆಯ ಗಂಜಿ (My.).

ತೆಳ್ಳಿತು teḷ-itu. = ತೆಳ್ಳಿತ್ತು (Śmd. 96). that is thin, etc. (Mr. 277). plural ತೆಳ್ಳಿದುವು (Śmd. 120). [—ಕದಮ್ಬುಗುರ್ವಸಿಱನೆ ನೋಡೆ ಮೊಕ್ಕಳಮುದಾರ್ ನಡೆ ನೋಟಿಪ್ಪುಡಮುನ್ತು ಮಿನ್ತು ... ಮೂಱಿಡೆ ತೆಳ್ಳಿದುವಮ್ಬುಜಾಕ್ಷಿಯಾ Pb. 4, 72].

ತೆಳ್ಳಿತ್ತು teḷ-ittu1. = ತೆಳ್ಳಿತು, q. v.

ತೆಳ್ಳಿದ teḷḷida. a thin or delicate man. (Śmd. 184).

ತೆಳ್ಳು teḷḷu. = ತಳ್ಳು 1. to push, etc. (My.).

ತೇ tē. 1. = ತೆಗೆ 4. to go away, to walk off, to retreat (ಅಪಸರಣ Śmd. Dh.).

ತೇ tē. 2. = ತೆಗೆ 5, ತೇಯ್, ತೇಯು. to grind, triturate or macerate in water on a slab (My.; Te. ಚಾದು; *cf.* ತೀಡು 2). P. p. ತೇದು [ಎಲ್ವಂ ತೇದುಂ ಕುಡಿಯಲ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಗೆವನ Pb. 12, 159]. ತೇವ ಸಾಣೆಯ ಕಲ್ಲು (ಚನ್ದನೋಪಲ Mr. 206). ತೇಯಿ (Abh. P. 7, 79). ಊಟಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಬಿತ್ತು, ಗನ್ಧ ತೇದು ಹಣ ಹೋಯ್ತು (Prv.). ಓದಿ, ಬೂದಿಯ ಪೂಸಿ, ತೇದು ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು ಹೋದಾತ ಯೋಗಿಯೆನ ಬೇಡ! (Sp.). 2, to waste by use, to wear away, as a metal vessel; to be chafed or galled, as the foot (My.; T. ತೇಯ್, ತೇಮ್ಬು; M. ತೇಯು, ತೇಮ್ಬು, to be rubbed off; to be worn out, waste, grow thin, etc.; T. ತೇಯ್, to rub off, cleanse by rubbing; to rub between the hand and fingers, as millet, rice, etc.; to destroy).

ತೇಕು tēku. 1. = ತೆಂಕು 1. to float etc. (ಬೆಣ್ಡೀಟ್, ತೇಲ್ Śs.). — ತೇಕಾಡು. -ಆಡು. = ತೆಂಕಾಡು. (Bh. 7, 6, 10).

ತೇಕು tēku. 2. = ತೇಗು 2. (G.).

ತೇಕು tēku. 3. = ತೇಗು 3. ತೇಕು ಹತ್ತಿದವ (G. 143).

ತೇಗ tēga. = ತೇಗು 1, ತ್ಯಾಗ. (Rāghc. 17, 54). ತೇಗದ ಮರ (My.).

ತೇಗ **tēga.** a kind of sword or sabre (Sd.; Mhr., H. ತೇಗಾ).

ತೇಗು tēgu. 1. = ತೇಗ, ತೆಂಗು 1. the teak tree, Tectona grandis Lin. (ಉರಿಮೋಷ Mr. 120; ವೃಕ್ಷಭೇದ Śmd. Dh.; ವೃಕ್ಷ Śm. 82; ಪಾಡಗ Kk. 71; ಕಮ್ಪಾಡಗ Śm. 25; My.; [Tu. ತೆಕ್ಕ್]; T., M. ತೇಕ್ಕು; Te. ಟೇಕು, ತೇಕು; *cf.* ಚೇಗು?). ತೇಗಿನ ಮರ (G. 250; C.). ತೇಗಿಗಿನ್ತ ಗಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲ, ಜೋಗಿಗಿನ್ತ ಕುಮ್ಬು ಇಲ್ಲ (who makes incessant bows as a beggar, Prv.). see ಕಿಱುದೇಗು.

ತೇಗು tēgu. 2. = ತೇಕು 2, ತೇಂಕು. to breathe upwards: to belch (ಉದಾನವಾಯು Śmd. Dh.; ವಾಯುವಿಕಾರ Śm. 82; My.; Tu., M. ತೇಕ್ಕು, Te. ತೇಂಚು, ತೇಣ್ಪು, ತೇನ್ಪು, ತೇಪು, ದೇಪು; M. ತೇಙ್ಙು, Te. ದೇವು, to feel nausea, to sob). [ಕುಕಿಲ್ವ ಬಿಕ್ಕುಳಿಪ ತೇಗುವ ತನ್ನ ತೊಡಂಕದ್ಯೆದೆ ನೂರ್ಮಡಿ ಮನದೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆಯೆ Pb. 4, 90]. ತೇಗಿ ತೇಗಿ ಬೀಗಿ ಬಿದ್ದ (Prv.). see Abh. P. 11, 148; Grj. 8, 47; Bp. 25, 30; 38, 16; 59, 19; V. 5, 67; J. 6, 52.

ತೇಗು tēgu. 3. = ತೇಕು 3. a belch (Bh. 1, 10, 34; My.; Tu., Te. ತೇಣ್ಪು, ತೇನು; Mhr. ಢೇಂಕರ, ಢೇಕರ). ತೇಗು ಬನ್ದು ಪಾಗು ಹಱೀತು (Prv.).

ತೇಗುವಿಕೆ tēguvike. belching. (ವಿಕ್ವಾವ Si. 400, sic!).

ತೇಂಕಿ tēṅki. = ತೆಕ್ಕೆ 2, etc. a mass, a multitude, etc. (ಸೇಣಿ, ತಣ್ಡ, ಪಿಣ್ಡ, ಗುಣ್ಪು, ತೆಮ್ಮಲ್, etc., ಸಮೂಹ Śs.; *cf.* ತೆಕ್ಕನೆ, ತೇನ).

ತೇಂಕು tēṅku. 1. = ತೇಗು 2. to belch. (G.).

***ತೇಂಕು tēṅku. 2.** to float. (*cf.* ತೆಂಕು 1). ಶೋಣಿತ ಧಾರಾಳಿಗಳುರ್ಚಿ ಪೆರ್ಚಿ ಸಿಡಿಯಲ್ ತೇಂಕಲ್ Pb. 11, 7; Ap. 1, 61.

ತೇಂಗು tēṅgu. 1. = ತೇಗು 1. the teak tree. see ಕಿಱುದೇಂಗು.

ತೇಂಗು tēṅgu. 2. likeness, resemblance, etc. (ಪಾಂಗು, ಸದೃಶಭಾವ Śs.; ಸದೃಶಾರ್ಥತೆ Kk. 21; *cf.* ಕಿಡು 1 ?).

ತೇಜ **tēja.** = ತೇಜಸ್ q. v., ತೇಜಸ್ಸು (Śmd. 107; Nn. 62. 130). sharpness. 2, splendour. 3, the sun (ಅರ್ಕ, ಸೂರ್ಯ Nn. 51). 4, a ray (ಕಿರಣ 51). 5, power, strength, prowess, etc. (ಪೌರುಷ, ಪ್ರತಾಪ, ಪರಾಕ್ರಮ, ವೀರ Mr. 438). 6, wind (ಅನಿಲ, ವಾಯು 51). 7, the body (ತನು, ದೇಹ 51). 8, a house (ಭವನ, ಮನೆ 51). 9, a certain metrical foot (Ch.). ತೇಜ ಇದ್ದವನೇ ಪೂಜ್ಯ. — ತೇಜವಿದ್ದದ್ದು ಮಾಜ ಕೂಡೀತೇ? (Prvs.). — ತೇಜಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. splendour to be spoiled or to disappear (Abh. P. 9, 61).

•ತೇಜಃಪುಂಜ **tējas-puñja.** a mass of lustre: the sun; a learned or virtuous man. (B. 2, 24; Mhr.).

ತೇಜಕ **tējaka.** sharpening; making brilliant. see ಉತ್-.

ತೇಜನ **tējana.** sharpening; rendering bright; whetting; *a bamboo.* see ಉತ್-.

ತೇಜನಕ **tējanaka.** *a kind of reed, Saccharum sara* Roxb. (ಕಾಗೆ ಗಬ್ಬಿನ ಹುಲ್ಲು G.).

ತೇಜನಿ **tējani.** *the plant Sanseviera roxburghiana* Schult.

ತೇಜನಿಧಿ **tēja-nidhi.** a treasury of glory; abounding in glory. (Abh. P. 10, 140).

ತೇಜಃಪಿಣ್ಡ **tējas-piṇḍa.** a mass of splendour; full of splendour (Abh. P. 16, 27).

ತೇಜಸ್ **tējas.** = ತೇಜ, etc. sharpness. 2, *radiance, splendour, brilliance, light.* 3, *ardour, power, might, strength, male energy.* 4, *influence, consequence, majesty, dignity, glory, fame.* 5, a person of consequence, a renowned person. 6, *semen virile.*

ತೇಜಸ್ವಿ **tējasvi.** brilliant; powerful; famous. 2, N. of a plant (ತುಱುವೆ Mr. 129).

ತೇಜಸ್ಸು **tējassu.** Tbh. of ತೇಜಸ್. (ತೇಜ Śmd. 107; Nn. 106. 108; ಕಿರಣ 52. 60).

ತೇಜಿ **tēji.** a horse [Cv. 445]; (J. 3, 40; 22, 7; 29, 48; Dp. 148, 2); an Arab horse (Mhr., H.).

ತೇಜಿತ **tējita.** *sharpened, whetted, burnished* (ಮಸೆವ ತೆಱಂ Mr. 299).

ತೇಜೋಮಯ **tējas-maya.** consisting of or full of light, energy, etc. (My.).

ತೇಜೋಮೂರ್ತಿ **tējas-mūrti.** = ತೇಜೋರೂಪ. (My.).

ತೇಜೋರೂಪ **tējas-rūpa.** consisting wholly of splendour; whose form or nature is light. (My.).

ತೇಜೋವತಿ **tējas-vati.** sharp; bright. 2, N. of a town (My.).

ತೇಜೋವನ್ತ **tējas-vanta.** a man with a bright face (My.).

ತೇಟ tēṭa. = ತೇಟೆ. see Prv. s. ಅರವ.

ತೇಟು **tēṭu.** genuine, pure (My.; Mhr., H. ಥೇಟ್).

ತೇಟೆ tēṭe. clearness, purity, as that of water, etc. (My. in Prvs.; Te. ತೇಟ; T. ತೇಱು, ತೇಜ್ಜು; M. ತೆಜ್ಜು; Te. ತೇಱು, T. ತೇಱು, to be clarified, to become clear, as water; T., M. ತೆಜ್ಜು, Te. ತೇಜ್ಜು, to clarify the water, let it settle; to strengthen, confirm, etc.). ತೇಟೇ ಗಂಜಿ ಕುಡಿಯೋನಿಗೆ ಏಟೇಟು ಪಾರುಪತ್ಯ? — ತೇಟೇ ನೀರು ಓಟೇ ಅಡೀಲಿ ಇದ್ದರೆ ಕಾಟ ಬನ್ದೀತೇ ? (Prvs.).

ತೇನ tēna. (*cf.* ತಿಣ್ಣ, ತೇಂಕಿ ?). — ತೇನ ತೇನ. rep. up and up, higher and higher; one upon or after the other; by degrees; again and again (ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ Śmd. II; Ct. I, 97; Kk. 90; Śm. 65; ಎಕ್ಕೆಕ್ಕೆ, ಮೇಲ್ಮೇಲ್ Ct. II, 72; ಪುನಃ ಪುನಃ, ಆಗಾಗ್ಗೆ G.; V. 5, 84; 11, 8).

ತೇನ **tēna.** in that direction, there; in that manner, thus, so; on that account.

ತೇನಜಾತ **tēna-jāta.** a son born in adultery (ಕುಣ್ಡ, ಗೋಲಕ Mr. 245).

ತೇನು tēnu. = ಜೇನ್. honey. — ತೇನುಕೊಟಿಲ್. a kind of sweet fritters (My.; T. ತೇನ್ ಕುಟಲ್, -ಕುಱಾಯ್; Te. ತೇನೆ ತೊಲಲು, a sort of cake or vermicelli).

ತೇಪೆ tēpe. = ತ್ಯಾಪೆ. a patch (My.; Tu., T., M. ತೈ, to sew, stitch, fasten; M. ತೈಪ್ಪು, needle-work). *cf.* ಸೆಡು.

ತೇಮ **tēma.** = ತೇವ, ತೇವು, ತ್ಯಾವ, ತ್ಯಾವು, ತ್ಯಾವೆ 1. becoming wet; *wetness, damp, moisture.*

ತೇಮನ **tēmana.** = ತೇವನ. moistening; moisture. 2, *a sauce, condiment* (ಪಳದೆ G).

ತೇಮಾನ tēmāna. (fr. ತೇ 2). waste from rubbing, especially metals (Te. ತೇಗಡೆ); loss in assaying metals (My.; Tu.; M.; T. ತೇಯ್ಮಾನ; see ತೇ 2). 2, the state of being wasted, above work, afraid of work or lazy (Te.: hesitation, delay, sluggishness; T. ತೇಯ್ಮಾನಕ್ಕಾರ, a mean, penurious man, fond of living at other people's cost). ತೇಮಾನ ದಿನ್ದ ಹೋಮಾ ಮಾಡಿ, ಗುಮಾನಪಟ್ಟ (Prv.).

ತೇಯ್ tēy. = ತೇ 2, etc. to grind on a stone, etc. P. p. ತೇಯ್ದು (My.). ತನ್ನಯ ಬಲದ ಮೊಣಕೆಯ್ ಸಾಣೆಗಲ್ಲೊಳು ನಿಲಿಸಿ, ತವೆ ತೇಯ್ದು (Bp. 27, 6). ಶ್ರೀಗನ್ಧಮಂ ತೇಯ್ದು (43, 30). — ತೇಯ್ ತೇಯ್. rep. (Bp. 27, 3).

ತೇಯಿಸು tēyisu. (Śmd. 64). to cause to grind, etc. (My.).

ತೇಯು tēyu. = ತೇಯ್, etc. P. p. ತೇಯಿದು (*only* in Si.). ಮೆಯ್ಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆಗಿ ತೇಯಿದ ಗನ್ಧ (ವರ್ಣಕ, ವಿಲೇಪನ Si. 229). ತೇಯುವದು (My.). see Prv. s. ವೀಣೆ.

ತೇರ್ tēr. = ತೇರು 1, ತೇೞ 1-. (Śmd. 58). a chariot; an idol car. (Tu., T., M.). [ಸಾರಥಿ ಕಣ್ಣಱಿದೊಯ್ಯನೆ ತೇರಂ ಕೊಸೆಗೊಣ್ಡು ಚಕ್ರಿಯಂ ಬಿನ್ನವಿಕುಂ Ap. 11, 57]. ತೇರ್ಗಳ್ (Śmd. 51). ತೇರ್ ಪರಿದುದು (219). ತೇರೊಳ್ (122. 136). see Abh. P. 13, 67. 70; Rsv. 13, 77 va.; 13, 83; J. 4, 14; 7, 39; 22, 4; J. 6, 30. (in chess). ನೀರ ತೇರ್, ನೀರ್ದೇರ್, ಹೊನ್ದೇರ್. — ತೇರ. a man who has a chariot or as his chariot. see ಅಂಚೆದೇರ, ಇಲಿ-, ಗಿಳಿ-, ತಗರ್-, ತೇಜ್-, ನವಿಲ್-, ನೆಗೞ್-, ಪರ್ದು-, ಮಾನಿಸ-, ಮಿಗ-, ಮುಗಿಲ್-, ಮೂಷಿಕ-.

ತೇರಣ tēraṇa. N. of a plant, used to dye the nails and toes (My.; ನ್ರಣಿ Mr. 117).

ತೇರಯಿಸು tērayisu. 1. = ತೆರಯಿಸು, ತೇರಯ್ಸು. (J. 8, 28).

***ತೇರಯಿಸು tērayisu. 2.** to long for, with mouth open, to salivate. ಅಸ್ವಗ್ಗಲ ಪಾನಮಂ ಬಯಸಿ ಬಾಯ್ ತೇರ್ಪೆಸೆ ಸೈತಿರ್ಪನೇ Pb. 7, 58.

ತೇರಯ್ಸು tēraysu. = ತೇರಯಿಸು. to go back, to retreat; to fail in one's endeavours (J. 15, 4). 2, to cause to go backwards (Rsv. 6, 11 va.). *cf.* ತೇಲ್.

ತೇರಸ **tērasa.** Tbh. of ತ್ರಯೋದಶ. thirteen (Mhr.). 2, ತೇರಸಗಣ, ತೇರಸರ್, thirteen renowned Liṅgāyta devotees (Bp. 14, 12; 48, 18; 51, 70. 74; 54, 76).

ತೇರಸಿ **tērasi.** Tbh. of ತ್ರಯೋದಶಿ (Ct. II, 61). the thirteenth day of lunar fortnight.

ತೇರಿಸು tērisu. to cause to reach, as the end (My.).

ತೇರು tēru. 1. = ತೇರ್, etc. a chariot. (ಶತಾಂಗ, ಸ್ಯನ್ದನ, ರಥ Si. 275; C.). ಆನೆ ಕುದುರೆ ತೇರು ಕಾಲಾಳೆಮ್ಬ ಈ ನಾಲ್ಕು ಸೇನಾಂಗಗಳೆನಿಸುಗು (Nr.). ತೇರಿನ (Bh. 6, 2, 3. 5); ತೇರಿನಲ್ಲಿ (Si. 293); ತೇರನ್ನು (277). ತೇರ ಕಣ್ಡರೆ ತೊಲಗು ಮಾರಯ್ದನ್ ಆ ಕ್ಷಣದಿ (Dp. 172). see Si. 276. 278. — ತೇರಾಗು. -ಆಗು. the procession of an idol car to take place. ತೇರಾದ ಮೇಲೆ ಜಾತ್ರೆ ನೆರೆಯಿತು. — ತೇರು ಆಯಿತು, (ವ್ಯಾಪಾರದ) ಹೇಱು ಮಾತ್ರ ವ್ಯರ್ಥ ತನ್ದೆ. — ತೇರು ನುಂಗುವ ವನಿಗೆ ಪರಿಸೆ ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಣಿಗೆ (Prvs.). — ತೇರಾಟ. -ಆಟ. an idol car-festival (Tu.). ತೇರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ತೇರುಬೀದಿ. the street in which an idol car is kept, or one through which it is drawn in procession (My.).

ತೇರು tēru. 2. to reach, as the end [Tu. ದೇರ್ to drive as cattle]; (Te.; *cf.* ಸೇರು; see ಕಡ-, ಕಡೆ-). 2, the object to be reached: to be successful, as in an examination (Te. ತೇಲು).

ತೇರು tēru. 3. = ತೇೞ 2-. — ತೇರುಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ತೇೞ್ಗಡೆ. success (in an examination, My.). T. ತೇರ್ದಲ್. ಅವನಿಗೆ ತೇರುಗಡೆಯಾಯಿತು or ಅವನು ತೇರುಗಡೆಯಾದನು (My.).

ತೇಱ್ tēṟ. ? (Śmd. 59. o. r. ಕೇಱ್).

ತೇೞ tēr. 1. = ತೇರ್, etc. — ತೇೞ್ದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a chariot-horse (J. 3, 41; 5, 9). — ತೇರ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to take a chariot: to pull it along (J. 12, 35).

ತೇೞ- tēr. 2. = ತೇರು 3. — ತೇೞ್ಗಡೆ. = ತೇರುಗಡೆ. (My.).

ತೇಲ್ tēl. = ತೇಲು 1. to be afloat, to float (ಬೆಣ್ಡೇೞ್ Ct. I, 28, Kk. 67; ತೇಕು, ಬೆಣ್ಡೇೞ್ Śs.; My. as ತೇಲು; Tu.; Te., T. ತೇಲು). 2, to slip, slide or glide off: to go backwards or away (ಜಾಱು Ct. I, 93; J. 5, 60; 12, 36; 17, 26); to become loose (J. 3, 7; 18, 21); to sink into a fainting fit, to faint (J. 7, 49). P. p. ತೇಲ್ದು (Kk. 67). — ತೇಲ ಕಟ್ಟು. to suspend (J. 17, 28).

ತೇಲಿ **tēli.** an oilman (My.; Mhr.; see Prv. s. ವಾಣಿ 1).

ತೇಲಿಸು tēlisu. to make float (My.; Te. ತೇಲಿಂಚು). 2, to open the eyes wide and stare upwards, as at the point of death, etc. ಕಣ್ಣು ತೇಲಿಸು (My.). 3, to cause to fail, as a promise. ಮಾತು ತೇಲಿಸು (My.).

ತೇಲು tēlu. 1. = ತೇಲ್. to float (C.). ಅವನು (ಹೊಟೆಯಲ್ಲಿ) ಮುಳುಗುತ್ತಾ ತೇಲುತ್ತಾ (B. 4, 38). ಅವು ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲದ ಹಾಗೆ (4, 54). ಕಪ್ಪುರ ನೀರಿಗಿನ್ತ ಹಗುರವಾಗಿರುವದಱಿನ್ದ ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತದೆ (4, 71). ಮೊಸಳೆಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತೇಲಿಬನ್ದ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಸಹ ತಿನ್ನುವದುಣ್ಟು (4, 132). see Sp. s. ಚಿಗತು; B. 4, 61; Prv. s. ಮುದ್ದೇ ಕಬ್ಬಿಣ. 2, not to take root, not to grow, as young plants (My.). — ತೇಲ ಬಿಡು. to let float (B. 4, 39). — ತೇಲಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to make float (My.). — ತೇಲಾಡು. -ಆಡು. to float about (ಅವಗಾಹಿಸು G.; My.).

ತೇಲು tēlu. 2. being afloat, etc. — ತೇಲುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. eyes that are wide open and stare upwards, as at the time of death, etc. (My.).

ತೇವ tēva. Tbh. of ತೇಮ. moisture, etc. (My.). ತೇವದಲ್ಲಿ ನೆನದದು (ಆರ್ದ್ರ, ತಿಮಿತ, etc. Si. 383).

ತೇವನ tēvana. Tbh. of ತೇಮನ. a sauce, etc. ತೇವನವೆಮ್ಬ ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಪಳಿದ್ಯ, etc. (ತೇಮನ, etc. Si. 313).

ತೇವು tēvu. Tbh. of ತೇಮ. (B. 4, 25; 5, 140. 203; My.). — ತೇವು ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become damp or moist (B. 4, 83; My.).

ತೇವುಳಿ tēvuḷi. = ತೆಗಳಿ, ತೆಗಳಿಗೆ, ತೇವುಳು. a disease producing baldness, falling of the hair (ಕೇಶಘ್ನ Mr. 386, o. r. ತೇವುಳು).

ತೇವುಳು tēvuḷu. = ತೇವುಳಿ, q. v.

ತೇಳಿದ tēḷida. a faithful friend (Abh. P. 14, 84).

ತೇಳ್ tēḷ. = ಚೇಳ್, ಚೇಳು q. v. a scorpion. (ವೃಶ್ಚಿಕ Śmd. I; Ct. I, 79). ತೇಳ ಬಾಲ (ಕತ್ತರಿ Ct. I, 76). — ತೇಳೇರ. -ತೇರ. whose vehicle is a scorpion: Bhairava (ಬಿಗುರ್ವರಿಜ, ಭೈರವ Śm. 5; ಭೈರವ Kk. 6).

ತೈ tey. an imitative sound used in beating time and in dancing (My.; *cf.* ತಕ). — ತೈ ತಾ. reit. (My.). — ತೈ ತೈ. rep. (My.). — ತೈ ತೋಂ. reit. (My.).

ತೈಜಸ taijasa. (fr. ತೇಜಸ್). bright, luminous; etc. (Śsv. 5, 35); *any metal.*

ತೈಜಸಾವರ್ತನಿ taijasa-āvartani. *a crucible.*

ತೈತಿಲ taitila. N. of the fourth Karaṇa or astronomical period (My.).

ತೈತ್ತಿರ taittira. (fr. ತಿತ್ತಿರಿ). *a flock of francoline partridges.*

ತೈನಾತಿ taināti. stipendiary; placed at the command of, made over to; assigned (My.; Mhr., H.).

ತೈಯ taiya. = ದೈಯ. (Tbh. of ದೈವ). a demon. ಅಯ್ಯನಿಗಿನ್ತ ತೈಯ ವಾಸಿ (Prv.).

ತೈಲ taila. (fr. ತಿಲ). *oil expressed from sesamum,* etc.; *oil in general.* ತೈಲದ ಗುಣ ನವಿಲು ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv.).

ತೈಲಕ tailaka. the refuse of oil (ಹಿಣ್ಡಿ Mr. 378).

ತೈಲಪ taila-pa. N. (Śmd. 142).

ತೈಲಪರ್ಣಿ taila-parṇi. sandal (ರಕ್ತಚನ್ದನ G.); turpentine; incense.

ತೈಲಪರ್ಣಿಕ taila-parṇika. *a kind of sandal wood.*

ತೈಲಪಾಕ taila-pāka. any article of food boiled or fried in oil (My.).

ತೈಲಪಾಯಿಕೆ taila-pāyike. a kind of beetle; *a cockroach;* = ತೊಗಲ ಬಾವುಲಿ (G.).

ತೈಲಾರಿ taila-ari. a climbing prickly shrub whose pods are used like soap, Acacia concinna D. C. (ಸೀಗೆ Mr. 150).

ತೈಲಿ taili. a bag (My.; Mhr. ಥೈಲೀ). see Prv. s. ಪೋಲಿಯವ.

ತೈಲಿಕ tailika. = ತೆಲ್ಲಿಗ. *an oilman, an oil manufacturer.*

ತೈಲೀನ tailīna. *a field of sesamum.*

ತೈಷ taiṣa. (fr. ತಿಷ್ಯ). N. of a month (December-January), *the month in which the full moon stands in the asterism tiṣya.*

ತೊಕ್ಕು tokku. leaves or fruits bruised or pounded with a small portion of water and mixed with salt, chillies, etc. (My.; Te.; T. ತೊಕ್ಕು, to tread, crush, etc. = K. ತುಳಿ).

ತೊಕ್ಕು tokku. Tbh. of ತ್ವಕ್. skin, etc. (My.; Te., T., M.).

ತೊಗಟು togaṭu. = ತಿಗಟು, etc., ತೊಗಟೆ, ತೋಟೆ. bark, rind; peel; a pod, legume (ತ್ವಕ್ Nr.; My.; [Tu. ಚೋಲಿ]; M. ತುಗಲ್, ತೊಣ್ಡು, ತೋಡು, ತೊಲಿ, ತೋಲ್; see ತುಡು 1). ಧಾನ್ಯದ ತೊಗಟು (ಶಮಿ, ಶಿಮ್ಬಿ Nr.).

ತೊಗಟೆ togaṭe. = ತೊಗಟು, etc. (C.; B. 3, 7. 20). ಮರದ ತೊಗಟೆ (G. 264). ಕಾಱಿನ ಮೇಲಿನ ತೊಗಟೆ (ಕಂಚುಕ G.).

ತೊಗರಿ togari. 1. Tbh. of ತುವರಿ No. 1. a kind of lentil (ಆಢಕಿ, ತುವರಿ Hlā., Nr.; Mr. 374; ತುವರಿ Ct. II, 74; B. 4, 32; Si. 181; C.). ತೊಗರೀ ಕಾಱು (ಸುರಾಷ್ಟ್ರಜ G.). ತೊಪ್ಪುತ್ತಱ ಮೇಲೆ ತೊಗರೀ ಬೇಳೆ (Prv.). 2, Tbh. of ತುವರಿ No. 2. (ತುವರಿಕೆ, ಕಾಕ್ಷಿ, ಆಢಕಿ, etc. Si. 154). see ಅಚ್ಚದೊಗರಿ, ಕಾಡುತೊಗರಿ.

ತೊಗರಿ togari. 2. Tbh. of ತುವರ No. 1. astringent. (ಕಷಾಯ, ತುವರ Nr.).

ತೊಗರು togaru. red colour, scarlet (My.; Te.; T. ತುವರ್, ತುಪ್ಪು; see ಚನ್ 1). — ತೊಗರಂಚು -ಅಂಚು. the small purple border of a white cloth (My.).

ತೊಗಱು togaṟu. = ತೊಗರಿ 2. (My.).

ತೊಗಲ್ togal. ತೊಗಲು. = ತೊವಲ್ 1, ತೋಲ್ 1. the skin; a hide; leather (ತ್ವಚ Mr. 394; ಕವಚ, ಚರ್ಮ Nn. 88; ತ್ವಕ್, ಅಸೃಗ್ಧರೆ, ಚರ್ಮ Si. 204; My.); the skin or peel of an orange, etc. (My.). ತೊಗಲ ಬುದ್ದಣಿಗೆ (ಕುತೂ Nr.). ಕೆಟ್ಟ ತೊಗಲು (ಕಷ್ಟಚರ್ಮ Nn. 143, o. r. ತೊವಲು). ಬಿಟ್ಟು ಆಡುವ ಗೆಜೆಯು ಹೞಕುತೊಗಲಿನ ಮಿಣಿಯು (Dp. 54). ತೊಗಲು ತೊಳೆ ಆದೀತೇ? — ತೊಗಲು ಸಡಲಿ ಮುಪ್ಪು, ಹಗಲು ಸಡಲಿ ಇರುಳು (Prvs.). see Bp. 46, 58; Si. 275. 279. 344. 345. 402; ಗಂಗೆದೊಗಲು. — ತೊಗಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ತೊಗಲ ಬಾವುಲಿ. (My.). — ತೊಗಲ ಬಾವುಲಿ. the large bat called flying fox (C.; B. 2, 23). — ತೊಗಲುಪಟ್ಟಿ. a leathern girth (ಚೂಷೆ, ಕಕ್ಷ್ಯೆ, ವರತ್ರ Si. 271).

ತೊಗೆ toge. = ತೊಯೆ, ತೊವೆ, ತೊವ್ವೆ, ತೋವೆ. a dish prepared of boiled split pulse (My.). ಜೋಳದಾ ಬೋನಕ್ಕೆ ಬೇಳೆಯಾ ತೊಗೆಯಾಗಿ, ಕಾಟಿಮ್ಮೆ ಕಱಿದ ಹೈನಾಗಿ, ಬೆಳವಲದ ಹನಣಂ ನೋಡು! (Sp.). — ತೊಗೆಯ ಚನ್ನಪ್ಪ. N. (Bp. 56, 41).

ತೊಂಕು toṅku. = ತೊಂಗು. to stoop (Grj. 1, 87).

ತೊಂಗಲ್ tongal. = ತೊಣ್ಣಲ್. a cluster; a bundle; a bunch; a tassel; a tuft; a mass (ತೊಂಗೆ, ತೊಪ್ಪೆ, ಗೊಂಚಲ್,

ಜೊಮ್ಪು, ತೊಡಮ್ಬೆ, ಗುಚ್ಛ Śm. 24; Kk. 20; Abh. P. 9, 149; T.; M. ತೊಙ್ಙಲ್; T. ತೊಗು, to be united; ತೊಗ್ಗೈ, ತೊಙುದಿ, a crowd; T., M. ತೊಂಗು, to hang; T. ತುಙ್ಙು, to be thick together; see ತೋಕೆ). [ವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡೆಯೊಳುಳಿವ ಸೂಸಕದ ನೂಲ ತೊಂಗಲ್ವೆರಸಿಟ್ಟ ಮುನ್ದಣ ಸೋಗೆ Pb. 2, 41 va.; Ap. 3, 48]. see ಅಮಳ್ದೊಂಗಲ್, ಅಲರ್ದೊಂಗಲ್, ಕುರುಳ್ದೊಂಗಲ್, ತಳಿರ್ದೊಂಗಲ್, ದನಿದೊಂಗಲ್, ದಾರದೊಂಗಲ್, ಪಟ್ಟೆಯದೊಂಗಲ್, ಪೂದೊಂಗಲ್. — ತೊಂಗಲ್ಗಣ್ಟೆ. a cluster of bells (Rśv. 6, 11 va.). — ತೊಂಗಲ್ಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. (Śmd. 212). a tuft of locks. [ನೊಸಲಂ ತೊಂಗಲ್ಗುರುಳ್ ಮೇಲುದನೊಗೆವ ಕುಚಂ ಚೆನ್ನನಾ ನೀಳಕೇಶಪ್ರಸರಂ Ap. 11, 16]. — ತೊಂಗಲ್ಪರಜೆ. -ಪರಜೆ. a bundle of sword-blades or of swords. (ಸಿನ್ಧುರಂಗಳ) ಮಿಳಿರ್ವ ಕೊರಲ ಮಿಸುಗುವ ತೊಂಗಲ್ವರಜೆ (Rśv. 6, 11 va.).

ತೊಂಗಲೆ toṅgale. that is joined or united: a thread. ನೂಲ ತೊಂಗಲೆ (ಕಟಿಸೂತ್ರ Śs.).

ತೊಂಗು toṅgu. 1. = ತೊಂಕು. to hang, to be pendent, to hang down, to swing (My.; J. 19, 6; see T. & M. s. ತೊಂಗಲ್; *cf.* ತೊನೆ). 2, to stoop, in ತೊಂಗಿನೋಡು (My.).

ತೊಂಗು toṅgu. 2. suspension, suspense. see Prv. s. ಹಂಗು.

ತೊಂಗೆ toṅge. = ತೊಂಗಲ್, q. v. a cluster etc. (ತೊಂಗಲ್ etc. Śm. 24; Kk. 20).

ತೊಂಚ toñca. — ತೊಂಚ ಹಂಚ. tauntingly. (Dp. 95, 3).

ತೊಟ toṭa. = ತಟ 2. an imitative sound. — ತೊಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to drop, as rain from a leaky roof, etc. (My.).

ತೊಟಕ್ಕನೆ toṭakkane. = ತಟಕ್ಕನೆ 1. in drops. (My.).

ತೊಟಲ್ toṭil. — ತೊಟಲ್ಬಳ್ಳಿ. a beautiful scandent plant with red and yellow flowers, Gloriosa superba L. (St. & Pl.).

ತೊಟ್ಟ toṭṭa. = ತೊಟ್ಟು 2, q. v. a point, nipple, etc.

ತೊಟ್ಟಗೆ toṭṭage. = ತೊಟ್ಟನೆ. [ರಾಗರಸಮುಣ್ಮುವಿನಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ತೊಟ್ಟಗೆ ಕೊಳೆ ಮೇಲೆ ಪಾಯ್ದು Pb. 2, 18; Ap. 5, 43]; (Ch., G. MS. v. 4).

ತೊಟ್ಟನೆ toṭṭane. = ತಟ್ಟನೆ, etc. (Śmd. 109). suddenly. [ಭವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಜ್ಞಾನಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಪುಟ್ಟೆ Ap. 2, 66]; (Cpr. 8, 67; Abh. P. 4, 19 va.; 13, 9; Bp. 60, 40; Rśv. 1, 23; 5, 96; 5, 120 va.; 13, 104 va.; Te. ತೊಟ್ರುನ).

ತೊಟ್ಟಲು toṭṭalu. = ತೊಟ್ಟಿಲ್, etc. (My.).

ತೊಟ್ಟಿ toṭṭi. 1. a building with a square open court in the centre; the court itself (ಗೃಹಭೇದ Śm. 89; My.; T., M., Te.; *cf.* ದೊಡ್ಡಿ). see ನಡು-.

ತೊಟ್ಟಿ toṭṭi. 2. a trough, a font, a tub (My.; Tu., T., M., Te.). see ಕಲ್-, ನೀರು-.

ತೊಟ್ಟಿ toṭṭi. Tbh. of ತ್ರುಷ್ಟಿ. a kind of creeper (ಲತೆ Śm. 89; ನಂಜುರಂಜಿಕೆ, ತ್ರುಷ್ಟಿ Mr. 139; o. rs. ತುಷ್ಟಿ, ನುಷ್ಟಿ, ತೊಟ್ಲಬಳ್ಳಿ G.).

ತೊಟ್ಟಿಲ್ toṭṭil. ತೊಟ್ಟಿಲು. = ತೊಟ್ಟಲು, ತೊಟ್ಲ 1, ತೊಟ್ಲು. a cradle (ಶಯಶವಿ, ಬಾಲಶಯ್ಯೆ Mr. 203; My.; Tu.; T.; M. ತೊಟ್ಟಿ, ತೊಟ್ಟಿಲ್; Te. ತೊಟ್ಲಯೆ, ತೊಟ್ಲಿ). [ದನ್ತಿದನ್ತದೊಳೆ ಕಟ್ಟಿದ ತೊಟ್ಟಿಲಂ ನಯದಿನ್ದಮೇಱಿಸೆ Pb. 1, 43]. ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗಣ ಕೂಸಾದರೂ ಅತ್ತ ಹೊರ್ತು ಹಾಲು ಕೊಡರು (Prv.). see Cpr. 3, 45; J. 18, 21; 19, 50; 28, 17; Prll. 3, 26; B. 1, 25; ತೂಗುನ್ತೊಟ್ಟಿಲ್, ಬೊಮ್ಬೆ-, ಹಲಗೆಮಾಣಿಕ-.

***ತೊಟ್ಟಿಲಿಗ toṭṭiliga.** child in the cradle. ಬಾಳಕಾಲದೊಳೆ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗಂ ಗಜಪ್ರಿಯನಪ್ಪುದಂ ಸಲೆ ತೋಱಿದಂ Pb. 1, 43.

ತೊಟ್ಟು toṭṭu. 1. P. p. of ತುಡು 1 & ತೊಡು 1.

ತೊಟ್ಟು toṭṭu. 2. = ತುಟ್ಟ, ತೊಟ್ಟ. a point; a nipple (Abh. P. 3, 96; My.; Tu.; M. ತೊತ್ತು). ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು (ಚೂಚುಕ Mr. 321, o. r. ತೊಟ್ಟ; ಚೂಚುಕ, ಕುಚಾಗ್ರ Si. 209). ತೊಟ್ಟು ಮುಱಿದಡಿ ಅಟ್ಟಿದರೆ ಹೋಗಿ ತಟ್ಟೀತೇ? (Prv).

ತೊಟ್ಟು toṭṭu. 3. the foot-stalk of a fruit, flower or leaf (ತುಮ್ಬು, ವೃನ್ತ Śm. 22; ವೃನ್ತ, etc. Si. 123; Bp. 47, 15; My.; Tu.; M. ತೊತ್ತು; *cf.* ತೊಡಮ್ಬೆ 1). ಫಲ ಪುಷ್ಪ ಪತ್ರಾದಿಗಳ ತೊಟ್ಟು (ವೃನ್ತ, ಪ್ರಸವಬನ್ಧನ Nr.).

ತೊಟ್ಟು toṭṭu. 4. = ತಟಕು. a drop (J. 11, 17; My.; T. ಚೊಟ್ಟು; see ತುನ್ತುಱ್). ಉದಕದ ತೊಟ್ಟುಗಳು (ಪೃಷನ್ತಿ, ಬಿನ್ದು, etc., ನೀರಿನ ತುನ್ತುಱುಗಳು Si. 82). — ತೊಟ್ಟುಳಿಕೆ. -ಉಳಿಕೆ. the remnant of a drop: the last drop (of life, Bh. 8, 19, 59; 8, 20, 3).

ತೊಟ್ಟೆ toṭṭe. 1. a bee's empty cell (My.; Te. ತೊಱಿ; a small hole, a cell; M. ತೋಟ್ಟ. a hole; see ತೊಱ³ 2 & ತೊಳ್ಳೆ). see ಜೇನು-. — ತೊಟ್ಟೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to build a cell, as bees (My.).

ತೊಟ್ಟೆ toṭṭe. 2. a basket made of leaves usually cocoanut leaves (Tu.). ತೊಟ್ಟೇ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು, ಮೊಟ್ಟೇ ಹೊತ್ತ (Prv.).

ತೊಟ್ಟೆನಲ್ toṭṭenal. = ತೊಟ್ಟನೆ. (Abh. P. 7, 71).

ತೊಟ್ಟೆನೆ toṭṭene. = ತೊಟ್ಟನೆ, etc. suddenly. (Cpr. 4, 72; 5, 75; Abh. P. 12, 96).

ತೊಟ್ಲ toṭla. 1. = ತೊಟ್ಟಲ್, etc. a cradle. ಪಾಲಕೀ ತೊಟ್ಲ (G. 347).

ತೊಟ್ಲ toṭla. 2. — ತೊಟ್ಲಗಿಡ. a small undershrub, Adenoropium glaucum Pohl. (St. & Pl.). — ತೊಟ್ಲಬಳ್ಳಿ. a prickly climbing shrub, Capparis horrida Lin. (Z.; Te. ತೊಟ್ಲಚೆಟ್ಟು; see s. Tbh. ತೊಟ್ಟಿ).

ತೊಟ್ಲು toṭlu. = ತೊಟ್ಟಿಲ್, etc. (My.). a cradle. ಜೋಗುಳದಿನ್ದ ತೊಟ್ಲು ಆಡುವದೋ? (Prv.). see Prv. s. ಜೋ ಜೋ.

ತೊಡ toḍa. 1. = ತುಡಿಗೆ, etc., ತೊಡವು 1, etc., ತೋಡ 1. certain clothing or dress; an ornament (ಭೂಷಣ Ct. II, 65; ತೊಡಿಗೆ, ಪಸದನ, ಪಚ್ಚ Śm. 72; Kk. 26). see ಒಳ್ಮುತ್ತುದೊಡ. — ತೊಡಂಗಟ್ಟು. -ಂ-ಕಟ್ಟು. to make an ornament (J. 25, 61). — ತೊಡವಱಿಕೆ. -ಪಱಿಕೆ. decoration with ornaments (Rām. 6, 2, 7). — ತೊಡವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. lustre of ornaments (Rśv. 14, 34).

ತೊಡ toḍa. 2. = ತೊಡದು, etc. P. p. of ತೊಡೆ 1, in ತೊಡ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ತೊಡಕ toḍaka. = ತೊಡಕು 2. entangling, etc. (Bp. 57, 62). — ತೊಡಕ ಬೀಱು. to become entangled; to be hindered, as work. ತೊಡಕಬಿದ್ದ ನೂಲು (G. 252).

ತೊಡಕಿಸು toḍakisu. = ತೊಡಗಿಸು. to cause to join, to bring in contact (ತಗಲಿಸು G. 232); to involve (ಹೊದಗಿಸು G.).

ತೊಡಕು toḍaku. 1. = ತುಳುಕು 2, ತೊಡಂಕು 1. (Śmd. 48 & Dh.), (ತೊಡಗು 1). to get entangled or twisted, as thread, etc. (J. 10, 50; My.); to get entangled, as a horn in a tree (B. 3, 19; My.); to be caught, as in a net (Bp. 27, 23); to become subject to, to get into the power of (Bp. 3, 38; 41, 7). 2, to engage, as in work (ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹೋಗು G.; B. 5, 193. 294). ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಕು (ವ್ಯಾಪರಿಸು G.). 3, to enter into conflict (Bh. 1, 10, 31). 4, to be in opposition, to be objectionable; to offer opposition; to impede, to hinder; to interfere (ವಿಪರ್ಯಾಸ Śmd. Dh.; Bp. 51, 48; J. 24, 3). 5, = ತೊಡಗು 1, to commence (v. t., B. 5, 146; see Sp. s. ಬೆಸಲಾಗು). 6, to entangle (see ಕಾಲ್ತೊಡಕು 1); to involve (Rām. 3, 9, 4).

ತೊಡಕು toḍaku. 2. = ತೊಡಕ, ತೊಡಗು 2, ತೊಡಂಕು 2, ತೊಳಸು 4. entangling; entanglement; impediment, hindrance (My.); objection; perplexity, embarrassment (My.). ತೊಡಕಿಲ್ಲದೆ (ತೊಡಂಕಢೆ Śmd. 58 Cm.). ಮನಸಿನ ತೊಡಕು (My.). [ರಾಯ ರಾಜಗುರು ಜಗದ ಬಿನ್ನಾಣಿಯ ತೊಡಕ ಬಿಡಿಸಬಾರದು Bv. 724]. see Bp. 40, 38; Bh. 1, 20, 55; ಕಾಲ್ತೊಡಕು 2, ಬಲೆದೊಡಕು, ಮುಳು-. — ತೊಡಕಾಗು. -ಆಗು. to become entangled (G. 497); to be hindered, as work (My.). — ತೊಡಕು ಬೀಳು. = ತೊಡಕ-. (My.). — ತೊಡಕುವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Bh. 3, 13, 23; Rāghc. 17, 67).

ತೊಡಗಿಸು toḍagisu. to cause to commence or undertake (My.; J. 5, 38; 19, 51).

ತೊಡಗು toḍagu. 1. = ತೊಡಕು 1, No. 5. to engage, as in work, to begin (v. t.), to commence, to undertake; to measure or count from (ಪ್ರಾರಮ್ಭ Śmd. Dh.; My.; Te., M. ತುಡಙ್ಙು, ತೊಡು; T. ತುವಕ್ಕು, ತೊಡಂಗು, ತೊಡು; see ತುಡು 1, ತುಡುಕು 1). [ಉಡೆವಣಿ ಪಱಿಯದ ಮುನ್ನಮೆ ತೊಡಗಿ ಚಲಂ ನೆಗೞ್ಗೆ Pb. 1, 46]. ವೇದದ ಮೊದಲನೋದ ತೊಡಗಿದವನು (ಶೈಕ್ಷ, ಪ್ರಾಥಮಕಲ್ಪಿಕ Nr.). ಮಣಿಕಟ್ಟು ತೊಡಗಿ ಕಿಱುಕುಣಿಕೆ ಪರ್ಯನ್ತವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಕೆಯ್ಯು ಹೊಱಗು (ಕರಭ Nr.). see Śmd. 407; Bp. 4, 14; 43, 68; 48, 23; 57, 15; 60, 29; J. 8, 39; 10, 17. 21; 18, 23; 20, 52; 25, 3; 27, 16; B. 4, 185; 5, 293. 2, = ತೊಡಕು 1, No. 3. (Bh. 1, 10, 32). 3, to be begun, to begin (J. 21, 44; 29, 2; 34, 5; My.; M.). 4, = ತೊಡಕು 1, No. 4. see Prv. s. ಹಸಿ 3.

ತೊಡಗು toḍagu. 2. = ತೊಡಕು 2. entangling, etc. see ಇಡುಗು-.

ತೊಡಗುಹ toḍaguha. beginning, undertaking (ಪ್ರಕ್ರಮ, ಆರಮ್ಭ, etc. Nr.).

ತೊಡಗೆ toḍage. = ತುಡಿಗೆ, etc. dress, ornament. (Bp. 24, 44; My.).

ತೊಡಂಕು toḍaṅku. 1. = ತೊಡಕು 1. to get entangled. (Śmd. 48 & Dh.). [ಜಯದ್ರಥನಿಕ್ಕುಱುದಾರೊಳಮಿಂ ತೊಡಂಕವೇಡೆನು ತುಮುಱಂ ಮುರುಜ್ಜವಡೆ ಚೋದಿಸೆ Pb. 11, 145; Ap. 6, 25]. see Śmd. 58; Cpr. 4, 77; 8, 67; Rśv. 5, 124; 6, 11 va. (twice); 6, 24 va.; 13, 84; V. 4, 52.

ತೊಡಂಕು toḍaṅku. 2. = ತೊಡಕು 2, etc. entangling, etc. (Śmd. 58; Rśv. 13, 14). — ತೊಡಂಕುನವಿಲು. a number of entangled peacocks (Bh. 3, 13, 18). — ತೊಡಂಕುವಲೆ. -ಬಲೆ. = ತೊಡಕುವಲೆ. (Śśv. 3, 24).

ತೊಡಚು toḍacu. 1. = ತೊಡಿಸು 1. to put on, as arrows on the bow (Bh. 3, 23, 10; 7, 6, 6. 73. 74; 8, 3, 4; Rām. 3, 6, 55).

ತೊಡಚು toḍacu. 2. = ತೊಡಚುರ್. to tie, etc. (Rām. 1, 5, 29).

ತೊಡದು toḍadu. = ತೊಡೆದು. P. p. of ತೊಡೆ 1, q. v.

ತೊಡಬೆ toḍabe. = ತೊಡಮ್ಬೆ 2. a mass: excess. ಬೇಗುದಿಯ ತೊಡಬೆಗಳ ಹಾಂ (*i. e.* ಹಾವು, Bh. 8, 23, 40).

ತೊಡಮ್ಬೆ toḍambe. 1. (Śmd. 48). the foot-stalk of a fruit, flower or leaf (Cpr. 2, 82; 3, 15; Te. ತೊಡಿಮೆ; *cf.* ತೊಟ್ಟು 3). ಹೂವಿನ ತೊಡಮ್ಬೆ (ವೃನ್ತ, ಪ್ರಸವಬನ್ಧನ Hlā.). see ಪೂದೊಡಮ್ಬೆ.

ತೊಡಮ್ಬೆ toḍambe. 2. = ತೊಡಬೆ. a cluster; a bundle; a bunch [Tu.]; (ತೊಂಗಲ್, ತೊಂಗೆ, ತೊಮ್ಬೆ, ಗೊಂಚಲ್, ಜೊಮ್ಪ, ಗುಚ್ಛ Śm. 24; Kk. 20; ಮಂಜರಿ Ct. II, 80, which means also "a compound pedicle or flower-stalk, a branching flower-stalk"; [ತೊವಲ್ವೆರಸು ನಟ್ಟಾಲಂಗಳುಮನಮರೆಮಾಡಿದ ಬಿಟ್ಟೆಳಿಯ ಕಕ್ಕುಮ್ಬು ತೊಡಮ್ಬೆಯ ಮೂಡಿಗೆಯ ಕದಳಿಕೆಯ ಕಣ್ಡಪಟಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 47 va.]; Abh. P. 1, 83; Bp. 22, 8; Śśv. 2, 42 va.; T. ತೊಡಚ್ಚಿ್ರ).

ತೊಡಯಿಸು toḍayisu. = ತೊಡಸು 2, etc. to wipe away. (Bp. 61, 7).

ತೊಡರ್ toḍar. 1. = ತೊಡರು 1, ತೊಡ್ರು, ತೊಣ್ಣರ್. to be linked to, to be connected with or tied to, etc.; to join, to associate oneself to, to enter; to meet, to fall in with; to be bound, to be arrested, checked or impeded; to be entangled; to be caught (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು 157 Cm.; ಮಾರ್ಕೊಳ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; Cpr. 1, 134; 4, 55; 5, 64 va.; 6, 83; 7, 20; Abh. P. 14, 200; Te. ತೊಡರು, M. ತುಡರು, T. ತೊಡರ್). [ವಿಕಟಾಕ್ಷರಂಗಳೊಳ್ ತೊಡರದೆ ಸಕ್ಕದಂಗಳ ಪದಂ ಪವಣಾಗಿರೆ Kr. 1, 149; Pb. 5, 89; Ap. 3, 39]. ತೊಡರ್ದಂ (Śmd. 55). ತೊಡರ್ದೊಡೆ ಭಂಗಂ ಬರ್ಕುಂ (177). ತಾಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯೊಳೆ ತೊಡರ್ದಿರ್ಪುದುಯರ್ (263). ತೊಡರೆ ಮಿಗಾನ್, ಮೃಗಲಾಂಛನಧೀವರಂ ತಡಿಗೆ ಬೀಸಿದ ಜಾಲಮುನ್ ಒತ್ತಿ ತನ್ದು (Lilv. 3, 10). ಪುಣ್ಯದೊಳಿ ತೊಡರ್ರೊ ಬೇಗಂ! (Jmt. 17). ಮೋಹಮೆಮ್ಬ ಬಲು ಬಲೆಯೊಳು ಸೀಂ ತೊಡರ್ದು ಬೀಬದೆ (24). see Ch. v. 17, where, instead of ತೊಳಲಿ, an o. r. is ತೊಡರ್ದು; Śmd. s. ಪವಣ್ಸರಿ. 2, to encircle or surround, to wind oneself round, to wind, as creepers round a tree, aquatic plants round the hand, etc. (J. 6, 6; 11, 18; 27, 44; 29, 45). ಗಾಳಿ ಚನ್ದನದ್ರುಮಂಗಳಂ ತೊಡರ್ದು (J. 8, 2). [— ತೊಡಂ ತೊಡರ್. to get united. ನಡುಕಮುಮುಳ್ಳುಱುಂ ಬೆರಸಗಲ್ಕೆಯೊಳಿನ್ದಿನಿತೆಮ್ಬ ಪೊಲ್ತೊಡಂ ತೊಡರೆ ರಸಾನ್ತದೊಳ್ ಬಗೆದು ಘೋಂಕೆನೆ ಪೋದಪನೋಪಂ Ap. 12, 27].

ತೊಡರ್ toḍar. 2. = ತೊಡರು 2. joining, connection; a tie (J. 18, 25); a chain, or any other badge, of honor (ಬಿರುದಶೃಂಖಲೆ Śmd. Dh.; ಬಿರಿದಿನ ಹಾಹೆ Kk. 67; ಬಿರುದಿನ ಹಾಹೆ Śm. 51; M. ತುಡರ್, T. ತೊಡರ್); an impediment, a check (Bh. 1, 6, 4; J. 2, 62; My. as ತೊಡರು). ನಡುವಣ ಎಳೆಗೌಂಗಿನ ಬಾಜ್ಜಿಮ್ಬದೊಳ್ ತೊಡರ್ಚಿದ ತೊಡರ ತೂಗುಮುಂಚಂ (Cpr. 7, 92 va.). see Rśv. 6, 11 va.; ಪೊನ್ದೊಡರ್.

ತೊಡರಿಸು toḍarisu. = ತೊಡಚುರ್. (Bp. 35, 5).

ತೊಡರು todaru. 1. = ತೊಡರ್ 1. P. p. ತೊಡರಿ (My.). [ಕರ್ಮ ವೆಮ್ಮ ಅಂಕದೊಡನೆ ತೊಡರಿದೆ Bv. 699]. see Bp. 22, 41; 34, 25; 35, 13; 38, 9; J. 3, 36; 25, 54.

ತೊಡರು todaru. 2. = ತೊಡರ್ 2. (Bp. 5, 40; 16, 17; 58, 65; Bh. 1, 14, 21; My.).

***ತೊಡರು todaru. 3.** a leg ornament. ಕಲಿಯ ಕಾಲ ತೊಡರು ಛಲದಾಳಿಗಲ್ಲದೆ ಇಕ್ಕಬಾರದು Bv. 665.

ತೊಡರ್ಚು todarcu. = ತೊಡಚು 2, ತೊಡರಿಸು. to tie, to link, to fasten, to fix, to put or beat in, to insert, to make enter, etc. (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.). [ತಡತಡಿಸಿ ಯತಿಯ ಸಿನ್ತಿರೆ ತೊಡರ್ಚಿ ಕೆಡೆ ಪೇಚಿಸ್ದೊಡಕ್ಕುಮದು ಯತಿಭಂಗಂ Kr. 1, 73]. see Cpr. 1, 118; 3, 28; 6, 64 va.; 6, 65. 89; Abh. P. 9, 16; Bp. 43, 27; Rśv. 6, 11 va. (twice); 10, 31 va. (twice); 13, 59 va.

***ತೊಡರ್ಪು todarpu.** entanglement, connection. ರಾಜ್ಯದ ತೊಡರ್ಪದೇವಾಟಿತ್ತೆ ಬಾಟಿತ್ತೆ Pb. 1, 82. ಎನಿತು ಪರಿಗ್ರಹದ ತೊಡರ್ಪ ನಿತೆ ಮನೋದುಃಖಂ Ap. 3, 62.

ತೊಡವು todavu. 1. = ತೊಡ 1, etc., ತೊಡಹು 1. certain clothing; an ornament [ಈ ತೊಡವೇವುದೊ ರೂಪೆ ಸಾಲದೇ Pb. 3, 46]; (Cpr. 6, 81; 8, 56 va.; Abh. P. 16, 41; V. 5, 9; J. 11, 9. 10. 26; 14 sum.; 18, 14. 25; My.; Te.). see ಒಳ್ದೊಡವು, ಕರ್ಣ-, ಕಿವಿ-, ಮಣಿ-. — ತೊಡವು ಮಾಡು. to make (something) one's decoration (Cpr. 8, 56 va.).

ತೊಡವು todavu. 2. the beginning; the bottom (ಬುಧ್ನ Mr. 486).

ತೊಡಸು todasu. 1. = ತೊಡಿಸು 1, etc. to put on another, as raiment, etc. (My.).

ತೊಡಸು todasu. 2. = ತೊಡೆಯಿಸು, ತೊಡಿಸು 2. to wipe away; to efface, to obliterate; to destroy, to extirpate (My.). 2, = ತೊಡೆಯಿಸು, etc., to cause to smear or to apply to, as chunam, cow-dung, etc. (My.).

ತೊಡಹ todaha. smearing, anointing, daubing, etc. (ಹೂಸಕ Bhn. 26, o. r. ಹಾಸಕಮೆನೆ ಕೊಡಹಂ), gilding [ತೊಡಹದ ಬಣ್ಣದ ಕೆಲಸದನ್ತೆ ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಒರೆಗೆ ಬಾರದು ನೋಡಾ! Bv. 289]; (Rām. 6, 53, 16).

ತೊಡಹು todahu. 1. = ತೊಡವು 1, etc. (My.).

ತೊಡಹು todahu. 2. the state of being connected with or of having laid hold of (Rām. 4, 7, 10).

ತೊಡಹು todahu. 3. (fr. ತುಡು 1). to cover, to fall upon (Bh. 8, 23, 36).

ತೊಡಿಗೆ todige. = ತುಡಿಗೆ, etc. certain clothing; an ornament, a trinket (ಅಲಂಕಾರ, ಆಭರಣ, ಪರಿಷ್ಕಾರ, ವಿಭೂಷಣ, ಮಣ್ಡನ Nr.; ನೇಪಥ್ಯ, ಭೂಷಣ, etc. Mr. 333; ಪಸದನ, ತೊಡ, ಪಚ್ಚ Śm. 72, Kk. 26; My.). [ಮುತ್ತಿನ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತೊಟ್ಟು ದರ್ಭಶಯನ ದೊಳಿರ್ದು Pb. 1, 118 va.; ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಸಲಹು Bv. 251]. ಕಾನ್ತನ ಕೂಡೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತಾನು ಕರಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಲೀಲೆ); ಕಾನ್ತನ ಹತ್ತಿರ ಬಹ ಸಮಯದೊಳು ಸಮ್ಭ್ರಮದಿಂ ಮಾಡುವ ತೊಡಿಗೆಯ ಪಲ್ಲಟ (ವಿಭ್ರಮ Nr.). ತೊಡಿಗೆಯ ತೊಡಿಸು ವಾತನು (ಅಲಂಕರ್ತೃ, etc.); ತೊಡಿಗೆ ತೊಟ್ಟು ಮೆಱೆವಾತನು (ವಿಭ್ರಾಜ್, ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣು, etc.); ತೊಡಿಗೆ ತೊಟ್ಟಾತನು (ಅಲಂಕೃತ, ಭೂಷಿತ, etc. Nr.). ಕುದುರೆಯ ತೊಡಿಗೆ (ಅಶ್ವಾಭರಣ Nr.). see Bp. 3, 36; 5, 28; 40, 43; J. 14, 27; Si. 220. 271. 280. 439; ಪೊನ್ದೊಡಿಗೆ, ಬಾಲ-, ಮೆಯ್-.

ತೊಡಿಸು todisu. 1. = ತುಡಿಯಿಸು, ತುಡಿಸು, ತೊಡಚು 1, ತೊಡಸು 1. to cause to put to or on. 2, to put, as an arrow on the bow or to the string (J. 4, 36). 3, to put on another, as ornaments, certain clothes, etc. (My.). ಕಾಲ ಸಂಕಲೆಯಿರಲು ಕೊರಳಿಗೆ ಕೋಳವನು ಬಲು ಹಾಕಿ ತೊಡಿಸುವ ಪೋಲ್ (Abhā. 1, 35). ತೊಡಿಗೆಯ ತೊಡಿಸುವಾತನು (ಅಲಂಕರ್ತೃ, ಅಲಂಕರಿಷ್ಣು, etc. Nr.). see Bp. 2, 52; 4, 33; 32, 51; 40, 39; 41, 20; J. 19, 47; B. 3, 32. 4, to put into, to cause to enter, as an arrow (J. 20, 30).

ತೊಡಿಸು todisu. 2. = ತೊಡಸು 2 Nos. 1 & 2, etc. (My.).

ತೊಡು todu. 1. = ತುಡು 1. to put on, etc. P. p. ತೊಟ್ಟು (C.). ತೊಡುವ ಆಭರಣಂ (ಪಚ್ಚ Ct. II, 54). ಪಾದಪರಿಯನ್ತ ತೊಟ್ಟ ಚಲ್ಲಣಂ (ಆಪ್ರಪದೀನ Nr.). see Bp. 3, 48; 12, 19; 22, 41; 57, 25; Bh. 2, 13, 13; Śśv, 3, 90; J. 4, 37; 6, 25; 28, 45; B. 4, 92; 5, 297. 298; ಎಡನ್ದೊಡು, ಕಣೆದೊಡು, ಕವಚದೊಡು, ಬಲನ್ದೊಡು.

ತೊಡು todu. 2. = ತುಡು 2. putting on, etc. see ಇಡು-. — ತೊಡುಗೊಱೆ. -ಕೊಱೆ. a present of certain clothes at the celebration of marriage (used in combination with ಉಡುಗೊಱೆ, My.).

***ತೊಡು todu. 3.** to happen, to take place. P. p. ತೊಟ್ಟು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದೊಳ್ತೊಟ್ಟೊನ್ದು ವೃತ್ತಾನ್ತಮಂ ನೆಱೆಯಱಿದು Ap. 2, 66.

***ತೊಡು todu. 4.** to begin, to start with. (*cf.* ತೊಡಗು). P. p. ತೊಟ್ಟು. ಮೊಱೆಕಾಲಿಂ ತೊಟ್ಟು ಕಟಿವರೆಗಂ ತಿನ್ದತ್ತು. Vr. 29, 13.

ತೊಡುಗೆ toduge. = ತುಡಿಗೆ, etc. dress, ornament. (C). see B. 5, 273; ಇಡುಗೆ-, ಉಡುಗೆ-.

ತೊಡೆ tode. 1. = ತೊಳೆ 1. to smear, to besmear, to daub, to anoint, to rub on, as oil on the hand, to apply to, as whitewash to the wall (My.; ಹಚ್ಚು G.; Bp. 49, 29; 50, 30; Rśv. 6, 11 va.; 13, 71 va.; Śśv. 1, 81 va.; T. ತುಳುಮ್ಬು). 2, to wipe, to remove by rubbing, as tears (Cpr. 3, 53; Bp. 18, 57; 45, 54; My.; see ಕಮ್ಬನಿದೊಡೆ). 3, to wipe; to wipe away, to wipe out, to remove, to efface, to obliterate, to destroy (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ Śmd. Dh.; Śm. 91; ಎಱವುದು, ಅಪಮರ್ಜನ Śmd. Dh. Cm.; My.; Te.; T. ತುಡೈ, M. ತುಡೆ). [ತದೀಯ ಪಾದಪಲ್ಲವಂಗಳನಾನನ್ದಾಶ್ರುಮಿಶ್ರಿತ ಜಳಂಗಳೊಳ್ ತೊಳೆದುಂ ನಿಜೋತ್ತರೀಯ ಪಲ್ಲವಂಗಳೊಳ್ ತೊಡೆದುಂ Ap. 5, 46 va.; ತತ್ತಮಸಿಯೆಮ್ಬುದನಱಿದು ಕತ್ತಲೆದೊಡೆವಿರಯ್ಯಾ Bv. 91]; ಕಾರ ಕಾರಿರುಳೊಳ್ ಸಯ್ತುಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ ತೊಡೆದತ್ತೆ ಡೆವಱಯದೆ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚು Kr. 3, 126]. ಅವನ ನೊಸಲಕ್ಕರಂ ತೊಡೆದುದಕ್ಕುಂ (Śmd. 69, o. r. ಅಕ್ಕರಮುಂ). see Cpr. 8, 87; Bp. 46, 13; 50, 50; 51, 45; J. 30, 29. — ಕೇಸರ ಮುನ್ತಾದ ಸುಗನ್ಧದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಮೆಯ್ಗೆ ತೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳೋಣ (ಸಮಾಲಮ್ಬು G.).

ತೊಡೆ tode. 2. the thigh (ಅಂಗ Śmd. Dh.; ಊರು Śm. 70. 91; ಸಕ್ಥಿ, ಊರು Si. 207; ಅಂಕ Nn. 131; Si. 404; C.; Te.; Tu., M. ತುಡ; T. ತುಡೈ). [ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನಿಟ್ಟು ಪರಶುರಾಮಂ ಮಱೆದೊಱಗಿದಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ Pp. 1, 104 va.; Ap. 1, 74]. ತೊಡೆಯ ಸನ್ದಿ (ವಙ್ಕ್ಷಣ Hlā.). ಎರಡು ತೊಡೆಗಳ ಸನ್ದಿ (ವಙ್ಕ್ಷಣ Mr. 332). ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಕ್ಕಿ ಬಾಱಸುಹ (ಅಂಕ್ಯ Nr.). ಯುವತಿಯರು

ಅರ್ಧತೊಡೆಪರಿಯನ್ತರ ಉಡುವನ್ತಾ ಸೀರೆ (ಚಣ್ಣಾತಕ, ಚಲ್ಲಣ Nr.). ತೊಡೇ ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುರ್ತ ಬಲ್ಲದೇ? (Prv.). see Śmd. 117. 132. 195; Cpr. 4, 77; 8, 96; Bp. 4, 12; 20, 11; 32, 50; 41, 26; Bh. 2, 13, 46; Rśv. 6, 11 va.; 9, 22; Si. 208; B. 5, 221; ಒಳ್ದೊಡೆ, ಕಿಱುದೊಡೆ, ತೋರ–, ನುಣ್–, ಪೆರ್ದೊಡೆ, ಬಟ್ಟ–, ಬಟ್ಟು–, ಹೆದ್–. — ತೊಡೆಯ. –ಅ 3. a man who has thighs or on his thighs. see ಪೆಣ್ದೊಡೆಯ. — ತೊಡೆವಾಟಿ. –ಬಾಟಿ. a (venereal) tumour arising in the groin, a bubo (My.). [—ತೊಡೆಸಕ್ಕಿ? ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯಂ ತಾಂ ತೊಡೆಸಕ್ಕಿವೊಯ್ವುವೋಲ್ ಪೊಯ್ದುನೊಡನುಚ್ಚಳಿಪುವಿದಱ ತುಂಗ ತರಂಗಂ Ap. 12, 124].

ತೊಡೆಯಿಸು toḍeyisu. = ತೊಡಸು 2 No. 2, ತೊಡಿಸು 2. to cause to smear, etc. (ಲೇಪ್ಯಕರಣ Śmd. Dh.).

ತೊಡೆಯುವಿಕೆ toḍeyuvike. smearing, etc. (ಸಮಾಲಮ್ಬ, ವಿಲೇಪನ Si. 397).

ತೊಡ್ಡು toḍḍu. = ತರಡು, etc. testicles. see ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊಡ್ಡ ಗಿಡ.

ತೊಡ್ರು toḍru. = ತೊಡರ್ 1, etc. (My.). to be entangled, etc.

ತೊಣಚಿ toṇaci. = ತೊಣಚೆ, ತೊನಚಿ, ತೊನಚೆ, ತೊನಸೆ. a gadfly, a dog-fly, a horse-fly (My.). ಕುಣ್ಡಿಗೆ ತೊಣಚಿ ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಆಡುತ್ತಾನೆ (Prv.). — ತೊಣಚಿನಾಯಕ. a big gadfly. ಅಮ್ಬಲೀಲಿ ಕಣ್ಡಿಯಾ ತೊಣಚಿನಾಯಕನನ್ನ? (Prv.).

ತೊಣಚೆ toṇace. = ತೊಣಚಿ, etc. (My.).

ತೊಣಸೆ toṇase. — ತೊಣಸೆತೊಪ್ಪಲು. a low undershrub, Crotolaria ramosissima Roxb. (Z).

ತೊಣೆ toṇi. = ತೊಣೆ, q. v. (ತೋಡು, ಒರೆ, ದೊರೆ, ಸರಿ, ಪಾಸಟಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25). — ತೊಣೆವಕ್ಕಿ. –ಹಕ್ಕಿ. the ruddy goose (ಕೋಕ Ct. II, 109).

ತೊಣೆ toṇe. = ತೊಣಿ. (the state of being joined, see ತುಡು 1; T. ತುನ್ನು, to come near, to be close together; to sew; M. ತುಳಿ, to solder; ತುನ್ನಲ್, sewing; see ದೊನ್ನೆ): likeness, parity, equality [ಕರ್ಣನೆಣೆಗಂ ತೊಣೆಗಂ ನೃಪರಾರುಮಿಲ್ಲ Pb. 12, 100]; (ಜೋಡು, etc., ಸಮಾನ Śs.; V. 30, 28; 37, 80; T. ತುಣೈ, M. ತುಣ). see also s. ತೊಂಗಲ್.

ತೊಣ್ಡ toṇḍa. 1. [a devotee; an old man]; N. see ಚಱು–, ಸಾಂಖ್ಯ–.

***ತೊಣ್ಡ toṇḍa.** 2. a thief. ತೊತ್ತು ತೊಣ್ಡರ ಕಾಲ ತೊಳೆದು ಬದುಕುವನ ಪಡಿದೊತ್ತಿನ ಮಕ್ಕಳೆನ್ದು ಎಮ್ಬರಲ್ಲದೆ ರಾಜಕುಮಾರನೆನ್ದೆನ್ನರು Cv. 405.

ತೊಣ್ಡಂಗಿ toṇḍaṅgi. = ಜೊಣ್ಡಗ, ತುಣ್ಡಂಗಿ. a cockroach (ಮುಖಲೋಮಿ Mr. 165, o. r. ತುಣ್ಡಂಗಿ; My.).

ತೊಣ್ಡರ್ toṇḍar. = ತೊಡರ್ 1. to be linked to, etc. (one Ch. MS. in its v. 27).

ತೊಣ್ಡಲ್ toṇḍal. = ತೊಂಗಲ್, ತೊಣ್ಡಿಲ್. a chaplet of pearls worn on the head (ಶಿರೋಗ್ರನ್ಥಿ Mr. 334).

ತೊಣ್ಡಲು toṇḍalu. = ತೊಣ್ಡ್ಲು, ತೊಣ್ಡ್ಲು, ಸುಣ್ಡಲು, etc. the trunk of an elephant (My.; T. ತೊಣ್ಡಲ; Te. ತೊಣ್ಡಮು; *cf.* Sk. ತುಣ್ಡ).

ತೊಣ್ಡಸೆ toṇḍase. ತೊಣ್ಡಸ್ಯ. — ತೊಣ್ಡಸ್ಯನ ಗಿಡ. a common very thorny shrub with thick coriaceous obovate leaves, Gymnosphoria montana W. & A. or Celastrus montana Roxb. (Z.).

ತೊಣ್ಡಿ toṇḍi. = ತೊಣ್ಡೆ, q. v. a kind of gourd. (M.). — ತೊಣ್ಡಿ ಬಳ್ಳಿ. (ತುಣ್ಡಕೇರಿ, ಬಿಮ್ಬಿಕೆ, ರಕ್ತಫಲೆ G.). — ತೊಣ್ಡಿ ಹಣ್ಣು. (ಬಿಮ್ಬ G.).

ತೊಣ್ಡಿಗ toṇḍiga. N. of a bird (Rśv. 5, 59; Śsv. 3, 33).

ತೊಣ್ಡಿಲ್ toṇḍil. = ತೊಣ್ಡಲ್. (Grj. 10, 44).

ತೊಣ್ಡು toṇḍu. 1. chatter, prate (T. ತೊನುಪ್ಪು, to blab, chatter, prate; ತೊನುಪ್ಪು, prate, etc.). — ತೊಣ್ಡುಗೆಡೆ. –ಕೆಡೆ. to prate, as a parrot (ಶುಕೋಕ್ತಿ Ct. II, 65; ಗಿಳಿವಾತು Kk. 24;. Śm. 29). ತೊಣ್ಡುಗೆಡೆವ ಶುಕಸಾರಿಕೆ (Śmd. 24). see Grj. 3, 103 va.; Rśv. 2, 38; 7, 16; Śsv. 1, 52.

ತೊಣ್ಡು toṇḍu. 2. (fr. ತೊಟಲ್?). = ತುಣ್ಡು 2. wild or overbearing behaviour, insolence (Abh. P. 7, 53. 115); straying (My.; Mhr. ಧೋಟ, ಧೋಣ್ಡ, rascally and rude; Mhr. ದ್ವಾಡ, wicked, full of mischief). [ತೊಣ್ಡನೊಳುರ್ಕಿ ಕೆಟ್ಟ ದಶಕಣ್ಠನ ನಕ್ಕಟ ಕೊಣ್ಡ ಪೆರ್ಮರುಳ್ ಕೊಣ್ಡುದೆ ತನ್ನುಮಂ Pb. 6, 33; ಆಡುವ ತೊಣ್ಡುವೆಣ್ಬುರುಳಿ Pb. 3, 37]. — ತೊಣ್ಡುಜುಲುಮಾನೆ. a fine for the trespass of stray cattle (My.). — ತೊಣ್ಡು ತೊಟಸು. insolence and wandering of mind or deviation from rectitude (J. 10, 30). — ತೊಣ್ಡುದನ. stray cattle (My.). — ತೊಣ್ಡುಮುಣ್ಡೆ. a strolling widow. ತೊಣ್ಡುಮುಣ್ಡೆಗೆ ಗಣ್ಡನೇನು? ಮಿಣ್ಡನೇನು? (Prv.). — ತೊಣ್ಡು ಮೊಲ. a stray hare (Bh. 3, 13, 18).

ತೊಣ್ಡುತನ toṇḍutana. a straying, strolling behaviour (My.).

ತೊಣ್ಡೆ toṇḍe. 1. the upper part of a sugarcane (My.).

ತೊಣ್ಡೆ toṇḍe. 2. = ಡೊಣ್ಣೆ, etc. a chameleon (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ Si. 170; Te.). — ತೊಣ್ಡೆಕ್ಯಾತ. = ಡೊಣ್ಣೆ ಕಾತ. (My.).

ತೊಣ್ಡೆ toṇḍe. = ಕೊಣ್ಡೆ, ತೊಣ್ಡಿ, ದೊಣ್ಡೆ. Tbh. of ತುಣ್ಡಿ (Śmd. 365). the gourd Momordica monadelpha Roxb. (or Bryonia grandis Lin., ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ, ರಕ್ತಫಲೆ Nr.; ತುಣ್ಡಿಕೆ, etc. Mr.; ಓಷ್ಠಿ, ಬಿಮ್ಬಿ, ತುಣ್ಡಿಕೆ Hlā.; My.; Tu., Te., T. ತೊಣ್ಡೈ). ತೊಣ್ಡೆ ತಿನ್ದು ಮಣ್ಡೆ ಬೆಳೀತು (Prv.). see ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ, ಹುಚ್ಚುತೊಣ್ಡೆ. — ತೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. the climbing herb Mom. mon. (C.). — ತೊಣ್ಡೆವಣ್. –ಪಣ್. = ತೊಣ್ಡೆ ಹಣ್ಣು. (J. 30, 4). — ತೊಣ್ಡೆಹಣ್ಣು. its ripe red gourd (ಬಿಮ್ಬ, ಬಿಮ್ಬಿಕೆ Nr. 69).

ತೊಣ್ಡ್ಲ toṇḍla. = ತೊಣ್ಡಲು, etc. the trunk of an elephant. (My.).

ತೊಣ್ಡ್ಲು toṇḍlu. = ತೊಣ್ಡಲು, etc. (My.).

ತೊಣ್ಣು toṇṇu. = ತೊನ್ನು. leprosy; white leprosy, vitiligo (ಕುಷ್ಠ, ಶ್ವಿತ್ರ, ಬಿಳೀ ಕುಷ್ಠ Si. 201).

ತೊಣ್ಣೆ toṇṇe. = ತೊಣ್ಡೆ 2, etc. — ತೊಣ್ಣೆಕೇತ. = ತೊಣ್ಣೆ ಕ್ಯಾತ. (My.). — ತೊಣ್ಣೆಕ್ಯಾತ. = ತೊಣ್ಡೆಕ್ಯಾತ. (My.; Si. 89).

ತೊತ್ತಳ tottaḷa. ತೊತ್ತಳ. = ತೊಟ್ಟುಟಾ. the state of being quite trodden down. — ತೊತ್ತಳದುಳು. –ತುಳು. to tread into a mass [ತೊತ್ತಳದುಳಿದತ್ತು ವೈರಿಬಲಮೆಲ್ಲಮನಮ್ಮನ ಗನ್ಧವಾರಣಂ Pb. 8, 105; Ap. 14, 102]; (Bp. 29, 6; 59, 54; J. 20, 6; Rām. 6, 45, 25).

ತೊತ್ತು tottu. 1. = ತೊಟ್ಟು. a male or a female servant (My.; ಕುಟಹಾರಿ, ದಾಸಿ, etc. Mr. 304; ಗವುಡಿ G.; Bp. 55, 28; Rām. 5, 8, 72; B. 3, 51; Te.; Tu.; T. ತೊತ್ತು, slavery; a slave male and female; ತೊತ್ತನ್, ತೊಣ್ಡನ್, a slave; ತೊಣ್ಡು, a slave; slavery); — a strumpet (My.). plural ತೊತ್ತಿರ್ (Bp.

32, 46; C. Bp. 47, 46), ತೊತ್ತರ್ (see ತೊತ್ತಿರ-). ತೊತ್ತಿಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ (ಗೋಪ್ಯ Mr. 310). [ನಿಮ್ಮ ತೊತ್ತಿನ ತೊತ್ತು ನಾನು Cv. 60; Bv. 401]. ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗುವ ತೊತ್ತು ಮಾತು ತಾರದೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ತೊತ್ತಿಗೆ ಒನ್ದು ಪಡಿ ತೊತ್ತು. — ತೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾರೂ ಅಱಿಯರು, ತೊತ್ತಿನ ತಲೆ ಹೊಡೆದದು ಊರೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿತು (Prvs). ತೊತ್ತು ಬಲ್ಲಳೆ ಮಾನವಭಿಮಾನವೆಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). ಭೃತ್ಯ, ದಾಸೇರ, ದಾಸ, etc. ಇವು ಎಲ್ಲಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಂಗಳಾದೊಡೆ ತೊತ್ತಿನ ಹೆಸರು (Nr.). see ಮನೆದೊತ್ತು, ಮಸಣ್ಣಿ-; Prv. and Sp. s. Tbh. ಮುತ್ತು. — ತೊತ್ತಿನ ಮಗ. the son of a female servant; a slave (ದಾಸ, ದಾಸೇರಕ, ಗೋಪ್ಯ, ದಾಸೀಸುತ Hlā.). — ತೊತ್ತಿನ ಮಗಳ್. the daughter of a female servant (Bp. 40. 46; 48, 27). — ತೊತ್ತಿರ ತೊತ್ತರ್. the servants of servants (Bp. 32, 46). — ತೊತ್ತಿರ್ಮಕ್ಕಳ್. the children of female servants (C. Bp. 47, 46). — ತೊತ್ತುಕೆಲಸ. = ತೊತ್ತುಗೆಲಸ. (G. 37). — ತೊತ್ತುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. a female servant's work [ತೊತ್ತಿಂಗೆ ತೊತ್ತುಗೆಲಸವಲ್ಲದೆ ಅರಸರ ಸುದ್ದಿ ಎನಗೇಕಯ್ಯಾ Bv. 401]; (Bp. 21, 7; 27, 62). ತೊತ್ತುಗೆಲಸಂಗೆಯ್ (23, 29; 29, 30). — ತೊತ್ತುಬಡಿಕ. one who beats the female servants (Abhā. 1, 43). — ತೊತ್ತುಮಗ. = ತೊತ್ತಿನ ಮಗ. (ದಾಸ Mr. 238, o. r. -ವಗ). — ತೊತ್ತುವಗ. = ತೊತ್ತುಮಗ q. v. — ತೊತ್ತುವೆಗ್ಗಡೆ. -ಪೆಗ್ಗಡೆ. a superintendent of servants (ಅನ್ತರ್ವಸಿಕ Mr. 268, o. r. ತೆತ್ತು-). [— ತೊತ್ತುವೊಗು. -ಪೋಗು. to serve. ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತೊತ್ತುವೊಕ್ಕು ಲಿಂಗಜಂಗಮಪ್ರಸಾದಿಯಾದ Cv. 821].

ತೊತ್ತು tottu. 2. = ತುತ್ತು 2. a morsel. see s. ಒತ್ತುಗತ್ತು and Prv. s. ತೊತ್ತು 1.

***ತೊತ್ತುತನ tottu-tana.** service. ಬೆಚ್ಚದೆ ಬೆದಱದೆ ತೊತ್ತುತನವ ಮಾಡಲು ತನ್ನನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ Bv. 148.

ತೊದ toda. a Toda of the Nilgiris (B. 4, 136 wrongly as ತೋಡ). — ತೊದನ. -ಅವ. = ತೊದ. (My.).

ತೊದಲ್ todal. = ಕೊದಲು 2, ಕೊದಳ್, ತೊದಲು 2, ತೊದಳ್, ತೊದುಳ್, ತೊವಲ್ 3. entanglement; faltering, stammering; speaking inarticulately or indistinctly, lisping [ತೊದಲ್ವ ಶಿಶು ಶುಕಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58]; (J. 18, 20). 2, untruth (ಕಟ್ಟುಕ, ನೂಳ್, ಪುಸಿ, ಅನ್ರುತ Kk. 60, o. rs. ತೊದಲ್, ತೊವಲ್; *cf.* ತೊಱಲ್). see Prvs. s. ಪುತ್ತಳಿ, ಬದಲುಮಾತು. — ತೊದಲ್ನುಡಿ. = ತೊದಲ್ಮಾತು. [ತೊದಲ್ನುಡಿ ಲಲ್ಲೆಗೆ ಪಕ್ಕುಗೊಟ್ಟು Pb. 4, 12]; (Grj. 3, 76. 77; 3, 91 va.). — ತೊದಲ್ಮಾತು. -ಮಾತು. a stammering, etc. speech (Rśv. 4, 70).

ತೊದಲಿಸು todalisu. = ತೊದಳಿಸು. to falter, to stammer (Bp. 3, 40; 47, 32; My.).

ತೊದಲು todalu. 1. = ಕೊದಲು 1. to stammer (My.).

ತೊದಲು todalu. 2. = ತೊದಲ್, etc. stammering, etc. (My.). — ತೊದಲ. -ಅ 3. a stammerer (My.). — ತೊದಲು ನುಡಿ. = ತೊದಲ್ನುಡಿ. (Bh. 2, 11). — ತೊದಲುಮಾತು. = ತೊದಲುನುಡಿ. (My.). ವ್ಯಕ್ತಮಾಗದೆ ತೊದಲುಮಾತನಾಡುವವನು (ಲೋಹಲ, ಅಸ್ಫುಟವಾಕ್ Si. 363).

ತೊದಳ್ todaḷ. = ತೊದಲ್, etc. entanglement (Bh. 3, 13, 17); faltering, etc. [ಕಿವಿಗಿಮ್ಪಂ ತೊದಳೊಳ್ ಪೊದಟ್ಟ ನುಡಿಗಳ್ ಕಣ್ಣಿಚ್ಚಱಂ ರಾಗದಾಡುವ ಕೂಸಾಟದ ಚೆಲ್ವುಗಳ್ ಕುಡೆ Ap. 7, 128]; (Ch. v. 102; Abh. P. 3, 127). 2, untruth (ಪುಸಿ, ಪುಸಿಯ ಭೇದ Śmd. II; ನೂಳ್, ಪುಸಿ Śm. 48, o. r. ತೊದುಳ್; ಪುಸಿಯ ಭೇದ Kk. 88, see s. ತೊದಲ್). [ಕವಿಗಳ ತುದಿಯನ್ತಿರೆ ವಿರಸಮುಕ್ಕುಮುದು ತೊದಳುಣ್ಬೇ Kr. 2, 88; ಮುಗಿಲ್ಗಳಲ್ಲಿ ಕಱಿಯುತ್ತಿರೆ ಪಾವಕನುರ್ಕಿಗೆಟ್ಟಿದೆನ್ನುವೊ ತೊದಳಾಯ್ತು ದಾನಮೆನೆ Pb. 5, 96; Ap. 15, 12]. ಎನ್ನ ಮಾತಿನೊಳ್ ತೊದಳುಣ್ಟೆ? (Śmd. 85). — ತೊದಳ್ನುಡಿ. 1. to stammer, to lisp. ತೊದಳ್ನುಡಿವವನು (ಲೋಹಲ, ಅಸ್ಫುಟವಾಕ್ Nr.). — ತೊದಳ್ನುಡಿ. 2. = ತೊದಲುನುಡಿ. (Abh. P. 1, 79; J. 28, 18). [— ತೊದಳ್ಮಾತು. -ಮಾತು. stammer, falsehood. ತೊದಳ್ಮಾತಿನೊಳೇನೊ ಪಾಣ್ಡವರ ಕೆಯ್ಯೊಳೆ ನಿನ್ನ ನಿಸೆಕನಾಗದೇ Pb. 9, 49].

ತೊದಳಿಸು todaḷisu. = ತೊದಲಿಸು. to falter, etc. (J. 19, 50).

ತೊದುಳ್ toduḷ. = ತೊದಲ್, q. v.

ತೊನಚಿ tonaci. = ತೊಣಚಿ, etc. a gad fly, etc. (My.).

ತೊನಚೆ tonace. = ತೊನಚಿ, etc. (My.).

ತೊನಸೆ tonase. = ತೊನಚೆ, etc. (ರಹಿ Mr. 177, o. r. ತೊನಚಿ).

ತೊನೆ tone. to swing, to wave, to move to and fro (v. i. ಆನ್ದೋಲನ Śmd. Dh.; see Śs. s. ಅಲ್ಲಾಡು 2; *cf.* ತೊಂಗು). [ಅನ್ತಾಕೆಗಳ್ ತೂಗಿ ತೊನೆವ ತೊನೆಪಂಗಳುಮಂ...ನೋಡಿ Pb. 4, 90 va.; Ap. 11, 152]; see Cpr. 3, 15; Abh. P. 1, 107 va.; Bp. 42, 21; Rśv. 2, 11; 5, 116; 6, 11 va.; J. 13, 34; Śśv. 3, 41.

***ತೊನೆಪ tonepa.** swinging, waving. ಅನ್ತಾಕೆಗಳ್ ತೂಗಿ ತೊನೆವ ತೊನೆಪಂಗಳುಮಂ ಮುರಸರಿಗೆವಿಡಿದು Pb. 4, 90 va.

ತೊನ್ತು tontu. 1. to wind, to wind oneself round; to surround or encircle (J. 27, 43; My.; *cf.* ತೊಡರ್ 1). ಕಾಲ ತೊನ್ತಿದ ಹಾವು ಕಚ್ಚದೆ ಬಿಡದು (Prv.). 2, to entangle one in, *i. e.* to instigate one (to quarrel, My.). 3, to climb (My., occasionally).

ತೊನ್ತು tontu. 2. climbing: one climb or rise in climbing. ತೊತ್ತಿಗೆ ಒನ್ದು ಕನ್ತು ಮಾಡ ಬೇಕೇ? (Prv.). ಎಷ್ಟು ತೊನ್ತಿಗೆ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿ? (My.; occasionally).

ತೊನ್ದರು tondaru. = ತೊನ್ದರೆ. (Cb. 165).

ತೊನ್ದರೆ tondare. = ತೊನ್ದರು, ತೊನ್ದ್ರೆ. intricacy, embarrassment, entanglement, difficulty, trouble, vexation, molestation; impediment, drawback (My.; Tu., T., M. ತೊನ್ದರ; M. also ತೊಲ್ಲೆ, ಸೊಲ್ಲೆ; T. also ತೊನ್ದರೈ, ತೊಲ್ಲೈ; *cf.* ತೊಡಲ್, ದನ್ದಲೆ). see B. 3, 47. 88. 92. 93; 4, 139. 161; 5, 13. 85. 104. 171. 221; Prv. s. ಪುರನ್ದರ. — ತೊನ್ದರೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to embarrass, etc. (My.). — ತೊನ್ದರೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get embarrassed, etc. (My.).

ತೊನ್ದ್ರೆ tondre. = ತೊನ್ದರೆ. (My.).

***ತೊನ್ನ tonna.** a man leper. ಈತಂ ತನ್ನ ರೂಪುಗರೆದಿರುಳ್ ಪೊಱಲೆಲ್ಲಮಂ ಕಳ್ದು ದಿವಸಕ್ಕೀ ಪಾಂಗಿನೊಳ್ ತೊನ್ನನಾಗಿರ್ಪೊಂ Vr. 124, 9.

ತೊನ್ನು tonnu. = ತೊಣ್ಣು. leprosy; white leprosy (ಕುಷ್ಠ Mr. 385; T. ತೊಱು; Te. ತೆನ್ನು; My.). ನಸು ಬಿಳಿದಾಗಿ ಮಿಂಚುವ ಬಟ್ಟಿಹ ತೊನ್ನು (ಕೋಠ, ಮಣ್ಡಲಕ); ಬಿಳಿಯ ತೊನ್ನು (ಕುಷ್ಠ, ಶ್ವಿತ್ರ Nr.). ತೊನ್ನು ಹತ್ತಿದವ, ಹೊನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೀನೆನ್ದು, ಗನ್ನಾ ಹೇಱಿದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). see Bp. 57, 56; ಬೆಳ್ದೊನ್ನು.

***ತೊನ್ನೆ tonne.** a female leper. ಅರಸಿಯರ ಸೂಳೆಯರ ಕಣ್ಣೊಳ್ ಘಟಿಕಾಂಜನಂಗಳನೆಚ್ಚಿದೊಡನಿಬರುಂ ತೊನ್ನೆಯರಾಗಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Vr. 124, 16.

ತೊಪ topa. = ತಪ, etc. — ತೊಪ ತೊಪನೆ. = ತಪ ತಪನೆ. (My.).

ತೊಪ್ಪ toppa. = ತೊಪ, etc. — ತೊಪ್ಪ ತೊಪ್ಪನೆ. = ತಪ್ಪ ತಪ್ಪನೆ. (Śmd. 229; J. 28, 41; My.).

ತೊಪ್ಪನೆ toppane. 1. with the sound of ತೊಪ್ಪ (My.).

ತೊಪ್ಪನೆ toppane. 2. = ತಪ್ಪನೆ. quickly, or greatly, much, thoroughly (Bp. 6, 25; 18, 65; M. ತೊಪ್ಪಲ್, ತೊಲ್ಪ, much, plenty).

ತೊಪ್ಪಲ toppala. = ತಪ್ಪಲ 2, ತೊಪ್ಪಲು, etc. ಮರಗಿನ ತೊಪ್ಪಲ (ಸುಗನ್ಧ Cb.). ನಾಯಿ ಎಲೆ ತೊಪ್ಪಲಗಳನ್ನು ಎನ್ನಿಗೂ ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 28).

ತೊಪ್ಪಲು toppalu. = ತೊಪ್ಪಲ, etc., ತೊವಲ್ 2. all small leaves of plants in general (*cf.* ಸೊಪ್ಪು, ತುಪ್ಪಟ್; M. ತೋಲ್, green leaves, small branches, etc.). ನಾಯಿ ತೊಪ್ಪಲ ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ (B. 3, 40).

ತೊಪ್ಪಿಗೆ toppige. = ಟೊಪ್ಪಿಗೆ. (My.).

ತೊಪ್ಪೆ toppe. fresh cow-dung (My.; Si. 380. 402). ತೊಪ್ಪೆ ಬರುವದೇ ಹೆಪ್ಪಿಗೆ? (Prv.).

ತೊಮ್ tom. = ಜೊಚ್, (ತುತ್ತ, ತುದಿ). the state of being first or the first; the being former, previous, old (Te. ತೊಮ್, ತೊಲಿ, ತೊಲು; T. ತೊನ್, ತೊಲ್, ತೊಡರ್, ತೊಜ್, ತೊಣ್ಣು, ತೊತ್ತು, ತೊನ್ನು, ತೊಳ್). — ತೊಮ್ಬತ್ತಯ್ದು. ninety-five (B. 5, 73). — ತೊಮ್ಬತ್ತಾಱು ಸಾವಿರ. ninety-six thousand (Bp. 22, 52). — ತೊಮ್ಬತ್ತು. -ಪತ್ತು. (Śmd. 225; J. 21, 19; 34, 39). the top-ten or the ten just before hundred, *i. e.* ninety. ತೊಮ್ಬತ್ತಱ ನರಿವಿಗೂ (Si. 326). ತೊಮ್ಬತ್ತಱ ಮೇಲೆ ತೊಗರೀ ಬೇಳೆ (Prv.). — ತೊಮ್ಬತ್ತು ಸಾವಿರ. ninety-thousand (Bp. 5, 18; 10, 13). — ತೊಮ್ಬತ್ತಿರ್ಡ್. ninety-two (B. 5, 73). — ತೊಮ್ಬತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು. = ತೊಮ್ಬತ್ತೊಮ್ಬಯ್. (C.).— ತೊಮ್ಬತ್ತೊಮ್ಬಯ್. ninety-nine. — ತೊಮ್ಬತ್ತೊಮ್ಬಯ್ಸಾಸಿರ, ninety-nine thousand (Śmd. 226). [ತೊಮ್ಬಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ninety thousand persons. ತೊಮ್ಬಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ನಿಮ್ಮಮ್ಪಿನ ಬಮ್ಬಲೊಳೆ ಮಕುಟಬದ್ಧರ್ ಮಡಿದರ್ Pb. 11, 29].

ತೊಮ್ಬಾರ tombāra. a mass, a heap (of grain, My.).

ತೊಮ್ಬೆ tombe. 1. a cluster, etc. (ಜೊಮ್ಪ Ct. I, 105; II, 9; ತೊಡಮ್ಬೆ, ತೊಂಗಲ್, ತೊಂಗೆ, ಗೊಂಚಲ್, ಜೊಮ್ಪು, ಗುಚ್ಛ Śm. 24; Kk. 20; ಗೊಂಚಲ್ Śm. 101). [ಬಣ್ಣವಣ್ಣದ ಗುಡಿ ತೊಮ್ಬೆ ಗೊಂಚಲೆಸೆಯಿಕ್ಕಿದ ಕಾವಣಮಳ್ಳಿಯುಂ Pb. 3, 38. (Tu. ತೊಡಮ್ಬೆ)]. — ತೊಮ್ಬೆ ಗಡುಕು. -ಕಡುಕು. a kind of ornament for the ear (Bp. 61, 27).

ತೊಮ್ಬೆ tombe. 2. = ಡೊಮ್ಬಿ, etc., ದೊಮ್ಬಿ. a multitude, an assemblage, a host (ಗೊನ್ದಣಿ, ಗೊಂಗೆ, ಗುಮ್ಮಿ, ಗುಣ್ಪು, ತೋಮ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಬಮ್ಬಲ್ Ct. I, 25; Te.; ತುಮ್ಬೆ; *cf.* ತುಱುಗು 1).

ತೊಮ್ಬೆ tombe. 3. a large, high bamboo basket for storing corn (ಗಳಗೆ Śm. 101, o. r. ಗಳಿಗೆ; T. ತೊಪ್ಪೆ-ಕ್ಕೂಡು).

ತೊಯ್ toy. = ತುಯ್, etc. to become wet or moist [Tu. ತೊಯ್ಯು to wash]; (ಸಾದ್ರ್ರತ್ವ Śmd. Dh.; o. r. ತುಯ್). P. ps. ತೊಯ್ದು [ಅಮರ್ದಿನೊಳ್ ತಾನಱ್ತುಯಿಂ ತೊಯ್ದು Pb. 4, 75]; (Bp. 27, 37; Bh. 1, 7, 19; Rśv. 10, 31 va.), ತೊಯಿದು (My.); 3rd person singular imperfect ತೊಯಿತು (My.). ತೊಯ್ದನ್ಥಾ (ಆದ್ರ್ರ); ತೊಯ್ದುದ್ದು (ಕ್ಲಿನ್ನ G.). ತೊಯಿದನ್ಥ (ಸಾದ್ರ್ರ Cb.). 2, to wet (v. t.), to moisten (Cpr. 5, 10; 5, 64 va.; 6, 64 va.; 8, 65). — ತೊಯ್ ತೊಯ್. rep. (Bp. 6, 25).

ತೊಯಿಸು toyisu. = ತೊಯ್ಯಿಸು, ತೋಯಿಸು, ತೋಸು. to cause to become wet, etc.; to steep in water (My.). ಜೊಲ್ಲು ಆಹಾರವನ್ನು ತೊಯಿಸುತ್ತದೆ (B. 4, 85). ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರೊಳಗೆ ತೊಳೆದು, ತೊಯಿಸಿ (B. 5, 158). ತೊಯಿಸಿಕೊಳ್ಳು, ತೊಯಿಸು. to become wet or be drenched (B. 1, 21; 3, 123).

ತೊಯೆ toye. = ತೊವೆ. (Ct. II, 74).

ತೊಯ್ಯಿಸು toyyisu. = ತೊಯಿಸು, etc. (My.).

ತೊಯ್ಯು toyyu. = ತೊಯ್, etc. (ತೊಯ್, ನನೆ, ನಾನ್, ನಾಮ್ಪು G.). P. p. ತೊಯಿದು (My.).

ತೊಯ್ಯುವಿಕೆ toyyuvike. becoming wet, etc. (ಸಮುನ್ದನ G.).

ತೊರಡು toraḍu. = ತರಡು, etc. see ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊರಡಿನ ಗಿಡ.

ತೊರದು toradu. = ತೊರೆದು. P. p. of ತೊರೆ 1.

ತೊರಯಿಸು torayisu. = ತೊರೈಸು (Śmd. 189, o. r. ಕೊ–).

ತೊರಸಲು torasalu. = ತರಕಲು, etc. (My.).

ತೊರಳೆ toraḷe. the spleen which, with the liver, is regarded as the part of the body from which the blood flows (ಗುಲ್ಮ, ಪ್ಲೀಹ Nr.; Bh. 6, 8, 13; Te. ದೊಮ್ಮ). see ನಿಡುದೊರಳೆ.

ತೊರಿತ torita. Tbh. of ತ್ವರಿತ. (My.).

ತೊರೆ tore. 1. milk to form or collect in the breast or to come to it; the breast to be filled with milk (ಸ್ತನ್ಯ Śmd. Dh.; M. ಚುರೆ; T. ಚೊರಿ, Te. ದೊರಗು, to flow down, as milk from the breast, etc., see ಸುರಿ; M. ಚುರೆ, also: to spring forth, gush out; giving milk). [ತೊರೆದುದು ಕಾಮಧೇನು ತುಱುಗಲ್ಗೊನೆವಣ್ಣುದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂ Pb. 14, 21]. ಮೊಲೆ ತೊರೆಯುವದು (My.). P. ps. ತೊರದು, ತೊರೆದು. see Cpr. 6, 91 va.; Bp. 50, 3; 57, 83; Rśv. 5, 55 va.; Bhāgavata 10, 66, 38; ಪಾಲ್ದೊರೆ; B. 1, 21.

ತೊರೆ tore. 2. mature; ripe (ಪಕ್ವ Ct. I, 57).

ತೊರೆ tore. Tbh. of ತ್ವರೆ. (My.; Te.).

ತೊರೆಯ toreya. (ತೊಱೆಯ?). a salt-maker (My.; see ಅಷ್ಟಾದಶಜಾತಿ).

ತೊರೈಸು toraisu. = ತೊರಯಿಸು (Śmd. 189, o. r. ಕೊ–).

ತೊಱ toṟa. = ತೊಱದು. P. p. of ತೊಱೆ 1, in ತೊಱಕೊಳ್ಳು (My.).

ತೊಱಕಲ್ toṟakal. an o. r. of ತೊಟಕಲ್, q. v.

ತೊಱಡು toṟaḍu. = ದೋಟಿ. a crook, a hook, a crooked instrument for taking down fruits from trees (T. ತುಱಟ್ಟಿ, ತುಱಡು; R.). 2, distortion, deceit (T.). see ಚೊಟ್ಟ.

ತೊಱದು toṟadu. = ತೊಱೆದು. P. p. of ತೊಱೆ 1.

ತೊಱಯಿಸು toṟayisu. = ತೊಱಸು. to cause to quit, etc. (My.).

ತೊಱಲು toṟalu. a hole, etc. ಗಿಡದ ತೊಱಲು (ನಿಷ್ಕುಹ, ಕೋಟರ, ಮರದ ತೊಱೆ, -ಡೊಱೆ Si. 122).

ತೊಱವಿ toṟavi. leaving, abandoning; an object to be abandoned (ಹೇಯ Nn. 95).

ತೊಱವೆ toṟave. (ತೊರವೆ). N. of a place in S. Mhr. (Rām. 1, 1, 1).

ತೊಱಸು toṟasu. = ತೊಱಯಿಸು. to cause to give up, etc. (My.). see ಬುದ್ದಿದೊಱಸು.

ತೊಱಳೆ toṟaḷe. = ತೊಳ್ಳೆ q. v., etc. (My.).

ತೊಱೆ toṟe. 1. to put away, to abandon, to quit, to give up, to renounce, to repudiate, to reject (ವಿಸರ್ಜನ Śmd. Dh.; Śm. 116; ಬಿಡು Nn. 84; My.; T. ತುಱ). P. ps. ತೊಱದು, ತೊಱೆದು. [ಪರರ ದೋಷಂಗಳುಮಂ ... ತೊಱೆವುದು ತೊಱೆವನ್ತಸಾಧು ಜನ ಸಂಗತಿಯಂ Kr. 1, 67; ಹರನೀಕೆಗಣ್ಡ ನೂತನ ಗಿರಿಜಾತೆಯಂ ತೊಱೆದಂ Pb. 4, 85; Ap. 3, 57; Bv. 642]. ಶರೀರಭೋಗಮಂ ತೊಱವನಿತರ್ಕೆ (Śmd. 140 Mdb.). ಕುಕವಿಗಳ ಸಂಗಮಂ ಸನ್ತತಂ ತೊಱೆದು (Mr. 7). ತೊಱದವನಿಗೆ ಬಱದ ಹಂಗೇನು? (Prv.). see Cpr. 3, 65; 4, 18; Bp. 13, 14; 26, 29; 31, 14; 45, 17; C. Bp. 11, 6; Rsv. 9, 4; 13, 20; J. 1, 5; 11, 21. 28; 28, 35; Si. 77; B. 2, 10; 5, 163. 164; ಅಸು ದೊಱೆ, ಅಸೆದೊಱೆ.

ತೊಱೆ toṟe. 2. = ಡೊಱೆ. a hollow or hole (in a tree, My.); a cave (Si.; Te. ತೊಱೆ, ತೊಱ್ಱ; cf. ತೊಟ್ಟೆ 1, ತೊಲಿ, ತುರಿ 1). ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತೊಱೆ (ದರಿ, ಕನ್ದರ Si. 116). ಬೆಟ್ಟದ ದೊಡ್ಡ ತೊಱೆ (ಗುಹೆ, ಗಹ್ವರ 116).

ತೊಱೆ toṟe. 3. a stream, a river (ಪೊಱೆ Śmd. I; ಪೊಱೆ, ಪೊಣ್ಣ Śm. 36; ನದಿ Śmd. Dh., Śm. 116; ಸಿನ್ಧು, ಸ್ರವನ್ತಿ, ತಟಿನಿ, ತರಂಗಿಣಿ, ನದಿ, ಧುನಿ, ದ್ವೀಪವತಿ, etc. Hlā., Mr. 413; ವಾಹಿನಿ, ಸ್ರವನ್ತಿ Nr.; My.; T. ತುಱೈ; see s. ತುಱು 3). [ಬನ್ನದ ಕರ್ಪೆಸೆದುದು ತೊಱೆ ಗಿನ್ನುಂ ಹರ ಗಳ ತಮಾಳ ನೀಳಚ್ಛವಿಯಿಂ Pb. 5, 54; Ap. 1, 54; ತೊಱೆಯ ಮೊವಣ್ಣಗಳಿರಾ ತೊಱೆಯ ಮೊವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿರಾ Bv. 642; Cv. 203]. ತೊಱೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳವ ಭೂಮಿ (ನದೀಮಾತೃಕ); ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಿಲೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪರಿವ ತೊಱೆ (ನಿರ್ಝರ); ತೊಱೆಯ ಹರಿಹ (ಓಘ, ಪ್ರವಾಹ, ವೇಣಿ, ಧಾರೆ, ಸ್ರೋತ, ರಯ Hlā.). ತೊಱೆಯ ತಡಿ (ತೀರ, ಕೂಲ, ತಟ, etc. Hlā., Nr.). ಕಿಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೊಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ, ಕಾಲುವೆ); ನರಕದ ತೊಱೆ (ಸಿನ್ಧು, ವೈತರಣಿ Nr.). ತೊಱೆಯ ತಡೆ (ತಟ Mr. 413); ತೊಱೆಯ ನಡುವು (ಪಾತ್ರ 415); ಬನ್ದ ತೊಱೆ (ಪೂರ 415). ನೆತ್ತರ ತೊಱೆ (Abh. P. 13, 66). ತೊಱೆಯಂ ಪಾಯ್ದು, ಎತ್ತಿ ಬನ್ದಂ (Śmd. 64). see Cpr. 8, 4 va.; Bp. 20, 22; 45, 28; 50, 40. 66; Bh. 1, 5, 9; J. 15, 2; ಉರ್ಕುನೊಱೆ, ಗಣ್ಡುದೊಱೆ, ಪೆರ್ದೊಱೆ, ಬಯಲ್-, ಬಿಸಿಲು-, ಬೆಟ್ಟದೊಱೆ; ಹೆರ್-. [— ತೊಱೆಕೊಳ್. to take in with the face of a stream? ಪೇಱ್ವಾಗಳೆಯ್ತನ್ದರಂ ತೊಱೆಕೊಳ್ವನ್ತಿರೆ ಕೊಣ್ಡು ವನ್ದರಿಗನೆಚ್ಚುಗ್ರೇಷುಧಾರಾಜಳಂ Pb. 5, 21]. — ತೊಱೆಗಣಗಿಲೆ. -ಕಣಗಿಲೆ. a small tree growing in wet soil, Barringtonia acutangula Gaertn. (ನಿಚುಲ, ಅಮ್ಬುಜ, ಹಿಜ್ಜಲ Nr.; ಲೋಮಕ, ಪಿಚುಲ Mr. 113). — ತೊಱೆಗಳಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. the ocean (ಸಮುದ್ರ Ss.). — ತೊಱೆಮತ್ತಿ. the tree Terminalia arjuna W. and A. (ನದೀಸರ್ಜ, ವೀರತರು, ಇನ್ದ್ರದ್ರು, etc. Nr.; ಕಕುಭ Nn. 128). 2, a shrub or small tree, the five-leaved chaste-tree, Vitex negundo Lin. (? ಸಿನ್ಧುಕ Mr. 116, o. r. ಸಿನ್ದುಕ). — ತೊಱೆಮಾವು. (Śmd. 195). a mango tree near a river. — ತೊಱೆಮೆನ್ತೆ. an undershrub, Indigofera trita L. f. (Z.). see ಅಡವಿ-. — ತೊಱೆಯಿಂಗುಳ. -ಇಂಗುಳ. the prickly plant Alhagi maurorum Tournef. (ದುರಾಲಮ್ಬ Mr. 118). — ತೊಱೆವೇಟ್ಟೆ. -ಬೇಟ್ಟೆ. river-hunting: fishing (Rsv. 5, 114 va.).

***ತೊಱೆದ toṟeda.** one who has abandoned, renounced; an ascetic. ಕಿಱಿಯಂ ಮುತ್ತಂ ಧನದಂ ಬಱಿಯಂ ತೊಱೆದಂ ಗೃಹಸ್ಥನೆನ್ನದೆ ಮುಮ್ಬಿಟ್ಟಱಿಸಿ ಕೊಲುತಿರ್ಪ ಜನನೆನ್ಬುಱಿಕೆಯ ಪಗೆವಂಗದೆನ್ತು ಪಂಗಿಗನಪ್ಪಂ Ap. 4, 77. T. ತುಱವಿ.

***ತೊಱೆಯಿಸು toṟeyisu.** to cause to renounce, etc. ಪರಮಾಯುಷ್ಯಾನ್ತಂ ಬರಂ ನಿರಾಕುಳಮಾಗಿರ್ಪಾಯಿರವಿನ ಜೈನಾಭಿಪ್ರಾಯಂ ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನದಿಂ ತೊಱೆಯಿಸಿದಂ Ap. 2, 53.

ತೊಲ tola. a short P. p. of ತೊಲಗು. — ತೊಲತೊಲಗು. (= ತೊಲಗಿ ತೊಲಗು). rep. (Bp. 28, 24; 32, 43; J. 3, 24).

ತೊಲಗಿಸು tologisu. to cause to go away, etc. (ಅಗಲ್ಚು Śmd. 134 Cm.; My.). [ಮಲೆಯುದುದಂ ಮಲೆಯಿಸಲುಂ, ಮಲೆದುದಂ ತೊಲಗಿಸಲುಂ Pb. 5, 43 va.]. ಆದೇಶವನ್ ಎನ್ದೊಡೆ ನೊದಲಿರ್ದುದಂ ತೊಲಗಿಸಿ ಬರ್ಪುದು (Śmd. 30 Cm.). see Cpr. 1, 95; 8, 98; Abh. P. 1, 116; Bp. 35, 3; 42, 34; 46, 30; 50, 68; 54, 16; 61, 23; J. 13, 9; 28, 40.

ತೊಲಗು tolagu. = ತೊಲಂಗು. to go away; to depart; to go aside or out of the way; to retire; to separate (v. i.); to be separated; to be excluded; to fail (ವಿವಿಕ್ತ Śmd. Dh.; ಪಿಂಗು Śmd. 17. 118 Cm.; ತಪ್ಪು 132. 259 Cm.; My.; [Tu. ತೆಲಾವು]; Te.; M. ತುಲೆ, T. ತೊಲೈ). [ನಿಲ್ಲದೆ ತೊಲಗಿದಿರಿನ್ದಂ Kr. 3, 200; Pb. 11, 73; Ap. 1, 52; ಅಳಿಯನ ಕಣ್ದರೆ ತೊಲಗೆಪ್ಪೆ ಮಗಳೇ Bv. 912]. ಅವುದೊನ್ದಱಿಂ ತೊಲಗುವುದು (ಅಪಾದಾನ Śmd. 160). ತೊಲಗಿದುದು (ವ್ಯಸ್ತ, ಅಪ್ರಗುಣ, ಆಕುಲ); ಯಥೋಚಿತಸ್ಥಾನದತ್ತಣಿನ್ದ ತೊಲಗುವುದು (ಭ್ರಂಶ); ಸೇನೆಯಿದ್ದೆಡೆಯಿನ್ದ ತೊಲಗುವುದು (ಪ್ರಚಕ್ರ); ಅರ್ಥದ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ತೊಲಗಿದವನು (ಅನಪೇತೋರ್ಥಾತ್, ಅರ್ಥ್ಯ Nr.). see Śmd. 73; Cpr. 1, 92; Bp. 21, 10. 14; 43, 14; 45, 9; 46, 23; 57, 47; C. Bp. 11, 9; Rsv. 5, 119; 6, 6; 6, 11 va.; Rāghc. 17, 66; J. 2, 49; 15, 18; 26, 14; 30, 29; Dp. 87, 1; 172, 5. [ತೊಲತೊಲಗು. rep. ಮನಮನಂಜದಂಜದೆ ತೊಲತೊಲಗೀ ಮೆಳೆಗೆ Kr. 2, 26].

ತೊಲಂಗು tolaṅgu. = ತೊಲಗು. (Bp. 33, 14; 40, 49. 71; 46, 58; 51, 81).

ತೊಲಿ toli. (fr. ತುರಿ 1). = ತೂಳೆ 3. a hole, a socket (Te.). ತೊಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ವೇಧಿತ, ಛಿದ್ರಿತ, ವಿದ್ಧ Si. 381).

ತೊಲಿ toli. Tbh. of ತುಲೆ. a kind of wooden sacrificial vessel (Si. 241). 2, = ತೊಲೆ No. 4. (S. Mhr.).

ತೊಲೆ tole. Tbh. of ತುಲಾ. a beam of wood (ವೇಶ್ಮಾಂಗ, ಮನೆಯ ಮುಟ್ಟುಗಳ ಭೇದ Nn. 158; My.; T. ತುಡ್ಡ್; Mhr. ತುಳಈ; Bp. 40, 77; C. Bp. 5, 48; J. 17, 23; B. 4, 121; G. 403). [ರಿಪುಭೂಪದನ್ತಿದನ್ತದ ತೊಲೆಯೊಳ್ ಪರಾಕ್ರಮದಿನೆನ್ನನೆ ಭೂಪತಿ ತೂಗಿ ತೋಱೆನೇ Pb. 10, 40]. see ಅಡ್ಡದೊಲೆ, ತೂಗು-, ತೂಗುನ್-, ಪೆರ್-. 2, a balance (Abh. P. 14, 188; Bp. 27, 47; 55, 57). 3, a certain weight (ತೂಕ, ಪ್ರಮಾಣ 158). ನಿಕ್ಕವನ್ ಅಯ್ದಾಗಲ್ಕೆ ತೊಲೆ, ಅನ್ತವು ಇಪ್ಪತ್ತಿರಲ್ಕೆ ಭಾರಂ (Mr. 355). see Bp. 43, 83; Si. 329; G. 46. 321. 388. 4, a tola, being the weight of one Rupee coin (My.; B. 3, 13. 96; see ಕಾಲ್-). ತೊಲೆಯಿನ್ದ ಹಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಹೊಲೆಯಿನ್ದ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ (Prv.). 5, equality, etc. (ಸಮ, ಸಮಾನ 158; Bp. 43, 21). 6, propriety, fitness; fame (ಕೀರ್ತಿ, ಸಮಂಜಸ 158; Abh. P. 7, 166). 7, a cloth for females (ವಸ್ತ್ರ, ಸೀರೆ 158). 8, poorness (ಕೃಶ, ಬಡತನ 158). see ದಿಬ್ಬದ-.

ತೊವರಿ tovari. Tbh. of ತುವರಿ (Śmd. 355). the pigeon-pea. ಉರ್ದು ತೊವರಿ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನಿಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂೞ್ (ಪ್ರುಙ್ಗ Śmd. I). 2, = ತುವರಿ No. 2 (Si. 154).

*ತೊವರ್ tovar̤. pleasing, fragrant? — ತೊವರ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. a pleasing smell? ಅಲರ್ವೀರ ವನಜ ವನಂಗಳ ತೊವರ್ಗ ಮ್ಪಿನಾಮ್ಪು ಬಗೆ ಬಳೆಯೆ ಮೊರೆವುವಳಿಗಳ ಬಳಗಂ Ap. 12, 50.

ತೊವಱು tovar̤u. Tbh. of ತುವರ No. 1. (ಕಷಾಯ, ತುವರ Hlā.; My.).

ತೊವಲ್ toval. 1. ತೊವಲು. = ತೊಗಲ್, etc. skin, etc. (ಅಸೃಗ್ಧರ, ಅಜಿನ, ಚರ್ಮ, ಕೃತ್ತಿ, ತ್ವಕ್ Hlā.; ಚರ್ಮ Ct. II, 104; ತೋಲ್, ಸಮ್ಮ, ಕಡವಸ Śm. 32; ಸಮ್ಮ, ತೋಲ್ Kk. 46; My.). [ಕರಡಿಯ ತೊವಲೊಳ್ ಪುದಿದ ಕರ್ಬೊನ್ನ ರಥಮುಂ Pb. 12, 7 va.; Vr. 23, 2]. see Bp. 20, 44; ಗಂಗೆದೊವಲು.

ತೊವಲ್ toval. 2. = ತೊಪ್ಪಲು, q. v. young green leaves (ಎಳೆದಳಿರ್ Ct. II, 105; Cpr. 7, 101). — ತೊವಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to get young leaves (Abh. P. 13, 48).

ತೊವಲ್ toval. 3. = ತೊದಲ್, faltering, etc.

*ತೊವಲ್ **toval. 4.** something (usually leaves) reduced to a mass by pounding (T. ತೊವಯಲ್) ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು ಸೇಕದ ತೊವಲ್ಗೆಣೆಯಾಯ್ತು Pb. 5, 7. *cf.* ತೊಕ್ಕು.

*ತೊವಲ್ **toval. 5.** stupor. — ತೊವಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be stupefied, be in a stupor. ಅಂಗನೆಯರ್ ತೊವಲ್ಗೊಳೆ ಭಯಂಗೊಳೆ ಕೋಡಗ ಗಟ್ಟುಗಟ್ಟೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದನುಯ್ಯೆ Pb. 9, 54.

ತೊವೆ tove. = ತೊಗೆ, etc. a dish prepared of boiled split pulse. (ತೊಯೆ Ct. II, 74; My.; ಕುದಿಸಿದ ಬೇಳೆ G.). [ಕಱುಮೆಯ ಕೂಟುಂ ತುಪ್ಪಮುಂ ತೊವೆಯುಮನುಣಲ್ಗೊಟ್ಟು ಕುಮಾರನನೋದಿಸುಗೆ Vr. 75, 15].

ತೊವ್ವೆ tovve. = ತೊವೆ, etc. (My.).

ತೊಸಕ್ tosak. = ಡೊಸಕ್, etc. an imitative sound (My.).

ತೊಸಕ್ಕನೆ tosakkane. = ಡೊಸಕ್ಕನೆ. with the sound of ತೊಸಕ್ (My.).

ತೊಳ tol̤a. 1. a short P. p. of ತೊಳಗು 1. — ತೊಳ ತೊಳಗು. (= ತೊಳಗಿ ತೊಳಗು). rep. (Grj. 10, 71; Bp. 1, 53; 4, 26; 61, 28; C. Bp. 42, 14; Rśv. 13, 71 va.; J. 3, 37; 13, 51; 28, 18). — ತೊಳ ತೊಳ ತೊಳಗು. rep. (Cpr. 9, 27).

ತೊಳ tol̤a. 2. = ತೊಳದು, ತೊಳೆದು. P. p. of ತೊಳೆ 2, in ತೊಳಕೊಳ್ಳು (Bp. 30, 9; B. 4, 57. 136; 5, 239; My.). — ತೊಳ ತರ್. = ತೊಳಕೊಣ್ಡು ಬರ್. (Bp. 1, 53; 27, 49).

ತೊಳಕ tol̤aka. — ತೊಳಕಂ (Śmd. 241, o. r. ಕೊಳಕಂ).

ತೊಳಕು tol̤aku. 1. = ತೊಳಂಕು (Śmd. 48, o. r. ತೊಡಕು, ತೊಡಂಕು).

ತೊಳಕು tol̤aku. 2. a part of the body. ಅಡಿ ತೊಡೆ ಪೊರ್ಕುಳುಂ ತೆಗಲೆ... ಬಸಿಱ್ ತೊಳಕು ಕರ್ಚರೆ Pb. 11, 136.

ತೊಳಗು tol̤agu. 1. to shine, to be full of splendour, etc. (ಕಾನ್ತಿ Śmd. Dh.; T. ತುಲಂಗು, ತುಳಂಗು; Te. ತುಳಕಿಂಚು; M. ತುಳಙ್ಙು, to shake; to shine; T. ತುಳಕ್ಕು, to move; to polish; T., M. ತುಳಕ್ಕ, tremor; splendour; see ತುಳಕು 1). [ಅತಿ ಧವಳ ಜಳದ ಜಳಧರ ಪಥಮುಂ ತೊಳಪೞವೇಱಿಯುಂ ತಳೆದುವು ಮುಳಿಸಂ Kr. 3, 168; Pb. 10, 52 va.; Ap. 4, 12]. ತೊಳಪಂ, ತೊಳಪ್ಪಂ (Śmd. 275). ಅಯ್ದೆ ತೊಳಪ ಕನ್ನವುರಂ (75). ತೊಳಗಿದನ್ ಇನ್ದ್ರನನ್ದನನ ಮೆಯ್ಸಿರಿಯುಂ ಜಱಿದು (Rśv. 13, 60). ತೊಳಗುವ ಅಚ್ಚರೆಗಣ್ಣ ನಗೆಮೊಗದ ಬೇಡತಿ (Rāghc. 17, 66). ತೊಳಪ ತತ್ಸಮದ ಬಿನ್ನಣಂ (Kk. 3). see Cpr. 1, 120. 138; 6, 49; Rśv. 6, 2; C. Bp. 5, 2; J. 3, 17; 5, 4; 15, 9. 10; 29, 45; 31, 14; Rāghc. 17, 72. — ತೊಳಗು ಬೆಳಗು. dupl. ರವಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಪೋಲು (Bh. 1, 8, 9; see J. 31, 13). [— ತೊಳ ತೊಳಗು rep. ರಕ್ತಾ ಶೋಕಪಲ್ಲವದನ್ತೆ ತೊಳತೊಳಗುವಾಸ್ಥಿ ಕುಚ ಕಲಶ ಪಲ್ಲವನ ಕರತಳ ಪಲ್ಲವಂಗಳ್ Pb. 2, 39 va.; — ತೊಳ ತೊಳ ತೊಳಗು. double rep. to shine with resplendence. ತೇಜಂ ಪಜ್ಜಳಿಸೆ ತಱತಱಿಸಿ ತೊಳ ತೊಳ ತೊಳಗಿದನಸ್ತಮಯ ಸಮಯದೊಳ್ ದಿನಪಸುತಂ Pb. 12, 210].

ತೊಳಗು tol̤agu. 2. = ತಳಕು 2, etc. shine, splendour, etc. (ಕಳೆ, ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, ತೊಳಪು, ಬೆಳಗು, ಪೊಳಪು, ಪೊಗರ್, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 25, o. r. ತಳಪು).

ತೊಳಂಕು tol̤aṅku. = ತೊಳಕು, q. v.

ತೊಳಚಿ tol̤aci. Tbh. of ತುಲಸಿ. basil leaf. (Śmd. 348. 355; Śm. 27; My.).

ತೊಳಚೆ tol̤ace. = ತೊಳಚಿ. (ತುಲಸಿ Śmd. 365; My.).

ತೊಳಂಚೆ tol̤añce. = ತೊಳಚೆ. (ತುಲಸಿ Ct. II, 58).

ತೊಳದು tol̤adu. = ತೊಳೆದು. P. p. of ತೊಳೆ 2, q. v.

ತೊಳಪು tol̤apu. = ತಳಪು, etc. shine, lustre, etc. (see Śm. 15 and Kk. 25 s. ತೊಳಗು 2).

ತೊಳಯಿಸು tol̤ayisu. = ತೊಳಸು 3, ತೊಳಿಸು 2. (Bp. 27, 40; My.).

ತೊಳಸಲ್ tol̤asal. ತೊಳಸಲು. pounding. — ತೊಳಸಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice cleared of its bran by pounding (My.).

ತೊಳಸಿ tol̤asi. = ತೊಳಚಿ. (My.; Te. ತೊಲಸಿ).

ತೊಳಸು tol̤asu. 1. = ತಳಿಸು 1, ತೊಳಿಸು 1. to pound, to beat; to pound rice so as to deprive it of its bran (My.; *cf.* ತೋಱು); to box, to fight (Bp. 57, 72).

ತೊಳಸು tol̤asu. 2. pounding, etc.; boxing. see ಕೆಯ್ದೊಳಸು.

ತೊಳಸು tol̤asu. 3. = ತೊಳಯಿಸು, etc. to cause to wash, to get washed, to have washed (My.; Bp. 3, 71. Te. ತೊಲಂಚು, ತೊಲುಚು, to wash; ತೊಲಿಪಿಂಚು, to get washed). ತುಪ್ಪ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣ ಲಿಕ್ಕಿ, ನಾಯಿಯುಚ್ಚೇಲಿ ಕೆಯ್ ತೊಳಸಿದ (Prv.).

ತೊಳಸು tol̤asu. 4. = ತೊಡಕು 2. entanglement (My.).

ತೊಳಿ tol̤i. = ತೊಳೆ 2. (C.).

ತೊಳಿಸು tol̤isu. 1. = ತೊಳಸು 1, etc. (My.).

ತೊಳಿಸು tol̤isu. 2. = ತೊಳಸು 3, etc. (My.).

ತೊಳೆ tol̤e. 1. = ತೊಡೆ 1. to besmear, etc. ತೊಳವಲ್ಲಿ (ಉದ್ವರ್ತನ Nn. 71, o. r. ತೊಳೆವುದಱಲ್ಲಿ). ಮೆಯ್ಗೆ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳೆಯುವ ಪುಡಿ (ಉದ್ವರ್ತನ, ಉತ್ಸಾದನ Si. 225). *cf.* ದೂಳಿಸು.

ತೊಳೆ tol̤e. 2. = ತೊಳಿ. to wash; to remove by washing [Tu. ದೆಕ್ಕ್]; (ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ Śmd. Dh.; ಕ್ಷಾಲನ Śm. 114; ಅಲಉ, ಕರ್ಚು Śm. 61, Kk. 51; ಕರ್ಚು Śm. 86; C.). P. ps. ತೊಳದು, ತೊಳೆದು. ತೊಳೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನಿರ್ಣಿಕ್ತ, ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತ, ಧೌತ Hlā.). ತೊಳವದು (ಧೌತ, ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತ Mr. 225). [ಪಳುಕಿನ ಪಾಪೆಯನವಂದಿರಂ ತೊಳೆದನ್ತೆ Ap. 6, 39]; (Cpr. 5, 23). ಪಿಡಿಯೊಳ್ ತುಮ್ಬಿರೆ ಪಂಕ, ಮೇಲೆ ತೊಳೆಯಲ್, ತಾಂ ಶುದ್ಧನೇ? (Sś. 64). ಸಗ್ಗಳೆಯ ನೀರಿನ್ದ ಕಾಲ್ದುದಿಯೊಳ್ ಬಸಿವ ನೆತ್ತರಂ ತೊಳೆದು (J. 28, 55). see Cpr. 2, 12; 3, 30; 7, 87; Bp. 15, 13; 24, 53; 32, 30; 46, 53; 47, 13;

56, 52; 57, 63; 59, 54; 60, 4. 49; J. 12, 27; 18, 2; Si. 222. 225. 245. 312; ಕೆಯ್ದೊಳೆ, ಮೆಯ್-, ಮೊಗ-.

ತೊಳೆ toḷe. 3. = ತೊಲಿ. a hole, a bored hole (My.; T. ತೊಳೈ, M. ತುಳೆ; T. ತೊಳೈ, to cut out a hole; to bore a hole; ತೆಳಿ, to bore, make a hole; *cf.* ಕೊಡೆ 2). — ತೊಳೆ ಮಾಡು. to make or bore a hole (My.). — ತೊಳೆ ಹಾಕು. = ತೊಳೆ ಮಾಡು. (My.).

ತೊಳೆ toḷe. 4. a separate piece or division, one of the divisions in an orange, jack fruit, cotton-pod, etc. (ಫಲತೂಲೆ Śmd. Dh.; ಫಲವಿವರಣ Śm. 114; ಪಣ್ಣೊತ್ತರ Ct. I, 23; My.; Te. ತೊನೆ, ತೊಲೆ). ತೊಗಲು ತೊಳೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ತೊಳೆಯುವಿಕೆ toḷeyuvike. washing (Si. 225).

ತೊಳ್ಳು toḷḷu. = ಟೊಳ್ಳು. (My.).

ತೊಳ್ಳೆ toḷḷe. = ಟೊಳ್ಳೆ, ತೊಱಲು, ತೊಱಳೆ, ಸೊಳ್ಳೆ 1. a hollow, a hole, a cavity (My.; M.; T. ತೊಳ್ಳೃ; T. ತೊಳ್ಳು, to make a hole with any instrument; see ತೊಟ್ಟೆ 1 and ತೊಱೆ 2; M. ತೋಕ್ಕು, to bore a hole; Te. ತೊಲ್ಲೆ, pithless grain, see ಜೊಳ್ಳು). 2, deficit, debt (My.). — ತೊಳ್ಳೆಗಣ್ಣಿನವ. -ಕ-. a man with a sunken eye (My.). — ತೊಳ್ಳೆ ಪಳ್ಳೆ. dupl. (My.). — ತೊಳ್ಳೆಮನುಷ್ಯ. a man who has debts (My.).

ತೊೞ್ tol̤. = ತುೞಿ 3. see ತೊೞ್ತುೞಿ.

ತೊೞಕಲ್ tol̤akal. the act of turning, wandering, etc. (ತೊೞಲ್ವುದು Śmd. I, o. r. ತೊಱಕಲ್).

ತೊೞಲ್ tol̤al. 1. ತೊೞಲು. to move round; to go or turn round, to revolve; to roam or wander about; to get perplexed or bewildered, etc. [ಗುಣಾರ್ಣವಂಗೆ ಮಧುಕೈಟಭ ಹಾರಿ ತೊೞಲ್ದು ತೋಱಿದಂ Pb. 5, 68; Ap. 11, 83]; (ಭ್ರಮೆಗೊಳ್, ಗರವಟ್ಟಿಗೆವರ್ Śmd. I; ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Cpr. 3, 69; 6, 25; 8, 10; J. 2, 45; 6, 8; 21, 55; Rśv. 13, 101). ತೊೞಲ್ದು (Bp. 54, 39). ತೊೞಲ್ದಂ (Śmd. 49). ಜಾವಮುಂ ತೊೞಲ್ದಂ (157). ಆ ಬನಮಿಾ ಬನಮೂ ಬನಮೆನ್ನದೆ, ತೊೞಲ್ದು, ಪೂಗೊಯ್ದರ್ ಅವರ್ (202). 2, to roam over, to cross in wandering about (Cpr. 7, 115; J. 16 sum.). 3, to roll (v. t.; see ಕಣ್ದೊೞಲ್).

ತೊೞಲ್ tol̤al. 2. moving round, getting perplexed, etc. see ಕಣ್ದೊೞಲ್ 2.

*__ತೊೞಲ್ tol̤al. 3.__ to spread round, to declare. ಆತಂಗೆ ಯಾತನ ಬೇಡುವುದೆಲ್ಲಮಂ ಕುಡುವೆನೆನ್ದು ತೊೞಲ್ಚ ಗೋಸಣೆಯು ಗಜ ಕುಮಾರಂ ಪಿಡಿದೊಡೆ Vr. 50, 22.

ತೊೞಲಿ tol̤ali. moving round, etc. see ಕಣ್ಣನ್ದೊೞಲಿ, ಜಕ್ಕನ್ದೊೞಲಿ. — ತೊೞಲಿಕಲ್ಲು. a wooden hand-mill to remove the husk from paddy (S. Mhr.).

ತೊೞಲಿಕೆ tol̤alike. wandering about, etc. (Bh. 1, 20, 56; Rām. 2, 7, 3; My.).

ತೊೞಲಿಚು tol̤alicu. = ತೊೞಲಿಸು. to cause to roam about, to send about (Rām. 3, 2, 16).

ತೊೞಲಿಸು tol̤alisu. to cause to move round, etc. (J. 32, 39). 2, to surround. ತೊೞಲಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಮಾಸು (ಕಲಲ Mr. 308).

ತೊೞಲು tol̤alu. = ತೊೞಲ್. (My.). P. p. ತೊೞಲಿ, ತೊೞಲುವುದು (ವ್ರಜ್ಯೆ, ಅಟಾಟ್ಯೆ, ಪರ್ಯಟನ Nr.). ತೊೞಲಿದರೂ ಬೞಲೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see Bp. 12, 47; 16, 16; 35, 9; 40, 70; 54, 12; 57, 65; Bh. 1, 8, 93; 1, 12, 7. — ತೊೞಲಿ ಬೞಲು. to roam about and become wearied (J. 28, 16).

ತೊೞಲುವಿಕೆ tol̤aluvike. roaming or wandering about, etc. (Si. 49).

*__ತೊೞಲ್ಚು tol̤alcu.__ to cause to spread round, announce. ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ವಿಷ್ಣು ಪೊೞಲೊಳ್ ಗೋಸಣೆಯುಂ ತೊೞಲ್ಚಿದಂ Vr. 50, 20.

ತೊೞಸು tol̤asu. 1. to turn round (v. t., as with a ladle, My.; *cf.* ತುೞಿ 4; see Si. s. ಕುದಿಸು); to row (Abh. P. 13, 66); to nauseate (v. i., as the belly, (My.).

ತೊೞಸು tol̤asu. 2. turning round, revolving, rolling; wandering of mind, deviation from rectitude. see ಕಣ್ದೊೞಸು, ತೊಣ್ಡು ತೊೞಸು.

ತೊೞ್ತು tol̤tu. = ತೊತ್ತು 1. (Śmd. 49). a male or female servant (ದಾಸನುಂ ದಾಸಿಯುಂ Śmd. I; ಪೋಟೆ, ವೋಟೆ, ಚೇಟೆ, ದಾಸಿ, etc. Hlā.; T. ತೊೞುತ್ತಿ, a female slave; ತೊೞು, ತೊೞುವು, ತೊೞುಮ್ಬು, slavery; ತೊೞು, ತೊೞುವು, ತೊೞಿಲ್, work, action, occupation; see s. ತುೞಿಲ್ 3). [ಆದಂ ಪೞಿಕೆಯ್ದು ತೊೞ್ತನುೞಿದಂ ತುೞಿದ ಮಹಾಪುರುಷರ್ Kr. 3, 176; Pb. 7, 5; Ap. 4, 87]. ಇವಂ ದೇವರ ತೊೞ್ತು, ಇವಳ್ ದೇವರ ತೊೞ್ತು (Śmd. 109). plural ತೊೞ್ತುರ್ (120. 288). [ಸಗ್ಗಂಗಳೊಳಿರ್ಪ ದೇವಡಿತಿ ತೊೞ್ತುರೊಳತ್ತುಯನಾಗಲೀವೆನೇ Pb. 10, 45. — ತೊೞ್ತುವೆಸ. -ಬೆಸ. work of a slave. ತೊೞ್ತಿ ತೊೞ್ತುವೆಸಕೆಯ್ ಪೋ ಪೋಗು Pb. 7, 5].

ತೊೞ್ತುೞಿ tol̤-tul̤i. = ತೊತ್ತುೞಿ. the state of being perfectly trodden down, poor, miserable, dejected or faded (ಸೊಪ್ಪಾದುದು Śmd. I; if another derivation be required, *cf.* T. ತೊಯ್, to wither, fade away, be wrinkled or corrugated, pine; be wearied, and see ತುೞಿಕಲ್). [ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗರ ಸಬಂಗಳ ತೊೞ್ತುೞಿಯೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ ನಿಲ್ಲದೆ Pb. 8, 104].

*__ತೊೞ್ಪುಟ್ಟಿ tol̤-puṭṭi.__ son of a slave. ವಿದುರನೆಮ್ಬೀ ತೊೞ್ಪುಟ್ಟಿಯ ಮನೆಯ ಕೂೞ್ ನುಡಿಯಿಸೆ ನುಡಿದೈ Pb. 9, 58.

ತೋ tō. 1. = ತುಯ್, etc., ತೋಯು. to become wet or moist; to be dipped in (Bp. 18, 65; Rśv. 8, 122; J. 12, 28; 13, 14; T. ತುವೈ, ತೋಯ್; Te. ದೋಗು). 2, to wet, to moisten, to dip, to soak, to steep (ಆರ್ದ್ರೀಕರಣ Śmd. Dh.; T. ತೋಯ್, M. ತೋಯು; Te. ತೋಚು; Bp. 22, 35; J. 19, 34). P. p. ತೋದು (also My.). — ತೋ ತೋ. rep. (Bp. 33, 9).

ತೋ tō. 2. = ಜೋ 2, ತೋಕೆ. — ತೋಮಾಲೆ. a garland of flowers (My.; Te.).

ತೋಕ tōka. *offspring, children.*

ತೋಕು tōku. to beat, to strike (Bh. 3, 19, 21; 7, 17, 26; Tu. ತೋಕು, collision, ತೋಂಕು to splash as water; ತೊಯ್, to strike, beat; *cf.* ತೊಳಸು 1). ಬೊಬ್ಬೆಯ ತೋಕು. = ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆ. (Rām. 6, 44, 52).

ತೋಕುಳಿ tōkuḷi. the act of dipping, steeping, (tanning, V. 34, 118).

ತೋಕೆ tōke. = ಸೋಗೆ. anything that hangs down (T.): a tail (Te.; T. ತೋಗೈ, M. ತೋಗೆ, a feather, especially of a peacock; a peacock's tail; a tail; Te. ತೋಗು = ತೂಗು; Tu.

ತೊೞಕೆ, a slope, declivity; M. ತೋಕ್ಕ್, a bunch; ತೋಂಗಲ್, drapery; a pendulous ornament, = Mhr. ತೋಂಗಲ; see ತೊಂಗಲ್). — ತೋಕೂರು. -ಊರು. N. see Prv. s. ರೇಕೆ.

ತೋಕೆ tōke. a woman who has children. see ಜೀವ-.

ತೋಕ್ಮ tōkma. a young green blade of corn, especially of barley, *green or unripe barley. cf.* ತೊವಲ್ 2?

ತೋಚಿಕೆ tōcike. appearing; occurring to the mind (My.).

ತೋಚು tōcu. = ತೋಱಿಸು. to cause oneself to appear: to appear, to seem, to occur to the mind [Tu. ತೋಜು to see]; (Te.; see ಚೂಪು 1). ನನಗೆ ಹೀಗೆ ತೋಚುತ್ತದೆ, so it seems to me (My.). see B. 4, 63. 95; Si. 73. 388.

ತೋಜೆ tōje. = ತೋಲ್ 2, q. v. way, manner (Rām. 6, 45, 36).

ತೋಟ tōṭa. = ತೋಣ್ಟ. a garden (C.; ಕಾನನ, ವನ Si. 118; [Tu. ತೋಟೊ]; Te. ತೋಟ; T., M. ತೋಟ್ಟ; M. also ತೊಡಿ, ತೊಡಿಗೆ; T. also ತೊಡು; M. ತೊಡುಗೆ, ತೊಡುವೆ, an enclosure, compound; T. ತೋಟ, ತೊಡುವು, an enclosed ground adjoining a house; ತುಡವ್ಯ, a cultivated high ground; a flower garden). ತೋಟದ ಮೂಱನಿಗೆ ಯಾತಱ ಸಿರಿ? ಅನ್ದರೆ ನೇತಾಡುವ ಎರಡು ಬದನೇ ಕಾಯಿ ಸಿರಿ. — ತೋಟ ಮೂಱು ಮೊಟ, ಕಾಯಿ ಆಱು ಮೊಟ. — ತೋಟ ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಆಡನಿರಿಸು, ನಾಡು ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಕೊಂಕಣಿಯನಿರಿಸು. — ತೋಟ ಹಾಱಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೋಶೀ ಮೋಱೆಯ ಕಾಯಿ ಹುಟ್ಟಿತು (Prvs.). see Si. 118; B. 5, 195; ಪೂದೋಟ; Prv. s. ಬೇಟೆಗಾಱ. — ತೋಟಗಾವಲ್. -ಕಾವಲ್. the act of watching a garden (J. 20, 5). — ತೋಟ ತುಡಿಕೆ. dupl. a garden and what belongs to it (My.). — ತೋಟ ದಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ತೋಟ tōṭa. = ತೋಟ. (My.).

ತೋಟಕ tōṭaka. *N. of a vritta* (Ch.).

ತೋಟಗಾಱ tōṭa-gāṟa. a gardener (My.).

ತೋಟವಳ tōṭa-vaḷa. = ತೋಟವಾಳ, q. v.

ತೋಟವಾಳ tōṭa-vāḷa. a gardener (Rśv. 10, 5 va., o. r. -ವಳ).

ತೋಟಿ tōṭi. 1. a hand-to-hand conflict, an affray; a scuffle, a struggle; fight, a quarrel (ತೊಡಕು Bhn. 16, o. r. ಹೊಡಕು; Te. ತೊಡರು = ಪೋರಾಡು, ಯುದ್ಧಮು ಚೇಸು). [ಒನ್ದು ರಥಮ ತೋಟಿಗೆ ಪಲವಾಗಿರೆ ಪರಿದು Pb. 5, 95; ಉಲಿಗರ ಮಾತು, ಉಲಿಗರ ತೋಟಿಯೊಳಗುಣ್ಟೆ ಲಿಂಗಾನುಭಾವ? ಸನ್ತೆಯೊಳಗೆ ಸಮಾಧಿಯುಣ್ಟೆ Cv. 839]. ಹಾಗೆಯೇ ಯುದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿಹ ತೋಟಿ ತಪ್ಪಿ ವೀರಾವೇಶದಿನ್ದ ತನ್ನಿಚ್ಛೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಬಹಳ ಬಹಳ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುವವನು (ಅತ್ಯಸ್ತ್ರೀನ Si. 283). see Cpr. 8, 56; Bh. 1, 6, 17; 1, 8, 1; 2, 3, 3; 2, 13, 47; 3, 13, 17; 3, 18, 38; J. 21, 44; 24, 35. — ತೋಟಿಗೆಯ್. to come to a hand-to-hand fight (Rśv. 13, 84).

ತೋಟಿ tōṭi. 2. an inferior village servant, especially one who performs the lowest offices, a sweeper, a scavanger, etc. (My.; T., M. ತೋಟ್ಟಿ; Te. ತೋಟಿ, ತೋಟಿ, ತೋಟಿಗ).

ತೋಟಿ tōṭi. gulping eagerly and largely (Mhr. ಘೋಟಾ; Bh. 1, 10, 33).

ತೋಟಿಕಾಱ tōṭi-kāṟa. a hand-to-hand fighter (Bh. 6, 4, 26).

ತೋಟಿಗ tōṭiga. = ತೋಣ್ಟಿಗ. a gardener, a florist (ಮಾಲಾಕಾರ, ಮಾಲಿಕ G.; B. 2, 21. 52).

ತೋಟೆ tōṭe. = ತೊಗಟು, etc. bark. (ಶಲ್ಕ G.; My.). see B. 1, 4; ಮೇಲ್ದೊಟೆ.

ತೋಟೆ tōṭe = ತೋಟ. a cartridge (My.; Mhr., H. ತೋಟಾ).

ತೋಡ tōḍa. 1. = ತೊಡ 1. an ornament, etc. (ಪಚ್ಚ Ct. I, 21).

ತೋಡ tōḍa. 2. a kind of white rat that infests crops (My.).

ತೋಡಿ tōḍi. the name of a tune (My.; T., M., Te.).

ತೋಡಿಸು tōḍisu. to cause to dig or burrow (My.; Bp. 31, 14).

ತೋಡು tōḍu. 1. to go out, to come forth; to cause to go out: to take water out of a large vessel with a small one, to bale out water, to put rice from one vessel into another one or in another place, to wind thread from one spool upon another one, to remove, as ear-wax, etc. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ Śmd. Dh., Śm. 91; My.; Tu., Te.; T., M. ತೋಣ್ಡು; *cf.* ಕೊಡೆ 2).

ತೋಡು tōḍu. 2. to dig; to excavate a hole, to burrow (My.; Tu.; Te.; T., M. ತೋಣ್ಡು; *cf.* ಟೊಣೆ 2, ತೊಳೆ 3). [ತೋಡುವೆನೆಮ್ಬುದಲ್ಲದಿರಲಾಗದು ನಿಕ್ಕುವ ತೋಱಿಪ್ಪೆನೆಮ್ಬುದುಂ Kr. 2, 103; ತಾವೊಳಗಂ ತವೆ ತೋಡಿ ತಿನ್ದು ರಕ್ಕಸಿಯರ ಕಣ್ಣ ಕುಮ್ಬಳದ ಮಾಱ್ಕೆವೊಲಾಗಿರೆ Pb. 9, 48]. ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಫಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ತೋಡಿದ ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — ತೋಡಿದ ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ (Prvs.). see Bp. 31, 6. 8; 47, 10; B. 3, 112; Si. 83. 91. 2, to bury, as an arrow in a victim (J. 12, 46). 3, to penetrate, as the breast (Bh. 3, 10, 49).

ತೋಡು tōḍu. 3. a water-course; a stream. (M., Tu.).

ತೋಡು tōḍu. 4. (fr. ತುಡು, Śmd. 250). joining: putting (an arrow) to (the bow, Abh. P. 9, 63). [— ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ. putting an arrow to the bow and shooting (noun forms of ತುಡು and ಬಿಡು) ಎರಡುಂ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ ಕಾಣಲಾಗದನ್ತಿಸೆ Pb. 5, 96 va.]. 2, a pair; an equal; equality, resemblance, etc. (ಯುಗ್ಮ Śmd. Dh.; ಪೊಲ್, ಅನ್ತೆ, ಪಡಿ, ಸಾಮ್ಯ Ct. I, 88; ಒರೆ, ದೊರೆ, ತೊಣೆ, ಸರಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25; ಜೋಡು, ಜೋಳಿ, ಜವಳಿ, ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಂಗು, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಯುಗ, ಸಾಮ್ಯ 91; Abh. P. 4, 119; Rśv. 5, 114 va.; My.; Te. ತೋಡಿ, ತೋಡೆ, joint, fellow; with, together; ತೋಯ, company; ದೋಯಿ, couple, pair; T. ತೋಡು, a crowd; ತೋಟ, a companion; ತೋಯ್, ತುವ್ವ, M. ತೋಯು, to unite; see ತುಡು 1, ತುಱಿಲ್ 1). [ಅಗಲ್ದಿರ್ದ ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗಳಾಗಳ್ ಕೂಡಿ ತೋಡಾದುವು Ap. 12, 9]. — ತೋಡುವೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. a double blow (Bh. 3, 10, 52).

ತೋಡು tōḍu. an expedient (My.; Mhr. ತೋಡ).

ತೋಡೆ tōḍe. 1. a ring of gold, etc., for the wrist, and also for the ankle (Mhr., H., Te. ತೋಡಾ; My.; Si. 219. 220).

ತೋಡೆ tōḍe. 2. little, few; a little, somewhat (Mhr., H. ಥೋಡಾ; My., Te.).

ತೋಣ್ಟ tōṇṭa. = ತೋಟ. (Śmd. 48). [ಕುಱುವಿಣ್ಡು ಕಬ್ಬಿನ ಉಲಿವ ತೋಣ್ಟದ ಹೊಕ್ಕು ತೆಱನನಱಿಯದೆ ತನಿರಸದ ಹೊಱಗಣೆಲೆಯನೆ ಮೇದುವು Bv. 596]. ಕಾಯಿ ತೋಣ್ಟ (ಶಾಕ ಶಾಕಟ, ಶಾಕಶಾಕಿನ, ಬಾಡು;

ಕಬ್ಬು ಮೂಲಗೆ ಇವು ಮೊದಲಾದ ತೋಣ್ಟಂಗಳ್ (ಶಾಕಿನ); ಪೂವಿನ ತೋಣ್ಟ (ಪುಷ್ಪವಾಟ Hla.). — ತೋಣ್ಟದಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. of the author of the Kannaḍa Śabdamañjari Śm. 1). — ತೋಣ್ಟದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ್. N. (Śmd. 125, not in all MSS.). — ತೋಣ್ಟವೆಸಂಗೆಯ್. -ಬೆಸಂಗೆಯ್. to cultivate a garden (Cpr. 1, 86). [Tu. ತೋಟ್ಟೊ].

ತೋಣ್ಟಿಗ tōṇṭiga. = ತೋಟಿಗ, ತೋಣ್ಟಿಗಂ. a gardener. (Śmd. 48. 283).

ತೋತಾಯ tōtāya. ತೋತಾಯಾ. a fabrication; a counterfeit pretender to the throne; an imposter (Mhr. ತೋತಯಾ; B. 5, 69. 70).

ತೋತ್ತರ tōttara. Tbh. of ಸ್ತೋತ್ರ. praise, etc. (My.; T. ತೋತ್ತಿರ).

ತೋತ್ರ tōtra. *a goad for driving cattle.*

ತೋದ tōda. striking, guiding, driving, etc.; sharp, shooting or pricking pain. see ಪ್ರ–.

ತೋದನ tōdana. striking, etc.; *a goad for driving cattle;* pain.

ತೋದು tōdu. 1. an expedient (My.; T. ತೂದು; *cf.* ಚೂಟಿ No. 2; ತೋಲ್ 2).

ತೋದು tōdu. 2. P. p. of ತೋ 1, q. v.

ತೋದುಗಾಱ tōdu-gāṟa. a man fertile in expedients (My.).

ತೋದ್ಯ tōdya. to be struck, fit to be beaten. see ಅ–.

ತೋಪ tōpa. ತೋಫ. = ತೋಪು. a cannon (Mhr., H. ತೋಫ; B. 5, 70. 192. 240).

ತೋಪಖಾನೆ tōpa-khāne. ತೋಫ–. a place of cannon and artillery stores, a park (My.; Mhr.).

ತೋಪಡೆ tōpaḍe. a pusher: a carpenter's plane (Te. ತೋಪಡೆ, ತೋಪುಡು; My.; Si. 381; Te. ತೋಪು, a push, etc.; ತೋಪುಡು, pushing, etc.).

ತೋಪಿ tōpi. = ಟೊಪ್ಪಿ, etc. a cap, etc. (My.; Te.). see Prv. s. ಪಾಪ.

ತೋಪು tōpu. = ತೋಹು 1. a clump of trees, a grove, a wood (Bh. 1, 11, 17; 3, 18, 33. 35. 40; My.; Tu.; Te.; Si. 118. 242; M. ತೋಪ್ಪು; T. ತೊಗುಪ್ಪು, ತೋಪ್ಪು, a crowd; a grove; see s. ತುಮ್ಬು 1, ತೊಂಗಲ್, ತೋಡು 4). [ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ತೋಪಿನ ಬೇಣ್ಟೆಯ ನಾಡಲಟ್ಟಿಯಿಂ ಪೋಗಿ Pb. 1, 110 va.].

ತೋಪು tōpu. ತೋಫು. = ತೋಪ. (My.; B. 3, 117. 146; 5, 68. 240). ತೋಪು ಹಾಱಿಸು, to fire a cannon; ತೋಪು ಹಾಱು, a gun to be fired (My.).

ತೋಬರ tōbara. = ತೋಬರಿ. (My.).

ತೋಬರಿ tōbari. a horse's mouth-bag (B. 4, 79; Br.; Mhr. ತೋಬರಾ).

ತೋಮ tōma. Tbh. of ಸ್ತೋಮ. crowd, etc. (ಒಟ್ಟಿಲ್, ಗುಮ್ಪು, ಗಡಣ, ತೊಪ್ಪೆ, etc. Śm. 54; Kk. 17).

ತೋಮರ tōmara. *an iron club or crow; a lance, a javelin.*

ತೋಯ tōya. *water.* 2, a kind of metrical foot (Ch.).

ತೋಯಜ tōya-ja. born or living in water. 2, a lotus.

ತೋಯಜನಾಭ tōyaja-nābha. Viṣṇu (My.).

ತೋಯಜಪ್ರಭವ tōyaja-prabhava. Brahmā (Bp. 1, 41).

ತೋಯಜಭವ tōyaja-bhava. Brahmā (My.).

ತೋಯಜಮಿತ್ರ tōyaja-mitra. the sun (My.).

ತೋಯಜಾಕ್ಷ tōyaja-akṣa. Viṣṇu (My.).

ತೋಯಜಾನನೆ tōyaja-ānane. a female with lotus-like eyes (Bp. 32, 42).

ತೋಯಜಾರಿ tōyaja-ari. the moon (My.).

ತೋಯದ tōya-da. giving water; a cloud.

ತೋಯದವಾಹನ tōyada-vāhana. N. of a king. (Abh. P. 10, 91 va.).

ತೋಯನಿಧಿ tōya-nidhi. *the ocean.*

ತೋಯಪಿಪ್ಪಲಿ tōya-pippali. *the plant Jussiaea repens* Lin.

ತೋಯಭೃತ್ tōya-bhṛit. water-bearing: a cloud. (Cpr. 9, 76).

ತೋಯಾಶಯ tōya-āśaya. *a water-reservoir, a lake,* etc. (ಹ್ರದ, ಮಡು Hlā.).

ತೋಯಿಸು tōyisu. = ತೊಯಿಸು, etc. to cause to become wet. (My.). ಗುಬ್ಬಿ ಎಣ್ಣೇ ಕುಡಿದರೆ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ತೋಯಿ ಸೀತೇ? (Prv.).

ತೋಯು tōyu. = ತೋ 1, etc. (My.). to become wet. P. p. ತೋಯಿದು (My.).

ತೋರ tōra. bigness, largeness, plumpness, stoutness; greatness, dignity; a stout man; a great man (Mhr. ಥೋರ; My.; Te., Tu.; M. ತೋನೆ, much, greatly; ತುವರು, to be filled up, as wells, etc.; Te. ತೋನ = ಸ್ಥೂಲ; see ತುಮ್ಬು 1, ತುಱುಗು 1). ತೋರಿಹ ಕೆಚ್ಚಲನುಳ್ಳ ಆಕಳು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, ಪೀವರಸ್ತನಿ Hlā.). ತೋರನಾದವ ಹಾಱನು, ಧೀರನಾದವ ದೂಱನು (Prv.). see Bp. 1, 65; 8, 43; 12, 20; 20, 12; 30, 4; 34, 34; 40, 6; 60, 46; J. 3, 11. 28; Śsv. 4, 8; B. 5, 321; Si. 169. 417. — ತೋರಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a large fruit (Cpr. 1, 101 va.; 10, 85). [— ತೋರಗಿಡಿ. thick spark. ಅಪ್ಪುವ್ಪುನಟ್ಟಿ ಪಳಿಂಚುತ್ತೆ ಸಿಡಿಲ್ದ ತೋರಗಿಡಿಯಿನ್ದೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳ್ ಬೇವುದುಂ Pb. 11, 17]; — ತೋರಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. thick locks of hair (Abh. P. 3, 133 va.). — ತೋರಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a large branch. (Cpr. 9, 102 va.). — ತೋರತಲೆ. a large head (B. 5, 244). — ತೋರ ತೋರ. rep. (Bp. 8, 15). — ತೋರದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. a big thigh (C. Bp. 47, 14). ಆತನಯ ತೋರದೊಡೆಗಳಿವು (Śmd. 64). — ತೋರಮತ್ತಿ. = ತೋಱ–. (ನದೀಸರ್ಜ, ವೀರತರು, etc. Si. 132). [— ತೋರಮಲ್ಲಿಗೆ. big jasmine. ಪೊದಟ್ದ ತೋರಮಲ್ಲಿಗೆಯ ತುಱುಮ್ಬು Pb. 7, 87]. — ತೋರಮುತ್ತು. a large pearl [ತುಡಲ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮಪ್ಪ ಸಾಸಿರದೆಣ್ಬು ತೋರಮುತ್ತಿನ ಸರದಿಂ Ap. 8, 54 va.]; (Cpr. 6, 64 va.; Abh. P. 5, 53; Bh. 2, 13, 7; J. 26, 9). ಇಪ್ಪತ್ತೇೞು ತೋರಮುತ್ತಿನ ಸರಂ (ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ Mr. 338). — ತೋರಮೊಲೆ. a stout breast (Abh. P. 3, 95). — ತೋರವಣ್. -ಪಣ್. a large ripe fruit (Cpr. 7, 48). — ತೋರವಣ್ಗೊನೆ. a bunch of big ripe fruits (Cpr. 7, 86). — ತೋರವನಿ. -ಪನಿ. a large drop [ಪೊಳೆವುವೆಳವಿಸಿಲೊಳ್ ಬೆಳ್ಸರಿ ತೋರವನಿಯ ಪುದುವಿನೊಳ ರಲ್ದ ತಿಳಿಗೊಳನೆ ನಭದೊಳೆಱದನ್ತಿರ್ಕುಂ Ap. 11, 8]; (Cpr. 5, 19 va.). — ತೋರವೆಣ. -ಪೆಣ. a huge dead body (Abh. P. 9, 186; 13, 38). — ತೋರಹ. -ಅಹ. being large (Bp. 28, 17). — ತೋರಹತ್ತು. a large, powerful hand (Cpr. 5, 79; Grj. 2, 106 va.; Śsv. 4, 75). 2, a man with large, powerful hands: a man who is brave in war (ರಣಧೀರ Bhn. 25; Bh. 2, 2, 79. 101; 8, 24, 55). — ತೋರಿಹ. -ಇಹ. being large (Bp. 60, 67).

ತೋರಂಜಿ tōrañji. = ತುರಂಜಿ, etc. the pumplemose (Mhr. papanas) or shaddock tree, Citrus decumana Lin. (St. & Pl; Konkaṇi ತೋರಂಜ).

ತೋರಣ tōraṇa. *a festoon suspended across gateways, streets, etc. on festive occasions* (ವನ್ದನಮಾಲೆ Mr. 200); it is one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Ct. II, 48; Kk. 95; Śm. 77). ಪನ್ದಳಿರ ತೋರಣಂ (Śmd. 216). see Bp. 5, 12; ಕಾಂಸ್ಯ–, ತಳಿದೋರಣ, ಪಚ್ಚೆ–, ಮಕರ–,

ಮಾಲೆ-. — ತೋರಣಂಗಟ್ಟಿಸು. -ಂ-ಕಟ್ಟಿಸು. to have festoons tied (Cpr. 8, 92). [— ತೋರಣಂಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie festoons. ಆತನ ಬರವಿಂಗೆ ತೋರಣಂಗಟ್ಟಿದನ್ತೆ ... ಮರದಿಂ ಮರಕ್ಕೆ ದಾಂಗುಡಿವಿಡುವ ಮಾಧವೀ ಲತೆಗಳುಂ Pb. 2, 12 va.].

ತೋರಿತು tōra-itu. = ತೋರಿತ್ತು (Śmd. 96. 183). that which is big, etc. plural ತೋರಿದುವು (170).

ತೋರಿತ್ತು tōra-ittu 1. = ತೋರಿತು, q. v.

ತೋರಿದ tōrida. a big, etc. man. ತೋರಿದಂ (Śmd. 184).

ತೋಱ್ tōṟ. = ತೋಱು 1. to appear, to be visible; to appear, to seem; to be conspicuous, (to shine); to become visible or come into existence; to occur (ದರ್ಶನ Śmd. Dh.; ಕಾಣಿಸು Śmd. 86 Cm.; ಬರ್ 244 Cm.; T. ತೋನ್ರು, ತೋಱ್ಱು, M. ತೋನ್ನು; Tu. ತೋಜ್; see ಚೂಪು 1). 2, to show; to exhibit; to evince. P. p. ತೋಱ್ದುದು (Bp. 56 sum.). ತೋರ್ದಪೆಂ (39, 39). ತೋರ್ಪಂ (Śmd. 275). ತೋರ್ಪುದು (Śmd. 26. 230). ತೋರ್ಕೆ (270). ತೋರ್ಕುಂ, ತೋರ್ಕುಂ (Śm. 15. 19; Rśv. 2, 49; Ch. v. 111). ತೋರ್ಪ (Ch. v. 16; Mr. 327; Cpr. 1, 46; Bp. 51, 39; Rśv. 2, 37). ತೋರ್ಪೆಂ (Rśv. 5, 129. 132). ತೋರ್ದತ್ತು (11, 67). for the v. i. and v. t. see further Śmd. 86. 244; Cpr. 1, 93; 2, 2; 4, 14; Bp. 22, 65; Śm. 9. 63; C. Bp. 5, 48. 52; 11, 4; Kk. 16; Rśv. 6, 11 va.; 11, 2; 13, 14. 17; J. 28, 30; ಒಣಗುದೋಱ್, ಒಳ್ಪುಡಿ-, ತಿರುಳು-, ಪರಿಣತೆ-, ಮುತ್ತ-, ಮೆಯ್-, ಮೆಲ್ಲಡೆ-.

ತೋಱಡ tōṟ-aḍa. a kind of mortgage. see s. ತೋಱು 2.

ತೋಱಿಕೆ tōṟike. = ತೋರ್ಕೆ. appearance; sight (Rām. 1, 8, 2; My.). 2, seeming, conjecture, opinion (My.). 3, exhibiting, exhibition (see ಕೆಯ್ದೋಱಿಕೆ). [ತೋಱುವ ತೋಱಿಕೆಯೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ Cv. 6]. ತೋಱುವ ತೋಱಿಕೆಗಳಲಿ ಸಂಗವೆನಗಿಲ್ಲ (Abhā. 6, 23).

ತೋಱಿಸು tōṟisu. = ತೋಱು. to make appear; to show; to evince (Bh. 3, 13, 18; J. 27, 9; 29, 38; Bp. 60, 40; Dp. 150, 7; My.; B. 3, 33; 4, 16; 5, 73. 198. 234; Si. 71. 296). (ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು) ತೋಱಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಗುರು ಏಱಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.). 2, to cause oneself to appear, to appear; to occur (Śmd. 131; ಕಾಣಿಸು Cm.).

ತೋಱಿಸುವಿಕೆ tōṟisuvike. showing, etc. (Si. 55. 230).

ತೋಱು tōṟu. 1. = ತೋಱ್. P. p. ತೋಱಿ (C.). [ಉರ್ಚಿದ ಕರವಾಳನೆ ತೋಱಿ ನೃಪತಿ ಗೆಲ್ಲಂ ಗೊಣ್ಡಂ Pb. 1, 19; ಚಿನ್ತಿಸದಿರ್ ತಾ ತೋಱು ನಿನ್ನೀ ಬರೆದ ಪಟಮನುತ್ಪಲ್ಲ ಪಂಕೇಜನೇತ್ರೇ Ap. 3, 44; Cv. 6]. ಎಲೆ, ಸರ್ವೇಶ, ನಿನ್ನ ನಿಜಮಂ ತೋಱು! (Śmd. 155). ಒರ್ವನಿನ್ದು ಅಭಿನವ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಗಡ! ಎಮ್ಬನ್ತೆ ತೋಱುವಂ ... ಕೇಶವಂ (301). ಲಿಪಿಭೇದದಿಂ ಪಲವಾಕಾರಮಾಗಿ ಕಣ್ಗೆ ತೋಱುವ ಅಕ್ಕರಂ ಚಾಕ್ಷುಷಮೆಮ್ಬುದು (11; Mdb. ತೋರ್ಪ). ಜಾತಿಮಾತ್ರವನೆ ತೋಱಿ ಬಾಟ್ಟಿ ಪಾರ್ವಂ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರುವ Hla.). ನನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಹೀಗೆ ತೋಱುತ್ತದೆ, ನನಗೆ ಹೀಗೆ ತೋಱುತ್ತದೆ (My.). see Ch. v. 25. 245; Cpr. 1, 68; 2, 60. 61; Bp. 1, 50; 4, 12; 5, 57; 22, 55; 24, 13; 26, 21; 31, 10; 40, 44; 44, 10; 50, 77; 51, 80; 52, 13; 57, 80; 58, 61; 61, 12. 23; Bh. 1, 8, 9; 1, 10, 32. 37; 2, 13, 47; 3, 13, 26; Rśv. 2, 35; 5, 118; 6, 11 va.; 9, 22; 13, 89. 91. 102; Prll. 3, 31; Si. 72. 115. 234; J. 1, 10; 3, 21. 41; 28, 33. 44; Dp. 148, 5; 150, 8; B. 4, 157; ಒಳಗುದೋಱು, ಕೆಮ್ಪು-, ಚಿಬ್ಬು-, ದಾರಿ-, ನರೆ-, ಬೆಳ್ಪು-, ಮುಪ್ಪು-, ಸರನ್-, ಹಾಯಿ-. — ತೋಱಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let appear (B. 5, 233; G. 42). — ತೋಱಿ ಬರು. to appear (B. 5, 1. 10). — ತೋಱು ಬರು. = ತೋಱಿ ಬರು. (My.).

ತೋಱು tōṟu. 2. = ತೋಱ್. appearing; showing. — ತೋಱಡ. -ಅಡ. = ತೋಱಡವು. (My.). — ತೋಱಡವು. -ಅಡವು. a sort of mortgage, conditionally conveying lands, etc. as property by pointing them out as security (My.). — ತೋಱು ಬೆರಳು. the fore-finger, the index. ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಮುತ್ತು ತೋಱು ಬೆರಳು ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಅನ್ತರ (ಪೈತ್ರ G.). — ತೋಱು ಮೊಗ. the side (of a house, etc.). that is turned towards one (My.). — ತೋಱುಮ್ಬೊಣೆ. -ಂ-ಪೊಣೆ. (Śmd. 204). = ತೋಱಡವು (?).

ತೋಱುವಿಕೆ tōṟuvike. appearing (Si. 40).

ತೋರ್- tōṟ. = ತೋಱು 2. — ತೋರ್ಪಡು. to appear; to become conspicuous (Rśv. 6, 2; J. 31, 50).

ತೋರ್ಕೆ tōṟke. = ತೋಱಿಕೆ (Śmd. 248). appearing, etc. (ತೋರ್ಪು Śmd. II, o. r. ತೋರ್ಪೆ; Ct. I, 37; Kk. 87; My.). [ಕುದುರೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂ ರಥದ ತೋರ್ಕೆಯಿನೆತ್ತಿದ ಚಿತ್ರಕೇತು ವೃನ್ದದ Pb. 10, 87]. — ತೋರ್ಕೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to appear; to become conspicuous (Rśv. 5, 128). ತೋರ್ಕೆವಡೆದ ಕಾನ್ತಿ (ತೆಱಮ್ಬೊಳೆದುದು Kk. 55).

ತೋರ್ಪು tōṟpu. = ತೋರ್ಕೆ. appearing, etc. (Ct. I, 37; Kk. 87).

ತೋರ್ಪೆ tōṟpe. = ತೋರ್ಕೆ, q. v.

ತೋಲ್ tōl. 1. ತೋಲು. = ತೊಗಲ್, etc. skin, etc. (ಸಮ್ಮ, ತೊವಲ್ Kk. 46; ತೊವಲ್, ಸಮ್ಮ, ಕಡವಸ Śm. 32; ಕಡವಸ 106; My.; Te., T., M.; Tu. ಚೋಲಿ). [ಸಿಡಿಲನ್ತೊಮ್ಮೆಯೆ ಪೊಯ್ಸೆ ಪೊಯ್ದು ಭರದಿನ್ದೊನ್ದಾನೆ ತೋಲ್ ನೆತ್ತರೆಲ್ಲಡಗೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳೊನ್ದು ಮೊನ್ದದೆ Pb. 10, 105]. see ಪನ್ದೋಲ್. — ತೋಲ ಬಾವಲಿ. = ತೊಗಲ ಬಾವಲಿ. (C.). [— ತೋಲ್ಪುಲ್ಲೆ. -ಪುಲ್ಲೆ. skin stuffed in the shape of a deer. ನೆರೆದಿಸುತಿರೆ ತೋಲ್ಪುಲ್ಲೆಯನಿರದದು ಬಿಟ್ಟೋಡೆ ಪುರಾಣ ಕೂಪದೊಳ್ Pb. 2, 51].

ತೋಲ್ tōl. 2. = ತೋಡೆ. a way, a road (ದಾರಿ Śm. 106; Te. ತೋಯ, ತೋವ, ತ್ರೋವ, ದೋವ, a way, road, means, expedient = ದಾರಿ, ರೀತಿ; Tu. ತಾದಿ, ಸಾದಿ; T. ತುಱೈ, ತೂಮ್ಬು, a road, way = ಪಱು; a narrow, difficult way, see ತುಮ್ಬು 1; *cf.* ತೋಡು 1).

ತೋಲ tōla. weighing; weight; heaviness (B. 3, 79; My.); a weight of gold or silver amounting to 210 grains; = ತುಲೆ, etc., a Rupee's weight, a Tola (My.).

ತೋಲಿ tōli. road. see ಪ್ರ-, and *cf.* ತೋಲ್ 2.

ತೋಲೆ tōle. (fr. ತೋಲ್ 1). a film over the eye, cataract (My.).

ತೋವೆ tōve. = ತೊಗೆ. a dish made of pulse, etc. see Prv. s. ಮದುವೆ.

ತೋಷ tōṣa. satisfaction, gratification, contentment; joy, pleasure, happiness, hilarity (ಗಹಗಹಿಕೆ Bhn. 15). see ಸನ್-.

ತೋಷಣ tōṣaṇa. the act of satisfying; satisfaction; gratification; pleasing, delighting. (Bp. 20, 38).

ತೋಷಿ tōṣi. satisfied or contented with, pleased with; satisfying, gladdening. see ಪರಿ-.

ತೋಷಿತ tōṣita. satisfied, gratified, appeased, pleased. see ಸನ್-; Rśv. 10, 5.

ತೋಷಿಸು tōṣisu. to be gratified, delighted, pleased, etc. (Dp. 53, 4; My.).

ತೋಷೇಖಾನೆ tōsē-khāne. a treasury (My., also ತೋಷೀಖಾನೆ; Br., H. ತೋಷಾಖಾನಾ).

ತೋಸು tōsu. = ತೊಯಿಸು, etc. to cause to become wet. (My.). ತೋಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು (ನಾಮ್ಬ G.).

ತೋಸ್ತಾನು tōstānu. = ದಸ್ತಾನು, ದೋಸ್ತಾನು. a cartridge box; a leather pouch (My.; Br. ತೋಸ್ತಾನಂ, H. ತೋಜ್ದಾನ್).

ತೋಹಡಿಕೆ tōhaḍike. vomitting. (ಒಗಡಿಕೆ Bhn. 45, o. r. ಓಹರಿಕೆ = ಒಗಡಿಕೆ).

ತೋಹು tōhu. 1. = ತೋಪು. a hedge; a thicket (ಬೇಲಿ Mr. 380; Bh. 3, 13, 17; 3, 23, 10); a throng, a crowd (Bh. 2, 2, 78; 9, 2, 43).

ತೋಹು tōhu. 2. deceiving, deceit (Bh. 5, 3, 47; J. 2, 5; Rām. 4, 3, 15); lurking (*cf.* ತುಱುಗು 1). 2, a lurking place, an ambush, for watching animals (Bp. 18, 2; Siṅgirāja 28, 34. 35). 3, the act of decoying. ತೊಬಲದ ಅಡವಿಗಳಿಲ್ಲ, ತೋಹಿಗೆ ಸಿಲುಕದಿಹ ಮೃಗವಿಲ್ಲ, ಬೇಟೆಯೊಳ್ ಅಲಗುಗಾಣಿಸದಿರ್ದ ಮೃಗವಿಲ್ಲ (Rām. 3, 8, 39). [ಮನುಮುನಿಯತಿವ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲರು ನಿಮ್ಮ ತೋಹಿನೊಳಗಿದ್ದರು Cv. 834]. — ತೋಹಿನ ಮೃಗ. a tame animal used to seduce wild ones, a decoy-animal (J. 6, 37). *cf.* ಸೋಹುಮೃಗ, ದೀಹದ ಮೃಗ. [Tu. ತೋವು, ಸೋವು spying, secret information].

ತೋಳ್ tōḷ. = ತೋಳು. the arm (ಭುಜ Mr. 512; T., Tu., M.). [ಒಡನಳುರೆ ಕಿರ್ಚು ತೋಳಂ ಸಡಿಲಿಸದಾ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರ್ Pb. 5, 93; Ap. 7, 125]. ತೋಳ್ ನಾಲ್ಕುಂ (Śmd. 18). ತೋಳ್ಗೆ (93). ಇರ್ವರೆ ತೋಳ್ಗಳ್ ಅಲ್ತೆ ನೃಪತಿಗೆ ರಣದೊಳ್ (57). ತೊಡೆ ತೋಳ್ಗಳ್ (Rśv. 9, 22). ಕಡೆವಡೆದ ತೋಳ್ಗಳ್ (5, 120 va.). ತೋಳ (Śmd. 142. 275; Bh. 1, 10, 37; Rśv. 6, 11 va.; J. 30, 19; Dp. 148, 1). ತೋಳಂ (Bp. 47, 29). ತೋಳೆರಡು (47, 58). see Cpr. 1, 95; 2, 43; Bp. 57, 24; ಇನ್ದೋಳ್, ನಿಡಿ-, ನಿಡು-, ನಳಿತೋಳ್. — ತೋಳಾಟ. -ಆಟ. (Śmd. 84). playful movements (of small children) with their arm or arms (My.). — ತೋಳಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to perform ತೋಳಾಟ. see Prv. s. ಎಳೆಯವ. — ತೋಳ್ಕಟ್ಟು. a bracelet worn on the upper arm (ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದ Hlā.). — ತೋಳ್ಕುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to slap one's arm (J. 12, 5). — ತೋಳ್ದಲೆ. -ತಲೆ. the shoulder (ಮುಯ್ಯು, ಭುಜಾಗ್ರ Kk. 67; ಭುಜದ ತುದಿ, ಮುಯ್ Śm. 71; ಮುಯಿಬು, ಭುಜಾಗ್ರ Śs.). — ತೋಳ್ದೀಟೆ. -ತೀಟೆ. the itching or itching desire of (one's) arm (J. 14, 1). [— ತೋಳ್ಬಲ. = ತೋಳ್ವಲ. ಇನ್ತು ಸನ್ದ ತೋಳ್ಬಲದದಟಂ ಪರಾಭವಮನೇಕೆಯೊ ಸೈರಿಸುವಂ Ap. 12, 103]. — ತೋಳ್ಮೊದಲ್. the arm-pit (Cpr. 7, 102). — ತೋಳ್ವಲ. -ಬಲ. (Śmd. 386; Kk. 99) strength of the arm (Cpr. 5, 94). 2, a man with a strong arm. — ತೋಳ್ವಲೆ. -ಬಲೆ the arms considered as a net (Abh. P. 14, 200). [— ತೋಳ್ವಳೆ. -ಬಳೆ. armlet. ಅನಿತಱೊಳಂ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ತೋಳ್ವಳೆ ಕಂಕಣವಾರನೊನ್ದು ಬೇಟ್ಟನಿತನೆ ಮಾಡಿ Pb. 2, 16]. — ತೋಳ್ವಲ್ಮೆ. -ಬಲ್ಮೆ. (Śmd. 81). strength of the arm. — ತೋಳ್ವಸುಗೆ. -ಪಸುಗೆ. the act of separating or spreading out the arms (for embracing, Abh. P. 12, 60). — ತೋಳ್ವಾಸ. -ಪಾಸ. the arms considered as a rope (Rśv. 9, 32). — ತೋಳ್ವೆರಗು. -ಬೆರಗು. expedition of the arms. (Cpr. 2, 1). — ತೋಳ್ವೊಯ್. -ಪೊಯ್. to strike or slap one's arm (J. 13, 42; 20, 60).

ತೋಳ tōḷa. a wolf (ಅರಣ್ಯಶ್ವನ್, ಕೋಕ, ಈಹಾಮೃಗ, ವೃಕ Hlā., Nr., Mr. 159; Si. 168; ಕೋಕ, ವನಾಶ್ವ Nn. 128; C.; Tu.; Te. ತೋಡೆಲು; T. ತೋಣ್ಡಾನ್, a kind of wolf). [ನಿಲ್ತೋಳಂ ಬರ್ಪುದು Kr. 1, 63]. ಕುಱಿ ಹಿಣ್ಡಿಗೆ ತೋಳ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ. — ತೋಳ ಗುಣ್ಡಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು. — ತೋಳ, ತೋಳ, ಕುಱಿ ಕಾಯುತ್ತೀಯಾ? ಅನ್ದರೆ ಸಮ್ಬಳವಿಲ್ಲದೆ! ಎನ್ಬುನ್ತೆ (Prvs.). see Bh. 1, 8, 72; B. 2, 18; 5, 252.

ತೋಳು tōḷu. = ತೋಳ್. (ದೋಸ್, ದೋಷನ್, ಪ್ರವೇಷ್ಟ, ಭುಜ, ಬಾಹು, ಭುಜೆ Hlā., Nr., Mr. 321, Si. 210; C.). ಉರದ ತೋಳ ಸನ್ಧಿ (ಜತ್ರು); ತೋಳು ನೊಲೆ ಕೊರಳ್ಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಲೇಪನದಿನ್ದಂ ಬರೆದ ರೇಖೆ (ಪತ್ರವಲ್ಲಿ Hlā.). ತೋಳ ಮೊದಲುಗಳೆರಡೂ (ಕಕ್ಷಗಳು); ಮೇಲಕ್ಕೆ ನಿಗುಚಿದ ತೋಳು ಸಹಿತಮಹ ಪುರುಷಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪೌರುಷಮೆನಿಸುಗು (Nr.). ವೀಣೆಯ ದಣ್ಡಿಗೆ ತೋಳು (ವೀಣಾದಣ್ಡ Si. 63). ತೋಳುಗಳು (212). ತೋಳಿಗೆ (My.), ತೋಳಿಂಗೆ (Mr. 321), ತೋಳಿನ (My.). ಕಾಲಿಲ್ಲದೇ ಹರಿಗು, ತೋಳಿಲ್ಲದೇ ಹೊಱುಗು, ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉಲಿವದು (running water, Sp.). ತೋಳು ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮೂಱಿನಾದ (Prv.). [— ತೋಳ ತೀನ್. the itching of the shoulder. ನೋಡಲಂಜಿ ದೆಸೆದೇವತೆಗಳ್ ಪೆಱಿಪಿಂಗೆ ತೋಳ ತೀನ್ ಕಿಡೆ...ತಳ್ತಿ ಱಾಯದಿರ್ದೊಡೆ Pb. 10, 42]. — ತೋಳ ಬನ್ದಿ. a bracelet worn (by women) on the upper arm (ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದ Nr.; Grj. 3, 91 va.; Bp. 14, 4; My.). — ತೋಳ ಬಾಪುರಿ. a padaka tied to the upper arm (My.). — ತೋಳ ಮಣಿ. a jewel tied to the upper arm [ನಳಿ ತೋಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದೊನ್ದು ತೋಳಮಣಿ ಪೋಲ್ Ap. 12, 40]; (Bp. 61, 27). — ತೋಳ ಮೊದಲ್. = ತೋಳ್ಮೊದಲ್. (Abh. P. 1, 103; 3, 133 va.). — ತೋಳುತೊಡಿಗೆ. = ತೋಳಬನ್ದಿ. (ಕೇಯೂರ, etc. Si. 220). 2, the head branch of a tree (My.). — ತೋಳುಮರ. the two pieces of wood that connect the pole of a cart with the front seat, the bands of a carriage pole (Si. 277; My.). — ತೋಳುವಲ. -ಬಲ. = ತೋಳ್ವಲ No. 2. (Bh. 1, 8, 1). [3, a beam].

ತೋಳೆ tōḷe. the large bat called flying fox (?). — ತೋಳೆವಿಣ್ದು. -ಪಿಣ್ದು. a flock of tōḷes (Abh. P. 13, 47).

ತೌ tau. for Kannaḍa terms appearing with this initial syllable in writ see s. ತವ or ತವು, *e. g.* ತೌಂಕಲ್ = ತವುಂಕಲ್, ತೌಗೆ = ತವುಗೆ, ತೌಡು = ತವಡು, ತವುಡು.

ತೌರ್ಯತ್ರಿಕ taurya-trika. (fr. ತೂರ್ಯ). = ತೂರ್ಯತ್ರಯ. *union of song, dance and instrumental music.*

ತೌಳವ tauḷava. (fr. ತುಳು). relating to the Tuḷu country (Bh. 1, 19, 21).

-ತ್ತು ttu. = -ತು 1, No. 2. (Śmd. 95. 96). see also ಉನ್ನತ್ತು.

ತ್ಯಕ್ತ tyakta. *left, resigned, forsaken, abandoned; thrown away; given.*

ತ್ಯಕ್ತಾಗ್ನಿ tyakta-agni. *a Brāhmaṇa who has neglected his household fire.*

ತ್ಯಜ tyaja. = ತ್ಯಜನ. (ವಿಸರ್ಜ, ಬಿಡುವುದು Nn. 62; ಪ್ರಕೃತಿ, ಬಿಡುವುದು 111; ಕಳೆವುದು 150; ಬಿಡುವುದು 157. 166).

ತ್ಯಜನ tyajana. leaving, quitting, abandoning; giving away; giving; excepting. see ನೀಗು.

ತ್ಯಜಯಿಸು tyajayisu. = ತ್ಯಜಿಸು. (ಮೋನ, ಬಿಡುವುದು Nn. 155).

ತ್ಯಜಿಸು tyajisu. = ತೆಜಿಸು. to leave, to quit, to abandon, to renounce, to let go; to discharge, to dismiss; to shun; to give away; to give (ಪ್ರತೀಹಾರ, ವಿಸರ್ಜನ Nn. 100). ಜ್ಞಾನಿ ಬನ್ದರೆ ಮನ್ನಿಸು, ಹೀನ ಬನ್ದರೆ ತ್ಯಜಿಸು (Prv.). see Bp. 37, 18; 51, 35; 52, 26.

ತ್ಯತ್ಕಥನ tyad-kathana. that narration (Śmd. 100).

ತ್ಯದ್ tyad. that, that person or thing. (Śmd. 100). ತ್ಯದಾದಿ the pronouns ತ್ಯದ್, ತದ್, ಯದ್, etc. (99. 100).

ತ್ಯಾಗ tyāga. = ತೇಗ. a kind of tree; teak (My.). ಶ್ರೀಪರ್ಣಿಕೆ, ಕುಮುದಿಕೆ, ಕಟ್ಫಲ, ಕುಮ್ಭಿ, ಕೈಟರ್ಯ ಎನ್ದು, ಕಿಱಿಯ ಸೀವನೀ ಮರ; ಇದನ್ನು ತ್ಯಾಗದ ಮರವೆನ್ದು ಕೆಲವರು ಅನ್ನುವರು (Si. 131). see ನಾಯಿತ್ಯಾಗದ ಮರ.

ತ್ಯಾಗ tyāga. = ಚಾಗ. abandoning, forsaking, letting go, renouncing; discharging, dismissing; giving up, resigning; *gift, donation; liberality, generosity; prodigality* (ಕೊಡುವುದು Nn. 37). ಗವುಡೀ ಹಾಡಿಗೆ ತವುಡೇ ತ್ಯಾಗ (Prv.). see ಇಕ್ಕು, ಇರ್ಕು. — ತ್ಯಾಗರಾಜ. N. of a famous Telugu musical composer.

ತ್ಯಾಗಭೋಗ tyāga-bhōga. generosity and enjoyment, communicating and enjoying (My.).

ತ್ಯಾಗಿ tyāgi. = ಚಾಗಿ. leaving, renouncing, etc.; liberal; that has renounced the world; a giver, a donor, a liberal person; a hero. ತ್ಯಾಗೀ ಗುಣ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು (Prv.).

ತ್ಯಾಜ್ಯ tyājya. = ಚಾಜ್ಜ. to be left, proper to be abandoned, avoided, shunned or removed (Cpr. 1, 45); part of an asterism or its duration considered as unlucky; an hour astrologically unpropitious, an unlucky hour (My.). 2, resigning, giving up (My.). ತ್ಯಾಜ್ಯಾ ಮಾಡಿ, ವ್ಯಾಜ್ಯಾ ಆಡಿದ (Prv.).

ತ್ಯಾಪೆ tyāpe. = ತೇಪೆ. patch work. (My.). ಅಱುವೆಯ ಹಱುಕೆಗೆ ಗೋಣೀ ತ್ಯಾಪೆ ಹಚ್ಚ್ಯಾರೋ? (Prv.).

ತ್ಯಾವ tyāva. = ತೇವ, etc. moisture. (Si. 89. 92. 103; B. 3, 17; 5, 19; My.).

ತ್ಯಾವಿಸು tyāvisu. to moisten, etc. (My.).

ತ್ಯಾವು tyāvu. = ತ್ಯಾವ, etc. (ತೇಮ, ದ್ರವ, ಸಮುನ್ದನ G.; My.).

ತ್ಯಾವೆ tyāve. 1. = ತ್ಯಾವ, etc. (My. occasionally).

ತ್ಯಾವೆ tyāve. 2. an oar, a rudder, a helm. ಹಡಗು ನಡಿಸುವ ತ್ಯಾವೆ (ಅರಿತ್ರ, etc., ಹಡಗಿನ ಗಡಿ Si. 85; *only* in Si.; Mhr. ಥಾಪಾ, a wooden instrument to break clods).

ತ್ರ tra. protecting. see ಆತಪ-, ತನು-.

ತ್ರಪಿಷ್ಣು trapiṣṇu. ashamed, modest. see ಅಪ-.

ತ್ರಪು trapu. = ತಗರ 1, etc. *tin;* lead (ಖುರ್ಜರ Mr. 135).

ತ್ರಪೆ trape. perplexity; *bashfulness, shame;* modesty.

ತ್ರಪ್ಸ್ಯ trapsya. = ದ್ರಪ್ಸ್ಯ. *thin or diluted curds.*

ತ್ರಯ traya. triple, threefold, treble; a triad; three (ಮೂಱು Nn. 98). see ಗುಣ-, ಭುವನ-, etc.

ತ್ರಯಗುಣ traya-guṇa. = ಗುಣತ್ರಯ. (ತ್ರಿಗುಣ Nn. 78).

ತ್ರಯಪರತ್ರ traya-paratra. in the three vēdas and in other knowledge (Bp. 61, 45).

ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ trayas-triṁśat. thirty-three.

ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ಸುರ trayastriṁśat-sura. the thirty-three deities. see ಸುರ.

ತ್ರಯಿ trayi. ತ್ರಯೀ. *a triad.* 2, *the ṛik, yajus and sāma vēdas collectively,* the triple science.

ತ್ರಯೀತನು trayī-tanu. having the three vēdas for a body: *the sun.*

ತ್ರಯೀಧರ್ಮ trayī-dharma. *the duty enjoined by the three vēdas.*

ತ್ರಯೋದಶ trayas-daśa. = ತೇರಸ. the thirteenth; consisting of thirteen. 2, thirteen (*i. e.* ತ್ರಯೋದಶನ್).

ತ್ರಯೋದಶಿ trayas-daśi. = ತೇರಸಿ (Ct. II, 61). the thirteenth day of the lunar fortnight.

ತ್ರಸ trasa. *movable, moving, locomotive;* quivering. 2, the collective body of moving or living beings; animals (ಕ್ರಿಮಿ, ಹುಟು ಗಳು Nn. 121).

ತ್ರಸನ trasana. fear, terror, anxiety; one of the sañcārībhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ತ್ರಸರ trasara. *a weaver's shuttle.*

ತ್ರಸ್ತ trasta. *frightened, alarmed; trembling, timid.*

ತ್ರಸ್ನು trasnu. *timid.*

ತ್ರಾಡನ trāḍana. shyness? ತ್ರಾಡನಂ ದ್ರುಷ್ಟಕ್ಕು. (Mr. 297, o. rs. ದ್ರುಷ್ಟಕ್ಕು. ದಷ್ಟಕ್ಕು, ತಷ್ಟಕ್ಕು).

ತ್ರಾಣ trāṇa. = ತರಣ 2, ತ್ರಾಣೆ, protecting; preserving, saving; *protection, a preservative, defence; shelter, help;* armour. 2, (not Sk., but Mhr., My., S. Mhr., etc.) strength, vigour, might, ability (ಬಲ, ಓಜಸ್, etc. Mr. 442; ಶಾಲ, ಶಕ್ತಿ Nn. 20). ತ್ರಾಣವಿದ್ದವನ ಸಂಗಡ ಹೋಗಿ ತಾಟಿಸಿಕೊಣ್ಣ (Prv.). 3, capacity: the articles which can be received, freight (ಹಡಗು ಸರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿವ ಬಣ್ಡಂ Mr. 408). — ತ್ರಾಣಗುನ್ದಿಸು. -ಕುನ್ದಿಸು. to impair vigour or power (My.; ಜವಗೆಡಿಸು G.). — ತ್ರಾಣಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. power to be impaired (My.). — ತ್ರಾಣಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become strong (My.).

ತ್ರಾಣಲಿಂಗ trāṇa-liṅga. the liṅga of a temple (Bp. 35, 50).

ತ್ರಾಣಿ trāṇi. one who protects or preserves; one who has strength or power (My.). see ಸನ್-, ಸರ್ವ-.

ತ್ರಾಣೆ trāṇe. = ತ್ರಾಣ No. 2. (B. 3, 27).

ತ್ರಾತ trāta. *protected, guarded, saved.*

ತ್ರಾಪುಷ trāpuṣa. (fr. ತ್ರಪು). made of tin (ತವರಿನದು G.).

ತ್ರಾಮ trāma. protection. see ಸು-.

ತ್ರಾಯನ್ತಿ trāyanti. *a medicinal plant.*

ತ್ರಾಯಮಾಣಿ trāyamāṇi. = ತ್ರಾಯನ್ತಿ. *a medicinal plant.*

ತ್ರಾಸ trāsa. = ತರಸ 2. moving, locomotive; quivering. 2, terrifying, frightening, causing alarm. 3, *fear, terror, anxiety;* vexation, annoyance (Mhr.; My.). 4, killing, destroying (ಕೊಲೆ, ಕೊಲುವುದು Nn. 147). 5, *a flaw or defect in a jewel* (ಮಣಿದೋಷ ಕೆಟ್ಟೆಡೆ, ರತ್ನಗಳ ಕಾನ್ತಿ ಕೆಟ್ಟಲ್ಲಿ 147). 6, ತನ್ತ್ರ (ಯನ್ತ್ರಭೇದ, o. r. ತನ್ತ್ರಿಸುವುದು 147). see ಸನ್-. — ತ್ರಾಸ ಕೊಡು. to cause fear or annoyance, to vex, to harass (B. 5, 67. 109; My.). — ತ್ರಾಸಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to be frightened; to be vexed (B. 5, 136; My.).

ತ್ರಾಸಾ trāsā. a kind of musical instrument. see s. ಪಂಚ ಮಹಾವಾದ್ಯ.

ತ್ರಾಸು trāsu. = ತರಾಸು. a balance (ಏಷಣಿಕೆ, ನಾರಾಚಿ Nr.; Si. 345; ಪಾತ್ರದ Mr. 358; My.; Te). [ತ್ರಾಸಿನ ಕಟ್ಟೆಳೆಯನ್ತಿಸಿತು ವೆಗ್ಗಳವಾದರೆ ಈಶ್ವರ ನೋಡೆಯಿಕ್ಕದೆ ಮಾಣುವನೆ? Bv. 804.]. ಕೂಗಿ ಹೇಱದರೆ ತೂಗುವ ತ್ರಾಸು ಕೇಳುತ್ತದೋ? (Prv.).

ತ್ರಾಹಿ trāhi. protect! save! (Bp. 20, 38; 61, 49; J. 11, 36; Dp. 150, 8.)

ತ್ರಿ tri. = ತಿ. *three.* (Kāvy. IV, 1, 5).

ತ್ರಿಂಶತ್ triṁ-śat (-daśat). thirty, see ತ್ರಯಸ್-.

ತ್ರಿಕ trika. = ತಿಕ, ತಿಗ. triple, threefold; trine, forming a triad 2, *the aggregate of three, a triad.* 3, *the lower part of the spine or regio sacra;* the part about the hips.

ತ್ರಿಕಕುದ್ tri-kakud. ತ್ರಿಕಕುತ್. three-peaked. 2. *N. of a mountain in the Himālaya.*

ತ್ರಿಕಟು tri-kaṭu. *the aggregate of three spices, viz. black and long pepper and dry ginger.*

ತ್ರಿಕಟುಕ tri-kaṭuka. = ತ್ರಿಕಟು. (ಓಷ Mr. 138).

ತ್ರಿಕಣ್ಟಕ tri-kaṇṭaka. *the plant Tribulus lanuginosus* (see ನೆಗ್ಗಿಲ್).

ತ್ರಿಕರಣ tri-karaṇa. = ಕರಣತ್ರಯ. ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯ-ತ್ರಯ ಎಮ್ಬ ತ್ರಿಕರಣ (ಕರಣತ್ರಯ Nn. 114).

ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿ trikaraṇa-śuddhi. purity or rightness of mind, speech and body (My.).

ತ್ರಿಕಸ್ಥಾನ trika-sthāna. *the part below the spine.*

ತ್ರಿಕಾಲ tri-kāla. *the three times: past, present and future;* morning, noon and evening; the present, past and future tenses of a verb. see Bp. 18, 40; 48, 3; 53, 56.

ತ್ರಿಕಾಲಗೋಚರ trikāla-gōcara. one in the range of whose mind the three times come; N. (Cpr. 2, 67).

ತ್ರಿಕಾಲದರ್ಶಿ trikāla-darśi. *seeing or knowing the past, present and future; omniscient.*

ತ್ರಿಕಾಲವಿದ್ trikāla-vid. knowing the three times; *a Jaina saint, an Arhat* (ಜಿನೇನ್ದ್ರ Mr. 23).

ತ್ರಿಕೂಟ tri-kūṭa. = ತ್ರಿಕಕುದ್. three-peaked. 2, *N. of a mountain.* 3, = ತ್ರಿಪುಟೀಸ್ಥಾನ (Bp. 3, 8).

ತ್ರಿಕೆ trike. *a triangular frame or bar across the mouth of a well over which passes the rope of a bucket;* a wooden frame at the mouth of a well, or the upper part of a well; the cover or lid of a well; a frame at the bottom of a well on which the masonry rests. see ಕೆಯ್ಯಾಟಿ.

ತ್ರಿಕೋಟಿ tri-kōṭi. three crores (Bp. 1, 64).

ತ್ರಿಕೋಣ tri-kōṇa. triangular; a triangle (B. 4, 115; My.).

ತ್ರಿಖಟ್ವ tri-khaṭva. *three beds collectively;* also fem. ತ್ರಿಖಟ್ವೀ.

ತ್ರಿಗರ್ತ tri-garta. N. of a people inhabiting the modern Lahore; the country of the Trigartas, and their king (Bh. 4, 5, 4).

ತ್ರಿಗುಣ tri-guṇa. = ತಿಗುಣ. the three qualities or constituents of nature and every existing thing, *i. e.* satva, rajas, and tamas (ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮಂಗಳ್ Nn. 14; ಗುಣತ್ರಯ 67; ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮ ಮೆಮ್ಬ ಗುಣತ್ರಯ 78). 2, consisting of three threads or strings. 3, threefold, three times repeated, thrice, treble; three times. (Ch. v. 288).

ತ್ರಿಗುಣಾಕೃತ triguṇā-kṛita. *thrice ploughed.*

ತ್ರಿಗುಣಿಸು triguṇisu. to make threefold (Cpr. 9, 54).

ತ್ರಿಜಗ tri-jaga. = ತ್ರಿಜಗತ್. (Bp. 43, 49; 54, 32),

ತ್ರಿಜಗತ್ tri-jagat. the triple world: heaven, the intermediate region and earth, or heaven, earth, and the lower world.

ತ್ರಿಜಗದ್ಗುರು trijagat-guru. the guru of the three worlds. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ತ್ರಿಜಗನ್ಮಾತೆ trijagat-māte. Lakṣmī (My.).

ತ್ರಿಣ triṇa. Tbh. of ತೃಣ. grass, etc. (Bh. 19, 71).

ತ್ರಿಣಯನ triṇayana. = ತ್ರಿನಯನ. Śiva. (Grj. 7, 65; 8, 40; see Sp. s. ಈಸ 1).

ತ್ರಿಣೇತ್ರ triṇētra. = ತ್ರಿನೇತ್ರ. three-eyed, Śiva. (ರುದ್ರ Mr. 11). see Śmd. 72. 204 (Mdb.). 207; ಅಂಕ-, ಭುವನ-, ಸಬಳ-.

ತ್ರಿತಕ್ಷ tri-takṣa. *an association of three carpenters,* also fem. ತ್ರಿತಕ್ಷೀ.

ತ್ರಿತತ್ವಾತ್ಮಕ tri-tatva-ātmaka. having the nature or form of satva, rajas and tama (Śsv. 5, 58).

ತ್ರಿತನು tri-tanu. three bodies or forms (Bp. 61, 33).

ತ್ರಿತಯ tritaya. *a collection of three, a triad.* (Nn. 96. 136).

ತ್ರಿತಯಜಾತ tritaya-jāta. a Vaiśya (Mr. 345).

ತ್ರಿತಾಪ tri-tāpa. = ತಾಪತ್ರಯ. (Rśv. 1, 11).

ತ್ರಿದಣ್ಡ tri-daṇḍa. the three staves (tied together so as to form one) of a mendicant Brāhmaṇa who has resigned the world. (My.).

ತ್ರಿದಣ್ಡಿ tri-daṇḍi. a wandering mendicant who has resigned worldly pursuits and carries three staves tied together in his right hand; the religious man who has obtained a command over his mind, speech, and body. (My.).

ತ್ರಿದಶ tri-daśa. thirty. 2, *the thirty-three deities* (11 rudras, 12 ādityas, 1 dyaus, 1 pṛithivī, 8 vasus); *a deity.* 3, a certain metrical foot (Ch.). 4, heaven.

ತ್ರಿದಶಕನ್ನಿಕೆ tridaśa-kannike. a maiden or nymph of the gods (Bp. 24, 42).

ತ್ರಿದಶದೀರ್ಘಿಕೆ tridaśa-dīrghike. the heavenly lake : *the Ganges.*

ತ್ರಿದಶಧುನಿ tridaśa-dhuni. the Ganges (ವಿಷ್ಣುಪದಿ, ಗಂಗೆ Mr. 413).

ತ್ರಿದಶಪಾಲ tridaśa-pāla. Indra (Mr. 41).

ತ್ರಿದಶಶತ tridaśa-śata. 3000 (Bp. 61, 91).

ತ್ರಿದಶಾಚಾರ್ಯ tridaśa-ācārya. the preceptor of the gods: *Bṛihaspati.*

ತ್ರಿದಶಾಲಯ tridaśa-ālaya. *the mountain Mēru.* 2, *heaven.*

ತ್ರಿದಶಾವಾಸ tridaśa-āvāsa. *heaven.*

ತ್ರಿದಶಾಹಾರ tridaśa-āhāra. the food of the gods : *ambrosia.*

ತ್ರಿದಿನ tri-dina. three days collectively. (Śsv. 2, 99).

ತ್ರಿದಿವ tri-diva. the space within the third sky: *heaven.*

ತ್ರಿದಿವೇಶ tridiva-īśa. Indra. 2, *a deity.*

ತ್ರಿದೋಷ tri-dōṣa. disorder of the three humours of the body, vitiation of the bile, blood and phlegm. (My.).

ತ್ರಿದೋಷಹರ tridōṣa-hara. removing the tridōṣa (My.).

ತ್ರಿನಯನ tri-nayana. = ತ್ರಿಣಯನ. three-eyed: *Śiva* (Bp. 50, 9).

ತ್ರಿನಾಮ tri-nāma. = ಮೂಱು ನಾಮ, q. v. (My.).

ತ್ರಿನಾಮಿ tri-nāmi. one who wears the trināma (My.).

ತ್ರಿನೇತ್ರ tri-nētra. = ತ್ರಿಣೇತ್ರ. three-eyed : Śiva. 2, N. of a prince. 3, three eyes; a third eye (Bp. 24, 71).

ತ್ರಿಪತ್ರಕ tri-patraka. *the tree Butea frondosa.*

ತ್ರಿಪತ್ತ್ರಿಣಿ tri-pattriṇi (?). N. of a plant (ಹಿಡಿಹಿಡಿಕೆ, o. rs. ಹಿಡಿ ಹುಡಿಕೆ, ಹಿಡುಹುಡಿಕೆ Mr. 146; for ತ್ರಿಪತ್ತ್ರಿಣಿ the MSS. have ತತ್ರೆಪ ತ್ರಿಣಿ, ತಿಪ್ಪತ್ರಿಣಿ, ತಿತ್ರಪತ್ರಣಿ, ಚಿತ್ರಪತ್ರಿಣಿ).

ತ್ರಿಪಥ tri-patha. the three paths : the sky, atmosphere, and earth; or the sky, earth, and lower world. 2, a place where three roads meet.

ತ್ರಿಪಥಗಾಮಿನಿ tripatha-gāmini. = ತ್ರಿಪಥಗೆ. (My.).

ತ್ರಿಪಥಗೆ tripatha-ge. *the Ganges.*

ತ್ರಿಪಥೆ tripathe. the Ganges (Śmd. 72). 2, Mathurā.

ತ್ರಿಪದ tri-pada. three feet; three-footed; having three divisions, etc.; a tripod; three words.

ತ್ರಿಪದಿ tri-padi. = ತಿಪದಿ, ತಿಪದೆ, ತ್ರಿವದಿ, ತ್ರಿವಳಿ. three-footed, 2, N. of a metre (Ch.; Mr. 366). 3, the plant Cissus pedata Lam. (ಧೃತಮಣ್ಡಲಿ, ಮರಾಲಪದಿ, ಹಂಸಪಾದಿ Mr. 141). 4, a tripod (ತಿಪ ಟಿಗೆ 208). 5, having three steps: Viṣṇu.

ತ್ರಿಪದಿಕೆ tri-padike. = ತಿಪಟಿಗೆ, ತಿಪದಿಗೆ, ತಿವುದಿಗೆ. a stand with three feet, a tripod.

ತ್ರಿಪದೆ tri-pade. = ತಿಪದೆ, q. v. (Śmd. 342). Sk. ತ್ರಿಪದೆ (ತ್ರಿಪದಾ) = ತ್ರಿಪದಿ No. 3; three-footed; having three divisions (as a stanza).

ತ್ರಿಪದೋನ್ನತಿ **tripada-unnati.** N. of a vṛitta (Ch.).

ತ್ರಿಪಾದ **tri-pāda.** an asterism (nakṣatra) of which three-fourths are included under one sign of the zodiac.

ತ್ರಿಪಾದಿ **tri-pādi.** = ತ್ರಿಪಾದ. such asterisms are considered to be very inauspicious; they are six in number: the 3rd (ಕೃತ್ತಿಕಾ), 7th (ಪುನರ್ವಸು), 12th (ಉತ್ತರಾ), 16th (ವಿಶಾಖಾ), 21st (ಉತ್ತರಾಷಾಢ), and 25th (ಪೂರ್ವಾ ಭಾದ್ರೆ, My.).

ತ್ರಿಪುಟ **tri-puṭa.** = ತಿವುಡೆ, ತ್ರಿಪುಟೆ, ತ್ರಿವಿಡೆ, ತ್ರಿವುಡೆ. triangular. 2, a musical tāla that requires three beatings (My.; Te.).

ತ್ರಿಪುಟೀಸ್ಥಾನ **tripuṭī-sthāna.** the centre between the eye-brows (My.).

ತ್ರಿಪುಟೆ **tri-puṭe.** = ತಿಗಡೆ, etc. *Indian jalap, Convolvulus turpethum* R. Br. 2, *small cardamoms.* 3, = ತ್ರಿಪುಟ No. 2 (My.).

ತ್ರಿಪುಣ್ಡ್ರ **tri-puṇḍra.** a sectarian mark consisting of three lines made on different parts of the body by Śaivas and Vaiṣṇavas (My.; Bp. 1, 53; 3, 26; 46, 62; 50, 44).

ತ್ರಿಪುರ **tri-pura.** three strong cities of gold, silver, and iron, in the sky, air, and earth, built for an Asura and destroyed by Śiva (Bp. 58, 41; ಖಪುರ Nn. 102; ದೈತ್ಯಲೋಕ Mr. 32). 2, N. of that Asura.

ತ್ರಿಪುರಾನ್ತಕ **tripura-antaka.** *Śiva.*

ತ್ರಿಪುರಾರಿ **tripura-ari.** Śiva (Bp. 59, 2).

ತ್ರಿಪುರುಷ **tri-puruṣa.** the three puruṣas or males: Brahmā, Viṣṇu, and Śiva (Bp. 5, 62). 2, three generations of men.

ತ್ರಿಪೌರುಷ **tri-pauruṣa.** (names) extending through three male generations, or father, grand-father, and great-grand-father. (My.).

ತ್ರಿಪ್ರಯೋಗ **tri-prayōga.** a triple use; the use of repeating a word three times (Śmd. 231).

ತ್ರಿಪ್ರಾಸ **tri-prāsa.** a kind of alliteration (Ch.).

ತ್ರಿಫಲೆ **tri-phale.** *the three myrobalans: the fruits of Terminalia chebula* (harītaki), *Terminalia bellerica* (vibhītaka), *and Phyllanthus emblica* (āmalaki). see s. ತಾಱು & ತಾಱಿ.

ತ್ರಿಭಂಗಿ **tri-bhaṅgi.** having three curves or bends. 2, a kind of dramatic attitude. ಏಕಪಾದಕಟಿವೃತ್ತತ್ರಿಭಂಗಿ ಬಾಗೆನಲು ನಿಲಕಡೆಯಕ್ಕು (Mr. 82, o. r. ನಿಲುಕಡೆ; Rśv. 11, 86 va.; Te.).

ತ್ರಿಭಣ್ಡಿ **tri-bhaṇḍi.** *the plant Convolvulus turpethum* R. Br.

ತ್ರಿಭುವನ **tri-bhuvana.** the three worlds: sky, atmosphere, and earth; or heaven, earth, and the lower region (Śmd. 168; Bp. 5, 62; 37, 26).

ತ್ರಿಭುವನಾಧೀಶ **tribhuvana-adhīśa.** the ruler of tribhuvana (Śiva, Śśv. 5, 58).

ತ್ರಿಮತ **tri-mata.** = ಮತತ್ರಯ. three systems of religion: smārta or advaita, mādhva or dvaita, rāmānuja or viśiṣṭādvaita (My.).

ತ್ರಿಮಾತ್ರ **tri-mātra.** having the quantity of three moras or short syllables (Śmd. 19).

ತ್ರಿಮಾತ್ರಕ **tri-mātraka.** = ತ್ರಿಮಾತ್ರ. (Śmd. 17).

ತ್ರಿಮಾಸ **tri-māsa.** three months collectively (Śśv. 2, 99).

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ **tri-mūrti.** the triad of Brahmā, Viṣṇu, and Śiva (My.; Bp. 54, 79).

ತ್ರಿಯಕ್ಷ **tri-akṣa.** (Sk. as ತ್ರ್ಯಕ್ಷ). triocular; Śiva.

ತ್ರಿಯಕ್ಷರ **tri-akṣara.** (Sk. as ತ್ರ್ಯಕ್ಷರ). triliteral. 2, a genealogist. 3, a slanderer (ಕೊಣ್ಡೆಯ Mr. 244).

ತ್ರಿಯಕ್ಷವಹ **triyakṣa-vaha.** a bull, an ox (ಎತ್ತು Mr. 178).

ತ್ರಿಯಕ್ಷಸಖ **triyakṣa-sakha.** Kubēra (Mr. 54).

ತ್ರಿಯಮ್ಬಕ **tri-ambaka.** = ತ್ರ್ಯಮ್ಬಕ. (Sk.; ಕಿಡಿಗಣ್ಣ Ct. II, 31; Bp. 54, 82). 2, sign for a long syllable (Ch.).

ತ್ರಿಯಾಮೆ **tri-yāme.** containing three watches (or nine hours): *night.*

ತ್ರಿಯಾಯುಷ **tri-āyuṣa.** (Sk. as ತ್ರ್ಯಾಯುಷ). threefold vital power or period of life (Bp. 43, 74).

ತ್ರಿರತ್ನ **tri-ratna.** the three gems: Buddha, the law, and the congregation. *cf.* ರತ್ನತ್ರಯ.

ತ್ರಿರಾತ್ರ **tri-rātra.** three nights collectively; the duration of three nights (Śmd. 159 Mdb.); a festival which lasts three days.

ತ್ರಿರಾತ್ರಿ **tri-rātri.** = ತ್ರಿರಾತ್ರ. three nights (My.).

ತ್ರಿರೇಖ **tri-rēkha.** = ತ್ರಿಲೇಖ. having three lines; a conch (Sk.).

ತ್ರಿಲಿಂಗ **tri-liṅga.** three genders (Śmd. 111). 2, *having three genders: an adjective.* 3, possessing the three guṇas.

ತ್ರಿಲಿಂಗಕ **tri-liṅgaka.** *an adjective.*

ತ್ರಿಲೇಖ **tri-lēkha.** = ತ್ರಿರೇಖ. (Bp. 4, 23).

ತ್ರಿಲೋಕ **tri-lōka.** = ತ್ರಿಭುವನ. (Śmd. 101).

ತ್ರಿಲೋಕಿ **tri-lōki.** an inhabitant of the three worlds (Kāma, Cpr. 5, 55).

ತ್ರಿಲೋಕೇಶ್ವರ **trilōka-īśvara.** lord of the three worlds; the sun. (Śmd. 74).

ತ್ರಿಲೋಚನ **tri-lōcana.** three-eyed: *Śiva.* (Bp. 24, 71).

ತ್ರಿವಚನ **tri-vacana.** the three numbers in grammar (Śmd. 259).

ತ್ರಿವದಿ **trivadi.** Tbh. of ತ್ರಿಪದಿ. N. of a metre. (Ch. p. 98).

ತ್ರಿವರ್ಗ **tri-varga.** an aggregate of three things, etc. 2, *the three objects or pursuits of life: religion or virtue, wealth, and pleasure* (ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ Nn. 159). 3, *the three conditions of a king or kingdom: progress* (vṛiddhi), *remaining stationary* (sthāna), *and decline* (kṣaya).

ತ್ರಿವಲಿ **tri-vali.** ತ್ರಿವಳಿ. = ತಿವಳಿ. three folds of skin or corrugations over the navel (ವಲಿನ, ವಲಿಭ Si. 197). 2, a squirrel (ತರುಕುಟಿ, ಅಳಿಲ್ Mr. 165, o. rs. ಅಣಿಲ್, ತ್ರಿವಣಿ).

ತ್ರಿವಳಿ **trivaḷi.** = ತ್ರಿವದಿ (Ch. p. 98).

ತ್ರಿವಿಂಶತಿ **tri-viṁśati.** twenty-three (Bp. 61, 91).

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ **tri-vikrama.** one who makes three steps or strides; Viṣṇu in his vāmanāvatāra (Bp. 57, 23; J. 25, 50); N. (B. 4, 153).

ತ್ರಿವಿಡೆ **triviḍe.** Tbh. of ತ್ರಿಪುಟ. (My.).

ತ್ರಿವಿದ್ಯೆ **tri-vidye.** three branches of knowledge, especially that of the three vēdas. see ತ್ರೈವಿದ್ಯ.

ತ್ರಿವಿಧ **tri-vidha.** three forms or kinds (Śmd. 97 Cm.; Bp. 39, 20).

ತ್ರಿವಿಧತನು **trividha-tanu.** a body of three forms (Bp. 39, 30).

ತ್ರಿವಿಧಪ್ರಸಾದ **trividha-prasāda.** the threefold gifts: the śuddhaprasāda, coming from the guru; the siddhaprasāda, coming from the liṅga; the prasiddhaprasāda, coming from the jaṅgama (Bp. 4, 66; 7, 5; 10, 48; 26, 65; 37, 36; 59, 55).

ತ್ರಿವಿಧಪ್ರಸಾದಿ **trividha-prasādi.** one who gets the threefold prasādas (Bp. 61, 2).

ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಿ **trividha-bhakti.** the threefold devotion paid to the guru, the liṅga, and the jaṅgama (Bp. 6, 28; 33, 1; 36, 33; 37, 1. 41; 49, 35; 57, 21. 92).

ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ **trividha-liṅga.** the threefold genders: masculine, feminine, and neuter (Śmd. 97 Cm.).

ತ್ರಿವಿಧೋದಕ trividha-udaka. the threefold water, as coming from the guru, liṅga, and jaṅgama (Bp. 47, 17).

ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪ tri-viṣṭapa. *heaven.*

ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಸದ್ triviṣṭapa-sad. *a deity.*

ತ್ರಿವುಡೆ trivuḍe. Tbh. of ತ್ರಿಪುಟ. a kind of tāla (Ch.; My.).

ತ್ರಿವೃತ್ tri-vṛit. threefold, triple. 2, a triple cord consisting of three things. 3, *the plant Convolvulus turpethum* R. Br.

ತ್ರಿವೃತೆ tri-vṛite. = ತ್ರಿಪುಟೆ. *the plant Convolvulus turpethum* R. Br.

ತ್ರಿವೇಣಿ tri-vēṇi. triple braid; the place where the Gaṅga joins with the Yamunā and is supposed to receive underground the Sarasvatī. (My.).

ತ್ರಿವೇಣುಕ tri-vēṇuka. (= Sk. ತ್ರಿವೇಣು). a particular part of a carriage (J. 8, 38; Br.: the bands of a carriage pole).

ತ್ರಿಶತ tri-śata. one hundred and three; three hundred. (Bp. 24, 14).

ತ್ರಿಶರ tri-śara. = ತಿಸರ. three arrows.

ತ್ರಿಶುದ್ಧಿ tri-śuddhi. = ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿ. (My.). 2, a paper written thrice in order to obtain a correct copy (My.).

ತ್ರಿಶೂಲ tri-śūla. = ತಿಸುಳ. a three-pointed pike or spear, *a trident* (Śmd. 72). 2, sharpness (ಕ್ರೂರ, ಕ್ರೂರವಾದುದು Nn. 92). 3, a snake's hole (ಭುಜಂಗನಿಲಯ, ಹುತ್ತು 92). 4, a god (ಸುರ, ದೇವತೆ 92).

ತ್ರಿಶೂಲಿ tri-śūli. = ತಿಸುಳಿ. armed with the trident: Śiva.

ತ್ರಿಶೂಲೆ tri-śūle. a Śabara female (ಪಾಮರಿ, ಶಬರಸ್ತ್ರೀ Nn. 92).

ತ್ರಿಷವಣ tri-ṣavaṇa. containing three oblations. 2, the three ablutions to be performed daily, *i. e.* at dawn, noon, and sunset. (R.).

ತ್ರಿಷ್ಟುಪು tri-ṣṭupu. = ತ್ರಿಷ್ಟುಭ್. (Mr. 362).

ತ್ರಿಷ್ಟುಭ್ tri-ṣṭubh. N. of a type of metres (Ch.).

ತ್ರಿಸನ್ಧಿ tri-sandhi. N. of a plant (ದೇವಕುಸುಮ Mr. 132).

ತ್ರಿಸನ್ಧಿಗ್ರಾಹಿ tri-sandhi-grāhi. one who understands and remembers a śloka hearing it three times (My.).

ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ tri-sandhya. *the three periods or divisions of the day: dawn, noon, and evening or sunset.*

ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯಾಕಾಲ trisandhyā-kāla. = ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ. (ಮುಮ್ಬಗಲ್ ನಡುವಗಲ್ ಕಡೆವಗಲ್ Ss.).

ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯೆ tri-sandhye. ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯಾ. = ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ. (Bp. 7, 18; 56, 10).

ತ್ರಿಸರ tri-sara. a necklace consisting of three strings (J. 14, 27; 18, 29).

ತ್ರಿಸೀತ್ಯ tri-sītya. *thrice ploughed.*

ತ್ರಿಸ್ಥಾನ tri-sthāna. the three octaves in singing (My.).

ತ್ರಿಸ್ರೋತಸ್ tri-srōtas. three-streamed: *the Ganges.*

ತ್ರಿಹಲ್ಯ tri-halya. *thrice ploughed.*

ತ್ರಿಹಾಯಣಿ tri-hāyaṇi. *a heifer three years old.*

ತ್ರುಟಿ truṭi. = ತುಟ್ಟಿ? cutting, breaking; a tear, split. 2, *a small part, an atom.* 3, *a very minute space of time, a moment, an instant.* 4, breaking, as a promise. 5, *doubt, uncertainty.* 6, loss, destruction. 7, a sort of tree. 8, *small cardamoms, Alpinia cardamomum.*

ತ್ರುಟಿತ truṭita. cut, broken, divided, hurt, wounded. (Cpr. 5, 9 va.).

ತ್ರುಷ್ಟಿ truṣṭi. = ತೊಟ್ಟಿ. a kind of plant (ನಂಜುರಂಜಿಕೆ Mr. 139, o. rs. ತುಷ್ಟಿ, ನುಷ್ಟಿ).

ತ್ರೇತಾಗ್ನಿ trētā-agni. the three sacred fires collectively. 2, one who has preserved the three sacred fires. (My.).

ತ್ರೇತಾಯುಗ trētā-yuga. = ತ್ರೇತೆ No. 3. (Bp. 2, 5).

ತ್ರೇತೆ trēte. ತ್ರೇತಾ. a triad (ತ್ರಯ, ಮೂಱು Nn. 98). 2, *the three sacred fires collectively,* i. e. *the southern* (dakṣiṇāgni), *household* (gārhapatya), *and sacrificial* (āhavanīya) *fires* (ಅಗ್ನಿ ಮೂಱುಂ ಕೂಡ ನುಡಿವುದು Mr. 466; ಜ್ವಾಲೆ, ಅಗ್ನಿ Nn. 98). 3, *the second of the four ages of the world* (ಯುಗ, ಯುಗಭೇದ 98; Bp. 54, 39), which consists of 1,296,000 years (ಗಗನ-ಗಗನ-ಆಕಾಶ-ರಸ-ನಿಸ-ದ್ವಿತಯ-ಏಕ Mr. 73).

ತ್ರೈಕಾಲಯೋಗಿ traikāla-yōgi. N. of a ṛiṣi (Cpr. 2, 63).

ತ್ರೈಕಾಲಿಕ traikālika. (fr. ತ್ರಿಕಾಲ). relating to the three times, *i. e.* past, present, and future. (My.).

ತ್ರೈಗುಣ್ಯ traiguṇya. (fr. ತ್ರಿಗುಣ). the state of consisting of three qualities, etc.; the three guṇas collectively (Bp. 30, 18; Śsv. 1, 81 va.).

ತ್ರೈಜಗ traijaga. (fr. ತ್ರಿಜಗ). the three worlds (Bh. 3, 13, 10).

ತ್ರೈತನು traitanu. (fr. ತ್ರಿತನು). the sun (Mr. 34).

ತ್ರೈನೇತ್ರ trainētra. (fr. ತ್ರಿನೇತ್ರ). Śiva (ಸದಾಶಿವ Nn. 22; ಸ್ಥಾಣು, ಈಶ್ವರ 162).

ತ್ರೈಪುಣ್ಡ್ರ traipuṇḍra. (fr. ತ್ರಿಪುಣ್ಡ್ರ). = ತ್ರಿಪುಣ್ಡ್ರ (Bp. 4, 10).

ತ್ರೈಪುರ traipura. (fr. ತ್ರಿಪುರ). = ತ್ರಿಪುರ (Bp. 16, 3; 18, 88).

ತ್ರೈಭುವನ traibhuvana. (fr. ತ್ರಿಭುವನ). = ತ್ರಿಭುವನ (Bp. 5, 49; 9, 16; 46, 45; J. 2, 46).

ತ್ರೈಮಲ traimala. the three impurities: desire after gold, women, and landed property (see Sp. s. Tbh. ಜಡಿ 3). *cf.* ದುರ್ಮಲತ್ರಯ.

ತ್ರೈಮೂರುತಿ traimūruti. = ತ್ರೈಮೂರ್ತಿ. (Rām. 1, 5, 25).

ತ್ರೈಮೂರ್ತಿ traimūrti. (fr. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ). = ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ (J. 13, 46).

ತ್ರೈರಾಶಿಕ trairāśika. (fr. ತ್ರಿ-ರಾಶಿ). the rule of three. (My.).

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ trailōkya. (fr. ತ್ರಿಲೋಕ). = ತ್ರಿಲೋಕ (Śmd. 93).

ತ್ರೈವಿಕ್ರಮ traivikrama. (fr. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ). = ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ (Bp. 54, 43).

ತ್ರೈವಿದ್ಯ traividya. (fr. ತ್ರಿವಿದ್ಯೆ). familiar with the three branches of knowledge (Cpr. 1, 24. 30. 33. 51; Abh. P. 1, 99).

ತ್ರೈಸನ್ಧ್ಯೆ traisandhye. (fr. ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ). = ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ (Bp. 33, 12; 44, 25).

ತ್ರೈಸೋಮಪಾನ traisōmapāna. (fr. ತ್ರಿ-ಸೋಮಪಾನ). three draughts of sōma (Bp. 57, 78).

ತ್ರೋಟಿ trōṭi. *the beak or bill of a bird.*

ತ್ರ್ಯಬ್ದೆ tri-abde. *a heifer three years old.*

ತ್ರ್ಯಮ್ಬಕ tri-ambaka. = ತ್ರಿಯಮ್ಬಕ. triocular; *Śiva.* (Bp. 26, 22; 43, 50).

ತ್ರ್ಯಮ್ಬಕಸಖ tryambaka-sakha. *Kubēra.*

ತ್ರ್ಯಾಹಿಕ tryāhika. (fr. ತ್ರಿ-ಅಹ). tertian (My.); returning after the third day, quartan, as a fever.

ತ್ರ್ಯುಷಣ tri-uṣaṇa. *the three spices collectively: black pepper, long pepper, and dry ginger.*

ತ್ರ್ಯೂಷಣ tri-ūṣaṇa. *the three spices collectively.*

ತ್ವಕ್ tvak. = ತೊಕ್ಕು, ತ್ವಕ್ಕು, ತ್ವಚ್. skin.

ತ್ವಕ್ಕು tvakku. Tbh. of ತ್ವಚ್ (Śmd. 106).

ತ್ವಕ್ಕ್ಷೀರೆ tvac-kṣīre. *manna of bamboo,* tabāṣīr.

ತ್ವಕ್ಪತ್ರ tvac-patra. *Laurus cassia Bot., Mag., the plant and its bark.*

ತ್ವಕ್ಪತ್ರಿ tvac-patri. *the leaf of the Asa foetida* (= ಕಾರವಿ, ಹಿಂಗುಪತ್ರಿ) or the leaf of the Laurus cassia (ತಮಾಲಪತ್ರ).

ತ್ವಕ್ಪುಷ್ಪ tvac-puṣpa. bloch, scab, etc. 2, horripilation. (R.).

ತ್ವಕ್ಸಾರ tvac-sāra. *a bamboo* (ಬಿದಿರ್ Nn. 55. 131).

ತ್ವಗ್ಜೀವಿ tvac-jīvi. N. of a plant (ಸೇಗುಡುತೆ Mr. 139, o. r. ಸೇಗುಡಿತೆ).

ತ್ವಗ್ಧರ tvac-dhara. Śiva (Mr. 12).

ತ್ವಙ್ಮಲ tvac-mala. impurities of the skin; the hairs of the body.

ತ್ವಙ್ಮಲವಿಸರ್ಜನ tvaṅmala-visarjana. getting rid of or removing the impurities of the skin. see ತಿಮಿರ್.

ತ್ವಚ್ tvac. = ತ್ವಕ್, etc. *skin*, as of men, serpents, etc. 2, *hide*, as of a goat, cow, etc. 3, *bark, rind, peel, husk*, etc.

ತ್ವಚ tvaca. = ತ್ವಚ್. (ತೊಗಲ್ Mr. 394). 2, *Laurus cassia, the plant and its bark. cf.* ಚೋಚ.

ತ್ವಚಿಸಾರ tvaci-sāra. *a bamboo.*

ತ್ವತ್ tvat. ತ್ವದ್. by thee; (of thee).

ತ್ವತ್ಪಾದ tvat-pāda. thy or your feet (J. 2, 56).

ತ್ವದೀಯ tvadīya. thine, your, yours. (Bp. 39, 60).

ತ್ವದ್ಭಾವ tvat-bhāva. thy or your mind (J. 14, 8).

ತ್ವಮ್ tvam. thou. see ತತ್ತ್ವಮಸಿ.

ತ್ವರ tvara. Tbh. of ತ್ವರೆ. (My.; B. 5, 40. 73. 131).

ತ್ವರಿತ tvarita. = ತುರಿಪ, ತುರಿಹ, ತುರಿತ, ತೊರಿತ. *hastening, quick, swift, speedy, rapid, hurried* (ಉತ್ಸುಕ, etc., ಚಚ್ಚರಿಗ Mr. 233; ಚಚ್ಚರ Ct. II, 29). ತ್ವರಿತಂ, *quickly*, etc.

ತ್ವರಿತೋದಿತ tvarita-udita. *uttered rapidly, hurried.*

ತ್ವರೆ tvare. = ತೊರೆ, ತ್ವರ. *haste, speed, velocity, expedition.* — ತ್ವರೆ ಪಡು. to be quick, hasty, etc. ತ್ವರೆ ಪಟ್ಟರೆ ಮುಜಿಯಾಗುವದು (Prv.).

ತ್ವರೆಗಾಱ tvare-gāṟa. a hasty, precipitous, impetuous man, one devoid of deliberation (My.).

ತ್ವಷ್ಟ tvaṣṭa. *pared, peeled; made thin.*

ತ್ವಷ್ಟೃ tvaṣṭri. *a carpenter, a builder.* 2, *the architect of the gods*, Viśvakarma.

ತ್ವಾಷ್ಟ್ರ tvāṣṭra. *the son of Tvaṣṭri*, Vṛitra, or Viśvarūpa. 2, roughness, want of politeness, clownishness (Te. also ತ್ವಾಷ್ಟ; Mhr. ತ್ವಾಷ್ಟ, fierce, ferocious); a man of very dirty, nasty habits (My.).

ತ್ವಿಷ್ tviṣ. *light, splendour.*

ತ್ವಿಷಾಂಪತಿ tviṣām-pati. the lord of lights: *the sun.*

ತ್ವಿಷೆ tviṣe. ತ್ವಿಷಾ. = ತ್ವಿಷ್.

ತ್ಸಗ tsaga. = ಛಗ. see ತ್ಸಗಭಕ್ಷ s. ಕಬ್ಬಿಳ್ಳಿ.

ತ್ಸರು tsaru. = ಛರು. *the hilt or handle of a sword and similar weapons.*

ಥ್

th

ಥ್ th. the thirty-seventh letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); in Kannaḍa it occurs only in a few words, viz. ಥಟ್ಟು, ಥಾಪನೆ, ಸುಥಣೆ, (o. rs. ಸುತ್ಥಣೆ, ಸುತ್ಥಣೆಯಂ), ಮುತ್ಥವಟ್ಟಿಗೆ, ಕಥಾಯಂ (Śmd. 23, o. r. ಕತ್ಥಾಯಿ).

ಥ tha. the letter ಥ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 7 (Mr. 349).

ಥಕಾರ tha-kāra. the letter or syllable ಥ (Śmd. 11. 340).

ಥಟ್ಟು thaṭṭu. = ತಟ್ಟು 4 (Śmd. 23). a mass, a multitude, a host, an army, a large number (ಗೊಣ್ಡಣೆ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಸಾಲ್ ಒಬ್ಬುಳಿ, ಬಳಗ, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ನೆರವಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿ Kk. 17; ಮೋಹರ Bhn. 37; *cf.* ದಟ್ಟು 2). ಕುದುರೆಯ ಥಟ್ಟು (Śmd. 161). see Bh. 8, 23, 8. 36. 40. 42; J. 22, 3; 24, 34. — ಥಟ್ಟುಗೆಡಹು, -ಕೆಡಹು. to fell in masses (J. 21, 48). — ಥಟ್ಟುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall in masses or large numbers (Bhāgavata 3, 2, 20; J. 25, 51). — ಥಟ್ಟುರಿ. -ಉರಿ. to flame in masses or greatly, to blaze up (ಚಿಂಗೆ ಮೂಡು Bhn. 37).

ಥತ್ವ thatva. = ಥಕಾರ. (Śmd. 340).

ಥಾಪನೆ thāpane (Śmd. 23). ಸ್ಥಾಪನೆ? placing, etc. (*cf.* ತಾಪಣೆ?).

ಡ್ d

ಡ್ d. 1. the thirty-eighth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); about its connection with ತ್ see ತ್; for other changes see *e. g.* ಒಕ್ಕಂ, etc. (Śmd. 282. 284. 287), ಎಚ್ಚಂ, etc. (282. 284. 287), ಕೆಟ್ಟಂ, etc. (282. 284. 287. 288. 290), ಉಣ್ಡಂ, etc. (285. 287. 291), ತಪ್ಪಂ (286. 287); ದೊಡೆ 1 & 2.

-ಡ್ d. 2. an auxiliary syllable. see -ದ 3 and 6.

ಡ da. 1. the letter ಡ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 8 (Mr. 349).

-ದ da. 2. = -ತ 2, -ದಂ, -ದವು, -ದೆ. an auxiliary syllable used in the formation of the ablative and the instrumental. see -ಇಂ 4; Śmd. 114, seq.

-ದ da. 3. *i. e.* ದ್2-ಅ11. = ಣ 2, ನ 2, ಅ 2. an auxiliary used in the formation of the genitive singular neuter of nouns with final a. see ಅ 11.

-ದ da. 4. an auxiliary to form the plural of nouns and pronouns. see -ದಿರ್.

-ದ da. 5. = -ದ 3-ಅ 3? an auxiliary to form nouns of direction, *e. g.* ಕೆಲದಂ, ಬಲದಂ, ಅಲ್ಲಿದಂ, etc. (Śmd. 136). see also ಒಳ್ಳಿದಂ, ತೆಳ್ಳಿದಂ, ಮೆಲ್ಲಿದಂ, etc. (184).

-ದ da. 6. = -ದ್2-ಅ17. the termination of the verbal adjective (or relative participle) of the past tense (*cf.* -ದು 2) *a*, without an auxiliary, *e. g.* ಜಗುಲ್ದ, ನುಸುಳ್ದ, ತೊಡರ್ದ, ಆರ್ದ (Śmd. 55), ಆದ (90. 201); *b*, with the auxiliary -ಇ, *e. g.* ಪೂಸಿದ (201; see -ಇ 4). 2, (correctly -ಅದ, *i. e.* ಅ 5-ಅದು 1 -ಅ 17 compared with -ಅ 13) the termination of the relative negative participle, *e. g.* ಅಱಿಯದ (Bp. 37, 40), ಕಾಣದ, ಮಾಡದ, ಜಗುಱದ, ಆಱದ, etc. (see -ಅದ). these participles may be used as kṛit nouns, *e. g.* ಮಾಡಿದಂ (Śmd. 89, = ಮಾಡಿದವನು, ಮಾಡಿದವನು), ಈವಂ (90), ನಲಿದಂ (91), ಪಾಡಿದಳ್ (111), ಓಸರಿಸಿದಳ್ (245), ನೋಡದಂ, etc.

-ದ da. 7. = -ದ 6 No. 1. an auxiliary used in the formation of the present tense. see -ದಪು 1, -ದಪ್ಪ 1, -ದಹ.

ದ da. giving; a giver. Fem. ದೆ (ದಾ). see ಅಬ್ದ, ಜಲದ, ಪ್ರದ, ಶ್ರೀದ. 2, = ಧೈವತ, the sixth note of the gamut (Mr. 76; see ಸಪ್ತಸ್ವರ).

-ದಂ daṁ. = -ದ 2, q. v.

ದಂಶ daṁśa. biting; stinging; a bite; a sting. 2, a tooth. 3, *a gad-fly.*

ದಂಶಕ daṁśaka. biting; stinging. see ಮೃಗ-, ವೃಷ-. 2, something fit to be bitten or chewed, as pickles (Bh. 1, 10, 17).

ದಂಶನ daṁśana. *armour, mail* (ಹಕ್ಕರಿಕೆ Mr. 292).

ದಂಶಿ daṁśi. *a small gad-fly.*

ದಂಶಿತ daṁśita. bitten, stung; *armed, mailed.*

ದಂಷ್ಟ್ರ daṁṣṭra. = ದಾಡೆ 2. a large tooth, a tusk, a fang. see ಸಹಸ್ರ-.

ದಂಷ್ಟ್ರಕ daṁṣṭraka. Tbh. of ದಂಷ್ಟ್ರಕಾ (Śmd. 102).

ದಂಷ್ಟ್ರಕೆ daṁṣṭrake. ದಂಷ್ಟ್ರಕಾ (Śmd. 102). (Sk. ದಂಷ್ಟ್ರಿಕಾ, a beard ?).

ದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧ daṁṣṭra-āyudha. a wild boar. 2, a monkey (My.).

ದಂಷ್ಟ್ರಿ daṁṣṭri. having tusks; *a wild boar.*

ದಂಷ್ಟ್ರೆ daṁṣṭre. the plant Tribulus lanuginosus (ನೆಗ್ಗಿಲ್ Mr. 124).

ದಕ daka. = ಉದಕ. *water.*

ದಕಾರ da-kāra. the letter ದ (Śmd. 11).

ದಕ್ಕಡ dakkaḍa. ಧಕ್ಕಡ. steady, stout, burly, firm, brave (Bh. 3, 18, 7; 3, 19, 13; 4, 2, 62; 8, 21, 14; Mhr. ಧಕ್ಕಡ).

ದಕ್ಕಡತನ dakkaḍatana. bravery (Bh. 9, 2, 43).

ದಕ್ಕಡೆಯತನ dakkaḍeyatana. = ದಕ್ಕಡತನ. (Rām. 6, 40, 10).

ದಕ್ಕಳ dakkaḷa. bravery (Rām. 4, 3, 12).

ದಕ್ಕಿ dakki. = ದಕ್ಕೆ, etc. a double drum, etc. ಬೀಜಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಿ ಹತ್ತದ ಹಾಗೆ (B. 4, 40).

ದಕ್ಕಿಣ dakkiṇa. Tbh. of ದಕ್ಷಿಣ. the south; the upper Dekhan (My.; Te. ದಕ್ಕಿನ; T. ತಕ್ಕಿಣ್ಯ).

ದಕ್ಕಿಸು dakkisu. to cause to be obtained, etc. — ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳು, to appropriate to oneself; to make one's own, etc. (My.; Si. 68); to keep in one's stomach (My.).

ದಕ್ಕು dakku. 1. to accrue to, to be obtained, got, or acquired, to fall to one's share or lot; to come into and remain in one's possession; to remain, as in one's possession, stomach, etc. (ವಸ Śm. 78; My.; B. 3, 38. 78; 5, 72; [Tu. ದಕ್ಕ್]; Te. ತಕ್ಕು, ದಕ್ಕು; T. ತಕ್ಕು; M. ತಙ್ಙು, ತಕ್ಕು; see ತಂಗು 1); to be advantageous (T.). 2, to remain, to be preserved; to be saved; to recover, to become well (ಆರೋಗ್ಯ 78; Te.). — ತಿನ್ದ ಆಹಾರ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ (My.). ನನಗೆ ಹೆಣ್ಣತಿ ದಕ್ಕದಳು (My.). ತಿನ್ದರೆ ದಕ್ಕದು ಮನ್ದೇ ಹಣ. — ದಕ್ಕೀತು ಎನ್ದು, ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲದ್ದ ಮಾಡಬಾರದು (Prvs.). — ದಕ್ಕಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to accrue to or to become one's own (B. 5, 91).

ದಕ್ಕು dakku. 2. = ದಕ್ಕರ್. acquirement, attainment; possession, property. ಈ ಮೋಹರಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ದಕ್ಕು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಕೆಯ್ಯಡದನ್ತೆ ನೀವು ತಿಳುಕೊಳ್ಳಬೇಕು (B. 5, 91). — ದಕ್ಕುನ್ತಲೆ. -ಂ-ತಲೆ. (Śmd. 205, o. r. ದಕ್ಕರ್-). a head that has been saved or has escaped (?). — ದಕ್ಕು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು. to obtain possession of, to acquire, etc. (My.).

ದಕ್ಕು dakku. 3. a stick of wood, a stake, a stubble (ಶಂಕು, ಕೀಲ Nr.; ವಸಿ Śm. 78). [ದಕ್ಕ ನುಂಗಿದನ್ತೆ ಬೆಱಿತುಕೊಣ್ಡಿರಬೇಡ Bv. 189]. ದಕ್ಕುನೆರಸಿದ (-ಬೆರಸಿದ) ಕುಱು (ಕುಕೂಲ Hlā.). ದಕ್ಕುಳ್ಳ ಕುಣಿ (ಕುಕೂಲ Mr. 482).

ದಕ್ಕು dakku. 4. an imitative sound (of noise). — ದಕ್ಕು ದಕ್ಕು. rep. (Rām. 6, 19, 25).

ದಕ್ಕೆ dakke. = ದಕ್ಕಿ, ಢಕ್ಕೆ 2. a double drum. (My.).

ದಕ್ಷ dakṣa. *dexterous, skilful, able, intelligent* (ಬಲ್ಲಿದನು, ಸತ್ವವುಳ್ಳವನು Nn. 121). 2, *Dakṣa*, the son of Brahmā, *father of Durgā and father-in-law of Śiva*, who on one occasion celebrated a great sacrifice to obtain a son, but omitted to invite Śiva, wherefore Śiva interrupted the sacrifice, and by his incarnation Vīrabhadra had Dakṣa decapitated (see ಜನ್ನವಗೆಯು); for the decapitated head that of a ram was substituted (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸ 121). 3, an ascetic (ತಾಪಸ, ತಪಸ್ವಿ 121). 4, *a cock* (ಪದಾಯುಧ, ಕೋಟಿಹುಂಜ 121; ಕೋಟಿ Mr. 482). 5, ability, power; fitness. see Bp. 29, 4; 54, 46; 16, 17. 47. — ದಕ್ಷವೆಟ್. -ಪೆಟ್. to obtain power or fitness (Cpr. 1, 65).

ದಕ್ಷಕನ್ಯೆ dakṣa-kanye. Durgā. (My.).

ದಕ್ಷತೆ dakṣate. dexterity, cleverness, ability (Cpr. 4, 17; My.).

ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮ dakṣa-brahma. = ದಕ್ಷ No. 2. (G. 28. 168. 228; My.).

ದಕ್ಷಮಖಕ್ಷಯ dakṣa-makha-kṣaya. Śiva (Bp. 27, 32; 61, 93).

ದಕ್ಷಾಧ್ವರಧ್ವಂಸಕೃತ್ dakṣa-adhvara-dhvaṁsa-krit. *Śiva.*

ದಕ್ಷಾರಿ dakṣa-ari. Vīrabhadra (Mr. 15).

ದಕ್ಷಿಣ dakṣiṇa. = ದಕ್ಷಿಣ. *right, not left.* 2, *straightforward, candid, sincere, upright.* 3, dexterous, skilful, able. 4, the right side; the right. 5, *the south, the country of the south, the Dekhan.*

ದಕ್ಷಿಣಧ್ರುವ dakṣiṇa-dhruva. the south-pole (B. 4, 64; My.).

ದಕ್ಷಿಣಪತಿ dakṣiṇa-pati. Yama (Bp. 24, 37).

ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ dakṣiṇa-mārga. a rhetorical way found in the southern country [Kr. 2, 53. 54]; (Kāvy. III, 1, A, 24).

ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥ dakṣiṇa-stha. *a charioteer*, as standing on the right of his master.

ದಕ್ಷಿಣಾಗತಿ dakṣiṇā-gati. = ದಕ್ಷಿಣಾಯನ. (Si. 41).

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ dakṣiṇa-agni. *a kind of sacrificial fire, that which is taken from the domestic fire and is placed towards the south.*

***ದಕ್ಷಿಣಾಪಥ dakṣiṇā-patha.** = ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ Kr. 2, 110.

ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ dakṣiṇā-mūrti. a N. of Śiva (Rśv. 3, 109).

ದಕ್ಷಿಣಾಯನ dakṣiṇa-ayana. the sun's progress south of the equator, the winter's solstice (Si. 41. 478; My.; B. 5, 306). [2, ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ (in poetry) Kr. 2, 109].

ದಕ್ಷಿಣಾಯಾತ್ರೆ dakṣiṇā-yātre. wandering about for alms (money) or fees. see Prv. s. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ.

ದಕ್ಷಿಣಾರುಸ್ dakṣiṇa-arus. *wounded on the right side.*

ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಹ dakṣiṇā-arha. *meriting a fee or present.*

ದಕ್ಷಿಣಾಶಾಪತಿ dakṣiṇa-āśā-pati. the lord of the southern quarter: *Yama.*

ದಕ್ಷಿಣೀಯ dakṣiṇīya. *meriting a fee or present.*

ದಕ್ಷಿಣೆ dakṣiṇe. = ದಖಣಾ, ದಖ್ಖಣಾ. *the south.* 2, *presents (money) or fees given to Brāhmaṇas.* 3, fees or gifts in general; a fee, a gift. 4, property acquired by taking presents (money) or fees. see Bp. 39, 15; 43, 63; J. 2, 25; 6, 46; Prvs. s. ಭಕ್ಷ, ಭೂಮಿ, ಮಣೀ ಸರ.

ದಕ್ಷಿಣೇರ್ಮ dakṣiṇa-īrma. *wounded on the right side.*

ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ dakṣiṇa-uttara. situated on the right and left; lying, or turned, to the south and north; the south and north. (My.).

ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವೃತ್ತ dakṣiṇōttara-vṛitta. the meridian line. (My.).

ದಖಣಾ dakhaṇā. Tbh. of ದಕ್ಷಿಣೆ. the upper Dekhan (My.).

ದಖಣಿ dakhaṇi. = ದಖನಿ. the Hindusthāni language (My.).

ದಖನಿ dakhani. = ದಖಣಿ. (My.).

ದಖ್ಖಣಾ dakhkhaṇā. = ದಖಣಾ. (My.).

ದಖ್ಖಾದಖ್ಖಿ dakhkhādakhkhi. = ದೆಖ್ಖಾದೆಖ್ಖಿ, q. v. emulation, etc.

ದಗ daga. = ಧಗ, q. v. a glow of fire. (My.; *cf.* ಜಗ 1).

ದಗಡಿ dagaḍi. = ದಣ್ಣಿ. a rude, dissolute or licentious female (My.; Mhr., H. ಧಾಂಗಡ, a gallant). ಬುಗಡಿ ಆದರೆ ದಗಡೀ ಮಗಳಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prv.). see Prvs. s. ಅಗಡುತನ and ನೆಗಡಿ.

ದಗದ dagada. work (ಕೆಲಸ, S. Mhr. at Guḷēdaguḍḍa).

ದಗಲ್ dagal. ದಗಲು. = ತಗಲು, ತಗುಲು. trick, fraud (My.; Mhr., H. ದಗಲ). — ದಗಲ್ಬಾಜಿ. roguery (My.; Mhr., H.). 2, a knave, a dishonest person, an idle talker (My.; H., Mhr. ದಗಲ್ಬಾಜ). — ದಗಲ್ಬಾಜಿತನ. = ದಗಲ್ಬಾಜಿ No. 1. (My.).

ದಗಲೆ dagale. = ದಗೆಲೆ. Tbh. of ಜಗರ or ಜಗಲ. armour, mail, a coat of mail (ಸನ್ನಾಹ, ಸನ್ನಣ Śmd. 348; ಕವಚ, ದಂಶನ, ವರ್ಮ Nr.; ಜವಳಿ, ಜೋಡು Śm. 93; Mhr. ಡಗಲೇಂ; My., Te.); a wide jacket or coat (My.).

ದಗಾ dagā. = ದಗೆ 1, etc. (My.).

ದಗಾಖೋರ dagā-khōra. a dishonest man, a knave (My.; Mhr., H. ದಗೇಖೋರ).

ದಗಾಖೋರತನ dagākhōratana. bamboozling, deceiving (My.).

ದಗಾಬಾಜಿ dagā-bāji. = ದಗಲ್ಬಾಜಿ No. 2. (My.; Mhr., H. ದಗೇಬಾಜ).

***ದಗುನ್ತಿ dagunti.** great, excess. ಮೂಱುಮುಮುರಾವಾಸಂಗಳೊಳ್ ಪೇೞ್ದೊಡುತ್ತಮ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಫಲಂ ದಗುನ್ತಿ ಮಗಳೇ ನೀನಿನ್ತಿದಂ ನಮ್ಮನುಕ್ರಮದಿಂದಂ ದೊರೆವೆತ್ತ ಸಪ್ತ ಪರಮ ಸ್ಥಾನಂಗಳಂ ಪೊರ್ದುವೈ Ap. 5, 63.

ದಗೆ dage. 1. = ಡಗೆ 1, (ತಕ್ಕಾ), ದಗಾ. deceit, fraud (My.; Mhr., H.). ದಗೆಯೆಮ್ಬುವದು ಹಗೆಯೀ ಸರಿ (Prv.).

ದಗೆ dage. 2. = ದಗ, ಡಗೆ 2. heat, glow, etc. (My.; Mhr. ಧಗ).

ದಗೆಲೆ dagele. = ದಗಲೆ. ದಗೆಲೆಯ ತೊಟ್ಟು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದವನು (ವರ್ಮಿತ Nr.).

ದಗ್ಗನೆ daggane. with a blaze. — ದಗ್ಗನೆ ಉರಿ. to burn blazingly or brightly (My.).

ದಗ್ಧ dagdha. *burnt;* scorched; blasted; dry (ದಹ್ಯ, ಸುಡುವುದು Nn. 133); inauspicious. 2, free from doubt, certain (ಅಸಂಶಯ, ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದುದು 133).

ದಗ್ಧಹಸ್ತ dagdha-hasta. an unfortunate or luckless man (My.; Mhr.).

ದಗ್ಧಿಕೆ dagdhike. *scorched rice.*

ದಘ್ನ daghna. reaching to, as high as. see ಜಾನು-.

***ದಂಗಟ dangaṭa.** a hunter. ದಂಗಟನ ಪುಣಜೆಯರು ಹೊಂಗಱಯ ಬಿಲ್ಲು ಕೋಲನೊನ್ದು ಕೈಯಲಿ ಪಿಡಿದು ಒನ್ದು ಕೈಯಲಿ ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯ ಹಿಡಿದು ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದಾಡುತಿರೆ Cv. 332.

ದಂಗುಳಿ danguḷi. N. see ಎಳೆಯ-. — ದಂಗುಳಿಯಾರ. N. see ಇಳೆಯ-.

ದಂಗೆ dange. = ಡಂಗೆ. tumult and confusion, as of a mutiny or an insurrection; a riot (My.; Mhr., H. ದಂಗಾ); outrageous anger (Mhr., H.); bullying, dunning (My.; Te.). — ದಂಗೆ ಏಱು. to become tumultuous or rebellious (My.).

ದಂಗೆಗಾಱ dange-gāṟa. = ಡಂಗೆಗಾಱ. a man who raises a tumult or uproar; a tumultuous or rebellious man; a rioter (My.).

ದಚ್ಚಿ dacci. one half of a split tamarind seed (My.). — ದಚ್ಚಿಬಾರ. a kind of backgammon played by children with four daccis (My.).

ಡಂಚಿ dañci. = ಜಂಚಿ, q. v. the armour and gear of elephants.

ದಟಿತ daṭita. strait, narrow, crowded (Mhr. ದಾಟಣೇಂ, to thicken; to be crowded; etc.). ದಟಿತವಾದನ್ಥ ಜಾಗಾ (ಸಂಕಟ Cb.).

ದಟ್ಟ daṭṭa. = ದಟ್ಟು 2. the state of being thick, stout, robust, close, crowded together, clustered together, thick-set, or dense (ಅವಿರಲ, ಬಹುಲ, ಘನ, ಸಾನ್ದ್ರ Mr. 430; ಸಾನ್ದ್ರ, ಶಿವ Nn. 6, o. r. ದಟ್ಟಿತ್ತು; ಘನ, ಸಾನ್ದ್ರ 15; My.; Tu.; Te.; Mhr. ದಾಟ; *cf.* ತಡಿ 1, ದಡಿ 1; Te. ತಱಚು, ತಱುಚು, close, thick; *cf.* ತಣ್ಡ). ದಟ್ಟವಾದುದು (ಘನ, ನಿರನ್ತರ, ಸಾನ್ದ್ರ Nr.). ದಟ್ಟವಾಗಿ ನಯವಾಗಿ ಇದ್ದಾತನು (ಸಾನ್ದ್ರ ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಮೇದುರ Nr.). ಆಲದ ನೆರಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ (B. 2, 22; 3, 36; My.). ರಸವು ದಟ್ಟವಾಗುವ ತನಕ (3, 46; My.). ಹವೆಯು ನೆಲದ ಹತ್ತರ ದಟ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ (4, 60; My.). ದಟ್ಟವಾದ ಹಱುವುಗಳು (4, 205; My.). ಪಯ್ರು or ಬೆಳೆ ದಟ್ಟವಾಗಿದೆ (My.). 2, quilted rags, a quilt (My.; Te. ದಟ್ಟ, coarse linen). — ದಟ್ಟ ಕೂದಲು. thick, bushy hair (B. 3, 74; My.). — ದಟ್ಟಗೂದಲು. = ದಟ್ಟಕೂದಲು. (B. 3, 84; My.). — ದಟ್ಟನ್ದಱು. -ಂ -ತಱು. stoutness, robustness, or vigour to be removed, to get feeble, fatigued or tired (ತಣಿ Ct. II, 34; o. rs. ನೆಟ್ಟನ್ದಱಿದುದು = ದಣಿದುದು I, 19; ರೆಟ್ಟನ್ದಱಿದುದು = ದಣಿದುದು Ss.). — ದಟ್ಟವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. (Śmd. 212). a thick, etc. creeper. — ದಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. to become thick, etc. (My.; ಮನ್ದೈಸು G.). ದಟ್ಟಾದದ್ದು (ವಿಕೀರ್ಣ G.).

ದಟ್ಟಗೆ daṭṭage. = ದಟ್ಟನೆ. in a thick-set manner, densely, in large numbers (Bh. 6, 8, 12); thickness, etc. ಪಯ್ರು ದಟ್ಟಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು (My.). ದಟ್ಟಗಾದ ವಸ್ತ್ರ (My.). ದಟ್ಟಗಾದ ಅಮ್ಬಲಿ (My.).

ದಟ್ಟಣಿಸು daṭṭaṇisu. to be crowded together, etc. (ಇಟ್ಟಣಿಸು, ಗುಮ್ಪಾಗು G.).

ದಟ್ಟಣೆ daṭṭaṇe. the state of being thick, crowded together, close, etc. (ಅಟ್ಟಳಿ, ಇಟ್ಟಡೆ G.; Te. ದಟ್ಟನೆ; Mhr. ದಾಟಣ, ದಾಟಣೀ); a crowd (B. 3, 79); a noisy, troublesome throng (Bp. 8, 56; 37, 47; Bh. 2, 2, 113; 2, 3, 44; 7, 15, 51).

ದಟ್ಟಣೆ daṭṭaṇe. = ದಟ್ಟಗೆ, ದಟ್ಟಾನೆ. in a thick-set manner, etc. (My.).

ದಟ್ಟನ್ನ daṭṭa-anna1. thick, dense, etc. (My.). ದಟ್ಟನ್ನ ಹವೆ (B. 4, 61).

ದಟ್ಟಯಿಸು daṭṭayisu. = ದಟ್ಟಯ್ಸು. to grow thick, dense, close, to assemble in large numbers, etc. (Grj. 4, 76. 81. 111. 131; Rām. 6, 50, 5). ದಟ್ಟಯಿಸಿದ ಕತ್ತಲೆ (ಅನ್ಧತಮಸ್ Nr.).

ದಟ್ಟಯ್ಸು daṭṭaysu. = ದಟ್ಟಯಿಸು, ದಟ್ಟಿಸು 1. (ಅತಿಸಾನ್ದ್ರ ರ್ಥಂ Bhn. 25). ದಟ್ಟಯ್ಸುವ ತಮಾನ್ಧ (Bp. 3, 30).

ದಟ್ಟವಿಸು daṭṭavisu. = ದಟ್ಟಯಿಸು. (Rām. 6, 4, 31).

ದಟ್ಟಾನೆ daṭṭāne. = ದಟ್ಟಗೆ. (My.).

ದಟ್ಟಿ daṭṭi. a waist-band; a sash; a zone (ಸಾರಸನೆ Si. 279; My.; [Tu. ಜಟ್ಟಿ]; Te.; Sk. ಧಟೀ old cloth; a piece of cloth worn over the privities; ಧಟಿನೀ, a cotton cloth or string fastened round the loins; Mhr. ದಾಟೀ tightness). ಉಟ್ಟ ದಟ್ಟಿ ಎಷ್ಟು ಮಾಸಿದೆ! (B. 1, 6). ದಟ್ಟವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ, ಸೆಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದ (Prv.). ಸೆಱಗಿನೊಳು ನವಿಲ ಗಱುವೆರೆದ ಕಾಗಿನ ದಟ್ಟಿ ಮೆಱೆಯೆ ನಡುವಿನೊಳು (Rāghc. 17, 64). see ಕೆನ್ದಟ್ಟಿ, ಬಲ್ಲಳ–, ಬಲ್ಲಾಳ–; Prv. s. ಧರ್ಮ.

ದಟ್ಟಿತು daṭṭitu. = ದಟ್ಟಿತ್ತು (Śmd. 96). that is thick, etc. plural ದಟ್ಟಿದುವು (120).

ದಟ್ಟಿತ್ತು daṭṭittu. = ದಟ್ಟಿತು, q. v. (ಶಿವ, ಸಾನ್ದ್ರ Nn. 6, o. r. ದಟ್ಟ).

ದಟ್ಟಿಸು daṭṭisu. 1. = ದಟ್ಟಯ್ಸು, etc. to grow thick, etc. (J. 7, 5; 8, 26).

ದಟ್ಟಿಸು daṭṭisu. 2. = ದಡಿಸು. to rub out, as the writing on a sand-board or slate, to obliterate (My.; *cf.* ತೊಡಿಸು 2).

ದಟ್ಟಿಸು daṭṭisu. to scold, to menace, to intimidate (Mhr. ದಟಾವಿಣೇಂ, to menace; to intimidate; ದಟಾ, ದಟ್ಯಾ, a scolding). see Bp. 11, 3; 14, 18; 38, 75; Rām. 3, 8, 10; Bh. 2, 2, 105; 4, 2, 65; J. 9, 18; 11, 28.

ದಟ್ಟು daṭṭu. 1. stumbling, tripping (M. ತೆಱ್ಱು, to slip, stumble, mistake, err, fail, *cf.* ತಪ್ಪು; Tu. ದಣ್ಟು, to stumble). — ದಟ್ಟಡಿ. -ಅಡಿ. a tottering, toddling, waddling step (My.; Te.; B. 1, 25; Cpr. 3, 48; Abh. P. 3, 128; Grj. 3, 74. 77; Bp. 3, 40; Rśv. 4, 72; J. 19, 50; 28, 18).

ದಟ್ಟು daṭṭu. 2. = ದಟ್ಟ. a mass (Bh. 1, 10, 2); a crowd, a host, an army (ದಱ Ct. II, 69; J. 8, 26; 22, 3; Mhr. ದಾಟೀ; *cf.* ತಣ್ಡ, ಥಟ್ಟು).

ಡಡ daḍa. 1. an imitative sound, indicating the rattling of thunder, the clattering of the contact of vessels, of window-shutters, etc., the gushing of water, the pattering of feet in running, and the tumbling of buildings. — ಡಡಗರೆ. -ಕರೆ. to run or walk with a pattering noise (in busy preparations, My.). — ಡಡಗರೆತ. -ಕರೆತ. running or walking about with a pattering noise (My.). — ಡಡ ಡಡ. rep. (My.; M. ತಡುದಡೆ; T. ತಿಡುದಿಡು; Mhr. ಥಡ ಥಡ, ದಡದಡ, ಧಡಾಧಡ). — ಡಡ ಡಡನೆ. with the sound of ಡಡ ಡಡ. (My.). ಡಡ ಡಡನೆ ಕದವಂ ಹಾಱ ತೆಗೆಯಲು (Bp. 43, 47). — ಡಡ ಡಿಡು. dupl. an exclamation (of noise, Rām. 6, 19, 25). — ಡಡ ಬಡ. = ಡಡ ಡಡ. (My.). — ಡಡ ಬಡಲು. the noise of rattling thunder, etc. (My.).

ಡಡ daḍa. 2. an imitating sound, indicating trembling, quivering, palpitation, agitation, or hurry (Te. ದಡೆ; *cf.* ಗಡ 2, ಜಲ್, ತಡ 3). — ಡಡ ಡಡ, rep. (My.; Te. ದಡದಡೆ; Mhr. ಥಡಥಡ, ಧಡಧಡ). ಡಡ ಡಡ ಓದುತ್ತಾನೆ (My.). — ಡಡ ಡಡನೆ. in hurry and flurry (when reading, My.); disquietly, restlessly (in weltering on the ground from grief, My.). — ಡಡ ಡಡಿ. rapidity and animation of action; hurry and flurry; hurry-skurry; tremblingly, etc. (Rśv. 6, 33). — ಡಡಡಡಿಸು. to tremble, etc. (Grj. 6, 8; 7, 12; Bh. 7, 7, 62; Rśv. 8, 82 va.). — ಡಡ ಬಡ. = ಡಡ ಡಡ. (Mhr. ದಡಫಡ). ಡಡ ಬಡ ಮಾತಾಡು, to speak rapidly (My.). — ಡಡ ಬಡನೆ. in hurry and flurry, quickly. ಡಡ ಬಡನೆ ಓದು, ಡಡ ಬಡನೆ ಮಾತಾಡು (My).

ದಡ daḍa. Tbh, of ತಟ. a bank, a shore (ಕುಲ್ಯ, ಕೂಲ Nn. 42; ತಟ 51; ಪ್ರಮಾಣ, ತಟ 139; ಕೂಲ, ತೀರ, ತಟ, etc. Si. 82; My.).

ಎರಡು ದಡ (ಪಾರಾವಾರ Nr.). ಸಮುದ್ರದ ದಡ (ಸಮುದ್ರ ತಟಿ Nn. 132). ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಕ್ಕೆ ಅಡಿಯೇ? (Prv.). see Si. 82. 423. 351.

ದಡಕು daḍaku. = ದಡ 1, (ದಬುಕು). a sound used to imitate the clattering of the contact of vessel (My.). — ದಡಕು ದಡಕು. rep. (My.).

ದಡಗ daḍaga. N. of some villages (My.).

ದಡವ್ಪಡಿಕೆ daḍa₂-m-paḍike. impetuousness, force (My.). see Prv. s. ಒಡವ್ಪಡಿಕೆ.

ದಡಲ್ daḍal. = ದಡಾರ್, ದಡುಂ. a sound imitating that which is produced when anything falls with force into water (My.).

ದಡಾಣಿ daḍāṇi. = ದಡಾಲಿ. a very stout woman (My.; see ದಟ್ಟ & ದಡಿ 1).

ದಡಾರ್ daḍār. = ದಡಲ್, etc. (My.). — ದಡಾರನೆ. with the sound of daḍār (My.).

ದಡಾರ daḍāra. (Tbh. of ದದ್ರು). measles (My.; Mhr. ದಾದರ, herpetic eruptions). see ಗೋಣಿ-.

ದಡಾಲಿ daḍāli. = ದಡಾಣಿ. a very stout woman. (My.).

ದಡಿ daḍi. 1. = ತಡಿ 1, etc., ದಣ್ಡ 3. a staff; a cudgel (ವೈಣವ, ಲಗುಡ, ದಣ್ಡ, etc. Mr. 442; My.); the penis (My.). ದಡಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ಮುಡದೀ ಬಡೀಲಿಕ್ಕೆ (Prv.). [a beam of wood. ಗುಡಿ ಯ ದಡಿಬಿದ್ದು ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು ನೋಡಾ! Bv. 564]. see ಕುಡು-, ಕುಱು-, Bp. 29, 17; 57, 36; Bh. 8, 23, 4: Prv. s. ಬೊಗಳು 1. — ದಡಿ ಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. Yama (ಅನ್ತಕ, ಜವ, ಅಱ, ದಮ್ಮ, etc. Śm. 12). — ದಡಿಯ. -ಅ 3. a club-like, very stout man (My.). — ದಡಿ ವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Bh. 3, 9, 46).

ದಡಿ daḍi. 2. = ತಡಿ 3. a mattress, etc. (Bh. 6, 4, 140).

ದಡಿ daḍi. the border of a cloth (B. 3, 102; Mhr. ಧಡೀ).

ದಡಿಗ daḍiga. a man who bears a club (Cpr. 5, 75; Rām. 5, 8, 39; C. Bp. 47, 14). [2, a stalwart, a fat person. ಬಲ್ಲ ಡಿಗರ್ ವಸ್ತಿರ್ದರ್ಗೈವರಾಲದ ಕೆಳಗಿಂ ತೊಡರ್ದರ್ ನಮ್ಮಯ ಭಕ್ಷದೊಳ್ Pb. 3, 12. (T. ದಡಿಯಂ).

ದಡಿಸು daḍisu. = ದಟ್ಟಿಸು 2. to obliterate, etc. (My.; Mhr. ಧಡಾ, letters traced on the sand-board in instructing children to write or read).

ದಡುಂ daḍuṁ. = ದಡಲ್, etc. an imitative sound. (My.).

ದಡುಮು daḍumu. thickness, stoutness (T. ತಡಿಪ್ಪು). — ದಡುಮ. -ಅ 3. a very stout man (My.). — ದಡುಮಿ. a very stout woman (My.).

ದಡೂತಿ daḍūti. of close texture, thick and heavy, as cloth (My.; Mhr. ಧಡವತೀ, ಧಡೋತೀ). 2, respectability; wealth (My.).

ದಡೆ daḍe. = ದಡೆಯ. a weight of ten sērs and equivalent to the fourth of a maund (My.; Mhr., H. ಧಡಾ; Te.). ಬೆಲ್ಲವಿದ್ದ ಕಡೆ ನೊಣ, ದಡೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮಣ (Prv.). 2, a weight put into the opposite side to counterbalance the receiving vessel (Mhr. ಧಡಾ, ಧಡೀ; My.; Te.; T. ತಡ್ಡೆ, ತಡ್ಡೆಯ; M. ತಡಯ). — ದಡೆ ಕಟ್ಟು. to produce equipoise (My.).

ದಡೆಯ daḍeya. = ದಡೆ No. 1. (My., also ದಡಿಯ). — ದಡೇದ ರೋಗ. cholera (S. Mhr. in Guḷedguḍḍa).

ದಡ್ಡ daḍḍa. 1. = ಜಡ್ಡ, ದಣ್ಡೆ. closeness; union. 2, a compound or double consonant (ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ Ct. II, 24). — ದಡ್ಡಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. = ದಡ್ಡ No. 2. (Ch.; Śmd. 38; ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ, ಒತ್ತಿನ ಅಕ್ಷರ Cm.).

ದಡ್ಡ daḍḍa. 2. a blockhead, a stupid, doltish, ignorant man [Tu. ದಡ್ಡೆ]; (My.; ಎಡಗ G.; B. 1, 4; *cf.* ದಡ್ಡು 2; Tbh. ಜಡ್ಡು; Mhr. ಧಡ್ಡ, rude, rough). ದಡ್ಡನಿಗೆ ಹೆಡ್ಡನೆನ್ದರೆ ಮುಡ್ಡನಿಗೆ ಜಾಣಾ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ದಡ್ಡಕೆಲಸ. the business of a stupid man, *i. e.* a stupid business (My.). — ದಡ್ಡಗುಣ. a dull nature (ತಮಸ್ಸು, ತಾಮಸ G.; My.). — ದಡ್ಡದಾಮೋದರ. the stupid Kṛiṣṇa: a blockhead (My.). — ದಡ್ಡಬುದ್ಧಿ. a dull understanding (My.). — ದಡ್ಡಮಗ. a stupid, ignorant son (My.; B. 1, 4). — ದಡ್ಡಳು. a stupid female (ಮುಗ್ಧೆ G.; My.).

ದಡ್ಡತನ daḍḍatana. stupidity; ignorance (My.; ಮೋಹG.).

ದಡ್ಡಸ daḍḍasa. the drum of a Ḍomba (ಡೊಮ್ಬವಜ್ಜೆ Śmd. II; Kk. 76).

ದಡ್ಡಿ daḍḍi. 1. = ದಡ್ಡೆ. a stupid female. Tu.

ದಡ್ಡಿ daḍḍi. 2. = ತಡಿಕೆ, etc. a tatty, a screen (My.); a curtain (ಜವನಿಕೆ Ct. II, 24). 2, what screens or encloses: a cage (ಪಂಜರ Ct. I, 11; but *cf.* ಪನ್ಜರ). 3, the flat roof of a house (ಮಾಳಿಗೆ Ct. II, 38; Kk. 46; Ss.). see ಬಲ್ಲಾಳ-.

ದಡ್ಡಿ daḍḍi. 3. = ದೊಡ್ಡಿ. a stable, etc. (B. 2, 45; 4, 144).

***ದಡ್ಡಿಸ daḍḍisa.** = ದಡ್ಡಸ? ಪೆಸರ್ ನಿನಗೆ ಕೇಳ್ ಮೊಸರ್ ಪೆಱರ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಮೆಯ್ಗೊಳ್ ದಡ್ಡಿಸಕ್ಕೆ ಗುಱುಯಪ್ಪುದೊಡ್ಡಱುದು ತಿಮ್ಬರ್ Ap. 3, 60.

ದಡ್ಡು daḍḍu. 1. an imitative sound. — ದಡ್ಡು ದಡ್ಡು. the sound of pounding by means of an ēta (My.), that of knocking at a door with the fist (My.).

ದಡ್ಡು daḍḍu. 2. = ಜಡ್ಡು 1. callosity, etc. q. v.

ದಡ್ಡೆ daḍḍe. = ದಡ್ಡಿ 1. a stupid female. (My.).

ದಡ್ಡೆಯ daḍḍeya. Tbh. of ದಾರ್ಢ್ಯ. hardness. — ದಡ್ಡೆಯಪ್ಪೋಗು. -ಪೋಗು. to become hard or unfeeling (Cpr. 7, 67).

ದಡ್ರಂಚೆ daḍrañce. = ದಡ್ರುಂಚೆ, ದಣ್ರುಂಚೆ, ದುಡ್ರುಂಚೆ. a profligate woman (ಪಾಜ್, ಸಿತಗೆ Śmd. II; Śm. 75; Kk. 91; o. rs. ದಡ್ರುಂಚೆ, ದಣ್ರುಂಚೆ, ದುಡ್ರುಂಚೆ).

ದಡ್ರುಂಚೆ daḍruñce. = ದಡ್ರಂಚೆ, q. v.

ದಣ್ daṇ. 1. = ಟಣ್, etc., ಢಣ, ದಣ 1, ದಣಲ್. an imitative sound. — ದಣ್ ದಣ್ rep. the sound of a gong (My.).

ದಣ್ daṇ. 2. a sound to imitate that of burning fiercely. — ದಣ್ ದಣ್. rep. (S. Mhr.; *cf.* Mhr. ಧಣಧಣಣೇಂ, ಧನಂಗಣೇಂ).

ದಣ daṇa. 1. = ದಣ್ 1. — ದಣ ದಣ. = ದಣ್ ದಣ್. (My.).

ದಣ daṇa. 2. = ದಣು 1, ದಣಿದು. P. p. of ದಣಿ, in ದಣ ಕೊಳ್ಳು (My.; B. 5, 126. 220). ಬೇನೆಯಿನ್ದ ದಣಕೊಣ್ಡನ (ಗ್ಲಾನ G).

ದಣಲ್ daṇal. = ದಣ್ 1, etc. (My.; Tu.).

ದಣವು daṇavu. = ದಣಿವು, ದಣು 2, ದಣುವು. fatigue (My.; ಊಕ, ಪ್ರಮಿೂತಿ, ವ್ಯಾಯಾಮ G.; B. 5, 231). — ದಣವಾಱಿಸು. -ಆಱಿಸು. to quench fatigue, to rest, to take rest (C.; B. 4, 14).

ದಣಾಯಕ daṇāyaka. = ದಣ್ಣಾಯಕ. an army chief. (My.).

ದಣಾವಟ್ಥಿ daṇāvaṭṭhi. = ಧನುವಟ್ಟೆ. one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ದಣಿ daṇi. = ತಣಿ 1. to grow fatigued or tired (ದಟ್ಟಸ್ದಱು, q. v.; My.; B. 2, 13; 3, 71; Bh. 2, 4, 12; J. 4, 43; *cf.* ಚಳಿ 1). [Tu.]. ದಣಿದ ಎತ್ತಿಗೆ ಮಣುವೇ ಭಾರ (Prv.). 2, to be satisfied or satiated (Bp. 5, 57; 29, 17; J. 3, 10. 12; 5, 35. 48; My.). ಕಣ್ಡು ದಣಿದೆಯೋ? ಉಣ್ಡು ದಣಿದೆಯೋ? (Prv.).

ದಣಿ daṇi. (ಧಣಿ). Tbh. of ಧನಿ. a master, an owner (My.; B. 4, 170; B. 5, 85; Dp. 54, 1). ದಣೀ ಹೇೞಾಟ, ಬಡಗೀ ಮಾಡಾಟ (Prv.).

ದಣಿತನ daṇitana. mastership, proprietorship (My.).

ದಣಿಬ daṇiba. = ದಣಿಮ್ಬ, ದಳಿಮ್ಬ. a woman's cloth, sīre (Bp. 14, 5); cloth or raiment in general (Bh. 4, 8, 12).

ದಣಿಮ್ಬ daṇimba. = ದಣಿಬ, etc. (V. 9, 71 va.).

ದಣಿವು daṇivu. = ದಣವು, etc. fatigue [Tu. ದಣಿಕೆ]; (My.). 2, satisfaction, satiety, sufficiency (My.). ಭೋಜನದ ದಣಿವು (ಪರಿಯಾಪ್ತ, *i. e.* ಪರ್ಯಾಪ್ತ, ಉಪಪನ್ನ Mr. 220).

ದಣಿಸು daṇisu. to cause to grow fatigued or tired (My.; ಶ್ರಮಗೊಳಿಸು G). 2, to satisfy (My., ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸು G.; J. 2, 25; 16, 30; 31, 60; 34, 34).

ದಣು daṇu. 1. = ದಣ, etc., in ದಣುಕೊಳ್ಳು (My.).

ದಣು daṇu. 2. = ದಣವು, etc. (My.). ದಣು ಪಟ್ಟವನು ಹೆಣವಾದರೂ ಹೋೞನೇ? (Prv.).

ದಣುವು daṇuvu. = ದಣವು, etc. fatigue. (My.; B. 3, 26. 55). — ದಣುವಾಗು. -ಆಗು. fatigue to be originated or come to or over (B. 4, 134; My.). — ದಣುವಾಱಿಸು. = ದಣವಾಱಿಸು. (B. 4, 134. 155. 176). — ದಣುವಾಱು. -ಆಱು. fatigue to be quenched or go (B. 2, 13; My.).

ದಣ್ಟಿ daṇṭi. = ದಗಡಿ. a harlot. ಒಣ್ಟಿ ಮಾಱು, ತಣ್ಟೆ ತೀರಿಸಿದರೂ (although the gallant etc.) ದಣ್ಟಿ ಕೋಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (to beat him, Prv.).

ದಣ್ಟು daṇṭu. a stalk (My.; Tu.; Te.; T., M. ತಣ್ಡು; see s. ತಟ್ಟೆ 3; *cf.* ದಣ್ಡ). [ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲೆ ದಣ್ಟಂಗೆಣೆ Pb. 10, 17]. ಜೋಳದ ದಣ್ಟು (B. 3, 47). ತಾವರೆಯ ದಣ್ಟು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಮೃಣಾಲ Nn. 60). ಸೂರಣದ ದಣ್ಟು (ತಾಟ್ Śmd. I). ತಾವರೆ ನೆಯ್ದಿಲೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ದಣ್ಟು (ನಾಲ Si. 96). ಹುಲ್ಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ದಣ್ಟು (ನಾಲಿ, ನಾಲ 306). ತರಕಾರಿಯ ದಣ್ಟು (ಕಡಮ್ಬು, ಕಲಮ್ಬು 310). ದಣ್ಟು ಮುಱಿದರೆ ಕಣ್ಟವಾದೀತೇ? (Prv.).

ದಣ್ಡ daṇḍa. = ದಣ್ಡು, ದಾಡೆ 1, ದಾಣ್ಡ. *a stick, a staff, a rod;* a pole; a cudgel (ಕೋಲ್ Śm. 106); *a kind of weapon.* 2, a churning stick (ಮಥನ, ಕಡೆವುದು Nn. 127; ಕಡವ ಕೋಲ್ Mr. 525). 3, *a stalk; a stem* (*cf.* ದಣ್ಟು). 4, a stick for striking the cords of a lute, for beating a drum, etc. (ವಾದ್ಯಕೋಣ, ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು 127; ಹಱೆಯ ಕುಡುಹು 525). 5, the penis (ಅಪಮಾನ 127; 525; *cf.* ದಡಿ 1). 6, the oar of a boat. 7, a staff or pole as a measure of length, 4 hastas or 96 finger-breadths. ಎರಡು ಕೋಲಾಗೆ ದಣ್ಡಮೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 325). 8, an arm or leg. 9, a particular appearance in the sky similar to a staff or rod. 10, a staff or scepter; the rod as a symbol of judicial authority and punishment. 11, *punishment;* a fine, a mulct (ಅಪಹರಣೆ 525); imprisonment. 12, one of the caturōpāyas: open attack (ಉಪಾಯ 525); ಶಿಕ್ಷಿಸಲೊಡಮ್ಬಟ್ಟಡೆ ದಣ್ಡಮೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 267); violence. 13, capital punishment (ಶಿಕ್ಷೋಪಾಯ, ಕಡೆಯ ಉಪಾಯ, o. r. ಕೊಲುವ-, 127). 14, punishment personified: Yama (ಅನ್ತಕ, ಯಮ 127; ಅನ್ತಕ 525). 15, *a form of military array: a long line or column of troops.* 16, an army, a military force (ಪಡೆ, ಸೇನೆ 127; ಪಡೆ 525; *cf.* ದಟ್ಟು 2). 17, an improper, useless act (ಅಪಕೃತ್ಯ, ಅಲ್ಲದ ಕೃತ್ಯ 127); pride. 18, *Daṇḍa, one of the three attendants of the sun.* 19, jaggory (probably in the shape of rods, ಗುಡ, ಬೆಲ್ಲ 127; ಗುಡ 525). — ಕಳ್ಳ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ದಣ್ಡ. — ದಣ್ಡ ಬೇಱೆ ಮುಟ್ಟಗೋಲು ಬೇಱೆ. — ದಣ್ಡಾ ತೆತ್ತವನೂ ಉಣ್ಡು ಹೇತವನೂ ಒನ್ದೇ (Prvs.). — ದಣ್ಡ ಕಟ್ಟು. to set a fine on (My.). ಅವನಿಗೆ ದಣ್ಡಾ ಕಟ್ಟಿ (B. 3, 13). — ದಣ್ಡ ಕೊಡು. to pay a fine (My.; B. 5, 84. 300). see Prv. s. ಪಿಣ್ಡ. — ದಣ್ಡ ಬೀೞು. a fine to be imposed upon (My.). ದಣ್ಡ ಬಿದ್ದರೆ ಮುಣ್ಡೇ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). see Prv. s. ಹಾದರ.

ದಣ್ಡಕ daṇḍaka. *N. of a vṛitta* (Ch.; ಮುಟ್ಟಿ ಬಹ ಪದದ ನುಡಿ Mr. 85). 2, a pole (ಗೞೆ, ಸ್ತಮ್ಭ 288). 3, N. of a forest-district in the Dekhan (Abh. P. 15, 23 va.). 4, N. of a man (Abh. P. 9, 15 va.).

ದಣ್ಡಾಹತ daṇḍa-āhata. struck with the churning-stick: *butter-milk.*

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 1. greatness, eminence, power, might, vigour (Te.; Bp. 23, 3; 24, 39; 36, 59; 61, 33; Rām. 6, 53, 55; J. 21, 39; T. ತಣಿ, to prosper, thrive, grow, increase; *cf.* ಕೆಯ್ 5, and Sk. ದಣ್ಡ, pride); abundancy, excess, redundancy (My.; Te.).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 2. anger, wrath; cruelty (ಸೆಣಸು Bhn. 27; Bp. 24, 21; Rām. 3, 8, 43; *cf.* ಚಣ್ಡಿ No. 5). — ದಣ್ಡಿಮೃಗಕುಲ. fierce wild beasts (Bp. 18, 56).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 3. = ದಡಿ 1. a staff, etc. — ದಣ್ಡಿವಲೆ. = ದಡಿವಲೆ. (Bh. 3, 13, 23).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 1. = ತಟಿ, etc., ದಣ್ಡೆ 2. a bank, a shore (B. 2, 22; 3, 100; Mhr. ದಾಣ್ಡೀ).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 2. having or bearing a staff or stick. 2, *a door-keeper, a warder,* a porter (ಭಾರಂಕ Bhn. 51). 3, a herald (ಉಚ್ಚಾರಕ Mr. 265). 4, a religious mendicant or Bhikṣu carrying a staff; an ascetic; Yama. 5, N. (of a poet, Bp. 54, 70).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 3. = ದಣ್ಡಿಗೆ. the beam of a balance (My.; Mhr. ದಾಣ್ಡೀ; see ಅಡ್ಡ-).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 4. an adze (ಬಾಚಿ Mr. 383).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 5. = ದಣ್ಡೆ 1. a string. — ದಣ್ಡಿಸರ. a wreath-like line (Rām. 3, 8, 24).

ದಣ್ಡಿಕೆ daṇḍike. = ದಣ್ಡಿಗೆ. a stick, a staff. 2, a row, a line, a series. 3, a rope. 4, a string of pearls.

ದಣ್ಡಿಗ daṇḍiga. = ದಣ್ಡಗ, etc. (My.).

ದಣ್ಡಿಗೆ daṇḍige. = ದಣ್ಡಗ, etc. Tbh. of ದಣ್ಡಿಕೆ. = ದಣ್ಡಗ, q. v. (My.). 2, the beam of a balance (= ದಣ್ಡಿ 3, My.). 3, the backbone (Mhr. ದಾಣ್ಡ). ದಣ್ಡಿಗೆಯಸ್ತಿಯ ತೆಗದು, ಕೋಲನೆ ಮಾಡಿ

(Anubhava-śikhāmaṇi 11, 12-15). 4, the neck or long rounded board of a lute (Grj. 3, 98). [ಬೀಣೆಯ ದಣ್ಡಿಗೆಯುಂ ತಳಿರ್ತುದೆ ಮ್ಮೊನ್ನು ಶಂಕೆಯುಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿದಳ್ Ap. 7, 21]. ವೀಣೆಯ ದಣ್ಡಿಗೆ (ಪ್ರವಾಲ Si. 457). ವೀಣೆಯ ದಣ್ಡಿಗೆ ತೋಳು (ಪ್ರವಾಲ, ವೀಣಾದಣ್ಡ 63). 5, the lute itself (ವೀಣೆ, ವಲ್ಲಕಿ, ವಿಪಂಚಿ Nr.; Te. ದಣ್ಡೆ; T. ತಣ್ಡು). [ಎನ್ನ ಕಾಯವ ದಣ್ಡಿಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ ... ಬತ್ತೀಸ ರಾಗವ ಹಾಡಯ್ಯ Bv. 498]. ತನ್ತ್ರಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಜಿಸುವ ದಣ್ಡಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣ ಮೊದಲಾದುವು (ತತ, ವೀಣಾದಿಕೆವಾದ್ಯ Nr.). see Bp. 19, 6. 8. 5, (the pole of a palankeen, Mhr. ದಾಣ್ಡೀ), a kind of soft-going palankeen (My.; Te.; T. ತಣ್ಡಿಗೈ; M. ತಣ್ಡು; Grj. 3, 91 va.; Bp. 50, 16; 55, 9; C. Bp. 47, 39; J. 7, 3; 31, 14; 33, 20). [ದಣ್ಡಿಗೆಗೆ ವೇಣುವನಂಗಳುಂ ... ಆ ಪಡೆಗೆ ನೆಱೆಯವೆನಿಸಿ Pb. 9, 104 va.; Cv. 367]. ದಣ್ಡಿಗೆಯನೇಱುವಂ (ನರವಾಹನ Mr. 247). ದಣ್ಡಿಗೆ ಹೊಱೋ ಬೋಯಿಯರು ಕಱಾ ಹುಡುಕ್ಯಾರೇ? — ದಣ್ಡಿಗೇ ಮೇಲೆ ನಾಯಿ ಕುಣ್ಡ್ರಿಸಿದರೆ ಹೇಲು ಕಣ್ಡು, ಹಾಱಿತು (Prvs.). see Prv. s. ಪಂಚಾಳ. — ದಣ್ಡಿಗೆಯ ಗುಡ್ಡಾದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). — ದಣ್ಡಿಗೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize a lute (J. 22, 24).

ದಣ್ಡಿತ **daṇḍita.** punished, chastised; fined. (Bp. 32, 1; 39, 56).

ದಣ್ಡಿಪಾದ **daṇḍi-pāda.** N. of a snake (Bp. 46, 28).

ದಣ್ಡಿಲ **daṇḍila.** = ಚಣ್ಡಿಲ. a barber (ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ನಾವಿನ್ದ Mr. 376).

ದಣ್ಡಿಸು **daṇḍisu.** to punish, to chastise; to control; to mortify etc. (My.; Bp. 11, 8; 53, 34; 54, 15; Abhā. 1, 50; Śsv. 4, 85; B. 4, 93; 5, 7. 40).

ದಣ್ಡಗ **daṇḍaga.** = ದಣ್ಡಿಗ, ದಣ್ಡಿಗೆ. a pole set horizontally in the corner of a room and used as a shelf (My.). see ಮೂಲೆ-.

ದಣ್ಡಣೆ **daṇḍaṇe.** = ದಣ್ಡನೆ. Tbh. of ದಣ್ಡನ. (My.; ಕಾರಣೆ, ಯಾತನೆ Hlā.; Mr. 392; Abh. P. 9, 15 va.; ಶಾಸ್ತಿ G.; B. 5, 188). see Prv. s. ಧಾರಾಳ.

ದಣ್ಡಧರ **daṇḍa-dhara.** a staff-bearer; a king; a magistrate; *Yama;* a porter.

ದಣ್ಡನ **daṇḍana.** = ದಣ್ಡಣೆ. beating, punishing, chastising, inflicting punishment; torment, the pains of hell.

ದಣ್ಡನಾಥ **daṇḍa-nātha.** the leader of an army, a general (ಅನೀಕಸ್ಥ, ಚಮೂಪತಿ Mr. 269); a judge, a magistrate; a head police-officer. see Bp. 4, 13; 57, 83; 59, 27; ಪಡಿನೆಣ್ಬರ್.

ದಣ್ಡನಾಯಕ **daṇḍa-nāyaka.** = ದಣ್ಡನಾಥ, ದಣ್ಣಾಯಕ. (ಸೇನಾನಿ, ವಾಹಿನೀಪತಿ, etc. Hlā.). see Bp. 57, 87; 58, 66; 59, 68.

ದಣ್ಡನೀತಿ **daṇḍa-nīti.** application of the rod, administration of justice. 2, the system of civil and military administration taught by Cāṇakya and others. 3, *logical philosophy, ethics, system of morals.*

ದಣ್ಡನೆ **daṇḍane.** = ದಣ್ಡಣೆ. (My.; B. 5, 9; Bp. 61, 35).

ದಣ್ಡಪಾಣಿ **daṇḍa-pāṇi.** staff-handed. 2, Yama (Mr. 49). 3, a mace-bearer, a peon or ōlekāra; see ಪಡಿನೆಣ್ಬರ್; Bp. 24, 39.

ದಣ್ಡಪಾರುಷ್ಯ **daṇḍa-pāruṣya.** actual violence; cruel or harsh infliction of punishment. (R.).

ದಣ್ಡಪ್ರಣಮ **daṇḍa-praṇama.** a prostration of the body, at which the body so-to-say lies as straight as a stick (Bp. 25, 35; 28, 61). see ಸಾಷ್ಟಾಂಗ-.

ದಣ್ಡಪ್ರಣಾಮ **daṇḍa-praṇāma.** = ದಣ್ಡಪ್ರಣಮ. (Bp. 2, 21. 50; 7, 18; 46, 63).

ದಣ್ಡಮಧ್ಯ **daṇḍa-madhya.** the midmost or central rod, the tongue of a balance. see ಬಸಿ.

ದಣ್ಡಯಾತ್ರೆ **daṇḍa-yātre.** a line-procession: a solemn or festive procession in state or with attendants, especially a bridal procession. 2, warlike expedition, conquest of a region. (My.).

ದಣ್ಡರತ್ನ **daṇḍa-ratna.** an excellent daṇḍa or kind of weapon (Cpr. 6, 106 va.).

ದಣ್ಡವತ್ **daṇḍa-vat.** having a stick; like a stick. 2, = ದಣ್ಡವತ್ಪ್ರಣಾಮ (Mhr.).

ದಣ್ಡವತ್ಪ್ರಣಾಮ **daṇḍavat-praṇāma.** = ದಣ್ಡಪ್ರಣಾಮ. (My.).

ದಣ್ಡವಿಷ್ಕಮ್ಭ **daṇḍa-viṣkambha.** *a post or a stake to which is fastened the string that works the churning-stick.*

ದಣ್ಡಹಸ್ತ **daṇḍa-hasta.** = ದಣ್ಡಪಾಣಿ. (Sk.; R.).

ದಣ್ಡಾಜೀವಕ **daṇḍa-ājīvaka.** a staff-beggar: a Brahmacāri or an ascetic who uses the staff that distinguishes him as such a one, merely to get a livelihood: a hypocrite, a deceiver (ಮಾಯಕ, etc., ಮಾಯೆಗೆಯ್ವಂ Mr. 227).

ದಣ್ಡಾದಣ್ಡಿ **daṇḍā-daṇḍi.** stick against stick; single stick, cudgelling, fighting with sticks and staves. (Cpr. 10, 70).

ದಣ್ಡಾಧಿಪ **daṇḍa-adhipa.** = ದಣ್ಡನಾಥ. an army chief. (Bp. 37, 70).

ದಣ್ಡಾಧೀಶ್ವರ **daṇḍa-adhīśvara.** = ದಣ್ಡಾಧಿಪ. (Bp. 36, 1).

ದಣ್ಡಾನ್ವಯ **daṇḍa-anvaya.** line-drift or tenor: paraphrase (My.).

ದಣ್ಡಾಸನ **daṇḍa-āsana.** *a kind of arrow* (or of bow, ತೀರಿ, ತಪ್ಪಲ, ಬಿಲ್ಲ ಭೇದಂಗಳ್ Mr. 294).

ದಣ್ಡು **daṇḍu.** Tbh. of ದಣ್ಡ (Śmd. 364). an army (C.; Te.; T., M. ತಣ್ಡು). ದಣ್ಡಗಳಿ ದಾಱಿಯಾಗಲಿ ಉಣ್ಡರು, ಮಗನೇ!—ದಣ್ಡಿನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಕ್ಕೆ ಚನ್ದ, ನೋಡಕ್ಕೆ ಭಯ. — ದಣ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದು ಹಾವರವಲ್ಲ, ಬಱದಲ್ಲಿ ಕದ್ದದು ಕಳವಲ್ಲ. — ದಣ್ಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸೋದರ ಮಾವನೇ? (Prvs.). see B. 5, 41. 51. 59. 63. 68. 2, a staff, in ದಣ್ಡುಕೋಲು, q. v. — ದಣ್ಡಿನವ. -ಅವ. a man belonging to the army; a soldier (My.; B. 4, 10). — ದಣ್ಡು ಇಡು. to put an army (B. 4, 80); to keep an army (B. 4, 216; My.). ದಣ್ಡು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳು. to procure an army for oneself (4, 216); to keep an army (My.). — ದಣ್ಡು ಕೂಡಿಸು. to assemble an army (B. 4, 9; My.). — ದಣ್ಡು ಕೋಲು. the staff given to a Brāhmaṇa at initiation or at the investiture with the sacred thread (My.). — ದಣ್ಡು ಬಿಡು. to encamp an army (My.; Bp. 22, 28). [— ದಣ್ಡುವರ್. -ಬರ್. to raise an army and attack. ಗೊಜ್ಜಿಗನೆಮ್ಬ ಸಕಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬೆಸಸೆ ದಣ್ಡುವನ್ದ ಮಹಾ ಸಾಮನ್ತರಂ Pb. 9, 52 va.]. — ದಣ್ಡೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to levy an army (My.; B. 4, 30. 218). ದಣ್ಡೆತ್ತಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊಱಡುವಿಕೆ (ಯಾನ Si. 262).

ದಣ್ಡುಗಾಱ **daṇḍu-gāṟa.** = ದಣ್ಡಿನವ. a soldier. (My.).

*ದಣ್ಡುರುಮ್ಬೆ **daṇḍurumbe.** virago. ಅಮ್ಬೆಯೆಮ್ಬ ದಣ್ಡುರುಮ್ಬೆ Pb. 1, 80 va.

ದಣ್ಡುೞಿಗ **daṇḍa-uḻiga.** a man upon whom a fine is imposed or who is liable to one (ದಣ್ಡದೊಳ್ ಪಡೆದವಂ Śmd. I, o. r. ಪಡೆವವಂ).

ದಣ್ಡೆ **daṇḍe.** = ದಡ್ಡ 1. the state of being adjoining or close by, vicinity (My.; Te.; Te. also: side, *cf.* ತಟ್ಟು 5).

ದಣ್ಡೆ **daṇḍe.** 1. = ದಣ್ಡೆ 5. a string (see ದಣ್ಡಿಕೆ No. 4); a garland, a wreath (Cpr. 7, 43; Bp. 18, 2; 22, 32; ಆಪೀಡ, ಬಾಸಿಗ Nr.; ವೈಕಕ್ಷ Mr. 334; My.; Te.). [ದಾಸವಣ ದಣ್ಡೆಯೆಂ ತೋರದಿಣ್ಡೆಯಾಡಿದನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಱಿದ ಕಣ್ದಿಣ್ಡೆಗಳುಂ Pb. 11, 140 va.]. ಮುತ್ತಿನ ದಣ್ಡೆ (ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ, ಪಾರಿತಥ್ಯೆ Nr.). ದಣ್ಡೆ ನಿಡಿದಾಗಿರಲು ಸ್ರಗುವಕ್ಕು

(Mr. 334). ಮಣ್ಡೆಯೊಳಗಿರುವ ಹುವ್ವಿನ ದಣ್ಡೆಗಳು (ಮಾಲ್ಯ, ಮಾಲೆ, ಸ್ರಕ್ Si. 229). see Si. 218. 219. 2, a gymnastic exercise performed with the body, turning it windingly up and down while it is stretched at full length, resting on the hands and toes only (My.; Mhr. ದಣ್ಡ; Te. ದಣ್ಡೆ. = ಕುಸ್ತಿ). 3, the position of the knees being firmly put down (Bh. 1, 14, 11. 20. 24), or the hands (Bp. 26, 12; 38, 18). 4, the position of the hands when they hold the bow and push or discharge it (ಬಿಲುವಿಡಿದು ನೂಕುವ ಕರಂ Mr. 297; Grj. 8, 24; Rsv. 5, 99). 5, a full and firm grasp (Bh. 2, 2, 95). 6, = ದಣ್ಡ No. 15, a long line of troops (see ದಣ್ಡೆಗೊಡು No. 3). — ದಣ್ಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to make a wreath or garland (Ssv. 2, 64). — ದಣ್ಡೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to perform or assume the daṇḍe No. 3 (Bp. 26, 12; 38, 18). 2, to perform or take the daṇḍe No. 4 (Rsv. 5, 123). 3, (horsemen) to form a long line (Rsv. 13, 85). — ದಣ್ಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take or assume the daṇḍe No. 4 (Rsv. 5, 55 va.; Ssv. 4, 59). — ದಣ್ಡೆವಲಗೆ (?) (Bh. 6, 41, 36).

ದಣ್ಡೆ **daṇḍe.** 2. = ದಣ್ಡ 1. a bank, a shore (My.; Rām. 3, 8, 24; B. 3, 119. 123). — ದಣ್ಡೆಗುಣ್ಟ. along the shore (B. 4, 205; My.).

*ದಣ್ಡೆ **daṇḍe.** 3. = ದಣ್ಡು. an army; a way of throwing arrows. ಶಿವಶರಣೆನ್ಬ ದಣ್ಡೆಯ ಹೂಡ ಗಣಮೇಳಾಪವೆನ್ಬುಲಗಿನಿನ್ದಿಱುವೆ Bv. 699.

ದಣ್ಡೋತ್ಪಲ **daṇḍa-utpala.** = ಗಣ್ಡೋತ್ಪಲ. *a species of plant* (= ಸಹದೇವಿ).

ದಣ್ಡೋರ **daṇḍōra.** ದಣ್ಡೋರೆ. = ಡಂಗರ, etc. an oral proclamation. (My.; Te.). — ದಣ್ಡೋರೆ ಹಾಕಿಸು. to cause to be proclaimed by beat of drum (My.).

ದಣ್ಡ್ರುಂಚೆ **daṇḍruñce.** = ದಡ್ರುಂಚೆ, q. v. a profligate woman.

ದಣ್ಣನೆ **daṇṇane.** in a fatiguing manner. — ದಣ್ಣನೆ ದಣಿ. to become greatly fatigued (B. 5, 319).

ದಣ್ಣಾಯಕ **daṇṇāyaka.** Tbh. of ದಣ್ಡನಾಯಕ. an army chief. see ಜಗದೇವ-.

ದಣದಾದಣ **daṇi-daṇā-daṇa.** a sound used to imitate that of a gong or a bhēri (C. Bp. 47, 31; *cf.* ಧಾನ್ನಱ ಧಱ).

ದತ್ತ **datta.** given, granted, presented, made over, assigned; placed, etc. (Bp. 7, 16); a gift, a present. ದತ್ತಾ ಕೊಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದವ ಎತ್ತಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). 2, = ದತ್ತಪುತ್ರ.

ದತ್ತಕ **dattaka.** = ದತ್ತಪುತ್ರ. (My.). 2, one of the heirs acknowledged by law. 3, N. (Bp. 40, 18).

ದತ್ತಪುತ್ರ **datta-putra.** a son given away by his natural parents to persons engaging to adopt him; an adopted son (My.; B. 4, 217). ದತ್ತಪುತ್ರನಿಗೆ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವದೋ? (Prv.).

ದತ್ತಹೋಮ **datta-hōma.** a hōma made at the adoption of a son (My.).

ದತ್ತಾಕ್ಷರ **datta-akṣara.** a put or placed letter (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ದತ್ತಾತ್ರೇಯ **datta-ātrēya.** N. of a sage, son of Atri and Anasūyā (My.). 2, N. of an avatāra of Viṣṇu (My.).

ದತ್ತಾಪಹಾರ **datta-apahāra.** the resumption of a gift (My.).

ದತ್ತಾಪ್ರದಾನಿಕ **datta-a-pradānika.** non-delivery or resumption of gifts. (R.).

ದತ್ತೂರ **dattūra.** = ದತ್ತೂರಿ, ದುತ್ತೂರ, etc. Tbh. of ಧತ್ತೂರ. the thorn-apple, Datura alba Wall. and D. fastuosa Lin. (My.). ದತ್ತೂರರಸ (Smd. 225).

ದತ್ತೂರಿ **dattūri.** = ದತ್ತೂರ. (My.).

ದತ್ವ **datva.** the letter or syllable ದ (Smd. 135. 291. 342. 347).

ದದ್ದರಿಸು **daddarisu.** the skin to get pustules from inward heat, swellings from bites, blows, etc. (My.; *cf.* ದದ್ದು, etc.).

ದದ್ದಾಲ **daddāla.** a middle-sized tree, Careya arborea Roxb. (St. & Pl.; Tu. ದಡ್ಡಾಲೊ, ದಡ್ಡಲ್).

ದದ್ದು **daddu.** the state of being cracked or not sound, as an earthen vessel (My.; *cf.* Te. ತೆಗು, to be broken? Sk. ದರತ್?). — ದದ್ದುಮಡಿಕೆ. a vessel with a crack (My.; see Prv. s. ಕುಲುಕು 2).

ದದ್ದು **daddu.** = ತದ್ದು. Tbh. of ದದ್ರು. (Si. 202; Te. ದದ್ದು, ದದ್ದುರು; also: swellings from mosquito-bites, etc.).

ದದ್ರು **dadru.** = ತದ್ದು, ದಡಾರ, ದದ್ದು, ದದ್ರೃ, cutaneous and herpetic eruptions, rash, herpes; a kind of leprosy; a ring-worm.

ದದ್ರುಘ್ನ **dadru-ghna.** *the ringworm-shrub, Cassia alata or tora* Lin.

ದದ್ರುಣ **dadruṇa.** *herpetic, afflicted with cutaneous diseases or ringworm.*

ದದ್ರುರೋಗಿ **dadru-rōgi.** = ದದ್ರುಣ. *herpetic, etc.*

ದಧಿ **dadhi.** *milk thickened or coagulated by heat, curds* (ಮೊಸರ್ Mr. 182).

ದಧಿತ್ಥ **dadhittha.** *the wood-apple tree, Feronia elephantum* Corr.

ದಧಿಫಲ **dadhi-phala.** *the wood-apple tree.*

ದಧಿಮಣ್ಡ **dadhi-maṇḍa.** *the liquid part or skim of curdled milk, whey* (see Hlā. s. ಮಜ್ಜಿಗೆ).

ದಧಿಮನ್ಥ **dadhi-mantha.** the churning of coagulated milk. 2, butter-milk (ಕಯ್ಯಾಳೆ Mr. 219).

ದಧಿಮುಖ **dadhi-mukha.** N. of a serpent. 2, N. of a monkey (My.).

ದಧಿವಿಘಾತ **dadhi-vighāta.** a churning-stick (ಕಡೆಗೋಲ್ Mr. 183).

ದಧಿಸಕ್ತು **dadhi-saktu.** *barley-meal mixed with curds.* see Nr. s. ಕಲಸು 1.

ದಧಿಸಾರ **dadhi-sāra.** *fresh butter.*

ದಧೀಚಿ **dadhīci.** N. of a ṛṣi (Bp. 3, 77; 43, 41; 53, 5; 54, 38). see ಮುಖ್ಯಋಷಿ.

ದಧ್ಯನ್ನ **dadhi-anna.** ದಧ್ಯೋದನ. boiled rice mixed with curdled milk, etc. (My.).

ದನ **dana.** = ದನವು. Tbh. of ಧನ (Smd. 339). cattle (My.; ಸುಲಿ Sm. 107); a cow, a bullock (My.). ದನಗಳು (Si. 320. 323. 400). ದನದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ದಾಯಾದಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? — ದನದ ಮುನ್ದೆ ಹೋಗಬೇಡ, ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದೆ ಹೋಗಬೇಡ. — ದನಾ ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ಸಗಣಿ ಅಸಹ್ಯವೇ? — ದನಾ ಮೇಯಿಸುವವನಿಗೆ ಘನ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ದನಕಱು. dupl. (My.; B. 3, 15; 5, 114. 235). — ದನ ಕಱು. = ದನಕಱು. (My.; B. 3, 90).

ದನವು **danavu.** = ದನ, (My.). ದನವಿನ ವರ್ಣ ಹಾಲಲ್ಲಿ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv.).

ದನಿ **dani.** Tbh. of ಧ್ವನಿ (Smd. 368). a sound, a voice, a report (ಧ್ವಾನ Kk. 25; ಸೊಪ್ಪುಳ್ 94; ಸೊಪ್ಪುಳಿ, ಅಬ್ಬರ, ಸರ, etc., ಧ್ವಾನ Sm. 30; Cpr. 2, 93 va., twice; My.). [ಇದು ಲೀಲಾನ್ದೋಳಮಿನ್ದೂಳದ

ದನಿ ನೆಱೆಗೊಳ್ವನ್ನೆಗಂ ಪಾಡಲೆನ್ದೆಱಿದಳಂ ತೂಗುತ್ತುಮಿರ್ದು Ap. 4, 9]. ಮುಗಿಲ ದನಿ (ಮೊಱಗು Śmd. I; Śm. 35). ನವಿಲ ದನಿ (Śm. 29). ಸಿಡಿಲ ದನಿ (ಮೊಱಗು Kk. 73). ತಱಗೆಲೆಗಳ ದನಿ (ಮರ್ಮರ, etc. Hlā.). ದೊಡ್ಡ ದನಿ (ಪ್ರವಚ Nn. 88). — ದನಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. a tone to be added (Bp. 19, 10). — ದನಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. the voice to be spoiled; to become hoarse, etc. (My.). — ದನಿಗೆಯ್. to sound, to utter sounds. ಗಾಳಿಗೆ ದನಿಗೆಯ್ವ ಬಿದಿರು (ಕೀಚಕ, etc. Hlā.). — ದನಿಗೇಳ್. -ಕೇಳ್. to hear a sound, etc. (J. 23, 21). — ದನಿಗೊಡಿಸು. -ಕೊಡಿಸು. to cause to sound, to sound (Bp. 26, 68). — ದನಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to produce a sound; to utter sounds; to utter a loud sound, to bawl; to echo; etc. (Bp. 14, 18; 19, 52; 35, 5; 60, 28. 29). — ದನಿದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a mass of sounds (Cpr. 8, 98). — ದನಿದೋಱಿಸು. -ತೋಱಿಸು. to cause a sound to become manifest or to be heard (Rām. 3, 8, 7). — ದನಿದೋಱು. -ತೋಱು. to manifest, *i. e.* to produce, a sound (Bp. 33, 15; Śsv. 2, 49). — ದನಿಯಾಗು. -ಆಗು. a sound to become manifest or be produced (Bp. 26, 26). — ದನಿಹೀನ. a man with a defective voice (My.).

ದನು danu. *Danu*, one of the daughters of Dakṣa, wife of Kaśyapa, and *mother of the Dānavas.*

ದನುಗೂರು danugūru. a place in Mysore (Rsv. 1, 62).

ದನುಜ danu-ja. *a Dānava* (ಮಧು, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ Nn. 13).

ದನುಜಭಂಜನ danuja-bhañjana. destroyer of dānavas. 2, Viṣṇu (My.).

ದನುಜಮಥನ danuja-mathana. Krisna (J. 14, 28).

ದನುಜಹರ danuja-hara. Krisna, Viṣṇu (Bhāgavata 10, 18, 10).

ದನುಜಾರಿ danuja-ari. Krisna (J. 7, 55).

ದನುಜೇನ್ದ್ರ danuja-indra. Rāvaṇa (Abh. P. 13, 104).

ದನ್ತ್ dant. ದತ್. = ದನ್ತ. see ಷೋಡತ್.

ದನ್ತ danta. = ಜನ್ತ. *a tooth* (ಹಲ್ಲು Nn. 36; ದಶನ, ಹಲ್ಲು 81); a tusk, a fang. 2, *an elephant's tusk, ivory.* 3, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ 81). 4, the peak of a mountain (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು 81). 5, the side or ridge of a mountain; a class of mountains (ಅದ್ರಿಭೇದ 81). 6, the number 32 (ಮೂವತ್ತೆರಡು Mr. 348). 7, a thorn (ಕಣ್ಟಕ, ಮುಳ್ಳು 81). 8, a certain tree (ತರುಭೇದ 81). — ದನ್ತದೋಲೆ. -ಓಲೆ. an ōle of ivory (Śsv. 3, 9; My.).

ದನ್ತಚರ್ವಣ danta-carvaṇa. chewing with the teeth. see ಅವುಡು.

ದನ್ತಚ್ಛದ danta-c-chada. *a lip.*

ದನ್ತಧಾವನ danta-dhāvana. cleaning (or washing) the teeth (ಮುಕ್ಕುಳಿ Kk. 56; Cpr. 8, 105 va.). 2, a piece of stick for doing so. 3, *the tree Acacia catechu* Willd. — ದನ್ತಧಾವನಗೆಯ್. to clean the teeth (Bp. 14, 5).

ದನ್ತಭಾಗ danta-bhāga. *the fore-part of an elephant's head.*

ದನ್ತಮೂಲ danta-mūla. *the root of a tooth* (ಕರಿತ, ಆನೆಯ ಮೊದಲ ಕೊಮ್ಬು Mr. 155).

ದನ್ತವಕ್ರ danta-vakra. N. of a Dānava and prince (Bhāgavata 10, 100, 19).

ದನ್ತವಾಸಸ್ danta-vāsas. *a lip.*

ದನ್ತವಿಕಸನ danta-vikasana. displaying the teeth. see ಕಿರಿ.

ದನ್ತಶಠ danta-śaṭha. acid; sourness. 2, *the common lime, Citrus acida.* 3, *the wood-apple tree, Feronia elephantum* Corr.

ದನ್ತಶಠೆ danta-śaṭhe. *wood sorrel, Oxalis pusilla* Salisb.

ದನ್ತಸ್ವಾನ danta-svāna. a sound of the teeth (see s. ಕಮ್ಮು 1).

ದನ್ತಹೀನ danta-hīna. toothless. (ಕುದುರೆಗೆ ಹಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ) ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದಾಗೆ ದನ್ತಾಧಿಕಂ ದನ್ತಹೀನಂ (Mr. 277).

ದನ್ತಾಂಕುರ danta-aṅkura. pointed blades of grass (ಮೊಳಿಕೆಹುಲ್ಲು G). 2, the point of a tooth (ಹಲ್ಲಿನ ತುದಿ G.).

ದನ್ತಾಧಿಕ danta-adhika. having additional teeth. see s. ದನ್ತಹೀನ.

ದನ್ತಾಬಲ dantābala. = ದನ್ತಾವಲ.

ದನ್ತಾವಲ dantāvala. *an elephant* (ದನ್ತಾವಳ Rām. 5, 8, 52). 2, = ಗಜಾಸುರ. see Bp. 46, 1; 49, 38; 57, 88; 58, 52; 59, 58.

ದನ್ತಾವಲಾರಿ dantāvala-ari. Śiva (Bp. 49, 38).

ದನ್ತಿ danti. having teeth, tusks, or fangs. 2, *an elephant* (ಆನೆ Nn. 28. 81). 3, the croton-oil plant, Croton tiglium Lin. (ಜಾಪಾಳದ ಸತ್ತೆ Si. 158). 4, a black sort of thorn-apple (ಕರೇ ಉಮ್ಮತ್ತ 158). 5, the number 8 (Ch.). — ದನ್ತಿಮೊಗನಯ್ಯ. the father of Gaṇapati, Śiva (My.).

ದನ್ತಿಕಪೋಲ danti-kapōla. the temples of an elephant (ಆನೆಯ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ Nn. 87).

ದನ್ತಿಕೆ dantike. *the croton-oil plant, Croton polyandrum* Roxb., or *Croton tiglium* Lin.

ದನ್ತಿಪುರ danti-pura. Hastināpura (J. 26, 77).

ದನ್ತಿಮುಖ danti-mukha. Gaṇapati (My.).

ದನ್ತಿವೃನ್ದ danti-vṛinda. a troop or herd of elephants (ಘಟೆ Mr. 155).

ದನ್ತುರ dantura. *having long or projecting teeth.* 2, jagged, notched, serrated, uneven. 3, waving, undulatory. 4, rising, as hair, bristling.

ದನ್ತುರಿತ danturita. having prominent teeth, toothed; notched; bristling; undulatory, waving (Cpr. 3, 50 va.; Abh. P. 12, 2 va.).

ದನ್ತೆ dante. *ivory.*

ದನ್ತ್ಯ dantya. dental, as a letter (Śmd. 27).

ದನ್ದಲೆ dandale. = ದಾನ್ದಲೆ. vexation, molestation, chicanery (My.; Mhr., H. ಧಾನ್ದಲ).

ದನ್ದಶೂಕ dandaśūka. biting; *a snake.*

ದನ್ದಶೂಕೇಶ್ವರ dandaśūka-īśvara. the snake śēṣa (J. 24, 26).

ದನ್ದುಗ danduga. intricacy, complication, bewilderment (Ch. v. 17; Cpr. 8, 44 va.; J. 1, 6); vexation, trouble, annoyance (Cpr. 9, 16, Grj. 4, 106; Bp. 24, 17; J. 19, 24; My.). [ಅನ್ತರಂ ಯಮುಸ್ಥಾನಮುನೆಯ್ದಿ ಸುತ್ತಿದುವೆ ದನ್ದುಗಮೆನ್ತೆರ್ದೆ ಮುಟ್ಟಿ ಕೂರ್ತು ಪೇೞ್ Pb. 13, 3; Ap. 1, 56; ದನ್ದುಗ ಬಿಡದು ಮನದ ಸನ್ದೇಹ ಹಿಂಗದಾಗಿ Bv. 37]. ಬನ್ಧನವ ಮಾಡಿದರು (*i. e.* -ರೂ) ಸನ್ದ ಜ್ಞಾನಿಯ ಲೇಸು! ಹೊನ್ನಿ ಸಾಸಿರವ ಕೊಡುತಿರಲು (*i. e.* -ಲೂ) ಕರ್ಮಿಯ ದನ್ದುಗವೆ ಬೇಡ! (Sp.). — ದನ್ದುಗಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to be in trouble, to fall into trouble (J. 22, 41). busy preparation, bustle (Abh. P. 13, 11 va.). — ದನ್ದುಗಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to trouble, to annoy (Dp. 149, 10). — ದನ್ದುಗಬಡೆ. -ಪಡೆ. = ದನ್ದುಗಗೊಳ್. (J. 7, 47).

ದಪ್ dap. = ಡಬ್, ದಪ 1. a sound in imitation of the fall of *heavy* bodies, as cocoanuts, etc.: plump! whop!; and of smart slapping and striking. ದಪ್ಪೆನ್ತ ಬೀಱು, ದಪ್ಪೆನ್ತ ಬಡಿ (My.).

ದಪ dapa. 1. = ತಪ, ದಪ್ q. v., ದಬ, ದೊಪ್, ದೊಪ್ಪ 2. (My.; Mhr. ದಪ, ಥಪ). — ದಪದಪ. rep. ದಪ ದಪ ಬೀಱು, ದಪ ದಪ ಬಡಿ (My.). — ದಪ ದಪನೆ. with the sound of ದಪ ದಪ (My.).

-ದಪ da₇-apa₃. 2. = -ದಪ್ಪ 1, -ದಹ. an affix for the formation of the present tense (Śmd. 54. 259. 260. 275.

276. 280-291). ಜಗುಟ್ಟಿಪಂ (55), ನೋಡಿದಪಂ (91); ಬನ್ದಪುದು (259). (ನೋಡಿದಪಂ, for instance, is "ನೋಡಿದ ಅಪಂ, a having-seen-one he is" in the sense of the present).

-ದಪ್ಪ da₇-appa₁. 1. = -ದಪ 2, *e. g.* ಬರೆದಪ್ಪಂ, ಕರೆದಪ್ಪಂ, ನಿಲಿಸಿದಪ್ಪಂ, ಇಱಿದಪ್ಪಂ (Śmd. 276).

ದಪ್ಪ dappa. 2. = ದೊಪ್ಪ 1, thickness; stoutness; coarseness (My.; Tu.; Te.; B. 4, 47; ಗಡತರ, ಗಡುತರ G.; *cf.* ತಡಿ 1 and ದಡುಮು). ಆ ಕಾಗದ ಬಹಳ ದಪ್ಪಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ (B. 1, 15). ಗಣ್ಣಿಕೆದ ಕಿವಿ ದಪ್ಪವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ (4, 46). ಒನ್ದು ದಪ್ಪವಾದ ಹಲಿಗೆ (4, 158). ದಪ್ಪವಾದ ಖಾದೀ ಬಟ್ಟೆ (ವರಾಶಿ, ಸ್ಥೂಲ ಶಾಟಕ Si. 223). ದಪ್ಪವಾದ ಮಧ್ಯದೂಲವಿಲ್ಲವೆ ತುಮ್ಬಾ ಬಹಳ ಎಲೆಗಳುಳ್ಳ ಮರ (ಸ್ತಮ್ಬ, ಗುಲ್ಮ 120). ದಪ್ಪದವನು; ದಪ್ಪದ ಬಟ್ಟೆ; ದಪ್ಪದ ಅಮ್ಬಲಿ (My.). — ದಪ್ಪಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. coarse rice (My.). — ದಪ್ಪನೂಲು. stout, coarse thread (My.). — ದಪ್ಪನೇಯ್ಗೆ. coarse texture (My.).

ದಪ್ಪ dappa. Tbh. of ದರ್ಪ. pride, arrogance, etc. (Śmd. 345; ಅದಟು, etc. Kk. 66; Śm. 38).

ದಪ್ಪಕ dappaka. Tbh. of ದರ್ಪಕ. Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7). — ದಪ್ಪಕವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. Śiva (ಈಶ್ವರ Śm. 3).

ದಪ್ಪನೆ dappane. 1. with the sound of ದಪ್ (My.).

ದಪ್ಪನೆ dappane. 2. = ದಪ್ಪಾನೆ. thick; coarse; thickness, etc. ದಪ್ಪನೆಬಟ್ಟೆ or ದಪ್ಪನೇ ಬಟ್ಟೆ (My.).

ದಪ್ಪನ್ನ dappa-anna₁. thick; coarse (My.). ದಪ್ಪನ್ನ ಎಲುವು (B. 4, 82). ದಪ್ಪನ್ನ ಅಱುವೆ (ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ G.).

ದಪ್ಪಲ್ dappal. = ದಪ್ಪನೆ 1. — ದಪ್ಪಲಿಡು. to throw (with stones) so that the sound of ದಪ್ is produced (Bp. 20, 14).

ದಪ್ಪಾನೆ dappāne. = ದಪ್ಪನೆ 2, ದೊಪ್ಪಾನೆ. (My.).

ದಫನ daphana. burial (My.; H.).

ದಫಾ daphā. ದಫೇ. time, occasion, turn (My.; H.); a company of peons or policemen (Br., H.).

ದಫೇದಾರ daphē-dāra. a head of a party of police; a head of a number of peons (My.; Mhr., H.). 2, an officer of cavalry in a native army (My.; Mhr., H.).

ದಫೇದಾರಿ daphē-dāri. the business of a daphēdāra (My.).

ದಫ್ತರ daphtara. a record, a register, an account, especially of the public revenue; a bundle of records; a schoolboy's bundle of papers or books (My.; Br., Mhr., H.). — ದಫ್ತರದಾರ. the head native revenue officer of a collectorate, etc. (Mhr.; S. Mhr.). — ದಫ್ತರಬನ್ದಿ. an assistant of a record-keeper (My.).

ದಬ daba. (ದಬ್). = ಡಬ, ಡಬ್ಬು 1, ಡವ, ದಪ 1. a sound in imitation of the audible palpitation of the heart in fever, etc., of the pattering of running feet, of the falling of heavy bodies, and the slapping of blows. — ದಬ ದಬ. rep. (My.; Te.; Mhr. ಧಬಧಬಾ). — ದಬ ದಬ ಅನ್ನು. to palpitate audibly (My.); etc. — ದಬ ದಬಿ. a waterfall (S. Mhr.). [*cf.* ಅಬ್ಬಿ].

ದಬಕು dabaku. = ದಡಕು. a sound used to imitate the clattering of the contact of vessels. — ದಬಕು ದಬಕು. rep. (My.).

ದಬಕ್ಕು dabakku. a sound in imitation of that produced by the falling of bundles or persons or of that produced by stones falling into mud. — ದಬಕ್ಕನೆ. = ತಪಕ್ಕನೆ with the sound of dabakku (My.).

ದಬರಿ dabari. = ಡಬರಿ. a cylindrical copper or brass cooking vessel (My.).

ದಬಾಣ dabāṇa. = ಡಬಾಣ, etc. a pair of kettle-drums. (My.).

ದಬಾದುಬಿ dabā-dubi. unfair dealing, cheating (My.; Mhr. ದಬಾ, lurking, lying in wait; ದಾಬದುಬೀ, repressing, snubbing).

ದಬಾಯಿಸು dabāyisu. to force down; to menace (My.; Br.; Mhr. ದಬಾವಿಣೇಂ, ದಾಬಣೇಂ); to slam, as a door (My.).

ದಬ್ಬಣ dabbaṇa. = ಡಬ್ಬಳ, ದಬ್ಬಳ. a pack-needle (My.; B. 3, 103; Te. ದಬ್ಬನ; Mhr. ದಾಭಣ).

ದಬ್ಬನೆ dabbane. = ಡಬ್ಬನೆ. suddenly and with the sound of ದಬ (My.).

ದಬ್ಬಳ dabbaḷa. = ದಬ್ಬಣ, etc. (My.).

ದಬ್ಬು dabbu. = ಡೊಬ್ಬು, etc. to push, etc. [Tu.]; (B. 3, 82; 4, 156; My.).

ದಬ್ಬುಳಿ dabbuḷi. = ದಾವಳಿ. a sort of woolen cloth, a fine white cumly or blanket (ಪಟಭೇದ Mr. 342; Mhr. ಧಾಬಳಿ).

ದಬ್ಬೆ dabbe. = ಡಬ್ಬೆ, ಡೆಬ್ಬೆ, ದೆಬ್ಬೆ. a slip, a slit, a split, a strip, especially of a bamboo; the half of a split bamboo (My.; Tu.; Te.; T. ತಪ್ಪೈ, ತಪ್ಪೈ; Mhr. ಚಿಪ್ಪು; *cf.* ಚಿಪ್ಪು). ಕಾವಡಿಯ ದಬ್ಬೆ (ವಿಹಂಗಿಕೆ, ಭಾರಯಷ್ಟಿ Si. 344; My.). ನಾಯಿ ಬಾಲಕ್ಕೆ ದಬ್ಬೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ದಬ್ಬೆ dabbe. 1. = ಡೆಬ್ಬೆ, ದೆಬ್ಬೆ. a blow, a stroke (My.; Mhr. ಧಪ್ಪಾ).

ದಬ್ಬೆ dabbe. 2. Tbh. of ದರ್ಭ. a kind of grass used at sacrifices. (My.).

ದಭ್ರ dabhra. *little, small, deficient;* weak.

ದಭ್ರಭಕ್ತ dabhra-bhakta. N. (V. 14, 74).

ದಮ dama. = ದಮೆ. taming, subduing; see ಅರಿನ್-. 2, *self-command, self-restraint, subduing the passions.* 3, *punishment, chastisement; a fine.* 4, a house (also ದಮ್).

ದಮಡಿ damaḍi. 1. = ದಮ್ಮಡಿ 1. a small tambourine with gejjes (My.).

ದಮಡಿ damaḍi. 2. = ದಮ್ಮಡಿ 2. a kāsu, the fourth part of a duḍḍu or paisa (My.; Mhr., H. ದಮಡೀ).

ದಮಥ damatha. = ದಮ No. 2. *self-command, etc.*

ದಮನ damana. = ಜವನ 2, ದವನ. *taming, subduing, restraining.* 2, the flower Artemisia indica.

ದಮನಕ damanaka. N. of a jackal. (My.).

ದಮಯನ್ತಿ damayanti. she who subdues (men); N. of the wife of Naḷa. (Rām. 3, 2, 14).

ದಮಾಸು damāsu. damask (My.; Br., H. ದಮ್ಮಶು, ದಮಾಸಿ, ದಮಾಸು).

ದಮಿತ damita. *tamed, subdued, conquered.*

ದಮಿತಶಾತ್ರವ damita-śātrava. one whose foe is subdued. (My.).

ದಮಿತಾಘ damita-agha. one whose sin is subdued or conquered. (My.).

ದಮಿತಾರಿ damita-ari. = ದಮಿತಶಾತ್ರವ. (My.).

ದಮುನ damuna. Tbh. of ದಮುನಸ್. fire. (Mr. 46; Bp. 21, 29).

ದಮುನಸ್ damunas. *agni*, fire.

ದಮೆ dame. Tbh. of ದಮ. self-restraint, etc. (My.; see ಶಮೆ-).

ದಮ್ಪತಿ dam(= ದಮ No. 4)-pati. the master of the house. 2, (dual) *man and wife* (ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು No. 90). ದಮ್ಪತಿಗಳ್ (ಸತಿ ಪತಿಗಳ್, ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡಿರ್ Mr. 24). — ದಮ್ಪತಿಪೂಜೆ. the worship paid to wife and husband on certain festive occasions (My.). — ದಮ್ಪತಿಪಕ್ಷಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the ruddy goose, cakravāka (Bh. 1, 5, 9).

ದಮ್ಬ damba. = ಡಮ್ಬ 1, etc. Tbh. of ದಮ್ಭ. (My.).

ದಮ್ಭ dambha. = ಡಮ್ಬ, etc. *arrogance, ostentation, pride;* fraudulent assumption and display. 2, *deceit, fraud, cheating, hypocrisy; sin, wickedness* (ಶಾಮ್ಬರಿ, ಈರ್ಷ್ಯೆ, ಮಾಯೆ, ಕುಹಕ, etc. Mr. 450).

ದಮ್ಭಕ dambhaka. = ಡಮ್ಬಕ. arrogant, etc. 2, arrogance, etc. (= ದಮ್ಭ).

ದಮ್ಭಾಚಾರ dambha-ācāra. arrogant, ostentatious, proud behaviour (My.).

ದಮ್ಭೋಲಿ dambhōli. *Indra's thunderbolt.*

ದಮ್ಮ damma. Tbh. of ಧರ್ಮ. merit, etc. (Smd. 345; ಜಸ, ಅಱ Sm. 12).— ದಮ್ಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. generous master; N. ದಮ್ಮಯ್ಯ! ಅನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಎಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ದೊಣ್ಣೆ; J. 13, 55. [2, a coin. Sk. ದ್ರಮ್ಮ. ಎಣ್ಬ ದಮ್ಮದ ಪುಳ್ಳಿಯುಂ ತನ್ದೊಡಂ Vr. 77, 20; ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳದಮ್ಮವಾಯಿತ್ತು Bv. 111].

ದಮ್ಮಡಿ dammaḍi. 1. = ದಮಡಿ 1. a small tambourine with gejjes (My.).

ದಮ್ಮಡಿ dammaḍi. 2. = ದಮಡಿ 2. the fourth part of a duḍḍu, etc. (My.).

ದಮ್ಮಸ್ dammas. the tool called a road-tamper (My.; H.).

ದಮ್ಮಾಣಿ dammāṇi. Tbh. of ಧರ್ಮಪಾನೀಯ. water given gratuitously. (Śmd. 381).

ದಮ್ಮು dammu. breath; increased respiration; panting, gasping; asthma (My.; Mhr., H. ದಮ, ದಮಾ; B. 5, 236). — ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟು. to suppress or suspend one's breath (My.). 2, breath to be impeded, to be choked or stifled. ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಮ್ಮು ಕಳ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ದಮ್ಮುಗಟ್ಟು. = ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟು. (S. Mhr.). — ದಮ್ಮು ಹಿಡಿ. = ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟು No. 1. (My.).

ದಮ್ಯ damya. to be tamed, subjected, or punished; tamable; punishable. 2, *a young bullock.*

ದಯ daya. Tbh. of ದಯೆ. (My.; ಕೃಪೆ, etc. Mr. 20; B. 59, 41). ದಯವುಳ್ಳವನು (ದಯಾಳು Nr.). — ದಯಗೆಡು. -ಕೆಡು. compassion, etc. to be destroyed or to cease (Bp. 55, 15). —ದಯದೋಱು. -ತೋಱು. to show compassion, etc. (Dp. 154, 8). — ದಯ ಪಾಲಿಸು. = ದಯೆ ಪಾಲಿಸು No. 1. to entertain or have compassion, etc., to take pity on (My.). ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ (or also ನಿನಗೆ, My.). ಯಾರೂ ದಯ ಪಾಲಿಸದಿದ್ದರೂ ದೇವರು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ (B. 4, 144). 2, = ದಯೆ ಪಾಲಿಸು No. 2. (My.). — ದಯ ಮಾಡು. to exercise pity, kindness, etc.; to show pity or compassion (B. 2, 39; 4, 2. 90; 5, 234; My.); to be kind, considerate, or obliging in words or actions (B. 2, 39; 4, 18; My.). 2, to grant graciously (My.). ಕ್ಷೇಮ ಮಂ ದಯ ಮಾಡು! (Bp. 23, 17). 3, to be so kind as to go or to come (My.). — ದಯವಿಡು. -ಇಡು. to put or have pity, etc. on (My., *e. g.* ಅವನ ಮೇಲೆ).

ದಯಕಾಱ daya-kāṟa. a man who shows pity or compassion. (Śmd. 25).

ದಯವನ್ತ daya-vanta. a pitiful, merciful, compassionate, kind man (My.). feminine ದಯವನ್ತಳು (My.).

ದಯಾಕಟಾಕ್ಷ dayā-kaṭākṣa. a side-glance full of mercy, kindness, etc. (My.).

ದಯಾಕರ dayā-ākara. a mine of mercy, etc. (My.). 2, ದಯಾ-ಕರ, showing pity or compassion (Sk.).

ದಯಾಖ್ಯ dayā-ākhya. the deity which is called Dayā, *i. e.* personified pity (ಇಷ್ಟಮಂ ಮಾಱ್ಪ ದೈವಂ Mr. 27).

ದಯಾಗುಣ dayā-guṇa. the quality or property of compassion, etc. (My.). 2, a man endowed with the quality of compassion, etc. (My.).

ದಯಾಧಾರ dayā-ādhāra. a receptacle of compassion, etc., a very compassionate man (My.).

ದಯಾನಿಧಿ dayā-nidhi. a treasure of mercy, etc., a very compassionate person (Bp. 28, 5; My.).

ದಯಾಪರ dayā-para. having compassion, etc. as the highest object, extremely compassionate, etc. (Bp. 38, 6; 55, 27; My.).

ದಯಾಬ್ಧಿ dayā-abdhi. = ದಯಾಮ್ಬುಧಿ. (Śsv. 2, 89).

ದಯಾಮೃತ dayā-amṛita. compassion considered as ambrosia (Bp. 55, 47).

ದಯಾಮ್ಬುಧಿ dayā-ambudhi. an ocean of mercy, a very compassionate person (Bp. 59, 50; J. 14, 31).

ದಯಾರಸ dayā-rasa. the sentiment, feeling, or emotion of compassion, etc. (My.).

ದಯಾರಸಾರ್ಣವ dayārasa-arṇava. an ocean of compassionate sentiments (Cpr. 7, 7).

ದಯಾರ್ಣವ dayā-arṇava. = ದಯಾಮ್ಬುಧಿ. (J. 7, 21).

ದಯಾಲು dayā-ālu. = ದಯಾಳು. *pitiful, merciful, compassionate, kind*, etc.

ದಯಾಸಮುದ್ರ dayā-samudra. = ದಯಾಮ್ಬುಧಿ. (Bp. 36, 37).

ದಯಾಳು dayāḷu. Tbh. of ದಯಾಲು. (My.).

ದಯಿತ dayita. = ದೈತ. *desired, cherished, beloved, dear;* a husband, a lover.

ದಯಿತೆ dayite. *a beloved woman*; a wife or mistress.

ದಯೆ daye. ದಯಾ. = ದಯ. *taking interest in, sympathy, compassion, tenderness, pity, mercy, clemency, love.* 2, pity personified as a daughter of Dakṣa. — ದಯೆಗೆಯ್. to grant graciously [ಮೊದಲೊಳ್ ದೇವರ ದಯೆಗೆಯ್ದುದಲ್ತೆ ಯುವರಾಜ ಪದವಿಯೆನಗೆ Ap. 14, 138]; (Cpr. 1, 5; 3. 83; 7, 75; 9, 37; Abh. P. 10, 37); to go to (c. Acc., Abh. P. 3, 79). — ದಯೆದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. to abandon compassion (J. 18, 59). — ದಯೆ ಪಾಲಿಸು. = ದಯ ಪಾಲಿಸು No. 1. (My.). 2, to grant graciously (My.). ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಒನ್ದು ತರದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ದಯೆ ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ (B. 3, 111). — ದಯೆವೆಱ. -ಮೆಱೆ. to manifest itself graciously (Cpr. 2, 8). — ದಯೆ ಹುಟ್ಟು. compassion to be born or to arise (B. 3, 124).

ದರ dara. = ಜರ 1. an imitative sound. — ದರ ದರ. = ಜರ ಜರ. (C.).

ದರ dara. 1. splitting, cleaving, tearing. 2, a hole in the ground; *a cave, a cavern.* 3, *timidity, fear, terror.* 4, little, small, slight, gentle; *a little.* 5, a conch-shell. 6, a stream.

ದರ dara. 2. Tbh. of ದ್ವಾರ. entrance, door, etc. (Śmd. 384).

ದರ dara. 3. rate, price (My.; Mhr.; B. 5, 81. 103).

ದರಕು daraku. = ತರಕು, etc. roughness, etc.; hoarseness. — ದರಕುದನಿ. a hoarse voice, as from nature or from a cold (My.). *cf.* ದೊರಗು.

ದರಖಾಸ್ತು darakhāstu. an humble application in law matter; a proposal, an application, an offer, for a rent or farm (My.; Mhr., H.).

ದರಗ daraga. a Mohammadan place of worship (My.; Br., Mhr., H. ದರಗಾ).

ದರಜಾಸ್ತಿ dara-jāsti. an extra assessment, an extra tax (My.; Br., H.).

ದರಜಿ daraji. = ದರ್ಜಿ. a tailor (My.; Br. ದರಿಜಿ; Mhr., H. ದರ್ಜೀ).

ದರಣ daraṇa. Tbh. of ಧರಣ. the weight and value of one-fourth of a varaha: 11 āṇes 8 kāsus (My.; see Prv. s. ಪಾವಲೆ). 2, cleaving, rending, splitting, tearing (Sk.).

ದರತ್ darat. ದರದ್. (cleaving, rending, splitting, breaking; *cf.* ದದ್ರು?). 2, *N. of a tribe of barbarians* (in Sindhu). 3, a precipice. 4, fear.

ದರದ darada. N. of a country in the N. W.; an inhabitant of this country. see ದಾರದ.

ದರದು daradu. ailment, disease (Mhr., H.). 2, care, regard (for, about, in, My.; Mhr.); need (My.).

***ದರದುರ daradura.** immeasurable, excess. ಆನು ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದರದುರನೆಮ್ಬೆ Bv. 311.

ದರಬಾರ darabāra. = ದರಬಾರು, ದರ್ಬಾರ, ದರ್ಬಾರು. (B. 5, 221).

ದರಬಾರು darabāru. = ದರಬಾರ, etc. a royal court; a hall of audience; a levee-room. 2, the people assembled. 3, holding a levee (My.; Br., Mhr., H.). 4, rule, government (My.). — ದರಬಾರುಖರ್ಚು. money paid (by way of bribe) to public functionaries (My.; Mhr.); [extravagance].

ದರಮಹಾ daramahā. monthly pay (My.; Mhr., H.); monthly (My.; Mhr.).

ದರವಾಜಾ daravājā. = ದರ್ವಾಜಾ. a gate or door; a gate-way (My.; Mhr., H. ದರವಾಜಾ).

ದರಸ್ಮಿತ dara-smita. a gentle smile (Grj. 3, 114).

ದರಹಸಿತ dara-hasita. gently smiling; a gentle smile (Bp. 6, 27; 13, 11; 28, 67; 32, 16; Rām. 6, 53, 11).

ದರಹಾಸ dara-hāsa. a gentle smile (Cpr. 2, 13; 4, 81; Bp. 2, 23).

ದರಿ dari. = ದರು. *a cave, a cavern;* a hole (of a rat, etc., My.). 2, a valley. 3, a deep ravine (Mhr.; *cf.* ಜರಿ 3).

ದರಿಂವಿಲ್ಲಾ darimvillā. ದರೀಂವಿಲ್ಲಾ. in this case; at this time; subsequently; hereinafter (My. as ದರಿವಿಲ್ಲಾ; Br., H.).

ದರಿತ darita. torn, rent, divided. 2, *frightened, timid.*

ದರಿದ್ರ daridra. *poor, needy;* distressed; a poor man. 2, poverty, want, distress; a term of abuse. (ಎಡಱ್, ತವಿಲ್ Śs.). ಅನ್ನಕನಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲ, ಮನ್ದಭಾಗ್ಯನಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ. — ಚಮ್ಮು ಚೆರಿಗೆಗೆ ದರಿದ್ರವಾದ ರೂ ಹಂಚುಹುಡಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ (Prvs.). feminine ದರಿದ್ರಳು (My.). see Prvs. s. ಪಾಲಕ, ಪುಟಗೋಸಿ, ವಡೆ, ಶಾಲೆ 2.

ದರಿದ್ರತನ daridratana. = ದರಿದ್ರತೆ. (My.).

ದರಿದ್ರತೆ daridrate. poverty, indigence (Cpr. 2, 31; Bp. 23, 6).

ದರಿದ್ರತ್ವ daridratva. = ದರಿದ್ರತೆ. (My.).

ದರಿಯಾಪ್ತಿ dariyāpti. = ದರ್ಯಾಪ್ತಿ. investigation (My.; Mhr., H. ದರ್ಯಾಫ್ತೀ).

ದರಿಸಣ darisaṇa. = ದರುಸನ, etc. (My.).

ದರಿಸನ darisana. = ದರಿಸಣ. (My.).

ದರು daru. = ದರಿ. (Grj. 1, 86).

ದರುಣ daruṇa. N. of a plant (see Mr. s. ಕೋಲೆ).

ದರುವು daruvu. (Tbh. of ಧ್ರುವ). a song in a peculiar metre (at the beginning of a performance, My.; T. ತರು).

ದರುಸನ darusana. Tbh. of ದರ್ಶನ. sight, appearance, etc. (Śmd. 336; Bp. 3, 72; My.).— ದರುಸನ ಈ. = ಧರುಸನ ಕೊಡು. (Bh. 1, 7, 55). — ದರುಸನ ಕೊಡು. = ದರ್ಶನ-. (Bh. 2, 13, 10). — ದರುಸನ ನೀಡು. = ದರುಸನ ಕೊಡು. (Bh. 8, 1, 29).

ದರೆ dare. 1. *a cave, a cavern.* 2, barren soil (My.). see Prv. s. ಬಡ ಎತ್ತು.

ದರೆ dare. 2. Tbh. of ಧರೆ. the earth. (Kk. 16; ಬುವಿ, etc., ಮೇದಿನಿ Śm. 37).

ದರೋಗ darōga. the chief native officer in the departments of abkāri, sandal, cattle, and gardens (My ; Mhr., H. ದರೋಗಾ).

ದರೋಗಗಿರಿ darōga-giri. ದರೋಗತನ darōgatana. the business of a darōga (My.).

ದರೋದರ darōdara. = ದುರೋದರ. *playing at dice.* 2, *a gamester.* 3, *a stake at play.* 4, a die.

ದರೋಬಸ್ತು darōbastu. all without exception (My.; Mhr., H.).

***ದಱದಱ daṟadaṟa.** = ದರದರ. s. ದರ. an imitative sound. ತಲೆನವಿರಂ ಪಿಡಿದು ದಱದಱನೆಳೆದುಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದಂ Vr. 117, 25.

ದರ್ಕು darku. = ದಕ್ಕು 2. acquirement, etc. — ದರ್ಕುನ್ದಲೆ. = ದಕ್ಕುನ್ದಲೆ, q. v.

***ದರ್ಕ್ಕು darkku.** stake? ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆಱೆದುಕೊಣ್ಡು ಪೋಗಿ ದರ್ಕ್ಕಂ ಬಸಿದು ಸೂಲದೊಳಿಕ್ಕುವಾಗಳ್ Vr. 124, 29.

ದರ್ಜಾ darjā. a rank, order; a dignity or a post in a government (My.; Mhr., H.).

ದರ್ಜಿ darji. = ದರಜಿ. a tailor. (My.).

ದರ್ದುರ dardura. *a frog.*

ದರ್ದುರಿ darduri. N. of a plant (ಮಿಟಲ Mr. 116).

ದರ್ದ್ರು dardru. = ದದ್ರು, etc. cutaneous and herptic eruptions. (Sk.).

ದರ್ಪ darpa. = ದಪ್ಪ. inflicting pain; humbling (see ಆದರ್ಪಿಸು). 2, *pride, arrogance,* insolence, rashness. 3, boldness (Mhr.; ಅದಟು Ct. I, 99). see ಪಪ್ಪ. — ದರ್ಪಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. pride to be lost or disappear (Grj. 4, 120 va.).

ದರ್ಪಕ darpaka. = ದಪ್ಪಕ. *Kāma.*

ದರ್ಪಕಧ್ವಂಸಿ darpaka-dhvaṁsi. Śiva (C. Bp. 47, 17).

ದರ್ಪಘೂರ್ಣನ darpa-ghūrṇana. turning round or being giddy on account of pride. see ಮೊರಕು.

ದರ್ಪಣ darpaṇa. *a mirror, a looking-glass.*

ದರ್ಪಭೂಷಣ darpa-bhūṣaṇa. N. of the court of Kāma (Grj. 7, 10 va.).

ದರ್ಪಮುಖ darpa-mukha. a man with a proud face. ದರ್ಪಮುಖರ್ (ಮದಮುಖರ್ Bhn. 64).

ದರ್ಪಿತ darpita. made proud, arrogant. (Bp. 58, 41).

ದರ್ಪಿಸು darpisu. to inflict pain, etc. see ಆ-.

ದರ್ಬಾರ darbāra. = ದರಬಾರ, etc. a royal court, etc. (C.; B. 4, 92).

ದರ್ಬಾರು darbāru. = ದರ್ಬಾರ. (C.; B. 4, 219).

ದರ್ಬೆ darbe. Tbh. of ದರ್ಭ. (My.). — ದರ್ಬೆಹುಲ್ಲು. = ದರ್ಭ No. 3. (My.; St. & Pl.).

ದರ್ಭ darbha. = ದಬ್ಬೆ 2, ದರ್ಬೆ, ದರ್ಭೆ. stringing or binding together; see ಸನ್-. 2, a bundle, tuft, or bunch of grass. 3, *the kuśa grass, Poa cynosuroides* Lin., used at sacrifices.

ದರ್ಭಮುಷ್ಟಿ darbha-muṣṭi. a handful of kuśa grass (ವಿಷ್ಟರ G.).

ದರ್ಭಶಯನ darbha-śayana. a bed of strewed kuśa grass. 2, N. of a place near Rāmēśvara (My.).

ದರ್ಭಶಾಯಿ darbha-śāyi. (reclining on a kuśa-bed): Rāma (My.).

ದರ್ಭಾಸನ darba-āsana. a seat or bed of strewed kuśa grass (My.).

ದರ್ಭಾಸ್ತರಣ darbha-āstaraṇa. = ದರ್ಭಾಸನ. (Bh. 1, 4, 28).

ದರ್ಭೆ darbhe. Tbh. of ದರ್ಭ (Śmd. 102; Mr. 474; ವಿಪ್ರ, ಕುಶೆ Nn. 104; ಕುತಪ 107; ಪವಿತ್ರ 111). — ದರ್ಭೆಹುಲ್ಲು. = ದರ್ಬೆ-. (ಕುಶ, etc. Si. 164; My.).

ದರ್ಯಾಪ್ತಿ daryāpti. = ದರಿಯಾಪ್ತಿ. investigation (My.).

ದರ್ವಾಜಾ darvājā. = ದರವಾಜಾ. a gate or door. (My.).

ದರ್ವಿ darvi. *a spoon, a ladle.* 2, the expanded hood of a snake. see ಇಟ್ಟವಟ್ಟಲ್.

ದರ್ವೀಕರ darvī-kara. *a* (kind of) *snake.* (Bp. 39, 55).

ದರ್ಶ darśa. looking at, viewing; showing; sight, view, appearance. 2, *the day of new moon* (when it rises invisible); (the moon when it is going to become visible), *the new moon.*

ದರ್ಶಕ darśaka. looking at, a spectator; examining, searching. 2, showing, displaying, explaining; a shower, an exhibiter. 3, *a door-keeper, a warder.* 4, one conversant with any science, a savant.

ದರ್ಶನ darśana. = ದರಿಸಣ, ದರಿಸನ, ದರುಸನ. seeing, looking; seeing in the mind; experiencing. 2, *sight, vision, observation;* inspection, examination; perception (ಲಕ್ಷಣ, ಧ್ಯಾನ, ಅವಲೋಕನ, ನೋಟ Mr. 316). 3, *the being or becoming visible, appearance.* 4, the act of showing or exhibiting; teaching; exhibition. 5, aspect, semblance. 6, visiting; a visit; visiting any idol and worshipping in its presence (ಸುದೈವಭಜನಾದಿಗಳು Mr. 259). 7, view, theory; doctrine. 8, *a system or school of philosophy* (see ಷಡ್ದರ್ಶನ). see ಕಾಣ್, ತೋಱ್. — ದರ್ಶನ ಕೊಡು. = ದರುಸನ-. to favor one with a visit. ರಾಜನು ನಮಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟನು (My.). 2, to present oneself, to come into the presence of a superior (My.). — ದರ್ಶನ ತೆಗೆ. to go to see, to come to see, to visit. ಏನೂ ಇಲ್ಲದವರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು (B. 5, 212; My.). — ದರ್ಶನ ಮಾಡು. to favor one with a visit, to visit. ಅವನನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡು, ಅವನ ದರ್ಶನ ಮಾಡು (My.). — ದರ್ಶನಹುಂಡಿ. a bill payable at sight (My.; Mhr.).

ದರ್ಶನಾನುಶಾಸನ darśana-anuśāsana. regulation of a system (B. 5, 180. 181).

ದರ್ಶನೀಯ darśanīya. to be seen, visible; observable, perceptible, conspicuous; worthy of being seen, beautiful, agreeable, handsome. see ಕಣ್ಗೊಳ್; Śmd. 174.

ದರ್ಶಶ್ರಾದ್ಧ darśa-śrāddha. the śrāddha or funeral ceremony observed on the day of new moon (Si. 244).

ದರ್ಶಿ darśi. seeing, looking, inspecting, etc.; showing, exhibiting, etc.; a spectator, a seer. see ದೀರ್ಘ-.

ದರ್ಶಿತ darśita. shown, displayed, exhibited, exposed to view; explained; seen, understood; apparent. see Ch. v. 59; Bp. 38, 44.

ದರ್ಶಿನಿ darśini. feminine of ದರ್ಶಿ. see ಪ್ರತೀಪ-.

ದರ್ಶಿಸು darśisu. to see (Bp. 6, 11; My.).

ದಲ್ dal. certainly, to be sure, indeed (ಅತಿನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಂ Śmd. 392; ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ 24. 97. 160 Cm.; ಸಾಜ, ದಿಟ Śm. 34). [ಚೌಪದಿ ಮತ್ತಂ ದಲ್ ಗೀತಿಗೆ ತಿವಿದಿಗಳನ್ನವೃತ್ತಿಸೆಯೆ ಪೇೞ್ದೊಡದು ಚತ್ರಾಣಂ Kr. 1, 35; Pb. 1, 39; Ap. 1, 28]. see Śmd. 85; Ch. v. 196; Cpr. 5, 98; Abh. P. 7. 83; Śm. 35. 48.

ದಲ dala. = ದಳ 2, (ದಳಿ, ದಳೆ). a part, a portion, a fragment; (opening, expanding, blossoming). 2, *a leaf.* 3, a clump, a lump, a heap, a quantity (*cf.* ದಳ 1). 4, a detachment, a body of men (*cf.* ದಱಿ). 5, an adulteration or alloy.

ದಲತ್ dalat. (Śmd. 100). burst, split, etc.; blown; splitting, etc.

ದಲತ್ಕೈರವ dalat-kairava. a full-blown lily. (Śmd. 100).

ದಲತ್ಪುಷ್ಪ dalat-puṣpa. a full-blown flower (Cpr. 1, 107).

ದಲನ dalana. splitting, tearing asunder, breaking to pieces, rending, etc.; bursting. see ಹಿಳಿ, ಮನುಮಥ-.

ದಲಾಲಿ dalāli. = ದಲ್ಲಾಳಿ, etc. (My.).

ದಲಿತ dalita. burst, split, etc.; opened, unfolded, blown, full-blown (Śmd. 117. Mdb.; Ch. v. 112).

-ದಲೆ dale. an adverbial syllable (Te.). see ಅಗುನ್ದಲೆ.

ದಲ್ಲಾಳಿ dallāḷi. = ದಲಾಲಿ, ದಳಾಳಿ, ದಳ್ಳಾಳಿ. the business of a broker, brokerage; commission (My.; Mhr., H. ದಲಾಲೀ). 2, a broker (My.; Mhr., H. ದಲಾಲ).

ದಲ್ಲಾಳಿತನ dallāḷitana. = ದಳಾಳಿತನ. the business of a broker (My.).

ದವ dava. fire. 2, *a wood on fire, a forest conflagration* (ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು Nn. 97; ಕಾಱುಗಿಚ್ಚು Śm. 12). 3, the plant Plumbago zeylanica Lin. (ಚಿತ್ರಮೂಲ Nn. 110; see ಅಗ್ನಿ). 3, a wood, a forest.

ದವಡ davaḍa. vile, bad; a vile man (Mhr. ದವಡ, ದಾಂಡ). see ಅತಿ-.

ದವಡತನ davaḍatana. vileness, etc. (Bh. 2, 2, 74).

ದವಡಿತಿ davaḍa-iti. a vile woman. see ಅತಿ-.

ದವಡಿ davaḍi. = ದವಡೆ, etc. (ಸೃಕ್ವ, ಸೃಕ್ಕಿ, ಮೆಲುಕು G.; B. 3, 57).

ದವಡು davaḍu. 1. = ದವಡೆ, etc. (My.).

ದವಡು davaḍu. 2. = ದವುಡು 2, etc. a race or run. (My.).

ದವಡೆ davaḍe. = ಡವಡೆ 2, ಡವುಡೆ 2, ದವಡಿ, ದವಡು 1, ದವುಡು 1, ದಾಡೆ 2. No. 2. the jaw bone, the mandible (My.; Te.; M. ತಾಡಿ; T. ತವಡ್ಡೈ, ತಾಡ್ಡೈ, ತಾಳ್; Mhr. ದಾಢ, a molar tooth; a jaw; ಜಾಭಾಡ, ದಾಭಾಡ, a jaw; Sk. ದಾಢಾ, a large tooth, tusk). see Si. 214; ಕೆಳ-. — ದವಡೆಹಲ್ಲು. the great and lesser molars (My.).

ದವಣೆ davaṇe. = ಡವಣೆ. (My.). a kind of drum.

ದವತಿ davati. = ದವುತಿ, ದೌತಿ. an inkstand (ಮೇಲವುಣಿ G.; My.; B. 1, 23; Br.; Mhr., H. ದೌತ). — ದವತಿಗುಳ್ಳಿ. a small inkstand (R.).

ದವಥು davathu. fire, heat; *burning, fever;* pain, distress (ಪರಿತಾಪ, ಬೞಲಿಕೆ Mr. 385).

ದವದಹನ dava-dahana. = ದವಾನಲ. (Abh. P. 13, 129).

ದವನ davana. = ಜವನ 2. Tbh. of ದಮನ. the plant Artemisia indica and its flower, southern-wood (Sk. also ದಮನಕ; ಅಜಜಟಿ, ಋಷಿಪುತ್ರಿ, ತಪಸ್ವಿ Mr. 136; ಹಬ್ಬದ ಹೂವು Kk. 23; Śm. 27; My.; Te.; T. ತಮನಗ, ತವನಗ). see Rsv. 10, 31 va.; Cpr. 7, 92 va.; Bp. 42, 11. ದವನದ ಹೂ ಅನ್ನಾಕ್ಷಣ ಹವನವಾದೀತೇ? (Prv.).

ದವಸ davasa. = ತವಸ. Tbh. of ಯವಸ (Hlā.). corn, grain (ಧಾನ್ಯ Mr. 350; My.; Te.; T. ತವಜ; Bp. 16, 12; 23, 9; 53, 18). ಕೆಟ್ಟ ಭೂಮಿಗೆ ಮನೇ ದವಸಾ ಕೊಟ್ಟು, ಕೂಲೀ ಮಾಡಿಸಿದ. — ತಗ್ಗು ದವಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಗ್ಗಾ ಕೊಣ್ಣ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ದವಸ ಧಾನ್ಯ. reit. (My.).

ದವಳ davaḷa. 1. the conch-shell (used for blowing). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ದವಳ davaḷa. 2. Tbh. of ಧವಲ. white, etc.

ದವಳಾರ davaḷa-āraı. = ಧವಳಾಗಾರ (Śmd. 383). Tbh. of ಧವಲಾಗಾರ. a house whitened with chunam or stucco, a palace (ಸುಧಾಧವಳಿತ, ಸೌಧ Hlā.).

ದವಳಾರ್ತಿ davaḷa-ārti. an ārti for which camphor is used (My.).

ದವಾ davā. medicine (My.; Mhr., H.). — ದವಾಖಾನೆ. a store-room of medicines; a medicine-shop (My.; B. 4, 146).

ದವಾಗ್ನಿ dava-agni. = ದವಾನಲ. (J. 12, 15).

ದವಾನಲ dava-anala. a conflagration in a forest (ಪತ್ರ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು Nn. 39).

ದವಾಲಿ davāli. = ಡವಾಲಿ. a peon's belt on which his badge is worn. (My.).

ದವಿಷ್ಠ daviṣṭha. (fr. ದೂರ). *very remote, very distant.*

ದವೀಯಸ್ davīyas. (fr. ದೂರ). *more or uncommonly remote.*

-ದವು davu. = -ದ 2, etc. see ಇನ್ದವು.

ದವುಡು davuḍu. 1. = ದವಡೆ, etc. (My.).

ದವುಡು davuḍu. 2. = ಡವುಡು, etc. a race or run. (My.). 2, a brisk military excursion, an expedition (Mhr., H.).

ದವುತಿ davuti. = ದವತಿ. an ink-stand. (ಮಸಿಪಾತ್ರೆ Mr. 359). — ದವುತಿ ಕುಳ್ಳಿ. = ದವುತಿ. (S. Mhr.).

ದವ್ವಾರಿಕ davvārika. = ದೌವಾರಿಕ. Tbh. of ದೌವಾರಿಕ. a door-keeper. (ದ್ವಾಸ್ಥ, ಬಾಗಿಲವಂ Mr. 266).

ದಶ daśa. = ದಸ, ದಹ. *ten* (ಗಣನೆ Nn. 27).

ದಶಕ daśaka. consisting of ten, containing ten, ten-fold; an aggregate of ten, a decade. see Mr. 357.

ದಶಕಣ್ಠ daśa-kaṇṭha. Rāvaṇa (Abh. P. 10, 156).

ದಶಕನ್ಧರ daśa-kandhara. Rāvaṇa (Abh. P. 9, 109; Bp. 38, 63).

ದಶಕಸ್ಥಾನಲೆಕ್ಕ daśaka-sthāna-lekka. decimal calculation (Si. 327).

ದಶಕಾಮಜವ್ಯಸನ daśa-kāma-ja-vyasana. ten vices arising from love of pleasure: hunting, gambling, sleeping by day, fault-finding, lechery, drunkenness, dancing, singing, playing, and useless travel. (R.).

ದಶಗುಣ daśa-guṇa. *ten-fold, ten times larger, ten times more.* 2, penalty for the omission of affixing a stamp to an official document (My.).

ದಶಗ್ರೀವ daśa-grīva. = ದಶಕನ್ಧರ. (Abh. P. 13, 3 va.).

ದಶದಲ daśa-dala. having ten leaves (Bp. 3, 8); ten leaves.

ದಶದಾನ daśa-dāna. ten gifts: cows, land, sesamum, gold, ghee, raiment, betel, grain, jaggory, daughters in marriage (My.).

ದಶದಿಕ್ಕು daśa-dikku. the eight points of the compass and the earth and sky (J. 13, 12; My.).

ದಶಧರ್ಮ daśa-dharma. ten ordinances, practices, or duties. ಏಕೆನ್ದಡೀಯಿಂ? ದಶಧರ್ಮಾಕಲಿತಕರಾಗ್ರನಾದನೆನಗಿದು ಚೋದ್ಯಂ (Śmd. 137 Mdb).

ದಶಧ್ರುವ daśa-dhruva. the ten fixed objects (of the body of a horse which cannot be absent without disastrous effects). ಶಿರದೊಳ್ ಎರಡಿರಲ್, ಅಳ್ಳಿಯೊಳು ನಾಲ್ಕು, ನೊಸಲೊಳು ಒನ್ದು, ಉದರದೊಳು ಎರಡು, ಪ್ರೋಥಕೆ ಒನ್ದು ಸುಳಿ ಪುಟ್ಟೆ ತೋಱಿರೆ ದಶಧ್ರುವಮಕ್ಕು; ಅವಿಲ್ಲದಿರೆ ಅಧ್ರುವಂ (Mr. 279).

ದಶನ daśana. biting; *a tooth* (ಹಲ್ಲು Nn. 81).

ದಶನಚ್ಛದ daśana-c-chada. a lip (ಅಧರ, ತುಟಿ Nn. 67).

ದಶನವಾಸಸ್ daśana-vāsas. *a lip.*

ದಶನಹತಿ daśana-hati. a wound made with the teeth (Cpr. 5, 76 va.).

ದಶಪುರ daśa-pura. *a species of the grass Cyperus rotundus* Lin. (= ಕುಟನ್ನಟ, ಗೋನರ್ದ).

ದಶಬಲ daśa-bala. possessing ten powers: *a Buddha.*

ದಶಭುಜ daśa-bhuja. Śiva (Grj. 9, 30).

ದಶಮ daśama. tenth; the tenth; the tenth part. see Śmd. 101; Ch. v. 234.

ದಶಮಾಂಶ daśama-aṁśa. one tenth; decimal (My.).

ದಶಮಿ daśami. = ದಸಮಿ. *the tenth lunar day.* 2, *the tenth decade of human life*, from the 90th to the 100th year.

ದಶಮೀಸ್ಥ daśamī-stha. *arrived at the tenth decade of life, above 90 years old.*

ದಶಮುಖ daśa-mukha. ten mouths or faces. 2, Rāvaṇa (Abh. P. 9, 89 va.; Bp. 19, 26).

ದಶರಥ daśa-ratha. having ten chariots. 2, N. of the father of Rāma (Rām. 1, 5 sum.; J. 18, 1. 2).

ದಶರಥನನ್ದನ daśaratha-nandana. = ದಶರಥಾತ್ಮಜ. (My.).

ದಶರಥಾತ್ಮಜ daśaratha-ātmaja. Rāma (Mr. 504; ರಾಮಚನ್ದ್ರ Nn. 24).

ದಶವಕ್ತ್ರ daśa-vaktra. Rāvaṇa (My.).

ದಶವದನ daśa-vadana. = ದಶವಕ್ತ್ರ. (J. 16, 34; 18, 8).

ದಶವಿಧನಾದ daśa-vidha-nāda. ten kinds of sounds (heard when performing tapas, Śsv. 2, 96).

ದಶವ್ಯಾಕರಣ daśa-vyākaraṇa. the ten grammars (Śmd. 101).

ದಶಶತ daśa-śata. ten hundred, a thousand. 2, one hundred and ten. see Bp. 43, 19; 60, 56.

ದಶಶತಕರ daśaśata-kara. having a thousand rays: the sun (Bp. 61, 42).

ದಶಶತದ್ಯುತಿ daśaśata-dyuti. = ದಶಶತಕರ. (Bp. 16, 26).

ದಶಶತಪತ್ರ daśaśata-patra. having a thousand leaves: a lotus (Bp. 10 56).

ದಶಶತಪತ್ರಮಿತ್ರ daśaśatapatra-mitra. the sun (Bp. 61, 36).

ದಶಶಿರ daśa-śira. = ದಸಸಿರ. ten heads. ದಶಶಿರದಾತ, Rāvaṇa (Bp. 54, 39). 2, Rāvaṇa (C. Bp. 8, 1).

ದಶಾಂಶ daśa-aṁśa. ten parts, the tenth part (B. 5, 235).

ದಶಾಂಗ daśa-aṅga. having ten members; ten members. 2, the ten ingredients of dhūpa or incense (Bp. 35, 14; 41, 22).

ದಶಾನನ daśa-ānana. Rāvaṇa (Abh. P. 9, 73; 10, 153; J. 9, 22).

ದಶಾರ್ಣ daśārṇa. N. of a country lying south-east of Madhyadēśa, and of its inhabitants. (My.).

ದಶಾವನ್ತ daśā-vanta. a fortunate man (My.).

ದಶಾವತಾರ daśa-avatāra. the ten descents or incarnations of Viṣṇu (My.; see ಹತ್ತು ಅವತಾರ). 2, Viṣṇu. — ದಶಾವತಾರ ಗಂಜೀಫು. play-cards on which the ten avatāras are drawn (My.). — ದಶಾವತಾರದ ಆಟ. also called ಬಯಲಾಟ. [performance of a kind of native play, based mostly on the themes drawn from the ten incarnation stories].

ದಶಾವಸ್ಥೆ daśa-avasthe. ten adverse conditions of life (Bp. 35, 32-35; C. Bp. 19, 31; Cpr. 5, 135 va.).

ದಶಾಸ್ಯ daśa-āsya. Rāvaṇa (Abh. P. 9, 75 va.; 14, 160).

ದಶಾಹೀನ daśā-hīna. an unfortunate man (My.). ದಿನದೀಪದನ್ತೆ ದಶಾಹೀನನು (Prv.).

ದಶೆ daśe. ದಶಾ = ದಸೆ 1, ದೆಸೆ 1. *the skirt, edge, or hem of a garment; the unwoven threads of a web of cloth* (see ವಸ್ತ್ರ-); a new cloth (ನೂತನಾಮ್ಬರ, ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರ Nn. 27); *the wick of a lamp* (see ಬತ್ತಿ). 2, age, period or time of life, as youth, manhood, etc. 3, *state or condition of life* (ಅವಸ್ಥೆ 27). 4, *the result or consequence of actions, fate;* the fulfilment of actions (ಕರ್ಮಪರಿಪಾಕ, ಕರ್ಮದ ಬಿಡುಗಡೆ 27). 5, the aspect of the planets; considered as influencing the fortunes of men for good or bad. 6, duty, etc. (ಧರ್ಮ 27). 7, state or condition of mind; quality (ಗುಣ 27). 8, the past (ಆದಿ, ಪೂರ್ವ 27). 9, a bowstring (ಮೌರ್ವಿ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ 27). 10, an arrow (ಶಿಲೀಮುಖ, ಬಾಣ 27). 11, a hare (ಶಶಕ, ಮೊಲನು 27).

ದಶೇನ್ದ್ರಿಯ daśa-indriya. the ten organs of perception and action: the skin, eye, tongue, nose, ear, larynx, hand, foot, anus, and pudendum. (My.).

ದಷ್ಟ daṣṭa. bitten, stung. 2, a bit (ಸರ್ಪ ಕಚ್ಚಿದುದು Mr. 391; Bp. 46, 24).

ದಸ dasa. Tbh. of ದಶ. ten. (Mhr., H.; see ದಸಮಾಹೆ).

ದಸಕತ್ತು dasakattu. = ದಸ್ಖತ್ತು. handwriting; signature (My.; Mhr. ದಸಕತ).

ದಸಕು dasaku. = ದಸ್ಕು. a thin, dust-like coating on certain grains, as jōḷa, rāgi, wheat, etc., a kind of husk (My.).

ದಸಮಾಹೆ dasa-māhe. ten months' pay given for twelve (My.).

ದಸರ dasara. = ದಸರಿ 1, ದಸರೆ q. v. (My.). 2, N. of a man (Bp. 38, 48. 52. 53). — ದಸರಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 38 sum.; 38, 19. 27. 49). — ದಸರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 6; 38, 2. 16. 24).

ದಸರಿ dasari. 1. = ದಸರ. N. — ದಸರಿದೇವ. N. (Bp. 38, 18. 71. 77; 47, 34). — ದಸರಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 38, 19. 61. 74).

ದಸರಿ dasari. 2. a sort of (silk) cloth (ಪಟಭೇದ Mr. 342; Bp. 11, 26; 55, 25; Te.).

ದಸರೆ dasare. = ದಸರ, ದಸರಿ 1. the tenth day of the śuklapakṣa of the seventh month (āśvina), the last day of the navarātri, the day on which Rāma marched against Rāvaṇa, the dēvatās defeated the daityas, etc.: the dasare feast of 10 days (My.; B. 1, 20; Mhr. ದಸರಾ). see ಆಯುಧಪೂಜೆ.

ದಸವಿ dasavi. Tbh. of ದಶಮಿ. the tenth lunar day. (Śm. 19).

ದಸಸಿರ dasa-sira. Tbh. of ದಶಶಿರ. ten heads. (Śmd. 376).

ದಸಿ dasi. = ತಟಿ. a stake (ದಕ್ಸು Śm. 78); a pointed wooden peg (My.); a silver in the foot (My.; Tu.; Te.). ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆದು, ದಸಿ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Bp. 16, 11; 43, 84-86; 44, 8. 10. 14; 55, 44; C. Bp. 55, 44; ಕೂರ್ದಸಿ, ಬಲು-, ಬಲ್-.

***ದಸಿಕು dasiku.** = ದಸಿ. a pointed wooden peg. ದಸಿಕೊನ್ದಕ್ಕಂ ಬೇಡಂಗಿಸಲ್ಕೆ ದೊರೆ ಮೃಗಮುಂ Pb. 8, 19.

ದಸೆ dase. 1. = ದೆಸೆ 1. Tbh. of ದಶೆ (Śmd. 335). ದಸೆ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಹಸೇ ಮೇಲೆ ರತ್ನ ಬಿತ್ತು (Prv.). see Prv. s. ವಶ.

ದಸೆ dase. 2. = ದೆಸೆ 2. direction, etc. ದಸೆಯಿನ್ದ (on account of, = ದೆಸೆಯಿನ್ದ, Dhw.), ದಸಿನ್ದ (= ದೆಸೆಯಿನ್ದ, Cb. 20).

ದಸ್ಕು dasku. = ದಸಕು. a kind of husk, etc. (My.).

ದಸ್ಖತ್ತು daskhattu. = ದಸಕತ್ತು. (My.).

ದಸ್ತಾನು dastānu. = ತೋಸ್ತಾನು, ದೋಸ್ತಾನು. a cartridge bore. (My.).

ದಸ್ತಾವೇಜು dastāvēju. = ದಸ್ತೈವಜು. a document of any kind; a note of hand, a bond (My.; Br.; Mhr., H. ದಸ್ತ-ಐವಜ).

ದಸ್ತು dastu. a quire of paper (My.; Mhr., H. ದಸ್ತಾ). 2, a collection of four play-cards. 3, the money which has been realized by an official, but has been withheld by him from the government treasury (My.; Te.).

ದಸ್ತೂರಿ dastūri. ದಸ್ತೂರು. custom, fashion, manner (My.; Br.; Mhr., H. ದಸ್ತೂರ). 2, customary fees; tax (My.; Br.; Mhr., H.).

ದಸ್ತೈವಜು dastaivaju. = ದಸ್ತಾವೇಜು. (My.).

ದಸ್ಯು dasyu. *an enemy.* 2, *a thief, a robber.* 3, an outcast. 4, N. of a class of demons.

ದಸ್ರ dasra. N. of one of the two aśvins. 2, ದಸ್ರಂಗಳ್, *the two aśvins.* see ದಿವ್ಯವೈದ್ಯ.

-ದಹ daha. *i. e.* -ದ7.-ಅಹ. = -ದಪ 2, etc. an affix for the formation of present tense. *e. g.* ಕೆಡಿಸಿದಹಂ (Bp. 9, 13), ಒಣಗಿದಹಂ (18, 37), ಹೋದಹುದು (18, 42), etc. see Bp. 18, 104; 22, 65; 24, 29. 34. 64; 25, 41; 26, 69; 28, 15; 29, 17; 35, 11; 36, 10. 11; 37, 8. 9. 53; 38, 19. 20. 29. 32; 39, 43. 49; 42, 13; 43, 53. 69; 47, 19. 20. 26; 50, 57. 77; 51, 77; 52, 34; 53, 17. 18; 56, 31; etc.; J. 3, 36.

ದಹ daha. Tbh. of ದಶ. ten. (My.; Mhr. ದಹಾ). ಏಕದಹಶತಸಹಸ್ರಂ (Mr. 356).

ದಹನ dahana. consuming by fire, burning, scorching; destroying. 2, *fire; Agni.* see ಉರಿ, and Mr. s. ಭಂಜನ.

ದಹನಕರಣ dahana-karaṇa. making fire, or causing to burn. see ಮುರುಟ್ಟು.

ದಹನಕ್ರಿಯೆ dahana-kriye. the act, business, or rite of burning, or of fire. see ಪುಟ್ಟು.

ದಹನಜಿಹ್ವಾನ್ತಕ dahana-jihvā-antaka. extinguishing the tongues of fire or Agni (Bp. 49, 40).

ದಹನಲೋಚನ dahana-lōcana. Śiva (Bp. 41, 27).

ದಹನಸಂಸ್ಕಾರ dahana-saṁskāra. the rites of cremation (My.).

ದಹನಾತಿಕ್ರಮಣ dahana-atikramaṇa. excess of burning. see ಅಟ್ಟು.

ದಹನೋಪಲ dahana-upala. fire-stone: *the sun-gem, crystal.*

ದಹಿಸು dahisu. to consume with fire, to burn up, to scorch (Bp. 49, 40; 50, 23; 56, 38; 57, 9; J. 8, 39. 44; My.; Prv. s. ಪಾಣ್ಡವ).

ದಹ್ಯ dahya. to be burnt, burnable, combustible (ದಗ್ಧ, ಸುಡುವುದು Nn. 133).

ದಹ್ವಳ dahvaḷa. Tbh. of ದದ್ರುಘ್ನ. the ring-worm shrub, Cassia alata Lin. (St. & Pl.).

ದಳ್ daḷ. 1. the state of spreading widely. — ದಳ್ಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. far spreading lustre or shine (Cpr. 1, 101 va.). — ದಳ್ಳುರಿ. -ಉರಿ. a great blaze [ಏಂ ಪಿರಿದೊ ತೇಜದ ದಳ್ಳುರಿ ಪಾಣ್ಡು ರಾಜನಾ Pb. 1, 109; Ap. 14, 115]; (ಪೇರುರಿ; ಘನಜ್ವಲಿತ Śm. 11; Abh. P. 16, 28; Grj. 4, 132; 8, 66; Bp. 16, 25; 56, 36; Bh. 1, 20, 26; 3, 12, 41; Rām. 5, 8, 74; J. 8, 39. 40).

ದಳ್ daḷ. 2. = ತಳ 2. a sound in imitation of that of boiling (Abh. P. 9, 48).

ದಳ daḷa. 1. an imitative sound. — ದಳದಳಿಸು. to fall in large drops (as tears, Abh. P. 4, 23).

ದಳ daḷa. 2. = ದಳೆ 2. P. p. of ದಳೆ 1, in ದಳ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ದಳ **daḷa.** 1. thickness, stoutness, compactness, solidness (My.; Mhr.; *cf.* ದಲ No. 3 & ದಳೆ 1). ದಳವೂ ದಪ್ಪವೂ ಅಗಲವೂ ಇರಬೇಕು, ಕಾಸು ಮೂಱು ಕ್ರಯ ಹಡಿಯಬೇಕು (Prv.). [—ದಳಮ್ಬಡೆ. -ಪಡೆ. to attain thickness. ಪಲರುಮೊಳ್ವೆಣ್ಡಿರೊಣ್ದೆಡೆಯೊಳಿರ್ದು ಕ... ಮರ್ದುಕಾಱಿನ ಮಾಡಿದ ಮರ್ದಿನನ್ತೆ ಬಳೆದು ದಳಮ್ಬಡೆದು Pb. 4, 87 va.]. — ದಳವೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to increase (v. t., Grj. 10, 45 va.). — ದಳವೇಱು. -ಏಱು. to increase (v. i., Cpr. 1, 25, 7, 96; Grj. 3, 47; Bp. 4, 59; Bh. 8, 21, 5).

ದಳ **daḷa.** 2. = ದಲ. a leaf, a petal (ಪರ್ಣ, ಎಲೆ Nn. 9; ಪರ್ಣ Mr. 105). 2, an army (ಬಲ, ಸೇನೆ 9; *cf.* ದಱ and ದಲ No. 4). 3, war (ಸಂಗರ, ಕಾಳಗ 9). 4, alchemy (ವಾದ, ರಸವಾದ 9). 5, = ದಳೆ (My.). — ದಳದಳಾಳಿ daḷa-daḷa-āḷi. a mass of many leaves (J. 15, 4).

ದಳಗೆ daḷage. = ದಳಿಕೆ q. v., a seam. ದಳಿಗೆ, ದಳೆ 3. (My.).

ದಳದು daḷadu. = ದಳೆದು. P. p. of ದಳೆ 1.

***ದಳದುಳ daḷaduḷa.** longing for, great desire. ಭಕ್ತಿ ದಳದುಳದಿನ್ದ ಬನ್ದಿಕಾಱರಾಗಿ ಬನ್ದು ಹೊಕ್ಕಡೆ ಬದನೆಯ ಕಾಯಿಗಳು ಬಾಣಲಿಂಗವಾಗವೆ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನ ದೃಷ್ಟಿ ತಾಗಲು Cv. 191.

***ದಳದುಳಿ daḷaduḷi.** plunder. ನಚ್ಚುಮಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಎಳೆದು ಸೆಳೆದು ಕೊಮ್ಬುದು ದಳದುಳಿ ಪ್ರಸಾದ Cv. 576.

*ದಳನ **daḷana.** = ದಲನ. splitting, etc. ಅರಿನರಪ ಶಿರೋದಳನ ಪರಿಣತೋಗ್ರಾಸಿ Pb. 1, 22.

ದಳಸರ **daḷasara.** thickness; compactness: good behaviour (Mhr. ದಳದಾರ). ಪಯ್ರು ದಳಸರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು (My.). ಅರಸನು ದಳಸರದಿನ್ದ ಆಳಿದನು (My.).

ದಳಸು daḷasu. (fr. ದಳೆ 1). the state of being thick-set (as a crop, My.).

ದಳಾಳಿ **daḷāḷi.** = ದಲ್ಲಾಳಿ, etc. a broker. (My.).

ದಳಾಳಿತನ **daḷāḷitana.** = ದಲ್ಲಾಳಿತನ. the business of a broker. (My.).

ದಳಿ daḷi. 1. = ದಳೆ 1. to seam. (My.). [—ದಳಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to join together. ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟಂ ನೀರಂಜಿಸಿ ದಳಿವಿಡಿದ ಮಹಾರತ್ನದ ದೊರೆಗೆವನ್ದಾ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಂ Ap. 4, 42].

***ದಳಿ daḷi. 2.** ತಳಿ 1. to sprinkle. ಶಿವನ ದಾಸೋಹದ ಶಿಶುವೆನ್ದು ಕಸಕಿಲಂ ಪಿಡಿದು ಬಯಲನುಡುಗಿ ಹೊತ್ತ ನೀರಲ್ಲಿ ದಳಿಯ ಸೌಖ್ಯವ ಮಾಡಿ Cv. 507.

ದಳಿ **daḷi.** = ದಳ 2. a leaf (ಪತ್ರ Śmd. II; Ct. I, 104; T. ತೞೈ).

ದಳಿಕೆ daḷike. = ದಳಗೆ, etc. a seam (My.).

ದಳಿಗೆ daḷige. = ದಳಿಕೆ, etc. (My.).

*ದಳಿತ **daḷita.** = ದಲಿತ. open, full-blown. ಮನನ್ದಳಿತಮಪಸನ್ಮುಗ್ಧಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಂ Pb. 4, 77.

ದಳಿಮ್ಬ daḷimba. = ದಣಿಬ, etc. a woman's cloth, etc. [ಶೀರ್ಘ ಜಲಂಗಳಂ ಮಿನ್ದು ದಳಿಮ್ಬವನುಟ್ಟು Pb. 1, 118 va.; Ap. 4, 47 va.]; (Cpr. 6, 71 va.).

***ದಳಿವ daḷiva.** = ದಳಿಮ್ಬ. a woman's cloth; cloth or raimant in general. ದಳಿವದ ತೊಟ್ಟಂಗಿಗೆ ತನ್ನೊಳಮರೆ Pb. 5, 36.

ದಳೆ daḷe. 1. = ದಳಿ. to join by sewing together, to seam (My.; T. ತೞೈ, to fetter, see ತಳೆ 2). 2, to grow united or close together; to become abundant, as fruits, leaves, etc. on a tree; to spread, as small-pox or itch over the body; etc. (My.; J. 6, 3; 15, 17; 24, 72; T. ತೞೈ, to sprout, thrive, grow in branches and twigs, spread, see ಕೆಯ್ರ್ 5). P. ps. ದಳದು, ದಳೆದು.

ದಳೆ daḷe. 2. = ದಳ 2. P. p. of ದಳೆ 1, in ದಳೆ ದಳೆದು (J. 3, 37).

ದಳೆ daḷe. 3. = ದಳಗೆ, etc. a seam. (My.).

ದಳೆ **daḷe.** = ದಳ 2, No. 5. Tbh. of ದಲ. a portion or division of a paddy-field (My.).

ದಳ್ಳಾಳಿ **daḷḷāḷi.** = ದಳಾಳಿ, etc. (My.).

ದಳ್ಳಿಸು daḷḷisu. to overspread and cover; to spread widely, to increase (v. i., ಅಳುರ್, ಆವರಿಸು Kk. 53; Śm. 60; Abh. P. 11, 142. 146; 12, 96; 14, 181; 15, 78; Grj. 9, 17). [ಈ ಮರುತ್ಪುತ್ರನಿನ್ನಾದಂ ದಳ್ಳಿಸೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಪುದುವಾೞಿನ್ತಕ್ಕುಂ Pb. 13, 88; Ap. 11, 82]. ಘೃತಾಹುತಿವಡೆದ ಅನಲನನ್ತೆ ಮಿಗೆ ದಳ್ಳಿಸಿದಂ (Śmd. 273).

ದಱ daḷa. an army containing infantry, cavalry, elephants, and chariots (ಚತುರಂಗಬಲ Śmd. I); a common force or troop (ಸಾಮಾನ್ಯಬಲ Śmd. I; ದಟ್ಟು Ct. II, 69; *cf.* Sk. ದಲ No. 4 and ದಳ 2). [ಘಟೆಯ ದಱದುಲಿವು ಲಯಘನಘಟೆಗಳ ಮೊಱಗೆನಿಸೆ Pb. 10, 67]. ತುರಗದಱಂ (Śmd. 207). ಪಾಯಿದಱ (Bh. 6, 2, 2). ಕಾಲುನಡೆಯ ದಱ (ಪದಾತ Si. 268). ದಱಾನಡಿಸೋ ಬಣ್ಣ ಬತ್ತಿ ನೂಕ್ಯಾನೇ? (Prv.). see Bh. 2, 4, 7; J. 15, 4. 14; 22, 4. — ದಱದುಱ. -ತುಱ. to tread down hosts (Rām. 6, 11, 25). — ದಱಪತಿ. a general (Bp. 27, 29; Rām. 5, 8, 52; J. 8, 13; B. 2, 10). — ದಱಮುಖ. the van of an army. — ದಱಮುಖಧವಳ. (Śmd. 207). an excellent ox (a hero) at the van. — ದಱಮುಖ್ಯ. = ದಱಪತಿ. — ದಱಮುಖ್ಯಾದಿತ್ಯ. (Śmd. 208). a sun among generals.

ದಱದುಱ daḷa-tuḷa. trampling or annoyance by an army or mob: a great pillage or ravage; an inroad of robbers (ಬಲ್ಲೂಱಿ Śmd. I; ಕಳ್ಳದಾಱಿ Ct. I, 3; Bh. 1, 2, 32; Grj. 4, 120 va.). ಅಳ್ವನತ್ತಣಿಂ ದಱದುಱಮಾಯ್ತು (Śmd. 141).

ದಱದುಱಿಸು daḷaduḷisu. (fr. ದಱದುಱ). to get into commotion (J. 10, 47).

ದಱವಾಯಿ daḷavāyi. a general (ಸೇನಾನಿ, etc. Si. 279; My.; Te., M., T.; B. 2, 10).

ದಲ್ದಱಿ (daḷ-daḷi, dupl.). a fetter, a chain (ಸಂಕಲೆ Śmd. I; see ದಳೆ 1).

ದಾಕ್ಷ **dākṣa.** (fr. ದಕ್ಷ). relating to Dakṣa.

ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ **dākṣāyaṇi.** N. of any of the daughters of Dakṣa. 2, *Durgā*. 3, ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಗಳ್, the daughters of Dakṣa and wives of the moon: *the 27 lunar mansions.*

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀನಾಥ **dākṣāyaṇī-nātha.** the moon. 2, Śiva. (My.).

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀಪುತ್ರ **dākṣāyaṇī-putra.** Gaṇēśa (My.).

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀರಮಣ **dākṣāyaṇī-ramaṇa.** *the moon.* 2, Śiva.

ದಾಕ್ಷಾಯ್ಯ **dākṣāyya.** *a vulture.*

ದಾಕ್ಷಾರಾಮ **dākṣa-ārāma.** N. of a place (Bp. 12, 32; 25, 10; 33, 17; 40, 29; 58, 34).

ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ dākṣiṇātya. (fr. ದಕ್ಷಿಣಾ). belonging to the south; belonging to or living in the Dekhan. (My.).

***ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಕ dākṣiṇātyaka.** = ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ Kr. 2, 108.

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ dākṣiṇya. (fr. ದಕ್ಷಿಣಾ). relating to a gift; *meriting a free or present.* 2, civility, courtesy, politeness, kindness, obsequiousness; honesty, candour; cleverness, ability (ಬಿಡಯು Ct. II, 65; B. 5, 157). 3, (belonging to the south; the south). — ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಸುಱಾಗಿ, ಹೆಱುವದಕ್ಕೆ ಶಾವಿಲ್ಲ (Prv.). see ಮುಖ–; Prv. s. ವ್ಯವಹಾರ.

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಾಱ dākṣiṇya-gāṟa. an obsequious man (My.).

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪರ dākṣiṇya-para. extremely obsequious (My.).

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ತ dākṣiṇya-vanta. = ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಾಱ. (My.). ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ತನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಭಕ್ಷಣೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವರ್ತಿ dākṣiṇya-varti. behaving obsequiously. 2, a man belonging to the south. (J. 2, 10).

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಶಾಲಿ dākṣiṇya-śāli. = ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಾಱ. (My.).

ದಾಖಲಾತು dākhalātu. proof, documentary evidence (My.).

ದಾಖಲು dākhalu. arrived at, reached (Mhr., H. ದಾಖಲ). 2, entered, as into an account, etc. (Mhr., H. ದಖಲ, ದಾಖಲ); insertion, entry of an item in an account, deed or register (My.; H. ದಾಖಿಲ್); presentation of a petition to be registered (My.). — ದಾಖಲು ಮಾಡು. to present a petition (My.). 2, to enter, as money in an account (My.).

ದಾಖಲೆ dākhale. examination or comparison of accounts, records, etc. (My.); proof, documentary evidence (My.; Mhr. ದಾಖಲಾ); reference to a register (My.). — ದಾಖಲೆ ಗ್ರಾಮ. a village that has branched out from a principal or original one, a subordinate village (My.). — ದಾಖಲೆ ದೂಖಲೆ. dupl. (My.).

ದಾಗಡಿ dāgaḍi. = ದಾಗುಡಿ. — ದಾಗಡಿಬಳ್ಳಿ. a winding half shrubby plant, Cocculus villosus D. C. (or Menispermum hirsutum Roxb., St. & Pl.; ವೇಣಿ G. & Cb.).

ದಾಗಮ da-āgama. the augment ದ್ or ದ (Śmd. 129).

ದಾಗುಡಿ dāguḍi. = ದಾಗಡಿ. (ಅಧೋಮೂಲಿ Mr. 135).

ದಾಗುದೂಜಿ dāgudūji. -ದೂಜು. repairing, doing up (My.; Mhr., H. ಡಾಗಡೂಜೀ).

ದಾಘ dāgha. burning. see ನಿ–.

ದಾಂ–dāṅ. ದಾಱ್–. = ದಾಣ್ಟು 2. passing over. — ದಾಂಗುಡಿ. (Śmd. 210). dāṅkuḍi. a going-beyond, *i. e.* rather long, point of a creeper or sprout (ದಾಣ್ಟುಗುಡಿ Ss.). [ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳೆ ದಾಂಗುಡಿಯುನ್ತಿರೆ Pb. 5, 105.— ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ದಾಂಗುಡಿವಿಡು. ನೆರೆದ ಮಕ್ಕಳ ನೀಳ್ದದೊನ್ದು ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿದೀವ ಚಾಗಮೆಡಱೋಡುವಿನಂ ಪೊರೆದು Ap. 2, 24. — ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿಸು. -ಪಿಡಿಸು. to cause to sprout greatly, to extend greatly. ಸಕ್ಕದಂಗಳ ಪದಂ ಪವಣಾಗಿರೆ ಮೆಲ್ಪುವೆತ್ತು ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿಪನ್ತೆ Kr. 1, 149]. — ದಾಂಗುಡಿವಿಡು. -ಬಿಡು. to sprout greatly (Cpr. 2, 56; 6, 89; Rśv. 12, 56 va.).

ದಾಟಿ dāṭi. ಧಾಟಿ. expediency or quickness in writing; fluency in reading; cadence (in music); practice in a science, etc.; haste (My.; T. ತಾಟ್ಟು; Te. ಧಾಟಿ). ದಾಟಿಯಿನ್ದ ಹೋಗಿ, ಮೋಟನಾದ (Prv.). see ವಾಚಕ–.

ದಾಟಿಸು dāṭisu. = ದಾಣ್ಟಿಸು. to make cross, to cause to pass over, to transport over, etc. (My.; B. 4, 30; Si. 84); to make escape (My.). ಅವನನ್ನು ಸಂಕಟದೊಳಗಿನ್ದ ದಾಟಿಸಿದನು (B. 5, 62. 63).

ದಾಟು dāṭu. 1. = ತಾಣ್ಟು, ದಾಣ್ಟು 1. to jump, pass or step over; to cross, to ford; to pass; to go beyond, to exceed, to transgress, as a word, a rule, an order; to escape (My.; Te.; T. ತಾಣ್ಡ್. [*cf.* ತಾಗು 5). ಹಳ್ಳವನಾಚೆ ದಾಟಲು (Bp. 44, 5). ಹಳ್ಳಾ ದಾಟುವಾಗ (B. 2, 4). ಗಣ್ಡಾನ್ತರವನ್ನು ದಾಟಲಿಕ್ಕೆ (4, 60). 2, to die; to expire, as life (My.); to pass away, to elapse, as time (My.). ಅವನು ದಾಟಿಕೊಣ್ಡನು (he died, B. 5, 199. 236). ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದರೂ ಮಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ. — ತಿಂಗಳು ಹೋದರೂ ಅಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ, — ಹೊಱ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಿಗರ ಮಿಣ್ಡ (Prvs.). see Prvs. s. ನದಿ; Bh. 1, 8, 94; Si. 85. 396; B. 4, 30.

ದಾಟು dāṭu. 2. = ದಾಣ್ಟು 2. passing over; stepping over, stepping; a jump across; abridgement; a step over an inauspicious object and the evil resulting from it (My.). — ದಾಟು ಕಥೆ. an abridged story; a summary (My.). — ದಾಟುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a foot that steps far (My.). — ದಾಟುಗಾಲಿನವ. a person who takes long steps (My.). — ದಾಟುಹೊಲಿಗೆ. sewing with long stitches; that has been sewed with long stitches (My.).

ದಾಡಾಯುವ dāḍāyava. one who goes behind and praises (ಅಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡಾಡುವಂ Bhn. 40).

ದಾಡಿ dāḍi. the beard (My.; Te.; Mhr. ದಾಢೀ; T. ತಾಡಿ; Si. 216).

ದಾಡಿಮ dāḍima. = ಡಾಡಿಮ, ಡಾಲಿಮ, ಡಾಳಿಮ, ಡಾಳಿಮ್ಬ, ಡಾಳಿಮ್ಬರ, ಡಾಳಿಮ್ಬ್ರ, ದಾಡಿಮಿ, ದಾಡಿಮ್ಬ, ದಾಡಿಮ್ಬೆ, ದಾಲಿಮ, ದಾಳಿಮ್ಬ, ದಾಳಿಮ್ಬರ, ದಾಳಿಮ್ಬರಿ, ದಾಳಿಮ್ಬೆ, ದಾಳಿಮ್ಬ. *the pomegranate tree and its fruit, Punica granatum* Lin. ದಾಡಿಮದ ಬೀಜ ರತ್ನವಾದಾವೇ? (Prv.).

ದಾಡಿಮಪುಷ್ಪಕ dāḍima-puṣpaka. *the plant Soymida febrifuga* Juss., or *Amoora rohitaka* W. & A. see ಮುಳ್ಳು ಮುತ್ತಗ.

ದಾಡಿಮಿ dāḍimi. = ದಾಡಿಮ, etc. (Cpr. 6, 55 va.).

ದಾಡಿಮ್ಬ dāḍimba. = ದಾಡಿಮ, etc. (My.).

ದಾಡಿಮ್ಬೆ dāḍimbe. = ದಾಡಿಮ, etc. (Si. 137).

ದಾಡೆ dāḍe. 1. Tbh. of ದಣ್ಡ. a stick, etc. see ಜಮ–.

ದಾಡೆ dāḍe. 2. = ದವಡೆ q. v. Tbh. of ದಂಷ್ಟ್ರ (Śmd. 352; Nn. 85). a tusk; a fang (My.; Cpr. 5, 40; 6, 21; Rām. 6, 14, 20); [ದಾಡೆಗಳನಱೆಯೊಳಿವ್ಬಿಂ ತೀಡುತ್ತುಂ Pb. 3, 28; Cv. 37]. a lesser molar (My.). ಹಾವಿನ ದಾಡೆ (ಆಶಿಸ್, ದಂಷ್ಟ್ರೆ Hlā.; Mr. 400). ಆನೆಯ ದಾಡೆಯ ತುದಿ (ಪ್ರತಿಮ, ದ್ವಿಪದನ್ತದನ್ತ್ಯ Nn. 102). ಎಳವೆಱ ದಾಡೆ (Śmd. 81). see ಕುಡಿ–, ಕೋರ್–. 2, a jawbone (not in My.; T. ತಾಡೈ, ತಾಳ್; M. ತಾಡಿ; Tu.; Si. 214). — ದಾಡೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to gnash the fangs (Śśv. 4, 7; 4, 15 va.). — ದಾಡೆಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ದಾಡೆಗಡಿ. [ದಿಗ್ಗಜಂ ಪೆಱಗಿಟ್ಟುವಾನ್ತರದೆ ತೊಟ್ಟನೆ ದಾಡೆಗುಟ್ಟೆ ಕಳಲ್ದು ತಾರಗೆಗಳ್ ನಭಂ ಬೆರಸು ಬಿರ್ದುವು Pb. 8, 15]; (Rśv. 5, 90; Śśv. 4, 11. 12).

ದಾಣ dāṇa. 1. = ಡಾಣ, ದಾಣೆ 1. grain, etc. (My.; see ಧಾನ).

ದಾಣ dāṇa. 2. = (ಡಾಣಿ, ದಾಣಿ, ದಾಣೆ 2), ದಾನ 2 No. 2. a rope. see ಮುಗು–, ಮೂ–, ಮೂಗು–.

ದಾಣಾ dāṇā. = ದಾಣೆ 3. thickness, stoutness (Mhr. ದಾಟ, ದಾಟಣ; ಧೇಣ್ಡ, a huge person). — ದಾಣಾದಡಿ. a club-like, very stout man (My.).

ದಾಣಿ dāṇi. = ದಾಣ 2, etc. a rope (My.). see ಮೂ–.

ದಾಣೆ dāṇe. 1. = ದಾಣ 1, etc. (My.; B. 5, 125).

ದಾಣೆ dāṇe. 2. = ದಾಣಿ. (My.).

ದಾಣೆ dāṇe. 3. = ದಾಣಾ. — ದಾಣೆದಡಿ. a thick club (Rām. 6, 11, 9).

ದಾಣ್ಟಿಸು dāṇṭisu. = ದಾಟಿಸು. (My., occasionally). to make cross, etc. ಮೃತ್ಯುವ ಜವನ ಮಾರಿಯ ದಾಣ್ಟಿಸುವ ನೇದಾನ್ತಿಗಳ ಪಾಟಿ (Bp. 6, 10). ತಡಿಗೆ ದಾಣ್ಟಿಸುವ ತೋರವಹ ಬಲುದೆಪ್ಪವಿರೆ (60, 46). see Rsv. 13, 82. 96; J. 9, 25. 2, to make oneself to get beyond or the upperhand: to subdue, to tame. ದಾಣ್ಟಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ದಾನ್ತ, ದಮಿತ Nr.).

ದಾಣ್ಟು dāṇṭu. 1. = ದಾಟು 1, etc. to cross, etc. (Śmd. 48). (ಲಂಘನ Śmd. Dh.; ಕೊಣಕಿಡು Kk. 53; ದಿಂಕಿಡು 71; ದಿಂಕಿಡು, ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಸರಳಿಸು, ಕೊಣಕಿಡು Śm. 31; [Tu. ತಾಣ್ಟು to collide]; T., M. ತಾಣ್ಡು). [ದಾಣ್ಟಿ ಕೀರ್ತಿ ಚತುರ್ವಾರ್ಧಿಯಂ Pb. 3, 85; Ap. 12, 71]. see Śmd. 157; Ch. v. 39; Cpr. 7, 15; Bp. 32, 33; Rsv. 6, 11 va.; 13, 82 va.; 13, 91; J. 2, 56; 18, 6.

ದಾಣ್ಟು dāṇṭu. 2. = ದಾಂ–, ದಾಙ್–, ದಾಟು 2. passing over. (Śmd. 250). see ಮಾಱು–.—ದಾಣ್ಟುಗುಡಿ. = ದಾಂಗುಡಿ (Śs.).

ದಾಣ್ಡ dāṇḍa. Tbh. of ದಣ್ಡ. a stick, a club (Mhr.). ದಾಣ್ಡ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವ (ಯಾಷ್ಟೀಕ G.).

ದಾಣ್ಡಿಗ dāṇḍiga. a stout, strong man (My.; Mhr. ದಾಣ್ಡಗಾ); huge, monstrous (Mhr.). see ಎಮ್ಮೆ–. 2, rude (Mhr.).

ದಾಣ್ಡಿಗತನ dāṇḍigatana. = ದಾಣ್ಡಿಗೆತನ. roughness, rudeness (My.). *cf.* ದಿಣ್ಡಗತನ.

ದಾಣ್ಡಿಗೆತನ dāṇḍigetana. = ದಾಣ್ಡಿಗತನ. (ಗುಣ್ಡಗೊಯ್ಯತನ, ತುಣ್ಟತನ G.).

ದಾತ dāta. 1. *cut, reaped.*

ದಾತ dāta. 2. Tbh. of ದಾತೃ. (My.). a giver, etc. ಆಳು ಕಟ್ಟಿದವನೇ ಅರಸು, ಕೂಟು ಇಕ್ಕಿದವನೇ ದಾತ (Prv.). see Bp. 36, 3; 54, 66; J. 11, 32. 34; ಅನ್ನ–, ವಿಶ್ವ–.

ದಾತಾರ dātāra. Tbh. of ದಾತೃ. (My.; see Śmd. 104; J. 13, 60; and Prv. s. ಪತಿ 1).

ದಾತೃ dātṛi. giving, bestowing, etc.; a giver, a donor. (My.).

ದಾತೃತ್ವ dātṛitva. liberality. (My.).

ದಾತ್ಯೂಹ dātyūha. = ಜಾದುಹ. *the water-bird Gallinula madraspatana* (ಜಲರಂಕು, ನಿರುಗ Mr. 176, o. r., instead of ನಿರುಗ, ವಿರುವಕ).

ದಾತ್ರ dātra. *a sickle* (ಲವಿತ್ರ, ಕುಡುಗೋಲು Mr. 371; Bp. 53, 4).

ದಾದ dāda. (Tbh. of ತಾತ). a respectful term of address for an elderly man (Mhr. ದಾದಾ; My.).

ದಾದಿ dādi. = ದಾಯಿ 2. Tbh. of ಧಾತ್ರಿ. [ಆಕೆಯ ದಾದಿಯ ಮಗಳ್ Pb. 4, 59 va.; Ap. 3, 21]; (ಧಾತ್ರಿ, ಉಪಮಾತೃ Hlā.; Cpr. 3, 45; Grj. 2, 106 va.; Bp. 59, 26; My.; Te., T.). ಓತು ಸಾಕಿದ ದಾದಿ (ಧಾತ್ರಿ Mr. 312).

ದಾಧಿಕ dādhika. (fr. ದಧಿ). *dressed with curdled milk.* 2, a kind of dish made of curdled milk mixed with other substances.

ದಾಧಿಕ್ಯ dādhikya. = ದಾಧಿಕ No. 2. (ಎಲೆ ಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವಂ ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದುದು Mr. 215).

ದಾನ dāna. 1. giving, presenting; *a gift, a present, a donation,* (ಕೊಡುವುದು Nn. 141; ವಿಪ್ರವಾರಣ Mr. 455); liberality. 2, bribery (Mr. 267; see ಚತುರೋಪಾಯ). — ದಾನಮ್ ಈ. to grant a gift (Śsv. 2, 58). — ದಾನ ಮಾಡು. to make gifts, etc., to be liberal (B. 5, 183; My.).

ದಾನ dāna. 2. binding. see ಉದ್–, ಸನ್–. 2, = ದಾಣ 2, etc. see ಮೂ–.

ದಾನ dāna. 3. cutting off, dividing; part, share; distributing. 2, *the fluid flowing from an elephant's temples when in rut.*

ದಾನಕರ್ಣ dāna-karṇa. a man like Karṇa for liberality (My.).

ದಾನಗುಣ dāna-guṇa. a liberal disposition (Bp. 37, 32; My.).

ದಾನತೆ dānate. the state of the dāna flowing from an elephant's temples. 2, liberality. (Cpr. 3, 9 va.).

ದಾನಧರ್ಮ dāna-dharma. almsgiving, charitable acts (My.; B. 5, 178. 322; Mhr.); the rules or practice of almsgiving.

ದಾನಪತ್ರ dāna-patra. a deed of gift (My.).

ದಾನಪಾತ್ರ dāna-pātra. a vessel which has been presented (My.). 2, an object of charity, a man who deserves a gift (My.).

ದಾನವ dānava. (fr. ದನು). a descendant of Danu: *a giant, a Titan.*

ದಾನವಮರ್ದನ dānava-mardana. = ದಾನವಾನ್ತಕ. (My.).

ದಾನವಘರಟ್ಟ dānava-gharaṭṭa. Kṛiṣṇa (J. 25, 51).

ದಾನವರಾಜ dānava-rāja. the king of the Dānavas. 2, Rāvaṇa (Abh. P. 11, 157).

ದಾನವರಾಜಮನ್ತ್ರಿ dānavarāja-mantri. the adviser or counsellor of the king of the Dānavas: Śukra (Venus, Bp. 10, 30).

ದಾನವರಿಪು dānava-ripu. Viṣṇu, Kṛiṣṇa (Śmd. 200. 263).

ದಾನವವಾಸ dānava-vāsa. the abode of the Dānavas (ಪಾಡನ, ರಸಾತಲ Nn. 13).

ದಾನವಸೂದನ dānava-sūdana. Kṛiṣṇa (J. 25, 13).

ದಾನವಸ್ತ್ರ dāna-vastra. a cloth that has been presented (My.).

ದಾನವಾನ್ತಕ dānava-antaka. Viṣṇu, Kṛiṣṇa (Bp. 54, 33; Bh. 8, 23, 14).

ದಾನವಾರಣ dāna-vāraṇa. an elephant in rut. 2, opposition to liberality. (J. 2, 8).

ದಾನವಾರಿ dānava-ari. an enemy of the Dānavas: *a god or deity.* 2, Indra. 3, Śiva. 4, Viṣṇu (J. 29, 6). 5, dāna-vāri = ದಾನ 3 No. 2 (V. 4, 38).

ದಾನವೇಶ್ವರ dānava-īśvara. Hiraṇyakaśipu (J. 28, 30).

ದಾನಶಾಲೆ dāna-śāle. = ದಾನಸಾಲೆ. a house where alms are given.

ದಾನಶಾಸನ dāna-śāsana. = ದಾನಪತ್ರ. a deed of gift. (My.).

ದಾನಶೀಲ dāna-śīla. *liberally disposed, liberal, generous.*

ದಾನಶೂರ dāna-śūra. profusely munificent (My.; ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ, ದೊಡ್ಡಮನಸಿನವ G.; Mhr.).

ದಾನಶೌಣ್ಡ dāna-śauṇḍa. intoxicated with giving; *exceedingly liberal.*

ದಾನಸಾಲೆ dāna-sāle. Tbh. of ದಾನಶಾಲೆ (Śmd. 376).

ದಾನಿ dāni. 1. giving; liberal, benevolent; a donor. see Śmd. 109. 157. 175; Bp. 2, 1; ಮಹಾ–; Prvs. s. ದೀನ.

ದಾನಿ dāni. 2. Tbh. of ಧಾನಿ. anything which holds or contains. see ಊದು–.

ದಾನಿತ dānita. bound. see ಸನ್–.

ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ dāna-utkriṣṭa. an excellent gift (ದಾಯ, ಹಿರಿದಾಹ ದಾನ, ವೆಗ್ಗಳವಹ- Nn. 142).

ದಾನ್ತ dānta. 1. tamed, broken in, subdued; *enduring with resignation the privations imposed by austerities;* = ದಾನ್ತಿ (Bp. 22, 50).

ದಾನ್ತ dānta. 2. da-anta. a term ending in ದ (Śmd. 315).

ದಾನ್ತಿ dānti. *self-restraint, self-command;* the patient endurance of religious austerities.

ದಾನ್ದಲೆ dāndale. = ದನ್ದಲೆ, q. v. vexation, etc. (My.).

ದಾಪನ dāpana. *forcing or obliging to give or pay, causing to restore.*

ದಾಪಿತ dāpita. *caused to give or pay,* condemned to pay, fined; entitled to receive a fine.

ದಾಪು dāpu. = ಚಾಪು. stretch, etc.; the measure of a stride (My.). — ದಾಪುಗಾಲು. = ಚಾಪುಗಾಲು. (My.). — ದಾಪು ಹಾಕು. to measure by strides (My.).

ದಾಬಣ dābaṇa. (Mhr. ಧಾಬಳ, a dovecot). — ದಾಬಣಕಾಠಿ. a certain border of a cloth (B. 3, 103).

ದಾಬು dābu. 1. = ಡಾಬು 1, q. v. a woman's girdle or zone. (My.).

ದಾಬು dābu. 2. = ಡಾಬು 2, q. v. intimidation, etc. — ದಾಬುಜರುಬು. = ಡಾಬುಜರಬು. (My.).

ದಾಮ dāma. = ಡಾಬು 1, ದಾಬು 1, ದಾಮು, ದಾವೆ 1. *a string, a cord, a rope, a thread* (ಪಾಶ, ಹಗ್ಗ Nn. 33). 2, a girdle. 3, a chaplet, a wreath or garland for the forehead. 4, a ray of light (ರುಕ್, ಕಿರಣ 33). — ದಾಮಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Ch. v. 9).

ದಾಮನಿ dāmani. = ಡಾಣಿ, ಡಾವಣಿ q. v., ದಾಣಿ, ದಾಣೆ 2, ದಾವಣಿ 1. *a rope for tying cattle* (ದಾವಣಿ Mr. 372).

ದಾಮಾಷಾ dāmāṣā. any just proportionate distribution, equitable allotment, dividends (My.; Br. ದಾಮಾಷಾ, ದಾಮಾಶಾಯಿ); division amongst the creditors of the money of a bankrupt (My.; Mhr., H. ದಾಮಾಶಾಈ).

ದಾಮು dāmu. Tbh. of ದಾಮ. a rope, etc. (ಅಗ್ಗರಣೆ, ಹಗ್ಗ Kk. 70; ಸನ್ದಾನ Mr. 183).

ದಾಮೋದರ dāma-udara. having a cord round the belly: *Kṛiṣṇa* (Yaśōdā, his foster-mother, having in vain passed a rope round his body, whilst a child, to keep him in confinement; Bp. 56, 27). see ಹೆಡ್ಡ-.

ದಾಮೋದರತನಯ dāmōdara-tanaya. the author Nāgavarma (Kāvy. V, 970; Ch. p. 132).

ದಾಮ್ಭಿಕ dāmbhika. (fr. ದಮ್ಭ). = ಡಾಮ್ಭಿಕ. deceitful; proud, ostentatious. (My.). 2, ostentatiousness (My.).

ದಾಯ dāya. 1. a gift, a present. 2, *a special gift, a nuptial present, that which a bride and bridegroom receive at their marriage* (ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ, ಹಿರಿದಾಹ ದಾನ Nn. 142; ದಾನವಿಶೇಷ Mr. 491). [— ದಾಯಂಗೊಡು. -ಕೊಡು. to make a gift. ಅರಸಂ ದಾಯಂಗೊಟ್ಟೆನೆನ್ದು ಸಾಮನ್ತರ ನಿಯೋಗಿಗಳ ಅರಸಿಯರ ಗೋವುಗಳೊಳೊಳ್ಳಿದುವಪ್ಪ ಎಮ್ಮೆಯುಂ ಪಸುಗಳುಮನಾಯ್ದು ಕೊಣ್ಡು Vr. 22, 4].

ದಾಯ dāya. 2. dividing; distributing; a part; a division, a partition, a line, a row (J. 3, 20; ಸಾಲು My.). 2, share, portion, property to be divided, inheritance, *patrimony* (ವೈಭಾಗ, ವಿಭಾಗ Nn. 142; ಭಾಗಸಂಖೆ Mr. 491). 3, property, wealth (ದ್ರವಿಣ, ವಿತ್ತ 142; ಹೊನ್ನು 491). 4, *receiving, obtaining.* 5, *place, site.* 6, a kind of backgammon (ಆಟಂಗಳು, ಆಟಂಗಳ ಭೇದ 142; Bp. 43, 5-6; My.; T., M. ತಾಯ); a throw of dice (Bp. 43, 4. 7; My.; Mhr., H. ಡಾವ, a game at chess, etc.; a throw of dice; a hand at cards; see ಚೌಕದಾಯ). ದಾಯ ಬಿದ್ದರೆ ಹುಚ್ಚ ಗೆದ್ದ (Prv.). 7, a portion of time, an opportunity, a fit moment (My.; T., M. ತಾಯ); a means, an expedient (My.; J. 9, 22; 30 sum.; 32, 23; 23, 62). ದಾಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಹಾಯ ಬೇಕು (Prv.). 8, a forest or wild (ಕಾನನ, ಅಡವಿ Nn. 142; *cf.* ದಾವ 2).

ದಾಯಕ dāyaka. giving, bestowing, etc.; a giver, a donor (B. 5, 10; see ಫಲ-, ಬಾಣ-, ಶೋಷ-). 2, = ದಾಯಿಗ, an heir; a kinsman.

ದಾಯಕಿ dāyaki. she who gives, a female donor (Rām. 1, 1, 4).

ದಾಯವಿಭಾಗ dāya-vibhāga. partition or portioning of inheritance; a portion of inheritance (My.; Mhr.).

ದಾಯಾದ dāya-āda. the receiver of a portion of heritage: an heir. 2, *a son.* 3, *a kinsman entitled to participate in the offering of funeral oblations to deceased relations* (J. 2, 54).

ದಾಯಾದಿ dāyādi. Tbh. of ದಾಯಾದ್ಯ. a descendant from the same original male stock, as a son of an elder or younger brother, of a cikkappa, doḍḍappa, or savati (My.; Te., T.). ದನದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ದಾಯಾದಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? — ಸವತಿ ಸಣ್ಣವಳಲ್ಲ, ದಾಯಾದಿ ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲ (Prvs.). see Prvs. s. ಪಿರಿಯಾದಿ, ಬರೆ 1. 2, an heiress, a daughter (Sk.).

ದಾಯಾದಿತ್ವ dāyāditva. the state of being a dāyādi (My.).

ದಾಯಾದ್ಯ dāyādya. = ದಾಯಾದಿ (My.); a son born from a rival wife or from a step-mother (ಮಲದಾಯಿಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಾತ, ಸಾಪತ್ನ Mr. 312; ದಾಯಿಗ Nn. 140). 2, inheritance (Sk.).

ದಾಯಿ dāyi. 1. giving, granting, etc. see ಅ-.

ದಾಯಿ dāyi. 2. Tbh. of ಧಾತ್ರಿ. a wet nurse (Mhr., H. ದಾಈ; Sd.).

ದಾಯಿಗ dāyiga. (Śmd. 25). Tbh. of ದಾಯಕ No. 2. a cognate kinsman in a remote degree, one subsequent in right of inheritance to the sagōtra (ಬನ್ಧು, ನಣ್ಟ Nn. 140; Mhr. ದಾಈಜ, a kinsman). [ದಾಯಿಗರಪ್ಪೊಡೆ ಕರಂ ಪೆರ್ಚಿದರ್ Pb. 6, 67 va.]. 2, a son (ಪುತ್ರ, ಮಕ್ಕಳು 140; ಪುತ್ರ Mr. 482). 3, = ದಾಯಾದ್ಯ (140; Rām. 3, 2, 25; My.).

ದಾಯಿಗತನ dāyigatana. the state of being a dāyiga (*i. e.* dāyādya, Abh. P. 12, 73).

ದಾಯಿತ dāyita. bound, joined (ಕೂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು G.).

ದಾಯಿನಿ dāyini. giving, granting (fem.); a female donor. (Cpr. 2, 66).

ದಾರ dāra. 1. = ದಾರೆ 2. breaking, tearing, splitting; see ಭೂ-. 2, a rent, a cleft, a hole. 3, a ploughed field. 4, *a wife* (ನಾರಿ Ct. I, 31).

ದಾರ dāra. 2. Tbh. of ದ್ವಾರ (Śmd. 384; Mhr.). a door.

ದಾರ dāra. 3. Tbh. of ಧಾರ. a string, a thread (ಸೂತ್ರ Nn. 55; My.; T.; Bp. 51, 33; 61, 27; B. 2, 1; 4, 175). ಬಿಲ್ಲಿನ ದಾರ (ಗುಣ, ಗೋಧೆ, ಜ್ಯಾ, ಶಿಂಜಿನಿ G.). see *e. g.* ಉಡಿ-, ಉಡು-, ಕಿಱು-. — ದಾರಗೊಣ್ಡೆ. = ದಾರದೊಂಗಲ್. (Bh. 3, 4, 26). — ದಾರದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a string-tassel (Bp. 61, 26).

ದಾರ dāra. 4. Tbh. of ಧಾರ. that holds, carries, has, possesses (H., Mhr.). see *e. g.* ಅಮಲದಾರ, ಅಮಾನಿ-, ದಾವಾ-.

ದಾರಕ dāraka. breaking, tearing, splitting; see ವಿ-. 2, *a boy, a son, a child, an infant.* 3, a hole; see ಬಗರಗೆ.

ದಾರಣ dāraṇa. 1. splitting, tearing asunder; opening, bursting. see ಅವ-, ಕ್ರೌಂಚ-, ಗೋ-, ವಿ-.

ದಾರಣ dāraṇa. 2. = ದಾರಣೆ. — ದಾರಣವಾಸಿ. = ದಾರಣ. (My.; Te.).

ದಾರಣೆ dāraṇe. = ದಾರ್ಣೆ, ಧಾರಣೆ 2. rate, market price (My.; Te. ಧಾರಣೆ; T. ತಾರಣೈ; Mhr. ಧಾರಣ).

ದಾರದ dārada. (fr. ದರದ). coming from the Daradas; *a kind of poison coming from their country.*

***ದಾರನ್ದ dāranda.** = ದಾರಬನ್ದ. Tu. ದಾರನ್ದೊ.

ದಾರಪರಿಗ್ರಹ dāra-parigraha. taking a wife, *marrying.*

ದಾರಬನ್ದ dāra-banda. Tbh. of ದ್ವಾರಬನ್ಧ. a door frame, etc.

ದಾರಬನ್ದನ dāra-bandana. Tbh. of ದ್ವಾರಬನ್ಧನ. (My.). = ದಾರಬನ್ದ.

ದಾರವ dārava. (fr. ದಾರು). *wooden, made of wood.*

ದಾರವಟ್ಟ dāra-vaṭṭa. Tbh. of ದ್ವಾರಪಟ್ಟ (Śmd. 368). threshold, etc. (ಗೋಪುರ, ಪುರದ್ವಾರ Mr. 191). ಅರಸಿನ ಒಳಗಣ ದಾರವಟ್ಟಂ (ಶುದ್ಧಾಂತ, ರಾಣೀವಾಸದ ಮನೆ Nr.; Bh. 3, 8, 9). [ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯಗುಳಿ ದಾರವಟ್ಟವೊಪ್ಪುತ್ತಿರೆ Cv. 340].

ದಾರವನ್ದನ dāra-vandana. = ದಾರಬನ್ದನ. (My.).

ದಾರಾಗೃಹ dārā-gṛiha. the women's apartments (Abh. P. 11, 151).

ದಾರಾಢ್ಯ dārāḍhya. Tbh. of ದಾರ್ಢ್ಯ. (My.). hardness, etc.

ದಾರಿ dāri. a way, a road, a path (ಮಾರ್ಗ, ಬಟ್ಟೆ Nn. 86; ತೋಲ್ Śm. 106; ಅಯನ, etc. Si. 104; My.; Te.; T. ತಾರಿ, ತಾರೈ). ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಹಾಳು ಏನು ಫಲ? — ದಾರಿಗೆ ದಾರಿ (the work is spoiled)! ಓ, ಅಮ್ಮಲಾಲಾ! — ಮೂಱು ದಾರಿ ಆಱು ಬಟ್ಟೆ (the work is spoiled, Prvs.). ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಅದೇ ದಾರಿಯಿನ್ದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು (B. 4, 177). see Bp. 60, 26; 61, 23. 24; J. 7, 5; 17, 4; 21, 42; Si. 104. 105. 413. 431; Prv. s. ವಾರಿ. — ದಾರಿ ಕಟ್ಟು. to shut up a way, to obstruct or block up a way (My.). — ದಾರಿ ಕೊಡು. to grant a way or passage; to let pass; to go out of the way (My.). — ದಾರಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to set out, to start (Bp. 22, 30). 2, to make a way for oneself, as water (My.). — ದಾರಿದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. = ದಾರಿಗೊಳ್ಳು No. 1. (Rām. 3, 8, 43). — ದಾರಿದೋಱು. -ತೋಱು. to show the way or manner (Dp. 150, 7). — ದಾರಿ ನಡೆ. to go or march on foot; to travel (My.). ಚೋರನೊಡನೇ ದಾರಿ ನಡೆಯುವದದೇನು? (Dp. 167). see B. 2, 13. 22; 3, 125; 5, 126; Si. 273. ದಾರಿ ನಡೆಯುವವನು (ಅಧ್ವಗ, ಪಾನ್ಥ, ಪಥಿಕ, etc. Si. 262). — ದಾರಿ ನೋಡು. to look out for, to wait for, to look forward to (My.). ವರ್ತಕನು ಆತನ ದಾರಿ ನೋಡಿದನು (B. 3, 72). ನಿನ್ನ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತ (3, 77). — ದಾರಿ ಬಿಡು. to go out of the way (My.; ಓಸರಿಸು G.). — ದಾರಿಹೋಕ. a road-goer, a stroller (My.).

ದಾರಿ dāri. tearing, splitting; a cleft, a gap. see ವಿ-.

ದಾರಿಕಾಱ dāri-kāṟa. a traveller (ಪಥಿಕ, ಪಥಗಾಮಿ G.; My.; Abhā. 2, 71; B. 2, 14. 53).

ದಾರಿಕೆ dārike. a daughter; see ಭರ್ತೃ-. 2, a harlot (Cpr. 8, 59).

ದಾರಿಗ dāriga. a traveller (My.; Rsv. 9, 23; J. 3, 5).

ದಾರಿಗಾಱ dāri-gāṟa. = ದಾರಿಕಾಱ. (My.).

ದಾರಿತ dārita. *split, rent, torn.*

ದಾರಿತಕ dāritaka. the act of splitting (Cpr. 5, 54).

ದಾರಿದ್ರ dāridra. (fr. ದರಿದ್ರ). poverty, indigence, need, distress (ಎಡಱ್ Ct. II, 73). see ಎಡಱ್, ನವೆ.

ದಾರಿದ್ರ್ಯ dāridrya. = ದಾರಿದ್ರ. (My.; B. 4, 126).

ದಾರು dāru. plural of ದಾವ. who.

ದಾರು dāru. (fr. ದ್ರು). *a piece of wood, wood, timber;* a bolt; see ಸ್ಥೂಲ-. 2, = ದೇವದಾರು, *the pine Pinus dēvadāru.*

ದಾರುಕ dāruka. a certain class of Śiva's attendants (Bp. 1, 52). 2, N. of Kṛiṣṇa's charioteer (J. 7, 56; 25, 17. 19; 33, 16).

ದಾರುಣ dāruṇa. *heart-rending, cruel, horrible, terrific; hard, harsh, rough;* cruelty, horror, horribleness. see Kāvy. IV, 2, 37.

ದಾರುಭೇದ dāru-bhēda. a kind of a piece of wood. see ಅರ್.

ದಾರುಹರಿದ್ರೆ dāru-haridre. *a species of Curcuma* (= ದಾರ್ವಿ).

ದಾರುಹಸ್ತ dāru-hasta. = ದಾರುಹಸ್ತಕ. (ಉಜಿಕೆ, ದರ್ವಿ, ಹುಟ್ಟು Mr. 205). see ಪುಟ್ಟು.

ದಾರುಹಸ್ತಕ dāru-hastaka. *a wooden spoon or ladle.*

ದಾರೆ dāre. a prominent line, edge. [Tu.].— ದಾರೆಹುಳಿಮರ. (T. ತಮರತ್ತೈ). [Tu. ದಾರೆಪುಳಿ]. the tree Averrhoa carambola Lin. (St. & Pl.; My.).

ದಾರೆ dāre. 1. Tbh. of ಧಾರೆ (Śmd. 339; Bp. 44, 15). ದಾರೆಯಿಟ್ಟು ಸುರಿವುದು (ಶ್ಚ್ಯುತ, ಪ್ರಾಘಾರ Nr.). — ದಾರೆಗಿಣ್ಡಿ. = ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್. (My.). — ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್. a water-vessel (with a spout, ಸರಕ, ಶಂಕರಿ Mr. 212, o. r. -ಗಿಣ್ಣೆಲ್). — ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್. = ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್, q. v. — ದಾರೆವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. a vessel for sprinkling or pouring water (ಚಾಲನಿ, ತಿತವು Nr.; Bp. 12, 12).

ದಾರೆ dāre. 2. ದಾರಾ. = ದಾರ 1. a wife. see ದಾರಾಗೃಹ.

ದಾರೇಷಣ dāra-īṣaṇa. the longing for a wife (My.; G. 65).

ದಾರ್ಢ್ಯ dārḍhya. (fr. ದೃಢ). = ದಡ್ಡೆಯ, ದಾರಾಢ್ಯ. hardness; fixedness; stability; strength, energy; confirmation.

ದಾರ್ಣೆ dārṇe. = ದಾರಣೆ. (My.). market price, rate.

ದಾರ್ವ dārva. (fr. ದಾರು). wooden.

ದಾರ್ವಾಘಾಟ dāru-āghāṭa. *the wood-pecker.*

ದಾರ್ವಿ dārvi. *the plant Curcuma aromatica* Salisb.; or, according to others, *C. xanthorrhiza.*

ದಾರ್ವಿಕೆ dārvike. *a collyrium made of darvi.* 2, *N. of a plant* (= ಗೋಜಿಹ್ವೆ).

ದಾರ್ವೀಕರ dārvīkara. (fr. ದರ್ವೀಕರ). a snake (Cpr. 5, 65).

ದಾಲ dāla. a sort of wild honey (Sk.).

ದಾಲಚಿನ್ನಿ dāla-cinni. = ದಾಲ್ಚಿನಿ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ. cinnamom (My.; B. 4, 164; ಉತ್ಕಟ, ಚೋಚ, ತ್ವಕ್ಪತ್ರ, ಭೃಂಗ G.; Mhr. ದಾಲಚಿನೀ). see ಕಾಡು-.

ದಾಲಿ dāli. ದಾಳಿ. possessing (the taste of) wild honey (ದಾಲ). see ರಸ-.

ದಾಲಿಮ dālima. = ದಾಡಿಮ. (Sk.). pomegranate.

ದಾಲು dālu. split pulse, dhal (My.; H.; Mhr. ದಾಳ).

ದಾಲ್ಚಿನಿ dāl-cini. = ದಾಲಚಿನ್ನಿ. — ದಾಲ್ಚಿನಿಮರ. the cinnamom tree, Cynnamomum zeylancicom Nees (St. & Pl.).

ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ dāl-cinni. = ದಾಲ್ಚಿನಿ. (My.; B. 3, 63).

ದಾವ dāva. = ಆವ, ಯಾವ, etc. what? which? (Tu. ದಾ, ದಾನೆ, ಜಾನೆ). ದಾವನು = ಆವನು; plural ದಾರು. ದಾವದು (Dhw.). ಆಚಾರ್ಯರೇ, ದಾವ ಊರು? ಅನ್ದರೆ ದಾವಳಿ ಮೂಱು ಹಣ (Prv.). — ದಾವಾಗಲು. = ಆವಾಗಳುಂ. (ಸರ್ವದಾ, ಸದಾ Dhw.).

ದಾವ dāva. 1. = ದ್ರಾವ. running, going quickly. see ಸನ್-.

ದಾವ dāva. 2. = ದವ. *a forest conflagration* (ಕಾಱ್ಕಿಚ್ಚು, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು Nn. 66). 2, = ದ್ರಾವ, ದಾಹ, fire in general, heat (ತಪ, ತಪಸ್ಸು 66). 3, *a forest* (ಅರಣ್ಯ, ವಿಪಿನ 66).

ದಾವಣಿ dāvaṇi. 1. Tbh. of ದಾಮನಿ, q. v. a rope for tying cattle. (My.; ದಾಮನಿ, ಪಶುರಜ್ಜು Nr.; ದಾಮನಿ, etc. Mr. 372; ದಾಮ Si. 323). ದಾವಣಿ ಕಟ್ಟುವವನಿಗಾದರೂ ಹವಣು ಬೇಕು (Prv.).

ದಾವಣಿ dāvaṇi. 2. a multitude, an assemblage (Grj. 6, 56 va.; Bh. 6, 2, 16; 8, 20, 10).

ದಾವತಿ dāvati. = ದಾವನ್ತ, labour, toil, pains, exertion; trouble, grief (J. 30, 20; My.; *cf.* Mhr. ಧಾವಧೂಪ, pains, toil, ado). — ದಾವತಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to toil, etc. (My.). — ದಾವತಿ ಪಡಿಸು. to cause or give trouble (My.). — ದಾವತಿ ಮಾಡು. to exert oneself, to take pains (My.). — ದಾವತಿ ಬೀೞು. = ದಾವತಿಗೊಳ್ಳು. (My.).

ದಾವದಹನ dāva-dahana. = ದಾವ 2, No. 1. (My.).

ದಾವನ್ತ dāvanta. = ದಾವತಿ. (Te. ಧಾವನ್ತ; T. ತಾವನ್ದ; R.).

ದಾವರ dāvara. = ಡಾವುರ, etc. thirst; desire; need, want (My.).

ದಾವರು dāvaru. = ದಾವರ, etc. thirst. (ಉದನ್ಯೆ, ಪಿಪಾಸೆ, etc., ಬಾಯಾರಿಕೆ, ನೀರಡಿಕೆ Si. 317).

ದಾವವಿಭ್ರಾನ್ತಿ dāva-vibhrānti. confusion of mind with regard to a forest conflagration (Cpr. 1, 137).

ದಾವಳಿ dāvaḷi. = ಡಾವಳಿ, ದಬ್ಬಳಿ. a sort of woolen cloth. (My.; Te. ಧಾವಳಿ, ಜಾವಿಲಿ; T. ತಾವಳಿ; Si. 221). see Prv. s. ದಾವ; ಕಾಸಿ-.

ದಾವಾ dāvā. = ಡಾವು 1, ಡಾವೆ, ದಾವೆ 2. enmity, spite (My.; Mhr., H. ದಾವ, ದಾವಾ); in law: a suit, a complaint (My.; Mhr.; H. ದಾವಾ). — ದಾವಾಸೊತ್ತು. property in litigation (My.).

ದಾವಾಗ್ನಿ dāva-agni. a forest conflagration (ಪ್ರಧ್ವಂಸ, ದವ Nn. 25.).

ದಾವಾದಾರ dāvā-dāra. = ದಾವೆದಾರ. a prosecutor, a complainant (My.). 2, a man who bears spite against (My.).

ದಾವಾನಲ dāva-anala. = ದಾವಾಗ್ನಿ. (My.).

ದಾವಿಕ dāvika. (fr. ದೇವಿಕಾ). *coming from the river Dēvikā.*

ದಾವು dāvu. 1. = ದಾವರ, etc. thirst, etc. (My.).

ದಾವು dāvu. 2. Tbh. of ಧಾಮ (Śmd. 364). an abode; a site, etc. *cf.* ಟಾವು.

ದಾವುರ dāvura. = ದಾವರ, etc. (My.).

ದಾವೆ dāve. 1. Tbh. of ದಾಮ. a rope, etc. (ಅಗ್ಗರಣೆ, ರಣೆ, ರಜ್ಜು Ss.).

ದಾವೆ dāve. 2. = ದಾವಾ, q. v. (My.; B. 5, 264). ಸಿವಿಲ್ ಅಥವಾ ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ದಾವೆ ತರುವಿಕೆ (ವಿವಾದ, ವ್ಯವಹಾರ, ಕಲಹ Si. 55).

ದಾವೆದಾರ dāve-dāra. = ದಾವಾದಾರ. a prosecutor. (My.).

ದಾವ್ರ dāvra. = ದಾವರ, etc. (My.). thirst, desire, etc.

ದಾಶ dāśa. = ದಾಸ. *a fisherman.* 2, a servant.

ದಾಶರಥಿ dāśarathi. (fr. ದಶರಥ). Rāma (J. 18, 12. 16).

ದಾಶಾರ್ಹ dāśārha. *Viṣṇu* or *Kriṣṇa.*

ದಾಷ್ಟಿಕ dāṣṭika. = ದಾಷ್ಟೀಕ. (My.).

ದಾಷ್ಟೀಕ dāṣṭīka. Tbh. of ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯಕ. a bold and influential man (My.; Te., T.); boldness, forwardness (My.).

ದಾಷ್ಟೀಕತನ dāṣṭīkatana. the state or behaviour of a dāṣṭīka (My.).

ದಾಸ dāsa. = ದಾಶ. *a male servant, a slave;* a devotee (ತೊತ್ತುವಗ Mr. 238; see ತೊಟ್ಟು; Bp. 23, 10; 24, 72; 27, 73; 28, 49; a Vaiṣṇava religious mendicant. ಎರಡು ದಾಸರಿಗೆ ನಬ್ಬಿ, ಕುರುಡದಾಸ ಕೆಟ್ಟ. — ದಾಸನಾದರೆ ದೋಸೆ ತಿನ್ದಾನು, ಹೂಸಿನಿನ್ದ ಕುಣ್ಡ ಕೂಡದು (Prvs.). 2, *a fisherman.* feminine ದಾಸಳು (My.). — ದಾಸಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. servile work (Bp. 21, 16). — ದಾಸಬಣಜಿಗ. a man of the baṇajiga caste who is a follower of Viṣṇu (My.). — ದಾಸಭಾವ. the condition, attitude, or deportment of a servant, slave, or devotee (Bp. 24, 86; 29, 9; 31, 30). — ದಾಸಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. a (Vaiṣṇava) devotee; N. ಕಲಕಾಲ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ ತಿರುಮನ್ತ್ರಾ ಹೇಳ್ಯಾನು. — ದಾಸಯ್ಯನೆತ್ತ? ದನ ಕಟುವೆತ್ತ? (Prvs.). see Bp. 23, 7. 30. 32. 35; 25, 8; 43, 39; 51, 2. 3. 65; ಬಾಡಗಿಯ-. — ದಾಸರ ಪದಗಳು. songs composed by Vaiṣṇava devotees (My.). — ದಾಸಹಾವು. = ದಾಸರಹಾವು, ದಾಸರಿಹಾವು q. v. a kind of python, a species of boa (Bd.).

ದಾಸಗಿತ್ತಿ dāsa-gitti. the wife of a (Vaiṣṇava) dāsa (My.).

ದಾಸಣ dāsaṇa. = ದಾಸಣಿಗೆ, ದಾಸರಿ 1, ದಾಸವಣ, ದಾಸವಾಣ, ದಾಸವಾಳ, ದಾಸಳ, ದಾಸಾಳ, ದಾಸಿವಾಳ, ದಾಸ್ಯಣ. the shoe-flower plant, or China rose, Hibiscus rosa sinensis Lin. (ಜಪಾರುದ್ರ Mr. 126, o. r. ದಾಸ್ಯಣ; Rām. 3, 6, 10; J. 14, 46; Śsv. 5, 4; My.; Te. ದಾಸನ, ದಾಸಾನೆ; Mhr. ಜಾಸ್ವನ್ದ, ಜಾಸ್ವನ, ಜಾಸುನ್ದ).

ದಾಸಣಿಗೆ dāsaṇige. = ದಾಸಣ. (St. & Pl.).

ದಾಸತ್ವ dāsatva. servitude, slavery. (My.).

ದಾಸರ dāsara. = ದಾಸರಿ 2. (Tbh. of ದಾಸೇರ). — ದಾಸರಹಾವು. = ದಾಸ-, ದಾಸರಿ-, q. v. the boa, Boa constrictor (My.).

ದಾಸರಿ dāsari. 1. = ದಾಸಣ. (St. & Pl.).

ದಾಸರಿ dāsari. 2. = ದಾಸರ. a Vaiṣṇava religious mendicant (My.; Te., T.). ಸಾವಿರ ಗೋವಿನ್ದಗಳನ್ನು (1000 times the name of Gōvinda) ಅನ್ನ ಬಹುದು, ದಾಸರಿಗೆ ಕಾಸು ಕೊಡುವದು ಕಷ್ಟ (Prv.). — ದಾಸರಿಹಾವು. the boa (ಶಯು, ವಾಹಸ, ಹೆಬ್ಬಾವು Si. 77; My.; Te., T.), so-called (it is said) because like a Vaiṣṇava mendicant it wears an upright white line on the forehead (My.; Te.), because it is marked with white streaks, like the mark used by Vaiṣṇavas (T.).

ದಾಸವಣ dāsavaṇa. = ದಾಸಣ, etc. a shoe-flower plant, etc. (ರುದ್ರಪುಟ್ಪ, ಜಪೆ Hlā.). [ದಾಸವಣದಣ್ಣೆಯುಂ ತೋರದಿಣ್ಣೆಯಾಡಿದನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಱುದ ಕಣ್ಣದಿಣ್ಣೆಗಳುಂ Pb. 11, 140 va.]. ದಾಸವಣಹೂವಿನ ಬಣ್ಣವು (ಲೋಹಿನಿ Hlā.).

ದಾಸವಾಣ dāsavāṇa. = ದಾಸವಣ. (My.).

ದಾಸವಾಳ dāsavāḷa. = ದಾಸವಣ. (My.; St. & Pl.).

ದಾಸಳ dāsaḷa. = ದಾಸಣ. (ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ, ಜಪೆ Nr. *a;* My.).

ದಾಸಾಳ dāsāḷa. = ದಾಸಳ. (ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ, ಜಪೆ Nr. *b;* My.; B. 1, 5).

ದಾಸಿ dāsi. 1. a female servant or slave, a servant-maid (My.); see ತೊಟ್ಟು; Bp. 41, 24; 46, 12; 55, 28. 30; B. 5, 283. 2, a harlot (My.). 3, *the plant Barleria caerulea* (ಕರೇ ಗೋರಟೆ ಗಿಡ G.). ದಾಸಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ, ವೇಶಿಗೆ ದಯವಿಲ್ಲ. — ತಾಸಿನ ಗೊತ್ತು ದಾಸಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prvs.). see Prv. s. ವೀಸ. — ದಾಸವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. see ಪಡಿಹಱುಯ-.

ದಾಸಿ dāsi. 2. perhaps a Tbh. of ದಾಸೇಯ or ದಾಸ್ಯ. a male servant, a devotee. see Bp. 23, 5. 6. 34. 35; 35, 53; 36, 9; 47, 33; ಗಣ-, ದೇವರ-. — ದಾಸಿದೇವ. N. (Bp. 59, 5). — ದಾಸಿದೇವಯ್ಯ. see ಪ್ರಸಾದಿಯ-. — ದಾಸಿಭೀಮಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 56, 57). — ದಾಸಿಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 33; 23, 26; 28, 52; 37, 3; 43, 48; 47, 35; 51 sum.; 51, 2. 10. 16. 58. 63; 54, 73). see ಜಾಡರ-, ಶಂಕರ-.

ದಾಸಿವಾಳ dāsivāḷa. = ದಾಸವಾಳ. a shoe-flower, etc. (ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ, ಜಪೆ Si. 140; My.).

ದಾಸೀಸಭ dāsī-sabha. *an assembly of female servants.*

ದಾಸೀಸುತ dāsī-suta. *the son of a female servant or slave.*

ದಾಸೇಯ dāsēya. *a male servant, a slave.*

ದಾಸೇರ dāsēra. *a male servant, a slave.*

ದಾಸೇರಕ dāsēraka. *the son of a female slave, a servant.* 2, *a camel.*

ದಾಸೋಹ dāsōha. (fr ದಾಸಃ ಅಹಂ, a servant I, *i. e.* I am a servant). self-subjection to a deity or a man; a devotional act; devotedness, devotion, or attention to a deity or man (Bp. 6, 10; 36, 56; 37, 53. 58; 44, 56; 49, 45). 2, a devotee (49, 1). — ದಾಸೋಹದಲ್ಲಮದೇವಿ. -ಅಲ್ಲಮದೇವಿ. N. (Bp. 12, 41). — ದಾಸೋಹಭಾವನೆ. the attitude, or deportment, of a pious devotee (Bp. 30, 3).

ದಾಸೋಹತನ dāsōhatana. = ದಾಸೋಹಭಾವನೆ. (Bp. 30, 3).

ದಾಸೋಹಿ dāsōhi. a devout servant or devotee (Bp. 1, 32; 25, 41).

ದಾಸ್ಯ dāsya. servitude, slavery, service (My.; see ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿ).

ದಾಸ್ಯಣ dāsyaṇa. = ದಾಸಣ, q. v. a shoe-flower.

ದಾಹ dāha. = ದಾವು 1. burning, combustion, conflagration; internal heat; feverish heat. see ಕಾಸು, ಚುರ್ಚು, ಬೇ, ಸುಡು; J. 14, 30. 2, ardent desire (My.). 3, thirst (My.; Te.). — ದಾಹಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get an ardent desire; to become thirsty (My.).

ದಾಹನಿವಾರಣೆ dāha-nivāraṇe. keeping off, checking, suppressing or quenching ardent desire or thirst (My.).

ದಾಹಶಮನ dāha-śamana. allaying, appeasing, soothing, or stilling desire or thirst (My.).

ದಾಹಶಾನ್ತಿ dāha-śānti. = ದಾಹಶಮನ. (My.).

ದಾಹಾನ್ತ dāha-anta. the end of burning, of desire or of thirst. see ಸಿಡಿ 6.

ದಾಹಿಸು dāhisu. to burn (v. i.), to cause heat (Bhāgavata 10, 18, 2).

ದಾಳ dāḷa. a die used in gaming (My.; Mhr. ದಾಳ, split pulse).

ದಾಳಿ dāḷi. see Mr. s. ಕೊಯಿಲು.

ದಾಳಿಮ್ಬ dāḷimba. Tbh. of ದಾಡಿಮ (Śmd. 29). a pomegranate. (Śmd. 371. 372; Ct. II, 19; Nn. 50; Mr. 119; Śm. 24; My.). — ದಾಳಿಮ್ಬವಣ್. -ಪಣ್. a ripe dāḷimba (Rśv. 10, 2).

ದಾಳಿಮ್ಬರ dāḷimbara. = ದಾಳಿಮ್ಬ, etc. (C.).

ದಾಳಿಮ್ಬರಿ dāḷimbari. = ದಾಳಿಮ್ಬರ. (My.; Si. 137).

ದಾಳಿಮ್ಬೆ dāḷimbe. = ದಾಳಿಮ್ಬ. (My.; Si. 137; St. & Pl.).

ದಾಳಿಮ್ಬ್ರ dāḷimbra. = ದಾಳಿಮ್ಬರ. (Cb. 59. 60; My.).

***ದಾಳಿಪೂ dāḷi-pū.** a kind of flower. — ದಾಳಿವೂಗೊಯ್. -ಕೊಯ್. to pluck dāḷi flower. ಮುನಿಗಣೇಶ್ವರರೊಡನೆ ದಾಳಿವೂಗೊಯ್ಯೊಡನೆವರ್ಪ ಗೋಳಾಂಗೂಳಂಗಳುಮಂ ನೋಡಿ Pb. 1, 115 va. *cf.* ಜಾಳಿ?

ದಾಱಾ dāḷā. = ದಾಱಿ. (in compounds). — ದಾಱಾದಾಱಿ. (Śmd. 220). a mutual assault. — ದಾಱಾದೂಳಿ. rush and confusion; a confused sound (Bh. 2, 13, 50; 5, 1, 38; Rām. 6, 19, 28; Mhr. ಧೂಳ್, confusion).

ದಾಱಿ dāḷi. = ಡಾಱಿ. Tbh. of ಧಾಟಿ (Śmd. 30. 220). an impetuous, desolating assault; an attack, a storm; a rush, an incursion, an inroad (ಅವಸ್ಕನ್ದ, ಪ್ರಪಾತ Hla.; Mr. 287; ಲಗ್ಗೆ Bhn. 13; My.). [ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಲಿಯಾಗಿ ದಾಱಿಯನಿಟ್ಟು ಮುಟ್ಟಿವನ್ದು Pb. 13, 106 va.; Ap. 4, 65]. ಅರಸನತ್ತಣಿಂ ದಾಱಿ ಬನ್ದುದು (Śmd. 160). see Bp. 44, 55; 56, 16; Bh. 2, 3, 37. 44; 2, 4, 5. 11; 2, 6, 1; Rām. 5, 8, 63; J. 8, 27; B. 4, 218; 5, 38. 52. 67; ಕಳ್ಳ-; s. ಖಿಱಲೆ. — ದಾಱಿ ಇಡಿಸು. to cause to make an attack, etc. (C. Bp. 47, 22). — ದಾಱಿ ಇಡು. = ದಾಱಿಡು (Śmd. 63). to make an assault, etc. (C. Bp. 47 sum. 47, 10; V. 4, 10; Rām. 1, 8, 31); to run or rush up to (C. Bp. 6, 51). — ದಾಱಿಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. fire that makes a desolating inroad (Rām. 5, 8, 59). — ದಾಱಿಡು. = ದಾಱಿ ಇಡು (Śmd. 63). to advance or rush far against (an enemy, etc.), etc. (ದೂರ ಧಾವನ Śmd. Dh.). see Ch. v. 36; Abh. P. 8, 55 va.; Mr. 365. [— ದಾಱಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to raid, attack. ಚರಪುರುಷರನಟ್ಟಿ ಬೇಗಂ ದಾಱಿವೋಗಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುವನನಿಱಿದು ಪಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು Vr. 166, 1].

ದಾಱಿಗಾಱ dāḷigāra. a revolter (a brief history of Indian people, Department of Public Instruction, Bombay, P. 134).

ದಿಕ್ dik. = ದಿಶ್. see Nn. s. ದಿಕ್ಕು.

ದಿಕ್ಕನೆ dikkane. = ದಿಗ್ಗನೆ. suddenly, all at once, quickly (Bp. 4, 58; 9, 30; 13, 24; 24, 6; 27, 8. 48; 31, 29; 32, 10; 35, 3; 36, 35; 44, 16; 46, 60. 67; 47, 8; 57, 80).

ದಿಕ್ಕರಿ diś-kari. = ದಿಗಿಭ. (ಕುಮುದ, ದಿಗ್ಗಜ Nn. 29). 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲು dikkā pālu. in all directions. (*i. e.* ದಿಕ್ಕ or ದಿಕ್ಕಿನ ಪಾಲು). see s. ದಿಕ್ಕು.

ದಿಕ್ಕಾಮಲ್ಲಿ dikkāmalli. a small tree, yielding a fragrant resin, Gardenia lucida Roxb. (St. & Pl.).

ದಿಕ್ಕು dikku. Tbh. of ದಿಶ್ (Śmd. 106). a point of the compass, direction (ಗೋ, ದಿಶಿ Nn. 5; ಪಾಲಿ, ಆಸೆ 31; ಕಾಷ್ಠ, ದಿಕ್ 33; ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ದಿಕ್ 42; ಗೋಣ್ಟು, ದೆಸೆ, ದಿಶೆ Śm. 13; Kk. 16; My.). 2, refuge, protection, help (My.; Bp. 13, 5; 23, 29). ದಿಕ್ಕಿಗೆ (C.), ದಿಕ್ಕಿಂಗೆ (Bp. 26, 26). — ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ (in every direction) ಹೋದರೂ ದುಃಖ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). — ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲು. a portion of, or a play-ball in the hands of, the quarters of the compass: dispersion in all directions; scattered, lost and ruined condition (My.; Tu.). ಅವರು ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲಾದರು or ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲಾಗಿ ಹೋದರು; ಆಸ್ತಿ ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲಾಯ್ತು (My.). — ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ. -ಇಲ್ಲದೆ. refuge, etc. not existing. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವ, a man who has nothing or nobody to depend upon (My.; B. 5, 201). ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ್ದು (ಅನಾಥ G.). ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯಗೆ ದೇವರೇ ಗತಿ. — ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವನ ದೈವಾ ತಪ್ಪಿದ (Prvs.). — ದಿಕ್ಕುಗೆಡು. -ಕೆಡು. refuge, etc. to be destroyed or lost (My.). — ದಿಕ್ಕು ದಾತಾರ. dupl. = ದಿಕ್ಕು ದಿವಾಣ. (My.). — ದಿಕ್ಕು ದಿವಾಣ. also -ದಿವಾನ. dupl. = ದಿಕ್ಕು No. 2. (My.). — ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆ. dupl. (Bp. 27, 72; 28, 66; 46, 47; 57, 50; 59, 52; My.).

ದಿಕ್ಕುಮ್ಭಿ diś-kumbhi. = ದಿಗಿಭ. (R.).

ದಿಕ್ಚಕ್ರ diś-cakra. the horizon; the whole world (Cpr. 6, 70).

ದಿಕ್ತಟ diś-taṭa. = ದಿಗುತಟ. the horizon, the line of the horizon. (Bp. 51, 61; J. 23, 38).

ದಿಕ್ಪತಿ diś-pati. = ದಿಕ್ಪಾಲ. (My.).

ದಿಕ್ಪಾಲ diś-pāla. *the regent or guardian of a point of the compass or quarter of the world* (Bp. 54, 12; J. 15, 23). see ದಿಶಾಧಿಪ.

ದಿಕ್ಪಾಲಕ diś-pālaka. = ದಿಕ್ಪಾಲ. (My.).

ದಿಕ್ಪ್ರದೇಶ diś-pradēśa. = ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ. (My.).

ದಿಕ್ಸನ್ಧಿ diś-sandi. the joints of the corners of the world (C. Bp. 47, 31).

ದಿಗ diga. an imitative sound. — ದಿಗ ದಿಗ. rep. the noise occasioned by a quick motion of the feet in walking or dancing (My.). — ದಿಗ ದಿಗನೆ. with that noise (My.).

ದಿಗಧಿಪ diś-adhipa. = ದಿಕ್ಪಾಲ. (My.).

ದಿಗನ್ತ diś-anta. the visible horizon; the end of space or of the earth (Bp. 38, 67; 46, 77; Abh. P. 13, 63). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ದಿಗಮ್ಬರ diś-ambara. sky-clothed, clad by the regions of space: *unclad, stark naked.* 2, *a naked mendicant of the Jainas or Bauddhas,* a guru of the Jainas (Mr. 222). 3, Bhairava (Mr. 15).

ದಿಗಮ್ಬರಶ್ರೀಕ digambara-śrīka. a superior digambara (Cpr. 4, 24 va.).

ದಿಗರ್ digar. also, additionally (Mhr., H.); another (My.; Br.). — ದಿಗರ್ ಜವಾಬು. another answer, *i. e.* a contradictory, disagreeing answer (My.; Si. 74).

ದಿಗಲು digalu. = ದಿಗಿಲ್, etc. (My.). ದಿಗಲು ಪಡು (My.).

ದಿಗವಲೋಕನ diś-avalōkana. looking into all directions (Cpr. 5, 121 va.).

ದಿಗಿಭ diś-ibha. = ದಿಗ್ಗಜ. one of the cardinal elephants. (Cpr. 2, 52; Śśv. 4, 61).

ದಿಗಿಲ್ digil. ದಿಗಿಲು. = ದಿಗಲು, ದಿಗುಲು, ಧಿಗಿಲ್. consternation, horror, alarm, fear (ಜಜ್ಜರಿತಧೈರ್ಯ Ct. I, 64; My.; Tu.; Te. ದಿಗುಲು; T. ತಿಗಿರ್, ತಿಗಿಲ್; see ತಿಕ್ಕಲು 1; ಡಿಳ್ಳ). ದಿಗಿಲು ತಾಗದೆ, ಮಗಳು ಬತ್ತಿದಳು (Prv.). — ದಿಗಿಲುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to alarm, to fill with anxiety (Dp. 138, 3). — ದಿಗಿಲು ದಿಗಿಲು. rep. — ದಿಗಿಲು ದಿಗಿಲೆನ್. -ಎನ್. to get greatly alarmed; to shiver to

tremble, to fear (Bp. 9, 3; 48, 10; 58, 61). — ದಿಗಿಲೆನ್. -ಎನ್. to get alarmed, etc. (Bp. 29, 32; J. 26, 24).

ದಿಗಿಸು digisu. to bring down, to let down, to lower (Te. దిగించు, దించు, దిన్చు; R.; Te. డిగు, దిగు, to come down, etc.; see ಇಳಿ 1 and *cf.* ತಂಗು 2).

ದಿಗೀಶ diś-īśa. = ದಿಕ್ಪಾಲ. the guardian of a point of the compass. (Bp. 24, 48).

ದಿಗೀಶ್ವರ diś-īśvara. = ದಿಗೀಶ. (C. Bp. 6, 53).

ದಿಗು digu. coming down, being lowered. — ದಿಗುಮತಿ. disembarkation, importation, landing (Te.; R.; see ಎಗು-). @ a Telugu loan rarely used in Kannaḍa.

ದಿಗು digu. Tbh. of ದಿಶ್. direction, etc.

ದಿಗುತಟ digu-taṭa. = ದಿಕ್ತಟ. the horizon. (Bh. 6, 1, 42. 47; 6, 13, 6).

ದಿಗುನಿಚಯ digu-nicaya. the assemblage of the points of the compass (Bp. 8, 10).

ದಿಗುಬಲಿ digu-bali. Tbh. of ದಿಗ್ಬಲಿ. (Bp. 45, 28; Bh. 1, 8, 7; 6, 1, 22. 40).

ದಿಗುಮಣ್ಡಲ digu-maṇḍala. Tbh. of ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ. (Bp. 5, 14).

ದಿಗುಲು digulu. = ದಿಗಿಲು, etc. (My.).

ದಿಗ್ಗಜ diś-gaja. *a male elephant supposed to be placed at one of the eight quarters of the compass;* the 8 male elephants are: airāvata, puṇḍarīka, vāmana, kumuda, añjana, puṣpadanta, sārvabhauma, supratīka (Mr. 57; see ದ್ವಿಪ).

ದಿಗ್ಗನೆ diggane. = ದಿಕ್ಕನೆ. suddenly, etc. (My.; Te.).

ದಿಗ್ಘತ diś-hata. striking or touching the points of the compass (Bp. 38, 1).

ದಿಗ್ದನ್ತಿ diś-danti. = ದಿಗ್ಗಜ. (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ದಿಕ್ಕಿನಾನೆ Nn. 18; ದಿಗ್ಗಜ 61). 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಗ್ದೇಶ diś-dēśa. the country in various directions; various regions, distant countries (B. 4, 28; My.).

ದಿಗ್ಧ digdha. *smeared, anointed.* 2, *a poisoned arrow.*

ದಿಗ್ಬನ್ಧನೆ diś-bandhane. binding or fettering the points of the compass by mantras to keep off all evils (My.; Mhr.).

ದಿಗ್ಬಲಿ diś-bali. = ದಿಗುಬಲಿ. an offering to the regions of the sky, made daily by throwing boiled rice to them before the house, or, on festive occasions, by throwing pieces of the flesh of sheep or buffaloes and their blood, or at least red-colored rice, to them round temples and villages (My.).

ದಿಗ್ಭಯ diś-bhaya. being alarmed with regard to the proper direction, confused about the quarters of the compass, etc. (ದ್ರುತ, etc., ದೆಸೆಗೆಟ್ಟಿವಂ Mr. 300; it is possible to read ದಿಗ್ಭಯ ದ್ರುತ).

ದಿಗ್ಭೇದ diś-bhēda. = ದಿಗ್ವಿವರ. one of the points of the compass (Nn. 77).

ದಿಗ್ಭ್ರಮಣ diś-bhramaṇa. wandering about in every direction; turning from quarter to quarter, as one lost. see ಹೊಲಬುಗಿಡು.

ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ diś-bhrame. consternation (My.).

ದಿಗ್ಭ್ರಾನ್ತಿ diś-bhrānti. = ದಿಗ್ಭ್ರಮಣ. (My.).

ದಿಗ್ಮೂಲೆ diś-mūle. a corner or point of the compass (ಗೋಣ್ಬು Ct. I, 42).

ದಿಗ್ರಮಣ diś-ramaṇa. = ದಿಗೀಶ. guardian of one of the eight points of the compass. (Bp. 54, 86).

ದಿಗ್ವಧು diś-vadhu. a point of the compass considered as a woman (My.).

ದಿಗ್ವರ diś-vara. = ದಿಗ್ರಮಣ. (Rśv. 5, 36).

ದಿಗ್ವಲಯ diś-valaya. = ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ. (Kk. 101).

ದಿಗ್ವಾಚಕ diś-vācaka. a term denoting direction (Śmd. 135).

ದಿಗ್ವಾಚಿ diś-vāci. = ದಿಗ್ವಾಚಕ. (Śmd. 134. 144).

ದಿಗ್ವಾರಣ diś-vāraṇa. = ದಿಗ್ಗಜ. (Bp. 11, 10).

ದಿಗ್ವಾಸಸ್ diś-vāsas. = ದಿಗಮ್ಬರ. *stark naked.* 2, *a Jaina or Bauddha mendicant* (ಸವಣ Hlā.).

ದಿಗ್ವಿಜಯ diś-vijaya. the subjugation of various countries in all directions, universal conquest (Śmd. 163; C. Bp. 47, 19; J. 2, 54; 29, 9. 22).

ದಿಗ್ವಿಭು diś-vibhu. a virgin widow re-married (ಪುನರ್ಭೂ, ಮಱು ವಾಱ ಕಾನ್ತೆ Mr. 303; *cf.* ದಿಧಿಷು).

ದಿಗ್ವಿವರ diś-vivara. one of the points of the compass (ಉತ್ತರ, ದಿಗ್ಭೇದ Nn. 77).

ದಿಂಕ diṅka. a nit, the egg of a louse. (R.).

ದಿಂಕು diṅku. a jump, a leap (*cf.* ಚಂಗು 2, etc.; Mhr., H. ಟಿಕಣೇಂ, to leap). [Tu. ದಿಮುಕ್ಕು]. 2, skipping about in frolic, gambol (ಎರಲ್, ಗೊಣ್ಡುಗಳೊಳ್ ಬಿನದಿಪ ಆಟಂ Śs.). — ದಿಂಕಿಡು. -ಇಡು. to leap, to jump; to frisk, to gambol (ನೆಗೆ Ct. I, 80; ದಾಣ್ಬು Kk. 71; ದಾಣ್ಟು, ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಸರಳಿಸು, ಕೊಣಕಿಡು Śm. 31; Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 12, 17; 13, 114; Grj. 1, 96; 16, 34; 18, 6). [— ದಿಂಕುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to fly at, to jump in. ಮೆಯ್ಯೊಳಗಡಂಗುವ ಸಂಕುಗೆ, ದಿಂಕುಗೊಳ್ವ ಕಕ್ಕಡೆಗೆ Pb. 10, 94].

ದಿಙ್ನಾಗ diś-nāga. = ದಿಗ್ಗಜ. (Grj. 10, 74).

ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ diś-maṇḍala. the circle of the quarters of the compass, the horizon; the compass, all regions or quarters. (My.).

ದಿಟ diṭa. = ದಿಠ. Tbh. of ದಿಷ್ಟ. truth; certainly, truly (ಸೂನೃತ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ Nn. 48, o. r. ದಿಠ; ಅಂಜಸಾ, ನಿಬದ್ಧ 129, o. r. ದಿಠ; ಅಪಿ Mr. 534; ಸತ್ಯ Bhn. 35; ವಲಂ, ನೆನಸು, ವೆಱಂ Kk. 48, o. r. ದಿಠ; ನೆನಸು 77. 87; ನಿಕ್ಕುವ, ನಿಸದ, ನನ್ನಿ, ನನಸು or ನೆನಸು, ವಲಂ, ವೆಱಂ, ದಲ್, ಸಾಜ Śm. 34; My.). [ಸಾವು ದಿಟಂ ನಿಮ್ಮಡಿ ಕೊಲೆ ಸಾವುದು ಲೇಸಲ್ತೆ Pb. 11, 31; Bv. 18; Cv. 99]. see ನನಸು; Si. 59. 299. 420; Cpr. 1, 128; 3, 63; Bp. 38, 65; 61, 8; J. 7, 60. — ದಿಟಮಾತು. a true word (ಸೂನೃತ Mr. 84).

ದಿಟನಾಮ diṭa-nāma. a noun of which the meaning is clearly exhibited or well-known (but of which the etymology is not apparent at the first sight, Śmd. 94. 95).

ದಿಟಪುಟ diṭa-puṭa. Tbh. of ದೃಷ್ಟಪುಷ್ಟ. courage, boldness (Bp. 28 sum.). 2, stout, robust (My.).

ದಿಟ್ಟ diṭṭa. = ದಿಟ್ಟು. Tbh. of ಧೃಷ್ಟ. bold, courageous; impudent; strong, powerful (ಧೃಷ್ಟ, ಧೃಷ್ಣು, ವಿಯಾತ Nr.; ಧೀರ Bhn. 36; My.). see ಕಡು-; Bp. 17, 8; J. 8, 8; Prvs. s. ಪುಟ್ಟ, ಮುಟ್ಟು1.

ದಿಟ್ಟಗಾಱ diṭṭa-gāṟa. a courageous, bold man (My.).

ದಿಟ್ಟತನ diṭṭatana. boldness; (energy); impudence (ಕಡ್ಡ Ct. II, 38; Bp. 40, 27; Bh. 2, 2, 114; My.; B. 3, 54; Si. 359; ದಾರ್ಢ್ಯ G.).

ದಿಟ್ಟಿ diṭṭi. = ದಿಷ್ಟಿ 2. Tbh. of ದೃಷ್ಟಿ. seeing, sight, etc. (ಅಕ್ಷಿ, ಆಲಿ Kk. 32; Śm. 70; Cpr. 6, 47; 7, 144. 155; My.). [ಕೊಸೆ ದೆಸೆ ದಿಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿ ಕೆಲಜಂಕೆ Pb. 10, 77]. ದಿವಿಜರ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಗಯಿಪುದು ಮುನ್ದೆ ಮನ್ದರಶೈಲಂ (Śmd. 266). see ಜಗ-, and ಪರಿ-, s. ಪರಿ 3. 2, (Tbh. of ದಿಷ್ಟಿ 1), the measure of two gaḷiges (ಎರಡು ಗಳಿಗೆ Mr. 64). — ದಿಟ್ಟಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಕಂಗೆಡು. to be blinded, confused,

etc. (J. 19, 30). — ದಿಟ್ಟಿಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. a side-glance (J. 33, 22). — ದಿಟ್ಟಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to appear (J. 18, 35). — ದಿಟ್ಟಿವರಿವರಿ. -ಪರಿ ಪರಿ. the eye or sight to go or be turned repeatedly towards an object (J. 3, 9). — ದಿಟ್ಟಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the lustre of the eye (Cpr. 3, 102va.). — ದಿಟ್ಟಿ ಸಾರ್. to approach the sight, to come before the eye (Bp. 3, 21).

ದಿಟ್ಟಿಬಿಸ diṭṭi-bisa. = ದಿಟ್ಟಿವಿಸ. Tbh. of ದೃಷ್ಟಿವಿಷ. a snake. (Śmd, 376).

ದಿಟ್ಟಿವಿಸ diṭṭi-visa. = ದಿಟ್ಟಿಬಿಸ. an evil eye (Cpr. 6, 107).

ದಿಟ್ಟಿಸು diṭṭisu. Tbh. of ದೃಷ್ಟಿಸು. to see, to sight; to look at; to view, to inspect, etc. (Bp. 5, 33; 11, 15; 14, 18; 28, 49; 38, 50; 42, 6; 44, 41; 48, 22; 60, 29; B. 3, 18; 4, 12. 21; 5, 165).

ದಿಟ್ಟು diṭṭu. = ದಿಟ್ಟ. boldness, etc. — ದಿಟ್ಟುಳ್ಳವ. -ಉಳ್ಳವ. a courageous, etc. man (Bh. 8, 23, 43, o. r. ತಟ್ಟುಳ್ಳವ; B. 5, 141).

ದಿಟ್ಟೆ diṭṭe. a bold, impudent woman (Bp. 23, 19; 40, 56; J. 31, 6; My.).

ದಿಠ diṭha. = ದಿಟ, q. v. truth, etc. (ಯಥಾರ್ಥಂ, ಯಥಾಯಥಂ Nr.). ದಿಠದುದು (ನಿಃಶಾರ್ತ್ಯ, ಅನವಸ್ಕರ Hlā., o. r. ನಿಶೋಧ್ಯ). ದಿಠದ ನುಡಿ (ಸತ್ಯ, etc. Nr.).

ದಿಡ diḍa. = ದುಡ. Tbh. of ದೃಢ. (My.; T., M. ತಿಡ). firm, strong, etc.; firmness, strength; reliableness, truth (My.). — ದಿಡಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become firm, established, strong, etc. (My.).

ದಿಡ್ಡ diḍḍa. = ದಿಡ್ಡು, etc. (Si. 82, *only* in Si.).

ದಿಡ್ಡಿ diḍḍi. = ಜಿಡ್ಡಿ, ದಿಡ್ಡೆ. a wicket; a hole in a wall expressly made for egress or ingress; a sally port (C. Bp. 42, 28; Si. 110; My.; Te.; T. ತಿಟ್ಟಿ; Mhr. ದಿಣ್ಡಿ, ದಿಣ್ಡೀ). — ದಿಡ್ಡಿಬಾಗಿಲು. a sally port; a wicket (My.).

ದಿಡ್ಡು diḍḍu. = ತಿಟ್ಟು 1, etc. an eminence, an elevation; a hillock (My.).

ದಿಡ್ಡೆ diḍḍe. = ದಿಡ್ಡಿ, etc. a wicket, etc. (C. Bp. 42, 26. 28).

ದಿಣ್ಡ diṇḍa. = ದಿಣ್ಡಗ. N. of tree (Rāghc. 17, 54). 2, = ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆ, q. v. (Te. ದಿಣ್ಡೆನೆ, Hedysarum alhagi = ಗಿರಿಕರ್ಣಿ).

ದಿಣ್ಡಗ diṇḍaga. = ದಿಣ್ಡಿಗ, etc. (My.).

ದಿಣ್ಡಲ diṇḍala. N. of a tree (= ದಿಣ್ಡಿಗ My.; ಅರಟು, ಅರಲು, ಖುಕ್ಸ, ಕಟ್ಭಂಗ, ಟುಣ್ಡುಕ, ದೀರ್ಘವೃನ್ತ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ, ಶ್ಯೋನಾಕ G.). — ದಿಣ್ಡಲಬೂದಿ. (B. 3, 46).

ದಿಣ್ಡಾಲ diṇḍāla. = ದಿಣ್ಡಿಗ, etc. (Śṣv. 3, 32).

ದಿಣ್ಡಿಗ diṇḍiga. = ದಿಣ್ಡ, ದಿಣ್ಡಗ, ದಿಣ್ಡಲ, ದಿಣ್ಡಾಲ, ದಿಣ್ಡುಗ, ದಿಣ್ಡ್ಲು. the tree Anogeissus latifolia, which yields a hard, white, clear gum (My.).

ದಿಣ್ಡಿಗತನ diṇḍigatana. gadding, rude conduct, naughtiness (My.; *cf.* Mhr. ಧಿಣ್ಡ).

ದಿಣ್ಡು diṇḍu. = ದಿಣ್ಡೆ. a heap (Bh. 6, 8, 13; Rām. 6, 30, 14; Te. ದಿಣ್ಡು, much); a roundish mass or piece (Abhā. 2, 81); a roundish big stone (My.); a bundle of wood or grass (My.); a bale of cloth (My.; Tu. ದಣ್ಡ್; Te.; M. ತಿಣ್ಡು; Mhr. ದಿಣ್ಡ). 2, the block of wood used for a kunṭe; the pole or handle of a plough (ನೇಗಲಿಯ ದಿಣ್ಡು, ಈಷಾ G.); a log of timber. 3, the stem or trunk of a tree (from the root to the branches, My.). ಮರದ ಮೊದಲಿನ್ದ ಕೊಮ್ಬು ಪರ್ಯನ್ತರವಿರ್ದ ನಡುವಣ ದಿಣ್ಡು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಸ್ಕನ್ಧ Nr.). 4, the thread-like centre of an orange, etc. (My.); the inside stalk or heart of a plantain tree [ಎಳವಾಳೆಯ ದಿಣ್ಡಿನೊಳ್ ಸಾಣೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.]; (My.; B. 2, 37). 5, thickness, stoutness; strength; pride; nutritiousness (My.). ದಿಣ್ಡು ದಣ್ಡದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೂ ದಣ್ಡಿಗೆಗೆ ಆದೀತೇ? — ದಿಣ್ಡಾಳು. -ಆಳು. a strong man. — ದಿಣ್ಡಾಳುಗಳನ್ನು ಕರೆದರೆ ದಿಣ್ಡಾದ ಕೆಲಸವೂ ಆಗುತ್ತದೆ (Prvs.). — ದಿಣ್ಡುಗೆಡಪು. -ಕೆಡಪು. to throw down like a log of timber or a trunk (J. 4, 56; 7, 37; 21, 39). — ದಿಣ್ಡುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall down like a log (Bh. 4, 2, 60. 66; 8, 19, 72; J. 31, 65). — ದಿಣ್ಡುದಱು. -ತಱು. to deprive (one) of strength, to take away the pride or beauty (Bp. 51, 69; Bh. 8, 7, 11; 8, 11, 45; J. 24, 16). — ದಿಣ್ಡುದಱಿಸು. -ತಱಿಸು. to cause to deprive of strength, etc. (C. Bp. 24, 29). — ದಿಣ್ಡುಮೆಯ್. a stout, strong body (My.). — ದಿಣ್ಡುರುಳು. -ಉರುಳು. to roll down (v. i.) like a log of wood or trunk (J. 7, 62). — ದಿಣ್ಡುರುಳ್ಚು. -ಉರುಳ್ಚು. to cause to roll down like a log or trunk (C. Bp. 11, 11; J. 22, 20). — ದಿಣ್ಡುವಾಯ್. -ಪಾಯ್. to go or rise straight up like the stem of a tree, as a horse on the hind legs (Rśv. 6, 11 va.; 13, 82).

ದಿಣ್ಡುಕ diṇḍu-uka. a stout man (?). (Śmd. 239).

ದಿಣ್ಡುಗ diṇḍuga. = ದಿಣ್ಡಿಗ, etc. N. of tree (My.).

ದಿಣ್ಡೆ diṇḍe. = ದಿಣ್ಡು. a roundish big stone or lump. see Prv. s. ಬಣ್ಡೆ 2. [— ದಿಣ್ಡೆಯಾಡು. -ಆಡು. to play with a round lump. ದಾಸವಣ ದಣ್ಡೆಯಂ ತೋರದಿಣ್ಡೆಯಾಡಿದನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಱುದ ಕಣ್ಡ ದಿಣ್ಡೆಗಳಂ Pb. 11, 140 va.].

ದಿಣ್ಡೆಕಾಱ diṇḍekāṟa. a rude, naughty fellow (Dp. 48, 1).

ದಿಣ್ಡೆಗಿತ್ತಿ diṇḍe-gitti. a gad-about, a rude, naughty woman (My.; *cf.* ದಿಣ್ಡಿಗತನ).

ದಿಣ್ಡ್ಲು diṇḍlu. = ದಿಣ್ಡುಗ, etc. (My.).

ದಿಣ್ಣೆ diṇṇe. = ದಿನ್ನೆ. a rising ground, an eminence; a bank, an islet (My.; Si. 83. 100. 457; see ತಿಟ್ಟು 1). ಮಳಲದಿಣ್ಣೆ (ಸೈಕತ, ಪುಲಿನ, ದ್ವೀಪ Hlā.). 2, a heap (Si. 107. 112. 490; *only* in Si.).

ದಿತ dita. 1. *cut, cut-off, divided.*

ದಿತ dita. 2. bound, tied. see ಸನ್-.

ದಿತಿ diti. *Diti*, a daughter of Dakṣa, the wife of Kaśyapa and *the mother of the Daityas.*

ದಿತಿಜನ diti-jana. = ದಿತಿಸುತ. (Bp. 16, 3).

ದಿತಿಪುತ್ರ diti-putra. = ದಿತಿಸುತ. (My.).

ದಿತಿಸುತ diti-suta. *a daitya.*

ದಿತಿಸೂನು diti-sūnu. = ದಿತಿಸುತ. (My.).

ದಿದೀವಿ didīvi. = ದೀದಿವಿ. *boiled rice* (ಕೂಳ್ Hlā.).

ದಿದ್ಯುತ್ didyut. shining, blazing, bright. (Rśv. 13, 92).

ದಿಧಿಷು didhiṣu. trying to obtain; a suitor; a husband; *the second husband of a woman twice married.* 2, *a virgin widow remarried.*

ದಿಧಿಷೂಪತಿ didhiṣū-pati. the husband of a woman remarried. (R.).

ದಿನ dina. = ಜಿನ 2. *a day.* 2, the number 30 (Mr. 348). ದಿನ ಹೋಗಿ ಮುಱಿಗಾಲವೇ? (Prv.). — ದಿನಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. a stretch of many days; daily (My.). — ದಿನಗಳೆ. -ಕಳೆ. to spend a day or days (B. 5,

193). 2, a day or days to be spent or pass away (J. 11, 29). — ದಿನಗೂಲಿ. -ಕೂಲಿ. daily hire (B. 4, 142; My.). — ದಿನದನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. as usual (B. 4, 138; My.). — ದಿನದ ಹಾಗೆ. = ದಿನದನ್ತೆ. (B. 4, 57; My.). — ದಿನ ದಿನ. rep. daily. ದಿನ ದಿನ ಶನಿ ಕಾಡಿದರೆ ಬಾಳುಹೋದು ಯಾವಾಗ? — ದಿನ ದಿನ ಸಾಯುವವರಿಗೆ ಅಳುವವರು ಯಾರು? (Prvs.). see Bp. 11, 23; 27, 3; 29, 11; 30, 5; 39, 7; 43, 60; 48, 16; 58, 23. — ದಿನ ದಿನಕೆ. ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ. day by day, daily (Bp. 3, 4; 4, 28; B. 4, 154. 208). — ದಿನದ್ತಪ್ಪು. -ಂ-ತಪ್ಪು. a day to fail (C. Bp. 47, 17). — ದಿನವೊನ್ದಕ್ಕೆ. -ಒನ್ದಕ್ಕೆ. in a day; for a day (B. 4, 209; My.).

ದಿನಕರ **dina-kara.** making day or light; *the sun.* 2, the number 12 (Ch.).

ದಿನಕರಾತ್ಮಜೆ **dinakara-ātmaje.** the daughter of the sun: *the Yamunā* or Jumnā river.

ದಿನಚರಿ **dina-cari.** a śloka in honour of the founder of one's sect, daily to be repeated before dinner (My.).

ದಿನಚರ್ಯೆ **dina-carye.** the daily due observance of all rites (My.). 2, an official journal (Mhr.; My.).

ದಿನದೀಪ **dina-dīpa.** a lamp lighted by day. ದಿನದೀಪದನ್ತೆ ದಶಾಹೀನನು (Prv.).

ದಿನನಾಥ **dina-nātha.** the lord of the day: the sun (Cpr. 8, 18). 2, the number 12 (Ch.).

ದಿನಪ **dina-pa.** = ದಿನನಾಥ. (ಅರ್ಕ Mr. 503). 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, the number 12 (Ch.).

ದಿನಪಕುಲ **dinapa-kula.** = ಸೂರ್ಯವಂಶ. (J. 18, 41).

ದಿನಪೂರ್ತಿ **dina-pūrti.** -ಪೂರ್ತಿ. a day's completion: for a day only (My.; B. 4, 53).

ದಿನಪ್ರಮಾಣ **dina-pramāṇa.** = ದಿನಮಾನ. (My.).

ದಿನಪ್ರತಿ **dina-prati.** = ದಿನಮ್ಪ್ರತಿ. every day. (Bp. 14, 22; My.).

ದಿನಮಣಿ **dina-maṇi.** the jewel of day: *the sun* (Śmd. 385; Bp. 61, 70; Kk. 96).

ದಿನಮಾನ **dina-māna.** the length of day (B. 5, 305; My.).

ದಿನಮುಖ **dina-mukha.** the early morning, dawn (Cpr. 8, 101).

ದಿನಮ್ಪ್ರತಿ **dina-m-prati.** every day, daily (My.; Bp. 13, 19; 25, 13; 30, 7; 34, 17; 43, 19. 34; 44, 4. 24; B. 4, 73).

ದಿನರಾಜ **dina-rāja.** = ದಿನಪ. the sun. (Bp. 10, 30).

ದಿನಲಕ್ಷ್ಮಿ **dina-lakṣmi.** = ದಿವಸಲಕ್ಷ್ಮಿ. the wealth or glory contained in the day. (Abh. P. 9, 161).

ದಿನವರ್ತನೆ **dina-vartane.** a daily allowance or fee, for astrologers, priests, etc. (My.).

ದಿನವಹಿ **dina-vahi.** a diary, a day-book (My.). 2, daily (My.).

ದಿನವಾರು **dina-vāru.** daily (My.).

ದಿನಸಿ **dinasi.** = ಜಿನಸಿ. grain (My.).

ದಿನಸು **dinasu.** = ಜಿನಸು, etc. article, provision.

ದಿನಾ **dinā.** 1. daily (My.; B. 1, 20. 21; B. 4, 57).

ದಿನಾ **dinā.** 2. abbreviation of ದಿನಸು. — ದಿನಾ ದಿನಸು. rep. (My.).

ದಿನಾಗ **dināga.** = ದಿನಾ 1. (My.).

ದಿನಾಗಲು **dināgalu.** = ದಿನಾ 1. (My.).

ದಿನಾಧಿನಾಯಕ **dina-adhināyaka.** = ದಿನಾಧಿಪ. (Cpr. 8, 7).

ದಿನಾಧಿಪ **dina-adhipa.** = ದಿನಪ. the sun. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ದಿನಾನ್ತ **dina-anta.** *the close of the day, evening;* sun-set.

ದಿನಾಲು **dinālu.** = ಜಿನಾಲು, ದಿನಾ 1. (My.; B. 1, 10. 12. 19); ದಿನಾಲೂ = ದಿನಾಲು (My.; B. 2, 12).

ದಿನಾವಸಾನ **dina-avasāna.** = ದಿನಾನ್ತ. (My.).

ದಿನಿಸು **dinisu.** = ದಿನಸು, etc. (My.). — ದಿನಿಸು ದಿಪ್ಪಟಿ. dupl. (My.).

ದಿನುಸು **dinusu.** = ದಿನಿಸು. (My.).

ದಿನೇನ್ದ್ರ **dina-indra.** = ದಿನಪ. the sun.

ದಿನೇನ್ದ್ರಕಾನ್ತ **dinēndra-kānta.** = ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತ. sun-crystal (Bp. 1, 40).

ದಿನೇಶ **dina-īśa.** = ದಿನೇನ್ದ್ರ. (ಖಗ Mr. 511). 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, the number 12 (Ch.).

ದಿನೇಶಹಯ **dinēśa-haya.** the (seven) horses of the sun. 2, the number 7 (Ch.).

ದಿನ್ನೆ **dinne.** = ದಿಣ್ಣೆ. a rising ground. (My.; Te. ತಿನ್ನೆ, ತಿನೆ; B. 4, 66. 204). ದಿನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಮಳೆ ಹೊಯ್ದರೆ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬರುವದು (Prv.). see Prv. s. ನೀರು. — ದಿನ್ನೆಕಟ್ಟು. = ದಿನ್ನೆ. (My.). — ದಿನ್ನೆ ತಗ್ಗು. hill and dale (My.).

ದಿಬ್ಬ **dibba.** = ದಿಬ್ಬು. an eminence, a hillock, etc. (My.; B. 3, 10; 5, 55. 136. 174. 198).

ದಿಬ್ಬ **dibba.** Tbh. of ದಿವ್ಯ, divine, etc. (Abh. P. 15, 10).

ದಿಬ್ಬಣ **dibbaṇa. 1.** = ನಿಬ್ಬಣ, q. v. a nuptial procession, especially of the friends and relatives of the bridegroom (Rām. 1, 16, 13. 43; My.); [a marriage party. Tu. ದಿಬ್ಬಣೊ].

ದಿಬ್ಬಣ **dibbaṇa. 2.** a wooden stopple or cork (My.; Te. ದಿಬ್ಬಡ, ದಿಬ್ಬಣೆ, ದಿಮ್ಮೆ; *cf.* ತಿಮ್ಮು 2?).

ದಿಬ್ಬು **dibbu.** = ದಿಬ್ಬ. (My.).

ದಿಬ್ಯ **dibya.** Tbh. of ದಿವ್ಯ. an ordeal (ಕೋಶ Nn. 52; wrongly written also ಕ್ರೋಶ, q. v.). [ಏನ ಬೇಡಿದುದನೀವನಾಗಿ ನಮ್ಮಿಗೆಯುಳ್ಳ ಶಿವಭಕ್ತಂಗೆ ಇದೇ ದಿಬ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗನು ದೇವಾ Bv. 236]. ದಿಬ್ಯದ ತೊಲೆ, the balance used at ordeals (ಧಟ Nr.). [—ದಿಬ್ಯವ್ಹಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to hold something (like a ball of iron) red hot in order to prove one's sincerity or veracity. ನಲ್ಮೆಗೆ ದಿಬ್ಯವ್ಹಿಡಿವನ್ತೆ ಪೋಲ್ ಪಿಡಿದು ನೀಂ ಬಾ. Pb. 1, 70. *cf.* ದಿವ್ಯವ್ಹಿಡಿ].

ದಿಮ್ **dim.** a sound in imitation of tingling or ringing. — ದಿಮ್ಮಿಡು. -ಇಡು. to cause tingling or ringing. ದಿಮ್ಮಿಡುವ ಘಣಘಣಾ ಎಮ್ಬ ಗಣ್ಟೆಯ ರವಕ್ಕೆ ಬೆರ್ಮಗೊಳುತ (Dp. 53, 4). — ದಿಮ್ಮೆನ್. -ಎನ್. to tingle or ring, as the head, the ears (My.; Te.; C. Bp. 47, 31).

ದಿಮಾಕು **dimāku.** haughtiness, inflation, airs of consequence (My.; Mhr., H. ದಿಮಾಖು).

ದಿಮಿ **dimi.** = ಗಿಮಿ, q. v. whirlingly, etc. (My.). 2, = ದೀನ್, the sound produced by the quick motion of the feet in dancing (My.; *cf.* ದಿಗ). — ದಿಮಿ-ಕಿಟ, ದಿಮಿಕಿಟ -ಥೋ, sounds used in beating time in music (My.).

ದಿಮ್ಬು **dimbu.** = ಡಿಮ್ಬು. a pillow for the head or for the back (My., see ಒರಗು-, ತಲೆ-; Tu.; Te. ದಿಣ್ಡು). 2, the pericarp of a lotus (*only* in Si.). ತಾವರೇ ಮಣಿಯಿರುವ ಹುವ್ವಿನೊಳಗಣ ದಿಮ್ಬು (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಪದ್ಮಬೀಜಕೋಶ Si. 407).

ದಿಮ್ಮಗೆ **dimmage.** = ದಿಮ್ಮನೆ 1. strongly; loudly; strong. ಅವನು ದಿಮ್ಮಗೆ ಇದ್ದಾನೆ (My.). ದಿಮ್ಮಗೆ ಕೂಗು! (My.).

ದಿಮ್ಮನೆ **dimmane. 1.** strongly; firmly (Bh. 2, 3, 9; Rām. 1, 16, 18). ದಿಮ್ಮನೆ ಹಿಡಿ! (My.).

ದಿಮ್ಮನೆ dimmane. 2. with a sound that makes the ears ring (Bp. 22, 43).

ದಿಮ್ಮಿ dimmi. an eminence, an elevated spot (Si. 207. 208. 269; *only* in Si.). 2, the stem or trunk of a tree (120, *cf.* ದಿಣ್ಣು; *only* in Si.). 3, a log of wood ready for sawing (My.). 4, a bulbous object, a bulb (Si. 95; *only* in Si.). 5, a thick, strong covering. ಎದೆಗೆ ರಕ್ಷಕವಾದ ತೊಗಲ ದಿಮ್ಮಿ (ತನುತ್ರ, ಕವಚ, etc. Si. 279).

ದಿಮ್ಮಿ dimmi. demi (My., in printing offices).

ದಿಮ್ಮಿತು dimmitu. that is thick or strong; weighty (Bp. 27, 44); that is big, eminent, or great (ಪಿರಿದು Ct. I, 22; Bp. 55, 33).

ದಿಮ್ಮಿದ dimmida. an eminent person; a Brāhmaṇa (ಸಯ್ಯು, ಗಣಹ, ನೇರಿದ, ಇಳೆಯ ಪಿರಿಯ, ದ್ವಿಜ Kk. 34; Śm. 52; J. 4, 22).

ದಿಮ್ಮಿದುದು dimmidudu. = ದಿಮ್ಮಿತು. bigness, importance, greatness, dignity; weight (ಬಿಣ್ಪು, ಗೌರವ Ct. II, 79).

ದಿಮ್ಮು dimmu. 1. giddiness, confusedness (My.; Te.; *cf.* ದಿಮಿ). see ತಲೆ-. — ದಿಮ್ಮು ಹತ್ತು. giddiness, etc. to come over one (My.). — ದಿಮ್ಮೇಱು. -ಏಱು. = ದಿಮ್ಮು ಹತ್ತು. (My.).

ದಿಮ್ಮು dimmu. 2. to push, shove (My.; *cf.* ದಬ್ಬು, ದೂಡು).

-ದಿರ್ da₄-ir₂. an affix for the formation of the masculine and feminine plural, *e. g.* ಇವಳ್ದಿರ್, ಇವನ್ದಿರ್, ಅವನ್ದಿರ್ (Śmd. 120), ಅಣ್ಣನ್ದಿರ್, ಅಕ್ಕನ್ದಿರ್, etc. (124. 126; *cf.* -ವಿರ್).

ದಿರವೇವು diravēvu. Tbh. of ದ್ರವ್ಯ (ದ್ರವ್ಯವು, S. Mhr.).

ದಿಱ್ಱನೆ dirrane. = ಡಱ್ಱನೆ, etc. to indicate sound in belching. (J. 6, 52).

ದಿಲ್ dil. the heart, the mind (My.; Mhr., H. ದಿಲ).

ದಿಲೀಪ dilīpa. N. of a king and ancestor of Rāma. (Rām. 1, 16, 23).

ದಿವ್ div. splendour; *heaven*, the sky, the air; day-time, the day.

ದಿವ diva. *heaven* (Śmd. 106); (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 7); the sky, air, atmosphere. 2, day-time, a day (ದಿನ, ಪಗಲ್ Mr. 65). 3, a certain metrical foot (Cn.). — ದಿವ ರಾತ್ರಿ. day and night (Dp. 4).

ದಿವವೈದ್ಯ diva-vaidya. a physician of svarga. ದಿವವೈದ್ಯರ್ (ದಸ್ರರ್, ಅಶ್ವಿಯರ್ Mr. 23).

ದಿವಸ್ divas. = ದಿವಸ. see ದ್ಯಸ್.

ದಿವಸ divasa. = ದೆವಸ, ದೇವಸ. *a day* (ಪಗಲ್ Śm. 18). ದಿವಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದಿನಸವಾಗುವದು (Prv.).—ದಿವಸ ಕಳೆ. = ದಿನಗಳೆ. (B. 5, 124). — ದಿವಸಕ್ಕೆ ಹಾಕು. to procrastinate (C.). — ದಿವಸ ದಿವಸ. rep. = ದಿನ ದಿನ. ದಿವಸ ದಿವಸಕೆ (C. Bp. 47, 7). — ದಿವಸ ಹತ್ತು. days to be required, (it takes...days, C.). ವಿಲಾಯತಿಯ ಈ ಪಟ್ಟಣದಿನ್ದ ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದವೋ, ಅವುಗಳಕ್ಕಿನ್ತ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು ದಿವಸಗಳು ಈಗ ವಿಲಾಯತಿಯಿನ್ದ ಹಿನ್ದುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 226). — ದಿವಸ ಹಿಡಿ. = ದಿವಸ ಹತ್ತು. (My.). ಮುಮ್ಬಯಿಯಿನ್ದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೋ, etc. (B. 5, 227).

ದಿವಸಕರ divasa-kara. = ದಿನಕರ. the sun. 2, the number 12 (Ch.).

ದಿವಸಮುಖ divasa-mukha. the beginning of day: *daybreak, dawn.*

ದಿವಸಲಕ್ಷ್ಮಿ divasa-lakṣmi. the wealth contained in days (Abh. P. 9, 165).

ದಿವಸವಲ್ಲಭ divasa-vallabha. the sun (J. 23, 20).

ದಿವಸವ್ಯಾಪಾರ divasa-vyāpāra. = ದಿನಚರ್ಯೆ No. 1. (Cpr. 5, 121 va.).

ದಿವಸಾಧಿಪ divasa-adhipa. the sun. 2, a certain metrical foot (Ch).

ದಿವಸಾನ್ತ divasa-anta. the end or close of day, evening. ದಿವಸಾನ್ತಮಪ್ಪ ಇರುಳು (ಸಾಯಂಕಾಲ Mr. 66).

ದಿವಸೇನ್ದ್ರ divasa-indra. = ದಿವಸೇಶ. (Cpr. 3, 98; Grj. 3, 69 va.).

ದಿವಸೇಶ divasa-īśa. = ದಿನೇಶ. the sun. (Bp. 24, 48).

ದಿವಸ್ಪತಿ divas-pati. the lord of heaven: *Indra.*

ದಿವಾ divā. *by day;* the day.

ದಿವಾಕರ divā-kara. the day-maker: *the sun.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ದಿವಾಕೀರ್ತಿ divā-kīrti. *a barber* (ಕ್ಷೌರಕ, ನಾವಿದ Nn. 152). 2, *a man of a low caste, a Caṇḍāla* (ಪೊಲೆಯ 152; ಹೊಲೆಯ Mr. 479). 3, a shoemaker (ಚರ್ಮಕೃತ್, ಮುಚ್ಚಿಗ 152).

ದಿವಾಣ divāṇa. = ದಿವಾನ, (ದಿವಾನು). a prime minister (Br., Mhr., H.); the officer in charge of the revenue-administration of a district (Mhr., H.). 2, a royal hall; a court of justice (My.; Mhr., H.). 3, the sarkār or government (My.; Mhr., H.).

ದಿವಾಣಗಿರಿ divāṇa-giri. = ದಿವಾನಗಿರಿ. the office or business of a divāṇa (B. 5, 87; Mhr.).

ದಿವಾಣಿ divāṇi. civil, as a court or case (B. 5, 265; Mhr.).

ದಿವಾನ divāna. = ದಿವಾಣ No. 1. (My.; Si. 256; B. 4, 139).

ದಿವಾನಗಿರಿ divāna-giri. = ದಿವಾಣಗಿರಿ (My.).

ದಿವಾನಾ divānā. mad; foolish (Mhr., H.; My.).

ದಿವಾನ್ಧ divā-andha. blind by day. 2, an owl (My. amara).

ದಿವಾನ್ಧಕಿ divā-āndhaki. the musk-rat (ಸೊಣ್ಡೀ ಇಲಿ G.).

ದಿವಾಭೀತ divā-bhīta. timid by day. 2, an owl (My. Amara). 3, a thief.

ದಿವಾಭೀತಿ divā-bhīti. a person timid by day (My.).

ದಿವಾಮಧ್ಯ divā-madhya. midday, noon. (My.).

ದಿವಾರಾತ್ರ divā-rātra. day and night (My.).

ದಿವಾರಾತ್ರಿ divā-rātri. day and night (My.; J. 27, 17). 2, day or night.

ದಿವಾಲ್ divāl. a wall (My.; Mhr., H.).

ದಿವಾವಸಾನ diva-avasāna. *the end or close of day.*

ದಿವಾಳಿ divāḷi. 1. Tbh. of ದೀಪಾವಳಿ. festival of lights, etc. (C.).

ದಿವಾಳಿ divāḷi. 2. bankruptcy (My.; Mhr. ದಿವಾಳೂ, ದಿವಾಳೀಂ; Br. ದಿವಾಲಾ. see Prvs. s. ನಿವಾಳಿ. — ದಿವಾಳಿ ತೆಗೆ. to become bankrupt or insolvent (My.).

ದಿವಾಳಿಖೋರ divāḷi-khōra. a prodigal, a spendthrift (My.; Mhr. ದಿವಾಳಖೋರ). 2, a bankrupt (My.).

ದಿವಿ divi. in heaven, in the sky (Sk.). 2, heaven, the sky (not Sk.; My.; Bp. 1, 38; 21, 17; 32, 35); day (My.).

ದಿವಿಜ divi-ja. born in heaven; a deity (Nn. 1; Śmd. 266). 2, a certain metrical foot (Ch.). — ದಿವಿಜಗಿವಿಜ. reit. (Bp. 54, 5).

ದಿವಿಜಕಲ್ಪಲತೆ divija-kalpalate. N. of a vritta (Ch.).

ದಿವಿಜತೆ divijate. the state of being a deity (Cpr. 4, 91).

ದಿವಿಜದೀರ್ಘಿಕೆ divija-dīrghike. a divine tank (Cpr. 5, 42 va.).

ದಿವಿಜಧೇನು divija-dhēnu. the celestial cow (Bp. 38, 40).

ದಿವಿಜಪದ divija-pada. the sky (J. 31, 10); svarga (My.).

ದಿವಿಜಪುರ divija-pura. heaven. 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, N. of a village in Mysore (J. 10, 54).

ದಿವಿಜಸಿನ್ಧು divija-sindhu. the celestial Ganges (My.).

ದಿವಿಜಾಂಗನೆ divija-aṅgane. a celestial female, a courtezan of svarga (Śmd. 82. 109. 112. 121).

ದಿವಿಜಾರಿ divija-ari. a rākṣasa (My.).

ದಿವಿಜೆ divi-je. a female deity (Bp. 10, 31).

ದಿವಿಜೇನ್ದ್ರ divija-indra. the chief of the gods: Indra; Brahmā; Viṣṇu; Śiva. (Nn. 1; J. 30, 24).

ದಿವಿನಾಯಕ divi-nāyaka. Indra (My.).

ದಿವಿಭಾಗ divi-bhāga. the sky (J. 12, 7).

ದಿವಿಷದ್ divi-ṣad. sitting or dwelling in heaven: *a deity.*

ದಿವೌಕಸ್ diva-ōkas. dwelling in heaven: *a deity.* 2, *the bird Cuculus melanoleucus,* the Cātaka. 3, *a deer.* 4, *a bee.*

ದಿವ್ಯ divya. = ದಿಬ್ಬ, ದಿಬ್ಯ (Śmd. 181). brilliant; divine, heavenly, celestial; charming, beautiful, excellent. 2, *an ordeal.* 3, a fragrant resin. — ದಿವ್ಯಕಳೆ. divine lustre (My.). — ದಿವ್ಯಮ್ಬಿಡಿ. -ಂ-ಹಿಡಿ. to undergo an ordeal (Cpr. 5, 130).

ದಿವ್ಯಗಾಯನ divya-gāyana. celestial music; *a celestial musician, a Gandharva.*

ದಿವ್ಯತರ divya-tara. uncommonly beautiful (Śsv. 4, 52).

ದಿವ್ಯಾಂಗ divya-aṅga. a charming member; having charming members (Bp. 57, 61).

ದಿವ್ಯೋಪಪಾದುಕ divya-upapāduka. divinely born, celestial; *a divine being.*

ದಿಶ್ diś. = ದಿಕ್, ದಿಕ್ಕು, ದಿಗು. pointing out or to. 2, direction pointed at, *a point of the compass, quarter, region;* direction; place, space, part. 3, an indication; a hint; *an example;* precept, order; manner, method. 4, the number 8 (Ch.); the number 10.

ದಿಶ diśa. a point of the compass (Bp. 16, 30).

ದಿಶಾಕರಿ diśā-kari. elephant of the quarters. 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಶಾಗಜ diśā-gaja. = ದಿಶಾಕರಿ. 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಶಾಧಿಪ diśā-adhipa. = ದಿಕ್ಪಾಲ. guardian of the quarters: surarāja, agni, kāla, niruti, varuṇa, maruta, arthēśa, īśa (Mr. 57).

ದಿಶಾನ್ತ diśā-anta. = ದಿಗನ್ತ, No. 1. the horizon, etc. (My.).

ದಿಶಾಪಟ diśā-paṭa. causing (his enemies) to be scattered in all directions (Rām. 3, 8, 35).

ದಿಶಾಬಲಿ diśā-bali. = ದೆಸೆಬಲಿ, ದೆಸೆವಲಿ. the same as ದಿಗ್ಬಲಿ, q. v. an offering to the regions of sky, etc.

ದಿಶಾಮಣ್ಡಲ diśā-maṇḍala. = ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ. horizon, etc. (J. 12, 9).

ದಿಶಾವರ diśā-vara. = ದಿಗ್ವರ. guardian of one of the eight points of the compass. (Bp. 5, 40).

ದಿಶಿ diśi. Tbh. of ದಿಶೆ. (ದಿಕ್ಕು Nn. 5).

ದಿಶೆ diśe. ದಿಶಾ. = ದಸೆ 2, ದೆಸೆ 2. a quarter or point of the compass, direction, region, side (ದಿಕ್ಕು, ದೆಸೆ Śm. 13). 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಶೇಭ diśā-ibha. = ದಿಶಾಕರಿ. elephant of one of the eight points of the compass. (Bp. 26, 9).

ದಿಶೋತ್ಕರ diśā-utkara. the aggregate of the quarters (ದಿಕ್ಕುಗಳು Nn. 128).

ದಿಶ್ಯ diśya. relating or belonging to the points of the compass, *situated, lying, or bearing in a particular direction.*

ದಿಷ್ಟ diṣṭa. = ದಿಟ, ದಿಠ. pointed to, at, or out, shown; appointed, assigned; directed, ordered, enjoined; fixed, settled; assignment, appointment, decree; fate, destiny; direction, order, command; aim, object; *time.*

ದಿಷ್ಟಾನ್ತ diṣṭa-anta. 1. the appointed end: *death.*

ದಿಷ್ಟಾನ್ತ diṣṭānta. 2. Tbh. of ದೃಷ್ಟಾನ್ತ. an example, etc. (My.).

ದಿಷ್ಟಿ diṣṭi. 1. = ದಿಟ್ಟ, No. 2. pointing out, assigning, etc. 2, a sort of measure of length.

ದಿಷ್ಟಿ diṣṭi. 2. = ದಿಟ್ಟ, No. 1. the eye; sight (My.). 2, the evil eye, a blast from an evil eye (Te.; My.).

ದಿಷ್ಟಿ diṣṭi. 3. Tbh. of ಧೃಷ್ಟಿ. — ದಿಷ್ಟಿವಾಳ. a bold, brave man (Bh. 2, 2, 105).

ದಿಷ್ಟಿತ diṣṭita. = ದಿಷ್ಟ. see ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿತ.

ದಿಷ್ಟ್ಯಾ diṣṭyā. *auspiciously, luckily.*

ದಿಳ್ಳೆ diḷḷa. = ಡಿಳ್ಳ. loss of courage, etc. (ತಲ್ಲಣ, ತಳ್ವಂಕೆ, ಭೀತಿ Bhn. 49, o. r. ಡಿಳ್ಳ).

ದೀಕೆ dīke. Tbh. of ದೀಕ್ಷೆ (Śmd. 346; T.).

ದೀಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ dīkṣā-ācārya. a spiritual guide for dīkṣā, a conductor or performer of dīkṣā. see ಶೈವ-.

ದೀಕ್ಷಾಮುಖ್ಯ dīkṣā-mukhya. = ದೀಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ. see ಶೈವ-.

ದೀಕ್ಷಾವಿಧಜ್ಞ dīkṣā-vidha-jña. a man who knows the proper form or rules of dīkṣā (Bp. 58, 15).

ದೀಕ್ಷಿತ dīkṣita. initiated, consecrated; a man who has received initiation; *one by whom the preparatory rites for sacrifice have been observed or commenced;* one that has conducted a sacrifice (My.); a priest engaged in a dīkṣā; a pupil. (Bp. 55, 16). 2, a family N. (My.).

ದೀಕ್ಷೆ dīkṣe. ದೀಕ್ಷಾ. = ದೀಕೆ. preparation or consecration for a religious ceremony; a ceremony preliminary to a sacrifice, initiation, dedication; initiation in the doctrines or mysteries of any sect (or of any art); devotion; the state of not having the head shaved (My.). see ಗರ್ಭ-, ಜಿನ-, ಜೈನ- (s. ಜೈನ), ಪಿತೃ-, ಮಾತೃ-, ವಿವಾಹ-, ಶಿವ-, ಶೈವ-; Cpr. 7, 28; J. 8, 7. ದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಹೊರ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (Prv.). — ದೀಕ್ಷೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to have oneself initiated, to receive initiation (Abh. P. 7, 8. 14).

ದೀಟು dīṭu. 1. = ಗೀಟು 2. to be obtained [Tu. ದೀಡ್ to place].

ದೀಟು dīṭu. 2. similarity, equality (My.; Te.). 2, estimate, valuation (ಅನ್ದಾಜು My.).

ದೀಡ dīḍa. = ಡೇಡ. one and a half (Mhr.; S. Mhr.).

ದೀಣ್ಟು dīṇṭu. = ತಿಟ್ಟು 1. a rising ground, a hillock. —ದೀಣ್ಟುಗುಜು. hill and dale, etc. (J. 31, 54).

ದೀದಿವಿ dīdivi. = ದಿದೀವಿ. *boiled rice.*

ದೀಧಿತಿ dīdhiti. splendor, brightness. 2, *a ray of light.*

ದೀನ್ dīn. = ದಿಮಿ No. 2. sound produced in dancing (S. Mhr.).

ದೀನ್ dīn. the Muhammadan faith (My.; Mhr., H.).

ದೀನ dīna. = ಜೀನ 1. wasted, ruined, diminished. 2, *afflicted, distressed, wretched; miserable, pitiable.* 3, dejected, downcast; timid. 4, *poor, indigent.* 5, covetous, avaricious, miserly (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಕೃಪಣ Nn. 58; ಕೀನಾಶ ಕೃಪಣ 92; ಲುಬ್ಧಕ, ಕೃಪಣ 127; ಕದರ್ಯ, ಪಂಚಲೋಭಿ, ಕೀನಾಶ Mr. 228; My.). 6, humble (not Sk.; My.; Mhr.). ದೀನನ ಸಂಗಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ದಾನಿಯ ಒಡನಾಟ ಲೇಸು. — ದೀನನ ಸಿರಿಗಿನ್ತ ದಾನಿಯ ಬಡತನವೇ ಮೇಲು. — ದೀನನಾದರೂ ದಾನಿಯಾದರೂ ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ದೂಜಿ ಬಾರದು (Prvs.).

ದೀನಗುಣ dīna-guṇa. a meek, humble disposition (My.). 2, an avaricious disposition (My.).

ದೀನತನ dīnatana. wretchedness, distress, poverty (My.; ಮನ್ಯು G.). 2, humility (My.). 3, avarice (My.).

ದೀನತೆ dīnate. = ದೀನತನ. (My.).

ದೀನತ್ವ dīnatva. = ದೀನತನ. (My.).

ದೀನಭಾವ dīna-bhāva. an humble state of mind, humility (Cpr. 9, 42 va.; My.).

ದೀನಮನಸ್ಸು dīna-manassu. a submissive, humble mind (My.).

ದೀನಸ್ವರ dīna-svara. an humble, piteous voice (My.; B. 4, 38).

ದೀನಾರ dīnāra. a denarius: a coin, a gold coin. 2, *a weight of gold* (= ನಿಷ್ಕ). [ರತ್ನ ಕಮ್ಬಳಂಗಳಂ ಲಕ್ಷ ದೀನಾರಂಗಳ್ ಬೆಲೆಯಪ್ಪವನು ಜ್ಞೇನಿಗೆ ಮಾಱಲ್ಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದೊನ್ Vr. 25, 20].

ದೀನೋದ್ಧರಣ dīna-uddharaṇa. a deliverer or rescuer of the humble (Cpr. 9, 42).

ದೀಪ dīpa. 1. = ದೀವ. *a lamp;* a light. ದೀಪ ದೀಪಾನ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು, ಬತ್ತಿ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. — ದೀಪನೆಮ್ಬುವದು ಬೆಂಕಿಯೇ! (Prvs.). — ದೀಪ ಆಱಿಸು. = ದೀಪ ಕಳೆ. (My.). — ದೀಪ ಕಟ್ಟಿಸು. = ದೀಪ ಕಚ್ಚು. (My.). — ದೀಪ ಕಚ್ಚು. = ದೀಪ ಹಚ್ಚು. (My.). — ದೀಪ ಕನ್ದಿಸು.= ದೀಪ ಕಳೆ. (My.). — ದೀಪ ಕಳೆ. to extinguish a lamp (C.). — ದೀಪ ತೆಗೆ. = ದೀಪ ಕಳೆ. (My.). — ದೀಪದ ಎಣ್ಣೆ. castor oil (My.). — ದೀಪದ ಕಡ್ಡಿ. a match (My.). — ದೀಪದ ಕಲಿ. N. (Bp. 9, 36; 16, 1). — ದೀಪದ ಕಲಿಯನಾರ್. N. (Bp. 16 sum.; 16, 19. 27). — ದೀಪದ ಕುಡಿ. (= ದೀಪಧ್ವಜ). the upper smoking part of the flame of a lamp (My.). — ದೀಪದ ಮಲ್ಲಿ. a metal image of a female with a lamp-cup held in both hands; two such images with lighted lamps are placed on both sides of an idol (My.). — ದೀಪದ ಹುಳು. any winged insect attracted by a light (ಪತಂಗ G.; My.). — ದೀಪ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡು. = ದೀಪ ಕಳೆ. (C., superstitiously used for ದೀಪ ಆಱಿಸು, as this may mean also "to extinguish the family"). 2, to make a lamp burn brighter (My.). — ದೀಪ ಹಚ್ಚು. to light a lamp (My.; B. 4, 215).

ದೀಪ dīpa. 2. Tbh. of ದ್ವೀಪ. an island. (Śmd. 368; ದ್ವೀಪ Nn. 103; My.). — ದೀಪದ್ರಾಕ್ಷೆ. imported dried grapes (My.).

ದೀಪಕ dīpaka. kindling; illuminating; illustrating (see ವಾಕ್ಯ–); beautifying; exciting; stimulating, exciting appetite, digestive, tonic (My.). 2, a light, a lamp; see ಕುಲ–, ಭಕ್ತಿ–, 3, a kind of vāstava [Kr. 3, 2. 53]; (Kāvy. III, 3, B, 3. 38-47). 4, *the plant Ptychotis ajowan* Dec.

ದೀಪಕಮ್ಬ dīpa-kamba. a metal lamp-stand with a saucer-like receptacle for the oil and wick or wicks on the top (Bp. 42, 12; My.). 2, a wooden lamp-stand to put the paṇati on (My.).

ದೀಪಕಲಿಕೆ dīpa-kalike. lamp-bud: the flame of a lamp (Cpr. 8, 24 va.).

ದೀಪದರ್ಶನ dīpa-darśana. looking upon a lamp or lamps, for pleasure's sake, or from superstitious or religious motives (My.).

ದೀಪನ dīpana. = ದೀಪಕ. kindling, etc.; digestive, etc. (Bh. 1, 8, 6; My.). see ಅ–, ಪ್ರ–.

ದೀಪಮಾಲೆ dīpa-māle. a row of lamps, an illumination (Rśv. 8, 118; My.).

ದೀಪಸ್ತಮ್ಬ dīpa-stamba. = ದೀಪಕಮ್ಬ. (My.). 2, a stone pillar in front of a temple to support lamps on festive occasions (My.). 3, a light-house.

ದೀಪಾನ್ತರ dīpāntara. Tbh. of ದ್ವೀಪಾನ್ತರ. foreign island. see Prv. s. ದೀಪ 1.

ದೀಪಾರತಿ dīpa-ārati. = ದೀಪಾರ್ತಿ. an ārati in which a wick or wicks are burning (My.; Bp. 41, 22).

ದೀಪಾರಾಧನೆ dīpa-ārādhane. adoration that is performed with lamps (My.).

ದೀಪಾರ್ತಿ dīpa-ārti. = ದೀಪಾರತಿ. (My.).

ದೀಪಾಲೆಕಮ್ಬ dīpāle-kamba. a pole with a triangular frame at its top from which lamps are suspended in the month of Kārttika (My.).

ದೀಪಾವಳಿ dīpa-āvaḷi. ದೀಪಾವಲಿ. = ದಿವಾಳಿ 1, (ದೀವಳಿಗೆ). a row of lamps or lights (Bp. 18, 78). 2, a festival with nocturnal illuminations in honor of Balicakravarti in the śuddha pāḍya of the month of kārttika (C.; B. 4, 200).

ದೀಪಾವಳಿಕೆ dīpa-āvaḷike. ದೀಪಾವಲಿಕೆ. = ದೀಪಾಳಿಗೆ, ದೀವಳಿಗೆ. a row of lamps or lights.

ದೀಪಾಳಿಗೆ dīpāḷige. Tbh. of ದೀಪಾವಳಿಕೆ (Śmd. 383).

ದೀಪಿಕೆ dīpike. = ದೀವಿಗೆ. a lamp, a light; brilliancy, lustre, light (ದೀವಿಗೆ Mr. 205; Śśv. 5, 41).

ದೀಪಿತ dīpita. = ದೀಪ್ತ. (Bp. 46, 3; 54, 2).

ದೀಪಿಸು dīpisu. to blaze; to burn; to shine, to be bright (Bp. 11, 39; 19, 38; 33, 7; 35, 21; 44, 34; 57, 70).

ದೀಪೋತ್ಸವ dīpa-utsava. a festival with nocturnal illuminations in the month of kārttika (Cpr. 1, 113; see Prv. s, ಮೊದಲು).

ದೀಪ್ತ dīpta. inflamed, kindled; blazing; flashing, radiant; illuminated, luminous, bright; fine, excellent.

ದೀಪ್ತಿ dīpti. *brilliancy, light, lustre* (ದೀವಿಗೆ Mr. 205; ಉಳ್ಕು Ct. I, 57); see ಉಳ್ಕು, ಮಿಂಚು. 2, a ray of light (ಕಿರಣ, ರಶ್ಮಿ, etc. Mr. 35). 3, *the rapid flash-like flight of an arrow.*

ದೀಪ್ತಿಮತ್ dīpti-mat. bright, brilliant, shining (Cpr. 8, 106).

ದೀಪ್ಯ dīpya. *the plant Celosia cristata* Lin. 2, = ದೀಪಕ No. 4. (ಅಜಿವಾನ G.)

ದೀಪ್ಯಕ dīpyaka. *the plant Celosia cristata.* 2, = ದೀಪಕ No. 4.

ದೀಪ್ರ dīpra. shining, brilliant, luminous; fire. (Bp. 45, 45).

ದೀರ್ಘ dīrgha. *long* (as space or time), *reaching far, lasting long.* 2, long, as the quantity of a vowel; a long vowel; a syllable with a long vowel (Ch.; Mr. 363).

ದೀರ್ಘಕಾಲ dīrgha-kāla. *a long time.*

ದೀರ್ಘಕೋಶಿ dīrgha-kōśi. = ದೀರ್ಘಕೋಶಿಕೆ. (My.).

ದೀರ್ಘಕೋಶಿಕೆ dīrgha-kōśike. a kind of muscle shell, *a cockle.*

ದೀರ್ಘತಮಸ್ dīrgha-tamas. N. of a ṛiṣi, the father of Kaliṅga, q. v., etc.

ದೀರ್ಘತುಣ್ಡೆ dīrgha-tuṇḍe. long-snouted: the musk-rat (ಸೊಣ್ಡಿಲಿ G.).

ದೀರ್ಘತೆ dīrghate. length, longness (ನೀಡು Ct. I, 38).

ದೀರ್ಘದರ್ಶಿ dīrgha-darśi. *seeing far, fore-casting, provident; wise.*

ದೀರ್ಘದೃಷ್ಟಿ dīrgha-dṛiṣṭi. *far-seeing, far-sighted, provident, shrewd; a sagacious or penetrating man* (ಮುನ್ದಱಿವವನು Hlā.; Mr. 240; B. 5, 51; My.).

ದೀರ್ಘದೇಹಿ dīrgha-dēhi. a bandicoot (ಮೂಷಿಕ, ಹೆಗ್ಗಣ Si. 170; My. Amara). 2, a person with a long body, a tall person (J. 16, 22).

ದೀರ್ಘದ್ವೇಷ dīrgha-dvēṣa. long hatred, an old grudge (My.).

ದೀರ್ಘದ್ವೇಷಿ dīrgha-dvēṣi. cherishing an old grudge, implacable. (My.).

ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆ dīrgha-nidre. long sleep; the long sleep: *death.*

ದೀರ್ಘಪೃಷ್ಠ dīrgha-pṛiṣṭha. long-backed; *a snake.*

ದೀರ್ಘರೋಗ dīrgha-rōga. a long illness (My.).

ದೀರ್ಘವೃಂತ **dīrgha-vṛinta.** long-stalked; *the tree Calosanthes indica* Bl. (ದಿಂಡ್ಲ ಮರ G.).

ದೀರ್ಘಶಯನ **dīrgha-śayana.** = ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆ. long sleep, death. — ದೀರ್ಘಶಯನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to die (J. 4, 35).

ದೀರ್ಘಶಾಂತಿ **dīrgha-śānti.** long-suffering, patience (My.).

ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲಿ **dīrgha-sumaṅgali.** a woman of long married life (My.).

ದೀರ್ಘಸೂತ್ರ **dīrgha-sūtra.** *spinning a long yarn, dilatory.*

ದೀರ್ಘಾಯು **dīrgha-āyu.** long-lived; a long life, long-livedness (Bp. 32, 41; 46, 17. 41).

ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ **dīrgha-āyuṣya.** long-livedness (B. 4, 195; My.).

ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ **dīrgha-āyus.** ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸು.=ದೀರ್ಘಾಯು. (My.). 2, a crow.

ದೀರ್ಘಾಲೋಕ **dīrgha-ālōka.** looking at or beholding for a long time. see ನಾಲಿಸು.

ದೀರ್ಘಿಕೆ **dīrghike.** *a long or oblong pond.*

ದೀರ್ಣ **dīrṇa.** torn, rent, sundered, burst, etc. see ಅವ-.

ದೀವ **dīva.** = ದೀಹ (Kk. 40). a decoy: a bird, an elephant, an antelope, etc., trained as a decoy (Te. దీవం, దీవము, దీము; *cf.* ತೋಹು 2). [ದೀವದ ಬೇಣ್ಪೆಯಂ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದೊಡೆ Pb. 5, 43 va.; Ap. 4, 54 va.].

ದೀವ **dīva.** Tbh. of ದೀಪ 1. see ದೀವಟಿಗೆ.

***ದೀವಗಾಱ dīva-gāṟa.** one who trains birds and beasts for the purpose of decoying other birds and beasts. ಮನೋಜನೆಮ್ಬ ದೀವಗಾಱನ ಪುಲ್ಲೆಗಳನ್ತೆ Pb. 4, 84 va. (*cf.* ದೀವ).

ದೀವಟಿ **dīvaṭi.** a torch (My.; Mhr. दिवटी, देवडी, देवधी). ದೀವಟಿಗೆ ಮುನ್ದೆ ದೀಪವೇ? (Prv.). — ದೀವಟಿಕಳ್ಳ. a thief or robber that is so bold as to carry a torch with him (My.). — ದೀವಟಿಗೆಮಾನ್ಯ. land granted to public torch-bearers (My.).

ದೀವಟಿಗ **dīva-aṭiga.** (Śmd. 240). a torch-bearer (ಪಂಜುವಿಡಿವ Ct. I, 58).

ದೀವಟಿಗೆ **dīvaṭige.** a torch (My.). — ದೀವಟಿಗೆಯವ. -ಅವ. a torch-bearer. ಆಟದವನಿಗೆ ದೀವಟಿಗೆಯವನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು (Prv.). — ದೀವಟಿಗೆಸಲಾಮು. an honoring ceremony performed every evening by waving lighted torches before an idol, a rāja, a guru and other noble personages.

ದೀವಸ **dīvasa.** courage, bravery (ಧೈರ್ಯಾರ್ಥಂ Ct. II, 107; Te.).

ದೀವಳಿಗೆ **dīvaḷige.** Tbh. of ದೀಪಾವಳಿಕೆ, q. v. a row of lamps or lights. 2, = ದೀವಳಿಗೆ ಹಬ್ಬ (Bp. 42, 12; My.). [ಅನ್ದೆ ದೀವಳಿಗೆಯಂ ನಾನಾಮಿಯಂ ಮಾಡೆನೇ Pb. 4, 93]. ಉಣ್ಡದ್ದೇ ಯುಗಾದಿ, ಮಿನ್ದದ್ದೇ ದೀವಳಿಗೆ (Prv.). — ದೀವಳಿಗೆಹಬ್ಬ. = ದೀಪಾವಳಿ No. 2. (My.; B. 1, 25).

ದೀವಿ **dīvi.** Tbh. of ದ್ವೀಪ (Śmd. 368; Te.). — ದೀವಿಮೇದರ. a Mēdara of a foreign part of the country. — ದೀವಿಮೇದರಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a sort of knife (ವಂಕಿ Mr. 383). — ದೀವಿಹಲಸು. the breadfruit tree, Artocarpus incisa Lin. f. (St. & Pl.).

ದೀವಿಗೆ **dīvige.** Tbh. of ದೀಪಿಕೆ (Śmd. 342). a lamp [ಅಲ್ಲಿ ಪಾದಚರರ್ಗೊನ್ದೆನೆ ದೀವಿಗೆಗಳ್ ಜಲಕ್ಕನೆಕ್ಕೆಕ್ಕೆಯಿನಿಟ್ಟಳಂ ಬೆಳಗುತಿರ್ದುವು Pb. 12, 5]; (ಗೃಹಭಾನು Mr. 205; Cpr. 8, 62; Bp. 47, 17; 50, 53; My.; B. 2, 24; Si. 231). 2, brightness, brilliancy, splendour, light (ಜ್ಯೋತಿ, ದೀಪ್ತಿ Mr. 205). — ದೀವಿಗೆಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. = ದೀಪಕಮ್ಪು. (My.). — ದೀವಿಗೆಯೆಣ್ಣೆ. = ದೀಪದ ಎಣ್ಣೆ. (My.). — ದೀವಿಗೆವಿಡಿದವ. -ಪಿಡಿದವ. a lamp-bearer (Śmd. 240).

ದೀಹ **dīha.** = ದೀವ. a decoy, etc. (Kk. 40); (Bh. 3, 13, 16). — ದೀಹದೇಣ. -ಏಣ. a decoy-antelope (Rśv. 5, 52). — ದೀಹದ ಮಿಗ. a decoy-animal or a decoy-antelope (C. Bp. 53, 20). — ದೀಹದ ಮೃಗ. = ದೀಹದ ಮಿಗ. (Śśv. 3, 26).

-ದು **du. 1.** = ಅದು 1, etc., -ತು 1, etc., -ದ್ದು. a suffix to denote the demonstrative pronoun neuter, *e. g.* ಬಸಿದು, ಅಸಿದು, ಕಡಿದು, ನಿಡಿದು, ಇನಿದು, ಕರಿದು, ಬಿಳಿದು (Śmd. 95. 96. 119. 184), ಬಱಿದು, ಕಿಱಿದು (184. 185), ಎಳದು, ಪಿಱಿದು (185), ಮುನ್ದು, ಪಿನ್ದು (199), ಒನ್ದು (221), ಅಯ್ದು (223), (ಓದು 246). its declension in the dative may be -ಇಂಗೆ (see -ಇಂ 2), and in the locative -ಇನಲ್ಲಿ, -ಇನೊಳ್ (see -ಇಂ 3). — ಕೆಲಸದ್ದು (ಕೆಲಸದ-ದು, B. 5, 131), ಶಾಸ್ತ್ರದ್ದು (5, 168); ಮಾಡಿದ್ದು (ಮಾಡಿದ-ದು, B. 2, 19; 3, 7. 10); ಹೇಱಿದ್ದು (2, 29. 36; 3, 28), ಸಿಗದ್ದು (ಸಿಗದ-ದು, 3, 125).

-ದು **du. 2.** = -ತು 2. a termination of the P. p., *e. g.* ಕುಸಿದು, ನೆನೆದು, ಕುಡಿದು, ನಡೆದು, ಬನ್ದು (Śmd. 280), ನಿನ್ದು, ಮಿನ್ದು, ತನ್ದು, ಕೊನ್ದು, ಸನ್ದು (281; *cf.* -ದ 6).

ದು **du.** = ದೂ. Tbh. of ದ್ವಿ. two. (Śmd. 377).

ದುಃ- **duḥ.** = ದುರ್-, ದುಱ್-, ದುರ್-, ದುಶ್-, ದುಷ್-, ದುಸ್-. a particle and prefix implying: evil, bad, badly, difficult, hard, etc.

ದುಃಕರ **duḥ-kara.** = ದುಷ್ಕರ. difficult to be done. (Kāvy. III, 2, B, 29-32).

ದುಃಕಲಹ **duḥ-kalaha.** a bad strife or quarrel. see ಸೀಱ್ (where, as other readings, appear ದುಃಖಕಲಹ and ದುಃಖಲಯ).

ದುಃಕೃತ **duḥ-kṛita.** = ದುಷ್ಕೃತ. a misdeed, etc. see ಮಲೀನ.

ದುಃಕೃತಿ **duḥ-kṛiti.** = ದುಷ್ಕೃತಿ. a bad composition. (Cpr. 1, 50).

ದುಃಕೃತ್ಯ **duḥ-kṛitya.** = ದುಷ್ಕೃತ್ಯ. a crime. (ಕಾಟಿಗ್ಯ Kk. 74).

ದುಃಕೃತ್ರಿಮ **duḥ-kṛitrima.** = ದುಷ್ಕೃತ್ರಿಮ. deceit. (ತಿಮಿರ Nn. 12).

ದುಃಖ **duḥ-kha.** = ದುಕ್ಕ, ದುಷ್ಪ. *uneasiness, unhappiness, pain, sorrow, grief, affliction, distress, misery, agony;* trouble, difficulty (ಅಕ್ಕೆ Ct. II, 62; ಮಜ್ಞಾಸಾರ, ಕ್ಲೇಶ Nn. 125). see ಆಱಲ್, ಮಿಡುಗು. — ದುಃಖದ ಮೇಲೆ ಸುಖ, ಸುಖದ ಮೇಲೆ ದುಃಖ (Prv.). — ದುಃಖ ಕೊಡು. to give or cause unhappiness, etc. (My.; B. 5, 72. 95). ದುಃಖ ಕೊಡೋಣ (ವಿಪ್ರಕಾರ Cb.). — ದುಃಖಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become unhappy, etc. (Bp. 45, 53). — ದುಃಖ ಪಡಿಸು. to cause to experience unhappiness, etc. (My.; ಅಱಲ್ಚು G.). — ದುಃಖ ಪಡು. to feel unhappiness, etc., to be grieved, etc. (My.). — ದುಃಖ ಮಾಡು. to make or cause unhappiness (to oneself), to feel grief, to grieve, etc. (My.).

ದುಃಖಕರ **duḥkha-kara.** causing pain, sorrow, etc. (My.).

ದುಃಖಜನಕ **duḥkha-janaka.** generating or causing pain, sorrow, etc. (My.; Si. 391).

ದುಃಖಜೀವನ **duḥkha-jīvana.** a miserable existence (My.).

ದುಃಖಜೀವಿ **duḥkha-jīvi.** living in pain or distress (My.).

ದುಃಖನಿವಾರಣೆ **duḥkha-nivāraṇe.** warding off or averting unhappiness, etc. (My.).

ದುಃಖಶಮನ **duḥkha-śamana.** appeasing or allaying pain, etc. 2, cessation of pain, etc. (My.).

ದುಃಖಶಾಂತಿ **duḥkha-śānti.** = ದುಃಖಶಮನ. (My.).

ದುಃಖಾತಿಶಯ **duḥkha-atiśaya.** excessive grief (Cpr. 3, 65).

ದುಃಖಾರ್ಣವ **duḥkha-arṇava.** a sea of grief (Bp. 45, 7).

ದುಃಖಾರ್ತ **duḥkha-ārta.** afflicted with pain, distressed (J. 24, 21). feminine ದುಃಖಾರ್ತೆ (23, 51).

ದುಃಖಿ duḥkhi. having pain, sorrowing, afflicted, grieved (Bp. 40, 65; 51, 29; B. 5, 170).

ದುಃಖಿತ duḥkhita. pained, suffering pain, distressed, afflicted, etc. (My.; ನೊಂದ G.).

ದುಃಖಿಸು duḥkhisu. to be unhappy, to grieve, etc. (Bp. 46, 59; B. 5, 91; My.).

ದುಃಖೋತ್ಪಾದನ duḥkha-utpādana. generating or causing pain, etc. see ಅಟಲ್ಚು.

ದುಃಖೋಪಶಮನ duḥkha-upaśamana. = ದುಃಖಶಮನ. (My.).

ದುಃಚಿನ್ಹೆ duḥ-cinhe. = ದುಶ್ಚಿನ್ಹೆ. an evil omen. (ಉಪಪ್ಲವ Cb.).

ದುಃಪ್ರತೀತಿ duḥ-pratīti. = ದುಷ್ಪ್ರತೀತಿ. a bad idea, notion or understanding (Śmd. 75; Kāvy. II, 1, 24). 2, dishonour, disgrace.

ದುಃಪ್ರಾಪಂಚಿತ duḥ-prāpañcita. badly mistaken or erring; very trickful or illusory (Bp. 49, 33).

ದುಃಶಬ್ದ duḥ-śabda. ದುಶ್ಶಬ್ದ. a bad sound or word. ಆನೆ ಹೂಸಿದ ಹಾಗೆ ದುಃಶಬ್ದ ಮಾತ್ರವೇ! (Prv.).

ದುಃಶಲೆ duḥ-śale. = ದುಶ್ಶಲೆ. N. of the only daughter of Dhṛitarāṣṭra (Śmd. 160).

ದುಃಶಾಸನ duḥ-śāsana. (Sk.). = ದುಶ್ಶಾಸನ, q. v. one of the sons of Dhṛitarāṣṭra.

ದುಃಶೀಲ duḥ-śīla. = ದುಶ್ಶೀಲ. badly disposed, ill-natured, ill-behaved, reprobate (ಮರುಳ Bhn. 46; Bp. 60, 17).

ದುಃಶ್ರಾವ duḥ-śrāva. = ದುಶ್ಶ್ರಾವ. disagreeable to the ear.

ದುಃಸಂಗ duḥ-saṅga. (Sk.). = ದುಸ್ಸಂಗ. bad company.

ದುಃಸನ್ತತಿ duḥ-santati. = ದುಸ್ಸನ್ತತಿ. a bad progeny.

ದುಃಸನ್ಧಾನ duḥ-sandhāna. (Sk.). = ದುಸ್ಸನ್ಧಾನ. pimpship.

ದುಃಸನ್ಧಿ duḥ-sandhi. = ದುಸ್ಸನ್ಧಿ. an error in grammatical sandhi.

ದುಃಸಹ duḥ-saha. (Sk.). = ದುಸ್ಸಹ. unbearable.

ದುಃಸಹವಾಸ duḥ-sahavāsa. = ದುಸ್ಸಹವಾಸ. bad company.

ದುಃಸ್ಥ duḥ-stha. standing badly; badly circumstanced or situated, *hard up, poor.*

ದುಃಸ್ಥಲ duḥ-sthala. a bad place (My.).

ದುಃಸ್ಥಿತಿ duḥ-sthiti. ill condition, bad fortune, unhappiness (Bp. 1, 26; My.).

ದುಃಸ್ಥಿತಿಪ್ರೇರಕ duḥsthiti-prēraka. pushing into an ill condition; setting an ill condition in motion; slander; a vilifier (ಚಾಡ Mr. 244).

ದುಃಸ್ಪರ್ಶ duḥ-sparśa. difficult or unfit to be touched; *the prickly plant Alhalgi maurorum* Tournef. (ತುಱುಚಿ Mr. 146).

ದುಃಸ್ಪರ್ಶೆ duḥ-sparśe. *the prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ದುಃಸ್ವಪ್ನ duḥ-svapna. = ದುಸ್ಸ್ವಪ್ನ. a bad dream.

ದುಃಸ್ಫೋಟ duḥ-sphōṭa. difficult to be burst: *a sort of weapon.*

ದುಕಾನು dukānu. a shop (My.; Si. 106; Mhr., H.).

ದುಕಾನುದಾರ dukānudāra. a shopkeeper (My.).

ದುಕಾನ್ದಾರ dukān-dāra. = ದುಕಾನುದಾರ. (Si. 324).

ದುಕಾರ du-kāra. the syllable ದು (Śmd. 95. 96. 118. 181. 280).

ದುಕಾರಾನ್ತ dukāra-anta. a term with final ದು (Śmd. 118).

ದುಕುಲ dukula. Tbh. of ದುಕೂಲ. (My.).

ದುಕೂಲ dukūla. = ದುಕುಲ, ದುಗುಲ. *woven silk,* very fine cloth or raiment (ಪಟ್ಟೆ Mr. 341; Bp. 39, 5).

ದುಕ್ಕ dukka. Tbh. of ದುಃಖ. sorrow, etc. (My.). see Prv. s. ರೊಕ್ಕ.

ದುಕ್ಕುಡಿ duk-kuḍi. two creeper-ends (used as a bridle, Bh. 3, 18, 7).

ದುಗ duga. = ದುಗೆ. Tbh. of ದ್ವಿಕ (Śmd. 378; Bp. 43, 6; Bh. 2, 13, 50; My.). see ಚೌಕ-.

ದುಗಡ dugaḍa. = ದುಗುಡ. (Bp. 51, 77; My.).

ದುಗಡೆ dugaḍe. = ದುಗ್ಧೆ. (ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು My.).

ದುಗಾಣಿ du-kāṇi. = ದುಗ್ಗಾಣಿ. (My.).

ದುಗುಡ duguḍa. = ದುಗಡ. grief, care, anxiety; uneasiness, indisposition of the body (ಉಮ್ಮಳ Bhn. 29; ಚಿನ್ತೆ 62, My.). see Bp. 3, 85; 11, 47; 53, 64; 60, 25; Bh. 1, 7, 74; 1, 8, 3. 7. 8. 91; 2, 13. 43; 3, 14, 1; 8, 23, 26; Rām. 1, 5, 22; J. 5, 26.

ದುಗುಣ du-guṇa. Tbh. of ದ್ವಿಗುಣ. two fold, doubled. (Śmd. 368. 376. 378; Bp. 43, 15; My.).

ದುಗುಣಿ du-guṇi. Tbh. of ದ್ವಿಗುಣಿ. (My.). twice. ದುಗುಣೀ ಜುಲ್ಮಾನೆ (ದ್ವಿಪಾದ್ಯ, ದ್ವಿಗುಣದಣ್ಡ Si. 265).

ದುಗುಲ dugula. Tbh. of ದುಕೂಲ. [ಮಿಳಿರ್ವ ದುಗುಲದ ಗುಡಿ Pb. 3, 2; Ap. 4, 36]; (Śmd. 359; Ct. II, 13; ಹುಟ್ಟೆಗೆ, ಪಟ್ಟಣಿಗೆ, ಉಳ್ಳುಡಿಗೆ, ವಸನ Ss.; Cpr. 4, 82; Abh. P. 12, 28).

ದುಗೆ duge. = ದುಗ. see ಇರ್-.

ದುಗ್ಗ dugga. Tbh. of ದುರ್ಗ. (My.). 2, N. (My.).

ದುಗ್ಗಳ duggaḷa. = ದುಗ್ಗಳೆ. (*cf.* ದುರ್ಗಾ?). — ದುಗ್ಗಳದೇವಿ. N. (Bp. 23, 10. 35. 41). — ದುಗ್ಗಳವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. see ಹುಗ್ಗಿಯು-.

ದುಗ್ಗಳೆ duggaḷe. = ದುಗ್ಗಳ. (Bp. 12, 42; 23, 6. 35. 41; 29, 8; 57, 34).

ದುಗ್ಗಾಣಿ dug (=duga)-kāṇi. = ದುಗಾಣಿ. two kāṇis, two kāsus (My.; Mhr. ದುಗಾಣೀ, a half pice; Te. ದುಗ್ಗಾಣಿ, ದುಗ್ಗಾನಿ, a half-penny, called 10 cash; M. ದುಕ್ಕಾನಿ, half a pice); worthlessness. ದುಗ್ಗಾಣೀ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು, ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ದುಗ್ಗಾಣಿಯ ಮುಣ್ಡೇ ಹತ್ತರ ದುಡ್ಡಿನ ದೋಸೆಗೆ ಹೋದ (Prvs.). see ಆನೆ-.

ದುಗ್ಗಿ duggi. Tbh. of ದುರ್ಗಿ. (My.).

ದುಗ್ಗೆ dugge. Tbh. of ದುರ್ಗಾ. (My.).

ದುಗ್ಧ dugdha. milked. 2, *milk;* sap, juice.

ದುಗ್ಧಕ dugdhaka. (connected with milk); a cake (ಹಪ್ಪಳಾದಿಗಳು Mr. 216).

ದುಗ್ಧತರು dugdha-taru. the udumbara tree (ಔದುಮ್ಬರ, ಅತ್ತಿ Mr. 115).

ದುಗ್ಧಪಯೋಧಿ dugdha-payōdhi. = ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ. (My.).

ದುಗ್ಧಸಾಗರ dugdha-sāgara. = ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ. (J. 24, 38).

ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ dugdha-abdhi. the sea of milk (ಇಂಗಡಲ್ Ct. I, 96; Cpr. 3, 103); the father-in-law of Viṣṇu (ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾವಂ Mr. 19).

ದುಗ್ಧಾಭಿಷೇಕ dugdha-abhiṣēka. sprinkling milk over (J. 21, 52); bathing an idol with milk (My.).

ದುಗ್ಧಾರಾಮ dugdha-ārāma. N. (Bp. 54, 63).

ದುಗ್ಧಾರ್ಣವ dugdha-arṇava. = ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ. (Cpr. 5, 3).

ದುಗ್ಧಿಕೆ dugdhike. *a sort of Asclepias, Asclepias rosea* Roxb. (= ಕ್ಷೀರಾವಿ, q. v.). 2, *a kind of gourd, Lagenaria vulgaris* Ser. (ತುಮ್ಬಿ, ಅಲಾಬು, ಸೋರೆ Hlā.; –, –, ಸೊರೆ Mr. 148). 3, = ಬೆಳಸೆ, q. v.

ದುಗ್ಧೆ dugdhe. = ದುಗಡೆ. (Tbh. of ದ್ರುಗ್ಧ). doubt; hesitation, suspense (Mhr.). 2, ill will, hatred (Te.); envy (My.).

ದುಘ dugha. milking. see ಕಾಮ-. feminine ದುಘೆ. see ದ್ರೋಣ-.

ದುಜ್ಜೋದನ dujjōdana. Tbh. of ದುರ್ಯೋಧನ [Pb. 11, 122 va.]; (Śmd. 343).

ದುಟ್ಟ duṭṭa. Tbh. of ದುಷ್ಟ (Śmd. 370; Śs.; T.). bad.

ದುಟ್ಟತನ duṭṭatana. Tbh. of ದುಷ್ಟತನ. (Abhā. 1, 22). badness.

ದುಡ duḍa. = ದುಡು. P. p. of ದುಡಿ, in ದುಡಕೊಳ್ಳು. (My.).

ದುಡ duḍa. = ದಿಡ. firm, strong. (My.).

ದುಡಕ duḍaku-a3. = ದುಡುಕ, q. v. (My.).

ದುಡಕು duḍaku. = ದುಡುಕು 2. (My.).

ದುಡಕಿ duḍaki. 1. = ದುಡುಕಿ, q. v. (My.).

ದುಡಕಿ duḍaki. 2. cantering; trotting (one of a horse's paces, B. 3, 55; 5, 13; Mhr. ದುಡ ದುಡ, Te. ದುಡು ದುಡೆ, the pattering of feet in quick running). ದುಡಕಿಯ ನಡಿಗೆ (ರೇಚಿತ G.). ದುಡಕಿಯ ನಡಗೆ (ತರಂಗ Cb.).

ದುಡದು duḍadu. = ದುಡಿದು. P. p. of ದುಡಿ. (My.; B. 5, 137).

ದುಡಿ duḍi. to labor, to work, to toil (C.; *cf.* ತುಱುಲ್ 3). ಸೋಮಾರಿಗಳಿಗೆ ದುಃಖವೆಷ್ಟು! ದುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಸುಖವೆಷ್ಟು! (B. 3, 69). ತನ್ನ ಒಳಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ದುಡಿಯಬೇಕು (3, 115). ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿಯಾಕೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ದುಡಿದು, ದಣಿದು (4, 176). ದುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು (5, 84). ದುಡಿಯೋ ಎತ್ತು ಮಡಿದು ಬಿತ್ತು (Prv.). 2, to acquire by one's labor or efforts (My.). ಹಣವನ್ನೂ ಬದುಕನ್ನೂ ದುಡಿ (My.). ದುಡಿಯಲಿಲ್ಲ, ದುಕ್ಕ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಇದ್ದದೆಲ್ಲ ನನ್ನದೇ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ದುಡೀ ಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಸತ್ತ ಎಮ್ಮ ಬರಬೇಕು (Prvs.). 3, to throb and pain, as a boil (My.). — ದುಡಿ ದುಡಿ. rep. (B. 3, 68).

ದುಡಿತ duḍita. acquisition, gain (My.). 2, the throbbing pain of a boil (My.).

ದುಡಿಮೆ duḍime. = ದುಡುಮೆ. acquiring, acquisition; acquisition, gain (My.).

ದುಡಿಸು duḍisu. to cause to labor, etc. (B. 5, 83. 96; My.).

ದುಡು duḍu. = ದುಡ. P. p. of ದುಡಿ, in ದುಡುಕೊಳ್ಳು. (My.).

ದುಡುಂ duḍuṁ. = ದುಧುಂ. an imitation of the sound of a body suddenly falling or plunging into water. ಕುಪ್ಪಳ ದುಡುಮ್ಮೆನ್ತ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಬಿತ್ತು (My.). ಹುಡುಗ ದುಡುಮ್ಮೆನ್ತ ನೀರೊಳಗೆ ದುಮುಕಿದ (My.). — ದುಡುಮ್ಪ್ರವೇಶ. entering headlong upon a work (My.). — ದುಡುಮ್ಮನೆ. with the sound of ದುಡುಂ (My.).

ದುಡುಕ duḍuku-a3. = ದುಡಕ. a man of bold, impudent, rude, profligate or wicked contrivances (My.).

ದುಡುಕಿ duḍuki. = ದುಡಕಿ 1. a woman of bold, etc. contrivances (My.).

ದುಡುಕು duḍuku. 1. to act rashly, without deliberation, impudently, violently, profligately or wickedly (My.; Si. 427; *cf.* ತುಡುಕು 1).

ದುಡುಕು duḍuku. 2. = ದುಡಕು. rashness, want of deliberation, insolence, pushing, etc. (My.; Te.; T. ತುಡುಕ್ಕು). ದುಡುಕು ಇದ್ದವಗೆ ಬಡತ ತಪ್ಪದು (Prv.). see Prv. s. Tbh. ಮಡಿಕೆ 1. — ದುಡುಕುಬುದ್ಧಿ. a rash, bold, inconsiderate mind (My.).

ದುಡುಕುತನ duḍukutana. = ದುಡುಕು 2. (My.).

ದುಡುಮೆ duḍume. = ದುಡಿಮೆ. ದುಡುಮೆ ಇರುವ ಪರ್ಯನ್ತರ ಮಡದ (Prv.).

ದುಡುಮೆಗಾಱ duḍume-gāṟa. an acquisitive man, an economist (My.).

ದುಡ್ಡು duḍḍu. a copper coin, $\frac{1}{3}$ of an Aṇa (My.; Si. 329; Te.; T., M. ತುಟ್ಟು). 2, money (My.; ಪಣ G.; B. 5, 178). ದುಡ್ಡು ನುಂಗೋಣ (ಅಪಹಾರ Cb.). ದುಗ್ಗಾಣಿಯ ಮುಣ್ಡೇ ಹತ್ತರ ದುಡ್ಡಿನ ದೋಸೆಗೆ ಹೋದ. — ದುಡ್ಡಿಗೆ ನೂಱು ಕುರುಳು, ಸುಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು ಸಾಯುವವರು ಯಾರು? — ದುಡ್ಡಿಗೆ ಪಂಚೇರು (Prvs.). see B. 1, 10; 2, 13. 25; 3, 62. 154; 4, 179. — ದುಡ್ಡಾಸೆ. -ಆಸೆ. covetousness (My.).

ದುಡ್ರುಂಚೆ duḍruñce. = ದದ್ರಂಚೆ. a profligate woman.

ದುಢುಂ duḍhuṁ. = ದುಡುಂ. — ದುಢುಮಿಱು. -ಇಱು. = ದುಧುಮ್ಮಿಱು (Śmd. 48). to plunge. — ದುಢುಮ್ಮಿಱು. = ದುಢುಮಿಱು, q. v. — ದುಢುಮ್ಮನೆ. (Śmd. 22). = ದುಡುಮ್ಮನೆ.

ದುಣ್ಟು duṇṭu. the state of having uneven legs: rocking, unevenness. *cf.* ದೂಣ್ಟು. — ದುಣ್ಟಾಡು. to rock, to be uneven, as a table, a chair, etc. (My.). — ದುಣ್ಟು ಕಟ್ಟು. to remove a rocking state (My.).

ದುಣ್ಡ duṇḍa. = ದುಣ್ಡು. roundness, etc. — ದುಣ್ಡುಳಿ. -ಉಳಿ. a round chisel (G. 184).

ದುಣ್ಡಗೆ duṇḍage. = ದುಣ್ಡಿಗೆ, ದುಣ್ಡುಗೆ. roundly; round; roundness; the state of being without corners, well-proportioned, regular, etc. (ವೃತ್ತ, ಬಟು G.; My.). ಪೃಥ್ವಿ ಕಿತ್ತಳೇ ಹಣ್ಣಿನನ್ತೆ ದುಣ್ಡಗದೆ (B. 4, 64). ಉಕ್ಕಿನ ತುಣ್ಡನ್ನು...ಸುತ್ತಿಗೆಯನ್ದ ಹೊಡೆದು ದುಣ್ಡಗೆ ಮಾಡುವನು (4, 157).

ದುಣ್ಡನೆ duṇḍane. = ದುಣ್ಡಗೆ, ದುಣ್ಡನ್ನ, ದುಣ್ಡಾನೆ. (My.).

ದುಣ್ಡನ್ನ duṇḍu-anna1. in a round manner (My.; B. 3, 20).

ದುಣ್ಡರಿಸು duṇḍarisu. to rise on the stomach (S. Mhr.; B. 5, 72).

ದುಣ್ಡಾನೆ duṇḍu-āne4. = ದುಣ್ಡನ್ನ. (My.).

ದುಣ್ಡಿ duṇḍi. ದುಣ್ಡು. a round stone, a boulder (S. Mhr.).

ದುಣ್ಡಿಗು duṇḍigu. a shrub used to make hedges, native of Brazil, the angular-leaved physic nut, Jatropha curcas Lin. (St. & Pl.).

ದುಣ್ಡಿಗೆ duṇḍige. = ದುಣ್ಡಗೆ. (My.).

ದುಣ್ಡಿಚೆ duṇḍice. (fr. ದುಣ್ಡಿಸು?). = ಡೆಂಚೆಯ, ದುಣ್ಡಿಜೆ. a piece at chess or backgammon (ಬಿಸುಗೆ, ಸಾರಿ Śm. 39, o. r. ದುಣ್ಡಿಜೆ, ಬಿಸುಗೆ, ಸಾರಿ Kk. 81, o. r. ದುಣ್ಡಿಜೆ).

ದುಣ್ಡಿಜೆ duṇḍije. = ದುಣ್ಡಿಚೆ, q. v.

ದುಣ್ಡಿಸು duṇḍisu. to round, to become round, to form round masses (Bh. 6, 8, 13); to move circularly (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 6, 11 va.).

ದುಣ್ಡು duṇḍu. = ದುಣ್ಡ. roundness; the state of being without corners or even; that is round (ಬಟು, ವರ್ತುಲ G.; My.; T. ತುಱುಮ್ಬು, to be round; to make round; to be close,

strong, crowd; ತುಱು, closeness, *cf.* ತುಱುಗು 2). ಡುಣ್ಡಾದದು (ವರ್ತುಲ, ನಿಸ್ತುಲ, ವೃತ್ತ, ಗುಣ್ಡಾದದು, ಉರುಟಾದದು Si. 372; Dhw.). ಆನೆಯ ಮೆಯ್ಯಕಟ್ಟು ಡುಣ್ಡು (B. 4, 22). 2, a female's hollow, plain bracelet (My.). — ಡುಣ್ಡಂಚು. -ಅಂಚು. an even, regular border (My.). — ಡುಣ್ಡುಕಡಗ.=ಡುಣ್ಡು No. 2. (My.). — ಡುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. = ಗೂಟಗಳ್ಳಿ. (Z.). — ಡುಣ್ಡುದಣ್ಡೆ. a roundish garland (Rsv. 8, 23). — ಡುಣ್ಡುಬಳೆ. = ಡುಣ್ಡುಕಡಗ. (My.). — ಡುಣ್ಡುಮಲ್ಲಿಗೆ. the double jasmin (ನವಮಲ್ಲಿಕೆ, ನವಮಾಲಿಕೆ G.; ಮದನಿ Mr. 126; My.). — ಡುಣ್ಡುಮೊಗ. a round face (My.). — ಡುಣ್ಡುರುಳ್. -ಉರುಳ್. to roll about (Cpr. 5, 108).

ಡುಣ್ಡುಕರ duṇḍukara. = ಅಳಂಗಿಮುರೆ, q. v. a kind of tree. (St. & Pl.).

ಡುಣ್ಡುಗೆ duṇḍuge. = ದುಣ್ಡಗೆ, etc. roundly, etc. ಆನೆಯ ಶರೀರವು ಡುಣ್ಡುಗಾಗಿಯೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ (B. 5, 238).

ಡುಣ್ಡುಭ duṇḍubha. = ಡುಣ್ಡುಭ. *a species of snake* (= ರಾಜಿಲ).

***ಡುಣ್ಡೆ duṇḍe.** an adulteress, a prostitute, a harlot. ಕಣ್ಡಕಣ್ಡವರೆಲ್ಲರ ಗಣ್ಡರೆನ್ದಪ್ಪು ಡುಣ್ಡೆಯನವಳ ಸಜ್ಜನೆಯೆನ್ದೆನ್ನಬಹುದೆ? Bv. 615.

ಡುತ್ತಾರಿ duttāri. worked or embroidered muslin (My.).

ಡುತ್ತೂರ duttūra. Tbh. of ಧುತ್ತೂರ. the thorn apple. (ಕಲಧೌತ, ಉನ್ಮತ್ತ Nn. 44, o. rs. ಉಮ್ಮತ್ತ, ಉಮ್ಮುತ್ತ; Śmd. 225; My.).

ಡುತ್ತೂರಿ duttūri. = ಡುತ್ತೂರ. (My.; St. & Pl.).

ಡುತ್ವ dutva. the syllable ಡು (Śmd. 118. 183).

ದುದ್ದು duddu. the inner pulpy mass of a cucumber or pumpkin that contains the seeds (My.; *cf.* ಕುಸುರಿ 1).

ದುದ್ರುಮ dudruma. *a green onion.*

ದುನ್ದು dundu. excessive expenditure, waste, prodigality (My.; T.; T. ತೂಱು, ತೂಱು, to scatter; to squander, or waste, a property; see ತುನ್ದುಱ್). — ದುನ್ದವುತನ. -ಅವುತನ. a sumptuous dinner prepared without an adequate occasion (My.). — ದುನ್ದಾಟ. -ಆಟ. = ದುನ್ದು. (My.). — ದುನ್ದುಡಾಯಿಸು. -ಉಡಾಯಿಸು. to scatter squanderingly, to squander (My.). — ದುನ್ದುಮಾಡು. to squander, etc. (My.).

ದುನ್ದು dundu. a sort of drum. 2, N. of Vasudēva.

ದುನ್ದುಗಾಱ dundu-gāṟa. a male spendthrift, a prodigal (My.).

ದುನ್ದುಗಾಱತನ dundu-gāṟatana. the state of being a spendthrift (My.).

ದುನ್ದುಗಾಱಿಕೆ dundu-gāṟike. = ದುನ್ದುಗಾಱತನ. (a brief history of Indian people, Department of Public Instruction, Bombay. P. 132).

ದುನ್ದುಗಾರ್ತಿ dundu-gārti. a female spendthrift (My.).

ದುನ್ದುಭಿ dundubhi. *a large kettle-drum* (ಭೇರಿ Mr. 80). 2, a pair of dice with three spots on each. 3, *a particular throw of the dice in gambling.* 4, the fifty-sixth year in the cycle of sixty (C.).

ದುಪ್ dup. = ದುಪು, ದುಬ, etc. a sound imitating that of suddenly falling fruits, branches, etc., and blows. — ದುಪ್ಪೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to emit that sound (My.).

ದುಪು dupu. = ದುಪ್. — ದುಪು ದುಪು. rep. ದುಪು ದುಪು ಬೀಱು, ದುಪು ದುಪು ಹೊಡೆ (My.).

ದುಪಟಿ du-paṭi. = ದುಪ್ಪಟಿ, ದುಪ್ಪಟೆ, ದುಪ್ಪಟ್ಟು, ದುಪ್ಪಟ್ಟೆ, (ದುವಟ್ಟಿಗೆ). two clothes joined; a double cloth, a sheet of cloth of two breadths; a sheet (My.; Mhr. ದುಪೇಟಾ).

ದುಪ್ಪಟಿ du-p-paṭi. = ದುಪಟಿ. (My.; Te.).

ದುಪ್ಪಟೆ du-p-paṭe. = ದುಪ್ಪಟಿ. (ಹಚ್ಚಡ Mr. 342).

ದುಪ್ಪಟ್ಟ du-p-paṭṭa. = ದುಪ್ಪಟ್ಟೆ. (My.).

ದುಪ್ಪಟ್ಟೆ du-p-paṭṭe. = ದುಪ್ಪಟಿ. (Si. 223; T. ತುಪ್ಪಟ್ಟು; M. ತುಪ್ಪಟ್ಟಾವು, ತುಪ್ಪಟ್ಟಿ).

ದುಪ್ಪನೆ duppane. = ದೊಪ್ಪನೆ. with the sound of ದುಪ್ (My.).

ದುಪ್ಪಿ duppi. the spotted deer with branching horns, the Axis [ವ್ಯಾಘ್ರ, ಭಲ್ಲೂಕ, ದಂಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ಕಟ, ವಾಜಿ, ಮಹಿಷ, ಸಾಗರದುಪ್ಪಿ ... ಮೊದಲಾದ ಮಲಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು Cv. 114]; (Te.; see Si. 169. 170; ಕರೇ-).

ದುಪ್ಪೆ duppe. = ದುಪ್ಪಿ. — ದುಪ್ಪೆಗೆಣಸು. a kind of yam, Dioscorea atropurpurea Roxb. (St. & Pl.).

ದುಬ duba. = ದುಪ್, ದುಪು, ದುಬು, (ದೊಪ್ಪ2). a sound imitating that of a body suddenly falling, that of beating, also that of beating drums the vellum of which is not properly stretched. — ದುಬ ದುಬ. rep. (My.).

ದುಬಾರಿ dubāri. double in quantity, twice as much, double; excessive (My.; Mhr.; Te., H. ದುಬಾರಾ; Mhr. ದುಹಿರೀ, ದುಹೇರಾ, ದುಹೇರೀ). — ದುಬಾರಿಖರ್ಚು. double expenditure, double expense (in a good or bad sense; My.); excessive expenditure. — ದುಬಾರಿಪ್ರತಿ. a duplicate (My.).

ದುಬಾಸಿ du-bāsi. Tbh. of ದ್ವಿಭಾಷಿ. that speaks two languages: an interpreter (My.; Tu., Te.; T. ತುಬಾಜಿ; M. ತುಪ್ಪಾಯಿ; Mhr. ದುಭಾಷೀ).

ದುಬು dubu. = ದುಬ, etc. (My.).

ದುಬ್ಬ dubba. a man with a large belly, a very stout man (My.; *cf.* ದುಬ್ಬು, etc.).

ದುಬ್ಬಿ dubbi. a very stout female (My.). 2, an earthen oil-vessel with a capacious body and a long, narrow neck (My.).

ದುಬ್ಬಿಳಿ dubbiḷi. = ದುಬ್ಬುಳಿ, ದೊಬ್ಬುಳಿ. a beautiful upper story (ಸಿರಿಯ ಕರುಮಾಡ Kk. 13, o. rs. ದುಬ್ಬುಳಿ, ದೊಬ್ಬುಳಿ; T. ತೊಪ್ಪಾರ, ತೊಮ್ಪಾರ, a large building; Mhr. ದು-ಮಜಲೀ, of two stories, as a house).

ದುಬ್ಬುಳಿ dubbuḷi. = ದುಬ್ಬಿಳಿ, q. v.

ದುಮ್ dum. 1. = ಧುಮ್. a sound in imitation of that produced by a body going or coming down suddenly from above. — ದುಮಿಕ್ಕು. = ದುಮ್ಮಿಕ್ಕು. (Bp. 57, 37). — ದುಮಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಧು-. to leap or jump down with the sound of ದುಮ್ (Bp. 32, 16. 59; 52, 15; 56, 38; J. 14, 28; My.).

ದುಮ್ dum. 2. — ದುಮ್ ದುಮ್. rep. the sound of the drum called ramaḍōlu (My.).

ದುಮ duma. 1. the sound of noisy, trampling or dancing feet on the floor above one's head (My.). — ದುಮ ದುಮ. rep. (My.).

ಡುಮ duma. 2. a sound in imitation of fuming or frowning. (Mhr. ಧುಮೇಂ, smoke; ಧುಮಣೇಂ, to be fuming). — ಡುಮುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to be fuming, frowning or grim, as the look of one's face (My.; Te. ಡುಮುಡುಮುಲಾಡು).

ಡುಮಿಕು dumiku. = ಡುಮುಕು. (Bp. 39, 62; My.).

ಡುಮುಕು dumuku. (fr. ಡುಮ್ 1). = ಡುಮಿಕು. to leap or jump down from above (My.; Te.; Bp. 52, 17). ಡುಮು ಕಿದರೆ ಮೊಣಕಾಲು ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಡುಮ್ಪ dumpa. = ದುಮ್ಬು. a root (Te. ದುಮ್ಪ). — ಡುಮ್ಪ ರಾಷ್ಟ್ರ. = ಡುಮ್ಬರಾಷ್ಟ್ರ q. v., ಡುಮ್ರಾಷ್ಟ. ಸಣ್ಣ ಡುಮ್ಪರಾಷ್ಟ್ರ (ಏಲಾ ಪರ್ಣಿ, ಸುವಹೆ, ರಾಸ್ನೆ, ಯುಕ್ತರಸೆ Si. 157; Te. ದುಮ್ಪರಾಷ್ಟಕ).

ಡುಮ್ಬ dumba. = ದುಮ್ಪು. — ಡುಮ್ಬರಾಷ್ಟ್ರ. = ಡುಮ್ಪ-. a tall perennial plant, the greater Galangal, Alpinia galanga Sw. (St. & Pl.).

ಡುಮ್ಬಿ dumbi. = ದುಮ್ಬೆ. a bee, etc. (My.).

ಡುಮ್ಬು dumbu. (fr. ತುಱು 1). dust (My.; Te. ತುರುಮು, ದುಮ್ಮು; T. ತುಮ್ಬು). *cf.* ದೂಳ್.

ಡುಮ್ಬೆ dumbe. = ತುಮ್ಬಿ 1, etc. a bee, etc. (ಮಧುವ್ರತ, ಅಳಿ, ಷಟ್ಪದ, etc. Si. 176; My.).

ಡುಮ್ಮತಿ dummati. Tbh. of ದುರ್ಮತಿ. a foolish, etc. person (Abhā. 2, 56).

ಡುಮ್ಮನ dummana. Tbh. of ದುರ್ಮನಸ್. distress, grief (Cpr. 7, 40).

ಡುಮ್ಮಾನ dummāna. Tbh. of ದುರ್ಮಾನ. distress or trouble in the mind, sorrow, grief (ಉಮ್ಮಳ, ಚಿನ್ತೆ Kk. 52; ಬೇವಸ, ಉಮ್ಮಳ Śs.; My.; J. 5, 26; 18, 47; 24, 41). see ಜವಳಿ-.

ಡುಮ್ರಾಷ್ಟ dumrāsta. = ದುಮ್ಬರಾಷ್ಟ್ರ, etc. a kind of plant. (St. & Pl.).

ಡುಯಂ duyaṁ. (fr. ದ್ವಿ). second in quality or position, secondary, subordinate (My.; Mhr. ಡುಯಮ).

ಡುರ್- dur-. = ದುಃ-, etc. evil, bad, etc.

ಡುರ dura. 1. = ಧುರ. a battle, a war (ಸಂಗರ, ಕಾಳೆಗ Nn. 19, originally ಧುರ; ಕಾಳಗ Mr. 289, orig. ಧುರ; J. 9, 32; 21, 44; 23, 45; 27, 32; Te. ದುರಮು; *cf.* ತುಱು?). ದುರವ ಪೊಗುವುದು (ಅಭಿಹಾರ Mr. 490, ಧು-). — ದುರಗಲಿ. -ಕಲಿ. a hero in war (Śśv. 4, 77). — ದುರಜೈತ್ರ. a man who has been victorious in war (ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನು Nn. 94, ಧು-). — ದುರಧೀರ. (Kk. 101, as ಧು-). courageous in war.

ಡುರ dura. 2. a sound to exhibit wrath as expressed by the eye. (Mhr. ಧುರೀ, fumigation). — ದುರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to express anger or wrath by the eye. ದುರಗುಟ್ಟಿ ನೋಡು (My.). — ದುರ ದುರನೆ. with anger in the eye (My.).

ದುರಕ್ಷರ dur-akṣara. a bad syllable or bad syllables, a bad, inauspicious writ (Bp. 46, 71).

ದುರಂಗಿ du-raṅgi. coloured differently on its two sides (My.; Mhr., Br.).

ದುರಂಜಿ durañji. (= ತುರಂಜಿ?). the custard-apple, Anona squamosa Lin. (St. & Pl.). 2, the soursop, Anona muricata (van Someren).

ದುರದೃಷ್ಟ dur-adṛṣṭa. bad luck, ill fate, misfortune. (My.). ಶುನಿ ಸುರತನ್ಯಾಯದೆ ಛನ್ದಕ್ಕಳವಡದೆ ಅತ್ತಲಿತ್ತಲುಬರ್ ಎತ್ತಂ ಪೊಸ್ತಿದ ಪಾಟ್ಟಿಬ್ಬಂ ಬುಧವೃನ್ದಕೆ ದುರದೃಷ್ಟಮ್, ಓದದಧಮರಿಗಿಷ್ಟಂ (Ch., as an introductory verse of some MSS.).

ದುರಧ್ವ dur-adhva. *a bad road.*

ದುರನ್ತ dur-anta. whose end is difficult to be reached; having no end, endless. (Cpr. 5, 96; Bh. 8, 23, 4). [2, a tragedy].

ದುರಪದ durapada. Tbh. of ದ್ರುಪದ. (Bp. 12, 42).

ದುರಬಿಣಿ durabiṇi. ದುರಬಿನಿ. = ದುರಬೀನ, ದುರಬೀನು, ದುರ್ಬಿಣಿ, ದುರ್ಬಿನಿ, ದುರ್ಬೀನು. a telescope (Mhr., H. ದುರಬೀನ; B. 5, 168. 174).

ದುರಬೀನ durabīna. = ದುರಬಿಣಿ, etc. (B. 5, 173).

ದುರಬೀನು durabīnu. = ದುರಬಿಣಿ, etc. (My.).

ದುರಭಿಪ್ರಾಯ dur-abhiprāya. an evil-minded man (Abh. P. 14, 98). 2, evil intention or aim (My.).

ದುರಭಿಮಾನ dur-abhimāna. ill founded and offensive pride (Bp. 40, 67; B. 4, 89; My.).

ದುರಭಿಮಾನಿ dur-abhimāni. badly or disagreeably proud. (My.).

ದುರಭಿಹಿತ dur-abhihita. an unfriendly declaration or statement (Cpr. 9, 108 va.).

ದುರಭ್ಯಾಸ dur-abhyāsa. a bad practice or habit (My.).

ದುರವಸ್ಥೆ dur-avasthe. a bad, disastrous situation, a miserable condition, an evil case. (My.).

ದುರಸ್ತು durastu. = ದುರುಸ್ತು. right, fit, in good order (Mhr.; My.; Te.); repair.

ದುರಹಂಕಾರ dur-ahaṅkāra. ill founded and offensive egotism (Bp. 22, 50; My.).

ದುರಹಂಕಾರಿ dur-ahaṅkāri. a very presumptuous or arrogant person (My.).

ದುರಹಂಕೃತ dur-ahaṅkṛita. = ದುರಹಂಕಾರಿ. (Bp. 60, 56).

ದುರಳ durala. = ದುರುಳ, q. v. (Bp. 4, 55; 13, 8; B. 5, 246).

ದುರಾಗ್ರಹ dur-āgraha. obstinate retention of an opinion, wicked or foolish obstinacy. (My.; B. 5, 53). ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ದುರಾಗ್ರಹ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ದುರಾಗ್ರಹಿ dur-āgrahi. a head-strong, obstinate person (Rām. 1, 8, 31).

ದುರಾಚರಣೆ dur-ācaraṇe. bad behaviour, evil practices (My.; B. 5, 292).

ದುರಾಚಾರ dur-ācāra. *ill-conducted, badly behaved; wicked. 2, bad conduct, wickedness.* ಮಾಡೋದು ದುರಾಚಾರ, ಮನೇ ಮುನ್ದೆ ವೃನ್ದಾವನ (Prv.).

ದುರಾಚಾರಿ dur-ācāri. ill-conducted, loose, licentious (Mhr.).

ದುರಾಚ್ಯಾರಿ dur-ācyāri. Tbh. of ದುರಾಚಾರಿ. (ದುಷ್ಕರ Cb.).

ದುರಾತ್ಮ dur-ātma. evil-minded, malevolent; a rascal, a scoundrel. (Bp. 28, 62; 40, 72; 41, 27; 45, 21; 57, 86; J. 24, 25).

ದುರಾತ್ಮಿಕೆ dur-ātmike. an evil-minded woman (V. 9, 57).

ದುರಾಲಭ dur-ālabha. difficult to be laid hold of or handled, unfit to be touched; difficult of attainment.

ದುರಾಲಭೆ dur-ālabhe. *the prickly Alhagi maurorum* Tournef.

ದುರಾಲಮ್ಬ dur-ālambha. = ದುರಾಲಭ. 2, = ದುರಾಲಭೆ. (ತೊಱಿ ಯಿಂಗುಳ Mr. 118).

ದುರಾಲಾಪ dur-ālāpa. scurrilous or abusive language, abuse, a curse; imprecation. (Bp. 41, 9; My.).

ದುರಾಲೋಚನೆ dur-ālōcane. a bad thought or intention (My.; B. 3, 101; 5, 47).

ದುರಾಶೆ dur-āśe. a bad hope or expectation (Sk.); bad desire (B. 4, 181; Bp. 1, 36; My.). 2, groundless hope (Mhr.; My.).

ದುರಾಶೆಗಾಱ durāśe-gāṟa. a man of bad desire (My.).

ದುರಿಚ್ಛೆ dur-icche. bad desire (My.).

ದುರಿತ dur-ita. bad course; *evil ways, sin* (ಪಾಪ Nn. 115).

ದುರಿತಘರಟ್ಟ durita-gharaṭṭa. a crusher of sin (Bp. 25, 24; 32, 7).

ದುರಿತಮೋಚನ durita-mōcana. freeing or releasing from sin (Bp. 58, 17).

ದುರಿತಯಮ durita-yama. the restrainer of sin: Śiva (Mr. 12).

ದುರಿತಹರ durita-hara. removing sin (Bp. 2, 17).

ದುರಿತಾರಿ durita-ari. an enemy of sin (Bp. 22, 23).

ದುರಿಯೋಧನ duriyōdhana. Tbh. of ದುರ್ಯೋಧನ. (Bh. 3, 19, 44).

ದುರೀಷಣೆ dur-īṣaṇe. a bad wish (My.): curse, imprecation. (G.).

ದುರುಕ್ತ dur-ukta. badly spoken; unbecoming, harsh speech (Kāvy. II, 2, B, 30).

ದುರುಕ್ತಿ dur-ukti. harsh, offensive speech; bad language; abuse. (Bp. 54, 79; 56, 24; Śsv. 4, 33).

ದುರುಪದಿ durupadi. Tbh. of ದ್ರೌಪದಿ. wife of five Pāṇḍavas. (Bh. 4, 3, 11).

ದುರುಭರ durubhara. Tbh. of ದುರ್ಭರ. intolerable, etc. (Bh. 5, 1, 41).

ದುರುಯಶ duruyaśa. Tbh. of ದುರ್ಯಶ. ill repute. (Bh. 3, 18, 42).

ದುರುವಚನ duruvacana. Tbh. of ದುರ್ವಚನ. a bad language, etc. (Bhāgavata 3, 2, 48).

ದುರುಸ್ತು durustu. = ದುರಸ್ತು. repair, etc. (My.).

ದುರುಳ duruḷa. = ದುರಳ. (Tbh. of ಧೂರ್ತ). a cunning, crafty, dishonest, mischievous or wicked man (ಧೂರ್ತ Ct. II, 82; Bp. 38, 53; 43, 67; 47, 1; 50, 49; 55, 23; 60, 58; Bh. 1, 8, 72; My.). ದುರುಳನ ಕಣ್ಣರೆ ಹರಳು ಚೆಲ್ಲ ಬೇಕು. — ದುರುಳನ ಕಣ್ಣಾಗ ತೆರಳ ಬೇಕು (Prvs.).

ದುರುಳತನ duruḷatana. cunningness, wickedness, etc. (Bp. 32, 54; 50, 53; 51, 66; Bh. 4, 4, 10; My.).

ದುರುಳೆ duruḷe. a crafty, mischievous, etc. woman (Bp. 40, 53; My.).

ದುರೋದರ durōdara. = ದರೋದರ. *gambling; a gamester.* 2, *a stake at play.*

ದುಱ್- duṟ. = ದುಃ-, etc. evil, bad, etc. see ದುಱ್ಪರಿಣಾಮ, ದುಱ್ಪ್ರೇರಣೆ.

ದುಱುದುಮ್ಬಿ duṟu-tumbi. a bad, wicked person (Cpr. 7, 103; Bh. 2, 2, 17; 2, 14, 61).

ದುಱುದುಮ್ಬಿತನ duṟudumbitana. depravity, badness, wickedness (Bh. 4, 8, 18).

ದುಱ್ಪರಿಣಾಮ duṟ-pariṇāma. Tbh. of ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ. evil effect (Abh. P. 10, 195 va.).

ದುಱ್ಪ್ರೇರಣೆ duṟ-prēraṇe. evil impulse (Abh. P. 11, 176).

ದುರ್- dur. = ದುರ್-, ದುಱ್-, etc.

ದುರ್ಗ dur-ga. = ದುಗ್ಗ. difficult of access or approach; difficult to be walked on; difficult of attainment. 2, *a strong-hold, a fort.* 3, a forest (ವನ, ಅಟವಿ, ಕಾನನ, etc. Mr. 151). ಜಲಶಿಲಾ ಧರಮಹ ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹದ ದುರ್ಗಂ (Mr. 271). ದುರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? — ದುರ್ಗಾ ಏಱಿದವ ಸ್ವರ್ಗಾ ಏಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.).

ದುರ್ಗತ dur-gata. a man whose affairs go badly: *unfortunate; distressed; poor, indigent.*

ದುರ್ಗತಿ dur-gati. bad circumstances; misfortune; poverty. 2, *hell* (Bp. 40, 47). — ದುರ್ಗತಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to become unfortunate, etc. (Bp. 52, 24).

ದುರ್ಗನ್ಧ dur-gandha. a bad smell, bad odour, stink (Bp. 46, 58); *ill-smelling, stinking;* any ill-smelling substance.

ದುರ್ಗಮ dur-gama. difficult to be walked on, to be traversed or travelled over; *difficult of access;* impassable; difficult of attainment.

ದುರ್ಗಮಾರ್ಗ durga-mārga. *a difficult pass or way.*

ದುರ್ಗಸಂವೇಷ್ಟನ durga-saṁvēṣṭana. surrounding a fort. see ಮುತ್ತಿಸು.

ದುರ್ಗಸಂಚರ durga-sañcara. *a difficult passage, a defile.*

ದುರ್ಗಾದೇವಿ durgā-dēvi. = ದುರ್ಗೆ. (My.).

ದುರ್ಗಾರಮಣ durgā-ramaṇa. Śiva (My.).

ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿ durgā-aṣṭami. the eighth lunar day of the month of āśvina, the birth day of Durgā, on which human sacrifices used to be made (My.).

ದುರ್ಗಿ durgi. = ದುಗ್ಗಿ, ದುರ್ಗೆ. (Sk.; My.). 2, N. (My.). — ದುರ್ಗಿ ಬೇನೆ. cholera (S. Mhr.).

ದುರ್ಗೆ durge. ದುರ್ಗಾ. = ದುಗ್ಗ. *Durgā,* the daughter of Himavat and wife of Śiva. — ದುರ್ಗವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ದುರ್ಗೆ. — ದುರ್ಗವ್ವನ ಬೇನೆ. cholera (S. Mbr.).

ದುರ್ಗುಣ dur-guṇa. an evil quality; a vicious propensity (Bp. 22, 62; 38, 26; 57, 76; B. 4, 185. 186; My.).

ದುರ್ಘಟ dur-ghaṭa. difficult to be accomplished, difficult of occurrence; difficult, impossible, unattainable (Cpr. 3, 67; Bp. 36, 13; 39, 18; 51, 61; Bh. 2, 13, 44; J. 19, 10; B. 3, 22; 4, 108. 223; My.).

ದುರ್ಜನ dur-jana. *a bad man, a mischievous man, a scoundrel, a villain* (ಖಲ, etc. Mr. 229; Śmd. 114; Bp. 28, 37; 55, 32; 59, 51; My.); wicked, vile. ದುರ್ಜನನ ಸಹವಾಸದಿನ್ದ ಸಜ್ಜನ ಕೆಡುವನು (Prv.).

ದುರ್ಜನತೆ dur-janate. wickedness, villainy (Bp. 56, 15).

ದುರ್ಜಯ dur-jaya. difficult to be subdued or overcome, invincible (Śmd. 91; J. 13, 30); insurmountable.

ದುರ್ಜಾತ dur-jāta. badly or inauspiciously born or produced, wretched, unhappy; bad-natured, bad (Bp. 41, 4).

***ದುರ್ಣಯ durṇaya.** = ದುರ್ನಯ. bad conduct. ದುರ್ಣಯಮುಂ ನಚ್ಚುವೊಡೆನ್ನನುಗ್ರ ರಣದೊಳ್ Pb. 1, 77.

ದುರ್ದಮ dur-dama. difficult to be subdued. (Cpr. 2, 8).

ದುರ್ದರ್ಶ dur-darśa. difficult to be seen; disagreeable or painful to the sight; disgusting. (Cpr. 2, 24 va.; 5, 65; J. 16, 29).

ದುರ್ದಶೆ dur-daśe. = ದುರ್ದಸೆ. a bad situation, a troublous condition; misfortune, calamity. (My.; B. 5, 91).

ದುರ್ದಿನ dur-dina. *a dark, cloudy day* (ಮೋಡಗತ್ತಲೆ Nn. 97); bad weather. 2, a cloud (ನೋಡ Mr. 43).

ದುರ್ದಸೆ dur-dese. Tbh. of ದುರ್ದಶೆ. (My.; B. 5, 89).

ದುರ್ದೈವ dur-daiva. hard fate, bad luck, unlucky destiny, misfortune. (My.; B. 3, 52; 4, 9). 2, a bad deity (My.).

ದುರ್ಧರ dur-dhara. difficult to be held, borne or suffered; irresistible, hard to be obstructed or restrained; difficult to be accomplished; difficult; dangerous; impracticable. (Cpr. 2, 37; 5, 4. 138; Bp. 9, 17; 44, 42; 54, 70).

ದುರ್ಧರುಷ durdharuṣa. Tbh. of ದುರ್ಧರ್ಷ. (Bh. 6, 5, 51).

ದುರ್ಧರ್ಷ dur-dharṣa. difficult of being assailed or assaulted, inviolable; difficult of approach or attainment; difficult of being overpowered; intolerable (My.; Te.); haughty; dangerous; awful.

ದುರ್ಧಾರ dur-dhāra. = ದುರ್ಧರ. (Bp. 59, 32).

ದುರ್ನಡತೆ dur-naḍate. bad conduct (My.).

ದುರ್ನಯ dur-naya. bad conduct; injustice. (Cpr. 6, 17; Śsv. 4, 133).

ದುರ್ನರ dur-nara. a bad man (Bp. 3, 46; 28, 33).

ದುರ್ನಾಮ dur-nāma. (a bad name); piles or hæmorrhoids. 2, *a kind of muscle, a cockle.* see ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಣೆ.

ದುರ್ನಾಮಕ dur-nāmaka. (having a bad name); *piles or hæmorrhoids.*

ದುರ್ನಾಯಕ dur-nāyaka. (a bad leader); a caterpillar (ಕಮ್ಬಳಿ ಹುೞು Mr. 165).

ದುರ್ನಿಮಿತ್ತ dur-nimitta. a bad omen. (J. 19, 3; 31, 46). 2, a bad pretext.

ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷಣ dur-nirīkṣaṇa. the state of being scarcely visible; invisibility (Bp. 54, 54; J. 7, 61; 12, 19).

ದುರ್ನೀತ dur-nīta. badly managed, ill-conducted; unjustly decided, wrong; ill-trained, rude (Bp. 38, 70); misconduct, etc.

ದುರ್ನೀತಿ dur-nīti. bad conduct; impropriety; impolicy; bad ethics. (Bp. 37, 22; 53, 43; My.).

ದುರ್ನೆವ dur-neva. a bad excuse, poor pretence (My.).

ದುರ್ಬಲ dur-bala. *weak, feeble.* ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯೊಳು ಬಲನೆನಿಪ್ಪ ಅರಸು, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂ ನಿಜಮೆನಿಪ್ಪ ಪೆರ್ಗಡೆ, ನೆಗೞ್ತೆಯ ಸಮ್ಭ್ರಮೋನ್ನತದ ಜನಪದಂ, ಜಲಶಿಲಾಧರಮುಹ ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹದ ದುರ್ಗಂ, ರತ್ನಹೇಮಾದಿಭಣ್ಡಾರಂ, ಮಹಾವೀರಸ್ಸೈನ್ಯಂ, ನಿಜಪ್ರಿಯಂ ಕೂಡೆ ಸಪ್ತಾಂಗಸಮ್ಪನ್ನಮೆನಿಸುವ ರಾಜ್ಯಮಕ್ಕುಮ್, ಇನಿತಿಲ್ಲದಿಹ ರಾಜ್ಯ ದುರ್ಬಲಮೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 271).

ದುರ್ಬಿಣಿ durbiṇi. ದುರ್ಬಿನಿ. = ದುರಬಿಣಿ, etc. a telescope. (B. 5, 155).

ದುರ್ಬೀಜ dur-bīja. bad seed. 2, one of base or disreputable descent (My.).

ದುರ್ಬೀನು durbīnu. = ದುರ್ಬಿಣಿ, etc. (My.).

ದುರ್ಬುದ್ಧಿ dur-buddhi. weak-mindedness, folly, silliness. 2, evil-mindedness, malignity. (My.; Bp. 34, 11; Sp. s. ಮೆಕ್ಕೆ). 3, N. (J. 24, 42. 43. 64).

ದುರ್ಬೋಧನೆ dur-bōdhane. evil counsel; bad, harmful teaching (My.; Te.).

ದುರ್ಬೋಧೆ dur-bōdhe. = ದುರ್ಬೋಧನೆ. (Bp. 50, 48. 49; Bh. 1, 8, 54; My.).

ದುರ್ಭಗ dur-bhaga. difficult to be gained or obtained; unfortunate, unlucky. (My.; fem. ದುರ್ಭಗೆ).

ದುರ್ಭಯ dur-bhaya. fear or painful apprehension of evil, such as may come from wild beasts, thieves, etc. (Bp. 7, 1; My.).

ದುರ್ಭರ dur-bhara. = ದುರುಭರ. difficult to be borne, burdensome, troublesome, intolerable; hard to be maintained, supported, or filled. (Bp. 3, 16; 21, 26; 51, 59).

ದುರ್ಭವ dur-bhava. bad or miserable existence or life; the misery of worldly existence (Bp. 53, 3; 61, 79).

ದುರ್ಭಾಗ್ಯ dur-bhāgya. ill luck, an evil destiny, lucklessness; unfortunate. (My.; B. 4, 144).

ದುರ್ಭಾವ dur-bhāva. ill-will, evil-mindedness; hostile feeling (Bp. 53, 45; My.).

ದುರ್ಭಾಷಣೆ dur-bhāṣaṇe. = ದುರ್ಭಾಷೆ. (My.).

ದುರ್ಭಾಷೆ dur-bhāṣe. bad, abusive speech, opprobrious language (Bp. 57, 29; My.).

ದುರ್ಭಿಕ್ಷ dur-bhikṣa. scarcity of provisions, dearth, famine; hardness of the times. (Rām. 1, 5, 24; My.). — ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಬೀೞು. a dearth, etc., to come to pass (B. 4, 74; My.).

ದುರ್ಭೇದ dur-bhēda. difficult to be divided. 2, firmness, close union (Bp. 53, 75).

ದುರ್ಮತ dur-mata. evil-minded, malicious, wicked (Bp. 50, 45). 2, a bad opinion, doctrine, creed, or tenet (Bp. 50, 48; My.).

ದುರ್ಮತಿ dur-mati. = ದುಮ್ಮತಿ. evil-mindedness, malignity; foolishness (My.). 2, foolish (Abhā. 1, 44); evil-minded, malicious, wicked (Cpr. 2, 31; Bp. 32, 62). 3, the fifty-fifth year of the cycle of sixty (My.). 4. N. (J. 31, 20).

ದುರ್ಮದ dur-mada. a mad conception or imagination; drunken, fierce, infatuated. see Cpr. 1, 142; Śsv. 2, 90; ದೌರ್ಮದ್ಯ.

ದುರ್ಮನ dur-mana. = ದುರ್ಮನಸ್ No. 1. (My.).

ದುರ್ಮನಸ್ dur-manas. = ದುಮ್ಮನ. a bad disposition or perversity of mind, evil intention. 2, *distressed or troubled in mind, disheartened, sad, sorrowful.*

ದುರ್ಮನ್ತ್ರ dur-mantra. bad advice, evil or bad counsel (Bp. 50, 41; 58, 27); a wicked mantra or charm. — ದುರ್ಮನ್ತ್ರ ತನ್ತ್ರ. bad charms and devices (Bp. 49, 27).

ದುರ್ಮರಣ dur-maraṇa. any violent or unnatural death (Sk.; My.).

ದುರ್ಮಲ dur-mala. a heinous moral impurity or sin (Bp. 60, 55). 2, very impure, sinful or depraved (22, 60; 54, 20).

ದುರ್ಮಲತ್ರಯ durmala-traya. the three impure objects difficult to be got rid of: woman, gold, and landed property (Bp. 57, 84). *cf.* ತ್ರೈಮಲ.

ದುರ್ಮಲಿನ dur-malina. = ದುರ್ಮಲ No. 2. (Bp. 3, 47).

ದುರ್ಮಾಂಸ dur-māṁsa. diseased flesh that grows in a sore or wound (Bp. 18, 66; 24, 7; My.).

ದುರ್ಮಾನ dur-māna. = ದುಮ್ಮಾನ. conception or apprehension of evil.

ದುರ್ಮಾರ್ಗ dur-mārga. a bad way (J. 10, 9); misconduct, offence, wickedness (Bp. 31, 24; 41, 7; 57, 76; 60, 44; J. 10, 9; My.). 2, bad, wicked; a bad man (My.).

ದುರ್ಮಾರ್ಗತನ dur-mārgatana. misconduct, etc. (My.).

ದುರ್ಮುಖ dur-mukha. *foul-mouthed, abusive.* 2, having an ugly face; of a sullen countenance or temper.

ದುರ್ಮುಖಿ dur-mukhi. feminine of ದುರ್ಮುಖ. 2, N. of the thirtieth year of the cycle of sixty (My.).

ದುರ್ಮುದ್ರೆ dur-mudre. an improper sign, badge, or token (Bp. 3, 48).

ದುರ್ಮೋಹ dur-mōha. the state of being stupified, bewildered, infatuated, or enamoured (ಮೋಹ Nn. 156; Mr. 488). 2, fainting, a swoon (ಮೂರ್ಛೆ 156; 488). 3, agitation, haste, etc. (ಬೇಗ 156; 488). 4, ignorance, folly (ಅಜ್ಞತೆ 156; ಮುಸುಕಿದ ಅಜ್ಞಾನ 488). 5, a fool (ಕಡು ಮೂರ್ಖ 156).

ದುರ್ಯಶ dur-yaśa. = ದುರುಯಶ. ill repute, dishonour (Cpr. 2, 41; My., also ದುರ್ಯಶಸ್ಸು).

ದುರ್ಯೋಧನ dur-yōdhana. = ದುಜ್ಜೋದನ, ದುರಿಯೋಧನ. the eldest son of Dhṛitarāṣṭra. (Śmd. 177. 182; J. 15, 34). 2, N. of another prince.

ದುರ್ಯೋಧನಸುತೆ duryōdhana-sute. the daughter of Duryōdhana No. 2 (Cpr. 3, 78).

ದುರ್ಲಕ್ಷಣ dur-lakṣaṇa. = ದುಲ್ಲಕ್ಷಣ. badly marked (Sk.); a bad sign or mark; a bad symptom; a bad character or quality; an evil point; a vice (Mr. 361; Mhr.; B. 4, 200; My.).

ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯ dur-lakṣya. difficult to be observed, hardly visible (Sk., My.); difficult to be looked at, disagreeable to sight (My.). 2, inadvertence (B. 4, 154; Mhr.).

ದುರ್ಲಭ dur-labha. difficult to be obtained, hard to be attained, difficult of accomplishment; scarce, rare; difficult; excellent, eminent; dear, beloved. (Cpr. 2, 17; Bp. 8, 1; 39, 13; 51, 34; 58, 32; Śśv. 2, 85. 89; B. 5, 9; My.).

ದುರ್ಲಿಪಿ dur-lipi. a bad, inauspicious writ (Bp. 49, 32).

ದುರ್ವಚನ dur-vacana. = ದುರುವಚನ. a harsh expression, bad, abusive language, insult. (J. 5, 50).

ದುರ್ವರ್ಣ dur-varṇa. bad-coloured; of a bad or low species or class; *silver.*

ದುರ್ವಹ dur-vaha. difficult to be borne. (Cpr. 2, 43).

ದುರ್ವಾಕ್ dur-vāk. evil speech, abuse; inelegant language. (My.).

ದುರ್ವಾರ dur-vāra. difficult to be restrained or stopped, not to be repressed or checked, irresistible (Sk.; My.).

ದುರ್ವಾರ್ತೆ dur-vārte. bad news, sad intelligence. (My.).

ದುರ್ವಾಸ dur-vāsa. = ದೂರ್ವಾಸ. N. of a ṛiṣi, etc. Tbh. of ದುರ್ವಾಸಸ್. (Bp. 43, 41; 54, 35).

ದುರ್ವಾಸನೆ dur-vāsane. bad smell, a stink (My.). 2, an evil, inauspicious recollection of past good or evil actions, or of janmāntara (Abhā. 1, 33; My.); a chimera.

ದುರ್ವಾಸಸ್ dur-vāsas. ill dressed, unclothed, naked. 2, N. of a ṛiṣi of irascible temperament, a son of Atri by Anasūyā and an incarnation of a portion of Śiva.

ದುರ್ವಿಗಾನ dur-vigāna. abuse (ದ್ವಿತಯುವಾಕ್, ಹಱಿವ ನುಡಿ Mr. 86).

ದುರ್ವಿಟ dur-viṭa. a very bad voluptuary (Bp. 40, 10).

ದುರ್ವಿದಗ್ಧ dur-vidagdha. imperfectly skilled, unskilled; stupid, silly; wholly ignorant. (Rśv. 1, 18; fem. ದುರ್ವಿದಗ್ಧೆ).

ದುರ್ವಿಧ dur-vidha. of bad habits, wicked. 2, *badly circumstanced, embarrassed, poor* (ದುಸ್ತರ, etc., ಬಡವ Mr. 230).

ದುರ್ವಿನೀತ dur-vinīta. *ill-trained, badly educated, ill-mannered, wicked;* stubborn; N.

ದುರ್ವಿಮೋಹ dur-vimōha. great bewilderment, evil desire (Śāstrasāra in W. v. 1254).

ದುರ್ವಿಲಸಿತ dur-vilasita. a rude or ill-mannered trick, rudeness, a wayward act (Abh. P. 14, 97).

ದುರ್ವಿವಾದ dur-vivāda. a bad contest at law or quarrel (My.).

ದುರ್ವಿಷಯ dur-viṣaya. a bad thing or affair (Śśv. 2, 110; My.).

ದುರ್ವೃತ್ತ dur-vṛitta. bad conduct, mean practices. 2, behaving badly, vile, wicked, etc. (ಅನಾಚಾರಿ, ಶಿದಾನ Mr. 253, one MS. ಸಿದಾನ; My.).

ದುರ್ವೃತ್ತಿ dur-vṛitti. disreputable conduct, bad practices (Bp. 41, 8; My.). 2, a misbehaved person (Bp. 38, 71). 3, bad circumstances, distress.

ದುರ್ವೇಶ dur-vēśa. difficult of ingress or access (Cpr. 5, 65).

ದುರ್ವ್ಯಯ dur-vyaya. useless or foolish expense (My.).

ದುರ್ವ್ಯವಹಾರ dur-vyavahāra. a wrong judgment in law (Sk.). 2, a bad law-suit or quarrel (My.).

ದುರ್ವ್ಯಸನ dur-vyasana. an evil habit; bad desire (My.; B. 4, 194; 5, 53. 191).

ದುರ್ವ್ಯಸನಿ dur-vyasani. of evil habits, practices or propensities (Bp. 45, 22; My.; B. 5, 208).

ದುರ್ವ್ಯಸನೆ dur-vyasane. a woman of evil habits, etc. (Bp. 40, 54).

ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರ dur-vyāpāra. evil action or operation (Bp. 19, 2; My.).

ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಿ dur-vyāpāri. a person engaged in bad business or actions (My.).

ದುರ್ವ್ಯಾಮೋಹ dur-vyāmōha. an evil propensity or lust (My.).

ದುರ್ವ್ಯಾಲಪತಿ dur-vyālapati. a wicked big snake (J. 24, 20).

ದುರ್ವ್ಯಾಸಂಗ dur-vyāsaṅga. an evil habit (My.).

ದುರ್ವ್ರಣ dur-vraṇa. a bad (venereal) wound or ulcer (Bp. 40, 70; My.).

ದುರ್ವ್ರಯ dur-vraya. = ದುರ್ವ್ಯಯ. (My.).

ದುರ್ಹೃದ್ dur-hṛid. having a bad heart; *an enemy.*

ದುಲಿ duli. = ಡುಲಿ. *a female tortoise.*

ದುಲ್ಲಕ್ಷಣ dul-lakṣaṇa. = ದುರ್ಲಕ್ಷಣ. one of the dōṣas in poetry (Ch. v. 40).

ದುವಂಗುಲ du-aṅgula. two fingers (Bh. 2, 2, 97).

ದುವಟ್ಟಿಗೆ duvaṭṭige. Tbh. of ದ್ವಿಪಟ್ಟಿಕೆ. a double piece of cloth. (Śmd. 378).

ದುವದಿ duvadi. = ದುವಯಿ, ದುವವಿ, ದುವ್ವೆ, ದೂವಿ, ದೂವೆ 2. Tbh. of ದ್ವಿಪದಿ. N. of a metre (Ch.).

ದುವಯಿ duvayi. = ದುವದಿ. (Ch.).

ದುವವಿ duvavi. = ದುವದಿ. (Ch.).

ದುವ್ವಾಳಿ duvvāḷi. rapid course, a run, a gallop (Bh. 1, 7, 2; J. 18, 7; Mhr. ಧೂಮು).

ದುವ್ವಾಳಿಸು duvvāḷisu. = ದೂವಾಳಿಸು. to make run; to cause to run or gallop (Bh. 3, 18, 14; J. 22, 7). 2, to run fast, to hasten (v. i., Bh. 3, 8, 31; 3, 19, 13); to frisk (Rśv. 6, 11 va.).

ದುವ್ವೆ duvve. = ದುವದಿ. (Ch.).

ದುಶ್- duś. = ದುಃ-, etc. evil, bad, etc.

ದುಶ್ಚರಿತ duś-carita. misbehaving, wicked; misbehaviour, ill-conduct, wickedness. (Bp. 45, 9. 38; 57, 91; J. 11, 39).

ದುಶ್ಚರಿತ್ರ duś-caritra. = ದುಶ್ಚರಿತ. (Abh. P. 15, 71).

ದುಶ್ಚರ್ಮ duś-carma. affected with disease of the skin: *leprous.* 2, *without prepuce.*

ದುಶ್ಚಿನ್ಹೆ duś-cinhe. an inauspicious mark or sign; an evil omen (Mhr.; My.).

ದುಶ್ಚೇತ duś-cēta. (= ದುರ್ಮನಸ್). disheartened, sad (Bp. 57, 10).

ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆ duś-cēṣṭe. naughtiness (My.).

ದುಶ್ಚ್ಯವನ duś-cyavana. unshakable, unmovable, firm: *Indra.*

ದುಶ್ಶಕುನ duś-śakuna. (ದುಃಶಕುನ). a bad omen (My.).

ದುಶ್ಶಲೆ duś-śale. = ದುಃಶಲೆ. daughter of Dhritarāṣṭra. (J. 32, 50, etc.).

ದುಶ್ಶಾಲು du-ś-śālu. two shawls; a double shawl (Mhr. ದುಶಾಲಾ; My.; Br.).

ದುಶ್ಶಾಸನ duś-śāsana. = ದುಃಶಾಸನ. difficult to be governed, intractable. 2, N. of one of the sons of Dhritarāṣṭra (Bh. 2, 14, 61; My.).

ದುಶ್ಶೀಲ duś-śīla. = ದುಃಶೀಲ. ill-natured. (My.).

ದುಶ್ಶ್ರಾವ duś-śrāva. = ದುಃಶ್ರಾವ. disagreeable to the ear. (Cpr. 5, 65).

ದುಷ್- duṣ. = ದುಃ-, etc. evil, bad, etc.

ದುಷ್ಕಂಟಕ duṣ-kaṇṭaka. an obstacle difficult to be surmounted (J. 15, 36).

ದುಷ್ಕರ duṣ-kara. = ದುಃಕರ. difficult to be done; difficult to be reached or attained; difficult, arduous; acting badly, wicked, bad; a difficult or painful act, a difficult task. see Śmd. 189. 190.

ದುಷ್ಕರ್ಮ duṣ-karma. an evil act, a sinful action, a crime (ವೃಜಿನ Nn. 166; Bp. 54, 20; 60, 40; My.). 2, any difficult or painful act. 3, acting badly; a man of a low caste, a cāṇḍāla (ನಿಷಾದ, ಜನಂಗಮ, ಹೊಲೆಯ Mr. 381).

ದುಷ್ಕರ್ಮಿ duṣ-karmi. sinful, wicked (Bp. 22, 60; 51, 27; My.).

ದುಷ್ಕಲಿ duṣ-kali. the bad kaliyuga (Bp. 18, 1).

ದುಷ್ಕವಿ duṣ-kavi. a bad, worthless poet (My.).

ದುಷ್ಕವಿತೆ duṣ-kavite. bad poetry (Grj. 1, 22).

ದುಷ್ಕಾಮ duṣ-kāma. wicked lust (Bp. 41, 9).

ದುಷ್ಕಾಲ duṣ-kāla. an evil time, on account of sin, famine, sickness, etc. (My.).

ದುಷ್ಕೀರ್ತಿ duṣ-kīrti. ill fame (Rām. 6, 14, 30).

ದುಷ್ಕೃತ duṣ-kṛita. = ದುಃಕೃತ. done wrongly or wickedly; *a misdeed, sin, crime* (Bp. 23, 40; 34, 18; 36, 27; etc.).

ದುಷ್ಕೃತಿ duṣ-kṛiti. = ದುಃಕೃತಿ. a work done wrongly, a worthless composition.

ದುಷ್ಕೃತ್ಯ duṣ-kṛitya. = ದುಃಕೃತ್ಯ. a misdeed, sin, crime (ಕಾಟಿಲ್ಯ Śm. 52; B. 5, 47).

ದುಷ್ಕೃತ್ರಿಮ duṣ-kṛitrima. = ದುಃಕೃತ್ರಿಮ. black, wicked falsehood or deceit.

ದುಷ್ಖ duṣ-kha. = ದುಃಖ. pain, sorrow, etc. (ಬಾಧೆ, ವೇದನೆ, ವ್ಯಥೆ, ಪೀಡೆ, ಆರ್ತಿ Mr. 393; ಅಘ 515).

ದುಷ್ಟ duṣṭa. = ದುಟ್ಟ. become bad or spoiled; corrupt, bad, wicked, vicious, depraved, noxious (ದುರ್ಜನ Nn. 51); having evil intentions, ill-affected (see ಅದುಷ್ಟ). 2, ಅವಲೋಹ (51). 3, sin, crime, guilt. 4, the ṣaḍvarga (51). 5, a serpent (ಸರ್ಪ 51). 6, a horse (ವಾಜಿ, ಕುದುರೆ 51). 7, the fluid that flows from the temples of an elephant in rut (ಗಜದಾನ, ಆನೆಯ ಮದ 51). feminines ದುಷ್ಟೆ (see ಕಡು-; J. 5, 61), ದುಷ್ಟಳು (My.).

ದುಷ್ಟಗಜ duṣṭa-gaja. *a vicious elephant,* an elephant in rut.

ದುಷ್ಟಗುಣ duṣṭa-guṇa. a wicked disposition, an evil mind (My.).

ದುಷ್ಟಚತುಷ್ಟಯ duṣṭa-catuṣṭaya. four desperate characters in Duryōdhana's army: Duśśāsana, Karṇa, Śakuni and Saindhava (Te.; My.).

ದುಷ್ಟತನ duṣṭatana. = ದುಟ್ಟತನ. badness, wickedness (My.; B. 3, 43); perversity, falsehood (ಕೆಯ್ಮೆ G.).

ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ duṣṭa-nigraha. punishment of the wicked; punisher of the wicked (C. Bp. 47, 27; Dp. 121, 7).

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ duṣṭa-buddhi. evil-minded. 2, N. (J. 28, 25, etc.).

ದುಷ್ಟಮೃಗ duṣṭa-mṛiga. a wild beast, a beast of prey (My.).

ದುಷ್ಟಾತ್ಮ duṣṭa-ātma. of a bad nature, evil-minded, wicked (Śś.; My.; B. 5, 48).

ದುಷ್ಟುಪುಚೆಟ್ಟು duṣṭupu-ceṭṭu. = ಅಜಶ್ಯಂಗಿ, etc. a kind of plant. (ಕುರುಟಿಗೇ ಗಿಡ Si. 151; Te. ದುಷ್ಟು-ಆಕು, ದುಷ್ಟುಪು-ಚೆಟ್ಟು, the plant Odina wodier).

ದುಷ್ಠು duṣ-sthu. standing badly: *ill-behaved, depraved.*

ದುಷ್ಪತ್ರ duṣ-patra. *a kind of perfume.*

ದುಷ್ಪುತ್ರ duṣ-putra. a bad son. (My.).

ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ duṣ-pariṇāma. = ದುಃಪರಿಣಾಮ. difficult to be finished or ended; difficulty.

ದುಷ್ಪ್ರತೀತಿ duṣ-pratīti. = ದುಃಪ್ರತೀತಿ. ill fame (My.).

ದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣಿ duṣ-pradharṣaṇi. not to be assailed or meddled with (fem.); *the plant Melongena incurva* Mill.

ದುಷ್ಫಲ duṣ-phala. a bad fruit or result (My.).

ದುಷ್ಮಾನ duṣmāna. an enemy; the public foe (Mhr., H. ದುಶ ಮನ). see Prv. s. ಹಿಕಮತ್ತು.

ದುಷ್ಷಮ duṣ-sama. (ದುಃಷಮ). uneven; unequal. ದುಷ್ಷಮಂ, *improperly; unseasonably.* see Abh. P. 1, 67 va.

ದುಸ್- dus. = ದುಃ-, etc.

ದುಸರ du-sara. 1. Tbh. of ದ್ವಿಶರ. having two arrows. (Śmd. 378).

ದುಸರ dusara. 2. a second; other; some besides (My.; Mhr. ದುಸರಾ).

ದುಸರಿ dusari. — ದುಸರಿಬಳ್ಳಿ. a winding half shrubby plant, Cocculus villosus D. C. (St. & Pl.).

ದುಸ್ತರ dus-tara. difficult to be passed or crossed over, hard to get over; impassable; invincible; difficult to be endured; poor (ಅಕಿಂಚನ, ದುರ್ಗತ, ದುರ್ವಿಧ, ದರಿದ್ರ, ಬಡವ Mr. 230; Cpr. 2, 49; Bp. 7, 16; 45, 25).

ದುಸ್ತಾಮಸ dus-tāmasa. the bad quality of darkness (Śśv. 4, 55).

ದುಸ್ತು dustu. dress: a suit of clothes, a garment (My.; Te.; T. ತಿಸ್ತು). ದುಸ್ತು ಇಲ್ಲದವನ ಮನಸು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗದು (Prv.). see Prv. s. ದೇವಾಂಗ.

ದುಸ್ಸಂಗ dus-saṅga. = ದುಃಸಂಗ. bad inclination. 2, bad company, evil connection (My.).

ದುಸ್ಸಂಗಿ dus-saṅgi. (ದುಃಸಂಗಿ). a person who associates with evil companions (My.).

ದುಸ್ಸನ್ತತಿ dus-santati. (ದುಃಸನ್ತತಿ). a bad progeny or family (My.).

ದುಸ್ಸನ್ಧಾನ dus-sandhāna. = ದುಃಸನ್ಧಾನ. difficult to be joined together or united or reconciled. 2, pimpship (My.).

ದುಸ್ಸನ್ಧಿ dus-sandhi. = ದುಃಸನ್ಧಿ. an error in grammatical sandhi (Ch. v. 40; Bp. 1, 18).

ದುಸ್ಸಹ dus-saha. = ದುಃಸಹ. intolerable, unbearable, irresistible (J. 22, 30; My.). 2, N. of a son of Dhritarāṣṭra.

ದುಸ್ಸಹವಾಸ dus-sahavāsa. = ದುಃಸಹವಾಸ. = ದುಸ್ಸಂಗ No. 2. (My.).

ದುಸ್ಸ್ವಪ್ನ dus-svapna. = ದುಃಸ್ವಪ್ನ. bad dreams. (My.).

ದುಸ್ಸ್ವಭಾವ dus-svabhāva. (ದುಃಸ್ವಭಾವ). a bad disposition or nature (My.). 2, N. (J. 24, 42. 43. 64).

ದುಹ್ duh. milking; yielding. see ಗೋ-.

ದುಹತ್ತ du-hatta. = ದೂಹತ್ತ. Tbh. of ದ್ವಿಹಸ್ತ. two hands, etc. (Śmd. 378).

ದುಹಿ duhi. Tbh. of ದ್ವಿ (T. ತುವಿ). discordance: hatred, ill-will. ದುಹೀ ಮಾಡುವವನ ಅಹೀ ಹಾಗೆ (Prv.).

ದುಹಿತಾರ duhitāra. Tbh. of ದುಹಿತೃ (Śmd. 104; My. as ದುಹಿತಾರಳು).

ದುಹಿತುಃಪತಿ duhituḥ-pati. *a daughter's husband.*

ದುಹಿತೃ duhitṛi. = ದುಹಿತಾರ, ದುಹಿತೆ. the milk-maid: *a daughter.*

ದುಹಿತೆ duhite. Tbh. of ದುಹಿತೃ. (My., Te.; Bp. 3, 86).

ದುಹೇರ duhēra. = ದುಹೇರಿ. doubled; double; consisting of two (Mhr. ದುಹೇರಾ, ದುಹೇರೀ). 2, = ದುರಂಗಿ (My.).

ದುಹೇರಿ duhēri. = ದುಹೇರ No. 2. (My.).

ದೂ dū. = ದು. two. see ದೂವಟ್ಟಿಗೆ, ದೂಹತ್ತ, ದೂಹತ್ತಿ, ದೂಹಸ್ತಿ.

ದೂಕರಿಸು dū-karisu. = ತೂಪಿಱು. to spit. ದೂಕರಿಸುವಿಕೆ (ಕೇಕರಿಕೆ, ಉಗುಳುವಿಕೆ, ನಿಷ್ಠೀವ, etc. Si. 400, *only* in Si.).

ದೂಚ dūca. N. (Nn. 3, o. rs. ಮಾಚ, ಜೂದ, ಧೂಚ).

ದೂಟಿಸು dūṭisu. to cause to hop (or bound, Rām. 3, 6, 18).

ದೂಟು dūṭu. = ದೂಣ್ಟು 1. (to rock, v. i., Bh. 6, 4, 26); to hop, (to bound, Rām. 3, 6, 19). — ದೂಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to rock (v. t., J. 13, 43).

ದೂಡಿ dūḍi. N. — ದೂಡಯ. -ಅಯ. (Bp. 56, 51). see ಮಾದರ-. — ದೂಡಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. (Bp. 56, 52. 53. 56). — ದೂಡಿದೇವ. see ಮಾದರ-. — ದೂಡಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. see ಮಾದರ-.

ದೂಡಿಗ dūḍiga. = ದೂಡಿ. see ಮಾದರ-.

ದೂಡಿಸು dūḍisu. to cause to push, etc.; to cause oneself to be pushed, etc. ದೂಡಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಡಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ದೂಡಿಸಿಕೊಣ್ಡವನಿಗೆ ನಾಡಿನ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.).

ದೂಡು dūḍu. to push, to thrust, to shove away or aside, to throw out of, as out of a village, a caste, etc. (My.). ಕಣ್ಡವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಾವೀಲಿ ದೂಡಿ, ಆಟಾ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ದೂಣ್ಟು dūṇṭu. 1. = ದೂಟು (Śmd. 48). to walk on one leg, to hop, to rock (ಏಕಪಾದಗತಿ Śmd. Dh.; *cf.* ದುಣ್ಟು).

***ದೂಣ್ಟು dūṇṭu. 2.** a step, hop. ಎಡೆಯೊಳ್ ದೂಣ್ಟೆನ್ದೆ ದೂಣ್ಟಿಂಗೆ ಪೆರ್ವಱಿಯುಂ ಪೊಯ್ಸಿ ಕೆಲಕ್ಕೆ ನಾಣ್ಚಿ Pb. 4, 82.

ದೂತ dūta. = ದೂದ, ದೂದವ. *a messenger, a carrier of intelligence, an envoy, an ambassador* (ಆಳ್ Nn. 66; ಪೋಗಿ ಪೇೞುವಂ Mr. 245); a go-between, a negotiator.

ದೂತಲಕ್ಷಣ dūta-lakṣaṇa. the characteristic mark of a messenger. (My.).

ದೂತತನ dūtatana. = ದೂತ್ಯ. (G.).

ದೂತತ್ವ dūtatva. = ದೂತ್ಯ No. 1. (Sk.). ದೂತತ್ವ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಭೀತತ್ವ ಸಲ್ಲದು (Prv.).

ದೂತಿ dūti. = ದೂದವಿ, ದೂದಿ 1. *a female messenger; a confidante.* 2, *a procuress, a go-between.*

ದೂತಿಕಾಕಲ್ಪ dūtikā-kalpa. the injunction or advice of a procuress (Cpr. 8, 92 va.).

ದೂತಿಕೆ dūtike. ದೂತಿಕಾ. = ದೂತಿ. see ವಸನ್ತ-.

ದೂತ್ಯ dūtya. the rank or employment or office of an ambassador, the condition of an envoy. 2, *a message.*

ದೂದ dūda. Tbh. of ದೂತ. = ದೂದವ, q. v. a messenger [ಇಱಯನಟ್ಟಿದ ದೂದರ ಸೀಯನಪ್ಪ ಮಾತಿನ ರಸದೊಳ್ Pb. 4, 102]. see Śmd. s. ಬಾರ್ 1 under ಬರ್ 1; V. 9, 106, etc.

ದೂದವ dūdava. Tbh. of ದೂತ. a messenger, an envoy. [ದೂದವರ ಕೆಯ್ಯೊಳೆ ಕಾಲ್ವಿಡಿದಟ್ಟಿ Pb. 4, 99]; (ಸೂಚ್ಗಿರೆಂಬ Ct. I, 45, o. r. ದೂದ).

ದೂದವಿ dūdavi. Tbh. of ದೂತಿ. a procuress, a pimp. [ದೂದುಪೋಗಿ ಬನ್ದ ದೂದವಿಗೇಗೆಯ್ವು ತೆಱನುಮನಱಿಯದೆ Pb. 4, 100 va.]; (ದೂತಿ, ಸಂಚಾರಿಕೆ Hlā.; ಕುಣ್ಟಣಿ Ct. I, 6; ಕುಟ್ಟನಿ II, 87; ಕುಣ್ಟಣಿ Kk. 30, o. r. ಕುಣ್ಟಿಣಿ; ಕುಣ್ಟಣಿ Śm. 75; Cpr. 8, 83 va.; Abh. P. 4, 11).

ದೂದಿ dūdi. 1. Tbh. of ದೂತಿ. a female messenger. (Śmd. 338).

ದೂದಿ dūdi. 2. Tbh. of ತೂಲ or ತೂಲಿ. cotton after being cleaned (Te.; Sk. ದೂಲೀ = ತೂಲೀ). 2, the silk of the silk-cotton tree used as tinder (My.). — ದೂದಿಕಾಯಿ. the pod of the silk-cotton or būruga tree (My.).

ದೂದಿ dūdi. 3. N. of a plant (see s. ಕ್ಷೀರಾವಿ No. 2).

***ದೂದು dūdu.** message, errand. ತನ್ನ ನಲ್ಲನಲ್ಲಿಗೆ ದೂದು ಪೋಗಿ ಬನ್ದ Pb. 4, 100 va.

ದೂದ್ಫೇಣಿ dūd-phēṇi. milk-balls, balls made of milk, sugar and a little flour (My.; Mhr., H., also ದೂಧ್ಫೇಡಾ).

ದೂನ dūna. burnt, inflamed; *pained, afflicted, distressed, fatigued* (Sk. ದೂ, pain, distress).

ದೂನಿಸು dūnisu. = ದೂಪಿಸು, ದೂರಿಸು. to suffer mental pain, to grieve, to sorrow, to grow fatigued. ದೂನಿಸಿದುದು (ಚಿನ್ತೆ Ct. II, 107).

ದೂಪ dūpa. Tbh. of ಧೂಪ (Smd. 339; My.). incense, perfume, etc. ದೂಪಾ ಹಾಕಿದರೆ ಪಾಪಾ ಹೋದೀತೇ? [— ಹೂಸು ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ದೂಪ ಹಾಕಿದ ಫಲ] (Prvs.). — ದೂಪದ ಕಡ್ಡಿ. a thin stick covered with frankincense (My.).

ದೂಪಿಸು dūpisu. = ದೂನಿಸು. to grow fatigued (Bh. 8, 23, 17; J. 23, 30; My.).

ದೂಮ dūma. Tbh. of ಧೂಮ (or ಧೂಮ್ರ). smoke, etc. N. (My.). ಕುರುಡದೂಮುಗೆ ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ದೂಮರ dūmara. Tbh. of ಧೂಮ್ರ (My.); fine drizzling rain (My.).

ದೂರ dūra. = ದೂರು. *distant, far from; remote, long* (as a journey), *a long way off;* distance, farness, remoteness, a long distance, a long way (ಗೆಣ್ಟು Ct. I, 6; Kk. 64; Śm. 50). ದೂರದ ನೀರು ದಾರಿಲಿ ಸಿಕ್ಕೀತೇ?— ದೂರವಾದ ಊರಿಗೆ ಹಾಱಾ ಹೋದಾನೋ? — ದೂರ ವಿದ್ದ ಮುಗನಿಗೂ ಹತ್ತರವಿದ್ದ ಹೆಣ್ಡತಿಗೂ ಸರಿಬಾರದು (Prvs.). ಶ್ವೇತ ಮುನಿಯಂ ದೂರದಲಿ ಕಣ್ಡು (Bp. 41, 25). see Śmd. 230. — ದೂರಂ. to a distance, far; at a distance. — ದೂರಕ್ಕೆ. to a distance. 2, from a distance, from afar. ದೂರಕ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟ ನುಣ್ಣಗೆ (Prv.). — ದೂರ ದೂರ. rep. (B. 3, 46; 4, 35. 87; Bp. 47, 63; 58, 57). — ದೂರ ದೂರು. = ದೂರ ದೂರ. (B. 4, 120). — ದೂರ ಪೋಗು. = ದೂರನ್ಪೋಗು. see ತೂಱಿಲ್. — ದೂರ ಮಾಡಿಸು. to cause to cease to be, etc. ಸೆಱೆಯವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿಸಿದನು (B. 5, 206). — ದೂರ ಮಾಡು. to remove (My.). ಅವರ ಆಪತ್ತನ್ನು ದೂರ

ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ (B. 4, 88). ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ (4, 107). ದೂರ ಮಾಡೋಣ (ಪರಿಹಾರ G.). see B. 5, 78. 199. 205. — ದೂರವ್ಪೋಗು. -೦-ಪೋಗು. to go far, etc. see ಕಱು.

ದೂರಗ dūra-ga. going far; being far, remote; being far from. (Bp.).

ದೂರತಸ್ dūra-tas. from afar; at a distance, far. (My.).

ದೂರದರ್ಶಿ dūra-darśi. *far seeing, wise.*

ದೂರದೃಷ್ಟಿ dūra-dṛṣṭi. far-sightedness, long-sightedness; foresight; discernment. (My.).

ದೂರಧಾವನ dūra-dhāvana. running far. see ದಾಟುಡು.

ದೂರಸ್ಥ dūra-stha. standing afar off, remote; standing or being far from (Bp. 39, 13).

ದೂರಾತ್ dūrāt. from a distance, from afar; far from; in a remote degree; afar.

ದೂರಾದಾಹ್ವಾನ dūrāt-āhvāna. calling from afar or to a distance. see ಊಳ್.

ದೂರಾರ್ಥ dūra-artha. *a remote or recondite object.*

ದೂರಿ dūri. an (iron) axle-tree (My.; H.; Mhr. ಧುರೀ, the shaft of a cart, plough, etc.; ಧೂರ, the pole of a cart).

ದೂರಿಸು dūrisu. = ದೂಱಿಸು, q. v. ದೂರಿಪುದು (ಚಿನ್ತಿಪುದು Ss.). see Cpr. 3, 67; 8, 65; Abh. P. 10, 57; 11, 94.

ದೂರೀಕೃತ dūrī-kṛita. made distant, removed, placed to a distance or far off, etc. (Cpr. 4, 28 va.; Bp. 29, 2; 37, 64; 38, 3).

ದೂರು dūru. = ದೂರ. far from, etc. Gen. ದೂರಿನ; Abl. ದೂರಿನ್ದ. (B. 2, 23; 3, 85. 116; 5, 126. 139. 261).

***ದೂಱಿದಾಱು dūṟi-dāṟu.** tone down, subdue? ದೂಱು ದಾಱಿದ ದನಿ ಮುಟ್ಟೆ ಮೇನಕೆ ಸರಸ್ವತಿ ಬಾಯ್ದೆಱೆದನ್ತೆ ಪಾಡಿದಳ್ Pb. 7, 88. @ this may be ಊಱುದಾಱಿದ ದನಿ.

ದೂಱಿಸು dūṟisu. to cause to abuse, etc. [ಅಕ್ಷಯ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ನನ್ದನವನ ರಮ್ಯಮುಂ ನೆನೆದು ದೂಱಿಸಿದಂ ಸುರಲೋಕ ಸೌಖ್ಯಮುಂ Ap. 3, 11]; (My.).

ದೂಱು dūṟu. 1. to bear tales; to report evil of others; to blame, to reproach, to abuse, to revile; to calumniate, to slander, to asperse (ಪೈಶುನ್ಯ Śmd. Dh.; My.; Tu.; Te.; T. ತೂಱು). ದೂಱಿದರು ಬಸವನ ದಣ್ಡನಾಯಕನ (Bp. 11, 4). ದೂಱಿದೆನೆ ಶಿವಭಕ್ತರುಗಳಂ? (45, 18). ದೂಱಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ಅಕ್ಷಾರಿತ, ಅಭಿಶಸ್ತ Si. 365). see Bp. 36, 28; Bh. 1, 8, 10; B. 3, 13. — ದೂಱ್ಯಾಡು. -ಆಡು. to abuse one another (My.).

ದೂಱು dūṟu. 2. aspersion, blame, slander, calumny, etc. (ಗಾರಣ Śmd. II; Cpr. 6, 77; My.; Tu., T., M. ತೂಱು). [ಕೀಚಕನಾಟಿಸಿ ಗನ್ಧರ್ವರಿನಱಿದನೆನಗೆ ದೂಱಪ್ಪಿನೆಗಂ Pb. 8, 79; Ap. 15, 25 va.]. ದೊರೆಯ ತನಕ ದೂಱು, ಹೊಟೆಯ ತನಕ ಓಟ (Prv.). see Prv. s. ಎದುರಿಗೆ ಆಡು. — ದೂಱುಗೊಳಗಾಗು. -ಒಳಗೆ ಆಗು. to become subjected to or undergo the reproach, etc. of others, to become an object of reproach (Bp. 9, 31). — ದೂಱುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get blamed, etc. (My.). — ದೂಱು ತರು. to bring blame upon oneself (My.). — ದೂಱುವೋಗು. -ಪೋಗು. to get blamed (Śāstrasāra in W. v. 1259). — ದೂಱು ಹೇೞು. to tell tales; to slander, etc. ತಮ್ಮಟಿ ಹೋಗಿ, ಭೇರಿಗೆ ದೂಱು ಹೇೞಿದ ಹಾಗೆ. — ತಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ತಂಗೀ ಗಣ್ಡ ದೂಱು ಹೇೞಿದರೆ ನಿನಗೇನಪ್ಪ? (Prvs.). — ದೂಱು ಹೊಱು. to put reproach upon another, to slander, etc.; to bring blame upon oneself (My.). ದೂಱು ಹೊಱಿಸೋಕಿನ್ತ ಮಾರಿ ಹೊಱಿಸೋದುತ್ತಮ (Prv.).

ದೂರ್ತ dūrta. Tbh. of ಧೂರ್ತ. cunning, etc. (ವಿಟ Nr.; My.).

ದೂರ್ತೆ dūrte. Tbh. of ಧೂರ್ತೆ. a crafty woman, etc. (My.).

ದೂರ್ವಾಸ dūrvāsa. = ದುರ್ವಾಸ. a ṛiṣi. (Bh. 3, 16 sum.; My.).

ದೂರ್ವೆ dūrve. ದೂರ್ವಾ. *the grass Panicum dactylon* Lin. (Agrostis linearis Retz.). see ಕಱುಕೆ.

ದೂಲ dūla. = ತೊಲೆ. a beam of timber (Te.; My.; T. ತೂಲ; Si. 77. 120. 290).

ದೂಲೆ dūle. itching; lust (Te., also ದುಱದೆ; *cf.* ತುಱು 2). — ದೂಲೆಗೊಣ್ಡಿಬಳ್ಳಿ. a climbing shrub, Tragia involucrata Lin. (St. & Pl.; Te. ದೂಲೆಗೊಣ್ಡಿ, cowitch, Dolichos pruriens).

ದೂವಟ್ಟಿಗೆ dū-vaṭṭige. Tbh. of ದ್ವಿಪಟ್ಟಿಕೆ. a double piece of cloth. (Śmd. 352. 378).

ದೂವಾಳಿಸು dūvāḷisu. = ದುವ್ವಾಳಿಸು. to hasten (v. i., J. 18, 8).

ದೂವಿ dūvi. = ದುವವಿ, etc. N. of a metre. (Ch.).

ದೂವೆ dūve. 1. Tbh. of ಧೂಮ. smoke, etc. (Śmd. 364). [ಬನ್ದ ದೂವೆ ಮಲೆಯಂ ಕಾರ್ಗಾಲಮಂ ಸೋಗೆ ಮುಮ್ಮುನಿಯಂ ಜಾದಗೆವಕ್ಕಿ ... ನೆನೆವನ್ತಾಂ ನೆನೆವೆಂ ಸರೋಜಮುಖಿಯಂ ಶ್ಯಾಮಾಂಗಿಯಂ ನಲ್ಲಳಂ Ap. 12, 32]. ಪುಣ್ಯಿಯೆನ್ದು ದೂವೆಯೊಳ್ ತಜಲಂ ಪೊಟ್ಟ ಕ್ರಿಯೆ (Śmd. I). — ದೂವೆಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a fire that emits much smoke (ಕುಕೂಲ, etc. Mr. 482). — ದೂವೆದೊಟ್ತು. -ತೊಟ್ತು. a female scullion (Cpr. 10, 128).

ದೂವೆ dūve. 2. = ದೂವಿ. (Ch.).

ದೂಷಕ dūṣaka. making bad, corrupting, polluting; dishonouring, disgracing; offending; blaming; he who offends, or blames; he who sullies, defiles, seduces, blames, abuses, etc. (Bp. 32, 52; 44, 34; 45, 20; 56, 22. 37).

ದೂಷಣ dūṣaṇa. = ದೂಸಣೆ. corrupting, spoiling, violating; contaminating; dishonouring; blaming, censuring, abusing, calumniating; blame; guilt, sin. see ಪೞು; Bp. 20, 38; J. 1, 5; 2, 60. 2, N. of a rākṣasa (Rām. 3, 6, 18).

ದೂಷಣೆ dūṣaṇe. = ದೂಷಣ. blaming, etc. (My.). — ದೂಷಣೆ ಮಾಡು. to abuse, to blame, etc. (My., ಅವನನ್ನು-). — ದೂಷಣೆ ಮಾತು. words of abuse (My.). — ದೂಷಣೆ ಹೇೞು. to tell tales, etc. (My., ಅವನ ಮೇಲೆ-). — ದೂಷಣೆ ಹೊನ್ದು. to get blamed, censured, etc. (ಪೞು ಪೊರ್ದು G.).

ದೂಷಿಕೆ dūṣike. *the secretion or rheum of the eyes.*

ದೂಷಿತ dūṣita. corrupted, spoiled; contaminated, defiled; blamed, censured, calumniated. see ದೋಷ-, ಮಲ-.

ದೂಷಿಸು dūṣisu. to blame, to censure, to abuse, etc. (Cpr. 5, 127; Bp. 37, 12; 54, 52; J. 7, 11. 65; My.).

ದೂಷ್ಯ dūṣya. 1. corruptible; deserving censure, condemnable, reprehensible; contemptible, vile, bad (Śmd. 28; Kāvy. II, 2, B, 44).

ದೂಷ್ಯ dūṣya. 2. = ದೂಸ 2, ದೂಸು. cloth, or a kind of cloth; cotton, calico. 2, *a tent.*

ದೂಸ dūsa. 1. milk. see ಅವಿ-.

ದೂಸ dūsa. 2. Tbh. of ದೂಷ್ಯ2. see ದೂಸಿಗ; Cpr. 7, 63.

ದೂಸಣೆ dūsaṇe. Tbh. of ದೂಷಣ (Śmd. 335; My.).

ದೂಸರ dūsara. Tbh. of ಧೂಸರ, the colour grey. (Śmd. 338; ನಸುಬಿಳಿದು Ch.).

ದೂಸಱ್ dūsaṟ. ದೂಸಱು. reason, motive; cause; one's own point of view, one's own advantage, self-interest (ತನ್ನಯ ದೆಸೆ Ct. I, 95; II, 20; ತನ್ನ ದೆಸೆ Ss.). (ಅನುಸ್ವಾರ

ವಿಸರ್ಗಂಗಳ್) [ಧುರದೊಳೆನ್ನಯ ದೂಸಱನಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿದನ್ತಾದರ್ Pb. 13, 49; Ap. 15, 38]. ಸ್ವರಂಗಳ ಪರದೊಳ್ ಇರ್ಪ ದೂಸಱಿಂ ಸ್ವರಾಂಗ ಮುನ್ ಅಪ್ಪುವು (Śmd. 21). ಆ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಯ ದೂಸಱಿಂ ಬನ್ದ (Bp. 28, 27). ನಿನ್ನೊಡನಾಡಿದ ದೂಸಱನ್ದೆ ಎನಗನ್ ಈ ಸಂಕಟಂ ಬನ್ದುದು (V. 14, 33 va.). ದೂಸಱಿಂ (ತನ್ನ) ಭುಜವಿಜಯಪ್ರತಾಪ ತೇಜವನ್ ಇಳಿಯೊಳು ನನ್ದಿಸರ್, ಎಲೇ? (J. 18, 42). ನುಡಿವರ್ ಎನ್ತು ಇಳಿಯೊಳ್ ಆರಾದೊಡಂ ದೂಸಱಿಂ? (18, 56). see Abh. P. 3, 23; 7, 47 va.; 9, 15 va.; 9, 158; C. Bp. 10, 28; V. 2, 34; J. 18, 53. 54.

ದೂಸಿಗ dūsa-iga. (Śmd. 233). a cloth merchant [ಬಚ್ಚರ ದೂಸಿಗರ ನಿಯೋಗಿಗಳ ಅಗ್ಗಳಮಪ್ಪ ಸೂಳೆಯರ, ಸಾಮನ್ತರ ಕಸವರಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಕಳ್ದು Vr. 123, 4]; (ಸೀರೆವರದ Kk. 35; Śm. 67; C. Bp. 47, 41; Rām. 5, 8, 51). — ದೂಸಿಗವಸರ. -ಪಸರ. the shop of a cloth merchant (ಸೀರೆಯ ಪಸರ Ct. II, 59; Grj. 2, 95).

ದೂಸು dūsu. = ದೂಸ 2. cloth (ಪಱ Śm. 115; T. ತೂಜು).

ದೂಹತಿ dūhati. = ದೂಹತ್ತಿ. (Rām. 6, 45, 32).

ದೂಹತ್ತ dū-hatta. = ದುಹತ್ತ. two hands. (Śmd. 378).

ದೂಹತ್ತಿ dū-hatti. = ದೂಹತಿ, ದೂಹಸ್ತಿ. a sword wielded with both hands (Bh. 6, 4, 140).

ದೂಹಸ್ತಿ dū-hasti. Tbh. of ದ್ವಿಹಸ್ತಿ, ದೂಹತ್ತಿ. (Śmd. 352).

ದೂಳ್ dūḷ. = ದೂಳು, etc. (J. 16, 37; 17, 57; 19, 29; T. ತುಗಳ್, ತೂಜಿ, ತೂಳ್; M. ತೂಳ್, ತೂಳಿ, ಚೂಳಿ; Te. ತುಮುರು, ದುಮ್ಮುರ, ದೂಗರೆ, ದುಮ್ಮ; cf. ದುಮ್ಮು). — ದೂಳಾಟ. -ಆಟ. playing with dust (J. 19, 51). — ದೂಳಿಡು. -ಇಡು. to throw or raise dust (J. 4, 23; 10, 8). — ದೂಳ್ಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. = ದೂಳಿಗೋಟೆ. (C. Bp. 42, 23).

ದೂಳ dūḷa. = ದೂಳು. (ಪಾಂಶು G.; ರೇಣು Cb.; Mhr. ಧೂಳ).

ದೂಳಿ dūḷi. = ಧೂಳಿ. Tbh. of ಧೂಲಿ (Śmd. 339; ರಜಸ್, ಪಾಂಶು, etc. Nr.; ರೇಣು Nn. 55, o. r. ದೂಳು; J. 3, 8; 22, 36). ದೂಳಿ ದೂಪವಾದೀತೇ? ಮಾಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾದೀತೇ? — ದೂಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಚೇಱಿನ ಕಾಟ ತಪ್ಪೀತೇ? — ದೂಳಿಯಿನ್ದ ಮಾಳಿಗೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.). — ದೂಳಿಕೇಳಿ. = ದೂಳಾಟ. (Rśv. 11, 77). — ದೂಳಿಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. = ಧೂಳಿಕೋಣ್ಟೆ, q. v. (J. 18, 7; Bh. 1, 7, 64). — ದೂಳಿಪಟ. = ಧೂಳಿಪಟ. — ದೂಳಿಮರ. a fence of wood over a carriage wheel to keep the dust down, a dust-board (My.).

ದೂಳಿಸು dūḷisu. to smear on (V. 42, 21 va.; T. ತುಳುಮ್ಬು; cf. ತೊಳೆ 1). 2, to be smeared on (Rām. 1, 7, 13).

ದೂಳು dūḷu. = ದೂಳ್, ದೂಳ. (Tbh. of ಧೂಲಿ). dust; powder; pollen (My.; ರಜ Nn. 69. 111; ರೇಣು 90; ರೇಣು, ಪರಾಗ 113; ರಜಸ್ Si. 409). ಹೂವಿನ ದೂಳು (ಪರಾಗ, ಸುಮನೋರಜ Nr.). ಹುವ್ವಿನೊಳಗಿರುವ ದೂಳು (ಪರಾಗ, etc., ಅಲರ ಪುಡಿ Si. 124). ಗಾಳಿಯಿನ್ದ ದೂಳು ಹಾಱಿದರೆ ಕೋಱೀ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬೀತೇ? — ದೂಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವ ಮೂಱನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prvs.). see ಕೆನ್-. — ದೂಳಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. a letter which a school-boy draws upon the sand-board, etc. in learning to write (My.; Mhr. ಧುಳಾಕ್ಷರ). — ದೂಳಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 47, 35). — ದೂಳುಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to fly about like dust (Rām. 6, 10, 26). — ದೂಳುಮುಱಿ. a fence of wood or iron protecting a chariot from collisions, etc. (ರಥಗುಪ್ತಿ, ವರೂಥ Nr.). — ದೂಳುವಡೆ. -ಪಡೆ. to be reduced to powder. ದೂಳುವಡೆದುದು (ಗುಣ್ಡಿತ, ರೂಷಿತ Nr.).

ದೃಕ್ drik. = ದೃಕ್ಕು, (ದೃಗ್), ದೃಗು, ದೃಶ್ q. v. the eye, etc. (ಕಣ್ಣು Nn. 131).

***ದೃಕ್ಕಾಲಿ drik-āli.** pupil of the eye. Cv. 70.

ದೃಕ್ಕು drikku. Tbh. of ದೃಕ್. the eye, etc. (ಕಣ್ಣು Kk. 63; My.).

ದೃಕ್ಪ್ರಭೆ drik-prabhe. lustre of the eye (Cpr. 6, 70).

ದೃಕ್ಶ್ರುತಿ drik-śruti. hearing with the eyes: *a snake.*

ದೃಕ್ಷ drikṣa = ದೃಶ. seeing, looking, etc. see ಸ-.

ದೃಕ್ಸಿದ್ಧಾನ್ತ drik-siddhānta. the science of astronomical observation (My.).

ದೃಗಮ್ಬು drik-ambu. tears (Cpr. 3, 53).

ದೃಗು drigu. Tbh. of ದೃಕ್. (Bp. 40, 7; J. 16, 4).

ದೃಗುಜಲ drigu-jala. eye-water: tears (Bp. 18, 53; Sk. ದೃಗ್ಜಲ).

ದೃಗುಮಧ್ಯ drigu-madhya. the pupil of the eye (ತಾರ, ಕಣ್ಣಿನ ಮಧ್ಯ Nn. 40).

ದೃಗುಶಿಖಿ drigu-śikhi. fire of the eye (Bp. 17, 19).

ದೃಗ್ಗಣಿತ driś-gaṇita. calculations founded on observations on the heavenly bodies (My.).

ದೃಗ್ಹಸನ drig-g-hasana. laughter or a smile of the eye (Bp. 38, 1).

ದೃಗ್ದೃಶ್ಯ drik-driśya. visible unto the eye (Abhā. 3, 18).

ದೃಗ್ರುಜ್ drik-ruj. *disease of the eye.*

ದೃಢ driḍha. = ದಿಡ, ದುಡ. *fixed, fastened; firm, hard, strong, solid, massive; compact;* not giving way; tenacious. 2, *confirmed, established; certain; reliable.* 3, *strong, powerful; able.* 4, truth; strength (ಸತ್ವ Nn. 112). 5, *much, excessive,* severe, mighty, important. — ದೃಢಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become firm (My.; B. 5, 207).

ದೃಢಚಿತ್ತ driḍha-citta. having a firm mind, firm of resolve or purpose (ಸಂಶಿತ, ಸುನಿಶ್ಚಿತ Mr. 252; see ದೃಢಬ್ರತ); a firm, or strong, will.

ದೃಢದಂಶಕ driḍha-daṁśaka. a shark. (R.).

ದೃಢಪೀಡನ driḍha-pīḍana. pressing firmly. see ಅವುಂಕು.

ದೃಢಬುದ್ಧಿ driḍha-buddhi. a firm, or strong, mind (My.). ದೃಢಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವ ಕಡುಮೂರ್ಖ (Prv.).

ದೃಢಬ್ರತ driḍha-brata. ದೃಢವ್ರತ. having firm vows: strictly observing religious vows or obligations; having a firm resolution; firm, persistent, persevering (ಸಂಶಿತ, ಸುನಿಶ್ಚಿತ Hlā.).

ದೃಢಮನಸ್ಸು driḍha-manassu. a firm, or strong, mind (My.).

ದೃಢಮುಷ್ಟಿ driḍha-muṣṭi. a strong fist; having a firmly closed or hard fist; one whose hand is difficult to be opend; one who does not open his hand, miserly, niggardly. (R.).

ದೃಢಸನ್ಧಾನ driḍha-sandhāna. uniting or joining firmly, see ಮಡು.

ದೃಢಸನ್ಧಿ driḍha-sandhi. *firmly united; strong-knit.*

ದೃಢಾಂಗ driḍha-aṅga. firm-bodied, stalwart (My.; also ದೃಢಾಂಗಿ).

ದೃಢಾಯತಿಕೆ driḍha-āyatike. excessive grandeur (Bh. 1, 7, 2).

ದೃಢಾಯ್ಲ driḍha-āyla. a strong, powerful man (Bh. 2, 2, 108).

ದೃಢೀಕರಣ driḍhī-karaṇa. making strong or firm; fixing firmly; corroboration, confirmation. see ಬಲಿ.

ದೃಢೀಕೃತ driḍhī-krita. made fast, firm or strong (Cpr. 2, 85; 4, 28 va.).

ದೃಣಿ driṇi. Tbh. of ದ್ರುಣಿ. a centipede. (ಕಿವಿ ಹೊಗುವ ಹಾವು Si. 485).

ದೃತ drita. burst asunder. 2, afraid, frightened.

ದೃತಿ driti. = ತಿತ್ತಿ, ತಿದಿ. *a leather bag for holding liquids.* 2, *a pair of bellows, a bellows* (ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಕ, ತಿದಿ Mr. 453). 3, = ದ್ರಾವಕ No. 2 (My.; see ಲೋಹ-).

ದೃಪದ **dripada.** Tbh. of ದ್ರುಪದ. the king of the Pāñcālas. G.; My.).

ದೃಪದನನ್ದನೆ **dripada-nandane.** Draupadī (J. 11, 35).

ದೃಪ್ಯತ್ **dripyat.** being proud or arrogant (Cpr. 10, 58).

ದೃಬ್ಧ **dribdha.** 1. *strung, tied, connected.*

ದೃಬ್ಧ **dribdha.** 2. afraid, frightened.

ದೃಶ್ **driś.** = ದೃಕ್, ದೃಕ್ಕು, ದೃಗು. seeing, viewing; seeing with the mind, discerning. 2, *a person who sees or knows.* 4, *the eye.* 5, looking like. see ಸ-.

ದೃಶ **driśa.** seeing; looking. see ಸ-.

ದೃಶ್ಯ **driśya.** to be seen, visible; to be looked at; pleasing, beautiful. see ದೃಗ್-. — ದೃಶ್ಯ ಮಾಡು. to make visible, to show (My.).

ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯ **driśya-adriśya.** visible and invisible. (My.).

ದೃಷದ್ **drisad.** ದೃಷತ್. *a stone* (ವಿಸ್ತರ, ಕಲ್ಲು Nn. 140).

ದೃಷದ **drisada.** = ದೃಷದ್.

ದೃಷದಾಶನ **drisada-aśana.** stone-eating: a dove (ಪಾರಿವ Mr. 174. *cf.* ಕಲ್ಲುಣಿಸು).

ದೃಷ್ಟ **drista.** seen, beheld, observed; visible, apparent; appearing, manifested; learned, known; experienced, endured; determined, decided. see Bp. 39, 61; 48, 33; ವಾಗ್-. 2, *an obvious danger or calamity.* 3, ಮುಚ್ಚ q. v. (Mr. 358, one MS. ಮುತ್ಸ).

ದೃಷ್ಟತ್ವ **dristatva.** the state of having been looked at or examined. (Cpr. 7, 87 va.).

ದೃಷ್ಟಪ್ರತ್ಯಯ **drista-pratyaya.** having confidence manifested. see Bp. 34, 19; 39, 65. 66; 50, 50; 51, 52; 52, 32; 58, 13.

ದೃಷ್ಟರಜಸ್ **drista-rajas.** *a girl arrived at puberty.*

ದೃಷ್ಟಾನ್ತ **drista-anta.** = ದಿಷ್ಟಾನ್ತ 2. the end or aim of what is seen, or of what is in view: *an example, an illustration.* 2, *a śāstra; science.* 3, death, dying. see Kāvy. III, 3, B, 61. 99 seq.; Bp. 51, 56.

ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾಳಂಕಾರ **dristānta-alankāra.** a figure of speech. Kr. 3, 154.

ದೃಷ್ಟಿ **dristi.** = ದಿಟ್ಟಿ, ದಿಷ್ಟಿ 2. seeing, viewing. 2, the faculty of seeing, *sight.* 3, *the sight of the eye, look.* 4, *the eye* (ಕಣ್ Ct. II, 100). 5, *intellect, wisdom, knowledge.* 6, consideration, regard. 7, aspect of the stars. see Mr. s. ಕೋಪು; Kāvy. III, 3, B, 103; B. 5, 288. 8, N. of a minister (Rām. 1, 16, 12). — ದೃಷ್ಟಿ ಇಡು. to look at, to inspect, to look after; to aim at (My.). — ಕೆಲವರು ಆಳುಗಳ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ (B. 5, 293). — ದೃಷ್ಟಿ ಕೊಡು. to pay attention to, etc. ಸಪ್ಪುಳದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಕೊಡದೆ (B. 5, 295). — ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳು. to come in sight, to appear (B. 4, 67; 5, 184; My.). — ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹರಿ. = ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳು. (B. 4, 65). [— ದೃಷ್ಟಿಯಾರೆ. = ಕಣ್ಣಾರೆ. to the full of one's eye. ಕಟ್ಟೆದಿರಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತನ ಕಣ್ಣು, ದೃಷ್ಟಿಯಾರೆ ಶರಣೆನ್ನೊಡೆ Bv. 140].

ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರ **dristi-gōcara.** the range or compass of the sight. 2, within the range of sight, in sight, visible, observable, appearing (My.; B. 4, 129. 171; Bp. 53, 15).

ದೃಷ್ಟಿದೋಷ **dristi-dōsa.** a blast from an evil eye (ಕಣ್ಣೆಂಜಲ್ Kk. 54; Śm. 63; My.). [2, a defect in eye sight].

ದೃಷ್ಟಿವಿಕ್ಷೇಪ **dristi-viksēpa.** casting the eye obliquely: *an oblique look, a side glance, leer.*

ದೃಷ್ಟಿವಿಷ **dristi-visa.** = ದಿಟ್ಟಿಬಿಸ, ದಿಟ್ಟಿವಿಸ. having poison in the eyes: a snake. 2, an evil eye.

ದೃಷ್ಟಿಸು **dristisu.** = ದಿಟ್ಟಿಸು. to see, to look at, etc. (Bp. 3, 70; 53, 70; 60, 14; My.).

-ದೆ de. = -ದ 2, etc. an auxiliary syllable. see Śmd. 131. 132.

ದೆಕಾರ de-kāra. the syllable ದೆ (see Śmd. 54).

ದೆಖ್ಖಾ **dekhkhā.** (Mhr. ದೇಖಾವ. seeing; sight, view, prospect). -ದೆಖ್ಖಾದೆಖ್ಖಿ. (Śmd. 23, o. r. ದಖ್ಖಾದಖ್ಖಿ). emulation, vieing with (Grj. 6, 75 va.; Bh. 8, 21, 23; Mhr. ದೇಖೋದೇಖೀ).

ದೆಖ್ಖಾಣ **dekhkhāna.** = ದೆಖ್ಖಾಳ. (Śmd. 23).

ದೆಖ್ಖಾಯೆ **dekhkhāye.** showiness, pompousness (Bh. 7, 18, 27; Mhr. ದೇಖಾವು, showy, gaudy).

ದೆಖ್ಖಾಳ **dekhkhāla.** = ದೆಖ್ಖಾಣ. greatness, grandeur, pomp (ಹೆಚ್ಚುಗೆ Bhn. 65; Grj. 2, 106 va.; Rām. 4, 3, 12; Bh. 1, 10, 9; Mhr. ದೇಖಣಾ, sightly, comely; ದೇಖಣಾವು, showy, gaudy).

ದೆಖ್ಖಾಳತನ **dekhkhālatana.** = ದೆಖ್ಖಾಳ. (Bh. 7, 6, 37).

ದೆಗ್- deg. — ದೆಗ್ಗರಳೆ. -ಇರಳೆ. (*i. e.* ಹಿರಳೆ). a large hirale (My).

ದೆಂಗು dengu. sexual union (Te.; My.).

ದೆಬ್ಬೆ debbe. = ದಬ್ಬೆ, etc. a split of a bamboo. (My.).

ದೆಬ್ಬೆ **debbe.** = ದಬ್ಬೆ 1. a blow, a stroke. (My.; Te.). ದೆಬ್ಬೇ ಕೊಟ್ಟು, ಬೊಬ್ಬೇ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ದೆವಸ **devasa.** Tbh. of ದಿವಸ. a day. [Pb. 5, 40; Ap. 4, 5 va.]; (Śmd. 357; ಪಗಲ್, ದಿವಸ Śm. 18; Cpr. 2, 21 va.; 3, 28 va.).

ದೆವ್ವ **devva.** = ತ್ಯೆಯ, ದೆವ್ವು, ದ್ಯೆಯ. Tbh. of ದೈವ. a demon, an evil spirit (My.; Mhr. ದೇವ, a demon; Te. ದಯ್ಯ, ದೇಯ). — ದೆವ್ವಚೇಷ್ಟೆ. the grimaces of one who is possessed (My.). — ದೆವ್ವತಿಣ್ಡಿ. a glutton (My.). — ದೆವ್ವದುಮ್ಮೆ. a herb with scarlet flowers, Leonotis nenetaefolia Br. (Z.; My.). — ದೆವ್ವ ಬಡಿ. a demon to strike (or to possess) a person so that he is not likely to survive; a demon to kill (My.). — ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸು. to dispossess by mantras, to exorcise (My.). — ದೆವ್ವಸೋಕು. the touch of an evil spirit (My.). — ದೆವ್ವಹಿಡಿ. a demon to possess a person (but first not to kill him, My.). ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವಗೆ ದೈವದ ಯೋಚನೆ ಏನು? (Prv.).

ದೆವ್ವು **devvu.** = ದೆವ್ವ. (S. Mhr.).

ದೆಸಿ desi. (or most probably) **ದೇಸಿ.** = ದೇಸಿ. beauty, fitness, niceness, comeliness, finish, etc. (ಗಾಡಿ, ನಿಜತೆ, ಸೊಬಗು Śs.; ನಿಜತೆ, ಗಾಡಿ, ಸೊಬಗು, ಸುಭಗತೆ Kk. 54; *cf.* the terms s. ಕೆಯ್ 4, ಚನ್ 2).

ದೆಸೆ **dese.** 1. Tbh. of ದಶೆ. state or condition of life. (My.; Te.; B. 5, 6). ದೆಸೆಯಿಲ್ಲದವ ಮುಸಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). see ದುರ್ದೆಸೆ.

ದೆಸೆ **dese.** 2. = ದಸೆ 2. Tbh. of ದಿಶೆ. direction, etc. (Śmd. 357; ದಿಶ್ Hlā.; ದಿಕ್ಕು Nn. 162, Mr. 57; ದಿಕ್ಕು, ಗೋಣ್ಣು, ದಿಶೆ Kk. 16, Śm. 13; My.; Te.). [ಬಾಷಾವಿದರದಱ ದೆಸೆಯನುಱಗೀ ತೆಱದಿಂ Kr. 1, 100; Pb. 1, 132; Ap. 14, 23]. ದೆಸೆಗಳಿರ! (Śmd. 153). ಪಡುವ ದೆಸೆಗೊಡೆಯ (Śm. 13). ದೆಸೆಗಳೊಡೆಯರು (Bp. 2, 14). ಆವ ದೆಸೆ ಗಯ್ದಿದರವರು? (50, 6). ಅವನ ದೆಸೆಯಿಂದ (on account of him) ಬಹಳ ಚಿನ್ತೆ ಮಾಡುವರು (B. 4, 142; My.). see Si. 68. 193. 202. 267. 316. 337. 397. 410; Prv. s. ಶಾನಭೋಗ. — ದೆಸೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ದೆಸೆಗೆಡು. (Abh. P. 9, 63; 15, 78; Grj. 6, 50). — ದೆಸೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to cause to lose the direction, etc. (J. 16, 37. 45). — ದೆಸೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ದಿಕ್ಕುಗೆಡು. direction, refuge, etc. to be destroyed or lost (Bp. 21, 16). ದೆಸೆಗೆಟ್ಟವಂ (ನಷ್ಟ, ಗೃಹೀತದ್ರುಶ್,

etc. Hlā.; ದಿಗ್ಭಯ q. v., ದ್ಯುತ, ನಷ್ಟ, ವಿನಾಶನ, ಗೃಹೀತ Mr. 300). — ದೆಸೆಗೆಳದಿ. -ಕೆಳದಿ. = ದೆಸೆವೆಣ್. (Cpr. 2, 89). [— ದೆಸೆದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. to lose direction. ಯೂಥಪತಿ ಕೆಡೆಯೆ ದೆಸೆದಪ್ಪಿದ ವನ ಕರಿಕರೇಣುಗಳುಮಂ Pb. 14, 4 va.]. — ದೆಸೆ ದಿಕ್ಕು. rep. (Bp. 32, 62). — ದೆಸೆದೀವು. -ತೀವು. to fill the quarters of the compass (Ṛsv. 11, 19). — ದೆಸೆ ದೆಸೆ. rep. (Bp. 3, 33; 12, 37. 48; 28, 6; 32, 27; 56, 34; J. 16, 41; 18, 40). — ದೆಸೆಬಲಿ. = ದೆಸೆವಲಿ. Tbh. of ದಿಶಾಬಲಿ. (Śmd. 376). — ದೆಸೆ ಬಿದ್ದಂ. a man who is ordered (to do something, Abh. P. 4, 28). *cf.* Cpr. 10, 89. — ದೆಸೆವಲಿ. -ಬಲಿ. = ದಿಗ್ಬಲಿ q. v., ದೆಸೆಬಲಿ. (Abh. P. 11, 5). — ದೆಸೆವಲಿಗುಡು. -ಕುಡು. to offer a desebali (Abh. P. 13, 96; 14, 62). — ದೆಸೆವಲಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to make a desebali : to kill (Cpr. 9, 102 va.). — ದೆಸೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a point of the compass considered as a woman (Cpr. 8, 4; Abh. P. 10, 156; Ṛsv. 5, 32).

ದೆಸೆಗಾಱ dese-gāṟa. a fortunate man (My.).

ದೇ- dē. 1. Tbh. of ದೇವ. (T.). see ದೇಗುಲ, ದೇಸಿಂಗ.

ದೇ- dē. 2. Tbh. of ದೇಶ. see ದೇಸಾಕೆ.

ದೇಖೀಲು dēkhīlu. of or belonging to, together with (My.; Br., H.).

ದೇಗಲ dēgala. = ದೇಗುಲ. (Bp. 4, 57; 9, 6; 14, 6; 16, 15; 26, 38; 43, 45; 49, 11. 12; 56, 38; My.).

ದೇಗುಲ dēgula. Tbh. of ದೇವಕುಲ (Śmd. 382). a temple (ಆಯತ Hlā.; My.; Mhr. ದೇಊಳ್; J. 17, 40; B. 3, 80); [Pb. 8, 95; Bv. 222]. ಪಡುವ ದೇಗುಲವೆಡೆಯಾವುದು? (Śmd. 125).

ದೇಗುಲಿಗ dēgula-iga. an attendant on an idol. (Śmd. 233). *cf.* ದೇವಲ, ದೇವಲಕ.

ದೇಟು dēṭu. = ದೇಣ್ಟು. a stem (ಕಲವ್ಪು, ಕಾವು, ತುಮ್ಬು, ವೃನ್ತ G.; Mhr. ದೇಟ, ದೇಣ್ಟ).

ದೇಡ dēḍa. = ಡೀಡ. one and a half (S. Mhr.).

ದೇಣ dēṇa. ದೇಣಾ. ದೇಣೆ (in ಲೇಣಾ-). money due, a debt (My.; H.; Mhr. ದೇಣೇಂ); a thing to be given (Mhr.). — ದೇಣಾ ಲೇಣ. paying and receiving, lending and borrowing, mercantile transactions (My.; Mhr. ದೇಣೇಂಘೇಣೇಂ).

ದೇಣೆ dēṇe. = ದೇಣ. (My.).

ದೇಣೆದಾರ dēṇe-dāra. a debtor (My.; H.).

ದೇಣ್ಟು dēṇṭu. = ದೇಟು. a stem. (B. 4, 54. 70; ಕಡವ್ಪು, ಪ್ರಸವ ಬನ್ಧನ G.).

ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ dēdīpyamāna. brilliant, splendid (Cpr. 2, 46; 3, 97 va.; 4, 75 va.).

ದೇಮಿ dēmi. = ದ್ಯಾಮಿ. a goddess. Tbh. of ದೇವಿ 1. — ದೇಮವ್ವ. -ಅವ್ವ. Durgā (C.).

ದೇಯ dēya. to be given or presented, etc.; a gift, an oblation. see ಆ-, ಪಥಿ-.

ದೇವ dēva. = ದೇ 1-, ದ್ಯಾವ. (shining, being bright); divine, celestial; a deity, a god. 2, *a king, a prince.* 3, *a title of honour added to names;* his majesty, his honour. ದೇವರ್, your honour [ದೇವರ ಬಾಹುಬಳಮುಜೀಯಮುಮುಸಹಾಯಮುಮುಪ್ಪುದಾದೊಡಂ Pb. 13, 51 va.]; (Cpr. 5, 135 va.). 4, Indra; Śiva. 5, sign for a long syllable (Ch.). 6, a certain metrical foot (Ch.). 7, a fool, a dolt. Pl. ದೇವರ್, ದೇವರು (Bp. 60, 29); ದೇವರ್ಕಳ್ (Hlā. I, 115); ದೇವಗಳ್ (Bp. 31, 25; 32, 10; 33, 19; 36, 9; 37, 61). the plural honorific is used also with regard to men, but especially with regard to a deity or an idol, the verb appearing in the singular (B. 4, 144. 178; 5, 132; My.), or in the neuter (My.). ದೇವರೊಳ್ ನಿರ್ದೋಷಿಯಾಪ್ತಂ (Śmd. 163). ದೇವರ ಗಣ್ಟು ಹೋದರೆ ಪೂಜಾರೀ ಸಣ್ಣ ಹೋಯಿತು. — ದೇವರ ಕಡೆಗೆ ಕೆಯ್, ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒಯ್! — ದೇವರ ಮುನ್ದೆ ಕಾಯಿ, ಜವಳೀ ಮುನ್ದೆ ಹಣ. — ದೇವರನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಹಜಾರು ಬಿತ್ತು. — ದೇವರ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಕಂಚಿನ ಬೆಲೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ದೇವರು ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿ ಬಿಡ (Prvs.). ಆ ದೇವ ಈ ದೇವ ಮಾದೇವನೆನಬೇಡ; ಆ ದೇವರ ದೇವ ಭುವನಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಾದಪನೆ ದೇವ (Sp.). —.ದೇವಗಣಿಗಿಲು. -ಕಣಿಗಿಲು. a white sort of oleander (My.). — ದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 54, 71). see ಅಂಕ-, ಅಯ್ಚ-, ಕೇತಿ-, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕ-, ಪರಿಣಾಮಿ-, ಬಂಕಿ-, ಬಲಹರಿ-, ಬೊಮ್ಮ-, ಭೋಗಿ-, ಮೌಳಿ-, ರುದ್ರ-, ಲಕ್ಕಿ-, ಸುಂಕಿ-. — ದೇವರ ದಾಸಿ. N. (Bp. 9, 38; 51, 36. 42. 62; 58, 4). — ದೇವರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 58, 2. 11). — ದೇವರು ದಿಣ್ಡರು. dupl. (My.).

ದೇವಕಣಿಶ dēva-kaṇiśa. N. of a plant (ಪಚ್ಚೆ Mr. 132).

ದೇವಕಾಂಚನ dēva-kāñcana. the tree Bauhinia purpurea. (R.).

ದೇವಕಾರ್ಯ dēva-kārya. worship of the household gods (My.); any act of worship; any religious rite (Bp. 44, 72).

ದೇವಕಿ dēvaki. *Dēvaki, the wife of Vasudēva and mother of Kṛiṣṇa* (Mr. 20; J. 6, 44. 48).

ದೇವಕೀತನಯ dēvakī-tanaya. Kṛiṣṇa (ಬಾಲಕ Mr. 525).

ದೇವಕೀನನ್ದನ dēvakī-nandana. *Kṛiṣṇa.*

ದೇವಕುಲ dēva-kula. = ದೇಗಲ, ದೇಗುಲ. a Vidyādhara (ಬಿಜ್ಜೋದರ Kk. 10 *b*). 2, an Apsaras (ಅಚ್ಚರ 10 *b*). 3, a temple.

ದೇವಕುಸುಮ dēva-kusuma. *cloves* (ತ್ರಿಸನ್ಧಿ Mr. 132; ಲವಂಗ, ಲವಿ, ತೀಬು 143).

ದೇವಖಾತ dēva-khāta. dug by the gods; *hollow by nature.* 2, *a natural pond.*

ದೇವಖಾತಕ dēva-khātaka. *a natural pond.*

ದೇವಗಂಗೆ dēva-gaṅge. the celestial Ganges (My.).

ದೇವಗಣ dēva-gaṇa. a troop or class of gods. 2, a class of nakṣatras (My.).

ದೇವಗಣನಾಥ dēvagaṇa-nātha. Indra. 2, a N. (Bp. 9, 42).

ದೇವಗತಿ dēva-gati. the state of the gods; svarga (Abh. P. 6, 35 va.; 16, 39 va.).

ದೇವಗೇಹ dēva-gēha. a temple (ಕೇದಾರ, o. r. ಶಿವಾಲಯ Nn. 38).

ದೇವಗ್ರಾಮ dēva-grāma. = ದೇವಪುರ No. 1. N. of a place. (J. 18, 64).

ದೇವಚಿಕಿತ್ಸಕ dēva-cikitsaka. a physician of the gods. ದೇವ ಚಿಕಿತ್ಸಕಂಗಳ್, *the two Aśvins.*

ದೇವಚ್ಛನ್ದ dēva-c-chanda. *a necklace of pearls consisting of a hundred strings* (ನೂಱು ಸರಮುತ್ತು Mr. 338).

ದೇವಜಗ್ಧಕ dēva-jagdhaka. *a kind of fragrant grass* (= ಕತ್ತೃಣ).

ದೇವಡಿ dēvaḍi. = ದೇಹಲಿ. a porch or vestibule; the threshold; a raised terrace in front of the door (Mhr. ದೇವಡೀ, ದೇಹುಡೀ; ಪ್ರಘಣ G.; Br.); a house (My.).

ದೇವಡಿಗ dēva-aḍiga. (Śmd. 239). an attendant upon an idol; a caste.

***ದೇವಡಿತಿ dēva-aḍiti.** a female attendant upon gods. ಸಗ್ಗಂಗೆ ಪೊಳೆವರ್ಪ ದೇವಡಿತಿ ತೊಟ್ಟುರೊಳ್ Pb. 10, 45. (*cf.* T. ತೇವಡಿಚ್ಚಿ).

ದೇವತನ dēvatana. = ದೇವತ್ವ. the state of a deity. (J. 6, 54).

ದೇವತರು dēva-taru. the divine tree: the holy fig tree. 2, *a celestial tree; the tree of plenty,* a general name for the five trees mandāra, pārijātaka, santāna, kalpavṛikṣa and haricandana.

ದೇವತಾಂಶ dēvata-aṁśa. a part of the deity; divine (B. 4, 167; My.).

ದೇವತಾಉತ್ತಾರ dēvatā-uttāra. = ದೇವದಾಯ. (My.).

ದೇವತಾಕಾರ್ಯ dēvatā-kārya. = ದೇವಕಾರ್ಯ. any religious rite, etc. (My.).

ದೇವತಾಡ dēva-tāḍa. = ದೇವತಾಲ, ದೇವತಾಳ, ದೇವತಾಳೆ, ದೇವದಾಳಿ. *a kind of grass, Lipeocercis serrata* Trin. (= ಖರೆ, ಗರಿ, ಜೀಮೂತ). 2, the climbing herb Luffa acutangula Roxb. or L. foetida Cav.

ದೇವತಾಮೂಢ dēvatā-mūḍha. folly with regard to deities (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ದೇವತಾಯನ dēvatā-āyana. *a temple.*

ದೇವತಾರ್ಚನೆ dēvatā-arcane. worship of the gods (Bp. 24, 28). see Nr. s. ಕಪ್ಪಡಿಗ.

ದೇವತಾಲ dēva-tāla. = ದೇವತಾಡ. (see Nr. s. ದೇವದಾಳಿ).

ದೇವತಾವಿನಿಯೋಗ dēvatā-viniyōga. application (of money, land, etc.) to the benefit of idols (My.).

ದೇವತಾಳೆ dēva-tāḷe. = ದೇವತಾಲ. (ದೇವತಾಡ, ಜೀಮೂತ, etc. Si. 138).

ದೇವತೆ dēvate. ದೇವತಾ. the state or nature of a deity, divine dignity or power, divinity. 2, *a deity, a god* (Bp. 23, 17).

ದೇವತ್ವ dēvatva. = ದೇವತೆ No. 1. (My.).

ದೇವದಣ್ಡಿ dēva-daṇḍi. — ದೇವದಣ್ಡಿಯ ಕಾಯಿದೇವ. N. (Bp. 58, 10).

ದೇವದತ್ತ dēva-datta. god-given. 2, N. of the conch-shell of Arjuna (J. 13, 2. 8). 3, one of the vital airs, that which is exhaled in yawning (Sk.; ಮೇಲು ಕೆಳಗಂ ನೋಡುವುದು Mr. 52). 4, (when used in grammatical examples =) any one, a certain man, etc. 5, N. (B. 3, 33; My.).

ದೇವದನ್ತಿ dēva-danti. a shrubby creeper, the Indian jalap, Ipomaea turpethum R. Br. (St. & Pl.).

ದೇವದಾಯ dēva-dāya. lands allotted free of rent for the support of pagodas (Br.; My.).

ದೇವದಾರ dēva-dāra. Tbh. of ದೇವದಾರು. (G. 263. 386; My.).

ದೇವದಾರು dēva-dāru. *a species of pine, Pinus deodora* Roxb. 2, the red cedar, Erythroxylon monogynum Roxb. (St. & Pl.). see ಚೊಪ್ಪಟೆ.

ದೇವದಾಸ dēva-dāsa. a servant of a god or of the gods; N. (My.).

ದೇವದಾಸಿ dēva-dāsi. a courtezan, especially one employed as a dancer, etc. in a temple (My.).

ದೇವದಾಳಿ dēva-tāḷi. a kind of tree. ದೇವದಾಳೀ ವೃಕ್ಷ (ವೇಣಿ, ಗರಾಗರಿ, ದೇವತಾಳ, etc.), ದೇವದಾಳೀ ಕಾಯಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ (Si. 138). 2, = ದೇವತಾಡ (ದೇವತಾಲ, ಜೀಮೂತ, etc. Nr.; ತಾಡಕ Mr. 133). 3, a kind of cucurbitaceus plant (Sk.).

ದೇವದುನ್ದುಭಿ dēva-dundubhi. a divine or celestial drum. (J. 31, 74; 33, 45).

ದೇವದೂತ dēva-dūta. a messenger of the gods, an angel. (My.).

ದೇವದೇವ dēva-dēva. the god of the gods; the chief of the gods: Śiva (Bp. 1, 60; 38, 72; 44 sum.; 44, 6; 58, 47; J. 15, 23).

ದೇವದೇವೇಶ dēvadēva-īśa. the lord among the chiefs of the gods: Śiva (Bp. 60, 7).

ದೇವದ್ರ್ಯಕ್ dēva-dryak. ದೇವದ್ರ್ಯಂಚ್. turned towards the gods: *adoring the gods.*

ದೇವನ dēvana. 1. going, motion. 2, emulation, desire to excel or overcome. 3, affair, business, profession. 4, *sport, play.* 5, *a die, dice for gambling.* 6, gaming, gambling. see ಗಮಿಸು ವಿಕೆ and ವ್ಯವಹರಿಸುವಿಕೆ.

ದೇವನ dēvana. 2. lamentation, wailing, grief, sorrow. see ಪರಿ-.

ದೇವನಗರಿ dēva-nagarī. = ದೇವಪುರ 1. (J. 19, 55).

ದೇವನಗರೀಶ dēvanagarī-īśa. N. of an idol of Kṛiṣṇa (J. 32, 57).

ದೇವನದಿ dēva-nadī. the Ganges (Mr. 413).

ದೇವನಾಗರಿ dēva-nāgarī. the divine city writing: the character in which Saṁskṛita is usually written. (My.).

ದೇವನಾಮ್ಪಟ್ಣ dēvanām-paṭṇa. the fort of St. David's on the Coromandel coast (My.).

ದೇವನಾಳ dēva-nāḷa. ದೇವನಾಲ. = ದೇವಲಾಲಿ. a kind of reed, Arundo bengalensis (ನಡ, ಧಮನ, ಪೋಟಗಲ Nr.; Si. 163). ದೇವ ನಾಳಂ ಪಿರಿದಾಗಿರ್ಪ ಭೂಮಿ (ನಡ್ವಲ್, ನಡ್ವಲ Nr.; Mhr. ದೇವನಳ, the reed Arundo tibialis).

ದೇವಪತ್ರ dēva-patra. N. of a plant (ಗಾನ್ಧಾರಿ, ಪಂಚಪತ್ರೆ, etc. Mr. 132, o. r. ಮುಂಚಪತ್ರೆ).

ದೇವಪುರ dēva-pura. N. of a place in Mysore (J. 1, 1; now ದೇವನೂರು). 2, the residence of Indra.

ದೇವಪೂಜೆ dēva-pūje. worship of the gods or of an idol (ಅರ್ಚನ Ct. I, 24).

ದೇವಪ್ರಯಾಗ dēva-prayāga. N. of a sacred bathing place. (R.).

ದೇವಭೂಮಿ dēva-bhūmi. the Gaṅgā of the sky (Sk.). 2, heaven (My.); holy ground, places where are sacred rivers, mighty idols, etc. (Mhr.). *cf.* ಭೋಗಭೂಮಿ.

ದೇವಭೂಮಿಜ dēvabhūmi-ja. an ārya (ಭೂತ, ಆರ್ಯ Nn. 78).

ದೇವಭೂಯ dēva-bhūya. *identification with a deity,* inferior deification.

ದೇವಮಣಿ dēva-maṇi. a divine jewel; the śrīvatsa mark. 2, a twist of hair (like the śrīvatsa) on a horse's neck (ಕುದುರೆಯ ನಡುಗೊರಲ ಸುಳಿ Mr. 281; see ಶ್ರೀವತ್ಸಕ).

ದೇವಮನ್ದಿರ dēva-mandira. = ದೇವಾಲಯ. temple. (My.).

ದೇವಮಾತೃಕ dēva-mātṛika. *fostered or watered by Indra or by rain,* as corn, land, etc.

ದೇವಮಾದಳ dēva-mādaḷa. a large kind of citron (My.).

ದೇವಮಾನ್ಯ dēva-mānya. = ದೇವದಾಯ. lands allotted free of rent for the support of pagodas. (My.).

ದೇವಮಾನುಷ dēva-mānuṣa. = ದೇವಮಾನಸ. a divine man; a simple, harmless fellow.

ದೇವಮಾರ್ಗ dēva-mārga. the way of the gods; the sky, the ether (My.). 2, the anus or penis.

ದೇವಯಜ್ಞ dēva-yajña. a sacrifice to the superior gods by oblations to fire. 2, the hōma sacrifice. (My.).

ದೇವಯಾನ dēva-yāna. the car or vehicle of a god. (My.).

ದೇವಯಾನಿ dēva-yāni. N. of the wife of Yayāti. (Bhāgavata 9, 20, 25. 27).

ದೇವಯುಗ dēva-yuga. *an age or period of the gods comprising the four ages of mankind.*

ದೇವಯೋನಿ dēva-yōni. *a being of divine origin,* viz. a kinnara, gandharva, apsara, vidyādhara, niśācara, piśāca, guhyaka, siddha, nabhaścara, yakṣa and bhūta (Mr. 56; ಭೂತ 494).

ದೇವರ dēvara. = ದೇವೃ. *a husband's brother,* especially his younger brother.

ದೇವರಥ dēva-ratha. *a car for carrying the images of the gods in a procession;* the car or vehicle of a deity (ಪುಷ್ಪಕ, ಸುರರ ರಥ Mr. 285).

ದೇವರಮ್ಯ dēva-ramya. N. of a vṛitta (Ch.).

ದೇವರಾಜ dēva-rāja. a divine ruler; king of the gods: Indra. 2, N. (My.).

ದೇವರಾಜೇಂದ್ರ dēvarāja-indra. the chief of divine rulers. 2, N. (Rāghc. 1, 42).

ದೇವರ್ಷಿ dēva-ṛiṣi. a ṛiṣi or saint of the celestial class, as Nārada, Atri, etc. (My.). see ಅಮರಮುನಿ, ರವಕಾಯಿ.

ದೇವಲ dēvala. *an attendant upon an idol;* a Brāhmaṇa who subsists upon idol-offerings, etc. 2, N.

ದೇವಲಕ dēvalaka. = ದೇವಲ. (Bp. 16, 13).

ದೇವಲಾಂಬಿಕೆ dēvala-ambike. N. (Bp. 57, 7).

ದೇವಲಾಲಿ dēva-lāli. = ದೇವನಾಳ. ದೇವನಾಳ. a kind of reed, etc. (ನಡ, etc.); ದೇವಲಾಲೀ ಕಡ್ಡಿಗಳಿಗೂ ಹೆಸರು (Si. 163); N. of a place.

ದೇವಲಿಪಿ dēva-lipi. a divine writing (Bp. 5, 60).

ದೇವಲೋಕ dēva-lōka. heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 115). ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿದರೆ ದೇವಲೋಕ ಹಾಳೇ? — ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಭೂಲೋಕ ತಪ್ಪದು (Prvs.).

ದೇವವರ್ಧಕಿ dēva-vardhaki. *Tvaṣṭri, the carpenter of the gods.*

ದೇವವಲ್ಲಭ dēva-vallabha. *the tree Rottleria tinctoria* Roxb.

ದೇವವಸ್ತ್ರ dēva-vastra. = ದೇವಾಂಗ. a divine garment (Bp. 61, 22).

ದೇವವಾನಸ dēvavānasa. a divine man. Tbh. of ದೇವಮಾನುಷ (Śmd. 380).

ದೇವವೈರಿ dēva-vairi. a rākṣasa (ರಾಕ್ಷಸ, ಪುಣ್ಯಜನ Nn. 95).

ದೇವಸ dēvasa. = ದಿವಸ. a day. (ದಿವಸ Ct. I, 58).

***ದೇವಸಬಳ dēva-sabaḷa.** a standard adopted for coins. ನಿತ್ಯ ದಾನಕ್ಕೆ ದೇವಸಬಳದ ಪದಿನೆಣ್ಬು ಕೋಟಿ ಪೊನ್ನುಮನಿತ್ತು Pb. 2, 84 va.

ದೇವಸಭೆ dēva-sabhe. *an assembly of the gods.*

ದೇವಸಾಯುಜ್ಯ dēva-sāyujya. absorption into or identification with a deity. (My.).

ದೇವಸ್ತ್ರೀ dēva-strī. the wife of a god; a courtezan of svarga; a celestial nymph, an Apsaras (ರಂಭೆ, ಸುರಸತಿ Nn. 62).

ದೇವಸ್ಥಾನ dēva-sthāna. a temple (My.). see Prv. s. ಮುಸ್ತಿ.

ದೇವಸ್ವ dēva-sva. the property of the gods; property applicable to the service of idols (My.).

ದೇವಾಕ್ಷರ dēva-akṣara. certain metrical feet (Ch.).

ದೇವಾಗಾರ dēva-āgāra. = ದೇವಾರ. the dwelling of the gods or of an idol; heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 71); a temple.

ದೇವಾಂಗ dēva-aṅga. N. of an emanation from the body of Sadāśiva, said to be the inventor of the art of weaving. (C.). 2, a kind of cloth (ಪಟಭೇದ Mr. 342; V. 42, 21 va.; J. 30, 15), silk cloth (T., S. Mhr.). 3, the penis (My.). ಪ್ರಸ್ತಾವ ನುಡಿಯಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರಬೇಕು; ಪ್ರಸ್ತಾವ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದರೆ ದೇವಾಂಗದುಸ್ತು (the cover of the privities) ಬಿದ್ದಂತೆ (Sp.). 4, N. of a merchant (Cpr. 3, 76 va.). — ದೇವಾಂಗದವರು. -ಅವರು. a class of Śaiva weavers (C.; Te. ದೇವಾಂಗಿ).

ದೇವಾಂಗನೆ dēva-aṅgane. = ದೇವಸ್ತ್ರೀ. (My.; Cb. 70. 112).

ದೇವಾಜೀವ dēva-ājīva. *an attendant upon an idol;* a low Brāhmaṇa.

ದೇವಾದ್ರಿ dēva-adri. Mount Mēru (My.).

ದೇವಾಧಿದೇವ dēva-adhidēva. a god over all other gods (My.); an Arhat of the Jainas.

ದೇವಾಧಿಪ dēva-adhipa. the king of the gods: Indra.

ದೇವಾಧಿಪಪುರ dēvādhipa-pura. heaven. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ದೇವಾನಾಂಪ್ರಿಯ dēvānām-priya. the beloved of the gods: simple, foolish; a fool. 2, a goat. (R.).

ದೇವಾಪಿ dēva-āpi. the friend of the gods; N. of a ṛiṣi; N. of a king.

ದೇವಾರ dēvāra. Tbh. of ದೇವಾಗಾರ. a temple, etc. (Śmd. 383).

ದೇವಾರಾಧನೆ dēva-ārādhane. worship of the gods or of a god, especially idolatry (My.).

ದೇವಾರಿ dēva-ari. = ದೇವವೈರಿ. a rākṣasa. (My.).

ದೇವಾರ್ಚಕ dēva-arcaka. a worshipper of the gods; a pūjāri (My.).

ದೇವಾರ್ಚನೆ dēva-arcane. the worship of the gods; idolatry. (My.).

ದೇವಾರ್ಯ dēva-ārya. N. (Bp. 1, 14).

ದೇವಾಲಯ dēva-ālaya. the residence of the gods: heaven. 2, a temple (ಆಯತನ Mr. 193; C.; B. 4, 174; Bp. 4, 52; 32, 52; J. 3, 18). 3, a temple of Śiva (ಕೇದಾರ, ದೇವಗೇಹ, o. r. ಶಿವಾಲಯ Nn. 38).

ದೇವಾಶ್ವ dēva-aśva. *the horse of a god;* Indra's horse.

ದೇವಿ dēvi. 1. = ದೇಮಿ, ದ್ಯಾಮಿ. a goddess. 2, Durgā (Bp. 50, 2; My.). 3, *a queen,* chiefly in theatrical language (ನರ್ತನದ ದೇವಿ Mr. 83; Bp. 44, 40); a princess; a lady. 4, the small-pox (My.); vaccinia. 5, *the plant Medicago esculenta* Rottl. Roxb. (Trigonella corniculata Lin.). 6, *the plant Sanseviera roxburghiana* Shult. — ದೇವಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ದೇವಿಪಡ್ಡತಿ. a vaccinator (My.).

ದೇವಿ dēvi. 2. = ದೇಣ, etc. giving; a thing to be given. see ಲೇವಾದೇವಿ.

ದೇವಿಕೆ dēvike. *N. of a river.*

ದೇವುಳಿಗ dēva-uḷiga. (Śmd. 237). an attendant upon an idol (My.).

ದೇವೃ dēvṛi. = ದೇವರ. *a husband's brother,* especially his younger brother.

ದೇವೇಂದ್ರ dēva-indra. the chief of the gods: Indra (ಇಂದ್ರ Nn. 53; ಪುರಂದರ, ಇಂದ್ರ 57; ಬಿಡೌಜ, ಹರಿ 10; Śmd. 145).

ದೇವೇಂದ್ರತ್ವ dēvēndratva. the state or dignity of Indra (Bp. 18, 22).

ದೇವೇಂದ್ರಪಟ್ಟ dēvēndra-paṭṭa. the frontlet or tiara of the chief of the gods (Bp. 41, 11).

ದೇವೇಶ dēva-īsa. the chief of the gods: Indra (Bp. 24, 48).

ದೇವೋತ್ತಮ dēva-uttama. N. of the author of the Nānārtharatnākara (Nn. 3).

ದೇಶ dēśa. = ದೇ 2-, ದೇಸ. pointing out, showing; teaching; see ಅನು-, ಉಪ-, ನಿ-. 2, any place or spot shown or pointed out; *a place, a spot; a side, a part, a department; a country, a district* (ನಾಡು Nn. 50). — ದೇಶದಪೇಟೆ. a section or fraction of a native town connected with the ಪದಿನೆಣ್ಬು ಪಣದವರು or right hand castes (Mr. E. Rice). *cf.* ನಗರ್ತಪೇಟೆ. — ದೇಶ ದೇಶ. rep. (Bp. 59, 56).

ದೇಶಕಾಲ dēśa-kāla. place and time; the proper place and time. (My.).

ದೇಶಕಾಲವರ್ತಮಾನ dēśakāla-vartamāna. news with regard to place and time (My.).

ದೇಶನ dēśana. pointing out, etc. see ಪ್ರ-.

ದೇಶಪರ್ಯಟನ dēśa-paryaṭana. = ದೇಶಾಟನ. (My.).

ದೇಶಪಾಣ್ಡ್ಯೆ dēśa-pāṇḍye. (-ಪಾಣ್ಡೆ, -ಪಾಣ್ಡೆ). an hereditary officer of a mahāl (Mhr.); a recordkeeper, a registrar, a clerk (Br.; R.); the head revenue-officer of a district (Br.).

ದೇಶಬಾನ್ಧವ dēśa-bāndhava. a kinsman or friend on account of the (same) country: a countryman (B. 4, 142).

ದೇಶಭಾಷೆ dēśa-bhāṣe. the language of a country. (My.).

ದೇಶಭೇದ dēśa-bhēda. (a variety of country), a certain country (ಮರುತ Nn. 72).

ದೇಶಭ್ರಷ್ಟ dēśa-bhraṣṭa. expelled from a country, expatriated (My.).

ದೇಶಭ್ರಷ್ಟತ್ವ dēśabhraṣṭatva. expatriation (My.).

ದೇಶರೂಪ dēśa-rūpa. *conformity with place, propriety, fitness.*

ದೇಶಶಾಖೆ dēśa-śākhe. = ದೇಸಾಕೆ. a sub-division, etc. of a country.

ದೇಶಸ್ಥ dēśa-stha. resident or existing in a country. 2, a tribe of Brāhmaṇas, immigrated from the north and belonging to the Mādhva or Smārta sects (C.; Mhr.).

ದೇಶಾಚಾರ dēśa-ācāra. the custom and manners of a country (My.).

ದೇಶಾಟನ dēśa-aṭana. journeying; travelling abroad (B. 4, 155; My.).

ದೇಶಾಧಿಪತಿ dēśa-adhipati. = ದೇಶಾಧೀಶ. (My.).

ದೇಶಾಧೀಶ dēśa-adhīśa. the chief or ruler of a country (Mr. 15).

ದೇಶಾನ್ತರ dēśa-antara. another or foreign country (B. 4, 6. 152. 160). 2, longitude (Sk., Mhr.). — ದೇಶಾನ್ತರದವರಿಗೆ ಸ್ವತನ್ತ್ರ ಕೊಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಭೋಷ ಹೋಗದೇ? — ದೇಶಾನ್ತರ ಹೋದರೂ (if one goes to—) ಸ್ವತನ್ತ್ರವಿರಬೇಕು. — ದೇಶಾನ್ತರ ಹೋದರೆ ದೈವ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ದೇಶಾನ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶನೀಶ್ವರ ಬಿಡದು (Prvs.).

ದೇಶಾನ್ತರಿ dēśāntari. belonging to another country; a foreigner. (My.).

ದೇಶಾನ್ತ್ರ dēśa-antra. Tbh. of ದೇಶಾನ್ತರ. (My.). ಅವಾನ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕುದುರೆ ದೇಶಾನ್ತ್ರವಾಗಿ ಓಡಿಹೋಯಿತು (Prv.).

ದೇಶಾಭಿಮಾನ dēśa-abhimāna. high opinion of, or love for, a country (My.).

ದೇಶಾಭಿಮಾನಿ dēśa-abhimāni. a person that has a high opinion of, or love for, his country (B. 4, 55; My.).

ದೇಶಾಯಿ dēśāyi. = ದೇಸಾಯಿ, q. v. (B. 4, 216; My.).

ದೇಶಾವರ dēśa-āvara. wandering from country to country begging alms (Mhr.). 2, alms so obtained (Mhr.). 3, foreign countries (Mhr.). 4, imports (Mhr.). 5, = ಚಿಙಾಯಿತ (Si. 157). ದೇಶಾವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭೋಷ ಕಳಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ದೇಶಿ dēśi. = ದೇಸಿ. pointing out, showing; instructing; guiding. see ಉಪ-. 2, of or belonging to a country (Bh. 1, 10, 2); the language or dialect of a country [ವಾಸುಗಿಯುಮುಙಯಲಾಙದೆ ಬೇಸಙುಗುಂ ದೇಶಿ ಬೇಙೆವೇಙಪ್ಪುದಙುಂ Kr. 1, 46]; (Ch.; Ch. v. 16; Śmd. 43. 190). 3, a certain rāga (Bp. 19, 11).

ದೇಶಿಕ dēśika. = ದೇಸಿಗ. a guide. 2, a teacher, a spiritual teacher or guru. 3, a traveller, a sojourner; a stranger. 4, Śiva. see Bp. 19, 85; 46, 40. 72.

ದೇಶೀಯ dēśīya. = ದೇಸೀಯ. peculiar or belonging to a country or province, provincial, native; (a letter, word, etc.) pertaining to the dialect or language peculiar to a country (Śmd. 26. 27. 44; Śm. 119; Kk. 3).

ದೇಶೀಯಪದ dēśīya-pada. a word belonging to a native dialect or language (Śmd. 386).

ದೇಶೀಯಾಕ್ಷರ dēśīya-akṣara. a dēśīya letter (Śmd. 27 Cm.); the five letters e, o, ṟ, ḻ, and ḷ.

ದೇಶ್ಯ dēśya. = ದೇಶೀಯ. local; provincial; native. (My.).

ದೇಷ್ಟ dēṣṭa. Tbh. of ದೇಷ್ಟೃ. one who possesses knowledge (ಅಙುವನಂ Mr. 239).

ದೇಷ್ಟೃ dēṣṭṛi. one who shows, directs, or teaches. see ಆ-.

ದೇಸ dēsa. Tbh. of ದೇಶ. (My.). see ಉತ್ತರ-, Bp. 28, 52. — ದೇಸಗತ್ತಿ. the office of a dēsāyi (B. 4, 216). — ದೇಸಗತ್ತು. = ದೇಸಗತ್ತಿ. (B. 4, 217).

ದೇಸಾಕೆ dēsāke. Tbh. of ದೇಶಶಾಖೆ. a subdivision of a country. (Śmd. 382).

ದೇಸಾಯಿ dēsāyi. = ದೇಶಾಯಿ. an hereditary officer; the head of a district (Mhr.; My.).

ದೇಸಿ dēsi. = ದೆಸಿ. beauty, charm, native idiom. see ದೇಸಿಕಾರ್ತಿ, ದೇಸಿಗಾಙ. [ಮಿಳಿರ್ವ ಕುರುಳ್ಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದು ದೇಸಿಯ ನಾವಗಮಿಾವ ಚಿನ್ನ ಪೂಗಳನವನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸುತುಂ Pb. 2, 17].— ದೇಸಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to become fit, charming [ದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿ ದಾಸನ ಕುಲ ದೇಸಿವಡೆಯಿತ್ತು Bv. 604]; (Rśv. 1, 135 va.). — ದೇಸಿವೆಙ್. -ಪೆಙ್. to obtain a finished state (Cpr. 8, 52 va.).

ದೇಸಿ dēsi. Tbh. of ದೇಶಿ. the language belonging to a country. ದೇಸಿ ತದ್ಭವಂ ತತ್ಸಮಂ (Ct. II, 2).

ದೇಸಿಕಾರ್ತಿ dēsi-kāṟti. a beautiful, charming woman (Cpr. 8, 52).

ದೇಸಿಗ dēsiga. Tbh. of ದೇಶಿಕ. Śiva (Śmd. 39; ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2). 2, a stranger, a homeless male [ಎನ್ನಂ...ಬಡವನಂ ದೇಸಿಗನಂ ಪೊಙಲೊಳ್ ಬೈಕನ್ದಿರಿದುಣ್ಡು ಬಾಙ್ವನಂ ಪಿಡಿದುಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದು Vr. 124, 6]; (Śmd. 345; J. 18, 40; 28, 20).

ದೇಸಿಗಾಙ dēsi-gāṟa. a finisher, an artist (Bh. 2, 13, 24).

ದೇಸಿಗಿತಿ dēsiga-iti. (Śmd. 246). the wife of a dēsiga; a female dēsiga.

ದೇಸಿಂಗ dē-siṅga. Tbh. of Sk. ದೇವಸಿಂಹ. the lion among the gods: Śiva. — ದೇಸಿಂಗರಾಯ. N. (Bp. 51 sum.; 51, 2).

ದೇಸಿಮಾರ್ಗ dēsi-mārga. the language of the country and the style (or rhetorical expression, Abh. P. 16, 97).

ದೇಸೀಯ dēsīya. Tbh. of ದೇಶೀಯ. a provincial or dialectical term (ಕಾಕು Kk. 66).

***ದೇಸೆ dēse.** = ದೇಸಿ. ಅದು ಪಲವುಂ ದೇಸೆಯ ಮಾಟದನ್ದಂ Ap. 4, 30.

***ದೇಸೆಕಾರ್ತಿ dēse-kāṟti.** = ದೇಸಿಕಾರ್ತಿ. ಲಲಿತಾಂಗನಂ ಮನಂ ಗೊಳಿಸುವರಿಚ್ಚೆಕಾರ್ತಿನದ ಲಲ್ಲೆಯ ಸಗ್ಗದ ದೇಸೆಕಾರ್ತಿಯರ್ Ap. 2, 71.

ದೇಹ dēha. *the body* (Bp. 1, 63; ಗೂಡು Bhn. 30). ಹರಣ-ದೇಹ-ಅರ್ಥ (Bp. 39, 17). ದೇಹವಿದ್ದರೆ ಭಾವಿಸಬಹುದು (Prv.). — ದೇಹಸುಕುರ. a wrinkle (ತೆರೆ Śm. 105).

ದೇಹತೆ dēhate. the possession of a body, embodiment, corporality, materiality (Bp. 26, 24).

ದೇಹತ್ಯಾಗ dēha-tyāga. resigning the body; death. (My.).

ದೇಹದಣ್ಡನೆ dēha-daṇḍane. exercising the body (My.); mortification of the body (My.); corporal punishment (My.).

ದೇಹಧರ್ಮ dēha-dharma. the function or law of the body (Sk.); the constitution (My.).

ದೇಹಧಾರಣ dēha-dhāraṇa. living, life, existence. (My.).
ದೇಹಧಾರಿ dēha-dhāri. carrying or holding a body: incarnate (Mhr.); a living being, an individual (My.).
ದೇಹಬಾಧೆ dēha-bādhe. a call of nature (My.).
ದೇಹರ dēhara. = ದೇಹಲಿ. (Bp. 47, 26).
ದೇಹಲಿ dēhali. = ದೇವಡಿ. *the threshold of a door* (ಹೊಸಸ್ತಿಲ್ Kk. 47; Śm. 57; ಹೊಸತಿಲ್ Mr. 199); a raised terrace in front of a door; city of Delhi.
ದೇಹವಂಚಕ dēha-vañcaka. a man who practises fraud with regard to the body (in his not offering it up to Śiva, Bp. 39, 19).
ದೇಹಾನ್ತ dēha-anta. the end of the body: death (B. 5, 234; My.).
***ದೇಹಾರ dēhāra.** worship, offerings. ತನು ಶುಚಿಯಿಲ್ಲದವನ ದೇಹಾರವೇಕೆ? Bv. 646; Cv. 943.
ದೇಹಾವಸಾನ dēha-avasāna. = ದೇಹಾನ್ತ. (J. 5, 49).
ದೇಹಿ dēhi. having a body, corporeal, embodied. 2, a living being, especially a man. 3, the soul (Bp. 1, 63).
ದೇಹಿಕ dēhika. appertaining to the body; bodily. (Bp. 1, 63; 26, 24).
ದೈ dei. (Tbh. of ದೇಹಿ, give !). an expression of humbly begging. ದೈಯೆನ್ದಂ (Śmd. 64, one MS. ಮಾಡ್ಯೆಯೆನ್ದಂ).
ದೈತ daita. Tbh. of ದಯಿತ. husband, etc. (ಒಡೆಯ Mr. 227).
ದೈತೇಯ daitēya. (fr. ದಿತಿ). the offspring of Diti: *a giant or titan, an asura.*
ದೈತ್ಯ daitya. = ದೈತೇಯ, *a demon, an asura, a rākṣasa* (ರಾಕ್ಷಸ Nn. 6; ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 40. 112; see ಬಾಣ). ದೈತ್ಯನಾದವಗೆ ಪೈತ್ಯವೆಮ್ಬುದೇನು? (Prv.).
ದೈತ್ಯಗುರು daitya-guru. the preceptor of the Daityas: *Śukra,* the planet Venus.
ದೈತ್ಯಧ್ವಂಸಿ daitya-dhvaṁsi. destroyer of rākṣasas, Viṣṇu (My.).
ದೈತ್ಯಮರ್ದನ daitya-mardana. = ದೈತ್ಯಧ್ವಂಸಿ. (My.).
ದೈತ್ಯಮುನಿ daitya-muni. N. of a ṛiṣi (Rām. 4, 2, 45).
ದೈತ್ಯಲೋಕ daitya-lōka. Tripura (Mr. 32).
ದೈತ್ಯವೈರಿ daitya-vairi. = ದೈತ್ಯಾರಿ No. 1. (Bp. 54, 59).
ದೈತ್ಯಾರಿ daitya-ari. *Viṣṇu.* 2, sign for a short metrical syllable (Ch.).
ದೈತ್ಯೆ daitye. *a species of fragrant plant* (= ಮುರಾ). 2, a female daitya (My.).
ದೈನ್ಯ dainya. (fr. ದೀನ). feebleness, wretchedness; *affliction, grief; depression, low-spiritedness* (ಮನ್ಯು Nn. 36; ಲಘು 145; ವಿಕೃತ, ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ Mr. 242); poverty; humbleness (Bp. 22, 53; J. 6, 28; 18, 57; My.); meanness, covetousness. see Kāvy. IV, 2, 16. — ದೈನ್ಯದವರಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಮರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು. — ದೈನ್ಯವಾಗಿ ಬೇಡೋಕಿನ್ತ ದೈವಾಧೀನವಾಗೋದುತ್ತಮ (Prvs.). see ಕಡು–, ಬಲು–; ಬಾಯ್ಬಿಡು. — ದೈನ್ಯಂಗವಿ. -ಂ-ಕವಿ. humbleness to come upon one (to become humble, Bp. 57, 51). — ದೈನ್ಯನ್ದೋಱು. -ಂ-ತೋಱು. to show humility (Śsv. 2, 25 va.; 4, 105 va.). — ದೈನ್ಯಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to be depressed or low-spirited; to be humble (especially in supplication, Bp. 26, 67; 27, 72; 56, 39). ದೈನ್ಯಮ್ಬಟ್ಟವ (ನಿಕೃತ, ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ Hlā.).
ದೈನ್ಯವೃತ್ತಿ dainya-vṛitti. wretched, miserable subsistence; mean behaviour; humble behaviour. 2, a person of mean behaviour (Bp. 40, 67).
ದೈಯ daiya. = ದೆವ್ವ, etc. an evil spirit. (My.; Te.).
ದೈರ್ಘ್ಯ dairghya. (fr. ದೀರ್ಘ). *length.*

ದೈವ daiva. (fr. ದೇವ). = ದೆವ್ವ, etc. divine. 2, a deity, a god, a lord (Bp. 23, 16. 17; 36, 3; 49, 12; 51, 75; 53, 4; 54, 2. 6-15). 3, *destiny; fortune, fate, accident.* 4, property, wealth (B. 2, 29; 4, 50. 55; My.). 5, a demon or devil (My.). ಅರಸನ ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲ, ದೈವದ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. — ಕಣ್ಣು ಕೊಣ್ಡು ಹೋದ ದೈವ ಮತೀ ಕೊಟ್ಟಿತು. — ತಾನೊನ್ದೆಣಿಸಿದರೆ ದೈವವೊನ್ದೆಣಿಸಿತು. — ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವನಿಗೆ ದೈವದ ಯೋಚನೆ ಏನು? (Prvs.). see ಪರ–, ಬಣಗು–.
ದೈವಕ daivaka. divine; the state of being divine (Rām. 4, 2, 45).
ದೈವಜ್ಞ daiva-jña. *an astrologer.* Fem. ದೈವಜ್ಞೆ.
ದೈವತ daivata. (fr. ದೇವತಾ). *of or relating to a god or to the gods, divine.* 2, *a deity, a god.*
ದೈವದ್ರೋಹ daiva-drōha. perfidy committed against a deity (J. 3, 35; 4, 2).
ದೈವಪರ daiva-para. *trusting to fate, believing in predestination,* a fatalist.
ದೈವಯನ್ತ್ರ daiva-yantra. god's control or government (J. 29 sum.).
ದೈವಯೋಗ daiva-yōga. a fortuitous combination, the intervention of destiny, fortune, chance (B. 4, 38; My.).
ದೈವಶಾಲಿ daiva-śāli. a fortunate person (ಧನ್ಯ Cb.; My.).
ದೈವಾಧೀನ daiva-adhīna. depending on fate, subject to fate (or the deity, Sk.). 2, death (My.). ದೈನ್ಯವಾಗಿ ಬೇಡೋಕಿನ್ತ ದೈವಾಧೀನವಾಗೋದುತ್ತಮ (Prv.).
ದೈವಿಕ daivika. relating to, or proceeding from, the gods; (and noun, B. 4, 223; My.). see Prv. s. ರಾಜಕ.
ದೈವು daivu. Tbh. of ದೈವ. ದೈವುಳ್ಳ ಗೃಹಸ್ಥನು (B. 4, 122). ದೈವುಳ್ಳವರು ಬಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರು (4, 142). — ದೈವುಳ್ಳತನ. the state or condition of being rich (B. 4, 194).
ದೈಷ್ಟಿಕ daiṣṭika. (fr. ದಿಷ್ಟ). fated, predestined; a predestinarian, a fatalist (R.).
***ದೊಕ್ಕನೆ dokkane.** at once. ಅವನೆರ್ದೆಯಂ ದೊಕ್ಕನೆ ತಿಣ್ಣಮೆಚ್ಚು Pb. 11, 96.
ದೊಗಱು dogaṟu. = ಡೊಗಱು. a hole in a tree, etc. (My.).
ದೊಗೆ doge. = ಡೊಗೆ. to dig or excavate with the nails, claws or an instrument; to take out, as serum from the ear, as ghee from out of a pot (My.).
ದೊಂಗರ doṅgara. = ಡೊಂಗರ. a steep rock. (My.).
ದೊಠಾರ doṭhāra. a firm, steadfast man (Bh. 8, 24, 41; *cf.* ದೃಢ?).
ದೊಠಾರತನ doṭhāratana. firmness, steadfastness (Bh. 7, 1, 26).
ದೊಠಾರಿಸು doṭhārisu. to be firm, steadfast or resolute (Bh. 7, 16. 45).
ದೊಡ್ಡ doḍḍa. 1. (genitive of a ದೊಡ್ಡು, that still exists in Te., *cf.* ದೊಡ್ಡಿಹ). (of largeness, etc.), large, big, stout, thick, great; extensive, spacious; respectable; eminent; important; chief, principal; loud (ಬಹುಲ, ಸ್ಥೂಲ, ಪೀನ, ಪೀವ, ಪೀವರ Hlā.; ವಿಶಂಕಟ, ಪೃಥು, ಬೃಹತ್, etc. Si. 370; C.; Te. ದೊಡ್ಡ; T. ತುಱು, ತುಱ್ಱು, to be close or thronged, be thick together; ತುಱ್ಱು, closeness; see ತೊಂಗಲ್, ತೊಣೆ, ತುಱುಗು). — ದೊಡ್ಡ ಅಡವಿ. a large wood, a great forest (ಮಹಾರಣ್ಯ Si. 118). — ದೊಡ್ಡ ಅನ್ತರ. a great difference or distinction (My.); a large story of a building (My.). — ದೊಡ್ಡ ಅಲೆ. a large wave (ಉಲ್ಲೋಲ, etc.

Si. 81). — ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು. a large stone or rock. ಬೆಟ್ಟದಿನ್ದ ಉರುಳ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಂ ಗಣ್ಡಶೈಲ ಎನ್ಬುದು (Hlā.). — ದೊಡ್ಡ ಕಾಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ. the shrub Jasminum pubescens L. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಕೂಗು. a loud cry or call (ಘೋಷಣೆ G.). — ದೊಡ್ಡ ಕೂವೆ. = ಕೆಮ್ಪು ಕೂವೆ. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ. an important business (My.); a difficult work (My.). — ದೊಡ್ಡಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. the elder one of two or more elder sisters (C.). — ದೊಡ್ಡ ಗಾದಾರಿ. the plant Grangea maderaspatana Poir. (Z.). — ದೊಡ್ಡ ಗೋರಣ್ಟೆ. (ಅಮ್ಲಾನ, ಮಹಾಸಹೆ Si. 139). — ದೊಡ್ಡ ಚಳ್ಳೆ. = ಚಳ್ಳೆ. (Z.). — ದೊಡ್ಡಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a large cake of jaggory (My.). — ದೊಡ್ಡ ಜಡ. Cholera (My.). — ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಣೆ. a large leech (ದುರ್ನಾಮ, etc. Si. 90). — ದೊಡ್ಡ ಜೋಳ. the maize or Indian corn, Zea Mayis L. (St. & Pl). — ದೊಡ್ಡಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. the elder one of two or more elder brothers (My.). — ದೊಡ್ಡ ತಗಚೆ. an under-shrub, Cassia occidentalis L. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು. a great, serious mistake or sin (My.). — ದೊಡ್ಡ ತನ್ದೆ. = ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. a father's elder brother (My.). 2, the husband of a mother's elder sister (My.). — ದೊಡ್ಡ ತಾಯಿ. a mother's elder sister (My.). 2, the wife of a father's elder brother (My.). — ದೊಡ್ಡ ತಾಳ್ಮೆ. great patience (My.). — ದೊಡ್ಡ ತುಮ್ಬೆ. the herb Leucas urticaefolia Br. (Z.). — ದೊಡ್ಡ ದನ. a very good kind of cattle (My.). — ದೊಡ್ಡ ದನಿ. a loud sound or voice (ಕವಚ, ಪ್ರವಚ Nn. 88). — ದೊಡ್ಡದು. -ಅದು. = ದೊಡ್ಡಿತು. a thing which is large, etc. (ಮಹತ್, etc. Si. 427). ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವದನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಸಂಕ್ಷೇಪಣ, ಸಮಸನ Si. 394). ದೋತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗೋತ್ರ ದೊಡ್ಡದೇ? (Prv.). ವಿದ್ಯೆ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕಿನ್ತ ದೊಡ್ಡದು (B. 1, 4). — ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ. rep. ಬೆಟ್ಟದಿನ್ದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಕೊಣ್ಡು ಜಾಱಿದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು ಗುಣ್ಡುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲ Si. 116). see B. 3, 33. 38. 43. 74; 5, 119. 194, 270. — ದೊಡ್ಡ ದೊಣ್ಣೆ. a large or stout bludgeon. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ದೊಡ್ಡ ದೊಣ್ಣೆ (ಪರಿಘ, etc. Si. 412). — ದೊಡ್ಡ ದೊರೆ. the chief ruler; the first in authority at any place; etc. (My.). — ದೊಡ್ಡ ನಡೆ. a long walk; a fast walk (My.). — ದೊಡ್ಡ ನಾಯಿ. a large dog; a tiger (My.; see ಹೆಬ್ಬಾರೇ ಹುಲಿ). — ದೊಡ್ಡ ನಿದ್ರೆ. great sleep: death (My.). — ದೊಡ್ಡ ನೂಲು. stout or coarse thread. ದೊಡ್ಡ ನೂಲ ಸೀರೆ (ಸ್ಥೂಲ, ಶಾಟಕ Nr.). — ದೊಡ್ಡ ನೆಕ್ಕರೆ. a spreading shrub with purple flowers, the Indian rhododendron, Melastoma malabathricum L. (St. & Pl.). ದೊಡ್ಡ ನೆಗ್ಗಿಲು. = ಆನೆನೆಗ್ಗಿಲು. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ನೊಣ. a large fly (ಪತಂಗಿಕೆ, ಪುತ್ರಿಕೆ Nr.). — ದೊಡ್ಡ ಪತ್ರೆಗಿಡ. a herb, thick-leaved Lavender, Anisochilus carnosus Wall. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ದೊಡ್ಡ ತನ್ದೆ. (My.; ಪಿತೃವ್ಯ Si. 191; G.; B. 2, 25). — ದೊಡ್ಡ ಬಯ್ರುನೆಲ್ಲು. (-ಬಯ್ರಿ-). a kind of paddy (My.). — ದೊಡ್ಡ ಬಸಳೆಬಳ್ಳಿ. = ಹಿರಿ-. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಬೀದಿ. the main street (My.). — ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ. a big hill, a high mountain (Si. 88. 114; My.). — ದೊಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳೀ ಹಣ. a double fanam, worth two Aṇas (My.). — ದೊಡ್ಡ ಮಣಿ ಮರ. a lofty tree, Ailanthus excelsa Roxb. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಮದ್ದು. the root of the aśvagandha (My.). — ದೊಡ್ಡ ಮನಸು. -ಮನಸ್ಸು. a munificent, generous mind; generosity (My.; B. 4, 89; 5, 206). ದೊಡ್ಡ ಮನಸಿನವ (ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ್ಯ, ದಾನಶೂರ G.). — ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ. a great or respectable man (My.; Si. 258). — ದೊಡ್ಡ ಮನೆ. a large house (My.). 2, a jail (My.). ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯನ್ತ ಓಡಿ ಹೋದರೆ ಹಾಕಿದ್ದು ಎರಡು ಕಾಟಿಕ್ಕಿ (Prv.). — ದೊಡ್ಡ ಮರ. a large tree. 2, the tree Calosanthes indica (ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, etc. Si. 135). — ದೊಡ್ಡ ಮರದರಿಸಿನ. a climbing shrub, the tree turmeric, Menispermum fenestratum Gaert. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಮಾರವಾಳಿ. a very good fodder-grass, Andropogon mollicomus Kunth. (Z.). — ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗ. a main or high road. 2, a callous spot on an elephant's or a horse's leg [ಅನ್ತ ಪೂರ್ವಂಗಳಾಗಿ ತೊಳಗುವ ಕಿಱುದೊಡೆಗಳುಡುವಡರ್ದನ್ನ ಮಾರೂಢ ಸರ್ವಜ್ಞನ ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗಂಗಳೆಳವಾಱಿಯ ದಿಣ್ಣೆನೊಳ್ ಸಾಣೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.]; (ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೊಳ್ ಆದ ಕಿಱುದೊಡೆಯ ಜಿಡ್ಡು Śmd. II; ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಕಿಱುದೊಡೆಯೊಳ್ ಇರದೆ ಆದ ದಡ್ಡು Kk. 92). 3, a virtuous way, good conduct (My.). — ದೊಡ್ಡ ಮೂಗು. a large nose (Bp. 20, 12). — ದೊಡ್ಡ ಮೆಕ್ಕೆಗಿಡ. = ಹಿರಿಮೆಕ್ಕೆಗಿಡ. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ದೊಡ್ಡ ತಾಯಿ. (My.). 2, the small-pox (C.). 3, misfortune personified as a goddess, jēṣṭhā (My.). — ದೊಡ್ಡಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. (C.). — ದೊಡ್ಡ ರತ್ನಗನ್ಧಿ. the royal Gool-mohr, a tree with showy scarlet flowers, Poinciana regia Bojer. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ರಾಮ. N. (Bp. 56, 33). — ದೊಡ್ಡರಿಸಿನ. -ಅರಿಸಿನ. (ಪೀತದ್ರು, ಕಾಲೇಯಕ, etc. Si. 146). ದೊಡ್ಡವ. -ಅವ. a male person who is tall, old, great, noble, rich, etc. (ಉದಾರ Si. 454). ಸಣ್ಣವರೂ ದೊಡ್ಡವರೂ (B. 3, 70). ದೊಡ್ಡವನ ಮನೇ ನೋಟ, ಬಡವನ ಮನೇ ಊಟ. — ದೊಡ್ಡವನಾಡಿದ್ದೇ ಆಟ, ಬಡವನಾಡಿದ್ದೇ ಬಣ್ಡಾಟ. — ದೊಡ್ಡವನುಣ್ಡರೆ ಮದ್ದು, ಬಡವನುಣ್ಡರೆ ಹೇಸಿಗೆ. — ದೊಡ್ಡವನ ನಣ್ಟತನ ಬಡವನಿಗೆ ಬಣ್ಡಾಟ. — ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಗೆ ಬಡನಣ್ಟ ಹೋದ ಹಾಗೆ. — ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಗಡ ಕೂತು, ಒಡ್ಡಾದ ಹಣ್ಣು (ತಾನು ಕೆಯ್ ಹಾಕಿ) ತಿನ್ನ ಬಾರದು. — ಹೆಡ್ಡನಾದರೂ ದೊಡ್ಡವನೇ ಲೇಸು. — ದೊಡ್ಡವನ ಮಾತು ಸವಿ, ಬಡವನ ಊಟ ಸವಿ. — ದೊಡ್ಡವನ ಮನೆ ಸುಡ ಬಾರದು, ಬಡವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಸಾಯ ಬಾರದು. — ದೊಡ್ಡವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ತೆ, ಬಡವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೊಸೆ (Prvs.). — ದೊಡ್ಡವಳು. -ಅವಳು. a female person who is tall, etc. (My.). — ದೊಡ್ಡವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ದೊಡ್ಡಮ್ಮ. (My.). — ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ. a great, loud noise (Si. 60; My.). — ದೊಡ್ಡ ಸರ್ಲೆಹಕ್ಕಿ. = ಸಿರಿಗಿರಿ. (My.). 2, = ಕಾಡಿಗ್ಯ. (My.). 3, = ಸಲಿಕಿಬಾಯಿಹಕ್ಕಿ. (My.). — ದೊಡ್ಡ ಸಾಸುವೆ. a kind of mustard (Si. 305). — ದೊಡ್ಡ ಸುದ್ದಿ. important news (My.). — ದೊಡ್ಡ ಹರಳುಗಿಡ. a shrub used to make hedges, Jatropha curcas Lin. (St. & Pl.; My.). — ದೊಡ್ಡ ಹಿಪ್ಪಲಿ. (ಕಪಿವಲ್ಲಿ G.). — ದೊಡ್ಡ ಹುಳಕ. a kind of sand-piper, snipe (Pr.). — ದೊಡ್ಡ ಹೆಣ್ಡತಿ. a woman whose husband has taken another wife (ಕೃತಸಾಪತ್ನಿಕೆ, etc. Si. 183). — ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆ. a large belly (Bp. 59, 14). ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಾಧವ, N. (56, 33). ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯುವ (ಪೆರ್ಬೊಡೆಯ, ಗಣೇಶ G.). ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯಿದ್ದವ ಹೆಡ್ಡನೋ? (Prv.). — ದೊಡ್ಡಾನೆ. -ಆನೆ. a large elephant, the leader of a herd (ಯೂಥನಾಥ, etc. Si. 269). — ದೊಡ್ಡಿಹ. (ದೊಡ್ಡು) -ಇಹ. (greatness being therein), large, great, etc. ದೊಡ್ಡಿಹ ಎತ್ತು (ಮಹೋಕ್ಷ Nr.). ದೊಡ್ಡಿಹ ಐಶ್ವರ್ಯ (ಮಹೈಶ್ವರ್ಯ Nn. 106). ಬೆಟ್ಟದತ್ತಣಿನ್ದ ಉರುಳ್ವ ದೊಡ್ಡಿಹ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ Nr.). ದೊಡ್ಡಿಹ ಪ್ರಶ್ನೆ (ಉನ್ನತಪ್ರಶ್ನೆ Nn. 161). — ದೊಡ್ಡೊಕ್ಕಲು. -ಒಕ್ಕಲು. the chief or head inhabitant (My.); a well-to-do inhabitant (My.).

*ದೊಡ್ಡ **doḍḍa.** 2. an elder, an eminent person. ದೊಡ್ಡರ್ Pl. ಅನ್ತು ಪೊಱಮಡುವರಾತಿ ಕಾಲಾನಲನಂ ಕಣ್ಡು ಕಡ್ಡುವನ್ತ ದೊಡ್ಡರೆಲ್ಲಂ ಮುಸುಱಿ Pb. 3, 61 va.

ದೊಡ್ಡತನ **doḍḍatana.** exalted state or position, greatness, dignity, etc. (My.; ಉತ್ಕರ್ಷ, ಅತಿಶಯ Si. 390; ಭಗ, ಮಹಾತ್ಮ್ಯ, etc. 411). ದೊಡ್ಡತನದ ಅಹಂಕಾರ (ಮಾನ, ಚಿತ್ತಸಮುನ್ನತಿ 68).

ದೊಡ್ಡತ್ವ doḍḍatva. = ದೊಡ್ಡತನ. greatness. (My.).

ದೊಡ್ಡಸ್ತನ doḍḍastana. = ದೊಡ್ಡತನ, ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನ. greatness. (B. 5, 39; My.).

ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ doḍḍastike. = ದೊಡ್ಡಸ್ತನ, ದೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆ. (ಅಳ್ತನ, ಶೀವಿ G.; ಅಸ್ಪದ, ಶೀವಿ Cb.; My.).

ದೊಡ್ಡಿ doḍḍi. = ದಡ್ಡಿ 3. a cow-pen, a cattle-pound, a fold, a stable (Si. 103. 104. 113. 114; My.; M. ದೊಟ್ಟಿ, T. ತೊಟ್ಟಿ; *cf.* ತೊಟ್ಟಿ 1; T. ತೊಟು, ತೊಟುವ, ತೋಟು, M. ತೊಟು, ತೊಟುತ್ತು, ತೊಟುವ, a fold, pen, stable); a stockade for impaling wild elephants (My.); a settler's first house (My.).

ದೊಡ್ಡಿತು doḍḍa-itu. = ದೊಡ್ಡದು, s. ದೊಡ್ಡ 1, ದೊಡ್ಡಿತ್ತು. that is large, etc. (ಬಲ, ಸ್ಥೂಲ Nn. 14; ವಿಶಾಲ 20; ವಿಪುಲ 36; ವಿಕಟ 146; ಗಾಟ Bhn. 41). ದೊಡ್ಡಿತು or ದೊಡ್ಡಿತ್ತು (Śmd. 96). ದೊಡ್ಡಿತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಂ (ಘನತರಸಂಸ್ಕೃತಂ 257 Cm.). ದೊಡ್ಡಿತಪ್ಪವಂ (ಪೀವರ, ಸ್ಥೂಲ, ಬಹುಲ, ಬಲವನ್ತ Mr. 232). ದೊಡ್ಡಿತಜಿಲ್ಲಿ (Nn. 36; o. r. ದೊಡ್ಡಿತ್ತಲ್ಲಿ). ಎಳೆಗಜುಂ ತಾಂ ದೊಡ್ಡಿತೆತ್ತು ಆಗದೇ? (Śs. 44). [ದೊಡ್ಡಿದುವು Pl. big ones. ಇನ್ತು ಮೂಜಸಿಯವು ಮೂಜು ದೊಡ್ಡಿದುವು ಮೂಜಿಡೆ ತೆಳ್ಳಿದುವು Pb. 4, 72. —ದೊಡ್ಡಿವೆಸರ್. (ದೊಡ್ಡಿತು + ಪೆಸರ್). big name. ವಾರಿಜನಾಭಂ ಹರಿಯೆಮ್ಬ ದೊಡ್ಡಿವೆಸರಂ ಪೊತ್ತಿರ್ದ ನೀಂ ಮನ್ತ್ರಿಯಾಗೆ Pb. 9, 47].

ದೊಡ್ಡಿತ್ತು doḍḍa-ittu 1. = ದೊಡ್ಡಿತು (Śmd. 96). (ಶೃಂಗ, ತುಂಗ Nn. 28; ಪೃಥು 32; ವಿಪುಲ 127). [ಕಾಮನಡ್ಡಣದನ್ತೆ ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾಗಿ ಮಿಾಜುವುದ್ವೃತ್ತ ವೃತ್ತತೆಯನೀಱ್ಕುಕೊಣ್ಡನ್ತೆ Pb. 2, 39 va.]. ದೊಡ್ಡಿತ್ತಹುದು (ವಿಶಂಕಟ, ಪೃಥು, ಬೃಹತ್, ವಿಶಾಲ, ಪೃಥುಲ, ಮಹತ್, ವಡ್ರ, ಉರು, ವಿಪುಲ Nr.). ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾದನ್ತಾದು (ಔನ್ನತ್ಯ Nn. 136). ದೊಡ್ಡಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ (Nn. 28), ದೊಡ್ಡಿತ್ತಜಿಲ್ಲಿ (32).

ದೊಡ್ಡಿದ doḍḍida. a great man (Rām. 2, 2, 43).

ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನ doḍḍistana. = ದೊಡ್ಡಸ್ತನ. greatness. (ಗೌರವ G.; My.; B. 5, 46. 94. 282).

ದೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆ doḍḍistike. = ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ. greatness. (ಸ್ಥಿತಿ Cb.; My.).

ದೊಡ್ಡೆ doḍḍe. the bat used at tip-cat (My.; Te. ದುಡ್ಡು, T. ತುಟ್ಟು-ಕ್ಕೋಲ್, a short club or cudgel; *cf.* ದೊಣ್ಣೆ).

ದೊಡ್ಲಿ doḍli. a large shrub or small tree, Atalantia monophylla Corr. (Limonia mon. Lin., Roxb., St. & Pl; *cf.* ಕಾಡುಲಿಮ್ಬೆ).

ದೊಣೆ doṇe. 1. = ಡೊಣೆ 1. a small pond in rocks. (J. 10, 8; My.). ದೇವತೆಗಳಿನ್ದ ತೋಡಲ್ಪಟ್ಟ ದೊಣೆ (ಅಖಾತ, ದೇವಖಾತಕ Si. 91). ದೊಣೆಗೆ ಹೋದರೂ ಹೊಣೆ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ದೊಣೆ doṇe. 2. = ಡೊಣೆ 2. a quiver. [ಬೂದಿಜಿಡೆ ಲಕ್ಷಣಂ ತಪಕಾದುವೆರಟಿದ್ದೊಣೆ ಶರಾಸನಂ ಕನಜಂ Pb. 7, 92]; (ಪೊದೆ Ct. I, 37, o. r. ಪೊದೆ; Abh. P. 11, 52; 14, 171; Śsv. 3, 52).

ದೊಣ್ಡಳೆ doṇḍaḷe. = ಡೊಣ್ಡೊಳೆ. N. of a plant.

ದೊಣ್ಡೆ doṇḍe. the state of being blended, lumpy, clotted, folded up (*cf.* ಜೊಣ್ಡು 2; ತೊಣ್ಡು 1 ?). (Bh. 8, 8, 8). — ದೊಣ್ಡೆಗರುಳ್. -ಕರುಳ್. clotted entrails [ಕೆನ್ನೆತ್ತರಂ ಕೆನೆಗೊಣ್ಡಾಜಿದ ಪಾಳ್ಗೆ ದೊಣ್ಡೆಗರುಳಂ ಕರ್ಬಿಂಗೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತನ್ದಿನಿಸುಂ ಮಾಣದೆ ಪೀರ್ದುದ Pb. 12, 160]; (Bh. 4, 2, 66). ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಗುಪ್ಪೆಗೊಣ್ಡ ದೊಣ್ಡೆಗರುಳ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 120 va.). — ದೊಣ್ಡೆನರ. clotted arteries, etc. (Bh. 6, 8, 12). [Tu.].

ದೊಣ್ಡೆ doṇde. = ತೊಣ್ಡೆ, etc. (ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ, ರಕ್ತಫಲೆ, etc. Si. 156).

ದೊಣ್ಣೆ doṇṇe. = ಡೊಣ್ಣೆ, etc. a cudgel, a club (ದಣ್ಡ, ಲಗುಡ Si. 416; My.; Si. 281. 290. 302). ದೊಣ್ಣೇ ಹಿಣ್ಡಿದರೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜುವದೇ? — ದೊಮ್ಬಗೆ ದೊಣ್ಣೆ ಯಾಕೆ? ದೊಣ್ಣೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ದೊಣ್ಣಪ್ಪನಾಯಕ. -ಅಪ್ಪ-. N. see Prv. s. ನಾನು 1. — ದೊಣ್ಣೆಕೇತ. = ತೊಣ್ಣೆಕೇತ. (My.). — ದೊಣ್ಣೆಮುಳ್ಳು. a large thorn. see ದೊಣ್ಣೆಮುಳ್ಳಿನ ಜಾಲಿ. [Tu. ದೊಣ್ಣೆ].

ದೊದ್ದೆ dodde. 1. = ದೊನ್ದಡಿ, etc. a mass, a heap; a crowd, a mob, a host (see T. ತೊಜುದಿ s. ತೊಂಗಲ್, and see s. ದೊಡ್ಡ); tumult. see Bp. 61, 37; Bh. 6, 1, 6; 6, 7, 21; 7, 2, 10; 7, 16, 13; 7, 18, 46; J. 5, 9; 21, 20. — ದೊದ್ದೆಗೂಜು. -ಕೂಜು. a heap of boiled rice (Bh. 4, 2, 58).

ದೊದ್ದೆ dodde. 2. indistinct or inarticulate speech connected with stuttering (Tu. ಗೊದ್ದೆ, ದೊದ್ದೆ; *cf.* ಗೊಜಗು). see Prv. s. ವಿದ್ಯಾ. — ದೊದ್ದೆಬಿದ್ದೆ. dupl. = ದೊದ್ದೆ. (My.).

ದೊದ್ದೆಗ doddega. a man who belongs to a crowd or host (Bh. 7, 2, 9; 7, 17, 29).

ದೊನ್ದಡಿ dondaḍi. = ದೊದ್ದೆ 1, ದೊನ್ದುಳಿ 1, etc. a mass, a crowd, etc. (Bp. 5, 38; Te. ದನ್ದಡಿ, ದೊನ್ದಡಿ).

ದೊನ್ದಣ dondaṇa. = ದೊನ್ದಡಿ, etc. (Bp. 61, 28).

ದೊನ್ದಣಿ dondaṇi. = ದೊನ್ದಣ, etc. (Bp. 18, 9).

ದೊನ್ದಿ dondi. = ದೊನ್ದೆ, q. v. (My.; Tu.). a torch made of sticks, rags, etc. ಚನ್ದ್ರಿಯಾದರೂ ದೊನ್ದಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (Prv.).

ದೊನ್ದುಳಿ donduḷi. 1. = ದೊನ್ದಡಿ, ದೊನ್ದಣ, ದೊನ್ದಣಿ. a mass, a crowd, a throng; squeeze; tumult, fray (ಗೊನ್ದಣ, ಗಡಣ Ct. I, 34; ಗೊನ್ದಣಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಸಾಲ್, ಜಂಗುಳಿ, ತುಱುಗ, ತೋಮ, ಕೊಮ್ಬೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; Kk. 17; ನೆರವಿ Śm. 113; V. 7, 28).

ದೊನ್ದುಳಿ donduḷi. 2. joy (ಸನ್ತೋಷ Śm. 56; ಮುದ 113).

ದೊನ್ದೆ donde. = ದೊನ್ದಿ. a bundle of sticks, grass, rags, etc. for being kindled and used as a torch, etc. (My.). ಕೃಶಾನು ಒಟ್ಟೆರಸಿದ ಪುಲ್ಲ ದೊನ್ದೆ (Rśv. 6, 116). see ಪುಲ್-.

ದೊನ್ನೆ donne. = ಜೊನ್ನೆ, ಡೊಪ್ಪೆ, ದೊಪ್ಪೆ. a cup or dish made of leaves, to hold ghee, etc. (ಪುಟ Si. 498; Tu.; M.; Te. ದೊನ್ನೆ, ದೊಪ್ಪ; T. ತೊನ್ನೈ; see s. ತುಱುಲ್ 1, ತೊಣೆ, and Mhr. s. ದ್ರೋಣ). ದೊನ್ನೇ ತುಮ್ಬ ತುಪ್ಪ ಹೊಯ್ದರೂ ದಮ್ಮಯ್ಯ! ಎಮ್ಬೋದು ಬಿಡ. — ದೊಮ್ಬಗೆ ದೊನ್ನೆ ಯಾಕೆ? ದೊಣ್ಣೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಯಾಕೆ? (Prvs.). see Bp. 18, 29; 39, 33. (Dp. 135*a*, 22). ತಱಗು-.

ದೊಪ್ dop. = ದಪ್, etc. an imitative sound. (My.). — ದೊಪ್ಪೆನ್. -ಎನ್. to produce the sound of ದೊಪ್. (V. 6, 16).

ದೊಪ್ಪ doppa. 1. = ದಪ್ಪ 2. thickness, etc. ಬಲಿತು ದೊಪ್ಪವಾದುದು (ಸ್ಥೂಲ Si. 457). ಬಾಲದ ಬಿಳೀ ದೊಪ್ಪಬತ್ತ (ಶಿತಶೂಕ, ಯವ 304).

ದೊಪ್ಪ doppa. 2. = ದಪ 1, etc., ದುಬ, ಧೊಪ್ಪ. a sound imitating that of a heavy body suddenly falling or knocking against any thing. — ದೊಪ್ಪ ದೊಪ್ಪನೆ. with the repeated sound of ದೊಪ್ಪ (Bp. 20, 14; 49, 26).

ದೊಪ್ಪನೆ doppane. = ದುಪ್ಪನೆ, ಧೊಪ್ಪನೆ. with the sound of ದೊಪ್ಪು (Bp. 14, 18; 45, 6).

ದೊಪ್ಪಾನೆ doppa1-āne4. = ದಪ್ಪಾನೆ. thick, etc.; thickness, etc. ದೊಪ್ಪಾನೇ ಭದ್ರಮುಸ್ತೆ (ಭದ್ರಮುಸ್ತಕ, etc. Si. 162). ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಣ್ಣಾಗಳ ಬಚೀ ದೊಪ್ಪಾನೇ ಪ್ರದೇಶ (ನಿತಪ್ಪು 208).

ದೊಪ್ಪೆ doppe. = ದೊನ್ನೆ, etc. a cup made of leaves, etc. (My.).

ದೊಬ್ಬಿಸು dobbisu. to cause to push, etc. (My.).

ದೊಬ್ಬು dobbu. = ಡೊಬ್ಬು, etc. to shove, to push, to thrust, to push away (My.; Te.). ದೊಬ್ಬಿ ಹಾಕಬಹುದೇ ಮಬ್ಬನ್ನು? (Prv.).

ದೊಬ್ಬುಳಿ dobbuḷi. = ದುಬ್ಬಳಿ. a beautiful upper storey.

ದೊಂಬ domba. = ಡೊಂಬ, etc. (My.). a cast of tumblers and merry-andrews. ದೊಂಬಗೆ ದೊನ್ನೆ ಯಾಕೆ? ದೊಣ್ಣೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಯಾಕೆ? — ದೊಂಬರ ಸಾವು ಗಣೆಯ ಮೇಲೆ, ಬಿಲ್ಲವರ ಸಾವು ಮರದ ಮೇಲೆ (Prvs.). [Tu. ಡೊಂಬೆ]. see Prv. s. ಬಣಜಿಗ. — ದೊಂಬರ ಗಣೆ. a tumbler's pole (My.).— ದೊಂಬರ ಪೋರಿ. a Domba girl: a harlot (My.). — ದೊಂಬರಾಟ. -ಆಟ. tumbling (My.).

ದೊಂಬರ dombara. = ದೊಂಬ.

ದೊಂಬರಗಿತ್ತಿ dombara-gitti. = ದೊಂಬಿತಿ. a woman of dombas.

ದೊಂಬಿ dombi. = ಡೊಂಬಿ, etc., ತೊಪ್ಪೆ2. a crowd, a mob; a disorderly, riotous mob; fray, quarrel (My.; Si. 294; Tu. ಡೊಂಬಿ; Te. ದೊಂಬಿ, ದೊಮ್ಮಿ; T. ತುಮ್ಪೈ; *cf.* ದೊಂದು ಳಿ 1). ದೊಂಬಿಗೆ ಹೋದವನು ಶರೀರದ ಹಮ್ಬಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಲೇಸು (Prv.). — ದೊಂಬಿಜಗಳ. a street quarrel (My.). — ದೊಂಬಿದಾಸರಿ. one of a company of stage players (My.). — ದೊಂಬಿಸಾಕ್ಷಿ. a confused testimony (My.). ದೊಂಬಿಸಾಕ್ಷಿ ಹಮ್ಬಿಗೆ ಕಾರಣ (Prv.). — ದೊಂಬಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ. a vain repetition or study of the vēda (My.). 2, disorderly coitus (My.).

ದೊಂಬಿಗ dombiga. = ದೊಂಬ. (My.).

ದೊಂಬಿಗಾಱ dombi-gāṟa. a man that belongs to a disorderly mob, a rioter (My.).

ದೊಂಬಿತಿ dombiti. = ದೊಂಬರಗಿತ್ತಿ. (My.).

ದೊಂಬೆ dombe. = ದೊಂಬಿ, etc. (Śm. 54, o. rs. ಗೊಂಗೆ, ಗೊಪ್ಪೆ).

***ದೊಂಬೆತ್ತಿ dombetti.** = ದೊಂಬರಗಿತ್ತಿ.

ದೊಮ್ಮಳಿಸು dommaḷisu. = ದೊರ್ಮುಳಿಸು. to move or whirl about, or to be in a hurry and flurry, or to be alarmed, as a herd of cattle or other beasts [ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರ ಕೇತನ ವಾಜಿರಾಜಿಗಳುಮಾಗಿ ದೊಮ್ಮಳಿಸಿ ನಡೆವ ರಥಂಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.]; (ತಿರ್ಯಕ್ಸಮೂಹಸಪ್ಪ್ರಮ Śmd. Dh.).

ದೊರ dora. = ದೊರದು, ದೊರಿತು, ದೊರೆ 2, ದೊರೆದು. P. p. of ದೊರೆ 1, in ದೊರ ಕೊಳ್, -ಕೊಳ್ಳು. = ದೊರೆ ಕೊಳ್. (Bp. 4, 65; 23, 42; 27, 79; 28, 69; 53, 22; My.).

ದೊರಕಿಸು dorakisu. to cause to obtain; to acquire for oneself, to obtain, etc. (Bp. 27. 2; B. 3, 34. 91; 4, 50. 113; My.).

ದೊರಕು doraku. = ದೊರೆ 1. to be obtained, etc. (My.; Tu. ದೊರಕ್; Te. ದೊಱುಕು). ಮುಖ್ಯ ದೊರಕದಿದ್ದಡೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಹೇಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರವು (ಅನುಕಲ್ಪ Nr.). ನಿನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಮೇವು ದೊರಕುವನ್ತೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ (B. 3, 22). ದೊರಕಿದ ಬಟ್ಟೆ ಹಱಕು ಆದರೆ ನರಕೋದು ಯಾಕೆ? — ದೊರಕಿದರೆ ಹರಕೇ ಕೊಡಬಹುದು (Prvs.). see Bp. 1, 25; 8, 23; 16, 21; 27, 17; 39, 71; 43, 70; B. 2, 4.

***ದೊರತೆ dorate.** equality, match. ಜಿನೇನ್ದ್ರರುನ್ದ್ರಮನ್ದಿರ ಮನದೊನ್ದನೀ ದೊರತೆ ಮಾಡಿಪೆನೆನ್ದ ದಱನ್ದಮಂ ನೃಪಂ Ap. 4, 63. (*cf.* ದೊರೆ 3).

***ದೊರಗು doragu.** rough, uneven. [Tu.].

ದೊರದು doradu. P. p. of ದೊರೆ 1.

ದೊರಿತು doritu. = ದೊರೆದು, etc. P. p. of ದೊರೆ 1. (My.). ಪುಷ್ಟಿಕರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ತಿನ್ನುವದಕ್ಕೆ ದೊರಿತರೆ (B. 4, 41). ಆಹಾರವು ಅವರಿಗೆ ದೊರಿತರೆ (4, 76).

ದೊರೆ dore. 1. to come or draw near; to be equal to, to resemble, to suit, to fit (Te.; *cf.* ತುಡು); to come about, to appear (J. 2, 65). 2, to be obtained, gained or found, to accrue (ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗು Śm. 105; C.; Te.; Si. 113. 354). P. ps. ದೊರ, ದೊರದು, ದೊರಿತು, ದೊರೆ, ದೊರೆದು. ಆತನಿನ್ದ ನಮಗೆ ಬೆಳಕು ಬಿಸಿಲುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ (B. 2, 24). ಹೊತ್ತು ದೊರೆದದಱಿನ್ದ (2, 34). ಮುಂಚೆ ಲವಂಗಗಳು ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಗೆ ತೊಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು (3, 13). ಬೆಳ್ಳಿ ಶುದ್ಧಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುತರವಾಗಿ ದೊರೆಯುವದೇ ಇಲ್ಲ (4, 124). see Cpr. 3, 66; Bp. 27, 22; 34, 36; J. 7, 65; 33, 4; B. 4, 179. — ದೊರೆಯಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let be obtained, etc. ಹಣವು ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರೆಯಗೊಡುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 89).

ದೊರೆ dore. 2. = ದೊರ, etc. P. p. of ದೊರೆ 1. — ದೊರೆ ಕೊಳ್. to come near; to come, to appear, to occur, to be in use; to arise; to accrue; to be obtained, gained, or found (ಪ್ರಾಪ್ತಿ Śmd. Dh.; ಎಱ್ Śmd. I; ಗಱಯಿಸು Śmd. I; ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು Śmd. 42. 127. 136. 164. 190. 203. 270 Cm.; ಬರ್ 221. 352. 382 Cm.). [ದೊರೆಕೊಣ್ಡರೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ ಪುರಾಣಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ Kr. 1, 50; ಪ್ರಸವಸಮಯಂ ದೊರೆಕೊಳೆ Pb. 1, 144 va.; Ap. 2, 68]. ಆಗಳನ್ತೆ ದೊರೆಕೊಮ್ಬ ಫಲವು (ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ Nr.). see Śmd. 8. 16; Ch. v. 217; Cpr. 1, 50; 3, 65; 5, 135; Abh. P. 9, 54; 14, 144; 15, 71; Śm. 81. 110; Kk. 19; J. 5, 48; 20, 49; 28, 57. 58; 29, 33. — ದೊರೆಕೊಳಿಸು. to cause to be obtained (by oneself); to obtain or gain for oneself (ಗಱಯಿಸು Śmd. I). [ಪೋ ಬಱಯಂ ದೊರೆಕೊಳಿಸಲಾಗದು Kr. 3, 186]. 2, to cause to be got; to cause to happen, to occasion, to produce (Cpr. 3, 66; 8, 14; Abh. P. 14, 139; Rśv. 13, 99; Śsv. 1, 16).

ದೊರೆ dore. 3. coming near: resemblance, similarity, likeness, equality, adequacy; notoriety; propriety (ತೋಱಡು, ಒರೆ, ತೊಣೆ, ಸರಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25; ಸಮ Śm. 105; Cpr. 4, 13. 61; 5, 54; 7, 60. 70; Te.). [ನಿನ್ನ ಮೊಗಂ ನಿರುಪಮಮಾಗಿ ಯುಮಿದಱೊಳ್ ದೊರೆಯೆಮ್ಬುದನಱಿದುಕೊಳ್ಳೆ Kr. 3, 73; Pb. 1, 10; Ap. 3, 33]. ನಿಮ್ಮ ದೊರೆಗೆ ಬೋಱೆಯರ್ ಒಳರೇ? (Śmd. 39). ಮಾನ್ಧಾತನ ದೊರೆಯಪ್ಪ ವೀರರುಂ ಚಾಗಿಗಳುಂ (104). ಆರಕ್ತಮಾಗಿ ನೇಱಲ ದೋರೆಯನ್ ಅನುಕರಿಪ್ಪುದು ಆದುದಾಗಸಂ (176). ನಕ್ಷತ್ರ ಮೆಪ್ಪಾದಡಂ ದೊರೆಯೇ ಚನ್ದ್ರಗೆ (Śś. 62). ಎನಗೆ ದೊರೆ (equal) ಆದಾರ್ ದೊರೆ (king)? (Rśv. 5, 126). see Bp. 54, 24; Rśv. 12, 42. [— ದೊರೆಗಿಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. = ದೊರೆಗೆಡಿಸು. ಸರಿತ್ಸುತಂ ತಕ್ಕನೆನ್ದು ನಿಮ್ಮಿದ ಸಭೆಯೊಳ್ ದೊರೆಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿದೊಡೆ Pb. 6, 44]. — ದೊರೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy equality or propriety (Grj. 7, 62). — ದೊರೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. equality or propriety to be destroyed or lost (Abh. P. 9, 141; 15, 71). — ದೊರೆಗೆಲರ್, -ಬರ್. to liken, to be equal (Cpr. 5, 3;

Rsv. 6, 11 va.). — ದೊರೆಯು. -ಅ 3. one who is an equal. [ಈ ದೊರೆಯರಿಲ್ಲ ನರರ್ ಪೆಱರ್ Kr. 1, 142]; (Abh. P. 11, 85). — ದೊರೆಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. N. of a metre (Ch.). — ದೊರೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to become proper; to become well known, famous, etc. (ಪ್ರಸಿದ್ಧವಡೆ Śmd. 111 Cm.; ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆ 129. 232 Cm.). see Śmd. 302. 408. — ದೊರೆವರ್. -ಬರ್. = ದೊರೆಗೆವರ್. (Cpr. 7, 59; 8, 38). — ದೊರೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ದೊರೆವಡೆ. (ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆ Śmd. 169. 189 Cm.). [ತದೇಕವಚನಂಗಳೊಳಂ ದೊರೆವೆತ್ತು ಕೂಡುಗುಂ Kr. 1, 119]. see Ch. v. 303; Cpr. 6, 80; Abh. P. 13, 128; 14, 118; 15, 71. 2, gain, profit, advantage, use. ಕೀಱಿನ್ನು ದೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಭಂಗಾರಂ (Śmd. I).

ದೊರೆ dore. Tbh. of ಧುರ್ಯ. a chief; a king; a master; a man of the ruling class (ರಾಜ, ಧರಣೀಶ Nn. 80; ಅರಸು Śm. 105; C.; Te.; Tu.; T. ತುರೈ; M. ತುರೆ, ಧ್ವರೆ). [ಗಾಂಗೇಯಂ ದೊರೆಯ ಪಿರಿಯ ಮಗನುಂ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮಾರ್ಹನುಮಿರ್ದನೆ Pb. 1, 70 va.]. ದೊರೆ ಮುನಿದರೆ ಮರನೇಱದರೆ ಆದೀತೇ? — ತಾರತಮ್ಯವಱಿಯದವ ದೊರೆಯಲ್ಲ, ಮಾತು ಮೀಱಿದವ ಸೇವಕನಲ್ಲ. — ದೊರೆಯ ತನಕ ದೂಱು, ಹೋಱಿಯ ತನಕ ಓಟ. — ದೊರೆಯು ರಥವಾದರೂ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗದು. — ದೊರೆಯಾದರೂ ನರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ದೊರೆಯಾದರೂ ತೊಱಿಗೆ ದೊಡ್ಡವನೇ? — ದೊರೆಯಿನ್ನ ಆಗುವನ್ಥಾದ್ದು ನರಿಯಿನ್ನ ಆದೀತೇ? — ದೊರೆ ಹೇಱಿದ ನೆನ್ದರೆ ಮರದ ಕಾಯಿ ಬಿದ್ದೀತೇ? (Prvs.). see Si. 257. 278; Bp. 40, 15; Rsv. 5, 126; J. 24, 25; 28, 52; 33, 26; Dp. 148, 1. 6; B. 4, 126. — ದೊರೆಸಾನಿ. a lady, a mistress (My.; B. 5, 283).

ದೊರೆತನ doretana. kingship, royalty, the rank or function of a king, government, rule (Bp. 40, 15; 42, 6; My.). ದೊರೆತನಕ್ಕೆ ಬಡತನವೇ? (Prv.). see Prv. s. ಯೋಗ್ಯತೆ. — ದೊರೆತನ ಮಾಡು. to rule; to domineer (My.).

***ದೊರೆತು doretu.** manner, propriety. ಎಮ್ಮನ್ವಯ ಕ್ಷ್ಮಾಪರಾವ ವಿಳಾಸಂಗಳೊಳಿರ್ಪರೇ ದೊರೆತು ತಾನೆಮ್ಮುಯ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಂ Pb. 6, 15. *cf.* ದೊರೆ 3.

ದೊರೆಯಿಸು doreyisu. to cause to obtain, to procure (J. 16, 28).

ದೊರ್ಮಳಿಸು dormaḷisu. = ದೊಮ್ಮಳಿಸು. to move or whirl about. ಆ ಸಮಯದೊಳ್ ಅಗ್ನಿ ಶಿಖಾಮುಖಕ್ಕೆ ದೂರಮ್ ಅಪ್ಪ ಬಕ್ಕಟ ಬಯಲ್ದಾಣದೊಳ್ ದೊರ್ಮಳಿಸಿ ನಿನ್ದ ಬಹುಜನಂಗಳ್ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ, ತಮ್ಮೊಳ್ ಇನ್ತೆನ್ದರ್ (Abh. P. 11, 155 va.).

ದೊಸಕ್ dosak. = ಡೊಸಕ್, etc. an imitative sound. (My.).

ದೊಸಕ್ಕನೆ dosakkane. = ಡೊಸಕ್ಕನೆ, etc. with the sound of ದೊಸಕ್. (My.).

ದೊಳೆ doḷe. a drug or seed used to produce fermentation in the manufacture of spirits from sugar, bassia, etc. (?). ಮದ್ಯ ಮಾಡುವ ದೊಳೆ (ಕಿಣ್ವ, ನಗ್ನಹು Si. 348, *only* in Si.).

ದೊಳ್ಳಾಸ doḷḷāsa. = ಡೊಳ್ಳಾಸ. trick, deceit, etc. (ವೈಸಿಕ Śs.; Bh. 7, 17, 26).

ದೊಳ್ಳು doḷḷu. = ಡೊಳ್ಳು, ದೋಣು. huge belly. (My.). see ನಿಡು-. — ದೊಳ್ಳು ನೂಕು. the belly to be pushed forward, *i. e.* to extend or distend (Bh. 4, 6, 25). [Tu. ಡೊಳ್ಳು].

ದೋಃಪರಿಘ dōs-parigha. a club-like arm (Cpr. 2, 43).

ದೋಕರಿ dōkari. an instrument for grubbing up grass (Te.; Si. 303. 399).

ದೋಚು dōcu. to plunder, to rob (Te.; My.; *cf.* ಗೋಚು).

ದೋಟಿ dōṭi. = ತೊಱಡು, ಲೋಟಿ. a pole with a hook for plucking fruit, gathering leaves, etc. (My.; Tu. ದೋಣ್ಟೆ tall; Te.; M. ತೋಟ್ಟಿ). ದೋಟಿಯಿನ್ದ ಜೇನು ತೆಗೆದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ದೋಟಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. = ದೋಟಿ. (My.). 2, a hook for driving an elephant (ಅಂಕುಶ, ಶೃಣಿ Si. 271).

ದೋಣ dōṇa. Tbh. of ದ್ರೋಣ. a measure, etc. (Śmd. 345). ನಾಗೊಳಗ (345). 2, ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ (345).

ದೋಣಿ dōṇi. = ಡೋಣಿ. Tbh. of ದ್ರೋಣಿ. a boat (Śmd. 345; Cpr. 8, 43; My.). ನೀರದೋಣಿ (ಜಲದ್ರೋಣಿ Hlā.). ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಲ್ಲಱೀ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ವೈವ ಮರದ ದೋಣಿ (ದ್ರೋಣಿ Si. 84). — ದೋಣಿವಿೞ್. -ಬೀೞ್. to fall down like an empty tub (Abh. P. 13, 81).

***ದೋಣಿಕೊಣ್ಡ dōṇi-koṇḍa.** a water tub. ಮನುಷ್ಯಗ್ಗಳಱಿಯಲಾಗದೆನ್ದೊನ್ದು ದೋಣಿಕೊಣ್ಡಮಂ ತರಿಸಿ ನೀರಂ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿಯದಱೊಳಗೆ ಚಮರಿಯನದ್ದಿ Vr. 68, 4.

ದೋಣು dōṇu. = ಡೊಳ್ಳು. huge belly. (Mhr. ದೋನ್ದ, a pot-belly). — ದೋಣ. -ಅ 3. a man with a big belly (My.). feminine ದೋಣಿ (My.). [2, naked state].

ದೋತರ dōtara. = ಜೋತ್ರ, ದೋತ್ರ, q. v. (Mhr. ಧೋತರ; My.; B. 3, 25; 5, 123). [Tu.]. — ದೋತರಜೋಡು. a couple of dōtaras woven together (B. 3, 101; My.). — ದೋತರಸೆಱಗು. the end or border of a dōtara (B. 3, 41; My.); the coloured cross-lines near it (My.).

ದೋತ್ರ dōtra. = ದೋತರ. a garment of males worn around the waist, passing under and tucked in behind (Mhr. ಧೋತ್ರ; My.; Te.; C. Bp. 32, 45; Rām. 5, 8, 69; J. 16, 24); ದೋತ್ರ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು (My.); that garment hung over the shoulder (ವಿಪರ್ಯಸ್ತಕ Mr. 256; My.); ದೋತ್ರ ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳು (My.). ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದರೆ ಮನೆಗೆ ಬನ್ದು ಕಾಲು ಹಿಡಿದೇನು, ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ದೋತ್ರಾ ಕೊಡಬೇಕು. — ದೋತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗೋತ್ರ ದೊಡ್ಡದೇ? (Prvs.). see ಮೇಲು-; Si. 222. 223. *cf.* ದೋವತಿ, etc.

ದೋಧಕ dōdhaka. N. of a vṛitta (Ch.).

ದೋಬಿ dōbi. a washerman (My.; Mhr., H. ಧೋಬಿ).

ದೋಮಿ dōmi. = ದೋಮೆ. (S. Mhr.).

ದೋಮೆ dōme. a mosquito; a gnat (Te.; *cf.* T. ತುವ್ವು, to sound?). see Prv. s. ಧಾನ್ಯ. — ದೋಮೆತೆರೆ. a mosquito curtain (Te.). ತೆರೆವಿಡಲ್ ದೋಮೆತೆರೆಯಕ್ಕು (Mr. 204, o. rs. ತೋಮು-, ದೋಹ-, ದೋಹಾ-, ವ್ಯೋಮ-).

ದೋರ್ dōr. = ದೋಸ್. arm.

ದೋರ dōra. = ದೋರೆ, q. v. (My.). — ದೋರಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a fruit almost ripe (My.; Te.). — ದೋರಹಣ್ಣು. = ದೋರೆವಣ್. (My.).

ದೋರ dōra. 1. Tbh. of ದ್ವಾರ. door. see ದ್ವಾರ-.

ದೋರ dōra. 2. = ದೋರೆ. thread (My.).

ದೋರಕಾಪುರ dōrakāpura. Tbh. of ದ್ವಾರಕಾಪುರ. Kṛiṣṇa's capital. (Bh. 3, 16 sum.).

ದೋರವಾರ್ಧಿ dōra-vārdhi. Tbh. of a ದ್ವಾರವಾರ್ಧಿ. N. (Bp. 54, 62).

ದೋರಾವತಿ dōrā-vati. Tbh. of ದ್ವಾರಾವತಿ. Kṛiṣṇa's capital. (Bp. 54, 63).

ದೋರಿಯ dōriya. N. of a certain cloth. see Mr. s. ಪಟಭೇದ.

ದೋರೆ dōre. = ದೋರ. the state of being full-grown or mature (see ನಸು-). [2, sweet flow. ಅನುದಿನ ದೋರೆ

ಯನ್ತ್ರೆ ನುಡಿಯಿಪ್ಪುಮುರ್ದಂ ತಳಿದನ್ತೆ ಸೋಂಕಿನಿಪ್ಪುಮುರ್ದಿನ ಪೂರದನ್ತೆ ಪದೆದಿಪ್ಪು Ap. 12, 28]. — ದೋರೆಗರುಳು. -ಕರುಳು. entrails fitted by growth for their functions (Bh. 4, 6, 25). — ದೋರೆಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. (ಶಲಾಟು Si. 123, sic !). — ದೋರೆವಣ್. -ಪಣ್. a full-grown, almost ripe fruit (Cpr. 1, 101 va.; Śsv. 1, 51; 2, 42 va.). — ದೋರೆವಲ್. -ಪಲ್. full-grown teeth (Cpr. 8, 52).

ದೋರೆ dōre. = ದೋರ 2. thread (Mhr., H. ದೋರಾ). 2, a particular bracelet (Mhr., H. ದೋರಾ; Si. 219).

ದೋಱು dōṟu. = ಡೋಱು, etc. a hollow in a tree, etc. — ದೋಱುವೋಗು. -ಪೋಗು. to be shattered or broken (Bh. 4, 3, 10).

ದೋರ್ದಣ್ಡ dōr-daṇḍa. the arm. (Cpr. 9, 114; Grj. 3, 2; Bp. 38, 54).

ದೋರ್ಬಲ dōr-bala. strength of the arm (Śsv. 4, 27).

ದೋರ್ಭಂಗ dōr-bhaṅga. destruction of the arm (Abh. P. 8, 29).

ದೋರ್ಮಹಿಮೆ dōr-mahime. the power of the arm (C. Bp. 47, 13).

ದೋರ್ಲತೆ dōr-late. an arm-creeper: the arm (Bp. 5, 30; 37, 30).

ದೋರ್ವಲ dōr-bala. = ದೋರ್ಬಲ. [Pb. 3, 65]; (C. Bp. 47, 27).

ದೋಲ dōla. = ಡೋಲ, etc., ದೋಳ. swinging, oscillating, rocking. 2, = ಕುಣ್ಣೆ 1, see ದೋಳ. 3, a swing, a litter, etc.

ದೋಲಾನ್ದೋಲ dōla-āndōla. a swing (ಉಯ್ಯಾಲ್ Mr. 204).

ದೋಲಿ dōli. = ಡೋಲಿ, etc. a dooly or litter. (My.).

ದೋಲೆ dōle. = ದೋಲಿ, etc. *a swing*; a litter, a dooly, a palanquin. 2, *the indigo plant.*

ದೋಲೋತ್ಸವ dōla-utsava. the ceremony of swinging an idol that is placed on a swinging-cot (My.).

ದೋವತಿ dōvati. = ದೋವರ್ತಿ, etc. the garment called ದೋತ್ರ (Bp. 56, 28; 57, 3; Te.).

ದೋವರ್ತಿ dōvarti. = ದೋವತಿ, ದೌವತ್ತಿ. (ಉದ್ಗಮನೀಯ, ಒಲ್ಲಿ Mr. 343).

ದೋವಿಲ್ dōvil. = ದೋಹಿಲ್. publicity, etc.

ದೋಷ dōṣa. = ದೋಸ. fault, vice, defect, deficiency; *a fault, a blemish, a defect;* blame, reproach; badness, wickedness, sin (ಅಘ, ಪಾಪ Nn. 15); detrimental effect; obnoxiousness; morbid affection, morbid element, disease; disorder of the three humors of the body (ವಾತ ಪಿತ್ತ ಶ್ಲೇಷ್ಮಗಳೆಮ್ಬ ಮೂಱು ದೋಷಗಳು Si. 199); black or red spots on the tongue foreboding death (My.). 2, evening, darkness, night (ನಕ್ತ, ರಾತ್ರಿ Nn. 15; ಇರುಳು Mr. 65). 3, a sign (ಅಂಕ, ಕುಱುಹು 15). ದೋಷದಿನ್ದ ನಾಶ. — ದೋಷವೆಲ್ಲಾ ದೋಸೆ ನುಂಗಿತು. — ದೋಷಾ ಮಾಡಿದವಗೆ ದೂಷಣೆ ತಪ್ಪದು. — ದೋಷಾ ಮಾಡುವವಗೆ ರೋಷ ಬಹಳ (Prvs.). see Kāvy. II, 1, 6; III, 3, B, 35. 75; ಅಷ್ಟಾದಶ–, ಷಡ–, ವಾಕ್ಯ–. — ದೋಷ ಆಡು. to blame. ದೋಷವನ್ನಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ (ನಿನ್ದೆ G.; My.). — ದೋಷ ಇಡು. to put fault or blame upon, to blame, etc. ದೇವರಿಗೆ ದೋಷ ಇಡ ಬೇಡ! (B. 4, 178; My. ದೇವರ ಮೇಲೆ–). ತಮ್ಮ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ದೋಷವಿಡ ಬೇಕಲ್ಲದೇ ಎರ್ದನೆಯವರಿಗೆ ದೋಷವಿಡಬಾರದು (B. 5, 86). — ದೋಷ ಒನ್ದಿಸು. to join fault or blame to; to lay, or bring, reproach upon, to impute blame, to find fault with. ಶುದ್ಧರಲ್ಲಿ ನಿಜದೋಷ ಮನ್ ಒನ್ದಿಸೆ ಕೆಟ್ಟು ಪೋಗರೇ? (Rśv. 5, 77). — ದೋಷ ಒನ್ದು. fault, etc. to be joined or attached: to become blameworthy (Bp. 50, 71; 57, 79). — ದೋಷ ಹಚ್ಚು. = ದೋಷ ಒನ್ದಿಸು. (My.). ಅವನಿಗೆ ಕೆಲವು ಜನರು ದೋಷ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ (B. 5, 206).

ದೋಷಕರ dōṣa-kara. causing evil, harm, or blame; hurtful; wrong (Śmd. 133).

ದೋಷಕಾರಿ dōṣa-kāri. causing evil, etc.; an evil-worker (My.).

ದೋಷಗ್ರಾಹಿ dōṣa-grāhi. *fault-finding, censorious, vituperative.*

ದೋಷಜಿತ್ dōṣa-jit. a physician (ಭಿಷಜ, ಚಿಕಿತ್ಸಕ, etc. Mr. 390).

ದೋಷಜ್ಞ dōṣa-jña. *a discerning or wise man.* 2, *a physician.*

ದೋಷಜ್ವರ dōṣa-jvara. a malignant fever (My.).

ದೋಷತ್ರಯ dōṣa-traya. vitiation of the three humors, or wind, bile, and phlegm (ವಾತ ಪಿತ್ತ ಶ್ಲೇಷ್ಮಂಗಳ್ Mr. 386).

ದೋಷದೂಷಿತ dōṣa-dūṣita. defiled by sin. feminine ದೋಷ ದೂಷಿತೆ (V. 9, 57).

ದೋಷಹರಣ dōṣa-haraṇa. removing disease of the humors; removing sin (My.).

ದೋಷಾ dōṣā. *in the evening, at night.* 2, = ದೋಷೆ 1.

ದೋಷಾಕರ dōṣā-kara. the night-maker: the moon (Bp. 11, 45). 2, dōṣa-ākara, a mine of faults: full of defects, faulty, sinful.

ದೋಷಾನ್ಧ dōṣa-andha. blind through sin (Abh. P. 7, 6).

ದೋಷಾರೋಪಣ dōṣa-ārōpaṇa. imputing fault, accusation (My.).

ದೋಷಾಲೇಪ dōṣa-ālēpa. attaching or imputing fault or blame, aspersion (Kāvy. II, 2, B, 43).

ದೋಷಿ dōṣi. faulty; guilty; sinful, bad (Bp. 54, 52; J. 10, 45). ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ದೋಷಿಗೆ ಮಾತು (Prv.).

ದೋಷಿಸು dōṣisu. morbid affection to arise, as in fever (My.).

ದೋಷೆ dōṣe. 1. ದೋಷಾ. evening, darkness, night.

ದೋಷೆ dōṣe. 2. the arm. (ತೋಳು G.).

ದೋಷೈಕದೃಶ್ dōṣa-ēka-dṛś. *seeing only defects, faultfinding.*

ದೋಸ್ dōs. = ದೋರ್. *the arm.* (ಬಾಹು, ಭುಜ, ತೋಳು Mr. 321).

ದೋಸ dōsa. Tbh. of ದೋಷ. [ದೋಸಮೇನಾನುಂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾದೊಡಂ Kr. 1, 112]; (Śmd. 335; Bp. 24, 78; 28, 27; 30, 13; 55, 30; My.).

ದೋಸರ dōsara. ? (ಪರವಾರ್ಕೆ Ct. I, 83, one MS.).

ದೋಸೆ dōse. a holed, *i. e.* spongy, cake of rice-flour, uddu, etc., baked on a potsherd or iron plate (C. Bp. 47, 42; Rām. 5, 8, 69; My.; Tu., Te., M.; T. ತೋಜೈ; T. ತೋಯಿರ್, to crust, crystallize; ತೋಯಿರ್-ಅಪ್ಪಂ = ತೋಜೈ). ಹಿಟ್ಟು ಕರಿಸಿ ಮಾಡುವ ದೋಸೆ (ಪೂಪ, etc. Si. 314). ಈಶೀಸಗಲ ದೋಸೆ ಏಸೇಸು ಮದ್ದೀ? — ಎನ್ತೆನ್ತವರು ಅನ್ತೇ ಹೋದರು, ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ ಬನ್ದು ಹುಳಿದೋಸೆ ಬೇಡಿತು. — ಎಲ್ಲರ ಮನೇಲಿ ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಗೇ ತೂತು. — ದುಗ್ಗಾಣಿಯ ಮುಣ್ಡೇ ಹತ್ತರ ದುಡ್ಡಿನ ದೋಸೆಗೆ ಹೋದ. — ದೋಷವೆಲ್ಲಾ ದೋಸೆ ನುಂಗಿತು. — ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ದೋಷಿಗೆ ಮಾತು. — ದೋಸೆ ಬಿಸಿಯೊನ್ದು, ಮಸಿಕೆಣ್ಣ ತಿನ್ದ. — ದೋಸೆ ತಿನ್ದಾಕ್ಷಣ ದೋಷವೆಲ್ಲಾ ಹೋದೀತೆ? — ದೋಸೆ ತಿನ್ನುವಾಗ ಮೀಸೆ ಮುರಿದ ಹಾಗೆ. — ದೋಸೇ ತೂತು ಕಾವಲಿ ಮುಚ್ಚೀತೇ? — ದೋಸೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಸಿದವಳಿನ್ದ ಆಗದೇ? — ದೋಸೇ ಹಿಟ್ಟು ಕೂಸಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಎರಡು ಜೊಂಯಿಗೆ ಒನ್ದು ದೋಸೆ. — ದೋಸೆಯ ಊಟ ಊಟವಲ್ಲ, ದಾಸರ ಆಟ ಆಟವಲ್ಲ (Prvs.). — ದೋಸೆ ಜೋಳ. Holcus saccharatus Roxb. (Z).

ದೋಸ್ತಾನು dōstānu. = ದಸ್ತಾನು, etc. a partridge box. etc. (My.).

ದೋಸ್ತಿ dōsti. friendship (My.; Mhr., H.).

ದೋಸ್ತಿಗಾಱ dōsti-gāṟa. a friend (My.).

ದೋಹ dōha. 1. milking; milk. see ಸನ್–.

ದೋಹ dōha. 2. Tbh. of ದ್ರೋಹ. wrong, offence, etc. (Śmd. 345). see Bp. 39, 31; 47, 25.

ದೋಹದ dōhada. = ದೋಹಳ. *the longing of a pregnant woman;* morbid or violent desire; desire in general, wish.

ದೋಹದವತಿ dōhada-vati. *a pregnant woman longing for anything.*

ದೋಹನ dōhana. milking; giving or yielding milk or any desired object, granting desires. see ಈಸು; ಕಱೆ.

ದೋಹರಿ dōhari. (?). emulation (*cf.* ದುಹೇರಿ?). — ದೋಹರಿ ಸಾಹರಿ. emulative effort (Bh. 3, 19, 29).

ದೋಹಳ dōhaḷa. ದೋಃಹಲ. = ದೋಹದ. the longing of a pregnant woman. [Pb. 1, 142]; (ದೋಹದ, ದೌರ್ಹೃದ, etc., ಬಯಕೆ Mr. 307; Cpr. 1, 81 va.; 3, 92 va.; Abh. P. 13, 65). see ಅ-, ಪುತ್ರ-, ರಣ-.

ದೋಹಿ dōhi. Tbh. of ದ್ರೋಹಿ. malignant, etc., (Bp. 24, 56).

ದೋಹಿತ್ರ dōhitra. Tbh. of ದೌಹಿತ್ರ. a daughter's son. (My.).

ದೋಹಿಲ್ dōhil. = ದೋವಿಲ್. publicity, notoriety; making publicly known, disclosure, exposure; calumny (ದೂಱುವುದು Ct. I, 68, o. r. ದೋವಿಲ್; ಹರವಡಿ, ಗಾಜಿಣ, ಪ್ರಕಟ Kk. 52; ಗಾರಣ, ಹರವರಿ, ಪ್ರಕಟ Śs.; *cf.* ತುಬ್ಬು 1). see ಹರವರಿ.

ದೋಳ dōḷa. = ದೋಲ. swinging, etc. (ಅನ್ದಣ, ನೃಪರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ Mr. 262). 2, = ಕುಣ್ಣೆ 1 (Mr. 370).

ದೋಳಾಯಮಾನ dōḷāyamāna. = ಡೋಲಾಯಮಾನ. swinging, etc. (Abh. P. 14, 136).

ದೋಳು dōḷu. = ಡೋಲು 1, etc. a large drum (My.). ದೋಳು ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗೆರಸೆ ಆದೀತೇ? — ದೋಳು ಬಡಿದು, ಗೆರಸೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ದೌಕೂಲ daukūla. (fr. ದುಕೂಲ). silk cloth. (G.).

ದೌತಿ dauti. = ದವತಿ, etc. ink-stand. (My.). ದೌತಿಯಿಲ್ಲವೆನ್ದು, ಸವತೀ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದಳು (Prv.).

ದೌತ್ರಿಂಶ dautriṁśa. sixty (Ch. v. 320).

ದೌತ್ಯ dautya. (fr. ದೂತ). the state, office, or function of a messenger or ambassador. (My.).

ದೌರಾತ್ಮ್ಯ daurātmya. (fr. ದುರಾತ್ಮ). evil-mindedness, wickedness, depravity. (My.).

ದೌರ್ಜನ್ಯ daurjanya. (fr. ದುರ್ಜನ). wickedness, maliciousness, depravity, vileness. (My.).

ದೌರ್ಜನ್ಯಕಾರಿ daurjanya-kāri. an evil-worker (My.; see Sp. s. ಕಜ್ಜ).

ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ daurbhāgya. (fr. ದುರ್ಭಗ). ill luck, misfortune, bad condition. (My.).

ದೌರ್ಮದ್ಯ daurmadya. (fr. ದುರ್ಮದ). a drunken brawl; *a fight, a battle.*

ದೌರ್ವಾರಿಕ daurvārika. = ದವ್ವಾರಿಕ, ದೌವ್ವಾರಿಕ. a door-keeper. (Cpr. 6, 18 va.; 9, 97 va.).

ದೌರ್ಹೃದ daurhṛida. (fr. ದುರ್ಹೃದ್). = ದೋಹದ. enmity. 2, *the longing of pregnant women;* longing, desire.

ದೌಲತ್ತು daulattu. wealth, affluence, [pride, vanity]. (My.; Br.; Mhr., H. ದೌಲತ).

ದೌವತ್ತಿ dauvatti. = ದೋವತಿ, etc. (ಧೌತ, ಉದ್ದಮನೀಯ Hlā.).

ದೌವರಿಕ dauvarika. Tbh. of, or mistake for, ಧೌರೇಯುಕ, q. v. (ತಟ್ಟಹೇಱಿತ್ತು Mr. 350).

ದೌವಾರಿಕ dauvārika. (fr. ದ್ವಾರ). = ದವ್ವಾರಿಕ, etc. *a door-keeper, a porter.*

ದೌವ್ವಾರಿಕ dauvvārika. = ದೌವಾರಿಕ. (Bp. 1, 44).

ದೌಷ್ಟ್ಯ dauṣṭya. (fr. ದುಷ್ಟ). depravity, badness, wickedness. (My.).

ದೌಹಿತ್ರ dauhitra. = ದೋಹಿತ್ರ. (fr. ದುಹಿತೃ). *a daughter's son.*

ದೌಹೃದ dauhṛida. Tbh. of ದೌರ್ಹೃದ. the longing of pregnant women (My.).

-ದ್ದು ddu. = -ದು 1, etc. a form of the demonstrative pronoun neuter. (My.). *e. g.* ದೂರವಲ್ಲದ್ದು (= ದೂರವಲ್ಲದದು), ಕೋಲಾದ್ದು (-ಆದದು), ನೀಳವಾದ್ದು (-ಆದದು Si. 372). ಕೆಲಸದ್ದು (ಕೆಲಸದ ಅದು, B. 5, 131), ಶಾಸ್ತ್ರದ್ದು (5, 168).

ದ್ಯಸ್ dyas. = ದಿವಸ್. a day. see ಸ-.

ದ್ಯಾಮಿ dyāmi. = ದೇವಿ. a goddess. — ದ್ಯಾಮವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ದೇವಮ್ಮ. (S. Mhr.).

ದ್ಯಾವ dyāva. Tbh. of ದೇವ. a god. (My.).

ದ್ಯಾವಾಭೂಮಿ dyāvā-bhūmi. *heaven and earth.*

ದ್ಯು dyu. *a day.* 2, *the heaven, the sky.*

ದ್ಯುತ್ dyut. = ದ್ಯುತ್ತು (Śmd. 106). shining, being bright, splendour. see ವಿ-.

ದ್ಯುತಿ dyuti. *brightness, splendour, brilliancy, lustre, light.* 2, *a ray of light.*

ದ್ಯುತ್ತು dyuttu. Tbh. of ದ್ಯುತ್, q. v.

ದ್ಯುತ್ಪ್ರಕಾಣ್ಡ dyut-prakāṇḍa. a very excellent or good man (ಸಲೆ ಒಳ್ಳಿತವಂ Mr. 240).

ದ್ಯುನದಿ dyu-nadi. the celestial river, Ganges (Cpr. 8, 41).

ದ್ಯುಮಣಿ dyu-maṇi. the jewel of the sky: *the sun.*

ದ್ಯುಮುಖ dyu-mukha. the opening of day: dawn, morning (Mr. 67).

ದ್ಯುಮ್ನ dyumna. = ದ್ಯುತಿ. splendour, glory, majesty. 2, *wealth.* 3, *strength, power.*

ದ್ಯುಷದ್ dyu-sad. an inhabitant of heaven: a god. (Sk.; G.).

ದ್ಯುಸ್ dyus. = ದ್ಯು. see ಅನ್ಯತರೇ-.

ದ್ಯೂತ dyūta. = ಜೂಜು, etc. gambled. 2, *play, gaming, gambling.* 3, a gambler (ಕಿತವ, ಜೂಜುಗಾಱ Mr. 245). 4, a battle, a fight (ಅತಿಯುದ್ಧಮಂ ಬಿಡದೆ ಹಣ್ಣಿ ಇರೆ 466).

ದ್ಯೂತಕಾರ dyūta-kāra. The keeper of a gaming house; *a gambler.*

ದ್ಯೂತಕಾರಕ dyūta-kāraka. *the keeper of a gaming house* (ಆಡಿಸುವಂ Mr. 245); a gambler

ದ್ಯೂತಕೃತ್ dyūta-kṛit. *a gambler.*

ದ್ಯೂತಸಮಾಹ್ವಯ dyūta-samāhvaya. lawsuits arising from gambling and betting. (R.).

ದ್ಯೋ dyō. *the sky, atmosphere.* 2, *heaven.*

ದ್ಯೋತ dyōta. *shine, light, brilliancy, splendour.*

ದ್ಯೋತನ dyōtana. shining, bright; illuminating; enlightening; explaining; *sight, seeing.*

ದ್ಯೋತಿರಿಂಗಣ dyōtis-iṅgaṇa. *a fire-fly.*

ದ್ಯೋತಿಸ್ dyōtis. light, brightness; a star.

ದ್ಯೋತಿಸು dyōtisu. to shine; to become manifest, to appear (Ch. v. 94; My.).

ದ್ಯೋಧುನಿ dyō-dhuni. the sky-river: the Ganges. (G.).

ದ್ಯೌಸ್ dyaus. = ದಿವ್. (G.).

ದ್ರಪ್ಸ drapsa. dripping, falling in drops, flowing; a drop. 2, *diluted curds.*

ದ್ರಪ್ಸ್ಯ drapsya. *diluted curds.*

ದ್ರವ drava. running; dropping, dripping, oozing; flowing, fluid; *liquid; a liquid substance;* fluidity. 2, *quick motion;* flight. 3, *play, sport* (see Hlā. s. ತೇಳ). 4, moisture, juice, essence; decoction (ಇರ್ಪುರ Śs.; see ನಿರ್ದ್ರವ). 5, the melting of pity, or

tenderness (Mhr.). — ದ್ರವಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to melt in pity (B. 5, 211).

ದ್ರವಣ dravaṇa. rnnning; flight; flowing, dropping, exuding. (R.).

ದ್ರವದ್ರವ್ಯ drava-dravya. a fluid substance; a fluid; a substance having juice. see ಹಸಿ.

ದ್ರವದ್ರವ್ಯದಾನ dravadravya-dāna. giving or putting a fluid. see ಎಱೆ.

ದ್ರವದ್ರವ್ಯನಿರ್ಮುಕ್ತಿ dravadravya-nirmukti. freeing a fluid. see ಬಾರ್.

ದ್ರವನ್ತಿ dravanti. a river. 2, *the plant Anthericum tuberosum* Roxb.

ದ್ರವಿಡ draviḍa. = ದ್ರವಿಳ, (ತಮಿೞ್). N. of a people and district on the east coast of the Dekhan: Tamiḻ (ತಿಗುಳ Śm. 64; Ch. p. 22; My.). — ದ್ರವಿಡವೇದ. hymns sung by Vaiṣṇava mystics called āḻwars.

ದ್ರವಿಡಾಮ್ನಾಯ draviḍa-āmnāya. = ದ್ರವಿಡವೇದ. (My.).

ದ್ರವಿಣ draviṇa. *property, wealth;* a thing (ಮುಜ್ಜಾಸಾರ, ವಸ್ತು Nn. 125). 2, *strength, power.* 3, gold; silver; money.

ದ್ರವಿಣೆ draviṇe. = ಧ್ರುವಣಿ. N. of a plant.

ದ್ರವಿಸು dravisu. to become liquid, to melt (My.). 2, to sport (J. 15, 47). 3, to make fluid, to melt, as the mind (My.).

ದ್ರವಿಳ draviḷa. = ದ್ರವಿಡ. [Pb. 9, 95 va.]; (Bp. 6, 19). — ದ್ರವಿಳದೇಶ. the Tamiḻ country (Bp. 22, 1).

***ದ್ರವಿೞ draviḻa.** = ದ್ರವಿಳ. ಇವರ್ಗಳೆಲ್ಲರುಮುನಾಚಾರ್ಯರ್ ಮಾಡಿ ದ್ರವಿೞ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೋಗಿಮೆನ್ದು Vr. 88, 22.

ದ್ರವೀಕರಣ dravī-karaṇa. causing to drop or drip, making wet. see ನಾನ್ದು.

ದ್ರವ್ಯ dravya. = ದಿರವೇವು. *a substance, a thing, an object* (ಕಸ್ವರ, ವಸ್ತು Nn. 164). 2, *substance, property, wealth, money.* 3, the receptacle or substratum of properties, etc., elementary substance (ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಷಡುದ್ರವ್ಯಗಳು 164; see ಷಡು-). 4, a wooden image (ಮರದಿಂ ಮಾಡಿದ ರೂಪು, ಮರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದಸ್ಥಾಪ್ರತುಮೆಗಳು 164). 5, *a fit object.* 6, a drug. see ಶಬ್ದ–; Kāvy. III, B, 4; V, 1. — ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದವನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯವಾದರೂ ಗವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಡತನ. — ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದವನು ತಿನ್ದು ಸಾಯುಲಿಲ್ಲ, ಸಾಲಾ ಮಾಡಿದವ ತಿದ್ದಿ ಸಾಯುಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ದ್ರವ್ಯತ್ವ dravyatva. substantiality, substance (Śmd. 7 Cm.).

ದ್ರವ್ಯಲೋಪ dravya-lōpa. deficiency of money for the performance of a religious ceremony (My.).

ದ್ರವ್ಯವನ್ತ dravya-vanta. a man having property, a rich, wealthy man (My.; B. 5, 120).

ದ್ರವ್ಯಸ್ಥ dravya-stha. a man staying or living in wealth: a wealthy man (My.).

ದ್ರವ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ dravya-sthāpane. hiding money in the earth (My.).

ದ್ರವ್ಯಸ್ವಭಾವ dravya-svabhāva. one of the three kinds of jāti in rhetoric (Kāvy. III, 3, B, 5-9).

ದ್ರವ್ಯಹರಣ dravya-haraṇa. seizing, or stealing, property (B. 5, 95).

ದ್ರವ್ಯಾಂಜನ dravya-añjana. a magic ointment applied to the left hand with the object of discerning lost wealth (My.).

ದ್ರವ್ಯಾನುಕೂಲ dravya-anukūla. help of money towards any business (My.).

***ದ್ರವ್ಯಾನುಗತಮಾದಿದೀಪಕ dravya-anugatam-ādidīpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 57.

ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆ dravya-arjane (ārjane). acquiring property, acquisition of wealth (My.).

ದ್ರವ್ಯಾಶೆ dravya-āśe. love of money, covetousness (My.).

ದ್ರಷ್ಟು draṣṭu. shyness? see s. ತ್ರಾಡನ.

ದ್ರಾಕ್ drāk. *quickly, instantly, soon, immediately, shortly.*

ದ್ರಾಕ್ಷ drākṣa. Tbh. of ದ್ರಾಕ್ಷೆ. ದ್ರಾಕ್ಷದ ಬಳ್ಳಿ (Cb. 113; Mhr.).

ದ್ರಾಕ್ಷಾದಿಲೇಹ್ಯ drākṣā-ādi-lēhya. an electuary of grapes, etc. (My.).

ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕ drākṣā-pāka. a sweet, accomplished style of diction in poetry (My.).

ದ್ರಾಕ್ಷಾಸವ drākṣā-āsava. a medicinal and spirituous preparation of the juice of the grape, wine (B. 4, 164; Mhr.).

ದ್ರಾಕ್ಷಿ drākṣi. = ದ್ರಾಕ್ಷೆ. (My.; Mhr.).

ದ್ರಾಕ್ಷೆ drākṣe. ದ್ರಾಕ್ಷಾ. = ದ್ರಾಕ್ಷ. *the vine.* 2, a grape, grapes. (My.). ದ್ರಾಕ್ಷೆ ಸೀಯೆನ್ದು, ಬಳ್ಳಿ ಸಹ ತಿನ್ನಬಾರದು (Prv.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆಚಪ್ಪರ. a vine-pandal (My.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆಬಳ್ಳಿ. the grape vine (My.; G.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆರಸ. juice of the grape; wine (My.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆಸರಾಯಿ. wine (ಮಾದ್ವೀಕ G.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆಹಣ್ಣು. a ripe grape (My.).

ದ್ರಾಗ್ಭೃತಕ drāk-bhṛitaka. *water just drawn from the well.* see s. ಅಗರ್ತೆ.

ದ್ರಾಘಿಷ್ಠ drāghiṣṭha. (fr. ದೀರ್ಘ). *longest, very long.*

ದ್ರಾಪ drāpa. = ದ್ರಾಬೆ. mud, mire. 2, heaven, sky. 3, a fool, blockhead, an idiot.

ದ್ರಾಬೆ drābe. Tbh. of ದ್ರಾಪ. a blockhead, fool, slut (Te. ದೇಬೆ, ದ್ರಾಬೆ, ದ್ರಾಭೆ). 2, wretchedness, poverty, feebleness (My.); trash, rubbish (Te.). 3, a wretched, poor, feeble person (My.). ದ್ರಾಬೆಯನ್ನು ನಮ್ಬಿ ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳರು ಬನ್ದು ತಲೆ ಹೊಡೆದರು (Prv.). — ದ್ರಾಬೆಮಾತು. a word lacking force of meaning (My.). — ದ್ರಾಬೆಮೋಱೆ. a care-worn, low-spirited face (My.).

ದ್ರಾವ drāva. = ದಾವ 1. running, flowing; flight; speed, going quickly; liquefaction; distilling.

ದ್ರಾವಕ drāvaka. causing to run. 2, a drug prepared by distillation (My.). 3, a flux to assist the fusion of metals. 4, a thief. 5, a lecher. 6, bee's wax. 7, a sharp or clever man (Bh. 1, 12, 21).

ದ್ರಾವಿಕೆ drāvike. saliva. (R.).

ದ್ರಾವಿಡ drāviḍa. (fr. ದ್ರವಿಡ). relating to Draviḍa; a man belonging to the Dravida country; a Tamiḻ man (ತಿಗುಳ Mr. 382; My.); Tamiḻ (Ch. p. 23). 2, a Brāhmaṇa of the south, one of the five so-called Drāviḍa Brāhmaṇas, *i. e.* either a Drāviḍa or pure Tamiḻ Brāhmaṇa, or a Teliṅga (Telugu), Karṇāṭa, Marāṭha, or Gujarātha one (Sk.); or (instead of a Marāṭha, or Gujarātha one) a Kēraḷa, or Tauḷava one (My.).

ದ್ರಾವಿಡಕ drāviḍaka. *Zedoary, Curcuma zedoaria* Roxb.

ದ್ರಾವಿಡಧರೆ drāviḍa-dhare. the Tamiḻ country (Bp. 24, 77).

ದ್ರಾವ್ಯತ್ವ drāvyatva. fluidity (B. 4, 97; Sk. ದ್ರವತೆ, ದ್ರವತ್ವ).

ದ್ರು dru. 1. running; see ಶತ–. 2, rushing, attacking.

ದ್ರು dru. 2. wood. 2, *a tree.*

ದ್ರುಕಿಲಿಮ dru-kilima. *a sort of pine, Pinus deodora* Roxb.

ದ್ರುಗ್ಧ drugdha. = ದುಗ್ಧ. hurt, injured, harmed, grieved, plotted against, borne malice or hatred against; offence, injury.

ದ್ರುಘಣ dru-ghaṇa. ದ್ರುಘನ. *a wooden mace, a mallet, a hammer* (ಡಂಗೆ Mr. 298); an axe, a hatchet.

ದ್ರುಣ druṇa. *a scorpion.*

ದ್ರುಣಿ druṇi. = ದ್ರುಣಿ. *a centipede.* 2, a small or female tortoise. 3, = ದ್ರೋಣಿ.

ದ್ರುಣೆ druṇe. *a bow-string.*

ದ್ರುತ druta. run, flown; running away; rushed at, attacked; scattered, diffused; lost (ದಿಗ್ಭಯ q. v., ನಷ್ಟ, ವಿನಾಶನ, ಗೃಹೀತ, ದೆಸೆಗೆಟ್ಟವಂ Mr. 300; *cf.* ಭಯದ್ರುತ). 2, *melted, dissolved, liquid, fluid.* 3, *quick, swift.* 4, *quick time.* 5, *a scorpion.* 6, a comic actor, a buffoon (ಪರಿಹಾಸ, ವೈಹಾಸಿಕ, ನೃಪರಂ ನಗಿಸುವಂ Mr. 270; *cf.* ದ್ರವ No. 3). — ದ್ರುತಂ. *quickly.*

ದ್ರುತಪದ druta-pada. N. of a vṛitta (Ch.).

ದ್ರುತಪುಚ್ಛ druta-puccha. a scorpion's tail (ಅಲ, ಚೇಳಿ ಬಾಲ Mr. 403).

ದ್ರುತಪೂರ್ವವಿಲಮ್ಬಿತ druta-pūrva-vilambita. N. of a vṛitta (Ch.).

ದ್ರುತಯಾನ druta-yāna. fast walking (Cpr. 2, 59).

ದ್ರುಪದ dru-pada. = ದುರುಪದ, ದ್ರುಪದ. N. of a king of the Pāñcālas, the father of Krisṇā (Draupadī), the wife of the Pāṇḍu princes.

ದ್ರುಪದತನುಜಾತೆ drupada-tanujāte. Draupadī (J. 2, 51).

ದ್ರುಮ druma. *a tree.*

ದ್ರುಮಾಮಯ druma-āmaya. tree-disease; *lac, the animal dye; resin, gum.*

ದ್ರುಮೋತ್ಪಲ druma-utpala. *the tree Pterospermum acerifolium* Willd.

ದ್ರುವಯ druvaya. *a wooden measure of capacity.*

ದ್ರುಹಿಣ druhiṇa. *Brahmā;* Śiva.

ದ್ರೋಣ drōṇa. = ದೋಣ. a wooden tub shaped like a boat; a trough. 2, *a measure of capacity,* equal to 4 āḍhakas, or 2 āḍhakas (ನಾಗಳ Si. 329; ಇಕ್ಕಳ 329). 3, *a raven* (ಕಾಡಕಾಗೆ Mr. 170). 4, a scorpion. 5, Drōṇācārya, the military preceptor of both the Kuru and Pāṇḍu princes (Śmd. 288; J. 13, 4. 19; Bh. 1, 6 sum.). 6, a small tree bearing white flowers (Sk.; ತುಮ್ಬೆ Si. 419; ತುಮ್ಬಿ Nr.). 7, = ದೊನ್ನೆ, a vessel made of leaves to hold ghee and other liquid substances (not Sk., but Mhr.).

ದ್ರೋಣಕಾಕ drōṇa-kāka. *a raven.*

ದ್ರೋಣಕ್ಷೀರೆ drōṇa-kṣīre. *a cow yielding a drōṇa of milk.*

ದ್ರೋಣದುಘೆ drōṇa-dughe. *a cow yielding a drōṇa of milk.*

ದ್ರೋಣಿ drōṇi. = ಡೋಣಿ, ದೋಣಿ. *a wooden tub shaped like a boat;* a trough; a boat. 2, the hollow of two mountains, the valley or chasm between them (*cf.* ಡೊಣೆ 1, etc.). 3, *the indigo plant.*

ದ್ರೋಹ drōha. = ದೋಹ 2. *injury, hostile action, mischief, malice, perfidy, treachery, treason* (ಅಪಕಾರ Mr. 448); wrong, offence; rebellion. see Prv. s. ಬಣ್ಡಾರ.

ದ್ರೋಹಚಿನ್ತನ drōha-cintana. *injurious design, the wish or thought or attempt to injure.*

ದ್ರೋಹರತ drōha-rata. bent upon doing an injury (My.).

ದ್ರೋಹಿ drōhi. = ದೋಹಿ. injuring, hurting, harming, malignant, spiteful, vengeful, treacherous, rebellious; a person who injures, etc. (Bp. 9, 13; 39, 47; 49, 45; 54, 53; 57, 29; My.).

ದ್ರೌಣಿಕ drauṇika. containing a drōṇa; *sown with a drōṇa of grain,* as a field.

ದ್ರೌಪದಿ draupadi. (fr. ದ್ರುಪದ). = ದುರುಪದಿ. Draupadī, the daughter of Drupada and wife of the Pāṇḍu princes (Bh. 1, 7 sum.; J. 7, 19. 24).

ದ್ವ dva. *two.*

ದ್ವನ್ದ್ವ dva-n-dva. *a pair, a couple* (ದ್ವಿತಯ, ಎರಡು Nn. 91; ಉಭಯ, ಯುಗ್ಮ, etc., ಎರಡು Mr. 434). 2, *any pair of qualities or conditions which are opposite of one another,* as heat and cold, etc. 3, *strife, contention, dispute, quarrel, contest, fight* (ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಾಳೆಗ 91). 4, doubt, uncertainty. 5, a private consultation, a secret (ಮನ್ತ್ರಾಲೋಚನ, ಏಕಾನ್ತ 91). 6, a form of compound or grammatical combination uniting two or more words which, if uncompounded, would be in the same case and connected by the conjunction "and" (Śmd. 89 Mdb.; 197. 210; Kāvy. I, 3, 10-15).

ದ್ವನ್ದ್ವಪ್ರಾಸ dvandva-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ದ್ವನ್ದ್ವಯುದ್ಧ dvandva-yuddha. a duel, a single combat. (My.).

ದ್ವನ್ದ್ವೆ dvandve. a menstruating woman; a woman recently delivered (ರಜಸ್ವಲೆ, ಸೂತಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀ Nn. 91).

ದ್ವಯ dvaya. twofold, double; a pair; two things; both (Śmd. 255. 400); the masculine and feminine gender.

ದ್ವಯಮನ್ತ್ರ dvaya-mantra. the two chief mantras of the Vaiṣṇavas (My.).

ದ್ವಯಹೀನ dvaya-hīna. *the neuter gender.*

ದ್ವಯಾತಿಗ dvaya-atiga. *a man who has passed beyond or overcome the two bad qualities, passion and ignorance (illusion), or who has surmounted the several pairs of affection which disturb the mind.*

ದ್ವಯಿ dvayi. a pair. (R.).

ದ್ವಾಃ dvāḥ. = ದ್ವಾರ್. a door, gate.

ದ್ವಾಃಸ್ಥ dvāḥ-stha. *a doorkeeper, a porter.*

ದ್ವಾಃಸ್ಥಿತ dvāḥ-sthita. *a doorkeeper, a porter.*

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ dvā-triṁśat. thirty-two.

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ದನ್ತ dvātriṁśat-danta. the thirty-two teeth (Mr. 348).

ದ್ವಾದಶ dvā-daśa. twelve. 2, the twelfth.

ದ್ವಾದಶರವಿ dvādaśa-ravi. = ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ. (Grj. 10, 65).

ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ dvādaśa-aṅgula. *a measure of twelve fingers.*

ದ್ವಾದಶಾತ್ಮ dvādaśa-ātma. appearing in twelve forms; *the sun,* as identified with the twelve Ādityas (Bp. 55, 49).

ದ್ವಾದಶಾತ್ಮಕ dvādaśa-ātmaka. the sun (Rāghc. 1, 42).

ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ dvādaśa-āditya. the twelve Ādityas (Bp. 1, 43). an enumeration of them is as follows: dhātṛi, aryama, mitra, varuṇa, indra, vivasvat, parjanya, pūṣa, aṁśumat, gabhastimat, tvaṣṭri, and viṣṇu (Vivēkacintāmaṇi 6, 25).

ದ್ವಾದಶಿ dvādaśi. the twelfth day of the half-month (J. 29, 13; C.).

ದ್ವಾಪರ dvāpara. that die, or side of a die, which is marked with two spots or points. 2, *the third of the four yugas or ages of the world* (ಯುಗ Nn. 96) comprising 864,000 years (ಗಗನ-ನಭ-ವಿಯದ್-ವಾರ್ಧಿ-ಋತು-ಗಜ Mr. 73). see Bp. 2, 5. 3, doubt, uncertainty (ಸನ್ದೆಗ, ಸನ್ದೇಹ 96). 4, war (ಕದನ, ಕಾಳೆಗ 96).

ದ್ವಾಪಾರ dvāpāra. = ದ್ವಾಪರ. (Bp. 54, 32; Mhr.; My.).

ದ್ವಾರ್ dvār. ದ್ವಾಃ. *a door, a gate.*

ದ್ವಾರ dvāra. = ದರ 2, ದಾರ 2, ದೋರ 1, ಬಾರ 1. *a door, a gate, an opening* (ಬಾಗಿಲು Nn. 100). 2, a way, a means, an expedient,

a medium (B. 5, 279); a ground, an occasion (Mhr.). ದ್ವಾರಾ, by the means of, through (My.; Mhr.).

ದ್ವಾರಕಪಾಟ dvāra-kapāṭa. the leaf or fold of a door, the panel of a door. (R.).

ದ್ವಾರಕಾನಗರಿ dvārakā-nagari. = ದ್ವಾರಕೆ. (J. 7, 7).

ದ್ವಾರಕಾನಾಥ dvarakā-nātha. Kṛiṣṇa. 2, N. (B. 4, 149).

ದ್ವಾರಕಾಪುರ dvārakā-pura. = ದೋರಕಾಪುರ. = ದ್ವಾರಕೆ. (My.).

ದ್ವಾರಕಾಪುರಿ dvārakā-puri. = ದ್ವಾರಕೆ. (J. 6, 14).

ದ್ವಾರಕೆ dvārake. ದ್ವಾರಕಾ. she who has (many) gates: Dvārakā, the capital of Kṛiṣṇa, on the western point of Gujarāth. (J. 5, 1. 19. 73; 6, 1. 9).

ದ್ವಾರದೇಶ dvāra-dēśa. the region of a door: a door (Cpr. 1, 129 va.).

ದ್ವಾರದೋರ dvāra-dōra. = ದ್ವಾರದ್ವಾರ. each and every door. (Bp. 61, 29).

ದ್ವಾರಪಟ್ಟ dvāra-paṭṭa. = ದಾರವಟ್ಟ. the ground under the door, the threshold (Mhr. ದಾರವಟಾ); the upper cross-piece of a door (Mhr.); the panel or surface of a door (Sk.); the curtain of a door (Sk.), 2, ಗೋಪುರ, ಪುರದ್ವಾರ, see ದಾರವಟ್ಟ. 3, ಶುದ್ಧಾನ್ತ, ರಾಣಿವಾಸದ ಮನೆ, see ದಾರವಟ್ಟ.

ದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವ dvāra-pārśva. the sides (of the frame) of a door. see ಪುದಿ.

ದ್ವಾರಪಾಲ dvāra-pāla. *a door-keeper, a porter* (Mr. 272; Bp. 35, 42).

ದ್ವಾರಪಾಲಕ dvāra-pālaka. = ದ್ವಾರಪಾಲ. (Bp. 35, 44).

ದ್ವಾರಪ್ರವೇಶ dvāra-pravēśa. entering a door or an opening. see ನುಗುಳ್, ನುಸುಳ್.

ದ್ವಾರಬನ್ಧ dvāra-bandha. = ದಾರಬನ್ದ. a door-joining: a door-frame (My.). 2, the leaf or panel of a door. see ಪಡಿ.

ದ್ವಾರಬನ್ಧನ vāra-bandhana. = ದಾರಬನ್ದನ, ದಾರವನ್ದನ. = ದ್ವಾರಬನ್ಧ No. 1. (My.).

ದ್ವಾರವತಿ dvāra-vati. = ದ್ವಾರಕೆ. (My.).

ದ್ವಾರಾವತಿ dvārā-vati. = ದೋರಾವತಿ, ದ್ವಾರವತಿ. (My.).

ದ್ವಾರಿಕ dvārika. a doorkeeper, a warder (ದವ್ವಾರಿಕ, ದ್ವಾಸ್ಥ, ಬಾಗಿಲವಂ Mr. 266).

ದ್ವಾಸ್ಥ dvā-stha. = ದ್ವಾಃಸ್ಥ. see ದ್ವಾರಿಕ.

ದ್ವಿ dvi. = ದು, ದುಹಿ, ದೂ. two (Śmd. 31. 101; Kāvy. IV, 1, 5); both. 2, the dual (Śmd. 116; Kāvy. I, 2, 44-46). 3, the masculine and feminine gender.

ದ್ವಿಕ dvika. = ದುಗ. consisting of two, twofold; a pair; etc.

ದ್ವಿಕರ್ಮ dvi-karma. two accusatives (Śmd. 157).

ದ್ವಿಕರ್ಮಕ dvi-karmaka. having two accusatives (My.).

ದ್ವಿಗು dvi-gu. having two cows. 2, *a grammatical compound in which the first-member is a numeral* (Śmd. 89 Mḍb.; 196. 210; Kāvy. I, 3, 6-9).

ದ್ವಿಗುಣ dvi-guṇa. = ದುಗುಣ. multiplied by two, doubled; double, twofold, of two kinds, twice as much or as large. — ದ್ವಿಗುಣಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to multiply by two (Ch. v. 343).

ದ್ವಿಗುಣಾಕೃತ dviguṇā-kṛita. *twice ploughed.*

ದ್ವಿಗುಣಿ dvi-guṇi. = ದುಗುಣಿ. Tbh. of ದ್ವಿಗುಣ.

ದ್ವಿಗುಣಿತ dvi-guṇita. multiplied by two, doubled. (My.).

ದ್ವಿಗುಣಿಸು dvi-guṇisu. to multiply by two (Ch. v. 346; My.). 2, to be doubled (Cpr. 6, 44; Abh. P. 14, 101).

ದ್ವಿಗುಣೀಭೂತ dviguṇī-bhūta. doubled. (Cpr. 5, 11 va.).

ದ್ವಿಜ dvi-ja. twice-born. 2, a man of any one of the first three classes: a Brāhmaṇa, Kṣatriya, or Vaiśya. 3, *a Brāhmaṇa* (ಭೂಸುರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Nn. 36; ವಿಪ್ರ Mr. 513; ಸಯ್ದ, ಗನಹ, ನೇರಿದ, ಇಳೆಯ ಪಿರಿಯ Śm. 52; ನೆಲನಮುರ್ದಣಿಸಿ Kk. 34). 4, *a bird* (ಅಣ್ಡಜ, ಪಕ್ಷಿ 36; ಪಕ್ಷಿ 513). 5, a snake (ಉರಗ, ಸರ್ಪ 36; ಸರ್ಪ 513). 6, a chameleon (ಸರಟ, ಓತಿ 36). 7, various grains (ಧಾನ್ಯಸಮೂಹ, ನಾನಾಧಾನ್ಯಗಳ ಭೇದ 36). 8, *a tooth* (ದನ್ತ, ಹಲ್ಲು 36; ದನ್ತ 513). 9, the moon (ಚನ್ದ್ರ 36; 513). 10, a star (ಭಗಣ, ನಕ್ಷತ್ರ 36; ತಾರೆ 513). 11, a house (ಗೃಹ, ಮನೆ 36).

ದ್ವಿಜತ್ವ dvijatva. the state of being twice-born; the condition or rank of a Brāhmaṇa (Bp. 3, 45. 78).

ದ್ವಿಜನ್ಮ dvi-janma. = ದ್ವಿಜ. *a Brāhmaṇa.*

ದ್ವಿಜರಾಜ dvija-rāja. *the moon*; Garuḍa; the snake Ananta.

ದ್ವಿಜಾತ dvi-jāta. a Brāhmaṇa (Bp. 3, 47).

ದ್ವಿಜಾತಿ dvi-jāti. *a man of either of the first three classes* (see ದ್ವಿಜ).

ದ್ವಿಜಾಧಮ dvija-adhama. a very low, contemptible Brāhmaṇa (ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಧು Mr. 254; J. 12, 2).

ದ್ವಿಜಿಹ್ವ dvi-jihva. *double-tongued, insincere* (ಪುರೋಭಾಗಿ, ಎರಡು ನುಡಿವಂ Mr. 230). 2, *a whisperer or informer.* 3, *a serpent.*

ದ್ವಿಜೆ dvi-je. (a dvija woman); *the resin of the olibanum tree, Gum olibanum.*

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ dvija-uttama. *a Brāhmaṇa.*

ದ್ವಿಟ್ dviṭ. = ದ್ವಿಟ್ಟು, ದ್ವಿಷ್. (ವೈರಿ Nn. 119).

ದ್ವಿಟ್ಕುಲ dviṭ-kula. the multitude, or race, of enemies (Śmd. 130).

ದ್ವಿಟ್ಟು dviṭṭu. = ದಿಟ್ (Śmd. 106).

ದ್ವಿತಯ dvitaya. twofold, double. 2, *a pair, two* (ಯುಗ, ಎರಡು Nn. 90; ದ್ವನ್ದ್ವ, ಎರಡು 91; see Mr. 73 s. ತ್ರೇತೆ).

ದ್ವಿತಯವಾಕ್ dvitaya-vāk. abuse. see s. ದುರ್ವಿಗಾನ and ಹೞು.

ದ್ವಿತಿಯೆ dvitiye. a Tbh. of ದ್ವಿತೀಯೆ & ದ್ವಿತಯ. a pair, two (ದ್ವಿತಯ, ಎರಡು Nn. 136). 2, a wife (ವೈವಾಹವಾದ ಅಂಗನಾತತಿ, ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು 136). 3, the second day of a half month (ತಿಥಿಭೇದ, ಬಿದಿಗೆ 136).

ದ್ವಿತೀಯ dvitīya. second; the second. 2, a companion, fellow, partner. 3, the second letter in a class. see Śmd. 22; Bp. 54, 9. 18. — ದ್ವಿತೀಯಂ, a second time, again.

ದ್ವಿತೀಯವಯಸ್ dvitīya-vayas. *having arrived at the second period of life.*

ದ್ವಿತೀಯವಿವಾಹ dvitīya-vivāha. the second marriage.

ದ್ವಿತೀಯಾಕೃತ dvitīyā-kṛita. *twice ploughed.*

ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ dvitīya-akṣara. the second letter or syllable (Śmd. 373. 375).

ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ dvitīyā-vibhakti. the second case: the accusative (Śmd. 112. 143. 154).

ದ್ವಿತೀಯೆ dvitīye. = ದ್ವಿತಿಯೆ, ಬಿದಿಗೆ. a female second: *a wife.* 2, the second day of a half month. 3, the accusative (Śmd. 112. 115. 129. 143. 149. 157. 164. 166; Kāvy. I, 2, 23-27. 50. 51).

ದ್ವಿತ್ವ dvitva. doubleness; the number two. 2, *a pair, a couple.* 3, reduplication of a consonant (Śmd. 47. 83. 85. 138. 140. 178. 190. 274. 275. 339. 344; Kāvy. I, 2, 31. 32; I, 4, 33-38); repetition of a word (Kāvy. I, 3, 89-97). 3, *the dual* (Śmd. 115. 116. 152; Kāvy. I, 2, 4-7).

ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ dvitva-vṛitti. reduplicated state or reduplication of a consonant (Śmd. 86. 218. 229).

ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ dvitva-akṣara. a double consonant (Śmd. 38. 71; ಪಡ್ಡ Ct. II, 24).

ದ್ವಿಧಾ dvi-dhā. in a twofold manner; in two ways; of two kinds or sorts (Kāvy. III, 3, B, 162).

ದ್ವಿಧಾಕೃತಿ dvidhā-ākṛiti. of a twofold form (J. 19, 49).

ದ್ವಿಧಾಗತಿ dvidhā-gati. going in two ways; duplicity (My.). 2, a crab. 3, a crocodile.

ದ್ವಿಪ dvi-pa. drinking twice: *an elephant* (imbibing fluids by his trunk and thence conveying them into his mouth). the female elephants are: abhramu, kapile, piṅgale, tāmrakarṇi (o. r. -parṇi), purudanti (o. r. purūra-, = sudanti), añjane, añjanāvati, sitadvipe (Mr. 59).

ದ್ವಿಪಟ್ಟಿಕೆ dvi-paṭṭike. = ದುಪಟ್ಟಿಗೆ, ದೂಪಟ್ಟಿಗೆ. a double piece of cloth, etc.

ದ್ವಿಪದ dvi-pada. two-footed; containing two padas (words or lines). 2, *a biped*, including gods, demons, men, and birds.

ದ್ವಿಪದನ್ತ dvipa-danta. an elephant's tusk. ದ್ವಿಪದನ್ತದನ್ತ (ಪ್ರತಿಮ, ಆನೆಯ ದಾಡೆಯ ತುದಿ Nn. 102).

ದ್ವಿಪದಿ dvi-padi. = ದುಪದಿ, etc. a kind of metre.

ದ್ವಿಪಾದ್ಯ dvi-pādya. *a double penalty.*

ದ್ವಿಪೆ dvi-pe. N. of a plant (ಉನ್ಮದಿಕೆ, ಪೆರ್ಗಣಿಗಿಲ್ Mr. 139).

ದ್ವಿಪ್ರಾಸ dvi-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ದ್ವಿಭಾಷಿ dvi-bhāṣi. = ದುಬಾಷಿ, q. v. an interpretor (My.; B. 4, 167).

ದ್ವಿಮಾತ್ರ dvi-mātra. containing two syllabic instants or moras, as a long vowel (Śmd. 19; Kāvy. I, 1*a*, 10. 11).

ದ್ವಿಮಾಸ dvi-māsa. two months. 2, the second month (Śsv. 2, 99, sic!).

ದ್ವಿಮುಖ dvi-mukha. (Śmd. 101). two-faced, two mouthed. 2, *a kind of snake, an Amphisbaena* (ಅಹೀರಣಿ, ಇತ್ತಲೆಯ Mr. 401, o. r. ಇತ್ತಲಿಗ).

ದ್ವಿರ್ dvir. = ದ್ವಿಸ್.

ದ್ವಿರದ dvi-rada. two-toothed, two-tusked. 2, *an elephant.*

ದ್ವಿರದಕರಾಗ್ರ dvirada-kara-agra. *the tip of an elephant's trunk.*

ದ್ವಿರಸನ dvi-rasana. two-tongued: *a snake.*

ದ್ವಿರುಕ್ತಿ dvis-ukti. saying twice, repetition, tautology. 2, repetition or doubling of a syllable (Śmd. 191. 228. 229. 339. 346; Kāvy. I, 3, 21-29).

ದ್ವಿರೂಪ dvi-rūpa. biform, of two forms. 2, two forms (Cpr. 2, 13).

ದ್ವಿರೂಪತೆ dvi-rūpate. *doubleness of form, a double form or manner.*

ದ್ವಿರೇಫ dvi-rēpha. the insect with two rēphas or r's in its name (bhramara): *a large black bee.*

ದ್ವಿರ್ಭಾವ dvis-bhāva. doubling, reduplication (Śmd. 84. 179. 213. 222. 268; Kāvy. I, 2, 104-109).

ದ್ವಿವಚನ dvi-vacana. the dual (Śmd. 111. 115. 117. 153. 259).

ದ್ವಿವಪ್ರ dvi-vapṛi. a step-father (ಮಲದನ್ತೆ Mr. 312).

ದ್ವಿವರ್ಷೆ dvi-varṣe. *a heifer two years old.*

ದ್ವಿಶರ dvi-śara. = ದುಸರ 1. having two arrows.

ದ್ವಿಶಿರ dvi-śira. = ದ್ವಿಸಿರ. having two heads: the bhēruṇḍa (My.).

ದ್ವಿಷ್ dviṣ. = ದ್ವಿಟ್, ದ್ವಿಟ್ಟು. hating, hostile; hostility. 2, *a foe.*

ದ್ವಿಷ dviṣa. = ದ್ವಿಷ್. (ಅಮಿತ್ರ, etc., ಹಗೆ Mr. 290).

ದ್ವಿಷತ್ dviṣat. hating, etc. 2, *a foe.*

ದ್ವಿಷತೆ dviṣate. hostility, enmity, hostile behaviour, hating. (Bh. 5, 3, 71).

***ದ್ವಿಷದ್ಬಳ dviṣat-baḷa.** army of enemy. ದ್ವಿಷದ್ಬಳ ಸಾರಾಸಾರ ದೊಳುದಗ್ರ ಭುಜವಿಜಯ ಮಹಾಮೇರುವನೆ ಕಡೆದು Pb. 4. 1.

ದ್ವಿಷ್ಟ dviṣṭa. hated, odious; hostile. 2, = ದ್ವೇಷ್ಟ.

ದ್ವಿಷ್ಠ dvi-ṣṭha. *standing or staying in two places.*

ದ್ವಿಸ್ dvis. = ದ್ವಿರ್. twice.

ದ್ವಿಸನ್ಧಿಗ್ರಾಹಿ dvi-sandhi-grāhi. one who understands and remembers a ślōka hearing it twice (My.).

ದ್ವಿಸಪ್ತ dvi-sapta. fourteen.

ದ್ವಿಸಪ್ತಲೋಕ dvisapta-lōka. the fourteen worlds (C. Bp. 47, 11; see s. ಲೋಕ).

ದ್ವಿಸಿರ dvisira. Tbh. of ದ್ವಿಶಿರ. (Śsv. 2, 65).

ದ್ವಿಸೀತ್ಯ dvi-sītya. *twice furrowed, twice ploughed* (first lengthways and then across).

ದ್ವಿಸ್ವಭಾವ dvi-svabhāva. having a double nature, of two characters (My.).

ದ್ವಿಹಲ್ಯ dvi-halya. *twice ploughed.*

ದ್ವಿಹಸ್ತ dvi-hasta. = ದುಹತ್ತ, ದೂಹತ್ತ. two hands; two cubits.

ದ್ವಿಹಸ್ತಿ dvi-hasti. = ದೂಹತಿ, ದೂಹತ್ತಿ q. v., ದೂಹಸ್ತಿ. a sword weilded with both hands.

ದ್ವಿಹಾಯನಿ dvi-hāyani. *a heifer two years old.*

ದ್ವಿಹೀನ dvi-hīna. *the neuter gender.*

ದ್ವೀಪ dvīpa. (fr. ದ್ವಿ-ಅಪ್). = ದೀಪ 2, ದೀವಿ. *an island;* a sand-bank (ಪುಲಿನ, ಸೈಕತ, ಮಳಲೊಟ್ಟಿಲ್ Mr. 414). 2, a division of the terrestrial world, of which there are seven (or 4 or 9 or 13) and which are situated round the mountain Mēru. 3, a place of refuge, shelter, etc. see ಶಮ್ಬು-.

ದ್ವೀಪಕಲ್ಪ dvīpa-kalpa. a kind of island (B. 5, 23. 114; 5, 239).

ದ್ವೀಪದ್ರಾಕ್ಷೆ dvīpa-drākṣe. = ದೀಪದ್ರಾಕ್ಷೆ. imported dried grapes (My.).

ದ್ವೀಪವತಿ dvīpa-vati. abounding in islands: *a river.*

ದ್ವೀಪಾನ್ತರ dvīpa-antara. = ದೀಪಾನ್ತರ. another or foreign island (or country, Si. 126; My.).

ದ್ವೀಪಿ dvīpi. *a tiger, an ounce or panther, leopard* (ವ್ಯಾಘ್ರ Mr. 159).

ದ್ವೇಷ dvēṣa. *hate, hatred, enmity;* dislike; repugnance. see Prv. s. ಬರೆ 1.

ದ್ವೇಷಣ dvēṣaṇa. hating; disliking; hostile; *an enemy.*

ದ್ವೇಷಿ dvēṣi. *a hater, a foe, an enemy* (Bp. 54, 52).

ದ್ವೇಷಿಸು dvēṣisu. to hate, to be hostile, to dislike (My.).

ದ್ವೇಷ್ಟೃ dvēṣṭṛi. = ದ್ವೇಷಿ. (My.).

ದ್ವೇಷ್ಯ dvēṣya. to be hated, hateful, odious, detestable. 2, *an enemy.*

ದ್ವೈಗುಣಿಕ dvaiguṇika. (fr. ದ್ವಿಗುಣ). one who requires the double or cent per cent interest: *a usurer.*

ದ್ವೈತ dvaita. duality; the state of being doubled or two; a pair (ದ್ವನ್ದ್ವ, ಯುಗ, ಉಭಯ, etc., ಎರಡು Mr. 434). 2, dualism in philosophy, the assertion of two always distinct principles, as of spirit and matter, the soul and the universe (My.; see 3, ಮತ; Bp. 51, 18); [the system of philosophy expounded by Srī Madhvācārya]. 3, doubt.

ದ್ವೈಧ dvaidha. (fr. ದ್ವಿಧಾ), duality, duplicity, twofold form or state. 2, *division or separation into two parts, division of an army,*

as a stratagem. 3, disunion, difference, contest; dispute; doubt; a dilemma.

ದ್ವೈಧೀಭಾವ dvaidhī-bhāva. twofold form or state, etc. 2, sowing dissension or causing the separation of allies; dividing an army into detachments, making peace with one and waging war with another, as a stratagem. (My.). see s. ಷಡ್ಗುಣ.

ದ್ವೈಪ dvaipa. (fr. ದ್ವೀಪಿ). made of a tiger's skin; *covered with it.*

ದ್ವೈಪಾಯನ dvai-pāyana. (fr. ದ್ವೀಪ). the island-born: *Vyāsa*, the place of his nativity being an island in the Ganges. see ಕೃಷ್ಣ-.

ದ್ವೈಮಾತುರ dvaimātura. (fr. ದ್ವಿಮಾತೃ). having two mothers; born in two ways: *Gaṇēśa*, the son of Pārvatī, or of the scurf and impurities of her body.

ದ್ವೈಹಾಯನ dvaihāyana. (fr. ದ್ವಿಹಾಯನ). the state of being two years old. (R.).

ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಿ dvi-akṣari. having two syllables; being a compound vowel. 2, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

ದ್ವ್ಯಷ್ಟ dvi-aṣṭa. *copper.*

ದ್ವ್ಯಹ dvi-aha. a period of two days.

ದ್ವ್ಯಾಹಿಕ dvyāhika. (fr. ದ್ವ್ಯಹ). returning every second day, as fever. (My.).

ಧ್

dh

ಧ್ dh. the thirty-ninth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). in Kannaḍa it occurs only in a few tadbhava and imitative words (22. 24).

ಧ dha. the letter ಧ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 9 (Mr. 349).

ಧಕಾರ dha-kāra. the letter ಧ (Śmd. 11).

ಧಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ dhakkā-mukki. = ಢಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ. pushing and pummeling. (My.).

ಧಕ್ಕು dhakku. an anvil (ಅಡೆಗಲ್ Mr. 383; Mhr. ಧಕ್ಕ, steady; stout).

ಧಗ dhaga. = ದಗ, ದಗೆ 2. a glow of fire; fire kindled, fire, blaze; glowing, shining (Mhr.). — ಧಗ ಧಗ. (Śmd. 74). rep. glowing fiercely; blazing, flaming, and its sound; being very brilliant or bright, glittering much, etc. (My.; Te.; Mhr.). see Rśv. 5, 37; -ಸ್ವನ. — ಧಗ ಧಗ ಎನ್. to blaze, etc. (Bp. 45, 2). — ಧಗ ಧಗದ್ಧಗನೆ. rep. with a fierce glow or blaze, etc. (J. 8, 39). — ಧಗ ಧಗ ಧಗಿಲು ಧಗಿಲು. rep. the sound of great blazing (Rām. 5, 8, 57). — ಧಗ ಧಗ ಧಗಿಲು ಭುಗಿಲು. rep. the sound of great blazing (Rām. 5, 8, 60). — ಧಗ ಧಗನೆ. = ಧಗ ಧಗದ್ಧಗನೆ. (My.). — ಧಗಧಗಧ್ವಾನ. the sound of ಧಗ ಧಗ (Cpr. 4, 29). — ಧಗಧಗಸ್ವನ. = ಧಗಧಗಧ್ವಾನ. (Rśv. 5, 37). — ಧಗಧಗಿಸು. to burn fiercely, etc. (Bp. 44, 21; 55, 25; Bh. 1, 20, 27; Rām. 5, 8, 36; My.). — ಧಗದ್ಧಗಿಸು. -ಂ-ಧಗಿಸು. = ಧಗದಗಿಸು. (Śāstrasāra in W. v. 1258).

ಧಗಿಲ್ dhagil. = ಧಗ. — ಧಗಿಲ್ ಧಗಿಲ್ ಧಗಿಲ್. rep. the sound of great blazing (Grj. 8, 47).

ಧಟ dhaṭa. *a large fixed balance, a pair of scales.* 2, ordeal by the balance. see ದಿಬ್ಯದ ತೊಲೆ.

ಧಟಿ dhaṭi. old cloth or raiment; a piece of cloth worn over the privities (Sk.; ನಾರು, ನಾರ ಮಡಿ G.). 2, Śiva.

ಧಟಿನಿ dhaṭini. a cotton cloth or string fastened round the loins. (R.).

ಧಣ dhaṇa. a sound of something (*e. g.* a bow) flying through the air. — ಧಣಧಣತ್ಕೃತಿ. the repeated sound of ಧಣ (Rām. 3, 6, 50).

ಧಣಂ dhaṇaṁ. an imitative sound. — ಧಣಮ್ಮನೆ. (Śmd. 22 Mdb.).

ಧಣಾರ್ dhaṇār. a sound imitating that of falling metal vessels or that of striking them with a club or stone (My.).

ಧಣು dhaṇu. (Mhr. ಧನ್ಯ, bravo! noble!). — ಧಣು ಧಣು. rep. well done! bravo! (ಕೊಂಡಾಟ Ct. II, 103; ಕೊಂಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38; Bh. 2, 2, 20; 8, 23, 28).

ಧಣುವಟ್ಟಿ dhaṇuvaṭṭi. = ದಣಾವಟ್ಟೆ, ಧನುವಟ್ಟಿ. one of the feats of wrestlers (Bh. 3, 6, 29).

ಧತ್ತೂರ dhattūra. = ದತ್ತೂರ, ದತ್ತೂರಿ. *the white thorn-apple, Datura alba* Rumph.; the thorn-apple in general (ಉನ್ಮತ್ತ, ಕನಕ Mr. 128).

ಧತ್ವ dhatva. the letter or syllable ಧ (Śmd. 361).

ಧನ dhana. = ದನ, ದನವು. anything valuable: *property, wealth, riches, money* (ಮಂಜ್ಜಾಸಾರ Mr. 497). 2, *wealth in cattle; cattle;* a cow, a bullock (My.). ಧನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದನವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು (Prv.). — ಧನ ಗಿನ. reit. (Bp. 28, 18). — ಧನಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. (Śmd. 200). to acquire riches, etc.

ಧನಕ್ಷಯ dhana-kṣaya. loss of money or property. (My.).

ಧನಂಜಯ dhana-ñ-jaya. conquering booty or wealth. 2, *fire, Agni.* 3, Arjuna (ಜಿಷ್ಣು, ಅರ್ಜುನ Nn. 38). 4, N. of an author (Nn. 3; Mr. 1b. 4). 5, a particular vital air which is supposed

to nourish the body (ಸಿರಸದಲಿಹ ಅನಿಲಂ Mr. 51, o. r. ವೃಷಣ ದೊಳಿಹ-).

ಧನಂಜಯಾಮ್ಬಕ dhanañjaya-ambaka. Śiva (Śsv. 4, 44).

ಧನದ dhana-da. granting wealth: *Kubēra.*

ಧನದಸಖ dhanada-sakha. Śiva (Bp. 25, 49).

ಧನದಾನ dhana-dāna. gift of wealth (Grj. 3, 63).

ಧನಧವ dhana-dhava. Kubēra (Bp. 5, 58).

ಧನಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿ dhana-dhānya-samṛiddhi. increase of money and grain (My.).

ಧನಪ dhana-pa. Kubēra (Mr. 465).

ಧನಪತಿ dhana-pati. = ಧನಪ.

ಧನಪತಿಪ್ರಿಯ dhanapati-priya. Śiva (Bp. 25, 52).

ಧನಪಾಲ dhana-pāla. a guardian of treasure: Kubēra. (My.). 2, N. (My.).

ಧನಬಲ dhana-bala. the power of wealth (My.). 2, N. (J. 10, 44).

ಧನಮದ dhana-mada. pride or intoxication of wealth. (My.).

ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿ dhana-lakṣmi. richness in money or wealth (My.).

ಧನಲೋಭ dhana-lōbha. desire of wealth: covetousness, avarice (My.).

ಧನಲೋಭಿ dhana-lōbhi. avaricious, covetous, miserly (B. 4, 182).

ಧನವಂಚಕ dhana-vañcaka. a man who practises fraud with regard to wealth, etc. (in his not giving it to whom it is due, Bp. 39, 19).

ಧನವತ್ dhana-vat. = ಧನವನ್ತ. *wealthy, opulent, rich.*

ಧನವನ್ತ dhana-vanta. Tbh. of ಧನವತ್. a rich man (ಆಢ್ಯ, ಧನವತ್, etc. Hlā.; Si. 355; My.; Bp. 30, 25).

ಧನಹರಿ dhana-hari. stealing property, a thief. 2, inheriting property, an heir. 3, *a kind of perfume.*

ಧನಹೀನ dhana-hīna. deprived of wealth; reduced to poverty, poor. (My.).

ಧನಾಢ್ಯ dhana-āḍhya. opulent, wealthy (ಹೊನ್ನುಳ್ಳವಂ Mr. 237; My.).

ಧನಾಧಿಪ dhana-adhipa. *Kubēra.*

ಧನಾಧೀಶ್ವರ dhana-adhīśvara. Kubēra (Nn. 147).

ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷ dhana-adhyakṣa. a treasurer. 2, *Kubēra.*

ಧನಾಯೆ dhanāye. *the desire of obtaining riches, covetousness.*

ಧನಾಶ್ರಯ dhana-āśraya. a treasury (ಭಣ್ಡಾರ Nn. 133).

ಧನಾಸರಿ dhanāsari. = ಧನಾಸಿ, ಧನ್ಯಾಸಿ. N. of a tune (My.).

ಧನಾಸಿ dhanāsi. = ಧನಾಸರಿ. (My.).

ಧನಿ dhani. 1. = ದಣಿ. possessing wealth, opulent, rich; *a rich man;* the possessor of anything, an owner, a master. 2, *Kubēra.*

ಧನಿ dhani. 2. (Śmd. 24).

ಧನಿಕ dhanika. rich; a wealthy man; a money-lender; an owner. ಧನಿಕರು ಎನ್ದು, ಹನಿ ಬೀಟುವದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 6, 82; Bp. 1, 34; ಬಲು-; ಸಾಹುಕಾಱ.

ಧನಿಷ್ಠ dhaniṣṭha. richest, very rich.

ಧನಿಷ್ಠೆ dhaniṣṭhe. (a very rich female); *the twenty-third lunar mansion,* (considered to be connected with ill-luck). ಅರಸನಿಗೂ ಧನಿಷ್ಠೆ, ನನಗೂ ಧನಿಷ್ಠೆ (Prv.).

ಧನಿಸುತ dhani-suta. Kubēra's son, Nalakūvara (Bp. 40, 18).

ಧನು dhanu. = ಧನುಸ್. (ಬಿಲ್ಲು Nn. 72).

ಧನುಃ dhanuḥ. = ಧನುಸ್.

ಧನುಃಕೋಟಿ dhanuḥ-kōṭi. = ಧನುಷ್ಕೋಟಿ. the curved end of a bow (ಗೊಲೆ, ಕೊಪ್ಪು, ಪಿಳ್ಕು Kk. 39).

ಧನುಃಪಟ dhanuḥ-paṭa. = ಧನುಷ್ಪಟ. *the Piyal tree, Buchanania latifolia* Roxb. see ಮೊಱಲೆ.

ಧನುಕೋಟಿ dhanu-kōṭi. = ಧನುಃಕೋಟಿ. (ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪಟ Mr. 294).

ಧನುರ್ dhanur. = ಧನುಸ್. a bow, etc.

ಧನುರ್ಗುಣ dhanur-guṇa. a bow-string. (Śsv. 4, 17 va.).

ಧನುರ್ದಣ್ಡ dhanur-daṇḍa. a bow without its string (Śsv. 4, 46 va.).

ಧನುರ್ಧರ dhanur-dhara. bearing a bow: *an archer* (Abh. P. 13, 53; Rsv. 6, 45).

ಧನುರ್ಧಾರಿ dhanur-dhāri. = ಧನುರ್ಧರ. (My.).

ಧನುರ್ಬಲ dhanur-bala. a force of the bow, *i. e.* of archers (Abh. P. 13, 45. 95).

ಧನುರ್ಬಾಣ dhanur-bāṇa. a bow and arrow (My.).

ಧನುರ್ಮಧ್ಯ dhanur-madhya. *the middle part of a bow.*

ಧನುರ್ಮಾಸ dhanur-māsa. the period during which the sun is in Sagittarius, when idols are especially adored at dawn (My.).

ಧನುರ್ಲತೆ dhanur-late. the moon-plant (Sk.). 2, = ಧನುರ್ದಣ್ಡ. (Cpr. 6, 67; Śsv. 5, 41).

ಧನುರ್ವರ್ಮ dhanur-varma. the cover of a bow (ಬಿಲ್ಲ ಗವಸಣಿಗೆ Mr. 294).

ಧನುರ್ವಾತ dhanur-vāta. = ಧನುರ್ವಾಯು. (My.).

ಧನುರ್ವಾಯು dhanur-vāyu. a disease by which the body becomes bent like a bow: tetanus (My.).

ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ dhanur-vidye. archery (My.).

ಧನುರ್ವೇದ dhanur-vēda. the science of archery; knowledge of archery. 2, N. of a treatise on archery, regarded as an upavēda. (My.; J. 13, 46).

ಧನುವಟ್ಟಿ dhanuvaṭṭi. = ದಣಾವಟ್ಟಿ. one of the feats of the wrestlers. (Śsv. 4, 75).

ಧನುಷ್ dhanuṣ. = ಧನುಸ್.

ಧನುಷ್ಕೋಟಿ dhanuṣ-kōṭi. = ಧನುಃಕೋಟಿ. 2, N. of a place of pilgrimage near Rāmēśvara (My.).

ಧನುಷ್ಪಟ dhanuṣ-paṭa. = ಧನುಃಪಟ, q. v. *a kind of tree* (= ಪಿಯಾಲ).

ಧನುಷ್ಮತ್ dhanuṣ-mat. furnished or armed with a bow: *an archer.*

ಧನುಸ್ dhanus. = ಧನುಃ, ಧನುರ್, ಧನುಷ್. *a bow.* 2, the sign Sagittarius. 3, an arc or part of a circle.

ಧನ್ಯ dhanya. bringing or bestowing wealth. 2, opulent, rich. 3, fortunate, well-fated, happy, blest; lucky; auspicious; good, virtuous. see Bp. 24, 18; 47, 61. 4, treasure, wealth.

ಧನ್ಯತೆ dhanyate. good fortune, fortunate condition; opulence. (Bp 50, 73; J. 9, 7).

ಧನ್ಮಡಿ dhanmaḍi. a rice-field (My.; H.).

ಧನ್ಯಾಕ dhanyāka. *coriander, Coriandrum sativum.*

ಧನ್ಯಾಮ್ಲ dhanya-āmla. *sour gruel.*

ಧನ್ಯಾಸಿ dhanyāsi. = ಧನಾಸರಿ. N. of a tune. (My.).

ಧನ್ಯೆ dhanye. a fortunate or virtuous woman. (My.). 2, emblic myrobalan (ನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ G.).

ಧನ್ವ dhanva. *a bow.* 2, *a desert.*

ಧನ್ವನ್ತರಿ dhanvan-tari. moving in a curve: the sun. 2, the physician of the gods, author of the āyurvēda; N. of a celebrated physician (ಔಷಧಾಚಾರ್ಯ Mr. 390).

ಧನ್ವಯಾಸ **dhanva-yāsa.** *the plant Alhagi maurorum* Tournef.

ಧನ್ವಿ **dhanvi.** *an archer.* 2, N. of several plants: (ಬಿಲ್ವರಂ Mr. 120).

ಧಮ **dhama.** blowing. see ನಾಡಿನ್-.

ಧಮನ **dhamana.** a kind of reed, *Arundo tibialis or karka.*

ಧಮನಮುನಿ **dhamana-muni.** N. (Bp. 52, 17).

ಧಮನಿ **dhamani.** a reed, a pipe, a tube (ಕೊಳವಿ Mr. 207). 2, *any tubular vessel of the body,* as a vein, nerve, etc. 3, *the throat.* 4, *a sort of perfume.*

ಧಮ್ಮಿಲ್ಲ **dhammilla.** *the braided and ornamented hair of a woman tied into a round knot at the back of the head and intermixed with flowers, pearls, etc.* (ಕಬರಿ, etc., ಕಟ್ಟುಮುಡಿ Mr. 320).

ಧಮ್ಮಿಲ್ಲೆ **dhammille.** N. of the wife of Anusālva (J. 33, 43).

ಧಯ **dhaya.** drinking, sucking. see ಸ್ತನನ್-.

ಧರ **dhara.** = ಧೃ. holding, bearing, carrying; wearing; possessing, having; keeping, sustaining, preserving. 2, *a mountain.*

ಧರಣ **dharaṇa.** = ದರಣ No. 1. bearing, holding; preserving; supporting; a support; a dike, a bank. 2, the sun. 3, a sort of weight (for gold) variously reckoned (Sk.; Si. 327).

ಧರಣಿ **dharaṇi.** ಧರಣೀ. *the earth*; the soil, the ground. 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, the number 1 (ಒನ್ದು Mr. 347).

ಧರಣಿಕ **dharaṇika.** one who holds or guards (Cpr. 7, 84 va.).

ಧರಣಿಜ **dharaṇi-ja.** a tree (ವೃಕ್ಷ Mr. 103).

ಧರಣಿಜಾತ **dharaṇi-jāta.** = ಧರಣಿಜ. (Bp. 26, 44).

ಧರಣಿತಲ **dharaṇi-tala.** = ಧರಣೀತಲ. (Bp. 46, 13; 61, 39).

ಧರಣಿಧರ **dharaṇi-dhara.** *Viṣṇu.* 2, = ಧರಣೀಧರ.

ಧರಣಿಪ **dharaṇi-pa.** lord of the earth: a king (Bp. 10, 10; 34, 31; J. 12, 5).

ಧರಣಿಪತಿ **dharaṇi-pati.** = ಧರಣಿಪ. (ಮಾಧವ Mr. 509; Cpr. 6, 82).

ಧರಣಿಪಾಲಕ **dharaṇi-pālaka.** = ಧರಣಿಪ. (Bp. 53, 46).

ಧರಣಿವರ **dharaṇi-vara.** a king (Bp. 56, 49).

ಧರಣಿವಲ್ಲಭ **dharaṇi-vallabha.** = ಧರಣಿವರ. (Bp. 5, 19; 57, 56).

ಧರಣಿಸುತೆ **dharaṇi-sute.** Sītā, the wife of Rāma (Ch. v. 13).

ಧರಣಿಸುರ **dharaṇi-sura.** a Brāhmaṇa (Bp. 55, 57; 56, 46).

ಧರಣೀಚಕ್ರ **dharaṇī-cakra.** earth-circle: the earth.

ಧರಣೀಚಕ್ರೇಶ **dharaṇīcakra-īśa.** a king (Cpr. 2, 94).

ಧರಣೀತಲ **dharaṇī-tala.** the surface of the earth (Śmd. 386; Bp. 37, 57; Kk. 94).

ಧರಣೀಧರ **dharaṇī-dhara.** = ಧರಣೀಧ್ರ. bearing or sustaining the earth: a mountain (ಬೆಟ್ಟ Mr. 96). 2, a mythical elephant said to support the earth. 3, a tortoise. 4, the serpent Śēṣa. 5, Viṣṇu. 6, Śiva.

ಧರಣೀಧರಣ **dharaṇī-dharaṇa.** a bearer or sustainer of the earth (Bp. 57, 27).

ಧರಣೀಧ್ರ **dharaṇī-dhra.** = ಧರಣೀಧರ. the serpent Śēṣa (ಅಮೃತಕರ, ವಾಸುಕಿ, ಶೇಷ Nn. 35, o. r. ಧರಣೀನ್ದ್ರ; ಜಿಷ್ಣು, ಅನನ್ತ, ಧರಣೀನ್ದ್ರ 38). 2, Śiva (ಶಿವ, ಫಣೀನ್ದ್ರ Nn. 6). 3, a mountain (My.).

ಧರಣೀಧ್ವಜ **dharaṇī-dhvaja.** N. of a Gandharva king (Cpr. 6, 6. 19).

ಧರಣೀನ್ಧ್ರ **dharaṇī-n-dhra.** = ಧರಣೀಧ್ರ No. 1, q. v. (ಅನನ್ತ, ಮಹಾಶೇಷ Nn. 57).

ಧರಣೀಪತಿ **dharaṇī-pati.** = ಧರಣಿಪತಿ. a king. (A.).

ಧರಣೀಮಣ್ಡಲ **dharaṇī-maṇḍala.** the sphere of the earth: the globe (Bp. 36, 59).

ಧರಣೀರುಹ **dharaṇī-ruha.** a tree (Bp. 1, 7).

ಧರಣೀವಲ್ಲಭ **dharaṇī-vallabha.** = ಧರಣಿವಲ್ಲಭ. (Cpr. 2, 81).

ಧರಣೀಶ **dharaṇī-īśa.** a king (ರಾಜ, ದೊರೆ Nn. 80; Cpr. 2, 17; 3, 104).

ಧರಣೀಶಕ್ತಿ **dharaṇī-śakti.** the divine active power for the earth (Bp. 57, 27).

ಧರಣೀಶ್ವರ **dharaṇī-īśvara.** a king (Cpr. 1, 129). 2, Śiva. 3, the number 16 (Ch.).

ಧರಣೀಸುರ **dharaṇī-sura.** = ಧರಣಿಸುರ. a Brāhmaṇa. (Bp. 46, 9; 55, 30).

ಧರಣುದೇವ **dharaṇu-dēva.** N. (Bp. 58, 11).

ಧರಧುರ **dharadhura.** excess; marvel [ನೆಱೆ ನಮ್ಬೋ ಧರಧುರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮವೇದಿಗಳನ್ತೆ Bv. 149]; (Bh. 7, 4, 58; 7, 6, 37; 7, 14, 28; 8, 24, 17; 8, 25, 6).

ಧರಯಿಸು **dharayisu.** = ಧರಿಯಿಸು, ಧರಿಸು. to hold, to bear, etc. (Śmd. 92, o. rs. ಧರೆಯಿಸು, ಧರಿಯಿಸು).

ಧರಾಗ್ರ **dharā-agra.** the surface of the earth (Bp. 48, 32).

ಧರಾತಲ **dharā-tala.** = ಧರಾಗ್ರ. (ಗೋ, ಭೂಮಿ Nn. 5; ಭೂಮಿ 130; Bp. 27, 17; 36, 58).

ಧರಾತ್ಮಜ **dharā-ātmaja.** the son of the earth: *the planet Mars.*

ಧರಾತ್ಮಜೆ **dharā-ātmaje.** = ಧರಣಿಸುತೆ. Sītā. (My.).

ಧರಾಧರ **dharā-dhara.** *a mountain.* 2, Viṣṇu.

ಧರಾಧರಾಶನಿ **dharādhara-aśani.** a thunder-bolt (for splitting) the mountains (of the other gods, *i. e.* the other strong gods, Bp. 53, 4).

ಧರಾಧಾರೆ **dharā-ādhāre.** *the earth.*

ಧರಾಧಿಪ **dharā-adhipa.** a king (Cpr. 2, 6; J. 9, 2).

ಧರಾಧಿಪತಿ **dharā-adhipati.** a king (ಅರಸು Nn. 56).

ಧರಾಧೀಶ **dharā-adhīśa.** a king (A.).

ಧರಾನನ್ದನೆ **dharā-nandane.** = ಧರಣಿಸುತೆ. (Rām. 1, 16, 8).

ಧರಾಪ **dharā-pa.** a king (A.).

ಧರಾಮಣ್ಡಲ **dharā-maṇḍala.** the terrestrial globe (J. 12, 9).

ಧರಾಮರ **dharā-amara.** a Brāhmaṇa. (Abh. P. 6, 32 va.; Bp. 55, 35).

ಧರಾಮರಭುಜ್ **dharāmara-bhuj.** an eater of Brāhmaṇas (Bp. 38, 1).

ಧರಾರುಹ **dharā-ruha.** a tree (Śsv. 3, 35 va.).

ಧರಾವನಿತೆ **dharā-vanite.** the earth considered as a woman (Śmd. 188).

ಧರಾಸುತ **dharā-suta.** = ಧರಾತ್ಮಜ. (My.).

ಧರಿತ್ರಿ **dharitri.** ಧರಿತ್ರೀ. a female bearer or supporter: *the earth.*

ಧರಿತ್ರೀಜಾತ **dharitrī-jāta.** a tree (Bp. 19, 59).

ಧರಿತ್ರೀಪಾಲ **dharitrī-pāla.** a king (Bh. 6, 2, 1).

ಧರಿತ್ರೀರಮಣ **dharitrī-ramaṇa.** a king (J. 2, 47).

ಧರಿತ್ರೀಶ **dharitrī-īśa.** = ಧರಿತ್ರೀಪಾಲ. (A.).

ಧರಿಯಿಸು **dhariyisu.** = ಧರಯಿಸು, etc. (Śmd. 343 Mdb.; 348; Cpr. 2, 43. 48; 5, 15; 9, 42).

ಧರಿಸು **dharisu.** = ಧರಯಿಸು, ಧರಿಯಿಸು. to hold, to bear, to carry; to hold, to contain; to possess, to have; to put on oneself, as clothes, etc.; to obtain, to receive, to get (ತಳೆ Śmd. 23. 99 Cm.; ತಾಳ್ 105. 343 Cm.); to support, to sustain; etc. see Cpr. 2, 74; Bp. 3, 48; 4, 68; 8, 14; 44, 1. 17; 48, 21; 59, 48; Bh. 1, 8, 3; Si. 64. 254.

ಧರಾನಾಥ dharā-nātha. a king (My.).

ಧರೆ dhare. ಧರಾ. = ದರೆ 2. *the earth.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಧರೇಶ್ವರ dharā-īśvara. a king (Bp. 61, 46).

ಧರ್ಮ dharma. = ದಮ್ಮ. that which is to be held fast or kept: *ordinance, law; duty; right, justice; propriety;* a pious act. 2, *usage, practice, custom* (ವರ್ತನ, ಚಾರಿತ್ರ Nn. 79). 3, *virtue, morality, merit, good works* (ಪುಣ್ಯ 79; Mr. 508); devotion; religion, piety. 4, almsgiving; alms; a gift, a present (My.). 5, harmlessness (ಅಹಿಂಸೆ, ಕೊಲ್ಲದಿಹುದು 79). 6, sacrifice (ಅಧ್ವರ, ಯಜ್ಞ 79; ಕ್ರತು 508); 7, *one who drinks sōma at a sacrifice.* 8, *nature, character, the peculiar state or condition of any thing.* 9, the god of justice: *Yama* (ಕೀನಾಶ, ಯಮ 79; ಕಾಲ 508; ಅಜ Ct. I, 82). 10, Śiva (ಶಿವನು 79; ಗಿರಿಶ 508). 11, a king (ಭೂನಾಥ, ಅರಸು 79). 12, a portent (ಉತ್ಪಾತ 79). 13, a bow (ಚಾಪ, ಬಿಲ್ಲು 79; ಬಿಲ್ಲು 508). 14, poison (ಗರಳ, ವಿಷ 79; ಗರಳ 508). 15, N. of the ninth lunar mansion. 16, the bull, considered as a personification of virtue. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದ. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊಟಿ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದ. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕರ್ಮ ಬನ್ತು (Prvs.). — see Kāvy. III, 1, A. 22; ಚೇತನ–; s. ಪುಸಿ 2; Prvs. s. ಬಯ್ಯು and ಸಿಕ್ಕು. (Dp. 19, 3; 23, pallavi; 23, 3; 26, 1; 41, pallavi; 51, 1; J. 17, 13). — ಧರ್ಮ ಕೊಡು. to give alms or presents. ಕೆಟ್ಟು ನಣ್ಟರ ಸೇರ ಬೇಡ, ಕೊಟ್ಟ ಧರ್ಮಾ ತಿರುಗಿ ಕೇಳ ಬೇಡ (Prv.). — ಧರ್ಮ ಬಿಡು. to leave, or to deviate from, the right course. ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡೋಣ (ಸ್ಖಲನ G.). — ಧರ್ಮ ಬೇಡು. to ask for a gift or alms (B. 4, 180; My.). — ಧರ್ಮ ಮಾಡು. to perform a pious act: to give alms or presents (B. 4, 180; My.). ಧರ್ಮಾ ಮಾಡಿದರೂ ಮರ್ಮಾ ತಿಳಿಯ ಬೇಕು (Prv.).

ಧರ್ಮಕರ್ತ dharma-karta. the superintendent of the expenses of a temple, of an alms-house, etc. (My.).

ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ dharma-kārya. any act of duty or religion; a pious act, a good work, an act of charity (My.; B. 5, 302).

***ಧರ್ಮಗಳ್ dharma-kaḷ.** toddy free of payment. ಧರ್ಮಗಳ್ಳುಡಿವರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಮೊಸಲ್ಗಳ್ಳನೆಜ಼ಿದು Pb. 4, 87 va.

ಧರ್ಮಗ್ರನ್ಥ dharma-grantha. a code of religious laws and institutes (B. 4, 128; My.).

ಧರ್ಮಚಿನ್ತೆ dharma-cinte. *consideration of moral duties.*

ಧರ್ಮಚತ್ರ dharma-catra. Tbh. of ಧರ್ಮಸತ್ರ. a building where travellers, etc. are accommodated and fed gratis. (My.; B. 4, 155).

ಧರ್ಮಜ dharma-ja. produced by a sense of duty. 2, a son of Yama: Yudhiṣṭhira (ಶಮ್ಬು, ಧರ್ಮಪುತ್ರ Nn. 64; ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಧರ್ಮಪುತ್ರ Mr. 264; Śmd. 282; Bp. 44, 64; J. 5, 11).

ಧರ್ಮತ್ಯಾಗ dharma-tyāga. abandonment of religion, apostacy (Sk.).

ಧರ್ಮತ್ಯಾಗಿ dharma-tyāgi. an apostate (R.).

ಧರ್ಮದೇವತೆ dharma-dēvate. virtue personified as a woman (My.).

ಧರ್ಮದೇವಿ dharma-dēvi. = ಧರ್ಮದೇವತೆ. (My.).

ಧರ್ಮದ್ರೋಹ dharma-drōha. violation of the law or right (J. 4, 2).

ಧರ್ಮಧ್ವಜ dharma-dhvaja. *a man who hangs out the flag of religion for selfish purposes, a religious hypocrite or impostor* (ಲಿಂಗವೃತ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳು ತಪವೇಸಗೊಮ್ಬುವಂ Mr. 254).

ಧರ್ಮಧ್ವಜಿ dharma-dhvaji. *a religious hypocrite or impostor.*

ಧರ್ಮನನ್ದನ dharma-nandana. = ಧರ್ಮಜ. (Bh. 2, 13, 41).

ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆ dharma-niṣṭhe. devotion or attachment to religion or charity (My.).

ಧರ್ಮಪತ್ತನ dharma-pattana. the city of the law: the ctiy of Śrāvantī. 2, *pepper.*

ಧರ್ಮಪತ್ನಿ dharma-patni. a lawful wife (the first wife), a wife of the same caste with her husband and married conformably to the established law. (My.).

ಧರ್ಮಪದ್ಧತಿ dharma-paddhati. the way or custom of the law (J. 11, 20).

ಧರ್ಮಪಾನೀಯ dharma-pānīya. = ದಮ್ಮಾಣಿ. water given gratuitously.

ಧರ್ಮಪುತ್ರ dharma-putra. = ಧರ್ಮಜ No. 2, q. v. (J. 2, 47).

ಧರ್ಮಪುರ dharma-pura. N. of a town (J. 26, 33).

ಧರ್ಮಪ್ರವೃದ್ಧಿ dharma-pravṛiddhi. growth or increase of law; the customary observances of caste, etc. (Bp. 55, 6; My.).

ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ dharma-buddhi. service, especially of a deity (ಉಪಾಸ್ತಿ Mr. 461); virtuousness, charitableness of disposition (B. 5, 277; My.).

ಧರ್ಮಮಾರ್ಗ dharma-mārga. the path of virtue. (My.).

ಧರ್ಮರಾಜ dharma-rāja. *Yama.* 2, *a Buddha or Jina.* 3, Yudhiṣṭhira.

ಧರ್ಮರಾಜ್ಯ dharma-rājya. a kingdom of just laws and equitable government (My.; Mhr.).

ಧರ್ಮರಾಯ dharma-rāya. Tbh. of ಧರ್ಮರಾಜ. (My.).

ಧರ್ಮವತೀಪಟ್ಣ dharma-vatī-paṭṇa. N. of a town (Rśv. 2, 32).

ಧರ್ಮವನ್ತ dharma-vanta. a virtuous, pious or just man (My.).

ಧರ್ಮವರ್ತನ dharma-vartana. staying, abiding, or living in duty; virtuous conduct (My.).

ಧರ್ಮವಾಹ dharma-vāha. N. of a king (J. 10, 44).

ಧರ್ಮವಿವಾಹ dharma-vivāha. marriage of another, effected by defraying the expense of it (My.).

ಧರ್ಮವಿಹೀನ dharma-vihīna. devoid of virtue, without virtue (Bp. 56, 44).

ಧರ್ಮಶಾಲೆ dharma-śāle. a building erected for the accommodation of travellers (B. 4, 155; 5, 208. 300; ಆಶ್ರಯ Cb.; My.). 2, a poor-asylum (Mhr.; My.). 3, a school at which children are instructed gratis (My.).

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ dharma-śāstra. a law-book, a code of law; the body or code of Hindu law; jurisprudence. (Bp. 37, 69; B. 5, 168; My.).

ಧರ್ಮಶೀಲ dharma-śīla. virtuous, just, pious. (My.). feminine ಧರ್ಮಶೀಲೆ (My.; B. 5, 158).

ಧರ್ಮಶ್ರಾವಕೇನ್ದ್ರ dharma-śrāvaka-indra. N. (Bp. 52, 17).

ಧರ್ಮಸಂಹಿತೆ dharma-saṁhite. *a code of law.*

ಧರ್ಮಸಂಕಟ dharma-saṅkaṭa. difficulty of deciding between two courses of action (My.).

ಧರ್ಮಸತ್ರ dharma-satra. = ಧರ್ಮಚತ್ರ. an alms-house, a building where travellers, etc. are accommodated and fed gratis (My.).

ಧರ್ಮಸಭೆ dharma-sabhe. a court of justice, tribunal (Sk.). 2, an assembly for the regulation and ordering of matters of religion (My.).

ಧರ್ಮಸುತ dharma-suta. = ಧರ್ಮಪುತ್ರ. Yudhiṣṭira. (J. 14, 9).
ಧರ್ಮಸ್ಥಳ dharma-sthala. N. of a place of pilgrimage in South Canara (My.).
ಧರ್ಮಾತ್ಮ dharma-ātma. a just, pious, charitable, virtuous man (My.).
ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ dharma-adhikāri. an administrator of the law, a judge (ಅಕ್ಷದರ್ಶಕ, etc. Śi. 258). 2, the almoner of a prince (My.).
ಧರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷ dharma-adhyakṣa. a conservator or administrator of religion, morals, and the laws (as a bishop, priest, etc., B. 5, 280); a king, a magistrate.
ಧರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷತನ dharmādhyakṣatana. the office and power of a dharmādhyakṣa (B. 5, 281).
ಧರ್ಮಾರ್ಥ dharma-artha. in charity; as a religious gift or act (especially in the form of ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ, My.; B. 5, 277).
ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮವಿಮೋಕ್ಷ dharma-artha-kāma-vimōkṣa. the four ends or objects of existence: religious merit, wealth, pleasure, and final emancipation (Bp. 46, 3; instead of ವಿಮೋಕ್ಷ the usual form is ಮೋಕ್ಷ, Sk.; My.).
ಧರ್ಮಾನುಜ dharma-anuja. Arjuna (J. 23, 54).
***ಧರ್ಮಾಪೋಹ dharma-āpōha.** a figure of speech. Kr. 3, 185. 186.
ಧರ್ಮಿ dharmi. virtuous, religious, pious, just, obeying the law, etc. (My.; Sp. s. ಲಂಚ).
ಧರ್ಮಿಷ್ಠ dharmiṣṭha. most pious, very virtuous, etc. (My.).
ಧರ್ಮೋಪಮೆ dharma-upame. a kind of simile or comparison [Kr. 3, 61]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).
ಧರ್ಷ dharṣa. boldness, insolence, overbearing conduct, arrogance, insult, violation, etc. (see ದುರ್ಧರ್ಷ). 2, a eunuch.
ಧರ್ಷಣ dharṣaṇa. offending, injuring, assaulting; assault, insult, outrage, violation, overbearingness, etc.; copulation.
ಧರ್ಷಣಿ dharṣaṇi. *a wanton or unchaste woman, a harlot.*
ಧರ್ಷಿಣಿ dharṣiṇi. *a harlot.*
ಧವ dhava. *a man.* 2, *a husband.* 3, a possessor, master, lord. 4, *the plant Grislea tomentosa* Roxb.
ಧವಡ dhavaḍa. = ಧವಲ, q. v.
ಧವಲ dhavala. = ದವಳ 2, ಧವಡ, ಧವಳ. *white*, dazzling white. 2, handsome, beautiful. 3, an old bull, an excellent ox. 4, a kind of camphor.
ಧವಲತೆ dhavalate. = ಧವಳತೆ. whiteness (Kāvy. V, 50).
ಧವಲಯಶ dhavala-yaśa. white, untainted, excellent fame (Bp. 34, 37).
ಧವಲಾಗಾರ dhavala-āgāra. = ದವಳಾರ, ಧವಳಾಗಾರ, ಧವಳಾರ. a house whitened with chunam or stucco, a palace.
ಧವಲಾಂಗ dhavala-aṅga. a white body (J. 2, 26).
ಧವಲಾಯತ dhavala-āyata. = ಧವಲಾಗಾರ. (Bp. 12, 15).
ಧವಲಿ dhavali. = ಧವಲೆ. 2, a kind of disease. see ಧವಳಿದೇವ.
ಧವಲಿತ dhavalita. = ಧವಳಿತ. *whitened, made dazzling white* or beautiful.
ಧವಲಿಮ dhavalima. ಧವಳಿಮ. whiteness, white colour, white (J. 10, 35).
ಧವಲೆ dhavale. *a white cow.*
ಧವಲೋತ್ಪಲ dhavala-utpala. the white water-lily (Grj. 4, 28).
ಧವಳ dhavaḷa. (Śmd. 24, o. r. ಧವಡ). = ಧವಲ, etc. (ಬಿಳಿದು Nn. 6. 18. 26. 28. 44).

ಧವಳಕ dhavaḷaka. a man of a white colour. see Sp. s. ಕರಿಗ.
ಧವಳಕಾಂತಿ dhavaḷa-kānti. white colour (ಬೆಳುವಣ್ಣ Ct. I, 2; ಬೆಳುವರ್ಣ II, 28).
ಧವಳತೆ dhavaḷate. = ಧವಲತೆ. (Grj. 9, 64).
ಧವಳಪಕ್ಷ dhavaḷa-pakṣa. the light half of a month (Rām. 2, 1, 14).
ಧವಳಾಗಾರ dhavaḷāgāra. = ಧವಲಾಗಾರ. (Śmd. 383).
ಧವಳಾಯಿ dhavaḷa-āyi. a N. see ನಿರಂಜನದ-.
***ಧವಳಾರ dhavaḷāra.** ಧವಲಾಗಾರ, ಧವಳಾಗಾರ. Cv. 945.
ಧವಳಿತ dhavaḷita. = ಧವಲಿತ. see ಸುಧಾ- (s. ದವಳಾರ; Cpr. 6, 3); [Pb. 4, 52 va.].
ಧವಳಿದೇವ dhavaḷi-dēva. N. (Bp. 58, 7).
ಧವಳಿಸು dhavaḷisu. to become dazzling white (Cpr. 5, 114). 2, to make dazzling white [Cv. 340]; (Grj. 4, 111).
ಧವಳೇಶ್ವರ dhavaḷa-īśvara. N. (Bp. 58, 4).
ಧವಿತ್ರ dhavitra. = ಧುವಿತ್ರ. *a fan, made of antelope's skin and used especially for blowing a sacrificial fire.*

ಧಳಂ dhaḷam. (Śmd. 22. 24). a sound imitating that of a kettle-drum, etc. when beaten. *cf.* ಧಾನ್ಧಳಧಳ. — ಧಳಂ ಧಳ. rep. (Bp. 47, 31). — ಧಳಂ ಧಳಂ ಧಳ. rep. (Rśv. 13, 65). — ಧಳಂ ಧಳಂ ಧಳಂ ಧಳನಿನಾದ. the repeated sound of ಧಳ (Grj. 8, 3). — ಧಳಂ ಧಳಂ ಧಳರವ. the repeated sound of ಧಳ (Grj. 6, 55). — ಧಳ ಧಳಂ ಧಳ. rep. (C. Bp. 47, 31). — ಧಳ ಧಳಂ ಧಳ ಧಳಂ ಧಳಂ. rep. (C. Bp. 38, 21). — ಧಳಮ್ಮೆನೆ. -ಎನೆ. with the sound of ಧಳಂ (Śmd. I).

ಧಳಂಕೃತ dhaḷaṁ-krita. the sound of ಧಳಂ (Grj. 6, 56).

ಧಾಟಿ dhāṭi. = ಡಾಳಿ, ದಾಳಿ. assault, assaulting or confronting an enemy, an impetous, desolating assault.
ಧಾತ dhāta. Tbh. of ಧಾತೃ (Śmd. 104; ಪಿತಾಮಹ, ಬ್ರಹ್ಮ Nn. 22; My.). see Kāvy. I, 2, 90-92.
ಧಾತಕಿ dhātaki. *the plant Grislea tomentosa* Roxb. 2, N. see Kāvy. I, 2, 90-95.
ಧಾತಾರ dhātāra. Tbh. of ಧಾತೃ. one who puts, etc. (My.).
ಧಾತು dhātu. = ಜಾದು. that which is put, placed or laid. 2, fixing or directing the mind or attention upon, examining (ಪರೀಕ್ಷಣ, ಆರಯ್ಕೆ Mr. 437). 3, *natural condition* (ಭಾವ Mr. 498). 4, *an element, primary or elementary substance, primitive matter,* of which five are usually reckoned: earth, water, fire, air, and ether or ākāśa (ಇಳೆಯಾದಿಭೂತಂಗಳ್ 498), or, with Brahma, the eternal soul, six; ಅಮ್ಬರವರ್ಜಿತಪಂಚಭೂತ (ಆಕಾಶ ಹೊಱಗಾದ ಪಂಚಭೂತ Nn. 82). 5, *any one of the five properties or qualities of the above elements observed by the organs of sense:* smell, flavour, colour, tangibility, and sound. 6, *a constituent element or an essential ingredient of the body:* blood, marrow, fat, flesh, bone, chyle, and semen (ರಸ ರುಧಿರ ಎಲು ಮಾಂಸ ಮೊದಲಾದ ದೇಹ 498; ಸಪ್ತಧಾತುಗಳು 82). 7, *a humor or affection of the body:* phlegm, wind, and bile. 8, *the organs of sense:* nose, tongue, eye, skin, and ear. 9, the five colours (ಹಲವು ವರ್ಣ 498; ಸಿತ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣಂಗಳು 82). 10, *a mineral, a fossil; a metal, an ore* (ಪಂಚಲೋಹ 498; ವರಪಂಚಲೋಹಂಗಳು 82). 11, *a bone.* 12, *a grammatical root or theme* (which frequently is not the primary element or the true verbal root; Śmd. 6. 47. 54. 85. 92. 152. 249.

253. 255. 270. 272. 283. 285. 286. 289. 291. 297. 299. 302 seq; Kāvy. I, 5, 44-46). 13, a fluid mineral of a red colour. 14, birth, origin (ಉದ್ಭವ, ಹುಟ್ಟುವದು Nn. 82). 15, a kind of poetic style (ಕೃತಿಮತ, ಕವಿತ್ವದ ಭೇದ 82). 16, a vow (ವ್ರತ, ಬ್ರತ 82). 17, good disposition, etc. (ಶೀಲ, ಸುಶೀಲ 82). 18, strength (My.), courage. 19, the pulse (My.; Te.). 20, the tenth year in the cycle of sixty (My.). — ಧಾತು ಏಟನು ಕಲಿತು, ಭೂತಪಂಚಕವಾಗಿ, ಓತು ದೇಹವನು ಧರಿಸಿರ್ದ ಮನುಜಗೆ ಜಾತಿ ಎತ್ತಣದು? (Sp.). ಧಾತು ಕುಗ್ಗಿದರೂ ಮಾತು ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. — ಧಾತು ತಿಳಿಯದವನು ವಿಧಾತೃಕ್ಕಿನ್ನ ಕಡೆ (Prvs.). — ಧಾತುಗುಗ್ಗು. -ಕುಗ್ಗು. strength to decrease or fail; to become weak or exhausted (Bh. 1, 14, 10; C. Bp. 19, 32). — ಧಾತು ಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to deprive of strength, to weaken (Rām. 5, 8, 41). — ಧಾತುಗೆಡು. -ಕೆಡು. strength to be impaired or be gone; to become deprived of strength or courage (Bp. 54, 47; Bh. 8, 23, 37; J. 13, 6. 58). — ಧಾತು ನೋಡು. to observe or feel the pulse (My.).

ಧಾತುನಷ್ಟ dhātu-naṣṭa. loss of strength, vitality (My.).

ಧಾತುನಾಶನ dhātu-nāśana. = ಧಾತುನಷ್ಟ. (My.). 2, destroying the humors: sour gruel.

ಧಾತುಪ dhātu-pa. the chief of the essential ingredients of the body: the alimentary juice or chyle. (R.).

ಧಾತುಪಾಠ dhātu-pāṭha. a list or collection of roots or verbal themes. (My.).

ಧಾತುಪುಷ್ಟಿ dhātu-puṣṭi. nutrition of the bodily humors. 2, strength of the bodily system. (My.).

ಧಾತುಪುಷ್ಪಿಕೆ dhātu-puṣpike. = ಧಾತೃಪುಷ್ಪಿಕೆ.

ಧಾತುಪ್ರಕರಣ dhātu-prakaraṇa. a section or chapter on verbal roots or themes (Śmd. 302).

ಧಾತುಲಕ್ಷಣ dhātu-lakṣaṇa. the state of the pulse (My.).

ಧಾತುವಾದ dhātu-vāda. metallurgy, mineralogy; alchemy (ಸತ್ವ, ರಸವಾದ Nn. 14).

ಧಾತೃ dhātṛ. = ಧಾತ, ಧಾತಾರ, ಧಾತ್ರ. one who puts, places or lays: *a founder, a maker, a creator;* an orderer, an arranger. 2, *a supporter, maintainer or preserver.* 3, *Brahmā.* 4, a kind of metrical foot (Ch.).

ಧಾತೃಪುಷ್ಪಿಕೆ dhātṛ-puṣpike. *the plant Grislea tomentosa* Roxb.

ಧಾತ್ರ dhātra. Tbh. of ಧಾತೃ. (Cpr. 8, 65).

ಧಾತ್ರಿ dhātri. ಧಾತ್ರೀ. = ದಾದಿ, ದಾಯಿ 2. *a wet-nurse, a foster-mother, a nurse;* a mother. 2, *the earth.* 3, *Emblic myrobalan, Emblica officinalis* Gaertn. (Phyllanthus emblica Lin.). 4, a kind of metrical foot (Ch.).

ಧಾತ್ರಿಕೆ dhātrike. ಧಾತ್ರಿಕಾ. = ಧಾತ್ರಿ No. 1 (Cpr. 3, 96 va.), 2, = ಧಾತ್ರಿ No. 3 (Sk.).

ಧಾತ್ರಿಧರ dhātri-dhara. a mountain (ಪರ್ವತ Nn. 101).

ಧಾತ್ರೀಜಾತ dhātrī-jāta. a tree (Bp. 19, 58).

ಧಾತ್ರೀತಲ dhātrī-tala. the surface of the earth (Bp. 37, 22).

ಧಾತ್ರೀಧರ dhātrī-dhara. = ಧಾತ್ರಿಧರ. (Ch., in v. 23 of one MS.).

ಧಾತ್ರೀಧವ dhātrī-dhava. a king (Bp. 50, 34).

ಧಾತ್ರೀಫಲ dhātrī-phala. the fruit of the Emblic myrobalan (ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿ Nn. 166).

ಧಾತ್ರೀರುಹ dhātrī-ruha. = ಧಾತ್ರೀಜಾತ. (Śmd. 130).

ಧಾತ್ರೀಶ dhātrī-īśa. a king (Cpr. 2, 90).

ಧಾತ್ರೀಸತಿ dhātrī-sati. the earth personified as a woman (Bp. 26, 9).

ಧಾತ್ವರ್ಥ dhātu-artha. having the sense of a grammatical root: a verb (Kāvy. I, 5, 47).

ಧಾನ್ dhān. = ಧಟಂ. a sound to indicate kettle-drum beating. — ಧಾನ್ಧಡಟ. (Rsv. 6, 31). — ಧಾನ್ಧಡಟನ್ಧಟ. (Rsv. 6, 44).

ಧಾನ dhāna. putting, placing; holding, containing. see ಅಭಿ-, ಆ-, ಉಪ-, ತಿರೋ-, ನಿ-, ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ಸನ್-, etc. 2, = ದಾಣ 1, etc., ಧಾನೆ. plural ಧಾನಗಳು (according to Sk. ಧಾನೆಗಳು), corn, grain (My.); *fried barley* or rice; grain fried and reduced to powder. ಒರಸಿದ ಉಮ್ಮಿಗೆ ಧಾನಾಖ್ಯಮುಮ್ ನಿನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 375).

ಧಾನಿ dhāni. = ದಾನಿ 2. anything which holds or contains, a receptacle, a place where anything is kept, seat. see *e. g.* ಮತ್ಸ್ಯ-, ರಾಜ-.

ಧಾನಿಕೆ dhānike. = ಧಾನಿ. see ಅಂಗಾರ-.

ಧಾನುಷ್ಕ dhānuṣka. (fr. ಧನುಸ್). *a bowman, an archer.*

ಧಾನೆ dhāne. = ಧಾನ No. 2, q. v. (ಉಮ್ಮಿಗೆ Hlā.).

ಧಾನ್ಯ dhānya. *corn, grain;* rice. ಧಾನ್ಯದ ತೊಗಟು (ಶಮಿ, ಶಿಪ್ಪು Nr.). ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆ (ಕದಿರ್ Kk. 66; Śm. 66). ಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ದೋಮೆಗೆ ಏನು? — ಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದವಗೆ ಮಾನ್ಯ ಬರುವದು (Prvs.).

ಧಾನ್ಯಕ dhānyaka. *coriander seed* (ಅರುಷಣ, ಕೊತ್ತುಂಬರಿ Mr. 137).

ಧಾನ್ಯಕೋಷ್ಠ dhānya-kōṣṭha. = ಧಾನ್ಯಕೋಷ್ಠಕ. (ಕುಶೂಲ Mr. 214).

ಧಾನ್ಯಕೋಷ್ಠಕ dhānya-kōṣṭhaka. *a granary, a basket or small shed of matting, etc. for keeping rice, etc.*

ಧಾನ್ಯತ್ವಚ್ dhānya-tvac. *the husk of corn or rice.*

ಧಾನ್ಯಧನ dhānya-dhana. property in grain. ಧಾನ್ಯಧನವಾಗದೇ ಮಾನ್ಯ ಪೂಜ್ಯನಾಗನೇ? (Prv.).

ಧಾನ್ಯಭೇದ dhānya-bhēda. a variety of corn. see ಕೊಟೆ.

ಧಾನ್ಯಯುತತೃಣರಾಶಿ dhānya-yuta-triṇa-rāśi. a heap of straw which still contains grain. see ಅರಿ.

ಧಾನ್ಯಶೀರ್ಷಕ dhānya-śīrṣaka. *the ear or spike of corn.*

ಧಾನ್ಯಶೂಕ dhānya-śūka. *the awn or beard of corn.*

ಧಾನ್ಯಸಮೂಹ dhānya-samūha. the aggregate of corn, corn collectively (ದ್ವಿಜ, ನಾನಾಧಾನ್ಯಗಳ ಭೇದ Nn. 36).

ಧಾನ್ಯಾದಿದ್ರವ್ಯ dhānya-ādi-dravya. substance of corn, etc. (?). see ಕುಡುಕು.

ಧಾನ್ಯಾಮ್ಲ dhānya-amla. *sour gruel* (ಆರನಾಲ, ಸೌವೀರ, ಕಾಂಜಿಕ ಅಮ್ಬಿಲ Mr. 214).

ಧಾಮ dhāma. = ದಾವು 2. *a dwelling place, a house, an abode, a home, a residence.* 2, site. 3, *the body.* 4, a troop, host, race. 5, *radiance, brilliancy, light.* 6, *dignity, majesty, glory.* 7, *a ray of light.*

ಧಾಮನಿಧಿ dhāma-nidhi. treasure of splendor: *the sun.*

ಧಾಮಾರ್ಗವ dhāmārgava. *a sort of plant with white flowers, Luffa foetida* Cav. or a similar plant (= ಘೋಷಕ). 2, *the plant Achyranthes aspera* (= ಅಪಾಮಾರ್ಗ). see ಉತ್ತರಣೆಗಿಡ & ಕಯ್ಯಾರೆ.

ಧಾಯ್ಯೆ dhāyye. *an additional verse inserted in certain hymns at sacrifice.*

ಧಾರ dhāra. = ದಾರ 3 & 4. holding; bearing; possessing; wearing; supporting; containing. 2, supporter, a holder. 3, streaming down, raining hard; flowing; dripping. 4, a sudden and violent shower, a gush. 5, a wave (ತರಂಗ, ನೀರ ತೆರೆ Nn. 12). 6, snow, frost (ತುಷಾರ, ಹಿಮ 12). 7, a deep place; a hole (ಗರ್ತ, ಕುಳಿ 12; *cf.* ತಾಟ್ 4). 8, a thread (ಸೂತ್ರ, ಸೂತ್ರಧಾರ 12).

9, sickness (ರೋಗ, ವ್ಯಾಧಿ 12). 10, an expression of fear (ಭೀತೋಕ್ತ್ರ, ಭೀತಿಯ ನುಡಿ 12).

ಧಾರಕ dhāraka. = ಧಾರ No. 1. 2, a receptacle, a trunk or box. 3, a post, a pillar (ಕಮ್ಬ, ಸ್ತಮ್ಭ Mr. 200, o. r. ಕಮ್ಬ). see Bp. 3, 49; 58, 11; ಕರ್ಣ-, ಲಿಂಗ-.

ಧಾರಣ dhāraṇa. = ಧಾರ. *the act of holding, bearing, upholding, keeping, wearing, supporting;* the act of undergoing, enduring, suffering; the act of sustaining, preserving, maintaining, protecting; the act of possessing, having, assuming; the act of keeping back, of keeping in remembrance; memory; the act of restraining. 2, immovable abstraction of the mind. 3, keeping the mind collected, holding the breath suspended and all the natural wants restrained. see ಅನ್, ಇಡು, ತಳೆ, ತಾಂಗು, ತಾಳ್, ತಾಳ್ದು.

ಧಾರಣಪಾರಣೆ dhāraṇa-pāraṇe. the performance of ಧಾರಣ No. 3 followed by a meal (My.).

ಧಾರಣಾವತ್ dhāraṇā-vat. *possessing mental retention or memory.*

ಧಾರಣೆ dhāraṇe. 1. ಧಾರಣಾ. = ಧಾರಣ 1-3. 4, fixed precept and injunction, a settled rule; certainty; conviction; understanding. 5, *continuance in rectitude, keeping in the right way;* fortitude, firmness.

ಧಾರಣೆ dhāraṇe. 2. = ದಾರಣೆ, etc. rate, etc. (My.; B. 5, 120).

ಧಾರಾಗೃಹೀತ dhārā-gṛihīta. (a present) received wet from the water that has been poured over it in the donor's hand (My.); if the present is a cow, the tail is kept in the donor's hand, water is poured over it, and then it is given into the receiver's hand (My.). *cf.* ಧಾರೆ ಎಱೆ.

ಧಾರಾಗ್ರ dhārā-agra. *the broad-edged head of an arrow.*

ಧಾರಾಟ dhārā-aṭa. the cātaka bird. 2, a horse. 3, a cloud. 4, an elephant in rut. (R.).

ಧಾರಾದತ್ತ dhārā-datta. (a present) given wet from the water that has been poured over it in the donor's hand (My.).

ಧಾರಾಧರ dhārā-dhara. *a cloud.*

ಧಾರಾಪುರ dhārā-pura. N. of Bhōjarāja's residence (Śmd. 120. 288).

ಧಾರಾಸಮ್ಪಾತ dhārā-sampāta. *a heavy fall of rain.*

ಧಾರಾಳ dhārā-āḷa. (stream-like extension): profusion (My.; M., Te.); freedom from reserve (My.; T., Te.); liberality, generosity (My.; M., T., Te.). ಧಾರಾಳಕ್ಕೋಸ್ಕರ ದಣ್ಡಣೆಯಾದರೆ ಊರಾಳು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು? — ಧಾರಾಳಿದ್ದವನ ಹತ್ತರ ಹೇರಾಳ ಕೇಳಬಹುದು (Prvs.). see Si. 244. 253.

ಧಾರಾಳಿ dhārāḷi. a liberal, generous person (My.; Si. 352).

ಧಾರಿ dhāri. (Śmd. 24, o. rs. ಧೊರೆ, ಧೋರೆ). *holding, bearing, wearing, having, possessing, maintaining, keeping, etc.;* a person who holds, bears, wears, etc.

ಧಾರಿಣಿ dhāriṇi. ಧಾರಿಣೀ. = ಧಾರುಣಿ. (a female who holds, etc.); the earth (Sk.; Cpr. 8, 39).

ಧಾರಿಣೀಪತಿ dhāriṇī-pati. a king (Cpr. 3, 62 va.).

ಧಾರುಣಿ dhāruṇi. ಧಾರುಣೀ. (Tbh. of ಧಾರಿಣಿ). the earth (ಧರಣಿ, ಭೂಮಿ, etc. Mr. 91; My.). see Ch. v. 179; Bp. 22, 12; 37, 47; 57, 84; Bhn. 2.

ಧಾರುಣಿರುಹ dhāruṇi-ruha. a tree (Bp. 1, 39).

ಧಾರುಣೀಜಾತ dhāruṇī-jāta. = ಧಾರುಣಿರುಹ. (Bp. 19, 47).

ಧಾರುಣೀತಲ dhāruṇī-tala. the surface of the earth (Bp. 1, 66; 50, 3; 57, 11).

ಧಾರುಣೀನಾಥ dhāruṇī-nātha. a king (Bp. 57, 67).

ಧಾರುಣೀಪತಿ dhāruṇī-pati. = ಧಾರುಣೀನಾಥ. (Bp. 5, 15).

ಧಾರುಣೀವಲಯ dhāruṇī-valaya. the circumference or circuit of the earth, the terrestrial globe (Bp. 61, 72).

ಧಾರುಣೀಷಣ dhāruṇī-īṣaṇa. the desire to possess land (Bp. 34, 34).

ಧಾರುಣೀಶ dhāruṇī-īśa. = ಧಾರುಣೀಪತಿ. a king. (Bp. 50, 43; 52, 38).

ಧಾರುಣೀಸುರ dhāruṇī-sura. a Brāhmaṇa (Bp. 3, 45).

ಧಾರೆ dhāre. ಧಾರಾ. = ದಾರೆ 1. the flowing or dropping of any liquid; *a stream or current of water* (see Ṛsv. 8, 118); *a torrent, a shower.* 2, *the pace of a horse* (see ಪಂಚ-). 3, *the sharp edge of a sword or any cutting instrument;* an edge. — ಧಾರೆ ಎಱೆ. (the donor of any thing) to pour water (on the gift, and thus to deliver it to the recipient, in order to make it irrevocable, My.). ಊರುಗಳನ್ ಊರಗ್ರಹಾರವ ಧಾರೆಯನು ಎಱೆದಿತ್ತು (Kanaka's Bhaktisāra v. 106). ಧಾರೇ ಎಱೆದು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬೇಱೆ ಮಾತು ಉಣ್ಟೇ? (Prv.). see Bp. 56, 45; Bh. 1, 16, 64. 65; J. 31, 16; Rām. 1, 16, 47. [— ಧಾರೆವಟ್ಟಲು. -ಬಟ್ಟಲು. a vessel for sprinkling or pouring water. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ಧಾರೆವಟ್ಟಲೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ Bv. 285].

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ dhārtarāṣṭra. (fr. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ). belonging to Dhṛitarāṣṭra: a son of Dhṛitarāṣṭra, especially Duryōdhana. (J. 10, 2). 2, *a sort of goose or swan with black legs and bill* (ಕಾಲ್ ಮೊಗಂ ಕಪ್ಪಿರಲ್ Mr. 173; J. 10, 2).

ಧಾರ್ಮಿಕ dhārmika. (fr. ಧರ್ಮ). righteous, just, virtuous, religious, pious; conformable to justice. (J. 9, 25; B. 4, 77; 5, 56. 167; My.).

ಧಾರ್ಮಿಕತನ dhārmikatana. righteousness, justice, virtuousness (My.).

ಧಾರ್ಯ dhārya. to be held or maintained; to be borne, bearable; to be upheld or preserved, etc. (adj.). see ಅನ-, etc.

ಧಾರ್ಷ್ಟಿಕ dhārṣṭika. = ದಾಷ್ಟಿಕ, ದಾಷ್ಟೀಕ. (fr. ಧೃಷ್ಟ). bold, confident.

ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯ dhārṣṭya. violence; boldness, daringness, audacity.

ಧಾರ್ಷ್ಣ್ಯ dhārṣṇya. (fr. ಧೃಷ್ಣು). impudence, rudeness, violence, cruelty (My.).

ಧಾವಕ dhāvaka. 1. washing, cleansing. see ಅಸಿ-.

ಧಾವಕ dhāvaka. 2. running, going quickly.

ಧಾವನ dhāvana. 1. rubbing off, washing off, cleansing; rubbing with anything (ತೀಡುವದು Mr. 339). see ದನ್ತ-, ಪ್ರ-.

ಧಾವನ dhāvana. 2. running; flowing; moving; attack, assault. see ಅನು-, ನಿರ್ಧಾವನ; ಹರಿ.

ಧಾವನಿ dhāvani. *a sort of creeping plant, Hedysarum lagopodioides.*

ಧಾವಲ್ಯ dhāvalya. (fr. ಧವಲ). whiteness; the colour white. see ಬೆಳರ್.

ಧಾಷತ್ತು dhāṣattu. dread, awe (Br.; Mhr., H. ಧಾಸ್ತ). 2, fr. ಧೃಷತ್, boldness, courage, impudence (My.; Si. 469).

ಧಾಳ dhāḷa. = ಢಾಳ. a large, tall flag (ಕಾಲಾಸ Mr. 299; My.).

ಧಾಳಿ dhāḷi. (Śmd. 24, o. r. ಧಾಳೆ). (= ದಾಳಿ?).

ಧಿ dhi. 1. what holds, contains, etc.; any receptacle. see ಅಬ್ಧಿ, ಅಧಿ 1, ಉದ-, ಜಲ-, ನಿ-, etc.

ಧಿ dhi. 2. Tbh. of ಧೀ. see ಅಧಿ 2, ಸು-.

ಧಿಕ್ dhik. = ಧಿಕ್ಕಿಟೆ. — ಧಿಕ್ ಧಿಕ್. rep. (C.).

ಧಿಕ್ dhik. *an interjection of reproach, menace or displeasure: fie! shame! out upon!*

ಧಿಕ್ಕರಿಸು dhik-karisu. to reproach, to censure; to treat contemptuously or scornfully (My.). see Śmd. 258; Bp. 24, 15; 29, 22; 45, 12; 50, 20. 22; 53, 72; 55, 44; 57, 40; Rām. 5, 8, 62; Abhā. 2, 52. 54; B. 4, 161; Si. 379.

ಧಿಕ್ಕಾರ dhik-kāra. reproach, censure; contemptuous, disrespectful treatment. (Bp. 5, 16; My.).

ಧಿಕ್ಕಿಟ dhikkiṭa. a sound of the mṛidaṅga. — ಧಿಕ್ಕಿಟ ಧಿಕಿಟ. rep. (Bp. 37, 8).

ಧಿಕ್ಕೃತ dhik-kṛita. *censured, blamed, cursed;* treated scornfully; reproach, etc.

ಧಿಗಿಲ್ dhigil. = ದಿಗಿಲ್, etc. horror, alarm, etc.

ಧಿಗಿಲನೆ dhigilane. (Śmd. 388, o. r. ಧಿಗಿಲೆನೆ). with consternation.

ಧಿಮ್ಮಿಕಿಟ dhimmikiṭa. a sound like ಧಿಕ್ಕಿಟ. (Bp. 37, 8).

ಧಿಷಣ dhiṣaṇa. the intelligent one: *Bṛihaspati, the preceptor of the gods, the planet Jupiter* (Mr. 38); a guru.

ಧಿಷಣೆ dhiṣaṇe. *intelligence, intellect.*

ಧಿಷ್ಣ್ಯ dhiṣṇya. intelligent; an intelligent, thoughtful man (ಧೀಮಾನ್, ಬುದ್ಧಿವನ್ತ Nn. 59). 2, Brahmā (ವನಜಜ, ಬ್ರಹ್ಮನು 59). 3, *Śukra, the regent of Venus.* 4, *an asterism* (ನಕ್ಷತ್ರ 59). 5, *a star.* 6, *a place for the sacrificial fire and the fire on it.* 7, *an abode, a seat, a house, a place* (ಭವನ, ಮನೆ 59).

ಧೀ dhī. = ಧಿ 2. thought; *understanding, wisdom, intellect.*

ಧೀನ್ದ್ರಿಯ dhī-indriya. = ಜ್ಞಾನೇನ್ದ್ರಿಯ. *an organ of perception.*

ಧೀಮಣಿ dhī-maṇi. a jewel of intellect: a very intelligent person (Bp. 4 sum.; 46, 79; 61, 70).

ಧೀಮತ್ dhī-mat. (ಧೀಮಾನ್). = ಧೀಮನ. *endowed with intelligence, intelligent, wise.*

ಧೀಮತಿ dhī-mati. *an intelligent female.*

ಧೀಮನ dhīmana. Tbh. of ಧೀಮತ್ (ಧೀಮಾನ್). a man endowed with understanding (Bp. 54, 29).

ಧೀಮನ್ತ dhīmanta. = ಧೀಮನ. (My.).

ಧೀಯುತ dhī-yuta. joined or endowed with understanding (Bp. 1, 41).

ಧೀರ dhīra. steady, holding firmly; *firm, resolute, brave, bold, daring* (ದಿಟ್ಟ Bhn. 36); self-controlled, self-possessed, composed, calm; sedate, grave, solemn; deep, as a sound. 2, *intelligent, wise, prudent;* sensible, learned, skilful (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223). 3, a Jina or Jaina saint (ಜಿನ Nn. 62). 4, ಪದ್ಮ (ಧೀರನು Nn. 54). 5, the sea. 6, *saffron.* ಧೀರನಿಗೆ ಯಾತಕೆ ನಾರೀ ಯೋಚನೆ? (Prv.).

ಧೀರತನ dhīratana. = ಧೀರತೆ. (My.).

ಧೀರತೆ dhīrate. firmness, fortitude, energy, courage, bravery, resolution, staunchness. (Bp. 46, 79; My.).

ಧೀರತ್ವ dhīratva. = ಧೀರತೆ. (My.).

ಧೀರುರೆ dhīr-ure. bravo! well done! (ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38).

ಧೀವರ dhī-vara. 1. a very intelligent man (Bp. 5, 19).

ಧೀವರ dhīvara. 2. *a fisherman,* a man of a certain caste of fishermen.

ಧೀಶ dhī-īśa. lord of intellect: a very intelligent man; very wise (Bp. 24, 48).

ಧೀಶಕ್ತಿ dhī-śakti. *intellectual faculty.*

ಧೀಸಚಿವ dhī-saciva. *a mintster for councel, a counsellor or minister.*

ಧುತ dhuta. *shaken, agitated.*

ಧುನಿ dhuni. sounding, roaring. 2, *a river.*

ಧುನ್ಧು dhundhu. N. of an asura.

ಧುನ್ಧುಮಾರ dhundhu-māra. the slayer of Dhundhu: N. of a king. 2, an insect, coccinella. 3, the smoke of a house. 4, a house-lizard. (R.).

ಧುಮ್ dhum. = ದುಮ್ 1. an imitative sound. — ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕು = ದುಮ್ಮಿಕ್ಕು. (Bp. 13, 9; Rām. 3, 2, 22; 3, 4, 2). — ಧುಮ್ಮನೆ. with the sound of ಧುಮ್ (Śmd. 22, in some MSS.).

ಧುರ್ dhur. = ಧೂರ್. a yoke. 2, the peg or pin at both ends of an axle for fastening the nave of the wheel. 3, *the pole of a carriage, the shaft.* 4, the foremost or highest place, the top, the place of honour. 5, a burden, a load. 6, agitation, trembling. 7, wealth.

ಧುರ dhura. = ದುರ 1, q. v. a battle, a war.

ಧುರ dhura. = ಧುರ್ Nos. 1-5.

ಧುರನ್ಧರ dhura-n-dhara. bearing the yoke, bearing a burden, fit to be harnessed; bearing a burden with patience; laden with good qualities or with weighty duties. 2, *a beast of burden.* 3, a man of business. 4, a chief, a leader, a great man (Cpr. 2, 48 va.).

ಧುರೀಣ dhurīṇa. bearing a burden; laden with, abounding with; *a beast of burden.* 2, a man of business. 3, a chief, a leader.

ಧುರೀಣತೆ dhurīṇate. the state of being busy about (Rām. 6, 38, 19).

ಧುರೆ dhure. ಧುರಾ. a burden, a load. see ಏಕಧುರಾವಹ, ಸರ್ವ-.

ಧುರ್ಯ dhurya. = ದೊರೆ, ಧೂರ್ಯ. able to bear a yoke or burden. 2, *a beast of burden.* 3, *a horse or bullock attached to the shaft.* 4, standing at the head, holding the first place; a leader, a chief, a minister.

ಧುರ್ಯೆ dhurye. a woman who bears or carries. see ವರ-.

ಧುವನ dhuvana. shaking. see ನಿ-, ವಿ-.

ಧುವಿತ್ರ dhuvitra. = ಧವಿತ್ರ. *a fan, etc.*

ಧುಸ್ತುರ dhustura. = ಧುಸ್ತೂರ.

ಧುಸ್ತೂರ dhustūra. = ದುತ್ತೂರ, ದುತ್ತೂರಿ. *the thorn apple, Datura metel and fastuasa.*

ಧೂತ dhūta. *shaken, shaken off, removed, agitated;* cleansed.

ಧೂಪ dhūpa. = ದೂಪ. *incence, frankincense, perfume; aromatic vapour or smoke that proceeds from fragrant gum or resin.* — ಧೂಪದ ಗಿಡ (ಕುಮ್ಬ್ಳ, ಗುಗ್ಗುಳದ ಗಿಡ, etc. Si. 129). — ಧೂಪದ ಮರ. the white dammer tree, Vateria indica L. (St. & Pl.). — ಧೂಪದ ಮಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 44, 24).

ಧೂಪಕ dhūpaka. = ಧೂಪ, see ಕೃತ್ರಿಮ-. 2, a perfumer.

ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯ dhūpa-dīpa-naivēdya. the three essential constituents of idol-worship: the burning of incense, the waving of lamps, and the offering of boiled rice, etc. (My.).

ಧೂಪದೀಪಾರತಿ dhūpa-dīpārati. a dhūpārati and dīpārati (Bp. 46, 55).

ಧೂಪಧೂಮನಿರೋಧಕ್ರಿಯೆ dhūpa-dhūma-nirōdha-kriye. aromatic vapour and smoke being shut in or unable to escape. see ಹೊಗೆ.

ಧೂಪವರ್ತಿ dhūpa-varti. a thin stick covered with frank-incense (Cpr. 8, 4 va.). *cf.* ಊದಬತ್ತಿ.

ಧೂಪಾಯಿತ dhūpāyita. *incensed, perfumed, fumigated.* 2, *vexed, suffering pain or fatigue.*

ಧೂಪಾರತಿ dhūpa-ārati. = ಧೂಪಾರ್ತಿ. an ārati in which incense is burning: a censer (Bp. 12, 43; My.).

ಧೂಪಾರ್ತಿ dhūpa-ārti. = ಧೂಪಾರತಿ. (My.).

ಧೂಪಿತ dhūpita. = ಧೂಪಾಯಿತ 1 & 2. *incensed, etc.*

ಧೂಪಿಸು dhūpisu. to incense, to set on fire or burn (any incense, Bp. 43, 20); to perfume, to make fragrant.

ಧೂಮ dhūma. = ದೂಮ, ದೂವೆ. *smoke;* vapour (ಹೊಗೆ Mr. 47). 2, a cloud. 3, N. of a man.

ಧೂಮಕೇತನ dhūma-kētana. = ಧೂಮಕೇತು. (ಅಗ್ನಿ Mr. 45).

ಧೂಮಕೇತು dhūma-kētu. whose sign is smoke: *agni, fire* (ಪಾವಕ, ಅಗ್ನಿ Nn. 33; ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ Mr. 489). 2, *a meteor, a falling star;* a very portentous object; *a comet* (ಮಹೋತ್ಪಾದ, ಮಹೋತ್ಪಾತ 33; ಮಹೋತ್ಪಾತ 489).

ಧೂಮಧ್ವಜ dhūma-dhvaja. whose banner is smoke: *agni, fire.* 2, the number 3 (Ch.).

ಧೂಮಪತಾಕ dhūma-patāka. = ಧೂಮಧ್ವಜ. (Śmd. 272).

ಧೂಮಪಾನ dhūma-pāna. = ಧೂಮ್ರಪಾನ. drinking, *i. e.* inhaling, smoke or vapour; smoking tobacco (My.; ತಮ್ಬಾಕ ಸೇದೋಣ, ಹೊಗೆ ಕುಡಿಯೋಣ G. as ಧೂಮ್ರಪಾನ).

ಧೂಮಯೋನಿ dhūma-yōni. *a cloud.*

ಧೂಮಲ dhūmala. of a smoky hue; *a colour composed of black and red; purple* (ಧೂಮ್ರ, ಕೆಮ್ಪುಗೂಡಿದ ಹಸರು Mr. 443).

ಧೂಮವರ್ಣ dhūma-varṇa. = ಧೂಮ್ರವರ್ಣ. smoke-coloured (My.).

ಧೂಮಶಕಟ dhūma-śakaṭa. a railway-carriage (My.).

ಧೂಮಸಂಹತಿ dhūma-saṁhati. *a mass or cloud of smoke.*

ಧೂಮ್ಯಾಟ dhūmyāṭa. *the fork-tailed shrike* (ಕುರಾಯದ ಹಕ್ಕಿ G.).

ಧೂಮ್ಯೆ dhūmye. *a mass or cloud of smoke.*

ಧೂಮ್ರ dhūmra. = ದೂಮುರ, ಧೂಮಲ. smoke-coloured, of a smoky hue, grey; *dark-red;* purple; *a mixture of red and black;* the colour purple. 2, dark, lurid, obscured. 3, the colour of the rasa called kāruṇya (Kāvy. IV, 2, 57). 4, sin, vice, wickedness.

ಧೂಮ್ರಕ dhūmraka. the grey animal: a camel. (R.).

ಧೂಮ್ರಚ್ಛದ dhūmra-c-chada. the crow-pheasant (ಚೆಮ್ಬೋತ Mr. 177).

ಧೂಮ್ರಪತ್ರೆ dhūmra-patre. having grey or dark-red leaves: N. of a shrub (Sk.). 2, tobacco (not Sk.; My.; Te.; ತಮ್ಬಾಕ G. as ಧೂಮ್ರಪತ್ರ, which is also in My.).

ಧೂಮ್ರಪಾನ dhūmra-pāna. = ಧೂಮಪಾನ, q. v. smoking tobacco, etc. (My.).

ಧೂಮ್ರವರ್ಣ dhūmra-varṇa. = ಧೂಮವರ್ಣ. smoke coloured. (My.).

ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ dhūmra-akṣa. grey-eyed. 2, N. of a rākṣasa. (My.).

ಧೂರ್ dhūr. = ಧುರ್. a yoke, burden, etc.

ಧೂರ್ಜಟಿ dhūr-jaṭi. whose matted locks are like a burden: *Śiva.* 2, a certain metrical foot (Ch.). — ಧೂರ್ಜಟಿಕೇಶಿ. N. (Bp. 58, 4).

ಧೂರ್ತ dhūrta. = ದೂರ್ತ, q. v. *cunning, crafty, dishonest, knavish, subtle; a rogue, a cheat;* a shrewd, sharp man (ದುರುಳ Ct. II, 82; ಸಾರಸ, ಚತುರನು Nn. 56). 2, *a gamester.* 3, a gay deceiver, a lover or gallant. 4, *the thorn-apple.* 5, an angry, passionate man (My.).

ಧೂರ್ತಕ dhūrtaka. a deceiver, a rogue. see ಸೃಗ-. 2, a jackal.

ಧೂರ್ತತ್ವ dhūrtatva. shrewdness; knavery. 2, passion, anger, wrath (My.).

ಧೂರ್ತೆ dhūrte. = ದೂರ್ತೆ. a shrewd, crafty, subtle woman (Bp. 40, 54). 2, a passionate woman (My.).

ಧೂರ್ಯ dhūrya. = ಧುರ್ಯ. (Bp. 39, 53; 46, 76; 53, 59).

ಧೂರ್ವಹ dhūr-vaha. bearing a load; managing affairs; *a beast of burden.*

ಧೂಲಿ dhūli. ಧೂಲೀ. = (ದೂಳ್, ದೂಳ), ದೂಳಿ, (ದೂಳು), ಧೂಳಿ, ಧೂಳೆ. *dust;* powder (ಚೂರ್ಣ, ಪಾಂಸು, ರೇಣು, etc., ಸಣ್ಣ ಹುಡಿ Mr. 284). 2, a particular number.

ಧೂಸರ dhūsara. = ದೂಸರ. *of a dusty or greyish or dusty-white colour, grey; the colour grey.*

ಧೂಸರಿತ dhūsarita. made grey, greyish. (Cpr. 2, 23).

ಧೂಳಿ dhūḷi. (Śmd. 24 in some MSS.). = ಧೂಲಿ. [Pb. 10, 70 va.].

ಧೂಳಿಕ dhūḷika. ಧೂಲಿಕ. dust-like; a grass cultivated for its seed, Eleusine coracana Pers. (ರಾಗಿ Mr. 373).

ಧೂಳಿಕೋಣ್ಟೆ dhūḷi-koṇṭe. (Śmd. 386, o. r. -ಕೋಟ್ಟೆ). = ದೂಳಿ ಗೋಟೆ, ದೂಳ್ಗೋಟ್ಟೆ. a fort of dust, *i. e.* of earth or mud.

ಧೂಳಿಪಟ dhūḷi-paṭa. = ಧೂಳೀಪಟ್ಟ. a sheet or mass of dust (which is formed *e. g.* after a fort has been scaled). ಮುತ್ತಿ ದನೋ? ಅನ್ದೆ ಕೋಣ್ಟೆ ಧೂಳಿಪಟಂ! (Śmd. 69). see Bp. 17, 16; 53, 71; 56, 33; Bh. 8, 24, 10.

ಧೂಳೀಪಟಲ dhūḷī-paṭala. a mass of dust (Bh. 3, 18, 40).

ಧೂಳೀಪಟ್ಟ dhūḷī-paṭṭa. = ಧೂಳಿಪಟ. (ಅಡರಿ ದೂಳಿ ಪುಟ್ಟಿದುದು Bhn. 36).

ಧೂಳೆ dhūḷe. Tbh. of ಧೂಲಿ. (Si. 126, *only* Si.).

ಧೃತ dhṛita. held, borne, carried, supported; contained; possessed; kept; seized; used; holding, bearing, etc.; intent upon; firm; ready, prepared. see ಅವ-; ಶರ-; Cpr. 2, 3. 59; Bp. 2, 4; 21, 1.

ಧೃತಮಣ್ಡಲಿ dhṛita-maṇḍali. the plant Cissus pedata Lam. (ತ್ರಿಪದಿ, ಮರಾಲಪದಿ, ಹಂಸಪಾದಿ Mr. 141).

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ dhṛita-rāṣṭra. whose empire is firm, or who holds the kingdom. 2, a good king. 3, Dhṛitarāṣṭra, the eldest, blind-born son of Vyāsa, brother of Pāṇḍu and Vidura, husband of Gāndhārī, and father of 100 sons, the eldest of whom was Duryōdhana (ಪಾಣ್ಡು, ಅನ್ಧರಾಜ Mr. 264; Bh. 1, 4 sum.; J. 7, 19). 4, name of a nāga. (J. 24, 20. 21, etc.). 5, name of a gandharva. (J. 5, 41). 6, a kind of bird. 7, a blind man (My.).

ಧೃತಿ dhṛiti. *holding; seizing; supporting.* 2, *firmness; constancy, steadiness, steadfastness, fortitude, energy, courage.* 3, happiness, pleasure, contentment. 4, N. of a plant (ಮುಷ್ಟಿ Mr. 150, o. r. ಮುಷ್ಟೆ). 5, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). 6, one of *the viśvēdēvas.* 7, *one of the sañcāribhāvas* (Kāvy. IV, 2, 16). — ಧೃತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. courage, etc. to be lost; to lose courage, etc. (Grj. 8, 23; Bp. 25, 23; 40, 6; 43, 84; 47, 5; 57, 59; J. 13, 62).

ಧೃವ dhṛiva. Tbh. of ಧ್ರುವ. fixed, firm, etc. (My.; Si. 118; Te., Mhr.).

ಧೃಷತ್ dhṛiṣat. = ಧಾಷತ್ತು No. 2. bold, daring, courageous.

ಧೃಷ್ಟ dhṛiṣṭa. = ದಿಟ್ಟ. bold, daring, courageous, confident; insolent, impudent, rude, shameless; forward, intrusive; profligate.

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ dhṛiṣṭa-dyumna. N. of a son of Drupada (Bh. 1, 7 sum.; 6, 2, 1).

ಧೃಷ್ಟಪುಷ್ಟ dhṛiṣṭa-puṣṭa. dupl. = ದಿಟಪುಟ. courage, boldness, etc.

ಧೃಷ್ಟಿ dhṛiṣṭi. = ದಿಟ್ಟಿ 3. boldness, courage.

ಧೃಷ್ಣ dhṛiṣṇa. = ಧೃಷ್ಟ. *bold, daring, etc.*

ಧೃಷ್ಣಜ್ dhṛiṣṇaj. *bold, confident; saucy, impudent, shameless.*

ಧೃಷ್ಣಿ dhṛiṣṇi. *a ray of light.*

ಧೃಷ್ಣು dhṛiṣṇu. courageous, bold, confident, valiant; strong, powerful; impudent, shameless. see Nr. s. ದಿಟ್ಟ.

-ಧೆ dhe. (-ಧಾ). placing, putting; holding; containing, having; causing, etc. see *e. g.* ಅಭಿ-, ದ್ವಿ-, ವಿ-, ಸ್ವ-.

ಧೇನು dhēnu. *a cow that has lately calved, a milch cow.* 2, the earth. 3, a gift, a present.

ಧೇನುಕ dhēnuka. N. of an Asura or demon in the shape of a donkey (ದನುಜ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ Nn. 98; Bhāgavata 10, 15 sum.).

ಧೇನುಕೆ dhēnuke. a milch cow; a female animal in general (ಪಶು Nn. 98). 2, *a* (young) *she-elephant* (ಬಾಲಕರೇಣು, ಮಱಿ ಯಾನೆ 98; ಎಳೆಯ ಪಿಡಿಯಾನೆ Mr. 471). 3, a kind of weapon (ಶಸ್ತ್ರ, ಆಯುಧಭೇದ 98).

ಧೇನುಷ್ಯೆ dhēnuṣye. *a cow whose milk has been pledged.* 2, *a cow standing at the dairy.*

ಧೇಯ dhēya. to be put or placed; to be held or taken; to be produced or created; what is produced or created. see *e. g.* ಅಭಿ-, ನಾಮ-, ಭಾಗ-, ವಿ-.

ಧೈನುಕ dhainuka. *a herd of cows.*

ಧೈರ್ಯ dhairya. (fr. ಧೀರ). *firmness;* hardness, inflexibility; *steadiness, stability, constancy* (ಗ್ರಾವ Nn. 106). 2, calmness; gravity; patience. 3, *fortitude, courage.* — ಧೈರ್ಯ ಕುಗ್ಗು. courage, etc. to sink or decrease (My.; B. 5, 64). — ಧೈರ್ಯ ಗುಂದು. -ಕುಂದು. courage to decrease or fail (My.). — ಧೈರ್ಯ ಗೆಡು. -ಕೆಡು. courage to be lost or to fail; to lose courage (My.). — ಧೈರ್ಯಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to encourage (B. 5, 54; My.). — ಧೈರ್ಯಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to take courage, to become courageous (My.; B. 5, 58; ಅಣ್ಮು G.). — ಧೈರ್ಯಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. = ಧೈರ್ಯಗೆಡು. (Abh. P. 9, 146). — ಧೈರ್ಯ ಬಿಡು. to give up or lose courage (My.; ಅಂಜು G.).

ಧೈರ್ಯಗಾಱ dhairya-gāṟa. a courageous man (My.).

ಧೈರ್ಯಗುಣ dhairya-guṇa. the quality of firmness, etc. (Cpr. 5, 9).

ಧೈರ್ಯತ್ವ dhairyatva. the state or condition of being firm or courageous. see ಮೊನೆ.

ಧೈರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ dhairya-lakṣmi. the riches which consist in patience, fortitude, or courage (My.).

ಧೈರ್ಯವಂತ dhairya-vanta. a man who is possessed of fortitude or courage (My.).

ಧೈರ್ಯವಾರ್ಧಿ dhairya-vārdhi. courage considered as a sea (Śsv 4, 89).

ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ dhairya-śāli. a person who is endowed with fortitude or courage (My.; B. 4, 68; 5, 57. 155).

ಧೈರ್ಯಸ್ಥ dhairya-stha. a man who abides in or does not give up courage (My.).

ಧೈವತ dhaivata. *the sixth note of the gamut* (Mr. 76, see ಸಪ್ತಸ್ವರ).

ಧೊಪ್ಪ dhoppa. = ದೊಪ್ಪ 2. an imitative sound. (My.).

ಧೊಪ್ಪನೆ dhoppene. = ದೊಪ್ಪನೆ. (Śmd. 22, o. r. ಧೊಪ್ಪನೆ). with the sound of ಧೊಪ್ಪ.

ಧೋರ dhōra. a large kettle-drum. see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಧೋರಣ dhōraṇa. 1. *a vehicle in general, any means of conveyance,* as a horse, an elephant, a car, etc.; the elephant being at the head, or a first-rate elephant (ಮುಖ್ಯಗಜ Mr. 157). 2, going well or quickly; a horse's trot.

ಧೋರಣ dhōraṇa. 2. front, direction, aim; bent, tendency, attention, regard; manner, style; ways, course; established manner (Mhr.; B. 4, 195).

ಧೋರಣೆ dhōraṇe. = ಧೋರಣ 2. a good style (of composition, My.). 2, disregard, inattention (My.).

ಧೋರಣೆಗಾಱ dhōraṇe-gāṟa. an inattentive man (My.).

ಧೌತ dhauta. *washed, cleansed, cleaned; polished, whetted;* white, bright, shining; pure. 2, silver.

ಧೌತಕೌಶೇಯ dhauta-kauśēya. *bleached or purified silk.*

ಧೌತವಸ್ತ್ರ dhauta-vastra. washed or clean cloth. see ಮಡಿ.

ಧೌತಾಂಬರ dhauta-ambara. = ಧೌತವಸ್ತ್ರ. see ಮಡಿ.

ಧೌಮ್ಯ dhaumya. (fr. ಧೂಮ). an excellent ox (ಉತ್ತಮದ ಹೋರಿ Mr. 179; not Sk.). 2, N. of a ṛiṣi. (Bh. 1, 12, 1).

ಧೌರಿತಕ dhauritaka. *a horse's trot* (*cf.* ಧೋರಣ 1). see ಭರದಾಣ್ಬು.

ಧೌರೇಯ dhaurēya. (fr. ಧುರ್). fit to be harnessed, fit for a burden; *a beast of burden; the bullock carrying, or being attached to, the shaft;* a horse.

ಧೌರೇಯಕ dhaurēyaka. = ಧೌರೇಯ. see ದೌವರಿಕ.

ಧ್ಮ dhma. **ಧ್ಮಾ dhmā.** blowing; exciting fire by blowing.

ಧ್ಮಾಕಾರ dhmā-kāra. *a smith.*

ಧ್ಮಾನ dhmāna. = ಧ್ಮ. see ಉದ್-.

ಧ್ಯಾನ dhyāna. = ಜಾನ 1. meditation, thought, reflection; attention, heed; looking at, observation (ದರ್ಶನ, ಅವಲೋಕನ, ನೋಟ Mr. 316). 2, *profound and abstract religious contemplation* (which forms the favourite religious exercise of Brāhmaṇas); mental representation of the personal attribute of a deity. ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದವ ಕಾನನಕ್ಕೆ ಹೋದರೇನು?—ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೌನ ಬೇಕು.—ಧ್ಯಾನವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನ (Prvs.). — ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬರು. to come to the mind, to form an object of consideration (B. 4, 2; My.). — ಧ್ಯಾನದೊಳಗೆ ಇಡು. to consider, to mind (B. 5, 235; My.). — ಧ್ಯಾನವ್ಪೆಜ್. -ಂ-ಪೆಜ್. to begin to think of (Śsv. 2, 89).

ಧ್ಯಾನಪರ dhyāna-para. lost in thought, absorbed in meditation. (J. 30, 43; 31, 70).

ಧ್ಯಾನಯೋಗ dhyāna-yōga. profound meditation, the performance of religious abstraction; meditation and abstraction. (My.).

ಧ್ಯಾನಿ dhyāni. = ಜಾನಿ 2. contemplative, engaged in religious meditation, meditating. (Bp. 53, 1).

ಧ್ಯಾನಿಸು dhyānisu. = ಜಾನಿಸು. to think of, to have in mind, to contemplate, to meditate, to think or meditate on, to reflect upon (My.; B. 4, 219; Bp. 1, 27; J. 3, 42; 11, 35); to counsel with oneself, to reflect, to deliberate (My.; J. 10, 37). ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಕೂತಾ ಗ್ಯೂ ಹಾನಿ ಬರುವದು ತಪ್ಪೀತೇ?—ಧ್ಯಾನಿಸಿದವನೇ ಮಾನಿ (Prvs.).

ಧ್ಯಾಮ dhyāma. *a fragrant grass in general or a particular kind of it.*

ಧ್ಯೆ dhye. having in mind, thinking of. see ಅಭಿ-.

ಧ್ರ dhra. = ಧರ. holding, bearing, etc. see ಕು-, ಧರಣೀ-, ಮಹೀ-, etc.

ಧ್ರುವ dhruva. = ದರುವು, ಧೃವ. fixed, firm, fast, immovable, stable; *constant, lasting, permanent, continual, perpetual,* eternal, unchangeable (Bp. 51, 28); *certain, sure, well-ascertained.* 2, fixed (in anatomy), as certain members or organs of the body which cannot be severed without causing death. 3, *the polar star;* the north pole. 4, *the trunk of a lopped tree;* a post, stake. 5, a wooden roller used in an oil-mill (ಯಷ್ಟಿ, ಕಣೆ Mr. 213). 6, N. of one of the Vasus. 7, the introductory stanza of a poem or song. 8, N. of a king, the son of Uttānapāda (J. 29, 1. 14; Bhāgavata 4, 9 sum., who became the ruler of the dhruvalōka).

ಧ್ರುವಕ dhruvaka. polar longitude. 2, = ಧ್ರುವ No. 4. 3, *a post, a pole, a stake.*

ಧ್ರುವಣಿ dhruvaṇi. N. of a plant (ಪುಸ್ತಕವಳ್ಳಿ Mr. 147, o. rs. in one MS. ದ್ರುವಣಿ, in two MSS. ದ್ರವಿಣಿ).

ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರ dhruva-nakṣatra. the polar star (My.; B. 4, 67).

ಧ್ರುವಪಾಶ dhruva-pāśa. the rope by which the earth is suspended from the polar star (My.).

ಧ್ರುವಲೋಕ dhruva-lōka. the region of the polar star ruled by king Dhruva (Bhāgavata 4, 9 sum., etc.).

ಧ್ರುವವೃತ್ತ dhruva-vṛitta. a polar circle, arctic and antarctic (My.; B. 5, 306).

ಧ್ರುವಸನ್ನಿಭ dhruva-sannibha. a man who resembles king Dhruva (J. 32, 13).

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನ dhruva-sthāna. an extremity of the earth's axis (B. 5, 307).

ಧ್ರುವೆ dhruve. *a kind of sacrificial ladle.* 2, *the plant Desmodium gangeticum* Dec. 3, the small·tree Sanseviera zeylanica, from the fibres of which bow-strings are made.

ಧ್ವಂಸ dhvaṁsa. falling down, perishing, destruction; loss; ruin. see *e. g.* ಅಪ-, ದಕ್ಷಾಧ್ವರಧ್ವಂಸಕೃತ್.

ಧ್ವಂಸನ dhvaṁsana. causing to fall, destroying, etc. 2, falling; perishing, etc.

ಧ್ವಂಸಿ dhvaṁsi. falling, perishing, etc. 2, causing to fall, destroying. see ಕಾಮು-, ಬಲಿ-.

ಧ್ವಜ dhvaja. *a banner, a flag, an ensign.* 2, a mark, a sign. ಧ್ವಜದ ಗುರ್ತು ಗಜಕ್ಕೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv).

ಧ್ವಜದ್ರುಮ dhvaja-druma. the palm tree (ತಲ Mr. 111).

ಧ್ವಜಪಟ dhvaja-paṭa. the cloth of a flag, a flag (Śmd. 230).

ಧ್ವಜಪಟೀವಾತ dhvajapaṭī-vāta. the wind created by the cloth of (flying) flags (Cpr. 6, 14).

ಧ್ವಜಭಂಗ dhvaja-bhaṅga. fracture or fall of a banner. (My.). 2, impotence of the male organ.

ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ dhvaja-stambha. a flag-staff. (My.).

ಧ್ವಜಿನಿ dhvajini. a standard-bearer. 2, a bannered host: *an army.*

ಧ್ವನಿ dhvani. = ದನಿ. *sound, echo, noise, tone;* a sound, a voice; a word. 2, allusion, hint, figurative allusion, implied meaning; [a figure of speech. ಧ್ವನಿಯೆಮ್ಬುದಳಂಕಾರಂ Kr. 3, 209]. — ಧ್ವನಿಗುಡು. -ಕುಡು. = ಧ್ವನಿಗೊಡು. (Bp. 50, 17). — ಧ್ವನಿಗೆಯ್. = ದನಿಗೆಯ್. (Śmd. 22 Cm.). — ಧ್ವನಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ದನಿಗೊಡು. (Bp. 24, 35; C. Bp. 11, 5). — ಧ್ವನಿ ಮಾಡು. to produce a sound, to sound, to roar, etc. ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿದರೆ ಹನಿ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ಧ್ವನಿತ dhvanita. sounded; making a noise; *sound;* thunder.

***ಧ್ವನಿಯಿಸು dhvaniyisu.** to illustrate through suggestion. ಧ್ವನಿಯಿಸುಗುಂ ಶಬ್ದದಿನ್ದಮರ್ಥದೆ ದೂಷ್ಯಂ Kr. 3, 209.

ಧ್ವನಿವಿಕಾರ dhvani-vikāra. a change of voice, caused by fright, grief, etc. see ಜೀಙೀಙ್ (ಚೀಙೀಙ್).

ಧ್ವಸ್ತ dhvasta. *fallen:* destroyed; lost; disappeared.

ಧ್ವಾಂಕ್ಷ dhvāṅkṣa. (crier, cawer, etc.); *a crow* (ಅರಿಷ್ಟ, ಕಾಗೆ Nn. 120). 2, *any bird which preys on fish.* 3, *a crane* (ಬಕ, ಬಕನು 120; see ಬಕ).

ಧ್ವಾಂಕ್ಷಾರಾತಿ dhvāṅkṣa-arāti. enemy of crows: *an owl.*

ಧ್ವಾನ dhvāna. *sound, noise, or tone in general;* humming, etc. (ಸೊಪ್ಪುಳ್, ಅಬ್ಬರ, ದನಿ, ಸರ, ಗಾವರ, ಗಾವಳಿ, ಉಲಿ Śm. 30; Kk. 25).

ಧ್ವಾನ್ತ dhvānta. covered, enveloped, dark; *darkness* (ಅನ್ಧಕಾರ ಕತ್ತಲೆ Mr. 67).

CORRECTIONS

Page	*under*	*for*	*read*
355	ಕಟ್ಟಿ 1	one's tseth	one's teeth
358	ಕಟ್ಟು 4	-ಕಟ್ಟುಸಾಱಿ	-ಕಟ್ಟುಸಾಱು
385	ಕಪ್ಪುರ 2	ಆಪ್ಪಾಯನವ	ಆಪ್ಯಾಯನವ
415	ಕಸಕಿಲು	ಕಸಕಿಲು ಪಿಡಿದು . . . Cv. 507	ಕಸಕಿಲಂ ಪಿಡಿದು . . . Cv. 507
421	ಕಱಿ 1 No. 3	ಆನ್ತು ಕರ್ಣ . . . Pb. 12, 210 va.	ಅನ್ತು ಕರ್ಣ . . . Pb. 12, 210 va.
427	ಕಾಣಿ	Bv. 294	Bv. 295
445	ಕಿಗ್ಗಿ	delete q. v. at the end of the entry	
445	ಕಿಚ್ಚು	at the end of the entry ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಕಾದೆ	 ಅಚ್ಚರಿಯಾಗೆ ಕಾದೆ
493	ಕೆಂ-	keṇ	keṅ
496	ಕೆನ್-	ಕೆಂಜ್	ಕೆಜ್
521	ಕೊರಟು	insert transliteration koraṭu	
522	ಕೊಱುಕು	koruku	koṟuku
532	ಕೋಲಜ್ಜಿ	= ಕೂಲಜ್ಜಿ	= ಕೂಲಜ್ಜ
550	ಗಜಾನನ	Gaṇēṣa	Gaṇēśa
562	ಗಮ್ಭೀರತೆ	gambīrate	gambhīrate
572	ಗಾವುಣ್ಡ	gāmunda	gāmuṇḍa
659	ಚೆಳ್ಳಿ	ಚೇಳು, etc.	ಚೆಳ್ಳು, etc.
666	ಜಕ್ಕ 1	ದಿವ್ಯಮುಖಮಂ	ದಿವ್ಯಮುಖಮಂ
713	ಡೊಗ್ಗೆ	ಅರುಳುಣ್ಬು	ಅರಳುಣ್ಬು
740	ತಲೆ	ತಲೆನವಿರ ಗಣ್ಟಿ	ತಲೆನವಿರ ಗಣ್ಟು
783	ತೊಳ್ದು	add Cpr. before 10, 89.	
800	ತೊಲಗಿಸು	tologisu	tolagisu
801	ತೊಳಗು 1	ರಕ್ತಾ ಶೋಕಪಲ್ಲವದನ್ತೆ ತೊಳೂತೆಳುಗುವ	ರಕ್ತಾಶೋಕಪಲ್ಲವದನ್ತೆ ತೊಳತೊಳಗುವ
837	ದೀಟು	diṭu	dīṭu
	ದೀಣ್ಟು	dinṭu	dīnṭu

೧) ವಸನ್ತಕಾಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇತು ಕಾಕಃ ಕಾಕಃ ಪಿಕಃ ಪಿಕಃ

೨) ಕಾಕಾನ್ ಆಹ್ವಯತೇ ಕಾಕಃ ಯಾಚಕೋ ಉಪಯಾಚಕಃ

೩) ಕಾಕ ಯಾಚಕಯೋಃ ಮಧ್ಯೇ ವರಂ ಕಾಕೋ ನ ಯಾಚಕಃ.

DOCTRINA · VIM · PROMOVET INSITAM

KITTEL'S

KANNAḌA - ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

REVISED & ENLARGED EDITION

VOLUME THREE

n - m

1970

UNIVERSITY OF MADRAS

Rs. 15/-

[illegible]

KITTEL'S KANNAḌA-ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

(Revised and enlarged)

By

Prof. M. Mariappa Bhat, M. A.

VOLUME III

n – m

UNIVERSITY OF MADRAS

1970

First edition published by
Basel Mission Book and Tract Depository
Mangalore (1894)

PRINTED AT
THE MANGALORE PRESS, CAR STREET, MANGALORE - 1

ಕಿಟ್ಟೆಲರ
ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು

೪ ಸಂಪುಟಗಳು

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ)

ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.

ಸಂಪುಟ ೩

ನ - ಮ

THE ALPHABET AND SYSTEM OF TRANSLITERATION.

The Kannaḍa alphabet (its consonants appearing with the mark that shows their power when being pronounced without a vowel, and that corresponds to the virāma of Saṁskṛita) together with its transliteration is as follows:

Kannaḍa	Transliteration	Kannaḍa	Transliteration
ಅ	a	ಝ್	jh
ಆ	ā	ಞ್	ñ
ಇ	i	ಟ್	ṭ
ಈ	ī	ಠ್	ṭh
ಉ	u	ಡ್	ḍ
ಊ	ū	ಢ್	ḍh
ಋ	ṛi	ಣ್	ṇ
ೠ	ṛī	ತ್	t
ಌ	lṛi	ಥ್	th
ೡ	lṛī	ದ್	d
ಎ	e	ಧ್	dh
ಏ	ē	ನ್	n
ಐ	ai, ei	ಪ್	p
ಒ	o	ಫ್	ph
ಓ	ō	ಬ್	b
ಔ	au	ಭ್	bh
ಂ	ṁ	ಮ್	m
ಃ	ḥ	ಯ್	y
X̲̅, X	h̤	ರ್	r
∘∘, ಱ	r̤h, r̤	ಱ್	r̤
ಕ್	k	ಲ್	l
ಖ್	kh	ವ್	v
ಗ್	g	ಶ್	ś
ಘ್	gh	ಷ್	ṣ
ಙ್	ṅ	ಸ್	s
ಚ್	c	ಹ್	h
ಛ್	ch	ಳ್	ḷ
ಜ್	j	ೞ್	ḷ̤

LIST OF ABBREVIATIONS.

A. Anthology (Mangalore, 1874, used only with regard to a few Saṁskṛita terms).

Abhā. Anubhavāmṛita (Manuscript; it differs greatly from the edition printed at the Vicāradarpaṇamudrākṣaraśāle, Bangalore, 1874).

Abh. P. Abhinava Pampa's Rāmāyaṇa (Manuscript).

Abhś. Anubhavaśikhāmaṇi (Manuscript).

adj. Saṁskṛita verbal adjective.

Ap. Ādi Purāṇa by Pampa (Ed. S. G. Narasimhachar.—1900).

B. Bombay, the Department of Public Instruction, Kanarese Books: 1 (1882), 2 (1882), 3 (1883), 4 (1882), and 5 (1868). One of the numbers refers to the book, the other one to the page. The pages of B. 2 have been counted from p. 7 of the text not from the title-page.

Bḍ. Bēḍas (fowlers) of Dharwar.

Bh. Kumāra Vyāsa's Bhārata. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1875.

Bhn. Bhārata nighaṇṭu (Manuscript).

Bp. Basava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850.

Br. C. P. Brown Esq., of the Madras Civil Service (see Te.).

Bv. Basavaṇṇanavara ṣaṭsthala vacanagaḷu (Ed. S. S. Basavanal.—1954).

C. Common.

Cb. A small Kannaḍa Vocabulary (Śabdasaṅgraha, by Gururāva Viṭhala Mōhare) dedicated to Cannabasappa Basaliṅgappa, Deputy Educational Inspector, Dharwar S. D. (1874).

cf. confer (compare).

Cm. Commentary.

C. Bp. Cannabasava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1851.

Cd. Hindū Caritradarpaṇa (Bangalore, 1882).

Ch. Nāgavarma's Chandas (Basel Mission Press, Mangalore, 1875). The references are to the Index for the Canarese text, if no v. with a number is added.

colloq. colloquial.

Cpr. Candraprabha purāṇa by Argaḷa dēva (Manuscript).

Ct. Caturāsya nighaṇṭu (according to two different Manuscripts, marked as I & II).

Cv. Canna Basavaṇṇanavara vacanagaḷu (Ed. Dr. R. C. Hirēmaṭh.—1965).

Dh. The Dhātuprakaraṇa of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Dhw. A portion of Dhanañjaya's ṭīkā printed at Dharwar.

Dp. Dāsapada. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850. It is a collection of Dāsa songs from various manuscripts.

dupl. duplication, that is to say a couple of words that are not the same as to form and meaning, used to make the idea more comprehensive or impressive, *e. g.* akaḷa cakaḷa, āsar̤ bēsar̤, kāka pōka, giḍa gaḍḍe, giḍaganṭi, dana kar̤a, nuccu nusi, bandhu baḷaga, makkaḷu mar̤igaḷu, mātu kathe, sandi gondi. Occasionally the *first* word is meaningless by itself, forming a sort of alliteration. *e. g.* akkaḍi takkaḍi, andā dundi, aradēśi paradēśi, āḷi dāḷi, ēru pēru,

taṭavaṭa, as also the *second* one may be, *e. g.* aḍḍā tiḍḍi, kara kanna, gaja baja, cūru pāru, ḍoṅku ḍosaku, toḷḷe paḷḷe, dēvaru dinḍaru, dodde bidde. This last kind may be referred to "reiteration", q. v.

E. — English.

e. g. — exempli gratia (for example).

fr. — from.

G. — A small Canarese vocabulary by Gaṅgādhara Maḍivāḷēśvara, Translation Exhibition, Belgaum (Bangalore, 1869). The numbers refer to the pages.

Grj. — Girijākalyāṇa. Bangalore, Lakṣmīvilāsa Press, 1886.

Gz. — Gazetteer of the Bombay Presidency, Vol. XXII, 1884.

H. — Hindūstānī.

Hlā. — Ancient Kannaḍa commentary on Halāyudha's Abhidhānaratnamālā (Manuscript).

J. — Jaimini Bhārata. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1848. (Kṛiṣṇarājavilāsa Press, 1861 & 1875).

Jm. — Jinamunitanaya (Manuscript).

Jñs. — Jñānasindhu. Bangalore, Karṇāṭaka Mudrākṣaraśāle Press, 1879.

Jnv. — Jagannāthavijaya (Manuscript).

K. — Kannaḍa.

Kāvy. — Nāgavarma's Kāvyāvalōkana (Manuscript).

Kk. — Kabbigara Keypiḍi (Manuscript).

Kp. — Kaivalyapaddhati. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1873.

Kr. — Kavirāja mārga (Ed. A. Venkata Rau & H. Sesha Ayyangar.—1930).

Līlv. — Līlāvatīprabandha. A specimen lithographed at Dharwar, 1873.

M. — Malayāḷa (A Malayalam and English Dictionary by the Rev. H. Gundert, D. Ph., Mangalore, 1872).

Mdb. — Mūḍabidare (in South Canara).

Mg. — Mangalore (in South Canara).

Mhr. — Marāṭhī.

Mr. — Maṅgarāja's nighaṇṭu (Manuscript). For the sake of convenience the verses of the whole MS. have been counted successively (without regard to the various divisions), and are quoted in that manner. Four MSS. have been consulted.

MS. — Manuscript. (MSS. = Manuscripts).

My. — Mysore.

N. — Name; proper name.

Nn. — Nānārtharatnākara (Manuscript).

Nr. — Nācirācīya, the ancient Kannaḍa commentary on the Amarakōśa. The two Mḍb. Manuscripts used by the Author refer to Trikāṇḍaśēṣa, Dhanañjaya, Rabhasa, Viśvaprakāśikā, Vaijayantī, Subhūtiṭīkā, Subōdhe, and Halāyudha. Are these references by Nācirāci himself?

o. r. — other reading. (o. rs. = other readings).

P. — Pañcatantra (a new translation, edited by J. Garrett Esq., Director of Public Instruction in Mysore, Bangalore, 1865).

Pb. — Pampa Bhārata (Ed. Beḷḷāve Veṅkaṭanāraṇappa.—1931).

P. p. — Past participle. (P. ps. = Past participles).

Pr. — W. S. Price Esq., Revenue Survey, Dharwar.

Prll. — Prabhuliṅgalīlā (Manuscript).

Prv. — Proverb. (Prvs. = Proverbs).

q. v. — quod vide (which see).

R. — Rev. W. Reeve's Carnātaka and English Dictionary.

Rāghc. — Rāghavāṅkacaritra (Manuscript).

Rām. — Kumāra Vālmīki's Rāmāyaṇa. When in the references only two numbers are adduced, they refer to the 31 sandhis (chapters) of the Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1849, which comprise the bālakāṇḍa, ayōdhyākāṇḍa, and six chapters of the araṇyakāṇḍa. The other references are to the edition printed in Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1881.

reit — reiteration, that is to say a couple of words of

which the first one's meaning is made more comprehensive or impressive by the second one, though this is a mere alliterative formation and meaningless by itself (see "duplication"), *e. g.* aḍḍi saḍḍi, okkalu dakkalu, kaṭaku kuṭuku, gaji biji, caḷa maḷa, curu buriga, taḍa baḍa, baḍa bagga, bēpāra sāpāra, loḍa baḍa, vecca sacca, sara bara. Especially the syllables *gi* (q. v.) and *pa* (see pa 3) are used in reiteration, *e. g.* āḷu gīḷu, koḍu giḍu, tandare gindare (s. taru 1), ravi givi, śikhi gikhi, okkalu pakkalu, kaḷa paḷe, caḍu puḍane, taka pakane, taṭa paṭa, lekka pakka.

rep. repetition, that is to say the act of using the same word twice or thrice. See Śmd. 228 seq., and further *e. g.* allalli, ittitta, intintu, inthintha, enitenitu, ententa, ellelli, obbobba, tama tama, eṇṭeṇṭu, eraḍeraḍu, kāḷu kāḷu, tara tara (s. tara 1), dūra dūra, doḍḍa doḍḍa, saṇṇa saṇṇa, savi savi, hosa hosa, aridaridaridu (s. aridu).

Rnc. Rāmanāthacaritra (Manuscript).

Rśv. Rājaśēkharavilāsa (Manuscript; Bangalore edition, Kṛiṣṇarāja Vilāsa Press, 1866).

Śm. Tōṭada Ārya's Śabdamañjari (Manuscript).

Śmd. Śabdamaṇidarpaṇa. The Arabic numbers refer to the pages of the edition printed at the Basel Mission Press, Mangalore, 1872; of the Roman ones I refers to the terms with ಅಳ (p. 31 seq.), and II to those of pages 402-407.

Śmd. Dh. The list of Dhātus (verbal themes) of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Śśv. Śabaraśaṅkaravilāsa. Bellary, C. L. S. Press, (*i. e.* Citralipiśāradā P.), 1886; and Madras, Granthāratnākara Press, 1887.

Śs. Śabdasāra (Manuscript).

s. sub (under).

Sd. Rev. D. Sanderson's edition of Mr. Reeve's Carnātaka and English Dictionary, Bangalore, 1858.

seq. sequentes, sequentia (following, succeeding).

Si. Siddhānti Subrahmaṇya Śāstri's new interpretation of the Amarakōśa, Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1872. The numbers denote the pages.

Sk. Saṁskṛita.

S. Mhr. South Marāṭha (Mahratta).

Sp. Sarvajñapada (Manuscript & W.).

Sś. Sōmēśvaraśataka (Manuscript; Bangalore edition, Wesleyan Mission Press, 1872).

St. & Pl. Messrs. C. Stolz and G. Plebst's Five Hundred Indian Plants, Mangalore, 1881.

sum. summary.

T. Tamiḻ (A Dictionary of the Tamil and English languages, by the Rev. J. P. Rottler, D. Ph., Madras, 1834).

Tbh. Tadbhava.

Te. Telugu (Messrs. A. D. Campbell and C. P. Brown's Telugu-English Dictionaries).

Ts. Tatsama.

Tu. Tuḷu (Tuḷu-English Dictionary, (i) A. Manner, Basel Mission Press, Mangalore, 1886 (ii) M. M. Bhat & A. S. Kedilaya, Madras University, 1967).

V. Vṛiṣabhēndravijaya. Bangalore, Carnatic Press, 1875.

v. verse.

va. vacana (Prose passage).

v. i. verb intransitive.

Vr. Vaḍḍārādhane (Ed. D. L. Narasimhachar.—1959).

v. t. verb transitive.

W. Rev. G. Wurth's Canarese Poetical Anthology, Bangalore, 1868.

Z. Rev. F. Ziegler.

@ certain special remarks by the present editor.

[ ] new items now included under old lexical entries.

* sign to indicate new lexical entries.

KITTEL'S KANNAḌA-ENGLISH DICTIONARY

(4 VOLUMES)

VOLUME THREE

n – m

KITTEL'S

KANNAḌA-ENGLISH

DICTIONARY

ನ್ n

ನ್ n. the fortieth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 24). it occurs as the final of many Kannaḍa words, *e. g.* ಪೊನ್, ಬೆನ್, ಏನ್, ಬಾನ್, etc. (59) where when meeting a vowel, it is conditionally doubled (84, 214). 2, it is often substituted for the bindu, *e. g.* ಮರನಿರ್ದುದು, ಮರನೇ (115), ಪೊಲನಱಿಯದ (127), ಅವನೊಳ್ಳಿದಂ (129), ಕಲ್ಲನೇಱಿದಂ (144), ಅನ್ನನಿನ್ನನುನ್ನಂ, etc. (191). ಪದನೆರಡುಂ (197), ಬಹುಳದಿನಿಕಾರಂ (220), ವೈಯಾಕರಣರಿನೊನ್ದು (221); — ಬಲವನ್ದು (24), ಕೆನ್ದಳಿರ್ (193), etc. 3, if it is preceded by ಣ್, it becomes ಣ್, *e. g.* ಕಣ್ಣಿಟಲ್, ಕಣ್ಣೀರ್, ಕಣ್ಣೋಟ, ಪುಣ್ಣಾಳಿ, ಕಣ್ಣೊಣ್ದಪುದು, ಜಾಣ್ಣೆರೆದುದು (190). 4, it arises out of ರ್ in ತನ್ದು, ಬನ್ದು (280), ಒನ್ದು, (221), ತನ್ನಿಂ, ಬನ್ನಿಂ (281), etc. 5, it arises from ಲ್ in ಕೊನ್ದು, ಸನ್ದು, ನಿನ್ದು (280. 281); in ಒನಕೆ = ಒಲಕೆ, etc., ನಂಗಲ್ = ಲಂಗರ್. 6, it is a mere prefix, *e. g.* in ನಾನ್ = ಆನ್, j. 7, it is an auxiliary in ನ 2.

ನ na. 1. the letter ನ್ pronounced with a short **a**, as is generally done at school.

-ನ na. 2. (*i. e.* ನ್-ಅ 11). = -ದ 3, etc., *e. g.* ಮರನ, ಗಿಡನ, ನೆಲನ, ಹೊಲನ, ಕೊಡನ (My.; see Śś. s. ಜೇಂಕೊಡ). ಕೊಡನ ಮಗ (Bh. 7, 2 sum.). ನೆಲನ (8, 21, 24). 2, also used in the formation of the locative singular neuter of nouns with final **a,** *e. g.* ಮರನಲ್ಲಿ (Mr. 103; My.). ಗಿಡನಲ್ಲಿ, etc. (My.). 3, also used in ಮರನಿನ್ದ, ನೆಲನಿನ್ದ, ಕೊಡನಿನ್ದ (My.).

ನ na. 1. *not, no.* see ನಾಸ್ತಿ; Bp. 51, 14.

ನ na. 2. N. for two different metrical feet (Ch.; ಗಣಾಕ್ಷರ Mr. 363).

ನಃ naḥ. = ನಸ್.

ನಃಕ್ಷುದ್ರ naḥ-kṣudra. *small-nosed.*

ನಕ್- nak. = ನಕ್ಕು 2, in ನಕ್ಕೊಳ್ಳು (My.).

ನಕ naka. Tbh. of ನಖ (Śmd. 338; My.). a nail, a claw, etc.

ನಕಲಿ nakali. = ನಕಲು. ridicule, joking, jesting, witticism, satire (My.; Mhr., H. ನಕಲೀ, diverting, as a story or a story-teller); mimicry (My.). ನಕಲೀ ಮಾತು, ನಕಲೀ ಚೇಷ್ಟೆ (My.). — ನಕಲಿಯವ.- ಅವ. a jester, a joker, a buffoon, a mimic (My.).

ನಕಲಿಗಾಱ nakali-gāṟa. = ನಕಲಿಯವ. (My.).

ನಕಲು nakalu. = ನಕಲಿ. a copy, a transcript (My.; Br.; Mhr., H. ನಕಲ). 2, imitation; mimicry; an anecdote; a ludicrous incident (Mhr., H.; ವಿಡಮ್ಬನ, ಜಜಿಯೋಣ G., Cb.). — ನಕಲು ತೆಗೆ. = ನಕಲು ಮಾಡು. (My.). — ನಕಲು ಮಾಡು. to copy, to transcribe (My.).

ನಕಸಿ nakasi. = ನಕಾಶ, ನಕಾಸಿ, ನಕಾಸು, ನಕ್ಷ, ನಕ್ಷೆ. ornamental representation; figured work, carved or sculptured work; engraving; embroidery (S. Mhr., Br.; Mhr., H. ನಕಶಾ, ನಕಶೀ, ನಕಾಶಾ). 2, a picture; a drawing, a map, a sketch, a plan (S. Mhr.; Mhr., H.).

ನಕಾರ na-kāra. 1. the letter ನ (Śmd. 11; Kāvy. I, 3, 104-108).

ನಕಾರ naı-kāra. 2. denying; denial; dishonouring a bill (Mhr.; Br.).

ನಕಾರಿ naı-kāri. = ನಾಕಾರಿ, ನಾಕಾರೆ. improper, not fitted to the design: inferior, bad, useless (My.).

ನಕಾರಿಸು nakārisu. to deny; to decline (B. 5, 266).

ನಕಾಶ nakāśa. = ನಕಸಿ, etc. — ನಕಾಶ ತೆಗೆ. to draw a map or picture (B. 1, 15).

ನಕಾಸಿ nakāsi. = ನಕಸಿ. a map, a plan, etc. (My.). — ನಕಾಸಿ ತೆಗೆ or ನಕಾಸಿ ಮಾಡು. to carve, to engrave, etc., etc. (My.).

ನಕಾಸು nakāsu. = ನಕಾಸಿ. (My.).

ನಕುಲ nakula. *the mungoose, Viverra ichneumon* (ಮುಂಗುರಿ Nn. 125; Śśv. 3, 34). 2, the fourth of the five Pāṇḍu princes (ನರಬಾನ್ಧವ Mr. 264; Śmd. 116; J. 5, 10).

ನಕುಲಕೇತು nakula-kētu. N. of a minister (J. 25, 58).

ನಕುಲಧ್ವಜ nakula-dhvaja. = ನಕುಲಕೇತು. (J. 25, 9).

ನಕುಲಾರಿ nakula-ari. a snake (ಹಾವು G.).

ನಕುಲೇಷ್ಟೆ nakula-iṣṭe. liked by the ichneumon: *N. of a plant* (ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ).

***ನಕ್ಕರವದ್ದಿ nakkara-vaddi.** a part of the body? ಇಮ್ಮುವಡೆದೊಳ್ದೊಡೆ ನಕ್ಕರವದ್ದಿ (?) ತಾನೆ ಪೋೞಿದೊಡೆ Pb. 1, 108.

ನಕ್ಕಿ nakki. the ring of wire which players upon stringed instruments wear upon their fingers and with which they touch the strings (Si. 63; Mhr. ನಖೀ).

ನಕ್ಕು nakku. 1. = ನೆಕ್ಕು 1. to lick [ನರಭೋಗಮೆಮ್ಮಿಪ್ಪ ಪನಿ ಪಲ್ಲಂ ನಕ್ಕೆ ತೃಷ್ಣೆ ಪೇಟ್ ಪೋದಪುದೇ Ap. 9, 57]; (ಲೇಹನ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 64 va.; T., M., Tu.; Te. ನಾಕು).

ನಕ್ಕು nakku. 2. = ನಕ್‌-. P. p. of ನಗು 1.

ನಕ್ಕು nakku. 3. to lie in wait? (Te. ನಕ್ಕು, to hide or conceal oneself; to crouch down; to lie in wait). — ನಕ್ಕುಬಸಲೆ. (-ಪಸಲೆ = ಪಾಂಸುಲೆ?). a lewd woman lying in wait (Bp. 40, 52).

ನಕ್ಕೆ nakke. (= ನರಿ). a jackal; wild (when prefixed to the names of plants, Te.; Te. ನಕ್ಕು, to prowl). — ನಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕನಾಕು. a kind of plant. (ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ, ನರಿಹೊನ್ನೇ ಗಿಡ Si. 144).

ನಕ್ತ nakta. a saying or proverb of the country (ನಾಡುಗಾದೆ Ct. I, 75; T. ನಚ್ಚು, chatting, babbling, chattering, prattling, gossiping).

ನಕ್ತ nakta. night (ದೋಷ, ರಾತ್ರಿ Nn. 15). ನಕ್ತಂ, *by night, at night.* 2, the religious observance of not eating at night on certain days (My.).

ನಕ್ತಕ naktaka. = ಲಕ್ತಕ. *dirty or ragged cloth, a rag.*

ನಕ್ತಂಚರ nakta-ñ-cara. going or walking about at night; a thief; an owl; a cat; *a nocturnal fiend, a goblin, a rākṣasa.*

ನಕ್ತಮಾಲ naktamāla. *the tree Pongamia glabra* Vent., or *Dalbergia arborea* Willd.

ನಕ್ತಮುಖೆ nakta-mukhe. *evening, night.*

ನಕ್ರ nakra. *a crocodile, an alligator* (ನೆಗಳು Nn. 64; ಕುಮ್ಭೀರ, ಮೊಸಳೆ Mr. 410).

ನಕ್ರಧ್ವಜ nakra-dhvaja. Krịṣṇa's son Pradyumna (J. 22, 27).

ನಕ್ಷ nakṣa. = ನಕಸಿ, etc. a map (My.).

ನಕ್ಷತ್ರ nakṣatra. *a star.* (ಅಚಾಲ್, ಮಿನಾನ್ Kk. 80). 2, a constellation, an asterism in the moon's path, *a lunar mansion,* of which 27 (or 28) are enumerated and regarded as the wives of the moon and daughters of Dakṣa. 3, the number 27 (ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು Mr. 348). ನಕ್ಷತ್ರವಾದರೂ ಸುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರಬೇಕು. — ನಕ್ಷತ್ರವು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರಬೇಕು. — ನಕ್ಷತ್ರಾ ತಿಳಿದವನ ಸಾವು ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಆದರೂ ನಿತ್ತೀತೇ? — ನಕ್ಷತ್ರಾ ತಿಳಿದವ ಪಕ್ಷಾ ತಿಳಿಯಲಾರನೇ? — ನಕ್ಷತ್ರಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prvs.).

ನಕ್ಷತ್ರಗತಿ nakṣatra-gati. the motion (or various positions) of the lunar mansions (My.).

ನಕ್ಷತ್ರಬಾಣ nakṣatra-bāṇa. a sky-rocket (My.).

ನಕ್ಷತ್ರಮಣ್ಡಲ nakṣatra-maṇḍala. = ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕ. (My.).

ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕೆ nakṣatra-mālike. = ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ. (My.).

ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ nakṣatra-māle. *a necklace of 27 pearls.*

ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕ nakṣatra-lōka. the starry region, the firmament. (My.).

ನಕ್ಷತ್ರಾನುಕೂಲ nakṣatra-anukūla. the favour, or favourable position, of the lunar mansions (My.).

ನಕ್ಷತ್ರಾಧಿಪ nakṣatra-adhipa. = ನಕ್ಷತ್ರೇಶ. (Bp. 4, 44).

ನಕ್ಷತ್ರಿಕ nakṣatrika. N. of a disciple of Viśvāmitra, who used to pester king Hariścandra on account of a pretended debt: a pesterer (My.).

ನಕ್ಷತ್ರೇಶ nakṣatra-īśa. *the moon.*

ನಕ್ಷೆ nakṣe. = ನಕ್ಷ. (My.).

ನಖ nakha. = ನಕ. *a nail of a finger or of a toe;* a claw, a talon, the spur of a cock. 2, the number 20 (ಇಪ್ಪತ್ತು Mr. 348). 3, *a particular perfume,* apparently a dried shell-fish.

ನಖಕ್ರಿಯೆ nakha-kriye. scratching with a nail, etc. see ಕೆರೆ.

ನಖಕ್ಷತ nakha-kṣata. the wound of a nail, etc. (ಇರ್ಪು Mr. 330). see ಉಗಿ, ಜಿರ್ಕು.

ನಖಖನನ nakha-khanana. digging with the nails, etc. see ಕೆರಣ್ಚು, ಬೆರಣ್ಚು.

ನಖಘಾತ nakha-ghāta. striking, wounding or hurting with a nail, etc. see ಬೆದಕು.

ನಖಘಾತನ nakha-ghātana. = ನಖಘಾತ. see ಜರ್ಕು.

ನಖಚ್ಛೇದ nakha-c-chēda. cutting off with the nails, etc. see ಚಿವುಡು.

ನಖಪಂಜರ nakha-pañjara. a claw, a talon (B. 4, 37. 212).

ನಖರ nakhara. = ನಖ. *a finger-nail;* a claw.

ನಖಹತಿ nakha-hati. a stroke or wound with the nails (Cpr. 5, 76 va.).

ನಖರಾಯುಧ nakhara-āyudha. *a lion;* a tiger, etc.; a cock.

ನಖಾಯುಧ nakha-āyudha. = ನಖರಾಯುಧ. (ಸಿಂಹ Mr. 159).

ನಖಾಯುಧವೈರಿ nakhāyudha-vairi. an elephant; a kind of elephant (Bp. 59, 32).

ನಗ naga. 1. an ornament; an article, a piece (My.; Mhr.; Te., M. ನಗ; T. ನಗೈ). see Prv. s. ನವುರು. 2, a load of articles; a bullock load (My.; Te.). ಕಾಯಿಗಳ ನಗಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಮಾಜಾಟಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವರು (B. 3, 29). ನಗದ ವ್ಯಾಪಾರ ತೊಟೀ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ಭಗೀರಥ.

ನಗ na-ga. 2. not-moving: *a mountain.* 2, the number 7 (Ch.; Bp. 5, 64; ಏಳು Mr. 347; see ಕೃತಯುಗ). 3, *a tree.* see ಎಣ್ಬು-.

ನಗ naga. 3. = ನೊಗ. a yoke. see ಕೆಳೆನಗ.

ನಗ naga. 4. a ship (My.).

ನಗಕುಲಿಶ naga-kuliśa. an axe to splitter rocks; Indra (Bp. 49, 42).

ನಗಚಾಪ naga-cāpa. Śiva (My.).

ನಗಜ naga-ja. mountain-born; a mountaineer; an elephant.

ನಗಜಾತೆ naga-jāte. = ನಗಜೆ. (My.).

ನಗಜೆ naga-je. the mountain-born woman: Pārvatī (Bp. 8, 43).

ನಗಡಿ nagaḍi. = ನೆಗಡಿ, etc. a cold, etc. (My.; S. Mhr. as ನಗಡೆ). [mucus of the nose].

ನಗದಿ nagadi. ready money (Mhr., H.). cash. 2, fiscal, financial (B. 5, 81; My.; Mhr., H.). — ನಗದಿಗುಮಾಸ್ತ. a cashier (My.).

ನಗದಿಯಾತು nagadiyātu. the land revenue which is paid in money (My.).

ನಗದು nagadu. = ನಗದಿ. (My.; Mhr., H. ನಗದ).

ನಗಧರ naga-dhara. Krịṣṇa (Mr. 18).

ನಗಧರೆ naga-dhare. the earth (ಶೈಲಧರೆ Mr. 91).

ನಗಪ naga-pa. the Himālaya (Grj. 8, 86).

ನಗಪತಿ naga-pati. = ನಗಪ. (Grj. 4, 64).

ನಗನನ್ದನ naga-nandana. a mountain-garden (Śśv. 2, 112).

ನಗರ nagara. *a town, a city.* ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನರಕಭಯ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ನಗರವಾಸ nagara-vāsa. dwelling or living in a town (My.). —ನಗರವಾಸಿ. a person dwelling in a town, a citizen (My.).

ನಗರಶೀಮೆ nagara-śīme. the Nagara country in Mysore (My.).

ನಗರಶೋಧಕ nagara-śōdhaka. a town-watchman (My.).

ನಗರಶೋಧನ nagara-śōdhana. inspection of a town; searching a town (My.).

ನಗರಶೋಧನೆ nagara-śōdhane. = ನಗರಶೋಧನ (J. 8, 22).

ನಗರಿ nagari. *a town, a city.*

ನಗರೆ nagare. (= ನಾಗರ 2?). the fragrant root of Cyperus pertenuis (Bp. 50, 35).

ನಗರ್ತ nagarta. a Vaiśya merchant class (My.; Si. 298). — ನಗರ್ತ ಪೇಟೆ. a section or fraction of a native town connected with the ಒಮ್ಬತ್ತು ಪಣದವರು or left hand castes. (Mr. E. Rice). *cf.* ದೇಶದ ಪೇಟೆ.

ನಗವೈರಿ naga-vairi. Indra (My.).

ನಗಹರ naga-hara. Indra (Bp. 41, 5). 2, a certain metrical foot (Ch.).

ನಗಾತ್ಮಜೆ naga-ātmaje. -ಜಾ. = ನಗಜೆ. Pārvatī.

ನಗಾತ್ಮಜೇಶ್ವರ nagātmaja-īśvara. Śiva (Śsv. 5, 21).

ನಗಾಧೀಶ್ವರ naga-adhīśvara. = ನಗಪ. Himālaya. (Grj. 2, 104).

ನಗಾರಖಾನೆ nagāra-khāne. the place in which the drums and other instruments of a band are kept (My.; Mhr., H.); the place where a band performs (My.).

ನಗಾರಿ naga-ari. 1. = ನಗವೈರಿ. (My.).

ನಗಾರಿ nagāri. 2. a large kettle-drum (My.; Br.; ಭೇರಿ G.; Mhr., H. ನಗಾರಾ). — ನಗಾರಿನವಪತ್ತು. the nagāri and eight other instruments (My.).

ನಗಾಹಿತ naga-ahita. = ನಗಾರಿ 1. (Śsv. 3, 37).

ನಗಿಸು nagisu. to cause to laugh (My.). [ಉಱಿದ ಮೂಱಿಂ ನಗಿಸುಗುಮಪ್ಪುದಱಿನಲ್ಲಿಗನ್ತವದೋಷಂ Kr. 1, 68; ತೊದಳೊದವೆ ನುಡಿವ ನಗಿಸುವ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆ ಮುರಾರಿಯ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಯನನುಕರಿಪುದಾದುದರಿಕೇಸರಿಯಾ Pb. 2, 7]. ನಗಿಸುವಾತ (ವೈಹಾಸಿಕ, ಕೇಲೀಕರ, ವಾಸನ್ತಿಕ Hlā.). ನೃಪರಂ ನಗಿಸುವಂ (ಪರಿಹಾಸ, ವೈಹಾಸಿಕ, ದ್ರುತ Mr. 270). ಮಾತಿಂ ನಗಿಸಿದಂ (Śmd. 273). see Cpr. 7, 105; 8, 67 va.; Bp. 1, 49; 9, 41; 15, 14; 47, 32; Rśv. 11, 80; J. 3, 9. [2, to cause derision. ಪೆಸರ್ಗೊಣ್ಡು ನಿತಱಿಓಳೆನ್ನಂ ಸೈರಿಸನೆನೆ ಭರತಂಗೞಿಗಿ ಲೋಕದಿಂ ನಗಿಸುವೆನೇ Ap. 14, 76].

ನಗು nagu. 1. = ನಗೆ 1. to laugh, to smile; to laugh at, to deride (ಹಸನ Śmd. Dh.; My.; Te., T., M.; Te. also ನವ್ವು); to open, to blossom (ವೈಕಾಸ Ct. I, 42; T.). P. p. ನಕ್ಕು (Śmd. 284. 287). [ಭುವನಂಗಳ್ ನಡುಗೆ ಶಿಶು ಸರಂಗೆಯ್ದೊಡೆ ನಕ್ಕು Pb. 2, 44; ನನ್ನಿಯ ನುಡಿಯುಂ ಕಿಡೆ ನೆಗೞೆ ನಾನುಮೆರಡಂ ನುಡಿದೊಡೆ ಹರಿಹರ ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭರ್ ನಗರೇ Pb. 1, 82]. ಕಥೆ ಕಥೆಗೆ ನಗುತ (Bp. 18, 108). ನಿನ್ನುವಂ ನಗರೇ? (18, 58). ನಕ್ಕರೂ ಠಕ್ಕರಿಗೆ ನಮ್ಬಬಾರದು. — ನಕ್ಕರೂ ನೆಕ್ಕೋದು ಬಿಡದು (Prvs.). ಉಣ್ಡು ನಗದಿಹ ಮೋಱೆ ಅದುವೆ ಕಹಿಸೋರೆ (Dp. 4). see Śmd. 266; Cpr. 1, 103. 128; Bp. 1, 50; 4, 26; 9, 9; 24, 69; 28, 17; 32, 15; 45, 39; 57, 75; Bh. 1, 10, 33; 2, 13, 13. 47; Rśv. 6, 24 va.; 8, 124; 9, 9; J. 2, 62; 3, 4; 28, 26. 60; 29, 34; 30, 48; Si. 73; Prvs. s. ಚಿಗುರು 2, ಪಕ ಪಕ. — ನಕ್ಕ ನೆಯ್ದಾರ್. N. (Bp. 13, 19). — ನಗು ನಗು. rep. ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಮಾತಾಡುವವನ ಕೊಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ನಗು nagu. 2. = ನಗೆ 3. a laugh, a smile; laughter; derision (My.; Te. ನವು, ನವ್ವು); blooming, blossoming. ನಗು ಬನ್ತು (My.). — ನಗುಗೇಡು. -ಕೇಡು. great exposition to laughter or ridicule (My.). — ನಗುಮೊಗ. a smiling face (My.).

ನಗೆ nage. 1. = ನಗು 1. (Te. ನಗಿ; it does not occur by itself in My.).

ನಗೆ nage. 2. = ನಕ್ಕು 2. P. p. of ನಗೆ 1. — ನಗಾಡು. -ಆಡು. to laugh (My.). ಒಣಗಿದ ಎಲೆ ಉದುರುವಾಗ್ಯೆ ಹಸಿಯೆಲೆ ನಗಾಡುತ್ತದೆ (Prv.). — ನಗೆ ನಗು. = ನಗೆದು ನಗು. (Bp. 29, 32). — ನಗೆಯಾಡು. = ನಗಾಡು. (B. 5, 142).

ನಗೆ nage. 3. = ನಗು 2, ನೆಗೆ 5. a laugh, etc.; blooming, bloom, etc., (ಸ್ಮೇರ, ಸುಮುಖ Nn. 126; ಚಲ್ಲ Śm. 66; My.; T. ನಗೈ). [ಮೊಗಮೆಮ್ಬಮ್ಬುಜದಲರಾ ನಗೆಯೆಮ್ಬ ವಿಕಾಸಂ Kr. 3, 25; Pb. 2, 95 va.; Ap. 8, 12]. ಱೋಡಾಡುವ ನಗೆ (ಆಚ್ಛುರಿತಕ, ಹಾಸ, ಸೋತ್ಪ್ರಾಸ); ಆ ನಗೆ ಕಿಱಿದಾದೊಡೆ ಸ್ಮಿತ; ಆ ನಗೆ ಹವಣಿತ್ತಾದೊಡೆ ವಿಹಸಿತ (Nr.). ನಗೆಯೊಳ್ ಆದ ಧ್ವನಿ (ಗಹಗಹ Ct. I, 56). ಕುಮುದಂಗಳ ನಗೆ ಬತ್ತಿದುವು ಪಾಯ್ದು ನೇಸಱಿನ್ ಆಗಳ್ (Līlv. 3, 5). see Śmd. 98. 221; Cpr. 7, 50; Bp. 28, 20; 40, 73; 59, 16; C. Bp. 4, 7; Śsv. 2, 87; Si 67. 73; ಕಿಱು-, ಪೆರ್ನಗೆ, ಮುಗುಳ್-, ಮೆಲ್-. — ನಗೆಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. a sea of laughter (Rśv. 5, 55 va.). — ನಗೆಗಣ್. -ಕಣ್. a smiling, affectionate eye (Cpr. 6, 59; 6, 64 va.; Abh. P. 3, 116; 5, 38; 9, 172; Rśv. 11, 81). [ನಗೆಗಣ್ ಸೋರ್ವ ಕದುಷ್ಣವಾರಿ ಚೆಯಿದಿಂ ಬಿಮ್ಬಾಧರಂ ಸುಯ್ಯ ಬೆಂಕೆಗಳಿಂ ನಾಡೆ ಬೆಡಂಗುಗೆಟ್ಟು Pb. 4, 68; Ap. 7, 35 va.]. ನೀಳ್ಪುವೆತ್ತ ನಗೆಗಣ್ (Śmd. 78). — ನಗೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. blooming to cease (V. 8, 44). — ನಗೆಗೂಡು. -ಕೂಡು. laughter to join (J. 1, 4). — ನಗೆಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person who is much laughed at or ridiculed (Rām. 6, 53, 108; My.). — ನಗೆಗೇಡು. = ನಗುಗೇಡು. (My.). — ನಗೆದೋಱು. -ತೋಱು. to show or exhibit smiles (Rām. 1, 8, 2). — ನಗೆನೋಟ. a smiling look (Rśv. 11, 83. 95). — ನಗೆಮಾತು. a joke or jest (B. 3, 115). — ನಗೆಮುಖ. = ನಗೆಮೊಗ. (B. 5, 137; My.). — ನಗೆಮೊಗ. = ನಗುಮೊಗ. [ನಗೆ ಮೊಗದೊಳ್ ಪರಕಲಿಸಿದ ಕಾಡಿಗೆವೆರಸರಿಕೇಸರಿ ತಾಯ ಮನಮುನಿಱ್ಕಿಗೊಣ್ಡಂ Pb. 2, 8]; (Śmd. 285; Rśv. 11, 84; J. 11, 23; 16, 4; 28, 18; Rāghc. 17, 66; B. 5, 45; My.). = ನಗೆಮೋಱೆ. — ನಗೆಮೊಗ. (ಲಲಿತ Cb.). — ನಗೆಯೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. = ನೆಗೆಳ್ಳು. a mess of eḷḷu which on makarasaṅkrānti married women carry to their neighbours (My.). — ನಗೆವೆಣ್. -ಹೆಣ್. -ವೆಣ್ಣು. = ನೆಗೆಣ್ಣು. a husband's brother's wife (ಯಾತೃ Hlā.; Mr. 312). — ನಗೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to mix ridicule with or add ridicule to. ನಗೆವೆರಸಿದ ನುಡಿ (ಸೋಲ್ಲುಣ್ಠನ, ಸೋತ್ಪ್ರಾಸ Nr.). ನಸು ನಗೆವೆರಸಿ (J. 30, 49). — ನಗೆವೆಳ್ಪು. -ಬೆಳ್ಪು. the light of a smile (Rśv. 11, 80). — ನಗೆಹೆಣ್ಣು. = ನಗೆವೆಣ್. (Dp. 95, 2).

ನಗೆಗಾಱ nage-gāṟa. a man who causes to laugh, a joker, ridiculer, etc. (My.). ಮಿಗಿಲಾದವನ ಹತ್ತರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಗೆಗಾಱನ ಹತ್ತರ ಮೈತ್ರಿ ಸಲ್ಲ (Prv.). see Prv. s. ಮಱೆಗಾಲ.

ನಗೆವಡಿ nage-paḍi. = ನಗೆವಳಿ. laughter-condition or experience.

ನಗೆವಡಿಕಾಱ nagevaḍi-kāṟa. = ನಗೆಗಾಱ. (Śmd. 235, Mḍb. ನಗೆವಳಿ-).

ನಗೆವಳಿ nage-paḷi. = ನಗೆವಡಿ.

ನಗೆವಳಿಕಾಱ nagevaḷi-kāṟa. = ನಗೆವಡಿಕಾಱ, q. v.

ನಗೌಕಸ್ naga-ōkas. inhabiting a mountain or tree; *a bird;* a lion.

ನಗೌಕಸ **nagaukasa.** Tbh. of ನಗೌಕಸ್. (Mr. 167).

ನಗ್ಗಿಲು **naggilu.** = ನೆಗ್ಗಿಲು. a prostrate herb bearing spinous thorny fruit. (My.).

ನಗ್ಗಿಸು **naggisu.** to cause to get bruised (My.).

ನಗ್ಗು **naggu. 1.** = ನೆಕ್ಕು 2, etc. to become bruised, as a metal vessel (My.; Tu. ಇಕ್ಕ್; Te. ನೊಕ್ಕು; T. ನೆರಿ, see ನೆಗ್ಗು 2. to break; to burst, be crushed or smashed).

ನಗ್ಗು **naggu. 2.** = ನೆಗ್ಗು 3. a bruise in metal vessels (My.; Te. ನೊಕ್ಕು). — ನಗ್ಗು ಬೀಳು. a bruise to be formed, to get bruised (My.). — ನಗ್ಗೆತ್ತಿಸು. -ಎತ್ತಿಸು. to have a bruise raised, *i. e.* mended or rectified (My.).

ನಗ್ಗು **naggu. 3.** = ನಜುಗು. to crush, etc. (My.).

ನಗ್ನ **nagna.** *naked, nude, bare.* 2, uncultivated, desolate. 3, a naked mendicant. 4, Śiva. 5, nakedness. ನಗ್ನದವನ ನಾಚಿಕೆ ಭಗ್ನವಾಗುವದು (Prv.). see Prv. s. ವಿಘ್ನ.

ನಗ್ನಕ **nagnaka.** = ನಗ್ನ. see feminine ನಗ್ನಿಕೆ.

ನಗ್ನಹು **nagnahu.** *ferment, a drug used for fermenting spirituous liquor.*

ನಗ್ನಾಂಗ **nagna-aṅga.** a naked-bodied man (My.). feminine ನಗ್ನಾಂಗಿ (My.).

ನಗ್ನಾಟ **nagna-aṭa.** a man who wanders about naked: *a Bauddha or Jaina religious mendicant.*

ನಗ್ನಿಕೆ **nagnike.** *a naked woman.* 2, *a girl before menstruation.*

ನಗ್ನೆ **nagne.** = ನಗ್ನಿಕೆ. *a naked woman, etc.*

ನಂಕು **naṅku.** = ನ್ಯಂಕು. a deer, an antelope. (ಮರೆ Mr. 163).

ನಂಗಲ್ **naṅgal.** = ಲಂಗರ್, q. v. an anchor (ಸ್ಥಾಪ್ಯ Mr. 407; Tu. ನಂಗರ್, ನಂಗಲ್).

ನಚ್ಚಣ **naccaṇa.** = ನಚ್ಚನ. Tbh. of ನರ್ತನ. dancing, etc. (ಪೆಕ್ಕಣ Ct. I, 34; ಕುಣಿಹ, ರಿಂಗಣ Kk. 59).

ನಚ್ಚಣಿ **naccaṇi.** Tbh. of ನರ್ತಕಿ. a female dancer. (Śmd. 348. 364; Ct. I, 94).

ನಚ್ಚನ **naccana.** = ನಚ್ಚಣ (ನರ್ತನ Ct. II, 29).

ನಚ್ಚಿಕೆ **naccike.** = ನಚ್ಚಿಗೆ, ನೆಚ್ಚಿಕೆ, ನೆಚ್ಚಿಗೆ. confiding, trusting, trust, etc. (My.; Te.).

ನಚ್ಚಿಗೆ **naccige.** = ನಚ್ಚಿಕೆ. (My.; see Prv. s. ಸುಚ್ಚು).

ನಚ್ಚಿಸು **naccisu.** = ನೆಚ್ಚಿಸು. to cause to confide, etc.

ನಚ್ಚು **naccu. 1.** = ನಚ್ಚರ್, ನೆಚ್ಚು 1. to confide, to trust, to confide in, to put confidence in, to rely on, to believe (ವಿಶ್ವಾಸ Śmd. Dh.; My.; Te.; *cf.* ನಮ್ಬು; T. ನಚ್ಚು, ನಚ್ಚೈ, ನತ್ತು, ನಮ್ಬು, ನಯ, ನಲ್ಗು, to desire; T., M. ನಮ್ಬು, to desire; to confide, to rely on, etc.; T. ನಣು, ನಣ್ಣು, to come near, draw nigh, cleave to; ನಡ್, ನಳ್ಳು, to love; ನಡ್ಪು, ನಣ್ಪು, affection, friendship; *cf.* ನಣ್ಪು, ನಣ್ಪು 1 & 2; ನನ್ನಿ 1 & 2; ನಯ; ನಲ್ 1). [ದುರ್ಣಯಮುಂ ನಚ್ಚುವೊಡೆನ್ನ ನುಗ್ರರಣದೊಳ್ ಮೇಣ್ ಮಿಾಱು ಮಾರ್ಕೊಣ್ಡಂ Pb. 1, 77; ಬೆಸ್ತಮನವ ನಾನೆನ್ತು ನಮ್ಬುವೆನಯ್ಯಾ ಎನ್ತು ನಚ್ಚುವೆನಯ್ಯಾ Bv. 33; Cv. 295]. ನಚ್ಚಿ ಬನ್ದಂ (Śmd. 280). ಅಸ್ಥಿರದ ದೇಹವನ್ನು ನಚ್ಚಿ ನಮ್ಬಿರ ಬೇಡ! (Dp. 1). see Cpr. 1, 100; Grj. 10, 113; Bp. 26, 18; 40, 41. 76; Kāvy. IV, 1; Śsv. 2, 110. 2, to desire, to love (My.). ಮಕ್ಕಳು ತಿಣ್ಡಿಯನ್ನು ನಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (My.).

ನಚ್ಚು **naccu. 2.** = ನನಸು 1, ನೆಚ್ಚು 2. confidence, trust, faith, belief, reliance (Cpr. 2, 80; 5, 77; 7, 115; Śsv. 4, 65; J. 8, 47; My.). [ನಿಜ ನಾಮಾಂಕಿತ ಸಾಯಕಂಗಳಿನ್ದೆಚ್ಚು ನಚ್ಚಂ ಕಿಡಿಸಿ Pb. 6, 29 va.; Ap. 13, 34; Cv. 1072]. ಭಕ್ತಿಯ ನಚ್ಚು (Bp. 28, 47). 2, longing, desire, love (My.; T.). — ನಚ್ಚುಮಚ್ಚು. faithful attachment. (ಬಾಲೆಯುಂ) ನಿಚ್ಚ ಕಲಿತೂ ಪಿರಿದು ತೂಗುವ ನಚ್ಚು ಮಚ್ಚಿನ ದಾದಿಯರ್ (Prll. 3, 26). [— ನಚ್ಚುವೋಗು. -ಪೋಗು. to become trustworthy. ದನುಜಾನ್ತಕನೆಮ್ಮೀ ನಿನ್ನ ನಚ್ಚುವೋದಂಕದೊಲವೊ ಮುನ್ನೆನ್ನನ್ನಂ ದನುಜಂ ಪುಟ್ಟಿದೆ ಸನ್ದುದು ನಿನಗೀ ಪೆಸರೆನ್ನ ಮುನ್ದೆಯುಂ ಸನ್ದಪುದೇ Pb. 6, 54].

ನಚ್ಚು **naccu. 3.** = ನಸ 3. doubt; want of reliability (My.). — ನಚ್ಚುಜ್ವರ. a fever of unreliable diagnosis (My.). -ನಚ್ಚುಮಾತು. an unreliable word (My.).

ನಜರ್ **najar.** ನಜರು. = ನದರು. regard, favourable look; a present to a superior; presents made and received amongst people of rank when they visit (My.; Mhr., H.; Si. 266). — ನಜರುಗಾಣಿಕೆ. -ಕಾಣಿಕೆ. = ನಜರಾಣಿಕೆ. (My.). — ನಜರು ಮುಜರೆ. presents and obeisance (My.).

ನಜರಾಣಿ **najarāṇi.** a present to a superior (Mhr., H. ನಜರಾಣಾ). 2, a forced tax levied on all the people under the title of free presents, an unjust fine (My.; Br.).

ನಜರಾಣಿಕೆ **najarāṇike.** = ನಜರಾಣಿ No. 1. (My.).

ನಜುಗು **najugu.** = ನಗ್ಗು 3, ನರಕು 1, ನೆಗ್ಗು 2. to squash, to crush, to bruise, as dry ginger, peppercorns, medicinal roots, etc. (My.; T. ನಜುಕ್ಕು). 2, to be squashed or bruised, as fruits, etc. (My.; T. ನಜುಂಗು).

ನಜ್ಜು **najju.** a crushed, squashed or bruised state (My.; *cf.* ನನ್ದು 2). — ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜು. reit. a completely crushed mass (My.). [Tu.].

ನಂಚು **nañcu.** = ನಂಜು 1. (Si. 313. 347; *only* in Si.).

ನಂಜಾಪಟ್ಟ **nañjāpaṭṭa.** Tbh. of ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ. (St. & Pl.). a kind of plant, etc.

ನಂಜು **nañju. 1.** = ನಂಚು. to take a little lick, to eat a little of anything like pickles and as a relish to the principal food (ಈಷಲ್ಲೇಹನ Śmd. Dh.; Śm. 87; My.; Te.).

ನಂಜು **nañju. 2.** poison (ವಿಷ Śmd. Dh.: Nr.; Nn. 11; Si. 462; ಬಿಸ Śm. 87; Cpr. 5, 107; J. 31, 32; My.; Te., T.; Tu. ನಂಜ್; M. ನಞ್ಚು, ನಂಜು); impurity of the blood (My.); blemish; sin (Bp. 28, 25); paralysis of the brain (My.; Te.).: jealousy [ಪಾಣ್ಡು ನನ್ದನರೊಳಹೀನ್ದ್ರಕೇತನನ ಜೂದಿನ ಗೆಲ್ಲಮದೆನ್ತುಟೆನ್ದ ನಂಜಿನ ಸಪಿಯನ್ನುಟೆನ್ದೊಡಿನಿಸನ್ದೊಳನ್ದಕನಲ್ದಿಗಟ್ಟುಗುಂ Pb. 6, 75; ತಾಯ ಮೊಲೆ ಪಾಲು ನಂಜಾಗಿ ಕೊಲುವೊಡೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೂಱುವೆ Bv. 26]. ಇನಿಯವು ವಿಷಯ ಸುಖಂ ನಂಜಿನ ಸವಿವೋಲ್ (Śmd. 117). ನಂಜಿಗೆ ಮದ್ದಿಲ್ಲ, ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ (Prv.). see Si. 78. 289; Prv. s. ಮುಂಜು. — ನಂಜ. -ಅ 3. Śiva. 2, N. (My.). — ನಂಜನಗೂಡು. N. of a Śaiva place of pilgrimage in Mysore. see Prv. s. ಮುಂಜು. — ನಂಜಾಜಿಸ್. -ಆಜಿಸ್. (ನಂಜಾರಿ). the ichneumon plant (ನಾಕುಲಿ, ಸುರಸೆ, ರಾಸ್ನೆ, ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ, ನಕುಲೇಷ್ಟೆ, etc. Si. 150). — ನಂಜಿನ ಮುಳ್ಳು. a poisonous thorn (Rsv. 1, 41). — ನಂಜುಗೊರಳ. -ಕೊರಳ. Śiva (Bp. 56, 22). — ನಂಜುಜೋಗಿ. a dealer in antidotes (ವಿಷವೈದ್ಯ, ಜಾಂಗಲಿಕ Si. 78). — ನಂಜುಣ್ಡ. -ಉಣ್ಡ. Śiva (My.). 2, N. (My.). — ನಂಜು

ಣ್ಡೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. Śiva (My.). — ನಂಜುರಂಜಿಕೆ. N. of a plant. see ತ್ರುಷ್ಟಿ. — ನಂಜುರುಳಿ. -ಉರುಳಿ. a pill of poison (Cpr. 8, 15). — ನಂಜುರೋಗ. paralysis of the brain. ನಂಜು ರೋಗದವನಿಗೆ ಗಂಜಿ ಸಲ್ಲದು (Prv.).

ನಟ್ naṭ. = ನಟ್ಟು 1, ಲಟ್. the sound of cracking the finger joints; that of a breaking branch, etc. (My.). ನಟ್ಟೆನ್ನು ಮುರಿ. (My.). ನಟ್ಟೆನ್ನು ಮುಱಿ (My.).

ನಟ naṭa. = ನಟ್, ಲಟ 1. — ನಟ ನಟ. rep. (My.).

ನಟ naṭa. *an actor, dancer, mime,* etc. 2, N. for a particular caste, the son of a degraded Kṣatriya by a woman of the second caste. 3, *the tree Colosanthes indica.* 4, the tree Jonesia asoka.

ನಟಕ naṭaka. an actor (Bp. 6, 17).

ನಟಕು naṭaku. = ನಟಿಕೆ q. v., ನಟುಕು, ಲೊಟಕ್. (My.).

ನಟಕ್ಕನೆ naṭakkane. = ಲಟಕ್ಕನೆ. with the sound of ನಟಕ್ (ನಟಕು) in cracking or breaking (My.).

ನಟಣೆ naṭaṇe. Tbh. of ನಟನ. (Bp. 1, 50; C. Bp. 19, 34; Rām. 1, 5, 30). — ನಟಣೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to dance (Grj. 9, 32).

ನಟನ naṭana. *the act of dancing or representing dramatically, pantomime;* a dance.

ನಟನೆ naṭane. (ರಹಣೆ Bhn. 15, o. r. ಸರಣೆ). 2, hypocrisy (My.; Mhr. ನಟ, a rogue, cheat).

ನಟಮಣ್ಡನ naṭa-maṇḍana. actor's ornament: yellow orpiment. (R.).

ನಟಿ naṭi. ನಟೀ. *an actress, a dancing-girl,* a nāc-girl. 2, an actor (ಶಿಲಾಲಿ, ನಟ್ಟುವಂ Mr. 378, o. r. ಸಿಲಾಲಿ). 3, *a species of fragrant plant* (= ನಲಿ).

ನಟಿಕೆ naṭike. = ನಟಕು, ನಟಿಗೆ, ನಟುಕು, ನಟ್ಟು 1, ನೆಟಿಕೆ, ನೆಟ್ಟು 4. the cracking noise of the finger and other joints (My.; Tu. ನೆಟ್ಟೆ, M. ಞೊಟ್ಟು, ನೊಟ್ಟು; T. ನೆಟ್ಟ; *cf.* ನಜಿ 2). — ನಟಿಕೆ ತೆಗೆ. to make joints crack (My.). — ನಟಿಕೆ ಮುರಿ = ನಟಿಕೆ ತೆಗೆ. (My.).

ನಟಿಗೆ naṭige. = ನಟಿಕೆ. (My.).

ನಟಿಯಿಸು naṭiyisu. = ನಟಿಸು. (Cpr. 8, 93; Abh. P. 2, 10.).

ನಟಿಸು naṭisu. to dance, to act (Bp. 5, 42; 12, 38; J. 4, 63; My.).

ನಟೀಸುತ naṭī-suta. *the son of a dancing-girl.*

ನಟುಕು naṭuku. = ನಟಕು, etc. the sound of cracking the finger joints (My.).

ನಟುವ naṭuva. = ನಟ್ಟುವ. a dancer, etc. (My.).

ನಟ್ಟ naṭṭa. (fr. ನಡು 1, Śmd. 214. 229). = ನಟ್ಟೆ, ನೆಟ್ಟು 1. belonging to the middle or midst, central. (T.; Te. ನಟ್ಟೆ). — ನಟ್ಟಗೊಮ್ಬು. = ನಟ್ಟೆಗೊಮ್ಬು, q. v. (Śsv. 2, 44). — ನಟ್ಟಡವಿ. -ಅಡವಿ. (Śmd. 215; Te.). The middle or heart of a forest (Bh. 3, 3, 1). ನಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ತರುವವರು ಯಾರು? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ಪಟ್ಟಣ. — ನಟ್ಟನಡು. (Śmd. 229; Te.). the very middle (Grj. 10, 46). — ನಟ್ಟನಡುವೆ. the very middle; directly in the centre. [ಆ ತಿರ್ಯಗ್ ಲೋಕದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಲವಣ ಜಲಧಿ ಪರಿವೃತಮಾಗಿ Ap. 1, 48 va.]; (My.; B. 4, 170). — ನಟ್ಟವನೆ. — ನಟ್ಟೆವನೆ, q. v. — ನಟ್ಟಾಲಿ. -ಆಲಿ. the central eye (Bp. 17, 3). — ನಟ್ಟಾಳ. -ಆಳ. (Śmd. 215). the middle tract of country. — ನಟ್ಟಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. (Śmd. 215). midnight [ನಟ್ಟಿರುಳ್ ಮಱಿದು ಸಾರ್ಚಿದ ನಲ್ಲಳ ತಳ್ತ ತೋಳ್ಗಳಂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಪತ್ತುವಿಡಿಸಿ Pb. 4, 12]; (Abh. P. 14, 120). — ನಟ್ಟೆಲ್ವು. -ಎಲ್ವು. the backbone (ಕಸೇರು Hlā.). *cf.* ನಿಟ್ಟೆಲುವು, ನೆಟ್ಟೆಲುವು.

ನಟ್ಟವಿಗ naṭṭaviga. = ನಟ್ಟುವಿಗ. an actor, a dancer, a mime, etc. (ಭರತ, ನಟ, etc. Nr. *a;* Hlā.). 2, a dancing-master (Bh. 1, 12, 19; My.).

ನಟ್ಟವಿಗಿತ್ತಿ. naṭṭaviga-itti. a female actor, etc. (ನಟಿ, ಕ್ಷುದ್ರೆ Hlā.).

ನಟ್ಟಿ naṭṭi. 1. = ನೆಟ್ಟ. niceness, etc. (ಮನೋಹರ Kk. 18, o. r. ಗಟ್ಟಿ).

ನಟ್ಟಿ naṭṭi. 2. (fr. ನಡು 2). = ನಾಟಿ, No. 1. young plants especially of rice, fit for transplanting (My.). [—ನಟ್ಟಿಕಾಯಿ. vegetables].

ನಟ್ಟಿ naṭṭi. Tbh. of ನಷ್ಟಿ. loss (Śmd. 370; Bp. 43, 7).

ನಟ್ಟು naṭṭu. 1. = ನಟ್, ನಟಿಕೆ, etc. (My.).

ನಟ್ಟು naṭṭu. 2. = ನೆಟ್ಟು 2. P. p. of ನಡು 2.

ನಟ್ಟು naṭṭu. 3. the wide spreading roots of several kinds of grass, and this grass itself (C., see ಕನಗಿನ–; in Te.: the bent grass that infests cornfields; in Te. also: obstacle, hindrance; T. ನೆರಡು, to be impeded, contain troublesome difficulties, or hindrances).

ನಟ್ಟುವ naṭṭuva. = ನಟುವ. a dancer, an actor (ನಟ, etc. Mr. 378; ಭರತ, ನಟ Si. 340). 2, a dancing-master [ನೂಱಡಾಡಿಸಿದನಾತನನಂಗಜನೆಮ್ಬ ನಟ್ಟುವಂ Ap. 4. 15]; (My.; T. ನಟ್ಟು). feminine ನಟ್ಟುವಳು (ಕ್ಷುದ್ರೆ, ನಟಿ Si. 451). — ನಟ್ಟುವವಳು. -ಅವಳು. = ನಟ್ಟುವಳು. (ವಾಣಿನಿ, ನರ್ತಕಿ Si. 435, *only* Si.).

ನಟ್ಟುವಗಾತಿ naṭṭuva-gāti. the wife of a dancing-master (My.).

ನಟ್ಟುವಗಾಱ naṭṭuva-gāṟa. = ನಟ್ಟುವ No. 2. (My.).

ನಟ್ಟುವಗಿತ್ತಿ naṭṭuva-gitti. = ನಟ್ಟುವಗಾತಿ. (My.).

ನಟ್ಟುವಿಗ naṭṭuviga. = ನಟ್ಟವಿಗ. [ವೇದಶಾಸ್ತ್ರದವರ ಹಿರಿಯರೆನ್ನೆ...ಯಾಗ ನಟ್ಟುವಿಗ ಪಾಣರು! Bv. 611]; (Nr. *b*).

ನಟ್ಟುವಿತಿ naṭṭuva-iti. an actress, a dancing-girl (ಕ್ಷುದ್ರೆ Mr. 378, o. r. ನಟ್ಟುವತಿ).

ನಟ್ಟೆ naṭṭe. = ನಟ್ಟ. belonging to the middle, etc. (Śmd. 210). — ನಟ್ಟೆಗೊಮ್ಬು. (Śmd. 210). a central branch (ನಡುಗೊಮ್ಬು Śm. 24; Kk. 19, o. r. ನಟ್ಟಗೊಮ್ಬು; Cpr. 5, 64 va.; 8, 4 va.). — ನಟ್ಟೆವಗಲ್. -ಪಗಲ್. midday, noon (ನಡುವಗಲ್ Śm. 18). — ನಟ್ಟೆವನಿ. -ಪನಿ. (Śmd. 210). a central drop. — ನಟ್ಟೆವನೆ. -ಮನೆ. (Śmd. 210). = ನಟ್ಟವನೆ. the middle of a house; an inner room; the middle house (ನಡುಮನೆ Kk. 46, o. r. ನಟ್ಟವನೆ). — ನಟ್ಟೆವಾನ್. -ಬಾನ್. (Śmd. 210). the middle of the sky.

ನಡ naḍa. 1. = ನಾಟ 1, ನಾಡು. a cultivated country, etc. see ಕನ್ನಡ.

ನಡ naḍa. 2. = ನಡು 3, ನಡದು, ನಡೆ 3, ನಡೆದು. P. p. of ನಡೆ 1, in ನಡ ಕೊಳ್ಳು, to walk (My.; B. 1, 12; 2, 40; 3, 57; 4, 143; 5, 1. 51. 274. 300).

ನಡ naḍa. 3. = ನಡೆ 2. walking, etc. — ನಡಚಪ್ಪರ. = ನಡೆಚಪ್ಪರ. (My.). — ನಡಬಾವಿ. a well with steps down into it (My.; Te. ನಡೆ–, T. ನಡೈವಾವಿ). — ನಡಮುಡಿ. = ನಡೆಮುಡಿ. (My.).

ನಡ naḍa. 4. = ನಡು 1, q. v. (My.). the waist. ನಡವನ್ನು (B. 5, 242), ನಡದಿನ್ದ (297). ನಡಾ ಕಟ್ಟಿದವಗೆ ತಡವೇನು? (Prv.). — ನಡ ಕಟ್ಟು. = ನಡುಕಟ್ಟು, q. v. (My.). ನಡಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮುಡೂ ಹಾಜಾ ಹೋಗಬಹುದೇ? (Prv.). — ನಡಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. a post in the middle of a tent, etc. (My.). ಹಡಗದೊಳಗಿನ ನಡಗಮ್ಬ (ಕೂಪಕ G.). — ನಡತರ. a middle sort; middling (My.). — ನಡನಡುವೆ. the very midst; in the very middle (My.; B. 5, 245). — ನಡಪ್ರಾಯ. = ನಡುಹರೆಯ. (My.). —ನಡಬೀದಿ. the middle of a street (My.). — ನಡಭಾಗ. the middle part, the midst (ಮಧ್ಯ G.; My.). — ನಡ ಮುಚಿಕನ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, Boerhavia repanda Willd. (Z.). — ನಡರಾತ್ರೆ. = ನಡುರಾತ್ರೆ. (B. 5, 316; My.). — ನಡಹಾದಿ. the middle of the way; half way (B. 3, 124; My.).

ನಡ naḍa. 5. tremblingly. — ನಡ ನಡಗು. to tremble much (My.). — ನಡ ನಡ ನಡುಗು. to tremble excessively [ಅನ್ತು ನಡನಡ ನಡುಗಿ ಜಲದೇವತೆಗಳಪ್ಪೊಡಂ ಮನಂಗಾಣ್ಬರೆನ್ದು Pb. 1, 95 va.; Ap. 2, 14 va.]; (Bp. 24, 25; 37, 13; 41, 26). — ನಡ ನಡನೆ ನಡುಗು. (Rśv. 5, 55 va.; Abhā. 2, 104). — ನಡ ನಡುಗು. = ನಡ ನಡಗು. (Bp. 5, 28. 40; 10, 6; 22, 31. 49; 24, 33; 26, 25; 36, 27; 46, 22; 47, 60: 50, 6; 57, 49; 58, 57).

ನಡ naḍa. = ನಲ. *reed, a reed;* a species of reed, Arundo tibialis or Amphidonax karka R. see ದೇವನಾಳ.

ನಡಕ naḍaka. = ನಡುಕ. trembling, etc. (ವೇಪಥು, ಕಮ್ಪ Si. 75; My.). see Prv. s. ನಡುರಾತ್ರಿ.

ನಡಗು naḍagu. = ನಡುಗು 1, q. v. to tremble, etc. (Bp. 52, 12; My.).

ನಡಗೆ naḍage. = ನಡಿಕೆ, ನಡಿಗೆ. walking; pace; walk (My.; Tu. ನಡಕೆ; Te. ನಡಕ; T. ನಡಕ್ಕೈ).

ನಡತೆ naḍate. walk, course, conduct, deportment, behaviour (My.; Tu., Te., M.; T. ನಡತ್ತೈ). ಒಳ್ಳೇ ನಡತೆ (ಶೀಲ Si. 70. 456). see B. 1, 5; 2, 36; 4, 125; Si. 264. 451. — ನಡತೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. proper behaviour to be destroyed or cease (My.). — ನಡತೆಯಿನ್ದಿರು. -ಇರು. to be of a certain conduct, to behave (B. 5, 214).

ನಡತೆವನ್ತ naḍate-vanta. a man of proper conduct (My.). feminine ನಡತೆವನ್ತೆ (My.).

ನಡದು naḍadu. = ನಡೆದು. P. p. of ನಡೆ 1.

ನಡಪು naḍapu. 1. walking (Te. ನಡುಪು; T., M. ನಡಪ್ಪು). — ನಡಪಾಡು. -ಆಡು. to walk about [ಕೋಡುವ ಪುಜಾಲ್ ನಡಪಾಡುವ ರಾಜಹಂಸೆ Pb. 3, 37; ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಮೇಸುಮನೋದದೆ ಮೋನಂ ಗೊಣ್ಡು ಬಸದಿಯಂಗಣದೊಳ್ ನಡಪಾಡದೊಳಗಣಡಂಗಿರ್ದು ಜೋಗುನೆಟಿ ದನ್ದು Vr. 28, 3]; (Cpr. 5, 48; Grj. 5, 86). — ನಡಪಾಡುಹ. -ಅಡುಹ. walking about (for pleasure, ವಿಹಾರ, ಪರಿಕ್ರಮ Nr.).

ನಡಪು naḍapu. 2. to cause to walk; to manage; to treat; [to protect, to lead. ಅವರಂ ... ಆದರದಿಂ ನಡಪಿದಜ್ಜರ ಪ್ಪುದಜಾನ್ದಂ Pb. 10, 18]; (Cpr. 5, 123; 6, 86 va.; Abh. P. 8, 61va. & 62 va.; 15, 41 va.; Tu., Te. ನಡುಪು; T. ನಡಪ್ಪು).

ನಡಪ್ರಾಯ naḍa-prāya. *abounding in reeds.*

ನಡಮೀನ naḍa-mīna. = ನಲಮೀನ. a species of frat, or a shrimp. (Sk.; R.).

ನಡಯಿಸು naḍayisu. = ನಡಸು, ನಡಿಸು 1, ನಡೆಯಿಸು, ನಡೆಸು. to cause to walk, proceed, go or move; to carry on; to manage; to treat; to carry out, to fulfil, as a promise, ನಾವೆಯ ನಡಯಿಸುವ ಗಟಿ (ನೌಕಾದಣ್ಡ); ನಾವೆಯ ನಡಯಿ ಸುವ ಹುಟ್ಟು (ಅರಿತ್ರ Nr.). see Cpr. 6, 87; Rśv. 6, 11 va.; 13, 82.

ನಡವಡಿಕೆ naḍa-paḍike. = ನಡವಳಿ, ನಡವಳಿಕೆ, ನಡವಳಿತ, ನಡಾ ವಳಿ, ನಡೆವಳಿ, ನಡೆವಳಿತ. conduct, behaviour; custom, usage. 2, proceedings (My.; Te.; T.).

ನಡವಳಿ naḍa-paḷi. = ನಡವಡಿಕೆ. (My.; ವೃತ್ತ, ಚಾರಿತ್ರ Nn. 112; Abh. P. 9, 143; Rām. 1, 4, 9; 6, 2, 25; J. 5, 58).

ನಡವಳಿಕಾಱ naḍavaḷi-kāṟa. a man occupied in walking; [a man of good conduct]. (Śmd. 235, o. r. ನಡೆ-).

ನಡವಳಿಕೆ naḍa-paḷike. = ನಡವಡಿಕೆ. conduct. (Tu. My.).

ನಡವಳಿತ naḍa-paḷita. = ನಡವಳಿಕೆ. (My.).

ನಡವು naḍavu. = ನಡುವು, etc. the centre, etc. (My.; ಮಧ್ಯ Cb.). — ನಡವನ್ತರ. -ಅನ್ತರ. = ನಡು-. that is intervening: interval, intervening time; middle place (My.: Te. ನಡಮನ್ತರೆ, ನಡಮನ್ತರಪು, ನಡಮಾನ್ತರ; T. ನಡುಮಾನ್ತರ, ನಡುವಾನ್ತರ). — ನಡವಾ ನ್ತರ. = ನಡವನ್ತರ. (My.).

ನಡವೆ naḍave. 1. a walk, a place for walking: the floor in a house opposite the entrance-door (My.; T. ನಡವೈ; Te. ನಡವು, ನಡವ). ಸೂಣಕಪ್ಪನಾಯಕರು ಬನ್ದರು; ನಡವೆ ಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡು, ಡಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಚ್ಚಿದರು (Prv.).

ನಡವೆ naḍave. 2. = ನಡುವೆ, etc. the very midst or middle. (My.; Te. ನಡಮು).

ನಡಸಂಹತಿ naḍa-saṁhati. *an abundance of reeds.*

ನಡಸು naḍasu. = ನಡಯಿಸು, etc. (My.). ನಡಸುವಲ್ಲಿ (ಯಾಪನ ದಲ್ಲಿ) ನಡೆವಲ್ಲಿ (ಗತಿಯಲ್ಲಿ) ಯಾತ್ರೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಭೈತ್ರವ ನಡಸುವ ವರು (ನಿಯಾಮಕ, ಪೋತವಾಹ Nr.). ಕೀಲು ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಗಾಲೀ ನಡ ಸುತ್ತದೆ (Prv). see Bp. 9, 38; 16, 15; 25, 8; 32, 57; 37, 26; 40, 37; C. Bp. 47, 22.

ನಡಸುವಿಕೆ naḍasuvike. causing to walk, go, etc. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸೈನಿಕರು ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡಸುವಿಕೆ (Si. 396).

ನಡಹ naḍaha. walking, etc.; behaving, acting (ಗತಿ, ವೀಚಿ, ವಿಹಾರ, ಪರಿಸರ್ಪ, ಪರಿಕ್ರಮ Hlā.). ಒಲಿದನ್ತೆ ನಡಹಂ (ಸ್ವತನ್ತ್ರ ವೃತ್ತಿ Mr. 452).

ನಡಾನ್ತರ naḍāntara. = ನಡವನ್ತರ s. ನಡವು. interval, etc. ನಡಾನ್ತರದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಬನ್ದರೆ (ಅವನನ್ನು) ಹಿಡಿಯಲು ಸಲ್ಲ, ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಸೀರೆ ಹಱಿದರೆ ಉಡಲು ಸಲ್ಲ (Prv.).

ನಡಾವಳಿ naḍa-pāḷi. = ನಡವಳಿ. conduct, behaviour. (ಕಾಲ ಮಾನ, ಪ್ರಚಾರ, ರೂಢಿ G.; My.; B. 4, 122. 165; 5, 2. 66. 95). 2, N. of a festival occurring once in twelve years at Dharmasthala (My. occasionally). [Tu.].

ನಡಾಳ naḍāla. (Mhr. ನಾಡಾ, a rope, cord; a strap, thong). — ನಡಾಳಮಿಣಿ. a strap to fasten the yoke to the pole (S. Mhr.).

ನಡಿ naḍi. 1. = ನಡೆ 1. to walk, etc. (My.). ದಾರಿ ನಡಿಯು ವವನು (ಪಥಿಕ, etc. Si. 262). ಬಹಳ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನುಣ್ಟುಮಾಡುವ ಕಾಳಗ ನಡಿಯುವ ಸ್ಥಲ (293). ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿನ್ದ ನಡಿಯುವವನು (B. 5, 209).

ನಡಿ naḍi. 2. = ನಡು 1. the middle, etc. (Te.). — ನಡಿಕಟ್ಟು. the waist-band (Te.). 2, mean order or time (in music). ಸ್ಥಾಯಿಯ ನಡಿಕಟ್ಟಾದ ಮಧ್ಯಮಾನ (ಘನ, ಮಧ್ಯ Si. 63). — ನಡಿಬೆಟ್ಟು. the flank or side of a hill (ಕಟಕ, ನಿತಮ್ಬ Si. 115). — ನಡಿಬೆರಳು. = ನಡುಬೆರಳು. the middle finger (ಮಧ್ಯಮೆ Si. 211; Te.).

ನಡಿಕೆ naḍike. = ನಡಗೆ, etc. walking, etc. (ಪತ್ತಿ, ಗತಿ Si. 425). ಕುಣಿನಡಿಕೆ ಎಳೆನಡಿಕೆ ಜಾಱುನಡಿಕೆ ನಿಡುನಡಿಕೆ ಸುೞುನಡಿಕೆ ಇವು ಅಶ್ವ ಧಾರೆಗಳು (274). see 275. 444; Prvs. s. ನಾಲಿಗೆ, ಬಡಿಕೆ.

ನಡಿಗೆ naḍige. = ನಡಿಕೆ, etc. (ಗಮ, ಗಮನ G.; My.). ಹಾವುಗಳ ನಡಿಗೆ ಬಹಳ ಮನ್ದವಾಗುತ್ತದೆ (B. 2, 27). ಕುದುರೆಯ ನಡಿಗೆ (B. 3, 56; 5, 13). ಒಣ್ಟೆಗಳ ನಡಿಗೆ (5, 35).

ನಡಿವೆ naḍive. = ನಡವೆ 2. the very midst or middle. (ಮಧ್ಯ Si. 447; My.; Te. ನಡಿಮಿ). see Si. 101. 209. 217. 229. 419.

ನಡಿಸು naḍisu. 1. = ನಡಯಿಸು, etc. (My.). to cause to walk. ನಡಿಸೋಣ (ಪ್ರವರ್ತನ G.). ವಾದ ವಿವಾದ ನಡಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 4, 207). ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡಿಸುವದು (5, 285). ಕೇಳ್, ಅಯ್, ಮುನ್ದೆ ನಡಿಸುವ ಕಥಾ ವಿಸ್ತಾರಮಂ! (J. 3, 1). ಅರಸೊಲಿದು ನಡಿಸಿದರೆ ಸಿರಿಯಕ್ಕು, ದೆಸೆಯಕ್ಕು, ಕರಿತುರಗಬಲವು ಪಿರಿದಕ್ಕು; ಮುನಿದರೆ ಕರನಾಶವಕ್ಕು (Sp.). ನಡಿಪಂ ಭಾಗ್ಯದ ಕರ್ತನ್, ಅಯ್! (Ś.s. 96). see J. 26, 26; 31, 27. 37; Si. 84. 246. 349. 422. — ನಡಿಸಿ ತರ್. (= ನಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to drive to or near (Bh. 1, 10, 30).

ನಡಿಸು naḍisu. 2. = ನೆಡಿಸು. to cause to fix in the ground, to plant, etc. [ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ ಪ್ರಭಾವದಿನ್ದ ಮಾನುಷಾರಣ್ಯಂಗಳ ಮಹಾದ್ರುಮಂಗಳಂ ತರಿಸಿ ನಡಿಸಿ Ap. 13, 52 va.]; (Cpr. 7, 32; Bp. 16, 17; My.). 2, to cause to enter, to plant, to implant. ಅಡವೀ ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಬೇಟೆಯ ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಹಲ್ಲು ನಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತವೆ (B. 5, 31).

ನಡು naḍu. 1. = ನಡ 4, ನಡವು, ನಡಿ 2, ನಡುವು. the middle, the centre; the waist; the flank, of a horse, etc. (ಮಧ್ಯ Śmd. Dh.; Nn. 89; ಮಧ್ಯ, ಕಶ್ಯ Hlā.; ಅವಲಗ್ನ, ವಿಲಗ್ನ, ಮಧ್ಯಮ, ಮಧ್ಯ Nr.; ಮಧ್ಯ, ಅವಲಗ್ನ, etc. Nr.; Si. 210; ಕಶ್ಯ Mr. 273; ಮುಷ್ಟಿ 294; ಅವಲಗ್ನ, ಮಧ್ಯ 327; ಮಧ್ಯಮಾಯ, ಮಧ್ಯ 460; ಕಟ, ಶ್ರೋಣಿಫಲಕ Si. 208; ಮಧ್ಯದ ಸ್ಥಾನ Śm. 93; My.; Tu., Te., T., M.). [ಆಕೆಯ ನಡುವಿನ ಬಡತನಮುಂ....ಒಡನೆ ಕೆಟ್ಟುವು Pb. 1, 141 va.; Ap. 8, 46]. ಅಸಿಯ ನಡು (Śmd. 201). (ಕೇಶವಂ) ತೊಡಗಿದ ಕೃತಿಗಳೊಳ್ ಆನೆಯ ನಡು ಬಡವೇ! (407). ಎರಡು ಹುರ್ಬಿನ ನಡು (ಕೂರ್ಪ); (ಆನೆಯ) ಎರಡು ಕೊಮ್ಬುಗಳ ನಡು (ಪ್ರತಿಮಾನ Hlā.). ಆನೆಯ ನಡುವ ಬಿಗಿವ ಮಿಳಿ (ಕಕ್ಷ್ಯ Nr.). ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲದ ನಡು (ಬಿದು Mr. 154). ಉಡಿವ ನಡುಗಳ್ (Rśv. 5, 120 va.). ಕಡೆ ಬಿಳಿದು, ನಡು ಕಪ್ಪು; ಬೆಳಗುಸೊಡರಲ್ಲ (the eye; Beḍagucaupadi). see Śmd. 214; Cpr. 5, 123; Bp. 46, 57; 55, 16; Bh. 1, 8, 28; B. 3, 71; ಬಡ–, ಸೆಳೆ–; Prv. s. ಬುಡ. — ನಡುಕಟ್ಟು. a waist-band, a long cloth used for girding the loins, a girdle, etc. (ಕಕ್ಷ್ಯ Si. 447, see 279; My.; T., M.). — ನಡುಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. the midst of the ocean, the open sea (M.). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರದ ನಡುಗಡಲೊಳ್ ಮೋಹಮೆಮ್ಬ ಬಲುಬಲೆಯೊಳ್ ನೀಂ ತೊಡರ್ದು ಬೀೞದೆ (Jmt. 24). — ನಡುಗಡ್ಡೆ. an island (ಅನ್ತರೀಪ, ದ್ವೀಪ G.; My.; B. 3, 12; 4, 204). — ನಡುಗಮ್ಬ. -ನಡಗಮ್ಬ. (G. 186. 219). — ನಡುಗಾಡು. -ಕಾಡು. the midst of a jungle (Rśv. 13, 129). — ನಡುಗುಡ್ಡ. the flank or side of a hill (G. 529). — ನಡುಗುಱಿವ. -ಕುಱಿವ. an island. ನೀರ ನಡುಗುಱಿವಂ (ಅನ್ತರೀಪ Mr. 416, o. r. -ಗುಱುವಂ). — ನಡುಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. = ನಟ್ಟೆಗೊಮ್ಬು (Śm. 24; Kk. 19). — ನಡುಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. the middle of the throat or neck. ಕುದುರೆಯ ನಡುಗೊರಲ ಸುೞಿ (ದೇವಮಣಿ Mr. 281). — ನಡುತಲೆ. = ನಡುದಲೆ. (My.; T., M.). — ನಡುತೂತು. a central hole. ರಥದ ಗಾಲಿಯ ನಡುತೂತು (ನಾಭಿ G.). — ನಡುತೂಬು. a central bore or tube. ಬಣ್ಡಿಯ ಕಣ್ಣಿನ ನಡುತೂಬು (ಪಿಣ್ಡಿಕೆ, ನಾಭಿ Si. 276). — ನಡುತೊಟ್ಟಿ. the (middle of the) central, open court of a house (My.). ಉಪ್ಪರಿಗೆಮನೆಗಳ ನಡುತೊಟ್ಟಿ (ಕಕ್ಷ್ಯ Si. 446). — ನಡುದಟ್ಟಿ. a zone, a girdle (My.). — ನಡುದನ್ತ. a central tooth. ಕುದುರೆಯ ಎರಡು ನಡುದನ್ತಗಳು (ಸನ್ದಶನ Mr. 281). — ನಡುದಲೆ. -ತಲೆ. (Śmd. 223). the middle of the head, the crown. — ನಡುದಾರ. a waist-band of thread or metal (My.). — ನಡುನಡುವೆ. the very midst; in the very midst or middle (J. 3, 37; B. 1, 22; 4, 35; 5, 151. 299). — ನಡುನಾಡು. a middle region or district (ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ Nr.). — ನಡುನೀರ್. the midst of a water or pond. ನಡುನೀರೊಳ್ ಒಗೆದ ನಲಿನಮುಂ ಮುೞುಯಲ್ ಎಳಸಿ (Rśv. 6, 24 va.). ನಡುನೀರಲ್ಲಿ (ಒಬ್ಬನ) ಕೆಯ್ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). — ನಡುನೆತ್ತಿ. the crown of the head (ಬ್ರಹ್ಮರನ್ಧ್ರ G.; Te. ನಡಿ–). see Mr. 280; Rśv. 5, 41; Rāghc. 17, 69; J. 28, 3. — ನಡುನೊಸಲ್. the middle of the forehead (Bp. 3, 26). [—ನಡು ಪಗಲ್. = ನಡುವಗಲ್. ಮರುಸ್ಥಳದ ಮಾಳದೊಳ್ ನಡುಪಗಲ್ವರಂ ಗ್ರೀಷ್ಮದೊಳ್ ಸುರುಳ್ವಿನೆಗಮುೞ್ವ Ap. 13, 86]. ನಡುಬೆಟ್ಟು. = ನಡುಬೆರಳು. (My.). — ನಡುಬಾವಿ. the midst of a well (Bp. 52, 17). — ನಡುಬೀಡು. intermediate space. ಆನೆಯ ಎರಡು ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲದ ನಡುಬೀಡು (ಮೂರ್ಧಪಿಣ್ಡ, ಕುಮ್ಭ Hlā.). — ನಡುಬೆರಳು. the middle finger (My.). — ನಡುಭಾಗ. = ನಡಭಾಗ. (B. 4, 69; G. 107; My.). — ನಡುಮಟ್ಟ. up to the waist (B. 3, 123; My.). — ನಡುಮಧ್ಯ. the very middle (Nn. 161; My.; see Prv. s. ಬಿಡಾರ). — ನಡುಮನೆ. = ನಟ್ಟೆವನೆ (Kk. 46; ಕುಟಿ, ಕುಟೀರ, ಕೋಷ್ಠ, ಗರ್ಭಾಗಾರ, ಪ್ರಕೋಷ್ಠ, ವಾಸಗೃಹ G.; Bp. 47, 54; B. 2, 14). ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ! ಎಂದು, ಕೂಗಿದ. — ನಡುಮನೇಲಿ ಹೇತು, ನಾತ ಬರುತ್ತೆ ಎನ್ದ (Prvs.). see Prv. s. ಪಡವಲ 1. — ನಡುಮರ. the middle of a tree. ನಡುಮರಾ ಹತ್ತಿ, ಬುಡಾ ಕಡಿದ (Prv.). — ನಡುಮಾಳ. middle hut? (Śmd. 215). — ನಡುರಂಗ. a place or an arena in the middle. ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು (Sp.). — ನಡುರಾಜ್ಯ. the middle of a kingdom or empire (My.). — ನಡುರಾತ್ರಿ (B. 5, 220; My.; Te.). ನಡುರಾತ್ರೆ. = ನಡರಾತ್ರೆ. midnight: at midnight. ನಡುರಾತ್ರೇಲಿ ನಡದರೆ ನಡಕ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೂ ನಡುರಾತ್ರೆ ಸಂಚಾರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ನಡುವಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. N. of a metre. (Ch.). — ನಡುವಗಲ್. -ಪಗಲ್. = ನಟ್ಟೆವಗಲ್ (Śm. 18). [ನಡುವಗಲ ಬಿಸಿಲ್ ತನ್ನಂ ಸುಡೆ ವನಕರಿ Kr. 3, 116]. see Rśv. 6, 24 va.; J. 12, 15; 13, 10; 29, 49. — ನಡುವಗಲ್ಪಂಜು. a torch that is lighted at mid-day (in order to honour a person or idol, C. Bp. 47, 37). — ನಡುವಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. = ನಟ್ಟಿರುಳ್. midnight (ನಿಶೀಥ, ಮಹಾನಿಶೆ Hlā.). see Abh. P. 7, 7 va.; 13, 44; Bp. 9, 23; 19, 58; 27, 47; 43, 47; 50, 23; J. 24, 50. — ನಡುವಿರುಳು. = ನಡುವಿರುಳ್. (Bp. 43, 51; 47, 8; Bh. 1, 8, 56). ನಡುವಿರುಳಲ್ಲಿ ಹೊಱಟವರಿಗೆ ಹೆಬ್ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಯಿತು (Prv.). — ನಡುವೀದಿ. -ಬೀದಿ. the midst of a street; the middle or main road (Rśv. 6, 11 va.; 13, 95 va.). — ನಡುವೆಡೆ. -ಎಡೆ. a place in the midst, the midst (Bp. 38, 57). — ನಡುಸಾಲೆ. = ನಡುಮನೆ. see Prv. s. ಪಡುಸಾಲೆ. — ನಡುಸೆಱಂಗು. (Śmd. 215). the middle portion of the skirt of a cloth. — ನಡುಹಗಲು. = ನಡುವಗಲ್. (ಮಧ್ಯಾಹ್ನ G.; My.). — ನಡುಹರೆಯ. middle age (My.). ನಡುಹರೆಯದವಳು (ಅರ್ಧ ವೃದ್ಧೆ, ಕಾತ್ಯಾಯನಿಕೆ Hlā.; ಕಾತ್ಯಾಯನಿ Mr. 302). — ನಡುಹೊಱೆ. the midst of a river. (My.). ನಡುಹೊಱೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಯ್ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.).

ನಡು naḍu. 2.=ನಾಟು 1, (ನೆಟ್ಟು3), ನೆಡು. to fix firmly; to stick or fix in the ground, to plant; to enter, to pierce (ಸಂಸ್ಥಾಪನ Śmd. Dh.; ಸ್ಥಾಪನ Śm. 93; My.; T., M. Tu. ನಡ್); to enter, etc. (v. i. Cpr. 9, 10 va.; see ಮಸ-). P. p. ನಟ್ಟು (Śmd. 267. 284. 287; Cpr. 5, 36). [ಅರಲಮ್ಬುಗಳ್ ಗಣಿಕಾ ಜನಂಗಳೆರ್ದೆಯಂ ನಟ್ಟು ಕೆಂಕಮಾದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.; Ap. 2, 14 va.]. ಪಶುವ ಕಟ್ಟಲೆನ್ದು, ಕಳದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಗುಣ್ಟವು (ಮೇಧಿ Nr.). ನಸು ನಟ್ಟುದು (ನಾಟ್ಟಿದುದು Ct. I, 7). see Cpr. 2, 35; 6, 37; Abh. P. 9, 67; 14, 189; Bp. 43, 7. 85; 44, 8; 46, 31. 32; 58, 39; Rśv. 10, 31 va.; Bh. 3, 2, 2. — ನಟ್ಟ ಕಮ್ಬದ ಹಾಗೆ ದಿಟ್ಟವೀರನು ಇರ ಬೇಕು. — ನಟ್ಟ ಮರಕ್ಕೆ ನೀರು ಎಱೆದ ಹಾಗೆ. — ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಂಗೀ ನಟ್ಟ (Prvs.). ಬಿಲ್ಲಿನ ದಾರ ನಡ ಬಾರದೆನ್ದು ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ ತೊಗಲು (G. 159. 194). see Prv. s. ಬಾಟೀ ಗಿಡ.

ನಡು naḍu. 3.= ನಡ 2, etc., in ನಡು ಕೊಳ್ಳು (My.). ನಾಡು ಗಳ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅರಸರು ಯಾವಾತಗೆ ತಲೆ ಬಾಗಿ ನಡು ಕೊಳ್ಳು ತ್ತಾರೋ, ಆ ಅರಸು ಅಧೀಶ್ವರನು (G.). ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಿನ್ದ ನಡು ಕೊಳ್ಳೋಣ (ಸ್ಥಿತಿ G.).

ನಡುಕ naḍuka. = ನಡಕ. (Śmd. 249 Mdb.). trembling, shivering, shaking; tremor; fear (ವೇಪಸು, ಕಮ್ಪ Hlā.; Nr.; Mr. 385; ವಿಲೋಲ Ct. II, 39; ಅಲ್ಲಾಡು, etc., ಕಮ್ಪನ Ss.; ಜೊಮ್ಪ ಸಿತ್ತು Kk. 31; Śm. 76; My.). [ಸಂಕೆಯಿಂ ನಡುಕಮುಮಾಗಳುಬ್ಬಿಡಿಗ ಮಾಡುದು Pb. 5, 15; Ap. 11, 151]. see Cpr. 4, 47; Rśv. 9, 22. — ನಡುಕಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become afraid (ಭಯವನ್ ಅನ್ Kk. 72).

ನಡುಗಿಸು naḍugisu. to cause to tremble, etc. (Bp. 1, 49; J. 28, 2; B. 5, 139; My.).

***ನಡುಗೀಱು naḍugīṟu.** special cord. ಅತ್ತಿತ್ತ ಮಿಸುಕದೆ ನಡುಗೀಱ ಜ್ಯೋತಿಯ ಪೃಥವಾಗಿ ಹಿಡಿದು Cv. 899.

ನಡುಗು naḍugu. 1.= ನಡಗು. to tremble, to shake, to shiver, to quake (ಕಮ್ಪನ Śmd. Dh., o. r. ನಡಗು; My.; Tu. ನಡಗ್; T. ನಡುಕ್ಕು, ನಡುಂಗು; M. ಚಳುಙ್ಙು, ನಡುಙ್ಙು). ನಡುಗು ವನ (ಪ್ರಸ್ಕನ್ನ, ಸ್ಖಲಿತ Hlā.). [ನಡುಗುವನ ಮೆಯ್ಯ ನಡುಕಮುಮಂ ಕಿಡೆ ನುಡಿದು Pb. 1, 92 va.]. ನಡುಗಿವರೆ ಗುಡುಗು ಕೇಳೀತೇ? — ನಡುಗು ವವನ ಮೇಲೆ ಸತ್ತ ಹಾವು ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Cpr. 7, 109; Abh. P. 13, 75; Bp. 46, 22; 58, 36. 62; Rśv. 5, 118; 6, 24 va.; 9, 24. 25. 29; J. 4, 28; B. 4, 41.

ನಡುಗು naḍugu. 2. trembling, shivering, tremor (ನಡುಕ G.). — ನಡುಗುರೋಗ. the tremor of a person who is weak, infirm, or old (My.).

ನಡುಗುವಿಕೆ naḍuguvike. trembling, etc. (Si. 295).

***ನಡುಪ naḍupa.** P. p. of ನಡುಗು1. ನಡುಪಾಕೆಯ ಪಾಣಿ ಪಲ್ಲ ವಂಬಿಡಿದು Pb. 3, 75.

ನಡುವಣ್ naḍu-aṇ. relating to the middle or midst; the middle or midst. (Śmd. 135). declension: ನಡುವಣ, ನಡುವಣಿಂ, etc. (135). ನಡುವಣ ಕರ್ಪುಂ (81). ನಡುವಣ ಅಕ್ಕರಂ, ನಡುವಣ ವಕಾರ ಯಕಾರಂಗಳ್, ನಡುವಣ ಎತ್ವಂ, ನಡುವಣ ವರ್ಗಂ (184. 188. 360. 361 Cm.). [ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್ Kr. 1, 37; Pb. 3, 74va.; Ap. 4, 25]. ಚನ್ದ್ರಮಣ್ಡಲದ ನಡುವಣ ಕಪ್ಪು (ಮೃಗ, etc.); ಮುತ್ತಿನ ಸರದ ನಡುವಣ ಮಾಣಿಕಂ (ತರಲ); ನಡುವಣದು (ಮಧ್ಯಮ, ಮಧ್ಯಮಾಯ, ಮಧ್ಯನ್ದಿನ Hlā.). ಉದಕದ ನಡುವಣ ತೆವರು (ದ್ವೀಪ, etc.); ಮರದ ಮೊದಲಿನ್ದ ಕೊಮ್ಬುಪರಿಯನ್ತ ಮಿರ್ದ ನಡುವಣ ದಿಣ್ಡು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, etc.); ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟೂ ನಡುವಣ ಬೆರಳು ಕೂಡಿ ಅಳದಡೆ ತಾಲ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ನಡುವಣಂ. -ಅಂ. (Śmd. 136). a man of the centre; [the middle one among the sons].

ನಡುವು naḍuvu. = ನಡು 1, etc. centre. (Śmd. 135. 210. 215. 229; ಮಧ್ಯ Nr.; My.; T.; Te. ನಡುಮು). ಪಾತ್ರಮೆನೆ ತೊಱೆಯ ನಡುವಿಂಗೆ ನಾಮಂ (Mr. 415). ಆನೆಯ ದನ್ತಮೆರಡಱ ನಡುವು (ಪ್ರತಿ ಮಾನ 155). ನಡುವಿನ ವಾಯುನೋವು (ಗೃಧ್ರಸಿ Si. 485). ನಡುವಿನ ಮಗ (B. 3, 15). — ನಡುವನ್ತರ. = ನಡವನ್ತರ. (My.).

ನಡುವೆ naḍuve. = ನಡವೆ 2, ನಡಿವೆ. the very midst or middle; — the midst or middle; in the midst or middle; between; — an intervening space; difference (My.). [ಅನ್ತನೇಕ ನದ್ಯುದ್ಯಾನ ನಾನಾ ಜನಪದ ಜನಾನುರಾಗ. ರಸ ರಮ ಣೀಯಮುಪ್ಪ ಗನ್ಧಿಳ ವಿಷಯದ ನಡುವೆ Ap. 1, 62 va.]. ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ನಡುವೆಯುಂ ಕರಭ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ನೀರ ನಡುವೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಸೇತು); ಎರಡು ಕಾಲ ನಡುವೆ ಪನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲದ ತೆಱಪಾಗಿದ್ದಡೆ ವೈಶಾಖ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ನಡೆಯೊಡೊನ್ದೆ ಭೂಮಿ, ಕುಡಿಯೊಡೊನ್ದೆ ನೀರು, ಸುಡುವಗ್ನಿ ಒನ್ದೆ ಇರುತಿರೆ ಕುಲಗೋತ್ರ ನಡುವೆ ಎತ್ತಣದು? (Sp.). see Śmd. 64. 65. 66. 126. 149; Cpr. 2, 41; 7, 40. 91; Bp. 43, 71; 53, 31; Rśv. 13, 73; J. 3, 36; 15, 10; C. Bp. 5, 2; Si. 29. 214. 473; B. 2, 37; 3, 36; 4, 44. 152. 184.

ನಡೆ naḍe. 1 = ನಡಿ 1. to walk; to march; to go on, to proceed; to go; to be current; to continue; to come to pass, to take place; to behave, to conduct oneslf; to be carried out, to succeed; to go with (one) as a leader, to be obedient to (ಗಮನ Śmd. Dh.; My.; Tu. ನಡಪು; T., M. ನಡ; Te. ನಡುಚು). P. ps. ನಡ, ನಡದು, ನಡು, ನಡೆ, ನಡೆದು. [ತಡೆತಡೆದು ಕಾನ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆಯಲ್ ಬಗೆದೆನಗೆ Kr. 3, 126]. ಕಾಲೊಳ್ ನಡೆದಪಿರ್ (Śmd. 125). ಮೂಗಾವುದನಂ ನಡೆದಂ (157). ನಡೆದುದು ಹಂಸೆ (169). ನಡೆವಂ (260). ನಡೆವುತೆ (Bp. 1, 49), ನಡವುತ್ತ (21, 9). ಪಡೆವೆರಸಿ ನಡೆವುದು (ಅಭಿಷೇಣನ); ಬಟ್ಟೆನಡೆವಾತಂ (ಪಾನ್ಥ, ಪಥಿಕ, etc. Hlā.). ಅವನಾನೊಬ್ಬನು ಹಗೆಯ ಗೆಲಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದಾನು, ಆತನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಹೀಗೆ ನಡ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು, ಅಧಿಕಾರದಿನ್ದ ವಿಧಿಸಿ ಹೇಱುವಿಕೆ (ಅಪವಾದ, ನಿರ್ದೇಶ Si. 265). ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ನಡದು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ವ್ಯುತ್ಥಾನ 437). ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಡದನ್ತಾ ಪರಿಶುದ್ಧಕ್ರಿಯೆ (ಅಪದಾನ 386). ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂವತ್ಸರ (ಐಷಮ); ನಡೆಯುವ ಹಗಲು (ಅದ್ಯ 476). ಒನ್ದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ ದಾರಿಯನ್ನು ನಡೆಯಲಾವುದೋ, ಅಷ್ಟು ದೂರದ ಹಾದಿ (273). ಚೋರನೊಡನೇ ದಾರಿ ನಡೆಯುವದೇನು? (Dp. 167). ಸೊಕ್ಕಿ ನಡೆಯುವ ಭೃತ್ಯನ್ ಅವ ಕೂರಕೃತ್ಯ (54). ದೇಶದ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಸುದ್ದೀ ತಿಳುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ವರ್ತಮಾನಪತ್ರಗಳನ್ನು ತರಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 4, 87). ನಡೆಯೋದು ಕಾಲ್ನಡೆ, ಮಾತು ಪಾಲಕಿಯ ಮೇಲೆ. — ನಡೆಯಬಲ್ಲವನ ಒಡವೆ ನುಡಿಯಬಲ್ಲವ ಕೊಣ್ಡುಹೋದ. — ನಡೆಯಲಾಪರೆ ನಡತೆ, ಹೊಱ ಲಾಪರೆ ಹೊಱೆ (Prvs.). ಈ ರೂಪಾಯಿ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ (My.). ಸದ್ಗುರು ವಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು (My.). ನಾಡಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ (My.). ನನ್ನ ಮಾತು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ (My.). see Śmd. 28. 72. 255. 280. 407; Cpr. 4, 11; Bp. 1, 56; 2, 5; Bh. 1, 5, 7; 1, 8, 53. 58; 2, 4, 5; C. Bp. 2, 4; Rśv. 6, 132; 10, 5 va.; 10, 10; J. 2, 39; 3, 41; 6, 3; 15, 2; 22, 4; Si. 264. 294. 396. 2, to go into, to enter. ಕುಡುವಿಲ್ಲಿನ್ ಎಚ್ಚ ಕೋಲುಂ ನಡೆಘು ದಲ್ ಅನ್ದು ಒರ್ವನ ಎರ್ದೆಯಂ (Śmd. 89. 221). — ನಡದಾಟ. -ಆಟ. walking about, etc. (My.). — ನಡದಾಡು. -ಆಡು. to walk about, etc. (My.). — ನಡೆ ನಡೆ. rep. (Śmd. 231.

272; Bp. 16, 29; 47, 50; 58, 42). — ನಡೆಯುಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to take (one's own) course (B. 5, 233).

ನಡೆ naḍe. 2. = ನಡ 3. (Śmd. 250). walking; going; walk; course; gait; march; pace; a going: a time or turn, as in fetching water from a well; conduct, deportment, behaviour; walking property: cattle (ಸಿದ್ಧಯಾತ್ರೆ Mr. 408; ವಿಹಾರ, ಪರಿಕ್ರಮ, etc. Mr. 438; My.; Tu.; Te., M.; T. ನಡೈ). [ಕೊಳ್ಗುಳದೊಳಂ ನಡೆವೀ ನಡೆಗೆನ್ತು ನೋನ್ತೆಯೋ Pb. 13, 52; Ap. 8, 2]. ನೀರ ನಡೆ ಹಾಯ್ವ ತೆಪ್ಪ (ಉಡುಪ, ಪ್ಲವ Mr. 416). ಗಾಳಿಯ ನಡೆ (ವಾಯುಚಾರ, ಲಘು Nn. 145). ನಿಟ್ಟೋಟಮುಹ (ಆನೆಯ) ನಡೆ (ಸ್ಥೂಲೋಚ್ಚಯ Mr. 158). ಇಟ್ಟಡೆಯಲ್ಲದ ಸೇನೆಯ ನಡೆ (ಅಸಮ್ಬಾಧ ಚಮೂಗತಿ Nr.). ಭಕ್ತಿಯ ನಡೆ (Bp. 56, 19). ಸತ್ಯಸದ್ಗುಣ ತೀರ್ಥ, ಉತ್ತಮರ ನಡೆ ತೀರ್ಥ, ಸತ್ಯರ ಸಂಗವದು ತೀರ್ಥ; ಹರಿವ ನೀರ್ ಎತ್ತಣ ತೀರ್ಥ? (Sp.). see Cpr. 5, 99; 6, 69; 7, 77; Bp. 5, 28; ಕಾಲು-, ಕಾಲ್-, ಬಿಗು-, ಬಿಱು-, ಮೆಲ್-. — ನಡೆಗಲ್. -ಕಲ್. to learn to walk (nicely, Śmd. 230; Abh. P. 3, 129). — ನಡೆಗಲಿ. -ಕಲಿ. = ನಡೆಗಲ್. (Śsv. 3, 61; 4, 3). — ನಡೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. to become unable, or cease to walk, move, etc. (Abh. P. 10, 233; 13, 44; Grj. 8, 11). — ನಡೆ ಗಿಡೆ. reit. (Bp. 60, 21). — ನಡೆಗುಂಗು. -ಕುಂಗು. to become tired in walking (R.). — ನಡೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to interrupt (one's) walk: to cause to stop (J. 7, 6). — ನಡೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ನಡೆಗಿಡು. (J. 10 sum.; 10, 11). — ನಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to walk or move; to walk, to proceed, etc. [ಸರೋವರದ ಬಟ್ಟೆಯಂ ನಡೆಗೊಣ್ಡು Pb. 13, 70 va.]; (Cpr. 8, 70; C. Bp. 6, 51. 52; Rśv. 4, 56 va.; 6, 30 v[illegible] 13, 77 va.; V. 30, 35 va.; J. 8, 14; 19, 30). — ನಡೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to walk or proceed (Bh. 7, 6, 14). — ನಡೆಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. = ನಡೆಗೋಣ್ಟೆ. (Bh. 6, 4, 26). — ನಡೆಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. a fortification or fort that is self-moving (in the air, as those of Tripura, Grj. 6, 56 va.; C. Bp. 42, 24. 27). — ನಡೆಚಪ್ಪರ. = ನಡ-. a litter with a canopy over it (Bp. 6, 22). — ನಡೆತೋರಣ. a tōraṇa affixed to two poles and carried in front of a procession (My.; V. 5, 43 va.). — ನಡೆ ನಡೆಗೆ. at every step (Bp. 16, 17). — ನಡೆ ನುಡಿ. walking and speaking (J. 28, 19); conduct and speech (My.). — ನಡೆಬೇಗ. quickness of walk (Bp. 3, 3). — ನಡೆಮಡಿ. a clean cloth that is spread out for walking upon or passing over (My.; Rśv. 2, 5; V. 5, 43 va.). — ನಡೆಮಾಡ. a walking house: a self-moving, chariot of the gods (ಪಾಱ್, ವ್ಯೋಮಯಾನ Śm. 10, o. r. -ಮಾಡು). — ನಡೆಮಾಡು. = ನಡೆಮಾಡ, q. v. (ಪಾಱ್, ವಿಮಾನ Śs.). — ನಡೆಯಂ ನಡೆ. to walk a walk (Bp. 44, 12). [— ನಡೆಲಿಂಗ. a walking liṅga, jaṅgama. ನಡೆಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 415]. — ನಡೆವಲೆ. -ಬಲೆ. a net to be drawn together for catching wild beasts (Śsv. 3, 24). — ನಡೆವೆಣ. -ಪೆಣ. a walking corpse [ನಡೆವೆಣನ ನುಡಿವೆಣನ ಸಂಸಾರ ವೇನವನ! Bv. 157]; (Abh. P. 13, 130; Bh. 3, 23, 43; Rām. 3, 8, 4).

ನಡೆ naḍe. 3. = ನಡ 2, etc. P. p. of ನಡೆ 1. — ನಡೆ ತರ್. (= ನಡೆದುಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to come, etc. ನಡೆ ತನ್ದಂ ಮೇರೆ ತಪ್ಪಿ ಕವಿವ ಅಮ್ಬುಧರವ್ರ್ಯಾಲ್ (Śmd. 281). ನಡೆ ತಹ ಕಿರಾತರ್ (Rāghc. 17, 64). ನಡೆ ತಪ್ಪ ವೀಚಿಗಳ್ (C. Bp. 2, 4). ರಾಜೇನ್ದ್ರಂ... ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ನಡೆ ತರ್ಪಾಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.). ನಡೆ ತಾರೆ! (Bp. 12, 43). see Cpr. 6, 96; Grj. 4, 38; Bp. 2, 44; 24, 36; 26, 6; 30, 24; 43, 27; 57, 58; Rśv. 13, 97 va.; J. 2, 46; 26, 4; 30, 42; Bh. 2, 4, 7; 2, 13, 6.

ನಡೆ naḍe. 4. (fr. ನಡು 2). fixedly, firmly, pryingly, inquisitively. ಕಲಾಪಿಗಳ ಆಟಮಂ ಮನಂಗೊಳೆ ನಡೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಕುಣಿಯಲ್ ನೆಱೆ ಕಲ್ತು (Śmd. 230). ಮಡದಿಯರ ನಡೆ ನೋಟ್ಪ್ ಕಡೆಗಣ್ (Rāghc. 17, 67). see Abh. P. 1, 117; Rśv. 2, 49; 5, 40. 124; 6, 10 va., 30 & 132; 10, 8; 13, 95. *cf.* ನಾಡೆ. [ನೆಱನಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ನರೇನ್ದ್ರಂ ನೆಚ್ಚು Pb. 1, 111; Ap. 14, 1].

***ನಡೆಪಾಡು naḍepu-āḍu.** to move about, travel. ಮುಗಿಲ ಮೇಲೆ ನಡೆಪಾಡುವಾಕೆಗಳ್ Pb. 7, 84. *cf.* ನಡಪಾಡು.

ನಡೆಯಿಸು naḍeyisu. = ನಡಯಿಸು, etc. to cause to walk or move [ಓಡಮಂ ನಡೆಯಿಸುವ ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಿಯಂ ಕಣ್ಡು Pb. 1, 68 va.; Ap. 8, 2]; (Śmd. 233; Si. 84).

ನಡೆವಳಿ naḍe-paḷi. (Śmd. 252). = ನಡವಳಿ. conduct, etc.

ನಡೆವಳಿಕಾಱ naḍevaḷi-kāṟa. = ನಡವಳಿಕಾಱ, a man of good conduct.

ನಡೆವಳಿತ naḍevaḷita. = ನಡವಳಿತ. (My.).

ನಡೆಸು naḍesu. = ನಡೆಯಿಸು, etc. (Bp. 6, 2; 51, 44; 53, 13; Bh. 1, 8, 8. 23; J. 2, 29; My.).

ನಡ್ಡಿ naḍḍi. the back of the waist, the hollow above the loins; a depression, a sinking, crookedness (Te.). — ನಡ್ಡಿಮೂಗು. a turned-up nose (Te. ನಡ್ಡಿಮುಕ್ಕು). ನಡ್ಡಿಮೂಗುಳ್ಳವ (ಅವಟೀಟ, ಅವನಾಟ, ಅವಭ್ರಟ, ನತನಾಸಿಕ Si. 297).

ನಡ್ಯೆ naḍye. *an abundance of reeds.*

ನಡ್ವತ್ naḍ-vat. *abounding in reeds.*

ನಡ್ವಲ naḍvala. *abounding in reeds.*

ನಣ್ಟು naṇṭu-a³. = ನೆಣ್ಟು. a relative, a kinsman; a friend (ಆತ್ಮೀಯ, ಸ್ವಜನ, ಬನ್ಧು, ಆಪ್ತ, ಜ್ಞಾತಿ, ಬಾನ್ಧವ Hlā.; Mr. 311; ದಾಯಿಗ, ಬನ್ಧು Nn. 140; My. only = ಬನ್ಧು; Tu. ನಣ್ಟ್; Te. ನಣ್ಟುಕಾಡು, a friend; T. ನಣ್ಣನ, a friend; M. ನಣ್ಣು, ನೆಣ್ಣು, to remember with love and gratitude; see s. ನಚ್ಚು 1; *cf.* ನನ್ನಿ 1 & 2). [ಆತನ ನಣ್ಟರಪ್ಪಶ್ವಗ್ರೀವ... ನೀಲಾದಿಗಳಪ್ಪ Pb. 6, 64 va.; Ap. 9, 99; Vr. 72, 8; ಜಗದ ನಣ್ಟ ನೀನೇ ಅಯ್ಯಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ! Bv. 25]. ಸಖ್ಯ, ಪ್ರಾಪ್ತಪದೀನ ಎನ್ದೊಡೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ ನಣ್ಟನು; ಸಂಗಡಿತನಮೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು; ಮಿತ್ರ, ಸುಹೃತ್ ಎನ್ದೊಡೆ ಎಡೆಯಲಾದ ಸಂಗಡಿಗನು; ನಣ್ಟನೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). ನಣ್ಟರ ನಲ್ಲರ ಮಾತುಗೇಳದೇ ಓಪನೆ, ಪರಮಾತ್ಮ! (Śmd. 120). ನಣ್ಟರಿರ, ನಲ್ಲರಿರ! (153). ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನಣ್ಟರು, ಕೆಟ್ಟರೆ ಸ್ನೇಹಿತರು. — ಕೆಟ್ಟು, ನಣ್ಟರಸೇರ ಬೇಡ; ಕೊಟ್ಟ ಧರ್ಮಾ ಕೇಳಬೇಡ. — ತುಣ್ಟನ ಮನೆಗೆ ನಣ್ಟರು ಬನ್ದರೆ ಗಣ್ಟಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (worse than cattle). — ತುಣ್ಟನಿಗೆ ನಣ್ಟರೆಲ್ಲ ಬಣ್ಟರ ಹಾಗೆ. — ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಗೆ ಬಡ ನಣ್ಟ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಹಿತನಣ್ಟ (ಕಿಂಕರ, ಚೇಟ Mr. 238). ನಣ್ಟರು ಬಣ್ಟರು ಹಣವಿನ ಗಣ್ಟಿರುವ ತನಕ ಹೇೞದನ್ದದಿ ನಡೆವರು; ಗಣ್ಟೆಲ್ಲ ತೀರ್ದ ಮಱುದಿನ ನಣ್ಟರೆ ಗಣ್ಟಲಿಗೆ ಗಾಣ (Subhāṣita-kandapadya). ನೀತಿಯ ಬಲ್ಲವ ಪುರುಷಂ, ಮಾತುಗಳ ಕೆಡಿಸಿ ನುಡಿಯದಾತನೆ ಚತುರಂ, ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾಟ್ಪನೆ ನಣ್ಟಂ, ಭೀತಿಯೊಳಿರ್ಪವನೆ ಭೃತ್ಯ (ditto). see Bp. 37, 31; 59, 26. feminine ನಣ್ಟಳು (My.).

ನಣ್ಟತನ naṇṭatana. = ನೆಣ್ಟತನ. relationship (My.). ದೊಡ್ಡವರ ನಣ್ಟತನ ಬಡವನಿಗೆ ಬಣ್ಡಾಟ (Prv.).

ನಣ್ಟರ್ತನ naṇṭartana. = ನಣ್ಟತನ. see ಪಱ-.

ನಣ್ಟಸ್ತಿಕೆ naṇṭastike. = ನಣ್ಟತನ, ನೆಣ್ಟಸ್ತಿಕೆ. [Tu.]. (My.).

ನಣ್ಟಿಕೆ naṇṭike. = ನಣ್ಟತನ. ತಣ್ಟೆಯವನ ನಣ್ಟಿಕೆ ಸಲ್ಲ, ಒಣ್ಟೆಯಾಗಿ ಹೋಗ ಸಲ್ಲ (Prv.).

ನಣ್ಟಿತಿ naṇṭiti. = ನೆಣ್ಟಿತಿ. a female relative (My.).

ನಣ್ಟು nanṭu. = ನೇಣ್ಟು. relationship (My.); friendship (ನಣ್ಪು Ct. I, 6; ಅಣ್ಪು Kk. 70; T. ನಿನಱು, Te. ನೆನರು, affection, attachment). ನಣ್ಟಾದುದು (ಅಣ್ಪಿತ Ct. I, 65). ನಣ್ಟು ಉಱಿಯ ಬೇಕು, ಗಣ್ಟೂ ಉಱಿಯ ಬೇಕು. — ಅಣ್ಟು ತಪ್ಪಿದರೆ ನಣ್ಟು ತಪ್ಪೀತೇ? — ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳಗೆ ನಣ್ಟು, ಹುಳಿ ಮೆಣಸಿಗೆ ನಣ್ಟು. — ನಣ್ಟು ನೋಡದೆ ಹೋ ಯಿತು, ಸಾಲ ಕೇಳದೆ ಹೋಯಿತು (Prvs.). see Prv. s. ಗಣ್ಟು. — ನಣ್ಟುಗೊಳುಹ. -ಕೊಳುಹ. conciliation. ಸಾಮ ಎನ್ದೊಡೆ ವಿನಯ ದಿಂ ನಣ್ಟುಗೊಳುಹ (Nr.).

ನಣ್ಪು nanpu. 1. = ನೇಣ್ಪು. friendship, affection, love, favour, confidential relationship, familiarity, intimacy, relationship (ಪ್ರಣಯ, ಪ್ರಸರ Hla.; ನಣ್ಪು Ct. I, 6, o. r. ನೆಣ್ಪು; Abh. P. 10, 114. 172; see ಪುಸಿ-). [ಕುಲಜನುಮಲ್ಲಂ ನಣ್ಪಿನ ಬಲಮುಂ ತನಗಿಲ್ಲ Kr. 3, 173; Pb. 3, 84; Ap. 2, 20; Vr. 87, 16]. — ನಣ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to acquire love or favour (V. 9, 5).

ನಣ್ಪು nanpu. 2. delightfulness, charm, pleasantness, agreeability (ನಿಗರ, ನೆಟ್ಟ, ಅನು, etc., ಮನೋಹರ Ss.; Cpr. 8, 9; V. 2, 33; Te. ನನುಪು; see ನಲ್ 1, ನಲಿ 1, ನಲ್ಮೆ).

ನತ nata. bent, bowed; depressed, sunk; crooked, curved; *inclined to.* (Śmd. 13; Ch. v. 62).

ನತನಾಸಿಕ nata-nāsika. *having depressed or flattened nose.*

ನತಾಸ್ಯ nata-āsya. a person whose face is bent down (Grj. 10, 78).

ನತಿ nati. bending, bowing; crookedness; a bow; a courtesy. see ಪ್ರಣತಿ; Cpr. 7, 17.

ನತ್ತು nattu. = ನೆತ್ತು. to stutter, to stammer (My.; M. ನತ್ತು, ನೆತ್ತು). — ನತ್ತಿ ಮಾತಾಡು. to stammer (My.). ನತ್ತಿ ಮಾತಾಡುವವನ ಮಾತು ಸುತ್ತಿ ತೊಱಲಿದರೆ ಪಟ್ಟು ಆದೀತೇ? (Prv.).

ನತ್ತು nattu. = ನೊತ್ತು. a nose-jewel (My.; Te., T.; Mhr. ನಥ; see ಗಾಡಿ-, ಮೂಗ-). ನತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವಳು ಮುತ್ತು ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ನತ್ತು ಇಲ್ಲವೆನ್ದು, ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವೆನೆನ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.).

ನತ್ವ natva. 1. the letter or syllable ನ (Śmd. 127. 129. 178. 280. 342. 350).

ನತ್ವ natva. 2. the state of being not: doubt, suspicion, uncertainty (My.; Te.).

ನದ nada. sounding, making a noise; see ನಿ-. 2, *a river*, the personification of which is male (ಉದ್ಧ್ಯ, ಭೇದ್ಯ, ಗಣ್ಡು ದೊಱೆ Mr. 413; see ಗಣ್ಡು ದೊಱೆ).

ನದತ್ nadat. sounding, making a noise, roaring (Rśv. 13, 65).

ನದರು nadaru. = ನಜರು. a present to a superior, etc. (My.; Br.).

ನದಿ nadi. ನದೀ. *a river*, the personification of which is female (ಹೊಱೆ Nn. 40). see ತೊಱೆ, ಪೊಱೆ. ನದೀ ದಾಟಬೇಕಾದರೆ ಗುದಿಗೆ ಯಿನ್ದ ಆದೀತೇ? — ನದೀ ದಾಟಬೇಕಾದರೆ ಬಿದಿಗೆಯೋ ಅಗಬೇಕೋ? — ನದೀ ದಾಟ, ಬದೀಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ನದಿತೀರ nadi-tīra. (ನದೀತೀರ). the bank or shore of a river. see ಒತ್ತು.

ನದಿಪು nadipu. = ನನ್ದಿಸು. to extinguish (v. t., Cpr. 7, 47; 9, 120).

ನದಿಪ್ರವಾಹ nadi-pravāha. = ನದೀಪ್ರವಾಹ. (My.; see ಒಱ್ಕು).

ನದೀಪ್ರವಾಹ nadī-pravāha. the current, stream or flow of a river (My.).

ನದೀಮಾತೃಕ nadī-mātrika. *nourished or watered by rivers.*

ನದೀಸರ್ಜ nadī-sarja. *the tree Terminalia arjuna* W. & A.

ನದುಳು nadulu. wonder, surprise. ನದುಳ ನಗೆಗಳ ಮೊಗದ ಮುರು ಹಿನ ವದನವರ್ ಅರೆಮುಸುಕುಗಳಲಿರ್ದುದು (Rām. 3, 7, 13; Mhr. ನವಲ).

ನದ್ಧ naddha. *bound, tied, connected.* see ನಹ್-.

ನದ್ಧ್ರಿ naddhri. *a strip of leather, or leather thong.*

ನದ್ಯಮ್ಬುಜೀವನ nadī-ambu-jīvana. *deriving its sustenance from river-water.*

ನನ್ nan. 1. = ಆಂ 1, etc. (I). see its plural ನವು and ನಾವು. genitive: ನನ, ನನ್ನ, ನನ್ (My.). ನನ್ನಗ, ನನ್ನಸ (My.). ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಅಗು, ಮಗಳೇ! (Prv.). — dative: ನನಗೆ, ನನಿಗೆ (My.; Si. 48. 378. 389), ನಂಗೆ (My.). ನನಗೆ ಬಾರದ ಗಾದೆಯಿಲ್ಲ, ಕಾಗೆ ಕುಣ್ಡ್ರದ ಮರವಿಲ್ಲ. — ನನಗೆ ಬಾರದು, ಅಪ್ಪಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಲ್ಲ, (ಆದರೆ ಇವನು ಈ) ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ. — ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಜೋಡು; ಒಪ್ಪಾನಕ್ಕಿ ಕೇಡು. — ನನಗೆ ಬೇಡಾದ ಹೆಣ್ಣು ಅಪ್ಪ ಯಾರಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ? — ನನಗೂ ನಿನಗೂ ವಿಶ್ವಾಸ; ಮಾನ ಕುಕ್ಕೇಲಿ ಕೈಯ್ ಹಾಕಬೇಡ! (Prvs.). — accusative: ನನ್ನ, ನನ್ನನು, ನನ್ನನ್ನು (My.). ನನ್ನೇ ತಿರುಗಿ ಹೆದಱಿಸುತ್ತಾನೆ (B. 4, 199). — locative: ನನಲಿ. ನನಲ್ಲಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿ (My.). — ablative: ನನಿನ್ದ, ನನ್ನಿನ್ದ (My.).

ನನ್- nan. 2. = ನಾ 2-, etc. four (Te., M.). — ನನ್ನೂಱು. four hundred (My.; Te.).

ನನದು nanadu. = ನನೆದು. P. p. of ನನೆ 1.

ನನನ್ದ್ರು nanandri. = ನನಾನ್ದ್ರು. *a husband's sister, a sister-in-law* (My. Amara).

ನನಸು nanasu. 1. = ನಚ್ಚು 2, ನನೆಸು, ನೆನಸು 3. truth; truly, certainly (ದಿಟ Śmd. II, o. rs. ನನೆಸು, ದಿಟ್ಟ; ವಲಂ, ವೆಱಂ, ದಿಟ Kk. 48, o. r. ನೆನಸು; ನಿಕ್ಕುವ, ನಿಸದ, ನನ್ನಿ, ವಲಂ, ವೆಱಂ, ದಲ್, ಸಾಜ, ದಿಟ Śm. 34; *cf.* ನನ್ನಿ 1).

ನನಸು nanasu. 2. = ನೆನಸು 2. to make wet, to moisten. ನನಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅದ್ರ್ರ, ಸಾದ್ರ್ರ Nr.).

ನನಾನ್ದ್ರು nanāndri. = ನನನ್ದ್ರು, ನಾದನಿ, ನಾದಿನಿ, ನಾದುನಿ. *a husband's sister.* 2, a brother's wife (see ನಾದುನಿ).

ನನು na-nu. is it not so? it certainly must be so! *certainly, assuredly* (ನಿಶ್ಚಯ Nn. 163; ಬೆಸಗೊಣ್ಡು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು Mr. 537); just! well! pray! (ನುತಸಮ್ಭಾಷಣ, ಒಳ್ಳಿಹ ಸಮ್ಭಾಷಣೆ 163).

ನನೆ nane. 1. = ನಾನ್ 2, ನೆನೆ 3. to become wet, moist, or soaked (ಅದ್ರ್ರಭಾವ Śmd. Dh.; ಅದ್ರ್ರತ್ವ Śm. 99; ಸೋರ್ 103; Tu.; M.; T. ನನ್ಯ; Te. ನೆಮ್ಮು, moisture, wet, damp, T., M. ನಳಿ, ನಳಿರ್, cold, coldness; M. ಇಳುಪ್ಪು, dampness). P. ps. ನನ ದು [ನೆತ್ತರ ಪೊನಲೊಳ್ ನಾನ್ದು ನನೆದ ಮೆಯ್ಯುಮಂ Pb. 1, 105 va.]; (Bp. 47, 15), ನನೆದು (J. 13, 14). ನನೆವುತ (Bp. 60. 48). see Bp. 36, 8. 14; 51, 24; Rśv. 9, 24; J. 28, 36; 80, 13.

ನನೆ nane. 2. P. p. of ನನೆ 1, in ನನೆ ನನೆದು (Bh. 1, 19, 21).

ನನೆ nane. 3. flower-buds to come forth; to bud. ನನೆ ತುದು (ನನೆ ಏಱುದುದು Śm. 21; Kk. 19; ನನೆವೆತ್ತುದು Ss.; Te.).

ನನೆ nane. 4. a flower-bud, an unblown flower, an opening bud (ಪುಷ್ಪಕುಟ್ಮಲ Śmd. Dh.; ಕಲಿಕೆ, ಕೋರಕ Nr.; ಸ ಜ್ಜುಕ, ಮೊಗ್ಗೆ, ಮುಗುಳ್, ಕುಟ್ಮಲ Kk. 23; Śm. 22; Cpr. 7, 115; Rām. 1, 16, 52; Te.; [Tu. ನಿಡೆ. a tender nut]; T. ನನ್ಯೆ, ನಗ್ಯೆ; M. ನಮ್ಪು, ನಾಮ್ಪು, a shoot, sprout, germ, see ನಾಟಿ). [ನನೆಯ ಕೊನೆ ಯ ತಳಿರ ಮುಗುಳ Pb. 1, 58; Ap. 1, 65]. ಅವ್ಯಕ್ತಮುಪ್ಪ ಕಹಿನನೆ (ಕ್ಷಾ

ರಕ, ಚಾಲಕ Nr.). see ಎಳೆ-. — ನನೆಕೊನೆವೋಗು. -ಪೋಗು. the point of a bud to disappear: to bloom: to rejoice (Rśv. 4, 6. 83; V. 5, 28 va.). — ನನೆಗಣೆ. -ಕಣೆ. an arrow of buds (Abh. P. 5, 5; 9, 35; Grj. 4, 104 va.). — ನನೆಗಣೆಯಂ. -ಕಣೆಯ. whose arrows are buds: Kāma (Abh. P. 9, 36; Grj. 10, 45 va.). — ನನೆಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a branch with buds (Abh. P. 1, 108). — ನನೆಗೊಯ್. -ಕೊಯ್. to gather flower-buds (Cpr. 7, 101). — ನನೆಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ನನೆಗಣೆ. (Grj. 7, 67). — ನನೆದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. ornaments of flower-buds (Grj. 4, 21 va.). [— ನನೆದೋಱು. -ತೋಱು. to flower. ನನೆದೋಱು ನುಣ್ಪೆಸೆನ್ತ ಮಾಮರಂ Pb. 2, 12]. — ನನೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. Kāma (Grj. 7, 11 va.). — ನನೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. = ನನೆಗಣೆ. [ನನೆಯಮ್ಬಂ ಮಸೆದನ್ದರಪ್ಪ ಪಲರೊಳ್ಪೆಣ್ಡಿರ್ Pb. 9, 29]; (Cpr. 7, 45; Abh. P. 9, 164; Grj. 7, 25). — ನನೆವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bow of buds (Rśv. 8, 71). — ನನೆವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. whose bow consists of buds; Kāma [Abh. P. 7, 131]; (Rśv. 7, 63). — ನನೆಯೇಱು. -ಏಱು. = ನನೆ 3, q. v. (Rśv. 9, 47). — ನನೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get buds, to bud (see Śs. s. ನನೆ 3). — ನನೆವಾಸು. -ಪಾಸು. a bed of buds (Rśv. 8, 71). [— ನನೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to flower, blossom. ವಚನ ಕದಮ್ಬಕಮೆ ಮ್ಪೊನ್ನ ತೆಂಕಣೆಲರೊಳ್ ನನೆವೋಯ್ತೆ ಪ್ಪಿನಮಾಕೆಯ ತನುಲತೆ ತುಪ್ಪಿದು ದತಿ ಬಹಳ ಪುಳಕ ಪ್ರಿಪುಳಶ್ರೀಯಿಂ Ap. 7, 30].

ನನೆತು nanetu. P. p. of ನನೆ 3.

ನನೆಸು nanesu. = ನನಸು 1, q. v. truth, etc.

ನನೆಹ naneha. becoming wet; wetness, dampness. ಕೇಮ ಸ್ತೇಮ ಸಮುನ್ದನ ಈ ಮೂಱು ನನೆಹದ ಹೆಸರು (Nr.).

ನನ್ದ nanda. happiness, joy. 2, N. of a cowherd who was the foster-father of Krisṇa. (Bhāgavata 10, 4, 7). 3, N. of a king of Pāṭaliputra who lost his kingdom by the machinations of Cāṇakya. 4, N. of a vritta (Ch.). ನನ್ದರಾಯನ ಬಣ್ಡಾರ ನಾಯಿ ನರಿ ತಿನ್ದು ಹೋಯಿತು.—ನನ್ದನ ಬದುಕು ನಾಯ್ನರಿಪಾಲಾಯಿತು (Prvs.).

ನನ್ದಕ nandaka. gladdening. 2, N. of a vritta (Ch.). 3, *the sword of Visṇu or Krisṇa.*

ನನ್ದನ nandana. gladdening. 2, *a son.* 3, a garden frequented by the gods: *Indra's pleasure ground;* a garden, a grove. 4, the twenty-sixth year of the cycle of sixty (My.). see ತಾಲ-.

ನನ್ದನನ್ದನ nanda-nandana. the foster-son of Nanda: Krisṇa. (My.).

ನನ್ದನೆ nandane. a daughter (ದುಹಿತೃ, etc. Mr. 309).

ನನ್ದಾ nandā. = ನನ್ದದ, of ನನ್ದು 1. — ನನ್ದಾದೀಪ. a lamp that is always kept burning, [a lamp that is not to be extinguished]. (My.). — ನನ್ದಾದೀವಿಗೆ. = ನನ್ದಾದೀಪ. (My.). [Tu.].

ನನ್ದಿ nandi. joy, delight, welfare; happy; gladdening. 2, a son. 3, name of an attendant of Śiva: the bull on which he rides (Bp. 1, 52; 2 sum.; 37, 50; 45, 46; ತಣ್ಣು Mr. 14). 3, the tree Cedrela toona Roxb., the wood of which resembles mahogany (ಪುಂಗವ Mr. 121). 4, the tree Lagerstroemia microcarpa (Van Someren). — ನನ್ದಿಕಮ್ಬ. a large bamboo pole with a metal Nandi attached to its middle and a vyāsahasta on its top (My.). —ನನ್ದಿಗಿಡ. = ನನ್ದಿ No. 3. (ಕಾನ್ತಲಕ, ಕುಣಿ, ಕುವೇರಕ G.). — ನನ್ದಿಬಟ್ಟಲುಗಿಡ. = ನನ್ದಿಬಟ್ಟಲ್-. (ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ G.). — ನನ್ದಿಬಟ್ಟಲುಗಿಡ. a shrub with fragrant white flowers, cultivated in gardens, Tabernaemontana coronaria Br. (St. & Pl.; My.). — ನನ್ದಿಮರ. = ಬಿಳೇ ನನ್ದಿಮರ. a large timber tree with white bark, Lagerstroemia parviflora Roxb. (Z.). see ಬಸವನಗಿಡ. — ನನ್ದಿಯ ಹಬಿವಿಗೆ. = ನನ್ದಿಧ್ವಜ. (Bp. 53, 16).

ನನ್ದಿಕ nandika. = ನನ್ದಿ No. 3.

ನನ್ದಿಕೇಶ nandika-īśa. = ನನ್ದಿಕೇಶ್ವರ. (Bp. 54, 49; Rśv. 1, 1).

ನನ್ದಿಕೇಶ್ವರ nandika-īśvara. = ನನ್ದಿಕ. *N. of Śiva's chief attendant* (Bp. 2, 10; 9, 11; 10, 20; 45, 47).

ನನ್ದಿಗ್ರಾಮ nandi-grāma. N. of a village where Bharata resided during Rāma's banishment. (Rām. 2, 6, 34).

ನನ್ದಿತ nandita. pleased or satisfied with, contented with, gladdened, delighted. see ಅ-; Bp. 2, 21.

ನನ್ದಿದುರ್ಗ nandi-durga. a high hill in the Mysore country (My.).

ನನ್ದಿಧ್ವಜ nandi-dhvaja. a banner with a bull on it (Bp. 5, 39; 58, 53). 2, = ನನ್ದಿಕಮ್ಬ (My.).

ನನ್ದಿನಾಥ nandi-nātha. = ನನ್ದಿಕೇಶ್ವರ. (Bp. 2 sum.; 10, 12; 57, 24).

ನನ್ದಿನಿ nandini. a female who makes happy or gladdens; a female who is happy. 2, a daughter. 3, fabulous cow, a sort of cow of plenty, the property of Vasiṣṭha. (My.).

ನನ್ದಿಪತಾಕೆ nandi-patāke. = ನನ್ದಿಧ್ವಜ. (Bp. 56, 5).

ನನ್ದಿಮಣ್ಡಲ nandi-maṇḍala. N. of a kṣetra (Bp. 2, 28).

ನನ್ದಿಮುದ್ರೆ nandi-mudre. the stamp or impression of a Nandi or bull (Bp. 52, 47).

ನನ್ದಿವಟ್ಟ nandivaṭṭa. Tbh. of ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ. a kind of shrub, etc. (Cpr. 7, 115 va.; ವೃಕ್ಷ Nn. 110; Mr. 478; ತಗರ Mr. 125).

ನನ್ದಿವರ್ಧನ nandi-vardhana. increasing pleasure; Śiva; a son; a friend. 2, the tree Cedrela toona Roxb. (ತುನ್ನ, ನನ್ದಿವೃಕ್ಷ, ಬಸವನ ಗಿಡ, etc. Si. 153). — ನನ್ದಿವರ್ಧನಹುವ್ವು. the flower of that tree (Si. 153).

ನನ್ದಿವಾಹ nandi-vāha. = ನನ್ದಿವಾಹನ. (My.).

ನನ್ದಿವಾಹನ nandi-vāhana. riding on a bull: Śiva (Bp. 27, 26).

ನನ್ದಿವೃಕ್ಷ nandi-vrikṣa. *the tree Cebrela toona* Roxb. (= ಕಚ್ಚ, ಕಾನ್ತಲಕ, ಕುಣಿ, ಕುವೇರಕ, & ತುನ್ನ). ಅಶ್ವತ್ಥಾಕಾರಮಪ್ಪ ನನ್ದಿವೃಕ್ಷ (ತುನ್ನ, ಕುವೇರಕ, etc. Nr.).

ನನ್ದಿಸು nandisu. = ನದಿಪು, ನೊನ್ದಿಸು. to extinguish, to quench [ದ್ರುಪದ ವಿಳಯಾನಿಳನಂ...ಜಳಧರ ವರ್ಷಂಗಳಿಂ ನನ್ದಿಸೆಯುಂ Pb. 12, 20 va.]; (Abh. P. 14, 100; Bp. 3, 16; 45, 47; Rām. 6, 10, 27).

ನನ್ದೀಶ nandi-īśa. = ನನ್ದಿನಾಥ. N. of Śiva's chief attendant. (Bp. 2, 15).

ನನ್ದೀಶ್ವರ nandi-īśvara. = ನನ್ದೀಶ. (Bp. 1 sum.; 2, 7; 43, 41; 53, 5; 54, 40; J. 14, 21; Si. 461).

ನನ್ದು nandu. 1. = ನೊನ್ದು 1. to lose one's splendour, to be extinguished, to be quenched. to go out (ಗತತೇಜಸ್ Śmd. Dh.; ಗತತೇಜ Śm. 98; My.; T. ನದು). [ಮಾಗಿಯಾ ನೀರಿನ್ದಂ ನನ್ದದು ಪರಿತಾಪಾನಳಂ Kr. 3, 165; Pb. 1, 115 va.; Ap. 2, 43]. see Bp. 11, 12; 50, 55; J. 28, 5; 31, 62. — ನನ್ದೊಯ್. -ಒಯ್. to beat (any thing) so that (it) is extinguished, *i. e.* to quench (Rśv. 9, 18; 13, 97 va.).

ನನ್ದು nandu. 2. = ನನ್ದು 1? to be ruined, to be destroyed, to perish; to disappear, to vanish; to destroy (ವಿನಾಶ Śmd. Dh.; ನಾಶ Śm. 98; T. ನದು, to destroy; ನನ್ದು, to be ruined, etc.; ನಲಿ, to perish; *cf.* ನಜ್ಜು, ನಮ, ನಸಿ 1).

ನನ್ದೆ nande. delight, felicity, prosperity: its personification: name of a śakti: Gauri, etc. 2, the first, sixth, or eleventh day of a fortnight. (My.).

ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ nandi-āvarta. = ನನ್ದಿವಟ್ಟ. *the shrub Tabernaemontana coronaria* R. Br. 2, a particular kind of diagram. 3, *a sort of palace built in the shape of that diagram, a catuḥśāla without a western gate.* 4, *a species of large fish.*

ನನ್ನ nanna. mine. see s. ನನ್ 1.

ನನ್ನಿ nanni. 1. truth, certainty; certainly, etc. (ಸತ್ಯ Ct. I, 70. 100; ಸತ್ಯ, ನೈಜ Kk. 48; ನಿಕ್ಕು, ನಿಸದ, ಸತ್ಯ 64; ನಿಕ್ಕುವ, ನಿಸದ, ನನಸು or ನೆನಸು, ವಲಂ, ವೇಂ, ದಲ್, ಸಾಜ, ದಿಟ Śm. 34; My., also in ನನ್ನಿ ಆಡು; T. ನನ್ಜು, a good; what is right, well or beautiful; ನನ್ನು, a good; beauty; M. ನನ್ನು, good; what is right, advisable; see s. ನನ್ನಿ 2, & *cf.* ನಚ್ಚು 1 & 2, ನಲ್ 1). [ಪೂಣ್ದು ನನ್ನಿಗೆ ಬನ್ನಂ ಬರಲೀಯದೆ Pb. 1, 81; Ap. 8, 73]. see Abh. P. 16, 7 va.; Bp. 1, 55; 2, 20; 5, 57; 9, 25; 29, 16; 46, 20; 49, 11; 61, 7; Śm. 67; Śśv. 2, 118; Sp. s. ಬಗೆ 1. [— ನನ್ನಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give assurance, promise. ಪಿರಿದೊನ್ದು ಮನೆವಾಱ್ತೆಯುಣ್ಟೆಗಳೆ ಪೋಗಿ ಬನ್ದಪ್ಪೆಂ ಬನ್ದೊಡೆ ನಿನ್ನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ್ವೆನೆನ್ದು ನವ್ಪು ನುಡಿದು ನನ್ನಿಗೊಟ್ಟು Vr. 16, 6]. — ನನ್ನಿ ಮಾಡು. to verify, to prove (Cpr. 7, 28 va.; Abh. P. 15, 66 va.). [— ನನ್ನಿವಾತು. -ಮಾತು. truthful word. ಪಡೆಮೆಚ್ಚೆ ಗಣ್ಡನ... ನನ್ನಿವಾತುಮಂ ಮುರಾನ್ತಕಂ ಮೆಚ್ಚೆ Pb. 5, 75 va.].

ನನ್ನಿ nanni. 2. love, affection, attachment (Abh. P. 16, 7 va.; J. 12, 1; 23, 59; 24, 27; 26, 72; 31, 45; My.; T. ನನ್ಜಿ, a good, benefit; M. ನನ್ದಿ, ನನ್ನಿ, goodness, gratitude; ನಲ್ಲೆ, good, right; fine; real, true; see ನಣ್ಪು, ನನ್ನಿ 1, ನಚ್ಚು 1 & 2).

***ನನ್ನಿಕಾಱ nannikāṟa.** truthful person. ನೋಯಿಸರ್ಸೆ ನಿನ್ನ ನನ್ನಿಕಾಱನ ಮನಮುಂ Pb. 7, 48.

ನಪ್ nap. = ನಪ್ಪು. see ಸ್ತ್ರೀ-.

ನಪುಂಸ na-puṁsa. not a male; a eunuch (ಕ್ಲೀಬ, ನಪುಂಸಕ Nn. 146).

ನಪುಂಸಕ na-puṁsaka. *neither man nor woman: a hermaphrodite.* 2, *eunuch.* 3, of neuter gender; *the neuter gender;* a word in the neuter gender (Śmd. 108. 265; Kāvy. I, 2, 20-22. 31. 32. 74-83; I, 5, 18-23).

ನಪುಂಸಕತ್ವ napuṁsakatva. the state of being of the neuter gender (Kāvy. I, 2, 74-83).

ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ napuṁsaka-liṅga. the neuter gender (Śmd. 109. 129. 138. 263. 291).

ನಪ್ತಾರ naptāra. Tbh. of ನಪ್ತೃ. (My.).

ನಪ್ತೃ naptṛ. *a grandson.*

ನಪ್ತ್ರಿ naptrī. *a granddaughter.*

ನಪ್ಪು nappu. = ನಪ್. neuter; the neuter gender (Śmd. 112. 126. 147. 186).

ನಪ್ಪೆ nappe. fr. ನಗ್ಗು 1. a bruise in a fruit or tree (My.). [Tu. ನಪ್ಪಡ. weariness].

ನಫರ naphara. a sarvant for low work (Mhr., H.); a mean wretch (My.). 2, an individual, a poll (Br., Mhr., H.). — ನಫರ ಜಾಮೀನು. personal bail (Br.; R.).

ನಫೆ naphe. profit, gain (My.; Si. 325; Mhr., H. ನಫಾ).

ನಬಸಿತ nabasita. Tbh. of ನಮಸಿತ. (ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ G.).

ನಬೀ nabī. a prophet: the prophet, Mahomed (H.; My.; Br.).

ನಬ್ಯ nabya. Tbh. of ನವ್ಯ. (Bp. 46, 21; 57, 18).

ನಭ nabha. = ನಭಸ್. the sky, the atmosphere (ಶಾರದೆ, ಆಕಾಶ Nn. 28; ಪಾರ್ಥಿವ, ಆಕಾಶ 32; ಆಕಾಶ 35; ಆಗಸ 40; etc., etc.; ಗಗನ Mr. 31; ಕೃಷ್ಣ 519). 2, the month śrāvaṇa (Mr. 70). 3, a cypher or zero (ಸೊನ್ನೆ Mr. 347. 349). 4, a certain metrical foot (Ch.; Mr. 364).

ನಭಶ್ಚರ nabhas-cara. going in the air: a god; a vidyādhara (ದೇವಯೋನಿ Mr. 56). see Śśv. 2, 36.

ನಭಸ್ nabhas. *the sky, the atmosphere.* 2, *the month śrāvaṇa,* July-August (see ನಭ No. 2).

ನಭಸ nabhasa. vapory, misty. 2, = ನಭಸ್.

ನಭಸಂಗಮ nabhasa-ṅ-gama. sky-goer: *a bird.*

ನಭಸ್ಥಲ nabha-sthala. = ನಭಸ್ No. 1. (Cpr. 3, 2).

ನಭಸ್ಯ nabhasya. *the month bhādra,* August-September (Mr. 70).

ನಭಸ್ವತ್ nabhas-vat. vaporous, misty; *air, wind.*

ನಭಿ nabhi. = ನಾಭಿ. a wheel (ಗಾಲಿ G.).

ನಭೋಜನ nabhas-jana. a god (J. 2, 10).

ನಭೋಮಣ್ಡಲ nabhas-maṇḍala. the firmament; the sky. (J. 11, 38; 12, 9).

ನಭೋಮಾಸ nabhas-māsa. = ನಭಸ್ No. 2. (Mr. 69).

ನಭೋಲಕ್ಷ್ಮಿ nabhas-lakṣmī. the sky considered as Lakṣmī (Cpr. 5, 126).

ನಭೋವೀಥಿ nabhas-vīthi. sky-road: the path of the sun. (Bp. 50, 2).

ನಮ್ nam. = ಆಂ 1 (plural), ಎಮ್ 1, ನಾವು. the plural of ನನ್ 1. (we inclusive). Tu. ನಮೊ. genitve: ನಮ, ನಮ್ಮ, ನಮ್ (My.). ನಮ್ಮ ಮಗನ ಗುಣಾ ನಾವಱಿಯೆವೇ?—ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ (as for us) ನಾವೇ ತುಕ್ಕಪ್ಪಯ್ಯನವರುಗಳು.—ನಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಯ್ ಹಾಗೆ ಬೀಸಿದರೇನು? ಹೀಗೆ ಬೀಸಿದರೇನು?—ನಮ್ಮ ದೇವರ ಸತ್ಯ ನಾವೇ ಬಲ್ಲೆವು.—ನಮ್ಮ ಮಗ ಇಪ್ಪತ್ತು ಹೋಳಿಗೇ ತಿನ್ದಾನೆನ್ದರೆ ಹಾಕುವವರು ಯಾರು?— ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನಾವೇ ದಾಸರು; ಚೆಕ್ಕಿಗಿಕ್ಕೋ ತಿರುನಾಮುವ! — ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮನೆಯಕ್ಕಿಯ ಕೊಟ್ಟು, ಅಮ್ಮಾ, ನಿಮ್ಮನೆಯ ಪ್ರಸಾದವೇ? — ನಮ್ಮನೆಯಕ್ಕಿ ಕೊಟ್ಟೂ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪ್ರಸಾದವೇ? (Prvs.). ನಮ್ಮಗ, ನಮ್ಮಕ್ಕಳು (My.). dative: ನಮಗೆ (My.; [ನಮಗೀಗತರ್ಕಿತೋಪಸ್ಥಿತ ಪ್ರತಾಪೋದಯಮುಂ Kr. 1, 2]; Bp. 23, 29; 24, 6). accusative: ನಮ್ಮ, ನಮ್ಮನು, ನಮ್ಮನ್ನು (My.). locative: ನಮಲಿ, ನಮ್ಮಲಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ (My.). ablative: ನಮ್ಮಿನ್ದ (My.). ನಮ್ಮಿನ್ದ ಮೇಲು ಯಾರು? ನಾವೇ ಮೇಲು! (Prv.). ನಮ್ಮಿನಿಬರು (Bp. 57, 80). ನಮ್ಮಿಬ್ಬರು (B. 4, 108). ನಮ್ಮ ನೂರ್ವರು (Bh. 1, 8, 60). [ನಮ್ಮಯ. ours. ನಮ್ಮಯ ಭಕ್ತದೊಳಡು Pb. 3, 12].

ನಮ nama. Tbh. of ನಮಸ್. (ನನ್ದನ, ಪೊಂಗಿ ಪೊಡಮಡುಹಂ Mr. 461).

ನಮಕ್ namak. salt (Mhr. Persian ನಿಮಕ್). — ನಮಕ್ ಹರಾಂ. ungrateful (My.; Mhr. ನಿಮಕ ಹರಾಮ).

ನಮನ namana. causing to bend or bow; bowing down; bending; sinking. see ನಳಿ, ಬಳ್ಕು, ಮಣಿ, ಮೊಗ್ಗು.

ನಮಲು namalu. 1. = ನೆಮರು. to chew, to masticate, to munch; to chew the cud, to ruminate (My.; Te. ನಮಲು, ನಮುಲು, ನವುಲು; Te. ನೆಮರು, ನೆವುರು, chewing the cud).

ನಮಲು namalu. 2. = ನೆಮರು. chewing the cud, etc. —ನಮಲು ಹಾಕು. to chew the cud (My.).

ನಮಸ್ namas. = ನಮ. bowing, bending; a bow, salutation, reverential salutation; obeisance performed by joining the palms and inclining the head.

ನಮಸಿತ namasita. = ನಬಸಿತ. *reverenced, respected, worshipped, saluted.*

ನಮಸ್ಕರಿಸು namas-karisu. to make a bow, to make obeisance; to adore, to worship (Bp. 46, 67; My.). ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾತಂ (ಅವನತಂ Śmd. 2).

ನಮಸ್ಕಾರ namas-kāra. bowing; *obeisance, respectful salutation, reverence, adoration* (ತುಱಿಲ್, ಎಱಗು, ಮೊಱ್ಗು, ಮಣಿ, ಕುಮ್ಬು, ಪೊಡವಡಿಕೆ Śm. 34; Kk. 34). see ತುಱಿಲ್ಗೆಯ್, ಪೊಡಮಡು. ನಮಸ್ಕಾರ, ಅಯ್ಯಾ! ಎನ್ದರೆ ಚಮತ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿತು ಅನ್ದ. — ನಮಸ್ಕಾರವಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ವಿದ್ದೀತೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಬಹಿಷ್ಕಾರ.

ನಮಸ್ಕಾರಿ namas-kāri. *a sensitive plant.*

ನಮಸ್ಕಾರ್ಯ namas-kārya. to be bowed down to; a man to whom one must pay obeisance or who is to be worshipped (Bp. 22, 24).

ನಮಸ್ಯ namasya. to be worshipped, venerable, respectable.

ನಮಸ್ಯಾಯಣ namasya-ayaṇa. see ಅಮುಷ್ಯಾಯಣ. son of a respectable person (ಆಚಾರಪ್ರಸಿದ್ಧನಪ್ಪಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಮಗನು Mr. 250).

ನಮಸ್ಯಿತ namasyita. *reverenced, respected, worshipped.*

ನಮಸ್ಯೆ namasye. *reverence, respect, worship, adoration.*

ನಮಾಜು namāju. = ನಿಮಾಜು. worship; divine service (My.; Mhr., H.).

ನಮಿತ namita. bowed, bent down, making salutation or obeisance. see ವಿ–; Bp. 19, 3.

ನಮಿಸು namisu. to bow; to do obeisance; to worship, to adore (Bp. 2, 16; 28, 45; 58, 16; J. 7, 18; My.). — ನಮಿಸು ನಮಿಸು. rep. (Bp. 6, 24).

ನಮುಚಿ namuci. *N. of a demon.*

ನಮುಚಿಭಿದ್ namuci-bhid. = ನಮುಚಿ ಸೂದನ. see ಹರಿ.

ನಮುಚಿಸೂದನ namuci-sūdana. destroyer of Namuci: *Indra.*

ನಮೂದಿಸು namūdisu. = ನಮೂದು ಮಾಡು. (My.).

ನಮೂದು namūdu. represented, declared; mentioned, shown; recorded; settled (My.; Br.; Mhr.; H.); mentioning, notice, etc. — ನಮೂದು ಮಾಡು. to record, to mention, to show, to bring to notice, etc. (My.).

ನಮೂನೆ namūne. a specimen, a sample; a model; a copy, (My.; Br.: Mhr., H. ನಮುನಾ).

ನಮೆ name. = ನವೆ 1, ನಸಿ 1. to become insignificant in bulk or importance; to fall away in flesh, to grow lean or thin; to wear away; to become less; [to suffer. ತಮ್ಮ ಮೆಯ್ಮಱೆವಿನಮಿರ್ವರುಂ ನಮೆದರ್ Pb. 1, 135; Ap. 5, 13]; (ಗುರುಯಾಪ್ಯ Śmd. Dh.; Cpr. 4, 59; Abh. P. 11, 99 va.; My.; Tu.; Te. ನವಿ, ನವೆ; Te. ನೆಮರು, to rub; T. ನಾಮ್ಬು, to grow lean, thin, meagre; ನೆಗಿೞ್, to grow into powder; to grow lean and weak; ನೆಗು, to be pulverized, be ground small; ನೆವಿೞ್, to extinguish, to demolish; M. ಞಮುಣ್ಡು, ಞೆವಿಣ್ಡು, ನೆವಿಣ್ಡು, to bruise between the fingers, to squeeze; to knead; *cf.* ನನ್ದು 2, ನರಟು 1, ನಾದು 1). 2, to become poor (ದಾರಿದ್ರ Śmd. Dh.).

ನಮೇರು namēru. the tree Eleocarpus ganitrus. 2, a middle-sized tree, the Alexandrian laurel, Calophyllum inophyllum Lin. (St. & Pl.). see Cpr. 2, 56; 4, 61.

ನಮ್ನ namna. = ನಮ್ರ. bowing down, etc. (Abh. P. 9, 112).

ನಮ್ನೀಕೃತ namnī-kṛita. = ನಮ್ರೀಕೃತ. bowed down. (Cpr. 4, 28 va.).

***ನಮ್ಬಲ್ nambal.** do not believe. (ನಮ್ಬು+ಅಲ್). ನಮ್ಬಿಂ ನಮ್ಬಲಿಮಿನ್ದಿಂಗೊಮ್ಬತ್ತು ದಿನನ್ದಲೆಮ್ಮ ಬೆನ್ನಲೆ ನಿನ್ದಿರ್ Pb. 11, 29.

ನಮ್ಬಿ nambi. = ನಿಮ್ಬಿ 2, ನೆಮ್ಬಿ. a N., masculine and feminine (Bp. 9, 33. 41; 15, 23. 26; 18, 12; 25, 8; 26 sum.; 26, 11. 19. 21. 25. 42. 45. 57. 59. 65. 69; 27 sum.; 27, 75; 31, 22; 37, 44. 56; 47, 36; T.). see ಕಡವಳ–. — ನಮ್ಬಿಗಿಮ್ಬಿ. reit. (Bp. 26, 22). — ನಮ್ಬಿನನ್ದಿ. N. (Bp. 50, 53. 55. 61). — ನಮ್ಬಿಯಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (Bp. 43, 50). — ನಮ್ಬಿಯಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (Bp. 26, 4. 14. 24. 46. 64; 27, 74; 28, 51; 44, 52). — ನಮ್ಬೆಣ್ಣ. = ನಮ್ಬಿಯಣ್ಣ. (Bp. 9, 11. 26).

ನಮ್ಬಿಕೆ nambike. = ನಮ್ಬಿಗೆ, ನಮ್ಬುಗೆ, ನೆಮ್ಬುಗೆ, ನೆಮ್ಮುಗೆ. confidence, trust, faith, belief, reliance; faithfulness, fidelity (My.; Tu.; T. ನಮ್ಬಿಕ್ಕೈ; Te. ನಮ್ಮಕ, ನಮ್ಮಿಕೆ). ನಮ್ಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ಯಥಾರ್ಥವಾದಿ (ಆಪ್ತ Si. 261). ನಮ್ಬಿಕೆಯಿನ್ದ ಕೂಡಿರುವವನು (ಶ್ರದ್ಧಾಲು 360). ನಿಶ್ಚಯವಾದ ನಮ್ಬಿಕೆ (ಶ್ರದ್ಧೆ 433).

ನಮ್ಬಿಗಸ್ತ nambigasta. a faithful, trustworthy man (My.). feminine ನಮ್ಬಿಗಸ್ತಳು (My.).

ನಮ್ಬಿಗಸ್ತಿಕೆ nambigastike. faithfulness, fidelity, trustworthiness, honesty (My.).

ನಮ್ಬಿಗೆ nambige. = ನಮ್ಬಿಕೆ, etc. (My.; ವಿಶ್ವಾಸ, ಶ್ರದ್ಧೆ G.). ನಮ್ಬಿಗೆಯುವ (ಆಪ್ತ G.). ನಮ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸು (ನಮ್ಬಿಸು G.). ದೇವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಬಿಗೆಯಿಲ್ಲದವನು (ನಾಸ್ತಿಕ, ಸೌಗತ G.). ನಮ್ಬಿಗೆಯುಳ್ಳವ ತಾ ಕೊಮ್ಬುವನು ಸಾಲವನು, ನಮ್ಬಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಬೞಿಕ ಬೆನ್ದಾವಿಗೆಯು ಕುಮ್ಬುದನ್ತಿಹನು (Sp.). ಜಾಣತನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನಮ್ಬಿಗೆಗಳು ನಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಣ್ಟು (B. 3, 39). ಈ ಹನ್ದಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಮ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ದು (3, 67). ರಾಣಿಯವರ ಮೇಲೆ ನಮ್ಬಿಗೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಡತಕ್ಕದ್ದು (5, 2). ನಮ್ಬಿಗೆಯಿನ್ದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು (5, 188). ದೇವರ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆಯೂ ದಯದ ಮೇಲೆಯೂ ನಮ್ಬಿಗೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು (5, 210). ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಬಿಗೆಯವರು ಬಹಳ, ಇಲ್ಲಿ ತುಸು (5, 288). ದೇವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಬಿಗೆಯಿಡಬೇಕು (My.). ಗೊಮ್ಬೆಗೆ ಕೆಯ್ ಮುಗಿದರೂ ನಮ್ಬಿಗೆಯಿರಬೇಕು (Prv.). see ಅಪ–. — ನಮ್ಬಿಗೆ ಕಾದುಕೊಳ್ಳು. to (be and) remain faithful (in one's transactions, B. 2, 25). — ನಮ್ಬಿಗೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give confidence (J. 24, 11). — ನಮ್ಬಿಗೆಯುೞಿಸಿಕೊಳ್ಳು. -ಉೞಿಸಿ–. = ನಮ್ಬಿಗೆ ಕಾದುಕೊಳ್ಳು. (My.).

ನಮ್ಬಿಸು nambisu. to cause to confide, trust, etc.; to cause to assent, to coax, to persuade, to conciliate (ಅನುಮೋದನ Śmd. Dh.; My.; ನಮ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸು G.; Te. ನಮ್ಮಿಂಚು). [ಕನಕನೆಮ್ಬಂ ಬನ್ದು ಪಾಣ್ಡವರಂ ಕಣ್ಡೇಕಾನ್ತದೊಳ್ ವಿದುರನಟ್ಟಿದ ವಿನ್ನಾಣಂಗಳಂ ಪೇೞ್ದು ನಮ್ಬಿಸಿ Pb. 3, 4 va.]. ನಮ್ಬಿಸುವುದು (ಸಾಮ, ಸಾನ್ತ್ವ Hlā.). ನಮ್ಬಿಸಿ ತಿಮ್ಬುವರ್ (ಚಲ್ಲವೊತ್ತರ್ Śmd. II). ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬಾತಂ (ಚಲ್ಲವತ್ತಂ Śm. 46; ಚಲ್ಲವೊತ್ತಂ Kk. 36). ಅವರನ್ನು ನಮ್ಬಿಸು (My.). see Bp. 14, 18; 40, 62; 53, 19; Rśv. 11, 166.

ನಮ್ಬಿಸುಹ nambisuha. causing to confide, etc., coaxing, conciliating (ಅನು Nr.; ಶಾನ್ತ, ಸಾಮ Mr. 459).

ನಮ್ಬು nambu. to confide, to trust, to confide in, to put confidence in, to rely on, to believe; to suppose (ವಿಶ್ವಾಸ Śmd. Dh.; My.; T.; Tu.; Te. ನಮ್ಮು; see s. ನಚ್ಚು 1). [ಆ ಲಘುಗಳಲ್ಲದ ತಾಣದೊಳಂ ಲಘೂಪಾಗಮ ಕ್ರಮದೆ ನಮ್ಬುಗೆ ಲಾಘವ ದೋಷಮುಂ Kr. 1. 127; Pb. 7, 13; Ap. 2, 7; ನಮ್ಬುರು ನೆಚ್ಚರು ಬೞಿದೆ ಕರೆವರು ನಮ್ಬಲೞಿಯರೀ ಲೋಕದ ಮನುಜರು Bv. 116]. ಪೆಣ್ಡಿರಂ ನಮ್ಬಲ್ ಬೇಡ (Śmd. 276). ಅಸ್ಥಿರದ ದೇಹವನ್ನು ನಚ್ಚಿ ನಮ್ಬಿರಬೇಡ (Dp. 1). ಬಸವರಾಜಾ, ನಿನ್ನನ್ ಎಲ್ಲಾ ದೆಸೆಗೆ ನಮ್ಬಿದೆಂ (Bp. 5, 67). ನಿನ್ನಂ ನಮ್ಬಿ ಹೋದಪೆವು (14, 3). ತನ್ನಂ ನಮ್ಬಿಕೊಣ್ಡು (31, 13). ಇದ ನಮ್ಬಿದೊಡೆ (32, 21). ಅವದಿರ ಮಾತುಗಳನ್, ಎಲೆ, ನಮ್ಬದಿರು! (56, 51). ಹಣವನ್ನೂ ಬಾಟ್ಲಿಯನ್ನೂ ನಮ್ಬದವ ಎಚ್ಚರುಳ್ಳವನು (B. 1, 8). ದೈವವನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಸುಮ್ಮನೇ ಕೂಡ್ರಬಾರದು (1, 17). ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ನಮ್ಬರು (3, 79). ತಾ ಕಳ್ಳನಾದರೆ ಪರರ ನಮ್ಬ. — ಅೞುವ ಹೆಂಗಸನ್ನೂ

ನಗುವ ಗಣ್ಡ ಸನ್ನೂ ನಮ್ಬಬಾರದು. — ಮಣ್ಣು ಕುಣ್ಡೆ ನಮ್ಬಿ, ಹೊಟಿ ಹಾದರು. — ಬುಡ್ಡೆಯನ್ನು ನಮ್ಬಿ ಹೊಟಿ ಹಾದ ಹಾಗೆ. — ನಮ್ಬಿ, ಅಮ್ಬಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ. — ನಮ್ಬಿದವಗೆ ಇಮ್ಬು, ನಮ್ಬದವಗೆ ಅಮ್ಬು (Prvs.). ಮನದೊಳ್ ಪೊಲ್ಲಮನ್ ಎನ್ದುಂ ನೆನೆಯರ್; ಅದಂ ನಮ್ಬು, ಕುರುಕುಲಾನ್ವಯಭಾನೂ! (Śmd. 216). ನಿನಯೆ ಜೀವನ್ ಉಳ್ಳನ್ನಬರ ನಿನಯೆ ದೈವವೇ ಗತಿ! ಎನ್ದು, ನಮ್ಬಿಹುದು! (Bh. 1, 8, 26). ಈ ಮಾತು ನಿಶ್ಚಯಮೆನ್ದು, ನಮ್ಬಿ (J. 29, 40). see Śmd. 38; Bp. 4, 62; J. 5, 52. 62; 18, 62; 28, 4; B. 5, 280; Si. 49. 236; Prvs. s. ಮಟಿ 1.

ನಮ್ಬುಗೆ nambuge. = ನಮ್ಬಿಕೆ, etc. confidence, etc. (ವಿಶ್ರಮ್ಬ, ವಿಶ್ವಾಸ Hlā., Nr.; ಪ್ರತ್ಯಯ, ಶ್ರದ್ಧೆ Hlā., Mr. 458; ಪ್ರತ್ಯಯ, ವಿಶ್ವಾಸ Nn. 137; Bp. 40, 75; Rām. 6, 38, 19; My.). see ಅಪ-. — ನಮ್ಬುಗೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get confidence (J. 16, 18).

ನಮ್ಬುವಿಕೆ nambuvike. confiding, etc. ಒನ್ದನ್ನು ಮತ್ತೊನ್ದನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ನಮ್ಬುವಿಕೆ (ಭ್ರಾನ್ತಿ, etc. Si. 48).

ನಮ್ಬೂರಿ nambūri. N. of a class of smārta Brāhmaṇas in the Malayāḷa country (My.; T., M. ನಮ್ಬಿ, ನಮ್ಬೂರಿ).

ನಮ್ಮ namma. genetive of ನಮ್. see s. ನಮ್.

ನಮ್ಮಕ್ಕು nammakku. salt (My.; Br., H.).

ನಮ್ರ namra. = ನಮ್ನ. bowing, bowing down; bent, bowed; *crooked, curved* (ಮಣಿ Ct. I, 34). 2, lowly, submissive, reverential, humble. (My.).

ನಮ್ರತೆ namrate. = ನಮ್ರತ್ವ. (My.).

ನಮ್ರತ್ವ namratva. the state of being bowed or bent; bowing. 2, submissiveness, humbleness, humility, meekness (ಸಭಾಜನ Cb.; My.). see ಬಾಗು.

ನಮ್ರಭಾವ namra-bhāva. meekness, humility (My.; ವಿಶ್ರಮ್ಬ G.).

ನಮ್ರೀಕೃತ namrī-krita. = ನಮ್ನೀಕೃತ. bowed down, bent down, humbled.

ನಮ್ರೀಭೂತ namrī-bhūta. humbled (My.).

ನಯ naya. softness, smoothness, fineness; mildness, gentleness, pleasantness (My.; Tu.); cheapness (My.; Tu.; T. ನಯ, delight; a good; cheapness; ನಯನ್, delight, pleasure; good, profitableness; gain, advantage; ನಯಪ್ಪು, desire; cheapness; Te. ನಯ, malleable, not brittle; cheap; welfare; good health; cheapness; profit; *cf.* ನಚ್ಚು1, ನವುರು, ನಳ, ನಾಣ್ಯ). ನಯವಾದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ರಯ ಹೆಚ್ಚು. — ಭಯವಾದ ವಸ್ತು ನಯವಾದರೂ ನಮ್ಬಬಾರದು (Prvs.). ನಯಮಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಮಾಗಿದ್ದ ಧ್ವನಿ (ಕಾಕಲಿ Nr.). see Prvs. s. ನೇಯಿಗೆ, ಮೃದು. — ನಯಗಾರೆ. fine, smooth plaster (My.). — ನಯನುಡಿ. a gentle, mild, pleasant word (My.). — ನಯಬಟ್ಟೆ. fine, soft cloth (My.). ನಯ ಬಟ್ಟೆಯಾದರೆ ಸವೆಯದೆ ಇದ್ದೀತೇ? (Prv.). — ನಯಮಾತು. = ನಯನುಡಿ. (My.). — ನಯಸರ. a fine, pleasing, melodious voice or tone (Bh. 1, 5, 7).

ನಯ naya. *guiding, leading, directing, managing.* 2, behaviour, conduct, way of life; quality (ಗುಣ Nn. 78). 3, prudent conduct or behaviour, good management; prudence, reason. 4, polity, policy, political wisdom, state-policy, political economy, civil administration. 5, plan, design; maxim, principle. 6, opinion, system, method. 7, fit, right, proper; fitness, propriety, right, justice, etc. 8, dramatic action expressive of sentiment (? ಅನುಕರಣೆ Mr. 79, o. r. ಅನುಕರಣೆ). ವರವೈಜಯನ್ತಿಯ ನಯಂ (Mr. 4). ನಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಯವಿಲ್ಲ (Prv.). see Prvs. s. ಭಯ; Cpr. 1, 66; 2, 8; 6, 74; J. 31, 53. — ನಯಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to become proper or nice (Grj. 2, 106 va.). — ನಯವಟು. -ಅಟು. fitness, etc. to be destroyed or gone (Bp. 22, 7).

ನಯಗುಣ naya-guṇa. a proper quality (My.).

ನಯಜ್ಞ naya-jña. knowing polity, prudent (Rśv. 13, 15).

ನಯಣ nayaṇa. (Śmd. 25). ?

ನಯನ nayana. guiding, leading, conducting, etc.; *moving.* 2, the leading organ: *the eye* (ಕಣ್ Nn. 6). 3, the number 2 (Bp. 61, 92). ನಯನವಿಲ್ಲದವನು ಅನಯದ (or ನಯನದ) ಭೇದಾ ತಿಳಿದಾನೇ? (Prv.).

ನಯನಕರ್ಣ nayana-karṇa. = ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಸ್. a snake (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಕರ್ಣವಿಪ್ಲಕ್ಷ nayanakarṇa-viplakṣa. a peacock (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಕರ್ಣವಿಪ್ಲಕ್ಷಲಕ್ಷಣ nayanakarṇaviplakṣa-lakṣaṇa. Ṣaṇmukha, Mayūradhvaja (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಕರ್ಣಾಶನ nayanakarṇa-aśana. a peacock; Garuḍa (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಕರ್ಣಾಶನವರಧ್ವಜ nayanakarṇāśana-vara-dhvaja. Viṣṇu (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಕರ್ಣಾಹಾರ nayanakarṇa-āhāra. a peacock (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಕರ್ಣಾಹಾರವಾಹನ nayanakarṇāhāra-vāhana. Ṣaṇmukha; Agni (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಕರ್ಣಾಹಾರವಾಹನನಯನ nayanakarṇāhāravāhana-nayana. he who has eyes like fire, Śiva (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಚ್ಛದ nayana-c-chada. *an eyelid.*

ನಯನಜಲ nayana-jala. *tears.*

ನಯನತ್ರಯ nayana-traya. he who has agni, candra, and sūrya-like eyes: Śiva (Bp. 20, 37; 61, 50).

ನಯನಪಾಠೀನ nayana-pāṭhīna. one whose eyes are like those of a pāṭhīna (a kind of fish). (Cpr. 2, 87 va.).

ನಯನಮಧ್ಯತಾರೆ nayana-madhya-tāre. the pupil of the eye. see ಅಲಿ.

ನಯನರೋಗ nayana-rōga. an eye-disease. see ಅರಿ.

ನಯನವಾರಿ nayana-vāri. = ನಯನಜಲ. (Sk.; My.).

ನಯನಾಕರ್ಷಣವಿದ್ಯೆ nayana-ākarṣaṇa-vidye. the knowledge of attracting the eye (of others towards oneself, Abh. P. 3, 38).

ನಯನಾಶ naya-nāśa. loss of ನಯ: one of the faults in poetical composition (Ch. v. 40).

ನಯನಾಶ್ರು nayana-aśru. = ನಯನಜಲ. (My.).

ನಯನೇನ್ದ್ರಿಯ nayana-indriya. the sense of seeing (J. 11, 8).

ನಯನೋದಕ nayana-udaka. = ನಯನಜಲ. tears. (My.).

ನಯನೋಪಾನ್ತ nayana-upānta. *the outer angle or corner of the eye.*

ನಯವನ್ತ naya-vanta. a man of prudent or proper conduct (My.).

ನಯವಿದ naya-vida. a man who is acquitted with proper conduct, etc.; a politician, a statesman. (Śmd. 258, see s. ಆಳ್ 1; Cpr. 4, 26).

ನಯಶಾಲಿ naya-śāli. endowed with prudence or propriety; possessing political wisdom. (Śmd. 171). ನಯಶಾಲಿಯಾದವನ ಜಯಶಾಲಿಯಾದಾನು (Prv.).

ನಯಶೂಲಿಕ naya-śūlika. a man who kills himself methodically (ತನ್ನ ತಾ ಸಾವಂ Mr. 237).

ನಯಸರ್ವಸ್ವ naya-sarvasva. a man who possesses the whole essence of ನಯ (Cpr. 4, 22).

ನಯಿಸು nayisu. to go, to move; to guide, to lead; to conduct oneself; etc. see *e. g.* ಅನು-.

ನಯ್ಯನಾರ್ nayyanār. = ನಾಯನಾರ್. a Śaiva devotee q. v., ನೆಯ್ನಾರ್, ನೆಯ್ಯನಾರ್. see ಪೂಸಲ-.

ನರ nara. = ನರವು (Śmd. 56). a sinew, a tendon, a nerve, a muscle; a nerve, a vein, an artery (ನಸ್ನಸೆ, ಸ್ನಸೆ. ಸ್ನಾಯು Nr.; My.; Te. ನರಮು; Tu., T. ನರಮ್ಬು; M. ಞರಮ್ಬು, ನರಮ್ಬು). ಸೆರೆಯ ನರ (ಸ್ನಸೆ, ಸ್ನಾಯು, ಶಿರೆ Hlā.). see Si. 205; Bp. 43, 84; 44, 26; 46, 56; J. 12, 44; B. 4, 24. 134; ದೊಡ್ಡ-, ಸಿಡು-, ಹೆನ್ನ ರ. — ನರಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a sinewy, muscular neck (Bp. 20, 108). — ನರಹುಲಿ. = ನರೂಲಿ. a wart (My.).

ನರ nara. *a man.* 2, Arjuna (Śmd. 81. 184. 284). — ನರಗಬ್ಬಿಗ. -ಕಬ್ಬಿಗ. a human, profane poet (Mr. 7). —ನರಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. man considered a sheep (Abhā. 2, 1, 22). — ನರಪೇತ. a ghost-like, very lean man (My.). — ನರಪೇತಲ. = ನರಪೇತ. (My.). — ನರಪೇತಲವ. = ನರಪೇತ. (ಅಮಾಂಸ, etc. Si. 196). — ನರಪೇತಳು. a very lean woman (My.).

ನರಕ naraka. *hell, the tartarus.* 2, a mass of filth (My.; Mhr.). 3, N. of a demon, a son of the earth, slain by Kriṣṇa. ನರಕ ಕಷ್ಟನ್ನು, ಅಳುಕಿದರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ನರಕಕ್ಕೆ ನವದ್ವಾರ, ನಾಕಕ್ಕೆ ಒನ್ದೇ ದ್ವಾರ. — ನರಕದ ದುಃಖ ನಾಕದವನಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? — ನರಕದ ಬಾಗಲಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಪಾಲಕನೋ? — ನರಕದಲ್ಲಿ ಕರುಣವಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ನರಕದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನೇ? — ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೂ ಬಯಕೆ ತಪ್ಪದು. — ನರ ಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವಗೆ ಹಱಕುಬಟ್ಟೆಯಾದರೇನು? — ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಱುವವನು ಹರಿಕೆ ಹೇಱಿದರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ನರಕದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ರೋಗ ವಿಲ್ಲ. — ನರಕದ ಸ್ವರೂಪಾ ನಾಯಿ ಬಲ್ಲುದು (Prvs.). see Prv. s. ಭಾರ.

ನರಕಕೂಪ naraka-kūpa. a pit of filth (Bp. 40, 71).

ನರಕಚತುರ್ದಶಿ naraka-caturdaśi. a festival in commemoration of Kriṣṇa's destroying the demon Naraka, held in the month of āśvina (My.).

ನರಕಜೀವಿ naraka-jīvi. an inhabitant of hell (ಸನಾರಕ, ಮಾರ್ಗಣ Nn. 70).

ನರಕಬಾಧೆ naraka-bādhe. = ನರಕಯಾತನೆ. (My.; ಯಾತನ G.).

ನರಕಭಾಜನ naraka-bhājana. a vessel or person fit for hell (Bp. 57, 40; Dp. 65, 6).

ನರಕಯಾತನೆ naraka-yātane. the pains of hell (My.).

ನರಕವಿ nara-kavi. = ನರಗಬ್ಬಿಗ. a human, profane poet. (My.). — ನರಕವಿ ವರಕವಿಗಳು. profane and inspired poets (My.).

ನರಕವೇದನೆ naraka-vēdane. = ನರಕಯಾತನೆ. (My.).

ನರಕಾಗ್ನಿ naraka-agni. hell-fire (My.).

ನರಕಾಧಿಪತಿ naraka-adhipati. Yama (My.).

ನರಕಾನ್ತಕ naraka-antaka. destroyer of the demon Naraka: Viṣṇu or Kriṣṇa (My.).

ನರಕಾರಿ naraka-ari. enemy of the demon Naraka: Viṣṇu or Kriṣṇa. 2, N. of a certain metrical foot (Ch.).

ನರಕಾರ್ಣವ naraka-arṇava. hell considered as an ocean (My.).

ನರಕಾಸುರ naraka-asura. = ನರಕ No. 3. (J. 2, 59).

ನರಕಿ naraki. an inhabitant of hell. ಪರನಿನ್ದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನರಕಿ ಯಾಗ ಬೇಡ, ಮನವೆ! (Dp. 34).

ನರಕೀಟಕ nara-kīṭaka. a man-worm: a miserable, worthless man (Bp. 54, 17).

ನರಕು naraku. 1. = ನಜುಗು, ನರುಕು. to bruise, to contriturate (My.; Tu. ನಗ್ಗ to crush; T. ನರುಕ್ಕು; see ನಗ್ಗು 1).

ನರಕು naraku. 2. = ನರಲ್, etc. to groan, etc. (Tu.). ದೊರಕಿದ ಬಟ್ಟೆ ಹಱಕು ಆದರೆ ನರಕೋದು ಯಾಕೆ? (Prv.).

ನರಕೇಸರಿ nara-kēsari. man-lion: Viṣṇu in his fourth avatāra (Bp. 21, 28).

ನರಗ naraga. = ನಾರಂಗ ?. N. of a vṛitta (Ch.).

ನರಜನ್ಮ nara-janma. the state of being born and existing as a man. see Prv. s. ಪರಾಧೀನ.

ನರಜೀವಿ nara-jīvi. a man (B. 4, 145).

ನರಟು naraṭu. 1. to become deficient or stunted in growth (My.; T. ನರಂಗು; *cf.* ನಮೆ, ನಲಗು).

ನರಟು naraṭu. 2. the state of being stunted in growth (used of trees or fruits, My.; Tu. ನರಡು).

ನರಟು naraṭu. 3. grumbling (Tu. ನರಟು. = ನರಲ್, to grumble).

ನರಟುಗಾಱ naraṭu-gāṟa. a grumbler, a discontented man. ನರಟುಗಾಱನು ಒರಟಾಡುತ್ತಾನೆ (Prv.).

ನರಡು naraḍu. roughness (Tu). — ನರಡು ಮನುಷ್ಯ. a rough, unpolite brute. ನರಡು ಮನುಷ್ಯ ಕೊರಡಿಗೆ ಸಮಾನ (Prv.); an obstinate person.

ನರತಿ nara-ti. a woman whose hair has become grey. (fr. ನರೆ 2, Śmd. 244).

ನರತು naratu. = ನರೆತು. P. p. of ನರೆ 1.

ನರದೇವ nara-dēva. *a king.*

ನರನನ್ದನ nara-nandana. Arjuna's son, Abhimanyu (Śmd. 150).

ನರನಾಥ nara-nātha. = ನರದೇವ. (Śmd. 184. 251; Cpr. 6, 88 va.).

ನರನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮ nara-nārāyaṇa-āśrama. a place of pilgrimage in the Himālaya where Arjuna and Kriṣṇa performed penance (My.).

ನರಪತಿ nara-pati. *a king.*

ನರಪಾಲ nara-pāla. = ನರಪತಿ. (Śmd. 16 Mdb.).

ನರಬಲಿ nara-bali. a human sacrifice, but not the same as the vedic ಪುರುಷಮೇಧ, it being offered to Māri or another of the Śaktis (My.), or to Bhūtas and devils (My.; see Bhūtālapāṇḍya-kathe).

ನರಭಕ್ಷಕ nara-bhakṣaka. a cannibal (My.). 2, a rākṣasa (My.).

ನರಬಾನ್ಧವ nara-bāndhava. Nakula (ನಕುಲ Mr. 264).

ನರಮನುಷ್ಯ nara-manuṣya. a man (My.).

ನರಮಾಂಸ nara-māṁsa. human flesh (Bp. 24, 7).

ನರಮೇಧ nara-mēdha. a human sacrifice performed by rākṣasas, and not the vedic ಪುರುಷಮೇಧ (J. 16, 25. 27. 29. 31. 39).

ನರಯಣ narayaṇa. Tbh. of ನಾರಾಯಣ. Viṣṇu. (Bh. 2, 1, 94).

ನರಲ್ naral. = ನರಕು 2, ನರಳ್, ನರಳು, ನೆರಳು 1, ನೆಳ್ಳು 1. to groan, to moan (Śmd. 41). (ವೇದನಾಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; M. ಞರಙ್ಙು, ನರಙ್ಙ to groan; to grumble; Tu. also ನರಕು, ನರಟು; T. ನರಲ್, ಞಿಳ್ಳು, to sound). [ಎಚ್ಚೊಡನಾದರಂ ನಸುಮೂರ್ಛೆವೋಗಿ... ಭೀಮಂ ನರಲ್ದನ್ನೆಗಂ Pb. 11, 143].

ನರಲಿಸು naralisu. = ನರಳಿಸು. to cause to groan.

ನರಲೋಕ nara-lōka. the world of men, the earth (Bp. 44, 55. 67; 49, 2; Prv. s. ಪರಲೋಕ); mortals, men.

ನರಲೋಕತಲ್ಲಟ naralōka-tallaṭa. (Śmd. 207, o. r. -ದಲ್ಲಣ). agitation or alarm of the world of men.

ನರವರ nara-vara. an excellent or illustrious man; a king (My.).

ನರವಾಹ nara-vāha. = ನರವಾಹನ. (Śśv. 2, 10).

ನರವಾಹನ nara-vāhana. carried by men; going in a palankeen (ದಣ್ಡಿಗೆಯನೇಱುವಂ Mr. 247); *Kubēra.*

ನರವು naravu. = ನರ. a nerve, etc. (Śmd. 56; My.; Tu. ನರಮ್ಬು). [ನರವುಮಂ ಬರಿಯುಮಂ ಪತ್ತಿ ತೆಗೆದು ಪೆಡಸಾರ್ವ ನರಿಗಳುಮಂ Pb. 13, 56 va.].

ನರಶಾರ್ದೂಲ nara-śārdūla. a man-tiger: an eminent man. (My.).

ನರಶಾಸನ nara-śāsana. a human edict or charter (Cpr. 5, 125).

ನರಶ್ರೇಷ್ಠ nara-śrēṣṭha. the best of men (ಪುನ್ನಾಗ, ಪ್ರಧಾನ ಪುರುಷ Nn. 61).

ನರಸ narasa. Tbh. of ನರಸಿಂಹ. (My.).

ನರಸಖ nara-sakha. Arjuna's friend: Kriṣṇa (My.).

ನರಸಾಗರ nara-sāgara. an ocean of men (Cpr. 1, 129).

ನರಸಾಗರತೆ nara-sāgarate. the state of being an ocean of men (Cpr. 9, 40).

ನರಸಿಂಹ nara-siṁha. man-lion: Viṣṇu in his fourth avatāra (My.). 2, a man of eminence or power. — ನರಸಿಂಹಜಯನ್ತಿ. the day, or the anniversary of it, on which Narasiṁha was born (My.). — ನರಸಿಂಹಮೊನೆಯಾರ್. N. (Bp. 24, 77. 83).

ನರಸಿಂಗ nara-siṅga. Tbh. of ನರಸಿಂಹ. (My.).

ನರಸ್ಕನ್ಧ nara-skandha. *a multitude or body of men.*

ನರಹತ್ಯ nara-hatya. manslaughter, murder (My.). ನರಹತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವ ಕುಱೀ ಹತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ನರಹರಿ nara-hari. = ನರಸಿಂಹ. (Bp. 21, 43; 54, 42; 57, 25; J. 15, 37).

ನರಳ್ naraḷ. = ನರಲ್ (Śmd. 41), etc. [ಎನ್ನ ಭಯಂಕರ ದಣ್ಡರತ್ನ ಹತಿಯಿಂ ಗಿರಿ ಸೊನ್ದು ನರಳ್ವಸಾಟಿಕ್ಕೆಯನ್ತಾಯ್ತಾಗಳ್ Ap. 13, 37], (J. 28, 37).

ನರಳಿಸು naraḷisu. = ನರಲಿಸು. to cause to groan (My.).

ನರಳು naraḷu. = ನರಲ್, etc. to groan, etc. (My.). ಗಣ್ಡ ಗಮ್ಬಲಿಯಿಕ್ಕಿ, ಗಣ್ಡುಗರಣೆಯ ನುಂಗಿ, ಗಣ್ಡ ಬನ್ದಾಗ ನರಳುವ ಹೆಣ್ಣಿಂಗೆ ಗುಂಡಿಕ್ಕು! (Sp.). ಉರುಳುತುರುಳಿ ಬಿದ್ದು ನರಳುವ ದೇಹಕ್ಕೆ (Dp. 65, 6). ನರಳಿದರೂ ಮರುಳು ಹೋಗದು. — ನರಳಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ ಆರಳು? (Prvs.). see Bp. 45, 50; 49, 26. — ನರಳಾಟ. -ಆಟ. groaning, moaning (My.).

ನರಾಂಗ nara-aṅga. a human body (Śśv. 4, 72). 2, the penis.

ನರಾಧಿಪ nara-adhipa. a king (ಮಾಧವ, ಅರಸು Nn. 17).

ನರಾಮರ nara-amara. a king (ಅರಸು Mr. 262).

ನರಿ nari. = ನಕ್ಕೆ. a jackal, a fox (ಗೋಮಾಯು, ಭೂರಿಮಾಯ, ಶೃಗಾಲ, ಜಮ್ಬುಕ, ಶಿವೆ, ಫೇರಣ್ಡ, etc. Hlā., Nr., Mr. 162, Si. 167; ಶೃಗಾಳ Nn. 6; ಮೃಗ, ವನಾಯು 81; C.; T., M.). ನರಿ ಕೂಗಿದರೆ ನಾಗಲೋಕ ಹಾಱೀ? — ನರಿ ಮುಱುಗುವಾಗ್ಗೆ ಲೋಕವೇ ಮುಱುಗಿತು. — ನರಿ ಹುರಿಯಾದರೆ ಕರಿಯಾದೀತೇ? — ದೊರೆಯಿನ್ದ ಆಗುವನ್ತಾದ್ದು ನರಿಯಿನ್ದ ಆದೀತೇ? — ನಳ್ಳೀ ರಾಗಕ್ಕೆ ನರಿ ತಲೆ ತೂಗಿದ ಹಾಗೆ. — ನರೀ ಕಣ್ಣರೆ ಕೊಟ್ಟೀತೇ ಉಪ್ಪುಕಣ್ಣುಗವ? — ನರೀ ಕಥೆಯ ಮುನ್ದೆ ಹರಿಕಥೆಯೇ? — ನರೀ ಕೊನ್ದರೆ ಬಱೀ ಹೇಲು. — ನರೀಯತ್ತ ಮಱೆಯ ತಕ್ಕದಲ್ಲ (Prvs.). see Bp. 11, 17; 51, 53; 57, 14. 48; 61, 11; Śśv. 3, 34; ಕಪ್ಪಲ್-, ಕುಣೆ-, ಚಿಣ್ಣಕ-; Prvs. s. ಬರು, ಹುಲಿ. — ನರಿಕೂಗು. the cry of jackals. ನರಿಕೂಗು ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟೀತೇ? — ನರಿಕೊಮ್ಬು. a jackal's fabulous horn. ನರಿಕೊಮ್ಬಿದ್ದರೂ ನರರಿಗೆ ಹೆದಱಬೇಕು. — ನರಿಕೊಮ್ಬಿದ್ದರೂ ಹುರಿಯೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.). — ನರಿಚಿಣ್ಣು. a perennial creeping plant, forming large, roundish prickly heads of flowers close to the earth, Lepidagathis cristata Willd. (Z.). — ನರಿಬಾಲದ ಹುಲ್ಲು. the plant Hemionites cordifolia Roxb. (ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ್ನೆ, etc. Si. 144). 2, a common grass, Setaria glauca Beauv. (Z.). 3, the grass Perotis latifolia Ait. (Z.). — ನರಿಬಾಲದ ಹೊನ್ನೆ. = ನರಿಬಾಲದ ಹುಲ್ಲು No. 1. (Si. 144). — ನರಿಯುಳ್ಳಿಗಡ್ಡೆ. -ಉಳ್ಳಿ-. a herb with white flowers and a bulb, Habenaria rotundifolia Lind. (Z.). — ನರಿವಾಲ ಹೊನ್ನೆ. = ನರಿಬಾಲದ ಹೊನ್ನೆ. (ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ್ನೆ, ಸಿಂಹಪುಚ್ಛೆ, ಕಲಶಿ, ಧಾವನಿ, ಗುಹೆ Nr.). — ನರಿಹೊನ್ನೆ. = ನರಿವಾಲಹೊನ್ನೆ. (ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ, ಪೃಥಕ್ಪರ್ಣಿ, ಚಿತ್ರಪರ್ಣಿ, ಅಂಘ್ರಿಪರ್ಣಿಕೆ, ಕೋಲ ಹೊನ್ನೆ Si. 144).

ನರುಕು naruku. = ನರಕು 1. to bruise, etc. (My.).

ನರುಗು narugu. grey colour. — ನರುಗುಗಮ್ಬಳಿ. -ಕಮ್ಬಳಿ. a cumbly with black and white stripes (My.).

***ನರುವಾಯ naruvāya.** a tactical position taken by the archers in the formation of the army? ನಱೆದು ನಿವಾರಿಯಂ ನರುವಾಯಂ Pb. 13, 39.

ನರೂಲಿ narūli. = ನರಹುಲಿ s. ನರ. a wart. (C.).

ನರೆ nare. 1. = ನೆರೆ 5. to become grey, as the hair (My.; Tu.; M.; Te. ನರ; T. ನರೈ). P. ps. ನರೆತು, ನರತು (Bp. 52, 30; My.).

ನರೆ nare. 2. = ನೆರೆ 6. greyness of the hair; grey hair; hoary age (ಪಲಿತ Hlā.; ಜರೆ Ct. I, 48; ಪಲಿತ, ಜರೆ Mr. 320; My.; Tu., Te., T., M.). [ಎನ್ನಬಟ್ಟಡುಗೆಯನುಣ್ಡೊಡೆ ಬಿನ್ನಣಮೇನರಸ ನರೆಗಳಾಗವು Pb. 8, 54; Ap. 1, 79]. ಪಱಪೆನ್ದು, ನರೆಗಿಕ್ಕುವ ಕರ್ಪುರ (Śmd. I). ನರೆಗಿಡುವ ಕಪ್ಪು (ತಳಪ Ct. I, 68). ನರೆ ಬನ್ದೆನ್ದು, ಕೆಱೀಲಿ ಹಾಱಿದರೆ ಕಪ್ಪಾದೀತೇ? — ನರೆ ಬನ್ದರೆ ಮಱೀ ಮಾಡಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ನರೆ ಬನ್ದವ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಬಱೀ ಮಾತು; Śmd. 294 s. ಒಲೆ 4; Grj. 1, 64. — ನರೆಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. grey or hoary hair (My.). ನರೆಗೂದಲುಳ್ಳ ಮುದುಕಿ (ಪಲಿಕ್ನಿ G.). — ನರೆಗಮ್ಬಳಿ. -ಕಮ್ಬಳಿ. a cumbly of a grey colour (My.). ನರೆಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. a greyish sheep (My.). — ನರೆಗೊಂಗಡಿ. — ನರೆಗಮ್ಬಳಿ. (My.). — ನರೆದಲೆ. -ತಲೆ. a grey head (My.). = ನರೆದೋಱು. -ತೋಱು. grey hair to appear. ನರೆದೋಱದಂ, a deity (ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a*). — ನರೆಯುದಯಿಸು. grey hair to appear or to grow. ನರೆಯುದಯಿಸದಂ, a god (ಸುರ Śm. 8. 9).

ನರೇನ್ದ್ರ nara-indra. lord of men: *a king* (ಅವನೀಶ, ಅರಸು Nn. 136; ನೃಪ Mr. 490). 2, *a dealer in antidotes, a physician; a juggler.* 3, a doctor of the law, etc. (ವಾದಿ 136; 490; ವಾತಿಕ Hlā.). 4, (plural) the line or race of female deities (ಮಾತಾಳಿ, ಹೆಣ್ಣು ದೇವತೆಯರು 136). — ನರೇನ್ದ್ರಚೋಳ. N. (Bp. 44, 58).

ನರೇನ್ದ್ರಾಸನ narēndra-āsana. a throne (ಗದ್ದುಗೆ, ಪಟ್ಟವಣೆ Ct. II, 51).

ನರೇಶ್ವರ nara-īśvara. a king. (J. 2, 26).

ನಱ naṟa. 1. = ನಱು. fragrance, smell, etc. — ನಱುಗುನ್ದ. -ಕುನ್ದ. = ನಱುಗುನ್ದ. N. of a place in S. Mhr. ನಱುಗುನ್ದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕುರು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ನಱ naṟa. 2. = ನಱಕ್. an imitative sound of the noise of the cracking of the fingers and other joints or of the breaking of wood (My.; *cf.* ನಟಿಕೆ, etc., ನೆಟಿಲ್). — ನಱ ನಱನೆ ಮರ ಮುಱಿಯಿತು. rep. with the repeated sound of ನಱ (My.; T. ನಱನಱನಲ್, ನೆಡನೆಡೆ-, ನೆಱನೆಱ-).

ನಱಕ್ naṟak. = ನಱ 2. ನಱಕ್ಕನ್ತ ನಟ್ಟು ಮುರಿದಳು (My.).

ನಱದು naṟadu. P. p. of ನಱ².

ನಱನೆ naṟane. ನರನೆ. hastily. (ಅವಸರವಾಗಿ G.).

ನಱವಲು naṟavalu. = ನಱುವಲ್, etc. soap-nut tree. see ಕಾಡ-.

ನಱಿ naṟi. = ನಿಱಿ 2, etc. a fold as of a dōtra. (My.).

ನಱಿಗೆ naṟige. = ನಿಱಿಗೆ, etc. a fold as of a dōtra. (My.).

ನಱು naṟu. = ನಱ 1, ನಾಱು 2. fragrance, odour, scent; smell (ಸೊವಡು, ಸವುಸವ, ಕಮ್ಪು) Ct., 45; ಸೊವಡು, ಸವುಸವ, ಮಗ ಮಗಿಸಿತು, ನಾನ್ತ, ವಾಸನೆ Kk. 55; ಪರಿಮಳ Śm. 23; T. ನಱವು, ನಱಾ, ನಱು, ನಱ್ಕೆ; M. ನನ್ನ, ನಪ್ಪು, ನಱು; *cf.* Sk. ನಲ್, ನಲ). — ನಱುಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. a good smell, fragrance (Cpr. 4, 62; 7, 49. 103; Rśv. 12, 23; Śsv. 1, 79 va.). — ನಱುಗಮ್ಪುನೆಱಲ್. a fragrant shade (Rāghc 17, 54). — ನಱುಗುನ್ದ. = ನಱಗುನ್ದ. (My.). — ನಱುಜವ್ವನ. sweet-smelling youth (V. 2, 34). — ನಱುದಮ್ಬುಲ. fragrant tambula (Śsv. 1, 50). — ನಱುನೆಯ್. fragrant ghee (V. 9, 77). — ನಱುವಂಜಿ. (_ಪಂಜಿ or –ವಂಜಿ). [Tu. ಪನ್ಸಿ grass]. a sort of grass, andropogon aciculatum (ಶಂಖಿನಿ, ಚೋರಪುಷ್ಪಿ, ಕೇಶಿನಿ, ಹಗಱ Nr.). — ನಱುಸುಯ್. fragrant breath (Cpr. 2, 93 va.; 8, 66; Abh. P. 1, 118; Grj. 5, 83).

ನಱುಜು naṟuju. = ನುಱುಜು, ನೊಱಜು. gravel, grit. see ನುಗ್ಗು 2. — ನುಱುಜುಕಲ್ಲು. a pebble, gravel, grit. ನಱಜು ಕಲ್ಲು ಗಳುಳ್ಳ ನೆಲ (ಶರ್ಕರೆ, ಶರ್ಕರಿಲ, ಶಾರ್ಕರ Si. 103). — ನಱುಜುನೆಲ. a soil abounding in stony or gritty fragments (ಶರ್ಕರೆ, ಉಪಲೆ Si. 456).

ನಱುವಲ್ naṟuval. = ನಱವಲು, ನರ್ವಲ್. the tree Premna spinosa or longifolia, soap-nut tree (ಶ್ರೀಪರ್ಣ, ಅಗ್ನಿಮನ್ಥ. ಕಣಿಕೆ, ಗಣಿಕಾರಿಕೆ, ಜಯ, Nr. *a;* Si. 137; ಅಗ್ನಿಮನ್ಥ Mr. 118; ಪಾವಕ 526, Nn. 122). [Tu. ನರ್ವೊಳು].

ನಱೆ naṟe. = ನೆಱೆ² 2. P. ps. ನಱೆದು, ನಱದು (Bp. 46, 57).

ನರ್ಕುಟಕ narkuṭaka. N. of a vritta (Ch.).

ನರ್ಚು narcu. 1. = ನಚ್ಚು 1, q. v. to confide, etc. (Cpr. 6, 26).

ನರ್ಚು narcu. 2. = ನಚ್ಚು 2, etc. (Cpr. 10, 56; Abh. P. 10, 219).

ನರ್ತಕ nartaka. a dancer; an actor.

ನರ್ತಕಿ nartaki. *a female dancer; an actress.*

ನರ್ತನ nartana. = ನಚ್ಚಣ, ನಚ್ಚನ. *dancing; acting, performing on the stage.* ನರ್ತನವು ಕೀರ್ತನೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗ ಬೇಕು (Prv.). see ಆಡು, ಕುಣಿ.

ನರ್ತನವಿಧಿ nartana-vidhi. a sort of dancing. see ಆಡಿಸು.

ನರ್ತನಸ್ಥಾನ nartana-sthāna. *a dancing-place, a stage.* (ರಂಗ Mr. 79).

ನರ್ತಿಸು nartisu. to dance (Cpr. 6, 50; V. 9, 21 va.; Śsv. 1, 70; 2, 47).

ನರ್ದಿ nardi. sounding, roaring. see ಗೇಹೇ-.

ನರ್ಮ narma. *sport, play, pastime; jest, joke;* wit, humour.

ನರ್ಮಕರಣ narma-karaṇa. sporting; jesting. see ಜಕ್ಕುಳಿಸು.

ನರ್ಮಕೃತ್ narma-kṛit. a jester; a mime (ಸೋಗು ಹಾಕುವವ G.).

ನರ್ಮದೆ narma-de. ನರ್ಮದಾ. a woman giving amusement: *the Narmadā river.* ನರ್ಮದೆಗೆ ಹೋದರೆ ಕರ್ಮ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ನರ್ಮಸಖ narma-sakha. = ನರ್ಮಸಚಿವ. (My.).

ನರ್ಮಸಚಿವ narma-saciva. amusement-companion; an associate or promoter of the amusements of a prince or man of rank. (Cpr. 7, 84 & 86 va.).

ನರ್ವಲ್ narval. = ನಱುವಲ್. (Nr. *b*).

ನಲ್ nal. 1. goodness, fairness, fineness (ಒಳ್ಳಿತು Ct. II, 97); amiableness, loveliness; the state of being beloved, dearness (T., M. ನನ್, ನಱು, ನಲ್; M. ನಲ್ಲ, good, right; fine, handsome; real, true; *cf.* ಅಲ್ 3; ನಚ್ಚು 1, etc.). — ನಲ್ಬಿಟಲ್. good butter-milk (V. 4, 29). — ನಲ್ನುಡಿಗಾಱ. a man expert in proverbs; a man who can make good proverbs (ಕಂ ಕಳವರಳ್ Ct. I, 43). — ನಲ್ತುಟುಕು. a good, delicious mouthful (Rśv. 5, 12). — ನಲ್ಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a good horse (J. 20, 5). — ನಲ್ಗೆಳೆಯ. -ಕೆಳೆಯ. a good companion or friend (V. 32, 36). — ನಲ್ಗೊಣಸು. -ಕೊಣಸು. a nice young animal (Śsv. 2, 40). — ನಲ್ನುಡಿ. a fine, agreeable word or speech (Rśv. 14, 59; Śsv. 1, 10). ಕುಡಿವಿಲ್ಲನ ಆವೇಶಮನ್ತ್ರಕೆಣೆಯಾದ ನಲ್ನುಡಿಗಳಿಂ ಮಾರ್ಗಶ್ರಮ ವನ್ ಅಱಿಯದೆ (Rāghc. 17, 67). — ನಲ್ಪರಕೆ. a good blessing (J. 31, 16). — ನಲ್ಪೊನ್ನ. fine gold (Śsv. 1, 36). — ನಲ್ಲ. ನಲ್-ಅ 3. a good, amiable, beloved, dear man; a lover; a friend (ಕಾದಲಂ Ct. I, 10; II, 17). ಗುಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲ ಗಣೇಶಂ (Śmd. 93). ನಣ್ಬರ ನಲ್ಲರ ಮಾತುಗೇಳದೆ ಓಪನೆ, ಪರಮಾತ್ಮ! (120). ನಣ್ಬರಿರ! ನಲ್ಲರಿರ! (153). ನಲ್ಲಮುಲ್ಲನಾದರೂ ಚಲ್ಲೋದು ತಪ್ಪದು (Prv.). [ನಮ್ಮ ನಲ್ಲ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ಸುಳಿದು ಸಿಂಗಾರವ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ Bv. 849]. see Śmd. 225; Cpr. 6, 50; 7, 67; 8, 7; Bp, 9, 9; 13, 22; 40, 31; 59, 16; Rāghc. 17, 71. 72; J. 26,·5; ನೆಯ್ದಿಲ್ನಲ್ಲ; Sp. s. ನಲ್ಲಕ್ಕಿ; Prv. s. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ. [— ನಲ್ಲಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. good arrow. ತನ್ನ ನಲ್ಲಮ್ಬುಗಳಿನ್ದ ಮಾದಿರದಡುತಿರ್ಪ Pb. 11, 42; Ap. 11, 114]. — ನಲ್ಲಳ್. ನಲ್-ಅಳ್. a good, etc. woman (ಪ್ರಿಯತಮೆ Kk. 30; ಇನಿಯಳ್, ಓಪಳ್, ಕಾದಲೆ, ಮನದನ್ನೆ, ಪ್ರಿಯತಮೆ Śm. 74; Cpr. 8, 4 va.; 8, 9). [ಕೆಲದೊಳ್ ನಿಲೆಯುಂ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ವಿಲಾಸದೊಳ್ ಬಗೆದನಿಲ್ಲ ನಲ್ಲಳನಿನಿಸಂ Kr. 3, 94; Pb. 1, 68 va.; Ap. 2, 41]. ನಲ್ಲಳೆ, ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ಬಿಡಿದಪೆಂ, ತಿಳಿ! (Śmd. 155). ನಲ್ಲಳನಪ್ಪಿದಂ (157). see Ch. v. 37; Bp. 2, 32. 33; 13, 22; 37, 33. — ನಲ್ಲುಣಿಸು. -ಉಣಿಸು. a good meal (Cpr. 7, 48; Rśv. 4, 41). [— ನಲ್ವರಕೆ. -ಪರಕೆ. = ನಲ್ಪರಕೆ. ಅಟ್ಟಿಱಿನೊಱಲ್ದು ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ಪರಸೆ ನಲ್ವರಕೆಗಳಿಂ Pb. 9, 3]. — ನಲ್ವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. a beautiful crescent (V. 42, 34). — ನಲ್ಪೊಗ. excellent joy (Śsv. 5, 9).

ನಲ್- nal. 2. = ನಾ 2-, etc. four. — ನಲ್ವತ್ತು. -ಪತ್ತು. forty (My.).

ನಲ- nala. 1. = ನಲ್ 2-, etc. (Te. ನಲು). — ನಲವತ್ತು -ಪತ್ತು. forty (My.).

ನಲ- nala. 2. = ನಲವು 1, ನಲಿ 3, ನಲಿವು, ನಲುವು 1, ನಲ್ವು. pleasure, delight (ಸನ್ತೋಷ Bhn. 24; T.). — ನಲವರಕೆ -ಪರಕೆ. a blessing given with delight (Cpr. 6, 91 va.; Rśv. 9, 42 va.; V. 31, 15). — ನಲವಾನ್, -ಆನ್. to get joy, to be delighted (J. 3, 13). — ನಲವೆಚ್ಚು, -ಪೆಚ್ಚು. delight to increase. ಶಬರಿ ಬರ್ಹ

ಯಂ ನೋಡುತ್ತೆ ನಲವೆಚ್ಚುತಂ ಪೋದಳು (Rāghc. 17, 71). — ನಲವೇಱು. -ಪೆಱು. to get or take pleasure, to be pleased (Bp. 32, 6). — ನಲವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. = ನಲವೆಚ್ಚು. (Grj. 6, 56 va.; V. 23, 4). — ನಲವೇಱು. -ಏಱು. pleasure to rise on high or become great (Cpr. 7, 2; Bp. 26, 6; 32, 31; 44, 32; 59, 21).

ನಲ nala. = ನಡ, ನಳ, (ನಳ್ಳು2). *a species of reed, Amphidonax karka* Lindl. 2, smell, odour. 3, N. of a king of the Niṣadha country, son of Vīrasēna and husband of Damayantī (Śmd. 203; Mr. 263, see s. ಅಱುವರ್; Bp. 57, 71; Rām. 3, 2, 13). 4, the fiftieth year in the cycle of sixty (My.).

ನಲಕ nalaka. = ನಳಿಗೆ, ಲಳಿಗೆ, ಲೊಳಗೆ. a tube; a bone; *the radius of the arm;* the shin-bone (ಶಾಖಾಸ್ಥಿ, ಕೆಯ್‌ಕಾಲ ಎಲು Mr. 397).

ನಲಕುವರ nala-kuvara. = ನಲಕೂವರ.

ನಲಕೂಬರ nala-kūbara. = ನಲಕೂವರ. (Abh. P. 10, 195 va.; Bp. 41, 18; My. Amara).

ನಲಕೂವರ nala-kūvara. *N. of a son of Kubēra.*

ನಲಕೆ nalake. = ನಟಿ, ನಲಿ. a kind of fragrant substance, a perfume.

ನಲಗಿಸು nalagisu. = ನಲುಗಿಸು. to rumple, etc. (My.; T. ನಲಕ್ಕು; Te. ನಲುಚು).

ನಲಗು nalagu. = ನಲುಗು. to become rumpled or ruffled, as cloth, paper, etc. (My.; Te. ನಲುಗು, T. ನಲಂಗು); to become rumpled or flabby by the heat of the sun, etc., to droop, as vegetables, etc. (My.; Te., T.); to grow weakened, faint or feeble, from sickness, trouble, grief (My.; Te., T.). [Tu. ನಲಿ, dent in a vessel].

ನಲದ nala-da. yielding smell or fragrance: *nard, spike-nard, Nardostachys jatamansi* (ಜಟಾಮಾಂಸಿ).

ನಲಮೀನ nala-mīna. = ನಡಮೀನ. *a species of sprat, or a shrimp or prawn* (ಸಿಱುಮೀನು Hlā.; ಚಲಿಚಿನು, ಸಿಱುಮೀನ್ Mr. 409).

ನಲಯುತ nala-yuta. abounding in reeds, reedy (ನಡ್ವಲ, ನಳ್ಳ ನೆಲ Mr. 92; see s. ನಾನಲ್).

ನಲವು nalavu. 1. = ನಲ2, etc. pleasure. ನಲವಿಂ (Rśv. 5, 51); ನಲವಿನಿಂ (J. 6, 9). see Cpr. 1, 134; 3, 93. 102; Bp. 39, 27. 37; 44, 18; 51, 71; 61, 23.

ನಲವು nalavu. 2. = ನಲುವು2, q. v. weakness (ಅಶಕ್ತತನ Cb.).

ನಲಿ nali. 1. to be delighted, to rejoice; to be pleased with, to be fond of; [to dance with joy]. (see ನಚ್ಚು1, etc.). ಬಾಚಿದ್ದನೆನ್ನು, ಮದನಂ ನಲಿದಂ, ನಡೆ ನೋಡಿ ಚೂತಮುಂ (Śmd. 91). [ಸರಸ ನಿಜಾಮೋದದೊಳೊಸ್ಪಿ ನಲಿದು Kr. 3, 128; Pb. 1, 58; Ap. 1, 84]. see Śmd. 256; Cpr. 2, 83; 3, 95; 6, 50; Abh. P. 1, 6; Bp. 21, 46; 40, 78; 55, 14; C. Bp. 11, 10; Prll. 3, 27; J. 6, 39; 28, 17. 59. — ನಲಿದಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to fondle (J. 28, 18). — ನಲಿದಾಡು. -ಆಡು. to be greatly delighted; to play with delight (Bp. 3, 36; 15, 23; J. 29, 46). [Tu. ನಲಿ. to dance].

ನಲಿ nali. 2. P. p. of ನಲಿ1, in ನಲಿ ನಲಿದು (Grj. 4, 72; Bp. 5, 44; 6, 27; 32, 24; 33, 8; 41, 22; 52, 42; J. 3, 37).

ನಲಿ nali. 3. pleasure (Rām. 4, 4, 14). — ನಲಿವರಿ. -ಪರಿ. to run with pleasure, to sport (Abh. P. 4, 57; 9, 80). — ನಲಿಪಾಱು. -ಪಾಱು. = ನಲಿವರಿ. (Cpr. 9, 5; Abh. P. 7, 147).

ನಲಿ nali. = ನಟಿ, (ನಲಕೆ), ನಳಿ. *a kind of fragrant substance, a perfume.*

ನಲಿನ nalina. = ನಳಿನ. *a lotus, Nelumbium speciosum* (ತಾವರೆ Nn. 54. 110). 2, a water-lily.

ನಲಿನಗರ್ಭ nalina-garbha. Brahmā.

ನಲಿನಗರ್ಭಾಣ್ಡ nalinagarbha-aṇḍa. the universe (Bp. 8, 37).

ನಲಿನಜ nalina-ja. = ನಲಿನಗರ್ಭ. Brahmā. (My.).

ನಲಿನದಲಲೋಚನ nalina-dala-lōcana. Kṛiṣṇa (J. 13, 51).

ನಲಿನನಾಭ nalina-nābha. Viṣṇu (Bp. 4, 26).

ನಲಿನಬಾನ್ಧವ nalina-bāndhava. the sun (My.).

ನಲಿನಭವ nalina-bhava. = ನಲಿನಗರ್ಭ.

ನಲಿನಭವಾಣ್ಡ nalinabhava-aṇḍa. = ನಲಿನಗರ್ಭಾಣ್ಡ. (Bp. 13, 2).

ನಲಿನಮಿತ್ರ nalina-mitra. = ನಲಿನಬಾನ್ಧವ. (My.).

ನಲಿನಮುಖಿ nalina-mukhi. a woman with a lotus-like face (Bp. 43, 9; 47, 23).

ನಲಿನಲೋಚನೆ nalina-lōcane. a woman with lotus-like eyes (Bp. 25, 9; 42, 30).

ನಲಿನವೈರಿ nalina-vairi. the moon (My.).

ನಲಿನಸಖ nalina-sakha. the sun (Bp. 52, 32).

ನಲಿನಸಮ್ಭವ nalina-sambhava. = ನಲಿನಜ. (Bp. 49, 32).

ನಲಿನಾಕ್ಷ nalina-akṣa. lotus-eyed. 2, Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 2, 45. 53).

ನಲಿನಿ nalini. ನಲಿನೀ. a lotus; a lotus considered as a woman (Śsv. 1, 53). 2, *a place, or pond, abounding in lotuses.*

ನಲಿನೀಮಿತ್ರ nalinī-mitra. = ನಲಿನಮಿತ್ರ. the sun. (ಸೂರ್ಯ Nn. 110).

***ನಲಿಯಿಸು naliyisu.** to cause to rejoice. ಮನೋಮುಧು ಕರಮುಂ ತಮ್ಮ ಮುಖಾರವಿನ್ದದೊಳ್ ನಲಿಯಿಸಿಯುಂ Ap. 8, 24 va.

ನಲಿವು nalivu. = ನಲ2, etc. pleasure, etc. (Bp. 29, 6; 51, 3; 57, 33; 58, 22).

ನಲು- nalu. = ನಾ2-, etc. four. (Te.). — ನಲುವತ್ತು. -ಪತ್ತು. forty (My.).

ನಲುಗಿಸು nalugisu. = ನಲಗಿಸು. to rumple, etc. (My.).

ನಲುಗು nalugu. = ನಲಗು. to become rumpled, etc. (J. 28, 31; My.).

ನಲುವು naluvu. 1. = ನಲ2-, etc. pleasure, delight, etc. (ಭೃಂಗಶಿಶು) ಕೇಸರದೊಳ್ ನಲುವಿಂ ಪೊರಳ್ದು (Cpr. 7, 60, o. r. ನಲವಿಂ).

ನಲುವು naluvu. 2. = ನಲವು2. weakness. (Cb.; T. ನಲಿ, to grow lean, thin or debile; to perish; illness; ನಲಿವು, growing lean; ruin, decay).

ನಲ್ಮೆ nalme. fondness, affection; friendship; goodness, welfare, prosperity (ಕಾದಲ್ಮೆ, ನೇಹ, ಒಱಲ್, ಕೂರ್ಮೆ Śm. 75; Kk. 30; ಶುಭ Ct. I, 81; Cpr. 3, 103; 5, 130. 136; Śsv. 1, 52; J. 19, 20; T. ನನ್ಮೈ, ನಱುಮ್ಮೆ). [ನೆಲಸವು... ವಿಲಾಸಿನೀ ಜನದ ನಲ್ಮೆಯುಂ ಸಂಗಮಮುಮುಂ Kr. 3, 98; Pb. 6, 2 va.; Ap. 3, 17].

ನಲ್ಮೆಗಾರ್ತಿ nalme-gārti. a loving or beloved woman (Rśv. 11, 157 va).

ನಲ್ಲ nalla. 1. a good, etc. man. see s. ನಲ್1.

ನಲ್ಲ nalla. 2. goodness, excellence; beauty. ಒಳ್ಳಿಹ ನಲ್ಲದ ಅರಸನುಳ್ಳ ದೇಶ (ರಾಜನ್ವತ್ Nr.). ನಲ್ಲತೈಲ (Bp. 51, 37); ನಲ್ಲ ಮುದ್ದು (47, 32); ನಲ್ಲರೂಪು (40, 14); ನಲ್ಲಲೋಹ (16, 8); ನಲ್ಲವಸ್ತು

(25, 18). [— ನಲ್ಲಮನ. loving attitude. ಅದಱುನೀಕೆಯುಮೆನಗೆರ ಡಱುಯದ ನಲ್ಲಮನನ್ದೊಱುವುದು Pb. 5, 17 va.]. — ನಲ್ಲಪೋಗಣ್ಡಿಕೆ. -ಪೋಗಣ್ಡಿಕೆ. vaunting of one's excellence (ಅಹೋಪುರುಷಿಕೆ, ವೃಥಾಭಿನಿ ವೇಷ Hlā.).

ನಲ್ಲಿ nalli. Tbh. of ನಾಡಿ or ನಾಳಿ. a tube, a pipe, a channel (My.; *cf.* ನಾಲ 1).

ನಲ್ವ nalva. *a furlong, a distance measured by 400 cubits.*

ನಲ್ವಮಾತ್ರ nalva-mātra. the distance of a furlong (J. 13, 31).

ನಲ್ವು nalvu. = ನಲ 2–, etc. pleasure, delight, etc. (Bp. 43, 26).

ನವ nava. 1. = ನವದು, ನವೆ 2, ನವೆದು. P. p. of ನವೆ 1, in ನವಕೊಳ್ಳು (My.).

ನವ nava. 2. = ಗವ. a feeling of smart itching. — ನವ ನವ ಅನ್ನು. = ಗವ ಗವ ಎನ್ನು. (My.).

ನವ nava. 1. nine (Śmd. 101).

ನವ nava. 2. *new; fresh, young, recent, modern, novel.*

ನವಕ navaka. 1. consisting of nine; the aggregate of nine, nine. (My.).

ನವಕ navaka. 2. = ನವ 2. new, etc.; freshness; novelty, something novel (Bp. 4, 17. 22; 47, 15). — ನವಕಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to become or be a novelty (Bp. 35, 13).

ನವಕರ navakara. = ನವುಕರ, etc. (My.).

ನವಕೋಟಿನಾರಾಯಣ nava-kōṭi-nārāyaṇa. Kriṣṇa who had nineteen millions of children: a man with numerous children (My.). 2, N. of a rich merchant of folklore (My.).

ನವಖಣ್ಡ nava-khaṇḍa. nine legendary divisions of the earth (ಮಹಾದ್ವೀಪ ಹತ್ತಾಗಲ್ ಈ ಮಹಿಯ ಬಿತ್ತರಮೆನಿಕ್ಕು, ಅದಱ ನವಭಾಗ ಖಣ್ಡಮಕ್ಕು Mr. 326).

ನವಗ್ರಹ nava-graha. the nine planets: the sun, the moon, the five planets, and ascending and descending nodes (ಅದಿತ್ಯಾದಿನವ ಗ್ರಹ Nn. 33; Cpr. 1, 85; Śmd. 109; see ಗ್ರಹ). ನವಗ್ರಹ ಕಾಡು ವಾಗ್ಯೆ ಸ್ವನ್ತಗೃಹ ಏನು ಮಾಡುತ್ತದೆ? (Prv.).

ನವಗ್ರಹಜಪ navagraha-japa. prayers to the nine planets (My.).

ನವಗ್ರಹದಾನ navagraha-dāna. the gift of the navadhānyas to obtain the good will of the nine planets (My.).

ನವಗ್ರಹಶಾನ್ತಿ navagraha-śānti. propitiation of the nine planets by means of navagrahajapa, navagrahadāna, and hōma (My.).

ನವಗ್ರಹಹೋಮ navagraha-hōma. the act of making an oblation to the nine planets by casting clarified butter, wood, and sesamum into the fire (My.).

ನವಜ್ವರ nava-jvara. a fever that rages with violence for nine days, or proves fatal (C.; Mhr.). 2, a recently arisen fever (My.).

ನವಠಾಣ nava-ṭhāṇa. nine musical notes (Bp. 19, 8).

ನವಣಿ navaṇi. = ನವಣೆ. (S. Mhr.).

ನವಣೆ navaṇe. a small grain, the Italian millet or panic seed, panicum italicum L. (ಪ್ರಿಯಂಗು, ಕಂಗು Hlā., Nr.; Si. 305; ಕಂಗು Mr. 373; My.; [Tu. ನವರೆ]; T., M. ನಾಱಿಲ್, ತಿನೈ). see ಕಿಱು-. — ನವಣಕ್ಕಿ. = ನವಣೆಯಕ್ಕಿ. (My.). — ನವಣೆ ಕಾಱು. (ಗರ್ಮುಕ್, ಕೊರ್ಲೆಗಾಱು Si. 164). — ನವಣೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. the seed of the millet (My.).

ನವತ navata. *a cover, blanket or wrapper.*

ನವತಿ navati. *ninety.*

ನವದಲ nava-dala. *a new leaf.* 2, nine leaves.

ನವದು navadu. P. p. of ನವೆ 1.

ನವದ್ವಾರ nava-dvāra. nine doors. 2, the nine apertures or outlets of the body: the eyes, the nostrils, the ears, the mouth, the anus, and the organ of generation. (My.). ನರಕಕ್ಕೆ ನವದ್ವಾರ, ನಾಕಕ್ಕೆ ಒನ್ದೇ ದ್ವಾರ. — ನವದ್ವಾರದಿನ್ದ ಹೋಗುವಾಗ್ಯೆ ನಗರದ್ವಾರದವರು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು? Prvs.).

ನವಧಾನ್ಯ nava-dhānya. the nine grains: gōdive, bhatta, uddu, hesaṟu, kaḍale, togari, huraḷi, avare, and eḷḷu (My.). ನವಧಾನ್ಯ ಬೆಳದವನಿಗೆ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲ (Prv.).

ನವನಲಿನ nava-nalina. N. of a vṛitta (Ch.).

ನವನಿಧಿ navanidhi. the nine treasures of Kubēra: padma, mahāpadma, śaṅkha, makara, kacchapa, mukunda, nanda, nīla, and kharva. (Śmd. 101). 2, the number 9.

ನವನೀತ nava-nīta. *fresh butter.*

ನವನೀತಕ nava-nītaka. clarified butter. see ಅಬ್ಧಿ-.

ನವನೀತಚೋರ navanīta-cōra. who stole the butter (from the cowherds): Kriṣṇa. (My.).

ನವಪತ್ತು navapattu. the nagārinavapattu and their performance (My.). *cf.* ನವುಬತ್?

ನವಪಲ್ಲವ nava-pallava. young foliage (ಪ್ರವಾಲ Mr. 505).

ನವಪ್ರಸವ nava-prasava. recent delivery (Cpr. 3, 99).

ನವಪ್ರಸೂತೆ nava-prasūte. *a woman who has lately brought forth a child.*

ನವಬ್ರಹ್ಮರ್ nava-brahmar. the nine prajāpatis. see Vivēkacintāmaṇi 6, 57.

ನವಮ navama. the ninth (Śmd. 101).

ನವಮಣಿ nava-maṇi. = ನವರತ್ನ. (Nn. 67).

ನವಮನ್ಮಥ nava-manmatha. a new or second Manmatha (in beauty, My.).

ನವಮಲ್ಲಿಕೆ nava-mallike. = ನವಮಾಲಿಕೆ. (ದುಣ್ಡುಮಲ್ಲಿಗೆ G.).

ನವಮಾಲಿಕೆ nava-mālike. *Arabian jasmine or the manyflowered nykthantes, Jasminum sambac* Ait. (ಇರುವಯಿನ್ತಿ Hlā.; ಇರುವನ್ತಿ Mr. 126).

ನವಮಾಸ nava-māsa. the nine months of a female's pregnancy (My.). ನವಮಾಸ ತುಮ್ಬಿದ ಮೇಲೆ ನವರಾತ್ರಿ ಆಗಲಿ! ಅನ್ದರೆ ನಿತ್ತೀತೇ? (Prv.).

ನವಮಿ navami. = ನಾಮಿ 2. the ninth day of the lunar fortnight.

ನವಯುವ್ವನೆ nava-yavvane. Tbh. of ನವಯೌವನೆ. see ಏಱುಂ ಜವ್ವನೆ.

ನವಯೌವನ nava-yauvana. fresh or incipient youth, bloom of youth, prime (ಒಳ್ಳಿಹ ಪ್ರಾಯ, ಮದ Nn. 107).

ನವಯೌವನೆ nava-yauvane. = ನವಯುವ್ವನೆ. a woman in the bloom of youth, a young woman.

ನವರಂಗ nava-raṅga. the middle hall of a temple (My.).

ನವರತ್ನ nava-ratna. the nine precious gems: vajra, vaiḍūrya, gōmēdhika, puṣyarāga, nīla, marakata, māṇikya, vidruma, and mauktika. (Bp. 59, 57; Śmd. 117). ನವರತ್ನವಾದರೂ ಕನಕಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.—ನವರತ್ನವಿದ್ದರೂ ನರರತ್ನ ಬೇಕು (Prvs.).

ನವರನ್ಧ್ರ nava-randhra. = ನವದ್ವಾರ No. 2. (Dp. 86). 2, the number 9 (Mr. 347).

ನವರಸ nava-rasa. the nine tastes or sentiments of dramatic composition (ಶೃಂಗಾರಾದಿ ನವರಸ Nn. 83; Ch. v. 16; Bp. 42, 1. 38; 61, 91; J. 1, 12; see s. ರಸ). 2, new nectar or honey (J. 1, 12).

ನವರಾತ್ರಿ nava-rātri. nine nights: an annual feast of nine days in the seventh month, in honor of Indra, Durgā, or Viṣṇu, followed by the ದಸರೆ or tenth day (My.; Te.).

ನವರಾತ್ರೆ nava-rātre. = ನವರಾತ್ರಿ. ನವರಾತ್ರೆಯ ಮಧ್ಯ ಶಿವರಾತ್ರೆ ಬನ್ದೀತೇ?—ನವಮಾಸ ತುಮ್ಬಿದ ಮೇಲೆ ನವರಾತ್ರೆ ಆಗಲಿ! ಅನ್ದರೆ ನಿತ್ತೀತೇ? (Prvs.).

ನವರಾಶಿಕ nava-rāśika. the rule of nine in arithmetic, being the double rule of three: proportion (My.; Te.).

ನವರು navaru. = ನವುರು, etc. that is tender, soft, etc.

ನವರೋಜು navarōju. a kind of Hindusthānī rāga (My.; T.).

ನವಲ್ naval. ನವಲು. = ನವಿಲ್, etc. a peacock, etc. (ಮಯೂರ, etc. Dhw.; Cb. 173). — ನವಲುಗಱಿಯ ಕಣ್ಣು. (ಚನ್ದ್ರಕ Si. 177).

ನವಲತೆ nava-late. a new, fresh creeper (Śmd. 386; Kk. 89).

ನವಲಾಯಿ navalāyi. a wonder; surprise (Mhr.). — ನವಲಾಯಿದೇವ. N. (see ಗಿಱಿಗಟೆಯ–).

ನವವಿಧಭಕ್ತಿ nava-vidha-bhakti. nine devotional acts, including the ಅಷ್ಟವಿಧಭಕ್ತಿ and ಶ್ರವಣ, and, instead or ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ, ದಾಸ್ಯ.

ನವಸಾಗರ nava-sāgara. = ನವಾಸಾಗರ. sal ammoniac (Mhr., H.).

ನವಸಿಗ navasiga. (Śmd. 237). (fr. ನವೆ 3?). a man who troubles, molests, harasses or torments others (ಪೆಱರಂ ಕಾಡುವಾತಂ Kk. 37; Śm. 46; ಪರರಂ ಪೀಡಿಪಾತಂ Ss.; *cf.* ನಸೆಗಾಱ).

ನವಸುವರ್ಣ nava-suvarṇa. fine gold (Bp. 50, 34).

ನವಸೂತಿಕೆ nava-sūtike. *a milch-cow.* 2, *a woman recently delivered.*

ನವಾಂಕುರ nava-aṅkura. a fresh sprout (My.).

ನವಾಬ್ navāb. a Nabob (My.; H.).

ನವಾಮ್ಬರ nava-ambara. *new and unbleached cloth.*

ನವಾಯಿ navāyi. novelty: craving a novel thing (Bh. 3, 8, 31); a novel thing: unusual beauty, grandeur (Bh. 1, 12, 18; 1, 13, 45; 3, 18, 2; Mhr. ನವಲಾಯಿ, ನವಾಳಿ, a novel thing, a wonder). see ಠೀವಿ.

ನವಾಯಿಕಾಱ navāyi-kāra. a grand man, a grandee (Bh. 1, 13, 45).

***ನವಾಯಿತ nava-āyita.** a section of Muslims mostly belonging to Bhaṭkaḷ in Mysore State.

ನವಾರ navāra. coarse and broad tape (My.; Br., Mhr., H.).

ನವಾಸಾಗರ navāsāgara. = ನವಸಾಗರ. (My.; Br., H.).

ನವಿರ್ navir. = ನವಿರು 1. hair (ಕೂದಲ್ Śmd. 52 Mdb. Cm.; Śmd. II; Kk. 83; ಕುರುಳ್, ಕೂದಲ್ Śm. 71; ಕುರುಳ್ 111; Cpr. 4, 47; T. ನವಿರ್, man's hair; ನೆಡುಮ್ಬು, woman's hair; Te. ನೆಱಲು, plural: the hair). [ಗುಣಾರ್ಣವನ ತಲೆನವಿರ್ಗಳ್ ಲಾವಣ್ಯ ರಸಮನಿಡಿದಿಡಿದು ತೀವಿದ ಕಮಲಾಸನನ ಬೆರಲಚ್ಚುಗಳನ್ತವಾದುವು Pb. 2, 39 va.]. ನವಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). see ಬಾನ್ನವಿರ್; ಮೆಯ್ನವಿರ್, ತಲೆ–.

ನವಿರು naviru. 1. = ನವಿರ್. (My.). ತಲೆಯ ನವಿರು (ಕೇಶ, ಶಿರಸಿಜ, etc. Hlā). [T. ಮಯಿರ್].

ನವಿರು naviru. 2. = ನವುರು, etc. that is soft, etc. (My.).

ನವಿಲ್ navil. = ನವಲ್, ನವಿಲ, ನವಿಲು, ನವುಲು, ನೆಮಲಿ. a pea-fowl, a peacock (ಕೇಕಿ, ಶಿಖಿ, ಶಿಖಣ್ಡಿ, ಮಯೂರ, etc. Hlā., Nr.; ಶಿಖಿ Nn. 4; ಕಂ 7; ನೀಲಕಣ್ಠ, ಮಯೂರ 49; ಮಯೂರ, etc. Mr. 168; ಮೋರ, ಸೋಗೆ Kk. 24; ಸೋಗೆ Śm. 82; Tu.; Te. ಎಮ್ಮಿ, ನೆಮ್ಮಿ, ನೆಮಲಿ, ನೆವಲಿ; T. ಮಯಿಲ್, ಞಮಲಿ, ನವಿರ). [ನವಿಲಾದಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ...ಪಯೋದಾಗಮದೊಳ್ Kr. 3, 7; ನಲಿವ ಪೊಸ ನವಿಲ್ಗಳಿಂ Pb. 3, 22]. ನವಿಲಧ್ವನಿ (ವಾಣಿ, ಕೇಕೆ); ನವಿಲ ಕೊಟ್ಟು (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ Hlā.). ನವಿಲ ಚೆಣ್ಡಿಕೆ (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ); ನವಿಲ ಗಱಿಯ ಸೋಗೆ (ಶಿಖಣ್ಡ, ಪಿಚ್ಛ, ಬರ್ಹ); ನವಿಲ ಗಱಿಯೊಳಗಣ ನಯನಾಕಾರಮಾಗಿರ್ದ ಬಣ್ಣ (ಚನ್ದ್ರಕ, ಮೇಚಕ); ನವಿಲ ಗಱಿಯನುಟ್ಟಿಹನು (ಕಿರಾತ Nr.). ನವಿಲ ನುಡಿ (ಕೇಕಾರವ Mr. 168). ನವಿಲ ದನಿ (ಕೇಗು Śm. 29). ನುಡಿವ ನವಿಲ ಧ್ವನಿ (ಕೇಗು Kk. 24). ಸೆಱಗಿನೊಳು ನವಿಲ ಗಱಿವೆರೆದ ಕಾಗಿನ ಪಟ್ಟಿ ಮೆಱೆಯೆ (ಕಿರಾತನ) ನಡುವಿನೊಳು (Rāghc. 17, 64). see Rśv. 5, 41; 8, 120; J. 13, 51; 19, 33; 24; 34; 28, 36; Rāghc. 17, 71. — ನವಿಲಡಿ. -ಅಡಿ. N. of a plant. see ಮಯೂರಪದಿ. — ನವಿಲುಯ್ಯಲ್. -ಉಯ್ಯಲ್. a swing in the form of a peacock (Cpr. 8, 46 va.; Rśv. 8, 5 va.). — ನವಿಲ್ದೇರ. -ತೇರ. the peacock-vehicled one: Ṣaṇmukha (ಗುಹ Kk. 6; Śm. 4).

ನವಿಲ navila. = ನವಿಲ್, etc. ನವಿಲವನ್ನು ಏಱಿದವ (ಷಣ್ಮುಖ G. 284).

ನವಿಲು navilu. = ನವಿಲ್, etc. (C.; ಬರ್ಹಿ G.; Bp. 37, 54). ನವಿಲಿನ ಗಱಿ (ಪಿಂಛ G.). ನವಿಲಿನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಬಣ್ಣ (ಮೇಚಕ G.). ನವಿಲು ಆಡಿದರೆ ಕೆಮ್ಬೋತ ಪುಕ್ಕ ತೆಱ ಕೊಣ್ಡಿತು.—ನವಿಲು ಕುಣಿಯೋದು ನೋಡಿ, ಕುಕ್ಕುಟ ಕುಣಿದೀತು (Prvs.). see Prv. s. ಮೇಘ. — ನವಿಲುಗಱಿ. a peacock's long feathers (My.). — ನವಿಲುಜುಟ್ಟು. a peacock's tuft (My.). — ನವಿಲುಪುಕ್ಕ. a peacock's small feathers (My.). — ನವಿಲುಮೆಟ್ಟಿನ ಪಲ್ಯ. an annual herb, used as a potherb, Bidenspilosa, var. bipinnata L. (Z.).

ನವೀನ navīna. *new, fresh, recent, modern, novel.*

ನವುಕರ navukara. = ನವಕರ, ನೌಕರ. a servant (My.; Br., H.).

ನವುಕರಿ navukari. service (My.; Br., H.).

ನವುಬತ್ navubat. ನೌಬತ್. a large kind of kettle-drum (H., Mhr., Br.).

ನವುರು navuru. = ನವರು, ನವಿರು 2. that is tender, soft, fine, thin, small, as grass, hair, cloth, paper and other articles (My.; Te.; Si. 222. 223; *cf.* ನಯು, ನಸು 2). ನವುರು ಕೂಡಿ ನಗ, ನೂಣ ಕೂತು ವ್ರಣ (Prv.).

ನವುಲು navulu. ನೌಲು. = ನವಿಲ್, etc. the common pea-fowl, Pavo cristatus (My.; ಮಯೂರ, ಬರ್ಹಿ, ನೀಲಕಣ್ಠ, etc. Si. 177; ಅಹಿಭುಕ್ 413; ನೀಲಕಣ್ಠ 416). ತ್ಕೈಲದ ಗುಣ ನವುಲು ತಿಳಿದೀತೋ? (Prv.). see ಕನ್–. — ನವುಲುಕೂಗು. (ಕೇಕೆ Si. 177). — ನವುಲುಗಱಿ. (ಶಿಖಣ್ಡ Si. 177). ನವುಲುಗಱಿ ಉಟ್ಟ ಬೇಡ (ಕಿರಾತ 341). — ನವುಲುಜುಟ್ಟು. (ಶಿಖೆ Si. 177).

ನವುಲೆ navule. — ನವುಲೆಗಿಡ. the name of a plant. ಪ್ರಕೀರ್ಯ, ಪೂತಿಕರಜ, ಪೂತಿಕ, ಕಲಿಕಾರಕ ಎನ್ದರೆ ತಪಸೀ ಗಿಡ; ನವುಲೇ ಗಿಡ ಎನ್ದು, ಕೆಲವರನ್ನುವರು (Si. 133).

ನವೆ nave. 1. = ನಮೆ. to grow thin; [to suffer], etc. (My.). P. ps. ನವ, ನವದು, ನವೆ, ನವೆದು. ನವದರೂ ಭವ ತಪ್ಪದು. —ನವದರೆ ಜನ ಬಿಟ್ಟಾನೇ?—ನವದವನಿಗೆ ನೋವು ತಪ್ಪದು (Prvs.). see Bp. 18, 9; 40, 45; 52, 30; J. 7, 53; 19, 19. 38; 21, 4; 31, 12. [Tu.].

ನವೆ nave. 2. = ನವೆದು. P. p. of ನವೆ 1, in ನವೆ ನವೆದು (My.).

ನವೆ nave. 3. = ನವೆ 1. itching; the itch (ಕಣ್ಣು, ಖುರ್ಜು, ಕಣ್ಣೂಯೆ Si. 200; Tu. ನವುಣ್ಣ; My.; Te. ನವೆ, ನಸೆ, ನಸಮಿರಿ, ನಸಿಮಿರಿ, ನಸನಸ; T. ನಮ್ಮ). ನವೆಯಾಗು, ನವೆ ಹತ್ತು (My.).

ನವೋದ್ಧೃತ nava-uddhṛita. *fresh butter.*

ನವ್ಯ navya. *new, fresh, recent, modern, novel.*

ನಶನ naśana. disappearing; perishing. see ನಿ-.

ನಶಿಸು naśisu. to vanish; to perish (My.). see Prv. s. ತೊಸಳೆ.

ನಶೀಬು naśību. ನಸೀಬು. fortune, lot (My.; Mhr., H.).

ನಶ್ಯತ್ naśyat. perishing; waning, wasting.

ನಶ್ಯತ್ಪ್ರಸೂತಿ naśyat-prasūti. *whose offspring perishes.*

ನಶ್ವರ naśvara. perishing, etc. see ನಿ-; J. 26, 74.

ನಷ್ಟ naṣṭa. *lost, disappeared, disappearing; vanished, lost sight of; perished, destroyed, ruined; –run away, fled.* 2, loss, damage; ruin, destruction. 3, a kind of calculation (Ch.; Mr. 367). ನಷ್ಟ ಪಡಿಸುವನ್ನ ಮಾತುಗಳು (B. 4, 50). ನಷ್ಟ ಬಿದ್ದರೂ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಬಾರದು.— ನಷ್ಟ ಬಿದ್ದವ ಪುಷ್ಟಿಯಾದಾನೇ?—ನಷ್ಟವಾದವನಿಗೆ ಕಷ್ಟ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.).

ನಷ್ಟಕಾಲ naṣṭa-kāla. a time of loss or ruin (My.). ನಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿದ್ದರೇನು? (Prv.).

ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟತೆ naṣṭa-cēṣṭate. *the state of being deprived of the power of motion; unconsciousness, insensibility, fainting, swooning.*

ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟೆ naṣṭa-cēṣṭe. = ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟತೆ. see ಜಿನಿಗಿಸು, ನಸಿ.

ನಷ್ಟಜಾತಕ naṣṭa-jātaka. the lost nativity: subsequent calculation or casting of a lost nativity (My.).

ನಷ್ಟಜೀವಿ naṣṭa-jīvi. a person who has lost his life (My.); a person who continually suffers loss (My.).

ನಷ್ಟದೃಷ್ಟಿ naṣṭa-driṣṭi. one who has lost his sight; blind. (My.).

ನಷ್ಟದ್ರವ್ಯ naṣṭa-dravya. a lost thing (My.).

ನಷ್ಟಧನ naṣṭa-dhana. lost riches (My.).

ನಷ್ಟಪದ naṣṭa-pada. a lost place or position (ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ನಷ್ಟಪಾದ ಠಾವು Nn. 125).

ನಷ್ಟಸಮಾಸ naṣṭa-samāsa. one of the eighteen faults in poetical composition (Ch. v. 40).

ನಷ್ಟಾಗ್ನಿ naṣṭa-agni. *a Brāhmaṇa or householder whose fire has been extinguished or who has lost his consecrated fire.*

ನಷ್ಟಿ naṣṭi. = ನಟ್ಟಿ. loss; destruction, ruin.

ನಷ್ಟೇಂದುಕಲೆ naṣṭa-indu-kale. *the day of new moon when it rises invisible.*

ನಷ್ಟೇಂದ್ರಿಯ naṣṭa-indriya. one who has lost his organs of sense (Sk.). 2, impotency, want of procreative power (My.).

ನಸ್ nas. = ನಃ. the nose. see ಖುರಣಸ್, ಖುರ-.

ನಸ nasa. 1. = ನಸು 1. P. p. of ನಸಿ 1, in ನಸ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ನಸ nasa. 2. = ನಸು 2. smallness, etc. — ನಸಗುನ್ನಿ. -ಕುನ್ನಿ. = ನಸುಗುನ್ನಿ. (ಆತ್ಮಗುಪ್ತೆ, ಅಜಡೆ, ಅವ್ಯಂಡ್ಡೆ, etc. Si. 143).

ನಸ nasa. 3. = ನಚ್ಚು 3, ನಸೆ 2. doubt, etc. — ನಸನಸೆ. rep. doubt (My.).

ನಸ nasa. = ನಸ್. see ಕುಮ್ಮಾ-, ಖುರಣಸ.

ನಸದು nasadu. = ನಸ 1, etc.

ನಸರಿ nasari. a good, medicinal kind of honey (S. Mhr.). — ನಸರಿಹುಳು. a bee that produces the nasari (S. Mhr.).

ನಸಿ nasi. 1. = ನಮೆ, etc. to wear out, to wear away, to waste away, to wither, to wane, to decay, to spoil, etc. (ಜೀರ್ಣ Śmd. Dh.; My.; T. ನಜಲ್, ನೈದಲ್, wasting away, perishing, rotting); being sick, etc.; ನೈ, to become spoiled or rotten; to grow too soft, as a fruit; to waste by being used; to perish; to become thin; to slacken, be remiss; to fade, wither; *cf.* ನನ್ನು 2). 2, to become motionless, unconscious or insensible, to faint (ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟೆ Śmd. Dh.). 3, to become poor or poorly (ಬಡವಾಗು Ct. I, 71). P. ps. ನಸ, ನಸದು, ನಸಿದು, ನಸು. ಹುದುವಿನ ಆರಮ್ಬದ ಫಲೋದಯವು ನಸಿದು ಹೋಗದೇ? (Bh. 1, 8, 48). ನಸದ ಬೆಣ್ಣೆ ಗಸಿಯು ಹಾಗೆ (Prv.). see C. Bp. 46, 20; J. 28, 1.

ನಸಿ nasi. 2. = ನಸಿಕು 2, etc. (ಪ್ರೊತ್ಯೂಷ Ct. I, 19).

ನಸಿ nasi. = ನಸೆ No. 2, ನಸೆ. Tbh. of ನಸ್ಯ. ನಸೀ ಭ್ರಮೆಯಿದ್ದವ ಮಸಿಯಾದರೂ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಣಾನು (Prv.).

ನಸಿಕು nasiku. 1. = ನಸಿ 1, ನಸುಕು 1. to wear out, etc. (ಜೀರ್ಣ Ct. I, 57, o. r. ನಸುಕು).

ನಸಿಕು nasiku. 2. = ನಸಿ 2, ನಸಿಗು, ನಸುಕು 2. wasting, waning: the time when the light of the sun is still as it were in a *waned* state: the faint light of the morning, dawn, twilight. [Tu. ನಸ್ಕ್]. — ನಸಿಕಲೆ (*i. e.* ನಸಿಕಿನಲ್ಲೇ). even at dawn, early in the morning, very early (My.).

ನಸಿಗು nasigu. = ನಸಿಕು 2, etc. ನಸಿಗಿನಲ್ಲಿ ಬನ್ದ, ನಸಿಗಾಗಿರುವಾಗಲೆ ಬನ್ದ (My.).

ನಸೀಬು nasību. fortune, lot (My.; Mhr., H.).

ನಸೀಯತ್ತು nasīyattu. chastisement (My.; Mhr., H. ನಶಿಹತ, ನಶ್ಯತ).

ನಸು nasu. 1. = ನಸ 1. P. p. of ನಸಿ 1, in ನಸು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ನಸು nasu. 2. = ನಸ 2. worn-away or waned state; minuteness, smallness; fineness; a little; a trifle (Tu.; T. ನಚ್ಚು, ನನ್ನಿ, ನವಿರ; M. ನನು). [ಹೋಮ ಧೂಮದ ಗನ್ಧಂ ನಸು ಮುಟ್ಟೆ ದಿವ್ಯಮುಖಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು Pb. 6, 38; Ap. 11, 149]. ನಸು ಮಾಸಿದ ಎಱಂಕೆಗಳಿನ್ ಅಂಚೆಗಳ್ ಕಲಹಂಸೆಗಳೆನ್ಬುದು (Hlā.). see Cpr. 8, 76. 103; Grj. 2, 106 va.; Bp. 26, 30; 27, 11; 28, 50; 43, 11; 46, 56; 47, 32; 52, 11; 56, 43; 59, 20; 60, 34; Bh. 2, 13, 47; J. 18, 25; 21, 49. — ನಸುಂ. -ಉಂ. also, or even, a little (Cpr. 5, 79. 124; 8, 65. 70; 9, 92; Rśv. 2, 54). — ನಸು ಕಲಂಕು. to be a little perturbed, etc. (Grj. 4, 66). — ನಸುಗತ್ತಲೆ. slight darkness: early dawn (B. 3, 22). — ನಸುಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. slight darkness (Grj. 4, 73). — ನಸುಗಾಳಿ. a light wind, a breeze (J. 3, 27). — ನಸುಗುನ್ನಿ. -ಕುನ್ನಿ. a plant stinging like nettles, cowhage, Carpopogon pruriens Roxb. (Mucunna pruriens Dec., ಮರ್ಕಟಿ, ಆತ್ಮವರ್ತ Mr. 145; My.). ಕಾಳಕೂಟದ ವಿಷವು, ಚೇಳು, ನವ್ವಿದ ಹಗೆಯು, ಹಾಋರ ಚುಜುಚಿ, ನಸುಗುನ್ನಿ, ತಿಗುಳರ ಗಾಳಿ ಬೇಡ (Sp.). see Sp. s. ಕಂಕಿ. — ನಸುಗುನ್ನೆ. -ಕುನ್ನೆ. the plant Alhagi maurorum (ಯಾಸ, ಯವಾಸ, etc. Si. 144). — ನಸುಗೆತ್ತು. -ಕೆತ್ತು. to quiver slightly (Cpr. 5, 69; Abh. P. 4, 108; Rśv. 8, 82 va). — ನಸುಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. a tawny colour, etc. (ಅವ್ಯಕ್ತರಾಗ, ಅರುಣ Nr.; ಹರಿ, ಕದ್ರು, ಕಡಾರ, ಪಿಂಗಲ Hlā.; Mr. 443). ನಸುಗೆಮ್ಪಾಗಿರ್ದುದು (ಕಪಿಶ Hlā.). see Cpr. 7, 64. 148; B. 3, 52; 4, 140. — ನಸುಗೇಳ್. -ಕೇಳ್. to hear slightly or a little (Cpr. 1, 118). — ನಸುಗೋಪ. -ಕೋಪ. slight

wrath (Grj. 8, 9). — ನಸುತೂಕಡಿಕೆ. a little drowsiness (Bh. 1, 9, 8). — ನಸುದೀಪ, a small light or lamp (Bh. 1, 8, 67). — ನಸು ದೊಡೆ ತೋಱ್. -ತೊಡೆ-. the thigh faintly to appear (Cpr. 8, 52). — ನಸುದೋರೆ. (a fruit) that is nearly full-grown (Śsv. 1, 51). — ನಸುದೋಱ್. -ತೋಱ್. -ದೋಱು. to appear faintly (J. 2, 48; 18, 29). — ನಸು ನಗು. to smile (Bp. 1, 50; 24, 63; 44, 16; 50, 34; J. 2, 21; 29, 34. 35). — ನಸುನಗೆ. a smile (Bp. 1, 53; 12, 5; 24, 44; 41, 12; 51, 41; 53, 14; J. 5, 60; 6, 16; 25, 11; 30, 49). ನಸುನಗೆ ಯಿಲ್ಲದವನ ಮೋಱೆ ಬುಸು ಬುಸ ಎಮ್ಬುವದು (Prv.). — ನಸು ನಡು. to fix to some extent in the ground (ನಾಟ್ಟು Ct. I, 7). — ನಸು ಬಾನಲ್. the state of being slightly dim or discoloured (Cpr. 8, 73). — ನಸುಬಿಸುಪು. slight heat, warmth (Abh. P. 9, 117). — ನಸು ಬಿಳಿದು. the colour grey, etc. (ಧೂಸರ Śmd. 339). ನಸುಬಿಳಿದಾಗಿ ಮಿಂಚುವ ಬಟ್ಟೆಹ ತೊನ್ನು (ಕೋಠ, etc. Nr.). — ನಸುಬಿಳುದು. = ನಸು ಬಿಳಿದು. ನಸುಬಿಳುದಾಗಿ ಮಿಂಚುಹ ಬಟ್ಟೆಹ ತೊನ್ನು (ಕೋಠ, etc. Nr. b). — ನಸುಬಿಳುಪು. = ನಸುಬಿಳಿದು. (ಈಷತ್ಪಾಣ್ಡು, ಧೂಸರ Nr.). — ನಸು ಭಯ. a little fear (Rām. 6, 9, 19). — ನಸುಮಬ್ಬು. slight darkness (Śsv. 4, 114). — ನಸುಮುಚ್ಛೆ. slight fainting, etc. (Abh. P. 9, 111). — ನಸುಮುರುಟು. a slight contraction (Bp. 20, 11). — ನಸುಲಜ್ಜೆ. a little shame, modesty (Grj. 4, 5; J. 18, 30; 29, 28. 31). — ನಸುವಕ್ಕೆ. -ಪಕ್ಕೆ. slight reclination or bending downward (Cpr. 8, 71). — ನಸುವಾಗು. -ಬಾಗು. to bend (v. i.) a little (J. 6, 46). — ನಸುಸಯ್ರಣೆ. a little patience (Bp. 42, 14). — ನಸು ಸುೞಿವು. gently moving about or blowing (Bp. 12, 14). — ನಸು ಸೇಕ. slight heat, fomentation (Bp. 17, 8).

ನಸುಕು nasuku. 1. = ನಸಿಕು 1, q. v. to wear out, etc.

ನಸುಕು nasuku. 2. = ನಸಿಕು 2, etc. the dawn, etc. (My.; Te. ನಸುಕು, petty, slight; slinking, hint; T. ನಜುಕ್ಕಾನ್, a small one). ಅವನು ನಸುಕು ಇರುವಾಗಲೇ ಏಟುವನು (B. 5, 231).

ನಸೆ nase. 1. = ನವೆ 3, q. v. itching: an irritating, teasing desire (Cpr. 6, 84; 8, 70; Rśv. 5, 105; Tu. profit; T. ನಚ್ಚೈ, desire). ನಸೆಯಿದ್ದ ಹಲಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಹಸೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ನಸೆ ಯಿಚ್ಚೆಪೋಗು. -ಇಚ್ಚೆ-ಪೋಗು. teasing desire and lust to come (Cpr. 5, 63). — ನಸೆವಣಿಕೆ. -ಮಣಿಕೆ. a cow that longs for the bull (Cpr. 2, 24).

ನಸೆ nase. 2. = ನಸ 3. doubt, etc. — ನಸೆನಸೆ. = ನಸನಸೆ. ನಸೆ ನಸೆಯುಳ್ಳವನು ಹಸಿಯನೇ? (Prv.). — ನಸೆನಸೆಯ ಮಾತು. = ನಚ್ಚು ಮಾತು. (My.).

ನಸೆ nase. the nose. 2, = ನಸಿ, snuff (My.). ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧ ವಿದ್ದು, ನಸೆಯೆನ್ದು ತಿಳಿಯಬಹುದೇ? (Prv.). — ನಸೆಚುಟಿಕೆ. a pinch of snuff (My.). — ನಸೆಪುಡಿ. snuff (My.).

ನಸೆಗಾಱ nase-gāṟa. he who irritates or teases: Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7).

ನಸ್ತ nasta. the nose.

ನಸ್ತಿತ nastita. nozzled; having a hole bored in the septum of the nose; *an ox or any other draught animal with a string through its nose* (ಒತ್ತಿ ಮೂಗಂ ಚುಚ್ಚೆ Mr. 179).

ನಸ್ಯ nasya. = ನಸಿ, ನಸೆ. belonging or relating to the nose. 2, *a sternutatory, snuff.* see Prv. s. ಪುಷ್ಯಮಾಸ.

ನಸ್ಯೋತ nasi-ōta. = ನಸ್ತಿತ. *an ox or other animal led by a string through its nose.*

ನಹ್ nah. a tie, a band. see *e. g.* ಉಪಾನಹ್.

ನಹನ nahana. binding, binding together; putting on. see ಸನ್ನಹನ.

ನಹಿ na-hi. for not, surely not; *not at all.* ನಹಿ, ನಹಿ! ಎಮ್ಬುವ ಮಹಿಗೆ ಹೋಱೆ (Prv.).

ನಹಿತ nahita. bound, put on, etc. see ಸನ್ನಹಿತ.

ನಹುಷ nahuṣa. N. of a king who took possession of Indra's throne for a time, but was afterwards deposed and changed into a serpent. ನಹುಷನಾದರೂ ನಾಕದಿನ್ದ ಬಿದ್ದನು. — ನಹುಷನಿಗೂ ನೋವು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ನಹುಷರಾಯನ ಭೋಷ ನಾಕದಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು (Prvs.). see J. 2, 4; 33 sum.

ನಳ naḷa. = ನಳಿ 2. (*cf.* ನಯ; M. ಇಙ್ಙು, ಇಙ್ಙು, to become soft or mellow, malleable, as gold, *cf.* ನಾನ್ದು 2; to yield, sink, *cf.* ನೆಣ್ಣು; see T. s. ನಸಿ 1; *cf.* Sk. ನಲ್, to shine) — ನಳನಳಿಕೆ. rep. softness, tenderness, delicateness; pleasantness, agreeableness; beauty; brightness, lustre (ಕೋಮಲ, ಕೋವಳ Ct. II, 37; ಕೋಮಲ Śm. 22; Grj. 7, 11 va.). — ನಳನಳಿಕೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become soft, etc. (Śsv. 2, 78 va.). — ನಳನಳಿಸು. to be soft, tender, delicate, pleasant, nice, elegant, bright, glittering, etc. ಒನ್ದೆ ಡೆಯ ತೆಱಪಿನೊಳ್ ನಳನಳಿಪ ಕೇಸರದ ಸಸಿ (Cpr. 7, 92 va.). see Grj. 2, 12; 4, 2. 36; 5, 61; Bp. 4, 23; 19, 44; 26, 40; 34, 22; 38, 39; 42, 24; Bh. 1, 10, 25; J. 3, 5. 17.

ನಳ naḷa. = ನಲ. a reed; king Nala (who wandered very much about, ಸೂಱಾಳ್ Ct. I, 79). ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದರೂ ಅಱವು ತಪ್ಪ ಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ನಳಪಾಕ naḷa-pāka. a dish of king Nala (who during a part of his troubles served as a superior cook): a dish well cooked (My.; T.). ತಿಳಿದವ ಮಾಡ್ಯಾನು ನಳಪಾಕವ (Prv.).

ನಳಿ naḷi. 1. to grow bent or curved, to bow, to bend (ನಮನ Śmd. Dh.; T. ನೆಳಿ; M. ಇಳಿ; T. ನೆಳಿವು, a flexure). [P. p. ನಳಿದು. ಅಡಿಯಿಡಲೀ ಧರಾವಳಯಮಿಟ್ಟೆಡೆಯೆಮ್ಬಿನಮಭ್ರಮಣ್ಡಲಂ ಕಡು ನಳಿದಾದುದೀ ಬಲದ ಧೂಳಿಯೊಳೆಮ್ಬಿನಂ Ap. 12, 62].

ನಳಿ naḷi. 2. = ನಳ. softness, smoothness, etc. — ನಳಿ ತೋಳ್. a soft, smooth arm [ತನ್ನ ತೆರೆಗಳೆಮ್ಬ ನಳಿತೋಳ್ಗಳಿನೊಯ್ಯ ನೊಯ್ಯನೆ ತಟ್ಟಿಸಿ ತರೆ Pb. 1, 95 va.; Ap. 4, 21] (Ct. II, 68; Śm. 118; Bp. 4, 22; J. 18, 20; 28, 18). [— ನಳಿಮೊಗ. pleasing face. ಬಳಸುವ ಕಣ್ ಮಿಳಿರ್ವ ಕುರುಳ್ ನಳಿಮೊಗಮೆನೆ ಸೊಬಗಿವಳ್ಗೆ ನಾಟ್ವರ್ತ ನಮೇ Ap. 4, 44].

ನಳಿ naḷi. = ನಲಿ, etc. a perfume. ನಳಿಯೆಮ್ಬ ಗನ್ಧ (ನಟ, ನಲಿ, etc. Nr.; ಗೂವಗುತ್ತಿಗೆ Si. 154).

ನಳಿಗೆ naḷige. = ಲಳಿಗೆ. Tbh. of ನಳಕ. a tube (My.). ನಾಯಿಯ ಬಾಲಾ ನಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ ಡೊಂಕು ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). see Prv. s. ನಾಯಿ.

ನಳಿನ naḷina. = ನಲಿನ. a lotus. [Pb. 5, 10 va.]. ನಳಿನಕ್ಕಿನ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುಷ್ಪವಿಲ್ಲ, ಅಳಿಗಳಿಕ್ಕಿನ್ತ ಮೇಲುಹುಟುಗಳಿಲ್ಲ. — ನಳಿನವಿಲ್ಲದ ಕೊಳವೂ ಅಳಿ ಗಳಿಲ್ಲದ ಹೂವೂ ಸಮ (Prvs.).

ನಳ್ಳಿ naḷḷi. = ಲಳ್ಳಿ. a crab (My., T. ಇಣ್ಡು, ಇಣ್ಡು, ನಣ್ಡು, ನಳಿರ್, ನಳ್ಳಿ; Te. ಎಣ್ಡ್ರಿ; *cf.* ಏಡಿ 1). ನಳ್ಳೀ ರಾಗಕ್ಕೆ ನರಿ ತಲೆತೂಗಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). [Tu. ನರ್ತೆ. a kind of shell-fish].

ನಳ್ಳು naḷḷu. 1. = ಅಳ್ಳು 1. to shake, etc. — ನಳ್ಳಿಱು. = ಅಳ್ಳಿಱು No. 1. (Bp. 58, 53).

ನಳ್ಳು naḷḷu. 2. = ನಾನಲ್. a kind of reed. ನಳ್ಳ ನೆಲ (ನಡ್ವಲ, ನಲಯುತ Mr. 92). *cf.* Sk. ನಲ. [2, a fly found on dogs].

ನಳ್ಳು naḷḷu. 3. = ನೆಟಲ್ 1, etc. shadow, etc. (My.).

ನಳ್ಳು naḷḷu. = ನಾಲ 1 No. 5. a nallah or depression in the ground. see ಅತಿನಳ್ಳುಬುಗುಡು.

ನಾ nā. 1. = ಆಂ 1, etc. I (C.; frequently in the Bp., *e. g.* 16, 67). ನಾ ಬಲ್ಲಿದ, ತಾ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ನು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರ್ ಅಹಂಕರಿಸುಹಂ (ಅಹಮಹಮಿಕೆ); ನಾ ಮುಂಚೆ, ತಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆನೆನ್ನು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ Nr.).

ನಾ- nā. 2. = ನನ್ 2-, ನಲ್ 2-, ನಲ 1-, ನಲು-, ನಾಕು, ನಾಲ್, ನಾಲುಕು, ನಾಲ್ಕು. four. — ನಾಗಳ. -ಕಳ. four kaḷas (ದ್ರೋಣ Si. 329. 419; My.). ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಮೂಗಳ ಗಂಜೀ ಕುಡಿಯುವಗೆ ಉಪ್ಪಿದ್ದರೆ ನಾಗಳವೂ ಸಾಲದು (Prv.). — ನಾಗಾಲು. -ಕಾಲು. four feet. ನಾಗಾಲಿನ ಮೃಗವಾದರೆ ನಾಕಕ್ಕೆ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). — ನಾಗಾಲೋಟ. -ಓಟ. a canter; a gallop (My.). ಸಾದಾನಡಿಗೆ, ದುಡಕಿ, ನಾಗಾಲೋಟಗಳೆಮ್ಬುದಾಗಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಮೂಱು ಹುಟ್ಟುನಡಿಗೆಗಳು (B. 3, 55). — ನಾಗುಳ. -ಕುಳ. four kuḷas (ದ್ರೋಣ Nr.; My.). ನಾಗುಳ ಹಾಲು ಕಱೆವ ಆಕಳು (ದ್ರೋಣದುಘೆ Nr.). — ನಾಗೊಳಗ. -ಕೊಳಗ. four koḷagas (ದ್ರೋಣ, ದೋಣ Śmd. 345; My.). — ನಾನೂಱು. four hundred (C.).

ನಾ- nā. 3. = ನಾಱು 2, etc. smell. — ನಾಬಳ್ಳಿ. = ನಾಱುಮ್ಬೇಳೆ, etc. an annual strongly smelling herb, Gynandropsis pentaphylla D. C. (Z.; ಅಜಗನ್ಧಿಕೆ G.). see ಗನ್ಧ-.

ನಾ nā. 4. = ನಾಟು 2. deepness, etc. (regarding the formation *cf.* ದಾಂ-, ದಾಱ್-). — ನಾಗಲ್. -ಕಲ್. a rock that sticks out of the ground (Śsv. 4, 23).

ನಾ nā. a man; *the masculine gender.* 2, no, not (see ನಾನಾ).

ನಾಂ nāṁ. = ನಾ 1, etc. I, (Śmd. 2 Cm.). see ನಾನ್ 1.

ನಾಕ nāka. *heaven, the sky, the atmosphere; heaven, the abode of the gods* (ನಭ Mr. 471; ಅಮ್ಬರ ಆಕಾಶ Nn. 128; ಅನಿಮಿಷಾಲಯ 471; ಸುರಾವಾಸ, ಸ್ವರ್ಗ 128; ದೇವಾಗಾರ, ಸ್ವರ್ಗ 71; ಗಗನ, ಆಕಾಶ 71). 2, the earth (ಧರೆ 471; ಉರ್ವಿ, ಭೂಮಿ 71; ಧರಿತ್ರಿ, ಭೂಮಿ 128). 3, = ನಾಕು (ವಲ್ಮೀಕ, ಹುತ್ತು 71; ವಲ್ಮೀಕ, ಹುತ್ತ 128). 4, a certain metrical foot (Ch.). ನಾಕದವರಿಗೆ ಲೋಕದ ಭಯವೇನು? — ನಾಕದ ಸನ್ತೋಷ ಸೂಕರಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? — ನಾಕದ ಸುಖ ನಾಯಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? — ನರಕಕ್ಕೆ ನವದ್ವಾರ, ನಾಕಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ದ್ವಾರ (Prvs.). see Prvs. s. ಪಾಕ, ಪುತ್ರ, ಪೋಕ, ಬೇಕನ್ನು, ಲೋಕ, ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯ.

ನಾಕನಾರಿ nāka-nāri. N. of a plant. (ಗಙ್ಗೋತ್ಪಲ, ಸಹದೇವಿ Mr. 127, o. r. ನಾಕನಾರಿಕೆ).

ನಾಕರ nākara. (Mhr. ನಾಗರ, ನಾಂಗರ, a plough; an anchor). — ನಾಕರಕುಣ್ಟೆ. a kind of ಕುಣ್ಟೆ (S. Mhr.). — ನಾಕರನೇಗಲ. a kind of plough (S. Mhr.).

ನಾಕಲೋಕ nāka-lōka. the heavenly world (ಸಗ್ಗ Ct. I, 4; II, 95; Bp. 60, 43). ನಾಗಲೋಕದ ಹತ್ತರ ನಾಕಲೋಕವೋ? (Prv.). see Prv. s. ಸೀವು 1.

ನಾಕಸದನ nāka-sadana. an inhabitant of heaven, a deity (Mr. 8.).

ನಾಕಾಧಿನಾಥ nāka-adhinātha. Indra (Ch. G. MS. v. 23).

ನಾಕಾರಿ nākāri. = ನಕಾರಿ, ನ್ಯಾಕಾರೆ. inferior, etc. (My.).

ನಾಕಾರೆ nākāre. = ನಾಕಾರಿ, etc. (My.; Br.; Mhr., H. ನಾಕಾರಾ).

ನಾಕಾವಾಸ nāka-āvāsa. = ನಾಕಸದನ. (ದೇವತೆ Nn. 153).

ನಾಕಿ nāki. a deity, a god. 2, N. of Nāgavarma (see *e. g.* s. ಅಜಿತಸೇನಪಣ್ಡಿತ). 3, a certain metrical foot (Ch.). — ನಾಕಿನಿಕರ. a multitude of gods (Cpr. 4, 80 va.). — ನಾಕಿನಿಲಯ. heaven (Cpr. 7, 32). — ನಾಕಿವರ. Indra (Śsv. 1, 84).

ನಾಕಿಗ nāki-ga. N. of Nāgavarma. ನಾಕಿಗಂ, the foot —◡— (Ch.).

ನಾಕು nāku. = ನಾ 2-, etc. (My.). [— ನಾಕಡಿ. -ಅಡಿ. four feet. ನಾಕಡಿಯನ್ನೆದುವುದು. ಲೋಕದ ಕಡೆಯನೆ ಕಾಣ್ಬುದು Bv. 856]. — ನಾಕು ಮಡಿ. four folds or times. ತತ್ಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ನಾಕು ಮಡಿ ಮಿಗಿಲ್ ಎಮ್ಬ ನಾಣ್ನುಡಿ ಕಾಕ ಬಟಸಿತೆ? (Rām. 3, 2, 18).

ನಾಕು nāku. = ನಾಕ No. 3. *an ant-hill.*

ನಾಕುಲ nākula. (fr. ನಕುಲ). belonging to the mungoose or ichneumon; ichneumon-like.

ನಾಕುಲಿ nākuli. *the mungoose-plant* (= ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ, ನಕುಲೇಷ್ಟೆ, ರಾಸ್ನೆ).

ನಾಕ್ಷತ್ರ nākṣatra. (fr. ನಕ್ಷತ್ರ). relating or belonging to the lunar asterisms, sidereal. (My.).

ನಾಕ್ಷತ್ರಮಾನ nākṣatra-māna. sidereal computation of time (used with regard to a month of twenty-seven days, My.).

ನಾಗ nāga. *a snake,* especially the Coluber or Cobra capella (ಅಹಿ, ಸರ್ಪ Nn. 26; ಫಣಿ Mr. 504). 2, *a Nāga or fabulous serpent demon* sprung from Kadrū, wife of Kaśyapa; eight principal Nāgas are mentioned (see ಎಣ್ಟು ಕುಲ). 3, the number 8 (Ch.; ಎಣ್ಟು Mr. 547). 4, *an elephant* (ಸಿನ್ಧೂರ, ಆನೆ 26; ಗಜ 504). 5, *any great or pre-eminent man* (ಮುಖ್ಯ, ಮೊದಲಿಗ 26; ಸಚಿವ 504). 6, one of the five airs of the body, that which is expelled by eructation (ದೇಹಮಂ ತಾಳೆ ಇಹುದನಿಲಂ Mr. 51). 7, fire (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 26). 8, a cloud. 9, darkness (ತಮ, ಕತ್ತಲೆ 26). 10, a tree (ಕುಜ, ಮರ 26). 11, a peg, nail or hook to hang any thing upon or suspend any thing on, as a lamp, etc. 12, water (ಜಲ, ನೀರ್ 26). 13, *lead* (ಸೀಸ 26; 504). 14, a shark. 15, a cruel or tyrannical man. 16, name of a plant (ಸುರಗಿ Mr. 126). 17, the tenth karaṇa or astronomical period. — ನಾಗದಾಳೆ. (-ತಾಳೆ). a climbing plant, Luffa acutangula var. amara Roxb. (St. & Pl.). — ನಾಗದಾಳೆ. (-ತಾಳೆ). N. of a strong-smelling shrub (My.). — ನಾಗನ ಹುಲ್ಲು. N. of a kind of grass. ದೇವನಾಳಂ ಪಿರಿದಾಗಿರ್ಪ ಭೂಮಿ ನಡ್ವತ್, ನಡ್ವಲ, ಒಷ್ಟಿಲೆ, ನಾಗನ ಹುಲ್ಲೆನ್ದೂ ಎಮ್ಬರು Nr. *a*;.... ಬಟ್ಟಲೆ, ನಾಗನ ಹುಟ್ಟೆನ್ದೂ ಎಮ್ಬರು (Nr. *b*). — ನಾಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. father Cobra; N. see Prvs. s. ನಾನು 1, ಪಾದ. ನಾಗಪ್ಪನುಣ್ಣು, ಜೋಗಪ್ಪನುಣ್ಣು; ನಾಗನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದರೆ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಆಗು. Prvs. — ನಾಗಬೆತ್ತ. a snake-coloured cane, a superior cane with black spots (My.). — ನಾಗಮಯ. -ಅಯ. N. see ಶಿವ-. — ನಾಗಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಶಿವ-.; Bp. 55, 11. — ನಾಗಮಲ್ಲಿಗೆ. a tall shrubby plant, Rhinacanthus communis Nees. (Justitia nasuta Lin., St. & Pl.; T., Te.). ನಾಗಮಲ್ಲಿಗೇ ಹೂ ಪೂಗವಾದೀತೇ? (Prv.). — ನಾಗಮುರಿ. = ನಾಗಮುರಿಗೆ. (G. 419; My.). — ನಾಗಮುರಿಗೆ. a serpentine bracelet (sometimes with the figure of a snake-hood) worn on the upper arm (Si. 220). — ನಾಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 57, 82). — ನಾಗವನ್ದಿಗೆ. -ಬನ್ದಿಗೆ. = ನಾಗ No. 11. (ನಿರ್ವ್ಯೂಹ G.) — ನಾಗಸಮ್ಪಗೆ. a middle-sized tree, Mesua ferrea L. (ಚಾಮ್ಪೇಯ, ಕೇಸರ, ನಾಗಕೇಸರ, etc. Nr. — ನಾಗಸಮ್ಪಿಗೆ. = ನಾಗಸಮ್ಪಗೆ. (ಕಾಂಚನ Mr. 127; Si. 137). ನಾಗಸಮ್ಪಿಗೇ ಮುಡಿಯ ಬೇಕಾದರೆ ನಾರು ಯಾಕೆ? (Prv.). — ನಾಗೂರ್. ಊರ್. N. of a place. ನಾಗೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. (Bp. 58, 12).

ನಾಗಕಂಕಣ nāga-kaṅkaṇa. who has a snake for his bracelet: Śiva (Bp. 3 sum.; 12, 25; 22, 19).

ನಾಗಕಟಕ nāga-kaṭaka. = ನಾಗಕಂಕಣ. (Bp. 18, 104; 58, 46).

ನಾಗಕನ್ಯೆ nāga-kanye. a female of serpentine extraction, represented with the face and hands of a beautiful woman and the tail of a serpent (My.).

ನಾಗಕುಂಡಲ nāga-kuṇḍala. who has a snake for his earring: Śiva (My.).

ನಾಗಕುಷ್ಠ nāga-kuṣṭha. a kind of leprosy with such spots as cobras have (My.).

ನಾಗಕೇಸರ nāga-kēsara. *the tree Mesua ferrea* Lin. 2, the tree Mimusops elengi Lin. (ಬಕುಳ Mr. 125).

ನಾಗಗಿರಿವಾಸ nāga-girivāsa. = ಫಣಿಗಿರಿವಾಸ. Kriṣṇa Dp. 143, 7.

ನಾಗಚತುರ್ಥಿ nāga-caturthi. a feast on the fourth lunar day of the fifth month, when adoration is paid to serpents, milk, plantains, betel-nuts, etc. being put into the holes wherein they are supposed to be (My.).

ನಾಗಜಿಹ್ವಿಕೆ nāga-jihvike. *red arsenic.*

ನಾಗದಂತಿ nāga-danti. a species of sun-flower, Heliotropium indicum (Sk.). 2, a shrubby creeper, the Indian jalap, Ipomaea turpethum R. Br. (St. & Pl.). see ಬಿಳೇ-.

ನಾಗದಮನಿ nāga-damani. N. of a plant (ಕಾರಿಸೆ Mr. 149).

ನಾಗನಗರಿ nāga-nagari. Hastināpura (J. 7, 16).

ನಾಗನಾಥ nāga-nātha. Śiva (Bp. 27, 10. 11).

ನಾಗಪಂಚಮಿ nāga-pañcami. the day following the ನಾಗ ಚತುರ್ಥಿ, used for the same purpose (My.).

ನಾಗಪಾಶ nāga-pāśa. a sort of magical noose or lasso used in battle to entangle an enemy (Abh. P. 13, 147 va.).

ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆ nāga-pratiṣṭhe. summoning of a cobra into its stone-image which has been placed at the bottom of the Ficus religiosa (ಅರಳಿ) and establishment of it as an object of worship [usually done to ward off sterility in women].

ನಾಗಬಂಧನ nāga-bandhana. a tie consisting of a serpent (V. 4, 40).

ನಾಗಬಲೆ nāga-bale. = ನಾಗವಲೆ. *the plant Uraria lagopodioides* DC.

ನಾಗಭೂಷಣ nāga-bhūṣaṇa. Śiva (Bp. 57, 55; J. 10, 6). 2, N. of an elephant (Bp. 59, 30). 3, adorned with clouds (J. 10, 6).

ನಾಗಮ na-āgama. the augment ನ್ or ನ (Śmd. 128).

ನಾಗಮದಹರ nāga-mada-hara. N. of an elephant (Bp. 59, 30).

ನಾಗಮುಖ nāga-mukha. who has an elephant's face: Gaṇapati (Bp. 1, 3).

ನಾಗರ nāgara. 1. = ನಾಗ No. 1, ನಾಗಲ. a snake, especially the cobra (not Sk.; My.). 2, = ನಾಗರು, an ornament with the image of a cobra, put on the tresses of females (My.). — ನಾಗರ ಕಾಟ. a disease of the skin said to arise from not having properly honoured the cobra (My.). 2, childlessness said to arise from the same cause (My.). — ನಾಗರಚವುತಿ. = ನಾಗಚತುರ್ಥಿ. (My.). see ನೂಲ ಹಬ್ಬ. — ನಾಗರಪಂಚಮಿ. = ನಾಗಪಂಚಮಿ. (My.). ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಾದರೆ ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಏನು? (Prv.). — ನಾಗರಪಕ್ಕೆಗ. -ಪಕ್ಕೆಗ. Viṣṇu (Ct. II, 4). — ನಾಗರಹಾವು. the cobra (My.; B. 2, 26). ನಾಗರಹಾವಿನ ತಲೇ ಮೇಲೆ ಮಾಣಿಕವಿದ್ದ ಹಾಗೆ. — ನಾಗರ ಹಾವು ಅನ್ನಾ ಕ್ಷಣ ವಿಷ ತಾಗಿ ಸಾಯುವನೇ? (Prvs.). — ನಾಗರಹೆಡೆ. = ನಾಗರ No. 2. (My.). see ಕರಿ-, ಕಾಳಿಂಗ-, ಗೋದಿಬಣ್ಣಗೆ-, ಬಿಳಿ-, ಮಿಡಿ-, etc.

ನಾಗರ nāgara. 2. (fr. ನಗರ). relating or belonging to a town; — *a citizen;* — civic; — polite, civil; — sagacious, crafty, clever; — bad, vile. 2, opposition, hindrance; hardship, toil, fatigue. 3, desire of final beatitude. 4, = ದೇವನಾಗರಿ (My.). 5, *dry ginger* (ವಿಶ್ವ, ಮಹೌಷಧ, ಶುಂಠಿ Mr. 137). 6, *the fragrant root of Cyperus pertenuis* Roxb.

ನಾಗರಕ nāgaraka. the chief of a town (Cpr. 8, 44 va. & 49 va.), a superintendent of police.

ನಾಗರಂಗ nāga-raṅga. = ನಾರಂಗ. *the orange.*

ನಾಗರಂಜಿತ nāga-rañjita. N. of a vṛitta (Ch.).

ನಾಗರತ್ನ nāga-ratna. a jewel supposed to be found in the hood of a cobra (My.). 2, N. of females (My.).

ನಾಗರಲಿಪಿ nāgara-lipi. the character in which Saṁskṛita is commonly written (Bp. 5, 53).

ನಾಗರಿ nāgari. a clever or crafty woman. 2, = ದೇವನಾಗರಿ (My.).

ನಾಗರಿಕ nāgarika. urban; town-bred; living in a town; polite; — clever, cunning; — a townsman, a citizen; a cockney. (Bp. 26, 20). ನಾಗರಿಕನ ಮಾನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು. — ನಾಗರಿಕರ ಮಾತು ನಗರದಲ್ಲಿ ಚನ್ನ (Prvs.).

ನಾಗರಿಗ nāgariga. Tbh. of ನಾಗರಿಕ. (Bh. 3, 8, 44).

ನಾಗರೀಕ nāgarīka. = ನಾಗರಿಕ, ನಾಗಲೀಕ. (My.; not Sk.).

ನಾಗರೀಕತೆ nāgarīkate. the state or condition of being a nāgarika, [civilization].

ನಾಗರು nāgaru. = ನಾಗರ 1, No. 2. an ornament with the image of cobra. (My.).

ನಾಗರುಕ nāgaruka. Tbh. of ನಾಗರಿಕ. (Bh. 4, 2, 9).

ನಾಗಲ nāgala. = ನಾಗರ 1. — ನಾಗಲದೇವಿ. N. (Bp. 4, 49). — ನಾಗ ಲಾಂಬಿಕೆ. -ಅಂಬಿಕೆ. N. (C. Bp. 3, 31. 33; 6, 47). — ನಾಗಲಾಯಿ. -ಆಯಿ. N. see ತುಪ್ಪದ-.

ನಾಗಲತೆ nāga-late. the Piper betel (ತಾಮ್ಬೂಲಿ Mr. 123). 2, the penis.

ನಾಗಲೀಕ nāgalīka. = ನಾಗರಿಕ. (My.). ನಾಗಲೀಕಪುರುಷಗೆ ಭೋಗ ವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ನಾಗಲೋಕ nāga-lōka. *the world of the serpent demons, one of the regions below the earth* (ಪಾತಾಲ Mr. 392). ನಾಗಲೋಕದ ಹತ್ತರ ನಾಕಲೋಕವ್ವೋ? — ನಾಗವಾಸವಿದ್ದವರು ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾರೇ? — ನರಿ ಕೂಗಿದರೆ ನಾಗಲೋಕ ಹಾಚೀತೆ? (Prvs). see Prv. s. ನೀವು 1.

ನಾಗಲೋಕಮಂದಿರ nāgalōka-mandira. whose dwelling-place is pātāla: a Daitya (ದೈತ್ಯ Mr. 9).

ನಾಗವರ್ಮ nāga-varma. N. of the author of a Kannaḍa prosody, etc. (Ch.; Kāvy. I, 2, 99; I, 5, 50; II, 2, B, 45; V, 671). ನಾಗ ವರ್ಮನ ಕನ್ನಡಂ (Mr. 4).

ನಾಗವಲಿ nāga-vali. Tbh. of ನಾಗವಲ್ಲಿ. betel-nut; the first chewing of betel-nut at a marriage, that takes place on its last day, before which no guest can depart without giving offence and being severely blamed (My.; Bp. 54, 75). ನಾಗವಲಿ ನಿಷ್ಠೂರ (Prv.).

ನಾಗವಲೆ nāga-vale. = ನಾಗಬಲೆ. a plant. see ಬಟ್ಟೆಗಟುಕೆ.

ನಾಗವಲ್ಲಿ nāga-valli. = ನಾಗವಲಿ q. v., ನಾಗವಾಲಿ. *the betel creeper, Piper betel* Lin. ನಾಗವಲ್ಲಿಯೆಲೆಯಾದರೂ ಪೂಗೀಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಸಲ್ಲದು. (Prv.). — ನಾಗವಲ್ಲಿವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. a kind of cloth (ಪಟಭೇದ Mr. 342). — ನಾಗವಲ್ಲಿಹಚ್ಚಡ. a cloth given to the son-in-law on the last day of his marriage (My.).

ನಾಗವಾನ್ nāga-vān. = ನಾಗ No. 17. the 10th karaṇa or astronomical period.

ನಾಗವಾಲಿ nāgavāli = ನಾಗವಲಿ. (My.).

ನಾಗವಾಸ nāga-vāsa. abode of snakes or of the Nāgas. 2, = ನಾಗ No. 11 (My.). ನಾಗವಾಸವಿದ್ದವರು ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾರೇ? (Prv.).

ನಾಗವೇಣಿ nāga-veṇi. a woman with snake-like tresses (My.). 2, N. (My.).

ನಾಗಶಯನ nāga-śayana. Viṣṇu (My.).

ನಾಗಶಾಯಿ nāga-śāyi. = ನಾಗಶಯನ. (My.).

ನಾಗಸಮ್ಭವ nāga-sambhava. *minium or red lead.*

ನಾಗಸರ nāga-sara. Tbh. of ನಾಗಸ್ವರ. (ಸುಗಾನಮಂ ತೋರ್ಪುದದು Mr. 391; My.; Tu.; Te.; T. ನಾಗಜುರ). ನಾಗಸರಾ ಊದಿದರೆ ನಾಯಿ ಆಡೀತೇ? (Prv.).

ನಾಗಸ್ವರ nāga-svara. a musical sound that pleases also snakes and at which they perform dancing movements: a kind of clarionet or a pipe used by snake-players (My.; M., Te.).

ನಾಗಹ nāgaha. a certain deep place in the Gōdāvarī (ಗೋದಾವರಿಯೊಳೊನ್ದು ಮಡು Śmd. II; Kk. 92; Śm. 52). *cf.* Sk. ನಾಗ ಹ್ರದ, name of a tīrtha of the Gōdāvarī.

ನಾಗಾನ್ತಕ nāga-antaka. *Garuḍa.*

ನಾಗಾಭರಣ nāga-ābharaṇa. Śiva (My.).

ನಾಗಾಮ್ಬಿಕೆ nāga-ambike. N. (Bp. 3, 84).

ನಾಗಾಮ್ಬೆ nāga-ambe. N. (Bp. 7 sum.).

ನಾಗಾರ್ಜುನ nāga-arjuna. N. of a Buddhist teacher. 2, N. of a physician of old (My.).

ನಾಗಾಶನ nāga-aśana. a peacock (My.). 2, Garuḍa (My.).

ನಾಗಿ nāgi. a female snake or Nāga; N. (My.). — ನಾಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.).

***ನಾಗಿಣಿ nāgiṇi.** = ನಾಗಿನಿ. ನಾಗಿಣಿ ನಾಗ ಬನ್ಧದೊಳೆ ತಳ್ತು ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಮರುಳ್ಚಿದಳ್ Pb. 4, 17; Ap. 4, 47.

ನಾಗಿನಿ nāgini. a fabulous race of females of serpentine extraction and very beautiful: a beautiful woman (Rśv. 11, 168).

ನಾಗೇನ್ದ್ರ nāga-indra. the serpent Śēṣa; a big elephant; Indra (J. 2, 12).

ನಾಗೇನ್ದ್ರವರದ nāgēndra-varada. Viṣṇu (J. 2, 12).

ನಾಗೇನ್ದ್ರಶಯನ nāgēndra-śayana. Viṣṇu (J. 2, 12).

ನಾಗೇನ್ದ್ರಶಯನಾಲಯ nāgēndraśayana-ālaya. the milk-sea (J. 2, 13).

ನಾಂಗುಲಿಕ nāṅgulika. the plant Methonica superba Lam. (ಲಾಂಗಲಿಕಿ, ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ Nr., o. r. ಲಾಂಗುಲಿಕಿ). 2, the ichneumon plant (? ವ್ಯಾಲಗನ್ಧಿ Mr. 133). — ನಾಂಗುಲಿಕಬಳ್ಳಿ. a beautiful scandent plant with red and yellow flowers, Gloriosa superba L. (St. & Pl.).

ನಾಚಿ nāci. N. of a male person. see ಸೌನ್ದರ-. — ನಾಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 51, 65. 67; see ಹಿರಿಯ-). — ನಾಚಿದೇವ. N. see ಗಣ್ಡಗತ್ತರಿ-; Bp. 60, 39. — ನಾಚಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 51, 69). — ನಾಚಿರಾಜ. N. of a scholar who composed the nācirāji or nācirājīya. — ನಾಚಿರಾಜಿ. = ನಾಚಿರಾಜೀಯ. ಸೌಮ್ಯಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖಬಹುಲಸಪ್ತಮಿಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಪದುಮಣನು ಬರದ ನಾಚಿರಾಜಿ ಸಮಾಪ್ತ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀ (Mḍb. Nr.; in the work there occasionally occurs ನಾಚಿರಾಜಿಯಲ್ಲಿ). — ನಾಚಿರಾಜೀಯ. belonging to or coming from Nācirāja: name of the oldest Kannaḍa commentary on the Amarakōśa. (My.).

ನಾಚಿ nāci. = ನಾತಿ, q. v. a mistress, lady. see ತಿರುಕೊಳವಿ-.

ನಾಚಿಕೆ nācike. = ನಾಚಿಗೆ, ನಾಂಚಿಕೆ, ನಾಣ್ 2. bashfulness, sense of shame, shame, modesty, decorum (Tu.; C.; ಮನ್ದಾಕ್ಷ, ಹ್ರೀ, ತ್ರಪೆ, ವ್ರೀಡೆ, ಲಜ್ಜೆ Si. 68; ವ್ಯಲೀಕ 406); inherent excellence, grace. ಪೆಱರ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಉಣ್ಟಾದ ನಾಚಿಕೆ (ಅಪತ್ರಪೆ 68). ನಾಚಿಕೆ ಪಡೋ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ಲಜ್ಜಾಶೀಲ 360). ಕೆಯ್ಲಿ ಆಗದೆ ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟು ಅಱುವಿಕೆ (ಆರ್ತನ, etc. 398). ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದವರ ಕಣ್ಡರೆ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕು. — ನಗ್ನದವನ ನಾಚಿಕೆ ಭಗ್ನವಾಗುವದು (Prvs.). ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೋ? (B, 3, 71). ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರುವದು (3, 19). see Bp. 22, 38; 28, 18; 37, 9; 40, 49. 73; 55, 3; 61, 19. — ನಾಚಿಕೆಗಿಡ. a prickly shrub, the humble plant, Mimosa pudica L, (St. & Pl.) — ನಾಚಿಕೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. shame or modesty (or grace) to be destroyed or lost (My.). — ನಾಚಿಕೆಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. a work or an act of which one is to be ashamed (My.). — ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿ.- ಕೇಡಿ. a shameless person. — ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. shamelessness (Cb. 90). — ನಾಚಿಕೆಗೇಡು. -ಕೇಡು. shamelessness, impudence, want of modesty; disgrace (ಬಣ್ಡು G.; My.). see Prv. s. ನೀಚ. — ನಾಚಿಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. ನಾಚಿಕೆಗೊಳ್ಳು. to get a sense of shame, to feel ashamed or disgraced (My.). — ನಾಚಿಕೆಯ ಬಿಡಿಸು. to cause to relinquish or give up shame, etc. (Rām. 5, 8, 22, ನಾಣ್ಗೆಡಿಸು G.; My.).

ನಾಚಿಗೆ nācige. = ನಾಚಿಕೆ, etc. (My.). — ನಾಚಿಗೆ ಕೆಡಿಸು. to disgrace. see Prv. s. ನೀಚ. — ನಾಚಿಗೆಗೇಡು. = ನಾಚಿಕೆಗೇಡು. (My.). ಈಚಲುಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೇ ಕುಡಿದರೆ ನಾಚಿಗೆಗೇಡಾಗದೇ? (Prv.).

ನಾಚಿಸು nācisu. = ನಾಂಚಿಸು, ನಾಣ್ಚಿಸು. to cause to become bashful, to shame, etc.; to disgrace (My.). ಆನ್ ಇಲ್ಲಿ ಈತನಂ ನಾಚಿಸಲುವೇಱ್ಕು (Bp. 37, 66). see J. 2, 55; 26, 49; Prv. s. ನೂಕು 2.

ನಾಚು nācu. = ನಾಂಚು, ನಾಣ್ಚು. to become abashed, ashamed, or embarrassed (My.). ನಾಚಿದುದು (ಹ್ರೀತ, ಲಜ್ಜಿತ); ನಾಚುವಾತನು (ಲಜ್ಜಾಶೀಲ Nr.). see Bp. 21, 46; J. 25, 5.

ನಾಚು nācu. a nautch, dance, dancing (My.; Mhr.).

ನಾಜರು nājaru. = ನಾಝುರ. the sheriff of a law-court (My.; M.; Mhr., H. ನಾಝುರ).

ನಾಜೂಕು nājūku. delicate, soft, tender, thin, fine, nice (My.; Br.; Mhr., H.).

ನಾಜೋಕು nājōku. = ನಾಜೂಕು. (My.).

ನಾಝುರ nājhara. = ನಾಜರು. (B. 5, 204. 268).

ನಾಂಚಿಕೆ nāñcike. = ನಾಚಿಕೆ, etc. bashfulness, etc. (Bp. 43, 11).

ನಾಂಚಿಸು nāñcisu. = ನಾಚಿಸು, etc. (Bp. 24 sum.; 42, 18; 45, 15).

ನಾಂಚು nāñcu. = ನಾಚು, etc. (ಲಜ್ಜೆ Śmd. Dh., o. r. ನಾಣ್ಚು; Bp. 25, 1.).

ನಾಟ nāṭa. 1. = ನಡ 1, ನಾಡು. the Carnatic, Karṇāṭaka. (Te. ನಾಟು, T. ನಾಟ್ಟು = ನಾಡು).

ನಾಟ nāṭa. 2. a stem or beam of wood (My.; H.).

ನಾಟಕ nāṭaka. dancing, acting; a play, a drama, mimic or dramatic representation; scenic gestures [Kr. 1, 6]; (ಹಸ್ತಾಂಗ ದೃಷ್ಟಿ ಗತಿಪದ್ಧತಿಯೊಳ್ ಆಡುವುದು Mr. 83; Bp. 12, 43).

ನಾಟಕಧಾರಿ nāṭaka-dhāri. an actor, a mime (My.); a person who is the leader in plays (My.). ನಾಟಕಧಾರಿಯು ಕಾಟಕಾ ಮಾಡಬಾರದು (Prv.).

ನಾಟಕಪಣ್ಡಿತ nāṭaka-paṇḍita. a man skilful at plays, a doctor of dramaturgy (Bp. 59, 27).

ನಾಟಕಶಾಲೆ nāṭaka-śāle. a play-house, a hall for dramatic exhibitions, a theatre, etc. (My.).

ನಾಟಿ nāṭi. = ನಟ್ಟಿ 2, ನೇಜಿ. young plants, especially of rice, fit for transplanting (My.; Tu.; Te. ನಾಟು; T. ನಾಱು, ನಾಟ್ಟು; M. ಞಾಱು, T., M. ನಾಱು, to grow up, shoot np, arise, come into existence, see s. ನನೆ 4). ನಾಟಿ ಹಾಕು (My.). 2, the act of planting or transplanting (My.; M. ನಾಟ್ಟು, ನಾಟ್ಟ್). ನಾಟಿಯಾಯಿತೋ? or ನಾಟಿ ಮುಗಿಯಿತೋ? (My.).

ನಾಟಿ nāṭi. a kind of rāga (My.). — ನಾಟಿರಾಗ. = ನಾಟಿ. ನಾಟಿರಾಗ ವಾದರೂ ಪಾಠವಿಲ್ಲದೆ ಬಾರದು (Prv.).

ನಾಟಿಕೆ nāṭike. the act of planting.

ನಾಟಿಕೆ nāṭike. a short or light comedy, one of the dramas of the second order.

ನಾಟಿಸು nāṭisu. to cause to enter; to make plant (My.).

ನಾಟು nāṭu. 1. = ನಡು 2, etc., ನಾಣ್ಟು. to get within, to enter; to be pierced or stuck into, as a thorn, etc. (ನಸು, ನಡು Ct. I, 7; Cpr. 3, 42; 5, 120; Rām. 3, 7, 22; My.). 2, to fix in the ground, to plant; to pierce into (My.; Tu.; Te. T., M. ನಾಟ್ಟು) ಗಣ್ಡಕದ ತೊಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಡತವೂ ಗುಣ್ಡೂ ನಾಟುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 47). ಊಟ ಬೇಡವೆನ್ನು, ನಾಟಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ.—ನಾಟುವ ಅಣ್ಬುಗಳು ನಾಲ್ಕೆಣ್ಬು ದಿವಸದಲ್ಲೆ ನೆಲೆಗೊಮ್ಬುವವು (Prvs.). ದೃಷ್ಟಿ ನಾಟಲು (Bp. 35, 23). (ಅಂಗನೆಯರ) ನೋಟದಲಿ ಮದನಾಸ್ತ್ರವ್ ಎದೆಯಲಿ ನಾಟಿದವು ವಿಟರುಗಳ,...ನಾಟ ಬಗದವು ವೀರಕಲೆ ನಗೆ ನಾಟದ ಉನ್ನ ದವಿರಹಿಗಳ (Rām. 1, 14, 24). see Prv. s. ನೀರು.

ನಾಟು nāṭu. 2. = ನಾ 4. the state of having (deeply) entered, etc.; deepness, depth. (ನಾಟಾಗಿ ತೋಡು (My.). 2, planting. — ನಾಟುಕೋಲು. a stick that is used for making holes to put young plants in (My.). — ನಾಟು ಬೀಱು. a hole to be formed, as in a tree, the ground, etc. (My.).

ನಾಟೇರ nāṭēra. *the son of an actress or dancing girl.*

ನಾಟ್ಯ nāṭya. *dancing, mimic or dramatic representation, a play* (ನೃತ್ಯ, ತಾಣ್ಡವ, ಲಾಸ್ಯ Mr. 79; ರೂಪಕ 526); *the union of song, pantomime dance and instrumental music.* 2, an actor, a mime. ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದರೆ ಆಟದಲ್ಲೇ ಆದೀತು (Prv.). ನಾಟ್ಯದ ಗರುಡಿ (Bh. 4, 4, 77), — ನಾಟ್ಯನವಿತ್ತಡಿ. N. (Bp. 17 sum.). — ನಾಟ್ಯನವಿತ್ತಡಿಯ ಯ್ಯಾರ್. N. (Bp. 9, 44).

ನಾಟ್ಯಗಾತಿ nāṭya-gāti. an actress, a dancing girl (ನರ್ತಕಿ, etc. Si. 63; My.).

ನಾಟ್ಯಗಾಱ nāṭya-gāṟa. an actor, a dancer (My.).

ನಾಟ್ಯನಿಲಯ nāṭya-nilaya. = ನಾಟ್ಯಮನ್ದಿರ. (Bh. 4, 4, 79).

ನಾಟ್ಯಮನ್ದಿರ nāṭya-mandira. a place where dancing is taught (Bh. 4, 4, 71); a theatre.

ನಾಟ್ಯರಂಗ nāṭya-raṅga. any place for dancing or dramatic exhibitions (My.). ನಾಟ್ಯರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಊಟಾ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ನಾಟ್ಯೋಕ್ತಿ nāṭya-ukti. *dramatic phraseology, theatrical language.*

ನಾಡ nāḍa. = ನಾಲ. (Sk.). a hollow or tubular state, etc.

ನಾಡದು nāḍadu. = ನಾಡಿದು, ನಾಡಿದ್ದು, ನಾಳಿದ್ದು, ನಾಳಿರ್ದು. the day after to-morrow (My.; B. 1, 7; T. ನಾಳೆನಿಱ್; Te. ಎಲ್ಲುಣ್ಡಿ; Tu. ಎಲ್ಲಂಜಿ. see ನಾಳ್).

***ನಾಡವ nāḍava.** a native. ಆ ನಾಡವರ್ಗಳ್ ಚದುರರ್ ನಿಜದಿಂ Kr. 1, 38. 2, N. of a caste.

ನಾಡಾಡಿ nāḍu-āḍi. a person who lives in the country, a country-man, a rustic, an ordinary, common person [ನೆಲದೊಳ್ ಮೆಯ್ಯನೀಡಾಡಿ ನಾಡಾಡಿಯಲ್ಲದೆ ಪಳಯಿಸಿ Pb. 2, 24 va.; Ap. 1, 46]; (Bh. 3, 13, 41. Kāvy. III, 3, 120; Abh. P. 1, 99; 16, 15; C. Bp. 42, 31; My.). [Tu.].

ನಾಡಾಡಿಗ nāḍu-āḍiga. = ನಾಡಾಡಿ. (My.).

ನಾಡಿ nāḍi. = ನಾಲಿ, ನಾಳಿ, ನಾಱಿ, ಲಾಳಿ 1. *the tubular stalk or culm of any plant.* 2, *any tubular organ of the body,* as an artery, a vein, a nerve, etc. 3, *an artery.* 4, any pipe or tube; the box of a wheel. 5, a fistulous sore, a fistula. 6, the pulse. (Bp. 40, 16). 7, a measure of time = $\frac{1}{60}$ of a sidereal day, $\frac{1}{2}$ muhūrta. 8, *a period or hour of twenty-four minutes.* 9, a sort of bent grass. 10, a juggling trick, deception. ನಾಡಿ ಅಱುವತ್ತು ಅಗಲ್ ಒನ್ದು ತಿಥಿಯಕ್ಕು (Mr. 68). — ನಾಡಿ ಅಡು. the pulse to beat (My.). ನಾಡಿ ಆಡದವ ಓಡಿ ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.). — ನಾಡಿ ನಡೆ. the pulse to beat (My.). — ನಾಡಿ ನಿಲ್ಲು. the pulse stand still or cease (My.). ನಾಡಿ ನಿತ್ತ ಮೇಲೆ ಕಾಡು ಪಾಲು (Prv.). — ನಾಡಿ ನೋಡು. to observe or feel the pulse (My.). ನಾಡಿ ನೋಡದೆ ಮದ್ದು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಾಡುರೋಗ ಬರುವದು (Prv.).

ನಾಡಿಕೆ nāḍike. = ನಾಱಿಗೆ. *the stalk or culm of any plant, a hallow stalk or stalk in general;* any tubular organ of the body; a fistulous sore. 2, an Indian hour or twenty-four minutes; a measure of time = $\frac{1}{60}$ of a siderial day, or = $\frac{1}{2}$ muhūrta. 3, a gong.

ನಾಡಿಕೇರ nāḍikēra. = ನಾರಿಕೇರ, ನಾಳಿಕೇರ. cocoanut tree. (ತೆಂಗಿನ ಮರ G.; Sk. ನಾಡಿಕೇಲ).

ನಾಡಿಗ nāḍiga. a village-superintendent.

ನಾಡಿಗತನ nāḍigatana. the business of a ನಾಡಿಗ (My.).

ನಾಡಿಗಿತ್ತಿ nāḍiga-itti. the wife of a village-superintendent (My.).

ನಾಡಿದು nāḍidu. = ನಾಡದು, etc. the day after tomorrow. [ಕೊಡುವಾ ಬಗೆಗೊಳೆ ನಾಳೆನಾಡಿದು ಮಹೋತ್ಸವದಿಂ ನಿಜ ಜೀವಿತೇಶನೊಳ್ Ap. 3, 50]; (Śmd. 400. 401; J. 10, 26). Gen. ನಾಡಿದಿನ, Dat. ನಾಡಿದಿಂಗೆ (Śmd.),

ನಾಡಿದ್ದು nāḍiddu. = ನಾಡಿದು, etc. (My.; ಪರಶ್ವಸ್ Si. 477). ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ (My.).

ನಾಡಿನ್ಧಮ nāḍi-n-dhama. = ನಾಳಿನ್ಧಮ. blowing through a tube: *a goldsmith.*

ನಾಡೀಕೂಟ nāḍī-kūṭa. one of the planetary conjunctions consulted by astrologers when matrimonial alliances are to be formed (My.).

ನಾಡೀಪರೀಕ್ಷೆ nāḍī-parīkṣe. feeling or examining the pulse; [understanding the feeling of people]. ನಾಡೀಪರೀಕ್ಷೆ ಆಡು ಬಲ್ಲದೇ (Prv.).

ನಾಡೀವ್ರಣ nāḍī-vraṇa. *a fistulous sore, a fistula.*

ನಾಡು nāḍu. fr. ನಡು 2. = ನಡ 1, ನಾಣ್ 1, ನಾಟ್. a (cultivated, planted) country (in opposition to a

kāḍu); a province, a district; the country (in opposition to a town; ನಿವೃತ್, ಜನಪದ, ದೇಶ, ಉಪವರ್ತನ Hlā., Nr., Mr. 189; ದೇಶ Nr. 50; C.; Te., T., M.). ನಾಡಿಗೆ or ನಾಡ್ಗೆ (Śmd. 140). [ಕಾವೇರಿಯಿನ್ದ ಗೋದಾವರಿವರಮಿರ್ದ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್ Kr. 1, 36; Pb. 1, 51 va. 2, common folk. ನಾಡಮಾತು ಬೇಡ, ಸೆಜಗೊಡ್ಡ ಬೇಡು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ಶರಣರ Bv. 278]. ಆ ಪತಿ ಕೆಡಿಸಿದನ್ ಆ ನಾಡಂ; ಆ ನೃಪತಿ ನಾಡೆ ಕೆಡಿಸಿದ ನಾಡು (260). ಮುನ್ನೆ ಇರ್ದ ಕಾಡೆಲ್ಲಂ ನಾಡಾಗಿ ರಲ್ಕೆ (J. 29, 32). ನಾಡ ಸಿರಿ (3, 2). ನಾಡಿಗಿಬ್ಬರು ಅರಸರಾದರೆ ಕೇಡು ಬಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು.—ನಾಡು ಬೆಳದರೆ ಹಾಡಿ ಉಣ್ಣ ಬಹುದು.—ನಾಡೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟ ರೂ ಸುಡುಗಾಡು ಬಿಡದು.—ನಾಡಿನ ಭೂತ ಹಿಡಿಸದೇ ನಿತ್ತೀತೇ?—ನಾಡಿ ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಆಡಿನ ಭಯ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.—ನಾಡು ಓಡುವಾಗ ನೋಡಿಗಾಲಿ ಬನ್ನ.—ನಾಡು ಕೂಡಿದರೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಕೇಡು.—ನಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ಓಡುವಾಗ ಮೂ ಡೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ.—ನಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ನಾಡಿಯಾದರೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಗೂಢ.—ಜೋಡು ಇದ್ದರೆ ನಾಡು ತಿರುಗಬಹುದು (Prvs.). ನಾಡೆಷ್ಟು ದೇಹಕ್ಕೆ ರೂಢಿಪತಿಯೇ ಪ್ರಾಣ; ನಾಡಟಾಯಿ ರೂಢಿಪತಿ ಕೆಡುಗು. ಅರಸಟಾಯಿ ನಾಡೆಲ್ಲ ಕೆಡುಗು (Sp.). see Cpr. 1, 87; 5, 102; Abh. P. 4, 53 va.; Bp. 42, 6; 51, 6; 58, 38, C. Bp. 11, 5; Bh. 1, 8, 2. 84; J. 3, 5; 12, 2; 28, 22. 53; 29, 9; ನಡು-. — ನಾಡ ಮಾತು. = ನಾಣ್ನುಡಿ. (Bp. 44, 56; 51, 9; J. 5, 57; Prv. s. ಬಡವ). ಆಡಿ ಹುಸಿಯಲು ಹೊಲ್ಲ, ಕೂಡಿ ತಪ್ಪಲು ಹೊಲ್ಲ, ಕಾಡು ವ ನೆಣ್ಣು ಬಜ ಹೊಲ್ಲ, ಮಾನಿನಿಗೆ ನಾಡ ಮಾತು (in opposition to ಮನೆ ಯ-) ಹೊಲ್ಲ (Sp.). — ನಾಡುಕಡೆ. = ನಾಟ್ಕಡೆ (Śmd. 28). the direction, etc. of a country, etc. — ನಾಡುಗವುಡ. the non-official headman of a district who in a private way settles disputes about caste affairs, etc. (My.). 2, an official headman of several villages (My.). — ನಾಡುಗಾದೆ. a saying or proverb of the country, a common proverb (ನಕ್ಕ Ct. I, 75; My.). — ನಾಡುಶಾನ ಭೋಗ. the accountant of several villages (My.). — ನಾಡೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. (Śmd. 161). = ನಾಡೊಡೆಯ. (Abh. P. 4, 36; 7, 49.). — ನಾಡೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. = ನಾಟ್ಟೊಡೆಯ (Śmd. 167). the chief of a country or of a district (ಸಾಮನ್ತ G.; Bp. 37, 68; 50, 36).

ನಾಡೆ nāḍe. further, moreover, much, greatly, excessively, etc. (ಅಣಿಯರ, ಅಧಿಕ Ct. I, 34; ಪಿರಿದುಂ, etc., ಅತ್ಯರ್ಥ II, 25; ಎಡೆ, ಅವಗಂ, ನೆಱೆ, ನೀಡುಂ, ಕರಂ, ಅದಂ, ಅಯ್ದೆ, etc., ಅಧಿಕ Śmd. 391, Śm. 58, Kk. 49; *cf.* ನಡೆ 4? Tu. ನಾಡು, T. ನಾಡು, ನೇಡು, M. ನಾಡು, to seek, inquire, search, desire greatly; see ಸಿಟ್ಟಿಸು). [ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್ Kr. 1, 37; ಅನ್ತು ನಾಡೆಯುಂ ಪೊಱ್ತು ಜಲಕೇಳೀ ಲೀಲೆಯೊಳ್ ನೆಱೆದು Pb. 5, 66 va.; Ap. 1, 46]. ಆ ನೃಪತಿ ನಾಡೆ ಕೆಡಿಸಿದ ನಾಡು (Śmd. 260). see Cpr. 1, 51. 70. 89; Abh. P. 5, 78; Grj. 4, 63; Bp. 15, 29; 26, 67; 54, 55; Śm. 6. 24. 32. 75. 118; J. 2, 64.

***ನಾಡೊವಜ nāḍovaja.** the teacher of the land; the poet Pampa. ಉನ್ನೆ ನಾಡೊವಜನಾದನೊ ಪೇೞ್ ಕವಿತಾ ಗುಣಾರ್ಣವಂ Pb. 14, 62.

***ನಾಡೋಜ nāḍōja.** = ನಾಡೊವಜ. ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಳೆದ ಸನ್ಯೋ ಶವನ್ತುಮನೆಯ್ದೆ ಪತ್ತಿದಳ್...ನಾಡೋಜನಂ Pb. 13, 108.

ನಾಣ್- nāṇ. 1. = ನಾಡು, etc. [— ನಾಣ್ನುಡಿ. -ನುಡಿ.— ನಾಣ್ನುಡಿ. ನುಡಿಗಳೊಡಮ್ಬಡಲ್ ಬಗೆದ ಪೋಲ್ ಮಿಗಲೆಯದೊನ್ದೆ ನಾಣ್ನುಡಿಯ ಬೆ ಡಂಗೆ ಕನ್ನಡದ ಮಾತಿನೊಳ್ Kr. 1, 149; Pb. 12, 29 va.]. — ನಾಣ್ನುಡಿ. the talk of the country, popular report, public rumour, common talk, news, a proverb (ಲೋಕವಾರ್ತೆ Nr.; Abh. P. 16, 53; Grj. 10, 84 va.; Bp. 57, 13; Rām. 3, 2, 18; 4, 4, 39; J. 17, 52; Te. ನಾನುಡು, ನಾನೂಡು).

ನಾಣ್ nāṇ. 2. (Śmd. 58). = ನಾಚಿಕೆ, etc. bashfulness, sense of shame, embarrassment, shame, modesty (Cpr. 8, 68; T. ನಾಣ್, ನಾಣ; M. ನಾಣ; Te. ನಾನೆ); [Tu. ನಾಣ್. nakedness]. inherent excellence, grace;–that is a cause of shame: the shame, an organ of generation (ಗುಹ್ಯ Ct. I, 29). [ಗುರುನಾಣ್ಬರದಿನ್ದಮೆಱಗಿ ಮುಖದಾವರೆಯಂ Kr. 1, 59; ನಾಣ ಪೆಮ್ಪೆಂ ಪಿರಿದೋ Pb. 1, 92; Ap. 11, 131]. ನಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ, ಮು ಗ್ಧೆಗೆ ಜಾಣಂ ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 84). — ನಾಣಿಲಿ. -ಇಲಿ (Śmd. 220. 244). shameless; a shameless person (ಅಭಿಮಾನಗೇಡಿ Ct. I, 10; ಅಭಿಮಾನಗೇಡುಗ II, 17; ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನ Kk. 39, Śm. 48; V. 35, 55 va.). [ಈಯೊಡಲೊಳಿರ್ದುದು ನಾಣಿಲಿ ಜೀವಂ Pb. 13, 4]. ನಾಣಿಲಿಯೆನಿ ಸುವ ವಧು (Śmd. 221). — ನಾಣಿಲಿತನ. shamelessness (Cpr. 8, 69; V. 12, 71 va.). — ನಾಣಿಲಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. (Śmd. 221). a shameless woman. — ನಾಣೆಡೆ. -ಎಡೆ. the secret parts (C. Bp. 19, 32). [— ನಾಣ್ಕುಣಿ. to dance feigning modesty. ನಾಣ್ಕುಣಿದು ಮೆಟ್ಟುವ ಗುಜ್ಜರಿಗಱೆ Pb. 4, 87]. [— ನಾಣ್ಕಾಪು. -ಕಾಪು. protection of honour, keeping up the sense of shame. ಎನ್ದು ತನ್ನ ನಾಣ್ಕಾಪನೆ ಬಗೆದು Pb. 1, 71 va.]. — ನಾಣ್ಗೆಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. = ನಾಣ್ಗೆಡಿಸು. (Cpr. 4, 8). — ನಾಣ್ಗೆಡು. -ಕಿಡು. shame, or grace, to be lost or to go; to be disgraced (Abh. P. 11, 179). — ನಾಣ್ಗೆಡಿಕೆ. -ಕೆಡಿಕೆ. a man who has lost his shame (Bp. 38, 70). — ನಾಣ್ಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. = ನಾಣ್ಗೆಡಿಸು. to destroy one's grace, to shame, to cover with reproach or ignominy, to disgrace, to dishonour (Rśv. 13, 61; C. Bp. 32, 44). — ನಾಣ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to feel ashamed (Rśv. 11, 154. — ನಾಣ್ದಳೆ. -ತಳೆ. = ನಾಣ್ಗೊಳ್. (Rśv. 3, 4). — ನಾಣ್ದಾಣ. -ತಾಣ. = ನಾಣೆಡೆ. (Cpr. 8, 69; C. Bp. 20, 19). — ನಾಣ್ನಾಣ್ಚು. = ನಾಣ್ಚು. (Cpr. 8, 70). — ನಾಣ್ಬಿಡು. to relinquish shame or bashfulness (Cpr. 6, 83; Rśv. 8, 85). — ನಾಣ್ಬೆರಸು. the state of being united with shame (Cpr. 1, 23). — ನಾಣ್ಬೀಸಲ್. intact, undefiled sense of shame, etc. (J. 11, 22).

ನಾಣ nāṇa. Tbh. of ನಾರಾಯಣ. Viṣṇu. (My.).

ನಾಣಕ nāṇaka. = ನಾಣೆಯ, etc. a coin or anything stamped with an impression (Sk.).

ನಾಣಿ nāṇi. Tbh. of ನಾರಾಯಣಿ. Lakṣmī. (My.). 2, = ನಾಣ (My.).

***ನಾಣಿಲಿಗ nāṇiliga.** person devoid of any shame. ಇನ್ತು ನಾಣಿಲಿಗರಪ್ಪರೆ ಮಾನಸರ್ Pb. 2, 48. @ here two derivative suffixes –ಇಲಿ and –ಇಗ are employed.

ನಾಣಿಯ nāṇiya. = ನಾಣ್ಯ. a coin. (ಟಂಕ Nn. 129; Rām. 6, 55, 18; My.; M.; T. ನಾಣಯ).

***ನಾಣು nāṇu.** = ನಾಣ್. ನಾಣುಗೆಟ್ಟಾದರೂ ಲಿಂಗವನೊಲಿಸುವೆ Bv. 496; Cv. 187.

ನಾಣ್ಚಿಸು nāṇcisu. = ನಾಚಿಸು, etc. to cause shame, etc. (Rśv. 11, 160 va.).

ನಾಣ್ಚು nāṇcu. = ನಾಚು, etc. to become abashed (ಲಜ್ಜ Śmd. Dh.; Cpr. 3, 62; Grj. 2, 106 va.; Bp. 8, 45; Rśv. 11, 128; T. ನಾಣು). [ತತ್ತನ್ಯಕೆ ನಾಣ್ಚೆ ಬೇಡುವೊಡೆ ನೀವೆಮ್ಮಯ್ಯನಂ ಬೇಡಿರೇ Pb. 1, 70; Ap. 14, 119]. see ನಾಣ್.

ನಾಣ್ಟು nāṇṭu. = ನಾಟು 1, etc. to be pierced or struck into. (ಅನ್ತರ್ಭೇದ Śmd. Dh.; ನಸು ನಡು Ct. I, 7). ಮಹಾರಥರ ಜನನಾಳನ್ತೆ ಅಪ್ಪ ಕಣೆ ರೋಮರೋಮನ್ದಪ್ಪದೆ ನಾಣ್ಟದುವು (Abh. P. 13, 71). ಕೋಲ್ ವಕ್ಷದೊಳ್ ನಾಣ್ಟಲ್ (J. 7, 49). see J. 4, 44; 21, 14. 20. 36; 22, 31. 44; 31, 54; Śsv. 1, 10.

***ನಾಣ್ಪೋಗು nāṇpōgu.** a concealed (?) path taken by animals. ಮೂಱು ಕೊಮ್ಬುಮನಾಱು ನಾಣ್ಪೋಗುಮನ್ Pb. 5, 43 va.

ನಾಣ್ಯ nāṇya. fineness, goodness, good quality, as that of cloth, grain, character, etc., honesty, truth [ತೊತ್ತು ಲಕ್ಷಣವಿರಲು ನಾಣ್ಯವನುಡಿಸಿ ನವರತ್ನಾಭರಣಂಗಳ ತೊಡಿಸಿ Cv. 367]. (My.; Te. ನಾಣೆಮು, ನಾಣೆಮು, ನಾಣ್ಯಮು; T. ನಾಣಯ, ನಾಣ್ಯೆಯ; M. ನಾಣೆಯ, ನಾಣ್ಯ; see ನಚ್ಚು 1, ನಣ್ಪು 1 & 2, ನಯ).

ನಾಣ್ಯ nāṇya. = ನಾಣಕ, ನಾಣೆಯ, ನಾಣ್ಯೆ. a coin; money (My.; Si. 330. 418; B. 4, 95. 106. 125; M.; Te. ನಾಣೆಮು, ನಾಣ್ಯಮು; Mhr. ನಾಣೇಂ). 2, small pieces of silver money (My.). ನಾಣ್ಯವಿದ್ದವ ನಾಯಕ.—ನಾಣ್ಯವಿಲ್ಲದವ ನೊಣಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ.—ನಾಣ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ ವಾಣಿಜಗೆ ತಿಳಿಯದೇ?—ಚಿನ್ನಿವಾರನ ಮನೇ ನಾಯಿಯಾದರೆ ನಾಣ್ಯದ ನೋಟಾ ಬಲ್ಲದೇ?—ಚಾಣೆಗಾಱಗೆ ನಾಣ್ಯ ಕೊಟ್ಟವನೇ ಜಾಣ (Prvs.). see Prv. s. ನೇಯಿಗೆ. — ನಾಣ್ಯಪರೀಕ್ಷೆ. assaying money, assay (My.; Mhr.). — ನಾಣ್ಯವಟ್ಟ. the agio on money (My.) — ನಾಣ್ಯವಾರು. the detailed account of various coins (My.).

ನಾಣ್ಯಗಾಱ nāṇya-gāṟa. a good, proper or honest man (My.).

ನಾಣ್ಯೆ nāṇye. = ನಾಣ್ಯ. (G. 266. 442).

ನಾತ nāta. (fr. ನಾಱು 1). = ನಱು, ನಾ 3, ನಾತು 2, ನಾನ್ತ, ನಾಱ, ನಾಱು 2. smell in general; a bad smell (ಹಸುಕು, ಸೊವಡು, ಸೊಗಡ, ಕೂರಿತ್ತಾದ ಗನ್ಧ Śm. 23; My.; Tu., T., M. ನಾಱ). [ಆರೊ ಸ್ವೈರಿಸುವರಾತನ ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ ನಾತಮಂ Pb. 4, 100]. ಹೊಲ್ಲಹ ನಾತ (ದುರ್ಗನ್ಧ, etc. Nr.). ಕೆಟ್ಟ ನಾತವುಳ್ಳ ವಸ್ತು (ಪೂತಿಗನ್ಧ, ದುರ್ಗನ್ಧ Si. 51). ನಾತವಾಗಲಿ ಪರಿಮಳವಾಗಲಿ ವಾತಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ.—ಕೂತರೂ ನಾತ ಹೋದೀತೇ? ಹೇತದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು!—ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇತು, ನಾತ ಬರುತ್ತೆ ಎನ್ದ (Psvs.). see Bp. 46, 59; B. 2, 47; 3, 85; 4, 86; 5, 261; Prv. s. ಪ್ರೇತ. — ನಾತಹೂ. the shrub Lantana aculeata L., native of America (St. & Pl.; My. as ನಾತದ–).

ನಾತಿ nāti. (fr. a ನಾಯುತಿ. = ನಾಯುಕಿ). = ನಾಚಿ. a mistress, a lady (T. ನೈತಿ, ನಾಯುಗಿ, ನಾಚ್ಚಿ; M. ನಾಯುಗಿ, ನಾಯಿಗೆ, ನಾಚ್ಚಿ); a woman (Te. ನಾತಿ, ನಾತುಕೆ, ನೆಲತೆ).

ನಾತು nātu. 1. P. p. of ನಾಱು 1.

ನಾತು nātu. 2. = ನಾತ, etc. (B. 5, 164). ಕೆಟ್ಟ ನಾತು (ಅಸುವಾಸನೆ), ಕಮರ ನಾತು (ಕವುರು), ಮುಗ್ಗ ನಾತು (ಜೀರ್ಣವಗನ್ಧ), ಹೊಲಸು ನಾತು (ಸಿಣ್ಡವಾಸನೆ G.). ಸುಟ್ಟ ನಾತು (ಸೊಡರು Cb).

ನಾತು nātu. 3. = ನಾದು 3. P. p. of ನಾನು 2.

ನಾಥ nātha. a protector, a patron; a master, ruler, lord, a leader; a husband (ಒಡೆಯ Mr. 227). ನಾಥನಾಗ ಬೇಕೆನ್ದು, ಸ್ವಾರ್ಥ ಮಾಡಿದರೆ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ.—ನಾಥನಾದರೂ ಭೂತ ಬಿಡದು.—ನಾಥನಾದರೂ ವಾತ ಬಿಡದು (Prvs.).

ನಾಥವತ್ nātha-vat. having a protector, etc.; *dependent, subject.*

ನಾದ nāda. a loud sound, cry, roaring, crying, etc. 2, *a sound, a tone in general* (B. 4, 10); a note of the musical scale or gamut (ಏಱು ನಾದ Mr. 500). — ನಾದಕಟ್ಟು. the adjustment of sound, the act of producing the full, proper sound. ನಾದಕಟ್ಟಿನ ಸಲುವಾಗಿ ವೀಣೆಯ ಕೆಳಗೆ ಇರುವ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ (ಪ್ರಸೇವಕ G.)

ನಾದನಿ nādani. = ನಾದಿನಿ, ನಾದುನಿ. Tbh. of ನನಾನ್ದೃ. a husband's sister (Bp. 45, 24; My.; M. ನಾತ್ತೂನ್; T. ನಾತ್ತನಾರ್); a brother's wife (see ನಾದುನಿ).

ನಾದಮೂರ್ತಿ nāda-mūrti. who has the form or is the embodiment of the sound ಓಂ: Śiva (Grj. 10, 61 va.; Bp. 2, 4).

ನಾದಾರಿ nādāri. insolvency; pauperism (Mhr., H.).

ನಾದಾರು nādāru. insolvent; a pauper (My.; Mhr., H.).

ನಾದಿಗ nādiga. Tbh. of ನಾಪಿತ. (My.; S. Mhr. ನಾದಿಗ್ರ).

ನಾದಿನಿ nādini. = ನಾದನಿ, etc. (ಗಣ್ಡನ ಅಕ್ಕ G.; ನನಾನ್ದೃ, etc., ಗಣ್ಡನ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು Si.; My.; Bp. 40. 46). ನಾದಿನಿಯಾದರೆ ಹಾದಿಲಿ ಬಿದ್ದಾಳೇ?—ತಮ್ಮ ನಮ್ಮವನಾದರೂ ನಾದಿನಿ ನಮ್ಮವಳಲ್ಲ (Prvs.).

ನಾದಿಸು nādisu. to knead (My.).

ನಾದಿಸು nādisu. to sound, to resound, etc. (My.).

ನಾದು nādu. 1. to knead, as dough, etc. (My.; B. 4, 55; see s. ನನೆ and ನಳ). ನಾದಿದ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಾದ ಹೋದೀತೇ?—ಕಮ್ಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣಿಕಾ ನಾದಿದ (Prvs.).

ನಾದು nādu. 2. = ನಾನ್ದು 1, ನಾಱು 3. to moisten, to wet, to soak, to steep; to cool (Bp. 47, 57; 57, 18; Bh. 1, 3, 21; 3, 6, 22; 7, 1, 18; 7, 7, 45; 7, 16, 10. 30; 8, 27, 4; J. 7, 47; 14, 16; Te. ನಾನುಪು; *cf.* ನಾನ್ 2).

ನಾದು nādu. 3. = ನಾತು 3. P. p. of ನಾನು 2.

ನಾದುನಿ nāduni. = ನಾದನಿ, etc. husband's sister. (ಪ್ರಜಾವತಿ, ಭ್ರಾತೃವಧು Hlā.; ಪ್ರಜಾವತಿ Mr. 312). [ನಾದುನಿಯೊಲ್ದು ಮೊಲ್ಲದನ್ನಳೆ Pb. 4, 98].

ನಾದೇಯ nādēya. (fr. ನದಿ). coming from or belonging to a river; aquatic; a sort of salt.

ನಾದೇಯಿ nādēyi. *a species of reed growing usually near water, Calamus fasciculatus.* 2, *the orange-tree* (see ನಾಯಿನೇಱಲ್ and ನಾರಂಗ). 3, *a shrub or small tree, Sesbania aegyptiaca* Pers. 4, the China rose or shoe-flower plant, Hibiscus rosa sinensis Lin.

ನಾನ್ nān. 1. = ಆಂ 1, etc., ನಾನು 1. I. it is used, instead of ನಾಂ, before a vowel; its declension appears under ನನ್ 1; its plural is ನಾವು. see *e. g.* Bp. 3, 22; 10, 10; 17, 13; 21, 46; 22, 18. 60; 27, 14; 40, 30.

ನಾನ್ nān. 2. = ನನೆ 1, ನಾನು 2, ನಾಱು 3. to get wet, moist, damp, or soaked (ಆರ್ದ್ರಭಾವ Śmd. Dh.; Tu. ಇಳಾಙ್. to loose crispress; Te. ನಾನು; T., M. ನಾನ್ದು; T. ನಜ್ಜೈ, moisture of the earth). P. p. ನಾನ್ದು [ಅನಿತು ಜಡೆಯುಮಂ ನಾನ್ದಿ Pb. 1, 105; Ap. 11, 62]; (Cpr. 7, 132; 8, 6; Rsv. 1, 117; 8, 125). ನಾಮ್ಪಿಂ (Śmd. 275). ನಾಮ್ಪು (Cpr. 8, 69). [— ನಾಮ್ಪಿನಂ. so as to get wet, moist. Pb. 4, 108].

ನಾನಲ್ nānal. = ನಳ್ಳು 2. a kind of reed (T. ನಾಣಲ್). ನಾನಲುಳ್ಳ ಭೂಮಿ (ನಡ್ವಲ, ನಲಸಂಯುತ Hlā.).

ನಾನಾ nā-nā. nothingness, emptiness, non-existence (ಶೂನ್ಯ, ಶೂನ್ಯವಾದುದು Nn. 145); *without, except.* 2, of different kinds, various, sundry, manifold, diverse; *variously, manifoldly* (ದೊಡ್ಡಿತು 145; ಪಿರಿದು Mr. 537). 3, egotism, conceit (ಅಹಂಕಾರ 145). 4, boldness, daring (ಅದಟು, ಸಾಹಸ 145). in My. *e. g.* ನಾನಾ ಕಾರ್ಯ, various business or affairs; ನಾನಾಕೆಲಸ, various business or work; ನಾನಾಪ್ರಕಾರ, diverse kinds or ways, or in various ways; etc., etc. — ನಾನಾರಾಯ. Nānāsāhēb, the rich Mahratta Pēśvā (and traitor). ನಾನಾರಾಯನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಬೇಡಿದ (Prv.).

ನಾನಾರೂಪ nānā-rūpa. various forms; *of different forms or shapes, multiform, various* (see ನಾನಾರೂಪು s. ವೇಷ್ಟ).

ನಾನಾರ್ಥ nānā-artha. having a different aim or object. 2, having different meanings (Śmd. 298), (having the same sound as another word, but) differing (from it) in meaning, homonymous: *a homonym.* ಒನ್ದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಲವರ್ಥಮುಂ ಹಲವರ್ಥಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಶಬ್ದವ ನುಡಿವ ಬೆಡಗುಮಂ, ನಾನಾರ್ಥಮೆನ್ದು, ಪೇೞ್ಪೆಂ (Mr. 465).

ನಾನಾರ್ಥರತ್ನಾಕರ nānārtha-ratnākara. a dictionary which contains words with different meanings by Dēvōttama (Nn. 3. 167. 168).

ನಾನಾವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಚಿತ್ರ nānā-vicchitticitra. various vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 56).

ನಾನು nānu. 1. = ನಾನ್ 1, etc. I (C.). ನಾನು ಮುನ್ದು, ತಾನು ಮುನ್ದು ಎನ್ನುದಾಗಿ ಮಾಡಲ್ ಪಡುವ ಕೆಲಸ (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ Si. 293). ನಾನು ನೀನು ಅನ್ದಾ ಕ್ಷಣ ಹಾನಿಯೇನು?—ನಾನು ನಾಯಕ, ನೀನು ನಾಯಕ, ಡೋಣಿ ಒತ್ತುವವ ದೊಣ್ಣಪ್ಪನಾಯಕನೋ?—ನಾನು ಹಿಡಿದ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಮೂಱೇ ಕಾಲು.—ನಾನು ಹುಲಿಯಾದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಹೆಬ್ಬುಲಿ.—ನಾನೂ ನಾಗಪ್ಪನೂ ಕೂಡಿ ಕಚ್ಚಿದ್ದು! ಎನ್ದು, ಓತಿ ಹೇೞಿದನ್ತೆ.—ನಾನೇ ಒಲ್ಲೆ ಎನ್ದರೆ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಯಾರಿಗೆ ಮದಿವೆ ಮಾಡ್ಯಾನು?—ನಾನೊನ್ದು ಬಗೆದರೆ, ದೇವರೊನ್ದು ಬಗೆದನು (Prvs.).

ನಾನು nānu. 2. = ನಾನ್ 2. P. ps. ನಾತು, ನಾದು (My.).

ನಾನ್ತ nānta. = ನಾತ, etc. smell. (ಸೊವಡು, ನಱು, ಸವುಸವ, ಗಮಗಮಿಸಿತು, ವಾಸನೆ Kk. 55). ಕೆೞುದು ನಾನ್ತ (ಕಮ್ಮು Ct. I. 22).

ನಾನ್ತ na-anta. ending in ನ; a term ending in ನ (Śmd. 228. 274. 316).

ನಾನ್ದಿ nāndi. ನಾಂದೀ joy; prosperity. 2, eulogium or praise of a deity; *a prayer recited in benedictory verses at the opening of a religious ceremony or of a drama, generally a kind of blessing pronounced as a prologue to a nāṭaka or play* (ಪೂರ್ವಾರ್ಥಂ Ct. I, 33; Ch.). 3, = ನಾನ್ದೀಮುಖ No. 2 (My.).

ನಾನ್ದೀಕರ nāndī-kara. *the speaker of the benedictory prologue at the opening of a drama.*

ನಾನ್ದೀದೇವತೆ nāndī-dēvate. = ನಾನ್ದೀಮುಖ No. 1. (My.).

ನಾನ್ದೀಮುಖ nāndī-mukha. the class of manes of deceased progenitors to whom the nāndīmukha-śrāddha is offered. 2, the nāndīmukha-śrāddha, *i. e.* a śrāddha or commemorative offering to the manes preliminary to any joyous occasion, as initiation, marriage, etc. (My.).

ನಾನ್ದೀವಾದಿ nāndī-vādi. *the speaker of the benedictory prologue at the opening of a drama.*

ನಾನ್ದೀಶ್ರಾದ್ಧ nāndī-śrāddha. = ನಾನ್ದೀಮುಖ No. 2. (My.).

ನಾನ್ದು nāndu. 1. = ನಾದು 2. to make damp, to cool, etc. (Rśv 9, 7).

ನಾನ್ದು nāndu. 2. (Śmd. 48). to liquefy, to dissolve, to melt (ದ್ರವೀಕರಣ Śmd. Dh.; *cf.* the M. s. ನಳ).

ನಾಪಿಕ nāpika. (Mhr. ನಾಪೀಕ, failure of the crop; sterile, poor; Mhr., H. ನಾಪಾಕ, impure, vile). ನಾಪಿಕ ಅನ್ದಾ ಕ್ಷಣ ಪಾಪ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.).

ನಾಪಿಗ nāpiga. Tbh. of ನಾಪಿತ. (ನಾಪಿತ Cb.).

ನಾಪಿತ nāpita. = ನಾದಿಗ, ನಾಪಿಗ, ನಾಯನ್ದ, ನಾಯಿನ್ದ, ನಾವಲಿಗ, ನಾವಲಿಗ, ನಾವಿದ, ನಾವಿನ್ದ. *a barber.*

ನಾಪಿತಿ nāpiti. the wife of a barber; a woman of the barber-caste (ನಾವಲಿಗಳು Cb.; Sk.).

ನಾಪಿತೆ nāpite. = ನಾಪಿತಿ. (J. 5, 58).

ನಾಭ nābha. = ನಾಭಿ. the navel, etc. see ಊರ್ಣ–, ಪದ್ಮ–.

ನಾಭಸ nābhasa. (fr. ನಭಸ್). celestial, heavenly, appearing in the sky. (Cpr. 4, 30).

ನಾಭಿ nābhi. *the navel.* 2, *the nave of a wheel.* 3, the centre, focus, central point, middle; chief, head. 4, the close connection of relations, near relationship, community of race or family; a near relation. 5, a sovereign, an emperor; *a Kṣatriya.* ನಾಭಿಪರಿಯನ್ತರ ಉಟ್ಟಾ ಕ್ಷಣ ಲೋಭತ್ವ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). see ಪೊಕ್ಕುೞ್. — ನಾಭಿಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. the measure of two cubits. ಮೊೞನೆರಡಾಗೆ ನಾಭಿಗೋಲೆನ್ದೆನಿಕ್ಕು (Mr. 325).

ನಾಭಿನಾಲ nābhi-nāla. the umbilical cord. (My.).

ನಾಭಿರಾಜ nābhi-rāja. an ancient king mentioned by Jainas (Abh. P. 1, 89).

ನಾಮ nāma. 1. bending. see ಪರಿಣಾಮ, ಪ್ರಣಾಮ.

ನಾಮ nāma. 2. *a name* (ಹೆಸರ್ Nn. 16; ಪೆಸರ್ 162). 2, *a noun* (Śmd. 6. 63. 88. 93; Kāvy. I, 6; I, 1b, 1-5; I, 2, 1 seq.); a word. 3, *by name.* 4, *possibly, perhaps.* 5, *agreed, granted* (ಅಹುದೆನ್ನಿಪಾಕಾರ್ಯ 162). 6, *an expression of anger, contempt, reproach, etc.* 7, the sectarian mark applied by Vaiṣṇavas to their forehead, etc. (My.). 8, the white clay used for applying that mark (My.). ನಾಮವಿದ್ದವಗೆ ಕಾಮ ಕಡಿಮೆಯೇ?—ನಾಮವಿದ್ದವ ಗ್ರಾಮದನರಿಗೆ ಬೇಕು.—ನಾಮವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಪ್ಪಿಗೆಯಿರ ಬೇಕು.—ನಾಮವಿಲ್ಲದ ಅರಸನಿಗೆ ನೇಮವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಧಾನಿ.—ನಾಮವುಳ್ಳವ ನಾಕ ಪಡೆಯನೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಬಡ ದಾಸ. — ನಾಮಗೋೞಿ. -ಕೋೞಿ. the pigmy cormorant, Carbo pygmens (Bḍ.) — ನಾಮದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. a box containing the necessaries for putting on the Vaiṣṇava marks (My.). — ನಾಮದ ಬೇರು. a twining shrub, the country Sarsaparilla, Hemidesmus indicus R. Br. (St. & Pl.; My.). — ನಾಮದ ಹಾವು. the snake Trimeresurus stricatus (My.). — ನಾಮ ಹಾಕು. to put on the Vaiṣṇava marks (My.). 2, to cheat (My.). ನಾಮ ಹಾಕಿದವನಾದರೆ ಹೋಮಮಾ ಮಾಡ್ಯಾನೆ? (Prv.).

ನಾಮಕ nāmaka. = ನಾಮ. see ಅ–.

ನಾಮಕರಣ nāma-karaṇa. naming a child after birth; the ceremony of naming a child after birth (My.). ನಾಮಕರಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಮಕರಣ (Prv.). — ನಾಮಕರಣಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to name a child after birth (J. 28, 60).

ನಾಮದಾರ nāma-dāra. renowned, famed (My.; B. 4, 116; Mhr., H.).

ನಾಮಧಾರಿ nāma-dhāri. having a name, renowned. 2, having the same name as another. 3, having only the name; nominal. 4, a person who wears the sectarian Vaiṣṇava marks, a vaiṣṇava (My.). 5, a class of Vaiṣṇavas who apply three marks to their forehead, etc., and are followers of Rāmānuja (My.). — ನಾಮಧಾರಿ ಸೀರೆ. a black sire with white stripes (My.).

ನಾಮಧೇಯ nāma-dhēya. *a name, a title, an appellation.*

ನಾಮನಕ್ಷತ್ರ nāma-nakṣatra. the constellation corresponding to a person's name. the natal constellation (janmanakṣatra) of a person, when forgotten, is found out from the initials his name bears, and certain corresponding syllables denoting the constellations (My.).

ನಾಮಪದ nāma-pada. a complete word, *i. e.* an inflected word with the case-terminations added (Śmd. 47. 61. 97. 194; Kāvy. I, 3, 1-4).

ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ nāma-prakṛiti. an uninflected noun or word (Śmd. 98).

ನಾಮರೂಢಿ nāma-rūḍhi. the conventional meaning of a word (Śmd. 62).

ನಾಮರ್ದಾ nā-mardā. unmanliness, cowardice; a coward (also ನಮರ್ದು; My.; Br.; Mhr., H. ನಮರ್ದ, ನಮರ್ದೀ).

ನಾಮಲಿಂಗ nāma-liṅga. a nominal base, an uninflected word (Śmd. 47. 88. 90. 94).

ನಾಮವಚ nāma-vaca. = ನಾಮವಾಚಕ. ವಸ್ತುನಿಕಾಯನಾಮವಚ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂಗಳ್ (ಲೋಕವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳುವವು Nr. 117).

ನಾಮವಾಚಕ nāma-vācaka. expressing a name: a noun; a proper name. (My.).

ನಾಮವಿಭಕ್ತಿ nāma-vibhakti. a nominal affix (Śmd. 47. 61. 89. 115).

ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನ nāma-saṅkīrtana. celebrating the name of a god, king, etc. (My.).

ನಾಮಸ್ಮರಣ nāma-smaraṇa. bearing in or calling up into the mind the name or names of a god, king, etc. (My.).

ನಾಮಾಂಕ nāma-aṅka. marked with a name. 2, N. of a vṛitta. (Ch.).

ನಾಮಾಂಕಿತ nāma-aṅkita. renowned (B. 4, 146. 222; My.).

ನಾಮಾಂತರಿತ nāma-antarita. N. of one of the pēlikes (Kāvy. III, 2, B, 82 seq.).

ನಾಮಿ nāmi. 1. bending; changing a dental to a cerebral: a name given to all the vowels except ಅ and ಆ (Śmd. 16. 17; Kāvy. I, 1*a*, 12-14).

ನಾಮಿ nāmi. 2. Tbh. of ನಮಿ (Śmd. 352. 361; Śm. 19; see ಮಾ–).

ನಾಮಿಕ nāmika. relating to a name or noun. 2, having only the name (of being a religious person, Bp. 50, 48).

ನಾಮೂಷಿ nāmūṣi. disgrace, shame (My.; Br., H.).

ನಾಮೆ nāme. a deed: letters patent (My.; Br., H.).

ನಾಮ್ಬ nāmba. 1. see s. ನಾನ್ 2 and G. s. ತೋಸು.

ನಾಮ್ಬ nāmba. 2. an idle, slothful man (ಸುಮ್ಬ, ಅಲಸುಗೆಗಾಱ Ss.; ಸೊಮ್ಬ, ಅಲಸುಗೆಗಾಱ Kk. 38; ಸೊಮ್ಬ, ಅಲಸುಗಾಱ Śm. 47; T. ನಾಮ್ಬು = ನಮೆ; ನಾಲು = ನೇಲು; see ನೇಲ್).

ನಾಮ್ಬು nāmbu. to be slack, devoid of energy, slothful or idle (ಆಲಸ್ಯ Śmd. Dh.).

ನಾಯ್ nāy. = ನಾಯಿ. a dog (My.; Tu., M.; T. ಞಮಲಿ, ಞಾೞಿ, ನಾಯ್, ನಾೞಿ). [ನಾಯ್ಪೋಲಿಳೆಯಂ ಕರಂ Kr. 3, 89; Pb. 5, 47 va.]. ತಾಯನಾತ ಕೞು, ನಾಯನಾತ ಬಾಲ (Prv.). ನಾಯ್ಸ ಸೋವುವುದು (ಪೞಿ Śmd. I). ನಾಯ ಬಾಲ ಸೆಡೆಯಂ ಕಟ್ಟಲ್ಕೆ ಚನ್ನಪ್ಪುದೇ? (Sś. 85). ನಾಯಂ ಕರೆವುತ (Bp. 20, 13). ನಾಯ್ಗಳ್ (J. 28, 41. 46). see Bp. 21, 44; 55, 43; 60, 48. 51; ಕೂರ್ನಾಯ್, ಗಬ್ಬಿ–, ತುಡುಗುಣಿ–, ದೊಡ್ಡ–. — ನಾಯತ್ತಿ. -ಅತ್ತಿ. the opposite-leaved fig-tree, Ficus oppositifolia (ಕಾಕೋಡುಮ್ಬರಿಕೆ, ಫಲ್ಗು, ಮಲಪು, ಜಘನೇಫಲೆ Nr.). — ನಾಯ್ದಱಿಯ. -ತಱಿಯ. a kind of fetid Mimosa, Vachellia farnesiana W. & A. (ಅರಿಮೇದ, ವಿಟ್ಖದಿರ Nr.). — ನಾಯ್ನೊಳಲೆ. a kind of worm (ಗಣ್ಡೂಪದ, ಕಿಂಚುಲಕ Hlā.). — ನಾಯ್ಬದುಕು. the life of a dog, a wretched, miserable existence or livelihood, etc. (Bp. 61, 19; My.). — ನಾಯ್ಬಾಳು. = ನಾಯ್ಬದುಕು. (My.). — ನಾಯ್ಬೇಲ. = ನಾಯಿಬೇಲ. (My.). — ನಾಯ್ಪಾಲ್. -ಪಾಲ್. dog's milk (Bp. 54, 30). — ನಾಯ್ಪೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. a dog's or the dog's name (Śm. 31).

ನಾಯ nāya. 1. *leading, conducting, guiding, directing.*

ನಾಯ nāya. 2. = ನೇಯ 1, q. v. Tbh. of ನ್ಯಾಯ. a lawsuit (My.), etc. ಇಬ್ಬರ ನಾಯ ಒಬ್ಬನಿಗಾಯ (Prv.).

ನಾಯಕ nāyaka. = ನಾಯಿಕ. *a guide, a leader; a chief, a master, a lord, a head;* a general, a commander; a husband. 2, pre-eminent, principal, chief. 3, a title for a man of the bēḍa or hunter-caste (My.). 4, *the central gem of a necklace.* ನಾಯಕನಿಲ್ಲದ ಊರಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಸಿಕ್ಕೀತೇ?—ನಾಣ್ಯವಿದ್ದವ ನಾಯಕನು (Prvs.).

ನಾಯಕತ್ವ nāyakatva. leadership, headship, chieftainship. (My.).

ನಾಯಕನರಕ nāyaka-naraka. the principal hell [Bv. 567]; (Abhā. 2, 21).

ನಾಯಕಮಣಿ nāyaka-maṇi. = ನಾಯಕ No. 4. the central gem of a neck-lace (My.; Si. 217).

ನಾಯಕಮಣ್ಡಲೀಕ nāyaka-maṇḍalīka. the chief governor or lord of a district (Bp. 59, 27).

ನಾಯಕವಾಡಿ nāyaka-vāḍi. a chief, a headman, as of a caste, a village, etc. (My.; Bh. 6, 4, 110; 8, 23, 6; Te. ನಾಯಕವಾಡಿ, –ವಾಳಿ).

ನಾಯಕಸಾನಿ nāyaka-sāni. a dancing-girl, a whore (My.; ಪಾತರದವಳು, ವಾರಸ್ತ್ರೀ G.).

ನಾಯಕಿ nāyaki. = ನಾಯಿಕೆ. a mistress, etc. (My.; J. 6, 37; 26, 21).

ನಾಯಕಿತ್ತಿ nāyaka-itti. = ನಾಯಕಿ. (Bh. 7, 2, 20).

ನಾಯನ್ದ nāyanda. Tbh. of ನಾಪಿತ. ನಾಯನ್ದರವನು (ಗ್ರಾಮಣಿ, ನಾಪಿತ Si. 419; *only* in Si.).

ನಾಯಬ nāyaba. a deputy (B. 5, 263. 269; My.; Mhr., H. ನಾಈಬ, ನಾಯಬ). — ನಾಯಬಶಿರಸ್ತೆದಾರ. a native head clerk in an assistant collector's office (My.).

ನಾಯಿ nāyi. = ನಾಯ್. a dog. (ಕೌಲೇಯಕ, ಸಾರಮೇಯ, ಶುನಕ, ಭಷಣ, ಶ್ವನ್, ಕುರ್ಕುರ, ಶಾಲಾವೃಕ, ಮೃಗದಂಶ Hlā.; Si. 343; C.). ಬೇಣ್ಟೆಯ ನಾಯಿ (ವಿಶ್ವಕದ್ರು); ಪೇಂಕುಳಿಯ ನಾಯಿ (ಅಲರ್ಕ Hlā.). ಮದ್ದಿನ್ದ ಹೇಕುಳಿಗೊಣ್ಡಿದ್ದ ನಾಯಿ (ಅಲರ್ಕ Nr.). ನಾಯಿ ಕೂಗಿದರೆ ದೇವಲೋಕ ಹಾೞಾದೀತೇ?—ನಾಯಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ, ಕುಣ್ಡ್ರಲಿಕ್ಕೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲ.—ನಾಯಿಗೆ ನರೆ ಬನ್ದರೆ ಅಜ್ಜಿ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಣ್ಡೀತೇ?—ನಾಯಿಗೆ ನಾರಂಗದ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯೇ?—ನಾಯಿ ತಿನ್ದ ಕಜ್ಜಾಯದ ಹಾಗೆ.—ನಾಯಿ ಬಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣದ ಕೋಲೇ?—ನಾಯಿ ಬಲ್ಲದು, ತೊಗಲು ಬಲ್ಲದು (I do not meddle with the affair).—ನಾಯಿ ಬಲ್ಲದೆ ದೇವರ ಜಗಲಿಯ?—ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿ, ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಡು ತನ್ತು.—ನಾಯಿಯ ಬಾಲಾ ನಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ ಡೊಂಕು ಬಿಟ್ಟೀತೇ?—ನಾಯಿ ಹಸಿದಿತ್ತು, ಹಿಟ್ಟು ಹೞಸಿತ್ತು.—ನಾಯಿಯ ಬೊಜ್ಜಕ್ಕೆ ಅಮೇಧ್ಯದ ಹೋಳಿಗೆ.—ನಾಯಿಯೆತ್ತ? ನಾಗಲೋಕವೆತ್ತ?—(the mad) ನಾಯಿ ಸಾಯೋ ವರೆಗೆ ಕಾಲು ಕೊೞೆಯದೇ?—ನಾಯಿ ಸನ್ತೆಗೆ ಹೋಗಿ, ನಳಿಗೇಲಿ ಬಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡಿತು.—ನಾಯಿಹುಣ್ಣಿಗೆ ಬೂದಿಯೇ ಮದ್ದು.—ನಾಯಿಾ ತಲೆಯ ಮೇಲಣ ಬುತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ.—ನೊಣ್ಡನ ಕೊನ್ದವರಿಲ್ಲ, ನಾಯಿಯ ತಿನ್ದವರಿಲ್ಲ.—ಜಾತಿಗೆ ಜಾತಿ ಹಗೆ, ನಾಯಿಗೆ ನಾಯಿ ಹಗೆ.—ದಣ್ಡಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಾಯಿಾ ಕುಣ್ಡ್ರಸಿದರೆ ಹೇಲು ಕಣ್ಡು ಹಾಱಿತು.—ತಾಯಿಗೆ ಸೇರದ್ದು ನಾಯಿಗೂ ಸೇರದು.—ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುಱುತ ಬಲ್ಲಿತೇ (or ಬಲ್ಲದೇ)?—ಹಗೆಯದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನಾಯಿ ಹಾಕುವವರನ್ನಱಿಯದು, ತೆಗಿಯುವವರನ್ನಱಿಯದು (Prvs.). see Bp. 55, 25; B. 2, 4; Si. 167. 342; ಹೆಣ್ಣಾ–, ಹೆಬ್ಬಾರೆ–; Prvs. s. ಓದಾಟ, ಕಚ್ಚು 1, ತಿಗಳಗಿತ್ತಿ- ನೆಣ್ಟ, ನೋವು, ನ್ಯಾಯ, ಪ್ರಾಯ, ಬಗುಳು 1, ಬಣ್ಡ 5, ಬಲಾತ್ಕಾರ, ಬಾಲ, ಬಾೞು 1, ಬೆಟ್ಟ 1,

ಬೊಗಳು 1, ಮುಟ್ಟು 1, ಮೊಟ್ಟೆ 1, ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. — ನಾಯಿಕುನ್ನಿ. = ನಾಯಿಮಱಿ. (My.). — ನಾಯಿಕೊಡೆ. a mushroom (My.). — ನಾಯಿಗೆಮ್ಮಲು. ನಾಯಿಗೆಮ್ಮು. -ಕೆಮ್ಮಲು. -ಕೆಮ್ಮು. the whooping cough (My.). — ನಾಯಿತುಲಸಿ. the herb Ocimum album L. (St. & Pl.; My.). — ನಾಯಿತೊಣಚಿ. the dog-fly (My.). — ನಾಯಿತೊಳಚಿ. = ನಾಯಿತುಲಸಿ. (My.). — ನಾಯಿತ್ಯಾಗದ ಮರ. ಫಂಜಿಕೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ, ಪದ್ಮೆ, ಭಾರ್ಗಿ, etc. ಎನ್ದರೆ ಬಾರಂಗಿ; ಕಿಱುದೇಗುಗಿಡಮೆನ್ದು ಕೆಲವರನ್ನುವರು, ನಾಯಿತ್ಯಾಗದ ಮರ (Si. 143; My.). — ನಾಯಿನೇಱಿಳು. = ನಾಯಿನೇಱಿಳೆ. (My.). — ನಾಯಿನೇಱಿಳೆ. = ನಾಯಿನೇಱಿಲ್. (ನಾದೇಯಿ, ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕೆ Si. 130. 151; My.). — ನಾಯಿನೇಱಿಲ್. a kind of Eugenia tree the fruit of which is somewhat sour, perhaps Eugenia operculata, Van Someren (ನಾದೇಯಿ, ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕೆ Nr.). — ನಾಯಿನೊಳಲೆ. = ನಾಯ್ನೊಳಲೆ. (ಮಹೀಲತೆ, ಗಣ್ಡೂಪದ, ಕಿಂಚುಲಕ Nr. *a;* ಸಾರಮೊಳಲೆ Nr. *b;* ಗಣ್ಡೂಪದ, ಕಿಂಚುಲಕ Mr. 411). ಗಣ್ಡು ನಾಯಿನೊಳಲೆ (ಶಿಲಿ, ಗಣ್ಡೂಪದಿ Nr. *a*). ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿನೊಳಲೆ (ಶಿಖಿ, ಗಣ್ಡೂಪದಿ Nr. *b*). 2, a mushroom (My.). — ನಾಯಿ ಪಾಯಿ. reit. (My.). — ನಾಯಿಬೆಳೆ ಗಿಡ. an annual herb, Cleome viscosa L. (St. & Pl.). — ನಾಯಿಬೇಲ. = ನಾಯ್ಬೇಲ. the plant Flacourtia sapida R. (My.; ಸ್ವಾದು ಕಣ್ಟಕ, ವಿಕನ್ಕತ, ವ್ಯಾಘ್ರಪಾತ್, etc. Si. 130; *cf.* ಹುಳಿಬೇಲ). — ನಾಯಿ ಮಱಿ. a puppy, a whelp (My.). ಕೇಡುಗಾಲಕ್ಕೆ ನಾಯಿಮಱಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಕ್ಕಿತು (Prv.). — ನಾಯಿಯುಳ್ಳಿ. a bulbous plant, Scilla indica Roxb. (St. & Pl.). — ನಾಯಿರಾಗಿ. a grass often cultivated for its grain, Eleusine stricta Roxb. (Z.). — ನಾಯಿವಿಡು. -ಬಿಡು. to set on a dog or dogs (J. 28, 45). — ನಾಯಿಸೊಣಗುಗಿಡ. an annual plant, stinging like nettles, Mucuna pruriens D. C. (St. & Pl.).— ನಾಯಿಹಕ್ಕಱಿಕೆಗಿಡ. an annual milky plant, Sonchus oleraceus L. (Z.; My.).

ನಾಯಿ nāyi. (ನಾಯಿನ್). leading, guilding; master. *cf.* ನಾಯಿನಾರ್.

ನಾಯಿಕ nāyika. = ನಾಯಕ No. 3. a title for a man of the bēḍa caste. (My.); [a leader; a hero].

ನಾಯಿಕೆ nāyike. = ನಾಯಕಿ. a mistress; a wife; a noble lady (Sk.; My. as ನಾಯಿಕಿ); [a heroine].

ನಾಯಿತನ nāyitana. doggishness [ತುಪ್ಪದ ಸವಿಗೆ ಅಲಗ ನೆಕ್ಕುವ ಸೊಣಗನನ್ತೆನ್ನ ಬಾಳುವೆ...ಈ ನಾಯಿತನವ ಮಾಣಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 35]; (Bh. 4, 4, 13).

ನಾಯಿನಾರ್ nāyinār. (fr. ನಾಯ 1 or ನಾಯಿ). = ನಯ್ಯನಾರ್, etc. see ಮೊನೆಯಿಡು-. [a Śaiva devotee. T.]

ನಾಯಿನ್ದ nāyinda. Tbh. of ನಾಪಿತ. (My.; Si. 339; see ನಾವಿದ). — ನಾಯಿನ್ದಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a razor (My.). — ನಾಯಿನ್ದಮುಱುವ. a broken, imbecile barber. see Prv. s. ಬಾಯ್.

ನಾಯಿನ್ದಗಿತ್ತಿ nāyinda-gitti. = ನಾಪಿತಿ. the wife of a barber. (My.).

ನಾಯ್ಯ nāyya. to be led or guided, etc. see ಆ-, ಪ್ರಣಾಯ್ಯ.

ನಾರ್ nār. (Śmd. 58). = ನಾರು, (ನಾರಿ). a fibre: fibres or hemp of plants, strings in mangoes and other fruits; cloth made of fibres or hemp (ತ್ವಕ್, ವಲ್ಕ, ವಲ್ಕಲ Nr.; Si. 122; My. as ನಾರು; T.; M. ನಾರ್, ನಾಱು; *cf.* ನವಿರ್?). ನಾರ್ಗಳ್ (Śmd. 51).

ನಾರ nāra. (fr. ನರ). relating or belonging to men, human, mortal; (a man). 2, water (*cf.* ನೀರ್). 3, a calf.

ನಾರಕ nāraka. (fr. ನರಕ). *relating to hell; being or abiding in hell;* hellish, infernal. 2, *an inhabitant of the infernal regions.* 3, *hell.* see Cpr. 5, 36.

ನಾರಂಗ nāraṅga. = ನಾಗರಂಗ, ನಾರಿಂಗ. the orange tree; an orange (especially a sour one, a citron, ಈಳೆ Kk. 71, Śm. 25, Mr. 112; ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕೆ, ನಾದೇಯಿ, ನಾಗರಂಗ, ಐರಾವತ Nr.; Bp. 19, 66; T. ನಾರತ್ತೈ). [Cv. 151]. ನಾಯಿಗೆ ನಾರಂಗದ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯೇ? (Prv.).

ನಾರಣ nāraṇa. Tbh. of ನಾರಾಯಣ. Viṣṇu. (My.).— ನಾರಣಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 56, 42).

ನಾರದ nārada. *N. of a Dēvarṣi* (ಕಲಹಾಳಿಗ Ct. I, 87; see ರವಕಾಯ; Grj. 4, 37. 38; C. Bp. 47, 15; J. 7, 26) who like Mercury appears on the earth as a messenger from the gods to men or vice versa, is considered as fond of creating quarrels for universal benefit and the inventor of the vīṇā. 2, ನಾರ-ದ, water-giving: a cloud.

ನಾರದಪುರಾಣ nārada-purāṇa. N. of a Purāṇa (Bp. 43, 76).

ನಾರದವೀಣೆ nārada-vīṇe. Nārada's lute: a kind of lute (My.).

ನಾರಯಣ nārayaṇa. Tbh. of ನಾರಾಯಣ. Viṣṇu. (Bh. 1, 1, 1; 2, 10 sum.).

ನಾರಸ nārasa. Tbh. of ನಾರಸಿಂಹ. (Te.; see ಕೊಂಕಿಯ-).

ನಾರಸಿಂಹ nārasiṁha. (fr. ನರಸಿಂಹ). = ನಾರಸ. referring or belonging to Viṣṇu in his man-lion avatāra; that avatāra itself; Viṣṇu. (My.; Bp. 56, 34; J. 12, 1).

ನಾರಾ nārā. (T. ನಾರೈ, a heron; ನಾರೈಕನ್ಱು, a lean calf). — ನಾರಾಗೋರ. a dreadfully meagre man (My.). 2, Nārā and Gōra, two sons of a Brāhmaṇa called Ajamīḍha (My.). — ನಾರಾಗೋರಿ. a dreadfully meagre woman (My.).

ನಾರಾಚ nārāca. = ನಾಲೀಕ. *a long iron arrow* (Bh. 3, 13, 26); an iron style to write with (ಪತ್ರಿ, ಕಣ Mr. 359).

ನಾರಾಚಿ nārāci. *a goldsmith's scales.*

ನಾರಾಟ nārāṭa. a certain musical tone (Bp. 19, 10).

ನಾರಾಯಣ nārāyaṇa. = ನರಯಣ, ನಾಣ, ನಾರಣ, ನಾರಯಣ. the personified puruṣa or first living being: Brahmā. 2, *Viṣṇu,* Kṛiṣṇa (ಮುರಜಿತ್ Kāvy. V, 62).

ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರ nārāyaṇa-astra. N. of a mystical weapon. (J. 8, 45. 49).

ನಾರಾಯಣಿ nārāyaṇi. = ನಾಣಿ. Lakṣmī. 2, Durgā. 3, *the plant Asparagus racemosus* Willd.

ನಾರಿ nāri. = ನಾರ್. (a rope, a cord); a bow-string [ಆಚಾರವೆಮ್ಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ವಿಚಾರವೆಮ್ಬ ನಾರಿ Cv. 1451]; (My.; Te.; T. ನಾಣಿ, ನಾರ್, ನಾರಿ; M. ಞಾಣ್; ತಿರು, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ Nn. 74 as Sk.; J. 6, 17; 20, 59). 2, the web which surrounds the stipes of a palm-tree branch (T.). ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ (ಶಿಂಜಿನಿ Nr.; ಜೀವ Nn. 517; ತಿರು, ತಿರ್ಪು Kk. 39; ತಿರು, ತಿರ್ಪು, ಹೆದೆ Śm. 43). ತಾವರೆ ನೂಲ ನಾರಿ (Śmd. 66. 133).

ನಾರಿ nāri. 1. *a woman, a wife* (ವನಿತೆ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 74). ನಾರಿಯಾಗಿ ಸಮ ನಡೆಯದಿದ್ದವಳೇ ಮಾರಿ. — ನಾರಿಯಿಲ್ಲದ ಮನೆ, ನೀರು ಇಲ್ಲದ ಊರು ನೂಱು ಬನ್ದರೂ ತಾರಕ್ಕೆ ಬೇಡ. — ನಾರೀ ಮೋಱೆ ನೋಡಿ, ಊಱ ಕೊತರೆ ನೀರು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? [ಒಲಿದರೆ ನಾರಿ, ಮುನಿದರೆ ಮಾರಿ] (Prvs.). see Prv. s. ಬಾರು; Sp. s. ಮಾರಿ.

ನಾರಿ na-ari. 2. who has no enemies (ಅಜಾತಶತ್ರು, ಹಗೆಗಳಿಲ್ಲದವನು Nn. 74).

ನಾರಿಕೇರ nārikēra. = ನಾಡಿಕೇರ, ನಾರಿಕೇಲ, ನಾರಿಕೇಲಿ, ನಾರಿಯಳಿ, ನಾಳಿಕೇರ, ನಾರೀಕೇಲ. *the cocoa-nut tree, Cocos nucifera; the cocoa-nut.*

ನಾರಿಕೇಲ nārikēla. = ನಾರಿಕೇರ. (ನಾರಿಯಳಿ, ತೆಂಗು Mr. 112; Te. ನಾರಿಕೇಡ).

ನಾರಿಕೇಲಿ nārikēli. = ನಾರಿಕೇರ. (Sk.).

ನಾರಿಂಗ nāriṅga. = ನಾರಂಗ. the orange tree. see ನೆಲ-.

ನಾರಿಯಳಿ nāriyaḷi. = ನಾರಿಕೇರ, q. v. (Mhr. ನಾರಳ, ನಾರಳೀ).

ನಾರೀಕೇಲ nārīkēla. = ನಾರಿಕೇರ.— ನಾರೀಕೇಲಪಾಕ. a kind of rather complicated poetical composition (My.).

***ನಾರಿವಾಣ nārivāṇa.** = the lime fruit? ನಾಯಿಗೆ ನಾರಿವಾಣ ವಕ್ಕುವುದೆ Bv. 31.

ನಾರು nāru. = ನಾರ್. (C.; Bp. 42, 3; 60, 49). a fibre, etc. ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಗಳಿಂ ಪುಟ್ಟುವುವು (ಸೀರೆಗಳ್) ನಾಲ್ಕು ತೆಱನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Hlā.). ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳಿನ್ದ ನೆಯಿದ ಆ ಸೀರೆ ನಾಲ್ಕು ತೆಱನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 341). ಎಲೆಯ ನಾರು (ವ್ಯಾಧಿ Nr.). ತೆಂಗಿನ ನಾರು (B. 2, 42). ನಾರು ಉಟ್ಟಾ ಕ್ಷಣ ನಾಱದವನಾದಾನೇ? — ಹೂವಿನಿನ್ದ ನಾರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. — ಹೂವಿನಿನ್ದ ನಾರು ಮಣ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ (Prvs.). see ಕಲ್ಲು–, ಗೋಗಿ–. — ನಾರ ಮಡಿ. = ನಾರುಮಡಿ. (ಚೀರ, ಧಟಿ G.; My.). — ನಾರ ಸೀರೆ. a garment made of the fibres of the bark of certain trees (ವಲ್ಕಲ Bhn. 24). — ನಾರು ಕಟ್ಟು. fibre-like pus to form in or around a sore (My.). ನಾರು ಕಟ್ಟಿದರೆ ನಾಱೋದು ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). — ನಾರು ಬೇರು. fibres (bark) and roots (My.). — ನಾರುಮಡಿ. cloth made of the fibres of plants (My.; T. ನಾರ್ಪಟ್ಟು; M. ನಾರ್ಪಟ್ಟೆ). — ನಾರುಸೀರೆ. = ನಾರ ಸೀರೆ. (ವಲ್ಕಲ, ಶಲ್ಕ Si. 407; My.). — ನಾರುಹುಣ್ಣು. the guinea-worm (ನಾಡೀವ್ರಣ Si. 200; C.; Te. ನಾರಿಕುರುಪು; Mhr., H. ನಾರೂ; Mhr. also ನಾರಾಯಣ).

ನಾರುಗ nār-uga. a man who deals in fibres (Śmd. 240).

***ನಾರುಳಿ nāruḷi.** = ನಾರಿವಾಣ. ನಾರುಳಿಯ ಹಣಿದವನಾರಾದರೆಯೂ ಆಡರೆ? Bv. 863.

ನಾಱ nāṟa. = ನಾಱು 2. — ನಾಱಮ್ಬೇಳೆ. -ಂ-ಬೇಳೆ. = ನಾಱುವ ಬೇಳೆ. a strongly smelling annual herb, Cleome pentaphylla L. (or Gynandropsis p. Dec., ವರ್ವರೆ, ಕವರಿ, etc., ವಾಯಿಙ್ಙೈಚೆಟ್ಟು Si. 157; My.).

ನಾಱು nāṟu. 1. ನಾಱ್ nāṟ. to yield a smell, to smell;–to stink (ಗನ್ಧ Śmd. Dh.; My.; T., M.; Tu. ನಾದು). P. ps. ನಾಱಿ (Bp. 44, 25; My.), ನಾತು (My.). ನಾಱುವ (Bp. 40, 70), ನಾರ್ಪ (4, 25; 46, 58). [ಪೊಲಸು ನಾಱುವ ಮೆಯ್ಯನೆ Pb. 11, 51; Ap. 2, 43]. ನಾಱುವ ಮಾಂಸ (ವಿಸ್ರ Hlā.). ಆವುದೊನ್ದು ಹಸುಕು ನಾಱುವದುಣ್ಟು, ಅದು ವಿಸ್ರ, ಆಮಗನ್ಧಿ (Nr.). ದುರ್ಗನ್ಧಮುಂ ಗಾಳಿಯೊಳ್ ತಡೆಯಲ್ ನಾಱದೆ? (Sś. 85). ಯಾತಱ ಹೂವು ಏನು? ನಾತರದು ಸಾಲದೇ? ಜಾತಿ ವಿಜಾತಿ ಎನಬೇಡ! ದೇವನೊಲಿದಾತನೇ ಜಾತ (Sp.). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು ಕೊಟಿತು ನಾಱುವ ನೀರು (Dp. 54). [to smell fragrantly. ಬೆಣ್ಣೆಗಾಸಿದಾಮೋದ ಸುಗನ್ಧ ಪರಿಮಳಂ ನಾರ್ಪ ತುಪ್ಪಮುಂ Vr. 78, 15]. — ನಾಱುವ ಬೇಳೆ. = ನಾಱಮ್ಬೇಳೆ, ನಾಱುಮ್ಬೇಳೆ, ನಾಬಳ್ಳಿ. (ಬರ್ಬರ, ಬಬ್ಬರ Śmd. 345; ವರ್ವರೆ, ಕವರಿ, ತುಂಗಿ, ಖರಪುಷ್ಪೆ, ಅಜಗನ್ಧಿಕೆ Nr.). — ನಾಱುವ ಹುಲ್ಲು. = ಕನಗಿನ ನಟ್ಟು. (My.).

ನಾಱು nāṟu. 2. = ನಱು, (ನಾ3–, ನಾತ, etc.). smell. —ನಾಱುಮ್ಬೇಳೆ. -ಂ-ಬೇಳೆ. = ನಾಱಮ್ಬೇಳೆ. — ನಾಱುಮ್ಬೇಳೆಮರ. a tree, wild and cultivated, Cratraeva religiosa, var. nirvala Ham. (St. & Pl.).

ನಾಱು nāṟu. 3. ನಾಱ್. = ನಾನ್ 2, etc., ನಾದು 2. to moisten, to wet (ಆರ್ದ್ರೀಕರಣ Śmd. Dh.; T. ನನೈ, ನಱವು, ನಱಾ, ನಱೈ, ಇಱಾಳಿ, ನಾಳಿ, ನಾಱಿ, palm-tree sap).

ನಾಲ್ nal. = ನಾ 2–, etc. (Śmd. 224). four. (T., Tu., M. ನಾಲ್, ನಾಲ್ಕು). [— ನಾಲ್ಛಾಸಿರ. four thousand. ನಾಲ್ಛಾಸಿರ ರಥಂ ಬೆರಸು Pb. 8, 89 va.]. — ನಾಲ್ದಿಂಗಳ್. -ತಿಂಗಳ್. four months (Śsv. 2, 99). — ನಾಲ್ದೆಸೆ. the four points of the compass. see Śmd. 79; Bp. 5, 33; Rśv. 6, 32; J. 5, 60; 7, 41. — ನಾಲ್ದೋಳ್. -ತೋಳ್. four arms (Śsv. 1, 61). — ನಾಲ್ದೋಳ. -ತೋಳ. the four-armed one: Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Śm. 6). — ನಾಲ್ನೂಱು. four hundred [ನಾಲ್ನೂಱು ಗೊಂಕುಱುಗಱ್ತಿಯುಂ Pb. 12, 7 va.]; (B. 4, 206). ನಾಲ್ನೂಱಾ ಅಯ್ವತ್ತು (4, 117). — ನಾಲ್ಮೊಗ. the four-faced one: Brahmā (ಬೊಮ್ಮ, etc., ಅಜ Ct. II, 3; ಬೊಮ್ಮ Kk. 9; ಬ್ರಹ್ಮ Śm. 8). — ನಾಲ್ವಟ್ಟೆ -ಬಟ್ಟೆ. four roads, or a place where four roads meet (ಚೌಪದಿ Ct. II, 88). — ನಾಲ್ವಡಿ. -ಮಡಿ. (Śmd. 224). four folds or times; fourfold (Grj. 6, 48). ಭಾಸ್ಕರಸುತನಿಂ ನಾಲ್ವಡಿ (Śmd. 81). — ನಾಲ್ವತ್ತನೆಯ. ನಾಲ್ವತ್ತು-ಅನೆಯ. fortieth (J. 32, 37). — ನಾಲ್ವತ್ತು. -ಪತ್ತು. forty [Ap. 10, 32 va.]; (Śmd. 224). (C.). ನಾಲ್ವತ್ತು ಅಯ್ವತ್ತು (B. 3, 66). ನಾಲ್ವತ್ತಱ ಮೇಲೆ ನಡಿಕೆ (after forty years good conduct uses to begin), ಎಪ್ಪತ್ತಱ ಮೇಲೆ ಬಡಿಕೆ (Prv.). [— ನಾಲ್ವತ್ತೆಣ್ಗಾವುದ. forty-eight gāvudās. ನಾಲ್ವತ್ತೆಣ್ಗಾವುದದ ನೀಳದ ಮೂವತ್ತಾಱು ಗಾವುದದಗಲದ ಬೀಡಿಂಗೆ Ap. 12, 68 va.; 15, 3 va.;— ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡು. forty-two Pb. 1, 25]. ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡೂ ಕಾಲು (4, 100). — ನಾಲ್ವತ್ತೇೞ್ (Śmd. 45). [—ನಾಲ್ವತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು. forty-nine Ap. 4, 62]. — ನಾಲ್ವರ್, ನಾಲ್ವರು. four persons; the four persons [ಪರದಗ್ಗರ್ ಪಾರ್ವಗ್ಗರ್ಯುತ್ತರಸಗ್ಗರ್ ಕುಡಿಯರಪ್ಪ ನಾಲ್ವಗ್ಗರ್ಗಳ್ Kr. 1, 65]; (Bp. 40, 71; J. 10, 44; 29, 39; B. 3, 101; My.). — ನಾಲ್ವೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. four fingers [ನಾಲ್ವೆರಲ್ ಮೇಗು ಪೊದಱ್ದ ಚಾಗದೊಳಮೊನ್ದಿದ ಬೀರದೊಳಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ Pb. 1, 50; Ap. 5, 29]; (Cpr. 1, 14). ನಾಲ್ವೆರಲನಿತಂ ಕಳೆದು (Śmd. 224). — ನಾಲ್ವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. ನಾಲ್ವೆರಳು (Bp. 44, 7). = ನಾಲ್ವೆರಲ್. ಗೇಣೆರಡಾಗಲ್ ಒನ್ದು ಮೊಱನಕ್ಕು, ಅದಕೆ ಮಿಕ್ಕ ನಾಲ್ವೆರಳು ಪೆಚ್ಚಲ್ಕೆ ಗಜಮಕ್ಕು (Mr. 325). ನಾಲ್ವೆರಳುದ್ದ (Bp. 57, 45). — ನಾಲ್ಸಾಸಿರ. four thousand (Abh. P. 1, 67).

ನಾಲ nāla. 1. = ನಳ್ಳಿ, ನಾಡ, ನಾಲೆ, ನಾಳ 1, ನಾಳು, ಲಾಳ 1. (fr. ನಲ). consisting or made of reed or reeds. 2, *a hollow or tubular stalk, especially the stalk of a lotus, of a pot-herb, etc.* (ದಣ್ಟು Mr. 372; ಸಾರಸದ ದಣ್ಟು 420). 3, *any pipe or tube or tubular vessel of the body*, the windpipe, urethra, etc. 4, a handle. 5, a water-channel, a rivulet or nallah; a drain, a gutter (My.). 6, yellow orpiment (= ಆಲ, ತಾಲ).

ನಾಲ nāla. 2. = ನಾಳ 2, ಲಾಡ 2, ಲಾಳ 2. a horse or bullock-shoe (My.; Br.; Mhr., H.).

ನಾಲಗಾಱ nāla-gāṟa. = ನಾಲಬನ್ದಿ No. 2. (S. Mhr.).

ನಾಲಗೆ nālage. = ನಾಲಿಗೆ. the tongue (ರಸಜ್ಞೆ, ರಸನೆ, ಜಿಹ್ವೆ Hlā., Nr.; ಜಿಹ್ವೆ, ಅರ್ಚಿಸ್ Hlā.; Bp. 49, 21; 59, 10; Mr. 277; Tu. also ನಾಲಾಯಿ; T., M. ನಾ, ನಾಕ್ಕು, ನಾವು; Te. ನಾಲಿಕೆ, ನಾಲುಕೆ). [ಕಸಕಳಿಯನ್ತು ನಾಲಗೆ ಪೊರಳ್ವುದು ರಾಜಸಭಾನ್ತರಾಳದೊಳ್ Ap. 2, 11; Pb. 4, 83]. ಉರಿಯ ನಾಲಗೆ (ಅರ್ಚಿಸ್, ಕೀಲೆ, ಜ್ವಾಲೆ, ವರ್ಚಸ್, etc.); ಹಿರಣ್ಯಕೆ, ಕನಕೆ, ರಕ್ತೆ, ಕೃಷ್ಣೆ, ಸುಪ್ರಭೆ, ಅತಿರಿಕ್ತೆ, ಬಹುರೂಪೆ ಇವು ಅಗ್ನಿಯ (ಏೞು) ನಾಲಗೆಗಳು (Hlā.). ಕೆನ್ದಳಿರ ನಾಲಗೆ (Śmd. 81). see ಎತ್ತು–, ಕಡಲ–, ಕಿಱು–, ನಿಡಿಯ–; Prv. s. ಮಗ 1; Cpr. 1, 41; 4, 86; 5, 69. 97. — ನಾಲಗೆತೀಟೆ. desire of the tongue (V. 8, 3 va.).

ನಾಲಬನ್ದಿ nāla-bandi. = ನಾಲುಬನ್ದಿ, ನಾಲುಬನ್ದು, ನಾಳಬನ್ದಿ, ಲಾಳಬನ್ದಿ. horse or bullock shoeing (My.; Mhr., H.). 2, one who shoes horses or bullocks (My.).

ನಾಲಿ nāli. = ನಲ್ಲಿ, ನಾಡಿ, ನಾಳಿ. a hollow or tubular stalk, the stalk or culm of a plant. 2, any tubular vessel of the body; a

tube. 3, a lotus flower. 4, an instrument for perforating an elephant's ear. 5, a period of twenty-four minutes. 6, a gong.

ನಾಲಿಕ nālika. a lotus flower. 2, a kind of wind instrument (R.).

ನಾಲಿಕಾಪಾತ್ರ nālikā-pātra. a tubular vessel (V. 9, 27).

ನಾಲಿಕೆ nālike. ನಾಲಿಕಾ. a stalk, a tube.

ನಾಲಿಗೆ nālige. = ನಾಲಗೆ. (ರಸಜ್ಞೆ, etc. Mr. 318; Si. 214; C.). ನಾಲಿಗೆಯ ಬುಡಂ (ಜಿಹ್ವಾಮೂಲಂ Śmd. 43 Cm.). ತನುವಾದ್ಯಂ, ನಾಲಿಗೆ ಪಾದನದಣ್ಡಂ (45, o. r. ನಾಲಗೆ). ನಾಲಿಗೆ ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು (46, o. r. ನಾಲಗೆ). ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿಹ (ರಸ Nr.). ಹಲ್ಲು ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ, ಸೊಲ್ಲು ಸೋಜಿಗಮಲ್ಲ, ಕೊಲ್ಲದೆ ಮೃಗನ ಹಿಡಿಯುವುದು (a net, Sp.). ಕಣ್ಣು ಮನ ನಾಲಿಗೆಯು ತನ್ನದೆನ್ದೆನ ಬೇಡ! ಅನ್ಯರು ಕೊನ್ದರೆನ ಬೇಡ! ಇವು ಮೂಱು ತನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವವು (Sp.). ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದವನು ನಾರಾಯಣ ಅನ್ದಾನೇ? — ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬಡತನವೇ? — ನಾಲಿಗೆ ಒಳ್ಳೇದಾದರೆ ನಾಡೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೇದು (Prvs.). see Bp. 18, 60; 38, 19; 60, 28; B. 3, 60; 4, 48; 5, 71; Prv. s. ಬೆಂಕಿ; ಉರಿ-, ಎತ್ತು-, ಏಱು-, ಕಡಲ-, ಕೆನ್-, ತುದಿ-, ಮುಚ್ಚಿ-; Prv. s. ಬಟ್ಟೆ2. 2, the tongue or clapper of a bell (My.). — ನಾಲಿಗೆಕಲ್ಲು. a projecting stone-slab (My.). — ನಾಲಿಗೆ ಕೆಡು. the tongue to be diseased so that it has no taste for any thing (My.). 2, a promise to fail (My.). — ನಾಲಿಗೆಗೂಟ. the right-hand leg of a weaver's web beam (R.). — ನಾಲಿಗೆ ತಪ್ಪು. a promise to fail. ನಾಲಿಗೆ ತಪ್ಪಿದವನು ನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ನಾಲಿಗೆ ತಿರುಗು. the tongue to turn round well: to be able to speak fluently or properly. ಅವನ or ಅವನಿಗೆ ನಾಲಿಗೆ ತಿರುಗುವದಿಲ್ಲ (My.). — ನಾಲಿಗೆಪ್ರಮಾಣ. confidence derived from or placed in (another's) words or promise (My.). — ನಾಲಿಗೆ ಬೀಱು. the tongue to lose its power or become unable to speak (My.). — ನಾಲಿಗೆಯುೞಿಸು. to keep one's promise (My.). — ನಾಲಿಗೆವಾಸಿ. trustworthiness, faithfulness in fulfilling a promise (My.). ನಾಲಿಗೆ ವಾಸಿಯಿದ್ದವನ ಮಾತು ಹಾಲಿಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). — ನಾಲಿಗೆ ಹೋಗು. a promise to fail (My.). 2, the tongue to be unable to speak (My.).

ನಾಲೀಕ nālīka. = ನಾರಾಚ. a long iron arrow; a dart, a javelin, a pike. 2, the fibrous stalk of the lotus; a lotus.

ನಾಲೀಜಂಘ nālī-jangha. having stalk-like legs: a raven, the carrion crow; a monkey (Rśv. 9, 29).

ನಾಲುಕು nāluku. = ನಾ2-, etc. four (Ch. vs. 320. 338; My.).

ನಾಲುಬನ್ದಿ nālu-bandi. = ನಾಲಬನ್ದಿ. horse or bullock shoeing. (My.).

ನಾಲುಬನ್ದು nālu-bandu. = ನಾಲಬನ್ದಿ. (My.).

ನಾಳೆ nāle. *the hollow or tubular stalk of a plant.* 2, = ನಾಲ 1 No. 5. (My.; Mhr., H. ನಾಲಾ). ನಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಊರೂ ಮಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಸ್ತವೂ ಒನ್ದೇ (Prv.).

ನಾಲ್ಕು nālku. = ನಾಲುಕು, etc. (Śmd. 224). the state of being four; four (C.; Te. ನಾಲುಗು; M. ನಾಂಗು; T. ನಾನ್ಗು), occasionally used indefinitely (*cf.* the English "half a dozen"), and in the sense of "all". [ನಾಲ್ಕುಕ್ಕುಮಿಲ್ಲಿ ಕೃತಿದೋಷಂಗಳ್ Kr. 1, 62; Pb. 3, 83 va.; Ap. 1, 39]. ತೋಳ್ ನಾಲ್ಕುಂ ಕರವಮ್ ಎಸೆದಿರ್ಕುಂ ಪದ್ಮೋದರಂಗೆ (Śmd. 18). ಅದು ನಾಲ್ಕುಂ ಭೇದವನಾಳ್ದಿರ್ಕುಂ (155). ಒನ್ದು ನಾಲ್ಕು or ಒನ್ದು ನಾಲ್ಕುಗಳ್ (170). ನಾಲ್ಕು ರೂಪಂ (279). ನಾಲ್ಕಱ (Bp. 21, 27); ನಾಲ್ಕಱಲ್ಲಿ (Śmd. 32 Cm.); ನಾಲ್ಕಱುಂ (135); ನಾಲ್ಕಱಲಿ (Bp. 35, 32); ನಾಲ್ಕರ್ಕೆ (Śmd. 224). ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ, ನಾಲ್ಕಕೆ (My.), ನಾಲ್ಕನು, ನಾಲ್ಕನ್ನು (My.). ಬೆಲ್ಲವಿದ್ದ ಕಡೆ ನೊಣ, ದಡೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮೊಣ (Prv.). ಚತುರ್ವರ್ಗವೆನ್ದು ಮೋಕ್ಷದೊಡಗೂಡಿದ ಧರ್ಮ ಕಾಮ ಅರ್ಥಗಳು ನಾಲ್ಕಕ್ಕೂ ಒನ್ದೇ ಹೆಸರು (Si. 255). ನಾಲ್ಕು ಭಾಗದೊಳಗೆ ಒನ್ದು ಭಾಗ ನೀರ ಬೆರೆಸಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರ Nr.). ತತ ಮುರಜ ಸುಷಿರ ಘನಗಳ್ ಎನ್ಬ ನಾಲ್ಕು ವಾದ್ಯಗಳಿಗೂ ಪೆಸರು (Si. 62). see Śmd. 32. 44; Bp. 40, 73; J. 4, 2; ಅಮ್ಬುಧಿ, ಯುಗ, ಶ್ರುತಿ; Si. 256. — ನಾಲ್ಕಡಿ. -ಅಡಿ. four feet (Bp. 2, 5; J. 11, 2). ನಾಲ್ಕಡಿಯನೆಲ್ಲಂ ಪಶುಗಳಕ್ಕು (Mr. 186). — ನಾಲ್ಕನೆಯ. -ಅನೆಯ. fourth (J. 18, 26). ದೊರೆಕೊಳ್ಳುಂ ನಾಲ್ಕನೆಯಕ್ಕರದ ಅತ್ತಕ್ಕೆ ಒತ್ತುವೃತ್ತಿ (Śmd. 374). ಶೂದ್ರನಂ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಣಮೆನ್ಬುದು (Hlā.). ನಾಲ್ಕನೆಯವನು (My.). ನಾಲ್ಕನೆಯವನೊಬ್ಬ (B. 3, 71). — ನಾಲ್ಕಯ್ದುಂ. -ಅಯ್ದುಂ. nine (Bp. 5, 64). — ನಾಲ್ಕಷ್ಟು. -ಅಷ್ಟು. four times as much or many (My.); so much or many as four (B. 4, 117; My.). — ನಾಲ್ಕಾಱು. -ಆಱು. four or six: several, some (B. 2, 18; 4, 19. 43; My.). — ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮ. the four periods in the religious life of a Brāhmaṇa. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಂ ವೇದದಲ್ಲಿ ಪೇಱ್ ಪಟ್ಟುವು (Hlā.). ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಳ್ ಅಕ್ಕುನೆಗಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಗೃಹಸ್ಥ ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಯತಿ ಎನಿಪ್ಪ ನಾಲ್ಕಾಶ್ರಮಗಳ್ (Mr. 249). — ನಾಲ್ಕುಂ1. -ಉಂ1 = ನಾಲ್ಕೂ. (Cpr. 5, 76 va.). — ನಾಲ್ಕು ಕೆಲಸ. every kind of work; many kinds of work (My.). — ನಾಲ್ಕುಗಣ್ಟೇ ಹೂ. the four-o'clock flower or marvel of Peru, Mirabilis jalappa L. (St. & Pl.). — ನಾಲ್ಕು ಜನ. four persons; all persons, every body (My.). — ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿ. = ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣ. the four castes: Brāhmaṇa, etc. (Si. 27). — ನಾಲ್ಕು ಜಾವ. four periods or watches of three hours (Bp. 43, 25). — ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕು. the four points of the compass (My.). — ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ. four days; some days (My.). — ನಾಲ್ಕು ದೆಸೆ. = ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕು. (Bp. 24, 35; 43, 10). — ನಾಲ್ಕು ನೀರ್. the bath taken on the fourth day of menstruation (Abh. P. 15, 62; My.). — ನಾಲ್ಕು ನೂಱು. four hundred (B. 4, 80. 98; My.). — ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿ. four streets that form a square (My.). — ನಾಲ್ಕು ಮಾಡು. to divide into four parts (My.). — ನಾಲ್ಕು ಮಾತು. four words; some words (My.; B. 4, 56). — ನಾಲ್ಕು ಮುಕ್ತಿ. the four kinds of final beatitude: sālōkya, sāmīpya, sārūpya, sāyujya (Bp. 24, 18). — ನಾಲ್ಕು ರಸ. the four principal tastes. ಕಟ್ (ಕಟು), ತಿಕ್ತ, ಅಮ್ಲ, ಕಷಾಯ ಅನ್ದರೆ ಕಾರ, ಕಹಿ, ಹುಳಿ, ಒಗರುಗಳೆಮ್ಬ ನಾಲ್ಕು ರಸಂಗಳು (Nn. 119). — ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ. four lacs (Bp. 22, 52). — ನಾಲ್ಕುವರೆ. ನಾಲ್ಕುಂ-ಅರೆ. four and a half (My.; B. 4, 191). — ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣ. = ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಂಗಳೊಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ವೈಶ್ಯನ್ ಎನ್ದು ಈ ಮೂಱು ವರ್ಣಂ ದ್ವಿಜಾಖ್ಯ ಮಕ್ಕುಂ; ತೋರ್ಕುಂ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಣಂ ಶೂದ್ರಗೆ; ಅವನಿನ್ದಲಕ್ಕು ಅನ್ತ್ಯ ಜಾತಿಭೇದಂಗಳ್ (Mr. 248. 249). — ನಾಲ್ಕೂ. -ಊ7. = ನಾಲ್ಕುಂ. even the four, all the four (My.). ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆ (B. 4, 57. 98; B. 5, 62. 162). ನಾಲ್ಕೂ ಕಾಲು (3, 123). 2, all. ನಾಲ್ಕೂ ಜನರು (B. 5, 192; My.). — ನಾಲ್ಕೂ ಕಾಲು. also: $4\frac{1}{4}$ (My.). — ನಾಲ್ಕೆಣ್ಟು. -ಎಣ್ಟು. four or eight, from four to eight (My.); some (My.). ನಾಟುವ ಅಣ್ಟುಗಳು ನಾಲ್ಕೆಣ್ಟು ದಿವಸದಲ್ಲೆ ನೆಲೆಗೊಮ್ಬುವವು (Prv.). see B. 2, 34; 3, 29. 40.

ನಾಲ್ವರು nālvaru. four persons. see s. ನಾಲ್.

ನಾವ nāva. = ನೌ, ನಾವು, ನಾವೆ. a boat, a ship, a vessel.

ನಾವದಿಗೆ nāvadige. (Tbh. of ನಾಪಿತ್ಯ. the trade or business of a barber?). — ನಾವದಿಗೆಯೂರ್. N. (Bp. 57, 57). — ನಾವದಿಗೆಪುರ. N. (Bp. 57, 64).

ನಾವಲಿಗ nāvaliga. = ನಾವಳಿಗ. Tbh. of ನಾಪಿತ. a barber. (ಅನ್ತಾವಸಾಯಿ, ಕೆಲಸಿ, ಗ್ರಾಮಣಿ, ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ನಾಪಿತ, ಮುಣ್ಡಿ, ಕ್ಷೌರಿಕ G.; ನಾಪಿತ, ನಾಪಿಗ Cb.). plural also ನಾವಲಿಗೆರು: ನಾವಲಿಗೆರ ಹಸಿಬಿ (ಹಡಪ G.). feminine ನಾವಲಿಗಳು (ನಾಪಿತಿ Cb.).

ನಾವಳಿಗ nāvaḷiga. = ನಾವಲಿಗ. (Cb. 34).

ನಾವಾಡಿಗ nāvāḍiga. a boatman; a helmsman (B. 5, 164. 227; Mhr. ನಾವಾಡೀ, ನಾವಾಡ್ಯಾ).

ನಾವಾರ nāvāra. coarse and broad tape (My.; Mhr., H.).

ನಾವಾರೋಹ nau-ārōha. *a passenger on board ship: a sailor, etc.*

ನಾವಿಕ nāvika. *a passenger on board ship: a navigator, a sailor, the steersman, a pilot* (ಡೋಣಿಯೋಜುವ Mr. 247).

ನಾವಿದ nāvida. Tbh. of ನಾಪಿತ. a barber. [ಕೌಣ್ಡಿಲ್ಯನೆಪ್ಪ ಋಷಿ ಮೂರುಭುವನವಱಿಯೆ ನಾವಿದ ಕಾಣಂ ಭೋ! Bv. 588]; (ಕ್ಷೌರಿ, ನಾಪಿತ, etc. Nr.; ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ನಾಪಿತ, etc. Hlā.; ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ಕ್ಷೌರಕ Nn. 152; ಅಮ್ಬಟ Ct. I, 61). — ನಾವಿದಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a razor (ಕ್ಷೌರ Nr.). — ನಾವಿದವಾಳ್. -ಬಾಳ್. (Śmd. I). a razor.

ನಾವಿದಿತಿ nāvida-iti. a barber's wife (Śmd. 246).

ನಾವಿನ್ದ nāvinda. = ನಾವಿದ. (ದಣ್ಡಲ, etc. Mr. 376). ನಾವಿನ್ದರಾಲಯ (ಕ್ಷೌರಗೃಹ 197).

ನಾವು nāvu. = ನಮ್-, etc. the plural of ನಾನ್ 1, ನಾನು 1 (C.). we. see its declension s. ನಮ್-. ನೀವು ಕೊಳ್ಳಿರೆ! ನಾವು ಕೊಡುವೆವು (Bp. 58, 38). ನಾವಿಬ್ಬರ್, ನಾವಿಬ್ಬರೂ (Bp. 43, 10; B. 4, 6. 7). see Bp. 2, 18; 3, 56; 23, 30; 24, 28. 85; 40, 83; 48, 23; Bh. 2, 13, 36; J. 7, 38; 29, 16. 17.

ನಾವು nāvu. Tbh. of ನಾವ. (B. 3, 66; 4, 30; ವಹಿತ್ರ Cb.).

ನಾವೆ nāve. = ನಾವ. a boat. [Ap. 5, 60]. (ನೌ Śmd. 67 Mdb. MS.; My.). ನಾವೆ ದಾಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಾಳವಾದೀತೇ? (Prv.).

ನಾವ್ಯ nāvya. *navigable.*

ನಾಶ nāśa. = ನಾಸ 2. *disappearance, vanishing; destruction, annihilation, ruin, loss; death.* ನಾಶವಾಗೋ ವರೆಗೆ ಆಶೆ ಬಿಡದು (Prv.). see ನನ್ದು. — ನಾಶಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to destroy, to ruin, to kill (ಪ್ರಮಾಪಣ, ನಿಹನನ, ಘಾತ, ವಧ, etc. Si. 297). — ನಾಶ ಮಾಡು. = ನಾಶಗೊಳಿಸು. ನಾಶ ಮಾಡುವವನು ದಾಸನಾದರೆ ಲೇಸು ಮಾಡ್ಯಾನೆ? (Prv.). — ನಾಶ ಹೊನ್ದು. to be ruined, etc. (B. 4, 39). ನಾಶ ಹೊನ್ದಿದ (ಕ್ಷೀಣ G.).

ನಾಶಕ nāśaka. destroying, destructive, causing to perish. see ಕುಲ-.

ನಾಶನ nāśana. destroying, annihilating, etc.; removing; -ruin, perishing. (My.).

ನಾಶ್ಯ nāśya. liable to be destroyed, destructible. (R.).

ನಾಷ್ಟ nāṣṭa. = ನಾಸ್ತ. break-fast. (My.).

ನಾಸ nāsa. 1. Tbh. of ನಾಸೆ. the nose. (Mr. 318; My.).

ನಾಸ nāsa. 2. Tbh. of ನಾಶ. a man who destroys. see ಸುಡ-.

ನಾಸತ್ಯ na-asatya. N. of one of the Aśvins. ನಾಸತ್ಯಂಗಳ್, *N. of the two Aśvins.*

ನಾಸಾಪುಟ nāsā-puṭa. nose-cup: the nostril. (J. 13, 36).

ನಾಸಿ nāsi. 1. a woman who destroys. see ಬಿಕ-, ಸುಡ-. (ಚಣ್ಡಿ Bhn. 27).

ನಾಸಿ nāsi. 2. snuff (Mhr., H. ನಾಸ; Br. ನಾಸು). ನಾಸೀ ಪುಡಿ ಬಣ್ಣ (B. 4, 131).

ನಾಸಿಕ nāsika. = ನಾಸಿಕೆ. the nose. (ಮೂಗು Nn. 50). — ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ. -ಂ-ಅಡ್ಡಂ. (Śmd. 128). across or opposite to the nose; the nose being across or in the way. ನಾಸಿಕವಡ್ಡಮ್ ಬನ್ದನ್ದಮನ್ ಈಕ್ಷಿಸಿ (128). ಒನ್ದೊನ್ದಱ ಸೌನ್ದರ್ಯಮನ್ ಒನ್ದಿಕ್ಷಿಸಲೆನ್ದು ಬಯಸಿ ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ ಬನ್ದಿರೆ ಪೊಱವಳಸಿನ್ದಂ ಬನ್ದಪುದೆನೆ ನಿಮಿರ್ದುದವಳ ನಿಡುವಲರ್ಗಣ್ಗಳ್ (Līlv. 1, 41). ಒನ್ದೊನ್ದಱ ಸೌನ್ದರ್ಯಮನ್ ಒನ್ದೊನ್ದೀಕ್ಷಿಸಲೊಡರ್ಚೆ ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ ಬನ್ದನ್ದಮನ್ ಈಕ್ಷಿಸಿ ಪೆಱಗಿನ್ದನ್ದೀಕ್ಷಿಸುವುವವಳ ನಿಡಿಯ ಸಳ್ಗಣ್ಗಳ್ (Ch. as v. 50 in two MSS., and as v. 60 in another one). — ನಾಸಿಕವೆರಳು. -ಬೆರಳು. the tip of the nose (Bh. 8, 23, 5).

ನಾಸಿಕಾಗ್ರ nāsikā-agra. the tip of the nose (J. 13, 52).

ನಾಸಿಕಾಚೂರ್ಣ nāsikā-cūrṇa. snuff (My.).

ನಾಸಿಕಾಪುಟ nāsikā-puṭa. = ನಾಸಾಪುಟ. the nostril. (Bp. 47, 58).

ನಾಸಿಕೆ nāsike. ನಾಸಿಕಾ. *the nose;* a trunk, a proboscis.

ನಾಸೀರ nāsīra. advancing or skirmishing in front of an army, leaving the line and defying or challenging the enemy by shouts and gestures. (R.).

ನಾಸೆ nāse. ನಾಸಾ. = ನಾಸ 1. *the nose;* a proboscis, the trunk of an elephant. 2, *a piece of wood over a door projecting like a nose, the upper timber of a door.*

ನಾಸ್ತ nāsta. = ನಾಷ್ಟ. breakfast; luncheon; refreshment (S. Mhr.; Br., H.).

ನಾಸ್ತಿ na-asti. it is not, there is not (Bp. 51, 50); non-existence.

ನಾಸ್ತಿಕ nāstika. any one who denies the deity, the authority of the vēdas and purāṇas, and a future life; an atheist, an infidel (J. 5, 63; B. 4, 186; 5, 168; My.). ನಾಸ್ತಿಕನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಸ್ಥ ವಿದ್ದೀತೇ? (Prv.).

ನಾಸ್ತಿಕತನ nāstikatana = ನಾಸ್ತಿಕತೆ. (My.).

ನಾಸ್ತಿಕತೆ nāstikate. denial of the deity, of a future state, of the authority of the vēdas, etc.; *infidelity, disbelief, atheism.* 2, Buddhism, Jainism, etc.

ನಾಸ್ತಿಕತ್ವ nāstikatva. = ನಾಸ್ತಿಕತೆ. (My.).

ನಾಸ್ತಿಕಾಲಯ nāstika-ālaya. a Bauddha or Jaina temple; a mosque (ಚೈತ್ಯ, ಬೌದ್ಧರ ಮನೆ, ಜೈನರ ಬಸ್ತಿ, ತುರುಕರ ಮಸೀತಿ Si. 108).

ನಾಸ್ತಿಕ್ಯ nāstikya. = ನಾಸ್ತಿಕತೆ. (My.).

ನಾಸ್ಯೆ nāsye. a nose-cord, the rope or rein of a draught ox passed through the septum of the nostrils. see ಮೂಗುನೇಣ್.

ನಾಹ nāha. binding, confinement; obstruction; a trap. see ಆ-, ಪರಿಣಾಹ, ಸನ್-.

ನಾಹಲ nāhala. *a man of a barbarous or outcast tribe.* see Hlā. s. ಬೇಡ 1.

ನಾಹ್ಯ nāhya. to be bound, put or gird on, etc. see ಸನ್-.

ನಾಳ್ nāḷ. ನಾಳು. a day; time (Te. ನಾಡು; T. ನಾಳ್, ನಾಳ್, a day; time in general; an astrological day; M. ನಾಳ್, ನಾಳ್, day; see ತಿರು-, and ಏಡು).

ನಾಳ nāḷa. 1. = ನಾಲ 1. any pipe or tube or tubular vessel of the body; the stalk of the lotus (see Śmd. I. s. ನಾಱ; My.; see Prv. s. ನಾವೆ); a tube (My.); a nostril (Bp. 18, 44; 46, 57). 2, yellow orpiment. 3, the prow of a vessel (Mhr.; ಅರಿತ್ರ, ಕಚ್ಚ G.).

ನಾಳ nāḷa. 2. = ನಾಲ 2, etc. a horse or bullock shoe. (My.).

ನಾಳಬನ್ದಿ nāḷa-bandi. = ನಾಲಬನ್ದಿ, etc. horse or bullock shoeing. (My.).

***ನಾಳಿ nāḷi.** thickening of the skin, collosity. ಪೆಣ್ಣತ್ತೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಪಿರಿಯಪಪ್ಪ ಪೊರೆಗಳಂ ಪೊತ್ತು ಪೋಗಿ ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಾಳಿ ಬಿರ್ದ ಕಱಮೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುತು ನಮೆದು ಸತ್ತು Vr. 9, 2.

ನಾಳಿ nāḷi. = ನಾಡಿ (Śmd. II, 127), ನಾಲಿ, ಲಾಳಿ. further: a tube; a water-channel; see ಹರಿ-. 2, a weaver's shuttle (T. ನಾಡಾ; M., Te. ನಾಡೆ). ನೆಯ್ಗೆಕಾಱನ ನಾಳಿ (ವೇಮ, ವಾಯದಣ್ಡ Nr.). 3, N. of a

plant (ಡೊಣ್ಣೊಳೆ Mr. 110). — ನಾಳಿಯ ಕೋಲ್. an arrow formed of a tubular stalk (Abh. P. 13, 61).

ನಾಳಿಕೇರ nāḷikēra. = ನಾಡಿಕೇರ. the cocoanut tree. (Cpr. 1, 101 va.).

ನಾಳಿದ್ದು nāḷiddu. = ನಾಡದು, etc. day after tomorrow. [ಇನ್ದಿನ್ನ ವಧುವ ನಾಳಿನ್ನ ಧನವ ನಾಳಿದ್ದಿನ್ನ ತನುವ ಬೇಡರೇಕಯ್ಯಾ Bv. 722]; (My.).

ನಾಳಿನ್ಧಮ nāḷi-n-dhama. = ನಾಡಿನ್ಧಮ. a gold-smith. (ಕಲಾದ, etc., ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ Mr. 376).

ನಾಳಿಪತ್ರ nāḷi-patra. any tubular vessel of the body, a blood-vessel, an artery, etc. (ಮಾಢಿ, ಸಿರೆ, ಸೆರೆ Hlā.; ಸಿರೆ, ಸೆರೆ Mr. 456).

ನಾಳಿರ್ದು nāḷirdu. = ನಾಡದು, etc. day after tomorrow. (Bp. 14, 12; My.).

ನಾಳು nāḷu. = ನಾಲ 1, No. 5. a water channel. ನಾಳೆ, ನಾಳೆ (only a rivulet I am!) ಎನ್ದು, ನಾಳು ಹೋಗಿ, ಹೊಟೇಲಿ ಬನ್ದದ್ದು ಕೊಳ್ಳೀಲಿ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ನಾಳೆ nāḷ-e3. the very next day: tomorrow (Śmd. 400). (My.; M.; T. ನಾಳೈ; Tu. ಎಲ್ಲೆ; Te. ಎಲ್ಲಿ). [ಕೂಡುವಾ ಬಗೆಗೊಳೆ ನಾಳೆನಾಡಿದು ಮಹೋತ್ಸವದಿಂ ನಿಜ ಜೀವಿತೇಶನೊಳ್ Ap. 3, 50]. ಅವರ್ ನಾಳೆ ಕಾಣ್ಬೆಂ (Śmd. 267). declension: ನಾಳಿನ, ನಾಳಿಂಗೆ (Śmd. 401). ನಾಳಿನ (Bp. 41, 15; 46, 20; J. 17, 21); ನಾಳಿಗೆ (B. 3, 49; My.); ನಾಳಿನಲಿ (Rām. 3, 2, 19); exceptional genitive ನಾಳೇ, in ನಾಳೇ ದಿನ (ಶ್ವಃ Si. 477). [ನಾಳಿನೊಳರ್ವಿಸೆ ಕೊನ್ದು ಸಿನ್ಧುರಾಜನ ಬಸಿಱಿಂ ಪೋೞ್ದು Pb. 11, 120]. ನಾಳಿನ ದಿನದೊಳ್ ನೀನುಮ್ ಆತನುಂ ಕೂಡಿದಪಿರ್ (Śmd. 262). ನಾಳೆಯೆಮ್ಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ಶ್ವಃ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮಗನ ಮದುವೆ ನಾಳೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನ ಉಪನಯನ ನಾಳೆ (Dp. 4). ನಾಳೆ ಸಾಲೆಗೆ ಹೋದರೆ ಕಬ್ಬು ತಿನ್ನೋದು ಯಾರು?—ಗಣಪತೀ (or ಬೆನಕನ) ಮದುವೆ ನಿತ್ಯ ನಾಳೆ. — ನಾಳೆಯೆಮ್ಬುವದು ಗಣಪತೀ ಮದುವೆಯ ಹಾಗೆ. — ನಾಳೆ ಮಾಳಹಬ್ಬ, ಹೋಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು. — ನಾಳೆ ನಾಳೆಯೆನ್ದು, ಹೇೞಿ, ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿದಿ (Prvs.). see Bp. 46, 15. 17; 49, 28; 53, 17; 60, 17; J. 10, 26. 27. — ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದು. to-morrow or the day after to-morrow; any day after to-morrow (My.).

ನಾೞ್- nāḻ. = ನಾಡು, etc. a country. ನಾೞ್ಕೆ (Śmd. 140). ನಾೞ್ಕಳ್ (124). [ಆ ಸೀತೋದಾ ನದಿಯ ತೆಂಕಣ ಬಡಗಣ ತಡಿವಿಡಿದಿರ್ದುವೆಣ್ಬು ನಾೞ್ಕಳ್ Ap. 1, 55 va.]; ನಾೞ್ಗಳ್ (Cpr. 1, 76). — ನಾೞ್ಕಡೆ. = ನಾಡುಕಡೆ. (Śmd. 28. 217). [— ನಾೞ್ಕಡಿಗಳೆ. -ಕಳೆ. to banish one from the country. ಏೞ್ಕಟ್ಟನೆೞೆದು ನಿಮ್ಮಂ ನಾೞ್ಕಡಿಗಳೆದೊಡೆ Pb. 12, 178]. — ನಾೞ್ಕಡೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to go to the country: to disappear, to be lost (Abh. P. 11, 136). — ನಾೞ್ಕೊಡೆಯ. = ನಾಡೊಡೆಯ. (Śmd. 167). — ನಾೞ್ತುಡುಗುಣಿ. (Śmd. 80). that lives on stolen things of the country, etc. — ನಾೞ್ನುಡಿ. (= ನಾಣ್ನುಡಿ). see Mr. s. ಕೌಲಿಕ. — ನಾೞ್ಪಗರಣ. (Śmd. 80). a country-drama. [— ನಾೞ್ವರ್ತನ. social propriety? ಸೊಬಗಿವಳ್ಗೆ ನಾೞ್ವರ್ತನಮೇ Ap. 4, 44].

ನಾೞ nāḻa. (*cf.* ನಾಲ 1). a hollow or tubular stalk, etc. ನಾೞ ತುಮ್ಬಿನೊಳಂ ಕೞನೊಳಂ ಱಿೞಿಂ; ನಾೞವಾಸಗೆಯೆನ್ದು ಕಳ್ಳವಾಸಗೆ; ನಾಳಂ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಕ್ಷಳಂ (Śmd. I; other readings of two MSS. are: ನಾೞ ತುಮ್ಬಿನೊಳಂ ಕೞನೊಳಂ ಱಿೞಿಂ; ನಾೞವಾಸಗೆಯೆನ್ದು ಕಳ್ಳವಾಸಗೆ; ನಾಳಶಬ್ದಂ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಕ್ಷಳಂ; one MS. has ಕಳ್ಳಿವಾಸಗೆ). 2, the (stem or) clapper of a bell. ನಾೞಮಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಟೆ ಬಾಳವಾಗಿರಲೇನು? (Dp. 148). — ನಾೞವಾಸಗೆ. -ಪಾಸಗೆ. = ನಾೞವಾಸಗೆ, ಕಳ್ಳವಾಸಗೆ, ಕಳ್ಳಿವಾಸಗೆ. see above. [dice. ಅನ್ತು ಪೂಡಿಕೊಣ್ಡು ನಾೞವಾಸಗೆಯನಿಕ್ಕಲ್ವೇೞ್ವುದುಂ ಶಕುನಿ ಮುನ್ನೆ ತನ್ನ ಮಾಡಿದ ನಾೞವಾಸಗೆಗಳನ್ Pb. 6, 71 va.].

ನಾೞಿ nāḻi. see s. ನಾೞ. (T., M. ನಾೞಿ, a tube, a bamboo, anything hollow).

ನಾೞಿ nāḻi. Tbh. of ನಾಡಿ (Śmd. 28. Mḍb.). a period or hour of twenty-four minutes (ನಾಡಿ, ಗೞಿಗೆ Kk. 58. 86; Śm. 18). 2, = ನಾಲಿ, an instrument for perforating an elephant's ear (?); or = ನಾಲಿ, a lotus flower (?); or = ನಾಡಿ, a sort of bent grass (?). — ನಾೞಿವಾಸಗೆ. = ನಾೞವಾಸಗೆ. see s. ನಾೞ.

ನಾೞಿಗೆ nāḻige. Tbh. of ನಾಡಿಕೆ. (Śmd. 28). a measure of time. (ನಾಡಿಕೆ, ಗೞಿಗೆ Śmd. 28). [T.].

ನಿ ni. down, downwards, under, back; on, upon; in, into, within. 2, sometimes = ನಿಃ. without, deprived of. 3, an abbreviation of ನಿಷಾದ, one of the notes of the gamut (My. 76).

ನಿಃ- niḥ. = ನಿ- No. 2, ನಿರ್-, ನಿೞ್-. ನಿಶ್-, ನಿಷ್-, ನಿಸ್- q. v., ನೀ-. out, forth, etc.

ನಿಃಕಣ್ಟಕ niḥ-kaṇṭaka. = ನಿಷ್ಕಣ್ಟಕ. free from danger. (Cpr. 2, 49 va.).

ನಿಃಕರುಣ niḥ-karuṇa. = ನಿಷ್ಕರುಣ. pitiless. (Cpr. 8, 75).

ನಿಃಕಾಸಿತ niḥ-kāsita. = ನಿಷ್ಕಾಸಿತ, q. v. expelled, etc.

ನಿಃಪಕ್ಷಪಾತ niḥ-pakṣapāta. = ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ. (B. 5, 267).

ನಿಃಪೀಡನ niḥ-pīḍana. = ನಿಷ್ಪೀಡನ. pressing out; see ಹಿಣ್ಚು. 2, probably meant for ನಿಪೀಡನ, pressing together, squeezing; see ತೀಡು.

ನಿಃಪ್ರತ್ಯೂಹ niḥ-pratyūha. = ನಿಷ್ಪ್ರತ್ಯೂಹ. unimpeded (Cpr. 1, 101 va.).

ನಿಃಪ್ರಪಂಚ niḥ-prapañca. = ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚ. (Cpr. 4, 86).

ನಿಃಪ್ರಭ niḥ-prabha. = ನಿಷ್ಪ್ರಭ. *deprived of light or radiance, gloomy, obscured.*

ನಿಃಫಲ niḥ-phala. = ನಿಷ್ಫಲ. (Bp. 39, 24).

ನಿಃಶಂಕ niḥ-śaṅka. = ನಿಶ್ಶಂಕ, ನಿಸ್ಸಂಕ. free from fear, fearless, without hesitation, misgiving or apprehension, without care. 2, = ನಿಃಶಂಕೆ. (B. 4, 167).

ನಿಃಶಂಕತೆ niḥ-śaṅkate. = ನಿಶ್ಶಂಕತೆ. the state of being free from fear, hesitation, etc.

ನಿಃಶಂಕೆ niḥ-śaṅke. = ನಿಶ್ಶಂಕೆ, ನಿಸ್ಸಂಕೆ. fearlessness, boldness, confidence.

ನಿಃಶಠ niḥ-śaṭha. = ನಿಶ್ಶಟ. honest, etc. see ನಿಶಠ.

ನಿಃಶಬ್ದ niḥ-śabda. = ನಿಶ್ಶಬ್ದ. noiseless, not making a noise; soundlessness, silence, a calm. (Bp. 8, 5).

ನಿಃಶಲಾಕ niḥ-śalāka. = ನಿಶ್ಶಲಾಕ. free from talking birds, as parrots, jays, or crows; *solitary, private.*

ನಿಃಶಲ್ಯ niḥ-śalya. = ನಿಶ್ಶಲ್ಯ. freed or free from an arrow, pike, or thorn; without pain or difficulty.

ನಿಃಶಾಠ್ಯ niḥ-śāṭhya. free from wickedness, dishonesty or deceit; true (ದಿಠದುದು, ಅನವಸ್ಕರ Hlā., o. r. ನಿಃಶೋಧ್ಯ).

ನಿಃಶೇಷ niḥ-śēṣa. = ನಿಶ್ಶೇಷ. *having no remainder, without remainder, complete, entire, whole, all* (ನ್ಯಕ್ಷ, ಉೞಿಯದಿಹುದು Mr. 453). 2, completely spent or destroyed, entirely consumed, annihilated. see ಸಮೆ.

ನಿಃಶೋಧ್ಯ niḥ-śōdhya. *not to be purified, not requiring cleansing; clean, pure.*

ನಿಃಶ್ರೇಣಿ niḥ-śrēṇi. = ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ, ನಿಚ್ಚಣಿಗೆ. *a ladder; a flight of stairs or steps* (ಅಧಿರೋಹಿಣಿ, ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ, ಏಣಿ Mr. 199).

ನಿಃಶ್ರೇಯಸ niḥ-śrēyasa. having nothing better or superior; *supreme felicity in the life to come, final beatitude* (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ, etc. Mr. 26).

ನಿಃಶ್ವಸಿತ niḥ-śvasita. = ನಿಶ್ವಸಿತ No. 2. breathed out; sighed.

ನಿಃಶ್ವಾಸ niḥ-śvāsa. = ನಿಶ್ವಾಸ No. 2, ನಿಶ್ವಾಸ. breathing out, expiration; breath; sighing, a sigh.

ನಿಃಷಮ niḥ-ṣama. uneven, unequal. ನಿಃಷಮಂ, improperly; *at the wrong time, unseasonably.*

ನಿಃಸಂಶಯ niḥ-saṁśaya. = ನಿಸ್ಸಂಶಯ. undoubted, infallible, unerring, certain; not doubting, not doubtful.

ನಿಃಸಂಸಾರಿ niḥ-saṁsāri. = ನಿಸ್ಸಂಸಾರಿ. a person not engaged in worldly or secular occupations, or the cares of a family.

ನಿಃಸಂಗ niḥ-saṅga. = ನಿಸ್ಸಂಗ. unattached, unconnected; not attached, not devoted, regardless, indifferent to; free from worldly attachment or selfish desires, unselfish, disinterested; freed from all ties and bonds; single (as an ascetic, etc.). 2, absence of attachment, disinterestedness; freedom from worldly attachment, freedom from all ties and bonds.

ನಿಃಸಂಗತ್ವ niḥ-saṅgatva. = ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವ. absence of attachment, etc. (= ನಿಃಸಂಗ No. 2).

ನಿಃಸಂಗಿ niḥ-saṅgi. = ನಿಸಂಗಿ, ನಿಸ್ಸಂಗಿ. free from worldly attachment or selfish desires; etc. (= ನಿಃಸಂಗ No. 1).

ನಿಃಸತ್ವ niḥ-satva. = ನಿಸ್ಸತ್ವ. without strength, unenergetic, weak; insignificant; unsubstantial; absence of power, etc.

ನಿಃಸನ್ತಾನ niḥ-santāna. = ನಿಸ್ಸನ್ತಾನ. destitute of posterity, childless.

ನಿಃಸನ್ದೇಹ niḥ-sandēha. = ನಿಸ್ಸನ್ದೇಹ. free from uncertainty, doubtless, certain; certainty, etc.

ನಿಃಸನ್ದೇಹಿ niḥ-sandēhi. = ನಿಸ್ಸನ್ದೇಹಿ. entertaining no doubt; being free from despair or danger.

ನಿಃಸರಣ niḥ-saraṇa. = ನಿಸ್ಸರಣ. *going forth or out, exit.* 2, *the egress or outlet from a building, market-place, town, etc.;* the gate, the gate-way. see ಪುಲಿಮುಖ.

ನಿಃಸಹಾಯ niḥ-sahāya. = ನಿಸ್ಸಹಾಯ. without helpers or associates, unassisted.

ನಿಃಸಾರ niḥ-sāra. = ನಿಸ್ಸಾರ. sapless; insipid; pithless; worthless, vain, vapid, unsubstantial; saplessness, insipidity, etc.

ನಿಃಸೀಮ niḥ-sīma. = ನಿಸ್ಸೀಮ. having no boundaries or limits, immeasurable; excessive, extravagant.

ನಿಃಸ್ಪೃಹ niḥ-spṛiha. = ನಿಸ್ಪೃಹ. free from desire. 2, disregarding, indifferent to. 3, content, unenvious. 4, impartial.

ನಿಃಸ್ರಾವೆ niḥ-srāve. = ನಿಸ್ರಾವ. *the moisture or water of boiled rice.* see Nr. s. ನಿಡಿ 2.

ನಿಃಸ್ವ niḥ-sva. = ನಿಸ್ವ. *deprived of one's own, having no property, poor.*

ನಿಕಟ ni-kaṭa. situated at the side: *near, proximate;* proximity.

ನಿಕರ ni-kara. a heap; *flock, a multitude* (ಜಾಲ, ಪಟಲ Nn. 34; ಸ್ತೋಮ Mr. 423); excess. 2, pith, sap, essence, substantiality. 3, a suitable gift. 4, = ನಿಗರ. a treasure; the best of anything (ಸಾರ).

ನಿಕರ್ಷ ni-karṣa. excess, excessiveness; blind determinedness of purpose or action, extreme headiness of action, the violence of oppression or injustice (Mhr.; ನೀಚತನ G.).

ನಿಕರ್ಷಣ ni-karṣaṇa. (also ನಿಕರ್ಷ). drawing down, drawing in or on; see ಕರ್ಷ್. 2, *an open place in a town or its vicinity;* a court at the entrance of a house. 3, a neighbourhood.

ನಿಕಷ ni-kaṣa. (= Sk. ನಿಕರ್ಷ). *the touchstone;* the streak of gold or test made on it (ಸಮಯನಿಕಷಂಗಳು ತಾ ಕರಂ ಮಯ್ಯೆತ್ತಿ ನಿನ್ದುದ ಱಿೊಳಕ್ಕು Mr. 535).

ನಿಕಷಾ ni-kaṣā. *near to, proximate, in the middle.*

ನಿಕಷಾತ್ಮಜ nikaṣā-ātmaja. born of Nikaṣe: *a rākṣasa.*

ನಿಕಷೆ ni-kaṣe. = ನಿಕಸೆ. the mother of Rāvaṇa; *the mother of the rākṣasas in general.*

ನಿಕಸೆ nikase. = ನಿಕಷೆ. (ರಕ್ಕಸರ ವೃನ್ದಮಂ ಪಡದಾಕೆ Mr. 24).

ನಿಕಾಮ ni-kāma. desire, wish. ನಿಕಾಮಂ, *according to pleasure or to one's satisfaction, to one's heart's content; willingly.*

ನಿಕಾಯ ni-kāya. *a heap, an assemblage, a group, a class, a set; a flock, a multitude* (ಗಡಣ Ct. I, 102; ಸ್ತೋಮ Mr. 423). 2, a house, a habitation.

ನಿಕಾಯ್ಯ ni-kāyya. *a dwelling, a house.*

ನಿಕಾರ ni-kāra. 1. putting down, bringing down; *subjugation, humiliation; injury, insult, wrong.*

ನಿಕಾರ ni-kāra. 2. (fr. ನಿಕರ). *piling up or winnowing corn.*

ನಿಕಾರಣ ni-kāraṇa. *killing, slaughter.*

ನಿಕಾಲಸು nikālasu. plain, blunt, open, as a person, speech, etc.; certainly, etc. (My.; Mhr., H. ನಿಖಾಲಸ).

ನಿಕಾವು nikāvu. an inferior kind of marriage amongst Mahomedans (My.; Mhr., H. ನಿಕಾ).

ನಿಕಾಶ ni-kāśa. = ನಿಕಾಸ, ನೀಕಾಶ. appearance, sight. 2, having the appearnce of, similar, like.

ನಿಕಾಸ ni-kāsa. = ನಿಕಾಶ. (Kāvy. V, 32).

ನಿಕುಂಚಕ ni-kuñcaka. *a measure of capacity equal to* $\frac{1}{4}$ *of a kuḍava* (ಸೊಲಿಗೆ Si. 329).

ನಿಕುಂಜ ni-kuñja. *a place overgrown with shrubs and creepers, an arbour, a thicket.* 2, a cave (see Mr. s. ಕೊಳ್ಳ 1).

ನಿಕುಮ್ಭ ni-kumbha. N. of a Dānava, etc. (C. Bp. 47, 21). 2, *the plant Croton polyandrum* Spr.

ನಿಕುಮ್ಭಿಣಿ ni-kumbhiṇi. N. of a form of Bhadrakāḷī (Rām. 6, 42, 3).

ನಿಕುಮ್ಭಿಲೆ ni-kumbhile. ನಿಕುಮ್ಭಿಲಾ. a place where oblations are offered; a grove at the western gate of Laṅkā for the performance of sacrificial rites. (Rām. 6, 42, 3. 4. 5).

ನಿಕುರಮ್ಬ ni-kuramba. *a flock, a mass, a multitude* (ಗೊನ್ದಣ Ct. II, 47).

ನಿಕುರುಮ್ಬ ni-kurumba. = ನಿಕುರಮ್ಬ. *a flock, etc.*

ನಿಕೃತ ni-kṛita. put or brought down; *humbled; insulted; injured;* tricked, cheated. see s. ದೈನ್ಯಪ್ಪುಡು.

ನಿಕೃತಿ ni-kṛiti. *dishonest practice, deception, fraud.*

ನಿಕೃಷ್ಟ ni-kṛiṣṭa. drawn down; *debased, low, base, vulgar.*

ನಿಕೇತನ ni-kētana. *a habitation, a house.*

ನಿಕೇವಲ ni-kēvala. = ನಿಷ್ಕೇವಲ. belonging exclusively. (Kāvy. V. 1).

ನಿಕೋಚಕ ni-kōcaka. *the tree Alangium decapetalum* Lam.

ನಿಕ್ಕ nikka. Tbh. of ನಿಷ್ಕ. a golden ornament. (see Mr. s. ಪಾಗ, o. r. ನಿಲ್ಕ).

ನಿಕ್ಕುವ nikkuva. truth, certainty; truly, certainly (ನಿಸದ, ಸತ್ಯ Ct. II, 11; ನನ್ನಿ, ನಿಸದ, ಸತ್ಯ Kk. 64; ನಿಶ್ಚಯ 79; ನಿಸದ. ನನ್ನಿ, ನನಸು, ವಲಂ, ಪೆಱಂ, ದಲ್, ಸಾಜ, ದಿಟ Śm. 34; Te. ನಿಕ್ಕಮು. ನಿಕ್ಕೆಮು, ನಿಕ್ಕುವ). [ನಿಕ್ಕುವನೊಳವಪ್ಪುದಱಿಂ ತಕ್ಕನ್ತವಱವಱ ಲಕ್ಷ್ಯ ಶಿಮಂ ಲಕ್ಷಣಮುಂ Kr. I, 41; Pb. 9, 19]. see Śmd. 128; Śm. 66; Śśv. 5, 32.

ನಿಕ್ಕುಳಿಸು nikkuḷisu. to bend oneself from coquetry or in a coquettish manner (ವಿಲಾಸಾವನಮ್ರ Śmd. Dh.; ವಿಲಾಸದಿಂ ಬಾಗುವತನ Cm.; M. ನಿಗಳ್, ಇಠಿಳಿ, to stretch oneself, to strut, to swell; Te. ನಿಕ್ಕು, to walk erect; to strut; to stand on tiptoe; *cf.* ನಿಗುರ್ and ನಿಲುಕು).

ನಿಕ್ತ nikta. washed, cleaned; sprinkled. see ನಿರ್ಣಿಕ್ತ.

ನಿಕ್ವಣ ni-kvaṇa. *a tone or sound.*

ನಿಕ್ವಾಣ ni-kvāṇa. *a tone or sound.*

ನಿಕ್ಷಿಪ್ತ ni-kṣipta. thrown down, put down, laid down or in, placed, put, deposited, pledged, etc. (Śāstrasāra in W. v. 1301).

ನಿಕ್ಷೂಣ nikṣūṇa. positively, plainly, peremptorily (Mhr.; B. 5, 175).

ನಿಕ್ಷೇಪ ni-kṣēpa. placing, putting, depositing; *a deposit, a pledge, a trust.* 2, a buried or hidden treasure (My.). see Bp. 48, 20; ಬಯರ್.

ನಿಕ್ಷೇಪಿಸು nikṣēpisu. to deposit; to bury [Bv. 534]; (Bp. 5, 57; 47, 8; My.).

ನಿಖಿಲ ni-khila. *complete, all, whole, entire.*

ನಿಗ niga. = ನಿಗಿ. glow (*cf.* ನೆಗಱ್ 2; Mhr. ನಿಧಾ). — ನಿಗ ನಿಗ. rep. very glowingly or brightly (My.; Te.). ನಿಗ ನಿಗ ಉರಿ (My.).

ನಿಗ niga. Tbh. of ನಿಘ. sin (Rām. 6, 53, 103).

ನಿಗಡ ni-gaḍa. = ನಿಗಲ, ನಿಗಳ. a chain for the feet, especially *the chain used to secure the hind feet of an elephant;* a fetter or shackle in general; an ornamental foot-chain.

ನಿಗಡಿ nigaḍi. = ನೆಗಡಿ, etc. a cold. (ಪೀನಸ Mr. 386, o. r. ನೆಗಡಿ). [Tu.].

ನಿಗಣ್ಟು nigaṇṭu. Tbh. of ನಿಘಣ್ಟು (Śmd. 338). see *e. g.* Mr. 5. 6. 2, certainty (My.).

ನಿಗದ ni-gada. reciting; *a prayer or sacrificial formula recited aloud.*

ನಿಗದಿ nigadi. fixing. (as daily hire, salary, or tribute); deciding, decision (in a discussion, My., H.). ನಿಗದಿಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಪಗದಿ ಯಿದ್ದೀತು. — ಪಗದಿ ಕೊಡದವನಿಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿ ಏನು? (Prvs.). — ನಿಗದಿ ಮಾಡು. to fix; to decide (My.).

ನಿಗದಿತ ni-gadita. recited; told, said. (R.).

***ನಿಗದಿಸು nigadisu.** to fix. ಮಿಗೆ ಕನ್ನಡಗಬ್ಬಂಗಳೊಳಗಣಿತ ಗುಣ ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಿತಮುಂ ನಿಗದಿಸುವರ್ Kr. 1, 27.

ನಿಗಮ ni-gama. 1. going into, entering. 2, insertion, especially of the name of a deity into a liturgical formula. 3, a passage of the vēdas. 4, *the vēda* (ಶ್ರುತಿನಿಕರ, ವೇದಸಮೂಹ Nn. 40); a sacred precept. 5, metrical science, prosody (ಛನ್ದ, ಛನ್ದಸ್ಸು 40); 6, *a town* (ನಗರ 40). 7, *a road, a market road* (ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ, ಹೆಬ್ಬಟ್ಟೆ 40). 8, *a trader, a merchant.* 9, a snake (ಭುಜಂಗ, ಸರ್ಪ 40).

ನಿಗಮ ni-gama. 2. = ನಿರ್ಗಮ. issued from; loosed, liberated, set free (ವಿಮುಕ್ತ, ಬಿಟ್ಟುದು Nn. 40).

ನಿಗಮಗೋಚರ nigama-gōcara. Śiva; Viṣṇu (My.).

ನಿಗಮಾಗಮ nigama-āgama. the vēdas and śāstras (J. 7, 13).

ನಿಗರ nigara. = ನಿಗುರ, ನಿಗುರು 2, q. v. a state of being stretched forth. — ನಿಗರಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. an erect ear (B. 5, 12).

ನಿಗರ nigara. Tbh. of ನಿಕರ No. 4. the uppermost or best of any thing, the state of being very charming, beautiful or good, excellence (ಅತ್ಯುತ್ತಮ Ct. I, 18, o. r. ಅತ್ಯುನ್ನತ; ಒಳ್ Ct. II, 24; ಉತ್ತಮ II, 77; ಮನೋಹರ Śs.; Rām. 3, 6, 33; 6, 48, 39).

ನಿಗರಿಕೆ nigarike. the state of being stretched or lengthened out, etc. (My.).

ನಿಗರಿಸು nigarisu. = ನಿಗುರಿಸು. to stretch forth. (My.; ನಿಮಿರ್ಚು G.). ಲಕ್ಕಾ ಎನ್ಬ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಎದೆ ಹಾಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಿಂಗಱಿಯನ್ನು ನಿಗರಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಸೆಟೆದಿರುತ್ತವೆ (B. 3, 114). ಶಹಾಮೃಗವು ಎದೆ ಉಬ್ಬಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು, ಱಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹಡಗಪಠಗಳ ತೆಱದಲ್ಲಿ ಹರವಿ, ಹಿಂಗಱಿಗಳನ್ನು ನಿಗರಿಸಿ (4, 191).

ನಿಗರು nigaru. = ಎಗರು, ನಿಗುರ್, etc. (My.). to be stretched forth. ಕುದುರೆಯ ಕಿವಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಗರಿ ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 55). ತೋಳಗಳ ಕಿವಿ ನಿಗರಿರುತ್ತವೆ (3, 85).

ನಿಗರುವಿಕೆ nigaruvike. = ನಿಗರಿಕೆ. (My.).

ನಿಗರ್ಭ ni-garbha. the entire belly: the belly (Bp. 35, 18).

ನಿಗರ್ವ ni-garva. = ನಿರ್ಗರ್ವ. (My.). — ನಿಗರ್ವಿ. = ನಿರ್ಗರ್ವಿ (My.).

ನಿಗಲ ni-gala. = ನಿಗಡ, ನಿಗಳ. a chain, a fetter or shakle, etc. (Sk.).

ನಿಗಳ ni-gaḷa. = ನಿಗಲ, etc. [ಮೋಹಮಯಂ ನಿಗಳಂ ಕಳತ್ರಂ Pb. 4, 12; Ap. 9, 62 va.]; (ಕರಿಯ ಸಂಕಲೆ Ct. I, 64; Bp. 14, 15; J. 2, 7). ನಿಗಳೆ, a woman with ornamental foot-chains (J. 30, 3).

ನಿಗಾ nigā. = ನಿಗಾವಾನಿ, ನಿಗಾವು, ನಿಗೆ, ನಿಗೇವಾನಿ. care in looking after; tending; regard to (My.; Br.; Mhr., H. ನಿಗಾ, ನಿಘಾ).

ನಿಗಾದ ni-gāda. reciting; *a prayer or sacrificial formula recited aloud.*

ನಿಗಾರ ni-gāra. *swallowing.*

ನಿಗಾಲ ni-gāla. *the throat or neck of a horse.*

ನಿಗಾವಾನಿ nigāvāni. = ನಿಗಾ, etc. (My.).

ನಿಗಾವು nigāvu. = ನಿಗಾ, etc. (My.).

ನಿಗಿ nigi. = ನಿಗ. glow. — ನಿಗಿ ನಿಗಿ. = ನಿಗ ನಿಗ. (My.).

***ನಿಗುಚು nigucu.** = ನಿಗುರ್ಚು. to lengthen by beating. ಚಿನ್ನವ ಕಾಸಿದಡೆ, ಕರಗಿಸಿದಡೆ, ಕಡಿವಡೆ, ನಿಗುಚಿದಡೆ ಬಣ್ಣವಧಿಕವಪ್ಪುದಲ್ಲದೆ ಕಿಱಿದಾಗದು Cv. 286.

ನಿಗುತು nigutu. = ನಿಗುರ್ತು. P. p. of ನಿಗುರು 1.

ನಿಗುಮ್ಬಿಸು nigumbisu. a heap to be formed of miscellaneous things, to assemble in large numbers [ಇದಿರೊಳ್ ಕಣ್ಡಂ ನೆರೆದು ನಿಗುಮ್ಬಿಸಿ ತಣ್ಡಂಗೊಣ್ಡಿರ್ದ ನರರ ಖಚರರ ಗುಣ್ಡಂ Ap. 4, 3]; (ಸಂಕೀರ್ಣರಾಶಿ Śmd. Dh.; Cpr. 4, 71; 6, 90).

ನಿಗುಮ್ಬು nigumbu. = ನಿಲುಮ್ಬು 1. to heap, to lay in a heap, to amass (ಪುಂಜೀಕರಣ Śmd. Dh.); (to assemble, v. i.).

ನಿಗುರ್ nigur. = ನಿಗರು, ನಿಗುರು 1, ನಿಗುಳ್, ನಿಮಿರ್, ನಿಮಿರು. to be stretched forth, to be extended, to lengthen out

to the full; to spread, to expand; to become erect; to raise oneself, to take an upright position; to rise; to swell, to become proud, to strut (*cf.* ನಿಡು; see s. ನಿಕ್ಕುಳಿಸು). present rel. P. ನಿಗುರ್ವ (see ನಿಗುರ್ವ); P. ps. (ನಿಗುರ್ತು, My.), ನಿಗುರ್ದು (Bp. 56, 16); ನಿಗುರ್ದಪವು (46, 27). see Bp. 27, 13; 31, 16; 47, 58; 59, 20. — ನಿಗುರ ತೆಗೆ. to make go out to the full length (Bp. 38, 50).

ನಿಗುರ nigura. = ನಿಗರು 2, etc.—ನಿಗುರಗಿವಿ.= ನಿಗರಗಿವಿ. (B. 5, 30).

ನಿಗುರಿಸು nigurisu. = ನಿಗರಿಸು, ನಿಗುರ್ಚು, ನಿಮಿರ್ಚು. to stretch forth (v. t.), stretch out to its full length, etc. (Rām. 6, 10, 12; My.; Te. ನಿಗುಡಿಂಚು, ನಿವುಡಿಂಚು).

ನಿಗುರು niguru. 1. = ನಿಗುರ್, etc. [Tu. ನಿಗಪು. to erupt]. (My.; Te. ನಿಗಡು, ನಿಗುಡು. ನಿವುಡು, ನೆಗಡು). P. ps. ನಿಗುರಿ (Bp. 42, 15; My.), ನಿಗುತು (My.). ನಿಗುರುವ (Bp. 50, 48). ನಿಗುರಿದ ಕೆಯ್ಯೊ ರಸಿದ ಮುಂಗೆಯ್ (ಹಸ್ತ); ನಿಗುರಿದ ಬೆರಳುಗಳುಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ (ಚಪೇಟ, ಪ್ರತಲ, etc. Nr.). see Bp. 57, 16; Bh. 8, 23, 12; Rām. 3, 8, 68.

ನಿಗುರು niguru. 2. = ನಿಗರ, etc. the state of being stretched forth or lengthened out, etc. — ನಿಗುರು ತೆಗೆ. = ನಿಗುರ ತೆಗೆ. to stretch (v. t.), etc. (Bp. 15, 9).

ನಿಗುರ್ಚು nigurcu. = ನಿಗುರಿಸು, etc. to stretch forth. — ನಿಗುರ್ಚು ನಿಗುರ್ಚು. rep. (Bp. 38, 38).

ನಿಗುವ niguva. = ನಿಗುರ್ವ, of ನಿಗುರ್. (Bp. 19, 10).

ನಿಗುಳ್ nigul. = ನಿಗುರ್, etc., ನೀಳ್. to take an upright position. to stand erect; to expand, to increase. ನಿಗುಳ್ದು (Bp. 2, 12; 35, 8).

ನಿಗೂಢ ni-gūḍha. hidden, concealed, secret; profound, recondite; mysterious, obscure.

ನಿಗೂಢಚತುರ್ಥ nigūḍha-caturtha. one of the citras in poetical composition (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ನಿಗೂಹನ ni-gūhana. *hiding, concealing.* 2, a term used in arthālankāra. (= ಲೇಶ, Kāvy. III, 3, B, 35). see ಅವಿ.

ನಿಗೃಹ್ಯ ni-gṛihya. to be held back or restrained; to be punished, punishable, deserving chastisement. (My.).

ನಿಗೆ nige. = ನಿಗಾ, etc. (My.).

ನಿಗೇವಾನಿ nigēvāni. = ನಿಗಾವಾನಿ, etc. care in looking after. (My.; ಅವೇಕ್ಷೆ, etc., ಎಚ್ಚರಿಕೆ (Si. 397).

ನಿಗ್ಗಮ niggama. = ನಿಗ್ಗವ. (ಗಜದನ್ತ Ct. II, 95).

ನಿಗ್ಗರ niggara. (Tbh. of ನಿಗ್ರಹ). coercion, compulsion (B. 1, 6).

ನಿಗ್ಗವ niggava. (fr. ನಿಡು-ಕವೆ). = ನಿಗ್ಗಮ. the tusks of an elephant: ivory (ಗಜದನ್ತ Śmd. II; Ct. I, 4; Kk. 77; Śm. 41; Abh. P. 10, 152; Rśv. 5, 71; Śśv. 3, 27). ನಿಗ್ಗವದ ಕರಣ್ಡಕಂ (Rśv. 5, 25 va.). ಯಾವರಸವನೂಡಿದ ನಿಗ್ಗವದ ಒಲೆಗಳ, ಓಲೆಗಳ ಮಿಣ್ಡೆವೆಣ್ಡಿತಿಯರ್ (Rāghc. 17, 65).

ನಿಗ್ಗೆಡಿ niggeḍi. a shameless (or foolish) person (Abh. P. 6, 35).

ನಿಗ್ರನ್ಥನ ni-granthana. = ನಿರ್ಗ್ರನ್ಥನ. *killing, destroying, slaughter.*

ನಿಗ್ರಹ ni-graha. = ನಿಗ್ಗರ. *keeping down or under, keeping in check; seizing, confinement, holding fast; coercion; restraint, subjugation; humbling; punishing, punishment, chastisement.* 2, rebuke, rebuff, reprimand, blame; squeezing, oppressing, paining (ಪೀಡನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಗ್ರಹಣ, ಹಿಡಿಹಂ Mr. 439). 3, *aversion, dislike, disgust;* mental pain (ಮನಸ್ತಾಪ, ಅನ್ತಸ್ತಾಪ Nn. 160). 4, a boundary, a limit. 5, a strait, an obstruction (ಇಟ್ಟಳ, ಇಟ್ಟೆಡೆ 160). 6, debt (ಸಾಲ 160). see Cpr. 7, 27; Bp. 21, 38; 53, 2; 54, 86; 61, 35. — ನಿಗ್ರಹಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to suffer mental pain (Bp. 56, 45).

ನಿಗ್ರಹಗ್ರಹಣ nigraha-grahaṇa. seizing or holding with restraining or binding force. see ಇಱುಕು.

ನಿಗ್ರಹಿಸು nigrahisu. to seize; to restrain, to subdue, to subjugate, to keep in check (Bp. 21, 38; Śsv. 4, 66; Si. 69. 380); to punish, etc. to suffer mental pain (Bp. 49, 40). ಇನ್ದ್ರಿಯವ ನಿಗ್ರಹಿಸೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 248).

ನಿಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ nigrahisuvike. keeping in check, restraining. ರೂಪ ರಸಾದಿವಿಷಯಗಳ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಹಿನ್ದಿರಿಗಿಸಿ ನಿಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, etc. Si. 392).

ನಿಗ್ರಾಹ ni-grāha. = ನಿಗ್ರಹ.

ನಿಘ ni-gha. = ನಿಗ. as high as broad; *anything whose height and circumference are equal, as a ball;* a ball. 2, sin.

ನಿಘಣ್ಟು ni-ghaṇṭu. = ನಿಗಣ್ಟು. a dictionary, a vocabulary (Śmd. 97. 98).

ನಿಘರ್ಷಣ ni-gharṣaṇa. rubbing; friction, grinding, trituration. (Cpr. 6, 61).

ನಿಘರ್ಷಿಸು ni-gharṣisu. to rub, to pound, to grind; to consider again and again (Cpr. 2, 49 va.).

ನಿಘಸ ni-ghasa. eating; *food, victuals.*

ನಿಘಾತ ni-ghāta. a blow, a stroke; killing, destroying (Bp. 40, 65).

ನಿಘೃಷ್ಟ ni-ghṛiṣṭa. rubbed, ground; chafed; worn. see ಸನ್-.

ನಿಘ್ನ ni-ghna. struck into, infixed; *dependent, subject;* dependent on.

ನಿಂಗ ninga. = ಲಿಂಗ. N. (My.). — ನಿಂಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.; B. 4, 74).

ನಿಂಗಿ ningi. = ಲಿಂಗಿ. N. (My.). — ನಿಂಗವ್ವ. -ಅವ್ವ. N. (My.).

ನಿಚಯ ni-caya. 1. piling up; a collection, a heap; assemblage, assemblage or collection of parts constituting a whole (ಸನ್ತಾನ, ಸಮೂಹ Nn. 92; see ದಿಗು-).

ನಿಚಯ ni-caya. 2. = ನಿಶ್ಚಯ. (Sk.).

ನಿಚಿತ ni-cita. 1. piled up, heaped up; *full of, filled; covered, overspread.*

ನಿಚಿತ ni-cita. 2. = ನಿಶ್ಚಿತ. determined, settled, established; innate, inherent (ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 107 Cm.; ಸಹಜ Ct. I, 74).

ನಿಚುಲ ni-cula. = ನಿಚೋಲ. 2, *the tree Barringtonia acutangula* Gaertn. (ನಿರ್ಜುಲ, ಆರ Mr. 112; ತೊಱೆಗಣಗಿಲೆ Nr.; see ಇಜ್ಜಲ, ಹಿಜ್ಜಲ).

ನಿಚೋಲ ni-cōla. a cover, wrapper; *a sort of jacket, a bodice, a mantle, a soldier's jacket serving as a cuirass or breast-plate.*

ನಿಚೋಲಕ ni-cōlaka. = ನಿಚೋಲ. a cover; *a sort af jacket, etc.*

ನಿಚ್ಚ nicca. Tbh. of ನಿತ್ಯ. continual, perpetual, etc. [ದುರ್ವಾಸ ಮಹಾಮುನಿಯರೆಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನಿಚ್ಚಕ್ಕಂ ಬರ್ಪರ್ Pb. 1, 118 va.; Ap. 1, 26]; (Śmd. 348; Ct. I, 89; Ch. v. 16. 206; My.). see Cpr. 2, 57; 8, 11; Bp. 26, 18; 43, 47; 60, 15; J. 3, 21; ಎಡೆನಿಚ್ಚ. — ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ. rep. [ಮಣ್ಣಪುತ್ತಳಿಯ ಮಾಣದೆ ಜಲದಲ್ಲಿ ತೊಳೆದರೆ ನಿಚ್ಚನಿಚ್ಚಕ್ಕೆ ಕೆಸಱಹುದಲ್ಲದೆ ಅದರಚ್ಚುಗ ಬಿಡದಣ್ಣಾ! Bv. 93]; (Cpr. 3, 45). — ನಿಚ್ಚಲುಂ. -ಉಂ. even always: continually (Cpr. 3, 37; Bp. 6, 1; 23, 4; 30, 5).

ನಿಚ್ಚಟ niccaṭa. (Tbh. of ನಿಃಶಠ). the state of being without deceit, sincerity [ಕುರು ಪ್ರಧಾನರೊಳ್ ಕಜುಪನೆ ನಿಚ್ಚಟಂ ಬಿಸುಟು Pb. 14, 10; Cv. 801. 1326]; (Bh. 4, 2, 67; 6, 5, 46; J. 23, 40; 27, 29; 31, 68). 2, natural state: nakedness (J. 26, 19). [— ನಿಚ್ಚಟರ್. unflinching persons. ಅಸಿಯೊಳ್ ತಾಗಿ ತಳ್ತಿಱಿವ ನಿಚ್ಚಟರೊಪ್ಪಿದರಾಜಿರಂಗದೊಳ್ Pb. 11, 65].

***ನಿಚ್ಚಟಿಕೆ niccaṭike.** stead-fastness, firmness. ನಿಚ್ಚಟಿಕೆಯಿನ್ದಿಂ ಶೈಳದೊಳ್ ... ನಾಗಾನನ್ದಮಂ ಮಾಡಿದಂ Pb. 4, 26.

***ನಿಚ್ಚಟಿಕ್ಕೆ niccaṭikke.** = ನಿಚ್ಚಟಿಕೆ. ನೆಟ್ಟನಿದಿರ್ಚುವ ನಿಚ್ಚಟಿಕ್ಕೆಯೊಳ್ ಭೀಮನುಮಿನ್ನನಲ್ಲನೆನೆ Pb. 12, 84.

ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ niccaṇike. = ನಿಚ್ಚಣಿಗೆ. (ನಿಃಶ್ರೇಣಿ, ಅಧಿರೋಹಿಣಿ, ಏಣಿ Mr. 199; B. 4, 150).

ನಿಚ್ಚಣಿಗೆ niccaṇige. = ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ. Tbh. of ನಿಃಶ್ರೇಣಿ. a ladder (ನಿಃಶ್ರೇಣಿ Hlā.; Nr.; Si. 112; My.). [ಸಗ್ಗಕ್ಕಿದು ನಿಚ್ಚಣಿಗಿಪ್ಪವೊಲಿರ್ದುದಲ್ತೆ Ap. 2, 31]. see Prv. s. ಮಾತು.

ನಿಚ್ಚಯ niccaya. = ನಿಚಯ 2. Tbh. of ನಿಶ್ಚಯ. ascertainment. (My.; T.).

ನಿಚ್ಚಲ niccala. = ನಿಚ್ಚಳ. Tbh. of ನಿಶ್ಚಲ. immovable (Śmd. 348; Bp. 29, 9; 35, 8; J. 6, 10).

***ನಿಚ್ಚಪಯಣ nicca-payaṇa.** continuous journey. ನಿಚ್ಚಪಯಣದಿಂ ಬನ್ದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗದೊಳ್ ... ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟು Pb. 10, 31 va.

ನಿಚ್ಚಳ niccaḷa. = ನಿಚ್ಚಲ. (J. 3, 10. 24; 8, 5; 13, 18; B. 4, 63). 2, the powder to make the middle sectarian mark on the forehead of a Vaiṣṇava (My.).

ನಿಚ್ಚಿನ್ತ niccinta. Tbh. of ನಿಶ್ಚಿನ್ತ. free from anxiety, etc. (Śmd. 348).

ನಿಜ ni-ja. innate, native, congenital, indigenous. 2, *own;* my own, his own, our own, etc.; my, his, our, etc. 3, own, peculiar. 4, own or native state, natural state, nature, inherence (Śmd. 15-18). 5, very self: real, true, actual, genuine; real state or shape; reality, truth (ಪ್ರಕೃತ, ನಿಬದ್ದಿ, ನಿಜಮಾದುದು Nn. 111; ಪ್ರಕೃತಿ Mr. 500; My.). 6, *continual, perpetual.* ಎರವು ನಮ್ಬಿ, ನಿಜಾ ಮಱಿತ. — ನಿಜವಾಗಿ ಸಾಯುವವನ ಹಾಗೆ ಮನೆ ತುಮ್ಬ ಹೇತ. — ನಿಜವಾಡಿದರೆ ನಿಷ್ಠುರ (Prvs.). see Śmd. 155; Cpr. 1, 83; Bp. 28, 44; 29, 15; 50, 70; 51, 17; B. 3, 82. 96; 4, 77. 198. 7, a short syllable (Ch.). — ನಿಜಗಲಿ. -ಕಲಿ. a truly valiant person (Bp. 51, 45). — ನಿಜವೆಱು. -ಪೆಱು. truth to be born: to be true (Bp. 60, 33).

ನಿಜಕರ್ತೃ nija-kartṛ. the agent indicated by a verb as doing anything himself (in opposition to ಅನ್ಯ-, ಭಿನ್ನ- or ಪರ-, Śmd. 273).

ನಿಜಗುಣ nija-guṇa. a man endowed with truthful qualities; N. (My.); also ನಿಜಗುಣಿ (B. 3, 121).

ನಿಜಗೋಪಾಲಿ nija-gōpāli. N. of the author of a vocabulary (Nn. 3, o. r. ನಿಜಗೋಪಾಲ).

ನಿಜಪ್ರಿಯ nija-priya. a continually firm, true friend (see Mr. 271 s. ದುರ್ಬಲ).

ನಿಜಬಿನ್ದು nija-bindu. = ನಿತ್ಯಬಿನ್ದು. an obligatory or inherent anusvāra. (Śmd. 47).

ನಿಜಮಾರ್ಗ nija-mārga. the proper, orderly way or method (ಪಾಱಿ Ct. I, 77).

ನಿಜರೂಪ nija-rūpa. one's own shape (My.).

ನಿಜಲಿಂಗ nija-liṅga. N. (My.; Bp. 59, 1).

ನಿಜವಿದ್ಯ nija-vidya. one's own learning or merits (ಫಲ, ತನ್ನ ಸಮ್ಪನ್ನವಾದ ವಿದ್ಯಗಳು Nn. 92).

ನಿಜಸಾಕ್ಷಿ nija-sākṣi. true evidence; a true witness (My.).

ನಿಜಸ್ಥ nija-stha. being in (something as one's) own; abiding in truth; a truthful man (Bp. 33, 9; My.).

ನಿಜಾಗಾರ nija-āgāra. one's own habitation. see ನೆಲೆ.

ನಿಜಾಮ nijāma. ನಿಜಾಮು. nijāmu. ruler: the title of the native sovereign of Hyderabad (B. 4, 161; H.).

ನಿಟಲ ni-ṭala. = ನಿಟಿಲ. (Sk.).

ನಿಟಿಲ ni-ṭila. the forehead (ಭಾಳ Bhn. 66; Abh. P. 10, 159). 2, = ತಟಸು, q. v. (o. r. ನಿಟಲ).

ನಿಟಿಲತಟನಯನ niṭila-taṭa-nayana. Śiva (Bp. 56, 32).

ನಿಟಿಲನಯನ niṭila-nayana. = ನಿಟಿಲತಟನಯನ. (Bp. 44, 20; 50, 26. 51, 61).

ನಿಟಿಲಲೋಚನ niṭila-lōcana. Śiva (My.). ನಿಟಿಲಲೋಚನೆ, Śiva's wife Pārvatī (Grj. 9, 35 va.).

ನಿಟಿಲಾಕ್ಷ niṭila-akṣa. = ನಿಟಿಲನಯನ. (Grj. 3, 81; Bp. 27, 32).

ನಿಟಿಲಾಮ್ಬಕ niṭila-ambaka. = ನಿಟಿಲಾಕ್ಷ. (Bp. 24, 1).

ನಿಟಿಲೇಕ್ಷಣ niṭila-īkṣaṇa. = ನಿಟಿಲಾಕ್ಷ. (Grj. 8, 46).

ನಿಟ್ಟನೆ niṭṭane. whirlingly, etc. (ಬಟ್ಟನೆ, etc. Ct, I, 15; T. ಇಾಶಿಲಿ, to turn rapidly). *cf.* ನೀಡಱು.

ನಿಟ್ಟಯ್ಸು niṭṭaysu. = ನಿಟ್ಟಿಸು. (Grj. 6, 57).

***ನಿಟ್ಟಿ niṭṭi.** fact, truth, perceptible to the eye. ವಿದ್ಯುತ್ ಕ್ಷಣಿಕಂ ನಿಟ್ಟಿಯಿ ತನುಭೃದ್ಗಣ ಯೌವನ ರೂಪ ವಿಭವ ಭೋಗಾಭೋಗಂ Ap. 4, 75.

ನಿಟ್ಟಿಸು niṭṭisu. to look at; to look at much, scrutinously, inquisitively, or sternly; to stare (ನಿರ್ಭರಾಲೋಕ Śmd. Dh.; T. ನಾಟ್ಟ, the eye; inquiry; the aim of a thing, intention; see s. ನಾಡೆ). [ನಿಟ್ಟಿಸೆ ಬೇಟ ಬೇಟಕಾಱಿನ ರುಚಿ ಬಮ್ಬಲುಂ, ತುಱುಗಲುಂ ಕೊಳುತಿರ್ಪುದು Pb. 4, 103; ಜ್ಞಾನದಿನಿರ್ದು ನಿಟ್ಟಿಪೊಡೆ ದಿವ್ಯ ಮುನೀನ್ದ್ರನ ಕೊಟ್ಟ ಮನ್ತ್ರ ಸನ್ತಾನಮನೋದಿಯೋದಿ Pb. 1, 119]. ನಿಟ್ಟಿಸಿದಂ (273), see Cpr. 1, 119; 4, 81; 5, 6; Grj. 9, 16; Bp. 24, 75; 35, 21; 60, 32; C. Bp. 42, 14; Rśv. 5, 120 va.; J. 7, 56; 8, 17; 9, 9; 13, 54; 16, 34; 23, 26. *cf.* ನೀಣ್ಟಿಸು.

ನಿಟ್ಟು niṭṭu. = ನಿಡು, ನೆಟ್ಟು 1. another form of ನಿಡಿದು or ನಿಡು (Śmd. 214). (T. ನೆಟ್ಟು, long; ನೆಡಿಲ್, length; M. ನಟ್ಟು, straight, perpendicular; *cf.* ನೆಟ್ಟಗೆ). — ನಿಟ್ಟಡಕಿಲ್. -ಅಡಕಿಲ್. (Śmd. 215). a long or high pile. = ನಿಟ್ಟಮ್ಬುಧಿ. -ಅಮ್ಬುಧಿ. an extensive sea (Rām. 6, 38, 15). — ನಿಟ್ಟಯ್ದೆ. -ಅಯ್ದೆ. (Śmd. 214). a woman of many years whose husband is still living; a woman who is going to live many years with her husband [ಆನು ಮುತ್ತೈದೆ ಆನು ನಿಟ್ಟಯ್ದೆ Bv. 503]; (ಅಯ್ದೆ Ct. I, 50; Grj. 10, 82 va.; 10, 97). [— ನಿಟ್ಟಾಯು. -ಆಯು. long life. ಇವು ಪೆಮ್ಪುವೆತ್ತು ನಿಟ್ಟಾಯುಗಳಾಗಿ ನಿನ್ನೊಳಮಿರ್ದಿರ್ದುವು Pb. 14, 17. — ನಿಟ್ಟಾಲಿ. -ಆಲಿ. eye being stretched. ಹಸ್ತಿನಪುರದೊಳ್ ಪಾಣ್ಡವರಿರ್ದರೆಗೆತ್ತುಮಲ್ಲಿಗೆ ನಿಟ್ಟಾಲಿಯಾಗಿ ದಾಱಿಯನಿಟ್ಟು Pb. 13, 106 va. — ನಿಟ್ಟಾಲಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to observe steadfast. ಸಾಸಿರ್ವರನೊರ್ವನಂ ಕೊಲ್ವನ್ತೆ ಕೊನ್ದು ನಿಟ್ಟಾಲಿಗೊಣ್ಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಂ ಮುಟ್ಟೆವನ್ದಾಗಳ್ Pb. 12, 116 va.]. — ನಿಟ್ಟಿರ್ಕೆ. -ಇರ್ಕೆ. (Śmd. 215). a long extensive abode. [— ನಿಟ್ಟುವಡು. -ಪಡು. to be towering. ವ್ಯೂಹದೊಳ್ ನಿಟ್ಟುವಟ್ಟು ಮಣಿಮಯ ಮಣ್ಡಪಾಯೋಗದೊಳೊಡಮ್ಬಟ್ಟ ಪಿಡಿಗಳುಮಂ Ap. 4, 54 va.]. — ನಿಟ್ಟುಸುರ್. -ಉಸುರ್. ನಿಟ್ಟುಸುರು. a drawn out, long, deep sigh (My.; B. 4, 176; Te. ನಿಟ್ಟೂರ್ಪು). — ನಿಟ್ಟುಸುರ್ವಿಡು. -ಬಿಡು. to sigh

deeply (J. 6, 2). — ನಿಟ್ಟೆಲು. -ಎಲು. = ನಿಟ್ಟೆಲುವು. (ಪೃಷ್ಠಾಸ್ಥಿ Mr. 398). — ನಿಟ್ಟೆಲುವು. -ಎಲುವು. = ನಟ್ಟೆಲುವು, ನಿಟ್ಟೆಲ್ವು, ನೆಟ್ಟೆಲುವು. the spine, the backbone. [ಪದ್ಮಾಸನದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು, ನಿಟ್ಟೆಲುವ ನೆಟ್ಟನೆ ಮಾಡಿ Cv. 899]; (ಪೃಷ್ಠಾಸ್ಥಿ, ವಂಶ Hlā; ವಂಶ, ಬೆನ್ನಸ್ಥಿ Nn. 54). ಬೆನ್ನ ನಿಟ್ಟೆಲುವಿನೊಳ್ ವಂಶಂ (Mr. 474). — ನಿಟ್ಟೆಲ್ವು. = ನಿಟ್ಟೆಲುವು. [ಪಗೆವರ ನಿಟ್ಟೆಲ್ವಂ ಮುಱಿವೊಡೆ Pb. 10, 17]; (Abh. P. 11, 143). — ನಿಟ್ಟೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. (Śmd. 214). a long leaf or petal. — ನಿಟ್ಟೆಸಳುಗಣ್. -ಕಣ್. a long eye that resembles a flower-petal (J. 2, 48). — ನಿಟ್ಟೋಟ. -ಓಟ. a long run (My.; Rsv. 6, 11 va.). ಆನೆಯ ನಿಟ್ಟೋಟವನುಹ ನಡೆ (ಸ್ಥೂಲೋಚ್ಚಯ Mr. 158). see Prv. s. ನೆಟ್ಟಾನ.

ನಿಟ್ಟು niṭṭu. (Tbh. of ನಿಷ್ಠ). a side or slope (of a roof, My.).

ನಿಟ್ಟುರ niṭṭura. = ನಿಟ್ಟೂರ. Tbh. of ನಿಷ್ಠುರ. hard, harsh, etc. (Śmd. 370; Ct. II, 15; ಪೊಲ್ಲೆಯ, ನಿಷ್ಠುರ Śm. 49; ಪೊಲ್ಲಣ, ಪೊಲ್ಲೆಯ, ನಿಷ್ಠುರ Kk. 57, o. r. ಹೆಲ್ಲಣ; ಹೆಲ್ಲಣೆ, ನಿಷ್ಠೂರ Ss.; Grj. 2, 76).

ನಿಟ್ಟೂರ niṭṭūra. = ನಿಟ್ಟುರ. (ವೃಜಿನ, ನಿಷ್ಠೂರ Nn. 54).

ನಿಟ್ಟೂರಿ niṭṭūri. a harsh, cruel, etc. person (ಕ್ರೂರ Nn. 151).

ನಿಟ್ಟೆ niṭṭe. Tbh. of ನಿಷ್ಠೆ. reliance, faith, etc. (Śmd. 370, Śs.; Abh. P. 9, 25; Grj. 4, 93; T.). — ನಿಟ್ಟೆ ಪಡು. to be excellent (Cpr. 3, 37); to be full of devotion (8, 84). [ಗುರುವಚನಂ ತನಗೆ ನಿಟ್ಟೆಪಟ್ಟುದಱಿನ್ದಂ Pb. 6, 71].

ನಿಡಿ niḍi. 1. = ನಿಡು. (J. 30, 14). — ನಿಡಿಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. long hair (J. 30, 17). — ನಿಡಿದೋಳ್. -ತೋಳ್. (Śmd. 117. 64, o. r. ನಿಡು-). = ನಿಡುದೋಳ್. — ನಿಡಿಮೂಗ. (Śmd. 95, o. r. ನಿಡು-). = ನಿಡುಮೂಗ. — ನಿಡಿಯ. -ಅ 3. (Śmd. 154. 184). a tall man. [ನಿಡಿಯರ್ ಬಲ್ಲಾಯದ ಬಲ್ಲಡಿಗರ್ ಪನ್ದಿರ್ದರ್ Pb. 3, 12; Ap. 12, 104]. — ನಿಡಿಯ ನಾಲಗೆ. (Śmd. 201). a long tongue. — ನಿಡಿಯಲರ್ಗಣೆ. -ಅಲರ್ಗಣೆ. a long flower-arrow. ಮದನನ ನಿಡಿಯಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ವುವು ಆಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81). [— ನಿಡಿಯಸಿ. -ಅಸಿ. a long sword. ನಿಡಿಯಸಿಯೊಱೆ ಕರ್ಪಿಡಿದ ಪಡೆಗಟ್ಟು Pb. 10, 71]. — ನಿಡಿಯೆಸಳ್ಗಣ್. -ಎಸಳ್ಗಣ್. a long petal-like eye. [ಪೆಱಗಿನ್ದ ನ್ರೀಕ್ಷಿಸುವುವನಳ ನಿಡಿಯೆಸಳ್ಗಣ್ಗಳ್ Kr. 3, 234]. see Ch. s. ನಾಸಿಕವದ್ದಂ, and *cf.* ನಿಟ್ಟೆಸಳು-.

ನಿಡಿ niḍi. 2. scum, froth, whey, etc. ಮೊಸರ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಮಸ್ತ, ಮಸ್ತ Śmd. 338; ಮಸ್ತು Nr.). ಓಗರದ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಮಾಸರೆ, ಆಚಾಮ, ನಿಸ್ರಾವ; ಓಗರದ ಗಂಜಿ ಎನ್ದೂ, ಎನ್ಬರು Nr.). ಕೂಟ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಪಿಚ್ಛ Nr.). ಮದ್ಯದ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಕಾರೋತ್ತರ, ಸುರಾಮಣ್ಡ Nr.).

ನಿಡಿ niḍi. 3. a strong, pungent, stifling smell, as that of tobacco or tobacco-smoke, of cayenne pepper or its vapour (when being roasted, My.; T. ನೆಡಿ).

ನಿಡಿದು niḍidu. (Śmd. 96. 214). (= ನಿಡು). that which is extended, long, etc.; length, etc. (ನೀಳ್ಪು Ct. II, 53; ಚೆಲ್ಲ Kk. 51; Śm. 49; Te. ನಿಡುದ). ನಿಡಿದಹುದು (ಆರೋಹ Nr.). ದಣ್ಡ ನಿಡಿದಾಗಿರಲು ಸ್ರಗುವಕ್ಕು (Mr. 334). ಜಿರ್ಕಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಂಚು ಎತ್ತರ, ಮೂಱುವರೆ ಪೂಟು ನಿಡಿದು ಇರುವವು (B. 3, 99). ಊದೀ ಬಣ್ಣದ ಕರಡಿಗಳು ಅಯ್ದೇಣು ನಿಡಿದು, ಮೂಱು ಗೇಣು ನಿಲವು (3, 108). ಆನೆಗಳ ನಿಡಿದು ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರ್ಡು ಪೂಟ ಇರುತ್ತದೆ (5, 239). see ಬಿಲ್-; Rsv. 5, 55 va.

ನಿಡು niḍu. = ನಿಟ್ಟು, ನಿಡಿ 1, ನಿಪ್-, ನಿಬ್-. (Śmd. 214). the state of being drawn out in length, stretched or extended; that of being long, length; that of being tall; extensiveness; greatness, bigness (T., M. ನೆಡು; Te. ನಿಡಿ; *cf.* ನಿಗುರ್, ನೀಟ, ನೀಡು 2, ನೀಳ್). — ನಿಡುಕರ. a stretched-out or long arm or hand (Bp. 45, 29). — ನಿಡುಕೋಲ್. a long arrow (J. 25, 31). — ನಿಡುಗಣ್. -ಕಣ್. a long eye [ಅರಸು ಮಕ್ಕಳ ನಿಡುಗಣ್ಗಳ ಬಳಗಮೆಱಗೆ ತನ್ನಯ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ Pb. 3, 51]; (Śsv. 4, 37). — ನಿಡುಗಣೆ. -ಕಣೆ. = ನಿಡುಕೋಲ್. (J. 12, 23). — ನಿಡುಗರುಳ್. -ಕರುಳ್. a long entrail (J. 22, 23). — ನಿಡುಗಲ್. -ಕಲ್. a large rock (Rām. 4, 4, 22). — ನಿಡುಗವಣೆ. -ಕವಣೆ. a long sling (Bh. 1, 6, 2). — ನಿಡುಗಟಲೆ. -ಕಟಲೆ. a long thorny branch (Śsv. 3, 37). — ನಿಡುಗಾರಣೆ. -ಕಾರಣೆ. long linear coloration (Rām. 1, 13, 5). — ನಿಡುಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. an extensive, large fire (Rām. 5, 8, 62). — ನಿಡುಗೇಶ. -ಕೇಶ. long hair (ಬಾಲ, ಉದ್ದಿಯ ಕೂದಲು Nn. 123; ಬಾಲಕ Mr. 225). — ನಿಡುಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a long branch (Śsv. 3, 35 va.). 2, a large horn or trumpet (Bh. 8, 21, 8). — ನಿಡುಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a long neck (Mr. 283; Rsv. 6, 9). — ನಿಡುಗೋಡು. -ಕೋಡು. [a long horn. ತನ್ನ ಮನದೊಳ್ ಮಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಿಸಿದನ್ತೆ ತೋಱುವಗ್ಗದ ನಿಡುಗೋಡು ಮೇಡುಮುರುತ್ತು ಮಿಱಂಕಿದ ಕೆಚ್ಚಲ್ Pb. 8, 104]. a long branch (Rsv. 9, 24). — ನಿಡುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a long staff; a long arrow (ಪ್ರಕ್ಷ್ವೇಡನ, ನಾರಾಚ Si. 289). — ನಿಡುಚಾಪೆ. a long mat (Bp. 38, 11). — ನಿಡುಜಂಗೆ. a long stride (Bp. 26, 31). — ನಿಡುಜಡೆ. long matted hair or braided tresses (Rsv. 1, 135; 5, 19 va.; Śsv. 2, 37). [— ನಿಡುಜಾಗರ. long waking time. ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟು ನಿಡುಜಾಗರದೊಳ್ ತೊಡರ್ದು Pb. 1, 136]. — ನಿಡುದೊಳ್ಪು. = ನಿಡುದೊಳ್ಪು. (Nr. *b*). — ನಿಡುದನಿ. a long-drawn, high, plaintive sound, note or voice (Bp. 46, 22). — ನಿಡುದೆರೆ. -ತೆರೆ. a long, high wave (Bp. 11, 34). — ನಿಡುದೊರಳೆ. -ತೊರಳೆ. a large spleen (Rām. 6, 45, 61). — ನಿಡುದೊಳ್ಪು. a pot-belly. ನಿಡುದೊಳ್ಪುಳ್ಳವನು (ತುಣ್ಡಿಲ, ಬೃಹತ್ಕುಕ್ಷಿ, etc. Nr. *a*). — ನಿಡುದೋಳ್. -ತೋಳ್. (Śmd. 215). a long arm [ಶರಾಸನಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಿಡುದೋಳನಿಯು್ದ Pb. 11, 19]; (Śsv. 2, 42 va.). *cf.* ನಿಡಿ-. — ನಿಡುನಡಿಕೆ. a long pace; one of a horse's paces: cantering (ರೇಚಿತ Si. 274). — ನಿಡುನರ. a long sinew, etc. (J. 12, 44). — ನಿಡು ನಿಡು. rep. (J. 13, 38; 22, 44). — ನಿಡುನಿದ್ರೆ. the long sleep: death (Bh. 7, 4, 14; *cf.* ದೀರ್ಘ-). — ನಿಡುಪತಾಕೆ. a tall banner (J. 20, 37). — ನಿಡುಪುರ್ಬು. a long brow (J. 19, 21). — ನಿಡುಬತ್ತಳಿಕೆ. a long or high quiver (Rsv. 5, 24). — ನಿಡುಬಾವಿ. a deep well (Bp. 16, 11). — ನಿಡುಬೊಬ್ಬೆ. a long-drawn, loud cry (Bp. 32, 23; 52, 47; 56, 14). — ನಿಡುಮಾರ. N. of a king (Bp. 50, 43. 46. 52). — ನಿಡುಮಾಳ. -ಮಾಳ. (Śmd. 215). a long intervening tract of country, as between two villages (ಗ್ರಾಮಾನ್ತರದೀರ್ಘ, ಪ್ರಾನ್ತರ Hlā.). — ನಿಡುಮೀನ್. a long, big fish (Rsv. 2, 8 va.). — ನಿಡುಮೂಗಿ. (Śmd. 198. 221). a person with a long nose. — ನಿಡುಮೂಗು. a long nose. ನಿಡುಮೂಗ. a man with a long nose (see ನಿಡಿ-). [— ನಿಡುಮೆಯ್. a tall figure. ಅಡದ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ನಿಡುಮೆಯ್ಯ ಳುಮಾಡಿಮುದನನ್ತೆ ಮೆಟ್ಟುವಳ್ Pb. 7, 91]. — ನಿಡುಮೊಲೆ. a lengthy breast (J. 16, 36). [— ನಿಡುವಗೆ. -ಪಗೆ. long time enemy. ನಿಡುವಗೆ ಸೈಪಿನಿನ್ದೆ ದೊರೆಕೊಣ್ಡುದು Pb. 11, 142]. — ನಿಡುವಯಣ. -ಪಯಣ. (Śmd. 215). a long journey. — ನಿಡುವರಿ. -ಪರಿ. a long pace. ನಿಡುವರಿಯ ಗಜ (Rām. 3, 6, 15). — ನಿಡುವಲೆ. -ಬಲೆ. a long net (Śsv. 3, 24). — ನಿಡುವಾಸಿ. -ಪಾಸಿ. long tresses of braided hair (Rsv. 2, 8 va.). — ನಿಡುವುರ್ಬು. -ಪುರ್ಬು. = ನಿಡುಪುರ್ಬು. [ನಿಡುವುರ್ಬುಗಳ್ ಪೊಡೆದರೆ Pb. 4, 89]; (Cpr. 6, 64 va.). — ನಿಡುವೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. a long finger (Rsv. 11, 85). — ನಿಡುಸರ. = ನಿಡುದನಿ. (Rsv. 13, 102 va.; J. 3, 32; 28, 38). — ನಿಡುಸರಳ್. a long arrow (ನಿಡುಗೋಲು, etc. Si. 289; J. 12, 40; 13, 18;

28, 45). — ನಿಡುಸುಯ್ 1. to draw a deep sigh [ಪಾಣ್ಬು ಸುತರಗಲ್ಕೆಗೆ ನಿಡುಸುಯ್ದರ್ Pb. 2, 96]; (Cpr. 7, 40). 2, = ನಿಡುಸುಯಿಲ್. (5, 51; Śsv. 4, 77). — ನಿಡುಸುಯಿಲ್. a drawn out, deep sigh (Bp. 17, 19; 26, 42; 35, 32). — ನಿಡುಸುಯ್ಲು. = ನಿಡುಸುಯಿಲ್. (Bh. 2, 10, 23). — ನಿಡುಸುರಗಿ. a long knife, a sword (ಗೇಣ್ Ct. 1, 8). — ನಿಡುಸೂಳು. a long-drawn, loud sound (Bh. 8, 23, 3).

ನಿಡುಕ nidu-ka. a tall man. (Śmd. 241).

ನಿತಂಬ ni-tamba. *the buttocks or posteriors,* especially of a woman. see ಪೋಜವಾಟ್. 2, *the ridge, or slope, of a mountain* (ಸಾನು etc., ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ Mr. 97).

ನಿತಂಬಸ್ಥ nitamba-stha. *being on the buttocks.*

ನಿತಂಬಿನಿ nitambini. having handsome hips: *a woman* (ಹೆಂಗೂಸು Mr. 301).

ನಿತಾಂತ ni-tānta. *extraordinary, excessive, much* (Ch. v. 96). ನಿತಾಂತಂ, *exceedingly.*

ನಿತ್ತರಿಸು nittarisu. Tbh. of ನಿಸ್ತರಿಸು, q. v. to spend or pass time. [ಅಂಕುರಮನೆ ಕರ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಿಜಾಪ ಕೋಗಿಲೆ ಕಮ್ಪನವುಂಕಿ ಪೊತ್ತು ನಿತ್ತರಿಪೆರಲೆಮ್ಬಿನೇವುವೊ Pb. 5, 11; Ap. 9, 89]; (Abh. P. 4, 74; 7, 144; 9, 39 va.; 14, 31; Śāstrasāra in W. v. 1456; Grj. 6, 76).

ನಿತ್ತು nittu. = ನಿನ್ತು 1, ನಿನ್ದು. P. p. of ನಿಲ್ಲು. see Prvs. s. ನಕ್ಷತ್ರ, ನವಮಾಸ, ನಾಡಿ, ನಾಡು, ನೆಗಡಿ, ಬೇನೆ; Cpr. 4, 87.

ನಿತ್ತ್ರಾಣ nittrāṇa. = ನಿತ್ರಾಣ. Tbh. of ನಿಸ್ತ್ರಾಣ. weakness. (My.).

ನಿತ್ತ್ರಾಣಿ nittrāṇi. = ನಿತ್ರಾಣಿ. Tbh. of ನಿಸ್ತ್ರಾಣಿ. a weak person. (My.).

ನಿತ್ಯ nitya. *continual, perpetual; regularly repeated, of regular and close recurrence; endless, eternal, everlasting* (ಅನಶ್ವರ, ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು Nn. 132; ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು 18. 41. 59); *necessary, obligatory, essential;* regularly prescribed, handed down by vedic tradition (ಅಜಸ್ರ, ಅನುಶ್ರುತ 132). ನಿತ್ಯಂ, *perpetually.* ನಿತ್ಯಾ ಸಾಯುವವರಿಗೆ ಅಳುವವರು ಯಾರು? (Prv.). — ನಿತ್ಯಗಟ್ಟಳೆ. -ಕಟ್ಟಳೆ. a perpetual or standing order, daily observance (My.). — ನಿತ್ಯದನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. as usual, as ever, as before (B. 4, 154. 183; My.). — ನಿತ್ಯದರಿದ್ರ. one who is or has been ever or always poor. ನಿತ್ಯದರಿದ್ರನಿಗೆ ಚಿನ್ತೆ ಯೇನು? — ನಿತ್ಯದರಿದ್ರನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿನ್ತೆ (Prvs.). — ನಿತ್ಯಪಯಣ. constant travelling. ನಿತ್ಯಪಯಣ ಬುತ್ತೀ ಕೇಡು (Prv.). — ನಿತ್ಯಮುಣ್ಡೆ. widows who customarily are forbidden to remarry. ನಿತ್ಯ ಮುಣ್ಡೇ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿದ್ದವನೇ ಜಾಣ (Prv.). — ನಿತ್ಯಮುತ್ತೈದೆ. a wife whose husband lives till her death (My.). 2, a dancing-girl or whore (My.).

ನಿತ್ಯಕರ್ಮ nitya-karma. constant business, especially used of daily rites, etc. of Brāhmaṇas (My.).

ನಿತ್ಯಜೀವಿ nitya-jīvi. always living: an epithet of Aśvatthāma, Bali, Vyāsa, Hanumanta, Vibhīṣaṇa, Kṛipa, and Paraśurāma (My.).

ನಿತ್ಯತೆ nityate. = ನಿತ್ಯತ್ವ. (Cpr. 4, 51 va.).

ನಿತ್ಯತ್ವ nityatva. *invariableness, perpetuity, eternity,* eternal life (Bp. 15, 36); continual repetition; inevitableness, necessity.

ನಿತ್ಯದಾನ nitya-dāna. daily alms-giving (My.).

ನಿತ್ಯನೇಮ nitya-nēma. (Sk. ನಿತ್ಯನಿಯಮ). fixed rule, constant (religious) observance (Bp. 49, 4; 50, 53).

ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಕ nitya-naimittaka. constant and occasional (My.).

ನಿತ್ಯಬಿನ್ದು nitya-bindu. = ನಿಜಬಿನ್ದು. an obligatory or inherent anusvāra (Śmd. 48).

ನಿತ್ಯಯಾತ್ರೆ nitya-yātre. the daily begging of rice: wandering about begging alms (My., also ನಿತ್ಯಾತ್ರೆ).

ನಿತ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ nitya-śrāddha. a śrāddha which is daily to be performed for a whole year (My.).

ನಿತ್ಯಾತ್ಮ nitya-ātma. the eternal soul, the supreme soul: Viṣṇu (Bhāgavata 5, 6, 42; 5, 8, 48). — ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕಯೋಗಿ. N. of the author of the Kannaḍa Bhāgavata.

ನಿತ್ಯಾರ್ಥ nitya-artha. the meaning of ನಿತ್ಯ. ನಿತ್ಯಾರ್ಥಾವಲಮ್ಬಿ. -ಅವಲಮ್ಬಿ. clinging to, resting upon or having the sense of ನಿತ್ಯ (Śmd. 395).

ನಿತ್ರಾಣ nitrāṇa. = ನಿತ್ತ್ರಾಣ. weakness. (My.).

ನಿತ್ರಾಣಿ nitrāṇi. = ನಿತ್ತ್ರಾಣಿ. a weak person. (My.).

ನಿದರ್ಶನ ni-darśana. pointing to, showing; indicating; a simile. 2, an example or illustration (Cpr. 4, 51 va.); a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 61. 99 seq.). 3, view; vision. 4, a foreboding, sign, mark, omen (Bp. 18, 5).

ನಿದಾಘ ni-dāgha. burning down. 2, *heat.* 3, *the hot season.* 4, *sweat.*

ನಿದಾನ ni-dāna. 1. a tie, a rope. 2, *a first or original cause, a primary or remote cause.* 3, pathology (ರೋಗಂಗಳಂ ತಿಳಿವುದು Mr. 390). 4, *end, termination, cessation.* feminine ನಿದಾನೆ, she who is tied (J. 30, 3).

ನಿದಾನ nidāna. 2. Tbh. of ನಿಧಾನ. wealth, treasure, etc.; slow. (Śmd. 339; My.; Tu.; Te.). ನಿದಾನವಿದ್ದವನು ಸ್ವಾಧೀನ ತಪ್ಪ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ನಿದಾನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to desire (Cpr. 3, 77 va.).

ನಿದಾನವನ್ತ nidāna-vanta. a slow, deliberate or patient man (My.).

ನಿದಾನಸ್ಥ nidāna-sta. = ನಿದಾನವನ್ತ. (My.; Te.).

ನಿದಾನಿ nidāni. = ನಿದಾನವನ್ತ. (My.).

ನಿದಾನಿಸು nidānisu. to pause, to wait, to ponder (My.; Te. ನಿದಾನಿಂಚು).

ನಿದಿ nidi. Tbh. of ನಿಧಿ. a treasure, etc. (Śmd. 339).

ನಿದಿಗ್ಧ ni-digdha. *smeared, anointed, plastered; sticking or clinging to.* see Nr. s. ಒದಗಿಸು.

ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ ni-digdhike. *a species of prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ನಿದೇಶ ni-dēśa. pointing out; *order, command, direction, instruction.*

ನಿದ್ದೆ nidde. Tbh. of ನಿದ್ರೆ. sleep, etc. (Śmd. 345; C.; Si. 74). — ನಿದ್ದೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. sleepy eyes: drowsiness (My.). — ನಿದ್ದೆಗಡು. -ಕೆಡು. sleep to be spoiled. [ಮೆಯ್ಯೊಗಕ್ಕೆ ಪಮ್ಪುಲಿಸದೆ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟು ನಿಡುಜಾಗರದೊಳ್ ತೊಡರ್ದರ್ Pb. 1, 136]. ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟವನೋ? ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟವನೋ? (Prv.). — ನಿದ್ದೆಗೆಯ್. = ನಿದ್ದೆ ಮಾಡು. (J. 30 sum.; Si. 254, 361). — ನಿದ್ದೆ ಬರು. sleep to come. ಆ ಪಣ್ಡಿತನಿಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಜಾಡಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸದಿದ್ದರೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 4, 154). — ನಿದ್ದೆ ಮಾಡು. to sleep. [ನಿದ್ದೆ ಬರುವವನನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಗೆ ದೂಡಿದ ಹಾಗೆ]. — ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು? ಒದ್ದೆಬಟ್ಟೆ ಕೊಡಬಾರದೇ? — ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿದವನ ಕಾಲು ಒತ್ತಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ನಿದ್ದೆಮೊಬ್ಬು. drowsiness (My.). — ನಿದ್ದೆಯೆಚ್ಚರು. to become awake with regard to sleep: to awake. ಗಣ್ಟೆ ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಮುನ್ತಾದ ವಾದ್ಯಗಳಿನ್ದ ನಿದ್ದೆಯೆಚ್ಚರುವನ್ತೆ ಮಾಡುವವನು (ಚಾಕ್ರಿಕ, etc. Si. 292). — ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತು. sleep to come to, touch, or take possession of (My.). — ನಿದ್ದೆ ಹೋಗು. to fall asleep (My.). ನಿದ್ದೆಹೋಗುವವನು (ನಿದ್ರಾಣ, ಶಯಿತ Si. 361).

ನಿದ್ರಾಂಗಧ್ವನಿ nidrā-aṅga-dhvani. a sound of the body when asleep. see ಕೊರೆ.

ನಿದ್ರಾಣ ni-drāṇa. *sleeping, asleep; sleepy, drowsy.*

ನಿದ್ರಾಭಾವ nidrā-abhāva. non-existence of sleep; cessation of sleep. see ಎಚ್ಚರ್. 2, the state of being asleep (Cpr. 8, 4 va.).

ನಿದ್ರಾಲು nidrā-ālu. *sleeping; sleepy, drowsy; slothful.*

ನಿದ್ರಾಲೋಲ nidrā-lōla. longing for sleep (J. 30, 19).

ನಿದ್ರಾವಧೂಟಿ nidrā-vadhūṭi. sleep looked upon as a woman (Cpr. 2, 40).

ನಿದ್ರಾವಿಕಾರ nidrā-vikāra. perturbation or disquietness in one's sleep. see ಕನವರಿಸು.

ನಿದ್ರಿತ nidrita. sleeping, asleep.

ನಿದ್ರಿಸು nidrisu. to sleep (Bp. 18, 3; 46, 21; 47, 57; Śsv. 2, 104).

ನಿದ್ರೆ ni-dre. ನಿದ್ರಾ. = ನಿದ್ದೆ. *sleep;* slumber. 2, *sleepiness, sloth.* 3, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). see Prv. s. ರುದ್ರ. — ನಿದ್ರೆ ಗೆಯ್. to sleep (Bp. 47, 22). ಪಾಸಿನೊಳ್ ನಿದ್ರೆ ಗೆಯ್ದಂ (Śmd. 163). ನಿದ್ರೆ ಗೆಯ್ದಾತನು (ನಿದ್ರಾಣ, ಶಯಿತ); ಆವನಾನೊಬ್ಬ ವಿಪ್ರನು ನಿದ್ರೆ ಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರಲು ನೇಸಱು ಅಸ್ತಮಯಮ್ ಆದಹುದು ಅವನು ಅಭಿನಿರ್ಮುಕ್ತ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ನಿದ್ರೆಗೇಡು. -ಕೇಡು. disturbance of sleep (My.). see Prv. s. ಬಱೀ ಗುಲ್ಲು. — ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿ. sleep to be brightened up or be known, sleep to pass away or cease; to be brightened up as to (one's) sleep or to know about it, *i. e.* to become awake, to awake (ಎೞ್ Śmd. I; ಎಚ್ಚಱ್ I). ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದಂ (ಎೞ್ದಂ I). ದಿಕ್ಕನೆ ತರುಣನ್ ಆಗಳೆ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದೆದ್ದು (Bp. 47, 8). ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿಯಿತು (My.). see Bp. 35, 9; 46, 22; Bh. 1, 10, 23; 3, 13, 32. — ನಿದ್ರೆ ಮಾಡು. = ನಿದ್ರೆ ಗೆಯ್. (My.; B. 5, 24). — ನಿದ್ರೆ ಮುಸುಕು. sleep to cover, fall upon or take possession of (Bp. 35, 9). — ನಿದ್ರೆಹತ್ತು. = ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತು. ಚಿನ್ತೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಆತಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತದೆ (B. 5, 41).

ನಿಧನ ni-dhana. 1. = ನಿಧಾನ No. 4. place of residence. 2, *race, family.* 3, *conclusion, end.* 4, *death;* destruction, loss. see ಕೆಡು.

ನಿಧನ ni-dhana. 2. = ನಿರ್ಧನ. poor, poverty, etc. — ನಿಧನವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become poor or wretched (Cpr. 7, 150).

ನಿಧಾನ ni-dhāna. = ನಿದಾನ 2. putting down, laying aside, depositing. 2, *a place where anything is laid, a vessel in which anything is deposited, a receptacle.* 3, *a treasure, a hoard, wealth* (ಧನ, ವಿತ್ತ Nn. 144; ನಿಧಿ, ಶೇವಧಿ Mr. 56; ಕಡವರ Ct. II, 83), especially the treasures of Kubēra (see ನವನಿಧಿ). 4, *a place of cessation or rest;* a place of residence (ನಿಜಾಗಾರ, ನೆಲೆ Śm. 106). 5, a completed work; a fulfilled intention (ಮುಗಿದ ಕಾರ್ಯ 144; ಮುಗಿದ ಬಗೆ Mr. 483). 6, effort, labour, work (ಮಾಟ, ಮಾಡುವನ್ನಾದು 144; mistake for ವಿಧಾನ?). 7, directing the thoughts upon, desire (ಇಚ್ಛೆ, ಬಯಕೆ 144). 8, keeping down or back, acting with restraint: slowness, deliberation, patience, pausing, pondering (not Sk., but in general use). [ನಿಧಾನವೇ ಪ್ರಧಾನ Prv.]. see Prv. s. ಪ್ರಧಾನಿ.

ನಿಧಿ ni-dhi. = ನಿದಿ. putting down, etc.: *a place where anything is laid or deposited, a receptacle.* 2, *a treasure, a hoard, wealth;* a store (ರಾಶಿ Mr. 372). see ಬಯ್. 3, the number 9 (Ch.; ಒಮ್ಬತ್ತು Mr. 347; Bp. 61, 92; see ನವನಿಧಿ). 4, the ocean. ನಿಧಿಯಿದ್ದರೂ ನಿಧಾನವಿರ ಬೇಕು (Prv.).

ನಿಧೀಶ nidhi-īśa. Kubēra. (My.).

ನಿಧುವನ ni-dhuvana. shaking to and fro. 2, *sexual intercourse.* see ಓೞ್, ಕೇ.

ನಿಧುವನಕರಣ nidhuvana-karaṇa. performing sexual intercourse. see ಕೊಸೆ (where o. r. ವಿ-).

ನಿಧ್ಯಾನ ni-dhyāna. *intuition, looking at, beholding.*

ನಿನ್- nin. = ನಿನ್ನು, ನೀ, ನೀಂ 1, ನೀನ್, ನೀನು. thou. (Śmd. 178). see its plural ನಿಮ್-. genitive: ನಿನ್ (My.), ನಿನ (My.), ನಿನ್ನ (J. 6, 30; C.), of thee, thine, thy; ನಿನ್ಮಗ, ನಿನ್ಮನೆ, etc. (My.). — ನಿನತು. -ಅತು. = ನಿನತ್ತು, ನಿನ್ನದು [ಎನಗೆ ಕೂರ್ಪುದನಾ ಘಟಿಸಮ್ಬುವಂ ನಿನಗೆ ಕೂರನಱಲ್ ನಿನತಲ್ತು ಕೇಳೆನತುಂ Pb. 12, 36]; (Śmd. 178. 179; ನಿನ್ನದು Kk. 61). that of thee, thine, thy. ನಿನತು ಬಲಮ್, ಎನತು ಶೌರ್ಯಂ (Śmd. 179). — ನಿನತ್ತು. = ನಿನತು, q. v. ಮುನಿಸಿದು ನಿನತ್ತು, ಸಯ್ರಣೆ ಎನತ್ತು (Śmd. 179). — ನಿನದು. = ನಿನ್ನದು. (My.). — ನಿನ್ನ. of thee, thine. [ನಿನ್ನನೆ ನೆನೆನೆನೆದಿರುಳೊಳಗೊಱಗದಿರೆ Kr. 1, 94]. ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಹೋಯಿತೋ? — ನಿನ್ನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು. — ನಿನ್ನ ಹೊಱಗೆ (or also ಹೊರೆಗೆ) ನನ್ನ ಮೆಟ್ಟೇ? (Prvs.). see Śmd. 155. — ನಿನ್ನತು. = ನಿನತು. ಎಲೇ, ಅಱಗವಿ, ನಿನ್ನತಂ ನೆರವಿನೋದಿನ ಕಬ್ಬಮನ್ ಓದದಿರ್ ಸುಧಾನಿಲಯದ ಮುನ್ದೆ (Grj. 1, 26). — ನಿನ್ನದು. = ನಿನತು, q. v. (C.). — dative: ನಿನಗೆ, ನಿಂಗೆ (My.). ನಿನಗೆ ಎನಗೆ ತನಗೆ ತೀರ್ಗುಮೆ ಹನುಮನ್ತನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಹಸಂ ರಿಪುವಿಜಯಂ? (Śmd. 178). see Śmd. 139. 150; Cpr. 7, 41. — accusative: ನಿನ್ನ, ನಿನ್ನನು, ನಿನ್ನನ್ನು (My.), ನಿನ್ನಂ. — locative: ನಿನ್ನಲಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ (My.). — ablative: ನಿನಿನ್ದ, ನಿನ್ನಿಂದ (My.), ನಿನ್ನಿನ್ದಂ, ನಿನ್ನಿನ್ದೆ. ನಿನ್ನಿನ್ದ ಎತ್ತು ಮಾಱಿತು, ನನ್ನಿನ್ದ ಒಣ್ಟೆ ಮಾಱಿತು (Prv.). [—ನಿನ್ನನ್ನರ್. -ಅನ್ನರ್. like you. ಪುರುಷೋತ್ತಮರಾರ್ ನಿನ್ನನ್ನರ್ Kr. 2, 80. ಮನುಜಂ ನಿನ್ನಾ ಪದಚರಣಯುಗದ್ವಯಮಂ ಮುದದೞ್ತಿಯೆ ಬಗೆದು Kr. 1, 85].

ನಿನದ ni-nada. *sound, noise, cry,* etc. (ಕಿಳಿರ್ Ct. II, 92).

ನಿನದತ್ ni-nadat. sounding, resounding, ringing, crying, etc. (Śmd. 188).

ನಿನಾದ ni-nāda. = ನಿನದ. *sound, etc.*

ನಿನ್ತು nintu. 1. = ನಿತ್ತು, ನಿನ್ದು. P. p. of ನಿಲ್ಲು.

ನಿನ್ತು nintu. 2. = ನಿನ್ತಿತು, ನಿನ್ದಿತು. third person singular neuter of the imperfect of ನಿಲ್ಲು.

ನಿನ್ದಕ nindaka. blaming, defaming, abusing; a man who ridicules or blames, a scorner (Bp. 4, 55).

ನಿನ್ದನೆ nindane. (ನಿನ್ದನ). reproach, censure, blame, abuse. ನಿನ್ದನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ವನ್ದನೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ನಿನ್ದಿತ nindita. blamed, abused, reviled; low, despicable; forbidden.

ನಿನ್ದಿತಕ್ರಮ nindita-krama. a wrong form of vāstava (Kāvy. III, 3, B, 16).

ನಿನ್ದಿದನು nindidanu. = ನಿನ್ದನು. he stood (Rām. 4, 3, 6).

ನಿನ್ದಿರಿಸು nindirisu. to cause to stand up. see s. ನಿಲ್ಲು.

ನಿನ್ದಿಸು nindisu. to blame, to censure, to abuse, etc. (Bp. 6, 4; 50, 74; 57, 40; 61, 17; J. 13, 41; My.). — ನಿನ್ದಿಸಿ ಕೊಳ್. to blame oneself (Abh. P. 15, 16; 15, 77 & 79 va.).

ನಿನ್ದು nindu. = ನಿನ್ತು 1, etc. P. p. of ನಿಲ್, ನಿಲ್ಲು. — ನಿನ್ದಱಿಕೆ. see s. ನಿಲ್.

ನಿನ್ದೆ ninde. blame, censure, reproach, abuse, defamation, scorn, reviling (ಪೞಿ Ct. II, 46; ತೆಗೞ್ Kk. 64; ಚುನ್ನ Ct. II, 66). see ಚುನ್ನ, ತೆಗೞ್, ತೆಗೞಿಸು, ಪೞಿಕೆ, ಪೞಿ.

***ನಿನ್ದೋಪಮೆ nindā-upame.** a figure of speech. Kr. 3, 73.

ನಿನ್ದ್ಯ nindya. blamable, to be censured, reprehensible, despicable; bad; forbidden.

ನಿನ್ದ್ಯವಾಕ್ಯ nindya-vākya. a blamable, etc. word or speech (ನಿನ್ದ್ಯೋಕ್ತಿ Nn. 89).

ನಿನ್ದ್ಯರುತ nindyā-ruta. = ನಿನ್ದ್ಯವಾಕ್ಯ, q. v.

ನಿನ್ನ ninna. your (singular) see s. ನಿನ್.

ನಿನ್ನು ninnu. = ನಿನ್, etc.; but see ಉಪಂ 2. — ನಿನ್ನುವಂ. (Bp. 2, 41; 10, 3; 12, 50; 15, 35; 18, 58; 30, 23; 42, 7; 45, 8; Rām. 3, 4, 17; 6, 51, 39).

ನಿನ್ನೆ ninne. yesterday; time lately passed (Śmd. 400). ಹ್ಯಸ್ತನದಿನ, ಕಲ್ಯ Hla; ಕಲ್ಯ, ಪೂರ್ವವಾಸರ Nn. 105; Bp. 57, 34; Dp. 4, 2; J. 9, 18; C.; Te.; T. ನೆನ್ನಲ್, ನೆರುನಲ್, ನೇಱು). declension: ನಿನ್ನೆಂಗೆ, ನಿನ್ನಿನ (Śmd. 401); ನಿನ್ನಿನ (Śmd. 133; Bp. 51, 74; My.); ನಿನ್ನೆಗೆ, ನಿನ್ನೆಯ (My.). ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ (ಹ್ಯಸ್ Si. 316). ನಿನ್ನೆ ಕಱೆದ ಹಾಲಿನ್ನಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪವು (ಹೈಯಂಗವೀನ Nr.). ನಿನ್ನಿನವು B. 4, 187). ನಿನ್ನೆ ಉಣ್ಣದ್ದು ಬಯಸೋದು ಯಾಕೆ? — ನಿನ್ನೆಗೆ ಮೊನ್ನೆಗೆ ಜನ್ನಕ್ಕೆ (Prvs.).

ನಿಪ್- nip. = ನಿಡು. the state of being long. —ನಿಪ್ಪುರಿ. -ಉರಿ. great heat [T. ನೆಪ್ಪುರ; Tu. ನಿಪ್ಪು]; (Rām. 6, 53, 78) — ನಿಪ್ಪೆಣ. a tall corpse (Rām. 6, 48, 29).

ನಿಪ ni-pa. where is drunk in: *a water-jar* (ಕುಮ್ಭ, ಕುಟ, ಕಲಶ, ಕೊಡ Mr. 209).

ನಿಪಠ ni-paṭha. *reading, recitation, studying.*

ನಿಪತನ ni-patana. flying down, falling down, falling; descending; alighting. — ನಿಪತನಂಗೆಯ್. -c-. to throw down (J. 14, 13).

ನಿಪತಿತ ni-patita. fallen down, fallen; descended, alighted. (Bp. 19, 35; 26, 42).

ನಿಪತ್ತಿ ni-patti. falling down, throwing oneself down. see ಪ್ರಣಿಪತ್ತಿ.

ನಿಪಾಠ ni-pāṭha. = ನಿಪಠ. reading, etc.

ನಿಪಾತ ni-pāta. falling down, falling, descending; attacking; casting; dying, death; ruined state (My.). 2, putting down as irregular or exceptional, as the occurrence of a word at the beginning instead of the end of a compound, etc. 3, *a particle, the term for all adverbs including conjunctions and interjections* Śmd. 12. 67. 70. 76; Kāvy. I, 1*b*, 15-22). see s. ಮಂಗಲ. — ನಿಪಾತ ಮಾಡು. to destroy (My.).

ನಿಪಾತನ ni-pātana. *causing to fall, throwing down, dropping, etc.;* destroying. 2, falling down.

ನಿಪಾನ ni-pāna. drinking. 2, *any reservoir of water, any place or trough near a well for watering cattle;* a well, a pool (ಉದಪಾನ, ಉದ್ಪಾಷ್ಪ, ಬೆಂಚಿ Mr. 421).

ನಿಪೀಡನ ni-pīḍana. pressing together. see s. ನಿಃಪೀಡನ.

ನಿಪುಣ ni-puṇa. perfect, complete; accurate; careful. 2, *clever, adroit, skilled in, conversant with;* skilfulness, etc. (Bp. 51, 31). feminine ನಿಪುಣೆ (My.). ನಿಪುಣನಾದವನು ಕೃಪಣನಾಗ ಬಾರದು.—ಉಪಕಾರವಱಿಯದವನ ನಿಪುಣನೆನ್ನು ಹೇಳ ಬೇಡ (Prvs.).

ನಿಪುಣತನ nipuṇatana. = ನಿಪುಣತೆ. (ನೈಪುಣ್ಯ G.; My.).

ನಿಪುಣತೆ nipuṇate. skilfulness, cleverness, adroitness; carefulness, accuracy. (My.).

ನಿಪುಣತ್ವ nipuṇatva. = ನಿಪುಣತೆ. (My.).

ನಿಪ್ಪಡಿ nippaḍi. (fr. a ನಿಪ್ಪಡೆ?). — ನಿಪ್ಪಡಿಗಿಡ. a thorny leafless shrub with red flowers, Capparis aphylla Roxb. (Z.).

4*

ನಿಪ್ಪಸರ nip-pasara. severity, vehemence, impetuousity, coarseness, harshness (ಉರವಣೆ, ನಿಷ್ಠೂರ Ss.; Kk. 65, where one MS. has ಉರವಣೆಯಿ ನಿಪ್ಪಸರದಿಂ ಪೋಪುದು; Dp. 139, 2. Rām. 6, 51, 66, 91; J. 27, 13). ಇನ್ನು ರಿಪು ನಿಪ್ಪಸರದಲಿ ಕಲಿಯೇಱಿದನು, ಕೆಯ್ಗೊಳ್ಳ ನೀಶ್ವರನ (Bh. 8, 23, 45).

ನಿಪ್ಪಾಳೆಯ nip (*i. e.* ನಿಃ) -pāḷeya. absence of settlement: expulsion (Bh. 1, 4, 31).

*ನಿಪ್ಪುಟ nippuṭa. much, greatly? ವೃಕ್ಷಜಾತಿಗಳೊಡಲ್ ಪಸಿವಾದವುಳುರ್ವ ನಿಪ್ಪುಟಂ ಕರಗಿದುದೆನ್ನ ಬಾಷ್ಪ ತೆಱನಾವುದು ದೇವ ಶರಣ್ಗೆ ವನ್ದವು Ap. 8, 62.

*ನಿಪ್ಪೊಸತು nipposatu. newest of new. ಗಣಿಕಾಸೃಷ್ಟಿಯುಂ ಪುಷ್ಪಚಾಪಂ ಪೊಸತಂ ಮಾಡಿಟ್ಟನೊ ನಿಪ್ಪೊಸತು ವಲಿದಱೊನ್ದನ್ದಮೆನ್ನು ಸ್ವದೇಂ ರಂಜಿಸಿತೋ Ap. 1, 82.

ನಿಬ್- nib. = ನಿಡು. the state of being long. see ನಿಬ್ಬೆಱಗು.

ನಿಬದ್ದಿ ni-baddi. ನಿಬದ್ಧಿ. certainty, truth, reality (ಪ್ರಕೃತ, ನಿಜ Nn. 111; ಅಂಜಸಾ, ದಿಟ 129; Te., T.; not in Sk.; see ನಿಬದ್ಧ).

ನಿಬದ್ಧ ni-baddha. bound in or on, bound; fastened, connected, bound together; caught, fettered; coherent; stopped; confined; checked; composed, written; inlaid, enchased, set; etc. 2, not movable or fluctuating: a fixed rule, demonstrated truth, truth (ಕಟ್ಟಳೆ, ಸತ್ಯ Mr. 358; not in Sk.). 3, destroyed. see Bp. 19, 10. 12; 56, 9; Kāvy. IV, 1. 2. *cf.* ನಿಬರ್ದ್ಧ.

ನಿಬನ್ಧ ni-bandha. = ನಿಬನ್ಧನ.

ನಿಬನ್ಧನ ni-bandhana. binding, ligation; constructing, building; etc. 2, syntax. 3, *a composition, a treatise.* 4, = ನಿಬರ್ನ್ಧ, rule, governing (Cpr. 4, 21).

ನಿಬನ್ಧನೆ ni-bandhane. = ನಿಬರ್ನ್ಧ. appointing, ordering; a rule, an order (My.).

ನಿಬರ್ಹಣ ni-barhaṇa. = ನಿವರ್ಹಣ. throwing down, etc. (Bp. 38, 43*b*; My. Amara).

ನಿಬಾಯಿಸು nibāyisu. Tbh. of ನಿರ್ವಾಹಿಸು. to accomplish, etc. (My.).

ನಿಬಾವು nibāvu. (Tbh. of ನಿರ್ವಾಹ; *cf.* Mhr., H. ನಿಭಾವ). the state of lasting (used of cloth, My.).

ನಿಬಿಡ ni-biḍa. 1. = ನಿವಿಡ. close, thick, crowded, etc. (Bp. 42, 22; J. 3, 23. 40; My. Amara).

*ನಿಬಿಡ ni-biḍa. 2. one of the ten styles of Dakṣiṇa mārga Kr. 2, 54.

ನಿಬಿಡತೆ ni-biḍate. the state of being close, etc. (Śsv. 3, 35 va.).

ನಿಬಿಡಿತ ni-biḍita. filled, etc. (Cpr. 7, 151).

ನಿಬಿಡೀಕೃತ nibiḍī-krita. made close, dense, full, etc. (My.).

ನಿಬುದ್ಧಿ nibuddi. = ನಿಬ್ಬುದ್ದಿ. Tbh. of ನಿರ್ಬುದ್ಧಿ. senseless, etc. (Śmd. 380).

ನಿಬ್ಬಣ nibbaṇa. = ದಿಬ್ಬಣ 1. (Tbh. of ನಿರ್ವಹಣ?). a marriage festival with all its display, especially with its processions and gifts. 2, the display of the gifts or the gifts themselves (ತಿಳ್ಳಣ್ಣ Śmd. II). ಅಬ್ಬೆಗರುಷಣವೇಕೆ? ಕಬ್ಬೆಕೆ ಬೋಂದಂಗೆ? ನಿಬ್ಬಣವು ಯಾಕೆ ಕುರುಡಂಗೆ? ವನದೊಳು ಬೊಬ್ಬಿಯಿಯು ಯಾಕೆ? (Sp.).

ನಿಬ್ಬಣಿಗ nibbaṇiga. the friend or attendant or companion of a bridegroom (ಜನ್ಯ Nr.).

ನಿಬ್ಬನ್ದಿಗ nibbandiga. Tbh. of ನಿಬರ್ನ್ಧಿಕ. a man who persists in, etc. (Śmd. 380).

ನಿಬ್ಬರ nibbara. Tbh. of ನಿರ್ಭರ. vehement, etc. (ನಿರ್ಭರ Bhn. 44; ಒಚ್ಚತಮಿಲ್ಲೆ ಮ್ಬುದರ್ಥ Ct. I, 89; Bp. 34, 11; 35, 48; 36, 1; 44, 21; 52, 20; 56, 14; Bh. 8, 23, 3; Rām. 4, 7, 10; J. 6, 17); [Cv. 1341].

ನಿಬ್ಬಾರ nibbāra. Tbh. of ನೀಹಾರ. fog, mist, etc. (ಮಂಜು Ct. I, 87).

ನಿಬ್ಬುದ್ಧಿ nibbuddi. = ನಿಬುದ್ಧಿ. Tbh. of ನಿರ್ಬುದ್ಧಿ. stupid (Śmd. 345).

***ನಿಬ್ಬೆಱಗು nibberagu.** forgetting oneself as a result of long or continuous amazement. ನಿಶ್ಚೆ ನಿಬ್ಬೆಱಗು ಗಟ್ಟಿ ಗೊಣ್ಡಡೆ ಏಕೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಸೊಮ್ಮು ಸಮ್ಬನ್ಧ Cv. 379. (ತಳವೆಳಗು Ss., Bp. 17, 1; Te. ನಿವ್ವೆಱಗು).

ನಿಭ ni-bha. = ನಿಪ, ನೆವ, ನೆವನ, ನೆವನು. having the shine or appearance of: *resembling, like, similar.* 2, *pretence, pretext, fraud, sham, trick, disguise.* 3, appearance, light, manifestation.

ನಿಭಾಯಿಸು nibhāyisu. to get through or over; to endure, to suffer, to bear (My.; Br. ನಿಭಾಯಿಂಚು; Mhr., H. ನಿಭಣೇಂ, ನಿಭಾವಣೇಂ; *cf.* ನಿರ್ವಾಹ); to succeed (Mhr., etc.).

ನಿಭಾಲನ ni-bhālana. *seeing, sight, perception.*

ನಿಭೃತ ni-bhṛita. borne or placed down, deposited; concealed, hidden; filled with, full of (Cpr. 1, 69. 79; 6, 2).

ನಿಮ್- nim. = ನಿಮ್ಮು, ನೀಂ 2, ನೀವ್, ನೀವು 1. the plural of ನಿನ್-. (you). genitive: ನಿಮ್- (My.), ನಿಮ (Śmd. 178; My.), ನಿಮ್ಮ (Śmd. 178; C.). ನಿಮ್ಮನೇ ಕಾಟಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನೇ ಬಟ್ಟೆಯೇ? — ನಿಮ್ಮ ನೆಯೆಮ್ಮ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮನೇ ಕೊಮ್ಮೆ ಇದೆ. — ನಿಮ್ಮನೆಯೆಮ್ಮ, ನಮ್ಮನೇ ಕಱು; ತಾ, ತಿಮ್ಮಕ್ಕಾ, ಪಂಚೇರು ತುಪ್ಪವ! — ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮನೆಯಕ್ಕಿಯ ಕೊಟ್ಟು, ಅಮ್ಮಾ, ನಿಮ್ಮನೇ ಪ್ರಸಾದವೇ? — ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ಮಡೀ ಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆ ಬರಬೇಕು (Prvs.). ಜೀಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮಡಿಗಳ ನಿರೂಪಮಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸಿದೆಂ (J. 31, 34). ನಿಮ್ಮಿನಿಬರ್ (ನಿಮ್ಮ ಇನಿಬರ್, Bp. 57, 80). ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರು (ನಿಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು, B. 3, 127); ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಂ (ನಿಮ್ಮನ್ ಇಬ್ಬರಂ, Bp. 26, 61; 52, 37); ನಿಮ್ಮನಂ (9, 40). — ನಿಮತು. -ಅತು. = ನಿಮತ್ತು (Śmd. 178. 179), ನಿಮದು, ನಿಮ್ಮತು, ನಿಮ್ಮದು. that of you, yours, your. [ಸಾವೆ ನಿಮತಿಚ್ಚೆಯೆನೆ ಪೊಣರ್ದಾನಂ ತಳ್ತಿಱದು ಗಲ್ಪಂ Pb. 11, 31]. — ನಿಮತ್ತು. = ನಿಮತು, q. v. — ನಿಮದು. -ಅದು. = ನಿಮತು. (My.). — ನಿಮ್ಮತು. = ನಿಮತು. (Kk. 61). — ನಿಮ್ಮದು. = ನಿಮದು. (My.). [— ನಿಮ್ಮನ್ತು. like you. ಮುದುಗಣ್ಣಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ತು ಪಱಿಯೆ ನುಡಿವರುಮೊಳರೇ Ap. 9, 105]. — ನಿಮ್ಮುತು. -ಉತು. (Śmd. 180). that of you who are in the middle, yours, your. ನಿಮ್ಮ ತಿರ್ವರುಮ್ ಎಮ್ಮುತಯ್ವರುಂ ತಮ್ಮುತಱುವರುಂ (180). dative: ನಿಮಗೆ (C.). ಕುಡದ ನಿಮಗೆ ಈ ಎಡಱಾಯ್ತೆ? (Śmd. 125). accusative: ನಿಮ್ಮ, ನಿಮ್ಮನು, ನಿಮ್ಮನ್ನು (My.), ನಿಮ್ಮಂ. locative: ನಿಮಲಿ, ನಿಮಲ್ಲಿ, ನಿಮ್ಮಲಿ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ (My.). ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ಉಣ್ಟೋ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ ಉಣ್ಟು (Prv.). ablative: ನಿಮಿನ್ದ, ನಿಮ್ಮಿನ್ದ (My.), ನಿಮ್ಮಿನ್ದಂ, ನಿಮ್ಮಿನ್ದೆ. [— ನಿಮ್ಮಡಿ. -ಅಡಿ. your nobleself. venerableself. ಅನ್ಮಾತ್ರಱಿಯದೆ ಮುಳಿದುಂ ನಿಮ್ಮಡಿಯುಂ ನೋಯೆ ನುಡಿದೆಂ Pb. 12, 54; — ನಿಮ್ಮಡಿಯಾ. honorific way of expressing 'your'. ಪರಮಾನುಭಾವ ಭರಮುಂ ದೊರೆಕೊಣ್ಡುದಿನ್ದು ಬರವಿನೊಳ್ ನಿಮ್ಮಡಿಯಾ Kr. 3, 205].

ನಿಮಗ್ನ ni-magna. plunged in or into, immersed, submerged, sunk; sunk in, depressed, not prominent. see ಮುೞುಗು.

ನಿಮಜ್ಜನ ni-majjana. diving, immersion, sinking. 2, causing, to immerse. see ಆೞ್.

ನಿಮತು nimatu. ನಿಮತ್ತು nimattu. yours. see s. ನಿಮ್-.

ನಿಮನ್ತ್ರಣ ni-mantraṇa. inviting, invitation, bidding to a feast, especially a śrāddha (My.); summoning, calling.

ನಿಮಯ ni-maya. *barter, change, exchange.* see ವಿ-.

ನಿಮರ್ದನ ni-mardana. crushing; destroying (ಸಂಹರ, ಮರ್ದಿಸುವುದು Nn. 105).

ನಿಮಾಜು nimāju. = ನಮಾಜು, ನಿವಾಜು. worship, etc. (My.; Mhr., H., Br.). — ನಿಮಾಜುಗಟ್ಟೆ. -ಕಟ್ಟೆ. a wall-like structure (on an elevation) whereat Mussulmans yearly perform worship (My.). — ನಿಮಾಜುಬೋಳೆ. the elevation whereon the nimājugaṭṭe stands (My.).

ನಿಮಾನಿಮಿ nimānimi. exact, quite correct; exactly, etc. (My.; H.).

ನಿಮಿ nimi. N. of a king of Vidêha (Rām. 1, 16, 21). 2, N. of a son of Ikṣvāku, who lost his body through the curse of Vasiṣṭha, etc. 3, winking of the eyes, twinkling.

ನಿಮಿತ್ತ ni-mitta. a mark, an aim; *an archer's butt, target.* 2, sign, token. 3, an omen; fortune-telling. 4, cause, motive, reason; *instrumental or efficient cause, causa efficiens* (opposed to upādāna). ನಿಮಿತ್ತಂ, because of, on account of. ಅವನ ಮನೋವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಮಾಗಿ (Śmd. 45).

ನಿಮಿತ್ತಗಾಱ nimitta-gāṟa. a fortune-teller (My.).

ನಿಮಿತ್ತಸ್ಥಲ nimitta-sthala. the place where the man has to stand who is the representative of the deceased one at the sāpiṇḍyaśrāddha (My.).

ನಿಮಿತ್ಯ nimitya. = ನಿಮಿತ್ತ. (Mhr.). ಇದು ನಿಮಿತ್ಯಂ, on account of this, therefore (Bp. 37. 15). ಅವನ ಬೆಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಮಿತ್ಯದಿನ್ದ (B. 5, 60). ಅವರು ನಿಮಿತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವರು (5, 108). see Prv. s. ಬೇಗ ಹತ್ತು.

ನಿಮಿತ್ಯಗಾಱ nimitya-gāṟa. = ನಿಮಿತ್ತಗಾಱ. (My.).

ನಿಮಿರ್ nimir. = ನಿಗುರ್, etc. to be stretched; to become straight; to stand up to one's full length; to become erect; to grow high, to be lifted up; to be unfurled; to become extensive, to spread, etc. (ಪ್ರಸಾರಣ Śmd. Dh.; ನಿಮುರು; T. ಇಮಿರ್, ನಿಮಿರ್, ನಿವರ್; M. ನಿವರು). [ಪಂಚಧನುಶ್ಶತಂ ಪವಣ್ಣಲೆ ನರಗೆನ್ನೊಡನ್ನಿಮಿರೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾನಱಿಯೆಂ ವಿದೇಹಮಂ Ap. 1, 52]. P. p. ನಿಮಿರ್ದು, ನಿಮಿರ್ದುವು, ಪೊಳೆದುವು, ಅಳುಂಕಿದುವು.... ಅವಳ ಧವಳಕಟಾಕ್ಷಂ (264). ನಿಮಿರ್ದ ಹಾವು (ಅಶೀವಿಷ, ದೀರ್ಘಪೃಷ್ಠ Hlā.). ಪುಡಿಯಡರೆ ನಿಮಿರ್ದ ಪುತ್ತಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತು (Lilv. 3, 3). ನಿಮಿರ್ದ ಕಾನ್ತಾರದಲ್ಲಿಯ ಕಿಚ್ಚು (ದಾವ Mr. 48). ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನಿಮಿರ್ದು ನನ್ದಿಸಿ (Bp. 4, 47). ಅದಱ ಬೇರುಗಳ್ ಅಯ್ದೆ ಕೆಳಯಿಕೆಱದು, ನಿಮಿರ್ದಿರೆ (34, 5). ಬಂಕತನ್ನೆಗೆ ಕೊರೆದು ಕೊನರಿ ನಿಮಿರ್ದವೊಲ್ (38, 40). ಅವಿರಲಿತಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ಬುವಿಗಳೊಳು ಪಸರಿಸಿ, ನಿಮಿರ್ದಿರೆ (58, 13). ಕುಡಿ ನಿಮಿರ್ದ ಪುರ್ಬು (Rsv. 6, 36). [ನಿಮ್ಮ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಮನದಲ್ಲಿ ರತಿ ಪುಟ್ಟಿ ನಿಮಿರ್ದುವೆನ್ನ ಕಳೆಗಳು Bv. 490]. see Cpr. 1, 112; 2, 52; 6, 65; 7, 32. 134; Grj. 1, 96; Rsv. 5, 85; J. 8, 18; 11, 25.

ನಿಮಿರು nimiru. = ನಿಮಿರ್, etc. P. p. ನಿಮಿರಿ. ತನಯನ್ ....ಸುದತಿಯ ನಿಮಿರಿದುದರದೊಳ್ ಇರಲ್ (Bp. 3, 1). ಪುರುಷತ್ವಮ್ ಅಳವಟ್ಟು, ನಿಮಿರಿ (35, 25). ಗುರುಭಕ್ತ ನಿಮಿರಿ (39, 62). ಅಮಿತ ಕರ್ಣಂಗಳೊಳ್ ಅನೇಕಂ ನಿಮಿರಿ ಘಣಘಣ ಎನ್ದು ಮೊರೆವಾಕ್ರಮಿಸ ಘಣ್ಟೆಗಳಿನ್ದ ಘಣ್ಟಾಕರ್ಣನೆನ್ದೆನೆದ (53, 37). see Bp. 58, 25.

ನಿಮಿರ್ಕೆ nimirke.* the state of being stretched, of being spread abroad, of being increased, etc. (Śmd. 248; (Cpr. 6, 32; Grj. 6, 11).

ನಿಮಿರ್ಚು nimircu. = ನಿಗುರಿಸು, etc. to cause to be stretched, etc.; to lengthen; to lift up, to raise; to enlarge; to cause to spread or increase, etc. (ಪ್ರಸಾರಣ Śmd. Dh., ನಿಗುರಿಸು Cm.). ನಿಮಿರ್ಚಿದಂ (Śmd. 255). [ಪೆಮ್ಮಿನ ಪೆಸರಂ ನಿಮಿರ್ಚಿದುದುಮಲ್ಲದೆ Pb. 1, 26; Ap. 4, 22 va.]. ಅತ್ತೆನ್ನಾಗಿರ್ದ ಪಂಚಮಿಯನ್, ಅತ್ತಣಿನ್ ಎನ್ದು ನಿಮಿರ್ಚುವರ್ (141). ಕಬ್ಬಿಗಂಗೆ ನೆಲನಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿನ್ದ ನಿಮಿರ್ಚಿದಗೆ, ಎಲ್ಲಂ ಭುವನೈಕರಾಮಮಹಿಪಂಗೆ ಅಕ್ಕುಂ (188). see Cpr. 1, 49. 108; 2, 14; 4, 77; Abh. P. 2, 38; 3, 108. 145; Rśv. 10, 31 va.; s. ಬಯಲುಗ.

ನಿಮಿಷ ni-misa. = ನಿಮಿಸ, ನಿಮುಸ, ನಿವಿಸ. twinkling, winking; *the twinkling of an eye considered as a measure of time, a moment* (ನಿಮೇಷ, ಪಳಚುವ ಅಕ್ಷಿ Mr. 317). ನಿಮಿಷ ತಡದರೆ ಅನಿಮಿಷನಾದಾನೇ? (Prv.). 2, a minute (My.).

ನಿಮಿಷಭೇದ nimisa-bhēda. a distinction (consisting) of moments (ಕಾಲ, ಸಮಯ Nn. 56).

ನಿಮಿಸ nimisa. Tbh. of ನಿಮಿಷ (Śmd. 335. 357; My.).

ನಿಮೀಲನ ni-mīlana. shutting the eyelids, winking or twinkling of the eyes, winking. 2, shutting, closing, as flowers; closing the eyes, looking down (ಅಕ್ಷಿಯಿಂ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಲು Mr. 317); *closing the eyes in death; dying, death.* see ಮುಗುಳ್. 3, a kind of vāstava (Kāvy. III, 3, B, 3. 57-59).

ನಿಮೀಲಿಕೆ ni-mīlike. = ನಿಮೀಲನ No. 1. (Sk.; R.).

ನಿಮುಸ nimusa. Tbh. of ನಿಮಿಷ. (My.).

ನಿಮೇಷ ni-mēsa. = ನಿಮಿಷ. twinkling; *a moment.*

ನಿಮ್ನ nimna. depth, low ground; a slope; *a gap, a chasm or cavity in the ground;* a depression, deepening. 2, *deep;* low, sunk. see ಕಪ್ಪು, ಕುೞಿ.

ನಿಮ್ನಕುಕ್ಷಿ nimna-kuksi. a sunk, hollow belly. see ಅಕ್ಕುಳಿಸು.

ನಿಮ್ನಗೆ nimna-ge. she who goes downwards: *a river* (ನದಿ, etc., ತೊಱೆ Mr. 413).

ನಿಮ್ನಪತನ nimna-patana. downwards-falling. see ಉರುಳ್.

ನಿಮ್ನಭೂಮಿ nimna-bhūmi. a low or deep, depressed place. see ಕುೞಿ.

ನಿಮ್ನಾಗಮಕರಣ nimna-āgama-karana. causing to course downwards. see ಉರುಳ್ಚು.

ನಿಮ್ನಾವತರಣ nimna-avatarana. going downwards, descending. see ಇೞಿ.

ನಿಮ್ಬ nimba. *a tree with bitter fruits, the Nimb-tree, Azadirachta indica* Juss. see ಬೇವು.

ನಿಮ್ಬತರು nimba-taru. *the coral tree, Erythrina fulgens* Hortul. (or according to others, Melia sempervirens), one of the trees of svarga.

ನಿಮ್ಬಿ nimbi. 1. = ನಿಮ್ಬೆ, ಲಿಮ್ಬೆ. the acid lime, etc. (Sk. ನಿಮ್ಬೂಕ, the common lime, Citrus acida). see ಕಂಚಿ-.

ನಿಮ್ಬಿ nimbi. 2. = ನಮ್ಬಿ. N. (Bp. 3, 82; 9, 41; 18, 90; 24 sum.; 24, 52. 64; 54, 73). — ನಿಮ್ಬಿಯಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (Bp. 24, 1. 60. 75. 85; 47, 37; 48, 26). — ನಿಮ್ಬಿಯಮ್ವೆ. -ಅಮ್ವೆ. N. (Bp. 48, 26).

ನಿಮ್ಬೆ nimbe. = ನಿಮ್ಬಿ 1, etc. the acid lime, Citrus medica L., var. acida (ಜಮ್ಬೀರ Mr. 112; ಜಮ್ಬೀರ, ಜಮ್ಭೀರ, ಜಮ್ಭ, ಜಮ್ಭಲ, ದನ್ತಶಠ Si. 126; My.; Tu.; Te. ನಿಮ್ಮ; *cf.* ಇಲಿಮಿಂಚಿ). see ಗಜ-. —ನಿಮ್ಬೇ ಗಿಡ. the lime tree (My.). — ನಿಮ್ಬೇ ಹಣ್. -ಹಣ್ಣು. a ripe lime (Bp. 18, 16). ನಿಮ್ಬೇ ಹಣ್ಣಾದರೆ ಹಮ್ಬಲಿಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೆ? (Prv.). ಅವನಿಗೆ ನಿಮ್ಬೇ ಹಣ್ಣಿನ ಸಮ್ಬನ್ಧ ಉಂಟು, he is foolish or mad (My.).

ನಿಮ್ಮ nimma. see s. ನಿಮ್-.

ನಿಮ್ಮಳ nimmala. Tbh. of ನಿರ್ಮಲ (Śmd. 345). pureness; serenity: quiet, ease, comfort (My.; Te. ನಿಮ್ಮಳ).

ನಿಮ್ಮು- nimmu. = ನಿಮ್-, etc.; but see —ಉವಂ 2. — ನಿಮ್ಮುವಂ (Bp. 22, 37; 14, 19; 48, 15; 55, 32).

ನಿಯತ ni-yata. checked, restrained; governed, controlled, self-governed. 2, fixed, settled, constant, permanent, incessant. (My.). 3, certain, established, sure (ನಿಶ್ಚಿತ Śmd. 88 Cm.; ನಿಶ್ಚಯ, ನಿಶ್ಚಿತ Mr. 435); positive, definite. 4, restraint; self-restraint; a religious duty or obligation (ಗುಣ Nn. 78, one MS. ನೀತಿ; ನೀತಿ 89); the state of being fixed, settled, etc., etc. see Śmd. 77. 82. 167. 342; Kāvy. II, 2, B, 27; III, 2, B, 88; Ch. v. 93; Bp. 2, 49; 35, 40; Mr. 524; Śm. 85. — ನಿಯತಂ. *always, constantly, decidedly, positively* (ಕಟ್ಟಾಗಿ Śmd. 82 Cm.).

ನಿಯತದ್ವಿತ್ವ niyata-dvitva. a constant or obligatory reduplication (Śmd. 48).

ನಿಯತಹಾರಿ niyata-hāri. a person who removes or shakes off all self-restraint, a malevolent person (ಕುಚರ, etc., ವಕ್ರಿ Mr. 244).

ನಿಯತಿ ni-yati. = ನೀತಿ. restraint, restriction; regulation, precept, rule (*e. g.* of being changed into, ನಿಯತ Śmd. 343 Cm.). 2, the fixed order of things: *destiny, fate.* 3, self-command, self-restraint. 4, a religious duty or obligation (Bp. 9, 6).

ನಿಯತೇನ್ದ್ರಿಯ niyata-indriya. having the passions restrained or subdued (My.).

ನಿಯತ್ತು niyattu. Tbh. of ನಿಯತ. right state of mind, truthfulness (My.; H.). ನಿಯತ್ತಿದ್ದವನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಚನ್ದ (Prv.).

ನಿಯನ್ತ niyanta. Tbh. of ನಿಯನ್ತೃ. (My.).

ನಿಯನ್ತೃ ni-yantri. who or what restrains, subdues, tames, governs or guides; a ruler, etc. 2, *a driver, a charioteer.*

ನಿಯನ್ತ್ರ niyantra. Tbh. of ನಿಯನ್ತೃ. (Cpr. 7, 146).

ನಿಯಮ ni-yama. = ನೇಮ 1. restraining, checking, curbing, subduing, ruling, restraint, restriction. 2, fixing, establishing (ಸಂಸ್ಥೆ Mr. 480); defining; fixed rule, a rule, a law, a precept; established order; a regular practice; appointment; certainty, ascertainment. 3, *agreement, contract, assent, promise,* 4, *any self-imposed restraint or religious observance voluntarily practised, as fasting, watching, pilgrimage, praying, etc.* ನಿಯಮವುಳ್ಳವನ್ನ ಕಣ್ಡರೆ ಯಮನಿಗೂ ಭಯ (Prv.). see Śmd. 28; Kāvy. III, 2, B, 33; B. 4, 214; ಶಿಕ್ಷಿಸು.

ನಿಯಮನ ni-yamana. restraining, subduing; ruling, regulating; order (My.).

ನಿಯಮನಿಷ್ಠೆ niyama-nisthe. regular and rigid observance of prescribed or meritorious rites and works (My.).

ನಿಯಮವನ್ತ niyama-vanta. = ನೇಮವನ್ತ. a man who practises or observes religious obligations (My.).

ನಿಯಮವ್ಯವಸ್ಥೆ niyama-vyavasthe. a settled order of things or circumstances: one of the rules of kāvyasamaya (Kāvy. V, 40 seq.).

ನಿಯಮಸ್ಥ niyama-stha. = ನಿಯಮವನ್ತ, ನೇಮಸ್ತ. (My.; Bp. 43, 36).

ನಿಯಮಸ್ಥಿತಿ niyama-sthiti. *steady observance of religious obligations.*

ನಿಯಮಿತ ni-yamita. = ನೇಮಿತ. restrained, checked, subdued, ruled; being bound to a vow (Bp. 6, 31); regulated, prescribed; fixed, appointed (Bp. 33, 2; B. 4, 87. 134).

ನಿಯಮಿಸು ni-yamisu. = ನೇಮಿಸು. to restrain, to subdue. ಎಲ್ಲಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಂಗಳಂ ನಿಯಮಿಸುವುದು (ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ Hlā.). 2, to appoint, to fix; to lay down a rule; to give orders, to order, to nominate (Bp. 39, 14; My.).

***ನಿಯಮೋಪಮೆ niyama-upame.** a figure of speech Kr. 3. 64.

ನಿಯಾಮ ni-yāma. = ನಿಯಮ. see ಉಯರ್; Śmd. 12. 27. 28.

ನಿಯಾಮಕ ni-yāmaka. = ನಿರ್ಯಾಮಕ, ನೇಮಕ. restraining, subduing; guiding, governing; who or what restrains, regulates or rules; a ruler. 2, a charioteer. 3, *a boatman; a helmsman; a pilot.* see ಸರ್ವ-. 4, order, rule (My.).

ನಿಯಾಮಿತ ni-yāmita. ordered (Rśv. 6, 43 va.).

ನಿಯಾಮಿಸು ni-yāmisu. = ನಿಯಮಿಸು No. 2. to give orders or an order, to order, to command (ಆಜ್ಞಾಪನ Śmd. Dh.; My.).

ನಿಯುಕ್ತ ni-yukta. fastened to, joined to, attached to; appointed; employed, assigned (ಕೂಡಲ್ಪಟ್ಟ Śmd. 24. 256 Cm.; ಒಡನೆ ಕೂಡಿದ 343 Cm.); engaged in, attached to; directed, enjoined; authorized, appointed; ascertained (Ch. v. 95).

ನಿಯುಕ್ತಿ ni-yukti. the state of being joined to or endowed with (Bp. 38, 50); that of being attached to or engaged in (39, 8; 52, 10). 2, injunction, order, command. 3, appointment, charge, office.

ನಿಯುತ ni-yuta. joined. 2, a great number: *a hundred thousand,* or *a million,* or *greater numbers.*

ನಿಯುದ್ಧ ni-yuddha. *close fight or combat;* wrestling; pugilism. see ಮಲ್ಲಗಾಳಗ, ಮುಷ್ಟಾಮುಷ್ಟಿ.

ನಿಯೋಗ ni-yōga. joining or attaching to; setting to. 2, application, use, employment. 3, appointment, order, command. 4, any trust or appointed task or duty, any business or function committed to one's charge. ನಿಯೋಗ ನಡೆಯಿಸುವಂ (Śmd. 234). see Śmd. 232; Bp. 5, 4. 19; 9, 49; 52, 10; ಉತ್ಸ-, ಬಲು-.

ನಿಯೋಗಿ ni-yōgi. appointed, employed, engaged in any duty or business; a functionary, an official, a minister, etc. (ಮನ್ತ್ರಜ್ಞ Mr. 268; Śmd. 232; Cpr. 2, 49 va.; Bp. 59, 30). 2, a class of Ārvēli Brāhmaṇas who profess to be sorcerers (My.).

ನಿಯೋಗಿಸು ni-yōgisu. to join or put to; to urge towards (B. 4, 154); to put on (somebody) or deliver over (to him, J. 29, 27), to assign; to employ; to order, to command (My.).

ನಿಯೋಜನ ni-yōjana. uniting, attaching to; ordering; urging; appointing to. (My.).

ನಿಯೋಜಿಸು ni-yōjisu. to join or put to; to assign, to appoint, etc. (Cpr. 3, 54; 4, 24 va.; 6, 96; Abh. P. 3, 92 va.; Bp. 35, 37; 43, 2; My.).

ನಿಯೋಜ್ಯ ni-yōjya. to be joined to; fit to be appointed or employed in; proper to be enjoined. 2, *a functionary, a servant.*

ನಿರ್- nir. = ನಿಃ-, etc. out, forth, etc.

ನಿರಕ್ಷ nir-akṣa. having no latitude; the terrestrial equator.

ನಿರಕ್ಷದೇಶ nirakṣa-dēśa. a first meridian, as Laṅkā; the equatorial region. (My.).

ನಿರಕ್ಷರ nir-akṣara. illiterate (My.).

ನಿರಕ್ಷರಕುಕ್ಷಿ nirakṣara-kukṣi. an illiterate person (My.).

ನಿರಖು nirakhu. = ನಿರುಕು. current price, market-rate (My.; Br., Mhr., H.). — ನಿರಖುಪಟ್ಟಿ. a price-list, a price-current (My.).

ನಿರಘ nir-agha. sinless, blameless (Bp. 61, 44; Śsv. 2, 97).

ನಿರಂಕುಶ nir-aṅkuśa. not held by a hook: *unchecked, unfettered, uncontrolled, independent, self-willed* (ಅಯನ್ತ್ರಿತ, ಉದ್ದಾಮ, etc. Hlā.).

ನಿರಂಗ nir-aṅga. having no body (Abhā. 6, 24; Śsv. 4, 131); having no resources, deprived of expedients.

ನಿರಜ ni-raja. = ನೀರಜ. free from impurities. (Bp. 61, 44).

ನಿರಜೆ ni-raje. = ನೀರಜೆ. (J. 18, 54).

ನಿರಜ್ಞ nir-ajña. intelligent, wise (Bp. 61, 43).

ನಿರಂಜನ nir-añjana. without collyrium or paint (Cpr. 3, 54): unstained, untinged, pure; free from falsehood; artless; Śiva; Viṣṇu. (Śm. 1; J. 13, 28; My.). — ನಿರಂಜನದ ಧವಳಾಯಿ. N. (Bp. 59, 6).

ನಿರತ ni-rata. delighting in; engaged or interested in; attached or devoted to; pleased, delighted; rested, ceased. frequently used as a noun neuter, and occasionally as an adverb. see Bp. 38, 43; 39, 71; 43, 5. 67; 44, 38; 61, 44; J. 29, 21.

ನಿರತಿಶಯ nir-atiśaya. unsurpassed (Kāvy. III, 1); that is unsurpassed (Ch. v. 234); the state of being unsurpassed, unsurpassedness (Ch. v. 196). see Bp. 33, 21; 35, 8; 61, 43. feminine ನಿರತೆ (Cpr. 6, 64 va.).

ನಿರಧಿಕ nir-adhika. having none above oneself, supreme (Bp. 61, 44).

ನಿರನುನಾಸಿಕ nir-anunāsika. not nasal (Śmd. 24. 25).

ನಿರನ್ತ nir-anta. without end, endless (Bp. 61, 44; Śsv. 5, 24).

ನಿರನ್ತರ nir-antara. without any intermediate space, closely contiguous, close, having contact with; continuous; *without interstices, compact, dense, tight, coarse;* uninterrupted, continual, constant, incessant (Ch. v. 30). ನಿರನ್ತರಂ, without interruption, continuously, constantly, incessantly (Śmd. 230; ಸದಾ, ಅನುಶ್ರುತ Nn. 136). ನಿರನ್ತರ ಬರುವವ ಪರ್ಯನ್ತರ ಬಾರನೇ? (Prv.).

ನಿರನ್ತರಗುರೂಪದೇಶ nirantara-guru-upadēśa. doctrine uninterruptedly transmitted from one teacher to another, traditional instruction, tradition (ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ, ಪಾರಮ್ಪರ್ಯ Mr. 252).

ನಿರನ್ತರಾವಲಿಯಮಕ nirantara-āvali-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 24 seq.).

ನಿರನ್ತರಿತ nir-antarita. having no intermediate space, closely contiguous (Cpr. 5, 92).

ನಿರಪರಾಧಿ nir-aparādhi. a faultless, guiltless or blameless person (Bp. 28, 29; 38, 30; My.; B. 5, 266).

ನಿರಪಾಯ nir-apāya. free from misfortune, harm, trouble or danger (My.); imperishable.

ನಿರಪೇಕ್ಷೆ nir-apēkṣe. absence of regard, desire or expectation. Cpr. 1; 46. (My.).

ನಿರಭಿಮಾನ nir-abhimāna. humbleness. ನಿರಭಿಮಾನವುಳ್ಳ (ವಿಶುದ್ಧ Cb.).

ನಿರಭಿಮಾನಿ nir-abhimāni. a person exempt from pride, a lowly, humble person (My.; B. 5, 184. 217).

ನಿರಯ nir-aya. without happiness: *hell.*

ನಿರರ್ಗಳ nir-argala. *unbarred, unobstructed, unrestrained* (Bp. 30, 3; 57, 94).

ನಿರರ್ಥ nir-artha. devoid of meaning (Śmd. 89); nonsensical, purposeless, vain (see s. ನಿರರ್ಥಕ).

ನಿರರ್ಥಕ nir-arthaka. *nonsensical, purposeless, useless, vain, unprofitable* (ನಿಷ್ಫಲ, ಮೋಘ, ವ್ಯರ್ಥ Mr. 462, o. r. ನಿರರ್ಥ). ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪಡೋದು ಯಾಕೆ? (Prv.).

ನಿರವಗ್ರಹ nir-avagraha. *without obstruction, unrestrained, unchecked, uncontrolled; self-willed, head-strong* (ಸ್ವರುಚಿ, ಸ್ವಚ್ಛಂದ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗಾಚಿ Mr. 230).

ನಿರವದ್ಯ nir-avadya. unblamable, blameless, unobjectionable; unblamably, etc. (ಅವಧಿಯಿಲ್ಲದೆ Śmd. 127 Cm.; J. 17, 51).

ನಿರವಧಿ nir-avadhi. without bounds, unlimited, interminable (Bp. 6, 16; J. 6, 1; My.).

ನಿರವಧಿಕ nir-avadhika. boundlessness, etc. (Bp. 7, 1).

ನಿರವಮಾನ nir-avamāna. free from disrespect or contempt, not meriting disrespect (Bp. 61, 43).

ನಿರವಯ nir-avaya. = ನಿರವಯವ. (Bp. 1, 29: 61, 44). 2, a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ನಿರವಯವ nir-avayava. without limbs or members, without component parts, indivisible. (My.).

ನಿರವಶೇಷ nir-avaśēsa. without a residue, complete, whole. see ಅಟ್ಟಾಡು.

ನಿರವಸ್ಥ nir-avastha. being devoid of circumstances, of age or position, etc. (Śsv. 2, 103).

ನಿರವಿಸು niravisu. Tbh. of ನಿರೂಪಿಸು. to order, etc. (Śmd. 373). ನಿರವಿಪ (ಪೇಳ್ವ Śmd. 297 Cm.). [ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ನಿರವಿಸಿ Cv. 55]. see Cpr. 1, 103. 112; 5, 135.

ನಿರಶನ nir-aśana. abstaining from food; fasting, a fast. (My.).

ನಿರಸ ni-rasa. = ನೀರಸ. sapless, etc. (My.). see Prv. s. ಪರಸು.

ನಿರಸತೆ ni-rasate. want of juice, dryness (Cpr. 3, 9 va.); insipidity.

ನಿರಸನ nir-asana. casting out, off or away; tearing out; expelling; removing; *rejection, denial; extermination, destruction.* (Cpr. 8, 99; Bp. 38, 3; 40, 64; 57, 92).

ನಿರಸನೇಂದ್ರಿಯ nirasana-indriya. having rejected or set aside, or being not attached to, the organs of sense (Bp. 61, 43).

ನಿರಸೂಯ nir-asūya. free from envy, etc. (Bp. 61, 43).

ನಿರಸ್ತ nir-asta. cast out, off or away; *shot off, discharged, as an arrow; rejected, repudiated; — uttered hurriedly or rapidly.* (Bp. 39, 54; 47, 61). see ಮರುಳಾಟನುಡಿ.

ನಿರಹಂಕರಣ nir-ahaṅkaraṇa. free from egotism, selfishness or pride, humble, lowly (Bp. 2, 31; 53, 55; 54, 54).

ನಿರಹಂಕಾರ nir-ahaṅkāra. absence of egotism, selfishness or pride. (My.).

ನಿರಹಂಕಾರಿ nir-ahaṅkāri. = ನಿರಹಂಕರಣ. (My.).

ನಿರಹಂಕೃತ nir-ahaṅkṛita. unselfish; humble. (My.).

ನಿರಾಕರಣ nir-ā-karaṇa. = ನಿರಾಕೃತಿ 2. rejection, etc. (My. as ನಿರಾಕರಣೆ). ನಿರಾಕರಣ ಮಾಡುವವ (ನಿರಾಕರಿಷ್ಣು); ನಿರಾಕರಣವಾದದ್ದು (ನಿರಾಕೃತ G.).

ನಿರಾಕರಿಷ್ಣು nir-ā-kariṣṇu. pushing or driving away; *a person who repudiates, spurns, disdains or despises.*

ನಿರಾಕರಿಸು nir-ā-karisu. to push away, to repudiate, etc. (Bp. 44, 54; My.).

ನಿರಾಕಾಂಕ್ಷೆ nir-ākāṅkṣe. absence of desire (My.).

ನಿರಾಕಾರ nir-ā-kāra. 1. rebuke, reproach, censure, blame (ಪರಾಭವ, ಪರಿಭವ, etc., ಜಜಿಹಂ Mr. 428).

ನಿರಾಕಾರ nir-ākāra. 2. devoid of form or figure, formless, shapeless, deformed, ugly. 2, heaven; Viṣṇu; Śiva; the universal soul. ನಿರಾಕಾರವಾದ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದರೆ ಆಕಾರವಾದ್ದು ಕಾಣದೆ ಹೋದೀತು (Prv.).

ನಿರಾಕುಲ nir-ākula. unconfused; unperplexed, unbewildered; steady, calm, quiet; clear, perspicuous. ನಿರಾಕುಲಂ, clearly, with perspicuity (Śmd. 31). see s. ನೋಡಿಸು; Cpr. 3, 103; 5, 10; Grj. 10, 115.

ನಿರಾಕೃತ nir-ā-kṛita. *pushed away, removed, set aside, rejected, despised, spurned.*

ನಿರಾಕೃತಿ nir-ākṛiti. 1. formless, shapeless; deformed, ugly. 2, a Brāhmaṇa who has not gone through a course of study (ಅನಧ್ಯಾಯ, ಓದಿಲ್ಲದಂ Mr. 253); *a Brāhmaṇa who neglects the forms or duties of his caste by not going through a regular course of studies.*

ನಿರಾಕೃತಿ nir-ākṛiti. 2. *repudiation, rejection.*

ನಿರಾಕ್ಷೇಪ nir-ākṣēpa. unblamable, unobjectionable, doubtless, unquestionable (My.); the state of being unobjectionable, etc. (My.).

ನಿರಾಕ್ಷೇಪಣೆ nir-ākṣēpaṇe. the state of being unblamable, etc. (My.).

ನಿರಾಗ ni-rāga. = ನೀರಾಗ. passionless, dispassionate, devoid of lust.

ನಿರಾಗಮ nir-āgama. not resting on the vēdas (Bp. 51, 19).

ನಿರಾಜಿ nirāji. furnished with kalābatu, as a cloth (My.; H.). — ನಿರಾಜಿಪರಿವಟ್ಟ. a kalābatu cloth for the head of persons who come to visit an idol (My.).

ನಿರಾಜಿಸು ni-rājisu. = ನೀರಾಜಿಸು. to wave lights before an idol, etc. as an act of adoration (ಆರಾತ್ರಿಕಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.).

ನಿರಾತಂಕ nir-ātaṅka. not feeling pain or uneasiness; not causing pain, ailment or disagreeable feelings. (Cpr. 2, 49 va.; My.).

ನಿರಾದರಣೆ nir-ādaraṇe. want of respect, showing no honour (My.).

ನಿರಾಧಾರ nir-ādhāra. void of foundation; destitute of support; poorness, etc. (My.).

ನಿರಾಧಾರಿ nir-ādhāri. a person without support; a poor person (My.).

***ನಿರಾಪೇಕ nirapēka.** from ನಿರಪೇಕ್ಷ?. easily. ಧರ್ಮಸುತನನಾನಿನಗೆ ನಿರಾಪೇಕಮೊಡಮ್ಬಡಿಸುವೆಂ Pb. 13, 13.

ನಿರಾಭಾರಿ nir-ā-bhāri. one who is free from burdens (Bp. 20, 23).

ನಿರಾಮಯ nir-āmaya. *free from illness, healthy, hale;* free from defects; health, happiness, welfare. (Bp. 61, 43).

ನಿರಾಯಸ nir-āyasa. Tbh. of ನಿರಾಯಾಸ. (Bp. 4, 73; My.).

ನಿರಾಯಾಸ nir-āyāsa. not causing trouble; not requiring efforts; not fatiguing; facility (Si. 285; My.).

ನಿರಾಲಮ್ಬ nir-ālamba. having no prop or support, standing alone, friendless (J. 28, 19).

ನಿರಾಲಸ್ಯ nir-ālasya. not slothful. 2, without fatigue (My.).

ನಿರಾವರಣ nir-āvaraṇa. being free from any covering or obstruction; free from illusion (Abhā. 5, 56; J. 13, 28).

ನಿರಾಶೆ nir-āśe. freedom from desire or lust; hopelessness, despair (My.). ನಿರಾಶೆಯುಳ್ಳವನಲ್ಲಿ ಆಶೆ ಮಾಡಿದರೆ ಭೋಜನ ಹೋಗದೇ? (Prv.).

ನಿರಾಶ್ರಯ nir-āśraya. supportless; unsupported, self-supported; without shelter or refuge, friendless, destitute. (Śsv. 5, 24; My.).

ನಿರಾಸಕ nir-āsaka. removing; destroying (Bp. 46, 71).

ನಿರಾಹಾರ nir-āhāra. foodlessness; not eating, fasting, abstaining from food (J. 28, 38; My.).

ನಿರಾಹಾರಿ nir-āhāri. a person who is without food, who has nothing to eat (My.); a person who abstains from food or fasts (My.).

ನಿರಾಳ nirāḷa. (Tbh. of a ನಿರಾವಿಲ, ನಿರ್-ಆವಿಲ). the state of being devoid of (turbidness, *i. e.*) obscurity: the state of the mind when free from doubt or uncertainty, calmness of the mind (My.; Te.). [Cv. 16]; (Abhā. 12, 59). 2, the sky (Mhr.). — ನಿರಾಳದೇವ. N. (Bp. 59, 2). see ನಿಸಂಗಿ-. — ನಿರಾಳಪುರ. the sky-town (Bp. 25, 7).

ನಿರಿಲೆ nirile. (ನಿಱಿಲೆ). a certain bird (Bh. 1, 20, 53).

ನಿರೀಕ್ಷಣ nir-īkṣaṇa. looking at, regarding, seeing (Cpr. 2, 81; 6, 96), beholding closely and attentively; looking towards, expecting (My.); a look (Bp. 18, 77; My. also as ನಿರೀಕ್ಷಣೆ).

ನಿರೀಕ್ಷಿಸು nir-īkṣisu. to look at, to behold, to gaze at, to behold closely and attentively (Cpr. 4, 81; 8; 33; Grj. 6, 56 va.). ಇನ್ನೆ ಸೆವ ಅನರ್ಘ್ಯಮಣಿಯಂ ನೃಪಶಿರೋಮಣಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಕೌತುಕಮನ್ ಆಳ್ದು (Rśv. 5, 27 va.). see Rām. 2, 7, 4; Rśv. 5, 114 va.; 120 & 127 va.; 7, 21 va.; 8, 88; 10, 5; 10, 5 va.; 11, 106; 11, 175 va.; 13, 61 va.; J. 2, 52. 2, to expect (My.). — ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲ್ ಪಡೆ. to look at (Abh. P. 13, 44).

ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ nir-īkṣisuvike. looking at, regarding closely (ಆಲೋಕನ, ಈಕ್ಷಣ, etc., ಚನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವಿಕೆ Si. 398).

ನಿರೀಕ್ಷೆ nir-īkṣe. looking at, regarding; consideration (Sk.; ನೋಡೋಣ G.). 2, looking towards, expectation, waiting for (Sk.; My.).

ನಿರೀಶ nir-īśa. ನಿರೀಷ. *the body of the plough, without the pole and ploughshare.*

ನಿರೀಶ್ವರ nir-īśvara. having no master, supreme (Bp. 61, 43). 2, godless, atheistic.

ನಿರೀಶ್ವರವಾದ nirīśvara-vāda. atheism. (My.). — ನಿರೀಶ್ವರವಾದಿ. an atheist. (My.).

ನಿರೀಹ nir-īha. effortless; desireless. (Śsv. 5, 17. 24).

ನಿರೀಹತೆ nir-īhate. absence of desire or effort, indifference. (Cpr. 2, 85).

ನಿರುಕು niruku. = ನಿರಖು. current price, etc. (My.).

ನಿರುಕ್ತ nir-ukta. uttered; explained. 2, *one of the vēdāṅgas.* 3, N. of a commentary by Yāska.

ನಿರುಗ niruga. N. of a bird. see Mr. s. ದಾತ್ಯೂಹ.

ನಿರುಜ ni-ruja. = ನೀರುಜ. (ರೋಗವಿಲ್ಲದವನು Nn. 112).

ನಿರುತ ni-ruta. uncut, unbroken, undivided; undoubted, true; undoubtedness, truth, certainty; unfailingness; straightness, rectitude; properness (ಸತ್ಯ Bhn. 46; ಸೌಧ, ಸಸಿನ, ನೇರಿತು Nn. 94; ಪ್ರತ್ಯಯ, ನೇರಿತು 137; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಸಸಿನ, ತಪ್ಪದೆಮ್ಬುದು 162). ನಿರುತಂ, according to truth, in the true way (Ch. v. 227). see Bp. 2, 15; 22, 11; Mr. 349. 509. 523; J. 1, 12; 5, 62; 15, 11. 2, a man of rectitude, a truthful, pious man, a sage (ಸಯ್ತು Ct. 1, 39; Bp. 6, 16).

ನಿರುತಿ niruti. Tbh. of ನೈಋರ್ತ, ನೈಋರ್ತಿ, (ನಿಋರ್ತಿ). a rākṣasa, a fiend (ನಿಶಾಚರ, ರಾಕ್ಷಸ, ನೈಕಷೇಯ, etc. Mr. 49). 2, the regent or guardian of the south-western quarter (ದಿಶಾಧಿಪ Mr. 57; Śmd. 292; ಮಾನಿಸದೇರ, ಕೊನ್ನಗೆಯ್ಯು, ಪಿಚ್ಚವಣಿಗ Śm. 12. 13, Kk. 15).

ನಿರುತ್ತರ nir-uttara. without a reply, being at a loss for an answer; silenced, posed (B. 4, 54; My.). 2, having no superior (Bp. 61, 43).

ನಿರುದ್ಧ ni-ruddha. stopped, restrained, obstructed, opposed; confined. see ಅ-. 2, obstruction, impediment, etc. (J. 12, 2).

ನಿರುದ್ಯೋಗ nir-udyōga. effortless, inactive; the state of being effortless, etc. (J. 5, 68).

ನಿರುದ್ಯೋಗಿ nir-udyōgi. one who is effortless (My.); one who is destitute of employment (My.).

ನಿರುಪದ್ರ nir-upadra. = ನಿರುಪದ್ರವ. (My.).

ನಿರುಪದ್ರವ nir-upadrava. free from molestation, undisturbed (Sk.; My.); harmless, inoffensive (Mhr.; B. 5, 130); the state of being free from molestation, etc. — ನಿರುಪದ್ರವದಿನ್ದ ಇರು. to be undisturbed, etc. (My.; B. 5, 267).

ನಿರುಪಧಾವಿ nir-upadhāvi. not running near to, not following; not having recourse to for assistance (Bp. 7, 3; 30, 3).

ನಿರುಪಮ nir-upama. peerless, matchless, unequalled (Ch. v. 153. 308; Bp. 7, 4). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ನಿರುಪಮಾನ nir-upamāna. = ನಿರುಪಮ No. 1. (Ch. v. 153; Bp. 61, 44).

ನಿರುಪಮಿತ nir-upamita. = ನಿರುಪಮ No. 1. (Bp. 7, 13; 46, 71; 50, 70).

ನಿರುಪಯುಕ್ತ nir-upayukta. useless (My.; B. 3, 19).

ನಿರುಪಾಧಿ nir-upādhi. free from cares, free from trouble (My.).

ನಿರುಪಾಧಿಕ nir-upādhika. = ನಿರುಪಾಧಿ. (Bp. 35, 34; My.).

ನಿರುಹರಣ niruharaṇa. Tbh. of ನಿರ್ಹರಣ. taking away, etc. (Bp. 47, 61; see ನಿರ್ನಿರುಹರಣ).

ನಿರೂಢ ni-rūḍha. inherent; conventional, accepted (Sk.); versed in; famed (Bp. 22, 23; 41, 6; 58, 16).

ನಿರೂಢಿ ni-rūḍhi. skilfulness, versedness (Te.). 2, fame, celebrity (Sk.).

ನಿರೂಪ ni-rūpa. 1. an appointment, order, command (Bp. 43, 16; 48, 8; J. 9, 12; 10, 21; 30, 52); a representation in writing, a written order (My.; Te.). ನಿರೂಪವಿದ್ದರೆ ಸ್ವರೂಪ (Prv.).

ನಿರೂಪ ni-rūpa. 2. = ನೀರೂಪ. formless, etc. (Bp. 61, 45).

ನಿರೂಪಣ ni-rūpaṇa. ನಿರೂಪಣೆ. nirūpaṇe. performing; representing; defining, determining; investigation; determination, definition; ascertaining (Kāvy. I, 1a, 5; Ch. v. 71; see ಶಬ್ದ-); sight, seeing, looking for or at (ನೋಟ G.); describing; telling, narrating (Mhr.).

ನಿರೂಪಿತ ni-rūpita. seen, beheld; discovered, found; appointed; ascertained (Kāvy. III, 2; Bp. 53, 60); described; told (Mhr.).

ನಿರೂಪಿಸು ni-rūpisu. = ನಿರವಿಸು. to order, to command, to tell (see ಪೇೞ್); to make known, to tell; to define. see Śmd. 3. 335; Bp. 28, 38; 30, 23; 39, 48; J. 9, 2; 11, 27; 14, 28; 32, 57.

ನಿರೂಪ್ಯಮಾನ ni-rūpyamāna. being defined, determined, ascertained, etc. (Kāvy. III, 3, B, 121).

ನಿರೆ nire. to kill (Abh. P. 7, 80; T. ನೆರುಂಗು; T., M. ನೆರಿ, to be crushed; *cf.* ನೇರ್ 1). [Tu. ನೆರ್ to abuse]. ನಿರದಂ (ಕೊನ್ದಂ Śmd. 11; ಕೊನ್ದವಂ Kk. 91). ನಿರೆದಪ್ಪಂ ಮಾಗಧೇಶನಂ (Śmd. 276 Mdb.).

ನಿರೋಗ ni-rōga. = ನೀರೋಗ. devoid of sickness (Bp. 49, 28; 4, 135; My.; Mhr.).

ನಿರೋಗಿ ni-rōgi. = ನೀರೋಗಿ. healthy person (Bp. 15, 34; 47, 65; My.; Mhr.).

ನಿರೋಧ ni-rōdha. shutting in; enclosing; check, restraint, coercion, hindrance, obstruction; destruction; hurting. ನಿರೋಧ ಪಲ್ಲವಹಂಗೆ (ಕೆಡದ ಪೊಲ್ Śmd. 334 Mdb. Cm.). see ಮನೋ–; Grj. 9, 117. — ನಿರೋಧಪ್ಪಡೆ. –೦–ಪಡೆ. to be checked or impeded (Cpr. 1, 81 va.).

ನಿರೋಧಕ ni-rōdhaka. obstructive, hindering, etc. (Kāvy. IV, 2, 52. 53).

ನಿರೋಧಾವರಣ nirōdha-āvaraṇa. obstructing by shutting in. see ಮುತ್ತು.

ನಿರೋಧಿಸು ni-rōdhisu. to obstruct, to impede, to restrain, to keep back (My.).

ನಿರೋಪ nirōpa. Tbh. of ನಿರೂಪ. a message; honourable dismission; permission to depart (Mhr.; G. 512. 514; B. 5, 284). also ನಿರೋಪ್ಪು (5, 67).

ನಿರೋಷ್ಠ nir-ōṣṭha. a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

***ನಿರೋಷ್ಠ್ಯ nirōṣṭhya.** = ನಿರೋಷ್ಠ. a poetical composition without the use of labials. Kr. 2, 125.

ನಿಱ್– niṟ. = ನಿ–, etc. out, forth, etc. see ನಿಟ್ಟಿನ್ನ, ನಿಟ್ಟಿನ್ನ, ನಿಱ್ಪ್ಪವಕ.

ನಿಱಡವು niṟaḍavu. the water-plant Pistitia stratiotes Lin. (ವಾರಿಪರ್ಣಿ, ಕುಮ್ಭಿಕೆ, ಅನ್ತರವಳ್ಳಿ Nr.; *cf.* ಅನ್ತರಗಂಗೆ).

ನಿಱತೆ niṟate. = ನೀಱತೆ. properness: beauty, charm, prettiness, elegance (ದೆಸಿ, ಗಾಡಿ, ಸೊಬಗು Śs.; ಗಾಡಿ, ಸೊಬಗು, ಸುಭಗತೆ Kk. 54; ಗಾಡಿ, ಚೊಕ್ಕಟು, ಸೊಬಗು, ಗರಗರಿಕೆ, ಸುಭಗ Śm. 47; see ನೀಟು; T. ನಿಱಿ, excellency = ಮಹಿಮೆ; a constant rule; integrity; ನೆಱು, the proper way; straightness).

ನಿಱಿ niṟi. 1. = ನಿಱು 1. to be properly arranged or prepared, to be ready (see ಕೆಯ್– s. ಕೆಯ್ 4, & *cf.* ನೆಱೆ 2). ಮಣ್ಡಲವ್ಯೂಹಮನ್ ಒಡ್ಡಿ, ನಿನ್ದು, ನೀಱಿಯಲ್ (Śmd. 281 Mdb.); 2, to fold. [ಚೋದ್ಯಮೆನ್ದತ್ತಮಿತ್ತಂ ನಿಱಿವ ಕರಯುಗಂಗಳ್ Ap. 7, 51].

ನಿಱಿ niṟi. 2. = ನಱಿ, ನಱಿಗೆ, ನಿಱಿಗೆ 1, ನೀಱಿಗೆ, ನೆಱಿ 1, ನೆಱಿಗೆ, ನೆಱೆ 4. a fold, as of a dōtra, (M. ಞಿಱಿ; Mhr. ನಿರಿ; M. ಞಿಱಿ, to plait, to tuck or fold a cloth; to knit, as the brows). foldings: the folds of a garment, as of a dōtra or sīre, to be tucked into the waist-band in front (ನಿರಿ Nn. 105; My; Te. ನೆಱಿ, ನೆಱಿಕೆ; M. ನೆಱಿವು, folded front of a gown; see ಬಲ್–). [ವಿಳಾಸದಿನ್ದಱಿಂಕಿದ ನಿಱಿ ಗಣ್ಡರಳ್ವೆರ್ದೆಗಳಂ ತುಱುಪ್ಪೋಜೆಯನುಣ್ಪುಮಾಡುವನ್ದದೆ Pb. 4, 35]; plaits or folds made by drawing a thread through cloth, garthers (My.). [ನಿಱಿ ಸೋಂಕಲು ಮುನಿಯಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯಾ Bv. 112]. ಸ್ತ್ರೀಯ ಉಡಿಯ ಸೀರೆಯ ಕಚೆ (ಸ್ತ್ರೀಕಟೀಬನ್ಧ, ನೀವಿ, ನಿಱಿ Hlā.). ನಡ ನಡುಗೆ ನಿಱಿ (Bp. 5, 28). ನಿಱಿ ಅತ್ತ ಸಡಲುತ್ತಿರಲು (40, 22). ಮುಱಿಯಿ ಕುಸಿಕಿಲನ್! ಅದಱ ಮೇಲಣ ನಿಱಿಯನ್ ಒಡನೊಡ ಸೀಳ್ದು, ಕಟ್ಟಿದ ಮಿಱುಪ ತೋರಣಕೇತನಂಗಳ ನೆಱೆ ಪಱಿದು, ಕಳಯಿ! ಇಱಿದೆ ನೀವ್ ಆ ಬಣ್ಡಿಯಂ ಕುಸಿಕಿಱಿದು, ಬರಲೀಸದಿರಿ! (56, 29). ನಿಱಿಯ ಸಿಂಗರ ಮಡಿ (J. 11, 9). ನಿಱಿಯನ್ ಓಸರಿಸುತ್ತ (Rām. 3, 4, 8). see Cpr. 7, 126. 136; 8, 4 va.; J. 10, 50; 11, 19; 18, 25; 26, 12. — ನಿಱಿ ಚಲ್ಲಣ. breeches with garthers (ಚೋಣ್ಣಾಲ Mr. 343; My.). — ನಿಱಿ ವಿಡಿ. –ಪಿಡಿ. = ನೆಱೆವಿಡಿ. to lay hold of the niṟi (Cpr. 6, 64 va. & 86 va.; Rsv. 7, 6; 8, 5 va.).

ನಿಱಿ niṟi. 3. = ನಿಱು 2, ನೆಱಿ 2. orderly arrangement; beauty, fineness, elegance (*cf.* ನೆಟ್ಟಗೆ; Te. ನೆಱಿ, goodness, excellence; greatness, eminence, excess; Tu. ನೆರಿ. see T. s. ನಿಱತೆ). [ನಿಱಿದಳಿರ ನಿಱಿಯನಱಿಯಂ ಪೊಗೞಲ್ Ap. 6, 98]. — ನಿಱಿ ಗುರುಳ್. –ಕುರುಳ್. = ನಿಱುಗುರುಳ್. well-trimmed hair (Śs.; Bh. 1, 13, 18). — ನಿಱಿದಲೆ. –ತಲೆ. = ನಿಱುದಲೆ. (Śmd. 78, o. r. ನಿಱು–, q. v.; Bh. 1, 13, 30). a fine head. — ನಿಱಿದಳಿರ್. –ತಳಿರ್. beautiful young leaves. [ಅನ್ತು ನನೆಯ ಕೊನೆಯ ತಳಿರ ನಿಱಿದಳಿರ ಮುಗುಳ ಬಿರಿಮುಗುಳ Pb. 5, 5 va.; Ap. 6, 98]; (Śsv. 3, 35 va.). [— ನಿಱಿನಿಱಿಗೊಳ್. –ಕೊಳ್. rep. to be properly arranged and well-knit. ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದನ್ತೆ ನಿಱಿನಿಱಿಗೊಣ್ಡು ಸೊಗಯಿಸುವ ನಿಱಿಗನ ನಿಱಿದಳಿರ Pb. 2, 12 va.; ನಿಱಿನಿಱಿಗೊಣ್ಡ ಗುಣಾರ್ಣವನ ತಲೆ ನವಿರ್ಗಳ್ Pb. 2, 39 va.]. — ನಿಱಿಮುಗಿಲ್. = ನೆಱಿಮುಗಿಲು. a beautiful sky (Cpr. 6, 64 va.).

ನಿಱಿಗ niṟiga. = ನಿಱುಗ. a sweet mango (ಒನ್ದು ಮಾವು Śmd. II; ಮಾಕನ್ದ, ಇಮ್ಮಾವು Śm. 26). [ವನವನಿತೆಯ ಕಣ್ಣಱಿಯೆನೆ ನಿಱಿಗೊಣ್ಡಿರೆ ನಿಱಿನಿಱಿಗನ ನಿಱಿದಳಿರ ನಿಱಿಯನಱಿಯಂ ಪೊಗೞಲ್ Ap. 6, 98; Pb. 2, 12 va.].

ನಿಱಿಗೆ niṟige. 1. = ನಿಱಿ 2, etc. (My.). ಗಣ್ಕದ ಕಾಲುಗಳ ತೊಗಲಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನಿಱಿಗೆಗಳಿರುತ್ತವೆ; ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ ಎಡರ್ಗಾ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಒನ್ದು ಸಣ್ಣ ನಿಱಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ (B. 5, 249).

ನಿಱಿಗೆ niṟige. 2. = ನಿಱುಗೆ. display (Bh. 4, 3, 16).

ನಿಱಿಲು niṟilu. = ನೆಱಿಲ್, q. v. a sound imitating that of breaking. — ನಿಱಿಲು ಪಿಟಲು ಎನ್. to crash (Rām. 4, 3, 8).

ನಿಱಿಸು niṟisu. 1. (= ಇಱಿಸು). to put down, to place (Cpr. 3, 80; 9, 42 va.; Abh. P. 3, 6; 10, 60); to arrange; to adjust; to prepare (ನಿಱುಗೆ ಮಾಡು Śmd. 92. 97 Cm.). [ಪೂರ್ವಾ ಚಾರ್ಯರ್ ದೇಸಿಯೆನೆ ನಿಱಿಸಿ ಖಣ್ಡಪ್ರಾಸಮನ್ Kr. 1, 75; Pb. 3, 1; Ap. 1, 81 va.; Vr. 78, 4]. ತತ್ಪುರುಷ ಕರ್ಮಧಾರಯ ದ್ವಿಗು ದ್ವನ್ದ್ವ ಅವ್ಯಯೀಭಾವ ಬಹುವ್ರೀಹಿಗಳಂ ನಿಱಿಸಿ, ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳಂ ಪತ್ತಿ ಸೂಮ (Śmd. 89 Mdb.). ವಿನುತ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂಗಳುಮ್ ಎನಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಭಾವವಚನಂಗಳನ್ ಆಯ್ದು, ಅನಿತರ್ಕಮ್ ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯವನೆ ಪತ್ತಿಸಿ, ನಿಱಿಸಿ ಬರ್ಕುಮ್ ಆ ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂ (92). ಅದು ಇದು ಅವುದು ಎಲ್ಲದು ಪೆಱತು ಏನ್ ಪೆಱದು ಎನಿಪ್ಪ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ತಪ್ಪದೆ ಸರ್ವನಾಮಮನ್ ಅಕ್ಕುಂ; ವಿದಗ್ಧರ್ ಇವನ್ ಅಱಿದು ನಿಱಿಕೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್! (97). ತ್ಯತ್ಯಥನ ತದ್ವಚನ, etc. ಈ ತೆಱದಿಂ ನಿಱಿಸಿ, ಸಮಾಸಮಂ ಮಾಡಿ, ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು (100 Mdb.). ಗ್ರೀವ ಗ್ರೀವೆ, ಭಿಕ್ಷ ಭಿಕ್ಷೆ ಎನ್ದು, ನಿಱಿಸು ವುದು (102 Mdb.). (ಕುದುರೆಯ) ಎರಡು ಕರ್ಣದ ಮೊದಲೊಳ್ (ಸುೞಿ) ಇರೆ ಶುಭಂ, ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಱಿಸಿದ ಒನ್ದಾದಿ ಅಯ್ದಿರೆ ಜಯಂ (Mr. 279).

ನಿಱಿಸು niṟisu. 2. arrangement; display (Rām. 1, 5, 30). — ನಿಱಿಸು ಕೆಯ್. to arrange, to make ready (Cpr. 5, 76 va.).

ನಿಱು niṟu. 1. = ನಿಱಿ 1. to be properly arranged, etc. see P. ps. ನಿತುರ್ (Śmd. 79, o. r. ನಿಱ್ದು; Kāvy. I, 1*b*, 27), ನಿದುರ್ (Abh. P. 11, 97).

ನಿಱು niṟu. 2. = ನಿಱಿ 3. orderly arrangement. — ನಿಱು ಗುರುಳ್. = ನಿಱಿಗುರುಳ್. (J. 30, 6, o. r. ನಿಱಿ–). — ನಿಱುದಲೆ. = ನಿಱಿದಲೆ. ನಿಱುದಲೆ ನೀಳ್ಪುವೆತ್ತ ನಗೆಗಣ್ (Śmd. 78, o. r. ನಿಱಿ–).

ನಿಱುಗ niṟuga. = ನಿಱಿಗ. a sweet mango tree. (ಮಾಮರ Ct. I, 62; ಇಮ್ಮಾವು Kk. 19, o. r. ನಿಱಿಗ; ಮಾವು 86).

ನಿಱುಗೆ niṟuge. = ನಿಱೀಗೆ 2. putting down; arrangement; orderly arrangement (ವಿನ್ಯಾಸ Śmd. 5 Cm.); properness. [ನೆಲನಂ ನಿಱುಗೆಯಂ ನಡೆವೊನ್ದು ಪದಮುಮಂ Pb. 5, 46]. ಪ್ರಾಸದ ಛನ್ದದ ಅನ್ವಯದ ನಿಱುಗೆಯಿಂ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ವ್ಯತ್ಯಯಮಾಗಿರ್ಪುವು (5). ನಿಱುಗೆಯಿಂ ಪಡೆವೆಣ್ಣು ಬಂಡೆಯೆನಿಸುಗು (Śm. 73).

ನಿಷ್ಪನ್ದ nir-panda. = ನಿಷ್ಪನ್ದ. motionless, etc. — ನಿಷ್ಪನ್ದತಾರತ್ವ. the state of the pupil of the eye being motionless (Cpr. 8, 86).

ನಿಷ್ಪನ್ನ nir-panna. = ನಿಷ್ಪನ್ನ. gone forth or out, etc. (Cpr. 2, 65).

ನಿಷ್ಪಾವಕ nir-pāvaka. = ನಿಷ್ಪಾವಕ. a species of pulse. (Hlā. MS.).

ನಿರ್ಋತಿ nir-ṛiti. = ನಿರುತಿ. decay; *decay, destruction or adversity personified, goddess of death and corruption and regent of the south-western quarter.*

ನಿರ್ಗತ nir-gata. gone out, come forth. 2, gone away; disappeared, extinct. 3, freed from.

ನಿರ್ಗತಜ್ವಾಲೆ nirgata-jvāle. that is kindled, but does not flame: a fire-brand (ಉಲ್ಕೆ, ಕೊಳ್ಳಿ Nr.).

ನಿರ್ಗತಿ nir-gati. helplessness, misery, poverty (My.; Te.).

ನಿರ್ಗಮ nir-gama. = ನಿಗಮ 2. going forth or out, setting out; going away, receding; departure, vanishing; exit, outlet. see ಜಲ-.

ನಿರ್ಗಮನ nir-gamana. = ನಿರ್ಗಮ. (Cpr. 5, 67 va.; Bp. 51, 47; J. 32, 56).

ನಿರ್ಗರುಳ nir-karuḷa. (= karaḍa, of ಕರಡು 1 ?). a man of mild disposition (ಕೋಮಲನು Bhn. 61).

ನಿರ್ಗಲಿತ nir-galita. flowed out, poured forth. (Cpr. 8, 77).

ನಿರ್ಗರ್ವ nir-garva. = ನಿಗರ್ವ. free from pride, humble. 2, humbleness (My.).

ನಿರ್ಗರ್ವತೆ nir-garvate. the state of being free from pride, humbleness (Bp. 51, 47).

ನಿರ್ಗರ್ವಿ nir-garvi. = ನಿಗರ್ವಿ. an humble person (Bp. 28, 2).

ನಿರ್ಗಹನ nir-gahana. without difficulty, easy (Cpr. 5, 105 va.).

ನಿರ್ಗಾದಿಗೆ nir-gādige. = ಗಾದಿಗೆ. a mote, a ditch. (Abh. P. 1, 113. 114).

ನಿರ್ಗುಣ nir-guṇa. without qualities or attributes; the supreme soul (My.); Śiva (Śsv. 5, 24). 2, devoid of good qualities.

ನಿರ್ಗುಣಿ nir-guṇi. a being or person without qualities or attributes (Bp. 8, 13; 51, 44).

ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ nirguṇḍi. *a shrub or small tree, the five-leaved chaste-tree, Vitex negundo* Lin. (ಸಿನ್ದುವಾರ, ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ಲೊಕ್ಕಿ Mr. 114, o. r. ಲಕ್ಕಿ; ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ಲೊಕ್ಕಿ Nn. 28). 2, the three-leaved chaste-tree, Vitex trifolia Lin. (St. & Pl.). 3, *the small tree Nyctanthes arbor tristis* Lin.

ನಿರ್ಗ್ರನ್ಥ nir-grantha. freed from all ties or hindrances: *a Jaina religious mendicant* (ಸವಣ Hlā.); a Jaina guru (Mr. 222).

ನಿರ್ಗ್ರನ್ಥನ nir-granthana. = ನಿಗ್ರನ್ಥನ. *killing, slaughter.*

ನಿರ್ಘಾತ nir-ghāta. a severe stroke (Abh. P. 13, 54 va.; Bp. 34, 25; 54, 39). 2, a violent gust of wind. 3, a thunder-stroke.

ನಿರ್ಘೋಷ nir-ghōṣa. *sound, noise, a loud noise.*

ನಿರ್ಘೋಷಣ nir-ghōṣaṇa. = ನಿರ್ಘೋಷ. (Cpr. 4, 35).

ನಿರ್ಘೋಷಾಯಮಾಣ nir-ghōṣāyamāṇa. sounding, roaring (Cpr. 3, 94 va.).

ನಿರ್ಜಡ nir-jaḍa. devoid of stupidity or dulness (Śsv. 5, 24).

ನಿರ್ಜನ nir-jana. unpeopled, uninhabitated, desolate. (My.).

ನಿರ್ಜನ್ತುಕ nir-jantuka. = ನಿರ್ಜನ. (Abh. P. 7, 32).

ನಿರ್ಜರ nir-jara. not becoming old; undecaying, immortal. 2, *a god, a deity.*

ನಿರ್ಜರೇನ್ದ್ರ nirjara-indra. Indra (J. 25, 35).

ನಿರ್ಜಲ nir-jala. *destitute of water*, dry (B. 5, 35).

ನಿರ್ಜಾಡಿಸು nir-jāḍisu. to sweep away; to shake vehemently; etc. (Bp. 54, 37).

ನಿರ್ಜಿತ nir-jita. *conquered, overcome.* 2, unconquered. see Bp. 26, 56; 47, 61.

ನಿರ್ಜಿತೇನ್ದ್ರಿಯಗ್ರಾಮ nirjita-indriya-grāma. *a man who has subdued the whole assemblage of the organs of sense: a saint, a muni.*

ನಿರ್ಜೀವ nir-jīva. lifelessness; that has no life (My.); lifeless, inanimate (C. Bp. 47, 20; B. 5, 131).

ನಿರ್ಜೀವಿ nir-jīvi. a lifeless, dead or dying being or person (Bp. 14, 18; My.).

ನಿರ್ಜುಲ nirjula. = ನಿಜುಲ No. 2, q. v. a kind of tree.

ನಿರ್ಝರ nir-jhara. *a waterfall, a cataract, a mountain-torrent.*

ನಿರ್ಝರಿಣಿ nir-jhariṇi. *a torrent, a river.*

ನಿರ್ಣಯ nir-ṇaya. leading or taking away; removal. 2, tracing out; settling: *ascertainment, decision, determination* (ನಿರ್ದೇಶ Śmd. 178 Cm.); precise definition (Ch. v. 340). 3, sentence, decree, verdict. 4, final settlement, the end (ನಿಷ್ಠಾಹ Śmd. 173 Cm.). see ತೀರುಸಲ್, ತೀರುಸಲು. — ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡು. to make an ascertainment of, to come to a decision about; to form a resolution; to decree (B. 4, 222; 5, 263; My.).

ನಿರ್ಣಯಿಸು nirṇayisu. = ನಿರ್ಣಯ್ಸು. (Śmd. 65). to settle; to come to a decision, to decide; to give a verdict; to order; etc. (B. 4, 39. 93. 186; My.).

ನಿರ್ಣಯ್ಸು nirṇaysu. = ನಿರ್ಣಯಿಸು. (J. 7, 61; 12, 19; B. 3, 43; My.).

ನಿರ್ನಾಮ nirṇāma. = ನಿನಾಮ. ruined, etc. (J. 2, 42).

ನಿರ್ಣಾಯಕ nir-ṇāyaka. a man who ascertains, decides, etc. (Si. 258).

ನಿರ್ಣಿಕ್ತ nir-ṇikta. *washed, cleansed, purified, cleaned* (ಧೌತ, ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತ, ತೊಳೆದುದು Mr. 255).

ನಿರ್ಣೀತ nir-ṇīta. brought to a conclusion, ascertained, settled (Kāvy. V, 2). Fem. ನಿರ್ಣೀತೆ (Bp. 2, 47).

ನಿರ್ಣೀತಿ nir-ṇīti. ascertainment, demonstration; narration, description (Kāvy. IV, 1).

ನಿರ್ಣೇಜಕ nir-ṇējaka. *a washerman.*

ನಿರ್ದಯ nir-daya. pitiless, unmerciful, unkind. (J. 16, 22). 2, = ನಿರ್ದಯೆ (My.).

ನಿರ್ದಯೆ nir-daye. unmercifulness; cruelty (Śmd. 345; My.).

ನಿರ್ದಲನ nir-dalana. splitting, breaking (Bp. 59, 38).

ನಿರ್ದಾಯ nir-dāya. the state of being without a division, completeness (Bh. 1, 10, 11; J. 2, 36).

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ nir-diṣṭa. pointed out; assigned; ordered, directed; described, declared, told; ascertained (Kāvy. II, 2, B, 27. 30).

ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿತ nir-diṣṭita. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ. (Bp. 1, 13).

ನಿರ್ದುಷ್ಟ nir-duṣṭa. free from fault (My.; Si. 48. 236).

ನಿರ್ದೇಶ nir-dēśa. pointing out; denoting, indicating, marking; directing, ordering; *order, command, direction;* numeration; telling, declaring; *description, designation;* description, depicting. see ಕ್ರೋಧ-.

ನಿರ್ದೇಶಿಸು nir-dēśisu. to point out, to show; to order; to enumerate, to specify, etc. (My.; Si. 67).

ನಿರ್ದೇಹ nir-dēha. without a body, bodiless, incorporeal (Bp. 8, 5).

ನಿರ್ದೈವ nir-daiva. luckless (Rām. 6, 14, 26; Mhr.).

ನಿರ್ದೋಷ nir-dōṣa. faultless, without defect or blemish (ಅಮಲಿನ Śmd. 15; 15. 188; Kāvy. IV, 2, 54-56); innocent, guiltless. (J. 2, 13).

ನಿರ್ದೋಷತೆ nir-dōṣate. guiltlessness, innocence, etc. (Cpr. 1, 47).

ನಿರ್ದೋಷಿ nir-dōṣi. a person without blemish or guilt (Śmd. 163; Bp. 7, 4).

ನಿರ್ದ್ರವ nir-drava. the state of being or becoming devoid of juice or moisture. see ಆಱ್, ಬತ್ತು.

ನಿರ್ದ್ರವಕರಣ nirdrava-karaṇa. depriving of juice or moisture. see ಪುರಿ, ಹಿಂಡು, ಹುರಿ.

ನಿರ್ಧನ nir-dhana. = ನಿಧನ 2. without money or property, poor; poverty.

ನಿರ್ಧನಿಕ nir-dhanika. a poor man (Bp. 44, 59).

ನಿರ್ಧರ nir-dhara. = ನಿಧಾರ. — ನಿರ್ಧರಂಗೆಯ್. -೦-. to settle in one's mind (Rśv. 13, 26 va.).

ನಿರ್ಧರಿಸು nir-dharisu. to determine, to ascertain, to settle, to make sure, etc. (see ನನು; Si. 265; Rām. 1, 16, 29; My.).

ನಿರ್ಧರ್ಮಿ nir-dharmi. an unjust, unrighteous, impious or irreligious person (Bp. 22, 60; 25, 31).

ನಿರ್ಧಾಟಿಸು nir-dhāṭisu. to cast or throw out (W.).

ನಿರ್ಧಾರ nir-dhāra. taking out from, particularizing; — determining, defining, settling, ascertaining; — certainty; settledness of mind or judgment regarding anything.

ನಿರ್ಧಾರಣ nir-dhāraṇa. ನಿರ್ಧಾರಣೆ. = ನಿರ್ಧಾರ. particularizing individuals according to their degree of merit, specifying one out of many (Śmd. 163; Kāvy. I, 2, 41-43); settling; emphasizing (Śmd. 57. 64. 68. 395).

ನಿರ್ಧಾರಿತ nir-dhārita. particularized, specified (Kāvy. III, 3, B, 54); settled, ascertained.

ನಿರ್ಧಾರ್ಯ nir-dhārya. to be settled, determinable, ascertainable. 2, not to be restrained, acting resolutely or fearlessly, energetic (Sk.; G.).

ನಿರ್ಧಾವನ nir-dhāvana. streaming forth from, springing from; running out, escaping from; running away. 2, washing off, washing away, cleansing. see ಪಾಱಿಟ್.

ನಿರ್ಧೂತ nir-dhūta. shaken off; removed; rejected, etc. (Bp. 7, 2).

ನಿರ್ಧೂಮ nir-dhūma. smokeless.

ನಿರ್ಧೂಮಧಾಮ nirdhūma-dhāma. a smokeless home: utter ruin and ashes, utter destruction (Bp. 23, 17; 56, 36). 2, a man who ruins or destroys (58, 52).

ನಿರ್ನಾಕಿ nirnāki. = ನಿರ್ನೋಕಿ. a plant.

ನಿರ್ನಾಮ nir-nāma. = ನಿರ್ಣಾಮ. without a name, nameless. 2, ruined; ruin (ನಾಶ Bhn. 19; Bp. 56, 36; Rām. 3, 6, 54; My.). 3, unnamable (Bp. 8, 5).

ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತ nir-nimitta. without reason or motive, causeless, groundless (Śmd. 389); causelessness (143). ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಂ, causelessly, without cause (111; Bp. 43, 11; Kk. 93).

ನಿರ್ನಿರ್ nirnir. = ನಿರ್ನಿರ, ನಿರ್ನೆರ್, ನಿರ್ನೆರ, ನೆರ್ನೆರ್, ನೆರ್ನೆರ. causelessly, without cause (ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಾಭೋಗಲ್ಲಿತಂ Śmd. 389, o. r. ನೆರ್ನೆರ್; Śmd. II, o. r. ನೆರ್ನೆರ್).

ನಿರ್ನಿರ nirnira. = ನಿರ್ನಿರ್, etc. (ನೆರ್ನೆರಂ, ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಂ Kk. 93).

ನಿರ್ನಿರುಹರಣ nir-niruharaṇa. Tbh. of ನಿರ್ನಿರ್ಹರಣ. not taking away (Bp. 61, 43).

ನಿರ್ನೆರ್ nirner. = ನಿರ್ನಿರ್, etc. (Śmd. 389, Śmd. II, as o. r.).

ನಿರ್ನೆರ nirnera. = ನಿರ್ನಿರ್, etc, (Śmd. 389, Śmd. II, o. r. ನೆರ್ನೆರ). [ಅನ್ತಾ ಪಾಣ್ಡುರಾಜಂಗೆ ನಿರ್ನೆರಮುಪ್ಪೊನ್ದ ಸಮಾನದಿನ್ದ ಮಿನಿತೊನ್ದು ನತ್ವಮುಪ್ಪನ್ತುಟೇ Pb. 6, 17; Ap. 3, 4]. ನಿರ್ನೆರಂ ಬನ್ದಂ (ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಬನ್ದಂ 111, o. r. ನೆರ್ನೆರಂ). ದೇವಿಯರಿರಾ, ಕಡು ಕೆಯ್ದು ಕೈತಾನ್ತನ್ ಇನ್ತು ನಿರ್ನೆರಮ್ ಎಟಿಡಿಮಯ್ಯೆ ಬಾರಿಸದೆ, ಕೆನ್ನುನೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನೋಡುತಿರ್ಪಿರೇ? (112).

ನಿರ್ನೋಕಿ nirnōki. = ನಿರ್ಮೇಕಿ. a plant.

ನಿರ್ಬದ್ಧ nir-baddha. = ನಿಬದ್ಧ. fixed or fastened upon; directed on; clung to; pressed hard.

ನಿರ್ಬನ್ಧ nir-bandha. insisting upon; persistence, perseverance, pertinacity; obstinacy (Sk.). 2, determination (Mhr.). 3, restraining, hindrance, obstruction (ಅಡ್ಡಿ My.). 4, pressing or urging, importunity (Sk.). 5, force, violence (ಬಲಾತ್ಕಾರ Śmd. 72, Cm.: abnormity; Cpr. 5, 28, My.). 6, a rule, an ordinance (Mhr.; B. 4, 215; My.); control (Mhr.). ನ್ಯಾಯನಿರ್ಬನ್ಧದಿನ್ದ ಹಾಱು ಹೋಗುವದು (ರಿಂಖಣ, ಸ್ಖಲನ Si. 74). ನಿರ್ಬನ್ಧ ಮಾಡಿದವನ ಸ್ವಬನ್ಧ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). — ನಿರ್ಬನ್ಧಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. using force (ಪ್ರಸಭ, ಬಲಾತ್ಕಾರ, etc., ಬಲವನ್ತ ಮಾಡುವಿಕೆ Si. 295).

ನಿರ್ಬನ್ಧನ nir-bandhana. = ನಿರ್ಬನ್ಧ. (My.).

ನಿರ್ಬನ್ಧಿಕ nir-bandhika. = ನಿಬ್ಬನ್ದಿಗ. a man who insists upon or persists in, etc.

ನಿರ್ಬನ್ಧಿಸು nir-bandhisu. to restrain, to hinder, to impede; to press, to urge, to force (My.).

ನಿರ್ಬಲ nir-bala. powerless (Sk.; My.); want of power (My.).

ನಿರ್ಬಾಧ nir-bādha. free from opposition or contradiction (Kāvy. III, 3, B, 30). 2, freedom from trouble or annoyance (My., also ನಿರ್ಬಾಧೆ).

ನಿರ್ಬುದ nirbuda. Tbh. of ನ್ಯರ್ಬುದ. one hundred millions. (My.).

ನಿರ್ಬುದ್ಧಿ nir-buddhi. = ನಿಬುದ್ದಿ, ನಿಬ್ಬುದ್ಧಿ. senseless, unwise, stupid, dull.

***ನಿರ್ಬೇಗ nirbēga.** = ನಿರ್ವೇಗ. calm, etc. ಉಸಿರ್ದ ನೀಂ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಬೇಗಮನಱಿದೆನಿದಂ ಶಕ್ತಿಯೊಳ್ ಮುಕ್ತಿಯಂ ಸಾಧಿಸಲಕ್ಕುಂ Ap. 3, 44.

ನಿರ್ಭಂಗ nir-bhaṅga. free from defeat or ruin (Śsv. 5, 26).

ನಿರ್ಭಯ nir-bhaya. fearless, undaunted; secure; safe; fearlessness (My.); freedom from danger. see Bp. 59, 41; 61, 44; Śsv. 5, 24; B. 4, 104.

ನಿರ್ಭರ nir-bhara. = ನಿಬ್ಬರ. excessive, vehement, violent; *beyond measure, much;* ardent; full, filled with; excess; vehemence, violence (Bp. 61, 11; Śsv. 3, 57; 4, 10. 11); intent and pertinacious pursuit or purpose.

ನಿರ್ಭರಾಲೋಕ nirbhara-ālōka. viewing excessively, etc. see ನಿಟ್ಟಿಸು.

ನಿರ್ಭವ nir-bhava. birthless (Bp. 61, 44; Śsv. 5, 24).

ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸನ nir-bhartsana. threatening; *threat, menace; abuse; reproach.* see ಕೊಕ್ಕರಿಸು.

ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ nir-bhāgya. *unlucky, destitute of fortune* — ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ದಾಮೋದರ. a wretched vagrant (My.).

ನಿರ್ಭಾವ nir-bhāva. = ನಿರ್ಭವ. (Bp. 54, 21).

ನಿರ್ಭಿನ್ನ nir-bhinna. broken asunder, pierced, divided, destroyed (Sk.; My.). 2, = ಅಭಿನ್ನ, adhering closely, clinging to; undivided; unchangeable (Bp. 35, 7; 53, 3; Bh. 5, 3, 26).

ನಿರ್ಭೀತ nir-bhīta. fearless, undaunted (J. 4, 26; My.; ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದವ G.).

ನಿರ್ಭೀತಿ nir-bhīti. fearlessness (My.).

ನಿರ್ಮಜ್ಜ nir-majja. marrowless, fatless, meagre. 2, N. of a plant (ಗೊಡ್ಡ Mr. 116).

ನಿರ್ಮದ nir-mada. unintoxicated, sober; not proud, humble (Śśv. 5, 24); *not in rut*, as an elephant.

ನಿರ್ಮಂಥ nir-mantha. *churning; rubbing.*

ನಿರ್ಮಂಥಕಾಷ್ಠ nirmantha-kāṣṭha. *the wood used for kindling fire by friction.*

ನಿರ್ಮಂಥ್ಯ nir-manthya. *to be churned, rubbed, or excited by friction.*

ನಿರ್ಮಮತೆ nir-mamate. unselfishness, disregard of worldly interests, indifference towards (Abhā. 12, 61).

ನಿರ್ಮರಣ nir-maraṇa. deathless (Bp. 61, 44).

ನಿರ್ಮಲ nir-mala. = ನಿಮ್ಮಳ. spotless, free from dirt or impurities, stainless, unsullied; virtuous; clear, clean, pure, serene; shining, splendent, bright; charming, lovely (ರಾಮ, ವಿಮಲ Nn. 24; ಮನೋಹರ 91; ಪಳಕನೆ, ಜಳಕನೆ Ct. II, 30). see ತಿಳಿ, ಬೆಳ್ಪಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮ. — ನಿರ್ಮಲ ಮಾಡು. to clean, as a house, etc. (B. 4, 25; My.).

ನಿರ್ಮಲತರ nirmala-tara. uncommonly clear or bright, etc. (Cpr. 6, 3).

ನಿರ್ಮಲತೆ nir-malate. stainlessness, purity, cleanness (Bp. 3, 48).

ನಿರ್ಮಲತ್ವ nir-malatva. = ನಿರ್ಮಲತೆ (ರಜತ, ವಿಮಲ Nn, 104; ಪ್ರಸನ್ನತೆ G.; My.).

ನಿರ್ಮಲಿತ nir-malita. not stained or sullied, pure (Bp. 7, 9; 49, 34; J. 15, 23).

ನಿರ್ಮಲಿನ nir-malina. = ನಿರ್ಮಲ. (My.).

ನಿರ್ಮಲೀಕೃತ nirmalī-krita. freed from impurity, cleansed, cleared. (Grj. 4, 12 va.).

ನಿರ್ಮಲೆ nir-male. a spotless female (J. 18, 52). 2, the river Śōṇa (Mr. 414).

ನಿರ್ಮಳಿ nir-maḷi. = ನೆಮ್ಮದಿ. pureness; serenity; shine, splendour, brightness (ಬೆಳ್ಪಳಿ Kk. 86).

ನಿರ್ಮಳಿಕೆ nir-maḷike. pureness, etc. (ಬೆಳ್ಪಳಿ Kk. 53).

ನಿರ್ಮಾಂಸ nir-māṁsa. fleshless, emaciated. ಕುದುರೆಯ ನಿರ್ಮಾಂಸ ಜಂಘೆಗಳ್ (Mr. 283).

ನಿರ್ಮಾಣ nir-māṇa. measuring or meting out; building, forming, making, fabricating, creating; creation. (My.). — ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡು. to fabricate, to produce (B. 4, 112; My.); to create (4, 13; My.).

ನಿರ್ಮಾತೃ nir-mātri. a maker, a builder, a creator. (My.).

ನಿರ್ಮಾನುಷ್ಯ nir-mānuṣya. uninhabited, desolate (My.; Sk. ನಿರ್ಮಾನುಷ).

ನಿರ್ಮಾಪಣ nir-māpaṇa. causing to be built, formed, or made (Cpr. 2, 57). see ಮಾಡಿಸು.

ನಿರ್ಮಾಯ nir-māya. free from illusion (Bp. 61, 44; J. 7, 18).

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ nirmālya. stainlessness, purity, cleanness; that is considered as pure: the remains of an offering to an idol, as flowers, etc., flowers and other articles of an offering now become stale (Bp. 18, 96. 104; 43, 65. 66. 70; 46, 62; 49, 16; 61, 89; My.). see ಶಿವ.

ನಿರ್ಮಿಚು nirmicu. = ನಿರ್ಮಿಸು. to make, to fashion, to form, to produce, to fabricate, to create (Śmd. 141).

ನಿರ್ಮಿತ nir-mita. measured out; built, formed, made, produced, created (Cpr. 1, 108. 129; Bp. 1, 35; My.).

ನಿರ್ಮಿಸು nirmisu. = ನಿರ್ಮಿಚು. (Cpr. 1, 66; Bp. 54, 36; J. 2, 23; 8, 19; B. 4, 59; My.). ಅಭಿನವನಿಗಣ್ಣನ್ ಅಭಿನವಮುಂಗಂ ನಿರ್ಮಿಸಿದಂ (Mr. 540).

ನಿರ್ಮುಕ್ತ nir-mukta. loosed, set free, liberated, disjoined, separated. 2, *a snake which has lately cast his skin.* 3, not requiring final emancipation, being always in its possession (Bp. 51, 28).

ನಿರ್ಮುಕ್ತಿ nir-mukti. liberation, deliverance. (Cpr. 4, 24 va.).

ನಿರ್ಮೂಲ nir-mūla. rootless, deprived of its root; eradicated; unfounded; eradication, extirpation (Bp. 50, 65). — ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡು. to eradicate, to extirpate (B. 4, 8; My.). — ನಿರ್ಮೂಲ ವಾಗು. -ಆಗು. to be extirpated. ಭೂಪರನನ್ನನರು ನಿರ್ಮೂಲವಾದರು (Bp. 31, 22).

ನಿರ್ಮೂಲನ nir-mūlana. the condition of being eradicated or ruined (ಪ್ರಲಯ, ಲಯವಹುದು Nn. 100). 2, uprooting, extirpating (Sk., My.).

ನಿರ್ಮೂಲಿತ nir-mūlita. uprooted, eradicated, etc. (Bp. 29, 1; 61, 89).

ನಿರ್ಮೂಲಿಸು nirmūlisu. to uproot, to pluck out or up, to extirpate. see ಕೀಳ್.

ನಿರ್ಮೇಕಿ nirmēki. (ಕಾಡ ತುಮ್ಬೆ Mr. 134, o. rs. ನಿರ್ಮೋಕಿ, ನಿರ್ಗಾಕ್ಕಿ).

ನಿರ್ಮೇಘ nir-mēgha. cloudless (Bp. 35, 10).

ನಿರ್ಮೋಕ nir-mōka. setting loose or free, solving from. 2, *the cast off skin or slough of a snake* (ಹಾವಿನ ಹೆರೆ Nn. 44).

ನಿರ್ಮೋಕ್ಷ nir-mōkṣa. liberation, deliverance (ಬಿಡುಗಡೆ Nr.).

ನಿರ್ಮೋಹ nir-mōha. absence of love (Bp. 14, 33; My.).

ನಿರ್ಯತ್ nir-yat. going out or forth, going off, departing. (Cpr. 1, 81 va.; 1, 130).

ನಿರ್ಯತ್ತ್ರಾಣ niryat-trāṇa. remitted force or energy: standing still (ನಿನ್ದಿಹದು Mr. 464).

ನಿರ್ಯಾಣ nir-yāṇa. going forth or out, setting out, departure. 2, the cessation of a journey (ನಿಲುಪಯಣ, ಉಪ್ಪಯಣ Nn. 79; ಉಪ್ಪಯಣ, ನಿಲುಪಯಣ 90). 3, vanishing, disappearance. 4, division, separation (ಭಾಗ, ವಿಭಾಗ 79; ವಿಭಾಗ, ಭಾಗವ ಮಾಡುವುದು 90). 5, death (ಮೃತಿ, ಸಾವು 79; ಮೃತ, ಸಾವು 90). 6, *the outer corner of an elephant's eye* (ಆನೆಯ ಕಡೆಗಣ್ಣು Mr. 156).

ನಿರ್ಯಾತ nir-yāta. gone forth or out, departed, gone (Rśv. 5, 120 va.).

ನಿರ್ಯಾತನ nir-yātana. *giving back, returning, restitution, delivery of a deposit, replacing anything lost.* 2, *a gift.* 3, *requital, revenge.*

ನಿರ್ಯಾಮ nir-yāma. *a sailor; a pilot; a helmsman.*

ನಿರ್ಯಾಮಕ nir-yāmaka. = ನಿಯಾಮಕ, ನಿರ್ಯಾಮ. ತುದಿಯ ಕೂಕಮ್ಬುದವನು (ನಿರ್ಯಾಮಕ, ಕರ್ಣಧಾರಕ Mr. 407).

ನಿರ್ಯಾಸ nir-yāsa. *exudation of trees or plants, as gum, resin, juice, milk, etc.* (ಮರದ ಬಂಕೆ Si. 487).

ನಿರ್ಯೂಹ nir-yūha. = ನಿರ್ವ್ಯೂಹ. *a peg or bracket projecting from a wall to hang or place anything upon.* 2, *a chaplet worn on the*

crown of the head, a crest, a head-ornament; see ಬಾಸಿಗ. 3, *a door.* 4, *extract, decoction.*

ನಿರ್ಯೋಗ nir-yōga. inconnection, disconnection (Śāstrasāra in W. v. 1508).

ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ nir-lakṣya. disregard, contempt (My.).

ನಿರ್ಲಜ್ಜೆ nir-lajje. want of shame, indecency, impudence (My.).

ನಿರ್ಲಜ್ಜೆತನ nir-lajjetana. = ನಿರ್ಲಜ್ಜೆ. (ನೈಯಾತ್ಯ G.).

ನಿರ್ಲೇಪ nir-lēpa. unsmeared; uncontaminated, stainless, spotless, the state of being uncontaminated, spotlessness, etc. (Jñs. 22, 53; My.).

ನಿರ್ಲೋಟಿಸು nir-lōṭisu. to roll or move about (Bh. 2, 9, 17).

ನಿರ್ಲೋಭ nir-lōbha. free from desire (Sk.); freedom from desire, unavariciousness, unselfishness (My.).

ನಿರ್ಲೋಭಿ nir-lōbhi. uncovetous, unselfish (B. 5, 228).

ನಿರ್ಲ್ವಯನಿ nir-lvayani. *the cast off skin of a snake.*

ನಿರ್ವಕ್ರ nir-vakra. straightness, uprightness, justice (Bp. 5, 8). 2, not ambiguous, plain, evident, as guilt (22, 50).

ನಿರ್ವಂಗ nir-vaṅga. a kind of good horse (Mr. 281; ವಂಗ = ನ್ಯಂಗ?).

ನಿರ್ವಂಚಕ nir-vañcaka. without fraud or deceit, sincere (Bp. 1, 31; My.). 2, sincerity (Bp. 28, 4; 36, 21; 59, 49).

ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವ nir-vañcakatva. = ನಿರ್ವಂಚಕ No. 2. (Bp. 8, 22; My.).

ನಿರ್ವಂಚನೆ nir-vañcane. = ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವ. (My.).

*ನಿರ್ವನ್ಧ **nirvanda.** Tbh. of ನಿರ್ಬನ್ಧ. ಪ್ರಚಣ್ಡ ಕೋದಣ್ಡ ಹಸ್ತರ್... ಮದಾನ್ಧ ಗನ್ಧ ಸಿನ್ಧುರದ ಬಱಿಯುಂ ನಿರ್ವನ್ಧದಿಂ ತಗುಳ್ವುದುಂ Pb. 8, 37 va.

ನಿರ್ವಪಣ nir-vapaṇa. pouring out, sprinkling, scattering; libation, oblation; *spending, bestowing presents; gift, donation.*

*ನಿರ್ವಯಲು **nir-bayalu.** the sky, absolute. Bv. 415; Cv. 9.

ನಿರ್ವರ್ಣನ nir-varṇana. *looking at, regarding, seeing.*

ನಿರ್ವರ್ತನ nirvartana. *completing, effecting, accomplishment, completion, execution.*

ನಿರ್ವರ್ತಿತ nir-vartita. finished, completely done, accomplished (Cpr. 2, 39 va.; 7, 148 va.; 8, 24 va.).

ನಿರ್ವರ್ತಿಸು nir-vartisu. to complete, to accomplish, to finish (Abh. P. 7, 47 va.; My.).

ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ nir-vartya. to be accomplished, to be executed or produced (adj., Śmd. 155. 156).

ನಿರ್ವಹಣ nir-vahaṇa. *conclusion, completion, end;* the state of being spent. 2, carrying out; effecting, completing. see ಮುಡಿ, ಸಮೆ; Bp. 58, 19; 59, 38; (Śmd. 177, o. r. ನಿರ್ವಾಹಣ).

ನಿರ್ವಹಿಸು nir-vahisu. to carry out; to accomplish, to effect (Bp. 10, 54; J. 20, 7; 31, 42; Si. 238. 256. 267; My.); to make an end of (Bh. 5, 3, 82).

ನಿರ್ವಾಣ nir-vāṇa. *blown out, extinguished;* becoming extinguished. 2, *liberated from existence.* 3, dead, defunct. 4, extinction of life: *the delivery of the individual soul from the body and further transmigration, and its reunion with the universal or supreme soul* (ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ Nn. 19; ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ, etc. Mr. 26). 5, the end of life, death (ಜನ್ಮಾನ್ತ, ಜನ್ಮದ ಕಡೆ 19, o. r. ಪ್ರಾಣಾನ್ತ್ಯ; ಜನ್ಮದಪಹಣೆ Mr. 507). 6, calm; complete satisfaction or pleasure, highest felicity. 7, vacuity, vacuum. 8, setting, vanishing from sight; evening, eventide (ಅಸ್ತಮಯಸಮಯ, ಅಸ್ತಮಾನ, ಸಾಯಂಕಾಲ 19; ಅಸ್ತಮಯ 507). 9, sinking under, diving, immersion (ಮಜ್ಜನ 507). 10, a kind of penance, sanctification of the body by penance (ತಪ, ತಪೋಭೇದ 19; ವಪುಸಿದ್ಧಿ 507). 11, a Jina (507). 12, the soul (ಜೀವನು, ಆತ್ಮನು 19). 13, the body (ದೇಹ 19). 14, an elephant (ಸಾಮಜ, ಆನೆ 19; ಗಜ 507). 15, vairavaśa (ವೈರದ ವಶ 19, o. rs. ವೈರದ ಶಮ, ವೈರದ ಸಮ). 16, presenting funeral oblations; funeral rites (ಉತ್ತರ ಕರ್ಮ, ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆ 19; one MS. ಉತ್ತರ = ಪ್ರತಿವಾದ; ಕರ್ಮ = ಕ್ರಿಯೆ). 17, works or performances in general (ಕಾರ್ಯ, ಕೆಲಸ, ಕಾರ್ಯಂಗಳ್ 19). 18, nakedness, nudity (My.).

ನಿರ್ವಾಣಕ್ಷೇತ್ರ nirvāṇa-kṣētra. a place where penance is performed (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ನಿರ್ವಾಣರೇಖೆ nirvāṇa-rēkhe. a life-like stripe (Cpr. 6, 64 va.).

ನಿರ್ವಾಣಿ nir-vāṇi. a person who goes naked and is exonerated whilst living from future birth and all ritual ceremonies (Bp. 20, 16). 2, N. of an Arhat. 3, N. (My.). — ನಿರ್ವಾಣಿದೇವ. N. (Bp. 59, 3).

ನಿರ್ವಾತ nir-vāta. free from wind; *not windy, calm, still.*

ನಿರ್ವಾದ nir-vāda. speaking out; *obloquy, censure.* 2, *rumour, report.* 3, asseveration.

ನಿರ್ವಾಪ nir-vāpa. pouring out, etc.; *offering oblations, especially funeral oblations;* gift, giving, alms.

ನಿರ್ವಾಪಣ nir-vāpaṇa. 1. = ನಿರ್ವಾಪ.

ನಿರ್ವಾಪಣ nir-vāpaṇa. 2. blowing out, putting out, extinguishing; *extinction, annihilation; slaughter.*

ನಿರ್ವಾರ್ಯ nir-vārya. *irresistible; acting fearlessly.*

ನಿರ್ವಾಸನ nir-vāsana. expelling or driving from home, banishment. 2, *hurting, killing, slaughter, annihilation.*

ನಿರ್ವಾಹ nir-vāha. (= ನಿಬಾವು). causing oneself to be brought out of: bringing oneself out of, extricating oneself; a way out, an escape (My., not Sk.). ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಮೃಗಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು (B. 4, 12). ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡು ವೆನು, ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ (My.). ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ (for him there is no escape, he is going to die, My.). 2, accomplishment, achievement; effecting, doing; managing. ನನ್ನಿನ್ದ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ (I cannot accomplish it, My.). ಹಾಗೆ ಮಾಡದೇ, ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ (B. 4, 45). ಬರೆದು ತಿಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ (4, 196). see Śmd. 156. 160. 173. 3, supporting, maintaining (J. 18, 15). 4, subsisting on. 5, sufficiency, adequacy, competent provision or means of living. 6, accomplished, finished (ಸಿದ್ಧ Nn. 24); completion, end. see ವಾಕ್ಯ-. — ನಿರ್ವಾಹ ಆಯ್ದಿಸು. to effect, to bring into being (Bp. 37, 53). — ನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡು. = ನಿರ್ವಾಹಿಸು. 2, (to shift), to live frugally or economically, to be content with so much as is absolutely necessary to sustain life (B. 4, 74). — ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸು. to obtain, or supply, the means of sustenance; to maintain, to sustain (B. 3, 110; 5, 88. 186). — ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗು. maintenance or sustenance to take place (B. 4, 108).

ನಿರ್ವಾಹಕ nir-vāhaka. aecomplishing, performing, affecting (adj., Sk.; My.).

ನಿರ್ವಾಹಣ nir-vāhaṇa. = ನಿರ್ವಾಹ. (Śmd. 177, see ನಿರ್ವಹಣ).

ನಿರ್ವಾಹಶಾಲಿ nirvāha-śāli. a person who has the power of accomplishing anything (My.).

ನಿರ್ವಾಹಿಸು nir-vāhisu. = ನಿಬಾಯಿಸು. to accomplish, to effect.

ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ nir-vikalpa. not admitting an alternative (Kāvy. V, 70). 2, free from change (Bp. 18, 100; My.).

ನಿರ್ವಿಕಾರ nir-vikāra. unchanged; unchangeable, immutable (Bp. 38, 27; 61, 43; My.).

ನಿರ್ವಿಕಾರತೆ nir-vikārate. unchangeableness, uniformity. (Śsv. 2, 105 va.).

ನಿರ್ವಿಕಾರಿ nir-vikāri. = ನಿರ್ವಿಕಾರ. (ಅವಿಕೃತಿ Śmd. 67. 68).

ನಿರ್ವಿಘ್ನ nir-vighna. unobstructed, free from obstructions or difficulties; absence of obstruction or impediment (Bp. 61, 43; J. 18, 15; My.).

ನಿರ್ವಿಘ್ನತೆ nir-vighnate. absence of obstructions or difficulties (J. 1, 3).

ನಿರ್ವಿಘ್ನದಾಯಕ nirvighna-dāyaka. Gaṇēśa. (My.).

ನಿರ್ವಿಣ್ಣ nir-viṇṇa (-vinna). = ನಿರ್ವಿಣ್ಯ. despondent; disgusted with anything; loathing; self-disparaged, overcome with fear or sorrow.

ನಿರ್ವಿಣ್ಯ nirviṇya. Tbh. of ನಿರ್ವಿಣ್ಣ. (J. 14, 10; 18, 60).

ನಿರ್ವಿನ್ದ nir-vinda. = ನಿರ್ವೇದ. (Cpr. 5, 96).

ನಿರ್ವಿಭವ nir-vibhava. devoid of substance or wealth, etc. (Bp. 51, 18).

ನಿರ್ವಿರಲ nir-virala. having no interstices (Bp. 61, 44).

ನಿರ್ವಿವಾದ nir-vivāda. absence of contention or controversy. (My.).

ನಿರ್ವಿಶೇಷ nir-viśēṣa. absence of difference; showing no difference, without distinction; indiscriminate (Kāvy. V, 57); without any specification (ಅವಿಶೇಷ Śmd. 123).

ನಿರ್ವಿಶೇಷಶಬ್ದ nirviśēṣa-śabda. a term which does not specify (the quantity, etc., Śmd. 123).

ನಿರ್ವಿಷ nir-viṣa. without venom, poisonless; innocuous (Śmd. 224; Bp. 13, 4).

ನಿರ್ವಿಷಯ nir-viṣaya. not attached to any object, separated from, or not attached to, sensual objects (Bp. 61, 43).

ನಿರ್ವೀರೆ nir-vīre. *a woman whose husband and children are dead.*

ನಿರ್ವೀರ್ಯೆ nir-vīrye. = ನಿರ್ವೀರೆ. (ಪತಿ ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಳ್ Mr. 303).

ನಿರ್ವೃತಿ nir-vṛiti. = ನಿರ್ವೃತ್ತಿ. complete satisfaction, bliss, happiness; final emancipation. (Cpr. 9, 37).

ನಿರ್ವೃತ್ತ nir-vṛitta. *finished, completely done, accomplished.*

ನಿರ್ವೃದ್ಧ nir-vṛiddha. not growing old, always young (Bp. 61, 44).

ನಿರ್ವೇಗ nir-vēga. without violent motion or impetuosity, not waving, quiet, calm. (Cpr. 2, 24 va.).

ನಿರ್ವೇದ nir-vēda. disgust, satiety. 2, *despondency, self-disparagement;* grief, sorrow (ಖೇದ, ಉಮ್ಮಳಿಕೆ Mr. 455). 3, one of the sancāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ನಿರ್ವೇಶ nir-vēśa. entering into; gaining, obtaining. 2, *wages, hire.* 3, payment; expiation, atonement. 4, *enjoyment, enjoying* (ಉಪಭೋಗ, ಭೋಕ್ತೃ Mr. 457).

ನಿರ್ವೇಶನ nir-vēśana. = ನಿರ್ವೇಶ. (ಭೋಗ Mr. 514, one MS. ನಿರ್ವೇಶ).

ನಿರ್ವ್ಯಗ್ರ nir-vyagra. not bewildered or distracted; not agitated or alarmed; steady (Cpr. 3, 97 va.); not eagerly engaged in (Kāvy. III, 1, A, 12).

ನಿರ್ವ್ಯಥನ nir-vyathana. *a chasm, a hole.* 2, freedom from pain.

ನಿರ್ವ್ಯಸನ nir-vyasana. the state of being unconcerned or careless (My.).

ನಿರ್ವ್ಯಾಕುಲ nir-vyākula. not troubled or disquieted, calm. (Cpr. 1, 91).

ನಿರ್ವ್ಯಾಜ nir-vyāja. without deceit, candid, honest, plain, exact (Ch. v. 98. 200); honesty, etc. (Śmd. 188); without a pretext. 2, without a cause or reason (My., not Sk.).

ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರ nir-vyāpāra. *without employment or business, unoccupied.*

ನಿರ್ವ್ಯೂಹ nir-vyūha. = ನಿಯೂರ್ಹ. a door, etc. (G.).

ನಿರ್ಹರಣ nir-haraṇa. = ನಿರುಹರಣ. taking forth or out, rooting up, taking away, removing.

ನಿರ್ಹಾರ nir-hāra. = ನಿರ್ಹರಣ. *extracting, extraction;* rooting up, destruction; carrying away or out; taking away, removing.

ನಿರ್ಹಾರಿ nir-hāri. *diffusely fragrant.*

ನಿರ್ಹೇತುಕ nir-hētuka. causeless, reasonless. (Cpr. 3, 65).

ನಿಲ್ nil. = ನಿಲು 1, ನಿಲ್ಲು. not to walk, to stand still; to stand; to stand up; to cease to go on, to stop; to continue in a place, to stay; to be; to wait; to remain, to be left as a remainder; to stand or last, to continue unimpaired, as colour; to stand, to remain fixed or without injury, as the garbha; to remain, as life; to cease, to come to an end, as rain; to cease, not to occur again, as pregnation, etc.; to make an interruption in one's work, to rest; to endure, to be able to resist unimpaired, as the force of a blow, etc. (ಗತಿಮುಕ್ತಿ Śmd. Dh.; ಇರ್ Śmd. 6. 135. 174 Cm.; ನೆಲೆಗೊಳ್ 24. 70 Cm.; ನೆಲಸು 65. 122; ತಡೆ 150; My. as ನಿಲ್ಲು; T. ನಿಲ್, ನಿಲ್; M. ನಿಲ್; Te. ನಿಲು; *cf.* ನೆಲೆ). [ನಿಲ್ಲೋಳಂ ಬಘುದು Kr. 1, 63; Pb. 12, 45]. P. ps. ನಿಲ್ತು, ನಿನ್ದು (Śmd. 281). ನಿಲ್! (272), ನಿಲಲ್ (174), ನಿಲೆ (65. 70. 135), ನಿಲ್ಬುಂ (258), ನಿಲ್ಕೆ (408), ನಿಲ್ವುದು (258 Cm.), ನಿಲ್ಲದೆ (150), ನಿಲ್ಲವು (291). ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಿಲ್ತಂ ಗಾಣ್ಡೀವಿ (288). ಗಿರಿಯುಂ ಕರಿಯುಂ ನಿಲ್ಲವು ಪವಿಮುಖದ ಕೋೞ್ಗಮ್ ಆತನ ಬಾಳ್ಗಂ (291). ನಿನ್ದು ಇರ್ದನ (ಊರ್ಧ್ವಜಾನು, ಸಮುತ್ಥಿತ Hlā.). ನಿನ್ದಂ (ಸಮುತ್ಥಿತ Mr. 246). ಮಂಚದೊಳ್ ನೃಪಗೆ ನಿನ್ದು ಸೇವೆ ಮಾಳ್ಪ ಬೊಮ್ಬೆಗಳು ಪಾಂಚಾಲಿಕೆಗಳು ಪುತ್ರಿಕೆಗಳಕ್ಕುಂ (204). ನಿನ್ದ ಗೆರೆ (ಲಘು 364). ನಿನ್ದುದು (ಕುಣ್ಠಿತ 453). ನಿನ್ದುದು (ಅನ್ಮೃತ 511). ನಿನ್ದಿತು (Bp. 37, 50). ತನೆ ನಿಲಲು ಪ್ರಷ್ಠಾಹಿ (180). ನಿನ್ದ ಬಸುಱು (ಕೃಪೀಟ Nn. 85; Mr. 484). ದೇಶಿಗನಾಗಿ ನಿಲ್ಪನಂ (J. 28, 20). ಅವುದು ಸಂಕಟಂ ನಿನಗೆ? ನಿಲ್ಲಜ, ನಿಲ್ಲಜ! (Śmd. 139). see Śmd. 6. 24. 153. 281; Ch. vs. 131. 140. 147. 159; Cpr. 1, 111. 136; 4, 47; 8, 4 va.: Bp. 12, 47; 14, 7. 21; 18, 55; 32, 28; 37, 27; 39, 62; 42, 28. 37; 43, 26; 45, 34; 54, 12. 36; 36, 38; Bh. 1, 10, 34; 2, 13, 11. 37. 39. 46; Rsv. 5, 21. 129; 8, 112; J. 15, 3; 26, 4; 28, 26. 33. 35. 36; 31, 28; Rām. 1, 14, 1. [— ನಿನ್ದರ್. those who stand. ತನ್ನ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳೆ ನಿನ್ದರಂ ನಯದೆ ನೋಡೆ Pb. 1, 85]. — ನಿಲ್ ನಿಲ್. rep. (Bp. 26, 30). — ನಿಲೆ ನುಡಿ. to tell to stand or stop; [to state decidedly. ಎಮ್ಬುದುಮಾಮಾತಂ ನಿಲೆ ನುಡಿದುದರ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ Pb. 6, 19 va.]; (Abh. P. 7, 21 va.). [— ನಿಲೆವಡು. -ಪಡು. to take footing. ಭಟ್ಟಾರರ್ ನಿಲೆವಟ್ಟುದೆಯೆನ್ದು ಬೆಸಗೊಣ್ಡೊಡವರುಂ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಡುದಂ ಪೇೞ್ದೊಡೆ Vr. 89, 9]. — ನಿನ್ದಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. authority, proof (ಸನ್ದ ಪಪಣಂ Bhn. 46).

ನಿಲ nila. 1. = ನಿಲು 2. standing. 2, that stands upright: the side-post of a door (My.; T. ನಿಲ್ಲೈ). 3, re-

mainder; balance; arrears (Te. ನಿಲವ; T. ನಿಲುವೈ; M. ನಿಲವು). ನಿಲವಿಲ್ಲದ ಹಲದಿನ್ನ ಹೊಲದ ಉಕ್ಕೆ; ನಿಲ ನೋಡಿ ಸಂಸಾರ (Prv.). — ನಿಲಕಡೆ. = ನಿಲಗಡೆ, ನಿಲು-. standing; attitude (see Mr. s. ತ್ರಿಭಂಗಿ). 2, cessation: leisure (My.). 3, waiting: patience, composure (My.). ನಿಲಕಡೆಯಿಲ್ಲದವನಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ (as a mendicant, etc.), ಇದ್ದ ಹಲ್ಲು ಉದುರಿಸಿಕೊಂಡ (Prv.). — ನಿಲಗಡೆ. = ನಿಲಕಡೆ. (My.). — ನಿಲಬಾಕಿ. = ನಿಲ No. 3. ನಿಲಬಾಕಿ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗೊಲ್ಲಮಿಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ದ (Prv.).

ನಿಲ nila. 2. = ನೆಲಹು, etc. a net work of rope, etc. (My.).

ನಿಲಕಿಸು nilakisu. = ನಿಲಿಕಿಸು, ನಿಲುಕಿಸು. to cause to come within reach, to make reachable (My.). 2, to cause to stretch oneself (My.). 3, to come within reach (My.).

ನಿಲಕು nilaku. = ನಿಲುಕು, etc. to stretch oneself, etc. (My.). ನಾಲಿಗೆಗೆ ನಿಲಕದ ಹಾಗಿದ್ದರೆ (B. 3, 31). ಆತನ ಕೈಗ್ಗೆ ನಿಲಕದ್ದಹುನ್ದ (3, 44).

ನಿಲಯ ni-laya. lying or settling down; hiding oneself. 2, *a dwelling, an abode, a residence.*

ನಿಲಯವಾನ್ nilaya-vān. (ನಿಲಯವನ್ತ). the householder who performs the domestic rites (ಗೃಹಮೇಧಿ, ಗೃಹಸ್ಥ Mr. 242).

ನಿಲವು nilavu. = ನಿಲ 1, ನಿಲುವು 1. (Śmd. 247). standing (Śsv. 2, 101). 2, position, state, condition (Bp. 51, 25; Rām. 3, 6, 33). 3, height, as that of a man, a tree, etc.; high (ಉನ್ನತ, ಉದ್ದ G.; My.; Bp. 19, 29). 4, = ನಿಲ 1, No. 2 (My.). 5, = ನಿಲ 1, No. 3 (My.). 6, cessation: leisure (My.; see Prv. s. ನಿಲ 1). ಕರಡಿಗಳು ಅಯ್ಗೇಣು ನಿಡಿದು, ಮೂಜು ಗೇಣು ನಿಲವು (B. 3, 108). ತೋಳ ಸುಮಾರು ಎಡರ್ಮರೆ ಪೂಟ ನಿಲವಾಗಿಯೂ ಮೂಜುವರೆ ಪೂಟ ನಿಡಿದಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ (5, 252). 7, a resting place; a seat, a place of abode; an apartment in a house (ಸಂಸ್ಥಾನ, ಸನ್ನಿವೇಶ Hlā.; ಸಂಸ್ಥಾನ Mr. 461; J. 8, 2). ಮನೆಯ ನಿಲವು (ಕಕ್ಷಾನ್ತರ, ಪ್ರಕೋಷ್ಠ Mr. 201). [8, existance. ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದದ ನಿಲವ ತೋರಿ ಬದುಕಿಸಯ್ಯಾ Bv. 833; Cv. 303. 780]. — ನಿಲವಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. = ನಿಲುವಂಗಿ. a garment of a person's own height, a long, loose garment (My.). — ನಿಲವುಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy one's standing, position, etc. (J. 2, 12).

ನಿಲಿ nili. an abbreviation of the P. p. ನಿಲಿಕಿ of ನಿಲಿಕು. — ನಿಲಿ ನಿಲಿಕು. rep. (Bp. 31, 5; 60, 29).

ನಿಲಿಕಿಸು nilikisu. = ನಿಲಕಿಸು, etc. to cause to come within reach. (Bp. 47, 59; My.).

ನಿಲಿಕು niliku. = ನಿಲುಕು, etc. see ನಿಲಿ ನಿಲಿಕು. [ಜಲನಿಧಿಯಂ ಪಾಯ್ದೊರ್ವನೆ ನಿಲಿಕಿ ದಶಾನನನ ಪೊಟಲನಾ ಲಂಕೆಯನ್ Kr. 3, 191].

ನಿಲಿಮ್ಪ ni-limpa. = ನಿಳಿಮ್ಪ. a god, a deity (Mr. 8; Bp. 10, 38).

ನಿಲಿಮ್ಪನಿಲಯ nilimpa-nilaya. heaven (ಬದಿಗಲ Ct. II, 62).

ನಿಲಿಸು nilisu. = ನಿಲ್ಲಿಸು. to cause to stand, stop, cease, stay, etc. ನಿಲಿಸಿದಪಂ or ನಿಲಿಸಿದಪ್ಪಂ (Śmd. 276). ನಿಲಿಸುವರ್ಥಂ (ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ 394 Cm.). see Cpr. 6, 28 va.; Bp. 16, 9; 18, 11; 22, 14; 28, 42; 32, 22; 40, 40; 42, 20. 28; 45, 12; 47, 58; 50, 12. 21; 51, 3. 31; 53, 14; 59, 13. 55; Bh. 1, 8, 9; Rsv. 6, 11 va.; J. 5, 25. 43; 28, 54; 29, 32; Rām. 1, 14 sum.

ನಿಲು nilu. 1. = ನಿಲ್, etc. to stand up, etc. ನಿಲುವ (Bp. 44, 9). — ನಿಲು ನಿಲ್. rep. (Bp. 17, 11). — ನಿಲು ನಿಲ್ಲು. (Bp. 9, 31).

ನಿಲು nilu. 2. = ನಿಲ 1. standing, etc. — ನಿಲುಕಡೆ. = ನಿಲಕಡೆ. patience, composure (ತಾಳುವದು Śm. 113; My.). 2, cessation: leisure (My.). [ಜಂಗಮದ ನಿಲುಕಡೆಯನಱಿಯಬೇಕು Cv. 931]. — ನಿಲುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a staring condition of the eye (My.). — ನಿಲುಗನ್ನಡಿ. -ಕನ್ನಡಿ. a full length mirror (My.; Te.). — ನಿಲುಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. a post or pillar that is standing (My.). — ನಿಲುಗಮ್ಬಳಿ. -ಕಮ್ಬಳಿ. a cumley that reaches to the feet (My.). — ನಿಲುಪಯಣ. cessation of a journey (ನಿಯಾಣ, ಉಪ್ಪಯಣ Nn. 79. 90).

ನಿಲುಕಿಸು nilukisu. = ನಿಲಕಿಸು, etc. (My.).

ನಿಲುಕು niluku. = ನಿಲಕು, ನಿಲಿಕು, ನಿಲ್ಕು, (ನಿಳ್ಕು). to stretch oneself (Bp. 3, 10; My.; see s. ನಿಕ್ಕುಳಿಸು); to stretch oneself or one's limbs, from fatigue, etc. (Bp. 32, 25; 38, 16; 59, 20); to be extended to one's full height, to reach, so as to obtain something, etc., to stand upon one's tiptoes (My.; Bp. 26, 30; 42, 3; Rām. 3, 8, 69; 6, 14, 25; J. 8, 19); ನಿಲುಕಿದರೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕೂತರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.); to rise up to, to rush up to or at (Bh. 3, 13, 27). 2, to come or be within reach, to be reachable (My.). ಅದು ನನಗೆ ನಿಲುಕುವದಿಲ್ಲ (it is not within my reach, My.). ಗೊನೆಗಳು ಬಾಯಿಗೆ ನಿಲುಕಲಿಲ್ಲ (B. 2, 16). ಕಣಿಕೆ ನನ್ನ ಕೈಗ್ಗೆ ನಿಲುಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ (2, 19). ಸಾರವಾನನ ಕಾಲು ಅವನಿಗೆ ನಿಲುಕಲಿಲ್ಲ (4, 181). 3, to come within the reach of, or in contact with, something. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ದೋಷಗಳಿಗೂ ನಿಲುಕದವ್ನ ಪರಮೇಶ್ವರನು (B. 4, 89). 4, to apply oneself to, to begin. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಲುಕಿದನು (My.). 5, to apply one's thoughts unto (Bh. 4, 6, 26). — ನಿಲುಕು ನಿಲುಕು. rep. (Bp. 26, 30).

ನಿಲುಮ್ಬು nilumbu. 1. = ನಿಗುಮ್ಬು. (Śmd. 48). to heap up, to heap together, to amass (ಪುಂಜೀಕರಣ Śmd. Dh.). [ಲೀಲಾಲವಿಪ್ಪ ಲಮ್ಪಾಳಕಾಳಿ ನಿಲುಮ್ಬಿರ್ದುವು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪದಾಮ್ಭೋಜಂಗಳೊಳ್ ಕನ್ನೆಯಾ Ap. 3, 47]. 2, to crowd (v. i.), to swarm, to be numerous (Rsv. 1, 135 va.; 2, 8 va.; Śsv. 2, 42 va.; 2, 47). 3, to coil, as a serpent (Rsv. 5, 55 va.). see s. ಕುಪ್ಪಳಿಸು 1.

ನಿಲುಮ್ಬು nilumbu. 2. = ನಿಲುವು 2. to jump, to caper. see ಕುಪ್ಪಳಿಸು 1 & 2.

ನಿಲುವಿಕೆ niluvike. standing. 2, = ನಿಲವು No. 3, height, tallness. ನಿಲುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ ಒನ್ದೇ ಸವನೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ (B. 3, 39). ಯಾವನಾದರೂ ಎತ್ತರವಾದ ನಿಲುವಿಕೆಯ ಮನುಷ್ಯನು (4, 65).

ನಿಲುವು niluvu. 1. = ನಿಲವು, etc. position, etc. (Śsv. 1, 81 va.; My.; ಎತ್ತರ, ಸ್ಥಳ G.). ಹುಲಿಗಳ ನಿಲುವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎರಡು ಎರಡುವರೆ ಮೊಟ ಇರುತ್ತದೆ (B. 4, 35). — ನಿಲುವಂಗಿ. = ನಿಲವಂಗಿ. (My.). — ನಿಲುವು ಬೀಱು. to fall into, *i. e.* entering, the standing (of corn, *i. e.* entering or hiding in standing corn). ತುಡುಗ ಅವು ಗಪ ಗಪ ತಿನ್ದು, ಹೊಲ ಕಾಯುವವರ ಸುಳಿವು ಕಣ್ಡ ಕೂಡಲೆ ಜೋಳದ ನಿಲುವು ಬಿದ್ದು, ಓಡಿಹೋಯಿತು (B. 3, 22).

ನಿಲುವು niluvu. 2. = ನಿಲುಮ್ಬು 2. (Bp. 32, 37; 52, 42).

ನಿಲ್ಕ nilka. = ನಿಕ್ಕ, q. v. a golden ornament.

ನಿಲ್ಕು nilku. = ನಿಲುಕು, etc. (Cpr. 7, 108; Grj. 5, 49). [Tu.].

ನಿಲ್ತು niltu. P. p. of ನಿಲ್, q. v.

***ನಿಲ್ಲದಿಕೆ nilladike.** not maintaining, not keeping the promise. ಬಾಬ್ಬುದೆ ಪೂಣ್ದು ನಿಲ್ಲದಿಕೆಯಿಂ ಬಾಬ್ಬಿನ್ತು Pb. 9, 84. [ನಿಲ್ಲದ + ಇಕೆ?].

ನಿಲ್ಲಿಸು nillisu. = ನಿಲಿಸು. to cause to stand. (My.; Si. 91. 288. 393; B. 4, 13. 80. 104. 121. 134).

ನಿಲ್ಲಿಸುವಿಕೆ nillisuvike. placing, etc. (Si. 284).

ನಿಲ್ಲು nillu. = ನಿಲ್, q. v. to stand, etc. (C.; B. 4, 195; J. 28, 45; Bp. 12, 12; 26, 28). P. ps. ನಿತ್ತು (My.), ನಿನ್ತು (C.; B. 2, 47; 3, 11. 33), ನಿನ್ದು. ನಿನ್ನಿತು (Bp. 11, 47), ನಿನ್ತು (My.), ನಿತ್ತಿತು (My.). ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿನ್ತ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕುಣ್ಟೆ (ಪಲ್ವಲ, etc. Si. 91). ಹೊಲೆ ನಿನ್ತುಹೋದ ಮುದಕಿಯನ್ತವಳು (ನಿಷ್ಕಲೆ 188). ನಿನ್ತುಹೋದ ಗಾಳಿ (ನಿರ್ವಾತ, ಗತಾನಿಲ 380). ನಿಲ್ಲುತ (Bp. 20, 13). ನಿಲ್ಲುವ, ನಿಲ್ಲುವದು, ನಿಲ್ಲುತೇನೆ, ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ (My.). ನಾಲ್ವತ್ತು ಅಯ್ವತ್ತು ವರುಷದ ಹಿನ್ದೆ ಭಾಗವತದ ಪುಸ್ತಕವು, ನೂಱು ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು ನೂಱು ಅಯ್ವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ತಾಗ್ಯೂ, ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 4, 208). ನಿಲ್ಲದಿರುವ ಮಲ್ಲನ ಸಂಗಡ (to a malla who is in too great a hurry to give an answer) ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತೀಯಾ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ನಿಲ್ಲಲಾಱದ ಗುಲ್ಲು ಮಾಡಿ, ಕೊಲ್ಲಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ನಿಲ್ಲು! ಎನ್ದರೆ ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿದು, ಗುಲ್ಲು ಮಾಡಿದ (Prvs.). — ನಿನ್ದರು. 1. = ನಿನ್ತರು. 3rd pers. plural imperf. they stood. — ನಿನ್ದರು. 2. = ನಿನ್ದಿರು. ನಿನ್ದರಗೊಡು (B. 5, 187). — ನಿನ್ದಿರಿಸು. (-ಇರಿಸು). to cause to stand, to place, etc. (Bp. 27, 11. 12; Rām. 4, 4, 6; 6, 40, 7). — ನಿನ್ದಿರು. -ಇರು. to stand, to remain, etc. (Bp. 27, 31; B. 5, 132). — ನಿಲ್ಲಗೊಡಿಸು. -ಕೊಡಿಸು. to allow to stand, etc. (B. 4, 45). — ನಿಲ್ಲು ನಿಲು. rep. (Bp. 44, 9). — ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು. rep. (Bp. 21, 40; 22, 33).

ನಿಲ್ಲುವಿಕೆ nilluvike. standing, etc. (Si. 288).

ನಿವಡಿಸು nivaḍisu. to become conspicuous (for good or evil qualities, Bh. 5, 3, 33; Rām. 3, 5, 3; 6, 53, 99; Mhr. ನಿವಟಣೇಂ, ನಿವಡಣೇಂ).

ನಿವರಿಸು nivarisu. to cause to pass the hand gently over, etc.

ನಿವರು nivaru. to pass the hand gently over, to stroke or rub gently (My.; Te. ನಿಮುರು, ನಿವುರು, ನೆಮುರು; *cf.* ನೀವು 2, ನೇವರಿಸು).

ನಿವರ್ತಕ ni-vartaka. completing, finishing, causing to cease (Bp. 55, 19); turning back; returning; retreating, retiring; desisting from; ceasing.

ನಿವರ್ತನ ni-vartana. (also ನಿವರ್ತನೆ, My.). accomplishment. completion; turning back; ceasing, not happening; desisting from; repenting; causing to come back or return. see ಮಗುಱ್.

ನಿವರ್ತಿ ni-varti. = ನಿವೃತ್ತಿ. abstaining from action. see ಅ-. Prv. s. ಹತ್ತು 3.

ನಿವರ್ತಿಸು ni-vartisu. to turn away, to drive back, to repel; to leave off, to desist from, to remove (My.). 2, to turn back; to disappear, to cease; to be removed. ಕಪಿಧ್ವಜಂ ನಿಳ್ಕಿ ನಿವರ್ತಿಸುತ್ತುಮಿರೆ (Śmd. 280).

ನಿವರ್ಹಣ ni-varhaṇa = ನಿಬರ್ಹಣ. throwing down; destroying; removing; *destruction, eradication, extirpation.*

ನಿವಸನ ni-vasana. 1. *a dwelling, a habitation, a house* (ಮನೆ Mr. 194).

ನಿವಸನ ni-vasana. 2. putting on clothes; *clothes, raiment.* 2, *an undergarment.* see ಶಬ.

ನಿವಸನೋದ್ವಹನ nivasana-udvahana. raiment at weddings. see ತೆರಣ್ಪು.

ನಿವಹ ni-vaha. bringing near; *a multitude, a quantity, a heap* (Bp. 35, 6; 36, 33; 46, 53; 52, 41; Śm. 118).

ನಿವಳಿತ ni-vaḷita. ನಿವಲಿತ. moved, waved (Cpr. 8, 24 va.).

ನಿವಳಿಸು ni-vaḷisu. = ನಿವಾಳಿಸು. to wave (a burning lamp, Cpr. 3, 102).

ನಿವಾಜು ni-vāju. = ನಿಮಾಜು, etc. worship, etc. (My.).

***ನಿವಾಟ nivāṭa.** eradication, ruin, etc.? ರುದ್ರನ ಹಾವುಗೆ ಉರಿಯಿತ್ತು, ದೇವಗಣಂಗಳು ನಿವಾಟವಾದರು Bv. 930.

***ನಿವಾಡಿಸು nivāḍisu.** to find out, to follow? ಜಂಗುಳಿಯು ಕಾವಗೋವ ಹಲವು ಹಸುವ ನಿವಾಡಿಸುವನ್ತೆ Bv. 284; 666.

ನಿವಾಡ nivāḍa. settlement, decision (Mhr. ನಿವಾಡಾ). see Bp. 45, 26; 50, 38; 53, 52; Rām. 3, 7, 39.

ನಿವಾತ ni-vāta. *inaccessible to the wind, not reached by the wind, calm.* 2, *a place sheltered from the wind, a sheltered spot, an asylum.* 3, *an impenetrable coat of mail.* 4, N. of a demon.

ನಿವಾತಕವಚ nivāta-kavaca. a class of Dānavas or Rākṣasas (J. 13, 19).

ನಿವಾಪ ni-vāpa. pouring out; scattering; seed. 2, *an oblation or offering of water, etc. to the manes of deceased parents or relatives* (see ಪ್ರೇತತರ್ಪಣ).

ನಿವಾರ ni-vāra. = ನಿವಾರಣ. (Bp. 12, 47; see ಅ-).

ನಿವಾರಕ ni-vāraka. keeping off, warding off, removing. (My.).

ನಿವಾರಣ ni-vāraṇa. ನಿವಾರಣೆ. *keeping back or off, warding off, averting;* preventing, hindering, impeding, stopping, checking, interdicting, prohibiting, suppressing. see Śmd. 393; Bp. 3, 68; B. 4, 63; 5, 20; ಜ್ಯಾಘಾತ-, ತರ್ಜಿಸು, ಮಾಣ್, ಸೊಪ್ಪು.

ನಿವಾರಿಕೆ ni-vārike. = ನಿವಾರಣ. (G.).

ನಿವಾರಿತ ni-vārita. hindered, prevented, checked, forbidden, etc. (Bp. 41, 6; Rśv. 10, 1 va.).

ನಿವಾರಿಸು ni-vārisu. to keep back or off, to ward off, to avert, to prevent, etc. see Grj. 10, 61 va.; Bp. 2, 20; 22, 29. 40; 28, 60; 37, 37; 50, 76; Śśv. 1, 79 va.; J. 14, 7; ಪೊಡೆ.

ನಿವಾಸ ni-vāsa. = ನಿವಸನ 1. (ಮನೆ Nn. 91; Mr. 194; Bp. 28, 48; 35, 53; 37, 34).

ನಿವಾಸಸ್ಥಾನ nivāsa-sthāna. a place of residence (J. 10, 6).

ನಿವಾಸಿ ni-vāsi. dwelling, residing; an inhabitant (Bp. 37, 21; My.; B. 3, 110).

ನಿವಾಸಿಸು ni-vāsisu. to dwell, to reside (My., occasionally).

ನಿವಾಳಿ ni-vāḷi. the act of waving (a thing, as boiled rice, salt, pepper, a lamp, a weapon, blood, a sheep's or buffalo's head, etc., etc.) downwards in front of a person or persons, or of the goddess Kāḷi, either to ward off or remove any evil or to create a feeling of satisfaction or pleasure, etc. (Grj. 10, 79 va.; J. 31, 14; My., Te. ನಿವಾಳಿ, ನಿವ್ವಾಳಿ). [ಮನವೆನ್ಬ ಭಾವವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗನ್ಧ ಧೂಪ ನಿವಾಳಿಯ ಕೊಡಲಾಗದು Cv. 1011]. ನಿವಾಳಿಗೆ ತನ್ದ ಬಟ್ಟೆ (for wicks) ಕಚ್ಚೆಗೆ ಆದರೆ ದಿವಾಳಿಗೆ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾನು? (Prv.). — ನಿವಾಳಿ ತೆಗೆ. = ಇಱಿದೆಗೆ, ನಿವಾಳಿ ಮಾಡು. (My.). — ನಿವಾಳಿ ಮಾಡು. = ನಿವಾಳಿಸು. (My.). ನಿವಾಳಿ ಮಾಡೋಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ದಿವಾಳಿಯಾದ (Prv.). — ನಿವಾಳಿಯ ಬೊಮ್ಮಿ ದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2).

ನಿವಾಳಿಸು ni-vāḷisu. = ನಿವಳಿಸು. to wave (a thing) slowly downwards (in front of etc.), to perform nivāḷi (Grj. 10, 79 va.; Bp. 4, 6; 39, 6; 43, 20; J. 22, 7; My.). ಯುದ್ಧಪ್ರಯಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಅರಸುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಆರತಿಯನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿ ಬೆಳಗುವಿಕೆ (ಲೋಹಾಭಿಸಾರ, ಅಸ್ತ್ರಭೃದ್ರಾಜನೀರಾಜನಾವಿಧಿ Si. 291; *cf.* ನಿರಾಜಿಸು).

ನಿವಾಳಿಸುಹ nivāḷisuha. = ನಿವಾಳಿ. ಶಸ್ತ್ರಧರರಹ ಅರಸುಗಳಿಗೆ ಪರಿವಾರ ಕೆಯ್ದುಗಳ ನಿವಾಳಿಸುಹಂ (ಲೋಹಾಭಿಸಾರ Nr.).

ನಿವಿಡ ni-viḍa. (ni-viḷa). = ನಿಬಿಡ. *without interstices, close, contiguous, tight, compact, thick, crowded, impervious, dense, full.*

ನಿವಿಡೀಶ ni-viḍīśa. = ನಿವಿರೀಶ.

ನಿವಿರೀಶ ni-virīśa. = ನಿವಿಡ, ನಿವಿಡೀಶ. *without interstices, etc.*

ನಿವಿಷ್ಟ ni-viṣṭa. entered; seated; fixed on, intent upon. (Bp. 38, 51).

ನಿವಿಸ nivisa. Tbh. of ನಿಮಿಷ (Śm. 18).

ನಿವಿಸು nivisu. (fr. ನಿಭ). to disguise (Cpr. 6, 78).

ನಿವೀತ nivīta. wearing the sacrificial thread round the neck (ಜನ್ನಿವಾರಮಂ ಕೊರಲಲಿಕ್ಕುವದು Mr. 255). 2, *that thread so worn.* 3, *a wrapper, a mantle, a veil* (see ಪ್ರಾವೃತ).

ನಿವೀತಿ ni-vīti. wearing the sacrificial thread round the neck (Sk.). 2, that thread so worn (My.).

ನಿವೃತ ni-vṛita. *surrounded, enclosed.* 2, = ನಿವೀತ No. 3.

ನಿವೃತ್ತ ni-vṛitta. returned; returning; turned back; gone, vanished; *ceased, refrained from, abstained;* prohibited; abstaining, abstracted or abstained from this world and its acts; finished, completed; [retired].

ನಿವೃತ್ತಿ ni-vṛitti. = ನಿವೃರ್ತಿ, ನಿವರ್ತಿ. return; disappearance, ceasing, *cessation, abstaining from action, inactivity,* leaving off, desisting from; resigning; abstinence; rest; cessation from worldly concerns and engagements; [retirement]. 2, felicity, bliss, beatitude. see Cpr. 4, 18 va.

ನಿವೃದ್ಧಿ ni-vṛiddhi. great increase or growth (o. r. ನಿವರ್ಧಿ). see ಬೆಳ್.

ನಿವೇದಕ ni-vēdaka. communicating, relating, telling (adj.). (Cpr, 2, 90; 9, 17).

ನಿವೇದನ ni-vēdana. making known; communication, announcement; information. (My.); delivering, offering; an offering or gift to men or idols. (My.). see ಅತ್ಮ-.

ನಿವೇದಿತ ni-vēdita. made known, announced, told; presented, given. see Cpr. 6, 18 va.; Bp. 33, 8; Rśv. 10, 1 va.

ನಿವೇದಿಸು ni-vēdisu. to make known, to tell, to state (Cpr. 3, 62; 6, 25 va.). 2, to present, to offer (Bh. 1, 10, 4). [Bv. 315; Cv. 1432.—ನಿವೇದಿಸೆಪಡು. being offered to, being engaged to. ಸುನನ್ದೆಯೆಮ್ಬಂ ಸನತ್ಕುಮಾರಂಗೆ ಗರ್ಭದೊಳಿರ್ದನ್ತೆ ನಿವೇದಿಸೆಪಟ್ಟಂ Vr. 59, 7].

ನಿವೇದ್ಯ ni-vēdya. to be communicated; fit to be reported. 2, an oblation, a gift of food to an idol. (Cpr. 6, 104).

ನಿವೇಶ ni-vēśa. entering; settling in a place; a settlement; a dwelling-place, a house (Sk.; My.); *a halting place, a camp.*

ನಿವೇಶನ ni-vēśana. = ನಿವೇಶ. entering, etc.; *a habitation, an abode,* etc.; building ground (My.; Si. 113).

ನಿವೇಶಿತ ni-vēśita. made to enter; entered; placed in or upon. (Cpr. 2, 56 va.).

ನಿಶ್- niś. = ನಿಃ-, etc. out, forth, etc.

ನಿಶ niśa. *night.*

ನಿಶಠ ni-śaṭha. = ನಿಃಶಠ. not false, candid, honest; honesty, sincerity; N. (J. 7, 2).

ನಿಶಠೆ ni-śaṭhe. truth, honesty. see ಅತಿದಿಟ.

ನಿಶರಣ ni-śaraṇa. *killing, slaughter.*

ನಿಶಾ niśā. = ನಿಷಾ. intoxication (My.; Mhr.). 2, = ನಿಶೆ. — ನಿಶಾಖೋರ. a man who takes any intoxicating substance (My.).

ನಿಶಾಕರ niśā-kara. the night-maker: *the moon.*

ನಿಶಾಕಾನ್ತ niśā-kānta. the moon (Rśv. 11, 10).

ನಿಶಾಚರ niśā-cara. moving about by night. 2, the moon (ಮೃಗಾಂಕ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 23). 3, a thief (ತಸ್ಕರ, ಕಳ್ಳ, ಕಳ್ಳಬಣ್ಣ 23). 4, an owl (ಘೂಕ, ಗೂಗೆ 23). 5, a kind of owl (ಪಾಲ್ವಕ್ಕಿ, ಹಾಲುವಕ್ಕಿ 23). 6, a vicious snake (ಉಗ್ರಾಹಿ, ಕ್ರೂರಸರ್ಪ 23). 7, a kind of sheat-fish (ಪಾಠೀನ, ಮೀನ್ 23). 8, a fiend, a rākṣasa (ದನುಜ, ರಾಕ್ಷಸ 23). see Prv. s. ಪಿಶಾಚ.

ನಿಶಾಚರಿ niśā-cari. a female rākṣasa (J. 2, 58).

ನಿಶಾಚೂರ್ಣ niśā-cūrṇa. a black powder (V. 9, 110).

ನಿಶಾಟ niśā-aṭa. a demon (Abh. P. 13, 66); an owl. — ನಿಶಾಟದಲ್ಲಣ. -ತಲ್ಲಣ. who causes demons to tremble: Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 13, 43).

ನಿಶಾಟನ niśā-aṭana. *an owl.*

ನಿಶಾತ ni-śāta. *sharpened, whetted, sharp.*

ನಿಶಾದರ್ಶಿ niśā-darśi. seeing at night: an owl. (R.).

ನಿಶಾದಿ niśa-ādi. = ನಿಸಾದಿ 1. the beginning of night, evening.

ನಿಶಾನಾಥ niśā-nātha. = ನಿಶಾಪತಿ. (My.).

ನಿಶಾನಿ niśāni. an ensign, a flag, a standard (My.; Mhr., H. ನಿಶಾಣ; Si. 84. 281. 293; B. 5, 136. 155).

ನಿಶಾನ್ತ niśā-anta. 1. the end of night, break of day. (My.).

ನಿಶಾನ್ತ ni-śānta. 2. quiet. 2, *a house, a habitation.*

ನಿಶಾಪತಿ niśā-pati. *the moon.*

ನಿಶಾಮಣಿ niśā-maṇi. the moon. (R.).

ನಿಶಾಮನ ni-śāmana. *seeing, sight; looking at, beholding; observing, hearing.*

ನಿಶಾರಣ ni-śāraṇa. *killing, slaughter.*

ನಿಶಾಸ್ವೈರಿಣಿ niśā-svairiṇi. a harlot. ಭೀತಿಯಿಂ ನಿಶಾಸ್ವೈರಿಣಿ ಪೋಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಕಿವಿಯೋಲೆಯ ಮೌಕ್ತಿಕಪತ್ರಮೋ? (Lilv. 3, 4).

ನಿಶಾಹ್ವೆ niśā-āhve. *turmeric.*

ನಿಶಿ niśi. 1. = ನಿಸಿ. night (Mr. 65; My.).

ನಿಶಿ niśi. 2. together with, along with; accompanied by (My.; Mhr. ನಿಶೀಂ).

ನಿಶಿಕರ niśi-kara. the moon (Mr. 36).

ನಿಶಿಚರ niśi-cara. a thief (ಕನ್ನಗಳ Mr. 226).

ನಿಶಿತ ni-śita. *sharpened, whetted, sharp, pointed* (Bp. 39, 64); virulent, as poison (58, 67); penetrating; keen (59, 37).

ನಿಶಿತತರ niśita-tara. uncommonly sharp (Śśv. 4, 19).

ನಿಶಿವೈರಿ niśi-vairi. the sun (Mr. 34).

ನಿಶೀಥ ni-śītha. the time of sleep, *midnight.*

ನಿಶೀಥಿನಿ ni-śīthini. *night.*

ನಿಶೀಥಿನೀನಾಥ niśīthinī-nātha. *the moon.*

ನಿಶುಮ್ಭ ni-śumbha. N. of a Dānava (Bp. 47, 21).

ನಿಶುಮ್ಭನ ni-śumbhana. *killing, slaying.*

ನಿಶೆ niśe, ನಿಶಾ. = ನಿಸಿ. *night.* 2, *turmeric.*

ನಿಶ್ಚಂಚಲ niś-cañcala. = ನಿಶ್ಚಂಚಲಿತ. (My.).

ನಿಶ್ಚಂಚಲಿತ niś-cañcalita. unmoved, fixed, firm, steady (Bp. 24, 3).

ನಿಶ್ಚಯ niś-caya. = ನಿಚಯ 2, ನಿಚ್ಚಯ. ascertainment, investigation, inquiry; — accurate or certain knowledge, a firm conviction; *certainty, positiveness* (ನಿಶ್ಚ್ಯವ Kk. 79); determination, resolution, final decision, settlement (ನಿಶ್ಚಿತ, ನಿಯತ Mr. 435; My.); fixed intention, design, purpose. see ತಡಸಲ್. ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಪಾತವೇ? (Prv.). — ನಿಶ್ಚಯಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to regard as decided, to fix upon, to settle (Abh. P. 14, 81 va.). — ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡು. to ascertain, to arrive at a certain decision (B. 5, 219); to make certain to the mind, to satisfy oneself by proof (5, 219; My.); to resolve (4, 56; My.); to appoint (My.).

ನಿಶ್ಚಯಿಸು niścayisu. = ನಿಶ್ಚಯ್ಸು. (My.). to ascertain; to investigate; to settle; to come to a certain decision, to regard as decided (B. 2, 53); to determine, to resolve (B. 3, 97); to appoint (My.). ನಿಶ್ಚಯಿಪುದು (Śmd. 253).

ನಿಶ್ಚಯ್ಸು niscaysu. = ನಿಶ್ಚಯಿಸು. (Bp. 27, 2; 28, 51; 43, 81; 53, 22; 57, 58; My.). ನಿಶ್ಚಯ್ಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನಿಶ್ಚಿತ, ನಿಯತ Hlā.).

ನಿಶ್ಚಲ niś-cala. = ನಿಚ್ಚಲ, ನಿಚ್ಚಳ. *immovable, not moving, still, fixed, steady* (ಚಲಿಸದೆ ಇದ್ದುದು Nn. 33). 2, not subject to motion or fluctuation, *unchanging, invariable, unchangeable.* 3, a mountain (ಅಚಲ, ಪರ್ವತ Nn. 46). 4, an ascetic (ಸಂಯಮಿ, ಯತಿ 46). 5, the earth (= Sk. ನಿಶ್ಚಲಾ; ಇಳೆ, ಭೂಮಿ 46).

ನಿಶ್ಚಲತೆ niś-calate. the state of being immovable, etc. (Śsv. 4, 46).

ನಿಶ್ಚಲಾಂಗ niścala-aṅga. having immovable limbs, firmbodied, firm (Sk.); an immovable body (Śsv. 2, 79).

ನಿಶ್ಚಲಿತ niś-calita. unmoved; unchanged; etc. (Grj. 4, 33; Bp. 16, 27; 35, 19. 36; 44, 37; 52, 27).

ನಿಶ್ಚಿತ niś-cita. = ನಿಚಿತ 2. *ascertained, settled, decided, established, certain* (ನಿಯತ, ನಿಶ್ಚಯ್ಸಲ್ಪಟ್ಟುದು Hlā.); certainty (Sk.; B. 4, 16). ನಿಶ್ಚಿತಂ, decidedly, positively.

ನಿಶ್ಚಿತನಾಮ niścita-nāma. a word known from customary usage (ರೂಢನಾಮ Śmd. 94).

ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ niścita-artha. = ನಿಸ್ತಾರ್ತ. a fixed matter; the ceremony of betrothing two persons in which the terms of the future marriage are settled, etc. (My.). 2, a man who has the firm conviction of getting something (Śsv. 2, 117).

ನಿಶ್ಚಿಂತ niś-cinta. = ನಿಚ್ಚಿಂತ. thoughtless, inconsiderate, careless, unconcerned. 2, free from solicitude, free from care or anxiety (Bp. 39, 17; 61, 44; My.). fem. ನಿಶ್ಚಿಂತಳು (My.). 3, = ನಿಶ್ಚಿಂತೆ (Bp. 24, 34; 41, 15; 61, 54).

ನಿಶ್ಚಿಂತತೆ niś-cintate. = ನಿಶ್ಚಿಂತೆ. (Cpr. 7, 3).

ನಿಶ್ಚಿಂತೆ niś-cinte. freedom from anxiety or solicitude, ease (My.; B. 3, 96). ನಿತ್ಯದರಿದ್ರನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆ (Prv.).

ನಿಶ್ಚೇತನ niś-cētana. without consciousness; without reflection; unreasonable, (foolish); without animation. (Cpr. 4, 53; Bp. 8, 12; 54, 14).

ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟ niś-cēṣṭa. motionless; powerless, helpless; incapable of motion or effort. (Bp. 36, 14).

ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾವಲಂಬನ niścēṣṭā-avalambana. hanging down motionless. see ನೇಲ್.

ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತ niś-cēṣṭita. = ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟ. (Bp. 3, 25).

ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೆ niś-cēṣṭe. motionlessness; incapability of motion or effort; want of power. see ಬಡಲ್ಕೆ.

ನಿಶ್ಚೈತನ್ಯ niś-caitanya. want of strength or power (My.).

ನಿಶ್ವಸಿತ ni-śvasita. breath having been drawn in, inspired (Sk.). 2, = ನಿಃಶ್ವಸಿತ (Cpr. 3, 54).

ನಿಶ್ವಾಸ ni-śvāsa. inspiration, inhaling; sighing (Sk.). 2, = ನಿಃಶ್ವಾಸ (Cpr. 3, 32 va.; 4, 40; 5, 9 va.; 5, 98; J. 14, 22).

ನಿಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸ niśvāsa-ucchvāsa. inhaling and exhaling (Cpr. 4, 76 va.).

ನಿಶ್ಶಂಕ niś-śaṅka. = ನಿಃಶಂಕ. free from fear. (Śmd. 335; Bp. 53, 55; My.).

ನಿಶ್ಶಂಕತೆ niś-śaṅkate. = ನಿಃಶಂಕತೆ. the state of being free from fear, etc. (Bp. 16, 18). — ನಿಶ್ಶಂಕತೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain freedom from fear, etc. (Śsv. 4, 58).

ನಿಶ್ಶಂಕೆ niś-śaṅke. = ನಿಃಶಂಕೆ, ನಿಸ್ಸಂಕೆ. fearlessness. (My.).

ನಿಶ್ಶಬ್ದ niś-śabda. = ನಿಃಶಬ್ದ. noiseless. (My.).

ನಿಶ್ಶಲ್ಯ niś-śalya. = ನಿಃಶಲ್ಯ. free from an arrow. (My.).

ನಿಶ್ಶೇಷ niś-śēṣa. = ನಿಃಶೇಷ. having no remainder. (My.).

ನಿಶ್ಶ್ವಾಸ niś-śvāsa. = ನಿಃಶ್ವಾಸ. breathing out. (My.).

ನಿಷ್- niṣ. = ನಿಃ-, etc. out, forth, etc.

ನಿಷಂಗ ni-ṣaṅga. union. 2, *a quiver.*

ನಿಷಂಗಿ ni-ṣaṅgi. a bowman, an archer (ಬಿಲ್ಲಾಳು G.).

ನಿಷಣ್ಣ ni-ṣaṇṇa. seated, sitting, perched, etc.; gone to (Cpr. 3, 2 va.).

ನಿಷತ್ ni-ṣat. sitting down; sinking down.

ನಿಷದ್ಯೆ ni-ṣadye. a couch. 2, *a market-place.*

ನಿಷದ್ವರ niṣat-vara. *mud, mire.*

ನಿಷಧ niṣadha. *N. of a mountain.* 2, N. of the kingdom of Nala; Nala (Rām. 3, 2, 17).

ನಿಷಾ niṣā. = ನಿಶಾ No. 1. intoxication. (My.).

ನಿಷಾದ ni-ṣāda. *N. of a wild aboriginal tribe, described as hunters, fishermen, robbers, etc.*, a Holeya (ಜನಂಗಮ, ದುಷ್ಕರ್ಮ, ಹೊಲೆಯ Mr. 381; Bp. 57, 77). 2, *the last note of the musical scale* (Mr. 76, see ಸಪ್ತಸ್ವರ). 3, = ನಿಷದ್ವರ, mud, clay (Bp. 21, 27).

ನಿಷಾದಿ ni-ṣādi. = ನಿಸಾದಿ 2. sitting down or on. 2, *an elephant-driver* (ಉದ್ದಣ್ಡಗಜವೇಱುವಂ Mr. 247).

ನಿಷಿಕ್ತ ni-ṣikta. sprinkled, sprinkled or poured upon (Bp. 39, 68).

ನಿಷಿದ್ಧ ni-ṣiddha. prohibited, forbidden, kept back, prevented, denied. (My.). ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ವಸ್ತು ಅಶುದ್ಧವೆನ್ನದರೆ ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿದ್ದು ಯಾಕೆ? (Prv.). see Prv. s. ಪ್ರಸಿದ್ಧ.

ನಿಷೂದನ ni-ṣūdana. = ನಿಸೂದನ. (Sk.; My.).

ನಿಷೇಕ ni-ṣēka. sprinkling, pouring upon or into; impregnation. 2, a ceremony performed before impregnation at the first menstruation (My.). 3, a ceremony performed upon impregnation (Sk.).

ನಿಷೇಧ ni-ṣēdha. *prohibition, forbidding, keeping off or back, hindering, preventing; negation, denial* (Śmd. 291); discontinuance (ಬಾಧ, ಮಾಣಿಸುವುದು Nn. 64; ಮಾಣಿಸುಹ 93); exception. — ನಿಷೇಧ ರೂಪ. the negative form of a verb (My.).

ನಿಷೇಧಪರ niṣēdha-para. intent upon objection or denial (Kāvy. III, 3, B, 92).

ನಿಷೇಧಿಸು niṣēdhisu. to prohibit, to forbid (My.).

ನಿಷೇವಣ ni-ṣēvaṇa. waiting on, serving, service, worship. (My.); enjoying, using. see ಮರುಳ್-.

ನಿಷೇವ್ಯಮಾಣ ni-ṣēvyamāṇa. being waited upon, served, attended, etc. feminine ನಿಷೇವ್ಯಮಾಣೆ (Cpr. 3, 50 va.).

ನಿಷ್ಕ niṣka. = ನಿಕ್ಕ. *a golden ornament for the neck or breast.* 2, *a weight of gold varying in value at different times.* 3, *gold.* see Si. s. ಬಿಸೆ 1.

ನಿಷ್ಕಣ್ಟಕ niṣ-kaṇṭaka. = ನಿಃಕಣ್ಟಕ. thornless; free from danger or trouble.

ನಿಷ್ಕಪಟ niṣ-kapaṭa. guileless, free from deceit or fraud. (My.). 2, guilelessness (My.).

ನಿಷ್ಕಪಟತನ niṣ-kapaṭatana. guilelessness (My.; ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ G.).

ನಿಷ್ಕಪಟಸ್ಥ niṣkapaṭa-stha. = ನಿಷ್ಕಪಟ No. 1. (My.).

ನಿಷ್ಕಪಟಿ niṣ-kapaṭi. a guileless, candid person (My.).

ನಿಷ್ಕಮ್ಪ niṣ-kampa. not shaking, motionless, immovable (Śmd. 251).

ನಿಷ್ಕರ niṣ-kara. taking away, removing; preparing, accomplishing. see ಉಪ-.

ನಿಷ್ಕರುಣ niṣ-karuṇa. = ನಿಃಕರುಣ. pitiless, unmerciful, merciless, cruel.

ನಿಷ್ಕರುಣಿ niṣ-karuṇi. a pitiless, unmerciful, cruel person (Bp. 4, 55; My.).

ನಿಷ್ಕರ್ಮ niṣ-karma. inactive. 2, sinless (Bp. 54, 20).

ನಿಷ್ಕರ್ಮಿ niṣ-karmi. sinless (Bp. 22, 60; 51, 27).

ನಿಷ್ಕರ್ಷ niṣ-karṣa. drawing out, extracting; extraction of the essence: the essence of a thing, chief point, main point. 2, ascertainment, certainty, decision, settlement. (My., as ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ).

ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸು niṣ-karṣisu. to ascertain, to determine, to settle (My.).

ನಿಷ್ಕಲ niṣ-kala. without parts, undivided, indivisible. (Bp. 7, 14; 51, 27; 61, 44; Śsv. 5, 24). 2, waned; impotent, barren; infirm.

ನಿಷ್ಕಲಂಕ niṣ-kalaṅka. stainless, spotless, sinless, without blemish. (Bp. 46, 76; 61, 44; Śsv. 5, 24; My.).

ನಿಷ್ಕಲಂಕೇನ್ದು niṣkalaṅka-indu. the moon without spots (J. 15, 36).

ನಿಷ್ಕಲೆ niṣ-kale. *an elderly woman past childbearing or in whom menstruation has ceased* (ಹೊಲೆ ಕೆಡಲು Mr. 302). 2, absence of fine arts or skill in ನಿಷ್ಕಲಾಶಿವರು (Bp. 58, 18).

ನಿಷ್ಕಾಪಟ್ಯ niṣ-kāpaṭya. guilelessness (My.).

ನಿಷ್ಕಾಮ niṣ-kāma. free from desire; disinterested, unselfish; absence of desire or lust (My.).

ನಿಷ್ಕಾಮಿ niṣ-kāmi. a person free from desire or lust (Śmd. 64; Bp. 44, 54; My.).

ನಿಷ್ಕಾರಣ niṣ-kāraṇa. causeless; groundless (Ct. II, 121; Bp. 43, 15; B. 5, 180; My.).

ನಿಷ್ಕಾಸ niṣ-kāsa. going out, exit. 2, a veranda. 3, *waning, disappearance.*

ನಿಷ್ಕಾಸಿತ niṣ-kāsita. = ನಿಃಕಾಸಿತ. *turned out, expelled.* 2, gone forth or out. 3, reviled, reproached. 4, blown, expanded. see Mr. s. ಅವಕುಂಚಿತ.

ನಿಷ್ಕುಟ niṣ-kuṭa. *the hollow of a tree* (ಕೋಟರ, ಮರದ ಹೊಳಲು, ಹೊಟೆ Nn. 142). 2, *a garden* (or yard) *attached to a house* (ಪಿತ್ತಿಲ್, ಹಿತ್ತಲ 142; ಹಿತ್ತಲ Mr. 480).

ನಿಷ್ಕುಟಿ niṣ-kuṭi. *large cardamoms.*

ನಿಷ್ಕುಹ niṣ-kuha. *the hollow of a tree.*

ನಿಷ್ಕೃತಿ niṣ-kṛiti. doing away, removing. 2, *expiation, atonement; compensation, discharge of a debt or obligation.*

ನಿಷ್ಕೇವಲ niṣ-kēvala. = ನಿಕೇವಲ. belonging exclusively.

ನಿಷ್ಕ್ರಮ niṣ-krama. going out, coming forth. 2, *any intellectual faculty.*

ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ niṣ-kramaṇa. going out or forth; exit. see ಜಲ-, ತೋಡು. 2, the ceremony of taking a child out of the house for the first time to see the sun.

ನಿಷ್ಕ್ರಾಮಿತ niṣ-krāmita. caused to go out, driven out (ಹೊಱಗೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಣ್ಡವ G.).

ನಿಷ್ಟಪ್ತ niṣ-ṭapta. purified by heat, free from impurities (Cpr. 4, 75 va.); burnished, made bright.

ನಿಷ್ಟ್ಯ niṣṭya. *an outcast, a barbarian, a mlēccha.*

ನಿಷ್ಠ ni-ṣṭha. (= ನಿಟ್ಟು). staying or being in or on, situated on, grounded on, fixed in; firm; intent on; devoted to, practising (My.); skilled in; believing in. 2, the state of being intent on, intention, aim, object (Śmd. 94).

ನಿಷ್ಠಾನ ni-ṣṭhāna. *sauce, condiment* (ಅಪ್ಪುಲಿ Mr. 215). see ಪಳಿದ್ಯ.

ನಿಷ್ಠಿತ ni-ṣṭhita. = ನಿಷ್ಠ. (Bp. 3, 78; 6, 16; 21, 5; 61, 43; J. 7, 14).

ನಿಷ್ಠೀವ ni-ṣṭhīva. *spitting, spitting out.*

ನಿಷ್ಠೀವನ ni-ṣṭhīvana. *spitting, spitting out.*

ನಿಷ್ಠುರ ni-ṣṭhura. = ನಿಟ್ಟುರ, ನಿಟ್ಟೂರ, ನಿಷ್ಠೂರ. *hard, rough, rugged; harsh, coarse, gruff, unkind, cruel, severe;* contumelious (ಕಠೋರ, ವಿಷ Nn. 11; ಕುಮುದ, ಕಠೋರ 29; ಪರುಷ, ತೀಕ್ಷ್ಣ 119; ಹೇಯ, ಕೋಪ 137; Kāvy. III, 1, A, 15). ದುಷ್ಟನಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಬನ್ದರೂ ನಿಷ್ಠುರ ಗುಣ ಬಿಡಲಾಱ (Prv.). see Prv. s. ಮುನಿಸು.

ನಿಷ್ಠುರತನ ni-ṣṭhuratana. = ನಿಷ್ಠುರತೆ. (B. 4, 73; G. 348).

ನಿಷ್ಠುರತೆ ni-ṣṭhurate. harshness, gruffness (of speech); coarseness; reviling, abuse (Sk.); severity (Grj. 9, 83 va.).

ನಿಷ್ಠುರತ್ವ ni-ṣṭhuratva. = ನಿಷ್ಠುರತೆ. (Sk.; My.).

ನಿಷ್ಠೂರ ni-ṣṭhūra. = ನಿಷ್ಠುರ, etc. (ವೃಜಿನ Nn. 64; ಜರಠ 146; My.). — ನಿಷ್ಠೂರಸಂಜಯ. o. r. of ನಿಷ್ಠೂರಸಂಜಯ (in a My. MS.). — ನಿಷ್ಠೂರಸಂಜಯ. N. of the commentator of the Śabdamaṇi-darpaṇa (see IV. XIII). the probably oldest copy of the Śmd. at Mḍb. does not give the commentator's name; that copy's commentary, though essentially identical with the others used by the editor, differs, however, from them in many particulars.

ನಿಷ್ಠೆ ni-ṣṭhe. = ನಿಟ್ಟೆ. position, station; *condition, state;* standpoint, basis. 2, devotion or attachment to, devotedness; *ordinary and uniform practice;* religious duty; believing in, faith, reliance. 3, conversancy with, skill; *eminence, excellence, perfection.* 4, *conclusion, the end* or *catastrophe of a drama, etc.* 5, *destruction, death.* 6, *fixed or certain knowledge, certainty.* 7, *trouble, affliction.* ನಿಷ್ಠೆಯಿದ್ದವನಿಗೆ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ. — ನಿಷ್ಠೆಯಿಲ್ಲದವ ಭ್ರಷ್ಟನಾದಾನು (Prvs.). see ಮಜ್ಜಾಸಾರ.

ನಿಷ್ಠೇವ ni-ṣṭhēva. *spitting, spitting out.*

ನಿಷ್ಠೇವನ ni-ṣṭhēvana. *spitting, spitting out.*

ನಿಷ್ಠ್ಯೂತ ni-ṣṭhyūta. *spit out, ejected, thrown out.*

ನಿಷ್ಠ್ಯೂತಿ ni-ṣṭhyūti. *spitting, spitting out.*

ನಿಷ್ಣಾತ ni-ṣṇāta. immersed; *deeply versed in, conversant with, learned.*

ನಿಷ್ಪಕ್ವ niṣ-pakva. *decocted, boiled.*

ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ niṣ-pakṣapāta. = ನಿಃಪಕ್ಷಪಾತ. impartial; impartiality (My.; B. 5, 8).

ನಿಷ್ಪತ್ತಿ niṣ-patti. going forth or out; birth. 2, being prepared; *completion, conclusion, termination, consummation.* see ತೀರ್ಚುಗೆ.

ನಿಷ್ಪನ್ದ ni-ṣpanda. = ನಿಷ್ಪನ್ದ. motionless, immovable. (Śśv. 4, 20).

ನಿಷ್ಪನ್ನ niṣ-panna. = ನಿಷ್ಪನ್ನ. gone forth or out; sprung up, arisen, born; *accomplished, done, finished, ready.*

ನಿಷ್ಪಾದ್ಯ niṣ-pādya. to be effected or accomplished; achievable; to be produced; to be ripened (ವೃಷ್ಟಿನಿಷ್ಪಾದ್ಯ Hlā. II, 6).

ನಿಷ್ಪಾಪ niṣ-pāpa. free from sin, sinless, guiltless. (J. 32, 16).

ನಿಷ್ಪಾವ niṣ-pāva. *fanning, winnowing, cleaning corn, etc.* 2, = ನಿಷ್ಪಾವಕ (ಅವರೆ Nr.).

ನಿಷ್ಪಾವಕ niṣ-pāvaka. = ನಿಷ್ಪಾವಕ. *a species of pulse, Phaseolus radiatus* (also Dolichos lablab, see ಅವರೆ).

ನಿಷ್ಪೀಡನ niṣ-pīḍana. = ನಿಃಪೀಡನ No. 1. (My.). see ಮುಷ್ಟಿ–.

ನಿಷ್ಪೇಷಣ niṣ-pēṣaṇa. rubbing together, grinding, pulverizing.

ನಿಷ್ಪ್ರತ್ಯೂಹ niṣ-pratyūha. = ನಿಃಪ್ರತ್ಯೂಹ. unobstructed, unimpeded.

ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚ niṣ-prapañca. = ನಿಃಪ್ರಪಂಚ. without prapañca; without deceit, pure, honest. (Bp. 29, 33).

ನಿಷ್ಪ್ರಭ niṣ-prabha. = ನಿಃಪ್ರಭ. gloomy, etc.

ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ niṣ-prayōjaka. useless; needless (My.). fem. ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕಳು.

ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ niṣ-prayōjana. without motives; causeless, groundless; useless; needless; uselessness (My.).

ನಿಷ್ಪ್ರವಾಣಿ niṣ-pravāṇi. fresh from the loom, *quite new and unbleached.*

ನಿಷ್ಫಲ niṣ-phala. = ನಿಃಫಲ. *bearing no fruit, fruitless, barren;* useless, unprofitable (ವ್ಯರ್ಥ, etc. Mr. 462; My.). see Bp. 23, 38; 57, 15.

ನಿಷ್ಫಲೆ niṣ-phale. *a woman in whom menstruation has ceased.*

ನಿಷ್ಯನ್ದಿ ni-ṣyandi. moving, blowing (used of the wind, Cpr. 4, 30).

ನಿಸ್- nis. = ನಿಃ–, etc. *out, forth, outward, out of, out from, away from; no, not, without.*

ನಿಸಂಗಿ ni-saṅgi. = ನಿಃಸಂಗಿ. free from worldly attachment. — ನಿಸಂಗಿನಿರಾಳದೇವ. N. (Bp. 58, 7).

ನಿಸದ nisada. (Tbh. of ನಿಶ್ಚಯ?). certainty, truth; certainly (ನಿಕ್ಕುವ, ಸತ್ಯ Ct. II, 11; ನಿಕ್ಕುವ, ನನ್ನಿ, ಸತ್ಯ Kk. 64; ನಿಕ್ಕುವ, ನನ್ನಿ, ನನಸು, ವಲಂ, ವೆಱಂ, ದಲ್, ಸಾಜ, ದಿಟ Śm. 34; Cpr. 2, 28; 3, 37). [ಮೃಗದ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ನಿಸದಮೆಸೆವುದು ಬಲ್ಲಾಳ ಬಿಲ್ಬಲ್ಮೆ Pb. 5, 47]. ನಿಸದದಿಂ (Śm. 87).

ನಿಸರ್ಗ ni-sarga. letting go; relinquishment; evacuation, voiding excrement (ವರ್ಚಸ, ವಿಮುಕ್ತ Mr. 488, one MS. ವಿಸರ್ಗ). 2, giving away, bestowing; a grant. 3, creation. 4, *the natural state, natural or peculiar character, true or natural form* (ನಿಜ್ಜಯಾಕಾರ Śmd. 32 Cm.; 38. 45; Rām. 1, 16, 28).

ನಿಸಾದಿ nisādi. 1. Tbh. of ನಿಶಾದಿ. evening. (Śmd. 335).

ನಿಸಾದಿ nisādi. 2. Tbh. of ನಿಷಾದಿ. an elephant-driver. (Śmd. 335).

ನಿಸಿ nisi. to squeeze with the thumb and forefinger (My.).

ನಿಸಿ nisi. Tbh. of ನಿಶಿ. night. (Śmd. 357). — ನಿಸಿಪಗೆಯು. -ಪಗೆಯು. the sun (ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45; ಸೂರ್ಯ Śm. 14).

***ನಿಸಿದಿಗೆ nisidige.** a tomb, grave. ಚನ್ದ್ರಗುಪ್ತ ಮುನಿಯುಂ ಭಟಾರರ ನಿಸಿದಿಗೆಯಂ ಬನ್ದಿಸುತ್ತಂ Vr. 90, 12.

ನಿಸೂದನ ni-sūdana. = ನಿಷೂದನ. *killing, destroying.*

ನಿಸೃಷ್ಟ ni-sṛiṣṭa. let go, dismissed, set free; delivered; deposited; given, bestowed, allowed (ಬಿಟ್ಟದ್ದು G.).

ನಿಸೃಷ್ಟಾರ್ಥ nisṛiṣṭa-artha. finished, accomplished (Cpr. 8, 92 va.). 2, an envoy; a messenger (6, 18 va.; Sk.).

***ನಿಸೇಕ nisēka.** Tbh. of ನಿಷೇಕ. a post marriage ceremony. ನಿನ್ನ ನಿಸೇಕದ ಪೊತ್ತು ತಪ್ಪಲೀಯದೆ ಪೊಱಪಟ್ಟು ಬಾ Pb. 13, 80.

ನಿಸ್ತರಂಗ nis-taraṅga. waveless, without waves (Cpr. 1, 138).

ನಿಸ್ತರಣ nis-taraṇa. going out or forth, coming out (of danger); crossing over; passing or spending time.

ನಿಸ್ತರಿಸು nis-tarisu. = ನಿಸ್ತರಿಸು. to spend or pass time, to wait, to bear or endure (Abh. P. 11, 107 va.).

ನಿಸ್ತರುಣ nis-taruṇa. not becoming a young man or boy (Bp. 61, 44).

ನಿಸ್ತರ್ಹಣ nis-tarhaṇa. *crushing, destroying, slaughter.*

ನಿಸ್ತಲ nis-tala. *not flat, round, globular.*

ನಿಸ್ತಾರಕ nis-tāraka. causing to pass over; rescuing, delivering; a saviour. (Bp. 58, 52).

ನಿಸ್ತಾರ್ತ nistārta. Tbh. of ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ. a fixed matter, etc. (My.).

ನಿಸ್ತುಲ nis-tula. unequalled, unrivalled (Śśv. 5, 24).

ನಿಸ್ತೂಕ nis-tūka. without weight, light, pithless, weak; weakness (My.). ನಿಸ್ತೂಕವಾದವನು ಮುಸ್ತಕವನ್ನು ಎತ್ತಲಾಱ (Prv.).

ನಿಸ್ತೇಜ nis-tēja. devoid of brilliancy or energy; dull; impotent; want of brilliancy. — ನಿಸ್ತೇಜವಪ್ಪು. -ಪೆಱ್. to become devoid of brilliancy (Abh. P. 2, 66).

ನಿಸ್ತ್ರಾಣ nis-trāṇa. = ನಿತ್ರಾಣ, ನಿತ್ರಾಣ. want of strength, weakness.

ನಿಸ್ತ್ರಾಣಿ nis-trāṇi. = ನಿತ್ರಾಣಿ, ನಿತ್ರಾಣಿ. a weak person.

ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶ nis-triṁśa. more than thirty; more than thirty fingers in length: *a sword, a scimitar, a sacrificial knife.*

ನಿಸ್ತ್ರಿಗುಣ nis-triguṇa. destitute of the three qualities (Bp. 61, 44).

ನಿಸ್ಪೃಹ ni-spṛiha. = ನಿಃಸ್ಪೃಹ. impartial, etc. (My.).

ನಿಸ್ಪೃಹತೆ ni-spṛihate. = ನಿಸ್ಪೃಹೆ. (Bp. 20, 27).

ನಿಸ್ಪೃಹೆ ni-spṛihe. freedom from desire; absence of covetousness (My.).

ನಿಸ್ರಾವ ni-srāva. = ನಿಃಸ್ರಾವ. flowing down or off; *the scum of boiled rice.*

ನಿಸ್ವನ ni-svana. *noise, sound, voice.* see ಶರ; Śśv. 4, 71.

ನಿಸ್ವಾನ ni-svāna. = ನಿಸ್ವನ. *noise, etc.*

ನಿಸ್ಸಂಶಯ nis-saṁśaya. = ನಿಃಸಂಶಯ. undoubted, etc. (My.).

ನಿಸ್ಸಂಸಾರಿ nis-saṁsāri. = ನಿಃಸಂಸಾರಿ. (Bp. 33, 17).

ನಿಸ್ಸಂಕ nis-saṅka. Tbh. of ನಿಶ್ಶಂಕ. free from fear (Śmd. 335).

ನಿಸ್ಸಂಕೆ nis-saṅke. Tbh. of ನಿಃಶಂಕೆ. boldness; disrespect (ಅವಜ್ಞೆ Śmd. II; Kk. 91).

ನಿಸ್ಸಂಗ nis-saṅga. = ನಿಃಸಂಗ. unattached. (My.).

ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವ nis-saṅgatva. = ನಿಃಸಂಗತ್ವ. absence of attachment. (My.).

ನಿಸ್ಸಂಗಿ nis-saṅgi. = ನಿಃಸಂಗಿ. free from attachment. (Bp. 7, 3; 27, 42; My.).

ನಿಸ್ಸತ್ವ nis-satva. = ನಿಃಸತ್ವ. without strength, etc., pithless, sapless; absence of power, want of energy, weakness (My.; ವಿತಾನ Cb.).

ನಿಸ್ಸನ್ತತಿ nis-santati. = ನಿಸ್ಸನ್ತಾನ. (My.).

ನಿಸ್ಸನ್ತಾನ nis-santāna. = ನಿಃಸನ್ತಾನ. childless. (Bp. 61, 38; My.).

ನಿಸ್ಸನ್ದೇಹ nis-sandēha. = ನಿಃಸನ್ದೇಹ. certain. (My.).

ನಿಸ್ಸನ್ದೇಹಿ nis-sandēhi. = ನಿಃಸನ್ದೇಹಿ. (Bp. 51, 29; My.).

ನಿಸ್ಸರಣ nis-saraṇa. = ನಿಃಸರಣ. exit. (My.).

ನಿಸ್ಸಹಾಯ nis-sahāya. = ನಿಃಸಹಾಯ. without helpers. (Śsv. 4, 65 va.).

ನಿಸ್ಸಾಣ nissāṇa. = ನಿಸ್ಸಾಳ. (G.; Te.; M. ನಿಷಾಣ; T. ನಿಜಾನ).

ನಿಸ್ಸಾರ nis-sāra. = ನಿಃಸಾರ. sapless, etc. (ಲಘು Nn. 145; Mr. 528; Bp. 24, 41; 40, 80; B. 3, 36; My.).

ನಿಸ್ಸಾಳ nissāḷa. = ನಿಸ್ಸಾಣ. a kettle-drum (ಭೇರಿ Bhn. 31; Cpr. 10, 67; Bh. 8, 25, 9; Bp. 5, 39; Bh. 1, 12, 7; 8, 23, 8; J. 4, 18. 30; 7, 3; 12, 5. 12; 13, 24. 41).

ನಿಸ್ಸೀಮ nis-sīma. = ನಿಃಸೀಮ. immeasurable, etc. (Bp. 24, 74; 26, 56; 61, 43; J. 27, 1).

ನಿಸ್ಸ್ವ nis-sva. = ನಿಃಸ್ವ. poor, etc. (My.).

ನಿಹನನ ni-hanana. *slaying, killing.*

ನಿಹಾಕೆ ni-hāke. *an iguana*, or *the Gangetic alligator* (= ಗೋಧಿಕೆ).

ನಿಹಿಂಸನ ni-hiṁsana. *killing, slaughter.*

ನಿಹಿತ ni-hita. *placed, laid, deposited;* fixed; infixed, attached; treasured up (Cpr. 2, 59 va.; 6, 97; Bp. 19, 4).

ನಿಹೀನ ni-hīna. deprived of; *low, vile, of low origin.*

ನಿಹ್ನವ ni-hnava. *denial, abnegation;* concealment, secrecy; *deception; mistrust; doubt, suspicion;* a secret; atonement, expiation. see ಅಪನಮ್ಬುಗೆ, ಬಾಯಾರುಹ.

ನಿಹ್ರಾದ ni-hrāda. *sound, noise.*

ನಿಳಿಮ್ಪ ni-ḷimpa. = ನಿಲಿಮ್ಪ. a god, a deity. (Cpr. 1, 84; 4, 74; Grj. 6, 6).

ನಿಳಿಮ್ಪಕಾನ್ತೆ niḷimpa-kānte. the wife of a god (Śsv. 3, 22).

ನಿಳ್ಕು niḷku. = ನಿಲುಕು, etc. to stretch one's self upwards, to rise up to one's full height, to stretch oneself (ಉಪರಿಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh.; Cpr. 7, 127; Śsv. 1, 7). [ತನ್ನನೆ ನಿಳ್ಕಿ ನೋೞ್ಪರ ಕಣ್ಗೆ ಕಣ್ಬೊಳಿಪು ತನ್ನಯ ಮೆಯ್ಯ ಬೆಳ್ಪಿನೊಳಟ್ಟು ನಿನ್ದೊಡೆ Pb. 6, 7]. ಕಪಿಧ್ವಜಂ ನಿಳ್ಕಿ, ನಿವರ್ತಿಸುತ್ತುಮಿರೆ (Śmd. 280). ನಲಿನಿಯಂ ನೆಱೆ ನೆಗೆವ ನಿಡುಮಿಾನ್ಗಣ್ಗಳಿಂ ನಿಳ್ಕಿ ನೋಡಿ (Rśv. 2, 8 va.). ತಡಿಯೊಳ್ ನಿನ್ದು ನಿಳ್ಕಿ ನೀಡಿದ ಮದಗಜದ ಕರದ ಮಾರ್ಪೊಟಿಪು (6, 24va.). 2, to come or be within reach, to be reachable (Cpr. 7, 102; Śsv. 2, 80). *cf.* ನೀಳ್.

ನಿೞಿ niḻi. = ನೆಟಿಲ್. a sound imitating that of breaking. — ನಿೞಿ ನಿಟಿಲ್. rep. the sound of breaking. ಹೂಡಿದನ್ ಅಹಿತರೆದೆ ನಿೞಿ ನಿಟಿಲೆನಲು ಧನುವ (Rām. 3, 6, 6).

ನೀ nī. = ನಿನ್-, etc. thou (My.). plural ನೀವು. see its declension s. ನಿನ್-. ನೀ ಕಪಟಿಯಾದರೆ ನಿನಗೆಲ್ಲರು ಕಪಟಿಗಳೇ! (Prv.).

ನೀ- nī. = ನಿಃ-, etc.

ನೀಂ nīṁ. 1. [nīn]. = ನೀ, etc. thou [ಉರು ಪರಾಕ್ರಮುಕ್ರಮದೆ ಶೌರ್ಯವಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸು ನೀಂ Kr. 1, 82]; (Śmd. 262. 263). ಕಳೆ ನೀಂ! (45). ನೀಂ ಪಶು (109). ನೀಂ ಕಾಮಂ (100). [Tu. ಈ].

ನೀಂ nīṁ. 2. = ನಿಮ್-, etc. you (Śmd. 262. 263; Bh. 2, 13, 36). also ನೀಂಗಳ್ in one Śmd. MS. [Tu. ಈರ್].

ನೀಕರಿಸು nī-karisu. to disrespect, to contemn [ಎನ್ನ ಭವ ಬನ್ಧನವ ನೀಕರಿಸಿದೆಯಾಗಿ ಶಿವನೇ ಗತಿ ಮತಿಯೆನ್ದು ನಮ್ಬಿದೆನಯ್ಯಾ Bv. 482; Cv. 1277]; (Bp. 49, 8; Rām. 6, 53, 34; Te. ನ್ಯಕ್ಕಾರ, disrespect, contempt).

ನೀಕಾಶ nī-kāśa. = ನಿಕಾಶ. *like, resembling.*

ನೀಗಿಸು nīgisu. to cause to quit, etc. (My.).

ನೀಗು nīgu. to quit, to leave, to abandon, to give up, to get rid of; to lose; to remove, to take away, to do away; to squander (ತ್ಯಜನ Śmd. Dh.; My.; Te.; T. ನೀಕ್ಕು, ನೀಂಗು, ನಿಯದು; M. ನೀಕ್ಕು). (2, to be got rid of, to go off or away, to vanish; Te. ನಿಗ್ಗು; T. ನೀಂಗು; M. ನೀಙ್ಙು). [ಏನಾನುಮೊನ್ದುಪಾಯಾನ್ತರಮಂ ನೀಗಲ್ ನೆಱೆಯದೆ Kr. 3, 131; Pb. 7, 60; Ap. 2, 39]. ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನೀಗುವದು (B. 3, 70). ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೀಗುವದು (5, 104. 202. 205). ಚಳಿಯನ್ನು ನೀಗು (5, 296). ಅಸು ನೀಗಿತು ಅಸುರನ ತನುವ (Bh. 1, 10, 38). ಕರ್ಕೋಟಕನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಅಸುವ ನೀಗದೆ, ಸಾರಿದನು ಋತುಪರ್ಣಭೂಪತಿಯ Rām. 3, 2, 14). ಅಭಿಮಾನವಂ ನೀಗು (Bp. 21, 47). ಭಾಷೆಯಂ ನೀಗು (39, 17). ನೀಗಿದರೂ (though I want to get rid of it) ಬಡತನ ಬಿಡದು. — ನೀಗುವವನಿಗೆ ಭಾಗ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದು (Prvs.). see Bp. 1, 36; 31, 21; 34, 10; 36, 19; 40, 8. 48; 42, 13; 54, 61; 60, 25; C. Bp. 32, 44; Bh. 8, 22, 44; Rśv. 14, 28; V. 14, 61; J. 13, 40; 14, 17; 22, 41. — ನೀಗಾಡು. -ಆಡು. to renounce. ಒಡಲ ಹೋಗಾಡಿದರು (though–) ನುಡಿ ನೀಗಾಡಿದರು (though—) ನಡೆಯೊಳು ಎಚ್ಚಱಿಸು ಬಿಡದಿರಲು (though—) ಪರವಶ, ದೃಢಮನವಿಡಿದು (though—, Sp.).

ನೀಚ nīca. *low, not high, short, small;* deep, lowered, bass (in music); situated below; *low, base, vile, mean.* ನೀಚನ ಸಂಗವೂ ಈಚಲ ನೀರೂ ನಾಚಿಕೆ ಕೆಡಿಸುವದು.—ನೀಚರ ಸಭೆಗೆ ಹೋದರೆ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಾಗುವದು.—ನೀಚರ ಸಂಗ ಅಭಿಮಾನಭಂಗ.—ನೀಚನಿಗೆ ಊಚುವಸ್ತು ಕೊಟ್ಟರೂ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿತನ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). 2, the lowest point of a planet, the seventh house from the highest point. — ನೀಚಾಟ. -ಆಟ. base conduct (My.). see Prv. s. ಪೇಚಾಟ.

ನೀಚಕಿ nīcaki. the top; *the head of an ox,* the forehead (ಹಣೆ Hlā.).

ನೀಚತನ nīcatana. lowness, meanness, vileness (My.; B. 4, 89; ನಿಕರ್ಷ G.).

ನೀಚಾತ್ಮ nīca-ātma. a mean person (B. 5, 73).

ನೀಚೈರ್ಗತ nīcais-gata. gone downwards (Śmd. 99).

ನೀಚೈಸ್ nīcais. low, down, downwards, deep; *short, small, little, dwarfish.*

ನೀಟ nīṭa. 1. = ನೀಳ. length (ನೀಳ Bhn. 31; My.; T. ನೀಟ್ಟು; M. ನೀಟ್ಟು, ನೀಡು; Tu.; see ನಿಡು).—ನೀಟಸಾಲು. a long line or row (My.).

ನೀಟ nīṭa. 2. = ನೀಟು No. 2. properness, etc. (My.).

ನೀಟು nīṭu. = ನೀಟ 2. straightness: the state of not being curved, that of standing upright; the rēpha (ರ್, ವಿಸರ್ಜ Nn. 62, o. r. ಗೀಟು). 2, properness; neatness, elegance, beauty, tidiness (My.; Te. ನೀಟು, ನೇಟು; [Tu. ನೀಟೊ]; T. ನೇತ್ತಿ, ನೇರ್ಚಿ; M. ನೇರ್ಚಿ; Mhr. ನೀಟ; *cf.* ನಿಜತೆ, ನೆಟ್ಟ, ನೇರ್ 3). ಆಡಿನ ಕೋಡುಗಳು ಮೇಲುಗಡೆಗೆ ನೀಟಾಗಿರುತ್ತವೆ (B. 5, 23). ನೀಟಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಕಾಟಬಾರದು. — ಊಟದಲ್ಲಿ ನೀಟಾಗಿರಬೇಕು (Prvs.). — ನೀಟುದಾರಿ. a nice road (My.).

ನೀಟುಗಾತಿ nīṭu-gāti. a tidy woman (My.).

ನೀಟುಗಾಱ nīṭu-gāṟa. a tidy man (My.).

ನೀಡ nīḍa. = ನೀಡು, ನೀಳ. a resting place; *a bird's nest.*

ನೀಡಜ nīḍa-ja. = ನೀಳಜ. nest-born; *a bird.*

ನೀಡಱ್ nīḍaṟ. whirling; giddiness; swoon (Abh. P. 14, 34 va.; *cf.* ನಿಟ್ಟನೆ). ನೀಡಱಿನ್ ಎಚ್ಚತ್ತು (Abh. P. 16, 15). [2, infinite suffering. ನರಕ ತಿರಿಕ ಮನುಷ್ಯ ಭವಂಗಳೊಳಪ್ಪ ದುಃಖಂಗಳನನ್ತನನ್ತ ಕಾಲಮನುಭವಿಸಿ ನೀಡಱಿನ್ದೆತ್ತಾನುಮಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ ಭವಮಂ ಪೆಱದು ಪೆತ್ತೊಡವಿ:ನ್ತಾಗಿ ಪುಟ್ಟುಗುಂ Vr. 10, 17].

ನೀಡಿಸು nīḍisu. to cause to put (Bp. 57, 35); to cause to give (My.); etc.

ನೀಡು nīḍu. 1. = ನೀೞ್. to extend, to stretch out, as the fingers, the arms, the tongue, etc. (ಪ್ರಸಾರಣ Śmd. Dh.; My.; T., M. ನೀಟ್ಟು. Tu. ನೀಟ್, ನೀಡ್; *cf.* ನಿಗುರ್). [ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲನವಷ್ಟಮ್ಭದಿಂ ನೀಡಿ Pb. 2, 62 va.; Ap. 10, 46]; 2, to hold out, to offer, to present, to give; to serve out, to set (before one, as rice); to put (My.; T. M. ನೀಟ್ಟು). [ನೀಡಿದ ಕಯ್ಗೆ ನೀಡಿರದೆ ಬೇಡಿದ ಭೋಗಮನೇನನಾದೊಡಂ ನೀಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ನಿಕರಂಗಳೆ ಭೋಗದಲಪ್ಪುನಾವಗಂ ಮಾಡೆ Ap. 5, 41]. ನೀಡಿದ ಬೆರಳ ತಳಂ (ಪಾಣಿ Hlā.). ನೀಡದವನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವವ ಮೂಢನು. — ಚಾಪೆಯಿರುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾಲು ನೀಡಬೇಕು (Prvs.). see Cpr. 5, 63. 96; Bp. 1, 46. 51; 5, 41; 8, 15; 10, 2; 11, 11; 12, 35; 14, 32; 21, 32; 24, 82; 26, 62. 67; 27, 40; 33 sum.; 33, 11; 40, 42; 43, 84; 47, 29. 39; 48, 24; 50, 4. 36; 57, 34; 59, 2. 20; 60, 23. 28; Rām. 5, 8, 57; Rśv. 2, 48; 5, 21. 39; 6, 24 va.; J. 11, 1; 15, 20; 16, 18. 41; 29, 33. 43; Si. 288; B. 5, 41.

ನೀಡು nīḍu. 2. = ನಿಡು, ನೀಳ, ನೀಟ್. extension, length (ದೀರ್ಘತೆ Ct. I, 38; M., T.); delay (Grj. 6, 34; 8, 29; Śśv. 2, 64. 122). 2, further (Śm. 24); abundantly, much, etc. (ಅಧಿಕಾರ್ಥಂ Śmd. 291; ಕರಂ, ನೆಱೆ, etc., ಪಿರಿದು Kk. 49; Rśv. 6, 2; 13, 86 va.). 3, presenting. — ನೀಡಡಿ. -ಅಡಿ. a long foot: a stretched leg (Grj. 7, 57; 8, 24). — ನೀಡಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to stretch a leg (Śśv. 3, 52; 4, 19 va. & 24 va.). [— ನೀಡಿರದೆ. -ಇರದೆ. without delay. ನೀಡಿರದೀವುದೀ ನಿಜ ತನೂಜೆಯಂ Pb. 1, 73; Ap. 5, 41. — ನೀಡಿಲ್ಲದೆ. -ಇಲ್ಲದೆ. = ನೀಡಿರದೆ. ಸುರಕರಿಕರಾನುಕಾರಿಯಪ್ಪ ನಿಜ ಭುಜಾದಣ್ಡಮಂ ನೀಡಿ ನೀಡಿಲ್ಲದೇಱಿಸಿ ನೀವಿ ಜೇವೊಡೆದಾಗಳ್ Ap. 12, 87 va.]. — ನೀಡುಂ. -ಉಂ. = ನೀಡು No. 2. (Śmd. 391; ವಿಶೇಷಮಾಗಿ 172 Cm.; Cpr. 3, 102 va.; 8, 43. 49). — ನೀಡು ಕರಿಸು. = ನೀಟ್ಕರಿಸು, q. v. (Śmd. 28). — ನೀಡು ಮಾಡು. to make long: to raise (J. 12, 4). — ನೀಡು ಮೊನೆ. long, persevering fighting (Bh. 3, 10, 52). — ನೀಡುಮ್ಮಾಡು. -ಂ-ಮಾಡು. idleness, sloth (ಆಲಸ್ಯಂ Ct. I, 51). 2, to delay.

ನೀಡು nīḍu. Tbh. of ನೀಡ. a bird's nest. (ಕರಕ, ಗೂಡು Nn. 50).

ನೀಡುಕಾಱ nīḍu-kāṟa. a man who presents (arrows to a warrior, Bh. 8, 26, 11).

ನೀಡೋದ್ಭವ nīḍa-udbhava. *a bird.*

ನೀಣ್ಟಿಸು nīṇṭisu. = ನಿಟ್ಟಿಸು. to stare, etc. (J. 4, 9).

ನೀಣ್ಟು nīṇṭu. to throw away (ಬಿಸುಡು Ct. I, 42, o. r. ವೀಣ್ಟು).

ನೀತ nīta. led, conducted, guided; carried; brought; well-behaved. see ಆ-, ಪ್ರಣೀತ, ವಿ-.

ನೀತಿ nīti. leading, guiding, guidance; conduct, propriety; right or moral or prudent behaviour; political wisdom or science, political economy, policy, statesmanship; moral philosophy, ethics, precepts for prudent and moral behaviour; prudence; acquirement, acquisition. see Nn. s. ನಿಯತ. ಸುಮ್ಮನಿಹುದಿದು ನೀತಿಯೆ`ೀ ನಿನಗೆ? (Bp. 61, 18). ನೀತಿಗಳ್ (55, 6). ನೀತಿಯುಳ್ಳವನ ಮನೆದೀಪದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವೇನು? — ನೀತಿಯುಳ್ಳವನ ಮಾತು ಕೋತಿಯಾದೀತೇ? — ನೀತಿಯುಳ್ಳವನು ಖ್ಯಾತಿಪಟ್ಟಾನು. — ಜಾತಿ ಕೆಟ್ಟರೂ ನೀತಿ ಬಿಡಬಾರದು (Prvs.). Bh. 5, 3, 1 seq.; J. 17, 33; 21, 27; 30, 48; Dp. 64, 3; 70, 7; 112, 6; 159, 6. 11; B. 1, 14 (Mangalore 1886). see Prvs. s. ಪ್ರೀತಿ, ಮತ. — ನೀತಿ ಗೀತಿ. reit. (Bh. 1, 5, 15).

ನೀತಿಕೆ nītike. N. of a vṛitta (Ch.).

ನೀತಿಗ nītiga. a well-conducted, virtuous man (ಸಚ್ಚರಿತ Ct. I, 89).

ನೀತಿಪಥ nītipatha. the path of justice (J. 17, 13).

ನೀತಿಪರ nīti-para. engrossed in or intent upon political wisdom, etc. (Śmd. 138).

ನೀತಿಮಾರ್ಗ nīti-mārga. the path of morality; moral conduct (My.).

ನೀತಿಯುತೆ nīti-yute. a woman possessed of proper or prudent behaviour (Ch. vs. 127. 221).

ನೀತಿವನ್ತ nīti-vanta. a man who knows the rules of moral or prudent behaviour, a moral, just or prudent man (My.). ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವವನು ನೀತಿವನ್ತನಲ್ಲ (Prv.).

ನೀತಿವಿದ nīti-vida. a man versed in political science, etc. (J. 11, 32).

ನೀತಿವಿಹೀನ nīti-vihīna. devoid of propriety, etc. (Bp. 45, 21).

ನೀತಿವೇದಿ nīti-vēdi. knowing proper behaviour, etc.; *knowing policy, a politician.*

ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ nīti-śāstra. the science of ethics or politics; any work on political economy, ethics or morals (My.).

ನೀಧ್ರ nīdhra. = ನೀವ್ರ. *the edge of a thatch, the edge of a roof.*

ನೀನ್ nīn. = ನಿನ್-, etc. (Śmd. 59). thou. the form of ನೀಂ1 which appears before vowels. [ಆ ಹರಿ ನೀನೆ Pb. 1, 29; Ap. 2, 8]. ನೀನ್ ಆರ ಮಗಳ್? (153). see Śmd. 109. 143. 155. 177. 178. 262. 263. 292. 298. 299; J. 31, 33.

ನೀನು nīnu. = ನೀನ್, etc. thou. the present form of ನೀಂ1 (C.); see its declension s. ನಿನ್-. its plural is ನೀವು. ನೀನು ನಾನು ಎಮ್ಬ ಭೇದ ಜ್ಞಾನಿಗುಣ್ಟೇ? — ನೀನೇ ಸೆಟ್ಟಿ ಅನ್ದರೆ ಮಾನದ ಅಣ್ಡೆನಲ್ಲಿ (the lower bottom part of a bamboo māna) ಅಳದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ನೀಪ nīpa. situated low, deep. 2, *the Kadamba tree, Nauclea cadamba* Roxb.

ನೀಮ್ nīm. = ನಿಮ್-, etc. you. the form of ನೀಂ2 before vowels. ನೀಮಿರೆ (Śmd. 263). ಈವೊಡೆ ನೀಮ್ ಒಳ್ಳಿದಿರ್ (298). ನೀಮ್ ಇರಲ್ ಪಟ್ಟಿರ್ (299). [ಅಱಿಯಿರೆ ನೀಮುಮಾನು ಮೊಡನೋದಿದೆವೆಮ್ಬುದನಣ್ಣ Pb. 2, 48].

ನೀರ್ nīr. = (ಈರ), ನೀರು, ನೀರ್-. (said to be Tbh. of ನೀರ Śmd. 365; Ct. II, 81). water (ಅಪ, ತೋಯ, ಘನರಸ, ಪಯಸ್, ಪುಷ್ಕರ, ಮೇಘಪುಷ್ಪ, ಕ, ಪಾನೀಯ, ಸಲಿಲ, ಉದಕ, ವಾರಿ, ವಾರ್, ಶಮ್ಬರ, ಅರ್ಣಸ್, ಪಾಥಸ್, ಕುಶ, ಜಲ, ವನ, ಕ್ಷೀರ, ಅಮ್ಭಸ್, ಅಮ್ಬು, ನೀರ, ಭುವನ, ಅಮೃತ, ಜೀವನೀಯ, ದಕ Hlā.; ಕುಶ, ಉದಕ, etc. Mr. 404; ಕೃಪೀಟ 484; ಜಲ Nn. 25; ಉದಕ 43; ಕಾಣ್ಡ 116; see Si. 81; Te. ನೀರು; Tu., T. ನೀರ್, M. ನೀರ್, ನೀಱು); the colour or lustre

of a gem (My.). [ಆ ಪುಣ್ಯನದಿಯನೆಯ್ದಿವನ್ದು ತನ್ನ ಬಾಳನೀರನ್ತೆ ಕಱಂಗಿ ಕಗಿಗದ ನೀರಂ ನೋಡಿ Pb. 5, 53 va.]. declension: ನೀರ್, ನೀರಂ, ನೀರ್ಗೆ, ನೀರಲ್ಲಿ, ನೀರಿನ್ದ, ನೀರಿಂ; ನೀರ್ಗಳ್ (Rśv. 13, 88). [ನಾಲ್ಕುಂ ಸಮುದ್ರಂಗಳ ನೀರುಱೆಯೆ Pb. 6, 33 va.; Ap. 9, 89]. ನೀರೊಳ್ ಮುೞುಂಗಿದಂ (Śmd. I). ಮರಕ್ಕೆ ಎಱೆ ನೀರಂ! (115). ನೀರಲ್ಲಿ ಕೀಲಾಲ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ನೀರಿಲ್ಲದ ಭೂಮಿ (ಮರು, ಧನ್ವ); ನೀರ ದೋಣಿ (ಅವಗಾಹ, ಜಲದ್ರೋಣಿ); ತೊಱೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ನದೀಮಾತೃಕ); ಮೞೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ದೇವಮಾತೃಕ); ನೆಲದೊಳಗುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಂ ನೀರೊಳಗೊಳವು (Hlā.). ನೀರ ಸುೞಿ (ಆವರ್ತ); ನೀರ ಹೆಚ್ಚುಗೆ (ಪೂರ); ನೀರೊಳಗಣ ಹನ್ದಿ (ಶಂಕು); ನೀರೊಳಗಣ ಬೆಕ್ಕು (ಉದ್ರ); ನೀರೊಳಗಣ ಚಿಪ್ಪು (ಜಲಶುಕ್ತಿ); ಬಾವಿಯ ನೀರ ನೆತ್ತುವ ಜನ್ತ್ರವಿಶೇಷವು (ಸಲಿಲೋದ್ವಾಹನ, etc.); ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆ (ಬುದ್ಬುದ); ನಾವೆಯೊಳಗಣ ನೀರ ಚಲ್ಲುವ ಮರಗೆ (ಸೇಕಪಾತ್ರ); ನೀರ ಹರಿಯಲೀಯದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಆಧಾರ); ನೀರ ನಡುವೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಸೇತು); ನಾಲ್ಕು ಭಾಗದೊಳಗೊನ್ದು ಭಾಗ ನೀರ ಬೆರಸಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರ Nr.). ನೀರ ತೆರೆ (ಧಾರ, ತರಂಗ Nn. 12). ನೀರ ಹರಹು (ಆರ, ಧಾರೆ, ಪ್ರವಾಹ, etc. Mr. 415). ನೀರ ಮುರುಹು (ಚಕ್ರಾದಿ 416). ನೀರ ಹರುಕುಣಿ (ಯಾನ, etc. 422). ನೀರು ನೆಱಲಿಲ್ಲದ ಠಾವು (ಮರು Nr.) ನೀರ್ ಪೊಸತಪ್ಪ ಮೌಕ್ತಿಕಂಗಳ ತೊಡವು (Abh. P. 3, 72). ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುಱುಗೆ ಕರಗೋದೇ ಪಾಪ? (Sp.). ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿ ನೆಚ್ಚಿ, ಸಾರಿ, ಕೆಡದಿರು, ಮರುಳೆ! (Sp.). ನೀರಂ (Bp. 42, 4; 57, 80; 60, 8); ನೀರಲಿ (28, 65). See Cpr. 4, 15; 5, 63; Rśv. 8, 124; 13, 95 va.; J. 12, 8; 15, 2; 28, 17. 55; ಎಳ–, ಕಣ್–, ಕುಡಿ–, ತಿಳಿ–, ನಡು–, ಪನ್–, ಪೊಯ್–, ಬಿಸು–, ಬೆನ್–, ಮುನ್–, ಸೊಕ್ಕು–. — ನೀರಡಕಿ.-ಅಡಕಿ. a woman who brings water to the house (ಪೋಟೆ Mr. 304, o. r. ನೀರಡಿಕಿ). [–ನೀರಡಸು. -ಅಡಸು. = ನೀರಡಿಸು. ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ನೀರಡಸಿ.... ನೀರಂ ಕೊಣ್ಡು ಬೇಗ ಬಾಯೆನ್ದು ಪೇೞ್ದುದುಂ Pb. 8, 37 va.]. — ನೀರಡಿಕೆ.-ಅಡಿಕೆ.= ನೀರಱ್ಕೆ (Śmd. 28). thirst (ತೃಷೆ Nr.; ತರ್ಷ, ಪಿಪಾಸ Mr. 235; ಉದನ್ಯೆ, etc. Si. 317; ತೃಷ್ಣೆ 420; J. 28, 35; My.; B. 1, 18; 5, 133). — ನೀರಡಿಸು. -ಅಡಿಸು. to be thirsty (Abh. P. 7, 103; J. 26, 76; My.; B. 2, 13). ನೀರಡಿಸಿದಾತ (ತೃಷಿತ, ತರ್ಷಿತ, ಪಿಪಾಸು, ಪಿಪಾಸಿತ Hlā.). ನೀರಡಿಸಿದಂ ತರ್ಷಿತ, ಪಿಪಾಸಿತ Mr. 235). — ನೀರಣಾಗ. -ಅಣಾಗ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Śm. 15. 16). — ನೀರ ತೇರ್. a cloud (ಮೇಘ Śs.; Rśv. 13, 77 va.). — ನೀರ ನಾಯಿ. = ನೀರು–. a water-dog, (an otter? My.; B. 4, 132; *cf.* ನೀರ ಬೆಕ್ಕು). —ನೀರ ಪೊಟ್ಟಣ. a black cloud, a cloud of the rainy season (ಕಾರ ಮುಗಿಲ್ Ct. I, 87). — ನೀರ ಬಟ್ಟೆ. a water-passage (ಕೋಡಿ Bhn. 4). — ನೀರ ಬೆಕ್ಕು. = ನೀರು–. (My.; ಉದ್ರ G.). — ನೀರ ಬೆತ್ತ. the tree Barringtonia acutangula (ಹಿಜ್ಜಲ G., sic!). — ನೀರ ಮಡಿ. cloth that is simply washed in water without the addition of soap, etc. (My.). ನೀರ ಮಡಿ ತೊಳೆಯುವದು (B. 5, 287). — ನೀರ ಮಾಡು. to liquefy (My.; B. 4, 97). — ನೀರ ಹಿಪ್ಪಲಿ. the plant Jussiaea repens Lin. (ಶೋಫಯಪಿಪ್ಪಲಿ, ಶಾರದಿ G.). — ನೀರಳೇ ಹಾವು. = ನೀರುಳ್ಳಿ–, ನೀರೊಳ್ಳೆ–. a kind of snake (ಅಲಗರ್ದ, ಜಲವ್ಯಾಲ Si. 77). — ನೀರಱ್ಕೆ. -ಅಱ್ಕೆ. = ನೀರಡಿಕೆ (Śmd. 28). [ಪಸಿವು ನೀರಱ್ಕೆ ದಾಹ ವಾತಂ ಸೂಲೆ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ವೇದನೆಗಳಂ ಸೈರಿಸಿ Vr. 52, 8; Ap. 6, 34]; (ಉದನ್ಯೆ, etc. Hlā.; Abh. P. 1, 103). — ನೀರಾಗು. -ಆಗು. to become liquid, to melt, as metals, sugar, salt, etc. (My.; B. 4, 97). 2, the bath after menstruation to be taken. ಆಕೆಗೆ ನೀರಾಗಬೇಕು (My.). — ನೀರಾಟ. -ಆಟ. sporting or gamboling in water (ಜಲಕ್ರೀಡೆ Śs.; Rśv. 2, 8 va.; Śśv. 1, 7). [ತಳ್ಳಂಕಂಗುಟ್ಟಿ ನೀರಾಟಮಾಡುವಾಗಳ್ Pb. 5, 62 va.; Ap. 11, 140 va.]. ಆನೆ ನೀರಾಟದಲಿ ಮೀನ ಕಣ್ಡು ಅಂಜುವದೆ? (Sp.). ನೀರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೇಜಾಟ ಕಳಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ನೀರಾನೆ. -ಆನೆ. a kind of aquatic animal (J. 6, 7; C. Bp. 2, 3; Si. 88). — ನೀರಾಮೆ. -ಆಮೆ. a turtle. — ನೀರಾಮೆಬಳ್ಳಿ. a species of medicinal plant (ವಾರ್ಷಿಕ, ತ್ರಾಯಮಾಣೆ, ತ್ರಾಯನ್ತಿ, ಬಲಭದ್ರಿಕೆ Si. 159). — ನೀರಾಪ್ಪು. -ಅಪ್ಪು. = ನೀರೆಸರು. (My.). — ನೀರಾರಪ್ಪು. wet cultivation (My.; Te.). — ನೀರಾವರಿ. -ಆವರಿ. [irrigation]. — ನೀರಾವರಿಕೆ. -ಆವರಿಕೆ. abundance of water: soil fit for wet cultivation (My.). ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆ (Si. 119); ನೀರಾವರೀ ಭೂಮಿ (138, 300). — ನೀರಿಡು. -ಇಡು. = ನೀರೆಱೆ. (Śśv. 2, 72). — ನೀರಿಪ್ಪೆ. -ಇಪ್ಪೆ. = ನೀರು ಹಿಪ್ಪೆ. a kind of Bassia which grows in watery places (ಮಧೂಲಕ Nr.). — ನೀರಿೞಿ. -ಇೞಿ. to descend into water: to bathe (after mourning). ನೀರಿೞಿದವನು (ಅಪಸ್ನಾತ, ಮೃತಸ್ನಾತ Nr.). [ಮೆಯ್ಯೞಿಯದೆ ನೀರಿೞಿವನ್ತೊಳಲಿಱಿದಂ Pb. 12, 220; Vr. 30, 13]. 2, water to grow less (My.). — ನೀರಿೞಿಹ. -ಇೞಿಹ. bathing (after mourning, ಅಪಸ್ನಾನ, ಮೃತಸ್ನಾನ Hlā.). 3, water to descend, i. e. urine to be discharged in excess (in diabetes). — ನೀರುಡ. -ಉಡ. = ನೀರುಡು. (Si. 89). [—ನೀರಿೞಿಪು. -ಇೞಿಪು. to cause to take bath after mourning. ತನ್ನ ತಾಯಂ ನೀರಿೞಿಪಲುಂ ತಾನುಂ ಮಿನ್ದು ತನ್ನ ತನ್ದೆಗೆ ನೀರ್ಗುಡಲುಮೆನ್ದು ಮಾಡಿದ.... ಪೆರ್ಮಡಂಗಳ Pb. 9, 104 va.]. — ನೀರುಡು. -ಉಡು. the aquatic iguana (ನಿಹಾಕೆ, ಗೋಧಿಕೆ Nr.; C. Bp. 2, 3). — ನೀರುಣ್. -ಉಣ್. to drink water (used of beasts, Cpr. 2, 22; Śśv. 2, 55). — ನೀರುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. salt water. ನೀರುಪ್ಪಿನಲಿ ಕಲಸಿದವು (ಎಲೆ, ಕಾಯಿ, etc., ಲವಣೋದಕಿ Mr. 216). — ನೀರುಪ್ಪಿಗಿಡ. -ಉಪ್ಪಿ–. = ಗೊಳಗೊಳಿಕೆಗಿಡ. Barleria longiflora Lin. (St. & Pl.). — ನೀರುಳ್ಳಿ. 1. -ಉಳ್ಳಿ. the onion, Allium cepa Lin. (ಲತಾರ್ಕ, ಮದ್ರುಮ, ಹರಿತವರ್ಣವಾದ ಉಳ್ಳಿ Nr.; Si. 159; My.). *cf.* ಈರುಳ್ಳಿ. ನೀರುಳ್ಳಿ ನೀರಲ್ಲಿ ತೊಳದರೆ ನಾಱೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? — ನೀರುಳ್ಳಿಯವನ ಸಂಗಡ ಹೋದಾಟಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮೋಱೆಯಲ್ಲ ನಾಱದೇ? (Prvs.). — ನೀರುಳ್ಳಿ. 2. = ನೀರಳೆ, ನೀರೊಳ್ಳೆ. ನೀರುಳ್ಳೀ ಹಾವು (= ನೀರಳೇ ಹಾವು My., occasionally). [— ನೀರುಳ್ಳೆ. -ಉಳ್ಳೆ. = ನೀರುಳ್ಳಿ 1. ಕತ್ತುರಿಯ ಲೇಪವಿತ್ತಡೇನು, ನೀರುಳ್ಳೆಯ ದುರ್ಗನ್ಧ ದೂರಪ್ಪುದೇ? Cv. 117]. — ನೀರೂಣ್ಬ. -ಊಣ್ಬ. drinking of water (said of plants, Cpr. 1, 94). — ನೀರೂೞಿಗ. -ಊೞಿಗ. the service of bringing water (My.). — ನೀರೆಱೆ. -ಎಱೆ. to pour water. ಮರಕ್ಕೆ ನೀರೆಱೆವ ಹರಿಕಣಿ (ಆಲವಾಲ Hlā.). (ಕೂಸಿಗೆ) ಹೆಚ್ಚು ನೀರೆಱೆದು, ಇಟ್ಟು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್ (Prll. 3, 26). ಎಲ್ಲರ ಬಾೞ್ಗೆ ನೀರನೆಱೆದು (*i. e.* ಅದನ್ನು ಮುಱುಗಿಸಿ or ಕೆಡಿಸಿ), ಆರುಂ ಕಾಣದೇ (*i. e.* ಕದ್ದು ಕೊಣ್ಡು) ಭಕ್ಷಿಪಾ ಗಣಿಕಂ ಹೆಗ್ಗಣಕಂ ಸಮಂ (Śs. 94). ನೀರೆಱೆವಂ (ನೀರ್ಗುಡಿಗ Kk. 37). ಉತ್ತಮರುಗಳ ಒಕ್ಕಲಿಗ ನೀರೆಱೆವಂ (Abhā. 2, 52). see Cpr. 1, 95; J. 7, 29; 15, 5. — ನೀರೆಸರು. -ಎಸರು. a kind of plain pepper-water (without the addition of pulse, My.). [— ನೀರೇೞಿಸು. -ಏೞಿಸು. to cause to rejoice. ಏೞಿಯೆ ನನ್ದಿಯನಾ ಪೆಣ್ಗೇೞಿದ ಗಿರಿಸುತೆಯ ಮೊಲೆಗಳಳ್ಳೆೞಂ ನೀರೇೞಿಸುತಿರೆ.... ಭೂತನಾಥಂ ಬನ್ದಂ Pb. 12, 139]. — ನೀರೇೞು. -ಏೞು. water to rise (Cpr. 7, 127); to rejoice (7, 2. 127). — ನೀರೊಟ್ಟಿಲ್. -ಒಟ್ಟಿಲ್. the ocean. — ನೀರೊಟ್ಟಿಲಾಣ್ಮ. lord of the ocean: Neptune (ವರುಣ Kk. 15, o. r. ನೀರೊಟ್ಟಿಲಾಪ್ಪು). — ನೀರೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. tide (ವೇಲೆ, ವಾರಿವೃದ್ಧಿ Hlā.). — ನೀರೊಳ್ಳೆ. = ನೀರುಳ್ಳಿ 2. a harmless water-snake (My.). — ನೀರೋಟಿ. -ಓಟಿ. stream, current (My.). 2, the condition of a place being so as to let water run off (My.). — ನೀರೋಡು. -ಓಡು. water to run off or dry up (Cpr. 4, 85).

ನೀರ nīra. *water* (ನೀರ್ Śmd. 365; Ct. II, 81).

ನೀರಜ nīra-ja. 1. the garden plant Costus speciosus Sm. (ಕೋಷ್ಠ Mr. 143). 2, a lotus (Cpr. 1, 79. 81). ನೀರಜದ ಕೈರವದ ಬಳ್ಳಿ (ಬಿಸಿನಿ Mr. 420). 3, a pearl.

ನೀರಜ **nī-raja.** 2. = ನಿರಜ. free from passion or impurity; free from dust (Abh. P. 3, 110); not menstruating.

ನೀರಜಮಿತ್ರ **nīraja-mitra.** = ನೀರಜಸಖ. (Abh. P. 3, 110).

ನೀರಜಶರ **nīraja-śara.** Kāma (J. 16, 10).

ನೀರಜಸಖ **nīraja-sakha.** lotus-friend: the sun. (My.).

ನೀರಜೆ **nīraje.** = ನಿರಜೆ. a woman free from impurity, etc.

*ನೀರಂಜಿಸು **nīrañjisu.** to make more bright. ನೀರಂಜಿಸಿ ದಳಿವಿಡಿದ ಮಹಾರತ್ನದ ದೊರೆಗೆ ವನ್ದುದಾ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಂ Ap. 4, 42.

ನೀರದ **nīra-da.** 1. water-giving: a cloud. (Cpr. 4, 41; Rśv. 13, 19).

ನೀರದ **nī-rada.** 2. toothless. (Rśv. 8, 116).

ನೀರದಮಾರ್ಗ **nīrada-mārga.** the sky (Cpr. 8, 39).

ನೀರದರವ **nīrada-rava.** sound of clouds. (ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ, etc. Mr. 142; *cf.* ಮೇಘ ನಿನದ).

ನೀರದಾಧ್ವ **nīrada-adhva.** the sky (C. Bp. 47, 15).

ನೀರಧರ **nīra-dhara.** a cloud (Cpr. 4, 40; Bp. 61, 85).

ನೀರಧಿ **nīra-dhi.** the ocean. (Bp. 5, 68).

ನೀರನ್ಧ್ರ **nī-randhra.** having no openings, close, uninterrupted; coarse, thick. (My.).

ನೀರರುಹ **nīra-ruha.** a lotus. (Cpr. 8, 9).

ನೀರಸ **nī-rasa.** = ನಿರಸ. without juice, sapless, withered; powerless, unsavoury, insipid; weak. see Cpr. 7, 67; Ch. v. 40; Kāvy. II, 1, A, 12, 20-28; Bp. 1, 18; J. 16, 10.

ನೀರಸನಿ **nī-rasani.** (ಭಾಳಪರ್ಣ, ಕುಟನ್ನಟ, ಲವಂಗ Mr. 142).

ನೀರಾಗ **nī-rāga.** = ನಿರಾಗ. dispassionate. (Cpr. 6, 11).

ನೀರಾಗಿ **nī-rāgi.** a person free from passion, anger, or envy (Bh. 2, 13, 36).

ನೀರಾಜನ **nī-rājana.** = ನೀರಾಜನೆ No. 1. (Cpr. 8, 24 va.; Bp. 47, 16; V. 9, 21 va.; J. 7, 17; 15, 24).

ನೀರಾಜನೆ **nī-rājane.** waving lights before an idol, a king, etc. as an act of adoration; the lamp used for it. 2, lustration of arms, a military and religious ceremony held by kings or generals on the 19th of Āśvina before taking the field. see ಲೋಹಾಭಿಸಾರ.

ನೀರಾಜಿತ **nī-rājita.** illuminated (Cpr. 6, 43).

ನೀರಾಜಿಸು **nī-rājisu.** = ನಿರಾಜಿಸು, q. v. to wave lights before an idol. (V. 9, 21 va.).

ನೀರಾಂಜನ **nī-rāñjana.** = ನೀಲಾಂಜನ. the lamp lighted before an idol (My.).

ನೀರು **nīru.** = ನೀರ್, etc. water. (C.). ಕಣ್ಣ ನೀರು (ಅಶ್ರು, etc.); ಹೞುಗಲಿಕ್ಕುವ ನೀರು (ನಾವ್ಯ); ಅಗರ್ತೆಯ ನೀರು (ದ್ರಾಗ್ಘೃತಕ Hlā.). ನೀರುಗಳು (Si. 83). ನೀರಿನ (81. 83). ನೀರಿಗೆ (C.), ನೀರಿಂಗೆ (Mr. 40, 4). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು ಕೊೞೆತು ನಾಱುವ ನೀರು (Dp. 54). ಮೀನು ಬಲ್ಲುದೆ ನೀರು ಚವುಳು ಸೋದೆಮ್ಬುದನು? (76). ನೀರ ಕಡೆಗೆ ನಾಟದ ಮರ ಚಿಗುರದೇ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ನೀರಲ್ಲಿ ನೋಡಿದವನ್ನ ಊರಲ್ಲಿಡಬಾರದು, ಎಣ್ಣೆಲಿ ನೋಡಿದವನ್ನ ಕಣ್ಣಲಿ ನೋಡಬಾರದು (a proverb resting on superstition). — ನೀರಲ್ಲಿ ಬರದ ಬರಹದ ಹಾಗೆ. — ನೀರಾದರೂ ನಾಱ ಬಾರದು. — ನೀರಿನ ಒಳಗಣ ಮುಳ್ಳಿನ ಹಾಗೆ. — ನೀರಿನ ಮೇಲಣ ಗುಳ್ಳೇ ಹಾಗೆ. — ನೀರಿನಿನ್ದ ಪಾಪ ಹೋದರೆ ನೀಱೆಯಿನ್ದ ಪಾಪ ಹೋಗದೇ? — ನೀರಿನೊಳಗಣ ಕಪ್ಪೆ ಬಯ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. — ನೀರಿಲ್ಲದ ತಾವು ಊರು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ನೀರು ಇದ್ದರೆ ಊರು, ನಾರಿ ಇದ್ದರೆ ಮನೆ. — ನೀರು ಎಲ್ಲಾ ಒನ್ದೇ, ಬಡಿದ ಕೋಲು ಮಾತ್ರ ಬೇಱೆ. — ನೀರು ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋದೀತೇ ಹೊರ್ತು ದಿನ್ನೆಗೆ ಹೋದೀತೇ? — ನೀರಾದರೂ ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಮರುಳಾದರೂ ತಾಯಿ. — ನೀರಿನದು ನೀರಿಗೆ ಹೋಯಿತು, ಹಾಲಿನದು ಹಾಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು. — ನೀರು ಹೊಱುವ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಊರ ಪಾರುಪತ್ಯವು ಯಾಕೆ? — ನೀರೊಳಗಣ ಕಪ್ಪೆ ನೀರು ಕುಡಿಯದೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ನೀರೊಳಗೆ ಮೋಱೆ ನೋಡಿ, ಮರನೇಱಿದ ಹಾಗೆ. — ನೀರು ಸೇದಿದ ಹಾಗೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಮಾತು ಆಡಿದ ಹಾಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. — ನೀರೊಳಗೆ ಹೋಮ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). See Bp. 54, 11; 60, 25; Si. 81. 82. 83. 85. 90. 91. 116. 383; B. 1, 18; 3, 34; 4, 97; 5, 154. — ನೀರಿನವ. -ಅವ. a water-man (My.); ನೀರಿನವಳು, a water-woman (My.). — ನೀರು ಎಮ್ಮೆ. a kind of aquatic animal (Si. 88). — ನೀರುಒಣ್ಟೆ. a kind of aquatic animal (Si. 88). — ನೀರುಕಟ್ಟಿ. = ನೀರುಗಣ್ಟಿ, q. v. (My. occasionally). — ನೀರು ಕಟ್ಟು. to apply water, to water, to turn water (on land, My.). — ನೀರುಕಾಗಿ. 1. = ನೀರುಗಾಗೆ, ನೀರ್ಗಾಗೆ. (ಮದ್ಗು Si. 177; My. as -ಕಾಗೆ). — ನೀರುಕಾಗಿ. 2 the plant Pistia stratiotes (ವಾರಿಪರ್ಣಿ, ಕುಮ್ಭಿಕೆ Si. 95). — ನೀರುಕಾರು. tongs for coals, also for putting water on them, used by goldsmiths (My.; Te.). — ನೀರು ಕಾಲುವೆ. a channel (My.; Si. 116). — ನೀರುಕುದುರೆ. a kind of aquatic animal (Si. 88). — ನೀರುಕೊಕ್ಕರೆ. a curlew (ಕ್ರುಂಚ್, ಕ್ರೌಂಚ Si. 174). — ನೀರುಕೋೞಿ. = ನೀರುಗೋೞಿ. (My.; Si. 174). ಚಿಕ್ಕ ನೀರುಕೋೞಿ (ಪ್ಲವ 177). — ನೀರುಗಂಗಾಳ. a circular vessel for holding water, a basin (C.). — ನೀರುಗಣಿಗಿಲು. -ಕಣಿಗಿಲು. the water hog-weed, Barringtonia acutangula (My.). — ನೀರುಗಣ್ಟಿ. -ಕಣ್ಟಿ. = ನೀರುಕಟ್ಟಿ, ನೀರುಗಣ್ಟಿಗ. a man who, according to the rates fixed by government, has to turn water from a reservoir on the surrounding fields (My.). — ನೀರುಗಣ್ಟಿಗ. -ಕಣ್ಟಿಗ. = ನೀರುಗಣ್ಟಿ. (My.). — ನೀರುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a small opening in a well or in the soil from which water issues: a spring (My.). — ನೀರುಗರಗ. a kind of garaga (My.). — ನೀರುಗಾಗೆ. -ಕಾಗೆ. = ನೀರುಕಾಗಿ 1, etc. a kind of cormorant, shag, diver (ಮದ್ಗು Nr.; ಮದ್ಗು, ಜಲವಾಯಸ Hlā.); the Javan cormorant, Crabo javannica (Bḍ.). — ನೀರುಗಾಳಿ. a cold wind that comes over water (My.). — ನೀರುಗೋಡಗ. -ಕೋಡಗ. the Gangetic porpoise, Delphinus gangeticus. ಶಿಶುಮಾರ ಎನ್ದು, ಮೊಸಳೆ; ನೀರುಗೋಡಗ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). — ನೀರುಗೋಳಿಗಿಡ. a small potherb growing wild in watery places, Portulaca oleracea L. (St. & Pl. & Z.). — ನೀರುಗೋೞಿ. -ಕೋೞಿ. = ನೀರುಕೋೞಿ. a water-fowl. ಪ್ಲವ ಎನ್ದು, ಮುಣ್ಡುಮುೞುಕ; ನೀರುಗೋೞಿ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). — ನೀರುಚಂಚಲಿ. the potherb Marsilia quadrifolia (ವಿತುನ್ನ, ಸುನಿಷಣ್ಣಕ Si. 159). — ನೀರುಚಲ್ಲಾಟ. throwing water about (ಸೂಸಾಟ G.). — ನೀರುಚೀಲ. the bladder (ತಿಲಕ, ಕ್ಲೋಮ Si. 205). — ನೀರುತುಳಸಿಗಿಡ. = ಕಾಮುಕಸ್ತೂರಿಗಿಡ. (St. & Pl.). — ನೀರುತೊಟ್ಟಿ. a water-trough (ನಿಪಾನ, ತೀರ್ಥ Si. 429; My.). — ನೀರುದಗೆ. thirst (My.). — ನೀರುದಾರಿ. a water-course (ಜಲಮಾರ್ಗ Si. 82; My.). 2, a path leading to water (My.). — ನೀರುನಾಯಿ. = ನೀರ ನಾಯಿ. the river otter, Lutra nair (Gz.). — ನೀರು ಬಿಡು. to let on water, as from a tank; to pour water, to make a libation; to discharge, or ooze out, as water. ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೀರ ಬಿಡೋಣ (ತರ್ಪಣ); ತನ್ದೆಯ ಹೆಸರ್ಲೆ ನೀರ ಬಿಡೋಣ (ಪಿತೃತರ್ಪಣ); ಬೆಳದಿಂಗಳಿಗೆ ನೀರು ಬಿಡುವ ಕಲ್ಲು (ಬಿದುಗಲ್ಲು G.). — ನೀರುಬೆಕ್ಕು. = ನೀರ-. an otter (ಉದ್ರ Si. 88). — ನೀರುಬೊಕ್ಕೆ. a water-pit (Si. 88); [a blister]. — ನೀರುಬ್ಬರ. -ಉಬ್ಬರ. a spring. ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ನೀರುಬ್ಬರ (ಉತ್ಸ, ಪ್ರಸ್ರವಣ Si. 115). — ನೀರುಬ್ರಹ್ಮಿ. a herb growing on the margin of tanks, etc., the Thyme-leaved Gratiola, Herpestis moniera H. B. (St. & Pl.). — ನೀರುಮಜ್ಜಿಗೆ. butter-milk made thin with water (My.). see Prv. s. ಯಾರ್. — ನೀರುಮೞೆ. = ನೀರ್ಮೞೆ. rain that brings water to fields, tanks, etc. (C.). — ನೀರು ಮುಟ್ಟು. to touch water after voiding.

urine or purging: to void urine (My.; Te.); to discharge the bowels (My.). — ನೀರುಮೊಸರು. diluted curds (ತ್ರಪ್ಸ್ಯ, ದ್ರಪ್ಸ್ಯ Nr.). — ನೀರುಮ್ಬಳಿ. a rent-free grant of government to one who has built a tank, a well, a water-course, etc. for the public welfare (My.). — ನೀರುವರಿ. 1. -ಪರಿ. stream, current (ವೇಗ, ಪ್ರವಾಹ Nr.). — ನೀರುವರಿ. 2. water-cess (My.). — ನೀರುವಱಿಗೋಲ್. -ಪಱಿಗೋಲ್. a rudder (ಅರಿತ್ರ Mr. 416). — ನೀರುಸೀನಿನ ಗಿಡ. a half shrub, Clorodendron serratum Spr. (Z.). — ನೀರುಹಕ್ಕಿ. = ನೀರ್ವಕ್ಕಿ. a water-bird: the Indian or Siberian crane, Ardea sibirica (ಪುಷ್ಕರಾಹ್ವ, ಸಾರಸ Si. 174). ಬಣ್ಣಗಳಿನ್ದ ಚಿತ್ರವಾಗಿರುವ ನೀರುಹಕ್ಕಿ (ಕಾರಣ್ಡವ 177). — ನೀರುಹನ್ದಿ. the skate fish (ಶಂಕು Si. 88). — ನೀರುಹಬ್ಬೆ. the water-reed Calamus fasciculatus Roxb. (ಪರಿವ್ಯಾಧ, ವಿದುಲ, ಶೀತ, ವಾನೀರ, ವಂಜುಲ Si. 128). — ನೀರುಹಲಸು. a small tree growing in wet soil, Barringtonia acutangula Gaerth. (ನಿಚುಲ, ಅಮ್ಬುಜ, ಇಜ್ಜಲ Si. 136). — ನೀರುಹಾವು. = ನೀರ್ವಾವು. a water-snake (My.). — ನೀರುಹಿಪ್ಪೆ. = ನೀರಿಪ್ಪೆ. (ಮಧೂಲಕ Si. 127). — ನೀರುಹೊಗೆ. fog arising from water (My.).

ನೀರುಜ nī-ruja. = ನಿರುಜ. free from sickness, well; painless.

ನೀರೂಪ nī-rūpa. = ನಿರೂಪ 2. formless, shapeless; misshapen.

ನೀರೇಜ nīrē-ja. born in water: a lotus (Cpr. 8, 10).

ನೀರೇಜಜ nīrēja-ja. = ನೀರೇಜಭವ.

ನೀರೇಜಜಾಣ್ಡ nīrējaja-aṇḍa. the universe (Rām. 5, 8, 57).

ನೀರೇಜಭವ nīrēja-bhava. Brahmā (Bp. 54, 48).

ನೀರೇರುಹ nīrē-ruha. = ನೀರೇಜ. (Abh. P. 3, 105).

ನೀರೋಗ nī-rōga. = ನಿರೋಗ. free from sickness, healthy, well.

ನೀರೋಗಿ nī-rōgi. = ನಿರೋಗಿ. a healthy person (ಸಹ್ಯ, ಅರುಜ Nn. 101).

ನೀಱ nīṟa. a fine, gay man, a beau; a gallant; a lover; a dear man. [ತಳಿರೊಳ್ ನೀನೆ ಬೆಡಂಗನ್ನೈ ನನೆಗಳೊಳ್ ನೀಂ ನೀಱನ್ನೈ Ap. 11, 98]. ಮಾಱಾಳಿಯುಮ್ ಓದಾಳಿಯುಮ್ ಏಱಾಳಿಯುಮ್ ಅಪ್ಪನಾಗಿ, ಪಡಪಾಳಿಯೆ ಕೇಳ್, ನೀಱಂ ಜೂದಾಳಿಕರಂ, ನೀಱೆಗೆ ಮಾತಾಳಿ; (ಅವಳಂ) ಕಳೆಯೆ ಸಿಗ್ಗಾಳಿಯುಮಂ! (Śmd. 239; Kāvy. I, 4, 32). ನಗೆವಡಿಕಾಱಂ ನೀಱಂ ಬಗೆಕಾಱಂ ಪಾಱಕಾಱನ್ ಒಳ್ನುಡಿಕಾಱಂ ಪಗೆಕಾಱನ್ ಆಗಿಯುಂ ಕೆಯ್ಮೆಗೆ ತಕ್ಕಂ, ಕೆಯ್ದುಕಾಱನ್ ಎನಿಸಲ್ಕಾಱಂ (235; Kāvy. I, 4, 4). see Abh. P. 1, 118; Rśv. 6, 24 va.; 7, 15; 13, 104; ಕಡು-.

ನೀಱತೆ nīṟate. = ನಿಱತೆ. properness, beauty, etc. (ಸೊಬಗು Ct. I, 77; ಬಲ್ಲ ತೆಱನದು I, 97; see ನೀಟು).

ನೀಱಲು nīṟalu. = ನೀಱಲೆ, ನೀರ್ಲು, ನೇಱಲ್, etc. a common tree with purple berries, Eugenia jambolana Lam. — ನೀಱಲ ಬಣ್ಣ. a purple colour (B. 4, 70). — ನೀಱಲ ಮರ = ನೀಱಲು. (ಜಮ್ಬು G.). [Tu. ನೇರೊಳು].

ನೀಱಲೆ nīṟale. = ನೀಱಲು. (Z.).

ನೀಱಿಗೆ nīṟige. = ನಿಱಿಗೆ (G.). the folds of a garment. ಉಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಸೀರೆಯ ನೀಱಿಗೆ (ನೀವಿ G.). ಸೈಲ ಅಂಗಿಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನೀಱಿಗೆಗಳು ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ (B. 5, 298). — ನೀಱಿಗೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. folds, or wrinkles, to be formed. ಮೆಯ್ ಮೇಲಿನ ನೀಱಿಗೆಗಟ್ಟಿದ ಚರ್ಮ (ತೆರೆ); ನೀಱಿಗೆ ಗಟ್ಟಿದ್ದು (ಬಲಿ); ನೀಱಿಗೆಗಟ್ಟಿದವನು (ಬಲಿನ G.).

ನೀಱು nīṟu. powder; ashes (T.; M. ನೀಱು, ನೂಱು; Te. ನಿಗುಱು, ನಿವುಱು, ನೀಱು; T. ನೀಱು, M. ನೀಱು, ನೂಱು, to be reduced to powder; T. ನೀಱ್ಱು, ನೂಱು. M. ನೀಱು, Te. ನೂಱು, to reduce to powder; *cf.* ನುಗ್ಗು 2, etc.). see ತಿರು-; Bp. 56, 35.

ನೀಱೆ nīṟe. a fine, beautiful woman, a beauty; a damsel; a gay woman; a courtesan. see Śmd. s. ನೀಱ; Abh. P. 3, 40; 5, 6; 9, 162; Grj. 3, 91 va.; Rśv. 7, 11; 7, 13 va.; 7, 17; 11, 84; J. 6, 25. 28; 8, 17. 20; 16, 3; 30, 2. 14; ಕಡು-; Prv. s. ನೀರು.

ನೀರ್- nīr. = ನೀರ್, etc. water. — ನೀರ್ಕಡೆ. a public necessary (My.). — ನೀರ್ಕುಟಿಕ. 1. a boatman (ಅಮ್ಬಿಗ Śs.). — ನೀರ್ಕುಟಿಕ. 2. = ನೀರ್ಕುಟಿಗ, q. v. — ನೀರ್ಕುಟಿಗ. (Śmd. 237). a man who (gratuitously) gives water (to drink, ನೀರೆಱೆವಾತ Śm. 46, o. r. ನೀರ್ಗುಟಿಕ; ನೀರೆಱೆವ Kk. 37, o. r. ನೀರ್ಕುಟಿಕ). — ನೀರ್ಗಾಗೆ. -ಕಾಗೆ. = ನೀರುಗಾಗೆ. (ಮದ್ಗು, ಜಲಕಾಕ Mr. 171). [—ನೀರ್ಗಾದಿಗೆ. a moat filled with water. ಮಧುರಾಪುರಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಪೋಗಿ ದ್ವಾರಾವತಿಯಂ ಸಮುದ್ರಮೆ ನೀರ್ಗಾದಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿದೆಂ Pb. 6, 26 va.]. — ನೀರ್ಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. an unripe cocoanut that contains water (Cpr. 1, 101 va.). — ನೀರ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. (Śmd. 218). submarine fire. — ನೀರ್ಗುಟಿಕ. -ಕುಟಿಕ. = ನೀರ್ಗುಟಿಗ, q. v. — ನೀರ್ಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. = ನೀರಂ ಕುಡಿ (Śmd. 195); to drink water (Cpr. 5, 39 va.; Bp. 60, 24; J. 3, 40). — ನೀರ್ಗುಡಿಸು. -ಕುಡಿಸು. to give water to drink. ನೀರ್ಗುಡಿಪುದು (ನಿವಾಪ, ಪಿತೃತರ್ಪಣ Hlā.). [—ನೀರ್ಗುಡು. -ಕುಡು. to offer oblations to departed souls. ತಾನುಂ ಮಿನ್ದು ತನ್ನ ತನ್ದೆಗೆ ನೀರ್ಗುಡಲುಮೆನ್ದು Pb. 9, 104 va.]. — ನೀರ್ಗುಳ್ಳಿ. a water-bubble (My. as ನೀರ್ಗುಳ್ಳೆ). ನೀರ್ಗುಳ್ಳಿ, ಗಾಳೀ ಸೊಡರ್.... ಇವುಂ ಸಿರಿ ಪುಲ್ಲಗ್ರದ ತುನ್ತುಱಿಯ್! (Sś. 74). — ನೀರ್ಗೊಳ್, -ಕೊಳ್. to take water, to drink (Rśv. 6, 23). — ನೀರ್ತಿಳಿ. water to become clear. ಬೆಳಗಿದುದೆಣ್ಟುಂ ದೆಸೆ, ನೀರ್ತಿಳಿದುದು (Śmd. 219). ಹಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ತಿಳಿವುದು (296). — ನೀರ್ದಳಿ. -ತಳಿ. to sprinkle water (Cpr. 1, 123; Rśv. 12, 22). — ನೀರ್ದಾಣ. -ತಾಣ. any piece of water, a pond, etc. [ಕದಳಿ ತೆಂಗಿನ ತಾಣಂ ಜಾಣಿಂ ನೀರ್ದಾಣಮೆನ್ದೆಡೆಯಱಿದುಂ Pb. 5, 41]; (ಜಲಾಶಯಿ Nr.; Śsv. 3, 49; Bh. 3, 13, 15). — ನೀರ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to draw in, as water (Cpr. 7, 140; Grj. 2, 106 va.). 2, to dry up (Cpr. 5, 132; Rśv. 5, 36). — ನೀರ್ದೇರ್. -ತೇರ್. water-vehicle: a cloud (ಮುಗಿಲ್, ಮೋಡ, ಮೇಘ Śm. 14; Kk. 12). — ನೀರ್ನೆಲೆ. a place to rest upon in water. ನೀರ್ನೆಲೆ ತಪ್ಪು (ಅಗುಱ್ Śmd. I). — ನೀರ್ಪಡಿಸು. to soak (Śāstrasāra in W. v. 1643. 1644. 1645). — ನೀರ್ಪೊಯ್. = ನೀರ್ವೊಯ್. to pour water (J. 29, 31). [—ನೀರ್ಮಳಲ್. sand mixed water, muddy water. ಒನ್ದಱ ನೀರ್ಮಳಲೊನ್ದಕೊರ್ನ್ದಿಸುತುಂ ಮೇಗೆ ಕೊಣ್ಡು ನೆಗೆವುದಿದೇಂ Ap. 13, 51]. — ನೀರ್ಮುಱೆ. = ನೀರುಮುಱೆ. — ನೀರ್ಮುಱೆಗಱೆ. -ಕಱೆ. to let fall abundant rain (J. 10, 8). — ನೀರ್ಮಿ. to bathe in water (Bp. 56, 54). — ನೀರ್ಮುಟ್ಟು. water to touch (J. 9, 25). — ನೀರ್ಮೊಗೆ. to scoop or draw water (J. 3, 38; 6, 6). — ನೀರ್ಲಕ್ಕಿ ಗಿಡ. a large shrub, the three-leaved chaste-tree, Vitex trifolia L. (St. & Pl.). — ನೀರ್ವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ನೀರುಹಕ್ಕಿ. [ಅಗಲಿರ್ದ ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗಳಾಗಳ್ ಕೂಡಿ ತೋಡಾದುವು Ap. 12, 9]; (J. 15, 9). — ನೀರ್ವನಿ. -ಪನಿ. a water-drop (Abh. P. 13, 11; Śsv. 2, 55; J. 6, 3; 19, 5). [—ನೀರ್ವರಿ. -ಪರಿ. a canal, a current. ಜಳಧಿಯುಮಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದಯಿತಂ ನೀರ್ವರಿಯಿನ್ದಾದಮೆ ಕಿಱಿದೆನ್ದು ಬಗೆದು ನೋಡಿದನಾಗಳ್ Ap. 12, 75]. — ನೀರ್ವಾನಸೆ. -ಮಾನಸೆ. a mermaid, a nymph (Cpr. 3, 20). — ನೀರ್ವಾನಿಸ. -ಮಾನಿಸ. a merman (Cpr. 5, 39 va.). — ನೀರ್ವಾನಿಸೆ. -ಮಾನಿಸೆ. (Śmd. 218, o. r. ನೀರ್ವಾನಸೆ). = ನೀರ್ವಾನಸೆ. — ನೀರ್ವಾವು. -ಪಾವು.

= ನೀರೊಳೇ ಹಾವು, etc. a water-snake (ಅಲಗರ್ದ, ಜಲವ್ಯಾಲ Hlā., Nr.). — ನೀರ್ವುಗು. -ಪುಗು. to enter, or go into, water (Rśv. 6, 24 va.; 9, 11). — ನೀರ್ವುಟ್ಟು. -ಪುಟ್ಟು. a paddle (Śśv. 1, 43). — ನೀರ್ವೂ. -ಪೂ. = ನೀರ್ವೂವು. (Cpr. 1, 101 va.; Abh. P. 1, 114). — ನೀರ್ವೂವು. -ಪೂವು. a lotus (ಕಮಲ Ss.; ತಾವರೆ Kk. 13). — ನೀರ್ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. water to be mixed with (Bp. 14, 9). — ನೀರ್ಪೊಗಿಸು. -ಪೊಗಿಸು. to cause to go into water (Rśv. 14, 147). — ನೀರ್ಪೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a stream, a rivulet (Abh. P. 1, 117; 9, 151). ಬೇರ್ವೆರಸು ಕಾಯ್ತು ಪಲಸು, ಎಳನೀರ್ಪೊನಲಂ ಕಱೆವ ತೆಂಗು (Śmd. 81). — ನೀರ್ವೊರಯ್. = ನೀರ್ಪೊರಯ್. (Abh. P. 16, 55; J. 30, 35).

ನೀರ್ಲು nīrlu. = ನೀಱಲು, etc. a common tree with purple berries. ನೀರ್ಲ ಹಣ್ಣು (ಜಾಮ್ಬವ G.).

ನೀಲ nīla. = ನೀಳ. length, etc. (ಉದ್ದ Nn. 30).

ನೀಲ nīla. *dark-blue or black* (ವರ್ಣ, ವರ್ಣಭೇದ Nn. 30; ಕಪ್ಪು Mr. 511); dyed with indigo. 2, a gem, the sapphire (ಸುರತ್ನ, ರತ್ನಭೇದ 30; ರತ್ನ 511). 3, the blue mountain (ಅಚಲ, ಪರ್ವತಭೇದ 30; ಶೈಲ 511). 4, one of the monkeys attending on Rāma (ವಾನರಕುಲ, ವಾನರಭೇದ 30). 5, bad; wicked, vicious; vile, low; sin, crime (ಪಾಪ, ಪಾತಕ 30; ಅಧರ 511). 6, slow, lazy, dull (ಮನ್ದ 511). 7, a vicious or silly horse (ಕೆಱುಬೆಳ್ಳುದೋಱಿಕೆ ನೀಲಂ Mr. 275). 8, one of the treasures of Kubēra. 9, a kind of house (ಗೃಹಭೇದ 30). 10, indigo. 11, ten palas (halas) of copper. ಹತ್ತು ಹಲ ತಾಮ್ರದೊಳು ನೀಲಂ (Mr. 60). ಎಳೆಯ ನೀಲ (ರಾಜಾವರ್ತ Kk. 85; Śm. 69). ನೀಲದ ಮಣಿ ಪವಣಿಸಿದ ನೂಲಾದರೆ ನೀಲದ (*i. e.* ನೀಲದ ಮಣಿಯ) ಕ್ರಯ ಬಾಱೀತೇ? — ನೀಲ ಬಾಲಕಗೆ ಚನ್ದ, ಕೋಲು ಓಲೆಕಾಱಗೆ ಚನ್ದ. — ನೀಲ ಮಾಱು, ಓಲೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಲದ ಉಪದ್ರ ಇಲ್ಲಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ನೀಲಗಿಡ. a low under-shrub, Indigofera aspalathoides Vahl. (St. & Pl.).

ನೀಲಕಣ್ಠ nīla-kaṇṭha. blue-necked: *a peacock* (ಮಯೂರ, ನವಿಲ್ Nn. 49; ಕೇಕಿ Mr. 512). 2, *a sparrow* (ಗುಬ್ಬಿ 49; 512). 3, a quail (ಲಾವುಗೆ 49). 4, a serpent (ಭೋಗಿ, ಸರ್ಪ 49; ಕಾದ್ರವೇಯ 512). 5, a locust or grass-hopper (ಮಿಡಿಚೆ 49). 6, *Śiva* (ವೃಷಧ್ವಜ, ಈಶ್ವರ 49; ರುದ್ರ 512); N. (My.). ನೀಲಕಣ್ಠನ ಮದಿವೆಗೆ ನೀಲೀ ಸೊಪ್ಪಿನ ಪಳದೆ (Prv.). 7, sign for a long letter (Ch.). 8, the nape, the neck (ಕಣ್ಠ, ಕೊರಳು 49; ಗ್ರೀವ 512). — ನೀಲಕಣ್ಠಂ. the metrical foot —◡— —(Ch.). — ನೀಲಕಣ್ಠಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 59, 2).

ನೀಲಕನ್ಧರ nīla-kandhara. = ನೀಲಕಣ್ಠ. (My.).

ನೀಲಕೇತು nīla-kētu. = ನೀಲಧ್ವಜ. (J. 9, 5. 11).

ನೀಲಗಲ nīla-gala. = ನೀಲಕನ್ಧರ. (Bp. 1, 66; 25, 11).

ನೀಲಗಾಱ nīla-gāṟa. = ನೀಲಿಗಾಱ. (S. Mhr.).

ನೀಲಗಿರಿ nīla-giri. the Nilgiris. (My.). see Prv. s. ನೀಲಮಣಿ.

ನೀಲಗ್ರೀವ nīla-grīva. *Śiva.*

ನೀಲಂಗು nīlaṅgu. *a species of worm growing in the inside of animals.* 2, an insect in general (ಪುಲ್ಲಕ, ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ, etc., ಪುಱು Mr. 396, o. r. ಪುಱು); a caterpillar (ಕೋರೀಹುಳು G.).

ನೀಲತೆ nīlate. blueness, blackness. see ನೀ-.

ನೀಲಧ್ವಜ nīla-dhvaja. = ಅಸಿತಧ್ವಜ. N. of a prince (J. 8, 1 seq.).

ನೀಲಮಣಿ nīla-maṇi. the sapphire. (Cpr. 1, 39). ನೀಲಮಣಿ ಬೇಕಾದರೆ ನೀಲಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೇ? (Prv.).

ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ nīla-mēgha-śyāma. Kṛiṣṇa or Viṣṇu (My.).

ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮಲ nīla-mēgha-śyāmala. = ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ. (J. 13, 23).

ನೀಲಲೋಹಿತ nīla lōhita. dark-blue mixed with red: purple, dark-red. (Abh. P. 13, 133 va.). 2, *Śiva.*

ನೀಲಾಂಗ nīla-aṅga. dark-bodied: Kṛiṣṇa; Rāma (J. 18, 48). 2, the Indian crane. 3, the blue jay.

ನೀಲಾಚಲ nīla-acala. the blue mountain (ಕಱಿವೆಟ್ಟು Ss.).

ನೀಲಾಂಜನ nīlāñjana. Tbh. of ನೀರಾಂಜನ. a lamp lighted before an idol. (My.).

ನೀಲಾಬ್ಜ nīla-abja. = ನೀಲಾಮ್ಬುಜನ್ಮ. (Cpr. 8, 101; Śśv. 1, 43).

ನೀಲಾಬ್ದ nīla-abda. a dark cloud (Śśv. 1, 43).

ನೀಲಾಮ್ಬರ nīla-ambara. *Balarāma* (ಬಲ Mr. 21).

ನೀಲಾಮ್ಬರಿ nīlāmbari. N. of a rāga (My.).

ನೀಲಾಮ್ಬುಜನ್ಮ nīla-ambujanma. *the blue water-lily.* see ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲು.

ನೀಲಾಲಕಿ nīla-alaki. a woman with dark locks (J. 16, 1).

ನೀಲಾಶ್ಮ nīla-aśma. = ನೀಲಮಣಿ. (Cpr. 1, 137).

ನೀಲಿ nīli. *the indigo shrub, Indigofera tinctoria* Lin. (ರಂಗಿಣಿ Mr. 131). 2, a kind of disease, black and blue marks on the body from bruises, etc. 3, indigo, the dye. (My.). 4, a female gnome or evil spirit (Kālī) that uses to speak lies (My.; Te., T.). 5, dark-blue (Cpr. 8, 30). — ನೀಲವ್ವ. -ಅವ್ವ. Kālī (S. Mhr.). — ನೀಲಿಗಣ್. -ಕಣ್. a kind of eye disease (Bp. 18, 66). 2, an eye with a bluish pupil (My.). — ನೀಲಿಗಪ್ಪಡ. -ಕಪ್ಪಡ. a dark-blue cloth (Bp.). — ನೀಲೀ ಗಿಡ. = ನೀಲಿ No. 1. (My.; B. 4, 54). — ನೀಲೀ ಬೀಜ. the seed of Cassia tora L., used by indigo dyers (Z.; My.). — ನೀಲೀ ಮಾತು. a word of Nīli: a falsehood (My.). ನೀಲೀ ಮಾತು ನಿಜವಲ್ಲ (Prv.). — ನೀಲೀ ವಾರ್ತೆ. a false report (My.).

ನೀಲಿಕ nīlika. a blue-flowering Barleria (ಬಾಣ, etc., ಗೋರಟೆ Mr. 123).

ನೀಲಿಕೆ nīlike. *the small tree Nyctanthes arbor tristis* Lin. 2, the five-leaved chaste tree, Vitex negundo L. (ಕರೇಲಕ್ಕಿ G.).

ನೀಲಿಗಾಱ nīli-gāṟa. = ನೀಲಗಾಱ. a manufacturer of indigo (My.); an indigo dyer (My.).

ನೀಲಿನಿ nīlini. *the indigo shrub.*

ನೀಲೀರಾಗ nīlī-rāga. having the colour of indigo; as unchangeable as the indigo colour: *constant in affection;* a firm and constant friend (ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡ್ತುವನು Hlā.; ಎಡೆವಿಡದ ವಿನಯಿತಂ Mr. 241).

ನೀಲೋತ್ಪಲ nīla-utpala. *the blue water-lily, Nymphaea cyanea* Roxb. (ಕುಮುದ, ಕಪ್ಪೇಱ ಇರ್ದ ನೆಯ್ದಿಲ್ Mr. 420); a blue lotus. see ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲು.

ನೀಲೋತ್ಪಲಸಖ nīlōtpala-sakha. the moon (Bp. 35, 24).

ನೀವಾಕ nī-vāka. *the increased demand for grain in times of dearth, competition of buyers in consequence of scarcity* (ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳ ಅರ್ಘಮಂ ಪಾರ್ವುದು; ಮೇಣು ಧಾನ್ಯದ ಪೊಯಿವುದಱ ಹೆಸರು Nr.); *dearth, scarcity;* collecting or laying up grain in times of dearth.

ನೀವಾರ nīvāra. *rice growing wild* (ಹೊಡೆ Mr. 372).

ನೀವಿ nīvi. *a cloth worn round a woman's waist; the ends of the cloth passed round the loins so as to hold the whole together* (ನಿಱಿ Nn. 105; ಉಚ್ಚಯ Mr. 343; see ನೆಱಿ 1). 2, *capital, principal, stock.* 3, a stake at play, a wager (ಪಣ, ಒಡ್ಡಿದು 105). 4, junction, union (ಯೋಗ, ಕೂಟ 105). 5, a pair (ಯುಗ್ಮ, ಎರಡು 105). 6, compassion (ಕರುಣ 105). 7, a saddle (ಪಲ್ಲಣ, ಹಲ್ಲಣ 105). 8, sexual intercourse (ಮೋಹನ 105).

ನೀವಿಸು nīvisu. to cause to use gentle friction, etc. (My.).

ನೀವು nīvu. 1. = ನೀಂ 2, ನೀಮ್, etc. you. the plural of ನೀನು (C.). see its declension s. ನಿಮ್. ನೀವಾದರೇನು, ನಾವಾದರೇನು? ಬಾವಿಲಿ ನೀರು ಬನ್ದರೆ ಸರಿ. — ನೀವು ನಾಗಲೋಕದವರಾದರೆ ನಾವು ನಾಕಲೋಕದವರು (Prvs.). [ನೀವೆಮ್ಮಯ್ಯನಂ ಬೇಡಿರೇ Pb. 1, 70]. ನೀವಿಬ್ಬರೂ (B. 4, 6). see Bp. 14, 25; 22, 41. 61; 23, 30; 24, ·24. 28; 32, 43; 37, 5; 40, 84; 47, 66; 48, 23; 58, 38; Bh. 2, 13, 36.

ನೀವು nīvu. 2. to rub softly, to use gentle friction, to stroke down any member of the body, to make straight or smooth by stroking, as the hair, the beard, cloth, etc. (ಎಱವು Śmd. I; Cpr. 7, 127; My.; T.; *cf.* ನಿವರು). [ಕೆನ್ನೆಗಳನೊಯ್ಯನೆ ನೀವುವ Pb. 3, 77; Ap. 12, 87 va.].

ನೀವೃತ್ nī-vṛit. *an inhabited country.*

ನೀವ್ರ nīvra. = ನೀಧ್ರ. *the edge of a thatch, the edge or side of a sloping roof, eaves.* 2, a thatch, a roof.

ನೀಶಾರ nī-śāra. *a warm cloth, a blanket* (ಹಚ್ಚಡ G.; ರಜಾಯಿ G.). 2, curtains. 3, an outer tent or screen.

ನೀಸು nīsu. (Tbh. of ನಯಿಸು). to cause to go: to manage, to accomplish, to fulfil (My.).

ನೀಹಾರ nī-hāra. = ನಿಬ್ಬಾರ. *fog, mist; frost, hoar-frost; dew.* 2, evacuation (Cpr. 3, 36 va.).

ನೀಳ್ nīḷ. = ನಿಗುಳ್, ನೀಡು 1. to grow long or high, to extend, to extend oneself, to be stretched out, to spread, etc. (ಪ್ರಸಾರಣ Śmd. Dh.; Cpr. 1, 79 va.; 1, 93. 106; 5, 40; 6, 2; 7, 44; 8, 57; Abh. P. 3, 97; 14, 106; T., M. ನೀಳ್, ನೀಳು). [ಸಮಾಸ ಪದದುಚ್ಚಾರಣೆಯಂ ನೀಳ್ದುನಿಲೆ ತಗುಳ್ಚುಗೆ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 2, 87; Pb. 3, 83; Ap. 2, 24]. ನಿಜತೇಜಂ ನೀಳ್ದ ಕರ್ನೆಯ್ದಿಲವೊಲಿರೆ (Śmd. 251, o. r. ನೀೞ್ದ). ನೆಗೆದಯ್ ಲೋಕದ ನೀಳ್ದ ತುತ್ತತುದಿಯಂ ನೀಂ (229). (ಭೃಂಗಶಿಶು) ನೀಳ್ದೆಱಗಿದ (ನೀರಜದ) ಕೀಱಿಸಳ್ಪಱಿಯೊಳ್ ಒಯ್ಯನೆ ಜಾಱಿ (Cpr. 7, 60). ನೀಳ್ದಲರ್ವ ಬಾಲ (ಲಲಾಮ Mr. 498). ನೀಳ್ದ ಕುರುಳ್ (Ct. II, 98). see Grj. 8, 46; Rśv. 3, 17; 5, 85; 6, 11 va.; 8, 47; C. Bp. 47, 18; Śmd. s. ಬಳ್ಪಳ; J. 3, 5; 17, 29.

ನೀಳ nīḷa. = ನೀಟ 1, ನೀಡು 2, ನೀಲ, ನೀಳು, (ನೀಳ್ಪು), ನೀೞ್. extension, length, height, tallness (ದೀರ್ಘ, ಆಯತ Nr.; Mr. 446; ಆಯತಿ Si. 425; ನೀಟ Bhn. 31; My.; Tu. ನೀಳೊ; T., M.). [ಬಳಸಿದಗಟ ನೀಳದಿನ್ದುದಗ್ರ ಕನಕ ಶಾಳದಿನ್ದೊಳಗೆ Pb. 1, 58]. ಸೀರೆಯ ನೀಳ (ದೈರ್ಘ್ಯ, ಆಯಾಮ, ಆನಾಹ Nr.). ನೀಳವಾದದು (ದೀರ್ಘ, ಆಯತ Si. 372). ಬಹಳ ನೀಳವಾದದು (ದ್ರಾಘಿಷ್ಠ 384). ನೂಱು ಗಾವುದ ನೀಳವಾದ ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟದನ್ತಾ ಮಹಾ ಮೀನು (ತಿಮಿ 88). ನೀಳವಾದ ತುಂಗೇ ಗಡ್ಡೆ (ಕುರುವಿನ್ದ, etc. 162). ನೀಳಕೆಯ್ (Bp. 50, 68); ನೀಳ ತೋಳ್ (58, 25); ನೀಳನಾಲಿಗೆ (18, 16). ನೀಳವಾದರೂ ಗಾಳಿಗೆ ಏನು? (Prv.). see Bp. 20, 1; 35, 49; 48, 6; 51, 81; 53, 68; 60, 48.

ನೀಳ nīḷa. = ನೀಡ.

ನೀಳಜ nīḷa-ja. = ನೀಡಜ. a bird. (ಪಕ್ಷಿ Mr. 167).

***ನೀಳಾಳಕೆ nīḷāḷake.** = ನೀಲಾಲಕಿ. a woman with dark locks. ಮನೋನಯನ ಪ್ರಿಯೆ ವಿಳೋಳನೀಳಾಳಕೆ ಚನ್ದ್ರಾನನೆ Pb. 1, 39.

ನೀಳಿತು nīḷitu. that is long (ದೀರ್ಘ, ಆಯತ Hlā.).

ನೀಳು nīḷu. (ನೀಳ್). = ನೀಳ, etc. (T.; M. ನೀಣ್, ನೀಳ್, ನೀೞ್). — ನೀಳದು. -ಅದು. that is long, high or tall. ನೀಳದೞ ನೆರಳೂ ಬೋಱಿಯ ಮಾತೂ ಗಾಳಿಯ ಹಾಗೆ. — ನೀಳದೞ ಮೇಲೆ ನಿನ್ತರೆ ಗಾಳಿಗೇನು? (Prvs.).

ನೀಳ್ಕೊಳಿ nīḷ(nīḷu)-koḷi. (extension-seizure): distraction; wandering. — ನೀಳ್ಕೊಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become distracted, to wander or rove (J. 19, 29).

ನೀಳ್ಪು nīḷpu. length, etc. (ನಿಡಿದು Ct. II, 53; Cpr. 3, 81). [ಈಣ್ಬು ಜಳಧಿಯೆನಿಪಗಟ ನೀಳ್ಪಿನಿಂ Pb. 3, 22; Ap. 3, 9 va.]. — ನೀಳ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to grow long, to extend. ನಿಡುದಲೆ, ನೀಳ್ಪುವೆತ್ತ ನಗೆಗಣ್ (Śmd. 78).

ನೀೞ್ nīḻ. = ನೀಡು 2, etc. length, etc. — ನೀೞ್ಕರಿಸು. = ನೀಡು ಕರಿಸು (Śmd. 28). to make long, to lengthen, to uncoil, etc.; [to stay on, to delay. ಮಧುಪಂಗಳ್ ತಮ್ಮೞ್ಕಮೆಯೆ ಚೌತಮಾಗಿರೆ ನೀೞ್ಕರಿಸಿದುವುನ್ತೆ ಚಮ್ಪಕಕ್ಕೆಱಗದುವೇ Ap. 11, 119]. ನೀೞ್ಕರಿಸಿದಂ (217). ಒಕ್ಕುಡಿತೆನೀರ್ಗೆ, ಪಱಿ ಪಟ್ಟೆಕೆಯ ಪಣ್ಣೆಲೆಯ ಮುಱಿಗೆ ದೇಸಿಗರಂ ದೇವರ್ಕಳ್ಗೊಡೆಯರ್ (o. r. -ರ) ಮಾೞ್ಪರೆ? ನೀೞ್ಕರಿಸದೆ ನಿನ್ದು (o. r. ನಿಮ್ಮ) ದೊರೆಗೆ ಬೋಱಿಯರ್ ಒಳರೇ? (39. 345). see Śśv. 2, 71. — ನೀೞ್ಕೊಯ್ಸು. to make long, to extend, to spread out (Grj. 1, 107). [— ನೀೞ್ಪನಿತು. as long as possible. ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿಪನ್ತೆ ನೀೞ್ಪನಿತುವೇೞ್ಪುದು ನೀತಿನಿರನ್ತರ ಕ್ರಮಂ Kr. 1, 149].

-ನು nu. 1. = -ಅಂ 1 (aṁ 1), etc., *e. g.* ಇರ್ದಪನು (Hlā. s. ಆಗಿ), ತಿವಿದನು (Bh. 1, 10, 38), ಕೊಡುವನು (Bp. 21, 35), ಆದನು, ಮಾಡಿದನು (22, 47).

-ನು nu. 2. = -ಅಂ 3 (aṁ 3), etc., *e. g.* ಅಧಿಪನು (Bp. 3, 18), ಪುತ್ರನು (3, 24), ಆತನು (18, 74), ಅವನು (20, 24), ಅಯ್ಯನು (21, 3), ಅರ್ಭಕನು (24, 84), ಬಿಜ್ಜಳನು (37, 66); ವಿಪ್ರನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಅಭ್ಯುದಿತನು (Nr. s. ಅಗು); ಕ್ಷತ್ರಿಯನು (Hlā. s. ಅಗದು), ಶೂದ್ರನು (s. ಅಗಿ); —ನೊಗನು (Nr. s. ಆರು 4), ಎರನು (s. ಎರ 1), ನೆಣನು (s. ನೆಣ), ನೊಣನು (s. ನೊಣ), ಮರನು (s. ಬಂಜೆಮರ), ತೋಳನು (see ವನಾಶ್ವ), ಮೊಲನು (My.), ಹೆಣನು (s. ಪರೇತ).

ನು nu. *now? what? indeed?* 2, indeed, certainly. 3, *or.*

ನುಗಿ nugi. = ನುಗ್ಗು 2. to reduce to fine particles, to powder, with the fingers, stones, etc. (My.).

ನುಗಿಚು nugicu. = ನುಣ್ಚು. to get out of (the hand, etc.) by wriggling (as a bird), to slip (from the hand, as a rope, generally ನುಗಿಚಿ ಕೊಳ್ಳು, My.).

ನುಗುಳ್ nuguḷ. = ನುಗ್ಗು 1, ನುಸುಳ್ 1, etc. to enter a door or a small, narrow passage or opening, to go in with difficulty, to squeeze through, to creep in, to get into, to enter (ದ್ವಾರಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; see T., M. s. ನೊೞಿ). [ಮುತ್ತಿನ ಮುಱಿದ ಲಮ್ಬಣಂಗಳ್ವೆರಸೆಱಲ್ವ ಪಚ್ಚೆಯ ಸರದ ಹಾರದ ತೋರಣಂಗಳಂ ನುಗುಳುತ್ತುಂ Ap. 4, 25 va.]. P. p. ನುಗುಳ್ದು.

ನುಗುಳ್ಚು nuguḷcu. to cause to enter a small, narrow passage, etc. (ಸೂಕ್ಷ್ಮದ್ವಾರಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.).

ನುಗ್ಗಿ nuggi. = ನುಗ್ಗೆ. (ಮೋಚಕ Mr. 510). see ಕಾಡು-. — ನುಗ್ಗೀಗಿಡ. (ಅಕ್ಷೀವ, ತೀಕ್ಷ್ಣಗನ್ಧಕ, ಮಧುಶಿಗ್ರು, ಶಿಗ್ರು G.). — ನುಗ್ಗೀ ಬೀಜ. (ಶಿಗ್ರುಜ, ಶ್ವೇತಮರಿಚ G.).

ನುಗ್ಗಿಸು nuggisu. 1. to cause to creep in or squeeze through (My.).

ನುಗ್ಗಿಸು nuggisu. 2. to cause to powder, etc. (My.).

ನುಗ್ಗು nuggu. 1. = ನುಗುಳ್, ನುಗ್ಗ್ 1. to pass by pressing, to squeeze through, to force oneself into, to

enter without permission, as a door, a house, to creep into, as into a hole (J. 8, 32; My.). ನುಗ್ಗಿದವನಿಗೆ ಹಗ್ಗ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಕಿವಿ ಕಿತ್ತ ಮೂಱು ಬೇಲಿ ನುಗ್ಗ ಹೆದಱುವಳೇ? (Prvs.). ದನ ಬೇಲಿ ನುಗ್ಗಿತು (My.). — ನುಗ್ಗಾಡು. -ಆಡು. to be addicted to passing through by force, as cattle through a hedge or fence (My.).

ನುಗ್ಗು nuggu. 2. = ನುಗಿ, ನುಱಿ 1, ನುಱಿಸು, ನುಱುಕು, ನುಱುಗು, ನುರ್ಗು 2, ನುರ್ಚು 1, ನುಳ್ಗು. to reduce to small bits or powder by pressing with the hand, etc. or by pressing or beating with a stone, a piece of wood, etc., to crush, to powder, to grind (My.; Te.; T. ನುಕ್ಕು, ನುಣುಂಗು, ನುಣಿ, ನುಣುಕ್ಕು, ನೊಱುಕ್ಕು; Te. also ನುಱುಚು, ನುಱುಮು, ನುಲುಚು; *cf.* ನೀಱು; see ನಱುಜು). 2, to be crushed, etc. (Cpr. 2, 44; T. ನುಣುಂಗು, ನೊಱುಂಗು; M. ನುಱುಜ್ಜು). — ನುಗ್ಗೊತ್ತು. ನುಗ್ಗ ಒತ್ತು. = ನುಗೊರ್ತ್ತು. to press so as to crush (Bp. 23, 26; 52, 48).

ನುಗ್ಗು nuggu. 3. = ನುಚ್ಚು, ನುಱಿ 2, ನುರ್ಗು 3, ನುರ್ಚು 2, ನುಸಿ 1, ನೂಕು 3, ನೂಗು 2, ನೂಱು 2. the state of having been, or being, crushed, etc. (My.; Te.). see ನೂಕು-. — ನುಗ್ಗಾಗು. -ಆಗು. to be broken to pieces, to crumble, to fall, to ruin, etc. ತಗ್ಗಿದವ ಎನ್ದಿಗೂ ನುಗ್ಗಾಗ (Prv.). see Bh. 7, 6, 56. — ನುಗ್ಗು ನುಗ್ಗು. rep. (B. 4, 134; My.). — ನುಗ್ಗು ನುಚ್ಚು. dupl. = ನುಗ್ಗು ನುಸಿ. (My.). — ನುಗ್ಗು ನುಱಿ. = ನುಗ್ಗು ನುಚ್ಚು. (My.). — ನುಗ್ಗು ನುಸಿ. dupl. [ಕಾಲಚಕ್ರ ಕರ್ಮಚಕ್ರ ನಾದಚಕ್ರ ಬಿನ್ದುಚಕ್ರ ಈ ನಾಲ್ಕರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುನುಸಿಯಾದ ಜೀವಂಗಳು Cv. 596]; (Bh. 1, 10, 38; 6, 7, 46; 7, 10, 63; My.). — ನುಗ್ಗುಮಾಡು. to crush, etc. (Cpr. 9, 102 va.).

ನುಗ್ಗೆ nugge. = ನುಗ್ಗಿ. (that is proverbially brittle and weak): the horse-radish, Moringa pterigosperma Gaert. (ಶಿಗ್ರು Mr. 119; My.; Tu. ನುರ್ಗೆ; Te. ಮುನಗೆ; T. ಮುರುಂಗೈ; M. ಮುರಿಙ್ಙ). ನುಗ್ಗೆ ಕೆಮ್ಪಾದೊಡೆ ಮಧುಶಿಗ್ರು ಎನಿಸುಗು (Nr.). ನುಗ್ಗೆಯಾದರೂ ಮುಗ್ಗುಲಿಗೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). — ನುಗ್ಗೆಯ ಬಿತ್ತು. the seed of the moringa (ಶಿಗ್ರುಜ, ಶ್ವೇತಮರಿಚ Nr.). — ನುಗ್ಗೆಯ ಮರ. the moringa tree (ಶೋಭಾಂಜನ, ಶಿಗ್ರು, ತೀಕ್ಷ್ಣಗನ್ಧಕ, ಅಕ್ಷೀವ, ಮೋಚಕ Nr.; Si. 128). — ನುಗ್ಗೇ ಕಾಯಿ. a moringa pod (My.; see Prv. s. ಮುಗ್ಗಿ). — ನುಗ್ಗೇ ಗಿಡ. = ನುಗ್ಗೆಯ ಮರ. ಕೆಮ್ಪು ಹುವ್ವುಗಳುಳ್ಳ ನುಗ್ಗೇ ಗಿಡ (ಮಧುಶಿಗ್ರು Si. 128). — ನುಗ್ಗೇ ಬೀಜ. = ನುಗ್ಗೆಯ ಬಿತ್ತು. (ಶಿಗ್ರುಜ Si. 335). — ನುಗ್ಗೇ ಸೊಪ್ಪು. moringa leaves (My.).

ನುಂಗು nuṅgu. = ನೊಣೆ 1, (ಮಿಂಗು). to swallow; to devour (ಗಿಲನ Śmd. Dh.; C.; Tu. also ನಿಂಗ್, ದಿಂಗ್; T. ನುಗರ್, ನುಂಗು, ನೊಣ್ಡು; M. ನುಗರು; Te. ಮಿಂಗು). [ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಲೀಲೆಯಿಂ ನುಂಗುವ ಮೃತ್ಯುವ ನಾಲಗೆಯೆನೆ Pb. 3, 6; Ap. 9, 60]. ಅರ್ಕೇನ್ದುಗಳಂ ತವೆ ನುಂಗಿರ್ಕುಂ ಕಟ್ಟಲೆ (Śmd. 267). ನುಂಗುವುವುಮ್ ಒಳವು ದಧಿಯೊಳೆ ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯಂಗಳ್? (292). ಅಕ್ಷರವ ನುಂಗಿ ಆಡುವ ನುಡಿ (ಲುಪ್ತ ವರ್ಣಪದ, ಗ್ರಸ್ತ); ತಿಮಿಯೆಮ್ಬಾ ಮೀನ ನುಂಗುವ ಮೀನು (ತಿಮಿಂಗಿಲ Nr.). ನುಂಗಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಗಿಲಿತ Si. 384). ನುಂಗುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಹಾರವು (ಗ್ರಾಸ, ಕಬಲ, ತುತ್ತು 317). ನುಂಗಬಾರದ ತುತ್ತೂ ತುಟಿ ಮೀಱಿದ ಹಲ್ಲೂ ಸಮ. — ನುಂಗಿದ ತುತ್ತಿನ ರುಚಿ ಮತ್ತೆ ಬಯಸದ ಹಾಗೆ. — ಕೋಱಿ ನುಂಗಿದ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Cpr. 8, 15; Bp. 21, 17; 39, 52; 48, 15; 59, 21. 48; Rśv. 5, 120 va.; 6, 9; 13, 64; J. 6, 8; 8, 47; B. 2, 11; Si. 88; Prv. s. ಬೆರಳು; Sp. s. ಬೊಳ್ಳಿಡು; Sś. s. ಮೆಲ್ಲು.

ನುಂಗುವಿಕೆ nuṅguvike. swallowing (ನಿಗಾರ Si. 400).

ನುಂಗುಹ nuṅguha. swallowing (ಗೀರ್ಣ, ಗಿರಿ, ಗಿಲಿ Nr.).

ನುಚಿ nu-ci. (nu-cit). never! certainly not! (ತ್ಯಜ, ಬಿಡುವುದು Nn. 166; ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ Mr. 536). 2, is it not? (ಕೇಳ್ವೆಡೆ, ಕೇಳುಹ 166; ಕೇಳ್ವಲ್ಲಿ 536). 3, could it be? (ಸಂಶಯ, ಸನ್ದೇಹ 166).

ನುಚ್ಚು nuccu. = ನುಗ್ಗು 3, etc. that is reduced to small pieces; fragments, bits: grit, grits of any grain (ಕಣ, ಧಾನ್ಯಾಂಶ Nr.; Si. 418; ಕಣ Hlā., Mr. 372; ಕಣ, ಕ್ಷುದ್ರತಣ್ಡುಲ Nr., Hlā.; ತಣ್ಡುಲಚೂರ್ಣ Śm. 86; C.; Tu.; M. ನುಚ್ಚು, ನುಱುಙ್ಙು, ನೊಚ್ಚು, ನೊಯ್ಯ್; T. ನೊಜಿ, ನೊಯ್ಯ್, ನೊಱುಂಗು; Te. ನುಗ್ಗು, ನುಱುಮು, ನೂಕೆ, ನೆಚ್ಚು). ಇಚ್ಛೆಯಱಿದಿತ್ತ ನುಚ್ಚೊನ್ದು ಮಾಣಿಕವು; ಇಚ್ಛೆಯು ತೀರ್ದ ಬಱಿಕಿತ್ತ ಮಾಣಿಕವು ನುಚ್ಚಿಗು ಕಷ್ಟಂ (Sp.). 2, wasting away, ruin, etc. (ಕ್ಷೀಣತ್ವ Śm. 86). ನುಚ್ಚು ಉಣ್ಡ ಮಗನು ಇಚ್ಚೇಲಿ ಇರುವನು, ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ ಉಣ್ಡ ಅಳಿಯ ತಿಪ್ಪೇಲಿ ನಿನ್ತು ಬೊಗಳುವನು. — ಕಿಚ್ಚು ನುಂಗುವವ ನುಚ್ಚು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ನುಚ್ಚಾದರೂ ಹುಚ್ಚಗೆ ಬೇಕು. — ನುಚ್ಚು ಒನ್ದು ಮಾಣಿಕವು. — ನುಚ್ಚಾದರೂ ಹೆಚ್ಚೆನ್ತ ಭಾವಿಸಬೇಕು. — ನುಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಚ್ಚುವವ ನೊಚ್ಚಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೂ ನಚ್ಚಿಗೆ ಸಾಲದು (Prvs.). see Prv. s. ಪಚ್ಚೆ. — ನುಚ್ಚಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. broken rice (My.). — ನುಚ್ಚುಗಂಜಿ. gañji made of nuccu (My.). see Prv. s. ವೆಂಕಪ್ಪ. — ನುಚ್ಚುಗೋಣಿ. = ನುಚ್ಚುಗೋಳಿ. (My.). — ನುಚ್ಚುಗೋಳಿ. the herb Portulaca quadrifida L. (Z.). see ಕಲ್ಲು-. — ನುಚ್ಚು ನುಱಿ. = ನುಚ್ಚು ನುಸಿ. dupl. [ಆತ್ಮೀಯ ವಿದ್ಯಾಗರ್ವ ಪರ್ವತಮುವರ ವಚೋ ವಜ್ರನಿರ್ಘಾತದಿಂ ನುಚ್ಚುನುಱಿಯಾಗಿ ಪೋದೊಡೆ Ap. 3, 75 va.]; (Bp. 51, 72; My.). — ನುಚ್ಚು ನುಸಿ. dupl. (J. 8, 32). — ನುಚ್ಚು ನೂಱು. = ನುಚ್ಚು ನುಱಿ. [ಊರುದ್ವಯಮುನುರು ಗದಾಘಾತದಿಂ ನುಚ್ಚುನೂಱಾಗೊಡೆವೆಂ Pb. 7, 13]; (J. 21, 34).

ನುಡಿ nuḍi. 1. to sound; to utter; to speak; to say (ವಚನ Śmd. Dh.; ಹೇೞ್ 88 Cm.; ಪೇೞ್ 229 Cm.; C.; T., M. ನೊಡಿ; Te. ನುಡುಚು, ನುಡುವು, ನೊಡುವು). ಖಱಿಲೆ ನುಡಿದು (Śmd. 28). [ಪದನಱಿದು ನುಡಿಯಲುಂ ನುಡಿದುದನಱಿದಾರಯಲುಂ Kr. 1, 38; Pb. 1, 72 va.]. ಸತ್ಯಮಂ ನುಡಿ, ಗಡಾ, ನೀನ್ ಆತನೊಳ್, (143). ಭೂವಲಯಾಧಿಪಂ ನುಡಿಗುಮ್ ಆ ದೂತಂಗೆ ಸ್ವಚಿತ್ತಗತಾರ್ಥಮುಂ (267). ಸಮಂ ನುಡಿವೊಡೆ ಅವಂ ಪಿರಿಯಂ (297). ನುಡಿವೊಡೆ ಎಲ್ಲರುಂ ಮಾತಱಿಯರ್ (298). ಗೆಲೆ ನುಡಿವವನು (ಪ್ರಸಕ್ತ, ಪ್ರಸೃತ); ಸೋಲೆ ನುಡಿವವನು (ಅಧರ, ಹೀನವಾದಿ); ಇನಿದಂ ನುಡಿವವ (ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣ, ಮಧುರವಾಕ್); ಹೊಲ್ಲಾಗಿ ನುಡಿವವ (ಕದ್ವದ, ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ Hlā.). ತನ್ನ ಸೋಲವ ನುಡಿದು ಕೊಮ್ಬುಂ (ಅಧರ Mr. 237). ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಅನುಲಾಪ); ಹಱಿಸಿ ಕೊಮ್ಬ ನುಡಿಯ ನುಡಿವಂ (ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ, ಕದ್ವದ); ನುಡಿಯಲ್ ಅಱಿಯದೆ ಕೇಳಲ್ ಅಱಿಯದೆಡೆ ಇರ್ಪವಂ (ಕಲ್ಲಮೂಕ); ನುಡಿಯ ಬಲ್ಲಾತನು (ವದ, ವದಾವದ); ಮಿಗೆ ನುಡಿಯ ಬಲ್ಲಾತನು (ವಾಗೀಶ, ವಾಕ್ಪತಿ); ಕೆರಳಿ ನುಡಿವುದು (ಆಭಾಷಣ, ಆಲಾಪ), ನುಡಿಯಲ್ ಆಗದ ನುಡಿ (ಅನಕ್ಷರ, ಅವಾಚ್ಯ Nr.). ನುಡಿವ ನವಿಲ ಧ್ವನಿ (ಕೇಗು Kk. 24). ಏೞ್! ಎನ್ದು, ಅನಿಲಜಗೆ ನುಡಿದ (Bh. 3, 13, 18). ಕೊಟ್ಟೆಂ, ಕೊಟ್ಟೆನ್ ಎನ್ದು, ಸಿಂಹಳೇನ್ದ್ರಂ ನುಡಿದು (Rśv. 6, 98 va.). ನುಡಿದನು ಶಕುನಿಕರ್ಣಜಯದ್ರಥಾದ್ಯರಿಗೆ (Bh. 1, 8, 4). see Śmd. 61. 68. 71. 90. 112. 200. 228. 272; Cpr. 2, 44 va.; 7, 27; Bp. 1, 57; 4, 65; 25, 15; 31, 10; 47, 19. 28; 51, 48; Rśv. 6, 33; 13, 23 va. & 95 va.; Bh. 1, 8, 45; 2, 13, 39; J. 2, 9. 21; 29, 16; 31, 28. 31; Dp. 148, 6; Si. 58. 362. 363. 383. 384.

ನುಡಿ nuḍi. 2. sounding, uttering; a voice; speaking, speech; a word; a term; a promise; a language; a line in poetry that forms a complete sentence, especially one of a saṅkīrtana (ವಚನ Nn. 52; ವಾಕ್ಯ Śmd. 137 Cm.; C.;

Tu.; Te.; T. ನೊಡಿ; Te. ನುಲಿವು, sound, voice). [ನುಡಿಯಂ ಛನ್ದದೊಳೊನ್ದಿರೆ ತೊಡರ್ಚಲಱಿವಾತನಾತನಿನ್ದಂ ಜಾಣಂ Kr. 1, 16; Pb. 9, 36; Ap. 2, 4]. ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್ (in Kannaḍa, although it does not contain all the required words, there is) ಜತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ಡೆಯುಮಕ್! ಎನ್ದು, ಈಗಡಿನ ನೆಗೞ್ತೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳ್ (by their poems that at present are so renowned) ಒಡಮ್ಬಡಂ ಮಾಡಿದರ್ ಪುರಾತನಕವಿಗಳ್ (Śmd. 121). ಅಭಿಧಾನ ವ್ಯಾಹಾರ ಉದೀರಣ ಕಥನ ಈ ೪ ಮೊದಲಾಗಿ ಉಳ್ಳವು ನುಡಿಯ ಭೇದಂಗಳು; ವ್ಯಾಕುಲಮಪ್ಪ ಧ್ವನಿ, ಮನ ಬನ್ದನ್ತೆ ನುಡಿವ ನುಡಿಯುಂ (ಕೋಲಾಹಲ, ಕಲಕಲ, ತುಮುಲ); ಪ್ರಿಯಮಪ್ಪ ನುಡಿ (ಸೂನೃತ); ಸ್ಪಷ್ಟಮಲ್ಲದ ನುಡಿ (ಮ್ಲಿಷ್ಟ); ಉಗುಳು ಸಿಡಿವ ನುಡಿ (ಅಮ್ಬೂಕೃತ); ಕೊಂಕುವೆರಸಿದ ನುಡಿ (ಉಲ್ಲಾಪ); ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಅನುಲಾಪ, ಮುಹುರ್ಭಾಷೆ); ಸೂೞುನುಡಿ (ಸಲ್ಲಾಪ); ಎರಡು ಮೂಱು ಸೂೞು ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಆಮ್ರೇಡಿತ Hlā.) ಉಗುಳುವೆರಸಿದ ನುಡಿ (ಅಮ್ಬೂಕೃತ); ಒಳ್ಳಿಹ ನುಡಿ (ಸುವಚನ); ಒಳ್ಳಿಹ ನುಡಿಯುಳ್ಳಾತನು (ವಚನೇಷ್ಠಿತ); ಚಾಟುತನದ ನುಡಿ (ಚಾಟು, ಚಟು, ಶ್ಲಾಘೆ); ದಿಟದ ನುಡಿ (ಸತ್ಯ, etc.); ನಗೆವೆರಸಿದ ನುಡಿ (ಸೋಲ್ಲುಣ್ಠನ); ಅಕ್ಷರವ ನುಂಗಿ ಆಡುವ ನುಡಿ (ಗ್ರಸ್ತ, ಲುಪ್ತವರ್ಣಪದ); ಹುಸಿಯೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಮಾಗಿ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಆಹತ, etc. Nr.). ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯೆನ್ದು, ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಉಚಿತಮಲ್ಲ! (Abhā. 1, 4). ಅಱಿವ ಉಷ್ಣದ ಹಾಲಿನನ್ದದಿ ಸುಲಭಮಾಗಿರ್ದ ಲಲಿತಮಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (1, 5). ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Ct. I, 1). ಹಿನ್ದೆ ಆಡುವ ನುಡಿಯು ಘೋರವಿಷ, ಮನವೆ! (Dp. 172). ವಿಪ್ರರೆನ್ದ ನುಡಿ ತಪ್ಪದು (J. 28, 29). ಸಹಜವಿಾ ನುಡಿ! (Bh. 1, 8, 11). ನವಿಲ ನುಡಿ (ಕೇಕಾರವ Mr. 168); ಪಕ್ಷಿಗಳ ನುಡಿ (ವಿರುತ 168). ನುಡಿ ಯಾದರೂ ಕಡೆಯ ಬಾರದು. — ನುಡಿಗೆ ನಡೆ ಸರಿ ಬೀೞಿ ಬೇಕು. — ನುಡಿ ಪುರಾತನದು; ನಡೆ ಕಿರಾತನದು. — ನುಡಿಯಿನ್ದ ಊರು, ನುಡಿಯಿನ್ದ ಕಾಡು (Prvs.). see Śmd. 392; Cpr. 4, 2. 33. 35; Grj. 2, 106 va.; Bp. 37, 25; 40, 15; 45, 43; 56, 20; 59, 14; Kk. 68; Śm. 45. 55. 60. 64; Nn. s. ಕಿಲೆ; J. 28, 19. 28. 45; 29, 23. 37. 44; ಆಗು-, ಊರುಗ-, ಎಡೆ-, ಒಳ್-, ಚುನ್ನ-, ಜವಳಿ-, ತಪ್ಪು-, ತಳರ್-, ತೊದಳ್-, ನಾಣ್-, ಬಲು-, ಬಿನುಗು-, ಬಿಱು-, ಬಿಱುಸು-, ಬೇಸಱ್-, ಮುರುಳಾಟ-, ಮೆಲ್-, ಹೊಳಹು-. — ನುಡಿಗಲ್. -ಕಲ್. to learn words; to learn to speak. ಗಿಳಿಯೊಡನೋದಿಯೋದಿ ನುಡಿಗಲ್ತು (Śmd. 230). — ನುಡಿಗಲಿ. -ಕಲಿ. = ನುಡಿಗಲ್. (Bp. 11, 40; 47, 21; 58, 48). — ನುಡಿಗಲಿಸು. -ಕಲಿಸು. to teach to speak (Abh. P. 1, 79). — ನುಡಿಗೇಡು. -ಕೇಡು. the state of words or admonitions being lost or ineffectually employed (My.). — ನುಡಿಗೇಳ್. -ಕೇಳ್. to hear a word, etc. (Cpr. 8, 83; Bp. 13, 9). — ನುಡಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give one's word, to promise (My.). — ನುಡಿಜಾಣ. talkative; eloquent (ಸಮುಖ Hlā.; My.). fem. ನುಡಿಜಾಣೆ (My.). — ನುಡಿ ನುಡಿ. rep. (Cpr. 6, 98). — ನುಡಿಮೆಚ್ಚು. assent by word (Abh. P. 6, 99). — ನುಡಿಮೇಳ. a wind-instrument. see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ. — ನುಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to be spoken of, to become notorious (Cpr. 1, 74). [— ನುಡಿವಲ್ಮೆ. -ಬಲ್ಮೆ. command in words. ನುಡಿವಲ್ಮೆಯಲ್ತದೇಂ ಕಲ್ತೊಡನೋದುವುದಲ್ತೆ ಗಿಳಿಗಳುಂ ಪುರುಳಿಗಳುಂ Kr. 1, 10]. — ನುಡಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. the goddess of speech, Sarasvatī (ಶಾರದೆ Kk. 9; ಸರಸತಿ, ಸಾರದೆ, ಅರವಿನ್ದಭವನ ಅರಸಿ Śm. 8). [— ನುಡಿವೆಣ. -ಪೆಣ. a talking corpse. ನಡೆವೆಣನ ನುಡಿವೆಣನ ಸಂಸಾರವೇನವನ? Bv. 157]. — ನುಡಿವೆಣ್ಣಾಳ್ಮ. -ಆಳ್ಮ. Brahmā (ಬೊಮ್ಮ, etc., ಅಜ Ct. II, 3). — ನುಡಿವೆಣ್ಣಿನಿಯ. -ಇನಿಯ. Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮನ್ Ss.).

ನುಡಿಕಾಱ nuḍi-kāṟa. a man who utters words or speaks. see ಒಳು-, ಒಳ್-.

ನುಡಿಗಾಱ nuḍi-gāṟa. = ನುಡಿಕಾಱ. see ಕಿವಿ-.

ನುಡಿತೆ nuḍita. speech (My.).

ನುಡಿಯಿಸು nuḍiyisu. = ನುಡಿಸು. to cause or induce to utter, speak, etc., to address [ಎವ್ಬ್ ನುಡಿಯನೆ ನುಡಿಯಿಸಿ ದತ್ತಾನಾಕ ಸ್ತ್ರೀಯ ಗೇಯಮಾಸ್ಥಾಯಿಕೆಯೊಳ್ Ap. 7, 17]; (Grj. 2, 106 va.; 8, 54). ನುಡಿಯಿಸಿದಂ (Śmd. 273).

ನುಡಿಯುವಿಕೆ nuḍiyuvike. speaking, etc. (Si. 391. 395. 397).

ನುಡಿವಳಿ nuḍi-vaḷi. (Śmd. 252). uttering, speaking, the way of speaking. [2, word of promise. ತನ್ನ ನುಡಿದ ನುಡಿವಳಿಯಂ ನೆನೆದು Pb. 11, 43 va.].

ನುಡಿವಳಿಕಾಱ nuḍivaḷi-kāṟa. (Śmd. 235). a man occupied in speaking.

ನುಡಿಸು nuḍisu. = ನುಡಿಯಿಸು. to cause to sound, utter or speak; to perform music upon, to play (ಬಾಜಿಸು Ct. II, 74; My.). ದಿಗ್ವ್ರಜವ ನುಡಿಸುವ ಸರ್ವಸನ್ನಹವಿಜಯಬಲ (Bh. 6, 2, 3). ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವವನು (ವೀಣಾವಾದ, ವೈಣಿಕ Si. 340). see Cpr. 8, 52 va.; Bp. 5, 50; 12, 42; 28, 43; 40, 39; J. 1, 8; ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ನುಡಿಸುಹ nuḍisuha. making speak; addressing (ಆಭಾಷಣ, ಆಲಾಪ Nr.).

ನುಡಿಹ nuḍiha. uttering, telling, etc. ಹಲವು ಪದಾರ್ಥಂಗಳ್ ಒಬ್ಬುಳಿಗೂಡಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ನುಡಿಹ ಎಮ್ಬುದಱಲ್ಲಿ ಚಶಬ್ದಮ್ ಎನಿಸುಗು; ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲಹಂ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Nr.). ಮರಳಿ ನುಡಿಹ (ಪುನರ್ವಚ Nn. 167).

ನುಣ್ nuṇ. = ನುಣು. smoothness, softness, fineness; niceness, neatness, subtilty; gentleness; etc. (Te. ನುನು, ನುಲಿ, ನೂ, ನೂಗು; T. ನುಣ್, slender, taper, fine; ನುಣ್ಮೈ, subtilty, nicety, delicateness, neatness; ನುನಿ, subtilty, nicety, keenness; ನುವಣ, ನುಟ್ಪೈ, ನೂಟ್ಪೈ, ನುಣಂಗು, ನುಣಿತ್ತಲ್, subtilty; ನುಣುಕ್ಕು, any minute thing; ನುಡ್ಡ, smallness, minuteness; M. ನುಣ್ಮ, minuteness; T. ನೊಯ್, ನೊಜಿವು, fineness, subtilty, minuteness, delicateness, slenderness = ನುಣ್ಮೈ; M. ನೊಯ್, what is minute, trifling, small, thin, weak, delicate, poor; see s. ನುಚ್ಚು). — ನುಣ್ಗಟಿಕಿ. -ಕಟಿಕಿ. bland irony (V. 37, 13). — ನುಣ್ಗದಪು. -ಕದಪು. a soft or smooth cheek (Rśv, 13, 61; J. 19, 21; 28, 18). — ನುಣ್ಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. a fine lustre (Rśv. 4, 31; 6, 11 va.). — ನುಣ್ಗಱಿ. a tender, delicate wing; a delicate leaf (Cpr. 8, 9; Rśv. 5, 46; 8, 98; 10, 31 va.; V. 4, 52). — ನುಣ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. a fine, slight spot or stain (Cpr. 8, 58; Abh. P. 5, 39). — ನುಣ್ಗಲ್ಲ. = ನುಣ್ಗದಪು. (J. 30, 37). — ನುಣ್ಗಾರೆ. = ನುಣುಗಾರೆ. (My.). — ನುಣ್ಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್ smooth or fine curls (Rśv. 1, 135 va.; 4, 25). — ನುಣ್ಗೂಡು. a smooth, soft nest (J. 18, 13). — ನುಣ್ಗೊದಳ್. -ಕೊದಳ್. pleasant stammering (of children, Cpr. 3, 44). — ನುಣ್ಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. a smooth point (Cpr. 8, 103). — ನುಣ್ಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a pretty neck or throat (Rśv. 3, 17; 8, 47; V. 5, 14 va.); a soft, gentle sound or voice (V. 9. 43). — ನುಣ್ಚರ. -ಸರ. (Śmd. 83). a soft, gentle sound or voice (Cpr. 1, 118; 3, 90. 95; Rśv. 1, 135 va.; Sśv. 2, 40). — ನುಣ್ಜಗಲಿ. a smooth, soft seat (Cpr. 8, 62). — ನುಣ್ಣರಿಸಿನ. -ಅರಿಸಿನ. (Śmd. 214). fine turmeric. — ನುಣ್ನುಡಿ. -ನುಡಿ. a gentle word or speech (Cpr. 3, 61; 6, 85; 7, 78; Rśv. 7, 16). — ನುಣ್ಣೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. a smooth flower-leaf (V. 14, 29). — ನುಣ್ಣೊಸಲ್. -ನೊಸಲ್. a fine forehead (Rśv. 3, 17). — ನುಣ್ದನಿ. (Śmd. 289). = ನುಣ್ಚರ. (Cpr. 6, 64; Grj. 3, 118; J. 6, 24). — ನುಣ್ದೊಡೆ, -ತೊಡೆ. (Śmd. 52; Ct. II, 98). a soft or slender thigh (Cpr. 4, 77; 8, 4 va.; Rśv. 8,

82; V. 4, 18; J. 6, 21). — ನುಣ್ಣುಡಿ. = ನುಣ್ಣುಡಿ. (Cpr. 8, 70). — ನುಣ್ಬಟ್ಟ. smooth and round. ನುಣ್ಬಟ್ಟವೊಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಿನ್ನರಿಯ ನಿಟ್ಟು (Rāghc. 17, 66). — ನುಣ್ಬದನೆಗಾಯ್. a small, smooth brinjal fruit (V. 6, 4). — ನುಣ್ಬನಿ. -ಪನಿ. a small, fine drop (Cpr. 4, 38). — ನುಣ್ಬಸಲೆ. -ಪಸಲೆ. soft grassy ground (Abh. P. 7, 31 va.; Rśv. 5, 105). — ನುಣ್ಬಸೆ. -ಪಸೆ. a soft bed (Cpr. 8, 8). — ನುಣ್ಬಳೆ. a smooth arm-ring (Rśv. 5, 110). — ನುಣ್ಬುೞಲ್. -ಪುೞಲ್. fine sand (Cpr. 7, 106; V. 4, 52). — ನುಣ್ಬೆಮರ್ವನಿ. a fine drop of sweat (Rśv. 5, 19 va.). — ನುಣ್ಬೆಳಗು. a delicate, pleasant shine or lustre (Rśv. 4, 14 va.; 13, 72). — ನುಣ್ಬೊಗರ್. -ಪೊಗರ್. = ನುಣ್ಬೆಳಗು. (Cpr. 1, 95; Rśv. 1, 112; J. 3, 25). — ನುಣ್ಬೊಗರಿ. a smooth top or globular projection (Rśv. 10, 31 va.). — ನುಣ್ಬೊಡೆ. -ಪೊಡೆ. to be possessed of elegance (Kk. 20). — ನುಣ್ಮಣಲ್. = ನುಣ್ಮಳಲ್. (Śśv. 4, 107). — ನುಣ್ಮಣಿ. a delicate, beautiful gem (Rśv. 11, 23). — ನುಣ್ಮರಲ್. fine, soft sand (Rśv. 3, 102). — ನುಣ್ಮಲ್ಲ. a fine, clever wrestler (Grj. 2, 106 va.). — ನುಣ್ಮಳಲ್. = ನುಣ್ಮರಲ್. Grj. 3, 93; Rśv. 3, 15). — ನುಣ್ಮಾತು. = ನುಣ್ಣುಡಿ. (Rśv. 11, 157 va.). — ನುಣ್ಮುತ್ತು. a fine pearl (Rśv. 4, 71; Śśv. 2, 55). — ನುಣ್ಮೊಗ. a fine face (Rśv. 11, 189; J. 11, 19). — ನುಣ್ಮೊಲೆ. a smooth, fine breast (Rśv. 11, 185).

ನುಣಚು nuṇacu. = ನುಣುಚು, etc. ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ್ದ ನುಣಚು (Cb. 66).

ನುಣು nuṇu. = ನುಣ್. smoothness, etc. — ನುಣುಗಾರೆ. = ನುಣ್ಗಾರೆ. fine, smooth plaster (My.).

ನುಣುಚು nuṇucu. = ನುಣ್ಚು, etc. to slip, to slide, as out of the hand (ಜಾಱು G.). ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ್ದ ನುಣುಚು (G. 284). 2, to slip away, to glide or move off, to escape.

ನುಣುಪು nuṇupu. = ನುಣ್ಪು. smoothness, delicateness, fineness, etc. (ಒಪ್ಪ, ನುಣ್ G.; My.; Si. 306; Tu. ನೊಮ್ಪು; Te. ನುನುಪು). ತಿಳುವಾದ ಅಱುವೆಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ನುಣುಪು ಮಾಡಿ (B. 1, 15)). ಬಾಟೀ ಸುಱುಗಳು ಬಹು ನುಣುಪಾಗಿಯೂ ಕೋಮಲವಾಗಿಯೂ ಒಪ್ಪುವವು (2, 37). ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಕುಳಿತಾಗ ತಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಿ ನುಣುಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವು (3, 31).

ನುಣ್ಚು nuṇcu. = ನುಗಿಚು, ನುಣಚು, ನುಣುಚು q. v., ನೊಣಚು. (ಅಪಸರಣ Śmd. Dh.; ಜಗುಲ್, ಜಾಱು Śs.).

ನುಣ್ಣಗೆ nuṇṇage. smooth; smoothness (ನುಣ್ಪು G.; My.); in a levelling, razing, or sweeping off manner: completely (My.). [ನುಣ್ಣಗೆ ನುಂಗುತ್ತಿರೆ Ap. 9, 60]. ಮನೆಯೂ ಬದುಕೂ ನುಣ್ಣಗೆ ಹಾಱಾಗುತ್ತದೆ (B. 4, 62). ಹೊಲದೊಳಗಿನ ಪಯ್ರು ಎಲ್ಲಾ ನುಣ್ಣಗೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವದು (3, 184). ದೂರಕ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟ ನುಣ್ಣಗೆ (Prv.). 2, the state of being powdered. ಅರಿಸನ, ಅಕ್ಕಿ, etc. ನುಣ್ಣಗೆ ಮಾಡು (My.). 3, the state of being smooth by shaving, baldness; bald. ಅವನ ತಲೆ ನುಣ್ಣಗೆ ಮಾಡು (My.).

ನುಣ್ಣನೆ nuṇṇane. = ನುಣ್ಣಗೆ. [ಕುದುರೆಯ ಬಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲಣೆಯ ಕೇಣಿಯಂ.... ಮಿದಿದು ನುಣ್ಣನೆ ನುಂಗಿದರ್ Pb. 12, 8]; (J. 18, 34; My.; Te. ನುನ್ನನೆ). ನುಣ್ಣನೆಯ ಅಱುವೆ, etc. (My.). [2, sweet, soft. ನೆಗೆದ ಮುಗಿಲ್ಗಳುಂ ಸುರಿವ ಪೆರ್ಮೞೆಯುಂ ಮಿಗೆ ನುಣ್ಣನಪ್ಪ ಕೇಕಿಗಳ ಸರಂಗಳುಂ Kr. 1, 124; Pb. 1, 12].

ನುಣ್ಣಿತು nuṇṇitu. = ನುಣ್ಣಿತ್ತು (Śmd. 96). that is smooth, etc. [ಪೆರ್ಜೋಡೆಯನ್ತೆ ನುಣ್ಣಿತಂವೇಟ್ಟುಂ Pb. 6, 72 va.].

ನುಣ್ಣಿತ್ತು nuṇṇittu. = ನುಣ್ಣಿತು, q. v.

ನುಣ್ಪು nuṇ-pu. (Śmd. 248). = ನುಣುಪು, ನುಮ್ಪು. smoothness, etc. ನುಣ್ಪುಳ್ಳಂ or ನುಣ್ಪುನುಳ್ಳಂ (165). [ತೋಳ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲೊಳ್ ಪೊಗರ್ವಟ್ಟಸೆವೊನ್ದು ನುಣ್ಪು Pb. 8, 59; Ap. 4, 41 va.]. ಅತಾಂಗಿಯ ಜಠರಮ್ ಅದು ದಿನ ದಿನಕೆ ನುಣ್ಪುಂ ಪೆಮ್ಪುಮ್ ಇಮ್ಪುಂ ಕೊನರಿ (Bp. 3, 4). ಸಮ್ಫುಲ್ಲ ಕಮಲದಲಂಗಳುಂ ನುಣ್ಪಲ್ಲವೋ? (47, 14). ಎಳೆಲತೆಗಳ ನುಣ್ಪುಗಳ, ನವಪರಿಮಳದ ಪವನನ ಸೊಮ್ಪುಗಳ ವೆಗ್ಗಳಿಕೆ (Bh. 1, 5, 8). see Cpr. 7, 102; J. 6, 32. — ನುಣ್ಪಡರ್. -ಅಡರ್. smoothness, fineness or pleasantness to be joined to or appear (Cpr. 1, 51). — ನುಣ್ಪಡು. to smoothen, etc. (ನುಣುಪು ಮಾಡು G.). — ನುಣ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain smoothness, fineness, etc. (Śśv. 1, 21). — ನುಣ್ಪೇೞ್. -ಏೞ್. smoothness or bareness to be brought about (Bp. 38, 14).

ನುತ nuta. praised, commended (ಒಳ್ಳಿಹ Nn. 163); praise (ಸ್ತೋತ್ರ 142; ಕೊಣ್ಡಾಟ 154). see Śmd. 158; Ch. v. 108.

ನುತಿ nuti. *praise, laudation, eulogium;* worship, reverence. — ನುತಿಗೆಯ್. to praise (Grj. 4, 72; C. Bp. 47, 3; J. 8, 42). — ನುತಿವೆಱು. -ಪೆಱು. to get praise, to be lauded, etc. (Bp. 18, 93; 19, 4; 36, 44; 61, 76; Rśv. 2, 32).

ನುತಿಸು nutisu. to praise, etc. (Bp. 4, 57; 5, 59; 30, 14; 43, 49; 54, 70; J. 8, 43). — ನುತಿಸು ನುತಿಸು. rep. (Bp. 6, 26).

ನುತ್ತ nutta. *pushed away, pushed on, impelled, propelled; thrown; removed; sent.*

ನುದ್ nud. pushing away; removing. see ತಮೋನುದ್.

ನುನ್ದಿಸು nundisu. = ನೊನ್ದಿಸು, etc. to extinguish (B. 5, 44. 164).

ನುನ್ದು nundu. = ನೊನ್ದು 1, etc. to be extinguished or go out, as fire (B. 5, 154).

***ನುನ್ನ nunna.** excessively, greatly. ನುನ್ನಂ ಸೊಗಯಿಸುತಿರೆ ಸಿರಿಗನ್ನಡಿ ಕನ್ನಡಿಪುದಾದುದಿನ್ದು ಶ್ರೀಯಿಂ Ap. 7, 10.

ನುನ್ನ nunna. = ನುತ್ತ. *pushed away*, etc. (ಕ್ಷಿಪ್ತ, ನೂಕಲ್ Mr. 484).

ನುಮ್ಪು numpu. = ನುಣ್ಪು, etc. (Bp. 27, 5; 43, 26; J. 29, 28). ವಿಮಲಾಚಾರಮಾರ್ಗದ ನುಮ್ಪು (Bp. 36, 29). — ನುಮ್ಪಿಡು. = ನುಣ್ಪಡು. (J. 31, 6).

ನುಱತ nuṟata. = ನುಱಿ 2, etc. (My.).

ನುಱತು nuṟatu. = ನುಱಿದು. P. p. of ನುಱಿ 1. ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲತನದ ಕೆಲಸದೊಳಗೆ ನುಱಿತವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ (B. 5, 121).

ನುಱಿ nuṟi. 1. = ನುಗ್ಗು 2, etc. to be reduced to small bits or powder, to be crushed, etc. (ಸಂಚೂರ್ಣ Śmd. Dh.; My.). P. ps. ನುಱಿತು, ನುಱಿದು. ನುಱಿದ (ಗನ್ಧದ) ಕೊರಡು ಪರಿಮಳಿಸುವದು. — ಹಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ನುಱಿದೀತೇ? (Prvs.). [Tu. ನುರಿ. to crush as chilli]. 2, to be harassed or exercised: to become familiar with, to be inured to, to be well versed in, as in work, science, skilled, etc. (My.).

ನುಱಿ nuṟi. 2. = ನುಗ್ಗು 3, etc. the state of being crushed, etc. (My.). see ನುಗ್ಗು-, ನುಚ್ಚು-.

ನುಱಿಸು nuṟisu. = ನುಗ್ಗು 2, No. 1. to grind, etc. ಕುದುರೆಗಳು ಮೊದಲು ದವಡಿಗಳಿನ್ದ ನುಱಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ನುಂಗುತ್ತವೆ. (B. 3, 37; 5, 14).

ನುಱು nuṟu. the state of being harassed or exercised, etc. — ನುಱುಪಡಿ. familiarity with, etc. (My.).

ನುಱುಕು nuṟuku. = ನುಗ್ಗು 2, No. 2. to wane away, to become devoid of growth or increase (ವೃದ್ಧಿ ಹೀನ Śmd. Dh.; *cf.* ನುಚ್ಚು No. 2). 2, = ನುಗ್ಗು 2, No. 1, to reduce to small bits or powder, etc. (My.).

ನುಱುಗು nuṟugu. = ನುಱ 1, No. 2. (My.).

ನುಱುಜು nuṟuju. = ನಱುಜು, ನೊಱಜು. gravel (My.).

ನುರ್ಗು nurgu. 1. (Śmd. 50). = ನುಗ್ಗು 1. to force oneself into. [ರಥ ಸಂಘಾತಮುಂ ನುರ್ಗೆ ಲೋಕಕ್ಕನ್ತಂ ಮಾಟ್ಪಿನ್ತಕಮ್ಬೋಲ್ Pb. 11, 151]; (ಇಟ್ಟೆಡೆಯ ಗಮನ Śm. 84). (ಗಜಂಗಳ್) ಕೇರ್ಗಳಂ ನುರ್ಗಿ (Rśv. 6, 11 va.).

ನುಱ್ಗು nuṟgu. 2. = ನುಗ್ಗು 2, etc. to crush, etc. (Grj. 10, 74; Śśv. 1, 47; 3, 19; 4, 5). ಮದಗಜನುರಡಱ ಚಾಲದ ಮೊದಲಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿಯೊತ್ತಿ ನುರ್ಗುತ್ತಿರೆ ಆಸ್ಯದಿನೊಗುವ ರಕ್ತಮ್ ಉರಿಯೆನೆ ತಿದಿಯೊತ್ತುವ ಕಮ್ಮಱಂಬೊಲ್ ಇರ್ದಂ ಭೀಮಂ (Śmd. 91). — ನುಗ್ಗೊತ್ತು. ನುರ್ಗ ಒತ್ತು. = ನುಗ್ಗೊತ್ತು. (Bp. 34, 35).

ನುಱ್ಗು nuṟgu. 3. = ನುಗ್ಗು 3, etc. the state of being crushed, etc. ತಾಮುಸಗೆ ತಾಗಿದ ಸುರನ (or ಅಸುರನ?) ಕಾಮುಕರಂ ಕರಮ್ ಅಡಂಗಿ ನುರ್ಗಪ್ಪಿನೆಗಂ ಕಾಮದನ್ ಅಡಂಗೆವೊಯ್ದಂ (Śmd. 293. 406).

ನುಱ್ಚು nuṟcu. 1. = ನುರ್ಗು 2, etc. (Rśv. 6, 47).

ನುಱ್ಚು nuṟcu. 2. = ನುಚ್ಚು. grits of any grain. (ನುಚ್ಚು G.). [— ನುರ್ಚುನೂಱು. = ನುಚ್ಚುನೂಱು. ನುರ್ಚುನೂಱಪ್ಪಿನಮುವುಂಕಿ ಪಿಡಿದು Pb. 8, 76 va.].

ನುಲ nula. P. p. of ನುಲಿ 1, in ನುಲ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ನುಲಿ nuli. 1. to twist, as a rope, etc., to wring, as clothes in washing, to twist off, as a twig, to twist or curl the whiskers, to twist or wrench a bullock's tail, to turn round, as the back, to roll (as cotton, etc.) between the hands (My.; Te. ನುಲುಮು; Tu. ನುಲ್ಪು to wind up; M. ನುಳ್ಳು, to pinch; *cf.* ನೂಲ್ 1). P. p. ನುಲಿದು. ಬೆನ್ನನ್ ಒಯ್ಯನೆ ನುಲಿದು ಕೊಳುತ ಆತಂ ನಿಗುರೆ (Bp. 47, 58). 2, the intestines to gripe (My.).

ನುಲಿ nuli. 2. = ನುಲಿದು. P. p. of ನುಲಿ 1, in ನುಲಿ ನುಲಿದು. ಬಾಲವಂ ನುಲಿ ನುಲಿದು ಕೊಳುತ (Bp. 51, 59).

ನುಲಿ nuli. 3. = ನುಲಿಕೆ, ನುಲಿಗೆ, (ನೂಲ್ 2). the state of being twisted (V. 4, 19); a twist, a cord, a thread, twine. [ಶಿಖಿಗಳಿಂ ಬೆನ್ದು ಬೆನ್ದ ನುಲಿಯನ್ತೇತರ್ಕಂ ಮುಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಮುಟ್ಟುಗಿಡೆ Pb. 7, 80 va.]. ಎಱತ್ತೆನ್ದು, ಹೊರಸಿನ ನೆಯ್ಗೆಯ ಊಕೆಯ ನುಲಿಯುಕ್ಕುಂ (Śmd. I). 2, griping pain in the intestines (Te.). [Tu. ನೇಡ್]. — ನುಲಿಮಂಚ. a cot with a corded bottom (R.; Te. ನುಲಕೆಮಂಚ). — ನುಲಿಯ ಚನ್ದಯ್ಯ. N. (Bp. 36, 58; 58, 7).

ನುಲಿಕೆ nulike. = ನುಲಿ 3. (ಹರಿ Ct. I, 66).

ನುಲಿಗೆ nulige. = ನುಲಿಕೆ. — ನುಲಿಗೆಕಪ್ಪ. a kappa formed of three twisted wires (My.). — ನುಲಿಗೆ ಮಾಡು. to twist (My.). — ನುಲಿಗೆಯುಗಣೆ. -ಅಗಣೆ. the twisting pin that elevates or depresses the shaft of the oil-mill (My.). — ನುಲಿಗೆಯುಡಿದಾರ. -ಉಡಿದಾರ. an uḍidāra formed by twisting (My.).

ನುಲಿಸು nulisu. to cause to twist, etc. (My.).

ನುಸಿ nusi. 1. = ನುಗ್ಗು 3, etc. the state of being crushed, strengthless, etc.; powder, dust (My.; Te., M. ನುಶು, small, minute). see ನುಗ್ಗು-, ನುಚ್ಚು-. — ನುಸಿಗಣೆ. -ಕಣೆ. an arrow devoid of strength (Bh. 8, 23, 45).

ನುಸಿ nusi. 2. a minute insect that destroys wool, any cloth, and paper (My.); one that destroys grain (S.Mhr.). 2, = ನೊರಜು, an eyefly, a gnat (Bh. 7, 10, 113; Te. ನುಸುಮು). ನುಸಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕಸಕಸೇ ಪಾಯಸ? (Prv.). — ನುಸಿಹುಳ. = ನುಸಿ No. 1. (My.; Te. ನುಸಿಪುರುಗ, an insect found in timber; M. ನುಚ್ಚುಪುಱು, a minute insect in clothes and grains).

ನುಸಿ nusi. 3. = ನುಸುಳ್ 1, etc. to enter a door, etc., etc. (My.). P. ps. ನುಸಿದು, ನುಸ್ತು. ಊರು ಸುತ್ತಾ ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ನುಸಿಯ ಬೇಕು (Prv.).

ನುಸು nusu. = ನುಸಿದು. P. p. of ನುಸಿ 3; in ನುಸು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ನುಸುಳ್ nusuḷ. 1. = ನುಗುಳ್ q. v., ನುಸಿ 3, ನುಸುಳು 1. (ದ್ವಾರ ಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.); also: to retreat, to hide oneself, to slink, to go (Bp. 24, 65; 59, 10; My. as ನುಸುಳು). ನುಸುಳ್ದಂ, ನುಸುಳ್ದಪಂ (Śmd. 49. 55). ತೋರಣದೊಳ್ ನುಸುಳ್ವನ್ತೆ (Rśv. 6, 11 va.). see Cpr. 5, 64; 5, 64 va.

ನುಸುಳ್ nusuḷ. 2. = ನುಸುಳು 2. entering a door or small, narrow opening. 2, an artful play in not directly naming an object: one of the pēḷikes [Kr. 2, 144. 146]; (Kāvy. III, 2, B, 82 seq.). 3, = ನೂಳ್, evasion, subterfuge, falsehood [ಕೆಯ್ಯುಕುಸುರಿ ನುಸುಳೆಮ್ಬ ಕೇಣದ ಕುಸುರಿಯುನಱದು Pb. 10, 81]; (V. 28, 73).

ನುಸುಳಿಸು nusuḷisu. to cause to enter a door, etc. (My.).

ನುಸುಳು nusuḷu. 1. = ನುಸುಳ್ 1 q. v., etc. (My.). P. p. ನುಸುಳಿ. ದೇವ, ಮಱೆ ಹೊಕ್ಕವರನ್ ಓವದೆ, ನುಸುಳಿ ಹೋಹದು ಇದು ಶೈವವೀರವ್ರತಕೆ ಯೋಗ್ಯವೇ? (Bp. 46, 47). ವಿಪಿನದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿದನು (Rām. 3, 2, 14). ನುಸುಳಿದವು ಮೊಲನ್ ಉರಿಯ (Bh. 3, 13, 21). ಕಿಟಕಿಯಿನ್ದ ನುಸುಳುವವ ಹೆಬ್ಬಾಗಲಿನ್ದ ಬಾರನೇ? (Prv.). ಇಲಿ ತನ್ನ ಹೋರಿನೊಳಗೆ ನುಸುಳಿತು (B. 4, 91). see Rām. 4, 2, 1.

ನುಸುಳು nusuḷu. 2. = ನುಸುಳ್ 2, ನುಗುಳು 2. entering, etc. 2, evasion, etc. [ವಚನ ಹುಸಿ ನುಸುಳೆನ್ತು ಮಾಣ್ಬುದೆನ್ನ Bv. 41]; (Bp. 40, 60; Rām. 1, 5, 31; J. 2, 5; 6, 34). — ನುಸುಳುಗಣ್ಡಿ. a small passage (in a thicket, etc. Bh. 5, 3, 47). to squeeze through (My.).

ನುಸ್ತು nustu. = ನುಸಿದು. P. p. of ನುಸಿ 3. (My.).

ನುಳ್ಗು nuḷgu. (ನುೞ್ಗು). = ನುಗ್ಗು 2, No. 2. to be reduced to small fragments, to be powdered (ಸಂಚೂರ್ಣ Śmd. Dh.).

ನೂಕದು nūkadu. = ನೂಂಕದು, q. v. an adverb with final ಅದು.

ನೂಕಿಸು nūkisu. = ನೂಗಿಸು, ನೂಂಕಿಸು. to cause to push or turn away, etc.; (generally with ಕೊಳ್): to be pushed, etc. ಮಂಚದ ಮೇಲಿನ್ದ ನನ್ನ ನೂಕಿಸುತ್ತಾ (B. 5, 49). ನೂಕಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ಅಧಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಪ್ತ Nr.). ನೂಕಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಗೋದಕ್ಕಿನ್ತ ಮೇಕೆ ಕಾಯೋದು ಲೇಸು (Prv.). see Prv. s. ಬೇಕಾಗು.

ನೂಕು nūku. 1. = ನೂಗು 1, ನೂಂಕು 1. to shove, to push; to push away; to push aside; to put into shade; to push on, to drive onwards, to urge on (J. 5, 31; 11, 29; My.; Tu., Te., T.; M. ನಿರಕ್ಕು; T. also ನೆಕ್ಕು, ನೆಱು Te. also ನೆಟ್ಟು; T. ನುಡಂಗು, ನುಣಂಗು, to move, v. i.). ನೂಕುವುದು (ಕ್ಷಿಪೆ, ಕ್ಷೇಪಣ); ನೂಕಲು ಪಟ್ಟುದು (ನುತ್ತ, ನುನ್ನ, ಅಸ್ತ, ಕ್ಷಿಪ್ತ, etc. Nr.; Si. 377). ನೂಕಲ್ (ಕ್ಷಿಪ್ತ, ನುನ್ನ Mr. 484). ನಿಲುವಿಡಿದು ನೂಕುವ ಕರಂ (ದಣ್ಡೆ Mr. 297). ಪಾದದಿಂ ಕವಿದ ಕಸವಂ ನೂಕಲೊಡನೆ Bp. 24, 59). ರಿಪುಗಳನ್ ಅನಲಕ್ಕೆ ನೂಕಲು (44, 47). ಆತನಂ ದನ್ತಾವಲಕ್ಕೆ ನೂಕೆ (49, 38). ನೂಕಿದೊಡೆ (52, 21). ನಿದ್ರೆಯ ನೂಕುವನು (1, 9, 8). ನಾಯ್ ನೂಕಿದವು ಹಾಸವ (3, 13, 20). ಅಖಿಲನೃಪಸಂಹಾರಬೀಜದ ಕರ್ಮಫಲಸಂಸ್ಕಾರವನ್ ಅಳ್ಳೆಯನಿಱಿದು ನೂಕಿತು ಧರ್ಮನನ್ದನನ (2, 13, 41). ಹೀಗೆ ನೂಕಬೇಕೇ? (B. 3, 82). ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನೂಕಲಿಲ್ಲ (3, 4). ದಱಾ ನಡಿಸೋ ಬಣ್ಟ ಬತ್ತಿ ನೂಕ್ಯಾನೇ? — ನೂಕುವವನ ಮನೆಯೂಟಕ್ಕಿನ್ತ ಬೋಕಿಯ ಊಟ ಲೇಸು. — ನೂಕುವವನು ಹಾಕನು, ಬೋಕಿಯವನು ಕೊಡನು (Prvs.). ಕೆಲಸವನ್ನು ನೂಕು (My.). see ಇಱಿಸು. 2, to pass away, to spend, as time (Bh. 1, 10, 3; My.). ಆ ದಿವಸವನು ಮಧುರಗೇಯವಿನಾದದಲಿ, ಕವಿವಾದಿವಾಗ್ಮಿವಿನೋದದಲಿ ನೂಕಿದರು (Bh. 2, 13, 16). 3, to dash, to fall upon (J. 12, 40; 13, 1). ನೀಲಧ್ವಜಂ ತಾನೆ ತುಱುಗಿದ್ದ ಸಕಲಬಲಸಹಿತ ನೂಕಿದಂ ಪಲ್ಗುಣನ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ (J. 8, 36). 4, to fare, to happen well or ill, to be accomplished. ಎನ್ಮಿನಿಬರನು ದೇಶಾನ್ತರಕೆ ನೇಮಿಸು, ಜೀಯ! ನೂಕದು ಭೀಮನೊಡನೆ (Bh. 1, 8, 57). ಅನಿಬರಿಂ ನೂಕದೊಡೆ (J. 2, 29). — ನೂಕಾಡು. -ಆಡು. to shove mutually, to dash against one another. ಆಡುವಾಗ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೂಕಾಡುವದುಣ್ಟು (B. 3, 82). — ನೂಕು ನೂಕು. rep. (J. 4, 21).

ನೂಕು nūku. 2. = ನೂಂಕು 2. shoving, etc.; a push, a shove. ಒನ್ದು ನೂಕನ್ನು ನೂಕು (My.). ಒನ್ದೇ ನೂಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಳ್ಳದಲಿ ಬಿದ್ದ (My.). — ನೂಕು ನುಗ್ಗು. dupl. shoving and crushing. ನೂಕು ನುಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದು, ನಾಚಿಸುವವರ ಮನೇ ಬಾಗಲು ತುಱಯಬಾರದು (Prv.).

ನೂಕು nūku. 3. = ನೂಗು 2, etc. (My.).

ನೂಕುವಿಕೆ nūkuvike. shoving, etc. (ಕ್ಷಿಪೆ, ಕ್ಷೇಪಣ Si. 390).

ನೂಗಿಸು nūgisu. = ನೂಕಿಸು. to cause to push, etc. ಆ ಮುವ್ವರು ಒನ್ದು ಡೋಣಿಯನ್ನು ನೀರೊಳಗೆ ನೂಗಿಸಿ (B. 5, 156).

ನೂಗು nūgu. 1. = ನೂಕು 1. to push, etc. see ನೂಗಿಸು.

ನೂಗು nūgu. 2. = ನುಗ್ಗು 3, etc. fragments, grit, etc. (My.).

ನೂಂಕದು nūṅkadu. = ನೂಕದು. an adverb with final ಅದು (Śmd. 389).

ನೂಂಕಿಸು nūṅkisu. = ನೂಕಿಸು. to cause to push, etc. ಜಿನಬಸದಿಗಳ ಮೇಲಳವಡಿಪ ಶಿಖರಂಗಳಂ ಭೂತಲಕಿೞಿಯ ನೂಂಕಿಸುತವೆಲ್ಲಂ ನುಚ್ಚುನುಱುಮಾಡಿ (Bp. 51, 72).

ನೂಂಕು nūṅku. 1. = ನೂಕು 1. (ಪ್ರೇರಣ Śmd. Dh.; ಕ್ಷೇಪಣ, ಕೇವಣ 346; ಪಳುಂಕು Śmd. II, Kk. 92). [ಮಹಾರಥರ ತಿನ್ತಿಣಿಗಂ ಪಿಡಿದೆನ್ತು ನೂಂಕುವೆಂ Pb. 11, 90; Ap. 14, 98; ಗೋತ್ರನಾಮವ ಬೆಸಗೊಣ್ಡರೆ ಮಾತು ನೂಂಕದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಿರೇನಯ್ಯ Bv. 744]. see Śmd. 130. 168; Cpr. 5, 36; Abh. P. 13, 73. 74; Grj. 4, 104; Bp. 18, 32, 34; 21, 30; 43, 29; 48, 29; 59, 52; C. Bp. 31, 32; Rśv. 6, 11 va.; 13, 77 va.; 13, 84. 86.

ನೂಂಕು nūṅku. 2. = ನೂಕು 2. — ನೂಂಕುದಱಿ. -ತಱಿ. a clog or cudgel for repelling (Cpr. 5, 104).

ನೂಂಕುಹ nūṅkuha. pushing away, removing, etc. ನೂಂಕುಹಂ (ಅಭಿಹಾರ Nn. 151).

ನೂತ nūta. = ನುತ. Praised. see ವಿ-.

ನೂತನ nūtana. *new, novel, recent; modern; fresh, young;* curious, strange; novelty, etc. (ಪೊಸತು Ct. II, 41). ನೂತನವಾದದಕ್ಕೆ ಸೋತವನು ನಾತದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸೋತಾನೇ? (Prv.). — ನೂತನವ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to manifest novel ways (Grj. 2, 106 va.).

ನೂತನಗಾಱ nūtana-gāṟa. a schemer (My.).

ನೂತನಮಾರ್ಗ nūtana-mārga. a novel way (Kāvy. III, 3, B, 172).

ನೂತನಾಮ್ಬರ nūtana-ambara. new cloth (ದಶೆ, ಹೊಸವಸ್ತ್ರ Nn. 27).

ನೂತಿ nūti. Tbh. of ಲೂತಿ or ಲೂತೆ. a venereal, cancerous disease (My.). see ಕಣ್ಣು-, ಕೆಯ್. — ನೂತಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. nūti about and in the eye (My.).

ನೂತು nūtu. = ನೂಲ್ತು. P. p. of ನೂಲು 1.

ನೂತ್ನ nūtna. = ನೂತನ. *new, etc.*

ನೂದ nūda. *the mulberry tree, Morus indica.*

ನೂನ nūna. Tbh. of ನ್ಯೂನ (Śmd. 368).

ನೂನಂ nūnaṁ. *probably, perhaps.* 2, *surely, indeed.*

ನೂನವಕ್ಷ nūna-vakṣa. the son of a step-mother (Bh. 2, 2, 72).

ನೂನಾಟ nūnāṭa. ? (ಸರುಂಕೆಳೆ Śs.).

*__ನೂನು nūnu.__ = ನೂನ, ನ್ಯೂನ. ಅವಯವಂಗಳು ನೂನುಕೂನಿಲ್ಲದೆ ಬರೆಗಳ ಹಾಕದೆ ಇರುವನ್ತಹ ಗೋವ ತನ್ದು Cv. 163.

ನೂಪುರ nūpura. = ನೇವುರ. *an anklet* (ತುಲಾಕೋಟಿ, ಮಿಸುಪ ಗೆಜ್ಜೆ Mr. 344; ಕಟಿರ್, ನೇವುರ Śs.; ಅನ್ದುಗೆ Śm. 72).

ನೂಱು nūṟu. 1. = ನೂರ್ಗ- (Śmd. 226). a hundred (ಶತ Nn. 129; Cpr. 6, 37; C.; Te., T., M.; ಹತ್ತು ಹತ್ತುಗಳು Si. 327; Tu. ನೂದು). ನೂಱಱ (Śmd. 196). ನೂಱರ್ಕೆ (226). ನೂಱಱಲ್ಲಿ (Nn. 129; My.). ನೂಱನ್ನು, (ನೂಱ, ನೂಱಾ), ನೂಱಕ್ಕೆ, ನೂಱಿಗೆ, ನೂಱಲ್ಲಿ, ನೂಱಿನ, ನೂಱಿನ್ದ, ನೂಱಱಿನ್ದ (My.). [ಕುದುರೆ ನೂಱಱೊಳಾ ಬಲದಾನೆ ಪತ್ತುತಾಗಿದುವೆನೆ ದೋಷಂ Kr. 1, 120; Pb. 5, 79 va.]. ನೂಱುಗಳ್ (Śmd. 170). ನೂಱು ಸರದ ಮುತ್ತು (ದೇವಚ್ಛನ್ದ Hlā.). ನೂಱು ಯೋಜನವನುಳ್ಳ ಮೀನು (ತಿಮಿ); ನೂಱು ಮಾರಳತೆಯ ಬಟ್ಟೆ (ಘಣ್ಟಾಪಥ); ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು Nr.). ನೂಱು ಆರು ಇದ್ದರೂ ಕೇರಿಬೇಕು. — ನೂಱು (ತೊನ್ದರೆ) ಹಾಱಿ ಹೋಯಿತು, ಎರಡು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. — ನೂಱಿಗೆ ನೂಱಾದರೂ ಕೆಟ್ಟವನ್ನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು (Prvs.). — ನೂಱಂ ಪದಿನಾಱು. 116 (Ch. v. 334). — ನೂಱ ನಾಲ್ವತ್ತು ನಾಲುಕು. 144 (Chv. 338). — ನೂಱನೆಯ. -ಅನೆಯ. hundredth. ನೂಱನೆಯಂ (Śmd. 243). ನೂಱನೆಯದು. [— ನೂಱಪತ್ತು. hundred and ten. ನೆಗೞ್ದ ನೂಱಪತ್ತುಂ ಪೊಱಲ್ಗಳನೊಳಕೊಣ್ಡ Ap. 9, 121 va.; — ನೂಱನೋದು. to chant hundred times. ನೂಱನೋದಿ ಏವೆನಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ಮನ

ಮುಟ್ಟಿ ನೆನೆಯದನ್ನಕ್ಕ Bv. 476]. — ನೂಱಯ್ವತ್ತಲು. -ಅಯ್ವತ್ತಲು. fifty times hundred (My.). — ನೂಱಯ್ವತ್ತು. -ಅಯ್ವತ್ತು. 150 (My.). [— ನೂಱಯ್ವರ್. -ಅಯ್ವರ್. hundred and five persons. ನೂಱಯ್ವ ರಾವಲ್ಲವೇ. Pb. 7, 36; — ನೂಱಱುವರ್. -ಅಱುವರ್. one hundred and six persons. ಇದಿರೊಳ್ ನೂಱಱುವರ್ಕುಮಾರರುಮನಿಟ್ಟು Pb. 2, 53]. — ನೂಱರ್. = ನೂರ್ವರ್. (Bh. 1, 8, 3). — ನೂಱಾ ಅಯ್ವತ್ತು. 150, My.; B 4, 208). — ನೂಱಾ ಅಯ್ವರು. 105 persons. ತಮ್ಮ ಕಲ ಹಕ್ಕೆ ತಾವು ಅಯ್ವರು, ಪರರ ಕಲಹಕ್ಕೆ ನೂಱಾ ಅಯ್ವರು (Prv.). — ನೂಱಾ ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು. 125 (My.; B. 4, 208). — ನೂಱಾ ನಾಲ್ಕು. 104 (My.; B. 5, 51). — ನೂಱಾನುಂ. -ಆನುಂ. (Śmd. 391). though it be a hundred, even also a hundred. — ನೂಱಾರು. -ಆರು. many, above hundred (My.; B. 3, 29. 50; 5, 50. 122). — ನೂಱಾಳು. -ಆಳು. a hundred persons (J. 20, 44). — ನೂಱು ನೂಱು. rep. (J. 21, 19). 2, 10,000 (My.). — ನೂಱು ಪಟ್ಟು. a hundred fold (B. 5, 106). — ನೂಱುಪತ್ತು. = ನೂಱಿ ಪತ್ತು (Śmd. 196. 201). 110, or 1000. — ನೂಱುಮಡಿ. = ನೂರ್ಮಡಿ. (Bp. 4, 30). — ನೂಱು ಯಜನದ ಜಾಣ. Indra (Rām. 2, 1, 6). — ನೂಱುಸರಮುತ್ತು. (ದೇವಚ್ಛಂದ Mr. 338). — ನೂಱು ಹತ್ತುಗಳು. 1000 (ಸಾವಿರ Si. 327). — ನೂಱೆಣ್ಟು. -ಎಣ್ಟು. 108 (Si. 407; My.). — ನೂಱೆರಡು. -ಎರಡು. 102 (Ch. v. 330. 333). — ನೂಱೆಲೆ. -ಎಲೆ. the hundred-leaved: a lotus (*cf.* ಶತಪತ್ರ). ನೂಱೆಲೆಗೆಳೆಯ, the sun (J. 3, 41). ನೂಱೆಲೆವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. the moon (G.). — ನೂಱೊನ್ದು. 101. [ನೂಱೊನ್ದು ಪಿಣ್ಡಮರುಣಾಕೀರ್ಣಂ Pb. 1, 130]. ನೂಱೊನ್ದು ಕುಲದವರ್ (C. Bp. 47, 43). ನೂಱೊನ್ದು ತಾಳಂ. ನೂಱೊನ್ದು ರಾಗಂಗಳ್ (Mr. 78).

ನೂಱು nūṟu. 2. = ನುಱು 2, etc. the state of being crushed, etc. see ನುಚ್ಚು-.

***ನೂಱು nūṟu. 3.** to force one's way through. ನೂಱುವ ಮಱ್ದುವ ನಿಲ್ವೆಡೆಯಂ Pb. 5, 43. [Tu. ನೂರು].

ನೂರ್- nūr. = ನೂಱು 1, q. v. (Kāvy. I, 3, 80-83). — ನೂರ್ಕ ಣ್ಡುಗ. a hundred kaṇḍugas (Bp. 10, 5). — ನೂರ್ಛಾಸಿರ. -ಸಾಸಿರ. 100,000 (Śmd. 22. 83. 227). — ನೂರ್ಬಸದಿ. see ಏಱು-. — ನೂರ್ಮ ಡಿ. (Śmd. 227). a hundred fold [ಗಣ್ಡಗಾಡಿ ನೂರ್ಮಡಿ ಮಿಗಿಲಾ ದುದು Pb. 8, 101]; (Abh. P. 3, 108; Bp. 5, 60; 45, 3). — ನೂರ್ಮಾತು. (Śmd. 227). a hundred words. — ನೂರ್ಲಿಂಗ. see ಸಾವಿರದೇಱು-. — ನೂರ್ವತ್ಸರ. see ಏಱ್-. — ನೂರ್ವರ್. (Śmd. 122). a hundred persons [ನೂರ್ವರುದಗ್ರ ಸುತರ್ಕಳ್ Pb. 1, 131; Ap. 14, 34]; (Bh. 1, 8, 60).

ನೂಲ್ nūl. 1. = ನುಲಿ 1, ನೂಲು 1. to make thread, to spin (ತನ್ತುಕರಣ Śmd. Dh.; T. ನೂಱ್, ನೂಲ್; M. ನೂಲ್, ನೂಱ್ಱು). ನೂಲ್ತು (Śmd. 287 Cm.).

ನೂಲ್ nūl. 2. = ನುಲಿ 2, ನೂಲು 2. (Śmd. 58). yarn, thread (of cotton, ತನ್ತುಮಾತ್ರ Śmd. Dh.; ಗುಣ Ct. I, 21; ಸೂತ್ರ, ತನ್ತು Nr.; Si. 343; ತನ್ತ್ರ, ತನ್ತು Nn. 75; ಗುಣ, ತನ್ತು 78; ಗುಣ Mr. 501; Tu., T., M.). [ಅಸಿಯ ನೂಲೊಳ್ ಕೋದ ತೋರ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ Pb. 5, 6 va.]. ನೂಲಂ (Śmd. 84). ನೂಲಪಿಂಜಿ (ಕಳ್ Śm. 112). ನೂಲಕಂಕಣ (ಕಂಕಣ, ಹಸ್ತಸೂತ್ರ, ಪ್ರತಿಸರ Hlā.). ಊತ ಸ್ಯೂತ ಇವು ನೂಲ ನೆಯ್ಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸುಗು; ದೊಡ್ಡ ನೂಲ ಸೀರೆ (ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ); ಕಾರ್ಪಾಸ ಬಾದರ ಎಮ್ಬುವು ಫಲದಿನ್ದ ಆದ ನೂಲ ಸೀರೆ (ಫಾಲ Nr.). ತಾವರೆನೂಲ ನಾರಿ (Śmd. 66. 133). ತಾವ ರೆಯ ನೂಲಿಂ ಕೀಲಿಸಿದ ಎಳೆವಾಱೆಯ ಸುಱುಯೆಲೆಯ ತಳತಳಿಪ ಮೇಲ್ಗಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.). ನೂಲೆಱೆ (ಎಱೆ Śmd. I). see Bp. 18, 38; J. 31, 16; ಉಡಿ-. — ನೂಲ ತೊಂಗಲ್. [waist band made of twisted threads. ಉಲಿವ ಸೂಸಕದ ನೂಲ ತೊಂಗಲ್ವೆರಸು Pb. 2, 41 va.]. (ಕಟಿಸೂತ್ರ Ss.). [— ನೂಲ ತೊಂಗಲುಲಿ. -ಉಲಿ. sound of waist band having trinkets. ಒದವಿದ ನೂಲ ತೊಂಗಲುಲಿ ದೇಸೆಯನಾನ್ತು Pb. 4, 35;— ನೂಲತೋಡು. agreeability as in the fibres of a thread. ಮುನ್ನ ನೂಲ ತೋಡಾಗದೆ ಕೆಟ್ಟು ಪೋದವರನಿಂ ಮುಗುಟ್ದಂ ಸಱುಪನ್ತು ಬೆಳ್ಪನೇ Pb. 9, 46].

ನೂಲಿಗ nūliga. (that is thread-like). — ನೂಲಿಗನ ಹಾವು. the common, not venomous green tree-snake, the green whip-snake, the eye-snake, Passerita mycterizans (Bḍ.). 2, a kind of green, venomous coluber, Trimeresurus erythrurus (Bḍ.); the green tree viper, Trimeresurus viridis (Bḍ.). see ಹಸರು-.

ನೂಲಿಗು nūligu. — ನೂಲಿಗಿನ ಹಾವು. = ನೂಲಿಗನ-. (Bḍ.).

ನೂಲಿಗೆ nūlige. spinning. — ನೂಲಿಗೆನ ಪಲ್ಯ. = ನವಿಲುಮೆಟ್ಟಿನ ಪಲ್ಯ (Z.). — ನೂಲಿಗೆನ ಹುಲ್ಲು. a common grass, Apluda aristata L. (Z.).

ನೂಲಿಸು nūlisu. to cause to spin (My.).

ನೂಲು nūlu. 1. = ನೂಲ್ 1. to make thread, to spin. (C.; Te.). P. p. ನೂತು (C.). ನೂತ ನೂಲ ಎೞೆ (ತನ್ತು Mr. 530). ನೂತದ್ದೆಲ್ಲ ಹಂಜಿ, ಕಲಿತದ್ದೆಲ್ಲ ಗಂಜಿ. — ನೂಲೋ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟು, ಹೇಲೋ ಮೂಱುಯ ತನ್ದ (Prv.). ಅರಳೆಯ ನೂತು (B. 4, 28). ಹತ್ತೀ ಅರಿದು, ನೂತು, ಪಟ್ಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು (4, 178). ನೂಲುವ ನೇಯುವ ಯನ್ತ್ರಗಳು (4, 103).

ನೂಲು nūlu. 2. = ನೂಲ್ 2. yarn, thread. (ಸೂತ್ರ G.). ನೂಲು ಮೊದಲಾದವಱ ಕಟುಕು (ಪಕ್ಷ್ಮನ್ Nr.). ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳಿನ್ದ ನೆಯಿದ ಆ ಸೀರೆ ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕು (Mr. 341). ನೂಲಿಗೆ (Bp. 23, 36). ನೂಲಿನ (Si. 96). ಸಾಧಾಜೋಡುಗಳು ಬಱೇ ನೂಲಿ ನವು (B. 3, 102). ನೂಲಿನ (or ನೂಲಿಗೆ) ತಕ್ಕ ಶೇಲೆ, ಸಾಲಿನ (or ಸಾಲಿಗೆ) ತಕ್ಕ ಎಡೆ. — ನೂಲು ಹಿಡಿದು ಜೋಲುವವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ನೇತಾಡಿದ (Prvs.). — ನೂಲ ಹಬ್ಬ. a feast in the śrāvaṇa month at which wrestlers make a heap of red earth (like a hutta) in the garuḍi, worship it, and tie a thread round the wrist of their right hand (My.). 2, a feast on the eighth day of the suklapakṣa of the śrāvaṇa month when a figure of Durgā is made of thread by wives over a small metal pot and worshipped, and the thread is tied to the wrist of their right hand (Bp. 42, 11). — ನೂಲುಕಣ್ಡಿಕೆ. = ನೂಲುಕಣ್ಡಿಕೆ. (My.). — ನೂಲುಕಣ್ಡಿಕೆ. an (oblong) ball of thread (Si. 343; My.). — ನೂಲುಕಣ್ಡು. = ನೂಲುಕಣ್ಡಿಕೆ. (My.). — ನೂಲುಬಟ್ಟೆ. cotton cloth (My.; Si. 221; B. 4, 163). — ನೂಲುಹುಣ್ಣಿಮೆ. the day of full moon in the śrāvaṇa month on which all who wear the janivāra use to renew it (My.). — ನೂಲೇಣಿ. -ಏಣಿ. a ladder made of cotton cords for scaling a fort (My.).

ನೂಳ್ nūḷ. = ನುಸುಳ್ 2, No. 3. falsehood, a lie (ಕಟ್ಟುಕ, ತೊದಲ್, ಪುಸಿ, ಅನೃತ Kk. 60; ತೊದಳ್, ಪುಸಿ Śm. 48). — ನೂಳ. -ಅ 3. a liar (ಪುಸಿಗ Ct. I, 58).

ನೂಳದು nūḷadu. (Śmd. 389). much, exceedingly, etc. (ಅಧಿಕ 391; ಪಿರಿದು II; ಪಿರಿದು Kk. 84; ಅತಿಶಯ Ss.; ಅಗುನ್ದಲೆ, ಕರಂ, ನೆಱೆ, ಅಯ್ದೆ, etc., ಪಿರಿದು Kk. 49; ಕರಂ, etc., ಅಧಿಕ Śm. 58; T. ನೂಂಗು, greatness; abundance; ನೂಱಾಲ್, a heap).

ನೃ nṛi. *a man.*

ನೃತ್ತ nṛitta. = ನೃತ್ಯ. (Si. 62).

ನೃತ್ಯ nṛitya. *dancing, acting, pantomime* (ಕುಣಿವುದು Nn. 129).

ನೃತ್ಯಸ್ಥಾನ nṛitya-sthāna. *a place for dancing.*

ನೃತ್ಯೇಕ್ಷಣ nṛitya-īkṣaṇa. *viewing an exhibition of dancing.*

ನೃಪ nṛi-pa. a protector of men : *a king, a prince.*

ನೃಪಕುವರ nṛipa-kuvara. a king's son (Mr. 263).

ನೃಪಕೂಟ nṛipa-kūṭa. a royal city (ಸನ್ಧಿ, ಅರಸುಗಳ ಸ್ಥಾನ Nn. 164). see the other reading s. ಸನ್ಧಿ.

ನೃಪಖಗ nṛipa-khaga. a kind of bird (ಮಯ Mr. 174).

ನೃಪತಿ nṛi-pati. = ನೃಪ. *a king.*

ನೃಪತಿಲಕ nṛipa-tilaka. a distinguished king (Cpr. 2, 10; 5, 2).

ನೃಪತುಂಗ nṛipa-tuṅga. the most prominent one or chief of kings (Śmd. 171); [name of a Rāṣṭrakūṭa king].

ನೃಪಭಾಗ nṛipa-bhāga. the king's portion : tax, revenue (ಕರ Mr. 507).

ನೃಪಲಕ್ಷ್ಮ nṛipa-lakṣma. *a mark or symbol of a king, especially the white parasol with a golden staff.*

ನೃಪವಿದ್ಯೆ nṛipa-vidye. state policy, political wisdom (Kāvy. II, 2, B, 24).

ನೃಪಸಭ nṛipa-sabha. *an assembly of princes.* 2, *a king's palace.*

ನೃಪಾಲ nṛi-pāla. = ನೃಪ. a king. (Bp. 21, 46; 55, 24).

ನೃಪಾಲಕ nṛi-pālaka. = ನೃಪಾಲ. (Bh. 1, 19, 19).

ನೃಪಾಸನ nṛipa-āsana. *a throne.*

ನೃಪೇನ್ದ್ರ nṛipa-indra. an excellent king (My.).

ನೃವಾಹ nṛi-vāha. Kubēra (Mr. 54).

ನೃಶಂಸ nṛi-śaṁsa. hurting men : *malacious, cruel, mischievous, wicked* (ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ, ಬಿಱುಸಿನವಂ Mr. 235).

ನೃಸಿಂಹ nṛi-siṁha. = ನರಸಿಂಹ. one of the Viṣṇu's avatāras. (J. 11, 36); N. (My.). Fourth Avatāra

ನೃಸೇನ nṛi-sēna. *an army of men.*

ನೃಹರಿ nṛi-hari. man-lion : Viṣṇu in his fourth avatāra (Mr. 19).

ನೆಕ್ಕರ nekkara. N. of a village near Kāsaragōḍu in South Kanara. (Dp. 130. 73).

ನೆಕ್ಕರೆ nekkare. = ದೊಡ್ಡ ನೆಕ್ಕರೆ. a spreading shrub. (Tu.).

***ನೆಕ್ಕನೆ nekkane.** at once. ಮುನಿದೆರಡಱ್ಬಿನೊಳ್ ರಥಮುಮಂ ಪದವಿಲ್ಲುಮನೆಯ್ದೆ ಪಾರ್ದು ನೆಕ್ಕನೆ ಕಡಿದು Pb. 11, 19.

ನೆಕ್ಕಿ nekki. = ಲಕ್ಕಿ, etc. a kind of shrub. (My.). [Tu.]. see ಕರಿ–, ಬಿಳೇ–.

ನೆಕ್ಕಿಸು nekkisu. to cause to lick (My.).

ನೆಕ್ಕು nekku. 1. = ನಕ್ಕು1. to lick (My.). [Tu. ನಕ್ಕ್]. ನೆಕ್ಕೋ ನಾಯಿಗೆ ಲಿಂಗವೇನು? ಪೀಠವೇನು? — ನಕ್ಕರೂ ನೆಕ್ಕೋದು ಬಿಡದು. — ಕತ್ತೀ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ತುಪ್ಪ ನೆಕ್ಕಿ, ನಾಲಿಗೆ ಸೀಳಿಕೊಂಡ (Prvs.). see B. 3, 31. 94; Bp. 32, 28; 60, 34; Śśv. 2, 31.

ನೆಕ್ಕು nekku. 2. = ನಗ್ಗು 1, ನೆಗ್ಗು 1, ನೆಱ್ಗು. to be depressed, to sink, (to disappear, to vanish, ಅನ್ತರ್ಲೀನ Śmd. Dh.; *cf.* the Te. s. ನಕ್ಕು3).

ನೆಗ nega. = ನೆಗದು, ನೆಗೆ 3, ನೆಗೆದು. P. p. of ನೆಗೆ 2 No. 2, in ನೆಗ ನೆಗೆದು (Bp. 47, 41), ನೆಗ ನೆಗದು (My.).

ನೆಗಚು negacu. = ನೆಗಸು, ನೆಗಿಸು. to cause to jump or jump away. ನೆಗಚಿ ಹೋದ್ದು ಮಗಚಿ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.).

ನೆಗಡಿ negaḍi. = ನಗಡಿ, ನಿಗಡಿ. a cold, a catarrh (ಕಫ, ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯ, ಪೀನಸ Hlā.; ಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯ, ಪೀನಸ Nr.; My.; ಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯ G.). [Tu. ನಿಗಡಿ]. ನೆಗಡಿಯಾದರೆ ಲವಂಗದ ಕಷಾಯ ಕುಡಿಯುವರು (B. 3, 13). ನೆಗಡಿಯವ ಸೀನುವಾಗ್ಯೆ, ದಗಡೀ ಮಗ! ಎನ್ದರೆ, ನಿತ್ತಾನೇ? — ನೆಗಡಿಯನ್ಥ ಬಡ್ಡು ಇಲ್ಲ, ಬುಗುಡಿಯನ್ಥ ಒಡವೆ ಇಲ್ಲ (Prvs.).

ನೆಗತ negata. = ನೆಗೆತ. the act of leaping or having leaped (My.).

ನೆಗದು negadu. = ನೆಗೆದು. P. p. of ನೆಗೆ 2 No. 2.

ನೆಗಪು negapu. 1. = ನೆಗವು, ನೆಗಹು 1, ನೆಗೆಪು. to raise, to lift up; to hold uplifted or elevated. [Tu. ನಿಗೆಪು]. (T. ನೆಕ್ಕು, ನೆಮ್ಬು; Te. ನಿಗುಡಿಂಚು). ಬನ್ದ ಬಸನ್ತಂಗನ್ದು ಅರವಿನ್ದಿನಿ, ಸೇಸಿಕ್ಕಲೆನ್ದು, ನೆಗಪಿದ ಹಸ್ತಕ್ಕೇಂ ದೊರೆವನ್ದವೊ ಜಲಲವದಿನ್ದೆಸೆವ ಉನ್ನಾಲ ವಿಕಚಕೋಕನದಂಗಳ್ (Cpr. 7, 59). ನೆಗಪಿದ ಕಹಳೆಯ ಆಕಾರದ ಹಾಗೆ (Śmd. 7 Cm.). ನೆಗಪಿದದು (ಊರ್ಧ್ವಕ್ಷಿಪ್ತ, ಉದಂಚಿತ Mr. 449). ನೃಪರಂ ನೆಗಪಿ ತಾಳ್ದುದಾನೆ (ಔಪವಾಹ್ಯ 156). ನೆಗಪಿ ನೆಟ್ಟ ಘನತ್ರಿಶೂಲಂ (Rśv. 6, 11 va.). see Cpr. 5, 51; 7, 60; 8, 4 va.; Grj. 5, 20; Bp. 2, 13; 4, 12; 54, 47; C. Bp. 47, 46; Rśv. 6, 11 va.; 10, 31 va.; J. 5, 8. 60; Śśv. 2, 42. 56.

***ನೆಗಪು negapu. 2.** to shed as tears. ಎನ್ದು ಕಣ್ಣನೀರಂ ನೆಗಪೆ Pb. 2, 94 va.; Ap. 4, 56.

ನೆಗವು negavu. = ನೆಗಪು 1, etc. (G. 549).

ನೆಗಸು negasu. = ನೆಗಚು, etc. to cause to jump or jump over (My.).

ನೆಗಹು negahu. 1. = ನೆಗಪು 1, etc. ನೆಗಹಿ ಬಾಱುಸುಹ (ಊರ್ಧ್ವಕ); ನೆಗಹುವುದು (ಉನ್ನಾಯ, ಉನ್ನಯ, ಸಮುನ್ಧರಣ); ನೆಗಹಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಉದ್ಘೂರ್ಣ, ಉದ್ಧೃತ); ಬಲದ ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಿ ಇಕ್ಕಲು ಪಟ್ಟನ್ತಹ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರವು (ಉಪವೀತ); ಎಡದ ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಲು ಪಟ್ಟ ಜನಿವಾರವು (ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತ Nr.). [ತಲೆಗಳ ಹಿಡಿದು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನೆಗಹುತ್ತಿರಲು Cv. 1306]. see Bp. 10, 6; 19, 26; 64, 75; 61, 61; Bh. 8, 25, 8; 8, 26, 21; Rām. 5, 8, 57; 6, 9, 19; 6, 44, 51.

ನೆಗಹು negahu. 2. lifting up, etc. (C. Bp. 19, 35; Bh. 2, 2, 104). ಕಡುಗದ ನೆಗಹಿನಲಿ,....ಬಾಳ ನೆಗಹಿನಲಿ (Rām. 3, 6, 15). see ಕೆಯ್–. 2, elation (Bh. 3, 2, 2).

ನೆಗಱ್ negal̤. 1. to undertake; to engage in; to prepare; to perform, to do, to make, to cause to act (ಉದ್ಯೋಗ Śmd. Dh.; Śm. 115; Te. ನೆಗ್ಗಿಂಚು, ನೆಗ್ಗು; T. ನಿಗಱ್, to go, go on = ನಡೆ; Te. ನಿಗ್ಗು, ನೆಗ್ಗು, to go on well, be effected). ನೆಗೞ್ದಂ, ನೆಗೞ್ಗಿ, ನೆಗೞ್ಗಂ (Śmd. 49. 55). ತಪದೊಳ್ ನೆಗೞ್ದಂ (163). [ಪರಮಾಲಂಕಾರೋಚಿತ ವಿರಚನೆಗಳ್ ನೆಗೞ್ಗಮಾರ ವದನೋದರದೊಳ್ Kr. 1, 4; Pb. 1, 34; Ap. 9, 93 va.]. ಪರಿಣಯಮಂ ನೆಗೞ್ದ (Bp. 32, 39). ದುರ್ಧರಗ್ರೀಷ್ಮರಾಜಂ ನೆಗೞ್ದ ಚತುರಂಗಂ (J. 15, 4). see Cpr. 2, 48; 3, 62; 6, 88; Rśv. 13, 4. 11. 12. 2, = ನೆಗಱ್ 2?) to come; to be used (ಬರ್ Śmd. 294. 344 Cm.; ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು 175 Cm.). ಎಯ್ಯ ಮುಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಶಲಲ, ಶಲ ನೆಗೞ್ಗು; ಮನೆಯ ಮುನ್ದಣ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಘಾಣ, ಅಲಿನ್ದ ನೆಗೞ್ಗಂ; ಕರೆದು ಬೆಸಸುವುದು ಆವುದಾನೊನ್ದು ಉಣ್ಟು, ಅದಱಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶಾಸನಶಬ್ದಂ ನೆಗೞ್ಗು; ಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದುದನ್ ಒಡಮ್ಬಡುವಲ್ಲಿ ಕಾಮಂ ಎಮ್ಬ ಅವ್ಯಯಂ ನೆಗೞ್ಗು (Nr.). see Śm. 10. 87; J. 5, 45; 28, 63.

ನೆಗಱ್ negal̤. 2. = ನೆಗೞು 1. to become manifest, notorious, well known, renowned or famous; to shine; to

appear; to be finished (ಖ್ಯಾತ Śmd. Dh.; ಖ್ಯಾತಿ Śm. 115; ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ Ct. II, 90; ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆ Śmd. 39. 137. 194. 213. 260. 344 Cm.; Te. ನೆಗಡು; T. ನಿಗಳ್, to shine; ನಿಗರ, light; ನೆಗಿಡಿ, ಇಗಿಟು, fire; ನೆಗಿಲ್, to bloom; ನೆರುಪ್ಪು, fire; Te. ನೆರೆ, to shine). P. ps. ನೆಗಳ್ದು (Śmd. 66), ನೆಗಳ್ತು (Ct. II, 90). see Śmd. 130. 133; Ch. v. 4; Cpr, 2, 1; Cpr. s. ಅರ್ಗಳದೇವ; Abh. P. 9, 60; Bp. 55, 25; C. Bp. 5, 2; Rśv. 5, 40; 8, 116; 13, 64 va.; J. 4, 7.

ನೆಗಳ್ negaḷ. 3. = ನೆಗಳು 2, ನೆಗಳೆ. an alligator (ನಕ್ರ Śmd. Dh.; Śm. 115; ಅವಹಾರ, ಗ್ರಾಹ Hlā.; Mr. 410; ಮಕರ Nr.). [ತನ್ನನಡಸಿದ ನೆಗಳಂ Pb. 2, 60; Vr. 97, 7]. — ನೆಗಳ್ದೇರ. -ತೇರ. Varuṇa (Kk. 15; Śm. 13).

ನೆಗಳಿಸು negaḷisu. = ನೆಗಳ್ಚು 2. to praise, etc. (Bp. 36, 42).

ನೆಗಳು negaḷu. 1. = ನೆಗಳ್ 2. P. p. ನೆಗಳ್. see Bp. 10, 14; 14, 34; 46, 27; 49, 42; C. Bp. 47, 33.

ನೆಗಳು negaḷu. 2. = ನೆಗಳ್ 3, etc. (ವೃಜಿನ, ನಕ್ರ Nn. 64; ಶಿಂಶುಮಾರ Si. 88; ನಕ್ರ, ಕುಮ್ಭೀರ, ಮೊಸಳೆ 89; My.; Te. ನೆಗಡು). see Sp. s. ಮುಗುಳೆ.

ನೆಗಳೆ negaḷe. = ನೆಗಳು 2, etc. (My.). ನೆಗಳೆ ಹಾಱದರೆ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ನೆಗಳ್ಚು negaḷcu. 1. to cause to undertake or do; to cause oneself to undertake, to begin; to perform; to compose, to produce, to cause (ಉದ್ಯೋಗ Śmd. Dh.; Rśv. 8, 5 va.; J. 2, 23; 4, 17. 50; 5, 62. 67; J. 18, 41).

ನೆಗಳ್ಚು negaḷcu. 2. = ನೆಗಳಿಸು. to make well known, to praise; to make oneself renowned; to cause oneself to appear, to shine (ವಿಖ್ಯಾತಿ Śmd. Dh.; Cpr. 8, 63 va.; Rśv. 2, 46).

ನೆಗಳ್ತೆ negaḷ-te. 1. (Śmd. 247). action; work; practice; rites; conduct (ಆಚಾರಾಧಿಕ್ರಮ, ಕ್ರಿಯೆ Hlā.; ಕ್ರಿಯೆ Mr. 458; ಚರಿತ್ರ Śmd. II; Cpr. 3, 54; 6, 88).

ನೆಗಳ್ತೆ negaḷte. 2. fame, notoriety, accomplishment (ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ Śmd. 56 Cm.; Śmd. I; ಪ್ರಸಿದ್ಧ Ct. I, 98). ನೆಗಳ್ತೆಯ ಸಪ್ತುಮೋನ್ನತದ ಜನಪದಂ (Mr. 271). [ಚತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ತೆಯು ಮೆನ್ಸೀಗಡಿನ ನೆಗಳ್ತೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳೊಡವ್ಪಡಂ ಮಾಡಿದರ್ Kr. 1, 32; Pb. 1, 2; Ap. 1, 36]. see Śmd. 51. 61. 121; Abh. P. 11, 78. — ನೆಗಳ್ತೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to acquire fame, to become conspicuous, famous, etc. (Rśv. 6, 11 va.). — ನೆಗಳ್ತೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ನೆಗಳ್ತೆವಡೆ. [ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತ ಸತ್ಕವಿಗಳ Pb. 1, 10]; (Abh. P. 2, 51; Śsv. 4, 17 va.).

ನೆಗಿಸು negisu. = ನೆಗಸು, etc. to cause to jump. (My.).

ನೆಗೆ nege. 1. = ನೆಸೆ 1. to be purified, to become clear, to shine (ಉತ್ಪವನ Śmd. Dh. in all MSS.; is ಉತ್ಪ್ಲವನ and ನೆಗೆ 2 meant?).

ನೆಗೆ nege. 2. = ನೆಸೆ 2, to rise (also used of light), to ascend, to go upward (ಎಱ್ Śmd. I; [Tu. ನಿಗೆಪು]. Te. ಎಗಿ, see. s. ಎಕ್ಕಟಿಗ; M. ನಿಗೆ). P. p. ನೆಗೆದು. [ನೆಗೆದ ಮುಗಿಲ್ಗಳುಂ ಸುರಿವ ಪೆರ್ಮೞೆಯುಂ Kr. 1, 124; Pb. 11, 34; Ap. 6, 52; ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಗುಡುಗಾಟದಿನ್ದ ಕೆನ್ಧೂಳಿ ನೆಗೆದು Cv. 517]. ಉದ್ದಂ ನೆಗೆದುದು (ಉದಂಚಿತ, ಊರ್ಧ್ವಕ್ಷಿಪ್ತ Hlā.). see Śmd. 294; Cpr. 4, 31; 5, 39 va. & 42 va. (twice); Abh. P. 3, 77; 9, 41. 73; 10, 20; Kāvy. 1, 3, 76: Grj. 4, 104 va.; Bp. 12, 48; 19, 26; 21, 21; 25, 51; 44, 30. 32. 51. 72; 46, 59; 56, 32; 57, 18. 48. 82; 58, 36. 59; Rśv. 5, 69; 6, 6; 8, 105; 9, 4; 11, 7; 13, 19; 13, 77 va.; 13, 80. 90; Rām. 6, 13, 6. 2, to jump up, to bound, to jump (ಮಿಳಿರ್ Ct. I, 36; ದಿಂಕಿಡು I, 80; ಮಿಳ್ಳಿಸು Kk. 54; Abh. P. 11, 143 va.; My.; Te. ಎಗೆ, ನೆಗೆ). P. ps. ನೆಗದು, ನೆಗೆದು. ನೆಗದ ನೀರು ಅಗದು ನೋಡ ಬೇಕೆನ್ದು ಬಗದ (Prv.). see Bp. 34, 28; 39, 62; 58, 61; 59, 22; Rśv. 5, 116. 117; Prv. s. ನೇಯಿಗೆ. 3, to raise, to lift up (Grj. 6, 9; 8, 24; Bp. 60, 9).

ನೆಗೆ nege. 3. = ನೆಗ, in ನೆಗೆ ನೆಗೆದು (Bp. 60, 25; J. 8, 39). — ನೆಗೆತರ್. = ನೆಗೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. to rise (Rśv. 6, 44).

ನೆಗೆ nege. 4. jumping, etc. — ನೆಗೆವಾವು. -ಪಾವು. a snake that jumps (Śsv. 1, 79 va.).

ನೆಗೆ nege. 5. = ನಗೆ 3. a laugh, etc. [— ನೆಗೆಗಣ್. -ಕಣ್. a shining eye. ವದನಕ್ಕೆಮ್ಮ ತಳಕ್ಕೆ ನೀಳ್ದ ನೆಗೆಗಣ್ಣಿಂ Ap. 7, 54]. — ನೆಗೆಣ್ಣೆ. = ನಗೆವೆಣ್. (ಯಾತೃ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರ ಹೆಣ್ಡರು G.). — ನೆಗೆಳ್ಳು. = ನಗೆಯೆಳ್ಳು. (My.). *cf.* ಎಳ್ಳುಬೆಲ್ಲ.

ನೆಗೆತ negeta. = ನೆಗತ. the act of leaping. (My.).

ನೆಗೆಪು negepu. = ನೆಗಪು, etc. to lift, etc. ನೆಗೆಪುವುದು (ಉಟ್ಪಾಕ Śm. 66; Kk. 74, o. r. ನೆಗಪುವುದು).

ನೆಗೆಯುವಿಕೆ negeyuvike. rising, etc. (ಪ್ರಡೀನ, ಹಾಱಾಡುವಿಕೆ Si. 178).

ನೆಗೆಹ negeha. raising, etc, (ಉನ್ನಾಯ, ಉನ್ನಯ Nr.).

ನೆಗ್ಗಲಿ neggali. = ನೆಗ್ಗಿಲ್, etc. — ನೆಗ್ಗಲಿಮುಳ್ಳು. = ನೆಗ್ಗಿಲು-. (Z.).

ನೆಗ್ಗಲು neggalu. = ನೆಗ್ಗಿಲ್, etc. (My.). see ಆನೆ-.

ನೆಗ್ಗಿಲ್ neggil. -ಲು. = ನಗ್ಗಿಲು, ನೆಗ್ಗಲಿ, ನೆಗ್ಗಲು, ನೆಗ್ಗುಲು, ನೆರಿಗಿಲು. a prostrate herb, bearing spinous fruits, the small caltrops, Tribulus terrestris or lanuginosus Lin. (ಗೋಕ್ಷುರ, ಸ್ಥಲಶೃಂಗಾಟ, ಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರ, ತ್ರಿಕಣ್ಟಕ Hlā.; ಪಲಂಕಷೆ, ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, ಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರೆ, ಸ್ವಾದುಕಣ್ಟಕ, ಗೋಕಣ್ಟಕ, ಗೋಕ್ಷುರಕ, ವನಶೃಂಗಾಟ Nr.; ತ್ರಿಕಣ್ಟಕ, ಗೋಕ್ಷುರ, ದಂಷ್ಟ್ರ Mr. 124; My.; Tu.; T. ನೆರುಂಜಿ, ನೆರುಂಜಿಲ್; M. ಞೆರುಞ್ಞಲ್). see ಆನೆ-, ಕೆನ್-, ದೊಡ್ಡ-. — ನೆಗ್ಗಿಲುಮುಳ್ಳು. = ನೆಗ್ಗಿಲಿ-, ನೆಗ್ಗುಲು-. Tribulus lanuginosus (St. & Pl.; My.).

ನೆಗ್ಗು neggu. 1. = ನೆಕ್ಕು 2, etc. to be curved or bent inward, to sink in, to sink; to disappear; to get a bruise; to be bruised (My.; M. ಞೆಙ್ಙು), ನೆಗ್ಗಿದುದು (ನ್ಯಂಚಿತ, ಅಧಃಕ್ಷಿಪ್ತ Hlā.). ಕಚ್ಛಪಂ ನೆಗ್ಗಿದನು (Bp. 28, 55). ಪಾದಘಾತದೊಳ್ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನೆಗ್ಗಿದುದು ನೆಲಂ (Bh. 3, 13, 32). ಮನದ ಮದದಕ್ಕಱನ ವಿಷಯದ ನೆನಹು ನೆಗ್ಗಿತು (Rām. 3, 4, 24). ರಥಂ ನೆಗ್ಗಿದುದು (J. 7, 46). see J. 3, 38; Bh. 3, 2, 2; 8, 24, 47. [2, to lift, to raise].

ನೆಗ್ಗು neggu. 2. = ನಜುಗು, etc. to crush, to smash, to break, to destroy (My.; Tu. ಞಕ್; M. ಞೆಕ್ಕು; T. ನೆರಿ, see s. ನಗ್ಗು 1; ನೆಗಿಲ್, ನೆರು, to be ground small). ರಿಪುಸೈನ್ಯಕಾನನವನು ನೆಗ್ಗಿದರ್ (J. 8, 32). ನೆಗ್ಗಿದ್ದು ಬಗ್ಗೀತೇ? (Prv.).

ನೆಗ್ಗು neggu. 3. = ನಗ್ಗು 2. a bruise in metal vessels. (My.).

ನೆಗ್ಗುಲು neggulu. = ನೆಗ್ಗಿಲ್, etc. (ಪಲಂಕಷೆ, etc. Si. 145; My.). — ನೆಗ್ಗುಲುಮುಳ್ಳು. = ನೆಗ್ಗುಲು. (ಪಲ್ಲೇರುಗಿಡ, etc. Si. 145).

ನೆಗ್ರೋಧ negrōdha. Tbh. of ನ್ಯಗ್ರೋಧ. growing downwards, etc. (Śś.).

ನೆಚ್ಚಿಕೆ neccike. = ನಚ್ಚಿಕೆ, etc. confiding, etc. (My.).

ನೆಚ್ಚಿಗೆ neccige. = ನಚ್ಚಿಕೆ, etc. (My.).

ನೆಚ್ಚಿಸು neccisu. = ನಚ್ಚಿಸು. to cause to confide. (My.).

ನೆಚ್ಚು neccu. 1. = ನಚ್ಚು 1. to confide, etc. (J. 6, 31; My.). ನೆಚ್ಚಿದ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣನಾಯಿತು.— ನೆಚ್ಚಿದ ಕಾರ್ಯ ಪಚ್ಚಾದರೆ ಕಿಚ್ಚು ಯಾತಕೆ?— ನೆಚ್ಚಿದ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ಬಚ್ಚಿದ ಕುದುರೆ (Prvs.). see Sp. s. ಯಾತ.

ನೆಚ್ಚು neccu. 2. = ನಚ್ಚು 2. confidence, etc. (My.).

ನೆಟಿಕೆ neṭike. = ನಟಿಕೆ, etc. the cracking noise of the fingers, etc. (My.).

ನೆಟ್ಟಗೆ neṭṭage. = ನೆಟ್ಟನೆ (Śmd. 389). straightly, straight, erect; orderly, regularly; rightly, properly; nicely, neatly; plainly, clearly, distinctly (ಪರಿಸ್ಫುಟ Śmd. 393; ವ್ಯಕ್ತ Cm.; ವ್ಯಕ್ತಮಾಗಿ 265 Cm.; My.; see ನಿಟ್ಟು, ನಿಱು 1 & 2, ನೀಟು, ನೇಟು; Mhr. ನಿಟಸ, regular, neat; ನಿಳಾಈ, ನಿಳಾವಾ, straightness, neatness, rightness; ನೇಟಕ, neat, handsome, right, becoming). ನೆಟ್ಟಗೆ ಇರುವವದು (ಋಜು, ಅಜಿಹ್ಮ Si. 372). ನೆಟ್ಟಗೆ ಹೋಗಿ, ಮುಟ್ಟಿ ಬನ್ನಿ (Prv.). see Rśv. 13, 26; Si. 30. 230. 252. 306; B. 1, 8. 16; 2, 39; 3, 19. 30. 67. 79; 4, 37. 139; 5, 205. 238. — ನೆಟ್ಟಗಾಗು. -ಆಗು. to become straight, erect, etc. ಮೆಯ್ಯೊದಲು ನೆಟ್ಟಗಾಗೋಣ (ಪುಲಕ, ರೋಮಾಂಚ G.).

ನೆಟ್ಟನ neṭṭu-ana². = ನೆಟ್ಟನ್ನ (G. 550).

ನೆಟ್ಟನೆ neṭṭane. = ನೆಟ್ಟಗೆ (Śmd. 389. 393; ವ್ಯಕ್ತಮಾಗಿ 104. 114. 243. 388 Cm.; ಅಮಲ, ವ್ಯಕ್ತಿ Ct. II, 87; My.; Te.). straightness, etc.; straightly, etc. [ನೆಟ್ಟನೆ ತಾಂ ಸವಿಯೊಳೊನ್ದಿರೆ ಭೋಜನಂ Kr. 2, 147; Pb. 4, 64; Ap. 2, 76]. ನೆಟ್ಟನೆ ಎಲ್ಲರುಂ ಪೋದರ್ (Śmd.). ನೆಟ್ಟನೆ ಮನವಪ್ಪುಗುವ ನುಡಿ (ಹೃದಯಂಗಮು Mr. 85). ನೆಟ್ಟನೇ ದಾರಿ (My.). see Cpr. 4, 14; 8, 67; Bp. 6, 7; 24, 82; 27, 11; 60, 29. 32; Rśv. 13, 82. 97; Kk. 61; J. 17, 11; 19, 18. — ನೆಟ್ಟನೇತೆಗೆ. to make straight (Bp. 38, 50).

ನೆಟ್ಟನ್ನ neṭṭu-anna¹. straight, regular, proper, etc. (ಋಜು, ನೆಟ್ಟಗೆ G.). ನೆಟ್ಟನ್ನ ದಾರಿ (My.). ನೆಟ್ಟನ್ನ ಗೆರೆ (B. 3, 97).

ನೆಟ್ಟಾನ neṭṭu-āna². = ನೆಟ್ಟನ್ನ. ನೆಟ್ಟಾನ ಮಾತು (My.). ನೆಟ್ಟಾನ (straight and long) ಕಲ್ಲು ನಿಟ್ಟೋಟಾ ಓಡೀತೇ? (Prv.).

ನೆಟ್ಟಾನೆ neṭṭu-āne⁴. = ನೆಟ್ಟನೆ. ನೆಟ್ಟಾನೇ ಊಟ, ನೆಟ್ಟಾನೇ ಹೆಣ್ಣು (My.).

ನೆಟ್ಟಿ neṭṭi. = ನಟ್ಟಿ 1. niceness, beauty, charm (ಮನೋಹರ Śs.; *cf.* ನೀಟು).

ನೆಟ್ಟು neṭṭu. 1. (or ನೆಟ್ಟ). = ನಟ್ಟ, or ನಿಟ್ಟು. straight, etc. — ನೆಟ್ಟೆಲುವು. = ನೆಟ್ಟೆಲ್ಬು, ನಿಟ್ಟೆಲುವು. [ಪಶ್ಚಿಮ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೆಟ್ಟೆಲುವ ಮುಱಿದು ತುಟಿ ಮಿಡುಕದೆ ಅಟ್ಟೆಯಾಡಿತ್ತಲ್ಲಾ! Bv. 814]; (Bp. 21, 28. 44; 29, 4; 54, 43; Te. ನಿಟ್ಟೆಮ್ಮು, ನೆಟ್ಟೆಮ್ಮು).

ನೆಟ್ಟು neṭṭu. 2. = ನಟ್ಟು 2. P. p. of ನೆಡು.

ನೆಟ್ಟು neṭṭu. 3. = ನೆಡು. to fix firmly, etc. ವನಗಳು ಬಾರದನ್ತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಗೂಟಗಳು ನೆಟ್ಟೆಲ್ ಪಟ್ಟ ಗುಱು (ಕುಕೂಲ Si. 457, *only* in Si.).

ನೆಟ್ಟು neṭṭu. 4. = ನೆಟಿಕೆ, etc. the cracking noise of fingers, etc. (My.).

ನೆಡಿಗೆ neḍige. a post or pillar fixed in the ground (My.).

ನೆಡಿಸು neḍisu. = ನಡಿಸು 2. to cause to fix in the ground, etc. (J. 26, 50; My.). ಬಲಿದ ಶೂಲವನ್ ಒನ್ದನ್ ಆಗಳೆ ತರಿಸಿ, ನೆಡಿಸಿ (Bp. 39, 46). ತೊಡದೆನ್ ಆಂ ತೋರ್ಪಿರ್ ನಿಶಾಚರ ಪಡೆಯ ಭಾಗ್ಯದ ಭಾಲಲಿಪಿಯನು, ನೆಡಿಸುವೆನು ನೈಶಾಟವಿಜಯಸ್ತಮ್ಭದಮ್ಬರವ (Rām. 3, 6, 4).

ನೆಡು neḍu. = ನಡು 2, etc. to fix firmly, etc. (J. 4, 23. 44; 30, 30; My.). P. p. ನೆಟ್ಟು. ಒನ್ದು ದಸಿ ಅಂಗಾಲ ನೆಟ್ಟೊಡೆ (Bp. 43, 84). ಎರಡು ಕಮ್ಬಂಗಳಂ ನೆಟ್ಟು (49, 44). ನೆಟ್ಟ ನಿಷ್ಠಾಶಿವ ಪಸಾದವನ್ ಅದೆಟ್ಟದನ್ನರಿಗೆ (58, 39). ನೆಗಪಿ ನೆಟ್ಟ ಘನ ತ್ರಿಶೂಲಂ (Rśv. 6, 11 va.). ಪೊಡವಿ ಕಡಿಯದೆ ಬೆಳೆಯ ನೆಡುವದೇನೊ? (Dp. 148). ಅವನ ಮಾತು ಕೆಸಱಿನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಕಮ್ಬ (Prv.).

ನೆಡೆ neḍe. to be fixed or planted. ಕಣ್ಣೆಯದ ಮೊಳೆ ನೆಡೆದ ಖಡ್ಗದ ಹಿಣ್ಡುಗಳ ತೋಱಿಸುವೆನ್; ಏಟ್! (Bh. 3, 13, 18; ನೆಡೆದ may be a mistake for ನೆಟ್ಟ or ಪಡೆದ).

ನೆಣ neṇa. fat, marrow, etc. (ವಶೆ, ಬಸೆ Śmd. 342; ವಪೆ, ಮೇದಸ್, ವಶೆ Hlā.; ಮೇದಸ್, ಮೆದಡು Si. 204; ಮೇದ, ವಸೆ Mr. 398; Abh. P. 13, 54 va.; 14, 7; J. 12, 44. 45; 13, 18; 24, 34; My.; T. ನಿಣ; M. ನಿಣ, coagulated blood; blood; *cf.* ನೆಯ್ 2 & ನೆತ್ತರ್). [ಬಿಸುನೆತ್ತರ್ ನೆಣನಡಗೆಲ್ಬು ಸಮಸ್ತಂ ಸುರಿಯೆ Pb. 8, 77]. ನೆಣನು (ಮೇದಸ್, etc. Nr.). ಮಾಂಸದಿನ್ದಾದ ನೆಣ (ಮೇದಸ್ G.).

ನೆಣ್ಟ neṇṭa. = ನಣ್ಟ. a relative, a kinsman, etc. (J. 6, 53; My.). ನೆಣ್ಟರ ಗುಮ್ಪು (ಬನ್ಧುತೆ Si. 193). ಬಸವ, ಬಸವಾ! ಎನ್ದಡೆ...ಮುಸದ ಹಗೆಗಳು ನೆಣ್ಟರಪ್ಪರು (Bp. 8, 25). ಕಣ್ಣು ಕರೆಯದ ನೆಣ್ಟ ಗಣ್ಡುಕತ್ತೆಯ ಶಣ್ಟ (Dp. 54). ನೆಣ್ಟರು ದೂರವಿರ ಬೇಕು, ಬಾವಿ ಹತ್ತರವಿರ ಬೇಕು.— ಊರಿಗೆ ಬರುವನಕಾ ಒಬ್ಬ ನೆಣ್ಟ, ಊರಿಗೆ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ನೆಣ್ಟರು. — ನೆಣ್ಟರೆಲ್ಲ ಖರೆ, ಕಣ್ಟಲೆಚೀಲಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕಬೇಡ! ನೆಣ್ಟರ ಮನೆಗೆ ನಾಯಿ ಹೊಕ್ಕರೆ ಎಣ್ಟು ಊರಿಗೆ (or ಮನೆಗೆ) ಬೆರಕೆ. — ನೆಣ್ಟರೊಳಗಣ ಸಾಲ ಮೆಟ್ಟಿನೊಳಗಣ ಕಲ್ಲು. — ನೆಣ್ಟ ನೆಣ್ಟಗೆ ಮಾರಿ, ಕುಣ್ಟೆತ್ತು ಹೊಕ್ಕಲಕ್ಕೆ (or ಹೊಲಕ್ಕೆ) ಮಾರಿ (Prvs.). ನೆಣ್ಟ ಪುರನ್ದರವಿಠಲನು, ಪ್ರಾಣಿ! (Dp. 38, 3). see Prvs. s. ಬಾಡಿಗೇ ಮನೆ and ಶಣ್ಟ. feminine ನೆಣ್ಟಳು (My.). — ನೆಣ್ಟರಿಷ್ಟರು. -ಇಷ್ಟರು. relations and other beloved ones (Dp. 38, 3; 40, 2).

ನೆಣ್ಟತನ neṇṭatana. = ನಣ್ಟತನ. relationship. (My.; ಬನ್ಧುತೆ Si. 193).

ನೆಣ್ಟಸ್ತನ neṇṭastana. = ನೆಣ್ಟತನ. (My.).

ನೆಣ್ಟಸ್ತಿಕೆ neṇṭastike. = ನೆಣ್ಟತನ. (My.).

ನೆಣ್ಟಿತಿ neṇṭiti. = ನಣ್ಟಿತಿ. a female relative. (My.).

ನೆಣ್ಟು neṇṭu. = ನಣ್ಟು. relationship. (My.). ಒಕ್ಕಲಿಗನ ನೆಣ್ಟು ಒಡವೆಗೇಡು. — ಕನಸಿನ ನೆಣ್ಟು ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಣ ಗಣ್ಟು (Prvs.). see Prv. s. ಅಕ್ಕ 1.

ನೆಣ್ಪು neṇpu. = ನಣ್ಪು 1, q. v. friendship, etc.

ನೆತ್ತ netta. = ಲೆತ್ತ. Tbh. of ನೇತ್ರ (Śmd. 345). the eye; an eye. 2, that which has an eye, eyes or numbers: a die; a cowry

used in gaming (My.). 3, gambling [ನೆತ್ತಮನಾಡಿಸಿ ಗೆಲ್ಚುಕೊಳ್ವ ಮಿಾ ವಸುಮತಿಯಂ Pb. 6, 68; Cv. 142]; (Grj. 2, 106 va.; Bp. 43, 2. 3; 44, 61; Te.). see J. 6, 39; Dp. 2, 3. — ನೆತ್ತದಸಾರಿ. a piece used at a kind of backgammon (or at chess, or at draughts, ಶಾರಿಕೆ Nr.); a die (ಅಕ್ಷ Nr.). — ನೆತ್ತದ ಹಲಿಗೆ. = ನೆತ್ತವಲಗೆ. (Bp. 4, 29). — ನೆತ್ತದ ಹಾಸಂಗಿ. a die (ಆಕರ್ಷ Nn. 134). — ನೆತ್ತದಾಟ. -ಆಟ. playing at backgammon, etc. (Bp. 43, 12). — ನೆತ್ತವಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. a checkered board (or cloth) used in playing with dice (or at chess, or draughts, ಅಷ್ಟಾಪದ, ಶಾರಿಫಲ Nr.; ಆಕರ್ಷ Nr., Mr. 492; Bp. 43, 11; Rām. 5, 8, 72). — ನೆತ್ತವಾಡು. -ಆಡು. to play at backgammon, etc. (Bp. 43, 8, 13; 44, 60; Bh. 2, 13, 34). ನೆತ್ತವಾಡುವ ಹಲಿಗೆ (ಅಷ್ಟಾಪದ, ಶಾರಿಫಲ, ಲೆತ್ತಸಾಲೆ Si. 349.). — ನೆತ್ತಸಾರಿ. = ನೆತ್ತದ ಸಾರಿ, ಲೆತ್ತಸಾಲೆ. (Bh. 2, 13, 45).

ನೆತ್ತರ್ nettar. = ನೆತ್ತರ, ನೆತ್ತರು, ನೆತ್ತ. blood (ಕ್ಷತಜ, ಲೋಹಿತ, ಅಸ್ರ, ರುಧಿರ, ಅಸ್ಯಕ್, ಶೋಣಿತ, ರಕ್ತ Hlā., Mr. 394, Nr.; ಕೆನ್ನೀರ್, ರಗುತ, ಶೋಣಿತ Śm. 44; ಕೀಲಾಲ, ರಕ್ತ Nn. 54; ರಕ್ತ 126; Tu. ನಿತ್ತರ್; Te. ನೆತ್ತುರು; T. ನೆಯ್; see ನೆಣ). [ನೆಗಟ್ದ ನೆತ್ತರ್ ನಭದೊಳ್ ಕೆಂಗುಡಿ ಕವಿದನ್ತಾದುದು Pb. 1, 34; Ap. 2, 40; Vr. 48, 20]. ಸೂಸಿದ ನೆತ್ತರ್ (Cpr. 8, 27). ನೆತ್ತರ ಪೆರ್ಮಣಿ (Abh. P. 9, 66). ನೆತ್ತರ ತೊಱೆ (13, 54 va.; 13, 66). ನೆತ್ತರ ಪೆರ್ಪೊನಲ್ Rśv. 5, 25 va.) see Bp. 15, 19; 27, 4; 32, 20; 38, 10; Śśv. 4, 88; J. 4, 32; 12, 44; 21, 49; 22, 23; 23, 40; 25, 35. 40; 28, 35. 44. 55; 30, 15; 34, 16; ಬಿಸು-.

ನೆತ್ತರ nettara. = ನೆತ್ತರ್, etc. (B. 2, 26. 47).

ನೆತ್ತರು nettaru. = ನೆತ್ತರ್, etc. (My.). ಗಲ್ಲೆಗಟ್ಟಿದ ನೆತ್ತರು (ಉಲ್ಪ, ಕಲಲ Hlā.). ನೆತ್ತರಾ ನೋಡಿದರೆ ಗೋತ್ರಾ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv.). see Bp. 22, 10; 38, 28; 46, 58. — ನೆತ್ತರುಕುರು. an abscess or boil, which when opened discharges only blood (My.). ನೆತ್ತರುಕುರುವಿನ ನೋವು ಸಲ್ಲ, ಮನ್ತ್ರಾ ಮಾಡುವವರ ಸೋಗು ಸಲ್ಲ (Prv.). — ನೆತ್ತರುಮಾನ್ಯ. = ರಕ್ತಕೊಡಿಗೆ. (My.).

ನೆತ್ತಿ netti. the forehead (My.; Tu.; T., M. ನೆಱು); the head (ಉತ್ತಮಾಂಗ, ಮಸ್ತಕ, etc. Mr. 315; ತಲೆ, ಮಣ್ಡೆ Śm. 71; Te.); the crown of the head (Bp. 38, 35; My.; M. ನೆಟ್ಟಾನಿ, ನಿಱುಗೆ, ನೆಱುಗೆ). [ಗಣ್ಡರ ನೆತ್ತಿಯೊಳೊತ್ತಿ ಬಾಳನಿನ್ತೂಱುಗುಂ Pb. 1, 109; Ap. 4, 68], ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣು, ನೆತ್ತಿಲಿಯಾದರು ಬಾಲ (a peacock, Sp.). ತಿಗುಳಗೆ ತುತ್ತಿಗೆ ತತ್ವಾರವಾದರೂ ನೆತ್ತಿ ತುಮ್ಬಾ ನಾಮಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ ಅಯ್ಯೋ ಅನ್ದರೆ ನೆತ್ತಿ ತಣ್ಣಗಾದೀತೇ? — ನೆತ್ತಿಯ ವಾಸನಿಸಿದರೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆಯೇ! (Prvs.). see Cpr. 3, 44; 5, 73; Abh. P. 7, 152; Bp. 2, 52; 15, 12; 38, 56; 39, 51; Rśv. 5, 46; 6, 11 va.; J. 20, 6. 21; ನಡು-. — ನೆತ್ತಿಕೋಡು. a horn on the head (J. 16, 20). — ನೆತ್ತಿಮುತ್ತು. a pearl in the head (of an elephant, Śśv. 3, 58). — ನೆತ್ತಿಯೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. the head to pain (Bp. 18, 51). — ನೆತ್ತಿವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. the periphery of a wheel (ಚಕ್ರಧಾರೆ, ಪ್ರಧಿ, ನೇಮಿ Hlā.). — ನೆತ್ತಿವಣಿ. -ಮಣಿ. a gem in the head (of a snake, V. 4, 69). — ನೆತ್ತಿವತ್ತು. -ಪತ್ತು. to touch or affect the head (Śśv. 4, 111).

ನೆತ್ತಿಗ netta-iga. a gambler. — ನೆತ್ತಿಗರಪಿಸ. -ಅಪಿಸ. the keeper of a gaming-house (ದ್ಯೂತಕಾರಕ Nr. *b*). — ನೆತ್ತಿಗರಹಿಸ. -ಅಹಿಸ. = ನೆತ್ತಿಗರಪಿಸ. (Nr. *a*).

ನೆತ್ತು nettu. = ನತ್ತು. to stammer, etc. (My.).

ನೆತ್ರ nettra. = ನೆತ್ತರ್, etc. (My.; Te. ನೆತ್ತು). ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ನೆತ್ರಾ ಕುಡಿದಾನು, ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮೂತ್ರಾ ಕುಡಿದಾನು ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prv.).

ನೆನ nena. 1 = ನೆನದು 1, ನೆನೆ 2. P. p. of ನೆನೆ 1, in ನೆನ ನೆನದು (Bp. 42, 27; J. 6, 2; B. 5, 146; Si. 71; My.), ನೆನಕೊಳ್ಳು (My.).

ನೆನ nena. 2. = ನೆನದು 2. P. p. of ನೆನೆ 3, in ನೆನ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ನೆನ nena. 3. = ನೆನೆ 4. the state of being moistened or soaked. ನೆನಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. soaked kadale (My.). — ನೆನಗಡ್ಲೆ. -ಕಡ್ಲೆ. = ನೆನಗಡಲೆ. (My.).

ನೆನದು nenadu. 1. = ನೆನ 1, ನೆನೆದು. P. p. of ನೆನೆ 1. (My.).

ನೆನದು nenadu. 2. = ನೆನ 2, ನೆನೆದು, ನೆನ್ದು. P. p. of ನೆನೆ 3. (My.).

ನೆನಪು nenapu. = ನೆನವಿ, ನೆನವು, ನೆನಹ, ನೆನಹು, ನೆಪ್ಪು 1. thought, reflection; recollection, remembrance (ಸ್ಮರಣೆ G.; My.; Tu. ನಿನೆಪು; T. ನಿನೈಪ್ಪು, ನಿನೈವು; M. ನಿನವು; Te. ನೆಳವು, ನೆಳುವು, information, acquaintance, knowledge, experience). ನೆನಪಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಹಣೆಕಿವರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೇ ನಾದರೂ ನೆನಪುಣ್ಟೋ? (B. 3, 2). ಈ ಸಿದ್ಧಾನ್ತವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ತನ್ದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು (4, 49). ಅದು ನೆನಪಾಯಿತು (4, 79). ಅದನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು (5, 149). see Bp. 2, 34; 6, 2; 8, 12; 35, 7; 40, 11; 43, 72. — ನೆನಪಿಡು. -ಇಡು. to think about, to consider; to remember (My.). ನೆನಪಿಡತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳು (B. 3, 1). ಇವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನೆನಪಿಡಬೇಕು (3, 3). ಅವುಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿಡಿರಿ, ಮಱೆಯಬೇಡಿರಿ! (4, 97). see s. ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡು.

ನೆನವಿ nenavi. = ನೆನಪು, etc. (Cpr. 4, 72 va.).

ನೆನವು nenavu. = ನೆನಪು, etc. (Cpr. 5, 16; My.). — ನೆನವಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. knowing a memorandum or notice: recollection (My.). ನೆನವಱಿಕೆಯಾಯಿತು, ನೆನವಱಿಕೆಗೆ ಬನ್ತು (My.).

ನೆನಸು nenasu. 1. = ನೆನೆಯಿಸು. to think; to imagine; to think of, to remember (C.; J. 2, 35). ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಸ್ಮರಣೆ Si. 476). ಇವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನಸಬೇಕು (B. 1, 14). ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನಸಿ (1, 25). ನಾವು ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೆನಸಬೇಕು (2, 40). ನಿನ್ನ ಕಣ್ಠದ ಸ್ವರವು ಸುಸ್ವರವೇ ಇರಬಹುದೆನ್ದು ನಾನು ನೆನಸುತ್ತೇನೆ (3, 12). ನೆನಸಿದರೆ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಸ್ಥವಾದೀತೇ? — ಬೋಱು ತುಱುಬ ನೆನಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.).

ನೆನಸು nenasu. 2. = ನನಸು 2. to make wet, to moisten, to soak (My.). ತಲೆ ಮುನ್ತಾದ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನಸಿ ತೊಳೆಯುವಿಕೆ (ಆಪ್ಲಾವ, ಸ್ನಾನ Si. 225).

ನೆನಸು nenasu. 3. = ನನಸು 1, q. v. truth, reality, etc. [ಸುಭದ್ರೆಯಂ ಕನಸಿನೊಳ್ ಕಣ್ಡು ನೆನಸೆನ್ದು ಬಗೆದು Pb. 4, 110 va.].

ನೆನಹ nenaha. = ನೆನಪು, etc. ಅಱಿವ ನೆನಹಂ (ಗತಿ Mr. 468).

ನೆನಹು nenahu. = ನೆನಪು, etc. (ಸ್ಮರಣ Śmd. 158 Cm.; ಸ್ಮೃತಿ Si. 467; ಚಿನ್ತೆ G.; My.). see Bp. 35, 20; 51, 46; Rām. 3, 4, 24; J. 13, 22; 26, 10; 27, 17; Si. 388; ಬಱು-.

ನೆನೆ nene. 1. to think; to think upon, to bear in mind; to be mindful of; to wish; to remember, to recollect (ಸ್ಮರಣ Śmd. Dh.; ಸಂಕಲ್ಪ Mr. 456; ಹಾ, ಸ್ಮರಣೆ Nn. 140; My.; Tu. ನಿನೆ; T. ನಿನೈ; M. ನಿನೆ). P. ps. ನೆನದು, ನೆನೆದು. ನೆನೆಯಲು ಪಟ್ಟುದು (ಸ್ಮೃತ Nr.). [ನೆನೆದಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ ನಿನ್ನನೆ Kr. 2, 83; Pb. 6, 45; Ap. 11, 132]. ನೆನವ ಸುಧ್ಯಾನ (ಯೋಗ Mr. 514). ಮನದೊಳ್ ಪೊಲ್ಲಮನ್ ಎನ್ನುಂ ನೆನೆಯರ್ (Śmd. 216). ನೆನದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ

ಮನವೇ ಸಹಾಯ (Prv.). see Śmd. 68. 159. 184. 203. 270. 280. 294. 395; Ch. v. 60; Cpr. 2, 6; 5, 81. 84; 6, 28. 86; Bp. 2, 20; 30, 19; 34, 12; 35, 26; 42, 20; 43, 72; 51, 8. 22; Bh. 1, 8, 32. 55. 65. 84. 86. 87; Rśv. 6, 11 va.; 13, 77 va.; 13, 100; J. 2, 17; 29, 34. 36; 31, 36; Dp. 1, 5; 4, pallavi. — ನೆನೆ ನೆನೆ. rep. [ನೆನೆನೆನೆದು ಪೆಱರ ಮಾತುಗಳನೆ Kr. 1, 14]; (Bp. 35, 25).

ನೆನೆ nene. 2. = ನೆನ 1. P. p. of ನೆನೆ 1, in ನೆನೆ ನೆನೆ (Bp. 35, 26), ನೆನೆ ನೆನೆದು (36, 8; Cpr. 5, 83).

ನೆನೆ nene. 3. = ನನೆ 1. to become wet, etc. (J. 13, 34; My.). [ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ಬಱಿಯುದಕದಲ್ಲಿ ನೆನೆವನೆ? Bv. 184]. P. ps. ನೆನದು, ನೆನೆದು, ನೆನ್ದು. ಅಪ್ಪುಗಳಿ (-ಳಿಂ) ನೀ ನೆನೆಯಲೇಕೆ? (Bp. 18, 57; see also 27, 47). ತೇವದಲ್ಲಿ ನೆನದದು (ಆರ್ದ್ರ, ತಿಮಿತ, etc. Si. 383). ನೆನೆದ ಕಲ್ಲು ಮೆತ್ತಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ನೆನದಕ್ಕಿ ರಡ್ಡೀ ಗಿಡ. (ಕ್ಷೀರಾವಿ, ದುಗ್ಧಿಕೆ Si. 146). — ನೆನೆ (*i. e.* ನೆನೆಯ) ಹಾಕು. to put into a fluid for soaking (My.). ಅಱಿಕಲ್ಲು ನೆನೆ ಹಾಕಿದನ್ತೆ (Prv.).

ನೆನೆ nene. 4. = ನೆನ 3. — ನೆನೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. soaked rice; a kind of sweetmeat (My.).

ನೆನೆಯಿಸು neneyisu. 1. = ನೆನಸು 1. to think, etc. (Cpr. 3, 100; 7, 45; 8, 12; 9, 25; Abh. P. 3, 83 va.; 5, 80; 9, 166).

***ನೆನೆಯಿಸು neneyisu. 2.** = to make wet, to soak. ಜಿನಸವನಾಮ್ಬುವಿನೊಳ್ ಭೋಂಕೆನೆ ಚನ್ದ್ರಂ ತೇಂಕಿ ಹಂಸ ವೃದ್ಧನನಿಸಂ ನೆನೆಯಿಸಿ Ap. 7, 98.

ನೆನೆಯುವಿಕೆ neneyuvike. becoming wet, etc. ನೀರು ಮುನ್ತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವಿಕೆ (ತೇಮ, ಸ್ತೇಮ, ಸಮುನ್ದನ Si. 397).

ನೆನ್ದು nendu. = ನೆನದು 2, etc. P. p. of ನೆನೆ 3 (My.; Si. 383).

ನೆಪ nepa. = ನೆವ. reason; pretext (My.; Te.).

ನೆಪ್ಪು neppu. 1. = ನೆನಪು, etc. recollection (My.). ನನಗೆ ನೆಪ್ಪು ಸಾಲದು (My.). 2, acquaintance. ನನಗೀ ಊರಲ್ಲಿ ನೆಪ್ಪಿನವರಿಲ್ಲ (My.; see Te. s. ನೆನಪು). [Tu. ನೆಮ್ಪು].

ನೆಪ್ಪು neppu. 2. = ನೆಪ್ಪುರ. a place of (usually) coming together (Bp. 20, 14; Te.).

***ನೆಪ್ಪು neppu. 3.** killing? — ನೆಪ್ಪಿಂಗೆ ನೆಪ್ಪು. killing in retaliation. ನೆಪ್ಪಿಂಗೆ ನೆಪ್ಪುಗೊಳ್ಳದೆ ಮಾಣೆಂ Pb. 11, 7 va. (*cf.* ನೇರ್ 1).

ನೆಮರು nemaru. = ನಮಲು 2. chewing the cud. (My.).

ನೆಮಲಿ nemali. = ನವಿಲ್, etc. a pea-cock. — ನೆಮಲಿಕೂಗು. (ಕೇಕೆ Si. 177).

ನೆಮ್ಬಿ nembi. = ನಮ್ಬಿ, ನಿಮ್ಬಿ 2. a N. (Bp. 36, 28).

ನೆಮ್ಬುಗೆ nembuge. = ನಮ್ಬಿಕೆ, etc. confidence, etc. (My.).

ನೆಮ್ಮದಿ nemmadi. = ನಿಮ್ಮಳ. serenity: quiet, ease (of mind), comfort, happiness (My.; Te.).

ನೆಮ್ಮದಿವನ್ತ nemmadi-vanta. a happy man (My.).

ನೆಮ್ಮದಿಸ್ತ nemmadi-sta. = ನೆಮ್ಮದಿವನ್ತ. (My.).

ನೆಮ್ಮಿ nemmi. Tbh. of ನೇಮಿ. the tree Dalbergia oujeinensis Roxb. (ತಿನಿಶ, ಸ್ಯನ್ದನ, ನೇಮಿ, ರಥದ್ರು, ಅತಿಮುಕ್ತಕ, ವಂಜುಲ, ಚಿತ್ರಕೃತ್ Si. 127; Te.).

ನೆಮ್ಮಿಸು nemmisu. to impose upon a person's back; to charge with, to attribute. ಅವರ್ ಎಮ್ಮವರ ಮೇಲೆ ಇನಿತು ತಪ್ಪಂ ನೆಮ್ಮಿಸಿದೊಡೆ (Bp. 28, 35).

ನೆಮ್ಮು nemmu. 1. = ನೆಮ್ಬುರ. to place the back to, to lean on or upon, to take for one's support; to come upon (ಪೃಷ್ಠಸ್ಥಾಪನ Śmd. Dh., MSS. ಪೃಷ್ಟ-; Abh. P. 3, 108; Grj. 3, 73; J. 26, 57). ನೆಮ್ಮಲು ಪಟ್ಟುದು (ಅವಲಮ್ಬಿತ, ಅವಷ್ಟಬ್ಧ Nr.). [ಪುಳಿನದ ಲೋಹಾಸನಂಗಳೊಳ್ ನೆಮ್ಮಿರ್ದಂ Ap. 11, 76]. ನೀ ನೆಮ್ಮಿಕೋ ಬನ್ದು ಈ ಮರನಂ (Bp. 44, 14). ಏ ಪರಿಯೊಳುಂ ಮಾತಾಡನ್ ಅಯ್ಯನು ಕನ್ಬುನುಂ ನೆಮ್ಮಿ (47, 26). ಸುಮ್ಮನೇ ಪಥಶ್ರಾನ್ತನ್ ಒನ್ದಂ ನೆಮ್ಮಿ ನಿದ್ರಿಸಲ್ (47, 57). ಬಸವಱಿದು, ನೆಲ್ಲನೆ ಹಱಿವಿಗೆಯ ನೆಮ್ಮಿದನು (Bh. 8, 27, 15). ಮುತ್ತಿನ ಮತ್ತವಾರಣಮಂತ್ರಿ ಭಂಗಿಯಿಂ ನೆಮ್ಮಿ ನಿನ್ದು (Rśv. 11, 86 va.). ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲಿ ಮನ ನೆಮ್ಮದಱಿನ್ದಾತ್ಮಸುಖಿಮ್ ಅದು ದುರ್ಮತಿಗಳಿಗೆ ದೂರವಾಗಿಹುದು (Abhā. 1, 44). see ಕೆನ್ದು 2.

ನೆಮ್ಮು nemmu. 2. leaning upon; an object to lean upon, a support (Rām. 6, 40, 1).

***ನೆಮ್ಮು nemmu. 3.** = ನಮ್ಬು. to believe, to have faith. ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆ ತೆರೆದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವಡೆದು ತಮ್ಮ ವಚನ ಬ್ರಹ್ಮರೆನಿಸಿಕೊಣ್ಡು ನೆಮ್ಮುವರು ವಿಷ್ಣುವನು Bv. 581.

ನೆಮ್ಮುಗೆ nemmuge. = ನಮ್ಬಿಕೆ, etc. confidence, etc. (ಅಂಕೆ, ಅಡರ್ಪು Kk. 74; Śm. 66; ಆಂಕೆ Śm. 80; ಅಡೆ 91).

ನೆಯ್ ney. 1. = ನೆಯಿ 1, ನೆಯ್ಯು, ನೇ 1, ನೇಯ್ 1, ನೇಯಿ, ನೇಯು. to weave (ವಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; ತನ್ತುಕ್ರಿಯೆ Śm. 102; Tu., T., M.); to entwine (see ನೆಯ್ಗೆ). P. p. ನೆಯ್ದು (Bp. 11, 36; B. 3, 103; My.). ನೆಯ್ವರ್ (Śmd. 86), and as an exception from the general rule, ನೆಯ್ಯಲ್ (86). ತೆರಳೆಯ ಹುೞು ಮುಕುಲಾಕಾರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದುದ ಬಿಡಿಸಿ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆ (ಕೌಶೇಯ Nr.).

ನೆಯ್ ney. 2. = ನೇಯ್ 2. ghee (ಘೃತ Śmd. Dh.; Śm. 102; Tu., T. ನೆಯ್, also blood, see ನೆಣ & ನೆತ್ತರ್; fat, grease, oil; ghee; ಇಳೆಯ, ನೇ, ನೇಯ, love, friendship; ghee; M. ನೆಯಿ, ನೈ, Te. ನೆಯ್ಯಿ, fat, grease, oil; ghee). [ನೆಯ್ ಹತ್ತದ ನಾಲಗೆಯನ್ತೆ, ಕಾಡಿಗೆ ಹತ್ತದ ಅಲಿಯನ್ತೆ Cv. 1288]. see ನಱು-.

ನೆಯಿ neyi. 1. = ನೆಯ್ 1, etc. P. p. ನೆಯಿದು (B. 4, 163; My.; Si. 334). ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳಿನ್ದ ನೆಯಿದ ಆ ಸೀರೆ ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕು (Mr. 341).

ನೆಯಿ neyi. 2. = ನೇ 2, ನೇಯ. weaving; a web. see ನೆಯಿಕಾಱ.

ನೆಯಿಕಾಱ neyi-kāṟa. a weaver (ಕುವಿನ್ದ, ಜೇಡ G.).

ನೆಯಿಗೆ neyige. = ನೆಯ್ಗೆ, ನೇಗೆ, ನೇಯಿಗೆ, ನೇಯ್ಗೆ. weaving; a web (My.). — ನೆಯಿಗೆಯವ. -ಅವ. = ನೇಯಿಗೆಯವ. a weaver (Si. 337. 396; My.). — ನೆಯಿಗೆಹುೞು. a spider (ತನ್ತುವಾಯ, ಊರ್ಣನಾಭ, ಮರ್ಕಟಕ Si. 171).

ನೆಯ್ಗೆ neyge. = ನೆಯಿಗೆ, etc. (ಊಕೆ Śm. 78; ವಾಣಿ, ವ್ಯೂತಿ Nr.; My.); [Tu.]. entwining or being entwined. ಹೊರಸಿನ ನೆಯ್ಗೆಯ ಊಕೆಯ ನುಲಿ (ಎಟ್ಟು Śmd. I). ಊತ ಸ್ಯೂತ ಇವು ನೂಲ ನೆಯ್ಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸುಗು (Nr.). — ನೆಯ್ಗೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be entwined. ನೆಯ್ಗೆಗೊಣ್ಡಿರ್ದ ಹೊದಱ್ (ವೀರುಧ, ಗುಲ್ಮ, etc. Mr. 108).

ನೆಯ್ಗೆಕಾಱ neyge-kāṟa. a weaver (My.). ನೆಯ್ಗೆಕಾಱನ ನಾಳಿ (ವೇಮ, ವೇಮದಣ್ಡ Nr.).

ನೆಯ್ದಲ್ neydal. -ಲು.= ನೆಯ್ದಲೆ, ನೆಯ್ದಿಲ್, ನೆಯ್ದಿಲೆ. a water-lily (ಇನ್ದೀವರ, ಉತ್ಪಲ Hlā.; ಕೋಮಳೆ Śmd. II; ಕೋದವ ಳ್ Śm. 26; Cpr. 1, 44; 2, 36; 9, 26; T., M.). ನೆಯ್ದಲ ವರ್ಣ (ಶ್ಯೇನಿ Hlā.). see ಕನ್-, ಬಿಳಿಯ-. — ನೆಯ್ದಲ್ಗೊಳ. -ಕೊಳ. a pond abounding with lilies (ಕುಮುದ್ವತಿ, ಕುಮುದಿನಿ, ಕೈರವಿಣಿ Hlā.; Abh. P. 5, 80).

ನೆಯ್ದಲೆ neydale.= ನೆಯ್ದಲ್. (Si. 446; My.).

ನೆಯ್ದಿಲ್ neydil. -ಲು.= ನೆಯ್ದಲ್. (ಉತ್ಪಲ, ಕುವಲಯ Nr.; ಕಮಲ, ಉತ್ಪಲ Nn. 29; ಕುಮುದ 29; ಪದ್ಮ, ಉತ್ಪಲ 54; ಕುಮುದ Mr. 506; ಕೋಮಳೆ Kk. 85). ನೆಯ್ದಿಲ ಗಡ್ಡೆ (ಶಾಲೂಕ); ತಾವರೆಯ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾವು (ನಾಲ Nr.). [ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾವಂ ತುದಿಗೆಯ್ದೆ ಸೀಳ್ದ ತೆಱದಿಂ ಸೀಳ್ದಂ Pb. 6, 27; Ap. 1, 60]. see ಕನ್-, ಕರ್-, ಬಿಳಿಯ-; Rśv. 9, 4. — ನೆಯ್ದಿಲ ನಲ್ಲ. the moon (ಇರುಳೆಱೆಯ Ct. II, 6). — ನೆಯ್ದಿಲ ಮಯ್ದುನ. = ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೆಳೆಯ. the moon (Bh. 1, 7, 19). — ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೆಳೆಯ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Kk. 44; Śm. 16). — ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೊಳ. -ಕೊಳ. = ನೆಯ್ದಲ್ಗೊಳ. [ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೊಳನಲರ್ದತ್ತೆನೆ ಕಣ್ಗಳ ಬಳಗಮಾಗಳೆನ್ದ್ರಂ ಬನ್ದಂ Pb. 1, 138]; (Abh. P. 1, 105). — ನೆಯ್ದಿಲ್ನಲ್ಲ. = ನೆಯ್ದಿಲ ನಲ್ಲ (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 107).

ನೆಯ್ದಿಲೆ neydile.= ನೆಯ್ದಲ್. (ಇನ್ದೀವರ, ಉತ್ಪಲ Mr. 419; ಉತ್ಪಲ, ಕುವಲಯ Si. 95; My.). ನೆಯ್ದಿಲೆಯಾದರೂ ಕೊಯ್ದರೆ ಬಯ್ದಲೇ ಮೇಲೆ (Prv.). see Si. 94. 95. 96. 153; Rśv. 9, 9; J. 2, 65; 8, 21; 26, 24. — ನೆಯ್ದಿಲೆಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. the water-lily on account of the eye (sic! J. 30, 4).

ನೆಯ್ನಾರ್ neynār. = ನಯ್ಯನಾರ್, etc. a Śaiva devotee. (Bp. 9, 41). see ಇಡುಗುಡಿಯ-, ಚೊಕ್ಕ-, ತಿರುವಾರೂರ-, ನಕ್ಕ-, ಪಿಳ್ಳೆ-.

ನೆಯ್ಯಿನಾರ್ neyyinār. = ನೆಯ್ನಾರ್. see ಪಿಳ್ಳೆಯ-.

ನೆಯ್ಯು neyyu.= ನೆಯ್ 1, etc. to weave, etc. (My.). ನೆಯ್ಯುವವನಿಗೆ ಲಾಳಿ, ನಗಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ (Prv.).

ನೆಯ್ಸು neysu.= ನೇಯಿಸು. to cause to weave. (My.).

ನೆರ nera. 1.= ನೆರದು, ನೆರೆ 2, ನೆರೆದು. P. p. of ನೆರೆ 1, in ನೆರ ನೆರದು (Bp. 18, 62).

ನೆರ nera. 2.= ನೆರವು, ನೆರೆ 3, ನೆರೆವು 2, ನೆರಂ or ನೆರವು (Śmd. 56). adjoining, being next to or contiguous, nearness; joining, coming near (to assist); assistance. [Tu. ನಿರೆ]. (Cpr. 3, 93); [help, support. ನೆರಮಕ್ಕಾ ಪರಮಕವೀಶ್ವರ ರೆಮಗೀ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 1, 4; Pb. 3, 17; Ap. 11, 100]. — ನೆರನಾಡು. an adjoining district (B. 5, 20; My.). — ನೆರಮನೆ. = ನೆರೆ-. a neighbouring house; next door (My.; G. 108). ನೆರಮನೆ ಹಾಱಾದರೆ ಕೞುಗಳ ಕಟ್ಟುವೆನು. — ನೆರಮನೇ ಜಕಣಿಗೆ ತವರಮನೇ ಸೀರೆಯೋ? — ಎರವು ಸಿರಿಯಲ್ಲ, ಬಾವು ಡೊಳ್ಳಲ್ಲ, ನೆರಮನೇ ಅಕ್ಕನ ಗಣ್ಡ ಭಾವನಲ್ಲ. — ನೆರಮನೇ ಹೋಳಿಗೆಗೆ ತುಪ್ಪ ಕಾಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Bp. 25, 27; 48, 20; 53, 73; J. 5, 57; Prv. s. ಪರಮುಗತಿ. — ನೆರಮನೆಯವ. -ಅವ. a neighbour (Bp. 47, 8; My.). — ನೆರವ್ವಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. to accept (with pleasure, Abh. P. 10, 160 va.); to take for one's assistance (12, 49). — ನೆರವ್ವರ್. -ಒ-ಬರ್. to come to assist (Abh. P. 14, 128 va.). [— ನೆರವ್ವಾರ್. -ಪಾರ್. to look for help. ಪೋ ಪೆಱರೇ ವರಿಂ ನೆರವ್ವಾರೆನುತ್ತೆ ತನ್ನ ರಥಮಂ ತರವೇಟ್ಟು Pb. 8, 98]. — ನೆರವ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to lay hold on (something) as auxiliary (Cpr. 2, 27). — ನೆರವಲ. -ಬಲ. an auxiliary force (Abh. P. 10, 62). — ನೆರವೂರು. -ಊರು. = ನೆರೆ-. a neighbouring village (Bp. 44, 72). — ನೆರಹೊರೆಯವರು. -ಅವರು. = ನೆರೆ-. next door and other neighbours. ನೆರಹೊರೆಯವರು ಕೂಡಿದರೂ ಬರುವ ಕೇಡು ತಪ್ಪಿಸಲಾಱರು (Prv.).

ನೆರಕೆ nerake. 1.= ನೆರಿಕೆ. a fence or a wall of bamboo, palm branches, etc. (My.; T. ನಿರೈಚ್ಚಲ್, ನಿರೈತ್ತಲ್; M. ನಿರೆ; T. ನಿರೈ, M. ನಿರೆ, to put in rows, to range in a line; to fence). ಮೆತ್ತಿದ ನೆರಕೆ (ಏಡೂಕ Nr. *b*).

***ನೆರಕೆ nerake. 2.** a weapon? ಮುಂ ನೆರಕೆ ನಾರಾಚಂ ತಗ ರ್ತಲೆಯುಂ Pb. 13, 39.

ನೆರತು neratu. P. p. of ನೆರೆ 5.

ನೆರದು neradu.= ನೆರೆದು. P. p. of ನೆರೆ 1.

ನೆರಪು nerapu.= ನೆರಯಿಸು, ನೆರಸು, ನೆರಹು, ನೆರೆಪು, ನೆರೆವು 1. to bring or put together, to join, to collect, to convene [ಯಜ್ಞದ್ರವ್ಯಂಗಳೆಲ್ಲಮುಂ ನೆರಪಿ Pb. 6, 33 va.; 3, 48; Ap. 2, 36]; (Cpr. 3, 11; Abh. P. 10, 37; Bp. 1, 11; 50 sum.; 50, 42; Rśv. 6, 11 va.; 13, 15; 13, 65 va.; J. 18, 5).

ನೆರಯಿಸು nerayisu.= ನೆರಪು, etc. (Bp. 16, 14).

ನೆರವಿ neravi.= ನೆರವು. a union, a mass, a meeting, a crowd, a multitude, a flock, etc. (ಗುಣ್ಪು Śmd. II, Kk. 81, Śm. 95; ಗೊನ್ದಣ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಸಾಲ್, etc., etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54, Kk. 17; ಮೊತ್ತ Bhn. 10; My.). [ನೋಡಿಮೆನ್ದು ನೆರವಿಗೆ ನುಡಿದಂ Pb. 2, 75; Ap. 4, 3 va.; Cv. 1237]. ಬೆಸದರ ನೆರವಿ (ಕೊತ್ತಱು Śmd. I). ಕಾಗೆಯ ನೆರವಿ (ಕೊತ್ತಱು Kk. 82; Śm. 30). see Cpr. 1, 101 va.; 5, 39 va.; 5, 78; 8, 4 va.; Grj. 10, 79 va.; Bp. 22, 29; 57, 45; 58, 50; Ch. v. 78; Bh. 1, 10, 18; J. 7, 4; 28, 22. [2, sexual union. ರಜ್ಜೆಯ ನೆರವಿಗೆ ನಾಣ ನುಡಿಯಿಲ್ಲದಿಹುದೆ? Bv. 825]. — ನೆರವಿದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a crowd that resembles a river (J. 6, 9).

ನೆರವು neravu.= ನೆರೆ 2 (Śmd. 56). a mass. ಎಲೇ, ಅಱಗವಿ, ನಿನ್ನತಂ ನೆರವಿನೋದಿನ ಕಬ್ಬಮುನ್ ಓದದಿರ್ ಸುಧಾನಿಲಯದ ಮುನ್ದೆ! (Grj. 1, 26). 2, assistance, help (Cpr. 2, 54; 5, 98; Abh. P. 8, 61 va.; ಸಹಾಯ G.; C.). [ಅಱು ರುತುವುಂ ನೆರವೆನ್ದೊಡೆ ಸೋಲದಿರ್ಪರಾರ್ Pb. 7, 81]. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆಯ್ನೆರವಾಗೆ ಪೇಟ್ದಪಳ್ (Śmd. 109). ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವವನೇ ಗೆಳೆಯನು (B. 1, 8). ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಣ್ಡಸ್ತಿರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲು ಕೆಯ್ಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆರವಾಗುವರು (3, 32). ನನಗೆ ನೀನು ನೆರವಾಗುವಿಯಾ? (4, 139). ಅವನು ನನಗೆ ನೆರವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಅವನು ನನ್ನ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ (My.). see Grj. 3, 91 va.; Bp. 29, 30; 38, 58; 57, 13; Śśv. 5, 60; B. 4, 108. 153.

ನೆರಸು nerasu.= ನೆರಪು, etc. to bring together. (Bh. 4, 5, 26).

ನೆರಹು nerahu.= ನೆರಸು, etc. (Bh. 1, 10, 15; Rām. 4, 6, 29; J. 17, 57). ನೆರಹಿದ ಉಪಕರಣ (ಪರಿವರ್ಹ, ಪರಿಚ್ಛದ Mr. 202). ಕುಱಿಗಳ ಹಿಣ್ಡು ಹಿಣ್ಡಂ ಛನ್ದದಲಿ ನೆರಹಿ (Bp. 28, 21); [ಹರಸಿ ಮಾಡುವುದು ಹರಕೆಯದಣ್ಡ ನೆರಹಿಮಾಡುವುದು ಡಮ್ಭಿನ ಭಕ್ತಿ Bv. 228]; (Rām. 2, 2, 41. to make preparations).

ನೆರಳ್ neraḷ.= ನೆರಳು 2, etc. (J. 8, 5; 18, 23).

ನೆರಳು neraḷu. 1.= ನರಲ್, etc. (My.). to groan. see Prv. s. ಮರುಳ.

ನೆರಳು neraḷu. 2.= ನೆೞಲ್ 1, etc. shade, etc. (ಛಾಯ, ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ Si. 446; ಛಾಯೆ G. 214; C.). [Tu. ನಿರೆಳ್]. -ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿಪ್ಪವನೆ ಕಡುಹೆಡ್ಡ, ಸರ್ಪನ ಉಱಿಹೆಡೆಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ತಕ್ಕು (Sp.). ಮಱುಕವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಡತಿಗಿನ್ತ ಮರದ ನೆರಳು ಲೇಸು (Prv.).

ಒನ್ದು ನಾಯಿ ಮಾಂಸದ ಕರಣೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಳ್ಳಾ ದಾಟುವಾಗ ನೀರೊಳಗೆ ತನ್ನ ನೆರಳು ಕಣ್ಡಿತು (B. 2, 4). ಆಲದ ಮರದ ನೆರಳು ದಟ್ಟ ವಾಗಿ, ಬಹು ತಮ್ಪಿರುತ್ತದೆ (2, 22). ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗರ ನೆರಳಿಗೆ ಸಹ ಹೋಗಬಾರದು (4, 1).

ನೆರಿಕೆ nerike. = ನೆರಕೆ. a fence, etc. (My.).

ನೆರಿಗಿಲು nerigilu. = ನೆಗ್ಗಿಲ್, etc. a prostrate herb, etc. (St. & Pl.)

ನೆರೆ nere. 1. to join (v. i.), to be united; to come together, to assemble; to associate with (ಸಂಯೋಗ Śmd. Dh.; ಸಮ್ಮೇಲನ Śm. 102; T. ನೆರುಂಗು, M. ಞೆರುಙ್ಙ to be pressed, thronged). P. ps. ನೆರೆದು (Śmd. 264), ನೆರದು. [ನರ ಪತಿಯುಂ ನೃಪಾಂಗನೆಯರುಂ ನೆರೆಪಟ್ಟಿಯಿನಾಡಿ ಪೋದರ್ Kr. 1, 121; Pb. 4, 50; Ap. 1, 76; Bv. 169]. ನೆರೆದ ಅರಸುಗಳನಿಬರುಮುಂ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ದನ್ ಒರ್ಬನೆ ಪಾರ್ಥಂ (Śmd. 122). ಜಾಣ್ ನೆರೆದುದು or ಜಾಣ್ಣೆರೆ ದುದು (190). ಯಾಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆರೆದು ಸ್ತುತಿಯಿಸುವ ಠಾವು ಆವುದಾನೊನ್ದುಣ್ಟು, ಅದು ಸಂಸ್ತಾವ (Nr.). ಪರಿಜನಂಗಳು ಪುರಜನಂಗಳು ನೆರದು (Bp. 46, 35). ಜಯಜಯಧ್ವನಿ ನೆರೆಯೆ (53, 26). ಸನ್ತೆ ನೆರೆ ಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಗಣ್ಟುಗಳ್ಳರು ನೆರೆದರು (Prv.). ಸನ್ತೆ or ಸಭೆ ನೆರೆಯಿತು (My.). see Ch. v. 78; Cpr. 5, 55. 60. 61; 7, 4 va.; Bh. 1, 10, 89; 2, 13, 31; Bp. 27, 5; 58, 49; 61, 3; Rām. 1, 13, 12; Rsv. 6, 11 va. (twice); 13, 70 va.; J. 1, 12; 11, 17; 16, 4; 18, 38. 2, to have sexual intercourse [ಕರೆಕರೆದು ಮನೋಧೃತಿಯಿಂ ನೆರೆವಾಸೆಯೊಳಿರ್ದರ್ Kr. 3, 192; Pb. 2, 21; ಕೂಸನೊಮ್ಮೆ ಸನ್ತಯ್ಸು ವಳು ಬೊಜಗನನೊಮ್ಮೆ ನೆರೆವಳು Bv. 101]. (ಸುರತ Śm. 102; Cpr. 2, 40; 4, 80; 6, 79. 83; 8, 67 va.; Bp. 35, 30. 31; 40, 16; 42, 32; Rsv. 11, 94. 105; J. 2, 65; 5, 56; 26, 25; 28, 5; Si. 182; My.).

ನೆರೆ nere. 2. = ನೆರೆ 1, etc. P. p. of ನೆರೆ 1, in ನೆರೆ ನೆರೆದು (Rsv. 6, 11 va.; 13, 77 va.; J. 3, 37; 19, 5; 29, 46).

ನೆರೆ nere. 3. = ನೆರೆ 2, etc. adjoining; proximity, neighbourhood; union, company (coition; ಕೂಟ Śmd. Dh.; Śm. 102). ಪಾರಿಜಾತಂ ನೆರೆಯೊಳ್ ಇರುತಿರೆ ಭೂರುಹಂಗಳ ನೆಱಲ ನರ್ಥಿಸಿ ಸಾರಿದನ ವೊಲು (Bp. 60, 46). ಕೊಂಕುಟಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ. — ತಿಗಳ ತಾ ಕೆಡುತ್ತಾ ಏಟು ನೆರೇ ಕೆಡಿಸಿದ (Prvs.). see Sp. s. ತರಹೀನ; Prv. s. ಅಭಿಚಾರಿ. — ನೆರೆ ಕರೆ. neighbours and people within calling (My.). — ನೆರೆಮನೆ. = ನೆರಮನೆ. [ಮೋಕ್ಷದ ನೆರೆಮನೆ ಲಮ್ಬಮಾನ ಮುಕ್ತಾದಾಮುಂ Ap. 6, 36]; (B. 1, 9; 2, 7; 3, 59; My.). — ನೆರೆಯವ. -ಅವ. a neighbour (My.). — ನೆರೆ ಯುಪ್ಪರಿಗೆ. -ಉಪ್ಪರಿಗೆ. an adjoining palace (Bh. 1, 7, 14). — ನೆರೆಯೂರ್. -ಊರ್. = ನೆರೆವೂರ್. (V. 9, 69 va.). — ನೆರೆವೂರ್. -ರು. = ನೆರವೂರು. (Bp. 14, 2; 16, 1; 46, 5; B. 2, 13). — ನೆರೆಶಬ್ದ. a word with an altered initial joined to another to amplify its meaning (My.). — ನೆರೆಹಳ್ಳಿ. a neighbouring hamlet (B. 3, 121). — ನೆರೆ ಹೊರೆ. dupl. (J. 5, 59; Abhā. 2, 52). ನೆರೆ ಹೊರೆಯ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ (B. 4, 218). — ನೆರೆ ಹೊರೆಯುವರು. = ನೆರ-. (B. 2, 41; 3, 28; 4, 153; My.).

ನೆರೆ nere. 4. (ನೆಱೆ³). to move about, to whirl about, to be confused, to be eager or possessed of impetuous ardour (ಸಮ್ಭ್ರಮ Śs.; see ನಿಟ್ಟನೆ).

ನೆರೆ nere. 5. = ನರೆ 1. to become grey. ನೆರೆತ ಕೂದಲು (My.). ಕೂದಲು ನೆರೆತು ಹೋಗುವಿಕೆ (ಪಲಿತ Si. 195).

ನೆರೆ nere. 6. = ನರೆ 2. greyness [ಭರತಂ ಕಣ್ಡಂ ಕೆನ್ನೆಯ ನೆರೆಯಂ ತಳತಳಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ Ap. 16, 61]; (J. 10, 38; My.).

ನೆರೆಪು nerepu. = ನೆರಪು, etc. to bring together, etc. (ಸಂಗ್ರಹ Śmd. Dh., o. r. ನೆರಪು; 402).

ನೆರೆವು nerevu. 1. = ನೆರೆಪು, etc. (Bp. 40, 89).

ನೆರೆವು nerevu. 2. = ನೆರವು, etc. assistance (Bp. 61, 23).

ನೆಱ neṟa. 1. = ನೆಱು. a vital point, member or organ; a secret [ಸಾರ್ದು ನೆಱನಂ ನಡೆನೋಡಿ Pb. 1, 111; strength, vitality. ಇನ್ನೆಮುಗೆ ನಿತ್ತರಿಸಲ್ ನೆಱವಿಲ್ಲ ತಾಱಲಾದವು ತನು Ap. 9, 89]; (ಜೀವಸ್ಥಾನ, ಮರ್ಮ Hlā.; T. ನೆಱು, the vitals; a swelling on the hip, or under the arm, or on the neck, caused by a boil, or wound in another part of the body). [— ನೆಱಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to touch the vital point, to touch the heart. ಗೀತಾರವದಿನ್ದಂ ನೆಱಂಯೆ ನೆಱ ಗೊಳಲ್ ರಕ್ತಕಣ್ಠೀಜನಂ ಬನ್ದಿರೆ .... ಚೆಲ್ವಾದುದಾಸ್ಥಾನ ರಂಗಂ Ap. 2, 3]. see ಕಡು-; Abh. P. 11, 140 va.; 14, 100 va.

ನೆಱ neṟa. 2. = ನೆಱೆ³ 3. maturity, etc. see ನೆಱವಣಿಗೆ, ನೆಱಂ, completely, altogether (Cpr. 7, 48). — ನೆಱಜಾಣ. replete with wisdom (My.).

ನೆಱತೆ neṟate. fullness, completeness (ಪರಿಪೂರ್ಣ, ಭೋಗ Mr. 454, o. r. ಅಭೋಗ, probably ಆಭೋಗ; Bh: 8, 5, 15; Rām. 6, 53, 27).

ನೆಱದು neṟadu. = ನೆಱೆ³ದು. P. p. of ನೆಱೆ³ 2.

ನೆಱನ್ neṟan. = ನೆಱಲ್. a breaking sound, etc. — ನೆಱನೆನೆ, with a crash (Abh. P. 9, 67).

ನೆಱಪು neṟapu. to complete [ಅರಸ ನೆಱಪದೆ ಮಾಣೆಂ Pb. 2, 21; Ap. 9, 124; Vr. 36, 14]; (Cpr. 3, 73; 4, 18; 7, 26. 69. 74).

ನೆಱಯಿಸು neṟayisu. to make complete; to supply. ತದ್ಭಾಷೆಯ ಕೊಱತೆ ನೆಱಯಿಸುವಂ (Bp. 36, 13).

ನೆಱಲ್ neṟal. = ನೆಱೆ³ 1, etc., ನೇಲ್. to hang down motionless or powerless; to faint (ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾವಲಮ್ಬನ Śmd. Dh.; ಜೋಲ್ Śmd. II; ನೇಲ್ Kk. 74; T., M. ನಿಱು, to weigh, poise, balance). [ತಾಮ್ಬೂಲ ಕರಂಕವಾಹಿನಿಯ ಮೇಲೆ ನೆಱಲ್ದಿರೆ ಬಾಲೆ ಲೀಲೆಯಿಂ Pb. 4, 43]. see Kāvy. II, 1, 25; Cpr. 5, 17; 7, 102; 8, 7.

ನೆಱವಣಿಗೆ neṟa-vanige (or anige). = ನೆಱೆ³ವಣಿಗೆ. fullness, completeness; accomplishment; nicety, propriety; goodness, good state (ಆಭೋಗ, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ Hlā.; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ Smd. 387 Mdb. Com.; ಒಳ್ತನ Bhn. 34; see Bh. 5, 11, 8; 6, 6, 6; 8, 5, 15; 10, 7, 31; Rām. 6, 47, 26). ಆಚಾರದ ಓದಿನ ನೆಱವಣಿಗೆ (ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ Hlā).

ನೆಱವು neṟavu. fullness, completeness. (T., M. ನಿಱವು; T. also ನಿಱೈವು). — ನೆಱವೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to make complete, to fulfil, to accomplish (My.; T. ನಿಱವೇಱ್ಱು). ಇದನ್ನಷ್ಟು ನೆಱವೇಱಿ ಸುವದಕ್ಕಾಗಿ (B. 4, 18). ನೆಱವೇಱಿಸಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವದು (ಸಿದ್ಧ, ನಿರ್ವೃತ್ತ, ನಿಷ್ಪನ್ನ Si. 382). ಮಾತನ್ನು ನೆಱವೇಱಿಸು (My.). — ನೆಱವೇಱು. -ಏಱು. to be completed, fulfilled or accomplished, as a work, a thought, a word, etc. (My.; Si. 404; Te., T.). [2, strength, prowess, ability. ಆಳೋಚಿಸದೆಮಗೆ ನೆಗಱಲೇಂ ನೆಱವುಣ್ಟೇ Pb. 6, 22].

ನೆಱಿ ner̤i. 1. = ನಿಱಿ 2, etc. a fold, etc. (My.). ನೆಱಿಯು ಡಿಗೆಗಳ್ (Bh. 1, 10, 2). ಹೆಂಗಳ ಸೀರೆನೆಱಿಯ ಗಱ್ಬ (ನೀವಿ Si. 459).

ನೆಱಿ ner̤i. 2. = ನಿಱಿ 3. orderly arrangement. — ನೆಱಿ ಮುಗಿಲು. = ನಿಱಿಮುಗಿಲ್. (Bh. 8, 23, 36).

ನೆಱಿ ner̤i. 3. = ನೆಱೆ 1. to suspend (Cpr. 1, 101 va.; 8, 44 va.).

ನೆಱಿಗೆ ner̤ige. = ನಿಱಿ 2, etc. a fold, etc. (My.).

ನೆಱು ner̤u. = ನೆಱ 1. a vital organ, etc. (ಮರ್ಮ Nr.). *cf.* ನೆಱೆ ಕೊಳ್ No. 2 s. ನೆಱೆ 3.

ನೆಱೆ ner̤e. 1. = ನೆಱಲ್, ನೆಱಿ 3. to hang down, to be suspended. ನೆಱದನೆನೆ ಜೋಲ್ದಂ (Kk. 91).

ನೆಱೆ ner̤e. 2. = ನಱೆ. to become entire, full, complete, accomplished, ready, perfect, full-grown, mature, sufficient; to arrive at the age of menstruating (ಸಮಗ್ರತ್ವ Śmd. Dh.; ಸಮಗ್ರತೆ Śm. 116; ಸಮ್ಪೂರ್ಣ Kk. 71; My.; T. ನಿಱೈ; M. ನಿಱೆ; *cf.* ನಿಱಿ 1); to be realized, to occur (ಬರ್ Śmd. 183 Cm.); to become replete or plenteous, to prevail (ಪೆರ್ಚುಗೆಯಾಗು Śmd. 3 Cm.; ಬಹುಲ Śm. 116; T., M.); to suffice (Bp. 59, 2). P. ps. ನೆಱದು, ನೆಱೆದು. [ದೋಷಮುನನ್ತೆ ಗುಣಮುಮಂ ಕಿಱಿದರೊಳ್ ನೆಱೆಯೆಪೇೞ್ದನ್ Kr. 1, 137; ನವಯೌವನಂ ನೆಱೆಯೆ Pb. 2, 39 va.; Ap. 1, 73 va.; ಅಂಗ ಮಹೀತಳ ವಿಭೂತಿಯುಂ ನೆಱೆಯಿತ್ತಂ Pb. 2, 84; Pb. 4, 42. — ನೆಱೆವಾತಂ. -ಆತಂ. one that accomplishes. ಕಿಱಿದಱೊಳೆ ಪಿರಿದುಮರ್ಥಮನಱಿಪಲ್ ನೆಱೆವಾತನಾತನಿನ್ದಂ ಜಾಣಂ Kr. 1, 15]. ಮೆಯ್ಗೆರೆಯಲ್ ಪಾಣ್ಡವರ್ಗೆ ನೆಱೆದುವು ಬರಿಸಂ (Śmd. 73). ಮೆಯ್ ನೆಱೆಯಲ್ ಆದವಳು (ನಗ್ನಿಕೆ, ಅದೃಷ್ಟರಜನಾರಿ); ಕುಡಲ್ ನೆಱೆದ ಕೂಸು (ವರ್ಯೆ, ಪತಿಂವರೆ Hlā.). ಮೆಯ್ ನೆಱೆಯಲ್ ಆದವಳು (ಗೌರಿ, ನಗ್ನಿಕೆ, ಅನಾಗತಾರ್ತವೆ Nr.). ನೆಱೆದ ಪೆಣ್ (ತುಱುಮಿಣ್ಡೆ Śm. 73). ಹೆಣ್ಣು ನೆಱೆಯಿತು, ಅವಳು ನೆಱೆದಳು (My.). see Śmd. 118. 135. 291; Cpr. 1, 46. 48. 81. 95; 2, 16; 4, 18. 62; Abh. P. 4, 53 va.; Bp. 8, 8; 35, 32; Grj. 9, 51; C. Bp. 11, 4; Rśv. 4, 117; 5, 65; 8, 98. 116; J. 11, 17; Si. 184. 195. 422; ಎಡೆನೆಱೆ. [— ನೆಱೆಯುದು. insufficient. ಕಾಂಚೀ ಕಳಾಪಮುಂ ಕಟ್ಟಲಣಮೆ ನೆಱೆಯುದಿದೆನ್ದು Pb. 1, 143; Ap. 11, 34].

ನೆಱೆ ner̤e. 3. = ನೆಱ 2, ನೆರ್-. completeness; maturity, etc.; (a vital organ, *cf.* ನೆಱು, etc.); completely, perfectly, fully, well, exceedingly, much, etc. (ಅಧಿಕ Śmd. 391; Śm. 58; ಬಹುಳ Śm. 116; ಚನ್ನಾಗಿ Śmd. 31. 70. 194 Cm.; occasionally used only to complete a verse, ಪಾದಪೂರಣಾರ್ಥಂ Ct. I, 19; II, 34). ನೀನೆನಗೆ ವಸನ್ತನಾಗಮನಂ ನೆಱೆ ಸೂಚಿಸಿ (Cpr. 7, 41). see Śmd. 71. 230. 272; Cpr. 2, 20. 35. 81; Bp. 18, 18; 20, 22; 23, 27; 43, 50; Bh. 1, 5, 8; 2, 4, 12; Śm. 30. 53. 73. 83. 109. 119; Rśv. 5, 21. 44; 6, 36; J. 2, 12; 25, 5; 28, 4. 18; 29, 49; Dp. 54. 2, a great flow of water (in a river), a flood (My.). — ನೆಱೆ ಕೊಳ್. to seize or use the whole substance or essence of anything, to use for oneself to the utmost (ಸರ್ವಸ್ವಹರಣ Śmd. Dh.; Śāstrasāra in W. v. 1254; Rsv. 5, 55 va.). 2, = ನೆಱೆಗೊಳ್, to pierce or penetrate the vitals, to pierce to the quick [ನೆಱೆ is here perhaps. = ನೆಱ 1]. (ಮರ್ಮಭೇದ Śmd. Dh., o. r. ವರ್ಮಭೇದ; Abh. P. 14, 60). — ನೆಱೆಗಚ್ಚು. -ಕಚ್ಚು. to bite excessively (Rām. 5, 8, 59). — ನೆಱೆಗೊಳ್. = ನೆಱೆ ಕೊಳ್. No. 2. [ಎಮ್ಬ ಮಾತುಗಳ್ ನೆಱೆಗೊಳೆ ಕುಮ್ಭಸಮ್ಭವನನಾ ದ್ರುಪದಂ ಕಡುಸಿಗ್ಗು ಮಾಡಿದಂ Pb. 2, 48]; (Cpr. 8, 65; Abh. P. 9, 158; Kāvy. II, 1, 25). — ನೆಱೆಜಾಣ. = ನೆಱ-. (My.). — ನೆಱೆದಿಂಗಳ್. = ನೆಱೆವೆಱೆ. (Abh. P. 5, 66; J. 30, 9). [—ನೆಱೆಯಲರ್. -ಅಲರ್. to blossom fully. ನೆಱೆಯಲರ್ದಮ್ಭೋರುಹದ Pb. 5, 57]. — ನೆಱೆವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. a puncheon, a tool having a figure on it with which impressions are made (ಪಡಿಯಚ್ಚು Śm. 68; Kk. 47). — ನೆಱೆವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. the full moon (Rśv. 11, 143; V. 5, 13).

ನೆಱೆ ner̤e. 4. = ನಿಱಿ 2, etc. a fold, etc. (My.). — ನೆಱೆವಿಡಿ. -ನಿಱಿವಿಡಿ. (Bh. 4, 8, 12).

ನೆಱೆಯುವಿಕೆ ner̤eyuvike. menstruation to take place. ಹೆಂಗಳು ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೆಯ್ ನೆಱೆಯುವಿಕೆ (ಋತು Si. 422, *only* in Si.).

ನೆಱೆವಣಿ ner̤e-vaṇi (or aṇi). = ನೆಱೆವಣಿಗೆ. (ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ Śmd. 387).

ನೆಱೆವಣಿಗೆ ner̤e-vaṇige (or aṇige). = ನೆಱವಣಿಗೆ. fulness, etc. (Śmd. 219).

ನೆರ್- ner̤. = ನೆಱೆ 3, etc. —ನೆರ್ಗಿಱಿಯ. -ಕಿಱಿಯ. a full (*i. e.* perfectly equal) direct younger brother (Abh. P. 14, 22).

ನೆರ್ನೆರ್ nerner. = ನಿರ್ನೆರ್ q. v., etc. causelessly, etc.

ನೆರ್ನೆರ nernera. = ನೆರ್ನೆರ್, etc. (ನಿರ್ನೆರ, ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಂ Kk. 93; see Śmd. s. ನಿರ್ನೆರ).

ನೆರ್ಪು nerpu. (Śmd. 50). (= ನೆಪ್ಪು 2). a place of coming together.

***ನೆರ್ಮ nerma.** = ನೆಮ್ಮು 2. a shelter, a support. ಧರ್ಮಾ ಧರ್ಮಕ್ರಿಯೆಗಳೆ ನೆರ್ಮಂ ಜೀವಕ್ಕೆ Ap. 5, 78.

ನೆರ್ಮು nermu. = ನೆಮ್ಮು 1. to lean upon. (Abh. P. 5, 115; 16, 14; Śśv. 3, 35 va.). [ಪೂತಚೂತಮುಂ ನೆರ್ಮಿದಶೋಕವಲ್ಲರಿಯ Pb. 5, 82]. ಶರೀರಿಯುಂ ನೆರ್ಮಿದ ಕುತ್ತಂ (Śāstrasāra in W. v. 1269).

ನೆಲ್ nel. = ನೆಲ್ಲು. (Śmd. 58). paddy, rice in its husk, rice as growing; a grain of paddy (ವ್ರೀಹಿ, ಸ್ತಮ್ಬಕರಿ Hlā.; ಅಣು Hlā.; ಆಹು, ವ್ರೀಹಿ Nn. 86; M. ನೆಲ್; T. ನೆಲ್, ನೆಲ್ಲು). [ನೆಲ್ಲುಂ ಮೊಸರುಂಗುಡಿದನ್ತಲ್ಲದೆ Kr. 2, 4]. ನೆಲ್ಲುಂ ಕೌಂಗುಂ (Śmd. 84. 256). ನೆಲ್ಲಗದ್ದೆ (ವ್ರೈಹೇಯ Hlā.). ಒನ್ದು ನೆಲ್ಲನಿತು (Bp. 40, 77).

ನೆಲ nela. 1. (fr. ನಿಲ್). ground, soil; land; ground, floor; a portion of the earth: a country, a kingdom; the earth (ಅಲ್ಪವಸುಧೆ Bhn. 48; ರಾಜ್ಯ Ct. II, 63; ಇಳೆ 44; ಎಳೆ, ಬುವಿ, ಪೊಡವಿ, etc., ಮೇದಿನಿ Śm. 37; ಪೊಡವಿ, ಬೂವಿ, etc., ಧರೆ Kk. 16; C.; T.; Tu.; M. ನಿಲ; Te. ನೆಲವು). ನೆಲದಿನ್ದುಮ್ಬಂ (Śmd. 63). [ಇರದಱದ ಬಱಕೆ ತಾ ನೆಲದೊಳ್ Kr. 2, 146; Pb. 1, 57; ನೆಲನಂ ಮೋದುವ ಮಾತುಳಂಗಮೆಸೆಗುಂ ವಿದ್ಯಾಧರೋದ್ಯಾನದೊಳ್ Ap. 1, 67]. ನೆಲದೊಳಗುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಂ ನೀರೊಳಗೊಳವು (Hlā.). ತಗ್ಗಿದ ನೆಲ (ಪ್ರವಣ); ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ವೆಲ್ಲಹಿಸುವುದು (ಉಶಿತ, etc. Nr.). ಜವುಗಿನ ನೆಲ (ಪಿಪ್ಪಲ, ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣ Nn. 62). ಉದ್ದದ ನೆಲ (ತೆವರ್ Ct. II, 35). ನೆಲದ ಪವಣ್ (ಮತ್ತರ್ II, 102). ಯಾವ ಪುರುಷನು ವ್ರತದ ವರದಿನ್ದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಾನೋ, ಅನ್ಥಾವನು ಸ್ಥಾಣ್ಡಿಲಶಾಯಿ, etc. (Si. 250). ಉೞದೇ ಇರುವ ನೆಲ (ಖಿಲ 100). ಗೆಯ್ದ ನೆಲ (ಸೀತ್ಯ, ಕೃಷ್ಟ, ಹಲ್ಯ 301). ನೆಲನುಮಾ ಆಗಸಮಿನ್ತು ಹಾಳಾಹಳದಹನಮಯಮಾ ಆಗಲ್ (Bp. 58, 64). ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಲ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲ. — ನೆಲದಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವವನ ಸಂಗಡ ಎಲೇ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ನೆಲದ ಸಂಗಡ ಸಾಲ ಮಾಡಿ, ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದನ್ತೆ. — ನೆಲದೊಳಗೆ ಇದ್ದರೂ ಖಲನಿಗೆ ಹೆದಱಬೇಕು. — ನೆಲ ಬಲ

ವನ್ನು ನಿಗೆ, ಕುಲ ನೇಮವನ್ನು ನಿಗೆ. — ನೆಲು ಹಱಿದರೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ (Prvs.). see Śmd. 28. 94. 127. 130. 188. 225; Cpr. 1, 75. 89; 1, 101 va.; Bp. 42, 2; 45, 6; 52, 33; 54, 81; 55, 28. 29; 57, 48; 60, 4; Rsv. 5, 34. 42; 6, 34; Bh. 1, 8, 15. 59. 86; J. 4, 12; 17, 4; Dp. 1; B. 4, 14. 25. 26; 5, 295; Prvs. s. ಬಲ 2. — ನೆಲಕಂಚಿಗಿಡ. a small shrub, Naregamia alata W. A. (St. & Pl.). — ನೆಲಕಡಲೆ. a frequently cultivated annual plant, the earth-nut or Manilla-nut, Arachis hypogaea Lin. (St. & Pl.; My.; ಕಲಾಯ, ಸತೀಲಕ, ಹರೇಣು, ಖಣ್ಡಿಕ Si. 304, sic !). — ನೆಲಗಟ್ಟೆ. = ನೆಲಗಟ್ಟು. ನೆಲಗಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿಸು. -ಕಟ್ಟಿಸು. (Bp. 53, 29). [— ನೆಲಗಟ್ಟಿಸು. to harden the ground. ಸಿನ್ದುರದೊಳ್ ನೆಲಗಟ್ಟಿಸಿದನ್ತಿರ್ದ ರಂಗಭೂಮಿಯೊಳ್ Pb. 10, 70 va.]. — ನೆಲಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ನೆಲೆಗಟ್ಟು. ground smoothed and plastered, pavement [ಪಚ್ಚೆಯ ನೆಲಗಟ್ಟಿನೊಳಂ ರಾಜಾವರ್ತದ ಕಮ್ಬದೊಳಂ Pb. 3, 74 va.]; (ಕುಟ್ಟಿಮ, ಬದ್ಧಭೂಮಿಕ Hlā.; ಕುಟ್ಟಿಮ Nr., Mr. 192; G.; My.; Bh. 2, 13, 25; B. 4, 121). — ನೆಲಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole made in the ground by burglars (Bp. 31, 5). — ನೆಲಗುಂಬುಳ. -ಕುಂಬುಳ. a creeper, Ipomaea digitata L. (Z. ad St. & Pl.; Batatas paniculata Chois., St. & Pl.; Convolvulus paniculatus Lin.; Si. 161). — ನೆಲಗುಮ್ಮ. a kind of bird (S. Mhr.). — ನೆಲಗುಳ್ಳ. a kind of prickly nightshade, Solanum jacquini Lin. (Solanum xantocarpum Schr. & W., ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ, ವ್ಯಾಘ್ರಿ Hlā.; ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ಸ್ಪೃಶಿ, ವ್ಯಾಘ್ರಿ, ಬೃಹತಿ, ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ, ಕುಲಿ, ಕ್ಷುದ್ರೆ, etc. Nr.; My.). see ಕಿಱುಯ-, ಬಿಳಿಯ-. — ನೆಲತಾಟಿ. = ನೆಲತಾಳೆ, ನೆಲದಾಟ್. (Si. 151). — ನೆಲತಾಳೆ. = ನೆಲದಾಟ್. (ಮುಸಲಿ, ತಾಲಮೂಲಿಕೆ Si. 151). — ನೆಲದಗಲ. -ಅಗಲ. the breadth of the ground, etc. (C. Bp. 47, 47). — ನೆಲದಮರ್ದುಣಿಸು. = ನೆಲನಮರ್ದುಣಿಸಿ. (ಬ್ರಾಹ್ಮ Śs.). — ನೆಲದಾಣ್ಮ. -ಆಣ್ಮ. a king (J. 27, 39). — ನೆಲದಾವರೆ. 1. -ತಾವರೆ. the plant Hibiscus mutabilis Lin. (ಅವ್ಯಥೆ, ಅತಿಚರೆ, ಪದ್ಮಚಾರಿಣಿ, etc. Nr.). — ನೆಲದಾವರೆ. 2. -ಆವರೆ. = ನೆಲಾವರೆ. (St. & Pl.). — ನೆಲದಾಟ್. -ಟು. -ತಾಟ್. the plant Curculigo orchioides Roxb. (ತಾಲಮೂಲಿಕೆ, ಮುಸಲಿ Nr.). — ನೆಲದೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. a king (J. 14, 9). — ನೆಲನಮರ್ದುಣಿ. -ಅಮರ್ದುಣಿ. a Brāhmaṇa (ದ್ವಿಜ Kk. 34, o. r. ನೆಲನಮರ್ದುಣಿಸಿ). — ನೆಲನಮರ್ದುಣಿಸಿ. = ನೆಲನಮರ್ದುಣಿ. q. v. — ನೆಲನಾರಿಂಗ. = ನೆಲಕಂಚಿ. (St. & Pl.). — ನೆಲನೆಲ್ಲಿ. a small herb, Phyllanthus madraspatensis L. (St. & Pl.). 2, a small creeping plant, Polygonum elegans Roxb. (Z.; My.). 3, = ಅಜ್ಜುಟಿ, ಅಮುಲೆ, ಝುಟಿ, ವಿತುನ್ನಕ (G.; see ಕಿಱುಯ ನೆಲ್ಲಿ). [— ನೆಲನಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. a king. ವ್ಯಾಧನೊನ್ದು ಮೊಲನ ತನ್ದರೆ ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ ನೆಲನಾಳ್ದನ ಹೆಣನೆನ್ದರೆ ಒನ್ದಡಕೆಗೆ ಕೊಮ್ಬುವರಿಲ್ಲ Bv. 158]. — ನೆಲನೇಱಳೆ. (ನಾದೇಯಿ, ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕೆ Si. 130. 151). — ನೆಲನೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. (Śmd. 240). the lord or owner of the land. — ನೆಲಬಣ್ಣಣಿ. the large black bee (Ct. I, 28). — ನೆಲಬೇವು. the plant Gentiana cherayta Roxb. (ಕಿರಾತತಿಕ್ತ, ಭೂನಿಮ್ಬ, ಅನಾರ್ಯತಿಕ್ತ Nr., Si. 157; ಭೂತಿಕ, ಭೂನಿಮ್ಬ 405; see Mr. 147 s. ಪನ್ನಂಗಿ). 2, the country chirayit, Andrographis paniculata Nees. (St. & Pl.; *cf.* ದೇಶಾವರ). — ನೆಲಮನೆ. an apartment in the ground, a cellar. [ಅನಿಬರುಮಂ ನೆಲಮನೆಯೊಳಿಕ್ಕಿ ಮಲ್ಲಲ್ ಪುಗುವನಿತು ಬಾಗಿಲಂ ಮಾಡಿ Vr. 182, 9]; (My.; B. 4, 61; 5, 212; ಗುಪ್ತಿ G.; *cf.* ನೆಲಮಾಳಿಗೆ); a dungeon (ಸುರಂಗ G.). — ನೆಲಮಾಗಳಿಬೇರು. the plant Fluggea leucopyrus Willd. (St. & Pl.; My.). — ನೆಲಮಾಳಿಗೆ. = ನೆಲವಾಳಿಗೆ. a subterraneous apartment; a granary (My.; ಗರ್ತ, ಅವಟ, ನೆಲದೊಳಗಿರುವ ಕಣಜ, ಹಗೇವು Si. 75; ಗುಪ್ತಿ 426). — ನೆಲಮುಕ್ಕಜಕ್ಕಿ. a kind of demon (Śāstrasāra in W. v. 1269). — ನೆಲವರೆ. -ಅವರೆ. the plant Cassia abovata Collad., which is used like nelāvare (Z.; My.). — ನೆಲವಲ. -ಬಲ. (Śmd. 386). a land-force. — ನೆಲವಾಳಿಗೆ. = ನೆಲಮಾಳಿಗೆ. (Cpr. 5, 105). — ನೆಲವೆಣ್. -ಪೆಣ್. the earth personified as a woman (Rsv. 6, 24). ನೆಲವೆಣ್ಣ ಮಗಳ್, Sītā (J. 18, 60). — ನೆಲಸಮ. = ನೆಲಸಮಾನ. (My.). — ನೆಲಸಮಾನ. level with the ground (My.). ಪಟ್ಣದೊಳಗಿನ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಗುಡಿಗಳನ್ನೂ ಕೆಡವಿಸಿ, ನೆಲಸಮಾನ ಮಾಡಿಸಿದನು (B. 5, 45). — ನೆಲಸಮ್ಪಿಗೆ. a fragrant garden-flower, Kaemferia rotunda L. (St. & Pl.; My.). — ನೆಲಸರಿ. = ನೆಲಸಮಾನ. (Rsv. 6, 34; My.). — ನೆಲಹಲಸು. the ananas (My.; S. Mhr. occasionally). — ನೆಲಹಾಗ. a sexton's fees (My.). — ನೆಲಹಾದಿ. a land-way (B. 4, 160). — ನೆಲಹಿಪ್ಪಲಿಬಳ್ಳಿ. a creeping herb, Lippia nodiflora Rich. (St. & Pl.). — ನೆಲಾವರಿಕೆ. -ಆವರಿಕೆ. = ನೆಲಾವರೆ. (St. & Pl.; My.). — ನೆಲಾವರೆ. -ಆವರೆ. (Śmd. 345). a plant furnishing the cathartic Senna leaves, Tinnevelly Senna, Cassia lanccolata Forsk. (St. & Pl.; T. ನೆಲ ಆವರೈ).

ನೆಲ nela. 2. = ನೆಲಹು, etc. (My.).

ನೆಲಕಲ nela-kala. (a man like a stone of the ground ?): a miser (ಲೋಭಿ Śmd. 25; II; Ct. I, 10; II, 17; Kk. 84; Śm. 57).

***ನೆಲವತ್ತಿಯಡಕೆ nelavatti-aḍake.** a variety of betel-nut. ನೆಲವತ್ತಿಯಡಕೆಯ ಪೋಟ್ಟಳುಮಂ ಕೈತೀವಿದೆಲೆಯುಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು Vr. 78, 23.

ನೆಲವು nelavu. = ನೆಲಹು, etc. (My.).

ನೆಲಸು nelasu. to become established; to take up habitation, to settle; to stay, to stand; to obtain (ನೆಲೆಗೊಳ್ Śmd. 6. 94. 187. 205. 225. 289. 351 Cm.; ನಿಲ್ 65 Cm.; My.; T. ನಿಲೈ, M. ನಿಲೆ). [ಪರೆದ ಪುಡಿಯೆಲ್ಲಮುಂ ನೀರ್ ನೆರೆದು ಕೆಸರ್ಮಾಡದನ್ನೆಗಂ ನೆಲಸುಗುಮೇ Kr. 3, 151; Pb. 1, 96; Ap. 1, 50]. see Śmd. 69. 170. 352; Ch. v. 99. 183; Cpr. 1, 76. 131; 3, 55. 84; 6, 92; Abh. P. 9, 55; Grj. 10, 115; Bp. 38 sum.; 44, 4; 50, 25; 53, 21; 56, 47; 59, 55; Rsv. 13, 4; J. 5, 65. 67. [—ನೆಲಸಿದ. reputed, well established. ನೆಲಸಿದ ಕಾವ್ಯಂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಣಂ Kr. 1, 48].

ನೆಲಹು nelahu. (fr ನೆಱೆ 1? or ನೇಲ್?). = ನಿಲ 2, ನೆಲ 2, ನೆಲವು, ನೆಲು, ನೆಲುವು, ನೆಲುಹು. a net-work of rope (or rattan), in which pots and other things are suspended from the beams of the house, or from either end of the pole on the shoulder of a carrier or porter (ಕಾಚ, ಶಿಕ್ಯ Hlā.; My.). ಕಮ್ಬಿಯನ್ ಅವಲಮ್ಬಿಸಿರ್ಪ ನೆಲಹು (ವಿಹಂಗಿಕಾಲಮ್ಬಿ, ಕಾಚ); ನೆಲಹಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಕಾಚಿತ, ಶಿಕ್ಯಿತ Nr.).

ನೆಲು nelu. = ನೆಲಹು, etc. (My.). ನೆಲು ಹಱಿದರೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ. —ನೆಲು ಹಱಿದು, ಬೆಕ್ಕಿನ ಮುನ್ದೆ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ನೆಲುವು neluvu. = ನೆಲಹು, etc. (My.). (ಕಾಚ, ಶಿಕ್ಯ Si. 412). ಕಾವಡಿದಬ್ಬೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲುವು (ಶಿಕ್ಯ, etc. 344).

ನೆಲುಹು neluhu. = ನೆಲಹು, etc. ನೆಲುಹಿನ ಗಡಿಗೆ (Bp. 14, 11). ಕಮ್ಬಿಯ ನೆಲುಹು (43, 25).

ನೆಲೆ nele. standing; standing place; a place of residence, an abode; an apartment of a house; a story of a house; a place; place; ground; footing; basis;

firmness; certain knowledge; bottom; a mystery, a secret (ಪೊಟಿಲ್, ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, ಚಾವಡಿ, ತಾಣ, ಬೀಡು, etc.; ಆಶ್ರಯ Śm. 58; ನಿಜಾಗಾರ, ನಿಧಾನ 106; ಗವಿ, ಗರುಡಿ, etc.; ಆಶ್ರಯ Kk. 64; ಸ್ಥಾನ Śmd. 24. 80 Cm.; ಕಕ್ಷಾನ್ತರ, ಪ್ರಕೋಷ್ಠ Hlā.; My.; T. ನಿಲ್ಲೈ, Tu., M. ನಿಲೆ). [ಚಿಮ್ಮೊನ್ನ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪಟಯಿಗೆಗಳಂ Pb. 2, 66; Ap. 2, 17; Cv. 148]. ಅವನಿಗೆ ನೆಪ್ಪು ನೆಲೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ (My.). ಮನೆಯ ನೆಲೆ (ಗೃಹಭೂಮಿ, ವಾಸ್ತು Hlā.). ನೆಲೆಯ ತೀವಿದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ (ಸುಧಾಧವಲಿತ, ಸೌಧ Mr. 193). ಅದು ನೆಲೆ! (Bp. 10, 2; 53, 19). ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದವನ ಮಾತು ಹೊಲೆಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). see Cpr. 1, 77; Abh. P. 3, 17 va. and 26 va.; 4, 11; 7, 62 va.; Bp. 1, 30; 10, 16; 40, 40; 43, 24; 57, 15; 60, 61; Rām. 1, 7, 14; J. 26, 41; 30, 41; ಕಲ್ನೆಲೆ. — ನೆಲೆಕಟ್ಟು. = ನೆಲೆಗಟ್ಟು. (J. 17, 23). —ನೆಲೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ನೆಲಗಟ್ಟು. (ಕುಟ್ಟಿಮ, ನಿಬನ್ಧಾಭೂಮಿ Nr.; C. Bp. 5, 48; My.). 2, a fixed abode. ಕೋಪವೆಮ್ಬುದು, ಕೇಳಿ, ಪಾಪದ ನೆಲೆಗಟ್ಟು! ಕೂಪದೊಳು ನೀಣು ಹಱುದನ್ತೆ ನರಕಕೆ ಕೋಪಿ ತಾನ್ ಇೞಿವ (Sp.). — ನೆಲೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. the bottom to appear, to see the bottom (also figuratively, My.). ನೆಲೆಗಾಣ ಬಾರದುದು (ಅಗಾಧ Nr.). — ನೆಲೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. the foundation to be destroyed, to be ruined (Abh. P. 6, 33). — ನೆಲೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy one's firm position, station or welfare (J. 8, 32). — ನೆಲೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. footing, firm position, etc. to be impaired; to lose ground, etc. (J. 28, 40). — ನೆಲೆಗೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್. to take footing; to take root, as plants etc.; to take one's place; to occupy, as one's place; to touch the ground; to become established or settled; to take up habitation (ನೆಲಸು, q. v.; ನಿಲ್ Śmd. 24. 70 Cm.; My.). ಸಿರಿ ನೆಲೆಗೊಣ್ಡದಲ್ಲಿ (Śmd. 145). [ಸರಸ್ವತೀ ಹಂಸೀಭಾವದೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಗೆ ಕೂರ್ತು ಮನ್ಮಾನಸದೊಳ್ Kr. 1, 3; Ap. 3, 50]. ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಣ್ಡುದು (ಎರ್ದೆವತ್ತಿದುದು Ct. II, 12). ವರ್ತಕನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯವು ಪೂರಾ ನೆಲೆಗೊಣ್ಡಿತು (B. 4, 169). ನಾಟುವಣ್ಣುಗಳು ನಾಲ್ಕೆಣ್ಟು ದಿವಸದಲ್ಲೆ ನೆಲೆಗೊಮ್ಬುವವು (Prv.). see Śmd. 209, 365; Bp. 17, 13; 46, 58; 47, 57; 50, 31; 54, 76; J. 6, 34; 18, 51; 24, 78. — ನೆಲೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to put down, to place, to establish, etc. (ಊಱು G.; Bp. 2, 11; Rśv. 6, 11 va.; J. 2, 64; 13, 37. 42; 30, 50; My.). ನೆಲೆಗೊಳಿಸೋಣ (ಸ್ಥಾಪನ G.). — ನೆಲೆದೀಪ. a lamp that is never removed from the niche in which it stands, and is adored when lighted, etc. (My.). — ನೆಲೆದೀವಿಗೆ. = ನೆಲದೀಪ. (My.). — ನೆಲೆ ನೆಲೆ. rep. (C. Bp. 5, 3). — ನೆಲೆಮನೆ. an abode, a place of residence (Bp. 30, 22; Bh. 1, 8, 23). — ನೆಲೆಮಾಡ. = ನೆಲೆವಾಡ. an upper story with various apartments [ನೆಲಮಾಡಂಗಳೊಳವಟ್ಟ ಗುಡಿಗಳ್ Ap. 7, 112]; (Abh. P. 1, 124: Rśv. 11, 124 va.). — ನೆಲೆಮೊಲೆ. a stout, full breast [ಅಲಘು ನಿತಮ್ಬದ ಪೊಯ್ಲೊಳ್ ನೆಲೆಮೊಲೆಯಳ್ಳೆಱನೊಳ್ ತರಂಗಗಳ್ ತೂಳ್ದು Ap. 11, 146]; (Śm. 118; Rśv. 7, 17; 10, 57 va.; J. 8, 20; 30, 7). — ನೆಲೆಯಾಗು. to become a basis, etc.; to be established, to get a firm footing, to obtain, to be in use (Cpr. 1, 93. 109; Bp. 24, 2; 51, 47; Śm. 118). — ನೆಲೆಯುಪ್ಪರಿಗೆ. an upper story with its various apartments (Bh. 1, 8, 69; 1, 7, 14). — ನೆಲೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to take footing, to stand (Śśv. 3, 35 va.). — ನೆಲೆವನೆ. -ಮನೆ. a house furnished with stories (ಕರುಮಾಡ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ Śs). 2, = ನೆಲೆಮನೆ. (Bp. 19, 25; Rām 4, 2, 40; J 18, 1). — ನೆಲೆವಾಡ. = ನೆಲೆಮಾಡ. (J. 10, 50; V. 5, 5. 12). — ನೆಲೆವೀಡು. -ಬೀಡು. = ನೆಲೆಮನೆ. [ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದೊಳ್ ನೆಲೆವೀಡಂ ಬೀಡುಮಾಡಲ್ Ap. 13, 20]; (Cpr. 1, 99). — ನೆಲೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become constant or continual (V. 14, 27). — ನೆಲೆವೆರ್ಚಿಸು. -ಪೆರ್ಚಿಸು. to increase [ಕಾಮರಾಗರಸ ಸಾಗರಮಂ ನೆಲೆವೆರ್ಚಿಸುವ ಶರಚ್ಚನ್ದ್ರಾತಪದೊಳ್ Ap. 12, 11 va.]; (v. t., Cpr. 3, 102). — ನೆಲೆವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. to increase in or to obtain ground, to extend, to increase (v. i., Cpr. 6, 81; 7, 127; Abh. P. 3, 52; 9, 109; 14, 2. 71; 16, 42). [— ನೆಲೆವೊಟ್ಟು. -ಬೊಟ್ಟು. an ornamental circlet marked on the forehead. ನೆಲೆವೊಟ್ಟಿನೊಳೊಟ್ಟೈಸಿ ಪಳಂಚಲೆವ ಕುರುಳೋಳಿಯುಂ Ap. 4, 4 va.].

***ನೆಲೆವಡಲಗೆ nelevaḍalage.** fixed sheet? ಜಾಗದ ನೆಲೆವಡಲಗೆಗಳ ಜಾಗಂಗಳ ಪಸುರ್ಗಳೆಸೆಯೆ ರತ್ನದ ಕೇಗ್ಗಳ್ Ap. 4, 31.

ನೆಲ್ಲಿ nelli. the emblic myrobalan, Phyllanthus emblica Lin. (Emblica officinalis Gaert., ಧಾತ್ರಿ, ಆಮಲಕಿ, ಶಿವೆ Hlā.; Nr., except ಶಿವೆ; Mr. 122; ಆಮಲಕ Nn. 6; My.; Tu., Te., T., M.; Bp. 45, 39; Śśv. 3, 32; J. 19, 6). see ಅಡವಿ-, ಅರ-, ಅಡ್ಡ-, ಕಿಱಿಯ-, ಕಿಱು-, ನೆಲ-, ಭೂ-. — ನೆಲ್ಲಿಚಟ್ಟು. = ಚಟ್ಟು 3. (My.). — ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿ. its fruit (ಧಾತ್ರೀಫಲ Nn. 166; B. 2, 17). [ನೆಲದೊಳಿರ್ದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯುಂ Pb. 5, 40]. ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಿ ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಆದೀತೇ? — ಗಟ್ಟದ ಉಪ್ಪು, ಚಟ್ಟದ ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಿ (Prvs.). — ನೆಲ್ಲಿಯ ಮರ. the nelli tree (ತಿಷ್ಯಫಲೆ, ಆಮಲಕಿ, ಅಮೃತೆ, ವಯಸ್ಥೆ Nr.; Si. 135; ಅಕ್ಷ Nn. 37; ಶ್ರೀಪರ್ಣಿ Si. 420). — ನೆಲ್ಲಿಹಿಣ್ಡಿ. a kind of nelli pickles (My.).

ನೆಲ್ಲು nellu. = ನೆಲ್. paddy. (ಶಾಲಿ, ವ್ರೀಹಿ, ಸ್ತಮ್ಬಕರಿ Mr. 373; My.; Si. 304. 305. 434; ಭತ್ತ, ವ್ರೀಹಿ G.; Oryza sativa L., Z.). ಬೇಗ ಬೆಳೆವ ನೆಲ್ಲು (ಪಾಟಲ); ಕರಿಯ ನೆಲ್ಲು (ಅಣು); ಪುಷ್ಟಿಕವೆಮ್ಬ ನೆಲ್ಲುಗಳು ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ಷಷ್ಟಿಕ್ಯ); ನೆಲ್ಲು ಕಱವೆಯೂ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ವ್ರೈಹೇಯ, ಶಾಲೇಯ Nr.). ನೆಲ್ಲಪ್ಪ ಗದ್ದೆ (ವ್ರೈಹೇಯ, Mr. 94). ಸಿತಶಾಲಿ ಕೆಂಗಱವೆ ಕೆಮ್ಪುತ್ತಿ ರಾಜಾನ್ನವುಮ್ ಬಯಿಲಮುಮ್ ಎಮ್ಬಿವು ನೆಲ್ಲ ಭೇದಂಗಳಕ್ಕು (373). ರಾಜಾನ್ನನೆಲ್ಲಿಂಗೆ (Bp. 27, 16) ನೆಲ್ಲನ್ನು, ನೆಲ್ಲಿನ, ನೆಲ್ಲಿಗೆ (My.). ನೆಲ್ಲೂ ಮೊಸರೂ ಕಲಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice (My.). ನಲ್ಲನ್ ಒಲ್ಲೀ ಒಲ್ಲ, ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿಬೋನೊಲ್ಲ, ಅಲ್ಲನೆ ಒಲ್ಲ, ಮೊಸರೊಲ್ಲ; ಯಾಕೊಲ್ಲ? ಇಲ್ಲದಕ್ಕೊಲ್ಲ (Sp.). — ನೆಲ್ಲು ಊಬುಮುಳ್ಳು. a bristle of a beard of rice (ಕಿಂಶಾರು, ಧಾನ್ಯಶೂಕ Si. 448). — ನೆಲ್ಲು ಗದ್ದೆ. a paddy-field (ವಪ್ರ, ಕೇದಾರ, ಕ್ಷೇತ್ರ Si. 302). — ನೆಲ್ಲು ಹುಲ್ಲು ಸರವೆ. a band of paddy straw (My.). ನೆಲ್ಲು ಹುಲ್ಲು ಸರವೆ ಹಾಕು, to tie a cord of paddy straw to the right leg as a challenge, expressing that all opponents are like straw (My.).

ನೆವ neva. = ನೆಪ, ನೆವನ, ನೆವನು. Tbh. of ನಿಭ. a pretence, a pretext, a plea (ಅಪದೇಶ Nr.; Si. 460; ನಿಭ, etc. Hlā.; ವ್ಯವಧಾನ, ತಿರೋಧಾನ, ಅಪವಾರಣ Mr. 435; ಕೂಟ, ಕಪಟ Nn. 152; C.; Te.; ನಿಮಿತ್ತ G.). [ಲೋಚನಯುಗಮೆಮ್ಬೀ ನೆವದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮೆನೆ ತದ್ವ್ಯಾಜಂ Kr. 3, 26; ಬೇಣ್ಪೆಯ ನೆವದಿಂ ಬನ್ದು Pb. 7, 32 va.; Ap. 12, 46; Bv. 576]. ಒನ್ದಱನ್ನು ತಿಳಿಸದನ್ತೆ ಮತ್ತೊನ್ದಱನ್ನು ತೋಱುವದು ಮುನ್ನಾದ ನೆವವು (ವ್ಯಾಜ, ಅಪದೇಶ Si. 72). ನೆವದಿನ್ದ ಹೋದರೆ ನೋವು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 1, 101 va.; 2, 13; 8, 29; Bp. 3, 18; 5 sum.; 35, 44. 48; 36, 47; 38, 19; 47, 19. 25. 56; J. 3, 12; 19, 50. — ನೆವಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ನೆವ ತೆಗೆ. (Rśv. 4, 14 va.). — ನೆವ ತೆಗೆ. to take a pretext, to hold out as a pretext (B. 4, 80; My.). — ನೆವ ಮಾಡು. to make a pretext, to pretend (B. 4, 6; My.). — ನೆವ ಹೇಱು. to utter a pretext, etc. (B. 4, 6; My.).

ನೆವನ nevana. = ನೆವ, etc. (My.; B. 1, 14).

ನೆವನು nevanu. = ನೆವ. (My.; G. 87. 302). Abl. ನೆವನಿನ್ದ (My.).

ನೆವರು nevaru. = ನಮಲು 1. to chew, etc. ನೆವರಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಗುವವ ಬವರಕ್ಕೆ ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.).

ನೆಸೆ nese. 1. = ನೆಗೆ 1. to shine, etc. (ಉತ್ಸವನ Śmd. Dh. in all MSS.; see remarks ad ನೆಗೆ 1).

ನೆಸೆ nese. 2. = ನೆಗೆ 2. to go upwards, to jump, to jump or fly about. P. ps. ನೆಸದು, ನೆಸೆದು, ನೆಸ್ತು. (Bp. 17, 2; 24, 44; 44, 7. 47; 49, 39; 57, 45). 2, to raise. ಬಾಲಂಗಳಂ ನೆಸದು (60, 32). — ನೆಸ್ತಾಟ. -ಆಟ. jumping about (from anger). ನೆಸ್ತಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮಸ್ತಾಟ ಹೆಚ್ಚಿತು (Prv.). — ನೆಸ್ತಾಡು. -ಆಡು. to jump about (My.).

***ನೆಸೆ nese. 3.** lenience; liberty. Tu. ನೆಸೆ ಕೊಟ್ಟವ ಹಸೆ ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

ನೆಸೆ nese. = ನಸಿ, etc.

ನೆಳ್ಳು neḷḷu. 1. = ನರಲ್, etc. to groan, etc. (My.).

ನೆಳ್ಳು neḷḷu. 2. = ನೆೞಲ್ 1, etc. (My.).

ನೆೞಲ್ neḻal. 1. = ನಳ್ಳು 3, ನೆರಳ್, ನೆರಳು 2, ನೆಳ್ಳು 2, ನೆೞಲು. shade; shadow; shelter, protection (ಆತಪತ್ರಾದಿ ಛಾಯೆ Śmd. I; T. ನಿೞಲ್, ನೀೞಲ್; Tu. ನಿರೆಳ್; M. ನಿೞಲ್; Te. ನೀಡ); a reflection, a reflected counterpart (ಜಲದರ್ಪಣ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ Śmd. I; T., M., Te.). [ಜಲದದ ನೆೞಲುಂ... ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯುಂ ನೆಲಸವು Kr. 3, 98; Pb. 3, 48 va.; Ap. 11, 3 va.]. ನೆೞಲ್ಗಳ್ (J. 8, 5; 15, 2). ನೀರು ನೆೞಲಿಲ್ಲದ ಠಾವು (ಮರು Nr.). see Śmd. 284; Cpr. 1, 72. 90; 6, 47; 7, 125; 8, 4 va.; Abh. P. 7, 52; Bp. 20, 14; 42, 5; 51, 32; 60, 46; Rśv. 5, 42; 6, 11 va.; J. 30, 19; ತಣ್ಣೆೞಲ್, ಪಡಿ-. — ನೆೞಲ್ಗವಿ. -ಕವಿ. shadow to spread over (J. 29, 45).

ನೆೞಲ್ neḻal. 2. = ನೇೞಲ್. a certain tree (ಒಂದು ಮರಂ Śmd. Dh.). ನೆೞಲ ಮರ (ಶ್ಯಾಮೆ, ಮಹಿಲೆ, ಲತೆ, ಗೋವನ್ದನಿ, ಗುನ್ದ್ರ, ಪ್ರಿಯಂಗು, ಫಲಿನಿ, ಫಲಿ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನೆ, ಗನ್ಧಫಲಿ, ಕಾರವ್ಮೆ, ಪ್ರಿಯಕ Nr.; Si. 135, which adds = ಪ್ರೇಂಕಣಗಿಡ; *cf.* T., M. ಞಾೞಲ್).

ನೆೞಲು neḻalu. = ನೆೞಲ್ 1, etc. (My.). ನೆೞಲುಗಳು (Bh. 1, 5, 5). ನೆೞಲು ಇದ್ದ ಮರ ಚನ್ದ, ನಳಿನವಿದ್ದ ಕೊಳ ಚನ್ದ. — ನೆೞಲು ಇಲ್ಲದ ಬೞೀಲಿ ಬಲವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಕಳಕಳಿಸನೇ? — ನೆೞಲು ಬೂರಗಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಕೂೞಗೆ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ. — ನೆೞಲು ನೇರಬೇಕೆನ್ದು, ಹೞುವಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ. — ನೆೞಲು ನೋಡಿ, ನಿಜ ಮೞಿತ (Prvs.). ಪಾಣ್ಡವರ ನೆೞಲಿರಲು ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯವನಾಳ್ವ ಫಲ ಜನಿಸಲಱಿಯದು (Bh. 1, 8, 32). see Bp. 19, 46; 22, 29; 32, 26; Bh. 2, 13, 28. — ನೆೞಲುಗೆಡು. -ಕೆಡು. shadow to be impaired or gone (Bp. 60, 51).

ನೆೞಿಲ್ neḻil. = ನಿೞಿಲು, ನಿೞಾ, ನೆೞನ್. a sound imitating that of breaking (*cf.* ನೞ 2; M. ಞೆಟ್ಟು, to crash, burst; ಞೆಟ್ಟು, ಞೆಳ್ಳು, ಞೆಡೆ, crashing, etc.; T. ಞೆಮಿರ್, to break). — ನೆೞಿಲೆನೆ. with a crash. ನೆೞಿಲೆನೆ ನೆಟ್ಟನೆಯೆ ಮುಱಿದುದು (Śmd. I).

ನೆಳ್ಕನೆ neḷkane. = ನೆೞಾಲೆನೆ, q. v.

ನೆಲ್ಗು neḻgu. = ನೆಕ್ಕು 2, etc. to sink, etc. (ಅನ್ತರ್ಲೀನ Śmd. Dh.; see M. s. ನಳ, ನೆಗ್ಗು 1; M. also ಞಮುಙ್ಙು = T. ನೆಮುಙ್ಙು).

ನೇ nē. 1. = ನೆಯ್ 1, etc. (My.). P. p. ನೇದು (My.; B. 5, 122). ಮಗ್ಗ ನೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಗ್ಗ ನೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ನೇ nē. 2. = ನೆಯಿ 2, etc. weaving, etc.

ನೇಕಾಱ nē-kāṟa. = ನೆಯಿಕಾಱ. a weaver (B. 4, 178. 188).

ನೇಗಲ್ nēgal. ನೇಗಲು. = ನೇಗಲ, ನೇಗಲಿ, ನೇಗಿಲ್, ನೇಗಿಲ. Tbh. of ಲಾಂಗಲ. a plough (ಲಾಂಗಲ, etc. Si. 303; My.; Te. ನಾಗಲಿ, ನಾಗೇಲು; T. ಞಾಂಜಿಲ್, ಞಾಯಿಲ್, ನಾಂಜಿಲ್; Tu. ನಾಯೆರ್; M. ಞೆಙ್ಙೋಲ್, ನೆಙ್ಙಲ್; Mhr. ನಾಗರ, ನಾಂಗರ). ನೇಗಲ ಮೂಗು (ಪೋತ್ರ Si. 452). ನೇಗಲಿನ್ದ ಉೞುವವನು (ಹಾಲಿಕ 320). ನೇಗಲು ಉತ್ತರೆ ಹೊಲ, ಹಾಲು ಇದ್ದರೆ ಗೋವು (Prv.). — ನೇಗಲ ಹೊಡೆ. to drive the plough: to plough (B. 5, 99; My.). ಹೊಲವನ್ನು ನೇಗಲ ಹೊಡೆದು ಹಸನು ಮಾಡಿ (5, 115).

ನೇಗಲ nēgala. = ನೇಗಲ್, etc. (ಗೋದಾರಣ G.).

ನೇಗಲಿ nēgali. = ನೇಗಲ್, etc. (S. Mhr.). ನೇಗಲಿಯ ತುದಿ (ಪೋತ್ರ); ನೇಗಲಿಯ ಕುಡ (ನಿರೀಶ, ಕೃಷಕ, ಕುಟಕ); ನೇಗಲಿಯ ದಿಣ್ಡು (ಈಶೆ, ಈಷ್ವರಿ); ಹೊಲದೊಳಗೆ ನೇಗಲೀ ಹೊಡೆದ ಗೆರೆ (ಸೀತೆ G.).

ನೇಗಿಲ್ nēgil. ನೇಗಿಲು. = ನೇಗಲ್, etc. (ಹಲ, ಲಾಂಗಲ, ಸೀರ Hlā., Mr. 370, Nr.; ಗೋದಾರಣ Nr.; ಶೀರ G.; My.). ನೇಗಿಲ ಈಸು (ಹಲದಣ್ಡ Nn. 7). ನೇಗಿಲ ಮುಖ (ಪೋತ್ರ 151; Mr. 487). ನೇಗಿಲ ಸಾಲು (ಸೀತೆ Hlā., Nr.). ನೇಗಿಲ or ನೇಗಿಲು ಹೊಡೆ (ಉೞು G.). ನೇಗಿಲ ಹೊಡದದ್ದು (ಹಲ್ಯ G.). ಪೊನ್ನ ನೇಗಿಲೊಳ್ ಉತ್ತು, ಗುಳ್ಳದ ಬೀಜಮಂ ನೆಱೆ ಬಿತ್ತುವ ಅನ್ದದಿ (Bp. 60, 50). ಊರ ಮುನ್ದೆ ನೇಗಿಲ ಹೊಡದರೆ ಕಣ್ಡ ಕಣ್ಡವರಿಗೆ ಒನ್ದೊನ್ದು ಮಾತು (Prv.).

ನೇಗಿಲ nēgila. = ನೇಗಿಲ್, etc. (ಸೀರ G.).

ನೇಗೆ nēge. = ನೇಯಿಗೆ, etc. weaving. (My.).

ನೇಜಕ nējaka. a man who washes. see ನಿರ್ಣೇಜಕ.

ನೇಜಯ nējaya. a short spear, a lance (Rśv. 6, 11 va.; 6, 64. 65; H. ನೇಜಾ, ನೇಜಾರ್, ನೇರಿಜಾ, ನೇರುಜಾ; *cf.* ನಾರಾಚ).

ನೇಜಿ nēji. = ನಾಟಿ. transplantation of paddy plants. (Tu.).

ನೇಟು nēṭu. = ನೀಟು, q. v. straightness; directness; truth (My.). ಆಕಳುಗಳ ಕೋಡುಗಳು ನೇಟಾಗಿ ಅಥವಾ ಬಾಗಿ ಇರುವವು (B. 5, 18). — ನೇಟುಸುದ್ದಿ. direct news; true news (My.).

ನೇಣ್ nēṇ. = ನೇಣು. a cord; a rope (ಶುಲ್ಬ, ರಜ್ಜು, ವಟಾರ, ವಟ, ಗುಣ, ತನ್ತ್ರಿ Hlā., Nr., Si. 383; Grj. 1, 95; J. 11, 27; 28, 47; T. ನಾಣ್, ನಾಣಿ, ಞಾನ್; M. ಞಾಣ್). [ಕೆಯ್ಯಂ ನೇಣುಮನಳವಿಯೊಳ್ ಕೂಡಿ Pb. 5, 47 va.]. ಮೂಗುನೇಣಿಕ್ಕಿದ ಹೋರಿ (ನಸ್ತಿತ, ನಸ್ಯೋತ Hlā.). ಕುಱುಯುರವಣಿಸಿ, ಕೊರಳ ನೇಣಂ ಪಱಿದು (Bp. 28, 9). — ನೇಣ ಹೊಲೆಯ. an outcast with a sacrificial cord: a Brāhmaṇa (Bp. 55, 18). — ನೇಣ್ಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. he who has a rope or noose in his hand: Varuṇa (Śm. 13).

ನೇಣು nēṇu. = ನೇಣ್. (My.). [ನಿಮಗೆಱಗದ ಕಾರಣ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ನೇಣು Bv. 587; Cv. 687]. ಎತ್ತುಗಳ ಮೂಗುನೇಣು (ನಾಸ್ಯ); ಗಾಳದ ನೇಣು (ಶಣಸೂತ್ರ, ಪವಿತ್ರಕ Nr.). ಕೋಪವೆಮ್ಬುದು, ಕೇಳಿ, ಪಾಪದ ನೆಲೆಗಟ್ಟು! ಕೂಪದೊಳು ನೇಣು ಹಱಿದನ್ತೆ ನರಕಕೆ ಕೋಪಿ ತಾನಿೞಿವ (Sp.). see Bp. 2, 28; 3, 49; 35, 6; 57, 79; Si. 76. 452. — ನೇಣಿನ ಹೊಲೆಯ. = ನೇಣ-. (Bp. 60, 9). — ನೇಣು ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳು. to hang oneself. ನೇಣು ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುವವನ ಹತ್ತರ ಕೋಣ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಅಪ್ಪ ನೆಟ್ಟ ಆಲದ ಮರವಾದರೆ ನೇಣು ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೋ? (Prvs.).

ನೇಣುಗ nēṇ-uga. a man who deals in ropes. (Śmd. 240).

ನೇತಾರ nētāra. Tbh. of ನೇತೃ (Śmd. 104). a leader, etc.

ನೇತಿ nēti. Tbh. of ನಿಯತಿ. — ನೇತಿಗಳೆ. -ಕಳೆ. to shake the fetters off, to reject. ದುರಿತವೆಳ್ಳನಿತನಾದರು ನೇತಿಗಳೆವುದೆ ಚನ್ದ! (Kp. III, 3).

ನೇತು nētu. P. p. of ನೇಲು.

ನೇತೃ nētṛi. = ನೇತಾರ. leading; *a leader, a guide; a chief, a master.*

ನೇತೃತ್ವ nētṛitva. leadership. (My.).

ನೇತ್ರ nētra. = ನೆತ್ತ, ಲೆತ್ತ. a leader; leading, conducting. 2, *the eye* (ಕಣ್ Nn. 8. 29; ಅಮ್ಬಕ, ಕಣ್ಣು 66; ಅಕ್ಷಿ Mr. 516). 3, the number two (ಎರಡು Mr. 347). 4, renowned (ಖ್ಯಾತ, ಪ್ರಖ್ಯಾತ 66). 5, a good quality (ಸದ್ಗುಣ, ಒಳ್ಳಿಹ ಗುಣ 66). 6, the string with which a churning-stick is whirled round (ಗುಣ 516). 7, *the root of a tree* (ಮೂಲ, ಬೇರುಗಳು 66; ಬೇರ್ Mr. 471). 8, a pendent root (ಕುಜಾತಜಟೆ, ಮರದ ಬೀಱಲು 66). 9, *cloth, or a kind of cloth* (ಚೇಲ, ವಸ್ತ್ರ 66; ಸೀರೆ 516; *cf.* ನೆಯ್ 1). 10, the areca-nut tree (ಪೂಗ, ಅಡಕೆಯ ಮರ 66). 11, N. of a mountain (ಕುಭೃತ್, ಪರ್ವತಭೇದ 66).

ನೇತ್ರಚ್ಛದ nētra-c-chada. *the eyelid.*

ನೇತ್ರತ್ರಯ nētra-traya. Śiva (My.).

***ನೇತ್ರಪಱಿ nētra-paḷi.** net-like cloth, cloth with perforation. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಮುಂ ಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮ ಭೂಮಿಯೊಳ್ ಪಾಸಿದ ನೇತ್ರಪಱಿಯ ಮೇಗೆ ನಡೆದ ಮೃದುಲಲಿತಮಪ್ಪ ಚರಣದ್ವಯದೊಳ್ Vr. 29, 7.

ನೇತ್ರಪುತ್ರಿಕೆ nētra-putrike. the pupil of the eye (Cpr. 6, 64 va.; Abh. P. 11, 164).

ನೇತ್ರಬನ್ಧ nētra-bandha. binding or blinding the eye (by magic, ಕಣ್ಣುಗಟ್ಟು Mr. 226).

ನೇತ್ರಮೂಲಿ nētra-mūli. a small creeping herb with sky-blue flowers, growing on the roadside, Evolvulus alsinoides Lin. (ವಿಷ್ಣುಕಾನ್ತಿ, ಜಯನ್ತಿ Mr. 128).

ನೇತ್ರರುಜ್ nētra-ruj. *disease of the eyes.*

ನೇತ್ರವಿರೋಧಕರಣ nētra-virōdha-karaṇa. causing hindrance or opposition to the eye. see ಹರಳ್ಚು.

ನೇತ್ರವೈದ್ಯ nētra-vaidya. an oculist (My.).

ನೇತ್ರಾಮ್ಬು nētra-ambu. eye-water: *tears.*

ನೇತ್ರಾವತಿ nētrāvati. N. of a river in South Kanara (My.).

ನೇತ್ರಾವಳಿ nētrāvaḷi. a kind of sīre (Bp. 11, 25).

ನೇತ್ರಿ nētri. N. of a plant (ಕೃಕವಾಕು, ಮಸ್ತಕ, ಚಮ್ಮ Mr. 140).

ನೇದಿಷ್ಠ nēdiṣṭha. *very near, next.*

ನೇದು nēdu. P. p. of ನೇ 1.

ನೇಪಥ್ಯ nēpathya. = ನೈಪಥ್ಯ. *an ornament, decoration, attire* (see Hlā. s. ತುಡುಗೆ). 2, the postscenium; the tiring-room; a stage (ರಂಗಭೂಮಿ G.).

ನೇಪಾಲ nēpāla. ನೇಪಾಳ. N. of a country, Nepal (Bp. 6, 18; 61, 30). 2, the purgative-nut plant (Mhr.; see ಜಾಪಾಳ). ನೇಪಾಳದೇಶದ ಭೂಪಾಲನಾದರೆ ಗೋಪಾಳದವನಿಗೆ ಏನು? (Prv.). — ನೇಪಾಳದ ಬೇರು. a creeper, the vomiting swallow-wort, Tylophora asthmatica W. & A. (St. & Pl.).

ನೇಮ nēma. 1. Tbh. of ನಿಯಮ (Śmd. 357. 361; Bp. 43, 21; My.; Te., T., Tu. ನೇಮೊ. a ritual, Būta dance; Mhr.). a rule, an order, an appointment, etc. ನೇಮವಿದ್ದರೆ ವ್ರತ, ಹೋಮವಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ. — ನೇಮ ಹೆಚ್ಚಿ, ಹೋಮ ಮಿಾಱಿ, ಶ್ವಾನನ ಹಾಗೆ ತಿರಿಗಾಡುವದಾಯಿತು (Prvs.). — ನೇಮ್ಗಲೆ. -ಕಲೆ. prescribed skill (J. 11, 21). — ನೇಮ ತೆಗೆ. to find out or lay down as a rule (B. 5, 171). — ನೇಮದ ವೀರಸಂಗವ್ವೆ. N. (Bp. 59, 6). — ನೇಮನಿಷ್ಠೆ. = ನಿಯಮನಿಷ್ಠೆ. (My.). — ನೇಮಮ್ಪೊಱು. -ಂ-ಪೊಱು. to take an observance upon oneself (Bp. 50, 53; 57, 34).

ನೇಮ nēma. 2. *half;* a part, a portion. 2, fraud, deceit (*cf.* ನೆಮ; Te. ನೇಮ).

ನೇಮಕ nēmaka. Tbh. of ನಿಯಾಮಕ. ruling, etc.; a rule; an order, an appointment (My.).

ನೇಮಣೂಕ nēmaṇūka. appointment, as to a post; allowance, stipend (Mhr.; B. 5, 269).

ನೇಮಣೂಕಿ nēmaṇūki. = ನೇಮಣೂಕ. (B. 5, 269. 272).

ನೇಮವನ್ತ nēma-vanta. Tbh. of ನಿಯಮವನ್ತ. a man who practises religious observances, caste-rules, etc. (My.). ನೆಲಬಲವನ್ತನಿಗೆ, ಕುಲ ನೇಮವನ್ತನಿಗೆ (Prv.).

ನೇಮಸ್ತ nēma-sta. Tbh. of ನಿಯಮಸ್ಥ. = ನೇಮವನ್ತ. (My.). 2, moderate, temperate (My.).

ನೇಮಿ nēmi. = ನೆಮ್ಮಿ, ನೇಹಿ. *the circumference or ring or felly or outer rim of a wheel.* 2, *a windlass or frame-work for the rope of a well.* 3, *the tree Dalbergia oujeinensis* Roxb. 4, a large tree, frequently cultivated for its eatable fruit, Mimusops kauki L. (St. & Pl.). — ನೇಮಿರಾಯ. N. (see s. ಅಮ್ಮು 1).

ನೇಮಿತ nēmita. Tbh. of ನಿಯಮಿತ. restrained, etc. (My.).

ನೇಮಿಸು nēmisu. Tbh. of ನಿಯಮಿಸು. to restrain, etc. (Ch. v. 333; Bp. 2, 46; 57, 54; B. 4, 79. 143; 5, 171. 236; Śśv. 4, 46; J. 2, 66; My.). ನೇಮಿಸಲಾಱದ ಸೊಸೆಗೆ ಪಾಯಸವೇ ಕಹಿ (Prv.).

ನೇಯ್ ney. 1. = ನೆಯ್ 1, etc. to weave. P. p. ನೇಯ್ದು (My.; B. 4, 188). ನೇಯ್ದದೇ ಬಟ್ಟೆ, ಉಱಿದದೇ ಕರೆ (Prv.).

ನೇಯ್ ney. 2. = ನೆಯ್ 2. ghee. (ಆಜ್ಯ Śs.).

ನೇಯ nēya. = ನೆಯಿ 2, etc. weaving. see ನೇಯಕಾಱ.

ನೇಯ nēya. 1. = ನಾಯ 2. Tbh. of ನ್ಯಾಯ. manner, etc. (Śmd. 368, o. r. ನಾಯ. 175).

ನೇಯ nēya. 2. to be conducted or guided, to be governed. see ಪ್ರಣೇಯ; ಕೆಯ್-.

ನೇಯಕಾಱ nēya-kāṟa. = ನೆಯಿಕಾಱ. a weaver. (B. 3, 103).

***ನೇಯಾರ್ಥ neyārtha.** one of the defects in poetic compositions. Kr. 1, 69. 103.

ನೇಯಿ neyi. = ನೇಯ್ 1, etc. P. p. of ನೇಯಿದು (B. 4, 178; My.). ನೇಯಿದರೆ ಬಟ್ಟೆ, ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮೊಟ್ಟೆ (Prv.).

ನೇಯಿಗೆ nēyige. = ನೆಯಿಗೆ, etc. (My.). weaving. ನೇಯಿಗೆ ನೇಯ್ದರೆ ಕೂಡೀತಲ್ಲದೆ ನೆಗದರೆ ಕೂಡೀತೇ? — ನೇಯಿಗೆಯಾದರೂ ನಯವಿದ್ದರೆ ನಾಣ್ಯ ಸಿಕ್ಕೀತು (Prvs.). — ನೇಯಿಗೆಯವ. -ಅವ. = ನೆಯಿಗೆಯವ. (ತನ್ತುವಾಯ, ಕುವಿನ್ದ Si. 338; My.). ನೇಯಿಗೆಯವನ ಕೆಯ್ಯೂ ಓದುವವನ ಬಾಯೂ ಚುಱುಕಾಗಿರಬೇಕು. — ನೇಯಿಗೆಯವನ ಮುಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವವ ಬಲ್ಲ. — ನೇಯಿಗೆಯವನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕೋತೀ ಮಱಿ? (Prvs.).

ನೇಯಿಸು neyisu. = ನೆಯ್ಸು. to cause to weave (My.; B. 4, 159).

ನೇಯು neyu. = ನೇಯ್ 1, etc. to weave. (My.; B. 3, 9; 4, 165; Te.). ನೇಯುವದು (ವಾಣಿ, ವ್ಯೂತಿ); ನೂಲುಕಣ್ಡಿಕೆಯನಿರಿಸಿ ನೇಯುವ ಕೊಱವಿ (ವೇಮ Si. 343).

ನೇಯ್ಗೆ neyge. = ನೇಯಿಗೆ, etc. weaving. (My.).

ನೇರ್ nēr. 1. to cut, to cut off (ಕೃನ್ತನ Śmd. Dh.; ಅರಿ Śmd. II; Kk. 88; Cpr. 6, 49; 8, 41; Abh. P. 13, 47; *cf.* ನಿರೆ). ನೇರ್ದಂ (Śmd. 50. 55). [ಬರ್ದರೊಳಾನೆ ಬರ್ದನೆನುತುಂ ನೇರ್ವಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನೆತ್ತರುಂ ಬಿರಿ ಕಣ್ಡಂಗಳೆ ಬೀಱಲ್ Pb. 9, 63]. ಬಾದುಣ್ಬೆನ್ನುವ, ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯುಮಂ ನೇರ್ದಾಗಳ್ (288).

ನೇರ್ nēr. 2. to accord, to agree; to yield assent, to agree to. (T., M.). ಶಾರದೆ ವಿನಾಯಕರ್ ನೇರದೆ- (Mr. 2).

ನೇರ್ nēr. 3. ನೇರ, ನೇರು, ನೇರ್-. straightness, (length. T.); union; agreement: harmony; rightness, propriety, fitness, order (T., M.; *cf.* ನಿಗುರ್; ನಿಱು 3, ನೀಟು; ನೆರೆ 1). ನೇಗರ್ಳ್ (Śmd. 51). [— ನೇಗಿರ್ಱುದು. -ಕಿಱುದು. just smaller. ಉರ್ಬಿದ ಗುಣ್ಪಿನ್ದ ಮಿದಟ್ಟಿ ಗಗ್ಗಳಮೆನಲ್ ಕುನ್ದೊನ್ದು ಕಣ್ಗೆತ್ತಿದನ್ತಿದು ದಲ್ ನೇಗಿರ್ಱುದೆನ್ದೊಡಾವ ತೊಱಿಕೆಯುಂ ಸೀತೋದೆಯುಂ ಪೋಲ್ಲುಮೇ Ap. 1, 55. — ನೇಗಿರ್ಱುಯ. -ಕಿಱುಯ. direct younger brother. ಮತ್ತ ಮಾಕುಮಾರನಿಂ ನೇಗಿರ್ಱುಯನಾಗಿ Ap. 8, 44 va.]. — ನೇರ್ಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a long staff: a lance (J. 4, 35). — ನೇರ್ಪಡಿಸು. to make fit or nice [ನಿನಗೆ ದಲ್ ಪದ್ಮಾಸನಂ ತಾನೆ ನೇರ್ಪಡಿಸಲ್ ಕೂಡಿದಂ Pb. 5, 20]; (Śsv. 2, 60). — ನೇರ್ಪಡು. 1. to be united; to agree; to be fitting, to fit, to be proper, becoming, or pleasant (ಸಂಶ್ಲೇಷ Śmd. Dh.; ಅಮರ್ 76; ಪೊರ್ದು 76 Cm.; T.: to occur, meet, appear, happen); to be obtained or gained (My.), [ಎಮ್ಮಿವು ನೇರ್ಪಟ್ಟಸೆವನ್ನೆಗಂ ನೆಗಱ್ದುವಂ ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಂ ನಾಲ್ಕುಮಂ ತಾಳ್ದಿ Ap. 6, 9]. ಅಧೋರ್ರುಕಂ ನೇರ್ಪಡೆ, ಚೆಲ್ವಂ ಬೀಱಿ (Rśv. 13, 70). ವನದ ನಡುವೆ ದಿಟ್ಟಗೆ ಕಟ್ಟಿ ನೇರ್ಪಟ್ಟ ಬಾಳವೇರ ಕೇಗರ್ಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.). see Abh. P. 10, 67; 12, 60; 16, 81; Rśv. 14, 47; Śsv. 1, 53. — ನೇರ್ಪಡು. 2. propriety, etc. ನೇರ್ಪಡುಗಿಡು. -ಕಿಡು. propriety, etc. to be lost (Abh. P. 7, 81; 9, 85). — ನೇರ್ವಡು. -ಪಡು. = ನೇರ್ಪಡು. 1. (Cpr. 3, 20. 85).

ನೇರ nēra. = ನೇರ್ 3. straightness; propriety, etc., pleasantness. ಅವನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ನೇರ (My.). ಅವನ ಮಾತಿನ ನೇರವೆಷ್ಟೆನ್ತ ಹೇಱಲಿ? (My.). ನೇರದಿಂ ಸ್ವರಗೆಯ್ದು ಕಲಪಿ ಕೋಚ್ಚಾರದಿಂ... ತೀರದೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ ನನ್ದನದೊಳು (J. 3, 28). — ನೇರ ನೇರ. rep. quite proportionate (My.); face to face (My.). — ನೇರಬೊಟ್ಟು. a mark made with coloured clay upon the middle of the forehead of females exactly under the division of hair, either round, or slightly pointed towards that division (above which the baitale boṭṭu is worn, ತಿಂಗಳಿಗೆ, ಜೂಳೆಯ Kk. 27; Śm. 72).

ನೇರಿತು nēritu. = ನೇರಿತ್ತು (Śmd. 96. 184). that which is straight, fit, proper or right (ಸರಲ, ಸರಿಸ Nn. 63; ಸೌಧ, ಸಸಿನ, ನಿರುತ 94; ಪ್ರತ್ಯಯ, ನಿರುತ 137; ನೇರ್ಪು Ct. I, 52; Abh. P. 11, 176). plural ನೇರಿದುವು. ನೇರಿದುವು ಬೆರಲ್ (Śmd. 170).

ನೇರಿತ್ತು nērittu. = ನೇರಿತು, q. v. ನೇರಿತ್ತಿದು (Śmd. 109). [ತಾರಾನಿಕರಾವೇಷ್ಟಿತ ತಾರಾಪತಿಯುಂ ಸಮಸ್ತ ಸುರಲೋಕಮುಮಂ ನೇರಿತ್ತು ಬೆಳಗಿ ಪೋಪುದನಾ ರಾತ್ರಿಯೊಳಿನ್ತನನ್ತವೀರ್ಯಂ ಕಣ್ಡಂ Ap. 16, 46]. — ನೇರಿತ್ತಂ ಮಾಡು. to make proper, to correct (ತಿದ್ದು Śmd. 4 Cm.).

ನೇರಿದು nēridu. propriety, rectitude, religious loyalty (ಭಕ್ತಿ Ct. I, 75). — ನೇರಿದ. -ಅ 3. (Śmd. 109. 184). a Brāhmaṇa (ಸದ್ದು Śmd. II, Kk. 93; ದಿಮ್ಮಿದ, ಸಯ್ದು, ಗನಹ, ಇಳೆಯ ಪಿರಿಯ, ದ್ವಿಜ Kk. 34, Śm. 52; Abh. P. 4, 13). [2, skilled person, expert. ಸುರಸಿನ್ಧು ಪುತ್ರ ಗುರು ಕರ್ಣ ಕೃಪ ಪ್ರಮುಖರ್ಕಳಿನ್ತು ನೇರಿದರೆ ಶರಾಸನಾಗಮದೊಳ್ Pb. 12, 67]. ನೇರಿದರಿರ್ (Śmd. 258). — ನೇರಿದಳ್. (Śmd. 109). a Brāhmaṇa woman.

ನೇರು nēru. = ನೇರ್ 3. straightness, etc. (Rśv. 5, 19 va.).

ನೇರೆ nēre. a breakfast (Mhr. ನ್ಯಹಾರೀ, ನ್ಯಾಹಾರೀ; B. 5, 287).

ನೇಱಲ್ nēṟal. ನೇಱಲು. = ನೇಱಿಲ್, etc. see ಜಮ್ಬು-; Śsv. 3, 32. — ನೇಱಲುಮರ. a common tree with purple berries Eugenia jambolana Lam. (Calyptranthes caryophyllata Swartz, My.; Tu. ನೇರೊಳು; Te. ನೇರೆಡು, ನೇರೇಡು; T. ನಾವಲ್; M. ಞಾವಲ್).

ನೇಱಲೆ nēṟale. = ನೇಱಲ್. (My.).

ನೇಱಳು nēṟaḷu. = ನೇಱಲ್. see ಪನ್ನೇಱಳು.

ನೇಱಳೆ nēṟaḷe. = ನೇಱಲ್. (My.). see ಕಾಗಿ-, ಕುಣ್ಟ-, ಗನ್-, ಗುಡ್ಡ-, ನಾಯಿ-, ನೆಲ-. — ನೇಱಳೆಹಣ್ಣು. (ಜಮ್ಬು, ಜಾಮ್ಬವ (Si. 125).

ನೇಱಿಲ್ nēṟil. ನೇಱಿಲು. = ನೀಱಲು, ನೀಱಲೆ, ನೀಱಲ್, ನೇಱಲ್, ನೇಱಲೆ, ನೇಱಳು, ನೇಱಳೆ, ನೇಱಿಳೆ, ನೇಱಲ್. the tree Eugenia jambolana Lam. (ಜಮ್ಬು Mr. 115; Śmd. 176; B. 4, 54; My.). see ಅರ-, ಅರಸು-, ನಾಯಿ-, Rśv. 2, 46. 47. — ನೇಱಿಲ ಹಣ್ಣು. (ಜಮ್ಬು, ಜಾಮ್ಬವ Nr.).

ನೇಱಿಳೆ nēṟiḷe. = ನೇಱಿಲ್. (Bp. 18, 16).

***ನೇಱು nēṟu.** to hang. ಪಟಮಂ ವಿಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಪಟಮನಾ ಚೈತ್ಯಾಲಯದ ಕೆಲದ ಪಟ್ಟಸಾಲೆಯ ಮುನ್ತೆ ನೇಱಿ Ap. 3, 45 va.; 10, 46.

ನೇರ್- nēr. = ನೇರ್ 3, q. v. straightness.

ನೇರ್ಪು nērpu. straightness; propriety; regular course, order, way; rectitude, uprightness (ನೇರಿತು Ct. I, 52; ಸಯ್ಪು II, 53; ಸರ್ತು Śs.; Cpr. 8, 83). — ನೇರ್ಪುವೆಱ್, -ಪೆಱ್. to become proper, etc. (Abh. P. 16, 97).

ನೇಱ್ಲು nēṟlu. = ನೇಱಿಲ್. (My.).

ನೇಲ್ nēl. = (ನೆಱಲ್), ನೇಲು. to be suspended, to hang, to swing, to dangle (ಅಲಮ್ಬನ Śmd. Dh.; ನೆಱಲ್ Kk. 74; ಎಱಲ್ 72; Tu., T. ಞಾಲು, ನಾಲು; M. ಞಾಲು, ಞಾನ್ಲು; Te. ವೇಲು; *cf.* ನಾಮ್ಬು 2). ನೇಲ್ದಂ (Śmd. 288). ನೇಲ್ವುದು (Kk. 72). [ಒಕ್ಕುನೇಲ್ವ ಕರುಳೋಳಿಯೆ ಬಾಳ ಮೃಣಾಳಮಾಗೆ Pb. 1, 6; Ap. 11, 130]. see Rśv. 5, 55 va.; 5, 79.

ನೇಲಿಸು nēlisu. to suspend, etc. (Mg.)

ನೇಲು nēlu. = ನೇಲ್. P. p. ನೇತು (My.). ಚೆಣ್ಡೆಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ); ಬಯ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಲಲಾಮಕ Nr.). — ನೇತಾಡು. -ಆಡು. = ನೇಲು. to hang, etc. (My.). ಜುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವ ಹುಮ್ಬಿನ ಸರ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ, ಶಿಖಾಲಮ್ಬಿ Si. 229); ಕೊರಳಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವ ಒಡವೆ (ಲಮ್ಬನ, ಲಲನ್ತಿಕೆ 218). ನೇತಾಡುವವನ ಹತ್ತರ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಜೋತಾಡುವದು ಸಿಕ್ಕೀತು. — ಕಾಟನಾಯಕನ ಮನೆಗೆ ಕನ್ನಾ ಹಾಕಿದರೆ ನೇತಾಡುವದೆರಡು ಭಂಗೀ ಚೀಲ. — ನೂಲು ಹಿಡಿದು ಜೋಲುವವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ನೇತಾಡಿದ (Prvs.). see Prv. s. ಬೇತಾಳ.

ನೇವಣ nēvaṇa. = ನೇವಳ, etc. (Rām. 6, 53, 95).

ನೇವಣಿಸು nēvaṇisu. to make a necklace of (Bh. 10, 10, 10).

ನೇವರಿಸು nēvarisu. = ನಿವರಿಸು. to make straight, smooth or proper by gently rubbing with the hand or by fingering; to rub gently with the hand, to stroke (My.; Te. ನೇವರಿಂಚು; *cf.* ನಿವರು). ಕರದೆ ನೇವರಿಸುವಲ್ಲಿ ತಡವೆಮ್ಬ ಶಬ್ದಮುದು (Śm. 108). ಕುರುಳಂ ಕೊರುಗುರಿನ್ದೆ ನೇವರಿಸುತಂ (Rśv. 7, 10). ಕುರುಳಂ ನೇವರಿಸಿ (8, 82 va.). ಧನುವ ನೇವರಿಸಿದನು

(Rām. 3, 6, 7). see Cpr. 7, 127; Rām. 3, 8, 23; 6, 12, 37; 6, 53, 29. 101; Rśv. 4, 14 va.; J. 26, 12.

ನೇವಳ nēvaḷa. (Śmd. 157). **ನೇವಾಳ.** = ನೇವಣ, ಲೇವಳ; ಲೇವಾಳ. a necklace of silver or gold (Te. ನೇವಳ, ನೇಹಳ; Grj. 3, 91 va.; Bp. 4, 37; 42, 11; 44, 48; *cf.* ನೇಲ್ ? M. ಞೇಱ್ಱು, ornamental hangings). 2, a silver or gold girdle or zone (Tu.). ನೇವಳವಾದರೆ ಹವಳದ್ದು ಆದೀತೇ? (Prv.).

ನೇವುರ nēvura. Tbh. of ನೂಪುರ. an anklet. (ಅನ್ದುಗೆ Bhn. 21; Grj. 3, 118; 4, 19; Bp. 42, 11; V. 4, 86). see ವೀರ-.

ನೇಸಱ್ nēsaṟ. (Śmd. 59). **ನೇಸಱು.** the sun (ಪೊೞ್ತು, ಸೂರ್ಯ Śmd. 1; ಬಾನ ಜೊಡರ್ Ct. I, 91; ರವಿ I, 95. 103; II, 20; ನಿಸಿವಗೆಯು, ತಾವರೆಗೆಳೆಯು, ಪೊೞ್ತು, etc., ಸೂರ್ಯ Śm. 14 Kk. 45; ಇನ, ಸೂರ್ಯ Si. 435; T. ಞಾಯಿಱು, ನಾಯಱು, ನಾಯಿಱು; M. ಞಾಯಱು, ಞಾಯಿಱು; T. ನೀೞಲ್ light; M. ನೇರ, the sun, daylight; Tu. ನೆಸ್‌ರ್ morning; *cf.* ನೆಗೞ್ 2). [ನೇಸಱ್ ಮೂಡಿದುದು ಬಕಂಗೆ ಮಿೞ್ತು ಮೂಡುವ ತೆಱದಿಂ Pb. 3, 27]. ನೇಸಱ ಬಟ್ಟಂ (ಪೊೞ್ತು Ct. I, 35). ಆವನಾನೊಬ್ಬ ವಿಪ್ರ ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರಲು ನೇಸಱು ಅಸ್ತಮಯ ಮಾಡುಹುದು, ಆವನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಲಗಿರಲು ನೇಸಱು ಉದಯ ಮಾಡುಹುದು, ಆ ಇಬ್ಬರು ತಱುವಾಯಿನ್ದ ಅಭಿನಿರ್ಮುಕ್ತನು ಅಭ್ಯುದಿತನು ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕುಮುದಂಗಳ ನಗೆ ಬತ್ತಿದುವು ಪಾಯ್ಪ ನೇಸಱಿನ್ ಆಗಳ್ (Līlv. 3, 5). ತೞ ತೞನೆ ನೇಸಱ್ ಮೂಡಿದುದು (Śmd. I & 229). see Śmd. 156. 264; Cpr. 4, 72; Abh. P. 9, 112; J. 7, 50; Si. 225; ಪಡು-, ಮುನ್-. — ನೇಸಱಣುಗ. -ಅಣುಗ. Yama (ಜವ, ಅೞ, etc., ಅನ್ತಕ Śm. 12). — ನೇಸಱುಗಲ್. -ಕಲ್. the sun-stone: crystal (ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತ Śs.). — ನೇಸರ್ಗಲ್. = ನೇಸಱುಗಲ್. (ಮಾರ್ತಾಣ್ಡೋಪಲ Ct. II, 81). — ನೇಸರ್ಗುವರ. -ಕುವರ. Yama (Kk. 15). — ನೇಸರ್ಪಡು. the sun to set (Abh. P. 15, 38 va.). — ನೇಸರ್ಮಯಣ. (Śmd. 217). the sunny season of spring.

ನೇಸ್ತ nēsta. = ನೇಹ. love (My.).

ನೇಸ್ತಗಾತಿ nēsta-gāti. a female friend (My.).

ನೇಸ್ತಗಾಱ nēsta-gāṟa. a male friend (My.).

ನೇಹ nēha. Tbh. of ಸ್ನೇಹ. friendship, etc. (ತಕ್ಕು Ct. II, 36; ಅಕ್ಕಱು II, 72; ಕಾದಲ್ಮೆ II, 81; Kk. 88; ಕಾಪಲ್ಮೆ, ನಲ್ಮೆ, ಒಱಿಲ್, ಕೂರ್ಮೆ Śm. 75; Kk. 30; Grj. 2, 106 va.; Rām. 6, 53, 101). [ಒಲವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ ನೇಹವಿಲ್ಲದ ಮಾಟ ಚಿತ್ರದ ರೂಹು ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ Bv. 126; Cv. 939]. 2, a sexual organ (Bp. 42, 15). — ನೇಹಗಲಹ. -ಕಲಹ. a lover's quarrel, mere wanton quarrelsomeness (J. 26, 5).

ನೇಹಿ nēhi. Tbh. of ನೇಮಿ. a large timber tree, Ougeinia dalbergioides Benth. (St. & Pl.).

ನೇೞಲ್ nēḷal. = ನೆೞಲ್ 2. shadow, etc. (ಪ್ರಿಯಂಗು, ಶ್ಯಾಮ, ಫಲಿನಿ Mr. 111).

ನೈ nei. nay. for Kannaḍa (or Tbh.) words that appear with this initial in writ see ನೆಯ್ or ನಯ್.

ನೈಋತ್ಯ nairitya. Tbh. of ನೈರ್ಋತ್ಯ. south-western. (J. 15, 11; B. 4, 115).

ನೈಕ na-ēka. *not one, more than one, several, many, manifold.*

ನೈಕಭೇದ naika-bhēda. *of many kinds, various.*

ನೈಕಷೇಯ naikaṣēya. (fr. ನಿಕಷೆ). a child of Nikaṣā: *a rākṣasa, a fiend.*

ನೈಗಮ naigama. (fr. ನಿಗಮ). relating or belonging to the vēda. 2, *a road.* 3, *a townsman, a citizen.* 4, *a trader, a merchant* (see s. ವಣಿಜ).

ನೈಚಿಕೆ naicike. (fr. ನೀಚಕಿ). *an excellent cow* (ತಲೆಯಾವು Hlā.). 2, the head or forehead of an ox (ಹಣೆ Mr. 179).

ನೈಚ್ಯ naicya. (fr. ನೀಚ). lowness, vileness; humility (My.; Te.).

ನೈಜ naija. (fr. ನಿಜ). *own, one's own,* inherent. 2, real; reality, truth (ನನ್ನಿ, ಸತ್ಯ Kk. 48). see Bp. 3, 68; 57, 19; J. 9, 27; 26, 9; 27, 20; Śś. s. ಬೇಡ 2.

ನೈಜಾಮು naijāmu. (fr. ನಿಜಾಮು). relating or belonging to the nijāmu, Nizām (My.).

ನೈಪಥ್ಯ naipathya. = ನೇಪಥ್ಯ. attire, etc. (J. 2, 27; 10, 6; Te.). — ನೈಪಥ್ಯಂಗೆಯ್. -ಂ-. to attire oneself (Rśv. 5, 19 va.). — ನೈಪಥ್ಯನ್ದಳೆ. -ತಳೆ. to put on ornaments (Rśv. 6, 11 va.). — ನೈಪಥ್ಯಮ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to be decorated (Rśv. 6, 11 va.).

ನೈಪಾಲಿ naipāli. (fr. ನೇಪಾಲ). Nepaulese. 2, *red arsenic.*

ನೈಪುಣ್ಯ naipuṇya. (fr. ನಿಪುಣ). dexterity, cleverness, skill; dexterous, etc. (Cpr. 3, 27; 4, 12 va.; Bp. 46, 39).

ನೈಮಿತ್ತಕ naimittaka. (fr. ನಿಮಿತ್ತ). accidental, occasional, produced by particular circumstances. (My.).

ನೈಮಿಷ naimiṣa. (fr. ನಿಮಿಷ). momentary. 2, N. of a forest. (J. 22, 22).

ನೈಮೇಯ naimēya. = ನಿಮಯ. *barter, exchange.*

ನೈಯಗ್ರೋಧ naiyagrōdha. (fr. ನ್ಯಗ್ರೋಧ). *belonging to or made of the nyagrōdha.*

ನೈಯಾಯಿಕ naiyāyika. (fr. ನ್ಯಾಯ). knowing the nyāya philosophy or the laws of logic; a dialectitian, a logician. (Cpr. 1, 25).

ನೈರಸ nairasa. (fr. ನೀರಸ). the state of being devoid of taste, unsavory; saplessness (Bp. 56, 57).

ನೈರುತಿ nairuti. Tbh. of ನೈರ್ಋತಿ. (My.).

ನೈರುತ್ಯ nairutya. Tbh. of ನೈರ್ಋತ್ಯ. (Bp. 1, 64; 2, 28; My.).

ನೈರ್ಋತ nairṛita. (fr. ನಿರ್ಋತಿ). (= ನಿರುತಿ). relating to nirṛiti; south-western. 2, *the ruler of the south-west quarter.* 3, a child of Nirṛiti: *a rākṣasa, a demon.*

ನೈರ್ಋತಿ nairṛiti. = ನೈರುತಿ. the south-west quarter. 2, a rākṣasa.

ನೈರ್ಋತ್ಯ nairṛitya. = ನೈಋತ್ಯ, ನೈರುತ್ಯ. relating to nirṛiti; south-western.

ನೈರ್ಮಲ್ಯ nairmalya. (fr. ನಿರ್ಮಲ). stainlessness, purity; virtue (ಪುಣ್ಯ, ನಿರ್ಮಲ Nn. 68; Bp. 54, 59). see ತಿಳಿ.

ನೈಲ್ಯ nailya. (fr. ನೀಲ). blueness; dark-blue, blackness. (My.).

ನೈವೇದ್ಯ naivēdya. (fr. ನಿವೇದ್ಯ). = ನಿವೇದನ. an offering of eatables presented to a deity, an idol or any deified object. (Bp. 33, 10; J. 30, 40; Si. 242; Dp. 135*a*, 17; 168, 5; My.). ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನೈಷಧಪತಿ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾನು? (Prv.). see Jñs. s. ಎಬ್ಬಿಸು. — ನೈವೇದ್ಯ ಈ. to present a naivēdya (Bp. 33, 10). — ನೈವೇದ್ಯ ಕೊಡು. = ನೈವೇದ್ಯ ಈ. (B. 4, 133). — ನೈವೇದ್ಯ ತೋಱಿಸು. to show eatables at one's dinner to a deity (liṅga, etc.) before eating them (B. 5, 61; My.). — ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡು. = ನೈವೇದ್ಯ ಕೊಡು. (My.).

ನೈಶಾಟ naiśāṭa. (fr. ನಿಶಾಟ). relating to a demon or demons (Rām. 3, 6, 4).

ನೈಷಧ naiṣadha. (fr. ನಿಷಧ). relating to Niṣadha. 2, Nala (see Prv. s. ನೈವೇದ್ಯ). 3, an epic poem treating on Nala's adventures (My.).

ನೈಷ್ಕಿಕ naiṣkika. (fr. ನಿಷ್ಕ). *a mint-master.*

ನೈಷ್ಠಿಕ naiṣṭhika. (fr. ನಿಷ್ಠೆ). steady, firm, devoted; vowing abstinence and chastity. (My.).

ನೈಷ್ಠಿಕತನ naiṣṭhikatana. constancy, steady adherence to rule, firm belief (My.).

ನೈಸರ್ಗಿಕ naisargika. (fr. ನಿಸರ್ಗ). natural, innate, inherent, original. (My.).

ನೈಸ್ತ್ರಿಂಶಿಕ naistriṁśika. (fr. ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶ). *a swordsman.*

ನೊಗ noga. = ನಗ 3. Tbh. of ಯುಗ (Śmd. 343). a yoke (ಯುಗ Nn. 90; ಸಂಯು, ಸಾಮ್ಯ, ಯುಗ Mr. 286; ಕೂಬರ, ಯುಗನ್ಧರ Si. 277; J. 25, 26; C.; Te.; T., M. ನುಗ). [ಉಡಿದ ನೊಗಂ ಧ್ವಜಂ ಪಲಗೆ ಕೀಲ್ Pb. 11, 38]. ನೊಗನು ತಲೆಯಾರು ಬಣ್ಡಿ ಎಮ್ಬಿವೆಲ್ಲಂ ಹೂಡುವ ಎತ್ತುಗಳು ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಯುಗ್ಯ ಪ್ರಾಸಂಗ್ಯ ಶಾಕಟ ಎನಿಸುಗು; ನೊಗದ ಕೀಲು (ಯುಗಕೀಲಕ); ತಿದ್ದಲೆನ್ದು ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ, ಪೃಷ್ಠವಾಹ್ Nr.). ಬಣ್ಡಿಯ ನೊಗ (ಯುಗ Si. 410). ನೊಗ ಇದ್ದರೆ ನೇಗಲು, ಮಗ ಇದ್ದರೆ ತನ್ದೆ (Prv.). — ನೊಗಪಟ್ಟಿ. the broad strap attached to a yoke and passed round the ox's neck (My.).

ನೊಚ್ಚಗೆ noccage. = ಲೊಚ್ಚಗೆ. agreeableness, pleasant feeling arising *e. g.* for the body from sitting before a fire, for the mouth from eating betel-nut, or for the ear from hearing pleasant words (My.; *cf.* ನಚ್ಚು 1). ನುಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಚ್ಚುವವ ನೊಚ್ಚಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೂ ನಚ್ಚಿಗೆ ಸಾಲದು (Prv.).

ನೊಚ್ಚಿತು noccitu. that is one's desire: that is to the full satisfaction of one's desire (Abh. P. 10, 153).

ನೊಣ nona. = ನೊಣವು, ನೊಳ, ನೊಳವು. a fly (Bp. 46, 59; 60, 43; My.; T., M. ನುಳಮ್ಬು, ನೊಳ್ಳಲ್, a musquito or gnat; M. ನುಐಮ್ಬು, a gnat, chiefly an eye-fly, *cf.* ನೊರಜು). ಕಾಡ ನೊಣ (ದಂಶ, ವನಮಕ್ಷಿಕೆ); ಕರಿಯ ನೊಣ (ನೀಲಮಕ್ಷಿಕೆ, ಚರ್ವಣ); ದೊಡ್ಡ ನೊಣ (ಪತಂಗಿಕೆ, ಪುತ್ರಿಕೆ); ಜೇನ ನೊಣನು (ಸರಘೆ, ಮಧುಮಕ್ಷಿಕೆ Nr.). ನೊಣ ಕೂಡಿಸಿದ ಜೇನು ಮಣುವಾದರೆ ಹೆಣ ಹೊತ್ತವನಿಗೇನು? — ನೊಣ ಕೂತರೆ ವ್ರಣ ಹೊರ್ತು ಹೆಣ ಜೀವಿಸೀತೇ? — ನೊಣದನ್ತೆ ತಾನೂ ಕೆಟ್ಟು, ಪರರನ್ನೂ ಕೆಡಿಸುತ್ತಾನೆ. — ನೊಣ ಬಿದ್ದ ಊಟಾ ಮಾಡಿ ಕಳಕಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ನೊಣ ಮಣುವಾದೀತೇ? — ಬೆಲ್ಲವಿದ್ದ ಕಡೆ ನೊಣ, ದಡೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮಣ. [ನೊಣ ತಿನ್ದು ಜಾತಿ ಕೆಟ್ಟ ಹಾಗೆ] (Prvs.). see Si. 175. 176. 367. — ನೊಣಕಸ. a common plant, Plectranthos cordifolius Don. (Z.). — ನೊಣಗಿಚ್ಚಿಯಾಟ. a play at which one loses when a fly sits down on his peg (My.). — ನೊಣದ ಗಿಡ. = ನೊಣಕಸ. (Z.). — ನೊಣಬೇಸ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 11).

ನೊಣಚು nonacu. = ನುಚ್ಚು, etc. to slip, to slide, etc. (My.).

ನೊಣಬ nonaba. a man of a caste-division of the Kurubas (My.).

ನೊಣವು nonavu. = ನೊಣ. a fly. ನೊಣವಿಂಗೆ (Bp. 23, 6).

ನೊಣೆ none. 1. = ನುಂಗು. to swallow [ತನ್ನಿಕ್ಕಿದ ತತ್ತಿಯನೆ ಪಾವು ನೊಣೆವನ್ತಕ್ಕುಂ Pb. 10, 13]; (ಗಿಲನ Śmd. Dh.; Cpr. 4, 34; Abh. P. 13, 45; Rśv. 8, 120; V. 4, 120).

ನೊಣೆ none. 2. to clean with the tongue the teeth of substances lodged between them (My.).

ನೊತ್ತು nottu. = ನತ್ತು. a nose jewel. (My.).

ನೊದೆ node. = ಮೊದೆ. a kind of grass. (My.).

ನೊನ್ದಿಸು nondisu. = ನನ್ದಿಸು, ನುನ್ದಿಸು. to extinguish, to quench (Bp. 19, 58; My.; B. 4, 60; T. ನುದು, ನೊದು, ನೂರ್). ನೊನ್ದಿಸಿದಷ್ಟೂ ಉರಿದರೆ ಹನ್ದಿ ಏನು ಮಾಡೀತು? (Prv.).

ನೊನ್ದು nondu. 1. = ನನ್ದು 1, ನುನ್ದು. to be extinguished, to go out, to be quenched (My.; B. 4, 31. 60; T. ನೂರ್). 2, = ನೊನ್ದಿಸು (My.).

ನೊನ್ದು nondu. 2. P. p. of ನೋ.

ನೊಪ್ಪ noppa. = ನೊಪ್ಪನೆ (Śmd. 229). ನೊಪ್ಪ ನೆಗೆದು (Grj. 1, 104). — ನೊಪ್ಪ ನೊಪ್ಪನೆ. (Śmd. 229). ನೊಪ್ಪ ನೊಪ್ಪನೆ ಪೇಟ್ (229 Mdb.). — ನೊಪ್ಪನೆ. = ನೊಪ್ಪ, q. v.

ನೊಯ್ noy. ನೊಯು. = ನೋ, etc. to suffer pain, etc. ನೊಯ್ಯವೇ ಕರಬಿಸರುಹಂಗಳ್? (Bp. 38, 36).

ನೊಯಿಸು noyisu. = ನೋಯಿಸು. to cause to feel pain (Te. ನೊಂಚು). ನಿಷ್ಠುರನುಡಿಯಿನ್ದ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ನೊಯಿಸಬಾರದು (B. 4, 72). ನೊನ್ದವನಿಗೆ ನೊಯಿಸಿದರೆ ಕೊನ್ದ ಪಾಪವಲ್ಲವೇ? (Prv.).

ನೊಯ್ಯು noyyu. = ನೊಯ್. to suffer pain, etc (My.). P. p. ನೊನ್ದು.

ನೊರಜು noraju. = ನೊರಂಜು (Śmd. 48), ನುಸಿ 2, No. 2. a (musquito or) gnat, an eye-fly (ತುಷ Mr. 177; ಭೃಂಗಾರಿ G.; Bh. 6, 5, 38; Śśv. 3, 45; C.; see s. ನೊಣ. Bh. 3, 19, 24). ಕುರುಜು ಮೇರುವ ಇಲ್ಲ, ನೊರಜುಗಳ ಸ್ವರ ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ನೊರಂಜು norañju. = ನೊರಜು, q. v.

ನೊರೆ nore. foam, froth, scum (ಫೇನ, ಡಿಣ್ಡೀರ, ಅಬ್ಧಿ ಕಫ Hlā., Nr., Mr. 415; ಫೇನ Nn. 6; ಜತ್ತುಳ Kk. 13, Śm. 35; C.; Te. ನುರುಗು, ನುರುವು, ನುರ್ಗು; Tu., M. ನುರೆ, T. ನುರೈ). [ಪಾಲ್ಗಡಲ ತೆರೆಯ ನೊರೆಯ ದೊರೆಯ ದುಕೂಲಾಮ್ಬರಮನುಟ್ಟು Ap. 4, 41 va.]. ಸಮುದ್ರದ ನೊರೆ (ಫೇನ, etc. Si. 334). ನೊರೆ ಕಾಜುವಾಗ್ಯೆ ಹರ ಎನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 8, 4 va.; 8, 97; Bp. 51, 53; 61, 66; C. Bp. 42, 14; Bh. 3, 6, 25; J. 6, 3. 9; ಬೆಳ್ನೊರೆ. — ನೊರೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. foam, etc. to be formed (My.). — ನೊರೆಗಡಿಯಣ. -ಕಡಿಯಣ. a bit full of foam (Rām. 6, 30, 10). — ನೊರೆನೆತ್ತರ್. foamy or scummy blood (Abh. P. 13, 47). — ನೊರೆಮಾಲೆ. a garland of foam (Rśv. 13, 77 va.). — ನೊರೆವಾಯ್. -ಬಾಯ್. a mouth covered with or containing foam (Bp. 20, 11; 46, 56; V. 11, 61). — ನೊರೆವಾಲು. = ನೊರೆಹಾಲು. frothing milk fresh from the cow (My.). — ನೊರೆವಿಣ್ಡು. -ಪಿಣ್ಡು. a foam-mass (Rśv. 6, 24 va.). — ನೊರೆವುಲ್. -ಪುಲ್. frothy, soft grass (Cpr. 4, 47). — ನೊರೆ ಹಪ್ಪಳ. a kind of rice-happaḷa (C). — ನೊರೆಹಾಲು. = ನೊರೆವಾಲು. see Sp. s. ಉಣ್ಣೆ 2.

ನೊಱಜು noṟaju. = ನಱುಜು, etc. a gravel, grit. (My.).

ನೊಸಲ್ nosal. = ನೊಸಲು. the forehead (ಲಲಾಟ, ಅಲಿಕ, ಗೋಧಿ Nr., Hlā.; ಪಣೆ, ಹಣೆ Śm. 71. 96; T., M. ನುದಲ್; Te. ನುದುರು; Tu. ನೆಸಲ್; *cf.* ಮುಸುಡು). [ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿದ ನೊಸಲ್ಗೆ ಲಕ್ಷಣ ಮನಜಸಲ್ವೇಡೆಮ್ಬನ್ತಾದುದು Pb. 2, 39 va.; Ap. 10, 14]. ನೊಸಲನ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳು (ಭ್ರಮರಕ Hlā.). ನೊಸಲೊಳ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳ್ಗಳ್

(ಅಲಿ Mr. 320). ನೊಸಲ ಇಲುವು (ಲಲಾಟಾಕ್ಷಿ, ಶಂಕ Nr.). see Cpr. 2, 89; 4, 14; 5, 127; Bp. 4, 28; 38, 41; 36, 23; 43, 32; 46, 13; Rsv. 6, 11 va.; 13, 63; J. 5, 7; ಪೆಱ–.— ನೊಸಲಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. the writ of destiny on the forehead (Śmd. 69; Cpr. 8, 87). — ನೊಸಲ ಕಣ್ಣು. an eye on the forehead (Bp. 27, 14). ನೊಸಲ ಕಣ್ಣ, who has on eye on the forehead: Śiva. (9, 30). ನೊಸಲ ಕಣ್ಣ ದೇವ, Śiva (Śmd. 162). — ನೊಸಲ ಪಟ್ಟ. a plate on which a favourite god's name is written and put on the forehead by the bride and bridegroom; a plate on which some laudatory words are written, put on the forehead of horses; etc. (ಲಲಾಟಿಕೆ Nr.). — ನೊಸಲ ಬರಹ. = ನೊಸಲಕ್ಕರ. (Bp. 61, 7). — ನೊಸಲ ಬೊಟ್ಟು. a mark made with sandal, etc. on the forehead. ಗೋರೋಜನ ಸುಗನ್ಧದಿನ್ದ ರಚಿಸಿದ (ಬೇಡತಿಯರ) ನೊಸಲ ಬೊಟ್ಟು (Rāghc. 17, 65).

ನೊಸಲು nosalu. = ನೊಸಲ್. (Bp. 47, 31; My.). ಆನೆಯ ನೊಸಲು (ಅವಗ್ರಹ, ಲಲಾಟ Hlā.). ನೊಸಲಿನ ಬರಹ ಬಸಲೆಯಿನ್ದ ಒರಸ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ನೊಳ noḷa. = ನೊಳವು (Śmd. 56), ನೊಣ, etc. a fly. (ಮಚ್ಛು Kk. 85; Śm. 44. 85).

ನೊಳಲೆ noḷale. (ನೊಱಲೆ). = ಮೊಳಲೆ. a shell or tube (?; see ನಾಯ್–, ನಾಯಿ–; *cf.* ನಳ್ಳಿ? Tu. ನೊಲ್ಲು, a kind of water-snake.).

ನೊಳವು noḷavu. = ನೊಳ, q. v. ಸಂಚರಿಸುವ ನೊಳವು (Śmd. 56). [ನೊಳವಿಂಗೆ ಕುಪ್ಪೆವರಂ Pb. 2, 50].

***ನೊಱವು noḻavu.** = ನೊಳವು. ತಾಂ ತೊನ್ನನಾಗಿ ಮುರುಜ್ಜಿದ ಕೈಯುಂ ಕಾಲುಂ ಬೆರಸು ಮೂಗೊಳಗರ್ದು ರಸಿಗೆ ಸುರಿಯೆ ನೊಱವುಗಳ್ ಮುಸುಱಿಕೊಣ್ಡು ತಿನೆ Vr. 122, 22.

ನೊಱೆ noḻe. = ನುಗುಳ್. to creep in, etc. (T. ನುೞೈ, M. ನುೞ; My. occasionally).

ನೋ nō. = ನೊಯ್, ನೊಯ್ಯು, ನೋಯು. to feel or suffer pain, to ache; pain to be felt; to be afflicted or grieved (ವ್ಯಥನ Śmd. Dh.; M.; T. ನೋ, ನೋಗು). [Tu. ನೋಪು, to beat]. P. p. ನೊನ್ದು (Śmd. 276). ಕಣ್ ನೊನ್ದಪುದು (190). ಕಿ ಮುಚ್ಚಿದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದು (39). [ಮನದೊಳ್ ನೊನ್ದಮುರಾಪಗಾಸುತ ಕೃಪ ದ್ರೋಣಾದಿಗಳ್ Pb. 7, 5]. ನೋವುದು (ಆದೀನವ, ಆಸ್ರವ, ಕ್ಲೇಶ Nr.). ಹಸ್ತಂ ನೊನ್ದಿತು (Bp. 38, 37). ಕೆಯ್ಗಳು ನೋಯೆ (38, 36). ನೋವನನ್ದು (18, 52). ಬಿಱುಹೊಯಿಲಿನಿಂ ನೊನ್ದು ಅಖಿಲ ಜೈನರು (52, 15). ಆಪತ್ತಿನ್ದೆ ನೊನ್ದು (29, 12). ನೊನ್ದು ಮನದಲಿ (36, 8). ಚಿತ್ತದಲಿ ನೊನ್ದಪರು (38, 8). ಮನಸು ನೊನ್ದಪುದೋ? (38, 35). [ನಿನಗೆ ಸಗ್ಗದೊಳೇನಭಿಮನ್ಯು ನೋಯನೇ Pb. 11, 107; Ap. 7, 55]. ನೋಯ ಲೊಱಲುವ ಶರಭ ಸಿಂಹ etc. (Bh. 3, 13, 28). ಶಂಕರಶರಣಜನಂ ನೋಯೆ (Rsv. 13, 25). ಮಾಯದ ವೀರನಂ ನೋಯಲಿಱದು (6, 11 va.). ಮನ ನೊನ್ದು ನುಡಿದನು (Bh. 1, 8, 4). ಚನ್ದನವ ಕರಗಿಸಲು ನೊನ್ದು ಪರಿಮಳಮುಕ್ಕು, ಸನ್ದಱಿವನಱದ ಸತ್ಪುರುಷರೆನಿಪರು ಸಯ್ರಿಪರು (Sp.). see Bp. 38, 9. 10; Rsv. 13, 96 va.; J. 20, 20; 28, 18. 35; ಕಡು–.

ನೋ nō. *nor; not.*

ನೋಚ್ಚು nōccu. = ನೋಯಿಸು. to cause to suffer pain. (Abh. P. 3, 56).

ನೋಟ nōṭa. (fr. ನೋಡು). looking at or on; viewing, beholding, seeing; (pondering); examination; a sight, a spectacle; sight, the power of seeing; a look; appearance (ನಿಭಾಲನ, ನಿಶಾಮನ, ನಿಧ್ಯಾನ, ಅವಲೋಕನ, ಈಕ್ಷಣ, ದರ್ಶನ, ದ್ಯೋತನ, ದೃಷ್ಟಿ Hlā., Nr.; ದರ್ಶನ, ಧ್ಯಾನ, ಅವಲೋಕನ, ಲಕ್ಷಣ Mr. 316; ಸದೃಶ್ಯ Nn. 158; ಪ್ರೇಕ್ಷಣ, ಪೆಕ್ಕಣ Kk. 59; ದೃಷ್ಟಿ, ದರ್ಶನ Si. 415; ಅವಲೋಕ, ಅವೇಕ್ಷೆ G.; C.; Tu. ನೋಟೊ; T., M. ನೋಟ್ಟ). ಒಳ್ಳಿಹ ನೋಟವು (ವಲ್ಗುದರ್ಶನ Nr.). [ನುಡಿಯುಂ ತಗುಳ್ದೆ ನೋಟಂ Kr. 3, 203; Pb. 3, 22; Ap. 2, 20]. ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟ (ಕಟಾಕ್ಷ Hlā.; ಕಟಾಕ್ಷ, ವಿಕ್ಷೇಪ Mr. 316). ಸಿಟ್ಟಿನ ನೋಟ (ಅದೃಷ್ಟಿ G.). ಮುನಿದು ನೋಡುವ ನೋಟ (ಅದೃಷ್ಟಿ Nr.). ಆಟಂ ಪಾಟಂ ತೀಟಂ ನೋಟಂ (Śmd. 250). ಅವನ ನೋಟ ದೂರ ಹರಿಯುವದಿಲ್ಲ (My.). ನೋಟವಿಲ್ಲದೆ ಓಟ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾಟಾ ತಪ್ಪದು. — ನೋಟಕ್ಕೆ ನಾಟ್ಯ, ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಟ. — ನೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಊಟಾ ಬಿಟ್ಟು, ಕಾಟಾ ತನ್ದುಕೊಣ್ಡ. — ನಾಣ್ಯದ ನೋಟ ಬಲ್ಲವನೇ ಸೆಟ್ಟಿ. — ನೋಟದಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಓಟೆ ಆಯಿತು. — ನೋಟ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದರೆ ಕಾಟ ಹ್ಯಾಗೆ ಬನ್ದೀತು? — ನೋಟ ನೋಡಿದರೆ ಕಾಟ ಉಣ್ಟು. — ನೋಟ ಪೆಱಿಚ್ಚೆ, ಊಟ ಮುನದಿಚ್ಚೆ (Prvs.). see Śmd. 244; Cpr. 8, 53. 56; Bp. 9, 12; 10, 55; 18, 83; 34, 9; 35, 21. 23; 35, 34; 40, 4; 47, 65; 48, 31; J. 5, 60; 7, 6; 15, 43; ಕಣ್ನೋಟ, ಬಿಱು–, ಮೆಯ್–, ಸವಿ–. — ನೋಟನ್ನೆಗೆ. -ಂ-ತೆಗೆ. to look at one another (Grj. 4, 69). — ನೋಟ ಬೇಟ. looks and love-gestures (Abhā. 2, 78).

ನೋಟಕ nōṭaka. a looker-on, a spectator; an eye-witness. [ನೋಟಕರ್ ತಳವೆಳಗಾಗೆ Pb. 6, 6]. ನೆಲನ್ ಅದಿರೆ, ನೋಟಕರ್ ಕಣ್ಣಲಸೆ, ಮನಂಗೊರಗೆ (Śmd. 294). see Cpr. 5, 76 va.; 8, 48; Abh. P. 3, 39; Bp. 28, 50; 57, 32; 60, 32; Bh. 2, 2, 94; 3, 19, 50; Rām. 5, 8, 29; J. 15, 39; 17, 9.

ನೋಟಕಾಱ nōṭa-kāṟa. = ನೋಟಕ. (Bh. 6, 4, 26).

ನೋಟಗಾಱ nōṭa-gāṟa. a looker-on, a spectator (My.). 2, an examiner: a shroff (My.). ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ (Prv.).

ನೋಡಿಸು nōḍisu. to cause to look at or on, to cause to examine (ಲೋಚನಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Bp. 2, 48; J. 30, 53; My.).

ನೋಡು nōḍu. = ನೋೞ್. to look; to look on; to look at, to view, to behold; to look after; to examine; to consider; to take care; to see (ಪ್ರೇಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; C.; T., M. ನೋಕ್ಕು; *cf.* ಚೂಪು 1). [ಸಿರಿ ನೋಡುಗುಮಾ ವಿಷಯಾನ್ತರಾಳದೊಳ್ Pb. 1, 52; Ap. 1, 43]. ಅಕ್ಷಿಯಿಂ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಲು (ನಿಮಿಾಲನ Mr. 317). ಮೇಲು ಕೆಳಗಂ ನೋಡುವುದು (ದೇವದತ್ತ 52). ಕೋಪಿಸಿ ನೋಡಿದಂ (ಕಿಸುಗಣ್ಣಿದಂ Ct. II, 107). ನೋಡುವಂ or ನೋಟ್ಪಂ (Śmd. 28). ಯಕಾರಲಕಾರಂಗಳ್ಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ವುದು (59). ಮೊಗನ್ನೋಡಿದಂ or ಮೊಗ ನೋಡಿದಂ (200). ಸಸಿಯಂ ನೋಡಿ (267). ಹೆಚ್ಚುಕುನ್ದುಗಳ ನೋಡುವವರು (ಸದಸ್ಯರ್); ಮುನಿದು ನೋಡುವ ನೋಟ (ಅದೃಷ್ಟಿ Nr.). ನಿನ್ನಂ ನೋಡುವೆನ್ನ ಕಣ್ನೊಡೆಯದಿರದಕಟ! (J. 28, 17). ಲೀಲೆ ಮಿಗೆ ನೋಡುವಚ್ಚರಿಗಳಂ ನೋಡುವಂ (28, 22). ಕಣ್ಣಿಡಿ ಸಾಲಿಡೆ ನೋಡಿ ಬೇಡರಂ (Rsv. 5, 116). ಉಲ್ಲಾಸದಿನ್ದ ಜಿಗಿದಾಡುವ ಕುಱೀ ಮಱಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ (B. 3, 90). ನೋಡುವ ಕನ್ನಡಿ (4, 226). ಅವನು ಊರೊಳಗಿನ ಬಡವರ ಸಾಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು (5, 281). ನೋಡದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಗೊಪ್ಪೆ. — ನೋಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಡದ (unfixed) ಸಪ್ಪುಳ. — ನೋಡದ ವಸ್ತು ಅಡಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ನೋಡದೆ ಆಡಿದರೆ ಕೇಡು ತಪ್ಪದು. — ನೋಡಿಕೊಣ್ಡು ಉಣ್ಣದಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿದವನಿನ್ದ ಏನು? — ನೋಡಿದರೆ ಕಾಣದ್ದು ಓಡಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ನೋಡಿದಷ್ಟೂ ಮುಗ ಬಡವನಾದರೆ ಮಾಡಿದವರ ಪುಣ್ಯ (simply: fruit of former actions). — ನೋಡಿ ನಡೆಯೋನಿಗೆ ಕೇಡು ಬಾರದು. — ನೋಡಿ ಬರದರೆ

ಫರರನ್ನು ತಿನ್ನಿತು, ನೋಡದೆ ಬರದರೆ ತನ್ನನ್ನೇ ತಿನ್ನಿತು. — ನೋಡಿ ಗೇಯೋಕೆ ಉಣ್ಣು ಮಲಗೋಕೆ ಯಾರೂ ಕಲಿಸಬೇಡ. — ನೋಡಿ ಬಾ! ಎನ್ದರೆ ಸುಟ್ಟು ಬನ್ದ (Prvs.). see Śmd. 98. 112. 153. 255. 260. 272; Cpr. 1, 95; 2, 79; Bp. 4, 65. 66; 14, 18; 19, 85; 20, 13; 37, 52; 40, 14. 16. 36. 42; 45, 31. 32. 33; 49, 17; 50, 25; 52, 36; 53, 17; 54, 81; 57, 32; 58, 36; 60, 27; Bh. 2, 13, 23; Śm. 24. 33. 75; Rām. 3, 2, 19; Rśv. 5, 39; 6, 32; J. 2, 65; 28, 35. 44; 31, 35; Si. 237. 356. 368. 378. [— ನೋಡ. (a style of the imperative for exclamation or emphasis) behold! look! ಗಾಂಗೇಯನಿರ್ದನ್ತೆ ನೋಡ ಮರುಳ್ ಶನ್ತನು ತನ್ನದೊನ್ದು ಸವಿಗಂ... ಇತ್ತಂ ನಿಜ ಕ್ರಮಮಂ Pb. 1, 71]. — ನೋಡ ನೋಡು. rep. (B. 2, 30). — ನೋಡು ನೋಡು. rep. (Śmd. 230; Bp. 19, 24; 33, 3; 35, 2; 36, 51; 55, 37; J. 3, 37; 28, 26; B. 5, 143. 169). — ನೋಡೇ ನೋಡಿ. = ನೋಡಿಯೇ ನೋಡಿ. (B. 3, 2).

ನೋಡುವಿಕೆ nōḍuvike. looking, etc. (ಆಲೋಕ, ದರ್ಶನ Si. 404). ಹುಡಿಕಿ ನೋಡುವಿಕೆ (ಅನ್ವೀಕ್ಷಣ, ವಿಚಯನ, ಮಾರ್ಗಣ, etc. 398).

ನೋತ nōta. ache, pain (My.). ನೋತವಾದರೆ ಹೇತರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ನೋತವುಳ್ಳವನು ಕೋತಿಯ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prv. s. ಮಣ್ಣೆ; ಮೆಯ್–.

ನೋತು nōtu. = ನೋನ್ತು. P. p. of ನೋನು.

ನೋದ nōda. pushing, impelling, inciting. see ವಿ–.

ನೋನ್ nōn. = ನೋನು. to observe a vow or religious obligation, to perform any (thing as a) meritorious act of devotion or austerity (ವ್ರತಾಚರಣ Śmd. Dh.; Te. ನೋಚು, ನೋಮು; T., M. ನೋಲ್). [ನೋನದೆ ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಪಡೆಯಲ್ಕೆ ತೀರ್ಗುಮೇ Pb. 1, 136]. P. p. ನೋನ್ತು [ನೋನ್ತರ ಪಗೆವರ ನೆಱೆ ತೀದನ್ತಾಯ್ತು Pb. 7, 34; Ap. 2, 44; Vr. 66, 18]; (Śmd. 287 Cm.; Cpr. 1, 32. 75; Abh. P. 15, 54 va.; Bp. 2, 48. 51. 57; J. 18, 19). ನೋಪ್ಪಂ (Śmd. 275). [ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗನ್ಯಭವದಳಪ್ಪೊಡಂ ನೆಱೆಯೆ ನೋಪ್ಪೆನೆನುತ್ತೆ Ap. 2, 39].

ನೋನಿಸು nōnisu. to cause to perform something as a meritorious act, etc. [ಈಗಳ್ ನೀನಿರ್ದು ನೋನಿಸೆ ನೋನ್ತು Ap. 2, 44]. ಆಯಿರ್ದ ಮೂಱ್ಕಿಯೊಳೆ ಪರಮಾಯುಷ್ಯಾನ್ತಪ್ಪುರಂ ನಿರಾಕುಲಮಾಗಿರ್ಪಾಯಿರವಿನ ಜೈನಾಭಿಪ್ರಾಯಂ ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನಮಂ ನೋನಿಸಿದಂ (Śmd. 64. 128; Kāvy. I, 1*b*, 7).

ನೋನು nōnu. = ನೋನ್. ನಿನ್ನಂ (*i. e.* ನಿನಗಾಗಿ) ನೋನುವೆವು (Bp. 48, 19). P. p. ನೋತು (My.). [ಗೌರಿಯ ನೋನುವ ಬನ್ನಿರೇ Bv. 82].

ನೊಮ್ಪಿ nōmpi. = ನೋಮ್ಪು. any religious act or obligation enjoined by the gods; any meritorious act of devotion or austerity [ಅಱುವರ ಪೇೞ್ದ ನೋಮ್ಪಿಗಳನೊರ್ಮೆ Pb. 1, 135; Vr. 66, 17; ಅವ್ವಾಚೆಂಗಳೇ ನೀನಿದ್ದೇಳು ಕೇರಿಯವರು ಲಿಂಗದ ನೋಮ್ಪಿಯ ನೋನ್ತರೇ Bv. 152; Cv. 683]; (Abh. P. 15, 54 va.; Bp. 2, 48. 49; 3, 14; J. 30, 40; My.; Te. ನೋಮು; T., M. ನೋನ್ಬು; Tu. ನೋಮ್ಪು; see ಉಱ್ಗ).

ನೋಮ್ಪು nōmpu. = ನೋಮ್ಪಿ. (V. 14, 56; My.).

ನೋಯಿಸು nōyisu. = ನೋಯಿಸು (Śmd. 25). to cause to suffer pain, to pain; to afflict, to distress (C.). ನೋಯಿಸಿದಂ (Śmd. 64. 273). [ನಾಡೆ ಕಾಡೆ ನೋಯಿಸಿದಪುದು Pb. 1, 117; Ap. 11, 132]. ನೋಯಿಸುವವನು (ಅರುನ್ತುದ, ವ್ಯಥಕ Hlā.; Mr. 236). ನೋಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ತುನ್ನ, ಪೀಡಿತ Hlā.). ಮರ್ಮವ ನೋಯಿಸುವುದು (ಅರುನ್ತುದ, ಮರ್ಮಸ್ಪೃಶ್ Nr.). ಗಾಳೀ ಗುದ್ದಿ ಮೆಯ್ ನೋಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). ಆಳುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇತರರಿಗಾಗಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಆಡಿ, ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸ ಬಾರದು (B. 4, 34). ನೀನ್ ಅವರುಗಳ ನಾನಾ ಛನ್ದದಲಿ ನೋಯಿಸಿದೆ (Bh. 1, 8, 20). see Bp. 22, 17; 38, 10. 12. 34; J. 21, 34; Si. 89.

ನೋಯಿಸುಹ nōyisuha. inflicting pain, etc. ಶತ್ರುಗಳ ನೋಯಿಸುಹ (ದಣ್ಡ Nr.).

ನೋಯು nōyu. = ನೋ, etc. to suffer pain. (My.; B. 2, 24). P. p. ನೊನ್ದು. see Prv. s. ಬೆತ್ತ.

ನೋರು nōru. fare, haulage: freight (Mhr., H.; Mg.).

***ನೋರ್ಪು nōrpu.** striking? ಪುಸಿ ನಸುವಂಚನೆ ನೋರ್ಪನುವ ಸಿವಗಲಿತು ತಕ್ಕುದಕ್ಕು ಪಗೆಕೆಯ್ಪುಗೆ Pb. 10, 81. [Tu. ನೋಪು to beat].

ನೋವು nōvu. ache, pain; affliction ಪೀಡೆ, ಬಾಧೆ, ವ್ಯಥೆ Nr.; ಪ್ರಸರ Nn. 108; ವೇದನ 156; ವೇದನೆ Śmd. 393 Cm.; ಕ್ಲಮಥು, ಗ್ಲಾನಿ Mr. 384; ತುನ್ನ, ಪೀಡಿತ 448; ಕೋಟಲೆ Bhn. 41; Bp. 28, 11. 14; J. 13, 38; 19, 35; C.; T. ನೊ, ನೊಜಿವು, ನೋಯ್; M. ನೊಯ್, ನೋಯಿ; Tu. ನೋಪು to beat; Te. ನೊಪ್ಪಿ, ನೊವ್ವಿ). [ಇನ್ದಿನ ನೋವಂ ನೊನ್ದ ಱಿಯೆಂ Pb. 11, 21; Ap. 3, 24]. ಕಾಲಿಗೆ ನೋವು ಆಯಿತು (B. 1, 12). ನೋವು ಕಾಮಿಸುವರಿಲ್ಲ, ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿಸುವರಿಲ್ಲ. — ಕಾವು ಕೊಟ್ಟು, ನೋವು ಪಡಕೊಣ್ಡಾ (Prvs.). ನಡುವಿನ ವಾಯುನೋವು (ಗೃಧ್ರಸಿ Si. 485). see ತಲೆ–, ಮಣ್ಡೆ–; Prv. s. ತನು. — ನೋವು ಕೊಡು. = ನೋಯಿಸು. (G. 304; My.). — ನೋವು ಮಾಡು. = ನೋಯಿಸು. ಬೇನೆಗಳು ಬನ್ದು ನೋವು ಮಾಡುವಾಗ (B. 5, 190; My.).

ನೋಳ್ nōḷ. to precede, to take the lead (ಅಗ್ರಗಮನ Śmd. Dh.).

ನೋಳ್ದು nōḷdu. ನೋಳ್ದಿ ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಿಲ್ತಂ ಗಾಣ್ಡೀವಿ (Śmd. 281 Mḍb., o. r. ನೊಳ್ಗಿ).

ನೋಳ್ಪು nōḷpu. to go fronting somebody, to go forward to meet (ಇದಿರ್ಚಿ ನಡೆ Śmd. II; ಇದಿರ್ಚು Kk. 87).

ನೋೞ್ nōḻ. = ನೋಡು. to look, etc. ನೋೞ್ಪ or ನೋಡುವಂ (Śmd. 28). ನೋೞ್ಪಂ (217. 275). ನೋೞ್ಪೊಡೆ (ನೋಡುವಡೆ 198 Cm.). ನೋೞ್ಪೊಡೆ ಅವಳ್ ಕಿಱಿಯಳ್ (297). [ಶ್ರುತದೊಳ್ ಭಾವಿಸಿ ನೋೞ್ಪೊಡೆ Kr. 1, 5; Pb. 1, 68 va.]. ನೋೞ್ಪಡೆ (Ct. II, 72). ನೋೞ್ಪ (Cpr. 1, 93; Bp. 2, 13; Rśv. 6, 11 va.; 13, 77 va.). ನೋೞ್ಪುದು (Rśv. 2, 48). ನೋೞ್ಪಗಳ್ (5, 27 va.). see Bp. 10, 55; 32, 6; 42, 20.

ನೌ nau. for Kannaḍa words with this initial in writ see ನವ or ನವು.

ನೌ nau. *a ship, a boat.*

ನೌಕರ naukara. = ನವುಕರ, etc. a servant. (My.).

ನೌಕಾದಣ್ಡ naukā-daṇḍa. *an oar.*

ನೌಕಾನಯನ naukā-nayana. ship-leading (or building, B. 5, 194).

ನೌಕೆ nauke. ನೌಕಾ. *a small ship, a boat.*

ನೌತಾರ್ಯ nau-tārya. *navigable.*

ನೌದಣ್ಡ nau-daṇḍa. *an oar.*

ನ್ಯಕ್ nyak. = ನ್ಯಂಚ್.

ನ್ಯಕ್ಕು nyakku. Tbh. of ನ್ಯಂಚ್ (ನ್ಯಚ್ Śmd. 106).

ನ್ಯಕ್ಷ ni-akṣa. *low, inferior.* 2, *whole, entire.*

ನ್ಯಗ್ರೋಧ nyak-rōdha. = ನೆಗ್ರೋಧ. growing downwards: *the Indian fig-tree or banyan tree, Ficus bengalensis* Lin. (Ficus

indica Roxb., ವಟ, ಆಲದ ಮರ Nn. 42). 2, the tree Butea frondosa (ಪಲಾಶ, ಮುತ್ತಗ 42). 3, the moon (ಶಶಿ, ಚನ್ದ್ರ 42). 4, *a fathom, measured by the arms extended.* 5, a road (ಮಾರ್ಗ, ಹಾದಿ 42). 6, a point of the compass (ದಿಕ್, ದಿಕ್ಕು 42). 7, fraud, etc. (ಛಲ 42). 8, a forest (ವನ, ಅರಣ್ಯ 42).

ನ್ಯಗ್ರೋಧಿ nyak-rōdhi. *the tree Salvinia cucullata* Roxb.

ನ್ಯಂಕು ni-aṅku. = ನಂಕು. *a deer, an antelope* (*cf.* ಜಿಂಕೆ). see Nr. s. ಬಿಳುಪು.

ನ್ಯಂಚ್ ni-añc. ನ್ಯಚ್. = ನ್ಯಕ್, ನ್ಯಕ್ಕು. *going downwards, downwards, down.*

ನ್ಯಂಚಿತ ni-añcita. *thrown or cast down, bent down.*

ನ್ಯರ್ಬುದ ni-arbuda. = ನಿರ್ಬುದ. one hundred millions.

ನ್ಯಸನ ni-asana. casting, putting or laying down, depositing; delivering, giving up. (Kāvy. III, 3, B, 80).

ನ್ಯಸ್ತ ni-asta. *thrown or cast down, put, placed.* 2, *delivered, deposited, consigned.*

ನ್ಯಾದ ni-āda. *food.*

ನ್ಯಾಯ ni-āya. = ನಾಯ 2, ನೇಯ 1. *method, way, rule, manner, system, plan.* 2, right or fit manner; *fitness, propriety, right, justice;* a lawful act. 3, *a lawsuit;* a dispute, a quarrel (My.). 4, judicial sentence, judgment. 5, a logical argument; a complete argument or syllogism; logic, logical philosophy; a system of philosophy delivered by Gōtama or Gautama (Bp. 51, 12; 53, 8; see ವೈಶೇಷಿಕ). 6, a general or universal rule in grammar, an axiom which precedes and must be kept in view in the explanation of special rules. ನ್ಯಾಯದಿನ್ದ ಆಯ ಹುಟ್ಟುವದು. — ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವೇ ಬಲ. — ನ್ಯಾಯವಿಲ್ಲದವ ನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ನಿಯತ್ತಿದ್ದವನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಚನ್ದ (Prvs.). see Kāvy. II, 2, B, 24. — ನ್ಯಾಯಖಾತೆ. a judicial department (B. 5, 263). — ನ್ಯಾಯತೀರಿಕೆ. a lawsuit or case being settled or decided (My.; also ನ್ಯಾಯತೀರುವಿಕೆ). — ನ್ಯಾಯತೀರಿಸು. To settle or decide a case or quarrel (My.; B. 4, 6; 6, 228. 262). ನ್ಯಾಯ ತೀರಿಸೋಣ (ಸಾಚಿವ್ಯ G.). — ನ್ಯಾಯತೀರಿಸುವಿಕೆ. settling or deciding a case (My.). — ನ್ಯಾಯದಕಟ್ಟು. a system of rules, a rule (My.). — ನ್ಯಾಯದೂರ. a man who is a long way off from justice, who does not care for it at all (Bp. 28, 62). — ನ್ಯಾಯ ವಾಡು. -ಆಡು. to engage in lawsuits (My.); to altercate, to quarrel (My.). — ನ್ಯಾಯಾಡು. -ಆಡು. = ನ್ಯಾಯವಾಡು. (B. 5, 232).

ನ್ಯಾಯಕಾರ nyāya-kāra. a quarrelesome man (Bp. 59, 37.).

ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ nyāya-nirṇaya. a decision in a lawsuit, a sentence or verdict (My.).

ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಾಯಕ nyāya-nirṇāyaka. a judge (ಪ್ರಾಡ್ವಿವಾಕ, ಅಕ್ಷದರ್ಶಕ Si. 258)

ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿ nyāya-paddhati. a guide-book on proper conduct (My.).

ನ್ಯಾಯಪ್ರಮಾಣ nyāya-pramāṇa. a standard of rules or law (My.).

ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗ nyāya-mārga. the way of propriety or justice (My.; ಸಂಸ್ಥೆ G.). ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಿನ್ದ ನಡೆಯೋಣ (ಮರ್ಯಾದೆ, ಸ್ಥಿತಿ G.).

ನ್ಯಾಯವನ್ತ nyāya-vanta. a properly behaving man (My.).

ನ್ಯಾಯವರ್ತಿ nyāya-varti. well-behaved. 2, N. (J. 10, 44).

ನ್ಯಾಯವಿಚಾರಕ nyāya-vicāraka. a judge (My.).

ನ್ಯಾಯವಿಚಾರಣೆ nyāya-vicāraṇe. investigation of a lawsuit (My.).

ನ್ಯಾಯವಿದ nyāya-vida. a man who knows the law: a judge (My.).

ನ್ಯಾಯವಿಧ nyāya-vidha. an arranger about lawsuits: a judge (ಅರ್ಥದೃಕ್, etc. Mr. 268).

ನ್ಯಾಯವಿಧಾಯಕ nyāya-vidhāyaka. legislative (My.). — ನ್ಯಾಯವಿಧಾಯಕಸಭೆ. legislative council.

ನ್ಯಾಯಸಭೆ nyāya-sabhe. a court of justice (My.; B. 4, 169).

ನ್ಯಾಯಸ್ಥ nyāya-stha. = ನ್ಯಾಯವನ್ತ. (My.). see Prv. s. ಪ್ರಾಯಸ್ಥ.

ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನ nyāya-sthāna. a court, a cutcherry (My.).

ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ nyāya-adhipati. a judge; a magistrate (My.).

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ nyāya-adhīśa. = ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ. (My.; B. 4, 7. 169).

ನ್ಯಾಯಾಸನ nyāya-āsana. the judgment-seat, the bench (My.; B. 5, 280).

ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನ nyāya-āsthāna. = ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನ. (My.).

ನ್ಯಾಯ್ಯ ni-āyya. *regular, adapted, fit, proper.*

ನ್ಯಾಸ ni-āsa. putting down, placing; depositing; laying aside; putting on, as colour; impressing, stamping; striking in, as the claw; consigning. 2, *a deposit, a pledge.* see *e. g.* ವಿ-, ಸಂ-. 3, certain religious ceremonies consisting in putting the fingers into various forms (Mhr.).

ನ್ಯಾಸಕರಣ nyāsa-karaṇa. putting down, placing. see ಸ್ಥಾಪಿಸು.

ನ್ಯಾಸಾರ್ಪಣ nyāsa-arpaṇa. *delivery of a deposit.*

ನ್ಯುಂಖ nyuṅkha. *sixfold repetition of the syllable Ōṁ.* 2, *proper; pleasing.*

ನ್ಯುಬ್ಜ ni-ubja. *bent downwards;* lying on the face; crooked; *hump-sacked, gibbous from disease.*

ನ್ಯೂನ ni-ūna. = ನೂನ. *lessened, diminished, deficient, defective, wanting, deprived of.* 2, *inferior, low; vile, blamable.*

ನ್ಯೂನತೆ nyūnate. deficiency, incompleteness, want. (My.; B. 5, 1).

ಪ್

P

ಪ್ p. the forty-first letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). it often changes places with initial ಹ್, *e. q.* ಪಲಗೆ, ಹಲಗೆ; ಪನ್ದರ್, ಹನ್ದರ್; ಪಾಸು, ಹಾಸು; ಪನ್ದಿ, ಹನ್ದಿ; ಪುಲಿ, ಹುಲಿ; ಪಲಸು, ಹಲಸು (Śmd. 191), etc., etc.; and is replaced by ಹ್ in ಅನ್ತಹ, ಇನ್ತಹ, etc. (191); ಏವೇೞ್, ಏವೋಗು (211), ಬೆಳ್ವಲ್ (213), ನಿಡುವ ಯಣಂ (215), ಕುಡುವುರ್ವು, ಬಿಱುವೊಯಲ್ (218), ನಾಣಿಲಿವೆಣ್ (221), ಅಱುವತ್ತು, ನಾಲ್ವತ್ತು (224), ಮುತ್ತಲ್ವೇೞ್ (227), ಉಡವೇೞ್, ಉಡಲ್ವೇೞ್, ತರವೇೞ್, ತರಲ್ವೇೞ್ (278; ಕೀೞ್ವೊಡೆ would be wrong, it is to be ಕೀೞ್ವೊಡೆ 81). *cf.* ತಪ್ಪಂ = ತನ್ದಂ, ತಪ್ಪಪಂ = ತನ್ದಪಂ (286); and see ಇಹ, ತಹ, ಬಹ, ಬೇಹ, etc.; ದಪ 2, ದಹ; ವ್.

ಪ pa. 1. the letter ಪ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಪ pa. 2. (ಪ್-ಅ 17). = -ಪ್ಪ, -ಬ 2, -ವ 2, (-ಉವ 2). a syllable used in the formation of the future tense and of the present or future relative participle (Śmd. 274), *e. g.* ಕೂರ್ಪ, ಬರ್ಪ, ಇರ್ಪ (of ಕೂರ್, etc.); — ಆರ್ಪ, ತೋರ್ಪ, ಮಾರ್ಪ (of ಆೞ್ etc.); — ಅಗೞ್ಪ, ಕೀೞ್ಪ (of ಅಗೞ್, etc.); — ಬೆಗೞ್ಪ, ಬಿಸುೞ್ಪ (of ಬೆಗಡು, etc.); ನೋೞ್ಪ, ಬೇೞ್ಪ, ಮಾೞ್ಪ (of ನೋಡು, etc.); ಆನ್ಪ, ನೋನ್ಪ, ಸೀನ್ಪ (of ಆನ್, etc.); — ಪೋಪ, ತಾಪ, ತೂಪ (of ಪೋಗು, etc.); — ಮಿಱುಪ, ತೊಳಪ, ಬೆಳಪ (of ಮಿಱುಗು, etc.); — ಓಪ (of ಓ); — ಬೆಸಪ (of ಬೆಸಸು); ಕಾಪ (of ಕಾಸು); — ತರಿಪ, ಬರಿಪ, ಇರಿಪ (of ತರಿಸು, etc.);— ಉದಯಿಪ (of ಉದಯಿಸು), (Śmd. 275). see further ಉದ್ಭಾದಿಪ (1), ಅವಧರಿಪುದು (3), ಅಂಗೀಕರಿಪುದು (5), ಆಕಾಂಕ್ಷಿಪ (8), ಪರಿಹರಿಪರ್ (141), ಪೋಪುವು (195), ಆಚರಿಪರ್ (206), ಅಗ್ಗಲಿಪುದು (209), ಸನ್ದಿಪುದು (212), ಉದಯಿಪುದು (217), ನಿರವಿಪ (297), ತೂಕಡಿಪ (Līlv. 3, 3), ಸೇವಿಪ (Rsv. 5, 26), ಮಿಱುಪ (J. 25, 5). ಪರಿಯಿಪ ನೆಟ್ಟನೆ ಅಟ್ಟುವ ಇದಿರೇಱುಪ ಪಾಱುಪ ಕಿೞ್ತು ದಾಣ್ಟಿಪ ಇರ್ಬರಿಯೊಳೆ ಸುತ್ತಿಪ ಆಯತಿಕೆಯಿಂ ಮಿಗೆ ನರ್ತಿಪ ದಿಱ್ಬು ವಾಯಲುಪ್ಪರಿಪ ಬೆಡಂಗಿನಿಂ ನಡಯಿಪ ಅಂಗಮುಲುಂಗದೆ ಪಂಚಧಾರೆಯೊಳ್ ಪರಿಣತಿದೋರ್ಪ ವಾಹಳಿತನಂ (Rsv. 13, 82).

ಪ pa. 3. a letter used in reiteration, *e. g.* ಅಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕಿ, ಎತ್ತು ಪತ್ತು, ಕಲ್ಲು ಪಲ್ಲು, ಕಾಯಿ ಪಾಯಿ, ಜಡ್ಡು ಪಡ್ಡು, ತಣ್ಣನೆ ಪಣ್ಣನೆ, ಲೆಕ್ಕ ಪಕ್ಕ, ಸಕ್ಕರೆ ಪಕ್ಕರೆ, ಸುಳ್ಳು ಪಳ್ಳು (My.).

-ಪ pa. 4. = -ಹ 2. an affix to form nouns. see ಬರಪ, ಬರೆಪ, ಬಱಪ.

ಪ pa. 1. guarding, protecting, ruling. see *e. g.* ಅಧಿಪ, ನೃಪ. 2, the number 1 (Mr. 349).

ಪ pa. 2. drinking. see *e. g.* ಅಂಘ್ರಿ-, ನಿ-, ಪಾದ-.

ಪ pa. 3. an abbreviation of ಪಂಚಮ, the fifth note of the gamut (Mr. 76).

ಪಂ paṁ. = ಪಸ್ 2, etc. greenness, etc. (ಪಚ್ಚನೆ, ಪಚ್ಚು, ಪಸು Śmd. 215).

ಪಂಸೆ paṁse = ಹಂಸೆ. a swan, etc. (ಹಂಸ Mr. 505).

ಪಕ paka. imitation of the sound of laughter: ha, ha! — ಪಕ ಪಕ ನಗು. to laugh very loudly, to giggle (C.; Te.). ಪಕ ಪಕ ನಗುವವರನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತ (Prv.). — ಪಕ ಪಕನೆ ನಗು. = ಪಕ ಪಕ-. (My.).

ಪಕ paka. = ಪ 1. see ಹಸ್ತಿ-.

ಪಕಳಿ pakaḷi. a corolla or row of petals (B. 3, 36; Mhr. ಫಕಡೀ).

ಪಕಾನ pakāna. = ಪಕ್ವಾನ್ನ. (ಉಖ್ಯ, etc. Si. 313).

ಪಕಾರ pa-kāra. 1. the letter ಪ (Śmd. 11. 190).

ಪಕಾರ pakāra. 2. Tbh. of ಪ್ರಕಾರ (My.).

ಪಕಾಲಿ pakāli. ಪಕಾಳಿ. a double water-skin carried on a bullock (My.; B. 5, 286; Br.; T.; Mhr., H. ಪಖಾಲ; *cf.* ಕಪಾಲಿ 2). — ಪಕಾಲಿನೀರು. Pakāli-water. ಪಕಾಲಿನೀರು ಕುಡಿಯುವವಗೆ ಪಕ್ಷ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಪಕಾಸ pakāsa. Tbh. of ಪ್ರಕಾಶ. shining, etc. (S. Mhr.).

ಪಕೀರ pakīra. = ಫಕೀರ. a Mohammadan mendicant. (My.).

ಪಕ್ಕ pakka. = ಪಕ್ಕಿ 2, ಪಕ್ಕು 1, ಪಕ್ಕೆ, ಪಂಕ 1. Tbh. of ಪಕ್ಷ (Śmd. 346). a wing (ಗರುತ್, ಛದ, ಪತ್ರ, etc. Nr.; ಎಱಂಕೆ Kk. 69, Śm. 78; Cpr. 8, 101 va.; Grj. 3, 103 va.; C.; B. 2, 9). ಪಕ್ಕವಿದ್ದರೆ ಹಕ್ಕಿ, ಹಿಡೀಲಿಕೊಟ್ಟ ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ದುಕ್ಕವೇನು? — ಪಕ್ಕವಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕು ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? (Prvs.). 2, the shoulder (ಱಟ್ಟೆ Kk. 69). 3, the flank or side; a side, party, faction (ಬದಿ Kk. 32; ಕೆಲ Śm. 59; ಬದಿ 70. 78. 98; C.). 4, proximity, neighbourhood [ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರ ಪಕ್ಕದೊಳಂ ಕೂಸುಗಳಂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ಸೆ Pb. 2, 33 va.]; (ಸಮೀಪ Kk. 33; ಪೊರೆ, ಪೊರ್ದುಗೆ, ಸನಿಹ, ಸಮೀಪ Śm. 59; ಪೊರೆ 78; ಸನಿಹ 103). 5, favour, support (ಪೋಷಣ Śm. 103). 6, the half of a lunar month (ಕಾಲಭೇದ Śm. 78). 7, seed, as that of the tamarind (S. Mhr. according to Z). — ಪಕ್ಕಜಲ್ಲಿ. side-hangings (Śsv. 3, 16). — ಪಕ್ಕವೆಟ್ಟ. -ಬೆಟ್ಟ. the western mountain (Abh. P. 11, 177). — ಪಕ್ಕವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. a hill at the side or foot of a mountain (Cpr. 10, 87 va.). — ಪಕ್ಕಶೂಲೆ. severe pain in the right or left side of the body; pleurisy (C.).

ಪಕ್ಕಡಿ pakkaḍi. the flank or side. ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಎಡಗಡೆ ಪಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಣ್ಟು ಆಗುತ್ತದೆ, ಆ ರೋಗವು ಗುಲ್ಮ (Cb. 42).

ಪಕ್ಕಣ pakkaṇa. *the hut or abode of a savage* (ಶಬರರ ತಾಣ Śm. 32).

ಪಕ್ಕನೆ pakkane. ಫಕ್ಕನೆ. suddenly; without a why or wherefore (C.; Te. ಪಕ್ಕುನ). ಆಕೆಯ ಬಾಯೊಳಗೆ ಮಾತು ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ, ಪಕ್ಕನೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಎರಡನೆಯವರ ಮುನ್ದೆ ನಮ್ಮ ಗುಟ್ಟು ಒಡೆದಾಳು (B. 4, 138). ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಹಱಬರು ಪಕ್ಕನೆ ಹೊಱಬಿದ್ದು (4, 217). — ಪಕ್ಕನೆ ನಗು. to burst out a laughing (My.; Te.; T. ಪಕ್ಕು ಪಕ್ಕೆನ್ಱು ನಗು).

ಪಕ್ಕರಕೆ pakkarake. = ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ, ಪಕ್ಕರಿಕೆ, ಪಕ್ಕರಿಕ್ಕೆ, (ಪಕ್ಕರೆ), ಹಕ್ಕರಿಕೆ. Tbh. of ಪಕ್ಷರಕ್ಷೆ. flank-protection. ಱಂಚೆ ಗುಱಿಗಳು ಕುದುರೆ ಆನೆಗಳ ಪಕ್ಕರಕೆ (Śm. 41, o. r. ಪಕ್ಕರಿಕೆ). ಗುಱಿಮೆಸ್ಸು ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಪಕ್ಕರಕೆ (Śmd. I, 32, o. rs. ಪಕ್ಕರಿಕೆ, ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ).

ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ pakkarakke. = ಪಕ್ಕರಕೆ, q. v. (ಗುಱಿ, ಱಂಚೆ, ತಂಗುಡ Kk. 58). ಗುಱಿಮೆಸ್ಸು ಱಂಚೆಯೆನ್ದೊಡವರ್ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ (42, o. r. ಪಕ್ಕರಿಕ್ಕೆ). ಮಿಸುನಿಯ ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ (Rsv. 13, 62).

ಪಕ್ಕರಗೆ pakkarage. = ಪಕ್ಕರಕೆ, etc. see ಪೊನ್ಪಕ್ಕರಗೆ. s. ಪೊನ್ 1.

ಪಕ್ಕರಿಕೆ pakkarike. = ಪಕ್ಕರಕೆ, q. v. (ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಜೂಲ G.).

ಪಕ್ಕರಿಕ್ಕೆ pakkarikke. = ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ, q. v.

ಪಕ್ಕರೆ pakkare. 1. (= ಪಕ್ಕರಿಕೆ, etc. Grj. 7, 46; Te. armour, mail, housings). [ಪಕ್ಕರೆಯಿಕ್ಕಿ ಬನ್ದುವು ಹಯಂ Pb. 3, 67]. ಪದಿನೆಣ್ಟಾಸಿರ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಯ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳ್ (Śmd. 22. 83). ಲೋಹವಕ್ಕರೆಯ.... ಕಾನ್ತಿ (Abh. P. 13, 60).

ಪಕ್ಕರೆ pakkare. 2. = ಪಕ್ಕಲೆ, q. v.

ಪಕ್ಕಲೆ pakkale. = ಪಕ್ಕರೆ2. a kind of vessel (ಬಗರಿಗೆ Ct. I, 86, o. rs. ಪಕ್ಕರೆ, ಬಗರಿಗೆ; ಬಗರಗೆ, ಬಕ್ಕರೆ Kk. 56, o. r. ಬಗರಿಗೆ; ಬಗರಿಗೆ, ಬಕ್ಕರೆ Śm. 62; ಪಾತ್ರ Bhn. 24; ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ 65). ಸೂದೆಗಳ ಬಾಪಿಗಳ, ಪಕ್ಕಲೆಯ ಪನ್ನೀರುಗಳ (ಬಣ್ಣಿಗಳು) ಹಿಡಿದವು (Bh. 1, 12, 17). (ಭೀಮಂ) ಕುಡಿದು ಪಕ್ಕಲೆನೀರಂ (1, 10, 30). 2, a temporary well in a stream, etc. (ವಜ್ಜರ, ಒಱನ್ತೆ Śs.).

ಪಕ್ಕಾ pakkā. Tbh. of ಪಕ್ವ (Mhr.). — ಪಕ್ಕಾಖರಡೆ. the regular account compiled from the diary (Mhr.; R.). — ಪಕ್ಕಾದವ. -ಆದವ. a shrewd, cunning man (My.). — ಪಕ್ಕಾಪಾವು. a large measuring-pāvu (ಪಾವು My.). — ಪಕ್ಕಾಮಾತು. an accomplished, ready word (My.). — ಪಕ್ಕಾರಂಗು. lasting colour (My.). — ಪಕ್ಕಾಸಿಪಾಯಿ. an accomplished, adept sipāhi (My.). — ಪಕ್ಕಾಸೇರು. a large measure (My.).

ಪಕ್ಕಿ pakki. 1. = ಹಕ್ಕಿ 1, ಹಕ್ಕೆ. Tbh. of ಪಕ್ಷಿ. a bird. (ವಿಕ್ಕಿರ Śmd, 350). ಪಕ್ಕಿ ಮಿಗಂಗಳ್ (89). see Śmd. I, 60. 61; Śm. 30; [ಒಲವಿನ್ದಗಲ್ಕೆಗಣಮಾಱದೆ ಪಕ್ಕಿಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮರುಳ್ಗೊಣ್ಡವೊಲೂಳ್ದು... ಬಱಲ್ದುವು ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಗಳ್ Pb. 4, 48]. ಅಮಳ್ವಕ್ಕಿ, ಎಣೆವಕ್ಕಿ, ಕನ್ನಡ-, ಕೆಂಗಣ್ಣಲರ್-, ಜಕ್ಕ-, ಜೊನ್ನ-, ತಣ್ಣಿದಿರ್-, ಪಡಿಯಱ-, ಪಣ್ಡಿತ-, ಪೊಕ್ಕುಱ-, ಪೊಣರ್-, ಬಿಸುಲ್-, ಹಂಜರ-. — ಪಕ್ಕಿಗಳರಸ. -ಅರಸ. (ಗರುಡ Śm. 6). — ಪಕ್ಕಿಗಳಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. (ಗರುಡ Kk. 8).

ಪಕ್ಕಿ pakki. 2. = ಹಕ್ಕಿ2. a manner, a way, a means (My.; Te. ಫಕ್ಕಿ, ಫಕ್ಕಿಕೆ; Mhr. ಪಕ್ಷ).

ಪಕ್ಕು pakku. 1. = ಪಕ್ಕ, etc., ಪಕ್ಕೂ. Tbh. of ಪಕ್ಷ. a wing, etc. (M.; T. ಪಕ್ಕರ್, relations). [— ಪಕ್ಕಾಗು. -ಆಗು. to become a target ತಣ್ಪನಿಯೊಳ್ಗೊಂಡಿಸುತಿರ್ಪ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಗಂ ಪಕ್ಕಾಗದೇಂ ಪೋಪರೇ Ap. 1, 75; Cv. 41]. — ಪಕ್ಕುಗುಡು. -ಕುಡು. to give support, to nourish, etc. (Abh. P. 8, 54 va.). [— ಪಕ್ಕು ಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಪಕ್ಕುಗುಡು. ತೊದಳ್ನುಡಿ ಲಲ್ಲೆಗೆ ಪಕ್ಕುಗೊಟ್ಟು ಕಾಲ್ಗೆಱಗಿರೆ ಪೋಗುಗೆಟ್ಟಪುದು Pb. 4, 12. — ಪಕ್ಕುಮಾಡು. to arrange by the side. ಸೌಧರ್ಮೇನ್ದ್ರ ನೇಱುದೈರಾವತ ಗಜೇನ್ದ್ರಕ್ಕೆ ನಿಜಗಜೇನ್ದ್ರಂಗಳಂ ಪಕ್ಕುಮಾಡಿ Ap. 7, 48 va. — ಪಕ್ಕುವಾರ್ದು. -ಪಾರ್ದು. to look for support. ನಿನ್ನನಾಕಾನ್ತೆಯನಾ ನಳಿತೋಳ್ಗಳ್ ಪಕ್ಕುವಾರ್ದಿರ್ದುವು Ap. 4, 21].

ಪಕ್ಕು pakku. 2. Tbh. of ಪಕ್ವ. (Cpr. 1, 5; 5, 35 va.; Abh. P. 16, 39 va.; Grj. 9, 56; J. 16, 13; Rsv. 1, 45; 6, 11 va.).

ಪಕ್ಕುವಣಿ pakku-vaṇi. a person of one's own side, a kinsman (ಪಕ್ಕೂವಣಿ, ಬನ್ಧು Śs.).

ಪಕ್ಕೂ pakkū. = ಪಕ್ಕು1.

ಪಕ್ಕೂವಣಿ pakkū-vaṇi. = ಪಕ್ಕುವಣಿ, q. v.

ಪಕ್ಕೆ pakke. 1. = ಪಟ್ಟೆ1 q. v., ಹಕ್ಕೆ. lying down, reposing; bending downwards (see ನಸುವಕ್ಕೆ); a place (J. 20, 52). 2, a place for reposing: a dormitory (ಸೆಜ್ಜೆಮನೆ Śm. 79; Cpr. 1, 123; Te.); the lair of a wild beast [ಮೃಗಮಂ ಗಾಳಿಯನಿರ್ಕೆಯುಂ ಪಕ್ಕೆಯುಂ ಗಣಿದಮಂ ಕಣ್ಡಿಯುಂ Pb. 5, 43]; see ಮಿಗವಕ್ಕೆ; a nest (Grj. 4, 66). 3, a cow-pen, or a herd of kine (ತುಱುಮನ್ದೆ Śm. 79). — ಪಕ್ಕೆವನೆ. -ಮನೆ. a dormitory (ಸೆಜ್ಜೆವನೆ, ಶಯ್ಯಾಗೃಹ Śs.).

ಪಕ್ಕೆ pakke. 2. (fr. ಪಡು 1). (= ಪಟ್ಟೆ2). meeting with closeness, contact, vicinity (ಪೊರ್ದುಗೆ Śm. 79; Te. ಪಜ್ಜ). ನಿನ್ನನಿಯನ ಪಕ್ಕೆಯೊಳ್ ಇರು! ಎನ್ದು, ಸಖಿ ತೊಲಗುವುದುಂ (Śmd. 73, o. r. ಪಱ್ಱ). see ಮದವಕ್ಕೆ. — ಪಕ್ಕೆಮಱ. a young one that is near (J. 28, 44).

ಪಕ್ಕೆ pakke. 3. the tamarisk tree, Tamarix indica (Te.; ಪಿಚುಲ, ಝಾವುಕ Si. 131).

ಪಕ್ಕೆ pakke. = ಪಕ್ಕ, etc. the side (My.; Te.); the page of a book (My.; Te.).

ಪಕ್ಕೆಗ pakke-ga. = ಪಟ್ಟೆಗ. a man who rests or reposes on. see ಎರಲೆವಕ್ಕೆಗ, ಎಲರುಣಿ-, ನಾಗರ-, ಮಿಗ-, ಮುನ್ನೀರ್-.

ಪಕ್ವ pakva. = ಪಕ್ಕಾ, ಪಕ್ಕು2. *cooked, roasted, boiled, baked;* warmed. 2, *digested.* 3, *mature, ripe.* 4, *accomplished, come to perfection,* perfect, fully developed, ready, fair, adept; shrewd, experienced; strong, durable. 5, ripe for destruction: *on the eve of decay.* 6, grey, as the hair. see ತೊರೆ2; Hlā. s. ತುಪ್ಪ.

ಪಕ್ವಕೃತ್ pakva-kṛit. cooking, etc. 2, the tree Azadiracta indica (ನಿಮ್ಬ). (R.).

ಪಕ್ವಧಾನ್ಯರಸ pakva-dhānya-rasa. the liquid of boiled grain. see ಕಟ್ಟು.

ಪಕ್ವಶ pakvaśa. = ಪುಲ್ಕಶ. *N. of a barbarous tribe.*

ಪಕ್ವಾನ್ನ pakva-anna. boiled rice, cooked or dressed food, a dish; a cake (ಪೂಪ, ಅಪೂಪ, ಪೂಪಲಿಕೆ Hlā.; My.; B. 3, 46; Bp. 36, 46). ಆಯತದ ಪಕ್ವಾನ್ನ (ಅಪೂಪ, ಪೂಪ Mr. 215). see ಪಂಚ-.

ಪಕ್ಷ pakṣa. = ಪಕ್ಕ, etc. *a wing.* 2, *a feather; the feathers of an arrow* (ಗಱ Nn. 112; Mr. 497). 3, *the side of anything; a side; the flank or side of a man, etc.* (ಬರಿ, ಮಗ್ಗುಲು 112; ಬರಿ 497). 4, *a side, a part; a party, a faction* (ಪಕ್ಕೀಕರ, ಅಂಗೀಕರಿಪುದು 112). 5, *a partisan, a follower.* 6, favour; partiality (ಪರಿಗ್ರಹ 497). 7, *case: one of two cases, one side of argument, an alternative; a case in general, a supposition.* 8, *proximity, neighbourhood* (ಸಮೀಪ, ಹತ್ತಿರೆ 112; ಸಮೀಪ 497). 9, *a wall* (ಭಿತ್ತಿ, ಗೋಡೆ 112; ಗೋಡೆ 497). 10, *the half of a lunar month,* comprising fifteen days (ಮಾಸಾರ್ಧ, ಹದಿನಯ್ದು ದಿನ 112; ಮಾಸಾರ್ಧ 497). 11, the number 15 (Ch.; ಪದಿನಯ್ದು Mr. 348). 12, a multitude, a host. 13, *quantity* in composition with words signifying hair (ಅಡ್ಡಮುಡಿ Mr. 320). ಪಕ್ಷ ಪಾಣ್ಡವರಲ್ಲಿ, ಊಟ ಕೌರವರಲ್ಲಿ. — ಪಕ್ಷವಿಲ್ಲದವಗೆ ಲಕ್ಷವೇನು? — ಪಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? — ನಕ್ಷತ್ರಾ ತಿಳಿದವ ಪಕ್ಷಾ ತಿಳಿಯಲಾಱನೇ? (Prvs.). see Śmd. 62. 143. 278. — ಪಕ್ಷ ಉಱು. to leave a side or party (Bp. 27, 33). — ಪಕ್ಷ ಮಾಡು. to be partial. ಪಕ್ಷಾ ಮಾಡುವವ ರಕ್ಷಕನಾದಾನೇ? (Prv.). — ಪಕ್ಷ ಹಿಡಿ. to side with, to espouse a side (B. 5, 234).

ಪಕ್ಷಕ pakṣaka. *a side door, a private or back door.* 2, a sidesman; a partisan.

ಪಕ್ಷಘಾತ pakṣa-ghāta. a stroke with the wings; moving of the wings (J. 14, 19).

ಪಕ್ಷಜ pakṣa-ja. the moon. (R.).

ಪಕ್ಷತಿ pakṣati. *the root or insertion of a wing, the pit of a bird's wing* (ಎಱಕೆಯ ಮೊದಲ್ Hlā.; ಮೊದಲ ಗಱ Mr. 168). 2, *the first day of the half month.*

ಪಕ್ಷದ್ವಾರ pakṣa-dvāra. *a side door, an inner or back door, a private entrance.*

ಪಕ್ಷಪಾತ pakṣa-pāta. espousing a side: partisanship, partiality. (My.). ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಪಾತವೇ? (Prv.). 2, falling off of the feathers: the moulting of birds. 3, the flapping of wings (Cpr. 2, 7 va.). — ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡು. to show partiality (My.; B. 5, 8).

ಪಕ್ಷಪಾತಿ pakṣa-pāti. a person who sides with, or adheres to, the party of any one, a partisan, an adherent, a friend (Bp. 40, 66; 57, 28; My.; B. 4, 107. 126).

ಪಕ್ಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ pakṣa-prāyaścitta. an expiatory act performed at the śuklapakṣa of a month, an offering of cooked rice, etc. being made (My.). see Prv. s. ಪಕಾಲಿ.

ಪಕ್ಷಭಾಗ pakṣa-bhāga. the side or flank, especially *the flank of an elephant.*

ಪಕ್ಷಭೇದ pakṣa-bhēda. a distinction between two parties. — ಪಕ್ಷಭೇದ ಮಾಡು. to be partial, to show partiality. ಪಕ್ಷಭೇದಾ ಮಾಡಿದವನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ಪಕ್ಷಮೂಲ pakṣa-mūla. *the root or articulation of a wing.*

ಪಕ್ಷರಕ್ಷೆ pakṣa-rakṣe. = ಪಕ್ಕರಕೆ, etc. flank-protection: the armor or gear of horses or elephants.

***ಪಕ್ಷವಾತ pakṣavāta.** partial paralysis.

ಪಕ್ಷಸ್ವೀಕಾರ pakṣa-svīkāra. taking or espousing the side of any one. see ಒಲವರಂಗೊಳ್.

ಪಕ್ಷಾನ್ತ pakṣa-anta. *the last day of the half month.*

ಪಕ್ಷಾನ್ತರ pakṣa-antara. another case or supposition (Śmd. 297); another way or manner (ಮತ್ತೊನ್ದು ಪರಿ Nr.).

ಪಕ್ಷಾಪರಪಕ್ಷ pakṣa-apara-pakṣa. siding with another party (My.).

ಪಕ್ಷಾರ್ಥ pakṣa-artha. the meaning of a case or supposition: a case or supposition (Śmd. 297).

ಪಕ್ಷಿ pakṣi. = ಪಕ್ಕಿ 1, etc. furnished with wings: *a bird.* 2, siding with. ಪಕ್ಷಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಬಲ, ಮತ್ಸ್ಯಕ್ಕೆ ನೀರೇ ಬಲ. — ಪಕ್ಷಿಗೆ ಗೂಡು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿ (Prvs.). see Prv. s. ಬಲೆ.

ಪಕ್ಷಿಕ pakṣika. = ಪಕ್ಷಿ. see ಕ್ಷುದ್ರ-.

ಪಕ್ಷಿಜ್ಯೇಷ್ಠ pakṣi-jyēṣṭha. a vulture (ಗೃಧ್ರ, ಹದ್ದು Mr. 175).

ಪಕ್ಷಿಣಿ pakṣiṇi. *a night with the two days enclosing it.*

ಪಕ್ಷಿಭೇದ pakṣi-bhēda. a kind of bird. see ಕುಕಿಲ್, ಕುಕ್ಕು, ಕೊಂಚೆ.

ಪಕ್ಷಿರಾಜ pakṣi-rāja. *Garuḍa.*

ಪಕ್ಷಿವಾಹನ pakṣi-vāhana. Viṣṇu (Bp. 54, 37; J. 26, 3).

ಪಕ್ಷೀಕರ pakṣī-kara. taking the side of or siding with (any body, ಪಕ್ಷ, ಅಂಗೀಕರಿಪುದು Nn. 112).

ಪಕ್ಷೀಕರಣ pakṣī-karaṇa. = ಪಕ್ಷೀಕರ. (My.).

ಪಕ್ಷೀಕರಿಸು pakṣī-karisu. to espouse a side, to become a partner (Bh. 8, 22, 6; My.).

ಪಕ್ಷೀನ್ದ್ರ pakṣi-indra. = ಪಕ್ಷಿರಾಜ. (J. 14, 20).

ಪಕ್ಷ್ಮ pakṣma. a wing. 2, *an eyelash* (ಕಣ್ಣಿನ ಎವೆ Nn. 86; ಅಕ್ಷಿರೋಮ, ಎವೆ Mr. 317). 3, *the filament of a flower.* 4, *the point of a thread; a thin thread.*

ಪಖ್ಖಾಳ pakhkhāḷa. (Śmd. 23). = ಪಚ್ಚಳ 2. Tbh. of ಪ್ರಕ್ಷಾಲ. water for washing. (346, o. r. ಪಖ್ಖಳ).

ಪಗಡಿ pagaḍi. a turban (My.; Mhr., H.). see Prv. s. ಯಾತ.

ಪಗಡೆ pagaḍe. = ಪೊಗಡೆ. a tree, frequently cultivated, Mimusops elengi Lin. (St. & Pl.; My.; Te. ಪೊಗಡೆ). 2, a small tree, wild and cultivated, Nyctanthes arbor tristis Lin. (Te.).

ಪಗಡೆ pagaḍe. a mark on a die (Mhr. ಪಗಡಾ; T. ಪಗಡೈ, M. ಪಗಡೆ, ಪಗಿಡೆ, Te. ಪಗಡೆ, an ace on a die); a die (or cowry) for playing a kind of back-gammon (ಅಕ್ಷ G.); a piece used at that play (My.; *cf.* Sk. ಪಟಿಕಾ). ಆಟದೊಳಗೆ ಪಗಡೇ ತಿರುಗಿಸೋಣ (ಪರಿಣಾಯ G.). 2, the play itself (My.; ದ್ಯೂತ G.). — ಪಗಡೆಯ ಕಾಯಿ. a piece used in playing pagaḍe (My.). ಪಗಡೇ ಕಾಯಿ ನಡಿಸುವದು (ಪರಿಣಾಯ Si. 461). — ಪಗಡೆಯ ಕೋಟೆ. the centre of a dice-cloth or board (My.). — ಪಗಡೆಯ ಪಟ್ಟೆ. (ಹಾಸಂಗಿ Cb., sic!). — ಪಗಡೆಯ ಬೀದಿ. = ಪಗಡೆಯ ಸಾಲು. (My.). — ಪಗಡೆಯ ಮನೆ. a square on the dice cloth or board. ಪಗಡೇ ಮನೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತ್ರ (ಹಾಸಂಗಿ, ಪಟ G., sic!). — ಪಗಡೆಯ ಲೆತ್ತ. a die (or cowry) at pagaḍe (ಅಕ್ಷ Si. 461). — ಪಗಡೆಯ ಸಾಲು. the line of squares a player's pieces have to cross to arrive at the centre of a dice-cloth or board (My.). — ಪಗಡೆಯಾಟ. -ಆಟ. the pagaḍe-play (My.). ಲೆತ್ತ ಪಗಡೆ ಮುನ್ತಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುವವ (ಅಕ್ಷದೇವಿ G.). — ಪಗಡೆಯಾಡು. to play at pagaḍe (J. 6, 31). ಪಗಡೆಯಾಡುವ ಪಟ (ಅಷ್ಟಾಪದ G.). ಪಗಡೆಯಾಡಿ, ಪಾಣ್ಡವರು ಕೆಟ್ಟರು (Prv.).

ಪಗದಸ್ತಿ pagadasti. immovable, as in a determination or promise; cautious, wary, as in speech; painstaking (My.; Mhr.).

ಪಗದಸ್ತಿಗಾಱ pāgadasti-gāṟa. a painstaking man (My.).

ಪಗದಿ pagadi. = ಪೊಗದಿ q. v. tribute, tax (My.; Te. ಪಂಗ, ಪಂಜಿ, ಪಗಿಡಿ, ಪಗಿದಿ, ಪನ್ನು; T. ಪಗುದಿ, ಪನ್ನು; if "share, portion" be concerned, as would appear fr. T. ಪಗುದಿ, division, equal share, *cf.* T. ಪಗು, M. ಪಗು, ಪಱು, to divide; ಪಂಗು, part, portion, share; see ಪಸು 3; ಬಗಿ 1; *cf.* ಬಱು 2?). ಪಗದಿ ಕೊಡದವನಿಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿ, ಏನು? — ನಿಗದಿಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಪಗದಿಯಿದ್ದೀತು (Prvs.).

ಪಗರಣ pagaraṇa. = ಹಗರಣ. Tbh. of ಪ್ರಕರಣ. a kind of drama. [ಪೆಗರಣದೊಳುೞಿದ ಮೂಱುಂ ನಗಿಸುಗುಂ Kr. 1, 68; ಪಗೆವಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಚಿಃ ಕೆಮ್ಮಗೆ ಬೆಸೆವವನರಸದೆನ್ತೊ ಪಗರಣದರಸಂ Ap. 12, 98]. see ನಾಟ್ಪಗರಣ, ರಕ್ಕಸವಗರಣ.

***ಪಗರಣಿಗ pagaraṇa-iga.** an actor, player. ಲೋಗರ್ ಪಗರಣಿಗರಾಗಿ ಎನಿತಾನುಂ ತೆಱದ ರೂಪುಗಳಂ ಕೈಕೊಣ್ಡು Vr. 118, 14.

ಪಗರು pagaru. the wrist or the lower part of the palm of the hand (V. 31, 23 va.; Z). see s. ಪದಡು.

ಪಗಲ್ pagal. ಪಗಲು. = ಹಗಲು. day time; a day (ದೆವಸ ದಿವಸ Śm. 18; T., M.; Te. ಪಗಲು, ಪವಲು, ಪಗುಲು; Tu. ಪಗೆಲ್; *cf.* ಪರೆ 2). ಪಗಲ or ಪಗಲಿನ (Śmd. 134). ಪಗಲನ್ತಿರ್ದ ಅಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳನ್ ಇನಕಿರಣಶ್ರೇಣಿ ಗೆತ್ತಾಗಳ್ ಮುನಿವನ್ದಂ (134). ಪಗಲಿನ ರವಿಕಿರಣಂಗಳ್ ಮುಗುೞ್ದೀಗಳ್ (134). [ಮಾಡೆಂ ಪಗಲ್ ರತಿಯುಂ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ನಿಯಮಂ Ap. 6, 10]. see Cpr. 2, 52; 3, 81; Bp. 28, 57; Rsv. 8, 112; 9, 9; J. 15, 18; 28, 4. 40; ಕಡೆವಗಲ್, ನಟ್ಟೆ-, ನಡು-, ಪಿಮ್ಬಗಲ್, ಮುಮ್-. — ಪಗಲ ಕೆಯ್ದೀವಿಗೆ. = ಹಗಲುದೀವಟಿಗೆ. (Rsv. 6, 11 va.). — ಪಗಲ ಬೋಜಂಗ. the sun (ಸೂರ್ಯ Ct. I, 46; ನೇಸಱ್, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). — ಪಗಲ ಸಿರಿ. the sun (Abh. P. 7, 69 va.). — ಪಗಲಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. day and night (J. 17, 26). — ಪಗಲುಳ್ಕ. -ಉಳ್ಕ. a day meteor (Cpr. 6, 16; Abh. P. 13, 63; 14, 122). — ಪಗಲುಳ್ಕು. -ಉಳ್ಕು. = ಪಗಲುಳ್ಕ. (Rsv. 5, 80). — ಪಗಲೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. the sun (Śm. 14). — ಪಗಲೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. = ಪಗಲೆಱೆಯ. (Bp. 11, 47). — ಪಗಲ್ಚೋಳ. N. (Rsv. 13, 100). — ಪಗಲ್ಪಗೆಯ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 107). — ಪಗಲ್ವಗೆಯ. = ಪಗಲ್ಪಗೆಯ. (ಇರುಳೆಱೆಯ Ct. II, 6).

ಪಗಾರ pagāra. pay, salary (Mhr., Port.; My.; ಭೋಗ, ವರ್ತನ, ಸಮ್ಬಳ Cb.).

ಪಗಿನ pagina. = ಪಗಿನು, etc. (Cpr. 5, 64 va.; Rsv. 5, 55 va.).

ಪಗಿನು paginu. = ಪಗಿನ, ಹಗಿನು. gum, resin, exudation of trees (ರಸ Nn. 83; Mr. 499; see ಪಗಿಲ್ 1). ಪಗಿನಿನೊಳ್ (Mr. 499).

ಪಗಿಲ್ pagil. 1. (= ಜಿಗಿಲ್ 1). to be sticky, viscid, glutinous, or adhesive, to adhere, to join (ಸ್ನಿಗ್ಧ Śmd. Dh.; ಪತ್ತು Śm. 21; Cpr. 6, 70; Abh. P. 7, 165; V. 3, 2; Śsv. 4, 74; Tu. ಪಸೆ; T. ಪಜ್ಜೈ, ಪಯಿನ್, ಪಿಜಿನ್; M. ಪಸ್ಸ್, ಪಯೆ, ಪಶೆ; Te. ಪಸೆ, viscous matter, gum, resin; M. ಪಗಲೆ, ಪಯುಲೆ, the pulp inside the shell forming the cocoanut). ಪಗಿಲ್ದುದು (ಪತ್ತಿದುದು Kk. 22).

ಪಗಿಲ್ pagil. 2. (= ಜಿಗಿಲ್ 2). to be afflicted, to suffer distress, etc. (ಸಂಕ್ಲೇಶ Śmd. Dh.).

ಪಗೆ page. = ಹಗೆ (Śmd. 109). hatred, enmity (Te., M.; Tu., T. ಪಡಿ, ಪಟಾ, ಪಡರ್, ಪಗ್ಗೈ). 2, an enemy, an opponent (ಮಱುವಸಲ, ಸಾಱಡಿ Kk. 60, Śm. 40; see Śs. s. ಬೇರ 1; if "division" is concerned, see s. ಪಗದಿ). ನೆಲದೊಳ್ ಪಗೆ ಪುಗೆ (Śmd. 28). ಪಗೆಯುತ್ತಣಿಂ ಬನ್ಧನಂ ಬನ್ದುದು (160). ಪಗೆಯನ್ತೆ ಇರ್ಪುದಂ ಕೆಡಿಸಿ (195). see Cpr. 1, 122; Bh. 1, 8, 24; Rsv. 9, 9; J. 5, 23; 7, 29; 9, 13; 28, 40; 29, 36. — ಪಗೆ ಕೆಳೆ. a foe or friend (Abh. P. 5, 4). — ಪಗೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become hostile, to fall out with. [ತುಮ್ಬಿಯೊಳ್ ಪಗೆಗೊಣ್ಡ ಸಮ್ಪಿಗೆಯುಂ Ap. 11, 109]. ಅಕ್ಕಟಾ! ಮರುಳ್ದ ಮ್ಬಿಗಳ್ ಏಕೆ ಸನ್ಪುಗೆಗಳೊಳ್ ಪಗೆಗೊಣ್ಡವೊ ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತದಿಂ? (Śmd. 143). — ಪಗೆಯ. -ಅ 3. an enemy. see ಅಮರ್ದುಣಿವಗೆಯ, ಕಟ್ಟಲೆ-, ಜತಿ-, ನಿಸಿ-, ಬೆಟ್ಟು-, ರಕ್ಕಸ-. — ಪಗೆವ. = ಪಗೆಯ. [ಅಱುಯದವಂ ಮುನಿಗುಂ ಪಗೆವಂಗೆ Kr. 1, 79; Pb. 12, 40; ತನ್ನ ಪಗೆವನಪ್ಪ ದ್ರುಪದಂ Pb. 2, 60 va.; Ap. 4, 77]; (Abh. P. 11, 76; 12, 28). — ಪಗೆವಡೆ. -ಪಡೆ. a hostile army (ಮಱುವಕ್ಕ Ct. I, 103; Abh. P. 5, 4; 14, 159). [— ಪಗೆವಾಡಿ. -ಪಾಡಿ. enemies camp. ಕೆಮ್ಮಗೆ ಪಗೆವಾಡಿಯೊಳ್ ನಗಿಸಿಕೊಣ್ಡೊಡೆ ಬನ್ದಪುದೇಂ ಸುಯೋಧನಾ Pb. 10, 16. — ಪಗೆಸಾಱು. to declare enmity. ಎಮ್ಮಂ ಬಿದ್ದಿರ ಭಿದ್ರಿಸಿ ದಳೆನ್ನು ಪಗೆ ಸಾಱಿದ್ದರ್ Vr. 18, 26].

ಪಗೆಕಾಱ page-kāṟa. an enemy. (Śmd. 235).

ಪಗೆತನ pagetana. = ಹಗೆತನ. hatred, enmity (Rsv. 2, 54).

ಪಂಕ paṅka. 1. = ಪಕ್ಕ. a side, etc. see ಎಡವಂಕ, ತೆಂಕವಂಕ, ಬಲವಂಕ.

ಪಂಕ paṅka. 2. = ಪಂಖೆ. a large fan, a punka (My.; Mhr. ಪಂಖಾ).

ಪಂಕ paṅka. 3. *mud, mire.* (ಕೆಸಱು Nn. 45. 94; ಅಱಲ್ Śm. 106). 2, *sin.*

ಪಂಕಜ paṅka-ja. *a lotus.* ಪಂಕಜವಾದರೆ ಮಂಕಿಗೆ ದೊಡ್ಡದೇ? (Prv.). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಪಂಕಜಗರ್ಭ paṅkaja-garbha. Brahmā (My.).

ಪಂಕಜಜ paṅkaja-ja. = ಪಂಕಜಗರ್ಭ. (My.).

ಪಂಕಜನಾಭ paṅkaja-nābha. Viṣṇu. (My.).

ಪಂಕಜಭವ paṅkaja-bhava. = ಪಂಕಜಗರ್ಭ. (Bp. 2, 25).

ಪಂಕಜವೈರಿ paṅkaja-vairi. the moon. (My.).

ಪಂಕಜಾಕರ paṅkaja-ākara. a lotus pond (Rsv. 13, 43).

ಪಂಕಜಾಕ್ಷ paṅkaja-akṣa. Viṣṇu. (My.).

ಪಂಕಜಾಗನ್ಧಿ paṅkaja-āgandhi. a woman who is fragrant like a lotus (see Sp. s. ಮಂಕು).

ಪಂಕಜಾತ paṅka-jāta. = ಪಂಕಜ. (Rsv. 13, 90).

ಪಂಕಜಾನನ paṅkaja-ānana. the eyes of which are lotuses (J. 25, 4).

ಪಂಕಜಾನನೆ paṅkaja-ānane. a woman with lotus-like eyes (Bp. 51, 7).

ಪಂಕಜಾಪ್ತ paṅkaja-āpta. the sun (My.).

ಪಂಕಜಾರಿ paṅkaja-ari. = ಪಂಕಜವೈರಿ. (My.).

ಪಂಕಜಾಸನ paṅkaja-āsana. Brahmā (ಅಜ, ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 47; J. 5, 27).

ಪಂಕಜಾಸ್ತ್ರ paṅkaja-astra. Kāma (My.).

ಪಂಕಜಿನಿ paṅkajini. a lotus; a lotus pond. (R.).

ಪಂಕಜೋದರ paṅkaja-udara. Viṣṇu. (My.).

ಪಂಕರುಹ paṅka-ruha. = ಪಂಕಜ. (Ch. v. 298).

ಪಂಕರುಹಗರ್ಭ paṅkaruha-garbha. = ಪಂಕಜಗರ್ಭ. (Bp. 46, 13).

ಪಂಕಿ paṅki. a perennial plant, Tephrosia purpurea Pers. (St. & Pl.).

ಪಂಕಿಲ paṅkila. *muddy;* mud (ಜರಠ, ಕೆಸಱು Nn. 146).

ಪಂಕೇಜ paṅkē-ja. = ಪಂಕಜ. (My.).

ಪಂಕೇಜಾತ paṅkē-jāta. = ಪಂಕಜ. (Kk. 2; J. 5, 9).

ಪಂಕೇರುಹ paṅkē-ruha. *a lotus.*

ಪಂಕ್ತಿ paṅkti. = ಪನ್ತಿ, ಪನ್ತೆ, ಪನ್ನಿ, ಪಯ್ತಿ, ಬನ್ತಿ, ಹನ್ತಿ. a row or set of five, the number five. 2, *a metre of four lines, each line consisting of 10 syllables* (Ch.; Mr. 362). 3, *the number 10.* 4, *a line, a range, a row, a series* (ಸಾಲು Nn. 138; ಪರಿವಿಡಿ, ತಗಹು Śm. 105). 5, *a group, a flock, a troop, a multitude.* 6, *a row of people sitting down at a meal: a company, a body,* a sodality. 7, fame, celebrity. ಪಂಕ್ತೀ ಊಟವಾದರೂ ಸಂಗ್ತೀ ಗುಣ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಪಂಕ್ತೀ ಲಿರುವವನಿಗೆ ಪನ್ತ ಇರ ಬಾರದು. — ಪಂಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಕ್ವ ಬಡಿಸುವವನೂ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಾತಾಡುವವನೂ ಸಮ ಸಮ (Prvs.). see ಕೇಱು, ಪಾಱು.

ಪಂಕ್ತಿಕೆ paṅktike. = ಪನ್ತಿಗೆ. a row, a line.

ಪಂಕ್ತಿಗ್ರೀವ paṅkti-grīva. Rāvaṇa (My.).

ಪಂಕ್ತಿಭೇದ paṅkti-bhēda. partiality in serving guests (Bp. 45, 14; My.).

ಪಂಕ್ತಿಭೋಜನ paṅkti-bhōjana. a meal at which people sit in a row or in rows (My.).

ಪಂಕ್ತಿಯೋಗ್ಯ paṅkti-yōgya. a man who deserves to sit in the row of people at meals, who is fit for intercourse (My.).

ಪಂಕ್ತಿರಥ paṅkti-ratha. = ಪನ್ತಿರಥ. king Daśaratha (My.).

ಪಂಖೆ paṅkhe. = ಪಂಕ 2. (ವೀಜನ G.).

ಪಂಗ paṅga. the state of being astride or forked: a fork, the forked branch of a tree (Te. ಪಂಗ). — ಪಂಗ ನಾಮ. a large sprawling forehead-mark (Te.; My.). — ಪಂಗ ನಾಮ ಬೀಱು. to be tricked (My.). ಅವನಿಗೆ ಪಂಗನಾಮ ಬಿತ್ತು (My.). — ಪಂಗನಾಮ ಹಾಕು. to trick, to deceive (My.).

ಪಂಗಡ paṅgaḍa. astride, apart, distinct (Te. ಪಂಗಟ). 2, a separate mass or heap; a party or faction of people (My.). [Tu. ಪಂಗಡೊ]. ಪಂಗಡವಾದವ ಸಂಗಡ ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.). *cf.* ವಂಗಡ?

ಪಂಗಿ paṅgi. = ಪಪ್ಪಾಯಿ, etc. the papaya or papaw. (St. & Pl.).

***ಪಂಗಿಗ paṅgu-iga.** = ಹಂಗಿಗ. one who is indebted or obliged. ಜನನೆಸ್ಪುಱುಕೆಯ ಪಗೆವಂಗದೆನ್ತು ಪಂಗಿಗನಪ್ಪಂ Ap. 4, 77.

ಪಂಗು paṅgu. = ಅಗು 2, ಅಗುವು, ಅಂಗು, ಹಂಗು. the state of being bound by some favor rendered, that of being obliged, that of being indebted for an act of favor or kindness, obligation (Rśv. 8, 122; 12, 51). [Tu. ಅಂಗ್, ಹಂಗ್; T. ಪಂಗ್, a share].

ಪಂಗು paṅgu. *lame, crippled.* 2, *the planet Saturn.* ಪಂಗುವಿನಾಶ್ರಯ ಮಾಡಿ, ಅಂಗ ಕಳಕೊಂಡ್ಡ. — ಪಂಗುವಾದರೂ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಇದ್ದರೆ ಭಂಗವಾಗ. — ಪಂಗುವಿಗೆ ಪರಮಹಿಂಸೆ ಅಲ್ಲವೇ? (Prvs.).

***ಪಂಗುಳ paṅgu̱la.** a servant? ನಿಮ್ಮ ವೇಷಧಾರಿಯ ಮನೆಯ ಪಂಗುಳ ನಾನಯ್ಯ Bv. 341.

ಪಚ paca. = ಪಚಿ 2, ಪಿಚಿ. the sound proceeding from treading or walking in mud (C.; Mhr. rep. ಪಚಕನ, ಪಚ ಪಚ). — ಪಚ ಪಚ ತುಳಿ. to tread with the sound of paca paca (C.). — ಪಚ ಪಚಾ ತುಳಿ. ಪಚ ಪಚಿ ತುಳಿ. = ಪಚ ಪಚ ತುಳಿ. (C.).

ಪಚ paca. = ಪಚನ. see ಮಿತಪ್ಪಚ, ಪಚಪ್ಪಚೆ.

ಪಚಕ್ಕನೆ pacakkane. (fr. ಪಚ). with the sound of pacak in treading (My.).

ಪಚಗಾರಿಸು pacagārisu. = ಪಚಾರಿಸು. to upbraid, etc. (My.).

ಪಚಡಿ pacaḍi. = ಪಚ್ಚಡಿ. a kind of dish generally made of minced green vegetables. (My.).

ಪಚಣ್ಡ pacaṇḍa. Tbh. of ಪ್ರಚಣ್ಡ. excessively violent. (My.).

ಪಚನ pacana. cooking, boiling; roasting; dressing; ripening; maturing; digesting, digested (My.). 2, fire. 3, a cooking utensil; a frying-pan. see ಅಡು, ಕುದಿ.

ಪಚನೆ pacane. = ಪಚನ. (My.).

ಪಚಪ್ಪಚೆ paca-m-pace. *a species of Curcuma, Curcuma aromatica, or Curcuma xanthorrhiza* Roxb. (ಮರದ ಅರಿಸಿನ Mr. 130).

ಪಚಾರ pacāra. upbraid, reproach (Rām. 1, 5, 31).

ಪಚಾರಿಸು pacārisu. to upbraid, to reproach, to chide, to jeer [ಆ ವಳವಿದಿರಾದಲ್ಲಿ ಬಿರಿದ ಪಚಾರಿಸಿ ಕಾದಿ ತೋಳಲು ಬಾರದು Bv. 678]; (Rām. 5, 8, 48; 6, 10, 10; 6, 14, 23; J. 23, 19. 31; 25, 28. 52; 27, 8. 45; Mhr. ಪಚ್ಚೀ, disgracing, jeering).

ಪಚಿ paci. 1. = ಪಚ್ಚಿ 1 q. v., etc. a part, etc. see ಒಪ್–.

ಪಚಿ paci. 2. = ಪಚ. imitative sound. — ಪಚಿ ಪಚಿ ತುಳಿ. = ಪಚ–. (My.).

ಪಚೆ pace. = ಪಚ್ಚ, (ಪಚ್ಚನೆ), ಪಚ್ಚಿ q. v. greenness; unripeness, etc. [Tu. ಪಚ್ಚೆ]. (T. ಪಜ್ಜೆ). — ಪಚೆವೆಣ್. –ಪೆಣ್. a woman never having the menstrual courses; a barren or childless woman (ಬಂಜೆ Kk. 28, o. rs. ಬಚ್ಚವೆಣ್, ಬಚ್ಚೆ–, ವಚ್ಚೆ–; ಬಂಜೆ Śm. 73, o. r. ಪಚ್ಚೆವೆಣ್). *cf.* ಬಿಚ್ಚೆವೆಣ್.

ಪಚೆ pace. *cooking, maturing,* etc.

ಪಚ್ಚ pacca. = ಪಚೆ, etc. greenness; fair colour; etc. (Cpr. 7, 42; Rśv. 2, 22; Te.); an emerald (Rśv. 1, 36; B. 4, 174; Te.). — ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ. crude camphor, a brilliantly white drug (ಕರ್ಪೂರ, ಘನಸಾರ, etc. Si. 228; ಚನ್ದ್ರ 452; J. 31, 2; My.; Te.; T. ಪಚ್ಚೈ–; see ಪಚ್ಚೆ No. 6). — ಪಚ್ಚಗುಪ್ಪಸ. –ಕುಪ್ಪಸ. = ಪಚ್ಚೆ–. a green bodice (Bp. 34, 22). — ಪಚ್ಚಟೊಪ್ಪಿಗೆ. a green hat (Bp. 34, 22). — see Prv. s. ಹುಚ್ಚ. [—ಪಚ್ಚಪಸಿ. quite raw, ignorant. ಪಚ್ಚಪಸಿಯ ತುಱುಕಾಱಂಗಗ್ಗಳಿಕೆಯನೆ ಮಾಡಿ Pb. 6, 46. — ಪಚ್ಚ ಸಿರಿಕಣ್ಡ. fresh sandal. ಅಗರುವ ಮೆಚ್ಚು ಪಚ್ಚ ಸಿರಿಕಣ್ಡದೊಳಗ್ಗಲಿಸಿತ್ತು Pb. 5, 30].

ಪಚ್ಚ pacca. = ಪಚ್ಚೆ, (ಪಂಚೆ, ಪಸ). Tbh. of ಪ್ರಚ್ಛದ or ಪ್ರಸಾಧನ. dressing; dress; embellishing, adorning; an ornament (ತೊಳೆ Ct. I, 21; ತೊಡುವ ಆಭರಣ II, 54; ಪಸದನ, ತೊಡ, ಆಭರಣ Śs.; ತೊಡ, ಪಸದನ, ತೊಡಿಗೆ Kk. 26; ಪಸದನ, ತೊಡ, ತೊಡಿಗೆ Śm. 72; ತುಡುವುದು 92). see ಪನ್ನಲೆವಚ್ಚ; Rśv. 2, 22. — ಪಚ್ಚವಡಿಸು. –ಪಡಿಸು. = ಪಚ್ಚೆವಡಿಸು. [ಪಸಿಯ ನೇತ್ರಮಂ ಪಚ್ಚವಡಿಸಿದನ್ತೆ ಪಸುರ್ಪುವಡೆದ ನೆಲದೊಳ್ Pb. 7, 25 va.]; (Cpr. 6, 71 va.; 7, 70).

***ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಣ paccakkhāṇa.** denial of food, fasting? Tbh. of ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ, etc. ಪಾರಿಕಿನ ಕೋಟುಮುವರೆಯುಮೆಣ್ಣೆಯುಮಾಡಿನಳೆಯುಮಂ ಬಡ್ಡಿಸಿದೊಡದನಮ್ಮತಮನುಣ್ಬನ್ನುಣ್ಣು ಮತ್ತಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಚ್ಚಖ್ಖಾಣಂ ಗೊಣ್ಡರ್ Vr. 68, 27.

ಪಚ್ಚಗಾಱ pacca-gāṟa. = ಪಚ್ಚೆಗಾಱ. a man whose occupation is embellishing or adorning, a dresser, a master of the robes (ಪಚ್ಚಾಯ್ಲ Śmd. II).

ಪಚ್ಚಡ paccaḍa. = ಅಚ್ಚಡ, (ಪಚ್ಚವಡ), ಹಚ್ಚಡ. Tbh. of ಪ್ರಚ್ಛದ. a large wrapper: a stout cotton cloth, generally twentyfour cubits long and two cubits broad; to make it broader, it is cut crosswise, and the two halves are sewn together; it is used as a wrapper or cover at night (My.; Te. ಪಚ್ಚ; [Tu. ಪಚ್ಚಡೊ]; T., M. ಪಚ್ಚವಡ, *i. e.* ಪಚ್ಚ–ಪಟ).

ಪಚ್ಚಡಿ paccaḍi. = ಪಚಡಿ. a kind of pickles generally made of green (raw), minced vegetable substances (cucumbers, unripe mangoes, plantain marrow, etc., My.; Tu., Te., T., M.); a piece of the minced substances (My.).

ಪಚ್ಚಡಿಸು paccaḍisu. = ಪಚ್ಚೆವಡಿಸು, ಹಚ್ಚಡಿಸು. to dress, to adorn. ಪಚ್ಚಡಿಪಂ (ಪಚ್ಚಾಯ್ಲಂ Kk. 36). ಪಚ್ಚಡಿಸುವಂ (ಪಚ್ಚಾಯ್ಲಂ Śm.45).

ಪಚ್ಚನೆ paccane. (Śmd. 109). = ಪಂ–, ಪನ್2–, ಪಸು, ಪಚ್ಚು 1 (215), ಹಚ್ಚಗೆ, ಹಚ್ಚನೆ, ಪಚೆ, etc. greenness, etc. (Te.). ಪಚ್ಚನೆಯ ಬಣ್ಣ (ಪಲಾಶ, ಹರಿತ, ಹರಿತ್ Nr.). see Śmd. 112; Cpr. 1, 93.

ಪಚ್ಚಯಿಲ pacca-ila. (Śmd. 241, o. r. ಪಚ್ಚಾಯಿಲ). = ಪಚ್ಚಗಾಱ.

ಪಚ್ಚಪಡ pacca-paḍa. = ಪಚ್ಚಡ, etc. (My.). *cf.* ಹಚ್ಚವಡ.

ಪಚ್ಚಪಡತಿ pacca-paḍati. a woman whose occupation is dressing or adorning, a mistress of the robes (ಹಚ್ಚಡಿಸುವಾಕೆ Śmd. II; ಪಚ್ಚೆವಡಿಪಾ ಸತಿ Kk. 92).

ಪಚ್ಚವಣ paccavaṇa. trial, etc. (o. r. of ಪುಚ್ಚವಣ 1 in Śmd. II, No. 179).

ಪಚ್ಚವಳ paccavaḷa. = ಪಚ್ಚಳ 1? see Cpr. 10, 79.

ಪಚ್ಚಳ paccaḷa. 1. Tbh. of ಪ್ರಚಲ. being in motion, etc. (J. 28, 46).

ಪಚ್ಚಳ paccaḷa. 2. = ಪಖ್ಖಾಳ (ಪಖ್ಖಳ). Tbh. of ಪ್ರಕ್ಷಾಲ. water for washing, etc. ಪಚ್ಚಳದ ಮನೆ (ಕೀಲಾಲಯ Mr. 196). *cf.* ಬಚ್ಚಲ್.

ಪಚ್ಚಾಯಿಲ pacca-ā-ila. = ಪಚ್ಚಯಿಲ, q. v.

ಪಚ್ಚಾಯ್ಲ pacca-āyla. = ಪಚ್ಚಯಿಲ, ಪಚ್ಚಾಯಿಲ, ಪಸಾಯಿತ 2, etc. a master of the robes, etc. (ಪಚ್ಚಗಾಱ Śmd. II; ಪಚ್ಚೆಗಾಱ Kk. 75; ಪಚ್ಚಡಿಪ 36; ಪಚ್ಚಡಿಸುವ Śm. 45).

ಪಚ್ಚಾರಿ paccāri. N. of a tree (Rśv. 5, 56).

ಪಚ್ಚಿ pacci. 1. (fr. ಪಸು 3). = ಪಚಿ 1, ಪಚ್ಚು 4. a part, a portion, a share. see ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ.

ಪಚ್ಚಿ pacci. 2. (fr. ಪತ್ತಿಸು, ಹಚ್ಚು?). the condition of a precious stone being set in gold, etc. by simply bending the edge of the metal over it (My.).

ಪಚ್ಚಿಮ paccima. Tbh. of ಪಶ್ಚಿಮ. the west (My.). — ಪಚ್ಚಿಮದ ದೆಸೆಗೊಡೆಯ. Varuṇa (Kk. 15, o. r. ಪಶ್ಚಿಮದ-).

ಪಚ್ಚೀಸು paccīsu. twenty-five (My.; Mhr., H. ಪಂಚವೀಸ). 2, a game with cowries, used instead of dice, and named from the highest throw, which is 25 (My.).

ಪಚ್ಚು paccu. 1. = ಪಚ್ಚನೆ, ಪಸು 2, ಪಂ- (Śmd. 215). ಪಚ್ಚೆ, etc. greenness, etc. —ಪಚ್ಚಡಕೆ. -ಅಡಕೆ. (Śmd. 216). a green betel-nut. [—ಪಚ್ಚುಗಣ್ಬು. fresh knot. ಪಸಿಯ ನೇತ್ರದಸಿಯ ಪಾಳೆಯೊಳ್ ತಲೆನವಿರಂ ಪಚ್ಚುಗಣ್ಬಿಕ್ಕಿ Pb. 12, 108 va.]. — ಪಚ್ಚೆಲೆ. -ಎಲೆ. (Śmd. 216). a green fresh leaf (J. 9, 32). — ಪಚ್ಚೋಲೆ. -ಓಲೆ. (Śmd. 216). a green cadjan leaf (Rśv. 5, 112).

ಪಚ್ಚು paccu. 2. P. p. of ಪಸು 3. [2, to share, divide ಒಯ್ಯಗೆ ಪಾರ್ದೆಚ್ಚ ವೃಷಾಂಕನಮ್ಬು ತನುವಂ ಪಚ್ಚನ್ತೆ ಕೊಣ್ಡತ್ತು Pb. 8, 16. — ಪಚ್ಚಾಳ್. -ಆಳ್. to rule after sharing. ಎನಗಂ ಪಾಣ್ಡುಗಮಿಲ್ಲ ಭೇದಮೆಳೆಯಂ ಪಚ್ಚಾಳ್ವಂ Pb. 13, 9].

ಪಚ್ಚು paccu. 3. = ಪಚರ್ಚು, q. v. to whisper, etc. (Cpr. 4, 83; 7, 93 va.).

ಪಚ್ಚು paccu. 4. = ಪಚ್ಚಿ 1, etc., (ಪಂಚು 2). [— ಪಚ್ಚಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to cut. ಆತನ ತಲೆಯುಂ ಪಚ್ಚಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ...ಒಡನುರುಳ್ದುವು Pb. 11, 80. — ಪಚ್ಚುಕೊಡು. to distribute. ಪಾಣ್ಡುಪುತ್ರರ್ಗೆ ನೆಲನಂ ಪಚ್ಚುಕೊಟ್ಟು Pb. 4, 5 va.; Ap. 9, 72 va.]. — ಪಚ್ಚುಗುಡು. -ಕುಡು. to apportion (Abh. P. 7, 80 va.). [— ಪಚ್ಚುಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಪಚ್ಚುಕೊಡು. Vr. 25, 28].— ಪಚ್ಚುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to partake [ಪ್ರತಿದಿನಕ್ಕೊಸ್ದು ಮಲ್ಲಲ ಕೂಱುಮನೊಸ್ದು ಮೊಗಪೆ ನೀರುಮಂ ನೆಲಮನೆಯೊಳಗಣ್ಗೆ ನೀಡಿದೊಡನಿಬರುಂ ಪಚ್ಚುಗೊಣ್ಡುಣ್ಬರ್ Vr. 182, 11]; (Cpr. 3, 53). [Tu. ಪಟ್ಟ್ to apportion].

ಪಚ್ಚು paccu. = ಪೆಚ್ಚು. foolishness (My.). ನೆಚ್ಚಿದ ಕಾರ್ಯ ಪಚ್ಚಾದರೆ ಕಿಚ್ಚುಯಾತಕೆ?—ಪಚ್ಚ ಮಾತಾಡುವವನು ಬೆಚ್ಚು ಬೀಱನೇ? (Prvs.).

ಪಚ್ಚುಗೆ paccuge. = ಪೆಚ್ಚುಗೆ 2, ಪೆರ್ಚುಗೆ 2, ಹಚ್ಚು 4. a lonely, retired, secret or private place; privacy; counselling, or consulting, in private (M. ಪಯ್ಯೆ, T. ಪೈ, gently; secretly; quietly; T. ಪದುಂಗು, M. ಪದುಙ್ಙು, to sneak, crouch, conceal, skulk, be cautious; *cf.* ಅಡಂಗು 2?).— ಪಚ್ಚುಗೆಗಾತಿ. -ಗಾತಿ. = ಪೆರ್ಚುಗೆಕಾತಿ. a woman who lives in privacy, is consulted and advises (ಮನ್ತಣಗಾತಿ, ಏಕಾನ್ತದವಳ್ Śs.; ಏಕಾನ್ತದವಳ್ Kk. 28, o. r. ಪೆಚ್ಚುಗೆಗಾತಿ).

ಪಚ್ಚೆ pacce. = ಅಚ್ಚೆ 2, ಪಂ-, ಪಚೆ, ಪಚ್ಚ, (ಪಚ್ಚನೆ), ಪಚ್ಚು 1, ಪನ್-2, ಪಮ್-, ಪಸಿ 3, ಪಸು 2, (ಹಚ್ಚಗೆ, ಹಚ್ಚನೆ), ಹಚ್ಚೆ 1, ಹಸಿ 1, ಹಸು. greenness; the colour green; a yellowish colour, a golden colour (ಜಾಗ, ಪಸುರ್ Śm. 69; ಪೀತ, ಗೌರ, ಹರಿದ್ರಾಭ, ಹಸುರುಬಣ್ಣ Si. 51; J. 6, 31; My.; Tu.; M.; T. ಪಚ್ಚೈ; see ಮಿಾನ್ಬಣ್ಣ. [ದೆಸೆ ಪಸುರೇಱೆ ಪಚ್ಚೆಯೊಳೆ ಮುಚ್ಚಿ Pb. 7, 22]. 2, young sprouts or new leaves, and their colour (ಪ್ರವಾಲ, ಹಸುರು Nn. 7). ಎಲೆಪಚ್ಚೆಬಣ್ಣ (ಪಾಲಾಶ, ಪಲಾಶ, ಹರಿತ, ಜಂಗಾಲ್ Si. 51). 3, growing corn, etc., and their colour. ಸಕಲಮಾದ ಪಯ್ರು ಪಚ್ಚೆಗಳಿನ್ದ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಮಾದ ಶ್ರಯ ಭೂಮಿ (ಉರ್ವರೆ Si. 100; My.). 4, freshness; unripeness, crudeness, rawness; youngness [Tu. ಪಜಿ]; (T., M.; Te. ಪಚ್ಚಿ). 5, an emerald (ಅಶ್ಮಗರ್ಭ, ಮರಕತ, ಹರಿನ್ಮಣಿ Hlā., Mr. 101; ಗಾರುತ್ಮತ, ಮರಕತ, etc. Nr., Si. 330; ಪಸುರ್ಗಲ್ Ct. II, 112; My.; Tu.; M.; T. ಪಚ್ಚೈ; Mhr. ಪಾಚೂ). ಪಸಾಯದಚ್ಚಮುತ್ತಿನ ಪೊಸ ಪಚ್ಚೆಯಂ ತಳೆದ ವೊಲ್ ಅದಿಮೂರ್ತಿ ಮುಗುಳ್ದುದು (Cpr. 7, 41). see Cpr. 6, 49; Abh. P. 4, 17; Bh. 2, 13, 25; C. Bp. 5, 3. 48; Rśv. 2, 47; J. 8, 4. ಪಚ್ಚೆಯಾದರೂ ಮೆಚ್ಚಿ ತೆಗದು ಕೋಬೇಕು. — ಪಚ್ಚೆಯಾದರೆ ನುಚ್ಚಿಗಿನ್ತ ಕಡಿಮೆಯೇ? (Prvs.). 6, camphor (ಪ್ರಾಲೇಯ, ಘನಸಾರ Mr. 336). 7, N. of a plant with fragrant ears (ದೇವಕಣಿಶ Mr. 132; Rśv. 10, 2). 8, cane or ratan, Calamus fasciculatus or rotang (ವೇತಸ, ವಂಜುಲ, ವಿದುಲ, ವಾಸರ, ಶೀತ Mr. 124; ವಾಸರ = ವಾನೀರ; *cf.* ಹಬ್ಬೆ). 9, any figure punctured or tatooed into the skin because green, tattoo (My.; Te.). see ಕರ್ಪೂರಪಚ್ಚೆಗಿಡ; ಪುಱುವಚ್ಚೆ. — ಪಚ್ಚೆಕಾಯಿಗಿಡ. a climbing herb, Cucumis pubescens Willd. (St. & Pl.). — ಪಚ್ಚೆಗಬ್ಬುನ. -ಕಬ್ಬುನ. the yellow-coloured metal: gold (Abh. 4, 83). — ಪಚ್ಚೆಗುಪ್ಪಸ. = ಪಚ್ಚಗುಪ್ಪಸ. (Śsv. 3, 27). — ಪಚ್ಚೆತೆನೆಗಿಡ. = ಪಚ್ಚೆ No. 7. (My.). — ಪಚ್ಚೆದಿಮಿರ್. -ತಿಮಿರ್. gold-coloured unguent (Cpr. 7, 43). — ಪಚ್ಚೆದೋರಣ. -ತೋರಣ. (Śmd. 385; Kk. 97). a festoon of green leaves. — ಪಚ್ಚೆಮಾಲೆ. (Śmd. 386; Kk. 96). a garland of emeralds. — ಪಚ್ಚೆಯ ವರ್ಣ. (ಹರಿತ Nn. 60). [— ಪಚ್ಚೆಯ ಸರ. necklace of emerald Ap. 4, 25 va.]. — ಪಚ್ಚೆವಡಿಗ. -ಪಡಿಗ. a spittoon of emerald (Rśv. 2, 70). — ಪಚ್ಚೆವರಲ್. -ಪರಲ್. an emerald (Cpr. 1, 101 va.; Śsv. 2, 42 va.). — ಪಚ್ಚೆವರಿಗೆ. -ಪರಿಗೆ. a shield of emerald (Grj. 6, 56 va.). — ಪಚ್ಚೆವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. Kāma: a libidinous man (Rśv. 1, 135 va.). — ಪಚ್ಚೆವೆಣ್. = ಪಚೆವೆಣ್, q. v. — ಪಚ್ಚೆಹೆಸಱು. = ಹೆಸಱು. (St. & Pl.). [— ಪಚ್ಚೆಸಾರ. a kind of precious stone. ಓಳಿದೋರಣಮಾಯ್ತು ಹಾರದ ಪಚ್ಚೆಸಾರದ ಮಾಲೆ Pb. 14, 15; Ap. 11, 101].

ಪಚ್ಚೆ pacce. = ಪಚ್ಚ. dressing, etc. — ಪಚ್ಚೆವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಪಚ್ಚವಡಿಸು. to decorate, to adorn. ಪಚ್ಚೆವಡಿಪಾ ಸತಿ (ಪಚ್ಚವಡತಿ Kk. 92).

ಪಚ್ಚೆಗಾಱ pacce-gāṟa. = ಪಚ್ಚಗಾಱ. master of robes, etc. (ಪಚ್ಚಾಯ್ಲ Kk. 75).

ಪಜಕ pajaka. a kind of tree. ಕ್ರಮುಕ, ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಪಟ್ಟಿ, ಲಾಕ್ಷಾಪ್ರಸಾದನ ಎನ್ದು, ಕೆಮ್ಪು ಅರಗಿನ ಗಿಡ; ಪಜಕದ ಮರ ಎನ್ದು, ಕೆಲವರನ್ನುವರು (Si. 131, *only* in Si.).

ಪಜ್ಜ pad-ja. born from the feet: *a Śūdra.*

ಪಜ್ಜಳ pajjaḷa. Tbh. of ಪ್ರಜ್ವಲ. shining, etc. (Śmd. 351; Kk. 65). — ಪಜ್ಜಳಮ್ಬೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain lustre or fame (Grj. 2, 106 va.).

ಪಜ್ಜಳಿಸು pajjaḷisu. Tbh. of ಪ್ರಜ್ವಲಿಸು. to shine [ಪೋಪ ಪೊೞ್ತಱೊಳ್ ತೇಜಂ ಪಜ್ಜಳಿಸೆ Pb. 12, 210, Ap. 2, 70]; (Cpr. 3, 94; 6, 52; 7, 8; Abh. P. 16, 82; Rśv. 10, 31 va.; 11, 1 va.; 13, 1 va.; J. 18,30).

ಪಜ್ಜೆ pajje. = ಪೆಜ್ಜೆ, ಹಜ್ಜೆ, ಹೆಜ್ಜೆ. Tbh. of ಪದ್ಧತಿ (Śmd. 370). a footstep, a foot-print, a trace; a stride. (Tu.; Te. ಅಂಜೆ). [ಎರಱ್ವಜ್ಜೆಯುಮಂ ಮೂಱು ಪೊೞ್ತುಮಂ Pb. 5, 43 va.]. see ಅಡೆವಣಿಗೆ, ಅಡಿವಜ್ಜೆ; Śsv. 3, 45. 49. — ಪಜ್ಜೆದೋಱು. -ತೋಱು. to be marked or noticed (J. 18, 30). — ಪಜ್ಜೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to track (Cpr. 5, 64 va.; Abh. P. 9, 33 va.; Grj. 3, 103 va.; Śś. 97; J. 28, 45).

ಪಂ- pañ. five. — ಪಂಚೇರು. -ಸೇರು. five sērs. ದುಡ್ಡಿಗೆ ಪಂಚೇರು. — ನಿಮ್ಮನೆಯೆಮ್ಮೆ, ನಮ್ಮನೇ ಕಱು, ತಾ, ತಿಮ್ಮಕ್ಕಾ, ಪಂಚೇರು ತುಪ್ಪವ! (Prvs.).

ಪಂಚ pañca. 1. *five.* 2, incomparable, wonderful (ಅಪೂರ್ವ Śmd., II, o. r. ಪೂರ್ವ; Kk. 58. 77; Śm. 57; *cf.* ಪಂಚಮ No. 7). 3, a

jury (Mhr.). — ಪಂಚಕಚೇರಿ. an office of jury (B. 4, 146). — ಪಂಚಬಾಬು. five items of revenue, viz. toddy, spirituous liquor, opium, hemp, and excise (My.). — ಪಂಚಬಾಬುಕಚೇರಿ. an office of the ಪಂಚಬಾಬು (My.). — ಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ. -ವಣ್ಣಿಗೆ. wonderful or very beautiful decoration (Abh. P. 13, 59; Rśv. 8, 5 va.).

ಪಂಚ pañca. 2. spreading. see ಪ್ರ-.

ಪಂಚಕ pañcaka. consisting of five, relating to five, made of five; any collection or aggregate of five; *the number five.* see Śmd. 21. 101. 345; Kāvy. III, 2, B, 24; Ch. v. 181. 2, a field of battle. 3, a pack of five, as of paper (My.).

ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯ pañca-kajjāya. the five pleasant articles of food: avalakki, eḷḷu, kaḍale, kobari, bella (My.).

ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣ pañca-kalyāṇa. N. of writings of the Jainas (Cpr. 3, 92).

ಪಂಚಕಾರುಕ pañca-kāruka. the five artificers or artisans: carpenters, goldsmiths, blacksmiths, stone-cutters (masons), and braziers (see Nr. s. ಕಲುಕುಟಿಗ). ಶಿಲ್ಪಿ, ಕಾರು, ಪ್ರಕೃತಿ ಈ 3 ಪಂಚಕಾರುಕರು; ಪಂಚಕಾರುಕರು ಕೆಲಸಂಗೆಯ್ವ ಮನೆ (ಕರ್ಮಶಾಲೆ, etc. Hlā.). ಪಂಚಕಾರುಕರ ಮನೆ (ಕರ್ಮಶಾಲೆ Mr. 197). *cf.* ಪಂಚಾಳ. -ಪಂಚಕಾರುಕಕರ್ಮದಾರು. a piece of wood for the work of artisans. see ಅಡೆ.

ಪಂಚಕೋಣ pañca-kōṇa. a pentagon. (My.).

ಪಂಚಗವ್ಯ pañca-gavya. five things derived from the cow: milk, curds, ghee, urine, and dung. (My.).

ಪಂಚಗುಪ್ತ pañca-gupta. a tortoise, turtle, as drawing in its four feet and head under its shell. (R.).

ಪಂಚಗುರುಗಳ್ pañca-gurugaḷ. the five great Jaina gurus (Cpr. 4, 86; Kāvy. III, 1). see ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿ.

ಪಂಚಗೌಡ pañca-gauḍa. = ಪಂಚಗೌಳ. (My.; Te.).

ಪಂಚಗೌಳ pañca-gauḷa. = ಪಂಚಗೌಡ. Bengal and the northern provinces; the collective name for Brāhmaṇas of those countries (Bh. 2, 4, 11).

ಪಂಚಚಾಮರ pañca-cāmara. N. of a vṛtta (Ch.).

ಪಂಚಜನ pañca-jana. the five kinds of beings: gods, men, gandharvas, apsarasas, serpents and pitṛis. 2, *man, mankind;* a man (ಮಾನವ, ಮರ್ತ್ಯ, ನರ, etc., ಗಣ್ಡುಗೂಸು Mr. 222). 3, N. of a demon in the form of a conch shell.

ಪಂಚಜನೀನ pañca-janīna. *an actor, a mimic, a buffoon* (ಆಡಿಗ Hlā.; ಆಡಿ ಬದುಕುವನು Mr. 238).

ಪಂಚತನ್ತ್ರ pañca-tantra. N. of a collection of stories and fables in five books or chapters. (My.; B. 4, 135).

ಪಂಚತೆ pañcate. ಪಂಚತಾ. fivefoldness; the aggregate of five; the five elements collectively: earth, air, fire, water and ether. 2, separation into the five elements of which the body consists: *dissolution, death.*

ಪಂಚತೋದಂಚನ pañcata-udañcana. the rising of death (Cpr. 5, 135).

ಪಂಚತ್ವ pañcatva. = ಪಂಚತೆ. fivefoldness, etc. 2, *death.* ಭೀಮ ಭೀಮಗದೆಯಿಂ ಪಂಚತ್ವಮಂ ಪೊರ್ದಿದಯ್! (Śmd. 255).

ಪಂಚದಶ pañca-daśa. fifteenth. 2, fifteen (Mr. 64).

ಪಂಚದಶಿ pañca-daśi. *the fifteenth day of a half month, the day of full or new moon.*

ಪಂಚದಾರ pañca-dāra. sugar (Te.; ತನರಾಜ Si. 311). [M. ಪಂಚಸಾರ].

ಪಂಚದ್ರಾವಿಡ pañca-drāviḍa. the five drāviḍa Brāhmaṇas. see ದ್ರಾವಿಡ.

ಪಂಚಧಾರೆ pañca-dhāre. the five paces of a horse: dhōrita, valgita, luta, uttējita, uttērita (Rśv. 13, 82). see s. ನಡಿಕೆ.

ಪಂಚನಖ pañca-nakha. five-clawed: an elephant; a tiger; a tortoise. (Śāstrasāra in W.).

ಪಂಚನಮಸ್ಕಾರ pañca-namaskāra. obeisance made with the arms, knees, head, voice, and look (Abh. P. 16, 39 va.).

ಪಂಚಪಕ್ವಾನ್ನ pañca-pakvānna. five pakvānnas (Bp. 8, 14; they are enumerated at libitum, My.). *cf.* ಪಂಚವಿಧ-, ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ.

ಪಂಚಪತ್ರೆ pañca-patre. N. of a plant (ದೇವಪತ್ರ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಗಾನ್ಧಾರಿ Mr. 132, o. r. ಮಂಚಿಪತ್ರೆ); a kind of caṇḍālakanda or bulbous plant (Sk. as ಪಂಚಪತ್ರ).

ಪಂಚಪದ pañca-pada. a cold, indifferent relationship, indifference, apathy (Cpr. 4, 86).

ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿ pañca-paramēṣṭhi. the five chief Jaina gurus: (sarasijavāsa), arha, ācārya, upādyāya, sarvasādhu (Nn. 150).

ಪಂಚಪರ್ವ pañca-parva. five fixed days in a month on which Brāhmaṇas perform special worship (My.).

ಪಂಚಪಲ್ಲವ pañca-pallava. the aggregate of young shoots of the āmra, jambū, kapittha, vijapūraka, and vilva. — ಪಂಚಪಲ್ಲವದ ವಾಜಿ. a horse which a king mounts (ರಾಜವಾಹನ Śmd. II; Kk. 78; Śm. 41).

ಪಂಚಪಾಣ್ಡವ pañca-pāṇḍava. the five sons of Pāṇḍu: Yudhiṣṭhira, Bhīma, Arjuna, Nakula, and Sahadēva (C.), who are worshipped by peasants in the form of stones (S. Mhr.).

ಪಂಚಪಾತ್ರೆ pañca-pātre. five cups or vessels collectively. 2, a metal vessel of a cylindric form (C.; Mhr.; Si. 309).

ಪಂಚಪ್ರಮೆ pañca-prame. five true perceptions (Rśv. 4, 104).

ಪಂಚಪ್ರಾಣ pañca-prāṇa. the five vital airs: prāṇa, apāna, samāna, vyāna, and udāna. (My.).

ಪಂಚಬಾಣ pañca-bāṇa. *Kāma.*

ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ pañca-brahma. Śiva (Rśv. 4, 104).

ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ pañca-bhakṣa. five kinds of sweets (Bp. 2, 53; 43, 20).

ಪಂಚಭೂತ pañca-bhūta. (Śmd. 101). the five elements: earth, fire, water, air, and ether (ākāśa). ಆಕಾಶ ಹೊಱಗಾದ ಪಂಚಭೂತ (ಅಮ್ಬರವರ್ಜಿತಪಂಚಭೂತ, ಧಾತು Nn. 82).

ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ pañcabhūta-ātmaka. consisting of the five elements, as the ātman or person (Bp. 51, 30; ಪೃಥ್ವ್ಯಾದಿಪಂಚಭೂತ Nn. 78).

ಪಂಚಮ pañcama. the fifth (Bp. 54, 48). 2, the fifth letter of a varga (Kāvy. I, 2, 110-112). 3, forming the fifth part; a fifth. 4, a Śūdra (ಪದ್ಯ Mr. 375 sic!); a Caṇḍāla (My.). 5, *the fifth* (or seventh) *note of the gamut;* see ಸಪ್ತಸ್ವರ. 6, the note of the cuckoo (ಕೋಕಿಲರವ Ct. II, 66). 7, beautiful, brilliant, elegant, pleasing (*cf.* ಪಂಚ No. 2). 8, dexterous, clever. 9, one of the rāgas or musical modes. 10, copulation. ಪಂಚಮದ ಶನಿ (śani when in the fifth constellation) ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣಿಸ್ಯಾನು (Prv.). see ತುಱುಲ್ಸಲ್. — ಪಂಚಮಪ್ಪೊರೆ. -ಒ-ಪ್ಪೊರೆ. the fifth note to join (Cpr. 1, 118).

ಪಂಚಮಜಾತಿ pañcama-jāti. the fifth caste: that of the Caṇḍālas or Holeyas (My.).

ಪಂಚಮಶಾಲೆ pañcama-śāle. a brazier's shop. see ಪಂಚಾಳ. — ಪಂಚಮಶಾಲೆಯವ. -ಅವ. a brazier. ಪಂಚಮಶಾಲೆಯವರ ಕಂಚು ಪನ್ನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ಪಂಚಮಸ್ವರ pañcama-svara. = ಪಂಚಮ No. 5. ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ ಯಿಟ್ಟರೆ ಪಂಚಮಸ್ವರ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ಪಂಚಮಹಾನಿನದ pañca-mahā-ninada. = ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ. (Bp. 16, 14).

ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ pañca-mahā-pātaka. the five heinous sins: killing a Brāhmaṇa, drinking intoxicating liquors, stealing gold, committing adultery with the wife of a guru (or incest with one's mother), and associating with any one guilty of these crimes (Bp. 51, 54; My.).

ಪಂಚಮಹಾಪಾಪ pañca-mahā-pāpa. = ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ. see Prv. s. ಪ್ರಪಂಚ.

ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞ pañca-mahā-yajña. sacrifices or devotional acts having reference severally to the vēda, the gods, the manes of ancestors, men, and all created beings (My.).

ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ pañca-mahā-vādya. five great musical instruments: a horn, a tabor, a conch-shell, a kettle-drum, and a gong. ತನ್ತಿಯಿಂ ಕಟ್ಟಿ ನುಡಿಸುವ ವೀಣಾದಿಕವೇತತವೆನಿಸುವದು, ಚರ್ಮವ ಕಟ್ಟಿ ನುಡಿಸುವ ಮುರಜಾದಿಕವೇ ಆನದ್ಧವೆನಿಸುವದು, ಕಂಚಿನ ತಾಲಾದಿಕವೇ ಘನವೆನಿಸುವದು, ಊದಿ ಬಾಱಿಸುವ ನುಡಿಮೇಳ ಮೊದಲಾದುದೇ ಸುಷಿರವೆನಿಸುವದು, ಇನ್ತು ಚತುರ್ವಿಧವಾದ್ಯಂಗಳಂ,— ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಾನ್ತರ ಭೇದಗಳಾದ ಶೃಂಗವಾದ್ಯವೆಮ್ಬ ಕೊಮ್ಬು, ತಮ್ಮಟವೆಮ್ಬ ಹಲಿಗೆ, ಶಂಖವೆಮ್ಬ ದವಳ, ಭೇರಿಯೆಮ್ಬ ಬಾಜಾ, ಜಯಘಣ್ಟೆಯೆಮ್ಬ ಜಾಗಟೆ ಇತ್ತೆಱದ ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯಂಗಳಂ,— ಭದ್ರಮೆಮ್ಬ ಕರಡೆ, ಶಾಸಕವೆಮ್ಬ ನಗಾರಿ, ಭೀಷಣವೆಮ್ಬ ತ್ರಾಸಾ, ಘೋಷಣವೆಮ್ಬ ಹುಡುಕ್ಕಾ, ಡಿಣ್ಡಿಮವೆಮ್ಬ ಡಿಕ್ಕಿ, ಡಮರುವೆಮ್ಬ ಡೋಲು, ಝರ್ಝರವೆಮ್ಬ ಝಾಯಿ, ಕಾಹಲವೆಮ್ಬ ಗವುರಿ ಕಾಳೆ, ದುನ್ದುಭಿಯೆಮ್ಬ ಘೋರ, ಘಣ್ಟಿಕೆಯೆಮ್ಬ ಗಣ್ಟೆ ಇತ್ತೆಱದ ದಶ ವಾದ್ಯಂಗಳಂ ಬಾಱಿಸಲುಳ್ಳ ವಿಚಕ್ಷಣರ್ (Vivēkacintāmaṇi, 4th prakaraṇa).

ಪಂಚಮಹಾವಿಸರವಾದ್ಯ pañca-mahā-visara-vādya. the five great musical instruments of far-spreading sound (Bp. 59, 58).

ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ pañca-mahā-śabda. = ಪಂಚಮಹಾನಿನದ. the sound of the ಅಯ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ್ಯ, q. v.; or: the loud sound of the five (great musical instruments).

ಪಂಚಮಹೋರುವಾದ್ಯ pañca-mahā-uru-vādya. = ಪಂಚಮಹಾವಿಸರವಾದ್ಯ. (Bp. 11, 49).

ಪಂಚಮಾಸ್ಯ pañcama-āsya. the kōgile or cuckoo. (R.).

ಪಂಚಮಿ pañcami. = ಪಂಚವೆ. *the fifth day of the half month.* 2, the ablative (Śmd. 115. 141. 159; Kāvy. I, 3, 33-35). 3, a chequered cloth or board for playing at draughts, etc.

ಪಂಚಮಿಗ pañcama-iga. a Śūdra (see ಪಂಚಮ No. 4).

ಪಂಚಮಿಗಿತಿ pañcamiga-iti. (Śmd. 244). a Śūdra woman.

ಪಂಚಮುಖ pañca-mukha. five-faced; Śiva (Bp. 36 sum.); a lion.

ಪಂಚಮುದ್ರೆ pañca-mudre. five gestures of the fingers to be made in presenting offerings to an idol. 2, five sectarian marks of Śaivas (Bp. 27, 34; 49, 41); such of Mādhvas (My.).

ಪಂಚಯಜ್ಞ pañca-yajña. = ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞ. (My.).

ಪಂಚರಂಗು pañca-raṅgu. = ಪಂಚವರ್ಣ No. 1. five colours. (C.; V. 8, 33).

ಪಂಚರತ್ನ pañca-ratna. a collection of five jewels or precious things, as gold, the diamond, sapphire, ruby, and pearl (Abh. P. 1, 64). 2, a collection of five verses on ethical and other subjects. ಪಂಚರತ್ನಕ್ಕೆ ಮುಂಚದ ಕಾಲು ಕ್ರಯವೇ? (Prv.).

ಪಂಚರಸ pañca-rasa. five fluids: *e. g.* ghee, milk, honey, oil, and spirituous liquor (ಘೃತಾದಿರಸಪಂಚಕ, ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಅಯ್ದು ರಸಂಗಳು Nn. 83).

ಪಂಚರಾತ್ರ pañca-rātra. lasting five nights or days. 2, a general term for the doctrinal books of various Vaiṣṇava sects. (My.). 3, a pūjāri of a superior position among Vaiṣṇavas (My.).

ಪಂಚರಾಶಿ pañca-rāśi. ಪಂಚರಾಶಿಕ **pañca-rāśika.** the double rule of three. (My.).

ಪಂಚಲಕ್ಷಣ pañca-lakṣaṇa. *possessing five characteristics, as a purāṇa which should comprehend five topics: the creation of the universe, its destruction and renovation, the genealogy of gods and patriarchs, the reigns of the Manus and the legends of the solar and lunar races.*

ಪಂಚಲವಣ pañca-lavaṇa. five kinds of salt: kāca, saindhava, sāmudra, viḍa, and sauvarcala. (My.).

ಪಂಚಲೋಭಿ pañca-lōbhi. a very avaricious person (ಕದರ್ಯ, ಕೀನಾಶ, ದೀನ Mr. 228).

ಪಂಚಲೋಹ pañca-lōha. a metallic alloy containing five metals: copper, brass, tin, lead, and iron (Sk.). 2, the five metals: gold, silver, copper, tin (lead), and iron (My.; ಧಾತು Nn. 82; Mr. 498). ಪಂಚಲೋಹದ ಹಂಚು ಆದರೆ ಸಂಚಗಾರ ಕೊಡಬಾರದೇ? (Prv.).

ಪಂಚವಕ್ತ್ರ pañca-vaktra. = ಪಂಚಮುಖ. a lion (ಸಿಂಹ Mr. 159); Śiva.

ಪಂಚವಟಿ pañca-vaṭi. the five fig-trees; N. of a place at the source of the Gōdāvarī where Rāma resided. (Rām. 3, 1 sum.).

ಪಂಚವಣ್ಣ pañca-baṇṇa. Tbh. of ಪಂಚವರ್ಣ. (Rśv. 6, 11 va.).

ಪಂಚವದನ pañca-vadana. = ಪಂಚಮುಖ. (Bp. 28, 4).

ಪಂಚವರ್ಗ pañca-varga. a class, group or series of five; the five classes of consonants in the alphabet (from kavarga to pavarga, Śmd. 21).

ಪಂಚವರ್ಣ pañca-varṇa. = ಪಂಚವಣ್ಣ. the five colours: white, black, red, yellow, and green (ಧಾತು Mr. 498; Nn. 82; Rśv. 14, 79). 2, five letters (Śmd. 21); five syllables (Rśv. 14, 79; *cf.* ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ). 3, five castes.

ಪಂಚವಾದ್ಯ pañca-vādya. the bhēri, śaṅkha, kahaḷe, gaṇṭe, and vīṇe (My.). 2, beating one's own mouth whilst lamenting (My.). — ಪಂಚವಾದ್ಯತಟ್ಟು. a pony that walks only when all sorts of noises and other efforts are made (My.).

ಪಂಚವಿಂಶತಿ pañca-viṁśati. twenty-five. — ಪಂಚವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವ, the twenty-five sāṅkhya first principles (see ತತ್ತ್ವ; Vivēkacintāmaṇi 1, 109).

ಪಂಚವಿಧಪಕ್ವಾನ್ನ pañca-vidha-pakvānna. = ಪಂಚಪಕ್ವಾನ್ನ. (Bp. 24, 3).

ಪಂಚವಿಧಾಕ್ಷರ pañca-vidha-akṣara. the five kinds of letters: vowels, etc. (Śmd. 43).

ಪಂಚವಿಶಿಖ pañca-viśikha. = ಪಂಚಶರ. Kāma. (My.).

ಪಂಚವಿಷಯ pañca-viṣaya. the five objects of sense: rasa, rūpa, gandha, śabda, and sparśa (Mr. 501).

ಪಂಚವೆ pañcave. Tbh. of ಪಂಚಮಿ the fifth day of the half month, etc. (Śmd. 365; Śm. 19).

ಪಂಚಶರ pañca-śara. = ಪಂಚಸರ. five-arrowed: *Kāma.*

ಪಂಚಶಾಖ pañca-śākha. five-branched: *the hand* (Mr, 321).

ಪಂಚಶಿಖ pañca-śikha. a man who wears the pañcaśikhā. (My.).

ಪಂಚಶಿಖೆ pañca-śikhe. five tufts of hair left by vaidika Brāhmaṇas on the head, etc. (My.).

ಪಂಚಸರ pañca-sara. Tbh. of ಪಂಚಶರ. Kāma (Śmd. 376; ಅಯ್ಯಪ್ಪ Ct. I, 92; II, 52).

ಪಂಚಸಾಯಕ pañca-sāyaka. = ಪಂಚಶರ. Kāma. (My.).

ಪಂಚಸೂನೆಗಳ್ pañca-sūnegaḷ. the five things in a house by which animal life may be accidentally destroyed: the fire-place, the slab on which condiments are ground, the broom, the pestle, the mortar, and the water-pot. (R.).

ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ pañca-akṣari. the Śaiva mantra or formula of five syllables: ನಮಃ ಶಿವಾಯ (reverence to Śiva, Bp. 18, 3; 41, 23; 46, 3. 64; 49, 29; 53, 73; Śm. 1; Rsv. 4, 104).

ಪಂಚಾಗ್ನಿ pañca-agni. the five fires collectively amidst which a devotee performs penance or devotion (Grj. 9, 9. 10; Bp. 2, 13; 19, 81). 2, the vaidika fires called anvāhāryapacana, gārhapatya, āhavanīya, sabhya, and āvasathya.

ಪಂಚಾಂಗ pañca-aṅga. five-membered. 2, a calendar or almanac treating chiefly of five things: solar days, lunar days, asterisms, yōgas, and karaṇas. (Mr. 68; My.; B. 5, 151). ಪಂಚಾಂಗ ಹೋದರೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). — ಪಂಚಾಂಗದವ. -ಅವ. an astrologer. 2, a poor man (My.). see Prv. s. ಪಂಚಾಲ. — ಪಂಚಾಂಗ ಹೇಳು. to tell all the things of an almanac (My.). 2, to tell circumstantially and verbosely (My.).

ಪಂಚಾಂಗುಲ pañca-aṅgula. measuring five fingers. 2, *the ricinus or castor-oil plant, Ricinus communis.*

ಪಂಚಾಚಾರ pañca-ācāra. five rules or institutes (Rsv. 4, 104).

ಪಂಚಾನನ pañca-ānana. five-faced: Śiva; *a lion.* (Abh. P. 10, 29; Śsv. 5, 31).

ಪಂಚಾನನವಿಷ್ಟರ pañcānana-viṣṭara. lion-seat: a throne (Cpr. 4, 75 va.).

ಪಂಚಾಮೃತ pañca-amṛita. the five nectarious substances: milk, curds, ghee, honey, and sugar (Sk., Mhr.), and a compound made of them (My., wherein, instead of curds, plantains are used; Bp. 18, 35; 35, 11).

ಪಂಚಾಯಿತ pañcāyita. a member of an assembly of arbitration (My.; Mhr., H.).

ಪಂಚಾಯಿತಿ pañcāyiti. an assembly of five (or more) persons to settle a matter by arbitration (My.; Br.); arbitration (My.).

ಪಂಚಾರ್ತಿ pañca-ārti. a platter with five wicks burning in ghee, and the act of waving it (My.). ತುಟಿಗೆ ತುಪ್ಪವಿಲ್ಲ, ಕಟಿಗೆ (or ತರಡಿಗೆ) ಪಂಚಾರ್ತಿ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಪಂಚಾಲ pañcāla. N. of a tribe and their country in the north (Bp. 61, 30); a prince of the Pañcālas. ಪಂಚಾಲದೇಶದ ಪಾಲಕ ನಾದರೆ ಪಂಚಾಂಗದವನಿಗೇನು? (Prv.).

ಪಂಚಾವರಣ pañca-āvaraṇa. five positions of distance in standing around a person (Bp. 25, 46; 54, 18). 2, five powers of illusion.

ಪಂಚಾವಸ್ಥೆ pañca-avasthe. five states or conditions of humanity: childhood, boyhood, youth, manhood, and old age (My.).

ಪಂಚಾಶತ್ pañcāśat (pañca-daśat). fifty. (My.). ಪಂಚಾಶತ್ತನು, the 50th.

ಪಂಚಾಸ್ತ್ರ pañca-astra. Kāma (Rsv. 4, 104).

ಪಂಚಾಸ್ಯ pañca-āsya. = ಪಂಚಾನನ. five-faced; *a lion.*

ಪಂಚಾಳ pañcāḷa. = (ಪಂಚಕಾರುಕ), ಪಾಂಚಾಲ. the five classes or castes of artificers: goldsmiths, carpenters, blacksmiths, braziers, and stone-cutters (My.; Mhr.); the first three classes (My.). ಪಂಚಾಳರು ದಣ್ಣಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ಹಾಂಗೆ (Prv.). 2, a goldsmith (My.).

ಪಂಚಿ pañci. = ಹಂಚಿ. five or a cinque, at a game (Bp. 43, 6; Dp. 99, 5; see ಚೌ-).

ಪಂಚೀಕರಿಸು pañcī-karisu. to render fivefold (Śsv. 5, 31).

ಪಂಚು pañcu. 1. = ಅಂಚು 1, ಪಸು 3, ಹಂಚು 2. to divide, to share, to distribute [Tu. ಪಟ್ಟು]; (Bp. 43, 6; J. 26, 61; Te.).

ಪಂಚು pañcu. 2. = ಪಚ್ಚು 4. distribution, share (J. 6, 34, o. r. in one copy ಸಂಚು. see Mr. s. ಹಂಚು 1).

ಪಂಚೆ pañce. = ಅಂಚೆ, (ಪಚ್ಚೆ), ಪಂಜಾ 1, ಪಂಜೆ. a small dōtra, used for various purposes (ಅಜುವೆ Kk. 54; My.; Te.; Mhr. ಪಂಚಾ). ಚಿಕ್ಕ ಪಂಚೆ (ಕರ್ನಾಟ Si. 495). see Mr. s. ಪಟಭೇದ.

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ pañca-indriya. the five organs of sense: the eye, ear, nose, tongue, and skin (Bp. 43, 6; ಇನ್ದ್ರಿಣಿ Nn. 28). 2, the five objects of sense (ಶಬ್ದ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ Nn. 78; see ಪಂಚವಿಷಯ). 3, = ಅಂಗಜ (Nn. 53).

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮಕ pañcēndriya-ātmaka. having the nature of the five organs of sense (Bp. 51, 30).

ಪಂಚೇಷು pañca-iṣu. five arrows (Abh. P. 9, 84). 2, *Kāma.*

ಪಂಜರ pañjara. 1. = ಹಂಜರ (Śmd. 342), (ಪಿಂಜರ), ಹನ್ದರ. *a cage,* an aviary, a dove-cot, etc. (ದಡ್ಡಿ Ct. I, 11; *cf.* ಪನ್ದರ). 2, *a skeleton;* see ಅಸ್ಥಿ-. ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಯಿಟ್ಟರೆ ಪಂಚಮುಸ್ವರ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ಪಂಜರ pañjara. 2. a claw, of a cat, etc. (B. 3, 30; 4, 90; Mhr. ಪಂಜಾ, a claw, the hand of a monkey, the hand as spread abroad).

ಪಂಜರಪಕ್ಷಿ pañjara-pakṣi. = ಹಂಜರವಕ್ಕಿ. a bird in a cage.

ಪಂಜರಾಖೇಟ pañjara-ākhēṭa. a sort of basket or wicker trap in which fish are caught. (R.).

ಪಂಜಲ pañjala. a mode used in saṅgīta (V. 11, 9).

ಪಂಜಾ pañjā. 1. = ಪಂಚೆ, etc. a small dōtra, etc. ಗಣ್ಣುಗಟ್ಟೆಯ ಹಾಕಿ, ತಲೆಗೆ ಪಂಜಾ ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಣು (B. 4, 179).

ಪಂಜಾ pañjā. 2. the metal hand of Mohammadans, representing their five holy personages (My.; Mhr., see ಪಂಜರ 2).

ಪಂಜಾಬು pañjābu. the Panjab (C.).

ಪಂಜಾರ pañjāra. sweet cakes, fritters, pastry (T. ಪಣಿಗಾರ, ಪಣಿಯಾರ, ಪಣ್ಣ, ಪಣ್ಣಿಗಾರ; Te. ಪಣ್ಣೀರ, ಪಣ್ಯಾರ, ಪಣ್ಯಾರ; R.).

ಪಂಜಿ pañji. = ಪಂಜಿಕೆ, etc. [ತನು ಪಂಜಿವೊಲ್ ಬೆಳರ್ಪಿನೆಗಂ ಹಿಮ ಮೊಕ್ಕದರಲೆವೊಲ್ ಪುದಿದಿರೆಯುಂ Ap. 6, 32]; (My.; T., M. ಪನ್ದು).

ಪಂಜಿಕೆ pañjike. = ಅಂಜಿ, ಪಂಜಿ, ಹಂಜಿ. *the ball or roll of cotton from which the thread is spun.* (My.). *a perpetual commentary.* 3, *an almanac.* 4, *a journal; a register.*

ಪಂಜು pañju. = ಪೊಂಜು. a torch (C. Bp. 47, 37; V. 10, 12; My.; Te.; T., M. ಪನ್ದ; Br., H. ಪಂಜಾಯಿ). ಕಟ್ಟು ಹಚ್ಚದ ಪಂಜು. — ತನ್ನೇ ಮದಿವೆಗೆ ಪಂಜು ಹಿಡಿಯುವ ಮಗ (Prvs.). ಏರಿಮೇಲಣ ಪಂಜು ನೀರೊಳಗೆ ಉರಿದನ್ತೆ, ನಾರಿಯರೊಲುವೆ ತನಗೆನ್ಬು ಮರುಳಂಗೆ ಮಾರಿ ಹೊಡದನ್ತೆ (Sp.). — ಪಂಜುಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. = ದೀವಟಿಕಳ್ಳ. (My.). — ಪಂಜುವಿಡಿವ. -ಹಿಡಿವ. a torch-bearer (ದೀವಟಿಗ Ct. 1, 58).

ಪಂಜೆ pañje. a poor, helpless, weak person (My.; Te.; T. ಪಂಜೈ; *cf.* ಪಜೆ 3); a wretch, a coward (Te.; *cf.* ಪನ್ದೆ).

ಪಂಜೆ pañje. = ಪಂಜಾ 1, etc. a small dōtra (C.). ಹುಡುಗರ ಸಲುವಾಗಿ ನೆಯ್ದ ರೇಶ್ಮೀ ಅಂಚಿನ ಸಣ್ಣ ದೋತರಜೋಡುಗಳಿಗೆ ಬಚಕಾನಿಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಉದ್ದವೂ ಅಗಲವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಉರುಟುನೂಲು ಇದ್ದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪಂಜೆಗಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ನಾಲ್ಕು ಪಂಜೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ನೆಯ್ದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೊರೆಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ (B. 3, 103).

ಪಂಜೆತನ pañjetana. poverty; parsimoniousness (My.; Te.; T. ಪಂಜ. M. ಪಂಜ, ಪಞ್ಞ, famine, scarcity, poverty).

ಪಟ paṭa. = ಪಟ, (ಪಟಾರನೆ, ಪಟೀರ್, ಪಟ್ಟನೆ, ಪಠಿಲ್), ಪಡ 3. a sound imitating those of the flapping of wings or suspended clothes when fluttering in the wind, of a dog shaking his body, of applying blows or kicks, and of bursting. — ಪಟ ಪಟ. = ಪಡ ಪಡ. the repeated sound of ಪಟ (My.; Te.; Mhr. ಫಡ ಫಡ; Bp. 51, 81). — ಪಟ ಪಟನೆ. with the repeated sound of ಪಟ (My.; Bp. 23, 16).

ಪಟ paṭa. = (ಪಟ್ಟ), ಪಡ, ಪಡು. *cloth.* 2, *fine cloth;* = ಪಟದೆ, ಪಟ್ಟ No. 2; silk cloth, see ಪಟಾದಳಿ 2. 3, = ಪಟ್ಟ No. 7, *a veil or screen* (ತೆರೆ Śm. 105; see ಅಪಟಾನ್ತರ). 4, a sheet, an expanse; vastness, length, breadth. 5, a piece of cloth or tablet or plate on which anything may be written or painted. 6, a thatch, a roof 7, a sail (ಹಾಹೆ Mr. 408; B. 3, 117). 8, a paper-kite (My.; Te., T.). ಪಟ ಹಾರಿದರೆ ಮಠ ಹಾರೀತೇ? (Prv.). 9, a picture (My.; Te., T.; Bp. 58, 31). 10, = ಪಟ್ಟ No. 8, a chequered cloth or board to play at chess, etc. (Mhr.; ಅಷ್ಟಾಪದ, ಆಕರ್ಷ G.). 11, a basin or channel for watering plants and trees (My.); = ಪಟ್ಟೆ 3, No. 8, & ಪಡ, No. 3, a plat (My.). 12, *the tree Buchanania latifolia* (Chironjia sapida). 13, = ಪಟ್ಟ No. 5 (see Mr. s. ಶುಭ). 14, anything well made, finished, or polished (see ಚೌಪಟ, ಚೌಪಟ No. 2).

ಪಟಕ paṭaka. 1. = ಪಟಕ 2, ಪಟಿಕೆ 1. Tbh. of ಸ್ಫಟಿಕಾ, sulphate of alumina or alum (My.; Mhr. ಫಟಿಕೀ).

ಪಟಕ paṭaka. 2. = ಪಟಿಕೆ 2, ಪಳಿಗೆ. cotton cloth. see ಪಟಹ 2. 2, a camp, encampment.

ಪಟಕಾರ paṭa-kāra. 1. a weaver; a painter. (R.).

ಪಟಕಾರ paṭakāra. 2. (*i. e.* ಪಟಕ 1 -ಕಾರ). = ಪಟಕ 1, etc., ಪಟಿಗಾರ. (My.).

ಪಟಕಾರು paṭa-kāru. tongs, pincers (Te. ಪಟಕಾರು, ಪಟುಗಾರು; T. ಪಟ್ಟಡೈ, ಪಱುರುಮ್ಬು, ಪಱುಕುಱಡು; My. occasionally).

ಪಟಕುಟಿ paṭa-kuṭi. *a tent.*

ಪಟಕ್ಕನೆ paṭakkane. with the sound of ಪಟಕ್, that is used to express "suddenly and with a noise", as ಪಟಕ್ಕನೆ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳು, ಪಟಕ್ಕನೆ ದೀಪ ನೊನ್ದಿಸು, ಪಟಕ್ಕನೆ ಹಗ್ಗ ಹಱಿ (My.).

ಪಟಗೃಹ paṭa-gṛiha. = ಪಟಕುಟಿ. (My.).

ಪಟಚೌರ paṭa-caura. *a cloth-stealer, a shop-lifter.*

ಪಟಚ್ಚರ paṭaccara. a thief. 2, *old or ragged clothes* (ಪೊಸತಱಿದುದು Mr. 342).

ಪಟಣೆ paṭaṇe. Tbh. of ಪಠನ. reciting, etc. (My.).

ಪಟತ್ಕಾರ paṭat-kāra. a sound in imitation of that of flapping flags (Grj. 8, 8 va.).

ಪಟಭಿತ್ತಿ paṭa-bhitti. the canvas-wall of a tent (ಗುಡಿಯ ಸುತ್ತಣ ಸರಾತಿ Mr. 288).

ಪಟಭೇದ paṭa-bhēda. different kinds of cloth or garments. ದಸರಿ ಗಬ್ಬಂ (o. rs. ಗಬ್ಬುಳ, ದಬ್ಬುಳಿ for ಗಬ್ಬಂ) ಗನ್ಧನೀಲಿ ಸನ್ದ್ಯಾರಾಗ ಕುಸುರಿ (one MS. ಕುಸುಮಿ) ಆವಂಜೆ ದೋರಿಯ ನಾಗವಲ್ಲಿ ವಟ್ಟೆ ಸುವರ್ಣಪಟಂ ಮದವಿ ಮಂಜಿಷ್ಠೆ ದೇವಾಂಗನುಮ್ ಎನ್ದು, ಪಟಭೇದಮುಕ್ಕು (Mr. 342).

ಪಟಲ paṭala. 1. *a roof, a thatch.* 2, a cover, a covering, a veil. 3, *a film over the eyes.* 4, *a heap, a mass, a multitude.* 5, a basket (Abh. P. 12, 2 va.).

ಪಟಲ paṭala. 2. Tbh. of ಪಟೋಲ. snake gourd (My.).

ಪಟಲಕ paṭalaka. = ಪಟ್ಟಳಿಗೆ, ಪಡಲಿಕೆ, ಪಡಲಗೆ, ಪಡಲಿಗೆ, ಹಡಲಗೆ, ಹಡಲಿಗೆ. a heap, a mass, a multitude; a kind of basket (Cpr. 7, 151 va.; 9, 2); a jar (see ಅಡ್ಡಿಗೆ, ಪಟ್ಟಳಿಗೆ).

ಪಟಲಪ್ರಾನ್ತ paṭala-prānta. *the edge of a thatch.*

ಪಟವಾಸ paṭa-vāsa. 1. a tent. (My.). 2, a petticoat.

ಪಟವಾಸ paṭa-vāsa. 2. = ಪಟವಾಸಕ.

ಪಟವಾಸಕ paṭa-vāsaka. *perfumed powder.*

***ಪಟವಿದ್ದೆ paṭavidde.** (Tbh. of ಪಟವಿದ್ಯಾ). picture-drawing. ಎತ್ತಿದ ತೋಳ ಮೊತ್ತಮೊದಲಂಗಜನಂ ಪಟವಿದ್ದೆಗೆತ್ತಿದನ್ತೆತ್ತ ಮಪೂರ್ವ್ವನಾಗೆ Pb. 4, 81.

ಪಟವೆ paṭave. = ಪಟ, No. 2. silk. — ಪಟವೆಗಾಱ. -ಗಾಱ. a man who dyes silk yarn, makes silken tassels, etc. (C.).

ಪಟವೇಶ್ಮ paṭa-vēśma. a tent. (R.).

ಪಟಸ್ತಮ್ಭ paṭa-stambha. a mast (B. 3, 117; My.).

ಪಟಹ paṭaha. = ಪಱಹ 1. *a kettle-drum,* a war-drum, a drum, a tabor.

ಪಟಹಾರಿ paṭa-hāri. a small insect? (ಜಱಲಿ Mr. 165).

ಪಟಾ paṭā. = ಪಟ 1, etc. a stripe, a line, a streak (Mhr., H. ಪಟ್ಟಾ). — ಪಟಾಪಟ. striped, etc. — ಪಟಾಪಟಕಬ್ಬು. sugarcane with stripes (My.). — ಪಟಾಪಟತೆರೆ. a striped curtain (My.).

ಪಟಾಕಾಶ paṭa-ākāśa. the ether within any cloth (Bp. 51, 33; *cf.* ಘಟಾಕಾಶ).

ಪಟಾಕಿ paṭāki. = ಪಟಾಕ್ಸಿ, ಪಟಾಸು. a cracker, a squib (My.; Te.; Mhr., H. ಫಟಾಕಡಾ, ಫಟಾಕಾ).

ಪಟಾಕೆ paṭāke. = ಪತಾಕೆ. (Sk.). a flag, etc. see ಪಱಯಿಗೆ, etc.

ಪಟಾಕ್ಸಿ paṭāksi. = ಪಟಾಕಿ. (S. Mhr.).

ಪಟಾಟೋಪ paṭa-āṭōpa. pride on account of one's dress, ostentatious display of it (My.).

ಪಟಾಣ paṭāṇa. a Pathān, an Afghān (My.; Mhr., H. ಪಠಾಣ; B. 5, 38. 41). — ಪಟಾಣಿ. = ಪಟಾಣ (My.). 2, relating to the Pathāns.

ಪಟಾಯಿತ paṭāyita. striped, as a tiger (B. 5, 245; Mhr. ಪಟ್ಟಾಈತ).

ಪಟಾರನೆ paṭārane. = ಪಟ, etc. an imitative sound. ಅವನಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಪಟಾರನೆ ಬಿತ್ತು (My.).

ಪಟಾಲಂ paṭālaṁ. a battalion, a regiment, an army (My.; Br.; M. ಪಟ್ಟಾಳಂ).

ಪಟಾವಳಿ paṭā-āvaḷi. 1. = ಪಟ್ಟಾವಳಿ 1. stripes, lines. — ಪಟಾವಳಿ ಸೀರೆ. a sīre with coloured stripes (My.).

ಪಟಾವಳಿ paṭa-āvaḷi. 2. = ಪಟ್ಟಾವಳಿ 2. woven silk. — ಪಟಾವಳಿಸೀರೆ. a silk-sīre (My.).

ಪಟಾಸು paṭāsu. = ಪಟಾಕಿ. a cracker, etc. (My.; Br.; M. ಪಟ್ಟಾಸ್).

ಪಟಿ paṭi. = ಪಟ, etc. an imitative sound. — ಪಟಿ ಪಟಿ. = ಪಟ ಪಟ. (My.).

ಪಟಿ paṭi. = ಪಡಿ 1, ಪಟಾ 2. a kind of cloth; coarse thick cloth; a coloured, fine garment; a curtain. see ಯೋಗ-.

ಪಟಿಕ paṭika. 1. = ಪಳಿಕ, etc. Tbh. of ಸ್ಫಟಿಕ. crystal (Bp. 51, 33; Te.; T., M. ಪಡಿಗ).

ಪಟಿಕ paṭika. 2. = ಪಟಿಕ 1, etc. alum, etc. (My.).

ಪಟಿಕೆ paṭike. 1. = ಪಟಿಕ 2, etc. (My.).

ಪಟಿಕೆ paṭike. 2. = ಪಟಿಕ 2. woven cloth (Sk.).

ಪಟಿಗಾರ paṭigāra. (*i. e.* ಪಟಿಕ2-ಕಾರ). = ಪಟಿಕ 2, etc. (My.).

ಪಟಿಗೆ paṭige. = ಪಟ್ಟಿಗೆ 1, etc. obtaining. see ಗರವಟಿಗೆ.

ಪಟಿಂಗ paṭiṅga. a man without family or retinue (Mhr. ಫಟಿಂಗ). 2, a vile wretch, an unprincipled fellow, a lecher (My.; ಅನುಕ, ಅಭಿಕ, ಕಾಮುಕ, ಜಾರ, ನರ್ಮಠ G.; B. 2, 25). ಪಟಿಂಗನ ಸಂಗಡ ಪಟ್ಟಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪಡಿದವನ ಕೇಡು. — ಪಟಿಂಗ ಪಟ್ಟೆಯುಟ್ಟು ಕೊ ಣ್ಡರೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸನ್ದಾನೇ? (Prvs.).

ಪಟಿಂಗತನ paṭiṅgatana. the state and conduct of a paṭiṅga (My.; ಅಕಾರ್ಯ, ಗುಹ್ಯ, ಕೌಪೀನ Si. 437).

ಪಟಿಮ paṭima. sharpness, smartness, ability. (R.).

ಪಟಿಷ್ಠ paṭiṣṭha. sharpest, very clever or able. (R.).

ಪಟೀಯಸ್ paṭīyas. sharper, more clever. (R).

ಪಟೀರ್ paṭīr. = ಪಟ, etc. a sound imitating slap. (My.).

ಪಟೀರ paṭīra. sandal wood (Bp. 1, 7; 12, 4). 2, Kāma. 3, the belly. 4, a sieve. 5, a field. 6, a cloud. 7, bamboo manna. 8, a ball for playing with. 9, rheumatism; catarrh. 10, height.

ಪಟು paṭu. sharp, pointed, as a ray of light. (Śmd. 109). 2, *fierce; pungent, hot; violent; busy, active; strong; intense, great;* shrill, ringing, sharp-sounding, clear-sounding, crackling, rustling (said of sound). 3, *sharp, clever, smart, dexterous, skilful;* crafty, sly, cunning. 4, eloquent; loquacious, talkative. 5, *hale, healthy.* 6, contumelious, as speech, etc. 7, blown, expanded. 8, cruel. 9, *the cucumber Trichosanthes dioeca* Roxb. (= ಪಟೋಲ). — ಪಟು ಮಾಡು. to kindle (My.). ಇಂಗಳವ ಪಟು ಮಾಡು (ಪೊತ್ತು Śm. 97).

ಪಟುಕ paṭuka. = ಪಟು No. 9. (Sk.; R.).

ಪಟುತಮ paṭu-tama. = ಪಟಿಷ್ಠ. (R.).

ಪಟುತರ paṭu-tara. more sharp, uncommonly sharp, etc. (Bp. 50, 26; J. 4, 18; Ṡsv. 4, 6 va.).

ಪಟುತೆ paṭute. = ಪಟುತ್ವ. (Cpr. 4, 17).

ಪಟುತ್ವ paṭutva. sharpness, keenness; cleverness, skilfulness, eloquence. (My.; see ಗೊೀ-, ವಾಕ್-).

ಪಟುಪರ್ಣಿ paṭu-parṇi. *a cucurbitaceous plant, Bryonia grandis* Lin.

ಪಟುವೇಕವಾಕ್ಯ paṭu-ēka-vākya. one clever word. (Śmd. 63).

ಪಟೂಕರಣ paṭū-karaṇa. making sharp, hot, etc.; kindling, see ಅಗ್ನಿ-, ಶಿಖಿ-.

ಪಟೂಕ್ತಿ paṭu-ukti. a clever word (My.).

ಪಟೆ paṭe. 1. = ಪಟಾ, ಪಟ್ಟಾ 2, ಪಟ್ಟೆ 3 No. 1, ಪಟ್ಟೆ 1 No. 2. a stripe, a line, etc. see ಪಟಾವಳಿ 1.

ಪಟೆ paṭe. 2. = ಪಟ್ಟ No. 2, etc. silk. see ಪಟಾವಳಿ 2. — ಪಟೆಗಾಱ. -ಗಾಱ. a man who dyes silk yarn, and weaves silk cloth (S. Mhr.).

ಪಟೆ paṭe. 3. = ಪಟ್ಟಾ 1. a kind of sword (ತೋಮರ, ಪಟ್ಟಿಶ G.).

ಪಟೇಲ paṭēla. the head, managing officer of a village (My.; Br.; Mhr., H. ಪಾಟೀಲ).

ಪಟೋಲ paṭōla. = ಅಡಲ, ಅಡ್ಲ, ಪಟಲ 2, ಪಟ್ಲ, ಪಡಲ, ಪಡವಲ 1, ಪಡುವಲ, ಪೊಟ್ಲ 2, ಹಡಲ, ಹಾಲೆ 1. *a species of cucumber, Trichosanthes dioeca* Roxb.; the snake-gourd, Trichosanthes anguina Lin. (St. & Pl. and Z. s. ಪಡವಲ 1).

ಪಟೋಲಿ paṭōli. = ಪಟೋಲ. (ಹಡಲ Hlā.; ಹಾಲೆ Mr. 123).

ಪಟೋಲಿಕೆ paṭōlike. *the cucumber Trichosanthes dioeca* Roxb. (= ಜಾಲಿ, ಜೋತ್ಸ್ನಿ); = ಪಡವಲ (Si. 141).

ಪಟ್ಟ paṭṭa. = ಪಟ. it is one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Ct. II, 480; Kk. 95; Ṡm. 77). cloth. 2, = ಪಟೆ 2, ಪಟ್ಟೆ 2, ಪಟ್ಟು 2, ಪಟ್ಟೆ 2. coloured cloth, fine cloth; woven silk, silk. 3, an upper or outer garment. 4, a tablet for painting, a plate of metal for inscription or engraving royal edicts, grants, etc.; a royal order or grant. 5, a frontlet or fillet with a golden tablet, with which a king is decorated at coronation and his principal wife at the time of marriage; it is also worn by the prince, and the general, and by others who receive it as a token of royal favor; it is further tied to the head of the king's favourite horse (see ಭಾಳ-) or elephant; and the purōhita affixes it to the forehead of the bride and bridegroom at marriages (My.); the chief office of the state, royalty; a royal throne; dignity, authority, office. 6, a place where four roads meet; see ಚತುಃಪಟ್ಟ. 7, = ಪಟ No. 3, a curtain or screen; see ದ್ವಾರಪಟ್ಟ. 8, = ಪಟ No. 10. see ಪಗಡೆಯ ಪಟ್ಟ. 9, = ಪಟ್ಟಣ, a city, town, village. ಅಮ್ಮನವರು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ, ಅಯ್ಯನವರು ಚಟ್ಟಕ್ಕೆ (Prv.). see Śmd. 155. 292; ಕೆಯ್ಪಟ್ಟ, ಪರಿವಟ್ಟ, ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ; Cpr. 4, 14. 25; J. 8, 24; 16, 1. — ಪಟ್ಟಕಟ್ಟು. to tie the frontlet of dignity or authority, etc. (to a person's forehead, Bp. 44, 32; 56, 6; My.). to enthrone as king. [ಚಿತ್ರಾಂಗದಂಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ Pb. 1, 73 va.]. ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದ ರೂ ಪಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು. to sit down on or come to the throne (My.; B. 4, 3. 79). — ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿರಿಸು. to place on the throne (B. 5, 42. 48. 57; My. as—ಕೂಡ್ರಿಸು). — ಪಟ್ಟ ಕೊಡು. to grant any dignity or office (My.). ದೇವರಾಜನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿಪಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟು (B. 4, 81). — ಪಟ್ಟ ಗದ್ದುಗೆ. (Śmd. 385). a throne. — ಪಟ್ಟಗೊಱ. -ಕೊಱ. (Śmd. 385. Mdb., o. r. ಪಟ್ಟಗಾಱ, which appears also Kk. 99). silk raiment, etc. — ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟು. -ಂ-ಕಟ್ಟು. = ಪಟ್ಟಕಟ್ಟು. (Bp. 2, 25; Ṙsv. 4, 119). — ಪಟ್ಟದ ಚರ. = ಪಟ್ಟದಯ್ಯ. (V. 8, 25 va.). — ಪಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ್ದ ತೆಗದು ಹಾಕು. to throw from the throne, to dethrone (B. 5, 52; My.). — ಪಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು. = ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ — -. (B. 4, 3; My.). — ಪಟ್ಟದಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. a jaṅgama who has been formally installed as a spiritual guide or principal of a maṭha (My.). — ಪಟ್ಟದರಸಿ. -ಅರಸಿ. the first or properly consecrated wife of a rāja, the queen (ಮಹಿಷಿ Mr. 301). — ಪಟ್ಟದರಸು. -ಅರಸು. a formally installed king (J. 31, 50). — ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ. = ಪಟ್ಟದರಸಿ. (J. 1, 4; 28, 14; Si. 182. 183; C.). — ಪಟ್ಟದಾನೆ. -ಆನೆ. an elephant with a paṭṭa on its forehead: a distinguished elephant, or a king's favourite, or a white elephant (ಪಟ್ಟವರ್ಧನಗಜ, ಪುನ್ನಾಗ Nn. 61). — ಪಟ್ಟಪುಣಜ. (ಕರ್ಣಜಲೌಕ, ಶತಪದಿ Nr., see ಜಿಱಲೆ). — ಪಟ್ಟವಣೆ. -ಮಣೆ. (Śmd. 385; Kk. 99). a throne (ಗದ್ದುಗೆ, ನರೇನ್ದ್ರಾಸನ Ct. II, 51; ಸಿಂಹ ಪೀಠ 87; ಬಿತ್ತರಿಗೆ, ಸಿಂಹಾಸ Ss.; ಗದ್ದುಗೆ, ಸಿಂಹಾಸನ Kk. 26; ಗದ್ದುಗೆ, ಸಿಂಹಾಸನ Śm. 37). [ಮುತ್ತಿನ ಚೌಕದ ನಡುವಣ ಚಿನ್ನೊನ್ನ ಪಟ್ಟ ವಣೆಯ ಮೇಗಣ ಮುಗುಲದ ಪಸೆಯೊಳ್ Pb. 3, 74 va.; Ap. 4, 33]. see Cpr. 6, 53; 6, 71 va.; Abh. P. 3, 83 va.; Ṙsv. 4, 55 va.; 6, 10

va.; 10, 5 va. — ಪಟ್ಟವಾಗು. -ಆಗು. royal power, etc. to come into one's possession (My.). ಆತನ ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾಯಿತು (B. 4, 3). — ಪಟ್ಟವೇಱು, -ಏಱು. to ascend the throne (My.; B. 4, 8. 216; 5, 50).

ಪಟ್ಟಕಾನ್ತಾರ paṭṭa-kāntāra. a large forest (Cpr. 5, 39 va.; see ಪಟ No. 4).

ಪಟ್ಟಗೆ paṭṭage. (fr. ಪಡು 1). = ಪಟ್ಟಗೆ 1, etc. obtaining, catching, incurring, undergoing, etc. (*cf.* ಪಟ್ಟತನ). see ಮೂಗುವಟ್ಟಗೆ.

***ಪಟ್ಟಗೆ. paṭṭage.** a cloth of hand-woven silk. ಪಟ್ಟಗೆ ಕಟಿಸೂತ್ರ ಮೆಮ್ಪಿವು ಮನಂಗೊಳೆ Ap. 12, 12.

ಪಟ್ಟಡಿ paṭṭu2-aḍi4. = ಪಟ್ಟಡೆ, q. v. (My.; Si. 399). 2, = ಪಟ್ಟಡಿಮನೆ (My.). — ಪಟ್ಟಡಿಮನೆ. a workshop (ಆವೇಶನ, ಶಿಲ್ಪಶಾಲೆ Si. 108; My.).

ಪಟ್ಟಡೆ paṭṭaḍe. (ಪಟ್ಟು 2-ಅಡೆ 8). = ಪಟ್ಟಡಿ. an anvil, etc. (My., Te.; T. ಪಟ್ಟಡೈ, ಪಟ್ಟಱೈ).

ಪಟ್ಟಣ paṭṭaṇa. = (ಪಟ್ಟ No. 9), ಪಟ್ಟನ. Tbh. of ಪತ್ತನ. a town, etc. (Śmd. 363. 364; ನಗರ Nn. 22. 40; ಪುರ 23; My.; Te., T.). ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅರಸು ಬಲ, ಕಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಬಲ. — ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಕುಟ್ಟೋದು ತಪ್ಪದು. — ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾದರೆ ನಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಏನು? (Prvs.). see ಸಂಸ್ಥಾನಪಟ್ಟಣ, ಸನ್ತೆಪಟ್ಟಣ.

ಪಟ್ಟಣಿಗೆ paṭṭaṇige. cloth; dress, attire [ಮುಸುಕಿಟ್ಟ ಪಟ್ಟಣಿಗೆಯುಂ ಪೊರಪೊಣ್ಮುವ ಕಣ್ಣ ಬೆಳ್ಪುಮೋಪರ ಮನದೊಳ್ ತೆಱಮ್ಪೊಳೆವ ಬಾಳೆಗಳ ನ್ತಿರೆ Ap. 11, 46]; (ಹುಟ್ಟಿಗೆ, ದುಗುಲ, ಉಳ್ಳುಡಿಗೆ, ವಸನ Śs.; Cpr. 8, 4 va.; 8, 52; Abh. P. 3, 72).

ಪಟ್ಟತನ paṭṭatana. (fr. ಪಡು 1). obtaining, incurring, feeling, etc. ಧೀರ ಪಟ್ಟತನ (ಧೈರ್ಯ Nn. 106).

ಪಟ್ಟನ paṭṭana. = ಪಟ್ಟಣ. (Sk.).

ಪಟ್ಟನೆ paṭṭane. = ಪಟಾರನೆ, etc. a sound imitating slap. (My.). [ಬಿರ್ದಿ ಮನೆಯ ಮೇಗೆಱು ಕಳ್ಳರೆನ್ದು ಪುಯ್ಯಲಿಟ್ಟಾಗಳನಿಬರುಂ ತ್ರಸ್ತಾಭಿಭೂತರಾಗಿ ಪಟ್ಟನೆ ಪಾಱುಯೋಡಿ Vr. 18, 25]. ಇಱುವೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟನೆ ಬಡಿದು (B. 2, 43).

ಪಟ್ಟಬದ್ಧ paṭṭa-baddha. a man to whose forehead the paṭṭa has been tied: a king, etc. (Bp. 52, 40; 55, 3).

ಪಟ್ಟಬದ್ಧೋತ್ಸವ paṭṭa-baddha-utsava. the festival of formally installing a king (Cpr. 4, 24 va.).

ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿ paṭṭa-mahiṣi. (Śmd. 385; Kk. 99). the first wife of a king: the queen (My.).

ಪಟ್ಟಮಾರ್ಗ paṭṭa-mārga. a principal street, a main road (Cpr. 1, 124).

ಪಟ್ಟಲೆ paṭṭale. a district, a community. (R.).

ಪಟ್ಟವರ್ಧನ paṭṭa-vardhana. (Śmd. 385). elevated by the paṭṭa: a distinguished elephant (ಪೂಜಾಗಜ II, 50; Śm. 38; Kk. 92; Cpr. 2, 91 va.). 2, a vaidika Brāhmaṇa of much reading, but devoid of any practical knowledge (My.).

ಪಟ್ಟವರ್ಧನಗಜ paṭṭavardhana-gaja. = ಪಟ್ಟವರ್ಧನ. (ಪುನ್ನಾಗ, ಪಟ್ಟದಾನೆ Nn. 61).

ಪಟ್ಟವರ್ಧನನಾರಸಿಂಹ paṭṭavardhana-nārasiṁha. N. (Bp. 56, 34).

ಪಟ್ಟಶರ paṭṭa-śara. (Śmd. 385). = ಪಟ್ಟಸರ. a large tank.

ಪಟ್ಟಶಾಲೆ paṭṭa-śāle. = ಪಟ್ಟಸಾಲೆ. a reading-hall (Cpr. 1, 117). 2, a silk-shop.

ಪಟ್ಟಸ paṭṭasa. Tbh. of ಪಟ್ಟಿಶ. a spear, etc. (J. 12, 24).

ಪಟ್ಟಸರ paṭṭa-sara. = ಪಟ್ಟಶರ. (Kk. 99).

ಪಟ್ಟಸಹಣಿ paṭṭa-sahaṇi. a distinguished groom (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 13, 61 va.).

ಪಟ್ಟಸಾಲಿಗ paṭṭa-sāliga. (Śmd. 233). a silk-weaver.

ಪಟ್ಟಸಾಲೆ paṭṭa-sāle. = ಪಟ್ಟಶಾಲೆ (Śmd. 376). a reading-hall [Ap. 3, 45 va.]; (Abh. P. 7, 47 va.; V. 4, 54).

ಪಟ್ಟಳಿಗೆ paṭṭaḷige. (Tbh. of ಪಟಲಕ). a jar (ಕರಗ Ct. II, 88).

ಪಟ್ಟಳೆ paṭṭaḷe. (= ಪಟ್ಟ1 No. 2). the broad strap tied round an ox's or horse's body, a girth, a martingal (ಉರಪಾಶ Mr. 350; Te. ಪಟ್ಟಡ, ಪಟ್ಟೆಡ; *cf.* ಪಟ್ಟ3, No. 2; ಪಟ್ಟಿ1, No. 3).

ಪಟ್ಟಾ paṭṭā. 1. = ಪಟೆ 3, ಪಟ್ಟೆಯ. a long and broad sword (Mhr., H.; Te. ಪಟ್ಟೆಯ, ಪಟ್ಟೆ, ಪಟ್ಟಸ; T. ಪಟ್ಟೈಯ; M. ಪಟಯ, ಪಟ್ಟಸ = Sk. ಪಟ್ಟಿಶ). — ಪಟ್ಟಾಕತ್ತಿ. = ಪಟ್ಟಾ. (My.; Si. 289). — ಪಟ್ಟಾವರಸೆ. brandishing of a paṭṭā (My.).

ಪಟ್ಟಾ paṭṭā. 2. = ಪಟೆ 1, etc. a stripe, etc. see ಪಟ್ಟಾವಳಿ 1.

ಪಟ್ಟಾಂಶುಕ paṭṭa-aṁśuka. silk cloth (Cpr. 9, 4).

ಪಟ್ಟಾಂಗ paṭṭāṅga. idle talk (Tu. ಪಟ್ಟಂಗ, ಪಟ್ಟಾಂಗ). ಪಟಿಂಗನ ಸಂಗಡ ಪಟ್ಟಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪಡಿದವಸ ಕೇಡು (Prv.).

ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತ paṭṭa-abhiṣikta. having the paṭṭa sprinkled or consecrated: formally installed, as a king, etc. (My.). ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಳಾದ ರಾಣಿ (ದೇವಿ Si. 65).

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ paṭṭa-abhiṣēka. the act of sprinkling water on the paṭṭa (which has been affixed to the forehead) and thereby consecrating it, as is done at the installation of a king or guru, formal inauguration, coronation (ರಾಜ್ಯಪದ, ಶುಭ Nn. 139; My.). 2, a ceremony that takes place after a reading of the whole vālmīki-rāmāyaṇa, when all persons present put flowers, akṣate, etc. on the book (My.).

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ paṭṭa-abhiṣēcana. = ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ. (J. 18, 11).

ಪಟ್ಟಾವಳಿ paṭṭā2-āvaḷi. 1. = ಪಟಾವಳಿ 1. stripes, etc. (Bp. 11, 25; 27, 13; 61, 26). — ಪಟ್ಟಾವಳಿಸೀರೆ. a sīre with stripes (My.).

ಪಟ್ಟಾವಳಿ paṭṭa-āvaḷi. 2. = ಪಟಾವಳಿ 2. woven silk. (My.).

ಪಟ್ಟಿ paṭṭi. = ಹಟ್ಟಿ. (fr. ಪಡು 3). a place of lying down: a pen or fold, an abode; a hamlet. (T., M.; Te., T. also ಪಟ್ಟು; *cf.* ಪಟ್ಟ No. 9). ತುಱುಕಾಱರ ಪಟ್ಟಿ (ಘೋಷ, ಆಭೀರಪಲ್ಲಿ Hlā.).

ಪಟ್ಟಿ paṭṭi. 1. an ornament of the forehead (Sk., = ಪಟ್ಟ No. 5). 2, a martingal, a horse's girth (Sk.). 3, *a species of the lōdhra or lodh plant* (see ಪಜಕ).

ಪಟ್ಟಿ paṭṭi. 2. = ಪಟ್ಟ No. 2, etc. silk; silk-cloth. ಪಟ್ಟಿವಸ್ತ್ರ (ಕ್ಷೌಮ, ರೇಶ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರ G.).

ಪಟ್ಟಿ paṭṭi. 3. = ಪಟೆ 1, etc. a stripe, a line (B. 2, 26; 3, 31. 48; G. 319. 335; My.). ಪಟ್ಟಿಚಿರ್ಚು (B. 3, 98; 5, 254). 2, = ಪಟ್ಟೆ1, No. 3, a strip, a slip, a strap, as of lace, cloth, etc. (Mhr. ಪಟ್ಟಾ, ಪಟ್ಟೀ; see ನೊಗ-); ಮುಲಾಮಿನ ಪಟ್ಟಿ (My.); a narrow and long piece, as of cloth, leather, metal, wood, etc., a band, etc. (Mhr. ಪಟ್ಟೀ; G. 193; My.); a bar of iron (B. 4, 148; My.); a rail for a railroad (4, 164; My.); each of the pieces of timber of a door-frame (My.); an, at least partially, squared rafter, a collar-beam, a joist, etc. (My.; Si. 111; *cf.* ಪಟ್ಟ1 No. 4). 3, = ಪಟ್ಟಿ1, No. 5, a zone for females made of a flat piece of metal (My.; B. 4, 125); ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿ (ಕಕ್ಷ್ಯೆ, ರಶನೆ, ಸಪ್ತಕಿ G.); a collar

of the same description for dogs, etc. (My.; see ಕೊರಳುಪಟ್ಟಿ, ಕೊಳ್-). 4, a skein of yarn (B. 4, 178). 5, a few leaves of betel joined into a packet, or a roll of them (Mhr. ಪಟ್ಟೀ; My.; Te., T.). 6, a fold or plait, as of a turban (My.; Mhr.; Te. ಪಟ್ಟ). 7, a strip (or strips) of silk-cloth or other fine cloth hung up for decoration's sake on festive occasions (C. Bp. 5, 2. 3. 51; My.). 8,= ಪಟ್ಟ1, No. 6, a plat, or a bed, in gardens or fields (B. 5, 97; My. as ಪಟ್ಟ). 9, a roll of a general collection, as by government from a village; of a general contribution for a charitable or other purpose; of an assessment in general (Mhr.; My. also as ಪಟ್ಟ). 10, the paper containing the list of a general assessment, collection, or contribution (My.; Mhr.). ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕು, to collect money by a subscription-list (My.; B. 5, 157). 11, the money of subscription itself (B. 5, 218). 12, pay, salary (My.). ಪಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಟ್ಟಿಗೆ ಬಡತನವೇ? (Prv.). 13, a roll or list, as of names, etc. (My., Te.; M. ಪಟ್ಟಿಗ; Mhr. ಪಟ). 14, information, charging with fraud, informing against others (Br. as H. ಪಟ್ಟಾ; My. — ಪಟ್ಟಿಖೋರ. a slanderer (My.). — ಪಟ್ಟಿಗವಣೆ. -ಕವಣೆ. a flat-bottomed sling (V. 4, 19). — ಪಟ್ಟೀ ವೀಳ್ಯ. = ಪಟ್ಟಿ No. 5. ಪಟ್ಟೀ ವೀಳ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ. — ಪಟ್ಟೀ ವೀಳ್ಯವಾದರೆ ಬಟ್ಟರಿಗಾಗದೇ? (Prvs.).

ಪಟ್ಟಿಕಾಖ್ಯ paṭṭikā-ākhya. *a species of the lōdhra plant.*

ಪಟ್ಟಿಕೆ paṭṭike. = ಪಟ್ಟಿಗೆ, ಹಟ್ಟಿಕೆ. a tablet; a plate of metal; a kind of necklace (see ಲೇವಳ). 2, a document; a list. 3, a bandage, a ligature. 4, a frontlet. 5, a piece of cloth; cloth. 6, a piece of wove silk, silk cloth. 7, a board: the pieces of wood across a door (Te., = ಪಟ್ಟ3 No. 2). see ಚರ್ಮ-, ದ್ವಿ-, ರತ್ನ-.

ಪಟ್ಟಿಗೆ paṭṭige. 1. = ಪಟಿಗೆ, ಪಟ್ಟಿಗೆ, ಪೊಟ್ಟಿಗೆ. obtaining, etc. see ಗರವಟ್ಟಿಗೆ.

ಪಟ್ಟಿಗೆ paṭṭige. 2. = ಹಟ್ಟಿಗೆ, q. v. an abode, etc. see ಪರಣವಟ್ಟಿಗೆ, ಮಸಣವಟ್ಟಿಗೆ. *cf.* ಪಟ್ಟ3.

ಪಟ್ಟಿಗೆ paṭṭige. Tbh. of ಪಟ್ಟಿಕೆ. see ಗನ್ದವಟ್ಟಿಗೆ, ಜೋಗ-, ದು-, ದೂ-, ಮದ-, ರನ್ನ-. a woman's zone (My.; T., = ಪಟ್ಟ3, No. 3).

ಪಟ್ಟಿಶ paṭṭiśa. = ಪಟ್ಟಿಸ. a sort of weapon, a kind of axe; *a spear with a sharp edge* (*cf.* ಪಟ 3, etc.).

ಪಟ್ಟಿಸ paṭṭisa. = ಪಟ್ಟಿಶ. *a spear with a sharp edge.* 2, a certain feat of wrestlers (Śsv. 4, 75).

ಪಟ್ಟು paṭṭu. 1. = ಪಡು 1, ಪತ್ತು 1. to seize, to catch, to hold, to take hold of; to be held or contained; to stick to, etc. (Te.). [Tu. ಪತ್ಲ್]. — ಪಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to stick to one's own opinion, to be obstinate, to wrangle; to fight, to come to blows (My.). [2, to lie down (*cf.* ಪಡು 3).].

ಪಟ್ಟು paṭṭu. 2. = ಪತ್ತು 2. hold, seizure; a gripe, a firm grasp (My.; Tu. ಪತ್ಲ್; Te.; see ಪಾಳೆಯ-, ಮೂರ್ಖ-). see Prv. s. ಹಿಡಿ 1. 2, persistence; firmness, resolution (My.; Te.); pertinacy, obstinacy, stubbornness (My.); ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದರೂ ಪಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.); habit, character (see ಎಡವಟ್ಟು). 3, an application to a swelling, etc. to allay pain (My.; Te.; T. ಪಱ್ಱು, M. ಪತ್ತು, ಪಱ್ಱು; see ಕಣ್ಣು-). 4, coherence, suitable connection. ನತ್ತಿ ಮಾತಾಡುವವನ ಮಾತು ಸುತ್ತಿ ತೊಟಲಿದರೆ ಪಟ್ಟು ಆದೀತೇ? (Prv.). 5, a callous spot (My.). — ಪಟ್ಟುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a callous spot to be produced (My.).

ಪಟ್ಟು paṭṭu. 3. P. p. of ಪಡು 1.

ಪಟ್ಟು paṭṭu. 4. P. p. of ಪಡು 2.

ಪಟ್ಟು paṭṭu. 5. (fr. ಪಡು 3). lying down, etc. [— ಪಟ್ಟಿರ್. -ಇರ್. to lie down. ಉಣಮುಣ್ಣೆಸ್ದಿಣ್ದು ಪಟ್ಟಿರ್ಪನನಣಮೆ ನಿರು ದ್ಯೋಗಿಯಂ ಭೂಪನೆಪ್ಪುರ್ Pb. 4, 11; Vr. 56, 10]. — ಪಟ್ಟಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to put in a lying position, to lay down, to place, etc. [ಕ್ಷನಾಂಗನಾಲಿಂಗಿತನಪ್ಪ ಮಹಾಮುನಿಯಂ ಮುಲರ್ಚಿ ಪಟ್ಟಿರಿಸಿಯುರಃ ಸ್ಥಲಮಂ ನಾಭಿವರೆಗಂ ವಿದಾರಿಸಿ Vr. 51, 27]; (Rsv. 4, 60; V. 9, 25; J. 19, 50; 21, 11).

ಪಟ್ಟು paṭṭu. 1. the state of a quantity taken as often as the prefixed numeral denotes: so much as; time, repetition (Mhr. ಪಟ; My.). ನೂಱು ಪಟ್ಟು (ನೂರ್ಮಡಿ G.) hundred fold. ಇನ್ನಾ ದೇಶದೊಳಗೆ ಪ್ರತಿವರುಷ ನೂಱು ಪಟ್ಟು ಜನರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ (B. 5, 106).

ಪಟ್ಟು paṭṭu. 2. = ಪಟ್ಟ, Nos. 1 & 2, etc. cloth (see ಎರೆವಟ್ಟು); silk; woven silk (Te., T., M.; Mhr. ಪಟ್ಟ; see ಮಣಿವಟ್ಟು).

ಪಟ್ಟೆ paṭṭe. 1. the rind or bark of trees (My.; Tu., Te., M.; T. ಪಟ್ಟೈ).

ಪಟ್ಟೆ paṭṭe. 2. plantain fibres folded up so as to hold snuff, etc. (My.; *cf.* ಪೊಟ್ಟಣ).

ಪಟ್ಟೆ paṭṭe. 3. = ಪಟ್ಟಿಗೆ 2. see ಮಸಣಪಟ್ಟೆ.

ಪಟ್ಟೆ paṭṭe. 1. = ಪಟ್ಟ, No. 4. a plate, *i. e.* a place without hair, on the head (My.; Te.; in former days such bare places used to be produced on the head of culprits as a punishment, My.). ಪಟ್ಟೆ ತೆಗೆ, to shave the hair so as to produce a paṭṭe or paṭṭes (My.). — ಪಟ್ಟೆದಲೆ. -ತಲೆ. a head with a paṭṭe or paṭṭes (My.). 2, = ಪಟ್ಟ3, No. 1, etc., a stripe, as of colour (My.; M., T.). —ಪಟ್ಟೆಕಮ್ಬಳಿ. a striped cumbly (My.). 3,= ಪಟ್ಟ3, No. 2, broad tape, in ಪಟ್ಟೆಮಂಚ, a cot with a tape bottom (Kk. 96, o. r. ಪಟ್ಟ-; Bp. 39, 41. 42. 43. 45; My.; Si. 230); a strap, a girth, a girdle (Si. 279; Te.). ಎತ್ತಿನ ಪಟ್ಟೆ (ಬಿಗಿ Śm. 81). ಕುದುರೆಗಳ ಪಟ್ಟೆ (ಮಳಾರ Kk. 78; *cf.* ಪಟ್ಟ1, No. 2). 4, a palmyra rafter or spar, an areca bough (Te., M., T.; *cf.* ಪಟ್ಟ3, No. 2). 5,= ಪಟ್ಟ3, No. 3, a zone, a sash (Si. 279; M., T.). 6,= ಪಟ್ಟ3, No. 8, a plat (My.). 7, the outer iron rim of a wheel (My.). 8,= ಪಟ್ಟ3, No. 9, a roll of an assessment in general (My.). — ಪಟ್ಟೆಹಾವು. the venomous snake Callophis maclellandii (My.). 2, the venomous snake Bungarus fasciatus (Bd.).

ಪಟ್ಟೆ paṭṭe. 2. = ಪಟ್ಟ No. 2, etc. ಹಟ್ಟೆ. silk; woven silk (ಎರೆ ವಟ್ಟು Ct. II, 78; ದುಕೂಲ Mr. 341; Cpr. 7, 43; My.). [Ap. 4, 34 va.]. ಪಟಂಗ ಪಟ್ಟೆಯುಟ್ಟುಕೊಣ್ಡರೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸನ್ದಾನೇ? — ಪಟ್ಟೆಗೆ ಮ ಯ್ಲಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ಮುತ್ತಯ್ದೆಗೆ ಹಾದರ ಸಲ್ಲ. — ಪಟ್ಟೆಯುಟ್ಟರೂ ಮಟ್ಟೆಯವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ? (Prvs.). see Si. 221. 222; Prv. s. ಬಟ್ಟೆ2. — ಪಟ್ಟೇಮಡಿ. woven silk; a silk garment specially used during the time of worship, etc. (Si. 222; My.). — ಪಟ್ಟೇಸೀರೆ. a precious silk sīre (Si. 222). ತೆಂಗಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟೇಸೀರೆ ಕಟ್ಟಿದ. — ಆದರೆ, ಹೋದರೆ, ಹತ್ತಿ ಬೆಳದರೆ, ಅಜ್ಜೀ, ನಿನಗೊನ್ದು ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ. — ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆಯುಟ್ಟರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಱುವದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಪಟ್ಟೆ paṭṭe. 3. = ಪರಟೆ, etc. a platter, a pot, etc. see ಕಲ ಪಟ್ಟೆ s. ಕಲು.

ಪಟ್ಟೆಯ paṭṭeya. = ಪಟ್ಟಾ 1, etc. a long and broad sword. (Rśv. 6, 11 va.). — ಪಟ್ಟೆಯದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a cluster, or tassel, of long and broad swords (Abh. P. 13, 59). [ಉಟ್ಟೆಚಲ್ಲಣ ಕೈಯ ಪಟ್ಟೆಯವಿಡಿದು ಗರುಡಿಯ ಕಟ್ಟೆ ಶ್ರವನ ಮಾಡುವನ್ತೆ Bv. 668].

ಪಟ್ಟ್ರೆ paṭṭre. = ಪೊಟ್ಟರೆ, etc. a hollow in a tree or between stones (ನಿಷ್ಕುಹ, ಕೋಟರ Si. 122).

ಪಟ್ನ paṭna. = ಪಟ್ಟಣ. Tbh. of ಪತ್ತನ. a town, etc. (C.; Te.).

ಪಟ್ಲ paṭla. = ಪಟಲ 2. the snake-gourd, Trichosanthes anguina Lin. (My.; St. & Pl.).

ಪಠ paṭha. = ಪಠನ. see ನಿ-.

ಪಠನ paṭhana. = ಪಟಣೆ. reciting, reading.

ಪಠನಾಗಾರ paṭhana-āgāra. a school (V. 14, 37 va.).

ಪಠಿಯಿಸು paṭhiyisu. = ಪಠಿಸು. to read, etc. (Bp. 53, 39).

ಪಠಿಲ್ paṭhil. = ಪಟೀರ್, etc. a sound to indicate slapping. (My.; Te. ಪಠಿಲ್, ಪಟೀಲ್, ಫಳೀಲ್; T. ಪಡೀರ್, ಪಳೀರ್; *cf.* ಫಟಾಲ್). — ಪಠಿಲ್ಲೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. 22). bang! slap!

ಪಠಿಸು paṭhisu. = ಪಠಿಯಿಸು. to read or repeat aloud; to recite; to read, to study; to mention, to cite; to enumerate; to express, to describe. ಊಟ ಪಠಿಸಿದ ಹಾಗೆ (but going without one, Prv.). see Bp. 18, 106; 45, 55; 47, 70; Prv. s. ವೇದ.

ಪಠ್ಯ paṭhya. to be read, etc. (adj.); reading, reciting (Bp. 19. 8; Sk. ಪಠಿ).

ಪಡ paḍa 1. = ಪಡದು, ಪಡೆ 2, ಪಡೆದು. P. p. of ಪಡೆ 1, in ಪಡಕೊಳ್ಳು (My.; B. 3, 105; 4, 174; ತಳೆ G.).

ಪಡ paḍa. 2. = ಪಡಿ 5, ಫಡ. a sound imitating that of angry language; ha! fy! (Bp. 41, 15). — ಪಡ ಪಡ. ಪಡ ಪಡಾ. = ಪಡಿ ಪಡ, ಫಡ ಫಡ, q. v. ha, ha! oh, oh! fy, fy! (Bp. 22, 31; Bh. 4, 5, 51; 8, 23, 37; Rām. 4, 7, 10; Śsv. 4, 14; *cf.* Mhr. ಫಟಫಟ, ಫಡಾಫಡ).

ಪಡ paḍa. 3. = ಪಟ. a sound imitating that of a cracker or squib. — ಪಡ ಪಡ. rep. — ಪಟ ಪಟ. (S. Mhr.).

ಪಡ paḍa. = ಪಡು. Tbh. of ಪಟ. cloth, etc.; see ಪಚ್ಚಡ, ಪಡವಳ. 2, a thatch, a roof; see ಪಡಸಾಲೆ. 3, = ಪಟ No. 11, a plat, or a bed, in gardens or fields (B. 3, 45; Mhr., H. ಫಡ, a plantation). 4, a cut with a right angle made at the end of a beam, etc. (in joinery, My.).

ಪಡಕ paḍaka. (fr. ಪಡೆ 1). a man who gets, feels, etc. see ಅಸೆಬಡಕ, ಸಾಲಬಡಕ.

ಪಡಕು paḍaku. = ಪಡಿಕೆ. one half of a folding window (see ಕಿಡಕಿ-; Mhr. ಫಡಕಾ, a flap, of a wing, etc.).

ಪಡಗ paḍaga. Tbh. of ಪಟಾಕೆ. a flag, a banner. (Cpr. 10, 86 va.; Te. ಪಡಗೆ).

ಪಡಗು paḍagu. = ಪಡಂಗು, ಹಡಗ, ಹಡಗು. a ship, a large boat, a proa or prow (Te. ಪಡವೆ; T., M. ಪಡಗು, ಪಡವು; Tu. ಅಡಗು, ಪಡಾವು; ಪಡಗು, a boat; Mhr. ಪಡಗೀ, a small kind of canoe; Mhr., H. ಪಡಾವ, a kind of boat). see ಪೆರ್ವಡಗು.

ಪಡಂಗು paḍaṅgu. (Śmd. 48). = ಪಡಗು, etc. (Śsv. 1, 34; 2, 44).

ಪಡಚ paḍaca. = ಪಡಿಚ, q. v. settlement of a debt. (My.).

ಪಡಡಕ್ಕೆ paḍaḍakke. Tbh. of ಪಟಡಕ್ಕೆ (Śmd. 352, o. r. ಪಟಡಕ್ಕೆ = ಪಟಡಕ್ಕೆ). a kettle-drum (ಆನಕ, ಪಟಹ Hlā.).

***ಪಡಣ paḍaṇa.** ill fame? ಅತಿಪಾಪಮುಂ ಪಡಣಮುಂ ಪೋಪನ್ತೆ ಕಾಮುಂಗೆ Pb. 4, 51.

ಪಡತಿ paḍati. a woman. (Te.). see ಪಚ್ಚವಡತಿ.

ಪಡದು paḍadu. = ಪಡೆದು. P. p. of ಪಡೆ 1.

ಪಡದೆ paḍade. = ಪರದ, ಪರದೆ, ಪರ್ದಾ. a curtain; a veil (ಜವನಿಕೆ, ಪರದೆ, ತಿರಸ್ಕರಿಣಿ, ಯಮನಿಕೆ G.; My.; Mhr., H. ಪಡದಾ).

ಪಡಪಾಳಿ paḍapu-āḷi. = ಪಡಪುಗಾರ್ತಿ. (Śmd. 239). (a meretrix). see Śmd. s. ನೀಱು.

ಪಡಪು paḍapu. (fr. ಪಡೆ 1). = ಪಡೆವು. getting, acquiring, attaining, gaining; gain, acquisition, wages (Bp. 52, 34; 53, 12). [Tu. ಪಡಾವು].

ಪಡಪುಗಾರ್ತಿ paḍapu-gārti. = ಪಡೆಪುಗಾರ್ತಿ. a woman who acquires, makes acquisitions, or is industrious (ಗಱುಸಾಱುವೆಣ್ Kk. 29); (a meretrix; Te. ಪಡುವು, prostitution).

ಪಡಪೋಸಿ paḍapōsi. inattention, thoughtlessness, carelessness, useless (My.; H.). [Tu.].

ಪಡಮ paḍama. a stuff or coarse cotton, used for bags, etc. (Mhr.; B. 3, 117).

ಪಡರಕ್ paḍarak. a sound produced when easing nature (S. Mhr.).

ಪಡಲ್ paḍal. 1. (fr. ಪಡು 3). a lying or falling down. —ಪಡಲಿಡು. -ಇಡು. to fall down here and there; to fall (ವಿಕೀರ್ಣಪತನ Śmd. Dh.; ಬೀೞ್ Śm. 60). ಪಡಲಿಟ್ಟುದು (ಬಿರ್ದುದು Ct. II, 21. ಬಿಱ್ದುದು Kk. 60). ಪಡಲಿಟ್ಟನ್ತಿರೆ ಮಾಟ್ಪೆನ್ ಓವಡೆ ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರಂ ಯುದ್ಧದೊಳ್ (Śmd. 226 Mdb.). see Cpr. 10, 86 va.; 7, 68; Abh. P. 13, 69. 75; V. 10, 5; Śsv. 2, 10; 3, 59. — ಪಡಲ್ಪಡಿಸು. to cause to fall (Abh. P. 2, 20; 4, 48; 5, 4; 7, 58; 14, 141 va.). — ಪಡಲ್ಪಡು. = ಪಡಲಿಡು. (Abh. P. 13, 45; Rśv. 5, 84; 9, 22). [—ಪಡಲ್ಪಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಪಡಲ್ಪಡಿಸು. ರಿಪುಬಲಂಗಳನೆ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿ Pb. 1, 46; Ap. 8, 41 va.— ಪಡಲ್ಪಡೆ. ಬಲ್ಪರಿಕೆಯೊಳರಿನೃಪರ ಪಡಲ್ಪಡೆ ತಳ್ತಿಱಿದು ರಣದೊಳ್ Pb. 1, 25].

ಪಡಲ್ paḍal. 2. (fr. ಪಡು 1). an incurring or suffering. — ಪಡಲ್ಪಡಿಸು. -ಪಿಡಿಸು. to trouble, to harass (Rśv. 3, 39; o. r. ಪಡಲ್ಪಡಿಸು in MS.).

ಪಡಲ paḍala. = ಅಡಲ, etc. Tbh. of ಪಟೋಲ. (ಪಟೋಲ Mr. 146; ಕುಲಕ, ಪಟೋಲ, ತಿಕ್ತಕ, ಪಟು Nr.; My.; see ಕಹಿ-).

ಪಡಲಗೆ paḍalage. = ಪಡಲಿಗೆ. basket, a quiver, [ಮುನ್ನಂ ಪೂಜಿಸಿ ಶರಮಂ ರನ್ನದ ಪಡಲಗೆಯೊಳಿಟ್ಟು Ap. 12, 110]; (Abh. P. 5, 108).

ಪಡಲಿಕೆ paḍalike. = ಪಡಲಿಗೆ, q. v.

ಪಡಲಿಗೆ paḍalige. Tbh. of ಪಟಲಕ. (ಚಿಬ್ಬುಲ್ Mr. 207, o. rs. ಪಡಲಿಕೆ & ಚಿಬ್ಬಿಲ್). [ಪೊನ್ನ ಪಡಲಿಗೆಗಳೊಳೊಟ್ಟಿದ ದೇವಾಂಗ ವಸ್ತ್ರಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 67 va.; Ap. 2, 67 va.]. see Bp. 12, 12.

ಪಡವಲ್ paḍaval. -ಲು. = ಪಡುವಲ್, etc. the west (ವಾರುಣಿ Si. 420; My.). ಪಡವಲಲ್ಲಿ (Si. 114). [Tu. ಪಡ್ಡೈ].

ಪಡವಲ paḍavala. 1. = ಪಡಲ, etc. (ಪಟೋಲಿಕೆ, etc. Si. 151; ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿಕೆ 405; ಜಾಲಿ 456; My.; Mhr. ಪಡವಳ, the snake-gourd; see ಕಯ್-, ಕಲ್ಲು-, ಹುಚ್ಚು-). ಪಡವಲಕಾಯಿಯೆಸರು ಎನ್ದು, ನಡುಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋದ (he thought it was snake-broth etc. Prv.).

ಪಡವಲ paḍavala. 2. the trumpet flower, Bignonia suaveolens (ಕುಬೇರಾಕ್ಷಿ, ಕೃಷ್ಣವೃನ್ತೆ, ಸ್ಥಾಪನಿ G.).

ಪಡವಳ paḍa-vaḷa. a dresser, a master of the robes (ಪಸಾಯಿತ Ct. II, 40. 108; ಪಡಿಯುೞ II, 84).

ಪಡಸಾಲೆ paḍa-sāle. = ಪಡುಸಾಲೆ. a roof-hall: a veranda (My.; B. 3, 82; Mhr. ಪಡವೀ; Te.: a hall, portico; T. ಪಟ್ಟಚ್ಚಾಲೈ, a hall, a saloon, place of audience; Mhr. ಪಡಶಾಳಾ, ಪಡಸಾಳ, an out-house; a building contiguous to a temple for travellers, etc.).

ಪಡಾವು paḍāvu. wholesale merchandise; profit (My.; H.). — ಪಡಾವುದಾರ. a wholesale merchant (My.).

ಪಡಿ paḍi. 1. = ಪಡಿಕೆ, ಪಡು 2, ಪಳಿ, (ವಣಿ, ವಳಿ). incurring, undergoing, obtaining, etc. see *e. g.* ತಿದ್ದುಪಡಿ, ತೀರುಪಡಿ, ನಗೆವಡಿ, ಪರಿಪಡಿ. see ಸೇರು, ಹರವಡಿ. 2, manner, way, method (T., M.; see ಅಚ್ಚುವಡಿ). 3, a stirrup (T.; see ಅಂಗವಡಿ). — ಪಡಿಪಾಟು. = ಪಡುಪಾಟು (C.).

ಪಡಿ paḍi. 2. a measure of capacity, equal to half a seer (sēru; My.; ಕುಡುಬ Śm. 95; Si. 327; Bp. 27, 70; Te., T.: a seer and a half). ಪಟಿಂಗನ ಸಂಗಡ ಪಟ್ಟಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪಡಿ ದವಸ ಕೇಡು (Prv.). ಪಡಿಯಾಸೆ ಹರದಂಗೆ, ನುಡಿಯಾಸೆ ವೇಶೆಗೆ, ಜೆಡೆಯಾಸೆ ಬೂದಿಗೊರವಗೆ, ಹಾದರಕೆ ಎಡೆಯಾಟದಾಸೆ (Sp.).

ಪಡಿ paḍi. 3. = ಹಡಿ 2. a door-joining (ದ್ವಾರಬನ್ಧ Śm. 95); the leaf or panel of a door [Tu.]; (ಕವಾಟ Śs.; ಕದ Ct. I, 84; Cpr. 4, 62. 63; Abh. P. 10, 8; T., M. ಪಡಿ, a sill of a door or window); a door [ತೆರೆಯದೆ ಮುನ್ನ ಕೆತ್ತ ಪಡಿಗಳ್ ನವ ಸೌರಭ ಮುಣ್ಮೆ ಮೊಕ್ಕಳಂ ತೆಱೆದವು Ap. 2, 63]; (see ಜವಳಿವಡಿ, ಬಲ್ವಡಿ). —ಪಡಿದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. to open a door [ಪಡಿದೆಱೆವನ್ನದಿನ್ನ ಮೆರ್ದೆಯುಂ ತೆಱೆದತ್ತು Pb. 5, 15]; (Cpr. 4, 62; Abh. P. 10, 8; V. 29, 86 va.).

ಪಡಿ paḍi. 4. an (extra) allowance in food (grain, salt, vegetables and all that is required to prepare a meal, also the fire-wood), sometimes also in money, to servants (T., Tu.); a gift of the mentioned articles to friends or poor people (Bp. 9, 37; 11, 20; 25, 10; 26, 14. 18. 21: 29, 11; 47, 5. 38; 53, 12. 16, 73; My.). ಒಲ್ಲೆನೆಮ್ಬುವ ಮಾತು ಬಲ್ಲಿತಾಗಿಯೆ ಇರಲು, ತಲ್ಲಣಂ ನಿಲ್ಲೆ ದೇವ್ರಿತ್ತ ಪಡಿ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೇ ಬಕ್ಕು (Sp.). ಪಡಿ ಕೊಟ್ಟರೂಪರಡೋದು ಬಿಡ. — ಪಡಿಗೆ ಬನ್ದವಗೆ ಕಡಿಯಕ್ಕಿ ಆಗದೇ? — ಊಟ ಬೇಱೆ, ಪಡಿ ಬೇಱೆ (a meal, and a paḍi in addition, Prvs.). —ಪಡಿಕಟ್ಲೆ. a fixed allowance in grain (My.). — ಪಡಿ ಗಿಡಿ. reit. (Bp. 29, 14). [ನೀರೆನೊಲಿದರೆ ಸಕಲ ಪಡಿ ಪದಾರ್ಥ ಇದಿರಲಿರ್ಪುವು Bv. 66].— ಪಡಿತರ. daily allowance at a temple (My.; Te., T.).

ಪಡಿ paḍi. 5. = ಪಡ 2, etc. a sound imitating that of angry language.— ಪಡಿ ಪಡ.=ಪಡ ಪಡ. (ಕೋಪವಾಚಿ Ct. I, 84).

ಪಡಿ paḍi. 1. Tbh. of ಪಟ. a kind of cloth. see ಪಡಿಯುೞ 2.

ಪಡಿ paḍi. 2. = ಪಱಿ 1. Tbh. of ಪ್ರತಿ. equality, likeness, resemblance, comparison, par (ಪೋಲ್, ಅನ್ತೆ, ತೋಡು, ಸಾಮ್ಯ Ct. I, 88; ಸಮಾನ Kk. 16; ಪಾಟು, ಪಾಂಗು, ಪಾಸಟಿ, etc. ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಸಾಮ್ಯ 95); in the place of, instead of. in substitution; beside; against; down upon. see Grj. 10, 50; Bp. 2, 57; 27, 4; 28, 5; 36, 27; J. 17, 14; 23, 59; 31, 12. — ಪಡಚ್ಚು. = ಪಡಿಯಚ್ಚು. (My.; Te.). — ಪಡಿ ಕಟ್ಟು. to produce equipoise (My.). — ಪಡಿಕಲ್ಲು. a stone, etc. used to produce equipoise (My.). — ಪಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to make similar, to cause to resemble; — to compare (J. 6, 21). — ಪಡಿಗುಣ್ಡು. a round stone used to break another one (My.). 2, stones used for the foundation of a building (My.). — ಪಡಿಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. another fort (Bh. 3, 19, 50). — —ಪಡಿಚನ್ದ. Tbh. of ಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ಧ [ಕೆಯ್ದುವನಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತಸಾವಿನ ಪಡಿಚನ್ದಮಾಗಿಯುಂ Pb. 12, 41]; (Śmd. 376; Ch. v. 21). — ಪಡಿತೊತ್ತು. a servant in lieu of, an extra servant. ತೊತ್ತಿಗೆ ಒನ್ದು ಪಡಿತೊತ್ತು (Prv.). [—ಪಡಿದೊತ್ತು. -ತೊತ್ತು. = ಪಡಿತೊತ್ತು. ಈ ತೊತ್ತಿನ ತೊತ್ತಿನ ಪಡಿದೊತ್ತನೊಪ್ಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಪ್ಪನೆ Bv. 830]. — ಪಡಿನೆೞಲ್. a reflection, a reflected counterpart (ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ, ಮಾರ್ಪೊಳಪು Kk. 62; Śm. 64; Rśv. 2, 49; 6, 24 va.; Śśv. 3, 35 va.).—ಪಡಿಬಲ. Tbh. of ಪ್ರತಿಬಲ. (J. 4, 25; Bh. 8, 21, 22; Rśv. 6, 115 va.). — ಪಡಿಭವಿಸು. Tbh. of ಪ್ರತಿಭವಿಸು. (Rām. 6, 30, 31). — ಪಡಿಮುಚ್ಚು. = ಪಡಿಮೆಚ್ಚು, q. v. — ಪಡಿಮಾತು. an answer (Rśv. 6, 33; Śśv. 4, 97). 2, a simile (Abh. P. 1, 113; 9, 15. 44). — ಪಡಿಮುಖ. Tbh. of ಪ್ರತಿಮುಖ. (Bh. 8, 24, 29; Rām. 6, 30, 13. 34). — ಪಡಿಮೆಚ್ಚು. counter-approbation: irresolution, doubt (ಸಂಶಯ Bhn. 52, o. r. ಪಡಿಮುಚ್ಚು). — ಪಡಿಯಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a puncheon or tool having a figure on it with which impressions are struck (ನೆಱೆವೆಟ್ಟು Kk. 47; Śm. 68). — ಪಡಿಯಟ್ಟಣೆ. -ಅಟ್ಟಣೆ. a corresponding parapet (C. Bp. 42, 24). — ಪಡಿಯಿಡು. -ಇಡು. to make equal to (Abh. P. 7, 13). — ಪಡಿಯುತ್ತರ. Tbh. of ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ. (Rām. 4, 2, 49). [—ಪಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. the opposing army. ಪಡಿವಡೆಗುರ್ಚಿದ ಕರವಾಳನೆ ತೋಱಿ ನೃಪತಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಣ್ಡಂ Pb. 1, 19]. — ಪಡಿವಾಘೆ. another bridle (J. 4, 12).

ಪಡಿಕಿ paḍiki. a woman who obtains, experiences or feels, see ಆಸೆಬಡಿಕಿ.

ಪಡಿಕೆ paḍike. = ಪಡಿ 1, etc., ಪಳಿಕೆ. incurring, etc. see ಅಳವಡಿಕೆ, ಒಡಬಡಿಕೆ, ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ, ನಡವಡಿಕೆ, ಪೆರ್ಬಡಿಕೆ.

ಪಡಿಕೆ paḍike. = ಪಡಕು. a piece of cloth, a strip, a rag, etc.; a sort of gown (Mhr. ಫಡಕಾ, ಪಡಕೇಂ). ಹೆಂಗಸರು ಉಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ ಪಡಿಕೆ (ಚಣ್ಡಾತಕ G.).

ಪಡಿಗ paḍiga. = ಪಳಿಗ, ವಣಿಗ, etc. one who incurs, etc.

ಪಡಿಗ paḍiga. Tbh. of ಪ್ರತಿಗ್ರಹ or ಪತದ್ಗ್ರಹ. a spitting-pot, spittoon (ಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ, ಪತದ್ಗ್ರಹ Nr.; Si. 231; ಫೇಲಿಪಾತ್ರೆ Mr. 212; T. ಪಡಿಕ್ಕ, ಪಡಿಯಗ; M. ಪಡಿಕ್ಕ; Te. ಪಟಿಕ, ಪಡಿಕ, ಪಡಿಗ, ಪಡಿಗಮ್ಬು). [ಮೊಗಸಾಲೆಯೊಳಿಟ್ಟ ಪೊನ್ನ ಪಡಿಗಂಗಳೊಳಂ Pb. 4, 43 va.]. see Cpr. 6, 86 va.; Bp. 12, 7. 12; Bh. 2, 8, 7; C. Bp. 51, 9; ಪಚ್ಚೆವಡಿಗ.

***ಪಡಿಗಚ್ಚು paḍigaccu.** one's share as daily wages? ಮಾರ್ಪಡೆಯೊಲ್ಲಮುಂ ಜವನ ಪಡೆಗೆ ಪಡಿಗಚ್ಚಿಕ್ಕುವನ್ತಿಕ್ಕಿ Pb. 11, 94 va. [ಪಡಿ + ಕಚ್ಚು?].

ಪಡಿಚ paḍica. = ಪಡಚ. clearance, settlement (of a debt); settled state (of an affair); consumption of articles of provision, [death, destruction]. (My.; Mhr., H. ಫಡಶಾ).

ಪಡಿತಳ paḍi-taḷa. effort, exertion, zeal (Rām. 3, 6, 3; 6, 31, 22).

ಪಡಿತಳಿಸು paḍi-taḷisu. to make effort (Grj. 6, 67 va.; Bh. 3, 13, 30; 3, 19, 45; 7, 17, 29; Rśv. 13, 77 va.; J. 28, 45); to show off, to be conspicuous (Rśv. 6, 11 va.). 2, to grasp, to seize (Rām. 6, 14, 22; Mhr. ಪಡತಳಣೇಂ); to grasp and frighten (Rām. 6, 13, 2).

ಪಡಿಯಱ paḍiyaṟa. = ಪಡಿಯುೞ 1, ಪಡಿವಳ, ಪಡಿಹಾಱ. Tbh. of ಪ್ರತಿಹಾರ. a male door-keeper [ಬಾಗಿಲೊಳ್ ನಿನ್ದು ಪಡಿಯಱನಂ ಕರೆದು Pb. 2, 46 va.; Vr. 66, 27; Ap. 11, 135]; (ಕಮ್ಬಿಗ Ct. I, 13; ಪ್ರತೀಹಾರ Kk. 37; ಪ್ರತಿಹಾರ Śm. 45; Abh. P. 7, 48 va.; 8, 24; Grj. 2,

107).— ಪಡಿಯಱಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a door-keeper's stick (Śmd. 16). — ಪಡಿಯಱವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆ Śmd. II, Ct. I, 62; Kk. 79; Śm. 28).

ಪಡಿಯಱತಿ paḍiyaṟati. a female door-keeper (Rśv. 5, 19 va.).

ಪಡಿಯಳ paḍiyaḷa. 1. = ಪಡಿಯಱ, etc. (ಪ್ರತೀಹಾರ Ś s.).

ಪಡಿಯಳ paḍiyaḷa. 2. = ಪಡವಱ. (Ct. II, 84).

ಪಡಿವಳ paḍivaḷa. = ಪಡಿಯಱ, etc. — ಪಡಿವಳಗಟ್ಟಿಗೆ. = ಪಡಿಯಱಗಟ್ಟಿಗೆ (Cpr. 7, 81 va.).

ಪಡಿಸಣ paḍisaṇa. Tbh. of ಪರೀಕ್ಷಣ. testing, etc. [ಮನೋಹರಿಯಂ ಪಡಿಸಣವಂ ನೋಡಲುಂ Ap. 7, 21 va.]; (ಪರೀಕ್ಷೆ Bhn. 3; Grj. 10, 26 va.; Bp. 9, 40; Bh. 7, 10, 119).

ಪಡಿಸು paḍisu. = ಪಳಿಸು. to cause to get, incur, etc. (C.). ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸು (B. 4, 49); ಬಾಧೆ- (4, 91); ಸುಖ- (4, 152); ಶ್ರುತ- (5, 159); ಕಷ್ಟಬಡಿಸು (5, 201). ಹಸ್ತವಿನ್ಯಾಸಾದಿಗಳಿನ್ದ ಭಾವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುವದು (ವ್ಯಂಜಕ, etc. Si. 66). ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುವ ಮುಖವಿಕಾಸಾದಿಗಳು (ಅನುಭಾವ 68). ಇತರರನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಆಶೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡುವಿಕೆ (ವಿಲಮ್ಭ, etc. 397). ಎಳೇ ಮಕ್ಕಳು ಪಡಿಸುವ ವೇದೆ (ಈತಿ 424). ಸಮ್ಬನ್ಧ ಪಡಿಸು (229); ಪ್ರಕಟ- (294). ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುವದು (ಆತಂಚನ 436). see ಒಡಬಡಿಸು, ಒಡಮ್ಬಡಿಸು, ಒಳಪಡಿಸು, ಪಱವಡಿಸು, ಭಂಗ ಪಡಿಸು, ಸನ್ತಾಪಬಡಿಸು, ಸನ್ತೋಷಮ್ಬಡಿಸು, etc.

ಪಡಿಸುವಿಕೆ paḍisuvike. causing to get, etc. ಸುಖ ಪಡಿಸುವಿಕೆ (Si. 388). ಹಿಂಸೆ ಪಡಿಸುವಿಕೆ (ಹಿಂಸೆ); ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುವಿಕೆ (ಗನ್ಧ 436). ಬೇಕಾದದನ್ನು ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುವಿಕೆ (ಪ್ರವೇದನ 474). see ಒಡಮ್ಬಡಿಸುವಿಕೆ.

ಪಡಿಸುಹ paḍisuha. = ಪಡಿಸುವಿಕೆ. see ಬೇರ್ಪಡಿಸುಹ.

ಪಡಿಹಱಿ paḍihaṟi. = ಪಡಿಹಾಱಿ. a door-keeper. (Bp. 53, 16). ಪಡಿಹಱಿಯ ದಾಸವ್ವೆ (12, 42).

ಪಡಿಹಾಱ paḍihaṟa. = ಪಡಿಯಱ, etc. a door-keeper. (ದ್ವಾಃಸ್ಥ, ಕ್ಷತ್ತೃ Nr.; ಪ್ರತೀಹಾರ, ದ್ವಾರಪಾಲ, etc. Nr., Hlā.). see Bp. 35, 56; 37, 22; B. 4, 155.

ಪಡಿಹಾಱಿ paḍihāṟi. = ಪಡಿಹಱಿ. a door-keeper (and, perhaps, a king's buffoon, see s. ಪ್ರತಿಹಾರಿ). see Bp. 9, 48; 36, 19; 37, 4. 13. 14. 16. 20; 53, 16; ಬಾಚ-. — ಪಡಿಹಾಱಿಬಾಚಿ. N. (36, 9).

ಪಡು paḍu. 1. = ಪಡೆ 1. to get, to obtain; to catch (see ಮೂಗುವಡು); to incur, to undergo; to experience, to feel; to suffer (C.; Te., T., Tu., M.); — (to be touched, to hit; to be caught; to be obtained, Te., T., M.; *cf.* ಪಟ್ಟು 1 & 2). P. p. ಪಟ್ಟು. see *e. g.* ಅನುಶಯಮ್ಬಡು, ಅಳವಡು, ಒಡಮ್ಬಡು, ಕಡೆವಡು, ದೈನ್ಯಮ್ಬಡು, ನೇರ್ಪಡು, ಪಡಲ್ಪಡು, ಪಱಪಡು, ಪ್ರಿಯವಡು, ಬಡವಡು, ಬೆಕ್ಕಸಮ್ಬಡು, ಬೇರ್ಪಡು, ಸನ್ತಸಮ್ಬಡು, ಹೆಸರುವಡು, etc. as in Te., T. and M., so in Kannaḍa this verb (like ಪಡೆ 1) is used to form a kind of *passive voice* (ಕರ್ಮಣಿವಾಚ್ಯ; *cf.* remark *b*, ad ಕೊಳ್ 1), a use that is old, although this peculiar formation had not yet got the grammatical name of passive voice at the time of the composition of the Śabdamaṇidarpaṇa, because the sūtra which refers to it in that grammar (251 *b*), is an interpolation based on the (later) Śabdānuśāsana, as it does not ocur in the best MSS. (*e. g.* in that of Mūḍabidaru), and where it occurs, is introduced as an *anuktasūtra*. the author of the Śmd. has: ಅವನಿಂ ಮಾಡೆ ಪಟ್ಟುದು (154, o. r. -ಮಾಡಲ್-); ಪದಕಮ್ ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯಿಂ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (157, o. rs. -ಮಾಡೆ-, -ಮಾಡ-). ಕಾವ್ಯಮ್ ಎನ್ನಿಂ ಪೇೞಲ್ ಪಟ್ಟುದು (157, o. r. -ಪೇೞ-). ಬಿಡಲ್ ಪಡು (ಬಟ್ಟಂಕು I). its commentator uses it frequently, *e. g.* 7. 11. 23. 27. 61. 92. 93. 107. 120. 125. 132. 243. 283.— ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಂ ವೇದದಲ್ಲಿ ಪೇೞೆ ಪಟ್ಟುವು (Hlā.). ಬಿಡಲು ಪಟ್ಟುದು (ಅವಕೀರ್ಣ, ಅವಧ್ವಸ್ತ, ತ್ಯಕ್ತ, etc.); ಔದಾಸೀನಂ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅನಾದೃತ, etc.); ಪರಿಹರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ನಿರಸ್ತ, etc.); ಸಾಕಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನುನ್ನ, ಕ್ಷಿಪ್ತ); ಸುತ್ತಲು ಪಟ್ಟುದು (ನಿವೃತ, ವೇಷ್ಟಿತ, etc.); ಮುಚ್ಚಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರಚ್ಛಾದಿತ, etc. Hlā.); ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ತ್ಯಕ್ತ, etc.); ಮುಚ್ಚಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರಚ್ಛಾದಿತ, etc.); ಸುತ್ತಲು ಪಟ್ಟುದು (ನಿವೃತ, etc.); ಅಗಲಕ್ಕೆ ಹರಹಲು ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರವೃದ್ಧ, etc.); ಪೊಗೞಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಸ್ತುತ); ಹೊಱವಡಿಸಲು ಪಟ್ಟವನು (ಅವಕೃಷ್ಟ, etc. Nr.); ಕಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮ (ಸಮ್ಪಾದಿತಕರ್ಮ Nn. 148); ಸಾಧಿಸಲು ಪಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ (ಸಾಧಿತಬುದ್ಧಿ 148). ಹುಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ (ಸಂಜನಿತ 159). see ಅಱಿಸಲ್ ಪಡು, ಅಱಿಯಲ್-, ಅಲುಗಲು-, ಅೞಲಿಸಲ್-, ಉಣಲ್ಬಡು, ಏಱಿಸಲ್ ಪಡು, ಒಡೆಯಲ್-, ಒದಗಿಸಲ್-, ಕೀೞಲ್-, ಕೆತ್ತಲ್-, ತಗ್ಗಿಸಲ್-. ತೊಳೆಯಲ್-, ಮಸೆಯಲ್-, ಹಡಿಯಲ್-; Bp. 3, 16; 4, 29; 26, 38; 33, 19; 36, 60; 50, 19; 54, 10; 56, 55; 60, 20; B. 4, 58. 59. 92; 5, 255; Si. 79. 141. 293. 300. 384; G. 17. 18. 23. 28. 30, etc., etc. see also the peculiar way of expressing the passive s. ಪೇೞ್ (Śmd. 61; Śm. 27). — for ತಾವ್ ಇರಲ್ ಪಟ್ಟರ್, etc., *without the meaning of the passive* (Śmd. 299) *cf.* remark at the end of ಪಡೆ 1.

ಪಡು paḍu. 2. = ಪಡಿ 1, etc. getting, etc. see ನೇರ್ಪಡು2. — ಪಡುಪಾಟು. = ಪಡಿಪಾಟು. (My.). — ಪಡುಪಾಟ್ಲು. sufferings, troubles (My.).

ಪಡು paḍu. 3. = ಹಡು. to lie down, to repose; — to go down, to set, as the sun; to wear away, to be spent (as the day); — to have sexual intercourse; — to fall (in battle), to die (ಶಯನ Śmd. Dh., Śm. 92; ಮರಣ Śmd. Dh.; Śm. 92; Abh. P. 7, 7 va.; 13, 44; V. 9, 107 va.; Te., T., M.). ಪುಡಿಯಡರೆ ನಿಮಿರ್ದ ಪುತ್ತಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತಾಲಮ್ ಒಲೆದು ದದಱಿಡಿಯೊಳ್ ತೂಂಕಡಿಪ ಮಿಗಂ ಮುನ್ದಣಗೊರ್ಗುಡಿಸಿದುದೋ ಪಡುವ (in the west) ಪಡುವ ಮೃಗಲಾಂಛನನಾ? (Līlv. 3, 2).

ಪಡು paḍu. 4. setting: the west (My.); dying. [ನೇಸರ್ಪಡಲೊಡಮೆನ್ನಿಂ ಮುನ್ನಮೆ ಪೋಗಿರ್ಪುದು Pb. 8, 72 va.]. — ಪಡುಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. the western sea (V. 8, 42; J. 26, 4. 5). — ಪಡುಗಡೆ. -ಕಡೆ. the western side or point of the compass (My.). — ಪಡುನೇಸಱ್. the setting sun (ಪಿಮ್ಬೊಟ್ಟು Ś s.; Cpr. 8, 6; Abh. P. 7, 89). — ಪಡುಮಿಗ. a wild beast doomed to die. — ಪಡುಮಿಗಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to deliver (oneself into the hand of the huntsman) as a doomed beast (Cpr. 5, 64 va.). — ಪಡುವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the western mountain (ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿ Ś s.).

ಪಡು paḍu. 5. (fr. ಪಡು 3?). = ಪಡೆ 4. a place (hollow or hole) of refuge (for wild animals) between stones or in rocks (ಕಲ್ಲ ಮಱೆ Ś s.; *cf.* M. ಪೞುದು, a hole?).

ಪಡು paḍu. = ಪಡ. Tbh. of ಪಟ. cloth, etc. see ಪಡುಸಾಲೆ.

ಪಡುವ paḍuva. = ಪಡವಲ್, ಪಡು 4, (ಪಡುವಣ), ಪಡುವಲ್ (Śmd. 145; My.). ಪಡುವು. the region of sunset: the west. declension: ಪಡುವಣ, ಪಡುವಣಿಂ (Śmd. 135). ಪಡುವ ಮೂಡ ತೆಂಕ ಬಡಗ ಪೊಡವಿಪತಿಗಳಿಲ್ಲೆನಲ್ ನಡೆದು, ಗೆಲ್ದು (145). ಪಡುವಣ ಗಿರಿ (Bp. 24, 43). ಪಡುವಣ ಮನೆಗೆ ಮೂಡಣ ದೀಪ (Prv.).

— ಪಡುವಣಂ. -ಅಂ. a man of the west (Śmd. 136). — ಪಡುವಣ ದೆಸೆ. the western quarter (ವಾರುಣಿ, ಪ್ರತೀಚಿ, ಪ್ರತ್ಯಂಚ್ Hlā.). — ಪಡುವಣ ದೆಸೆಗೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. Varuṇa (Śm. 13). — ಪಡುವಣ ಬಡಗಣ ದೇಶ. the north-west (ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರದೇಶ Nr.).

ಪಡುವಣ paduvaṇa. = ಪಡುವ. [ಪಡುವಣದೆಸೆಯ ಕಾಮ್ಯಕವನದ ಬಟ್ಟೆಯಂ ತಗುಳ್ದು ಪೋಗೆ Pb. 7, 21 va.; Ap. 3, 58 va.]. ಪಡುವಣ ದಲ್ಲಿ (B. 3, 114; 4, 67).

ಪಡುವಲ್ paduval. -ಲು. = ಪಡುವ (Śmd. 145; My.), etc. (ಪ್ರತ್ಯಕ್, ಪ್ರತೀಚಿ Mr. 58; ಪ್ರತೀಚಿ Si. 28; Tu., Te. ಪಡಮರ; T. ಪಡುಇಞಾಯಿಱು, ಪಡುನಾಯಿಱು; M. ಪಡಿಞ್ಞಾಯಱು, ಪಡಿಞ್ಞಾಱು; see ನೇಸಱ್). [Tu. ಪಡ್ಡಾಯಿ, ಪಡ್ಡಯಿ]. ಪಡುವಲಾದುದು (ಪ್ರತ್ಯಕ್, ಪ್ರತೀಚೀನ Hlā.; ಪ್ರತೀಚೀನ Mr. 58). ಪಡುವಲಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದದು (ಪ್ರತೀಚೀನ Si. 29).

ಪಡುವಲ paduvala. Tbh. of ಪಟೋಲ. a snake gourd. (ಕೋಶಾತಕಿ, ಜಾಲಿ, ಪಟೋಲ G.).

ಪಡುವಿಕೆ paduvike. getting, incurring, experiencing, etc. ಆಶೆ ಪಡುವಿಕೆ (ದೋಹದ, ಇಚ್ಛೆ, etc. Si. 70). ಆತುರ ಪಡುವಿಕೆ (ಸಮ್ಭ್ರಮ, etc., ತ್ವರೆ ಪಡುವಿಕೆ 397). see ಒಡಮ್ಬಡುವಿಕೆ.

ಪಡುವು paduvu. = ಪಡುವ, etc. ಪಡುವಿನ, ಪಡುವಿಗೆ, ಪಡುವಿನಲ್ಲಿ (My.).

ಪಡುಸಾಲೆ padu-sāle. = ಪಡಸಾಲೆ. a roof-hall. ಪಡುಸಾಲೇ ಊಟ ನಡುಸಾಲೇ ನಿದ್ರೆ (Prv.).

ಪಡುಹ paduha. = ಪಡುವಿಕೆ. see ಉಪತಾಪಬಡುಹ, ಒತ್ತೆ-, ತಪ್ಪುಡುಹ.

ಪಡೆ paḍe. 1. = ಅಡೆ 5, (ಪಡು 1), ಹಡಿ 1, ಹಡೆ. to get; to incur, to undergo, to experience; to acquire, to gain, to obtain (ಉಪಾರ್ಜನ Śmd. Dh.; ಹಡೆ 11 Cm.; ಪೆಱು 141 Cm.; ತಾಳ್ 141 Mdb. Cm.; My.; Te.; T. ಪಡೈ, ಪಯ). 2, to beget: to generate, to procreate, as a father; (but especially) to bear, to give birth to, as a mother (My.; T., M.). P. ps. ಪಡದು, ಪಡೆದು. [ಪಡೆದತ್ತಹರ್ನಿಶಂ ಪೆರ್ಚನನ್ತರಂಗಕ್ಕೆನ್ನಾ Kr. 1, 56; ಶ್ರೀಯನರಾತಿ ಸಾಧನ ಪಯೋನಿಧಿಯೊಳ್ ಪಡೆದಂ Pb. 1, 1; Ap. 1, 47 va.]. ಇನ್ನುಂ ಪೊನ್ನನೆ ಪಡೆವುದು! (Śmd. 84). ಪಡೆದಂ ಪದ್ಮಜನಿ ಜಗತ್ರಯಮಂ (155). ಪಡೆದಪಂ (260). ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವದು (Si. 263). ಪಡದ ತಾಯನ್ತೆ ಅಲಂಕಾರಛನ್ದಮನ್ ಈವುದು (Mr. 6). ವೃನ್ದಾರಕರ ಪಡದ ಸತಿ ಅದಿತಿಯೆನ್ದೆನಿಕ್ಕುಂ; ದಾನವರ ತಾಯಿ ದನುವೆನಿಕು; ರಕ್ಕಸರ ವೃನ್ದಮಂ ಪಡದಾಕೆ ನಿಕಸೆಯಕ್ಕು; ಅಸುರರ ಪಡೆದಾಕೆ ದಿತಿಯೆನಿಕ್ಕುಂ; ಇನ್ದ್ರಾರಿಯಂ ಪಡದವಳು ವಿನತೆಯಕ್ಕು; ಉರಗ ಸನ್ದೋಹಮಂ ಪಡದವಳು ಕದ್ರುವಕ್ಕು (24). ಪಡದ ಮಗನಿಗೆ ಕಡದ ಬೆಣ್ಣೆ ಆಗದೇ? — ಪಡೆದಷ್ಟೂ ಹಡದದ್ದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಬಡತನ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Śmd. 14. 123. 128. 157, Cpr. 1, 47; 2, 19. 22; Grj. 2, 106 va.; Bp. 11, 23; 29, 29; 46, 43; 47 sum.; 49, 12. 13. 46; 50, 77. 78; 52 sum.; 52, 35. 36. 56; 53, 54; 57, 58; 59, 14; 60, 60; J. 18, 19; Dp. 5, 2; 63, 1; B. 5, 50; ಅನ್ತಃಕರಣಪ್ಪಡೆ, ಋತುವಡೆ, ಎಡೆವಡೆ, ಕಡಿವಡೆ, ಗಾಯವಡೆ, ಜಾಣ್ಬಡೆ, ಪೂಜೆವಡೆ, etc., etc. in the same manner as ಪಡು 1, ಪಡೆ is used to form a sort of *passive voice*, *e. g.* ಪೇೞಲ್ ಪಡೆಗುಂ (Śmd. 16. 61); ಪ್ರಯೋಗಿಸ ಪಡೆಗುಂ (135. 394); ಪೇೞಲ್ ಪಡೆದ ಶಬ್ದಂಗಳ್ (358); ಅಯ್ದಲ್ ಪಡೆವುದು (156). *without the meaning of the passive* this form appears *e. g.* in ಗೆಲಲ್ ಪಡೆ s. ಗೆಲ್ 1, and in ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲ್ ಪಡೆ s. ನಿರೀಕ್ಷಿಸು; *cf.* remark at the end of ಪಡು 1.

ಪಡೆ paḍe. 2. = ಪಡೆದು. P. p. of ಪಡೆ 1, in ಪಡೆ ಪಡೆದು. ಪಡೆ ಪಡೆದಚ್ಚರಿಯಂ (Śmd. 272).

ಪಡೆ paḍe. 3. getting, etc. see ಮೆಯ್ಪಡೆ. — ಪಡೆಮಾತ. an originating, *i. e.* principal, great man (Abh. P. 7, 2).

ಪಡೆ paḍe. 4. = ಪಡು 5. a place of refuge between rocks. (ಕಲ್ಲ ಮಱೆ Kk. 70, Śm. 90; Te.: an orifice or hole, as in a mountain; *cf.* ಪೊಡಗು).

ಪಡೆ paḍe. 5. a multitude, a host, a force, an army (ಬಲ Śmd. Dh., Śm. 40; ಪೃತನೆ, ಸೇನೆ, ಧ್ವಜನಿ, ಪತಾಕಿನಿ, ವಾಹಿನಿ, ಬಲ, ಸೈನ್ಯ, ಚಕ್ರ, ಚಮು, ವರೂಥಿನಿ, ಅನೀಕಿನಿ, ಅನೀಕ Hlā.; ಕಟಕ Hlā., Mr. 466; ಸೇನೆ Nn. 114. 127; ಬಲ, ಚಮು, etc. Mr. 291; ದಣ್ಡು 481; My.; Tu., M.; T. ಪಡೈ). [ಪಡೆಯಱಿಯಲಾದೊಡಱಿಯಂ ಕಿಡಿಸುಗುಂ Kr. 3, 148; Pb. 1, 6; ತಮ್ಮನಿಯರ ಕಾಲ್ವಿಡಿನನ್ದದ ಚಿತ್ರದ ಪೆಣ್ಬಡೆಯಿಂ ಸ್ತ್ರೀರಾಜ್ಯದನ್ದಮುದಱಿಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ Ap. 4, 32]. ಪಡೆಯ ಹಿನ್ದಣಮೆಯ್ (ಪ್ರತಿಗ್ರಹ Hlā.). see Bh. 2, 4, 12; 3, 13, 30; Rśv. 6, 11 va.; 6, 54; 13, 95 va. ಕುಱುವಡೆ, ಬೇಡವಡೆ, etc. — ಪಡೆಯ. -ಅ 3. a man who has a multitude. see ಪೆಣ್ಬಡೆಯ. — ಪಡೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be together with an army. ಪಡೆವೆರಸಿ ನಡೆವುದು (ಅಭಿಷೇಣನ Hlā.).

ಪಡೆಪು paḍepu. = ಪಡಪು. acquiring, etc. [ಕಡುತಪದಿನ್ದೆ ನಿನ್ನ ಪಡೆಪಾವುದೊ ಗಾವಿಲ Pb. 7, 93; Ap. 5, 6].

ಪಡೆಪುಗಾರ್ತಿ paḍepu-gārti. = ಪಡಪುಗಾರ್ತಿ. a woman who acquires. (ಗಱುಸಾಳಿಪೆಣ್ Śm. 74).

***ಪಡೆಮಾತು paḍe-mātu.** = ಪಡಿಮಾತು. ಬಕನ ಪಡೆಮಾತನೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Pb. 3, 26 va.; Ap. 12, 104.

ಪಡೆಯಿಲ paḍe-ila. (Śmd. 241). a soldier.

ಪಡೆಯುವಿಕೆ paḍeyuvike. = ಹಡೆಯುವಿಕೆ. obtaining, gaining, etc. (ಪ್ರಾಪ್ತಿ Si. 424; ಸಾಧನ 437).

ಪಡೆವಳ paḍe-vaḷa. = ಪಡೆವಳ್ಳ (Śmd. 234). a general [ನಾಳೆ ಕಾಳೆಗಮೆನ್ದು ಪಡೆವಳರ್ ಪೋಗಿ ಸಾಱಂ Pb. 10, 34 va.]; (ಸೇನಾಧಿಪತಿ Kk. 37; ಸೇನಾನಿ Śm. 45; Abh. P. 10, 134 va.; Te. ಪಡವಾಲು). [Tu. ಪಡಿವಾಳ. a family name].

ಪಡೆವಳ್ಳ paḍe-vaḷḷa. = ಪಡೆವಳ, q. v. [ಪಡೆವಳ್ಳಂ ಗಡಮಾ ಬಲಕ್ಕೆ ಪಲ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ Pb. 10, 4; Ap. 11, 47].

ಪಡ್ಡಮಿ paḍḍami. = ಪಾಡ್ಯಮಿ. the first day of the lunar fortnight. (My.).

ಪಡ್ಡಳಿ paḍḍaḷi. (Tbh. of ಪ್ರತಿಹಾಸ). the sweet-scented oleander, Nerium odorum Ait. (ಕರವೀರ Ct. I, 11; ಕಣಲಿಗೆ Ct. II, 38; Kk. 22; Śm. 27; T. ಪಟ್ಟಡೈ). see Grj. 5, 56; 7, 53; Bp. 12, 18; 19, 65; Śsv, 3, 9.

ಪಡ್ಡೆ paḍḍe. maturity; fitness for breeding (My.; Te.), as ಪಡ್ಡೆಯಾಕಳು, ಪಡ್ಡೆಯೆಮ್ಮೆ, ಪಡ್ಡೆಹಾವು, ಪಡ್ಡೆಹುಡುಗ, ಪಡ್ಡೆಹುಡುಗಿ, ಪಡ್ಡೆಹುಲಿ (My.). (*cf.* Mhr. ಪಾಡಾ, ಪಾಡೀ).

ಪಣ್ paṇ. 1. ripe fruit to be produced, to ripe (ಪಣ್ಣಾದೊಱು Śm. 22; ಪಣ್ಣಾಗು Kk. 20; Tu. ಪರ್ನ್ದ್; Te. ಪಣ್ಡು; T., M. ಪೞು; see ಪೞು). P. p. ಪಣ್ತು (Śm. 22; Kk. 20; Cpr. 8, 28; Śsv. 1, 27; 2, 42 va.). [ಪಣ್ತಱಿಗಿದ ತದಾಶ್ರಮದ ತರುಗಳ ಮೇಗಿರ್ದು Pb. 1, 115 va.; Ap. 5, 45]. ತಳಿಯ ಕೂಟ್, ಇವಿರೊಳ್ ಪಣ್ತಾರವೆ (Śmd. I). [— ಪಣ್ತೆಲೆ. -ಎಲೆ. ripe leaf. ಮಲಯಾನಿಲನೊಯ್ಯನೆ ಪಣ್ತೆಲೆಯಂ ನೆಲೆಯಿಂ ಕಳಲ್ಚುಗುಂ Kr. 3, 54].

ಪಣ್ paṇ. 2. = ಪಣ್ಣು 2, ಹಣ್ಣು 2. a ripe fruit; ripeness (ಫಲ Śmd. Dh.; ನೆಲ್ Ct. II, 28; [Tu. ಪರ್ನ್ದ್]; Te. ಪಣ್ಡು; T., M. ಪಱ). ಮರದಮ ಪಣ್ (Śmd. 115). ಮರದತ್ತಣಿಂ ಪಣ್ಣುರುಳ್ದುದು (160). ಪಣ್ಗಳ್ (Cpr. 1, 101 va.; 2, 84. 86; 7, 48; Rsv. 2, 46). see Rsv. 9, 23; ತನಿವಣ್, ಪಲ-, ಬಾಟಿ³-, etc. — ಪಣ್ಕಾಯ್. -ಕಾಯ್. ripe fruit and nuts, heads, etc. (Cpr. 1, 102; J. 15, 17). ಪಣ್ಕಾಯಿ (J. 18, 13). [— ಪಣ್ಗೊಲೆ. -ಗೊಲೆ 2. a bunch of fruits. ತೂಗಿ ಪಣ್ಗೊಲೆಯಿಂ ಬಳ್ಕುವ ಕೌಂಗು Ap. 1, 67]. — ಪಣ್ಣಾಗು. -ಆಗು. ripe fruit to be produced (see s. ಪಣ್ 1); to become ripe. ಮಿಡಿ ಪಣ್ಣಾಗದೆ? (Sś. 44). — ಪಣ್ಣೆಲೆ. -ಎಲೆ. a ripe, full-grown leaf (Śmd. 39. 345). — ಪಣ್ಣೊತ್ತರ. -ಒತ್ತರ (s. ಒತ್). one of the divisions in a ripe fruit (ತೊಳೆ Ct. I, 23). — ಪಣ್ದೆನೆ. -ತೆನೆ. a ripe ear of corn (J. 25, 5). [— ಪಣ್ಪಲ. fruits. ತಱಗೆಲೆಯೆ ಪರಿಯಣಮಾಗೆ ಪಣ್ಪಲಮೆತ್ತಿದ ಬೋನಮಾಗೆ Pb. 7, 28]. *cf.* ಹಣ್ಪಲ.

ಪಣ paṇa. 1. = ಬಣ 2. any tribe; a sectarian division (My.; Te. ಫಣ; Mhr. ಫಡ, a company of actors, dancers, etc.). — ಪಣಕಟ್ಟು. caste rules (My.).

ಪಣ paṇa. 2. = ಹಣ. play, gaming, playing with dice, playing for a stake. [ಪಣಮುಡಿದಿರದೆಡ್ಡಂ ಮಾಡಲುಂ Pb. 5, 43 va.]. 2, *a stake at play, a wager* (ನೀವಿ, ಒಡ್ಡಿದುದು Nn. 105; Bh. 2, 13, 49). 3, *wages, hire.* 4, a sum, reckoned in coins or cowries. 5, a fanam, a small coin of silver or gold (T.): four āṇes and eight Kāsus (My. as ಹಣ); four Pāgas (Mr. 355). 6, *a coin of a certain weight, equivalent to 80 cowries.* 7, a weight: two tolas. 8, *price.* 9, *money, wealth, property* (ದುಡ್ಡು G.). 10, a commodity for sale. 11, business, trade. 12, a shop, a stall (ಪಣ್ಯ, ವಿಪಣಿ, ಅಂಗಡಿ Mr. 195). 13, a particular measure (see Mr. 60). see ಇಪ್ಪಣ, ಒಪ್ಪಣ. — ಪಣಕಟ್ಟು. to wager. ಪಣ ಕಟ್ಟುವವನ ಹತ್ತರ ಹೆಣಗಬಹುದು, ಹಣ ಕೂಡಿಸುವವನ ಹತ್ತರ ನಿಲ್ಲಲಾಗದು (Prv.).

ಪಣ paṇa. 3. = ಪಣೆ 5. Tbh. of ಪಣವ 1 in ಬದ್ದವಣ 1.

ಪಣಕಾನ್ತೆ paṇa-kānte. a venal woman, a harlot (V. 8, 25).

ಪಣತೆ paṇate. = ಪಣಿತೆ, ಹಣತೆ, ಹಣಿತೆ. Tbh. of ಪ್ರಣೀತೆ. an earthen or metal saucer-formed receptacle for the oil and wick of a lamp (My.; Mhr. ಪಣತೀ; Te. ಪ್ರಮಿತೆ).

ಪಣಮ್ಬು paṇambu. — ಪಣಮ್ಬೂರು. N. of a village in South Kanara. see Prv. s. ವೆಂಕು.

ಪಣವ paṇava. 1. = ಪ್ರಣವ. *a small drum or tabor or a kind of cymbal, one used to accompany singing* (ಪಟಹ, ದಿಣ್ಡಿಮ Hlā.; ಬೊಮ್ಬುಳಿಕೆ Nr.).

ಪಣವ paṇava. 2. Tbh. of ಪ್ರಣವ No. 3 (Bp. 41, 23).

ಪಣವಕ paṇavaka. N. of a vṛitta (Ch.).

ಪಣವಧು paṇa-vadhu. = ಪಣಕಾನ್ತೆ. (Cpr. 8, 46).

ಪಣವಧೂಟಿ paṇa-vadhūṭi. = ಪಣವಧು. (V. 8, 20).

ಪಣಾಯಿತ paṇāyita. *praised, honored.*

ಪಣಾರ್ಪಣ paṇa-arpaṇa. retaining-fee; earnest-money (ಸಂಚಕಾರ Mr. 345). 2, making an agreement, contract.

ಪಣಿ paṇi. 1. a stout stick or bat. see ಚಿಣಿ-. (*cf.* ಪಣೆ 2?) — ಪಣಿಚೆಣ್ಡು. a play at which a bat and ball are used (C.).

ಪಣಿ paṇi. 2. (T. ಪಣ್ಣೆ, Ficus religiosa). — ಪಣಿಯಾಲ. (ಗರ್ದಭಾಣ್ಡ, ಕನ್ದರಾಲ, ಪ್ಲಕ್ಷ, etc., ಬಸರೀ ಗಿಡ, ಜಡೇ ಬಸರೀ ಗಿಡ Si. 132; My.).

ಪಣಿ paṇi. Tbh. of ಫಣಿ. a snake, a cobra. (Śmd. 338).

***ಪಣಿಗೆ paṇige.** = ಹಣಿಗೆ. a comb. ವೈರಿಯ ಪಲ್ಲಪಣಿಗೆಯಿಂ ಬಾಚಿ Pb. 12, 155.

ಪಣಿತ paṇita. 1. *praised, honored.*

ಪಣಿತ paṇita. 2. = ಪನ್ತ 1. betted; risked or hazarded; a bet, a wager, a stake.

ಪಣಿತವ್ಯ paṇitavya. *to be bought, vendible.*

ಪಣಿತೆ paṇite. = ಪಣತೆ. (ಮಲ್ಲಿಕೆ Nr.; My.).

ಪಣಿದ paṇida. = ಹಣಿದ. beating. — ಪಣಿದವೊಯ್. -ಒ-ಪೊಯ್. to beat soundly. (Cpr. 10, 81).

ಪಣೆ paṇe. 1. = ಅಣೆ 2, ಹಣೆ 3. the forehead [ಪರದು ಸನ್ಧಿನೊಸಲ್ ಪಣೆಕಣ್ ಕದಮ್ಪು Pb. 11, 136]; (ನೊಸಲ್ Śm. 71; Si. 214; Cpr. 7, 87; J. 2, 28; 8, 8; 29, 40). [— ಪಣೆಕಟ್ಟು. = ಪಣೆಗಟ್ಟು. ಕಟ್ಟಿದ ಪಣೆಕಟ್ಟು ಬೀಣ್ಟೆವಱ³ Pb. 5, 36]. — ಪಣೆಕುರುಳು. a lock of hair on the forehead (J. 28, 18). — ಪಣೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a forehead-band. [ಕರ್ಪಿಡಿದ ಪಣೆಗಟ್ಟು ಕೆಯ್ಸೂಡೆ ಬೆಡಂಗನೊಳಕೊಳೆ Pb. 10, 71]. ಮಣಿಯುಡಿದೊಡಲುಂ ಪಿರಿಯ ಪಣೆಗಟ್ಟುಂ (Śmd. 78). — ಪಣೆಗಣ್. -ಕಣ್. an eye in the forehead (Grj. 8, 47; J. 20, 17). — ಪಣೆಗಣ್ಣ. Śiva (ಉಮೆಯಾಳ್ದ Ct. II, 5). — ಪಣೆಗತ್ತುರಿಬೊಟ್ಟು. -ಕತ್ತುರಿ-. a boṭṭu of musk on the forehead (Rsv. 3, 29). — ಪಣೆಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. Brahmā's writ on a man's forehead: fate (J. 24, 29). — ಪಣೆವಾಸಱ³. -ಪಾಸಱ³. a forehead like a flag-stone (Rsv. 6, 11 va.). — ಪಣೆವೆಱ³. -ಪೆಱ³. a forehead like the moon (Rsv. 14, 14 va.).

ಪಣೆ paṇe. 2. = ಹಣೆ 1, ಹಣೆ 1. the upper part of the stem of a tree. [ತಳಿರ್ಮೊದಲ್ಪಣೆ ಕವಲ್ಗೊಮ್ಬೆಮ್ಬುವೀ ಕೆನ್ದಳಿರ್ಮಾವಿಂಗಲ್ಲದೆ ಮಾವುಗಳ್ಗೆ ಪೆಱವಕ್ಕಿನ್ತೀಂ ಬೆಡಂಗಕ್ಕುಮೇ Ap. 11, 97]. ಪಣೆಯಿಂ ಕೊನೆವರೆಗಂ ಪೂತುವು, ಅರರೆ, ಚಮ್ಪಕನಿಕರಂ (Cpr. 7, 53).

ಪಣೆ paṇe. 3. = ಹಣೆ 2. a haunt or lair of wild beasts (ಮಿಗಮಿಪ್ಪ ತಾಣ Kk. 73; Śsv. 3, 44 va.; T. ಪಣ್ಣೈ, ಪಣ್ಣು, litter or straw laid for animals).

ಪಣೆ paṇe. 4. = ಪಣ್ಣೆಯ. ground that is worked; tillage; a quarry (M.; Tu.; T. ಪಣ್ಣೈ, ಪಣ್ಣು; see ಪಣ್ಣು 1). see ಕಲ್ಪಣೆ.

ಪಣೆ paṇe. 5. = ಪಣ 3. a kind of drum. (T. ಪಣ್ಣೈ, a drum). see ರಿಗ್ಗವಣೆ. *cf.* ಅಣೆ 3. (to strike).

ಪಣ್ಟಿಸು paṇṭisu. to tumble, to turn over, to make a somerset (Bh. 1, 14, 21; 3, 17, 35; 8, 25, 6; see ಪೈಟಿ).

ಪಣ್ಡ paṇḍa. = ಷಣ್ಡ. *a eunuch, an impotent man. cf.* ಷಣ್ಡ.

ಪಣ್ಡಕ paṇḍaka. *a eunuch.*

ಪಣ್ಡಿತ paṇḍita. *a Pandit, a scholar, a learned or wise man, a learned Brāhmaṇa, a doctor* (ವಿದ್ವಾಂಸ Nn. 126). 2, a physician (ಮೂಲಿಕ, ವೈದ್ಯ Nn. 44; My.). ಪಣ್ಡಿತರೆನ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತೀ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು! ಅನ್ದ. — ಪಣ್ಡಿತನಾದರೂ ಕಣ್ಡಾಬಟ್ಟೆ ಆಡಿದರೆ ಕುಣ್ಡೆ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ದುಹೋಗಬೇಕಾದೀತು (Prvs.). — ಪಣ್ಡಿತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 43). — ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. a parrot (ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ, ಗಿಳಿ Śmd. II; ಗಿಳಿ Ct. I, 97; ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ, ಪುರುಳಿ, ಗಿಳಿ Kk. 24; Śm. 28; Śsv. 1, 52). — ಪಣ್ಡಿತಳು. a female Pandit (My.; Si. 186).

***ಪಣ್ಡಿತಿಕ್ಕೆ paṇḍita-ikke.** erudition. ಪದಮಿಕ್ಕಿಯೋದಿ ಪಣ್ಡಿತಿಕ್ಕೆಗೆ ಮುಯ್ಯಾನ್ತುಂ Pb. 4, 94 va.; Vr. 4, 25.

***ಪಣ್ಡಿತೆ paṇḍite.** a woman scholar, a learned wise woman. ಕಲ್ಯೊಣ್ಣ ಕಳಾಪರಿಣತೆಯೊಳ್ ಪಣ್ಡಿತೆಯೆನ್ದಾಕೆ ಪರಮ ಪಣ್ಡಿತೆಯಾದಳ್ Ap. 3, 21.

ಪಣ್ಡೆ paṇḍe. wisdom; science, learning. (R.).

ಪಣ್ಣನೆ paṇṇane. to some extent, etc.; [quickly. ಪಣ್ಣನೆ ನೋಟ್ಪಿಂ Pb. 3, 16; -ಪಣ್ಣಪಣ್ಣನೆ. rep. ಅನ್ತೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳುಂ ಪಣ್ಣ ಪಣ್ಣನೆ ಪಣ್ಣೆ Pb. 10, 50 va.]; (ಅರಮೆ, ಕೆಲ Ś s.; Cpr. 2, 83; Rsv. 1, 128).

ಪಣ್ಣಿಕ paṇṇika. = ಪಣ್ಣಿಗೆ, ಪಣ್ಣುಗೆ. arranging, putting in order, making ready, equipping (ಸಂವರಣೆ Śm. 42; Kk. 62, o. r. ಕೆಯ್ತು; T. ಪಣಿಕ್ಕು, a plan, design, accurate performance). 2, an ornamental mark on the forehead (ತಿಲ Ss.).

ಪಣ್ಣಿಗೆ paṇṇige. = ಪಣ್ಣಿಕ. see ಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ.

ಪಣ್ಣಿಸು paṇṇisu. to cause to make ready, etc. (Kāvy. 5, 26).

ಪಣ್ಣು paṇṇu. 1. ಹಣ್ಣು 1. to make ready, to prepare; to array; to equip; to dress, to decorate, to trim; to put on armour (ಸಜ್ಜೀಕರಣ Śmd. Dh.; Te. ಪನ್ನು; T., M. ಪಣ್ಣು, to make, perform, produce; T. also ಪಣ್). P. p. ಪಣ್ಣಿ. [ತೊಟಲ್ದೆಕಿಪಿರೇಟಿಂ ಪಣ್ಣಿಮೆನೆ Pb. 10, 48 va.]. ಪಣ್ಣಿದ ಮೌತಿಕ (ತೆತ್ತಿಸಿದ ಮುತ್ತು, ರಜತ Nn. 104). see Cpr. 2, 91 va.; 7, 79 va.; Abh. P. 2, 11; 13, 95; Rsv. 6, 11 va. (twice); V. 5, 4 va.; J. 16, 17; 18, 61; 21, 12; 29 sum.; 30, 35. [—ಪಣ್ಣಿಡು. -ಇಡು. to prepare. ಅಡು ಪಣ್ಣಿಡು ಪೋಗು ನೀನುಮೂನುಂ ತಿಪ್ಪಂ Pb. 3, 12].

ಪಣ್ಣು paṇṇu. 2. = ಪಣ್ 2, etc. a ripe fruit, etc. [ಆನ ಲರುಂ ಪಣ್ಣಿಂ ಬೀತೋಳವವು ಗಡ Pb. 1, 55].— ಪಣ್ಣುದೋಱು. -ತೋಱು. ripe fruit to appear or be produced (ಪಣ್ Śm. 22).

ಪಣ್ಣುಗೆ paṇṇu-ge. = ಪಣ್ಣಿಕ, etc. (Śmd. 248). [ಏಱಿದ ಪೊನ್ನ ಪಣ್ಣುಗೆಯ ಪೆರ್ವಿಡಿ Pb. 9, 100].

ಪಣ್ಣೆಯ paṇṇeya. = ಪಣೆ 4, ಪಣ್ಯ. a farm, a landed estate (My.). [T.].

ಪಣ್ಯ paṇya. = ಪಣ್ಣೆಯ. (My.).

ಪಣ್ಯ paṇya. 1. to be purchased or bought; to be sold, saleable, vendible. 2, *an article of trade, a ware.* 3, a shop (ವಿಪಣಿ, ಅಂಗಡಿ Mr. 195).

ಪಣ್ಯ paṇya. 2. to be praised or honored.

ಪಣ್ಯವನಿತೆ paṇya-vanite. = ಪಣ್ಯಾಂಗನೆ. a prostitute. (Mr. 514).

ಪಣ್ಯವಿಕ್ರಯಶಾಲೆ paṇya-vikraya-śāle. *a hall for buying and selling.*

ಪಣ್ಯವೀಥಿ paṇya-vīthi. = ಪಣ್ಯವೀಥಿಕೆ. (My.).

ಪಣ್ಯವೀಥಿಕೆ paṇya-vīthike. *a market-street, a bazar.*

ಪಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ paṇya-strī. = ಪಣ್ಯಾಂಗನೆ. (My.).

ಪಣ್ಯಾಂಗನೆ paṇya-aṅgane. *a venal woman, a prostitute.*

ಪಣ್ಯಾಜೀವ paṇya-ājīva. *a tradesman.*

ಪಣ್ಯಾಜನ paṇyā-jana. a harlot (Rām. 5, 8, 22).

ಪಣ್ಯೆ paṇye. ಪಣ್ಯಾ. a venal woman. 2, *the heart-pea, Cardiospermum halicacabum* Lin.

ಪತ pata. 1. Tbh. of ಪಥ (Śmd. 338). see ಮಾ-.

ಪತ pata. 2. *flying, flight.*

ಪತಗ pata-ga. *a bird.*

ಪತಂಗ pata-ṅ-ga. 1. = ಹದಗ. *a bird* (ವಿಹಂಗ, ಪಕ್ಷಿ Nn. 61). 2, *a grasshopper* (ಶಲಭ Mr. 176). 3, a fire-fly (ಶಲಭ, ಮಿಂಚುಬುಳು 61). 4, *any flying insect, especially a moth, that is attracted by a light.* 5, *the sun* (ರವಿ, ಸೂರ್ಯ 61). 6, an arrow (ಬಾಣ, ಅಮ್ಬು 61). 7, a sort of paper-kite (Mhr.; My.; B. 5, 219). — ಪತಂಗದ ಹುಟಿ. -ಹುಟು. = ಪತಂಗ No. 4. (My.; Si. 175. 176).

ಪತಂಗ pataṅga. 2. Tbh. of ಪತ್ರಾಂಗ. a small prickly tree yielding Sappan wood, Caesalpinia sappan L. (Mhr.; St. & Pl.). 2, red-sanders, Pterocarpus santolinus (ಪತ್ರಾಂಗ, ರಕ್ತಚನ್ದನ Nr.; G.; My.; Śsv. 3, 32).

ಪತಂಗಿಕೆ pata-ṅ-gike. a small bird; a *small bee.*

ಪತಂಜಲಿ patañjali. N. of a muni, teacher of the yōga philosophy. (My.).

ಪತತ್ patat ಪತತ್. flying; alighting; falling. 2, *a bird.*

ಪತತ್ರ patatra. *a wing.*

ಪತತ್ರಿ patatri. *a bird.*

ಪತದ್ಗ್ರಹ patat-graha. receiving what falls: a *spittoon.*

ಪತನ patana. flying down; falling down; falling; going down; hanging down, becoming flaccid (ಮುಂಗಲ, ಬೀಳುವುದು Nn. 154). see ಉದಿರ್; ಕೆಡಪು, ಕೆಡೆ, ತೀರ-, ನಿಮ್ನ-, ಬಿನ್ದು-, ಬೀಳ್, ಮುಟ್ಟು; ವಿಪರೀತ-.

ಪತನಕ್ರಿಯೆ patana-kriye. the act of falling. see ಬೀಳ್.

ಪತಯಾಲು patayālu. *flying, falling, liable to fall.*

ಪತಾಕ patāka. = ಪತಾಕೆ (Mr. 287).

ಪತಾಕಿ patāki. *a standard-bearer, an ensign.*

ಪತಾಕಿನಿ patākini. *an army.*

ಪತಾಕೆ patāke. = ಪಟಾಕೆ. *a flag, a banner, a standard* (ಟೆಕ್ಕೆ Nn. 18. 42). see ನಸ್ಥಿ-.

ಪತಿ pati. 1. *a master, an owner, a possessor.* 2, *a governor, a ruler, a lord, a sovereign* (ಒಡೆಯ Nn. 91). 3, *a husband.* ಪತಿಯಿದ್ದವಳೇ ಸತಿ, ಯತಿಯಿದ್ದದ್ದೇ ಕ್ಷೇತ್ರ.— ಪತಿಯಿಲ್ಲದ ಸತಿ, ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ದಾತಾರ (Prvs.).

ಪತಿ pati. 2. Tbh. of ಪ್ರತಿ. against, etc. (Ct. I, 71; My.). — ಪತಿಮಾತು. a word to the contrary (My.).

ಪತಿಂವರೆ patiṁ-vare. *a young woman who has the privilege of choosing her husband.*

ಪತಿಕರಿಸು pati-karisu. Tbh. of ಪ್ರತಿಕರಿಸು. to return, etc. 2, to help, to alleviate, to succour; to favor with; to treat kindly [to accept. Cv. 1228]; (Bp. 3, 14; 10, 10; 28, 11; 35, 53; 40, 43; 44, 70; 46, 48; 48, 31; 50, 18; 54, 8; 55 sum.; 60, 35; Rām. 4, 2, 49; Bhāgavata 3, 2, 42; J. 21, 52).

ಪತಿಘ್ನಿ pati-ghni. a woman who murders her husband. (R.).

ಪತಿತ patita. *fallen.* 2, *defeated in battle, overthrown.* 3, fallen (from virtue), wicked, (J. 5, 56). 4, sin (Bp. 3, 45). 5, sprung from.

ಪತಿತತ್ವ patitatva. unrighteousness, wickedness (My.).

ಪತಿತಪಾವನ patita-pāvana. purifier and restorer of the fallen (used of God, My.).

ಪತಿತ್ವ patitva. mastership, lordship. 2, conjugal state, matrimony. see ಎಱೆ.

ಪತಿಪತ್ನಿ pati-patni. = ಹದಿಬತ್ತೆ. a woman who has the husband or is the legitimate wife.

ಪತಿಬಿಮ್ಬ pati-bimba. Tbh. of ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ. a reflection, etc. (Bp. 57, 40).

ಪತಿಬ್ರತೆ pati-brate. = ಪತಿವ್ರತೆ, ಹದಿಬದೆ. a devoted wife, etc.

ಪತಿಮೆ patime. Tbh. of ಪ್ರತಿಮೆ. an image, etc. (My.).

ಪತಿಮೋಹಿ pati-mōhi. N. of a minister (Rśv. 7, 97 va. & 98 va.).

ಪತಿಯಿನ pati-ina. a mock-sun, parhelion (Bp. 61, 12).

ಪತಿವತ್ನಿ pati-vatni. *a woman whose husband is living* (ಅಯ್ದೆ Mr. 303).

ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮ pativratā-dharma. loyalty to a husband (My.).

ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀ pativratā-strī. = ಪತಿವ್ರತೆ. (My.).

ಪತಿವ್ರತೆ pati-vrate. -ವ್ರತಾ. = ಹದಿಬತೆ, ಹದಿಬದೆ. *a devoted and virtuous wife who is faithful to her husband* (ಶೀಥರ Nn. 48).

ಪತಿಷ್ಣು patiṣṇu. flying. see ಉತ್-.

ಪತಿಶೂನ್ಯಳು pati-śūnyaḷu. a woman who is deprived of her husband. ಪತಿಶೂನ್ಯಳಾದರೂ ಮತಿಶೂನ್ಯಳಾಗಬಾರದು (Prv.).

ಪತಿಸಮ್ಬನ್ಧ pati-sambandha. association with, or concern of, ownership (Śmd. 161).

ಪತ್ತ patta. 1. = ಪತ್ತೆ. trace, etc. (My.).

ಪತ್ತ patta. 2. Tbh. of ಪತ್ರ. a leaf, etc. see ಬೆಲ್ಲವತ್ತ.

ಪತ್ತನ pattana. = (ಪಟ್ಟ No. 9), ಪಟ್ಟಣ, ಪಟ್ಟನ, ಪಟ್ಣ. a town, a city.

ಪತ್ತಲ pattala. a lower garment of females (My.; Mhr. ಪಾತಳ).

ಪತ್ತಳಿಕೆ pattaḷike. 1. = ಬತ್ತಳಿಕೆ, etc. a quiver (T. ಪಱ್ಱಾಕ್ಕೈ, a cord tied round a bundle of arrows). ಅಮ್ಬಿನ ಪತ್ತಳಿಕೆ (ಕಲಾಪ, ತೂಣೀರ Nr.).

ಪತ್ತಳಿಕೆ pattaḷike. 2. = ಪತ್ತಳೆ. a Tbh. of ಪತ್ರಿಕೆ. a letter, etc. (ಕಾಗದ Mr. 359).

ಪತ್ತೆಳೆ pattaḷe. leavings, etc. (ಎಂಜಲ್, etc. Śs.).

ಪತ್ತಳೆ pattḷe. = ಪತ್ತಳಿಕೆ 2, ಪಳ್ಳಿ. [ಮಧುಗಿತ್ತನೀ ನೆಲನನಿನ್ತಿದು ಪತ್ತಳೆಯೆನ್ದು ಸಾಱುವನ್ದಂ Pb. 5, 31]. see ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ.

ಪತ್ತಾರಿ pattāri. an examiner of tax money and measurer of public corn. see s. ಆಯಗಾಱ.

ಪತ್ತಿ patti. = ಪರ್ತಿ, ಪಟ್ಟಿ, ಹಂಜಿ, ಹತ್ತಿ1. cotton in the pod, or not cleared from the seed (Te.; Tu. ಪರ್ತಿ; T. ಪರಿ, ಪಂಜಿ, ಪಂಜು, ಪರುತ್ತಿ; M. ಪಞ್ಞಿ, ಪರುತ್ತಿ); cotton in general.

ಪತ್ತಿ patti. 1. *going, moving, walking.* 2, *a footman, a foot-soldier, infantry.* 3, *a company consisting of 1 chariot, 1 elephant, 3 horses, and 5 foot-soldiers.*

ಪತ್ತಿ patti. 2. a share of some joint concern (Mhr. ಪಾತೀ).

ಪತ್ತಿ patti. 3. Tbh. of ಪತ್ರ. see ಎಕ್ಕವತ್ತಿ, (ಕಟ್ಟವತ್ತಿ s. ಕಟ್ಟ3).

ಪತ್ತಿಗ pattiga. a partner (My.).

ಪತ್ತಿಗಾಱ patti-gāra. = ಪತ್ತಿಗ. (My.; Mhr. ಪಾತೀದಾರ).

ಪತ್ತಿಗೆ pattige. = ಪತ್ತುಗೆ. joining; a hold: a wall-shelf (My.). see ಮೇಲುವತ್ತಿಗೆ. — ಪತ್ತಿಗೆಯಾರಮ್ಬ. -ಆರಮ್ಬ. a joint farming concern (My.).

ಪತ್ತಿಗೆ pattige. Tbh. of ಪತ್ರಿಕೆ. the blade of a sword; a knife; etc. see ಕಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ, ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ, ಹೆಗ್ಗಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ.

ಪತ್ತಿಸಂಹತಿ patti-saṁhati. a body of infantry; *infantry.*

ಪತ್ತಿಸು pattisu. 1. = ಹತ್ತಿಸು 1, (ಹಚ್ಚು1). to cause to adhere or join; to join (v. t.), to affix, etc.; to cause to climb or ascend (ಪೊರ್ದುಗೆಯಂ ಮಾಡು Śmd. 141 Cm.). [ಗೊಟ್ಟಿಯೊಳೊಳಪೊಯ್ದು ಪತ್ತಿಸುವ ಸೂಱೆಯರನ್ದಮಂ Pb. 4, 94; Ap. 8, 61]. see Śmd. 55. 89. 91. 118. 135; Cpr. 5, 79; 6, 64 va.; 7, 96 va.; Rśv. 10, 31 va.). ಪೆಗಲಂ ಪತ್ತಿಪಾಟ (ಪಱಿಮಱಿ Śs.).

ಪತ್ತಿಸು pattisu. 2. = ಪೊತ್ತಿಸು, etc. to kindle, etc. (Bp. 1, 35).

ಪತ್ತು pattu. 1. = ಪಟ್ಟು1, ಪರ್ದು, ಹತ್ತು1. to hold to by cleaving to the surface, to stick to, to adhere; to be united, to join, to be joined to; to follow, as one's back; to be included in a number of other things; to take effect, as fire, or fire or light to catch or be kindled; to take effect, as dye; to come about, to arise, as a quarrel; to come home to, to touch, as the mind; to come toward in attack, to close with an enemy (ಸಂಶ್ಲೇಷ, ಪೊರ್ದುಗೆ Śmd. Dh.; ಪಗಿಲ್ Kk. 23; ಪಗಿಲ್ Śm. 21; ಪೊರ್ದುಗೆ 97; Tu., T., M. ಪಱು). [ಅದಱಿಂ ತತ್ಸೇವನೆಯಿಂ ಕಿಡಿಸಲ್ಕೆ ಪತ್ತಿದರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂ Kr. 1, 91; Pb. 10, 44; Ap. 3, 5]. see Śmd. 115, 136. 176. 195; Cpr. 5, 48; 8, 18; Abh. P. 9, 64; Ch. v. 170; Rśv. 5, 93; 6, 115 va.; 13, 78. 84. 91; V. 9, 56; J. 19, 29; ಎರ್ದೆವತ್ತು, ಬೆಮ್ಬತ್ತು. [— ಪತ್ತಿದ ಕಣ್ಣು. hallowed eye. Pb. 4, 40 va.]. 2, to ascend, to climb, as a tree; to scale, as a fort (ಅಡರ್ Śm. 97; C. Bp. 42, 13; J. 2, 65). ಕೋಣ್ಡೆಯಂ ಪತ್ತುವೆಂ (Śmd. 259).

ಪತ್ತು pattu. 2. = (ಅತ್ತ2, ಪಟ್ಟು2), ಹತ್ತು2. adhesion, sticking to, hold. (T., M. ಪಱು). 2, a close, a grapple in fight, a fight (ಕಲಹ Śmd. Dh.). 3, friendship (T. M.); trust (ನಮ್ಬಿಗೆ G.). ಎರಡನೆಯವರ ಪತ್ತು ಕೆಡಿಸಿದ ದೋಷವು (B. 4, 49). — ಪತ್ತುವಿಡಿಸು. to cause to leave, to remove [ನಲ್ಲಳ ತಳ್ತತೋಳ್ಗಳಂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಪತ್ತುವಿಡಿಸಿ Pb. 4, 12 va.]; (Abh. P. 10, 195 va.). — ಪತ್ತುವಿಡು. -ಬಿಡು. to let go the hold of; to be loosened from; to leave; to cease. [ಚಲಮೆನ್ದುಂ ಪತ್ತುವಿಡದದೊನ್ದು ಣ್ಮು ಗುಣಂ Kr. 3, 173; Pb. 3, 33 va.; Ap. 3, 31]. ಒದೆದು, ಅದ್ರಿ ಕ್ಷಿತಿಸನ್ನಿಪತ್ತುವಿಡೆ ಭೈ ಭೈಯೆನ್ಬಿನಂ ಕಿಱ್ತು (Śmd. 64). ಅಗುರ್ವಿಪ ಪನ್ದಿಯ ಕೋಟಿಳಿಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ಅಗನಿಕಾಯದೊಳ್ ಒಕ್ಕ ಎಳಮುತ್ತನ್ ಆಯ್ದುತ್ತುಮ್ ಇರ್ಪ ಶಬರವಿಪ್ರಿಯಕಾಮಿನಿಯರ್ಕಳ್ (166). ಪತ್ತುವಿಡೆ ಮೂರ್ಛೆ (Abh. P. 14, 70). see Abh. P. 6, 19 va. & 56 va.; 11, 20; 14, 70. 113.

ಪತ್ತು pattu. 3. = ಪದಿ-, ಪದಿನ್-, ಪನ್1-, ಪಯ್-, ಪಯಿನ್-, ಹತ್ತು-, ಹದ2-, ಹದಿ4-, ಹದಿನ್-, ಹನ್-. ten (ಸಂಖ್ಯೆ Śmd. Dh.; Śm. 97; Tu. ಪತ್; T., M.; Te. ಪದಿ). [ಕುದಿಕುದಿದತ್ತಣಿಂ ಕುದುರೆ ನೂಱಱೊಳಾ ಬಲದಾನೆ ಪತ್ತು ತಾಗಿದುವು Kr. 1, 120; Ap. 12, 43]. ಪತ್ತು ದೆಸೆ or ಪತ್ತು ದೆಸೆಗಳ್; ಪತ್ತು ನೂಱು or ಪತ್ತು ನೂಱುಗಳ್ (Śmd. 170). ಪತ್ತಂ (45). ಪತ್ತರ್ಕೆ (226. 227). ಪತ್ತಾನುಂ (391). ಪತ್ತಱೊಳ್ (Rśv. 9, 60). see Śmd. 13; Śśv. 5, 51; J. 20, 42; 28, 57; ಅಯ್ವತ್ತು, ಅಱುವತ್ತು, ಇರ್ಪತ್ತು, ಎಪ್ಪತ್ತು, ಎಮ್ಬತ್ತು. ಎಪ್ಪತ್ತು, ಏಪ್ಪತ್ತು, ಒಮ್ಬತ್ತು, ತೊಮ್ಬತ್ತು, ನಾಲ್ವತ್ತು, ನೂಱುಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತು. [— ಪತ್ತಱುಗಾವುಡ. -ಅಱುಗಾವುಡ. sixteen gāvuḍas. Pb. 10, 59; — ಪತ್ತೆಣ್ಬು. -ಎಣ್ಬು. eighteen. ಆದರದಿನ್ದೆ ಕೊಣ್ಡನನ ಱೊಳ್ ಪತ್ತೆಣ್ಬು ರತ್ನಂಗಳಂ Ap. 12, 120].

ಪತ್ತು pattu. 4. = ಪೊತ್ತು2, etc. time. see ಈವತ್ತು, ಒಪ್ಪತ್ತು.

ಪತ್ತು pattu. 5. = ಪೊತ್ತು1, etc. see ಪತ್ತಿಸು 2.

ಪತ್ತು pattu. 1. = ಬತ್ತ3, etc. a pestle. see ಕಲ್ಪತ್ತು.

ಪತ್ತು pattu. 2. credit, reputation for probity especially among mercantile people (S. Mhr.; Mhr. ಪತ).

ಪತ್ತುಗೆ pattu-ge. = ಪತ್ತಿಗೆ, ಹತ್ತುಗೆ (Śmd. 248). the state of being joined, etc., connexion [ಮದುವೆಗಂ ರಾಜ್ಯದ

ಪತ್ತುಗೆಗಂ ಗುರೂಪದೇಶಕ್ಕಗಿದು ಮನನ್ನದ್ದನೇಂ ಜಿತಾತ್ಮನೊ ಪುರುಷಂ Ap. 6, 2]; (Abh. P. 14, 118). — ಪತ್ತುಗೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. connexion or union to be dissolved (Cpr. 8, 80). — ಪತ್ತುಗೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be joined, etc. (ಪೊರ್ದುಗೆಗೊಳ್ Śmd. 226 Cm.; ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗು 288 Cm.; Śsv. 1, 81 va.; 2, 42 va.).

ಪತ್ತುವಳಿ pattu-vaḷi. the amount of frauds on the government or embezzlements (stuck to or) charged to a public functionary (My.).

ಪತ್ತೆ patte. = ಹತ್ತೆ. infinitive of ಪತ್ತು 1. so that it joins near. — ಪತ್ತೆಸಾರ್. to come near Cpr. 9, 96 va.; 10, 94 va. & 99 va.

ಪತ್ತೆ patte. = ಪತ್ತ 1. tidings; trace; clew; guide; a person's address (My.; Mhr., H. ಪತ್ತಾ).

ಪತ್ತೆದಾರ patte-dāra. a detective (My.).

ಪತ್ತೇಮಾರಿ pattēmāri. a pattimar, a large native sailing vessel with one mast (My.; M.; B. 3, 116; Mhr. ಪತೇಮಾರೀ).

ಪತ್ನಿ patni. *a wife.* ಪತ್ನಿಯಿದ್ದವನು ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ರತ್ನ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ಪತ್ಯ patya. Tbh. of ಪಥ್ಯ. diet. (My.). ಪತ್ಯ ಹಾಕುವವನ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಪತ್ರ patra. = ಪತ್ತ 2, ಪತ್ತಿ 3. *a wing; a feather* (ಗಱಿ Nn. 39). 2, *a vehicle in general: a chariot, car, cart, horse, camel, etc.* (ವಾಹನ 39). 3, *a leaf* (ಪರ್ಣ, ಎಲೆ 39). 4, *the leaf of the Laurus cassia.* 5, a leaf prepared for writing on (ಓಲೆ Mr. 359). 6, *a letter, a note*; a written paper or deed. 7, the leaf of a book. 8, *the blade of a sword, knife, etc.* 9, *a knife, a dagger.* 10, = Sk. ಪತೇರ, a bird. see ಪತ್ರವಾಹನ. 11, staining the person as a decoration, lines and figures painted on the face. ಪತ್ರೆಯಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ, ಪತ್ರವಿಲ್ಲದ ಸಾಲ (Prv.). — ಪತ್ರದ್ವಾರಾ. by means of a letter (My.; B. 5, 157).

ಪತ್ರನಾಡಿಕೆ patra-nāḍike. the fibre or vein of a leaf. (R.).

ಪತ್ರಪರಶು patra-paraśu. *a fine file or saw used by silver smiths, etc.*

ಪತ್ರಪಾಲಿ patra-pāli. *the feather of an arrow* (ಅಮ್ಬಿನ ಗಱಿ Mr. 295).

ಪತ್ರಪಾಶ್ಯೆ patra-pāśye. *an ornament on the forehead.*

ಪತ್ರಪುಟಿಕೆ patra-puṭike. a basket made of leaves (Cpr. 2, 59 va.).

ಪತ್ರಭಂಗ patra-bhaṅga. = ಪತ್ರಲೇಖೆ. (Cpr. 2, 14 va.; 6, 64 va.; Abh. P. 1, 117).

ಪತ್ರರಥ patra-ratha. *a bird.*

ಪತ್ರಲೇಖೆ patra-lēkhe. (= ಪತ್ರಭಂಗ, ಪತ್ರವಲ್ಲಿ). *drawing lines or figures on the face and person with fragrant pigments.*

ಪತ್ರವತಿ patra-vati. N. of a plant, or of a pod (ಸೆಮ್ಬೆ Mr. 150).

ಪತ್ರವಲ್ಲಿ patra-valli. *lines drawn with fragrant pigments on the arms, breast, and neck* (ತೋಳು ಮೊಲೆ ಕೊರಳ್ಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಲೇಪನದಿನ್ದಂ ಬರೆದ ರೇಖೆ Hlā.; see Mr. s. ಮಕರಿಕೆ).

ಪತ್ರವಾಹನ patra-vāhana. Viṣṇu (Bp. 11, 56).

ಪತ್ರವಾಹನಪುತ್ರ patravāhana-putra. Kāma (Bp. 11, 56).

ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ patra-vyavahāra. correspondence (My.).

ಪತ್ರಾಂಗ patra-aṅga. = ಪತಂಗ 2. *sappan wood, Caesalpina sappan.* 2, *red sanders, Pterocarpus santolinus.*

ಪತ್ರಾಂಗುಲಿ patra-aṅguli. = ಪತ್ರಲೇಖೆ. *drawing lines or figures, etc.*

ಪತ್ರಾವಳಿ patra-āvaḷi. a plate formed of leaves (G. 6; My.; Mhr. ಪತ್ರಾವಳ). 2, a mass of leaves (J. 3, 22).

ಪತ್ರಾಶ್ರಯ patra-āśraya. the lobe of the ear (ಲಮ್ಬಿಕಾಖ್ಯ, ಹಾಲೆ Mr. 319).

ಪತ್ರಿ patri. 1. having wings, feathers, or leaves: *a bird.* 2, *a hawk or falcon.* 3, *an arrow.* 4, a palm tree (ಕಲ Mr. 111). 5, a mountain. 6, ನಾರಾಚ, ಕಣ್ಣ (Mr. 359).

ಪತ್ರಿ patri. 2. the coat of the nutmeg, mace (My.; Mhr.; B. 3, 52). — ಪತ್ರಿಗಿಡ. a herb, the thick-leaved lavender, Anisochilus carnosus Wall. (St. & Pl.).

ಪತ್ರಿಕ patrika. a man who prepares writing-leaves (ಓಲೆಗಳ ಮಾಱುವಂ Mr. 377). 2, painting lines or figures on the body by way of decoration.

ಪತ್ರಿಕೆ patrike. = ಪತ್ತಳಿಕೆ 2, ಪತ್ತಿಗೆ. a leaf for writing upon, a leaf on which anything has been written. 2, a letter. (J. 30, 24; My.). 3, = ಪಟ್ಟಿ No. 5 (for a horse, J. 20, 4). 4, = ಪತ್ತ No. 8.

ಪತ್ರೀನ್ದ್ರ patri-indra. Garuḍa.

ಪತ್ರೀನ್ದ್ರವಾಹನ patrīndra-vāhana. Viṣṇu (J. 2, 47).

ಪತ್ರೆ patre. = ಪತ್ರಿ 2. (ಜಾಜೀ ಕಾಯಿ ಪತ್ರಿ G.; My.). 2, the leaves of the bilva or Bael tree (My., especially with the Liṅgavantas). ಪತ್ರೆಯಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ, ಪತ್ರವಿಲ್ಲದ ಸಾಲ (Prv.). see Bp. 34, 21; 43, 60. 67. 68. 83.

ಪತ್ರೋರ್ಣ patra-ūrṇa. *the tree Calosanthes indica* Blum. 2, *wove silk.*

ಪತ್ವ patva. the letter or syllable ಪ (Śmd. 248. 274. 340. 369).

ಪಥ patha. *a path, a way, a road.* see ಪೊಡೆ, ಬಟ್ಟೆ, ಬೞಿ.

ಪಥಕಲ್ಪನೆ patha-kalpane. *juggling tricks, conjuring.*

ಪಥವರ್ತಿ patha-varti. a person who moves or goes on a path (Bp. 46, 77).

ಪಥಭೇದ patha-bhēda. a kind of road, or a division of a road. see ಅಂಚೆ; Nn. 112.

ಪಥಶ್ರಾನ್ತ patha-śrānta. exhausted from marching (Bp. 24, 54; 47, 57).

ಪಥಿ pathi. *a way, a road.*

ಪಥಿಕ pathika. *a traveller, a wayfarer.*

ಪಥಿತ pathita. gone, moved (Bp. 51, 39).

ಪಥಿದೇಯ pathi-dēya. *a toll levied on public roads.*

ಪಥ್ಯ pathya. = ಪತ್ಯ. suitable for the way or course of anything: proper, fit, suitable, wholesome, agreeing with, as diet, regimen, etc. (Sk.). 2, diet; dietetics (My.). 3, the food or meal of a person under a regimen (B. 5, 206; Mhr.). see Prv. s. ತಥ್ಯ. — ಪಥ್ಯಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to give suitable food (Bp. 17, 8). — ಪಥ್ಯ ಮಾಡಿಸು. to cause to eat and drink dietetically (B. 3, 32). — ಪಥ್ಯ ಮಾಡು. to eat according to prescribed rules (My.). 2, to observe dietetical rules (My.).

ಪಥ್ಯಕರ pathya-kara. wholesome (My.).

ಪಥ್ಯೆ pathye. *the tree Terminalia chebula or citrina.*

ಪದ್ pad. going; going to; obtaining. 2, *a foot.*

ಪದ pada. = ಹದ 1, (ಹಸ). proper or good state or condition; proper degree or temperature; the tempering, or seasoning, of any food; the right degree of ripeness; keenness of edge or sharpness (T., M.; Te.

ಪದನು, ಪದುನು; Tu. ಹದೊ; *cf.* ಪಣ್ 1, ಪದುಳ; M. ಪಟು also: to become well tempered, red-hot). [ಕಲಿಗಂ ಬಲ್ಲಾಳ್ದಮಮ್ಮೆತ್ತಿದೆ ನಿದುವೆ ಪದಂ ಮಾರ್ಕೊಳಲ್ Pb. 11, 148; Ap. 12, 46]. — ಪದಗುಡು. -ಕುಡು. = ಪದಂಗುಡು. (Śmd. 200, o. r. in Mdb. ಪದಗೊಳ್, ಪದಂಗೊಳ್). to give the proper state, etc. [— ಪದಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. moderate reddishness. ಪೊಟ್ಟಗೊಡೆದ ತಾಳುಗೆಗಳ ರುಧಿರ ಜಲದೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಪದಗೆಮ್ಪನಾಳ್ದ ಜಾತ್ಯಶ್ವದ ಲಾಳಾಜಳದೊಳಂ Pb. 10, 70 va.]. — ಪದಗೊಳ್. ಪದಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. (Śmd. 200 Mdb.; *cf.* 78, where Kāvy. has ಪುದುಂ-). to get the proper state, etc. — ಪದಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to bring to the proper condition; to temper; to fertilize (Śsv. 3, 41); to sharpen. ನೆಲನ ಮೂಗಿಂಗೂಱ ಹಿಣ್ಣನೊಡೆದೆಕ್ಕಲಂ ಚಳಿಗದಿರ್ಗಲ್ಲಿನೊಳು ದಾಡಿಯಂ ಮಸೆದು ಪದಗೊಳಿಸುವನಿತಕ್ಕೆ (Rāghc. 17, 72). [— ಪದಂಗಾಸು. -ಕಾಸು. to heat moderately. ಪದಂಗಾಸಿದ ಪೊನ್ನ ಪುಂಜಿಯವೊಲಿರ್ದುದು Pb. 3, 81]. — ಪದಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. = ಪದಗುಡು. (Śmd. 200). — ಪದಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಪದಗೊಳ್. see Śmd. s. ಪದಗುಡು. — ಪದಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. = ಪದಗೊಳಿಸು. (Rsv. 8, 5 va.; 13, 66). — ಪದಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ಪದಗೊಳ್. (Cpr. 3, 90). [— ಪದವಣ್. -ಪಣ್. properly riped fruit. ಪದವಣ್ ಬೆಳವಾರಯ್ Pb. 5, 12]. — ಪದವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಪದಗೊಳಿಸು. [ಸಾಮದೊಳಂ ಪದವಡದೊಡೆ ಬಱಕಿರ್ದಪ್ಪುದಲ್ತೆ ಪದವಡಿಸಲೆನ್ನ ಬಯಕೆಯ ದಣ್ಡಂ Ap. 14, 43]; (Cpr. 3, 30). [— ಪದವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಪದಗೊಳ್. Ap. 14, 43]. — ಪದವಿಲ್. -ಬಿಲ್. = ಹದವಿಲ್. a duly tempered bow, or a bow well adapted to arrows [ಮುನಿದೆರಡಮ್ಬಿನೊಳ್ ರಥಮುಮಂ ಪದವಿಲ್ಲುಮನೆಚ್ಚೊಪಾರ್ದುರ ನೆಕ್ಕನೆ ಕಡಿದು Pb. 11, 9]; (Cpr. 7, 115; Rsv. 5, 52; Śsv. 3, 4. 10. 23). ಪದವಿಲ್ಲ. -ಅ 3. Kāma (Abh. P. 9, 164). [— ಪದವೆಂಕೆ. -ಬೆಂಕೆ. the bearable heat. ಮೆಯ್ಯುಸುಯ್ಯ ಪದವೆಂಕೆಗಳಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದಪ್ಪುಗಳ್ ಕಳೆದುವು Pb. 5, 27].

ಪದ pada. = ಪಯ 1. *a step, a stride.* 2, a footstep, a footprint; *a trace, a track, a mark.* 3, *a foot* (ಚರಣ, ಕಾಲು Nn. 84). 4, the number two (ಯುಗ, ಎರಡು 84). 5, a verse-line (Ch.). 6, a verse-quarter (Ch.; ವೃತ್ತಭೇದ 84). 7, a footing, a stand-point, position, station, site. 8, *an abode, a home* (ಸದನ, ಮನೆ 84). 9, a place, a post, an office, rank, degree; dignity (ಸಮ್ಪದ್ವಿಶೇಷ, ಐಶ್ವರ್ಯದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ 84). 10, *an object, a thing.* 11, *occasion, cause, subject.* 12, *a pretext.* 13, *a business, an affair, a matter.* 14, *shelter, protection;* favour (ಒಲುಮೆ Mr. 267). 15, *a word* (Śmd. 8; see Kāvy. I, 3, 18-20. 64-68; II, 1, 6. 8-11; II, 2, B, 1. 2; III, 2, B, 33. 54. 55). 16, a complete word, *i. e.* an inflected word, or a word with the case-terminations added (Śmd. 46; Kāvy. I, 1a, 28. 29). 17, a verse, a stanza (Ch.); a piece of metrical composition (My.). ಪದ ಕಸ, ಸ್ವರ ಸರ. — ಪದ ತಪ್ಪಿದರೆ ಪ್ರಾಸ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಪದದನ್ತೆ ತಾಳ, ಮದದನ್ತೆ ಗರ್ವ. — ಪದ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಮದ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). see ಅಡಿ 2: Prv. s. ರೂಢಿ. — ಪದಮಿಡು. -ಇಡು. to compose verses or poetry (Ch. vs. 37. 71). 2, to put down the feet, to walk, to proceed (v. 17; Śsv. 5, 51). — ಪದವಿಡು. -ಇಡು. = ಪದಮಿಡು No. 1. (Śmd. 407; Bh. 1, 1, 9). — ಪದವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain a place, to stand (Śmd. 170; Śsv. 1, 76).

ಪದಕ padaka. an ornament hanging over the breast like a medal (Sk.; My.; Te., T., M.; ಕಂಕಣ, ಕೌಸ್ತುಭ Nn. 45; see ಲೇಸಳ; Śmd. 157). ಪದಕದ ಮಣಿ (ತರಲ, ಹಾರಮಧ್ಯಗ Si. 217). ಪದಕ ಹೋಯಿತೆನ್ತ, ಬದುಕಲಾಱನೇ? — ಪದಕಕ್ಕಿನ್ತ ಬದುಕು ಲೇಸು (Prvs.). 2, relating to, or consisting of, metrical stanzas (see ಪದಕವಾದ). 3, an index, a table (My.; Te.).

ಪದಕಮಲ pada-kamala. = ಪದರಾಜೀವ. lotus like foot. (My.).

ಪದಕವಾದ padaka-vāda. poetical speech (Bp. 3, 78).

ಪದಕ್ರಮ pada-krama. a mode of reciting vēda hymns, a mode in saṅgīta (V. 11, 9).

ಪದಗ pada-ga. going on foot; *a pedestrian; a foot-soldier.*

ಪದಗತ pada-gata. gone on foot; described or recorded in a line or stanza.

ಪದಗತಪಾತ padagata-pāta. one of the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.).

ಪದಗತಿ pada-gati. = ಪಯುಗತಿ. going on foot; manner of going, gait.

ಪದಘಟ್ಟಿ pada-ghaṭṭi. firm or well-ordered construction of a stanza (Ch.).

ಪದಘಾತ pada-ghāta. a blow with the foot (Śsv. 4, 78).

ಪದಚತುರೂರ್ಧ್ವ pada-catur-ūrdhva. N. of a vṛitta (Ch.).

ಪದಚ್ಛೇದ pada-c-chēda. separation of words, resolving a sentence into its elementary parts; parsing (Śmd. 1, etc.).

ಪದಜಾತ pada-jāta. a class of words; *a mass of words, a period.*

ಪದಡಕ್ಕೆ padaḍakke. = ಪಡಡಕ್ಕೆ, q. v. a kettle-drum.

ಪದದೋಷ pada-dōṣa. a fault or defect in words, or in stanzas (Kāvy. II, 1, A, 12 seq.).

* **ಪದನು padanu.** = ಹದನು. properness, etc. ಪದನಂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ವವಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿಗಳ್ Ap. 1, 51; Vr. 152, 17; ಪದನಱಿದು ನುಡಿಯಲುಂ Kr. 1, 38.

ಪದಪದಾರ್ಥ pada-pada-artha. various nice dishes, especially vegetable curries (Bp. 36, 46; 52, 2. 5; 60, 3; My.).

ಪದಪಾಠ pada-pāṭha. a peculiar method of reading and writing vedic texts. (My.).

ಪದಪಾತ pada-pāta. a foot-fall: a tread (Cpr. 7, 75); step, pace. 2, = ಪದಗತಪಾತ (Kāvy. III, 2, B, 60 seq.).

ಪದಪು padapu. (fr. ಪದೆ 1). = ಪದಪ್ಪು. eagerness, zeal; pleasurable excitement, agreeable emotion; pleasure; charm (ಸೌರಮ್ಪು Ct. II, 44). [ಪದಪು ಮನಕ್ಕೆ ಸೊರ್ಕು ನಯನಕ್ಕೆ ಸೆಯುತಿರೆ Ap. 4, 15]. ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೊನ್ದೊನ್ದು ಕೆನ್ದಾವರೆಯೆಸಳ್ಗಳಂ ಕೋದು, ಕೊಸಗಿನೆಸಳ್ಗಳಿಂ ಬೀದಿಗಟ್ಟಿ, ಪೊಸಯಿಸಿ, ಮನಕ್ಕೆ ಪದಪನ್ ಈವ ನವಪದಂಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). see Cpr. 1, 97; Abh. P. 4, 27; 7, 30; 10, 214; Grj. 1, 43; Śm. 71; Kk. 20; Rsv. 2, 5; 3, 38; Śsv. 3, 64; C. Bp. 2, 4; J. 14, 27; 17, 46; 20, 37; 24, 72. *cf.* ಹೊನಹು.

ಪದಪುಗಾರ್ತಿ padapu-gārti. a woman who causes pleasurable excitement, etc., a charming woman (ಹೊನಹುಗಾರ್ತಿ, ಸೌರಮ್ಬುವತಿ Ss.; ಹೊನಹುಗಾರ್ತಿ Kk. 29; Śm. 74).

ಪದಪೂರ pada-pūra. filling out a verse, serving to complete a verse, expletive (ಪಾದ, ಪಾದಪೂರಣ Nn. 130).

ಪದಪೂರಕ pada-pūraka. a mere expletive (Bp. 1, 18).

ಪದಪ್ಪು padappu. = ಪದಪು. eagerness, etc. (Cpr. 8, 83).

ಪದಬನ್ಧ pada-bandha. a footstep, a step. 2, the proper construction of verses (Ct. II, 121).

ಪದಮಧ್ಯಸನ್ಧಿ pada-madhya-sandhi. euphonic coalition of letters when terminations are added to nominal bases or to verbal forms (Śmd. 60. 61).

ಪದಮಸ್ತಕ pada-mastaka. a flying-fox, a bat (ಬಾವುಲ್ Mr. 177).

ಪದಯುಗಲೋಚ್ಚರಣ pada-yugala-uccaraṇa. repetition of words (Śmd. 230).

ಪದರ padara. = ಪದರು, q. v. (ಹೊರೆ Śm. 103; My.).

ಪದರಾಜೀವ pada-rājīva. the foot considered as a lotus; a foot beautiful as a lotus (Cpr. 9, 26).

ಪದರು padaru. = ಪದರ. a fold, as of cloth (Mhr. ಪದರ; Tu.; My.); a division, *e. g.* ಪದರದ ಚೀಲ, a pouch with divisions (My.); a thin layer or scale of stone (My.; B. 3, 58); a scale or coat of an onion (My.); a scale of a fish or of a crocodile (My.). 2, the lap (Mhr.) in the sense of protection (My.), *e. g.* ಒಬ್ಬನನ್ನು ತನ್ನ ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು (My.). — ಪದರು ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. scales to be formed, to be scaly, as the back of a crocodile (My.; B. 4, 131). — ಪದರುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. a coat or cover to appear or exist. ಪದರುಗಾಣಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿ ಗದಱು ಸಿದರೂ ಹೋಗದು (Prv.).

ಪದಱು padaṟu. to be overhasty, to be precipitate (T., Te., M.). 2, to speak unadvisedly, to blabber, to talk nonsense (My.). Dp. 42, 1. *cf.* ಹರಗಣ 1. — ಪದಱಾಡು. -ಆಡು. = ಪದಱು No. 2. (My.). [Tu. ಪದ್‌ರಾಡ್ flight].

ಪದವರ್ಣವ್ಯಾವೃತ್ತಿ pada-varṇa-vyāvṛitti. the frequent repetition in the same stanza of letters, syllables (or words, ಯಮಕ Kāvy. III, 2, B, 3).

ಪದವಿ padavi. *a path, a road, a way.* 2, station, situation, rank, post, office (Bp. 2, 19. 25; B. 4, 5. 81; My.); wealth (My.). ಪದವಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಪದುಮನಾಭನ ಗೊಡವೆ ಏನು? (Prv.). — ಪದವಿ ಗಿದವಿ. reit. (Bp. 2, 24; 29, 14).

ಪದವಿಧಿ pada-vidhi. word-rule, *i. e.* the rule that governs the changes of letters in the composition of words or that composition itself (ಸಮಾಸವಿಧಿ, ಸಮಾಸವಿಷಯ Śmd. 77. 78. 80. 99. 206; Kāvy. I, 1*b*, 23-31; I, 98-103).

ಪದವಿನ್ಯಾಸ pada-vinyāsa. putting down the feet, stepping. see ಮೆಟ್ಟು. 2, orderly arrangement of words (My.).

ಪದವಿರುದ್ಧ pada-viruddha. a perverse of repugnant word or composition (Kāvy. I, 3, 84-88).

ಪದವಿಸೃತಿ pada-visṛiti. the course of a verse (Kāvy. II, 2, B, 27-29; III. 1, A, 12).

ಪದಶಯ್ಯೆ pada-śayye. the placing of words (Bp. 1, 19).

ಪದಸನ್ಧಾನ pada-sandhāna. the combining of words, or the composing of verses (Ch. v. 18).

ಪದಸಿದ್ಧಿ pada-siddhi. the correctness of a word, an accurate term (Śmd. 8).

ಪದಹತಿ pada-hati. = ಪದ್ಧತಿ. striking or beating with the foot. see ಚಪ್ಪಕಾರ.

ಪದಾಗಮಜ್ಞ pada-āgama-jña. a man who knows the rules of metrical composition (Kāvy. II, 1, A, 12).

ಪದಾಜಿ pada-āji. *a footman, a foot-soldier.*

ಪದಾತಿ pada-āti. *a pedestrian; a foot-soldier.*

ಪದಾತಿಕ padātika. *a footman, a foot-soldier.*

ಪದಾದಿ pada-ādi. the beginning or first letter of syllable of the word (Śmd. 361).

ಪದಾನ್ತ pada-anta. the end or last letter of syllable of a word (Śmd. 363).

ಪದಾನ್ತರ pada-antara. *an interval of one step.* 2, another word or other words (Kāvy. I, 5, 38; II, 1, 24; IV, 1, 11; Cpr. 1, 77).

ಪದಾನ್ತಿಕೆ pada-antike. a kind of metre (Ch. p. 75, o. r. ಪದಾನ್ತಿಕೆ).

ಪದಾನ್ತ್ಯ pana-antya. = ಪದಾನ್ತ. final. (Śmd. 219. 363. 365. 380; Kāvy. I, 3, 49-52).

ಪದಾನ್ತ್ಯಸನ್ಧಿ padāntya-sandhi. euphonic coalition of a final letter or syllable with the vowel of the next word (Śmd. 60. 61).

ಪದಾಪೂರಣ pada-āpūraṇa. the filling up or continuation of words or sentences (Śmd. 398).

ಪದಾಬ್ಜ pada-abja. = ಪದರಾಜೀವ. lotus like foot. (J. 5, 35).

ಪದಾಮ್ಬುಜ pada-ambuja. = ಪದಾಬ್ಜ. (Nn. 1; J. 7, 62; 8, 19).

ಪದಾಮ್ಬುರುಹ pada-amburuha. = ಪದಾಮ್ಬುಜ. (Cpr. 6, 20).

ಪದಾಯುಧ pada-āyudha. a cock (ಕೋೞಿಹುಂಜ Nn. 121).

ಪದಾರವಿನ್ದ pada-aravinda. = ಪದಾಬ್ಜ. (My.).

ಪದಾರ್ಥ pada-artha. the meaning of a word (ಅನ್ವ, ಪದದ ಅರ್ಥ Nn. 88; ಭಾವ, ಪದದ ಅರ್ಥ 100; J. 1, 5). 2, a thing, an object. (Cpr. 5, 83; My.; B. 2, 9; 3, 30). 3, a head or topic; a category or predicament in logic. 4, a nice dish; a dish of any vegetables; curry (Bp. 8, 16; 24, 30; 33, 4. 11; 47, 17. 44; My.; Mhr.). ಪದಾರ್ಥದ ರುಚಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಕದನ್ನವು ಯಾಕೆ? (Prv.). — see Śmd. 6. 116. 155. 197. 402; Kāvy. III, 3, B, 122.

ಪದಾವೃತ್ತಿ pada-āvṛitti. the repetition of a word (Kāvy. III, 3, B, 48).

ಪದಿ- padi. = ಪತ್ತು 3, etc. (Śmd. 227). ten. — ಪದಿನಾಲ್ಕು. = ಹದಿನಾಲ್ಕು. fourteen. [ಪದಿನಾಲ್ಕು ಪೂರ್ವಂಗಳುಮಂ Ap. 3, 40 va.]. ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಸ್ವರಂಗಳ್ (Śmd. 13). ನಾಲ್ಕುಂ ಸ್ವರಂ (44). see 227; ಮನು; J. 13, 2. [—ಪದಿನಾಲ್ಸಾಸಿರ. fourteen thousand. ಅನ್ತಲ್ಲಿ ಪದಿನಾಲ್ಸಾಸಿರ ಮದದಾನೆಯುಂ Pb. 11, 68 va.]. — ಪದಿಮೂಱನೆಯ. thirteenth. [Ap. 10, 14 va.]; (Bp. 26, 3). — ಪದಿಮೂಱು. = ಹದಿಮೂಱು. thirteen (Śmd. 227; see ವಿಶ್ವ). — ಪದಿಮೂವರ್. thirteen persons (Bp. 27, 34; 51, 70). [— ಪದಿಮ್ಬರ್. ten persons. ಪದಿಮ್ಬರ್ ತಪರ್ ಪೊಱೆಯನೊವರ್ಗೆ ತಪರ್‌ನನ್ನು Vr. 77, 3]. — ಪದಿರ್ಮಡಿಸು. -ಇರ್ಮಡಿಸು. to multiply by ten (Abh. P. 13, 8).

ಪದಿಕ padika. — ಪಯಿಕ, ಪಯ್ದ. a pedestrian; *a foot-soldier.* 2, containing only one division.

ಪದಿಟೆ padiṭe. = ಹದಿಟೆ, q. v. Tbh. of ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ. honour, fame, etc.

ಪದಿನ್- padin. = ಪತ್ತು 3, etc. (Śmd. 227). ten. (T., M., Tu.). — ಪದಿನಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. = ಹದಿನಯ್ದು. fifteen (Śmd. 228; Ch. v. 289; Bp. 43; 3; see ಪಕ್ಷ). — ಪದಿನಾಱನೆಯ. sixteenth (Śmd. 243). — ಪದಿನಾಱು. -ಆಱು. = ಹದಿನಾಱು. sixteen. [ಒನ್ದೆಱೊಳ್ ಪದಿನಾಱಾಗಿ ನಿರನ್ತರಂ ಸೊಗಯಿಕುಂ Ap. 1, 51]; (Śmd. 228; Ch. v. 250; Cpr. 1, 76). — ಪದಿನೆಣ್. -ಎಣ್. = ಪದಿನೆಣ್ಟು. ಪದಿನೆಣ್ಸಾಸಿರ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಯ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳ್ (Śmd. 32. 83). — ಪದಿನೆಣ್ಬರ್. eighteen persons; the eighteen nobles in close attendance on a king (see Mr. 272 s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ). — ಪದಿನೆಣ್ಟು. -ಎಣ್ಟು. = ಹದಿನೆಣ್ಟು. eighteen [ನಿತ್ಯದಾನಕ್ಕೆ ದೇವ ಸಭಳದ ಪದಿನೆಣ್ಟು ಕೋಟಿ ಪೊನ್ನುಮನಿತ್ತು Pb. 2, 84 va.; Ap. 5, 12]; (Śmd. 228; Bp. 3, 73; see ಜಾತಿ). — ಪದಿನೆಣ್ಟು ವರ್ಣ. = ಅಷ್ಟಾದಶಜಾತಿ, ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣ, ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿ. (Bp. 55, 20; see ಜಾತಿ). [—ಪದಿನೇಣ್ಸಾಸಿರ. eighteen thousand. ಪದಿನೇಣ್ಸಾಸಿರ ಮ್ಲೇಚ್ಛ ರಾಜರುಂ Ap. 15, 3 va.]. — ಪದಿನೇೞು. -ಏೞು. = ಹದಿನೇೞು. seventeen (Śmd. 228). — ಪದಿಮ್ಬರ್. ten persons (Abh. P. 10, 106 va.).

ಪದಿರ್ padir. = ಪುದುರು. speech that admits of a double meaning (Grj. 4, 70 va.; Rśv. 11, 32). 2, a variety of sounds. ಪದಿರ ಪಱೆ (Abh. P. 13, 34va.).

ಪಡುಗು padugu. = ಹದುಗು. to bend (v. i.) to bow (J. 13, 47).

ಪಡುಮ paduma. Tbh. of ಪದ್ಮ. the lotus. (Śmd. 336 Mdb.; My.).

ಪಡುಮನಾಭ paduma-nābha. Tbh. of ಪದ್ಮನಾಭ. Viṣṇu. see Prv. s. ಪದವಿ.

***ಪಡುಮರಾಗ paduma-rāga.** = ಪದ್ಮರಾಗ. ಪಡುಮರಾಗದ ಬಣ್ಣದರ ಗಿಳಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.

ಪಡುಳ paduḷa. = ಹದುಳ, q. v. well-being, prosperity, happiness, welfare; tranquillity; security, safety [ಸಪ್ತಚ್ಛದ ಗನ್ಧ ಸುರಭಿ ಪಡುಳಂ ಮದಕರಿಯೆನೆ Kr. 3, 105; Ap. 7, 124]; (ಮುಟ್ಟಿ or ಮುಟ್ಟಿಮ Ct. II, 79; Grj. 5, 12. 45; Bp. 1, 8; 2, 9; 3, 39; 12, 16; 13, 18; 27, 21; 41, 17; 45, 16; 49, 27; 51, 68; 53, 54; J. 7, 19. 20; 18, 53; 19 sum.; T. ಪಜು, prosperity; *cf.* ಪದ). ಏರ್ಪತ್ರರೇರ್ಪತ್ತರಂ ಪಡುಳಂ ಮಾಟ್ಪುದುಚಿತಂ (Śmd. 79. 217). — ಪಡುಳವ್ಪೋಗು. -ಂ-ಪೋಗು. to become happy, etc. (Grj. 6, 39).

ಪಡುಳಿಗ paduḷiga. = ಹದುಳಿಗ. a happy man (J. 17, 13).

ಪಡುಳಿರ್ paduḷir. ಪಡುಳಿರು. to cheer up, to become tranquil (Bp. 3, 20; *cf.* ಹದುಳಿದ, ಹದುಳಿರಿಸು).

ಪಡುಳಿಸು paduḷisu. = ಹದುಳಿಸು. to become well or happy; to be calmed or soothed, as sorrow (Bp. 24, 66); to feel refreshed, to recover one's strength (J. 19, 43; 24, 69).

ಪಡೆ pade. 1. to desire, to wish, to strive, to be eager (ಈಪ್ಸೆ Śmd. Dh.; *cf.* ಪಸ; T. ಪಜ್ಜೈ, desire, love, affection; Te. ಪಸೆ, inclination, addiction, devotion to, see s. ಪಗಿಲ್ 1; *cf.* ಅದೆ ?). [ಪಡೆದುದಯಿಸಲೆನ್ದುಂ ಕಾಲದೊಳಲ್ಲದುದಾರ ತೇಜಂ Kr. 3, 147; Pb. 4, 57; Ap. 3, 79]. see Ch. v. 226; Cpr. 6, 24; Grj. 5, 83; Kk. 20; Rśv. 13, 77. 87; Śsv. 1, 79 va.

ಪಡೆ pade. 2. P. p. of ಪಡೆ 1. —ಪಡೆ ಪೊಯ್. to beat or kill with pleasure (Cpr. 6, 27. 29).

ಪಡೆ pade. 3. desire, wish. — ಪಡೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get desire, etc. (Cpr. 6, 83).

ಪಡೆಯಿಸು padeyisu. to cause to desire, etc. (ಈಪ್ಸೆ Śmd. Dh.; T. ಪಜಪ್ಪು, to charm, allure, deceive).

ಪದೇ padē. at a step. ಪದೇ ಪದೇ, at every step, every-where, on every occasion. (My.). ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳಿದರೂ ಸದೆ ಕೂಡಿ ಸೋದು ಬಿಡ (Prv.).

ಪದೋದಕ pada-udaka. water for washing the feet; water in which the feet have been washed. (Bp. 28, 7).

ಪದ್ಗ pad-ga. *a pedestrian; a foot-soldier.*

ಪದ್ದಂಚಿ paddañci. a swallow (S. Mhr. Guḷedaguḍḍa).

ಪದ್ದು paddu. = ಪರ್ದು, ಹದ್ದು 1. a kite; a hawk or falcon; a vulture (Cpr. 10, 88; J. 7, 28; 15, 19; 17, 18; 23, 29; 24, 34; ದಾಕ್ಷಾಯ್ಯ, ಗೃಧ್ರ Si. 173).

ಪದ್ಧತಿ pad-d-hati. = ಪಜ್ಜೆ. (a foot-stroke: a step; a foot-print). 2, *a way, a path, a road.* 3, manner, mode, usage, custom (Śmd. 97; My.). 4, a ritual, a manual. 5, *a row, a line.*

ಪದ್ಧತಿಕೆ paddhatike. = ಪದ್ಧತಿ No. 3. (Kāvy. V, 965).

ಪದ್ಮ padma. = ಪದುಮ. *a lotus, Nelumbium speciosum* (ನಲಿನ, ತಾವರೆ Nn. 54; ಕಂಜ Mr. 507). 2, the water-lily, Nymphaea alba (ಉತ್ಪಲ, ನೆಯ್ದಿಲು 54). 3, *whitish or coloured marks on the body of elephants* (ಗಜಬಿನ್ದು, ಆನೆಯ ಚಿಬ್ಬು 54, ದ್ವಿಪದ ಚಿಬ್ಬು 507). 4, *a species of fragrant plant used in medicine.* 5, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 54; ಉದಕ 507). 6, one of the treasures of Kubēra. 7, an army arrayed in the form of a lotus (ವ್ಯೂಹ, ಬಿಪ್ಪಭೇದ 54; ವ್ಯೂಹ 507). 8, a species of serpent (ಫಣಿ, ಸರ್ಪಭೇದ 54; ಫಣಿ 507; see ಎಟ್ಟು ಕುಲ). 9, crookedness, etc. (ವಕ್ರ, ಡೊಂಕು 54; ವಕ್ರ 507). 10, the moon (ಚನ್ದ್ರ 54). 11, a pond (ಸರ, ಕೊಳನು 54). 12, a peculiar posture of the body in religious meditation (ಆಸನ, ಕುಳಿರುವುದು 54). 13, an ascetic or N. of an ascetic (ಮುನೀನ್ದ್ರ, ಯತಿ 54). 14, thousand billions (ಸಂಖ್ಯಾಭೇದ, ಗಣನಾಭೇದ 54; ಲೆಕ್ಕಿಪ ಸಂಖೆ 507; see Mr. s. ಖರ್ವ). 15, a steady or bold man (ಧೀರನು 54). — ಪದ್ಮದ ಹಾವು. a small venomous snake on the head of which is a padma like that of the cobra (Bḍ.).

ಪದ್ಮಕ padmaka. *whitish or coloured spots on the body of elephants.*

ಪದ್ಮಗನ್ಧಿ padma-gandhi. a woman fragrant as a lotus. (My.).

ಪದ್ಮಗರ್ಭ padma-garbha. Brahmā. (My.).

ಪದ್ಮಚಾರಿಣಿ padma-cāriṇi. *the tree Hibiscus mutabilis.*

ಪದ್ಮಜ padma-ja. Brahmā (Śmd. 128; Bp. 1, 51).

ಪದ್ಮಜನಿ padma-jani. = ಪದ್ಮಜ. (Rśv. 4, 113).

ಪದ್ಮಜಾಣ್ಡ padmaja-aṇḍa. the universe (Cpr. 6, 32).

ಪದ್ಮನಾಭ padma-nābha. *Viṣṇu.* 2, N. of a king (Cpr. 2, 15; 2, 21 va., & 48 va.; 2, 53).

ಪದ್ಮನಾಲ padma-nāla. a lotus-stalk. (R.).

ಪದ್ಮಪತ್ರ padma-patra. *Costus speciosus.*

ಪದ್ಮಪಾಣಿ padma-pāṇi. Lakṣmī (My.); Pārvatī (My.); Viṣṇu; Brahmā.

ಪದ್ಮಪುರಾಣ padma-purāṇa. N. of a Purāṇa (Bp. 43, 76).

ಪದ್ಮಪ್ರಿಯೆ padma-priye. Lakṣmī (My.).

ಪದ್ಮಬನ್ಧು padma-bandhu. the sun. (My.).

ಪದ್ಮಭವ padma-bhava. Brahmā (Bp. 2, 19; 10, 31; 53, 9).

ಪದ್ಮಭವಗಣ padmabhava-gaṇa a class of metrical feet (Ch.).

ಪದ್ಮಭು padma-bhu (bhū). *Brahmā.*

ಪದ್ಮಮುಖಿ padma-mukhi. a woman with a lotus-like face (Ch. v. 184).

ಪದ್ಮಮುದ್ರೆ padma-mudre. a certain intertwining of the fingers in devotion (My.). 2, the sectarial mark of a lotus applied by Mādhvas to their forehead, etc. (My.).

ಪದ್ಮರಾಗ padma-rāga. lotus-coloured; *a ruby.*

ಪದ್ಮರಿಪು padma-ripu. the moon (Rśv. 4, 112).

ಪದ್ಮರೇಖೆ padma-rēkhe. a line in the palm of the hand indicating the acquisition of great wealth. (My.). 2, a kind of bandha; see ರಂಗವಾಲಿ.

ಪದ್ಮಲಾಂಛನ padma-lāñchana. a king; Brahmā; Kubēra; the sun. (K.).

ಪದ್ಮಲೋಚನ padma-lōcana. lotus-eyed. 2, Viṣṇu (Śsv. 5, 50).

ಪದ್ಮವಾಸೆ padma-vāse. *Lakṣmī.*

ಪದ್ಮವ್ಯೂಹ padma-vyūha. = ಪದ್ಮ No. 7. (J. 12, 10).

ಪದ್ಮಸಖ padma-sakha. the sun (Rśv. 6, 11 va.).

ಪದ್ಮಸದ್ಮ padma-sadma. = ಪದ್ಮಾಕರ. (Cpr. 5, 40). 2, Brahmā (5, 96).

ಪದ್ಮಸಮ್ಭವ **padma-sambhava.** Brahmā. (My.).

ಪದ್ಮಾಕರ **padma-ākara.** *a lotus-pond.*

ಪದ್ಮಾಕ್ಷ **padma-akṣa.** lotus-eyed; N. of a king (J. 31, 77; 32, 2. 7). 2, the seed of the lotus.

ಪದ್ಮಾಟ **padma-āṭa.** *the medicinal plant Cassia tora* (or alata) Lin.

ಪದ್ಮಾಭಿಧಾನ **padma-abhidhāna.** N. of a Brahmā (J. 32, 37).

ಪದ್ಮಾಲಯೆ **padma-ālaye.** *Lakṣmī.*

ಪದ್ಮಾವತಿ **padmā-vati.** N. of Lakṣmī (My.); N. of a town, Patna (My.). ಊರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸೂಳೆ (ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ ಅವಳು) ಪದ್ಮಾವತಿ (Prv.).

ಪದ್ಮಾಸನ **padma-āsana.** a particular posture (in religious meditation), sitting with the thighs crossed with one hand resting on the left thigh, the other held up with the thumb upon the heart, and the eyes directed to the tip of the nose. (Bp. 3, 5).

ಪದ್ಮಿ **padmi.** possessing lotuses (J. 15, 12); having coloured marks. 2, *an elephant.* 3, the husband of Padmā, Viṣṇu (J. 15, 12).

ಪದ್ಮಿನಿ **padmini.** *a lotus.* 2, *a multitude of lotuses; a lake abounding in them.* 3, a woman of the first and most excellent class (Grj. 7, 11 va.).

ಪದ್ಮಿನೀಕಾನ್ತ **padminī-kānta.** the sun. (Rsv. 11, 10, as ಪದ್ಮಿನಿ-).

ಪದ್ಮಿನೀಜಾತೆ **padminī-jāte.** a female born of a padminī woman (Bp. 41, 2).

ಪದ್ಮಿನೀಮಿತ್ರ **padminī-mitra.** the sun. 2, the number 12 (Ch.). see ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ, and *cf.* ಪನ್ನೆರಡಿನ.

ಪದ್ಮಿನೀವಲ್ಲಭ **padminī-vallabha.** the sun. (My.).

ಪದ್ಮೆ **padme.** ಪದ್ಮಾ. *Lakṣmī* (ಗೋಮಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 54; ಇನ್ದಿರೆ Mr. 507). 2, *the plant Clorodendrum siphonantus* R. Br. 3, *the plant Hibiscus mutabilis* Lin.

ಪದ್ಮೇಶಯ **padmē-śaya.** Viṣṇu. (R.).

ಪದ್ಮೋದರ **padma-udara.** Viṣṇu (Śmd. 18).

ಪದ್ಮೋದ್ಭವ **padma-udbhava.** Brahmā. (My.).

ಪದ್ಯ **padya.** relating to the foot, to feet, or to a word. 2, *a Śūdra.* 3, *a verse;* metre; poetry; a piece of metrical composition [ಪದ್ಯಂ ಸಮಸ್ತ ಜನತಾಹೃದ್ಯಂ Kr. 1, 30]; (Bp. 5; 37; Śmd. 72). ಪದ್ಯ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಗದ್ಯವಾದರೂ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ಪದ್ಯಾರ್ಧ **padya-ardha.** the end of half a verse (Śmd. 73).

ಪದ್ಯೆ **padye.** *a path, a road.*

ಪನ್- **pan. 1.** = ಪತ್ತು 3, etc. (Śmd. 227). ten. (T., Te.). — ಪನ್ನಿಬ್ಬರ್. -ಇಬ್ಬರ್. = ಪನ್ನಿರ್ವರ್. (Bp. 5, 18. 63). [— ಪನ್ನಿರ್ಕಣ್ದುಗ. -ಇರ್ಕಣ್ದುಗ. twelve kandugas. ಪನ್ನಿರ್ಕಣ್ದುಗದಕ್ಕಿಯ ಕೂಳುಮಂ Pb. 3, 25 va.; — ಪನ್ನಿರ್ಛಾಸಿರ. -ಇರ್ಛಾಸಿರ. twelve thousand. ಪನ್ನಿರ್ಛಾಸಿರಮಾನಿನೆವರಸು Pb. 10, 108 va.]. — ಪನ್ನಿಬರ್. -ಇಬರ್. = ಪನ್ನಿರ್ವರ್. (Abh. P. 10, 39 va.). — ಪನ್ನಿರ್ವರ್. -ಇರ್ವರ್. twelve persons [ಪನ್ನಿರ್ವರಾದಿತ್ಯರ ತೇಜಮುಮಂ Pb. 10, 115 va.]; (Śmd. 17). — ಪನ್ನೆರಡಿನ. -ಇನ. the twelve suns (Bp. 10, 31; see ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ). — ಪನ್ನೆರಡು. -ಎರಡು. = ಹನ್ನೆರಡು. twelve [ನೆಗೞ್ದ ಪನ್ನೆರಡುಂ ಕೋಷ್ಠಂಗಳೊಳ್ Ap. 10, 34 va.]; (Śmd. 227 Mdb.; Ch. v. 285). — ಪನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ. 12000 (Bp. 6, 33; 51, 68; 57, 12). — ಪನ್ನೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. eleven [ಪನ್ನೊನ್ದಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಪತಿಗಳುಂ Pb. 10, 27 va.; Ap. 3, 40 va.]; (Śmd. 227). — ಪನ್ನೊನ್ದು ಇನ್ದ್ರಿಯ. eleven indriyas (Bp. 43, 2). — ಪನ್ನೊನ್ದು ರುದ್ರರ್. the eleven rudras (Bp. 10, 31; see ಏಕಾದಶರುದ್ರರ್). [— ಪನ್ನೊರ್ವರ್ eleven persons. ಪನ್ನೊರ್ವರಂ ಕೊನ್ದು Pb. 11, 59].

ಪನ್- **pan. 2.** = ಪಂ-, ಪಚೆ, ಪಚ್ಚ, ಪಚ್ಚನೆ, ಪಚ್ಚು 1, ಪಚ್ಚಿ, etc. (Śmd. 215). greenness; freshness; etc. — ಪನ್ದಲೆ. -ತಲೆ. (Śmd. 216). a newly decapitated head (ಪಸಿಯ ತಲೆ Śm. 44; Kk. 41, o. r. ಪಸಿದಲೆ). [ಅರಾತಿಯ ಪನ್ದಲೆ .... ಒನ್ದೆಸೂಳೊಳೆ ಪಡಲ್ವಡೆ Pb. 10, 78]. see Abh. P. 4, 60; 13, 54 va.; 13, 62. 100; Rsv. 13, 137. — ಪನ್ದಲೆದರ್. -ತರ್. to bring such a head (Abh. P. 13, 135). — ಪನ್ದಲೆಪಾಣಿ. Śiva (V. 37, 83). — ಪನ್ದಲೆವಚ್ಚ. -ಪಚ್ಚ. he who is decorated with fresh skulls: Śiva Kk. 5; ಈಶ್ವರ Śm. 23). — ಪನ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. (Śmd. 216). fresh young leaves. [ಕೆಳಗಣ ಕೆನ್ದಳಿರ್ ಪುದಿದ ಮೇಗಣ ಪನ್ದಳಿರೊನ್ದಿದೊನ್ದು ಕೆಯ್ಯೞಿದ ಪಸುರ್ಪುಮಂ ಪೋಳೆವ ಕೆಮ್ಪುಮನಾಳ್ದಿರೆ Pb. 5, 32]. — ಪನ್ದೊವಲ್. -ತೊವಲ್. (Śmd. 216). a fresh hide. (Cpr. 10, 111). — ಪನ್ದೊಲ್. -ತೊಲ್. (Śmd. 216). = ಪನ್ದೊವಲ್. — ಪನ್ನೀಱುಮುರ. a small evergreen tree with a very fragrant white flower, Guettarda speciosa L. (St. & Pl.; My. as ಪನ್ನೀಱಿಲು; T. ಪನ್ನೀರ್ಮರಂ). see ಗುಡ್ಡ-.

ಪನ್- **pan. 3.** an abbreviation of ಪನಿ 2. — ಪನ್ನೀರ್. -ನೀರು. dew-water: water distilled from various flowers, perfumed water: rose-water, etc. (ಹಿಮವಾರಿ Mr. 336; My.; Tu.; Te., T.; M. ಪನಿನೀರ್). see Śm. 118; Bp. 4, 35; Bh. 1, 12, 17; Rām. 1, 13, 5. 9; C. Bp. 5, 2. 5; J. 11, 41; 31, 2; 33, 18. — ಪನ್ನೀರ್ಗೊರಡೆ. -ಕೊಡೆ. a pot filled with pannīr (Rsv. 8, 5 va.). — ಪನ್ನೀರ್ದಳಿಪ. -ತಳಿಪ. sprinkling of pannīr (V. 5, 43 va.).

*ಪನಪನ **pana pana.** an imitative sound. — ಪನ ಪನ ಪನಿ. to ooze in drops. ನೆತ್ತರ್ ಪನ ಪನ ಪನಿಯೆ Pb. 9, 63 va.

ಪನವು **panavu.** (ಪನ). a place appointed for meeting, a place of assignation (ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ Smd. II; ಕೊಳ, ಕೊಮ್ಬು, ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ Kk. 74; ಕೊಮ್ಬು, ಸಂಕೇತದ ಸ್ಥಲ Śm. 57; Te. ಪನುಪು, to send; ಪನುಪು, ಪಮ್ಪು, sending, mission, command, order; bewitching; see ಅಮ್ಪಕ).

ಪನಸ **panasa.** = ಪಲಸ, ಫಲಸ, ಪಲಸು, ಹಲಸು. *the jaka or jack tree, Artocarpus integrifolia* Lin.

ಪನಾಯಿತ **panāyita.** *praised.*

ಪನಿ **pani. 1.** = ಹನಿ 1. to drop. [Tu. ಪನಿಪು]. (T.). [ನೆತ್ತರ್ ಪನ ಪನ ಪನಿಯೆ Pb. 9, 63 va.]. P. p. ಪನಿತು (Cpr. 5, 125; 8, 23).

ಪನಿ **pani. 2.** = ಪನ್ 3, ಹನಿ 2. a drop, of water, dew, etc. (T., Tu.; M.). [ಮಱುಗುವ ಪಾಲ್ಗಳಿಯ ಪನಿಗಳಂ ಬೆರಸಿದ ಪೊಲ್ Kr. 1, 58; Ap. 1, 75]. see ಎಲೆವನಿ, ಕಣ್ಬನಿ, ಕಮ್ಬನಿ, ಗಱುವನಿ, ನಟ್ಟವನಿ, ನೀರ್ವನಿ, ನುಣ್ಬನಿ, ಪಾಱುಮ್ಬನಿ, ಬೆಮರ್ವನಿ, ಮಱಿವನಿ, ಮುಮ್ಬನಿ; Rsv. 5, 41. [— ಪನಿಪುಲ್. grass covered with dew. ನರಭೋಗ ಮೊಮ್ಬೀ ಪನಿಪುಲ್ಲಂ ನಕ್ಕೆತೃಷ್ಣೆ ಪೇೞ್ ಪೋದಪುದೇ Ap. 9, 57].

ಪನಿತ **panita.** *praised.*

*ಪನಿತ್ತು **panittu.** P. p. of ಪನಿ 1. ಮೃಗಮದದ ಪುಳಿಂಚುಗಳ್ ಪನಿತ್ತಿರಲ್ Pb. 8, 67.

ಪನಿಯಾಣ **paniyāṇa.** = ಪನಿವಾರ. a sweet cake, a fritter (V. 6, 36; T. ಪಣಿಗಾರ, ಪಣಿಯಾರ; Te. ಪಣ್ಣೇರಮು, ಪಣ್ಯಾರ, ಪಣ್ಯಾರ).

ಪನಿವಾರ **panivāra.** = ಪನಿಯಾಣ. (My.).

ಪನೀರು **panīru.** cheese (B. 5, 287; Mhr., H. ಪನೇರ, ಪನೀರಿ, ಪನ್ನೀರ).

ಪನೆ **pane. 1.** a bud-like, pointed, or sharp tooth (ಮೊನೆವಲ್ Kk. 70; ಮೊಳೆವಲ್ Śs.; *cf.* ಪದ?).

ಪನೆ **pane. 2.** = ಪಯ್ಮ್ಬೆ etc. (Rsv. 5, 58; Śsv. 3, 32; Tu.; T. ಪನ್ನೈ, a palmyra tree, Borassus flabelliformis = ತಾಲ).

ಪಂತ panta. 1. ಪಣ್ಥ. = ಪನ್ದ್ಯ, ಹಂತ 2. Tbh. of ಪಣಿತ 2. a bet, a wager (My.; Tu.; Te. ಪಂತ, ಪನ್ದೆಮು, ಪನ್ನಿದ; M. ಪನ್ದಯ; T. ಪನ್ದಯ; ಪನ್ದ್ಯೆಯ). 2, an asseveration; an engaging for by declaration; a vaunt of what one is able to do or to do better than others, a declaration resting on truth; a promise or vow, of allegiance, etc. (Te. ಪದ್ದು, ಪಂತ); a challenge; a song expressing allegiance, etc. (ಪಾಡು Bhn. 4; ವಾಸಿ 9). [ಪೊರೆಯುಂ ಪಂತಮುಮಿಲ್ಲದಂತೆ ಮನ ದೊಳ್ ನಿಷ್ಕಾರಣಂ ಕಾಯ್ವುರಂ Pb. 7, 35]. ಪಂಕ್ತಿಲಿಯಿರುವವನಿಗೆ ಪಂತವಿರ ಬಾರದು. — ಪಂಚಮಶಾಲೆಯವರ ಕಂಚು ಪಂತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). see Cpr. 5, 41; Bp. 24, 88; Bh. 8, 25, 17. 34; 8, 26, 20; Rām. 5, 9, 1; J. 22, 7. 12. — ಪಂತಕಟ್ಟು. to bet, to wager (My.). — ಪಂತ ಪಾಡು. dupl. = ಪಂತ No. 2. (J. 4, 50; 9, 15; 22, 6). — ಪಂತ ಮಾಡು. = ಪಂತ ಹಾಕು. (My.). — ಪಂತವೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. to put a stake or as a stake at play (My.). — ಪಂತ ಹಾಕು. to engage for by declaration, to vaunt to be able to do something better than others, to challenge, to vow (My.). ಹಾಕಿದ ಪಂತಕ್ಕೂ ಆಡಿದ ಜುಗಾರಿಗೂ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. — ಪಂತ ಹಾಕಿದವರ ಹತ್ತರ ಶಾಸ್ತ್ರನಾಗಿರ ಬೇಕು (Prvs.).

ಪಂತ panta. 2. a learned man, a pandit (My.; Mhr.); a schoolmaster (B. 1, 21; My.).

ಪಂತಗಾಱ panta-gāṟa. a proud, obstinate assertor (My.); a wagerer (My.).

ಪಂತಿ panti. = ಪಂತೆ, ಪನ್ತಿ, ಬನ್ತಿ, ಹನ್ತಿ. Tbh. of ಪಂಕ್ತಿ. a row, etc. (ಆಳಿ, ಶ್ರೇಣಿ, ಆವಳಿ, ಪಂಕ್ತಿ, etc. Hlā.; ಆಳಿ, ವೀಥಿ, ರಾಜಿ Mr. 359, o. r. ಪನ್ತಿ; ಪಂಕ್ತಿ Kk. 57; ಪಾಱು, ಕೇಱು 90; Śm. 53; ಪಾಲಿ Si. 456). [ಅಯ್ನೂರ್ವರ್ ಮಕ್ಕಳ್ಗೊನ್ದೆ ಪನ್ತಿಯೊಳ್ ತುಯ್ಯಲಂ ಬಡ್ಡಿಸಿ Vr. 164, 22]. ಪಂತಿಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವದು (ಸಹಭೋಜನ Si. 317). see ಇರವನ್ತಿ. — ಪನ್ತಿಕಣ್ಣ. = ಪಂಕ್ತಿಗ್ರೀವ. (Bp. 54, 59). — ಪನ್ತಿದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. a line or an orderly state to be lost (Cpr. 8, 73). — ಪನ್ತಿರಥ. = ಪಂಕ್ತಿರಥ. (My.).

ಪನ್ತಿಗೆ pantige. Tbh. of ಪಂಕ್ತಿಕೆ. a row, line. see ಇರವನ್ತಿಗೆ, etc.

ಪನ್ತು pantu. (Tbh. of ಪನ್ಥ). — ಪನ್ತುವರಾಳಿ. N. of a tune (Te.; My.; M. ಪನ್ತುವರಾಡಿ).

ಪನ್ತೆ pante. = ಪನ್ತಿ. (ಸೇಣಿ, ಹನ್ತಿ, etc., ಸಮೂಹ Śs.).

ಪನ್ತೋಜಿ pantōji. a schoolmaster (Mhr.; My.).

ಪನ್ಥ pantha. = ಹನ್ತ 1, ಹೊನ್ತ. a path, a road (ಮಾರ್ಗ, etc., ಬಟ್ಟೆ Mr. 187).

ಪನ್ಥಿ panthi. (= ಪಥಿ). a way, road. see ಪರಿ-.

ಪನ್ದರ್ pandar. -ರು. = ಪನ್ದರ, ಪನ್ದಲ್, ಹಂಜರ, ಹನ್ದರ್, ಹನ್ದರ 1. a pandal, a temporary shed of leaves, cloth, etc., erected for marriages, etc.; a trellis for vines or creepers (ಕಾವಣ, ಚಪ್ಪರ Śm. 59; Cpr. 8, 64 va.; Abh. P. 4, 60; Te. ಪನ್ದಿರಿ, ಪನ್ದಿಲಿ; T. ಪನ್ದರ್, ಪನ್ದಲ್; M. ಪನ್ದಲ್). [ನನೆಯ ಪನ್ದರುಮಂ ತಳಿರಕಾವಣಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 47 va.]. ಹನ್ದರ್ or ಪನ್ದರ್ (Śmd. 191). see ಪಸುರ್ವನ್ದರ್.

ಪನ್ದರ pandara. = ಪನ್ದರ್, etc. (ಚಪ್ಪರ, ಹನ್ದರ Nn. 143). see ತಳಿರ್ವನ್ದರ.

ಪನ್ದಲ್ pandal. = ಪನ್ದರ್, etc. [T.]. (ಚಪ್ಪರ, ಕಾವಣ Kk. 26, one MS. ಪನ್ದರ್; ಕಾವಣ Ct. II, 93).

ಪನ್ದಿ pandi. = ಹನ್ದಿ. a hog; a pig, a swine (ಸೂಕರ, ವರಾಹ, etc. Mr. 161; Tu. ಪಞ್ಜಿ; Te.; T. ಪನ್ಱಿ; M. ಪನ್ನಿ). [ಪನ್ದಿ ಗಳುಂ ಪಟಿನವಿರಿಕ್ಕಿದುವು Pb. 5, 38; Ap. 5, 14]. see Śmd. 142. 166; J. 16, 37; 28, 44. 46. 52. — ಪನ್ದಿದಲೆ. -ತಲೆ. a pig's head: a certain means of defence (C. Bp. 42, 22. 23; Rśv. 6, 116). — ಪನ್ದಿಮೀನ್. a sort of fish (Rśv. 5, 115).

ಪನ್ದೆ pande. = ಹನ್ದೆ. a coward [ಆ ಪನ್ದೆಯನನ್ನಕ ಮುಖ ದೊಳ್ ತನ್ದಿಟ್ಟನಲ್ಲದೆ Kr. 3, 195; Pb. 12, 92; Ap. 14, 90]; (Abh. P. 3, 150; 12, 74; Rsv. 13, 20; J. 17, 52. 54; Te.; T. ಪನಿ, trembling, fear; to tremble; *cf.* ಪಂಜೆ). ಪನ್ದೆ, ಡುಜುಕು! (Grj. 1, 23).

ಪನ್ದೆತನ pandetana. cowardice (Kāvy. I, 4, 121; Abh. P. 6, 113).

ಪನ್ದ್ಯ pandya. = ಪಂತ 1. a bet, etc. (ದುರೋದರ Si. 450). ಕೋೞಿ ಮೊದಲಾದ ಜನ್ತುಗಳ ಪನ್ದ್ಯ (ಪ್ರಾಣಿದ್ಯೂತ, ಸಮಾಹ್ವಯ); ಜೂಜದಲ್ಲಿ ಪನ್ದ್ಯ (ಗ್ಲಹ Si. 349). ಜೂಜು ಕೋೞೀ ಪನ್ದ್ಯ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ ಪಡುವ ಪಣದ್ರವ್ಯ (ಪಣ 418).

ಪನ್ನ panna. pride, haughtiness (ಕಾಮುಕರ, ಗಬ್ಬ, ಬಿಂಕ, ಮುಕ್ಕು, ಗರ್ವ Śm. 38; *cf.* ಪದೆ 1?). *cf.* ಪಪ್ಪ, ಹಮ್ಮು 2.

ಪನ್ನ panna. 1. *fallen* (ಪತಿತ, ಬಿದ್ದುದು Mr. 448); falling; creeping on the ground. 2, gone to. 3, obtained, attained, gained. [4, an aṣṭaka of the ṛigvēda (My.; Te. a verse in a chapter of the vēda).

ಪನ್ನ panna. 2. the breadth of cloth (My.; Mhr., H. ಪನ್ನಾ).

ಪನ್ನಗ panna-ga. *a snake, a serpent.* see Bp. 46, 25. 26. 28.

ಪನ್ನಗಕನ್ನಿಕೆ pannaga-kannike. a serpent-virgin, a female serpent-demon (Bp. 27, 10).

ಪನ್ನಗಭೂಷಣ pannaga-bhūṣaṇa. Śiva (My.).

ಪನ್ನಗರಾಜ pannaga-rāja. the chief of serpents, Śēṣa. 2, the number 1 (Ch.).

ಪನ್ನಗಶಯನ pannaga-śayana. Viṣṇu (My.).

ಪನ್ನಗಾನ್ತಕ pannaga-antaka. Garuḍa (My.).

ಪನ್ನಗಾಭರಣ pannaga-ābharaṇa. Śiva (Bp. 33, 16; C. Bp. 47, 3).

ಪನ್ನಗಾರಿ pannaga-ari. Garuḍa.

ಪನ್ನಗಾರಿಧ್ವಜ pannagāri-dhvaja. Viṣṇu or Kriṣṇa (J. 6, 40; 12, 11).

ಪನ್ನಗಾಶನ pannaga-aśana. *Garuḍa.* 2, a peacock.

ಪನ್ನಗಾಶನವಾಹನ pannagāśana-vāhana. Viṣṇu; Ṣaṇmukha (My.).

ಪನ್ನಗೇನ್ದ್ರ pannaga-indra. = ಪನ್ನಗರಾಜ.

ಪನ್ನಗೇನ್ದ್ರಸಮ್ಭವೆ pannagēndra-sambhave. N. of a wife of Arjuna (J. 24, 1). ಅರ್ಜುನನ ಪತ್ನಿ ಉಲೂಪಿ?

ಪನ್ನಗೇನ್ದ್ರಾಭರಣ pannagēndra-ābharaṇa. = ಪನ್ನಗಾಭರಣ. (Bp. 27, 18).

ಪನ್ನಗೇಶ್ವರ pannaga-īśvara. = ಪನ್ನಗರಾಜ. (J. 24, 25).

ಪನ್ನಂಗ pannaṅga. (Tbh. of ಪಲ್ಯಂಕ). the canopy over an open palanquin (C. Bp. 47, 39; Te. ಪನ್ನಾಗ; T. ಪನ್ನಾಂಗು, ಪಡಂಗು; M. ಪನ್ನಗ).

ಪನ್ನಂಗಿ pannaṅgi. (= ಗೌರಿ. ಗೋಟಚಿ, ನೆಲಬೇವು Mr. 147; o. rs. ಪನ್ನೆಗ, ಗೊಟ್ಟಚಿ, and, for ಗೌರಿ, ಕಾರಪತಿ).

***ಪನ್ನತ pannata.** hero. ನೆಗೆದು ಬರ್ಪ ವಿಷಪನ್ನಗನಂ ಪನ್ನತನನೆಡೆ ಯೊಳಗಿಂ ತನ್ನಯ ಗರುಡಾಸ್ತ್ರದಿನ್ದೆ ಕುಱುವಱುವಱುದಂ Pb. 12, 205.

ಪನ್ನತಿಕೆ pannatike. prowess, valor, courage, etc. (ಪರಾಕ್ರಮ Śmd. II; Ct. I, 70. 100; ವಿಕ್ರಮ II, 15; ಅಣ್ಮು, ಪರಾಕ್ರಮ Kk. 41, Śm. 38; Rśv. 5, 114 va. & 120 va.; 6, 11 va. & 115 va.; 13, 97). — ಪನ್ನತಿಕೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become valorous, to take courage, etc. (Rśv. 6, 81 va.).

ಪನ್ನಲಿನ **pad-nalina.** = ಪದಾಮ್ಬುಜ. lotus-like foot (Bp. 45, 50).

ಪನ್ನಾಡೆ pannāḍe. the web which surrounds the lower part of the stem-leaves of a palmtree (My.; M.; T. ಪನ್ನಾಡೈ).

ಪನ್ನಿ panni. bragging, boasting; self-conceit (Tu.). ಬನ್ನಿ ! ಎನ್ದರೆ ಪನ್ನಿ ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ಪನ್ನಿ **panni.** = ಪನ್ನಿ, q. v. a row, etc. (Cpr. 3, 51).

ಪನ್ನೆ panne. camphor (ಚೀನಿ, ತುಹಿನ, ಹಿಮವಾಲುಕ Mr. 336).

ಪನ್ನೆ **panne.** the state of having the whiskers cleared away in a peculiar funny manner (My.; H.).

ಪಪಿ **papi.** drinking. 2, the moon. (R.).

ಪಪ್ಪ pappa. arrogance, pride (ದರ್ಪ Śm. 30, o. r. ದಪ್ಪ; ದರ್ಪ Kk. 94, o. r. ದಪ್ಪ).

ಪಪ್ಪಂ **pappam.** = ಪಂಗಿ, ಪಪ್ಪಾಯಿ q. v., ಪೊಪ್ಪಾಯಿ. the Papaya. — ಪಪ್ಪಂಗಾಯಿಮರ. -ಕಾಯಿ-. = ಪಪ್ಪಾಯಿಮರ, q. v. (St. & Pl.).

ಪಪ್ಪಕ pappaka. = ಪಪ್ಪುಕ, q. v.

ಪಪ್ಪಡಿ **pappaḍi.** = ಪಪ್ಪಳ. see ಗುಳ-.

ಪಪ್ಪರಿಕೆ papparike. = ಪರ್ಪರಿಕೆ, q. v. roughness, etc.

ಪಪ್ಪಳ **pappaḷa.** = ಅಪ್ಪಡ, ಅಪ್ಪಳ, ಪಪ್ಪಡಿ, (ಪಾಪಟೆ), ಪಾಪಟೆ, ಹಪ್ಪಳ. Tbh. of ಪರ್ಪಟ. a thin crisp cake made of the flour of black-gram or other pulse, with spices (Mhr. ಪಾಪಡ, ಪಾಪಡೀ; M. ಪಪ್ಪಡ; R.).

ಪಪ್ಪಳಿ **pappaḷi.** (ಪಟ 1_ಪಳಿ = ಪಟ). = ಪೊಪ್ಪಳಿ, ಪೊಪ್ಳಿ. a chequered garment, worn by females, the stuff called "poplin" (My.; T.).

ಪಪ್ಪಾಯಿ **pappāyi.** = ಪಪ್ಪಂ, etc. the Papaya (of Hayti) or Papaw (M. ಪಪ್ಪಾಯ; Tu. ಬಪ್ಪಂಗಾಯಿ; Te. ಪಪಯಿ, ಪಪ್ಪಾಯಿ; Mhr. ಪೋಪಯ). — ಪಪ್ಪಾಯಿಮರ. the Papaw tree, Carica papaya L. (Z.).

ಪಪ್ಪು pappu. split pulse of any kind, split almonds, etc. (Te.; T. ಪರುಪ್ಪು; M. ಪರಿಪ್ಪು). see ಗೇರು-.

ಪಪ್ಪುಕ pappuka. (Śmd. 48). = ಪಪ್ಪಕ, ಪೊಪ್ಪುಕ. beating the bushes, in hunting (ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುಹಂ Śmd. II, o. r. ಪೊಪ್ಪುಕ; Kk. 94, o. r. ಪಪ್ಪಕ; ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುವುದು Śm. 30).

ಪಬು **pabu.** Tbh. of ಪ್ರಭು. a lord. (Bp. 61, 86; C. Bp. 11. sum.).

ಪಮ್- pam. = ಪಚ್ಚೆ, etc. greenness. ಪಮ್ಮನೆ ಪಸಿಯಾಗಿ ಯಿರ್ದುದು (Ct. I, 90).

ಪಮಾಣ **pamāṇa.** Tbh. of ಪ್ರಮಾಣ. measure, standard, etc. — ಪಮಾಣಕೋಟ. N. of a place (Bh. 1, 6, 8).

ಪಮ್ಪ pampa. (fr. ಪಸು 3). equal share or division (ಸಮಭಾಗ Ct. I, 105; II, 9; Te. ಪಮ್ಪಕ, distribution). 2, N. of the first great Kannaḍa poet [Pb. 1, 11]; (Cpr. 1, 66).

ಪಮ್ಪಾಕ್ಷೇತ್ರ **pampā-kṣētra.** the place of pilgrimage called Pampā or Hampe (My.).

ಪಮ್ಪಾಪುರ **pampā-pura.** the town of Pampā (Hampe; see Rāghc. s. ಅನ್ತುಟ).

ಪಮ್ಪಾಪುರಾಗಾರ **pampāpura-āgāra.** Śiva (Kk. 1).

ಪಮ್ಪಾವಿರೂಪಾಕ್ಷ **pampā-virūpākṣa.** Śiva of Pampā (C. Bp. 47, 1).

ಪಮ್ಪಾಸರೋವರ **pampā-sarōvara.** the lake at Pampā (Rām. 3, 12 sum.; My.).

ಪಮ್ಪೆ **pampe.** ಪಮ್ಪಾ. = ಹಮ್ಪೆ. the river, lake, or town of Pampā or Hampe. — ಪಮ್ಪೆಯಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. Śiva (Ct. II, 1).

ಪಮ್ಬಲ್ pambal. (fr. ಪದೆ 1). = ಹಮ್ಬಲ, ಹಮ್ಬಲು. ardent desire; lookout; having the mind intently fixed on; solicitous or grievous thought [ಇನ್ನೇನೆಮ್ಬುದೊ ಪಿರಿದೈವ ರೊಳಂ ಪಮ್ಬಲ್ ಗುಣ ಪಕ್ಷಪಾತಮಪ್ಪುದು ನಿಮ್ಮೊಳ್ Pb. 7, 63; Ap. 2, 50]; (Cpr. 6, 87).

ಪಮ್ಬಲಿಸು pambalisu. = ಹಮ್ಬಲಿಸು. to desire; to look out for, to crave for, to be full of solicitous or painful thought, etc. [ಮೆಯ್ಯೊಗಕ್ಕೆ ಪಮ್ಬಲಿಸದೆ Pb. 1, 136]; (Cpr. 3, 50 va.; Abh. P. 9, 152; Rśv. 13, 130 va.; 13, 134; J. 13, 59; 24, 26).

ಪಯ್- pay. = ಪತ್ತು 3, etc. ten. see ಒಮ್ಬಯ್.

ಪಯ **paya. 1.** Tbh. of ಪದ. the foot. (Śmd. 352). ಪಯಂಗಳ್ or ಪಯಗಳ್ (126). see ಬತ್ತುಮ್ಬಯ. — ಪಯಪಾಡು. manner of (placing) the feet (Bh. 1, 7, 27; 10, 6, 22).

ಪಯ **paya. 2.** = ಹಯನು. Tbh. of ಪಯಸ್. water, milk, etc. (Śmd. 107). ಘೃತ, ಅಮೃತ, ಹಾಲು Nn. 24; ಅಮೃತ, ಉದಕ 65).

ಪಯಃಕೇಲಿ **payas-kēli.** playing or gamboling in water (Cpr. 7, 147).

ಪಯಃಪತಿ **payas-pati.** Varuṇa (Śśv. 1, 67).

ಪಯಃಪೂರ **payas-pūra.** a stream of milk (Cpr. 8, 39). 2, a lake (Sk.).

ಪಯಗತಿ **paya-gati.** Tbh. of ಪದಗತಿ. gait, etc. (Śmd. 376).

ಪಯಣ **payaṇa.** Tbh. of ಪ್ರಯಾಣ (Śmd. 359; ಯಾತ್ರೆ, ವ್ರಜ್ಯೆ, etc. Nr.; ಯಾತ್ರೆ, ಪ್ರಯಾಣ, etc. Hlā.; ಪ್ರಸ್ಥಾನ, ಯಾತ್ರೆ Mr. 288; J. 2, 67; 4, 68; 5, 70; 6, 1; 18, 62). [ತೆಂಕಣ್ಮೊಗದೆ ಪಯಣಮ್ಬೋಗಿ Pb. 3, 8 va.]. ಕಡಲ ಪಯಣ (B. 4, 104). ನಿತ್ಯಪಯಣ ಬುತ್ತೀ ಕೇಡು. — ಪಯಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನಿಗೆ ಅಯನದ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? (Prvs.). ಪಯಣದ ರಥ (ಪಾರಿಯಾತ್ರಿಕ, ಕರ್ಣೀರಥ Hlā.). see Prv. s. ಒಪ್ಪಿಗ. — ಪಯಣಗತಿ. travelling (J. 3, 1; 6, 1; 7, 13). — ಪಯಣಮ್ಬೋಗು. -೦-ಪೋಗು. to enter upon a journey (Abh. P. 7, 7 va.). ಪಯಣಮ್ಬೀದಂ (Śmd. 200).

***ಪಯನು payanu.** = ಹಯನು No. 2. milch cow. ಗೋವುಣ್ಡಳದೊಳಗೊಳ್ಳಿದುವಪ್ಪ ಪತ್ತು ಪಯನುಮುಂ Vr. 22, 3.

ಪಯಶ್ಚರ **payas-cara.** a fish (Śśv. 4, 110).

ಪಯಸ್ **payas.** = ಪಯ 2, ಪಯಸ್ಸು. *water.* 2, *milk.* 3, a certain metrical foot (Ch.).

ಪಯಸ್ಯ **payasya.** *made of milk,* as curds, butter, etc.

ಪಯಸ್ವಿನಿ **payasvini.** a milch cow; a river; N. of a river; the night. ಪಯಸ್ವಿನಿನದಿಗೆ ಹೋದರೆ ಪಾಯಸ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ಪಯಸ್ಸು **payassu.** Tbh. of ಪಯಸ್ (Śmd. 107).

ಪಯಿಕ **payika.** = ಪಯ್ಕ. (Tbh. of ಪದಿಕ). a division; a district (ವಿಷಯ, ಕಮ್ಪಣ Mr. 189).

ಪಯಿನ್- payin. = ಪಯ್-, etc. ten (Śmd. 226). — ಪಯಿಂಛಾಸಿರಂ. ten thousand (Śmd. 226). — ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರ್. ten thousand persons (121. 226). [ಪಡಲಿಟ್ಟನಿರೆ ಮಾಟ್ಪಿನೋವದೆ ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರಂ ಯುದ್ಧದೊಳ್ Pb. 10, 25. — ಪಯಿನ್ಪತ್ತರ್. one hundred persons. ತಮ್ಮ ಪಗೆ ಪರ್ವುವನ್ತೆ ಪಯಿನ್ಪತ್ತರ್ ಪರ್ವಿದಾಲದ ಮರದ ಮೊದಲ್ಗೆವನ್ದ Pb. 2, 30 va.].

ಪಯಿರ್ payir. ಪಯಿರು. = ಪಯ್ರು, (ಪಸುರ್ 2, etc.). green corn, growing corn; any green, growing crop (My.; Te., M., T.; *cf.* ಪೆಸಱ್).

ಪಯೋಜ payas-ja. a cloud. 2, the lotus (Nn. 1).

ಪಯೋಜಜ payōja-ja. Brahmā (Cpr. 6, 80).

ಪಯೋಜನಾಭ payōja-nābha. Viṣṇu (Bp. 54, 36).

ಪಯೋಜನ್ತು payas-jantu. an aquatic animal (ಜಲಚರ Nn. 87).

ಪಯೋಜನ್ಮ payas-janma. a cloud. (R.).

ಪಯೋಜಮಿತ್ರ payōja-mitra. the sun (Nn. 1).

ಪಯೋಜಾಯತ payōja-āyata. extended like a lotus (Nn. 95. 149).

ಪಯೋದ payas-da. a cloud. (Cpr. 4, 32; Rśv. 6, 3).

ಪಯೋಧರ payas-dhara. *a cloud* (ಅಭ್ರ, ಮೇಘ Nn. 6). 2, *a breast* (ಕುಚ, ಸ್ತನ 6). 3, the ocean (ಅಮ್ಬುಧಿ, ಸಮುದ್ರ 6). 4, the eye (ನಯನ, ಕಣ್ 6).

ಪಯೋಧಿ payas-dhi. the ocean. (Rśv. 13, 19).

ಪಯೋನಿಧಿ payas-nidhi. = ಪಯೋಧಿ. (J. 6, 6). 2, the milk-sea (10, 35).

ಪಯೋಭೃತ್ payas-bhrit. a breast (Cpr. 8, 34).

ಪಯೋಮಯ payas-maya. full of water (Cpr. 5, 37).

ಪಯೋಮುಚ್. -ಕ್. payas-muc. a cloud. (R.).

ಪಯೋಮ್ಬುಧಿ payas-ambudhi. the milk-sea (Ch. v. 24).

ಪಯೋರಾಶಿ payas-rāśi. the ocean (Bp. 36, 50; 39, 1).

ಪಯೋರುಹ payas-ruha. the lotus (Ch. v. 70. 139).

ಪಯೋವ್ರತ payas-vrata. the act of subsisting on mere milk in consequence of a vow (My.).

ಪಯ್ಕ payka. = ಪಯಿಕೆ. a division, a set, a number of things or beings ranged under a common denomination (Bh. 4, 8, 5; Mhr.; Te. ಪೈಕ). ಪಯ್ಕಪಯ್ಕವಾಗಿಹುದಱಿಂ ವರ್ಗ (Nn. 159).

ಪಯ್ತಿ payti. Tbh. of ಪಂಕ್ತಿ. a row, line. see ಇರುವಯ್ತಿ.

ಪಯ್ನೆ payne. = ಬಯ್ನೆ, etc. the bastard sago tree. (St. & Pl.).

ಪಯ್ರು payru. (ಪೈರು). = ಪಯಿರ್. growing crop. (C.; Te.; Si. 100. 118). ನೀಲಿಯ ಪಯ್ರು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ (B. 4, 55). ಹತ್ತಿ ಪಯ್ರು ಬೆಳೆದು ಒಡೆದ ಬಱಿಕ (4, 178). ಮಱೆಯಿಲ್ಲದ ಪಯ್ರೂ ಮಾತೆಯಿಲ್ಲದ ಕೂಸೂ ಸಮ (Prv.). see Prv. s. ಬಿತ್ತು 1.

ಪಯ್ರುದಾರ payru-dāra. a broker in grain and pulse (My.).

ಪಯ್ಸರ paysara. slipping, sliding; forfeiture, loss (Bh. 2, 2, 114; 4, 2, 62; 8, 26, 13; T. ವಱುಕ್ಕು, ವಱುವು, M. ವಱುದು, to slip, etc.; *cf.* ಪಡು 3 ?).

ಪಯ್ಸರಿಸು paysarisu. to slip, to slide; to go to one side; to be forfeited or lost (ಜಾಱು Bhn. 26; C. Bp. 5, 13; Bh. 1, 5, 16; 3, 19, 42; J. 11, 19; Śsv. 4, 73).

ಪರ para. = ಪಣೆ 5, ಪಱೆ[3] 1. a kind of drum. see ಅತ್ತ-.

ಪರ para. 1. *distant, remote, removed, far.* 2, *opposite, ulterior, beyond, further, on the other side of* (ಪಾರ, ನದಿಯಾಚೆ Mr. 415). 3, *subsequent, succeeding, following;* next, after, future. 4, *other, another, different, foreign, alien;* a stranger. 5, *inimical, hostile; an adversary, an enemy.* 6, *very high or excellent, most excellent, best, supreme, chief.* 7, the highest point or degree; final beatitude (mōkṣa). 8, having anything as the highest object, completely devoted to or occupied with, entent upon, engrossed in. ಪಾಪಿ ಪರಕ್ಕೆ ಹೋದಾನೇ? — ಪರರನ್ನು ಕಾಯೋಕ್ಕಿನ್ತ ಪಶುಗಳ ಕಾಯೋದು ಲೇಸು. — ಪರರ ಕೇಡು ತನ್ನ ಕೇಡು. [— ಪರರಿಗಿಟ್ಟ ಶೂಲ ತನಗೆ].— ಪರಕೆ ಹೇಱಿಕೊಣ್ಡರೆ ಪರಕ್ಕೆ ಹೋದಾನೇ? (Prvs.). ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕುವದು, ನನ್ನಿಯನು ನುಡಿಯುವದು, ತನ್ನನ್ತೆ ಪರರ ಬಗೆದಡೆ ಕೈಲಾಸ ಬಿನ್ನಣವಕ್ಕು (Sp.). —ಪರನಾಡು. another or foreign country (B. 3, 64; My.). — ಪರವರಿ. -ಪರಿ. a far run: great extension (Abh. P. 1, 64). — ಪರವಿಹ. -ಇಹ. the other and this (world, Bp. 43, 12). — ಪರವೂರು. -ಊರು. another or foreign village or town (B. 5, 270; My.). —ಪರವೆಣ್. -ಪೆಣ್. = ಪರವನಿತೆ. see Śmd. s. ಪವಣ್ಸರಿ.

ಪರ para. 2. = ಪರುವ. (My.). a feast, etc. ಬಱಿಗೆಟ್ಟ ದೇವರಿಗೆ ಪರ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಪರಂಶತ paraṁ-śata. *more than a hundred.*

ಪರಂಸಹಸ್ರ paraṁ-sahasra. *above a thousand.*

ಪರಃ paraḥ. = ಪರಸ್ beyond, etc.

ಪರಃಶತ paraḥ-śata. *more than a hundred.*

ಪರಃಶ್ವಸ್ paraḥ-śvas. *the day after to-morrow.*

ಪರಃಸಹಸ್ರ paraḥ-sahasra. *more than a thousand.*

ಪರಕ paraka. Tbh. of ಪರೋಕ್ಷ. invisible, etc. (Śmd. II; Kk. 84; Ct. I, 63).

ಪರಕರ parakara. = ಪರಿಕರ. a sort of gown of little girls (Mhr.; B. 5, 297).

ಪರಕರ್ತೃ para-kartṛi. another agent: the agent indicated by a verb as causing anything to be done by another (Śmd. 272).

ಪರಕರ್ತೃಕ para-kartṛika. = ಪರಕರ್ತೃ (Śmd. 273).

***ಪರಕಲಿಸು parakalisu.** to spill, to spread. ಶರಸ್ತಮ್ಬದೊಳ್ ಪರಕಲಿಸಿರ್ದ ಮುಸೀನ್ದ್ರನಿನ್ದ್ರಿಯದೊಳೊಗೆದ ಪೆಣ್ಗೂಸುಮಂ ಗಣ್ಡುಗೂಸುಮಂ Pb. 2, 33 va. *cf.* ಪರಿಕಲಿಸು.

ಪರಕಾಯ para-kāya. another's body; another body.

ಪರಕಾಯಪ್ರವೇಶ parakāya-pravēśa. entering into the body of another, looked upon as a science (My.).

ಪರಕಾವಣೆ parakāvaṇe. = ಪಾರಕಾವಣೆ. proving coin, shroffing (My.; Br., H.; Mhr. ಪರಾಖ).

ಪರಕಾಳೆ parakāḷe. a kind of cloth, a long cloth (My.; Te.; Mhr. ಪರಕಳಾ).

ಪರಕೀಯ parakīya. relating or belonging to another; another; a stranger. (My.; B. 4, 161); hostile.

ಪರಕೆ parake. 1. = ಹರಕೆ, ಹರಿಕೆ 1. a benediction, a blessing [Kr. 3, 205; ಪರಸಿದ ಪರಕೆಗಳುಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು Pb. 5, 20 va.]; (Cpr. 9, 28 va.; Abh. P. 15, 27 va.; Bp. 61, 22; see ನಲ್ಪರಕೆ, ನಲವರಕೆ). 2, a vow. [Tu.] (J. 3, 22). — ಪರಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take or receive a blessing (J. 8, 11; 12, 4). — ಪರಕೆಯುಂ ಕೊಳ್. = ಪರಕೆಗೊಳ್. (Rśv. 5, 133). — ಪರಕೆಯೆನ್. -ಎನ್. to utter a benediction (Cpr. 7, 95 va.). — ಪರಕೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get or receive a benediction (J. 18, 62; 29, 40). — ಪರಕೆ ಹೇಱು. to utter a vow. ಪರಕೆ ಹೇಱಿಕೊಣ್ಡರೆ ಪರಕ್ಕೆ ಹೋದಾನೇ? (Prv.).

ಪರಕೆ parake. 2. ಪರಿಕೆ 1, ಪರಿಗೆ 2, ಪೊರಕೆ 2, ಪೊರಿಗೆ, ಪೋರಿಗೆ. a broom (My.; ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ, ಶೋಧನಿ Si. 112; M., T. ಪೆರುಕ್ಕು, to sweep).

ಪರಗ para-ga. being with another, present with another. see ಮಿಗೆವರಗ.

ಪರಗಣೆ paragaṇe. a district (My.; Mhr., H. ಪರಗಣಾ; B. 4, 81).

ಪರಗಾಮಿ para-gāmi. *belonging or relating to another.*

***ಪರಗು paragu.** to press? ಕಾಯ್ದ ಕಬ್ಬೊನ್ನ ಸೂಜಿಗಳಂ ಬೆರಲ್ಗಳೊಳ್ ಬೆಟ್ಟಿವರುಂ, ನಟ್ಟು ಪರಗುವರುಂ Ap. 5, 85 va.

***ಪರಂಕಲಿಸು parankalisu.** = ಪರಕಲಿಸು. to spread, etc. ಗಣಾ ಸನ್ನೆಗೆಯ್ದು ತೆಗೆ ನೆಣದೆಱಗಿ ಪರಂಕಲಿಸಿ ಪರ್ವಿ ಕೂಂಕಿಱಿದಿಸೆ ಕೆಂಗಱಯ ನೊನೆಯನುಬ್ಬುಗಳ್ Pb. 10, 73.

ಪರಂಗಿ parangi. = ಪರೆಂಗಿ. a Frank:—a European generally (My.; T., M. ಪಱಂಗಿ; Te. ಪರಂಗಿ, ಪಿರಿಂಗಿ, ಫಿರಂಗಿ; Sk., Mhr., H. ಫಿರಂಗೀ). ಪಿರಂಗೀ ಗುಣ ಪರಂಗಿ ಅಱಿಯನೇ? (Prv.).— ಪರಂಗಿಚೆಕ್ಕೆ. the drug called China root, Smilax china (Br.; My.); [pine apple]. — ಪರಂಗಿಹಣ್ಣು. = ಪಪ್ಪಾಯಿ. (My.). — ಪರಂಗಿಹಲಸು. = ಪರಂಗಿಹಣ್ಣು. (My.). —ಪರಂಗಿಹುಣ್ಣು. Syphilis (My.).

ಪರಚಕ್ರ para-cakra. *the army of an enemy.* (Abh. P. 2, 32). 2, a hostile prince.

ಪರಚು paracu. = ಪರಡು 3. to claw, etc. (My.).

ಪರಚು paracu. = ಪರಜು, q. v. a sword, etc.

ಪರಚಿತ್ತಗ್ರಹಣ para-citta-grahaṇa. seizing, or comprehending, the thoughts of another (Kāvy. III, 1, A, 12).

ಪರಚ್ಛನ್ದ para-c-chanda. *subject to the will of another, dependant.*

ಪರಜಾತ para-jāta. born of another; *nourished or maintained by a stranger, fostered by strangers, dependant on others for sustenance.*

ಪರಜಿ paraji. = ಪರಜು. see ತೊಂಗಲ್ಪರಜಿ.

ಪರಜಿತ para-jita. conquered or subdued by another; *nourished by a stranger.*

ಪರಜು paraju. = ಪರಚು, ಪರಜಿ, ಪರುಜು. Tbh. of ಪರಂಜ. the blade of a sword or knife; a sword or scymitar. 2, a sword-hilt (ಪಾಲಿ, ಮೋಱಳ Mr. 297; Mhr. ಪರಜ; T. ಪರಿಂಜು; M. ಪರಿಜ್ಞು, ಪರಿಞ್ಞು; Te. ಪರಂಜು, ಪರುಜು, ಪರುಂಜು); the sharp edge or point of a sword (ಪಾಲಿ, ಆಯುಧದ ಪರಜುಗಳ್ Nn. 31, o. rs. ಪರಚು, ಪರುಜು).

ಪರಂಜ para-ñ-ja. = ಪರಜು. the blade of a sword or knife. 2, a sword, 3, an oil-press. 4, froth, foam.

ಪರಂಜನ para-ñ-jana. Varuṇa. (R.).

ಪರಂಜಯ para-ñ-jaya. foe-conquering. 2, Varuṇa. (R.).

ಪರಂಜ್ಯೋತಿ para-ñ-jyōti. the supreme light (My.).

ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪ parañjyōti-svarūpa. having the supreme light as one's own form, having the nature or character of the supreme light (Bp. 61, 45).

ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪಿ parañjyōti-svarūpi. = ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪ. ಶ್ರೀ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪಿಗೆ ದೀಪವೊನ್ದಂ ಪತ್ತಿಸಿದ ವೊಲ್ (Bp. 1, 35).

ಪರಟೆ paraṭe. = ಪಟ್ಟೆ 3, ಪಟ್ಟೆ. a platter, a pot (Mhr. ಪರಡೇಂ, ಪರಳ; Te. ಪರುಟು. see ಕಲ್–). 2, the bowl of a spoon (Mhr. ಪರಡೇಂ); the blade of a hoe (My.). 3, an enclosure around a house (Mhr. ಪರಡೇಂ), a low wall around a house (My., as ಪರಟೆಗೋಡೆ).

ಪರಡಿ paraḍi. 1. a kind of dish: wheaten sāvige (S. Mhr.; Bh. 1, 15, 7; J. 6, 44; *cf.* Mhr. ಪರವಡ, varied preparations of victuals). ಪರಡೀ ರುಚಿ ಕರಡಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv.).

ಪರಡಿ paraḍi. 2. = ಪರಟೆ. the bowl, *i. e.* nape, of the neck (My.).

ಪರಡು paraḍu. 1. to scrape together with the hand or a hoe and take completely away (My.). ಪಡಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪರಡೋದು ಬಿಡ (Prv.).

ಪರಡು paraḍu. 2. = ಹರಡು 1. to spread, to spread out (v. t., ಪ್ರಸಾರಣ Śmd. Dh.; Bp. 21, 8; 36, 47; Te. ಪರಚು). 2, to spread (v. i.), to extend, to be diffused (ಪ್ರಸರಣ Śm. 95). [Tu.].

ಪರಡು paraḍu. 3. = ಪರಚು, ಹರಡು 2. to scratch with the fingers or nails, to claw (ಅಂಗುಲಿಖನನ Śmd. Dh.; T. ಪಱಾಣ್ಡು, ಪುಱಾಣ್ಡು, ವಱಣ್ಡು; Te. ಬರುಕು; *cf.* ಬಗರು, ಬೆರಣ್ಣು). [ದಕ್ಷಿಣ ಚರಣದೊಳ್ ನೆಲನಂ ಪರಡಿ Pb. 9, 95 va.].

ಪರಡು paraḍu. 4. = ಹರಡಿ, ಹರಡು 3, ಹರಡೆ. the ankle [ಪೆರ್ಮೊಡೆ ಕಟಿ ಮುಮ್ಮಡಂ ಪರಡು ಸನ್ದಿ ನೊಸಲ್ Pb. 11, 136]; (ಗುಲ್ಫ Śmd. Dh.; Śm. 95; Bp. 40, 19; T. ಕರಡು, ಪರಡು; *cf.* ಪರಲ್, ಪರಳ್, etc.).

ಪರಡೆ paraḍe. = ಹರಡೆ 1. the numidian crane. (Śsv. 3, 33).

ಪರಣ paraṇa. = ಹರಣ. Tbh. of ಪ್ರಾಣ. life, etc. (Bp. 26, 47; 36, 57; 46, 43; 48, 31; 67, 69; My.). — ಪರಣದಾನ. Tbh. of ಪ್ರಾಣದಾನ. (Bp. 46, 41. 46; 47, 68). — ಪರಣವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. the seat of life (Bp. 43, 54).

ಪರತನ್ತ್ರ para-tantra. *subject to another, dependant upon another* (Śmd. 174).

ಪರತನ್ತ್ರತನ paratantratana. the state of being subject to another, etc. (B. 5, 190).

ಪರತರ para-tara. greater, higher, uncommonly excellent; farther. (Bp. 61, 45; Śsv. 4, 119). ಪರತರವಾದದ್ದು ಹರದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ಪರತೆ parate. the state of being pre-eminent; highest degree; comprehensiveness, absoluteness; posteriority; separateness, distinction; hostility; priority; the state of having anything as the highest object. (Kāvy. II, 1, 7).

ಪರತ್ರ para-tra. elsewhere; in a future state: in the other or next world; hereafter; farther on; otherwise; the other world. (Bp. 3, 7).

ಪರತ್ರಸೌಖ್ಯ paratra-saukhya. future happiness, happiness in the other world (Cpr. 2, 35).

ಪರತ್ರೆ paratre. the other world (Abh. P. 6, 111).

ಪರತ್ವ paratva. = ಪರತೆ. (Bp. 38, 13; 55, 42). 2, influence, sway. ಪರತ್ವದಿನ್ದ, by virtue of, by the influence of, through (B. 5, 233; Mhr. ಪರತ್ವೇಂ).

ಪರದ paradu₃-a₃. = ಹರದ. a dealer, a merchant [ಪರದರ್ಗಾ ಪಾರ್ವರ್ಗಾ Kr. 1, 65; ಪರದರ ಪಾರ್ವರ ಸೂಳೆಯರ ಮನೆಗಳವು Pb. 4, 10; Ap. 3, 3 va.; Vr. 21, 3]; (Abh. P. 16, 37 va.; C. Bp. 47, 41; T.). see ಪೊಮ್ಪರದ, ಸೀರೆವರದ, ಸೊನ್ನೆವರದ.

ಪರದ parada. = ಪರದೆ. a curtain, veil, etc. (My.).

ಪರದರ್ಶನ para-darśana. another doctrine or system (Bp. 53, 57).

ಪರದಾರ para-dāra. another's wife. (My.).

***ಪರದಿ paradi.** = ಪರದಿತಿ. ಆರ್ಯನನ್ದಿಯುಮ್ಮೊಂ ಸೆಟ್ಟಿಯಾತನ ಪರದಿ ಯ ವಿಧಿಯಿಪ್ಪೊಳ್ Vr. 36, 7.

ಪರದಿತಿ parada-iti. a merchant woman [ಪಾಟಣಿ ಗ್ರಾಮದೊಳ್ ನಾಗದತ್ತನೆಮ್ಬ ಪರದಂಗಮಾತನ ಪರದಿತಿ ವಸುದತ್ತೆಗಂ Ap. 3, 33 va.]; (Abh. P. 16, 37 va.).

ಪರದು paradu. 1. = ಪರೆದು. P. p. of ಪರೆ 1.

ಪರದು paradu. 2. = ಪರಿದು. P. p. of ಪರಿ 1.

ಪರದು paradu. 3. = ಹರದು 1. trade, traffic. — ಪರದುಗೆಯ್. to trade (V. 6, 8 va.).

ಪರದೆ parade. = ಪಡದೆ, etc. a curtain, veil, etc. (My.; B. 5, 292; G. 220, etc.). — ಪರದೇಘಾಡಾಬಟ್ಟೆ. a kind of cloth (Si. 223).

ಪರದೇಶ para-dēśa. a foreign country; a remote country. (My.; B. 4, 165; 5, 93. 301). ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪರವಾಸ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ಪರದೇಶಸ್ಥ paradēśa-stha. a man residing abroad (B. 4, 167; My.).

ಪರದೇಶಿ para-dēśi. a foreigner (Sk.; My.); a poor wanderer, a homeless and friendless person; a wretch. ಒಕ್ಕಳ ಹೊನ್ನಿನ ಪರದೇಶಿ (Prv.). see Bp. 21, 19; 32, 53; 43, 45; 51, 69; 55, 17. 26; B. 3, 25; 4, 199; Prv. s. ಬಾಟೀ ಹಣ್ಣು.

ಪರದೈವ para-daiva. another diety (Bp. 53, 49. 50. 54; 54, 9); [supreme lord].

ಪರನಾಳ para-nāḷa. another stalk (Abh. P. 16, 89).

ಪರನಿನ್ದೆ para-ninde. reviling others. ಪರನಿನ್ದೆ ಗೃಹಕ್ಷಯ, ಯತಿ ನಿನ್ದೆ ಕುಲಕ್ಷಯ (Prv.).

ಪರನ್ತಪ para-n-tapa. paining enemies; vexing and annoying others; subduing a foe; a conqueror, etc. (My.).

ಪರನ್ತು param-tu. but yet, however (Mhr.; My.; B. 5, 16).

ಪರನ್ಧಾಮ para-n-dhāma. another abode; another or better, world. (My.). see ತಿರು—.

ಪರಪಕ್ಷ para-pakṣa. the side or party of an enemy or adversary; (treachery, perfidy). ಪರಪಕ್ಷ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಪರಲೋಕವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪರಪಕ್ಷದವನು. -ಅವನು. a perfidious man (ಉಪೇಕ್ಷ Mr. 243).

ಪರಪಂಚ parapañca. Tbh. of ಪ್ರಪಂಚ. the world, etc. (My.).

ಪರಪಾಕ para-pāka. anything cooked by another. (My.).

ಪರಪಾಷ್ಟಕ parapāṣṭaka. = ಪರ್ಪಾಟಕ. a kind of herb. (My.).

ಪರಪಿಣ್ಡಾದ para-piṇḍa-āda. taking another's cake or food: *feeding at another's cost; a parasite, a hanger-on;* a servant.

ಪರಪಿಣ್ಡಿ para-piṇḍi. = ಪರಪಿಣ್ಡಾದ. maintained by others (ಪರೈಧಿತ, ಪರಾನ್ನ, ಹೆಜರ್ ಅರಿಕ್ಕಿದುದ ತಿನ್ಬುವಂ Mr. 231).

ಪರಪು parapu. 1. = ಪರೆಪು 1. to spread about [ಯಶಃ ಪಟಹ ನಿನಾದಮಂ ಪರಪುವಂ ದೆಸೆಯನ್ತುವರಂ ತಳೋದರೀ Ap. 3, 45]; (v. t.; Cpr. 7, 39; Abh. P. 15, 72 va.; Rsv. 5, 120 va.; 13, 15; J. 6, 12; 21, 47; T. ಪರಪ್ಪು). 2, to be spread about or be divulged (Ch. v. 22; Tu.; T. ಪರವು.)

***ಪರಪು parapu.** 2. spreading, expanse. ಪರಪಿನ ನೀಳದ ಕಡೆಯಂ Pb. 6, 20. [T. ಪರಪ್ಪು area].

ಪರಪುಟ್ಟ para-puṭṭa. Tbh. of ಪರಪುಷ್ಟ. (ಪರಜಿತ, ಪರಿಸ್ಕನ್ದ, ಪರಜಾತ, ಪರೈಧಿತ Nr.; J. 28, 21. 22). 2, (ಕೋಗಿಲೆ Ct. I, 62; Kk. 79; Śm. 28; Rsv. 5, 59).

ಪರಪುಟ್ಟೆ para-puṭṭe. a female cuckoo (Bp. 45, 44).

ಪರಪುರುಷ para-puruṣa. another man, a stranger. 2, the husband of another woman. 3, Viṣṇu. (My.).

ಪರಪುಷ್ಟ para-puṣṭa. = ಪರಪುಟ್ಟ. fostered or nourished by a stranger. 2, *the kōkila or cuckoo.*

ಪರಪೂರ್ವೆ para-pūrve. a woman who has had a former husband. (R.).

ಪರಪ್ರಕಾಶ para-prakāśa. one who has excellent lustre (Śsv. 4, 119).

ಪರಬಲ para-bala. a hostile army. ಪರಬಲವನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡಲೆನ್ದು, ಜೋದರು ಮಾಡುವ ಸಿಂಹನಾದವು (ಕ್ಷ್ವೇಡೆ Nr.).

ಪರಬೊಮ್ಮ para-bomma. Tbh. of ಪರಬ್ರಹ್ಮ (Śmd. 376; Grj. 3, 91 va.).

ಪರಬ್ರಹ್ಮ para-brahma. = ಪರಬೊಮ್ಮ. the supreme soul (Bp. 55, 39. 41; 61, 45).

ಪರಭಾಗ para-bhāga. *superior merit, excellence* (ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷ, ಒಳುಹು Mr. 456, o. r. ಒಳುರೂಪು).

ಪರಭಾರಿ parabhāri. ಪರಭಾರೆ. elsewise, in some other way (My.; Mhr. -ರಿ, -ರೇ; ಪರಸ್ಪರ Cb.); assignment to others (My.). — ಪರಭಾರಿಪತ್ರ. a deed of transfer (My.).

ಪರಭಾಷೆ para-bhāṣe. another or foreign language (B. 5, 196; My.).

ಪರಭೃತ್ para-bhṛit. nourishing another: *a crow* (said to nourish the cuckoo).

ಪರಭೃತ para-bhṛita. nourished by another: *a cuckoo.*

ಪರಮ parama. most distant. 2, highest, most excellent, best, greatest, superior. 3, extreme. 4, the utmost or highest: the supreme soul (ಗುಣ, ಪರಮಾತ್ಮನು Nn. 78). ಪರಮಂ *yes, very well.*

ಪರಮಗತಿ parama-gati. any chief object or a most excellent condition; final beatitude. ಪರಮಗತಿಯೆಮ್ಬುದು ನೆರಮನೇ ಹಟ್ಟಿಯೋ? (Prv.).

ಪರಮಜಿನೇನ್ದ್ರ parama-jinēndra. a most excellent, or the highest, jinēndra (Śmd. 109).

ಪರಮಜ್ಞಾನ parama-jñāna. superior wisdom (My.). ಪರಮಜ್ಞಾನಿ, a person of superior wisdom (My.).

ಪರಮಣ್ಡಲ para-maṇḍala. another or foreign district or country (J. 2, 54; 17, 30).

ಪರಮಣ್ಡಲಿಕ para-maṇḍalika. the ruler of another province or country (My.).

ಪರಮತ para-mata. the opinion or doctrine of another; another doctrine; heterodoxy, heresy. (My.).

ಪರಮತ್ವ paramatva. the highest position or rank; highest end or aim. (Bp. 37, 49).

ಪರಮಪದ parama-pada. the highest rank or station; final beatitude. (My.).

ಪರಮಪದವಿ parama-padavi. = ಪರಮಪದ. (My.).

ಪರಮಪರ parama-para. most supreme, highest of all (Bp. 61, 45).

ಪರಮಪಾತಕ parama-pātaka. a very great crime, sin (Bp. 28, 30).

ಪರಮಪಾತಕಿ parama-pātaki. a person guilty of heinous sin (Bp. 52, 7).

ಪರಮಪಾವನ parama-pāvana. most pure (Bp. 51, 60).

ಪರಮಪುರುಷ parama-puruṣa. a very excellent man; the supreme soul (Bp. 61, 45); Viṣṇu (My.).

ಪರಮಪ್ರದೀಪಿ parama-pradīpi. a woman full of lustre (Grj. 3, 19).

ಪರಮಯೋಗಿ parama-yōgi. a very great devotee; an ascetic of the highest order (ಅಚಲ; ಎತಿ Nn. 41).

ಪರಮರ್ಷಿ parama-ṛiṣi. a very great ṛiṣi (J. 5, 32).

ಪರಮಶ್ರೀ parama-śrī. = ಪರಮಸಿರಿ. the highest prosperity, etc.

ಪರಮಸಿರಿ parama-siri. Tbh. of ಪರಮಶ್ರೀ (Śmd. 376).

ಪರಮಹಂಸ parama-haṁsa. an ascetic of the highest order. (My.).

ಪರಮಹಿತ parama-hita. most proper or worthy (ತಕ್ಕ Śm. 47).

ಪರಮಾಗಮ parama-āgama. holy writ of Jainas (Cpr. 3, 30).

ಪರಮಾಚಾರ್ಯ parama-ācārya. a supreme guru (Cpr. 1, 67).

ಪರಮಾಣು parama-aṇu. a infinitesimal particle, an atom. (My.).

ಪರಮಾತ್ಮ parama-ātma. the supreme soul, the soul of the universe (ಗುಣ, ಪರಮ Nn. 78; ಬ್ರಹ್ಮ, ಆತ್ಮನು 79; ಭಾವ 100; ಅನಾಧಾರತೆ, ಆಧಾರವಿಲ್ಲದುದು 157). 2, a jinēśvara (157). 3, the sun (ಇನ 120). 4, a man armed for battle (? ಸನ್ನಾಹ 105). 5, a siddha (157). ಪರಮಾತ್ಮನ್ನ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಪರಮಾನ್ನ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? (Prv.). see Bp. 51, 30; 55, 39. 40; 61, 45; J. 6, 45; 14, 7; Dp. 1, 5; prvs. s. ಪಾಪ, ಪಾಪಾತ್ಮ.

ಪರಮಾನನ್ದ parama-ānanda. supreme felicity; the supreme soul; N. (My.).

ಪರಮಾನ್ನ parama-anna. best food, *e. g.* rice boiled in milk with sugar (My.; see Hlā. & Nr. s. ತುಯ್ಯಲ್, Prvs. s. ಪರಮಾತ್ಮ, ಮಾದಿಗ).

ಪರಮಾಯು parama-āyu. the longest period of life. ಪಾಪಿಗೆ ಪರಮಾಯು, ಲೋಭಿಗೆ ಚಿರಾಯು (Prv.).

ಪರಮಾರ್ಥ parama-artha. the highest or most sublime truth, real truth, reality, truth (ತನ್ತ್ರ, ನಿಶ್ಚಯ Nn. 75; see Mr. s. ಬಲ್ಲವ). 2, the highest and most excellent object or end of man.

ಪರಮಾವಧಿ parama-avadhi. utmost term or limit, the extremity. (My.; B. 4, 40).

ಪರಮೆ parame. the best female. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಪರಮೇಶ parama-īśa. = ಪರಮೇಶ್ವರ. (ಪಾಲಿ Nn. 31, o. r. ಶಿವ). ಪರಮೇಶನಾದರೂ ಸ್ಮಶಾನ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 27, 51; 54, 27; 55, 39.

ಪರಮೇಶ್ವರ parama-īśvara. supreme lord: *Śiva;* Viṣṇu; Indra. see Bp. 52, 24. 26; 61, 45; B. 4, 186.

ಪರಮೇಷ್ಠಿ paramē-sthi. standing at the top or head, highest, chief: *Brahmā* (ಸರಸಿಜವಾಸ, ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 150). 2, a Jaina guru (150; see ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿ). — ಪರಮೇಷ್ಠಿಸ್ವಾಮಿ. N. of an author (Śmd. 125).

ಪರಮೋತ್ಸವ parama-utsava. very great joy (Cpr. 6, 43 va.).

ಪರಮ್ಪದ param-pada. = ಪರಮಪದ. the highest rank, etc. (My.).

ಪರಮ್ಪರ param-para. one following the other, proceeding from one to another; successive, one after another, repeated. see Ch. G. MS. v. 3; Bp. 36, 49; 39, 66; 58, 26.

ಪರಮ್ಪರಾಕ param-parāka. *immolating an animal at a sacrifice.*

ಪರಮ್ಪರಾವಾಹನ paramparā-vāhana. *an indirect means of conveyance,* as a porter carrying a litter, a horse dragging a carriage, etc.

ಪರಮ್ಪರೆ param-pare. -ರಾ. an uninterrupted series, a row, a regular series, succession, order, method; race, lineage. 2, *mediate or indirect condition.* 3, injuring, killing. see Kāvy. III, 3, B, 22-29; V, 1; ಉಪದೇಶ-.

ಪರಯಿಸು parayisu. (fr. ಪರೆ 1). to spread (v. t.); to disperse, to dismiss, as an assembly (Rśv. 10, 5 va.).

ಪರರಾಯ para-rāya. another, or hostile, king (My.; B. 5, 109).

ಪರರಾಷ್ಟ್ರ para-rāṣṭra. a (partly) hostile country (ಬೆಸಕೆಯ್ಯುದಲ್ಲದೆ ಇದಿರಿಪ್ಪ ಸೀಮೆ Mr. 189); another kingdom (My.).

ಪರಲ್ paral. = ಪರಳ್ (Śmd. 41), ಪರಳು, ಹರಳು. a pebble, a stone [ಪಂಚರತ್ನದ ಪರಲ್ಗಳುದಿರ್ದಸೆಯಿ Pb. 3, 49]; (Rśv. 2, 47; T., M.; *cf.* ಪರಡು 4). ಪರಲೆಲ್ಲಂ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕಂ (Śmd. 85 Mdb.). see ಆಲಿವರಲ್, ಕೆಮ್ಬರಲ್, ಜಾಗವರಲ್, ರನ್ನವರಲ್. — ಪರಲ್ಮೊಲೆ. a pebble-like breast (C. Bp. 10, 19). [Tu. ಪರೆಲ್].

ಪರಲೋಕ para-lōka. the other world, the next world, the future state (whether good or bad, Sk.; My.). ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕಂಗಳಿಗೆ ಜಗದೇಕರಕ್ಷಕಶಿಕ್ಷಕಂ ನೀನಲ್ಲದಾರ್ ಉಣ್ಟು? (Bp. 28, 64). ದುಷ್ಟನಾದ ಮನ್ತ್ರಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅರಸನನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕೆಡುವನು (Pañcatantra, edited by J. Garrett, pp. 48. 49). see ಪರಲೋಕಯಾನ. 2, paradise (Sk.), heaven (J. 2, 36; B. 4, 195; 5, 94; My.). ಪರಪಕ್ಷ ಮಾಡುವವಗೆ ಪರಲೋಕವಿಲ್ಲ. — ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದವಗೆ ನರಲೋಕದ ಗೊಡವೆಯೇ? — ಪರಲೋಕವೆಮ್ಬುದು ಪಲಹಾರದ ಗುಡ್ಡೆಯೇ? — ಪರ್ವತವೇಱಿದವನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾನೇ? (Prvs.). see Prvs. s. ಪಾಪಿ, ಪ್ರಸಾದ.

ಪರಲೋಕಯಾನ paralōka-yāna. going to the other world, death, dying (Sk.).

ಪರವತ್ para-vat. *dependant upon another, being under the command of another.*

ಪರವನಿತೆ para-vanite. another's wife (Bp. 4, 65).

ಪರವರ್ಷಿ paravarṣi. (Tbh. of ಪರಾಮರ್ಶೆ). nourishing, supporting (My.; Mhr., H. ಪರವರಿಶೀ).

ಪರವಶ para-vaśa. = ಹರವಸ. *subject to another, depending on the will of another, dependant, subservient, subject;* dependence, dependency (ಪಾರವಶ್ಯ Ct. II, 115). feminine ಪರವಶೆ (J. 5, 61). — ಪರವಶದವ. -ಅವ. a man depending upon or subject to the will of another, a dependant or subservient man (ಪರಚ್ಛನ್ದ Mr. 228).

ಪರವಶತೆ para-vaśate. dependence on another or on the will of another (Cpr. 1, 101 va.: 6, 91 va.; 8, 67 va.).

ಪರವಶೀಭೂತ paravaśī-bhūta. = ಪರವಶ. (Bp. 8, 4).

ಪರವಶೀಯುತ paravaśī-yuta. = ಪರವಶ. (Bp. 61, 59).

ಪರವಾ paravā. = ಪರವೆ, ಪರ್ವಾ. care, concern about; regard, heed; anxiety (My.; Br.; M. ಪಱವೆ; Mhr., H.). ಪರವಾ ಇಲ್ಲ, there is no anxiety, *i. e.* there is no cause for anxiety, it is of no consequence, never mind (C.).

ಪರವಾದಿ para-vādi. a person who makes an adverse statement or raises an objection, a controversialist, a dissenter (Bp. 23, 23; 28, 47; 32, 61; 36, 43; 44, 34; 53, 32).

ಪರವಾನಾ paravānā. ಪರವಾನೆ. an order, a pass; a commission, a sealed paper of authority (My.; Br.; Mhr., H.).

ಪರವಾರ್ಕೆ paravārke. (paravārke).? see ದೋಸರ.

ಪರವಾಸ para-vāsa. a foreign place, abode or house. ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪರವಾಸ ತಪ್ಪದು (Prv.). — ಪರವಾಸ ಮಾಡು. to stay or abide in a foreign place, etc. ಪರವಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹವಾಸ ಬೇಕು. — ಪರವಾಸ ಮಾಡುವವನ ಭರವಸ ಸಲ್ಲದು. (Prvs.).

ಪರವಿ paravi. = ಹರವಿ, ಹರುವಿ. an earthen water-vessel of the form of the koḍa, but larger (ಘಟಿ, ಹರವಿ Nn. 109).

ಪರವೆ parave. = ಪರವಾ, etc. (B. 5, 205). 2, N. of a place (?). — ಪರವೆನಾಚಿ. N. (Bp. 26, 5).

ಪರವೇಶ್ಮಸ್ಥ para-vēśma-stha. *staying or living in another's house.*

ಪರಶಕ್ತಿ para-śakti. Pārvatī. 2, he who possesses Pārvatī (Śśv. 4, 19).

ಪರಶು paraśu. = ಪರಸು. *an axe, a hatchet.*

ಪರಶುಧರ paraśu-dhara. a soldier armed with an axe. 2, Paraśurāma. 3, *Gaṇēśa.*

ಪರಶುರಾಮ paraśu-rāma. Rāma, the son of Jamadagni (ಖಣ್ಡ ಪರಶು, ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ Nn. 165; J. 2, 33), the sixth avatāra of Viṣṇu (Mr. 19).

ಪರಶ್ವಧ paraśvadha. *an axe, a hatchet.*

ಪರಶ್ವಸ್ para-śvas. *the day after to-morrow.*

ಪರಸ್. paras. = ಪರಃ. beyond, further on, on the other or opposite side, etc. see ಪರೋಕ್ಷ.

ಪರಸಮಯ para-samaya. another, different body, congregation or sect (Bp. 29, 5; 36, 39; 49, 14; 50, 17).

ಪರಸಮಯಿ para-samayi. a person belonging to a different body, etc. (Bp. 50, 79; 53, 50. 61).

ಪರಸಾಧಕ para-sādhaka. a means of obtaining final beatitude (My.).

ಪರಸು parasu. = ಹರಸು. to utter a benediction; to bless. (T. ಪರಜು, ಪಱುಚ್ಚು, to praise). [ಪರಸುವೆನೆನ್ನದಾಂ ಪರ ಪೆನೆಮ್ಬುದಿದಾಗದು Kr. 2, 107; Pb. 5, 20 va.; Ap. 2, 20]. ಪರಸುತ್ತೆ ಬನ್ದಂ (Śmd. 280). see Cpr. 3, 45. 71; 5, 116; 6, 91; 9, 27; Abh. P. 9, 15 va.; Bp. 1, 34; 4, 43; 32, 12; 46, 8. 12; J. 2, 14. 45; 10, 54; 11, 1; 20, 22; 28, 25; 30, 25; 31, 31; 34, 37. [Tu. ಪರಸ್].

ಪರಸು parasu. Tbh. of ಪರಶು (Śmd. 335). 2, = ಪರುಸ 1, the philosopher's stone (Tu.). ಪರಸು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಶಿರಸವಿದ್ದವಗೆ ಸಲ್ಲದು (Prv.).

ಪರಸೆ parase. = ಪರಿಶೆ, ಪರಿಷೆ, ಪರಿಸೆ. Tbh. of ಪರಿಷದ್. people assembled at the festival of an idol (My.; Te. ಪರಸೆ, ಪರುಸೆ; M. ಪರಿಶೆ). ಪರಸೇ ಯಜಮಾನನೆನ್ದು, ಪರರ ಹೇಸಿಗೆ ತೆಗಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಹತ್ತುಜ ಕೂಡ ಹನ್ನೊನ್ದು, ಪರಸೇ ಕೂಡ ಗೋವಿನ್ದ (Prvs.). see Prv. s. ವರುಷ.

ಪರಸ್ತ್ರೀ para-strī. = ಪರವನಿತೆ. another's wife. (My.). also ಪರ ಸ್ತ್ರೀಯಳು. ಪರಸ್ತ್ರೀಯಳ ಮಗನು (ಪಾರಸ್ತ್ರೈಣೇಯ G.).

ಪರಸ್ತ್ರೀಗಮನ parastrī-gamana. approaching the wife of another, adultery (My.).

ಪರಸ್ಥಲ para-sthala. a foreign, strange place, not one's own residence (My.; B. 4, 155).

ಪರಸ್ಥಾನ para-sthāna. removing the baggage for a journey, on an auspicious day, to another house, when it is not convenient to start immediately oneself (My.; Te.).

ಪರಸ್ಪರ paras-para. another-another: *one another, each other, mutual; with one another, from each other, against one another, to one after another, one after the other, to one another, mutually, reciprocally.* 2, one of the vāstavas (Kāvy. III, 3, B, 3, 54-56). ಪರಸ್ಪರಂ, *mutually.*

ಪರಸ್ಪರಬನ್ಧನ paraspara-bandhana. mutual holding fast, clasping or embracing (ಕಲ್ಯ, ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ಕಟ್ಟುವುದು Nn. 105).

ಪರಸ್ಪರಾಸಂಗತಕ paraspara-āsaṅgataka. strongly attached to one another. 2, one of the atiśayas (Kāvy. III, 3, B, 121. 140 seq.).

ಪರಸ್ಪರೋಪಕಾರ paraspara-upakāra. mutual assistance or benefit (My.).

ಪರಸ್ಮೈಪದ parasmai-pada. word to or for another: the form of the word that relates to another; the active or transitive verb. (My.).

ಪರಸ್ವ para-sva. another's property.

ಪರಸ್ವಹರಣ parasva-haraṇa. *seizing another's property.*

ಪರಸ್ವಾಧೀನ para-svādhīna. = ಪರಾಧೀನ. depending on another. (Mhr.; My.).

ಪರಸ್ವಾಪಹರಣ parasva-apaharaṇa. = ಪರಸ್ವಹರಣ. (My.).

ಪರಹ para-ha. (ಪರಹನ್). killing others or enemies. (R.).

ಪರಹತ್ತ para-hatta. Tbh. of ಪರಹಸ್ತ. (Cpr. 8, 82).

ಪರಹಸ್ತ para-hasta. another's hand (B. 4, 77).

ಪರಹಿಂಸೆ para-hiṁse. injuring others (My.).

ಪರಹಿತ para-hita. friendly to others, benevolent (Śmd. 129). 2, benevolence; the welfare of another (My.; B. 5, 210). ಪರ ಹಿತ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಹಿತ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಪರಹಿತಂ para-hitaṁ. the metrical foot ◡ ◡ ◡ — (Ch.).

ಪರಹೇದವ parahēda-ava. = ಪಹರೇದವ. a guard. (ಪಿಶಾಯು, ಕಾವ ಲದವ G.).

ಪರಳ್ paraḷ. colloq. form of ಪರಲ್ (Śmd. 41). see ಕಂ ಕಳವರಳ್; Abh. P. 7, 27.

ಪರಳಿಗ paraḷiga. = ಹರಳಿಗ. a gallant, a paramour, a whoremonger (ಪಾಣ್ಬ Ct. I, 43; II, 24; ಸಿತಗ, ಜೋಡ, ಪಾಣ್ಬ, ಜಾರ Ṡs.; *cf.* ಪಡು 3 ?).

ಪರಳು paraḷu. = ಪರಲ್, etc. a pebble, stone. — ಪರಳು ಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. stone-fruit: a still hard, unripe fruit (ಮಿಡಿ Bhn. 58).

ಪರಾ parā. away, off; to, towards; over, on; back; inverted order; aside.

ಪರಾಕ parāka. distance. see ಪರಮ್-.

ಪರಾಕು parāku. 1. attention! take heed! listen! (My.; Te.; J. 30, 46).

ಪರಾಕು parāku. 2. = ಪರಾಂಚ್. carelessness, forgetfulness (My.; Te.), inattentiveness (My.; T.).

ಪರಾಕ್ರಮ parā-krama. marching forth; advancing against, attacking. 2, *heroism, prowess, valour, courage, power, strength* (ಪನ್ನತಿಕೆ Ct. I, 70. 100; Kk. 77; ರಯ್ಯ Ct. I, 92; ಪನ್ನತಿಕೆ, ಅಣ್ಮು Kk. 41, Śm. 38; ಸತ್ವಗುಣ Nn. 67; ಮಿಡುಕು Bhn. 3). 3, *exertion*; endeavour, effort, enterprise.

ಪರಾಕ್ರಮಪ್ರಥಿತ parākrama-prathita. a man famous for his power or valour (ಬಲ್ಲಯ್ಯ Ct. II, 52).

ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿ parākrama-śāli. endowed with prowess, etc. (My.).

ಪರಾಕ್ರಮಿ parākrami. powerful, displaying strength or courage, valorous, etc. (Śmd. 251; J. 2, 28; My.; B. 5, 51).

ಪರಾಖ್ಯಾನ para-ākhyāna. another's story: a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 61. 96 seq.).

ಪರಾಗ parāga. *the pollen or farina of a flower* (ಮುಲವುಗಡಿ Śm. 23; ರಜ Mr. 108). 2, *dust, powder* (ರೇಣು, ಧೂಳು Nn. 113). 3, the nectar or honey of flowers (ಮಧು, ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣ Nn. 13, instead of ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣ o. rs. ಪುಷ್ಪರಜ and ಪರಿಮಳ; ಉದ್ಗಮಸಾರ, ಪುಷ್ಪ ರಸ 113, o. r. ಪುಷ್ಪದ ಮಕರನ್ದ; ಬಣ್ಣ Śm. 23. 93). 4, fragrant powder used after bathing. 5, tawny or red colour (ಕೆಮ್ಪು, ಅರುಣ Nn. 113). 6, gold (ಕನಕ, ಚಿನ್ನ 113; ರಜತ Mr. 476). 7, an eclipse of the sun or moon.

ಪರಾಂಗನೆ para-aṅgane. = ಪರವನಿತೆ. another's wife. see s. ಪುಸಿ 2.

ಪರಾಙ್ಮುಖ parāñc-mukha. *having the face turned away or averted, turning the back upon, averted, turned away* (ತಿರಿಗಿದನ್ನ G.); taking to flight, retreating. see ಪೆಡಮುಗುಚ್, ಮರಲ್, ಮಲರ್; Bp. 60, 51. 2, averse from; disinclined towards, not caring about, regardless of.

ಪರಾಙ್ಮುಖತೆ parāñc-mukhate. turning away or averting the face; disinclination, repugnance, dislike, aversion, disgust (Sk.).

ಪರಾಙ್ಮುಖೀಕರಣ parāṅmukhī-karaṇa. turning away or averting the face; turning the back upon, retreating. see ಮುಗುಚ್ಚು, ಮರಚ್ಚು.

ಪರಾಚೀನ parācīna. *turned away, turned in an opposite direction, averted;* having the hind part before (ವಿಪರೀತ, ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು Mr. 437).

ಪರಾಜಯ parā-jaya. conquest, victory. 2, *defeat.* 3, loss, losing (at play, etc.). see ಸೋಲ್. — ಪರಾಜಯ ಪಡು. to be defeated (B. 4, 216).

ಪರಾಜಿತ parā-jita. *defeated, overcome;* condemned by law.

ಪರಾಂಚ್ parāñc. ಪರಾಕ್. = ಪರಾಕು 2. turned away, averted; turning the back upon; departing or retiring from; distant; (not caring about).

ಪರಾತ parāta. = ಪರಾತು. a circular and edged dish (My.; B. 4, 55; Mhr.). see Prv. s. ಪರಾತ.

ಪರಾತು parātu. = ಪರಾತ. (My.; B. 4, 141).

ಪರಾತ್ಪರ parāt-para. higher than the highest, of the greatest excellence, superior to the best (ಶ್ರೇಷ್ಠಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ G.; My.; Bp. 2, 17; 51, 80).

ಪರಾಧಿ parādhi. hunting, the chase. (R.).

ಪರಾಧೀನ para-ādhīna. *depending on another, dependant, subject, subservient.* ಪರಾಧೀನನಾದರೆ ನರಜನ್ಮ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). 2, alienation, transfer, as of property (My.).

ಪರಾಧೀನತನ parādhīnatana. dependence upon another, subjection (Cb. 10).

ಪರಾಧೀನತೆ parādhīnate. = ಪರಾಧೀನತನ. (Sk.; My.).

ಪರಾನ್ನ para-anna. the food of another, food supplied by or belonging to another. ಪರಾನ್ನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ ಬನ್ತು (Prv.). 2, *eating the food of another, sponging* (ಪರೈಧಿತ, ಪರಪಿಣ್ಡ, ಹೆಱರ್ ಆರಿಕ್ಕುದುದ ತಿಮ್ಬುವಂ Mr. 231).

ಪರಾಪರ para-apara. remote and proximate, best and worst, etc. 2, = ಪರಾತ್ಪರ (T., My.; Bp. 18, 79).

ಪರಾಭವ parā-bhava. passing away, vanishing, disappearance, dissolution. 2, *defeat, overthrow, humiliation.* 3, the fortieth year in the cycle of sixty (Mr. 540 va.; My.). 4, contempt, disrespect; reproach (ನಿರಾಕಾರ, etc., ಜಱಹಂ Mr. 428).

ಪರಾಭವಿಸು parābhavisu. to defeat, to overthrow (Ṡsv. 4, 99 va.).

ಪರಾಭೂತ parā-bhūta. *defeated, overcome;* degraded, treated with contempt.

ಪರಾಭೂತಿ parā-bhūti. defeat, humiliation. — ಪರಾಭೂತಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to be defeated (Ṡsv. 4, 95).

ಪರಾಮರಿಕೆ parāmarike. = ಪರಾಮ್ಬರಿಕೆ. recollection, etc. (Tbh. of a ಪರಾಮರ್ಶಿಕೆ). = ಪರಾಮರ್ಶ, q. v. (My.; Te., T.; G. 373; B. 2, 39; 3, 128).

ಪರಾಮರಿಸು parāmarisu. = ಪರಾಮ್ಬರಿಸು, ಪರಾಮ್ಮರಿಸು. Tbh. of ಪರಾಮರ್ಶಿಸು, q. v. (My.; B. 4, 142).

ಪರಾಮರ್ಶ parā-marṡa. = ಪರಾಮರ್ಶೆ. seizing, dragging, pulling; injuring, assault. 2, remembering, recollection; reflection, consideration, thought; discrimination, judgment (Sk.). 3, kindly inquiring into and relieving the wants, etc. of the poor, sick, etc.; inquiring into the health and welfare of friends (Mhr.; My.; B. 5, 95). — ಪರಾಮರ್ಶ ಮಾಡು. = ಪರಾಮರ್ಶಿಸು. (ಉಪಚರಿಸು G.).

ಪರಾಮರ್ಶಿಸು parā-marṡisu. = ಪರಾಮರಿಸು, ಪರಾಮ್ಬರಿಸು, ಪರಾಮ್ಮರಿಸು. to treat or attend kindly, to tend or take care of, to console; to investigate, to examine, to inquire, to be considerate (My.; G. 315); to discriminate; to draw conclusions.

ಪರಾಮರ್ಶೆ parā-marṡe. = ಪರಾಮರ್ಶ. (ಸ್ಮರಣ Ṡmd. 202 Cm.; My.).

ಪರಾಮೋಶಿ parāmōṡi. an unintentional fault or mistake (H. ಫರಾಮೋಶಿ; My.).

ಪರಾಮ್ಬರಿಕೆ parāmbarike. = ಪರಾಮರಿಕೆ. recollection, etc. (My.).

ಪರಾಮ್ಬರಿಸು parāmbarisu. = ಪರಾಮರಿಸು. to examine, etc. (My.).

ಪರಾಮ್ಮರಿಸು parāmmarisu. = ಪರಾಮರಿಸು. (My.). ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಣ್ಡರೂ ಪರಾಮ್ಮರಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು (Prv.). see Prv. s. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ.

ಪರಾಯ parā-aya. = ಪರಾಯಣ. see ಸಂ-.

ಪರಾಯಣ parā-ayana. (or para-ayana). going away; going towards; etc. 2, principal, being the chief or final end or aim. 3, *making anything one's chief object, wholly devoted to, zealously engaged in, intent on.* 4, principal object or aim. see Bp. 25, 16; 55, 24; 57, 21.

ಪರಾಯತ್ತ para-āyatta. *dependant upon another, subject to another, subservient.*

ಪರಾಯಿ parāyi. other, foreign; strange, new (My.; Mhr., H. ಪರಾವಾ).

ಪರಾರಿ parāri. *the year before last.*

ಪರಾರ್ಥ para-artha. the profit or interest of another. (My.).

ಪರಾರ್ಥೈಕವೃತ್ತ parārtha-ēka-vṛitta. working only for the interest of others (Cpr. 8, 3).

ಪರಾರ್ಧ para-ardha. the ulterior part, the other part. 2, a hundred thousand billions, or a lac of lacs or crores. or half the term of Brahmā's life. 3, = ಪರಾರ್ಧ್ಯ.

ಪರಾರ್ಧ್ಯ para-ardhya. most remote; *highest in rank, most excellent.*

ಪರಾವೃತ್ತ parā-vṛitta. turned back, returned, retreated; turned round, revolved; *rolling oneself.*

ಪರಾಶರ parā-ṡara. N. of the father of Vyāsa (Sk.; J. 33, 39); N. of the author of a smṛiti or law-book (Sk.; My.); Vyāsa (ವೈಶಮ್ಪಾಯನ, ಸತ್ಯವತಿಜ, ವ್ಯಾಸ Mr. 257, sic ! one MS. ಪಾರಾಶರ).

ಪರಾಶರಸುತ parāṡara-suta. Vyāsa (J. 5, 70).

ಪರಾಶರಿ parā-ṡari. an ascetic (ತಪಸ್ವಿ Mr. 256); a wandering mendicant.

ಪರಾಶ್ರಯ para-āṡraya. dependence, or reliance, upon another (My.).

ಪರಾಶ್ರಿತ para-āṡrita. having taken recourse to another, relying upon another; dependant, subject. (My.).

ಪರಾಸನ parā-asana. *killing, slaughter.*

ಪರಾಸು parā-asu. *dying; lifeless, dead.*

ಪರಾಸ್ಕನ್ದಿ para-āskandi. assailing another: *a robber, a thief.*

ಪರಾಹ್ಣ para-ahṇa. the afternoon. (My.).

ಪರಾಳ parāḷa. = ಪಲಹಾರ, etc. a slight repast etc. (Mhr. ಫರಾಳ; ಶಷ್ಪುಲ G.).

ಪರಿ pari. 1. = ಹರಿ 1. to move; to run; to flow (ಧಾವನ Śmd. Dh.); to proceed, to advance in a satisfactory manner, as work, etc.; to go away, to disappear, as trouble; to be discharged, as a debt. P. ps. ಪರದು, ಪರಿದು. [ಪರಿದು ಬೀಟ್ಟ ವೊಲಿವನ್ನಿರ ಪಾಡಱುವನ್ನವುಂ Kr. 1, 130; ಮನಮನೆಡಗಲಿಸಿ ಪರಿವ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳೆಲ್ಲಮುಱುಗಾಳೆಗದೊಳ್ ಸತ್ತೊಡೆ. Pb. 8, 94 va.; Ap. 11, 22; Vr. 117, 23]. ಅರೆಗಾವುದಮುಂ ಪರಿದಂ (Śmd. 157). ಗಲಗಲನೆ ಗುಱುಗುಱುವೆನುತುಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (65). ಆನೆಯ ಮೇಲೆಯುಮ್ ಆಳ ಮೇಲೆಯುಂ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಪರಿದುದು ಒನ್ದೆ ಗಜಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ (146). ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪರಿವ ತೊಱೆ (ನಿರ್ಝರ Hlā.). ಪರಿದವು ಅರುಣಾಮ್ಬುಗಳ್ (J. 22, 11). see Cpr. 1, 101 va.; 1, 112; Abh. P. 13, 64. 66. 74; Bp. 32, 28. 32. 38; 50, 40; 61, 22; C. Bp. 11, 4; Rsv. 5, 122; 6, 10; 6, 11 va. (several times); 13, 90; 13, 96 va.; J. 3, 2. 8. 21; 25, 3; 28, 44; ಉರಿವರಿ, ಪೊನಲ್ವರಿ, ಬೀದಿವರಿ, ಮುನ್ನುವರಿ, ಮುಮ್ಬರಿ, ಮೇಲ್ವರಿ, ವಿಸಟಮ್ಬರಿ, ಸಪ್ಪರಿ. — ಪರದಾಟ. -ಆಟ. running about (My.). see Prv. s. ಫಲ. — ಪರಿದಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. to go running or with celerity (Bp. 32, 58). — ಪರಿದಾಟ. = ಪರದಾಟ. (My.). — ಪರಿದಾಡು. -ಆಡು. = ಹರಿದಾಡು. to move about, to run about [ಪುಲಿಗಳ ಮಱಿಗಳೊಳ್ ಪರಿದಾಡುವ ತರುಣ ಹರಿಣಂಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.]; (Bp. 3, 40; Śsv. 5, 15).

ಪರಿ pari. 2. = ಹರಿ 2. P. p. of ಪರಿ 1, in ಪರಿ ಪರಿದು (Bp. 3, 40; J. 3, 9). — ಪರಿ ತರ್. (*i. e.* ಪರಿದು ತರ್). = ಹರಿ ತರ್. to come running or with celerity, to hasten (Te. ಪರ ತೆಂಚು). [ಪರಿತನ್ದಾಗಳ್ ಪಿರಿದೊಸಗೆವೆರಸಿ Pb. 4, 10; Ap. 4, 17]. see Cpr. 7, 79; 8, 101 va.; Abh. P. 14, 159; Grj. 3, 94; Bp. 2, 16; 16, 23; 22, 13; 27, 17; 32, 41; 46, 21; 60, 31; Rsv. 5, 26; 6, 11 va.; J. 28, 59. — ಪರಿವರಿ. -ಪರಿ. (Grj. 5, 7).

ಪರಿ pari. 3. = ಪಱು 4, ಹರಿ 3. moving, running (Bp. 32, 26; see ಅಸಗವರಿ, ಬೀದಿವರಿ 2; T.: haste, swiftness); [Tu. ಪರಿವು]; pacing (see ನಿಡುವರಿ); flowing, streaming; stream, current (Rsv. 6, 24 va.; see ನೀರುವರಿ); a channel; a run or course, as a measure of distance. 2, a course: a way, a manner, a kind (ಭಂಗಿ, ವ್ಯಾಕೂತಿ Hlā., MS. ವ್ಯಾಕೃತಿ; ರೀತಿ Nr.; Cpr. 3, 47; 8, 72; My.; T., M.; Mhr. ಪರೀ). [ಇದ್ದ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದರೆ ಬನ್ದ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಕೊ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 886]; ಮತ್ತೊನ್ದು ಪರಿ (ಪಕ್ಷಾನ್ತರ Nr.). — ಪರಿಕಾಲ್. a running channel or brook [ಜಲಜಲನೊಱ್ಕುತಿರ್ಪ ಪರಿಕಾಲ್ Pb. 1, 52]; (V. 4, 4; 10, 2). — ಪರಿಗಿಡು. -ಕಿಡು. a current to be impaired; to be impaired in one's current (Abh. P. 7, 86). — ಪರಿದಿಟ್ಟಿ. a roving look or eye (Rsv. 1, 135 va.). — ಪರಿ ಪಡಿ. running condition: fate (Abh. P. 6, 128). — ಪರಿ ಪರಿ. rep. various ways or manners (Bp. 6, 27; 12, 45; 26, 44; 28, 57; 39, 30; 45, 42; 61, 25; Bh. 1, 8, 69). — ಪರಿಮಱು. = ಪಱುಮಱು, q. v. (Cpr. 6, 49; 7, 34; Abh. P. 9, 80). — ಪರಿಮುತ್ತೆ. a rush and falling upon: plundering, robbing (ಕವರ್ದುದು, ಇಱ್ದುದು, ಸುಲಿವುದು, ಸೆಳೆವುದು Śm. 63; ಸೆಳೆವುದು Kk. 71). — ಪರಿಯಿಡು. -ಇಡು. to run (Abh. P. 10, 162; Rsv. 13, 91). [— ಪರಿವಡಿ. = ಪರಿವಿಡಿ. ಎಮ್ಬೀ ಪರಿವಡಿಯ ಬಾಲಕೇಳಿಯೆ ಕರಮೆ ಮುರುಳ್ಚಿದುದು ತಾಯುಮಂ ತನ್ದೆಯುಮಂ Ap. 8, 38]. — ಪರಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to become mannerly, to grow becoming or fit (ಒಪ್ಪು Śm. 62; Kk. 65). ಪರಿವಡೆದಿರೆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸರಸಕವೀನ್ದ್ರ ರ್ಕಳ್ ಒಳ್ಪಿತಾದುದೆನಲ್ ಬಿತ್ತರಿಸಿದನ್ ಅಭಿಧಾನಮುಂ ಬೊಮ್ಮರಸಂ (Ct. II, 122). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 26, 68; 32, 29; 51, 66. — ಪರಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. course-seizing: regular course or succession, row, order, method, [contents of a book], etc. [ಪುರುಕುತ್ಸ ಪುರೂರವರಿನ್ದ ಮಿನ್ನೆಗಂ ಪರಿವಿಡಿಯಿನ್ದೆ ಬನ್ದ Pb. 7, 16; Ap. 7, 27 ragaḷe]; (ಪರಿಪಾಟಿ, ಆನುಪೂರ್ವಿ, ಪರ್ಯಾಯ, etc. Hlā., Mr. 441; ತಱುವಾಯ್ Śmd. 9 Cm.; ತಱುವಾಯು, ತರ, ಕ್ರಮ Śm. 53; ತಗಹು, ಪಂಕ್ತಿ 105; Te. ಪರುವಡಿ). see Śmd. 112. 255. 269; Grj. 2, 106 va.; Bp. 14, 3; C. Bp. 5, 5; Rām. 1, 13, 4; Rāghc. 17, 54; Bh. 1, 7, 41. — ಪರಿವಿಡಿಗೆಯ್. to form a regular course, row, etc. (Cpr. 1, 101 va.; 8, 71). — ಪರಿವೇಱ್. -ಪೇಱ್. = ಪರಿವಡೆ. (Cpr. 4, 64). [— ಪರಿವೆಸ. -ಬೆಸ. service. ಸಲಿಪರೊಲ್ದಣಿಮಾದಿ ಗುಣಾನ್ವಿತಾಮರರ್ ಪರಿವೆಸಗೆಯ್ಯರೆಪ್ಪೆ ನಱಿಯೆಂ ಪೊಗೆಟಲ್ ಸುರಲೋಕ ಸೌಖ್ಯಮುಂ Ap. 3, 2].

ಪರಿ pari. 4. = ಪರೆ 1 (occasionally in MSS. and prints), ಹರಿ 4. to spread, etc.

ಪರಿ pari. 5. = ಪೊರೆ 5, etc. a spider's web (B. 4, 113).

ಪರಿ pari. (ಪರೀ). round, around, about, round about; further, in addition to; against, opposite to, towards, to; beyond, more than; from; after, successively, severally; outside of, except, with exception of; on account of, for the sake of; according to, in accordance with; much, excessively. 2, ornament, decoration, embellishment (*cf.* ಪಱು 5 & 6). — ಪರಿಪಾಡು. fully equal (Rām. 6, 9, 20).

ಪರಿಃಕೃತ pari-ḥ-kṛita. = ಪರಿಷ್ಕೃತ. (Cpr. 5, 2 va.). surrounded. feminine ಪರಿಃಕೃತೆ (3, 50 va.).

ಪರಿಕರ pari-kara. = ಪರಕರ. surrounding: *attendants, dependants, retinue, train, followers;* a follower, etc. (Grj. 7, 61; Bp. 57, 51). 2, preparation. ರಚನೆಯ ಪರಿಕರ (ರಂಜನೆ Ct. I, 63). 3, *a cloth worn round the loins; a girth.* 4, beginning, commencement; effort. 5, a multitude, a crowd. 6, apparatus, articles, as the vessels, flowers, perfumes, etc. used at pūjā (My.; Abh. P. 16, 52).

ಪರಿಕರ್ಮ pari-karma. a servant. 2, attending on, worship, adoration. 3, *personal decoration, dressing, painting, or perfuming the body;* cleansing, purifying.

ಪರಿಕಲಿಸು parikalisu. (= a ಪರಿಕರಿಸು). to become plentiful or excessive; to surround, to inclose, to extend over (Rsv. 7, 17 va.; V. 3, 5; Śsv. 2, 2 va. & 42 va.).

ಪರಿಕಲ್ಪಿತ pari-kalpita. settled, decided, fixed. (J. 5, 62).

ಪರಿಕಾಂಕ್ಷಿತ pari-kāṅkṣita. much desired (My.). 2, a devotee (Sk.).

ಪರಿಕಾಂಕ್ಷೆ pari-kāṅkṣe. great desire (My.).

ಪರಿಕಾರ pari-kāra. attendants, retinue (ಪರಿವಾರ, ಪರಿಸ್ಪನ್ದ, ಪರಿಗ್ರಹ Mr. 202; Cpr. 8, 33). 2, preparation: seasoning food with salt, pepper, etc.; condiment, spice or seasoning (ಉಪಸ್ಕರ, etc., ಊಟದ ಪರಿಕಾರ Hlā.; My.).

ಪರಿಕಾಱ pari₃-kāṟa. = ಹರಿಕಾಱ, q. v. a courier. (Abh. P. 4, 118; Mhr., Persian ಹರಕಾರ, a courier). ಪರಿಕಾಱರೊಳ್ ಈತಂ ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದಂ (Śmd. 163).

ಪರಿಕಿಸು parikisu. Tbh. of ಪರೀಕ್ಷಿಸು. to examine. [ಪರಿಕಿಪುದೊನ್ದ ಱುನ್ದರಡನೋತೊಳಕೊಳ್ವುದು Pb. 13, 66; Cv. 129]; (ವಿಚಾರಿಸು Śmd. 20. 297 Cm.; Ch. v. 38; Cpr. 1, 42; 3, 23; Bp. 3, 64; 22, 64; 31, 6; Mr. 434).

ಪರಿಕೀರ್ಣ pari-kīrṇa. scattered or strewn about; spread, diffused; crowded, full (ಪ್ರಪೂರ್ಣ, ಭರಿತ, etc., ಸನ್ದಣಿ Mr. 431). see ಸೂಸು.

ಪರಿಕೂಟ pari-kūṭa. *an embankment at the gate of a city or fort;* a large gate (ಹಸ್ತಿನಖ, ಪೆರ್ಬಾಗಿಲ್ Mr. 191).

ಪರಿಕೆ parike. 1. = ಪರಕೆ 2, etc. a broom. (My.).

ಪರಿಕೆ parike. 2. running; or: speaking (*cf.* ಪರಿಸು 2). see ಕನವರಿಕೆ.

ಪರಿಕೆ parike. 1. Tbh. of ಪರೀಕ್ಷೆ. examination. (Śmd. 346).

ಪರಿಕೆ parike. 2. Tbh. of ಪರಿಖೆ (Śmd. 338); a sort of lake or pond (ದೀರ್ಘಿಕೆ Mr. 418).

ಪರಿಕ್ರಮ pari-krama. *walking round or about,* walking for pleasure, etc.

ಪರಿಕ್ರಿಯೆ pari-kriye. *surrounding, encompassing, inclosing.*

ಪರಿಕ್ಷಿತ್ pari-kṣit. = ಪರೀಕ್ಷಿತ್. N. of several kings. (My.).

ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ pari-kṣipta. thrown about, scattered. 2, *surrounded.*

ಪರಿಕ್ಷುಬ್ಧ pari-kṣubdha. greatly agitated, stirred up, etc. (Rsv. 6, 47).

ಪರಿಕ್ಷೆ parikṣe. Tbh. of ಪರೀಕ್ಷೆ. examination. (My.; Te.).

ಪರಿಖಚಿತ pari-khacita. = ಖಚಿತ. bound, etc. (Cpr. 3, 17; Rsv. 14, 106 va.).

ಪರಿಖೆ pari-khe. = ಪರಿಕೆ 2. a dug-round: *a moat, a ditch* (ಗಾರಿಗೆ Śs.).

ಪರಿಖ್ಯಾತಿ pari-khyāti. reputation, fame, celebrity (My.).

ಪರಿಗಣನ pari-gaṇana. complete or accurate enumeration, accurate calculation. (My.). 2, deliberate consideration (My.).

ಪರಿಗಣಿತ pari-gaṇita. enumerated, calculated, reckoned. (My.). 2, deliberately considered (My.).

ಪರಿಗಣಿಸು pari-gaṇisu. to calculate; to consider deliberately (My.).

ಪರಿಗತ pari-gata. gone round; spread on all sides, spread, diffused, extended (Śmd. 98; Cpr. 2, 81; 4, 18 va.); filled with, possessed of; obtained; entered upon, having anything as one's object (ಅಯ್ದಲ್ಪಟ್ಟ 395 Cm.); known, understood; walking to (Rām. 3, 2, 19).

ಪರಿಗಲಿತ pari-galita. tumbled down; sunk; flowing, fluid; melted. (Rśv. 14, 106 va.).

ಪರಿಗೆ parige. 1. (ಪಱಿಗೆ). roughness, the state of being unsmooth (ಕರ್ಕಶ Ct. I, 86; *cf.* ಪರ್ಪರಿಕೆ, etc.). — ಪರಿಗೆ ಮುಳ್ಳು. a thorny shrub, Zizyphus oenoplia Mill. (Z., as ಪರಿಗಿ-).

ಪರಿಗೆ parige. 2. = ಪರಕೆ 2, etc. a broom. see ಕಸಬರಿಗೆ.

ಪರಿಗೆ parige. = ಅರಿಗೆ, ಅಲಿಗೆ, ಪಲಗೆ, ಪಲಿಗೆ, ಹರಿಗೆ, ಹಲಗೆ, ಹಲಿಗೆ. Tbh. of ಫಲಕ. a shield (ಅಡ್ಡಣ Ct. I, 11; T. ಪರಿಚ್ಚೈ, M. ಪರಿಚ, ಪಲಿಶ). see ತಲೆವರಿಗೆ, ಪಚ್ಚೆವರಿಗೆ, ಮೊಗವರಿಗೆ, ಮೋಹರ-.

ಪರಿಗ್ರಹ pari-graha. laying hold of, seizing, grasping; surrounding; embracing, spanning. 2, taking; accepting, receiving, acceptance; anything received, a gift (ದಾನ, ದಾನವ ಕೊಮ್ಬುದು Nn. 166); taking possession of, obtaining. 3, *possession, property.* 4, *taking a wife, marrying.* 5, honouring, favouring; grace, favour, patronage (ಪಕ್ಷ Mr. 497). 6, *a wife.* 7, *adherents, attendants, retinue.* 8, the rear or reserve of an army (ಸೇನೆ, ಸೇನೆಯ ಭೇದ Nn. 166). 9, *root, origin.* 10, a fan (ವ್ಯಜನ, ಬೀಸಣಿಗೆ 166). 11, a curse, an imprecation, *an oath;* etc. (ತನ್ನು, ಬಲುತನ್ನ Mr. 530; see ಬಯ್ಗುಳ್). 12, an eclipse of the sun.

ಪರಿಗ್ರಹಣ pari-grahaṇa. = ಪರಿಗ್ರಹ No. 1 & 2.

ಪರಿಗ್ರಹಿಸು pari-grahisu. to lay hold of, to take, to receive, to accept (Mr. 539; J. 18, 7. 8).

ಪರಿಘ pari-gha. *a bolt or bar for locking a door* (ಅಗರ್ಗಲ, ಅಗುಳಿ Mr. 199; see ಲಾಳವಿಣ್ಡಿಗೆ). 2, *an iron club, a bludgeon armed with iron.* 3, *beating, killing, injuring;* a blow.

ಪರಿಘಾತ pari-ghāta. *beating, killing;* removing. 2, = ಪರಿಘ No. 2.

ಪರಿಘಾತನ pari-ghātana. *a bludgeon armed with iron* (ಪರಿಘ, ಪಿಲ್ಲಣಿಗೆ Mr. 298). 2, = ಪರಿಘಾತ No. 1. 3, = ಪರಿಘ No. 1 (see ಲಾಳವಿಣ್ಡಿಗೆ).

ಪರಿಚಯ pari-caya. *acquaintance; intimacy* (ಸಂಸ್ತವ, ಮೊಗವಱಿಕೆ Mr. 454; B. 4, 34).

ಪರಿಚರ pari-cara. roaming about. 2, *an attendant;* a guard, *a body-guard.*

ಪರಿಚರಣ pari-caraṇa. attendance, homage, service (Bp. 22, 4; 34, 1; 35, 1; 39, 68; 47, 3; 57, 31). 2, an attendant, a servant.

ಪರಿಚರಣತೆ pari-caraṇate. service, etc. (Bp. 39, 8).

ಪರಿಚರಿಯ pari-cariya. ಪರಿಚರಿಯೆ. Tbh. of ಪರಿಚರ್ಯೆ. (ಸೇವೆ). Mr. 27; Bp. 4, 47; 22, 25; 39, 7; 48, 24; My.). see ಅತಿ-.

ಪರಿಚರ್ಯ pari-carya. = ಪರಿಚರ್ಯೆ. see ಅತಿ-; J. 10, 24.

ಪರಿಚರ್ಯೆ pari-carye. *waiting upon, attendance, service;* devotion, worship.

ಪರಿಚಾಯ್ಯ pari-cāyya. *a sacrificial fire heaped or arranged in a circle.*

ಪರಿಚಾರ pari-cāra. attendance, service (Bp. 34, 7). 2, an attendant, a servant.

ಪರಿಚಾರಕ pari-cāraka. *an attendant, a servant.* see ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತ.

ಪರಿಚಾರಿಕೆ pari-cārike. a female servant. (Cpr. 3, 50 va.; 6, 80 va.). 2, attendance; service (My.).

ಪರಿಚಿತ pari-cita. 1. heaped, accumulated, filled with. (Cpr. 6, 2; J. 2, 13).

ಪರಿಚಿತ pari-cita. 2. known, acquainted or familiar with. (J. 19, 11; My.).

ಪರಿಚಿತಿ pari-citi. = ಪರಿಚಯ. acquaintance. (Sk.; My.).

ಪರಿಚುಮ್ಬಿಸು pari-cumbisu. to kiss heartily, to cover with kisses; to touch (Bh. 3, 18, 40).

***ಪರಿಚೆ parice.** quality, nature. ಎಱಗಿದ ಮುಱುದುಮ್ಬಿಯನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ ತೀವಿದ ಕೊಗ್ಗಿಯ ಕತ್ತುರಿಯುಂ ಕತ್ತುರಿಯೊಳಣ್ಪ ಪರಿಚೆಯುಂ Ap. 4, 41 va.; (T., M., ಪರಿಚು; Te. ಪರುಸು. *cf.* ಪರಿಜು).

ಪರಿಚ್ಛದ pari-c-chada. a cover; a garment. 2, surroundings: *domestic utensils or implements, goods and chattels, furniture,* etc. (see ಪರಿವರ್ಹ). 3, *retinue, train, attendants.*

ಪರಿಚ್ಛನ್ನ pari-c-channa. covered, enveloped; clothed; concealed; surrounded with. (My.).

ಪರಿಚ್ಛಾದನೆ pari-c-chādane. covering, wrapping round; a cover, a cloth (My.).

ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ pari-c-chinna. cut on both sides or off, cut through, divided, etc.; see ಅ-. 2, positively, absolutely, expressly (Mhr.; B. 4, 75).

ಪರಿಚ್ಛೇದ pari-c-chēda. cutting on both sides, clipping round, cutting through, cutting off, cutting to pieces; mutilating. 2, *limit, boundary;* moderation. 3, *the division of a book, a section or chapter.* 4, exact discrimination, decision; discernment, discretion. see ಪ್ರಾಣ-.

ಪರಿಚ್ಛೇದನ pari-c-chēdana. = ಪರಿಚ್ಛೇದ. — ಪರಿಚ್ಛೇದನಂಗೆಯ್. -ಂ-. to cut to pieces, etc. (Abh. P. 9, 144 va.).

ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸು pari-c-chēdisu. to cut on both sides, etc. (Cpr. 4, 59 va.; 6, 39 va.; Abh. P. 4, 41 va.; 9, 142 va. & 146 va.).

ಪರಿಚ್ಯುತ pari-cyuta. fallen from or down; deprived of, lost, etc. see ಕರು.

ಪರಿಜನ pari-jana. *a surrounding company of people, attendants, servants, suit;* a servant. (Cpr. 4, 23; Bp. 46, 35; 54, 1).

ಪರಿಜು pariju. manner (see ಪರಿ 3); form, shape (ರೂಪು Ct. I, 69; ರೂಪ 100; ಆಕಾರ Kk. 32; ಪಾಂಗು, ಆಕಾರ Śm. 71; Cpr. 3, 59; Te. ಪರಸು; T. ಪರಿಚು; M. ಪರಿಶು). see ಎಣ್ಬರಿಜು, ಗಣ್ಡವರಿಜು, ಬಿಗುವರ್ಸರಿಜು, ಮಾನಿಸವರಿಜು.

***ಪರಿಜೆ parije.** = ಪರಿಜು. ಪರಿಜೆಯನಣ್ಬು ಕೆನ್ನೆಗಳನೊಯ್ಯನೆ ನೀವುವ ಚಿನ್ನಪೂವನೊಃಸರಿಸುವ Pb. 3, 77; Ap. 4, 9.

ಪರಿಟವ pariṭava. = ಪರುಟವ. (Bh. 1, 4, 16).

ಪರಿಣತ pari-nata. bent or bowed down; changed or transformed (Kāvy. I, 2, 58); *ripened, matured, advanced in age;* proficient, well-skilled (ಪ್ರೌಢ Śmd. 249 Cm.). see ಪಾಕ್-. 2, *an elephant who gives a side-blow with his tusks* (ಅಡ್ಡ ವಿಱುದಾನೆ Hlā.).

ಪರಿಣತಿ pari-nati. bending down, bowing; change, alteration, transmutation, (use or form, Śmd. 152. 153); ripeness, maturity, full growth, proficiency, perfection. see Cpr. 2, 24 va.; 2, 33; 4, 18 va.; Bp. 24, 89; Rśv. 13, 82 va. — ಪರಿಣತಿದೋಱ್. -ತೋಱ್. to exhibit proficiency (Rśv. 13, 82).

ಪರಿಣತೆ pariṇate. a proficient female. see ಕನ್ಯಾ-.

ಪರಿಣಮಿಸು pari-namisu. to bend down, to bow (v. i., Bp. 9, 18; 15, 17; 21, 45; 44, 69; 47, 5; 53, 28). 2, to be changed or transformed into (Cpr. 4, 18 va.; My.); to get the form of (Śmd. 340); to appear in the form of, to become (Śmd. 153 Cm.; 270. 400). 3, to become ripe or mature, to ripen, to come to perfection, as virtue (My.). 4, to become old (Grj. 1, 62); to elapse, to come to its end, as age (My.).

ಪರಿಣಯ pari-naya. leading round, especially leading the bride round the sacred fire; *marrying, marriage.*

ಪರಿಣಯನ pari-nayana. = ಪರಿಣಯ. *marrying, marriage.*

ಪರಿಣಾಮ pari-nāma. bending down or aside. 2, *change, alteration, transformation* (Śmd. 177). 3, turning round about, spreading far: expansion, magnitude (ಬೆಳಸು Hlā.; ವಿಶಾಲತೆ, ಸುತ್ತು Mr. 456; *cf.* ಪರಿಣಾಹ). 4, change for the better: health, alleviation, ease, welfare (ಸುಕ Śm. 78; Bp. 25, 2; My.). 5, end, close, termination, last stage or state, conclusion. (Cpr. 3, 66. 75). 6, end, result, consequence (Sk., Mhr.; B. 3, 97). 7, happy conclusion, as of a work (Mhr.; My.). — ಪರಿಣಾಮ ನೆಟ್ಟಗೆ ಆಗು. welfare, etc. to thrive (C.; B. 5, 187). 8, last stage or ruin to be sure to come (My.). — ಪರಿಣಾಮ ಗಾಣು. -ಕಾಣು. to experience or find ease (B. 4, 43).

ಪರಿಣಾಮಶೂಲೆ pariṇāma-śūle. pain resulting from the changes of the food in indigestion, violent and painful indigestion, flatulence with pain, colic. (My.).

ಪರಿಣಾಮಿ pari-nāmi. changing into, being transformed into; altering, subject to alteration (Śmd. 260; Bp. 8, 12). — ಪರಿಣಾಮಿ ದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 59, 1).

ಪರಿಣಾಮಿಸು pari-nāmisu. to be changed, to change, to appear in different forms (Śmd. 115. 117). 2, to be healthy or at ease, to enjoy pleasure [ಕಾಣದ ಠಾವಿನಲಿ ಜಱುದರೆನ್ದರೆ, ಕೇಳಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಬೇಕು Bv. 250]; (Bp. 4, 61. 66; 43, 57); to thrive (B. 5, 14).

ಪರಿಣಾಯ pari-nāya. leading round; *moving a piece at chess, draughts, etc.*

ಪರಿಣಾಹ pari-nāha. binding round, encircling; compass, extent, *width, breadth;* circumference, periphery. *cf.* ಪರಿಣಾಮ No. 3 and see Nr. s. ಅಗಲ.

ಪರಿಣೀತ pari-nīta. led round; married (Cpr. 4, 12 va.); completed.

ಪರಿತ parita. Tbh. of ಪರೀತ. elapsed, expired, etc. (Bp. 18, 45).

ಪರಿತಸ್ pari-tas. *all round, from all sides.*

ಪರಿತಾಪ pari-tāpa. burning excessively; *glow, heat, fever; pain, anguish, affliction.*

ಪರಿತುಷ್ಟಿ pari-tuṣṭi. = ಪರಿತೋಷ. — ಪರಿತುಷ್ಟಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain complete satisfaction, etc. (Rśv. 4, 14 va.).

ಪರಿತೋಷ pari-tōṣa. complete satisfaction, gratification, pleasure, delight, glee. (J. 31, 79; My.).

ಪರಿತೋಷಿ pari-tōṣi. completely satisfied, delighted; taking great delight in (Bp. 7, 4).

ಪರಿತ್ಯಜನ pari-tyajana. abandoning, leaving, resigning; giving away. (My.).

ಪರಿತ್ಯಜಿಸು pari-tyajisu. to abandon, etc. (My.).

ಪರಿತ್ಯಾಗ pari-tyāga. abandoning, leaving, quitting, rejecting, resigning, letting go; giving away, liberality. (My.). see ಸೂಸು.

ಪರಿತ್ಯಾಗಿ pari-tyāgi. a person who abandons, leaves, etc. (Bp. 21, 3).

ಪರಿತ್ರಾಣ pari-trāṇa. protecting, protection, preservation, defence; means of defence. 2, *self-defence.*

ಪರಿತ್ರಾಸ pari-trāsa. much trembling, terror, fright. (Rśv. 5, 120 va.).

ಪರಿದಲಿತ pari-dalita. full-blown (Bh. 1, 5, 8).

ಪರಿದಾನ pari-dāna. *barter, exchange.*

ಪರಿದೇವನ pari-dēvana. *lamentation, wailing.*

ಪರಿಧಾನ pari-dhāna. putting or wrapping round, putting on; a garment, clothes, vesture (ತನ್ತ್ರ, ಹೊದಕೆ Nn. 75); *an under-garment.*

ಪರಿಧಾವಿ pari-dhāvi. = ಪರೀಧಾವಿ. running about; the fortysixth year of the cycle of sixty. (My.).

ಪರಿಧಿ pari-dhi. surrounding, enclosing. 2, a fence, a wall, a rampart (ವೇಗ, ಕೋಟೆ Nn. 97; ಶಾಲ, ಕೋಟೆ 121). 3, *a halo or circle round the sun or moon* (ಪರಿವೇಷ 121). 4, the horizon. 5, a circle; the circumference of a circle. 6, the periphery of a wheel. 7, *pieces or branches of fresh wood laid round a sacrificial fire;* the point of a branch of a tree (ವೃಕ್ಷಶಾಖಾಗ್ರ Mr. 475); a tree (ಭೂಜ, ಮರ 121). 8, water (ಅಮ್ಬುಸ, ಉದಕ 121).

ಪರಿಧಿಸ್ಥ paridhi-stha. a number of sentinels posted in a circle; *a body-guard; an aide-de-camp.*

ಪರಿನರ್ತನ pari-nartana. dancing about, dancing. — ಪರಿನರ್ತನಂಗೆ ಯ್. -ಂ-. to dance. ಪರಿನರ್ತನಂಗೆಯ್ವುತಿರೆ ನವಿಲು (Rāghc. 17, 71).

ಪರಿನಿರ್ಮಿಸು pari-nirmisu. to make, to fabricate, to compose (ಮಾಡು Śmd. 232).

ಪರಿನಿರ್ವೃತಿ pari-nirvṛiti. final liberation, mōkṣa. (Cpr. 9, 20).

ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ pari-niṣkramaṇa. = ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ. exit. (Cpr. 4, 18 va.).

ಪರಿನ್ಯಸ್ತ pari-nyasta. stretched out, extended; placed upon (Bp. 39, 54).

ಪರಿಪಕ್ವ pari-pakva. completely cooked or dressed; quite ripe, quite mature; highly cultivated or educated, very knowing. (Cpr. 6, 55 va.; Kāvy. II, 2, B, 45).

ಪರಿಪಠನ pari-paṭhana. complete enumeration (Cpr. 4, 17).

ಪರಿಪಠಿತ pari-paṭhita. detailed, described, mentioned (Rśv. 14, 106 va.).

ಪರಿಪಣ pari-paṇa. *capital, principal, stock.*

ಪರಿಪನ್ಥಂ pari-pantham. by the way; in the way. see ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕ.

ಪರಿಪನ್ಥಿ pari-panthi. *an antagonist, an enemy.* (Cpr. 4, 18 va.).

ಪರಿಪಾಕ pari-pāka. being completely cooked or dressed; perfect maturity, perfection; the fruit or result of actions; cleverness. (My.).

ಪರಿಪಾಟ pari-pāṭa. = ಪರಿಪಾಠ (ರೂಢಿ G.).

ಪರಿಪಾಟಿ pari-pāṭi. = ಪರಿಪಾಟಳಿ, ಪರಿಬಾಟಿ. *regular course, succession; order, method, proper arrangement.*

ಪರಿಪಾಠ pari-pāṭha. = ಪರಿಪಾಟಿ. custom, practice, fashion, rule, way (Mhr.; B. 5, 274).

ಪರಿಪಾಣ್ಡುರ pari-pāṇḍura. very white or pale (Cpr. 8, 77; 9, 6).

ಪರಿಪಾರ್ಶ್ವ pari-pārśva. being at or by one's side. see ಪಾರಿಪಾರ್ಶ್ವಿಕ.

ಪರಿಪಾಲ pari-pāla. a guardian, a protector, a defender (Bp. 38, 67).

ಪರಿಪಾಲಕ pari-pālaka. = ಪರಿಪಾಲ. see ಶಿಷ್ಟ-.

ಪರಿಪಾಲನೆ pari-pālane. protecting, guarding, nourishing, sustaining, ruling (ಭೋಗ, ರಕ್ಷಿಸುವುದು Nn. 113).

ಪರಿಪಾಲಯ pari-pālaya. protect! guard! (My.).

ಪರಿಪಾಲಿಸು pari-pālisu. to protect, to guard, to keep, to maintain, to govern (Śmd. 269; Cpr. 1, 89; Bp. 19, 4; 21, 31; 38, 77; 49, 13).

ಪರಿಪಾಳಿ pari-pāḷi. Tbh. of ಪರಿಪಾಟಿ. regular course. (Rām. 1, 13, 1).

ಪರಿಪೀಡನ pari-pīḍana. pressing all round, squeezing; tormenting greatly, torturing (ಸಪತ್ರಾಕರಣ, ಲೋಗರನು ಬನ್ಧಿಸಲ್ Mr. 454).

ಪರಿಪುಷ್ಟ pari-puṣṭa. nourished, fostered, cherished, furthered; amply provided with, abounding in. (Kāvy. IV, 2, 54; Bp. 33, 3).

ಪರಿಪೂತ pari-pūta. completely purified, pure (Bp. 37, 57; J. 34, 17).

ಪರಿಪೂರ pari-pūra. = ಪರಿಪೂರ್ಣ. (Bp. 38, 4).

ಪರಿಪೂರಿತ pari-pūrita. = ಪರಿಪೂರ್ಣ. (Bp. 11, 10; 43, 3).

ಪರಿಪೂರಿಸು pari-pūrisu. to fill completely (v. t., Cpr. 4, 67).

ಪರಿಪೂರ್ಣ pari-pūrṇa. completely filled, quite full, entire, complete, perfect (Śmd. 12. 251; Ch. v. 1; Cpr. 7, 73; Bp. 40, 69; see ನೆಱತೆ).

ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ pari-pūrṇate. *completion, completeness, entireness, fulness;* satiety, satisfaction.

ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವ pari-pūrṇatva. = ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ. (G. 43. 321; My.).

ಪರಿಪೂರ್ತಿ pari-pūrti. = ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ. (Bp. 36, 32; 44, 42; 47, 22; My.).

ಪರಿಪೇಲ pari-pēla. = ಪರಿಪೇಲವ.

ಪರಿಪೇಲವ pari-pēlava. very small, fine or delicate. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ಪರಿಪೋಷಣ pari-pōṣaṇa. nourishing, cherishing, furthering, promoting. (Bp. 39, 2).

ಪರಿಪೋಷಿತ pari-pōṣita. = ಪರಿಪುಷ್ಟ. nourished. (Bp. 60, 56).

ಪರಿಪ್ರಶ್ನ pari-praśna. *question, interrogation, inquiry.*

ಪರಿಪ್ಲವ pari-plava. swimming about; moving to and fro; running about; *vibrating, waving, trembling, shaking, unsteady, restless.* 2, oppression, tyranny.

ಪರಿಬವಣಿಗೆ pari-bavaṇige. (Tbh. of ಪರಿಭ್ರಮಣ). turning round, revolving (of wheels, Bh. 3, 6, 79).

ಪರಿಬಾಟಿ paribāṭi. Tbh. of ಪರಿಪಾಟಿ. (Bh. 2, 7, 21).

ಪರಿಬೋಧಿಸು pari-bōdhisu. to take notice or care of (Abh. P. 14, 143).

ಪರಿಭವ pari-bhava. becoming *i. e.* passing round, paying no attention to: *disregard, disrespect, contempt, contumely, insult, offence, disgrace.*

ಪರಿಭವಿಸು pari-bhavisu. to disregard, to slight, to disrespect, to despise, to disgrace, etc. (Cpr. 3, 59; 8, 57; Abh. P. 9, 44; Grj. 7, 66; Bp. 23, 22; 59, 51; Rśv. 5, 27; 6, 11 va.; J. 14, 5).

ಪರಿಭಾಗಿಸು pari-bhāgisu. to divide; to distinguish (Bp. 57, 69).

ಪರಿಭಾವ pari-bhāva. = ಪರಿಭವ. *disregard, disrespect, etc.* see ಅಲೆ. 2,= ಪರಿಭಾವನ; see ಬಗೆ.

ಪರಿಭಾವನ pari-bhāvana. = ಪರಿಭಾವ No. 2. thinking about, thought, reflection, idea, opinion, supposition, conjecture, meditation. see ಆಲಿಸು, ಗಿಱ್.

ಪರಿಭಾವಿತ pari-bhāvita. = ಪರಿಭೂತ. (Kāvy. II, 2, B, 44). 2, contained, included; pervaded. 3, conceived.

ಪರಿಭಾವಿಸು pari-bhāvisu. = ಪರಿಭವಿಸು (Rśv. 13, 11). 2, to think, to reflect, to meditate; to consider, to investigate, to mind, to pay attention to (ವಿಚಾರಿಸು Śmd. 44. 260 Cm.; Cpr. 3, 7. 74; 4, 21; Bp. 2, 8; 8, 26; 24, 85; 51, 27; Rśv. 6, 132; Si. 71).

ಪರಿಭಾಷಣ pari-bhāṣaṇa. speaking much; *admonition, expression of censure or contempt, reproof, abuse;* talking, conversing with.

ಪರಿಭಾಷೆ pari-bhāṣe. speech; explanation, definition. (My.). 2, censure. 3, a table or list of abbreviations or signs used in any work; [a technical term]. 4, prognosis, in medicine.

ಪರಿಭೂತ pari-bhūta. *disregarded, despised, treated with contempt;* overpowered, conquered.

ಪರಿಭ್ರಂಶ pari-bhraṁśa. falling off, falling from; escaping, escape. (Kāvy. V, 32).

ಪರಿಭ್ರಮಣ pari-bhramaṇa. wandering round, roving or roaming about; wandering, roaming, used also of the mind (My.); turning round; revolving. see ಸುೞು; J. 10, 20.

ಪರಿಭ್ರಾನ್ತಿ pari-bhrānti. = ಪರಿಭ್ರಮಣ. (My.).

ಪರಿಮಣ್ಡಲಿಸು pari-maṇḍalisu. to move round (v. i., Bh. 10, 6, 22).

ಪರಿಮರ್ದಿಸು pari-mardisu. to rub, to grind (Śmd. 225).

ಪರಿಮಳ pari-mala. ಪರಿಮಳ. *exquisite fragrance, perfume, fragrant, scent* (ಕಮ್ಮಿತು Kk. 68; ಸವುಸವ, ಕಮ್ಪು, ಕಮ್ಮಿತು, ಮಗಮಗಿಸು, ನಱು Śm. 23). 2, *the pounding or trituration of perfumes* (ಮಿದಿವುದು Hlā.; ಸಮ್ಮರ್ದ, ಮಿದಿವುದು Mr. 456). ಪರಿಮಳದ ಹೂ ಪರಿಮಳದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು (Prv.). — ಪರಿಮಳದಿರುಕೆ. -ತಿರುಕೆ. the large black bee (ತುಮ್ಬಿ Ct. I, 27).

ಪರಿಮಳಾಶೋಕ parimala-aśōka. [a perfume tree]; (ಕಪಿಲೆ, ಭಸ್ಮಗರ್ಭೆ, ಪರಿಮಳಯುಕ್ತಮಾದ ಅಗುರು Si. 136).

ಪರಿಮಳಿತ pari-malita. perfumed, scented. (Cpr. 8, 72 va.).

ಪರಿಮಳಿಸು parimaḷisu. to be exquisitely fragrant, to be highly perfumed (Bp. 14, 8; 18, 29; 43, 25; 44, 26; My.).

ಪರಿಮಳಿಸುಹ parimaḷisuha. being exquisitely fragrant; smell, as one of the objects of sense (see Nr. s. ಸವಿಹ).

ಪರಿಮಾಣ್ parimāṇ. Tbh. of ಪರಿಮಾಣ. ಪರಿಮಾಣಿನನ್ದದೊಳ್ ಗೇಣಕ್ಕು (Śm. 96).

ಪರಿಮಾಣ pari-māṇa. = ಪರಿಮಾಣ್. measuring; *measure; quantity; compass; weight.* see Śmd. 94; ಅಳೆ.

ಪರಿಮಾರ್ಜ pari-mārja. wiping all round; wiping off, cleaning; stroking, rubbing. see ತುಡ್ಡ-.

ಪರಿಮಾರ್ಜನ pari-mārjana. = ಪರಿಮಾರ್ಜ. (also: the act of smearing with cow-dung, My.).

ಪರಿಮಿತ pari-mita. measured, meted; circumscribed, limited; adjusted; moderate. (Ch. v. 308; Bp. 1, 23; 5, 52; J. 16, 11).

ಪರಿಮಿತಿ pari-miti. measure, limitation. (My.).

ಪರಿಮಿಲಿತ pari-milita. mixed or combined with, pervaded by (Bp. 61, 45).

ಪರಿಮುಕ್ತ pari-mukta. unloosened, unfastened, released, liberated. (My.).

ಪರಿಮುಖಂ pari-mukhaṁ. round or about the face, round, about. (R.). ಪರಿಮುಖಮಾಗಿ, through, by means of (My.; Te.).

ಪರಿಮೃಜ pari-mṛija. = ಪರಿಮಾರ್ಜ. wiping off. see ತುಡ್ಡ-.

ಪರಿಮೋಷ pari-mōṣa. *theft, robbing.*

ಪರಿಮೋಷಿ pari-mōṣi. *a thief, a robber.*

ಪರಿಯ pariya. (= a ಪರಿಹ). running. see ಬಿದಿಯಪರಿಯ.

ಪರಿಯಂಕ pariyaṅka. Tbh. of ಪರ್ಯಂಕ. a couch. (Mr. 202; Bp. 39, 61; My.).

ಪರಿಯಂಕಕಾಱ pari-aṅka-kāṟa. a good warrior (Bh. 6, 2, 10).

ಪರಿಯಟನ pariyaṭana. Tbh. of ಪರ್ಯಟನ. roaming, etc. (J. 25, 6).

ಪರಿಯಣ pariyaṇa. = ಪರಿಯಳ, ಪರಿಯಾಣ, ಪರಿವಾಣ q. v., ಪರ್ಯಣ, ಪರ್ಯಾಣ, ಹರಿಯಣ, ಹರಿವಾಣ. a plate like vessel; [a metallic plate]. [ಪರೆದ ತಱಗೆಲೆಯೆ ಪರಿಯಣಮಾಗೆ Pb. 7, 28]; (Abh. P. 16, 90; C. Bp. 47, 40; V. 14, 54).

ಪರಿಯನ್ತ pariyanta. Tbh. of ಪರ್ಯನ್ತ. (My.; J. 2, 18; 28, 19).

ಪರಿಯನ್ತರ pariyantara. = ಪರ್ಯನ್ತ. Tbh. of ಪರ್ಯನ್ತರ. (My.; Te.; Bp. 52, 43; 54, 72).

ಪರಿಯನ್ತ್ರ pariyantra. = ಪರಿಯನ್ತರ. (My.).

ಪರಿಯಳ pariyaḷa. = ಪರಿಯಣ, etc. (Cpr. 6, 86 va.).

ಪರಿಯಾಣ pariyāṇa. = ಪರಿಯಣ, etc. [ಬೆನ್ನೊಳ್ ಪಿರಿಯ ಪರಿಯಾಣಮನಿಟ್ಟದಂ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿ ಬಡ್ಡಿಸಿದೊಡೆ Vr. 64, 21; ಪರಿಯಾಣವೆ ಭಾಜನವೆಮ್ಬರು Bv. 836; Cv. 829]; (Abh. P. 12, 2 va.; Bp. 9, 40; 12, 12. 35; 33, 11. 16; 37, 49; 59, 18. 22; ಸರಾವ G.).

ಪರಿಯಾನ pari-yāna. going about; circumambulating. see ಪಾರಿಯಾನಿಕ.

ಪರಿಯಾಪ್ತ pari-yāpta. Tbh. of ಪರ್ಯಾಪ್ತ. obtained. (ಉಪಪನ್ನ, ಭೋಜನದ ದಣಿವು Mr. 220).

ಪರಿಯಾಪ್ತಿ pariyāpti. Tbh. of ಪರ್ಯಾಪ್ತಿ. obtaining, etc. (Bh. 1, 6, 27).

ಪರಿಯಾಯ pariyāya. Tbh. of ಪರ್ಯಾಯ. [Cv. 947]; going round. (My.).

ಪರಿಯಾಸಕ pariyāsaka. Tbh. of ಪರಿಹಾಸಕ. a jester, etc. (My.; Te.; T. ಪರಿಯಾಜ = ಪರಿಹಾಸ).

ಪರಿಯಿಸು pariyisu. = ಪರಿಸು 1, ಹರಿಸು. to cause to run; to cause to flow. see Abh. P. 13, 126; Rśv. 6, 11 va. (twice); 13, 82. 87; ಅಡ್ಡಮ್ಬರಿಯಿಸು, ಕವಲ್ವರಿಯಿಸು; ತುಮ್ಬುವರಿಯಿಸು, ಪೊನಲ್ವರಿಯಿಸು, ವಿಸಟಮ್ಬರಿಯಿಸು, ಸಯ್ತುವರಿಯಿಸು.

ಪರಿಯುತ pari-yuta. completely fastened to or bound (Abhā. 1, 52).

ಪರಿಯೋಗ pari-yōga. = ಪರ್ಯನುಯೋಗ. asking (for something) with words of abuse: overreaching (ಪ್ರಲಮ್ಭ, ಚುನ್ನವಾಡಿ ಬೆಸಗೊಮ್ಬುದು Mr. 90).

ಪರಿಯೋಗಿಸು pari-yōgisu. to join well; to bring about (Bp. 45, 3).

ಪರಿರಕ್ಷೆ pari-rakṣe. rescue, protection, preservation, guarding. see ಪಾರಿರಕ್ಷಿಕ.

ಪರಿರಂಜಿಸು pari-rañjisu. to cause delight; to shine (Rśv. 6, 24 va.; 7, 17 va.).

ಪರಿರಮ್ಭ pari-rambha. *embracing, an embrace.*

ಪರಿರಮ್ಭಣ pari-rambhaṇa. *embracing, an embrace.* — ಪರಿರಮ್ಭಣಂಗೆಯ್. -o-. to embrace (Rāghc. 17, 71).

ಪರಿರಾಜಿಸು pari-rājisu. to shine on all sides, to be very resplendent (Rāghc. 17, 64).

ಪರಿಲಕ್ಷಿತ pari-lakṣita. greatly marked, characterized, or distinguished (Śśv. 1, 67).

ಪರಿಲಬ್ಧ pari-labdha. = ಲಬ್ಧ. obtained. (My.).

ಪರಿಲುಲಿತ pari-lulita. = ಲುಲಿತ. shaken, etc. (My.).

ಪರಿವಟ್ಟ pari-paṭṭa. a piece of cloth put round the head of persons at a temple on particular occasions (My.; Te., T.).

ಪರಿವರ್ಜನ pari-varjana. abandoning, giving up, resigning, avoiding. 2, *killing, slaughter.*

ಪರಿವರ್ತ pari-varta. turning round, revolving; roaming or wandering about. 2,= ಪರಿವರ್ತನ No. 2, *revolution, end of a period of time,* the periodical destruction or dissolution of the universe (Mr. 71; ಸಂವರ್ತನ 472). 3, *a year.*

ಪರಿವರ್ತನ pari-vartana. turning round; moving to and fro, moving (ಚಲನ, ಚಂಚಲ, ಚರಿಸುವುದು Nn. 158). 2,= ಪರಿವರ್ತ No. 2 (ಸಂವರ್ತನ, ಪ್ರಲಯ 158). 3, interchanging (ಪಲ್ಲಟ, ಪ್ರತಿಪಲ್ಲಟ 158); *change, exchange, barter.* 4, inverting, taking or putting anything in a wrong direction (? ವ್ಯಸನಂಗಳು 158).

ಪರಿವರ್ತಿಸು pari-vartisu. to move; to engage in (Cpr. 2, 31); to be used (ಪ್ರವರ್ತಿಸು Śmd. 112 Cm.; ಲೇಸಾಗಿ ವರ್ತಿಸು Mdb. Cm.; Bhn. 57); to change.

ಪರಿವರ್ಧಿತ pari-vardhita. increased, augmented, enlarged (Rsv. 14, 106 va.).

ಪರಿವರ್ಧಿನಿ pari-vardhini. increasing, augmenting.

ಪರಿವರ್ಧಿನಿಷಟ್ಪದಿ parivardhini-ṣaṭpadi. N. of a metre (Ch.).

ಪರಿವರ್ಹ pari-varha. that which surrounds or encompasses: *retinue, train, attendants.* 2, *goods, furniture, implements* (ಪರಿಚ್ಛದ, ನೆರಹಿದ ಉಪಕರಣ Mr. 202). 3, royal insignia; attire, trim; wealth, property. see ಬಿರುದು.

ಪರಿವಳಿಗೆ pari-paḷige. N. of a place (Bp. 52, l. 29).

ಪರಿವಾಣ parivāṇa. = ಪರಿಯಣ, etc. a plate-like vessel of metal or wood (ಪುರುಪಾತ್ರ Mr. 212; see ಪೊವರ್-). [Tu. ಹರಿಯಾಣ, ಅರಿಯಾಣ].

ಪರಿವಾದ pari-vāda. *abuse, reproach, reproof* (ನಿನ್ದೆ Mr. 87); charge, accusation.

ಪರಿವಾದಕ pari-vādaka. a complainant, an accuser, a plaintiff, a calumniator. (R.). 2, one who plays on the lute.

ಪರಿವಾದಿ pari-vādi. = ಪರಿವಾದಕ.

ಪರಿವಾದಿನಿ pari-vādini. *a vīṇā or lute of seven strings* (Mr. 80).

ಪರಿವಾಪ pari-vāpa. = ಪರೀವಾಪ. *furniture.* 2, *sowing.* 3, *a piece of water, a pond, a reservoir.* 4, shaving.

ಪರಿವಾಪಿತ pari-vāpita. *shaven, shorn.*

ಪರಿವಾರ pari-vāra. what surrounds: *train, suite, retinue, followers;* an army (ಭೋಗ, ಸೇನೆ, ಪಡೆ Nn. 113).

ಪರಿವಾಸ pari-vāsa. excellent perfume (Abh. P. 4, 27).

ಪರಿವಾಹ pari-vāha. = ಪರೀವಾಹ. overflow, an inundation. 2, *a water-course or drain to carry off excess of water; a sluice* (ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ, ಕಡೆಗೋಡಿ Mr. 418).

ಪರಿವಿತ್ತಿ pari-vitti. *an unmarried elder brother whose younger brother is married.*

ಪರಿವಿಲೀನ pari-vilīna. = ವಿಲೀನ. immersed in. (Rśv. 14, 106 va.).

ಪರಿವಿಸ್ತರ pari-vistara. = ವಿಸ್ತರ. extension, etc. (Rām. 1, 13, 5).

ಪರಿವೀತ pari-vīta. surrounded; overspread. 2, the bow of Brahmā. (R.).

ಪರಿವು parivu. = ಹರಿವು. running; flowing, streaming; current (J. 19, 5; Tu. ಪರಿಪ್ಪು; Te. ಪರುವು); force (ಯತ್ನ Mr. 490). ಪರಿವಲ್ಲಿ (490).

ಪರಿವೃಢ pari-vṛiḍha. *a superior; a master* (ಒಡೆಯ Nn. 161; Bp. 36, 53).

ಪರಿವೃತ pari-vṛita. surrounded, encompassed, encircled; combined. see Śmd. 345; Cpr. 1, 129; 2, 92. 93; Bp. 4, 52; 18, 38; 53, 30; Rśv. 13, 61 va.

ಪರಿವೃತ್ತ pari-vṛitta. revolved, gone round; turned back; exchanged, bartered; ended. 2, *surrounded, encompassed.*

ಪರಿವೃತ್ತಯಮಕ parivṛitta-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 24 seq.).

ಪರಿವೃತ್ತಿ pari-vṛitti. revolution; return. 2, *exchange;* [one of the figures of speech. ನುತ ಪರಿವೃತ್ತಿ ವ್ಯಾಜಸ್ತುತಿ ಹೇತು ವಿಭಾವನಾ Kr. 3, 4]; (Kāvy. III, 3, B, 3. 13-15), *barter* (ವಿನಿಮಯ, ಮಾಱಾಟ Mr. 346). 3, end. 4, surrounding, encompassing.

ಪರಿವೇತ್ರ pari-vētṛi. *a younger brother married before the elder.*

ಪರಿವೇಷ pari-vēṣa. surrounding, encompassing, etc.; a circle, a wreath, crown. 2, a circle; the circumference of a circle; etc. (ವಪ್ರ Nn. 61). 3, *a halo round the sun or moon* (ವೇಷ್ಟನ, ನಾನಾರೂಪು Nn. 23; Bp. 61, 11). — ಪರಿವೇಷಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to get a halo (Abh. P. 9, 62 va.; Grj. 2, 106 va.).

ಪರಿವೇಷ್ಟಿತ pari-vēṣṭita. surrounded, enclosed, encompassed (Ch. v. 6).

ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸು pari-vēṣṭisu. to surround (Cpr. 4, 64; Grj. 5, 30; Bp. 10, 32).

ಪರಿವ್ಯಾಧ pari-vyādha. *a species of reed, Calamus fasciculatus* Roxb. 2, *the tree Pterospermum acerifolium* Willd.

ಪರಿವ್ರಜ್ಯೆ pari-vrajye. strolling; *leading the life of a religious mendicant;* ascetic devotion, religious austerity.

ಪರಿವ್ರಾಜ್ pari-vrāj. a vagrant; *a mendicant devotee.*

ಪರಿವ್ರಾಜಕ pari-vrājaka. *a mendicant devotee.*

ಪರಿಶಂಕೆ pari-śaṅke. apprehension, distrust, fear (Cpr. 1, 92).

ಪರಿಶಿಷ್ಟ pari-śiṣṭa. left, remaining; finished (Sk.); finished state (J. 33, 37).

ಪರಿಶೀಲನ pari-śīlana. fond pursuit of, or attachment to, study. (My.).

ಪರಿಶುದ್ಧ pari-śuddha. completely cleansed, cleaned, purified, pure, in one's clothes, religious observances, and mind (ಪವಿತ್ರ, ಪ್ರಯತ, ಪೂತ Si. 250; J. 31, 78; 34, 18. 26; My.; *cf.* ಪರಿಶೋಧನ). 2, acquitted, discharged. 3, cleared off, paid. *cf.* ಅತಿಶುದ್ಧ. feminine ಪರಿಶುದ್ಧೆ (J. 18, 52; 21, 63).

ಪರಿಶುದ್ಧವನ್ತ pariśuddha-vanta. a clean, pure man (My.).

ಪರಿಶುದ್ಧಿ pari-śuddhi. complete purification, purity (My.).

ಪರಿಶುಷ್ಕ pari-śuṣka. perfectly dried up or parched, withered, emaciated, shrivelled. (R.).

ಪರಿಶೆ pariśe. = ಪರಸೆ, etc. people assembled at the festival of an idol. (My.). see Prv. s. ತೇರು.

ಪರಿಶೇಷ pari-śēṣa. remnant, remainder. (Kāvy. I, 7). 2, sequel, supplement. 3, conclusion, termination.

ಪರಿಶೋಧಕ pari-śōdhaka. a man who scrutinizes or searches (not Sk.; My.); one who corrects (My.).

ಪರಿಶೋಧನ pari-śōdhana. -ನೆ. completely cleansing, purifying, (Sk.); clarifying, straining, sifting (My.). 2, searching, seeking after, enquiry (not Sk.; My.). 3, correction (not Sk.; My.).

ಪರಿಶೋಧನಿ pari-śōdhani. a broom (ಕಸಕಿಲ್, ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Mr. 202).

ಪರಿಶೋಧಿತ pari-śōdhita. cleaned; sifted, strained; scrutinized, searched; corrected (My.).

ಪರಿಶೋಧಿಸು pari-śōdhisu. to purify; to sift, to strain (My.). 2, to scrutinize; to correct (My.).

ಪರಿಶೋಭಿತ pari-śōbhita. very beautiful, made very splendid, etc. (J. 10, 5).

ಪರಿಶೋಭಿಸು pari-śōbhisu. to shine greatly (J. 5, 12. 53; 15, 8).

ಪರಿಶೋಭೆ pari-śōbhe. great lustre or beauty, etc. — ಪರಿಶೋಭೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to be ornamented (Rśv. 13, 77 va.). — ಪರಿಶೋಭೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become full of lustre (Śśv. 1, 70).

ಪರಿಶ್ರಮ pari-śrama. fatigue; laborious exertion; distress. (My.). — ಪರಿಶ್ರಮಮಾಡು. to toil, to labour (B. 4, 222).

ಪರಿಶ್ರಾನ್ತ pari-śrānta. thoroughly fatigued, overcome with fatigue or distress, worn out, wearied. (Cpr. 1, 81 va.).

ಪರಿಶ್ರಾನ್ತಿ pari-śrānti. fatigue, exhaustion. (My.).

ಪರಿಶ್ರುತ pari-śruta. heard; known, renowned (Rām. 1, 1, 17).

ಪರಿಷತ್ತು pari-ṣattu. Tbh. of ಪರಿಷದ್ Śmd. (106).

ಪರಿಷದ್ pari-ṣad. = ಪರಸೆ, ಪರಿಶೆ, ಪರಿಷತ್ತು, ಪರಿಷೆ, ಪರಿಸೆ. sitting round. 2, *an assembly, a meeting, a congregation.* 3, an expiatory act, atonement (My.).

ಪರಿಷೆ pariṣe. = ಪರಿಶೆ, etc. (Bp. 6, 13).

ಪರಿಷೇಕ pari-ṣēka. sprinkling over. (Cpr. 2, 37).

ಪರಿಷೇಚನ pari-ṣēcana. sprinkling round. (My.).

ಪರಿಷ್ಕರಿಸು pari-ṣ-karisu. to prepare; to adorn; to perfect, to finish, to polish (My.).

ಪರಿಷ್ಕಾರ pari-ṣ-kāra. *adorning, ornament, decoration, embellishment;* finishing, polishing.

ಪರಿಷ್ಕೃತ pari-ṣ-kṛita. = ಪರಿಃಕೃತ. surrounded; prepared, equipped; adorned; highly finished, polished; *cleansed, purified* (by initiatory rites).

ಪರಿಷ್ವಂಗ pari-svaṅga. *embracing, an embrace.*

ಪರಿಸ parisa. = ಪರುಸ 1, etc. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶ. touching, etc. (Cpr. 1, 46; Śsv. 3, 30).

ಪರಿಸಂಖ್ಯೆ pari-saṅkhye. enumerating one by one, computation; sum; total, a number. (Ch. v. 248).

ಪರಿಸನ parisana. = ಪರುಷನ. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶನ. touching. see ಅಣ್ಪು, ಮುಟ್ಟು; V. 41, 24.

ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ pari-samāpti. full completion, accomplishment, conclusion, end (ಪೂರಣೆ, ಮುಕ್ತಾಯ, ಸಮ್ಪೂರ್ಣ Nn. 157). 2, leaving, quitting, giving up (ತ್ಯಜ, ಬಿಡುವುದು 157).

ಪರಿಸರ pari-sara. going round; standing-place, position; environs, bounds, border; *proximity, neighbourhood.* 2, death. 3, rule, precept.

ಪರಿಸರ್ಪ pari-sarpa. going or walking round or about; *perambulation; surrounding, encircling;* going after, following.

ಪರಿಸರ್ಯೆ pari-sarye. going about; *perambulation*; near approach; service.

ಪರಿಸು parisu. 1. = ಪರಿಯಿಸು, ಹರಿಸು 2. to cause to move, run or flow. see ಎಡವರಿಸು, (ಕನವರಿಸು), ತಡವರಿಸು, ಬೀದಿವರಿಸು.

ಪರಿಸು parisu. 2. (= ಪರ್ಚು?). to speak, to chat (? T. ಪೆರುವು, to speak in sleep; ಪಣಿಂಗು, to speak; Te. ಪಲುಕು, to speak; *cf.* ಪರಿಕೆ 2, ಪಣಿ[3] 1). see ಕನವರಿಸು (?).

ಪರಿಸುಪ್ತಿ pari-supti. sleep (Grj. 8, 70).

ಪರಿಸೂತ್ರ pari-sūtra. an enclosure (? Abh. P. 7, 47 va.).

ಪರಿಸೆ parise. = ಪರಸೆ, people assembled at the festival of an idol, etc. (My.).

ಪರಿಸೇವೆ pari-sēve. = ಸೇವೆ. service, etc. (Cpr. 4, 77).

ಪರಿಸ್ಕನ್ದ pari-skanda. *maintained or nourished by strangers; a servant*; a day-laborer (ಪ್ರೇಷ್ಯ, ಕೂಲಿಕಾಱ Hlā.; ಕೂಲಿಕಾಱ Mr. 236).

ಪರಿಸ್ತರಣ pari-staraṇa. strewing round, strewing, as the darbhe. (Grj. 10, 97 va.; My.). 2, a line drawn with red clay, etc. at the foot of a wall (J. 17, 27).

ಪರಿಸ್ತೋಮ pari-stōma. *a cover, a coverlet; an elephant's coloured housings.*

ಪರಿಸ್ಪನ್ದ pari-spanda. throbbing, trembling; movement. 2, *train, retinue.* 3, *decoration of the hair.* [4, connection].

ಪರಿಸ್ಫುಟ pari-sphuṭa. very clear or manifest, quite evident or plain or distinct (Śmd. 392; Ch. v. 248).

ಪರಿಸ್ಯನ್ದ pari-syanda. flow, stream. 2, *train, retinue.* 3, decoration of the hair.

ಪರಿಸ್ರವಣ pari-sravaṇa. flowing, streaming, oozing, trickling.

ಪರಿಸ್ರವಣಿ pari-sravaṇi. (= ಪರಿಸ್ರುತ್). toddy, vinous liquor (ಮೈರೇಯ, etc., ಕಳ್ Mr. 221).

ಪರಿಸ್ರುತ್ pari-srut. flowing, dropping, trickling; *vinous or distilled liquor.*

ಪರಿಸ್ರುತ pari-sruta. flowed, oozed.

ಪರಿಸ್ರುತೆ pari-srute. *vinous or distilled liquor.*

ಪರಿಹರ pari-hara. = ಪರಿಹಾರ. (Bp. 13, 4; 29, 12; 45, 38; My.).

ಪರಿಹರಣೀಯ pari-haraṇīya. to be shunned or avoided; avoidable. (Rsv. 13, 13).

ಪರಿಹರಿಸು pari-harisu. to abandon, to leave, to shun, to reject (ಬಿಡು Śmd. 78. 141; ನೀಗು G.); to destroy, as a paper (My.); to take away, to remove, to set aside, to clear away, to avert, to remedy (ತೀರ್ಚು Kk. 68; Śm. 51; My.); to clear off, as a debt (My.). [ಪರಿಹರಿಕ್ಕೆ Kr. 1, 83]. ಈ ಯೋಗದೊಳ್ ಅನ ರೋಗಮಂ ಪರಿಹರಿಕುಂ? (Śmd. 268). ಪರಿಹರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪರಿ ಹೃತ, etc. Hlā.) ಗಣ್ಡಾನ್ತರ ಬನ್ದಾಗ ಹೆದಱಿದೆ, ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸ ಬೇಕು (B. 4, 60). ಮಂಜು ಗಾಳಿ ಇವುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಹಚ್ಚಡ ಮುನ್ತಾದ ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷವು (ನಿಶಾರ Si. 224). ಸಮಸ್ತಪಾಪಗ ಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಜಪಿಸತಕ್ಕ ಮನ್ತ್ರಗಳು (ಅಘಮರ್ಷಣ 251). see Śmd. 77; Cpr. 2, 48; Bp. 2, 27; 3, 19. 46; 6, 6; 16, 3; 32, 44; 40, 8; 43, 67; 45, 15; 46, 28; 49, 29; 50, 31; 51, 4; 54, 42; 56, 55; 57, 49; J. 2, 39; 5, 12; 9, 34; 11, 35; 15, 37. 2, to be taken away, etc. (Bp. 45, 8).

ಪರಿಹರ್ತವ್ಯ pari-hartavya. to be shunned or avoided (adj.). (Cpr. 1, 45).

ಪರಿಹಸಿತ pari-hasita. laughed at, ridiculed (Rsv. 14, 106 va.).

ಪರಿಹಾರ pari-hāra. abandoning, leaving, avoiding, shunning. 2, taking away, removing, averting; remedying or atoning for any improper action (ಪರಿಹೃತ, ನಿರಾಕೃತ, etc. Mr. 431; ದೂರ ಮಾಡೋಣ G.; Bp. 60, 57; My.). 3, exemption from taxes, immunity.

ಪರಿಹಾರಕ pari-hāraka. he who removes, averts, or remedies (My.).

ಪರಿಹಾರಣೆ pari-hāraṇe. = ಪರಿಹಾರ. (ದೂರ ಮಾಡೋಣ G.).

ಪರಿಹಾರ್ಯ pari-hārya. to be abandoned, shunned or avoided; to be escaped from; to be taken off or away; to be severed or separated. 2, *a bracelet.*

ಪರಿಹಾಸ pari-hāsa. = ಪರೀಹಾಸ, ಪರ್ಯಾಸ 2. jesting, joking; a jester, a buffoon (ದ್ರುತ, etc., ನೃಪರಂ ನಗಿಸುವಂ Mr. 270; see Hlā. s. ಮೇಳದಾತ). 2, *mirth, merriment, jest, sport;* laughter; laughing at, deriding. 3, one of sthāyibhāvas (Kāvy. IV, 2, 15).

ಪರಿಹಾಸಕ pari-hāsaka. = ಪರಿಯಾಸಕ. a jester, a buffoon (ಸಬ್ಬವ ಕಾಱ Śm. 48; Bp. 59, 29).

ಪರಿಹಾಸ್ಯ pari-hāsya. laughable, ridiculous (Sk.). 2, = ಪರಿಹಾಸ No. 2. (My.).

ಪರಿಹೃತ pari-hṛita. abandoned, quitted; *set aside, removed, rejected;* taken away. see Bp. 36, 37; 37, 64.

ಪರಿಹೃತಿ pari-hṛiti. shunning, avoiding; removing, averting. — ಪರಿಹೃತಿಗೆಯ್. to avert (V. 9, 44).

ಪರೀಕ್ಷಕ pari-īkṣaka. looking round, *inspecting carefully, testing, examining;* a prover, a tester, an examiner.

ಪರೀಕ್ಷಣ pari-īkṣaṇa. = ಪಡಿಸಣ, (ಪುಚ್ಛವಣ 1). *trying, testing, examining, inspecting carefully* (ಧಾತು, ಅರಯ್ಕೆ Mr. 437).

ಪರೀಕ್ಷಿತ್ parī-kṣit. = ಪರಿಕ್ಷಿತ್. N. of a king, son of Abhimanyu and father of Janamējaya (Bh. 1, 2, 13).

ಪರೀಕ್ಷಿತ pari-īkṣita. carefully or accurately inspected, tried, examined, tested, proved. 2, a touch-stone (ವೇತ್ರಿ, ಒರೆಗಲ್ಲು Mr. 358).

ಪರೀಕ್ಷಿಸು pari-īkṣisu. = ಪರಿಕಿಸು. to inspect carefully, to examine, to test; to investigate (Cpr. 5, 81; Bp. 18, 19; 22, 7; 31, 5; B. 4, 51. 126; 5, 20; My.).

ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ parīkṣisuvike. = ಪರೀಕ್ಷಿಸುಹ. ಪ್ರಮಾಣದಿನ್ದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ (ಚರ್ಚೆ, ವಿಚಾರಣೆ, etc. Si. 47).

ಪರೀಕ್ಷಿಸುಹ parīkṣisuha. trying, testing, etc. ಧರ್ಮಾದಿಗಳಿನ್ದ ಅರಸು ಮನ್ತ್ರಿಗಳ ಚಿತ್ತಮಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸುಹಂ (ಉಪಕ್ರಮ Nr.).

ಪರೀಕ್ಷೆ pari-īkṣe. = ಪರಿಕೆ, ಪರಿಕ್ಷೆ. investigation, examination, test, trial (ಪುಚ್ಛವಣ Kk. 83; Śm. 56; ಪಡಿಸಣ Bhn. 3); trial by ordeal of various kinds. — ಪರೀಕ್ಷೆ ಆಗು. an examination to take place (My.; B. 5, 278). — ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಡು. to undergo an examinatlon (My.); to pass an examination with success (My.; B. 5, 272). — ಪರೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆ. = ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡು. (My.). ಅವರ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (B. 5, 273). — ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡು. to examine (My.; B. 4, 51). ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವವನು (ಪರೀಕ್ಷಕ G.). — see Prv. s. ಮಿಸಾನು.

ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಱ parīkṣe-gāra. an examiner (My.).

ಪರೀತ pari-ita. = ಪರಿತ. past, elapsed, expired; departed; surrounded, encompassed; filled; taken possession of, seized. (Cpr. 5, 92; Rsv. 6, 35). see Mr. s. ಜೋಗ.

ಪರೀಧಾವಿ parī-dhāvi. = ಪರಿಧಾವಿ. running about. (My.).

ಪರೀವಾಪ parī-vāpa. = ಪರಿವಾಪ. furniture, etc.

ಪರೀವಾರ parī-vāra. = ಪರಿವಾರ. see Si. 449. s. ಸುತ್ತಮುತ್ತ.

ಪರೀವಾಹ parī-vāha. = ಪರಿವಾಹ. overflow. (see Si. s. ಮೇಲು ಹೋಟಿ).

ಪರೀಷಹ parī-ṣaha. the act of sustaining or bearing up against (Cpr. 1, 3; Abh. P. 16, 61).

ಪರೀಷ್ಟಿ pari-iṣṭi. *investigation, research, inquiry.* 2, *reverence, respect, homage.* 3, willingness, readiness, inclination.

ಪರೀಸಾರ parī-sāra. ಪರಿಸಾರ. *going round ar about, perambulation.*

ಪರೀಹಾಸ parī-hāsa. = ಪರಿಹಾಸ. joking.

ಪರು paru. = ಪರುಸ್. (ಪರ್ವ, ಗ್ರನ್ಥಿ, ಗಣ್ಟು Mr. 109).

ಪರುಜು paruju. = ಪರಜು, q. v. a sword, etc.

ಪರುಟವ paruṭava. = ಪರಿಟವ. (Tbh. of ಪ್ರಥಿಮನ್ or ಪಾಥ೯ವ). spreading, extension; prolixity, diffuseness; verbosity; extensive work (ವಿಸ್ತರ Bhn. 11; Bh. 2, 7, 14; Rām. 6, 55, 12).

ಪರುಟವಣೆ paruṭavaṇe. = ಪರುಟವ. (Bh. 1, 8, 70; Rsv. 6, 11 va.; My.).

ಪರುಟವಿಸು paruṭavisu. to spread, or put, about; to give the details of, to tell in detail (Bh. 1, 12, 7; Rām. 1, 7, 8. 9; 1, 16, 34; Śsv. 4, 29; J. 5, 20).

ಪರುತ್ parut. *last year.*

ಪರುವ paruva. = ಪರ 2. Tbh. of ಪರ್ವ. a yearly feast at which villagers, for money raised by subscription, buy rice, have it boiled and heaped up outside of the village in front of an idol, and eat it in common (My.).

ಪರುಷ paruṣa. 1. knotted, knotty; rough, rugged, uneven, shaggy; *harsh, unkind, cruel, stern, rude, severe* (ತೀಕ್ಷ್ಣ, ನಿಷ್ಠುರ ವಾದುದು Nn. 119; ಕೂರ Mr. 515, o. r. ಕ್ರೂರ). 2, an enemy (ದ್ವಿಟ್, ವೈರಿ 119). 3, theft, trickery (ಚೌರ್ಯ 515). 5, courage (ಧೈರ್ಯ 119; 515). 6, spotted, variegated, party-coloured (ಪೀತ 515; the MSS. ಪೀತ & ವೀರ); dirty. 7, gold (ಜಾಮ್ಬೂನದ, ಸುವರ್ಣ 119; ಪೊನ್ 515). 8, pure (ಶುದ್ಧ 515). see ಬಿಱುಸು.

ಪರುಷ paruṣa. 2. = ಪರುಸ 1. a touch-stone; the philosopher's stone (Grj. 3, 91 va.; 3, 110; Bp. 1, 39; 23, 32; 30, 27; 36, 2; 38, 45; 39, 2; Mhr. ಪರಿಸ).

ಪರುಷನ paruṣana. = ಪರಿಸನ. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶನ. touching. (Bp. 60, 32).

ಪರುಷವೇದಿ paruṣa-vēdi. = ಪರುಸವೇದಿ. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶವೇದಿ. the philosopher's stone (Bp. 31, 19).

ಪರುಷೆ paruṣe = ಪರಸೆ, etc. Tbh. of ಪರಿಷದ್. an assembly, etc. (Bp. 18, 9).

ಪರುಷೋಕ್ತಿ paruṣa-ukti. harsh or abusive language. (My.).

ಪರುಸ್ parus. = ಪರು. *a knot or joint of a cane or reed.*

ಪರುಸ parusa. 1. = ಪರಿಸ, ಪರುಷ 2. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶ. touching. (Śmd. 358).

ಪರುಸ parusa. 2. = ಹರುಸ. Tbh. of ಹರ್ಷ. joy, etc. (Śmd. 335 Mdb.).

ಪರುಸವೇದಿ parusa-vēdi. = ಪರುಷವೇದಿ. [Pb. 1, 28]; (My.; Te.).

ಪರೆ pare. 1. = ಪರಿ 4, ಹರೆ 1. to spread (v. i.). to extend, to be diffused; to spread out or run, as creepers or roots; to disperse (v. i.), as an assembly, darkness, etc.; to be dishevelled, as hair (ಪ್ರಸಾರಣ Śmd. Dh.; M.). P. ps. ಪರದು, [ಪರೆದಿರೆ ರಾಗಂ ತನ್ನೊಳ್ ನಿರನ್ತರಂ ಗಗನ ವಿವರಮೊಪ್ಪಿತ್ತಾದಂ Kr. 1, 102; Pb. 3, 49; ಇವರ್ ಗಜಿಗೊಣ್ಡನಪ್ಪೊಡೀಗಡೆ ಪರೆದಪ್ಪರ್ Pb. 11, 142; Ap. 6, 11], ಪರೆದು. ಓಲಗಂ ಪರೆವುದುಮ್ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಪೊಕ್ಕಂ (Śmd. 295). ಪರೆಯದೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿಹ ಕತ್ತಲೆ (ಸನ್ತಮಸ, ಅವತಮಸ Mr. 67). ಭುವನಮನ್ ಆವಗಂ ಪರೆದು ತೀವಿದ ತಣ್ಣದಿರ್ಗಳ್ (Lilv. 3, 7). see Śmd. 408; Cpr. 8, 29. 32. 101; Grj. 4, 104 va.; 10, 100; Abh. P. 6, 113; Bp. 1, 51; Rsv. 4, 25; 7, 17 va. (twice); J. 2, 65; 17, 20; 19, 33; 22, 25; ಕರಿಕುವರೆ, ಕಿಸುಸಂಜೆವರೆ, ಕುಡಿವರೆ, ಕೊನೆವರೆ, ತಡವ್ವುರೆ s. ತಡ 1, ಬೇರ್ವರೆ, ಹಿಳ್ಳಿವರೆ. — ಪರೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. (*i. e.* ಪರೆಯು-). to cut and scatter about (J. 20, 13; 23, 43. 45). — ಪರೆ ಮಾಡು. (*i. e.* ಪರೆಯು-). to scatter about (Abh. P. 13, 142).

ಪರೆ pare. 2. = ಹರೆ 2. to dawn (ಕಾಲ್ಯ Śmd. Dh.; Te. ಬರ್ಚು, ಪರಲು, ಪೆಲಯು, T. ಪಯಂಗು, to shine; T. ವಿಡಿ, to break, to dawn; to be divided, as the night from the day; *cf.* ಎರೆ 1?). [ದುರಿತ ಘನ ತಿಮಿರಮೆತ್ತಂ ತೆರಳ್ದು ಜಿನಸವನ ಮಂಗಳಕ್ಕಗಿದಾಗಳ್ ಪರೆ ವನ್ತಾದುದು Ap. 7, 78].

ಪರೆ pare. 3. extension, stretch. see ತಡವ್ವುರೆ s. ತಡ 4.

ಪರೆ pare. 4. = ಎರೆ 5, ಪರಿ 5, ಪೊರೆ 5, etc. a fold (see ಹೊರೆ s. ಪದರ); a scale or coat of an onion; a web or film on the eye; the skin or slough of a snake (My.); a caul (G.); the web of a spider (My.); a thin layer or scale of stone, a lamina; dry scab of a sore or on the skin (My.); scurf of the head, dandruff (My.). ಬಲಿದುದೋ

(ಕಣ್ಣು) ಪರೆ? (Bp. 18, 66). ಗರ್ಭದೊಳಗಿನ ಶಿಶುವಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಪರೆ (ಜರಾಯು G.). ಕೊಱಲೊಳಗೆ ಹಾಕಿದ ಪರೆ (chip, ಜೀವಾಳ G.). ಹುಟಗಳು ತತ್ತ್ರಿಯಿಡುವದಕ್ಕೆ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಬಿಳೇ ಪರೆಯ ಗೂಡು (G. 494). ಜೇಡಹುಟದ ಪರೆ (ಸನ್ನಾನಿಕೆ G.). see ಕಿಟ್ಪರೆ. — ಪರೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to cast its slough, as a snake. ಪರೆಗಳೆದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ, ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ G.). — ಪರೆ ಬಿಡು. = ಪರೆಗಳೆ. (My.).

ಪರೆಂಗಿ parengi. = ಪರಂಗಿ. (My.). — ಪರೆಂಗಿಜಾಲಿಗಿಡ. a prickly shrub or small tree with yellow flowers, frequent on roadsides, Parkinsonia aculeata L. (Z.). — ಪರೆಂಗಿಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ. chilli, the pod of the Spanish or Cayenne pepper, Capsicum annuum L. (St. & Pl.; My.). — ಪರೆಂಗಿಯೆಣ್ಣೆಮರ. the African oil-palm, Elaeis guineensis L. (St. & Pl.). — ಪರೆಂಗಿಹರಳುಗಿಡ. a shrub used to make hedges, native of Brazil, Jatropha curcas L. (St. & Pl.). — ಪರೆಂಗಿಹಲಸು. the pine-apple, Ananas sativus Mill. (St. & Pl.; *cf.* ನೆಲಹಲಸು).

ಪರೆಪು parepu. 1. = ಪರಪು. to spread (v. t., ಪ್ರಸಾರ Śmd. Dh.). [Tu.].

ಪರೆಪು pare-pu. 2. (Śmd. 248 Mdb.). = ಹರೆವು. spreading, the state of being extended, diffusion, etc. [ಭಾಮಣ್ಡಲ ದೀಪ್ತಿಯ ಪರೆಪುಂ Ap. 10, 39].

ಪರೇಂಗಿತ para-iṅgita. a hint or sign to another (Kāvy. III, 3, B, 30).

ಪರೇತ para-ita. *departed, deceased, defunct, dead.* 2, a corpse (ಶವ, ಕುಣಪ, ಹೆಣನು Mr. 395). 3, a ghost, a spirit, a goblin.

ಪರೇತಕೃತ್ಯ parēta-kritya. any rite connected with a deceased person, funeral rites (Bh. 1, 5, 25; Rām. 3, 12, 10).

ಪರೇತಪತಿ parēta-pati. = ಪರೇತರಾಜ್. (Bp. 41 sum.; Rām. 5, 9, 22).

ಪರೇತರಾಜ್ parēta-rāj. *Yama.*

ಪರೇತವನ parēta-vana. a cemetery (Cpr. 9, 16).

ಪರೇದ್ಯವಿ parē-dyavi. *on the next day, to-morrow.*

ಪರೇಶ para-īśa. = ಪರೇಶ್ವರ. (My.).

ಪರೇಶ್ವರ para-īśvara. the supreme lord; Śiva (Bp. 61, 46); etc.

ಪರೇಷ್ಟುಕೆ parēṣṭuke. *a cow which has often calved* (ಹಲವು ಸೂಲಾಳು Mr. 181).

ಪರೈಧಿತ para-ēdhita. *nourished by a stranger, maintained by others* (ಪರಾನ್ನ, ಪರಪಿಣ್ಡ, ಹೆಱರ್ ಆರಿಕ್ಕಿದುದ ತಿಮ್ಬುವಂ Mr. 231). 2, the cuckoo.

ಪರೋಕ್ಷ para-akṣa. = ಪರಕ. beyond the range of sight, invisible, imperceptible, escaping observation; invisibility; secrecy.

ಪರೋಪಕಾರ para-upakāra. the act of assisting others, doing good to another, benevolence, charity; a favour, a kindness. (J. 24, 18. 25; My.; B. 4, 181; 5, 95).

ಪರೋಪಕಾರಿ para-upakāri. a person who assists others or does good to them, a beneficient, philanthropic person (My.; B. 3, 121; 4, 3; 5, 200).

ಪರೋಷ್ಣಿ parōṣṇi. *a cockroach.* see ಹೆಡ್ಡೇ ಮೂಗಕ್ಕಿ.

ಪಱ್ par. = ಪಱಿ 1. — ಪಱ್ ಪಱ್. = ಪಱ ಪಱನೆ. (S. Mhr.).

ಪಱ para. 1. a sound imitating that produced by rending or tearing cloth. — ಪಱ ಪಱನೆ. rep. with the repeated sound of para (My.; M. ಪಱುಪಱೇ).

ಪಱ para. 2. short P. p. of ಪಱೂಸು. — ಪಱ ಪಱೂಸು. rep. to cause oneself to run and run, to try to out-run: to emulate, etc. — ಪಱಪಱೂಸುಹ. emulation, rivalry, competition (ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಸಂಹರ್ಷ Hlā.).

ಪಱಕಲು parakalu. (fr. ಪಱ³ 3). the state of being emaciated or lean (My.). — ಪಱಕಲ. -ಅ 3. a lean man (My.). — ಪಱಕಲಿ. a lean woman (My.).

ಪಱಕು paraku. = ಪಱುಕು, ಹಱುಕು, etc. a rag. (My., in ಹಱಕು-).

ಪಱಟೆ parate. the state of being rough, harsh, bristled, bushy, or curly (M. ಪಱು, rough, harsh; see ಪರ್ಪರಿಕೆ). — ಪಱಟೆದಲೆ. -ತಲೆ. a rough, etc., head (T. ಪಱಟ್ಟೈತ್ತಲೈ; M. ಪಱುದಲೆ; R.).

ಪಱನೆ parane. with the sound of ಪಱ 1. — ಪಱನೆ ಹಱಿ. to rend with the sound of para, as cloth, paper (My.).

ಪಱಮೆ parame. the large black bee (ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಅಱಡಿ Ct. I, 62; ಬಣ್ಡುಣಿ, ಭೃಂಗ II, 63; ತುಮ್ಬಿ Śmd. II; ಬವರ, etc. Kk. 14; ಅಱಡಿ, ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಮೇಳವ್ಪು, ಪಲ್ಲ, ಅಳಿ, ಬವರ, ಬಿಂಗ, ಬಣ್ಡುಣಿ, ಅಲರುಣಿ, ಚಿತ್ರವಿಹಂಗ Śm. 27, Kk. 90; ಬಿಂಗ Śm. 83; Grj. 2, 71 va.; C. Bp. 11, 5; J. 17, 25; T. ಪಱವೈ, M. ಪಱವ, a bird). — ಪಱಮೆವಱಿ. -ಮಱಿ. a young black bee (Cpr. 7, 34; Rśv. 2, 8 va.; 4, 14 va.; 8, 5 va.). — ಪಱಮೆವಱಿದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a swarm of young black bee (Rśv. 2, 8 va.; Śsv. 3, 35 va.).

ಪಱಿ pari. 1. = ಅಱಿ 3, ಹಱಿ 1. to tear asunder, to tear, to rend, to break, to slit; to cut asunder; to cut off, to sever, to cut; to break off, as fruits, etc. from a tree [ಕಿಱುದೆನ್ದೇಱಿಸಿ ಪಗೆಯುಂ ಪಱಿಪಡೆ Kr. 3, 149; ಗಗನ ತಳಮೆ ಪಱಿದು ಬಿಟ್ಟುದೆನಿಪ ಬಹು ತಟಾಕದಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 12, 38]; (ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ Śmd. Dh.; ಉಗಿ Ct. I, 29; Bp. 22, 6. 29; 27, 18; 28, 9. 38; 39, 10; 49, 33; 54, 46; Rśv. 6, 11 va.; Tu., T., M.). 2, to be torn asunder, to be torn, etc.; to cut, as a knife, etc. (Cpr. 1, 94; 2, 83; 5, 64 va.; 6, 35; Bp. 32, 44; Rśv. 5, 119; J. 33, 22). ಬೇರ್ ಪಱಿದುದು (Śmd. 219). — ಪಱಿ ಪಱಿ. rep. (Bp. 56, 28). — ಪಱಿಯಲಿಸು. -ಇಸು. to shoot so that (anything) is cut asunder or off (Bp. 34, 35). — ಪಱಿಯಲೆಸು. -ಎಸು. = ಪಱಿಯಲಿಸು. (Bp. 44, 3). [— ಪಱಿಯಿಡು. -ಇಡು. to cut off. ಚಕ್ರದಿಂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಮನೊರ್ಮೊದಲೆ ಪಱಿಯಿಟ್ಟೊಡೆ Vr. 120, 19]. — ಪಱಿಯ ಹೊಡೆ. to beat so that (the head, etc.) be severed (Bp. 28, 26). — ಪಱಿಯಿಸು. -ಇಸು. = ಪಱಿಯಲಿಸು. (Abh. P. 11, 52; 13, 87). — ಪಱಿಯೊದೆ. -ಒದೆ. to kick so as to rend or break (Cpr. 9, 18).

ಪಱಿ pari. 2. = ಹಱಿ 2. P. p. of ಪಱಿ 1, in ಪಱಿ ಪಱಿದು (Bp. 18, 53).

ಪಱಿ pari. 3. = ಹಱಿ 3. tearing, etc. (T., M.). — ಪಱಿಗಡ್ಡ. a torn, dishevelled beard (V. 11, 61). — ಪಱಿವಱಿ. -ಪಱಿ. rep. torn and scattered state (Cpr. 8, 24).

ಪಱಿ pari. 4. = (ಪರಿ 3), ಪಱು, etc. flying, (jumping); running swiftly, etc., (floating, swimming across). (T., M. ಪಱ, to fly; to run very swiftly; to flee; *cf.* ಪಾಱು 1). — ಪಱಿಗೋಲ್. = ಪಱುಗೋಲ್. see ನೀರುವಱಿಗೋಲ್. — ಪಱಿಮಱಿ. = ಪರಿಮಱಿ. a certain game that at present (as ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ) is played as follows: boys form two parties both of which make

a heap of sand in their front, when one of the party is ordered to jump from one heap to the other; if he is not successful, one jumps on his shoulders and drives him about (ಪೆಗಲಂ ಪತ್ತಿ ಪಾಟ Śs.; ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ Kk. 71, Śm. 56). ಧುರದೊಳ್ ಪಱಿಮಱಿ ಯಾಡುವ ತೆಱದಿನ್ದಱದಿಱಿದಂ (Śmd. 28, o. r. in Mḍb. ಪರಿಮಱಿ–). see Grj. 5, 76 va.; Rśv. 5, 19 va.— ಪಱಿಮಱಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to undertake that game (Śśv. 1, 79 va.; 3, 35 va.).

ಪಱಿ pari. 5. to adorn, to decorate (ಭೂಷಣ Śmd. Dh.).

ಪಱಿ pari. 6. ornament, decoration, embellishment. (T. ಪಱಿ, gold; ಪೊಱಿ, beauty = ಪೊಲಿವು, ಅೞಗು; ಪೊಱ್ = ಪೊನ್, metal; beauty; ಪೊಱ್ಪು, beauty; ornament; *cf.* Sk. ಪರಿ No. 2). see s. ಪೊಲೆ. — ಪಱಿ ಪಡಿಸು. = ಪಱಿವಡಿಸು, q. v. — ಪಱಿ ಪಡು. to be ornamented or decorated; to grow accomplished, finished, perfect, adept, full, fully developed, agreeable or proper; to appear; to come to an end. [to stop. ಆ ನುಡಿ ಪಱಿಪಡೆ ಮುಳಿದು ನೋಡುಗುಂ ಕೆಳದಿಯರಂ Pb. 4, 56; ಪಱಿಪಟ್ಟ ಸುಯ್ಯುಮಂ ಕೋಡುವ ಮೆಯ್ಯುಮಂ ಕಣ್ಡು ಪರಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದುದನಱಿತು Pb. 2, 19 va.; Ap. 5, 84]. ಒರ್ಕುಡಿತೆನೀರ್ಗೆ, ಪಱಿ ಪಟ್ಟೆರ್ಕೆಯ ಪಣ್ಣೆಲೆಯ ಮುಱಿಗೆ ದೇಸಿಗರಂ ದೇವರ್ಕಳ್ಗೊಡೆಯರ (o. r. ಒಡೆಯರ್) ಮಾೞ್ಪರೆ? (Śmd. 345). ಅಱುದಿಂಗಳಾಯುಮುಣ್ಟೆನೆ ಮಱುಗುವುದುಂ, ನಲ್ಲರ್ (o. r. ನಲ್ಲಳ್) ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿಂ ಮುನ್ನಂ ಪಱಿ ಪಟ್ಟು ಬರೆ ಕನಲ್ವುದುಮ್, ಅಱಿಪವೆ ಸುರಜನರ್ಗೆ ನರಕದುಃಖದ ತೆಱನಂ? (225; Kāvy. I, 3, 72). see Cpr. 4, 18; Abh. P. 2, 21; 3, 60; 8, 53; 14, 13 va.; V. 2, 9 va. — ಪಱಿನಣ್ಪುರ್ತನ. perfect, close friendship (Cpr. 5, 86). — ಪಱಿವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to cause to become or appear beautiful or charming. — ಕಿಱು ಮಡುಗೊಣ್ಡು ಬಣ್ದೆನೊಳಗೀಸಿ, ಪೊದಱ್ದಿರ್ದ ಕುತ್ತೆಸಳ್ಗುಱುವದೊಳಯ್ದೆ ಮೆಯ್ಗರೆದು, ಕೇಸರದೊಳ್ ನಲುವಿಂ ಪೊರಳ್ದು, ನೀಳ್ದೆಱಗಿದ ಕೀಱೆಸಳ್ಪಱಿ ಯೊಳೊಯ್ಯನೆ ಜಾಱಿ, ಪರಾಗಪುಂಜದೊಳ್ ಪಱಿವಡಿಸಿತ್ತು ಭೃಂಗಶಿಶು ನೀರಜದೊಳ್ ನಿಜಪಾಂಸುಕೇಲಿಯಂ (Cpr. 7, 60, o. r. ಪಱಿ ಪಡಿಸು).

ಪಱಿಕೆ parike. = ಪಱಿ 6. ornament, etc. see ತೊಡವಱಿಕೆ.

***ಪಱಿಮಱಿ parimari.** agitation. — ಪಱಿಮಱಿಯಾಗು. -ಆಗು. to be agitated, to be eager. ಅವನೀಪಾಲರ್ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಯಲೆನ್ದು ಪಱಿ ಮಱಿಯಾದರ್ Pb. 3, 42.

ಪಱಿವು parivu. = ಹಱಿವು. tearing, rending, etc. (J. 12, 31). [Tu. ಪರಿವು].

ಪಱಿಸು parisu. to cause oneself to run. see ಪಱ ಪಱಿಸು s. ಪಱ 2.

ಪಱು paru. = ಪಱಿ 4 q. v., (ಪಾಱು 2), ಪೊಱ 1, ಹಱ 2, ಹಱಿ 4, ಹಱು. flying, etc. — ಪಱುಗುಲ್. -ಕುಲ್. = ಪಱುಗೊಲ್, (Abh. P. 9, 81). — ಪಱುಗೊಲ್. -ಕೊಲ್. = ಪೊಱಗೋಲ್, ಹಱಗಲ್. ಹಱಗೋಲ್, ಹಱಿಗಲ್, ಹಱಿಗೋಲ್, ಹಱುಗಲ್, ಹಱುಗೊಲ್, ಹಱುಗೋಲ್. a round basket boat lined with leather, a boat made of wicker work covered with hides (Te. ಅರಿಗೋಲು, ಹರಿಗೋಲು; T. ಪರಜಲ್, ಪರಜ್ಜೈ, ಪರಿಜು; T. ಪೊಱಿ, a boat = ದೋಣಿ). ಪಱುಗೊಲೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ (Śmd. 163). — ಪಱುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಪಱುಗೊಲ್. (Śśv. 1, 43).

ಪಱುಕು paruku. = ಪಱಕು, etc. a rag, etc. see ಹಱುಕು.

ಪಱುಂಕು parunku. to push, [to scratch], etc. ಪಱುಂಕಿದಂ (Śmd. 48, o. r. ಪಱುಂಕಿದಂ; see ಪಳುಂಕು). [Tu. ಪರಿಂಕ್ to scratch].

ಪಱೆ pare. 1. = (ಪರ), ಹಱೆ. a drum (ವಾದ್ಯ Śm. 117; M.; T. ಪಱೈ; T. also: a word; T. ಪಱೈ, to speak; ಅಱೈ, the beating of a drum, tom-tom, *cf.* ಅಱೆ 1). [ದೇವರ ಪಱೆಗಳ ರವದೊಳ್ Pb. 1, 147; Ap. 7, 103]. see ಅಂಕವಱೆ, ಕೆಯ್ಪಱೆ, ಡವಣೆವಱೆ; ಡೊಮ್ಬವಱೆ, ಪಲ್ಪಱೆ, ಮಂಗಳವಱೆ, ಲಗ್ಗವಱೆ, ಹೆಬ್ಬಱೆ; Cpr. 8, 30, Abh. P. 7, 82; 13, 34 va.; 13, 100. — ಪಱೆಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to beat a drum [ಗರುಡನಾಭಿಯೆಮ್ಬ ಮನ್ತ್ರವಾದಿ ಬನ್ದು ಪಱೆಗುಟ್ಟ ಮನ್ತ್ರಿಸಿ ದಾಷ್ಟಿ ಕನನೆತ್ತಿದಂ Vr. 15, 4]; (Abh. P. 10, 144). [— ಪಱೆವೊೞ್ತು. -ಪೊೞ್ತು. time of beating the drum, perhaps early dawn. ಆಷಾಡ ಮಾಸದ ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿವಸದನ್ದು ಪಱೆವೊೞ್ತು ಬನ್ದು ಜೋಗುಗೊಣ್ಡಿರ್ದ Vr. 27, 24].

ಪಱೆ pare. 2. abuse, censure, blame (ನಿನ್ದೆ Śm. 117).

ಪಱೆ pare. 3. leanness, thinness, weakness, feebleness (ಕೃಶ Śm. 117; [T. ಪಂಜಂ poverty] ಪಂಜೆ; M. ಪಂಜ, ಪಞ್ಞ, poverty, scarcity, famine).

ಪಱೆ pare. 4. an eyelid (ಱೆಪ್ಪೆ Śm. 117; T. ಪಱೈ, a feather = ಇಱಗು).

ಪಱೆಯ pareya. a pariah? see Śmd. II s. ಪೆಱಂ. (T. ಪಱೈಯ, a Pariah).

ಪಱ್ಱ್ parr. (= ಹಱ್ಱ್). the sound of fluttering. — ಪಱ್ಱನೆ. with the sound of parr. ಪಱ್ಱನೆ ಹಾಱು (used of birds, My.). — ಪಱ್ಱೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to produce the sound of parr (My.).

ಪರ್ಕಟಿ parkaṭi. *the waved-leaved fig-tree, Ficus infectoria* Willd. (ಬಸುರಿ Mr. 122; see ಕಬ್ಬಸುರಿ).

ಪರ್ಕುಳ್ parkuḷ. = ಪೊಕ್ಕುಳ್, etc. the navel. see ಸುೞಿ ವರ್ಕುಳ್.

ಪರ್ಚು parcu. (parcu). 1. = ಪಱ್ಚು 3. to whisper; to communicate by whispering (ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Abh. P. 13, 48; *cf.* ಪರಿಸು 2? T. s. ಪಱೆ 1?). [ಜಳ ಮನ್ತ್ರೋಪದೇಶಮಂ ಕಿವಿಯೊಳ್ ಪರ್ಚಿ ಪೇೞ್ದು Pb. 13, 70 va.]. ಕಿವಿಯೊಳ್ ಪರ್ಚಿದಂ (Śmd. 163).

***ಪರ್ಚು parcu. 2.** = ಪಱ್ಚು 4. — ಪರ್ಚಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to distribute in shares, to apportion. ತನ್ನ ಮಾಡಿದ ಪಿಶಿತಮನವರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಪರ್ಚಿಗೊಟ್ಟು Vr. 19, 19. Tu. ಪಟ್ಟ್.

ಪರ್ಜನಿ parjani. *the plant Cucumis aromatica* Salisb. or *C. xanthorrhiza* Roxb.

ಪರ್ಜನ್ಯ parjanya. *a rain-cloud, a thunder-cloud,* a cloud (ವಾರಿಧರ, ಮೇಘ Nn. 57). 2, the muttering of clouds, thunder (ಮೇಘ ಧ್ವನಿ 57; ಅಭ್ರಗರ್ಜನೆ Mr. 480). 3, *Indra* (ಪುರನ್ದರ, ಇನ್ದ್ರ 57). 4, violent, fierce, etc. (ತೀವ್ರ, ನಿಷ್ಠುರ 57).

ಪರ್ಜನ್ಯಜಪ parjanya-japa. a prayer for rain (My.).

ಪರ್ಜಿ parji. a king's councillor or minister: the queen at chess (My.).

ಪರ್ಟೆ parṭe. = ಪರಟೆ, etc. a platter, a pot. see ಕಲ– s. ಕಲು.

ಪರ್ಣ parṇa. *a wing.* 2, *a leaf* (ಎಲೆ Nn. 9. 39). 3, *the tree Butea frondosa* Roxb. (ಮುತ್ತಲ ಗಿಡ G.).

ಪರ್ಣಕುಟಿ parṇa-kuṭi. a hut made of leaves and grass. (G., Mhr.).

ಪರ್ಣಘಟಿಕೆ parṇa-ghaṭike. a water-pot made of a (lotus–) leaf (Abh. P. 7, 105).

ಪರ್ಣಭೋಜನ parṇa-bhōjana. eating leaves, feeding upon leaves. (My.).

ಪರ್ಣಮನ್ದಿರ parṇa-mandira. = ಪರ್ಣಶಾಲೆ. (Rām. 3, 6, 57. 58).

ಪರ್ಣವಿಕ್ರಯಿ parṇa-vikrayi. a woman who sells (betel-) leaves (J. 5, 58).

ಪರ್ಣಶಾಲೆ parṇa-śāle. *an arbour or hut made of leaves and grass,* a hermitage (ಉಟಜ Nn. 80); a similar structure for an assembly (ಸಭೆಯಿಪ್ಪದು Mr. 193).

ಪರ್ಣಾಶನ parṇa-aśana. feeding upon leaves. (My.). 2, a cloud.

ಪರ್ಣಾಸ parṇāsa. (ಪರ್ಣಾಸಿ). *a species of Basil with small leaves* (ಕಠಿಂಜರ, ಕುಟೇರಕ, ಕಗ್ಗೊರ್ಲೆ, ಕಾಮುಕಸ್ತೂರಿ, ಕಮ್ಮಗಗ್ರೆ Si. 141).

ಪರ್ಣಾಹಾರ parṇa-āhāra. feeding upon leaves. (My.).

ಪರ್ಣಿಕೆ parṇike. a kind of vegetable. see ಅಂಘ್ರಿ-.

ಪರ್ಣೆ parṇe. = ಪರ್ಣ. a leaf (Mr. 89).

ಪರ್ಣೋಟಜ parṇa-uṭaja. = ಪರ್ಣಶಾಲೆ. (R.).

ಪರ್ತಿ parti. = ಪತ್ತಿ, etc. cotton, etc. [Tu.]. see ಎಳವರ್ತಿ.

ಪರ್ತು partu. = ಪತ್ತು 1, etc. to stick to, etc. see ಎನೆವರ್ತು.

ಪರ್ದಾ pardā. = ಪಡದೆ, etc. a curtain, veil. (My.).

ಪರ್ದು pardu. = ಪದ್ದು, etc. (Śmd. 49). a kite, etc. (ಎಲರುಣಿವಗೆಯು, ಪಕ್ಕಿಗಳಾಣ್ಮ, ಬಲಗರುಡ Kk. 8; ಗರುಡ, ಎಲರುಣಿವಗೆಯು, ಪಕ್ಕಿಗಳರಸ Śm. 6; Abh. P. 5, 15 va.; 9, 15 va.; 9. 56; Rśv. 13, 104 va.; [Tu.]; Te. ಪನ್ನೆ, a vulture; an eagle; ಬನ್ದು, a vulture; T. ಪಣವ್ವೆ, a vulture; ಪರುನ್ದು, ಪಾಱು, a kite; M. ಪರನ್ದು, ಪರುನ್ದು, a kite). [ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟುರೆಯಿಂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಪರ್ದುಗಳುಗಲೀಯದವ್ವಳಿಸಿ ಪೀರ್ವಿನಂ Pb. 10, 80]. — ಪರ್ದುದೇರ. -ತೇರ. he whose vehicle is a kite: Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5).

ಪರ್ಪಟ parpaṭa. = ಪಪ್ಪಳ, etc. a thin crisp cake made of any pulse. 2, = ಪರ್ಪಟಕ, (ಪಾಪಟೆ), a species of medicinal plant with bitter leaves (Oldenlandia biflora?).

ಪರ್ಪಟಕ parpaṭaka. a species of medicinal plant with bitter leaves, probably Oldenlandia biflora. see Mr. s. ಕೃತ್ತಿಕಣ್ಣಿಕೆ.

ಪರ್ಪಟಿ parpaṭi. = ಪಾಪಡಿ, etc. a sort of fragrant substance or perfume (ಜತುಕೆ, ಪಾಪಡಿ Mr. 141, o. r. ಪಾಪಟೆ).

ಪರ್ಪರಿಕೆ parparike. = ಪಪ್ಪರಿಕೆ. (Śmd. 50). roughness, the state of being unsmooth; harshness, unkindness, rough manners, cruelty (ವೆಕ್ಕಸ Ct. I, 12; ಕರ್ಕಶತೆ Śmd. II; ಕರ್ಕಶತೆ Kk. 87, o. rs. ಪಪ್ಪರಿಕೆ and ಕಕ್ಕಸತೆ; see ಪಱಟೆ). [ಪರ್ಪರಿಕೆಗಿಡದೆ ಕಲಿ ವಿಷಖರ್ಪರನಿದಿರಾನ್ತೊಡಾನ್ತು ವಲಲಂ Pb. 8, 58].

ಪರ್ಪಾಟಕ parpāṭaka. = ಪರಪಾಷ್ಟಕ. a herb, Mollugo cerviana Spr. (St. & Pl.).

ಪರ್ಬ parba. Tbh. of ಪರ್ವ. a festival, etc. (Bp. 5, 50; 48, 16; 56, 4; 59, 6). [Tu.].

ಪರ್ಬತ parbata. Tbh. of ಪರ್ವತ. — ಪರ್ಬತಾಯ್. -ಆಯ್. N. (Bp. 59, 6).

ಪರ್ಬು parbu. 1. (fr. ಪರೆ 1). = ಪರ್ವು 1, ಹಬ್ಬು, ಹರ್ವು 1. to spread, to be extended, to be diffused, to prevail; to spread out or run, as creepers, etc. (ವಿಸ್ತಾರ Śmd. Dh.; ಪುಡಲಿಱು Ct. I, 8; ಪುಡಲ್ Śm. 23; Tu. ಹಬ್ಬು; Te. ಪಮ್ಪು, ಪಮ್ಮು, ಪ್ರಬ್ಬು ;T. ಪಮ್ಪು, ಪರಮ್ಪು; M. ಪಡರು). [ಅನ್ತು ನೂರ್ವರೊಳೊರ್ವ ನಗುರ್ಬು ಪರ್ಬಿ ಪರಕಲಿಸೆ Pb. 1, 131 va.; Ap. 3, 54]. ಪರ್ಬಿದುದು ತಮಂ (Śmd. 181). see Abh. P. 2, 23; 13, 62; 14, 7; Grj. 4, 88; Bp. 57, 82; 61, 61; Rśv. 5, 44; 9, 7; 13, 61. 65; J. 25, 27. 2, to spread or run over (c. Acc., Abh. P. 14, 7; Bp. 13, 19).

ಪರ್ಬು parbu. 2. = ಪರ್ಬುಗೆ, ಪರ್ವು 2, ಹಬ್ಬು 2. (Grj. 10, 49).

ಪರ್ಬುಗೆ parbuge. = ಹಬ್ಬುಗೆ. spreading, running, being extended, extension, etc. (J. 6, 4; 22, 2; 28, 41).

ಪರ್ಯಂಕ paryaṅka. = ಪರಿಯಂಕ, ಪಲ್ಯಂಕ. *a couch, a bedstead, a bed* (ಮಂಚ Mr. 202). 2, a palanquin. 3, *a cloth worn round the loins.*

ಪರ್ಯಟನ pari-aṭana. = ಪರಿಯಟನ. *roaming, wandering or roving about.* — ಪರ್ಯಟನ ಮಾಡು. to wander about (B. 4, 5; My.).

ಪರ್ಯಣ paryaṇa. ಪರಿಯಣ, etc. a plate like vessel. (Abh. P. 12, 7).

ಪರ್ಯನುಯೋಗ pari-anuyōga. = ಪರಿಯೋಗ, q. v. *blame, censure, reproach,* etc. (ಚುನ್ನವಾಡಿ ಬೆಸಗೊಳುಹ Hlā.).

ಪರ್ಯನ್ತ pari-anta. = ಪರಿಯನ್ತ. *an encircling boundary: bounds, border, limit.* ಪರ್ಯನ್ತಂ, ಪರ್ಯನ್ತ, until or unto, used of time or space; throughout (Śmd. 408; My.).

ಪರ್ಯನ್ತಭೂ paryanta-bhū. *surrounding country, contiguous ground.*

ಪರ್ಯನ್ತರ pari-antara. = ಪರಿಯನ್ತರ, ಪರಿಯನ್ತ. a distance or period towards. ಪರ್ಯನ್ತರಂ, ಪರ್ಯನ್ತರ, until or unto (J. 23, 16; My.). ನಿರನ್ತರ ಬರುವವ ಪರ್ಯನ್ತರ ಬಾರನೇ? (Prv.). ಅಲ್ಲಿಪರ್ಯನ್ತರ, ಮನೆಪರ್ಯನ್ತರ, ಒನ್ದು ವರ್ಷಪರ್ಯನ್ತರ (My.). see Prv. s. ಹೋಟೆ.

ಪರ್ಯಯ pari-aya. = ಪಲ್ಲಟ. going round; encompassing, encircling; revolution of time, lapse, expiration. 2, change, mutation, alteration. 3, inverted order, confusion; contrariety. 4, *deviation from enjoined or customary observances, neglect of duty.*

ಪರ್ಯಯಣ pari-ayana. going round. 2, = ಪಲ್ಯಯನ, ಪರ್ಯಾಣ. (R.).

ಪರ್ಯವಸಾನ pari-avasāna. end, termination, conclusion, issue. (My.).

ಪರ್ಯವಸ್ಥಾತೃ pari-avasthātṛi. *an antagonist, an adversary.*

ಪರ್ಯವಸ್ಥೆ pari-avasthe. *opposition; contradiction.*

ಪರ್ಯಷ್ಟಿ pari-aṣṭi. food (Abh. P. 7, 21).

ಪರ್ಯಸ್ತಿಕೆ pari-astike. a cloth worn round the loins. see Hlā. s. ಹಸಿಕೆ.

ಪರ್ಯಾಟನ paryāṭana. Tbh. of ಪರ್ಯಟನ. roaming, etc. (ವ್ರಜ್ಯೆ G.; B. 5, 147).

ಪರ್ಯಾಣ paryāṇa. = ಪರಿಯಣ, etc. a circular metallic plate, a plate like vessel. (ಶರಾವ G.).

ಪರ್ಯಾಣ pari-yāna. *a saddle* [Pb. 10, 51 va.]; (ಪಲ್ಯಯನ, ಪಲ್ಲಣ Mr. 274).

ಪರ್ಯಾಪ್ತ pari-āpta. = ಪರಿಯಾಪ್ತ. obtained, gained. 2, made an end of: finished, ended. 3, *adequate, enough, sufficient, abundant.* ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ, *willingly, readily;* satisfactorily.

ಪರ್ಯಾಪ್ತಿ pari-āpti. = ಪರಿಯಾಪ್ತಿ. attaining, obtaining, acquisition. 2, end, conclusion, close. 3, *adequacy, competency.* 4, satisfaction, repletion, satiety. 5, protecting; *warding off a blow, self-defence.* 6, willingness.

ಪರ್ಯಾಯ pari-āya. = ಪರಿಯಾಯ. going or turning round; alternant. 2, revolution, passing away, course, expiration. 3, regular recurrence, repetition. 4, *succession, turn; regular order, methodical disposition, method;* style; way, manner, mode; generic or specific character. 5, *a synonym.* 6, *opportunity, occasion.* 7,

a kind of vāstava (Kāvy. III, 3, B, 3. 17-20). 8, formation, creation, preparation, artificial production.

ಪರ್ಯಾಯನಾಮ **paryāya-nāma.** a convertible term, a synonym (Śmd. 10).

ಪರ್ಯಾಯಶಯನ **paryāya-śayana.** alternate sleeping and watching. (R.).

*ಪರ್ಯಾಯೋಕ್ತಿ **paryāya-ukti.** a kind of figure of speech. Kr. 3, 132. *cf.* ಪರ್ಯಾಯ No. 7.

ಪರ್ಯಾಸ **pari-āsa. 1.** end, conclusion; rotation; revolution; inverted order or position. see ವಿ-.

ಪರ್ಯಾಸ **paryāsa. 2.** Tbh. of ಪರಿಹಾಸ. jesting, joking. (My.).

ಪರ್ಯಾಹಾರ **pari-āhāra.** *a bamboo, etc. provided with strings at each end, used for carrying various articles across the shoulders.* 2, a load on the head (ವಿವಧ, ವೀವಧ, ಭಾರ, ತಲೆಹೊಱೆ Hlā.). 3, conveying, taking. see Nr. s. ಎಡೆಯಾಡು.

ಪರ್ಯುದಂಚನ **pari-udañcana.** *debt.*

ಪರ್ಯುಪ್ತಿ **pari-upti.** *scattering seed, sowing.*

ಪರ್ಯುಷಿತ **pari-uṣita.** having passed the night, stale, not fresh. (My. as ಪರ್ಯೂಷಿತ).

ಪರ್ಯುಷಿತಭೋಜನ **paryuṣita-bhōjana.** eating stale food (My.).

ಪರ್ಯುಷಿತಭೋಜಿ **paryuṣita-bhōji.** the eater of stale food (said to become a maggot or worm in the next birth. My.).

ಪರ್ಯುಷಿತಾನ್ನ **paryuṣita-anna.** stale rice (My., as ಪರ್ಯೂ-).

ಪರ್ಯೇಷಣೆ **pari-ēṣaṇe.** seeking about for: *search, inquiry, research.* 2, serving, waiting upon, service. see G. s. ಶ್ರಾದ್ಧ.

ಪರ್ವ **parva.** = ಪರ 2, ಪರುವ, ಪರ್ಬ, ಹಬ್ಬ, ಹರುಬು. *a knot or joint of a cane or reed* (ಪರು, ಗ್ರನ್ಥಿ, ಗಣ್ಟು Mr. 109); a joint of the body; a member. 2, a section, a chapter, a book. 3, a division of time: *the days of the four changes of the moon, i. e.* the full and change of the moon and the eighth and fourteenth of each half month; *the days of conjunction and opposition* or eclipse of the sun and moon. 4, a religious offering presented on the occasion of a change of the moon (ಬಲಿ, ಪರ್ವಗಳು, ನಾನಾ ಬಲಿಗಳ ಕೊಡುವುದು Nn. 16). 5, a particular period of the year, as the equinox, solstice, etc.; the moment of the sun's entering a new sign. 6, *a festival, a holiday* (ಉತ್ಸವ Si. 437). 7, opportunity, occasion (ಪ್ರಸ್ತಾವ 437).

ಪರ್ವಕಾಲ **parva-kāla.** the time of any of the parvas, [an auspicious time]. (My.). ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾರ್ವನಾದರೆ ಗರ್ವ ಯಾಕೆ? — ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರ್ವೆ ಸೊಪ್ಪು ತಿನ್ದರೂ ಗರ್ವ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.).

ಪರ್ವತ **parvata.** *a mountain* (ಗೋ, ಬೆಟ್ಟ Nn. 5; ಬೆಟ್ಟ 53. 106; see ಬೆಟ್ಟು). 2, N. of the number 7 (from the 7 principal mountains; *cf.* ಎಣ್ಟು ನಗ). ಪರ್ವತದ ಅಗ್ರ (ಶೃಂಗ, ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ Nn. 28). ಪರ್ವತವೇಱಿದವನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾನೇ? — ಪರ್ವತ ಅಱಿವತ್ತು ಗಱಿಗೆ ಪ್ರಸವವೇದನೆ ಪಟ್ಟು ಕಡೆಗೆ ಚುಣ್ಡಿಲಿ ಹೆತ್ತಿತನ್ತೆ (Prvs.). see Prv. s. ಅಂಗುಷ್ಠ. — ಪರ್ವತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 59, 4). — ಪರ್ವತ ಹಕ್ಕಿ. = ಕರ್ಕೊಂಚೆ. (My.).

ಪರ್ವತಕಾಕ **parvata-kāka.** a raven. (R.).

ಪರ್ವತನಾಥ **parvata-nātha.** the Himālaya; Mēru. — ಪರ್ವತನಾಥ ನಣುಗ. -ಅಣುಗ. Maināka (Bp. 38, 21).

ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ **parvata-mallikārjuna.** Śiva of Śrīgiri (Bp. 44, 7).

ಪರ್ವತಾರಿ **parvata-ari.** Indra. (My.).

ಪರ್ವತಾಶಯ **parvata-āśaya.** resting on the mountains: a cloud. (R.).

ಪರ್ವತೋಪತ್ಯಕ **parvata-upatyaka.** table-land, etc. (ಕಟಕ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 127).

ಪರ್ವದಿನ **parva-dina.** a day on which any of the parvas takes place (My.).

ಪರ್ವಸನ್ಧಿ **parva-sandhi.** *the junction of the fifteenth and first of a lunar fortnight or the precise moment of the full and change of the moon.*

ಪರ್ವಳಿಸು **parvaḷisu.** to go to one side or aside (ಕೆಲಕೆ ಪಾಯ್ Bhn. 28).

ಪರ್ವಾ **parvā.** = ಪರವಾ, etc. care, regard, etc. (My.).

ಪರ್ವು parvu. 1. = ಪರ್ಬು 1, etc. to spread (v. i.), etc.; to spread or run over (ಕುಡಿವರೆ Ct. II, 50; ಮಡಲ್ Kk. 22). ಭೇರಿಧ್ವನಿ ಪರ್ವಿತ್ತು (Śmd. 145). [ಜವನ ಬಾರಿಯೊಳಿಕ್ಕುವೆನೆನ್ದು ಪರ್ವೆ Pb. 3, 31; Ap. 5, 81]. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವಿದ ಕತ್ತಲೆ (ಸನ್ತಮಸ Nr.). see Cpr. 1, 101 va.; 4, 29; 5, 46; Abh. P. 2, 23; Grj. 3, 112; Bp. 12, 37; 34, 5; J. 3, 5.

ಪರ್ವು parvu. 2. = ಪರ್ಬು 2, ಹಬ್ಬು 2, ಹರಹು 2. spreading, [area], etc. — ಪರ್ವುಗಿಡು. -ಕಿಡು. to cease from spreading (Cpr. 4, 46).

ಪರ್ಶುಕೆ **parśuke.** *a rib.*

ಪಲ್ pal. = ಹಲ್, ಹಲು 1, ಹಲ್ಲು. a tooth (ಜನ್ತ, ರದನ Śm. 70; T. ಪಱ್, ಪಲ್; M. ಪಲ್, ಪಲ್ಲು; Te. ಪಲು, ಪಲ್ಲು; Tu. ಪರು). ಪಲ್ಗಳ್ [ಒಗೆತರ್ಪ ಪಲ್ಗಳಾ....ಚೆಲ್ವಿನ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮುಗುಳ್ಗಳನಿಱಿಸಿರೆ Pb. 2, 9; Ap. 2, 40]; (Bp. 20, 11; Rśv. 8, 124). see Bp. 38, 15; 46, 57; 59, 54; ಬೆಳ್ವಲ್, ಮೊನೆವಲ್, ಮೊಳೆವಲ್, ಸುಲಿಪಲ್. — ಪಲ್ಕಿರಿ. = ಪಲ್ಗಿರಿ. ತೆಕ್ಕೆಯಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು ಬಿಕ್ಕಿ ಪಲ್ಕಿರಿದನ್ತೆ (Prv.). — ಪಲ್ಗಡಿ. -ಕಡಿ. to gnash the teeth (J. 31, 30). [— ಪಲ್ಗರ್ಚಿ ಸೈರಿಸು. to endure very patiently biting the teeth. ಪಸುವಂ ಮೋದುವವೋಲೆ ಮೋದೆಯುಮುದಂ ಕಣ್ಡನ್ತೆ ಪಲ್ಗರ್ಚಿ ಸೈರಿಸಿದೆಂ Pb. 7, 58]. — ಪಲ್ಗಿರಿ. -ಕಿರಿ. to show the teeth, to grin (Bp. 1, 49; J. 13, 35; 27, 40). ಒಳಕೆಯ್ಯೊಳಿರ್ದು, ಪಲ್ಗಿರಿದು, ಒಳವಾಲಂಗೊಣ್ಡು (Śmd. 78). — ಪಲ್ಗುಟ್ಟುಹ. -ಕುಟ್ಟುಹ. striking or breaking (another's) teeth. ಪಲ್ಗುಟ್ಟುಹಂ ಮೊದಲಾದುದು (ನಿಕಾರ, ವಿಪ್ರಕಾರ Nr.). — ಪಲ್ದುದಿ. -ತುದಿ. the point of a tooth (Śsv. 3, 54). — ಪಲ್ದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. to uncover or show the teeth (Rśv. 9, 29). — ಪಲ್ಪಱೆ. the drum looked upon as a tooth. ಪಲ್ಪಱೆಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to beat that drum. ಪಲ್ಪಱೆಗುಟ್ಟಿದಂ (Śmd. 82). — ಪಲ್ಮೊರೆ. to gnash or grind the teeth [ಅನ್ತಡು ತಪ್ಪಿದೆನೆನ್ದು ನೊನ್ದು ಪಲ್ಮೊರೆದಹಿರೂಪದಿಂ ಮುಗುಱ್ದು ಬನ್ದು Pb. 12, 203]; (Rśv. 2, 8 va.; Śsv. 2, 42 va.; J. 12, 33; 19, 20). — ಪಲ್ಲ. see it separately. [— ಪಲ್ಲಂ ತಿನ್. to gnash the teeth with dissatisfaction. ಎಲ್ಲಮುಂ ತಿನ್ದು ತಣಿಯದೆ ಪಲ್ಲಂ ತಿಮ್ಬುನ್ Pb. 3, 25 va.]; — ಪಲ್ಲಿಲಿ. see separately.

ಪಲ pala. 1. = ಪಲವು (Śmd. 211), ಹಲ, ಹಲವು, ಹಲು 2. much; many, several, various (Śm. 119; T.; M. ಪಲೆ; Te. ಪಲು). — ಪಲ ಕಾಲ. much time, a long time [ಪಲಕಾಲಂ ಶ್ರೀಷೇಣನರಸುಗೆಯ್ಯೆ Ap. 2, 37 va.]; Cpr. 5, 36; J. 3, 19; 23, 51). — ಪಲಗಣ್. -ಕಣ್. = ಪಲವು ಕಣ್ (Śmd. 211). many eyes. ಪಲಗಣ್ಣ, who has many eyes: Indra (ಇನ್ದ್ರ, ಬಲವೈರಿ, etc. Kk. 10*b*). — ಪಲ ತೆಱ. many kinds, etc. (Śmd. 10; Cpr. 5, 76 va.; 7, 56; Bp. 34, 36). — ಪಲ ದೆವಸ. = ಪಲವು ದೆವಸ (Śmd. 202. 211). several days. — ಪಲ ಬಗೆ. various kinds (Rsv. 6, 11 va.). — ಪಲಬರ್.

= ಪಲಮ್ಬರ್, ಪಲರ್ (Śmd. 122), ಪಲವರ್ (123). many or several persons [ದೇವಿಯರುಂ ಪಲಬರೆನಗೆ ಪೊಗೞಲಳುಮ್ಬುಂ Ap. 6, 15]; (J. 7, 11; 32, 38). — ಪಲ ಬಿರುದು. various badges of honor (Rsv. 6, 11 va.). — ಪಲ ಮಾತು. many words (Bp. 3, 56). — ಪಲ ಮೊಗ. many faces (J. 8, 39). — ಪಲಮ್ಬರ್. = ಪಲಬರ್, q. v. (Cpr. 4, 24 va.). — ಪಲರ್. = ಪಲಬರ್. [ತದ್ವಿಮಾನದೊಳೆ ಪುಟ್ಟಿದ ತನ್ನ ದೇವಿಯರ್ ಪಲರ್ ಕೞಿವಿನಂ Ap. 2, 72]; ಪಲರ ನುಡಿ (ಜನ ಶ್ರುತಿ, ಕಿಂವದನ್ತಿ Mr. 86). — ಪಲರೂಪು. various forms (Śsv. 5, 57 va.). — ಪಲಮೆರ್. several times [ತಪಸ್ವಿ ಕೆಯ್ಯಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಪಲಮೆರ್ ಪರಸಿದಂ ಪರಕೆಗಳಂ Pb. 6, 11; Ap. 4, 57]; (Śmd. 243; Cpr. 3, 45). — ಪಲವಂಗ. -ಅಂಗ. = ಪಲಬಗೆ. (Bp. 12, 38; 25, 3; 40, 69). — ಪಲವಜ್ಜೆ. -ಹಜ್ಜೆ. many steps (Śsv. 3, 46 va.). — ಪಲವಣ್. -ಪಣ್. many ripe fruits. ಪಾದರಿಗಂ ಪಲವಣ್ಣನ್ ಅದೇನೀವಂ (Śmd. 211 Mdb.). — ಪಲವನರ್ಥಿಸು. -ಅರ್ಥಿಸು. to desire, or ask for, many things (Bp. 44, 22). — ಪಲವನ್ದ. -ಅನ್ದ. = ಪಲವಂಗ. (Bp. 40, 84; 47, 54; 53, 7; Śsv. 4, 99 va.). ಪಲವನ್ದಮಾದುದು (ನಾನಾರೂಪ Nr.). — ಪಲವರ್. = ಪಲಬರ್, q. v. — ಪಲವರ್ಥ. -ಅರ್ಥ. various meanings (Śmd. 288). — ಪಲವಾಕಾರ. -ಆಕಾರ. various forms (Śmd. 11). — ಪಲವಾಡು. -ಆಡು. to utter much; to speak many or various things or words [ಪಲವಾಡುವೆನ್ನ ನಾಲಗೆ ಬಲಸ್ಥನೊರ್ವಂಗೆ ಜೀಯ ದೇವೆನ್ದಪುದೇ Ap. 12, 101]; (Bp. 61, 15, Rsv. 13, 104 va.; 13, 134). — ಪಲವು. = ಪಲ (Śmd. 211; ಹಲವು Nn. 162). [ಕನ್ದಂಗಳ್ ಪಲವಾಗಿರೆ Kr. 1, 35; Pb. 1, 57]. see Śmd. 59. 123. 172; Cpr. 1, 101 va.; 8, 70. — ಪಲವು ಕಣ್. = ಪಲ ಗಣ್, q. v. — ಪಲವು ತೆಱ. = ಪಲ ತೆಱ. (Śm. 119). — ಪಲವು ದೆವಸ. = ಪಲ ದೆವಸ, q. v. — ಪಲವುಪಾಯ. -ಉಪಾಯ. many means (J. 31, 37). — ಪಲವು ಮಾತು. = ಪಲ ಮಾತು. (Bp. 28, 38). — ಪಲವು ಮೃಗಜಾತಿ. various kinds of wild animals (J. 28, 52). — ಪಲವು ರೂಪು. = ಪಲ ರೂಪು. (Rsv. 13, 77 va.; J. 28, 40). — ಪಲವುಸುರ್. -ಉಸುರ್. = ಪಲವಾಡು. (Bp. 51, 8). — ಪಲವು ಸೂೞ್. many times (Bp. 52, 12). — ಪಲವೆಣಿಕೆ. -ಎಣಿಕೆ. much thinking, many thoughts (J. 24, 45). — ಪಲವೇಣ್ಟೆ. -ಬೇಣ್ಟೆ. many chases (Rsv. 5, 114 va.; Śsv. 3, 63 va.).

ಪಲ pala. 2. = ಹಲ 2. a sound in imitation of the chirping of birds at dawn. — ಪಲ ಪಲವೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to produce the repeated sound of pala (My.).

ಪಲ pala. *a particular weight.* ಹಲ 1. = *4 karṣas* = $\frac{1}{100}$ *of a tulā;* the 8th part of a sēr or 3 tolas or three rupee weight (My.); 4 tolas or 320 guñjes (G.); see ಒಪ್ಪಲ and ರೂಪಾಯಿ. 2, = ಪೞ 2, a particular measure of time (the 60th part of a ghaṭikā, Mhr.; see ಗೋಧೂಳಿ). 3, *flesh.* 4, = ಪಲಾಲ.

ಪಲಗಣ್ಡ palagaṇḍa. *a plasterer, a bricklayer* (ಮುಚ್ಚಿಗ Mr. 379).

ಪಲಗೆ palage. = ಪರಿಗೆ, etc. Tbh. of ಫಲಕ. a plank, a board (Rsv. 10, 31 va.; a tabor, a small drum; a shield (J. 20, 27). [2, the game of chess (usually played on a plank) ಪಲಗೆಗೆ ಪತ್ತು ಸಾಯಿರಮೆ ಗದ್ಯಣಮೆನ್ದಿರದೊಡ್ಡಿ ತಾಮೆರಟ್ಟಿಲಗೆಯನಾಡಿ ಸೋಲ್ತೊಡೆ Pb. 6, 72]. see ಅಡ್ಡವಲಗೆ, ಒಡ್ಡುವಲಗೆ, ಕಾಳಗವಲಗೆ, ನೆತ್ತವಲಗೆ, ಪವಳವಲಗೆ, ರಕ್ಕಸವಲಗೆ. — ಪಲಗೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a structure of boards (Cpr. 7, 92 va.). [— ಪಲಗೆವಾಡು. -ಪಾಡು. to make an onslaught with the shield? ಕಡಿತಲೆಯ ನಾಯಕರ್ ಕೆಯ್ಗೊಣ್ಡು ಬಳ್ಳಿಗೆಡೆದೆಕ್ಕೆವಾಱುವಾಱ ಪಲಗೆವಾಡಿ ಗೂಳಿಸೂರ್ಕಿ ಮಾರ್ಕೊಣ್ಡು ಕಾದೆ Pb. 10, 80 va.].

ಪಲಂಕಷ pala-ṅ-kaṣa. a flesh-eater, a rākṣasa. 2, *bdellium.*

ಪಲಂಕಷೆ pala-ṅ-kaṣe. *the plant Asteracantha longifolia* (Nees. see ನೆಗ್ಗಿಲ್.

ಪಲಂಗ palaṅga. Tbh. of ಪಲ್ಯಂಕ. a couch, of bedstead. (Mhr., H.; ಪರ್ಯಂಕ, ಮಂಚ, ಖಟ್ವಾ G.).

ಪಲಂಗು palaṅgu. = ಪಲಂಗ. (My.).

ಪಲಮ್ಬರ್ palambar. ಪಲರ್. ಪಲಮೆರ್. see s. ಪಲ 1.

ಪಲಲ palala. 1. *flesh, meat* (= ಪಲ). 3, a rākṣasa. 3, mud, mire.

ಪಲಲ palala. 2. Tbh. of ಪಲ್ವಲ. a small pond (ಬೆಂಚೆ, ಅಲ್ಪ ಸರಸಿ Śm. 35).

ಪಲವರ್ palavar. ಪಲವು. see s. ಪಲ 1.

ಪಲಸ palasa. Tbh. of ಪನಸ. the jaka or jack tree. (Sk.).

ಪಲಸು palasu. = ಪಲಸ. (Rsv. 2, 36; Rāghc. 17, 56; see ಬಕ್ಕೆವಲಸು).

ಪಲಹಾರ palahāra. = ಪರಾಳ, ಪಲಾರ, ಪಳಾರ. Tbh. of ಫಲಾಹಾರ. (My.; Te., M.). feeding on fruits; tiffin. ಊಟ ಹಾಗ, ಪಲಹಾರ ಮುಪ್ಪಾಗ. — ಪರಲೋಕವೆಮ್ಬುದು ಪಲಹಾರದ ಗುಡ್ಡೆಯೇ? (Prvs.).

ಪಲಾಣ್ಡು palāṇḍu. *an onion* (ಗೃಂಜನ, etc., ಉಳ್ಳಿ Mr. 137).

ಪಲಾದ pala-ada. = ಪಲಂಕಷ No. 1. a rākṣasa. (My.).

ಪಲಾಯನ palā (= parā)-ayana. fleeing, flying, running away, flight; a run (ಸರಿ Ct. I, 48; B. 4, 19; My.). see ಓಡು, ತೆಗೆ, ಪೋಱ ಮಾಱ್, ಸರಿ.

ಪಲಾಯನಸೂಕ್ತ palāyana-sūkta. a hymn of flight. — ಪಲಾಯನ ಸೂಕ್ತ ಜಪಿಸು or ಪಠಿಸು, to run away (My.).

ಪಲಾಯಿತ palāyita. fled, run away. (My.).

ಪಲಾರ palāra. = ಪಲಹಾರ. (My.).

ಪಲಾಲ palāla. *straw;* the stalk of millet or sorghum.

ಪಲಾವು palāvu. the dish called pulāo or pillaw (My.; Br., H.).

ಪಲಾಶ pala-āśa. 1. = ಪಲಾದ. a rākṣasa. (My.).

ಪಲಾಶ palāśa. 2. *a leaf* (ಪತ್ರ, ಎಲೆ Nn. 147). 2, *the tree Butea frondosa* Roxb. (ಮುಳುಮುತ್ತ, ಮುತ್ತಗ 147; ಮುತ್ತುಗ 42, o. r. ಮುತ್ತಗ). 3, *the plant Curcuma zedoaria* Rosc. 4, sharp (ಕಟು, ಕಾರ 147); bitter (ತಿಕ್ತ, ಕಹಿ 147).

ಪಲಾಶದಲ palāśa-dala. the leaf of the Butea frondosa. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಪಲಾಶವೃಕ್ಷ palāśa-vṛikṣa. = ಪಲಾಶ No. 2. (ಮುತ್ತುಗ Śs.).

ಪಲಾಶಿ palāśi. = ಪಲಾಶ 1. (My.). 2, leafy; a tree. 3, a species of climbing plant.

ಪಲಿಕ್ನಿ palikni. *a grey-haired, or old, aged woman.* 2, *a cow for the first time with calf* (ತನೆ ಬಲಿಯೆ Mr. 180).

ಪಲಿಗೆ palige. = ಪಲಗೆ, etc. see ಕಾಳೆಗವಲಿಗೆ s. ಅತ್ತಪರ.

ಪಲಿತ palita. (= ಪಳಿತ). grey, grey-haired; old, aged (*cf.* ಪೞ); *grey hair;* old age (ಜರೆ, ನರೆ Mr. 320); [ripened. Cv. 1481]. 2, mud, mire (= ಪಲಲ).

ಪಲಿತಾಂಕುರ palita-aṅkura. a sprout or bud of old age (Cpr. 2, 17).

ಪಲುಗುಣ paluguṇa. = ಪಲ್ಗುಣ. Tbh. of ಫಲ್ಗುನ. Arjuna. (Śmd. 338. 364; J. 5, 10; 8, 26).

ಪಲುಮ್ಬಿ palumbi. a crier, lamenter: a peacock (?). ಪಲುಮ್ಬಿಯ ಗಱ (Rsv. 6, 11 va.).

ಪಲುಮ್ಬು palumbu. (Śmd. 48). = ಹಲುಬು. to lament [ನುತ್ತನಯರ್ ಕೆಯ್ಯೆಡೆ ಪಲುಮ್ಬುದಿರ್ ಪೆಱಪೆಱವಂ Pb. 2, 26; Ap. 3, 53]; (Cpr. 3, 50 va.; 8, 65. 80; Grj. 8, 73 va.; Rsv. 13, 134; 13, 104 va.; T., M. ಪುಲಮ್ಬು, to sound, to clamour; to lament; *cf.* ಉಲಿ 1).

ಪಲ್ಗುಣ palguṇa. = ಪಲುಗುಣ. (J. 8, 36).

ಪಲ್ಯ palya. = ಪಲ್ಯೆ, ಪಲ್ಲೆ, ಪಲ್ಲೆಯ, (ಪಲ್ಲೆಹ), ಪಲ್ಲೈ. (perhaps connected with ಪಯಿರ್; Sk. ಫಲ್ಯ: a flower, a bud). any garden green, any vegetable; a vegetable dish (My.; ಶಾಕ Si. 156. 310; B. 2, 37; T. ಪಜಳ್ಯೆ, ಪಚಿರಿ, ಪಯಿರಿ, ವಜಳ್ಯೆ, ವಯಲ್ಯೆ, spinage; Mhr. ಪಾಲಾ, leaves, blades, tuft of leaves).

ಪಲ್ಯಂಕ pali (= pari)-aṅka. = (ಪನ್ನಂಗ), ಪರ್ಯಂಕ, ಪಲಂಗ, ಪಲಂಗು, ಪಲ್ಲಕಿ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, (ಪಾಲಕಿ, etc.). *a couch, a bedstead.* 2, a palanquin. 3, a cloth for wrapping round the loins while sitting.

ಪಲ್ಯಯನ pali (= pari)-ayana. = ಪಲ್ಲಣ, ಹಲ್ಲಣ. *a saddle.*

ಪಲ್ಯೆ palye. = ಪಲ್ಯ, etc. genitive also ಪಲ್ಯೆದ. ಪಲ್ಯೆದ ಮಡಿ (G. 398).

ಪಲ್ಲ pal-a₃. 1. one with tusks: an elephant. — ಪಲ್ಲ ಮಱಿ. the young of an elephant (ಕಲಭ Ct. I, 30. 99; II, 23; ಆನೆಯ ಮಱಿ Śmd. II; Kk. 78, o. r. ಪಲ್ಲವಱಿ; ಆನೆಮಱಿ Śm. 41; Cpr. 5, 64; Śsv. 3, 43; *cf.* ಪಲ್ಲವ No. 8). — ಪಲ್ಲಮಱಿರಕ್ಕಸ. Gajāsura (Śsv. 5, 9).

ಪಲ್ಲ palla. 2. the large black bee (ಅಱಿಡಿ, ಅಲರ್ಗಕ್ಕಿ, ಮೇಳವಪ್ಪು, ಅಳಿ, ಬನರ, ಪಜಬೆ, etc., ಚಿತ್ರವಿಹಗ Śm. 27).

ಪಲ್ಲ palla. Tbh. of ಪಲ್ಲವ No. 11 (My.).

ಪಲ್ಲಕಿ pallaki. = ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ pallakki. = ಪಲ್ಲಕಿ, ಪಾಲಕಿ, etc. Tbh. of ಪಲ್ಯಂಕ. a palanquin (My.; Te.; M. ಪಲ್ಲಕ್ಕು, ಪಲ್ಲಂಕಿ, ಪಲ್ಲಾಕ್ಕು; T. ಪಲ್ಲಕ್ಕು; C. Bp. 47, 39; J. 7, 3. 5; B. 4, 9; 5, 286). ನೃಪರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ (ಅನ್ದಣ, ಡೋಲ Mr. 262). ಕಿಱಿದಿನಲ್ಲೇ ಪಲ್ಲಕ್ಕೀ ಸೇವೆ. — ಪಲ್ಲಕ್ಕೀಲಿ ಕೂತರೂ ನಲ್ಲನಲ್ಲಿ ಹೋಗೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಬೋಯಿ. a palanquin bearer (My.).

ಪಲ್ಲಟ pallaṭa. (Tbh. of ಪರ್ಯಯ). inversion, inverted order, irregular order, irregularity, change, confusion (ಅನ್ಯಿನ್ಯ, ವ್ಯತ್ಯಯ Śmd. 5; Bp. 37, 11; Bh. 2, 2, 19; J. 30, 27; My.; Te.). see ಪ್ರತಿ-. — ಪಲ್ಲಟವಪ್ಪಾಯ್. -o- ಪಾಯ್. = ಪಲ್ಲಟವಪ್ಪೋಗು. ಪಲ್ಲಟವಿಪ್ಪುರ್ (Cpr. 5, 64 va.). — ಪಲ್ಲಟವಪ್ಪೋಗು. -o- ಪೋಗು. to get inverted, etc. (Śmd. 14 Mdb.).

ಪಲ್ಲಟಿತ pallaṭita. inverted, confused (J. 7, 64).

ಪಲ್ಲಟಿಸು pallaṭisu. to get or be inverted in order, to change places, to be changed, etc. (Śmd. 163. 164; ಪಲ್ಲಟವಾಗು 164 Cm.; Abh. P. 8, 14; Grj. 2, 106 va.; Bp. 57, 54; Bh. 8, 27, 24; My.). 2, to invert, to put in an irregular order, etc. (Bp. 39, 18). ಇವಂ ಕ್ರಮದಿನ್ದೆ ಪಲ್ಲಟಿಸೆ (Mr. 352).

ಪಲ್ಲಣ pallaṇa. = ಹಲ್ಲಣ. Tbh. of ಪಲ್ಯಯನ a saddle. (Smd. 352 Mdb.; Ct. II, 18; ನೀವಿ, ಹಲ್ಲಣ Nn. 105; ಪರ್ಯಾಣ, ಪಲ್ಯಯನ Mr. 274; Rśv. 6, 11 va.; 11, 7; 13, 62).

ಪಲ್ಲಣಿಸು pallaṇisu. = ಹಲ್ಲಣಿಸು 1. to saddle (Abh. P. 4, 119 va.; Grj. 6, 56; Rśv. 13, 61 va.).

ಪಲ್ಲವ pallava. *a sprout, a shoot;* young foliage or leaves (ತಳಿರ್ Nn. 7. 130); spreading, expanding. 2, coral (ವಿದ್ರುಮ, ಹವಳ 130). 3, a lute (ವೀಣೆ 130). 4, pearls (ರತ್ನ ನಿಚಯ 130). 5, a tail (ಲಾಂಗೂಲ 130). 6, hair (ಕೇಶ 130). 7, a libertine, a paramour (ವಿಟ 130). 8, the young of an elephant (ಕಲಭ, ಮಱಿಯಾನೆ 130). 9, a boy (ಬಾಲಕ, ಸಣ್ಣವ 130). 10, a collection of words, a vocabulary (ಶಬ್ದಸಮೂಹ, ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ 130). 11, a refrain (Ch.). see ಕರ-. ಪಂಚ-. — ಪಲ್ಲವಝಲ್ಲರಿ. a tassel or hangings of young leaves (Rām. 1, 13, 4). — ಪಲ್ಲವಸತ್ತಿಗೆ. an umbrella of young leaves (Bh. 1, 12, 3).

ಪಲ್ಲವಕ pallavaka. *a libertine, a gallant* (ಬೊಜಗ Mr. 239). 2, *a species of fish, Cyprinus denticulatus.* 3, N. of a country (Bp. 6, 19).

ಪಲ್ಲವಜಂಗಮ pallava-jaṅgama. a lascivious Jaṅgama (V. 8, 20).

ಪಲ್ಲವಪಾಣಿ pallava-pāṇi. a hand like a fresh shoot (My.).

ಪಲ್ಲವಪ್ರಾಪ್ತಿ pallava-prāpti. getting shoots or young leaves. see ಎಲೆತಳಲ್.

ಪಲ್ಲವಾಂಕುರ pallava-aṅkura. *a leaf-bud* (ಎಳೆಯ ಕೊನರ್ Mr. 106).

ಪಲ್ಲವಾಧರೆ pallava-adhare. a woman whose underlip is like a sprout, etc. (Bp. 3, 17; 40, 14).

ಪಲ್ಲವಾಸ್ತ್ರ pallava-astra. Kāma. (My.).

ಪಲ್ಲವಿ pallavi. = ಪಲ್ಲವ No. 1. (ಕೆನ್ದಳಿರ್ Mr. 120). 2, = ಪಲ್ಲವ No. 11. a refrain.

ಪಲ್ಲವಿತ pallavita. sprouted, sprouting; spread, extended. (Cpr. 1, 141; Abh. P. 12, 2 va.; Bp. 31, 31; 36, 49; J. 21, 36).

ಪಲ್ಲವಿಸು pallavisu. to sprout: to spread [ಮರಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬೇರೆನ್ದು ತಳಕ್ಕೆ ನೀರೆಱೆದರೆ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲವಿಸಿತ್ತು ನೋಡಾ Bv. 420; Cv. 1296]; (Cpr. 2, 10; 7, 113; Grj. 4, 87; Bp. 35, 17; 37, 55; 50, 79; Bh. 8, 25, 7; J. 9, 12).

ಪಲ್ಲವೋತ್ಪತ್ತಿ pallava-utpatti. sprouting, budding, shooting. see ಕೊನರ್, ಚಿಗುರ್, ತಳಿರ್.

ಪಲ್ಲವೋತ್ಸವ pallava-utsava. a yearly feast at which young foliage is worshipped in a temple, presented to an idol, and taken back as prasāda (My.).

ಪಲ್ಲಾ pallā. a measure of capacity of 100 sērs (My.), of 120 sērs (Mhr., H.).

ಪಲ್ಲಿ palli. = ಹಲ್ಲಿ 1. the small house-lizard, Lacerta gecko (Sk.; My.; M., T., Tu.; Te, ಪಲ್ಲಿ, ಬಲ್ಲಿ; Mhr. ಪಲ್ಲಿ, ಪಾಲ). ಪಲ್ಲೀ ಶಕುನ ಕೇಳಿ, ಕಲ್ಲಿನಿನ್ದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಪಲ್ಲಿ palli. = ಪಳ್ಳಿ 1, ಹಳ್ಳಿ. a hut, a house. 2, a settlement, a small village. 3, a small house-lizard. 4, a creeping plant. see ಅಭೀರ-. — ಪಲ್ಲಿದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a cluster of creepers (Cpr. 7, 81 va.).

ಪಲ್ಲಿಮ್ಬ pallimba. N. of a country. ಪಲ್ಲಿಮ್ಬದೇಶಾಧಿಪ (ಮಯ್ಲಾರಿದೇವ Mr. 15).

ಪಲ್ಲಿಲಿ pal-ili. toothless. 2, the sun (ಸೂರ್ಯ Śm. 14). — ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ್. -ಬಾಯ್. a toothless mouth. [ಪೊಂಗಳಂ ಸುರಿ ಪೊಡಮಾರೊ ಸ್ವೈರಿಸುವರಾತನ ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ ನಾತಮಂ Pb. 4, 100]. ಸೊಗಯಿಸುಗುಮೆ ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ್? (Śmd. 221).

ಪಲ್ಲೆ palle. = ಪಲ್ಯ, etc. any vegetable, etc. (My.; B. 2, 5; 4, 177; 5, 278). — ಪಲ್ಲೇ ಸಪ್ಪು. dupl. ತಾನು ತಿಮ್ಬೋದು ಪಲ್ಲೇ ಸಪ್ಪು, ಹಿರೇ ಕುದುರೇ ಚೇಷ್ಟೆ (Prv.).

ಪಲ್ಲೆಯ palleya. = ಪಲ್ಲೆ, etc. (My.).

ಪಲ್ಲೆಹ palleha. = ಪಲ್ಯ, etc. — ಪಲ್ಲೆಹದಪ್ಪಿದೇವ. -ಅಪ್ಪಿ-. N. (Bp. 58, 12).

ಪಲ್ಲೇರು pallēru. the plant Ruellia longifolia Roxb. (Te.; ಪಲಂಕಷೆ, ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, ಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರೆ, etc. Si. 145).

ಪಲ್ಲೈ pallye. = ಪಲ್ಯ, etc. (B. 5, 128. 203). ಕಹಿಪಲ್ಲೈ (ತಿಕ್ತಶಾಕ G.).

ಪಲ್ವಲ palvala. = ಪಲಲ 2. *a small pond* (ಬೆಂಚೆ, ಅಲ್ಪಸರಸಿ Kk. 13; *cf.* ಪಳ್ಳ ?).

ಪವ pava. *winnowing, cleaning;* purity. 2, mud, mire (*cf.* ಪಂಕ, ಪಲಲ). 3, cow-dung.

ಪವಡಿಸು pavaḍisu. = ಪವಳಿಸು. to lie down, to recline in order to rest, to repose [ರಾಜಮನ್ದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ತನ್ನ ಪವಡಿಸುವ ಮಾಡಕ್ಕೈವನ್ದು Pb. 4, 110 va.]; (Bp. 46, 21; 47, 22; J. 6, 36; 8, 4; 21, 36; 29, 49; My.; Mhr. ಪಹುಡಣೇಂ, ಪೌಢಣೇಂ). see ಉಪ್ಪವಡಿಸು.

ಪವಣ್ pavaṇ. = ಪವಣ, ಹವಣ್. (Śmd. 58). Tbh. of ಪ್ರಮಾಣ. standard, magnitude, etc. (Śmd. 365; Kk. 46; Śm. 63; also = ಪ್ರಮಾಣವಾಚಿ Śmd. 122 Cm.). ಪವಣಂ (Śmd. 122), ಪವಣ್ಗೆ (134), ಪವಣೊಳ್ (121). ಪವಣಿಲ್ಲ (85). ಪವಣ್ಣಳಂ (Abh. P. 13, 11). ಮಿಕ್ಕ ಪವಣ್ (ಘನ Mr. 510). ನೆಲದ ಪವಣ್ (ಮುತ್ತರ್ Ct. II, 102). [ವಿಕಟಾಕ್ಷರಂಗಳೊಳ್ ತೊಡರದೆ ಸಕ್ಕದಂಗಳ ಪದಂ ಪವಣಾಗಿರೆ Kr. 1, 149; Pb. 7, 21; Ap. 1, 37]. see Cpr. 1, 57; Bp. 1, 9; 28, 63; 38, 72; 49, 25; 56, 20; 58, 37.— ಪವಣ್ಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to measure; to compare (Abh. P. 11, 103; 14, 85); to prove (13, 11). — ಪವಣ್ಬಿಡು. to exceed measure (Cpr. 7, 106). — ಪವಣ್ಬರಿ. proof-straightness: exact proof or certainty. ಕಣ್ಪೋಲಮನಱಿಯಂ ಪರವೆಣ್ ಸುರವಧು ಗೆಣೆಯೆನಿಪ್ಪೊಡಂ, ತೊಡರ್ದಾತಂ ಮೇಣ್ ಸುರನಕ್ಕುಮೆ? ಅಚಲಪವಣ್ಬರಿಯಿಂ, ಕೇಳ್, ಸರಿಗೆವಾರನಹಿತಕೃತಾನ್ತಂ! (Śmd. 83; Kāvy. I, 1 *b*, 44).

ಪವಣ pavaṇa. = ಪವಣ್, etc. ಸನ್ನ ಪವಣಂ (ನಿನ್ದಱಿಕೆ Bhn. 46).

ಪವಣಿಗೆ pavaṇige. = ಹವಣಿಗೆ. joining, entering, being threaded. (T. ಪಯಿಣಿ, connexion = ಕೂಟ, *cf.* ಪಗಿಲ್ 1). — ಪವಣಿಗೆಯಾಗು. -ಆಗು. to enter or be threaded (ಕೋ Śmd. 398 Cm.).

ಪವಣಿಸು pavaṇisu. = ಪೋಣಿಸು. to thread, as a needle, a bead, etc. [ಚತುರ್ಯುಗ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಎಮ್ಬ ಸಂಖ್ಯೆಯುಗಂಗಳ ಪವಣಿಸದನ್ದು Cv. 4]. ನೀಲದ ಮಣಿ ಪವಣಿಸಿದ ನೂಲಾದರೆ ನೀಲದ ಕ್ರಯ ಬಾಱದೇ? (Prv.).

ಪವಣಿಸು pavaṇisu. to form a correct notion of, to know well. (Cpr. 10, 25).

ಪವನ pavana. *winnowing; purifying.* 2, *wind, air* (ಎಲರ್ Ct. II, 10). 3, a certain metrical foot (Ch.).

ಪವನಜ pavana-ja. = ಪವನಸುತ. (Bh. 1, 10, 23).

ಪವನಜೆ pavana-je. the tree Terminalia catappa Ainslie (ಇಂಗಳ Mr. 135, o. r. ಇಂಗುಳ).

ಪವನನನ್ದನ pavana-nandana. = ಪವನಸುತ. (Śmd. 130. 133).

ಪವನಸುತ pavana-suta. Bhīma (Bh. 3, 13, 15). 2, Hanumat.

ಪವನಾತ್ಮಜ pavana-ātmaja. = ಪವನಸುತ. (My.).

ಪವನಾಶ pavana-āśa. = ಪವನಾಶನ.

ಪವನಾಶನ pavana-aśana. feeding on air: *a snake.*

ಪವನಾಶನಾಶ pavanāśa-nāśa. snake-destroyer: *Garuḍa;* a peacock.

ಪವನು pavanu. a "pound" in money, the gold sovereign (My.).

ಪವಮಾನ pavamāna. *wind, air.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಪವಮಾನಸೂನು pavamāna-sūnu. = ಪವನಸುತ. (Śmd. 133).

ಪವರ pavara. = ಪಾನ. drinking, etc. (Bhn. 17).

ಪವರ್ಗ pa-varga. the labial series of consonants (Śmd. 80. 337).

ಪವಳ pavaḷa. = ಹವಳ. Tbh. of ಪ್ರವಾಲ. a coral, etc. (ಪ್ರವಾಲ Ct. II, 70; ಪ್ರವಾಲ, ಹವಳ Nn. 7; ಪ್ರವಾಲ, ಕಪೋತಾಂಘ್ರಿ, ವಿದ್ರುಮ Mr. 143; ಪ್ರವಾಲ, ವಿದ್ರುಮ, ಹವಳ Si. 331; T. ಪವಳ, ಪವೞ; M. ಪವೞ, ಪವಿೞ; Te. ಪಗಡ, ಪವಡ). [ಪುಳಿಯೊಳಲೆದ ಪವಳದ ಬಟ್ಟನನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಂಸಾರ ಸಾರೋದಯನ ಬಿಮ್ಬಾಧರಮನಂಗ ರಾಗರಸದು ರುಳಿಯನ್ತಾದುದು Pb. 2, 39 va.]. — ಪವಳವಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. a coral-board (C. Bp. 5, 3). — ಪವಳವಾಯ. -ಬಾಯ. a kind of fish (Rsv. 5, 115). — ಪವಳಹುವ್ವುಗಿಡ. (ಕೇಸರ, ವಕುಲ Si. 137).

ಪವಳಿಸು pavaḷisu. = ಪವಡಿಸು. to lie down. (My.; Si. 108. 292).

ಪವಾಡ pavāḍa. a vow or determination to effect an object; fanatical, obstinate, pompous, or marvellous words or acts (My.; Te., T. ಪಾವಾಡ; Mhr. ಪವಾಡಾ, a panegyric or encomiastic piece in a kind of recounting the achievements of a warrior, the talents of a scholar, the virtues of a person). ಪವಾಡಗಳಂ ಮಾಡಿ, ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಂ ಪಡೆದರ್ (C. Bp. 55, 47). see Bh. 1, 7, 2; ವೀರ-. — ಪವಾಡಪುರುಷ. a man of marvellous words or acts (C. Bp. 6, 47).

ಪವಾಡಿ pavāḍi. a panegyrist (Bh. 7, 17, 30).

ಪವಿ pavi. *a thunderbolt.*

ಪವಿಘಾತ pavi-ghāta. the stroke of a thunderbolt (J. 6, 1).

ಪವಿತ್ರ pavitra. a means of purification: a filter, a strainer, etc.; purifying. 2, *the kuśa grass* (ದರ್ಭೆ Nn. 111). 3, a ring of kuśa grass worn on the fourth finger on particular occasions (My.); a gold-ring worn on that finger (My.). 4, the middle finger (ಮಧ್ಯಾಂಗುಲಿ Mr. 324, o. r. ಪವಿತ್ರೆ). 5, the sacrificial thread. 6, a kind of ear-ornament (ಕಿವಿಯಡಿಗೆ Śmd. II; Kk. 85). 7, *pure, clean,* as cloth, a house, water, etc. (ಭಗ, ಶುದ್ಧಮಪ್ಪುದು Nn. 52; My.); pure in mind, sinless, holy (Sk.; ವಿಸ್ತರ, ಸಾದ್ಗುಣ್ಯ Nn. 140; Mhr.). cleanness, purity (ಶುಚಿ, ಶುದ್ಧವು Nn. 111). see Bp. 54, 85; B. 5, 279. 301; Prv. s. ಪಶು.

ಪವಿತ್ರಕ pavitraka. *pack-thread, or a rope or net made of pack-thread.* 2, at the end of a compound = ಪವಿತ್ರ.

ಪವಿತ್ರತೆ pavitrate. cleanness, purity (Cpr. 1, 75; Bp. 4, 30).

ಪವಿತ್ರಾಂಗುಲಿ pavitra-aṅguli. = ಪವಿತ್ರ No. 4. the middle or ring-finger. ಗೇಣೆನೊಳ್ ಪವಿತ್ರಾಂಗುಲಿ (ಗೋಕರ್ಣ Mr. 324).

ಪವಿತ್ರಿತ pavitrita. cleansed, purified, clean, pure. (My.).

ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸು pavitrī-karisu. to purify, to cleanse (Cpr. 9, 56 va.).

ಪವಿತ್ರೆ pavitre. = ಪವಿತ್ರ No. 4, q. v.

ಪವಿಧರ pavi-dhara. Indra (Bp. 19, 27).

ಪವಿಮೂರ್ತಿ pavi-mūrti. = ಕಾಡ್ಗೇರಿ, q. v.

ಪವುಜು pavuju. = ಪೌಜು. an army. (My.).

ಪವುಂಚಿ pavuñci. = ಪೊಹಚಿ, ಪೋಚೆ, ಪೋಂಚೆ. an ornament for the wrist of females (My.; Si. 219; Mhr., H. ಪೋಂಚೀ, — of males).

ಪವುಢ pavuḍha. Tbh. of ಪ್ರೌಢ. grown up, matured, etc. (C. Bp. 63, 38).

ಪವುಢವತಿ pavuḍa-vati. Tbh. of ಪ್ರೌಢವತಿ. a fully developed and perfected woman. (Bp. 40, 3. 6. 23. 88).

ಪವುಡೆ pavuḍe. Tbh. of ಪ್ರೌಢೆ. a female arrived at puberty. (Bp. 40, 18).

ಪವುತಿ pavuti. = ಪೌತಿ. deceased, defunct (My.; Br.; H. ಫವುತಿ).

ಪವುಥೀಯ pavuthīya. wove silk (ಪತ್ರೋರ್ಣ, ಕೌಶೇಯ Mr. 341).

ಪವುಸೆ pavuse. a kind of creeper. — ಮೊಲೆ ಗಲ್ಲ ತೋಳ್ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತೀವಿ ಸಱಿಯಿಂ ಬರದ ಪವುಸೆ ಲತೆಗಳ್ (ಪತ್ರವಲ್ಲಿ, ಮಕರಿಕೆ Mr. 339). 2, N. of a tree (My.).

ಪವುಳಿ pavuḷi. ಪೌಳಿ. a parapet or low wall of stones loosely thrown up (Mhr. ಪೌಳ), a surrounding wall, an enclosure; a rampart (Bp. 26, 30; My.; ಪ್ರಾಕಾರ, ವರಣ, ಸಾಲ Si. 107; see Si. 113. 262).

ಪವ್ವನೆ pavvane. = ಹವ್ವನೆ, q. v. suddenly, unexpectedly (ಆಕಸ್ಮಿಕ Ct. I, 33; Kk. 50; Cpr. 5, 7; Abh. P, 9, 28; V. 3, 21 va.; Śsv. 4, 112).

ಪಶು paśu. = ಪಸು, ಪಸ 1, ಪಸವು, ಹಸು, ಹಸುವು. cattle, both singly and collectively (especially a cow); any domestic animal; a brute, a beast; a mere animal in sacred things, an ignorant person; a victim. ಪಶುವಿದ್ದರೆ ಪವಿತ್ರ, ಹಸಿವಿದ್ದರೆ ಊಟ. (Prv.).

ಪಶುಕರ್ಮ paśu-karma. acting like cattle, conduct of cattle; copulation; sacrifice.

ಪಶುಕರ್ಮಜೀವಿ paśukarma-jīvi. a person who lives or behaves like cattle (Bp. 54, 7).

ಪಶುಕರ್ಮಿ paśu-karmi. a person who acts like cattle (Bp. 50, 47; 57, 77; 60, 40).

ಪಶುತುಂಡ paśu-tuṇḍa. a cow's mouth (ಗೋಮುಖ, ಗೋವಿನ ಮುಖ Nn. 20).

ಪಶುಪ paśu-pa. = ಪಶುಪತಿ. (Bp. 2, 6; 22, 60; 32, 29; 37, 29; 50, 47).

ಪಶುಪತಿ paśu-pati. = ಪಸುಪತಿ. *Śiva*; a bull. (Bp. 51, 36).

ಪಶುಪಾಲ paśu-pāla. = ಪಶುಪಾಲಕ. see ಪಾಶುಪಾಲ್ಯ.

ಪಶುಪಾಲಕ paśu-pālaka. a keeper of herds, a herdsman (ಗೋಪ, ಗೋರಕ್ಷಕ Nn. 53).

ಪಶುಪ್ರೇರಣ paśu-prēraṇa. *the driving of cattle.*

ಪಶುರಜ್ಜು paśu-rajju. *a cord for tethering cattle.*

ಪಶುರೋಗ paśu-rōga. a cattle-disease. see ಕುನ್ನ.

ಪಶುವ್ರಜ paśu-vraja. a station for cattle, a cow-pen; a herd of kine, kine (ಗೋತ್ರ, ಗೋಸಮೂಹ Nn. 16; ಮೃಗ, ಗೋವುಗಳ್ 81).

ಪಶುಸ್ತನಿ paśu-stani. = ಗೋಸ್ತನಿ. a bunch of grape, etc. (ದ್ರಾಕ್ಷೆ Mr. 112).

ಪಶ್ಚಾತ್ paścāt. from behind; *behind*; after, afterwards (ಚರಮ, ಬಳಿಕ Mr. 434). 2, from the west; *westward.*

ಪಶ್ಚಾತ್ಕರಿಸು paścāt-karisu. to come behind (Śsv. 1, 16).

ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ paścāt-tāpa. after-pain: *sorrow, regret, repentance, remorse.* — ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. (My.; B. 3, 38). ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡು (My.; B. 5, 53). ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಹುಟ್ಟು (My.; B. 5, 94).

ಪಶ್ಚಾದ್ವಿವೇಕ paścāt-vivēka. knowledge that comes after an act (J. 11, 39).

ಪಶ್ಚಿಮ paścima. = ಪಚ್ಚಿಮ. being behind, hinder, hindmost; the back (ಪೃಷ್ಠ, ಬೆನ್ನು Mr. 327). 2, *western; the west.*— ಪಶ್ಚಿಮ ಗಟ್ಟ. the western ghauts (B. 3, 29; 4, 163; My.). — ಪಶ್ಚಿಮದ ದೆಸೆಗೊಡೆಯ. = ಪಚ್ಚಿಮದ-, q. v.

ಪಶ್ಚಿಮಾಚಲ paścima-acala. = ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿ. (J. 8, 46).

ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿ paścima-adri. the western mountain (ಪಡುವೆಟ್ಟು Ss).

ಪಶ್ಚಿಮಾಬ್ಧಿ paścima-abdhi. the western sea (J. 8, 49).

ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ paścima-uttara. *north-western*; *the north-west.*

ಪಶ್ಯ paśya. seeing, beholding. see ಉತ್-.

ಪಶ್ಯತ್ paśyat. = ಪಶ್ಯ.

ಪಶ್ಯತೋಹರ paśyataḥ-hara. *stealing in the very sight of the possessor; a thief* (ಎಲ್ಲರೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಳುವವಂ Mr. 226).

ಪಸ pasa. wish, great desire, eagerness (ದಾಕುಳಿ, ಮೊಗಸು, ಇಚ್ಛೆ Ss.; ಆರ್ತ Kk. 55; ಉರವಣಿಗೆ Śm. 62; see ಪದ 1). [— ಪಸ ತರ್. to desire, wish. ಬಾಚ್ಯಯ್ಯನಾ ಸನ್ನಂ ತಾಂ ಪಸತನ್ದನಲ್ತು ಪೇಱುಗುಂ ದಾನಂಗಳುಂ ಭೂಪನಾ Kr. 2, 142]. — ಪಸವಡು. -ಪಡು. to desire [ಪೂತ ಸುರಯಿಯ ಮುಗುಳಂ ಪಸವಟ್ಟನ್ತೊನ್ತರ್ವಳ್ ತನಗೆ ಸರಿಗೆಗಂ ಲವ್ವಣಕ್ಕಮಱಿನ್ತಯೆ ಕೊಯ್ದಳ್ Ap. 11, 103]; (Abh. P. 7, 141).

ಪಸ pasa. = ಪಚ್ಚ. see ಪಸಾಯಿತ 2, ಪಸಾಯಿತ 2, ಪಸಾಯ್ತ 1, (ಕಡವಸ). [—ಪಸವಿಱ್ತು. -ಬಿಱ್ತು (?). hunger? ಕಳ್ಳರಾಯಿಲಮಱಿಯೋಱು ಮಾಱು ಪಸವಿಱ್ದ ಬಱಂ ಪೆಱವುಂ ಭಯಂಗಳಾಕುಲಿತೆಗಳಿಲ್ಲ Ap. 1, 52.— ಪಸ ವೋಡು. -ಓಡು. the desire to satiate. ಒದವಿದಲವುನ್ತ ಕಣ್ಣಿನೆ ಕರುಳ್ ತನಗೆನ್ನುದನುಣ್ಣುನಾಡೆ ನೋಡಿದುದಱ್ ಕಣ್ಣಳಿಟ್ಟುಮೆ ಪಡು ತ್ತಿರೆ ಪೋ ಪಸವೋಡಿತೆನ್ದು ನೀರದ ಪಥದೊಳ್ ತಗುಳ್ದರಿಗನಂ ಪೊಗ ಱ್ದಾಡಿದನನ್ದು...ನಾರದಂ Pb. 12, 219; Ap. 7, 69].

ಪಸದನ pasadana. Tbh. of ಪ್ರಸಾಧನ. rendering gracious. (Śmd. 373, Ct. II, 40; ತೊಡ, ಪಚ್ಚ, ತೊಡಿಗೆ Kk. 26, Śm. 72; Te.). see ಗಣ್ಣವಸದನ, ಬೆಳ್ವಸದನ, ಮಂಗಳವಸದನ, Cpr. 6, 67; Rśv. 6, 11 va.; [ಈ ಪೊಲ್ತಿಂಗೀ ರುತುವಿಂಗೀ ಪಸದನಂ Pb. 3, 45].— ಪಸದನಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ಪಸದನವ್ವಡೆ No. 1. (Cpr. 7, 115 va.). 2, to decorate (Grj. 5, 76 va.; Rśv. 8, 5 va.). —ಪಸದನಂಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to decorate. (Rśv. 13, 59 va.); — ಪಸದನವ್ವಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to decorate oneself (Rśv. 13, 65 va.). 2, to become beautiful (Rśv. 8, 5 va.).

ಪಸನ pasana. cloth ?. see ಗಣ್ಣವಸನ.

ಪಸನ್ದು pasandu. approved, admitted; agreeing to (Mhr., H. ಪಸನ್ತ, ಪಸನ್ದ); agreeable, comely, pleasing (My.; Br.).

ಪಸರ pasara. = ಹಸರ. Tbh. of ಪ್ರಸರ. spreading, etc. (Ct. II, 40; ಪ್ರಸರಣ Śm. 103; ಸಮೂಹ Ss. Śm. 103; ಪ್ರಚುರತೆ Ct. I, 74; ಸನ್ದಣಿ, ಪಿಣ್ಡು, ಸೇಣಿ, ಮೊತ್ತ, ಮೊಕ್ಕಳ, etc. Śm. 54; ಸೇಣಿ, ಪಿಣ್ಡು, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Cpr. 5, 39 va.; 6, 88 va.; Bp. 30, 6; 37, 65. 66; 61, 40); [affection. ಎನ್ದು ನುಡಿದ ಗಾಂಗೇಯನ ನುಡಿಯೊಳವಸರ ಮಂ ಪಸರಮಂ ಪಡೆಯದೆ ತನಗೆ ಕಿಱಿಯನ್ದುಂಗುರವಿಟ್ಟ ಸಾಲ್ವನೆವ್ವುರ ಸನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ Pb. 1, 75 va.; acquaintance, lenience. ಇವನ್ದಿಗೆ ಪಸರಂಗೊಟ್ಟನಪ್ಪೊಡೆ ಮುನ್ನಿನನ್ತುಕ್ಕಿ ಕಿಡುವರೆನ್ದು ಮನದೆ ಬಗೆದು Vr. 3, 15]. 2, = ಪಸಾರ, a shop [ಪಂಚರತುನದೊಳ ನೆಱೆದ ಪಸರದಿಂ ತೋರಣಂಗಳೊಳ ತೊಡರ್ದ ತಿಸರದಿಂ Pb. 3, 22; Cv. 841]; (J. 6, 19; My. as ಹಸರ). see ದೂಸಿಗನಸರ; ರನ್ನವಸರ. ಒಸದೇಣ್ಣು ದಿಕ್ಕಿನಲಿ ಮಿಸುನಿಗಿಣಿಲುಗಿಣ್ಡ ಹುಸಿದು ಮಾಡುವವನ ಪೂಜೆ ಬೋಗಾಱ ಪಸರ ಪಿಟ್ಟನ್ತೆ (Sp.). 3, a gift (ಉಪಹಾರ Bhn. 54). [—ಪಸರಂ ಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. = ಪಸರವ್ವಡೆ. ಗನ್ಧೇಭ ಚಕ್ರಂಗಳಂ ಪಸರಂಗೆಯ್ದನೊ ಶನ್ಪು Pb. 4, 49]. — ಪಸರವ್ವಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to spread [ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಸರದೊಳೆ ಯ್ದೆ ಕಣ್ಗೆ ಪಸರವ್ವಡೆದೊಪ್ಪುವ ಕೆಮ್ಪು Ap. 1, 66]; ಪಸರವ್ವಡೆದಂ (Śmd. 200). — ಪಸರವ್ವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to extend (v. i.), to form a multitude (V. 8, 35).

ಪಸರಿಕೆ pasarike. = ಪಸರ No. 1. (Rām. 6, 12, 37). 2, articles of a shop (1, 16, 36).

ಪಸರಿಗ pasariga. one who spreads about (Abh. P. 3, 19).

ಪಸರಿಸು pasarisu. — ಪ್ರಸರಿಸು, ಹಂಜರಿಸು. to proceed; to spread (v. i.), to spread abroad (Cpr. 2, 93 va.; 6, 58; 7, 92 va.; Bp. 46, 59; 60, 21). [ಸುರಪತಿಯ ಕಾಲ್ಗಿಡಿವನ್ದಮುನಿಱಿಸಿದುವು ಪಸರಿಪಿನ ಕಿರಣಂಗಳ್ Pb. 12, 108; Ap. 1, 59]. ಕೂಪಾದಿಗಳಿನ್ದುದಕ ಹೊಱ ವಟ್ಟು ಚಕ್ರಾಕಾರದಿನ್ದೆಲ್ಲಾ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದದು (ಚಕ್ರ, ಪುಟಭೇದ, ನೊರಹು Nr.). ಪಸರಿಸಿದತ್ತು ಮೂಡಣ (o. r. ಮೂಡ) ದೆಸೆಯೊಳ್

ಬೆಳರ್ಗೆಮ್ಬುದಯಂ (Śmd. 266). ಪಸರಿಸಿದ ಬೇರ್ (ಪಾದ, ಮೂಲ Mr. 104). 2, to spread, etc. (v. t., Cpr. 1, 101 va.; Bp. 2 sum.; 18, 107; 61, 79; C. Bp. 47, 10; B. 4, 113). ಮಾಱಲ್ ಬೇಡಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವು (ಕ್ರಯ್ಯ Nr.). [3, to be abundant. ಅನೇಕತರ ವಸ್ತುವಾಹನಾದಿಯನೊಸೆದಿಪ್ಪೆನೆ ಪಸರಿಸಿ ಕುಡಲಿರ್ದೆಂ Kr. 2, 33].

ಪಸಲೆ pasale. = ಹಸಲೆ. young, green grass, pasturage, a place overgrown with grass [ಪಚ್ಚಪಸಲೆಯು ಪಸುರನಸಕಱದು ನಿಮಿರ್ದ ನೆಲೆವಡಲಗೆಯ ಜಾಗಂಗಳುಂ Ap. 8, 15 va.]; (Grj. 5, 67 va.; Rsv. 5, 103; Bhāgavata 10, 18, 8; M. ವಯಱ; *cf.* ಪಸುರ್). see ನುಣ್ಪಸಲೆ, ಬಳ್ಳಿವಸಲೆ.

***ಪಸವು pasavu.1.** famine. ಮಾನಸರ್ ಮಾನಸರಂ ತಿಮ್ಬನ್ನುಟಪ್ಪ ಮಹಾಘೋರಮಪ್ಪ ಪಸವಾದೊಡೆ Vr. 92, 2.

***ಪಸವು pasavu. 2.** hunger (*cf.* ಪಸವಿಜ್ಞು). ಇಂಚೆಯ ಪಸವಿನ ಬಱದ ಕಳಿಂಚಿನ ಡಾವರದ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ Pb. 8, 51. (@ perhaps ಪಸ, ಪಸವು and ಪಸಿವು are from the same root).

ಪಸಾ pasā. a sound produced when digging. — ಪಸಾ ಪಸಾ. rep. (S. Mhr.).

ಪಸಾದ pasāda. = ಪಸಾಯ, ಹಸಾದ. Tbh. of ಪ್ರಸಾದ. graciousness, etc. [ಜೀಯ ಪಸಾದವೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 6, 16]. see Cpr. 7, 107; 8, 56; Bp. 29, 7; 31, 6; 37, 65; 58, 32; ಶಿವ–.

ಪಸಾಯ pasāya. = ಪಸಾದ, etc. [ನೋಡಿಯುಂ ನುಡಿದುಮಟ್ಟುತ್ತುಂ ಪಸಾಯಂಗಳಂ ಕೆಲಕೆಲ್ಲಂ ಭರತೇಶನಾರೊಗಿಸಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾಹಾರಮಂ Ap. 11, 27]. a present of clothes or other articles (ಉಡುಗೊಱೆ Śs.). ನನ್ದನವನಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೀರರವದಿಂ ಪೊಗಟ್ಟು, ಇತ್ತ ಪಸಾಯದಚ್ಚಮುತ್ತಿನ ಪೊಸ ಪಚ್ಚೆಯಂ ತಳೆದ ಪೋಲ್ ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ ಮುಗುಳ್ಪುದೆತ್ತಲುಂ (Cpr. 7, 41). see Bh. 1, 7, 13; ಶಿವ–. — ಪಸಾಯಂಗೊಡು. –ಒ–ಕೊಡು. to give presents (V. 8, 25).

ಪಸಾಯತ pasāyata. 1. = ಪಸಾಯಿತ 1, ಪಸಾಯ್ತ 2. Tbh. of ಪ್ರಸಾದಿತ. pleased. see Grj. 10, 110 va.; ಶಿವ–.

ಪಸಾಯತ pasa-āyata. 2. = (ಪಚ್ಚಾಯ್ದ), ಪಸಾಯಿತ 2, ಪಸಾಯ್ತ 1. a master of the robes (ಪಡವಳ Ct. II, 40. 108).

ಪಸಾಯನ pasāyana. Tbh. of ಪ್ರಸಾದನ. a gift, a present (Grj. 4, 104 va.). ತೋಟಿವಾಳಂಗೆ ಪಸಾಯಮನ್ನಿತ್ತು (Rsv. 10, 5 va.).

ಪಸಾಯಿತ pasāyita. 1. = ಪಸಾಯತ 1, etc. see ಲಿಂಗ–, ಶಿವ–, ಸಂಕರ–.

ಪಸಾಯಿತ pasa-āyita. 2. = ಪಸಾಯತ 2, etc. (Bp. 59, 26).

ಪಸಾಯ್ತ pasa-āyta. 1. = ಪಸಾಯಿತ 2, etc. [Cv. 564]; (Bh. 2, 13, 15. 31).

ಪಸಾಯ್ತ pasāyta. 2. = ಪಸಾಯತ 1, etc. (Bh. 8, 21, 26).

ಪಸಾಯ್ತೆ pasa-āyte. a mistress of the robes (Bh. 2, 13, 12).

***ಪಸಾರ pasāra. 1.** that which is kept for tomorrow. ಮನೆ ನೋಡಾ ಬಡವರು ಮನನೋಡಾ ಘನ ಸೋಂಕಿನಲಿ ಸುಖಿ ಸರ್ವಾಂಗಕಲಿಗಳು ಪಸಾರಕ್ಕನುವಿಲ್ಲ, ಬನ್ದ ತತ್ಕಾಲಕ್ಕುಣ್ಬ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಸ್ವತನ್ತ್ರಧೀರರು ! Bv. 325.

ಪಸಾರ pasāra. 2. = ಪಸರ No. 2, ಪಸಾರೆ. (Tbh. of ಪ್ರಸಾರ). spread-out state : things lying spread about; a sort of tray to hold the measures, etc. of a shop (Mhr. ಪಸಾರಾ); a grocer's shop (Te.; Mhr. ಪಸಾರೀ, a grocer; H. ಪಸಾರ, ಪಂಸಾರ, the trade of a druggist; ಪಸಾರಿ, ಪಂಸಾರಿ, a druggist).

ಪಸಾರೆ pasāre. = ಪಸಾರ, etc. a grocer's shop (My.; Te.).

ಪಸಿ pasi. 1. = ಹಸಿ 3. to hunger (Cpr. 5, 63; Śsv. 2, 65; J. 19, 50; T. ಪಜಿ, M. ಪಯಿ). [ಪಸಿದುಣವೇಡಿದಂ Pb. 5, 72]. ಪಸಿಮಣ್ಡಂ (Śmd. 63).

ಪಸಿ pasi. 2. = ಪಸಿವು, ಪಸು 1, ಹಸಿವಿ, ಹಸಿವು, ಹಸುವು. hunger (T. ಪಜಿ; M. ಪಯಿ, ಪೈ, ಪೈಕ್ಕ). [ಪಸಿಯೊನ್ದುಮಂ ಮುಱಿಯೆನೆಮ್ಬೀ ಪೂಣ್ಕೆ Ap. 6, 10]. — ಪಸಿವೆಱ್. –ಪೆಱ್. to get hungry (Rsv. 5, 79).

ಪಸಿ pasi. 3. = ಪಚ್ಚೆ, etc. greenness, etc. (Grj. 5, 59; Rsv. 5, 55 va.; Te.; T. ಪೈ; M. ಪಯಿ, ಪೈ); [fresh. ಪಸಿಯ ನೇತ್ರದಸಿಯ ಪಾಳೆಯೊಳ್ Pb. 12, 108 va.]. ಪಸಿಯ ಬಣ್ಣಂ (Śmd. 201). ಪಸಿಯ ತಲೆ (ಪನ್ದಲೆ Kk. 41; Śm. 44), — ಪಸಿದೊಗಲ್. –ತೊಗಲ್. a fresh hide (J. 16, 24). [— ಪಸಿಯತೊವಲ್. = ಪಸಿದೊಗಲ್. ಪಸಿಯ ತೊವಲ ತಿದಿಯೊಳ್ ಪುದಿದು ಪುಟಪಾಕಂ ಸುಡುವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. — ಪಸಿವರೆ. –ಪರೆ. greenness or freshness to go away (Rsv. 2, 22).

***ಪಸಿಗೆ pasige.** = ಪಸಿಗೆವರಿ. –ಪರಿ. a kind of movement. ತಾನುಂ ಹಿಡಿಪ್ಪೆಯುಮವನ ಬರಿಯ.... ಕೆನ್ನೆತ್ತರೊಳೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ತಳ್ಕಿಱದುಂ.... ತೇಗಿಯುಂ ಪಸಿಗೆವರಿದುಂ ಬವಳಿವರಿದುಂ.... ಆಡುವಾಗಳ್ Pb. 12, 158 va.

ಪಸಿಮೆ pasime. freshness : the state of being not yet dry (used of grain and wood, My.).

ಪಸಿಯಿಸು pasiyisu. = ಪೊಸಯಿಸು 2. to stir up, to rub, to excite, to shake, to churn. (ಬ್ರಹ್ಮನು) ಲಿಂಗಮಂ ಪಿಡಿದು, ಪಸಿಯಿಸಿ, ಜಡಿಯಲ್ ಮತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪದ್ಮದೊಳೊಕ್ಕೊಡೆ (Śāstrasāra in W. v. 1396).

ಪಸಿರ್ pasir. = ಪಸುರ್ 2, etc. greenness, etc. — ಪಸಿಗರ್ಲ್. –ಕಲ್. an emerald (Śsv. 3, 30). — ಪಸಿರ್ನವಿಲ್. a green-coloured peacock (Abh. P. 7, 141 MS.).

ಪಸಿವು pasivu. = ಪಸಿ 2, etc. [ಪಸಿವು ನೀರೞ್ಕೆ ದಾಹವಾತಂ ಸೂಲೆ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ವೇದನೆಗಳಂ ಸೈರಿಸಿ Vr. 52, 8; Ap. 2, 40]; (J. 28, 35).

ಪಸು pasu. 1. (ಪಸುವು). = ಪಸಿ 2, etc. hunger (Bp. 3, 1).

ಪಸು pasu. 2. (Śmd. 215). = ಪಚ್ಚೆ, etc. greenness, etc.; youngness (T., M. ಪಜು; T. also ಪಾಜು). — ಪಸುಗೂಸು. –ಕೂಸು. = ಹಸುಗೂಸು. a young child [ಪಸರಿಸೆ ಜರಾಯು ಪಟಲಂ ಪಸುಗೂಸುಗಳೊಡಲೊಳವನಗಲ್ಚುವ ಮತಿಯಂ ವಸುಮತಿಗಱಪಿ Ap. 6, 65]; (Abh. P. 2, 46; Bp. 52, 37). — ಪಸುಂಗಱ. –ಒ–ಗಱ. (Śmd. 216). a green leaf of a palm, etc. — ಪಸುಸಂಜೆ. a gold-coloured evening (Abh. P. 9, 71, o. r. in MS. ಕಿಸು–).

ಪಸು pasu. 3. (Śmd. 90). = ಪಂಚು 1, etc. to divide, to separate, to part, to cut; to apportion, to distribute, to assign, to share (ವಿಭಜನ Śmd. Dh.; Śm. 109; see s. ಪಗದಿ); to be divided, etc. P. p. ಪಚ್ಚು (Śmd. 284. 287; Cpr. 5, 42; Abh. P. 13, 142). see ಮನಪ್ಪಸು; Śmd. s. ಮಿಱ್ತು. — ಪಸೆಯಿರ್. –ಇರ್. to be ready or willing to share in or with. ಪಸೆಯಿರ್ದಂ ಗರುಡವೇಗ ನೃಪನನ್ದನೆಯೊಳ್ (Śmd. 64. 282).

ಪಸು pasu. Tbh. of ಪಶು. a beast, etc. (Śmd. 335). [Pb. 7, 58]; (ಜೀವಧನ Śmd. II; ಜೀವಧನ, ಅಜ್ಞಾನಿ Śm. 109; Te. ಪಸಿ, ಪಸು; M. ಪೈ).

ಪಸುಗೆ pasu-ge. (Śmd. 248) = ಹಸಿಗೆ, ಹಸುಗೆ. dividing, separating; division; part, portion, share; apportionment; arrangement, disposition. [ಅಂಗಾಧಿರಾಜನ... ಪಾಱಿಯ

ಪಸುಗೆಯ ನುಡಿಗಳ್ಗೆ ಮನದೇಗೊಣ್ಡು Pb. 12, 59 va. ಮಾತಿನ ಪಸುಗೆ ಪಸುಗೆವಡೆದತ್ತೆನೆ ನುಡಿದಂ ಮಧುರ ಮೃದುಗಮ್ಭೀರ ಧ್ವನಿಯಿಂ Ap. 2, 10]. see ಪಿಂಜು; Cpr. 8, 67 va.; Abh. P. 4, 11; 6, 165; 16, 5 va.; J. 5, 44; 19, 49; ತೋಳ್ವಸುಗೆ.

ಪಸುಪತಿ pasu-pati. Tbh. of ಪಶುಪತಿ. Śiva. (Śmd. 376).

ಪಸುಬ pasuba. (fr. ಪಸು 2) = ಪಸುಮ್ಬ, ಹಸುಬ, ಹಸುಮ್ಬ. a kind of bird with greenish plumage (ಚಂಚುಕ Mr. 174; Te. ಪಸಪು, a goldfinch; a bottle-nest bird).

ಪಸುಬೆ pasube. (fr. ಪಸು 3) = ಪಸುಮ್ಬೆ, ಹಸಿಬೆ, ಹಸುಬೆ, ಹಸುಮ್ಬೆ. a long bag that has its opening in the midst and is thrown over the shoulder so as to form two divisions (Tu. ಪಸ್‌ಮ್ಬೆ; M. ಪಯಿಮ್ಬೆ, ಪೈ; T. ಪೈ; Te. ಅಸಿಮಿ-ಸಂಚಿ).

ಪಸುಬೆವಳ pasube-vaḷa. a man who carries a pasube: a merchant (ವೈಶ್ಯ Kk. 34; Śm. 67).

ಪಸುಮ್ಬ pasumba. = ಪಸುಬ, etc. a kind of bird. ಗಿಳಿ ಪಸುಮ್ಬಗಳ ಗಱಿಯನ್ತಪ್ಪ ವರ್ಣಂ (ಹರಿಣಿ Mr. 444; Śsv. 3, 33).

ಪಸುಮ್ಬೆ pasumbe. = ಪಸುಬೆ, etc. [ಶಿಲಿವಿದ ಗುಳ್ಳೆಯ ಪಸುಮ್ಬೆಯಂ ಸೋಲ್ತಿರ್ದನ್ತೆ Pb. 8, 77; Vr. 69, 16]. ಕಕಾರಮುಚ್ಚಾರಣಾರ್ಥಮಾಗಿ ಉಱುದ, ಪಸುಮ್ಬೆಯ ಲಕ್ಷಣದನ್ತಿರ್ದ ವರ್ಣಂ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯಮೆಮ್ಬುದು (Śmd. 26).

ಪಸುರ್ pasur. 1. to be green (ಹರಿತಭಾವ Śmd. Dh.; T. ಪೈ).

ಪಸುರ್ pasur. ಪಸುರು. 2. = (ಪಯಿರ್, ಪಯ್ರು), ಪಸಿರ್, ಹಸರು, ಹಸಿರು, ಹಸುರು, ಹಸ್ರು. green colour, greenness, yellowishness; youngness, freshness; unripeness; tenderness; young, green grass; an emerald (ಜಾಗ, ಪಚ್ಚೆ Śm. 69; see Ct. II s. ಪೊಮ್ಬಣ್ಣ; ಮೆಯ್ವಸುರ್). ಪಸುಗರ್ಳ್ (Śmd. 52). ಪಸುಗೆ (J. 20, 5). ತೆನೆಸೋಗೆವಸುರ ಕಬ್ಬಿನ ಕೊಬ್ಬು (C. Bp. 11, 11). — ಪಸುರಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. a green coat (Śsv. 3, 16). — ಪಸುರುಗೂೞು. -ಕೂೞು. rice mixed with green-colouring substances and used for nivāḷi (Rām. 1, 16, 44). — ಪಸುರುಡಿಗೆ. -ಉಡಿಗೆ. a green cloth (J. 3, 22). — ಪಸುರುವಡು. -ಪಡು. to grow green (Bp. 26, 41). — ಪಸುರುವಣಿ. -ಮಣಿ. = ಪಸುವರ್ಣಿ. (ಜಾಗವರಲ್, ಮರಕತ Śm. 68). — ಪಸುರುವೊಗರ್. -ಪೊಗರ್. a green lustre (J. 3, 5). — ಪಸುರೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. a green leaf or petal (J. 15, 10). [— ಪಸುರೇಱು. -ಏಱು. to become green. ದೆಸೆ ಪಸುರೇಱೆ ಪಚ್ಚೆಯೊಳೆ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಂಕಿದ ಮಾೞ್ಕೆಯಾದುದು Pb. 7, 22]. — ಪಸುಗರ್ಂಕಣ. -ಕಂಕಣ. an emerald bracelet (Abh. P. 9, 171). — ಪಸುಗರ್ಗಲ್. -ಕಲ್. an emerald (ಪಚ್ಚೆ Ct. II, 112). — ಪಸುಗಾರ್ಯೊಡವ್ವೆ. -ಕಾಯ್-ತೊಡಮ್ಬೆ. a cluster of young fruits (Śsv. 2, 42 va.). [— ಪಸುನನೆ. a green bud. ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಸುನನೆದೋಱುದುದೆನ್ದು ನಾಡೆ ಬಿನ್ನವಿಸಲೊಡಂ Ap. 11, 108. — ಪಸುರ್ಮಣಿ. = ಪಸುವರ್ಣಿ. ಪಸುರ್ಮಣಿಯನಪ್ಪೊಡಮುಱಿಯದನ್ತು ಜಾಗಂ ಗೆಯ್ದು Pb. 12, 108 va.]. — ಪಸುಮಿಡಿ. a green, very small fruit (Cpr. 7, 115 va.; V. 2, 43). (ಮಾಮರಂ) ಪಸುಮಿಡಿಯಿನ್ದಮೊರ್ಮೆ, ಕಾಯ್ಗಳಿನಿರದೊರ್ಮೆ, ಪಣ್ಗಳಿನ್ದದೊರ್ಮೆ ಜನಕ್ಕೆ ಮನಃಪ್ರಮೋದಮಂ ಬಳಯಿಸಿ (Cpr. 7, 49). — ಪಸುವರ್ಣಿ. -ಮಣಿ. an emerald (ಜಾಗವರಲ್, ಮರಕತ Kk. 48). — ಪಸುವರ್ಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. green, yellowish colour. 2, a male person so coloured: Viṣṇu (ಪೊಡೆಯಲರಂ Ct. II, 31). — ಪಸುವರ್ನ್ದರ್. -ಪನ್ದರ್. (Śmd. 216). a green pandal, [usually a wedding pandal. ಈ ಕನ್ನೆಯಂ ಪಸುವರ್ನ್ದರ್ ಪಸೆಯೊಪ್ಪುವಂ ಸಮೆದು ನೀಂ ಕೈಕೊಳ್ Pb. 1, 78; Ap. 9, 127]; (Cpr. 1, 101 va.; Rsv. 8, 5 va.). [— ಪಸುವರ್ನ್ದಲ್. -ಪನ್ದಲ್. = ಪಸುವರ್ನ್ದರ್. ಪಸುವರ್ನ್ದಲೊಳೊಲ್ದೆ ಡೆಯಾಡುವೆಯ್ದುಯರ್ Pb. 1, 107]. — ಪಸುವರಲ್. -ಪರಲ್. = ಪಸುಗರ್ಗಲ್. (V. 4, 14; Śsv. 1, 45). — ಪಸುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to get green foliage. ಉರುತಮ್ಮುಪಸುವಿಡಿದ ಮಾವು (Rāghc. 17, 54). — ಪಸುವುಲ್. -ಪುಲ್. green grass (Abh. P. 7, 157). — ಪಸುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. green or fresh light or lustre (Cpr. 6, 52; J. 8, 4). [— ಪಸುವೊನ್. -ಪೊನ್. quality gold. ವಾರುವದ ಜೋರಗುದುರೆಗಳೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಪಸುವೊನ್ನ ರಥಮನೇಱಿ Pb. 12, 53 va.].

ಪಸುರ್ಪು pasur-pu. (Śmd. 248). greenness, the colour of the emerald (ಜಾಗ Kk. 25; Abh. P. 3, 33 va.; Grj. 7, 39; V. 4, 14; T. ಪಚಪ್ಪು, ಪಯಪ್ಪು, ಪೞುಪ್ಪು). [ಕೆಯ್ಗಱಿದ ಪಸುರ್ಪುಮಂ ಪೋಳೆವ ಕೆಮ್ಪುಮಂ Pb. 5, 32; Ap. 1, 66]. — ಪಸುರ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become green (Śsv. 3, 9).

ಪಸುಳೆ pasuḷa. = ಪಸುಳೆ. ಹಸುಳ, ಪಸುಳರ್ (Bp. 24, 63). *cf.* ಹಯ್, etc.

ಪಸುಳೆ pasuḷe. (fr. ಪಸು 2). = ಹಸುಳೆ. a child (T. ಪಚಲ್. ಪಯಲ್, ಪೈದಲ್, ಪೈಯಲ್; M. ಪೈದಲ್). see J. 4, 34. 40; 7, 42; 19, 23; 20, 14. 16. 20; 21, 24; 28, 16. 19. 22. 25. 27. 33. 35; 29, 24. — ಪಸುಳೆವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. = ಎಳೆವಿಸಿಲ್. (J. 9, 14).

ಪಸುಳೆತನ pasuḷetana. = ಹಸುಳೆತನ. childhood (J. 28, 61).

ಪಸೆ pase. 1. (fr. ಪಡು 3). = ಅಸೆ 2, ಹಸೆ. a layer; a bed; a beautiful seat. [ಪಸುವರ್ನ್ದರ್ ಪಸೆಯೊಪ್ಪುವಂ ಸಮೆದು ನೀಂ ಕೈಕೊಳ್ Pb. 1, 78; Ap. 4, 12 va.]. ಕುಸುಮದೆಸಳ ಪಸೆಗಳೊಳ್ ಅನುವರ್ತಾವರೆಯ ನೂಲಿಂ ಕೀಲಿಸಿದೆಳೆವಾೞೆಯ ಸುೞಿಯೆಲೆಯ ತಳತಳಿಪ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.). see Śmd. 214; Cpr. 6, 77 va.; 8, 53 va.; Grj. 5, 67 va.; ಅಲರ್ಪಸೆ, ಎಸಳ್ವಸೆ, ತಳಿರ್ಪಸೆ, ತಾವರೆವಸೆ, ನುಣ್ಬಸೆ, ಪೂವಸೆ, ಪೊಸವಸೆ. — ಪಸಗೆಯ್. to make (something) one's bed (J. 22, 14). — ಪಸೆ ನಿಲ್. to be on a seat (V. 8, 35). — ಪಸೆಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put a seat (Grj. 4, 159 va.).

ಪಸೆ pase. 2. a meaningless, vain word (ಪುರುಳಿಲ್ಲದ ಮಾತು Ct. I, 72, o. r. ಹು-; *cf.* ಪದಱು, ಪಱೆ 2).

ಪಸೆ pase. 3. = ಪಸಿಮೆ. freshness. (My.).

ಪಸ್ತಕ pastaka. Tbh. of ಪುಸ್ತಕ. a book. (My.).

ಪಸ್ತಗ pastaga. = ಪಸ್ತಕ. (My.).

ಪಸ್ತ್ಯ pastya. *a house.*

ಪಸ್ನೆ pasne. Tbh. of ಪ್ರಶ್ನ. a question. (Bp. 51, 16; My.).

ಪಹಡು pahaḍu. a hill (My.; Mhr., H. ಪಹಾಡ).

ಪಹರೆ pahare. (fr. ಪ್ರಹರ). = ಪಾರಾ, ಪಾರೆ 1, ಪಾಹರೆ. a period of three hours, a watch; a watch or a guard; the business of a guard, the state of guarding (Mhr., H. ಪಹಾರ, ಪಹಾರಾ; Si. 268. 278; My.; Br. ಪಾರಾ). — ಪಹರೆ ಕೊಡು. to watch (My.). — ಪಹರೇ ಕಾಯು. to watch. ಕೋಟೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಪಹರೇ ಕಾದರು (Prv.). — ಪಹರೇ ತಿರುಗು. to go about on guard. ಪಹರೇ ತಿರುಗುವ ಕಾವಲುಗಾಱರು (Si. 398). — ಪಹರೇದವ. -ಅವ. a guard, a sentinel (My.).

ಪಳ paḷa. = ಪಟ 1. the sound of rain or tears falling in big drops, that of fruits falling in numbers when shaking a tree (My.); that of leaves agitated by wind

(S. Mhr.). — ಪಳ ಪಳ. rep. (S. Mhr.). — ಪಳ ಪಳನೆ. with the repeated sound of ಪಳ [ಮರುಳ್ಗಳಾಟಮಂ ಪಳಪಳನೆಮೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿ Pb. 10, 116 va.]; (My.).

ಪಳ paḷa. 1. Tbh. of ಫಲ fruit. (Śmd. 338).

ಪಳ paḷa. 2. = ಪಲ No. 2. a particular measure of time. (Mhr. also ಪಳ; B. 5, 226).

ಪಳಕ್ paḷak. = ಬೊಳಕ್. a sound produced when an earthen vessel with water breaks (S. Mhr.).

ಪಳಕನೆ paḷakane. = ಪಳಚನೆ, ಪಳಚ್ಚನೆ, ಪಳಂಚೆ. with a glitter, with pure brightness, with a flash; brightness, pureness, etc. (ಜಳಕನೆ, ನಿರ್ಮಲಾರ್ಥಂ Ct. II, 30; T. ಪಳಬಳ, ಬಳಿಚ್ಚು; Tu., Te. ಪಳಪಳ; M. ಪಳುಜ್ಜು, to glitter). *cf.* ಹಳ, ಹಳಚಿಕೆ.

ಪಳಕು paḷaku. = ಪಳುಕು, etc. crystal. (C. Bp. 5, 48; J. 8, 4; 17, 23).

ಪಳಂಕು paḷaṅku. = (ಪಳಂಚು 1, etc.), ಪಳುಂಕು (ಪಟುಂಕು). to touch with force or roughly, to strike or dash against, to strike, to push, etc. (ಗಾಢಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh., o. r. ಪಳುಂಕು; T. ಪಟುಕ್ಕು, to beat; to dash against).

ಪಳಚನೆ paḷacane. = ಪಳಕನೆ, etc. (Rśv. 6, 2).

ಪಳಚು paḷacu. = ಪಳಂಚು 1, etc. ಪಳಚುವ ಅಕ್ಷಿ (ನಿಮಿಷ, ನಿಮೇಷ Mr. 317).

ಪಳಚ್ಚನೆ paḷaccane. = ಪಳಕನೆ, etc. [ನೆರೆದಹಮಿನ್ದ್ರರ ತನುಪರಿಕರದ ನೆಟಿಲ್ಗಳ್ ಪಳಚ್ಚನೆಸೆದಿರೆ Ap. 6, 37]; (ಜಲಕ್ಕನೆ, ನಿರ್ಮಲ Kk. 52, Śsv. 1, 46; 5, 8). — ಪಳಚ್ಚನಾಗು. -ಆಗು. to become bright (Cpr. 1, 123); to become pure (V. 3, 18).

ಪಳಂಚು paḷañcu. 1. (Śmd. 48). = (ಪಳಕು), ಪಳಚು, ಹಳಚು. to strike against, to strike, to touch, to dash against; to clash together, to encounter; to oppose, to resist (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; ತಾಂಗು, ಸಂಘಟ್ಟನ Kk. 58, o. r. ತಾಗು; Śm. 44; ಅಡ್ಡಲೆ, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.). ಪಳಂಚಿದಪೊಡೆ ಕೊನ್ದಪಂ (Śmd. 298). see Abh. P. 3, 51; 10, 57; 13, 38. 144; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 5, 77. 123; 6, 11 va. (twice); 13, 54 va.; 13, 61; 13, 71 va.; 13, 83; 13, 83 va.; 13, 85. 92; J. 3, 3; 22, 28; 26, 10. — ಪಳಂಚಲೆ. -ಅಲೆ. to strike against and shake or put into commotion [ಘನಪಥಮಂ ಪಳಂಚಲೆವ ಸೌಧಚಯಂಗಳಿಂ Pb. 4, 5; Ap. 1, 72]; (Cpr. 1, 33; 2, 7; 7, 127; Abh. P. 12, 11; 16, 42).

ಪಳಂಚು paḷañcu. 2. opposition, resistance, backwardness (J. 6, 34).

ಪಳಂಚೆ paḷañce. = ಪಳಕನೆ, etc. with a flash. (ವಿಮಲಾರ್ಥಂ Ct. II, 59).

ಪಳದಿ paḷadi. = ಹಳದಿ. Tbh. of ಹರಿದ್ರೆ or ಹಲದಿ. turmeric; the colour of turmeric, yellow (Rśv. 6, 11 va., twice; J. 6, 31; 8, 4; Mhr. ಹಳದ; Te. ಪಸಪು, *cf.* ಪಸುಪುರ್).

ಪಳದಿಯ paḷadiya. = ಪಳದೆ, etc. (My.).

ಪಳದೆ paḷade. = ಪಳದಿಯ, ಪಳಿದೇಯ, ಪಳಿದ್ಯ. (perhaps connected with Sk. ಫಾಣಿ, ಫಾಣಿತ, flour or meal mixed with curds; a decoction; or Tbh. of ಪ್ರಣೀತ?). boiled and seasoned vegetables mixed with flour, curds, etc. and used as sauce (ತೇಮನ, ಪ್ರಣೀತ G.). ಮೊಸರ ಪಳದೆ (ಸೂದ G.). see G. s. ಬಾಡಿಸು 1.

***ಪಳಬದ್ಧ paḷabadda.** the fulfilment of a desire (Tbh. of ಫಲಬದ್ಧ?) ಪಾಗುಡಕ್ಕಂ ಪಳಬದ್ಧಕ್ಕಂ ವೈವಾಹಿಕ ಸಮ್ಪನ್ನಕ್ಕಂ Pb. 9, 95 va.

ಪಳಮಂಜರಿ paḷa-mañjari. N. of rāga (J. 21, 56).

ಪಳಯ paḷaya. Tbh. of ಪ್ರಲಯ. destruction, etc. (Bp. 59, 49; C. Bp. 48, 28). — ಪಳಯವಹ್ನಿ. = ಪ್ರಲಯವಹ್ನಿ. (Bp. 56, 37).

ಪಳಯಿಸು paḷayisu. = ಪಳವಿಸು, ಹಳಿದಿಸು. Tbh. of ಪ್ರಲಪಿಸು. to talk incoherently or deliriously, to cry, to lament, to wail [ಎಲ್ಲರುಮಂ ಪೆಜಿಗಿಕ್ಕಿ ಕರ್ಣನಂ ಪಳಯಿಸುತಿರ್ಪರ್ಯೋನೊ ಗಳ Pb. 13, 25; Ap. 3, 55]; (Grj. 8, 79; Rśv. 13, 104 va., 110 va. & 130 va.; Te. ಪಲವಿಂಚು).

***ಪಳವಳಿ paḷavaḷi.** a forest region. ಪಳವಳಿಯ ಬೇಟೆದ ತೋಟಿಯಂ ತೊಡರ್ದಟ್ಟಿ Ap. 12, 29 va.

ಪಳವಿಸು paḷavisu. = ಪಳಯಿಸು, etc. (Grj. 8, 73 va.).

ಪಳವೆ paḷave. (or ಪಟವೆ?). old age? (Śmd. 247).

ಪಳಾರ paḷāra. = ಫಲಹಾರ, etc. feeding on fruits; refreshment, a tiffin (G. 490; My.).

ಪಳಾಳ paḷāḷa. cunning, deceit, craft [ಇನಿದಕ್ಕೆ ಮತ್ತ ಖಿಗೆ ಬೇಱೆ ಪಳಾಳದೊಳೇಂ ಗುಣಾರ್ಣವಾ Pb. 5, 18; Ap. 14, 33]; (ಟಕ್ಕು Śmd. II; Abh. P. 11, 8).

ಪಳಿ paḷi. 1. = ಪಡಿ 1, etc. incurring, obtaining. see *e. g.* ನಗೆವಳಿ, ನಡವಳಿ, ಸಾಗುವಳಿ.

***ಪಳಿ paḷi. 2.** [ಪಟು ?]. blame, abuse. ತುಱುಕಾಱಂಗಗ್ಗಳಿಕೆಯನೆ ಮಾಡಿ ನೀನುಂ ಪಳಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದೆಯೊ ಭೂಪರನಿಬರ ಕೊರಲೊಳ್ Pb. 6, 46.

ಪಳಿಕ paḷika. = ಪಟಿಕ 1, ಪಳಕು, ಪಳಿಕು, ಪಳುಕು. Tbh. of ಸ್ಫಟಿಕ. crystal (Śmd. 31; T. ಪಳಿಂಗು, M. ಪಳುಂಗು).

ಪಳಿಕು paḷiku. = ಪಳಿಕ (Śmd. 358. 364; see ಅಚ್ಚವಳಿಕು, ತೆಳ್ಪಳಿಕು, ಬಾಯ್ಪಳಿಕು; Cpr. 1, 120; 6, 71 va.).

ಪಳಿಕೆ paḷike. = ಪಡಿಕೆ, etc. incurring, etc. see ಅಳವಳಿಕೆ (s. ಅಳ 2), ನಡವಳಿಕೆ, (ಪರಿವಳಿಗೆ).

ಪಳಿಗ paḷiga. (= ಪಡಿಗ, ವಣಿಗ, etc.). one who incurs, etc.

ಪಳಿಗೆ paḷige. Tbh. of ಪಟಕ 2. a camp, etc. see ಚೌಪಳಿಗೆ.

ಪಳಿತ paḷita. (ಪಡಿತ). = ಪಳಿಕೆ, etc. incurring, etc. see ನಡವಳಿತ.

ಪಳಿತ paḷita. a certain measure of time (Abh. P. 1, 62).

ಪಳಿತೋಪಮ paḷita-upama. equal to a paḷita (Abh. P. 1, 67. 68; 1, 68 va.).

ಪಳಿದೇಯ paḷideya. = ಪಳದೆ, etc. a sauce made of curds. (ರಸಮ್ ಆದಿಗಳು ಪಾಕಗೊಣ್ಡಿರಲು Mr. 217).

ಪಳಿದ್ಯ paḷidya. = ಪಳಿದೇಯ, etc. (ವ್ಯಂಜನ, ನಿಷ್ಠಾನ Nr.; ತೇಮನ, ನಿಷ್ಠಾನ Si. 313; C. Bp. 5, 60; J. 6, 44; My.). ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಪಳಿದ್ಯ (ತೇಮನ, ನಿಷ್ಠಾನ Nr.; Si. 436). ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಬೆಕ್ಕಿನ ಪಳಿದ್ಯವೇ? (Prv.).

ಪಳಿಸು paḷisu. = ಪಡಿಸು. to cause to get, etc. see ಅಳವಳಿಸು.

ಪಳುಕು paḷuku. = ಪಳಿಕ, etc. crystal. (ಸ್ಫಟಿಕ Ct. II, 84; Nn. 13, o. r. ಪಳಿಕು; J. 8, 4; Rśv. 5, 55 va.). [ಪಳುಕಿನ ಚಿತ್ರಭಿತ್ತಿಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.; Ap. 6, 39]. — ಪಳುಕುಗೊಡ. -ಕೊಡ. a water-pot of crystal (Rśv. 13, 55; Śsv. 2, 103). — ಪಳುಕುವಣಿ. -ಮಣಿ. a

bead of crystal (V. 37, 16). — ಪೞುಕುವಾಸಱೆ. -ಪಾಸಱೆ. a flag-stone of crystal (Rśv. 1, 130 va.).

ಪೞುಂಕು paḻuṅku. = ಪೞಂಕು, q. v. to push, etc. (ನೂಂಕು Śmd. II; Kk. 92).

ಪಳ್ಳ paḷḷa. (fr. ಪಡು 3). = ಹಳ್ಳ. depth (T.; My. as ಹಳ್ಳ); a pit, a hole in the ground, or in the surface of a thing (T., also ಪಡುಗರ್; M.; Tu.; Te. ಪಲ್ಲ; My. as ಹಳ್ಳ). [ಎನ್ದು ನೆಣದ ಪಳ್ಳಂಗಳಂ ಪಾಯ್ದುಂ Pb. 13, 53 va.]. low ground (Śsv. 4, 23; J. 10, 8; 5, 6; M.; Te. also ಪಡುವ; My. as ಹಳ್ಳ); a nullah, a stream (Bp. 55, 23; My. as ಹಳ್ಳ).

ಪಳ್ಳಿ paḷḷi. 1. (fr. ಪಡು 3). = Sk. ಪಲ್ಲಿ Nos. 1 & 2, ಹಳ್ಳಿ. a settlement, an abode; a hamlet, a village (Bp. 18, 7; J. 6, 47; T., M.; Te. ಪಲ್ಲಿಯ, ಪಲ್ಲೆ; T., M. also: a couch, bed, dormitory). ಬೇಡರ ಪಳ್ಳಿ (ಪಕ್ಕಣ, ಶಬರಾಲಯ Hlā.). see ತುೞು-. [— ಪಳ್ಳಿವೋಗು. -ಪೋಗು. the whole camp to go. ವನಜಾನೀಕಮ ಪಳ್ಳಿವೋಪ ತೆಱದಿಂ ಕಿೞ್ತಿರ್ದು ಭೂಪಂ ತಪೋವನಮುಂ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಮಿತ್ರ ಸಹಿತಂ ಪೊಕ್ಕಂ Ap. 4, 83.; Tu. ಹಳ್ಳಿ].

ಪಳ್ಳಿ paḷḷi. 2. (fr. ಪಡು 1?). a play at which two boys mutually seize their left hands and try to hold them fast in spite of the contrary endeavours of others (Tu.). ಪಳ್ಳಿಯಾಡಿದರೂ ತಳ್ಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದು (Prv.).

ಪಳ್ಳಿ paḷḷi. = ಪತ್ತಳೆ. a letter, etc. see ಎದುರ್ವಳ್ಳಿ.

***ಪಳ್ಳಿರು paḷḷiru.** to rest, to inhabit. ನಪ್ಪಿ ನಾಡಂ ದಯೆಗೆಯ್ದು ನೀಂ ಕುಡುವಿನಂ ಪೞತೇ ಪಡೆಮಾತೊ ಪಳ್ಳಿರಲ್ಕೆನ್ದವರ್ಗೀವುದು Pb. 9, 43.

ಪೞ್ paḻ. = ಪೞ 1, q. v. — ಪೞ್ಪೞ. rep. = ಪೞ ಪೞ. (Śmd. 65). — ಪೞ್ಪೞನೆ. = ಪೞ ಪೞನೆ. (Śmd. I).

ಪೞ paḻa. 1. = ಪಳ, ಪೞ್. a sound in imitation of the rattling or pattering of the fall of loose or single things, as of hail-stones. — ಪೞ ಪೞ. rep. the repeated sound of paḻa. ಪೞ ಪೞ ಪೞ್ಪೞಯೆನ್ದು ಆಲಿಕಲ್ಗಳ್ ಉದಿರ್ದುವು ನಭದಿಂ (Śmd. 65). — ಪೞ ಪೞನೆ. with the repeated sound of paḻa [ಪೞಪೞನೆ ಬೆಳಗುವ ಸೊಡರ್ಗಳಂ Pb. 4, 49 va.]; (ವಿರಲಾರ್ಥಂ Śmd. I). ಗಗನಸ್ಥಲದಿನ್ದುಡುಗಳ್ ಪೞ ಪೞನುದುರ್ವ ವೊಲ್ ಎಡೆವಿಡದಿೞಿವ ಆಲಿವರಲ ಮೞೆ (Rśv. 8, 113).

ಪೞ paḻa. 2. (Śmd. 70). = ಪೞೆ, ಹೞ 1, ಹೞೆ. (ripeness): old; worn out; ancient (Tu. ಪರ; T.; M. ಪೞೆ; Te. ಪ್ರಾ; see ಪಣ್ 1 & 2; T., M. ಪೞು, to ripen; to grow old). — ಪೞ ಅಲಗು (Śmd. 70). an old knife-blade. — ಪೞಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. ancient Kannaḍa [ಪೞಗನ್ನಡಮುಂ ಪೊಲಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿವರಾಗಮ ಬಲಹೀನರ್ Kr. 1, 48]; (Śmd. 78). [— ಪೞದು. = ಪೞ. ಪೊಸತಂ ಪೞದುಮನ ಱಿದು ಪರಿಯಿಸಲ್ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ Pb. 5, 46 va.. — ಪೞನವಿರ್. old hair, quill. ಪನ್ದಿಗಳುಂ ಪೞನವಿರಿಕ್ಕಿದುವು Pb. 5, 38]. — ಪೞನೆಲ್. old paddy (ಅಜ, ಹೞೆಯ ನೆಲ್ಲು Nn. 47). [— ಪೞವಾಡ. -ಬಾಡ. old village. ಪೞವಾಡಯ್ದನೆ ಬೇಡೆಯುಂ ಕುಡದ ನಾನೇನೆನ್ದು ಸನ್ಧಾನಮುಂ ಗೞಯಿಪ್ಪೆಂ Pb. 13, 24]. — ಪೞವಾನಿಸ. -ಮಾನಿಸ. an old man. ಕಳೆಯಲ್ಕಾಗದು ನರಪತಿಕುಲವನ್, ಅಱಿವ ಪೞವಾನಿಸನಂ (Śmd. 81). [— ಪೞವಾವಿ. -ಬಾವಿ. ruined well. ಮರ್ದುಗಳೆಲ್ಲಮನೊನ್ದು ಪೞವಾವಿಯೊಳ್ ಪೊಯ್ದು Vr. 70, 8].

ಪೞಕ paḻaka. (= ಬೞಕೆ). use, practice, habit, custom (My.; M.; T. ಪೞಕ್ಕ, ವೞಕ್ಕ, ವೞಕ್ಕು).

ಪೞಕಿಸು paḻakisu. = ಪೞಗಿಸು. to accustom, to make familiar by use, to habituate, to inure one to anything, to train; to practise; to use (T. ಪೞಕ್ಕು, ಪಯಿಲು; M. ಪೞಕ್ಕು; R.; T. ಪಡಿ, to become habitual by learning or exercising; ಪೞಗು, ಪೞಂಗು, to be used to, etc.; to be in use; M. ವಯಕ್ಕು, to bring into use; M. ತೞೆ, to be habituated, practised; ತೞಕ್ಕು, to exercise, habituate, train; *cf.* ಚಳಕ 1).

ಪೞಗ paḻaga. a withered or dry leaf (ಒಣಗಿದೆಲೆ Śmd. I; M. ಪೞುತ್ತಿಲೆ; T. ಪೞುಪ್ಪು, the withering of leaves, the ripening of fruit).

ಪೞಗಿಸು paḻagisu. = ಪೞಕಿಸು. to train, etc. (My.).

ಪೞಗು paḻagu. to become used to or familiar with, to be trained, etc.; to be in use. [Tu.]. ಪೞಗಿದ ಎತ್ತು (My.). ಪೞಗಿದ ಪಾತ್ರ (My.).

ಪೞದು paḻadu. (Śmd. 70). = ಹೞದು, ಹೞೆದು. that is old, worn out, faded or decayed (ಜೀರ್ಣ Śmd. I; T. ಪೞಜು). [Tu. ಪರತ್ತ್].

ಪೞಪು paḻapu. a black colour applied to grey hair (ನರೆಗಿಕ್ಕುವ ಕರ್ಪು Śmd. I; *cf.* ತಳಪ; T. ಪೞುಪ್ಪು, that which has a yellow colour, as withering leaves; a yellow sulphuret = ಅರಿತಾರ; ಪಯುಪ್ಪು, ಪಜಪ್ಪು, a yellow paleness; a golden colour; colour; Te. ಪಲ್ಲೆ, reddish; ಪಯ್ಯಿ, ಪಯ್ಯೆ, dun, sorrel; red colour = ಪಾಟಲ; *cf.* ಪಸುರ್ಪು).

ಪೞಮೆ paḻame. = ಹೞಮೆ. antiquity, old times: an old traditional saying, a tradition (My.; Tu.; M., T.).

ಪೞಯಿಗೆ paḻayige. = ಪೞವಿಗೆ, ಹೞಯಿಗೆ, ಹೞವಿಗೆ. Tbh. of ಪಟಾಕೆ; (or a ಪಟಾಕಿಕೆ). a banner, a flag [ಚೆಮ್ಬೊನ್ನ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪೞಯಿಗೆಗಳಂ Pb. 2, 66; Ap. 3, 91]; (ಕೇತನ Śmd. I, o. r. ಪೞವಿಗೆ; ಕೇತು, ಕೇತನ Nr., o. r. ಪೞವಿಗೆ; ಕೇತನ Bhn. 32). see Abh. P. 3, 60; 13, 68; Rśv. 6, 11 va.; 13, 69; 13, 71 va.; ಕೆಮ್ಬೞಯಿಗೆ, ಗೋನ್ದವೞಯಿಗೆಯ, ಪೊಗೆವೞಯಿಗೆಯ, ಮಿಾಮ್ಬೞಯಿಗೆಯ.

ಪೞವಿಗೆ paḻavige. = ಪೞಯಿಗೆ, q. v. [ಬೀರದ ಪೞವಿಗೆಯಂ ನಿಱಿಸಲೆನ್ದೆ ಹರಿ ವಕ್ಷಮನಲ್ಲೞವೋಗೆಯೆಚ್ಚು Pb. 12, 209]. see J. 12, 51; 16, 9. ಮಿಾಮ್ಬೞವಿಗೆಯ. — ಪೞವಿಗೆಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a flag-staff (J. 17, 9). — ಪೞವಿಗೆದುದಿ. -ತುದಿ. the point of a flag (16, 33).

***ಪೞವೆ paḻave.** oldness of the relationship. (*cf.* ಪೞಮೆ). ನಾನಾದ್ವೀಪದೇಶಾಧೀಶ್ವರರುಂ ಪಗೆಗಂ ಪಾೞಗಂ ಪರಿಭವಕ್ಕಂ ಪೞವೆಗಂ ಪಾಗುಡಕ್ಕಂ Pb. 9, 95 va.

ಪೞಸು paḻasu. = ಹೞಸು. to become old or worn out, to decay, to go to ruin, to be spoiled (ಬೞ್ Śmd. I). ನವವಿಧರತೋಪಚಾರದಿನ್ ಎನ್ದುಂ ಪೞಸದು ಬೇಟಂ (291). [Tu. ಪರಂಗ್, ಪಳಂಗ್].

ಪೞಹ paḻaha. 1. Tbh. of ಪಟಹ. a kettle-drum. (ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ Śmd. I; ಡಿಣ್ಡಿಮ, ಪಣವ Hlā.; V. 5, 21 va.).

ಪೞಹ paḻaha. 2. (Tbh. of ಪಟಕ 2). a screen for hunting purposes (ಬೇಣ್ಟೆಯ ತೆರೆ Śmd. I; T. ಪಡಂಗು, a tent; any cloth covering).

ಪೞಿ paḻi. 1. = ಹೞಿ 1. to revile, to scold, to rebuke, to scorn, to upbraid, to deride (ನಿನ್ದೆ Śmd. Dh.; ದೂಷಣ, ತೆಗೞ್ Śmd. I; ಕಿೞ್ಮಾಡು Ct. II, 22; ತೆಗೞ್ Śm. 115; T., M.).

[ಪಳಿಗೆ ಮೇಣ್ ಪೊಗಟ್ಕೆ ಮೇಣ್ ನೆವಮಿಲ್ಲದೊಡಿನ್ನು ಕೈಗಳಿಯೆ Kr. 1, 136; Vr. 67, 25]. ಪಳಿರಂ ಪಳಿದಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲಂ (Grj. 1, 23). see Cpr. 7, 31; Bp. 4, 25; Rāghc. 17, 66; Rśv. 1, 45; 7, 98 va.; 13, 60; Śśv. 4, 54; J. 4, 1; 9, 4; 15, 10; Jñs. 1, 16. [— ಪಳಿವನ್. one who blames. ಪಳಿವರುಮಂ ತವಿಸಿ ಕಳಿಯದುಳಿವಳನಾದಂ Kr. 3, 176; ಸಾಧುಸಂಕುಳಮಂ ಕಣ್ಡೊಡೆ ಕಾಯ್ವನುಂ ಪಳಿವನುಂ... ಘಂಟುಮ್ನನಿಱುಗುಂ ತ್ಪಭ್ರಾನ್ತಮಂ ತಾಪಿನಂ Ap. 5, 81].

ಪಳಿ paḷi. 2. = ಪಳಿವು, ಹಳಿ 2, ಹಳಿವು. blame, rebuke; fault, guilt [ಹೀನ ಬಲನನಧಿಕ ಬಲಂ ತೊತ್ತಱುಳಿದನೆಪ್ಪು ಲೋಕದ ಪಳಿ ಪೊರ್ದದೆ ಮಾಣ್ಗೆ Ap. 14, 102. ತನ್ನ ಮುಂಗೆಯ್ದ ಪಾಪಮುಮಯಶಮುಂ ಪಳಿಯುಂ ಪೊಲ್ಲಮೆಯುಮುಂ ನೀಗಿದನೆನ್ದು ನುಡಿದು Vr. 167, 26]. (Rśv. 1, 45; 13, 12; 14, 14 va.; T., M.). — ಪಳಿ ಕೆಯ್. [to do a foul act. ಒರ್ವಂ ಪಳಿಕೆಯ್ದ ನಲ್ಲಳನುಱಿಯಲಾಱದೆ ಸುಱಿಯೆ ಮುಳಿದಾತನ ಕೆಳೆಯನಿನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 4, 91 va.; Ap. 12, 29 va.]; to revile [ಧರೆಯುಂ ಪಳಿಕೆಯ್ದು ತೊಟ್ಟನುಱಿವನ್ತುಱಿದಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂ ಚಕ್ರಧರಂ Ap. 4, 87]; (Śśv. 1, 19; 5, 4; see ಪಿಸ್ಪುಳಿಕೆಯ್). [— ಪಳಿಗಾಳೆಗ. -ಕಾಳೆಗ. a battle giving scope for abuse. ಎನ್ದು ಕಿಱಿದಾನುಂ ಬೇಗಮುಱಿಮುರುಳಾದನ್ತಾ ಲತೆಯೊಳ್ ಪಳಿಗಾಳೆಗಂಗಾದಿ ಬರೆವರೆ Pb. 5, 12 va.]. — ಪಳಿವೊಱಿಸು. -ಪೊಱಿಸು. to bring blame upon (J. 18, 15).

ಪಳಿ paḷi. 3. to beat or drive dogs (ನಾಯ್ಯ ಸೋವುವುದು Śmd. I; T. ಅಡಿ, ಪಡಿ, to beat). *cf.* ಹಣಿ 3?

ಪಳಿ paḷi. 4. a pig or bar of metal (ಲೋಹದ ಘಟ್ಟಿ Śmd. I; T. ಪಾಳಕ್ಕಟ್ಟಿ; see ಪಾಳ).

ಪಳಿ paḷi. 5. (ಪಳಿ). = ಪಟು 2. rubbish. (ಕಳಿ Ct. I, 60, o. r. ಪಳಿ).

ಪಳಿ paḷi. 1. = ಪಡಿ 2. Tbh. of ಪ್ರತಿ. equality, likeness; a counterpart; an equivalent; compensation for injury, amends (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಪಡಿ, ಪಾಸಟಿ, ಎಣೆ, ಮಾರ್ಪಡೆ, ಜೋಡು, etc., ಸಮಾನ Śs.). ಎನ್ನ ಶಿರವ್ ಇದರ್ಕೆ ಪಳಿ! (Rśv. 14, 14 va.). see ಪಳಿಪಾವುಗೆ, ಪಳಿಹತ್ತ, ಬಿಟ್ಟವಳಿ. — ಪಳಿ ಈ. = ಪಳಿಗೊಡು. to give or offer as an equivalent. ಈ ಶಿರಕೆ ಪಳಿಯನ್ ಎನ್ನಯ ಶಿರಮಂ ಪದೆದೀವುದು ಉಚಿತಂ (Rśv. 14, 14). — ಪಳಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಪಳಿ ಈ. ಈತನ ಶಿರಮನ್ ಅರಿದು, ಈ ಶಿಶುಶಿರಕ್ಕೆ ಪಳಿಗೊಡುವುದು! (Rśv. 14, 14 va.). — ಪಳಿ ನೋಡು. to look upon as an equivalent (Rśv. 14, 75).

ಪಳಿ paḷi. 2. Tbh. of ಪಟಿ. a kind of cloth. (ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷ Śmd. Dh., Śmd. I; Ct. II, 46; ದೂಸು Śm. 115). [ಅರ್ಧಗಪ್ಪಡಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಪಳಿಯಂ ಸಯ್ತುಟ್ಟುಕೊಣ್ಡಿರೆ ನೋಡೆ Vr. 93, 16; Ap. 5, 34]. see ಜೋನೆಗವಳಿ, ವೀರಪಳಿ. ನವರಂಗದ ಸುವರ್ಣಪಳಿ (Rśv. 6, 11 va.). — ಪಳಿಯುಡೆ. -ಉಡೆ. a garment of paḷi (V. 37, 16).

ಪಳಿಪಾವುಗೆ paḷi-pāvuge. Tbh. of ಪ್ರತಿಪಾದುಕ. each shoe. (Śmd. 30).

ಪಳಿವು paḷivu. = ಪಳಿ 2, etc. blame. (ನಿನ್ದೆ Ct. II, 46; ಹೇಲೆ, ಜಱಿವುದು Nn. 108; J. 7, 10; 18, 42; 28, 62).

ಪಳಿಹತ್ತ paḷi-hatta. Tbh. of ಪ್ರತಿಹಸ್ತ. a substitute. (Śmd. 30).

ಪಳು paḷu. 1. = ಪಳುವ, ಹಳುವ, ಹಳುವು (Śmd. 59). a forest, a jungle (ಅಡವಿ Śmd. I; ಬಿಂಜ, ಅರಣ್ಯ Ct. II, 62; ಕಾನನ, ಕಾಡು, ಬಿಂಜ, ಅಡವಿ Śm. 21; ಬಿಂಜ 112). [ಈ ಪಳುವಿನೊಳೆನ್ನ ರಶನನಿನ್ತು ಬಿದಿಯೆ ತಪ್ಪಿಕ್ಕುವುದೇ Pb. 2, 22]. ಪಳುವಂ ಕಡಿದಂ (Śmd. 156). see ವೇಂಗಿ-; Abh. P. 1, 102. — ಪಳುಗಳಿ. -ಕಳಿ. a forest to be left far behind (Abh. P. 7, 130). — ಪಳುವಡು. -ಪಡು. to get into a forest (Abh. P. 8, 5 va.; 8, 15). [— ಪಳುವಗೆ. -ಬಗೆ. wicked intention. ಆಕೆಯವನ ಮನದ ಪಳುವಗೆಯನಱಿಯದನ್ತೆ ಗೆಯ್ವೆನೆನ್ದು Pb. 8, 63 va.. — ಪಳುವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. forest path. ಪಳುವಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಭೈರವಂ ಪಾಯ್ವನ್ತೆ ಬನ್ದು Pb. 5, 101 va.].

ಪಳು paḷu. 2. (ಪಳು). = ಪಟು 5, ಹಳು 2. rubbish, sweepings, weeds (ಕಸ Śm. 112).

ಪಳುಂಕು paḷuṅku. to push, etc. see ಪಳುಂಕು, ಪಳುಂಕು.

ಪಳುವ paḷuva. = ಪಳು 1, etc. a forest, etc. — ಪಳುವಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. jungle-fire (ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು Ct. II, 113).

ಪಳೆ paḷe. = ಪಟ 2 (Śmd. 185), etc. old, etc. (T. ಪಟ್ಟೆಯ). [ಕನಲ್ವ ಕಣ್ಣದ ಮೇಲೆ ಪಳೆಯ ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ತೊಯ್ದಿಕ್ಕಿದ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ಕಪ್ಪಿನನ್ತೆ Pb. 13, 71 va.; Ap. 11, 115]. — ಪಳೆಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. ancient poetry (Ct. I, 1). — ಪಳೆಗರ್ಪಡ. -ಕರ್ಪಡ. an old ragged garment (V. 12, 20). — ಪಳೆಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ. an old fire-brand (J. 31, 55). — ಪಳೆಗೋನ್ದ. an old ox (V. 10, 7). — ಪಳೆದಾವ್ರ. -ತಾವ್ರ. old copper (ಕಿಸುವೊನ್ Ct. I, 32). — ಪಳೆಯಂ. -ಅಂ 3. an old man; ಪಳೆಯಳ್, an old woman (Śmd. 185). — ಪಳೆಯೋಲ್. -ಓಲ್. as before (J. 30, 29). — ಪಳೆವಾತು. -ಮಾತು. = ಹಳೆವಾತು. the vêda (Kk. 70; Śm. 34; Śśv. 2, 12). — ಪಳೆವುಣ್ಣಲೆ. -ಪುಣ್. -ಕಲೆ. the scar of an old wound. (Cpr. 10, 62).

ಪಳ್ಕೆ paḷke. 1. (fr. ಪಡು 3). = ಪಕ್ಕೆ 1, etc. lying down, etc. (ಶಯನ, ಶಯನಸ್ಥಾನ Śmd. I; ಶಯನ Śs.; ಸೆಜ್ಜೆ, ಶಯ್ಯೆ Kk. 30; Śm. 76, o. r. ಸಜ್ಜೆ).

ಪಳ್ಕೆ paḷke. 2. = ಪಕ್ಕೆ 2. closeness. — ಪಳ್ಕೆ ತಳ್ಕೆಯ್ಯು. to embrace closely (see Śmd. s. ತಡ ಕೆಯ್). — ಪಳ್ಕುಱು. -ಉಱು. to come about (Grj. 6, 7, ಪಳ್ಕುಱು in print).

ಪಳ್ಕೆಗ paḷkega. = ಪಕ್ಕೆಗ. a man who rests, etc. see ಎರಲುಣಿವಳ್ಕೆಗ, ಮುನ್ನೀರ್ವಳ್ಕೆಗ.

ಪಳ್ಗಿ paḷgi. = ಹಳ್ಗಿ, q. v. the putting of full grown fruits into smoke for preservation. (M. ಪಟುಕ್ಕ, a fruit put to ripen; see ಪಟ 2).

ಪಳ್ತಿ paḷti. = ಪತ್ತಿ, etc. cotton in the pod. (ಕಾರ್ಪಾಸ Śmd. I; Te. ಪ್ರತ್ತಿ; *cf.* Sk. ಬದರೀ, ಬದರಾ). [ಬಣ್ಡಿಗಳೊಳ್ ಪಳ್ತಿಯುಂ ಧಾನ್ಯಮುಂ ತೀವಿಕೊಣ್ಡು Vr. 76, 11].

ಪಾಂಶು pāṁśu. = ಪಾಂಸು. *dust, etc.* see ಕೃತ್ತಿಕಣ್ಠಿಕೆ.

ಪಾಂಶುಲೆ pāṁśule. = ಪಾಂಸುಲೆ. *an unchaste woman.*

ಪಾಂಸು pāṁsu. *dust, powder, sand;* dung, manure. 2, a species of plant (= ಪರ್ಪಟಿಕ).

ಪಾಂಸುಲೆ pāṁsule. a menstruous woman. 2, *a licentious, unchaste woman.*

ಪಾಕ್ pāk. = ಪವಡಿಸಿ, in ಪಾಕ್ಕೊಳ್ಳು, to lie down (My.).

ಪಾಕ pāka. (T.: a village near Madras, inhabited only by Brahmans; M. ಪಾಕ್ಕನಾರ್, a famous low-caste sage). — ಪಾಕನಾಡು. N. of a country or district. — ಪಾಕನಾಡು ಜೋಗಿ. a sort of Śūdra beggars, who hunt, sell palmyra writing-leaves and drugs, and are fortune-tellers (My.).

ಪಾಕ pāka. 1. very young (*cf.* K. ಪಸು 2); simple; honest; ignorant. 2, *the young of animals;* a child (see Hlā. s. ಮಗವು). 3, N. of a daitya.

ಪಾಕ pāka. 2. *cooking, baking, roasting, boiling, dressing food, maturing.* 2, the state of being well boiled, etc.; *maturity, ripeness, perfect development;* completion, perfection, accomplishment. ಪಕ್ವಾನ್ನಂಗಳ್ ಅವು ಪಾಕಕ್ಕೆ ಬರೆ (Bp. 36, 46). ತೂಕಕ್ಕೆ ದಯವಿಲ್ಲ, ಪಾಕಕ್ಕೆ ಹಸಿಯಿಲ್ಲ (Prv.). 3, digestion. 4, decoction (Mhr.). 5, syrup (My.; Mhr., also ಪಾಂಕ). — ಪಾಕಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become well boiled, etc. ರಸಮ್ ಆದಿಗಳು ಪಾಕ ಗೊಣ್ಡಿರಲು (ಪಳಿದೇಯ Mr. 217). — ಪಾಕಂಗೆಯ್. -ಂ-. = ಪಾಕ ಮಾಡು. (J. 10, 29). — ಪಾಕ ಮಾಡು. to cook, to roast, etc. (Bp. 57, 34). ಪಾಕಾ ಮಾಡಿದವನು ನಾಕವನೇಱುವನೋ? (Prv.).

ಪಾಕಯಜ್ಞ pāka-yajña. a simple or domestic sacrifice. 2, cooking (My.).

ಪಾಕರಿಪು pāka-ripu. Indra.

ಪಾಕರಿಪುತನಯ pākaripu-tanaya. Arjuna (Śsv. 4, 82).

ಪಾಕಲ್ pākal. Tbh. of ಪ್ರಕಾರ (Śm. 57).

ಪಾಕಲ pākala. *the drug Costus speciosus or arabicus.*

ಪಾಕಲಾಲಿತ್ಯ pāka-lālitya. accomplished charm (in poetry, Grj. 2, 106 va.).

ಪಾಕಶಾಲೆ pāka-śāle. a cook-room, a kitchen. (My.).

ಪಾಕಶಾಸನ pāka-śāsana. punisher of the daitya Pāka: *Indra.*

ಪಾಕಶಾಸನಿ pāka-śāsani. Indra's son *Jayanta;* Arjuna.

ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರ pāka-śāstra. a book on cookery (My.).

ಪಾಕಸ್ಥಾನ pāka-sthāna. *a place for cooking, a kitchen.*

ಪಾಕಾರಿ pāka-ari. Indra (Śsv. 1, 83).

ಪಾಕಿ pāki. 1. = ಪಾಕು 2. a side of a roof (Mhr. ಪಾಖ, ಪಾಖೀಂ; see ಓರೆ-).

ಪಾಕಿ pāki. 2. being cooked, becoming mature, ripening; being digested. 2, a cook (My.).

ಪಾಕೀಟು pākīṭu. a pocket, [E.].

ಪಾಕು pāku. 1. an exclamation of praise (ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38, o. r. ಪಾಯ್ಕು).

ಪಾಕು pāku. 2. = ಪಾಕಿ 1. see ಓರೆ-.

ಪಾಕ್ಯ pākya. to be cooked; obtained by cooking; *factitious salt; saltpetre.*

ಪಾಖಣ್ಡ pākhaṇḍa. = ಪಾಷಣ್ಡ. heretical, etc. (Sk., Mhr.; ನಾಸ್ತಿಕ G.).

ಪಾಖಣ್ಡಿ pākhaṇḍi. = ಪಾಷಣ್ಡಿ. heterodox, heretic (Mhr.; B. 5, 170. 176).

ಪಾಗ pāga. = ಹಾಗ. Tbh. of ಪಾದ. the fourth part of a paṇa: 1 āṇe 2 kāsus (My.). ಸಿಕ್ಕಿಸಲು ಬೇಳೆಯೆರಡುಮನ್ ಒನ್ದು ಪಾಗಮ್, ಅವು ನಾಲ್ಕಾಗೆ ಪಣಮ್ ಎನಿಕ್ಕು; ಅವು ದಶಂ ತೂಕಕ್ಕೆ ನಿಕ್ಕಮ್ (o. r. ನಿಲ್ಕಮ್); ಈರೆಣ್ಡಾಗೆ ಪಲಮ್ ಅಕ್ಕು; ಅವು ಇಪ್ಪತ್ತೆನಲ್ಕೆ ಬೀಸಿಕೆಯೆನಿಕ್ಕು; ನಿಕ್ಕಮ್ ಅಯ್ದಾಗಲ್ಕೆ ತೊಲೆ; ಅನ್ತವು ಇಪ್ಪತ್ತಿರಲ್ಕೆ ಭಾರಂ; ನಾಲ್ಕು ಸೊಲ್ಲಿಗೆಗೆ (o. r. ಸೊಲ್ಲಗೆಗೆ) ಮಾನಮ್; ಅವು ನಾಲ್ಕಾಗೆ ಬಳ್ಳಮ್; ಅವು ನಾಲ್ಕೆನಲು ಕೊಳಗಮ್; ಅವು ವಿಂಶತಿಗೆ ಕಣ್ಡುಗಾಖ್ಯಂ (Mr. 355). see ಮುಪ್ಪಾಗ.

ಪಾಗಡ pāgaḍa. Tbh. of ಪ್ರಾಕೃತ. original, etc. [ಸಕ್ಕದಮುಂ ಪಾಗದಮುಮುದಕ್ಕುಂ ಬಗೆದನ್ತೆ ಸಮಱ ಪೇೞಲ್ Kr. 1, 41]; (Śmd. 338. 353; Kk. 58; Śm. 44).

ಪಾಗರ pāgara. = ಪಾಗಲ್, etc. an encircling wall. (My.).

ಪಾಗಲ್ pāgal. = ಪಾಗರ, ಪಾಗಲ, ಪಾಗಾರ. Tbh. of ಪ್ರಾಕಾರ (Śmd. 367; Kk. 93).

ಪಾಗಲ pāgala. = ಪಾಗಲ್, etc. (ಪ್ರಾಕಾರ Śmd. II).

ಪಾಗಾ pāgā. a horse stable (Mhr., H.). ಕುದುರೇ ಪಾಗಾ (ಮನ್ದುರೆ, ವಾಜಿಶಾಲೆ G.).

ಪಾಗಾರ pāgāra. = ಪಾಗಲ್, etc. (Bh. 2, 13, 25). ಪಾಗಾರಾ ಹಾಱದವನು ಸಾಗರ ಹಾಱ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಪಾಗು pāgu. a kind of turban (My.; Si. 217. 461; T. ಪಾಗು, ಪಾಗ್ಗೆ; Br. ಪಾಗಾ; Mhr., H. ಪಾಗೋಟೇಂ; see ಕುಸುಮ್ಬೆ-).

ಪಾಗುಡ pāguḍa. = ಪಾವಡ 2. ಪಾವುಡ 2. Tbh. of ಪ್ರಾಭೃತ. an offering, a present. [cloth given as present; any gift. ನಾನಾ ದ್ವೀಪ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರರುಂ ಪಗೆಗಂ ಪಾಱಗಂ ಪರಿಭವಕ್ಕಂ ಪೞವೆಗಂ ಪಾಗುಡಕ್ಕಂ Pb. 9, 95 va.; ಕಳಿಂಗನೆಮ್ಬರಸಂ ಮಧುಸೂಧನನೆಮ್ಬ ಪೆರ್ಗ್ಗಡೆಯ ಕೈಯೊಳ್ ಮದಾನ್ಧ ಗನ್ಧ ಹಸ್ತಿಯುಂ ಗನ್ಧ ಭಾಜನ ನೃಪತಿಗೆ ಪಾಗುಡಮಟ್ಟಿದೊಡೆ Vr. 34, 4]. ಪ್ರಾಭೃತ, ಪ್ರದೇಶನ Nr.; ಉಪದೆ, ಪ್ರಾಭೃತ, ಉಪಗ್ರಾಹ್ಯ, etc. Hlā.).

ಪಾಙ್ಕ್ತೇಯ pāṅktēya. (fr. ಪಙ್ಕ್ತಿ). fit to sit in the general row at meals, fit to be associated with. (My.).

ಪಾಂಗು pāṅgu. manner, form, shape (ಆಕಾರ Śmd. 7. 8; ಪರಿಱು, ಆಕಾರ Śm. 71; ಆಕಾರ 83; Ch. v. 232); fittingness, fitness, propriety, agreement; beauty (T.; M. ಪಾಂಗು, ಪಾಙ್ಙು); likeness, similitude, resemblance (ಬಂಗಿ, ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 101; ಪೋಲ್, etc., ಸಾಮ್ಯ II, 32; ಸದೃಶ Kk. 31; ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಸಟಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಸಾಮ್ಯ 83; *cf.* ಪಾಡು 3). *cf.* ಹಗೆ 1, etc. [ಪೀನಂ ಪದೆಯದೆ ಪಾಂಗಱದು ದೋಷಮುಂ ಪಿಂಗಿಸಿ Kr. 1, 44; Pb. 3, 29 va.; Ap. 5, 70]. ಪಿನಾಕಿಯುಂ ನಾಕಿಯುಮೊನ್ದ ಪಾಂಗಿಂ, ಘನ ಸ್ತನೇ, ಕೇಳ್, ಅದುಪೇನ್ದ್ರವಜ್ರಂ (Ch. v. 133). ಮುನಿಸಿಲ್ಲೆ ಮಗಾತನೊಳ್ ಅವ ಪಾಂಗಿನಿಂ (Śmd. 290, o. r. ಮುನಿಸಲ್ತು). ಒರ್ವ ಬಿನ್ನಣಿಯಪ್ಪ ಬಡಗಿಯ ಪಾಂಗಿನಿನ್ದಿಲ್ಲವಂ ಮಾಣ್ಪ (121). ಕಣ್ಬೋಲ್ತುದೆನಲ್ ಒಲ್ದ ಪಾಂಗು (Ct. II, 26). see Cpr. 5, 90; 6, 72. — ಪಾಂಗಱಿ. -ಅಱಿ. to know, or follow, the proper manner or method (ಪ್ರಕಾರಗಮನ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 83). — ಪಾಂಗಱ. -ಅಱ. to deviate from the proper manner. ಜಡಿದು ಸಾರಥಿಯುಂ, ಪಾಂಗಱದು, ನಿಲಲೀಯದೆ, ಅಲ್ಲಿನ್ತೆಱದೊಯ್ವುನ್ತೆ ಒಯ್ದನ್ ಆತ್ಮವರನಂ ನರನಂ (Śmd. 28). — ಪಾಂಗುಗಿಡು. -ಕಿಡು. to lose one's form, to be defaced (Cpr. 5, 19).

ಪಾಚಕ pācaka. cooking; maturing; digestive (Sk.; B. 4, 25); a cook (Sk.; My.).

ಪಾಚಿ pāci. 1. = ಪಾಸಿ, etc. the weed growing upon standing water. [Tu. ಪಾಮಾಜಿ].

ಪಾಚಿ pāci. 2. milk, in children's language (My.; Te., T., M.).

ಪಾಚಿ pāci. Tbh. of ಪ್ರಾಚಿ. the east. (My.).

ಪಾಚಿಕೆ pācike. Tbh. of ಪಾಶಕ. a rope, etc. (Si. 349. 441. 461; Te.; T. ಪಾಚ್ಚಿ, ಪಾಚ್ಚಿಕ್ಕೈ; M. ಪಾಚ್ಚಿಗೆ).

ಪಾಚಿಸು pācisu. to cook, boil or roast (J. 26, 49).

ಪಾಚ್ಛ pāccha. = ಪಾತಶಾಹ, ಪಾದಷಹ. a king, a Pāśa (My.; Mhr., H. ಪಾಚ್ಛಾಯ, ಪಾದಶಾಹಾ; Br. ಪಾದುಶಾ; M. ಪಾರ್ಶಾವು). *cf.* ಬಾದಶಹ.

ಪಾಜಿ pāji. low, mean; a scrub, a sorry fellow (My.; Mhr., H., Br.). ಕಾಜಿ ಪಾಜಿ, ಪಾಜಿ ಕಾಜಿ (Prv.). see Dp. 149, 1.

ಪಾಂಚಜನ್ಯ pāñcajanya. (fr. ಪಂಚಜನ). *N. of the conch of Krisṇa which was taken by him from the demon Pañcajana* (ಶಂಖ Nn. 65). 2, relating or belonging to the five classes of beings (ಕುಲಭೇದ 65). 3, fire (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 65). 4, the moon (ಹಿಮಾಂಶು, ಚನ್ದ್ರ 65).

ಪಾಂಚಜನ್ಯಧರ pāñcajanya-dhara. Krisna. (My.).

ಪಾಂಚರಾತ್ರ pāñcarātra. (fr. ಪಂಚರಾತ್ರ). a vaiṣṇava sect following the doctrine of the pañcarātra books. (My.).

ಪಾಂಚಾಲ pāñcāla. (fr. ಪಂಚಾಲ). relating or belonging to pañcāla (Bp. 40, 18); the country of the pañcālas (Bp. 6, 18) or a ruler of them. 2, = ಪಂಚಾಳ No. 1, an association of five guilds, viz. those of the carpenter, weaver, barber, washerman, and shoemaker (Sk.), or those of the carpenter, brazier, ironsmith, goldsmith, and stonemason (My.). 3, a kind of poetical rīti (Kāvy. IV, 2. 5. 6. 9).

ಪಾಂಚಾಲತನಯ pāñcāla-tanaya. the brother of Draupadī (Bh. 5, 11, 34).

ಪಾಂಚಾಲತನುಜೆ pāñcāla-tanuje. = ಪಾಂಚಾಲಿ. (J. 32, 56).

ಪಾಂಚಾಲಿ pāñcāli. Draupadī. (Sk.; My.).

ಪಾಂಚಾಲಿಕಾನೀಕ pāñcālikā-anīka. an image (ಪ್ರತಿಮೆ Nn. 102).

ಪಾಂಚಾಲಿಕೆ pāñcālike. = ಪಾಂಚಾಲ No. 3 (Kāvy. IV, 9). 2, *a doll, a puppet* (see Mr. s ಪುತ್ರಿಕೆ).

ಪಾಂಚಾಲೆ pāñcāle. = ಪಾಂಚಾಲಿ. (J. 2, 50; 4, 72; 8, 43).

ಪಾಟ್ pāṭ. *an interjection used in calling.*

ಪಾಟ pāṭa. (fr. ಪಾಡು, Śmd. 246. 250). singing; a song (Te. ಪಾಟ; T., M. ಪಾಟ್ಟು). [ಎಸೆವಾಟ ಪಾಟದ ಗೀತ ಕಡ್ಗೋಳಿ ಪಟ್ಟುದು Pb. 14, 15; Ap. 2, 65 va.]. ಆಟ ಪಾಟ ಕೂಟಂಗಳ ಕೇಲಿ (Śmd. 198).

ಪಾಟ pāṭa. 1. breadth, expanse, extension. see ಪಾಟಿಸು 1.

ಪಾಟ pāṭa. 2. Tbh. of ಪಾಠ. (My.). see ಪರಿ–.

ಪಾಟಂಚರ pāṭañcara. (fr. ಪಟಚ್ಚರ). *a shop-lifter, a thief.*

ಪಾಟನ pāṭana. splitting, cleaving; breaking, destroying; tearing see ಉತ್–.

ಪಾಟಲ pāṭala. = ಪಾದರಿ. *pale red, pink-coloured.* 2, the trumpet flower, bignonia suaveolens. 3, *a species of rice ripening in the rains.*

ಪಾಟಲಿ pāṭali. ಪಾಟಳಿ = ಪಾಟಲ. *the trumpet flower, Bignonia suaveolens* (ಪಾಟಲ, ಪಾದರಿ Mr. 118; ಪಾದರಿ Śm. 25; ಹರಸುಪಾದರೀ ಗಿಡ Si. 134).

ಪಾಟಲಿತ pāṭalita. = ಪಾಟಲ No. 1. (Abh. P. 12, 2 va.; Cpr. 1, 101 va.; Śsv. 4, 70 va.).

ಪಾಟಲಿಪುತ್ರ pāṭali-putra. the capital of Magadha, Palibothra, the modern Patna. (My.).

ಪಾಟಲಿಮ pāṭalima. a pale-red or rose colour. (Cpr. 4, 88 va.).

ಪಾಟವ pāṭava. (fr. ಪಟು). sharpness, acuteness; cleverness; energy; rashness; health. (My.). see ಅ–.

ಪಾಟಾ pāṭā. = ಪಾಟಿ 2. ruin, demolition (Mhr.). 2, a line as drawn through a letter (My.; Mhr., H. ಫಾಟಾ, ಫಾಡಾ; Br.); a mark put to an item in an account (My.).

ಪಾಟಿ pāṭi. 1. = (ಪಾಟು 2), ಪಾಡ್ಟ. manner, form, shape (My.; Te.); degree, extent, size (My.; Te.); fitness, propriety, agreeableness ((Bh. 1, 12, 20; J. 34, 30); likeness, similitude, resemblance (ಪಡಿ, ಪಾಂಗು, ಪಾಸಟಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಸಾಮ್ಯತ್ವ 90; Bp. 6, 10; 35, 55; 54, 17; *cf.* ಪಾದಿ 2, ಪಾಱಿ). ಪಾಟಿಯಿಲ್ಲದವನು ಸಾಟಿಯೊಗದಾನೇ? (Prv.). — ಪಾಟಿಕುಮ್ಭ. a proper vessel (Bp. 9, 12). — ಪಾಟಿದೈವ. a fit deity (Bp. 51, 75).

ಪಾಟಿ pāṭi. 2. (fr. ಪಡು 3). downfall, ruin, defeat, discomfiture (ಭಂಗ Śm. 90; *cf.* ಪಾಟು 1).

ಪಾಟಿ pāṭi. 1. = ಪಾಟಿ, (ಪಾಱು). successive order. see ಪರಿಪಾಟಿ.

ಪಾಟಿ pāṭi. 2. = ಪಾಟಾ No. 2. a line, etc. (My.).

ಪಾಟಿ pāṭi. 3. = ಪಾಡಿ. a gang of workmen (My.).

ಪಾಟಿತ pāṭita. split, cleft, broken, torn, plucked. see ಉತ್–.

ಪಾಟಿಸು pāṭisu. 1. (fr. ಪಾಟ 1). to extend (v. t.), to spread out, to build on a large scale (Bp. 16, 11). 2, to be excessive, to surpass, to excel [ಪಾಟಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸೊರ್ಕಿನಳಾಟಮೆವೊಲಂ Ap. 9, 38; 5, 37]; (J. 34, 10).

ಪಾಟಿಸು pāṭisu. 2. Tbh. of ಪಾಠಿಸು. (Bp. 51, 75; J. 6, 37).

***ಪಾಟಿಸು pāṭisu.** to pull out. ಪಾಟಿಸುವೆನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಮುಳ್ಳೊಳ್ ಮುಳ್ಳಂ Pb. 9, 67 (*cf.* ಪಾಟನ).

ಪಾಟು pāṭu. 1. (fr. ಪಡು 3). (= ಪಾಱು). falling; a fall (Te.; M. ಪಾಡು). see ಆಕ್ಷ್ಪ–. 2, a declining state (Te.). 3, the ebb of the tide (Te.).

ಪಾಟು pāṭu. 2. (fr. ಪಡು 1). = ಪಾಡು 3, ಹಾಡು 3. obtaining, incurring, undergoing, experiencing, feeling, suffering (Tu., Te.; T., M. ಪಾಡು). see ಏರ್ಪಾಟು, ತಿದ್ದು–, ತೀರು–, ಪಡಿ–, ಪಡು–. 2, manner of being, state, nature, manner, mode (My.; Te.; T. ಪಾಟ್ಟು; M. ಪಾಡು; see ಹೊಲೆ–). 3, proper state, fitness (My.; M. ಪಾಡು), [Tu. ಪಾಡು]. 4, measure of space and time (M.); time, occasion (Te.). 5, capture (T.); obstruction, detaining, arresting (M.).

ಪಾಟೆ pāṭe. = ಪಾಟಿ 1. regular or successive order, series, succession. *cf.* ಪಾಱು.

ಪಾಟ್ಲಿ pāṭli. a bracelet of gold, pearls, etc. (Mhr. ಪಾಟಲೀ; My.).

ಪಾಠ pāṭha. (fr. ಪಠ). = ಪಾಟ 2. *recitation, recital;* declaration. 2, *reading, perusal, study.* 3, a lesson (My.; Mhr.; B. 3, 1). 4, the text of a book. ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ಪಾಠ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಆಟ ಬರುತ್ತದೆ. — ಪಾಠವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನೋಟವಿರಬೇಕು. — ಪಾಠಾ ಹೇಳುವವಗೆ ಕೋಟಿದ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಪಾಡ್ಯ ಪಾಠಕ್ಕಾಗದು, ಪಹೌಡ್ಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗದು (Prvs.). — ಪಾಠ ಮಾಡು. to instruct, teach (My.).

ಪಾಠಕ pāṭhaka. a reciter; a reader; a student (ಓದಾಳಿ Ct. II, 39); a lecturer; a teacher. see ಮಂಗಲ–; Cpr. 6, 97 va.; Bp. 59, 29.

***ಪಾಠಕಾಱ pāṭhakāṟa.** = ಪಾಠಕ. Pb. 3, 54 va.

ಪಾಠಕ್ರಮ pāṭha-krama. the way or manner of reading (Śmd. 11).

ಪಾಠದೋಷ pāṭha-dōṣa. an error in a text, a false reading. (My.).

ಪಾಠಶಾಲೆ pāṭha-śāle. a school, a college. (My.).

ಪಾಠಾನ್ತರ pāṭha-antara. another reading, a variation of reading in a book or MS. (My.).

ಪಾಠಿ pāṭhi. one who has read or studied; conversant with. 2, *lead-wort, Plumbago zeylanica.*

ಪಾಠಿಸು pāṭhisu. = ಪಾಟಿಸು 2. to recite; to learn; to declare.

ಪಾಠೀನ pāṭhīna. = ಪಾಠ Nos. 1 & 2 (Bp. 27, 80).

ಪಾಠೀನ pāṭhīna. a public reader, a lecturer. 2, *a kind of sheat fish, Silurius pelorius* B. Mss., or *Si. boalis* Ham. (ನಿಶಾಚರ, ಮೀನ್ Nn. 23; ಮಕರ Mr. 410).

ಪಾಠೆ pāṭhe. *a climbing plant possessing various medicinal properties, clypea hernandifolia* W. & A. (see ಅಗುಳು ಸುಣ್ಣಿ). 2, the root of Bignonia suaveolens.

ಪಾಡ್ pāḍ. = ಪಾಡು 1. to sing. P. p. ಪಾಡ್ದು (J. 21, 57).

ಪಾಡ pāḍa. (= ಪಾಟು 2). place, situation (M.; see ಕೆಯ್ವಾಡ No. 1). 2, = ಪಾಡು 3. see ಕೆಯ್ವಾಡ No. 2. 3, a frame. see ಬಾಗಲವಾಡ.

ಪಾಡಗ pāḍaga. = ಹಾಡಗ. the teak tree (ತೇಗಿನ ವೃಕ್ಷ Ss.; ತೇಗು Kk. 71).

ಪಾಡಗ pāḍaga. Tbh. of ಪಾದಕಟಕ. an anklet worn by children and women (ಪಾದಾಂಗದ, ಪಾದಕಟಕ, etc. Si. 220; Grj. 3, 91 va.; My.; Te., T., M.).

ಪಾಡಾವಳಿಬಳ್ಳಿ pāḍāvaḷi-baḷḷi. (= ಪಾಠೆ). a climbing shrub, Clypea burmanni W. & A. (St. & Pl., Koṅkaṇi).

ಪಾಡಿ pāḍi. (fr. ಪಡು 3). a settlement, a hamlet, a village (T.; My. at the end of many compounds; Mhr. ಪಾಡಾ). see *e. g.* ಕನ್ನಮ್ವಾಡಿ, (ಬಲ್ಲವಾಡಿ), ಬಾಗವಾಡಿ, ಹಾಗಲವಾಡಿ.

ಪಾಡಿ pāḍi. = ಪಾಟಿ 3. a gang of workmen. (My.).

ಪಾಡಿಯ pāḍiya. = ಪಾಡ್ಯ, etc. (Mr. 68; M.; Mhr. ಪಾಡವಾ).

ಪಾಡಿವ pāḍiva. = ಪಾಡಿಯ. see ಎಳೆವಾಡಿವ.

ಪಾಡಿಸು pāḍisu. = ಹಾಡಿಸು. to cause to sing (ಗಾನ Śmd. Dh.). [ಮಂಗಳವಂ ಪಾಡಿಸಿ Pb. 1, 133 va.].

ಪಾಡು pāḍu. 1. = ಪಾಡ್, ಹಾಡು 1. to sing (Dh.; Śm. 93; Te., T., M.; Tu. ಪಾಡ್ in ಪಾಡ್ದನ). [ಕುಕಿಲ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಪಾಡುವ ತುಮ್ಬಿಯೆ Pb. 4, 28; Ap. 4, 9]. ಅನುರಾಗನೆಯರ್ ಜೋಯೆನ್ದು ಪಾಡಿದರ್ ಜೋಗಳವಂ (Śmd. 64). ಪಾಡಿದುದು ತುಮ್ಬಿ (169). ಗಾಯಕಂ ಪಾಡೆ ದೇವಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂ (296). ಪಾಡುವೆಂ (91). ಬದಿರ ಕೇಳುವನೆ ಸಂಗೀತವನು ಪಾಡಿದರೆ? (Dp. 87). see Śmd. 153. 201. 255. 272; Cpr. 2, 7; Grj. 2, 106 va.; C. Bp. 4, 7; Rśv. 12, 23; 13, 45 va.; J. 2, 65; 5, 57; 8, 16; 28, 22.— ಪಾಡು ಆಡು. (Bp. 28, 56). — ಪಾಡು ಹಾಡು. (Bp. 6, 26).

ಪಾಡು pāḍu. 2. = ಹಾಡು 2. singing; a song (J. 21, 57). [ಪ್ರತಿಗರುಡಿಕಾಱ ಬಿರುದ ಪಾಡಿಂಗೆ ಒದಗಲು ವೀರಪಟ್ಟೆಯಕಟ್ಟಿ ತಿಗುರ ನೇಱಿಸಿಕೊಮ್ಬೆ Bv. 701]. 2, = ಪನ್ತ1 (Bhn. 4; Bh. 1, 8, 1). see Kāvy. V. 963; ಪನ್ತ-. — ಪಾಡುಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. a kind of poetical composition (Kāvy. V, 964). — ಪಾಡು ಪನ್ತ. = ಪನ್ತ ಪಾಡು. (Rām. 4, 3, 6). see ಸೂಱು-.

ಪಾಡು pāḍu. 3. = ಪಾಟು 2, etc. obtaining, etc.; suffering, trouble (ಬಲಬಲಿಕೆ Śm. 93; My.); state, manner, mode, form (Bh. 2, 13, 32; My.); proper state; fitness (My.). 3, likeness, similarity, resemblance (ಸದೃಶ Bhn. 30; Bp. 5, 41; 27, 44; 37, 68; 42, 6; 50, 36; 51, 9; J. 21, 2; 27, 35). see ಅಣಿ-, ಏರ್ಪಾಡು, ಪಯು-, ಪರಿ- (s. Sk. ಪರಿ). [— ಪಾಡುಗಾದು. -ಕಾದು. having protected the (way) decorum. ಇನ್ತು ಪಾಡುಗಾದೊದನೊಡನಿರ್ಪರುಂ ಮೆಚ್ಚಿಯಲೆನ್ದೆ Pb. 11, 18]. — ಪಾಡುಗೆಯ್. to make proper (Rām. 5, 9, 1); [to keep ready. ಒಯ್ಯನೆ ಗದೆಯನಣಂ ಪಾಡುಗೆಯ್ದಿರ್ದುರ್ Pb. 13, 96]. — ಪಾಡಱು. -ಅಱು. the proper state or form to be lost (Grj. 6, 80; J. 19, 38). [ಪರಿದು ಬೀಱ್ವೊಲಿವನ್ದಿರ ಪಾಡಱುವನ್ದಮುಂ Kr. 1, 130. 2, to lose vitality. ಬಾಡಿ ಪಾಡಱುದು ಬಱಲ್ದು ಜೋಲ್ದಿರವು Pb. 4, 66; Vr. 39, 6].

ಪಾಡು pāḍu. ripeness and readiness to be gathered (My.; ಹಣ್ಣಿಗೆ ಬನ್ದದ್ದು G.; Mhr. ಪಾಡ). ಕಾಯಿಗಳು ಪಾಡಾಗಿ ಬೀಱ ಹತ್ತಿದ ಬಱಿಕ (B. 2, 51). ಕಾಯಿಗಳು ಪಾಡಿಗೆ ಬನ್ದು (3, 37).

ಪಾಡುಂಗಾಱ pāḍu-ṅ-gāṟa. (Śmd. 236). = ಹಾಡುಗಾಱ. a singer, a minstrel.

ಪಾಡ್ಯ pāḍya. = ಪಾಡಿಯ, ಪಾಡಿವ, ಹಾಡಿಯ. Tbh. of ಪ್ರತಿಪದ್. the first day of a lunar fortnight (ಪ್ರತಿಪತ್ತು Śm. 19; ಪ್ರತಿಪದಿ Nn. 155; Si. 39). ಪಾಡ್ಯ ಪಾಠಕ್ಕಾಗದು, ಪೌಡ್ಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗದು. — ಪಾಡ್ಯವಾದರೂ ಸಡ್ಯವಿರಬಾರದು (Prvs.).

ಪಾಡ್ಯಮಿ pāḍyami. = ಪಡ್ಡಮಿ, ಪಾಡ್ಯ, etc. (Si. 39; My.; Te.: *cf.* Mhr. s. ಪಾಡಿಯ).

***ಪಾಣ pāṇa.** an expert in singing and dancing ವೇದಶಾಸ್ತ್ರದವರ ಹಿರಿಯರೆನ್ನೆ! ಮಾಯಾಭ್ರಾನ್ತ ಕವಿದ ಗೀತಜ್ಞರ ಹಿರಿಯರೆನ್ನೆ! ಇವರು ಹಿರಿಯರುಗಳೆ? ಯಾಗನಟ್ಟುವಿಗ ಪಾಣರು! Bv. 611 (T. ಪಾಣ. *cf.* ತಿರು ನೀಲ ಕಂಠಪಾಣರ್).

ಪಾಣವಿಕ pāṇavika. a man who beats the instrument paṇava (Cpr. 6, 86 va.).

ಪಾಣಿ pāṇi. 1. *the hand.* 2, holding in one's hand, wearing; see ಶೂಲ-. see Prv. s. ಪ್ರಾಣ.

ಪಾಣಿ pāṇi. 2. = ಪಾಣಿಯ. a drink. — ಪಾಣಿವಟ್ಟಲು. -ಬಟ್ಟಲು. a pedestal with a spout (for a liṅga, to carry off the water, My.).

ಪಾಣಿಗೃಹೀತಿ pāṇi-gṛihīti. *he whose hand has been taken hold of: a woman married according to the ritual,* a bride, a wife.

ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ pāṇi-grahaṇa. *taking by the hand: marrying, marriage.* ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವಾದರೆ ಗಾಣಗಿತ್ತಿಗೆ ಏನು? (Prv.). — ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂಗೆಯ್. -ಒ-. to take by the hand, to marry (Śāstrasāra in W. after v. 1559).

ಪಾಣಿಘ pāṇi-gha. *striking the, or with the, hands: one who plays on a tabor or other hand-instrument; one who claps the hands together.*

ಪಾಣಿಜ pāṇi-ja. *a finger nail.*

ಪಾಣಿತಲ pāṇi-tala. the palm of the hand (ಅಂಗೆಯ್ Mr. 322).

ಪಾಣಿದಣ್ಡ pāṇi-daṇḍa. an oar (ಗಱಿ, ಹುಟ್ಟು Mr. 416).

ಪಾಣಿನಿ pāṇini. N. of an eminent grammarian. (My.). ಪಾಣಿನಿಯ ಸೂತ್ರ (Bp. 35, 29).

ಪಾಣಿನ್ಧಮ pāṇi-n-dhama. blowing through or into the hands. (G.).

ಪಾಣಿಪೀಡನ pāṇi-pīḍana. *pressing the hand: marrying, marriage.*

ಪಾಣಿಮುಕ್ತ pāṇi-mukta. *a weapon thrown by the hand.*

ಪಾಣಿಮೂಲ pāṇi-mūla. the root of the hand: *the extremity of the arm,* the wrist (ಮಣಿಕಟ್ಟು Mr. 322, o. r. ಮಣಿಬನ್ಧ).

ಪಾಣಿಯ pāṇiya. = ಪಾಣಿ 2. Tbh. of ಪಾನೀಯ. a drink. see ಪಾಣಿಯ ಬಾರ.

ಪಾಣಿಯಬಾರ pāṇiyabāra. Tbh. of ಪಾನೀಯದ್ವಾರ. an outlet for water. (Śmd. 384).

ಪಾಣಿಲಾಘವ pāṇi-lāghava. manual readiness, smartness, legerdemain (J. 22, 6. 12).

ಪಾಣಿವಾದ pāṇi-vāda. *one who plays on a tabor or other hand-instrument; one who claps the hands together.*

ಪಾಣಿಶಾಖಾಪರ್ವ pāṇiśākhā-parva. a finger-joint (ಬೆರಳುಗಳ ಗಣ್ಣು Mr. 322).

ಪಾಣಿಶಾಖೆ pāṇi-śākhe. a hand-branch: a finger (ಅಂಗುಲಿ, ಬೆರಳ್ Mr. 322).

ಪಾಣ್ಟಿ pāṇṭi. = ಪಾಟಿ 1. successive order. (ಫೋಲ್ಟೆ Ct. I, 42).

ಪಾಣ್ಡರ pāṇḍara. *whitish-yellow, whitish, white, pale.* 2, a white-robed mendicant. 3, red chalk.

ಪಾಣ್ಡವ pāṇḍava. a descendant or son of Pāṇḍu; see ಪಂಚ-. 2, a partisan of the sons of Pāṇḍu. ಪಾಣ್ಡವನಾಗಿ ಕಾಣ್ಡವನಾ ದಹಿಸಲಿಲ್ಲವೇ? — ಪಾಣ್ಡವರನ್ದರೆ ವಣ್ಡಾರಕವ್ಮುಳದ ಕೋಣಗಳೋ? — ಪಗಡೆಯಾಡಿ ಪಾಣ್ಡವರು ಕೆಟ್ಟರು. — ಪಕ್ಷ ಪಾಣ್ಡವರಲ್ಲಿ, ಊಟ ಕೌರವರಲ್ಲಿ (Prvs.). see Śmd. 73. 287. 288. 292; J. 2, 4. 47; 5, 3. — ಪಾಣ್ಡವ ಮುದ್ದು. (ಪೌಣ್ಡರೀಕ, ಪೌಣ್ಡರ್ಯ, ಪೆಣ್ಡಾರೇ ಗಡ್ಡೆ, ಬಿಳಿನೆಯ್ದಿಲೇ ಗಡ್ಡೆ Si. 153).

ಪಾಣ್ಡಿ pāṇḍi. ಪಾಣ್ಡ್ಯ. a village-officer (Mhr. ಪಾಣ್ಡ್ಯಾ; see ದೇಶ-).

ಪಾಣ್ಡಿತ್ಯ pāṇḍitya. (fr. ಪಣ್ಡಿತ). scholarship, erudition; cleverness, skill. (Bp. 2, 31; J. 2, 27; B. 2, 8; My.).

ಪಾಣ್ಡು pāṇḍu. *yellowish-white, white, pale.* 2, yellow disease: jaundice (ಪಾಣ್ಡುಕ Mr. 387, o. r. ಪಿಣ್ಡಿಕ). 3, N. of a son of Vyāsa, brother of Dhṛitarāṣṭra and Vidura, father of the Pañcapāṇḍavas. (Bh. 1, 5 sum.). 4, Dhṛitarāṣṭra (ಅನ್ಧರಾಜ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ Mr. 264).

ಪಾಣ್ಡುಕ pāṇḍuka. a yellowish-white or pale colour. 2, jaundice (see ಪಾಣ್ಡು No. 2). 3, a kind of cucumber (ಕುಲಕ, ಕಹಿಪಡಲ Mr. 146).

ಪಾಣ್ಡುಕಮ್ಬಲ pāṇḍu-kambala. *a white blanket.*

ಪಾಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಿ pāṇḍu-kambali. *a carriage covered with a white woolen cloth.*

ಪಾಣ್ಡುತನುಜ pāṇḍu-tanuja. a son of Pāṇḍu (Śmd. 266).

ಪಾಣ್ಡುಪುತ್ರ pāṇḍu-putra. = ಪಾಣ್ಡುತನುಜ. Arjuna (J. 8, 38).

ಪಾಣ್ಡುಭೂಮ pāṇḍu-bhūma. *a country with a yellowish soil.*

ಪಾಣ್ಡುರ pāṇḍura. *yellowish-white, white, pale.* 2, jaundice. 3, *the white leprosy, vitiligo.*

ಪಾಣ್ಡುರಂಗ pāṇḍu-raṅga. having a yellowish-white colour. Kṛiṣṇa (My.). 2, N. of a man (Bp. 4, 5; 9, 43; 50, 13; 61, 33). — ಪಾಣ್ಡುರಂಗವಿಟ್ಠಲ. Kṛiṣṇa (My.).

ಪಾಣ್ಡುರತರ pāṇḍura-tara. uncommonly white (Cpr. 8, 34).

ಪಾಣ್ಡುರಿತ pāṇḍurita. = ಪಾಣ್ಡುರ No. 1. (Abh. P. 12, 2 va.).

ಪಾಣ್ಡುರೋಗ pāṇḍu-rōga. = ಪಾಣ್ಡುರ No. 3. (C.).

ಪಾಣ್ಡುಸುತ pāṇḍu-suta. = ಪಾಣ್ಡುತನುಜ. (J. 24, 16).

ಪಾಣ್ಡ್ಯ pāṇḍya. N. of a people and of the country in the Dekhan inhabited by them (T. ಪಾಣ್ಡಿ, ಪಾಣ್ಡಿಯ); a prince of the Pāṇḍyas. see Bp. 6, 18; 11, 16. 17; ಕೂನ-, ಸೌನ್ದರ-, ಹೊರಟ-, and s. ಮಂಗಳಾಪುರ. — ಪಾಣ್ಡ್ಯಮಣ್ಡಲ. the country of the Pāṇḍyas (Bp. 27, 20). — ಪಾಣ್ಡ್ಯಮಹೀತಲ. = ಪಾಣ್ಡ್ಯಮಣ್ಡಲ. (Bp. 50, 50). — ಪಾಣ್ಡ್ಯವಸುಮತಿ. = ಪಾಣ್ಡ್ಯಮಹೀತಲ. (Bp. 50, 45).

ಪಾಣ್ಬ pāṇba. a whoremonger; an adulterer (ಜೋಡ, ಸಿತಗ Śmd. II; Kk. 89; ಸಿತಗ Ct. I, 16; ಪರಳಿಗ Ct. I, 43; II, 24; Abh. P. 8, 50 va.; 15, 39; *cf.* ಪಡು 3; ಪಾಱು 3). [ಪಾಣ್ಬನಂ ನಮ್ಬ Pb. 8, 72 va.; — ಪಾಣ್ಬರಂಕುಸಂ a piercing goad to adulterers. ನೋಡುತ್ತೆ ಗೆಲ್ವಂ ಪಾಣ್ಬರಂಕುಸಂ ಅಮ್ಮನ ಗನ್ಧವಾರಣಂ Pb. 1, 148 va.].

ಪಾಣ್ಬೆ pāṇbe. a whore; an adulteress (Śmd. 245). (ಜೋಡೆ, ಸಿತಗೆ Śmd. II; Kk. 89; ಜೋಡೆ Ct. I, 38; ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಜೋಡೆ, ಬೆದೆಗಾರ್ತಿ, ಸಿತಗೆ, ಜಾರೆ Kk. 29; Śm. 75).

ಪಾತ pāta. 1. flying; falling, fall; a cast, a throw; a stroke; an attack; defect, fault. see ಅತಿ-, ಉತ್-, ತಾಲ-, ನಿ-, ಪಾದ-, Śmd. 112.

ಪಾತ pāta. 2. watched, protected, preserved.

ಪಾತಕ pātaka. causing to fall or sink; *sin, crime* (ಸೆರಗ Ct. I, 59). — ಪಾತಕ ಅಱಿ. sin to be destroyed or blotted out (Bp. 30, 14). — ಪಾತಕಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to commit a sin (J. 19, 27). — ಪಾತಕ ಪರಿಹರಿಸು. sin to be removed (Bp. 45, 8). — ಪಾತಕ ಹಿಡಿ. sin to take possession of one, or to undertake or incur sin (Bp. 28, 24).

ಪಾತಕತನ pātakatana. sinful state or behaviour; sin (My.; Jmt. 22 s. ಕೇಡು).

ಪಾತಕಿ pātaki. guilty of a crime, sinful; a sinner (Bp. 14, 30; 52, 7; J. 13, 31).

ಪಾತನ pātana. causing to fall, etc. see ನಿ-.

ಪಾತರ pātara. Tbh. of ಪಾತ್ರ. an actor, etc. (Sp. s. ಬಾಯು; My.; Te.). — ಪಾತರದವಳು. -ಅವಳು. = ಪಾತ್ರದವಳು. a dancing girl, a harlot (ಗಣಿಕೆ, ಪಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ, ವಾರಸ್ತ್ರೀ, ವೇಶ್ಯೆ G.; My.). ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಪಾತರದವಳು (ಸ್ವರ್ವೇಶ್ಯೆ G.). ಪಾತರದವರ ಮನೆ (ವೇಶ); ಪಾತರದವರ ಸಮುದಾಯ (ಗಾಣಿಕ್ಯ G.).

ಪಾತರಗಿತ್ತಿ pātara-gitti. = ಪಾತರದವಳು. (My.). 2, a butterfly (C.; B. 4, 1).

ಪಾತಲಿಮರ pātali-mara. = ಹಾದರಿಮರ. a kind of tree. (St. & Pl.; *cf.* ಪಾದರಿ 1).

ಪಾತಷಾಹ pātaṣāha. = ಪಾಚ್ಛ. a king (B. 5, 38. 108). — ಪಾತಷಾಹಿ, relating to or granted by a Pāṣa; kingly; grand, noble; royalty, reign of a king (B. 5, 266; Mhr. H. ಪಾದಶಾಹೀ).

ಪಾತಾಲ pāta-āla. (=ālaya). = ಪಾತಾಳ. *one of the seven regions under the earth and the abode of the nāgas or serpents and demons;* a general name for the seven regions, hell (ಭೋಗಾವತಿ, ಅಧೋಲೋಕ Nn. 22). 2, *submarine fire.* ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಲದೊಳಗುಳ್ಳಖಿಲಶಬ್ದಪ್ರವರ್ತನೆಯನ್ ಅಭಿಧಾನಮಾಗಿ ಪೇೞ್ದಂ (Mr. 2).

ಪಾತಾಲಗಂಗೆ pātāla-gaṅge. the ganges of the lower regions. (Bp. 19, 55).

ಪಾತಾಲನಿಲಯ pātāla-nilaya. *an asura, a demon;* a nāga.

ಪಾತಾಲಲೋಕ pātāla-lōka. the pātāla region (ಅಧೋಭುವನ, etc. Mr. 392).

ಪಾತಾಳ pātāḷa. = ಪಾತಾಲ. ಪಾತಾಳವಾದರೆ ಪಾತ್ರಮೇಳದವರಿಲ್ಲವೇ? ಪಾಪಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಾತಾಳ (Prvs.). — ಪಾತಾಳಗಡ. a grappling hook or drag to catch things under water (My.; B. 3, 118). — ಪಾತಾಳಗರಡಿ. = ಪಾತಾಳಗಡ. (My.). — ಪಾತಾಳಗರುಡ. = ಗರುಡಪಾತಾಳ. a medicinal herb, said to be an antidote to snake-bites, Ophiorrhiza mungos L. (St. & Pl.). 2, = ಪಾತಾಳಗರಡಿ (My.). — ಪಾತಾಳಭೇದಿ. = ಪಾತಾಳಗಡ. (Te.; My.). — ಪಾತಾಳಲಂಕೆ. the Laṅkā of the lower regions (Abh. P. 9, 196).

ಪಾತಿ pāti. a basin for water round the foot of a tree, etc. (Bp. 57, 91; My.; Te. ಪಾತಿ, ಪಾತು, ಪಾದಿ, ಪಾದು; T., M. ಪಾತ್ತಿ). 2, a garden bed (My.; Te., T., M.).

ಪಾತಿ pāti. 1. Tbh. of ಪಾರ್ವತಿ. a N. (My.). — ಪಾತಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. of women (My.).

ಪಾತಿ pāti. 2. = ಪತಿ 2. towards, etc. (Sk.).

ಪಾತಿತ pātita. made to fall, felled, thrown down, etc. (Cpr. 4, 27).

ಪಾತಿವ್ರತೆ pāti-vrate. = ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ. (Bp. 25, 37). see Rām. 2, 2, 44. (where ಪಾತಿವ್ರತೆಯರು).

ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ pātivratya. (fr. ಪತಿವ್ರತಾ). devotedness or loyalty to a husband, conjugal fidelity. (My.; B. 5, 292).

ಪಾತುಕ pātuka. *apt or disposed to fall;* falling.

ಪಾತ್ರ pātra. = ಪಾತರ, ಪಾತ್ರೆ. a drinking vessel; a goblet, a cup, etc. 2, *a vessel in general.* ಪಾತ್ರವಿದ್ದಷ್ಟೆ ನೀರು ಸಿಕ್ಕೀತು (Prv.). 3, *any kind of sacrificial vessel.* 4, *the channel or bed of a river* (ತೊಱೆಯ ನಡುವು Mr. 415). 5, a utensil (ಅಡ್ಡಣಿಗೆ 212). 6, a receptacle, a recipient or a person in whom any quality is contained: *a fit or competent or worthy person or man,* a person or man worthy to receive gifts; fit for; a recipient or subject also of curses, blame, etc. feminine ಪಾತ್ರಳು (My.). ತರಹರಿಸಲಾ ಱದವಳು ಮರಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳು (Prv.). 7, a king's counseller or minister. 8, an actor, dramatis persona. ಪಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ ಬಾಜಿಸಿದಂ (Śmd. 296). 9, a part in a play (Sk.); a disguise, an assumed character (My.; Mhr.); performing, dancing (Mhr. ಪಾತ್ರಾ, a dancing girl). ಪಾತ್ರವನಾಡುವವಳು (ನರ್ತಕಿ, ಲಾಸಿಕೆ Nr.). ಕೊತ್ತೀ ಪಾತ್ರ ಒಲೇ ಮುಸ್ಡೆ. — ಅಮಗದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಾಡುವಾಗ ಮದ್ದಳೇ ಎರವು ಬೇಡಿದರನ್ತೆ (Prvs.). — ಪಾತ್ರದವಳು. = ಪಾತರದವಳು. (My.). — ಪಾತ್ರಪನಿವಿ. a shrub with long continuous rows of circular bracts hiding the flowers, Desmodium pulchellum Benth. (Z.).

ಪಾತ್ರತೆ pātrate. capacity, fitness, worthiness. (My.).

ಪಾತ್ರತ್ವ pātratva. = ಪಾತ್ರತೆ. (My.).

ಪಾತ್ರದ pātra-da. a balance (ತ್ರಾಸು Mr. 358).

ಪಾತ್ರವಿಶೇಷ pātra-viśēṣa. a distinguished person (Śmd. 125).

ಪಾತ್ರೀಭೂತ pātrī-bhūta. having become a fitting receptacle or recipient, fit for (Abh. P. 1, 4).

ಪಾತ್ರೆ pātre. = ಪಾತ್ರ Nos. 1-3. (ತಟ್ಟೆ Mr. 212; My.; B. 5, 142). see ಜಲ-, ಮೃಣ್ಮಯ-, ಸು-.

ಪಾಥಸ್ pāthas. *water.*

ಪಾಥೇಯ pāthēya. (fr. ಪಥಿ). *provisions for a journey* (ಸವ್ಪುಳ Mr. 234).

ಪಾಥೋದ pāthas-da. a cloud. (My.).

ಪಾಥೋಧರ pāthas-dhara. a cloud. (My.).

ಪಾಥೋಧಿ pāthas-dhi. the ocean. (My.).

ಪಾಥೋನಿಧಿ pāthas-nidhi. the ocean. (My.).

ಪಾಥೋಭೃತ್ pāthas-bhṛit. a cloud (ಮೋಡ G.; My.).

ಪಾಥೋರುಹ pāthas-ruha. the lotus.

ಪಾಥೋರುಹಾಕ್ಷ pāthōruha-akṣa. Viṣṇu (J. 7, 56).

ಪಾದ್ pād. = ಪಾಯ್. a foot. see ಗೂಢ-, ಬಹು-.

ಪಾದ pāda. = ಪಾಗ, ಪಾಯ 1, ಪಾವ 1, ಪಾವು. *a foot* (ಅಂಘ್ರಿ, ಕಾಲು Nn. 130; ಕಾಲು 77; ಅಡಿ, ಕಾಲ್ Śm. 70). 2, *an affix to proper names as a title of respect.* 3, *the foot of a mountain, a hill at the foot of a mountain.* 4, *the root of a tree* (Mr. 104). 5, *a ray of light;* lustre (ತೇಜ, ತೇಜಸ್ಸು Nn. 130). 6, *a quarter, a fourth part.* 7, a verse-quarter (Ch.). 8, a verse-line (Ch.). 9, a quarter of a weight of gold. 10, = ಪದಪೂರ, ಪಾದಪೂರಣ (Nn. 130). 11, a part in general. 12, combination (? ಬೆರಕೆ Mr. 460). ಪಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಾಪೋಸು, ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. — ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೂ ನಾಗಪ್ಪ ಕಚ್ಚದೆ ಬಿಡ. — ಪಾದಗಾಣಿಕೆ. -ಕಾಣಿಕೆ. a gift placed at the feet of a guru (My.). 2, price (of a thing, My.).

ಪಾದಕಟಕ pāda-kaṭaka. (= ಪಾಡಗ). *an anklet.*

ಪಾದಗ್ರಹಣ pāda-grahaṇa. *laying hold of or clasping the feet of a person, as a mark of respectful salutation.*

ಪಾದಚಾರಿ pāda-cāri. *walking on foot;* a footman.

ಪಾದಜ pāda-ja. a Śūdra. (My.).

ಪಾದತಲ pāda-tala. the sole or lower part of the foot. (Kk. 98).

ಪಾದತೀರ್ಥ pāda-tīrtha. water in which the feet (of superiors) have been washed (My.).

ಪಾದತ್ರಾಣ pāda-trāṇa. foot-protecting: a sandal, a shoe, a boot. see ಮೆಟ್ಟು.

ಪಾದನ pādana. causing to go or to obtain. see ಪ್ರತಿ-.

ಪಾದಪ pāda-pa. drinking with the root: *a tree* (ಮರ Nn. 28).

ಪಾದಪಟ್ಟ pāda-paṭṭa. = ಪಾಯವಟ್ಟ. a badge of honour for the foot; an ornament for it.

ಪಾದಪದ್ಮ pāda-padma. a lotus-like foot, a foot beautiful as a lotus. (My.).

ಪಾದಪಯೋಜ pāda-payōja. = ಪಾದಪದ್ಮ. (Śsv. 3, 56).

ಪಾದಪಾಗ್ರ pādapa-agra. the top of a tree (ಶಿಖಿ, ಮರದ ತುದಿ Nn. 4).

ಪಾದಪಾತ pāda-pāta. a foot-ball, a tread, a kick (Cpr. 5, 76 va.).

ಪಾದಪಾಶ pāda-pāśa. = ಪಾದವಾಸ. a foot-rope for cattle, etc.; an anklet of small bells, etc.

ಪಾದಪಾಶನ pādapa-aśana. eating trees: fire. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಪಾದಪೀಠ pāda-pīṭha. a foot-stool. (My.).

ಪಾದಪೂಜೆ pāda-pūje. homage paid to the feet of gurus (My.).

ಪಾದಪೂರಣ pāda-pūraṇa. filling out a part or a line of a verse, expletive; the act of filling out a line or the measure of a verse; *an expletive,* like ನೆಱೆ, ಸಲೆ, etc. (Ct. I, 19; II, 34).

ಪಾದಪ್ರಹರಣ pāda-praharaṇa. a kick. see ಒದೆ.

ಪಾದಬನ್ಧ pāda-bandha. *any tie for the foot.*

ಪಾದಬನ್ಧನ pāda-bandhana. *any tie for the foot.* 2, *a stock of cattle.* see ಗುದಿ.

ಪಾದರ pādara. = ಹಾದರ. adultery [ಪಾದರದೊಳೊಳ್ಪಂಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವಮುಂ ಗೆಲೆವನ್ನಿಪ್ಪಿನಲಪ್ಪನಾಳ್ದ ಸವಿಯುಣ್ಬಕ್ಕುಂ Pb. 4, 84]; (J. 2, 5). (*cf.* ಪಾಱು 3).

ಪಾದರಕ್ಕೆ pāda-rakke. Tbh. of ಪಾದರಕ್ಷೆ (Śmd. 376).

ಪಾದರಕ್ಷಣ pāda-rakṣaṇa. foot-guarding: *a sandal, a shoe, a boot.*

ಪಾದರಕ್ಷೆ pāda-rakṣe. = ಪಾದರಕ್ಕೆ, ಪಾದರಕ್ಷಣ. (ಉಪಾನಹ್, ಪಾದರಕ್ಷಣ Hlā.; ಪಾದು, ಪಾದುಕೆ, ಉಪಾನಹ್ Si. 344; Bp. 55, 57).

ಪಾದರಸ pāda-rasa. quicksilver, mercury (ಸೂತ Nn. 32; ಪಾರದ 83; ಸೂತ, ರುಚಿರಾಮ 131; ಚಪಲ, ರಸ, ಪಾರದ, etc. Si. 332; My.).

ಪಾದರಿ pādari. an adulteress (J. 5, 61).

ಪಾದರಿ pādari. 1. = ಹಾದರಿ. Tbh. of ಪಾಟಲ. a kind of tree. (Śmd. 364, o. r. ಹಾದರಿ; ಪಾಟಲ, ಪಾಟಲಿ Mr. 118; ಪಾಟಲಿ Śm. 25; ಪಾಟಲಿ, etc. Si. 134; ಮೋಘ G.; Cpr. 7, 56. 69; Te., T., M. ಪಾದಿರಿ). — ಪಾದರೀ ಮರ. a high tree, Stereospermum chelonoides D. C. (St. & Pl.).

ಪಾದರಿ pādari. 2. = ಪಾದ್ರಿ. a padre or priest (Portuguese; My.; M.; B. 5, 272).

ಪಾದರಿಗ pādara-iga. = ಹಾದರಿಗ. an adulterer. ಪಾದರಿಗಂ ಪಲವಣ್ಣನ್ ಅದೇನ್ ಈವಂ? (Śmd. 211. Mdb.).

ಪಾದವಲ್ಮೀಕ pāda-valmīka. *elephantiasis.* see ಒಱಲೆಗಾಲ್.

ಪಾದವಾಸ pādavāsa. Tbh. of ಪಾದಪಾಶ. an anklet of small bells. (Śmd. 380).

ಪಾದವಿನ್ಯಾಸ pāda-vinyāsa. = ಪದವಿನ್ಯಾಸ. 2, the putting down or spreading of rays (Cpr. 1, 47).

ಪಾದಶಾಖೆ pāda-śākhe. a toe. (R.).

ಪಾದಶೃಂಖಲೆ pāda-śriṅkhale. = ಪಾದಸಂಕಲೆ. a chain for the foot.

ಪಾದಷಹ pādaṣaha. = ಪಾಚ್ಛ, etc. a pasha. (My.).

ಪಾದಸಂಕಲೆ pāda-saṅkale. Tbh. of ಪಾದಶೃಂಖಲೆ (Śmd. 176).

ಪಾದಸಂಘಟ್ಟನ pāda-saṅghaṭṭana. striking or crushing with the foot. see ತುಱು.

ಪಾದಸರೋಜ pāda-sarōja. = ಪಾದಪದ್ಮ. a lotus-like foot. (Śśv. 2, 100).

ಪಾದಸ್ಫೋಟ pāda-sphōṭa. *a blister or sore on the foot.*

ಪಾದಾಗ್ರ pāda-agra. *the point or extremity of the foot.*

ಪಾದಾಂಗದ pāda-aṅgada. *an ornament for the feet or toes, an anklet.*

ಪಾದಾತ pāda-āta. *a foot-soldier.* 2, *infantry.*

ಪಾದಾತಿ pādāti. = ಪಾದಾತಿಕ. (Sk.; R.).

ಪಾದಾತಿಕ pādātika. *a foot-soldier.*

ಪಾದಾದಿಯಮಕ pāda-ādi-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ಪಾದಾಮ್ಬುಜ pāda-ambuja. = ಪಾದಪದ್ಮ. a lotus-like foot. (J. 9, 27).

ಪಾದಾಮ್ಬುರುಹ pāda-amburuha. = ಪಾದಾಮ್ಬುಜ. (Cpr. 3, 72).

ಪಾದಾವರ್ತ pāda-āvarta. *a wheel worked with the feet for raising water from a well.*

ಪಾದಿ pādi. 1. (fr. ಪಾಯ್ 1). = ಪಾಯ್ 2, etc., ಹಾದಿ. a road. ಗಜಂ ಪೋದ ಪಾದಿಯಿದು! (Rāghc. 17, 68). [T. ಪಾದೈ; Tu. ಸಾದಿ].

ಪಾದಿ pādi. 2. (= ಪಾಟಿ 1; ಪಾದಿ 1?). equal? (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಪಡಿ, ಗಡೆ, ಪಾಸಟಿ, ಎಣೆ, etc., ಸಮಾನ Śs.). [T. ಪಾದಿ, half].

ಪಾದಿತ pādita. gone to; obtained. see ಆ-.

ಪಾದು pādu. ಪಾದೂ. = ಪಾದುಕೆ. *a shoe, etc.*

ಪಾದುಕ pāduka. = ಪಾದುಕೆ, ಪಾವುಗೆ, ಹಾವಿಗೆ, ಹಾವುಗೆ 1, q. v. (ಅನುಪದೀನ, ಹಾವಿಗೆ Mr. 205, o. r. ಹಾವುಗೆ).

ಪಾದುಕಾಕಾರ pādukā-kāra. *a shoemaker.*

ಪಾದುಕಾಸಿದ್ಧಿ pādukā-siddhi. a magical slipper or shoe, supposed to have the power of conveying the wearer wherever he likes. ಪಾದುಕಾಸಿದ್ಧಿಯಿದ್ದರೂ ನಾಜೋದು ತಪ್ಪದು (Prv.).

ಪಾದುಕೆ pāduke. = ಪಾದುಕ, etc. *a wooden shoe, a shoe, a slipper* (ಎಕ್ಕಡ Kk. 39). 2, an impression of a foot on stone or wood, worshipped as the trace of some god or guru (My.; Mhr.).

ಪಾದೂಕೃತ್ pādū-krit. *a shoemaker.*

ಪಾದೆ pāde. — ಪಾದೆಮುಳ್ಳುಗಿಡ. a perennial herb, Polycarpea corymbosa Lam. (St. & Pl. = M. ಪಾರಮುಳ್).

ಪಾದೋದಕ pāda-udaka. water for washing the feet; water in which the feet of a person have been washed (Grj. 4, 48 va.).

ಪಾದ್ಯ pādya. relating to the foot: *water for washing the feet.* 2, washing the feet (Mhr.). ಪಾದ್ಯಕ್ಕೆ ನೀರು ಇಲ್ಲ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಯೆಲ್ಲಿ? (Prv.).

ಪಾದ್ರಿ pādri. = ಪಾದರಿ 2. a Christian priest. (My.; B. 5, 206).

ಪಾನ pāna. = ಪಾನೆ. drinking; enjoying. 2, a drink, a beverage. 3, a drinking vessel. 4, *a water-conduit, a canal.* see ತೂಮ್ಬು, ಕುಡಿ; ಕೊಡ-.

ಪಾನಕ pānaka. a draught, a drink, a beverage (Sk.); hydromel, beverage made of jaggory, sugar, etc. and water, and drunk as sherbet (Te.; My.). ಕುಡಿಯುವ ಪಾನಕದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಪಾನಕಾ ಕುಡಿಯುವಾಗ್ಯೆ ಮಾಣಿ ಕುತ್ತಿಗೇ ಹಿಡಿದ. — ಪಾನಕಾ ಬೇಕೆನ್ದು, ಶುನಕಕ್ಕೆ ಕರದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ pāna-gōṣṭhi. *a drinking party; a place where people drink together* (ಆಪಾನ, ಮಿಾಱು ಕುಡಿವುದು Mr. 221).

ಪಾನಗೋಷ್ಠಿಕೆ pāna-gōṣṭhike. = ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ. *a drinking party, etc.*

ಪಾನಪಾತ್ರ pāna-pātra. *a drinking vessel, a goblet, etc.*

ಪಾನಭಾಜನ pāna-bhājana. *a drinking vessel, a goblet, etc.*

ಪಾನಾಮ್ಬು pāna-ambu. drinking-water (Bp. 12, 9).

ಪಾನಿ pāni. water (My.; H.; Mhr. ಪಾಣೀ).

***ಪಾನಿಗಟ್ಟು pāni-kaṭṭu.** to give a religious offering to a Jaina ascetic. ಎಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳುಣ್ಡು ತಪಮ್ಬಟ್ಟನ್ ಇಂ ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳ್ ಪಾನಿಗಟ್ಟುವಂ Vr. 79, 12; 12, 81.

ಪಾನೀಯ pānīya. = ಪಾಣಿ 2, ಪಾಣಿಯ. to be drunk, drinkable. 2, a beverage, a drink. 3, *water.*

ಪಾನೀಯಜ pānīya-ja. a lotus.

ಪಾನೀಯಜಾಸನ pānīyaja-āsana. Brahmā (Rām. 4, 2, 13).

ಪಾನೀಯದ್ವಾರ pānīya-dvāra. = ಪಾಣಿಯಬಾರ. an outlet for water.

ಪಾನೀಯಮಣ್ಡಪ pānīya-maṇḍapa. = ಪಾನೀಯಶಾಲಿಕೆ. (Cpr. 1, 94 va.).

ಪಾನೀಯಶಾಲಿಕೆ pānīya-śālike. *a shed on the road-side for providing passengers with water.*

ಪಾನು pānu. a leaf; the leaf of a book (Mhr.; My.); the leaf of piper betel; the roll of this leaf with betel-nut, spices and lime, pan. (Mhr.; My.).

ಪಾನೆ pāne. = ಹಾನೆ. (Tbh. of ಪಾನ). a pot of metal or earth (T. ಪಾನೈ; M. ಪಾನಿ; see ಇಪ್-, ಒಪ್-, ಕೊಡ-).

ಪಾನ್ತ pa-anta. a term ending in pa (Śmd. 316).

ಪಾನ್ಥ pāntha. (fr. ಪಥಿ). *a wanderer, a traveller.*

ಪಾನ್ಥಸ್ಥ pānthastha. = ಪಾನ್ಥ. (Mhr.; B. 4, 155).

ಪಾಪ pāpa. = ಪಾಪೆ, etc. a small child (My.). see ಕಾಡ-.

ಪಾಪ pāpa. *bad, wicked, vicious, sinful,* etc. 2, a bad man. 3, *sin, vice, crime, wickedness, guilt* (Bp. 55, 7). 4, bad fortune, bad state, misery, a scrape, a strait. ಪಾಪ, o misery! etc. (My.; B. 2, 38. 44; 3, 89; 4, 44). ಪಾಪ ಬರಬಾರದೆನ್ದು, ಶಾಪ ಕೊಣ್ಡ. — ಪಾಪದಲ್ಲಿ ತಾಪ ತಪ್ಪದು. — ಪಾಪ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ದು, ತೋಪಿಯಿಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ. — ಪಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಾಪೋಸು, ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. — ಮನವಱಿಯದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ, ತನು ತಿಳಿಯದ ನೋವಿಲ್ಲ. — ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಡತಿ, ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ತಾಯಿ. (Prvs.). see Prv. s. ಭಾರ. — ಪಾಪ ಅೞು. sin to be destroyed (Bp. 1, 25). — ಪಾಪ ಕೆಡೆ. sin to fall, perish or vanish (Bp. 45, 34). — ಪಾಪ ತಿದ್ದು. to rectify sin (Dp. 150, 5). — ಪಾಪ ಪ್ರಹರಿಸು. to repel or remove sin (Bp. 61, 79). — ಪಾಪ ಹರಿ. sin to go away (Bp. 45, 8). — ಪಾಪ ಹೊಱು. to bring sin upon oneself (Bp. 60, 9).

ಪಾಪಕ pāpaka. bad, evil, wicked; evil, wrong, wickedness, sin. see ಹಾವುಗೆ 2.

ಪಾಪಕರ್ಮ pāpa-karma. an evil deed, a bad action, etc. (Bp. 57, 58). ವ್ಯಾಪಾರದಿನ್ ಅೞಿದಲ್ಲದಾ ಪರವು ಕಾಣಿಸದು, ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಅತಿಗಳೆದು ನಿನ್ದವಗೆ ಕೋಪವದ್ ಎಲ್ಲಿಹುದು? (Sp.).

ಪಾಪಕ್ಷಯ pāpa-kṣaya. the destruction of sin. see W. v. 1256; (Vivēkacintāmaṇi, Madras. 1867, p. 422). ಪಾಪಕ್ಷಯವಾಗಲೆನ್ದು, ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದರೆ ಕುಲಕ್ಷಯವಾಗಲೆನ್ದು, ಮೊಸಳೆ ಎಟಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಪಾಪಗ್ರಹ pāpa-graha. a planet of evil or malignant aspect, as rāhu, kētu, śani and maṅgala. (My.).

ಪಾಪಚಿತ್ತ pāpa-citta. evil-minded, being of an evil disposition (Bp. 32, 51).

ಪಾಪಚೇಲಿ pāpa-cēli. *the creeper Clypea hernandifolia* W. & A. see ಅಗುಳುಸುಣ್ಣೆ.

ಪಾಪಟೆ pāpaṭe. = ಪಾಪಡಿ, q. v. 2, (Tbh. of ಪರ್ಪಟ). = ಪಾಪರೆ, ಪಾವಟೆ. see ಕಾಡ-. — ಪಾಪಟೆಗಿಡ. (ವಿಶಾಲೆ, ಇನ್ದ್ರವಾರುಣಿ ಅನ್ದರೆ ಹಾವುಮೆಕ್ಕೇ ಗಿಡ; ಪಾಪಟೆಗಿಡವೆನ್ದು, ಕೆಲವರರ್ಥ ಹೇಳುವರು Si. 161); a shrub or small tree, Pavetta indica Lin. (Ixora pavetta Roxb., St. & Pl.; Ixora tomentosa, Te.).

ಪಾಪಡಿ pāpaḍi. = ಪಾಪಟೆ. Tbh. of ಪರ್ಪಟಿ. a kind of fragrant substance. (ಜತುಕೆ, ಪರ್ಪಟಿ Mr. 141, o. r. ಪಾಪಟೆ).

ಪಾಪದೂರ pāpa-dūra. a man who is far from sin (Bp. 27, 78).

ಪಾಪನಾಶನ pāpa-nāśana. the destruction or removal of sin (Bp. 27, 26; Dp. 130, 53). 2, a remover of sin (Dp. 134, 11).

ಪಾಪನಿವರ್ತಕ pāpanivartaka. abolishing or removing sin (Vivēka-cintāmaṇi p. 515).

ಪಾಪನಿವಾರಣ pāpa-nivāraṇa. keeping off, checking or averting sin (My.).

ಪಾಪನಿಷ್ಕೃತಿ pāpa-niṣkriti. atonement for sin (My.).

ಪಾಪಪರಿಹಾರ pāpa-parihāra. taking away or removing sin (C.; see Bp. 60, 57).

ಪಾಪಮುಕ್ತಿ pāpa-mukti. liberation from sin, remission of sin (Vivēka-cintāmaṇi p. 422).

ಪಾಪರಾಸಿ pāpa-rāsi. = ಪಾಪೌಘ. ಪಾಪರಾಸಿಗಳು (ಪಾಪೌಘ, ವಿಷ್ಟ Nn. 103).

ಪಾಪರೆ pāpare. = ಪಾಪಟೆ. the bitter apple, colocynth; the bitter melon vine (Te.). see ಕಾಡ-, ಪಿಲ್ಲ-. — ಪಾಪರೆಚೆಟ್ಟು. (ಚಿತ್ರೆ, ಗವಾಕ್ಷಿ, ಗೋಡುಮ್ಬೆ Si. 161; Te. = ಪಾಪರೆ).

ಪಾಪರ್ದ್ಧಿ pāpa-riddhi. sin-prosperity: *getting a living by hunting;* the chase.

ಪಾಪವಿಮುಕ್ತ pāpa-vimukta. free from sin, liberated from all crime (Vivēka-cintāmaṇi p. 499).

ಪಾಪವಿಮೋಚನ pāpa-vimōcana. liberation from sin (My.).

ಪಾಪಾತ್ಮ pāpa-ātma. evil-minded; a sinner, a reprobate, a very wicked person. (My.). ಪಾಪಾತ್ಮನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮ ತಿಳಿಯನೇ? (Prv.).

ಪಾಪಾಸು pāpāsu. = ಪಾಪೋಸು. a shoe or slipper. (My.; Tu., Te.; T. ಪಾಪಾಚ್ಚಿ). — ಪಾಪಾಸುಕಳ್ಳಿ. the prickly pear (My.).

ಪಾಪಿ pāpi. = ಪಾಯಿ 2. wicked, sinful, bad; a sinner, a criminal (ಖೇಟ, ನಿಕುಷ್ಟ, ಕಷ್ಟ, etc. Mr. 225; Śmd. 287; Bp. 13, 20; 28, 38; 45, 10; B. 3, 96). ಪಾಪಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಾತಾಳ. — ಪಾಪಿಗಳ ದೇವರೆನ್ದು, ಪಾಪೋಸಿನಿನ್ದ ಹೊಡೆಯಬಾರದು. — ಪಾಪಿಗೆ ಪರಮಾಯು, ಲೋಭಿಗೆ ಚಿರಾಯು. — ಪಾಪಿಗೆ ಪರಲೋಕವಿಲ್ಲ, ಪಾಪೋಸಿಗೆ ಮಡಿಯಿಲ್ಲ. — ಪಾಪಿಗೆ ಪಾರಾಯಣದ ಯೋಚನೆಯುಣ್ಟೇ? — ಪಾಪಿ ಗಳಿಸಿದ್ದು ಪರರ ಪಾಲು. — ಪಾಪಿ ಪರಕ್ಕೆ ಹೋದಾನೇ? — ಪಾಪಿ ಪರರ ಕಷ್ಟ ಬಲ್ಲನೇ? — ಪಾಪಿಯ ಕೆಡಿಸಿದವರಿಲ್ಲ, ಪುಣ್ಯವನ್ತನ ಬದುಕಿಸಿದವರಿಲ್ಲ. — ಪಾಪಿಯ ಧನ ಪರರಿಗೆ, ಲೋಭಿಯ ಧನ ಕತ್ತೆಗೆ. — ಪಾಪಿಯಾದವ ಭೂಪತಿಯಾದಾನೋ? — ಪಾಪಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಮೊಣಕಾಲುದ್ದ ನೀರು. — ಪಾಪೀ ಗಣ್ಟು ಪರರಿಗೆ, ಮುಣ್ಡೇ ಗಣ್ಟು ಕಣ್ಡವರಿಗೆ. — ಪಾದಕ್ಕೆ ಪಾಪೋಸು, ಪಾಪಿಗೆ ಪುಟಗೋಸಿ (Prvs.). [— ಪಾಪಿಯಕೂಸು. sinner's child. ಪಾಪಿಯ ಕೂಸನೆತ್ತಿದನ್ತೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವರ ಭಕ್ತಿ ಅಳಿಮನದವರಿಗೆ ಅಳವಡದಯ್ಯ Bv. 667].

ಪಾಪಿಷ್ಠ pāpiṣṭha. most wicked, worst, exceedingly bad (Bp. 60, 20; My.).

ಪಾಪೆ pāpe. = ಪಾಪ, ಹಾಹೆ. a figure, an ornamental form, a puppet, a doll; a badge, an ensign; the pupil of the eye [ಪಳುಕಿನ ಪಾಪೆಯನಮರ್ದಿಂ ತೊಳೆದನ್ತೆ Ap. 6, 39]; (Abh. P. 3, 39; 4, 12; My.; Te. ಆಬೆ, ಪಾಪೆ, the pupil of the eye; ಪಾಪೆ also: a child; T. ಪಾವ್ವೈ, M. ಪಾವೆ, a doll, puppet; Te. ಪಾಪಡು, a little boy, *cf.* ಪಸುಳ and ಪಾಂಗು). (ರಥದ) ಪಾಪೆ ರೂಪು ಗೆಟ್ಟುದು (Abh. P. 13, 69).

ಪಾಪೋಸು pāpōsu. = ಪಾಪಾಸು. a shoe or slipper (My.; M.; Mhr., H. ಪಾಯಪೋಸ). see Prvs. s. ಪಾದ, ಪಾಪಿ.

ಪಾಪೌಘ pāpa-ōgha. a heap of inauspicious things: the feces, excrement (ವಿಷ್ಟ, ಪಾಪರಾಸಿಗಳು Nn. 103).

ಪಾಪ್ಮ pāpma. *evil, sin, crime.*

ಪಾಮ pāma. *herpes, itch, scab* (ಕಚ್ಚು, ಖಸ, ಕೆರಕು Mr. 384).

ಪಾಮನ pāmana. = ಪಾಮರ. *diseased with herpes, etc.*

ಪಾಮರ pāmara. *diseased with herpes, scabby.* 2, *low, vulgar;* stupid. 3, a man of the lowest extraction: a Kirāta (ಅಚಲ, ಕಿರಾತ Nn. 41; ಕ್ಷುಲ್ಲಕ Mr. 517); an unrefined, vulgar man, etc. (ಪ್ರಾಕೃತ, ಬರ್ಬರ, ಇತರ ತಾನ್ ಒಲ್ಲದಂ Mr. 229, o. r. ತನಗಲ್ಲದವಂ).

ಪಾಮರತನ pāmaratana. lowness, rudeness, etc. (My.).

ಪಾಮರಿ pāmari. a Śabara or Kirāta female (ತ್ರಿಶೂಲೆ, ಶಬರಸ್ತ್ರೀ Nn. 92; C. Bp. 11, 9; J. 3, 5. 6. 8).

ಪಾಮೆ pāme. *herpes, scab.*

ಪಾಮ್ಬ pāmba. a powerful, heroic or eminent man (ವೀರವಡೆದಂ Ct. I, 61; *cf.* ಅಣ್ಬ).

ಪಾಯ್ pāy. 1. (Śmd. 53). = ಪಾಯಿ 1, ಹಾಯ್ 1, ಹಾಯಿ 1, ಹಾಯು. to jump over; to step over, to pass over, to cross; to jump, to leap; to leap against, to assault (ಲಂಘನ Śmd. Dh.; My. as ಹಾಯ್; T., M.); to step, to advance, to go, to flow (My. as ಹಾಯ್; T., M.); to run against, to butt, to gore (My. as ಹಾಯ್; T. M.); to knock against (v. i.), as the head (My. as ಹಾಯ್). P. p. ಪಾಯ್ದು. [ಜಲನಿಧಿಯಂ ಪಾಯ್ದೊರ್ವನೆ ನಿಲಿಕೆ ದಶಾನನ ಪೊೞಲನಾ ಲಂಕೆಯನಾ Kr. 3, 191; Pb. 4, 13; Ap. 6, 34]. ಮರನಂ ಪಾಯ್ದಂ (Śmd. 195). ಪೊಳೆಪಿಂಚವೋಯ್ತು, ತಾರಗೆ ಬೆಳಗುಱಿದುವು, ಹಿಮುಕರಂಗೆ ಪಾಯ್ತು ಚಕೋರಾವಳಿ ಬೆಱಗಾದುದು, ಕುಮುದಂಗಳ ನಗೆ ಬತ್ತಿದುವು ಪಾಯ್ತು ನೇಸಱುನಾಗಳ್ (Lilv. 3, 5). ಕೆಲಕೆ ಪಾಯ್ (ಪರ್ವಳಿಸು Bhn. 28). see Cpr. 2, 24; Bp. 22, 15. 34; Rśv. 5, 117; 6, 11 va. (twice); 13, 78. 91; J. 3, 32; 14, 9; 31, 62; ಕಡೆವಾಯ್, ದಿಣ್ಡುವಾಯ್, ಮೇಲ್ವಾಯ್.

ಪಾಯ್ pāy. 2. = ಪಾದಿ 1, ಪಾಯ, ಪಾಯಿ 2, ಪಾಯು, ಹಾಯ್ 2, ಹಾಯಿ 2. going; course, way; manner, propriety, fitness. see ತಱುವಾಯ್.

ಪಾಯ್ pāy. 3. = ಪಾಯ್ದು. P. p. of ಪಾಯ್ 1. — ಪಾಯ್ತರ್. to run, to flow (Abh. P. 13, 128; Śśv. 4, 22); to come (Śśv. 3, 62; 4, 11. 43).

ಪಾಯ್ pāy. (= ಪಾಯ 1, etc.). Tbh. of ಪಾದ್. a foot. — ಪಾಯ್ದಳ. infantry (My.). — ಪಾಯ್ವಾನೆ. = ಪಾಯಖಾನೆ, q. v. (My.). — ಪಾಯ್ಶುದ್ಧಿ. = ಪಾಯಾಶುದ್ಧಿ, q. v. (My.).

ಪಾಯ pāya. = ಪಾಯ್ 2, etc. course, way, etc. see ತಱುವಾಯ.

ಪಾಯ pāya. 1. = ಪಾಯಿ 3. Tbh. of ಪಾದ. a foot. [Cv. 1400]. see ಪಾಯವಟ್ಟ. — ಪಾಯಖಾನೆ. = ಪಾಯ್ಖಾನೆ, ಪಾಯಿಖಾನೆ. a privy (My.; Mhr., H., Br.). — ಪಾಯದಟಿ. = ಪಾಯ್ದಟಿ. (J. 4, 31; 17, 30. 45; 20, 23).

ಪಾಯ pāya. 2. = (ಪಾಯ್, ಪಾಯ 1), ಪಾಯಾ, q. v. (My.).

ಪಾಯಕ pāyaka. = ಪಾಯಿಕ. (Bh. 3, 5, 22).

ಪಾಯಕು pāyaku. = ಪಾಕು 1 (Bh. 6, 8, 52).

ಪಾಯವಟ್ಟ pāya-paṭṭa. Tbh. of ಪಾದಪಟ್ಟ. a foot-ornament. (Śmd. 380; ಪೆಣ್ಡೆಯ Mr. 344; Cpr. 7, 115 va.; Bp. 4, 36; 42, 12; in Te. = ಅನ್ದಿಗೆ).

ಪಾಯಸ pāyasa. (fr. ಪಯಸ್). = ಪಾಯಿಸ. made of milk; food prepared with milk; *a dish (or oblation) of milk, rice, and sugar, etc.*; milk; — *the resin of Pinus longifolia.* ಪಾಯಸವಾದರೂ ಆಯಾಸದ ಹೊರ್ತು ಸಿಕ್ಕದು. — ಪಾಯಸಕ್ಕೆ ಆಯಾಸ ಪಟ್ಟು, ನಾಯಸಾ ಕೊನ್ದು, ತಿನ್ದ. — ನಿಯಮಿಸಲಾಱದ ಸೊಸೆಗೆ ಪಾಯಸವೇ ಕಹಿ. — ನುಸಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕಸಕಸೆಪಾಯಸ? — ಪಯಸ್ವಿನಿ ನದಿಗೆ ಹೋದರೆ ಪಾಯಸ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). see ಕಡ್ಲೆ–; Prv. s. ಬೇಯಿಸು; Hlā. & Nr. s. ತುಯ್ಯಲ್.

ಪಾಯಾ pāyā. = ಪಾಯ 2. a foundation [Tu.]; (My.; Br.; Mhr.; B. 4, 151).

ಪಾಯಾಶುದ್ಧಿ pāyā-śuddhi. a firm, regular, correct foundation (of a building or business, Mhr.; My.).

ಪಾಯಿ pāyi. 1. = ಪಾಯ್ 1, etc. to jump over. ಬೆಂಗೆ ಪಾಯಿದುದು (ಎಟ್ಟಿಟ್ಟದುದು, ಬೆನ್ನೇಱಿದುದು, etc. Śs.). see ಮೇಲ್ವಾಯಿ.

ಪಾಯಿ pāyi. 2. = ಪಾಯ್ 2, etc. course, way, etc. see ತಱುವಾಯಿ.

ಪಾಯಿ pāyi. 1. drinking. see ಮದ್ಯ–, ಮಧು–.

ಪಾಯಿ pāyi. 2. Tbh. of ಪಾಪಿ. wicked, sinful, etc. see ಬಡ–.

ಪಾಯಿ pāyi. 3. = ಪಾಯ 1. — ಪಾಯಿಖಾನೆ. = ಪಾಯಖಾನೆ. My.; Br.). — ಪಾಯಿದಟಿ. = ಪಾಯ್ದಟಿ, ಪಾಯದಟಿ. (My.).

ಪಾಯಿಕ pāyika. = ಪಾಯಕ. a foot-soldier (Sk.).

ಪಾಯಿಕೆ pāyike. drinking. see ತೈಲ–.

ಪಾಯಿಜಾಮೆ pāyijāme. trowsers (My.; Si. 224; Mhr., H. ಪಾಯ ಜಮಾ).

ಪಾಯಿದಾ pāyidā. advantage, profit (My.; Mhr., H. ಫಾಯದಾ).

ಪಾಯಿದೆ pāyide. = ಪಾಯಿದಾ. [Tu.].

ಪಾಯಿಸ pāyisa. = ಪಾಯಸ. (My.; ತರಲ G.).

ಪಾಯಿಸು pāyisu. = ಹಾಯಿಸು. to cause to jump over; to cause to cross; to cause to flow [ಎಮ್ಮನೀ ತೊಱೆಯಂ ಪಾಯಿಸೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 1, 68 va.; Ap. 8, 41 va.]; (Abh. P. 13, 62. 66). [2, to cause to fight. ಈತನಗ್ಗಿ ಮುಂ ಪುಸಿದಿವನನ್ತೆ ಪಾಯಿಸಿದನಿನ್ದ್ರನೊಳಾದಿ ನರೇನ್ದ್ರರೆಲ್ಲರಂ Pb. 5, 72].

ಪಾಯು pāyu. = ಪಾರಿ 2, etc. course, way, etc. see ತಱುವಾಯು.

ಪಾಯು pāyu. *the anus.*

ಪಾಯ್ಕು pāyku. = ಪಾಕು 1, q. v. an exclamation of praise.

ಪಾಯ್ಯ pāyya. *measure.*

ಪಾರ್ pār. = ಹಾರ್, ಹಾರು 1. to seek for a time or an occasion; to look for; to wait for; to look to, to look after; to consider, to regard; to desire (ಸಮಯಾನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; ಬಯಸು Śmd. 174 Cm.; Cpr. 2, 72; 5, 36 va.; 5, 137; 6, 21; 8, 11. 51; Abh. P. 13, 94; 15, 39; Grj. 8, 44; Bp. 4, 65; J. 1, 5; T., M.; *cf.* ಆರಯ್). ಪಾರ್ದಂ (Śmd. 50, o. r. ಪೋರ್ದಂ). ಇವಂ ಪಾರದೆ (174). ರಥಿಗಳ ಸೆಱಗಂ ಪಾರದೆ (Abh. P. 13, 70). [ಈ ಬನದೊಳಿರ್ದೆಂ ಕಾಲಮುಂ ಪಾರೆವೇ Pb. 7, 30; Ap. 9, 109]. ಪೆಱರ್ಗಳಂ ಪಾರದೆ (Mr. 2). ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳ ಅರ್ಘಮಂ ಪಾರ್ವುದು (ನೀವಾಕ, ಪ್ರಯಾಮ Nr.). — ಪಾರ್ಬ. = ಪಾರ್ವ. (Bp. 53, 40; 56, 43; 57, 79; 60, 4). — ಪಾರ್ವ. = ಪಾರ್ಬ, ಪಾರುವ, ಹಾರುವ, ಹಾರ್ವ. a Brāhmaṇa (ವೇದಾಳಿ Ct. I, 21; ವಿಪ್ರ II, 50; Bp. 3, 73; 56, 25; T., M. ಪಾಪ್ಪಾನ್, ಪಾರ್ಪ್ಪಾನ್; Te. ಪಾರುವ). see Śmd. 120. 121. 300; Abh. P. 16, 38 va.; Bh. 1, 8, 87; J. 2, 25. ಜಾತಿಮಾತ್ರವನೆ ತೋಱಿ ಬಾಟ್ಟ ಪಾರ್ವರಂ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರುವ Hlā.). ಪಾರ್ವನೆನೆ ತನ್ನ ಜಾತಿಯಂ ತೋಱಿ ಬಾಟ್ಟಂ (ಬ್ರಹ್ಮಬ್ರುವ Mr. 254). see ಪಾರ್ವಿತಿ separately.

ಪಾರ pāra. = ಪಾರು, ಹಾರು. *the further shore or opposite bank of a river* (ನದಿಯಾಚೆ Mr. 415). 2, the end or limit of anything. 3, across, over, through. — ಪಾರ ಕಾಣಿಸು. = ಪಾರುಗಾಣಿಸು. to cause to look through; to be pellucid (B. 4, 96). 4, to cause to see the other side: to convey to the other side (of a river, trouble, etc.), to help to cross. ನದಿಯನ್ನು ಪಾರ ಕಾಣಿಸು (My.); ಕಷ್ಟದಿನ್ದ ಪಾರ ಕಾಣಿಸು (My.). — ಪಾರಗಾಣು. - ಕಾಣು. = ಪಾರು ಗಾಣು. to see to the other side or through, to see the end of (My.). — ಪಾರಗೆಯ್. to convey to the other side, to drive away (Śś. in B. 5, 87). — ಪಾರ ಮಾಡು. to convey to the other side, across or through, to help out of (B. 3, 19; 5, 165; My.). — ಪಾರವಯ್ದಿಸು. -ಆಯ್ದಿಸು. to carry to the end, to cause to come to a successful end; to make pass or cross over; to deliver, to save. see Bp. 1, 7; 24, 41; 35, 54; 37, 47; 54, 16. — ಪಾರವಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. to pass or cross over (Bp. 60, 46). — ಪಾರಾಗು. to get to the other side, over or through; to be saved from; to get out of (C.; B. 2, 44; 4, 43. 60. 192; 5, 85). ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನೊಳಗಿನ್ದ ಪಾರಾಗು (G. 300).

ಪಾರಕ pāraka. 1. carrying over, bearing across, saving. 2, an usher (Bp. 61, 29).

***ಪಾರಕ pāraka.** 2. — ಪಾರಕಿನ ಕೂಳು. old rice? ಪ್ರಥಮ ದಿವಸದೊಳೆ ಪಾರಕಿನ ಕೂಳುಮುವರೆಯುಮೆಣ್ಣೆಯುಮಾಡಿನಲೆಯುಮಂ ಬಡ್ಡಿಸಿದೊಡೆ ಅದನಮೃತಮನುಣ್ಬನ್ತುಣ್ಡು Vr. 68, 26.

ಪಾರಕಾವಣೆ pārakāvaṇe. = ಪರಕಾವಣೆ. proving coin. (My.).

ಪಾರಗ pāra-ga. going through or across; completely familiar or conversant with, well versed in. (My.).

ಪಾರಗತ pāra-gata. = ಪಾರಂಗತ. passed through or over, crossed.

ಪಾರಂಗತ pāra-ṅ-gata. thoroughly versed in, adept, proficient (Mhr., My.; Bp. 46, 2).

ಪಾರಜ pāraja. Tbh. of ಪಾರದ. (ರಸ Mr. 499; ಚಪಲ, ಪಾರದ G.; B. 4, 226).

ಪಾರಣ pāraṇa. = ಪಾರಣೆ. bringing over, etc. 2, concluding a fast: eating after a fast, breakfast. (My.). ಏಕಾದಶೀ ಉಪವಾಸ, ದ್ವಾದಶೀ ಪಾರಣ (Prv.).

ಪಾರಣಕ್ಷಮ pāraṇa-kṣama. able to finish (another's) fasting (Cpr. 8, 35).

ಪಾರಣೆ pāraṇe. = ಪಾರಣ. (Cpr. 8, 4 va.; Bh. 2, 10, 22; 3, 2, 38). ಪಾರಣೆಯಾದರೂ ಪಾರಾಯಣ ತೀರಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯ pāratantrya. (fr. ಪರತನ್ತ್ರ). *the state of being subject to another, dependence.*

ಪಾರದ pārada. = ಪಾರಜ. *quicksilver.*

***ಪಾರದರ pāradara.** adultery. ಪಾರದರದೊಳ್ ಸತ್ತಂಗಜಲ್ವನ್ನರಾರ್ Pb. 8, 81.

ಪಾರದರ್ಶಕ pāra-darśaka. pellucid, transparent (B. 4, 225; 5, 136).

ಪಾರದಾರ್ಯ pāradārya. (fr. ಪರದಾರ). adultery (*cf.* ಪಾದರ?).

ಪಾರಮಾರ್ಗ pāra-mārga. a way through; complete attainment (Śmd. 231).

ಪಾರಮಾರ್ಥ pāramārtha. = ಪರಮಾರ್ಥ. the most sublime truth. see Prv. s. ಪ್ರಪಂಚ.

ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ pāramārthika. (fr. ಪರಮಾರ್ಥ). supremely good, excellent; spiritual; essential, real, true; spiritually minded, studious of divine knowledge. (My.).

ಪಾರಮ್ಪರ್ಯ pāramparya. (fr. ಪರಮ್ಪರಾ). continuous order or hereditary succession. 2, *traditional instruction, tradition.*

ಪಾರಮ್ಪರ್ಯೆ pāramparye. = ಪಾರಮ್ಪರ್ಯ. (ನಿರನ್ತರಗುರೂಪದೇಶ, ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ Mr. 252).

ಪಾರಮ್ಪರ್ಯೋಪದೇಶ pāramparya-upadēśa. *traditional instruction.*

ಪಾರಮ್ಬಿ pārambi. the descending shoots of Ficus indica, etc. which take root and re-ascend (Mhr.; ಅವರೋಹ, ನೇತ್ರ, ಶಾಖಾಶಿಫೆ, etc. G.).

ಪಾರಯ್ಸು pāraysu. = ಹಾರಯ್ಸು. to desire (Cpr. 2, 72; 6, 78).

***ಪಾರಯಿಸು pārayisu.** = ಪಾರೆಯ್ಸು. ಸ್ವಯಂಭೂರಮಣಾಮ್ಬುರಾಶಿ ವಿಲಸತ್ತಟದೊಳ್ ಜಳಕೇಳೀ ಲೀಲೆಯಿಂ ಪಾರಯಿಸಿರ್ಪುದಂ ನೆನೆವುದು Ap. 3, 83.

ಪಾರಲೌಕಿಕ pāralaukika. (fr. ಪರಲೋಕ). relating to the next world (Bh. 1, 10, 13; My.).

ಪಾರವಶ್ಯ pāravaśya. (fr. ಪರವಶ). dependence (ಪರವಶ Ct. II, 115); rapture, ecstasy (Bp. 3, 11; 34, 4).

ಪಾರವಾರ pāravāra. Tbh. of ಪಾರಾವಾರ. the ocean (B. 5, 146).

ಪಾರಶವ pāraśava. (fr. ಪರಶು). *iron*; steel (ಉಕ್ಕು Mr. 98); an iron weapon. 2, *the son of a Brāhmaṇa by a Śūdra woman.*

ಪಾರಶಿಕ pāraśika. = ಪಾರಸೀಕ, (ಪಾರಿಸಿ). (ಕುದುರೆ ಪಾರಶಿಕದೇಶದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿರೆ ವನಾಯುಜಂ Mr. 282).

ಪಾರಶ್ವಧಿಕ pāraśvadhika. *a man armed with an axe.*

ಪಾರಸೀಕ pārasīka. = ಪಾರಶಿಕ. a Persian. 2, *a Persian horse.*

ಪಾರಸ್ತ್ರೈಣೇಯ pārastraiṇeya. (fr. ಪರಸ್ತ್ರೀ). *a son by another's wife.*

ಪಾರಾ pārā. = ಪಹರೆ. a watch, etc. (My.).

ಪಾರಾಪತ pārāpata. = ಪಾರಾವತ, etc. (Cpr. 1, 101 va.; 3, 17; 3, 96 va.; 8, 36).

ಪಾರಾಯಣ pāra-ayaṇa. going over or across. 2, *reading from one end to the other, reading through, perusal* (ಸಾಕಲ್ಯವಚನ, ಕಡೆಮುಟ್ಟಲ್ ಓದುವುದು Hlā); studying, study; a man who has read very much (ಮಿಗೆ ಓದಿದವಂ Mr. 252); a man who is devoted to (ತತ್ಪರ, ಪ್ರೇಮಿ, ಪ್ರಬರ್ಹ, ಪ್ರೇಮುಗೆಯ್ವವ 229).

ಪಾರಾವತ pārāvata. = ಆರಿವಾಳ, ಪಾರಾಪತ, ಪಾರಿವ, ಪಾರಿವಾಣ, ಪಾರಿವಾಳ, ಪಾರುವಾಣ 2, ಹಾರವಾಣ 1, ಹಾರುವಾಣ, ಹಾಲುವಾಣ 1. *a pigeon, a dove* (ಪಾರಿವ Ct. II, 56; ಪಾರಿವಾಳದ ಹಕ್ಕಿ Nn. 10, o. r. ಪಾರಿವಾಣ–; Te. ಪಾರುವ, ಪಾವುರ, ಪಾವುರಾ, ಪಾವುರಾಯಿ; Tu. ಪುದ; T. ಪುಱವು, ಪುಱಾವು; M. ಪುಱಾವು, ಪ್ರಾವು; Mhr., H. ಪಾರೆವಾ, the blue pigeon).

ಪಾರಾವತಾಂಘ್ರಿ pārāvata-aṅghri. pigeon's foot: *the heart-pea, Cardiospermum halicacabum* Lin.

ಪಾರಾವಾರ pāra-avāra. = ಪಾರವಾರ. *the further and the nearer bank or shore.* 2, bounds (Mhr.). 3, *the ocean.*

ಪಾರಾಶರ pārāśara. (fr. ಪರಾಶರ). coming from Parāśara. 2, Vyāsa (Mr. 257). 3, the rules of Parāśara for the conduct of the mendicant order.

ಪಾರಾಶರಿ pārāśari. *a mendicant of the school of Parāśara.*

ಪಾರಾಶರ್ಯ pārāśarya. *Vyāsa.*

ಪಾರಿ pāri. the two side-posts of a cart wherein the pegs are fastened (My.; V. 38, 93).

ಪಾರಿ pāri. *a drinking vessel, a cup.*

ಪಾರಿಕಾಂಕ್ಷಿ pārikāṅkṣi. *an ascetic.*

ಪಾರಿಖತ್ತು pārikhattu. a deed of relinquishment of claim for partition of property, a partition-deed (My.; Mhr., H. ಪಾರಖತ).

ಪಾರಿಜಾತ pārijāta. (fr. ಪರಿಜಾತ). = ಪಾರಿಜಾತಕ. (Bp. 55, 22).

ಪಾರಿಜಾತಕ pārijātaka. *the coral tree, Erythrina indica* Lam., *one of the five trees in svarga* (see ದೇವತರು).

ಪಾರಿತಥ್ಯೆ pāritathye. *a trinket worn on the forehead where the hair is parted; a string of pearls for binding the hair* (ಮುಡಿಯ ಮೇಗಣ ಮುತ್ತಿನ ಸೆಣ್ಣು, ಮುತ್ತಿನ ದಣ್ಡೆಯೆನ್ದು ಎಮ್ಬರು Nr.).

ಪಾರಿತೋಷಿಕ pāritōṣika. (fr. ಪರಿತೋಷ). a reward, a gratuity, a present. (Cpr. 2, 91; My.).

ಪಾರಿಪಕ್ಷ pāripakṣa. one kind of the horse's teeth (Mr. 281).

ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕ pāripanthika. (fr. ಪರಿಪನ್ಥಂ). *a highway man, a robber, a thief.*

ಪಾರಿಪಾತ್ರಕ pāripātraka. = ಪಾರಿಯಾತ್ರಕ. N. of a mountain range.

ಪಾರಿಪಾರ್ಶ್ವಿಕ pāripārśvika. (fr. ಪರಿಪಾರ್ಶ್ವ). *retinue, attendants.*

ಪಾರಿಪ್ಲವ pāriplava. (fr. ಪರಿಪ್ಲವ). *moving to and fro, shaking, tremulous, unsteady;* perturbed. 2, N. of a country (J. 15, 2. 7. 41).

ಪಾರಿಭದ್ರ pāribhadra. (fr. ಪರಿಭದ್ರ). *the coral tree, Erythrina indica* Lam. see ಪಾರುವಾಣ 1.

ಪಾರಿಭದ್ರಕ pāribhadraka. *the tree Erythrina fulgens.* 2, a species of pine, Pinus dēvadāru.

ಪಾರಿಭಾವ್ಯ pāribhāvya. *a species of costus, Costus speciosus or arabicus.*

ಪಾರಿಭಾಷಿಕ pāribhāṣika. (fr. ಪರಿಭಾಷಾ). universally received, common. (My.). 2, technical, as a term.

ಪಾರಿಯಾತ್ರ pāriyātra. N. of a mountain. (My.).

ಪಾರಿಯಾತ್ರಕ pāriyātraka. = ಪಾರಿಪಾತ್ರಕ. *N. of a mountain range, the central or western portion of the Vindhya* (Bp. 6, 19).

ಪಾರಿಯಾತ್ರಿಕ pāriyātrika. (fr. ಪರಿಯಾತ್ರಾ). a travelling coach (ಅಧ್ವನ್ಯ, ಕರ್ಣೀರಥ, ಪಯಣದ ರಥ Hlā. MS.).

ಪಾರಿಯಾನಿಕ pāriyānika. (fr. ಪರಿಯಾನ). *a travelling coach.*

ಪಾರಿರಕ್ಷಿಕ pārirakṣika. (fr. ಪರಿರಕ್ಷಾ). *an ascetic or religious mendicant.*

ಪಾರಿವ pāriva. Tbh. of ಪಾರಾವತ, q. v. a pigeon. (ದೃಷದಾಶನ Mr. 174; ಇಪಾರಾವತ Ct. II, 56, Cpr. 8, 67 va.; Rśv. 6, 11 va.; J. 15, 47; 28, 38). [ಸಗ್ಗಕ್ಕೆ ಪಾಱುದುವಾ ಪಾರಿವ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಗಳ್ Pb. 6, 38]. ಪಾರಿವದ ಹಕ್ಕಿ (ಪಾರಾವತ, ಕಲರವ, etc. Nr.).

ಪಾರಿವಾಣ pārivāṇa. = ಪಾರಿವಾಳ, etc. (ಪಾರಾವತ, ಕಲರವ, ಕಪೋತ Si. 171; My.).

ಪಾರಿವಾಳ pārivāḷa. = ಪಾರಿವ, etc. (ಹರಿ, ಪಾರಾವತ Nn. 10; C.; B. 2, 23; 3, 112).

ಪಾರಿಶುದ್ಧ್ಯ pāriśuddhya. (fr. ಪರಿಶುದ್ಧ). purity (Si. 235; My.).

ಪಾರಿಷದ pārisada. (fr. ಪರಿಷದ್). belonging to an assembly or council; *a king's companion or attendant; the retinue or attendants of a god.*

ಪಾರಿಸಿ pārisi. = (ಪಾರಶೀಕ), ಪಾರ್ಸಿ. Persian; a Parsee (B. 4, 92; Mhr., H. ಪಾರಶೀ). — ಪಾರಿಸಿಲಿಪಿ. Persian letters (Bp. 5, 53).

***ಪಾರಿಸು pārisu.** to eat after a fast. ನೀಮೆಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳ್ ಪಾರಿಸಲ್ವೇಳ್ಪುದು Vr. 64, 15. *cf.* ಪಾರಣೆ.

ಪಾರಿಹಾರಿಕ pārihārika. (fr. ಪರಿಹಾರ). a maker of garlands. (R.).

ಪಾರಿಹಾರ್ಯ pārihārya. *a bracelet.* see ಕಡೆಯ.

ಪಾರೀಣ pārīṇa. being on, or crossing to, the other or opposite side; completely familiar with, well acquainted with (Bp. 39, 53).

ಪಾರೀಂದ್ರ pārīndra. a lion; a boa. (R.).

ಪಾರು pāru. 1. = ಪಾರ್–, ಹಾರು 2. looking to or after. [ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಬರವನೆ ಪಾರುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Pb. 8, 36 va.; Ap. 11, 25; Vr. 57, 6]. — ಪಾರುಪತಿಗಾಱ. = ಪಾರುಪತ್ಯಗಾಱ, ಪಾರ್ಪತಿಗಾಱ. (My.). — ಪಾರುಪತ್ಯ. = ಪಾರ್ಪತ್ಯ. local government or administration, of a temple, an alms-house, or a sub-district (My.; Te. ಪಾರುಪತ್ಯ; T. ಪಾರಪತ್ತಿಯ; M. ಪಾರ್ವತ್ಯ). ಚೇಟಿಗೆ ಪಾರುಪತ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟರೆ ಜಾವಕ್ಕೊನ್ದು ಸರ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿತು. — ತೇಟೀ ಗಂಜಿ ಕುಡಿಯೋನಿಗೆ ಏಟೇಟು ಪಾರುಪತ್ಯ? — ನೀರು ಹೋಱುವ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಊರ ಪಾರುಪತ್ಯವು ಯಾಕೆ? (Prvs.). see Prvs. s. ಫಲ, ಬಣ್ಣವಾಳ, ಮಂಗ. — ಪಾರುಪತ್ಯಗಾಱ. an officer in charge of a temple, etc. (My.; Tu., Te.); a subordinate collector and magistrate (T. ಪಾರಪತ್ತಿಯಕ್ಕಾರ, M. ಪಾರ್ವತ್ಯಕಾರ). ಪಾರುಪತ್ಯಗಾಱನಾದರೆ ಹಾಱ ಹೋದಾನೋ? (Prv.).

ಪಾರು pāru. 2. to grow, to become (Te.). see ಒಣ್ಣಬಾರು, ಹಣ್ಣಬಾರು.

ಪಾರು pāru. ಹಾರು. Tbh. of ಪಾರ. end; a side of a roof (*cf.* ಪಾಕಿ 1). see ಒಪ್–. — ಪಾರುಗಾಣಿಸು. = ಪಾರ ಕಾಣಿಸು. (My.). — ಪಾರುಗಾಣು. = ಪಾರಗಾಣು. (My.). — ಪಾರು ಮಾಡು. = ಪಾರ ಮಾಡು. (My.). ತಾಪದಲಿ ಸಂಸಾರಕೂಪದಲಿ ಬಿದ್ದವರ ಕೂಪದಿಂ ಪಾರು ಮಾಡುವ ಗುರುಕರುಣಸೋಪಾನ ಕಣ್ಣಾ? (Sp.).

ಪಾರುಖಾಣ pārukhāṇa. = ಪಾರುಖಾಣೆ. a gratuity, a present (ಉಚಿತವಱಿತು ಕೊಡುವ ವಸ್ತು Ss.).

ಪಾರುಖಾಣೆ pārukhāṇe. = ಪಾರುಖಾಣ. a clerk's account (ಕರಣಿಕರ ಕರಣಸಂಖ್ಯೆ Bhn. 57, o. r. ಲೆಕ್ಕಸಂಖೆ; Mhr.. H. ಪಾರಖಣೇಂ, to try or examine money, etc.).. 2, a present (ಅರಸರ್ ವಿಬುಧಾಳಿಗೆ ಈಯುವ ಅರ್ಘ್ಯಂ 57). 3, death (ಮರಣ 57). 4, pain of lust (ಮದನತಾಪ 57).

ಪಾರುವ pāruva. = ಪಾರ್ವ (s. ಪಾರ್), etc. a brāhmaṇa. (ಮಾನಿಸವರಿಜು Ct. I, 69).

ಪಾರುವಾಣ pāruvāṇa. 1. = ಹಾರವಾಣ 2, ಹಾರಿಯಾಳ, ಹಾರಿವಾಳ, ಹಾರುವಾಣ, ಹಾಲಿವಾಣ, ಹಾಲುವಾಣ 2. (Tbh. of ಪಾರಿಭದ್ರ). (My.).

ಪಾರುವಾಣ pāruvāṇa. 2. = ಪಾರಿವ, etc. a pigeon. (Si. 111; My.).

ಪಾರುವೇಟೆ pāruveṭe. (Tbh. of ಪಾಪದ್ಧಿ?). the chase; game that is hunted (Te. ಪಾರುವೇಟ; My.; Mhr. ಪಾರಧ).

ಪಾರುಷ್ಯ pāruṣya. (fr. ಪರುಷ). roughness, harshness; *harshness of language, abuse, opprobrious or unfriendly speech;* violence. see ವಾಕ್–.

ಪಾರೆ pāre. 1. = ಪಹರೆ, etc. a watch. (My.).

ಪಾರೆ pāre. 2. = ಅರೆ 3, ಹಾರೆ. a crowbar (Mhr. ಪಹಾರ; Koṅkaṇi ಪಾರಾಯಿ; Tu. ಪಾರಂಗಿ; Te. ಪಾರೆ; T. ಪಾರೈ; R.).

***ಪಾರೆಯಮ್ಬು pāre-ambu.** a kind of strong arrow, perhaps resembling a crowbar. (*cf.* ಪಾರೆ). ಒರೊನ್ದೆ ಪಾರೆಯಮ್ಬಿನೊಳೋರೊನ್ದೆ ಗಜೇನ್ದ್ರಮುರುಳೆ Pb. 11, 60.

ಪಾಱ್ pāṟ. = ಪಾಱು 1, etc. P. p. ಪಾರ್ದು. [ಆ ಜಾರೆಯೆ ಜಾರೆ ಪಾಱಿನೆ ಕರಂ ಪಿರಿದುಂ ಗಱಪುತ್ತುಮಿರ್ಪಳಂ Pb. 4, 83]. ಪಾರ್ದುವು (Abh. P. 13, 74). ಪಾರ್ವ (Rśv. 6, 11 va.).

ಪಾಱಿಸು pāṟisu. = ಹಾಱಿಸು. to cause to jump, etc. (Cpr. 5, 9; Rśv. 13, 82).

ಪಾಱು pāṟu. 1. = ಪಾಱ್, ಹಾಱು 1. to leap up; to jump, to spring; to run; to fly; to fly about; to palpitate (ಉತ್ಪ್ಲವನ Śmd. Dh.; Śm. 117; My. as ಹಾಱು; Tu., Te., T., M.; see ಪಱ 4, ಪಱು); to cross by jumping, as a stream (My. as ಹಾಱು); to spring on, to copulate, as a bull (My. as ಹಾಱು). [ಒರ್ಮೆಯೆ ಪಾಱುದುವುನ್ನದಾಳಿಗಳ್ Pb. 5, 10; Ap. 2, 41]. P. p. ಪಾಱಿ. see Śmd. 79. 142. 166. 289; Cpr. 5, 7. 76; 6, 39; 7, 52; Abh. P. 13, 63; Bp. 1, 50; 18, 62; 32, 28. 38; 40, 76; Śm. 110; Rśv. 5, 41. 46; 8, 98; 9, 26; 13, 69. 78; J. 7, 47; 13, 11; 28, 4. [—ಪಾಱುವಳ್. she who runs or flies. ಪಾಱುವ ಪಾಱುವಳನ್ದಮುಂ ಬೆಡಂಗಣೆಯುರಮೊಕೆಗೆನ್ದು ಪೊಗಟ್ಟಿರ್ ಕೆಲರ್ ಹಿಮಾಂಶುವಕ್ತ್ರೆಯುಂ Ap. 4, 47;— ಪಾಱೆಟ್. –ಏೞ್. to fly off. ತನ್ನ ಬಲದ ಪದಾಭಿಘಾತದೊಳಂ ಕುಲಗಿರಿಗಳ್ ಜಱಿದು ಪಾಱೆೞಿಯುಂ Pb. 10, 31 va.].

ಪಾಱು pāṟu. 2. = (ಪಱು, etc.), ಹಾಱು 2. running, flying, etc. 2, a kind of boat or ship (ವಹಿತ್ರ ಭೇದ Śmd. Dh., o. r. ಬಹಿತ್ರ–; ಬಹಿತ್ರಭೇದ Śmd. II, Śm. 35; ಬಹಿತ್ರ Śm. 117; ಬಹಿತ್ರದ ಭೇದ Kk. 93; ಹಡಗುಗಳ ಭೇದ Ct. I, 77; T., M.; Tu. ಪಾತಿ; M. ಪಾಱಲ್, a float, raft). 3, a flying vehicle: a self-moving chariot of the gods (ನಡೆಮಾಡು, ವಿಮಾನ Ss.; ನಡೆಮಾಡ, ವ್ಯೋಮಯಾನ Śm. 10, o. r. ನಡೆಮಾಡು; see ಗಜ–). — ಪಾಱು. –ಅಱು. = ಪಾಱುಗೆಡು. (Rśv. 14, 106 va.). — ಪಾಱುಗೆಡು. –ಕೆಡು. leaping, running, etc. to cease (Śsv. 3, 35 va.). — ಪಾಱುಮ್ಬನಿ. –ಂ–ಪನಿ. flying drops, drizzling rain (ತುಷಾರ Mr. 44; M. ಪಾಱಲ್). — ಪಾಱುಮ್ಬಳೆ. –ಂ–ಬಳೆ. (Śmd. 204). a discus [ಪಾಱುವ ಪಾಱುಮ್ಬಳೆ ಕೊಳೆ Pb. 10, 95]; (ಚಕ್ರ Ct. I, 77; II, 75; Abh. P. 13, 89; 14, 188; Rśv. 6, 11 va.; J. 20, 50). — ಪಾಱುಮ್ಬಳೆಗೆಯ್ಯ. –ಕೆಯ್ಯ. (ವಿಷ್ಣು Ss.). — ಪಾಱುಮ್ಬಳೆಯ ಕೆಯ್ಯ. Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7). — ಪಾಱೆೞ್. –ಏೞ್. to commence to run, to run away (ನಿರ್ಧಾವನ Śmd. Dh.). 2, to become contemptuous (ಅವಮಾನ Śmd. Dh.).

ಪಾಱು pāṟu. 3. whoredom, adultery (ಸಿತಗತನ Śm. 117). 2, a profligate woman (ಸಿತಗೆ Śmd. II; ದಡ್ಡುಂಚೆ, ಸಿತಗೆ Kk. 91, Śm. 75). see ಮುದಿ–, ಮುದು–. — ಪಾಱುಗೆಯ್ತ. –ಕೆಯ್ತ. = ಹಾಱುಗೆಯ್ತ. whoredom, adultery (V. 9, 9; Śsv. 1, 32).

***ಪಾಱೆಯಮ್ಬು pāṟe-ambu.** a kind of arrow. ಮಗಧತನೂಜನನೊನ್ದೆ ಪಾಱೆಯಮ್ಬಿನೊಳ್...ಇಕ್ಕುವುದುಂ Pb. 11, 7 va. *cf.* ಪಾರೆಯಮ್ಬು. @ two forms ಪಾಱೆಯಮ್ಬು and ಪಾರೆಯಮ್ಬು may be due to scribal error.

ಪಾರ್-pār. = ಪಾರು 1. looking after. — ಪಾರ್ಪತಿಗಾಱ. ಪಾರ್ಪತ್ಯ. ಪಾರ್ಪತ್ಯಗಾಱ. = ಪಾರುಪತಿಗಾಱ, etc. (My.).

ಪಾರ್ಥ pārtha. (fr. ಪೃಥು). a king. 2, Arjuna (Nn. 12; J. 5, 9; 8, 25. 26. 40). ತೀರ್ಥಕ್ಕಿನ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿಲ್ಲ, ಪಾರ್ಥಗಿನ್ತ ದೊರೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪಾರ್ಥವ pārthava. (=ಪರುಟವ). width, greatness, immensity.

ಪಾರ್ಥಿ pārthi. a son of Arjuna, Babruvāhana (J. 22, 35; 24, 28. 45).

ಪಾರ್ಥಿವ pārthiva. earthen, terrestrial; ruling or possessing the earth. 2, *a prince, a king.* (ನರೇನ್ದ್ರ, ಅರಸು Nn. 32). 3, Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 32). 4, a tree (ಪೃಥುವೀಜಾತ, ವೃಕ್ಷ 32). 5, the sky (ನಭ, ಆಕಾಶ 32). ಪಾರ್ಥಿವವಿಭೇದ (ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಭೇದ 157). 6, nineteenth year in the cycle of sixty (My.).

ಪಾರ್ಥಿವಾಕ pārthivāka. a judge (ಅರ್ಥದೃಕ್, ನ್ಯಾಯವಿಧ Mr. 268, one MS. ಪಾರ್ಥಿಪಾಲ).

ಪಾರ್ಬ pārba. a Brāhmaṇa. see s. ಪಾರ್.

ಪಾರ್ಬಿಕೆ pārbike. (fr. ಪಾರ್, q. v.). = ಪಾರ್ವಿಕೆ. Brāhmanism (Bp. 3, 51).

ಪಾರ್ವ pārva. = ಪಾರ್ಬ. see s. ಪಾರ್.

ಪಾರ್ವಣ pārvaṇa. (fr. ಪರ್ವ, ಪರ್ವನ್). the general funeral ceremony to be offered to all the near deceased ancestors at the parva or conjunction of the sun and moon. (My.).

ಪಾರ್ವತಿ pārvati. (fr. ಪರ್ವತ). = ಪಾತಿ 1. *the daughter of Himavat, Pārvatī or Durgā.* — ಪಾರ್ವತಿಯಿನೆಯ. -ಇನೆಯ. Śiva. (Bp. 27, 8).

ಪಾರ್ವತೀನನ್ದನ pārvatī-nandana. *Kārttikēya.*

ಪಾರ್ವತೀಶ pārvatī-īśa. Śiva. (Bp. 51, 18).

ಪಾರ್ವತೀಶ್ವರ pārvatī-īśvara. = ಪಾರ್ವತೀಶ. (Bp. 25, 14; 38, 27).

***ಪಾರ್ವನ್ತಿ pārvanti.** = ಪಾರ್ವಿತಿ. a Brāhmin woman. ಪಾರ್ವನ್ತಿಯುಂ ಪಾರ್ವನುಂ ಪರಸಿ Pb. 3, 27 va.; Vr. 18, 3.

ಪಾರ್ವಿಕೆ pārvike. = ಪಾರ್ಬಿಕೆ. Brāhmanism. (Bp. 3, 74).

ಪಾರ್ವಿತಿ pārva-iti. ಹಾರ್ವಿತಿ. a Brāhmaṇa woman (Abh. P. 16, 38 va.).

ಪಾರ್ಶ್ವ pārśva. (fr. ಪರ್ಶು = ಪರ್ಶುಕೆ). *the region of the ribs, the part of the body below the armpit;* the side, the flank. 2, *side, vicinity* (ಸಮೀಪ Mr. 425). see ನೆರೆ.

ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ pārśva-nātha. N. of a Jaina Arhat. (My.).

ಪಾರ್ಶ್ವಭಾಗ pārśva-bhāga. *the side or flank of an elephant.*

ಪಾರ್ಶ್ವವರ್ತಿ pārśva-varti. standing by the side; an attendant. (My.).

ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು pārśva-vāyu. rheumatism in one side, partial paralysis (My.).

ಪಾರ್ಶ್ವಶೂಲೆ pārśva-śūle. a shooting pain in the side, stitch; pleurisy (My.).

ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥ pārśva-stha. standing at the side or next to, adjacent; an associate, a companion. (My.).

ಪಾರ್ಶ್ವಾಸ್ಥನ್ pārśva-asthan. *a rib.*

ಪಾರ್ಶ್ವಾಸ್ಥಿ pārśva-asthi. *a rib.*

ಪಾರ್ಷದ pārṣada. (fr. ಪರ್ಷದ್). a person present in a congregation, a spectator. (R.).

ಪಾರ್ಷ್ಣಿ pārṣṇi. *the heel* (ಮಡ Nn. 134; Mr. 484). 2, the back side, the back (ಪಿನ್ತು, ಹಿನ್ದಣ ಭಾಗ 134); *the rear of an army; the rear of a battle* (ಹಿನ್ದ ಪಿಡಿವುದು 484). 3, the extremity of the fore-axle.

ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ pārṣṇi-grāha. *seizing from behind, an enemy in the rear.*

ಪಾರ್ಸಿ pārsi. = ಪಾರಿಸಿ. Persian. (B. 4, 217; My.).

ಪಾಲ್ pāl. 1. (Śmd. 58). = ಹಾಲ್, ಹಾಲು. milk; the white juice of some plants; the juice of sugar-cane and that of a cocoa-nut (C. as ಹಾಲು; T. M.; s. ಪೀರ್; Te. ಪಾಲು; Tu. ಪೇರ್); vaccine matter (My. as ಹಾಲು). [ಮಱುಗುವ ಪಾಲ್ಗಳೆಯ ಪನಿಗಳಂ ಬೆರಸಿದವೊಲ್ Kr. 1, 58; Pb. 12, 160]. ಪಶುವಂ ಪಾಲಂ ಕಱೆದಂ (Śmd. 157). see Cpr. 5, 64 va.; Bp. 1, 20; 14, 8; 51, 32; 57, 15. 75; 59, 30; 60, 42; 61, 71; Śsv. 3, 43; J. 19, 51; ಕೆನೆವಾಲ್, ಕೊಡವಾಲ್, ಗಿಣ್ಣುವಾಲ್, ಮೊಗೆವಾಲ್. — ಪಾಲುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a kind of sweetmeat (ಪೀಯೂಷಪಿಣ್ಡ Mr. 215). — ಪಾಲ್ಕುಱಿಕೆ. N. of a village in S. Mhr. (Nīlakaṇṭha's vīramāhēśvarasaṅgraha v. 16; Gubbi Malhaṇārya's bhāvacintāratna v. 9; Bp. 1, 14; 4, 76; 61, 94). — ಪಾಲ್ಗಂಚಿ. -ಕಂಚಿ. N. of a plant. see Mr. s. ಕೋಳಿ. — ಪಾಲ್ಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. the milk-sea [ಪಾಲ್ಗಡಲ ತೆರೆಯ ನೊರೆಯ ದೊರೆಯ ದುಕೂಲಾಮ್ಬರದೊಳ್ Pb. 12, 108 va.; Ap. 8, 16; 4, 41 va.]; (Cpr. 8, 44; Abh. P. 7, 79; J. 6, 40). ಕಡಯಿಸಿದಂ ಸುರರಿನ್ ಅಸುರರಿಂ ಪಾಲ್ಗಡಲಂ (Śmd. 273). — ಪಾಲ್ಗಡಲ ಕುವರಿ. Lakṣmī (ಸಿರಿ, ಲಕುಮಿ, etc., ಇನ್ದಿರೆ Śm. 6). — ಪಾಲ್ಗಡಲೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. Viṣṇu, Kṛiṣṇa (J. 24, 67). — ಪಾಲ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to draw milk, to milk (Bp. 50, 12). — ಪಾಲ್ಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. to drink milk (V. 9, 71 va.; 9, 81). — ಪಾಲ್ಗೆನೆ. -ಕೆನೆ. milk (and) cream (J. 6, 47). — ಪಾಲ್ತುತ್ತ. = ಹಾಲ್ತುತ್ತ. white vitriol (My.; Te.). — ಪಾಲ್ದೆನೆ. -ತೆನೆ. a milky ear of corn (J. 3, 5. 7). — ಪಾಲ್ದೊರೆ. -ತೊರೆ. milk to collect in the breast (J. 18, 21). — ಪಾಲ್ಬಟ್ಟಲ್. a milk cup (Bp. 14, 28; V. 9, 71 va.). [—ಪಾಲ್ಮೞೆ. a rain of milk. ಒಸರ್ದಪುದಮರ್ದಿನ ಪಾಲ್ಮೞೆ ಪಸರಿಸಿತೆನೆ Ap. 12, 11]. — ಪಾಲ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಹಾಲವಕ್ಕಿ, ಹಾಲು-, ಹಾಲೆಹಕ್ಕಿ, ಹಾಲ್ವಕ್ಕಿ. a small owl that flies about especially in moon-light nights and mimics the human voice (ನಿಶಾಚರ, ಹಾಲುವಕ್ಕಿ Nn. 23; My.; *cf.* ಪಾಲೆ 1; ಪಿಂಗಲಿ).

ಪಾಲ್ pāl. 2. (fr. ಪಸು 3). = ಪಾಲು. a division; a part, a portion, a share; a share in a joint property; joint property (T., M.; Te. ಪಾಲು). see ಪಾಲ್ದಾರ, etc., ಮಣ್ಣುಪಾಲ್.

ಪಾಲ pāla. 1. a guard, a protector, a nourisher, a keeper, etc. see *e. g.* ಕಕ್ಷ-, ಕರ-, ನರ-, etc.

ಪಾಲ pāla. 2. Tbh. of ಫಾಲ (Śmd. 338).

ಪಾಲ pāla. 3. a bridge (My.; T., M.; Tu. ಪಾಪು. *cf.* Sk. ಪಾಲಿ No. 3).

ಪಾಲಕ pālaka. guarding, protecting, nourishing; a guardian, etc.; a prince, a ruler, a king (Śmd. 13). ಪಾಲಕನು ಬಾಲಕನಾದರೆ ಹಾಲಿಗೇನು ದರಿದ್ರವೋ? (Prv.). feminine ಪಾಲಕಳು (My.).

ಪಾಲಕಿ pālaki. = ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಪಾಲಕ್ಕಿ, ಪಾಲಿಕಿ, ಪಲ್ಯಂಕ, etc. a palanquin (Mhr., H. ಪಾಲಖೀ; My.; Te. Tu. ಪಲ್ಲೆಂಕಿ). ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಕೀಲಿ ಕೂತರೆಹೊಱೋರು ಯಾರು? (Prv.). — ಪಾಲಕಿತೊಟ್ಲು. a palanquin-like cradle (My.; G. 347).

ಪಾಲಕ್ಕಿ pālakki. = ಪಾಲಕಿ, etc. (My.; Si. 275).

ಪಾಲಕ್ಯೆ pālakye. a species of beet-root, Beta bengalensis (ಹಱುಹೆ Hlā MS. 2, 10*a*).

ಪಾಲಘ್ನ pāla-ghna. *a mushroom* (ಕೊಡೇ ಹುಲ್ಲು Si. 165).

ಪಾಲಂಕಿ pālaṅki. *the resin of Boswellia thurifera, gum olibanum.*

ಪಾಲನ pālana. guarding, protecting, fostering, nourishing, cherishing; maintaining, keeping, observing. see ಓವು, ರಕ್ಷಿಸು.

ಪಾಲನೆ pālane. = ಪಾಲನ. (ಭೋಗ Mr. 514). ಪಾಲನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲಾಲನೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? (Prv.). see Prv. s. ಲಾಲನೆ.

ಪಾಲಾಶ pālāśa. (fr. ಪಲಾಶ). = ಪಾಳಾಸ. made of the wood of the palāśa tree (Bp. 3, 54). 2, *green* (see Mr. s. ಶ್ಯಾಮ).

ಪಾಲಿ pāli. 1. guarding, protecting, cherishing, nourishing; Śiva (ಪರಮೇಶ್ವರ, ಪರಮೇಶ Nn. 31). — ಪಾಲಿ ಕಾಯು. to guard, to watch (My.; see Prv. s. ಊರು).

ಪಾಲಿ pāli. 2. ಪಾಳಿ. (= ಪಾಟಿ 1, ಪಾಟು). *a line, a row.* 2, a multitude (ಸಂಚಯ, ಸಮೂಹ Nn. 31). 3, *a raised bank, a dike, a causeway, a bridge* (ಅಲಿ, ಏರಿ Mr. 417). 4, a wall (ಭಿತ್ತಿ, ಗೋಡೆ 31). 5, binding or fastening on different or both sides or completely (ವಿಬನ್ಧ, ಅತಿಬನ್ಧನ 31). 6, place, site, etc. (ಆಸ್ಪದ 31). 7, a certain place or region, etc. (ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕ್ಷೇತ್ರಭೇದ 31, o. r. ಸ್ಥಲ ಭೇದ). 8, a point of the compass (ಆಸೆ, ದಿಕ್ಕು 31). 9, a part, a portion (ವಿಭಾಗ, ಭಾಗೆಯ 31; *cf.* ಪಾಲು). 10, an edge, a margin; *the sharp side of anything, the sharp edge or point of a sword or any cutting instrument;* a sword-hilt (ಆಯುಧದ ಪರಜುಗಳು 31; ಪರಜು, ಮೋಹಳ Mr. 297). 11, beginning, commencement, priority (ಆದಿ, ಪೂರ್ವ 31). 12, the tip of the ear; the ear (ಶ್ರೋತ್ರ, ಕಿವಿ 31). 13, *the hip, the haunch;* the lap. 14, the body (ಗಾತ್ರ, ದೇಹ 31, o. r. ಶರೀರ). 15, a mark, a spot, a stain. 16, a banner (ಧ್ವಜ, ಪತಾಕೆ 31). 17, a thread, a string, etc. (ಸೂತ್ರ 31). 18, a creeper (ಲತೆ, ಬಳ್ಳಿ 31). 19, an arrow (ಶರ, ಬಾಣ 31). 20, fire (ಅಗ್ನಿ 31). 21, a division of the vēda (ಶ್ರುತಿ ಭೇದ, ವೇದಭೇದ 31). 22, shame (ಲಜ್ಜೆ 31). 23, moisture; ginger in its undried state (ಆರ್ದ್ರಕ, ಹಸಿಯ 31, o. rs. ಆರ್ದ್ರಕ, ಹಸಿಯ ಸುಣ್ಠಿ). 24, a louse (*cf.* ಪೇನ್?).

ಪಾಲಿಕಿ pāliki. = ಪಾಲಕಿ, etc. a palanquin. (Cb.).

ಪಾಲಿಕೆ pālike. guarding, protecting, etc. see ಕಕ್ಷ-, ಕಪೋತ-. 2, a collection of five earthen vessels containing offerings of pulse or grain for Brahmā, Indra, Yama, Varuṇa, and Sōma, used at marriages (My.; T.).

ಪಾಲಿತ pālita. *guarded, protected, cherished, nourished; blessed.* see Bp. 30, 25; 61, 89; ಗೋ-.

ಪಾಲಿನ್ಧಿ pālindhi. *a species of Ipomoea with dark blossoms.*

ಪಾಲಿಸು pālisu. = ಪಾಳಿಸು 1. to guard, to protect, to cherish, to nourish; to rule, as a kingdom (My.); to follow, to obey, as a command (B. 3, 53. 54; 5, 279; My.); to observe, as a rule (4, 152; My.); to give, as an order, a gift, etc. (My.); to present, to exhibit, to view. see Śmd. 268. 269; Cpr. 2, 49 va.; Bp. 18, 25; 36, 42; 46, 50; J. 2, 7. 22. 34.

ಪಾಲಿಸುವಿಕೆ pālisuvike. guarding, etc. ಗೋ ಮಹಿಷ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಿಕೆ (ಪಾಶುಪಾಲ್ಯ Si. 299).

ಪಾಲು pālu. = ಪಾಲ್ 2. a division. (My.). ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾಲು (ಪಾದ Si. 330). ಚನ್ದ್ರನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಪಾಲು (ಕಲೆ 31). ಅಹಸ್ಸನ್ನು ಹದಿನಯ್ದು ಪಾಲು ಮಾಡಿ (244). ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ತಲೆಗೆ ಅಯ್ದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪಾಲು ಹಂಚಿಕೊಣ್ಡು ಬೇಜಾರಿಯಾದರು (B. 2, 25). ಪಾಲು ಕೊಡುವದು (ವಿನಿಯೋಗ G.). ಪಾಲು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಚೀಟಿ ಹಾಕೋಣ (G. 574). ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಣವೆಯಾದರೂ ಹಾಕಬಾರದು. — ಪಾಲು ತೀರಿಹೋದರೆ ಹಾಲು ಕೊಡಬಾರದೇ?— ಪಾಲು ಮಾಡಿದರೆ ಹಾಳು. — ಪಾಪಿ ಗಳಿಸಿದ್ದು ಪರರ ಪಾಲು (Prvs.). ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಆಣೆ ಬನ್ದೀತು (B. 3, 77). ಕುರುಡನ ಪಾಲಿಗೆ ಜಗವೇ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗಾಯಿತು (3, 90). ಪತ್ತು ಕೆಡಿಸಿದ ದೋಷವು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಬರುವದು (4, 49). see B. 4, 10. 139. 159; 5, 173. — ಪಾಲಾಗು. -ಆಗು. to be divided; to become the portion, possession or prey of anything. ತುಪ್ಪ ದನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡು, ತಿಪ್ಪೇ ಪಾಲಾದ (Prv.). ಬಡಿವಾರದ ನರಿ ನಾಯಿಗಳ ಪಾಲಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋಯಿತು (B. 2, 40). see B. 3, 126; 4, 215; 5, 115.

ಪಾಲುಕಾಱ pālu-kāṟa. a partner in business, an associate (B. 5, 218. 301); a partner, a sharer. feminine ಪಾಲುಕಾಱಳು (5, 47).

ಪಾಲುಗಾಱ pālu-gāṟa. a partner in business; a man who gets a portion or share; one who acts, enjoys or suffers with another (My.). feminine ಪಾಲುಗಾಱಳು (My.).

ಪಾಲುಗಾಱಿಕೆ pālu-gāṟike. sharing in; partnership (My.; G. 336). — ಪಾಲುಗಾಱಿಕೆ ಪತ್ರ. a deed of partnership (My.).

ಪಾಲುಗಾರ್ತಿ pālu-gāṟti. a woman who gets a portion or share (My.); a woman who acts, enjoys or suffers with another (B. 4, 175; My.).

ಪಾಲುಗುಣ pāluguṇa. Tbh. of ಫಾಲ್ಗುನ. [name of the 12th lunar month (Śmd. 338).

ಪಾಲುವನ್ತಿಗೆ pālu-vantige. sharing in; partnership (My.).

ಪಾಲೆ pāle. 1. = ಹಾಲೆ 1. the bird called the blue jay (Br.; ಚಾಷ, ಕಿಕೀದಿವಿ, ಹಂಗ, ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ Si. 172; *cf.* ಪಾಲ್ಪಕ್ಕಿ).

ಪಾಲೆ pāle. 2. = ಆಲೆ 6, ಹಾಲೆ 2. a large tree, frequently cultivated for its eatable fruit, Mimusops kauki Lin. (ರಾಜಾದನ, ಫಲಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಕ್ಷೀರಿಕೆ. ಹಾಲೇ ಗಿಡ Si. 132; Te.; T.: Mimusops hexandra). 2, a large ever-green tree, Alstonia scholaris R. Br. (Echites sholaris Lin.; T., M.; St. & Pl.).

ಪಾಲೆ pāle. 3. = ಆಲೆ 4, ಹಲ್ಲೆ 1, ಹಾಲೆ 3. the lobe of the ear [ನಸುನೇಲ್ಪ ಕರ್ಣಾಟೀ ಕರ್ಣಪೂರನ ಪಾಲೆಗಳಂ ಸರಸ್ವತಿ ಯಾಡುವ ಲೀಲಾನ್ದೋಳದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.]; (Cpr. 6, 64 va.).

ಪಾಲ್ದಾರ pāl-dāra. = ಪಾಲುಗಾಱ. a partner. (My.).

ಪಾಲ್ದಾರಿಕೆ pāl-dārike. partnership (My.).

ಪಾಲ್ಯ pālya. (= ಪಾಳ್ಯ?). to be watched, kept, protected, defended, guarded (adj.).

ಪಾವ pāva. 1. = ಪಾವು. a quarter. ಪಾವಸೇರು (B. 5, 162; ಕುಡುಪ G.).

ಪಾವ pāva. 2. = ಪಾವಕ. see ನಿಷ್-.

ಪಾವಕ pāvaka. purifying; pure, clear, bright. 2, *fire* ವೈಶ್ವಾನರ, ಅಗ್ನಿ Nn. 122; ಅಗ್ನಿ Mr. 526). 3, religious custom (ಆಚಾರ 122; ಉತ್ತಮಾಚಾರ 526). 4, a burning wick (ಉರಿವತ್ತಿ 526). 5, a fire-poker (ಕಿಚ್ಚುಗೋಲ್ 122; 526). 6, apparent, manifest, evident (? ಉಲ್ಬಣ, ಥಿದ್ರತರವಾದುದು 122). 7, the marking nut tree, Semecarpus anacardium L. f. (ಗೇರು, ಭಲ್ಲಾತಕ 122; ಗೇರ್ 526). 8, an under-shrub, the Ceylon leadwort, Plumbago zeylanica L. (ಚಿತ್ರಕ, ಚಿತ್ರಮೂಲ 122; ಚಿತ್ರಮೂಲ 526). 9, the tree Premna spinosa (ನಜುವಲ್ 122; 526). 10, completion (ಪೂರಣ, ಮುಕ್ತಾಯ 122). 11, a certain metrical foot (Ch.).

ಪಾವಕನಯನ pāvaka-nayana. Śiva (Bp. 33, 20).

ಪಾವಕಾಕ್ಷ pāvaka-akṣa. = ಪಾವಕನಯನ. (Bp. 60, 7).

ಪಾವಕಾಮ್ಬಕ pāvaka-ambaka. = ಪಾವಕಾಕ್ಷ. (Bp. 53, 1).

ಪಾವಕಾಸ್ತ್ರ pāvaka-astra. = ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರ. a fire-arrow. (J. 13, 11).

ಪಾವಕೆ pāvake. (ಬೆಸಕಿಲ್ Mr. 207, o. r. in two MSS. ಸಾಮಕಿ against prāsa).

ಪಾವಟಿಗೆ pāvaṭige. a step, a stair (My.; Mhr. ಪಾಯಟಾ, ಪಾವಕಾ, ಪಾವಂಡಾ; Te. ಪಾವಂಚ, ಪಾವಟಿ; B. 4, 62. 121; ಆರೋಹಣ, ಸೋಪಾನ Si. 112).

ಪಾವಟೆ pāvaṭe. = ಪಾವಟೆಗಿಡ s. ಪಾವಟೆ. a shrub. (St. & Pl.).

ಪಾವಡ pāvaḍa. 1. = ಪಾವಡೆ, ಪಾವುಡ 1, ಪಾವುಡೆ. Tbh. of ಪ್ರಾವೃತ. cloth [ಕಣ್ಣಪಾವಡ, ಧೂಳಪಾವಡ ಸರ್ವಾಂಗ ಪಾವಡ ಉಣ್ಪೆಲ್ಪು Cv. 497]; (Bp. 47, 15; My.); a girl's petticoat (My.; Te. ಪಾವಡ); a woman's garment (My.; T. ಪಾವಾಡೈ; T. ಪಾವಾಡೈ, M. ಪಾವಾಡ, cloths spread in the streets at a great solemnity; M. also: awning).

ಪಾವಡ pāvaḍa. 2. = ಪಾವುಡ 2 q. v., etc. a present (in cloth; ಉಡುಗೊರೆ³ Bhn. 22; Bh. 1, 17, 24).

ಪಾವಡಿಗ pāvu-aḍiga. (Śmd. 239, o. r. ಹಾ-). = ಹಾವಡಿಗ, ಹಾವಾಡಿಗ. a snake-catcher and exhibiter, a snake-charmer (ಲಾವಕ Ct. I, 58).

ಪಾವಡೆ pāvaḍe. = ಪಾವಡ 1, etc. cloth. (ಪ್ರಾವಾರ, ಉತ್ತರಾಸಂಗ, ಉತ್ತರೀಯ, etc. Si. 224; My.).

ಪಾವನ pāvana. purifying; sanctifying. 2, *purified, pure, holy.* 3, fire. 4, a means of purification: penance; water; cow-dung. 5, N. of a vṛitta (Ch.).

ಪಾವನತರ pāvana-tara. uncommonly pure (Bp. 57, 71; J. 1, 2).

ಪಾವನತೆ pāvanate. = ಪಾವನತ್ವ. (Bp. 32, 63).

ಪಾವನತ್ವ pāvanatva. purity; the property of purifying. (Bp. 1, 60).

ಪಾವನಿ pāvani. s son of pavana or the wind-god: Hanumat, Bhīma (My.).

ಪಾವಮಾನಿ pāvamāni. Hanumat (J. 27, 35. 48).

ಪಾವಲ pāvala. = ಪಾವಲಿ, ಪಾವಲೆ. a quarter of a Rupee (Mhr. ಪಾವಲಾ; My.). 2, a footstep (My.; Mhr.).

ಪಾವಲಿ pāvali. = ಪಾವಲ No. 1. (My.; G. 442).

ಪಾವಲೆ pāvale. = ಪಾವಲಿ. (S. Mhr.; Br. ಪಾವುಲಾ). ಪಾವಲೆಯಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ದರಣ ಕೊಡ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಪಾವಸೆ pāvase. (fr. ಪಸಿ 3). = ಪಾಚಿ 1, ಪಾಸಿ, (ವಾಚಿ), ಹಾಚಿ, ಹಾಂಚಿ, ಹಾಂಸೆ, ಹಾವಸೆ. green stuff or slime (algae). produced in or on stagnant water, or on stones near water, or in vessels containing water; the weed growing upon standing water or duck-weed; green mouldiness (lichens) upon stones, walls, and wood; yellowish frowzy slime of the teeth (T. ಪಾಚಿ; M. ಪಾಯಲ್, ಪಾಯಿ ಪಾಯಿಲ್; Tu. ಪಾಮಾಜಿ; Te. ಪಾಚಿ, ಪ್ರಾಚಿ). see ನೀರ್ವಾವಸೆ. — ಪಾವಸಿಗೊಳ್.-ಕೊಳ್. to get, or be covered with, pāvase (Cpr. 5, 93va.).— ಪಾವಸೆಮುಗಿಲ್. a cloud in which pāvase has grown (Cpr. 9, 5). — ಪಾವಸೆವಲ್. -ಪಲ್. a tooth or teeth covered with pāvase (V. 11, 60).

ಪಾವು pāvu. = ಹಾವು. a snake (Cpr. 5, 75; Abh. P. 3, 52; Te. ಪಾಮು; T., M. ಪಾಮ್ಬು). [ಪಾವುಗಳಂ ಕೊಳಿಸಿ ಮಹಾಗ್ರಾವ ಮನುಜಿಡಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೊರಲೊಳ್ Pb. 2, 32]. ಪಾವಂ ದಾಣ್ಪೆದಂ (Śmd. 157). ಮಣ್ಣೊಳ್ ಜೀವಿಸುವ ಪಾವು (ಮಣ್ಣುಳಿಗ 237), ಬಾಂಗೆಸೆವ ಪಾವು (ರಾಹು Kk. 11*b*). see Śsv. 2, 69; 5, 54; 13, 19; J. 28, 44; ಆರೆಪಾವು, ಎಲರ್ವಟ್ಟೆಪಾವು, ನೀರ್ವಾವು. — ಪಾವುಮೀನ್. a sort of fish (Rśv. 5, 115). — ಪಾವುವೆಡಗೆ. -ಪೆಡಗೆ. a snake-basket (ಹೇಳ್ಗೆ Ct. I, 45).

ಪಾವು pāvu. = ಪಾವ 1. Tbh. of ಪಾದ. a quarter (My.; Br.; Mhr. ಪಾವ). ಪಾವುಗುಂಜಿತೂಕ (B. 4, 194). ಪಾವುಸೇರು (My.; Mhr. ಪಾವಶೇರ).

ಪಾವುಗೆ pāvuge. Tbh. of ಪಾದುಕೆ. a slipper. (Śmd. 364; Cpr. 6, 86 va.; My.). [ವಿಷಮೋಚಿಕೆಗಳೆಪ್ಪ ಪಾವುಗೆಗಳುಂ Ap. 15, 3 va.]. see ಚನ್ದವಾವುಗೆ, ಜೋಗೆವಾವುಗೆ, ಪಟುವಾವುಗೆ, ಮಣಿವಾವುಗೆ.

***ಪಾವುಗೊರಡು pāvu-koraḍu.** wooden slipper. ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿ ಪಾವುಗೊರಡ ಮೆಟ್ಟಿ Cv. 177.

ಪಾವುಡ pāvuḍa. 1. = ಪಾವಡ 1, etc. a girl's petticoat (My.); a cloth waved like a fan in front of a procession (Rśv. 6, 11 va.; My.).

ಪಾವುಡ pāvuḍa. 2. = ಪಾಗುಡ, etc. Tbh. of ಪ್ರಾಭೃತ. an offering, a gift. [ಬನ್ದುವು ಪಾವುಡಂ ನೃಪತಿಗೆಮ್ಬುದುಂ Kr. 1, 118]; (ಉಪಾಯನ, ಉಪಗ್ರಾಹ್ಯ, ಉಪದ, ಪ್ರಾಭೃತ Mr. 269).

ಪಾವುಡೆ pāvuḍe. = ಪಾವುಡ 1, etc. (My.).

ಪಾಶ pāśa. = ಪಾಸ, (ಪಾಸು), ಹಾಸ, (ಹಾಸು). *a tie, a cord, a rope, a fetter, a chain* (ದಾಮ, ಹಗ್ಗ Nn. 33); a noose, a snare. 2, (after hair) *abundance, quantity;* braided hair (ಹಿಣಿಲು Mr. 320). 3, expressive of admiration, as in ಕರ್ಣ-. 4, expressive of contempt, at the end of some compositions.

ಪಾಶಕ pāśaka. = ಪಾಚಿಕೆ, ಪಾಸಂಗಿ, ಹಾಸಂಗಿ. = ಪಾಶ (at the end of a compound). 2, *a die used in playing* (ಅಕ್ಷ, ದೇವನ, ಹಾಸಂಗಿ Nr.).

ಪಾಶಪಟ್ಟ pāśa-paṭṭa. a snare, a trap. ಗಜಾದಿಗಳ ಹಿಡಿಯಲೆನ್ದು, ಕಟ್ಟಿದ ಪಾಶಪಟ್ಟವಿಶೇಷಂಗಳು (ಕೂಟಯನ್ತ್ರ, ಚೋರ Nr.).

ಪಾಶಪಾಣಿ pāśa-pāṇi. noose in hand: *Varuṇa.*

ಪಾಶವಾರ pāśavāra. a fisherman (ಕೈವರ್ತ, ಧೀವರ,etc., ಮಿಾನಿನ ಬಲೆಗಾಱ, ಬೆಸ್ತರವ Si. 86; My.).

ಪಾಶಹರ pāśa-hara. removing fetters (Bp. 58, 17).

ಪಾಶಿ pāśi. having a noose: *Varuṇa.* 2, a rope (for the gallows, My.; H.). — ಪಾಶಿ ಕೊಡು. to hang (My.). — ಪಾಶಿಸಜಾ. punishment of hanging (My.). — ಪಾಶಿ ಹಾಕು. = ಪಾಶಿ ಕೊಡು. (My.).

ಪಾಶಿತ pāśita. tied, fettered, snared (Dhw.).

ಪಾಶೀಖೋರ pāśī-khōra. a man who ensnares: a cheat (My.). 2, a man condemned to be hanged (My.).

ಪಾಶುಪತ pāśupata. (fr. ಪಶುಪತಿ). relating, belonging or sacred to Śiva, Paśupati (Bp. 46, 72; 54, 60; 58, 15); a follower of Śiva, Paśupati. 3, N. of a weapon (Bp. 22, 41; Bh. 3, 7 sum.; J. 23, 32). 4, *the plant Aeshynomene grandiflora* (Agati grandiflora Desv.; see ಬಕಪುಷ್ಪ).

ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ pāśupata-astra. Śiva's trident. 2, a weapon presented by Śiva (Śsv. 2, 116. 118).

ಪಾಶುಪತಿ pāśupati. Śiva (Bp. 54, 22; 60, 40).

ಪಾಶುಪಾಲ್ಯ pāśupālya. (fr. ಪಶುಪಾಲ). *the occupation of a grazier or keeper of cattle.*

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ pāścatya. (fr. ಪಶ್ಚಾತ್). hinder; *posterior, last;* western.

ಪಾಶ್ಯೆ pāśye. = ಪಾಸಿ, ಪಾಸೆ. a number or multitude of nooses or ropes, or of braided hair; *a net.*

ಪಾಷಣ್ಡ pāṣaṇḍa. = ಪಾಖಣ್ಡ. heresy. 2, heretical; *a heretic.*

ಪಾಷಣ್ಡಿ pāṣaṇḍi. = ಪಾಖಣ್ಡಿ, ಪಾಸಣ್ಡಿ. a heretic. (J. 5, 69; 18, 51).

ಪಾಷಾಣ pāṣāṇa. = ಪಾಸಾಣ. *a stone, a rock* (ಕಲ್ಲು Nn. 106; see ಕಲ್). 2, arsenic and other poisons (My.). ಪಾಷಾಣದ ಭೋಗ ಸ್ಮಶಾನದ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? (Prv.). see Prv. s. ಪಾಷಾಣ್ಡಿ.

ಪಾಷಾಣದಾರಣ pāṣāṇa-dāraṇa. *an instrument for cutting stones, a stone-cutter's hammer or chisel.*

ಪಾಷಾಣಭೇದಿ pāṣāṇa-bhēdi. the plant Plectranthus scutellarioides, used as a remedy for stone in the bladder. (R.).

ಪಾಷಾಣಸನ್ಧಿ pāṣāṇa-sandhi. *a chasm in a rock.*

ಪಾಷಾಣ್ಡಿ pāṣāṇḍi. = ಪಾಸಾಣ್ಡ. a heretic. ಪಾಷಾಣ್ಡಿಗೆ ಲೋಕವಿಲ್ಲ, ಪಾಷಾಣಕ್ಕೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪಾಸ pāsa. Tbh. of ಪಾಶ (Śmd. 335). see ತೋಳ್ವಾಸ, ಪಾದವಾಸ.

ಪಾಸಗೆ pāsage. = ಪಾಸಿಕೆ, ಪಾಸುಗೆ, ಹಾಸಿಕೆ, ಹಾಸಿಗೆ, ಹಾಸುಗೆ. that is spread: a bed. see ಕಳ್ಳವಾಸಗೆ, ನಾಱವಾಸಗೆ. 2, one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

***ಪಾಸಗೆ pāsage.** Tbh. of ಪಾಶಕ. a die used in gaming. ಲೋಭಿಯುಂ ಪನ್ದೆಯುಮಾಗಿಯೆ ಬಾಜ್ಯಂಗಲ್ಲದೆ ಸೂಳೆಯ ಕಣ್ ಪಾಸಗೆಯ ಕಣ್ಣು ಮೇಸುಱುಗುಗುಮೇ Pb. 6, 73.

ಪಾಸಂಗಿ pāsaṅgi. = ಹಾಸಂಗಿ. Tbh. of ಪಾಶಕ. a die used in playing. (Bp. 43, 11. 13).

***ಪಾಸಂಗೆ pāsaṅge.** = ಪಾಸಂಗಿ. ಒಕ್ಕಲಂ ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ಚುವನ್ತೆ ಪಾಸಂಗೆಯಂ ಪೊರಳ್ಚಿ Pb. 6, 71 va.

ಪಾಸಟಿ pāsaṭi. likeness, similitude, resemblance (ಪೋಲಿಸುವೆಡೆ, etc. Ct. I, 88; ತೋಡು, ಒರೆ, ದೊರೆ, ಸರಿ, ತೊಣೆ, ಸರಿಸ, ಸಾಮ್ಯ II, 25; ಸಮಾನ, ಪ್ರಕಾರ, ಸಮ, etc. Mr. 427; ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಂಗು, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; Abh. P. 3, 72; Rām. 4, 2, 49; J. 6, 24). [ಪವನ ಸುತಂಗೆ ಪಾಸಟಿಗಳೊರ್ವರುಮಿಲ್ಲದಱಿನ್ದಮಾನ್ತ ಕೌರವ ಬಲದ Pb. 12, 121]. [2, help, companion. ಮತ್ತಮನರ ಕೆಲದೊಳಿವರ್ಗಿವರ್ ಪಾಸಟಿಯಾಗಿರ್ಪುದೆನ್ದು ನಿನ್ದ ನೆಲೆಯೊಳ್ ತಳರದೆ ನಿಲ್ವನ್ತಾಗಿರಿಸಿ Pb. 11, 86 va.; Tu. ಪಾಸಾಡಿ company].

ಪಾಸಣ್ಡಿ pāsaṇḍi. Tbh. of ಪಾಷಣ್ಡ. a heretic (Śmd. 335 Mdb.).

***ಪಾಸಱೆ pāsu-aṟe.** a flat and spacious stone. ಕಡುಪಿನೆ ಪೊತ್ತು ಪಾಸಱೆಯನೆಯ್ತರೆ Pb. 3, 18.

ಪಾಸಲೆ pāsale. relating to the vicinity of; connected with or near unto by position in space, etc. (Mhr., H. ಪಾಸಲಾ); — along the ground (Mhr.); — distance (My.).

ಪಾಸಾಣ pāsāṇa. Tbh. of ಪಾಷಾಣ. a rock, etc. (Śmd. 335). ದಾಸಾಣದ ಹೂ ಪಾಸಾಣದ ಮೇಲೆ ಮೊಳದೀತೇ? (Prv.).

ಪಾಸಾಣ್ಡಿ pāsāṇḍi. Tbh. of ಪಾಷಾಣ್ಡಿ. a heretic. (Śmd. 335).

ಪಾಸಾದ pāsāda. Tbh. of ಪ್ರಾಸಾದ. a palace, etc. (Bh. 2, 13, 16).

ಪಾಸಾಲೆ pāsāle. an earthen saucer-like vessel (My.).

ಪಾಸಿ pāsi. 1. = ಪಾಚಿ, ಪಾವಸೆ, etc. weed growing upon standing water. (My.).

***ಪಾಸಿ pāsi. 2.** placenta? ಪಂಚಾಣುತ್ತರೆಗಳೊಳಮೆರಡು ಘಳಿಗೆಯಿನ್ದೊಳಗೆ ಪಾಸಿನ ಪೊರೆಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ Vr. 98, 3.

ಪಾಸಿ pāsi. = ಪಾಸೆ. Tbh. of ಪಾಶ್ಯ. a net. see ಎಳೆವಾಸಿ, ನಿಡುವಾಸಿ.

ಪಾಸಿಕೆ pāsike. = ಪಾಸಗೆ, etc. a bed. (Bp. 3, 17).

ಪಾಸು pāsu. 1. (fr. ಪಡು 3; or fr. ಪಾಯ್ 1?). = ಹಾಸು 1. to spread, as a blanket, a carpet, a mat, leaves, etc., to lay (ಆಸ್ತರಣಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Tu. ಪಾಡ್; T. ಪಾವು, M. ಪಾಗು. to pass over; to lay things regularly on the ground, as bricks, planks, etc.). [ತನಗವರ್ ಪಾಸಲ್ಕೊಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಮಂ ಪಾಸಿ Pb. 3, 31 va.; Pb. 5, 6 va.; Ap. 13, 52 va.]. see Cpr. 2, 20; 5, 22; 8, 4 va.; 8, 92; Abh. P. 3, 116; Grj. 5, 67 va.; Rśv. 2, 78; 5, 120 va.; 19, 34; 29, 49.

ಪಾಸು pāsu. 2. (Śmd. 191; Ct. II, 59). = (ಪಸೆ 1), ಹಾಸು 2. that is spread or laid flat: a bed (ತಲ್ಪ Śmd. Dh.; ತಳ್ಪ Śm. 110); the bed called a litter (ಶ್ಯಿವಕಿ Mr. 207). ಪಾಸಿನೊಳ್ ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದಂ (Śmd. 163). see Cpr. 8, 62; Rśv. 1, 135 va.; ಅಡಿಕಿಲ್ವಾಸು, ಅಲರ್ವಾಸು, ತಳಿರ್ವಾಸು, ಮೆಲ್ವಾಸು, ಮೇಲ್ಪಡಿವಾಸು, ಮೇಲ್ವಾಸು. — ಪಾಸಱೆ. -ಅಱೆ. a flat-stone, a slab (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 4, 17; 10, 159; Grj. 131 va.; Śsv. 2, 32; J. 29, 45; see ಪಳುಕುವಾಸಱೆ, ರನ್ನವಾಸಱೆ). — ಪಾಸುಮಣೆ. a kind of table (Bp. 12, 9). — ಪಾಸುವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Rāghc. 17, 67).

ಪಾಸು pāsu. = ಹಾಸು. (Tbh. of ಪಾಶ). a tie for the neck of dogs (Ct. II, 59).

ಪಾಸುಗೆ pāsuge. = ಪಾಸಗೆ, etc. a bed. (Cpr. 8, 69).

***ಪಾಸುಂಪೊಕ್ಕು pāsum-pokku.** the woof and the warp; well knit state. (*cf.* ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕು). ಪಾಸುಂ ಪೊಕ್ಕುಂ ಪರೆದು ಸಭಾಸದನಂ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗೆ ದನ್ತ ಪ್ರಭೆಗಳ್ Pb. 9, 34.

ಪಾಸೆ pāse. = ಪಾಸಿ. a net. see ಕೊನೆವಾಸೆ.

ಪಾಹರೆ pāhare. = ಪಹರೆ, etc. a watch. (My.).

ಪಾಹಿ pāhi. guard! protect! (Bp. 61, 48; My.).

ಪಾಳ pāḷa. (= ಪಟಿ 4). an ingot or a bar of gold or silver (My.; Te., T.; M. ಪಾಳ, ವಾಳ).

ಪಾಳತಿ pāḷati. a narrow and covert watching over the doings and goings of another, spying; a tracing or searching out, as of a theft (Mhr. ಪಾಳತ; My.). — ಪಾಳತಿ ನೋಡು. to lurk, to spy (My.).

ಪಾಳತಿಗಾಱ pāḷati-gāṟa. a man set to watch the conduct of another, a watcher, a spy (My.; Mhr. ಪಾಳತೀ).

ಪಾಳಯ pāḷaya. = ಪಾಳೆಯ, etc. an encampment, etc. (Bh. 3, 18, 42; J. 7, 12; 35, 39. 49).

ಪಾಳಾಸ pāḷāsa. Tbh. of ಪಾಲಾಶ. a post of palāśa wood (Grj. 2, 106 va.).

ಪಾಳಿ pāḷi. = ಪಾಲಿ 2. a raised bank. [ಒದವಿದ ಕೂರ್ಮೆಯಿಲ್ಲದಳಿ ಪಾರಯಮಿಲ್ಲದ ಪಾಳಿ Ap. 12, 46]; (ಬದುಹು Mr. 371 in two MSS.; o. rs. ಪೋಳಿ or ಪೋಳೆ in one MS., ಬಿದುಹು in one MS.). 2, = ಪಾಲಿ, a mass, a multitude; see ಪಾಳಿಸು 2. 3, a wooden bowl (Si. 241; Mhr. ಪಾಳೀಂ). 4, the raised edge of the mouth of a hand-mill (B. 5, 134; Mhr. ಪಾಳ).

ಪಾಳಿವ pāḷiva. a mode in saṅgīta (V. 11, 9).

ಪಾಳಿಸು pāḷisu. 1. = ಪಾಲಿಸು. [ಎನ್ನುಮಂ ಪಾಳಿಸುವೈ ನೀಂ ನಿನ್ನೊಡನಾಳೋಚಿಸದೆಮಗೆ ನೆಗೞಲೇಂ ನೆಱವುಣ್ಟೇ Pb. 6, 22]; (Abh. P. 3, 155; 13, 62. 63; 14, 29).

ಪಾಳಿಸು pāḷisu. 2. (fr. ಪಾಳಿ No. 2). to unite, to be united with, to associate, to be joined, etc. (ಮೇಳಿಸು Śmd. Dh.; ಸಂಯೋಗ Śmd. Dh.).

***ಪಾಳೆ pāḷe.** = ಹಾಳೆ. the outer covering of the arecanut flowers. ಪಸಿಯ ನೇತ್ರದಸಿಯ ಪಾಳೆಯೊಳ್ ತಲೆನವಿರಂ ಪಚ್ಚುಗಣ್ಟಿಕ್ಕಿ Pb. 12, 108 va. Tu.; T. ಪಾಳೈ.

ಪಾಳೆ pāḷe. = ಪಾಳೆಯ, etc. (T. ಪಾಳೆ). encampment.

ಪಾಳೆಗಾಱ pāḷe-gāṟa. = ಪಾಳೆಯಗಾಱ, etc. (ಮನ್ನೆಯ, ಸಾವನ್ತ G.; My.).

ಪಾಳೆಯ pāḷeya. = ಪಾಳಯ, ಪಾಳೆ, ಪಾಳೆವು, ಪಾಳೇ, ಪಾಳ್ಯ, ಪಾಳ್ಯೆ, ಪಾಳ್ಳೆ. (connected with ಪಾಲಿ, or with ಪಾಲ್ಕು, or ಪಾಡಿ). an encampment, a camp; a settlement, a hamlet (My.; T. ಪಾಳೈಯ, M. ಪಾಳಯ). ಅರಸು ಬಿಡುವ ಪಾಳೆಯ (ನಿವೇಶ, ಶಿಬಿರ, ಶಣ್ಣ); ಪಾಳೆಯದ ಕಾಪು (ಸಜ್ಜನ, ಉಪರಕ್ಷಣ Nr.). ದಣ್ಡಿಳಿದಿರುವ ಪಾಳೆಯ (ನಿವೇಶ, etc. Si. 268). see Bh. 1, 16, 15; 2, 4, 7; 6, 2, 1; C. Bp. 42, 13. 15; 47, 12. 47; J. 2, 65; 16, 1; 17, 11. — ಪಾಳೆಯಪಟ್ಟು. a district in the hold of a Poligar (My.). — ಪಾಳೆಯಂಗೆಯ್. -೦-. to encamp (Rsv. 6, 24 va.).

ಪಾಳೆಯಗಾಱ pāḷeya-gāṟa. = ಪಾಳೆಗಾಱ, ಪಾಳೇಗಾಱ, ಪಾಳ್ಯಗಾಱ, ಪಾಳ್ಯೆಗಾಱ, ಪಾಳ್ಳೆಗಾಱ. a Poligar, a feudal chieftain; occasionally: a revolted ryot setting himself up as a petty chieftain (My.; T. ಪಾಳೈಯಕ್ಕಾರ, M. ಪಾಳಯಕ್ಕಾರ; Mhr. ಪಾಳೇಗಾರ).

ಪಾಳೆವು pāḷevu. = ಪಾಳೆಯ, etc. (Te. ಪಾಲೆಮು; My.).

ಪಾಳೇ pāḷē. = ಪಾಳೆಯ, etc.

ಪಾಳೇಗಾಱ pāḷē-gāṟa. = ಪಾಳೆಯಗಾಱ. (My.; B. 4, 80).

ಪಾಳ್ಯ pāḷya. = ಪಾಳೆಯ, etc. (My.). [Cv. 398]. [Tu.]. ಸೂಳೆಯರ ಪಾಳ್ಯ (ವೇಶ, ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ, ಸೂಳೆಗೇರಿ Si. 106); ಗೊಲ್ಲರಿರುವ ಪಾಳ್ಯ (ಘೋಷ, ಅಭೀರಪಲ್ಲಿ, ಗೊಲ್ಲರ ಪಳ್ಳಿ 113); ಬೇಡರ ಪಾಳ್ಯ (ಪಕ್ಕಣ, ಶಬರಾಲಯ, ಬೇಟೆಗಾಱರಿರುವ ಹಳ್ಳಿ 114). ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿ, ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಡು ತನ್ನು (Prv.). see Prv. s. ಪ್ರಳಯ.

ಪಾಳ್ಯಗಾಱ pāḷya-gāṟa. = ಪಾಳೆಯಗಾಱ, etc. (My.).

ಪಾಳ್ಯೆ pāḷye. = ಪಾಳೆಯ, etc.

ಪಾಳ್ಯೆಗಾಱ pāḷye-gāṟa. = ಪಾಳೆಯಗಾಱ, etc. (ಸಾಮನ್ತ, ನಾಡೊಡೆಯ G.).

ಪಾಳ್ಳೆ pāḷḷe. = ಪಾಳೆಯ, etc. a hamlet, etc.

ಪಾಳ್ಳೆಗಾಱ pāḷḷe-gāṟa. = ಪಾಳೆಯಗಾಱ, etc. (My.; ಮಣ್ಡಲೇಶ್ವರ, ಮಣ್ಡಲಿಕಅರಸು G.).

ಪಾೞ್ pāḻ. = (ಪಾೞು 1), ಹಾೞ್, ಹಾೞು. ruin, desolation; a waste (ಶೂನ್ಯಸ್ಥಲ Śmd. I; ಇರಣ, ಶೂನ್ಯ Si. 421; Tu. ಹಾಳ್; T., M.; Te. ಪಾಡು). [ಗುಣ ಗ್ರಾಮಣಿಗಳ್ ಪಾೞಾಗೆ ತೆಗೞೆ ಬಾೞ್ವಾ ಬಾೞೇನ್ Kr. 3, 178; ಕಾೞಾದ ವಾೞ್ತೆ ಗೊಣ್ಡೊಡೆ ಪಾೞಾದುದು ಮನಮುಮೆರ್ದೆಯುಂ Pb. 4, 61; ಇನರಶ್ಮಿಯೆಮ್ಬ ಕಸಮಂ ಕೞೆದಮ್ಬರಮೆಮ್ಬ ಪಾೞನೆೞೆದಸಿತಾಮ್ಬುವಾಹಕುಳಮೆಮ್ಬ ಕುಟುಮ್ಬ ಕದಪ್ಪೋತ್ಕರಂ Ap. 6, 71]. see Śmd. 256 s. ಬೆಳಸು 2. — ಪಾೞಟವಿ. -ಅಟವಿ. a desolate jungle (J. 29, 24). — ಪಾೞುಪ್ಪಡು. -೦-ಪಡು. to get ruined, to perish (Cpr. 10, 55). — ಪಾೞೇೞ್. -ಏೞ್. to begin to be destroyed (Rsv. 12, 13). — ಪಾೞ್ಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. a useless, good-for-nothing poetry. see s. ದುರದೃಷ್ಟ. — ಪಾೞ್ಗೆಯ್. to ruin (Bp. 11, 6; V. 8, 8). — ಪಾೞ್ದೇಗುಲ. a temple in ruins (Bp. 32, 52; 50, 54). [— ಪಾೞ್ವಕ್ಕೆವಡು. -ಪಡು. to rest in a ruined house, a desolated place. ಬನ್ದಿದನಿಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿ ಪಾೞ್ವಕ್ಕೆವಟ್ಟಿರ್ದಂ Ap. 4, 21 va.]. — ಪಾೞ್ಮನೆ. (Śmd. 82). a house in ruins (Cpr. 8, 60). — ಪಾೞ್ವೊಲ. -ಪೊಲ. a waste field (Rsv. 11, 68).

ಪಾೞಿ pāḻi. = ಹಾೞಿ. (another form of K. ಪಾಟಿ 1, or Tbh. of ಪಾಟಿ 1 or of ಪಾಲಿ). a row, a line; regularity; regular or proper order or way; order, method, rule [ಮಾಂಕರಿಸದೞುವು ಗುರುವಚನಾಂಕುಶಮಂ ಪಾೞಿಯೆಡೆಗೆ ಪೊಣರ್ದು Pb. 1, 32]; (ಕ್ರಮ Śmd. I, Ct. I, 17, Bhn. 6; ತೞುವಾಯ, ಕ್ರಮ Śs.; ಪಂಕ್ತಿ Śmd. II; ಕೇೞಿ, ಪನ್ತಿ Kk. 90, Śm. 53; ನಿಜಮಾರ್ಗ Ct. I, 77). see Ch. v. 347; Abh. P. 4, 11; 9, 178; 14, 29. 87; Rsv. 2, 59; 6, 23; 6, 24 va.; ಲಘು-. — ಪಾೞಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to be in rows or properly arranged (Rsv. 6, 11 va.). [2, a living, a regular vocation. ಪಾೞಿನಲೆ ನೆಗೞು ಬಾೞ್ವುದು ಬಾೞ್ವೆಮ್ಬುದು ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 1, 141. ಶನಿ ನಿಲ್ವವೊಲಿಲ್ಲಿ ಪಾೞಿಗಿನ್ನೆವರಗಮಿರ್ದೆವಿನ್ನೆಮಗೆ ನಿತ್ತರಿಸಲ್ ನೆಱವಿಲ್ಲ Ap. 9, 89].

ಪಾೞಿಕಾಱ pāḻi-kāṟa. (Śmd. 235, o. r. ಪಾಟಕಾಱ). an arranger.

ಪಾೞ್ತನ pāḻtana. = ಹಾೞುತನ. a ruined state (Cpr. 8, 81).

-ಪಿ pi. an affix to form nouns, *e. g.* ಕಲ್ಪಿ (Śmd. 248), ನೋಪ್ಪಿ.

ಪಿಕ pika. *the cuckoo, Cuculus indicus* (ಕೋಗಿಲೆ Mr. 169).

ಪಿಕಲಕ್ಕಿ pikal-akki. the common Madras bulbul, Pycnonotus haemorhous (Bḍ.). see ಪಿಕ್ಕುಳಿಕೆ.

ಪಿಕಲಾರಿ pikalāri. = ಪಿಕಲಕ್ಕಿ. (Bḍ.).

ಪಿಕಾಸಿ pikāsi. a "pickaxe" (My.; Si. 399; Mhr. ಪಿಕಾವ).

ಪಿಕ್ಕಾ pikkā. faint, pale; weak, vapid; faded in look, pallid; of no vigour, poor (My.; Mhr., H. ಫಿಕ್ಕಾ).

ಪಿಕ್ಕು pikku. = (ಪಿಂಜು 1), ಹಿಕ್ಕು, ಹೆಕ್ಕು. to separate, to disunite, to disentangle, to comb; [to pick up, to elaborate on. ಕುಲಮನಿನ್ತು ಪಿಕ್ಕದಿರಿಂ ನೀನೊಲಿದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿ ಬಳೆದಿರೊ Pb. 2, 83; Ap. 4, 27]; (ವಿವರಣ Śmd. Dh.; Rsv. 11, 115; T., M. ಪಿರಿ). see ಪಿರಿ 2, ತಲೆವಿಕ್ಕು, ಮುಡಿವಿಕ್ಕು. — ಪಿಕ್ಕು ಪಿಕ್ಕು. rep. (Abh. P. 3, 88).

ಪಿಕ್ಕುಳಿಕ pikkuḷika. = ಪಿಕ್ಕುಳಿಕೆ, q. v. (Rām. 3, 3, 18).

ಪಿಕ್ಕುಳಿಕೆ pikkuḷike. N. of a bird (ರಕ್ತಪ್ಪದ Mr. 175, o. r. ಪಿಕ್ಕುಳಿಕ; Te. ಪಿಕಿಲಿ, ಪಿಗಿಲಿ, the hill bulbul; see ಪಿಕಲಕ್ಕಿ).

ಪಿಕ್ಕೆ pikke. = ಪಿಟ್ಟೆ, etc. (My.).

ಪಿಂ- piṅ. (Śmd. 198). = ಪಿನ್-, ಪಿಮ್-, (ಪಿಱು), (ಪೂಱ), (ಪೆಡ), (ಪೆಱ, etc.), ಹಿಂ- (ಹಿಱ್-), etc. the state of being behind, back or after. — ಪಿಂಗಡೆ. -ಕಡೆ. the back-side; backwards (ಪೆಡ, ಪೆಱಗು, ಪಿನ್ನಿಲ್ Kk. 46; Śm. 60; Bp. 4, 12; Śsv. 4, 17 va.). — ಪಿಂಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. (Śmd. 199). the hind-leg (Rāghc. 17, 73; Rsv. 6, 11 va., twice). [— ಪಿಂಗೋಳ್. -ಕೋಳ್. vanguard, at the back, behind. ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದೇಹಿಡೆ ಬಲದೊಡನೆ ಸಿಡಿಲನುರುಳಿಮಾಡಿದನ್ತು ಪಿಂಗೋಳೊಳ್ ನಡೆಯೆ Pb. 9, 95 va.].

ಪಿಂಗ piṅga. *reddish-brown, tawny.* 2, the bird ಬೆಳವ (Mr. 177).

ಪಿಂಗಚಕ್ಷುಸ್ piṅga-cakṣus. a crab (Sk.). 2, Duryōdhana (Śsv. 3, 29).

ಪಿಂಗಲ piṅgala. (= ಪಿಂಜರ). *reddish-brown, tawny.* 2, *an attendant of the sun.* 3, N. of a fabulous being in the form of a nāga: the author of the chandas or prosody (Ch.). 4, a small kind of owl. 5, the fifty-first year of the cycle of sixty.

ಪಿಂಗಲಾಕ್ಷಿ piṅgala-akṣi. a tawny eye (Śsv. 3, 53).

ಪಿಂಗಲಾಹಿ piṅgala-ahi. = ಪಿಂಗಲ No. 3. (Ch. v. 202).

ಪಿಂಗಲಿ piṅgali. (= ಪಿಂಗಲೆ). N. of a bird, a kind of owl (ಗೂಗೆ Mr. 170; ಶಕುನ್ತ, ಭಾಸ, ಹಾಲುವಕ್ಕಿ 174; ಶಕುನ್ತ, ಭಾಸ Hlā.; ಸಕುನವಕ್ಕಿ Ct. I, 73).

ಪಿಂಗಲೆ piṅgale. a kind of owl (Sk.; Mhr. ಪಿಂಗಳಾ, a little spotted owl). 2, *the female elephant of the south quarter.* 3, a particular vessel or artery, said to be the path of the fifteen vital airs (Mr. 52).

ಪಿಂಗಾಕ್ಷ piṅga-akṣa. the francoline partridge (ಕವುಜು Mr. 175, o. r. ಕಣಜು). 2, Duryōdhana.

ಪಿಂಗಾಣಿ piṅgāṇi. crockery: porcelain, China-ware dishes, plates, etc. (My.; Te.; M. ಪಿಞ್ಞಾಣಿ, Pers. finjān; T. ಪಿೞಂಗಾನ್).

ಪಿಂಗಿಸು piṅgisu. = ಹಿಂಗಿಸು. to cause to go back, to remove, etc. (Cpr. 2, 43; 8, 63; Abh. P. 14, 33; 16, 56). [ಲಲಿತಾಂಗಿಯ ಶಂಕೆಯಂ ಭಯಂ ಬೆರಸಿದ ನಾಣುಮಂ ಕ್ರಮದೆ ಪಿಂಗಿಸು ಬೇಸಱಿದಿರ್ ಗುಣಾರ್ಣವಾ Pb. 3, 77]. ನಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ, ಮುಗ್ಧೆಗೆ ಜಾಣಂ ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 84).

ಪಿಂಗು piṅgu. = (ಪಿಂಚು), ಹಿಂಗು 1. to go back, to retreat, to go away; to be removed from; to keep at a distance; to fail, to be lacking (ಅಪಸರಣ Śmd. Dh.; ಉಟು 78; ತೊಲಗು 17. 118 Cm.). [ಅತನ ಮನದ ತೊಡರ್ಪಂ ಪಿಂಗೆನುಡಿದು Pb. 1, 72 va.; Vr. 8, 4]. ಮಱವೆ ಪಿಂಗಿದಂ (ಎಚ್ಚತ್ತಂ Śmd. I). see Cpr. 2, 42; 4, 2. 17. 19; 6, 25; Grj. 10, 45 va.; Rśv. 9, 4; 5, 21; 13, 65 va. & 71 va.; J. 6. 13; 19, 6; Śm. 17; ಪೆಱ-.

ಪಿಚ್ picc. a sound in imitation of spitting (S. Mhr.). 2, a sound to express emptiness. — ಪಿಚ್ ಪಿಚ್. rep. (S. Mhr.). — ಪಿಚ್ಚೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to appear quite empty (My.).

ಪಿಚಕಾರಿ picakāri. a syringe (My.; Mhr., H. ಪಿಚಕಾರೀ; *cf.* ಪೀಚು).

ಪಿಚಣ್ಡ picaṇḍa. *the belly.*

ಪಿಚಣ್ಡಿ picaṇḍi. 1. the thigh (ಊರು, ಪೆರ್ದೊಡೆ Mr. 331).

ಪಿಚಣ್ಡಿ picaṇḍi. 2. = ಪಿಚಾಡಿ. — ಪಿಚಣ್ಡಿ ಬಿಗಿ. to pinion, to tie the hands from behind (My.).

ಪಿಚಣ್ಡಿಲ picaṇḍila. *gorbellied, corpulent.*

ಪಿಚವ್ಯ picavya. *the cotton plant* (ಕಾರ್ಪಾಸ, ಬಾದರ, ಹತ್ತಿ Mr. 128).

ಪಿಚಾಚಿ picāci. Tbh. of ಪಿಶಾಚಿ. a female-imp. (My.).

ಪಿಚಾಡಿ picāḍi. the hinder parts; the hinder legs of a horse: the heel-ropes (My.; Br.; Mhr., H. ಪಿಚ್ಛಾಡೀ).

ಪಿಚಿ pici. = ಪಚಿ, etc. an imitative sound. (My.).

ಪಿಚಿಣ್ಡ piciṇḍa. *the belly.*

ಪಿಚಿಣ್ಡಿಲ piciṇḍila. *gorbellied.*

ಪಿಚು picu. *the cotton plant; cotton* (ತೂಲಕ, ಅರಳೆ Mr. 128). 2, the plant Vanqueria spinosa. see Nr. s. ಅಲತಗೆ.

ಪಿಚುತೂಲ picu-tūla. *cotton.*

ಪಿಚುಮನ್ದ picu-manda. *the neem or nimb tree, Azadirachta indica* A. Juss.

ಪಿಚುಮರ್ದ picu-marda. *the neem tree.*

ಪಿಚುಲ picula. cotton (ಹತ್ತಿ Nn. 107). 2, *the tamarisk, tamarix indica.* 3, the plant Barringtonia acutangula.

ಪಿಚ್ಚ picca. (Tbh. of ಪಿಶಿತ? or *cf.* ಪಿಱು?). flesh. see ಪಿಚ್ಚವಣಿಗ.

ಪಿಚ್ಚಟ piccaṭa. pressed flat; a substance pressed flat, a cake. 2, an inflammation of the eyes. 3, *tin.*

ಪಿಚ್ಚವಣಿಗ picca-vaṇiga. a rākṣasa, and the guardian of the south-western quarter (ಮಾನಿಸದೇರ, ಕೊನ್ತೆಗೆಯ್ಯ, ನಿರುತಿ Śm. 12. 13; ಮಾನಿಸದೇರ, ನಿರುತಿ Kk. 15).

ಪಿಚ್ಚು piccu. = ಪಿಸರು, etc. slimy impurities of the eye, rheum (S. Mhr.; Tu. ಪುರ್ಕ್, ಪುಳ್ಕ್; Te. ಪುಸಿ; T. ಪೀಳೈ, ಪಿಳಿಚ್ಚೈ; M. ಪೀಳ). see ಕಣ್ಣು-.

ಪಿಚ್ಚೆ picce. shortness or deficiency in measure or weight (My.; Te.; M. ಪೀಚ್ಚೆ, what is small, dwarfish, immature; *cf.* ಪೀಚು 2). ಆ ಸೇರು ಪಿಚ್ಚೆಯಾಗಿದೆ (My.). — ಪಿಚ್ಚೆಮೊಱ. a deficient cubit (My.). — ಪಿಚ್ಚೆಸೇರು. a lesser or deficient sēru (My.; Te.).

ಪಿಚ್ಛ piccha. = ಪಿಂಛ. *the tail of a peacock,* the feathers of an arrow or of a peacock's tail. 2, *a wing.*

ಪಿಚ್ಛನ್ದ picchanda. = ಪಿಚ್ಛನ್ದ. (Si. 109; My. Amara.).

ಪಿಚ್ಛಿಲ picchila. *slimy, lubricous, slippery, smeary.* 2, a muddy place (ಪಿಜಪಿಲ, ಕೆಸಱುಳ್ಳ ಎಡೆ Hlā.); muddy water (ಕೆಸಱ ನೀರ್ Mr. 418).

ಪಿಚ್ಛಿಲೆ picchile. *the silk-cotton tree, Bombax heptaphyllum* Roxb. 2, *the tree Dalbergia sissoo* Roxb.

ಪಿಚ್ಛೆ picche. *slime or scum of boiled rice, etc.* 2, *the gum of the silk-cotton tree* (ಬೂರುಗಬಂಕೆ, ಎಲವದ ಮೇಣ Si. 133). 3, the saliva of a snake.

ಪಿಂಚನ್ piñcan. pension. [E.]. — ಪಿಂಚನ್ದಾರ. a male pensioner (E.). — ಪಿಂಚನ್ದಾರಳು. a female pensioner (My.).

ಪಿಂಚು piñcu. = (ಪಿಂಗು), ಹಿಂಚು 1. to be behind, to be or come afterwards or later, to be or come too late (ಪಶ್ಚಾದರ್ಥ Śmd. Dh.). [ಡಾವರದ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ ಮುಂಚದೆ ಪಿಂಚದೆ ಬಳೆದು ವಿರಿಂಚಿಯ ಕೆಯ್ಪಿಡಿವೊಲಾದುವಾ ನಾಡೂರ್ಗಳ್ Pb. 8, 51].

ಪಿಂಚೆ piñce. (Tbh. of ವೀಚಿ). a wave (ವೀಚಿ Ct. I, 18).

ಪಿಂಛ piñcha. = ಪಿಚ್ಛ No. 1. (My.; Te.). see ಶಿಖಿ-.

ಪಿಂಜ piñja. confused, confounded, disturbed in mind, bewildered. 2, injured, killed; killing, injury. 3, *the moon* (*cf.* ಪೆಱ). 4, power, might.

ಪಿಂಜರ piñjara. (= ಪಿಂಗಲ). *reddish-yellow, tawny.* 2, gold. 3, *yellow orpiment.* 4, a cage (Sk.; ಪಂಜರ G.). 5, a skeleton. 6, a horse. 7, N. of a bird (Rām. 3, 3, 18).

ಪಿಂಜರಿ piñjari. (Tbh. of ಪಿಂಜರ?). = ಹಿಂಜರಿ. silver (ಬೆಳ್ಳಿ Kk. 47; Śm. 68; see ಪೆಱ). — ಪಿಂಜರಿವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the silver-mountain (ಬೆಳ್ಳಿವೆಟ್ಟು, ರಜತಾದ್ರಿ Śm. 10).

ಪಿಂಜರಿತ piñjarita. coloured reddish-yellow (Abh. P. 12, 2 va.).

ಪಿಂಜಲ piñjala. *extremely confused or perplexed, overcome with terror or grief.*

ಪಿಂಜಾರ piñjāra. a carder or comber of cotton (C.; B. 5, 122; Mhr., H. ಪಿಂಜಾರೀ; Br. ಪಿಂಜರಿ, ಪಿಂಜಾರಿ).

ಪಿಂಜಾವಳಿ piñjāvaḷi. a sort of cloth or garment (Bp. 11, 24).

ಪಿಂಜಿ piñji. (= ಉಂಜ, ಹುಂಜ). a quantity or skein of cotton yarn (My.). ನೂಲ ಪಿಂಜಿ (ಕಳ್ Śm. 112; Sk. ಪಿಂಜಿಕಾ).

ಪಿಂಜು piñju. 1. = (ಪಿಕ್ಕು), ಹಿಂಜು, (ಹೀಜು 3). to divide (ಪಸುಗೆ Śm. 87). 2, to separate; to card cotton (ಪೃಥಕ್ಕರಣ Śmd. Dh.; ಕಾರ್ಪಾಸವಿವರಣ Śm. 87; Te.; M. ಪೀಚ್ಚು; T. ಪನ್ನು, ಪಿಯ್; Te. ಪಿಗುಲು, to be burst; M. ಪಿಡರು, ಪಿದಱು, to burst, to split; Mhr., H. ಪಿಂಜಣೇಂ, to card or comb, as cotton; to split, as bamboos; to tear lengthwise, as cloth). 3, to go asunder, to be rent, as cloth (My. as ಹಿಂಜು).

ಪಿಂಜು piñju. 2. = ಈಚು 2, ಹೀಚು. a fruit newly come forth from blossom (My.; T., M.; Te. ಪಿನ್ದಿಯು, ಪಿನ್ದೆ; Te. ಪಿನೆ, ಪಿನ್ನೆ, little, small, young, *cf.* ಪಿಳ್ಳೆ).

ಪಿಂಜೂಷ piñjūṣa. the wax of the ear. (R.).

ಪಿಂಜೆ piñje. injuring; injury. 2, turmeric. 3, cotton. 4, a switch.

ಪಿಟ್ pit. a sound produced when easing nature. — ಪಿಟ್ ಪಿಟ್. rep. (C.).

ಪಿಟ pita. (= ಪೆಟ್ಟಿ), ಹೆಡ, ಹೆಡೆ 2. *a basket, a box; a basket for holding grain.* 2, a house, a hovel. 3, a roof.

ಪಿಟಕೆ piṭaka. the tailor bird, Orthotonues longicauda (Sylvia sutoria, Bd.).

ಪಿಟಕ piṭaka. = ಪೆಟ್ಟಗೆ, (ವಿಡಕ). *a basket, a box.* 2, *a boil, a blister, an ulcer* (ಸ್ಫೋಟಕ, ಮುಳ್ಳುಬೊಕ್ಕೆ Mr. 384, one MS. ಮುಗುಳು–, another one ಹುಗುಳು–).

ಪಿಟಿ piṭi. a sound in imitation of indistinct, mumbling speech (used also in muttering mantras). — ಪಿಟಿ ಪಿಟಿ. rep. inward fear; worthless.— ಪಿಟಿ ಪಿಟಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to utter with the sound of piṭi piṭi (My.).

ಪಿಟೀಲು piṭīlu. a fiddle. [E.].

ಪಿಟ್ಟು piṭṭu. a formation from ಪಿಡುಗು. — ಪಿಟ್ಟು ಪಿಡುಗನೆ ಸಾಯು. ಪಿಟ್ಟು ಪಿಡುಗಾಗಿ ಸಾಯು. to die as suddenly as if struck by a thunderbolt, to die quite unexpectedly (My.).

ಪಿಟ್ಟು piṭṭu. = ಪಿಟ್ಟೆ, ಹಿಟ್ಟು. Tbh. of ಪಿಷ್ಟ. flour. (Śmd. 370; My.; Te., T., M.; Mhr. ಪಿಠೀ). — ಪಿಟ್ಟವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 15, 24; 24, 73; 26, 54; 38, 56; see ಕಪಾಲಿ–).

***ಪಿಟ್ಟೆ piṭṭe.** a hard stuff, stone. ತಡಕುಂ ಪಿಟ್ಟೆಯುಮೊತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳಂ Pb. 3, 9.

ಪಿಟ್ಟೆ piṭṭe. = ಪಿಟ್ಟು. (My.).

ಪಿಠರ piṭhara. *a pot* (ಚರು, ಕುಮ್ಭ, ಕುಣ್ಡ, ಉಖೆ, etc., ಮಡಕೆ Mr. 209). 2, *the root of Cyperus rotundus.* 3. a churning stick.

ಪಿಡಗ piḍaga. = ಪಿಡಗು, ಪಿಡುಗು. trouble, affliction, disease (B. 5, 181. 203; Mhr. ಪಿಡಗೇಂ, to be in trouble or pain).

ಪಿಡಗು piḍagu. = ಪಿಡಗ, etc. (B. 5, 210; My.).

ಪಿಡಿ piḍi. 1. = ಹಿಡಿ 1. to seize, to lay hold of, to catch, to take, to grasp; to deduct from wages; to hold (ಗ್ರಹಣ Śmd. Dh.; Śm. 92; T., M.); to apply to the mouth for blowing, as a trumpet, etc.; — to occupy as a place of refuge; — to begin, as rain, etc. (My. as ಹಿಡಿ); — to be required, as time, people, etc. for anything (My. as ಹಿಡಿ); — to comprise, to inclose, to be able to receive, as a sack, a cart (My. as ಹಿಡಿ); — to be so spacious as to let (a thing) pass through, as a window or door (My. as ಹಿಡಿ). [ಪಿಡಿದೊನ್ದೊನ್ದಱ ಗಾತ್ರಮಂ ತಿರಿಪಿಕೊಣ್ಡೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳ್ ಪೊಯ್ದು Pb. 10, 104; Ap. 1, 50]. ಮದಗಜಮೆರಡಱ ಬಾಲದ ಮೊದಲಂ ಪಿಡಿದು (Śmd. 91). ಪಿಡಿವಂ 260). ಪಿಡಿವ ಕಹಳೆ (201). see Cpr. 4, 47; 5, 39 va.; 5, 63; 7, 81 va.; 7, 87; Bp. 8, 43; 46, 59; 57, 56; Rśv. 5, 44. 120; 6, 10 va. & 11 va. (twice); 10, 7; J. 2, 41; 3, 32; 4, 23; 30, 48; ಇತ್ತರವಿಪ್ಪಿಡಿ, ಕಪ್ಪವಿಪ್ಪಿಡಿ, ಕಾಲ್ವಿಡಿ, ಕೆಯ್ದುವಿಡಿ, ಕೆಯ್ವಿಡಿ, ಕೊಡೆವಿಡಿ, ಕ್ರಮವಿಡಿ, ತಡಿವಿಡಿ, ದೀವಿಗೆವಿಡಿ. ನಜ್ಜ–, ಪಂಜು–, ಪಸುರ್ವಿಡಿ, ಬಟ್ಟೆ–, ಬನ್ದಿ–, ಬಱ–, ಬಿಲ್–, ಸಾಲ್–, ಸೆಱೆ–; Mr. s. ತ್ರಾಣ. — ಪಿಡಿದಾಡು. -ಆಡು. to lay hold of and speak, to hold fast by deed and word (Bp. 3, 79).

ಪಿಡಿ piḍi. 2. = ಪಿಡಿದು, ಹಿಡೆ 2, ಹಿಡಿ 2, ಹಿಡು 1. P. p. of ಪಿಡಿ 1, in ಪಿಡಿ ಪಿಡಿದು (Bp. 61, 25). — ಪಿಡಿ ತರ್. (= ಪಿಡಿದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to seize or take and bring (Bp. 28, 38). — ಪಿಡಿ ತರಿಸು. to cause to seize, etc. and bring (Bp. 11, 17; 50, 42. 51). — ಪಿಡಿ ಪಡೆ. = ಪಿಡಿ ಪೆಱು. (Abh. P. 10, 220). — ಪಿಡಿ ಪೆಱು. to get; to get caught. [—ಅಲ್ಲದಿರ್ದೊಡೆ ನಿನ್ನಂ ಕೊಲಿಸಿದಪ್ಪೆನೆನ್ದೊಡೆ ಭಯದಿಂ ಪಿಡಿಪೆತ್ತು ಮಾತನಿನ್ತೆನ್ದು ಪೇೞ್ದಂ Vr. 182, 1]; (Abh. P. 11, 133; 14, 78).

ಪಿಡಿ piḍi. 3. = ಹಿಡಿ 3. a seizing, hold, etc. 2, grasping, closing the hand, clenching the fist; a grasp, a handful (ಮುಷ್ಟಿಗ್ರಾಹ್ಯ Ct. II, 14). 3, the closed or clenched hand, the fist. 4, a handle; a hilt. [Tu. ಪುಡಿ, ಪುಣ್ಡಿ]. ಅಡಾಯುಧಗಳ ಪಿಡಿ (ಭರು Mr. 298). ಕತ್ತಿಯ ಪಿಡಿ (ತ್ಸರು, etc. Si. 289). 5, a broom (My. as ಹಿಡಿ). see ಒಪ್–, ಒರ್–, ಒಜೆವಿಡಿ. ಕೆಯ್ವಿಡಿ, ಪರಿವಿಡಿ; Cpr. 7, 87; J. 6, 21. ಪಿಡಿಯೊಳ್ ತುಮ್ಬಿರೆ ಪಂಕ ಮೇಲೆ ತೊಳೆಯಲ್ ತಾಂ ಶುದ್ಧನೇ? (Śś. 164). [— ಪಿಡಿ ಕುತ್ತು. a kind of weapon. ಆ ರಸತ್ತಾರುಗರಿಡುವಿಟ್ಟಿಯ ಪಿಡಿಕುತ್ತಿನ ಕಕ್ಕಡೆಯ ಕೋಲ್ಗೆ Pb. 12, 60 va.]. — ಪಿಡಿ ಕೆಯ್ಸು. to cause to make a grasp or first; to close the first; to grasp or hold tightly. ಬೆಮರ್ಗಳ ನೂದಿ, ನುಣ್ದೊಡೆಗಳಂ ಪಿಡಿಕೆಯ್ಸಿ (Śmd. 52). — ಪಿಡಿಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a horse that is led (Rśv. 10, 13). — ಪಿಡಿ ಪಡು. to be seized (Abh. P. 4, 115). [— ಪಿಡಿಯಚ್ಚು. obstinacy, stickling. ಓರೊರ್ವರನೆ ಪಿಡಿಯಚ್ಚುವಿಡಿದು ನುಡಿಯೆ ಕೆಲರನಾಗತಮನಱಿವ ಬುದ್ಧಿಯೊಡೆಯರಿನ್ತೆನ್ಬರ್ Pb. 2, 86 va.; Ap. 2, 7 va. — ಪಿಡಿವಡು. -ಪಡು. = ಪಿಡಿಪಡು. ಎನ್ನಂ ಪಿಡಿದೆಱೆವನ್ದಿನ ನಿಮ್ಮದಟುಗಳೀಗಳೆತ್ತ ಪೋದುವೊ ಪಿಡಿವಟ್ಟವನ್ನು ಬಱಲ್ದಿರೆ ಕಣ್ದಿರೆ ನಿಮ್ಮಳವಂ Pb. 7, 39]. — ಪಿಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to be grasped, attacked, or harassed. ಹಗೆಯು ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿವಡೆದವನು (ಪುರಸ್ಕೃತ Nr.).

ಪಿಡಿ piḍi. 4. = ಹಿಡಿ 4. a female elephant (ಕರಿಣಿ Śmd. Dh., Śm. 92, Ct. II, 14; ಕರಿ Ct. I, 30; ಹೆಣ್ಣಾನೆ I, 102; ಕರಿಣಿ, etc., ಪೆಣ್ಣಾನೆ Mr. 153; T., M.; T., M. also: the female of camels, pigs; M. ಪಿಡೆ, the female of birds; the female of deer; T. also ಪಿಣ್ಣೆ; Sk. ಪಿಲ್ಲಕಾ; see s. ಪೆಣ್). [ಪಿಡಿಯನೇಱು ಪೆಣ್ಡವಾಸದೊಳ್ಪೆಣ್ಡಿರ್ ಬಳಸಿ ಬರೆ Pb. 3, 48 va.; Ap. 4, 54 va.; Vr. 34, 22]. see ತಾಯ್ಪಿಡಿ; Cpr. 5, 63; 7, 81 va.; Abh. P. 7, 105 va.; Rśv. 10, 13. — ಪಿಡಿಯಾನೆ. -ಆನೆ. = ಪಿಡಿ. (ಧೇನುಕೆ Hlā.). ಎಳೆಯ ಪಿಡಿಯಾನೆ (ಧೇನುಕೆ Mr. 471). — ಪಿಡಿಸವತಿ. a female elephant (ಪೆಣ್ಣಾಜ Bhn. 58, o. rs. -ಸವಡಿ, ಸವರಿ).

ಪಿಡಿತೆ piḍite. seizure, etc. see ಕೆಯ್ಪಿಡಿತೆ.

ಪಿಡಿಪು piḍipu. the state of seizing or of being seized. — ಪಿಡಿಪೀ. -ಈ. to deliver into (one's) power, to make over (Abh. P. 11, 134).

ಪಿಡಿಯಿಸು piḍiyisu. = ಹಿಡಿಯಿಸು. to cause to seize, etc. (Bp. 27, 65). 2, to castrate.

ಪಿಡಿಸು piḍisu. = ಹಿಡಿಸು. to cause to seize, etc. [ಶ್ರೀತಾತಪತ್ರಗಳೆನ್ದೇ ಮಾಡಿ ಪಿಡಿಸಿಯುಂ Ap. 8, 41 va.]; (Bp. 26, 25; C. Bp. 47, 12.).

ಪಿಡಿಹ piḍiha. seizing, etc. see ಬನ್ದಿವಿಡಿಹ.

***ಪಿಡುಗು piḍugu.** to tremble. ಅನ್ತು ನುಡಿದು ಕಾಯ್ಪಿನೊಳ್ ಪಿಡುಗಿ ನಡನಡ ನಡುಗಿ Pb. 6, 58 va.

ಪಿಡುಗು piḍugu. 2. = ಪಿಟ್ಟು. a thunderbolt. (My.; Te.; M. ಪಿಣರ್; T. ಇಡಿ, ಇಗಳಿ, ಏಱು, ವೆಡಿ, see ಪೆಟಲ್; M. ಪಿಣರ್, ತಿಣರ್, ಚಿಣರ್, also: grossness, what is thick, stiff; to grow thick, coagulate, become thick, swell; *cf.* ಪಿಣಿಲ್ 2, etc.). — ಪಿಡುಗ. -ಅ 3. a man like a thunderbolt: a dauntless, bold man (My.).

ಪಿಡುಗು piḍugu. = ಪಿಡಗ, etc. trouble, affliction. (B. 5, 203. 205. 206; My.).

ಪಿಣ piṇa. = ಪುನ, ಪೊಣ, ಪೊನ್. metal. see ಕಬ್ಬಿಣ, and *cf.* Sk. ಪಿಣ್ಡ No. 8.

ಪಿಣಿಲ್ piṇil. 1. = ಹಿಣಿಲ್ 2, etc. a braid of hair. [ಅವನ ಕರುಳ ಪಿಣಿಲಿನ್ದೆನ್ನಂ ಮುಡಿಯಿಸುಗೆ Pb. 7, 10]; (Abh. P. 13, 79; see ಕರುಳ್ಪಿಣಿಲ್; *cf.* ಪೆಣೆ).

ಪಿಣಿಲ್ piṇil. 2. = ಹಿಣಿಲ್ 1, etc. a hump (Cpr. 5, 59; see M. s. ಪಿಡುಗು).

ಪಿಣ್ಡ piṇḍa. = ಪಿಣ್ಡು, ಹಿಣ್ಡು, ಹಿಂಡೆ. *a lump, a clod, a round mass, a ball, a globe.* 2, *a heap, a quantity, a collection, a cluster.* 3, a bite, a morsel, a mouthful. 4, a cake or ball of meal offered to the Manes; *a ball or lump of meat or rice mixed up with milk, curds, flowers, etc, and offered to the Manes;* food (Sk., My.; Te.). 5, the embryo or fetus. 6, *the body.* 7, *myrrh, incense.* 8, *iron.* ಪಿಣ್ಡಕ್ಕೆ ಬಗೆಯಿಲ್ಲದವ ದಣ್ಡವೇನು ಕೊಟ್ಟಾನು? — ಪಿಣ್ಡ ಹಾಕಿದರೂ ಲಣ್ಡನೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳೋದು ತಪ್ಪಲ್ಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಪಿಣ್ಡಕ piṇḍaka. *incense, myrrh.*

ಪಿಣ್ಡಖರ್ಜೂರ piṇḍa-kharjūra. = ಪಿಣ್ಡೆ-, ಪೆಣ್ಡೆ-, q. v. dates of inferior kind in lumps. (Sk.).

ಪಿಣ್ಡಜ piṇḍa-ja. embryo-born: men and beasts. (My.).

ಪಿಣ್ಡಪ್ರದಾನ piṇḍa-pradāna. the offering of piṇḍas, an oblation of them; supplying with food (My.). ತಿಲೋದಕ ಪಿಣ್ಡಪ್ರದಾನಗಳು (ನಿವಾಪ Si. 243). ಪಿಣ್ಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ರಣ್ಡೆಯರಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪಿಣ್ಡಾಣ್ಡ piṇḍa-aṇḍa. the egg of the embryo or of the body, being considered, in its construction and arrangement, to be identical with the brahmāṇḍa (My.; Dp. 30, 3).

***ಪಿಣ್ಡಿ piṇḍi. 1.** a raft-like arrangement for crossing a river in floods.

ಪಿಣ್ಡಿ piṇḍi. 2. = ಪುಣ್ಡಿ No. 1. — ಪಿಣ್ಡಿಸೊಪ್ಪು. Deckanee hemp, Hibiscus cannabinus Lin. (St. & Pl.: T. ಪುಳಿಚ್ಚ-ಕೀರೈ).

ಪಿಣ್ಡಿ piṇḍi. 1. = (ಪಿಣ್ಡ), ಪೆಣ್ಬೆ, ಪೆಣ್ಡೆ 2. a bundle, a pack, a mass (My.; Te. ಪೆಣ್ಡೆ; Mhr. ಪೇಣ್ಡ, ಪೇಣ್ಡೀ). — ಪಿಣ್ಡಿಖರ್ಜೂರ. — ಪಿಣ್ಡಖರ್ಜೂರ, etc. (My.).

ಪಿಣ್ಡಿ piṇḍi. 2. (= ಪೆಣ್ಡ 1). possessing a body; (possessing the body of or being related to).

ಪಿಣ್ಡಿಕ piṇḍika. (= ಪಿಣ್ಡಿಕೆ). a globular swelling or protuberance, etc. (Sk.; see Mr. s. ಪಾಣ್ಡು No. 2).

ಪಿಣ್ಡಿಕೆ piṇḍike. = ಪಿಣ್ಡಿಗೆ. *a globular swelling or protuberance, a fleshy swelling in the shoulders, arms, legs, etc.* 2, *the nave of a wheel* (ನಾಭಿ, ಕೊಲುದುಮ್ಬು Mr. 285). 3, the calf of the leg. 4, a stool or seat of various shapes. 5, a base or pedestal. 6, the instep.

ಪಿಣ್ಡಿಗೆ piṇḍige. Tbh. of ಪಿಣ್ಡಿಕೆ (Śmd. 338). see ಲಾಳವಿಣ್ಡಿಗೆ.

ಪಿಣ್ಡಿತ piṇḍita. made into a lump or ball; heaped together, etc. see ಸಮ್.

ಪಿಣ್ಡಿಪಾಲ piṇḍipāla. — ಪಿಣ್ಡಿವಾಳ, etc. (Sk.).

ಪಿಣ್ಡಿವಳ piṇḍivaḷa. = ಪಿಣ್ಡಿವಾಳ, etc. (Cpr. 10, 80).

ಪಿಣ್ಡಿವಾಳ piṇḍivāḷa. Tbh. of ಭಿಣ್ಡಿವಾಲ. an ironbound club. (Śmd. 369; ಭಿನ್ದಿಪಾಲ, ಸೃಗ Hla.; see s. ಮುಸುಣ್ಡಿ).

ಪಿಣ್ಡಿಶೂರ piṇḍi-śūra. = ಪಿಣ್ಡೀಶೂರ. (ಚೀಱು ಗೃಹದೊಳ್ ಗರ್ಜಿಪಂ Mr. 236).

ಪಿಣ್ಡೀತಕ piṇḍītaka. *the tree Vangueria spinosa* Roxb. see ಚೋನ ಗಾರೆ.

ಪಿಣ್ಡೀಶೂರ piṇḍī-śūra. = ಪಿಣ್ಡಿಶೂರ. a cake-hero: *a cowardly boaster, a poltroom.*

ಪಿಣ್ಡು piṇḍu. = ಹಿಣ್ಡು, q. v. to squeeze, etc. [ಈ ತೆಱ ದಿನ್ದಂ ನಿನ್ನಂ ಘಾತಿಸಿ ಬಿಡದಲೆದು ಪಿಱಿದು ಪಿಣ್ಡಿದ ದುಃಖವ್ರಾತಮಿದು Ap. 3, 38]; (Abh. P. 1, 94; Te. ಪಿಡುಚು, ಪಿಡ್ಡು, *cf.* ಪಿಱಿ).

ಪಿಣ್ಡು piṇḍu. = ಹಿಣ್ಡು. Tbh. of ಪಿಣ್ಡ. a collection, a multitude, a mass; a herd, a flock, a drove, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ನೆರವಿ, ಹೊರಳಿ, ಸಾಲ್, ಗೊನ್ದಣಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Śm. 54; Cpr. 7, 81 va.; Grj. 10, 79 va.; Te.). [ಕಡವಿನ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಪಿಣ್ಡುಗಳಿನ್ದಂ Pb. 7, 29 va.; Ap. 11, 65]. ಗಿಳಿಯ ಪಿಣ್ಡು (Śmd. 161). ಅಂಚೆಯ ಪಿಣ್ಡು (Rśv. 6, 6). see ಅಂಚೆವಿಣ್ಡು, ತುಱುವಿಣ್ಡು, ನೊರೆವಿಣ್ಡು. — ಪಿಣ್ಡಱ. -ಅಱ. a herd to be scattered (Abh. P. 3, 119). — ಪಿಣ್ಡಾನೆ. -ಆನೆ. elephants assembled together, a herd of elephants (Rśv. 6, 11 va.). — ಪಿಣ್ಡುಗಂಕಣ. -ಕಂಕಣ. a number of bracelets (Abh. P. 3, 106; 12, 44; V. 4, 86; 9, 6). — ಪಿಣ್ಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be amassed or accumulated (Rśv. 5, 120 va.).

ಪಿಣ್ಡೋತ್ಪತ್ತಿ piṇḍa-utpatti. the birth or formation of the fetus.

ಪಿಣ್ಯಾಕ piṇyāka. *an oil-cake.* 2, *incense.* [T. ಪಿಣ್ಣಾಕ್ಕು].

ಪಿತ pita. Tbh. of ಪಿತೃ (Nom. ಪಿತಾ). a father. (ಪ್ರಪೂರ್ವ Mr. 314). ಪಿತನಿಲ್ಲದ ಮಗನ್ನ ಸಾಕಿದವನೇ ತನ್ದೆ. — ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಮುನಿದ ಸುತನಿಗೆ ಗತಿಯೇನು? (Prvs.). see ಕನ್ತು-, ಮದನ-; Prv. s. ಪಿತೂರಿ.

ಪಿತರ pitara. Tbh. of ಪಿತೃ. (Śmd. 105; Kāvy. I, 2, 93 seq.). ಬಡವರ ಪಿತರರನ್ತೆ ಮಱುಗುತ್ತಿರ್ಕುಂ (Śmd. 105).

ಪಿತರೌ pitarau. Sk. dual of ಪಿತೃ. *mother and father, parents.*

ಪಿತಾಮಹ pitā-maha. *a paternal grand-father* (ತಾತ, ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ Nn. 22). 2, Brahmā (ಧಾತ, ಬ್ರಹ್ಮನು 22; Bp. 54, 31). 3, a king (ಭೂನಾಥ, ಅರಸು 22). 4, a self-knowing, or soul-knowing, man (ಮನೋಜ್ಞಾನಿ, ಆತ್ಮಜ್ಞ 22).

ಪಿತುರ pitura. = ಪಿತೂರಿ. (G. 151).

ಪಿತೂರಿ pitūri. revolt, defection, plot, perfidy (My.; Mhr., H. ಫಿತುರೀ, ಫಿತೂರ; B. 5, 54. 221). ಪಿತೂರಿ ಮಾಡಿದರೂ ತುತೂರೀ ಧ್ವನಿ ತಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. — ಪಿತೂರಿ ಮಾಡಿದವ ಪಿತನಿಗೆ ಬಲ್ಲನೇ? (Prvs.).

ಪಿತೃ pitṛi. = ಪಿತ, ಪಿತರ. (Sk. Nom. ಪಿತಾ). *a father.* ಪಿತೃಗಳು, fathers; forefathers, ancestors; the spirits of departed and deified ancestors, the manes or spirits of the dead. ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಪ್ಪ ಪಿತೃಗಳ್ (Śmd. 105).

ಪಿತೃಕರ್ಮ pitṛi-karma. obsequial rites, oblations offered to the manes or deceased ancestors. (Si. 243).

ಪಿತೃಕಾನನ pitṛi-kānana. a grove of ancestors: *a cemetery.*

ಪಿತೃತರ್ಪಣ pitṛi-tarpaṇa. *oblations giving satisfaction to the manes;* water out of the right hand as a daily offering to the manes (My.); the act of throwing sesamum and water out of the right hand as an offering to deceased ancestors at parvas or śrāddhas (My.).

ಪಿತೃತಿಥಿ pitṛi-tithi. the death-day of either deceased parent appointed for obsequial rites to them (My.).

ಪಿತೃತ್ವ pitṛitva. fatherhood, paternity. 2, the state or condition of a pitṛi or deified progenitor. ಪಿತೃತ್ವವನ್ನು ಹೊನ್ದಿದವರು ತೃಪ್ತಿ ಪಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡಲ್ ಪಡುವ ದಾನ (ನಿವಾಪ Si. 243).

ಪಿತೃದಾನ pitṛi-dāna. *a gift in honour of deceased ancestors, an offering to the Manes.*

ಪಿತೃದಿನ pitṛi-dina. = ಪಿತೃತಿಥಿ. (My.).

ಪಿತೃದೀಕ್ಷೆ pitṛi-dīkṣe. a course of austerities (as not shaving the head, abstinence from sexual intercourse, etc.) for the first year after one's father's death.

ಪಿತೃದ್ರೋಹಿ pitṛi-drōhi. a traitor to his father.

ಪಿತೃಧನ pitṛi-dhana. a father's property (ಗ್ರನ್ಥ, ತನ್ದೆ ಗಳಿಸಿದ ಧನ Nn. 141). 2, patrimony.

ಪಿತೃಪಕ್ಷ pitṛi-pakṣa. siding with one's father (Bh. 1, 8, 17). 2, the dark half in the bhādrapada month peculiary appointed for the celebration of obsequial rites to the Manes (My.).

ಪಿತೃಪತಿ pitṛi-pati. *Yama.*

ಪಿತೃಪಿತೃ pitṛi-pitṛi. *a father's father.*

ಪಿತೃಪ್ರಸು pitṛi-prasu. a father's mother. 2, mother of the Manes: *twilight.*

ಪಿತೃಪ್ರಿಯ pitṛi-priya. Yama (Mr. 49).

ಪಿತೃಮೇಧ pitṛi-mēdha. obsequial offerings to the Manes. (My.).

ಪಿತೃಯಜ್ಞ pitṛi-yajña. = ಪಿತೃಮೇಧ. (My.).

ಪಿತೃಋಣ pitṛi-riṇa. a debt to the Manes: the generation of a son (My.).

ಪಿತೃವನ pitṛi-vana. = ಪಿತೃಕಾನನ. *a cemetery.*

ಪಿತೃವಸತಿ pitṛi-vasati. an abode of ancestors: *a cemetery.*

ಪಿತೃವಿಯೋಗ pitṛi-viyōga. the loss, or death, of a father (Cpr. 2, 49; My.).

ಪಿತೃವ್ಯ pitṛivya. *a paternal uncle.*

ಪಿತೃಶೇಷ pitṛi-śēṣa. remains of the meal of an obsequial rite.

ಪಿತೃಸ್ವಸೃ pitṛi-svasṛi. *a father's sister, paternal aunt.*

ಪಿತೃಸನ್ನಿಭ pitṛi-sannibha. *like a father, fatherly, paternal.*

ಪಿತೃಸ್ಥಾನ pitṛi-sthāna. place assigned to a Brāhmaṇa who officiates for the deceased father during the śrāddha ceremony.

ಪಿತ್ತ pitta. = ಪುಚ್ಚು, ಪಚ್ಚು, etc. *bile; the bilious humour.* 2, foolishness, madness (not Sk.; My.); choler, irascibility, irritability of temper (Mhr.). ಪಿತ್ತ ತಲೆಗೇಱಿದವನಿಗೆ ಶಂಖು ಕಱಿಗೆ ಕಣ್ಡರೆ ಅದಱ ಬಣ್ಣ ಕೆಟ್ಟೀತೇ? — ಪತ್ಯ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಪಿತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿತು. — ಪಿತ್ತವಿದ್ದರೆ ಚಿತ್ತ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಮರುಳ.

ಪಿತ್ತಕಾಮಾಲೆ pitta-kāmāle. a kind of jaundice (My.).

ಪಿತ್ತಗನ್ದಿ pitta-gandi. small swellings in the skin produced by bile (My., also ಪಿತ್ತಗನ್ದೆ).

ಪಿತ್ತಘ್ನಿ pitta-ghni. the plant Cocculus cordifolius. (R.).

ಪಿತ್ತಜ್ವರ pitta-jvara. bilious fever. (My.).

ಪಿತ್ತನಾಡಿ pitta-nāḍi. the middle vein of the wrist which is said to indicate the amount of the body's bile (My.).

ಪಿತ್ತಭ್ರಮೆ pitta-bhrame. bile-erring, disorder in the action of the liver. ಪಿತ್ತಭ್ರಮೆಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆಯಾಗದೇ? (Prv.). 2, madness (My.).

ಪಿತ್ತಲ್ pittal. = ಪಿತ್ತಿಲ್, etc. (V. 33, 28; 41, 42).

ಪಿತ್ತಲ pittala. 1. = ಹಿತ್ತಳೆ, ಹಿತ್ತಳೆ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಹಿತ್ತಾಳೆ. brass (Sk.; Mhr., H. ಪಿತಳ; Tu. ಪಿತ್ತಲೆ; ಪಿತ್ತಾಳೆ, Te. ಪಿತ್ತಳೆ; T. ಪಿತ್ತಳೈ; M. ಪಿಚ್ಚಳೆ).

ಪಿತ್ತಲ pittala. 2. relating to the bilious humour, bilious, secreting bile (Sk.). 2, roguish behaviour (T. ಪಿತ್ತನ್, a mad man; a rogue).— ಪಿತ್ತಲಾಟ. -ಆಟ. trickery, lying, deceit, defrauding (My.; T., M.; Te. ಪಿತಲಾಟ; My. also ಪಿತ್ತಾಲ್ಲಟ).

ಪಿತ್ತಿಲ್ pittil. = ಪಿನ್ತಿಲ್ (s. ಪಿನ್ತು), etc. the back-yard. (ನಿಷ್ಕುಟ Nn. 142, o. rs. ಹಿತ್ತಲ್, ಹಿತ್ತಿಲ್). [Tu.].

ಪಿತ್ರ್ಯ pitrya. *paternal, patrimonial, ancestral.* 2, *referring to the Manes, devoted to the Manes, obsequial.*

ಪಿತ್ಸತ್ pitsat. ಪಿತ್ಸನ್ತ. habitually falling or flying; *a bird.*

ಪಿಧಾನ pi (i. e. api)-dhāna. *covering, shutting.* 2, *a cover, a lid* (ಉದಂಚನ, ಎಸಮುಚ್ಚಿ Mr. 210). 3, a wrapper, a cloak.

ಪಿನ್- pin. = ಪಿಂ–, ಪಿಱ್–, etc. the state of being behind, etc. (T., M.; M. also: other; Tu. ಪಿರಾವು. see ಪೆಱ). — ಪಿನ್ದಿರಿಗು. -ತಿರಿಗು. = ಪಿನ್ದಿರುಗು. (Rsv. 5, 120 va.). — ಪಿನ್ದಿರುಗು. -ತಿರುಗು. to turn backwards (v. i., ಪೆಱ ತೆಗೆ Kk. 72). 2, to turn backwards (v. t.). — ಪಿನ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to retreat (Śsv. 4, 74). — ಪಿನ್ದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. the hind thigh Cpr. 10, 86. — ಪಿನ್ನೆಲೆ. back ground (J. 8, 31).

ಪಿನದ್ಧ pi (i. e. api)-naddha. tied on, put on, fastened; *dressed, accoutred*; covered.

ಪಿನಸ pinasa. = ಪೀನಸ. (Sk.; see Mhr. s. ಪಿನಸಿ).

ಪಿನಸಿ pinasi. = ಪೀನಸ. ಪಿನಸಿರೋಗ (ಪೀನಸ, ಪ್ರತಿಶಾಯ, ನೆಗಡಿ G.; S. Mhr.; Mhr. ಪಿನಾಸ, purulent deflection in the nose).

ಪಿನಾಕ pināka. *a three-pronged spear, a trident, especially that of Śiva.* 2, *Śiva's bow.*

ಪಿನಾಕಧರ pināka-dhara. Śiva (Mr. 12).

ಪಿನಾಕಿ pināki. *Śiva.*

ಪಿನಾಕಿನಿ pinākini. N. of a river, the Pennār. (My.; Te.).

ಪಿನ್ತು pin-tu. = ಪಿನ್ತೆ (Śmd. 146), ಪಿನ್ದು (146), ಪಿನ್ದೆ, ಹಿನ್ದು (64 Cm.), ಹಿನ್ತೆ, ಹಿನ್ದೆ. that which is back, behind, previous; that which is afterwards or hereafter (ಪೆಱಗು Śmd. 199; ಪೆಱತು Ct. II, 110); and *adverbially.* ಪಿನ್ತಣ, ಪಿನ್ತಣಂ. (Śmd. 135). [ಮುಂ ಪಿನ್ತೆಮ್ಬುದಿದಲ್ತೆ ನಿಳಿವಪ್ಪ ಯುಗಕ್ಕೆಲ್ಲಮಿನ್ತು ಬಾಯಱುವುದೆ Ap. 3, 16]. ಪಿನ್ತಣ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ (ಪೆಱಗೆ 201). ಪಿನ್ತಣ್ಕೆ (see below). — ಪಿನ್ತಣಂ. -ಅಂ. (Śmd. 136). a man that is behind or belongs to the rear. — ಪಿನ್ತಣ್ಕೆವರ್. -ಬರ್. to retreat, etc. (ಮೆಯ್ದೆಗೆ, ಓಳ ಸೋರ್, ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟು, ಪೆಱ ಹೋಗು, ಪಾಱು, ಅಕ್ಕುಳಿಸು, etc., ಅಪಸರಣ Śs.). — ಪಿನ್ತಾಗು. -ಆಗು. to be behind (Śsv. 4, 40). [— ಪಿನ್ತಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to leave behind. ಕರಿ ಸಂಘಾತಮುಮಂ ಹಯವ್ರಜಮುಮಂ ಪಿನ್ತಿಕ್ಕಿ Ap. 12, 68]. — ಪಿನ್ತಿಲ್. -ಇಲ್. (Śmd. 198. 199). = ಪಿತ್ತಲ್, ಪಿತ್ತಿಲ್, ಹಿತ್ತಲ್, ಹಿತ್ತಲ, ಹಿತ್ತಿಲ್, ಹಿತ್ತುಲ್ಲ. the back-place, the rear, etc. (ಪಿಂಗಡೆ, ಪೆಡ, ಪೆಱಗು Śm. 60; Kk. 46; ಪೆಡಮೆಟ್ಟು, ಪೆಱಗು, ಪೆಱತು, ಹಿಂಗಡೆ Śs.); a back-yard. — ಪಿನ್ತೊಲೆ. -ಒಲೆ. (Śmd. 199). a back-fireplace.

ಪಿನ್ತೆ pinte. = ಪಿನ್ತು (Śmd. 146), ಪಿನ್ದೆ (115), ಹಿನ್ತೆ (285 Cm.), etc. the rear, the back-side or part, etc. (ಪಾಷ್ಣಿ, ಹಿನ್ದಣ ಭಾಗ Nn. 143); behind, in a preceding place (ಹಿನ್ದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ Śmd. 52 Cm.; J. 7, 23), in the first place (Ch. v. 111); formerly, previously (J. 2, 3. 25; 10, 18; 29, 34). ಪಿನ್ತೆಗೆ (Bp. 34, 21).

ಪಿನ್ದನೆ pindane. behind (in place, Abh. P. 11, 96).

ಪಿನ್ದು pindu. = ಪಿನ್ತು, ಪಿನ್ದೆ (Śmd. 146; Tu. ಬೆನ್ತ್ರಡಿ; Te. ಪಿಱಿ, ಪಿಱುನ್ದೆ), etc. ಅವಱಿಂ ಪಿನ್ದು (47). ಪಿನ್ದುಗಳ್ (198). ಪಿನ್ದಣ್ಗೆ (Cpr. 1, 102). ಹಡಗಿನ ಪಿನ್ದು (ಚುಕ್ಕಣ Mr. 408). — ಪಿನ್ದಣನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. as before (Śmd. 146). — ಪಿನ್ದಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. to go or come at the back. ಪಿನ್ದಯ್ದಿ ಪೋಪುದು (ಬಱಿ ಸಲ್ Ct. I, 85). — ಪಿನ್ದುಗಡೆ. -ಕಡೆ. a place that is behind (ಪೆಱಗೆ Śmd. 201 Cm.). — ಪಿನ್ದುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to reject, to scorn (Rśv. 5, 19 va.). — ಪಿನ್ದುಗೆಯ್. to throw back (Śsv. 4, 40). — ಪಿನ್ದುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to follow (Rśv. 1, 135 va.; 2, 76 va.). — ಪಿನ್ದು ಮುನ್ದು. that is behind and in front (C. Bp. 47, 23). 2, the hind part being in front, reversed position, inversion, disorder, confusion (My. as ಹಿ–).

ಪಿನ್ದೆ pinde. = ಪಿನ್ದು (Śmd. 146). ಪೆಱಗೆ (114 Cm.), etc. behind, etc. ಪಿನ್ದೆ ಹೋದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ (ಅತೀತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ) ಪ್ರಾಕ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮುನ್ದೆ ಒತ್ತಕ್ಕರಮ್ ಇರಲು ಪಿನ್ದೆ ಗುರುವಕ್ಕು (Mr. 363). — ಪಿನ್ದೆ ಬರ್. to come behind, to follow (ಬೆಮ್ಬಱಿ Śmd. I; Rśv. 13, 95).

ಪಿನ್ನಿ pinni. (=ಪಿನ್ದೆ?).— ಪಿನ್ನಿವಾಲದ ಮರ. a common roadside tree, Urostigma retusum Miquel (Z.).

ಪಿನ್ನೆ pinne. = ಪಿನ್ದೆ. formerly, in old times (Rśv. 1, 77; T.).

ಪಿಪಾಸ pipāsa. = ಪಿಪಾಸೆ. (Mr. 235).

ಪಿಪಾಸಿತ pipāsita. *wishing to drink, thirsty.*

ಪಿಪಾಸು pipāsu. *thirsty.*

ಪಿಪಾಸೆ pipāse. *thirst.*

ಪಿಪೀಲಿಕ pipīlika. an ant (ಕ್ಷುದ್ರ, ಇಱುಹೆ Mr. 165). 2, a kind of gold supposed to be collected by ants.

ಪಿಪೀಲಿಕಾಸ್ತ್ರ pipīlikā-astra. a weapon that takes the form of ants when thrown (J. 24, 34).

ಪಿಪೀಲಿಕೆ pipīlike. -ಕಾ. *an ant;* the common small red ant. see Prv. s. ಲಿಪಿ.

ಪಿಪ್ಪಲ pippala. = ಪಿಮ್ಪಲ. *the holy fig-tree, Ficus religiosa* (ಕುಜಭೇದ, ಮರಗಳ ಭೇದ Nn. 62). 2, water (ಜಲ, ಉದಕ 62). 3, swampy ground (ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣ, ಜವುಗಿನ ನೆಲ 62). 4, dirt, filth, impurity (ಮಲಿನ, ಮಾಸಿದುದು 62). 5, an ascetic (ಯೋಗೀಶ್ವರ, ಯತೀನ್ದ್ರ 62).

ಪಿಪ್ಪಲಿ pippali. = ತಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ (Śmd. 342), ಹಿಪ್ಪಿಲಿ. *long pepper, Piper longum* Lin.

ಪಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ pippalī-mūla. *the root of long pepper.*

ಪಿಪ್ಲು piplu. *a freckle, a mark, a mole.*

ಪಿಮ್- pim. = ಪಿಂ–, ಪಿಱ್–, etc. the state of being behind, afterwards, later, etc. — ಪಿಮ್ಬಱಿ ಕೆಯ್. to rebuke in by-gone days (Cpr. 8, 53 va.). —ಪಿಮ್ಬಗಲ್. -ಪಗಲ್. the latter part of the day, eventide (ಕಡೆವಗಲ್ Śm. 18). [—ಪಿಮ್ಪಡು. -ಪಡು. after, immediately after. ಎನ್ನ ಪಿಮ್ಪಡಿನೊಳೆ ನಣ್ಪಿನಯ್ಯ ನಿಮಗಂ ಮಗನಲ್ಲನೆ ಧರ್ಮನನ್ದನಂ Pb. 13, 18.— ಪಿಮ್ಪಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ಪಿಮ್ಪಡು. ಆ ಸರಸಿಜ ಬಾನ್ಧವನ ಪಿಮ್ಪಿಡಿನೊಳ್ ಕಡುವಿನ್ನನಾದುವು Pb. 4, 47]. — ಪಿಮ್ಬೆದೆ. -ಬೆದೆ. (Śmd. 199). = ಹಿಮ್ಬೆದೆ. the latter time of sowing seed. — ಪಿಮ್ಪೊಟ್ಟು. -ಪೊಟ್ಟು. (Śmd. 199). the setting sun (ಪಡುನೇಸಱ್ Śs.).

ಪಿಮ್ಪಲ pimpala. = ಪಿಪ್ಪಲ. (ಗೋಳಿ Mr. 118, o. r. ಗೋಣಿ; Mhr. ಪಿಮ್ಪಳ).

ಪಿಮ್ಪು pimpu. = ಪೆಮ್ಪು, ಹಿಮ್ಪು. greatness, etc. ಮೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಿಮ್ಪಿನ್ನಗುನ್ದಲೆಯಾಗಿರ್ದುದು (Śmd. 223 Mdb.).

ಪಿಯ piya. Tbh. of ಪ್ರಿಯ. beloved, dear, etc. (C. Bp. 10, 9).

ಪಿಯಾಲ piyāla. = ಪ್ರಿಯಾಲ. *the tree Buchanania latifolia* Roxb., *and its fruit* (Chironjia sapida R. MSS.). see ಮೊಱಲೆ.

ಪಿರಂಗಿ pirangi. = ಪೆರಂಗಿ. a great gun or cannon (My.; V. 10, 10 va.; B. 4, 141. 146. 217; Si. 287; Te., H. ಫಿರಂಗಿ, ಫಿರಿಂಗಿ; T. ಪೀರಂಗಿ; M. ಪೀರಂಗಿ, ಬೀರಂಗಿ, ಭೀರಂಗಿ). ತುಪಾಕೀ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಪಿರಂಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಕೋವೀ ನೋಡಿ ಹೆದಱುವವನ ಪಿರಂಗಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟಾನೇ?— ಪಿರಂಗೀ ಗುಣ ಪರಂಗಿ ಅಱಿಯನೇ? (Prvs.). — ಪಿರಂಗಿಗಾಡಿ. a gun-carriage (Si. 257; My.). — ಪಿರಂಗಿಬಾಯಿ. the muzzle of a gun (My.).

ಪಿರಿ piri. = ಹಿರೆ 1, ಹಿರೆ. extensiveness, largeness; abundance; numerousness, frequency; greatness, pre-eminence; advanced age (T. ಪೆರು, ಪರು; M. ಪೆರಿ, ಪೆರು; T., M. ಪೆರುಗು, to be multiplied, grow large; T. ಪಿಱಂಗು, to be full, increase; see ಪೆರ್ 1, etc.). — ಪಿರಿದಾಗು. ಪಿರಿದು ಆಗು. to become extensive, plentiful, abundant, great, conspicuous, etc. (J. 16, 34). ಪಿರಿದಾದುದು (ಮಿಗು Śm. 81). ದೇವನಾಲಂ ಪಿರಿದಾಗಿರ್ಪ ಭೂಮಿ (ನಡಪ್ರಾಯ, etc.); ಪಿರಿದಹ ಇಚ್ಛೆಯನುಳ್ಳವನು (ಮಹೇಚ್ಛ Nr.). ಕಿಱಿದಾಗಿರುವವದನ್ನು ಪಿರಿದಾಗಿ ಮಾಡುವಿಕೆ (ವಿಸ್ತಾರ, etc. Si. 395). — ಪಿರಿದಾಸೆ. -ಆಸೆ. great desire (ಬಾಕುಳಿ Śm. 51). — ಪಿರಿದೀ. -ಈ. to give much (Rśv. 11, 165). — ಪಿರಿದೀವಂ. -ಈವಂ. (Śmd. 90). a liberal man. ಅಃ, ಪಿರಿಯಂ! ಪಿರಿದೀವನ್ ಇತ್ತುದಂ ನೆನೆವನೆ? ಚಿಃ ಅದಂ ನೆನೆಯಂ! (68. 184). — ಪಿರಿದು. = ಪೆಮ್ಪು (Śmd. 249), ಹಿರಿದು. that is extensive, large, big, great, etc., and of advanced age (ದಿಮ್ಮಿತು Ct. I, 22; T. ಪೆರಿಜು, ಪೆರಿದು, ಪೆರಿಯದು; M. ಪೆರುದು), [ಕಿಱಿದರೊಳೆ ಪಿರಿದುಮರ್ಥಮನಱಿಪಲ್ ನೆಱೆವಾತನ್ Kr. 1, 15; Pb. 1, 11]. ತಾನದು ಪಿರಿದು (Śmd. 174). ಪಿರಿದುಚಾಗಂ (291). ಪಿರಿದೞಿಕೊಳ್ ನಾನಾ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 537). ತಿಮಿಂಗಿಲಾದಿಗಳ್ ಅದೊನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಪಿರಿದಪ್ಪ ಮೀನಕ್ಕು (410). ಪಿರಿದು ಮಾಟ್ಪುದು (ವಿಸ್ತರ, ಬಿತ್ತರ, ವ್ಯಾಸ, etc. 447). ಕಿಱಿದಂ ಪಿರಿದು ಮಾಡುವುದು (ವಿಸ್ತಾರ, etc. Nr.). conjugation: ಪಿರಿಯೆನೆಂ, ಪಿರಿಯರೆವು, ಪಿರಿಯೆವು (Śmd. 258). see Rśv. 6, 34; 12, 39; 13, 71 va.; J. 2, 32; 17, 20. 2, = ಪಿರಿದುಂ, extensively, greatly, much, frequently, etc. (ಘನಮಾಗಿ Śmd. 237; ವೆಗ್ಗಳಮಾಗಿ Cm.; ಕಾಮಂ, ಪ್ರಕಾಮಂ, ಅತ್ಯರ್ಥಂ, etc. Mr. 436; ಅಣಿಯರ, ಅಗುನ್ದಲೆ, ನೂಳದು, etc. Kk. 84). see Śmd. 225; Bp. 32, 39; 46, 34. 35; 52, 3. 15; Prll. 3, 26; J. 5, 57; 20, 31. — ಪಿರಿದುಂ. -ಉಂ. extensively, greatly, much, conspicuously, frequently; further; indeed (ನಾಡೆ, ಎಡೆ, ನೆಱೆ, ನೀಡುಂ, ಮಿಗೆ, etc., ಅಧಿಕಂ Śmd. 391; ಸೋಡಂ, ಬಾಡಂ 393; ಪೀನಂ 108; ನಾಡೆ, etc., ಅತ್ಯರ್ಥಂ Ct. II, 25; ಬಹುಳಮಾಗಿ Śmd. 42. 52. 58 Cm.; ವೆಗ್ಗಳಮಾಗಿ, ದೊಡ್ಡಿತಾಗಿ 108 Cm.; ವಿಶೇಷಮಾಗಿ 140. 297. 394). see Cpr. 1, 49. 78; 2, 54; 3, 3; Rśv. 8, 98. [— ಪಿರಿದುಂ ಬೇಗಂ. long time, much time. ಪಿರಿದುಂ ಬೇಗಮಿರ್ದೆಟ್ಟು ಪೋಗಿ Vr. 69, 19. *cf.* ಕಿಱಿದುಂ ಬೇಗಂ]. — ಪಿರಿದುರಿ. -ಉರಿ. a great flame (Bp. 44, 21; 45, 31). 2, to burn greatly (50, 28). — ಪಿರಿ ಪಿರಿದು. rep. (Bp. 59, 18). — ಪಿರಿಯ. *genitive* of ಪಿರಿ. (according to grammar a formation from ಪಿರಿದು, Śmd. 184). ಮಣಿಯುಡಿದೊವಲುಂ ಪಿರಿಯ ಪಡೆಗಟ್ಟಿಂ (78). ಪಿರಿಯ ಮಗಂ (201). ಪಿರಿಯ ಮಾನ್ (Cpr. 5, 40). ಪಿರಿಯ ಕಡುಪು (Abh. P. 10, 158). ಪಿರಿಯ ಕಣಜ (Bp. 53, 26). ಪಿರಿಯ ಕರಿ (22, 6). ಪಿರಿಯ ಕಲ್ (20, 14). ಪಿರಿಯ ಧ್ವನಿ (53, 25). ಪಿರಿಯಯ್ಯ (3; 82). ಪಿರಿಯಮ್ಮೆ (V. 9, 124). ಪಿರಿಯ ನೇಜಯ (Rśv. 6, 11 va.). ಮುತ್ತಿನೊಜ್ಜರವನ ಪಿರಿಯುರದೊಳ್ ಇಟ್ಟು (Rāghc. 17, 71). ಪಿರಿಯವು

(Ṡmd. 117. 119). 2, ಪಿರಿ-ಅ 3. = ಹಿರಿಯ. (T., M. ಪೆರಿಯ, Tu. ಪೆರಿಯ a big honey comb). a great, eminent, noble man (ಮಹಾತ್ಮ, ಉದೀರ್ಣ Mr. 233); a chief (see ಇಳೆಯ–, ಕನಸುಗಾಣದರ–, ಸಗ್ಗಿಗರ–); a wise man, a scholar (ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಿದ್ವಾಂಸ Ṡmd. 38 Cm.; ವಿದ್ವಾಂಸ 260 Cm.); a Brāhmaṇa (ದ್ವಿಜ Ṡm. 52); a man more advanced in age, one who is older; an elder, a senior (see ಜಗುನೆಯ ಪಿರಿಯ). [ಮನದ ಬಗೆಯಂ ಪಿರಿದಾಗಿರೆ ಪಿರಿಯರೊಸಗೆಯಂ ಬಗೆದನ್ದು Kr. 3, 206; Pb. 1, 23; Ap. 2, 18 va.]. ಕೃಷ್ಣನತ್ತಣಿಂ ಬಲಭದ್ರಂ ಪಿರಿಯಂ (Ṡmd. 160). ಸಮಂ ನುಡಿವೊಡೆ ಆವಂ ಪಿರಿಯಂ (297). ಪಿರಿಯಂ, ಕಿಱಿಯಂ (184). ಪಿರಿಯಳ್ (245). — ಪಿರಿಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. N. of a metre (Ch.; see an instance in Cpr. 4, 18). [— ಪಿರಿಯಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. elder brother. ನಿಮ್ಮನಿಬರ್ಗಂ ಪಿರಿಯಣ್ಣನೇಂ ಜನಕನೇನೆಮ್ಬೊನ್ದು ಕೊಣ್ಡಾಟದಿಂ Ap. 14, 31. — ಪಿರಿಯಾಕೆ. -ಆಕೆ. elderly lady. ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂಗೆಯ್ವಾಗಳೆಲ್ಲರಿಂ ಪಿರಿಯಾಕೆ ನಿನ್ನಲ್ಲದೆ ಪೆಱರನೊಲ್ಲೆನೆನ್ದಿರ್ದೊಡೆ Pb. 1, 74 va.; Ap. 8, 59].

ಪಿರಿಕಿ piriki. = ಪಿರಿಕೆ, ಫಿರಕ. a range, division, jurisdiction. (H.).

ಪಿರಿಕೆ pirike. = ಪಿರಿಕಿ, etc. (My.).

ಪಿರಿಯ piriya. Tbh. of ಪ್ರಿಯ. beloved, dear, etc. (My.).

ಪಿರಿಯಾದಿ piriyādi. = ಫಿರ್ಯಾದಿ, q. v. complaint. ಪಿರಿಯಾದಿ ಮಾಡದ ಹೊರ್ತು ದಾಯಾದಿ ಕೇಳ (Prv.).

ಪಿರೀತಿ pirīti. Tbh. of ಪ್ರೀತಿ. love, etc. (My.).

ಪಿರೂತಿ pirūti. = ಪಿರೀತಿ. (S. Mhr.).

ಪಿಱದು piṟadu. o. r. of ಪೆಱದು, q. v. s. ಪೆಱ. ಪಿಱವುಂ (plural of ಪಿಱದು -ಉಂ), other (Abh. P. 12, 40 va.).

ಪಿೞಿ piḻi. = ಪಿೞು. flesh (? Te. ಪೆರಸು, T. ಇರೈ, ಇಱೈಚ್ಚಿ, ಪುಲೈ, flesh, see s. ಎರೆ 3; *cf.* ಪಿಷ್ಟ?), or a sheep, a goat (? T. ವೆಱಿ, Te. ವೇಟ, a sheep or goat for slaughter). ಪೊಯ್ವಾಡಿ ಮಡಿದ ಕಲಿಗಳ ಶರೀರಂಗಳಂ ಪೊಯ್ದೊಱದು ಪಿೞಿ ತಿಮ್ಬ ಮರುಳ್ಗಳ್ (J. 8, 33). — ಪಿೞಿತಿನಿ. a piḻi-eater: a demon (ಮರುಳ್ Ṡmd. II; Ṡm. 53; Kk. 91, o. r. ಪಿೞು–; Kāvy. II, 1, 27). [ಎಲೆ ಪಿೞಿತಿನಿ ಪೋ ಮುಟ್ಟದೆ ತೊಲಗು Pb. 8, 43]. — ಪಿೞಿತಿನಿಯಾಣ್ಮ. -ಆಣ್ಮ. Śiva (Kk. 5).— ಪಿೞಿತಿನಿಯಾಳ್ವ. -ಆಳ್ವ. = ಪಿೞಿತಿನಿಯಾಣ್ಮ. (ಈಶ್ವರ Ṡm. 3).

ಪಿೞಿಕಿ piḻiki. a timid man, a coward, an unsteady fellow (Te.; T. ಪಿೞುಕ್ಕ, ಪೞುಪ್ಪ, ವಿೞುಪ್ಪ, fear: ಪಿೞುಱ್, to tremble; ವಿೞ, to fear; *cf.* ಪುಕ್ಕ1, ಬೆಱಗು). ಭಯ ಪಡುವ ಪಿೞಿಕಿ (ತ್ರಸ್ನು, ಭೀರು, ಭೀರುಕ, ಭೀಲುಕ, ಹೆದಱುವವನು Si. 360).

ಪಿೞು piḻu. = ಪಿೞಿ. flesh. — ಪಿೞುತಿನಿ. = ಪಿೞಿತಿನಿ, q. v.

ಪಿೞೆ piḻe. (= ಪೂೞೆ, ಪೆೞ). the hind part: the posteriors, a buttock (My.; Tu. ಪಿರಾವು back; Te. ಪಿಱುದು, ಪಿಱೆ; M. ಪೂನಲ್, ಪೂೞೆ, ಪೂೞು, see s. ಪುಕ್ಕ2; Mhr. ಪುಠಾ; T. ಪುೞ, the behind-side; see ಪಿಂ, ಪಿಱ್; *cf.* ಪೊಱವಾಱ್). ಪಿೞೆಗಳು (ಕಟ, ಶ್ರೋಣಿ, ಕಕುದ್ಮತಿ, ಅಣ್ಣಗಳು); ಹೆಂಗಳ ಹಿನ್ದುಗಡೇ ಪಿೞೆಗಳು (ನಿತಮ್ಬ Si. 208).

ಪಿಲು pilu. = ಪೀಲು. N. of a tree (ಕುಜಾತ, ವೃಕ್ಷ Nn. 126; ಮರ Mr. 489; ಸಹಸ್ರಾಂಗಿ, ಉಗುನಿ Mr. 146). 2, grass (ತೃಣ, ಹುಲ್ಲು 126; ಹುಲ್ಲು 489). 3, a stone (ಅಶ್ಮ, ಕಲ್ಲು 126).

ಪಿಲ್ಲ pilla. = ಪಿಳ್ಳೆ1, ಪಿಳ್ಳೆ. smallness (Te. ಪಿಲ್ಲ). — ಪಿಲ್ಲಪಾಪರೆ ಚಿಟ್ಟು. (ಚಿತ್ರೆ, ಗವಾಕ್ಷಿ, etc., ಹೆಮ್ಮೆಕ್ಕೈರು, ಬುಡುಮಕಾಯಿ Si. 161). — ಪಿಲ್ಲಪಿಚ್ಚರೆ. (Te. ಪಿಲ್ಲಪೀಚರ; ಶತಮೂಲಿ, ಬಹುಸುತೆ, ಅಭೀರು, ಭೀರುಪತ್ರಿ, ಶತಾವರಿ, etc. Si. 146).

ಪಿಲ್ಲ pilla. *blear-eyed, moist-eyed.* see ಅೞುಗಣ್ಣವನು.

ಪಿಲ್ಲಕೆ pillake. a female elephant (Sk.; see ಪಿಡಿ 4).

ಪಿಲ್ಲಣಿಗೆ pillaṇige. a club, a bludgeon (ಪರಿಘ, ಪರಿಘಾತನ Mr. 298; Te. ಪುಲ್ಲತಿ; *cf.* ಪುಟ್ಟಿಗೋಲ್ ?). ಪಿಲ್ಲಣಿಗೆಯನುಂ ಕೊಡಲಿಯನುಂ ಆಯುಧಮಾಗುಳ್ಳವನು (ಯಾಷ್ಟೀಕ, ಪಾರಶ್ವಧಿಕ Nr.).

ಪಿಲ್ಲಿ pilli. 1. a silver ring worn on the second toe by married women (Bp. 4, 36; My.; Te. ಪಿಲ್ಲಾಣಿ; T., M. ಪೀಲಿ). see ಕಾಲ್–.

ಪಿಲ್ಲಿ pilli. 2. (= ಬೆಲಿ). a cat (Te., T.; R.; *cf.* Mhr. ಪಿಲೂಂ; *cf.* ಪುಲಿ ?).

ಪಿಶಂಗ piśaṅga. *reddish-brown, reddish, tawny.*

ಪಿಶಂಗಾಶ್ಮ piśaṅga-aśma. a kind of precious stone (ಗೋಮೇದಕ, ಬನ್ಧುರ Mr. 101).

ಪಿಶಂಗೀಭೂತ piśaṅgī-bhūta. = ಪಿಶಂಗ. (Cpr. 4, 75 va.).

ಪಿಶಾಚ piśāca. *a male spirit, a fiend, a goblin, a malevolent being, a devil.* see Mr. s. ದೇವಯೋನಿ. ಪಿಶಾಚ ಬಿಟ್ಟರೂ ನಿಶಾಚರ ಬಿಡ. — ಪಿಸರು ತೆಗದರೂ ಪಿಶಾಚ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಪಿಶಾಚಗಳೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. Śiva (G. 333).

ಪಿಶಾಚಿ piśāci. = ಪಿಶಾಚಿ. a female imp, a she-demon (Sk.; Bp. 13, 21; 40, 52). 2, a male, female, or neuter spirit, etc. (My.; ಗ್ರಹ G.). ಪಿಶಾಚಿಯ ಬಾಧೆ (ಆವೇಶ G.). see Prv. s. ಬೆನ್ನು; *cf.* ಪೇ 1.

ಪಿಶಾಚು piśācu. = ಪಿಶಾಚಿ No. 2. (My.).

ಪಿಶಿತ piśita. = (ಪಿಚ್ಚ), ಪಿಸಿತ. *flesh, meat.*

ಪಿಶಿತಾಶ piśita-āśa. = ಪಿಶಿತಾಶನ. (My.).

ಪಿಶಿತಾಶನ piśita-aśana. flesh-eating: *a demon, rākṣasa or piśāca.*

ಪಿಶಿತೆ piśite. spikenard, Nardostachys jatamansi (ಜಟಾಮಾಂಸಿ Mr. 143).

ಪಿಶುನ piśuna. = ಪಿಸುಣ, ಪಿಸುಣ, ಹಿಸುಣ. *a betrayer, an informer, a tale-bearer, a backbiter, a calumniator, a slanderer.* 2, informing against, calumny, slander. 3, *cruel, wicked, malignant* (ನೀಚ, ಖಲ, ದುರ್ಜನ Mr. 229). 4, *saffron.* 5, making known, indicating, displaying, making manifest.

ಪಿಶುನತ್ವ piśunatva. slander, scandal, tale-bearing, back-biting (My.).

ಪಿಶುನೆ piśune. *the plant Medicago esculenta* Rottl., Roxb.

ಪಿಷ್ಟ piṣṭa. = ಪಿಟ್ಟು, ಹಿಟ್ಟು. ground, punded, crushed, bruised; squeezed. 2, flour, meal. 3, lead.

ಪಿಷ್ಟಕ piṣṭaka. *a cake:* bread.

ಪಿಷ್ಟತನ್ತು piṣṭa-tantu. a kind of vermicelli (ಸೇವಗೆ Mr. 213, o. r. ಸೇವಿಗೆ).

ಪಿಷ್ಟಪ piṣṭapa. = ವಿಷ್ಟಪ. *a world, a division of the universe.*

ಪಿಷ್ಟಪಚನ piṣṭa-pacana. *a pan, a boiler, a seether.*

ಪಿಷ್ಟಾತ piṣṭāta. *perfumed powder,* for scenting rooms, garments, etc.

ಪಿಷ್ಟಾತಕ piṣṭātaka. = ಪಿಷ್ಟಾತ. (Cpr. 3, 96 va.; Abh. P. 4, 27).

ಪಿಸರು pisaru. = ಪಿಚ್ಚು, ಪಿಸುರು. filth of the body, the rheum of the eye, etc. (My.; Te.; *cf.* ಪೀ, etc.).

ಪಿಸರು pisaru. infatuation: foolish pride, arrogance, refractoriness (My.; H.; Tu.; anger; Mhr. ಪಿಸಾ. mad; ಪಿಸಾಟಣೇಂ, ಪಿಸಾಳಣೇಂ, to become rabid). ಪಿಸರು ಇದ್ದವನ ಹತ್ತರ ಉಸುರಬಾರದು (Prv.). — ಪಿಸರು ತೆಗೆ. to reprove, to scold. ಪಿಸರು ತೆಗದರೂ ಪಿಶಾಚ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪಿಸಾಯ್ pisāy. the mouse deer, Memimna indica (Gz.; H.).

ಪಿಸಿ pisi. 1. = ಪಿಸು. a sound in imitation of whispering.— ಪಿಸಿ ಪಿಸಿ ಮಾತಾಡು. to whisper (My.).

ಪಿಸಿ pisi. 2. = ಪಿಸುಕು 2. to tear, to unravel (S. Mhr. according to Z.; *cf.* ಹಿಸಿ).

ಪಿಸಿತ pisita. Tbh. of ಪಿಶಿತ. flesh, meat. (Bp. 24, 17. 21).

ಪಿಸು pisu. = ಪಿಸಿ 1.— ಪಿಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to whisper (My.). — ಪಿಸುಮಾತು. a whisper.

ಪಿಸುಕು pisuku. 1. = ಪಿಸುಂಕು, ಹಿದುಕು 1, ಹಿಸಕು, ಹಿಸಿಕು, ಹಿಸುಕು. to squeeze, to press, as a fruit; to press closely, as the throat; to knead; to shampoo (My. ಹಿದುಕು, etc.; Te. ಪಿತುಕು, ಪಿದುಕು, ಪಿಸುಕು; T., M. ಪಿದುಕ್ಕು; Tu.; M. ಪಿಶುಕ್ಕು, the remains of expressed cocoanuts; *cf.* ಪಿಜು). 2, to treat with great disrespect or contempt (ಅವಜ್ಞಾತಿಶಯ Śmd. Dh.).

ಪಿಸುಕು pisuku. 2. = ಪಿಸಿ 2 (S. Mhr. according to Z.).

ಪಿಸುಂಕು pisuṅku. = ಪಿಸುಕು No. 2. (Śmd. Dh.).

ಪಿಸುಣ್ pisuṇ. fury, rage. [ಎನ್ನಿನನ್ನಮಂ ತಪ್ಪಿದನಾಳ್ವೆಸಕಗಿಯೆ ನುಡಿದನೆಮ್ಬೀ ಪಿಸುಣನಣಂ ಕೇಳ್ದನಿಲ್ಲ Pb. 7, 42]. — ಪಿಸುಣ್ಪೇಱ್. to become furious or very angry (Cpr. 5, 64 va.; 7, 143; Abh. P. 8, 52 va.).

ಪಿಸುಣ್ pisuṇ. = ಪಿಸುಣ. ಪಿಸುಣೆನ್ದು ಕುತ್ಸಿತಂ (Kk. 72). — ಪಿಸುಣಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to slander (Cpr. 8, 73). — ಪಿಸುಣಾಡು. -ಆಡು. to slander (V. 8, 4 va.; Śsv. 1, 50). — ಪಿಸುಣ್ಗಿಡೆ. -ಕೆಡೆ. to drop slander : to slander (V. 8, 16 va., twice).

ಪಿಸುಣ pisuṇa. Tbh. of ಪಿಶುನ. a betrayer, etc. (ದುರ್ಜನ, ಪಿಶುನ Hlā.). 2, slander, etc. (ಕೊಣ್ಡೆಯ, ಚಾಡಿ, ಕುತ್ಸಿತ Śm. 65; ಎಡೆನಿಚ್ಚ Ct. I, 13). ಆತನುಂ ನೀನುಮ್ ಆನುಂ ಪೊಱಗಾಗಿರ್ದನವನಿಪತಿಗೆ ಪಿಸುಣರಿಂ (Śmd. 262). ಪಿಸುಣನ ದ್ರವ್ಯ ಲೋಭಿ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ಬಿಸಿಲೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೊಸಳೆಯ ಅಸುವಱಿಯದ ಹಾಗೆ ತನ್ನ, ನೀರೊಳ್ ಬಿಡಲಾ ಮೊಸಳೆ ಮರಳವನ ನುಂಗಿತು; ಪಿಸುಣಂಗುಪಕಾರ ಮಾಡೆ ತಪ್ಪದು ಕೇಡು (Subhāṣitakandapadya). — ಪಿಸುಣಪಸರಿಗ. one who spreads about slander : Nārada (Abh. P. 3, 19).

ಪಿಸುಣತನ pisuṇatana. = ಪಿಶುನತ್ವ. slander, etc. (My.).

ಪಿಸುರು pisuru. = ಪಿಸರು, etc. filth of the body. [Tu. ಪಿಸ್ರ್, anger].

ಪಿಸ್ತೂಲು pistūlu. a pistol. [E.].

ಪಿಹಿತ pi (*i. e.* api)-hita. *shut, covered, hidden;* filled with.

ಪಿಳ್- piḷ.— ಪಿಳ್ಪಿಸಿಕನ ಬಳ್ಳಿ. or ಪಿಳ್ಪಿಸಱುಬಳ್ಳಿ. a climbing plant, phaseolus trinervius Heyne (Z.).

ಪಿಳಿಗು piḷigu. = ಹಿಳ್ಗು, q. v. to break, to crack, to burst (Cpr. 6, 32; Abh. P. 13, 35).

ಪಿಳಿಲ್ piḷil. to unfasten, or to loosen, or to throw from the hand, or with the hand (ಹಸ್ತೋನ್ಮುಕ್ತಿ Śmd. Dh.).

ಪಿಳುಕು piḷuku. = ಪಿಳ್ಕು, ಹಿಳುಕು. the lower part of an arrow which comes in contact with the bow-string and contains the feathers and shaft (ಕರ್ತರಿ, ಪುಂಖ Hlā.; ಸಾಯಕದ ಪುಂಖ Ss.; T. ಪುಱುದು).

ಪಿಳ್ಕು piḷku. = ಪಿಳುಕು, etc. the lower part of an arrow (Abh. P. 14, 175). 2, the curved end of a bow, the notched extremity or horn of a bow (ಗೊಲೆ, ಕೊಪ್ಪು, ಧನುಃಕೋಟಿ Kk. 39, o. r. ಹಿಳುಕು; ಗೊಲೆ, ಕೊಪ್ಪು, ಕೋಟಿ Śm. 43). ಪೂದೊಡನ್ಬೆ ಪಿಳ್ಕಾದುದು (Śmd. 289).

ಪಿಳ್ಳ piḷḷa. 1. = ಪಿಳ್ಳೆ, etc. that is small, etc. see ಒಡೆಯು. — ಪಿಳ್ಳಾವುದ್ದಿ. -ಉದ್ದಿ. a group or company of children (My. among Telugus).

ಪಿಳ್ಳ piḷḷa. 2. a sound in imitation of that of a pipe or flute (T. ಪಿಳಿಱು, to sound; T., M. ವಿಳಿ, to call, invite; to sound, blow; *cf.* ಬಿದ್ದಣ; ಸಿಳ್ಳು? ಪೀಪಿ?). — ಪಿಳ್ಳಂಗೋವಿ. -ಂ-ಕೋವಿ. a pipe or flute (My.; ಸುಷಿರ Si. 62; T. ಪಿಲ್ಲಂಗುಜಲ್, ಪಿಲ್ಲಾಂಗುಜಲ್, ಪಿಳ್ಳಾಂಗುಜಲ್; Te. ಪಿಲ್ಲಂಗೋವಿ, ಪಿಲ್ಲಗ್ರೋವಿ). ಪಿಳ್ಳಂಗೋವಿ ಊದುವವನು (ವೇಣುಧ್ಮ, ವೈಣವಿಕ Si. 340).

ಪಿಳ್ಳೆ piḷḷe. = ಪಿಲ್ಲ, ಪಿಳ್ಳ 1. that is small or petty (Te. ಪಿಲ್ಲ; *cf.* ಪಿಂಜು 2). 2, a child; the young of any animals (My.; Tu., Te.; T. ಪಿಳ್ಳೈ; M. ಪಿಳ್ಳ; ಪೋತ, ಪಾಕ, ಅರ್ಭಕ, ಡಿಮ್ಭ, ಪೃಥುಕ, ಶಾಬಕ, ಶಿಶು, ಮಱು, ಮೊಗು Si. 179; Mhr. ಪಿಲ, a young one in general). [ತನ್ನಂ ಗಡ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನೆ ಪಾರ್ವರ ಪಿಳ್ಳೆಯ ಪೋದ ಜೀವಮಂ Pb. 6, 2]. 3, an epithet of Bhairava (T.); N. of a caste (T.). ಮಾನುಗಳ ಪಿಳ್ಳೆಗಳು (ಗಡಕ, ಶಕುಲಾರ್ಭಕ Si. 87). ಗಣ್ಣುಗುಬ್ಬಚ್ಚೀ ಪಿಳ್ಳೆ (ಚಾಟಿಕ್ಕೈರವ 173). — ಪಿಳ್ಳೆ ನೆಯ್ನಾರ್. N. (Bp. 44, 53). — ಪಿಳ್ಳೆ ಪಿಸುಕು. reit. (My.). — ಪಿಳ್ಳೆಯನಾರ್. N. (Bp. 54, 75). — ಪಿಳ್ಳೆಯ ನೆಯ್ನಾರ್. N. (Bp. 50, 1. 16). *cf.* Mhr. ಪಿಲೂಂ.

ಪೀಱಿ pīḷi. = ಹೀಱು. to wring or squeeze out; to press out juice, to deprive of juice or moisture, to make sapless or dry (ನಿರ್ದ್ರವಕರಣ Śmd. Dh.; T., M.; Mhr. ಪಿಳಣೇಂ, to wrench, squeeze, etc.). [ಧರಾತಳಮನೊಲ್ಲಣಗೆಯಿಂ ಪಿಱಿವನ್ತೆ Pb. 12, 48 va.; Ap. 5, 85 va.; Vr. 178, 6]; (Cpr. 10, 97). 2, to become sapless or dry. see Abh. P. 1, 94; 7, 79; Rsv. 5, 38.

ಪಿಱ್ಕೆ piḷke. = ಇಕ್ಕೆ 4, ಪಿಕ್ಕೆ, ಹಿಕ್ಕೆ. the dung of goats, sheep, deer, rats, etc. (V. 6, 15. 16; T. ಪಿಱುಕ್ಕೈ, Tu. ಪಿಟ್ಟೆ, M. ಪಿಱುಕ್ಕು, ಪಿಟ್ಟ).

ಪೀ pī. = ಪೇ 2. man's dung (T., Tu., M.; Te. ಪಿಯ್ಯಿ; *cf.* ಪೇಲ್).

ಪೀಕ್ pīk. ಪೀಕ. spittle ejected from the mouth (Mhr., H. ಪಿಂಕ, ಪೀಕ). 2, = ಪಿಕ, cuckoo (Mhr.). 3, ripeness of the crop; crop (Mhr.). — ಪೀಕ್ಜಾಲಿ. also ಪೀಗ್ಜಾಲಿ. = ಹೀಗ್ಜಾಲಿ. a thorny shrub with very fragrant yellow flower-head, Acacia farnesiana Willd. (Z.).

ಪೀಕದಾನಿ pīka-dāni. a spit-box, a spittoon (My.; Mhr., H. ಪಿಂಕದಾನೀ, ಪೀಕದಾಣೀ).

ಪೀಕು pīku. to pull out, to pluck up (Te.; M. ಪಿಱು; *cf.* Te. ಪೆಕಲಿಂಚು, ಪೆರುಕು; T. ಪಿಡುಂಗು, ಪಿಯರ್; M. ಪೇರು); [Tu. ಪೀಂಕ್, to slip]; to pull, to wrest, to tear (Te.); to turn out, to dismiss, to excommunicate (T.; M. ಪಿಱುಕ್ಕು). — ಪೀಕಲಾಟ. -ಆಟ. quarrel (Te.); trouble (My.; Te.).

ಪೀಚು pīcu. 1. to squirt, to syringe (My.; T, M.; T. also ಪೀಚ್ಚು; *cf.* ಪೀಱ್ 1?).

ಪೀಚು pīcu. 2. squirting. — ಪೀಚುಗೊಟ್ಟಿ. -ಕೊಟ್ಟಿ. a syringe (M. ಪೀಚ್ಕಾಂಗುಟಲ್; T. ಪೀರ್ಚಾಂಗುಟಲ್; R.; *cf.* ಪಿಚಕಾರಿ).

ಪೀಚು pīcu. 3. shortness, smallness (*cf.* ಪಿಂಜು 2, ಪಿಳ್ಳೆ). ಈ ಆಳು ಪೀಚಾಗಿದ್ದಾನೆ (My.). — ಪೀಚುಗಡ್ಡ. a small, somewhat projecting beard about the chin, as is occasionally seen also about that of women (My.).

ಪೀಠ pīṭha. *a stool, a low seat.* 2, the pedestal or seat of an idol (J. 31, 68; My.); a round stone altar (frequently eight such altars are round a big temple for offering rice, etc. upon, My.). 3, a basis, a basement. 4, a seat or spot of eminent residence, of a guru (My.). ಪೀಠ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಕಾಟಕತನ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಪೀಠ ಶುದ್ಧವಿದ್ದರೆ ಶಿಖರ ಶುದ್ಧವಿದ್ದೀತು (Prvs.).

ಪೀಠಮರ್ದಕ pīṭha-mardaka. a man who has to take part in promoting the amusements of a prince (Cpr. 8, 44 va.).

ಪೀಠವರ್ಧನ pīṭha-vardhana. a servant who bestows the benefit of seats (Bp. 26, 20).

ಪೀಠಿಕಾಗ್ರ pīṭhikā-agra. an elevated seat (Cpr. 7, 70).

ಪೀಠಿಕಾಸನ್ಧಿ pīṭhikā-sandhi. an introductory chapter (Bp. 1, 66 va.).

ಪೀಠಿಕೆ pīṭhike. ಪೀಠಿಕಾ. = ಪೀಠಿಗೆ, ಪೀಳಿಗೆ, ಪೀಟಿಗೆ. a seat; a base, a pedestal (Sk.). 2, the whole of any business, story; all the particulars, points, etc. (Mhr.). 3, an introduction, a preface.

ಪೀಠಿಗೆ pīṭhige. Tbh. of ಪೀಠಿಕೆ. ಪೀಠಿಗೆ ತಿಳಿಯದವ ಮಂಗಲಪರಿಯನ್ತರ ಹೇಟ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಪೀಡನ pīḍana. squeezing, pinching, pressing, rubbing; inflicting pain, molesting, vexing, harassing, annoying, tormenting; hurting, harming, injuring. see ಅತಿ-, ನಿ-, ಪಾಣಿ-; Mr. s. ನಿಗ್ರಹ No. 2.

ಪೀಡಿ pīḍi. a generation (My.; Mhr., H. ಪಿಢೀ; Br.). ಏಟು ಪೀಡಿಯ ತನಕ ಪುರುಷರು (ಸನಾಭಿ); ಏಟು ಪೀಡಿಯೊಳಗಿನವನು (ಸಪಿಣ್ಡ G.).

ಪೀಡಿತ pīḍita. *squeezed, pressed; pained, afflicted, distressed; hurt, injured* (ತುನ್ನ, ನೋವು Mr. 448; Abh. P. 1, 34; B. 4, 126).

ಪೀಡಿಸು pīḍisu. (fr. ಪೀಡನ). to squeeze, etc., etc. (My.). ಹಿರಿದಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವುದು (ಸಪತ್ರಾಕರಣ Hlā.). ಪರರಂ ಪೀಡಿಪ ಪಾಪಿಗೆ ಪರರ್ಥಂ ಗತಿಯ ಕೇಡು (Jmt. 22). see Bp. 36, 43; B. 2, 42. 44; 5, 239.

ಪೀಡೆ pīḍe. pain, torment, affliction, trouble, etc. (ದುಃಖ, ಬಾಧೆ, ವೇದನೆ, ವ್ಯಥೆ, ಅರ್ತಿ Mr. 393; ಸಾಧನ 501). 2, a pest, a plague; a devil (Bp. 42, 6; 51, 42; My.); demoniac possession (My.). — ಪೀಡೆ ಪಡು. to experience or suffer pain, etc. ಪೀಡೆ ಪಟ್ಟರೂ ಆಡೋದು ಬಿಡ. — ಪೀಡೆ ಪಟ್ಟರೂ ಮೂಢತ್ವ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). — ಪೀಡೆ ಮಾಡು. to cause or give pain, etc. ಎರಡನೆಯವರಿಗಾದರೂ ನೀನು ಪೀಡೆ ಮಾಡ ಬಾರದು (B. 2, 44).

ಪೀತ pīta. 1. *yellow; yellow colour* (ರಜನಿವರ್ಣ, ಹರಿದ್ರ Mr. 444). 2, a topaz. 3, turmeric (ಹರಿದ್ರೆ, etc., ಅರಸಿನ Mr. 130). 4, gold. 5, a species of Barleria with yellow flowers (ಸಹಚರಿ, ಕೆಮ್ಪು ಗೋರಟೆ Mr. 124).

ಪೀತ pīta. 2. drunk, quaffed, imbibed;—drinking. see ವನಧಿ-, ಪೀತಾಬ್ಧಿ.

ಪೀತಕ pītaka. *of a yellow colour, yellow.*

ಪೀತಕಾನ್ತ pīta-kānta. a topaz (ಪುಷ್ಯರಾಗ Mr. 101).

ಪೀತತೆ pītate. yellowness. see ಅತಿ-.

ಪೀತದಾರು pīta-dāru. *a species of pine, Pinus deodora* Roxb.

ಪೀತದ್ರು pīta-dru. *a species of pine, Pinus longifolia.* 2, *Curcuma aromatica* Salisb., or *Curcuma xanthorrhiza* Roxb.

ಪೀತನ pītana. *the hog-plum, Spondias mangifera* Pers. 2, *saffron.*

ಪೀತಪುಚ್ಛ pīta-puccha. a yellow tail (J. 2, 26).

ಪೀತಪುಷ್ಪಿ pīta-puṣpi. the plant Momordica charantia Lin. (ಕರ್ಕೋಟಕಿ, ಹಾಗಲ್ Mr. 146).

ಪೀತಫೇನ pīta-phēna. the soap-berry plant, Sapindus detergens Roxb. (ಅರಿಷ್ಟಕ, ಅರಿಟಾಳ Mr. 141).

ಪೀತರಕ್ತ pīta-rakta. *yellowish-red, orange.*

ಪೀತರಾಗ pīta-rāga. one whose affection is as transient as the colour of turmeric (ಎಡೆವಟ್ಟುವ ವಿನಯಿತಂ Mr. 241; *cf.* ಹರಿದ್ರಾರಾಗ).

ಪೀತವಾಸ pīta-vāsa. Tbh. of ಪೀತವಾಸಸ್. (ಕೃಷ್ಣನು Nn. 123; Mr. 17; Bp. 54, 39; J. 13, 26).

ಪೀತವಾಸಸ್ pīta-vāsas. dressed in yellow: *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ಪೀತಸಾಲ pīta-sāla. *the tree Terminalia tomentosa.* W. & A.

ಪೀತಾಬ್ಧಿ pīta-abdhi. by whom the ocean was drunk: Agastya. (My.).

ಪೀತಾಮ್ಬರ pīta-ambara. clad in yellow: *Viṣṇu or Kriṣṇa.* 2, a garment of yellow silk (J. 14, 26). ಪೀತಾಮ್ಬರ ಉಟ್ಟರೂ ಕೋತಮ್ಬರಿ ಮಾಟೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪೀತಿ pīti. 1. drinking; a drink, a draught. see ಸ-, ಸೋಮ-.

ಪೀತಿ pīti. 2. = ವೀತಿ. *a horse.*

ಪೀತೆ pīte. *turmeric.*

ಪೀತ್ಕೃತ pīt-krita. the scream of a young elephant (Mr. 89; *cf.* ಫುತ್ಕೃತ).

ಪೀನ pīna. (= ಪೀವ). *fat, fleshy, muscular;* swelling, swollen, large, thick, plump; full, round. 2, profuse (Sk.); extensive; extension. ಪೀನಂ, profusely, extensively, much, frequently, further (ವಿಶೇಷವಾಗಿ Śmd. 97. 103. 178. 241. 358 Cm.; ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ 108 Cm.; ಪಿರಿದುಂ 108. 178 vritti; ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾಗಿ 108 Mdb. Cm.; ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ 178 Mdb. Cm.).

ಪೀನಗ್ರಹಣ pīna-grahaṇa. (= ಪ್ರಚುರಗ್ರಹಣ, ಬಹುಳಗ್ರಹಣ). the extension, or comprehensiveness, of a rule. ಪೀನಗ್ರಹಣದಿನ್ದೆ (ಆದಂ Śmd. 102 Cm.; ಪೀನಂ 380 vritti); ಪೀನಗ್ರಹಣದಿಂ (ಪೀನಂ 103 vritti).

ಪೀನಸ pīnasa. = ಪಿನಸ, ಪಿನಸಿ. cough, catarrh; *cold affecting the nose, inflammation of the nasal membrane, purulent deflection in the nose* (ನೆಗಡಿ Mr. 386, o. r. ನಿಗಡಿ).

ಪೀನೋದರ pīna-udara. a man with a fat or thick belly (Cpr. 2, 59).

ಪೀನೋಧ್ನಿ pīna-ūdhni. *a cow with full or swelling udders.*

ಪೀಪಾಯಿ pīpāyi. = ಪೀಪು. a cask, a barrel, a tub (My.; B. 4, 54; Mhr., Portuguese ಪೀಪ; Tu.; M. ಪೀಪ್ಪ).

ಪೀಪಿ pīpi. a thing that when blown, produces the sound of ಪೀ, as a rolled up young leaf, a small bamboo tube, a child's pipe, etc. (My.).

ಪೀಪು pīpu. = ಪೀಪಾಯಿ. (B. 4, 54).

ಪೀಯೂಷ pīyūṣa. = ಪೇಯೂಷ. *the milk of a cow during the first seven days after calving; milk.* 2, *ambrosia, nectar.*

ಪೀಯೂಷಪಿಣ್ಡ pīyūṣa-piṇḍa. a kind of sweetmeat (ಪಾಲುಣ್ಡೆ Mr. 215).

ಪೀಯೂಷರುಚಿ pīyūṣa-ruci. bright with nectar: *the moon.*

ಪೀರ್ pīr. = ಹೀರ್ 1, ಹೀರು. to suck, to suck up or in, as water, as the fluid in a saucer, the juice of fruits, milk from the breast, etc., to drink (ಈಣ್ಟು Ct. I, 7;

Te. ಪೀರ್ಚು, ಪೀಲುಚು; T. ಪೀರ್, M. ಪೀರೆ, milk). P. p. ಪೀರ್ದು [ಸೋಲದೊಳೆಯ್ದೆ ಪೀರ್ದ ತೆಱದಿನ್ದೆ ಮೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಟ್ಪ ಕಣ್ಗೆ Pb. 4, 43; Ap. 6, 18]; (Śmd. 50). ರಸಮಂ ಪೀರ್ದಂ (156). ತುಪ್ಪಿ ಪೀರ್ವ ವೊಲ್ ಏಂ ಪೀರ್ದಪುದೇ ಕಡನ್ನುಱುತೆ ನವ್ಯಾಮೋದಮಂ ಪೂಗಳೊಳ್? (Jñv. 1, 13). see Cpr. 1, 61. 81; 4, 34; 6, 49; Abh. P. 1, 65; 12, 94; Bp. 11, 11; 59, 49; Rśv. 8, 117. 122; 9, 60; J. 6, 2.

ಪೀಱ್ pir̤. ಪೀಱು. 1. = ಪೇಱು 1. to scatter or spread in different directions, to throw about, etc. (ವಿಕೀರ್ಯ ಚೆಲ್ಲೂದು Śmd. Dh., o. r. ಪೇಱು); to spread about, to unfold. (T. ಪೀಱು, to rend, tear to pieces; *cf.* ಬೀಱು?).

ಪೀಱ್ pir̤. ಪೀಱು. 2. the state of being scattered about (Abh. P. 9, 124).

ಪೀಲಕ pilaka. the large black ant. (R.).

ಪೀಲಿ pili. = ಹೀಲಿ, q. v. a peacock's tail (ಮಲ, ಹೀಲಿ Nn. 22, one MS. ಹಿಲ್ಲಿ; Cpr. 4, 50; Rśv. 5, 43; T.; see ಕಿಱುವೀಲಿ). 2, a feather of a peacock's tail (Cpr. 8, 52; 5, 114; Śśv. 3, 9. 16; M.). 3, an eye in a peacock's tail (ಚನ್ದ್ರ, ನವಿಲ ಹೀಲಿಯ ಕಣ್ಣು Nn. 69). [ಎನೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಟ್ಪ ಕಣ್ಗೆ ಕಣ್ ಪೀಲಿ ಪೊಲಾಗೆ Pb. 4, 43]. — ಪೀಲಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a tie of peacock's feathers (Śśv. 3, 27). — ಪೀಲಿಗರಗ. -ಕರಗ. a water-jar decorated with peacocks' feathers (Cpr. 5, 19 va.; 7, 81 va.). — ಪೀಲಿದಣ್ಡೆ. a head-tie of peacocks' feathers (Śśv. 3, 11). — ಪೀಲಿದಟ್. -ತಟ್. an umbrella made of peacocks' feathers (C. Bp. 19, 23). — ಪೀಲಿವಿಜ್ಜಣಿಗೆ. -ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ. a fan made of peacocks' feathers (Cpr. 8, 62).

ಪೀಲು pilu. = ಪಿಲು. *the tree Careya arborea* Roxb.; or (according to others) *Salvadora persica* Lin. (see ಅಕ್ಷೋಟ, ಅಕ್ಷೋಟ, ಉಗುನಿ, ಒಗನಿ & ಗೋನು). 2, *a flower*. 3, *an arrow*. 4, *an elephant*. 5, a worm, an insect (*cf.* ಪುಱು). 6, an atom. 7, N. of a tune (My.).

ಪೀಲುಕ piluka. = ಪೀಲು. see ಕಾಕ–.

ಪೀಲುಪರ್ಣಿ pilu-parṇi. *the plant Sanseviera zeylanica* Willd. 2, *the plant Momordica monadelpha* Roxb.

ಪೀವ piva. (= ಪೀನ, ಪೀವರ). *swelling, full, fat, large; stout, strong, robust.*

ಪೀವರ pivara. — ಪೀನ. *fat, stout, large, fleshy, corpulent, strong, plump, thick, dense* (ಸ್ಥೂಲ, ಬಹುಲ, ಬಲವನ್ತ, ದೊಡ್ಡಿತಪ್ಪವಂ Mr. 232).

ಪೀವರಸ್ತನಿ pivara-stani. a woman with large breasts; *a cow with a large udder.*

ಪೀಳಿಗೆ pil̤ige. = ಪೀೞಿಗೆ. a series of generations, pedigree (My.; Mhr. ಪೀಳಿಕಾ); progeny, offspring (B. 3, 113). ಪೀಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಗೆ ಮುಚ್ಚ ಕೂಡದೇ? — ಪೀಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಏನು? (Prvs.).

ಪೀೞಿಗೆ pir̤ige. = ಪೀಳಿಗೆ. Tbh. of ಪೀಠಿಕೆ (Śmd. 30 Mdb. MS. and another one, o. r. ಪೇಠಿಕೆ = ಪೇೞಿಗೆ, see ಪೇೞಿಗೆ; Śmd. 341; ಪೀಠಿಕೆ = ಪೀೞಿಗೆ probably is to be ಪೀಠಿಕೆ = ಪೀೞಿಗೆ).

-ಪು pu. 1. = (–ವು 3), –ಹು 1. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಪಡೆಪು, ಪರೆಪು, ಕಡುಪು, ಬಲ್ಪು, ಮೆಲ್ಪು, etc. (Śmd. 248).

-ಪು pu. 2. = (–ಇಸು 4), –ಹು 2. an affix to form transitive verbs, see *e. g.* ಅಱಿಪು, ತಿರುಪು, ನೆರೆಪು, ಪರೆಪು, ಮಡಿಪು, ಸಲಪು.

ಪುಂ puṁ. = ಪುಂಸ್, ಪುನ್, ಪುಮ್, ಪುಲ್. male; masculine; a male, the masculine gender (ಪುಲ್ಲಿಂಗ Śmd. 108. 120. 121. 126. 147. 148).

ಪುಂಯಿ puṁyi. the sound of the pipe called ಪುಂಗಿ (C.). and that of the ನಾಗಸರ (C.).

ಪುಂಯೋಗ puṁ-yōga. *connexion with a male.*

ಪುಂಶ್ಚಲಿ puṁs-cali. running after men: *a harlot, an unchaste woman.*

ಪುಂಸ್ puṁs. = ಪುಂ. *a man, a male.*

ಪುಂಸ puṁsa. = ಪುಂಸ್. see ಸ್ತ್ರೀ–.

ಪುಂಸತ್ವ puṁsatva. = ಪುಂಸ್ತ್ವ. (My.).

ಪುಂಸವನ puṁ-savana. a religious and domestic festival held on the mother's perceiving the first signs of a living conception. (Cpr. 3, 92 va.; J. 18, 37; My.).

ಪುಂಸ್ಕಟಿ puṁs-kaṭi. *a man's hip.*

ಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲ puṁs-kōkila. a male cuckoo. ಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲಧ್ವನಿ ತಾನಿರೆಲೆವ್ದೋಯ್ತು (Śmd. 289).

ಪುಂಸ್ತ್ರೀ puṁ-strī. masculine and feminine in gender (Śmd. 108, 109).

ಪುಂಸ್ತ್ವ puṁstva. the state of a male, manhood, virility. 2, *the masculine gender.*

ಪುಕ puka. a sound in imitation of the palpitation of the heart from fear. — ಪುಕ ಪುಕವೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to palpitate with repeated ಪುಕ, as the chest (My.).

ಪುಕಸಾಟೆ pukasāṭe. = ಪುಕ್ಕಟೆ, etc. (My.).

ಪುಕಳಿ pukal̤i. = ಪುಕುಳಿ, ಪುಕ್ಕು2 q. v., ಪುಚ್ಚಿ, ಪುಚ್ಚೆ. the female organ of generation (My.). 2, = ಮುಕಳಿ, etc., the anus [Tu. ಪಿಂಕಾಣ್]; (My.; *cf.* ಪೂಱ).

ಪುಕಾರ pu-kāra. the syllable ಪು (Śmd. 248).

ಪುಕಾರು pukāru. loud bawling; crying out (My.; Br. ಪುಕಾರೆ; Mhr., H. ಪುಕಾರ, ಪುಕಾರಾ).

ಪುಕುಳಿ pukul̤i. = ಪುಕಳಿ, etc. (My.).

ಪುಕ್ಕ pukka. = ಪುಚ್ಛ. (Tbh. of ಪುಚ್ಛ). the tail of a bird (My.). ನವಿಲು ಆಡಿದರೆ ಕೆಮ್ಬೋತ ಪುಕ್ಕ ತೆಱಕೊಣ್ಡಿತು (Prv.).

ಪುಕ್ಕಟೆ pukkaṭe. = ಪುಕಸಾಟೆ, ಪುಕ್ಕಸಾಟೆ, ಪುಕ್ಕಟ್ಟೆ, ಪುಗಟೆ, ಪುಗಸಾಟೆ, ಪುಗುಟೆ, ಪುಗುಸಟೆ. for nothing, gratis; without remuneration; worthless (My.; B. 4, 179. 180; Tu. ಪೊಕ್ಕಡೆ; Mhr. ಫುಕಟ, ಫುಕಟ ಶಾಈ, ಫುಕಟಾ, ಫುಕಟ್ಯಾ, ಫುಕಟಾಈ; M. ಪಕ್ಕಿಡೆ, ಪೊಕ್ಕಟ್ಟ, bad, mean).

ಪುಕ್ಕತನ pukkatana. = ಪುಕ್ಕುತನ, cowardice. (My.).

ಪುಕ್ಕಲು pukkalu. = ಪುಕ್ಕು1. fear, etc. (My.). — ಪುಕ್ಕಲ. -ಅ 3. = ಪುಕ್ಕ. a timid man. (My.).

ಪುಕ್ಕಸ pukkasa. a degraded mixed caste, the offspring of a Niṣāda by a Śūdra female; *a Cāṇḍāla.*

ಪುಕ್ಕಸಾಟೆ pukkasāṭe. = ಪುಕ್ಕಟೆ. for nothing, etc.

ಪುಕ್ಕು pukku. 1. = ಪುಕ್ಕಲು. fear, timidity (ಭೀರುತ್ವ Śm. 78; My.; *cf.* ಉಗಿ 3? ಪಿಱುಕಿ). — ಪುಕ್ಕ. -ಅ 3. a timid man, a coward (My.). ಪುಕ್ಕನಾದರೂ ಮುಕ್ಕೋಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ಪುಕ್ಕನಾದವ ಮಿಕ್ಕಿ ಹೋದಾನೇ? (Prvs.).

ಪುಕ್ಕು pukku. 2. = ಪುಕುಳಿ, etc. the female organ of generation (ಯೋನಿ Śm. 78; Tu. ಪೂಟಿ; Te. ಪೂಕು, ಪೂಕೆ; M. ಪೊಚ್ಚಿ, ಪೊಚ್ಚೆ, ಪೂನಲ್, ಪೂಱ, ಪೂಱು, see ಪಿಱಿ).

ಪುಕ್ಕುತನ pukkutana. = ಪುಕ್ಕತನ. cowardice (ಭಯ Cb.).

ಪುಕ್ಸಟ್ಟಿ puksaṭṭi. = ಪುಕ್ಕಟೆ, etc. for nothing, etc. (My.).

ಪುಗಟೆ pugaṭe. = ಪುಕ್ಕಟೆ, etc. (My.). ಪುಗಟೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಬಿಡದೆ ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಪುಗಲ್ pugal. = ಪುಗಿಲ್ 1. one of the notes of the cuckoo. (T., M. ಪುಗಲು, ಪುಗಲ್, to speak; T. ಪೋಗಿಲ್, the kōkila). — ಪುಗಲ್ ಪುಗಲ್. the repeated sound of ಪುಗಲ್ (Cpr. 2, 93 va.). ಕವಕ್ಕನ ಎಲೆ ಒಟಿ ಪುಗಲ್ ಪುಗಲೆನ್ದೊಚ್ಚತಮೂಳ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯುಂ (Śmd. 74, o. r. ಉ ಊ). ಬನದಲ್ಲಿ ಪುಗಲ್ ಪುಗಲೆಮ್ಬ ಗಣ್ಡುಗೋಗಿಲೆ (277).

ಪುಗಸಾಟೆ pugasāṭe. = ಪುಕ್ಕಟೆ, etc. (My.; B. 5, 118).

ಪುಗಿಲ್ pugil. 1. = ಪುಗಲ್. — ಪುಗಿಲ್ ಪುಗಿಲ್. = ಪುಗಲ್ ಪುಗಲ್. [ಪುಗಿಲ್ ಪುಗಿಲೆನ್ದಿತ್ತ ಬನ್ದಿ ಮಿರಿಮೆಮ್ಬ ಪೊಮ್ಬಣ್ಣದ ಕೋಗಿಲೆಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.]; (ಕೋಕಿಲಧ್ವನಿ Ct. II, 93).

ಪುಗಿಲ್ pugil. 2. (fr. ಪುಗು 1). entering; entering place, door (Cpr. 8, 44 va.); [Tu. ಪೊಗ್ಗುನಿ]; entry, arrival. [ಪುಗಿಲೊಳೇನೆಸೆದತ್ತೊ ಬಸನ್ತ ಮಾಸದೊಳ್ Pb. 2, 12; Ap. 9, 25]. ಅಬ್ಜಿನಿ ಪೋದುದು, ಸುಣ್ಣನಿ ನವಿಲ್ಗೆ ಸರದದ ಪುಗಿಲೊಳ್ (Śmd. 289, o. r. ಪೋದನ್ದು).

ಪುಗಿಸು pugisu. = ಪೊಗಿಸು, ಹೊಗಿಸು. to cause to enter (ಪ್ರವೇಶಮಂ ಮಾಡಿಸು Śmd. 173. 265; Cpr. 8, 4 va.; Bp. 14, 32). ಮೂದೇವರುಮಂ ಕೋಟೆವುಗಿಸುಗುವರ್ ಅಸುರರ್ (Śmd. 267).

ಪುಗು pugu. 1. = (ಉಗಿ 5, ಒಗು 3), ಪೊಗು 1, ಹುಗು, ಹೊಗು. to enter in, to enter (ಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; ಪ್ರವೇಶಮಾಗು 54. 72. 168. 213. 274. 390 Cm.; T. ಪುಗು, ಪುಗುದು, ಪೂದು, ಪೂರು; M. ಪುಗು, ಪೂಗು; Tu. ಪೊಗು; *cf.* ಪುದಿ 1). [ದೇಸಿಯೊಳ್ ಪುಗುವುದು ಪೊಕ್ಕು ಮಾರ್ಗದೊಳೆ ತಳ್ವುದು Pb. 1, 8; Ap. 2, 58]. P. p. ಪೊಕ್ಕು (282. 284. 287). ನೆಲದೊಳ್ ಪಗೆ ಪುಗೆ (28). ರಕ್ಕಸಿಯ ಮಾಡಮುದಟಿಯೊಳ್ ಪೊಕ್ಕವರ್ ಉಟಿದಪರೆ? (287). ಫಣಿ ... ಪುಗೆ ಸೋಗೆಯ ಸೊಮ್ಬಡರ್ದ ಪೊಸ ಪೀಲಿಯೊಳ್ (Rsv. 5, 43). ಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಮಂ ಪೊಕ್ಕ ಚತುರ್ಥಿ (Śmd. 139). ಜನಂ ಪೊಕ್ಕು ಶಾಲೆಯುಂ (224). ಬೆಳೆಗಳ್ ಕಳನಂ ಪೊಕ್ಕುವು (256). ಪೊಕ್ಕನನ್ದು ನಿಜಮನ್ದಿರಮಂ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವಂ (284). ವಸನ್ತ ಗೃಹಮಂ ಪೊಕ್ಕು (Cpr. 7, 92 va.). ಆರುಮುಂ ಪುಗಲೀಯದೆ ರಾಣಿವಾಸಮಿಹುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮಾದೊಡೆ ವನವೆ ಪ್ರಮುದವನ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Śmd. 234. 294; Cpr. 2, 24; 5, 71; Abh. P. 7, 125 va.; 15, 28; Bp. 26, 34; 28, 9; 55, 10; Rsv. 5, 122; 6, 115 va.; 10, 1 va. & 5 va.; 13, 79; 13, 95 va. & 97va.; J. 3, 1; 6, 9; 15, 4; 19, 7; 28, 16; 29, 48; 30, 42; ಒಳ್-, ಕೆಯ್ಪುಗು, ಕೆಲಸಮ್ಪುಗು, ನೀರ್ವುಗು, ಬಗೆವುಗು, ಬರೆಪಮ್ಪುಗು, ಮಜ್ಜನಮ್ಪುಗು, ಮನಮ್ಪುಗು, ಮಱೆವುಗು, ರಂಗಮ್ಪುಗು. — ಪುಗು ಪುಗು. rep. (Bp. 35, 4; J. 28, 43).

ಪುಗು pugu. 2. P. p. of ಪುಗು 1 (= ಪೊಕ್ಕು). — ಪುಗುತರ್. (= ಪೊಕ್ಕು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to enter [ಅಳಂಕೃತಿಗಳೊಳಂ ವ್ಯಾಕುಳನಲ್ಲದನೇಕೆ ವಿವೇಕ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ನಗರಮಂ ಪುಗುತರ್ಪಂ Kr. 1, 6]; (Cpr. 9, 108; Abh. P. 4, 44; Grj. 4, 15 va. & 111 va.; 9, 86 va.). [— ಪುಗವೇಟ್. -ಪೇಟ್. ask to enter. ಪುಗವೇಟ್ಟಂ ... ತನ್ನ ಚಟ್ಟರಂ ಕಳಶಭವಂ Pb. 2, 69].

ಪುಗು pugu. 3. entering, etc. see ಮುಳ್ಪುಗು, ಮೊಗಮ್ಪುಗು 2.

ಪುಗುಟೆ puguṭe. = ಪುಕ್ಕಟೆ, etc. for nothing, etc. (My.).

ಪುಗುತೆ pugute. (Śmd. 247). entering.

ಪುಗುಸಟೆ pugusaṭe. = ಪುಕ್ಕಟೆ, etc. (My.).

ಪುಗುಳ್ pugu̥ḷ. = ಹುಗಳು, ಹುಗುಳು. a blister, a vesicle (Rsv. 5, 39; V. 9, 61. 62; Tu. ಪೊಕ್ಕುಳು; M. ಪೊಕ್ಕುಳೆ, a blister, a bubble, a water-bladder; T. ಪೊಗುಟ್ಟು, a water-bubble; Mhr. ಫುಗಾರಾ, a bladder or blister; see ಪೊಕ್ಕುಟ್ and ಪುಗ್ಗು). [ಕಠಿನ ಭೂಮಿಯೊಳ್ ನಡೆದೊಡೆ ಕಿಱುಗಲ್ಗಳುಂ ಪೆಟ್ಟಿಗಳುಮಗೆದ್ದು ಪುಗುಳೊಡೆದು ಪೋಱುಮಟ್ಟು ಕರಗದ ದಾರೆವೊಲೆಡೆವಱಿಯದೆ Vr. 29, 10]. 2, blisters or sores in the mouth (My. as ಹುಗುಳು; see ಬಲ್ಪುಗುಳ್). ಪುಗುಳ್ಗೆ, ಪುಗುಳ್ಗಳ್ (Śmd. 52).

ಪುಗ್ಗಿ puggi. = ಪುಟ್ಟಾ, ಹುಗ್ಗಿ. a sweet rice dish. see ಅಡುವುಗ್ಗಿ.

ಪುಗ್ಗಿ puggi. Tbh. of ಪುಗಿರ? (Śmd. 345, o. r. in Mdb. ಸುಗಿರ = ಸುಗ್ಗಿ).

ಪುಗ್ಗು puggu. = ಪುಗುರ. pride, arrogance (ಗರ್ವ Kk. 57; T. ಪುಡ್ಗೈ, to swell; ಪೊಡಿ, to rise up, as pimples; ಪೊಱಲ್, greatness; ಪೊಂಗರ್, a mountain; Te. ಪೊಗರು, pride, arrogance; ಪೊದಗು, to grow, increase; ಪೊಡಗು, ಪೊಡುಗು, ಪೊಡುವು, height, loftiness, length, stature, ಒಡ-ಚು, ಪೊಡುಚು, to rise, as the tide, the sun, the moon, a star; ಪೊಡುಪು, the swell of a river, the rising of the sun; M. ಪೊಜ್ಜು, to boil over, bubble up; to rise, as out of the water; to spread, as light, noise, report; ಪೊಜ್ಜಲ್, boiling, bubbling up; ostentation; T., M. ಪೊಕ್ಕ, height, increase; boiling over; ಪೊಕ್ಕು, a boil, blister; Te. ಪುಲುಸು, pride; see ಪುಱ್ಱ, ಪೊಂಗಲು, ಪೊಂಗು 1; *cf.* ಪುರಿ 4; ಉಕ್ಕು 1 & 2; ಪೊಣ್ಮು : ಪೊಕ್ಕುಳಿ; ಬುಗುಡು; ಬುಗ್ಗೆ). — ಪುಗ್ಗಾಯಿಲ. -ಆಯಿಲ. (Śmd. 252, o. r. in Mdb. ಪುಗಾಯಿಲ). a proud or arrogant man (ಗರ್ವಿತ Ct. I, 5). — ಪುಗ್ಗಾಯ್ಲ. -ಆಯ್ಲ. = ಪುಗ್ಗಾಯಿಲ. (ಗರ್ವಿತ Śmd. II; Kk. 77; Śm. 52).

ಪುಂಖ puṅkha. *the feathered part of an arrow, the lower part of an arrow which comes in contact with the bow-string and contains the feathers and shaft* (ಕರ್ತರಿ, ತೆತ್ತಿಸುವ ಹಿಳುಕು Mr. 295; ಕೆಯ್ಸೊಡೆ Śm. 43). ಸಾಯಕದ ಪುಂಖ (ಕೆಯ್ಸೊಡೆ Kk. 39). 2, a hawk, a falcon.

ಪುಂಗವ puṁ-gava. a bull (ಗೂಳಿ Nn. 99. 143). 2, at the end of a compound: *a hero, an eminent person, best, most excellent.* 3, a kind of plant (ನನ್ದಿ Mr. 121), or a kind of drug (Sk.).

ಪುಂಗವಧ್ವಜ puṅgava-dhvaja. Śiva (V. 29, 65).

ಪುಂಗಳಿ puṅgaḷi. (= ಪೊಂಗಲು?). a sweet rice dish? see ಬೇಳೆ-.

ಪುಂಗಿ puṅgi. a sort of musical pipe (My.; Mhr. ಪುಂಗೀ). *cf.* ಪುಂಯಿ.

ಪುಚಕ್ಕನೆ pucakkane. suddenly and with a small noise, as when a mouse quickly enters its hole, spittle is ejected with force, a lancet is quickly inserted into a boil, a stick is moved up and down in mud, etc. [Tu.].

ಪುಚ್ಚ pucca. Tbh. of ಪುಚ್ಛ. a tail, etc. (My.).

ಪುಚ್ಚವಣ puccavaṇa. 1. = ಪಚ್ಚವಣ. [ಪುಚ್ಚವಣಂ ನೋಡುವೆನೆನ್ದಿಚ್ಚೆಯೊಳೀ ಮುನಿಯ ವರದ ಮಹಿಮೆಯನೆನುತ Pb. 1, 90]; (Tbh. of ಪರೀಕ್ಷಣ?). trial, examination (ಪರೀಕ್ಷೆ Śmd. II, 54; Kk. 83; Śm. 56).

ಪುಚ್ಚವಣ puccavaṇa. 2. (Tbh. of ಪುಂಸ್ತ್ವ?). manliness, valor (ಅಣ್ಮು Śmd. II; Kk. 83).

***ಪುಚ್ಚಳಿ puccaḷi. 1.** to destroy, to ruin. ಪೂಣ್ದು ಪುಚ್ಚಱಿಯದುಕಿರ್ದ ಕೌರವರಂ ಪೊರೆಳ್ಚಿ Pb. 12, 161; Ap. 11, 70 va.

ಪುಚ್ಚಳಿ puccaḷi. 2. ruin, destruction; wickedness (ಕೇಡು Śmd. I & II; Kk. 75; Śm. 56; Te. ಪುಚ್ಚು, to decay, rot;

rotten state, *cf.* ಪುಚ್ಚುರ, ಪುಚ್ಚು, ಪುಚುಕು; T., M. ಪೊಡಿ, to be pulverized; to be destroyed, perish, see ಪುಡಿ). — ಪುಚ್ಚಳಿಯಳ್. -ಅಳ್. a wicked woman (Abh. P. 16, 35).

ಪುಚ್ಚಳಿಸು puccaḷisu. to be ruined or destroyed, to perish (ಲಯ Śmd. Dh.).

ಪುಚ್ಚಿ pucci. = ಪುಕಳಿ, etc., ಪುಚ್ಚೆ. (My.; T. ಪೊಚ್ಚು, the anus).

ಪುಚ್ಚು puccu. = ಪೆಚ್ಚು, etc. foolishness, etc. see ಹುಚ್ಚು-.

ಪುಚ್ಚೆ pucce. = ಪುಕಳಿ No. 1, etc. the female organ of generation. (Abhā. 2, 80).

ಪುಚ್ಛ puccha. = (ಪುಕ್ಕ), ಪುಚ್ಚ. *a tail;* the tail of a peacock; a horse's tail. 2, the hinder part. 3, the end of anything.

ಪುಚ್ಛಮೂಲ puccha-mūla. *the tip of the tail.*

ಪುಜಿನ pujina. = ಪುದಿನ. mint, mentha sativa Willd. (Z.).

ಪುಂಜ puñja. = ಉಂಜ, ಪುಂಜು, ಹುಂಜ, ಹುಂಜು. a cock (My.; Tu. ಪೂಂಜೆ; Te. ಪುಂಜು; M. ಹೂವನ್; *cf.* ಪುಂಸ್?).

ಪುಂಜ puñja. *a heap, a lump, a mass, a quantity, a collection, a multitude.* ಸಗಣಿಪಿಣ್ಡದ ಪುಂಜ (Śm. 100). ಯಮುನಧಿಕನಾರಕ ಪುಂಜಂ (Bp. 56, 22).

***ಪುಂಜಿ puñji.** a ball. ಪದಂಗಾಸಿದ ಪೊನ್ನ ಪುಂಜಿಯವೊಲಿರ್ದುದು ಕಣ್ಗೆ ಹಿಮಾಂಶುಮಣ್ಡಲಂ Pb. 3, 81. T. ಪನ್ದ್.

ಪುಂಜಿಕ puñjika. = ಪುಂಜ. (Cpr. 6, 54).

ಪುಂಜಿತ puñjita. piled up, heaped. (Cpr. 1, 98).

ಪುಂಜಿಸು puñjisu. to be heaped, amassed, etc. (ರಾಶಿ Śmd. Dh.). [ಮಸಿಯಂ ಪುಂಜಿಸಿದನ್ತುಟಿಪ್ಪ ತನು Pb. 7, 27]. ಪುಂಜಿಸಿತು (ತುಱುಗಲ್ Ct. I, 63).

ಪುಂಜೀಕರಣ puñjī-karaṇa. heaping, laying in a heap, collecting, etc. see ಒಟ್ಟಿಸು, ಕುಪ್ಪು, ಗುಡಿಯಿಸು, ನಿಗುಮ್ಮು, ನಿಲುಮ್ಮು, ಬಾಚುರ.

ಪುಂಜು puñju. = ಪುಂಜ, etc. a cock. (My.).

ಪುಟ puṭa. 1. bouncing, leaping up, jumping; a bounce, etc. ಪುಟದ ಕನ್ತುಕದನ್ತೆ ಫಣಿ ಲಟಲಟಿಸಲ್ ಅವುಕಿತು (Bh. 3, 13, 34). — ಪುಟಚೆಣ್ಡು. a kind of play at which a ball is made to bounce (C.). — ಪುಟ ನೆಗೆ. to rise, or jump up, with a bounce. ಅಡಗಿ ಪುಟ ನೆಗೆವ ಮೃಗಕುಲಗಳ್ (Rāghc. 17, 56). ಬೇಡರ್... ಬಿಲ್ಲಮ್ಬನಾಗಳ್ಯೆಡದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಅಳವಡಿಸಿ, ಪುಟ ನೆಗೆದು, ಮದಕರಿಶಿರವ ಬಿರಿಯಲೊದೆದು (17, 70). ಬೇಡಂ... ಘುಱುಲನೆ ಅಲಗಂ ಕಿತ್ತು, ಪುಟ ನೆಗೆದು, ಲಾಗಿಸುತ ಪುಲಿಯ ಬೆಂಗಡೆಗಯ್ದು (17, 73). see Bp. 21, 42; 32, 24; Bh. 4, 2, 53; Rām. 5, 8, 31; J. 23, 19. 21. — ಪುಟ ನೆಗೆ ನೆಗೆ. rep. (J. 8, 39). — ಪುಟನ್ನೆಗೆ. -ಂ-ನೆಗೆ. = ಪುಟ ನೆಗೆ. (Śsv. 3, 54; 4, 16). — ಪುಟವಿಡು. -ಇಡು. to jump or bounce about (Bh. 1, 20, 55). — ಪುಟವೇಱ್. -ಏಱ್. = ಪುಟ ನೆಗೆ. (Grj. 3, 9. 111; Rśv. 13, 84). — ಪುಟ ಹಾಱು. to bounce, etc. (My.).

ಪುಟ puṭa. 2. = ಪುಟ್ಟ. smallness in size. — ಪುಟಗೋಸಿ. = ಪುಟ್ಟ-. a small cloth to cover the privities (My.). ಪಾದಕ್ಕೆ ಪಾಪೋಸು, ಪಾಪಿಗೆ ಪುಟಗೋಸಿ. — ಪುಟಗೋಸಿಗಿನ್ತ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ, ಮರಣಕ್ಕಿನ್ತ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಪುಟ puṭa. = ಪೊಡೆ 1, ಹೊಡ, ಹೊಡೆ, (ಪೊಟ್ಟಣ, etc.). a fold, a pocket. 2, a concavity. 3, a cup or concavity made of a leaf folded or doubled. 4, a basket or vessel or dish made of leaves. 5, a shallow cup, as the hollow of the hand. 6, a folding or doubling of anything so as to form a cup or concavity, *e. g.* joining the palms of the hands in token of respect. 7, a cover, covering, wrapper; a cloth to cover the privities. 8, an eyelid. 9, the pod or capsule which envelopes young shoots (*cf.* ಪೊಟ್ಟು, ಪೊಡೆ 3). 10, a casket. 11, a horse's hoof. 12, a nut-meg. 13, a nostril (Mhr.). 14, a crucible (Mhr.). 15, N. of a vṛitta (Ch.). 16, the leaf of a book (My.; B. 1, 23); a page, one side of a leaf (My.; Te.). 17, a single application unto, as, in preparing medicaments, of fire to bake, of sun, air, etc. to dry (My.; Mhr.). 18, a layer of mud in raising a wall (My.). 19, a foot-print (ಒತ್ತಿ ತೋಱುವ ಹೆಜ್ಜೆ Mr. 82). [ದಿಟಪುಟ ಭಕುತಿ ಸಮ್ಪುಟ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದಾಗಿ ಟಮ್ಬಕನ ನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತಯ್ಯಾ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ Bv. 18]. — ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕು. to put into a crucible in order to prepare drugs (B. 4, 149; My.); to refine, as metals (My.). — ಪುಟವಿಡು. -ಇಡು. = ಪುಟವಿಕ್ಕು. (Śsv. 1, 81 va.). — ಪುಟವಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to apply fire in order to refine metals, etc.; to burn (v. t., My.). [ಒರೆಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತನ್ದೆನ್ನ ಪುಟವಿಕ್ಕಿ ನೋಡಯ್ಯ Bv. 251]. ಪುಟವಿಕ್ಕಿದರೂ ಸಟೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪುಟವಿಡು. = ಪುಟವಿಡು. (Grj. 3, 119 va.). — ಪುಟ ಹಾಕು. = ಪುಟವಿಕ್ಕು. (My.).

ಪುಟಕ puṭaka. = ಪುಟ 1. 2. 3. 4. 5. 12. see ಸಮ್-. 2, a lotus.

ಪುಟಪಾಕ puṭa-pāka. a particular method of preparing drugs or refining metals, the various substances being wrapped up in leaves, covered with clay, and roasted in the fire (My.).

ಪುಟಭೇದ puṭa-bhēda. *the bend of a river* (ತೊಱೆಯ ಮುರಿವು Hlā.).

ಪುಟಭೇದನ puṭa-bhēdana. *a town, a city.*

ಪುಟಾಣಿ puṭāṇi. = ಪುಟಾಣೆ. (My.). — ಪುಟಾಣಿಸೀರೆ. a woman's cloth with the color of the ಪುಟಾಣಿ (My.); [a little fellow].

ಪುಟಾಣೆ puṭāṇe. Bengal gram soaked and parched (My.; Mhr. ಫುಟಾಣಾ).

ಪುಟಿ puṭi. to bounce, as a ball; to spring, to rise in jets, as water (S. Mhr.).

ಪುಟಿ puṭi. = ಪುಟ, ಪುಡಿ. a small bundle as of medicine powder, etc. (Sk.).

ಪುಟಿಕೆ puṭike. = ಪುಟ No. 4. a small basket. (Te.). ತರವೇಱ್ ಮಾಣಿಕ್ಯಭಣ್ಡಾರದ ಪುಟಿಕೆಗಳಂ! (Śmd. 377). see ಪತ್ರ-.

ಪುಟಿತ puṭita. embraced, clasped, folded; bound together, sewn, stitched. 2, rubbed, ground, reduced to powder. 3, become small, contracted. 4, shown, appeared, irradiated. 5, spoken.

ಪುಟಿಸು puṭisu. to cause to bounce (S. Mhr.).

ಪುಟೀಪು puṭīpu. a compartment with raised margins, a panel (My.; H.).

ಪುಟುಕು puṭuku. a sound in imitation of the noise caused by a shoe beating the heal of its wearer when walking quickly. — ಪುಟುಕು ಪುಟುಕು. the repeated sound of ಪುಟುಕು (My.).

ಪುಟ್ಟ puṭṭa. = ಪುಟ 2, ಪುಟ್ಟ 1. smallness in size, shortness, littleness; small, etc.; a small, short man (My.; Tu.; Te. ಪೊಟ್ಟಿ; T. ಪೊಡಿಜು; see ಪುಡಿ; ಹುಡಗ; *cf.* ಚಿಟ್ಟು 1, ಪಿಲ್ಲ). ಪುಟ್ಟನಾದರೂ ದಿಟ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ (Prv.). N. (see Prv. s. ಹೋಗು 1). — ಪುಟ್ಟಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. a small kind of rice (My.). — ಪುಟ್ಟಗೋಸಿ. = ಪುಟ-. (My.). — ಪುಟ್ಟಡಿ. -ಅಡಿ. the small step of children

(My.). — ಪುಟ್ಟದು. -ಅದು. that is small (My.). — ಪುಟ್ಟ ನೆಲ್ಲು. small paddy (My.). — ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ. rep. ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿನ್ತ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕುಣ್ಟೆಗಳು (ವೇಶನ್ತ, ಪಲ್ವಲ Si. 91); ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕೊಮ್ಬೆಗಳೂ ಜಡೆಗಳೂ, ಉಳ್ಳ ಕುಳ್ಳಾದ ಬಲ್ತ ಮರ (ಕ್ಷುಪ 120). — ಪುಟ್ಟಮಗು. a little child (My.). — ಪುಟ್ಟರಾಜಕ್ಕಿ. a kind of small, good rice (My.). — ಪುಟ್ಟಸಾಲಗ್ರಾಮ. a small sālagrāma (J. 28, 23).

ಪುಟ್ಟ puṭṭa. Tbh. of ಪುಷ್ಟ. nourished, etc. see ಅನ್ಯ-, ಪರ-.

ಪುಟ್ಟಿ puṭṭi. 1. = ಪುಟ್ಟ, etc. — ಪುಟ್ಟಿಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a short cudgel (Ṛsv. 13, 83 va.; Te. ಪೊಟ್ಟಿಕೋಲೆ, ಪೊಟ್ಟಿಯ-). — ಪುಟ್ಟಿ ಮುಪ್ಪುಟಿಮ್ಮೀಸೆ. -ತುಪ್ಪುಳ್-. a mustache of short, fine down (J. 23, 26).

ಪುಟ್ಟಿ puṭṭi. 2. = ಬುಟ್ಟಿ. a smaller or larger basket made of cane, bamboo, palmyra leaves, etc. (My.; B. 4, 59; T. ಪುಟ್ಟಿ, ಪುಟ್ಟಿಲ್, ಪೊಟ್ಟಿ; M. ಪುಟ್ಟಿಲ್; Te. ಪುಟ್ಟಿಕೆ; M. ಪಿರಿ, ಪುರಿ, to twist, cf. ಹುರಿ, twist, etc.; cf. Sk. ಪುಟ). 2, the belly (ಹೊಟ್ಟೆ My.). ಪುಟ್ಟಿ ತುಮ್ಬಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪುಟ್ಟಿಹಣ್ಣು. the ripe fruit of the ಕೆಕ್ಕರಬಳ್ಳಿ (Z.).

ಪುಟ್ಟಿ puṭṭi. 3. = ಉಟ್ಟಿ 3, ಹುಟ್ಟಿ, etc. a comb (of wax in which bees store their honey; see ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿ, ಜೇನುವುಟ್ಟಿ).

***ಪುಟ್ಟಿಗೆ puṭṭige.** clothing. ಈ ಪೂವಿನೊಳೀ ತುಡುಗೆಯೊಳೀ ಪುಟ್ಟಿಗೆಯೊಳ್ ಬೆಡಂಗುವಡೆದೆಸೆದಿರ್ಕುಂ Pb. 3, 45; ಪುಟ್ಟಿಗೆಯನುಟ್ಟು ಮೈಯಂ ಪೂಸಿ Vr. 123, 1.

ಪುಟ್ಟಿಸು puṭṭisu. = ಹುಟ್ಟಿಸು. to caus to be born, to create, etc. ವೈರಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸಲ್ ಭೇದಮೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 267). ಪೊಸ ಮಿಣ್ಡವೆಣ್ಡಿತಿಯರ್ ಇನಿಯರ್ಗೆ ಹರುಷಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸುತೆ ನಡೆ ತನ್ದರು (Rāghc. 17, 65). see Cpr. 1, 103; 5, 8; Abh. P. 13, 59; Bp. 51, 44.

ಪುಟ್ಟು puṭṭu. 1. = ಉಟ್ಟು 5, ಹುಟ್ಟು 1. to arise, to originate, to come into existence, to be born, to be produced, to spring up (ಉತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; Śm. 88; ಜನಿಯಿಸು Śmd. 7. 46 Cm.; Tu.; Te. ಪುಟ್ಟು, ಪೊಡಮು, ಪೊಡಲು, ಪೊರೆ; T. ಪುಯ್; ಪುದಲ್ವನ್, a son; M. ಪೊಡಿ, to spring up, as seed; see ಪುಗ್ಗು, ಪೊದಟ್, ಒಗೆ 1). [ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ ಮಹೀಪತಿಗೆ ನೆಗೞ್ತೆ ಪುಟ್ಟೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ Pb. 1, 18; Ap. 2, 8]. ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ ಪುಟ್ಟೆ (Śmd. 74). ದುಃಪ್ರತೀತಿ ಪುಟ್ಟುವೊಡೆ (75). ಸದ್ವಂಶದತ್ತಣಿಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ (160). ತಾವರೆಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಂ or ತಾವರೆಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ (167). ವಿಪುಲಕಲಾಪಕೋಪ ಶಿಖಿ ಪುಟ್ಟಿದು (291). ಆತಂಗಮಾಕೆಗಂ ವಿಖ್ಯಾತಯಶಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ (138). ಬಾಹ್ಯಮಪ್ಪ ಅರ್ಥವನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಪುಟ್ಟುವ ಮನದ ವಿಕಾರಮಂ ಭಾವ ಎಮ್ಬುದು; ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪರಿವ ತೊಱೆ (ನಿರ್ಝರ); ಪ್ರಸಿದ್ಧನಪ್ಪ ತನ್ದೆಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಾತನು (ಆಮುಷ್ಯಾಯಣ); ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಮಗಳಿಂ ಪುಟ್ಟುವವು (ಸೀರೆಗಳ್) ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕುಂ (Hlā.). ನಿರುತಂ ಸತ್ಕವಿಗೊರ್ವ ಗರ್ವವಿಭು ತಾನುಂ ಲೋಭಿಯಾಗಲ್, ಧರೆಯೊಳ್ ದಾತರು ಪುಟ್ಟರೇ? (Śś. 8). ತೊತ್ತಿಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ (ಗೋಪ್ಯ Mr. 310). see Cpr. 2, 15; 3, 93; Bp. 51, 44; 61, 57; J. 3, 36; Śsv. 4, 135; ಒಡವುಟ್ಟು.

ಪುಟ್ಟು puṭṭu. 2. = ಹುಟ್ಟು 2, etc. birth, origin (Śsv. 5, 39); produce; progeny; family [Tu.]. (My. as ಹುಟ್ಟು). see ಕಡೆವುಟ್ಟು. — ಪುಟ್ಟುಂಗುರುಡ. -ಉ-ಕುರುಡ. (Śmd. 203). a man born blind.

ಪುಟ್ಟು puṭṭu. 3. = ಹುಟ್ಟು 3. a wooden ladle or spoon; a paddle (ದಾರುಹಸ್ತ Śmd. Dh.; ಮರಗೆಯ್ Śm. 88; Abh. P. 13, 66). see V. 37, 36; ನೀರ್ವುಟ್ಟು.

ಪುಟ್ಟು puṭṭu. 4. salted dough baked in steam (My.; T., M. ಪುಟ್ಟು, ಪಿಟ್ಟು, a thin meal cake; cf. ಪುಗ್ಗು?). — ಪುಟ್ಟಿಟ್ಟು ರಸ ತೆಗೆ. to extract the juice of herbs that have been exposed to steam (My.).

ಪುಟ್ಟುಹ puṭṭuha. birth, etc. (ಜನನ, ಜನ್ಮ Nr.).

ಪುಡ puḍa. a sound in imitation of the noise of quick steps. — ಪುಡ ಪುಡನೆ. rep. with the repeated noise of ಪುಡ. [ಸಿಂಗಂಗಳಳುರೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಲಂಗಿಸಿ ಪುಡಪುಡನೆ ಪುಱ್ಚ ಸತ್ತುವು ಪಲವುಂ Pb. 5, 92]. ಪುಡ ಪುಡನೆ ಬನ್ದನು (My.).

ಪುಡಿ puḍi. = ಹುಡಿ. powder; dust; pollen (ಕೊಚ್ಚು Śs.; My.; Tu. ಪೊಡಿ. T., M. ಪುಟುದಿ, ಪೊಟಿ, ಪೊಡಿ; Te. ಪೊಡಿ; Mhr. ಪೂಟ, ಪೂಡ; T. also: that which is small, little, minute; Te. also: small, young; see ಪುಚ್ಚಟಿ, ಪುಟ್ಟ 1; cf. ಪೊಡೆ 1). [ಪರೆದ ಪುಡಿಯೆಲ್ಲಮಂ ನೀರ್ ನೆರೆದು ಕೆಸರ್ಮಾಡದನ್ನೆಗಂ ನೆಲಸುಗುಮೇ Kr. 3, 151; Pb. 5, 10 va.; Ap. 7, 72]. ಅಲರ ಪುಡಿ (ಪರಾಗ, etc. Si. 124). ಬಣ್ಣದ ಪುಡಿ (ಉದ್ವರ್ತನ, ಮೆಯ್ಗೆ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳೆಯುವ ಪುಡಿ 225). ಒನ್ದು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿದ ಪುಡಿ (ರೇಣು, ಧೂಳಿ, etc. 292). ಕೆಂಗುಡಿಯ ಪುಡಿಯು ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆ (Śmd. 216). ಪುಡಿಯಡರೆ ನಿಮಿರ್ದ ಪುತ್ತಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತು (Līlv. 3, 3). ಶೋಧಿಸೆಯುರ್ಕಿನ ಪುಡಿಯೆನಿಪಾ ಮುಷ್ಟಿವಿತೆಗಳನ್ ಎಣಿಸಲೇಕೆ? (Grj. 1, 21). ಚಿನ್ನದ ಮಣ್ಣು ತನ್ದು, ಸಣ್ಣಾಗಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ (B. 4, 105). see Cpr. 5, 19 va.; J. 20, 30; Ṛsv. 5, 34; 6, 34; Si. 229. 334. 379; ಅಲರ್ವುಡಿ, ಮಲರ್ವುಡಿ. — ಪುಡಿಗಡಬು. -ಕಡಬು. a pulverized kaḍabu-cake. (ಬೆಳವಲನಾಡೊಳ್) ಕಡಲೆಯನು ಗೋದಿಯನು ಮಡಿಕುದ್ದು ಬೆಳದರೂ ಸುಡಬೇಕು ನಾಡೆನ್ದವನ ಬಾಯೊಳಗೆ ಪುಡಿಗಡಬು ಬೀೞ್! (Sp.). — ಪುಡಿಗತ್ತುರಿ. -ಕತ್ತುರಿ. powdered musk (Cpr. 2, 70; 8, 4 va.; Ṛsv. 7, 17 va.). — ಪುಡಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to pulverize by beating, to pound (My.). — ಪುಡಿಗೆಯ್. to reduce to powder (J. 20, 59). — ಪುಡಿ ಪುಡಿ. rep. ಪುಡಿ ಪುಡಿ ಮಾಡು. = ಪುಡಿವುಡಿ-. (My.). [— ಪುಡಿಯಾಡು. -ಆಡು. to play in dust. ಬೇಡದುದಂ ಬೇಡುವ, ಪುಡಿಯಾಡುವ... ಬಾಲಕ್ರೀಡೆ Pb. 2, 7]. — ಪುಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to be powdered (J. 4, 23; 12, 7; 16, 47). — ಪುಡಿವುಡಿ. -ಪುಡಿ. = ಪುಡಿ ಪುಡಿ. ಪುಡಿವುಡಿ ಮಾಡು. to reduce to very fine powder (Abh. P. 14, 179). — ಪುಡಿಸಕ್ಕರೆ. fine-grained sugar (My.; B. 3, 45).

ಪುಡಿ puḍi. Tbh. of ಪುಟ. a small bundle, as of medicine-powder, etc. (B. 4, 159; Mhr.).

***ಪುಡಿಕೆ puḍike.** a basket, a case. ತಲೆದೆಸೆಯೊಳಚಿಸಿದ ಪುಡಿಕೆಯಂ ತೆಱೆದು ಹಾರಮಂ ಕೊಣ್ಡರಮನೆಯಿನ್ದ ಪೊಱಮಟ್ಟು Vr. 123, 12.

ಪುಡುಕು puḍuku. 1. = ಪುಡುಂಕು, ಹುಡಕು, ಹುಡಿಕು, ಹುಡುಕು. to search or feel for with the hands, to grope in search of (ಕರಾನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; Te. ಪುಡುಕು, ಪುಣುಕು). 2, to seek for, to seek.

***ಪುಡುಕು puḍuku. 2.** — ಪುಡುಕುನೀರ್. hot water. ಕಳತ್ರ ಸಹಿತಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಪೋಗಿ ಸಮುದ್ರದೊಳ್ ಮಹಾಪಾತಾಳದ ಮೊದಲೊಳಿಕ್ಕಿ ಪುಡುಕು ನೀರಱುದ್ದತ್ತಂ ಪಿರಿದುಂ ಬೇಗಂ ದುಃಖಮನೆಯ್ದಿಸಿ ಕಾಡಿ, ಕೊಲೆ...Vr. 145, 12. [Te. ಉಡುಕು ನೀಳ್ಳು, hot water].

***ಪುಡುಕೆ puḍuke.** = ಪುಡಿಕೆ. ಇನ್ದ್ರಜಾಲಿಗನ ಮನೆಯೊಳ್ ಕನ್ನಮಿಕ್ಕಿ ಪುಡುಕೆಯಂ ತೆಗೆದು ಪೊತ್ತುಪೋಗಿ Vr. 19, 8.

ಪುಡುಂಕು puḍuṅku. = ಪುಡುಕು 1. (Śmd. Dh.; ಅಱಸು Kk. 62, o. r. ಅಱಸು).

ಪುಣ್ pun̤. = ಹುಣ್, ಹುಣ್ಣು. a sore, an ulcer; a wound; a boil (ಅರುಸ್, ವ್ರಣ Mr. 398; T., M.; T. also ಪುಣ್ಣು; [Tu. ಪುಡಿ]; *cf.* the terms s. ಪುಗ್ಗು ?). [ಪುಣ್ಣ ತಿನ್ಥಿ ನೆಗಳಿನನ್ದ ಗುರ್ವುರ ನೆರನಾಡಿದುವೊನ್ದೆ ರಡಾನೆಯಟ್ಟೆಗಳ್ Pb. 10, 96; Ap. 5, 85 va.]. ಪುಣ್ ನಾಳಿ ಪೋದಪುದು or ಪುಣ್ಣಾ ಳಿಪೋದಪುದು (Śmd. 190, o. r. ನಾಱು). ಮನದೊಳ್ ದಯಮಿಲ್ಲದವನ ಕಣ್ಣೇಂ? ಪುಣ್ಣೇಂ? (84). — ಪುಣ್ಣೋವು. -ನೋವು. the pain of a sore, etc. (ಕೊಡತ Śm. 97). [— ಪುಣ್ಣೂರ್ತುರ್. -ಕೊತುರ್. the wound having become lacerated. ಭೀಮ ಸೇನಂ ನಾರಾಚಘಾತದಿಂ ಪುಣ್ಣೂರ್ತುರ ಬಸವೞುದುಸಿರಲಪ್ಪೊಡಮಾಜಿವೆ Pb. 12, 72 va.]. — ಪುಣ್ಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to inflict a wound or wounds (Abh. P. 10, 161). — ಪುಣ್ಬಡೆ. -ಪಡೆ. to be wounded (Cpr. 6, 38; Abh. P. 4, 49). — ಪುಣ್ಬೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಪುಣ್ಬಡೆ. (Abh. P. 9, 64).— ಪುಣ್ಪೊಲಸು. -ಪೊಲಸು. nasty stuff of a wound. (Cpr. 10, 108).

ಪುಣಗು pun̤agu. = ಪುಣುಗು, etc. civet. [Tu. ಪುಣುಂಗು].

ಪುಣಜಿ pun̤aji. = ಪುಣುಜಿ. dust-like, dry soil in which a sort of paddy is sown (My.; *cf.* T. ಪೊಡಿಜು s. ಪುಟ್ಟ, & ಪುಡಿ).

***ಪುಣಜೆ pun̤aje.** a hunter woman. ಪುಣಜೆಯರು ಹೊಂಗಱಿಯ ಬಿಲ್ಲುಕೋಲನೊನ್ದು ಕೈಯಲಿ ಪಿಡಿದು Cv. 332.

ಪುಣಮ್ಬು pun̤ambu. = ಪುಣುಮ್ಬು, q. v. a reed, etc. [T. ಪಿರಮ್ಬು, cane].

ಪುಣಿಜ pun̤ija. a kind of insect (Te. ಪಿಡುಜು, ಪಿಡುದು, ಪುಣುಜು, ಪುಣುದು, a tick), see ಪಟ್ಟೆ-.

ಪುಣಿಸೆ pun̤ise. (fr. ಪುಳಿ). = ಹುಣಸೆ, ಹುಣಿಸಿ, ಹುಣಿಸೆ. the tamarind (ಅಮ್ಲ, ತಿನ್ತ್ರಿಣೀಕ Mr. 125). [T., M., Tu. ಪುಳಿ]. see ಪುಳುಮ್ಬುಣಿಸೆ; Śsv. 3, 32. — ಪುಣಿಸೆವಣ್. -ಪಣ್. a ripe tamarind fruit (Rśv 5, 114).

ಪುಣುಗು pun̤ugu. = ಪುಣಗು, ಪುನಗು, ಪುನುಗು, ಪುಲ, ಪುಟಿ 2, ಪುಟಿ 2. civet (ಜೇಲಿಕೆ Mr. 336; My.; Tu. ಪುಣುಂಗು; Te. ಪುನುಗು; T. ಪುಟುಗು; M. ಪುಟು, ಪುಟುಗು; J. 28, 43). ಪುಣುಗು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಜುಣುಗು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಪುಣುಗಿನ ಬೆಕ್ಕು. the Paradoxurus prehensillis (Bd.; Gz.); the Indian civet cat, Viverra civetta (My.; Bd.; Gz.).

ಪುಣುಜಿ pun̤uji. = ಪುಣಜಿ. a dust-like dry soil, etc. (My.).

ಪುಣುಮ್ಬು pun̤umbu. = ಪುಣಮ್ಬು, ಪುಣ್ಬು, ಪೂಣ್ಬು. (a reed), an arrow (ಬಾಣ, etc. Śs.; ಕಣೆ, ಕೋಲ್, ಸರಲ್, ಅಮ್ಬು Śm. 43, o. r. ಪುಣಮ್ಬು; see M. s. ಚೆತ್ತ). see ಪೂ-.

ಪುಣ್ಡ pun̤ḍu-a3. refractory, turbulent; a free-booter (My.; Mhr.); a rascal, a rogue, a lawless fellow, a low, shameless man (My.); a licentious, depraved man, especially also a fornicator (My.). ಪುಣ್ಡನಾದವ ಉಣ್ಡನಕಹೋಗ (Prv.). see B. 4, 80; 5, 10. 105. 106. — ಪುಣ್ಡಾಟ. -ಆಟ. = ಪುಣ್ಡತನ. (My.). — ಪುಣ್ಡಾಟಿಕೆ. -ಆಟಿಕೆ. = ಪುಣ್ಡಾಟ. (My.).

ಪುಣ್ಡಗಾತಿ pun̤ḍa-gāti. a low woman, especially an adulteress (My., also ಪುಣ್ಡಗಾತಿ).

ಪುಣ್ಡಗಾಱ pun̤ḍa-gāra. a low man, especially a fornicator (My.). ಸೂಳೆಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದರೆ ಪುಣ್ಡಗಾಱ ಅಣ್ಣು ಕಾಸಿದ (Prv.).

ಪುಣ್ಡತನ pun̤ḍatana. = ಪುಣ್ಡುತನ. refractoriness, lawless proceedings; brigandage (My.; B. 5, 51; Mhr. ಪುಣ್ಡಾಈ); depravity, wickedness, especially also adultery or fornication (My.). ಪುಣ್ಡತನ ಮಾಡಿದವನ ಬಣ್ಡಾಟ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಪುಣ್ಡರೀಕ pun̤ḍarīka. a lotus-flower, especially *a white lotus* (ವನೇಜಾತ, ತಾವರೆ Nn. 18; ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆ Mr. 419; ಸಿತಾಬ್ಜ 504). 2, a white umbrella (ಸಿತಾತಪತ್ರ, ಬಿಳಿಯ ಸತ್ತಿಗೆ 18; ಛತ್ರ 504). 3, *a tiger* (ಚಮೂರ, ಹುಲಿ 18; ಪುಲಿ 504). 4, a sectarial mark on the forehead. 5, a frog (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 18; ಭೇಕ 504). 6, *the elephant of the south-east quarter* (ಇನ್ದ್ರೇಭ, ಅಯಿರಾವತ 18), 7, an elephant of one of the eight quarters (ದಿಗ್ದನ್ತಿ, ದಿಕ್ಕಿನ ಆನೆ 18; ದಿಗ್ಗಜ 504). 8, one of the trees of svarga (ಕಲ್ಪಕುಜ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ 18). 9, a banner (ಕೇತನ, ಪತಾಕೆ, ಟೆಕ್ಕೆ 18). 10, Brahmā (ಅಮ್ಭೋಜಸಮ್ಭವ, ಬ್ರಹ್ಮ 18). 11, an ascetic (ಮುನಿ, ಯತಿ 18; ಮುನೀನ್ದ್ರ 504). 12, eminence (? ಶೇಷವು 18). 13, neighing (ವಾಜಿಧ್ವಾನ, ಕುದುರೆಯ ಧ್ವನಿ 18). 14, a plant, a kind of Artemisia.

ಪುಣ್ಡರೀಕಾಕ್ಷ pun̤ḍarīka-aksa. lotus-eyed: *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ಪುಣ್ಡರೀಕಾಕ್ಷಿ pun̤ḍarīka-akṣi. a woman with lotus-eyes (Bp. 42, 19).

ಪುಣ್ಡರೀಕಾಮ್ಬಕ pun̤ḍarīka-ambaka. = ಪುಣ್ಡರೀಕಾಕ್ಷ. (J. 26, 64).

ಪುಣ್ಡರ್ಯ pun̤ḍarya. *a medicinal plant used as a remedy for diseased eyes,* etc. (= ಪೌಣ್ಡರೀಕ, ಪುಣ್ಡರೀಕವೆಮ್ಬ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ, ಪೆಣ್ಡಾರೇ ಗಡ್ಡೆ, ಪಾಣ್ಡವರ ಮದ್ದು, ಇದು ಬಿಳಿನೆಯ್ದಿಲೇ ಗಡ್ಡೆ Si. 153).

ಪುಣ್ಡಾಯಿ pun̤ḍāyi. = ಪುಣ್ಡತನ, q. v. wickedness, etc. (B. 5, 2).

ಪುಣ್ಡಿ pun̤ḍi. = ಪಿಣ್ಡಿ. a generally cultivated plant, the Deckanee hemp, Hibiscus cannabinus Lin. (My., Z.). 2, Roselle, red sorrel, Hibiscus sabdariffa Lin. (St. & Pl.). 3, = ಪೀಲು (Si. 455). — ಪುಣ್ಡಿಕಡ್ಡಿ. the stalks of the hemp (My.). — ಪುಣ್ಡಿನಾರು. the fibres of the hemp (My.). — ಪುಣ್ಡಿಸೊಪ್ಪು. the leaves of the hemp used as a vegetable (My.).

ಪುಣ್ಡು pun̤ḍu. = ಪುಣ್ಡುತನ. (My.; *cf.* T., M. ಪಿರಟ್ಟು, ಪುರಟ್ಟು deceit; lewdness, adultery). — ಪುಣ್ಡುಕೆಲಸ. a vile deed (My.). — ಪುಣ್ಡುಪೂಜಾರಿ. a depraved pūjāri. see Prv. s. ತುಣ್ಡು 2. — ಪುಣ್ಡುಮಾತು. a vile word (My.).

ಪುಣ್ಡುತನ pun̤ḍutana. = ಪುಣ್ಡತನ. wickedness, etc. (Abhā. 2, 2; My.).

ಪುಣ್ಡ್ರ pun̤ḍra. *a red variety of the common sugar-cane. Saccharum officinarum.* 2, *a mark or line made on the forehead with sandal, etc., a sectarial mark* (ಲಲಾಮ, ತಿಲಕ Nn. 68; ತಿಲಕ Mr. 520). 3, N. of a people and of their country, Bengal and Bihar (ನಾಡು, ದೇಶ 68; ಜನಪದ 520). 4, a river (ನದಿ 68; *cf.* ಪೊಟ್). 5, a painting (ಚಿತ್ರ, ಬರೆದ ಚಿತ್ರ 68; ಚಿತ್ರ 520). 6, an ornament (ಭೂಷಣ, ಆಭರಣ 68). 7, a worm (*cf.* ಪುಟು).

ಪುಣ್ಡ್ರಕ pun̤ḍraka. = ಪುಣ್ಡ್ರ Nos. 1, 2. & 3. 4, *the creeper Gaertnera racemosa.*

ಪುಣ್ಡ್ರೇಕ್ಷು pun̤ḍra-ikṣu. = ಪುಣ್ಡ್ರ No. 1. (Grj. 2, 14).

ಪುಣ್ಡ್ರೇಕ್ಷುಕೋದಣ್ಡ pun̤ḍrēkṣu-kōdaṇḍa. Kāma (My.).

ಪುಣ್ಣಮೆ punname. = ಪುಣ್ಣಿವೆ, ಹುಣಿಮೆ, ಹುಣುಮೆ, ಹುಣ್ಣಮೆ, ಹುಣ್ಣವೆ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಹುಣ್ಣಿವೆ, ಹುಣ್ಣುಮೆ, ಹುಣ್ಣುವೆ, ಹುಣ್ಮೆ. Tbh. of ಪೂರ್ಣಿಮೆ the full moon day (ಪೂರ್ಣಿಮೆ). ಪುಣ್ಣಮೆ ಆದರೆ ಹುಣ್ಣಿಮ್ಮೆ ಬಿಡ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಪುಣ್ಣಿವೆ punnive. = ಪುಣ್ಣಮೆ. (My.).

ಪುಣ್ಬು punbu. = ಪುಣುಮ್ಬು, etc. a reed, etc. (ಕೋಲ್, ಸರಲ್, ಕಣೆ Kk. 40, o. r. ಪೊಣ್ಬು).

ಪುಣ್ಮು punmu. = ಪೊಣ್ಮು. to raise, to swell, etc. (R.).

ಪುಣ್ಯ punya. = ಪೊಣ್ಯ, ಹುಣ್ಯ (Ct. II, 58), ಹೂನ್ಯ. beautiful, fine, bright, pleasing; *good, pure, right, righteous, virtuous, just, holy* (Bp. 47, 61); happy, prosperous, favourable, propitious, auspicious, lucky. 2, *good, right, virtue, moral or religious merit* (ಸಯ್ಪು Ct. I, 12. 98; II, 110; ಧರ್ಮ Nn. 68; Mr. 521). 3, *a good or meritorious act* (ಸುಕೃತ, ಸುಕೃತಿ 68; ಸುಕೃತ 521). 4, purity (ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ನಿರ್ಮಲ 68; ಅಕಲಂಕ 521). 5, auspiciousness (ಸೌಮ್ಯ 521). 6, beauty (ಚೆಲ್ವು, ರೂಪು 68). 7, fame (ಪ್ರಖ್ಯಾತವು 68; ಉದ್ದ 521). 8, a habitation (ಆವಾಸ, ಮನೆ 68). ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಫಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪಾಪ ಬನ್ತು. — ಪುಣ್ಯ ಮಾಡದೆ ಕೆಟ್ಟೆ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟೆ. — ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತುಕೊಣ್ಡರೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕೀತೆ? — ಪುಣ್ಯವೆನ್ಬುದು ಸಣ್ಣದೇ? ಹಣ್ಣು ತಿನ್ದ ಹಾಗಲ್ಲ. — ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀರೆ ಉಡಿಸಿದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ಮೊಳ ಅನ್ದಳು. — ಪುಣ್ಯದ ಊರಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಆದರೆ ಪಾಪಿಯ ಊರ ಮುನ್ದೆ ಹಳ್ಳ ಹರಿಯಿತು (Prvs.). — ಪುಣ್ಯಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to perform meritorious act, etc. ಪುಣ್ಯಂಗೆಯ್ಯದ ಪಾಪಿಗೆ ಪುಣ್ಯಂ ಬಙಕೇಕೆ ಮಙಗಿ ಕುವಿದೊಡೆ ಬರ್ಕುಂ? ಪುಣ್ಯದೊಳೆ ತೊಡರು ಬೇಗಂ! ಪುಣ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಾನುಬನ್ಧಿ! (Jmt. 17). see Bp. 3, 15; 5, 51. — ಪುಣ್ಯವೀಡು. -ಬೀಡು. a settlement of merit: virtue (ಸಯ್ಪು Kk. 89).

ಪುಣ್ಯಕ punyaka. *a religious ceremony.*

ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ punya-karma. a virtuous or meritorious act or performance. (My.; G. 500).

ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ punya-kārya. = ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ. (My.).

ಪುಣ್ಯಕಾಲ punya-kāla. an auspicious time (My.).

ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯ punya-kṣaya. decay or loss of virtue or religious merit. (My.).

ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ punya-kṣetra. *a holy place*, a place by visiting which merit is acquired.

ಪುಣ್ಯಚರಣ punya-caraṇa. Krisna (J. 13, 26).

ಪುಣ್ಯಜನ punya-jana. a good or virtuous man (ಸುಹೃತ್, ಸಜ್ಜನ Nn. 95). 2, *a yakṣa or attendant of Kubēra.* 3, *a fiend, a rākṣasa* (ದೇವವೈರಿ, ರಾಕ್ಷಸ 95). see Hlā. s. ರಕ್ಕಸ.

ಪುಣ್ಯಜನೇಶ್ವರ punyajana-īśvara. *Kubēra.*

ಪುಣ್ಯಜೀವಿ punya-jīvi. a person rich in moral merit (Bp. 38, 3).

ಪುಣ್ಯತರ punya-tara. uncommonly good, etc. (Cpr. 5, 16).

ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥ punya-tīrtha. a bathing place by visiting which purity is obtained. (My.).

ಪುಣ್ಯದೇಹಿ punya-dēhi. = ಪುಣ್ಯಶರೀರ. (My.).

ಪುಣ್ಯಪಾಠಕ punya-pāṭhaka. a proclaimer of (a person's) fame, or a man who utters benedictions (Abh. P. 3, 115).

ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ punya-bhūmi. *the holy land, Āryāvarta.*

ಪುಣ್ಯಮಾನಸ punya-mānasa. a pure-minded man (Bp. 55, 21).

ಪುಣ್ಯಮಾರ್ಗ punya-mārga. the right way. ಪುಣ್ಯಮಾರ್ಗ ಬಿಟ್ಟವ (ಭ್ರಷ್ಟ G.).

ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿ punya-mūrti. a personification of virtue, a person rich in moral merit (My.).

ಪುಣ್ಯಲೋಕ punya-lōka. heaven. (My.).

ಪುಣ್ಯವನ್ತ punya-vanta. a man possessing merit, a pure, pious, virtuous man (My., ಶ್ರೇಯಸ್ವಿ G.). 2, a man of fortune, a rich man (My.). feminines: ಪುಣ್ಯವನ್ತಳು, ಪುಣ್ಯವನ್ತೆ (My.). ಪುಣ್ಯವನ್ತ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇ ರೋಗ. — ಪಾಪಿಯ ಕೆಡಿಸಿದವರಿಲ್ಲ, ಪುಣ್ಯವನ್ತನ ಬದುಕಿಸಿದವರಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಪುಣ್ಯವರ್ಜಿತ punya-varjita. = ಪುಣ್ಯಹೀನ. (J. 13, 30).

ಪುಣ್ಯವಾಸನೆ punya-vāsane. the perfuming of virtue: consciousness of past virtue (J. 8, 6).

ಪುಣ್ಯವಾಸರ punya-vāsara. a good, auspicious day (Cpr. 2, 57 va.).

ಪುಣ್ಯಶರೀರ punya-śarīra. a man who has a pure body: a virtuous man (Bp. 28, 58).

ಪುಣ್ಯಶರೀರಿ punya-śarīri. = ಪುಣ್ಯಶರೀರ. (My.).

ಪುಣ್ಯಶೀಲ punya-śīla. virtuous, good. (B. 3, 21).

ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ punya-ślōka. well spoken of, of good fame or reputation. 2, an epithet of Nala and others (see Mr. s. ಅಱುವರ್; Rām. 3, 2, 18).

ಪುಣ್ಯಹೀನ punya-hīna. devoid or destitute of merit or virtue (Bp. 55, 21).

ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ punya-ātma. pure-souled, righteous, virtuous, pious. (My.).

ಪುಣ್ಯಾಹ punya-aha. *a good or happy or auspicious day.*

ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ punyāha-vācana. uttering "a good day", wishing any one a happy day at sacrifices, etc. (My.). the consecration or hallowing of a house; a ceremonial purification (Te.); the purification of a house or temple after defilement or before use (Mr. E. Rice).

ಪುಣ್ಯೋದಯ punya-udaya. the resulting of good fortune, as the effect of virtuous acts done in a former life. (My.).

ಪುತ್ put. a particular hell to which the childless are condemned. (My.).

ಪುತ puta. *a buttock* (*cf.* ಪಿಱ್, etc.).

ಪುತ್ತ putta. = ಪುತ್ತು. a white ant-hill, etc. [ಕೊಲ್ಲಂ ಬಿಸುಡಾಯುಧಮಂ ಫಲ್ಲಂ ಕಚ್ಚೇಱು ಪುತ್ತನ್ Kr. 3, 200]; (J. 32, 27). — ಪುತ್ತವೊಗು. -ಪೊಗು. to enter an ant-hill (J. 12, 39; 18, 47).

ಪುತ್ತಲಿಕೆ puttalike. = ಪುತ್ತಳಿಗೆ, ಪುತ್ಲಿಕೆ. a puppet, etc. (= ಪುತ್ರಿಕೆ).

ಪುತ್ತಳಿ puttaḷi. = ಪುತ್ತಱ (Śmd. 39), ಪುತ್ಲಿ. Tbh. of ಪುತ್ರಿಕೆ (Śmd. 345; also Sk. ಪುತ್ತಲೀ = ಪುತ್ರಿಕೆ; Mhr. ಪುತಳೀ). a puppet, etc. (ಕರು Ct. I, 53; ಹರಿಣೆ, ಪಾಂಚಾಲಿಕೆ Nn. 95; ಪುತ್ರಿಕೆ Kk. 55; Cpr. 7, 145; Śśv. 3, 35 va.). [ಅವಿಗೆಯೊಳೊದವಿದ ಪುತ್ತಳಿಯ ರೂಹಿನನ್ತಾಯಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಹೆಸರು! Bv. 16]. 2, a gold coin valuing about four rupees (Mhr.; My.: a varaha of pure gold); pure gold (My., Te. ಪುತ್ತಡಿ). ಪುತ್ತಳಿಗಿನ್ತ ಮೇಲು ಬಂಗಾರ ವಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಿಗಿನ್ತ ಮೇಲು ತೊಡಲು ಇಲ್ಲ (Prv.). — ಪುತ್ತಳಿಗೊಮ್ಬೆ. = ಪುತ್ತಳಿ. (Dp. 19, 13).

ಪುತ್ತಳಿಗೆ puttaḷige. Tbh. of ಪುತ್ತಲಿಕೆ. (ಪಾಂಚಾಲಿಕೆ, ಪುತ್ರಿಕೆ Hlā.).

ಪುತ್ತಱ puttaṟi. = ಪುತ್ತಳಿ (Śmd. 39).

ಪುತ್ತಿಕೆ puttike. the white ant or termite. 2, *a small kind of bee.*

ಪುತ್ತಿಗೆ puttige. Tbh. of ಪುತ್ರಿಕೆ. a puppet, etc. (Śmd. 345).

ಪುತ್ತು puttu. = ಪುತ್ತ, ಹುತ್ತ, ಹುತ್ತು. a white ant-hill wherein often snakes are found. [ಮುಡಗಿಡಲೆನ್ದು ಪುತ್ತಿನೊಳ ಗೊಯ್ಯನೆ ಕುತ್ತಿದ ಕೈಯನಾಗಳ್ Ap. 2, 40]; (Rśv, 5, 122; Te. ಪುಟ್ಟ; T., M. ಪುಱು; Tu. ಪುಂಚ). ಪುಡಿಯಡರೆ ನಿಮಿರ್ದ ಪುತ್ತಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತು (Līlv. 3, 3).

ಪುತ್ರ putra. *a son;* a child (ದಾಯಿಗ, ಮಕ್ಕಳು Nn. 140). ಪುತ್ರನಾದರೆ ಅವಸಾನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತರ ಇದ್ದಾನು. — ಪುತ್ರನಿಲ್ಲದವಗೆ ನಾಕವಿಲ್ಲ.— ಪುತ್ರ

ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೆಱಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? — ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? — ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದೇ? — ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒನ್ದು ಕಷ್ಟ, ಪುತ್ರರಿದ್ದರೆ ಒಮ್ಬತ್ತು ಕಷ್ಟ (Prvs.).

ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ putra-kāma-iṣṭi. an oblation or sacrifice made by one desirous of (male) offspring. (Rām. 1, 7, 1; J. 18, 1).

ಪುತ್ರಕಾಮ್ಯಾಧ್ವರ putra-kāmyā-adhvara. a sacrifice made from the wish for a son or sons (My.).

ಪುತ್ರಕೆ putrake. a daughter. 2, *a puppet, a doll.*

ಪುತ್ರಜೀವ putra-jīva. an ornamental tree, the wild olive, Putranjiva roxburghii (Sk.; St. & Pl.).

ಪುತ್ರಜೀವಿ putra-jīvi. a woman whose children are alive (ಮಕ್ಕಳು ಬಾಳ್ವ ಸತಿ Mr. 303). 2, the seed of the putrajīva (My.).

ಪುತ್ರದೋಹಳ putra-dōhaḷa. the craving after a son or sons (Cpr. 3, 44 va. & 62 va.).

ಪುತ್ರವತಿ putra-vati. she who has a son or sons, or who possesses offspring (J. 18, 19).

ಪುತ್ರವಧು putra-vadhu. *a son's wife.*

ಪುತ್ರವನ್ತ putra-vanta. he who has a son or sons (My.).

ಪುತ್ರವಿರಹಿತ putra-virahita. a sonless man; a man who is separated from his son; a man whose son is dead (My.).

ಪುತ್ರಸನ್ತಾನ putra-santāna. male progeny or offspring.

ಪುತ್ರಸ್ವೀಕಾರ putra-svīkāra. adoption.

ಪುತ್ರಾನ್ತರ putra-antara. another son (J. 18, 16).

ಪುತ್ರಿ putri. *a daughter.* 2, having a son or sons.

ಪುತ್ರಿಕಾಪುತ್ರ putrikā-putra. a daughter's son who by agreement or adoption becomes the son of her father. (My.). 2, a grandson.

ಪುತ್ರಿಕೆ putrike. = ಪುತ್ತಳಿ, ಪುತ್ತಱಿ, ಪುತ್ತಿಗೆ, (ಪುತ್ರಕೆ), ಪುತ್ಲಿ. a daughter. 2, *a puppet, a doll, a figure of stone, wood, lac, etc.* ಮಂಚದೊಳ್ ನೃಪಗೆ ನಿನ್ದು ಸೇವೆ ಮಾಳ್ಪ ಬೊಮ್ಬೆಗಳು ಪಾಂಚಾಲಿಕೆಗಳು ಪುತ್ರಿಕೆಗಳಕ್ಕುಂ (Mr. 204). 3, a copy or transcript from an original (My.; *cf.* ಮಾತೃಕೆ).

ಪುತ್ರೇಷಣೆ putra-īṣaṇe. desire or longing for a son (My.; G. 65; correct Sk. ಪುತ್ರೈಷಣೆ).

ಪುತ್ರೋತ್ಸವ putra-utsava. rejoicings on the birth of a son (J. 28, 15).

ಪುತ್ರೋದಯ putra-udaya. the birth of a son (J. 19, 42).

ಪುತ್ರೌ putrau. the Sk. dual of ಪುತ್ರ: two sons. 2, *a son and daughter.*

ಪುತ್ಲಿ putli. = ಪುತ್ತಳಿ. a doll, etc. (My.).

ಪುತ್ಲಿಕೆ putlike. Tbh. of ಪುತ್ತಲಿಕೆ. a puppet, etc. (My.).

ಪುದಿ pudi. 1. = (ಪೊದೆ 1, etc.), ಹುದಿ. to enter into, to enter, to come or go into; to touch (ಪ್ರವೇಶವಾಗು Śmd. 53. 57. 126. 148. 189. 264. 353. 358. 363 Cm.; *cf.* ಪುಗು); to join (v. i.); to combine; to be joined to, to be attached to; to be put into (ಪತ್ತು 148; ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗು 148. 375 Cm.). 2, to be involved, inwrapped or covered, to be hidden or concealed (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.; Tu. ಪುದೆಪು; T. ಪುದೈ, M. ಪುದೆ; T., M. ಪೊದಿ, to involve, cover, inwrap; to set jewels; *cf.* ಪೊದುಂಕು, ಪೂೞ್). 3, to inwrap, to cover (Grj. 4, 70 va.; Bp. 9, 2). [ಸಮಸಂಸ್ಕೃತೋದಿತ ಪದಂಗಳೊಳ್ ಪುದಿದು ಬೆರಸಿ ಬರೆ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಮದಮನವು ತಕ್ಕುರ್ಂ Kr. 1, 55; Pb. 5, 105; Ap. 1, 68]; (Cpr. 10, 58. 60. 69. 98). ಪುದಿಯೆ ತಮಂ ಮನಮಂ (Abh. P. 7, 15). ವಜ್ರಕವಚಂಗಳ ಕಾನ್ತಿ ದಿಗನ್ತರಾಲಮಂ ಪುದಿವಿನೆಗಂ (13, 60). — ಪುದಿದಂಗಮಂ ಬಲಿದಿಹುದು ಅನಿಲಂ (ಕೂರ್ಮ Mr. 51). ಲವಣದೊಳು ಪುದಿದ ಫಲವು (ಉಪ್ಪುಗಾಯಿ 219). see Ch. v. 100, 173. 226; Cpr. 1, 79. 80. 125; 5, 49; 7, 63; 8, 96; 9, 16; Abh. P. 3, 114. 117. 127; 9, 94; 16, 75; Grj. 4, 138; Bp. 20, 17; 34, 5; 43, 72; Rśv. 1, 35; 6, 11 va. (twice); 9, 18; J. 11, 23; 22, 4; 26, 17. 20; 33, 36; C. Bp. 47, 44.

ಪುದಿ pudi. 2. the side of a door (ದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವ Śmd. Dh.). [Tu. ಪುಡೆ a side].

ಪುದಿ pudi. 3. = (ಪುದು), ಪುಲಿ 2. — ಪುದಿವಟ್ಟು. = ಪುಲಿವಟ್ಟು. a banked fund set apart for religious uses (My.).

ಪುದಿನ pudina. = ಪುಜಿನ. mint, Mentha sativa Willd. (Mhr., Persian ಪುದಿನಾ; Z.; My.).

***ಪುದು pudu. 1.** to join. ಕಣ್ಮೆಕೆಯನುಭಯ ವಿದ್ಯಾಧರ ಶ್ರೇಣಿಗಳ್ ಮಂಗಳ ಗೀತಾತೋದ್ಯನಾದಂಗಳೊಳೆ ಪುದುವಿನಂ ಕಟ್ಟಿದಂ ಖೇಚರೇನ್ದ್ರಂ Ap. 1, 76.

ಪುದು pudu. 2. = ಪುದುವು q. v., ಹುದು, ಹುದುವು. entering in; union, junction, etc.; joint concern. [2, a collection. ಜಳದೇವತೆಗೆತ್ತಿದ ಪಚ್ಚೆಯ ಸತ್ತಿಗೆಗಳ ಪುದುವೆನಿಪುದು ವನಜವನದ ಕೊಡೆಯೆಲೆ ಪಲವುಂ Ap. 11, 65]. 3, holding in common, [ಪೊಲ್ಲಮೆಯುಂ ಗುಣಮುಂ ತಮಗಲ್ಲದೆ ಪುದುವಲ್ಲ Kr. 3, 179]. 4, partnership (Abh. P. 2, 66; Te. ಪೊತ್ತು). [T. ಪೊದು, common]. — ಪುದುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಪುದುಂಗೊಳ್. — ಪುದುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಪುದುಂಗೊಳಿಸು (Śmd. 200). — ಪುದುಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to get an entry: to be joined or linked to. ಪೞಗನ್ನಡಂ ಪುದುಂಗೊಳೆ, ಕೊೞೆಸಕ್ಕದಮಂ ತಗುಳ್ಚಿ, ಜಾಣ್ಗಿಡೆ ಮುತ್ತುಂ ಮೆಱಸುಂಗೋದನ್ತಿರೆ ಪೇೞ್ವ ಱಗವಿಗಳ ಕವಿತೆ ಬುಧರನ್ ಎರ್ದೆಗೊಳಿಸುಗುಮೇ? (Kāvy. I, 1*b*, 24; Śmd. 78). — ಪುದುಂ ಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. (Śmd. 200). to join (v. t.), to unite. [ನೆಗೞ್ತೆಯುಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿದನೀಶ್ವರಂ Pb. 1, 2; Ap. 2, 59]. ಅಱನಂ (virtue) ಪಾೞಿಯುಮಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿಕೊಣ್ಡೇ ನೆಱೆಯಾಳ್ಗೆ! (Ch. v. 347; from ಕೊಣ್ಡೇ o. rs. begin). 2, to make ಭೂಮಿಪಂ ಚೆಲ್ವಿನಿಂ oneself united, to form oneself into a body: to manifest one-self (Cpr. 7, 132). ಈ ಸುರಗಿರಿಪೆಮ್ಪುವೇಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ! (Śmd. 226). — ಪುದುವಾೞ್. -ಬಾೞ್. to live together with [ಪೃಥಾ ಸುತರೊಳಿಂ ಮಗುೞ್ದುಂ ಪುದುವಾೞೆನೆಮ್ಬನೇ Pb. 13, 14; Ap. 3, 61]; (Abh. P. 6, 33; 12, 84). — ಪುದುವಾೞ್ತನ. -ಬಾೞ್ತನ. joint living or concern (Rśv. 13, 27). — ಪುದುವುಗು. -ಪುಗು. to enter conjointly in or upon (Abh. P. 6, 47).

ಪುದುಗಿಸು pudugisu. = ಹುದುಗಿಸು, ಹೊದಗಿಸು. to cause to enter, to insert, to put into, to set as precious stones, to sheathe, to enwrap; to cover, to hide; to shelter, to protect (My.; Te. ಪೊದಗು, ಪೊದುಗು, ಪೊದುವು).

ಪುದುಗು pudugu. = ಹುದುಗು 1. to enter; to be covered or hidden, to hide (J. 13, 47; 18, 19; 26, 11; 28, 48; 29, 36). 2, to insert; to hide; to shelter (J. 28, 4). (Tu. ಪೊದೆಪು; Te. ಪೊದುಗು, ಪೊದುವು, to cover; to envelop; to surround, encircle; to set as precious stones; to sit on eggs).

ಪುದುರು puduru. = ಪದಿರ್. a variety of sounds, etc. (My.).

ಪುದುವು puduvu. = ಪುದು. a joining, a combination (Cpr. 1, 101 va.); connexion (Abh. P. 12, 77); a multi-

tude, a thicket. [ಶತಪತ್ರದ ಪುದುವಿನೊಳಿರದಗಲೆವೋದ ಹಂಸನನ ಅಸಲ್ Pb. 5, 56]. ಅರಮೆ ಅರಲ್ದ ಬಯಲ್ದಾವರೆಗಳ ಪುದುವುಗಳ್ (Śmd. 68).

ಪುದೆ pude. = ಪೊದೆ 2, ಹೊದೆ 2. wherein anything is put, or whatever envelops: a quiver (ದೊಣೆ Ct. I, 37, o. r. ಪೊದೆ; Te., M. ಪೊದಿ; M. also : a bundle, a load). 2, a covering, a cover (M. ಪುದೆ; T. ಪುದೈ, concealment): a thatch, a roof. 3, a bundle. 4, a bush, a thicket. [Tu. ಪುದೆಲ್].

ಪುದ್ಗಲ pudgala. beautiful, handsome. 2, the body; matter (ಮೂರ್ತಿಮದ್ವಸ್ತುಸಮ್ಮುದ, ಮೂರ್ತಿಯನುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳು Nn. 96 as ಮುದ್ಗಲ). 3, the soul or individuality (ಸಂಸಾರಿ, ಆತ್ಮನು 96 as ಮುದ್ಗಲ); personal identity. ಪುದ್ಗಲಂಗಳ್ ಎರಡುಂ ಶರೀರವನೂ ಆತ್ಮವನೂ ಹೇಳುವವು (Nr.). 4, shattered, broken to pieces; wrecked, decayed, etc. (ವಿಶೀರ್ಣ, ಒಡದುದು 96 as ಮುದ್ಗಲ).

ಪುನ್ pun. = ಪುಂ (puṁ), etc. masculine, etc.

ಪುನ puna. = ಪಿಣ, etc. metal. see ಕಬ್ಬುನ.

ಪುನಃ punaḥ. = ಪುನರ್ q. v., ಪುನಹ, ಪುನಹಾ. further, etc.

ಪುನಃಪಾಕ punaḥ-pāka. (Śmd. 99). cooking afresh; a repeated baking. [— ಪುನಃಪಾಕ (ಪುನರ್ಪಾಕ) ಗಂಜಿ. double boiled gruel].

ಪುನಃಪುನಃ punaḥ-punaḥ. *again and again, frequently.*

ಪುನಃಪ್ರೋಕ್ತಿ punaḥ-prōkti. = ಪುನರುಕ್ತಿ. saying again. (Mr. 2).

ಪುನಃಸಂಸ್ಕಾರ punaḥ-saṁskāra. renewed investiture, repetition of any essential ceremony. (Bh. 1, 5, 29).

ಪುನಃಸ್ವಯಂವರ punaḥ-svayaṁvara. renewed svayaṁvara (Rām. 3, 2, 17).

ಪುನಗು punagu. = ಪುನುಗು, etc. (My.). — ಪುನಗಿನ ಬೆಕ್ಕು. = ಪುಣುಗಿನ ಬೆಕ್ಕು. (My.; ಗನ್ಧಮಾರ್ಜಾಲ G.).

ಪುನರ್ punar. = ಪುನಃ. (Śmd. 99). further; *again; back, in return; on the other hand, on the contrary, but; indeed* (ಮತ್ತೆ Śmd. 395; Ct. I, 40).

ಪುನರಪಿ punar-api. even again, and on other hand, also. (Bp. 38, 50; 50, 69; 56, 45. 46).

ಪುನರಾಗತ punar-āgata. come back, returned. (My.).

ಪುನರಾಗತಿ punar-āgati. = ಪುನರಾಗಮನ. (My.).

ಪುನರಾಗಮನ punar-āgamana. the act of returning to the place set out from. (My.).

ಪುನರುಕ್ತ punar-ukta. said again, reiterated; repetition, useless repetition, tautology (Śmd. 251).

***ಪುನರುಕ್ತಾರ್ಥ punar-uktārtha.** a defect in composition. Kr. 1, 84.

ಪುನರುಕ್ತಿ punar-ukti. saying again, useless repetition, tautology; a mere, empty word. (Rām. 3, 8, 41).

ಪುನರುತ್ಥಾನ punar-utthāna. rising again, resurrection (Sk.).

ಪುನರುದ್ವಾಹ punar-udvāha. = ಪುನರ್ವಿವಾಹ. (My.).

ಪುನರುಪನಯನ punar-upanayana. renewal of the upanayana (My.).

ಪುನರ್ಜನ್ಮ punar-janma. = ಪುನರ್ಭವ. a new or second birth, regeneration, future birth by transmigration, metempsychosis. (J. 25, 35; My.).

ಪುನರ್ಜಾತ punar-jāta. born again, regenerated. see ಅ—.

ಪುನರ್ದರ್ಶನ punar-darśana. seeing again. (My.).

ಪುನರ್ದಾರಕ್ರಿಯೆ punar-dāra-kriye. taking a second wife after the death of the first. (R.).

ಪುನರ್ನವ punar-nava. becoming new or young again; *a finger-nail.*

ಪುನರ್ನವೆ punar-nave. *hog-weed, Boerhavia procumbens* Roxb. see ಗಣಜಿಲೆ 2.

ಪುನರ್ಭವ punar-bhava. born again; new birth, regeneration, transmigration (ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟುಹ Nn. 114). 2, *a finger-nail.* — see Bp. 53, 3; 54, 74.

ಪುನರ್ಭೂ punar-bhū. ಪುನರ್ಭೂ. reproduced, born again. 2, *a virgin widow re-married.* see ದಿಗ್ವಿಭು.

ಪುನರ್ವಚ punar-vaca. saying again, repeating (ಮರಳಿ ನುಡಿಹ Nn. 167).

ಪುನರ್ವಸು punar-vasu. the seventh (or the fifth) of the lunar asterisms. (My.).

ಪುನರ್ವಿವಾಹ punar-vivāha. second marriage.

ಪುನಶ್ಚ punar-ca. and again, still again (Mhr.; My.).

ಪುನಶ್ಚರಣೆ punar-caraṇe. = ಪುರಶ್ಚರಣ. repetition of a mantra, etc. (J. 11, 39; My.).

ಪುನಹ punaha. = ಪುನಹಾ. (My.).

ಪುನಹಾ punahā. Tbh. of ಪುನಃ. further, again. (My.; Mhr. ಪುನ್ಹಾ). ಪುನಹಾ ಹೋದರೆ ಶನಿ ಕಾಟ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ಪುನೀತ punīta. made clean or pure, purified, pure, clean (Bp. 3, 56; 6, 13; 31, 18; J. 18, 45). feminine ಪುನೀತೆ (Bp. 2, 47).

ಪುನುಗು punugu. = ಪುಣುಗು, etc. civet. — ಪುನುಗುಬೆಕ್ಕು. = ಪುಣುಗಿನ—. (My.). ಪುನುಗುಬೆಕ್ಕಿನ ಪರಿಮಳ (ಜವಾದಿ, ಪುಣುಗು G.)

ಪುನ್ನಪುಂಸಕ pun-napuṁsaka. masculine and neuter in gender (Śmd. 108).

ಪುನ್ನಾಗ pun-nāga. = ಮುನ್ನಾಗ. an elephant among men: a distinguished man (ನರಶ್ರೇಷ್ಠ, ಪ್ರಧಾನಪುರುಷ Nn. 61). 2, a white elephant; a distinguished elephant (ಪಟ್ಟವರ್ಧನಗಜ, ಪಟ್ಟದಾನೆ 61). 3, a buffalo (ಉಲಾಯ, ಕೋಣನು 61). 4, a serpent (ಫಣಿ, ಸರ್ಪನು 61). 5, *the tree Rottleria tinctoria* Roxb. (ಅವನಿಜಾತ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 61; ಸುರಹೊನ್ನೆ Mr. 126. see s. ಹೊನ್ನೆಯಮರ 2).

ಪುನ್ನಿಕೆ punnike. = ಪೊನ್ನೆ, etc. a kind of tree. see ಸುರ—.

ಪುಪ್ಪ puppa. Tbh. of ಪುಷ್ಪ. a flower (My.; Te.).

***ಪುಬ್ಬಕೋಟಿ pubba-kōṭi.** a measurement of time. ತೊಲಗದು ಪುಬ್ಬಕೋಟಿ ಪರಿ ಸಂಖ್ಯೆವರಂ Ap. 1, 52.

ಪುಬ್ಬು pubbu. = ಪುರ್ಬು, etc. an eye brow. (My.).

ಪುಬ್ಬೆ pubbe. = ಹುಬ್ಬೆ. Tbh. of ಪೂರ್ವೆ. the eleventh of the lunar mansions (My.; Te.).

ಪುಮ್ pum. = ಪುಂ (puṁ), etc. masculine (ಪುರುಷ Ct. I, 90).

ಪುಮಪತ್ಯ pum-apatya. *male offspring.*

ಪುಮಾಂಸ್ pumāṁs. = ಪುಮಾನ್. *a male, a man.* 2, *the soul.*

ಪುಮಾಖ್ಯೆ pum-ākhye. *a designation of a male being.*

ಪುಮಾನ್ pumān. = ಪುಮಾಂಸ್. (ಮಾನವ, ಮರ್ತ್ಯ, etc. Mr. 222).

ಪುಮ್ಭಾವ pum-bhāva. = ಪುಂಸ್ತ್ವ, ಪುರುಷತ್ವ. the state of male (G.; Cpr. 7, 132).

ಪುಮ್ಭೂಮನ್ pum-bhūman. *a word of the masculine gender in the plural number.*

ಪುಯ್ puy. = (ಒಗೆ 4, ಪೊಡೆ 1), ಪೊಯ್ 1, ಪೊಯಿ, ಹುಯ್ 2, ಹುಯಿ, ಹೊಯ್ 1, ಹೊಯಿ 1. to beat, to strike, to smite; to kill; to throb; to fling, to throw; to cast, to pour; to drive; etc. (M. ಪೊಯ್ಯು, to fight). ಪುಯ್ಯೆ (Śmd. s. ಬಕ್ಕಳಿ).

ಪುಯಲ್ puyal. = ಪುಯ್ಯಲ್ 1, ಪೊಯಿಲ್, etc. beating, striking, etc. ಪುಯಲ್ಗೆ ಪೋದಂ or ಪುಯಲ್ಪೋದಂ (Śmd. 195).

ಪುಯಲ್ಚು puyalcu. = ಪುಯ್ಯಲ್ಚು. to call or cry out, to vociferate; to lament (ಆಕ್ರೋಶಧ್ವನಿ Śmd. Dh.).

ಪುಯ್ಯಲ್ puyyal. 1. = ಪುಯಲ್, ಹುಯ್ಯಲ್ 2. beating, etc.; a blow, blows (J. 4, 41). ಪುಯ್ಯಲ್ಗೆ ಕರೆವನಂ (ಸೂ ಱುಗರೆವನಂ Śm. 42). [T. whirlwind].

ಪುಯ್ಯಲ್ puyyal. 2. = ಹುಯಿಲು, ಹುಯ್ಯಲು. vociferation; lamentation (Abh. P. 9, 195; J. 4, 16; see ಪೆಣ್ಬುಯ್ಯಲ್); [ಕೇಳ್ದು ಬಡಪಾರ್ವನ ಪುಯ್ಯಲಂ Pb. 6, 2]; lamentable; communication; solicitation. — ಪುಯ್ಯಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to lament (Grj. 8, 79); to solicit (6, 25). — ಪುಯ್ಯಲಿಡು. -ಇಡು. to solicit (Cpr. 7, 101); to communicate lamentably [ಬಿದ್ದಿರ್ದ ಮನೆಯ ಮೇಗೇಱಿ ಕಳ್ಳರೆನ್ದು ಪುಯ್ಯಲಿಟ್ಟಾಗಳ್ Vr. 18, 25;] (Abh. P. 11, 100 va.; Grj. 2, 71 va.); to lament (Abh. P. 10, 175 va.; Grj. 6, 13; J. 3, 24).

***ಪುಯ್ಯಲಿಸು puyyalisu.** to lament, cry. ಅಚ್ಚಿಗದೊಳೆ ಪುಯ್ಯಲಿಪನ್ತೆವೊಲೊಗೆದುದು ಚಳದನಿಲಹತ ಪಯೋನಿಧಿ ನಾದಂ Ap. 12, 76.

ಪುಯ್ಯಲ್ಚು puyyalcu. ಪುಯಲ್ಚು. (Abh. P. 2, 49; 9, 139. 142; 10, 58; 10, 176 va.).

ಪುರ್ pur. = ಪುರ. 1. *a town.* 2, the body.

ಪುರ pura. a stream, a rivulet, a brook, a water channel (ಪೊನಲ್ Śm. 35; ಪೊನಲ್ 102; ಕಾಲ್, ಕಾಲ್ವೆ Ct. II, 53; T. ಪುೞಲ್, anything which is hollow; a water-course, drain, see ಪೊನಲ್; ಪುರಳ್, M. ಪಿರಳ್, Te. ಪೊರಲು, to roll, welter; to roll over, overflow, be full; — an inundation; *cf.* ಪೊರಳ್, ಪೊಟ್ 1, and Sk. ಪೂರ; see s. ಪುಗ್ಗ & ಪುರೆ). see ಕಾಟ್ಪುರ.

ಪುರ pura. 1. = ಪುರ್ (Śmd. 106). a fortress, a castle; *a town, a city* (ಪುಟಭೇದನ, ಪಟ್ಟಣ Nn. 72; ಪೊೞಲ್ Śm. 102). 2, *a house, an abode.* 3, *the body* (ಕಳೇವರ, ದೇಹ 72). 4, a mode of counting (ಗಣನೆ, ಲೆಕ್ಕಭೇದ 72; = No. 7 ?). 5, ಲಿಂಗಭೇದ (ಲಿಂಗ ವಿವರ 72). 6, *bdellium.* 7, the number 3 (Ch.; ಮೂಱು Mr. 347, on account of ತ್ರಿಪುರ). 8, a certain metrical foot (Ch.). 9, N. of a demon. — ಪುರ ಹೋದರೆ ಪರ ಹೋದೀತೆ? (Prv.).

ಪುರ pura. 2. Tbh. of ಪೂರ. see ಕನ್ನಪುರ, ಬಣ್ಣಪುರ.

ಪುರಃ puraḥ. = ಪುರಸ್, q. v. before, in front, etc.

ಪುರಃಸರ puraḥ-sara. = ಪುರಸ್ಸರ. going before or in advance: *a fore-runner, a leader, a harbinger.*

ಪುರಃಸರಣ puraḥ-saraṇa. = ಪುರಸ್ಸರಣ. going before or in advance.

ಪುರಕ puraka. (Tbh. of ಪೂರಕ?). = ಪುರುಕ. full? see ಅಱುಬುರಕ, ಆಸೆ-.

ಪುರಕ್ಷಯ pura-kṣaya. the destroyer of Tripura: Śiva (Bp. 61, 47).

ಪುರಚಿ puraci. (= ಪುಣಿಸೆ). the tamarind. see ಪುಲ್ಲಮ್-, ಪುಳ್ಳಮ್-.

ಪುರತಸ್ puratas. *in front, in advance, before, forward.*

ಪುರತ್ರಯ pura-traya. Tripura (Bp. 54, 54).

ಪುರದನುಜಹರ pura-danuja-hara. the destroyer of the Dānavas of Tripura: Śiva (Bp. 54, 25).

ಪುರದ್ವಾರ pura-dvāra. *the gate of a city.*

ಪುರಧ್ವಂಸಿ pura-dhvaṁsi. Śiva (My.).

ಪುರನ್ತ puranta. = ಪುರಾತ. old, etc. (Bp. 61, 58; My.).

ಪುರನ್ದರ pur-an-dara. town-splitter: *Indra.* 2, Śiva. ಪುರನ್ದರ ನಿಗೂ ತೊನ್ದರೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪುರನ್ದರದಾಸ. N. of a Vaiṣṇava devotee, one of the foremost Haridāsas. — ಪುರನ್ದರವಿಟ್ಠಲ. N. of Kriṣṇa (My.; B. 5, 322).

ಪುರನ್ಧ್ರಿ pura-n-dhri. *a woman whose husband and children are living, a respectable matron; — a woman* (see ವಾರ-).

ಪುರಭಿತ್ತಿ pura-bhitti. a city-wall, a rampart, etc. ಪ್ರಾಕಾರ, ವಪ್ರ, ಶಾಲ, ಕೋಟೆ Mr. 191).

ಪುರಮಥನ pura-mathana. crusher of Tripura: Śiva (Śśv. 4, 47) 2, sign for a long letter (Ch.). — ಪುರಮಥನಂ. the metrical foot ᴗᴗᴗᴗ — (Ch.).

ಪುರಮರ್ದನ pura-mardana. Śiva (J. 2, 12).

ಪುರಯಮ pura-yama. restrainer or punisher of Tripura: Śiva (Mr. 12).

ಪುರಲೆ purale. = ಪುರ್ಲೆ, ಪುಳ್ಳೆ q. v. a small bit of dry wood. (My.).

ಪುರವಾರ pura-vāra. eating by turns in the houses of a town. ಇರವಾರ ಕೆಟ್ಟು, ಪುರವಾರ ಸೇರಿದ (Prv.).

ಪುರಶಾಸನ pura-śāsana. chastiser of Tripura: Śiva. (My.).

ಪುರಶ್ಚರಣ puras-caraṇa. = ಪುನಶ್ಚರಣೆ. repetition of the name of a deity or of a mantra. (My.).

ಪುರಸ್ puras. = ಪುರಃ. *before, in front, in advance, in the presence of.*

ಪುರಸತ್ತು purasattu. = ಪುರಸುತ್ತಿಗೆ. leisure; interval; time yet to run (My.; Mhr., H. ಪುರಸತ, ಪುರಸೂತ್). see Prv. s. ಉದ್ದಿಮಿಗಾಱ.

ಪುರಸುತ್ತಿಗೆ purasuttige. = ಪುರಸತ್ತು. (ಸಮಯ Cb.).

ಪುರಸ್ಕಾರ puras-kāra. the act of placing before or in front; showing respect, etc. (ಸನ್ಮಾನ G.; My.).

ಪುರಸ್ಕೃತ puras-kṛita. *placed before or in front.* 2, *distinguished, honoured.* 3, *harassed or attacked by an enemy.*

ಪುರಸ್ತಾತ್ purastāt. *before, in front of, in advance, in the first place, at the beginning; previously, formerly, first*; in the presence of. 2, *eastward; in the east; from the east.*

ಪುರಸ್ಸರ puras-sara. = ಪುರಃಸರ. going in advance, etc. (Cpr. 2, 93 va.).

ಪುರಸ್ಸರಣ puras-saraṇa. = ಪುರಃಸರಣ. see ಮುನ್ದು.

ಪುರಹರ pura-hara. Śiva (Śmd. 192; Bp. 39, 20; 57, 28). ಪುರಹರನ ಅರಸಿ (Grj. 3, 12 va.).

ಪುರಾ purā. *in former times, formerly, of old, of yore.* 2, *before, ere.*

ಪುರಾಕೃತ purā-kṛita. done formerly or of old, done long ago (Bp. 34, 32; 49, 32).

ಪುರಾಗ್ರಿಮ pura-agrima. an excellent town (Cpr. 6, 20).

ಪುರಾಣ purāṇa. *belonging to ancient or olden times, ancient, old.* 2, long, very long (ಕಡುದೀರ್ಘ, ಅತಿದೀರ್ಘ Nn. 138; ದೀರ್ಘ Mr. 519). 3, worn out (ಜರಠ, ಹೞದು 138; ಜೀರ್ಣ 519). *a tale of the past, history legendary and traditionary, legend, a purāṇa* (ಆದಿಕಥೆ, ಮೊದಲುಕಥೆ 138; ಆದಿಕಥೆ 519; see ಪಂಚಲಕ್ಷಣ; Bp. 43, 76. 77). ಪುರಾಣಾ ತಿಳಿದರೂ ಮಾರಣ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಪುರಾಣಾ ತಿಳಿದವನಾದರೆ ಹರಣ

ಉಱುಸಲಿ. — ಪುರಾಣಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ನಾರಾಯಣ ಎನ್ನಲಿಕ್ಕೇನು? — ಪುರಾಣಾ ಹೇಱುದರೆ ಪುಷ್ಪ ಬಿದ್ದಾವೇ? — ಪುರಾಣಾ ಹೇಱು ಹೋಗು ವಾಗ್ಯೆ ಬಾಗಲ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿ! ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prvs.). see Prvs. s. ಗಾದೆ, ಪೂರ್ವಿಕ.

ಪುರಾಣಕವೀಶ್ವರ purāṇa-kavīśvara. a great poet of the past (Kāvy. III, 2).

ಪುರಾಣಪುರುಷ purāṇa-puruṣa. the primeval male; Viṣṇu (My.); Rāma (J. 21, 29); Śiva.

ಪುರಾಣವೈರಾಗ್ಯ purāṇa-vairāgya. momentary freedom from worldly passion derived from hearing or reading a purāṇa, distaste of worldly vanities whilst listening to a purāṇa (My.).

ಪುರಾಣಶ್ರವಣ purāṇa-śravaṇa. listening to a purāṇa (My.).

ಪುರಾಣಿ purāṇi. = ಪುರಾಣಿಕ. — ಪುರಾಣಿಭಟ್ಟ. N. (Bp. 57, 28).

ಪುರಾಣಿಕ purāṇika. a man well read in the purāṇas; a public expounder of them (ಪೌರಾಣಿಕ, ಸೂತ Nn. 32; Bp. 57, 21. 30). ಆಚಾರ್ಯರ ಮಗನಾಗಿ, ಪುರಾಣಿಕನ ಅಳಿಯನಾಗಿ ಘೃತ ಅನ್ದರೆ ಅಱು ಯನೇ ಎಮ್ಮೆ ಸಗಣಿಯು? (Prv.).

ಪುರಾತ purāta. = ಪುರನ್ತ. Tbh. of ಪುರಾತನ. [Bv. 794]; (Bp. 22, 67; 25, 17; 45, 47; 48, 17). fem. ಪುರಾತೆ (Bp. 12, 42). [— ಪುರಾತ ವಳಿ. lineage of purātas (the ancient ones) Bv. 678]. — ಪುರಾತ ರೆಬ್ಬಪ್ಪ. N. (Bp. 59, 6).

ಪುರಾತನ purātana. = ಪುರನ್ತ, etc. *belonging to the past, former, old, ancient.* 2, a man who lived in former ages, a venerable man, or scholar, or a devotee, of the past (ಪೂರ್ವದ ಕವಿ Śmd. 11 Cm.). 3, an ancient story, a legend. ಪುರಾತನದ ಕಥೆ ಕಿರಾತ ಏನು ಬಲ್ಲ? (Prv.). see Prv. s. ನುಡಿ 2.

ಪುರಾನ್ತಕ pura-antaka. Śiva (Bp. 21, 4).

ಪುರಾನ್ತರ pura-antara. another city (Bh. 1, 8, 67).

ಪುರಾರಿ pura-ari. Śiva. 2, Viṣṇu. 3, a certain metrical foot (Ch.).

ಪುರಾವೃತ್ತ purā-vṛitta. a former conduct or mode of action. 2, *a legend.*

ಪುರಿ puri. 1. = ಹುರಿ 1. to dry by exposure to the heat of fire: to parch, as grain, pulse, etc. (ಸಿದ್ರ್ನವಕರಣ Śm. 106; Tu., T., M. ಪೊರಿ; Te. ಪೊರಟು, ಪೊಗಚು; ಪೇಲು, to be parched). ಪುರಿದ ಯವೆ (ಧಾನೆಗಳು Nr.). ಧಾನ್ಯಾದಿ ಪಿಷ್ಟಮಂ ಮಿದಿದು ಪುರಿಯಲ್ಕೆ ಸತ್ತುಗಮುಕ್ಕು (Mr. 219), ಮಿಗೆ ಪಿರಿದ ಬಿಸಿಯು ಮಳಲ್ (Bp. 11, 19). 2, to roast, as coffee, Cayenne pepper, cocoanut-kernels, castor-oil-seeds, happaḷas, etc. (My. as ಹುರಿ).

ಪುರಿ puri. 2. = ಹುರಿ 2. parching; roasting; (frying). 2, what is parched: partly boiled and then parched rice (My.; Tu., T., M. ಪೊರಿ). — ಪುರಿಗಡಬು. -ಕಡಬು. a flat wheaten cake that is filled with a mixture of jaggory and Bengal gram flour, and then fried in ghee (V. 9, 78).

ಪುರಿ puri. 3. = ಹುರಿ 3. twisting; that is twisted: twist, twine, string, pack-thread (of cotton thread or fibres, ತನ್ತು Śm. 106; Te., T.,M.; Tu., M. ಪಿರಿ, ಪುರಿ, to twist). — ಪುರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get twisted: to join together (Bp. 4, 58).

ಪುರಿ puri. 4. = ಪೊರೆ 2, ಹುರಿ 4, ಹೊರೆ 6. strength, refreshment, spirit, courage, valour (Te.); pride (Te., *cf.* ಪುಗ್ಗು; T. ಪುಱ, strength; ಪುರ, to keep, save, protect; to establish, confirm, see ಪೊರೆ 1; *cf.* ಪುರುಳ್ 1; Te. ಪುರಿಕೊನು, to gain strength or spirits, be refreshed; the heart to be pricked; ಪುರಿ ಕೊಲುಪು, to spur on, prick on, instigate, incite, stir up). — ಪುರಿಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. = ಹುರಿಗೂಡಿಸು. (G.).

*__ಪುರಿಗಣೆ puri-kaṇe.__ = ಪುರಿ 5, ಹುರಿ 5. saving, protecting, an arrow not to be used out of compassion in order to save. ಕುಡದಿರ್ ಪುರಿಗಣೆಯುನೆನಿತು ಅಲ್ಲೈಸಿದೊಡಂ Pb. 9, 78. see ಹುರಿಶಾಪ. T. ಪುರ to keep, save, protect.

ಪುರಿ puri. a castle; *a town, a city.*

ಪುರಿಡಿಸು puriḍisu. = ಪುರುಡಿಸು, q. v. to rival, etc.

ಪುರಿತತ್ puritat. = ಪುರಿತತ್ತು, ಪುರೀತತ್.

ಪುರಿತತ್ತು puritattu. Tbh. of ಪುರೀತತ್ (Śmd. 106).

ಪುರೀತತ್ purītat. *an entrail* (ಅನ್ತ್ರ, ಕರುಳು Mr. 396).

ಪುರೀಷ purīṣa. dust, mould, rubbish; *feces, excrement, ordure.*

ಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಗ purīṣa-utsarga. the voiding of excrement. see ಬಾಸು.

ಪುರು puru. = ಪುಲ. *much, many, abounding, abundant.* 2, the brother of Yadu.

ಪುರುಕ puruka. = ಪುರಕ. full? see ಅಂಜು-, ಅಱು-, ಉಚ್ಚೆಬುರುಕ, etc.

ಪುರುಕಿ puruki. feminine of ಪುರುಕ. see ಅಂಜುಬುರುಕಿ, ಉಚ್ಚೆ-, etc.; Prv. s. ಬಳ್ಳಿ.

ಪುರುಕುತ್ಸ puru-kutsa. N. (see Mr. s. ಅಱುವರ್).

ಪುರುಜ puru-ja. *much, many.*

ಪುರುಡಿ puruḍi. = ಪುರುಳಿ 2. a female parrot. (Cpr. 3, 9 va.).

ಪುರುಡಿಗ puruḍiga. = ಹುರುಡಿಗ. an envious man (V. 29, 24).

ಪುರುಡಿಸು puruḍisu. = ಪುರಿಡಿಸು, ಹುರಿಡಿಸು. to stand in competition with or vie with, to rival; to be filled with envious feelings, to envy (Grj. 10, 42; Rśv. 2, 8 va.; 11, 167; Śśv. 4, 41; J. 1, 8; Te. ಪುರಡಿಂಚು, ಪುರಣಿಂಚು, ಪುರುಡಿಂಚು, ಪುರುಣಿಂಚು, to resemble; to vie with, emulate; to contemn; ಪುರುಡು, likeness, similarity; ಪೊರೆ, to agree with; T. ಪೊರು, to resemble = ಪೊರುವು; to fight in battle; ಪೊರುದು, to fight; ಪೊರುನ್ದು, to join; to agree; to be agreeable or pleasing; to possess, as a quality or attribute; M. ಪೊರು, ಪೊರುದು, to meet in battle, fight; to vie, emulate; ಪೊರುದುವು, to emulate; to outdo; to scold. see ಪೊರೆ 3, ಪೊರ್ಮು, ಪೋಟಿ, ಪೋರ್ 1). ಪುರುಡಿಕ್ಕಂ (Śmd. 268, o. r. ಪುರಿಡಿಕ್ಕಂ). ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಪುರುಡಿಪಳ್ (159, o. r. ಪುರುಡಿಸುವಳ್). [ಅಳಲಿಸಿದಡೆ ಬಳಲಿಸಿದಡೆ ಪುರುಡಿಸಿದಡೆ …ಆ ಸಜ್ಜನ ಸತಿಯು ಗುಣಕ್ಕೆ ಕೊಱತೆಯಹುದು Cv. 285].

ಪುರುಡು puruḍu. 1. = ಹುರಿಡು, ಹುರುಡು. rivalry; envy, jealousy [ಇಮ್ಮುಬ್ಬೆವೆರಸಿದ ಕೂಟಕ್ಕಂ ಪುರುಡುವೆರಸಿದ ಕೊಂಕಿಂಗಂ… ಒಲ್ದು ಮೊಱಲ್ದು ಮಿಱೆಯಿರೆ Pb. 4, 17 va.; Ap. 4, 10; Vr. 38, 3]; (Cpr. 2, 40; 3, 12; 7, 62 va.; 8, 79 va.; 8, 81; Abh. P. 3, 45; V. 4, 9; J. 5, 34. 37). — ಪುರುಡುದೋಱು. -ತೋಱು. to show envy (V. 29, 25 va.). — ಪುರುಡುವಾತು. -ಮಾತು. a word of rivalry or envy (Śśv. 4, 130). [Tu. ಉರುಡು, to wrestle].

ಪುರುಡು puruḍu. 2. ceremonial uncleanness after child-birth (My.; Te.; T. ಪುಣಿಱು; M. ಪುಲೆ; see ಪೊಲೆ). ಪುರುಡಿನ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟ, ಸೂತಿಕಾಗೃಹ Si. 108).

ಪುರುದ puru-da. gold. (R.).

ಪುರುದನ್ತಿ puru-danti. N. of a female elephant (see Mr. s. ದ್ವಿಪ).

ಪುರುಪಕ್ಷ puru-pakṣa. a peacock (ನವಿಲ್ Mr. 168).

ಪುರುಪಾತ್ರ puru-pātra. a kind of vessel (ಪರಿವಾಣ Mr. 212).

ಪುರುಪೃಷ್ಠ puru-pṛiṣṭha. a serpent (ಸರ್ಪ Mr. 399).

ಪುರುಲೆ purule. 1. that joins or sticks to (?). see ಅಣ್ಚು-.

ಪುರುಲೆ purule. 2. = ಪುಱುಲೆ. N. of a bird. see ಕಾಬುರುಲೆ.

ಪುರುವ puruva. = ಪುಬ್ಬ, etc. an eye-brow (My.).

ಪುರುಷ puruṣa. *man, mankind; a man, a male;* a person; a husband, 2, *the soul.* 3, the soul of the universe; Viṣṇu (Mr. 17); Brahmā; Śiva. 4, the masculine gender (ಪುಲ್ಲಿಂಗ Śmd. 135. 140 Cm.; 258). 5, a person in grammar (see ಪ್ರಥಮ-, ಮಧ್ಯಮ-, ಉತ್ತಮ-; Kāvy. I, 5, 6-12, 18-20). 6, *the tree Rottleria tinctoria* Roxb. 7, the penis (My.). ಪುರುಷನಾದರೆ ಹರುಷ ಬೇಕು. — ಪುರುಷನಿಗೆ ಮರ್ಷ ಸಲ್ಲದು (Prvs.). see Bp. 47, 26; 48, 3. 20; 52, 24.

ಪುರುಷತನ puruṣatana. = ಪುರಷತ್ವ No. 1. (Bp. 38, 22; 46, 10; Rām. 4, 2, 18).

ಪುರುಷತ್ರಯ puruṣa-traya. the three persons in grammar (Śmd. 254. 259. 261. 263. 291. 297. 299).

ಪುರುಷತ್ವ puruṣatva. manhood, virility; manliness, valour, prowess; the state of man, manly nature or property. 2, the penis (Bp. 35, 25). ಪುರುಷತ್ವವಿಲ್ಲದವ (ನಪುಂಸಕ G.).

***ಪುರುಷಬ್ರತ puruṣa-brata.** Tbh. of ಪುರುಷವ್ರತ. an act or observance becoming of a man. ವರಸೀತಾದೇವತೆಯಂ ತರ್ಪನ್ನೆಗ ಮೋವದೆ ಪುರುಷಬ್ರತೋಚಿತಂ ವೀರರಸಂ Kr. 3, 190.

ಪುರುಷಮೇಧ puruṣa-mēdha. the vedic sacrifice of a man or men. (My.).

ಪುರುಷರತ್ನ puruṣa-ratna. a perennial herb, Ionidium suffruticosum Ging. (St. & Pl.; My.).

ಪುರುಷರಾಗ puruṣa-rāga. a male musical mode (Bp. 19, 18).

ಪುರುಷವಾಚಕ puruṣa-vācaka. a masculine noun (Śmd. 187; Kāvy. I, 2, 7-11).

ಪುರುಷವ್ಯಕ್ತಿ puruṣa-vyakti. a person, an individual (ಪುರುಷ G.).

ಪುರುಷಸನ್ತತಿ puruṣa-santati. = ಪುತ್ರಸನ್ತಾನ. male progeny (My.).

ಪುರುಷಸೂಕ್ತ puruṣa-sūkta. a vedic hymn about the soul of the universe (Ṛigv. 10, 90; My.).

ಪುರುಷಾಟವಿ puruṣa-aṭavi. N. of a forest (Cpr. 5, 45).

ಪುರುಷಾದ puruṣa-ada. a cannibal, a rākṣasa. (My.).

ಪುರುಷಾಧಮ puruṣa-adhama. a low man, an outcast (J. 16, 22).

ಪುರುಷಾನ್ತರ puruṣa-antara. another man (J. 5, 59).

ಪುರುಷಾಮೃಗ puruṣā (*i. e.* puruṣa)-mṛiga. a four-legged animal with a human face (My.; Ŗsv. 1, 135).

ಪುರುಷಾರ್ಥ puruṣa-artha. any one of the four objects or aims of man or of the soul, viz. dharma (discharge of duty), artha (acquirement of wealth), kāma (the gratification of desire), mōkṣa (final emancipation, ಧರ್ಮಾದಿ Mr. 259; Kāvy. III, 3, B, 2; Abh. P. 3, 144. 145; Bp. 38, 43 *b*; 40, 15; J. 3, 31. 39; Si. 255).

ಪುರುಷಾರ್ಥಿ puruṣārthi. a man who has ಪುರುಷಾರ್ಥ (J. 6, 53).

ಪುರುಷೋತ್ತಮ puruṣa-uttama. an excellent man. 2, Viṣṇu (Mr. 17). 3, a jina.

ಪುರುಹ puruha. *much, many.*

ಪುರುಹೂತ puru-hūta. much invoked: *Indra.*

ಪುರುಹೂತಗಣ puruhūta-gaṇa. a kind of metrical foot (Ch.).

ಪುರುಹೋತ್ರ puru-hōtra. N. (see s. ಅಂಶು).

ಪುರುಳ್ puruḷ. 1. ಪುರುಳು. = ಪುರುಳು, ಹುರುಳ್, ಹುರುಳು. (joining, see ಪುರುಡಿಸು); fitness, suitableness, propriety (ಯೋಗ್ಯತೆ Ct. I, 43); that is true or good [ಇನ್ನಿನಿತಱಿಂಗೊಳ ಮೊನ್ದಱಿಗೊಳ್ ಪುರುಳುಣ್ಟೆ? Ap. 9, 55]. (ಒಳ್ಳಿತು Bhn. 11, o. r. ಹುರುಳ್, ಸಿರಿ, ವೆವಸ್ಥೆ Nn. 150); the power or sense of a word meaning (ಅಭಿಧಾನ Śs.; Kk. 65; ಅರ್ಥ Śmd. 88 Cm.; Ct. II, 3; My.); power, strength of the body, of a tree, etc. (My. as ಪುರುಳು; [Tu. ಪೊರ್ಲ್ beauty]; T. ಪೊರುಳ್, the meaning of a word; superiority; money, riches; utensils; a child; gold; truth; a thing, that which exists; ಪೊರುಟ್ಟು, a thing of use; cause = ನಿಮಿತ್ತ; M. ಪೊರುಳ್, what belongs to one; contents, meaning; the cause; ಪೊರುಟ್ಟು, cause, sake; Te. ಪೊಣ್ಟೆ, on account of). ಪುರುಳ್ಗಳ್ (Śmd. 52). ಪದಂಗಳ ಪುರುಳ್ (ಪದಪದರ್ಥಂ 46 Cm.). see ಪೆರ್ಚುಮ್ಬುರುಳ್; Cpr. 2, 30. 54; Ŗsv. 11, 167; V. 2, 21; 5, 78 va.

ಪುರುಳ್ puruḷ. 2. = ಪೊರಳ್, etc. to roll, etc. ತೆಪ್ಪತೆಪ್ಪನೆ ಪುರುಳ್ (Śmd. 229 Mdb.). [Tu. ಪುರೆಳ್, ಪುಡೆರ್].

ಪುರುಳಿ puruḷi. 1. a notable, influential or high position (ಕುಲಸ್ಥಲ Śm. 113. o. rs. ಕುಲಸ್ಥ, ಕುಲರ್ಥ; T. ಪುಳ್ಳಿ, estimation, valuation; M. ಪುಳ್ಳಿ, an article or person, and their valuation; ಪುಳ್ಳಿಕ್ಕಾರ, a man of note, influential).

ಪುರುಳಿ puruḷi. 2. = ಪುರುಡಿ. (that imitates or rivals): a female parrot (ಸಾರಿಕೆ, ಪೆಣ್ಗಿಳಿ Śs.); [ಕಲ್ತೊಡನೋದುವುದಲ್ತೆ ಗಿಳಿಗಳುಂ ಪುರುಳಿಗಳುಂ Kr. 1, 10; Pb. 3, 37; Ap. 4, 54 va.; Vr. 97; 9]. a young parrot (ಗಿಳಿವಱು Ct. I, 28, o. r. ಗಿಣಿ-); a parrot (ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ, ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ, ಗಿಳಿ Śm. 28; Kk. 24; ಶುಕ Śm. 113). see Cpr. 8, 67 va.; Ahh. P. 3, 108; Ŗsv. 8, 5 va.

ಪುರುಳು puruḷu. = ಪುರುಳ್, etc. to roll, etc. (My.).

ಪುರೂರವ purū-rava. Tbh. of ಪುರೂರವಸ್ (Śmd. 106; see Mr. s. ಅಱುವರ್; J. 2, 52; 18, 54).

ಪುರೂರವಸ್ purū-ravas. crying much or loudly. 2, N. of a prince.

ಪುರೆ pure. = ಪೊರೆ 6. a boil, an ulcer. (T. ಪುರೈ, the hollow of a pipe, tube, etc.; a fistula, or sinuous ulcer; ಪುಟೈ, the hollow in a pipe, a tube; anything which is hollow = ಪುಟಿಲ್; [Tu. ಪುಡಿ]; Mhr. ಪುಳೀ, a pimple; a phagedenic ulcer). see ಏಟ್ಟುರೆ.

ಪುರೋಗ puras-ga. going before, preceding, leading; *a leader;* first, chief, principal.

ಪುರೋಗತಿ puras-gati. preceding; precedence. (My.).

ಪುರೋಗಮ puras-gama. = ಪುರೋಗ. leading; *a leader;* etc.

ಪುರೋಗವ puras-gava. = ಪುರೋಗಮ. see ಪೌರೋಗವ.

ಪುರೋಗಾಮಿ puras-gāmi. *a leader.*

ಪುರೋಚನ purōcana. N. of a man (Bh. 1, 8, 87).

ಪುರೋಡಾಶ puras-ḍāśa. *a sacrificial cake of ground rice* (ಯಾಗಾರ್ಥಮಹ ಹೋಳಿಗೆ Nr.; J. 20, 33).

ಪುರೋದ್ಯಾನ pura-udyāna. a pleasure-garden belonging to a town, a park. (J. 17, 11).

ಪುರೋಧ puras-dha. Tbh. of ಪುರೋಧಸ್. a family friest, etc. (Mr. 266).

ಪುರೋಧಸ್ puras-dhas. *a family-priest, a prince's domestic priest.*

ಪುರೋಭಾಗ puras-bhāga. the front or fore part. (Cpr. 5, 64 va.). 2, *forwardness, obtrusiveness, meddlesomeness;* malevolence. 3, the entrance or neighbourhood of a town (ಪ್ರತೀಹಾರ, ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪ Nn. 100; Cpr. 1, 134 va.).

ಪುರೋಭಾಗಿ puras-bhāgi. obtrusive. 2, malevolent; *censorious.* 3, double-tongued, deceitful (ದ್ವಿಜಿಹ್ವ, ಎರಡು ನುಡಿವಂ Mr. 230).

ಪುರೋವಗಮನ puras-avagamana. going, or going away, before or in advance; learning, comprehending, or considering beforehand. see ಮುಮ್ಬುಡು.

ಪುರೋಹಿತ puras-hita. placed foremost or in front; one holding a charge or commission; the family-priest (ಪುರೋಧ Mr. 266; Śmd. 129; Bp. 55, 7; J. 26, 33).

ಪುಱ್ pur̤. a sound in imitation of breaking wind (*cf.* ಬುಱ), and 2, of easing nature (C.).

ಪುಱಿಲೆ pur̤ile. = ಪುಱುಲೆ, q. v.

ಪುಱುಲೆ pur̤ule. = (ಪುರುಲೆ 2), ಪುಱಲೆ, ಪೊಱಲೆ, ಹುಱಲೆ. N. of a bird (ಚಂಚಲ Mr. 175, o. rs. ಪುಱಲೆ, ಪೊಱಲೆ).

ಪುಱ್ಪ pur̤pa. = ಪುಷ್ಪ. a flower (Hlā. MS.; Cpr. 3, 61; 8, 106).

ಪುಱ್ಪಕ pur̤paka. = ಪುಷ್ಪಕ. a flower. (Hlā. MS.).

ಪುಱ್ಪಕದಮ್ಬ pur̤pa-kadamba. = ಪುಷ್ಪಕದಮ್ಬ. a multitude of flowers (Cpr. 1, 141).

ಪುಱ್ಪಚಾಪ pur̤pa-cāpa. = ಪುಷ್ಪಚಾಪ. a bow of flowers. (Abh. P. MS. 1, 118).

ಪುಱ್ಪದನ್ತ pur̤pa-danta. = ಪುಷ್ಪದನ್ತ. N. (Hlā. MS.; Abh. P. MS. 1, 10).

ಪುಱ್ಪಧನ್ವ pur̤pa-dhanva. = ಪುಷ್ಪಧನ್ವ. Kāma. (Hlā. MS.).

ಪುಱ್ಪಪತ್ರ pur̤pa-patra. = ಪುಷ್ಪಪತ್ರ. a kind of arrow. (Hlā. MS.).

ಪುಱ್ಪಮಾಲಿಕೆ pur̤pa-mālike. = ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ. a garland of flowers. (Cpr. 6, 81).

ಪುಱ್ಪರಥ pur̤pa-ratha. = ಪುಷ್ಪರಥ. (Cpr. 10, 6).

ಪುಱ್ಪರಸ pur̤pa-rasa. = ಪುಷ್ಪರಸ. (Hlā. MS.).

ಪುಱ್ಪಲಿಹ್ pur̤pa-lih. = ಪುಷ್ಪಲಿಹ್. a large black bee. (Hlā. MS.).

ಪುಱ್ಪವತಿ pur̤pa-vati. = ಪುಷ್ಪವತಿ. a menstruous woman. (Hlā. MS.).

ಪುಱ್ಪವಾಟಿ pur̤pa-vāṭi. = ಪುಷ್ಪವಾಟಿ. a flower garden. (Hlā. MS.).

ಪುಱ್ಪಸಾಯಕ pur̤pa-sāyaka. = ಪುಷ್ಪಸಾಯಕ. Kāma. (Cpr. 6, 80).

ಪುಱ್ಪಹೀನೆ pur̤pa-hīne. = ಪುಷ್ಪಹೀನೆ. (Hlā. MS.).

ಪುಱ್ಪಾಂಜಲಿ pur̤pa-añjali. = ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ. (Cpr. 8, 30).

ಪುಱ್ಪಾಪಚಯ pur̤pa-apacaya. = ಪುಷ್ಪಾಪಚಯ. gathering of flowers. (Cpr. 3, 28 va.).

ಪುಱ್ಪಿತ pur̤pita. = ಪುಷ್ಪಿತ. (Cpr. 2, 73; 3, 51).

ಪುರ್ಕು purku. a sound expressing disdain (My.). ಪುರ್ಕು ಅನ್ದರೆ ಹರ್ಕು ಮುಚ್ಚೀತೇ? (Prv.).

ಪುರ್ಗಿ purgi. = ಪುಗ್ಗಿ, q. v.

ಪುರ್ಗು purgu. = ಪುಗ್ಗು. pride, etc. see ಪುಗ್ಗಾಯಿಲ s. ಪುಗ್ಗು.

ಪುರ್ಚು purcu. ruin; wickedness (*cf.* ಪುಚ್ಚಱ, ಪುಱ, and ಪುಱುಕು). — ಪುರ್ಚುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be ruined or wicked (V. 41, 39).

ಪುರ್ಬು purbu. = ಉಬ್ಬು, ಪುಬ್ಬು, ಪುರುವ, ಪುರ್ವು, ಹುಬ್ಬು, ಹುರ್ಬು. Tbh. of ಭ್ರೂ or ಭ್ರುವ. an eyebrow, the brow (Bp. 47, 58; Rśv. 5, 51; 6, 36; Tu., T. ಪುರುವ, ಪುರೂರ, ಪೀರು; M. ಪುರಿಯ, ಪುರಿಗ). ಕುದುರೆಯ ಪುರ್ಬಿನೊಳು ಕದಪಿನೊಳು ಬೆನ್ನೊಳು ಉರದೊಳು ಪೆಗಲೊಳು ಉದರದೊಳ್ etc. ಸುೞಿ ಪುಟ್ಟಲ್ಕೆ ಕಷ್ಟಮಕ್ಕುಂ (Mr. 280). ಪುರ್ಬು ಬಿಚ್ಚದಿಹುದು (ಭ್ರುಕುಟಿ 463). — ಪುರ್ಬಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to frown (Rśv. 5, 55 va.; 9, 29).

ಪುರ್ಲೆ purle. = ಪುರಲೆ, etc. a small bit of dry wood. (My.).

ಪುರ್ವು purvu. = ಪುರ್ಬು, etc. (Cpr. 5, 69. 97; 6, 23; Grj. 5, 20; Bp. 20, 12). [ತುಱುಗೆಮೆ ನೀಳ್ದ ಪುರ್ವು Pb. 1, 108; Ap. 1, 61; 9, 32]. ಬೇಡತಿ... ಪುರ್ವಿನಿಂ ಜಯ್ಗೆತಿನೆಯುಂ (Rāghc. 17, 66). see ಕುಡುಪುರ್ವು. — ಪುರ್ವುರ್ವು. -ಉರ್ವು. the brows to be raised (Abh. P. 9, 12).

ಪುಲ್ pul. = ಪುಲು, ಪುಲ್ಲು, ಹುಲ್, ಹುಲು, ಹುಲ್ಲು. grass; straw (ಬಾಣ Nn. 7; Cpr. 5, 64 va.; T., M.; Te. ಪುಲು, ಪುಲ್ಲು, ಪೂರಿ). [ಕೊಲ್ಲಂ ಬಿಸುಡಾಯುಧಮಂ ಪುಲ್ಲಂ ಕರ್ಚು Kr. 3, 200; Pb. 13, 41 va.; Ap. 6, 73; Vr. 62, 15]. ಮರಗಿಡುಬಳ್ಳಿಪುಲ್ ಪೊದಱ್ (Śmd. 89. 113. 129). ಪುಲ್ಲುಂ ಹುಟ್ಟಿಗೆಯುಂ (84). ಮಾನಿಸರಂ ಪುಲ್ಗೆ ಕಷ್ಟಮಾಗೆ ನೆನೆವಂ (159). ಪುಲ್ಲ ದೊನ್ದೆ (Rśv. 6, 116). ಪುಲ್ಗಳ್ (J. 15, 17; 20, 5). ಇನ್ತುವುಂ ಸಿರಿ ಪುಲ್ಲಗ್ರದ ತುನ್ತುಱಿಯ! (Sś. 74). see ಎಳೆವುಲ್. — ಪುಲ್ಗಚ್ಚು. -ಕಚ್ಚು. = ಪುಲ್ಗರ್ಚು. (C. Bp. 32, 42). — ಪುಲ್ಗರ್ಚು. -ಕರ್ಚು. to gnaw grass, to feel oneself overpowered, to humble oneself (Rśv. 5, 122). — ಪುಲ್ದೇಗುಲ. a temple built of grass (V. 6, 9 va.). — ಪುಲ್ದೊಂಡೆ. a bundle of grass or straw (C. Bp. 42, 33). — ಪುಲ್ಮರುಳ್. a weak, worthless demon [ಪೊಗದಿರೀಶ್ವರನಾಡೆಯೆನ್ದು ಪುಲ್ಮರುಳಿನಿಸಾನುಮಂ ತೆಗೆದು ಕಾಡಿದುದಲ್ಲಿ ಫಣೀನ್ದ್ರಕೇತುವಂ Pb. 13, 55]; (Abh. P. 13, 66). — ಪುಲ್ಮಿಗ. a grass-eating, weak beast (Rśv. 5, 130). — ಪುಲ್ಮೇವು. grass and food (J. 19, 32). — ಪುಲ್ಲಂ ಕರ್ಚು. = ಪುಲ್ಗರ್ಚು. (Rśv. 9, 27; 11, 15). — ಪುಲ್ಲ ಮುರಿ. a ring of grass (Rśv. 13, 24). [— ಪುಲ್ಬಗೆ. -ಬಗೆ. mean mentality. ಅವರ ಮನದ ಪುಲ್ಬಗೆಯುಂ ಪೊಲ್ಲಮೆಯುಂ ಮನಱಿಯದೆ Pb. 6, 68 va. — ಪುಲ್ವನಿ. -ಪನಿ. dew-drops on grass. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಭವದ ಸುಖಮೆಮ್ಬ ಪುಲ್ವನಿಯೊಳ್ ಸಿಲ್ಕಿ Vr. 28, 15]. — ಪುಲ್ವೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. a load of grass or straw (C. Bp. 42, 29. 30).

ಪುಲ್ pul. = ಪುಂ, etc. masculine. see ಪುಲ್ಲಿಂಗ.

ಪುಲ pula. = ಪುಟಿ. civet, etc. — ಪುಲಕಾಪು. = ಪುಟಿಕಾಪು. (ಪರಿಕರ್ಮ, ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳದು ಕೊಟೀ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸೊಗಸು ಮಾಡುವಿಕೆ Si. 225). — ಪುಲಕಾಪುಸೇವೆ. the ceremony of undressing an idol, rubbing it with an ointment of civet, etc., and sprinkling paccakarpūra powder over it (My.).

ಪುಲ pula. = ಪುರು. abundant, etc. see ವಿ-.

ಪುಲಕ pulaka. = ಪುಳಕ, ಪುಳಕೆ. *erection or bristling of the hairs of the body* occasioned by delight, etc., horripilation (ಪೊಮ್ಪುಱ Ct. I, 105; II, 9; Kk. 31; Śm. 76. 111; ರೋಮಾಂಚನ, ಪುಳಕೆ Nn. 145). 2, *any kind of insect or vermin infesting animals* (*cf.* ಪುೞು). 3, (= ಪುಲಾಕ) a ball of boiled rice (ಕೂೞ ಅಗುಳು 145, o. r. ಅಗುಳು; ಅನ್ನದ ಅಗುಳು Mr. 486). 4, (= ಪುಲಾಕ) grain (ಧಾನ್ಯ, ಧಾನ್ಯಗಳು 145).

ಪುಲಕಾಂಕುರ pulaka-aṅkura. horripilation (Śsv. 2, 94).

ಪುಲಕಿತ pulakita. having the hairs of the body erect or bristling up, thrilled with joy. (Abh. P. 5, 7).

ಪುಲಕಿಸು pulakisu. = ಪುಳಕಿಸು, ಪುಳುಕಿಸು. the hairs of the body to become erect or to bristle (Bp. 45, 53; 57, 46).

ಪುಲಕೋದ್ಗಮ pulaka-udgama. = ಪುಲಕ No. 1. horripilation. (My.).

ಪುಲಸ್ತ್ಯ pulastya. N. of a ṛiṣi (see ಮುಖ್ಯಋಷಿ; J. 33, 40). 2, N. of one of the seven prajāpatis.

ಪುಲಸ್ತ್ಯಾತ್ಮೋದ್ಭವ pulastya-ātmōdbhava. Kubēra (Mr. 54).

ಪುಲಹ pulaha. N. of an ancient ṛiṣi, son of Brahmā. see ಪ್ರಜಾಪತಿ.

ಪುಲಾಕ pulāka. (= ಪುಲಕ Nos. 3 & 4). *shrivelled or blighted or empty grain.* 2, *a lump of boiled rice* taken from the mass and kneaded into a ball (see ಅಗುಳು, ಕಳಗೂಟ್). 3, *brevity, abbreviation, abridgment.*

ಪುಲಿ puli. 1. (Śmd. 113. 129). = ಹುಲಿ 1. a tiger (ಪುಂಡರೀಕ Mr. 504; Te., T., M.; Tu. ಪಿಲಿ; T. also ಪಿಲಿ; *cf.* ಪಿಲ್ಲಿ 2?). ಪುಲಿಯ ಬಾಯ್ಕಿಂ ಬಟ್ಟುಂಕಿದಂ (Śmd. I). [ತೊಲತೊಲಗೀ ಮೇಳಿಗೆ ಪುಲಿ Kr. 2, 26; Pb. 7, 26; Ap. 5, 5]. ಈದ ಪುಲಿಯಾವೋಲ್ ಇರ್ದಳ್ (Śmd. 144). ಒನ್ದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಟ್ಟುವುದೆ ಪಿರಿಯ ಪುಲಿಯುಮಂ ಕವಿಲೆಯುಮಂ? (150). ಪುಲಿ ಗರ್ಜಿಸುತ ಬರಲ್ (Rāghe. 17, 70. 73). ಪುಲಿಯ ಚರ್ಮದ.... ಬಿರುದು (Rśv. 6, 11 va.). ಪಾಲು ನೀಡಿ ಪುಲಿಯಂ ಸಾಕಲ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಸಿಯೇ? (Sś. in B. 5, 41). see J. 15, 32. 33. 39; 28, 44. 46. 48.— ಪುಲಿಕಲ್ಲು. N. of a village in Mysore (My.). 2, a play at which three big stones represent tigers, and fifteen smaller ones huntsmen (My.).— ಪುಲಿಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. = ಹುಲಿ-. N. of a village [ಅದಱೊಳಗಂ.... ಪುಲಿಗೆಱೆಯಾ ಸದಭಿಸ್ತುತಮಪ್ಪೊಂ ಕುನ್ದದ ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್ Kr. 1, 37; Pb. 14, 58]; (Bp. 44, 4; 51, 76. 83).— ಪುಲಿದೊವಲ್. -ತೊವಲ್. a tiger-skin (Rśv. 2, 96; 14, 106 va.).— ಪುಲಿಮುಖ. = ಹುಲಿ-. an egress or outlet from a fort, made to resemble a tiger's face (ನಿಃಸರಣ Mr. 191; M.).— ಪುಲಿಮೊಗ. = ಪುಲಿಮುಖ. (C. Bp. 42, 26).— ಪುಲಿಯಾರ್. -ಆರ್. (= ಅವರ್). see ಪೆಸುಬಟ್ಟ-.— ಪುಲಿಯುಗುರ್. -ಉಗುರ್. = ಹುಲಿ-. a tiger's claw; an ornament of tiger-claws (Abh. P. 3, 141; Te. ಪುಲಿಗೋರು). ಪುಲಿಯುಗುರ ಪಟ್ಟಿ (Bp. 11; 25).— ಪುಲಿಯುಡುಪ. -ಉಡುಪ. N. (Bp. 21, 12). [— ಪುಲಿವಿಣ್ಡು. — ಪಿಣ್ಡು. the group of tigers. ಪುಲಿವಿಣ್ಡುವೊಲಾದವಳುರ್ಕೆ ಕೆಯ್ಮಿಕ್ಕಿರೆ ಬನ್ದುದೊನ್ದಣಿ Pb. 3, 67].— ಪುಲಿಸಮ್ಮ. = ಪುಲಿದೊವಲ್. (V. 9, 104).

ಪುಲಿ puli. 2. = ಪುದಿ 3. holding in common, etc.— ಪುಲಿವಟ್ಟ. = ಪುದಿವಟ್ಟ. (My.).

ಪುಲಿಗಿಲ್ puligil. = ಪುಲಿಂಗಿಲ್, ಹುಲಿಗಿಲು, etc. the Indian leech. (Śsv. 3, 32).

ಪುಲಿಂಗ pulinga. the hold of a ship (ಮಂಗ, ನಾವೆಯ ಬಸುಱು Hlā.; ಮಂಗ, ಹಡಗಿನ ಇದ್ದೆಸೆ Mr. 408).

ಪುಲಿಂಗಿಲ್ pulingil. = ಪುಲಿಗಿಲ್, etc. (Rśv. 5, 56).

ಪುಲಿನ pulina. = ಪುಳಿಲ್. a sandbank; *an island of alluvial formation, or one from which the water has recently withdrawn, a small island or bank left in the middle of a river by the subsiding of its waters, an islet* (ಸೈಕತ, ದ್ವೀಪ, ಮಳಲೊಟ್ಟಿಲ್ (Mr. 414).

ಪುಲಿನ್ದ pulinda. = ಪುಳಿನ್ದ. *N. of a barbarous tribe* (ಬೇಡಜಾತಿ Mr. 379); a man of this tribe.

ಪುಲಿನ್ದಿನಿ pulindini. = ಪುಳಿನ್ದಿನಿ. a female of the Pulinda tribe (Śsv. 5, 13).

ಪುಲು pulu. = ಪುಲ್, etc. grass, etc. (ಬಾಳ, ಹುಲ್ಲು Nn. 123; Bp. 11, 11; 24, 57).— ಪುಲುದೇಗಲ. = ಪುಲ್ದೇಗುಲ. (Bp. 9, 6). — ಪುಲುವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. a grassy path (Cpr. 5, 52 va.).

ಪುಲೋಮ pulōma. *N. of a demon*, the father-in-law of Indra by whom he was destroyed. 2, N. of a ṛiṣi (see ಮುಖ್ಯಋಷಿ).

ಪುಲೋಮಜಾತೆ pulōma-jāte. = ಪುಲೋಮಜೆ. (ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ಶಚೀದೇವಿ Nn. 28).

ಪುಲೋಮಜಿತ್ pulōma-jit. Indra. (R.).

ಪುಲೋಮಜೆ pulōma-je. *Śacī, the wife of Indra.*

ಪುಲೋಮಜೇಶ pulōmajā-īśa. Indra (My.).

ಪುಲ್ಲ pulla. = ಪುಳಿ, etc. (Te. ಪುಲ್ಲ, sour, acid; Te. ಪುಲ್ಲ, T. ಪುಲ್ಲೈ, a pale, dun, yellowish, grizzled colour).— ಪುಲ್ಲಮ್ಪುರಚಿ. -ಂ-ಪುರಚಿ. = ಪುಳ್ಳಮ್ಪುರಚಿ, q. v. (Si. 157).

ಪುಲ್ಲ pulla. = ಫುಲ್ಲ q. v. blown as a flower (Sk.).— ಪುಲ್ಲನಡಕಾಱ. -ನಡಕಾಱ. = ಪುಲ್ಲವಡಿಗ. (ಅರಲ್ವಡಿಗ Kk. 35; Śm. 67).— ಪುಲ್ಲವಡಿಗ. -ವಡಿಗ. (Śmd. 234). a man who grows and sells flowers (ಪೂವಡಿಗ Ct. I, 93; II, 97).

ಪುಲ್ಲಕ pullaka. = ನೀಲಂಗು, q. v. an insect (*cf.* ಪುಲಕ No. 2).

ಪುಲ್ಲನಾಭ pulla-nābha. Viṣṇu (Bp. 54, 34).

ಪುಲ್ಲಶರ pulla-śara. Kāma (Abh. P. 8, 14; Rśv. 1, 135 va.).

ಪುಲ್ಲಿಗೆ pullige. Tbh. of ಪೋಲಿಕೆ. a flat cake made of barley or wheat. (Bh. 1, 15, 7).

ಪುಲ್ಲಿಂಗ pul-linga. the masculine gender; a term of that gender (Śmd. 108. 112. 119. 128. 138. 147. 181. 185; Kāvy. I, 2, 20-22. 31. 32. 71-73 *b*).

ಪುಲ್ಲು pullu. = ಪುಲ್, etc. grass, etc. (Bp. 60, 23).

ಪುಲ್ಲೆ pulle. = ಹುಲ್ಲೆ. a deer, an antelope (ಚಿಗರೆ G.). [ಅಪ್ಪುಂ ತುಡೆ ನಡುವಿರ್ದೊನ್ದು ಪುಲ್ಲೆಯಿರ್ಪನ್ತಿರ್ದಳ್ Pb. 3, 51]. ಈ ಪುಲ್ಲೆ ಬನ್ದುವು (Śmd. 169). see Rśv. 5, 122; 13, 90; 30, 104 va.; J. 15, 19; 28, 37. 44.— ಪುಲ್ಲೆವಱ. -ಮಱ. a young antelope (Rśv. 5, 71).

ಪುಲ್ಲೆಗ pullega. a talkative or foul-mouthed man (ಸೊರಹುಗಾಱ Ct. I, 59; Te. ಪುಲುಗು, T., M. ಪುಳ್, a bird; see ಪಲುಮ್ಬು).

ಪುವ್ವು puvvu. = ಪೂ 2, ಪೂವು, ಹುವ್ವು, ಹೂ 2, ಹೂವು. a flower, a blossom (Te. ಪುವು, ಪುವ್ವು; *cf.* ಪುಷ್ಪ; see ಪೊಲೆ). 2, a disease of the eye: albugo (My. as ಹೂ; Te.; *cf.* ಪುಷ್ಪ No. 2). see ಗಱುವುವ್ವು.

ಪುಷಿತ puṣita. = ಪುಷ್ಟ. nourished (ರಕ್ಷಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ G.).

ಪುಷ್ಕರ puṣkara. (= ಒಕ್ಕರೆ). *a lotus* (ಸರಸಿಜ, ತಾವರೆ Nn. 27; ಬಿಸಜ Mr. 496). 2, *a species of costus, Costus speciosus or arabicus.* 3, *the tip or extremity of an elephant's trunk* (ವಾರಣಹಸ್ತದ ಅಗ್ರ, ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ 27; ಗಜಹಸ್ತದ ಅಗ್ರ 496). 4, the skin of a drum or place where any musical instrument is struck (ವಾದ್ಯಮುಖ 27; ವಾದ್ಯತುಣ್ಡ 496). 5, the mouth of a vessel (ಭಾಣ್ಡಮುಖ 27; ಘಟತುಣ್ಡ 496). 6, *the Indian crane, Ardea sibirica* (ಸಾರಸ, ಪೆಣ್ಡುಲಕ್ಷಣ Mr. 172). 7, *the blade of a sword;* a sword (ತರವಾರಿ, ಖಡ್ಗ 27; ಅಸಿ 496). 8, *the sky, the atmosphere* (ಗಗನ, ಆಕಾಶ 27; ಗಗನ 496). 9, *water* (ಶಮ್ಬರ, ನೀರ್ 27; ಕುಶ 496). 10, *a celebrated place of pilgrimage* in the province of Ajmere (ಉತ್ತಮತೀರ್ಥ 27; ಸುತೀರ್ಥ 496). 11, the face or mouth of a snake (ಅಹಿತುಣ್ಡ, ಹಾವಿನ ಮುಖ 27). 12, a (good) quality (? ಗುಣ 27; *cf.* ಪುಷ್ಕಲ). 13, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 14, N. of a dvīpa or great division of the universe. 15, a remedy; any drug or medicament (ಭೇಷಜ, ವೈದ್ಯ 27; ಔಷಧ 496). 16, N. of a prince, the brother of Nala.

ಪುಷ್ಕರಮೂಲ puṣkara-mūla. = ಪುಷ್ಕರ No. 2. a garden plant, Costus speciosus Sm. (St. & Pl.).

ಪುಷ್ಕರಾಹ್ವ puṣkara-āhva. *the Indian crane, Ardea sibirica.*

ಪುಷ್ಕರಿ puṣkari. an elephant. (R.).

ಪುಷ್ಕರಿಣಿ puṣkariṇi. = ಒಕ್ಕರಣೆ, ಹೊಕ್ಕರಣೆ. *a lotus-pool; an artificial tank, a square or large tank.* 2, a female elephant.

ಪುಷ್ಕಲ puṣkala. *much, many, abundant;* splendid, magnificent; *eminent, excellent, best.*

ಪುಷ್ಟ puṣṭa. = ಪುಟ್ಟ. *nourished, cherished, fed, well-fed;* thriving, strong; *abounding, abundant, much;* rich, well-supplied; eminent.

ಪುಷ್ಟಿ puṣṭi. (= ಪುಷ್ಟು). a well-nourished condition, fatness, plumpness. 2, growth, increase, advance, thriving; comfort, wealth, means, property. 3, strength, power (My.). 4, cherishing, nourishing, nourishment, maintenance, support. 5, propping, backing, aid (Mhr.). ಪುಷ್ಟಿಯಾದವ ತುಷ್ಟಿಯಿದ್ದಾನು (Prv.). see ವಾಕ್-.

ಪುಷ್ಟಿಕರ puṣṭi-kara. nourishing, causing to thrive or grow. (My.).

ಪುಷ್ಟಿಕಾರಕ puṣṭi-kāraka. = ಪುಷ್ಟಿಕರ. (My.; B. 4, 41).

ಪುಷ್ಟಿಕಾರಿ puṣṭi-kāri. = ಪುಷ್ಟಿಕರ. (My.; Si. 143).

ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸು puṣṭī-karisu. to cause to thrive, to nourish, to strengthen, to establish firmly, etc. (My.).

ಪುಷ್ಪ puṣpa. = ಪುಪ್ಪ, ಪುಜ್ಪ. *a flower, a blossom* (see ಪೂ, ಅರಲ್, ಅಲರ್, ಮರಲ್, ಮಲರ್). 2, a disease of the eyes, albugo. 3, *the menstrual flux.* ಪುರಾಣಾ ಹೇಳುವರೆ ಪುಷ್ಪ ಬಿದ್ದಾವೇ? (Prv.).

ಪುಷ್ಪಕ puṣpaka. = ಪುಜ್ಪಕ. a flower (ಕುಸುಮ, ಪುಷ್ಪ Nn. 123). 2, albugo (ಅಕ್ಷಿರೋಗ, ಕಣ್ಣಿನ ರೋಗಭೇದ 123; ನಯನ ರೋಗ Mr. 527). 3, calx of brass, green vitriol; brass (ರೀತಿಕೆ, ಹಿತ್ತಾಳೆ 123; ಹಿತ್ತಾಳೆ 527). 4, a gem, a pearl (ಮಣಿ, ರತ್ನ 123; ರತ್ನ 527). 5, heat of the sun (ಆತಪ, ಬಿಸಿಲು 123). 6, a frying-pan (ಅಪ್ಪರೀಷ, ಅಡು ಬಾಣಲೆ 123). 7, a woman recently delivered (ಸೂತಕಿ, ಸೂತಕ ವಾದ ಸ್ತ್ರೀ 123; ಬಾಣತಿ 527). 8, a bracelet (ಕಂಕಣ, ಕೆಯ್ಯ ಕಂಕಣ 123; ಕಂಕಣ 527). 9, *the self-moving aerial car of Kubēra;* a self-moving car (ವಿಮಾನ 123; ವಿಮಾನ 527; ದೇವರಥ, ಸುರರ ರಥ Mr. 285). 10, Kubēra (ಧನದ, ಕುಬೇರ 123; ಕುಬೇರ 527).

ಪುಷ್ಪಕದಮ್ಬ puṣpa-kadamba. = ಪುಜ್ಪಕದಮ್ಬ. a multitude of flowers.

ಪುಷ್ಪಕುಟ್ಮಲ puṣpa-kuṭmala. the opening bud of a flower. see ನನೆ.

ಪುಷ್ಪಕೇತನ puṣpa-kētana. Kāma. (My.).

ಪುಷ್ಪಕೇತು puṣpa-kētu. *calx of brass.* 2, Kāma.

ಪುಷ್ಪಗಿರಿ puṣpa-giri. N. of a mountain (Bp. 54, 64).

ಪುಷ್ಪಚಾಪ puṣpa-cāpa. = ಪುಜ್ಪಚಾಪ. a bow of flowers. 2, Kāma (Grj. 8, 25).

ಪುಷ್ಪದತ್ತ puṣpa-datta. N. (Bp. 9, 35).

ಪುಷ್ಪದನ್ತ puṣpa-danta. = ಪುಜ್ಪದನ್ತ. *the elephant of the north-west quarter.* 2, N. of several persons. ಪುಷ್ಪದನ್ತೌ (ಪುಷ್ಪದನ್ತಗಳು as dual), *sun and moon.* see Śś. s. ಸುರವೇಜ್.

ಪುಷ್ಪಧನು puṣpa-dhanu. having a bow of flowers: *Kāma.*

ಪುಷ್ಪಧನ್ವ puṣpa-dhanva. = ಪುಜ್ಪಧನ್ವ. *Kāma.*

ಪುಷ್ಪಧಾರಣ puṣpa-dhāraṇa. holding, putting on, bearing or wearing flowers. 2, Kriṣṇa. see ಸೂಡು.

ಪುಷ್ಪಪತ್ರ puṣpa-patra. = ಪುಜ್ಪಪತ್ರ. *a kind of arrow.*

ಪುಷ್ಪಪತ್ರಿಕೆ puṣpa-patrike. a puppet or figure made of flowers (Rśv. 8, 7).

ಪುಷ್ಪಫಲ puṣpa-phala. *the elephant or wood-apple tree, Feronia elephantum* Corr.

ಪುಷ್ಪಮಂಜರಿ puṣpa-mañjari. a cluster of blossoms (Rśv. 8, 7).

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ puṣpa-mālike. = ಪುಜ್ಪಮಾಲಿಕೆ. a garland of flowers (ಪ್ರಾಲಮ್ಬ Si. 230).

ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ puṣpa-māle. = ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ. (My.).

ಪುಷ್ಪಮಾಸ puṣpa-māsa. flower-month: the spring. (My.).

ಪುಷ್ಪರಥ puṣpa-ratha. = ಪುಜ್ಪರಥ. flower-chariot: *a pleasure-van* (ಮೇಳದ ರಥ Mr. 285).

ಪುಷ್ಪರಸ puṣpa-rasa. = ಪುಜ್ಪರಸ. flower-juice: *the nectar or honey of flowers.*

ಪುಷ್ಪರಾಗ puṣpa-rāga. = ಪುಷ್ಯರಾಗ. a topaz (Sk.).

ಪುಷ್ಪಲಕ puṣpalaka. *a post, a pin, a stake, a peg, a wedge* (Hlā. MS. and one MS. of Mr. read ಪುಲಕ).

ಪುಷ್ಪಲಾವ puṣpa-lāva. a flower-gatherer, a flower-seller. (R.).

ಪುಷ್ಪಲಿಹ್ puṣpa-lih. = ಪುಜ್ಪಲಿಹ್. *the bhramara or large black bee.*

ಪುಷ್ಪವತ್ puṣpa-vat. -ವನ್ತ. having flowers, decorated with flowers, flowery. ಪುಷ್ಪವನ್ತೌ (dual), *sun and moon.* ಅರ್ಕೇನ್ದು ಗಳ್ ಕೂಡಿರಲು ಪುಷ್ಪವನ್ತರೆನಿಸಿಕುರ್ (Mr. 72).

ಪುಷ್ಪವತಿ puṣpa-vati. = ಪುಜ್ಪವತಿ. *a menstruous woman* (ಕಡುರುತುವಿ ನವಳು Mr. 302). ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದವಳ್ (ತುಱುಮಿಣ್ಡಿ Kk. 27).

ಪುಷ್ಪವನ್ತ puṣpa-vanta. Tbh. of ಪುಷ್ಪವತ್, q. v.

ಪುಷ್ಪವಾಟಿ puṣpa-vāṭi. = ಪುಜ್ಪವಾಟಿ. *a flower garden.*

ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕ puṣpa-vāṭika. = ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆ. (Bp. 19, 70).

ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆ puṣpa-vāṭike. = ಪುಷ್ಪವಾಟಿ. (Bp. 57, 48; My.).

ಪುಷ್ಪವಾಸನೆ puṣpa-vāsane. the fragrance or smell of flowers (My.).

ಪುಷ್ಪವಿಶಿಖ puṣpa-viśikha. Kāma (My.).

ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ puṣpa-vrikṣa. a tree bearing blossoms; (ಅತಿಮುಕ್ತ, etc., ಕಾಡಿರುವನ್ತಿಗೆ Si. 139).

ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ puṣpa-vriṣṭi. a shower of flowers. (My.).

ಪುಷ್ಪಶರ puṣpa-śara. Kāma (Grj. 8, 8).

ಪುಷ್ಪಸಂಕೋಚನ puṣpa-saṅkōcana. the closing or shutting of flowers. see ಮುಗಿ.

ಪುಷ್ಪಸಮಯ puṣpa-samaya. flower-season: *the spring.*

ಪುಷ್ಪಸಮ್ಭವ puṣpa-sambhava. birth or production of flowers. see ಪೂ.

ಪುಷ್ಪಸಾಯಕ puṣpa-sāyaka. = ಪುಜ್ಪಸಾಯಕ. Kāma (Śśv. 4, 128).

ಪುಷ್ಪಸ್ತಬಕ puṣpa-stabaka. Kāma (Grj. 7, 10).

ಪುಷ್ಪಹೀನೆ puṣpa-hīne. ಪುಜ್ಪಹೀನೆ. *a woman with whom menstruation has ceased, one past child-bearing.*

ಪುಷ್ಪಾಂಜನ puṣpa-añjana. *calx of brass* employed as a collyrium.

ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ puṣpa-añjali. = ಪುಜ್ಪಾಂಜಲಿ, ಪುಷ್ಪಾಂಜುಲಿ. (J. 3, 27; 25, 12; Śsv. 1, 79 va.).

ಪುಷ್ಪಾಂಜುಲಿ puṣpa-añjuli. an añjuli full of flowers, for presenting (Bp. 32, 30; 60, 51).

ಪುಷ್ಪಾಪಚಯ puṣpa-apacaya. = ಪುಜ್ಪಾಪಚಯ. gathering or collecting of flowers (Grj. 5, 51).

ಪುಷ್ಪಾಯುಧ puṣpa-āyudha. Kāma (Mr. 32).

ಪುಷ್ಪಾಯುಧವೈರಿ puṣpāyudha-vairi. Śiva (Rśv. 14, 43).

ಪುಷ್ಪಾಸವ puṣpa-āsava. decoction of flowers; honey. (My.).

ಪುಷ್ಪಾಸ್ತ್ರ puṣpa-astra. Kāma. (My.).

ಪುಷ್ಪಿಣಿ puṣpiṇi. flowering, etc. (fem.); a woman during menstruation. (J. 3, 23).

ಪುಷ್ಪಿತ puṣpita. = ಪುಷ್ಪತ. flowered, in flower or blossom, bearing flowers, blooming. (J. 8, 16).

ಪುಷ್ಪಿತೆ puṣpite. = ಪುಷ್ಪವತಿ. ಪುಷ್ಪಿತೆಯಾದ ಕಾನ್ತೆ (ತಱುಮಿಣ್ಡೆ Śs.).

ಪುಷ್ಪೇಷು puṣpa-iṣu. Kāma. (My.).

ಪುಷ್ಯ puṣya. blossom. 2, a topaz (ಶಿಲೆ, ಕಲ್ಲು Nn. 130). 3, *the* (sixth or) *eighth lunar mansion* (ತಾರಗೆ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 130; ಆದ್ರೆ, ಉಬ್ಧಕ Mr. 39). 4, the month pauṣa (December-January, ಮಾಸಭೇದ 130). 5, honour, worship (ಅರ್ಚನ, ಅರ್ಚಿಸುವುದು 130). 6, price (ಬೆಲೆ 130). 7, a dot or cypher (? ಶೂನ್ಯ 130).

ಪುಷ್ಯಮಾಸ puṣya-māsa. = ಪುಷ್ಯ No. 4. ಪುಷ್ಯಮಾಸವಾದರೆ ನಸ್ಯ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ? (Prv.).

ಪುಷ್ಯರಾಗ puṣya-rāga. = ಪುಷ್ಪರಾಗ. a topaz (ಪೀತಕಾನ್ತ Mr. 101; J. 17, 23; Śśv. 1, 70).

ಪುಸ್ pus. a sound in imitation of a slight breaking of wind, used also in the phrase ಪುಸ್ಸಾಗಿ ಹೋಯಿತು, nothing has become of it (My.). *cf.* ಪೂಸು 3. see Prv. s. ಹಳ್ಳಿ.

ಪುಸಕ್ಕನೆ pusakkane. = ಉಸಕ್ಕನೆ, ಪುಸುಕ್ಕನೆ. suddenly, all at once, quickly (My.).

ಪುಸಲಾಯಿಕೆ pusalāyike. cajoling, coaxing (My.; Mhr. ಫುಸಲಾವಣೀ).

ಪುಸಲಾಯಿಸು pusalāyisu. to cajole, to coax (My.; Br.; Mhr., H. ಫುಸಲಾವಿಣೇಂ).

ಪುಸಿ pusi. 1. = ಹುಸಿ 1. to become or prove untrue or false (J. 31, 36). 2, to lie (J. 4, 3; 12, 30; 13, 44; T ಪೊಯ್). [ಕೊನ್ದರಿನ್ತಿನ್ನೀಗಳ್ ಪುಸಿದೀ ಘಟೋದ್ಭವನಂ Pb. 12, 47]. ಪುಸಿದೊಡೆ ಬಿಟ್ಟಂ (Śmd. 298). ಪುಸಿಯುದುದು ಪರಾಂಗನೆಗಾಟಿಸದುದು ಕೊಲ್ಲದುದು ಮೋಹಮಿಲ್ಲದುದಱಿಂ ಪಸರಿಸುವುದು ವೈರಾಗ್ಯದ ದೆಸೆಗೆಸಗಿವು ಧರ್ಮವ್, ಅದಱ ತಡವಧರ್ಮಂ (Pampa's Ādipurāṇa 5, 79). [— ಪುಸಿವರ್. those that tell lies. ನೆಟ್ಟನೆ ಪೂಣ್ಬುದಂ ಪುಸಿವರಾಗಿರೆ ಮಾನಸರೆಮ್ಬುದನಿನ್ತೆ Kr. 1, 135]. 3, to bear no fruit, as flowers, not to attain perfection or ripeness, as fruits (My. as ಹುಸಿ).

ಪುಸಿ pusi. 2. = ಹುಸಿ 2. a falsehood, a lie; hypocrisy; vain, idle prattle; denial (ಅಪಾಹ್ನ, ಹುಸಿ Nn. 158; ವಾಯ Bhn. 5; ಗಱಪತ್ತ Ct. II, 46: ತೊದಳ್ Śmd. II; ತೊದಳ್, ನೂಳ್ Śm. 48; ಕಟ್ಟುಕ, ತೊದಲ್, ನೂಳ್, ಅನೃತ Kk. 60; T. ಪೊಯ್; M. ಪೊಯ್, ಪೊಯಿ; Te. ಉಳಕ್ಕಿ, ಪುಲುಗು, ಹುಳಕ್ಕಿ, ಹುಳಂಕಿ, ಹುಳಿಕ್ಕಿ; T. ಪುಳುಗು); [Tu. ಪೊಜ್ಪೆಡಿ, bluff]. [ಕುಸುಮಂಗಳೆಮ್ಬ ಮಾತದು ಪುಸಿ ದಹನಮಯಂಗಳವುಬಗಳ್ ಮನಸಿಜನಾ Kr. 3, 185; Pb. 10, 81; Ap. 14, 71; Vr. 20, 22]. uselessness, bearing no fruit (used of blossoms), not attaining perfection or ripeness (used of fruits, My. as ಹುಸಿ). ಪುಸಿಯ ಭೇದಂ (ತೊದಳ್ Kk. 88). see Abh. P. 6, 113; 15, 76; Bp. 1, 37; Bh. 1, 8, 28; J. 2, 5; 4, 4; 6, 34; 7, 26; 29, 23. 34. — ಪುಸಿನಣ್ಪು. untrue, insincere affection (Abh. P. 10, 192 va.). — ಪುಸಿನುಡಿ. a lie (Abh. P. 6, 113). — ಪುಸಿಮನ್ನಣೆ. false, insincere respect (Cpr. 8, 61). — ಪುಸಿಮುಳಿಸು. affected anger (Cpr. 8, 10; 8, 53 va.). — ಪುಸಿಲಜ್ಜೆ. insincere modesty (J. 5, 60). — ಪುಸಿವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to utter a false hood (J. 20, 57). [— ಪುಸಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to take to falsehood. ಪೆಱವುಂ ಭಯಂಗಳಾಕುಲಿತೆಗಳಿಲ್ಲ ಧಾತ್ರಿ ಪುಸಿವೋಗದು Ap. 1, 52].

ಪುಸಿಗ pusiga. (Śmd. 233). = ಹುಸಿಗ. a liar, etc. (ನೂಳ Ct. I, 58; My.).

ಪುಸುಕ್ಕನೆ pusukkane. = ಪುಸಕ್ಕನೆ, etc. suddenly, etc.

***ಪುಸುಕ್ಕು pusukku.** useless, etc.

ಪುಸ್ತ pusta. *smearing, anointing, plastering (cf.* ಪೂಸು); writing, writ (see Nr. s. ಬರಹ). 2, *anything made of metal or wood or clay or glass* (ಮಣಿ ಗಾಸ ಮೊದಲಾದವಱಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಪುತ್ತಳಿ Nr.).

ಪುಸ್ತಕ pustaka. = ಪಸ್ತಕ, ಪಸ್ತಗ, ಪುಸ್ತಕ, ಪೊಸ್ತುಕ, ಪೊಸ್ತಗ, ಪೊಸ್ತುಗ ಪೊತ್ತಗೆ, ಪೊತ್ತಿಗೆ, ಹೊತ್ತಗೆ, ಹೊತ್ತಿಗೆ. a book (ಶ್ರಿತಲೇಖೆ, ಬಿತ್ತಿ Mr. 359). ಪುಸ್ತಕ ಅಬದ್ಧವಾದರೆ ನಾಲಿಗೆ ಅಬದ್ಧವೇ? — ಪುಸ್ತಕವಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಷರ ತಿಳಿಯದವನಗೇನು? (Prvs.).

ಪುಸ್ತಕರ್ಮ pusta-karma. *using a mixture of earth, lime, cowdung and water as a mortar, plastering.*

ಪುಸ್ತರ್ಕನ ಹುಲ್ಲು pustarkana-hullu. the grass Panicum brizoides Jacq. (Z).

ಪುಸ್ತಕವಲ್ಲಿ pustaka-valli. N. of a plant (see ಧ್ರುವಣಿ).

ಪುಸ್ತಿ pusti. Tbh. of ಪುಷ್ಟಿ. (= ಪುಷ್ಟಿ No. 5, My.; Mhr.). 2, a paper required from school-boys exhibiting their progress in writing (B. 1, 20; Mhr.). [3, a writing pad].

ಪುಸ್ತುಕ pustuka. Tbh. of ಪುಸ್ತಕ. (Rām. 5, 8, 69; My.; Te.).

ಪುಸ್ಸನೆ pussane. with the sound of ಪುಸ್, q. v. (My.).

ಪುಳ puḷa. Tbh. of ಸ್ಫುಟ. clear, etc. (Śmd. 31).

ಪುಳಕ್ puḷak. a sound produced in swallowing anything (S. Mhr.; *cf.* ಗುಳಕ್).

ಪುಳಕ puḷaka. = ಪುಲಕ. horripilation [Ap. 8, 29; ಸೋಂಕಿನಲಿ ಪುಳಕಂಗಳು ಹೊಱಹೊಮ್ಮದಿದ್ದರೆ Bv. 378]; (ಮೆಯ್ಪುವಿರ್ ಮೂಡಿತು Ct. II, 76; Cpr. 2, 72).

ಪುಳಕಿಸು puḷakisu. = ಪುಲಕಿಸು, etc. to cause horripilation (Grj. 3, 75. 111; 4, 86; Bp. 47, 31; 48, 4).

ಪುಳಕೆ puḷake. = ಪುಳಕ. (ಪುಲಕ, ರೋಮಾಂಚನ Nn. 145).

***ಪುಳಿ puḷi. 1.** to get sour. ಪೋ ಪುಳಿತ ಕಳ್ಳಲ್ತು ಕರಂ ಕಯ್ತು ಬರ್ಪುದು Pb. 4, 88.

ಪುಳಿ puḷi. 2. = ಉಳಿ 8, ಪುಲ್ಲ, ಪುಳು, ಪುಳ್ಳ, ಹುಳಿ 2. acidity, sourness (Tu., T., M.; Te. ಪುಲಿ, ಪುಲುಸು). [ಪುಳಿಯೊಳಲೆದ ಪವಳದ ಬಟ್ಟಿನನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ .... ಬಿಮ್ಬಾಧರಂ Pb. 2, 39 va.]. see ಇಮ್ಬುಳಿ. — ಪುಳಿಚಾಱು. a broth or sauce made of tamarind, salt, etc. (ತಿನ್ತಿಡೀಕ, ಚುಕ್ರ, ವೃಕ್ಷಾಮ್ಲ Nr.; My.; M. ಪುಳಿಇಞ್ಞು). — ಪುಳಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or try to find out acidity (J. 1, 7).

***ಪುಳಿಂಚು puḷiñcu.** ointment, application. ಮೃಗಮದದ ಪುಳಿಂಚುಗಳ್ ಪನಿತ್ತಿರಲ್ Pb. 8, 67. [Tu. ಪುರುಂಚು, to squeeze].

ಪುಳಿನ್ದ puḷinda. = ಪುಲಿನ್ದ. hunter (ಕುಜ, ಕಿರಾತ Nn. 20; Bp. 44, 3; J. 28, 44).

ಪುಳಿನ್ದಿ puḷindi. = ಪುಲಿನ್ದೆ. huntress. [ವನಚರನಾಗಿ ಶಮ್ಭು ಗಿರಿಜಾತೆಯನೋಲತು ಪುಳಿನ್ದಿ ಮಾಡಿ Pb. 8, 14]; (Śśv. 3, 9. 10).

ಪುಳಿನ್ದಿನಿ puḷindini. = ಪುಲಿನ್ದಿನಿ. a female of the pulinda tribe. (J. 10. 4).

ಪುಳಿನ್ದೆ puḷinde. = ಪುಳಿನ್ದಿನಿ. (J. 28, 42).

ಪುಳು puḷu. = ಪುಳಿ, etc. sourness, etc. — ಪುಳುಮ್ಬುಣಿಸೆ. -ವ್-ಪುಣಿಸೆ. = ಪುಲ್ಲಮ್ಬುರಚಿ, ಪುಳ್ಳಮ್ಬುಣಿಸೆ, ಪುಳ್ಳಮ್ಬುಣಿಸೆ q. v., ಪುಳ್ಳಮ್ಬುರಚಿ, ಹುಳಿಹುಣಿಚೆ. a troublesome weed, the yellow wood-sorrel, Oxalis monadelpha Roxb. (O. corniculata Lin., ಲೋಣಿಕೆ, ಕ್ಷುಲ್ಲಕಾಮ್ಲ Mr. 141).

ಪುಳುಕಿಸು puḷukisu. = ಪುಲಕಿಸು, etc. to cause to horripilate. (Bp. 18, 29; 24, 21; 30, 11).

ಪುಳ್ಳೆ puḷḷa. = ಪುಳಿ, etc. sourness. — ಪುಳ್ಳಮ್ಪುಣಿಸೆ. -ಮ್ -ಪುಣಿಸೆ. = ಪುಳ್ಳಮ್ಪುಣಿಸೆ. (St. & Pl.). — ಪುಳ್ಳಮ್ಪುಣಿಸೆ. -ಮ್-ಪುಣಿಸೆ. = ಪುಳುಮ್ಪುಣಿಸೆ, etc. the yellow wood sorrel (ಚಾಂಗೇರಿ, ಚುಕ್ರಿಕೆ, ಅಮ್ಲಪತ್ರೆ, etc. Nr.). — ಪುಳ್ಳಮ್ಪುರಚಿ. = ಪುಳ್ಳಮ್ಪುಣಿಸೆ. (St. & Pl.).

***ಪುಳ್ಳಿ puḷḷi.** = ಪುಳ್ಳೆ. ಕಾಷ್ಠಕೂಟನೆಮ್ಬ ಬೆಸದವಂ ಪುಳ್ಳಿಯ ಪೊಱೆ ಯಂ ಪೊತ್ತು ಪೊಲಲ್ಗೆವರ್ಪೊನಂ ಕಣ್ಡು Vr. 76, 23.

ಪುಳ್ಳೆ puḷḷe. (fr. ಪುರಿ 1?). = ಪುರಲೆ, ಪುರ್ಲೆ, ಹುಳ್ಳಿ. a piece of very dry wood, fuel (My.; Te. ಪುಡಕೆ, ಪುಲ್ಲೆ; T. ಚುಳ್ಳಿ, ಚುಪ್ಪಿ, M. ಚುಳ್ಳಲ್, ಚುಳ್ಳಿ, dry spray, sprig, brush-wood, chip, fuel stick, probably from ಚುಡು = ಸುಡು; M. ಪೊಳುಕ್ಕೆ, splinters as from stones cut, wood-shavings). — ಪುಳ್ಳೆಮಾತು. a dry, senseless, useless word (My.).

ಪುೞ puḻa. 1. = ಪುೞು 1, (ಪೂಚಿ), ಹುೞ, ಹುೞುವು, ಹುೞು 1. a worm, an insect in general, a snake, etc. (ಪುಲ್ಲಕ, ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ, ನೀಲಂಗು Mr. 396, o. r. ಪುೞು; T., M. ಪುೞು; Te. ಪುರುಗು, Tu. ಪುರಿ).

ಪುೞ puḻa. 2. = ಪುಣುಗು, etc. civet. — ಪುೞಕಾಪು. = ಪುಲ-, ಪುೞು-. a mixture of civet, etc., which is smeared on idols, then removed, and sold at a high price (My.; T.).

ಪುೞಿ puḻi. = ಹುೞಿ. to be eaten or infected by worms, to get worm-eaten, to putrefy (V. 39, 18; T.; M. ಪುೞು, Tu. ಪುಕುರ್; *cf.* ಪುಚ್ಚುರ್). [ಪೞಿದು ಬಯ್ದು ನುಡಿದ ಪಾಪದ ಫಲದಿನ್ದೀೞು ದಿವಸದಿನೊನ್ದೞಗೌದುಮ್ಬರ ಕುಷ್ಠಮಾಗಿ ಪುೞಿತು ನಮೆದು ಸತ್ತು Vr. 10, 5].

ಪುೞಿಚಿಲ್ puḻicil. rottenness, cariousness (V. 35, 55 va.).

ಪುೞಿಲ್ puḻil. Tbh. of ಪುಲಿನ. sand (Śmd. 30; ಸಿಕತ Ct. II, 10; ಮಳಲ್ Kk. 13; ಮಣಲ್, ಮರಲ್, ಮಲರ್, ಸಿಕತ Śm. 36). [ಅಬ ಳಾಳಕ ಸಂಚಳ ತರಳಂ ಪುೞಿಲೊಳಗೆ ಸುೞಿವುದುಪವನ ಪವನಂ Ap. 6, 101]. ಕೋಡುವ ಪುೞಿಲ್ (Śmd. 201). see ತಣ್ಪುೞಿಲ್, ನುಣ್ಪು ೞಿಲ್; Cpr. 7, 149.

ಪುೞು puḻu. 1. (Śmd. 59). = ಪುೞ 1, etc. a worm, etc. (ಕೀಟ Śmd. I). [ಪುೞುವಲ್ಲದೆ ಮಾನಸನೇ ಮುರಾನ್ತಕಾ Pb. 5, 75]. see ಕೆಮ್ಬುೞು, ಗೊಣ್ಣೆಪುೞು, ಮಿಂಚುಬುೞು, ಮಾನ್ಬುೞು; Cpr. 5, 64 va. — ಪುೞುವಚ್ಚೆ. -ಪಚ್ಚೆ. the insect-emerald, *i. e.* the emerald-coloured wings of the tumbi (Śsv. 3, 9). [— ಪುೞುವಾನಸ. -ಮಾನಸ. a human insect. ಚಾಗದೊಳ್ಪಿನಚ್ಚೊತ್ತದೆ ಮಾಣ್ದ ಪುೞು ವಾನಸನೆಮ್ಬನಜಾಣ್ಡ ಮೆಮ್ಬುದೊನ್ದತ್ತಿಯ ಪಣ್ಣೊಳಿರ್ಪ ಪುೞುವಲ್ಲದೆ ಮಾನಸನೇ ಮುರಾನ್ತಕಾ Pb. 5, 75].

ಪುೞು puḻu. 2. = ಪುೞ 2, etc. civet. — ಪುೞುಕಾಪು. = ಪುೞ ಕಾಪು. (My.).

ಪುೞುಕು puḻuku. = ಹುೞುಕು. that is eaten by vermin: a pock-mark (My. as ಹುೞುಕು). 2, the state of being worm-eaten or decayed (My. as ಹು-). 3, baseness. 4, an ulcer, a sore (ಖಜು Kk. 91); [jealousy].

ಪುೞ್ಗಿ puḻgi. = ಪುಗ್ಗಿ, ಪೊಂಗಲು q. v., ಹುಗ್ಗಿ. rice (or other grain, as wheat, barley) boiled with any kind of pulse, salted, or sweetened with jaggory or sugar (ಉರ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿ ಗೋದುಮೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನಿಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂೞ್ Śmd. I; Te. ಪುಲಗ; M. ಪುೞುಕ್ಕು; T. ಪುಳಗ, boiled rice; T. ಪುೞುಂಗು, M. ಪುೞುಙ್ಙು, to be boiling or preparing in water by means of boiling, to be stewed, steamed; Tu. ಪುಗುರ್, to be well boiled, as rice; see ಪುಗ್ಗು, ಪೊಂಗು 1).

ಪುೞ್ಗು puḻgu. to burn (ದಹನಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; T. ಪೊಱುಕ್ಕು, to singe, scorch, sear; ಪೊಱುಂಗು, to be singed or scorched, as hair, skin, etc.; M. ಪೊಳುಗು, to burn, blister; *cf.* ಉರಿ 1). [ಪುೞ್ಗಿ ಸತ್ತುವು ಪಲವುಂ Pb. 5, 92].

ಪೂ pū. 1. = ಹೂ 1. flowers to be produced, to flower, to bloom (ಪುಷ್ಪಸಮ್ಭವ Śmd. Dh.; ಪೂವಾಗು Śm. 22; Te. ಪೂಚು, ಪೂಯು; T., M. ಪೂ). P. p. ಪೂತು (Śmd. 279. 287). [ಪೂತದಿಮುರ್ಕ್ತೆಯ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿದ ಸೈಕತ ಭೂತಳಂಗಳೊಳ್ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಡುವಿಡುತ್ತುಂ Ap. 4, 58; Pb. 1, 55]. ಪಣೆಯಿಂ ಕೊನೆವರೆಗಂ ಪೂತು ವರೆ ಚಮ್ಪಕನಿಕರಂ (Cpr. 7, 53). see Cpr. 6, 37; Abh. P. 3, 132 va.; Rśv. 2, 38; 8, 122, J. 17, 4.

ಪೂ pū. 2. = ಪುಷ್ಪ, etc. a flower, a blossom; etc. (ಪುಷ್ಪ Śmd. Dh.; ಮಲರ್, ಅರಲ್, ಕುಸುಮ Śm. 23; Te., T., Tu., M.; M. also ಪೂವು). ಎಸಳ್ಗಳಿನ್ದು ಪೂವಿನವು (Śmd. 52). ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪನೊಡೆದು (66. 133). ಪೊಸ ಪೂವಿನ ಗೊಂಚಲನ್, ಅಕ್ಕ, ನಿನಗೆ ತನ್ದಪ್ಪೆಂ (73). ಮಧುರ ಮಧುವಿಲ್ಲದ ಪೂ (67). ಪೂವಂ ಮೂಸಿದಂ (156). ಪೂವಿನೊಳ್ ಕಮ್ಪು (163). ದೇವರಂ ಪೂವಿನ್ದರ್ಚಿಸಿದಂ (165). ಕೇದಗೆಯ ಪೂ (ಗಱುವುಪ್ಪು II). ಪೂಗಳ ಬೆಳ್ಪು or ಪೂಗಳ ಬೆಳ್ಪು ಗಳ್ (170). ಬಣ್ಣಮಾಗಿರ್ಪ ಪೂಗಳ್ (ವರ್ಣಪುಷ್ಪ, ಅಮ್ಲಾತ Mr. 124). ಪೂಗಳಿನಿದು (ಮಕರನ್ದ 108). ಪುಷ್ಪಮೊನ್ದು ಬಟಲಲ್ ಭೃಂಗಕ್ಕೆ ಪೂವಿ ಲ್ಲವೇ? (Sś. 8). see Bp. 46, 6; J. 3, 25. 36; 11, 11. 37; 15, 20; 28, 2; Śsv. 4, 100 — ಪೂಗಣೆ. -ಕಣೆ. an arrow of flowers (especially of Kāma, Cpr. 6, 64; 8, 65; Abh. P. 4, 10; J. 6, 24). [ಅನ್ತು ತೊಟ್ಟ ಪೂದುಡುಗೆ ಮದನನ ತೊಟ್ಟ ಪೂಗಣೆಗೆಣೆಯಾಗಿರೆ Pb. 2, 16 va.]. — ಪೂಗಣೆಯ. -ಅ 3. = ಪೂಗಣೆಯವ. Kāma (Grj. 8, 47; Rśv. 10, 55). — ಪೂಗಣೆಯವ. -ಅವ. Kāma (Bp. 45, 3). — ಪೂಗಣ್ಣ. ಕಣ್ಣ -ಅ 3. the flower-eyed: Viṣṇu; one who has the albugo (Rśv. 1, 102). — ಪೂಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the fragrance of flowers (C. Bp. 5, 5; J. 3, 8). — ಪೂಗಲ್. -ಕಲ್. a stone in the form of a lotus-flower on which a liṅga stands (Bp. 50, 75; 57, 43). — ಪೂಗಳಚು. -ಕಳಚು. flowers to fall off or drop (Abh. P. 11, 13). — ಪೂಗುಡಿ. (ಪೂ-ಕುಡಿ, or ಪೂ-ಗುಡಿ). flowers at the extremity or point; or a cluster of flowers. ಎನ್ನ ಬಿಲ್ಗೆ ಸಂಗತ ಶರಮ್ ಆದ ಪೂಗುಡಿಗಳ್ ಆವ ಮರಕ್ಕೊಳವು? (Cpr. 7, 45). ತಳಿರ್ಗಳಿ ನೊಮ್ಪರ್, ಪೂಗುಡಿಯಿನೊಮ್ಪರ್... (ಮಾಮರಂ) ಜನಕ್ಕೆ ಮನಃಪ್ರಮೋದ ಮಂ ಬಳಯಿಸಿ (7, 48). ಇಮ್ಮಾವಿನೆಳೆದಳಿರ ಪೊಳೆವ ಪೂಗುಡಿ (7, 92 va.). ಮೃದುತಳಕಾನ್ತಿಯಿಂ ಮಿಳಿರ್ವ ಪೂಗುಡಿ (7, 108). see Cpr. 2, 84; 3, 96; Abh. P. 12, 25; Śsv. 2, 44; Rśv. 2, 35; V. 4, 36. — ಪೂಗೆಣ್ಡ. -ಕೆಣ್ಡ. a flower as red or bright as a live coal (Rśv. 9, 50). — ಪೂಗೊಂಚಲ್. a bunch of flowers (ಗುಚ್ಛ, ಸ್ತಬಕ, etc. Mr. 107; Śsv. 3, 64; 4, 109). — ಪೂಗೊಯ್. -ಕೊಯ್. to cut or gather flowers (J. 8, 19; Rśv. 10, 55). — ಪೂಗೊಳ. -ಕೊಳ. a pond in which flowers, *i. e.* lotuses, grow [ಕೆಯ್ವೊಲನಂ ಬಳಸಿರ್ದ ಪೂತ ಪೂಗೊಳಂಗಳ್ Pb. 1, 53; Ap. 7, 52]; (Cpr. 3, 10; 7, 126. 128. 150; Abh. P. 1, 64; Rām. 2, 7, 3; Rśv. 2, 35). — ಪೂಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಪೂಗಣೆ. (V. 4, 85; J. 12, 31; 15, 26; 20, 15). ಪೂಗೋ ಲ. = ಪೂಗಣೆಯ. (My.). [— ಪೂದನ್ದಲ್. -ತನ್ದಲ್. rain of flowers. ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಗಳ್ ಮುತ್ತುತ್ತುಂ ಮುಸುಱುತ್ತುಂ ಬರೆ ಬನ್ದುದಿನ್ದ್ರವನದಿಂ ಪೂದನ್ದಲ್ Pb. 9, 96]. — ಪೂದೞು. -ತೞು. to pluck or gather

flowers (V. 7, 13). — ಪೂದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. a young shoot with flowers (Abh. P. 3, 114; J. 15, 17; 18, 13). — ಪೂದಿರಿ. -ತಿರಿ. to wander about in quest of flowers (Śsv. 3, 35 va.). [—ಪೂದುಡುಗೆ. -ತುಡುಗೆ. ornament of flowers. ಅನ್ತು ತೊಟ್ಟ ಪೂದುಡುಗೆ ಮದನನ ತೊಟ್ಟ ಪೂಗಣೆಗೆಣೆಯಾಗಿರೆ Pb. 2, 16 va.]. — ಪೂದುಱುಮ್ಬು. -ತುಱುಮ್ಬು. a bundle of hair in which flowers are inserted (Grj. 4, 21 va.). — ಪೂದೂಳಿ. = ಪೂದೂಳು. (Śsv. 2, 72). — ಪೂದೂಳು. the pollen of flowers (ಪರಾಗ Si. 409). — ಪೂದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a cluster of flowers (J. 3, 28). — ಪೂದೊಡಮ್ಬು. -ತೊಡಮ್ಬು. a flower stalk (ಪ್ರಸವಬನ್ಧ, ವೃನ್ತ Mr. 107). see Śmd. s. ಪಿಳ್ಳು; Śsv. 3, 35 va. — ಪೂದೊಡವು. -ತೊಡವು. an ornament of flowers (Śsv. 2, 39). — ಪೂದೋಟ. -ತೋಟ. a flower garden (J. 20, 6). — ಪೂದೋಱ್ಪು. -ತೋಱ್ಪು. = ಪೂದೋಟ. (Grj. 2, 71 va.). — ಪೂದೋಱಿಸು. -ತೋಱಿಸು. to cause flowers to appear (J. 30, 5). — ಪೂಪುಣಮ್ಬು. = ಪೂಪುಣುಮ್ಬು, q. v. — ಪೂಪುಣುಮ್ಬು. (Śmd. 82). = ಪೂಗಣೆ. — ಪೂಪುಣುಮ್ಬು. -ಅ 3. Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7, o. r. ಪೂಪುಣಮ್ಬು). — ಪೂಮರ. a tree bearing blossoms [ತಳ್ತ ರೆಲ್ಲೆಡಿಯ ಪೂಮರದಿಂ Ap. 1, 61]; (Abh. P. 11, 13). ಇರ್ತಡಿಯ ಪೂಮರಂಗಳ ಪೊರ್ತಂ ಕಪಿಕುಲದೊಳಾಡೊಡನೊಕ್ಕಲರಿಂ (Śmd. 222 Mdb.). — ಪೂಮೞೆ. a shower of flowers (Abh. P. 11, 13; 15, 6; 16, 83; Bp. 18, 78; 44, 72; Śsv. 5, 53; J. 21, 12. 36. 51). — ಪೂಮಾಲಿಕೆ. = ಪೂಮಾಲೆ. (Bp. 41, 10). — ಪೂಮಾಲೆ. a garland of flowers; [ಅನ್ತಾಕೆಯ ಮುದ್ದುವೆರಸಿದ ತೊದಲ್ನುಡಿಗಂ ಪೂಮಾಲೆವೆರಸಿದ ಬಿಱಲ್ಮುಡಿಗಂ Pb. 4, 17 va.; Ap. 4, 9]; (Cpr. 8, 99; Bp. 27, 31). ಪೂಮಾಲೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರೂಮಾಲೆ ಬೇಡವೋ? (Prv.). — ಪೂಮಾಲೆದುಱುಮ್ಬು. -ತುಱುಮ್ಬು. (Śmd. 387). a knot of hair with a garland of flowers. — ಪೂಮಿಡಿ. a very small fruit round which the flowers still stands (Cpr. 1, 101 va.). — ಪೂಱವಕೆ. a bodice with flower; it is forbidden to form the following compound (Śmd. 75); ಪೂಱವಕೆಯನ್ತರವೇಱನೆ? (*i. e.* ಪೂಱವಕೆಯನ್ ತರವೇಱನೆ?), as it might be read: ಪೂಱವ ಕೇಯನ್, ಅನ್ತರವೇಱನೆ?. — ಪೂವಲಿ. ornamental lines or figures drawn with flour, etc. on the ground, etc. [ಗನ್ಧಾಮ್ಬುವಿನ್ದಾದ ಪೂವಲಿಯಿಂ ಚೆಲ್ವೆಸೆದಿರ್ದ ಬೀದಿಗಳ್ Ap. 7, 112]; (ಕಡೆ, ರಂಗವಲಿ Ss.; see ಕಡೆ 2). ಸೌರಭದ ಪೂವಲಿಗಳಲಿ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಬೀದಿಗಳ್ (Prll. 3, 4). see Cpr. 4, 64; Abh. P. 4, 28. — ಪೂವಸೆ. -ಪಸೆ. a bed or seat made of flowers (Rsv. 1, 135 va.; 5, 105). — ಪೂವೞೆ. = ಪೂಮೞೆ. (Grj. 9, 120). — ಪೂವಾಗು. -ಆಗು. flowers to be produced, to blossom (see ಪೂ 1). — ಪೂವಾಸು. -ಪಾಸು. a bed of flowers (Śsv. 3, 35 va.). — ಪೂವುಗು. -ಪುಗು. to go into a flower or flowers (Rsv. 9, 60). — ಪೂವುಡಿ. -ಪುಡಿ. the pollen of flowers (V. 4, 34). — ಪೂವೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. the name of a flower (J. 31, 7). — ಪೂಸರ. a garland or chaplet of flowers (Bh. 8, 23, 45). ಮಣ್ಣೆಯೊಳು ಮುಡಿದ ಪೂಸರ (ನಿಯೂರ್ಹ Si. 466). — ಪೂಸರಲ್. = ಪೂಗಣೆ. (Rsv. 9, 51; 13, 87; J. 6, 17; 30, 37).

ಪೂಕು pūku. = ಪುಕ್ಕು 2. the female organ of generation. (Te.). — ಪೂಕುತಿತ್ತಿ. a pair of trowsers (My.).

ಪೂಗ pūga. *a heap, a multitude, an assembly.* 2, *the areca or betel-nut tree and its nut, Areca catechu* Lin. (ಅಡಕೆಯ ಮರ Nn. 66; ಅಡಕೆ 102). see ತುತ್ತಿ, and Nr. s. ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ.

ಪೂಗಿ pūgi. = ಪೂಗ No. 2.

ಪೂಗೀಫಲ pūgī-phala. a betel-nut (Mhr.; My.). ನಾಗವಲ್ಲಿಯೆಲೆ ಯಾವರೂ ಪೂಗೀಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಸಲ್ಲದು (Prv.).

ಪೂಚಿ pūci. = ಪುಚಿ 1, etc., ಬೂಚಿ No. 1. a worm, etc. (T., M.; My. occasionally).

ಪೂಜಕ pūjaka. honouring, worshipping, respecting; a worshipper (Bp. 10, 54; 54, 24; 60, 10; B. 4, 133).

ಪೂಜನ pūjana. reverencing, honouring; worshipping; worship, respect. (Bp. 53, 1; Śsv. 4, 133; My.). see ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ-, ಸಮ್-.

ಪೂಜನೀಯ pūjanīya. to be revered or honoured, entitled to homage; venerable; adorable. (My.).

ಪೂಜನೆ pūjane. = ಪೂಜನ. (Bp. 35, 11).

ಪೂಜಾಕಾಲ pūjā-kāla. the time for showing respect or for worship (My.); the time of giving presents (My.).

ಪೂಜಾಗಜ pūjā-gaja. a greatly respected royal elephant (ಪಟ್ಟವರ್ಧನ Śmd. II; Kk. 92; Śm. 38).

ಪೂಜಾಪರಿಕರ pūjā-parikara. the articles used at pūjā (Cpr. 2, 93 va.; My.).

ಪೂಜಾರಿ pūjāri. the officiating Brāhmaṇa or other person of a temple (ಕೊಲಿಗೆ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನು, ದೇವಾಜೀವ, etc. Si. 339; My.; Te., Tu., T.; Mhr. ಪುಜಾರೀ; Bp. 9, 35; 17, 1; 26, 17). ತಾ ಕಾಣದ ದೇವರು ಪೂಜಾರಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? — ದೇವರು ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿ ಕೊಡ. — ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹಗ್ಗ ತಿನ್ದರೆ ಪೂಜಾರಯ್ಯ ಶ್ಯಾವಿಗೆ ಬಯಸಿದನನ್ತೆ (Prvs.). see Prv. s. ಗಾಣಿಗ, ತುಣ್ಣು 2.

ಪೂಜಾವಚನ pūjā-vacana. a word or title of respect (ತತ್ರಭವತ್, etc. Hlā.). ಹೆಸರ ಕಡೆಯೊಳು ಪೂಜಾವಚನ (ಪಾದ, etc. Hlā.).

ಪೂಜಾವಾಜಿ pūjā-vāji. a greatly respected royal horse (Abh. P. 14, 128 va.).

ಪೂಜಿ pūji. = ಪೂಜೆ 2. a cipher. (My.).

ಪೂಜಿತ pūjita. *honoured, respected, reverenced, worshipped, adored.*

ಪೂಜಿಸು pūjisu. to honour, to revere, to worship, to adore; to receive with honour or hospitably (ಅರ್ಚನವಿಧಿ Śmd. Dh.; Cpr. 2, 88; Bp. 6, 29; 13, 19; 18, 12; 24, 23; 29, 29; 33, 6; 39, 6; 43, 39; 49, 22; 53, 51; 60, 8; Śsv. 4, 100; J. 5, 71). ಪೂಜಿಕೆ or ಪೂಜಿಕ್ಕೆ (Śmd. 270). ಅತಿಥಿ ಪ್ರಾಘುಣಕ ಬದ್ದಿನಂ; ಆತಿಥೇಯನ್ ಎನಲ್ ಅವರ ಪೂಜಿಸುವಂ (Mr. 238). ಇದಿರ ಪೂಜಿಸುವಂ (ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯ 243). [2, to smear, etc. Tu.; *cf.* ಪೂಸು]. ತೋಳು ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮೂಱನಾದ (Prv.).

ಪೂಜಿಸುವಿಕೆ pūjisuvike. honouring, etc. (ಪೂಜೆ, etc. Si. 246).

ಪೂಜೆ pūje. 1. ಪೂಜಾ. (= ಪೂಜ್ಯೆ). *honour, respect, reverence, veneration, homage to superiors, adoration or worship of the gods or idols.* ಪೂಜೆ ಪೂಜಿಸು (Bp. 43, 39). ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹೂಜೆ ಸಜ್ಜು ಆಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪೂಜೆಗೆಯ್ಯು. to cause to show respect, etc. (J. 10, 29). — ಪೂಜೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to be honoured, etc. (Kāvy. I, 5, 50; Bp. 54, 6). ಪೂಜೆವಡೆದಂ (ಗುರು, ಉಪಚಿತ Mr. 243). — see Prv. s. ಶಂಖ.

ಪೂಜೆ pūje. 2. = ಪೂಜಿ, ಪೂಜ್ಯ 2. a dot; the nasal sound; a cipher; a nought in calculation (Mhr. ಪೂಜ; My.; Te. ಪೂಜ್ಯ; T. ಪೂಜ್ಜಿಯ).

ಪೂಜೋಪಕರಣ pūjā-upakaraṇa. = ಪೂಜಾಪರಿಕರ. the articles used at pūja. (My.).

ಪೂಜ್ಯ pūjya. 1. *to be honoured, honourable, respectable, venerable, worshipful;* recommendable. 2, *a father-in-law.* ಕುದುರೆಯೊಳ್ ಬಿಳಿದಾಗಿರ್ಪ ಹಲ್ಲಾಗೆ ಪೂಜ್ಯಮದು (Mr. 277). ಧಾನ್ಯ ಧನವಾಗವೇ ಮಾನ್ಯ ಪೂಜ್ಯನಾಗನೇ? — ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವೇ ಪೂಜ್ಯ (Prvs.). feminine ಪೂಜ್ಯಳು (My.).

ಪೂಜ್ಯ pūjya. 2. = ಪೂಜೆ 2. (My.). see Prv. s. ಮಾಘಸ್ನಾನ.

ಪೂಜ್ಯತೆ pūjyate. honourableness, venerableness. (My.).

ಪೂಜ್ಯಪಾದ pūjya-pāda. N. of a Jaina svāmi (Śmd. 125; Cpr. 1, 20).

ಪೂಜ್ಯಪಾದತೆ pūjya-pādate. the state of being like Pūjyapāda svāmi (Cpr. 1, 31).

ಪೂಜ್ಯಾರ್ಥ pūjya-artha. the meaning of honourableness (My.).

ಪೂಜ್ಯೆ pūjye. a respectable woman (Sk.; My.). 2, Tbh. of ಪೂಜೆ 1. ಪೂಜ್ಯಾ ಮಾಡೋಣ (ಸಮ್ಪ್ರಾವನ Cb.).

ಪೂಟು pūṭu. 1. a bit, a small portion or sum, fractional quantities (My., H.). — ಪೂಟಜೆಗ. -ಅಜೆಗ. a summary petition (My.).

ಪೂಟು pūṭu. 2. foot (My.; B. 2, 23; 3, 99); also ಪೂಟ (B. 5, 239).

ಪೂಡಿಸು pūḍisu. = ಹೂಡಿಸು. to cause to join or put to (J. 29, 25); to cause to yoke (12, 4); to have conveyed to (29, 9), to have brought near (34, 7); etc.

ಪೂಡು pūḍu. 1. = ಊಡು 2, ಪೂಣ್ 1, ಹೂಡು. to join (v. t.), to unite; to put to, to tie to (J. 31, 26; 22, 24); to yoke; to put oxen, horses, etc. to carts, carriages, ploughs, etc. (Rśv. 6, 11 va.; J. 26, 26; 33, 34; My. as ಹೂಡು); to tie or fix carts, etc. to oxen, etc. (My. as ಹೂಡು); to put together, as stones for a fire-place (My. as ಹೂಡು; to fix, as an arrow (J. 4, 32; 12, 41. 46; 13, 15. 17; Śsv. 4, 19 va. & 24 va.); to make ready, to prepare (C. 47, 6); to arrange, to establish, as a play, a shop (My. as ಹೂಡು; T., M. ಪೂಟ್ಟು); [Tu. ಪೋಟ್, to unite in sexual union]; to bring about, to create [ಎರಡೆಮ್ಮ ಪೋಱುಯೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಪನ್ನಿರ್ಕಣ್ಣುಗದಕ್ಕಿಯು ಕೂಱುಮಂ Pb. 3, 25 va.; Ap. 12, 74 va.]; (J. 30, 18); to shut, as a door (17, 21). 2, to begin [ಪಿಂಗಾಕ್ಷನಕ್ಷಕ್ರೀಡೆಯಂ ಶಕುನಿಯೊಳ್ ಸಮಕಟ್ಟಿ ಪೂಡಲ್ವೇಱ್ದು Pb. 6, 69 va.]; (v. i. J. 17, 58).

ಪೂಡು pūḍu. 2. established state (?). — ಪೂಡೂರು. -ಊರು. N. (Bp. 28, 3).

ಪೂಣ್ pūṇ. 1. = ಪೂಡು 1. P. p. ಪೂಣ್ದು. to fix, as an arrow [ಮೊನೆಯುಮ್ಬುಗಳೊಳೆ ಪೂಣ್ದಪನನಿಬರುಮಂ ಕಿಱಿದು ಬೇಗ ದಿಂ ಹರಿಗಂ Pb. 3, 52]; (J. 6, 17; 7, 49). 2, to begin (v. i., J. 12 sum.; 22, 47). (M. ಪೂಣು, to be yoked, put to; to embrace; to put on, as cloth, etc. = T. ಪೂಣ್; Te. ಪೂನು, to undertake, to begin, to engage in any enterprise; to bear a burden). [Tu. ಪೊಣಕ್ಕೆ, yoke; pair]. see ಪೊಣರ್ 1.

ಪೂಣ್ pūṇ. 2. to admit, to acknowledge, to assent, to consent; to promise; to vow; to challenge; to bring forward or introduce, etc. (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ Śmd. Dh.). [ನೆಟ್ಟನೆ ಪೂಣ್ದುದಂ ಪುಸಿವರಾಗಿರೆ Kr. 1, 135; Pb. 1, 75; Ap. 1, 37; Vr. 15, 27]. ಬಗೆದನ್ತಾಗೆ ಸುರೇನ್ದ್ರರಿಂ ಕ್ರಮದೆ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ರಯಂ, ಜೈನದೀಕ್ಷೆಗೆ ಪೂಣ್ದು (132 Mdb.). ಏಕೆ ನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೆ ಸಲ್ಗುಮೊ ಪೂಣ್ದೊಡಂ ಕೃತಿಬನ್ಧಮಂ? (177, o. r. ನಿರ್ವಾಹಣಕ್ಕೆ). ಪೂಣ್ಬಂ (275), ಪೂಣ್ದಂ (288). see Ch. v. 16; Cpr. 2, 35; Abh. P. 9, 64; 16, 35; Śsv. 2, 91 va. [Tu. ಪುಣೆ, to compete].

ಪೂಣ್ pūṇ. 3. admission, etc. (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ Śs.). [—ಪೂಣೂಗ್ತುರ್. -ಕೂತುರ್. having loved the vow? ಮೆಯ್ವೆಚಿ ಪೆಚಿದುಮ್ಮಚ್ಚರ ದೊಳಚ್ಚರಿಯಾಗೆಚ್ಚೊಡೆ ಪೂಣೂಗ್ತುರ್ Pb. 12, 22 va.].

ಪೂಣಿಕೆ pūṇike. a vulgar form of ಪೂಣ್ಕೆ (Śmd. 248; Te. ಪೂನಿಕೆ, assumption, persistence).

ಪೂಣಿಗ pūṇiga. an archer (Cpr. 10, 68). [2, a stickler. ಪೂಣಿಗರಱಿಯದೆಯುಮಱಿದಪೋಲವಗುಣದಾ ತಾಣಮದಿನಿಸಿಡೆವೊತ್ತೊಡೆ Kr. 1, 40; Pb. 1, 109].

ಪೂಣಿಪು pūṇipu. to intend, to aim at, to make one's aim (Cpr. 10, 103).

* **ಪೂಣಿಸು pūṇisu.** to introduce, to practise, ಭೃತ್ಯಭಾವ ಮಂ ಪೂಣಿಸಿ ಸನ್ಮಾನದಾನಂಗಳೊಳ್ ಸನ್ತಸಮ್ಬಡಿಸಿ Ap. 13, 41 va.

ಪೂಣ್ಕೆ pūṇke. admission, etc.; (Śmd. 248). promise; vow [ನೂರ್ವರುಮಂ ಕೊಲ್ವೆನಿದೆನ್ನ ಪೂಣ್ಕೆ ನುಡಿದೆಂ ನಿಮ್ಮೀ ಸಭಾ ಮಧ್ಯ ದೊಳ್ Pb. 7, 5; Vr. 15, 28]; (Abh. P. 2, 36; 4, 105; 7, 34; 10, 52). — ಪೂಣ್ಕೆದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. a promise or vow to be deviated from (Abh. P. 7, 36). — ಪೂಣ್ಕೆವುಗು. -ಪುಗು. to enter upon a vow (Abh. P. 13, 44. 47).

ಪೂಣ್ಬು pūṇbu. = ಪುಣ್ಬು, q. v. an arrow.

ಪೂಣ್ಯ pūṇya. = ಹೂನ್ಯ. virtue, etc. see ಪೂಣ್ಯವನ್ತ s. ಹೂನ್ಯವನ್ತ.

ಪೂತ pūta. 1. *made clean or pure, purified, pure, clean.* 2, *threshed, winnowed.* see Nr. s. ತೂಱು 1.

ಪೂತ pūta. 2. putrid, fetid (*cf.* ಪುಱು). [Tu.].

ಪೂತನಾರಿ pūtanā-ari. the enemy of Pūtanā: Kṛiṣṇa. (My.)

ಪೂತನಿ pūtani. = ಪೂತನೆ No. 1. (J. 21, 3).

ಪೂತನೆ pūtane. ಪೂತನಾ. N. of a female demon which was sent by Kaṁsa to destroy the infant Kṛiṣṇa, and was killed by Kṛiṣṇa. 2, atrophy and wasting in a child. 3, *yellow myrobalan, Terminalia chebula or citrina.*

ಪೂತಿ pūti. 1. purity, purification.

ಪೂತಿ pūti. 2. stench, stink, fetor, putrefaction, pus. 2, the substance called civet. — ಪೂತಿವೆಕ್ಕು. -ಬೆಕ್ಕು. a civet-cat (Rśv. 5, 114; Śsv. 3, 34).

ಪೂತಿಕ pūtika. foul, stinking, putrid. 2, *a species of plant, grey bonduc, Guilandina bonduc* Lin. (see ತಪಸಿಗಿಡ).

ಪೂತಿಕರಜ pūti-karaja. *the plant Guilandina bonduc.*

ಪೂತಿಕಾಷ್ಠ pūti-kāṣṭha. *the pine Pinus deodora* Roxb. 2, *the pine Pinus longifolia.*

ಪೂತಿಗನ್ಧ pūti-gandha. *having an offensive smell, stinking;* a fetid odour, stench.

ಪೂತಿಗನ್ಧಿ pūti-gandhi. *ill-smelling.*

ಪೂತಿಫಲಿ pūti-phali. *a species of medicinal plant, serratula anthelminthica* Roxb.

ಪೂತು pūtu. 1. = ಹೂತು 1. P. p. of ಪೂ 1.

ಪೂತು pūtu. 2. P. p. of ಪೂನ್.

ಪೂತು pūtu. 3. bravo! well done! (ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38; Bh. 8, 24, 56; T. ಪೋಱು, to praise). — ಪೂತುರೆ. -ಉರೆ. ಪೂತುರೇ. well done indeed! (ಕೊಣ್ಡಾಟ Ct. II, 103; Bp. 36, 55; J. 4, 38; 13, 6). — ಪೂತು ಮಝುರೇ. = ಪೂತುರೆ. (Bh. 8, 24, 56).

ಪೂತ್ಕರಿಸು pūt-karisu. to blow, to puff, to sneeze, etc. (Rśv. 5, 73; 8, 109; Śsv. 1, 7; 2, 57).

ಪೂನ್ pūn. to attempt, to essay (see Te. s. ಪೂಣ್ 1, and *cf.* ಪೂಣ್ 2). P. p. ಪೂತು. see ಏರ್ಪೂನ್ s. ಏರ 2–.

ಪೂಪ pūpa. *a kind of cake, a cake* (ಅಪೂಪ, ಆಯಿತದ ಪಕ್ವಾನ್ನ Mr. 215).

ಪೂಪಲಿಕೆ pūpalike. *a cake.*

ಪೂಯ pūya. *pus, matter, discharge from a wound or sore.*

***ಪೂಯದ pūyada.** a hunter, an archer. ಭಸ್ಮದೆಣ್ಣೆಯ ಹೂಸಿ ಕೊಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಸವ ಪೂಯದ ಬನ್ದು ಆರೈದ ಲಿಂಗ ವನು Cv. 51.

ಪೂಯನ pūyana. = ಪೂಯ. (Sk.; R.).

ಪೂರ pūra. = ಪುರ 2, (ಪೂರಾ), ಹೂರ. filling, making full; satisfying; — filled, full, complete, whole (My.). 2, *a swelling of rivers; a large quantity of water, a piece of water;* a stream, flood (ಹೂರ Ct. II, 56; ಬನ್ದ ತೊಱೆ Mr. 415). 3, the cleansing or healing of ulcers or wounds. 4, a cake.

ಪೂರಕ pūraka. *filling, making full;* satisfying. 2, closing the right nostril and drawing up air through the left as a religious exercise (ನಾಸಿಕದಿ ಸೇದುವ ಅನಿಲಂ Mr. 53). 3, a cake. 4, the multiplier. 5, = ಪದಪೂರಕ. ಮತ್ತೆಮ್ಬ ಪೂರಕದ ಬಱಿ ಅನ್ವಯ ಮಾಗಿ ಱಿಂ (Śmd. 37).

ಪೂರಣ pūraṇa. = ಪೂರಣೆ. filling, making full; filling out, filling up; completing, accomplishing, supplying a deficiency; puffing or swelling up; fulfilling; completion (ಪಾವಕ, ಮುಕ್ತಾಯ Nn. 122); fulness, mass (J. 12, 44); filling with wind, blowing; drawing or bending a bow. 2, a cake. 3, an epithet of the ordinal numbers. see ಉಬ್ಬರಿಸು, ತುಮ್ಬು, ತುಮ್ಬು. — ಪೂರಣಂಗೆ ಯ್. -o-. to fill (Śm. 91).

ಪೂರಣಿ pūraṇi. *the silk-cotton tree, Bombax heptaphyllum* (Bombax malabaricum Dec.).

ಪೂರಣೆ pūraṇe. completion, end (ಇತಿ, ಮುಕ್ತಾಯ, ಮುಕ್ತಮಾಡುದು Nn. 93; ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ, ಮುಕ್ತಾಯ, ಸಮ್ಪೂರ್ಣ 157).

ಪೂರತೆ pūrate = ಪೂರ್ತೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪೂರತೆ ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು (B. 5, 125).

ಪೂರಯ pūraya. Tbh. of ಪೂರ್ಯ. to be filled, etc. see ಬಾಹು-.

ಪೂರಯಿಸು pūrayisu. = ಪೂರಯ್ಸು, ಪೂರವಿಸು, ಪೂರಿಸು. to fill; to fill up, to complete; to accomplish; to effect; to fulfil; to blow, to sound (v. t.); to draw or bend. 2, to be filled, to become abundant, to fill; to stream; to be completed, finished (Bh. 1, 10, 33), effected, or fulfilled; to be accomplished or produced; to make a noise, to sound; to be drawn or bent. ಪೂರಯಿಸಿದಂ (Śmd. 65). ದೇವತಾದ್ವಾರೋದ್ದೇಶದೊಳ್ ಎರ್ದು, ಶಂಖಮನೆ, ಭುಭೂ ಭೂಃ ಎನ್ದು, ಪೂರಯಿಸಿದಂ (19). [ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನೆ ಪೂರಯಿಸಿ ಭಾಗ್ಯವನ್ತರೆನಿಸಿ Cv. 858].

ಪೂರಯ್ಯ pūrayya. = ಪೂರಯ. see ಬಾಹು.

ಪೂರಯ್ಸು pūraysu. ಪೂರೈಸು. = ಪೂರಯಿಸು, etc. to fill, etc. (Bp. 59, 5; B. 4, 77; My.). ಪೂರಯ್ಸಿ ವೇದವೋದಿದಂ (ಅನೂಚಾನ Mr. 250). 2, (ಪೂರಿಸು Śmd. 367 Cm.; Bp. 47, 58; My.). ಪೂರಯ್ಸುವ ಶಂಖ (Śmd. 201; Rśv. 6, 11 va.). ಮಾತನ್ನು ಪೂರಯ್ಸು, ಮಾತು ಪೂರಯ್ಸಿತು (My.). see Grj. 10, 79 va.; V. 5, 22; J. 7, 34; 13, 61. 62; 15, 27; 25, 34.

ಪೂರವಿಸು pūravisu. = ಪೂರಯಿಸು, etc. to fill, etc. 2, to be filled, etc. (Bp. 35, 15; 43, 14; 44, 15).

ಪೂರಾ pūrā. (= ಪೂರ). fully, completely, wholly (My.; B. 4, 34. 52. 154).

ಪೂರಾಮ್ಬು pūra-ambu. the water of a stream (Cpr. 4, 48).

ಪೂರಾಯ pūrāya. (= ಪೂರ್ಯ). completeness; largeness. ಪೂರಾಯದೇಱಿನ ಕರಡಿ (Bh. 3, 13, 28). [ಬಲ್ಲಿದರೊಡನೆ ಬವರವಾದರೆ ಗೆಲ ಲುಣ್ಬು, ಸೋಲಲುಣ್ಬು ಕಳ್ಳನೊಡನೆ ಭಾಷೆ ಪೂರಾಯ ಆಯ್ತಾ? Bv. 150]. — ಪುರಾಯಗಾಯ. a large wound (Bp. 61, 31; J. 7, 45; 12, 28; 20, 31).

ಪೂರಾಯತ pūra-āyata. fully extended, very much lengthened (J. 21, 58).

ಪೂರಿ pūri. = ಪೂರ No. 4. a thin cake made of wheat-flour and baked in ghee or oil, a sort of pan-cake (My.; T., Te.).

ಪೂರಿಕೆ pūrike. = ಊರಿಗೆ, (ಪೂರಿ), ಪೂರಿಗೆ, ಹೂರಿಗೆ. a sort of unleavened cake fried with ghee or oil (Sk.).

ಪೂರಿಗು pūrigu. fulness, completeness, exuberance; severity, rigour, cruelty (ಕಠೋರ Bhn. 51).

ಪೂರಿಗೆ pūrige. Tbh. of ಪೂರಿಕೆ. [ಪೂರಿಗೆ ಯಿಡ್ಡಲಿಗೆ ಸೋದಿಗೆ... ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಪದಿನೆಣ್ಬು ತೆಱದ ಭಕ್ಷ್ಯರೂಪಂಗಳುಮಂ Vr. 78, 16; Ap. 5, 19]; (Śmd. 338 Mdb.; V. 14, 80; M.; T. ಪೂರಿಗ್ಯೆ).

ಪೂರಿತ pūrita. *filled, full.* ಪೂರಿತೆನಲದು ಪೂರ್ಣಂ (Ct. I, 80).

ಪೂರಿಸು pūrisu. = ಪೂರಯಿಸು, etc. (ಪೂರ್ಣಂ ಮಾಡು Śmd. 298 Cm.). [ದೇವದತ್ತ ಶಂಖಮಂ ಪೂರಿಸಿ Pb. 10, 64 va.]. ಅಹಿಶಯ್ಯೆಯ ನೇಱಿದನ್, ಅಯ್ವಾಯ ಶಂಖಮಂ ಪೂರಿಸಿದಂ (224). 2, (ಆಗು Śmd. 367; ಪೂರಯ್ಸು Cm.). — see Cpr. 2, 92; 5, 17. 36; 6, 73; Bp. 5, 42; 18, 48; 37, 62.

ಪೂರುಷ pūruṣa. = ಪುರುಷ. *a man, mankind.* ಮಿಾಱಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮ ದೊಳ್ ಅಭಿವಾದನಂಗೊಳ್ವ ಪೂರುಷರ್ (Mr. 250).

ಪೂಱ pūṟa. = ಪಿಱಿ, ಪುಕಳಿ, etc. the hind part, etc. see Śmd.'s ಪೂಱವಕೆ s. ಪೂ 2. [M. ಪೂಱ್, vagina]. (T. ಪುಱ, the back).

ಪೂರ್ಣ pūrṇa. = ಹೂರಣ 2, ಹೂರ್ಣ. *filled, full; full of.* 2, fulfilled, finished, ended, accomplished. 3, *complete, all, entire, perfect.* 4, drawn, bent, as a bow. 5, full-sounding, sonorous. 6, strong, powerful, able. 7, the filling or stuffing of cakes (My.; Te. ಪೂರಣ, ಪೂರ್ಣ). ಅನವರತಂ ಸಂಚರಿಸೆ ಪೂರ್ಣಮಕ್ಕುಂ (Mr. 53). ಪೂರ್ಣವಿದ್ದರೂ ಸ್ವರ್ಣದ ಬಯಕೆ ತೀರದು. — ಪೂರ್ಣವಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಹೂರ್ಣ ಮಾಡಬಾರದೇ? (Prvs.). 8, the vital air that moves continually (ಅನವರತಂ ಸಂಚರಿಸೆ Mr. 53).

ಪೂರ್ಣಕುಮ್ಭ pūrṇa-kumbha. a full cup or jar; *a vessel filled with water from a holy place* (see Si. 268).

ಪೂರ್ಣಗರ್ಭಿಣಿ pūrṇa-garbhiṇi. a woman ready to bring forth (My.).

ಪೂರ್ಣಚನ್ದ್ರ pūrṇa-candra. the full moon (Nn. 1. 3).

ಪೂರ್ಣತೆ pūrṇate. fulness; plenty. see ಸಮ್-.

ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ pūrṇa-pātra. a full vessel or cup. 2, a particular measure of capacity: 256 handfuls of rice, or as much as will satisfy one great eater. 3, a vessel full of rice presented at a sacrifice to the superintending and officiating priests. 4, a box or basket filled with clothes and ornaments scrambled for by guests and relations at a festival or distributed as presents. 5, a ghee-vessel used at a hōma (My.).

ಪೂರ್ಣಮಾಸಿ pūrṇa-māsi. *the day or night of full moon.*

ಪೂರ್ಣಮೆ pūrṇame. = ಪೂರ್ಣಿಮೆ, ಪುಣ್ಣಮೆ, etc. the full-moon day. (ಹುಣ್ಣಮೆ Śm. 19; Sk., also ಪೂರ್ಣಮಿ).

ಪೂರ್ಣವಿರಾಮ pūrṇa-virāma. a full stop (B. 3, 5).

ಪೂರ್ಣಶಶಿ pūrṇa-śaśi. the full moon (Bp. 37, 54).

ಪೂರ್ಣಾ pūrṇā. N. of the fifth, tenth and fifteenth tithis (My.).

ಪೂರ್ಣಾಂಕ pūrṇa-aṅka. a full figure or number; an integer; a whole number.

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ pūrṇa-āhuti. an offering made with a full ladle (Sk.). 2, the last offering at a hōma (J. 31, 67; My.).

ಪೂರ್ಣಿಮಾನ್ತ pūrṇimā-anta. the end of the day of full moon.

ಪೂರ್ಣಿಮಾನ್ತಮಾಸ pūrṇimānta-māsa. a month that is reckoned from the end of the day of full moon to the first day of full moon (B. 5, 307. 308; My.; *cf.* ಅಮಾನ್ತಮಾಸ).

ಪೂರ್ಣಿಮೆ pūrṇime. = ಪೂರ್ಣಮೆ, etc. *the day or night of full moon.*

ಪೂರ್ಣೇನ್ದು pūrṇa-indu. the full moon. see ಸಮ್–; J. 28, 37.

ಪೂರ್ಣೇನ್ದುಮುಖಿ pūrṇēndu-mukhi. a woman with a full moon-like face (Bp. 42, 49; J. 6, 29).

ಪೂರ್ತ pūrta. = ಪೂರ್ತೆ. filled, full; complete. 2, fulfilling, fulfilment. 3, fulness, completion: (full, proper) compass or extent (ಈಗಿನ ಪೂರ್ತ ಸಾಕು;— ನನ್ನ ಪೂರ್ತಕ್ಕೆ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ; — ಇದಱ ಪೂರ್ತ; etc., My.); satiety, satisfaction. 4, *an act of pious liberality*, as digging a well, planting a grove, etc.

ಪೂರ್ತಿ pūrti. fulness; satiety; perfection. see ದಿನ–, ಪ್ರ–; J. 5, 67.

ಪೂರ್ತೆ pūrte. = ಪೂರತೆ. Tbh. of ಪೂರ್ತ. used = ಪೂರ್ತ No. 3. ಅವನು ತನ್ನ ಪೂರ್ತೆ ತಿನ್ದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು (B. 5, 96). ಒಬ್ಬನು ಪೇಟೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನೊಬ್ಬನ ಪೂರ್ತೆ ಅಡಿಗೇ ಸಾಮಾನ ತರುವ ವೇಳೆ (125). ನನ್ನ ಶರೀರಪೂರ್ತೆಯಾದ ಸ್ಥಲ (177). ಅಷ್ಟಱ ಪೂರ್ತೆ (201). ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಪೂರ್ತೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ (225). ಆ ಸಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪೂರ್ತೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ (277). ಮನೆತನ ಮಾಡುವ ಪೂರ್ತೆ ಹಣಾ ಗೞಿಸುವದಕ್ಕೆ ತೊನ್ದರೆ ಬರುತ್ತದೆ (290).

ಪೂರ್ದ್ವಾರ pūr-dvāra. *the gate of a city.*

ಪೂರ್ಯ pūrya. = ಪೂರಯು, ಪೂರಯ್ಯ, ಪೂರಾಯು. to be filled or satisfied (Sk.). 2, fulness, perfection, largeness (Bp. 7, 6; 22, 24). 3, filling.

ಪೂರ್ವ pūrva. being before or in front of, fore, first, foremost; previous to, earlier than. 2, *former, prior, anterior, preceding, antecedent.* 3, first in a series, initial. 4, *ancient*, customary. 5, *eastern, easterly*, 6, *an ancestor, a forefather.* 7, preceded by; accompanied by, attended with (Bp. 5, 17). 8, an ancient tradition; former or ancient times; former events; an ancient custom (ಪೂರ್ವ ಪದ್ಧತಿ, ಮಂಗಲ Nn. 154). 9, a kind of atiśaya (Kāvy. III, 3, B, 121. 135 seq.). ಅದಱ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷ (B. 4, 7). ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂಱು ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆೞಿದನು (218). ಪೂರ್ವದಲಿ (Rām. 3, 2, 13). ಪೂರ್ವ ತಿಳಿದವನು ಗರ್ವಿಯಾದಾನೇ? — ಪೂರ್ವ ಹೇೞಿದರೆ ಹಾರ್ವ ಓಡ್ಯಾನು (Prvs.). 10, = ಪೂರ್ಣ, full, all, entire.—ಪೂರ್ವಂ, *at first, formerly.* — ಪೂರ್ವವಾಡು. -ಆಡು. to tell events or news of former days (Bp. 27, 40).

ಪೂರ್ವಕ pūrvaka. earlier, former, prior, previous, anterior, etc. 2, preceded by (Śmd. 197); accompanied by, connected with, with. see ಅನು–, ಕೃತಜ್ಞತಾ–, ಪ್ರಿಯ–, ಬುದ್ಧಿ–, ಮನಃ–, ವಿನಯ–, etc.; Bp. 51, 49; 57, 67. 3, an ancestor, a forefather.

ಪೂರ್ವಕರ್ಮ pūrva-karma. actions done in a former state of being (Bp. 51, 26).

ಪೂರ್ವಕಾಲ pūrva-kāla. earlier time, former times, past time.

ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯೆ pūrvakāla-kriye. the past participle (Śmd. 86. 278), the preterite tense.

ಪೂರ್ವಕ್ರಿಯೆ pūrva-kriye. = ಪೂರ್ವಕರ್ಮ. 2, = ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯೆ (Kāvy. I, 5, 34. 35).

ಪೂರ್ವಗಿರಿ pūrva-giri. = ಪೂರ್ವಪರ್ವತ. (C. Bp. 47, 48).

ಪೂರ್ವಜ pūrva-ja. born or produced before, former; elder; ancient. 2, *an elder brother.* 3, *an ancestor.*

ಪೂರ್ವಜನ್ಮ pūrva-janma. a former birth, former state of existence or life (Bp. 45, 10).

ಪೂರ್ವಣಿ pūrvaṇi. that belongs to a previous matter: continuation of a series (My.).

ಪೂರ್ವದಿಕ್ಪತಿ pūrva-dik-pati. the regent of the east quarter: *Indra.*

ಪೂರ್ವದಿಗ್ದೇವ pūrva-dik-dēva. Indra (Mr. 41).

ಪೂರ್ವದೇಶ pūrva-dēśa. an eastern country; the eastern part of India. (My.).

ಪೂರ್ವನೇತ್ರ pūrva-nētra. the root of the eye (ಅಕ್ಷಿಮೂಲ, ಮೊದಲುಂಗಣ್ Mr. 317).

ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ pūrva-pakṣa. the first half of a lunar month. 2, the first side or part of an argument, the prima facie argument or assertion, the proposition, thesis. (My.). 3, the complaint in law.

ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಸಿದ್ಧಾನ್ತ pūrvapakṣa-siddhānta. a demonstration that rests only on the proposition (My.).

ಪೂರ್ವಪದ್ಧತಿ pūrva-paddhati. an ancient custom (ಮಂಗಲ, ಪೂರ್ವ Nn. 154).

ಪೂರ್ವಪರ್ವತ pūrva-parvata. *the eastern mountain from behind which the sun is supposed to rise.*

ಪೂರ್ವಪೂರ್ವ pūrva-pūrva. the oldest or first of all (J. 15, 23).

ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನಿ pūrva-phalguni. the eleventh nakṣatra. (My.).

ಪೂರ್ವಭಾಷಿ pūrva-bhāṣi. condescending to speak first, polite, complaisant. (R.).

ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸೆ pūrva-mīmāṁse. *a systematical inquiry into the first or ritual portion of the vēda*, founded by Jaimini (*cf.* ಉತ್ತರ–).

ಪೂರ್ವರಂಗ pūrva-raṅga. *the commencement or prelude of a drama* (ಮೊದಲ ನರ್ತನಂ Mr. 79).

ಪೂರ್ವರಾತ್ರಿ pūrva-rātri. -ರಾತ್ರೆ. the first part of the night, from dusk to midnight. (My.; B. 4, 25. 135).

ಪೂರ್ವಲಿಖಿತ pūrva-likhita. fate written on the forehead in a former birth (Bp. 48, 12).

ಪೂರ್ವವಯಸ್ಸು pūrva-vayassu. the first period or stage of life, youth (My.; B. 4, 113).

ಪೂರ್ವವಾಸರ pūrva-vāsara. yesterday (ಕಲ್ಯ, ನಿನ್ನೆ Nn. 105).

ಪೂರ್ವವಿದೇಹ pūrva-vidēha. the eastern part of Vidēha (Cpr. 1, 78 va.).

ಪೂರ್ವಸುರ pūrva-sura. a daitya (Mr. 9).

ಪೂರ್ವಳಿಹುಲ್ಲು pūrvaḷi-hullu. the grass Andropogon Iwarancusa Roxb. (St. & Pl.).

ಪೂರ್ವಾಚಲ pūrva-acala. = ಪೂರ್ವಪರ್ವತ. the eastern mountains. (ಮೂಡವೆಟ್ಟು Śs.; Grj. 4, 44; J. 2, 65).

ಪೂರ್ವಾನುಭವ pūrva-anubhava. that has been experienced in former days (Cpr. 8, 75 va.).

ಪೂರ್ವಾನುರಾಗ pūrva-anurāga. a kind of vipralambha in śriṅgārarasa (Kāvy. IV, 2, 26).

ಪೂರ್ವಾಪರ pūrva-apara. being before and behind: eastern and western. 2, antecedent and subsequent (J. 10, 22; My.). 3, connection. see Kāvy. II, 2, B, 13.

ಪೂರ್ವಾ ಭಾದ್ರಪದೆ pūrvā-bhādrapade. the twenty-fifth nakṣatra. (B. 5, 308; My.).

ಪೂರ್ವಾ ಭಾದ್ರೆ pūrvā-bhādre. = ಪೂರ್ವಾ ಭಾದ್ರಪದೆ. (My.; see ತ್ರಿಪಾದಿ).

ಪೂರ್ವಾಶಾಲತಿಕೆ pūrva-āśā-latike. the eastern region looked upon as a creeper (J. 9, 12).

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮ pūrva-āśrama. any of the periods of religious life or āśramas which precede that of a sanyāsi (My.).

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ pūrva-āśraya. the former asylum, connection or caste (Bp. 55, 15).

ಪೂರ್ವಾಷಾಢೆ pūrva-āṣāḍhe. the (eighteenth or) twentieth nakṣatra (My. as ಪೂರ್ವಾಷಾಢ).

ಪೂರ್ವಾಸನ pūrva-āsana. the customary seat (Grj. 3, 112. 113).

ಪೂರ್ವಾಹ್ಣ pūrva-ahṇa. the earlier part of the day, fore-noon. (My.).

ಪೂರ್ವಿ pūrvi. N. of a tune (My.).

ಪೂರ್ವಿಕ pūrvika. previous, former; formerly or previously come, etc. 2, = ಪೂರ್ವಕ No. 3 (B. 4, 190; My.). ಪೂರ್ವಿಕರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಪುರಾಣ, ಊರ್ವಿಕರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಗಾದೆ (Prv.).

ಪೂರ್ವಿಗ pūrviga. Tbh. of ಪೂರ್ವಿಕ. see ಅಪೂರ್ವಿಗ.

ಪೂರ್ವೆ pūrve. = ಉಬ್ಬೆ, ಪುಬ್ಬೆ, ಹುಬ್ಬೆ. *the eastern quarter, the east.* 2, the eleventh nakṣatra (My., also the 18th, 20th and 25th).

ಪೂರ್ವೇತರ pūrva-itara. other than eastern: western (Rśv. 11, 19).

ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಸ್ pūrvē-dyus. *on the day before, yesterday.*

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ pūrva-ukta. said before, aforesaid, before-mentioned. (Si. 304).

ಪೂರ್ವೋತ್ತರ pūrva-uttara. north-eastern. 2, antecedent and subsequent (My.).

ಪೂಲ್ pūl. a flower (Mhr. ಫೂಲ). — ಪೂಲ್ಸಜ್ಜಿಗೆ. boiled sajjige the granules of which do not stick together (My.).

ಪೂಲ pūla. = ಪೂಲು. a bridge (Mhr., H.; B. 5, 299; ಆಲಿ, ಸೇತು G.).

ಪೂಲಿ pūli. a sort of pagoda worth 3½ rupees, a star pagoda (My.; Te., M.). see ಕಾಲ್ಪೂಲಿ. — ಪೂಲಿ ವರಹ. a certain old pagoda (R.; M.).

ಪೂಲು pūlu. = ಪೂಲ. (ಪಾಲಿ, ಸೇತುವೆ, ಸೇತು Cb.).

ಪೂವಡಿಗ pū-aḍiga. = ಹುವ್ವಾಡಿಗ, ಹೂವಡಿಗ, ಹೂವಾಡಿಗ. (Śmd. 239). a dealer in flowers, a florist (ಪುಲ್ಲವಡಿಗ Ct. I, 93; II, 97; ಪೂವಳ Kk. 34; Śm. 67; Bp. 9, 35; 16, 13; 24, 78; V. 6, 31). — ಪೂವಡಿಗವೆಣ್. -ಪೆಣ್. the wife of a florist, or a female florist (J. 6, 16).

ಪೂವಳ pū-vaḷa. = ಪೂವಡಿಗ. (Śm. 67; Kk. 34).

ಪೂವು pūvu. = ಪೂ 2, etc. see ನೀರ್ಪೂವು. ಪೂವಿನ ಸನ್ತೆ (V. 4, 86).

ಪೂಷ pūṣa. *the sun.* 2, *a kind of mulberry, Morus indica.*

ಪೂಷಣ pūṣaṇa. the sun. (My.).

ಪೂಸು pūsu. 1. = ಹೂಸು 1. to smear, to daub; to smear over, to spread over, to apply; to besmear, to anoint; to plaster (ವಿಲೇಪನ Śmd. Dh.; Te. ಪೂಯು; Tu., T., M. ಪೂಜು; *cf.* ಊಡು 2). [ಆ ಸಕಳ ಸ್ತ್ರೀ ನಿವಹದ ಪೂಸಿದ ಮೃಗಮದದ ಮುಡಿಯ ಪೂವಿನ ರಜದಿಂ Pb. 5, 65; Cv. 533]. ಪೂಸಿದ ಭಸ್ಮಪರಾಗಂ (Śmd. 201). ಪರಿಮರ್ದಿಸುವುದು ಮತ್ತೂರ ರಸಮನ್, ಇಮ್ಮಾಗಿ ಪಿರಿದು ನೆಲದೊಳ್ ಲವಣಂ ಬೆರಸೊರಸಿ ಕೊಣ್ಣು ಪೂಸುಗೆ; ಕರಗುಗುಮದ್ ಏಟಿಪ್ಪೊ ರೆಯೆನಿಪ್ಪ ಕುರುವಂ ಬೇಗಂ (225). ತರ್ದುಗಳ್ ಅಱಗುಂ, ಬೆಱಟೆಯೊಳ್ ಉರ್ದಿ ನೆಲಾವರೆಯ ಬೇರನಾಮುಲಕಮುಮಂ ಬರ್ದಿಲಿಮಿಂಚೆಯ ರಸ ದೊಳ್ ನಿರ್ದಯೆಯಿನ್ದೊರಸಿ ಪೂಸೆ, ದಿನಪಂಚಕದೊಳ್ (345). ಪೂಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ದಿಗ್ಧ, ಲಿಪ್ತ Nr.). ತೀವಿ ಪೂಸುವುದು (ಅಂಗರಾಗ, ಉದ್ವರ್ತ, ವಿಲೇಪನ Mr. 339). ನಂಜು ಪೂಸಿದ ಕೋಲು (ದಿಗ್ಧ, ಲಿಪ್ತಕ Si. 289). ಪೂಸುವದು ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆ (ಪುಸ್ತ 495). ಓದಿ, ಬೂದಿಯ ಪೂಸಿ, ತೇದು ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು ಹೋದಾತ ಯೋಗಿಯೆನ ಬೇಡ (Sp.). see Cpr. 5, 119; Grj. 4, 109; Bp. 3, 32; 10, 2; 32, 51; 43, 30. 78; 46, 61; 47, 7. 26. 31; 50, 48. — ಪೂಸಲ್. smearing, etc. ಪೂಸಲ ನಯ್ಯಾರ್. N. (Bp. 27, 68).

ಪೂಸು pūsu. 2. the act of smearing, etc. (Bp. 27, 4); oil, etc. for smearing on the body. ಹಾಸುವಿಲ್ಲದ ನಿದ್ರೆ, ಪೂಸುವಿಲ್ಲದ ಮಿಾಯು, ಬಾಸೆಯಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನ ಮೋಟೆಕೆಯ್ ಬೀಸಿ ಕರೆದನ್ತೆ (Sp.).

ಪೂಸು pūsu. 3. = ಹೂಸು 2. to break wind, to fart (ಅಪಾನವಾಯು Śmd. Dh.; *cf.* ಪುಸ್).

ಪೂಸುವಿಕೆ pūsuvike. smearing, etc. (ಸಮಾಲಮ್ಭ, ವಿಲೇಪನ Si. 397).

ಪೂೞ್ pūḻ. = ಪೂೞು, ಹೂಣ್, ಹೂಣು, ಹೂೞ್, ಹೂೞು. to inwrap, to insert, to cover; to bury (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.; Te. ಪೂಡು; M. ಪೂೞು, to be buried; ಪೂನ್ದು, to sink in the ground; *cf.* ಪುದಿ 1, ಹುಗಿ). [ಆದರ್ಶಮಂ ಪೂೞ್ದು ಮಿಕ್ಕೆಳ ನೋಡುತ್ತು ಮುದಗ್ರ ಲೋಭವಶದಿಂ ತನ್ನುಣ್ಣುದಂ ತಪ್ಪದೆನ್ದಳವಂ ಮಾಣಿಸಿ ಸತ್ತು Ap. 2, 15; ಮಸಿಯಿನ್ದಂ ಜಗಮೆಲ್ಲಮಂ ದಿತಿಸುತಂ ಮುಂ ಪೂೞ್ದನೋ Pb. 4, 49; Ap. 9, 14]. ದೂನೆಯೊಳ್ ತಟಲಂ ಪೂೞ್ದ ಕ್ರಿಯೆ (ಹೞ್ಱ Śmd. I, o. r. ಪೞ್ಱ). see Cpr. 5, 86 va.; 5, 112; Abh. P. 12, 34. 44; V. 5, 26.

ಪೂೞು pūḻu. = ಪೂೞ್. ಪೂೞುವರ್ (J. 22, 31).

ಪೃಕ್ಕೆ prikke. *the leguminous plant Trigonella corniculata* Lin.

ಪೃಕ್ತ prikta. mixed, mingled, combined, touched, etc. see ಸಮ್-.

ಪೃಕ್ತಿ prikti. *touch, contact.*

ಪೃಚ್ಛೆ pricche. asking, inquiring; *a question, an inquiry.*

ಪೃಚ್ಛ್ಯ pricchya. to be asked or inquired after.

ಪೃಚ್ಛ್ಯಾವಭಾಷ pricchya-avabhāsa. speaking with the object of inquiring after (ಬೆಸಗೊಮ್ಬುದು Nn. 89).

ಪೃತನಾಷಾಹ್ pritanā-sāh. winning battles: *Indra.*

ಪೃತನೆ pritane. ಪೃತನಾ. a battle. 2, *an army.* 3, *a small army consisting of* 243 *elephants,* 243 *chariots,* 729 *horses, and* 1215 *foot.*

ಪೃಥಕ್ prithak. (Śmd. 99). *separately, singly, severally* (ಹೞ, ಬೇಱು ಮಾಡುವುದು Nn. 163; ವಿನಾ, etc., ಬೇಱು ನುಡಿವೆಡೆ Mr. 534); apart from, with exception of, except; *without.*

ಪೃಥಕ್ಕರಣ prithak-karaṇa. making separate, separating. see ಕಟಲ್ಚು, ಪಿಂಜು.

ಪೃಥಕ್ಚರಿತ್ರ prithak-caritra. going separately or alone. (Śmd. 99). 2, a separate story.

ಪೃಥಕ್ತ್ವ pṛithaktva. separateness, diversity, severalty; singleness, individuality. (My.).

ಪೃಥಕ್ಪರ್ಣಿ pṛithak-parṇi. *the plant Hemionitis cordifolia* Roxb.

ಪೃಥಗರ್ಥ pṛithak-artha. the meaning of "separately" (ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ Śmd. 392). 2, a separate, distinct meaning (Kāvy. III, 3, B, 159).

ಪೃಥಗಾತ್ಮತೆ pṛithak-ātmate. separateness, severalty; —*discrimination, judgment.*

ಪೃಥಗಾತ್ಮಿಕೆ pṛithak-ātmike. *individual existence, individuality.*

ಪೃಥಗ್ಜನ pṛithak-jana. a man of the lower classes or of low caste; *a man of low character or profession; an ignorant man.*

ಪೃಥಗ್ವಿಧ pṛithak-vidha. *of different kinds, multiform, various.*

ಪೃಥಾಕು pṛithāku. = ಪೃದಾಕು. a serpent (ಸರ್ಪ Mr. 399; My. Amara).

ಪೃಥಿವಿ pṛithivi. -ವೀ. the wide one: *the earth.* 2, land, ground, soil. 3, *earth regarded as one of the elements.*

ಪೃಥಿವಿಜೆ pṛithivi-je. Sītā (J. 18, 5).

ಪೃಥಿವಿಪತಿ pṛithivi-pati. a king (J. 7, 39).

ಪೃಥಿವಿಪಾಲ pṛithivi-pāla. = ಪೃಥಿವೀಪಾಲ. (My.).

ಪೃಥಿವೀಪಾಲ pṛithivī-pāla. a king. (My.).

ಪೃಥಿವೀಭೃತ್ pṛithivī-bhṛit. a mountain. 2, a king. (A.).

ಪೃಥಿವೀಶ್ವರ pṛithivī-īśvara. a king (Cpr. 9, 6).

ಪೃಥು pṛithu. (also ಪ್ರಥು). *broad, wide, expansive, spacious; large, great* (ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 32); numerous; various; important. 2, N. of several persons (J. 18, 54). 3, *a small pungent seed, Nigella indica* Roxb. 4, *a drug composed of a leaf resembling that of asafoetida.*

ಪೃಥುಕ pṛithuka. *rice scalded with hot water and then dried over a fire and flattened in a mortar* (ಅವಲಕ್ಕಿ Mr. 375). 2, *the young of any animal;* a child, a boy.

ಪೃಥುನಿ pṛithuni. a body of forces: three vāhinis (Mr. 291, one MS. ಪೃಥುನಿ).

ಪೃಥುಮಾಲಿ pṛithu-māli. N. of a daitya (G. 132).

ಪೃಥುರೋಮ pṛithu-rōma. *a fish.*

ಪೃಥುಲ pṛithula. *broad, large, great.*

ಪೃಥುವಿ pṛithuvi. Tbh. of ಪೃಥ್ವಿ. the earth. (ಪೃಥ್ವಿ, ಭೂಮಿ, etc. Mr. 91).

ಪೃಥುವೀಜಾತ pṛithuvī-jāta. a tree (ಪಾರ್ಥಿವ, ವೃಕ್ಷ, ಮರ Nn. 32).

ಪೃಥುಸ್ಥಾನ pṛithu-sthāna. a town (ನಗರಿ, etc., ಪಟ್ಟಣ Mr. 190).

ಪೃಥೆ pṛithe. Kuntī, one of the two wives of Pāṇḍu (Śmd. 263; J. 13, 21; 33, 3).

ಪೃಥ್ವಿ pṛithvi. = ಪೃಥುವಿ, ಪೊಡವಿ. the wide one: *the earth;* land, ground, soil; a country. 2, earth as an element. 3, = ಪೃಥು No. 3, *Nigella indica.* 4, = ಪೃಥು No. 4, *N. of a drug.* 5, N. of a vṛitta (Ch.).

ಪೃಥ್ವಿಕೆ pṛithvike. cumin seed (ಅಜಾಜಿ, ಜೀರಿಗೆ Mr. 137).

ಪೃಥ್ವೀಕೆ pṛithvīke. *large cardamoms.* 2, small cardamoms. 3, = ಪೃಥ್ವಿ No. 4.

ಪೃಥ್ವೀಧವ pṛithvī-dhava. a king (Rśv. 5, 16).

ಪೃಥ್ವೀಪಾಲ pṛithvī-pāla. a king (Rām. 1, 13, 1).

ಪೃದಾಕು pṛidāku. = ಪೃಥಾಕು. *a snake.*

ಪೃಶ್ನಿ pṛiśni. variegated, party-coloured, dappled, speckled, spotted. 2, dwarfish, short, small; *a dwarf.* 3, a ray of light; etc.

ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ pṛiśni-parṇi. = ಪೃಥಕ್ಪರ್ಣಿ. *Hemionitis cordifolia.*

ಪೃಷತ್ pṛiṣat. = ಪೃಶ್ನಿ No. 1. 2, *a drop of water,* spray.

ಪೃಷತ pṛiṣata. = ಪೃಷತ್ No. 1. 2, *the spotted antelope, the porcine deer* (ಎರಳೆ Nn. 47; ಸಾರಂಗ Mr. 508). 3, *a drop of water,* spray (ಪೃಷದ. ಕೆದರ್ದ ಶೀಱುವನಿಗಳ್ Mr. 418).

ಪೃಷತ್ಕ pṛiṣatka. *an arrow.*

ಪೃಷದ pṛiṣada. = ಪೃಷತ No. 3, q. v.

ಪೃಷದಶ್ವ pṛiṣat-aśva. having piebald horses: *air, wind, Vāyu.*

ಪೃಷದಾಜ್ಯ pṛiṣat-ājya. sprinkled butter, *ghee mixed with curds forming an oblation.*

ಪೃಷ್ಟ pṛiṣṭa. asked, inquired, questioned.

ಪೃಷ್ಠ pṛiṣṭha. *the back.* 2, *the hinder part of anything, the rear.*

ಪೃಷ್ಠಗ್ರನ್ಥಿ pṛiṣṭha-granthi. *a knot or hump on the back* (ಬೆನ್ನ ಕುರು Mr. 385).

ಪೃಷ್ಠಚಕ್ಷುಸ್ pṛiṣṭha-cakṣus. a crab. (R.).

ಪೃಷ್ಠಮಾಂಸಾದನ pṛiṣṭha-māṁsa-adana. eating the flesh of the back: backbiting. (R.).

ಪೃಷ್ಠವಾಹ್ಯ pṛiṣṭha-vāhya. *an ox carrying burdens.*

ಪೃಷ್ಠಸ್ಥಾಪನ pṛiṣṭha-sthāpana. putting the back on or to. see ನೆಮ್ಮು.

ಪೃಷ್ಠಾಸ್ಥಿ pṛiṣṭha-asthi. *the back-bone.*

ಪೃಷ್ಠ್ಯ pṛiṣṭhya. *a pack-horse, or a horse for riding.*

ಪೃಷ್ಣಿ pṛiṣṇi. = ಪೃಶ್ನಿ. dwarfish. (ಸಣ್ಣಶರೀರ G.).

ಪೆ- pe. feminine of ಪ 2-. see ಪ್ರ-.

ಪೆಕ್ಕಣ pekkaṇa. = ಪೆಗ್ಗಣ, p. v. Tbh. of ಪ್ರೇಕ್ಷಣ (Śmd. 346. 356; ಪ್ರೇಕ್ಷಣ, ನೋಟ Kk. 59; ಪ್ರೇಕ್ಷಣ Śm. 66; ನಚ್ಚಣ Ct. I, 34). ರಮ್ಯ ಕೇಳಿಕ್ಕುಂ ಪೆಕ್ಕಣಮುಂ (Śmd. 268). see ಸಂಗಡವೆಕ್ಕಣ; Cpr. 4, 71; 5, 53.

ಪೆಕ್ಕಳಿಸು pekkaḷisu. = ಹೆಕ್ಕಳಿಸು. to act over-bearingly, arrogantly or proudly (J. 14, 6; see Te. s. ಪೆಗ್).

ಪೆಗ್- peg. = ಪೆರ್ 1-, etc. largeness, greatness, etc. (Te. ಪೆಕ್ಕು, T. ಪೆದ, plenty, much). — ಪೆಗ್ಗಡೆ. = ಪೆರ್ಗಡೆ, q. v. (Te. ಪೆಗಡೆ, ಪ್ರೆಗಡೆ, ಪ ಗ್ಗಡೆ, ಪ್ರೆಗ್ಗಡೆ, an elder, noble, minister). see ತೊತ್ತುವೆಗ್ಗಡೆ, ಬಾಣಸುವೆಗ್ಗಡೆ, ಮನೆವೆಗ್ಗಡೆ. — ಪೆಗ್ಗಣ. = ಹೆಗ್ಗಣ. a large rat, a bandicoot (ಮೂಷಕ, ಉನ್ದುರ Mr. 164).

ಪೆಗಲ್ pegal. = ತೆಗಲ್, ತೆಗಳ್, ಹೆಗಲ್, ಹೆಗಲು. the shoulder (ತೆಗಳ್ Śmd. II). [ನೀನೆನ್ನ ಪೆಗಲನೇಱು ಗಗನತಳಕ್ಕುಯ್ವೆಂ Pb. 3, 15 va.]. see Cpr. 5, 59; 7, 79; Abh. P. 16, 53; Mr. 280; Rśv. 1, 135 va.; ಎಡವೆಗಲ್. [Tu. ಪುಗೆಲ್].

ಪೆಗ್ಗಣ peggaṇa. see s. ಪೆಗ್-.

ಪೆಗ್ಗಣ peggaṇa. = ಪೆಕ್ಕಣ. see ಸಂಗಡವೆಗ್ಗಣ.

ಪೆಗ್ಗು peggu. (= ಪೆಱಗು, what is back). — ಪೆಗ್ಗ. -ಅ 3. a backward, dull man, a fool. ಪೆಗ್ಗ ಆದರೂ ಅಗ್ಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ (Prv.).

ಪೆಂ- peṅ. (ಪೆಣ್-). = ಪೆಣ್-, etc. — ಪೆಂಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಪೆಣ್ಗೂಸು, ಹೆಂಗೂಸು. a woman. — ಪೆಂಗೂಸುಮೆಯ್ಯ. Śiva (C-Bp. 47, 19).

***ಪೆಂಕುಳಿ peṅkuḷi.** madness. ಪ್ರಳಯ ಪಯೋಧಿವೋಲಳುರ್ದು ಪೆಂಕುಳಿಗೊಣ್ಡ ಮದೇಭ ವೈರಿವೋಲ್ ಕೆಳರ್ದು Pb. 10, 113; *cf.* ಪೇಂಕುಳಿ.

ಪೆಂಗ peṅga. a simpleton, a fool (Tu. ಪೆಂಗ, ಪೆಂಜಿ; Te. ಪೆಂಕೆ; *cf.* ಪೆಗ್ಗು and ಪೇ 1). ಪೆಂಗನಾದರೂ ಭಂಗ ಬಿಡದು (Prv.).

***ಪೆಂಗುರು penguru.** a kind of bird. ಕುರ್ಕುಗಿಳಿ ಪುರುಳಿ ಪೆಂಗುರು ಕಾರಣ್ಡಮಾನ್ದೆ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಗಗನಚರಂ Vr. 97, 9.

***ಪೆಚ್ಚ pecca.** a stupid, confused man.

ಪೆಚ್ಚಱ peccaṟa. = ಎಚ್ಚಱ, etc., ಹೆಚ್ಚಱ. waking, etc. (J. 3, 24 Bangalore prints).

ಪೆಚ್ಚಿ pecci. = ಪೆದ್ದಿ, etc. a stupid, confused female (My.).

ಪೆಚ್ಚಿಸು peccisu. = ಪೆರ್ಚಿಸು, etc. to cause to increase. (Bp. 59, 21; Te. ಪೆಂಚು).

ಪೆಚ್ಚು peccu. 1. = ಪೆರ್ಚು 1, etc. to increase, etc. (Mr. 325; Bp. 55, 46; J. 3, 22. 24; 6, 10; 8, 41. 49; 13, 18).

ಪೆಚ್ಚು peccu. 2. = ಪೆರ್ಚು 2, etc. increase, etc. (J. 3, 39; 10, 14; Te. ಪೆಚ್ಚು, ಪೆಂಪು, surplus).

ಪೆಚ್ಚು peccu. = ಪಚ್ಚು, ಪುಚ್ಚು, ಪೆದ್ದು, ಹುಚ್ಚು. Tbh. of ಪಿತ್ತ. foolishness, madness (My.; Te. ಪಿಚ್ಚಿ, ಪಿಚ್ಚಿ; M. ಪಿಚ್ಚು; T. ಪಿಚ್ಚು, ಪಿತ್ತು, bile; Mhr. ಪಿಸಾ, mad; *cf.* ಪಿಂಜ). — ಪೆಚ್ಚ. -ಅ 3. = ಪೆದ್ದ, ಹುಚ್ಚ. a foolish or confused man (ಉನ್ಮತ್ತ, ಉನ್ಮಾದವತ್, ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವನು Si. 203; My.). — ಪೆಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. = ಹುಚ್ಚಾಟ, q. v. (My.).

ಪೆಚ್ಚುಗೆ peccuge. 1. = ಪೆರ್ಚುಗೆ 1, etc. increase, etc. (J. 6, 2; 26, 14. 15; ದೆಶ್ಯಾಳ Bhn. 65).

ಪೆಚ್ಚುಗೆ peccuge. 2. = ಪಚ್ಚುಗೆ, etc. counselling in private. — ಪೆಚ್ಚುಗೆಗಾತಿ. = ಪಚ್ಚುಗೆಗಾತಿ, q. v.

ಪೆಚ್ಚುತನ peccutana. = ಹುಚ್ಚುತನ. madness, foolishness (ಉನ್ಮಾದ, ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ, ಹುಚ್ಚು, etc. Si. 70; My.).

ಪೆಜ್ಜೆ pejje. = ಪಜ್ಜೆ, etc. a step, foot-print. ಮೃಗಗಣಮಂ ಪೋದ ಪೆಜ್ಜೆಯಿಂ ಕಾಣಿಸಿದಂ (Śmd. 273). ಇದು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಪೆಜ್ಜೆ (Rāghc. 17, 68). — ಪೆಜ್ಜೆವತ್ತು. -ಪತ್ತು. the foot to be impressed, a foot-print to be formed (J. 3, 26). — ಪೆಜ್ಜೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ಪಜ್ಜೆವಿಡಿ. (J. 28, 45).

ಪೆಂಚೆ pence. a peacock (? J. 17, 25; *cf.* ಪಿಂಛ?).

ಪೆಟಲ್ peṭal. ಪೆಟಲು (Rām. 6, 11, 4). = (ಪಠಿಲ್), ಪೆಟ್ಟಲು, ಪೆಟ್ಲು. a sound in imitation of exploding, going off as a gun, cracking as a rocket, etc. (Te.; T. ವೆಡಿ, ವೆಡಿಲ್; T. ವೆಡಿ, Mhr. ಪೇಟ, the report of a gun). — ಪೆಟಲುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. = ಪೆಟ್ಲುಪ್ಪು. the explosive salt: saltpetre (Rśv. 6, 116; Te. ಪೆಟ್ಲುಪ್ಪು; T. ಪೊಟ್ಟಿಲುಪ್ಪು, ವೆಡಿಲುಪ್ಪು; M. ಪೊಡಿಯುಪ್ಪು).

ಪೆಟಾರಿ peṭāri. a large box or chest of wood or metal (My.; ಪಿಟಕ, ಪೇಟಕ, etc. Si. 344; Mhr. ಪೇಟಾರಾ).

ಪೆಟಾರಿಗೆ peṭārige. = ಪೆಟಾರಿ. (B. 4, 55).

ಪೆಟ್ಟ peṭṭa. = ಪೆಟ್ಟೆ, ಪೆಣ್ಟೆ, ಹೆಟ್ಟ 3, ಹೆಟ್ಟೆ, ಹೆಣ್ಟೆ, ಹೆಂಡೆ, ಹೆಳ್ಳೆ. a lump of earth, a clod, a flake; a lump (ಹೆಣ್ಟೆ Śm. 64; Te. ಪಡ್ಡೆ, ಪೆಲ್ಲೆ, ಪೆಳ್ಳೆ, ಪೇಟು). — ಪೆಟ್ಟವೇಱ್. -ಏಱ್. clods, *i. e.* uneven, wrong things, to rise or appear (Abh. P. 1, 19).

ಪೆಟ್ಟಣಿಗೆ peṭṭaṇige. the tool called a road tamper (My.). ಒಗವ ಪೆಟ್ಟಣಿಗೆ (ಕರಪೀಠ Mr. 158).

ಪೆಟ್ಟಲು peṭṭalu. ಪೆಟ್ಟಲ್. (= ಪೆಟಲ್, etc.). a popgun (My., also ಪೆಟ್ಲು; T. ಪಿಟ್ಟಿಲಿಕ್ಕುಟಿಲ್).

ಪೆಟ್ಟಿ peṭṭi. Tbh. of (ಪಿಟ), ಪೇಟ 1. a box of any size, a chest, a trunk, etc. (ಪಿಟಕ, ಪೇಟಕ, ಪೇಟಿ, ಮಂಜೂಷೆ Nr.; Hlā.; My.; T., M.; Te. ಪೆಟ್ಟೆ).

ಪೆಟ್ಟಿಗೆ peṭṭige. = ಪೆಟ್ಟಿಯ, (ಪೆಡಗೆ), ಪೇಳಿಗೆ, ಹೆಟ್ಟಿಗೆ, ಹೇಳಿಗೆ, ಹೇಳ್ಗೆ, etc. Tbh. of (ಪಿಟಕ), ಪೇಟಕೆ (Śmd. 338; ಪೇಟಿ, etc. Nr.; ಮಂಜೂಷ Mr. 208; ಪೇಟಿ Si. 498; C.; T., M. ಪೆಟ್ಟಗ; Si. 344; Bp. 11 sum.; 31, 12; Śmd. 75; Rśv. 6, 11 va.). ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕದ್ದ ಕಳ್ಳ ಬೀಗದ ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ದಾನೇ?— ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತುಮ್ಬ ಹಣವಿದ್ದರೂ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರ್ತು (for the funeral) ಗತಿಯಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಾಡಿ. a bullock-coach (My.; Si. 275; Te. ಪೆಟ್ಟೆಬಣ್ಡಿ).

ಪೆಟ್ಟಿಯ peṭṭiya. = ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, etc. a box, a basket. (ಪಿಟಕ, etc. Hlā.; Te. ಪೆಟ್ಟೆಯ).

ಪೆಟ್ಟು peṭṭu. 1. = ಹೆಟ್ಟು 1. to beat, as with the hand, a staff, a hammer, etc.; to hammer. (My.). 2, to push the penis into the vagina. [Tu. ಪೊಟು].

ಪೆಟ್ಟು peṭṭu. 2. = ಎಟ್ಟು 2, ಹೆಟ್ಟು 2. striking; a blow, a stroke; a hurt (ಪ್ರಹಾರ, ಹತಿ G.; My.; Tu.; Te.). ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು, ರೊಟ್ಟಿಗೆ ತುಪ್ಪ. — ಒರಳಲ್ಲಿ ಕೂತರೆ ಒನಕೇ ಪೆಟ್ಟು ತಪ್ಪೀತೇ? — ಗುಟ್ಟು ಸಾವಿರಾಳ ಪೆಟ್ಟು (Prvs.). see Prvs. s. ಜಾಣ, ಚಿತ್ತ, ಮದ್ದು. — ಪೆಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. a blow, or blows, to take place, come, etc. (My.). ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಾದರೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪೆಟ್ಟು ಕೊಡು. to give or deal a blow or blows. ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ಹಿಟ್ಟು ಬೇಡೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.; see s. ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನು). — ಪೆಟ್ಟು ತಗಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. = ಪೆಟ್ಟು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು. (My.). — ಪೆಟ್ಟು ತಗಲು. = ಪೆಟ್ಟು ತಾಗು. (B. 5, 25). — ಪೆಟ್ಟು ತಾಗು. a blow or blows, or a hurt, to touch: to be beaten, struck, or hurt (My.). ಬೊಕ್ಕ ಬೋರಲ್ ಬಿದ್ದು, ಬಹಳ ಪೆಟ್ಟು ತಾಗುವದು (B. 4, 61). — ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನು. to eat, *i. e.* to suffer, a blow or blows, to be beaten (My.). ನಿಲಬಾಕಿ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗೊಲ್ಲಮಿಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ದ. — ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ದವನೂ ಬಲ್ಲ, ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟವನೂ ಬಲ್ಲ. — ಪೆಟ್ಟು ಚೆನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ (Prvs.). — ಪೆಟ್ಟು ಬೀೞು. a blow or blows to fall upon (one, My.). — ಪೆಟ್ಟುಮಣೆ. = ಪೆಟ್ಟಿಣೆ. (My.). — ಪೆಟ್ಟು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು. to be hurt. ಆಡುಗಳು ಅನ್ಥಾ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನೊಳಗಿನ್ದಾದರೂ ಕೆಳಗೆ ಹಾೞು, ಪೆಟ್ಟು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ದಾಟಿ ಹೋಗುವವು (B. 3, 10). — ಪೆಟ್ಟು ಹತ್ತು. a hurt to be attached: to be hurt (My.). ಆ ಹೊಡತದಿನ್ದ ಅವನ ಮೊಣಕೆಯ್ಗೆ ಬಹಳ ಪೆಟ್ಟು ಹತ್ತಿತು (B. 2, 31). — ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕು. to apply a blow or blows: to beat (My.). — ಪೆಟ್ಟು ಹೊಯ್. = ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕು. ಬಯ್ದು ಬಾಯಿಗೆ ಹೊಯ್ದು ಪೆಟ್ಟು (Prv.).

ಪೆಟ್ಟು peṭṭu. 3. = ಬೆಟ್ಟು 3. pride, domineering, daring, boldness (ದಪ್ಪ, ಅದಟು, ಆರ್ಪು, ಸಾಸ, ಪೆರ್ಚು Śm. 38; *cf.* ಪಟ್ಟು 2? ಎಣ್ಬು 1.?). — ಪೆಟ್ಟುವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. 1. pride, etc. to become excessive: to be exceedingly proud, etc. [to increase in full strength? ಮರಗಳೆ ಮುನ್ನಿತ್ತಿನಿಸಂ ಮರವಟ್ಟುವು ಪೆಟ್ಟುವೆರ್ಚಿ ಕುದಿದ ತ್ತೊಡಮಿಾ ಧರಣಿತಳಕ್ಕವಿವೇಕಿಯ ಮರವಾನಸನಿತ್ತ ಚಾಗಮೇನಿರ್ದಪುದೇ Ap. 6, 50]; (ದರ್ಪ Śmd. Dh., o. r. ಬೆಟ್ಟು-). — ಪೆಟ್ಟುವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. 2, daring, etc. (ಅದಟು, ದಪ್ಪ, ದರ್ಪ Kk. 66, o. r. ಪೆಮ್ಪು ಪೆರ್ಚು). [— ಪೆಟ್ಟುವೇಱ್. -ಪೇಱ್. to show one's valour. ಮನಸಿಜನಮ್ಬರಲ್ಲ ಪೊಸಮಲ್ಲಿಗೆ ತೆಂಕಣಗಾಳಿಯೆಯ್ವಿವಿನ್ತನುಬಲದಿನ್ದ ಮುನ್ನನಲೆದಪ್ಪುವನ್ನನೆ ಪೆಟ್ಟುವೇಱ್ಱಿ ಚನ್ದ್ರನ ಬಲದಿನ್ದ ಮುನ್ನನಲೆದಪ್ಪುವು Pb. 4, 63].

ಪೆಟ್ಟು peṭṭu. (= ಪೆಟ್ಟೆ). Tbh. of ಪೇಟ 1 (Śmd. 364).

ಪೆಟ್ಟೆ peṭṭe. = ಪೆಟ್ಟ, etc. a lump of earth. [ಕಠಿನ ಭೂಮಿಯೊಳ್ ನಡೆದೊಡೆ ಕೀೞುಗಲ್ಗಳುಂ ಪೆಟ್ಟೆಗಳುಮುಗುೞ್ದು ಪುಗುಳೊಡೆದು Vr. 29, 10]; (ಹೆಣ್ಟೆ Śs.).

ಪೆಟ್ಟೆ peṭṭe. (= ಪೆಟ್ಟು). an īcalu mat that has been sewn into the form of a basket and is used as a receptacle of grain (My.).

ಪೆಟ್ಲು peṭlu. = ಪೆಟಲ್, etc. an exploding sound. — ಪೆಟ್ಲುತುಱುವೆ. the plant Sida mauritiana Herit. (St. & Pl.). — ಪೆಟ್ಲುಪ್ಪು. = ಪೆಟಲುಪ್ಪು. (My.; B. 4, 161). see ಪೆಟ್ಟಲು.

ಪೆಡ peḍa. = ಪಿಂ- (ಪಿಙ್-), etc., ಹೆಡ, ಹೆಱ³ 1, ಹೊಡ 1, ಹೊಡೆ 7. the state of being behind, back or after; the back or hinder part; backwards (ಪೆಱಗು Śmd. 206; ಪೆಱಗು, ಪಿನ್ತಿಲ್, ಪಿಂಗಡೆ Kk. 46, Śm. 60; Te. ಪಿಱು, ಪಿಱುನ್ದು, ಪೆಡೆ; T. ಪಿಡಂಗು, ಪಿಡರ್, ಪಿಡರಿ, ಪೆಡವ, Tu. ಪಿರ). — ಪೆಡಗುಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ಹೆಡಗುಡಿಕಟ್ಟು. to pinion (C. Bp. 31 sum.; 31, 52). — ಪೆಡಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. = ಪೆಡಂಗೆಯ್ (Śmd. 206). the back of the hand (Te. ಪೆಡಚೆಯಿ, the tip of the hand). [— ಪೆಡಗೆಯ್ಗಟ್ಟು. -ಕೆಯ್-ಕಟ್ಟು. tying the hands back side. ನಿನ್ನ ಪೆಡಗೆಯ್ಗಟ್ಟಂ ಶರದಿಂ ಬಿಡಿಸಿದನಲ್ಲನೆ ಸರಿತ್ಸುತಂ Pb. 6, 53]. — ಪೆಡಂಗೆಯ್. -ಂ-ಕೆಯ್. = ಪೆಡಗೆಯ್, q. v. [ಪೆಡಂಗೆಯ್ಯುಡಿಯೆ ಕಟ್ಟಿ Vr. 13, 24. — ಪೆಡತಲೆ. = ಪೆಡದಲೆ. ನುಡಿಯೆ ನಾಲಗೆಯುಂ ಪಿಡಿದು ಪೆಡತಲೆಯುೞ್ಚುವರುಂ Ap. 5, 85 va.].— ಪೆಡದಲೆ. -ತಲೆ. = ಪೆಡನ್ದಲೆ (Śmd. 206). the back of the head (Abh. P. 9, 49; Śśv. 4, 79; T. ಪಿಡರ್ತ್ತಲೈ). — ಪೆಡನ್ದಲೆ. -ಂ-ತಲೆ. = ಪೆಡದಲೆ, q v. — ಪೆಡ ಮುಗುೞ್. = ಪೆಡಮ್ಮುಗುೞ್. to turn the face backwards, to turn round (ಪರಾಙ್ಮುಖ Śmd. Dh.). — ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟು 1. = ಪೆಡಮ್ಮೆಟ್ಟು (Śmd. 206). to step or go backwards, to retreat (ಮುಯ್ದುಗೆ, ಅಕ್ಕುಳಿಸು, etc., ಅಪಸರಣ Śs.; ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟು Kk. 70; ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟು Śm. 64; ಬೀಗು 82). ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟೆ ಬರ್ಪ ದುರ್ಯೋಧನನ್ ಇಭಘಟೆಯುಂ (Śmd. 206 Mḍb.). — ಪೆಡಮೆಟ್ಟು 2. the back part (ಪೆಱಗು, ಪೆಱತು, ಪಿನ್ತಿಲ್, ಹಿಂಗಡೆ Śs.). — ಪೆಡಮ್ಮುಗುೞ್. -ಂ-ಮುಗುೞ್. = ಪೆಡ ಮುಗುೞ್. (Abh. P. 5, 78 va.; 7, 59 va.). — ಪೆಡಮ್ಮೆಟ್ಟು. -ಂ-ಮೆಟ್ಟು. = ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟು 1, q. v. (Grj. 1, 103; Rśv. 13, 45. 85). ಪೆಡಮ್ಮೆಟ್ಟದೆ ಸೂೞ್ಗೆವನ್ದಿಱುದುದೇಱಿದಿಭಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ (Śmd. 206 Mḍb.). [— ಪೆಡಸಾರ್. to retreat. ನರವುಮಂ ಬರಿಯುಮಂ ಪತ್ತಿ ತೆಗೆದು ಪೆಡಸಾರ್ವ ನರಿಗಳುಮಂ Pb. 13, 56 va.].

ಪೆಡಗೆ peḍage. = ಎಡಗೆ, ಎಡಿಗೆ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, etc., ಪೇಳಿಗೆ, ಹಿಳಿಗೆ, ಹಿಳ್ಗೆ, ಹೆಡಗೆ, ಹೆಡಿಗೆ, ಹೆಡೆಗೆ, ಹೆಳ್ಗೆ, ಹೇಳಿಗೆ, ಹೇಳ್ಗೆ. Tbh. of ಪೇಟಿಕೆ. a basket. see ಪಾವುವೆಡಗೆ.

ಪೆಡಸು peḍasu. = ಎಡಚು 2, ಎಡಸು. hardness (as of metal); callousness; stiffness, inflexibility (My.; Te. ಪೆಲುಚು, ಪೆಳುಚು; *cf.* ಬಿಱಸು). 2, brittleness (My.; B. 4, 158). ನಾಲಿಗೇ ಪೆಡಸು, callousness or stiffness of the tongue: a tongue with an imperfect pronunciation (My.). ನೀರೆಲ್ಲ ಮೆಯ್ಯುಣ್ದು, ಸೂಜಿಗಳ ಪೆಡಸು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ (B. 4, 158). 3, harshness, offensiveness (of speech, My.). 4, difficulty, trouble (as of a business, My.). — ಪೆಡಸುಮರ. hard wood; brittle wood (My.). — ಪೆಡಸುಮಾತು. an offensive word (My.).

ಪೆಡೆ peḍe. = ಹೆಡೆ 1. Tbh. of ಸ್ಫಟೆ (Ct. II, 91; ಫಣ, ಸ್ಫಟೆ Mr. 401; Cpr. 7, 144; Rśv. 5, 44). the expanded hood of a cobra. [ಪೆಡೆಯಂ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪ ನಾಗಿಣಿಯರ Ap. 4, 47]. ಪೆಡೆಯುಡುಗಿದ ಭೋಗಿ (Cpr. 5, 99). — ಪೆಡೆವಣಿ. -ಮಣಿ. the gem of the cobra's hood (Śmd. 260 Mḍb.; Abh. P. 1, 32; Rśv. 5, 43. 46; J. 9, 14; 15, 2; 24, 32). — ಪೆಡೆವಣಿದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a number of such gems (Śśv. 3, 35 va.).

ಪೆಡೆಯ peḍeya. = ಎಡೆಯ. (a back-sider, an outer man), another man, a stranger (ಪೆಱಂ Kk. 91).

ಪೆಣ್ peṇ. = ಪೆಂ-, ಪೆಂಙ್-, ಪೆಣ್ಣು, ಹೆಂ-, ಹೆಣ್, ಹೆಣ್ಣು, ಹೆವ್ 2-. a female; a woman (T. ಪೆಣ್, ಪೆಡ್ಡೈ, ಪೇಡು, ಪೇಡ್ಡೈ; M. ಪೆಣ್, ಪೆಡೆ, ಪಿಡೆ, ಪೇಡೆ, [Tu. ಪೊಣ್; ಪೆರಡೆ, hen]. (see ಪಿಡಿ 4; Cpr. 5, 115; 8, 61; Bp. 54, 37; J. 9, 20; 11, 19; 15, 28; 18, 56). ಆ ಪೆಣ್ ಜಾಣೆ; ಆ ಪೆಣ್ ಬನ್ದುದು; ಅವಳ್ ಸಜ್ಜನವೆಣ್, ಅದು ಸಜ್ಜನವೆಣ್ (Śmd. 109). ಚಿತ್ರದ ಪೆಣ್ಣನ್ತೆ ಪೋಲ್ ಉಣ್ಣಳ್ (84). ಪೊನ್ನಿಂ ಸಮನಿಸುಗುಮಲ್ತೆ ಪೆಣ್ಣುಂ ಮಣ್ಣುಂ (84). ಪೆಣ್ಗೆ (139). plural ಪೆಣ್ಗಳ್ (ಪೆಂಗಳ್). ನೆಱೆದ ಪೆಣ್ (ತುಱು ಮಿಣ್ಡಿ Śm. 73). see ಅಱುವೆಣ್, ಕನ್ನೆವೆಣ್, ಗಱುಸಾಳಿವೆಣ್, ದೆಸೆವೆಣ್, ನಗೆವೆಣ್, ನಾಣಿಲಿವೆಣ್, ಪಚಿ-, ಪರ-, ಪೊಱಲ್-, ಬಿತ್ತಿಗ-. — ಪೆಣ್ಗಜ. a female elephant (Bhn. 58). — ಪೆಣ್ಗಡಣ. a multitude of females (Rśv. 2, 16; V. 4, 18). — ಪೆಣ್ಗಣ್ಡು. a woman and a man (J. 18, 13). — ಪೆಣ್ಗಪ್ಪೆ. -ಕಪ್ಪೆ. a female frog (ಭೇಕಿ, etc. Mr. 411). — ಪೆಣ್ಗಿಣಿ. a she-parrot (ಪುರುಳಿ, ಸಾರಿಕೆ Śs.). — ಪೆಣ್ಗಿಳಿ. = ಪೆಣ್ಗಿಣಿ. (ಸಾರಿಕೆ Kk. 24; ಸಾರಕೆ Śm. 28. 29; Rśv. 2, 35). — ಪೆಣ್ಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a mare (J. 15 sum.; 15, 7, etc.). — ಪೆಣ್ಗೂಡು. a cage for females (J. 6, 20; o. r. ಪೆಣ್ಗಾಡು). — ಪೆಣ್ಗೂಸು. -ಕೂಸು. a female child; a woman. *cf.* ಹೆಂಗಸು. [ಪೆಣ್ಗೂಸುಮಂ ಪೆತ್ತೊಡೆ ಆಕೆಗೆ ವೀರಶ್ರೀಯೆನ್ದು ಪೆಸರನಿಟ್ಟು Vr. 16, 14]. see ಒಳುವೆಣ್ಗೂಸು; Abh. P. 4, 14 va.; 4, 15. — ಪೆಣ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. murder of a woman (J. 16, 12). — ಪೆಣ್ಗೋಡಗ. -ಕೋಡಗ. a female monkey (Rśv. 5, 55 va.). [— ಪೆಣ್ಣಂಚೆ. -ಅಂಚೆ. a female swan. ಅಗಲೆವೋದ ಹಂಸನನಱಸಲ್ ಪದೆದೆಳಸುವ ಪೆಣ್ಣಂಚೆಯ ಪದಕೊರಲಿಂಚರದ ಸರಮೆ ಸವಿ ಕಿವಿಗಿದಱೊಳ್ Pb. 5, 53. — ಪೆಣ್ಣರಿ. -ನರಿ. a female fox. ಪೆಣ್ಣರಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮಱಿಗಳ್ಗೆರಸಾಹಾರಮನಱಸಿ ತೊೞಲುತ್ತುಂ Vr. 20, 5; 29, 5]. — ಪೆಣ್ಣಾನೆ. -ಆನೆ. a female elephant (ಕರಿಣಿ, etc., ಪಿಡಿ Mr. 153; ಪಿಡಿ Śm. 41; J. 16, 5). [— ಪೆಣ್ಣಾಯ್. -ನಾಯ್. a female dog. ಪೆಣ್ಣಾಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿಸತ್ತು Vr. 10, 6]. — ಪೆಣ್ಣುಡೆ. -ಉಡೆ. (Śmd. 214). the waist of a female. — ಪೆಣ್ಣೆಕ್ಕೆ. -ಎಕ್ಕೆ. = ಹೆಣ್ಣುಎಕ್ಕೆ. (Bp. 17, 7). [— ಪೆಣ್ದಣ್ಡು. -ತಣ್ಡು. a group of females. ಪೆಣ್ದಣ್ಡಮಿನ್ದ್ರಾಣಿಯೆನ್ದುದನೆನ್ದು Ap. 8, 22]. — ಪೆಣ್ದನ್ತಿ. = ಪೆಣ್ಣಾನೆ. (ಕರೇಣು, ಹೆಣ್ಣಾನೆ Nn. 120). — ಪೆಣ್ದಱ. an army of women (J. 16, 8). — ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. a female black bee [ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಗಳ್ ಮುತ್ತುತುಂ ಮುಸುಱುತ್ತುಂ ಬರೆ Pb. 9, 96]; (Cpr. 2, 93 va.; Abh. P. 1, 110; Rśv. 1, 84). — ಪೆಣ್ದೊಡೆಯ. -ತೊಡೆ-ಅ 3. he who has a woman on his thigh: Śiva (Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2). — ಪೆಣ್ದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a female river (see ಗಣ್ಡುದೊಱೆ). [— ಪೆಣ್ಬಡೆ. -ಪಡೆ. an army of women. ತಮ್ಮನಿಯರ ಕಾಲ್ಪಿಡಿವನ್ದದ ಚಿತ್ರದ ಪೆಣ್ಬಡೆಯಿಂ ಸ್ತ್ರೀರಾಜ್ಯದನ್ದಮುದಱೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ Ap. 4, 32]. — ಪೆಣ್ಬಡೆಯ. -ಪಡೆ-ಅ 3. he whose army are women: Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7). — ಪೆಣ್ಬುಯ್ಯಲ್. -ಪುಯ್ಯಲ್. lamentation of a woman (Cpr. 8, 67 va.; Abh. P. 9, 142). — ಪೆಣ್ಬುಲಿ. -ಪುಲಿ. a tigress [ಅನ್ನೆಗಂ ತಾಯಪ್ಪ ಪೆಣ್ಬುಲಿ ಪಲವು ದಿವಸಮಾಹಾರಮಂ ಪೆಱದೆ ಪಸಿದು Vr. 48, 9]; (Abh. P. 2, 53; Śśv. 2, 65). — ಪೆಣ್ಮಗುವು. a female child; a woman. ಕುಸುಮಾಯುಧ, ನಿನ್ನ ಬಲ್ಪು ಪೆಣ್ಮಕ್ಕಳೊಳಲ್ಲದಿಲ್ಲ! (Śmd. 151). — ಪೆಣ್ಮಣಿ. a gem-like woman (Rśv. 3, 21; 7, 99). [— ಪೆಣ್ಮಾಡು. to shape a female figure. ವಿಶುದ್ಧಮಪ್ಪ ಪಳಿಕಿಂ ಪೆಣ್ಮಾಡಿದನ್ತೊಪ್ಪಿದಳ್ Ap. 7, 23]. — ಪೆಣ್ರೂಪು. the form of a female. ಪರಮಜಿನೇನ್ದ್ರವಾಣಿಯೆ ಸರಸ್ವತಿ ಬೇಱದು, ಪೆಣ್ರೂಪಮಂ ಧರಿಯಿಸಿ, ನಿನ್ತುದಲ್ತದುವೆ? (Śmd. 109). — ಪೆಣ್ಸೆಱೆ. the captivity of a woman or of women (Rśv. 1, 54).

ಪೆಣ peṇa. = ಹೆಣ 1. a corpse; a carcass (Tu. ಪುಣ; T., M. ಪಿಣ; Te. ಪೀನಿಗೆ, ಪೀನುಗೆ, ಪೀನ್ಗು). [ಕೆಲದ ಪೆಣಂಗಳೆಲ್ಲಮನವಱ ಮೇಲೊಟ್ಟಿ Pb. 8, 52 va.]. see Abh. P. 13, 66; 16, 55 va.; Bp. 61, 12; Bh. 1, 10, 39; Rśv. 5, 120 va.; J. 4, 16; 5, 28; ಪೆರ್ವೆಣ, ಬಾಱ್ವೆಣ. — ಪೆಣಮಯ. full of corpses (J. 22, 23).

ಪೆಣಗಿಸು peṇagisu. = ಹೆಣಗಿಸು. to cause to fight. see ತಗರ್ವೆಣಗಿಸು.

ಪೆಣಗು peṇagu. = ಪೆಣಸು 1, ಹೆಣಗು. to wrangle, to quarrel, to fight (J. 20, 31; 22, 32; 23, 23; Te. ಪೆನಗು, ಪೆನುಗು, to surround, encompass; to fight; *cf.* ಪೆಱಕು).

ಪೆಣಲ್ peṇal. = ಹಿಣಿಲು, etc. braid of hair. (ಹೆರಳು G.).

ಪೆಣಸು peṇasu. 1. = ಪೆಣಗು. (Bh. 1, 7, 50; M. ಪಿಣಙ್ಙು, to be entangled; to quarrel, etc.; ಪಿಶಗು, to wrangle, quarrel).

ಪೆಣಸು peṇasu. 2. union, embrace. see ಬಲ್ಪೆಣಸು.

ಪೆಣೆ peṇe. 1. = ಎಣೆ 2, ಹಣಿ 2, ಹೆಣೆ, ಹೇಣೆ 1. to unite or tie different things together, to intertwine, to twist, to twine, to plait, to braid (ಮಿಶ್ರಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; T., M. ಪಿನ್ನು, to be intricate, entangled; to twist, etc.; Te. ಪೇಡು, ಪೇನು; *cf.* ಪಿಣಿಲ್ 1). [ಕನಲ್ದೊನಲ್ದು ಮಾಣದೆ ಪೆಣೆದಂ ಹರಂ ದಿಗಿಭದೊಳ್ ದಿಗಿಭಂ ಪೆಣೆವನ್ತೆ ಪಾರ್ಥನೊಳ್ Pb. 8, 21; Ap. 2, 70]. ಎಳೆತೆಂಗಿನೆಳೆಯೆಲೆಯನ್ ಅಮರ್ಕೆವೊಗೆ ಪೆಣೆದು, ಸಪ್ಪುಗೆಯ ಮುಗುಳ ಮೊಳೆಗಳಂ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಬಿತ್ತರಪ್ಪಡೆದ ಜವಳಿವಡಿಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). 2, to be joined, to unite, to be joined together, to be intertwined, to get entangled (ಸಂಯೋಗ Śmd. Dh.; ತಳ್ Ct. I, 35; Cpr. 4, 71; 7, 89; Abh. P. 11, 164; Rśv. 13, 86; *cf.* ಅಣೆ 1 & 2; T. ಪಿಣಂಗು, M. ಪಿಣೆ, Te. ಪೆನೆ, to be entangled; T. ಎಟ್ಟೈ, to be joined; see ಪೆಣಸು 1; *cf.* also T. ಪಿಣೆ, ಪಿಣೈ, M. ಪಿಣೆ, to tie together, yoke, bind, ensnare; T. ಪಿಣೈ, a tie, band; consent, agreement; a bail, a surety; M. ಪಿಣೆ, tying, yoking; coupling, equal; bail, surety; *cf.* ಎಣೆ 1; ಪೊಣೆ; Te. ಪೆನೆ, a twist, a cord coupling animals together). see ತಟ್ಟುವೆಣೆ.

ಪೆಣೆ peṇe. 2. = ಎಣೆ 1, ಹೆಣೆ 2. an entwined state (see ಜಡೆವೆಣೆ). 2, union, company. — ಪೆಣೆವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಎಣೆವಕ್ಕಿ. (J. 8, 47).

ಪೆಣ್ಟೆ peṇṭe. = ಪೆಟ್ಟೆ, etc. a clod (My.); a lump, a concrete mass (Mhr. ಪೇಣ್ಡ, a mass of slightly wetted earth adhering to the feet in walking). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟ್ಟವು ಆಱು, ಕಲ್ಲಿನನ್ತೆ ಭಾರವುಳ್ಳ ಪೆಣ್ಟೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ (B. 4, 148). — ಪೆಣ್ಟೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to coalesce into a mass, to concrete (B. 4, 148); to become one mass (My.).

ಪೆಣ್ಟೆ peṇṭe. = ಪೆಣ್ಡಿ 2, etc. a bundle (My.; Mhr. ಪೇಣ್ಟೀ).

ಪೆಣ್ಡ peṇḍa. = ಹೆಣ್ಡ. a female, a woman (T. ಪೆಣ್ಡು; M. ಪೆಣ್ಡ್, a girl, woman; Te. ಪೆಣ್ಟಿ, the female of any animal). plural ಪೆಣ್ಡಿರ್ [ಜಾಕವ್ವೆಗುಱಿದ ಪೆಣ್ಡಿರ್ ದೊರೆಯೇ Pb. 1, 40; Ap. 3, 12; Vr. 29, 18]; (Śmd. 120; Cpr. 4, 78; J. 24, 58; Abh. P. 4, 81), ಪೆಣ್ಡರು (Bp. 2, 55), ಪೆಣ್ಡರುಗಳ್ (18, 54). ಅವರ್ ಪೆಣ್ಡಿರ್ (Śmd. 109). ಸಾಯಿರ ಪೆಣ್ಡಿರ್ (111). ತುಱುಗಳ ಪೆಣ್ಡಿರ, ಪಾರ್ವರ ಮಱಿವೊಕ್ಕರ (120 Mdb.). see ಕಿಱುವೆಣ್ಡಿರ್, ಪೊಲೆವೆಣ್ಡ. — ಪೆಣ್ಡವಾಸ. a queen's apartments [ತಣ್ಡತಣ್ಡದೆ ನೆರೆದಿರ್ದ ಪೆಣ್ಡವಾಸದೊಳ್ವೆಣ್ಡಿರಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 84; Ap. 11, 41; Vr. 139, 23]; Abh. P. 5, 123 va., 9, 172; ರಾಣೀವಾಸ Kk. 63; ರಾಣಿವಾಸ Śm. 37). — ಪೆಣ್ಡಿಗಾರ್ಳಗ. -ಕಾಳಗ. a fight of women (Abh. P. 13, 139).

ಪೆಣ್ಡತಿ peṇḍati. = ಹೆಣ್ಡತಿ, ಹೆಣ್ಡತಿ. a wife (Bp. 27, 9; 18, 46; 26, 64; Tu. ಬುಡೆತಿ, ಬೊಡೆದಿ). [ಆನುಂ ಪೆಣ್ಡತಿಯೆನಾದೆಂ Pb. 1, 76]. ಸಹಜಮುಳ್ಳ ಪೆಣ್ಡತಿ (ಹದಿಬತ್ತೆ Ct. I, 81). it is conjugated *e. g.* in ಪೆಣ್ಡತಿಯೆಂ (Śmd. 257).

ಪೆಣ್ಡಾರ peṇḍāra. = ಪೆಣ್ಡಾರಿ. (My.).

ಪೆಣ್ಡಾರಿ peṇḍāri. a pindaree, marauder, a freebooter (of former days; My.; Te.; Mhr. ಪೇಣ್ಡಾರೀ; at present the Pindarees are horse-dealers, etc.). ಪೆಣ್ಡಾರಿಯರು ಬರುವಾಗ ಹೆಣ್ಡರ ಗೊಡವೆಯೇನು? (Prv.).

ಪೆಣ್ಡಾರೆ peṇḍāre. (Tbh. of ಪುಣ್ಡರ್ಯ). — ಪೆಣ್ಡಾರೇ ಗಡ್ಡೆ. (ಪ್ರಪೌಣ್ಡರೀಕ, ಪುಣ್ಡರ್ಯ, ಪುಣ್ಡರೀಕವೆಮ್ಬುವ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ, ಪಾಣ್ಡವರ ಮದ್ದು, ಬಿಳಿನೆಯ್ದಿಲೇ ಗಡ್ಡೆ Si. 153).

ಪೆಣ್ಡಿ peṇḍi. 1. (Tbh. of ಪಿಣ್ಡಿ 2, or = ಪೀಡಿ). possessing a body. see ಅರಸು-, ರಾಜ-.

ಪೆಣ್ಡಿ peṇḍi. 2. = ಪಿಣ್ಡ 1, etc. mass, lump. — ಪೆಣ್ಡಿಖರ್ಜೂರ. = ಪಿಣ್ಡ-, ಪಿಣ್ಡಿ-. an inferior kind of dates that are in lumps (My.).

ಪೆಣ್ಡಿತಿ peṇḍiti. = ಪೆಣ್ಡತಿ, etc. (Rāghc. 17, 65).

ಪೆಣ್ಡೆಯ peṇḍeya. = ಪೆಣ್ಡೆಹ. a badge of honour or a trinket for the foot (ಪಾಯವಟ್ಟ Mr. 344; Bp. 61, 27); a badge of honour in the form of a ring made of metal, grass or rope for the foot (My.; Te. ಪೆಣ್ಡೆಮು, ಪೆಣ್ಡೇರ; Mhr. ಪೇಣ್ಡೇಂ, a necklace composed of strings of pearls; a loop or ring; ಪೇಟೀ, an ornament for the arm; T. ವೆಣ್ಡೈಯ, a ring, a trinket, of women, etc.).

ಪೆಣ್ಡೆಹ peṇḍeha. = ಪೆಣ್ಡೆಯ. (Bp. 16, 17).

ಪೆಣ್ಣ peṇṇa. — ಪೆಣ್ಣಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Ch. v. 6; Te. ಪಿನ್ನಯ್ಯ, a father's younger brother).

ಪೆಣ್ಣು peṇṇu. = ಪೆಣ್, etc. — ಪೆಣ್ಣುಲಕ್ಷ್ಮಣ. a female Indian crane (ಪುಷ್ಕರ, ಸಾರಸ Mr. 172). — ಪೆಣ್ಣುವಿಣ್ಡು. -ಪಿಣ್ಡು. a multitude of women (J. 8, 18).

ಪೆಣ್ತನ peṇ-tana. (Śmd. 248). the state of being a female; a feminine character or behaviour. — ಪೆಣ್ತನಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to cause to take the form of a female (V. 37, 110).

ಪೆತ್ತು pettu. = ಹೆತ್ತು 1 & 2. P. p. of ಪೆಱ್ (ಪೆಱು) 1 & 2.

ಪೆದೆ pede. = ಹೆದೆ. a bow-string (Śśv. 2, 12; 4, 24 va.; 4, 39). see ಅಳಿವೆದೆ, ಎಲರುಣಿವೆದೆಯ, ಬಣ್ಡುಣಿವೆದೆಯ. — ಪೆದೆವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bow-string and bow (Rśv. 3, 38).

ಪೆದ್ದ pedda. largeness, bigness, greatness (Te. ಪೆದ್ದ). — ಪೆದ್ದಸದಾಪ. (ಶತಪುಷ್ಪೆ, ಸಿತಛತ್ರೆ, etc., ಕಾಡುಸಬ್ಬಸಿಗೆ Si. 160).

ಪೆದ್ದಿ peddi. a great or an old person, an elder, a senior (Te.); N. (Bp. 56, 27. 36; see ಆಚಿ-).

ಪೆದ್ದಿ peddi. = ಪೆಚ್ಚಿ, ಹುಚ್ಚಿ. a foolish or mad female (My.).

ಪೆದ್ದು peddu. = ಪೆಚ್ಚು, etc. (My.). — ಪೆದ್ದ. -ಅ 3. a foolish or mad man (My.).

ಪೆನು penu. = ಪೆರ್ 1-, etc. (Te. ಪೆನ್, ಪೆನು). — ಪೆನುಬಟ್ಟೆ. -ಪಟ್ಟೆ. large stripes. ಪೆನುಬಟ್ಟೆಪುಲಿಯಾರ್. N. (Bp. 27, 57).

ಪೆನ್ನೆ penne. N. of two rivers, one falling into the sea near Nellore, the other near Cuddalore (My.; Te. ಪೆನ್ನೆ, ಪಿನಾಕಿನಿ; T. ಪೆಣ್ಣೈ, ಪೆಣ್ಣಾಱು; M. ಪೆಣ್ಣಾಱು).

ಪೆಂಪು pempu. (fr. ಪಿರಿದು Śmd. 249; Kk. 49). = ಪಿಂಪು, ಹಿಂಪು, ಹೆಂಪು. largeness, greatness; abundance; grandeur, eminence, sublimity (ಉನ್ನತಿ Ct. I, 95; II, 20; ಅಧಿಕ Śm. 58; Te). [ವಚನ ವಿರಚನೆ ನೆಗಱ್ಗಂ ಭಾವಿಸುವೊಡದಱ ಪೆಂಪುತಿಸುಲಭಂ Kr. 1, 13; Pb. 1, 24; Ap. 1, 50]. ಧರೆಯೊಳ್ ವೀರದ ಪೆಂಪಿನ ನರನಿನ್ದಿರ್ಮಡಿ (Śmd. 81). ಪೆಂಪಿನೊಳ್ ಎಸೆವ ಕರ್ಣನೊಳ್ನುಡಿ

(133). ಏನೆಪ್ಪ ಪೆಪ್ಪೊ! (175). ಏವೇೞ್ಪೆನವನ ಜಾಗದ ಪೆಪ್ಪಂ! (211). see Cpr. 1, 80; 9, 39; Śmd. s. ತಿರ್ದು 1; Bp. 3, 4; 6, 8; 19, 28; 30, 3; 32, 39; 57, 71; C. Bp. 5, 5; Rsv. 6, 23; Śsv. 1, 28. 37; J. 3, 1. 15; 6, 3. — ಪೆಪ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain eminence, etc. (Abh. P. 3, 1. 35; Rsv. 4, 96). ಗುಣವ್ರಾತದಿ ಪೆಪ್ಪುವೆತ್ತು ಮೆೞ್ಗುಂ ನಾನಾರ್ಥರತ್ನಾಕರಂ (Nn. 168).

***ಪೆಯ್ಯ peyya.** a calf. ಹಾಲೆಂಜಲು ಪೆಯ್ಯನ ಉದಕವೆಂಜಲು ಮತ್ಸ್ಯದ Bv. 885. (*cf.* ಹಯ್ದ, T. ಪಯ್ಯ, boy).

ಪೆರಂಗಿ perangi. = ಪಿರಂಗಿ. a great gun or cannon. (My.).

ಪೆರಣ peraṇa. Tbh. of ಪ್ರಾಣ. life. ಉಣ್ಬ ಪಕ್ಕದಕಿನ್ನು ಪಕ್ಷಿಜಾತಲ್ಲ; ಬಿಟ್ಟರದು ಹಾಱುವದು, ಗಿಡಗ ತಾನಲ್ಲ; ದಿಟ್ಟರಿಗೆ ಹೆಟ್ಟುವದು, ಪೆರಣ ತನ ಗಿಲ್ಲ; ಸಿಟ್ಟಯೊಳು ಕುಸಲರೇ, ಹೇೞಾ ನೀವೆಲ್ಲ! (an arrow, Beḍagu-caupadi).

ಪೆರಪರಿಸುಹ pera-parisuha. (fr. ಪರ್ಪರಿಕೆ). becoming rough or unsmooth (?) ಮೆಯ್ಯ ಬೆಚ್ಚಿ ಪೆರಪರಿಸುಹಂ (ಸಂಘರ್ಷ Mr. 463).

***ಪೆರೆ pere.** to screen? ಕೆಲಕಾಲದಿ ಪೆರೆದಿರದೞಿದ ಬೞಿಕೆ ತಾನೆಲದೊಳ್ Kr. 2, 146.

ಪೆರೆ pere. 2. = ಎರೆ 5, ಪೊರೆ 5, etc., ಹೆರೆ 2. the skin or slough of a serpent (J. 5, 56; 18, 57; 20, 54). — ಪೆರೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to cast the skin (J. 21, 51). — ಪೆರೆಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಪೆರೆಗಳೆ. (Abh. P. 10, 31).

ಪೆಱ್ per. ಪೆಱು. 1. = ಹೆಱ್, (ಹೆಱು 1). to get; to acquire, to gain, to obtain, to reach; to incur, to undergo, to experience (ಉಪಲಬ್ಧಿ Śmd. Dh., ಪಡೆ 141 Cm.; ಆಗು 186 Cm.; T., M. ಪೆಱು; M. also ಪೆಡು; *cf.* ಪಡೆ 1). [ತ್ರಿದಶ ಸುರಲೋಕ ವಾಸಾಸ್ಪದಮಂ ಪೆಱಗುಂ ಮನುಷ್ಯಮನುಜಂ Kr. 1, 85; Vr. 40, 16]. 2, to beget: to generate, to procreate; to bear, to give birth to (ಪ್ರಸೂತ Śmd. Dh; Śm. 117; T., M. ಪೆಱು; Tu. ಪೆದ್; T., M. ಪಿಱ, to proceed from, be born, arise; Te. ಪೆಱುಗು, to grow, increase, = T. ಏಱ). P. p. ಪೆತ್ತು (Śmd. 285). ಪೆತ್ತಂ, ಪೆತ್ತರ್ (287). [ಕಿಱುದೆನ್ನೆಱೀಸಿ ಪಗೆಯಂ ಪೞಿಪಡೆ ಕಿಡಿಸ ದೊಡೆ ಪೆತ್ತು ಕಾಲದ ಬಲಮಂ ನೆಱೆದಿಱಗುಂ Kr. 3, 149; Pb. 11, 117]. ಜಾತವೇದಂ ಪಟುಕ ಪಟುಮಯವ್ಯಾಜದಿಂ ಬೇಡಿ, ಪೆತ್ತಂ (285). ವೀರರನ್ನ ಪೆತ್ತ ತಾಯಿ (ವೀರಮಾತೃ, ವೀರಸೂ Si. 187). ಪೆತ್ತುದೋ ನಭಂ? (Rsv. 6, 34). see Cpr. 3, 85; Abh. P. 13, 87; ಅತಿಭೀಕರಾಕೃತಿವೆಱ್, ಅನ್ನ ವ್ವೆಱ್,ಅಮನ್ದಾನನ್ದವ್ವೆಱ್, ಇನ್ದ್ರಚಾಪವ್ವೆಱ್, ಏರ್ಪೆಱ್, ಒಪ್ಪವ್ವೆಱ್, ಓಜೆವೆಱ್, ಓಳಿ–, ಕಟ್ಟಾಳ್ತನವ್ವೆಱ್, ಕಡಿವೆಱ್, ಕಳಕಳವೆಱ್, ಗೂಡು ವೆಱ್, ಚೆಲ್ವುವೆಱ್, ತರವ್ವೆಱ್, ದೊರೆವೆಱ್, ನನೆವೆಱ್, ನುತಿವೆಱ್, ಪದ–, ಪೆಮ್ಪು–, ಪೆರ್ಮೆ–, ಬಂಗಿ–, ಬಿಂಕವ್ವೆಱ್, ಬೆಡಂಗುವೆಱ್, ಮೆಯ್–, ಮೊತ್ತವ್ವೆಱ್, ರೂಢಿ–, ಸಿರಿವೆಱ್, ಸುಕ್ಕುರ್–, etc.

ಪೆಱ್ per. ಪೆಱು. 2. = ಹೆಱ್ (ಹೆಱು 2). to thicken, to congeal, to curdle, as ghee, curds, or oil (ಆಜ್ಯಗಟ್ಟಿ Śm. 117; T. ಉಱೈ; M. ಪಿರಿ, to coagulate as milk; to become disjoined, separate, *cf.* ಪಿರಿ; ಪಿರನ್ನು, ಪೆರುಕ್ಕು, to grow thick, curdle, spoil as milk; Te. ವಿರುಗು, to break, go to pieces; to curdle). P. p. ಪೆತ್ತು (My. as ಹೆತ್ತು).

ಪೆಱ peṟa. = (ಪೆಡ, ಪೊಱ 1), ಹೆಱ, (ಪಿಂ–, etc.). hind part, hind place, backside; backwards; — outer place, outer side, other side [Tu. ಪಿರ, back, ಪಿದಾಯಿ outer place]. (T. ಪಿಱ, outer, foreign, other; T., M. ಪಿಱನ್, another; T. ಪಿಱಿದು, another thing; M. ಪುಱ, the back; the outside; see ಪಿನ್, ಪಿಱೆ; Te. ಪೆಱಡು, the back yard of a house; ಪೆಱೆ, other; strange, foreign). — ಪೆಱಂ. (fr. ಪೆಱತು Śmd. 183). a man of the back or outer side: another, a stranger (ಅನ್ಯ Ct. II, 86; ಪೆಡೆಯ Kk. 91; ಎಡೆಯ Śmd. II, o. rs. ಪೞಿಯ, ಸಡೆಯ, ಸೆಡೆಯ). ಪೆಱಂ (Śmd. 111; Abh. P. 14, 84). ಪೆಱರ್ (121); ಪೆಱರ್ಗಳ್ (Mr. 2). [ನೆನೆ ನೆನೆದು ಪೆಱರ ಮಾತುಗಳನೆ ನೆಗೞ್ದರೆ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 1, 14; Ap. 3, 60]. ಬನ್ದನೀಗಳ್ ಪೆಱನಲ್ಲಂ, ದುರ್ಜಯಂ ಕೌರವಕುಲನಲಿನೀಕುಂಜರಂ ಭೀಮಸೇನಂ (Śmd. 91). ನರನೆಮ್ಬಾತಂ ಪೆಱನಲ್ಲ, ಈತನಾಗಲ್ವೇೞ್ಕುಂ (184). ಪೆಱರುಮನಱಿ ನೀನುಮ್, ಆರಯ್ಬಿ ವಿದಗ್ಧರಿಂ (121). ಪೆಱರುಮೆನ್ದರ್ (184). ಎಲ್ಲಂ ಭುವನೈಕರಾಮನುಹಿ ಪಂಗಕ್ಕುಂ, ಪೆಱರ್ಗಕ್ಕುಮೇ? (188). ಪೆಱರ ಕಾಡುವಾತಂ (ನವಸಗ Kk. 37; Śm. 46). see Cpr. 6, 82; 7, 10; Abh. P. 10, 8; Bp. 11, 11; 45, 20. it is conjugated, *e. g.* ಪೆಱನ್, ಪೆಱರ್, ಪೆಱಯ್, ಪೆಱರ್ (Śmd. 257). ಅಂ ಪೆಱನೆನ್ದು, ಬಗೆಯಲಿವಿಗಾಗಳ್! (258). [— ಪೆಱವರ್ pl. other people. ರೂಪಕವೆಮ್ಬುದು ಪೆಱವರ ರೂಪಾದಿ ಗುಣಂ ಗಳಾನಭೇದೋಕ್ತಿಗಳಿಂ ರೂಪಿಸುವುದು Kr. 3, 12]. — ಪೆಱಕಾಲ್. a hind leg. ಪೆಱಕಾಲ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to make stand on the hind legs (Rsv. 13, 85). — ಪೆಱಗಾಲ್. = ಪೆಱಕಾಲ್. (Cpr. 5, 64). — ಪೆಱತು. (Śmd. 96. 111. 183; Cpr. 1. 85; 2, 33; Abh. P. 10, 94; Bp. 3, 57; J. 18, 16). that which is other: another thing, anything different, another [ಪೆಱತೊನ್ದಿಲ್ಲದುಮುಮನಱವವರಿಟ್ಟ ಱಯೆ ಪೇೞ್ವೊಡದು ನೇಯಾರ್ಥಂ Kr. 1, 101; ಪೆಱತಾವುದು ಸಂಸಾರ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವಫಲಂ Pb. 1, 55]. (ಅನ್ಯ Ct. II, 86; Śmd. 213. 295. 207 Cm.); the back side, etc. (ಪಿನ್ತು Ct. II, 110; ಪೆಡಮೆಟ್ಟು, ಪೆಱಗು, ಪಿನ್ನಿಲ್, ಹಿಂಗಡೆ Ss.). ಬಗೆಯೊಳ್ ಪೆಱತೊನ್ದನ್ ಅಣಂ ಬಗೆಯಲ್, ಗಡ, ನಿನಗೆ ಸುಮತಿ ಬೇಱೆ, ಅಂ ಬೇಱೆಂ (Śmd. 277). see Kāvy. s. ಮಱಸುನ್ದು. its plural is ಪೆಱವು (287; Cpr. 3, 42; Aph. P. 14, 127). [ಪರರ ದೋಷಂಗಳುಮಂ ಪೆಱವುಮನೀ ಮಾೞ್ಕೆಯೊಳಂ ತೋಱುವುದು Kr. 1, 67; Ap. 1, 52]. ಓಹೋ. ಇರಲಿ ಪೆಱವಱ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮುಂ! (Śmd. 68). ಪೆಱವಱೊಳ್ (123. 207). ಪೆಱವರ್ಕೆ (295). ಪೆಱವಱ ಧರ್ಮಂಗಳನೇತೆಱದಿನ್ದಂ ತನ್ದು, ಪೆಱವಱೊಳ್ ಪತ್ತಿಸಿ, ಕಣ್ಡಱಿಯೆ ಚತುರೋಕ್ತಿಕೃತಿಯೊಳ್ ನೆಱೆದಿರೆ ಪೇೞ್ವುದು ಸಮಾಧಿಯೆನೆ ಪೆಸರ್ವಡೆಗುಂ (118. 135). — ಪೆಱ ತೆಗೆ. to turn backwards, to retreat (ಪಿನ್ದಿರುಗು Kk. 72; C. Bp. 50, 27; J. 25, 8). — ಪೆಱದು. = ಪೆಱತು (Śmd. 96. 97, o. r. ಪಿಱದು. 183; Cpr. 3, 73. 92). — ಪೆಱದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to take back (J. 3, 23). — ಪೆಱಪಿಂಗು. to go backwards, to go away, to disappear [ಪುಲಿಪುಲಿ ಪರಿಪರಿ ... ಪೆಱಪಿಂಗು ಪಿಂಗು ನಿಲ್ ನಿಲ್ Kr. 2, 26; ಮೊಗ್ಗಲಿ ಭೀಮಂ ಪೆಱಪಿಂಗದಾನ್ತು ಪಲವುಂ ಬನ್ಧಂಗಳಿಂ ತಳ್ತು Pb. 6, 27; Vr. 85, 25]; (Cpr. 4, 77; Abh. P. 14, 72). [— ಪೆಱಪೆಱ. rep. ಮತ್ತನಯರ್ ಕೆಯ್ಗೆಡೆ ಪಲುಮ್ಬಿದಿರ್ ಪೆಱಪೆಱವಂ Pb. 2, 26. — ಪೆಱವುಳಿ. -ಉಳಿ 2. a place for staying, a guest house. ಭಟ್ಟಾರಾ ನೀಮಿಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬನ್ದಿರಿಲ್ಲಿನ್ದಂ ಪೊಱವೊಟಲೊಳ್ ಪೆಱವುಳಿ ಬಸದಿಯಿಲ್ಲಾ Vr. 27, 27]. — ಪೆಱವುೞ. -ಉೞ. a leaving of what is behind: afterwards (Śmd. I, p. 37 Mdb., o. r. ಪೆಱವುೞು). — ಪೆಱ ಸಾರ್. to go back or to the rear, to withdraw (Grj. 10, 65 va.; Rsv. 5, 21). — ಪೆಱ ಹೋಗು. to retreat, to finch (ಆಕ್ಕುಳಿಸು, etc., ಅಪಸರಣ Ss.). — ಪೆಱಳ್. another woman [ಲತೆಯಂ ಲತಾಂಗಿಗೆತ್ತು ನೀನೆಱಗಿದೆಯೆನ್ನ ಪಕ್ಕದೆ ಪೆಱಳ್ಗೆನೆ Ap. 4, 13]. (Śmd. 111, 245; ಅನ್ಯಳ್ Ct. II, 86; Cpr. 8, 76 va.; 8, 88).

ಪೆಱಗು peṟagu. = ಪೆಱಗೆ (Śmd. 145). the back side; that is behind, after or backwards, etc.; afterwards ಪಿನ್ತು Śmd. 199; ಪೆಡ 206; ಪೆಡಮೆಟ್ಟು, ಪೆಱತು, ಪಿನ್ನಿಲ್, ಹಿಂಗಡೆ Ss.; ಪೆಡ, ಪಿನ್ನಿಲ್, ಹಿಂಗಡೆ Kk. 46, Śm. 60; T., M. ಪಿಱಗು; *cf.* ಹೆಱಗು). [ಮಕ್ಕಳ್ ಭೋರ್ಗರೆದೞುತುಂ ಪೆಱಪೆಱಗನನ್ತೆ ಪರಿತರೆ Pb. 2, 24].

— ಪೆಱಗಣ. -ಅಣ್-ಅ. of the back side or part, etc. [ಪುರೋಆ ನನುಂ ಪೆಱಗಣ ಕಾಪಂ ಕಣ್ಣಾಪಿನಲೆ ಕಾದಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Pb. 3, 4 va.; Ap. 3, 29 va.; Vr. 96, 7]; (Śmd. 52. 53. 249). — ಪೆಱಗಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put, or push, back; to leave behind (Abh. P. 3, 47; 7, 26 va.; 13, 87 va.; 13, 88; 14, 25 va.; 14, 99; J. 8, 36; 20, 56). — ಪೆಱಗಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. = ಪೆಱಗಿಕ್ಕು. (Abh. P. 11, 132 va.). [— ಪೆಱಗುಗೆಯ್. to show the back, to turn back. ಮುನಿದು ಮನಃಪ್ರಿಯಂ ಪೆಱಗು ಗೆಯ್ದಿರೆ ಬೆಪ್ಪಿಡದಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡ ನಲ್ಲಳ ಮೊಲೆಯೊತ್ತಿನೊಳ್ Ap. 12, 13].

ಪೆಱಗೆ perage. = ಪೆಱಗು, q. v. (ಪಿನ್ದೆ Śmd. 114. 246 Cm.; ಪಿನ್ದು ಗಡೆಯಲ್ಲಿ 201 Cm.). see Śmd. 64. 235. 293; Cpr. 7, 150.

*ಪೆಱುಕು peṟuku. = ಹೆಕ್ಕು. [T., M. ಪೆಱುಕ್ಕು; Tu. ಪೆಱು]. ಈತನಂಗಡಿಯಲವಡಂ ಪೆಱುಕಿ ತಿನ್ದು Vr. 46. 7.

ಪೆಱೆ pere. = ಹೆಱೆ 2. the crescent (see *e. g.* ಪೆಱೆಯಮ್ಬು, & Abh. P. 4, 119; M. ಪಿಱೆ, T. ಪಿಱೈ); the moon (ತಿಂಗಳ್, ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 96; ಎರಳೆಗುಱುಪ, ಚನ್ದಿರ, ಮಿಗಲಚ್ಛಣ, etc., ಚನ್ದ್ರ Śm. 16; Cpr. 3, 60; Abh. P. 4, 119; T. ಪಿಱಟ್, to shine; ಪಿಱಂಗು, to be full, increase; *cf.* ಪಿಂಜರಿ). [ಶಿರದೊಳ್ ತೊಱೆ ತೊಱೆಯ ಕೆಲ ದೊಳೆಸೆದಿರೆ ಪೆಱೆ ಮುಂಗೊರಲೊಳ್ ಕಱೆ Pb. 8, 24]. see ಅರೆವೆಱೆ, ಎಳ್-, ಕುಡು-, ಪಣೆ-. — ಪೆಱೆಗೊಡೆಯ. -ಕೊಡೆಯ. whose umbrella is the moon: Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7). — ಪೆಱೆದಲೆಯ. -ತಲೆಯ. on whose head is the crescent: Śiva (Kk. 4; Śm. 2. 3; ಮಾದೇವ, etc., ಉಮೆಯಾಳ್ದ Ct. II, 5; V. 9, 61). — ಪೆಱೆ ನೊಸಲ್. (Śmd. 212; Abh. P. 5, 57; Śs.; J. 2, 48; 13, 51; 19, 21). a moon-like forehead. — ಪೆಱೆಮೀನ್. a kind of fish (Rśv. 5, 115). — ಪೆಱೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. an arrow with a crescent-like head (Abh. P. 13, 87). — ಪೆಱೆ ಸೂಡಿದಂ. Śiva (Grj. 3, 88).

ಪೆರ್- per. 1. (fr. ಪಿರಿದು Śmd. 212. 213). = ಪೆಗ್-, ಪೆಂ-, (ಪೆ ಇ್-), ಪೆನು-, ಪೇರ್-, ಹೆಗ್ 1-, ಹೆಜ್-, ಹೆತ್-, ಹೆದ್-, ಹೆ ನ್-, ಹೆಬ್-, ಹೆಮ್-, ಹೆರ್-, ಹೇರ್. largeness, tallness, greatness. — ಪೆರ್ಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. a large sea (Śsv. 3, 19; J. 3, 38). — ಪೆರ್ಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಪೆಗ್ಗಡೆ, ಹೆಗ್ಗಡೆ. a man of a high position, a headman, a chief, a minister, a superintendent [ದಾಶರಾ ಜನಲ್ಲಿಗೆ ಕೂಸಂ ಬೇಡೆ ಪೆರ್ಗಡೆಗಳನಟ್ಟಿದೊಡೆ Pb. 1, 70 va.; Vr. 34, 3]; (ಮುಖ್ಯ Kk. 38; Śm. 47; Abh. P. 16, 3 va. & 4 va.). see Mr. s. ಮಬ್ಬಲ. — ಪೆರ್ಗಣಿಗಿಲ್. -ಕಣಿಗಿಲ್. (ಉನ್ಮತ್ತಕ, ದ್ವಿಪೆ Mr. 139). — ಪೆರ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. a large arrow. — ಪೆರ್ಗಣೆದುಡು. -ತುಡು. to place a large arrow on the bow (Rāghc. 17, 69). — ಪೆರ್ಗದಹು. -ಕದಹು. a large door (Bp. 57, 37). — ಪೆರ್ಗರುಳ್. -ಕರುಳ್. a large entrail (Rśv. 5, 119). — ಪೆರ್ಗವತೆ. -ಕವತೆ. the hand with its fingers widely extended (J. 6, 21). — ಪೆರ್ಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. great darkness (Grj. 4, 73. 80). — ಪೆರ್ಗಾಡು. -ಕಾಡು. a large jungle or forest (Rśv. 5, 58; Śsv. 3, 31. 45). — ಪೆರ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a large fire (J. 13, 12). — ಪೆರ್ಗುಡುಗು. heavy, loud thunder (Rśv. 8, 102). — ಪೆರ್ಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. a large sheep (Rśv. 11, 165). — ಪೆರ್ಗೂಳಿ. -ಕೂಳಿ. a large fishing-basket (Rśv. 5, 114 va.). — ಪೆರ್ಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. a large tank (Abh. P. 7, 88). — ಪೆರ್ಗೊತ್ತಳ. -ಕೊತ್ತಳ. a large bastion (V. 10, 10 va.). — ಪೆರ್ಗೊನೆ. a large bunch (J. 3, 27. 31). — ಪೆರ್ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a large branch (Śsv. 3, 35 va.). — ಪೆರ್ಗೊರಡು. -ಕೊರಡು. a large log, large pieces of wood (J. 11, 31). — ಪೆರ್ಗೋಣೆ. (Śmd. 385). a large sack. [— ಪೆರ್ಜಸ. great fame. ಪೆರ್ಜಸಮನೆ ಪಿಡಿದೆನ್ನನೆ ರಣದೊಳಱಿ ವೆನಿರದಡಿಯೆತ್ತಿಂ Pb. 9, 87]. — ಪೆರ್ಜೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. a lamp with a great flame; a large flame (C. Bp. 42, 9; Rśv. 1, 134). [— ಪೆರ್ಜೋಗಡೆ. a notorious prostitute. ರಸವಾದಿಯನ್ತೆ ಕಟ್ಟಿಯುಂ ಪೆರ್ಜೋಗಡೆಯನ್ತೆ ನುಣ್ಣಿತಂವೇಱ್ದುಮುಱುಗಾಳನ್ತೆ ದಾಯಂ ಬಡೆದುಂ Pb. 6, 72 va.]. — ಪೆರ್ಜ್ವಾಲೆ. a large flame. ಉರಿಯ ಪೆರ್ಜ್ವಾಲೆ (ಕೀಲಕ Mr. 47). — ಪೆರ್ತಱು. a large palisade (C. Bp. 42, 28). — ಪೆರ್ದಡಿ. a big cudgel (V. 39, 8). — ಪೆರ್ದಾರಿ. a large, chief, or long, road (ಬಱಸಳ್ತ Ct. I, 35). — ಪೆರ್ದಿದಿ. -ತಿದಿ. a large bag, bellows. (Rśv. 6, 116). [— ಪೆರ್ದುಡುಗೆ. -ತುಡುಗೆ. highly valuable ornaments. ಅನವರ್ ಪೆರ್ದುಡುಗೆಗಳೊಳ್ ಮಿಸುಗುವ ಪೊಸಮಾಣಿಕದೆಳವಿಸಿಲುಮಂ Pb. 14, 26]. — ಪೆರ್ದೆಪ್ಪ. -ತೆಪ್ಪ. a large raft (Rśv. 5, 114 va.). — ಪೆರ್ದೆರೆ. -ತೆರೆ. a large wave [ಕಡಲ ಪೊದಟ್ದ ಪೆರ್ದೆರೆಗಳೆಯ್ದೆ ಕು ಲಾದ್ರಿಗಳೊಳ್ ಪಳಂಚಿ Pb. 8, 91; Ap. 11, 31]; (Rśv. 6, 11 va.; 13, 45; J. 6, 3. 4; 7, 31). — ಪೆರ್ದೊಡವು. -ತೊಡವು. a large ornament (Abh. P. 14, 126). — ಪೆರ್ದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. the thigh (ಊರು, ಪಿಚಣ್ಡಿ Mr. 331); a stout thigh [ಮುಯ್ಯು ಮುಸುಮ್ಬು ಮೂಗು ಪೆರ್ದೊಡೆ ಕಟಿ ಮುನ್ಮಡಂ Pb. 11, 133]; (Cpr. 9, 93). (V. 11, 60). — ಪೆರ್ದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. = ಹೆದ್-. a large stream or river; the Kriṣṇā River. (Bp. 19, 81; Rśv. 5, 114va.; J. 3, 2). ಸೆರ್ದೊಱೆಯುಂ ಕೆಱೆಯುಂ ಕೊಳನುಂ ಮುತ್ತುಂ ಕೆಮ್ಬುರಲೊಗೆವ ತಾಣಂ (Ct. II, 67). — ಪೆರ್ದೊಲೆ. -ತೊಲೆ. a large beam (Rśv. 6, 116). — ಪೆರ್ನಗೆ. great, violent laughter. (Rśv. 6, 4). — ಪೆರ್ನೊರೆ. much froth (Cpr. 5, 59). — ಪೆರ್ಬಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. a large kind of bird (Rśv. 5, 55 va.; 5, 59). — ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ. a large or long road; a market road (ನಿಗಮ, ಹೆಬ್ಬಟ್ಟೆ, ಹೆದ್ದಾರಿ Nn. 40). ಅತಿಬೆಟ್ಟ ತಪ್ಪ ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ (ಕಾನ್ತಾರ Mr. 478). see Abh. P. 7, 126 va.; J. 24, 30. — ಪೆರ್ಬಡಿಕೆ. -ಪಡಿಕೆ. largeness; greatness, parade, coquetry (V. 28, 71). — ಪೆರ್ಬಡೆ. -ಪಡೆ. a large army [ಏಂ ನಡೆದುದೊ ಪೆರ್ಬಡೆ ಗಂಗೆಯ ತಡವಿಡಿದೆರಡನೆಯ ಗಂಗೆ ನಡೆವನ್ತಾಗಳ್ Ap. 12, 63]; (J. 12, 15; 20, 23; 25, 27). — ಪೆರ್ಬಲ. = ಪೆರ್ಬಲ. a large force (Bp. 11, 2; Rśv. 5, 119). — ಪೆರ್ಬಲೆ. a large net (Rśv. 5, 52). — ಪೆರ್ಬ ಸಿಱ್. a large belly (V. 11, 60). — ಪೆರ್ಬಳ್ಳಿ. a large creeper (Rśv. 5, 55 va.). — ಪೆರ್ಬಾಗಿಲ್. a large gate, the principal gate (ಪರಿಕೂಟ, ಹಸ್ತಿನಖ Mr. 191; J. 3, 40; 5, 28. 31; 9, 17). — ಪೆರ್ಬಾವು. -ಪಾವು. a large snake; the boa (Rśv. 5, 68). — ಪೆರ್ಬಿದಿರ್. a thick bamboo (J. 10, 3). — ಪೆರ್ಬಿಲ. (Śmd. 386; Kk. 98). a large hole. — ಪೆರ್ಬುಲಿ. -ಪುಲಿ. a large, or royal, tiger [ಕುರಂಗಯೂಥ ದೊಳ್ ಬೆರಸಿದುವನ್ದು ಪೆರ್ಬುಲಿಗಳಿನ್ದ್ರ ತನೂಜ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂ Pb. 7, 80]; (Cpr. 5, 64 va.; Bp; 9, 15; 56, 26; C. Bp. 47, 10; J. 15 sum.; 22, 34; Śsv. 3, 48). — ಪೆರ್ಬುಸಿ. -ಪುಸಿ. a great lie (V. 38, 122). — ಪೆರ್ಬೆಟ್ಟ. a large mountain (J. 21, 21). — ಪೆರ್ಬೆಟ್ಟು. = ಪೆರ್ಬೆಟ್ಟ. (J. 4, 29). [— ಪೆರ್ಬೆಡೆ. -ಪೆಡೆ. big hood. ಕಣ್ ತುಮುಱೆ ಪೆರ್ಬೆಡೆಯಿಂ ಮಣಿಸೂಸೆ ಬೇಸಱಿಂ ತಿಱಕಿದನಾನಲುಮ್ಮಳಿಸಿ ಶೇಷನಶೇಷ ಮಹೀವಿಭಾಗಮಂ Pb. 9, 99]. — ಪೆರ್ಬೊಗೆ. -ಪೊಗೆ. excessive, dense smoke (Bp. 57, 14). — ಪೆರ್ಬೊಡೆಯ. -ಪೊಡೆ-ಅ 3. the big-bellied one: Gaṇēśa (ವಿನಾಯಕ Śm. 3. 4). — ಪೆರ್ಬೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. a large load (J. 5, 72). — ಪೆರ್ಮಗ. an elder son [ಇಂ ಮುನಿವ್ವೆ ಗಂಗೆಯ ಪೆರ್ಮಗಂಗೆ Pb. 13, 9]; (Abh. P. 9, 43). — ಪೆರ್ಮಡು. a very deep pool [ಶಮನನ್ತ ಪಂಚಕಂಗಳೆಮ್ಬಯ್ದು ಪೆರ್ಮಡುಗಳ ಕೆಲದೊಳ್ Pb. 9, 104]; (J. 27, 56; 28, 28). — ಪೆರ್ಮರ. (Śmd. 213). = ಹೆಮ್ಮರ, q. v. a large, tall tree, etc. [ದೇಗುಲಕೆ ಪೆರ್ಮರನಂ ಕಡಿವನ್ತೆ ಮಾಡಿದರ್ Pb. 8, 95]; (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 7, 85). ನ್ಯಗ್ರೋಧಬೀಜಂ ಕೆಲಂ ಸಿಡಿದುಂ ಪೆರ್ಮರನಾಗದೇ? (Śś. 44). — ಪೆರ್ಮರಗಾಡು. -ಕಾಡು. a forest with large trees (Abh. P. 7, 86). — ಪೆರ್ಮರಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a large branch of a tree (Śsv. 4, 62). — ಪೆರ್ಮರುಳ್. a huge demon (J. 31, 56). [2, a great folly, madness. ದಶ

ಕಣ್ಮನನಕ್ಕಟ ಕೊನ್ದ ಪೆರ್ಮರುಳ್ ಕೊಣ್ಡುದೆ ತನ್ನುಮಂ Pb. 6, 33]. — ಪೆರ್ಮರೆ. a large deer (Rśv. 5, 83; Śśv. 3, 48). — ಪೆರ್ಮಱವೆ. total unconsciousness : death (J. 20, 60). — ಪೆರ್ಮಲ. dysentery (ಗ್ರಹಣಿ Mr. 387). — ಪೆರ್ಮೞೆ. excessive, heavy rain [ಸುರಿವ ಪೆರ್ಮೞೆಯುಂ ಮಿಗೆ ನುಣ್ಣನಪ್ಪ ಕೇಕಿಗಳ ಸರಂಗಳುಂ Kr. 1, 124]; (Abh. P. 9, 66; Grj. 10, 115; Bp. 2, 12; Rśv. 8, 109; J. 15, 17). — ಪೆರ್ಮಾತು. a great, noble word (Śmd. 128. 213). — ಪೆರ್ಮಾರಿ. a great Māri (Abh. P. 4, 108). — ಪೆರ್ಮಿಳಿ. a long leather-rope (V. 34, 47). — ಪೆರ್ಮುಡಿ. large braids of hair (Bp. 25, 9). — ಪೆರ್ಮೂಗು. a large nose (V. 11, 61; Śśv. 3, 62). — ಪೆರ್ಮೊರಹು. a loud tinkling sound (Bp. 17, 15). — ಪೆರ್ಮೊಲ. a large hare (Śśv. 3, 50). — ಪೆರ್ಮೊಲೆ. a large, full breast [ತೆಱನ್ದಿರಿದು ನೋಡಿದ ನೋಟದೊಳೆಯ್ದೆ ತಳ್ತ ಪೆರ್ಮೊಲೆ Pb. 4, 108; Ap. 6, 81]; (Śmd. 213; Ct. II, 98; Cpr. 4, 77; 7, 107; Abh. P. 3, 108; Rśv. 11, 86 va.; J. 6, 12) — ಪೆರ್ಮೊಲೆಗೊಡ. -ಕೊಡ. a pitcher-like full breast (Abh. P. 1, 103). — ಪೆರ್ವಡಗು. -ಪಡಗು. a large ship (C. Bp. 2, 4). [— ಪೆರ್ವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಪೆರ್ಬಡೆ. ಪೆರ್ವಡೆ ವಾರಾಶಿಯೊಳಿರ್ದ ಬೈತ್ರದೊಳಗನ್ದೆತ್ತಂ ತೆರಳ್ದಿರ್ದವೊಲ್ Ap. 13, 60]. — ಪೆರ್ವನ್ದಿ. -ಪನ್ದಿ. a large hog (Grj. 1, 110). — ಪೆರ್ವಲ. (Śmd. 207 Mḍb.; 386). = ಪೆರ್ಬಲ. — ಪೆರ್ವಲೆ. -ಬಲೆ. a large net (Śśv. 3, 24; 4, 10). — ಪೆರ್ವೞು. -ಪೞು. a large forest (Abh. P. 7, 103 va.; 7, 130; 8, 67 va.; 10, 130; 13, 48). — ಪೆರ್ವೞೆ. = ಪೆರ್ಮೞೆ. (Śśv. 1, 45). — ಪೆರ್ವಾವು. -ಪಾವು. a large snake [ಸತ್ತು ತನ್ನ ಮನೋಹರೋದ್ಯಾನವನದೊಳ್ ಪೆರ್ವಾವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದಂ Vr. 138, 9]; (Abh. P. 6, 132). [— ಪೆರ್ವಿದಿರ್. -ಬಿದಿರ್. big bamboo. ಪೆರ್ವಿದಿರ ಸಿಡಿಪ್ಪಿನೊಳ್ ಪುದಿದದೊನ್ದು ಕುಳಾಚಳದನ್ತೆ Pb. 11, 45]. — ಪೆರ್ವೆಣ. -ಪೆಣ. a huge corpse (Abh. P. 13, 49; Rśv. 5, 120 va.). [— ಪೆರ್ವೆಣ್ಡಿರ್. -ಪೆಣ್ಡಿರ್. elderly ladies. ಪೆರ್ವೆಣ್ಡಿರ್ ಸೂಸುವ ಸೇಸೆಯೊಡನೆ ರುಧಿರವರ್ಷಂ ಸುರಿಯೆಯುಂ Pb. 10, 26 va.]. — ಪೆರ್ವೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. a great name (Rśv. 3, 12). — ಪೆರ್ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. a great shine, lustre or light (ಬೆಳ್ಪಳಿ Ct. I, 23; Bp. 27, 8). [— ಪೆರ್ವೇಣ್ಟೆ. -ಬೇಣ್ಟೆ. big hunt. ಕುದುರೆಯೊಳನೊಳಗಂ ಬರಲಾನೆ ಬಲ್ಲೆನಿದು ಪೆರ್ವೇಣ್ಟೆಯನ್ದಂ Pb. 5, 43 va.]. — ಪೆರ್ವೊದಱ್. -ಪೊದಱ್. a large bush [ಒಣಗಿದುದೊನ್ದು ಪೆರ್ವಿದಿರ ಪೆರ್ವೊದಱಂ ಮೊರೆದುರ್ವಾಶುಶುಕ್ಷಣಿಯವೊಲ್ Pb. 11, 94]; (Cpr. 5, 49). — ಪೆರ್ವೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a large stream (Rśv. 5, 120 va.). — ಪೆರ್ವೊೞೆ. -ಪೊೞೆ. a large river (Rśv. 6, 24 va.).

ಪೆರ್- per. 2. = ಪೆಱ್-, instead of which it is customarily used in ಪೆರ್ಗತ್ತು and ಪೆರ್ಗಳ (Śmd. 50; Te. ಪೆಲುಚೆ, ಪೆಲ್ಚೆ, excessively, much; ಪೆಲ್ಲು, much, exceeding; excess; T. ಪಿಱಮ್ಬು, wide extent, intensity, aggregation; ಪೆಡ, plenty, much; ಪೆಯರ್, ಪೇರ್, ಪೇೞ್, greatness; see s. ಪಿಡುಗು). — ಪೆರ್ಗತ್ತು. -ಕತ್ತು. (Śmd. 50). a large neck. — ಪೆರ್ಗಳ. -ಕಳ. (Śmd. 50). a large threshing floor.

ಪೆರ್ಚಿಸು percisu. = ಪೆಚ್ಚಿಸು, ಹೆಚ್ಚಿಸು. to cause to increase, rise, to multiply, etc. (ವರ್ಧನ Śmd. Dh.; Cpr. 1, 86; 3, 73; 5, 134; 6, 70. 101; Bp. 50, 45). [ಸರಿದಧಿಪತಿಯುಂ ದೋಷಾಕರನನ್ತರ್ಮಲಿನನಾಗಿಯುಂ ಪೆರ್ಚಿಸುಗುಂ Kr. 3, 35]. ಪೆರ್ಚಿಕೆ or ಪೆರ್ಚಿಕ್ಕೆ (Śmd. 270 Mḍb.). ನರನಾಥನಾ ತೆಱದಿಂ ಪೆರ್ಚಿಕ್ಕೆ ದೇಶಂಗಳಂ (270 ditto). [2, to cause to cut (perhaps an euphimistic term) ಮದದ ನೀರೊಳೆ ಲೋಕವಾರ್ತೆಗೆ ಬೆಚ್ಚುನೀರ್ದಳಿದಾಗಳಾ ಮದಗಜಾಂಕುಶದಿನ್ದೆ ಪೆರ್ಚಿಸಿ ನಾಭಿಯುಂ Pb. 1, 43].

ಪೆರ್ಚು percu. 1. = ಎಚ್ಚು 3, ಪೆಚ್ಚು 1, ಹೆಚ್ಚು 1. to become more extensive or greater in bulk, quantity, number, etc., to increase, to thrive, to grow, to be augmented, to swell, to superabound; to become lofty or proud (ವಿಸ್ತಾರ Śmd. Dh.). Tu. ಹೆಚ್ಚು. [ಶರದಾಗಮದೊಳ್ ಕಳಹಂಸ ರವಂ ಪೆರ್ಚಿತ್ತು Kr. 3, 136; Pb. 2, 39 va.]. ಕಾಮಂ ಪೆರ್ಚಿದುದು (109). ಮತಿ ಪೆರ್ಚಿದುದು (187). ಪೆರ್ಚಿದುದು (ಉತ್ಕಟ, ಉದ್ಭಟ, ಉದ್ಧತ, ಉಲ್ಬಣ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ Mr. 446). ಉಡುರಾಜಂ ಕಳೆಗುನ್ದಿ, ಪೆರ್ಚದಿಹನೇ? (Sś. 44). ಪೆರ್ಚಿದ ಅಯ್ಕಿಲ್ (J. 28, 2). ಇನ್ದು ಪೆರ್ಚಿದ ಪೌರ್ಣಮಿ (ರಾಕೆ Mr. 69). see Cpr. 1, 96; 3, 38. 85; 5, 2; C. Bp. 5, 3; J. 2, 6; 6, 7; 8, 3; Śśv. 4, 67. 89; ಎರೆವೆರ್ಚು, ಮೆಯ್ವೆರ್ಚು.

ಪೆರ್ಚು percu. 2. = ಎಚ್ಚು 4, ಪೆಚ್ಚು 2, ಹೆಚ್ಚು 2. increase, growth; largeness; rising, swelling, flood; spreading out, extension; eminence, supremacy, riches; valuableness; superabundance; moreness (more); excess, surpassing the due measure; superfluity; surplus; exaggeration; elation; pride; daring (ಉಬ್ಬಟೆ Śm. 38). [ಪಡೆದತ್ತಹರ್ನಿಶಂ ಪೆರ್ಚನನ್ತರಂಗಕ್ಕೆನ್ನಾ Kr. 1, 56; Ap. 1, 17]. ಸುತರ ಪೆರ್ಚು (ಬಳವಿಗೆ Ct. I, 53). ರತ್ನಾಕರಂ ಪೆರ್ಚಿನಿಂ ಮೇರೆವರಿಯೆ (J. 1, 1. see Cpr. 1, 132; 8, 11). — ಪೆರ್ಚುನೀರ್. water (poured over a young child) for (its) growth (Cpr. 3, 45). — ಪೆರ್ಚುಮ್ಬುರುಳ್. -ಂ-ಪುರುಳ್. (Śmd. 204). increasing fitness, etc.

ಪೆರ್ಚುಗೆ percuge. 1. = ಪೆಚ್ಚುಗೆ 1, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ 1, ಹೆಚ್ಚುಗೆ. increase, etc. (= ಪೆರ್ಚು 2, q. v.; ಆಸ್ಥಾಲ್ಯ Śmd. Cm. s. ಸೆಡೆ; ವಿತಾನ, ಹೆಚ್ಚುಗೆ Nn. 115; ಉನ್ನತಿ Śmd. 158 Cm.; ಪೊಮ್ಪುೞಿ Śmd. I; ಉಬ್ಬರ Kk. 55; ಬುಲ್ಲವಣೆ Bhn. 14). ಸಸ್ಯಾದಿತರುಲತಾವಳಿಯ ಪೆರ್ಚುಗೆ (Smd. 256). see Rśv. 9, 4; J. 26, 14, o. r. ಪೆಚ್ಚುಗೆ. — ಪೆರ್ಚುಗೆಯಾಗು. -ಆಗು. increase to be produced, to increase, etc. (ನೆಱೆ Śmd. 3 Cm.). — ಪೆರ್ಚುಗೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to get increase, etc. (ಅಗ್ಗಲಿಸು Śmd. 187 Cm.).

ಪೆರ್ಚುಗೆ percuge. 2. = ಪಚ್ಚುಗೆ, etc. a private place. — ಪೆರ್ಚುಗೆಕಾತಿ. = ಪಚ್ಚುಗೆಗಾತಿ. (ಏಕಾನ್ತದಳ್ Śm. 74).

ಪೆರ್ಪೆ perpe. ? (Śmd. 50).

ಪೆರ್ಮೆ per-me. = ಹೆಮ್ಮೆ. (Śmd. 248). increase; greatness, excellency, ascendancy, magnificence, grandeur, honour; pride (ಹೆಮ್ಮೆ Ct. II, 76; ಬಿಂಕ Ct. I, 9; T. ಪೆರುಮೈ, Te. ಏರಿಮೆ). see Cpr. 1, 69; 2, 5; 6, 88; Rśv. 13, 21. 69; Śśv. 2, 28. 67; J. 7, 18; 9, 25; 27, 21. — ಪೆರ್ಮಡಿ. -ಅಡಿ. = ಪೆರ್ಮಡಿಯ, ಹೆಮ್ಮಡಿ. see ಇಡುಗುಡಿಯ-. — ಪೆರ್ಮಡಿಯ. -ಅಡಿ-ಅ 3. N. (Bp. 54, 74). — ಪೆರ್ಮೆಯೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. (Śmd. 242). a grand ruler, etc. — ಪೆರ್ಮೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain grandeur, to distinguish oneself, etc. (Rśv. 13, 83). — ಪೆರ್ಮೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಪೆರ್ಮೆವಡೆ. (Cpr. 7, 29; Rśv. 6, 11 va.).

ಪೆಸರ್ pesar. = ಪೆಸರು, ಹೆಸರು. a name, an appellation; greatness, fame, celebrity (ಗೋತ್ರ Mr. 503; Te. ಪೇರು; T. ಪೆಯರ್, ಪೇರ್; M. ಪಿಯರ್, ಪೆಯರ್, ಪೇರ್; Tu. ಪುದರ್). [ಎನಸುಂ ವಸ್ತೂಪಮಾನಮೆಮ್ಬುದು ಪೆಸರಿಂ Kr. 3, 60; Pb. 1, 20; Ap. 1, 34]. ತರಳೆ, ಏಱೇಱ್! ಎನುತ ಪೆಸರಲಿ ಕರೆಯಲ್ (Bp. 32, 44). ಅವನಿಯೊಳು ಪೆಸರ ಓಳಿವೆತ್ತ ಆರುಹತರ್ (50, 46). ಇರ್ಪುದು ಬೇಡರೊರ್ಗಿನಿಂ ನಗರಮದೊನ್ದು, ಸನ್ದ ಪೆಸರಿನ್ದೆ ಪುಳಿನ್ದಪುರಂ (Rśv. 5, 28). ಭಕ್ತೆಯಣುಗಂ ಶಂಕರನೆಮ್ಬ ಪೆಸರ ಪಂಚವರ್ಷದ ಕುಮಾರಂ (13, 95 va.). ತನ್ನ ತನ್ದೆಯ ಪೆಸರ ಬರಹಮಿರೆ (J. 30, 24). ಪೆಸರ ನಾಯಕರ್ (Abh. P. 11, 132 va.). see ಪೆರ್ವೆಸರ್, ಸವಿವೆಸರ್; Cpr. 1, 77; 2,

11. — ಪೆಸರಂ ಕೊಡು. to give a name. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಮೆಮ್ಬ ಪೆಸರಂ ಕೊಟ್ಟು (Śmd. 3 Cm.). — ಪೆಸರಂ ಪೊಱು. to assume, adopt or bear a name. ಶಿವಾನನ್ದೋತ್ತಮಂ ತಾನೆಮ್ಬ ಪೆಸರಂ ಪೊತ್ತು (Bp. 34, 4). — ಪೆಸರ ಹೊಱು. = ಪೆಸರಂ ಪೊಱು. (Bp. 54, 45). — ಪೆಸರಾಗು. -ಆಗು. a name to come into being or to arise or to come to; a name to be. ಚನ್ದ್ರಹಾಸನೆನ್ದು ಇಳೆಯೊಳೀತಂಗೆ ಪೆಸರಾಗಲಿ! (J. 28, 60). ನಿನಗೆ ವಸನ್ತದೂತಿಕೆವೆಸರಪ್ಪುದು (Cpr. 7, 41). ಅಱು ಮೊಗನೆನಲು ಗುಹನ ಪೆಸರಪ್ಪುದು (Śm. 4). 2, fame to come into being, to become or be famous or known. ಪೆಸರಪ್ಪ ಮಾಷಗಳೊಳ್ ಉರ್ದುf (Śm. 99). see Abh. P. 1, 78. — ಪೆಸರಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಪೆಸರಂ ಕೊಡು. ನಿಮ್ಮಯ ಪೆಸರನಿಕ್ಕುವೆಂ (Bp. 2, 54). — ಪೆಸರಿಡು. -ಇಡು. = ಪೆಸರಿಕ್ಕು. ಅಂಕಿತನಾಮಂ ಪೆಸರಿಡುವ ನಿಷ್ಠದಿನ್ ಎನ್ತಾದೊಡ ಮಿರ್ಪುದು (Śmd. 94). ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವೆಸರನಿಟ್ಟು (98). see Abh. P. 1, 78. — ಪೆಸರೀ. -ಈ. = ಪೆಸರಿಡು. ಆನಿದಕೆ ಶೋಭಿಸುವ ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೆಯ್ಪಿಡಿಯೆನ್ದು ಪೆಸರನಿತ್ತು (Kk. 3). — ಪೆಸರೆನಿಸು. -ಎನಿಸು. to make one's name to be spoken of, to make famous or known. ವಾರ ಸತಿಯರ ಮೊತ್ತದಲಿ ಪೆಸರೆನಿಸಿ ನಿನ್ನುವನ್ ಈ ಕಟಕದೊಳಗೆ (Bp. 28, 22). — ಪೆಸರ್ಕಡಂಗು. to strive after excellence or fame (Ch. v. 15). — ಪೆಸರ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಪೆಸರುಗೊಳ್. to get a name or fame [ಪೆಸರ್ಗೊಣ್ಡನಿತಱಿೊಳೆನ್ನಂ ಸೈರಿಸನೆನೆ ಭರತಂಗೆಱಗಿ ಲೋಕದಿಂ ನಗಿಸುವನೇ Ap. 14, 76]; (Bp. 29, 16). 2, to take up or mention one's name; to name or mention (J. 11, 35). ವಿಕಾಸಮುಖದಿಂ ನೋಡಿ, ಪೆಸರ್ಗೊಣ್ಡು, ಆ ಸುಪುತ್ರನ ಕರೆಯಲೊಡನೆ (Bp. 48, 29). — ಪೆಸರ್ವಡೆ. -ಪಡೆ. to get a name, to be called (Śmd. 118). 2, to get fame, to become famous (Abh. P. 1, 78; Bp. 31, 1; 50, 31; J. 24, 18). — ಪೆಸರ್ವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಪೆಸರ್ವಡೆ No. 2. (Bp. 28, 13; Rāghc. 17, 65). — ಪೆಸರ್ವೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. various names (Cpr. 7, 153).

ಪೆಸರಿಸು pesarisu. = ಹೆಸರಿಸು. to name, to mention, to tell (J. 6, 24. 25. 26; 18, 43).

ಪೆಸರು pesaru. = ಪೆಸರ್, etc. ಪೆಸರುಗಳು (Bp. 19, 72). ಸ್ವರ್ಗ, etc. ದೇವಲೋಕದ ಪೆಸರು; ಅಮರ, etc. ದೇವರ್ಕಳ ಪೆಸರು; ಪ್ರಣವ, etc. ಓಂಕಾರಕ್ಕೆ ಪೆಸರು; ವರಿವಸ್ಯೆ, etc. ಬೆಸಕೆಯ್ವುದಕ್ಕೆ ಪೆಸರು (Hlā.). — ಪೆಸರುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಪೆಸರ್ಗೊಳ್ No. 2. (Bp. 3, 40; 26, 60; 59, 35). — ಪೆಸರು ಬರ್. a name to come into existence or spring up. ಬಸವನ ಆಲವು ಇದು ಎಮ್ಬುದು ಏತಕೆ ಪೆಸರು ಬನ್ದಿತ್ತು? (Bp. 32, 19). — ಪೆಸರುವೆಱು. -ಪೆಱು. to get a name or fame (Bp. 30, 6).

ಪೆಸಱ್ pesaṟ. (Śmd. 59). = ಹೆಸಱ್, ಹೆಸಱು. a kind of pulse, green gram, phaseolus mungo willd. (T. ಪಯಱು; M. ಪಯರ್, ಪಯಱು; Tu. ಪದೆಂಜಿ; Te. ಪೆಸಲು; *cf*. ಪಯಿರ್). ಪೆಸರ್ಗಳ್ (Śmd. 53). [— ಪೆಸಱಗೆ. -ಅಗೆ. the germinated sprout of green gram. ಪೊಸವೆಸಱಗೆಯ ಬಣ್ಣದನ್ತೆ Pb. 2, 39 va. — ಪೆಸಱತೊವೆ. a kind of dish made out of green gram. ರಾಜಾನ್ನದ ಕೂೞುಂ ಪೆಸಱತೊವೆಯುಂ Vr. 78, 14].

ಪೆಳಗು peḷagu. fear, alarm (T. ವೆಳ್ಗು = ಅಂಜು, = Te. ಬೆಡುಕು; *cf*. ಬೆಡಗು). see ತಳವೆಳಗು.

ಪೆಳಱ್ peḷaṟ. ಪೆಳಱು 1. to tremble, to fear (ಭಯ Śmd. Dh.; Abh. P. 13, 54 va.). ಕಣೆಯೇಱಿಂಗೆ ದಿಶಾಗಜಂ ಪೆಳಱಿ (Abh. P. 13, 80). ಪೆಳಱುತ್ತು (5, 98). ಪೆಳರ್ದು (V. 9, 71 va.; 14, 62; Śśv. 1, 39).

ಪೆಳಱ್ peḷaṟ. ಪೆಳಱು. 2. (Śmd. 40). fear, alarm (ಅಳಱ್, ಅದಿರ್ಪು, ಭಯ Kk. 42; ಅಳಱ್, ಭಯ Śm. 40). [ಅರಿನೃಪಬಳಂಗಳ ವರಿಱಯೆ ಪೆಳಱೆವೆಮ್ಬುರುಮೊಳರೇ Pb. 9, 51; Ap. 6, 82].

ಪೆಳಱಿಸು peḷaṟisu. to cause to fear, to frighten (Abh. P. 4, 56).

ಪೆಳವು peḷavu. (Śmd. 247). a flaw? (Cpr. 1, 36, text doubtful; T. ಪಿಳವು, a cleft, split, slice; M. ಪೆಳಿ, ಪೊಳಿ, a burst, rent, chip; *cf*. ಪೋೞ್ 1 and ಹಿಳಿ).

ಪೆಳ್ಪಳಿಸು peḷpaḷisu. (ಪೆೞ್ಪಳಿಸು). = ಬೆಳ್ಪಳಿಸು. to tremble, to fear [ಪಸರಿಸಿದಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳನಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ ಬೆಳ್ಪಿನ ತಳರ್ಪೆನುತ್ತುಂ ಪೆಳ್ಪಳಿಸಿ ಚನ್ದ್ರನಂ ನೋಡಿ Pb. 4, 69 va.]; (Abh. P. 12, 18; 14, 141).

***ಪೆಳ್ಳನೆ peḷḷane.** fearfully, alarmingly? ಪೆಳ್ಳನೆ ಬಾರಿಸಿ ದುವು ಬಿಡದೆ ಜಡಿದು ವನದೇವತೆಗಳ್ Ap. 9, 93.

ಪೆೞ್- peḻ. see ಪೆರ್ 2–.

ಪೆೞಕು peḻaku. a wrangle, a quarrel, a fight (ಜಗಳ Śmd. I & II; see ಪೆಣಗು, ಪೆಣಸು 1).

ಪೆೞವ peḻava. = ಹೆೞವ. a lame man, a cripple (ಕಾಲಿಲ್ಲದವ (Śmd. I; Śśv. 2, 87; M. ಪೇಚ್ಚಕ್ಕಾಲನ್, dragging one leg). [Aruṇa, Sun's charioteer. ರಥಮುಂ ಪೆೞವನನೆಸಗಲ್ಕೆವೇೞ್ದು ಸುತಶೋಕದ ಪೊಮ್ಪುೞಿಯೊಳ್ ಮೆಯ್ಯುಱಿಯದೆ ನೀಱುೞಿವನ್ತೆ ಪೊಲಿಱಿದನ ಪರಜಳಧಿಗೆ ದಿನಪಂ Pb. 12, 220]. ಪೆೞವನ ಕಣ್ಗಳ್, ಅನ್ಧಕನ ಕಾಲ್ಗಳ್ ಇವಿನ್ತೊಡಗೂಡಿ ಗಾವುದುಂ ತಳರ್ದೊಡೆ ಬಲ್ಲಿದಂ ನಡೆದ ಮಾೞ್ಕೆಯೆನಿಪ್ಪುದೆ? (Grj. 1, 26).

ಪೆೞವಿ peḻavi. = ಹೆೞವಿ. a lame woman (J. 6, 49).

ಪೇ pē. 1. = ಹೇ. *cf*, ಹೇದೆ. madness, rage, confusion, viciousness: meanness, worthlessness, growing wild, as plants (T., M.; *cf*. ವೆಱಿ; T. ಪಿಣ, ಪೇಯ್, M. ಪೇ, ಪೇನೆ, ಪೇಯಿ, a ghost, devil, demon; *cf*. Sk. ಪಿಶಾಚಿ; Sk. ಫಿ, anger, passion; a wicked man). [— ಪೇಪನ್ದಿ. a fiendish pig. ಆ ಪೊೞಲೊಳ್ ಪೇಪನ್ದಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿಸತ್ತು Vr. 9, 3]. — ಪೇಬಡು. -ಪಡು. to become worthless (Cpr. 10, 64).

ಪೇ pē. 2. = ಪೀ. — ಪೇನಾಱು. the Poon tree, Sterculia foetida Lin. (St. & Pl.; T. ಪೀನಾಱಿ).

ಪೇಂಕುಣಿ pē-ṅ-kuṇi. = ಪೇಂಕುಳಿ, etc. (ಮರುಳುತನ Śs.).

ಪೇಂಕುಳಿ pē1-ṅ-kuḷi. (Śmd. 48. 239). = ಪೇಂಕುಣಿ, ಹೇಕುಳಿ. a demon. 2, madness, fury, etc. (ಮರುಳ್ Kk. 65, o. r. ಮರುಳ್ತನ; ಮರುಳ್ತನ Śm. 49; V. 35, 55 va.). [ಪೇಂಕುಳಿಗೊಣ್ಡ ಸಿಂಹಮಂ ಮುತ್ತುವನ್ತೆ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿದಾಗಳ್ Pb. 11, 41 va. (*cf*. ಪೆಂಕುಳಿ)]. ಪೇಂಕುಳಿಯ ನಾಯಿ (ಅಲರ್ಕ Hlā., = T. ಪೇಯ್ನಾಯ್; Te. ಏಪಿ, ಬೇಪಿ, ವೇಪಿ). — ಪೇಂಕುಳಿವಾಲ್. -ಪಾಲ್. devil's milk (V. 37, 89).

ಪೇಚ pēca. a trouble; a strait, scrape (Mhr.). — ಪೇಚಾಟ. -ಆಟ. trouble, difficulty, strait. [Tu.]. ಈಚಲದ ಮರ ಹೀನ, ನೀಚರದು ನೆರೆ ಹೀನ, ಮೋಚಿದ ಹೆಣ್ಣು ತರಹೀನ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪೇಚಾಟ ಹೀನ (Sp.). ಪೇಚಾಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ನೀಚಾಟವೇ ಸರಿ (Prv.). — ಪೇಚಾಡು. -ಆಡು. to be involved in trouble and difficulties (My.).

ಪೇಚಕ pēcaka. *an owl.* 2, *the tip or the root of an elephant's tail* (ಮೊದಲ ಬಾಲ Hlā.; ಬಾಲ Mr. 156). 3, a louse (*cf*. ಪೇನ್).

ಪೇಚಕಿ pēcaki. an elephant. (R.).

ಪೇಜ pēja. (= K. ಪೇ 1) in ತಿಲ–. 2, a drink, a beverage.

ಪೇಟ pēṭa. 1. = ಪೆಟ್ಟಿ. *a basket; a chest.* 2, a multitude. 3, a retinue.

ಪೇಟ pēṭa. 2. = ಪೇಟಣಿ. a small kind of turban (My.; Mhr., H. ಫೇಟಾ, ಫೇಣ್ಟಾ).

ಪೇಟಕ pēṭaka. = ಪಿಟಕ, ಪೇಟಿಕೆ, etc. *a basket; a box, a chest.* 2, *a multitude, a company.* 3, an attendant (Cpr. 5, 76 va.).

ಪೇಟಣೆ pēṭaṇe. = ಪೇಟೆ 2. a turban (Rsv. 13, 72).

ಪೇಟಾರಿ pēṭāri. = ಪೆಟಾರಿ. a large box (My.).

ಪೇಟಿ pēṭi. 1. = ಪೆಟ್ಟಿ. *a basket; a chest.*

ಪೇಟಿ pēṭi. 2. (ಪೇಠಿ). = ಪೇಟು. ornamental work woven in the borders of cloth (My.; B. 3, 103).

ಪೇಟಿಕೆ pēṭike. = ಪೇಟಕ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ (Śmd. 338), etc., ಪೇಳಿಗೆ (Śmd. 31), etc.

ಪೇಟು pēṭu. = ಪೇಟಿ 2. (My.).

ಪೇಟೆ pēṭe. 1. = ಪೇಟಿ 1, (ಪೇಳೆ). *a basket; a chest, a box.*

ಪೇಟೆ pēṭe. 2. a pettah, an emporium, a mart, a market town; a place of sale, a long street of shops in a town (ಮಾಱುವ ಠಾವು Mr. 350; My.; Tu. ಪೇಟ್ಟೆ; Te., M.; T. ಪೇಟ್ಟೈ; Mhr., H. ಪೇಠ, ಪೇಠ್).— ಪೇಟೆಗೆ ಜಟ್ಟಿ, ಪಟ್ಣಕ್ಕೆ ಸೆಟ್ಟಿ. — ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವವಗೆ ಬೇಟೆಯ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ?— ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಸಾಲಗಾಱರ ಕಾಟೆ, ಮನೆಗೆ ಬನ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಕಾಟ (Prvs.). ತರಗಿನ ಪೇಟೆ (ವಿಪಣಿ, ಪಣ್ಯವೀಥಿಕೆ Si. 106).

ಪೇಠಿಕೆ pēṭhike. probably a wrong reading of ಪೀಠಿಕೆ (see ಪೀಱಿಗೆ).

ಪೇಡ pēḍa. = ಪೇಡೆ. a sweetmeat composed of milk and sugar (My.; Mhr., H. ಪೇಢಾ).

*ಪೇಡಿ pēḍi. = ಹೇಡಿ. a coward. ಗೋವಳಿಗನಂ ಗೆಡೆಗೊಣ್ಡು ಮುನ್ನುಳಿದೊಟ್ಟಿ ಪೇಡಿಯ Pb. 11, 14. Tu. ಹೇಡಿ.

ಪೇಡೆ pēḍe. = ಪೇಡ. ಪೇಡೇ ಬರ್ಫ್. a snow-cake (B. 3, 101).

ಪೇಣಿ pēṇi. (*cf.* ಫೇನ). frothy scum; rice-flour, etc. beaten up to a frothy consistence (V. 9, 78; My.; Mhr. ಫೇಣೀ).

ಪೇಣ್ಟೆ pēṇṭe. = ಪೇಟೆ 2. a market town. [Tu.].

ಪೇತ pēta. Tbh. of ಪ್ರೇತ. a dead body. see ನರ-.

ಪೇತು pētu. confusion or distraction of mind (T. ಪೇದು): a demon (My.; see ಪೇ 1).

ಪೇದಾ pēdā. = ಪೇದೆ. — ಪೇದಾಮಾತು. checkmate with a pawn (My.; Mhr., H. ಪ್ಯಾದೇಮಾತ).

ಪೇದೆ pēde. = ಪ್ಯಾದೆ. a foot-soldier; a peon; a pawn at chess Tu.; (Te. ಪೇದಾ, ಪ್ಯಾದಾ; Mhr., H. ಪ್ಯಾದಾ, ಪ್ಯಾದೇಂ).

ಪೇನ್ pēn. 1. lice to increase or grow greatly (ಯೂಕ ಸಮೃದ್ಧಿ Śmd. Dh.). P. ps. ಪೇನ್ತು, ಪೇನ್ದು (287 Cm.).

ಪೇನ್ pēn. 2. = ಹೇನ್, ಹೇನು (Śmd. 59). a louse. (Tu.;T., M.; Te. ಪೇನು).

ಪೇನ pēna. Tbh. of ಫೇನ. foam. (Śmd. 338).

ಪೇನಾಱಿ pēnāṟi. the poon tree. see s. ಪೇ 2.

ಪೇಪೀಯಮಾನ pēpīyamāna. drinking repeatedly. (Cpr. 1, 135).

ಪೇಯ pēya. to be drunk, drinkable, potable; tastable, sapid; a drink, a beverage; a libation. see Ch. v. 73; ವಾಜ-.

ಪೇಯೂಷ pēyūṣa. = ಪೀಯೂಷ. *the milk of a cow,* etc. etc.

ಪೇರ್ pēr. = ಪೆರ್ 1- (before *vowels,* Śmd. 213. 214), etc., ಹೇರ್. largeness, etc. (T., M.; Te. ಪೇರು). — ಪೇರಡಗು. -ಅಡಗು. excessive, much flesh (V. 28, 71). — ಪೇರಡವಿ. -ಅಡವಿ. (Śmd. 214). a large forest or jungle (Bp. 18, 9; 26, 33; Śsv. 3, 28 va.; J. 12, 15). — ಪೇರಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 214). a long foot. 2. the long-paced one: a dog (ಸೊಣಗು, ಜಾಯಿಲ, ಕುಕ್ಕುರ, ಶುನಿ Śs.; ಸೊಣಗ Ct. II, 59, originally ಪೇರಣ; Rsv. 5, 52; 5, 85 va.; V. 14, 81 va. — ಪೇರಣಿ. -ಅಣಿ. a large array (Cpr. 6, 35). — ಪೇರಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. extensive knowledge (Cpr. 5, 86). — ಪೇರಬ್ಬಿ. -ಅಬ್ಬಿ. a large water-fall (Abh. P. 7, 31). [— ಪೇರಬ್ಬಿ. -ಅಬ್ಬಿ. = ಪೇರಬ್ಬಿ. ಬಿಸುನೆತ್ತರಬ್ಬಿಗಳಬ್ಬಿ ಪಾಯೆ ಪೇರಬ್ಬಿಗಳ್ಗೆರಸು ಜಾಜಿನ ಪರ್ವತಂಗಳನ್ತೆ ಕೆಡೆದಱಿ ತಱಿದಾಗಳ್ Pb. 10, 96 va.]. — ಪೇರಾನೆ. -ಆನೆ. (Śmd. 214). a large elephant [ರೌದ್ರಮಪ್ಪ ಬಿಳಿಯ ಪೇರಾನೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಪೋಪ ಬರ್ಪ ಜನಂಗಳನೆಟ್ಟಿಟ್ಟಿ ಕೊಲುತ್ತುಂ Vr. 156, 19]; (Cpr. 5, 39 va.; 7, 81 va.). — ಪೇರಾಲ. -ಆಲ. a large banyan tree (Rsv. 9, 24). — ಪೇರಾವೆ. -ಆವೆ. a large tortoise (Cpr. 5, 39 va.). — ಪೇರಾಳ್. -ಆಳ್. a great soldier [ಈರಯ್ಯ ಸ್ತ್ರದಿನ್ದೆಚ್ಚು ಖಣ್ಡಿಸಿ ಪೇರಾಳ್ ತಿಱಿದಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ ತಲೆಯಂ ಪೋಗೆಚ್ಚನಾ ಶ್ವೇತನಾ Pb. 10, 123]; (Abh. P. 13, 120). — ಪೇರೀಳೆ. -ಈಳೆ. a large kind of orange tree (Rsv. 2, 36; *cf.* ಹೇರಳೆ). — ಪೇರುಜ್ಜುಗ. -ಉಜ್ಜುಗ. a grand business or profession (ಉದ್ಯೋಗ Ct. I, 16). — ಪೇರುರ. -ಉರ. a large, broad chest (Mr. 283; Abh. P. 3, 157; 11, 1; Bp. 18, 58; Bh. 3, 13, 33; J. 11, 41; Śsv. 4, 59). — ಪೇರುರಿ. -ಉರಿ. a great flame or blaze (ದಳ್ಳುರಿ, ಘನಜ್ವಲಿತ Śm. 11; Bp. 19, 57; 58, 28; V. 9, 21 va.). — ಪೇರುಲ್ಲಾಸ. -ಉಲ್ಲಾಸ. great sport; great delight (Bp. 23, 25). — ಪೇರುಸುರ್. -ಉಸುರ್. excessive, strong breath (Bp. 54, 40). — ಪೇರೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a large ox (C. Bp. 47, 40). — ಪೇರೆಲೆ. -ಎಲೆ. a large leaf (Bp. 18, 31). — ಪೇರೆಱ್ತು. -ಎಱ್ತು. = ಪೇರೆತ್ತು. (V. 38, 69). — ಪೇರೊಕ್ಕಲ್. -ಒಕ್ಕಲ್. (Śmd. 214). a great farmer. [— ಪೇರೊಟ್ಟೆ. -ಒಟ್ಟೆ. a big camel ಆ ಮೊಲಂ ದ್ರುಪದನುಂ ಪೇರೊಟ್ಟೆಯಾ ಮತ್ಸ್ಯನುಂ ಗಡಂ Pb. 10, 4]. — ಪೇರೊಡಲ್. -ಒಡಲ್. a large belly [ಮಿಳಿರ್ವುರಿಗೇಸಂ ಪೇರೊಡಲೆಸೆದಿರೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ Pb. 3, 20]; (J. 16, 35). — ಪೇರೊಸಗೆ. -ಒಸಗೆ. a great festivity (Rsv. 4, 42). — ಪೇರೋಟ. -ಓಟ. a great run (Bp. 26, 32; 57, 44). — ಪೇರೋಲಗ. -ಓಲಗ. a large assembly, a great audience, etc. (Bp. 1, 51). ಪೇರೋಲಗಂಗೊಡು. -ಓಲಗ-ಂ-ಕೊಡು. to hold a grand levee, etc. (38, 10).

ಪೇರಣಿ pēraṇi. = ಪೇರಣೆ. dancing, skipping (Te., also ಪೇರವಣಿ; ಪೇರೆ, course, pace, running, gallop; Mhr. ಫೇರ, ಫೇರಾ, turning round in a ring, or galloping up and down, as a horse; forming a ring and dancing and capering; *cf.* ಪೇರಿ); a sword-dance (My.).

ಪೇರಣಿಗ pēraṇiga. a dancer, an actor (ಕುಶೀಲವ, ಚಾರಣ Nr.).

ಪೇರಣೆ pēraṇe. = ಪೇರಣಿ. dancing (Bp. 4, 7; 5, 42).

ಪೇರಲ pērala. = ಪೇರಳ, ಪೇಲ್ರ್. (fr. dutch *peer* or portuguese *pēra,* a pear). the guava, Psidium guyava Lin. (B. 3, 20. 114; M. ಪೇರೆ, ಪೇಱ್; Mhr. ಪೇರೂ; *cf.* ಬಿಕ್ಕೆ).

ಪೇರಳ pēraḷa. = ಪೇರಲ. (St. & Pl.; Z.).

ಪೇರಿ pēri. galloping, running, as men, horses, etc. (My.; see ಪೇರಣಿ). ಕುದುರೆಯ ಪೇರಿ (ವಯ್ಯಾಳಿ G.; Cb.).

*ಪೇರಿಸು pērisu. ? ಕೂರಿದುವಪ್ಪ ಕಣ್ಮಲರ್ಗಳಲ್ತಿರ್ದೆಯೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ ತಾಮೆ ಕಣ್ ಪೇರಿಸೆ ಪುರ್ವು ನಾಲಗೆವೊಲಾಗೆ ಮನಮುಪ್ಪುಗಿಸಲ್ಕೆ ಬಲ್ಲೊಡಾ ಜಾರೆಯೆ ಜಾರೆ Pb. 4, 83.

ಪೇರು pēru. = ಏರು. difference or unevenness in scales (My.; Mhr. ಫೇರ). — ಪೇರು ಕಟ್ಟು. to stop, *i. e.* to remove, that unevenness (My.). *cf.* ಏರುಪೇರು.

ಪೇಱಿಸು pēṟisu. 1. to cause to display or be covered with. see ತಳಿವೇಱಿಸು.

ಪೇಱಿಸು pēṟisu. 2. = ಹೇಱಿಸು. to cause to load, etc. (J. 4, 67).

ಪೇಱು pēṟu. 1. = ಪೀಱ್ (ಪೀಱು), ಹೇಱು 3. P. p. ಪೇಱ್. to scatter about (Cpr. 7, 55; Bp. 36, 28; C. Bp. 31, 4). to spread about, to unfold, to display (6, 72).

ಪೇಱು pēṟu 2. = ಹೇಱು 1. to lift up and put upon; to load, to lade, to freight; to pile up (J. 15, 43; M.). P. p. ಪೇಱಿ. [ಬಲದ ಕೋಡ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯಂ ಪೇಱಿ Pb. 9, 95 va.; Ap. 12, 59; Vr. 6, 8]. ನೂಱು ವಿಧದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಾಸಣಿಸಿ, ವಿವರದೊಳು ಬೇಱೆ ಬೇಱುಱೆ ಕಪ್ಪಿಗಳೊಳಗೆ ಪೇಱಿ (Bp. 6, 32). ಪೇಱೆ ಮಹಿಮೆಗಳ (36; 28). ಸಾಲಿಗರ್ ಕಲುಗುಣ್ಡಂ ಮಿಗೆ ಪೇಱುವರ್ (Śś. in B. 5, 87).

ಪೇಱು pēṟu. 3. = ಹೇಱ್, ಹೇಱು 2. a load, especially a bullock-load [ಬಳೆಯ ಪೇಱನಾನೆ ಮೆಟ್ಟಿದನ್ತೆ ನುರ್ಚುನೂಱಪ್ಪಿನವು ವುಂಕಿ ಪಿಡಿದು Pb. 8, 76 va.; Vr. 187, 21]; (J. 5, 13).

ಪೇರ್ಲೆ pērle. = ಪೇರಲ, etc. guava fruit. (My.).

ಪೇಲ್ pēl. 1. = ಹೇಲು 1. to void excrements (especially used of men and carnivorous animals, ಮಲವಿಸರ್ಜನ Śmd Dh.; T. ಪೇಲು; see ಪೀ).

ಪೇಲ್ pēl. 2. = ಹೇಲು 2. excrement, the dung of man, dogs, cats, etc. (ಮಲ Śmd. Dh.).

ಪೇಲ pēla. going. 2, a small part. 3, a testicle. 4, = ಪೇಲವ. see ಪರಿ.

ಪೇಲವ pēlava. *delicate, fine, soft, tender, thin, slender, small.* see ಪರಿ.

ಪೇಲೆ pēle. a cup, a bowl (My.; B. 4, 125. 225; Mhr., H. ಪೇಲಾ).

ಪೇವಡಿ pēvaḍi. a kind of yellow paint (S. Mhr.; Mhr.).

ಪೇಶಲ pēśala. *beautiful, charming.* 2, *skilful, dexterous, clever; deceitful, crafty.*

ಪೇಶವೆ pēśave. = ಪೇಷ್ವ. the Peṣwā, the head minister of the Mahratha empire (B. 4, 216; Mhr., H. ಪೇಶವಾ).

ಪೇಶಿ pēśi. a piece of flesh or meat; etc. 2, an egg (ಕೋಶ, ಅಣ್ಡ, ತತ್ತಿ Mr. 167).

ಪೇಶೀಕೋಶ pēśī-kōśa. *an egg.*

ಪೇಷಣ pēṣaṇa. pounding, grinding, crushing, triturating, pulverizing by means of a mill. see ಅರೆ. 2, (ಪೇಷಣಿ G.), a hand-mill. — ಪೇಷಣಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to grind, to mill. ಪೇಷಣಂಗೆಯ್ವ ಶಿಲೆ (ಕಲ್ಲು Śm. 98).

ಪೇಷಣಾಗ್ರಶಿಲೆ pēṣaṇa-agra-śile. the top-stone in grinding. see ಕಲ್ಲು.

ಪೇಷ್ಕಷು pēṣkaṣu. tribute paid by a zemindar, etc. (My.; Br., H.).

ಪೇಷ್ಕಾರ pēṣkāra. a revenue officer secondary to an Amaldāra (My.; Br., H.).

ಪೇಷ್ವ pēṣva. = ಪೇಶವೆ. (My.).

ಪೇಸಿಕೆ pēsike. = ಹೇಸಿಕೆ. aversion, disgust; nastiness (Bh. 1, 4, 42).

ಪೇಸು pēsu. 1. = ಹೇಸು 1. to feel aversion [ಪೇಸದೆ ದುರ್ಜನರೊಳಾದ ಪರಿಚಯಂ ಮಾಸಿಸಿ ಕಿಡಿಸುವವೊಲೊಪ್ಪುವ ಕುಲವಧುವಂ Kr. 1, 112; Pb. 4, 92; Ap. 3, 34 va.]; (Abh. P. 4, 81; 8, 52). [—ಪೇಸೆಪಡು. to make others to feel an aversion. ಆತನ ದಾದಿ ವಿನಯಮತಿಯೆನ್ಬೊಳ್ ಗುಜ್ಜೆ ವಿರಳದನ್ತೆ ಆದಮಾನುಂ ವಿರೂಪೆ ಪೇಸೆಪಡುವಳ್ Vr. 106, 22].

ಪೇಸು pēsu. 2. = ಹೇಸು 2. aversion, disgust. [T. ಪೇಯ್ devil, evil, etc.]. — ಪೇಸೇೞ್. -ಏೞ್. disgust to arise (Abh. P. 11, 132 va.; 13, 96; 15, 56 va.).

ಪೇಳಿ pēḷi. = ಪೇೞ್ ?. (Śmd. 39).

ಪೇಳಿಗೆ pēḷige. = ಪೆಡಗೆ, etc. Tbh. of ಪೇಟಿಕೆ. a box. (Śmd. 31; ಪೆಟ್ಟಿಗೆ Ct. II, 13; V. 8, 4. 16). — ಪೇಳಿಗೆದೀವು. -ತೀವು. to be filled into a box (V. 8, 3).

ಪೇಳಿಸು pēḷisu. (Śmd. 40).

ಪೇಳೆ pēḷe. Tbh. of ಪೇಟಿ 1. a basket, etc. (Cpr. 6, 35).

ಪೇೞ್ pēḻ. = ಪೇೞು, ಹೇೞು. to utter, to say, to speak; to mention; to adduce; to narrate, to relate; to tell; to command, to order (ನಿರೂಪಿಸು Śmd. I; ಎನ್ Śmd. 20. 24 Cm.; T., M. ಪೇಱು; Te. ಪೇಲು, ಪ್ರೇಲು, M. ಪೇಱು, to chatter, as birds; T. ಏವು, M. ಏಗು, to order, command). P. p. ಪೇೞ್ದು. [ವಿಕಲ್ಪವಿದನಲ್ಲದಾಗದಾಗದು ಪೇೞಲ್ Kr. 1, 28; Pb. 1, 29; Ap. 1, 37]. ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರಮುಂ....ಬಗೆವುಗೆ ಪೇೞ್ದಂ (Śmd. 3). ಕವಿಮಾರ್ಗಗತಸಮಾಸಮನ್ ಅವನ್ ಎನ್ನಱಿವನಿತನ್ ಅಯ್ದೆ ಪೇೞ್ದಂ (231). ಇದೞೊಳ್ ಸಾಕಲ್ಯಸಂಜ್ಞೆ ಪೇೞವು (are not adduced, *passive sense*) ಎನಲ್ ಬೇಡ (61). ಲಿಂಗಮೆನ್ಪುದು ವಸ್ತುವಿನ ಕುಱುಪಂ ಪೇೞ್ವುದು (154). ತೃತೀಯೆ ಸಲೆ ಕರ್ತೃಕರಣಹೇತುಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ಪೇೞಲ್ ಪಡೆಗುಂ (157). ನೆನೆದು, ಪೇೞ್ದಂ (280). ಏವೇೞ್ವೆನ್ ಅವನ ಚಾಗದ ಪೆಂಪಂ? (211), ಈ ಪೇೞ್ದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ (164), ಪೇೞಲ್ಕೆ ಕೇಳ್ದಂ (278). ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಕೆ ವೇೞ್ ಸುವರ್ಣೋತ್ಕರಮಂ! (278). ನೃಪಂ ಪೇೞಿ (164). ಉಡವೇೞ್, ಉಡಲ್ವೇೞ್, ತರವೇೞ್, ತರಲ್ವೇೞ್ (278); ತರವೇೞ್ ಸನ್ನಿಧ ವಾಜಿಸಾಧನಮಂ! (278 Mdb.). ತರವೇೞ್ದಂ (82). ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಂ ವೇದದಲ್ಲಿ ಪೇೞೆ ಪಟ್ಟುವು (Hlā.). ಪೇೞ್ವನು (ಸೂಚಕ, ಹೇೞುವನ್ಥವನು Nn. 122). ಪೇೞ್ವುದು (ಆಜ್ಞೆ, ಶಾಸಿತ, ಪ್ರಯೋಗ, ಶಾಸನ Mr. 440). ಅಜ್ಜಿಗೆಯೆನೆ ಇರಪನ್ತಿಗೆಯೊಳೆ ಪೇೞ್ಗು (either: they use to say, or: it is said, or explained by, Śm. 27); ಪೇೞ್ಗು ಪಿಡಿಯೆನಲ್ ಪೆಣ್ಣಾನೆ (41). ಲಿಂಗ, ಪೇೞ್! ಎನಲ್ ಬಲ್ಲರ್, ಇದನ್ ಆಂ ಪೇೞ್ದನು (Kk. 3). ಇವನದೇಂ ಭೀತಿಯಂ ಪೇೞ್ವೆಂ? (Rśv. 13, 8). ಎಲೆ, ಮುನಿಪ, ನೀ ನನ್ನಯನೆ ಪೇೞ್! (Bp. 1, 55). ಆ ಅಯ್ಯನ ಅಮಲಚರಿತ್ರವಂ ಪೇೞಲ್ಕೆ (60, 13). see Cpr. 1, 48. 62. 63; 3, 90; 5, 44. [ಪೇೞ್ವೊಡೆ ಪನ್ಪನೆ ಪೇೞ್ಗುಮೆನ್ದು ಪಣ್ಡಿತರೆ ತಗುಳ್ದು ಬಿಜ್ಜಱಿಸೆ Pb. 1, 11].

ಪೇೞಿ pēḻi. = ಪೇಳಿ ?.

ಪೇೞಿಕೆ pēḻike. = ಹೇೞಿಕೆ. saying, telling; talk, rumour. 2, a saying, an enigma, a puzzle, a sort of citra (Kāvy. III, 2, B, 81; *cf.* ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ).

ಪೇೞಿಗೆ pēḻige. = ಪೇೞಿಕೆ. saying, etc. 2, fame. ನೀನುಳ್ಳೊಡುಣ್ಟು ರಾಜ್ಯಂ; ನೀನುಳ್ಳೊಡೆ ಪಟ್ಟಮುಣ್ಟು, ಪೇೞಿಗೆಯುಣ್ಟು (Śmd. 155. 292; it is possible that here the term is ಪೇಳಿಗೆ, *i. e.* boxes with money, etc.).

ಪೇೞಿಸು pēḻisu. = ಹೇೞಿಸು. to cause to tell, etc. [ತ್ರಿದಶಸ್ತುತ್ಯಮಿದಾದಿದೇವಚರಿತಂ ಕರ್ಣಾಮೃತಸ್ಯನ್ದಿಯಕ್ಕಿದು ಭವ್ಯಾವಳಿಗೆನ್ದು ಪೇೞಿಸೆ ಬುಧರ್ Ap. 16, 78]; (J. 1, 8; 9, 12; 10, 27).

ಪೇೞು pēḻu. = ಪೇೞ್, etc. P. p. ಪೇೞಿ. see Bp. 2, 43; 5, 57; 10, 7; 23 sum.; 45 sum.; J. 29, 24. ಪೋಗಿ ಪೇೞುವಂ (ದೂತ Mr. 245). ಓದೆನ್ದು ಪೇೞುವನು (ಉಪಾಧ್ಯಾಯ 251).

ಪೇೞುವಿಕೆ pēḻuvike. saying, telling. ವ್ಯಕ್ತಮಾಗಿ ಪೇೞುವಿಕೆ (ನಿಗಾದ, etc. Si. 391).

ಪೈ pai. 1. for Kannaḍa words with this initial syllable in MSS. or books see ಪಯ್, *e. g.* ಪೈರು = ಪಯ್ರು.

ಪೈ pai. 2. upper; external; extra; upon (Te. ಪಯಿ, ಪಯಿನೆ, ಪೈ). — ಪೈಗಸ್ತಿ, ಪೈಗಸ್ತು. an extra overseer or superintendent (My.); a patrole (My.; Br., H.).

ಪೈ pai. a copper coin, the 12th part of an Aṇa, a Pie (My.; B. 4, 51. 180). ನಾಲ್ಕು ಪೈ (ಪಣ G.).

ಪೈಕ paika. 1. = ಪಯ್ಕ. a division, etc.

ಪೈಕ paika. 2. money (Mhr. ಪೈಕಾ; R.; Te. ಪೈಕ, a small copper coin, a farthing, a half penny; cash, money).

ಪೈಕಿ paiki. of or out of; from amongst (My.; Br., Mhr.).

ಪೈಗಂಬರ paigambara. a prophet; a messenger from heaven (Mhr., H. ಪೇಗಂಬರ; My.).

ಪೈಗು paigu. = ಪೈಗೋ. Pegu (My.).

ಪೈಗೋ paigō. = ಪೈಗು. (My., T.; Si. 272).

ಪೈಂಗಲ paiṅgala. (fr. ಪಿಂಗಲ). the fifty-first year of the cycle of sixty (My.).

ಪೈಜಣ paijaṇa. small tinkling bells for the feet (ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ, ಸಣ್ಣ ಗೆಜ್ಜೆ G.; B. 4, 125).

ಪೈಜಾರು paijāru. a shoe (My.; Br.; Mhr., H.).

ಪೈಟಿ paiṭi. a summerset (My.; H.). see ಪಣ್ಟಿಸು.

ಪೈಠಣ paiṭhaṇa. N. of a town (B. 3, 103).

ಪೈಠಣಿ paiṭhaṇi. manufactured at Paiṭhaṇa (Mhr.; Br., My.). ಪೈಠಣಿಸೀರೆ, a kind of silk garment (My.).

ಪೈಠರ paiṭhara. (fr. ಪಿಠರ). *boiled in a pot.*

ಪೈತೃಕ paitṛika. (fr. ಪಿತೃ). = ಹೈತಿಗೆ. paternal; ancestral. 2, a śrāddha in honour of deceased ancestors (J. 10, 26. 27).

ಪೈತೃಕಕರ್ಮ paitṛika-karma. = ಪೈತೃಕ No. 2. (Si. 244).

ಪೈತೃಕಧನ paitṛika-dhana. property acquired by a father, ancestral property, patrimony. (My.).

ಪೈತೃಷ್ವಸೇಯ paitṛṣvasēya. (fr. ಪಿತೃಷ್ವಸೃ). *a paternal aunt's son.*

ಪೈತೃಷ್ವಸ್ರೀಯ paitṛṣvasrīya. *a paternal aunt's son.*

ಪೈತ್ಯ paitya. Tbh. of ಪಿತ್ತ (or of Sk. ಪೈತ್ತ, bilious). bilious humour (ಮಾಯು, ಪಿತ್ತ Si. 203); choler; foolishness, madness (My.). [T.]. ಪೈತ್ಯವಾದವನಿಗೆ ಸೈತ್ಯವಾಗದೋ? — ದೈತ್ಯನಾದವಗೆ ಪೈತ್ಯವೆಮ್ಬುವದೇನು? (Prvs.).

ಪೈತ್ಯಗಾತಿ paitya-gāti. a foolish, mad woman (My.).

ಪೈತ್ಯಗಾಱ paitya-gāṟa. a foolish, mad man (My.).

ಪೈತ್ರ paitra. *paternal; ancestral.* 2, the part of the hand between the thumb and fore-finger (ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಮತ್ತು ತೋಱು ಬೆರಳು ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಅನ್ತರ G.); the root of the fore-finger.

ಪೈಮಾಯಿಷಿ paimāyiṣi. surveying and measuring of lands (My., Br.; Mhr., H. ಪೈಮಾಷೀ).

ಪೈಲವಾನ pailavāna. an athlete, a professional wrestler (My.; B. 5, 165; Mhr. H. ಪಹೇಲವಾನ, ಪಹಿಲವಾನ, ಪೈಲವಾನ; Br. ಪೈಲುವಾನ).

ಪೈವಸ್ತಿ paivasti. endorsement of a letter specifying the date of its receipt (My., also ಪೈವಸ್ತು; Mhr., H.).

ಪೈಶಾಚ paiśāca. (fr. ಪಿಶಾಚ). relating or belonging to a piśāca; infernal, demoniacal. 2, a piśāca (J. 2, 60). 3, the lowest form of marriage.

ಪೈಶಾಚಿಕ paiśācika. = ಪೈಶಾಚ No. 1. 2, a sort of Tadbhava, gibberish (Ch. p. 22).

ಪೈಶುನ್ಯ paiśunya. (fr. ಪಿಶುನ). information, tale-bearing, back-biting, calumny, reporting evil of others. see ಚಾಡಿ.

ಪೈಸ paisa. a copper coin, the 3rd part of an Aṇa, or 4 Pays, or 1 Duḍḍu; [hundredth part of a rupee]; (My.; M. ಪೈಸ್ಸೆ; Mhr. ಪೈಸಾ); money (My.; Mhr.). see ಕಾಲ್-.

ಪೈಸಲಾತಿ paisalāti. final settlement (My.; H.).

ಪೈಸಲು paisalu. decision of a case or dispute; settlement of a debt (My.; Mhr., H. ಫೈಸಲ). — ಪೈಸಲುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get a decision in one's favour. ಪೈಸಲುಗೊಣ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಯ್ಯಾಲ ನಪ್ಪುರು (Prv.). — ಪೈಸಲುನಾಮೆ. a written adjudgment of any case (My.).

***ಪೊಕ್ಕ pokka.** sharpness of intellect? ಬೆಸಗೊಳ್ಳ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಲೆಕ್ಕಮುಂ ಪೊಕ್ಕಮುಮುಂ Pb. 2, 35.

ಪೊಕ್ಕು pokku. = ಹೊಕ್ಕು. P. p. of ಪುಗು 1 and ಪೊಗು 1.

ಪೊಕ್ಕುಳ pokkuḷa. (fr. ಪೊರೆ 1). = ಪೊಕ್ಕುಳಿ 1. the state of having oneself fed (by others; *cf.* ಪರಪುಷ್ಟ). — ಪೊಕ್ಕುಳವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಪೊಕ್ಕುಳಿ-. the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆ Śmd. II, o. r. ಪೊಕ್ಕುಳಿ-; Śm. 28).

ಪೊಕ್ಕುಳಿ pokkuḷi. 1. = ಪೊಕ್ಕುಳ, etc. — ಪೊಕ್ಕುಳಿಯ ಪಕ್ಕಿ. (ಕೋಗಿಲೆ Kk. 79). — ಪೊಕ್ಕುಳಿವಕ್ಕಿ. = ಪೊಕ್ಕುಳವಕ್ಕಿ, q. v.

ಪೊಕ್ಕುಳಿ pokkuḷi. 2. = ಪೊರ್ಕುಳಿ, q. v. a wave.

ಪೊಕ್ಕುೞ್ pokkuḻ. = ಪೆರ್ಕುೞ್, ಪೊರ್ಕುೞ್, ಹೊಕ್ಕುೞ, ಹೊಕ್ಕುಳು, ಹೊಕ್ಕುಳ, ಹೊಕ್ಕುಳು. the navel (ನಾಭಿ Śmd. I; Nr.; see Mr. s. ಅವಲಗ್ನ; T. ಪೋಗಿಲ್, ಮೊಕ್ಕುಳ್; M. ಪೊಕ್ಕಿಳ್, ಪೊಕ್ಕುಳ್, ಪೋಡು; Te. ಪೊಕ್ಕಿಲಿ, ಬೊಡ್ಡು; T. also: a bubble, water-bladder; see ಪುಗುಳ್, ಪುಗ್ಗ). ಪೊಕ್ಕುೞ್, ಪೊಕ್ಕುೞ್ಗಳ್ (Śmd. 52). ಹರಿಯ ಪೊಕ್ಕುೞ ತಾವರೆ (162). ಬೞಿಣ್ಪುವು ಪೊಕ್ಕುೞನ್, ಉಗುರಿಸಿದುವು ತುಱುಮ್ಬು (288). see ಅಲರ್ವೊಕ್ಕುೞ, ತಾವರೆ-.

***ಪೊಗಡ pogaḍa.** a kind of tree. ಪೊಗಡದ ಪೊಸವೂವಿನ ತುಡುಗೆಗಳ್ಗಂ Ap. 11, 106.

ಪೊಗದಿ pogadi. = ಪಗದಿ. tribute, tax (My.; Te. ಪುಡುಕು, giving; to give; T. ಪೊಱುದಲ್, giving; ವೞಂಗು, to give, *cf.* ಒಱು, gift). ಪೊಗದೀ ತೆಱುವಿಕೆ (ದಾನ Si. 263).

ಪೊಗರ್ pogar. = ಹೊಗರು. shine, brightness, lustre, colour (ಕಳೆ, ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, ಪೊಳಪು, etc., ಕಾನ್ತಿ Kk. 25; Śm. 15; Te. ಪೊಗರು, ಪೊಗುರು; T., M. ಪುಗರ್; *cf.* ಪೊಂ, ಪೊಜ್ಜಱು, ಪೊಡರ್ಪು, ಪೊಳೆ 1). [ಪೆರ್ಚಿದ ಕಟ್ಟಲೆ ತೀವ್ರ ಶಸ್ತ್ರಸಂಹತಿಗಳ ದೀಪ್ತಿಯಿಂ ಬಿಸುಗೆಯಾಗಿ ಕರಂ ಪೊಗರ್ವಟ್ಟಿಗುರ್ಪುಮದ್ಬುತಮುಮನೀಯೆ Pb. 10, 50; Ap. 7, 16]. ಪೊಗರಪ್ಪ ರಜತಾದ್ರಿ (ಪಿಂಜರಿವೆಟ್ಟು Śm. 10). see Abh. P. 1, 113; Rśv. 13, 72; V. 4, 36; J. 12, 19; 22, 21; ನುಣ್ಪೊಗರ್, ಪಸುರುಪೊಗರ್. — ಪೊಗರಾನ್. -ಆನ್. to obtain brightness or lustre (Śśv. 4, 42). — ಪೊಗರಿಱಸು. -ಇಱಸು. to lose one's lustre (Abh. P. 9, 21). — ಪೊಗರೇಱು. -ಏಱು. brightness to increase (J. 24, 66). — ಪೊಗರೊಗು. -ಒಗು. lustre to come forth or proceed from (Bh. 3, 13, 22; J. 16, 4; 17, 7). — ಪೊಗರ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. a bright arrow (J. 22, 11). — ಪೊಗರ್ದೋಱು. -ತೋಱು. bright colour to appear (J. 5, 60). — ಪೊಗರ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. (Śmd. 54, o. r. -ಟ್ಟೆ). a bright garment. — ಪೊಗರ್ವೊಗೆ. -ಮೊಗೆ. lustre to become abundant (J. 18, 34).

ಪೊಗಸು pogasu. 1. expansion (Cpr. 6, 58; 8, 4 va.; see ಪೊಂಗು 1 and ಪೊಜ್ಜ 1).

***ಪೊಗಸು pogasu. 2.** the dawn. ಪೇೞ್ ಈಗಳೊ ಬಯ್ಗೋ ಯೋ ಪೊಗಸೊ ನಾಳೆಯೊ ನಾಡಿದೊ ನಿನ್ನ ಜೀವಿತಂ Ap. 3, 63.

ಪೊಗೞ್ pogaḻ. 1. = ಪೊಗೞು, ಹೊಗೞು. to praise (ಸಂಸ್ತವನ Śmd. Dh.; ಕೊಂಡಾಡು 366 Cm.; T., M. ಪುಗೞ್; Te. ಪೊಗಡು, ಪೊಗುಡು; Tu. ಪುಗರ್). P. p. ಪೊಗೞ್ದು (49). [ಪೞಗೆ ಮೇಣ್ ಪೊಗೞ್ಗ Kr. 1, 136: Pb. 4, 96; Vr. 4, 26]. ಗೊರವನಲ್ಲದೆ ಪೊಗೞೆಂ (57). ಕುಲಮುಂ ಛಲಮುಂ ವಿದ್ಯಾಬಲಮುಂ ಶೌರ್ಯಾವಲೇಪಮುಂ ಪೊಗೞೆ ನೆಲಂ (128. 130). ಮಚ್ಚಿ ಪೊಗೞ್ದಂ (280). ವನ್ದಿ ಪೊಗೞೆ ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಂ (296). ಪೊಗೞ್ದಂ, ಪೊಗೞ್ಗೆ, ಪೊಗೞ್ಗುಂ (55). ನನ್ದನ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿ (ವಸನ್ತದೂತಿಯಂ) ಕೀರರವದಿಂ ಪೊಗೞ್ದು (Cpr. 7, 41). ಬೇಡಂ... ಮುತ್ತಂ ತೆಗೆದು, ಸತಿಗೀಯೆ ಪೊರೆಯ ಬೇಡರು ಪೊಗೞ್ದರು (Rāghc. 17, 69). ಪೊಗೞಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಸ್ತುತ Nr.). see Cpr. 1, 41; 2, 71; 6, 69 va.; 7, 42; Śśv. 1, 79 va.; J. 3, 40. [— ಪೊಗೞಲ್ವೇಡ. -ಅಲ್-ಬೇಡ. need not praise? ಎನ್ದೊಡೆ ಪೊಗೞಲ್ವೇಡ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಜನ್ಮದಿನದ ಬೆಡಂಗಂ Pb. 1, 148].

ಪೊಗೞ್ pogaḻ. 2. = ಹೊಗೞು 2. (Śmd. 59). praise; renown (T., M. ಪುಗೞ್; Te. ಪೊಗಡು). — ಪೊಗೞ. -ಅ 3. a renowned man (ಸತ್ವಾಧಿಕ, ಉತ್ತಮ, ಶಕ್ತ, ಕ್ಷಮ 246).

ಪೊಗೞಿಸು pogaḻisu. = ಹೊಗೞಿಸು. to cause to praise [ಮಾನಧನಾ ಪೊಗೞಿಸಲೇಂ ದಾನಿಯೆ ನೀನುನ್ತೆ Kr. 3, 106]; (Cpr. 2, 57; 4, 78; Abh. P. 13, 84; Bp. 36, 42). ಪೊಗೞಿಕ್ಕುಂ (Śmd. 268).

ಪೊಗೞು pogaḻu. = ಪೊಗೞ್ 1, etc. P. p. ಪೊಗೞೆ. ಪೊಗೞೊತಲೆ (Bp. 49, 21). ಪೊಗೞೆದರ್ (C. Bp. 5, 52).

ಪೊಗೞ್ಕೆ pogaḻke. = ಹೊಗೞಿಕೆ. praising, praise (C. Bp. 47, 5; J. 4, 6; 23, 48; 34, 53; Tu. ಪುಗರಿಗೆ).

ಪೊಗೞ್ತೆ pogḻ-te. (Śmd. 247). = ಹೊಗೞಿತೆ. praising, praise (ಕೀರ್ತನ Śmd. I; Grj. 10, 61 va.; Te. ಪೊಡ್ತೆ). [ನೆಗೞ್ತೆವೆತ್ತ ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಮೈಮೆಯ ಮಾನಸಿಕ್ಕೆಯುಗ್ಗಲದ ಪೊಗೞ್ತೆ ತನ್ನದೆನೆ ಪೆಮ್ಪು ಮನೋಹರಿಗಲ್ಲದಕ್ಕುಮೇ Ap. 1, 72]. — ಪೊಗೞ್ತೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to be praised (Rśv. 4, 112 va.). — ಪೊಗೞ್ತೆವೆೞ್. -ಪೆೞ್. = ಪೊಗೞ್ತೆವಡೆ (Abh. P. 7, 130).

ಪೊಗಿಸು pogisu. = ಪುಗಿಸು, etc. to cause to enter (Bp. 55, 14; Bh. 1, 8, 35; Rśv. 5, 23 va.; 5, 24; J. 8, 31; 17, 57; see ಮಜ್ಜನಮ್ಬೊಗಿಸು).

ಪೊಗು pogu. 1. = ಪುಗು 1, etc. to enter, etc. (J. 15, 49; 28, 59; Śśv. 4, 74; see ಕಿವಿವೊಗು). P. p. ಪೊಕ್ಕು. [ಎಡೆವೊತ್ತಿ ಪೊಕ್ಕು ಕೆಲನಂ ಕೊರ್ಬುಗೆತ್ತೆಸೆದು Kr. 1, 66; Pb. 1, 8]. [Tu. ಪೊಗ್ಗ್]. ಪೊಗಲ್ ಅರಿದಾದುದು (ಕಲಿಲ, ಗಹನ Nr.). ಧುರವ ಪೊಗುವುದು (ಅಭಿಹಾರ Mr. 490). — ಪೊಗವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to tell to enter (Grj. 6, 26).

ಪೊಗು pogu. 2. = ಒಗು 1, etc. to become loose, etc. (J. 3, 25; T. ಪೊಜಿ).

ಪೊಗೆ poge. 1. = ಹೊಗೆ 1. to smoke; to be smoked (Śśv. 4, 37; T. ಪುಗೈ, M., Tu. ಪುಗೆ, Te. ಪೊವೆ). [ತ್ರಿಪುರಮ್ಬೊತ್ತಿಸಿದನ್ತೆ ಪೊತ್ತಿ ಪೊಗೆದತ್ತೆತ್ತಂ ವಿಯನ್ಮಣ್ಡಳಂ Pb. 11, 17].

ಪೊಗೆ poge. 2. = ಪೊಗೆದು, ಹೊಗೆ 2. short P. p. of ಪೊಗೆ 1, in ಪೊಗೆ ಪೊಗೆದು (J. 26, 13).

ಪೊಗೆ poge. 3. = ಹೊಗೆ 3. smoke; steam, vapour (ಧೂಮ Mr. 47; T. ಪುಗೈ; Tu. ಪುಗೆ; Te. ಪೊಗ, ಪೊವೆ). [ಅದೞ ಪೊದೞ್ದು ನೀೞ್ದ ಪೊಗೆಯಂ Pb. 3, 76; Ap. 2, 40]. see Cpr. 5, 64 va.; 5, 132; 8, 4 va.; C. Bp. 5, 2; Rśv. 1, 43; 9, 18. 23; J. 15, 24; ಕಾರ್ಬೊಗೆ. — ಪೊಗೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be smoked (Abh. P. 11, 83). — ಪೊಗೆ ಪೋಗು. to become full of smoke (Abh. P. 16, 57). — ಪೊಗೆ ಮೊಗವಾಗು. smoke to begin to appear (Abh. P. 16, 93). — ಪೊಗೆವೞಯಿಗೆಯ. -ಪೞಯಿಗೆ-ಅ 3. he whose standard is smoke: Agni, fire (ಕಿರ್ಚು Kk. 21; ಅನಲ Śm. 11).

ಪೊಂ- poṅ. ಪೊಜ್-. = ಪೊನ್, etc. gold (ಕಲ Ct. I, 47; Te.). ಬುಧರಿಗೆ ಸಕಲರಿಗೆ ಪೊಂಗಳನು ... ದಾನವ ಮಾಡಿದನು (Prll. 3, 12). — ಪೊಂಗಟ್ಟ. -ಕಟ್ಟ. a golden high structure (Cpr. 10, 66). — ಪೊಂಗದ. -ಕದ. a golden or gilt half of a folding door (C. Bp. 5, 48). — ಪೊಂಗಱ. a feather of gold (of an arrow, Abh. P. 13, 43). [— ಪೊಂಗಱಗೆ. a kind of decoration made of gold. ಚೌಪಳಿಗೆಗಳ ಪೊನ್ನ ಪೊಂಗಱಗೆ ನೀಳ್ಪಂ ಬೆಳ್ಪುಮಂ ತಾಳ್ದಿ Pb. 3, 40 va.]. — ಪೊಂಗಲಸ. -ಕಲಸ. a golden vessel (Abh. P. 5, 125; Bp. 58, 68; Rśv. 11, 81; J. 3, 11; 34, 1-4). — ಪೊಂಗವಚ. -ಕವಚ. a golden coat of mail (Cpr. 10, 64). — ಪೊಂಗವಡಿಕೆ. -ಕವಡಿಕೆ. a golden (crescent-formed) ornament of the forehead (swinging about, Cpr. 3, 47). — ಪೊಂಗಳನ್ತಿಗೆ. a golden water-jar (Cpr. 8, 62). [— ಪೊಂಗಳಸ. -ಕಳಸ. = ಪೊಂಗಲಸ. a golden vessel. ಪೊಂಗಳಸಂಗಳೊಳಿರ್ದ ಪುಣ್ಯತೋಯಂಗಳೊಳಟ್ಟಿಕೞಂ ಮಿಸಿಸಿ Pb. 10, 15]. — ಪೊಂಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a golden horn (C. Bp. 5, 7). — ಪೊಂಗಿಣ್ಡಿ. a golden giṇḍi (Rśv. 14, 158). — ಪೊಂಗಿಱುಗಟೆ. gold castanets (Bp. 5, 41). — ಪೊಂಗುಡುಪು. -ಕುಡುಪು. a golden drum-stick (Rśv. 6, 30 va.). — ಪೊಂಗುಪ್ಪಸ. -ಕುಪ್ಪಸ. a golden bodice. ಪೊಂಗುಪ್ಪಸನ್ದುಡು. -ಂ-ತುಡು. to put on a golden bodice (Rśv. 13, 70). — ಪೊಂಗುಳಿಗೆ. a gold ball (Bp. 4, 17). — ಪೊಂಗೆಜ್ಜೆ. a small gold bell ornament (My.). [— ಪೊಂಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to spend money (gold coins). ಸಾಸಿರ ಪೊಂಗೆಯ್ದುಂ ಚೞ ಕಾಸಟಮೆನ್ದೊನ್ದು ಲಕ್ಕಗೆಯ್ವುದು Pb. 3, 44]. — ಪೊಂಗೇದಗೆ. -ಕೇದಗೆ. a gold-coloured Pandanus [ಮುಗ ಮುಗಿಪ ಜಾದಿ ಪೊಂಗೇದಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆಮ್ಬ ಪಲವು ಪೂಮಾಲೆಗಳಂ Ap. 5, 36]; (Abh. P. 2, 13 va.; Rśv. 10, 31 va.). — ಪೊಂಗೊಡ. -ಕೊಡ. a golden water-vessel [ಪೊಂಗೊಡನಂ ತಮಾಳಪಲ್ಲವದೊಳೆ ಮುಚ್ಚಿದನ್ದದೊಳೆ Pb. 1, 125]; (Grj. 3, 91 va.; V. 5, 7; J. 3, 7; 6, 30; 11, 17). — ಪೊಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take gold (Śāstrasāra in W. v. 1270). — ಪೊಂಗೊೞಲ್. -ಕೊೞಲ್. a golden fife (Bhāgavata 10, 18, 18). — ಪೊಂಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a golden staff (Grj. 10, 60).

***ಪೊಂಕ poṅka.** pride, arrogance. ಅಲರ್ದರೆಗಳಿಗೆಯೆ ಜಾದಿಯ ಮಲೆಪುಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪೊಂಕಮುಂ Ap. 11, 122. — ಪೊಂಕಂಗಿಡಿಸು. -ಂ-ಕಿಡಿಸು. to do away with one's pride. ವಾಯುಪಥದೊಳ್ ಶಿತಾಸ್ತ್ರಂಗಳ್ ಪೊಂಕಂಗಿಡಿಸೆ ಸುಗಿದಂ ಭಾರ್ಗವಂ Pb. 1, 80.

ಪೊಂಗ poṅgu$_2$-a$_3$. a man of ebullition, or of elated courage. see ಚೆನ್ನ-.

ಪೊಂಗರ poṅgara. = ಹೊಂಗರ. the Indian coral tree. (St. & Pl.).

ಪೊಂಗಲು poṅgalu. = ಪುೞುಗ q. v., etc., ಪೊಂಗಿಲ್. a sweet preparation. (My.; T. ಪೊಂಗಲ್; Te. ಪೊಂಗಲಿ, ಪೊಂಗಳಿ; T. ಪೊಂಗಲ್ also: a boiling, a bubbling up; T. ಪುಗರ್ವು, ಪುನ್ಗ, ಪೊಮ್ಮಲ್, boiled rice; *cf.* ಬೋನ; see s. ಪುಗ್ಗು). — ಪೊಂಗಲು ಹಬ್ಬ. a festival in honour of the sun on its entering the sign of capricorn when poṅgalu is eaten (My.; T.; Te. ಪೊಂಗಲಿ-).

ಪೊಂಗಿಲ್ poṅgil. = ಪೊಂಗಲು, etc. (Śāstrasāra in W. v. 1270).

ಪೊಂಗಿಸು poṅgisu. to cause to expand, etc. (Bp. 1, 49; Śāstrasāra in W. v. 1270). ಪೊಂಗಿಸಿದಂ (Śmd. 274).

ಪೊಂಗು poṅgu. 1. = ಹೊಂಗು. to boil over (ಅಳವರಿದು ಬೇವುದು Ct. I, 73; see ಪುಗ್ಗು). 2, to burst open, to expand, to open, to blossom, to swell, to be elated, to exult, to be overjoyed (to become manifest, ಸ್ಫುಟನ Śmd. Dh.; Te.; *cf.* ಪೊಗಸು, ಪೊನ್ 2–). [ಬಲ್ಮುಗುಳೊಳ್ ಪೊರೆದೋಱಿ ತೆಮ್ಮೆಲರ್ಪೊರೆವೊರೆಯಂ ಸಡಿಲ್ಚೆ ನಡುಪೊಂಗಿರೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳ್ ವಸನ್ತದೊಳ್ ಬಿರಿದೊಡೆ Ap. 11, 110]. ಪೊಂಗಿ ಪೊಡವಡುಹಂ (ನಮು, ವನ್ದನ Mr. 461). see Cpr. 5, 98; 8, 103; Bp. 4, 66; 9, 10; 21, 9; 23, 35; 24, 35; 29, 24; 35, 2; 43, 56; 48, 24; 50, 41; 53, 59; Śsv. 4, 12. 74; ಬೆಸ್ಪೊಂಗು. [3, to be proud, over bearing. ಈ ರಂಗಮೆ ರಣರಂಗಮಾಗೆ ಕಾದುವನುಳವಂ ಪೊಂಗದಿರಿದಿರ್ಚುರ್ Pb. 2, 80].

ಪೊಂಗು poṅgu. 2. boiling over; expanding, etc. (Cpr. 9, 71; Te.; see ಪೊಂಗ). [2, pride. — ಪೊಂಗುಱು. -ಉಱು. to leave off pride. ಪೊಂಗುಱಿದು ಭರತ ನೃಪಚರಣಂಗಳ್ಗಾ ಮಾಗಧಾ ಮರಂ ... ಬಾಗಿದಂ ಮೂಱಿಡೆಯೊಳ್ Ap. 12, 111].

ಪೊಚ್ಚ pocca. 1. (manifestation, see ಪೊಂಗು 1): clearness, brightness, whiteness. ಪೊಚ್ಚಪೊನ್ದಾವರೆ (J. 3, 8; 8, 4). ಪೊಚ್ಚಕಿಱುಗೆ (Bp. 14, 15). — ಪೊಚ್ಚ ಪೊಸ. bright and new or fresh (Abh. P. 3, 35; 7, 29; 8, 47; 17, 7; 30, 2). see ಪೊಸ–.

ಪೊಚ್ಚ pocca. 2. a stream, a river (ಪೊಱೆ Śmd. II; ಪೊಱೆ, ತೊಱೆ Śm. 36; see s. ಪುಗ್ಗು). ತಾನೆಚ್ಚಂ ಪೊಚ್ಚಮಲ್ಲದ ಅರಿ ವಾಹಿನಿಯಂ (Śmd. 263). see Rsv. 6, 23; ಬಾಸ್ಪೊಚ್ಚ.

***ಪೊಚ್ಚಱ poccara.** fame. ಕೋಡಗಗಟ್ಟುಗಟ್ಟೆ ತರಲಿನ್ನಾರಾ ರ್ಪರನ್ತಪ್ಪ ಪೊಚ್ಚಱ ಸಾಮನ್ತರೆ ಪೋಗಿಮೆನ್ದು ಪಲರಂ ಪೇೞ್ದಾಗಳ್ Pb. 5, 21.

ಪೊಚ್ಚಱಿಸು poccarisu. (to break forth), to start into view, to become evident or manifest, to appear; to shine (ಕಣ್ಣಲೆ, ಪೊಡಕರಿಸು Śmd. II; Kk. 75). [ಅನೇಱುಪೆನೆನ್ದು ಪೊಚ್ಚರಿಸಿ ಬನ್ದು ಸುಯೋಧನನನುಗ್ರಚಾಪಮಂ ಮೂಱುಸೂಱ್ ಬಲವನ್ದು ಪೊಡಮುಟ್ಟು Pb. 3, 58].

ಪೊಚ್ಚಱು poccaru. (ಪೊಚ್ಚಱಿಸು). to appear, etc. (ಸ್ಫುರಣ Śmd. Dh.; *cf.* ಪೊಡರ್). ಪೊಚ್ಚಱುಗುಂ ತೃತೀಯೆ ಬನ್ದು ಅನ್ತಱ ಮೆಸ್ಪು ಪದಕ್ಕಂ (Śmd. 398; Cm.: ತೋರ್ದುಗೆಯಪ್ಪುದು).

ಪೊಚ್ಚಳಿ poccaḷi. either = ಪೊಚ್ಚ 2, a river, or = ಪೊಳೆ 4, shine, effulgence (ಪೊಳೆ Kk. 75, which also may be ಪೊಱೆ).

ಪೊಜ್ಜಲಿಸು pojjalisu. = ಪಜ್ಜಳಿಸು. Tbh. of ಪ್ರಜ್ವಲಿಸು. to shine. (Bp. 26, 10).

ಪೊಂ– poṅ. ಪೊಞ್–. = ಪೊನ್, etc. gold.— ಪೊಂಜಗಲಿ. a golden bench or seat (Rsv. 10, 31 va.; Śsv. 2, 42 va.). — ಪೊಂಜ ಳಪ್ಪು. a golden veil (V. 10, 4). — ಪೊಂಜಾಳಿಗೆ. a sack filled with gold coins (V. 8, 4). — ಪೊಂಜುರಿಗೆ. -ಸುರಿಗೆ. (Śmd. 83). a golden knife or dagger [ಹಟತ್ಕಟೀಸೂತ್ರ ಪರಿಸ್ಫುರಿತದೊಳಂ ಕಟ್ಟಿದ ಪೊಂಜುರಿಗೆಯೊಳಂ ಜನಮನೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ Ap. 4, 36]; (Rsv. 6, 11 va.). ಕಟ್ಟಿದ ಪೊಂಜುರಿಗೆಯೊಳಂ ಜನಪ್ ಏಂ ಮನಂ ಗೊಳಿಸಿದುದೋ? (Śmd. 83). — ಪೊಂಜೂಡಗ. -ಸೂಡಗ. a gold bracelet (Cpr. 10, 7).

ಪೊಂಚು poñcu. = ಹೊಂಚು 1. to be in wait; to lurk (J. 26, 24; Te.).

ಪೊಂಜು poñju. = ಪಂಜು. a torch. ಪೊಂಜು ಸುಟ್ಟರೂ ಮಂಜು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪೊಟ್ಟಗೆ poṭṭage. 1. = ಪಟ್ಟಗೆ 1, etc. obtaining, etc. see ಗರಪೊಟ್ಟಗೆ.

***ಪೊಟ್ಟಗೆ poṭṭage. 2.** = an imitative sound signifying bursting. ಪೊಟ್ಟಗೊಡೆದತ್ತು...ಅಪ್ಪರ ಪಟಳಂ Pb. 10, 67.

ಪೊಟ್ಟಣ poṭṭaṇa. = ಪೊಟ್ಟಳ, ಪೊಟ್ಣ, ಪೊಟ್ಲ 1. (Tbh. of ಪುಟ; *cf.* ಪೊಡ 1.) a small cup or packet made of leaves, paper, etc. (My.; Bp. 8, 60; 17, 8; Rsv. 13, 88; Tu.; T. ಪೊಟ್ಟಣ, ಪೊಟ್ಟಲ; Te. ಪೊಟ್ಲ, ಪೊಟ್ಲ; *cf*, Tbh. ಪುಡಿ); a bag. ನೀರ ಪೊಟ್ಟಣ (ಕಾರ ಮುಗಿಲ್ Ct. I, 87). ಪೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೋಗನೇ? (Prv.). — ಪೊಟ್ಟಣಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie or prepare a poṭṭaṇa (Bp. 18, 60). — ಪೊಟ್ಟಣವಾರಿ. water in a cup of leaves. ಸರೋರುಹದ ಪತ್ರದಲಿ ಪೊಟ್ಟಣವಾರಿಯನು ಕಟ್ಟು! (Bh. 3, 23, 12).

***ಪೊಟ್ಟನೆ poṭṭane.** = ಪೊಟ್ಟಗೆ 2. ದೇವದತ್ತನಿಸ್ವನದೊಳೆ ತೀವಿ ಪೊಟ್ಟನೊಡೆವನ್ತೆ ಪೊಲಾದುದಜಾಣ್ಡ ಮಣ್ಡಳಂ Pb. 11, 145.

ಪೊಟ್ಟರೆ poṭṭare. = ಪಟ್ಟಿಲು, ಪೊಟ್ಟೆ 1, ಪೊಟ್ರೆ, ಪೋಟೆ, (ಪೋಟಿಲ್), ಹೊಟ್ಟೆ 2, ಹೊಟ್ರೆ, ಹೋಟೆ, ಹೋಟ್ರೆ. a hole in a tree, the hollow of a tree (My.; T. ಪೊತ್ತಲ್, ಪೊಯ್, ಪೊಳ್ಳಲ್, ಪೋಱೈ; see ಪೊಳ್ಳು).

ಪೊಟ್ಟವಣಿ poṭṭavaṇi. a term used in saṅgīta (Bp. 19, 8).

ಪೊಟ್ಟಳ poṭṭaḷe. = ಪೊಟ್ಟಣ, etc. (My.).

***ಪೊಟ್ಟಳಿಗೆ poṭṭaḷige.** = ಪೊಟ್ಟಣ, ಪೊಟ್ಟಳ, etc. ದೀನಾರ ಸಹಸ್ರದ ಪೊಟ್ಟಳಿಗೆಯುಮಂ ಕೊಣ್ಡು Vr. 17, 24.

***ಪೊಟ್ಟಳಿಸು poṭṭaḷisu.** to be full of vanity, to be puffed up. ಅರ್ಥದ ಕೇಡೆನೆ ಪೇೞ್ದು ಬೀಗಿ ಪೊಟ್ಟಳಿಸಿ ನೆಗೞ್ತಗಾಟಿ ಸುವ ದುಷ್ಟವಿಯುಂ Pb. 1, 12.

ಪೊಟ್ಟು poṭṭu. = ಹೊಟ್ಟು. chaff, husk, a pod emptied of its contents (ಕಡಂಗರ, ಬುಸ Nr.; Cpr. 6, 39; Tu.; M. ಪುಟ್ಟಲ್; Te.; T., M. ಪೊಟ್ಟು, an empty, or blighted, ear of corn; useless; M. ಪುಟ್ಟಲ್ also: a basket; ears of corn just before shooting forth, see ಪೊಡೆ 3; M. ಪೊಟ್ಟೆ, what is broken, maimed, see ಪುಡಿ).

ಪೊಟ್ಟೆ peṭṭe. 1. = ಪೊಟ್ಟರೆ, etc. ಮರದ ಪೊಟ್ಟೆ (ಪೋಟಿಲ್ Śmd. I, o. r. -ಪೋಟೆ).

ಪೊಟ್ಟೆ poṭṭe. 2. = (ಪುಟ್ಲ 2, No. 2), ಪೊಡೆ 3, ಹೊಟ್ಟೆ 3. the belly, the paunch, the stomach; the womb; the cavity or body, as of a ship (ಪೊಡೆ, ಬಸಿಱ್ Śm. 70; Te.; Mhr. ಪೋಟ). see Cpr. 8, 61; ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ, ಕಿಱ್ಪೊಟ್ಟೆ.

ಪೊಟ್ಣ poṭṇa. = ಪೊಟ್ಟಣ, etc. (My.).

ಪೊಟ್ರೆ poṭre. = ಪೊಟ್ಟರೆ, etc. a hole in a tree. (My.).

ಪೊಟ್ಲ poṭla. 1. = ಪೊಟ್ಟಣ, etc. (My.).

ಪೊಟ್ಲ poṭla. 2. Tbh. of ಪಟೋಲ. the snake gouard. (My.; T. ಪುಡಲ್, ಪುಡೋಲ್).

ಪೊಡ poḍa. 1. = ಪುಟ, etc. Tbh. of ಪುಟ. a cup or hollow formed by folding, especially that formed by joining the palms of the hands in token of respect. — ಪೊಡ ಮಡಸು. = ಪೊಡಮಡಿಸು. (Bp. 48, 30; 53, 62). — ಪೊಡಮಡಿಕೆ. = ಪೊಡವಡಿಕೆ. (ತುಱುಲ್ Kk. 76). — ಪೊಡ ಮಡಿಸು. to cause to salute respectfully (Bp. 4, 43). 2, to have oneself saluted (4, 68). — ಪೊಡ

ಮಡು. = ಪೊಡವಡು. to join the palms of the hands into a cup (and thus to lift them up towards the forehead in token of respect), to make obeisance, to salute respectfully [ಗಾಂಗೇಯಂ ...ಅರ್ಘ್ಯಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಪೊಡಮಟ್ಟು Pb. 1, 77 va.]; (ನಮಸ್ಕಾರ Śmd. Dh., o. r. ಪೊಡವಡು; Grj. 4, 55 va.; 5, 42 va.; Bp. 4, 1. 11; 46, 52; 47, 46; Rśv. 14, 5 va.; V. 9, 59; J. 5, 30). ಪೊಡ ಮಡು, ಪೊಡ ಮಡು. rep. (Bp. 6, 27). — ಪೊಡವಡಿಕೆ. -ಮಡಿಕೆ. a respectful salutation (ತುಱುಲ್ Śmd. I & II; ತುಱುಲ್, ಎಱಗು, ಮೊಟ್ಟು, ಮಣಿ, ಕುಮ್ಬು, ನಮಸ್ಕಾರ Śm. 34). — ಪೊಡವಡು. = ಪೊಡ ಮಡು. (ಮುಟ್ಟು Śmd. I; Cpr. 4, 13 va. & 14 va.; 4, 74; 5, 91 va. & 121; Abh. P. 10, 181 va.). [ಒಳ್ಳಿತಪ್ಪ ದಿವಸ ವಾರ ವಿದ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರದನ್ದು ತಮ್ಮನುಕೂಲದೋಜರ್ಗೆಱಗಿ ಪೊಡವಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾರಮ್ಭಂಗೆಯ್ದರ್ Vr. 3, 24] ದೇವರ್ಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟಂ (Śm. 159, o. r. ಪೊಡ ಮಟ್ಟಂ). ವಿದ್ಯಾದೇವತೆಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟು (Abh. P. 14, 105 va.). — ಪೊಡವಡುಹ. -ಮಡುಹ. saluting respectfully. ಪೊಂಗಿ ಪೊಡವಡುಹಂ (ನಮ, ವನ್ದನ Mr. 461).

ಪೊಡ poḍa. 2. = ಹೊಡ 2. (Tbh. of ಸ್ಫುಟ). (manifestation), appearance; form, figure, shape (Te. ಪೊಡ; *cf.* ಪೊಱಕು; also Te. s. ಪುಗ್ಗು ?). — ಪೊಡಕರಿಸು. = ಹೊಡಕರಿಸು. to make one's appearance, to come in sight, to appear, to become manifest (ಕಣ್ಣಲೆ, ಪೊಚ್ಚಱಿಸು Śmd. II; Kk. 75; C. Bp. 10, 21; Te. ಪೊಡ ಗಟ್ಟು). ಪೊಸಗಾರ ಸಿಡಿಲ ಮುಸಕಮನ್ ಅಸಕಱಿದು, ಕೃತಾನ್ತ ಜಿಹ್ವೆ ಪೊಡಕರಿಸುವವೊಲ್, ಬೆಸಸು ಬೆಸಸೆನ್ದು, ಕರವಜ್ ಅಱಿಸೆ ಸನ್ನಿಧಮಾಯ್ತು ವಿದ್ಯೆ ರಾವಣನಿದಿರೊಳ್ (Abh. P. 14, 105).

ಪೊಡಪು poḍapu. = (ಪೊಡರ್ಪು), ಪೊಳಪು 1, etc. shine, etc. see ಮಾರ್ಪೊಡಪು.

ಪೊಡಯಿಸು poḍayisu. = ಪೊಡಸು, ಪೊಡೆಯಿಸು, ಹೊಡಸು, ಹೊಡಿಸು. to cause to beat. etc. (Grj. 6, 54 va.; Rśv. 5, 128).

ಪೊಡರ್ poḍar. to tremble, to throb, to quiver [Tu. ಪುಡೆರ್, to roll about]; (Rśv. 5, 118; 10, 7; V. 4, 18; Rām. 1, 8, 3); to start into view, to manifest itself, to appear [ಪೊಡರ್ವ ಪಗೆವರನುಱದೆ ಕೊನ್ದ ಸನ್ತೋಷದೊಳಂ Pb. 2, 39 va.; Ap. 3, 9 va.]; (Cpr. 6, 32; Abh. P. 11, 105); to flash, to shine, to glitter (ಸ್ಫುರಣ Śmd. Dh.). ಬಾಜಿಪ್ಪಿಣಂ ಪೊಡರೆ ಬಳ್ಳುವ ಸಮ್ಮನಶೂಲವಾಲದೊಳ್ (Śmd. 204).

ಪೊಡರ್ಕೆ poḍarke. quivering, shaking, contracting (Cpr. 6, 23).

ಪೊಡರ್ಪು poḍarpu. glitter, shine, lustre, brightness; glory; power [ಕುಚಂಗಳ ಕರ್ಪುರ ಪತಾಕೆಯೊನ್ದು ವಿಭ್ರಮಮನೆ ಪೋಲೆ ಪುರ್ವಿನ ಪೊಡರ್ಪೊಳಕೊಣ್ಡುದು Pb. 1, 120; Ap. 11, 138]; (Cpr. 8, 67. Abh. P. 3, 60; 9, 70; 11, 141. 177; 14, 143; Grj. 6, 11; Rśv. 5, 28; 6, 11 va.; *cf.* ಪೊಗರ್). — ಪೊಡರ್ಪುಗಿಡು. -ಕಿಡು. brightness, etc. to be impaired or gone (Abh. P. 2, 60; 13, 62; 14, 49. 136; 14, 188 va.). — ಪೊಡರ್ಪುಗುನ್ದಿಸು. -ಕುನ್ದಿಸು. to cause lustre, etc. to decrease (Abh. P. 13, 143). — ಪೊಡರ್ಪುಗೆಯ್. to use one's power, to exert oneself (Cpr. 9, 76). — ಪೊಡರ್ಪು ದೋಱು. -ತೋಱು. to show forth or evince power (Abh. P. 13, 32. 113). — ಪೊಡರ್ಪುವೆಱು. -ಪೆಱು. to become glorious or grand (Śsv. 1, 34; 3, 52).

ಪೊಡವಿ poḍavi. a kind of swing or palankeen (ಆನ್ದೋಲಭೇದ Śm. 108; T. ಪೊಡ್ಯೈ, to move = ಅಜ್ಜೈ; *cf.* ಪೊಳಪು 2).

ಪೊಡವಿ poḍavi. Tbh. of ಪೃಥ್ವಿ. (ಕಿರೆ, ಧಾತ್ರಿ Ct. II, 71; ಧರೆ Kk. 16; ಎಳೆ, ಬೂವಿ, ಬುವಿ, ದರೆ, ನೆಲ, ತಿರೆ, ರನ್ನವಸಿಱಳ್, ಮೇದಿನಿ Śm. 37; ವಸುಧೆ 108; Mr. 539; Bp. 2, 14; 50, 32; Prll. 3, 6; Rśv. 5, 33; 13, 95 va.; J. 12, 7; 28, 27; Te. ಪುಡಮಿ; T. ಪುಡವಿ). ಕಡಲ್ ಉಡಿಗೆಯಾದ ಪೊಡವಿ (Śmd. 12). ಪೊಡವಿ ಕೆಡಿಯದೆ ಬೆಳೆಯು ನೆಡುವದೇನೋ? (Dp. 148). ಪೊಡವಿಯಲ್ಲಿದ್ದವಗೆ ಅಡವೀ ಗೂಡವೆಯಾಕೆ? -ಪೊಡವಿಯಾಗಲಿ ಅಡವಿಯಾಗಲಿ ಬಡವನೇನು? (Prvs.). — ಪೊಡವಿಜ. -ಜ. earth-born: the planet Mars (ಕೇಸೊಡಲ, ಮಂಗಲ Śm. 17). — ಪೊಡವಿದೇವತೆ. the goddess earth (Dp. 119). — ಪೊಡವಿಪ. -ಪ. = ಪೊಡವಿಪತಿ (Bp. 28, 43; 53, 12). — ಪೊಡವಿಪತಿ. a king [ಪೊಡವಿಪತಿಗೊರವನೆನೆ ಪೇಟ್ಬಡೆಯದು Kr. 1, 49]; (Bp. 19, 30; J. 13, 36; 28, 17). ಪಡುವ ಮೂಡ ತೆಂಕ ಬಡಗ ಪೊಡವಿಪತಿಗಳ್ (Śmd. 145). — ಪೊಡವಿಯೊಡೆತನ. -ಒಡೆತನ. the possession of, or rule over, a country (Bh. 1, 8, 23). — ಪೊಡವಿಯೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. a king (Bp. 24, 80; 46, 22. 42). — ಪೊಡವೀಶ. -ಈಶ. a king. ಬಡವನ್ ಒಳ್ಳಿಯ ಮಾತ ನುಡಿದರಲ್ಲೆಮ್ಬುವರು; ಪೊಡವೀಶ ಜೊಲ್ಲೊಡನೆ ತಾ ಕೂಗಿದರೆ ಕಡು ಮೆಚ್ಚುತಿಹರು (Sp.). — ಪೊಡವಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. the woman earth (Śsv. 3, 28 va.).

ಪೊಡಸು poḍasu. = ಪೊಡಯಿಸು, etc. to cause to beat; [to attack]. [Tu.]. (C. Bp. 47, 22).

ಪೊಡೆ poḍe. 1. = (ಪುಯ್, etc.), ಹೊಡಿ, ಹೊಡೆ. to strike, to beat, to smite; to cast, to throw, as a stone; to shoot, as an arrow; to fire, as a gun; to drive, as cattle, etc.; to drive, as a cart, a plough, etc.; to drive away, as birds; to fall plentifully or pour, as rain; to fall, as a thunderbolt; to smite, as a demon, fever, etc. (ಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.; ತಾಡನ Śm. 90; T. ಪುಡೈ; My. as ಹೊಡೆ); to beat off, to drive back, to keep off, to ward off, to prevent, to hinder, etc. (ನಿವಾರಿಸು Śm. 90; ಹರಿಯಿಡಿ, ಎಡೆಗೆಡಿಸು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.); to cut off, as the head (Bp. 51, 72); to fell, as a tree; to pitch, as a tent; to force into (one's body), to devour (My. as ಹೊಡೆ). [ಪೊಡೆದುದು ಬಿಲ್ಲ ಜೇವೊಡೆಯ ಮಾಱುವ ವೈರಿನರೇನ್ದ್ರರಂ Pb. 1, 99]. ಪೊಡೆವ ಭೇರಿ (Śmd. 201). see Rśv. 6. 10 va., 11 & 30; 8, 102, 113; 13, 64 va. & 95; J. 4, 23; 5, 9, 13, 1; 23, 61. [to knock off, to eat away. ಪೊಡೆವೆಂ ಕೂೞಂ Pb. 3, 29].

ಪೊಡೆ poḍe. 2. beating, etc. ಪೊಡೆಗಲ್. -ಕಲ್. a stone for throwing (in battle, J. 22, 26). — ಪೊಡೆಚಣ್ಡು. = ಪೊಡೆಸೆಣ್ಡು 1 (Grj. 10, 74); = ಪೊಡೆಸೆಣ್ಡು 2 (J. 23, 19). — ಪೊಡೆಸೆಣ್ಡು. game of throwing and catching handballs (ಅಮ್ಮಾಲೆ Śs.). [ಬಟ್ಟಿಳಿಸೆಣ್ಡು ಪೊಡೆಸೆಣ್ಡೆಮ್ಬಿವನಾಡುತ್ತೊಡವೆಳೆದರ್ Pb. 2, 30]. 2, game of making a ball bounce repeatedly from the ground by hitting it with the palm of the hand (My.).

ಪೊಡೆ poḍe. 3. = ಹೊಟ್ಟೆ 2, etc. ಹೊಡೆ 6. the belly, etc. (ಕುಕ್ಷಿ Śmd. Dh.; ಉದರ Ct. I, 102, Bhn, 58; ಜಠರ Ct. II, 46; ಬಸಿಱ್ Kk. 32; ಪೊಟ್ಟೆ, ಬಸಿಱ್ Śm. 70; ಬಸಿಱ್ 90; Rśv. 5, 120 va.; Śsv. 4, 79; J. 2, 9; 11, 9). 2, pregnancy (of beasts, ಗಬ್ಬ Śm. 101). 3, a pregnant ear of corn: an ear of corn just before shooting forth (My. as ಹೊಡೆ; see M. ಪುಟ್ಟಿಲ್ s.

ಪೊಟ್ಟು); a plump ear of corn (ಕೊಬ್ಬಿತೆನೆ Śm. 90). see ಅಲರ್ವೊಡೆಯು, ಕಿಬ್ಬೊಡೆ, ಪೆರ್ಬೊಡೆಯು, ಪೊನ್ಬೊಡೆಯು. — ಪೊಡೆ ಮರಳ್. the belly to be turned (upwards, J. 21, 43). — ಪೊಡೆಯಲರ. -ಅಲರ್-ಅ 3. Viṣṇu (ಪಸುರ್ವಣ್ಣ Ct. II, 31). 2, a class of metrical feet (Ch.).

ಪೊಡೆ poḍe. 4. ಹೊಡ 2, ಹೊಡೆ 4. extension, height, length, stature (see Te. ಪೊಡಗು, etc. s. ಪುಗ್ಗು). — ಪೊಡೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall to one's full length (or headlong, Grj. 5, 42 va.; J. 4, 46; 20, 52; 21, 47; 22, 33).

ಪೊಡೆ poḍe. 5. (*cf.* Tbh. ಪೊಡ 1). a pouch formed by folding or doubling a part of one's cloth in front (ಸೋಗಿಲ್, ಉಡಿಲ್, ಮಡಿಲ್ Śm. 71; see ತೆರೆಪೊಡೆ). 2, the part of an arrow that is taken hold of by an archer in shooting. see ಕೆಯ್ಪೊಡೆ.

ಪೊಡೆಯಿಸು poḍeyisu. = ಪೊಡಯಿಸು, etc. to cause to beat. (Rśv. 6, 10 va.).

***ಪೊಡೆವಡು poḍevaḍu.** = ಪೊಡಮಡು. to salute with folded hands. ಬನ್ದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಕಣ್ಡೆನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 5, 37; Ap. 2, 67 va.

ಪೊಣ poṇa. = ಪಿಣ, etc. a metal. see ಕಾಬೊಣ.

ಪೊಣರ್ ponar. 1. = ಪೊಣರು, (ಪೋರ್ 1). to be joined or united, to join, to couple (Cpr. 8, 44 va.; Tu. ಪುಣೆ, ಪೊಣೆ; T., M. ಪುಣರು; in M. = ಪೂಣು, see ಪೊಣ್ 2; M. ಪುನೆ, to copulate; to undertake; see ಪೊಲ್ 1). 2, to close or grapple with (an enemy), to fight [ಎರೆದನ ಪೆಮ್ಪುವೇಟಿಪ್ಪೊಡನಲಂ ಪೊಣರ್ವಾತನ ಪೆಮ್ಪುವೇಟಿಪ್ಪೊಡಾ ಸುರಪತಿ Pb. 5, 73]; (Rśv. 13, 86 va.; Śśv. 2, 42; 4, 72. 117. 125; J. 4, 34; 7, 54; 12, 33. 36). P. p. ಉಣರ್ದು. ಆರ್ ಮೆಯ್ದೋರ್ಪರ್? ಆರ್ ನಿಲ್ವರ್? ಆರ್ ಪೊಣರ್ವರ್? (Śmd. 183). see ಮುಮ್ಪೊಣರ್.

ಪೊಣರ್ ponar. 2. (= ಪೋರ್ 2). union, coupling; a couple [ತಪನಕರಂ ತನುಗಳನುರ್ಚೆ ಪೋಗೆ ಸಾರ್ದತ್ತು ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯ ಪೊಣರುಂ Ap. 11, 50]; (ಅಮುಳ್, ಜುಗನು, ಜವಳ, ಎರಡು Kk. 60; ಅಮುಳ್ Ct. II, 23; Abh. P. 15, 78; T. ಪುಣರ್; M. ಪುಣರ್, ಪುನೆ, ಪೊಣ್; Tu. ಪೊಣಕ್ಕೆ, a pair; T.; T. ಪುಣೈ, ಪುನ್ಯೆ, fetters). 2, a fight, a combat (ಕೊಳುಗುಳ, ಬಣ್ಡಣ, ಜುದ್ದ, ಮೊನೆ, ಕಾಳಗ Śm. 39; Kk. 41). see ಕಣ್ಬೊಣರ್. — ಪೊಣರ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the ruddy goose (ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ, ಎಣೆವಕ್ಕಿ, etc., ಚಕ್ರವಾಕ Śm. 28; Kk. 14).

ಪೊಣರು poṇaru. = ಪೊಣರ್ 1. ಪೊಣರುವ (J. 22, 29).

ಪೊಣರ್ಕೆ poṇarke. = ಪೊಣಕೆ. fighting; a fight (Abh. P. 13, 138; 16, 4 va.; Rśv. 5, 128; Śśv. 4, 86). ಕೌರವಾರಿ ಗದೆಗೊಳೆ ಪೊಣರ್ಕೆಗೆ ಆವಂ ನಿಲ್ವಂ? (Śmd. 200).

ಪೊಣರ್ಚು poṇarcu. to join, to be joind, united or mixed; to join [ಸೋಂಕಿನೊಳೊಯ್ಯನೆ ಮೆಯ್ಪೊಣರ್ಚಿ Pb. 3, 82]; (with accusative, ಸಂಯುಗ, ಬೆರೆ Śmd. Dh.; Abh. P. 11, 9; 14, 158 va.).

ಪೊಣೆ poṇe = ಹೊಣೆ. bond, bail; a bondsman, a surety, a bail (J. 23, 64; Tu.; Te. ಪೂಟ; see T., M. s. ಪೆಣೆ; *cf.* ಒಲ್ 2). see ಕಾಲ್ಬೊಣೆ, ತೋಳುಬ್ಬೊಣೆ.

ಪೊನ್ಮಿಸು ponmisu. to cause to rise or swell, etc. (Cpr. 5, 4; Grj. 4, 98).

ಪೊಣ್ಮು ponmu. = ಉಣ್ಮು, (ಪುಣ್ಮು), ಹೊಮ್ಮು. to rise; to swell; to spring up; to break out, to come forth; to be produced (ಉದ್ಗಮನ Śmd. Dh; see Kk. s. ಎಚ್ಚು 1; see s. ಪುಗ್ಗು; *cf.* ಪೊದೆಟ್ 1). [ಬಗೆಯೊಳ್ಪೊಣ್ಮೆ ದಯಾರಸಂ Ap. 1, 5]. ಪೊಣ್ಮುವ ಘರ್ಮಜಲಂಗಳ್ (Śmd. 201). ಪೊಣ್ಮಿತ್ತು ಬೃಂಹಿತಂ (Abh. P. 10, 157). ಮೆಯ್ ಪುಲಕದಿಂ ಪೊಣ್ಮೆ (J. 11, 19). see Cpr. 1, 51. 86; 2, 7; 3, 56; 8, 94; Abh. P. 14, 106; 16, 37; Grj. 3, 111; 4, 86; Rśv. 5, 36; 9, 22; 10, 6; 13, 84; Bp. 27, 4. 71; 42, 15; 51, 59; C. Bp. 44, 29; J. 6, 40; ಪೊಜ-.

ಪೊತ್ತ potta. a treasure-bag (Mhr., H. ಪೋತೇಂ; Te. ಪೊತ = ಪೊಟ್ಲ, see s. ಪೊದೆ 2). ಕೆಯ್ಪೊತ್ತಂ (a small bag, a purse) ಬಿದ್ದಯ್ದುದವರನ್ತೆ (Śāstrasāra in W. v. 1321).

ಪೊತ್ತಗೆ pottage. Tbh. of ಪುಸ್ತಕ. a book [ಎಪ್ಪನ್ತೆವೊಲಿರ್ದಂ.... ಶಾಸನಂ ಬರೆದ ಪೊತ್ತಗೆಯನ್ತೆ ಮರಾಪರಾತ್ಮಜಂ Pb. 11, 46]; (Śmd. 355). see ಮಾನಸವೊತ್ತಗೆ; V. 38, 98 va.

ಪೊತ್ತಱ್ pottaṟ. = ಪೊತ್ತಱ್, etc. day-time (Abh. P. 8, 60; 10, 94).

ಪೊತ್ತಱೆ pottaṟe. = ಪೊತ್ತಱ್, ಪೊಟ್ಟಱೆ[3], etc. day-break; at day-break; etc. (ನಸಿ Ct. I, 19; ಪಗಲ್ Ct. II, 34).

ಪೊತ್ತಿ potti. (= ಪೊತ್ತಿಯ?). Tbh. of ಪೋತ?. cloth (Bp. 31, 3; 55, 25; Te. integument, coat, skin, bark; T. a garment of fibres; T. ಪುನಿಱು = ತೋಲ್; *cf.* ಉದೆ. 1?). see ವಾರಾಣಸಿಯದ ದಸರಿಯ-.

ಪೊತ್ತಿಗೆ pottige. flaming, flame (J. 13, 12).

ಪೊತ್ತಿಗೆ pottige. Tbh. of ಪುಸ್ತಕ. (Bp. 2, 48).

ಪೊತ್ತಿಯ pottiya. (= ಪೊತ್ತಿ?). (Tbh. of ಪತ್ತ್ರೋರ್ಣ?). wove silk (ಪತ್ರೋರ್ಣ, ಧೌತಕೌಶೇಯ Hlā.).

ಪೊತ್ತಿಸು pottisu. = ಪತ್ತಿಸು 2, ಹಚ್ಚಿಸು 1, ಹಚ್ಚು 2-, ಹತ್ತಿಸು 2, ಹೊತ್ತಿಸು 1. to cause to burn with flame, to kindle, to light. ಸೊಡರಂ ಪೊತ್ತಿಸಿ (Abh. P. 3, 149). [ತ್ರಿಪುರಮ್ಪೊತ್ತಿಸಿದನ್ತೆ ಪೊತ್ತಿ ಪೊಗೆದತ್ತಂ ವಿಯನ್ಮಣ್ಡಳಂ Pb. 11, 17; Ap. 12, 102. ಹರಿಬಲದಿಂ ಪಾಣ್ಡವರನುವರಮಂ ಪೊತ್ತಿಸಿದರೆನ್ನೊಳ್ Pb. 10, 6], ಬನಮೆಮ್ಬ ಮದನನ್ನಪನರಮನೆಯೊಳ್ ಪೊತ್ತಿಸಿದ ದೀಪಮಾಲೆಯ ಮಾಡಕ್ಕನುರೂಪಮಾಗಿ ಪಣೆಯಿಂ ಕೊನೆವರೆಗಂ ಪೂತುವು, ಅರರೆ, ಚಮ್ಪಕನಿಕರಂ (Cpr. 7, 53). see Grj. 4, 70 va.; Bp. 3, 6; 16, 22; 27, 7; 50, 53. 59.

ಪೊತ್ತು pottu. 1. = ಪತ್ತು 5, ಹತ್ತು 4, ಹೊತ್ತು 1. to begin to burn with flame, to be kindled, to catch fire, to flame [ಬಿಱಬ್ಲು ಜೋಲ್ದಳಿಪಿ ನೋಡಿದಳಿನ್ತಲೆ ಸತ್ತಪೊತ್ತ ಕಣ್ಣಱಿಯುದ ಬೆಳ್ಪನಲ್ಲೆನಱಿದಂ ಧವಳಾಕ್ಷಿಯ ನೋಟದನ್ದಮಂ Pb. 4, 76]; (Grj. 4, 116; J. 11, 31; 26, 13); (and in the *transitive* sense, ಅಗ್ನಿಪಟೂಕರಣ Śmd. Dh.; ಇಂಗಳದ ಪಟುಮಾಡು Śm.). [ದೇವ ನಿನ್ನನರ್ಚಿಸುವ ನೋಟ್ಪಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಪೊತ್ತದೇಕಾಂಗದಿನ್ದನ್ನನ್ತನಗೆ ಸಾಲವಿನ್ತೆರಡೆ ಕೆಯ್ಯೆರಣ್ಗಳೊನ್ದೆ ನಾಲಗೆಯುಮೆನ್ದೆ ಚಿನ್ತಿಸುವೆನಾದಿ ಭಟ್ಟಾರಕಾ Ap. 13, 89].

ಪೊತ್ತು pottu. 2. = ಪೊಟ್ಟು, etc. flaming. 2, the sun. 3, time (Cpr. 4, 28; 6, 86; Bp. 41, 23; J. 28, 24). — ಪೊತ್ತುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to spend time (Cpr. 2, 57 va.; J. 26, 55; 32, 30). — ಪೊತ್ತುಂಗೊಱಡು. -ಂ-ಕೊಱಡು. (Śmd. 203). a flaming piece of wood. — ಪೊತ್ತುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. time and light (J. 2, 16).

ಪೊತ್ತು pottu. 3. = ಹತ್ತು 5, ಹೊತ್ತು 3. to be burnt, as rice, etc., at the bottom of the cooking vessel, to be boiled or baked too much, to be overdone (ಅತಿಪಕ್ವಾನ್ನ Śmd. Dh.; ಅತಿಪಕ್ವ Śm. 97; V. 9, 74; *cf.* ಪುರಿ 1).

ಪೊತ್ತು pottu. 4. = ಹೊತ್ತು 5. P. p. of ಪೊರ್, ಪೊಱು.

ಪೊದಕುಳಿ podakuḷi. = ಹೊದಕುಳಿ. affliction, pain, grief, distress. (Te. ಪೊಕ್ಕು, to be blistered, scalded; to grieve much; ಪೊಗಲು, to burn; to grieve; T. ಪೊದಿರ್, fear, trembling through fear). — ಪೊದಕುಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to grieve, etc. (J. 19, 12).

ಪೊದಕೆ podake. = ಹೊದಕೆ, ಹೊದಿಕೆ, (ಹೊದ್ದಿಕೆ). a cover, a covering, a wrapper (thrown over oneself especially at night, My. as ಹೊದಕೆ). [Tu. ಪುದಕೆ]. 2, a thatch, a roof (J. 17, 23). ಮನೆಗೆ ಏಱಿಸಿದ ಪೊದಕೆ (ವಲಭಿ, ಛದಿ Mr. 200).

ಪೊದದು podadu. P. p. of ಪೊದೆ 1.

ಪೊದಯಿಸು podayisu. = ಪೊದೆಯಿಸು, etc. (Cpr. 7, 92 va.; 8, 4 va.).

ಪೊದಱ್ podar̤. = (ಪೊದೆ 2 No. 3), ಪೊದಱು, ಹೊದಱು. that covers: a bush, a thicket, a thick tuft of trees (ಕುತ್ತುಱ್ Ct. II, 90; Kk. 22; Śm. 24; ಗಿಡಗಳ ಗುಮ್ಪು G.; My.; Tu. ಪುದೆಲ್, T. ಪುದರ್, ಪುದಲ್, ಪೊಡು, ಪೊಜ್ಜೈ, ಪೊಜ್ಜೆ; *cf.* ಪುದುವು). [ಭೂತಳಂ ಪಾಸು ಮೃಗವ್ರಜಂ ಪರಿಜನಂ ಪೊದಱೋಲಗಸಾಲೆ Pb. 7, 29]. ಮರ ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿ ಪುಲ್ ಪೊದಱ್ (Śmd. 89. 113. 129). ಕಮ್ಮಂಗಣೆ ಯಿನ್ದೆಚ್ಚಪನ್, ಇಮ್ಮಾವಿನ ಪೊದಱೊಳ್ ಇರ್ದ (210). ಪೊದರ್ಗಳ್ (J. 28, 47). see Cpr. 7, 91; Śsv. 4, 23; J. 2, 57; ಪೆರ್ವೊದಱ್. [— ಪೊದಱ್ದೊದಳ್. -ದೊಡಳ್. sonorous utterance, voice?. ಪೊದ ಱ್ದೊದಳ್ದಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ ಸುತಿಯೊಳ್ ಸಮವಾಗಿರೆ Pb. 7, 88]. — ಪೊದಪ್ಪರೆ. -ಪರೆ. bushes, etc. to abound (J. 26, 33).

ಪೊದಱು podar̤u. = ಪೊದಱ್, etc. [ಭಟ್ಟಾರಾ! ಇನಿತು ದಿವಸಂ ಮರಂಗಳ ಪೊದಱುಗಳ ಮಱಗಳೊಳೇ ಪೋಲಂ ಕಳ್ದಂ Vr. 89, 29]. — ಪೊದಱುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. clustered light (J. 10, 36).

ಪೊದಳ್ podaḷ. 1. (to rise): to come forth (ಪೊಱಪೊಣ್ಮು Ct. II, 75. 90; *cf.* ಪುಟ್ಟು 1); to spring up; to become conspicuous, famous or well-known, to come in sight (ಪ್ರಸಿದ್ಧವಡೆ Śmd. 7. 56 Cm.; ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಗು 31 Cm.); to have currency, to be used or employed (ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗು 147 Cm.). [ರತಿಯ ಸೋಲದ ಕೇಳಿಕೆಯೊಳ್ ಪೊದಳ್ದು Pb. 1, 4; Ap. 7, 91]. ಕಲಾಗುಣಂ ಪೊದಳ್ದಳವಡೆ ಬಾಲಭಾವದೊಳ್ ಭಾವಕಿಯರ್ ಬಳಿ ವರ್ ನಿರನ್ತರಂ (230). ಭುವನಮನ್ ಅವಗಂ ಪರಿದು ತೀವಿದ (ಚನ್ದ್ರನ) ತಣ್ಣದಿರ್ಗಳ್ ಪೊದಳ್ದು, ಕೈರವವನಮ್ ಅದುವು, ಅಯ್ದೆ ಪೊಸ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಯಾದುವು (Līlv. 3, 7). ಭೃಂಗಶಿಶು ... ಕಿಱುಮುಡುಗೊಣ್ಡ ಬಣ್ಣನೊಳ ಗಿಸಿ, ಪೊದಳ್ದಿಡಿದಿರ್ದ ಕುತ್ತೆಸಳ್ಗಳುಱುವದೊಳ್ ಅಯ್ದೆ ಮಯ್ಗರೆದು (Cpr. 7, 60). see Cpr. 2, 14; 4, 46; 5, 64 va.; Abh. P. 1, 103; 6, 49; Rsv. 6, 23; 7, 17; 9, 18; J. 6, 46; 8, 18; Rām. 1, 8, 3.

ಪೊದಳ್ podaḷ. 2. = ಪೊದಳ್ದು. P. p. of ಪೊದಳ್ 1. — ಪೊ ದಳ್ ತರ್. to manifest itself, to appear (Cpr. 4, 48).

ಪೊದಳ್ಕೆ podaḷke. arising; appearing; conspicuousness [ತೇಜದ ಪೊದಳ್ಕೆಯಿಂ ಜನದ ಮನಮನಲೆದಂ ಕರ್ಣಂ Pb. 12, 53; Ap. 4, 64]; (Śsv. 1, 34; 5, 14). — ಪೊದಳ್ಕೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to disappear (Cpr. 4, 46). [— ಪೊದಳ್ಕೆವಡೆ. to become conspicuous. ಬನ್ಧುಜನ ಮನೋರಥಂಗಳೊಡನೆ · ಪೊದಳ್ಕೆವಡೆದ ವೃತ್ತೋರು ಸ್ತಮ್ಭಂಗಳುಂ Ap. 3, 9 va.].

ಪೊದಳ್ಚು podaḷcu. to bring about, to perform Cpr. 6, 83).

ಪೊದಿಸು podisu. = ಪೊದಯಿಸು, ಪೊದೆಯಿಸು, ಹೊಚ್ಚು, ಹೊದ ಸು, ಹೊದಿಸು. to put over; to put on; to cover; to hide. see Rsv. 4, 14; 6, 10; J. 28, 4. 20.

ಪೊದುಂಕು poduṅku. to hide (ಅಡಗಿಸು Ss.).

ಪೊದೆ pode. 1. = (ಪುದಿ 1), ಹೊದಿ, ಹೊದೆ 1. to put on; to put over; to wrap round [Tu. ಪುದೆ]; (see T., M. s. ಪುದಿ 1). P. ps. ಪೊದದು, ಪೊದೆದು, ಪೊದ್ದು. ಪೊದೆದಿಹ ರನ್ನಗಮ್ಬುಳಿ (Bp. 3, 26). ಪೊದವ ಉತ್ತರಾಸಂಗ (ಶಾಟಿ, ಬೃಹತಿಕೆ, ವೈಕಕ್ಷ Mr. 256). ಪೊದೆದ ಪಾವಡೆ (Si. 224).

ಪೊದೆ pode. 2. = ಪುದೆ, etc. a quiver (ದೊಣೆ Ct. I, 37, o. r. ಪುದೆ; ಡೊಣೆ, ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಮೂಡಿಗೆ Śm. 43; Cpr. 6, 37; 7, 44; Abh. P. 9, 164; Rsv. 6, 11 va.; Te. ಪೊತ, a packet, a little bag). 2, a thatch (ಕುಟುಂಗಕ Si. 490). 3, a bush (My.; Te.). ಬಳ್ಳಿಗಳ ಗುಮ್ಪುಳ್ಳ ಪೊದೆ (ಗುಲ್ಮಿನಿ, etc. Si. 121). 4, a bundle (My.). — ಪೊದೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to prepare a quiver or quivers (Cpr. 5, 53). — ಪೊದೆಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to scatter about (the contents) of a quiver (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 1, 118).

ಪೊದೆಯಿಸು podeyisu. = ಪೊದಿಸು, etc. to put on; to cover; to hide [Tu. ಪುದೆಪ್ಪಾವು]; (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.).

ಪೊದ್ದಿಸು poddisu. = ಹೊದ್ದಿಸು 1. to join or put to; to order to do (J. 5, 9).

ಪೊದ್ದು poddu. 1. = ಹೊದ್ದು 1. P. p. of ಪೊದೆ 1. ಪೊದ್ದ ಅಂಗವಸ್ತ್ರ (ಪ್ರಾವಾರ, etc. Si. 224). ಪೊದ್ದು ಕೊಳ್ (Grj. 4, 109).

ಪೊದ್ದು poddu. 2. = ಪೊನ್ದು 1, etc. (J. 10, 16; 22, 24; 23, 7; 28, 37). ಕುತ್ಸಿತಂ ಪೊದ್ದದೆ (18, 39). ಪೊದ್ದಿದ ಅಪವಾದ (18, 49).

ಪೊನ್ pon. (Śmd. 59). = ಪಿಣ, etc., ಪೊಂ–, (ಪೊಜ್–), ಪೊಂ–, (ಪೊಙ್–), ಪೊಮ್ 1–, ಹೊಂ– (ಹೊಜ್–), ಹೊನ್, ಹೊನ್ನು, ಹೊಮ್ 1–, ಹೆಮ್ 1–. metal; gold (ಪರುಷ Mr. 515; M.; Te. ಪೊನ್ನು; T. ಪೊನ್, ಪೊಱ್, metal; gold; lustre; beauty; ಪೊಲ, gold; beauty; M. ಪೊಲ್, gold; see ಪೊಲೆ). *cf.* ಪೊಗರ್. ಮಿಸುನಿಯ ಪೊನ್ (ಕಸವರ Śmd. II). ಪೊನ್ನುಳ್ಳವನೆ ಕುಲೀನಂ ಚೆನ್ನಂ ಕಲಿ ಸತ್ಯವಾದಿಯೆನಿಸುಗುಮವ್, ಅದಱಿನ್ದಿನ್ನುಂ ಪೊನ್ನನೆ ಪಡೆವುದು; ಪೊನ್ನಿಂ ಸಮನಿಸುಗುಮಲ್ತೆ ಪೆಣ್ಣುಂ ಮಣ್ಣುಂ (84. 174). ಪೊನ್ನಂ ಬಡ್ಡಿಗ ಕೊಟ್ಟಂ (165). ಪೊನ್ನ ಕೋಲ್ (162). ಪೊನ್ನ ಮಱ (Abh. P. 3, 142). ಪೊನ್ನ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ (Bp. 58, 57). ಪೊನ್ನ ತಮ್ಬುಗೆ (58, 68). ಪೊನ್ನ ನೇಗಿಲ್ (60, 50). ಪೊನ್ನ ಪೂ (4, 38). ಪೊನ್ನ ಪೇ ಟಣೆ (Rsv. 13, 72). ಪೊನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆ (6, 11 va.). ಪೊನ್ನ ಪೊದಕೆ (J. 17, 23). ಕೊಡು, ಕೊಡು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಪೊನ್ನೆಲ್ಲವಂ l (Bp. 11, 3). see ಕಾರ್ಪೊನ್, ಕಿಸುಪೊನ್, ಚೆಮ್ಪೊನ್; Cpr. 1, 131. [a gold coin. ಮುತ್ತಮಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಪೊಂಗೆ ಘಣ್ಟೆಯಲುಗುವ ಕಿಱುಕುಳ ಬೋಜಂಗರುಮಂ Pb. 4, 87 va.]. — ಪೊನ್ದವಕೆ. a golden spittoon (Śsv. 1, 78). — ಪೊನ್ದಟ್ಟೆ. -ತಟ್ಟೆ. a golden platter (J. 11, 7. 11). — ಪೊನ್ದಣ್ಡಿಗೆ. a golden palankeen (Bp. 50, 16). — ಪೊನ್ದಳಿಗೆ. -ತಳಿಗೆ. a golden plate (Śsv. 2, 42 va.; J. 31, 18; 33, 23). — ಪೊನ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. gold-coloured young foliage (Cpr. 7, 115 va.). — ಪೊನ್ದಱ. -ತಱ. a golden parasol (V. 5, 21 va.). — ಪೊನ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. a gold-

coloured lotus [ಈ ಪೊರ್ಕುಟಿ ಪೊನ್ದಾವರೆವೊಕ್ಕು ಮೇಣವಂ ಬರ್ದುಕುವನೇ Pb. 11, 121]; (Rśv. 10, 31 va.; J. 3, 8; 8, 4). — ಪೊನ್ದಾವರೆಗೊಳ. -ಕೊಳ. a pond with gold-coloured lotuses (Abh. P. 1, 104). — ಪೊನ್ದೆನೆಗೊನೆ. -ತೆನೆ-ಕೊನೆ. the point of a gold merlon of a fort (Cpr. 1, 112). — ಪೊನ್ದೆರೆ. -ತೆರೆ. a golden veil (Rśv. 5, 19 va.; 10, 6). — ಪೊನ್ದೇರ್. -ತೇರ್. a gilt chariot (C. Bp. 42, 15; J. 12, 4; 22, 8). — ಪೊನ್ದೊಡರ್. -ತೊಡರ್. a gold chain (Rśv. 6, 11 va.; 13, 70). — ಪೊನ್ದೊಡವು. -ತೊಡವು. a gold ornament (J. 12, 7). — ಪೊನ್ದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. a gold trinket (J. 28, 17). — ಪೊನ್ನನ್ದಣ. -ಅನ್ದಣ. = ಪೊನ್ನನ್ದಳ. (J. 31, 13. 30). — ಪೊನ್ನನ್ದಳ. -ಅನ್ದಳ. a golden palankeen (Śmd. 75). — ಪೊನ್ನನ್ದುಗೆ. -ಅನ್ದುಗೆ. a gold anklet (Bp. 14, 15). — ಪೊನ್ನಱೆ. -ಅಱೆ. a golden stone-slab (Grj. 3, 110). — ಪೊನ್ನೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. Kubēra (ಕುಬೇರ Kk. 16; ಕಿನ್ನರಪತಿ Śm. 13). — ಪೊನ್ನೊರೆ. -ಒರೆ. equality to gold (Abh. P. 9, 177). — ಪೊನ್ನೋಲೆ. -ಓಲೆ. a golden palm-leaf, an ear ornament made of gold (Grj. 3, 82; Bp. 11, 43).

ಪೊನಲ್ ponal. = ಹೊನಲ್. a stream, a river (ಪುರ Śm. 102; Abh. P. 9, 30; 13, 46; J. 12, 8; 31, 57; T. ಪುನಲ್; M. ಪುಣಲ್, ಪುನಲ್; T. ಪುಟಲ್, any thing which is hollow; a drain, water-course, see ಪುರೆ). [ಪರಚಕ್ರ ಭೂಪರಟ್ಟಿದ ಕರಿಗಳ್ ಬಿಡುತರ್ಪ ಪೊನಲಿನ್ದತ್ತಂ Kr. 3, 182; Pb. 1, 92; Ap. 1, 64]. ಗಟಿಗಟನೆ ಗುಟುಗುಟುಯೆನುತುಂ ಪರಿವಪೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (Śmd. I). ಗುಟುಗುಟು ಗಟಿಗಟಯೆನುತುಂ ಪರಿವಪೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (65). see ಕಾಟಿಪ್ಪೊನಲ್, ಬೆಳ್ಪೊನಲ್. — ಪೊನಲಿಡು. -ಇಡು. to form a stream (J. 25, 35). — ಪೊನಲ್ಪರಿ. -ಪರಿ. to flow in streams [ಈ ನಾಟ್ಯರಸಂ ಸಮಸ್ತಸುರವೃನ್ದಾಧೀಶನಿನ್ದಂ ಪೊನಲ್ಪರಿದತ್ತೆಮ್ಬಿನಂ Ap. 7, 119]; (Rśv. 8, 124; J. 19, 37). — ಪೊನಲ್ಪರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to cause streams to flow (Rśv. 8, 112).

ಪೊನ್ದು pondu. 1. = ಪೊರ್ದು 1, etc. to join, etc. (ಪೊರ್ದುಗೆ Śm. 98; Cpr. 2, 24; Śśv. 4, 135; Te. ಒನ್ದು, ಪೊನ್ದು). see ಅಡಕಿಲ್ಪೊನ್ದು.

ಪೊನ್ದು pondu. 2. = ಪೊರ್ದು 2. union, concourse, collection (C. Bp. 2, 4).

ಪೊನ್ದು pondu. 3. = ಹೊನ್ದು 2. to die (ಮರಣ Śm.; T. ಪೊನ್ದು; Te. ಒಲಿ, ಪೊಲಿ, ಪೊಲೆ, to die; to perish; M. ಪೊಲಿ, to be extinguished).

ಪೊನ್ನ pon-a3. = ಹೊನ್ನ (s. ಹೊನ್). N. of a Kannaḍa author (Cpr. 1, 66).

ಪೊನ್ನೆ ponne. = ಹೊನ್ನೆ, q. v. the tree Tarminalia tormentora, W. & A. (Te.; see ಕೋಲ-, s. ಕೋಲು).

ಪೊಪ್ಪಳಿ poppaḷi. = ಪಪ್ಪಳಿ, etc. poplin cloth. (My.; Te.).

ಪೊಪ್ಪಾಯ poppāya. = ಪಪ್ಪಾಯಿ, etc. the Papaya. (St. & Pl.).

ಪೊಪ್ಪಿಳಿ poppiḷi. a diffuse shrub yielding a yellow dye, Morinda umbellata Lin. (St. & Pl.).

ಪೊಪ್ಪುಕ poppuka. = ಪಪ್ಪುಕ, q. v. beating the bushes in hunting.

ಪೊಪ್ಳಿ popḷi. = ಪೊಪ್ಪಳಿ, etc. (My.).

ಪೊಮ್- pom. 1. = ಪೊನ್, etc. gold. — ಪೊಮ್ಬುಕ್ಕರಗೆ. -ಪಕ್ಕರಗೆ. gilt armor or gear (Cpr. 10, 78). — ಪೊಮ್ಬಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. a golden frontlet, etc. (J. 2, 28). — ಪೊಮ್ಬಟ್ಟಲ್. a golden cup (V. 9, 71 va.; J. 15, 45. 46). — ಪೊಮ್ಬಟ್ಟೆ. gold-coloured silk-cloth (Bp. 11, 26; Rśv. 8, 5 va.; 13, 69; J. 14, 27). — ಪೊಮ್ಬಣ್ಣ. gold-colour, a reddish or brown colour [ಇತ್ತ ಬನ್ನಿರಿಮೆಮ್ಬ ಪೊಮ್ಬಣ್ಣದ ಕೋಗಿಲೆಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.; Ap. 1, 60]; (ಪಸುರುಂ ಕರಿದುಂ ತಮ್ಮೊಳ್ ಐಕ್ಯವರ್ಣ Ct. II, 67; ಕಪಿಲವರ್ಣ Śm. 69, Kk. 26; J. 3, 6; Śśv. 1, 68). — ಪೊಮ್ಬರದ. -ಪರದ. a dealer in gold, a money-changer (ಸೊನ್ನೆವರದ Śm. 67; Śśv. 2, 42 va.). — ಪೊಮ್ಬರಿಯಣ. -ಪರಿಯಣ. a plate of gold (V. 5, 61 va.; Śśv. 3, 22). — ಪೊಮ್ಬರಿಯಾಣ. -ಪರಿಯಾಣ. a plate of gold (Rśv. 13, 45 va.). ಪೊಮ್ಬರಿವಾಣ. -ಪರಿವಾಣ. a plate of gold (J. 6, 44). — ಪೊಮ್ಬಸಿಱ. Hiraṇyagarbha, Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮನ್ Ss.). — ಪೊಮ್ಬಸುಱ. = ಪೊಮ್ಬಸಿಱ. (ಬೊಮ್ಮ, etc., ಅಜ Ct. II, 3). — ಪೊಮ್ಬಾಸಿಗ. a golden bāsiga (Bp. 4, 40). — ಪೊಮ್ಬಾಟಿ. = ಹೊಮ್ಬಾಟಿ. [ಬಿರಿದ ಪೊಮ್ಬಾಟಿಯ ತಣ್ಣಲೆವ ಪೊಸಗಮ್ಬನೊಳ್ Ap. 1, 68]. ಪೊಮ್ಬಾಟಿಯ ಕಮ್ಬಂಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ನಟ್ಟ ಪೊಮ್ಬಾಟಿಯ ಬಾಟ್ಟಮ್ಬಂಗಳ್ (Rśv. 10, 31 va.). see V. 4, 24; J. 3, 27. — ಪೊಮ್ಬಿಸಿಲ್. gold-coloured or purple sun-shine (Abh. P. 11, 177; Grj. 2, 82; Rśv. 12, 39; J. 1, 3). — ಪೊಮ್ಬುಡಿ. -ಪುಡಿ. gold dust, gold powder (Śśv. 2, 42 va.; J. 33, 22). — ಪೊಮ್ಬುಲಿ. -ಪುಲಿ. a gold-coloured tiger (Rśv. 5, 25 va.; 5, 114, Śśv. 3, 16). — ಪೊಮ್ಬೆಟ್ಟ. = ಪೊಮ್ಬೆಟ್ಟು. (Abh. P. 1, 44; 3, 28; 4, 119). — ಪೊಮ್ಬೆಟ್ಟು. the golden mountain: Mēru (ಸುರಗಿರಿ Śm. 10). — ಪೊಮ್ಬೆತ್ತ. a cane covered with gold, or a gold-coloured cane (Śśv. 1, 79 va.). [— ಪೊಮ್ಬೆಸ. gold work. ಪೊಮ್ಬೆಸದೊಳೆ ಸಮೆದ ಮಕುಟಮಿರ್ಪನ್ತಿರ್ಕುಂ Ap. 7, 61]. — ಪೊಮ್ಬೆಸೆ. gold to be joined or attached (Rśv. 6, 11 va.). — ಪೊಮ್ಬೆಳಗು. gold-coloured light (Grj. 8, 47). — ಪೊನ್ಪೊಡೆಯ. -ಪೊಡೆಯ. = ಪೊಮ್ಬಸುಱ. (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9; ಬ್ರಹ್ಮನ್ Śm. 8). — ಪೊಮ್ಬೊಪ್ಪಮೀನ್. a sort of fish (Rśv. 5, 115). could it be ಪೊಮ್ಬು (= ಪೊಮ್)-ಒಪ್ಪ-ಮೀನ್?. — ಪೊಮ್ಮದಿಲ್. (Śmd. 193 Mdb.). a golden wall. [— ಪೊಮ್ಮಯ. full of gold. ಎರೆದವರ್ಗಿತ್ತು ಪೊಮ್ಮಯದೆ ಮಾಡಿದನೀ ನೆಲನಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ Pb. 14, 21. — ಪೊಮ್ಮರೆ. pon-mare. golden deer. ಪೋಗಿ ಪೊಮ್ಮರೆಯನೆಚ್ಚಿಡೆ ತಪ್ಪದಿದಪ್ಪುದೆನ್ದು Pb. 4, 19]. — ಪೊಮ್ಮಱ. = ಹೊಮ್ಮಱ q. v. a gold-coloured young antelope. ಪೊಮ್ಮಱವೋಲ್ ಪೊಳೆದು ಪಾಱ ಪೋದಂ ಶ್ವೇತಂ (Śmd. 289; Dp. 101, 3). — ಪೊಮ್ಮಟಿ. a shower of gold (V. 37, 126). — ಪೊಮ್ಮಾಡ. a golden building (V. 4, 88). — ಪೊಮ್ಮುಗಿಲ್. a gold-coloured cloud (Cpr. I, 111).

ಪೊಮ್- pom 2. = ಹೊಮ್ 2-, increasing, swelling, rising (see ಪೊಂಗು 1) *cf.* ಹೊಪ್ಪಳ. — ಪೊಮ್ಮುಱ. (a sort of reduplication). increase, growth; greatness [ಕಣ್ಣನೀರ್ ಸುರಿಯೆ ಚಿನ್ತಿಪ ಪಾರ್ವನ ಶೋಕದೊನ್ದು ಪೊಮ್ಮುಱಯನೆ ನೋಡಿ ನಾಡೆ ಕರುಣಂ ತನಗಾಗಿರೆ Pb. 3, 25]; ಪೆರ್ಚುಗೆ Śmd. I, Ct. I, 106; ಪಿರಿದು Kk. 49, o. r. ಸೊಮ್ಮುಱ; ಪೆಮ್ಮು, etc., ಅಧಿಕ Śm. 58; ಪಿರಿದು 111; Cpr. 2, 14; 6, 48; 7, 118; Te. ಬೊಮ್ಮಿರಿ; T. ಪೊಮ್ಮಲ್, increase = ಪೊಲಿವು; plenty; ಪೊರುಮು, ಪೆರಮು, to be swelled; ಪುರ್ರೆ, height; T., M. ಪೊಲಿ, Te. ಪೂರೆ, to be accumulated; to be elevated; to increase). 2, erection of the hairs of the body (ಪುಳಕ Ct. I, 105; II, 9; Kk. 31; Śm. 76. 111). — ಪೊಮ್ಮುಱವೋಗು. -ಪೋಗು. to feel elated [ವಿದ್ಯಾಧರೀ ರಮ್ಯಾನರ್ತನರಾಗೋಕ್ತಿ ತ...ನಿಸ್ವನದೊಳ್ ಪೊಮ್ಮುಱವೋಗುತಿರ್ಪವೆರಡುಂ ವಿದ್ಯಾಧರ ಶ್ರೇಣಿಗಳ್ Ap. 1, 70]; (V. 14, 56).

ಪೊಮ್ಮು pommu. a tax on tobacco (My.).

ಪೊಯ್ poy 1. = ಪುಯ್, etc. to beat, etc.; to pour; to cast (ತಾಡನ Śmd. Dh.; ಪೋದು Kk. 59; *see the meanings of*

ಪೊಡೆ 1; T. ಪೋಱು, to pour; to pour down or out; [Tu. ಮಯ್ಪು]; Te. ಪೋಯು, to pour; to cast in metal). [ಇಡಿದಡರೆ ಕಾಯ್ತ ಚೂತಮುನಡಸಿ ಸಿಡಿಲ್ ಪೊಯ್ದುದೆನಿಸೆ Ap. 3, 34]. ಪೊಯಲುಂ or ಪೊಯ್ಯಲುಂ (Śmd. 86). ಗದೆಯಿಂ ಪೊಯ್ದಂ (165). ಪೊಯ್ವ ಸಿಡಿಲ್ (218 Mdb.). ಪುಲಿನ್ದನ...ಪೊಡರ್ವ ಎರ್ದೆ, ಉಯ್ವ ಕಿರ್ಬರಿ (Rśv. 5, 118). ಪೊಯ್ದ ಬೞ (ಬಾಸುಟ್ Śmd. I). ಆಗಳ್ ಭೂತಂ ಪೊಯ್ದುದು? (J. 6, 51). see Śmd. 231. 294; Cpr. 5, 10; 8, 56; Abh. P. 13, 62; Bp. 1, 50; Rśv. 5, 117. 123; 6, 11 va.; 8, 116; J. 4, 43. 44; 8, 33; 18, 10; 28, 45; ಅಡಂಗೆಪೊಯ್, ಕೆಯ್ಪೊಯ್, ತಳ್ಪೊಯ್, ನನ್ದೆ ಪೊಯ್, ಮನಪ್ಪೊಯ್, ಪೊರ್ಮಾರ್ಪೊಯ್. — ಪೊಯ್ದಾಡು. -ಆಡು. to beat mutually or repeatedly; to fight (Bp. 57, 44; J. 8, 33; 22, 6. 7; 28, 15).

ಪೊಯ್ poy. 2. = ಹೊಯ್ 3, ಹೊಯಿ 2. beating; pouring; a blow (see ಅಸಗವೊಯ್). — ಪೊಯ್ಗಣ್ದು. = ಪೊಡೆಸಣ್ದು No. 1. (Śsv. 3, 19). — ಪೊಯ್ನೀರ್. water that is poured [ಬೇಟೆ ಮೆಪ್ಪು ಲತೆಯ ಬೆಳಸಿಂಗೆ ಪೊಯ್ನೀರೆಱೆವನ್ತೆ ಕೆಯ್ನೀರೆಱೆದು Pb. 5, 25 va.]; (Abh. P. 5, 125; Rśv. 14, 148). ಮೞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೊಯ್ನೀರಿಂ ಬೆಳೆಗುಮೆ ಧರೆ? (Ch. v. 20). — ಪೊಯ್ವೞ್. -ಪೞ್. to receive blows (Abh. P. 14, 106).

ಪೊಯಿ poyi. = ಪೊಯ್ 1, etc. to beat, etc. (ಮೋದು, ಎಱಗು Śs.). ಪೊಯಿದ ಎಡೆ (ಬಾಸುಟ್ Ct. I, 17). ಪೊಯಿದುದು (ಬಿಸಸನ Śs.). — ಪೊಯಿದಾಡು. = ಪೊಯ್ದಾಡು. (J. 8, 31. 32).

ಪೊಯಿಲ್ poyil. = ಪೊಯ್ಲು, etc. [ಪೊಯ್ದೊಡೆ ಬೞುಬಂ ಪೊಯಿ ಲ್ವೆತ್ತನ್ತೆನುಮುನಜಾಯದೆ Pb. 8, 70 va.]; (Grj. 1, 120 va.).

ಪೊಯಿಸು poyisu. = ಪೊಯ್ಸು, ಹುಯಿಸು, ಹೊಯಿಸು, ಹೊಯ್ಸು. to cause to beat, etc. [ಶುಭದಿನ ಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಪ್ರಯಾಣ ಭೇರಿಯಂ ಪೊಯಿಸಿ ಪೊಱಮಟ್ಟಾಗಳ್ Ap. 4, 91 va.]; (C. Bp. 47, 32; J. 5, 72; 10, 47).

ಪೊಯ್ಲು poylu. = ಪುಯಲ್, ಪುಯ್ಯಲ್ 1, ಪೊಯಿಲ್, ಹೊಯಿಲು 2, ಹೊಯ್ಲು. beating, striking; a blow, a stroke. [ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಯ ಪೊಯ್ಲೊಳಂ ಬಾಳಕೋಳೊಳಮುಚ್ಚಳಿಸಿದ ಕಪಾಲದೋಡುಗಳಂ Pb. 11, 2 va.; Ap. 11, 146]. see Cpr. 1, 101 va.; 8, 66; J. 3, 21; ಅರಿಬೊಯ್ಲು, ತಿರುವೊಯ್ಲು, ತೆರೆವೊಯ್ಲು, ಬಿಱುವೊಯ್ಲು.

ಪೊಯ್ಸು poysu. = ಪೊಯಿಸು, etc. [ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ಸಿದಾಗಳ್ Pb. 10, 25 va.; Ap. 12, 54 va.]; (Cpr. 7, 78 va; Rśv. 10, 10 va.; C. Bp. 47, 30; J. 7, 1).

ಪೊರಕೆ porake. 1. = ಪೊರೆ 7. mistake, etc. — ಪೊರಕೆಯೇೞು. = ಪೊರೆಯೇೞು. (My.).

ಪೊರಕೆ porake. 2. = ಪರಕೆ 2, etc. a broom. (My.; Tc.).

***ಪೊರಜೆ poraje.** thick rope. ನಿಷಾದಿಗಳಱೆಯ ಪೊರಜೆವಿಡಿದು ಕೊರಲಬಳಿಗಳೊಳೆ ಕಾಲ್ಗೋದು ಪರಿಯಿಸುವ ರಸತ್ತಾರುಗರುಮಂ Pb. 12, 60 va.

ಪೊರದು poradu. = ಪೊರೆದು. P. p. of ಪೊರೆ 1 & 3.

ಪೊರಮ porama. nourishing, fostering, rearing (C. Bp. 53, 20).

***ಪೊರಸು porasu.** a cot made of twisted coir. ಜೂದಿನೊಳ್ ಪೊರಸಱುವನ್ತೆ ತಮ್ಮರಸುಗೆಟ್ಟು Pb. 8, 85. (*cf.* ಬೆಳ್ಪೊಱಸು).

ಪೊರಳ್ poraḷ. = (ಉರುಳ್ 1, etc., ಪುರುಳ್ 2), ಪೊರಳು, ಹೊರಡು 1, ಹೊರಳು. to roll; to welter, to wallow (ಲುಠನ Śmd. Dh.; ಪರಿಲುಠನ Śmd. Dh. Cm. ad ಹೊರಡು; [Tu. ಪುಡೆರ್, ಪುರೆಳ್]; Te. ಪೊರಲು; M. ಪಿರಟ್ಟು; T. ಪಿರಟ್ಟು, ಪುರಟ್ಟು, ಪುರುಳ್; see s. ಪುರ). P. p. ಪೊರಳ್ದು (Śmd. 55). [ತಳಿರ್ಗಳ ಪಾಸಿನೊಳ್ ಪೊರಳು ತಿರ್ದಱಲಂಕಿಡೆ ಸೋಂಕೆ Pb. 5, 27; Ap. 2, 11]. ಭೃಂಗಶಿಶು ... ಕೇಸರದೊಳ್ ನಲುವಿಂ ಪೊರಳ್ದು (Cpr. 7, 60). see Cpr. 1, 41; Bp. 52, 4; 3, 26; 11, 34; 13, 35. 50. 58; 14, 14; 19, 20; 22, 21.

ಪೊರಳಿ porali. = ಹೊರಳಿ. a heap, etc. (J. 22, 26; see s. ಪೊಪ್ಪುೞು).

ಪೊರಳು poralu. = ಪೊರಳ್, etc. P. p. ಪೊರಳಿ. — ಪೊರಳು ಪೊರಳು. rep. (Bp. 6, 24; 56, 53; 57, 45. 60).

ಪೊರಳ್ಚು poralcu. = ಹೊರಳಿಸು. to cause to roll, etc. (ಲುಠನ Śmd. Dh.; J. 4, 44; 21, 32; 24, 34). ಕಾಳದೊಳಗೆ ಕಾರ್ಮುಗಿಲಂಜನದ ಕಲಸಿ, ತನಿರಸದೊಳು ನೆಱೆ ಪೊರಳ್ಚಿದ ನೀಲಪುತ್ರಿಕೆಗಳನ್ತೆ... ಕಿರಾತರ ತನುಚ್ಛವಿ ಮುಸುಕೆ (Rāghc. 17, 64). see ಹೊರಡು 1.

ಪೊರಿಗೆ porige. = ಪರಕೆ 2, etc. a broom. see ಕಸಬೊರಿಗೆ.

ಪೊರೆ pore. 1. = ಹೊರೆ 1. to nourish, to cherish, to foster, to support, to sustain, to preserve, to invigorate (ಪೋಷಣ Śmd. Dh.; see s. ಪುರಿ 4; T. ಪೋಱು, Te. ಪ್ರೋಚು, to preserve, save). P. ps. ಪೊರದು, ಪೊರೆದು. ಪೊರೆವುದು (ರಕ್ಷಣ, ತ್ರಾಣ Si. 388). ಪೊರೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪುಷ್ಟ, ಪುಷಿತ 380; ತ್ರಾತ, ರಕ್ಷಿತ, ಗುಪ್ತ, etc. 383). [ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿದೀವ ಚಾಗಮೊಡಱೋಡುವಿನಂ ಪೊರೆದೊಳ್ಪಿಗಟ್ಟಿಯೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿರೆ Ap. 2, 24]. ಪೊರೆವಂ (ಅಳ್ದಂ Ct. I, 27). see Cpr. 8, 13; Bp. 13, 18; 32, 47; 40, 44; 47, 45; 50 sum.; 54, 70; J. 5, 16; 8, 18; 18, 8. 15; 19, 27. 2, to be nourished or fed (J. 1, 1).

ಪೊರೆ pore. 2. = ಪುರಿ 4, etc. nourishing; invigoration, refreshment, etc.; [self protection. ಪೊರೆಯುಂ ಪನ್ತಮುಮಿಲ್ಲದನ್ತೆ ಮನದೊಳ್ ನಿಷ್ಕಾರಣಂ ಕಾಯ್ವರಂ Pb. 7, 35]. — ಪೊರೆಯೇಱುಸು. -ಏಱುಸು. to refresh, etc. (Grj. 7, 11 va.; Śsv. 2, 42 va.). — ಪೊರೆಯೇಱು. -ಏಱು. a refreshing or an invigorating feeling or elation to rise; to feel animated or elated, etc. (Cpr. 6, 89; Grj. 3, 17; 9, 6 va.; V. 5, 74 va.; J. 28, 59).

ಪೊರೆ pore. 3. = (ಪೊಲ್ 1), ಹೊರೆ 2. to be joined, to join; to be put or attached to; to be applied to (see ಪುರುಡಿಸು); to join (v. t.); to come near; etc. [ದೋರ್ವಲದುರ್ವು ಬೀರದೊಳ್ ಪೊರೆದಿರೆ ಬಿನ್ನಣಂ ನೆಗೞೆ Pb. 10, 78]. ಪೊರೆದ ಕೊಂಕು (ಕುಟಿಲ, ಕುಚಿತ, etc. Mr. 429). see Cpr. 8, 32. 101; Bp. 20, 11; C. Bp. 5, 51; Rśv. 13, 87; J. 12, 8; ಪಂಚಮವ್ಪೊರೆ, ಮದವ್ಪೊರೆ.

ಪೊರೆ pore. 4. = ಹೊರೆ 2, ಹೊರೆ 3. joining; union; connection; nearness, neighbourhood, vicinity; side (ಉಪಸರ್ಗ Śmd. Dh.; ಪಕ್ಕ, ಪೊರ್ದುಗೆ, ಕೆಲ, etc., ಸಮೀಪ Kk. 33, Śm. 59; ಪಕ್ಕ Śm. 78; ಕಟಕ Mr. 523; Te. ಪೊರುಗು). ಅತುಲಪರ್ವತದ ಪೊರೆ (ವಪ್ರ Mr. 477)); ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ (ಸಾನು, ಕಟಕ, ಭೃಗು, ತಟ, ನಿತಮ್ಬ 97). see Bp. 1, 54; 11, 43; 27, 11; 28, 35; 41, 4; 42, 19; Rāghc. 17, 69. 70; Śsv. 4, 47; 5, 12.

ಪೊರೆ pore. 5. = ಪರಿ 5, ಪೆರೆ 4 q. v., ಪೆರೆ, ಹೆರೆ, ಹೊರಿಕೆ, ಹೊರಿಗೆ, ಹೊರೆ 4. a fold; a layer, a stratum, etc. (ಉಪಶಲ್ಯ Śmd. Dh.; Cpr. 9, 71; My., Te.; T. ಪುರೈ, a separation in a bag; a room, also M.; a niche in a wall; Sk. ಪುರ, skin). [ಮುಗಿಲ ಪೊರೆಯೊಳ್ ಅಡಂಗಿದಂ Pb. 6, 20 va.; Ap. 11, 110;

2, 61 va.]. ಪೊರೆ ಕಳಚಿದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ, ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ Si. 77). see ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ್ಪೊರೆ, ಮುಗಿಲ್ಪೊರೆ. [— ಪೊರೆವೊರೆ. -ಪೊರೆ. rep. series of layers. ಬಲ್ಮುಗುಳೊಳ್ ಪೊಱಕೆದೋಱಿ ತೆಪ್ಪೆರಲ್ ಪೊರೆವೊರೆಯಂ ಸಡಿಲ್ಚೆ Pb. 5, 33; Ap. 11, 110]. — ಪೊರೆವೊರೆಗೊಳ್. -ಪೊರೆ-ಕೊಳ್. to take the form of layers or strata (Abh. P. 7, 165).

ಪೊರೆ pore. 6. = ಪುರೆ. a boil, an ulcer. see ಏಱಿಪ್ಪೊರೆ.

ಪೊರೆ pore. 7. = ಪೊರಕೆ 1, ಹೊರೆ 5. error, mistake, wrongness, fault (Te.; T. ಪುರೈ, ಪಱು). 2, the wrong way in drinking or swallowing (Te.), and the choking sensation arising from food or liquid entering the windpipe (T. ಪುರೈ, the upper part of the windpipe). — ಪೊರೆಯೇಱು. -ಏಱು. a choking sensation to arise from a mouthful going the wrong way (My.).

ಪೊರೆಯಿಸು poreyisu. = ಹೊರಿಸು. to cause to nourish, etc. (Bp. 5, 68); to have oneself nourished, to depend on any body for one's sustenance.

ಪೊಱ್ por. ಪೊಱು. = ಹೊಱು. to take upon or bear on the head (ಶಿರೋಧಾರಣ Śmd. Dh.); to bear, as a burden, etc., to carry; to support; to hold up; to take possession of mentally, to entertain, as lust; to assume or adopt, as a name; to undertake; to endure (T., M. ಪೊಱು). P. p. ಪೊತ್ತು (Śmd. 285). ಪೊತ್ತಂ, ಪೊತ್ತರ್ (287). [ಅಯ್ವರುಮಂ ನಿಜಾಂಸಯುಗದೊಳ್ ಪೊತ್ತೆತ್ತಿ Pb. 3, 9; Ap. 2, 7]. ಹಲಮಲ್ಲದೆ ಶಕಟಮಂ ಪೊಱಲಱಿಯದ, ಶಕಟಮಲ್ಲದೆ ಹಲಮಂ ಪೊಱಲ ಱಿಯದ ಎನ್ದು, ಇನ್ತು ಏಕಧುರಮುಹ ಎತ್ತಿನೊಳು ಏಕಧುರೀಣ ಏಕಧುರ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಪುಸ್ತಕಮಂ ಪೊತ್ತಿಪ್ಪ ಕೋಲ್ (ಠವಣಿಕೆ Mr. 359). ದುರಾಶೆಯುಂ ಪೊತ್ತು (Bp. 1, 36). ಅಮಲಾಮ್ಬುವಂ ತಾಂ ಪೊತ್ತು ತನ್ದು (18, 34). ಒರ್ವಯ್ಯಂ ಶಿವಾನನ್ದೋತ್ತಮಂ ತಾನೆಮ್ಬ ಪೆಸರಂ ಪೊತ್ತು (34, 4). ಕಬ್ಬಂ ಪೊತ್ತೊಡೆ (38, 58). ಕಮ್ಬಿಯಂ ಪೊತ್ತು (43, 27). ನಾಂ ಪೊತ್ತ ಹಿನ್ದಣ ಕೆಲಸವನ್ ಇನ್ದಾಯಿತ್ತು (61, 34). see Cpr. 1, 76; 3, 81; 4, 19; J. 4, 19; 17, 20. — ಪೊತ್ತುತರ್. to load upon oneself and come (Bp. 18, 34; 32, 55). — ಪೊಱು ಪೊಱು. rep. ಮಣ್ಣಂ ಪೊತ್ತು ಪೊತ್ತು (Bp. 38, 56).

ಪೊಱ pora. 1. = ಪಱು, etc. flying, etc. — ಪೊಱಗೋಲ್. = ಪಱುಗೋಲ್, etc. (Śāstrasāra in W. 1256).

ಪೊಱ pora. 2. = (ಪೆಱ, etc.), ಹೊಱ. the outside; outer. (ಪೊಱಗು Śmd. 70). — ಪೊಱ ಅಡಿ. (Śmd. 70). the upper part of the foot. [ಮನುಜ ಮಾನ್ಧಾತನ ಪೊಱ ಅಡಿಗಳ್ ವಿರೋಧಿ ಭೂಪಾಳರ ನಡಿಗೆಱಗಿಸಿದ ಸನ್ತೋಷದೊಳುನ್ನತಂಗಳಾದನ್ತೆ Pb. 2, 39 va.; Ap. 3, 9 va. — ಪೊಱಕಣ್. the outer eye. ಪೊಱಕಣ್ಣಂ ಮುನ್ನಂ ತಾಂ ಮಱ ಸಿದ ನೊಸಲೊನ್ದು ಕಣ್ಣುಮಾಗಳ್ ನೊಸಲಿಂ ಪೊಱಮುಟ್ಟೆನ್ದಿರೆ Pb. 8, 23]. — ಪೊಱ ಕಾಲ್. = ಪೊಱ ಅಡಿ. ಪೊಱಕಾಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to put down the upper or front part of the hoof. ಮುಂಗಾಲ್ಗಳಂ ನೆಗಪಿ ನಿಲ್ವ, ಪಿಂಗಾಲ್ಗಳಂ ಕಿಱ್ತು ದಾಣ್ಬುವ, ಪೊಱ ಕಾಲ್ಗೊಳ್ವ, ಮರಳಿ ಮೆಟ್ಟು ವ ... ಅಶ್ವಂಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.). — ಪೊಱ ತೊಲಗು. to have the menstrual discharge. ಕಾನ್ತೆಯರ್ ಪೊಱ ತೊಲಗೆ ಋತು ಎನಿಕು (Mr. 468). — ಪೊಱದಡಿ. -ತಡಿ. the opposite shore (Cpr. 8, 4 va.). — ಪೊಱದೋಣ್ಟ. -ತೋಣ್ಟ. a garden at the outside (of a town, J. 31, 54). — ಪೊಱ ಪಾಯ್. to go or come forth (Cpr. 8, 61; Abh. P. 9, 48). — ಪೊರ ಪೊಣ್ಮು, to come forth, etc. as precious stones, words, lustre, moonshine; to go through and come out on the other side, as a discharged arrow [ಪೊಱಪೊಣ್ಮುವ ನಯನ ಜಲಂಗಳನುತ್ತರೀಯ ವಲ್ಕಲ ವಸನೋಪಾನ್ತದೊಳೊತ್ತುತ್ತುಂ Pb. 8, 2 va.; Ap. 1, 39]; (ಪೊದಟ್ Ct. II, 75; ಉಚ್ಚಳಿಸು Kk. 74, Śm. 65; Cpr. 3, 61; Abh. P. 12, 96; Grj. 3, 42; Rśv. 1, 84). — ಪೊಱ ಬಳಸು. environs (C. Bp. 42, 24). — ಪೊಱ ಬೀಡು. an outer halting-place or encampment (C. Bp. 47, 32). — ಪೊಱಮಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಹೊಱ ವಡಿಸು, ಹೊಱವಣ್ಡಿಸು. to cause to go out; to cause to start; to cause to leave; to turn out, to expel [ತಪಸಿಗಳ ಕೈಯಂ ಪಿಡಿದು ಯ್ದುವರ ಗುಹೆಗಳಂ ಪುಗಿಪ ಪೊಱಮಡಿಪ ಚಪಳ ಕಪಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va. ನೀ ಸಂಸರಣಾಮ್ಭೋರಾಶಿಯಿನ್ದಂ ಪೊಱಮಡಿಸೆನಗಂ ನೀನೆ ಹಸ್ತಾವ ಲಮ್ಬಂ Ap. 2, 49]; (Bp. 26, 17; Rśv. 6, 11 va.; J. 5, 27; 21, 5). — ಪೊಱಮಡು. -ಪಡು. = ಹೊಱವಡು, ಹೊಱವಣ್ಡು. (the form of ಹೊಱವಣ್ಡು has been only presumed from ಹೊಱವಣ್ಡಿಸು). to obtain or get to, the outside: to go outside, to egress; to set out, to start; to leave, to quit [ಆ ದ್ವಿಜನ್ಮ ಸಭೆಯಂ ಪೊಱಮಟ್ಟೊಡೆ Pb. 3, 61; Ap. 2, 20]; (T. ಪುಱಪ್ಪಡು; Tu. ಪಿದಾಡು; M. ಪುಱಪ್ಪೆಡು; Śmd. 67. 234; Cpr. 2, 39. 47; 4, 15; 5, 105; Grj. 2, 106 va.; Bp. 32, 24; 44, 15; 47, 23. 53; 53, 63; 58, 63; 61, 34; C. Bp. 5, 7; Rśv. 5, 119; 6, 10 va. & 116 va.; J. 2, 46. 67; 3, 9; 6, 1; 8, 3; 31, 53. 54; 28, 4. 16. 48; 29, 32; 33, 19). P. p. ಪೊಱಮಟ್ಟು. — ಪೊಱಮಾಱ್. -ಱು. (-ಪಾಱ್, or -ಮಾಱ್). 1. to flee (ಪಲಾಯನ Śmd. Dh.). [ನಗೆ ಪಗೆವಾಡಿ ಗೋಗ್ರಹಣದೊಳ್ ಪೊಱಮಾಱಿದ ಬನ್ನಮೊನ್ದು Pb. 10, 111]. ಪೊಱಮಾಱಿದೆ, ಸಯ್ತು ಪೋಕುಮೇ ಪರಸೈನ್ಯಂ? (290, o. r. ಸಯ್ತೆ). — ಪೊಱಮಾಱ್. -ಱು. 2. flight (ಬೆನ್ನೀಹ Śmd. II; ಬೆನ್ನೀವುದು Kk. 79). — ಪೊಱಮಾಱ್. -ಱು. 3. = ಪೊಱಪಾಱ್. (ಕೊಂಚೆ Ct. I, 62). — ಪೊಱ ಮಿಂಚು. outward shine: vain display of what is not one's own. ಪೊಱ ಮಿಂಚುಗೆಯ್, to make a vain display etc. (Rśv. 11, 92. 165). — ಪೊಱ ಮುಯ್ಯು. the back-portion of the shoulder [ಅಗಳ್ ಪೊರಮುಯ್ಯುವರಂ ತೆಗೆನೆಱೆದುಱಿದೆಚ್ಚಂ Pb. 10, 110]; (Cpr. 6, 37; Abh. P. 13, 47. 87. 142). — ಪೊಱ ಮೆಯ್. the outside of the body (Śsv. 2, 84). — ಪೊಱ ವಳೆಯ. environs (J. 17, 22). — ಪೊಱವಾಱ್. -ಱು. (-ಪಾಱ್). (Śmd. 59). = ಪೊಱಮಾಱ್ 3, ಹೊಱವಾಱ್. a buttock; the posteriors, the buttocks (ಜಘನ Ct. II, 75; ನಿತಮ್ಬ Śm. 70; C. Bp. 37, 43; J. 30, 6; *cf.* ಪಿಱಿ, ಪೊಱ). ಪೊಱವಾರ್ಗ (Śmd. 139). — ಪೊಱಪೊಱಲ್. -ಪೊಱಲ್. the outside of a town (Cpr. 5, 86; Abh. P. 3, 35 va.; 7, 126 va.). — ಪೊಱ ಸೂಸು. = ಹೊಱ ಸೂಸು. to run, flow, or come out or forth (Cpr. 8, 50; Rśv. 13, 96; J. 3, 9).

ಪೊಱಗು poragu. = ಪೊಱ 2 (Śmd. 70), ಪೊಱಗೆ (145), ಹೆಱಗು, ಹೊಱಗು, ಹೊಱಗೆ. the outside; outside (ಬಹಿಸ್ Nr.). declension; ಪೊಱಗಣ, ಪೊಱಗಣಿಂ (135). [ಮಾಡುವ ಕಿಡಿಸುವ ಗಸ ಣಿಗೆ ನಾಡೆಯುಮದು ಪೊಱಗು Ap. 1, 46]. ಹಱುಗವಿಗಳ ಕಬ್ಬಂಗಳ ಪೊಱಗೊಳಗಕ್ಕರದ ಹೊಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿದೊಡೆ (Ch. v. 19; repeated in Grj. 1, 30). —ಪೊಱಗಣಂ -ಅಂ. (Śmd. 136). a man who is outside.

ಪೊಱಗೆ porage. = ಪೊಱಗು, q. v. [ಇವೆಲ್ಲವಂ ಪೊಱಗೆ ಬಿಸುಟು ಬನ್ದಿಂ Pb. 1, 130 va.]. ಕವಿ ಪೊಱಗಿರೆ, ಕೀಟ್ ಒಳಗಿರೆ ಅವಿರಲವೋ? ತುರಗಮುಖಮೊ? ನೃಪಮನ್ದಿರಮೋ? (Śmd. 145). see Cpr. 1, 120; V. 9, 59; J. 2, 46; 29, 24. — ಪೊಱಗಾಗು. -ಆಗು. to get outside, to be removed from or disconnected; not to belong to (Cpr. 3, 7). [ಇವು ಭದ್ರದೇವರ ಚಾಗದೊಳ್ಪೊಱಗಾದುವೇ Pb. 1, 29]. ಆತನುಂ ನೀನುಮ್ ಆನುಂ ಪೊಱಗಾಗಿರ್ದೆವು ಉರ್ವೀಪತಿಗೆ ಪಿಸುಣರಿಂ (Śmd. 262). — ಪೊಱಗಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or place outside (Bp. 3, 58; Rśv. 6, 10 va.). — ಪೊಱಗೆ ಪುಟ್ಟು. to be born or originate

outside; to be different from. ಆ ರತಿಸ್ಥಿತಿಯಿನ್ದ ಪೊಱಗೆ ಪುಟ್ಟುವ ಮನವಿಕಾರಂ ಸ್ವಭಾವಮಕ್ಕು; ಅದು ರಸಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 75). [— ಪೊಱ ಪೊಱಗೆ. rep. ಪಸರಿಸಿದ ಪಯಃಪೂರದ ಪೊಸವೆಳ್ಪು ನಿಜಾಂಗರುಚಿಯ ಪೊಱ ಪೊಱಗೆ ಪೊದೞ್ದೆಸದಿರೆ Ap. 7, 91].

ಪೊಱಬಿಗ poṟabiga. = ಹೊರಬಿಗ. an outsider: a stranger, an alien (J. 21, 59).

ಪೊಱಲೆ poṟale. = ಪುಱುಲೆ, q. v. N. of a bird.

ಪೊಱಿಗೆ poṟige. = ಹೊಱಿಗೆ. the act of taking upon the head, etc.; assuming, undertaking; burden (Bp. 35, 22; J. 31, 42); business, work (C. as ಹೊ-).

ಪೊಱಿಸು poṟisu. = ಹೊಱಿಸು. to cause to take upon the head; to cause to carry; to have carried; to put upon; to impose, as a charge; to impute, as a blame, etc.; to impose, as a charge. ದಾಳಿವ್ಪುವಡಿನ್ನೆನೆಗಳಂ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನೆಡೆಗೆ ವನಪಾಲಕಂ ಪೊಱಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಅಯ್ತನ್ದಂ (C. Bp. 45, 29). ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಪೞಿ ಪೊಱಿಸದೆ (J. 18, 15). see J. 34, 1.

ಪೊಱು poṟu. = ಪೊಱ್. q. v. to bear on the head.

ಪೊಱೆ poṟe. = ಹೊಱೆ. a load, a burden (ಭಾರಣೆ Ct. I, 82). [Tu. ಪುದೆ]. 2, the burden: bulk, measure, quantity, size, extent (ಮಾತ್ರೆ, ಹೊಱೆ Nn. 157). [ಕಡುಪೆಮ್ಪಿನ ಪೊಱೆಗೆ ನೀವು ಮೊದಲಿಗರಾದಿರ್ Pb. 6, 12; Ap. 6, 23. ತುಱುಗೆಮೆ ನೀಳ್ದ ಪುರ್ವು ನಿಡುಗಣ್ ಪೊಱೆಯಲ್ಲದೆ ಬಟ್ಟೆತಪ್ಪ ಬಾಯ್ದೆಱೆ Pb. 1, 108]. see ತಳಿರ್ವೊಱೆ, ಬಿಣ್ಪೊಱೆ, ಬೆಟ್ಟಿಮ್ಪೊಱೆ; Cpr. 5, 106; Abh. P. 4, 41; J. 13, 21. — ಪೊಱೆಯಾಳು. -ಆಳು. a porter (J. 5, 73; 7, 5).

***ಪೊಱೆವೊರಕ poṟevoraka.** one who bears the weight. ಬಿರಿಮುಗುಳ್ಗಳ ಪೊರೆವೊರೆಯೊಳ್ ಪೊಱೆವೊರಕನಲ್ಲದಲ್ಲು ಗುವ ರಜಮ್ಬೊರೆದು Pb. 5, 5.

ಪೊರ್ಕುೞಿ porkuḻi. (Śmd. 239, o. r. ಹೊರುಕುೞಿ). = ಪೊಕ್ಕುೞಿ 2. a wave (ಅಲೆ Kk. 53, o. r. ಪೊಕ್ಕುೞಿ; see s. ಪುಗ್ಗು, ಪೊಮ್ಪುೞು, & *cf.* ಪುರ).

ಪೊರ್ಕುೞ್ porkuḷ. = ಪೊಕ್ಕುೞ್, etc. the navel. [ಈ ಪೊರ್ಕುೞ ಪೊನ್ದಾವರೆವೊಕ್ಕು ಮೇಣವಂ ಬರ್ದುಂಕುವನೇ Pb. 11, 121]; (Abh. P. 13, 54 va.; Rśv. 6, 11 va.).

***ಪೊರ್ಕುೞಿ porkuḻi.** whirlpool. ನೀರ್ ಪೊರ್ಕುೞಿಯೊಳ್ ಜೋಲ್ದುಳ್ಳಡೆ Ap. 11, 149. fr. ಪೊರ್ಕುೞ್.

ಪೊರ್ತು portu. = ಪೊೞ್ತು, etc. the sun, the time, etc. (Cpr. 8, 55). [Tu.].

ಪೊರ್ದು pordu. 1. = ಪೊರ್ದ್ದು 2, ಪೊನ್ದು 1, ಹೊದ್ದು 2, ಹೊನ್ದು 1. to join; to be or come in contact, to unite; to go or come nigh, to approach; to enter; to fit; to agree; to come by, to obtain, to get, to attain, to reach; to come upon (a person), as blame (ಸಮಾಪ Śmd. Dh.; ಪೊರ್ದುಗೆಯೊಾಗು 195 Cm.; see ಪುರುಡಿಸು, ಪೊಣರ್ 1, ಪೊರೆ 3). [ಸೇವ್ದವಗುಣಂ ಗುಣರೂಪದೆ ಪೊರ್ದುಗುಂ Kr. 1, 134; Pb. 2, 39; Ap. 3; 80]. ಪೊರ್ದಿದುದು (ಉಪನತ, ಉಪಸನ್ನ, ಉಪಸ್ಥಿತ Hlā.). ಪೞಿ ಪೊರ್ದದ ಅಮಲಚರಿತಂ (Rśv, 14, 14 va.). ಪಂಚತ್ವಮಂ ಪೊರ್ದಿದರ್! (Śmd. 255). see Śmd. 278. 289. 298; Cpr. 1, 5. 78; 2, 40; 3, 41; 4, 22; Abh. P. 10, 94.

ಪೊರ್ದು pordu. 2. = ಪೊನ್ದು 2, ಪೊರ್ದುಗೆ. (Cpr. 4, 88).

ಪೊರ್ದುಗೆ porduge. = ಹೊದ್ದಿಕೆ, ಹೊದ್ದಿಗೆ, ಹೊದ್ದುಗೆ, ಹೊನ್ದಿಗೆ, ಹೊನ್ದಿಗೆ, ಹೊನ್ದುಗೆ, ಹೊರ್ದುಗೆ. joining; contact, touch; connection; union; harmony; nearness, vicinity, proximity (ಪತ್ತುವುದು, ಸಂಶ್ಲೇಷ Śmd. Dh. s. ಪತ್ತು; ಪತ್ತುವುದು Śm. 79; ಪೊನ್ದುವುದು 98; ಸಮ್ಬನ್ಧ Śmd. 6; ಉಪಹ್ವರ Hlā.; ಸನ್ನಿಧಿ, ಸನ್ನಿಕರ್ಷಣ Nr.; ಸಂಹರ, ಹೊದ್ದುಗೆ Nn. 105; ಕೆಲ, ಪಕ್ಕ, ಪೊರೆ, etc., ಸಮಾಪ Kk. 33, Śm. 59; ಪಕ್ಕೆ Śm. 79, Cpr. 7, 69. 79). 2, what is appended: a appendage, something subordinate or inferior. — ಪೊರ್ದುಗೆಯುಂ ಮಾಡು. to join (v. t.), etc. (ಪತ್ತಿಸು Śmd. 141 Cm.; ಪೊಸಯಿಸು 268 Cm.). — ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗು. -ಆಗು. to join (v. i.), etc. (ಅಮರ್ Śmd. 3. 46. 52. 76 Cm.; ಸನ್ನಿಸು 114 Cm.).

ಪೊರ್ದುಗೆಕಾಱ porduge-kāṟa. a companion (V. 6, 41).

ಪೊಲ್ pol. 1. = (ಪೊರೆ 3), ಹೊಲಿ. (to join, v. i.; to agree with, to liken, *cf.* ಒಲ್ I & 2, ಪೋಲ್ 1); to be fit, befitting, or proper; to excel. 2, (to join), to sew (ಸ್ಯೂತ Śmd. Dh.; Tu., M. ಪೊಲ್ಲು; T. ಪೊರ್ರೈ, to compare; to sew; T. ಪುಲ್ಗು, to embrace; ಪುಲ್ಲು, v. i., to unite, copulate; to consent, agree; to draw near, be near; to join, couple; M. ಪುನೆ, ಪುಲ್ಗು, ಪುಲ್ಲು, to embrace; see ಪುಣರ್ 1; ಪೆಣಸು; T. ಉಲ್ಲು, to mend or braid a net). P. p. ಪೊಲ್ತು (Śmd. 287 Cm.). [ಅಡಿಯೊಳ್ ಪಾಸಿದ ಚರ್ಮರತ್ನಪಟಮಂ ತಚ್ಛತ್ರರತ್ನಂ ಬೆಡಂಗಿಡಿದೋರಲ್ಸಿರೆ ಮುಟ್ಟೆ ಪೊಲ್ದ ತೆಱದಿನ್ನಿಪ್ಪಾಗೆ Ap. 13, 60]. ಕವಿತಾಪ್ರೌಢನೆ ಪೊಲ್ತ ಪೊಲ್ ಕೃತಿಯೊಳ್ ಅಜ್ಞಂ ಪೊಲ್ವನೇ? (Jñv. 1, 13). ಎಲೆ ದೇವ, ಬುಧಂ ನೆಗೞಲ್ ಅಕ್ಕುಮೇ ಪೊಲ್ಲದುದಂ? (Rśv. 13, 11).

ಪೊಲ್ pol. 2. = (ಪೊಲೆ No. 2), ಹೊಲ್. meanness, vileness, badness, impropriety, disagreeableness, adverseness, inauspiciousness, noxiousness. — ಪೊಲ್ಲಂ. -ಅಂ. a mean, etc. man. ಪೊಲ್ಲರಲ್ಲದವರಂ ಪೊಲ್ಲರೆನ್ದು, ನುಡಿದು (Abh. P. 16, 39 va.). — ಪೊಲ್ಲದು. -ಅದು. = ಪೊಲ್ಲ, q. v. that is mean, etc. (Cpr. 2, 93 va.; 4, 58; Abh. P. 8, 56 va.; 11, 100 va.; 16, 39 va.; V. 9, 59). ಆ ಕನ್ನಿಕೆ ಪೊಲ್ಲದು (Śmd. 109). ಎನಿತುಂ ಕಾಯ್ದುಂ ಬೆನ್ನೀರ್ ಮನೆ ಸುಡದೆಮ್ಬನ್ತೆ ನಿನಗವರ್ ನಿಲೆ ಕಾಯ್ದುಂ ಮನದೊಳ್ ಪೊಲ್ಲದನೆನ್ದುಂ ನೆನೆಯರ್; ಅದಂ ನಮ್ಬು, ಕುರುಕುಲಾನ್ವಯಭಾನೂ (216, o. r. ಪೊಲ್ಲಮನೆನ್ದಂ). — ಪೊಲ್ಲಳ್. -ಅಳ್. a mean, etc. woman (Abh. P. 6, 35).

ಪೊಲ pola. (Śmd. 94). = ಹೊಲ 3, (ಪೊಲಬು, etc.). a plough-field; a corn-land (V. 4, 3; J. 3, 4; 13, 25; 33, 5; Te.; T., M. ಪುಲ). [ಪೊಲನಮಡುಗಿ ಬನ್ದು ದುಡಿದುದು ಪುಲ್ Pb. 5, 37; Ap. 6, 58]. ಪೊಲನಂ (Śmd. 130). ಪೊಲಕೆ or ಪೊಲಕ್ಕೆ (139). ಪೊಲಗಳ್ or ಪೊಲಂಗಳ್ (126). ಪೊಲದಲ್ಲಿ ಇರ್ದಂ, ಪೊಲದೆ ಎಱ್ತನ್ದಂ (63). ಪೊಲ ಗದ್ದೆಗಳ ಕೊಯ್ವುದು (ಲವ, etc. Nr.). 2, a place (Abh. P. 5, 18; 6, 113; T. ಪುಡ, ಪುಡೈ, ಪುಲ; M. ಪುಡೆ, ಪುಲ); an object of sight; direction, a point of the compass (T. ಪುಲ; see s. ಪೊಲೆ). ಪೊಲನಱಿಯದ, ನೆಲನಱಿಯದ, ಕೆಲನಱಿಯದ, ಮಿಗದ ಮೂಱು ವಿಧವಱಿಯದ (Śmd. 127). ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಪೊಲನಾದುದು ಪೊಪ್ಪೊಟ್ಟಂ (Abh. P. 1, 44). see ಆಡುವೊಲ, ಕಣ್ಬೊಲ, ಕೆಯ್ಬೊಲ, ಪಾಱೆಬೊಲ, ಬೆಳವೊಲ. — ಪೊಲಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to watch a field (J. 3, 8).

ಪೊಲತಿ pole-ti. (Śmd. 240). = ಹೊಲತಿ. a low-caste woman.

ಪೊಲದಿ poladi. a lewd, profligate man (ಸಿತಗ, ಸೊನ್ದೆ Śmd. II, Śm. 57; ಸಿತಗ Kk. 84; M. ಪುಲಯಾಡಿ).

ಪೊಲಬು polabu. = (ಪೊಲ), ಪೊಲಮ್ಬು, ಹೊಲಬು. (a clear place, a clearing, see s. ಪೊಲ್): a way; a manner, a mode, a circumstance (J. 18, 4; Te. ಪೊಲುಪು). [— ಪೊಲಗಿಡಿಸು. to ruin the proper way. ಪಟಿಗನ್ನಡಮುಂ ಪೊಲಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿವರಾಗಮ ಬಲಹೀನರ್ Kr. 1, 48]. — ಪೊಲಬಱಿ. - ಅಱಿ. to know the circumstances (J. 31, 47). — ಪೊಲುಬುಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see the ways of (J. 5, 62).

ಪೊಲಮ್ಬಿಗ polambu-iga. = ಹೊಲಬಿಗ. (Śmd. 233). a man who knows his where-abouts, etc.

ಪೊಲಮ್ಬು polambu. = ಪೊಲಬು, etc. — ಪೊಲಮ್ಬುಗಿಡು. -ಕಿಡು. one's way to be lost: to be at a loss (Grj. 2, 106 va.). — ಪೊಲಮ್ಬುದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. one's manner to fall: to lose one's discretion (Cpr. 8, 81,). 2, one's way to be lost: to go astray (Rśv. 5, 55 va.).

ಪೊಲಸು polasu. = ಹೊಲಸು. impurity, etc. [ನೆತ್ತರೊಳ್ ಪೊರೆದು ನಿರನ್ತರಂ ಪೊಲಸು ನಾಱುವ ಮೆಯ್ಯನೆ ಕರ್ಚಲೆನ್ದು Pb. 11, 51]; (V. 28, 70).

ಪೊಲಿಗೆ polige. = ಹೊಲ್ಗೆ, ಹೊಲಿಗೆ. sewing; needle-work (ಸೇವನ, ಸೀವನ, ಸ್ಯೂತಿ Nr.). [Tu.].

ಪೊಲೆ pole. = ಹೊಲೆ 2. the menstrual flux, the lochia; impurity from childbirth (ಮುಟ್ಟಲ್, ಮುಟ್ಟವೆ, ಮಾಣಿಕ, ಸೂತಕ Ct. II, 51; M. ಪುಲಿ; T. ಪೊಲೆ, to shine; ಪುಲರಿ, the dawn; ಪೊಲ, beauty; gold = ಪೊನ್, ಪೊಲಿವು, ಪೊಲ್ಬು, lustre; ಪೊಱ, beauty; a spark; ಪುಲ್ಕು, ಪುಲ್ಲೈ, a brown, yellowish colour; M. ಪುಲರು, to dawn, light to appear; ಪುಲರ್, ಪುಲರ್ಚೆ, dawn, day-break; ಪುಲರ್ತು, to bring to light; ಪೊರಿ, a spark; Te. ಒಲೆ, ಪೊಲಚು, ಪೊಲುಚು, to appear, come to light; ಪೂಲಿ, bloom, freshness; see ಪುರುಡು 2, ಪೊನ್; cf. ಪೊಳೆ 1). 2, taint, pollution, defilement in general; meanness, baseness, sin (Abh. P. 10, 94; J. 5, 25). — ಪೊಲೆಗಲಸು. -ಕಲಸು. intermixture with impurity (with regard to caste, J. 2, 5). — ಪೊಲೆಗಿಡು. ಕಿಡು. impurity, etc. to be lost or gone (Cpr. 4, 72). — ಪೊಲೆಯ. -ಅ 8. = ಹೊಲೆಯ. an impure, or base, man, a sinner (Abh. P. 10, 94); a low-caste man, an out-caste, a Puliah or Pariya [ಕಡುವನ್ದೆಯನೊಳ್ಗಲಿಮಾಟ್ಟಿ ತಕ್ಕನಂ ಪೊಲೆಯನೆ ಮಾಟ್ಟಿ Pb. 12, 92]; (ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ಹೊಲೆಯ Nn. 152; M. ಪುಲಯ; T. ಪುಲೈಯ, ಪುಲೈಯ). [ತನ್ನೊಡವೋಪ ಪೊಲೆಯರ ಕೂಸುಗಳ್ Vr. 12, 6]. — ಪೊಲೆವಾತು. -ಮಾತು. a mean word (V. 6, 14). [— ಪೊಲೆವುಲ್ಲೆ. -ಪುಲ್ಲೆ. a deer which has just delivered. ತೊಡರ್ದಟ್ಟಿ ಪೆತ್ತ ಪೊಲೆವುಲ್ಲೆಯಳ್ಳೆವಿಳ್ಳೆಯಾದ ಮಾತಂ Ap. 12, 29 va.].

ಪೊಲ್ಗೆ pol-ge. (Śmd. 248). = ಪೊಲಿಗೆ, etc. sewing, etc.

ಪೊಲ್ಲ polla. (fr. ಪೊಲ್ 2). = ಹೊಲ್ಲ 1. an abbreviation of ಪೊಲ್ಲದು, q. v. (Śmd. 210). meanness, etc. (T. ಪೊಲ್ಲಾ, ಪೊಲ್ಲಾದು, which forms seem to belong to ಪೊಲ್ 1). [ಪಗೆವಂಗೆ ಪಾಪಕರ್ಮಂ ಪೊಲ್ಲಂ Kr. 1, 79]. ಕಾಗೆ ಗೂಗೆ ಹುಲಿ ಕತ್ತೆ ಹೊಗೆ ಅನ್ತಪ್ಪ ವರ್ಣಂ (ಕುದುರೆಯಲ್ಲಿ) ಪೊಲ್ಲಂ (Mr. 278, o. r. ಹೊಲ್ಲಂ); (ಅದಱ) ಹಲ್ಲು ಕಪ್ಪಾಗಿರಲು ಪೊಲ್ಲ (o. r. ಹೊಲ್ಲ 277). see V. 6, 6. — ಪೊಲ್ಲ ಕೆಯ್. to commit a vile or sinful act (Abh. P. 9, 9; 10, 168). — ಪೊಲ್ಲಮಾತು. a bad, adverse word (Abh. P. 9, 167). [— ಪೊಲ್ಲ ಮಾನಸ. = ಪೊಲ್ಲಮಾನಿಸ. ದುರ್ಯೋಧನನಪ್ಪೊಡೆ ಪೊಲ್ಲಮಾನಸನಾತನುಂ ನೀಮುಮೊನ್ದೆಡೆಯೊಳಿರೆ Pb. 2, 92 va. — ಪೊಲ್ಲಮಾನಿಸಿ. a wicked woman. ನೀಂ ಪೊಲ್ಲಮಾನಸಿಯೆ ಎನ್ದು ಮನದೊಳೆ ಬಗೆದೆಂ ನಿನ್ನನ್ನೊಳ್ಪಿದರಾರುಮಿಲ್ಲ Vr. 16, 28]. — ಪೊಲ್ಲಮಾನಿಸ. a bad man. ಪೊಲ್ಲಮಾನಿಸರ ಪೊಲ್ಲಮೊಗಂಗಳ್ (Śmd. 210). — ಪೊಲ್ಲಮೊಗ. (= ಪೊಲ್ಲದುಮೊಗ Śmd. 210). a bad, evil face or look. [—ಪೊಲ್ಲಲಿಂಗಿಗಳ್. adulterers. ಧೂರ್ತರಪ್ಪ ಪೊಲ್ಲಲಿಂಗಿಗಳ ಪೆರ್ಚ್ಚಕ್ಕುಂ Vr. 86, 24]. — ಪೊಲ್ಲವಾರ್ತೆ. bad, inauspicious news (Abh. P. 14, 109).

***ಪೊಲ್ಲದು polladu.** that which is mean or bad. ಇಲ್ಲಿಗಿದು ತಕ್ಕುದಿಲ್ಲಿಗೆ ಪೊಲ್ಲದಿದೆನ್ದಱಿದು Kr. 2, 4. — ಪೊಲ್ಲದುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to do wrong. ಇನ್ನು ಪೊಸದಿಕ್ಕಿದೆ ಪೊಲ್ಲದುಗೆಯ್ದೆಯೆನ್ದು Pb. 1, 131.

ಪೊಲ್ಲಣ pollaṇa. = ಪೊಲ್ಲೆಯ. badness, contumeliousness, etc. (ನಿಟ್ಟುರ, ನಿಷ್ಠುರ Kk, 57, o. r. ಹೊಲ್ಲಿಯ).

ಪೊಲ್ಲಮೆ pollame. = ಹೊಲ್ಲಮೆ, ಹೊಲ್ಲವೆ. badness, vileness, etc. [ಪೊಲ್ಲಮೆಯುಂ ಗುಣಮುಂ ತಮಗಲ್ಲದೆ ಪುದುವಲ್ಲ Kr. 3, 179.; ಅವನೀನಾಥನ ಗೆಯ್ದ ಪೊಲ್ಲಮೆಗಂ Pb. 9, 26; Ap. 15, 33; Vr. 43, 8]; (Abh. P. 3, 33).

ಪೊಲ್ಲೆಯ polleya. = ಪೊಲ್ಲಣ, etc. (ನಿಷ್ಠುರ Śm. 49).

ಪೊಸ posa. = ಹೊಸ 1. (an abbreviation of ಪೊಸತು 1, Śmd. 70). that which is new; newness; freshness; beauty: novelty, remarkableness, wonderfulness; new, etc. (Tu.; T., M. ಪುದು; Te. ಕೊತ್ತ). ಪೊಸ ಅಡಿಕೆ (Śmd. 70). ಪೊಸ ಕನ್ನಡಿ (Rśv. 13, 63). ಪೊಸ ಕಮ್ಪು (Bp. 6, 8). ಪೊಸ ಕೆಮ್ಪು (Śśv. 5, 4). ಪೊಸ ಗನ್ಧ (Bp. 47, 14). ಪೊಸ ಗಾಡಿ (charm, J. 18, 34). ಪೊಸ ಗೀತಶಾಲೆ (C. Bp. 5, 49). ಪೊಸ ಜವ್ವನ (Cpr, 4, 8; 6, 80; J. 6, 27). ಪೊಸ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ (Śmd. 78). ಪೊಸ ತೇರ್ (Rśv. 13, 83). ಪೊಸ ನನೆ (Abh. P. 7, 163 va.). ಪೊಸ ಪಚ್ಚೆ (Cpr. 7, 41). ಪೊಸ ಪರಿ (Cpr. 6, 64 va.; Bp. 53, 24; Śśv. 3, 64). ಪೊಸ ಪೀಲಿ (Rśv. 5, 43). ಪೊಸ ಪೂ (Śmd. 73). ಪೊಸ ಮಂಜುವಾರ್ಧಿ (Rśv. 9, 4). ಪೊಸ ಮಲ್ಲಿಗೆ (Lilv. 3, 7; Rśv. 8, 3). ಪೊಸ ಮಾಣಿಕವಲ್ಲಣಂ (Rśv. 13, 62). ಪೊಸ ಮಾವು (2, 35. 37; J. 8, 4). ಪೊಸ ರಕ್ತಪೂರಂ (Rśv. 5, 117). ಪೊಸ ರಂಗವಾಲಿ (Bp. 41, 21). ಪೊಸ ವಾಜಿ (Rśv. 13, 4). ಪೊಸ ಸಣ್ಣಿಗೆ (J, 15, 9). ಪೊಸ ಸಮ್ಮ (V. 5, 53). ಪೊಸ ಸವಗಂ (Rśv. 6, 11 va.). ಪೊಸ ಸೀರೆ (ಅನಾಹತ Mr. 342). [— ಪೊಸಕಾರ್. = ಪೊಸಗಾರ್. ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚುಗಳುಂ ಕರಮುಚ್ಚಮಪ್ಪ ಬೆಟ್ಟುಗಳ ತಟಂಗಳಿಂ ಸುರಿವ ನಿರ್ಝರಮುಂ ಪೊಸಕಾರೊಳ್ Kr. 1, 124]. — ಪೊಸಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. an excellent smell [ಸೂಡಿದ ಬಾಸಿಗದ ಪೊಸಗಮ್ಪು ನಿಮ್ಮಾಗೊಗೆದಿರೆ ಮಾಡಿದುದು Pb. 14, 25; Ap. 11, 72]; (Cpr. 7, 49; J. 19, 46). [— ಪೊಸಗಟಿಮೆ. -ಕಟಿಮೆ. a new paddy crop. ಪೊಸ ಜಾದಿಯ, ಬೆಳೆದೊಱಗಿದ ಪೊಸಗಟಿಮೆಯ, ಪೊಸತರಲ್ದ ತಾವರೆಗಳ ಕಮ್ಪು ಸದಳಮೆಸೆದಿರೆ Ap. 11, 6]. — ಪೊಸಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. an uncommon darkness (Grj. 4, 73). — ಪೊಸಗಾರ್. -ಕಾರ್. a remarkable rainy season, or the outbreak of that season [ನರ್ತಕೀ ಲೀಲೆಯಿನ್ದದೊನ್ದು ಪೊಸಗಾರ ಸೋಗೆ ನವಿಲಾಟಮುಂ ತೋಱುದಲ್ Ap. 12, 14]; (Abh. P. 7, 157; 14, 105). — ಪೊಸಗಾಸೆ. -ಕಾಸೆ. a new cloth for girding the loins (Rśv. 9, 58). — ಪೊಸಗೆಲ್ಲ. a new gain or victory (V. 29, 55). — ಪೊಸಜಾಗ. a beautiful emerald (V. 5, 3). — ಪೊಸದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. (Cpr. 7, 92 va.). [— ಪೊಸದುಡುಗೆ. -ತುಡುಗೆ. new ornament. ಮುಡಿ ಬಿಡೆ ಪರೆದೆಸಟ್ಟಳ ಪೊಸದುಡು

ಗೆಯ ಮುತ್ತುಗಳ Pb. 5, 66. — ಪೊಸನುಡಿ. a new utterance, word. ಕೊಂಕುವೆತ್ತ ಪೊಸನುಡಿಯೆ ಪುಗುಗುಂ Ap. 1, 18. — ಪೊಸನೆತ್ತರ್. fresh blood. ತಿಸುಳದೊಳುಚ್ಚಳಿಪ್ಪ ಪೊಸನೆತ್ತರೆ ಕೆಸ್ತಳಿರಾಗೆ Pb. 1, 6. — ಪೊಸನೆಲ್. new paddy. ತೋಱ ಪಿಂಗಿಸುವವೋಲ್ ಪೊಸ ನೆಲ್ಲಿರೆ ಪೋಲ್ಗಳಂ Kr. 1, 131]. — ಪೊಸಪೊಚ್ಚ. newness and brightness [ಮುಂ ಪೊಸಪೊಚ್ಚಂ ಬೆರಸಿರ್ಪ ಭೂಚರ ಬಲಂ ಮೆಲ್ಪಿಂಗೆ ಮೆಚ್ಚಿತ್ತು Ap. 1, 78]; (Cpr. 6, 82). — ಪೊಸ ಪೊಸ. rep. (Bp. 33, 11). — ಪೊಸ ಮಸೆ. the state of being newly whetted (Cpr. 6, 36; Abh. P. 9, 60; J. 7, 44. 61; 13, 18). [— ಪೊಸಮುತ್ತು. a new bright pearl. ಲಪ್ಪಣಿಗೆಯ ಪೊಸಮುತ್ತು Ap. 13, 13]. — ಪೊಸವಸೆ. -ಪಸೆ. a new, beautiful seat (Ṡsv. 2, 42 va.). [— ಪೊಸಪಾವುಗೆ. -ಪಾವುಗೆ. new foot-wear. ದುಕೂಲಾಪ್ಪರಮನುಟ್ಟು ಪೊಸಪಾವುಗೆಯಂ ಮೆಟ್ಟಿ Pb. 12, 108 va. — ಪೊಸಪಾಸಣಿಗೆ. -ಬಾಸಣಿಗೆ. a new or beautiful covering. ಬಾಸಣಿಸಿದ ಚಿನ್ನದ ಪೊಸಪಾಸಣಿಗೆಯ ಪೊನ್ನ ಸಿವಿಗೆ Ap. 11, 40. — ಪೊಸಪಾಸಿಗ. -ಬಾಸಿಗ. a fresh garland. ಕರುಳ್ಗಳೆ ಪೊಸ ಪಾಸಿಗಮಾಗೆ ಕೃಷ್ಣೆಯಂ ಮುಡಿಯಿಸಿದಂ Pb. 12, 155.; ಸುರಕುಸುಮದ ಪೊಸಪಾಸಿಗಮೆರಡುಂ ಕರತಳದೊಳೆಸೆದು Ap. 10, 19]. — ಪೊಸಬಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. beautiful, gold-coloured sunshine (Rsv. 6, 11 va.). — ಪೊಸವುಲ್. -ಪುಲ್. new, fresh grass (V. 10, 7). — ಪೊಸವೂ. -ಪೂ. a new or beautiful flower [ಪರಿಕಾಲೊಳಳುಕೆಗೊಣ್ಡ ನೈದಿಲ ಪೊಸವೂ Pb. 1, 52]; (Cpr. 2, 86). [— ಪೊಸವೆಸಱಗೆ. -ಪೆಸಱಗೆ. -ಅಗೆ. a new seedling of green gram. ಪೊಸವೆಸಱಗೆಯ ಬಣ್ಣದನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಾಮನ್ತ ಚೂಡಾಮಣಿಯ ಮೆಯ್ಯ ಬಣ್ಣಂ Pb. 2, 39 va.]. — ಪೊಸವೆಳ್ದಿಂಗಳ್. -ಬೆ-. beautiful moonshine [ಪಸರಿಸಿದ ತಾರಾ ಹಾರದ ಪೊಸವೆಳ್ದಿಂಗಳುಮಂ Pb. 14, 26]; (Cpr. 8, 79). — ಪೊಸವೆಳ್ಪು. -ಬೆಳ್ಪು. remarkable whiteness [ಪಸರಿಸಿದ ಪಯ: ಪೂರದ ಪೊಸವೆಳ್ಪು Ap. 7, 91]; (V. 3, 3). — ಪೊಸವೇಟ. -ಬೇಟ. charming love-gestures (Cpr. 5, 115).

ಪೊಸಗೆ posage. = ಒಸಗೆ 1, ಹೊಸಗೆ 1. joy (J. 7, 2).

ಪೊಸತು posa-atu. 1. = ಪೊಸ (Ṡmd. 70), ಹೊಸತು, ಹೊಸದು 1, ಹೊಸ್ತು 1. newness, novelty, etc. (ನೂತನ Ct. II, 41; ನವ, ನವೀನ, ನೂತನ, etc. Mr. 435; Ch. v. 16; Cpr. 1, 134; 7, 57; Bp. 4, 27; Rsv. 13, 25; J. 8, 6; 16, 2. 42; 28, 45; 31, 35; 33, 18). [ಪಸರಿಸಿದಾ ಬಗೆ ಮನದೊಳ್ ಪೊಸತಾಗೆ ನೆಗಚ್ಚಲಱಯನ್ Kr. 1, 12; Pb. 1, 8; Ap. 1, 27]. ಪೊಡವಿಗಿದು ಪೊಸತು (Prll. 3, 6). ಪೊಸ ತಱ ಕಡೆ (Ṡmd. 184). ಪೊಸತಹುದು (ನವ, ನೂತನ, etc. Nr.). ಪೊಸ ತಱದುದು (ಸೀರೆ) ಪಟಚ್ಚರಮಲ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 342).

ಪೊಸತು posatu. 2. P. p. of ಪೊಸೆ 1, q. v.

ಪೊಸದು posadu. = ಪೊಸೆದು. P. p. of ಪೊಸೆ 1.

ಪೊಸನ್ತಿಲ್ posantil. (Ṡmd. 48). = ಒಸಲು, ಹೊಸತಿಲು, ಹೊಸಲು, ಹೊಸಿಲು, ಹೊಸ್ತಲು, ಹೊಸ್ತಿಲು. a door-sill, a threshold (ದೇಹಲಿ Kk. 47; Ṡm. 57; Grj. 2, 106 va.). [ಎನಗೆ ಪೊಸನ್ತಿಲೀ ನೆಗೞ್ದ ವಜ್ರವೇದಿಕೆ Ap. 12, 71].

ಪೊಸಮ್ಬ posamba. (Ṡmd. 185). = ಹೊಸಬ. a new man. [Tu. ಪೊಸಬೆ]. ವಿಚಾರಿಸದೆ ಉನ್ತೆ ಪೊಸಮ್ಬರ್ ಒತ್ತೆಯಂ ಕೊಳ್ವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ತು (185).

ಪೊಸಯಿಸು posayisu. 1. = ಪೊಸವಿಸು. to join (v. t.), to unite; to apply to; to attach (ಪೊರ್ದುಗೆಯಂ ಮಾಡು Ṡmd. 268 Cm.; T. ಪೊಱುಂಗು, Te. ಪೊಸಗು, to agree; fit, suit; *cf.* ಪುದಿ 1). [ವಿಚಿತ್ರ ಪಾತ್ರ ಪರಿವರ್ತನಮುಣ್ಮುವ ತೂರ್ಯ ನಾದದೊಳ್ ಪೊಸಯಿಸೆ Ap. 2, 41]. ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೊನ್ದೊನ್ದು ಕೆನ್ದಾವರೆಯೆಸಳ್ಗಳಂ ಕೋಡು ಕೊಸಗಿನೆಸಳ್ಗಳಿಂ ಬಿಗಿಗಟ್ಟಿ ಪೊಸಯಿಸಿ ಮನಕ್ಕೆ ಪಡೆಪನೀವ ಪದಂಗಳೊಳಂ;...ಅಶೋಕೆಯ ಮಿಸುಪ ಪೊಸದಳಿರಿನ್ದೆ ಪೊಸಯಿಸಿ ವಾಸನ್ತಿಯ ಮುಗುಳ ಸೂಸಕದಿಂ ದೇಸಿವಡೆದ ವಿಲಾಸಾವಾಸಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಚುಂಚಿನನ್ತೆ ಚಂಚುರಮಾದ ಚಂಚುಲೋವೆಗಳೊಳಂ (Cpr. 7, 95 va.). see Cpr. 1, 101 va.; 1, 116; 5, 44; 7, 145; 8, 4 va.; Abh. P. 3, 142; 4, 92; 9, 165; V. 9, 9.

ಪೊಸಯಿಸು posayisu. 2. = ಪಸಿಯಿಸು, q. v. to stir round, to churn, to shake about (ಮಥಿಸು Ct. I, 78, o. r. ಮಡಿಸು).

ಪೊಸವಿಸು posavisu. = ಪೊಸಯಿಸು 1. (Kāvy. III, 3, 96).

ಪೊಸೆ pose. 1. = ಹೊಸೆ 1. to shake, to agitate; to churn; to rub; to generate fire by friction; to beat (ಮಥನಿಸು Ṡm. 62; ಕಡೆ Kk. 62; T. ಒಜಿ, to shake, move; *cf.* ಪೊಯ್ 1 ?). p. p. ಪೊಸದು [ಗರ್ಭದ ಚಿನ್ತೆಯದಿನ್ನೇವುದೆನ್ದು ಬಸಿಱಂ ಪೊಸೆದಳ್ Pb. 1, 129]; (Cpr. 6, 29), ಪೊಸೆದು (Grj. 8, 74 va.), once ಪೊಸತು (Abh. P. 3, 160). ಬಸಿಱಂ ಪೊಸೆದು, ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ಬಾಯಂ ಬಿಟ್ಟು (Rsv. 13, 104 va.). ಕಿಚ್ಚಂ ಪೊಸವ ಕೋಲ್ (ಅರಣಿ Mr. 260). see Cpr. 6, 96; Grj. 10, 74; J. 8, 18; 13, 53; 20, 20.

ಪೊಸೆ pose. 2. a churning-stick (ಮನ್ಥದಣ್ಡ Ṡmd. Dh.).

ಪೊಸೆ pose. 3. = ಹೊಸೆ 2. to twist, to plait, to make rope (ರಜ್ಜುಕ್ರಿಯೆ Ṡmd. Dh.; Rsv. 13, 104 va.; Te. ಒಡುಕು, ನಡುಕು, to turn the spinning wheel, spin; *cf.* ಪೊಸಯಿಸು 1; ಪುರಿ 3 ?).

ಪೊಸ್ತಕ postaka. Tbh. of ಪುಸ್ತಕ. a book (My.).

ಪೊಸ್ತಗ postaga. = ಪೊಸ್ತಕ. (My.).

ಪೊಸ್ತುಕ postuka. = ಪೊಸ್ತಕ. (My.).

ಪೊಹಚಿ pohaci. = ಪವುಂಚಿ, etc. an ornament. (B. 4, 200).

ಪೊಳಕು polaku. = ಪೊಳಂಕು (Ṡmd. 48). to chew (ಚರ್ವಣಕ್ರಿಯೆ Ṡmd. Dh.).

ಪೊಳಂಕು polanku. = ಪೊಳಕು, q. v. (ಚರ್ವಣಕ್ರಿಯೆ Ṡmd. Dh.).

ಪೊಳಪು polapu. 1. (fr. ಪೊಳೆ 1). = ಒಳ 2, ಒಳಪು, ಪೊಡಪು, ಪೊಳೆಪು, ಹೊಳಪು, ಹೊಳವು, ಹೊಳಹು 1. radiance, lustre, brightness, clearness, as of the sky after rain, etc. (ತೊಳಪು, ತೊಳಗು, ಪೊಗರ್, ಬೆಳಗು, ಚವಿ, ಕಾನ್ತಿ Ṡm. 15; Kk. 25, o. r. ಪೊಳೆಪು). [ರತ್ನ ಕುಣ್ಡಲಂಗಳ ಪೊಳಪನೊಳಕೊಣ್ಡನ್ತೆ ನಸುನೇಲ್ವ ಕರ್ಣಾಟೀ ಕರ್ಣಪೂರನ ಪಾಲೆಗಳುಂ Pb. 2, 39 va.]. see ಕಣ್ಬೊಳಪು, ಕೆಮ್ಬೊಳಪು, ಮಾಪೂರ್ಳಪು; Ṡsv. 4, 4. 42.

ಪೊಳಪು polapu. 2. (fr. ಪೊಳೆ 2). = ಹೊಳಹು 2. trembling, shaking, rolling; a swing, a hammock (ಪ್ರೇಂಖ, ಹೊಳಹು Nn. 119 *cf.* ಪೊಡವಿ).

ಪೊಳೆಯಿಸು polayisu. = ಹೊಳಪಿಸು 1, ಹೊಳಸು. to cause to roll; to cause to go round in a circle; to brandish (Abh. P. 15, 9; Rsv. 6, 11 va.; 13, 85).

ಪೊಳಲೆ polale. (?). see ಬೆಮ್ಬೊಳಲೆ.

ಪೊಳೆ pole. 1. = ಹೊಳೆ 1. to shine, to be bright (Tu. ಪೊಳೆಪು; T. ಒಳಿ, ಒಳಿವು, splendour, light; ಒಳಿರ್, to shine; *cf.* ಉಳ್ಕು 3, ಒಲೆ 4, ಪೊಗರ್, ಪೊಡರ್, ಪೊಲೆ). [ಮಿಗೆ ನುಣ್ಣನಪ್ಪ ಕೇಕಿಗಳ ಸರಂಗಳುಂ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚುಗಳುಂ Kr. 1, 124; Ap. 16, 61].

ಖಡ್ಗಾಯುಧಚಾಪಮಂ ಪೊಳೆವಮಿಂಚನೆ ಪೋಲ್ತಿರೆ ಬೀಸು (Śmd. 272). ಇನ್ಮಾವಿನೆಳೆದಳಿರ ಪೊಳೆವ ಪೂಗುಡಿ (Cpr. 7, 92 va.). see Cpr. 1, 79. 82; Abh. P. 3, 113; Rsv. 5, 24; 13, 78; C. Bp. 42, 13; J. 3, 4. 16; 6, 3. 16; 28, 18; ತೆಱಪ್ಪೊಳೆ, ಮಾರ್ಪೊಳೆ.

ಪೊಳೆ poḷe. 2. = ಹೊಳೆ 2. to roll, to roll about, to move about, to move to and fro, to wallow, to welter, to move in a circle (ಉರುಳ Śmd. Dh.; M. ಪುಳೆ, to twirl about, wriggle; to twine oneself round, as a snake; to roll oneself). ಪೊಮ್ಮಱಪೋಲ್ ಪೊಳೆದು ಪಾಱ ಪೋದಂ ಶ್ವೇತಂ (Śmd. 289). see Śmd. 264; Abh. 13, 60; Rsv. 5, 114 va.

ಪೊಳೆ poḷe. 3. P. p. of ಪೊಳೆ 1, in ಪೊಳೆ ಪೊಳೆ (J. 12, 38; 22, 8).

ಪೊಳೆ poḷe. 4. = ಪೊಳಪು 1. see Kk. s. ಪೊಜ್ಜಳಿ. — ಪೊಳೆವಲ್. -ಪಲ್. shining teeth (J. 2, 48; 30, 2). [— ಪೊಳೆವುಲ್ಲೆ. -ಪುಲ್ಲೆ. glistening deer. ಬೆರ್ಚಿ ಪರಿವ ಪೊಳೆವುಲ್ಲೆಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.].

ಪೊಳೆಪು poḷepu. = ಪೊಳಪು 1 q. v., etc. brightness, etc. [ಕಿರಣದ ಗಾಳಿಯ ಪೊಳೆಪನೆ ಸೈರಿಸದ Pb. 2, 97; Ap. 10, 41]; (Abh. P. 3, 113). ಪೊಳೆಪು ಈಂಚುವೋಯ್ತು, ತಾರಗೆ ಬೆಳಗುಱುದುವು (Lilv. 3, 5).

***ಪೊಳೆಯಿಸು poḷeyisu.** = ಪೊಳಯಿಸು. to cause to go round in a circle. ಘೋಳಾಯ್ಲರ್ ಪೊಳೆಯಿಸೆ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಗಳ್ ಪೊಳೆವನ್ನೆ ಪೊಳೆವ ಕಡುಗುದುರೆಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.

ಪೊಳ್ಳು poḷḷu. = ಹೊಳ್ಳು 1. hollowness; emptiness; a hole in a tree; a hollow in the soil, etc.; looseness of soil; unsubstantialness; want of strength; trash, worthless stuff (My.; Tu. ಪೊಳ್ಳು; M.; Te. ಪೊಲ್ಲು; Mhr. ಪೋಲ; see ಪುರೆ, ಪೊಟ್ಟರೆ, ಪೊಟ್ಟು; T. ಪೊಳ್ಳು, to bore or make a hole; to chisel; see ಉಳಿ 4). see B. 3, 27. 29. 31; 5, 31; Ssv. 4, 9; J. 24, 35. — ಪೊಳ್ಳುಕೂಗು. a vain outcry, a false report (My.). — ಪೊಳ್ಳುಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಹೊಳ್ಳುಗಳೆ. to throw away (a thing) declaring it to be hollow or worthless, to despise (J. 2, 12). — ಪೊಳ್ಳು ಜಾಲಿ. a worthless jāli tree. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು ಪೊಳ್ಳುಜಾಲಿಯ ಮುಳ್ಳು (Sp.). [—ಪೊಳ್ಳು ಮರ. a hollow tree. ತನ್ನೆದೆಯಂ ಪೊಳ್ಳುಮರನಂ ಕಿರ್ಚಳರ್ವನ್ತೊಳಗೊಳಗಳುರೆ Pb. 2, 88 va.]. — ಪೊಳ್ಳುಮಾತು. an empty, vain word (My.). — ಪೊಳ್ಳುಸುದ್ದಿ. a vain, groundless report (My.). — ಪೊಳ್ಳುಹಲ್ಲು. a hollow tooth (My.; B. 2, 26).

ಪೊಱಕು poṟaku. form, shape (ಸಾಮಾನ್ಯಾಕೃತಿ Śmd. I; see s. ಪೊಡಕರಿಸು). *cf.* ಹೊಳಕು 2.

ಪೊಱಲ್ poṟal. ಪೊಱಲು. = ಒಱಲ್, ಹೊಱಲ್. a dwelling place: a town, a city (ಪುರ Śmd. I; Śm. 102; ಗವಿ, ಗರುಡಿ, ಗೊತ್ತು, ನೆಲೆ, ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, ಚಾವಡಿ, ತಾಣ, ಬೀಡು, ಇಮ್ಬು, ಆಡುಮ್ಬೊಲ, ಆಶ್ರಯ Śm. 58, Kk. 64; Te. ಪ್ರೋಲು; T. ಪೊಱಲ್, the world in general, a country, the earth; greatness). [ಜಲನಿಧಿಯಂ ಪಾಯ್ದೊರ್ವನೆ ನಿಲಿಕಿ ದಶಾನನ ಪೊಱಲನಾ ಲಂಕೆಯಂ Kr. 3, 191; Pb. 1, 57 va.; Ap. 1, 62 va.]. see Śmd. 112. 235; Cpr. 2, 90, Bp. 61, 3; J. 2, 46; 3, 19; 28, 16. 27; 31, 29. 54; ಬಾಮ್ಪೊಱಲ್, ಪೊಱವೊಱಲ್, ಮುಪ್ಪೊಱಲ್. — ಪೊಱಲಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. the ruler of a town (J. 17, 9). — ಪೊಱಲ್ವೆಣ್ಣ. -ಪೆಣ್ಣ. a towns-woman (Rsv. 13, 77 va.).

ಪೊಱಲಿಚ poṟal-ica. (Śmd. 236; see 203). a man born in a town.

ಪೊಱೆ poṟe. 1. = ಹೊಱೆ. a river (ನದಿ Śmd. Dh., ತೊಱೆ Śmd. I; ಪೊಜ್ಜ II; ಪೊಜ್ಜ, ತೊಱೆ Śm. 36; ನದಿ 114; see Kk. s. ಪೊಜ್ಜಳಿ; *cf.* ಪುರ & see s. ಪುಗ್ಗು; *cf.* ಒಱ್ಱು 1). see J. 9, 24.

ಪೊಱೆ poṟe. 2. a path, a road (ಬಟ್ಟೆ Śmd. I; ಪಥ Śm. 114; *cf.* ಪೊಲ; T. ಉಱೈ, a place; ಪುಱೈ, anything that is hollow; a wicket in a gate; ಒಱುಗು, to go, walk; ಒಱುಗ್ಗೆ, a carriage).

ಪೊಱ್ತಡೆ poṟtu-aḍe. = ಪೊತ್ತಱ್, ಪೊತ್ತಱೆ, ಪೊಟ್ತಱ್, ಪೊಟ್ತಱೆ, ಹೊತ್ತಱೆ, ಹೊತ್ತಾಱೆ, ಹೊತ್ಥಱು. the time of sunrise, day-break, dawn [ಮಹಾ ವಿಭೂತಿಯಿನ್ದರಸಂ ಪೊಱ್ತಡಿನ ಬೇಗಂ ಬಸದಿಗೆ ವನ್ದು Vr. 79, 14]; (ಉದಯಕಾಲ Śmd. II). declension: ಪೊಱ್ತಡಿಂಗೆ, ಪೊಱ್ತಡಿನ (401).

ಪೊಱ್ತಱ್ poṟtar. = ಪೊಱ್ತಡೆ, etc. (ಪ್ರಭಾತಕಾಲ Kk. 90). [ನಿನಗೀ ಪೊಱ್ತಱೊಳಿತ್ತ ಬರ್ಪರದಟನಿನ್ತಾರಿತ್ತರ್ Pb. 3, 34; Ap. 11, 113; Vr. 15, 3].

ಪೊಱ್ತಱೆ poṟtu-aṟe. = ಪೊಱ್ತಡೆ, etc. (ಉಷಃಕಾಲ, ಮುಮ್ಬುಗಲ್ Śm. 18).

ಪೊಱ್ತು poṟtu. = ಒತ್ತು 6, ಪತ್ತು 4, ಪೊತ್ತು 2, ಪೊತ್ತರ್, ಹೊತ್ತು 2. the sun (ನೇಸಱ್, ಸೂರ್ಯ Śmd. I; ಸೂರ Ct. I, 31; ನೇಸಱ ಬಟ್ಟೆ I, 35, o. r. -ತೇಜ; ನೇಸಱ್, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45; ನೇಸಱ್, etc., ಸೂರ್ಯ Śm. 14; T., M. ಪೊಱುದು; T. also ಪೊ, ಪೋದು, ಪೋಱ್ದು, M. ಪೋಱ್; Te. ಪೊದ್ದು, ಪ್ರೊದ್ದು; see ಪುಗ್ಗು, ಪೊಡರ್). 2, time in general (ಸಾಮಾನ್ಯಕಾಲ Śmd. I; Tu. ಪೊತ್ತರ್; T., M., Te.). [ಇನ್ತೀ ಮಾಱ್ಕೆಯೊಳೆನಿಸು ಪೊಱ್ತು ನುಡಿವುತ್ತಿರಿಂ Kr. 3, 133; Pb. 5, 43 va.; Ap. 1, 84]. 3, the time for bringing forth young (ಪ್ರಸವಕಾಲ Śmd. I). see Rsv. 5, 114 va.; 6, 11 va.; 13, 95 va.; ಪಿಮ್ಬೊಱ್ತು, ಮುಮ್ಬೊಱ್ತು.

***ಪೋ pō. 1.** = ಪೋಗು 1. ಆಯ್ದು ಕೊಟ್ಟು ತಣಿದೆಂ ಪೋ ಸಾಲ್ಗುಮೆಮ್ಬನ್ನಮನ್ದಿರೊಳ್ ನೂಱಱುವರ್ಕುಮಾರರುಮನಿಟ್ಟು Pb. 2, 53.

ಪೋ pō. 2. = ಹೋ 1. going, departing (Te.; Tu.; T. ಪೋಂ), proceeding; having gone (ಪೋಗು Śmd. 211; T.). see Abh. P. 14, 77. 93. — ಪೋ ಕಳೆ. to cast out (Abh. P. 16, 24). — ಪೋ ತರ್. (= ಪೋಗು ತರ್ Śmd. 211). to go and bring (T. ಪೋದರು). ಪೋ ತನ್ದಂ (211); [to come outward. ಉಸಿರೊತ್ತಿಂ ತಿದಿಯನ್ತಿರೊತ್ತಿದ ಬಸಿಱ್ ಪೋತನ್ದ ಕಣ್ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಯ್ Pb. 12, 151]. — ಪೋ ನಲಿ. to rejoice at a going or spending (of riches, Abh. P. 6, 116). — ಪೋ ನುಂಗು. to swallow so that (a thing) goes or disappears (Cpr. 8, 15). [—ಪೋಬರ್. to go and come back. (an idiomatic expression for a send off.). ಪರಿಪೂರ್ಣೋತ್ಸವಮುತ್ಸವ ಮುರಜಧ್ವನಿಯಿನ್ದಮಾ ವಧೂವರರಂ ಪೋಬರವೇಱ್ಪನ್ತಿದುದು Ap. 8, 19]. — ಪೋಮರಣ. death through which one departs (Abh. P. 11, 140).

ಪೋಕ pōka. = ಹೋಕ. a goer, wanderer (M.); a stroller, a vagabond, a worthless man (ವಿನ್ಯಸ್ತ Mr. 246, o. r. ಅವಿನ್ಯಸ್ತ; My.; Tu. ಪೋಕೆ; T.); a dissolute, profligate fellow, a villain, a blackguard, a rogue, a prodigal (My.). ಕಾಕುಮಾತು ಆಡ ಬೇಡ, ಪೋಕವಿದ್ಯೆಗೆ ಹೋಗ ಬೇಡ. — ಪೋಕನ ಮಾತು ಕಾಕು, ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು ಟೊಳ್ಳು. — ಪೋಕನಿಗೆ ನಾಕ ಸಲ್ಲ, ಮೂಕನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಲ್ಲ (Prvs.).

ಪೋಕರಿ pōkari. = ಪೋಕ, (ಪೋಲಿ). a dissolute, profligate, prodigal fellow, etc. (My.; Tu.; Te., T., M. ಪೋಕಿರಿ).

ಪೋಕರಿತನ pōkaritana. (= ಪೋಲಿತನ). the ways of a pōkari (My., also as ಪೋಕತನ; Te. ಪೋಕಿರಿತನ).

ಪೋಕಿ pōki. a person who goes. see ತಿರುಬೋಕಿ.

***ಪೋಗಡಿಸು pōgaḍisu.** to cause to go. ನರರಥಂ ತೂಳ್ದಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂ ಪಡುವೆಣ್ಣಾವುದು ಪೋಗೆ ಪೋಗಡಿಸುವೆಂ Pb. 10, 25.

ಪೋಗಣ್ಡ pōgaṇḍa. not full-grown or adult, young; a boy. 2, *deformed, deficient in a member; having a redundant member.*

ಪೋಗಣ್ಡಿಕೆ pōgaṇḍike. a prowess that goes or disappears (when proved). see ನಲ್ಲಪೋಗಣ್ಡಿಕೆ.

ಪೋಗಿಸು pōgisu. = ಹೋಗಿಸು. to cause to go, etc. (Rsv. 2, 112).

ಪೋಗು pōgu. 1. = ಓಗು 2, ಹೋಗು 1. to go; (to enter or get any state or condition); to go away; to pass away, to be spent (ಗಮನ Śmd. Dh.; Śm. 82; ಕಳೆ Śm. 82; Tu. ಪೋ; T., M.; Te. ಪೋವು). P. p. ಪೋಗಿ; relative present participle ಪೋಪ; relative past participle ಪೋದ (Śmd. 289); present ಪೋದಪೆಂ, etc. (289); 3rd person singular future ಪೋಕುಂ (290); 3rd person imperative ಪೋಕೆ (290); imperfect ಪೊದೆಂ, ಪೋದಯ್, ಪೋದಂ, ಪೋದಳ್, ಪೋದುದು or ಪೋಯ್ತು, etc. (289, ಪೋಯಿತು, ಪೋಯಿತ್ತು). [ಅಱುಯದೆ ಬರಿಸಿದೆನಿನ್ನೇಱುಮೆನ್ದೊಡಾಗದು ಪೋಗಲ್ Pb. 1, 93; Ap. 1, 18]. ಪೋಯ್ತು (Cpr. 4, 2). ಬನದೊಳಗೆ ಪೋಗಿ, ಪೊಸ ಪೂವಿನ ಗೊಂಚಲನ್, ಅಕ್ಕ, ನಿನಗೆ ತನ್ದಪ್ಪೆಂ (Śmd. 73). ನೆಟ್ಟನೆ ಎಲ್ಲರುಂ ಪೋದರ್ (112). ಎಲ್ಲಿಗೆ ಪೋದಪಯ್? (153). ಎತ್ತರ್ಕೆ ಪೋದಂ? (211). ಪೋದ ವರ್ತಿಪ ಬರ್ಪ ಕಾಲತ್ರಯಂಗಳ್ (259), ಪೋಪಂಗೆ ಬರ್ಪಂಗೆ ಅನಾಕುಲಂ (289). ಪೋಕೆ! ಏಂ? ಬರ್ಕೆ! ಮುಳಿಸಿಲ್ಲಮು ಗಾತನೊಳ್ ಆವ ಪಾಂಗಿನಿಂ (290). ಪೊಱಮಾಱವೆ ಸಯ್ತು ಪೋಕುಮಾ ಪರಸೈನ್ಯಂ (290). ಗಿರಿನಗರಾದಿಗಳ ಒತ್ತುವಿಡಿದು ಪೋಪುದು (ಪರಿಸರ್ಯೆ, ಪರೀಸಾರ Nr.). ಪೋಗಿ ಪೇಱುವಂ (ದೂತ Mr. 245). ಪೋಗು, like ಹೋಗು, is frequently used to intensify the meaning, *e. g.* ಕೆಟ್ಟು ಪೋಗು (ಕಾಟಾಗು Bhn. 63). see ಈಡುಪೋಗು, ಏಪೋಗು, ಕಡಿ ಪೋಗು, ದೂರಪ್ಪೋಗು, ಮುರಿಪೋಗು, ಮೂರ್ಛೆಪೋಗು. ಮೊಳೆಪೋಗು, ಹಮ್ಮದಪ್ಪೋಗು, etc.; Abh. P. 6, 35; 6, 35 va.; Bp. 47, 24; Rsv. 6, 115 va.; 13, 102 (ಪೋದೆ instead of ಪೋದಯ್); J. 2, 24. 39; 7, 46. — ಪೋಗಲುಳ್ಳ. -ಉಳ್ಳ. being to go, likely to go, going. ಭ್ರಾಂತಿ ಕಲ್ಪಿತಮಾಗಿ ಅದಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನಮಾದ ರವಿಕಿರಣದ ಅಱುಹಿನಿಂ ಪೋಗಲುಳ್ಳ ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕಜಲ (ಮರೀಚಿಕೆ Si. 36). [—ಪೋಪೋಗು. rep. ಪುಲಿಪುಲಿ ಪರಿಪರಿ ಪೋ ಪೋಗು Kr. 2, 26].

ಪೋಗು pōgu. 2. = ಪೋ q. v., ಹೋಗು 2. going, going away, etc. [ಅಱುಪಿದೊಡೆನ್ನ ಪೋಗನಿನಿಯಳ್ಗೆ ಮನಂ ಮಱುಕಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಗೊಟ್ಟ ಕಾಲ್ಗೆಱಗಿರೆ ಪೋಗುಗೆಟ್ಟಪುದು Pb. 4, 12]. ಬರವುಂ ಪೋಗುಮುಂ (Abh. P. 11, 113). ತನ್ನೊಡಮೆಯ ಪೋಗಿಂಗಂ ಅವಳ ಪೋಗಿಂಗಂ (6, 35). see ಮೇಲ್-, ಮೇಲು-. — ಪೋಗು ತರ್. = ಪೋ ತರ್. (Śmd. 211).

ಪೋಗುಹ pōguha. going, etc. see ಹರಿಯಬೋಗುಹ.

ಪೋಚಲ್ pōcal. pouring water (T.). — ಪೋಚಲದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7).

ಪೋಚಿ pōci. — ಪೋಚಿದೇವ. N. (Bp. 58, 12).

ಪೋಚೆ pōce. = ಪವುಂಚಿ, etc. an ornament. (ಆವಾಪಕ G.).

ಪೋಂಚೆ pōṅce. = ಪೋಚೆ, etc. (ಪಾರಿಹಾರ್ಯ G.).

ಪೋಟ pōṭa. 1. a coward (ಧುರದೊಳ್ ಓಡಿ ಬಹಂ Mr. 269; Bp. 16, 15; T. ಪೋಂ, fear; Te. ಓಟ, fear; Tu. ಪೋಡಿ, to fear; ಪೋಡಿಗೆ; fear; *cf.* ಹೇಡಿ).

ಪೋಟ pōṭa. 2. = ಪೋಕರಿ. a profligate fellow. (My.). ಪುಣ್ಡತನದಲಿ ಹೆಣ್ಣರನು ಬಿಟ್ಟಿರ್ದ ಪೋಟರು (Abhā. 2, 2).

ಪೋಟಗಲ pōṭagala. *the reed Arundo tibialis.* 2, *the grass Saccharum spontaneum* Lin.

ಪೋಟತನ pōṭatana. = ಪೋಕರಿತನ. the ways of a vagabond. (My.; Bp. 54, 40).

ಪೋಟಾ pōṭā. —ಪೋಟಾಪೋಟಿ. rep. = ಪೋಟಿ No. 2. (My.; Tu.).

ಪೋಟಿ pōṭi. = ಹೋಟಿ. joining, uniting: resemblance, likeness, similarity (Te.; see s. ಪುರುಡಿಸು). 2, competition, out-bidding, rivalry (My.; Te., T.; see Prvs. s. ಗಾದೆ ಮಾತು). 3, what is joined or put to, any piece that is joined to wood, cloth, a rope, etc. (My.).

ಪೋಟಿಗಾಱ pōṭi-gāṟa. a competitor, an out-bidder (My.; Te., T.).

ಪೋಟೆ pōṭe. = ಪೊಟ್ಟರೆ, etc. a hole in a tree (My.; T. ಪೋಱು); a cavern, etc. ಪೋಟೆಗಳು ಮೊದಲಾದ ಗುಹೆಗಳು (ಕೋಟ, ಕೋಟರ Nn. 43, o. r. ಹೋಟೆಗಳು). 2, a hollow in general. ಕಾಡಿಗೆ ಅತ್ತು, ಕಣ್ಣು ಪೋಟೆ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಪೋಟೆ ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a branch in which are holes (J. 24, 35).

ಪೋಟೆ pōṭe. (= ಪೋಟಿ). a woman with a beard. 2, *a hermaphrodite.* 3, *a female servant* (ನೀರಡಿಕೆ Mr. 304).

ಪೋಡಿ pōḍi. a slice, a bit, of fruits, nuts, etc, (My.; Mhr. ಪೋಡ; *cf.* Sk. ಸ್ಫೋಟ; ಪೊಟ್ 2).

ಪೋಡು pōḍu. 1. (= ಪೋಟಿ, ಪೋಟ್ 3). combination. see ಮೇಲ್-.

***ಪೋಡು pōḍu 2.** to split up. ಬಿಗಿದಮರ್ದಪ್ಪುವಪ್ಪುಗಳಮರ್ಕೆಗಳೊಯ್ಯನೆ ಸಂಯ್ದು ಸುಯ್ಯಗಾಳಿಗಳೊಳಮರ್ಕೆಗೆಟ್ಟೊಡಲಪೋಡಿದುದು Ap. 12, 38. (ಒಡಲ್ + ಪೋಡು?).

ಪೋಡು pōḍu. 3. = ಪೋಟ್ 2. splitting, etc.

ಪೋಡುಗಾಱ pōḍu-gāṟa. a splitter or cutter of wood (Abh. P. 4, 40; 13, 104).

***ಪೋಡುಂಗಾಱ pōḍuṅgāṟa.** = ಪೋಡುಗಾಱ. ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿದ ಬಿದಿರ ಸಿಡುಪ್ಪುನೆಡೆಗೊಳೆ ಕಡಿವ ಪೋಡುಂಗಾಱನನ್ತೆ Pb. 12, 67 va.; Vr. 150, 22.

ಪೋಣಿಸು pōṇisu. = ಪವಣಿಸು. to couple, to unite, to string together; to thread, as a needle, etc. (My.; Te. ಪೋಹಣಿಂಚು; Te. ಪೋಲಿ, resembling, similar, like; ಪೋಡಿಮಿ, ಪೋಣಿಮಿ, proportion, fitness, *cf.* ಪೋಟಿ). ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಹತ್ತಿರಮಾಗಿ ಪೋಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ದಣ್ಡೆ (ಹಾರ, etc. Si. 218). ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಪೋಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾದಿಗಳು (ಗ್ರಥಿತ, etc. 377).

ಪೋತ pōta. = ಓತ 2, ಹೋತ, q. v. a he-goat. see ತಿಣ್ಣ-.

ಪೋತ pōta. *the young of any animal* (ಶಿಶು, ಬಾಲಕ, ಅರ್ಭಕ, etc. ಪಡದ ಕೂಸು Mr. 308); *a colt* (ಕಿಶೋರ, ಮಱಿಗುದುರೆ 273). 2, *a boat, a ship.* 3, *cloth, a garment.*

ಪೋತಕ pōtaka. = ಪೋತಕೆ. the young of any animal.

ಪೋತಕಿ pōtaki. = ಪೋದಗೆ. the potherb Basella lucida or rubra (ಮನ್ದಕಾಲಿ, ಬಸಳೆ Mr. 148).

ಪೋತಕೆ pōtake. = ಪೋತಕ. see ಮುಱು.

ಪೋತವಣಿಜ್ pōta-vaṇij. *a sea-trader.*

ಪೋತವಾಹ pōta-vāha. *a boatman, a sailor, a steersman.*

ಪೋತಾಧಾನ pōta-ādhāna. *small fry, a shoal of young fish.*

ಪೋತ್ರ pōtra. *the snout of a hog* (ಸೂಕರಾಸ್ಯ, ಹನ್ದಿಯ ಮುಖ Nn. 151; ಹನ್ದಿಯ ಮುಖ Mr. 487). 2, *a ploughshare* (ಹಲಾಸ್ಯ, ನೇಗಿಲ ಮುಖ 151; ನೇಗಿಲ ಮುಖ 487). 3, a hoe (ಗುದ್ದಲಿ 151, o. r. ಗುದ್ದಿಲಿ).

ಪೋತ್ರಿ pōtri. *a hog, a boar.*

ಪೋದ pōda. relative P. p. of ಪೋಗು 1, q. v.

ಪೋದಗೆ pōdage. Tbh. of ಪೋತಕಿ (Ct. II, 7).

ಪೋಪ pōpa. = ಹೋಹ. relative present participle of ಪೋಗು 1, q. v.

ಪೋಪು pōpu. = ಹೋಹು. to be zealously active in going (ಆಸನ್ನಗಮನ, ಗಮನೋದ್ಯುಕ್ತ Śmd. Dh.).

* **ಪೋಬೞಿ pōbaḻi.** some territory. (*cf.* ಹೋಬಳಿ). ಸ್ಮರನಸ್ತ್ರ ಸಮಿತಿಯದು ನಿರ್ಭರಮಂಗಮನುರ್ಚಿ ಪೋಗೆಯುಂ ಪೋಬೞಿಯಂ ದೊರೆಕೊಳಿಸಲಾಗದು Kr. 3, 186.

ಪೋಯ್ತು pōytu. 3rd person singular of the imperfect of ಪೋಗು 1, q. v. (T. ಪೋಯ್ = ಪೋಗಿ).

ಪೋರ್ pōr. 1. = (ಪೊಣರ್ 1), ಹೋರ್, ಹೋರು 1. to wrestle; to fight; to strive in opposition (ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ Śmd. Dh.; ಕಾಳಗ Śm. 102; Cpr. 5, 78; Śśv. 4, 72; see T., M. s. ಪುರುಡಿಸು; Te. ಪೋರು). ಪೋರ್ವ (Cpr. 2, 22; 5, 39 va.). ಪೋರ್ದಂ (Śmd. 50). ಪೋರ್ದರ್ (Cpr. 5, 78). ಸದರ್ಥಕ್ಕೆ ಪೋರದೆ (Mr. 2).

ಪೋರ್ pōr. 2. = (ಪೊಣರ್ 2), ಪೋರ್‍–. wrestling; quarrel, fight, battle (T.; Te. ಪೋರು).

ಪೋರ್ pōr. 3. = ಓರ್ 2, ಹೊದರು, ಹೋರು 2. a hole (ಬಿಲ Śmd. Dh.; Śm. 102). ಪೋರ್ಗಳ್ (J. 4, 35).

ಪೋರ pōra. a child; a little boy; a little girl; a young and inexperienced person (My., Te.; Mhr.). ಪೋರನಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಣ್ಡು, ಹಾರೋ (*i. e.* ಹಾರುವನೆನ್ಬು) ಕುನ್ನಿ ಸೋತು ಹೋದ. — ಪೋರನಾದರೂ ಹೀರೇ ಪಳದೇ ರುಚಿ ಅಱಿಯನೇ? (Prvs.).

ಪೋರತನ pōratana. childhood; boyishness, childishness (My.).

ಪೋರಿ pōri. a little girl (My.). see ದೊಪ್ಪರ–.

ಪೋರಿಗೆ pōrige. = ಪರಕೆ 2, etc. a broom. see ಕಸಬೋರಿಗೆ.

ಪೋರಿಸು pōrisu. = ಹೋರಿಸು. to cause to fight, etc. [ನೆಗಟ್ದ ಮಲ್ಲರುಮಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿಗೆಲ್ದ ಜೆಟ್ಟಿಗರೆನೆ ಸನ್ದ ಮಲ್ಲರನೆ ಪೋರಿಸಲುಂ Ap. 8, 48]; (Cpr. 9, 107).

ಪೋರ್‍– pōr. = ಪೋರ್ 2, q. v. wrestling, etc.

ಪೋರ್‍ಕುೞಿ pōr-kuḷi. (Śmd. 239, o. r. in Mḍb. ಹೋರುಕುಳಿ). a wrestler, etc. [ಮಾಣಿಕಮುಮನೊತ್ತೆವಿಡಿಸಲಟ್ಟುವ ಚಿಕ್ಕ ಪೋರ್‍ಕುೞಿ ಬೋಜಂಗರುಮಂ Pb. 4, 87 va.]. 2, wrestling, fight, struggle, opposition, etc, (ತಳ್ಪೊಯ್, ತಡಪ್ಪುರೆ, ತೊಡರ್ದುರ್ದು, ಮಾರ್ಕೊಣ್ಡುದು, ಉರ್ಕೆಕ್ಕೆ, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śś.; Cpr. 8, 73; Abh. P. 11, 61).

ಪೋರ್ಕೆ pōrke. = ಹೋರ್ಕೆ. fighting; a battle, a fight (ಹೋರಟೆ Bhn. 25, o. r. ಹೋರ್ಕೆ).

ಪೋರ್ತ pōr-ta. (Śmd. 247). wrestling, etc.

ಪೋಲ್ pōl. 1. = ಓಲು 1, (ಪೊಲ್ 1), ಹೋಲ್, ಹೋಲು. to be like, to resemble (ಸಾದೃಶ್ಯ Śmd. Dh.; Te., T., M. ಪೋಲು). [ನರರೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ಪೋಲದವೋಲ್ Kr. 2, 47; Pb. 1, 24]. P. p. ಪೋಲ್ತು (288), ಪೋಲ್ದು (J. 3, 7; 17, 3). ಮದನನ ನಿಡಿಯಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81). ಬಿನ್ದು ಮುತ್ತಂ ಪೋಲ್ತು (19). ಖಡ್ಗಾಯುಧಚಾಪಮಂ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚನೆ ಪೋಲ್ತಿರೆ ಬೀಸು! (272). ಪೋಲ್ತವು (Abh. P. 3, 95). ಪೋಲಡೆ (Bp. 30, 24). see Cpr. 3, 88; 4, 44; 6, 78. 95; Rśv. 5, 97; J. 7, 49.

ಪೋಲ್ pōl. 2. (= ಒಲ್ 2, etc.) resemblance, equality; like, as (T., M.; Te. ಪೋಲೆ; R.).

ಪೋಲಿ pōli. (= ಪೋಲು). (contraction of a ಪೋಕಲಿ = ಪೋಕರಿ). going, strolling: ruin, destruction, waste state; stray; abandoned state, profligateness, wickedness, viciousness, prodigality. [T., Tu.]. 2, = ಪೋಕರಿ (My.). see ಅಪಾ–.— ಪೋಲಿ ಮಾಡು. to ruin, to waste, to squander, etc. ಪೋಲಿ ಮಾಡುವವಗೆ ಕೋಟೀ ಮುಱು ಆಗದೇ? (Prv.). — ಪೋಲಿಯವ. -ಅವ. = ಪೋಲಿ No. 2 (My.). ಪೋಲಿಯವನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ತೈಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಖಾಲಿಯಾಗದೇ? — ಪೋಲಿಯವನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬೇಲಿಯುಣ್ಟೇ? (Prvs.). — ಪೋಲೀ ಜನ. abject, mean, profligate, or prodigal people (My.). — ಪೋಲೀ ದನ. stray cattle (My.). ಪೋಲೀ ದನಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು, ಕೂಲೀ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). — ಪೋಲೀ ನಾಯಿ. a stray dog, a dog without an owner (My.). — see Prv. s. ಹೋಳಿಗೆ.

ಪೋಲಿಕೆ pōlike. = ಪುಲ್ಲಿಗೆ, ಪೋಳಿಗೆ, ಹೋಳಿಗೆ 1. a flat cake made of barley or wheat, etc. (Sk., also ಪೊಲಿಕೆ).

ಪೋಲಿತನ pōlitana. = ಪೋಕರಿತನ. the way of a profligate bellow (My.).

ಪೋಲಿಸು pōlisu. = ಓಲಿಸು, ಹೋಲಿಸು. to cause to resemble; to make analogous; to compare [ಪೋಲಿಸುವೊಡೆ ಪೋಲಿಸಲ್ಕೆ ದೊರೆ ವೀಣೆಯುನಾ ಸುರತ ಪ್ರವೀಣೆಯುಂ Ap. 2, 77]. ಎಲ್ಲನ್ದದೊಳಂ ಪೋಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಗುಣಾಧಿಕರೊಳ್ ಅನ್ತೆವೋಲೆನಲಕ್ಕು (Śmd. 73). ಪೋಲೆನ್ಬ ಅನ್ತೆಯೆನ್ಬ ಎರಡುಂ ಪೋಲಿಸುವೆಡೆಗಾದುವು (250). ಪೋಲಿಸುವೊಡೆ ಇರ್ವರುಂ ತಕ್ಕರ್ (298). ಪೋಲಿಸುವರ್ಥಂ (ಉಪಮಾನಾರ್ಥಂ 397 Cm.). ಅನ್ತೆವೋಲ್ ಅನ್ತಿರೆಯುವೊಲ್ ಎನ್ದೊಡೆ ಪೋಲಿಪ ಅರ್ಥಮಕ್ಕುಂ (Śm. 55). ಅನ್ನನ್, ಅನ್ತಹಂ, etc. ನೆಟ್ಟನೆ ಪೋಲಿಪ ಎಡೆಗಕ್ಕುಂ (Kk. 61). ಓಲ್ ಪೋಲಿಪ ಎಡೆಗಕ್ಕು ನಾಮಂ (63). ಆವುದಾನೊನ್ದಱೊಳಗೆ ಪೋಲಿಸುವುದು (ಉಪಮೆ, ಉಪಮಾನ Nr.). ಪೋಲಿಪುದು (ರುಚಾಳಿಸಿತು Śs.).

ಪೋಲು pōlu. (fr. a ಪೋಕಲು). (= ಪೋಲಿ No. 1). the state of going or being gone: wasted state, ruin; wasting, squandering. — ಪೋಲಾಗು. -ಆಗು. to be ruined, spoiled, or squandered (My.). ಪೋಲಾದ ವಸ್ತು ಹಾಲಿನ ಹಾಗಿದ್ದರೇನು? (Prv.). — ಪೋಲಾಬಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. a female spendthrift (My.). — ಪೋಲು ಮಾಡು. to waste, to squander, as one's fortune (My.).

* **ಪೋಲುಗ pōluga.** one who destroys; a spend-thrift. ಆನು ಭಕ್ತನಲ್ಲಯ್ಯಾ, ಆನು ವೇಷಧಾರಿಯಯ್ಯಾ, ಕಾಟುಗ ಕೆತ್ತುಗ ಪೋಲುಗನೆನ್ಬುದು ನನ್ನ ಹೆಸರು! Bv. 335.

ಪೋಲ್ಕೆ pōlke. = ಹೋಲಿಕೆ. resemblance, similitude, likeness (Cpr. 7, 115 va.; J. 15, 37).

ಪೋಲ್ವೆ pōlve. = ಹೋಲುವೆ. resemblance, similitude, likeness [ನಿನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಬನ್ದ ಪೋಲ್ವೆಯ ಮಕ್ಕಳಂ ಪಡೆವೆಯೆನ್ದು Pb. 1, 89 va.]; (ಪಾಣ್ಬೆ Ct. 1, 42).

ಪೋಷಕ pōṣaka. a nourisher, a supporter, a fosterer, a preserver (ಅಕ್ಷ, ರಕ್ಷಿಸುವವನು Nn. 37).

ಪೋಷಣ pōṣaṇa. nourishing, cherishing, fostering, bringing up, supporting. see ಪೊರೆ, ಹೊರೆ. ಪೋಷಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭೂಷಣ ಕಳ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಪೋಷಣೆ pōṣaṇe. = ಪೋಷಣ. (My.). see Prv. s. ಭಾಷೆ ಕೊಡು.

ಪೋಷಾಕ pōṣāka. apparel (ವೇಶ Cb.; Mhr., H.).

ಪೋಷಾಕು pōṣāku. = ಪೋಷಾಕ. (My.).

ಪೋಷಾಗು pōṣāgu. = ಪೋಷಾಕು. (B. 5, 48).

ಪೋಷಿತ pōṣita. nourished, cherished, fostered, supported. (My.; see ಪರಿ-).

ಪೋಷಿಸು pōṣisu. to nourish, to cherish, etc. (Cpr. 2, 49 va.; J. 2, 60).

ಪೋಷ್ಟೃ pōṣṭri. *a nourisher, a cherisher, a man who brings up.*

ಪೋಷ್ಯ pōṣya. to be nourished or cherished, fit to be taken care of, etc.

ಪೋಷ್ಯವರ್ಗ pōṣya-varga. a class of persons to be cherished or taken care of, as parents, etc. (My.; Si. 358).

ಪೋಳಕ pōḷaka. — ಪೋಳಕಬ್ಬೆ. -ಅಬ್ಬೆ. N. (Ch. v. 13, 14; Te. ಪೋಲಕಮ್ಮ, a certain village goddess).

ಪೋಳಿಗೆ pōḷige. = ಹೋಳಿಗೆ. Tbh. of ಪೋಲಿಕೆ. a stuffed wheaten cake (ಪೌಳಿ G.).

ಪೋಱ್ pōḷ. ಪೋೞು. 1. = ಹೋೞ್, ಹೋೞು 1. to cleave, to split, to divide into parts (ವಿದಾರಣ Śmd. Dh.; T. ಪೋೞ್, ಪಿಳ; T. ಪೊರುಕ್ಕು, what is almost loose from the remainder; M. ಪುಳ, to be split; ಪಿಳರು, ಪುಳರು, to split; ಪೊಱಿ, to become disconnected; ಪೊಳಿ, to break open; ಪೊಳುಕ್ಕೆ, a piece, slice, splinter; see ಪೋಡಿ; see ಪೆಳವು; *cf.* ಉಡಿ 1). [ನಿನ್ನಿನ್ದಾದ ಱಲ್ ನಿನ್ನುರಸ್ಥಲಮಂ ಪೋೞದೆ ಪೋಪುದಲ್ತು Pb. 12, 146; Vr. 48, 20]. ಕಾಯಂ ಪೋೞ್ದಂ (Śmd. 156). ಪೋೞ್ದು (Rśv. 5, 55 va.). ಗಜಾಸುರನ ಪೋೞುವ ಕೆಱದಿ (ಬೇಡಂ ಮತ್ತೇಭನ) ನೆತ್ತಿಯ ಸೀಳ್ದು (Rāghc. 17, 69).

ಪೋಱ್ pōḷ. 2. = (ಓೞ್), ಓೞು 2, (ಪೋಡು 2), ಹೋೞು 2. a split, a piece, a slice (ಸೀಳ್ದ ಭಾಗ Śmd. I; ಖಣ್ಡ Śmd. Dh.; C. Bp. 31, 10; J. 12, 21; 26, 65. 66. 67; Tu. ಪೊಳು). *cf.* ಹೊಪ್ಪೆ. [ಕೇೞಕೊಣ್ಡು ಗುಣಮುಂ ಕಳೆಗಲ್ಲಿಯ ದೋಷಮುಂ ತೋೞು ಪಿಂಗಿಸುವ ಪೋಲ್ ಪೊಸನೆಲ್ಲಿರೆ ಪೋೞ್ಗಳಂ Kr. 1, 131. ಪುಟ್ಟಿದೆರಡು ಪೋೞುಮನಿ ವೇವುವೆನ್ದು ಬಿಸುಡೆ Pb. 6, 26 va.]. ಪೋೞ್ಗಳ್ (J. 4, 46). — ಪೋೞುಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to split (Grj. 2, 106 va.).

ಪೋಱ್ pōḷ. 3. arranging, constructing, contriving; forming, making; composing, composition; embellishing; any artificial or ornamental fabric (ವಿರಚನಾರ್ಥ Śmd. Dh.; *cf.* ಪೋಡು 1).

ಪೋಱ್ pōḷ. 4. = ಪೋೞಲ್. ಪೆರ್ಮರಂಗಳ ಪೋೞ್ಗಳೊಳಗಣಿನ್ದ ಮೊಗೆದ ಕೇಸುರಿಗಳ ಬಳಗದನ್ತೆ Pb. 10, 70 va.

ಪೋೞಲ್ pōḷal. = ಹೋೞಲ್. the hollow of a tree (ಮರದ ಪೊಟ್ಟೆ Śmd. I, o. r. -ಪೋೞೆ; see ಪೊಟ್ಟರೆ; Tu. ಪೊಳ್ಳು; T. ಪುೞಲ್, anything that is hollow).

ಪೌಜು pauju. = ಪವುಜು, ಫೌಜ, ಫೌಜು. an army, a body of troops (ಒಡ್ಡ Ct. II, 38; My.; Br., T.; Mhr., H. ಫೌಜ); a display of troops on the ವಿಜಯದಶಮಿ (My.).

ಪೌಜುದಾರ pauju-dāra. = ಫೌಜದಾರ. a native that commands a body of troops (My.; Mhr., H.). 2, a native judge or magistrate (Mhr., H.).

ಪೌಜುದಾರಿ pauju-dāri. = ಫೌಜದಾರಿ, q. v. magisterial office.

ಪೌಜುದಾರಿಕೆ pauju-dārike. the office of a ಪೌಜುದಾರ (My.).

ಪೌಂಚಾಯಿಸು pauñcāyisu. to instruct illicitly (My.; H.).

ಪೌತವ pautava. a kind of measure (ಪಲಕರ್ಷಾದಿಗಳಿನ್ದ ಳೆವ ಅಳತೆ Nr., o. r. ಯೌತವ).

ಪೌತಿ pauti. = ಪವುತಿ. death (My.; Br. ಫೌತು, H. ಫೌತ್). — ಪೌತಿಯಾಸಾಮಿಬಾಕಿ. -ಆಸಾಮಿ-. the balance due to government from a deceased person (My.).

ಪೌತ್ತಿಕ pauttika. (fr. ಪುತ್ತಿಕಾ). a kind of honey. (Si. 334).

ಪೌತ್ರ pautra. (fr. ಪುತ್ರ). belonging or relating to a son or to children. 2, *a grandson* (ಮಗನ ಮಗ Mr. 314).

ಪೌತ್ರಿ pautri. *a grand-daughter.*

ಪೌನಃಪುನ್ಯ paunaḥpunya. (fr. ಪುನಃಪುನಃ). frequent reiteration, constant repetition. (My.).

ಪೌನರ್ಭವ paunarbhava. (fr. ಪುನರ್ಭೂ). the son of a widow remarried. (My.).

ಪೌರ paura. (fr. ಪುರ). belonging to a town or city. 2, *a townsman, a citizen.* see e. g. Bp. 32, 59; 49, 15; Bh. 1, 10, 28. 3, *a species of fragrant grass.*

ಪೌರಣಿಮೆ pauraṇime. Tbh. of ಪೌರ್ಣಿಮೆ. (Cb. 175).

ಪೌರಲೋಕ paura-lōka. citizens (Cpr. 7, 155).

ಪೌರವನ paura-vana. a garden in the neighbourhood of a city (Cpr. 3, 69).

ಪೌರಸ್ತ್ಯ paurastya. (fr. ಪುರಸ್). situated in front. 2, *previous, prior, first.* 3, *eastern.*

ಪೌರಾಣ paurāṇa. (fr. ಪುರಾಣ). belonging or relating to the past; old, ancient (ಚಿರ, ಹೞೆಯದು Nn. 165); relating to the purāṇas; a purāṇa (Nn. 138).

ಪೌರಾಣಿಕ paurāṇika. = ಪುರಾಣಿಕ. a man well read in the purāṇas. (ಸೂತ, ಪುರಾಣಿಕ Nn. 32; My.). — ಪೌರಾಣಿಕರ ಬಲಭದ್ರ. N. (Bp. 56, 41).

ಪೌರುಷ pauruṣa. (fr. ಪುರುಷ). = ಪೌರುಸ. belonging or relating to a man or to man. 2, being of the length of a man with both arms elevated and the fingers extended (ಅಳತೆ Nn. 166; ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ಪೌರುಷಮೆಮ್ಬುದು Mr. 474, one MS. ಮುಟ್ಟ); the measure of a man. 3, virility; *manliness, heroism, strength, power, vigour* (ಪೌರುಷ್ಯ, ಪ್ರತಾಪ, ಪುರುಷರಿನ್ದಾದ ಕಾರ್ಯ 166). 4, action of men, man's work, action.

ಪೌರುಷೇಯ pauruṣēya. derived from or relating to man, incidental to man, made by man, human, manly; coming from the soul; a line or lineage of males (My.).

ಪೌರುಷ್ಯ pauruṣya. = ಪೌರುಷ No. 3, q. v.

ಪೌರುಸ paurusa. Tbh. of ಪೌರುಷ (Śmd. 335). [Tu.].

ಪೌರೋಗವ paurōgava. (fr. ಪುರೋಗವ). an overseer of a royal household, especially *the inspector of the royal kitchen* (ಸೂಪಕರರ ಕರ್ತ Mr. 269).

ಪೌರೋಹಿತ paurōhita. (fr. ಪುರೋಹಿತ). belonging to a purōhita; the office of a purōhita (Mhr.); the family-priest (see Mr. s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ; My.).

ಪೌರೋಹಿತನ paurōhitana. = ಪೌರೋಹಿತ್ಯ (Bh. 5, 3, 86).

ಪೌರೋಹಿತ್ಯ paurōhitya. the character or office of a family-priest. (My.).

ಪೌಱ್ಪ paurpa. = ಪೌಷ್ಪ (in Hlā. MS.; Cpr. 10, 48).

ಪೌರ್ಣಮಾಸ paurṇamāsa. (fr. ಪೂರ್ಣಮಾಸ). relating or belonging to the full moon. 2, *a ceremony performed at the full moon.*

ಪೌರ್ಣಮಾಸಿ paurṇamāsi. *a day or night of full moon.*

ಪೌರ್ಣಮಿ paurṇami. (fr. ಪೂರ್ಣಿಮಾ). a day of full moon (Bp. 4, 28). ಪಾಡಿಯಂ ಮೊದಲು ಪೌರ್ಣಮಿಯುಮಮಾಸೆ ಕಡೆಮಾಡಿ ರವಿಯಾದಿ ವಾರಂಗಳಕ್ಕಂ (Mr. 68).

ಪೌರ್ಣಿಮೆ paurṇime. = ಪೌರಣಿಮೆ, ಪೌರ್ಣಮಿ. (My.).

ಪೌರ್ವಾಹ್ಣಿಕ paurvāhṇika. (fr. ಪೂರ್ವಾಹ್ಣ). belonging or relating to the morning or forenoon. (My.).

ಪೌಲಸ್ತ್ಯ paulastya. (fr. ಪುಲಸ್ತ್ಯ). descended from Pulastya: *Kubēra.*

ಪೌಲಿ pauli. *grain half dressed or scorched or fried with ghee and made into a sort of cake* (ಪೋಳಿಗೆ, ಹೋಳಿಗೆ, ರೊಟ್ಟಿ G.).

ಪೌಲೋಮಿ paulōmi. (fr. ಪುಲೋಮ). the daughter of Pulōma: *the wife of Indra.*

ಪೌವನೆ pauvane. = ಪವ್ವನೆ, q. v. suddenly, etc. [ಎರ್ದೆ ಪೌವ್ವನೆ ಪಾಱುವನ್ನೆಗಂ Pb. 13, 76 va.].

ಪೌಷ pauṣa. (fr. ಪುಷ್ಯ). relating to the time when the moon is in the asterism puṣya; *the month pauṣa* (December-January).

ಪೌಷ್ಪ pauṣpa. (fr. ಪುಷ್ಪ). = ಪೌಱ್ಪ. *belonging or relating to flowers, made of flowers.*

ಪೌಷ್ಪಕ pauṣpaka. *oxide of brass, green vitriol.*

-ಪ್ಪ ppa. = -ಪ2, etc. a suffix used in the formation of future tense, etc., *e. g.* ತೊಳಪ್ಪಂ, ಬೆಳಪ್ಪಂ, ಬೆಸಪ್ಪಂ (Śmd. 275 Mdb.), ಉದಯಿಪ್ಪಂ (275). *cf.* ಅನ್ತಪ್ಪಂ, ಇನ್ತಪ್ಪಂ, ಉನ್ತಪ್ಪಂ; ದಪ, ದಪ್ಪ.

ಪ್ಯಾದೆ pyāde. = ಪೇದೆ. a peon, etc. (My.; Te.).

ಪ್ರ- pra. before, forward, in advance, in front, onward, forth, away; pre-eminently, excessively, very, much.

ಪ್ರಕಟ pra-kaṭa. *evident, clear, manifest, apparent, displayed, unfolded;* published; public, commonly known; noted, notorious; visible (ಪ್ರಸಿದ್ಧ Śmd. 124 Cm.; ಹರವಡಿ Kk. 52; ಪ್ರಖ್ಯಾತ Nn. 89). ಪ್ರಕಟವಾದರೂ ಅಗಡುತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to become manifest, etc. (My.). ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವ ಚೇಷ್ಟೆ (ಆಕಾರ, ಇಂಗಿತ, ಇಂಗ Si. 392). — ಪ್ರಕಟಮ್ಮಾಡು. -ಒ-. to manifest, etc. (Cpr. 7, 77 va.).

ಪ್ರಕಟತರ prakaṭa-tara. uncommonly or very evident, etc. (ಪ್ರಸಿದ್ಧ Śmd. 21 Cm.; Kāvy. IV, 2, 30; Cpr. 1, 58; Bp. 36, 48; 46, 3).

ಪ್ರಕಟಣೆ prakaṭaṇe. Tbh. of ಪ್ರಕಟನ. (My.).

ಪ್ರಕಟನ prakaṭana. manifesting, bringing to light, disclosing, revealing (Sk.); publishing, as by letter, etc., notification (My.). see ಇಷ್ಟಾರ್ಥ-. — ಪ್ರಕಟನಪತ್ರ. a writing which communicates information, a notification (My.).

ಪ್ರಕಟಿತ prakaṭita. manifested; evident, apparent; displayed (Cpr. 1, 126; Bp. 21, 5; 26, 11); published, proclaimed (My.).

ಪ್ರಕಟಿಸು prakaṭisu. to manifest; to disclose; to promulgate; to publish, to proclaim [ಪರಾಕ್ರಮಕ್ರಮದೆ ಶೌರ್ಯಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸು ನೀಂ Kr. 1, 82]; (Cpr. 2, 5; 3, 4; 7, 131; Bp. 3, 51; 33, 30; 51, 31. 45; 54, 23; Rśv. 10, 10 va.; J. 11, 25; My.).

ಪ್ರಕಟೀಕೃತ prakaṭī-kṛita. manifested, brought to light, unfolded, displayed. (Cpr. 4, 42 va.).

ಪ್ರಕಮ್ಪನ pra-kampana. great trembling, shaking, violent or excessive motion. 2, one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17).

ಪ್ರಕರ pra-kara. 1. doing much or well; achieving, making, performing, etc. 2, war, a battle (ಸಮರ, ಕಾಳೆಗ Nn. 45). 3, an ass (ಗರ್ದಭ, ಕತ್ತೆ Nn. 45).

ಪ್ರಕರ pra-kara. 2. scattering forth; a scattered heap; *a heap, a multitude.* 2, a wealth, property (ಕಸ್ವರ, ವಿತ್ತ Nn. 45).

ಪ್ರಕರಣ pra-karaṇa. = ಪಗರಣ. doing much or well; treating, expounding, discussion, explanation. 2, *a subject, a topic, a province, a department.* 3, a section, a chapter, a book, a paragraph (Śmd. 61; Ch. p. 24). 4, opportunity, occasion. 5, an introduction, a prologue, a prelude. 6, a poetical fiction or poem, in which the story and principal persons are wholly imaginary. 7, a drama, a kind of drama with a fictitious plot. see ಧಾತು-, ರಾಕ್ಷಸ-.

ಪ್ರಕರ್ಷ pra-karṣa. *pre-eminence, excellence, eminence, distinction, high degree, superiority* (ಹೆಚ್ಚುಗೆ Si. 467).

ಪ್ರಕಲಿತ pra-kalita. driven onwards, chased; urged on; attached, affixed, furnished with (Bp. 46, 69).

ಪ್ರಕಾಣ್ಡ pra-kāṇḍa. *the stem or trunk of a tree from the root to the branches* (ಮರನ ಕವಲೊತ್ತು Mr. 105); the stalk of a lotus (ಮೃಣಾಲ, ತಾವರೆಯ ದಣ್ಟ Nn. 60). 2, *the upper part of the arm* (ಮೊಳಕೆಯ್ಯ ಮೇಲು Mr. 323). 3, a branch, a shoot; the fingers of the hand (ಕರಾಂಗುಲಿಗಳ್, ಕೆಯ್ಯ ಬೆರಳುಗಳು 60). 4, a division of time (ಕಾಲ, ಕಾಲಭೇದ 60). 5, a kind of tree (ತರುಭೇದ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 60; *cf.* No. 1?). 6, at the end of a composition: *anything excellent of its kind.*

ಪ್ರಕಾಮ pra-kāma. desire, delight, pleasure. ಪ್ರಕಾಮಂ, according to wish or desire; with great pleasure; *to the heart's content; very much.*

ಪ್ರಕಾರ pra-kāra. = ಪಕಾರ2, ಪಾಕಲ್. *sort, kind, species.* 2, *way, mode, fashion, manner.* 3, *particularity, speciality.* 4, *similitude.*

ಪ್ರಕಾರಗಮನ prakāra-gamana. going mannerly. see ಪಾಂಗಱ.

ಪ್ರಕಾಶ pra-kāśa. = ಪಕಾಸ. *visible, manifest, clear, evident; open, public; generally or universally known, noted, celebrated;* bright, shining. 2, at the end of a composition: *having the appearance of, looking like, similar.* 3, *clearness, brightness, brilliance, lustre, splendor, shine;* sunshine; elucidation; display, manifestation, expansion, diffusion; fame, celebrity. ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದವ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೇನು? (Prv.). — ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to obtain lustre, to illuminate, to make bright or full of light (My.); to cause to obtain diffusion, to develop. ಸುಗನ್ಧ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಣ್ಡಿರುವ ಪರಿಮಳಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ತೈಲಾದ್ಯ

ತ್ತೇಜಕಸಾಮಗ್ರಿ (ಪ್ರಬೋಧನ Si. 225). — ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. causing to obtain lustre, etc. (ದೇವನ Si. 436). — ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to obtain lustre, to begin to shine, etc. (My.).

ಪ್ರಕಾಶನ pra-kāśana. illuminating, giving light; *making known.*

ಪ್ರಕಾಶಿತ pra-kāśita. become visible, manifest; displayed; illumined, enlightened. (Cpr. 1, 126; My.).

ಪ್ರಕಾಶಿಸು pra-kāśisu. to become manifest; to be well known; to shine forth, to shine, to be full of lustre (My.; B. 3, 27; ಮಿಂಚು, ಹೊಳೆ G.). ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ (ಸ್ಫುರತ್ Śmd. 73 Cm.). ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ (ಸ್ಫುರಿತ 153 Cm.). ಪ್ರಕಾಶಿಪುದು (ಉಜ್ಜ್ವಲ 400 Cm.).

ಪ್ರಕೀರ್ಣ pra-kīrṇa. scattered forth, scattered; spread abroad; dishevelled, loose; waved, waving; etc.; a confused mass, miscellany; a collection, a mass (Bp. 6, 21).

ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ pra-kīrṇaka. *a chowrie, the tail of the Bos grunniens used as a fan,* etc. (ಸುತ್ತ ಕೆದಱುವ ಚಾಮರ Mr. 265).

ಪ್ರಕೀರ್ತಿತ pra-kīrtita. announced, proclaimed; pronounced, declared, said; renowned, celebrated.

ಪ್ರಕೀರ್ಯ pra-kīrya. to be scattered forth, fit to be diffused, etc. 2, *the plant Guilandina bonduc* Juss. (see ತಪಸಿಗಿಡ).

ಪ್ರಕೃತ pra-kṛita. made, accomplished; *commenced, begun; that which is now in hand or under consideration;* original, natural; genuine, real (ನಿಜ, ನಿಬದ್ಧಿ Nn. 111, o. r. ನಿಜಮಾದುದು; Bp. 40, 67). 2, the present moment or time (My.).

ಪ್ರಕೃತವಿಕೃತ prakṛita-vikṛita. a natural and an unnatural condition, an innate and a modified condition (Bp. 40, 67).

ಪ್ರಕೃತಿ pra-kṛiti. *the original or natural form of anything, natural condition or state* (ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ Nn. 111; ಸ್ವರೂಪ Mr. 500). 2, *nature, character;* constitution of body (B. 3, 28; 4, 123; My.); disposition of mind; temperament. 3, genuineness, reality (ನಿಜ 500, *cf.* ಪ್ರಕೃತ). 4, *the equipoise of the three constituent qualities of nature: satva, rajas and tamas* (ಗುಣತ್ರಯ, ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮಮೆಮ್ಬ ಗುಣತ್ರಯ 111). 5, the mind, in which the three qualities reside (ಚಿತ್ತ 111; ಸತ್ವಾದಿಗುಣಮಿಪ್ಪ ಚಿತ್ತ 500). 6, *the five elements.* 7, *the seven constituent parts of a kingdom:* the king, his minister, his ally, territory, fortresses, treasury, and army (ಸಪ್ತಾಂಗ 111). 8, *the minister (or ministers) of a king* (ಉತ್ತಮದ ಸಚಿವರ್ 500). 9, the Jinas of a town (ಪತ್ತನಜಿನಂಗಳ್ 500). 10, *the subjects of a king, the artizans,* etc. (ಜನ, ಜನರುಗಳು 111). 11, a woman, womankind (ಸ್ತ್ರೀಯರು 111). 12, the original source of, or passive power of creating, the material world, Nature (māyā, pradhāna) as opposed to Puruṣa (soul, or the primeval male). 13, work or business to be done (ಕಾರ್ಯ 111; 500). 14, cause (ಕಾರಣ 111; 500). 15, a rule, a pattern, a model. 16, a peculiar practice: the suppression of any feeling, etc. (ಶೀಲ, ಸ್ತಮ್ಭ Nn. 76). 17, tax, tribute, etc. (ಬಲಿ Nn. 16). 18, that which is most excellent (ಮುಖ್ಯ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು 111). 19, beginning and end (ಆದಿ ಅನ್ತ್ಯ, ಮೊದಲು ಕಡೆ 111). 20, leaving, abandoning (ತ್ಯಜ, ಬಿಡುವುದು 111). 21, acting, behaviour, practice, etc. (ಚಾರಿತ್ರ, ಚರಿತ್ರ 111). 22, a multitude (ವ್ರಜ, ಸಮೂಹ 111). 23, dust (ರಜ, ದೂಳು 111). 24, *the crude or elementary form of a word, an uninflected word, the radical form of a word before the case-terminations and other affixes are subjoined* (Śmd. 6 Cm.; 46. 60. 62. 98; 105 Cm.; 137. 178. 281; Kāvy. I, 1*a*, 28. 29; I, 1*b*, 1-5; I, 5, 32-47; ಲಿಂಗ Mr. 514). 25, N. of a type of metres (Ch.; ಛನ್ದೋಭೇದ 111; Mr. 362). 26, *the female organ of generation.* 27, *the male organ of generation.* — ಪ್ರಕೃತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿಕೃತಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪ್ರಕೃತಿಗುಣ prakṛiti-guṇa. *one of the three constituent qualities of nature.*

ಪ್ರಕೃತಿತ್ವ prakṛititva. natural state, genuine form (Cpr. 8, 2).

ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರೂಪ prakṛiti-svarūpa. the original form of the verbal theme (Śmd. 270).

ಪ್ರಕೃಷ್ಟ pra-kṛiṣṭa. drawn forth; drawn out; distinguished, excellent, exalted, eminent, etc. (ಮನೋಹರ, ಶುಭ, etc. Mr. 424).

ಪ್ರಕೋಪ pra-kōpa. excitement, emotion; violent anger, rage, fury; irritation, provocation, exasperation (Śmd. 173; Kāvy. III, 3, B, 57; IV, 2, 15). 2, excess, superabundance. see ವಾತ-.

ಪ್ರಕೋಷ್ಠ pra-kōṣṭha. *the fore-arm* (ಮುಂಗೆಯ್ Mr. 322). 2, *a court in a house, an open space surrounded by buildings* (ಕಕ್ಷಾನ್ತರ, ಮನೆಯ ನಿಲವು Mr. 201).

ಪ್ರಕ್ರಮ pra-krama. striding forwards, stepping; proceeding; a step; *commencement, beginning.*

ಪ್ರಕ್ರಯ pra-kraya. *price, worth, value* (ಕ್ರಪ್ತಿಕ, ಬೆಲೆ Hlā.).

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ pra-kriye. conduct, manner, way; a rite, a ceremony. 2, *elevation, precedence, prerogative, dignity, high position.*

ಪ್ರಕ್ವಣ pra-kvaṇa. *the sound of a lute.*

ಪ್ರಕ್ವಾಣ pra-kvāṇa. *the sound of a lute.*

ಪ್ರಕ್ಷಮ pra-kṣama. very patient (Bp. 46, 3).

ಪ್ರಕ್ಷಾಲ pra-kṣāla. = ಪಕ್ಷಾಳ, ಪಚ್ಚಳ 2, ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ. see ತಣ್ಡುಲ-.

ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ pra-kṣālana. washing, washing off, cleaning, cleansing; bathing; water for washing. see ಕಚಱ, ತೊಳೆ. — ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂಗೆಯ್. -ಂ-. to wash (Bp. 39, 5; 52, 4).

ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತ pra-kṣālita. *washed, cleansed.*

ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿಸು pra-kṣālisu. to wash (ಕಚಱ Ct. I, 24).

ಪ್ರಕ್ಷೇಪಣ pra-kṣēpana. throwing, casting, placing, depositing. (My.).

ಪ್ರಕ್ಷೇಪಿತ pra-kṣēpita. thrown, cast, placed, deposited. (My.).

ಪ್ರಕ್ಷ್ವೇಡನ pra-kṣvēdana. clamour. 2, *an iron arrow.*

ಪ್ರಖ್ಯ pra-khya. visible, clear; at the end of compounds: *resembling, like.* 2, Tbh. of ಪ್ರಖ್ಯೆ (Bp. 38, 44).

ಪ್ರಖ್ಯಾತ pra-khyāta. *celebrated, renowned, famous, noted, notorious.*

ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ pra-khyāti. notoriety, celebrity, fame, praise. (My.). ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಹೊನ್ದಿ, ಅಪಖ್ಯಾತಿ ಪಟ್ಟ (Prv.). — ಪ್ರಖ್ಯಾತಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get fame, to become famous (Cpr. 4, 92).

ಪ್ರಖ್ಯೆ pra-khye. = ಪ್ರಖ್ಯ No. 2. look, appearance; making manifest; fame, renown.

ಪ್ರಗಣಿತ pra-gaṇita. reckoned up, calculated (Bp. 19, 10).

ಪ್ರಗಣ್ಡ pra-gaṇḍa. *the upper part of the arm from the elbow to the shoulder.*

ಪ್ರಗತ pra-gata. gone forward, gone forth; gone in a distinct manner (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಯ್ದಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 269 Cm.); separate, apart.

ಪ್ರಗತಜಾನುಕ pragata-jānuka. *having the knees far apart, bandy-legged.*

ಪ್ರಗಲ್ಭ pra-galbha. *bold, confident;* resolute, energetic; spirited, daring; proud; eminent.

ಪ್ರಗಲ್ಭತೆ **pra-galbhate.** boldness, confidence; *energy, resolution, resoluteness;* arrogance; wilfulness; power, eminence, consequence; ingenuity, intellect (ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ, ಜಾಣ್ಮೆ Mr. 458).

ಪ್ರಗಾಢ **pra-gāḍha.** entered; dipped into. 2, *much, excessive.* 3, *hard, difficult.* 4, hard, firm.

*ಪ್ರಗಾಳಿಸು **pragāḷisu.** Tbh. of ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿಸು. to wash, clean. Cv. 518.

ಪ್ರಗುಣ **pra-guṇa.** having excellent qualities; *being in the right state or order, straight;* honest, upright.

ಪ್ರಗುಮ್ಫನ **pra-gumphana.** stringing together, arranging (Cpr. 1, 59).

ಪ್ರಗೇ **pra-gē.** *early in the morning, at day-break.*

ಪ್ರಗ್ರಹ **pra-graha.** = ಹಗ್ಗ. holding in front or forth. 2, taking, laying hold of, grasping, seizing; a police-officer (ಗ್ರಾಹಕ, ಬನ್ದಿ ಹಿಡಿಹಂ Mr. 462); a leader, a ruler. 3, *a rope, a rein, a bridle, a halter, etc.* 4, *the string suspending a balance.* 5, *a captive, a prisoner.* 6, *a ray of light.* 7, the arm. 8, kindness, favour. see ಬನ್ದಿ 1.

ಪ್ರಗ್ರಾಹ **pra-grāha.** seizing, etc. 2, *a rein, a halter, etc.* 3, *the string suspending a balance.*

ಪ್ರಗ್ರೀವ **pra-grīva.** *an air-hole, a window;* a balcony; a summer-house; a pleasure-house; a building on the top of a palace; a wooden balustrade or fence round a building; a stable; the top of a tree.

ಪ್ರಘಟ್ಟಕ **pra-ghaṭṭaka.** a precept, rule, doctrine. (Cpr. 8, 89).

ಪ್ರಘಣ **pra-ghaṇa.** *a porch before the door of a house, a terrace before a house, a portico* (ಅಲಿನ್ದಕ, ಮೊಗಸಾಲೆ Mr. 199). 2, an iron mace.

ಪ್ರಘಾತ **pra-ghāta.** *a battle, a combat.*

ಪ್ರಘಾಣ **pra-ghāṇa.** *a terrace before a house.* 2, *that part of the stem of a tree where the branches begin* (ಸ್ಕನ್ಧ, ಮರನ ಕವಲ್ Mr. 105). 3, an iron mace.

ಪ್ರಘೋಷಣ **pra-ghōṣaṇa.** sound, noise, roar (Bp. 37, 69).

ಪ್ರಚಕ್ರ **pra-cakra.** *an army in motion.*

ಪ್ರಚಣ್ಡ **pra-caṇḍa.** = ಪಚಣ್ಡ. excessively violent, vehement, furious; very hot or burning; fierce; intolerable; terrible; bold, presuming; stupendous. ಪ್ರಚಣ್ಡದ ಎತ್ತೇಱುವನಂ (ಅನಡ್ವಾಹ, ಶಾಕ್ವರಾರೋಹ Mr. 247).

ಪ್ರಚಣ್ಡಿ **pra-caṇḍi.** a cow fit for the bull (ಸೂರತೆ, ಬೆದೆಯಾವು Hlā.; ಬೆದೆಯಾಕಳ್ Mr. 180, o. r. ಬೆದೆಯಾವು).

ಪ್ರಚಯ **pra-caya.** collecting, gathering; a heap, a quantity, a number, a multitude (Bp. 42, 38; Kk. 1); slight union. 2, the neutral accentless tone (Bp. 55, 51).

ಪ್ರಚರ **pra-cara.** going forth; going about, roaming, wandering (Bp. 43, 62); proceeding, behaviour; course; a road; usage, custom.

ಪ್ರಚರ್ಯ **pra-carya.** = ಪ್ರಚರ. (Bp. 36, 57).

ಪ್ರಚಲ **pra-cala.** = ಪಚ್ಚಳ 1. *being in motion, moving to and fro, trembling, unsteady.*

ಪ್ರಚಲಾಕ **pra-calāka.** *a peacock's tail.*

ಪ್ರಚಲಾಕಿ **pra-calāki.** *a peacock.*

ಪ್ರಚಲಾಯಿತ **pra-calāyita.** moving to and fro, tossed about; *nodding the head* (while asleep in a sitting posture).

ಪ್ರಚಾರ **pra-cāra.** coming forth; becoming manifest or public, appearing, appearance, manifestation; being in actual use, currency; being used or applied; going, wandering, roaming (Rśv. 13, 19; J. 7, 36; 12, 15); *conduct, behaviour; prevalence, custom, usage* (B. 4, 214). — ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to make public (My.).

ಪ್ರಚಾರತೆ **pra-cārate.** moving about (Grj. 4, 58).

ಪ್ರಚಿನ್ತ್ಯ **pra-cintya.** to be reflected or meditated upon; to be found out, devised or contrived. see ಅ-.

ಪ್ರಚುರ **pracura.** *much; many, abundant;* plenteous, plentiful, frequent; abounding in; abundance, augmentation, increase; frequent, prevalent, notorious (ಪ್ರಸಿದ್ಧ Śmd. 291 Cm.). — ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸು. to make known, to publish (My.).

ಪ್ರಚುರಗ್ರಹಣ **pracura-grahaṇa.** the extension, or comprehensiveness, of a rule (ಹಿರಿದುಂ Śmd. 153).

ಪ್ರಚುರತರ **pracura-tara.** very much, very many, etc. (A).

ಪ್ರಚುರತೆ **pracurate.** abundance, plentifulness, plenty; multitude; increase; prevalence, notoriety (ಪಸರ Ct. I, 74; ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ Śmd. 107 Cm.; Kāvy. III, 1, A, 24).

ಪ್ರಚೇತಸ್ **pra-cētas.** = ಪ್ರಚೇತಸ. wise, intelligent. 2, *Varuṇa.* 3, N. of one of the prajāpatis or ancient sages.

ಪ್ರಚೇತಸ **pra-cētasa.** Yama (Mr. 49).

ಪ್ರಚೋದನ **pra-cōdana.** instigating, inciting, exciting, animating, directing, ordering.

ಪ್ರಚೋದನಿ **pra-cōdani.** *the plant Solanum jacquini* Willd.

ಪ್ರಚೋದಿತ **pra-cōdita.** driven on, impelled, instigated; decreed; prescribed, commanded. (My.).

ಪ್ರಚ್ಛದ **pra-c-chada.** = (ಪಚ್ಚ), ಪಚ್ಚಡ, ಹಚ್ಚಡ. covering, enveloping, clothing with: *a cover, a coverlet, a wrapper, a blanket,* (a cloth, a garment, ಹಚ್ಚಡಿಗೆ Hlā.).

ಪ್ರಚ್ಛದಪಟ **pracchada-paṭa.** *a cover, a wrapper.*

ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ **pra-c-channa.** covered, enveloped; concealed, hidden; clothed, clad; *private, secret, unavowed, disguised.* 2, *a private door inside a house.* 3, a lattice, a loop-hole.

ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಪ್ರಕಟ **pracchanna-prakaṭa.** unriddling (Kāvy. III, 2, B, 81).

ಪ್ರಚ್ಛರ್ದಿಕೆ **pra-c-chardike.** *vomiting.*

ಪ್ರಚ್ಛಾದನ **pra-c-chādana.** covering, concealing, hiding. 2, *an upper or outer garment.*

ಪ್ರಚ್ಛಾದಿತ **pra-c-chādita.** *covered;* hidden; clothed.

ಪ್ರಚ್ಚೋದಿತ **pracchōdita.** amazement (ಸಂವಿತ, ಬೆಱಗು Mr. 463, in two MSS., o. rs. ಪ್ರಚ್ಯೋದಿತ, ಪ್ರಜ್ಯೋದಿತ, and in two MSS. ಸನ್ದಿಗ್ಧತ).

ಪ್ರಜ **praja.** Tbh. of ಪ್ರಜೆ. (B. 5, 232).

ಪ್ರಜನ **pra-jana.** begetting; impregnating; a generator; impregnation or pregnancy of cattle; *the season for a cow's taking the bull.*

ಪ್ರಜನನ **pra-janana.** generation, procreation; bringing forth, birth; production; the penis; the vulva. (My.).

ಪ್ರಜವಿ **pra-javi.** *hastening, rapid, quick.*

ಪ್ರಜಾಗರ **pra-jāgara.** *waking, watching, being awake;* taking care.

ಪ್ರಜಾತ **pra-jāta.** born, produced (Bp. 40, 65).

ಪ್ರಜಾತೆ **pra-jāte.** *a woman who has borne a child.*

ಪ್ರಜಾಧಿಪ **prajā-adhipa.** a king (ಅರಸು Mr. 262).

ಪ್ರಜಾಪತಿ prajā-pati. lord of creatures; lord of the people: *Brahmā*. 2, ten personages or ancient ṛṣis first created by Brahmā: Marīci, Atri, Aṅgiras, Pulastya, Pulaha, Kratu, Pracētas, Vasiṣṭha, Bhṛigu, and Nārada. 3, *a king*. 4, the penis (My.).

ಪ್ರಜಾವತಿ prajā-vati. a woman who has children, a mother; a pregnant woman. 2, *a brother's wife* (ಭ್ರಾತೃವಧು, ನಾದುನಿ Hlā.; ನಾದುನಿ Mr. 312).

ಪ್ರಜೆ pra-je. ಪ್ರಜಾ. *progeny, offspring, children*. 2, *a created being, a creature*. 3, *people, the inhabitants of a country, subjects.* see Prv. s. ರಾಜ.

ಪ್ರಜೇಶ್ವರ prajā-īśvara. a king. (My.).

ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ prajā-utpatti. the raising up of progeny. 2, the fifth year in the cycle of sixty (My.).

ಪ್ರಜ್ಞ pra-jña. wise, intelligent, learned. (Bp. 8, 12).

ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ಷುಸ್ prajñā-cakṣus. having the understanding or wisdom as the only eyes: blind (Sk.). 2, the mental eye (My.).

ಪ್ರಜ್ಞಾನ pra-jñāna. *knowledge, wisdom, intelligence;* discrimination. 2, *a mark, a token, a memorial.*

ಪ್ರಜ್ಞು pra-jñu. *bandy-legged.*

ಪ್ರಜ್ಞೆ pra-jñe. ಪ್ರಜ್ಞಾ. a clever or sensible woman. 2, *understanding, intellect, wisdom, knowledge;* discrimination.

ಪ್ರಜ್ವಲ pra-jvala. = ಪಜ್ಜಳ, ಪ್ರಜ್ವಲನ.

ಪ್ರಜ್ವಲನ pra-jvalana. blazing up, being in flames, flaming, blazing brightly, shining; taking fire, kindling. (Si. 240).

ಪ್ರಜ್ವಲಿತ pra-jvalita. being in flames, flaming, blazing, burning, shining. (Bp. 24, 38).

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸು pra-jvalisu. = ಪಜ್ಜಳಿಸು, ಪೊಜ್ಜಲಿಸು. to catch fire, to be in flames, to blaze up, to shine, to be full of lustre, etc. (Bp. 47, 17; J. 26, 13).

ಪ್ರಡೀನ pra-ḍīna. flying forward; *taking flight.*

ಪ್ರಣತ pra-ṇata. bent forwards, crooked; *bowed, bowing to;* bending; humble. 2, skilful, clever. see ಎಱಗು.

ಪ್ರಣತಿ pra-ṇati. *bowing, salutation; obeisance.*

ಪ್ರಣತೆ praṇate. = ಪಣತೆ, etc. Tbh. of ಪ್ರಣೀತೆ. a vessel used at sacrifices. (My.).

ಪ್ರಣಮ pra-ṇama. = ಪ್ರಣಾಮ. prostration. see ದಣ್ಡ-.

ಪ್ರಣಯ pra-ṇaya. a leader. 2, guidance. 3, *confidence, familiarity, trust, intimacy.* 4, *friendly acquaintance, friendly or fond regard, friendship, affection, love, fondness, favour, kindness* (ಪ್ರಸಾದ, ಕಿಳಿವು Mr. 455). 5, *affectionate solicitation.* see ಒಲುಮೆ.

ಪ್ರಣಯಕಲಹ praṇaya-kalaha. a lovers' quarrel, mere wanton quarrelsomeness. (Grj. 2, 106 va.).

ಪ್ರಣಯವಚೋವಿಲಾಸ praṇaya-vacas-vilāsa. sportive declaration of love or affection (Cpr. 4, 19).

ಪ್ರಣಯಿ pra-ṇayi. a friend; a love, a husband; a lord, a master (ಒಡೆಯ Mr. 227); a petitioner; a humble servant.

ಪ್ರಣಯಿಣಿ praṇayiṇi. a female friend; a mistress, wife. (Cpr. 1, 64).

ಪ್ರಣವ pra-ṇava. = ಪಣವ 1 & 2. roaring, crying, sounding, humming, etc. 2, *a small kind of drum or tabor.* 3, *the mystic syllable* ōṁ (Bp. 57, 76).

ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕ praṇava-pūrvaka. preceded by the syllable ōṁ (Cpr. 6, 71 va.).

ಪ್ರಣಾದ pra-ṇāda. a loud sound, noise, etc., any loud noise, *especially one expressing approbation or delight.*

ಪ್ರಣಾಮ pra-ṇāma. bending, bowing; prostration, obeisance. see ದಣ್ಡ-, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ-.

ಪ್ರಣಾಯ್ಯ pra-ṇāyya. to be led forwards; to be regarded with affection; — to be done away with: *disapproved, disagreeing, contemptible.*

ಪ್ರಣಾಲ pra-ṇāla. = ಪ್ರಣಾಲಿ. see ಜಲ-; Cpr. 6, 48.

ಪ್ರಣಾಲಿ pra-ṇāli. *a channel, a gutter, a drain, a waste-pipe, a water-course* (ಹರಿನಾಳಿ Mr. 422).

ಪ್ರಣಿಧಾನ pra-ṇidhāna. laying on, imposing; employing; turning or directing upon, as the eyes or thoughts. 2, respectful conduct or behaviour towards. 3, *profound religious meditation.* 4, great effort, energy.

ಪ್ರಣಿಧಿ pra-ṇidhi. observing, scrutinizing, spying out. 2, *a spy, a secret agent.* 3, *a request.*

ಪ್ರಣಿಪತ್ತಿ pra-ṇipatti. = ಪ್ರಣಿಪಾತ. (Bp. 21, 7; 30, 15; 55, 2).

ಪ್ರಣಿಪಾತ pra-ṇipāta. falling at one's feet, prostration, *humble submission to; salutation, obeisance.*

ಪ್ರಣಿಪಾತಿ pra-ṇipāti. = ಪ್ರಣಿಪಾತ. (ಅನುನಯ, ಪ್ರಣತಿ, ಸನ್ನವಣೆ Mr. 455).

ಪ್ರಣಿಹಿತ pra-ṇihita. laid on, imposed; *laid down, deposited;* delivered, consigned; having the thoughts concentrated on one point, intent; *obtained, attained, acquired.*

ಪ್ರಣೀತ pra-ṇīta. led forwards, led; conveyed; brought; offered, given; effected, accomplished; made, done; *prepared, dressed, as food, cooked* (ಪಳದೆ G.). 2, *fire consecrated by mantras* (ಕಿಚ್ಚು Mr. 260).

ಪ್ರಣೀತೆ pra-ṇīte. = ಪಣತೆ, ಪಣಿತೆ, ಪ್ರಣತೆ, ಹಣತೆ, ಹಣಿತೆ. a vessel used at sacrifices, a sort of cup (Sk.).

ಪ್ರಣುತ pra-ṇuta. *praised, lauded.*

ಪ್ರಣುತಿ pra-ṇuti. praise (Bp. 35, 3).

ಪ್ರಣುತಿಸು pra-ṇutisu. to praise (Bp. 1, 39; 39, 2).

ಪ್ರಣೂತ praṇūta. = ಪ್ರಣುತ. (Cpr. 5, 51 va.; 7, 92).

ಪ್ರಣೇಯ pra-ṇeya. to be led or guided; *ductile, docile, submissive, obedient.*

ಪ್ರತತ pra-tata. spread; spread abroad, diffused (ವಿಸ್ತಾರ G.).

ಪ್ರತತಿ pra-tati. spreading, expansion, extension; a multitude (ಸಮೂಹ Nn. 84; ಸ್ತೋಮ Mr. 422; see ವಸ್ತು-). 2, *a creeping plant, a creeper.*

ಪ್ರತನ pratana. *ancient, old.*

ಪ್ರತರ್ಕ pra-tarka. conclusion, supposition, conjecture.

ಪ್ರತರ್ಕಿಗ pra-tarkiga. a logician, a disputant, a reasoner. see ಕು-.

ಪ್ರತರ್ಕ್ಯ pra-tarkya. conceivable, comprehensible, imaginable. see ಅ-.

ಪ್ರತಲ pra-tala. *the open hand with the fingers extended.* 2, one of the divisions of the lower regions.

ಪ್ರತಾನ pra-tāna. branching out, ramification, spreading; a multitude (Grj. 10, 79 va.; Bp. 7, 16); a shoot, a tendril; a creeping plant, a creeper.

ಪ್ರತಾನಿನಿ pra-tānini. having tendrils: *a spreading creeper, a climbing plant.*

ಪ್ರತಾಪ pra-tāpa. glowing heat, heat. 2, splendor; *glory, majesty, dignity.* 3, *ardour, zeal, vigour, power, energy, prowess, valour* (ಪೌರುಷ Nn. 166).

ಪ್ರತಾಪನ pra-tāpana. making hot; burning; paining, distressing; a particular hell. (My.).

ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿ pratāpa-śāli. a powerful, valourous man (B. 4, 7. 126; My.).

ಪ್ರತಾಪಸ pra-tāpasa. *a species of gigantic Asclepias with white flowers, Calotropis gigantea alba* R. Br.

ಪ್ರತಾಪಿ pra-tāpi. (Śmd. 90 Mdb.). hot, burning; paining, distressing, harassing; majestic, dignified, powerful. 2, N.

ಪ್ರತಾರಣ pra-tāraṇa. ferrying over or across; crossing over (Cpr. 3, 9 va.); *deception, deceit, fraud.*

ಪ್ರತಿ prati. = ಪಡಿ 2, ಪತಿ 2, ಪೞು 1. *towards, to; against, in opposition to; over, against, opposite, contra; in the presence of, before; on a par with, on an equality with; as, like; in the vicinity of, near, beside, by, at, on; on the side of, in favor of; in each, at or in every, according to each, severally: every, each; with regard to; concerning; on account of; according to; back, back again, again, in return; in return for, as compensation for; in the place of, in lieu of, instead of.* (in Kannaḍa the Sk. indeclinable particle is used also as a *noun*). 2, a copy, a transcript from an original, a print; one of a series of imitations or repetitions of an original work (My.; Mhr. ಪ್ರತ; B. 4, 196). ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬರಿಸು (B. 4, 103). ಪ್ರತಿಯೆತ್ತಿ ಬರೆ (My.); ಪ್ರತಿ ಮಾಡು (My.). — ಪ್ರತಿಗೆಯ್. to give an answer. ಮೇಳಯ್ಸಿ ನಾನಾರವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಗೆಯ್ವವಂ (ವಾಗ್ಮಿ, ಚರ್ಮಣ Mr. 360, o.r. ಚರ್ವಣ). — ಪ್ರತಿದೋಱು. -ತೋಱು. an equal to appear; to show an equal or what is equal (Bp. 28, 65; 49, 13; 52, 31; 57, 79). — ಪ್ರತಿನಾಡು. every country (B. 3, 115; My.). — ಪ್ರತಿ ನಿಲ್. to stand in opposition (Bp. 57, 49). — ಪ್ರತಿಯಿಡು. -ಇಡು. to requite (Bp. 23, 40). — ಪ್ರತಿಯೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. every one, each one, (every, each). ಪ್ರತಿಯೊನ್ದು ಗೋಲಾರ್ಧದಲ್ಲಿ (B. 4, 98). ಪ್ರತಿಯೊನ್ದು ಮಹಾದ್ವೀಪವು (4, 98). ಪ್ರತಿಯೊನ್ದು ಅನ್ತಸ್ತಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗ (4, 121). ಪ್ರತಿಯೊನ್ದು ಊರವರು (4, 142). ಪ್ರತಿಯೊನ್ದು ನಾಡಿನ ಜನರು (4, 206). — ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ. -ಒಬ್ಬ. every man, each man, (every, each). ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು (B. 4, 178).

ಪ್ರತಿಕಕ್ಷಿ prati-kakṣi. an opponent, as in a quarrel or a lawsuit (My.).

ಪ್ರತಿಕರ prati-kara. acting against, counteracting; requital, compensation. see ಅ-.

ಪ್ರತಿಕರಿಸು prati-karisu. = ಪಡಿಕರಿಸು. to return, to repay, to recompense, to requite, to retaliate; to treat or attend to, as a physician; to succour; to repair, to mend, to restore; to counteract.

ಪ್ರತಿಕರ್ಮ prati-karma. requital, retaliation; redress, remedy; counteraction. 2, *decoration, toilet, personal embellishment* (ಪ್ರಸಾಧನ, etc., ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್ವುದು Mr. 333).

ಪ್ರತಿಕಾಯ prati-kāya. *an effigy, an image, a likeness.*

ಪ್ರತಿಕಾರ prati-kāra. = ಪ್ರತೀಕಾರ. rendering back, requital, reward, retaliation, retribution; revenge. 2, counteraction, application of an antidote or remedy, remedying, prevention, remedy (ಮನ್ತ್ರತನ್ತ್ರಗಳು with regard to snakes, Mr. 391). 3, opposition. 4, help against, help, care, alleviation. see ಓಡು.

ಪ್ರತಿಕಾಶ prati-kāśa. = ಪ್ರತೀಕಾಶ. reflection.

ಪ್ರತಿಕೂಲ prati-kūla. against the bank: *contrary, adverse, opposed;* inauspicious (ವಾಮ Nn. 24). feminine ಪ್ರತಿಕೂಲೆ (My.).

ಪ್ರತಿಕೂಲತೆ prati-kūlate. adverseness, opposition, hostility. (J. 10, 25).

ಪ್ರತಿಕೃತ prati-kṛta. rendered back, returned, repaid; *recompensed, requited, retaliated;* recompense, requital. 2, counteracted; resistance, opposition; remedied.

ಪ್ರತಿಕೃತಿ prati-kṛti. *resistance.* 2, requital, retaliation; revenge (ಪ್ರತಿಯಾತನ, ಮುಯ್ಯಿ Mr. 458). 3, a reflected image; *an effigy, an image, a likeness.*

ಪ್ರತಿಕೃಷ್ಟ prati-kṛṣṭa. thrust back, repulsed, rejected, despised; *inferior, low, vile.*

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ prati-kriye. = ಪ್ರತಿಕಾರ. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾರ್ಥಂ (ಹಾಹಾ Mr. 533). see ರುಜ್-.

ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ prati-kṣaṇam. *every moment, repeatedly.*

ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಪ್ತ prati-kṣipta. *rejected;* sent; abused.

ಪ್ರತಿಖೇದಿಸು prati-khēdisu. to press down in opposition, to reject (Cpr. 2, 43 va.).

ಪ್ರತಿಖ್ಯಾತಿ prati-khyāti. renown. (G.).

ಪ್ರತಿಗ್ರಹ prati-graha. = ಪಡಿಗ. receiving, accepting; receiving kindly, friendly reception; marrying; favour, grace;—*the reserve of an army;*—a spitting pot, a spittoon.

ಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ prati-grāha. *a spittoon.*

ಪ್ರತಿಘ prati-gha. repulsing; opposing; mutual beating, combat; —*anger, wrath, passion, rage.*

ಪ್ರತಿಘಾತ prati-ghāta. repulse; warding off a blow; a blow (Abh. P. 13, 75).

ಪ್ರತಿಘಾತನ prati-ghātana. repulsing; *killing, slaughter.*

ಪ್ರತಿಘೋಷ prati-ghōṣa. = ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ. echo. (Cpr. 5, 76).

ಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ದ prati-c-chanda. = ಪಡಿಚನ್ದ. *a reflected image, a likeness, an image;* a substitute.

ಪ್ರತಿಚ್ಛಾಯ praticchāya. = ಪ್ರತಿಚ್ಛಾಯೆ. (ಪ್ರತಿಯುಪ್ಪ ರೂಪು Mr. 28).

ಪ್ರತಿಚ್ಛಾಯೆ prati-c-chāye. *a reflected image, a likeness, an image, a picture;* a shade, shadow.

ಪ್ರತಿಜಾಗರ prati-jāgara. *watchfulness, attention.*

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತ prati-jñāta. asserted, admitted; *promised, agreed.*

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ prati-jñāna. *admission, assent, agreement, promise;* assertion.

ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ prati-jñe. admission, acknowledgment; *consent, assent; a solemn declaration, agreement, engagement, promise; a vow*; bringing forward or introducing, as a topic; a statement, an assertion, an affirmation, a declaration, an allegation; a proposition (in logic, etc.), the assertion to be proved. see Bp. 36, 48; 54, 34; ಕೈಯ್ಯೊಯ್, ಪೂಣ್, ಬಾಯ್ದಾಡು, ಹೂಣಿಸು. — ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆಯ್. to make a solemn declaration; to promise (Abh. P. 16, 26 va.; J. 2, 55).

ಪ್ರತಿಟ್ಟಿಸು pratiṭṭisu. Tbh. of. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸು, q. v. to establish.

ಪ್ರತಿದಾನ prati-dāna. *giving back, restoring a deposit, restitution, restoration*; a gift in return; barter.

ಪ್ರತಿದಿನ prati-dina. day by day, daily, every day. (J. 5, 62; 10, 24; My.; B. 4, 171. 186).

ಪ್ರತಿದೇಯ prati-dēya. what is to be given back; what is to be given as an equivalent, a gift in return; a pledge, a pawn. (My.).

ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ prati-dhvani. a reverberated sound, echo (Bp. 51, 33; My.; B. 4, 17).

ಪ್ರತಿಧ್ವಾನ prati-dhvāna. *echo.*

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ prati-nitya. = ಪ್ರತಿದಿನ. daily, etc. (My.; B. 4, 25. 177. 188).

ಪ್ರತಿನಿಧಾನ prati-nidhāna. = ಪ್ರತಿನಿಧಿ (Śmd. 158 Cm.; 159).

ಪ್ರತಿನಿಧಿ prati-nidhi. substitution. 2, *a substitute*, a representative, a proxy, a deputy, a vice-regent, a viceroy (see ಪ್ರತಿನಿಧಾನ; B. 5, 269. 279; My.). 2, a surety. 3, *a resemblance of a real form, a likeness, an image* (ಪ್ರತಿಯಪ್ಪ ರೂಪು Mr. 28).

ಪ್ರತಿನಿಮಿಷ prati-nimiṣa. every moment (B. 4, 194; My.).

ಪ್ರತಿನಿಯತ prati-niyata. settled, of general prevalence (Kāvy. III, 2, B, 75; IV, 2, 15).

ಪ್ರತಿನಿರ್ಯಾತನ prati-niryātana. giving back; *retaliation.*

ಪ್ರತಿನೋದ್ಧೃತ prati-na-uddhṛita. that which is ruined or spoiled (ಪ್ರತೀಪ್ಸ, ಕೆಟ್ಟಾಗು ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು Hla.; ಪ್ರತೀಪ್ಸೆ, ಕೆಟ್ಟುದಂ ಮಾಟ್ಟುದು Mr. 458, o. r. ಪ್ರತಿನೋಧೃತ).

ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ prati-pakṣa. the opposite side or party; opposition. 2, *an adversary, an enemy.* 3, a respondent, a defendant.

ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿ prati-pakṣi. an opponent, an adversary. (My.).

ಪ್ರತಿಪತ್ prati-pat. = ಪ್ರತಿಪದ್, etc. (Śmd. 106).

ಪ್ರತಿಪತ್ತ prati-patta. Tbh. of ಪ್ರತಿಪದ್. the being approached: nearness (ಆಸನ್ನ, ಸಮೀಪ Nn. 167). 2, the first day of a lunar fortnight (ಪಾಡ್ಯ 167). 3, a multitude of good women (ಸದ್ವನಿತಾಸಂಚಯ, ಒಳ್ಳಿಹ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು 167).

ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ prati-patti. gaining, obtaining, acquirement, gain. 2, perception, observation, ascertainment, determination, knowledge. 3, *intelligence, intellect* (ಪ್ರಗಲ್ಭತೆ, ಜಾಣ್ಮೆ Mr. 458). 4, assertion, statement. 5, assent. 6, undertaking; doing, acting, action; use; giving; etc. 7, elevation, exaltation, promotion, preferment, special regard. 8, acquirement of rank or dignity, reputation, fame, renown. 9, *resoluteness, boldness, confidence.* — ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗೆಯ್. to honor (Abh. P. 7, 47 va.).

ಪ್ರತಿಪತ್ತು prati-pattu. (Śmd. 106). Tbh. of ಪ್ರತಿಪದ್. understanding (Mr. 473). 2, ಪಾಡ್ಯ (Śm. 19).

ಪ್ರತಿಪದ್ prati-pad. = ಪಡ್ಡಮಿ, ಪಾಡಿಯ, ಪಾಡಿವ, ಪಾಡ್ಯ, ಪಾಡ್ಯಮಿ, ಪ್ರತಿಪತ್, ಪ್ರತಿಪತ್ತ, ಪ್ರತಿಪತ್ತು, ಪ್ರತಿಪದಿ. stepping up to, going towards, approaching, etc.; access, ingress; beginning, commencement. 2, *the first day of a lunar fortnight, the first day of a moon's increase or wane.* 3, *understanding, intelligence, intellect.* 4, rank, consequence.

ಪ್ರತಿಪದ prati-pada. a corresponding term, a synonym (My.); each word (My.).

ಪ್ರತಿಪದಿ prati-padi. the first day of a lunar fortnight (ಪಾಡ್ಯ Nn. 155). 2, preferment, regard, honor (ಮನ್ನಣೆ 155). 3, (the being proceeded against), the state of being vile or low (ಕೀಳ್ 155).

ಪ್ರತಿಪನ್ನ prati-panna. come up to, approached, reached, obtained; etc. 2, *known, understood, ascertained.*

ಪ್ರತಿಪಲ್ಲಟ prati-pallaṭa. interchanging (ಪಲ್ಲಟ, ಪರಿವರ್ತನ Nn. 158).

ಪ್ರತಿಪಾಕ prati-pāka. a medicinal mixture. ಔಷಧಂ ಬೇಯಲು ಕಷಾಯಮೆನಿಕ್ಕು, ಪಸಿ ಬೆರಸೆ ಪ್ರತಿಪಾಕಮಕ್ಕುಂ (Mr. 390).

ಪ್ರತಿಪಾದನ prati-pādana. causing to reach or obtain. 2, *imparting, giving; donation, gift.* 3, *producing, exciting, causing.* 4, explaining, teaching, declaring. 5, establishing, proving, substantiating.

ಪ್ರತಿಪಾದಿಸು pratipādisu. to produce, to use (ಉತ್ಪಾದಿಸು Śmd. 142 Cm.); to teach, to declare; to establish (B. 4, 186; My.); to charge with, to accuse (My.). ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ (ಆಪಾದಿತ Śmd. 160 Cm.); ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ ಪಡುವುದು (ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂ 279 Cm.; ಆಪಾದಿತಂ 354 Cm.). see Kāvy. III, 3, B, 80. [ಕೆಡೆ ನಡೆಯದೆ ಕೆಡೆನುಡಿಯದೆ, ಅನ್ಯರ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸದಿದ್ದರೆ ಏನ ಮಾಡನಯ್ಯಾ ಲಿಂಗವು Bv. 236].

ಪ್ರತಿಪಾದುಕ prati-pāduka. 1. = ಪಜಿವಾವುಗೆ. each shoe (? or = ಪ್ರತಿಪಾದುಕ 2?).

ಪ್ರತಿಪಾದುಕ prati-pāduka. 2. determining, ascertaining; making manifest or clear; causing, effecting.

ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ prati-pādya. to be produced, fit to be used (Śmd. 278); to be treated of, explained or expounded; to be proved.

ಪ್ರತಿಪಾಲ prati-pāla. a protector, a guardian, a king (Bp. 28, 36).

ಪ್ರತಿಪಾಲನ prati-pālana. protecting, guarding, cherishing, nourishing. (My.).

ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸು prati-pālisu. to protect, to guard; to cherish, to nourish; to observe, to keep, to maintain; to fulfil (Abh. P. 12, 51 va.; Bp. 5, 4. 71; J. 31, 34).

***ಪ್ರತಿಪಾಳಿಸು prati-pāḷisu.** = ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸು. ಷಡ್ಭಾಗಮಂ ಕೊಣ್ಡು ತಪ್ಪದೆ ಭೂಪರ್ ಪ್ರತಿಪಾಳಿಪರ್ Ap. 1, 51.

ಪ್ರತಿಪ್ರಾಣ prati-prāṇa. an image, a likeness (ಪ್ರತಿಯಪ್ಪ ರೂಪು Mr. 28).

ಪ್ರತಿಫಲ prati-phala. (or ಪ್ರತಿಪಲನ). reward, remuneration, requital, retaliation, retribution. (My.). 2, a reflection, a reflected image.

ಪ್ರತಿಫಲಿತ prati-phalita. reflected, shadowed. (Cpr. 8, 24 va.). 2, requited, returned.

ಪ್ರತಿಫಲಿಸು prati-phalisu. to shine back, to be reflected (My.).

ಪ್ರತಿಬದ್ಧ prati-baddha. bound to, tied to, bound; obstructed, hindered, opposed, prevented; *disappointed, thwarted;* set, enchaised, inlaid. see Kāvy. III, 3, B, 4; V, 54.

ಪ್ರತಿಬನ್ಧ prati-bandha. *an obstacle, a hinderance, an impediment, a blocking up* (ವಿಷ್ಕಮ್ಭ, ತಗಹು Mr. 453; B. 4, 24; 5, 104; My.). see ಸಿಕ್ಕು.

ಪ್ರತಿಬನ್ಧಕ prati-bandhaka. obstructing, obstructive, hindering, etc.; that hinders, an obstacle (Cpr. 3, 76; B. 4, 189; 5, 83); a demon, a devil (My.).

ಪ್ರತಿಬನ್ಧನ prati-bandhana. binding, keeping off, blocking up, obstructing, impeding. see ಜಲ–.

ಪ್ರತಿಬನ್ಧಿಸು prati-bandhisu. to hinder, to stop, to prevent, to check (B. 4, 221).

ಪ್ರತಿಬಲ prati-bala. = ಪಡಿಬಲ. having equal strength or power, equally matched; able, adequate, powerful (Sk.). 2, another army; an opposing force.

ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ prati-bimba. = ಪಡಿಬಿಮ್ಬ, ಪ್ರತಿವಿಮ್ಬ. the disk of the sun or moon reflected in water: a reflection, a reflected image

(ಪಡಿನೆಳಲ್, ಮಾರ್ಪೊಳಪು Kk. 62, Śm. 64; Bp. 51, 33; 56, 8); *a counterpart of real forms, an image, a likeness, a picture, a shadow* (ಪ್ರತಿಯಪ್ಪ ರೂಪು Mr. 28).

ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸು **prati-bimbisu.** to be reflected (Cpr. 6, 4; Bp. 5, 23; B. 3, 18; My.).

ಪ್ರತಿಬುದ್ಧ **prati-buddha.** awakened, awake; illuminated, enlightened; observed; known, celebrated; exalted, great (Kāvy. I, 5, 48).

ಪ್ರತಿಭಟ **prati-bhaṭa.** vying with, rivalling, emulating (Sk.). 2, an opposing soldier (J. 13, 37).

ಪ್ರತಿಭಟಿಸು **prati-bhaṭisu.** to rival; to oppose (My.).

ಪ್ರತಿಭಯ **prati-bhaya.** *exciting fear, formidable, terrible;* dangerous.

ಪ್ರತಿಭವಿಸು **prati-bhavisu.** = ಪಡಿಭವಿಸು. to become equal to, to be on a par with, to have a corresponding character or disposition.

ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ **pratibhā-anvita.** *endowed with knowledge, intelligent.* 2, *endowed with audacity, bold, confident, proud.*

ಪ್ರತಿಭಾವ **prati-bhāva.** corresponding character or disposition, congeniality (Kāvy. II, 1, 1-5).

ಪ್ರತಿಭಾಸ **prati-bhāsa.** appearance, look, similitude, a reflected image; illusion. see ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕ.

ಪ್ರತಿಭು **prati-bhu.** ಪ್ರತಿಭೂ. a surety, a security, a bail (ಪ್ರಲಗ್ನಕ, ಹೊಣೆಕಾಱ Mr. 238).

ಪ್ರತಿಭೆ **prati-bhe.** ಪ್ರತಿಭಾ. light, splendor. 2, a flashing thought, brilliant conception. 3, *understanding, intelligence, intellect; genius, wit, ingenuity* (Śmd. 175). 4, audacity, boldness, impudence.

ಪ್ರತಿಮ **pratima.** Tbh. of ಪ್ರತಿಮೆ. ದ್ವಿಪದನ್ತದ ಅನ್ತ್ಯ (ಆನೆಯ ದಾಡೆಯ ತುದಿ Nn. 102). 2, a mirror (ಮುಕುರ, ಕನ್ನಡಿ 102). 3, ಪಾಂಚಾಲಿಕಾನೀಕ (ಪ್ರತುಮೆಗಳು 102). 4, brightness, pureness (ನಿರ್ಮಲವು 102). 5, at the end of a composition: a man who is like (Śmd. 138; see ಅ-).

ಪ್ರತಿಮಾನ **prati-māna.** *a likeness, an image, a picture* (ಪ್ರತಿಯಪ್ಪ ರೂಪು Mr. 28); *an idol.* 2, similarity, likeness. 3, *the part of an elephant's head between the tusks* (ಆನೆಯ ದನ್ತಮೆರಡಱ ನಡುವು Mr. 155).

ಪ್ರತಿಮಾಲೆ **prati-māle.** an exercise analogous to capping verses, reciting verse for verse as a trial of memory or skill. (R.).

ಪ್ರತಿಮುಕ್ತ **prati-mukta.** *clothed, armed, accoutred.*

ಪ್ರತಿಮುಖ **prati-mukha.** = ಪಡಿಮುಖ. standing before the face, facing, opposite, near at hand. 2, a secondary plot or incident calculated either to hasten or retard the catastrophe (Kāvy. V, 967). ಪ್ರತಿಮುಖಂ, in front, before.

ಪ್ರತಿಮುಖಾವಲೋಕನ **pratimukha-avalōkana.** looking towards or at (ಅಭೀಕ್ಷ್ಣಣ Śmd. 230; ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನೋಡುವುದು Cm.).

ಪ್ರತಿಮೆ **prati-me.** -ಮಾ. = ಪಡಿಮೆ, ಪ್ರತಿಮ, ಪ್ರತುಮೆ. *a likeness, an image, a picture, a figure, a puppet; an idol* (ಅರ್ಚೆ Mr. 28); a symbol; a reflection; at the end of compositions: *like, similar.* 2, the part of an elephant's head between the tusks.

ಪ್ರತಿಯತ್ನ **prati-yatna.** exertion for anything, effort. 2, *a making or preparing, elaboration.* 3, *desire, wish.* 4, *taking prisoner, making captive.* 5, retaliating.

ಪ್ರತಿಯಾತನ **prati-yātana.** requital, retaliation (ಪ್ರತಿಕೃತಿ, ಮುಯ್ಯಿ Mr. 458).

ಪ್ರತಿಯಾತನೆ **prati-yātane.** *a counterfeit, a picture, an image.*

ಪ್ರತಿರವ **prati-rava.** echo.— ಪ್ರತಿರವಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to echo (Śsv. 4, 5).

ಪ್ರತಿರೂಪ **prati-rūpa.** = ಪ್ರತಿರೂಪು. like a model, similar, corresponding. 2, *the counterpart of any real form, an image, a representation, a likeness, a picture;* a reflected form. see ಅ-.

ಪ್ರತಿರೂಪು **prati-rūpu.** Tbh. of ಪ್ರತಿರೂಪ. (ಬಿಮ್ಬ Nn. 69). ಪ್ರತಿರೂಪಿನ ಬೊಮ್ಬೆ (ಚರ್ಚೆ 73).

ಪ್ರತಿರೋಧ **prati-rōdha.** *opposition, impediment, hinderance;* an opponent; siege, blockade; theft.

ಪ್ರತಿರೋಧಕ **prati-rōdhaka.** *a thief, a robber.*

ಪ್ರತಿರೋಧಿ **pratirōdhi.** *a thief, a robber.*

ಪ್ರತಿಲೋಮ **prati-lōma.** against the hair or grain: *contrary to the natural course or order, reverse, inverted;* disagreeable; hostile; low, vile; left, not right.

ಪ್ರತಿಲೋಮಜ **pratilōma-ja.** born in the inverse order of the castes, as of a Kṣatriya father and Brāhmaṇī mother, or of a Vaiśya father and Kṣatriya or Brāhmaṇī mother, in which cases the wife is of a higher caste than the husband. (R.).

ಪ್ರತಿವಚನ **prati-vacana.** = ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯ (ಉತ್ತರ G.; My.).

ಪ್ರತಿವತ್ಸರಂ **prati-vatsaraṁ.** *every year.*

ಪ್ರತಿವರ್ಷ **prati-varṣa.** every year (B. 3, 58; 4, 163; My.).

ಪ್ರತಿವಸ್ತು **prati-vastu.** a counterpart, an equivalent; anything given in return; anything contrasted with another, a parallel: one of the upames (Kāvy. III, 3, B, 61. 80 seq.).

*ಪ್ರತಿವಸ್ತೂಪಮೆ **prati-vastu-upame.** one of the similies (*cf.* ಪ್ರತಿವಸ್ತು). Kr. 3, 85.

ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯ **prati-vākya.** *an answer, a reply.*

ಪ್ರತಿವಾದ **prati-vāda.** an answer; a counter assertion, a contradiction; a rejection. (Bp. 54, 34; see ವಾದ-).

ಪ್ರತಿವಾದಿ **prati-vādi.** an opponent; a defendant, a respondent (in law, My.; see ವಾದಿ-).

ಪ್ರತಿವಿದ್ಯೆ **prati-vidye.** a marvellous skill or capability, supposed to give the power of instantly going wherever one likes (Abh. P. 10, 193; 10, 193 va.).

ಪ್ರತಿವಿಮ್ಬ **prati-vimba.** = ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ. a reflection.

ಪ್ರತಿವಿಷೆ **prati-viṣe.** *a birch tree.*

ಪ್ರತಿವೀರ **prati-vīra.** a well-matched opponent, an antagonist. (Bp. 20, 38).

ಪ್ರತಿಶಬ್ದ **prati-śabda.** echo. (ಪ್ರತಿಧ್ವಾನ G.; My.).

ಪ್ರತಿಶಾಸನ **prati-śāsana.** giving orders; *sending a servant on a message.*

ಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯ **prati-śyāya.** *a cold, a catarrh.*

ಪ್ರತಿಶ್ರಯ **prati-śraya.** refuge, help; a place of refuge, an asylum, *an alms-house, a place where food, etc. is given away* (ಛತ್ರದ ಗೃಹ Mr. 196). 2, a house. 3, *an assembly.*

ಪ್ರತಿಶ್ರವ **prati-śrava.** *a promise, an agreement, assent.*

ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ **prati-śrut.** *echo.* 2, a promise.

ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧ **prati-siddha.** warded off; hindered; forbidden, prohibited, interdicted; refused, denied; contradicted. see ವಿ-, ಮಾನ್ಯ; Cpr. 9, 124.

ಪ್ರತಿಷೇಧ prati-sēdha. keeping or warding off; forbidding, prohibition (Śmd. 276); denial, refusal; negation, contradiction; a negative word or particle (57); the negative mood (86). see Kāvy. I, 5, 38-40; III, 3, B, 130.

ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ pratiṣēdha-kriye. the negative mood (ಅಭಾವ ಕ್ರಿಯೆ Śmd. 253 Cm.; 254. 260. 282. 291; ವಿಲೋಮಕ್ರಿಯೆ 282 Cm.).

ಪ್ರತಿಷೇಧವಿಧಿ pratiṣēdha-vidhi. a prohibition changed into a command (Śmd. 278).

ಪ್ರತಿಷ್ಟಮ್ಭ prati-stambha. *obstruction, obstacle, impediment.*

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಳು pratiṣṭhā-ālu. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಳು. an illustrious, celebrated person (My.).

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ prati-sthita. set up, erected; established, fixed; comprised; placed, situated; staying; endowed or portioned; established in life, etc.; installed, consecrated, as a person in office, a new idol; completed, effected; famous, celebrated, illustrious, honourable; honorary; fine, splendid, prized, valued. see Cpr. 6, 6; Bp. 21, 5; 53, 26; 57, 53.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸು pratiṣṭhisu. = ಪ್ರತಿಟ್ಟಿಸು. to establish; to set or place; to set up with the prescribed rites, as an idol; to install, as a person into a dignity, to consecrate; to demonstrate or prove; etc. (Cpr. 4, 76; 6, 24; Bp. 22, 26; 50, 50; 51, 64. 73; 53, 10; My.). ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವುದು (ಹಃ Nn. 163, o. r. ಪ್ರತಿಟ್ಟಿಸುಹದು, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುಹ).

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುಹ pratiṣṭhisuha. establishing, etc. see Nn. s. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸು.

ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ prati-sthe. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ. = ಪಡಿಟೆ, ಹಡಿಟೆ. staying, standing; a high or honourable position; *honour, celebrity, fame, notoriety,* name; pride (My.); installation, as of a king, etc., consecration, the setting up of an idol (see ಪ್ರಾಣ–); the performance or institution of any rites; accomplishment, completion; N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). ಕುಚೇಷ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಬಾರದು (Prv.).

ಪ್ರತಿಷ್ಠೆವನ್ತ pratiṣṭhe-vanta. a celebrated, illustrious man (My.; B. 5, 194. 220).

ಪ್ರತಿಸರ prati-sara. going towards; going back. 2, *a cord used as an amulet worn round the neck or wrist at nuptials,* etc. (ನೂಲ ಕಂಕಣ Hlā.). 3, bracelet (ಬಳೆ Mr. 340). 4, a wreath, a garland. 5, a follower, a servant. 6, *the rear of an army.*

ಪ್ರತಿಸಾರ prati-sāra. causing to go back, returning. see ವಿ–.

ಪ್ರತಿಸೀರೆ prati-sīre. *a curtain* (ತೆರೆ Hlā.).

ಪ್ರತಿಸೂರ್ಯ prati-sūrya. opposite to the sun, in the sun. 2, a mock sun, parhelion.

ಪ್ರತಿಸೂರ್ಯಶಯಾನಕ pratisūrya-śayānaka. lying or basking in the sun: *a chameleon, a gecko.*

ಪ್ರತಿಹತ prati-hata. struck in return or back, beaten back; hurt, killed; repulsed, repelled; impeded, opposed, obstructed; averted; overthrown, fallen; disappointed; adverse; etc. (ತಡಪ್ಪರೆ, ಮಾಕೊಳ್, ಮಿಗು, etc. Śs.; see ತಗೆ 1, ತಳ್ವೊಯ್).

ಪ್ರತಿಹಸ್ತ prati-hasta. = ಪಱಿಹತ್ತ. a deputy, a substitute, a proxy.

ಪ್ರತಿಹಾರ prati-hāra. = ಪಡಿಯಱ, ಪಡಿಯಳ 1, ಪಡಿಹಾಱ, ಪ್ರತೀಹಾರ. *a door, a gate.* 2, a door-keeper, a porter. 3, a juggler. 4, juggling, trick, disguise.

ಪ್ರತಿಹಾರಿ prati-hāri. = ಪಡಿಹಱು, ಪಡಿಹಾಱು, ಪ್ರತೀಹಾರಿ. a female door-keeper, a portress (Sk.). 2, (= a Sk. ಪ್ರತಿಹಾರಿನ್) a porter. 3, (= ಪ್ರತಿಹಾರ No. 3) a king's buffoon (see Mr. s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ).

ಪ್ರತಿಹಾಸ prati-hāsa. (= ಪಡ್ಡಳಿ), ಪ್ರತೀಹಾಸ. laughing with or at. 2, *fragrant oleander, Nerium odorum* Ait.

ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆ prati-hiṁse. retaliation, revenge. (R.).

ಪ್ರತೀಕ pratīka. turned towards; *adverse, contrary; inverted, reversed, contrary to the natural order or condition.* 2, *a part, a portion; a limb.*

ಪ್ರತೀಕಾರ pratī-kāra. = ಪ್ರತಿಕಾರ. *retaliation; revenge.*

ಪ್ರತೀಕಾಶ pratī-kāśa. = ಪ್ರತಿಕಾಶ. reflection; look, appearance; at the end of compounds: *looking like, similar, resembling, like.*

ಪ್ರತೀಕ್ಷಣ prati-īkṣaṇa. (Sk.). = ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ.

ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸು prati-īkṣisu. to look towards or forward to, to look out for, to expect; to wait for, to await.

ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ prati-īkṣe. looking to or at; looking forward to, waiting for, expectation, hope (Sk.).

ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯ prati-īkṣya. to be looked forward to or expected; to be looked at, worthy of consideration: *respectable, venerable* (ಇದಿರ ಪೂಜಿಸುವಂ Mr. 243).

ಪ್ರತೀಚಿ pratīci. *the western quarter, the west.*

ಪ್ರತೀಚೀನ pratīcīna. *western* (ಪಡುವಲಾದುದು Mr. 58).

ಪ್ರತೀಚ್ಯ pratīcya. being in the west, western. (My.).

ಪ್ರತೀತ prati-ita. gone towards; acknowledged, proved, true; experienced; *known, well-known, famous, renowned;* convinced, having a firm conviction; *satisfied, glad, pleased, delighted.*

ಪ್ರತೀತಿ prati-iti. going towards, clear apprehension or insight into anything, definite perception, distinct conception; complete understanding, knowledge, experience; conviction; belief, faith; fame, notoriety; delight. ಕಾಬ್ಬರಸಮಾಗೆ ಕಾವ್ಯರಸದರ್ ಅರ್ಥಮುಮರ್ ಅಕ್ಕರಮುಂ ಪ್ರತೀತಿಯುಂ ಮಾಡ್ಪಿನೆಗಂ (Śmd. 80). see Kāvy. I, 1, A, 13-15; III, 3, B, 38; IV, 1, 10; Ch. v. 18; Cpr. 1, 47; ದುಃ–, ಸಾಮ್ಯ–.

ಪ್ರತೀಪ pratīpa. (fr. ಪ್ರತಿ-ಅಪ್). against the stream: *adverse, contrary, reverse;* inverted, out of order; perverse; retrograde; turned away, averted. 2, inverse comparison as a figure of speech, *e. g.* "the lotus resembles thine eyes" instead of "thine eyes resemble the lotus" (Kāvy. III, 3, B, 61. 112 seq.).

ಪ್ರತೀಪದರ್ಶಿನಿ pratīpa-darśini. she who turns away the face: *a woman.*

ಪ್ರತೀರ pra-tīra. *a shore, a bank.*

ಪ್ರತೀವಾಪ pratī-vāpa. *throwing* (one substance) *into* (another, as buttermilk into fresh milk, to alter its form or state); *calcining or fluxing metals.* see ಹೆಪ್ಪಿಡುವಿಕೆ.

ಪ್ರತೀಷ್ಟ (prati-iṣṭa ?). = ಪ್ರತಿನೋದ್ಧೃತ, q. v. that which is ruined.

ಪ್ರತೀಹಾರ pratī-hāra. = ಪ್ರತಿಹಾರ. striking back, repelling; avoiding, abandoning (ವಿಸರ್ಜನ, ತ್ಯಜಿಸುವುದು Nn. 100). 2, a door, a gate (ದ್ವಾರ, ಬಾಗಿಲು 100). 3, a door-keeper, a porter (ದ್ವಾರಪಾಲ, ಬಾಗಿಲ ಕಾವನನು 100; ಕಟ್ಟಿಗೆಗಾಱ Ct. II, 108; ಪಡಿಯಱ Kk. 37). 4, a place in front of or near a town (ಪುರೋಭಾಗ, ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪ 100).

ಪ್ರತೀಹಾರಕ pratī-hāraka. a juggler. 2, a door-keeper (Abh. P. 2, 2; Ṛsv. 5, 23).

ಪ್ರತೀಹಾರಿ pratī-hāri. = ಪ್ರತಿಹಾರಿ. *a portress.*

ಪ್ರತೀಹಾಸ pratī-hāsa. = ಪ್ರತಿಹಾಸ. laughing with or at.

ಪ್ರತುಮೆ pratume. Tbh. of ಪ್ರತಿಮೆ. (ಚರ್ಚೆ Nn. 73, Mr. 522; My.; see s. ಪ್ರತಿಮ). ಮರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದನ್ತಾ ಪ್ರತುಮೆಗಳು (ಪ್ರವ್ಯ Nn. 164). ಲೋಹದ ಪ್ರತುಮೆ (ಸೂರ್ಯ Mr. 28); ಹೇಮದ ಪ್ರತುಮೆ (ಹರಿಣಿ 28). see ಅರುಹ-, ಗೋವಿನ್ದ-, ಜಿನ-, ವನಮಾಲಿ-.

ಪ್ರತೂರ್ಣ pra-tūrṇa. *quick, fleet.*

ಪ್ರತೋದ pratōda. *a goad for driving cattle.*

ಪ್ರತೋಲಿ pra-tōli. *a high-road.*

ಪ್ರತ್ನ pratna. *former; old, ancient.*

ಪ್ರತ್ಯಕ್ pratyak. = ಪ್ರತ್ಯಕ್ಕು, ಪ್ರತ್ಯಚ್, ಪ್ರತ್ಯಂಚ್. backwards; *behind in time or place; in former times;* westwards; the western quarter (ಪ್ರತೀಚಿ, ಪಡುವಲ್ Mr. 58).

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಕು pratyakku. Tbh. of ಪ್ರತ್ಯಚ್ (Śmd. 106 Cm.).

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಪರ್ಣಿ pratyak-parṇi. *the plant Achyranthes aspera.*

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಶ್ರೇಣಿ pratyak-śrēṇi. *the plant Anthericum tuberosum* Roxb. 2, *the plant Croton polyandrium* Roxb., or *Croton tiglium* Lin.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ prati-akṣa. being present before the eyes, *perceptible to the eye, visible, in sight; clear, distinct, evident, undoubted, actual, real* (ನಿರುತ, ಸಸಿನ, ತಪ್ಪದೆಮ್ಬುದು Nn. 162); cognizable by any of the organs of sense. 2, perceptibility, ocular evidence, clearness, distinctness. 3, a point of the compass (ದೆಸೆ, ದಿಕ್ಕು 162). 4, a bed (ತಲ್ಪ, ಹಾಸಿಕೆ). 5, all, all things (ಸರ್ವ, ಎಲ್ಲವು 162). 6, in very truth, verily: self; distinctly, etc. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಣ್ಣರೂ ಪರಾಮ್ಬರಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು (Prv.; *cf.* the Prv. s. ಪ್ರಮಾಣಿಸು). — ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗು. -ಆಗು. to become visible, to appear, etc. ನಿರಾಕಾರವಾದ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದರೆ ಆಕಾರವಾದ್ದು ಕಾಣದೆ ಹೋದೀತು (Prv.). ಸೋಮೇಶ್ವರನೊಸೆದು ನಿನಗಿಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಹನು (Bp. 53, 18).

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣ pratyakṣa-pramāṇa. ocular or visible proof, the evidence of the senses. (My.). 2, axiom (Mhr.).

ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ pratyak-ātma. the individual soul. (My.).

ಪ್ರತ್ಯಗಾಶಾಪತಿ pratyak-āśāpati. the regent of the western quarter: *Varuṇa.*

ಪ್ರತ್ಯಗ್ದಿಶಾರಮಣ pratyak-diśā-ramaṇa. Varuṇa (Mr. 49).

ಪ್ರತ್ಯಗ್ಭವ pratyak-bhava. = ಪ್ರತೀಚೀನ. western. (Si. 29; My. Amara).

ಪ್ರತ್ಯಗ್ಭೂಧರ pratyak-bhūdhara. the western mountain (Cpr. 8, 3).

ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ prati-agra. *fresh, recent, new, young* (ಸದ್ಯಸ್ಕ, ಸಜ್ಜುಕ Mr. 447).

ಪ್ರತ್ಯಂಗ prati-aṅga. a minor or secondary member of the body, as the forehead, nose, chin, etc. (My.). 2, a division, a section.

ಪ್ರತ್ಯಚ್ pratyac. = ಪ್ರತ್ಯಂಚ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಪ್ರತ್ಯಂಚ್ prati-añc. proceeding to, turned towards; being behind, coming from behind: subsequent, following; turning the back upon; *west, western;* turned inwards, inner, interior.

ಪ್ರತ್ಯನೀಕ prati-anīka. *hostile; an enemy;* a hostile army; hostility; a hostile position.

ಪ್ರತ್ಯನ್ತ prati-anta. bordering on, contiguous to, near; a border; a bordering country; *a country occupied by barbarians or savages.*

ಪ್ರತ್ಯನ್ತಪರ್ವತ pratyanta-parvata. *an adjacent hill, a small hill near a mountain.*

ಪ್ರತ್ಯನ್ತರ prati-antara. another copy (My.):

ಪ್ರತ್ಯನ್ತರಾಜ pratyanta-rāja. a neighbouring king (Cpr. 5, 2 va.).

ಪ್ರತ್ಯಭಿಯೋಗ prati-abhiyōga. a counter plaint or charge, an accusation brought against the accuser or plaintiff. (R.).

ಪ್ರತ್ಯಮ್ಬರ prati-ambara. a surrounding screen (ಅಪಟಿ, ಕಾಣ್ಡಪಟಿ, ಯವನಿಕೆ, ಸುತ್ತುದೆರೆ Mr. 203).

ಪ್ರತ್ಯಯ prati-aya. going towards. 2, *belief, firm conviction, trust, reliance, confidence* (ವಿಶ್ವಾಸ, ನಮ್ಬುಗೆ Nn. 137; ವಿಶ್ವಾಸ Mr. 493). 3, *certainty, ascertainment, positiveness* (ನಿರುತ; ನೇರಿತು, ನೇರಿತಾಗಿಪ್ಪುದು 137; ನಿಶ್ಚಯ 493). 4, clear insight into any thing (ಅರಿಯ್ಕೆ 493); *knowledge, experience; apprehension, understanding, intellect* (ಅಱಿವು 137; 493). 5, acceptation, idea, notion, conception. 6, *ground, motive* (ಕಾರಣ, ಕಾರಣಗಳು 137). 7, a co-operating cause (? ಲಕ್ಷಣ, ಲಕ್ಷಣಭೇದ 137). 8, celebrity, fame. 9, *an oath, an ordeal* (ಸೂರುಳ್ 493). 10, *a dependent, a subject.* 11, a hole. (see ಜಲ-). 12, *a suffix, or affix,* a case-termination, a personal termination, etc. (Śmd. 6 Cm.; 46. 47. 60. 64. 91. 232. 233. 235. 236-238. 240-242. 247. 251-253; Kāvy. I, 1*a*, 28. 29; I, 4, 1. 2. 13. 14. 31. 32).

ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ತ pratyaya-anta. a term with a suffix at its end (Śmd. 377).

ಪ್ರತ್ಯಯಿತ prati-ayita. *confided in, trusted, confidential.*

ಪ್ರತ್ಯಯೋಪಮೆ pratyaya-upame. a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿ prati-arthi. *an opponent, an adversary.*

ಪ್ರತ್ಯವಸಾನ prati-avasāna. *consuming, eating.*

ಪ್ರತ್ಯವಸಿತ prati-avasita. *consumed, eaten.*

ಪ್ರತ್ಯವಾಯ prati-ava-aya. *decrease, diminution, privation, detriment, harm;* separation (ವಿಯೋಗ, ಅಗಲಿಕೆ Nn. 149; ಅಗಲಿಕೆ Mr. 483; ಅಗಲ್ಕೆ Hlā.): that which is adverse, disagreeable or bad (ಹೊಲ್ಲಮೆ Hlā.); defeat (ಅಪಜಯ 149; 483).

ಪ್ರತ್ಯಹ prati-aha. -ಂ. day by day, daily. (My.).

ಪ್ರತ್ಯಾಕಾರ prati-ākāra. a sheath, a scabbard (ಕೋಶ, ಒಱೆ Mr. 298).

ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತ prati-ākhyāta. *denied, disallowed, refused, rejected, set aside.* 2, celebrated, notorious.

ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ prati-ākhyāna. *denial, disallowance, refusal, rejection, disregard, reproach.*

ಪ್ರತ್ಯಾಗತ prati-āgata. come back or again, returned; arrived at. see ಗತ-.

ಪ್ರತ್ಯಾದಿಷ್ಟ prati-ādiṣṭa. *rejected, repulsed, removed, set aside.*

ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶ prati-ādēśa. *rejection, repudiation, refusal, denial.*

ಪ್ರತ್ಯಾಬ್ದಿಕ prati-ābdika. yearly.

ಪ್ರತ್ಯಾಭಿಹಾರ prati-ābhihāra. (ಸ್ವರ Mr. 500).

ಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯ prati-āmnāya. contrary or altered determination (Sk.). 2, instead of, in lieu of (My.).

ಪ್ರತ್ಯಾರಮ್ಭ prati-ārambha. *beginning again, entering on* (an action) *repeatedly, recommencement.*

ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢ prati-ālīḍha. *an attitude in shooting, the left foot advanced and right drawn back.*

ಪ್ರತ್ಯಾಸಕ್ತಿ prati-āsakti. great attachment or devotedness (My.).

ಪ್ರತ್ಯಾಸತ್ತಿ prati-āsatti. immediate proximity; close contact; analogy. (R.).

ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನ prati-āsanna. near at hand, contiguous, near, proximate; imminent.

ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನಮತಿ pratyāsanna-mati. a contiguous, analogous idea (My.).

ಪ್ರತ್ಯಾಸಾರ prati-āsāra. *the rear of an army.*

ಪ್ರತ್ಯಾಹತ prati-āhata. driven back; beaten in return or in response (in music, J. 21, 57).

ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ prati-ā-hāra. drawing back; retreat; with-holding. 2, *withdrawing the senses from external objects, restraint of the organs of sense.*

ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿ prati-ukti. a reply, an answer, a rejoinder.

ಪ್ರತ್ಯುತ್ಕ್ರಮ prati-utkrama. setting out; *undertaking, beginning.*

ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ prati-uttara. = ಪಡಿಯುತ್ತರ. a rejoinder, an answer, a reply. (My.). ಆ ಮಾತಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಡೆ, ಮುಣ್ಣೆ! ಅನ್ದರೆ ಮುಣ್ಣೇ ಗಣ್ಡ! ಎಮ್ಬುವದು. — ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಱಿಯದ ಮೂಕ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಹೇೞ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to give an answer (J. 6, 50).

ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನ prati-utthāna. rising from a seat as a mark of respect, rising to welcome a visitor.

ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನ prati-utpanna. existing at the present moment, present; prompt, ready.

ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನಮತಿ pratyutpanna-mati. *having presence of mind or a prompt understanding.*

ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮನ prati-udgamana. going out to meet; rising from a seat as a mark of respect. (My.).

ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ prati-upakāra. a favour in requital, return of a kindness. (My.; B. 4, 91).

ಪ್ರತ್ಯುಪಕೃತಿ prati-upakriti. = ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ. — ಪ್ರತ್ಯುಪಕೃತಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to receive a favour in requital (Cpr. 10, 42).

ಪ್ರತ್ಯುಪಮಾನ prati-upamāna. the counterpart of a likeness, a copy, a model, a pattern; a counter comparison (ವಾ, ಪ್ರತ್ಯುಪಮೆ Nn. 139).

ಪ್ರತ್ಯುಪಮೆ prati-upame. = ಪ್ರತ್ಯುಪಮಾನ, q. v. (ವಾ Mr. 533).

ಪ್ರತ್ಯುಷಸ್ prati-uṣas. every morning (My.).

ಪ್ರತ್ಯೂಷ prati-ūṣa. *day-break, dawn, morning.*

ಪ್ರತ್ಯೂಷಸ್ prati-ūṣas. *day-break, dawn, morning.*

ಪ್ರತ್ಯೂಹ prati-ūha. *an impediment, an obstacle.*

ಪ್ರತ್ಯೇಕ prati-ēka. each one, each single one, every one. (J. 12, 50). 2, separate, different; separately (My.). ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ, one by one, one at a time, singly, severally (Śmd. 251. 254. 255; ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ 255 Cm.; J. 2, 27).

ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸು pratyēkisu. to separate (My.).

ಪ್ರಥನ prathana. extending; celebrating; praise, fame (Abh. P. 1, 23).

ಪ್ರಥಮ prathama. *foremost, first; — first, chief, principal, most excellent.* 2, the first person, *i. e.* the *third* person in European grammars (Śmd. 267; Kāvy. I, 5, 6-12). 3, the first consonant of a varga. [4, a special kind of sweet dish].

ಪ್ರಥಮಋತು prathama-ṛitu. (ಪ್ರಥಮರ್ತು). the first menstrual flux. see ಸಱಿಮಿಣ್ಡೆ.

ಪ್ರಥಮಕಲ್ಪ prathama-kalpa. a primary or principal rule. see ಪ್ರಾಥಮಕಲ್ಪಿಕ.

ಪ್ರಥಮತ್ವ prathamatva. the state of being the first consonant of a varga, and its form (ಮೊದಲಕ್ಕರದ ಭಾವಂ Śmd. 283 Cm.).

ಪ್ರಥಮಪುರುಷ prathama-puruṣa. = ಪ್ರಥಮ No. 2. (Śmd. 54. 255. 262. 263. 266).

ಪ್ರಥಮಸಂಗಮ prathama-saṅgama. the first sexual intercourse (when the first menstrual flux has taken place, Cpr. 6, 83).

ಪ್ರಥಮಾನ್ತ prathamā-anta. having the termination of the first or nominative case (Śmd. 171 Cm.).

ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿ prathamā-vibhakti. the first or nominative case (Śmd. 154. 171).

ಪ್ರಥಮೆ prathame. ಪ್ರಥಮಾ. = ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿ. (Śmd. 107. 111. 115. 128. 137. 150. 166. 172. 177).

ಪ್ರಥಮೈಕವಚನ prathamā-ēkavacana. the nominative singular (Śmd. 128. 129; Kāvy. I, 2, 12. 13).

ಪ್ರಥಮೈಕಾದಶಿ prathama-ēkādaśī. the ēkādaśi of the śukla-pakṣa in the month of āṣāḍha (My.).

ಪ್ರಥಿತ prathita. extended, spread; made known, published, openly announced; manifested; *famed, famous, celebrated, renowned*; intent upon.

ಪ್ರಥಿಮನ್ prathiman. (ಪ್ರಥಿಮ). (= ಪರುಟವ). extension, width, breadth, greatness, magnitude.

ಪ್ರಥೆ prathe. extension, spreading out; *fame, celebrity, notoriety.*

ಪ್ರದ pra-da. *giving away, giving, yielding, granting, conferring.*

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ pra-dakṣiṇa. moving to the right, standing on the right. 2, circumambulation of an object (as of an idol, a Brāhmaṇa, etc., by way of reverence) keeping the right side towards it. (My.). — ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಗೆಯ್. -ಂ-. to perform the pradakṣiṇa (Cpr. 3, 2 va.).

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರ pradakṣiṇa-namaskāra. a pradakṣiṇa and a namaskāra (My.).

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ pra-dakṣiṇe. = ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ No. 2. (My.). ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವದಕ್ಷಿಣೆ ತಪ್ಪಿತು (Prv.). — ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡು. to circumambulate an object, etc. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ದಕ್ಷಿಣಾ ಯಾತ್ರೆ ತಪ್ಪದು (Prv.). 2, to go or travel round about (the earth) in a straight course (B. 4, 68; My.).

ಪ್ರದರ pra-dara. splitting, rending, tearing; a fracture, a breach, a crack, a crevice, a cleft in the earth; *scattering, the dispersion of an army.* 2, *a particular disease of women, maenorrhagia.* 3, *an arrow.*

ಪ್ರದರ್ಶಕ pra-darśaka. showing, exhibiting; he that shows, an exhibitor. 2, foreshowing, foretelling; presaging; a prophet (Sk.).

ಪ್ರದರ್ಶನ pra-darśana. showing, pointing out, displaying, exhibiting. 2, foreshowing, prophesying. 3, explaining, teaching. 4, an example. [5, an exhibition].

ಪ್ರದರ್ಶಿತ pra-darśita. shown, displayed, exhibited. (My.). 2, foreshown, prophesied.

ಪ್ರದಾನ pra-dāna. giving away, giving, offering, presenting, bestowing; an oblation; a gift, a present. see ಈ, ಕುಡು; ಪಿಣ್ಡ-, ಸ್ವೇಚ್ಛಾ-; ಹವಿ-.

ಪ್ರದಾಯ pra-dāya. giving away; handing down; a present. see ಸನ್-.

ಪ್ರದಾಯಕ pra-dāyaka. giving, granting, bestowing. (Bp. 46, 4; J. 1, 3).

ಪ್ರದಿಗ್ಧ pra-digdha. smeared over, besmeared; a kind of sauce or gravy. (R.).

ಪ್ರದಿಶ್ pra-diś. -ದಿಕ್. pointing to; a quarter, a region of the sky; *an intermediate point of the compass or half quarter,* as north-east, etc.

ಪ್ರದಿಶೆ pra-diśe. = ಪ್ರದಿಶ್. a region, etc. (ಅನ್ತರಾಲ, ವಿದಿಶೆ Mr. 59).

ಪ್ರದೀಪ pra-dīpa. *a light, a lamp.*

ಪ್ರದೀಪಕಲಿಕೆ pradīpa-kalike. the bud-like flame of a lamp (Cpr. 1, 37).

ಪ್ರದೀಪನ pra-dīpana. inflaming, illuminating, igniting, exciting. 2, *a sort of mineral poison.*

ಪ್ರದೀಪ್ತಿ pra-dīpti. great light, lustre, splendor, brilliancy.

ಪ್ರದೀಯಮಾನ pra-dīyamāna. being given (adj., Cpr. 8, 83 va.).

ಪ್ರದೇಶ pra-dēśa. pointing to or out, showing. 2, *a place, a spot, a region*; a country, a district. 3, a short span measured from the tip of the thumb to that of the fore-finger (ಜೋಟು Mr. 324; *cf.* ಪ್ರಾದೇಶ).

ಪ್ರದೇಶನ pra-dēśana. *a gift, a present.*

ಪ್ರದೇಶನಿ pra-dēśani. *the index finger, the forefinger.*

ಪ್ರದೇಶಿನಿ pra-dēśini. *the index finger.*

ಪ್ರದೋಷ pra-dōṣa. corrupt, bad; offence, sin, etc. 2, *the first part of the night, evening twilight, nightfall.* 3, a vrata in worship of Śiva. [4, thirteenth day of the lunar fortnight].

ಪ್ರದ್ಯುತಿ pra-dyuti. lustre, shine (Rśv. 6, 20).

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ pra-dyumna. the pre-eminently mighty one: *Kāma.* 2, N. of a son of Kṛiṣṇa (J. 7, 2. 34. 36, etc.; 8, 10. 29).

ಪ್ರದ್ಯೋತ pra-dyōta. splendor; *a ray of light.*

ಪ್ರದ್ಯೋತನ pra-dyōtana. blazing, shining; *the sun.*

ಪ್ರದ್ಯೋತಿ pra-dyōti. illuminating; lustre, shine (Cpr. 1, 125).

ಪ್ರದ್ಯೋತಿತ pra-dyōtita. illuminated; shining (ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ G.).

ಪ್ರದ್ರಾವ pra-drāva. running away; *flight, retreat.*

ಪ್ರಧನ pra-dhana. spoil taken in battle; *a contest, a fight, a battle, war;* tearing; destroying.

ಪ್ರಧರ್ಷಣ pra-dharṣaṇa. attacking, assailing; molesting. see ದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣೆ.

ಪ್ರಧಾನ pra-dhāna. that which is placed or set before. 2, *chief, main, principal;* pre-eminent, most excellent, best; prevalent. 3, a chief or principal thing, chief object. 4, *primary or original matter, the first evolver or source of the material world, nature or matter* (as opposed to soul or puruṣa). 5, *the supreme or universal soul.* 6, *intellect, understanding.* 7, *the first companion or attendant of a king, his minister or counsellor* (ಮನ್ತ್ರಿ Nn. 160); any one of the other seventeen chief officers of state (ತೀರ್ಥ, q. v.). 8, a man of noble birth (ಸತ್ಕುಲಜ, ಒಳ್ಳೆಹ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು 160). 9, a man of good conduct (ಸಚ್ಚರಿತ, ಒಳ್ಳೆಹ ಚಾರಿತ್ರ 160). 10, the penis (My.). 11, the principal or primary member of a compound (in grammar). see ಅಪ್ರಾಧಾನ್ಯ.

ಪ್ರಧಾನಕ್ರಿಯೆ pradhāna-kriye. the principal verb in a sentence (My.).

ಪ್ರಧಾನಪುರುಷ pradhāna-puruṣa. a most distinguished man, the best of men (ಪುನ್ನಾಗ, ನರಶ್ರೇಷ್ಠ Nn. 61); Śiva.

ಪ್ರಧಾನಭೂತೆ pradhāna-bhūte. a pre-eminent, etc. woman (Cpr. 2, 10 va.).

ಪ್ರಧಾನವಾಕ್ಯ pradhāna-vākya. principal sentence.

ಪ್ರಧಾನಿ pra-dhāni. = ಪ್ರಧಾನ No. 7. ಜೈನಪಣ್ಡಿತನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನೀ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟು (B. 4, 80). ಕುಹೋದ್ಯದ ಅರಸಗೆ ಕುಲಗೇಡಿ ಪ್ರಧಾನಿ. — ಪ್ರಧಾನಿಯಾದವನಗೆ ನಿಧಾನವಿರಬೇಕು (Prvs.).

ಪ್ರಧಾನಿಕೆ pradhānike. the office of minister or counsellor (Bp. 11, 7).

ಪ್ರಧಾರಣ pra-dhāraṇa. resolving, determining; keeping, protecting. see ಸಮ್-.

ಪ್ರಧಾವನ pra-dhāvana. rubbing or washing off. see ಈಷತ್-.

ಪ್ರಧಿ pra-dhi. *the circumference or periphery of a wheel* (ನೇಮಿ, ಮೇಲುವತ್ತಿಗೆ Mr. 285). 2, *a well* (*cf.* ಪ್ರಹಿ).

ಪ್ರಧ್ವಂಸ pra-dhvaṁsa. utter destruction, annihilation; — scattering, sprinkling; — annoyance, molestation (ಬಾಧೆ Nn. 25, o. r. ಬನ್ಧನ); — an enemy (ರಿಪು, ವೈರಿ 25, o. r. ವೈರ); — fire in a forest (ದವ, ದಾವಾಗ್ನಿ 25); — the female breast (ಕುಚ, ವಕ್ಷೋರುಹ 25); — the sky (ವಿಹಾಯಸ, ಆಕಾಶ 25).

ಪ್ರಧ್ವಂಸನ pra-dhvaṁsana. destroying, annihilating. (Cpr. 1, 5).

ಪ್ರಧ್ವಾನ pra-dhvāna. great noise (Cpr. 8, 17).

ಪ್ರನಾಶ pra-nāśa. disappearance; destruction. see ಅ-.

ಪ್ರಪಂಚ pra-pañca. = ಪರಪಂಚ, ಪ್ರಪಂಚು. spreading out, development, diffusion, display, expansion; expanse, extent (ಬಿತ್ತರ, ವಿಸ್ತರ, ವ್ಯಾಸ, etc., ಹಿರಿದು ಮಾಡುವುದು Mr. 447); *prolixity, diffuseness, copiousness,* as in style or composition; heap, abundance, quantity. 2, the expansion of the universe, the world as the scene of manifold action, the visible world or universe. 3, the business of life (Mhr.; My.). 4, manifoldness, diversity. 5, error, illusion, deceit, trick. ಪ್ರಪಂಚ ಬಿಟ್ಟರೂ ವಂಚನೆ ಬಿಡ. — ಪ್ರಪಂಚ ಬಿಟ್ಟರೆ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ಪ್ರಪಂಚ ಬಿಡುತ್ತೇನೆನ್ದು, ಪಂಚಮಹಾಪಾಪ ಹೊನ್ದಿ ಕೊಣ್ಡ (Prvs.). — ಪ್ರಪಂಚ ಮಾಡು. to perform or carry on the business of life (B. 4, 153; 5, 159).

***ಪ್ರಪಂಚಿ prapañci.** one who has worldly desires; a cheat. ಎರಡುಳ್ಳ ಪ್ರಪಂಚಿಗಳ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 614.

ಪ್ರಪಂಚಿತ prapañcita. spread, amplified, expanded, diffused, etc.; beguiled. (Kāvy. III, 3, B, 1. 62).

ಪ್ರಪಂಚಿಸು prapañcisu. to develop, to spread, to become prolix, etc. (Cpr. 3, 29).

ಪ್ರಪಂಚು prapañcu. Tbh. of ಪ್ರಪಂಚ. display; abundance (J. 26, 10).

ಪ್ರಪತತ್ pra-patat. flying forwards or down; falling (Cpr. 2, 52).

ಪ್ರಪತ್ತಿ pra-patti. refuge, succour (Śsv. 2, 117).

ಪ್ರಪದ pra-pada. *the fore part of the foot;* the tip of the toes.

ಪ್ರಪನ್ನ pra-panna. one who seeks for protection or refuge.

ಪ್ರಪನ್ನತ್ವ pra-pannatva. the state of a prapanna (My.).

***ಪ್ರಪಾ prapā.** drinking. 2, a watershed.

ಪ್ರಪಾಂಗನೆ prapā-aṅgane. a woman who accommodates travellers with water (Abh. P. 1, 103).

ಪ್ರಪಾತ pra-pāta. flying or rushing forwards; flying or rushing down; falling down. 2, *an assault, a sudden attack, a sortie* (ಅವಸ್ಕನ್ದ, ದಾಟು Mr. 287). 3, *a steep rock, a cliff, a precipice.* 4, *a steep bank or shore.* 5, a cascade, a waterfall. 6, a stroke (Cpr. 10, 96).

ಪ್ರಪಾನ pra-pāna. drinking, sipping. (Cpr. 1, 91).

ಪ್ರಪಾಶಾಲೆ prapā-śāle. = ಪ್ರಪಾ No. 2. (J. 3, 11).

ಪ್ರಪಿತಾಮಹ pra-pitāmaha. *a paternal great-grandfather.*

ಪ್ರಪಿತಾಮಹಿ pra-pitāmahi. *a paternal great-grandmother.*

ಪ್ರಪುನಾಟ prapunāṭa. *the ringworm shrub, Cassia alata* Lin.

ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ prapunnāḍa. *the ringworm shrub.*

ಪ್ರಪೂರಿತ pra-pūrita. filled up, completed; filled, become full. (Bp. 4, 76; 27, 81; 61, 94).

ಪ್ರಪೂರ್ಣ pra-pūrṇa. filled, full of, crowded (ಭರಿತ, ಪರಿಕೀರ್ಣ, etc., ಸನ್ದಣಿ Mr. 431; Cpr. 1, 80; 9, 6); completed.

ಪ್ರಪೂರ್ತಿ pra-pūrti. fullness, abundance, accomplishment, etc. (Bp. 5, 47; 46, 40).

ಪ್ರಪೂರ್ವ pra-pūrva. first, coming first, initial (ಆದಿಯಾದ Śmd. 143. 201 Cm.).

ಪ್ರಪೆ pra-pe. = ಪ್ರಪಾ. drinking. 2, *a shed on the roadside for accommodating travellers with water* (ಕುಡಿನೀರ ಮನೆ Mr. 196).

ಪ್ರಪೌಣ್ಡರೀಕ pra-pauṇḍarīka. *a small herbaceous plant, used as a remedy for ulcers and bad eyes and as a perfume.*

ಪ್ರಪೌತ್ರ pra-pautra. a great-grandson. (My.).

ಪ್ರಫುಲ್ಲ pra-phulla. *blown, as a flower, flowering, covered with blossoms.*

ಪ್ರಬನ್ಧ pra-bandha. a connection, a tie. 2, a continuous series. 3, continuous application or action. 4, *a connected discussion or narrative.* 5, composition, any literary composition, a treatise. see Kāvy. III, 3, B, 170; Bp. 41, 22; Ch. v. 16.

ಪ್ರಬನ್ಧಕಲ್ಪನೆ prabandha-kalpane. *a feigned story, a work of imagination* (whether founded on fact or not).

ಪ್ರಬರ್ಹ pra-barha. = ಪ್ರವರ್ಹ. *the best, most excellent, principal, chief.* 2, totally devoted to (ಪ್ರೇಮಿ, ಪರಾಯಣ, ತತ್ಪರ, ಪ್ರೇಮು ಗೆಯ್ವುವ Mr. 229).

ಪ್ರಬಲ pra-bala. prevailing, predominant; strong, powerful, mighty; abounding with or in. (Bp. 59, 33; My.). — ಪ್ರಬಲ ಪಡಿಸು. to increase (v. t., My.).

ಪ್ರಬಲಿತ pra-balita. become predominant, strong or powerful (Bp. 39, 67).

ಪ್ರಬಲಿಸು prabalisu. to begin to prevail, to increase greatly.

ಪ್ರಬಾಲ pra-bāla. = ಪ್ರವಾಲ, q. v. *a young shoot, a sprout, a new leaf.* 2, *coral.* 3, *the neck of a lute.*

ಪ್ರಬುದ್ಧ pra-buddha. awakened, awake, roused. 2, *clearsighted, clever, wise, learned* (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223). 3, expanded, blown, in bloom; developed.

ಪ್ರಬುದ್ಧಿ pra-buddhi. knowledge, doctrine. see ಜಿನ-.

ಪ್ರಬೋಧ pra-bōdha. awaking; becoming conscious, consciousness (Cpr. 2, 28); vigilance; intellect, understanding, knowledge, wisdom, intelligence. 2, causing to know, explaining, instructing. 3, a bard, an encomiast (ವನ್ದಿ, ವೈತಾಲಿಕ, ಮಾಗಧ, ಸೂತ, ಕೀರ್ತಿಪ ನರ Mr. 270).

ಪ್ರಬೋಧಕ pra-bōdhaka. a man who awakens; *a bard or minstrel whose duty is to wake the king with music and song.* 2, intelligible.

ಪ್ರಬೋಧಕರ prabōdha-kara. waking up, awakening, arousing (Cpr. 3, 8).

ಪ್ರಬೋಧಚನ್ದ್ರ prabōdha-candra. the moon of knowledge: N. of a composition of Kēśava (Śmd. 408).

ಪ್ರಬೋಧನ pra-bōdhana. waking, awaking; awakening, arousing, exciting, reviving; knowledge, understanding; instructing, explaining; *reviving the fragrance of a perfume which has lost its scent.* see Kāvy. V, 70.

ಪ್ರಬೋಧಿಸು pra-bōdhisu. to instruct; to teach (Bp. 53, 27).

ಪ್ರಬೋಧೆ pra-bōdhe. = ಪ್ರಬೋಧ. see ಕು-.

ಪ್ರಬ್ಬಲಿ prabbali. = ಹಬ್ಬೆ. — ಪ್ರಬ್ಬಲಿಗಿಡ. = ಚಿಟ್ಟು. the rattan (Te. ಪ್ರಬ್ಬಲಿ, ಪಬ್ಬಲಿ). ಪ್ರಬ್ಬಲಿಗಿಡಗಳುಳ್ಳದು (ವೇತಸ್ವನ್ Si. 102). — ಪ್ರಬ್ಬಲಿಚಿಟ್ಟು (ವೇತಸ, ವಿದುಲ, etc., ಹಬ್ಬೇ ಗಿಡ 128).

ಪ್ರಭ pra-bha. (fr. ಪ್ರಭೆ). at the end of compounds: shining; appearing like, resembling (Cpr. 2, 46; Abh. P. 8, 48 va.; Rśv. 6, 35; 8, 104).

ಪ್ರಭಂಜನ pra-bhañjana. breaking down; destroying; *wind, storm, tempest*; one of the vital airs (ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಗಿವುದು Mr. 52).

ಪ್ರಭಂಜನಪ್ರಿಯ prabhañjana-priya. Agni (Cpr. 1, 42).

ಪ್ರಭದ್ರೆ pra-bhadre. N. of a plant. 2, N. of a woman (J. 33, 42).

ಪ್ರಭವ pra-bhava. production, birth; becoming manifest, appearing; increasing. 2, *origin, source, cause of existence; birthplace.* 3, *generative cause, the base or root of being or existence.* 4, strength, might, superiority, power, majesty. 5, the first year of the cycle of sixty (My.). 6, *springing or originating from; born, produced.* 7, prominent, excellent. see Kāvy. IV, 2, 49; V, 40.

ಪ್ರಭವಿಷ್ಣು pra-bhaviṣṇu. = ಪ್ರಭೂಷ್ಣು. pre-eminent; mighty; a lord, a master. (Rśv. 6, 35).

ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುತೆ pra-bhaviṣṇute. *supremacy, dominion, power.*

ಪ್ರಭವಿಸು pra-bhavisu. to come into being, to arise, to originate, to become manifest (ಹುಟ್ಟು Śmd. 154 Cm.; Bp. 6, 23; 30, 30; 35, 13; 51, 62).

ಪ್ರಭಾಕರ prabhā-kara. causing light or splendor (Rśv. 1, 8): *the sun.* 2, the moon. 3, fire. 4, the ocean.

ಪ್ರಭಾತ pra-bhāta. shone forth; begun to become clear or light. 2, *dawn, morning.* 3, N. of a vṛitta (Ch.).

ಪ್ರಭಾತಕಾಲ prabhāta-kāla. the time of day-break or dawn (ಪೊತ್ತಱ Kk. 90).

ಪ್ರಭಾಮಣ್ಡಲ prabhā-maṇḍala. a circle or crown of rays. 2, N. (Abh. P. 12, 40 va.).

ಪ್ರಭಾಲಕ್ಷ್ಮಿ prabhā-lakṣmi. splendor considered as Lakṣmī (J. 3, 4).

ಪ್ರಭಾವ pra-bhāva. *strength, might, power.* 2, *majesty, dignity, glory, grandeur, superiority.* 3, superhuman strength or power. 4, splendor, brilliance. 5, high spirit, spirit, magnanimity. 6, tranquillizing. see Bp. 36, 47; 39, 30; 44, 73; 50, 16; 51, 56; ವಿಗತ-.

ಪ್ರಭಾವತಿ prabhā-vati. N. of various females (Cpr. 4, 12; 4, 28 va.; J. 4, 67; 5, 16).

ಪ್ರಭಾವತೆ pra-bhāvate. = ಪ್ರಭಾವ No. 2. *supremacy, great power, dominion* (ಹಿರಿದಪ್ಪ ಹೆಮ್ಮೆ Hlā.; Rśv. 8, 99).

ಪ್ರಭಾವನ pra-bhāvana. mighty, powerful, ruling. (Bp. 59, 47).

ಪ್ರಭಾವನೆ pra-bhāvane. greatness, abundance (Bp. 46, 63).

ಪ್ರಭಾವಳೆ prabhā-vaḷe. radiance-circle: the "glory" surrounding the head of an idol, either in its niche, or in the chair in which it is carried about (My.; T.).

ಪ್ರಭಾಸ್ವಾಮಿ prabhā-svāmi. N. (Śmd. 125, not in Mdb.).

*ಪ್ರಭಾಳೆ **prabhāḷe.** = ಪ್ರಭಾವಳೆ.

ಪ್ರಭಿನ್ನ pra-bhinna. split asunder; broken to pieces; pierced; cut off, detached; different, various (Cpr. 2, 62). 2, *an elephant in rut.*

ಪ್ರಭು pra-bhu. = ಪಬು, ಹಬು. powerful, mighty; excellent; able, capable. 2, *a superior, a master, a lord* (ಶೃಂಗ, ಮುಖ್ಯ Nn. 28). [3, a family name].

ಪ್ರಭುತೆ prabhute. *lordship, supremacy, ascendency, power, dominion, rule.*

ಪ್ರಭುತ್ವ prabhutva. = ಪ್ರಭುತೆ. (My.).

ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ prabhu-śakti. the power derived from proper rulership, the majesty or pre-eminence of the king himself (My.).

ಪ್ರಭೂತ pra-bhūta. sprung from; increased; *much, abundant; numerous, many; large, great, high, lofty;* abounding in; mature, perfect. 2, an oblation of rice, butter-milk, etc. on the tenth day after the death of a person (My.; see ಪ್ರೇತಬಲಿ).

ಪ್ರಭೂತಪದಯೋನಿ prabhūta-pada-yōni. a source of high rank or value (ಆಕರ Nn. 91).

ಪ್ರಭೂರಿ pra-bhūri. very much, very abundant; a large quantity (ಬಹುಲ, ಪುಷ್ಕಲ, etc., ಮೊತ್ತ Mr. 430).

ಪ್ರಭೂಷ pra-bhūṣa. ornament, decoration; ornamented (Rśv. 1, 9).

ಪ್ರಭೂಷ್ಣು pra-bhūṣṇu. = ಪ್ರಭವಿಷ್ಣು. a lord, master, etc. (Sk.; R.).

ಪ್ರಭೃತಿ pra-bhṛiti. leading or bringing forwards; beginning, commencement; at the end of compounds: commencing with; from, since; etc. (Kāvy. V, 3. 18).

ಪ್ರಭೆ pra-bhe. ಪ್ರಭಾ. = ಹಬೆ. *light, splendor, radiance, effulgence.* 2, *a rag of light.* — ಪ್ರಭೆವೆಟ್. -ಪೆಟ್. to get splendor; splendor to be generated (Bp. 3, 12; 22, 20; 53, 57).

ಪ್ರಭೇದ pra-bhēda. splitting; division, separation, distinction, difference, disparity; kind, sort. (Kāvy. III, 3, B, 121. 148).

ಪ್ರಭೇದಿಕೆ pra-bhēdike. splitting, cleaving, severing; piercing. see ಚರ್ಮ-.

ಪ್ರಭೋಗ pra-bhōga. beginning to eat or to enjoy. see ಉಪ-.

ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟ pra-bhraṣṭa. fallen off, fallen, dropping; hanging down from; broken.

ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ pra-bhraṣṭaka. *a chaplet or wreath of flowers suspended from the lock on the crown of the head.* ಮಾಲೆಯಂ ಚಣ್ಡಿ ಕೆಯೊಳ್ ಇಕ್ಕೆ ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕಂ (Mr. 334).

ಪ್ರಮತಿ pra-mati. N. of a mantri (J. 10, 37).

ಪ್ರಮತ್ತ pra-matta. excited, wanton; drunken, intoxicated, impassioned, actuated by passion for (Bp. 24, 1). 2, careless, inattentive, negligent, unmindful.

ಪ್ರಮಥ pra-matha. stirring about; a tormentor or destroyer; a class of demigods attending on Śiva, *an attendant on Śiva.* ಮಹಾಶಿವಗಣಂಗಳು ಪ್ರಮಥರಕ್ಕು (Mr. 14). see Bp. 44, 29; 48, 17; 61, 22; ಆದಿ-, ಮಹಾಕಾಲ.

ಪ್ರಮಥಗಣ pramatha-gaṇa. the host of the pramathas (Bp. 37, 50; 49, 5).

ಪ್ರಮಥತ್ವ pramathatva. the state of being a pramatha (Bp. 27, 46).

ಪ್ರಮಥನ pra-mathana. stirring about; agitating, churning (Bp. 36, 48); tormenting, paining, injuring; *killing.*

ಪ್ರಮಥನಾಥ pramatha-nātha. chief of the pramathas: Śiva (Bp. 54, 73). 2, Gaṇapati.

ಪ್ರಮಥನಾಯಕ pramatha-nāyaka. = ಪ್ರಮಥನಾಥ. (Bp. 2, 7; 27, 27; 44, 32).

ಪ್ರಮಥಲೋಕ pramatha-lōka. the world of the pramathas (Bp. 49, 5; 54, 73).

ಪ್ರಮಥಾಧಿಪ pramatha-adhipa. *Śiva.* ಪ್ರಮಥಾಧಿಪಂ, the foot ೦೧-೦- (Ch.).

ಪ್ರಮದ pra-mada. *joy, pleasure, delight, rapture.* 2, wanton; mad, intoxicated; impassioned; careless.

ಪ್ರಮದವನ pramada-vana. *a royal garden or pleasure-ground attached to the gynecaeum* (ರಾಣಿವಾಸಸಹಿತ ಅರಸು ಬಸ್ಸಿಹ ಚೆಲ್ವಿನ ಅರವೆ Mr. 152).

ಪ್ರಮದಾವನ pramadā-vana. = ಪ್ರಮದವನ. (My.).

ಪ್ರಮದೆ pra-made. ಪ್ರಮದಾ. *a handsome or beautiful woman; a woman in general* (ಹೆಂಗೂಸು Mr. 301).

ಪ್ರಮನಸ್ pra-manas. *cheerful-minded, happy, delighted.*

ಪ್ರಮಯೆ pra-maye. (ಪ್ರಮಯ). ruin, death; *killing, slaughter* (ಕೊಲೆ Hlā.).

ಪ್ರಮಾಣ್ pramāṇ. ಪ್ರಮಾಣು. Tbh. of ಪ್ರಮಾಣ. (ವೇಲೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಮಾಣ, ಸೂರುಳು Nn. 152). ಅಂಗುಲಿಗಳ ಒನ್ದೊನ್ದಱ ಪ್ರಮಾಣೆಣ್ಣು ಜವೆಯುಳತೆಯಕ್ಕುಂ (Mr. 324).

ಪ್ರಮಾಣ pra-māṇa. = ಪಮಾಣ, ಪವಣ್, ಹವಣ್, ಪ್ರಮಾಣ್. *measure, scale, standard; measure in general* (whether of weight, length, or capacity, ಅಳತೆ Nn. 129; ಪರಿಮಾಣ Śmd. 94 Cm.); *quantity; magnitude, extent, circumference, length, duration; weight, quantity; limit* (ಮರ್ಯಾದೆ Mr. 529); bank, shore (ತಟ, ದಡ Nn. 139). 2, evenness, etc. (ಸಮತೆ 529), 3, even or level ground (ಸಮಸ್ಥಾನ 139; ಸಮವೆನ್ಪ ತಾಣ 529). 4, that which is beautiful, agreeable or good (ಮಂಜುಲ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 139). 5, that which is perpetual (ನಿತ್ಯ, ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು 139; ನಿತ್ಯ 529). 6, that which is true (ಸತ್ಯ, ತಪ್ಪದೆಮ್ಬುದು 139; ಸತ್ಯ 529). 7, rule; the rule by which a thing is determined or adjusted. 8, *ground of assurance;* means of proof. 9, *proof, authority;* support; warrant; *testimony, evidence.* 10, an oath, adjuration (My.; see Nn. s. ಪ್ರಮಾಣ್). 11, a correct notion, right conception. 12, *a work of sacred authority* (ಶಾಸ್ತ್ರ 139; 529). 13, statute, law, etc. (ಧರ್ಮ 139). 14, *cause, motive* (ಕಾರಣ 139; 529). 15, proximity (ಸನ್ನಿಧಿ, ಸಮೀಪ 139). 16, mixing with, etc. (ಮಿಲನ, ಕೂಟ 139). 17, a horn (or branch? ಕೋಡು, ಕೋಡುಗಳು 139). 18, a decider, one whose advice or decision is an authority (Sk.; ಸತ್ಯವಾದಿ G.). ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೂ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೂ ತಾಳೆ ಇರಬೇಕು (Prv.). see Prv. s. ಪ್ರಸ್ತ. — ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡು. to swear, to take an oath (My.). ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರೂ ಮಾಣಿಕ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಹೇಳು. to tell correctly (My.). — ಪ್ರಮಾಣ ಹೇಳು. to tell the quantity, etc. (of anything, My.). 2, = ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡು. ಪ್ರಮಾಣ ಹೇಳಿ, ಭ್ರಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ಪ್ರಮಾಣಪೂರಣ pramāṇa-pūraṇa. filling out or completing measure or scale: gradation (Śmd. 242. 243).

ಪ್ರಮಾಣವಾಕ್ಯ pramāṇa-vākya. authoritative statement, authority. (My.). 2, a formula used in taking an oath (My.).

ಪ್ರಮಾಣವಾಚಿ pramāṇa-vāci. a term denoting quantity (ಪವಣ್ Śmd. 122. 135 Cm.).

ಪ್ರಮಾಣಸೂಚಕ pramāṇa-sūcaka. a term that indicates measure or quantity. ಅನಿತಿನಿತೆನಿತು ಎನಲ್ ಪ್ರಮಾಣಸೂಚಕಮಕ್ಕು (Kk. 61).

ಪ್ರಮಾಣಿಕ pramāṇika. forming a measure or standard: forming an authority; true, fair, equitable (Mhr.). 2, N. of a vṛitta (Ch.). 3, *a cubit* (ಅಳವ ಮೊಱ Mr. 323). see ಮೊಱ.

ಪ್ರಮಾಣಿಕತನ pramāṇikatana. truthfulness, fairness, honesty (B. 2, 25).

ಪ್ರಮಾಣಿಸು pramāṇisu. to measure, to compute, to understand (ಅಳೆ Śmd. 45 Cm.); to discern, to discriminate, to examine (My.). ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದರೂ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು (Prv.).

ಪ್ರಮಾತಾಮಹ pra-mātāmaha. *a maternal great-grandfather.*

ಪ್ರಮಾತೃ pra-mātṛi. knowing truly or well; *any person who gives evidence or proof, an authority.*

ಪ್ರಮಾಥಿ pra-māthi. stirring about, agitating, churning; breaking; afflicting; killing; a destroyer. see ಸೋಲಿಸು-. 2, N. of the thirteenth year of the cycle of sixty.

ಪ್ರಮಾದ pra-māda. intoxication; madness, insanity, confusion; *inadvertence, negligence, inattention, carelessness;* error, inaccuracy, a blunder, mistake; distress, misfortune (Bp. 13, 13; My.).

ಪ್ರಮಾದತ್ಯಜನ pramāda-tyajana. throwing away with heedlessness or unconcern. see ಈಡಾಡು, ಬಿಸುಡು, ಬೀಸಾಡು, ಹೋಗಾಡು.

ಪ್ರಮಾದೀಚ pramādīca. N. of the forty-seventh year of the cycle of sixty.

ಪ್ರಮಾಪಣ pra-māpaṇa. murdering; *killing, slaying, slaughter.*

ಪ್ರಮಾರ್ಜನ pra-mārjana. washing out, cleansing; wiping off, wiping away, wiping out; rubbing off, rubbing. see ತೀಱು.

ಪ್ರಮಿತ pra-mita. measured; understood; demonstrated, proved; adjusted, conformed, as by some rule. (My.).

ಪ್ರಮಿತಿ pra-miti. measure; *a correct notion, right conception, true knowledge, knowledge established by proof.*

ಪ್ರಮೀತ pra-mīta. *killed, slain, immolated; dead* (ಮೃತ, ಸಂಸ್ಥಿತ, etc., ಸತ್ತ Mr. 394).

ಪ್ರಮೀಲೆ pra-mīle. shutting the eyes; *lassitude, weariness, enervation.* 2, N. of a female (J. 16, 1. 2. 3 etc., as ಪ್ರಮೀಳೆ).

ಪ್ರಮುಕ್ತ pra-mukta. loosened, untied; liberated; hurled, cast, shot (Rśv. 6, 46).

ಪ್ರಮುಖ pra-mukha. turning the face towards, facing; in front of. 2, *first, foremost, chief, principal, main, best;* a chief, a respectable man (B. 4, 217; My.). 3, at the end of a compound: *having a chief, headed by, preceded by, accompanied with, and so on, etc.* ಪ್ರಮುಖನಾದವನು ವಿಮುಖನಾಗ ಬಾರದು (Prv.).

ಪ್ರಮುಗ್ಧ pra-mugdha. bewildered; fainting, unconscious. 2, very charming. (R.).

ಪ್ರಮುದ pra-muda. = ಪ್ರಮೋದ. excessive joy. (Bp. 2, 7; 30, 31).

ಪ್ರಮುದಿತ pra-mudita. *delighted, pleased, happy, glad, content* (Śmd. 6; Ch. v. 231; Bp. 35, 16).

ಪ್ರಮುಷ್ಟ pra-muṣṭa. stolen away, taken away; (shortened), small, little, rare (ಅಲ್ಪ, etc., ಕಿಱಿದು Mr. 427).

ಪ್ರಮೆ pra-me. ಪ್ರಮಾ. a measure; *true perception, correct notion, accurate conception, true and certain knowledge.*

ಪ್ರಮೇಯ pra-mēya. to be measured, measurable, finite, to be fathomed (see ಅ-); demonstrable; discernible; topic to be discussed or established. 2, a subject, a topic in general (= ವಿಷಯ, My.).

ಪ್ರಮೇಹ pra-mēha. urinary disease, including strangury, stone or gravel, etc. (ಅಶ್ಮರಿ Mr. 387).

ಪ್ರಮೋದ pra-mōda. *excessive joy, delight, pleasure, happiness.* 2, the fourth year of the cycle of sixty (Sk.).

ಪ್ರಮೋದಿತ pra-mōdita. delighted, rejoiced, pleased, happy. (My.).

ಪ್ರಮೋದಿಸು pra-mōdisu. to rejoice, to be delighted (My.).

ಪ್ರಮೋದೂತ pramōdūta. = ಪ್ರಮೋದ No. 2. the fourth year of the cycle of sixty.

ಪ್ರಯತ pra-yata. well restrained, well governed, keeping the organs of sense under control; *pious, virtuous, pure.*

ಪ್ರಯತ್ನ pra-yatna. persevering effort, continued exertion or endeavour, great exertion; an effort (J. 24 sum.); an endeavour, essay. (My.). 2, difficulty. ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ (ಅಯತ್ನ Śmd. 125 Cm.). ಪ್ರಯತ್ನ ತಪ್ಪುವದು (B. 5, 128). — ಪ್ರಯತ್ನ ನಡಿಸು. to make effort, to endeavour, to try (B. 3, 123; 4, 218). — ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡು. to endeavour, etc. (My.). — ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು. = ಪ್ರಯತ್ನ ನಡಿಸು. (Bp. 5, 170; My.).

ಪ್ರಯತ್ನತೆ prayatnate. = ಪ್ರಯತ್ನ. (Bp. 38, 65).

ಪ್ರಯತ್ನಿಸು prayatnisu. to make effort; to essay, to attempt, to undertake, as a work (My.).

ಪ್ರಯಸ್ತ prayasta. *seasoned, dressed with sauces and condiments.*

ಪ್ರಯಾಗ pra-yāga. a sacrifice; the very place of sacrifice: a celebrated place of pilgrimage (Allahabad) at the confluence of the Gaṅgā and Yamunā (J. 14, 21. 23; Si. 101; My.). ಪ್ರಯಾಸ ಪಡದೆ, ಪ್ರಯಾಗ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ಪ್ರಯಾಣ pra-yāṇa. = ಪಯಣ, q. v. going forwards, setting out, starting on a journey (My.); a journey, a march; *the march of an army, an expedition, an attack, an invasion.* 2, departure, death. — ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡು. to start (My.). 3, to journey (B. 4, 116; My.). 4, to die (My.). — ಪ್ರಯಾಣ ಹೊಱಡು. to start for a journey or voyage (My.).

ಪ್ರಯಾಣಸನ್ನಹ prayāṇa-sannaha. ಪ್ರಯಾಣಸನ್ನಾಹ prayāṇa-sannāha. making oneself ready for a journey or march (My.).

ಪ್ರಯಾಣಸ್ಥ prayāṇa-stha. a traveller; a voyager (My.; B. 5, 126).

ಪ್ರಯಾಣಿಕ prayāṇika. = ಪ್ರಯಾಣಸ್ಥ. (My.; B. 5, 154).

ಪ್ರಯಾತ pra-yāta. gone towards, advanced; gone, departed. (Cpr. 1, 141; see ಭುಜಂಗ-).

ಪ್ರಯಾಮ pra-yāma. restraining; *dearth, scarcity, dearness; competition of buyers in consequence of scarcity.*

ಪ್ರಯಾಸ pra-yāsa. effort, exertion, endeavour, labour, pains; difficulty. (J. 5, 34; My.). see Prv. s. ಪ್ರಾಯ. — ಪ್ರಯಾಸ ಪಡು. to endeavour, to labour, to take pains (B. 5, 128; My.). ಪ್ರಯಾಸ ಪಟ್ಟವನಿಗೆ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲವೇ? — ಪ್ರಯಾಸ ಪಡದೆ, ಪ್ರಯಾಗ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). — ಪ್ರಯಾಸಬಡು. = ಪ್ರಯಾಸ ಪಡು. (B. 4, 221). ಪ್ರಯಾಸವಾಗು. -ಆಗು. to become or be troublesome or difficult, to require pains (B. 4, 102. 221; My.).

ಪ್ರಯುಕ್ತ pra-yukta. joined to; used, employed; associated or connected with; endowed with (ಅನ್ವಿತ, ಸಂಹಿತ, ಯುತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440; ಒಡನೆ ಕೂಡಿದ Śmd. 299 Cm.; Bp. 2, 6; 36, 55). 2, produced or occasioned by; a cause; on account of, *e. g.* ಊಟದ ಪ್ರಯುಕ್ತ, ಕೆಲಸದ ಪ್ರಯುಕ್ತ, ಪ್ರಸ್ತಪ್ರಯುಕ್ತ (My.).

ಪ್ರಯುಕ್ತಿ pra-yukti. use, employment, application; impulse, instigation; cause, main object or end, consequence, result. (Bp. 39, 17; 53, 7; 60, 13).

ಪ್ರಯುತ pra-yuta. joined, combined, united. (Bp. 21, 3; 38, 45; 46, 64; 57, 63). 2, a million. 3, disjoined, separated.

ಪ್ರಯೋಕ್ತಿ pra-yōkti. = ಪ್ರಯುಕ್ತಿ (Bp. 46, 63).

ಪ್ರಯೋಕ್ತೃ pra-yōktṛi. one who employs or makes use of; one who performs or directs; *one who lends money on usury;* one who shoots, as an arrow.

ಪ್ರಯೋಗ pra-yōga. joining together. 2, *application, employment, use.* 3, *undertaking, beginning, commencement.* 4, an order, a precept (ಆಜ್ಞೆ, ಶಾಸಿತ, ಆದೇಶ, ಹೇಳುವುದು Mr. 440). 5, a design, a device, a plan, a contrivance. 6, use, usage, practice (My.). 7, ceremonial form, course of proceeding; the learning and business of a purōhita. 8, hurling, throwing, casting, as an arrow. 9, exhibition of a dance, performance or representation of a drama. 10, lending money on usury. 11, the form (of a word) which is commonly used, usual form. 12, the application of a grammatical rule (Śmd. 24. 28. etc.). see ತ್ರಿ-. ಪ್ರಯೋಗವಱಿಯದವ ಪ್ರಯೋಜನ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡು. to use, to employ (ಪ್ರಯೋಗಿಸು. Śmd. 22 Cm.; B. 5, 219; My.). 2, to throw, as an arrow (My.).

ಪ್ರಯೋಗತರ prayōga-tara. common, general use (Ch. v. 340).

ಪ್ರಯೋಗದೃಷ್ಟ prayōga-driṣṭa. (a word) seen in actual use (Śmd. 37).

ಪ್ರಯೋಗಿ prayōgi. *being employed or used, usual.* 2, using, applying.

ಪ್ರಯೋಗಿಸು prayōgisu. to use, to employ (Śmd. 22. 134. 142. 394; My.). [ಉದಾಹರಣ ಮಾರ್ಗದಿಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ತೋರ್ಪೆಂ Kr. 3, 100]. 2, to throw, as an arrow (My.).

ಪ್ರಯೋಜಕ pra-yōjaka. occasioning, effecting, etc. 2, useful, beneficial (My., not Sk.); a useful man (My.).

ಪ್ರಯೋಜನ pra-yōjana. application, employment, use. 2, need of, necessity for. 3, *cause, occasion, motive, origin.* 4, *purpose, object, aim, intention, design, scope* (ವಿಷಯ Śmd. 60 Cm.; ಕಾರ್ಯ 7 Cm.). 5, profit, interest (Sk.); gain, usefulness, advantage, benefit, use (ಹಿತ Nn. 84; ಬೇಕಾದುದು 132; ಅರ್ಥ, ಯೋಗ್ಯ 156; ಅರ್ಥ Mr. 497; ಬಾಚಿ Śmd. I). ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದವ ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.). 6, a festive occasion (Mhr.; My.). see ಶ್ರಾದ್ಧ-; Prv. s. ಹೊಸ್ತಿಲು.

ಪ್ರಯೋಜನವಸ್ತು prayōjana-vastu. a thing or article that is originated or used (Śmd. 273. 274).

ಪ್ರಯೋಜನಸ್ಥಾಪನ prayōjana-sthāpana. the establishment of the great aim (Kāvy. II, 1, 7).

ಪ್ರಯೋಜನೀಯ pra-yōjanīya. fit to be used (My.).

ಪ್ರಯೋಜ್ಯ pra-yōjya. to be used, employed or practised, fit to be used (My.); to be cast or thrown. 2, a servant. 3, that which is put out to interest: capital.

ಪ್ರರತ್ನ pra-ratna. an excellent gem (Grj. 3, 2).

ಪ್ರರೂಢ pra-rūḍha. grown forth or up, full-grown; shot, budded; increased. (Śmd. 71; Cpr. 2, 53 va.; 10, 2 va.).

ಪ್ರರೋಹ pra-rōha. growing or shooting forth; germinating, sprouting, budding; a bud, a sprout. (Cpr. 1, 118).

ಪ್ರರೋಹಕ್ರಿಯೆ prarōha-kriye. sprouting, budding. see ಮೊಳೆ.

ಪ್ರಲಗ್ನಕ pra-lagnaka. a surety, etc. (ಪ್ರತಿಭು, ಹೊಣೆಕಾಱ Mr. 238).

ಪ್ರಲಪನ pra-lapana. speaking forth, speaking; talking idly or incoherently, prattling; crying, lamenting. (My.).

ಪ್ರಲಪಿತ pra-lapita. spoken, uttered, said; chattered; lamented. (My.).

ಪ್ರಲಪಿಸು pra-lapisu. = ಪಳಯಿಸು, etc. to speak, to talk; to prattle; to speak incoherently or deliriously; to lament, to wail (My.).

ಪ್ರಲಬ್ಧ pra-labdha. overreached, cheated. see ವಿ-.

ಪ್ರಲಮ್ಬ pra-lamba. hanging down, on or from. 2, N. of a daitya slain by Balarāma.

ಪ್ರಲಮ್ಬಘ್ನ pralamba-ghna. the slayer of Pralamba; *Balarāma, Baladēva.*

ಪ್ರಲಮ್ಬಾರಿ pralamba-ari. the enemy of Pralamba: Balarāma (My.).

ಪ್ರಲಮ್ಭ pra-lambha. overreaching, cheating, fooling (ಪರಿಯೋಗ, etc. Mr. 90; ವಿಪ್ರಲಾಪ, ವಂಚನೆ 449).

ಪ್ರಲಯ pra-laya. = ಪಳಯ, ಪ್ರಳಯ, ಪ್ರಳೆಯ. dissolution, destruction (ನಿರ್ಮೂಲನ, ಲಯವಹುದು Nn. 100). 2, *the destruction of the world at the end of a kalpa.* 3, death. 4, *fainting, syncope.* 5, heat of the sun, sunshine (ಆತಪ, ಬಿಸಿಲು 100). see Kāvy. IV, 1, 9; IV, 2, 17.

ಪ್ರಲಯಕಾಲ pralaya-kāla. the time of universal destruction (ಸಂವರ್ತ G.).

ಪ್ರಲಯದೂರ pralaya-dūra. far from or free from destruction (Bp. 8, 3).

ಪ್ರಲಯವಹ್ನಿ pralaya-vahni. = ಪಳಯವಹ್ನಿ. the fire at the destruction of the world.

ಪ್ರಲಯಾಗ್ನಿ pralaya-agni. = ಪ್ರಲಯವಹ್ನಿ. (Bp. 54, 56).

ಪ್ರಲಾಪ pra-lāpa. talk, conversation, discourse. 2, *unmeaning or senseless talk,* incoherent or delirious speech, prattling, prate, chattering. 3, lamentation. — ಪ್ರಲಾಪಂಗೆಯ್. -ಂ-. to lament, etc. (Abh. P. 7, 13 va.). — ಪ್ರಲಾಪಸನ್ನಿ. a sanni that produces delirious speech (My.).

ಪ್ರಲಾಪಿಸು pralāpisu. to speak, to talk. 2, to talk incoherently; to rave. 3, to lament, to wail. see Bp. 13, 8; 36, 8; 57, 15.

ಪ್ರಲೀನ pra-līna. dissolved; absorbed; vanished; destroyed; unconscious. see Bp. 36, 12; 53, 36.

ಪ್ರವಚ pra-vaca. a loud sound; a declaration, a proclamation, an announcement (ಕಿವಚ, ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿ Nn. 88, o. r. ದೊಡ್ಡ ದನಿ).

ಪ್ರವಚನ pra-vacana. speaking, speech; proclamation; expounding, interpretation; excellent speech or language, eloquence; sacred writings, especially the so-called Brāhmaṇas; the sacred writings of the Jainas (Cpr. 4, 17).

ಪ್ರವಚನೀಯ pra-vacanīya. to be spoken or declared, fit to be spoken (My.). 2, a good speaker; a teacher.

ಪ್ರವಣ pravaṇa. *a declivity, a steep descent, a precipice.* 2, declining, bent, sloping down, steep, abrupt. 3, *inclined to, disposed to, devoted to, applying oneself to, addicted, prone;* accomplished (ಪ್ರಸಿದ್ಧ Śmd. 240 Cm.). 4, *a place where four roads meet.*

ಪ್ರವಯಣ pra-vayaṇa. a goad. (Colebr.).

ಪ್ರವಯಸ್ pra-vayas. *advanced in age, old.*

ಪ್ರವರ pra-vara. a call, a summons. 2, a line of ancestors; a family, race or lineage. 3, one of the forty-nine gōtras. 4, an ancestor. 5, offspring, descendants. 6, *most excellent,*

chief, principal, best (ಅತ್ಯನ್ತಶ್ರೇಷ್ಠ Śmd. 2 Cm.); feminine ಪ್ರವರೆ (Ch. v. 75). 7, N. of a vṛitta (Ch.). 8, verbosity, prolixity (My.). see Bp. 36, 49; 46, 63. 9, N.

ಪ್ರವರಾಕ್ಷರ pravara-akṣara. N. of a vṛitta (Ch.).

ಪ್ರವರ್ಗ pra-varga. sacrificial fire; an excellent assemblage. (R.).

ಪ್ರವರ್ತ pra-varta. engaging in, occupied in, undertaking. (Bp. 19, 3; 46, 6).

ಪ್ರವರ್ತಕ pra-vartaka. setting in motion, setting on foot; producing, causing, originating (Bp. 55, 19); causing to go on well, promoting (J. 26, 38); instigating, urging. 2, the original instigator of any act, an originator, a founder; a promoter.

ಪ್ರವರ್ತಕಿ pravartaki. a female who instigates; a pimp (J. 5, 58).

ಪ್ರವರ್ತನ pra-vartana. going or moving forwards; happening, coming to pass, appearing; becoming, existing. 2, activity, action, acting; business; course, proceeding; occupying oneself in; behaviour, conduct; procedure, way, manner, mode. (Abh. P. 1, 68 va.; Bp. 3, 79; 39, 29). 3, pushing forwards, setting on foot, etc.

ಪ್ರವರ್ತನೆ pra-vartane. = ಪ್ರವರ್ತನ. (Bp. 4, 61; Mr. 3).

ಪ್ರವರ್ತಿ pra-varti. moving forwards, going on well; coming forth or into being, coming to light (Kāvy. IV, 2, 37): occupying oneself in, practising (Bp. 48, 1).

ಪ್ರವರ್ತಿಸು pra-vartisu. to go on well; to be much used or employed (ಲೇಸಾಗಿ ವರ್ತಿಸು Śmd. 113 Mdb. Cm.); to be used (256); to proceed, to go on, to go, as law, time, etc. (J. 10, 52; My.); to come to pass, to appear (Śmd. 5. 196); to engage in, to be occupied in (ವರ್ತಿಸು Śmd. 237 Cm.; Bp. 61, 2; My.); to act (J. 28, 25). 2, to set in motion or action, to carry on, to perform, as a business (My.).

ಪ್ರವರ್ಧ pra-vardha. causing to grow, increasing (Bp. 21, 29).

ಪ್ರವರ್ಧನ pra-vardhana. causing to grow or increase. 2, augmenting, increase. (Bp. 20, 29; 37, 34; 59, 46).

ಪ್ರವರ್ಧಮಾನ pra-vardhamāna. growing up, growing, increasing (Cpr. 6, 86 va.; My.).

ಪ್ರವರ್ಧಿತ pra-vardhita. = ಪ್ರವೃದ್ಧ. grown-up, full-grown. (Bp. 43, 75).

ಪ್ರವರ್ಧಿಸು pra-vardhisu. to grow, to increase (My.).

ಪ್ರವರ್ಹ pra-varha. = ಪ್ರಬರ್ಹ. the best.

ಪ್ರವಲ್ಲಿಕೆ pra-vallike. = ಪ್ರವಹ್ಲಿಕೆ. (ಪ್ರವಹ್ಲಿಕೆ, ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ, ಒಗಟೆ Mr. 90).

ಪ್ರವಹ pra-vaha. carrying forwards, dragging onwards. 2, *flowing or streaming forth.* 3, wind, air.

ಪ್ರವಹಣ pra-vahaṇa. going forth; run or course (ಡಯನ, ರಥದ ಹರಿ Hlā.; ಡಯನ, ಭಣ್ಡಿಯ ಹರಿಹು Mr. 284); *a ship, a boat* (ಪೋತ, ಭೈತ್ರ, ಹಡಗು Mr. 407); *a covered carriage, a kind of litter.*

ಪ್ರವಹಿಸು pra-vahisu. to flow (My.). 2, to drag or draw, as a carriage (My.).

ಪ್ರವಹ್ಲಿಕೆ pra-vahlike. = ಪ್ರವಲ್ಲಿಕೆ, etc. *a riddle, an enigma.*

ಪ್ರವಾಣಿ pra-vāṇi. a weaver's shuttle. see ನಿಷ್‌–.

ಪ್ರವಾದ pra-vāda. speaking forth, uttering; mentioning; proclaiming, declaring, declaration; spreading a rumour; discourse, conversation; a saying, popular talk, rumour, report (My.; Si. 55); a fable, a myth.

ಪ್ರವಾದಿ pra-vādi. giving forth a sound, uttering a cry; speaking, speaking of, reporting (Sk.); [2, a prophet].

ಪ್ರವಾರಣ pra-vāraṇa. *granting what is desired.* see ಎ–.

ಪ್ರವಾಲ pra-vāla. = ಪವಳ, ಹವಳ, ಪ್ರಬಾಲ, q. v. a young shoot, etc. (ಎಳೆಯ ಕೊನರ್ Mr. 106; ಪಲ್ಲವ, ತಳಿರ್ Nn. 7; ನವಪಲ್ಲವ Mr. 505). 2, greenness (ಪಚ್ಚೆ, ಹಸುರು 7). 3, redness (ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು 7). 4, coral (ಪವಳ, ಹವಳ 7; ಎಳೆಯ ಪವಳ 505). 5, the hair of the head (ನವಿರ್, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ 7; ಕೇಶ 505). 6, a tail (ವಾಲ, ಬಾಲ 7; ಆಲರ್ವ ಬಾಲ 505). 7, the neck of a lute (ವಿಪಂಚಿ, ವೀಣೆಯ ಹೊಳಹು 7; ವಲ್ಲಕಿ 505).

ಪ್ರವಾಲಕೀಟಕ pravāla-kīṭaka. the coral-polyp (B. 4, 173).

ಪ್ರವಾಲಭಸ್ಮ pravāla-bhasma. calx or ashes of coral, used medicinally. (My.).

ಪ್ರವಾಸ pra-vāsa. *sojourning abroad, foreign residence, being away from home; a temporary sojourn;* a foreign abode. ದುಃಖವನ್ನು ನುಜೀಯ ಬೇಕೆನ್ದು ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಱಟನು (B. 5, 200). 2, a kind of śṛingāra (Kāvy. IV, 2, 28).— ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡು. to sojourn abroad, to go abroad (B. 4, 188).

ಪ್ರವಾಸನ pra-vāsana. causing to live abroad, exile, banishment. 2, dwelling abroad. 3, *killing, slaying.*

ಪ್ರವಾಸಿ pra-vāsi. he that lives away from home or resides abroad. (B. 4, 214; My.); [a traveller].

ಪ್ರವಾಹ pra-vāha. flowing or streaming forth; *a stream, a current, a flood, a flow, a flux, a course; continuous flow or passage.* see ಒಟ್ಟು, ನದಿ–.— ಪ್ರವಾಹಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to begin to stream or flow forth (ಒಗು G.).

ಪ್ರವಾಹಿಕೆ pra-vāhike. *diarrhoea.* see ಎಕ್ಕು.

ಪ್ರವಾಹಿಸು pra-vāhisu. to stream, to flow in a current (J. 8, 30; 9, 5).

ಪ್ರವಿಖ್ಯಾತಿ pra-vikhyāti. *fame, celebrity.*

ಪ್ರವಿಘಟನ pra-vighaṭana. dividing, breaking up; destruction, ruin (Bp. 51, 62).

ಪ್ರವಿಚರಣ pra-vicaraṇa. discernment, discrimination (Cpr. 9, 56).

ಪ್ರವಿದಾರಣ pra-vidāraṇa. causing to burst asunder. 2, *war, battle.*

ಪ್ರವಿದಿತ pra-vidita. made known, known (ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ Śmd. 155 Cm.; ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ 158 Cm.; ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ 344 Cm.; ಪ್ರಸಿದ್ಧ 374 Cm.).

ಪ್ರವಿಭಾಗ pra-vibhāga. parting asunder, division, distribution, classification; a part, a portion. (Kāvy. III, 3, B, 164).

ಪ್ರವಿಮಲ pra-vimala. very pure, etc. (Bp. 2, 3; 12, 24; 18, 50; 36, 49; 59, 44).

ಪ್ರವಿಲಸತ್ pra-vilasat. very brilliant, beautiful or splendid (Kāvy. III, 3, B, 173).

ಪ್ರವಿಲೋಮ pra-viloma. reverse order, reverse: negation.

ಪ್ರವಿಲೋಮಕ್ರಿಯೆ pravilōma-kriye. the negative mood (ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ Śmd. 291 vṛitti & Cm.).

ಪ್ರವಿವೇಕ pra-vivēka. great knowledge or skill (Bh. 1, 6, 20).

ಪ್ರವಿಶ್ಲೇಷ pra-viślēṣa. *separation, parting.*

ಪ್ರವಿಷ್ಟ pra-viṣṭa. entered into, entered, gone into, come into. (Śmd. 90).

ಪ್ರವೀಣ pra-vīṇa. *skilful, clever, proficient, erudite, conversant with.* feminine ಪ್ರವೀಣೆ (My.).

16

ಪ್ರವೀಣತೆ pra-vīṇate. skill, proficiency. (Bp. 3, 42; 45, 2; My.).

ಪ್ರವೀಣತ್ವ pravīṇatva. = ಪ್ರವೀಣತೆ. (My.).

ಪ್ರವೀರ pra-vīra. heroic, powerful; best, most excellent; a hero, a warrior, a chief; N. (J. 8, 15. 25. 26. 28, etc.).

ಪ್ರವುಡ pravuḍa. Tbh. of ಪ್ರೌಢ. grown-up. (My.).

ಪ್ರವುಡಿಕೆ pravuḍike. Tbh. of ಪ್ರೌಢಿಕೆ. proficiency. (My.).

ಪ್ರವುಡಿಮೆ pravuḍime. Tbh. of ಪ್ರೌಢಿಮೆ. proficiency. (My.).

ಪ್ರವೃತ್ತಿ pra-vṛitti. going forwards, proceeding; *continuous flow;* purging (My.); progress, advance, procession. 2, active life, as opposed to nivṛitti (My.). 3, *news, tidings, intelligence.* 4, prevalence.

ಪ್ರವೃದ್ಧ pra-vṛiddha. *grown up, full grown*; increased, spread about; large. see Nr. s. ಅಗಲ.

ಪ್ರವೃದ್ಧಿ pra-vṛiddhi. growth, increase; prosperity. see ಬಳೆ, ಧರ್ಮ-; Cpr. 9, 10 va.

ಪ್ರವೇಕ pra-vēka. *choicest, most excellent, best, chief.*

ಪ್ರವೇಣಿ pra-vēṇi. a braid of hair, *the hair twisted and unadorned as worn by widows and by wives in the absence of their husbands.* 2, *a piece of coloured woollen cloth, used instead of a saddle; the housings of an elephant* (see Mr. s. ಅತ್ತರಣ).

ಪ್ರವೇಶ pra-vēśa. *entering into, entering, entrance.* 2, *coming in, setting on, commencement.* see ಪುಗು, ಸಲ. — ಪ್ರವೇಶಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to make one's entrance, to enter (J. 28, 15). — ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡು. = ಪ್ರವೇಶಂಗೆಯ್. ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡದ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆವೇಶ ಬನ್ದರೆ ಸೇರ್‍ಯಾನೇ? — ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಾಱದವಗೆ ಆವೇಶವಿದ್ದ ರೇನು? (Prvs.).

ಪ್ರವೇಶನ pra-vēśana. entering into, entering. 2, conducting into, leading into, introducing.

ಪ್ರವೇಶಿ pra-vēśi. entering; having an entrance. (Bp. 40, 65).

ಪ್ರವೇಶಿಸು pravēśisu. to enter into, to enter, to come into, to go into; to enter upon. (Bp. 53, 49; 55, 7; J. 5, 32); a brief history of the Indian people — Bombay, Department of Public Instruction, Mangalore 1885. pages 113. 119. 124. 129. 130. 136. ಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ-, ಮನೆಯನ್ನು-, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ- (My.).

ಪ್ರವೇಷ್ಟ pra-vēṣṭa. *an arm;* the fore-arm or wrist.

ಪ್ರವೇಷ್ಟನ pra-vēṣṭana. covering over, encompassing, covering, surrounding. see ವಸ್ತ್ರ-.

ಪ್ರವ್ಯಕ್ತ pra-vyakta. *evident, apparent, manifest.*

ಪ್ರವ್ರಜನ pra-vrajana. going abroad, travelling abroad, migrating. (My.).

ಪ್ರವ್ರಜಿತ pra-vrajita. gone abroad. (My.). 2, a religious mendicant. 3, the pupil or attendant of a Jaina or Buddhist mendicant.

ಪ್ರವ್ರಜ್ಯೆ pra-vrajye. going abroad, migration, wandering about, especially as a religious mendicant. (My.).

ಪ್ರವ್ರಾಜಕ pra-vrājaka. a religious mendicant. (My.).

ಪ್ರವ್ರಾಜನ pra-vrājana = ಪ್ರವ್ರಜ್ಯೆ. (My.). 2, sending abroad; banishing (Sk.).

ಪ್ರಶಂಸಿಸು pra-śaṁsisu. to praise, to eulogize (My.).

ಪ್ರಶಂಸೆ pra-śaṁse. *praise, eulogy* (ಕೊಣ್ಡಾಟ Śmd. Dh. s. ಜೇಂಕರಿಸು). 2, fame, glory. see ಅಪ್ರಸ್ತುತ-.

***ಪ್ರಶಂಸೋಪಮೆ praśaṁsa-upame.** one of the similies. Kr. 8, 74.

ಪ್ರಶಮ pra-śama. calmness, tranquillity, peace, composure (Bp. 49, 3; My.). 2, tranquillizing, calming, assuagement, removing. 3, abatement, cessation.

ಪ್ರಶಮನ pra-śamana. = ಪ್ರಶಮ 1-3. (Bp. 26, 45). 4, *killing, slaughter.*

ಪ್ರಶಮಿತ pra-śamita. tranquillized, appeased; quelled, quenched. (My.).

ಪ್ರಶಮಿತತಮ praśamita-tama. a man whose mental darkness has been destroyed (Cpr. 2, 16).

ಪ್ರಶಮಿಸು pra-śamisu. to become calm, to be appeased, to be soothed (Abh. P. 14, 60).

ಪ್ರಶಸ್ತ pra-śasta. *praised; commended; eulogized, extolled; laudable; commendable, admirable, excellent; good, best* (ಸಂಸ್ಕೃತ, ಅನ್ದಗೆಯ್ಯುದು Mr. 458); happy; well; right. 2, = ಪ್ರಸಕ್ತ, ಪ್ರಸೃತ, well-behaved, etc. ಪ್ರಶ್ರಿತ, ಗೆಲ ನುಡಿವವಂ Mr. 237). ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕೇ? (Prv.).

ಪ್ರಶಸ್ಯ pra-śasya. *commendable, praiseworthy, excellent.*

ಪ್ರಶ್ಚಿನೆ praścine. Tbh. of ಪ್ರಶ್ನ. a question, etc. (My.).

ಪ್ರಶ್ನ praśna. = ಪಸ್ನೆ, ಪ್ರಶ್ಚಿನೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ. *a question, an inquiry, an interrogation, a query;* — a point at issue; a problem for calculation. — ಪ್ರಶ್ನ ಕೇಳು. to ask a question (B. 4, 64); to inquire about. — ಪ್ರಶ್ನ ಮಾಡು. to ask (B. 4, 126).

ಪ್ರಶ್ನಚಿಹ್ನ praśna-cihna. a sign of interrogation (B. 3, 5).

ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ praśna-arthaka. interrogative (My.).

ಪ್ರಶ್ನೆ praśne. Tbh. of ಪ್ರಶ್ನ (Śmd. 102; ಬೆಸಗೊಮ್ಬುದು Nn. 167; My.). — ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳು. = ಪ್ರಶ್ನ ಕೇಳು. ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳ ಬೇಕೇ? — ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ವ್ಯಸನ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prvs.). — ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡು. = ಪ್ರಶ್ನ ಮಾಡು. (My.). — ಪ್ರಶ್ನೆಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to raise a question (Bp. 53, 59). — ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕು. = ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡು. (My.).

ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ praśna-uttara. questions and answers: conversation, a dialogue (B. 4, 156; 5, 78; My.). 2, a particular figure of speech (Kāvy. III, 2, B, 87 va. 100-102). ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರದಿನ್ದ ಮಾತಾಡೋಣ (ಸಲ್ಲಾಪ, ಸಮ್ಭಾಷಣೆ G.). 3, a catechism (My. schools).

ಪ್ರಶ್ರಯ pra-śraya. *respectful demeanour, affection, regard, respect, courtesy, civility, modesty.*

ಪ್ರಶ್ರಿತ pra-śrita. *of respectful demeanour, modest, humble, courteous, civil, well-behaved* (ಪ್ರಶಸ್ತ, ಗೆಲ ನುಡಿವವಂ Mr. 237).

ಪ್ರಷ್ಠ pra-ṣṭha. standing in front, prior; chief; — *a leader.*

ಪ್ರಷ್ಠವಾಹ್ praṣṭha-vāh. *a young bull or steer training for the plough.*

ಪ್ರಷ್ಠೌಹಿ praṣṭhauhi. *a cow for the first time with calf* (ತನೆ ನಿಲಲು Mr. 180).

ಪ್ರಸಕ್ತ pra-sakta. attached to, connected with; —*feeling affection for, devoted to, addicted to;* — = ಪ್ರಶಸ್ತ No. 2. (ಪ್ರಸೃತ, ಗೆಲೆ ನುಡಿವವನು Hlā.)

ಪ್ರಸಕ್ತಿ pra-sakti. connection; devotion to; engagedness, the being occupied with; the topic or subject of conversation; perseverance, energy; — effort (B. 4, 57). — ಪ್ರಸಕ್ತಿ ತೆಗೆ. to take up as a topic of conversation (B. 4, 34; My.).

ಪ್ರಸಂಗ pra-saṅga. (= ಪ್ರಸಕ್ತಿ). connection; union, association, intercourse, meeting (Bp. 45, 15; 61, 41). 2, subject, topic, the case as stated, a topic under discussion, a subject of conversation; discussion (My.). ಪ್ರಸಂಗ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿ

ಬೆಸನವಾದಳು. —ಪ್ರಸಂಗ ಕೇಳಿದರೂ ಅಸಂಗತಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). 3, circumstances, incident, event (Bp. 46, 35; J. 26, 38). 4, the fit time, season; — the occurred time; an occasion, a time (Mhr.; ಅವಸರ, ಠಾವು, ಪರ್ಯಾಯ, ಪ್ರಸ್ತಾವ, ವಾರ G.; B. 3, 7. 19. 93; 4, 37. 48. 50. 79. 89. 123. 134. 142; B. 5, 43. 90); an adverse time (B. 5, 41). — ಪ್ರಸಂಗಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to make a discussion of, to discuss (Rsv. 7, 97 va.). — ಪ್ರಸಂಗ ನಡಿಸು. = ಪ್ರಸಂಗಂಗೆಯ್. (B. 4, 186; My.). — ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಡು. = ಪ್ರಸಂಗಂಗೆಯ್. (My.); (to proclaim, preach, ಸಾಱು G., Cb., according to the use of missionaries).

ಪ್ರಸಂಗತಿ pra-saṅgati. connection, union (Bp. 31, 19).

ಪ್ರಸಂಗಾವಧಾನ prasaṅga-avadhāna. attention or care meet for the emergency (B. 4, 61).

ಪ್ರಸಂಗಿ pra-saṅgi. attached to, devoted to; a devotee (Bp. 7, 3). 2, a discusser (My.).

ಪ್ರಸಂಗಿಸು prasaṅgisu. = ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಡು. (My.).

ಪ್ರಸನ್ನ pra-sanna. settled down; — *clear, bright, pellucid, limpid, pure, clean;* tranquil; soothed, propitiated, pleased, delighted; gracious, propitious, kind, kindly disposed towards, pleased with; true. 2, one of the guṇas (Kāvy. III, 1, A, 3. 15-17). — ಪ್ರಸನ್ನಂಗೆಯ್ಸು. -ಂ-ಗೆಯ್ಸು. to cause to become gracious (Bp. 54, 68).

ಪ್ರಸನ್ನತ pra-sannata. pleased (Bp. 17, 11).

ಪ್ರಸನ್ನತರ prasanna-tara. uncommonly clear, etc. (Rsv. 13, 23 va.).

ಪ್ರಸನ್ನತೆ pra-sannate. *clearness, brightness, pellucidness, purity;* favour, kindness, propitiousness; good humour.

ಪ್ರಸನ್ನತ್ವ pra-sannatva. = ಪ್ರಸನ್ನತೆ. see ತಿಳಿ.

ಪ್ರಸನ್ನಭಾವ prasanna-bhāva. = ಪ್ರಸನ್ನತ್ವ. (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದ ಭಾವ Śmd. 367 Cm.). see ತಿಳಿ.

ಪ್ರಸನ್ನೀಕೃತ prasannī-kṛita. favoured (Cpr. 4, 28 va.).

ಪ್ರಸನ್ನೆ pra-sanne. (feminine). pleasing; *spirituous liquor.*

ಪ್ರಸನ್ನೇರೆ prasanna-īre. *spirituous liquor.*

ಪ್ರಸಭ pra-sabha. force, violence, importunity (ಬಲುಹು Hlā.; see s. ಬಲುಹು). ಪ್ರಸಭಂ, *forcibly, violently.*

ಪ್ರಸರ pra-sara. = ಪಸರ, ಹಸರ. moving forwards. 2, *spreading; extending;* extent, dimension, diffusion, dispersion (ವಿಕೀರ್ಣ, ಹರಹಿದಸ್ಥಾದು Nn. 108); a sort of spreading itch (see Nr. s. ವಿಸರ್ಪಣ). 3, expansion. 4, a multitude, an assemblage. 5, a stream, flow, current. 6, morbid displacement of the humours of the body (ನೋವು 108). 7, *speed, velocity;* force (ಹರ, ಬಲುಹು Mr. 461); sharpness, power, strength, etc. (ತೇಜ, ತೇಜಸ್ 108). 8, *affectionate solicitation: affection, amiability.*

ಪ್ರಸರಣ pra-saraṇa. going forward or forth; spreading, etc. (ಪಸರ Śm. 103). 2, *surrounding an enemy.*

ಪ್ರಸರಣಯೋಗ್ಯತೆ prasaraṇa-yōgyate. the capability of extension, extensibility (B. 4, 97).

ಪ್ರಸರಣಶೀಲ prasaraṇa-śīla. extensible (B. 4, 106. 124).

ಪ್ರಸರಿಸು pra-sarisu. = ಪಸರಿಸು. to move forwards; to spread abroad; to be extended; to be diffused (My.). 2, to spread (v. t., My.).

ಪ್ರಸರ್ಪಣ pra-sarpaṇa. creeping or crawling forth or on; going forwards, proceeding. (My.).

ಪ್ರಸವ pra-sava. procreating, generating; *bringing forth or bearing young, childbirth, parturition* (ಪ್ರಸೂತ, ಹೆಱುವುದು Nn. 120); *birth.* 2, *offspring, progeny.* 3, *a flower, a blossom* (ಲತಾಂತ, ಪುಷ್ಪ 120). 4, *fruit.* 5, opening, budding, flowering (ವಿಕಾಶ, ಅಲರುವುದು 120). 6, furtherance, assistance; what is good (ಒಳ್ಪು, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 120). 7, rousing up, excitement, animation; infatuation, the state of being greatly enamoured (ಅತಿಮೋಹ 120; ಮೋಹ Mr. 476).

ಪ್ರಸವಕಾಲ prasava-kāla. the time of childbirth or of travail. see ಪೊಱು. ಪ್ರಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಪ್ರಸವನ pra-savana. bringing forth.

ಪ್ರಸವನಕ್ರಿಯೆ prasavana-kriye. the act of bringing forth, the state of being in travail. see ಮುಲುಕು.

ಪ್ರಸವಬನ್ಧ prasava-bandha. = ಪ್ರಸವಬನ್ಧನ. (Mr. 107).

ಪ್ರಸವಬನ್ಧನ prasava-bandhana. *the foot-stalk of a leaf or flower, the leaf-stalk or peduncle.*

ಪ್ರಸವವೇದನ prasava-vēdana. the throes of childbirth (My., also as -ವೇದನೆ). see ಮುಲುಕು; Prv. s. ಬೇತಾಳ.

ಪ್ರಸವಿತ pra-savita. flowered, full of blossoms (Bp. 36, 49).

ಪ್ರಸವಿತೃ pra-savitṛi. a procreator, a generator, a father. (R.).

ಪ್ರಸವಿಸು prasavisu. to beget, to bring forth (My.).

ಪ್ರಸವ್ಯ pra-savya. turned towards the left; *contrary, reverse, reverted, inverted.* 2, favourable.

ಪ್ರಸಹ್ಯ pra-sahya. having withstood; *forcibly, violently, by force.*

ಪ್ರಸಾದ pra-sāda. = ಪಸಾದ, etc. settling down, becoming clear; *clearness, brightness, pellucidness, limpidness, purity, cleanness;* clearness of style, perspicuity. 2, calmness, tranquillity, absence of excitement, repose, composure; serenity of disposition, good humour, good temper. 3, *graciousness, propitiousness, favour, kindness, kind behaviour* (ಪ್ರಣಯ, ತಿಳಿವುವುದು Hlā.; ಪ್ರಣಯ, ತಿಳಿವು Mr. 455). 4, *a portion or remnant of anything (food, fruit, flowers, etc.) that has been presented to an idol, given by the pūjāri as a blessing to a worshipper, any gift (food, fruit, water, ashes, etc.) that comes from a guru or idol.* (My.). 5, a free gift, a gratuity. ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಾಸಾದದಿನ್ದ ಬಿದ್ದ. —ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳಿದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಹೋದೀತೇ? — ಪ್ರಸಾದವಿದ್ದರೆ ಪರಲೋಕ ಸೇರ್ಯಾನೇ? — ಪ್ರಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಒಲುಮೆ; Kāvy. IV, 1, 3; Bp. 1, 14; 2, 35. 55; 24, 34. 43; 30, 11. 12; 31, 30; 37, 49; 39, 50; 43, 67; 44, 23; 47, 17; 48, 6. 22. 24. 31; 49, 35; 56, 8-11. 46; 57, 4; 58, 20. 26. 41. 46. 69; 59, 23; 61, 20. 55. 61; ಉಭಯ ಲಿಂಗ–, ಜಂಗಮ–, ತ್ರಿವಿಧ–, ಲಿಂಗ–, ಶಿವಲಿಂಗ–, ಶಿವ–, ಸಿದ್ಧ–; Prv. s. ಪ್ರಸ್ತಾಪ.

ಪ್ರಸಾದನ pra-sādana. = ಪಸಾಯನ. rendering clear, cleaning; tranquillizing; gratifying; rendering gracious; boiled rice; a gratuity.

ಪ್ರಸಾದನೆ pra-sādane. gratifying; *service, worship* (ಉಪಾಸ್ತಿ, etc., ಸೇವೆ Mr. 27).

ಪ್ರಸಾದಶರೀರಿ prasāda-śarīri. a person to whose body prasāda (ashes, etc.) has been attached (Bp. 49, 34).

ಪ್ರಸಾದಿ prasādi. calming, tranquillizing; showing favour, treating with kindness; bright. 2, come from an idol, a guru, a king, etc. as a gift of blessing (Mhr.; My.). 3, one who distributes prasāda (Bp. 9, 45). 4, a person that has received

(or receives) prasāda (56, 29; 60, 9). see ಅ-, ಆದಿ-, ಸು-. —ಪ್ರಸಾದಿಯ ದಾಸಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 32, 33).

ಪ್ರಸಾದಿತ pra-sādita. = ಪಸಾಯಿತ 1, etc. purified; pleased; propitiated; worshipped; having received prasāda; a present. see ಶಂಕರ-; ಶಿವ-; Cpr. 8, 24 va.; 10, 2 va.

ಪ್ರಸಾದಿಸು prasādisu. to grant graciously (Bp. 2, 24; 23, 41).

ಪ್ರಸಾಧನ pra-sādhana. = (ಪಚ್ಚ), ಪಸದನ. bringing about, accomplishing; arranging; setting in order. 2, *decorating, decoration, embellishment, ornament, dress, toilet* (ಪ್ರತಿಕರ್ಮ, etc., ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್ಯುವುದು Mr. 333).

ಪ್ರಸಾಧನಿ pra-sādhani. *a comb.*

ಪ್ರಸಾಧಿತ pra-sādhita. accomplished, done. 2, *ornamented, decorated.*

ಪ್ರಸಾರ pra-sāra. going forth, spreading, extending; going out to forage; stretching or spreading out. see ಪರೆಪು, ಹರಡು.

ಪ್ರಸಾರಣ pra-sāraṇa. causing to go forwards, stretching out, extending, spreading, spreading abroad, diffusing, diffusion, expanding, expansion, increase; displaying, unfolding, exhibiting, exposing for sale; going about. see ನಿಮಿರ್, ನಿಮಿರ್ಚು, ನೀಡು, ಸೀಳ್, ಪರೆ, ಹರಡು.

ಪ್ರಸಾರಣಿ pra-sāraṇi. = ಹೆಸರಣೆ. *the creeper Paederia foetida* Lin.

ಪ್ರಸಾರಿ pra-sāri. coming forth; going along; *extending, spreading.*

ಪ್ರಸಾರಿತ pra-sārita. moved forwards, held out; stretched out, expanded, extended, spread, diffused; laid out, exhibited, exposed (for sale). (My.).

ಪ್ರಸಿತ pra-sita. bound to, bound, fastened; adhering to, engaged in; *diligent, attentive.*

ಪ್ರಸಿತಿ pra-siti. *a bandage, a tie, a fetter.*

ಪ್ರಸಿದ್ಧ pra-siddha. accomplished, effected; prospered; gained, obtained; established; *well known, notorious, renowned, famous, celebrated,* public (ನೆಗಟ್ಟಿ Ct. I, 98; ಅಕ್ಷರ Nn. 9; ವಿಶ್ರುತ Śmd. 161 Cm.); adorned, ornamented. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗದೇ? (Prv.). — ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸು. to make known, to publish (My.). — ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಸು. to cause to make known, to cause to publish (My.; ಸಾಱಿಸು G.). — ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡು. to make known, to make notorious (My.).

ಪ್ರಸಿದ್ಧತನ prasiddhatana. = ಪ್ರಸಿದ್ಧತೆ. (B. 5, 172. 179. 282).

ಪ್ರಸಿದ್ಧತೆ prasiddhate. the state of being well known, celebrity, notoriety (Bp. 46, 11).

ಪ್ರಸಿದ್ಧಪತ್ರ prasiddha-patra. a notification (My., also as -ಪತ್ರಿಕೆ).

ಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದ prasiddha-prasāda. a prasāda coming from a jaṅgama. see ತ್ರಿವಿಧಪ್ರಸಾದ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ pra-siddhi. accomplishment, success, attainment. 2, the state of being generally known, celebrity, fame, notoriety, publicity (ನೆಗಟ್ಟುದು Ct. II, 90; see ನೆಗಟ್ತೆ). — ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬರು. to come to fame (B. 5, 220). — ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡು. = ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡು. (My.). — ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to become well known, etc. (ದೊರೆವಡೆ Śmd. 129 Cm.; ನೆಗಟ್ 137. 344 Cm.; ಪೊದಟ್ 355 Cm.).

ಪ್ರಸು pra-su. ಪ್ರಸೂ. bringing forth; see ಪಿತೃ-. 2, *a mother.* 3, *a mare.*

ಪ್ರಸೂತ pra-sūta. procreated, begotten; brought forth, born; begetting; bringing forth; having brought forth. see ಜೀವಧನ-, ನವ-, ಪೆಟ್.

ಪ್ರಸೂತಿ pra-sūti. procreating, begetting; *bringing forth, bearing;* birth; *offspring, children.* (Bp. 57, 91).

ಪ್ರಸೂತಿಕೆ pra-sūtike. *a woman who has had a child, a woman recently delivered.*

ಪ್ರಸೂತಿಜ prasūti-ja. birth-produced: *pain or affliction resulting as a necessary consequence of birth.*

ಪ್ರಸೂತಿವೈರಾಗ್ಯ prasūti-vairāgya. temporary renouncement of worldly desires and appetites simply from the pangs of child-birth (My.).

ಪ್ರಸೂತೆ pra-sūte. = ಪ್ರಸೂತಿಕೆ. *a woman who has brought forth a child.*

ಪ್ರಸೂನ pra-sūna. born, produced; birth (ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಹುಟ್ಟುವುದು Nn. 25). 2, *a blossom, a flower* (ಲತಾನ್ತ, ಹೂವು 25). 3, *fruit* (ಸತ್ಫಲ, ಒಳ್ಳಿಹ ಫಲ 25). 4, the mind (ಮಾನಸ, ಮನಸ್ಸು 25). 5, innumerable (ಅಸಂಖ್ಯಾತ, ಲೆಕ್ಕಿಸಬಾರದು 25).

ಪ್ರಸೂನಕ pra-sūnaka. *a blossom, a flower.*

ಪ್ರಸೂನೇಷು prasūna-iṣu. Kāma. (My.).

ಪ್ರಸೃತ pra-sṛita. gone forwards, gone; stretched out, stretched, extended; spread abroad; lengthened. 2, *modest, humble, well-behaved* (ಪ್ರಸಕ್ತ, ಗೆಲೆ ನುಡಿವವನು Hlā.). 3, *the palm of the hand stretched out and hollowed as if to hold liquids.* 4, *attached to, longing for, eager for* (ಉತ್ಸುಕ, ತ್ವರಿತ, ತೂರ್ಣ, ಚಚ್ಚರಿಗ Mr. 233). 5, a handful, as a measure.

ಪ್ರಸೃತಿ pra-sṛiti. *the palm of the hand hollowed* (ಅಂಗುಲಿ ಮಡಿದ ಕುಡಿತೆ Mr. 323).

ಪ್ರಸೃತೆ pra-sṛite. *the leg;* the shank (= ಜಂಘೆ, q. v.).

ಪ್ರಸೇವ pra-sēva. *a sack,* a leathern bottle. 2,=ಪ್ರಸೇವಕ No. 2.

ಪ್ರಸೇವಕ pra-sēvaka. a sack; see ಚರ್ಮ-. 2, *a wooden vessel covered with leather and placed under the neck of a lute to render the sound deeper and fuller.*

ಪ್ರಸ್ಕನ್ನ pra-skanna. sprung forward or forth; dropped, fallen (ಸ್ಖಲಿತ, ಡಿಳ್ಳಿಸಿದವಂ Mr. 300); *defeated in battle.*

ಪ್ರಸ್ತ prasta. = ಪ್ರಸ್ತುತ 2. (Tbh. of ಪ್ರಾಶಿತ?). an auspicious ceremony, a festive occasion, *e. g.* the ಉಪನಯನ, ನಾಮಕರಣ, ವಿವಾಹ, etc., always connected with a dinner (My.; Si. 244). ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಭಕ್ಷ, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಕಕ್ಷ, ನಾರಾಯಣ ಅನ್ನವಗೆ ಮೋಕ್ಷ. — ಪ್ರಸ್ತದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಸ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದ. — ಪ್ರಸ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಗೊಡವೆಯೇ? — ನಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಊರೂ ಮಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಸ್ತವೂ ಒನ್ದೇ. — ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದವ ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಬನ್ದಾನೇ? (Prvs.).— ಪ್ರಸ್ತಪ್ರಯೋಜನ. religious ceremonies. see Prv. s. ಪ್ರಸ್ತಾಪ.

ಪ್ರಸ್ತರ pra-stara. any thing strewed about or spread out; *a couch of leaves and flowers; a bed or couch in general.* 2, a flat surface, a plain. 3, *a stone, a rock.* 4,= ಪ್ರಸ್ತಾರ No. 3 (Mr. 369).

ಪ್ರಸ್ತರಘಟನೋಪಕರಣ prastara-ghaṭana-upakaraṇa. *an instrument for breaking or splitting stones.*

ಪ್ರಸ್ತರಿಸು pra-starisu. = ಪ್ರಸ್ತಾರಿಸು. to strew about; to spread out. 2, to perform the ಪ್ರಸ್ತಾರ No. 3 (Ch. v. 297).

ಪ್ರಸ್ತಾಪ prastāpa. Tbh. of ಪ್ರಸ್ತಾವ. introduction, etc. (My.; Si. 437). ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಗಾವೆ ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಆಗದ ಕಜ್ಜಾಯ. — ಪ್ರಸ್ತಾಪದಿನ್ದ ಪ್ರಕಟವಾದ್ದು ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳಿದರೆ ನಿತ್ತೀತೇ? (Prvs.).

ಪ್ರಸ್ತಾಪನೆ prastāpane. Tbh. of ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ. introduction, etc. (My.).

ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸು prastāpisu. Tbh. of ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸು. to introduce (My.).

ಪ್ರಸ್ತಾರ pra-stāra. strewing about; spreading out; a bed; a flat surface, a plain. 2, a jungle. 3, arrangement of syllables to obtain feet and combinations of feet (Ch.).

ಪ್ರಸ್ತಾರಿಸು pra-stārisu. = ಪ್ರಸ್ತರಿಸು. (Ch. v. 31).

ಪ್ರಸ್ತಾವ pra-stāva. = ಪ್ರಸ್ತಾಪ. praising before anything else; speaking, saying, relating, propounding; an introductory eulogy, introduction; preface (s. Mr. s. ಕಾಣ್ಡ No. 3). 2, the prologue of a drama. 3, *beginning, commencement.* 4, introducing a topic for conversation, the conversation on or discussion of a topic, the topic or subject itself (My. as ಪ್ರಸ್ತಾಪ); affair, pursuit (Cpr. 4, 28); the state of being under disquisition, disquisition, narration, news (My. as ಪ್ರಸ್ತಾಪ). 4, *occasion, opportunity, time, season, a favourable moment* (ಹೇಳೆ Nn. 152); convenience. ಪ್ರಸ್ತಾವ ನುಡಿಯಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರಬೇಕು, ಪ್ರಸ್ತಾವ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದರೆ ದೇವಾಂಗದುಸ್ತು ಬಿದ್ದನ್ತೆ (Sp.).

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ pra-stāvane. = ಪ್ರಸ್ತಾಪನೆ. causing to be praised; causing to speak of or to mention. 2,=ಪ್ರಸ್ತಾವ No. 1. 3,=ಪ್ರಸ್ತಾವ No. 2. 4, introducing a topic for conversation, the conversation on a topic = ವಿಷಯವನೆತ್ತಿ ಮಾತಾಡುವದು (My. as ಪ್ರಸ್ತಾಪನೆ).

ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ pra-stāvita. caused to be told or related; mentioned. (R.).

ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸು pra-stāvisu. = ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸು. to introduce a topic and converse on it (My. as ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸು).

ಪ್ರಸ್ತುತ pra-stuta. 1. praised, eulogized; declared, under discussion, said; expected, desired; ready; come to pass; proximate; done with effort or energy; that which is propounded, any object under discussion, a proposition. see ಅ–; Cpr. 2, 14 va.; 2, 87; 3, 28 va.; 5, 121 va.; 6, 44; Bp. 2, 35; 5, 37; 19, 6; 39, 54; 40, 62. 2, at present (Mhr., My.).

ಪ್ರಸ್ತುತ prastuta. 2. = ಪ್ರಸ್ತ. (My.).

ಪ್ರಸ್ಥ pra-stha. going forth or to; visiting, abiding in, see ವನ–; expanding. 2, *table-land on the top of a mountain* (ಸಾನು, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 108; ಸಾನು, etc., ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ Mr. 96). 3, *a measure of capacity containing four kuḍavas* (ಬಳ್ಳ 108; ಅಳತೆಯ ಬಳ್ಳ Mr. 472; Si. 329). 4, a stone, a rock (ಗ್ರಾವ, ಕಲ್ಲು 108).

ಪ್ರಸ್ಥಪುಷ್ಪ prastha-puṣpa. *a species of plant, a variety of tulasī or basil with small leaves.*

ಪ್ರಸ್ಥಾನ pra-sthāna. going forth, proceeding; *a march, an expedition;* a journey (ಯಾತ್ರೆ, ಪಯಣ Mr. 288); *a method, a system.*

ಪ್ರಸ್ಥಾನತೂರ್ಯ prasthāna-tūrya. musical instruments used when starting for an expedition (Cpr. 7, 78 va.).

ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತ pra-sthāpita. made to depart, sent away, dismissed, sent, dispatched.

ಪ್ರಸ್ಥಾವಿತ pra-sthāvita. = ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತ. (Cpr. 6, 42).

ಪ್ರಸ್ಥಿತಿ pra-sthiti. going forth or away; a march, a journey. (R.).

ಪ್ರಸ್ಪರ್ಧಿ pra-spardhi. rivalling, emulating, competing (Cpr. 5, 138).

ಪ್ರಸ್ಫುಟ pra-sphuṭa. cleft open, expended; manifest, clear, apparent, appearing (Rśv. 14, 152).

ಪ್ರಸ್ಫುರಿತ pra-sphurita. become tremulous, quivering, vibrating (Rśv. 13, 67).

ಪ್ರಸ್ಫೋಟನ pra-sphōṭana. cleaving open; expanding, opening, budding, blooming; manifesting; striking, threshing, winnowing, *a winnowing basket.*

16*

ಪ್ರಸ್ರವ pra-srava. flowing forth, oozing out, dropping; a flow, a stream; *a fall of water, a cascade.*

ಪ್ರಸ್ರವಣ pra-sravaṇa. flowing forth; *a fountain, a spring* (ಉತ್ಸ, ಒಱತೆ Mr. 418; see s. ಒಜ್ಜರ). 2, N. of a range of mountains.

ಪ್ರಸ್ರಾವ pra-srāva. flowing forth; *urine.*

ಪ್ರಹತ pra-hata. struck, beaten; wounded; killed; repelled; spread, expanded; *learned, accomplished; conversant with the principles of science* (ಕ್ಷುಣ್ಣ Mr. 228). see ಅ–.

ಪ್ರಹರ pra-hara. striking at; attacking; killing; repelling, removing (Bp. 7, 16; see ಶೂರ್ಪಕ–). 2, *the eighth part of a day, a watch. cf.* ಜಾಮ, ಯಾಮ 2.

ಪ್ರಹರಣ pra-haraṇa. striking at; striking, beating; casting, throwing; repelling, removing, expelling; *fighting, war, battle; a weapon.* see ಅಂಗುಲಿ–.

ಪ್ರಹರಣಕಲಿತ praharaṇa-kalita. N. of a vṛitta (Ch.).

ಪ್ರಹರಣೆ pra-haraṇe. = ಪ್ರಹರಣ (Śmd. 364).

ಪ್ರಹರಿ pra-hari. one who announces the hours by striking a bell, etc.; a watchman; a sentry. (R.).

ಪ್ರಹರಿಸು pra-harisu. to strike; to repel, to remove, to drive away (Bp. 41, 27; 61, 79).

ಪ್ರಹರ್ಷ pra-harṣa. extreme joy, hilarity, mirth, delight. see ಸವರ್–.

ಪ್ರಹಸನ pra-hasana. violent or hearty laughter, mirth, mocking, deriding; sarcasm, satire; a kind of comedy, a farce.

ಪ್ರಹಸಿತ pra-hasita. laughing, cheerful; laughter, mirth (Bp. 43, 63).

ಪ್ರಹಸ್ತ pra-hasta. *the open hand with the fingers extended.* 2, N. of a rākṣasa (Abh. P. 13, 12. 88. 90).

ಪ್ರಹಾರ pra-hāra. striking, beating, hitting; *a stroke, a blow, a kick, a shot, a hit.*

ಪ್ರಹಾರಕ pra-hāraka. striking, etc.; one who beats, one who attacks, one who repels or drives away (Bp. 53, 3).

ಪ್ರಹಾರಿ pra-hāri. striking, etc.; attacking; killing; removing (Bp. 58, 41; 59, 34).

ಪ್ರಹಿ prahi. *a well.*

ಪ್ರಹಿತ pra-hita. 1. sent forth, sent, dispatched; shot, discharged.

ಪ್ರಹಿತ pra-hita. 2. put forth, placed (Rśv. 9, 22); stretched out, extended.

ಪ್ರಹುಡ prahuḍa. Tbh. of ಪ್ರೌಢ. grown-up. (My.). see Prv. s. ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ.

ಪ್ರಹುಡಿಕೆ prahuḍike. Tbh. of ಪ್ರೌಢಿಕೆ. proficiency. (My.).

ಪ್ರಹುಡಿಮೆ prahuḍime. Tbh. of ಪ್ರೌಢಿಮೆ. proficiency. (My.).

ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ pra-hēlike. = ಪ್ರವಲ್ಲಿಕೆ, ಪ್ರವಹ್ಲಿಕೆ, ಪ್ರಹ್ವಲೀಕೆ. *a riddle, an enigma,* a puzzling question (ಒಗಟೆ Mr. 90).

ಪ್ರಹ್ಲನ್ನ pra-hlanna. *pleased, glad, happy.*

ಪ್ರಹ್ಲಾದ pra-hlāda. pleasure, gladness, happiness, joy. 2, sound, noise. 3, N. of a prince who was remarkable for his devotion to Viṣṇu and was on this account persecuted by his father Hiraṇyakaśipu (J. 11, 35; 28, 30; 29, 14).

ಪ್ರಹ್ವ pra-hva. bent forwards; *bent, bowed, stooping; inclined, towards, bent on, intent upon.*

ಪ್ರಹ್ವಲೀಕೆ pra-hvalīke. = ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ. *a riddle.*

ಪ್ರಳೆಯ pralaya. = ಪ್ರಲಯ. ಪ್ರಳೆಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವ ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಪ್ರಳೆಯ praleya. = ಪ್ರಳಯ. (frequently in Nn., *e. g.* 158. 160). ಪ್ರಳೆಯರುದ್ರ (Bp. 22, 13).

ಪ್ರಾ prā. (Śmd. 103 Mdb.). filling.

ಪ್ರಾಂಶು pra-aṁśu. *high, tall, lofty;* long.

ಪ್ರಾಕ್ prāk. (fr. ಪ್ರಾಂಚ್). *before* (in place or time or order), *in front, first, at first, formerly, in the former part;*—in the east; *at dawn.*

ಪ್ರಾಕಟ prākaṭa. (fr. ಪ್ರಕಟ). = ಪ್ರಕಟ; and = Sk. ಪ್ರಾಕಟ್ಯ: publicity, manifestation, notoriety (Bp. 2, 38; 5, 17; 21, 26; 35, 36; 36, 62).

ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ prākāmya. (fr. ಪ್ರಕಾಮ). freedom of will, wilfulness; irresistible will or fiat; attainment of every wish. (My.).

ಪ್ರಾಕಾರ prā-kāra. prā (= pra)-kāra. = ಪಾಗಲ್, etc. *an encircling wall, a surrounding wall elevated on a mound of earth, a rampart, a fence, an enclosure* (ಕೋಟೆ Hlā.; ವಪ್ರ, ಪುರಭಿತ್ತಿ, ಶಾಲ, ಕೋಟೆ Mr. 191).

ಪ್ರಾಕಾರಾಗ್ರ prākāra-agra. *the coping of a wall.*

ಪ್ರಾಕಾಶ್ಯ prākāśya. (fr. ಪ್ರಕಾಶ). the state of being evident or manifest; *celebrity, fame.*

ಪ್ರಾಕೃತ prākṛita. (fr. ಪ್ರಕೃತಿ). = ಪಾಗಡ. original, natural, native, unchanged, unmodified; *ordinary, usual, common, uncultivated, unrefined, plebeian, vulgar, low, base* (ಪಾಮರ, etc., ತಾನೊಲ್ಲದಂ Mr. 229); vernacular. 2, *any provincial or vernacular dialect akin to saṁskṛita, especially spoken by the female characters and the inferior personages in Sk. plays* (Ch.). 3, an animal to be immolated (ಯಾಗಕೆ ಅಯ್ದಿದ ಪಶು Mr. 461).

ಪ್ರಾಕ್ಕು prākku. Tbh. of ಪ್ರಾಚ್. previous, former, etc. (Śmd. 106 Cm.). — ಪ್ರಾಕ್ಕು ಮುತ್ತಯ್ದೆ. a former muttayde, a matron whose husband has died (My.). [— ಪ್ರಾಕ್ಕು ಬಾಕಿ. old arrears].

ಪ್ರಾಕ್ತನ prāktana. former, prior, previous, preceding (Ch. v. 55; Cpr. 1, 67; 3, 8). 2, fate, destiny (Mhr.).

ಪ್ರಾಕ್ಪದ prāk-pada. *a preceding word, the first member of a compound.*

ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯ prāgalbhya. (fr. ಪ್ರಗಲ್ಭ). boldness, confidence, energy; resoluteness, determination; pride; pomp; proficiency (Cpr. 2, 14 va.).

ಪ್ರಾಗಾರಭ್ಯ prāk-ārabhya. beginning from the former or past time (My.).

ಪ್ರಾಗುದಯ prāk-udaya. rising in the east (My.).

ಪ್ರಾಗ್ಜನ್ಮ prāk-janma. a former birth. (My.).

ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷ prāk-jyōtiṣa. N. of a city; N. of a country, the western portion of Assam (My. Amara).

ಪ್ರಾಗ್ದಕ್ಷಿಣ prāk-dakṣiṇa. *south-eastern.*

ಪ್ರಾಗ್ಭವ prāk-bhava. born in the east (ಪ್ರಾಚೀನ, ಮೂಡಲಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದದು Si. 29; My. Amara).

ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗ prāk-bhāga. *the fore part.*

ಪ್ರಾಗ್ರ pra-agra. *the highest point, the summit.*

ಪ್ರಾಗ್ರಹರ prāgra-hara. taking the top: *chief, principal.*

ಪ್ರಾಗ್ರ್ಯ prāgrya. *chief, principal.*

ಪ್ರಾಗ್ವಂಶ prāk-vaṁśa. *the space before the vēdi.*

ಪ್ರಾಘಾರ praghāra. dropping, trickling out, *aspersion or pouring out of any oily substance.*

ಪ್ರಾಘುಣಕ praghuṇaka. *a guest, a visitor, one demanding hospitality* (ಆಗನ್ತು, ಅತಿಥಿ, ಬಿದ್ದಿನ Mr. 238).

ಪ್ರಾಂಗಣ pra-aṅgaṇa. *a court, a yard, a court-yard* (ಅಂಗಣ Nn. 117; ಚಪ್ಪರ, ಅಂಗಳ 143).

ಪ್ರಾಙ್ನ್ಯಾಯ prāk-nyāya. a former trial of a cause, the plea of a former trial, special plea. (R.).

ಪ್ರಾಚ್ prāc. = ಪ್ರಾಂಚ್. previous, etc. (ಪ್ರಾಕ್ಕು Śmd. 106 Cm.).

ಪ್ರಾಚಿ prāci. ಪ್ರಾಚೀ. *the east.*

ಪ್ರಾಚಿಕೆ prācike. *a kind of falcon* (ಗಿಡಗ Hlā.; ಶ್ಯೇನ, etc., ಗಿಡುಗ Mr. 174). 2, a musquito.

ಪ್ರಾಚೀನ prācīna. belonging to the front or east; former, prior, ancient, old; *eastern, easterly;* born in the east (My. Amara). 2, the sacrificial cord worn over the right shoulder and passed under the left arm (ಜನ್ನಿವಾರಮನ್ ಎಡನೊಡಲ್ Mr. 255). 3, the doings in antecedent births and their consequences. ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳಿದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). 4, a hedge, a wall. see Prv. s. ಪ್ರಾಯಸ್ಥ.

ಪ್ರಾಚೀನತಿಲಕ prācīna-tilaka. the moon. (R.).

ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಸ್ prācīna-barhis. *Indra.*

ಪ್ರಾಚೀನಾಮಲಕ prācīna-āmalaka. the plant flacourtia cataphracta. (R.).

ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತ prācīna-āvīta. *the sacrificial cord worn over the right shoulder and passed under the left arm.*

ಪ್ರಾಚೀನಿತಮ್ಬಿನಿ prācī-nitambinī. the east considered as a woman (J. 26, 15).

ಪ್ರಾಚೀನೆ prācīne. *the plant Clypea hernandifolia* Wight. and Arn. (see ಅಗುಳುಸುಣ್ಣಿ).

ಪ್ರಾಚೀರ prācīra. = ಪ್ರಾಚೀನ No. 4. *an enclosure, a hedge, a wall.*

ಪ್ರಾಚೇತಸ prācētasa. (fr. ಪ್ರಚೇತಸ್). *Vālmīki.*

ಪ್ರಾಚ್ಯ prācya. being in front; *eastern, easterly*; prior; ancient; an inhabitant of the east; the country south or east of the Sarasvatī.

ಪ್ರಾಚ್ಯವೃತ್ತಿಕೆ prācya-vṛittike. a kind of metre (Ch. p. 75).

ಪ್ರಾಜನ pra-ajana. *a whip, a goad* (ಮುಳುಹು Mr. 371).

ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ prājāpatya. (fr. ಪ್ರಜಾಪತಿ). relating to prajāpati; a kind of marriage in which the father gives his daughter to the bridegroom without receiving a present from him, but with the conviction that the two will live faithfully together. (My.). 2, a mode of penance. (My.). 3, a particular sacrifice. 4, the asterism rōhiṇī. 5, procreative power.

ಪ್ರಾಜಿತೃ pra-ajitṛi. *a driver, a charioteer.*

ಪ್ರಾಜ್ಞ prājña. (fr. ಪ್ರಜ್ಞಾ). *intelligent, wise, clever;* a wise or learned man, a skilful man.

ಪ್ರಾಜ್ಞಕ prājñaka. = ಪ್ರಾಜ್ಞ. (Śśv. 5, 35).

ಪ್ರಾಜ್ಞಿ prājñi. *a clever or intelligent woman.*

ಪ್ರಾಜ್ಞೆ prājñe. *a clever or intelligent woman.*

ಪ್ರಾಜ್ಯ prājya. *abundant, plentiful, much, many;* great, important, best (Cpr. 1, 45); lofty.

ಪ್ರಾಂಚ್ pra-añc. = ಪ್ರಾಕ್, ಪ್ರಾಕ್ಕು. turned towards the front; previous, prior, former; in front, before; *eastern, easterly.*

ಪ್ರಾಡ್ವಿವಾಕ prāḍ-vivāka. a man who interrogates and discriminates: *a judge.* see Nr. s. ಬಲ್ಲಾತನು.

ಪ್ರಾಣ pra-ana. = ಪರಣ, ಪೆರಣ, ಹರಣ 2. breathing; breath, respiration, inspiration and expiration. 2, air, wind. 3, a vital air, that which has its seat in the lungs (ಹೃದಯಾನಿಲ Mr. 51). 4, *life, vitality.* 5, the soul, as opposed to the body; the soul or puruṣa. 6, *strength, power, might.* 7, breathing, aspiration in the pronunciation of letters. 8, *myrrh.* ಪ್ರಾಣವಿರುವಾಗ್ಯೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಹಣ ಹೆಣವಾದ ಮೇಲೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ಪ್ರಾಣಾ ಹೋಗುವಾಗ್ಯೆ ಕೋಣನ ಯೋಚನೆಯೇನು? — ಪ್ರಾಣಾ ಹೋಗುವಾಗ್ಯೆ ಪಾಣಿ ಮೇಲಾಗಿರಬೇಕು (Prvs.). see Prv. s. ಮಾನ 2. — ಪ್ರಾಣ ಕೊಡು. to give or offer one's life for the benefit of another (My.). 2, to die (B. 5, 44; My.). — ಪ್ರಾಣಗೆಳೆಯ. a dearly loved friend (My.). — ಪ್ರಾಣ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to take away life, to kill. ಮಗಳ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು (B. 5, 71). 2, to commit suicide (My.). — ಪ್ರಾಣ ತುಮ್ಬು. to fill life into (Bp. 46, 78). — ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆ. to kill (My.). — ಪ್ರಾಣದಿನ್ದ ಹೋಗು. to die (B. 5, 156). 2, to remain alive, to escape death (My.). — ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ ಹೋಗು. = ಪ್ರಾಣದಿನ್ದ ಹೋಗು No. 2. (My.). — ಪ್ರಾಣ ಪಡೆ. to obtain life (Bp. 55, 27). — ಪ್ರಾಣಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ಪ್ರಾಣ ಪಡೆ. (Bp. 49, 15). — ಪ್ರಾಣ ಬಿಡು. to abandon life, to die (Bp. 27, 18; C.). ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರೂ ತಕ್ಕೊಂಡರೂ ಸತ್ತನೆಂಬದು ನಿಜ. — ಪ್ರಾಣಾ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮಾನ ಬಿಡಬಾರದು (Prvs.).

ಪ್ರಾಣಕಂಟಕ prāṇa-kaṇṭaka. danger of life (My.). 2, a man who endangers another's life (My.).

ಪ್ರಾಣಕಾನ್ತ prāṇa-kānta. a dearly beloved husband or gallant (My.). feminine ಪ್ರಾಣಕಾನ್ತೆ (My.).

ಪ್ರಾಣಘಾತಕ prāṇa-ghātaka. life-destroying, killing (My.). 2, money (My.).

ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ prāṇa-tyāga. abandonment of life, suicide. (My.).

ಪ್ರಾಣದಾನ prāṇa-dāna. = ಪರಣದಾನ. the gift or restoration of life, saving any one's life. (My.). 2, resigning or laying down life. (My.). see Bp. 46, 49. 51. — ಪ್ರಾಣದಾನ ಈ. to give or restore life (Bp. 32, 48; 46, 80; 48, 17).

ಪ್ರಾಣದೇಹಾರ್ಥ prāṇa-dēha-artha. life, body, and property (Bp. 39, 27).

ಪ್ರಾಣನಷ್ಟ prāṇa-naṣṭa. = ಪ್ರಾಣಹಾನಿ. (My.).

ಪ್ರಾಣನಾಥ prāṇa-nātha. lord of life: a husband, a lover; Śiva (Bp. 27, 9. 69; 61, 86); = ಪ್ರಾಣಕಾನ್ತ (My.). feminine ಪ್ರಾಣನಾಥೆ, a wife (J. 26, 60).

ಪ್ರಾಣನಾಯಕ prāṇa-nāyaka. = ಪ್ರಾಣನಾಥ. (My.).

ಪ್ರಾಣನಿಧಿ prāṇa-nidhi. the treasure-house or treasure of life (Bp. 33, 12).

ಪ್ರಾಣಪತಿ prāṇa-pati. = ಪ್ರಾಣನಾಥ. (My.).

ಪ್ರಾಣಪದ prāṇa-pada. a dearly loved object (Bp. 51, 20-24).

ಪ್ರಾಣಪದಕ prāṇa-padaka. = ಪ್ರಾಣಪದ. (My.).

ಪ್ರಾಣಪರಿಚ್ಛೇದ prāṇa-pariccheda. cutting off life. — ಪ್ರಾಣಪರಿಚ್ಛೇದಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to cut off life. (to threaten to kill). ಪ್ರಾಣಪರಿಚ್ಛೇದಂಗೆಯ್ವುವನು (ಆಯುಃಶೂಲಿಕ Hlā.).

ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ prāṇa-pratiṣṭhe. the rite of bringing life into an idol (My.).

ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ prāṇa-priya. a man dear as one's own life, a dearly loved man (My.).

ಪ್ರಾಣಬಾಧೆ prāṇa-bādhe. danger to life, extreme peril (ತಟಪಟ Bhn. 66).

ಪ್ರಾಣಮಿತ್ರ prāṇa-mitra. a dearly loved friend (Bp. 36, 32).

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ prāṇa-liṅga. the characteristic shape or the phallus in the shape of the soul, the soul or life itself (Bp. 2, 41; 6, 5; 18, 4; 27, 7. 28. 36; 32, 47; 33, 11; 35, 50).

ಪ್ರಾಣವಂಚಕ prāṇa-vañcaka. a man who practises fraud with regard to his life (in his not giving it to whom it is due, Bp. 39, 19).

ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭ prāṇa-vallabha. = ಪ್ರಾಣಕಾನ್ತ. (My.).

ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ prāṇa-saṅkaṭa. a perilous case or state, jeopardy of life, extreme distress (Bp. 56, 38; B. 4, 38; My.). ಅತ್ತೆಗೆ ಒನ್ದು ಮಾತು, ಸೊಸೆಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. — ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಚಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. — ಪರಾನ್ನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ ಬನ್ತು (Prvs.).

ಪ್ರಾಣಸ್ನೇಹ prāṇa-snēha. very intimate friendship (My.). — ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಣಸ್ನೇಹ. mutual intimacy. ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಣಸ್ನೇಹವಾದರೂ ಮೀನಿನ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕ ಬೇಡ (Prv.).

ಪ್ರಾಣಹತ್ಯ prāṇa-hatya. murder (B. 5, 10; My.).

ಪ್ರಾಣಹರ prāṇa-hara. taking away life, causing death (Si. 78).

ಪ್ರಾಣಹಾನಿ prāṇa-hāni. damage to life, loss of life (My.).

ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆ prāṇa-himse. injury to life, destroying life (My.).

ಪ್ರಾಣಾಂಗವಿತ್ತ prāṇa-aṅga-vitta. = ಪ್ರಾಣದೇಹಾರ್ಥ. life, body and property. (Bp. 49, 37).

ಪ್ರಾಣಾಧಾರ prāṇa-ādhāra. support of life (My.).

ಪ್ರಾಣಾಧಿನಾಥ prāṇa-adhinātha. *a husband, a lover.*

ಪ್ರಾಣಾನ್ತ್ಯ prāṇa-antya. end or cessation of life or human existence (ಜನ್ಮಾನ್ತ, ನಿರ್ವಾಣ, ಜನ್ಮದ ಕಡೆ Nn. 19).

ಪ್ರಾಣಾಪಹರಣ prāṇa-apaharaṇa. taking away life, killing. see ಅಸುಂಗೊಳ್.

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ prāṇa-āyāma. restraining the breath or breathing through the nostrils with certain closings and openings of them during the mental recitation of the names of some deity. (Grj. 10, 97 va.).

ಪ್ರಾಣಿ prāṇi. *a living or sentient being, any living creature, an animal*; a person (B. 3, 59. 89; My.). ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆನ್ತ ಗೋಣಿ ಉಟ್ಟರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಪ್ರಾಣಿಕೋಟಿ prāṇi-kōṭi. the animal branch or kingdom (B. 4, 14. 94; My.).

ಪ್ರಾಣಿದ್ಯೂತ prāṇi-dyūta. *setting animals to fight for wagers: cock-fighting, ram-fighting,* etc.

ಪ್ರಾಣೇಶ prāṇa-īśa. lord of life: a husband, a lover. (Bp. 39, 12; 60, 23).

ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ prāṇa-īśvara. = ಪ್ರಾಣೇಶ. (Bp. 27, 15).

ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಿ prāṇa-īśvari a wife (J. 33, 16).

ಪ್ರಾಣ್ಯನಾದರಸ್ಮರಣ prāṇi-anādara-smaraṇa. thinking of animals or persons in a disrespectful manner (ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನದ ನೆನಹು Śmd. 158 Cm.).

ಪ್ರಾತಃ prātaḥ. = ಪ್ರಾತರ್.

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ prātaḥ-kāla. morning time, the early morning (Śmd. 99).

ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ prātaḥ-snāna. bathing at sun-rise, morning ablution. (My.).

ಪ್ರಾತರ್ prātar. (Śmd. 99). *early in the morning, at day-break.*

ಪ್ರಾತರ್ಕ್ಯ prātarkya. (fr. ಪ್ರತರ್ಕ್ಯ). conceivable, understood (Grj. 3, 2).

ಪ್ರಾತರ್ಭೋಜನ prātar-bhōjana. the morning meal, breakfast. (My.). ಆಹ್ನಿಕ ಮಾಡದೆ ಪ್ರಾತರ್ಭೋಜನ ಮಾಡುವವನು ಪ್ರೇತದ ಪಾಲಿಗೆ ಸೇರ್‍ಯಾನು (Prv.).

ಪ್ರಾತಾಪನಾರಾಯಣಪುರ pratāpa-nārāyaṇa-pura. N. (Bp. 53, 31).

ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ prātikūlya. (fr. ಪ್ರತಿಕೂಲ). contrariety, adverseness, opposition, hindrance. (My.).

ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ prātipadika. (fr. ಪ್ರತಿಪದ್). the crude form or base of a noun, a noun in its uninflected state. (My.).

ಪ್ರಾತಿಭಾವ್ಯ prātibhāvya. (fr. ಪ್ರತಿಭೂ). the act of becoming bail or surety, suretyship. (R.).

ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕ prātibhāsika. (fr. ಪ್ರತಿಭಾಸ). having only the appearance of, existing only in appearance. (My.). ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕಜಲ (ಮರೀಚಿಕೆ Si. 36). 2, looking like.

ಪ್ರಾತಿಹಾರಿಕ prātihārika. (fr. ಪ್ರತಿಹಾರ). *a juggler, a conjurer.* 2, a wreath-maker (? ಮಾಲೆಗಾಱ Hlā.; is ಮಾಟಗಾಱ meant ?).

ಪ್ರಾತಿಹಾರ್ಯ prātihārya. juggling, conjuring; working miracles; a miracle, a miraculous phenomenon (Cpr. 2, 64).

ಪ್ರಾಥಮಕಲ್ಪಿತ prāthamakalpita. (fr. ಪ್ರಥಮಕಲ್ಪ). *one who has just commenced the perusal of the vēda, a student.*

ಪ್ರಾಥು prāthu. = ಪ್ರಾದು, q. v.

ಪ್ರಾದು prādu. N. of a plant (see Mr. s. ಕುರುಟಿಗೆ).

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ prādus-bhāva. *the becoming manifest, visible, arising, coming into existence, existence, appearance, manifestation.* see ಆಗು.

ಪ್ರಾದುಸ್ prādus. apparently, evidently, manifestly, visibly.

ಪ್ರಾದೇಶ prādēśa. (fr. ಪ್ರದೇಶ). *the span of the thumb and forefinger, the space measured by the span of the thumb and forefinger.*

ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ prādhānya. (fr. ಪ್ರಧಾನ). *the state of being chief or foremost, pre-eminence, superiority, supremacy; prevalence, ascendancy* (B. 4, 108; My.).

ಪ್ರಾಧ್ವ pra-adhva. being on a road or journey: distant, remote, long. 2, *bent, bowed, inclined; crooked.* 3, *favourable, conformable, agreeable* (ಎಱಕ Nn. 122; Mr. 488). 4, *binding, confining* (ಬನ್ಧನ Nn. 122; Mr. 488).

ಪ್ರಾನ್ತ pra-anta. *edge, margin, verge, border;* boundary, bound, extremity, end (ಸ್ವಸ್ತಿ Mr. 532); a point, a tip. 2, a country; a region; a place (Mhr.; B. 3, 79; 4, 81; My.).

ಪ್ರಾನ್ತತಸ್ prānta-tas. *along the edge or border* (of anything).

ಪ್ರಾನ್ತರ pra-antara. *an intervening long and lonesome tract of country between two villages; a long desolate road.*

ಪ್ರಾನ್ತಲೋಪ prānta-lōpa. elision of a final syllable (Kāvy. I, 3, 80-83).

ಪ್ರಾನ್ತ್ಯ pra-antya. = ಪ್ರಾನ್ತ No. 2. (My.). ಪ್ರಾನ್ತ್ಯ ಸೇರಿದರೂ ಭ್ರಾನ್ತಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಪ್ರಾಪಕ pra-āpaka. causing to arrive at, conveying; causing to obtain, providing with, procuring. (My.).

ಪ್ರಾಪಂಚಕ prāpañcaka. (fr. ಪ್ರಪಂಚ). worldly, secular, etc. (Bp. 28, 4; 38, 3; 61, 65).

ಪ್ರಾಪಂಚಿತ prāpañcita. expanded, etc.; mistaken; tricked, beguiled. see ದುಃ-.

ಪ್ರಾಪಣ prāpaṇa. obtaining, receiving. 2, bringing to; procuring (Cpr. 1, 122 va.).

ಪ್ರಾಪಣಿಕ prāpaṇika. *a trader, a merchant.*

ಪ್ರಾಪಿಸು pra-āpisu. = ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು. to be obtained. (Bp. 13, 23; 19, 38).

ಪ್ರಾಪ್ತ pra-āpta. attained to, reached, arrived at; come upon, met with, found; *obtained, got, gained, acquired, procured;* arrived, come; arisen unto; following from a rule; fixed, placed; *fit, proper, right;* a learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).

ಪ್ರಾಪ್ತಪಂಚತ್ವ prāpta-pañcatva. *arrived at dissolution into the five elements, dead.*

ಪ್ರಾಪ್ತರೂಪ prāpta-rūpa. of a proper form; *handsome, beautiful.*

ಪ್ರಾಪ್ತಿ pra-āpti. attaining to, reaching, arriving at; coming upon, meeting with, finding; *obtaining, getting, gaining; acquisition, profit, gain, advantage;* arising unto; befalling, happening; hap, portion, lot; one of the superhuman faculties: the power of obtaining everything; good luck. ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಗೋಪ್ಯವಾದ್ದು ಸಿಕ್ಕೀತು (Prv.).

ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು prāptisu. = ಪ್ರಾಪಿಸು. to be obtained, to be got; to arise, to come to pass; to come into being; to become one's portion; to happen to one (to be caught by one, as a disease); to be met with, to occur, to appear, to be found; to come to, to meet with; to come; to take place (ಒದವು Śmd. 15. 46. 123. 138. 151. 160. 235. 264. 392 Cm.; ಸಮನಿಸು 117 Cm.; ಸವನಿಸು 125. 341 Cm.; ದೊರೆ ಕೊಳ್ 136. 203 Cm.; ಆಗು 117. 136. 138 Mdb. Cm.; My.). see Bp. 43, 4; 60, 10. 11.

ಪ್ರಾಪ್ಯ prāpya. to be attained, to be arrived at (Śmd. 155), *attainable, obtainable, procurable.*

ಪ್ರಾಬಲ್ಯ prābalya. (fr. ಪ್ರಬಲ). powerfulness; prevalence (B. 4, 81; 5, 233; My.).

ಪ್ರಾಬೋಧಿಕ prābōdhika. (fr. ಪ್ರಬೋಧ). dawn, day-break.. (R).

ಪ್ರಾಭವ prābhava. (fr. ಪ್ರಭವ). pre-eminence, supremacy. (R.).

ಪ್ರಾಭೃತ prābhrita. (fr. ಪ್ರಭೃತಿ). = ಪಾಗುಡ, ಪಾವಡ 2, ಪಾವುಡ 2. *an offering; a present, a gift.*

ಪ್ರಾಮಾಣ್ prāmāṇ. Tbh. of ಪ್ರಾಮಾಣ. ಪ್ರಾಮಾಣಿನೊಳಗೆ ಅಳೆ (is used, Śm. 111).

ಪ್ರಾಮಾಣ prāmāṇa. Tbh. of ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ, q. v.

ಪ್ರಾಮಾಣಪುರುಷ prāmāṇa-puruṣa. a man of authority (Śmd. 32).

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ prāmāṇika. (fr. ಪ್ರಮಾಣ). *forming or being a measure;* established by proof, being of authority; authentic, credible; true, just, fair; a man who can be depended upon (My.).

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನ prāmāṇikatana. = ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ. (My.; B. 3, 72).

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ prāmāṇikate. = ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ No. 5. (My.).

ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ prāmāṇya. = ಪ್ರಾಮಾಣ್, ಪ್ರಾಮಾಣ. measure, see ಪ್ರಾಮಾಣ್. 2, the being established by proof. 3, proof, evidence, authority. 4, authenticity, credibility, genuineness. 5, truth, equity, veracity, honesty (My.).

ಪ್ರಾಯ pra-aya. = ಹರಯ, ಹರೆಯ. setting out; going away. 2, departure from life: *seeking death by fasting* (as a religious act, etc., ಅನ್ನವರ್ಜಿತವ್ರತಂಗಳು Nn. 88; ಅನಶನ, ಉಣ್ಣದಿರುಹಂ Mr. 460). 3, like, similar (ಉಪಮಾನ 88). 4, principal part (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯವು 88). 5, surpassing all reasoning (ಅತರ್ಕ್ಯ, ಗೆಲಬಾರದುದು 88). 6, *frequency, abundance, excess.* 7, purity (ನಿರ್ಮಲವು 88). 8, a stage or condition of life; any period of life, age (ವಯ, ವಯಸ್ಸು 88; My.); the time of youth, the prime of life (My.). ಪ್ರಾಯ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಬಾಯಿ ಚನ್ನಾಗಿರಬೇಕು. — ಪ್ರಾಯ ಹೋದರೂ ಪ್ರಯಾಸಬಿಡದು. — ಪ್ರಾಯ (youth) ಬನ್ದರೆ

ನಾಯಿಯಾದರೂ ಚನ್ದವಾಗಿದೆ (Prvs.). — ಪ್ರಾಯ ತುಮ್ಬು. a stage or period of age to be fulfilled or reached. ನೂಱು ವರುಷದ ಪ್ರಾಯ ತುಮ್ಬಿತು (My.). — ಪ್ರಾಯದವ. -ಅವ. a young man (ಸುವಯೋವಿದ Mr. 310; My.). — ಪ್ರಾಯ ಸಲ್ಲು. age to pass, depart or decline (My.).

ಪ್ರಾಯತ prāyata. = ಪ್ರಯತ. well restrained, etc. (J. 10, 41). feminine ಪ್ರಾಯತೆ (15, 42).

ಪ್ರಾಯಶಃ prāya-śaḥ. ಪ್ರಾಯಶಸ್. for the most part, mostly, generally, usually, always, commonly; to all appearances, likely (B. 4, 106. 146. 188).

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ prāya-ś-citta. an expiation, an expiatory act, an atonement, penance, amends, compensation. (J. 11, 39; My.). ಪಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಾಪೋಸು, ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ (Prv.).

ಪ್ರಾಯಸ್ prāyas. *for the most part, mostly, generally, usually.*

ಪ್ರಾಯಸಮರ್ಥ prāya-samartha. a male full of the strength of youth (My.). feminine ಪ್ರಾಯಸಮರ್ಥೆ. ಅಮ್ಮನವರು ಪ್ರಾಯ ಸಮರ್ಥೆಯಾಗುವಾಗ ಅಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೈಲಾಸ (Prv.).

ಪ್ರಾಯಸ್ಥ prāya-stha. a young man. ಪ್ರಾಯಸ್ಥನಾದರೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಪ್ರಾಯಸ್ಥನಾದವ ನ್ಯಾಯಸ್ಥನಾಗಿರಬೇಕು (Prvs.). feminines: ಪ್ರಾಯಸ್ಥಳು, ಪ್ರಾಯಸ್ಥೆ.

ಪ್ರಾಯಿಕ prāyika. common, usual, general. (Si. 403; My.).

ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನ prāya-upagamana. = ಪ್ರಾಯ No. 2. seeking death by fasting (Śmd. 128).

ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶ prāya-upavēśa. = ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನ. (My.).

ಪ್ರಾರಬ್ಧ pra-ārabdha. begun, commenced, beginning; an undertaking. 2, merit and demerit during some former stage of existence considered as constituting the occasion of the present birth, and as regulating the allotment to it of physical good and evil: fortune, destiny (Mhr., My.). ಪ್ರಾಣದ ಆಶೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧವೆನ್ದನನ್ತೆ. — ಊರು ಬೇಱೆಯಾದರೂ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಬೇಱೆಯೇ? (Prvs.).

ಪ್ರಾರಮ್ಭ pra-ārambha. beginning, commencement (Śmd. 2; J. 8, 1; My.); an undertaking, enterprise. see ತೊಡಗು.

ಪ್ರಾರಮ್ಭಿಸು prārambhisu. to begin (v. t., My.), 2, to commence (v. i., My.).

ಪ್ರಾರಮ್ಭಿಸುವಿಕೆ prārambhisuvike. beginning (ಆರಮ್ಭ, etc. Si. 396). ವೇದವನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಮ್ಭಿಸುವಿಕೆ (249).

ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯ pra-arthanīya. to be wished for, fit to be asked or begged, fit to be prayed for. (My.).

ಪ್ರಾರ್ಥನ pra-arthana. = ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. (Sk.; My.).

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ pra-arthane. desire, wish. 2, *requesting, asking, begging, beseeching, praying; a prayer, an entreaty, a request, an application, petition.* 3, a vow. — ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು. to ask for, to beg for, to beg, to petition anything (with accusative, My.). 2, to pray any body (with acc.); to pray to (with dative, My.). 3, to pray, to prefer a petition, to make a request. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಂ ಮಾಡಿ (Bp. 26, 67). ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 4, 144). ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಕೀರ್ತನೆ ಹೇಳಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.). 4, to vow, to dedicate (as money to an idol, My.).

ಪ್ರಾರ್ಥಿತ pra-arthita. wished for; requested, asked for, prayed for (Bp. 6, 28; My.). 2, killed, hurt; obstructed or opposed by an enemy; attacked.

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು pra-arthisu. = ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು. ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. (B. 4, 108; My.). ಎಲ್ಲರನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 5, 282). ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ (My.). ವರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ (My.). see Bp. 32, 60; 46, 59; 61, 54; J. 5, 35. 36. 44; 8, 41; 9, 26; 15, 38; 20, 39; 24, 71; 30, 40.

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ prārthisuvike. praying, etc. ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ (ಪ್ರಸರ Si. 396).

ಪ್ರಾಲಮ್ಬ prālamba. (fr. ಪ್ರಲಮ್ಬ). hanging down, pendent; — *a garland hanging round the neck and reaching to the breast.*

ಪ್ರಾಲಮ್ಬಕ prālambaka. *a garland hanging round the neck and reaching to the breast.*

ಪ್ರಾಲಮ್ಬಿಕೆ prālambike. *a kind of golden necklace.*

ಪ್ರಾಲೇಯ prālēya. (fr. ಪ್ರಲಯ). produced by melting; easily dissolved. 2, *hail, snow, frost, hoar-frost, dew, cold.* 3, camphor (ಘನಸಾರ, ಪಚ್ಚೆ Mr. 336).

ಪ್ರಾಲೇಯಾಂಶು prālēya-aṁśu. *the moon.*

ಪ್ರಾವರಣ pra-āvaraṇa. *a cover, an upper garment, a cloak* (ಉತ್ತರೀಯ, ಮೇಲುದು Mr. 343).

ಪ್ರಾವಾರ pra-āvāra. *an upper garment* (ಮೇಲುಮುಸುಕು, ಹೊದ್ದುಕೊಮ್ಬ ಸೀರೆಯೆನ್ದೂ, ಉಣ್ಣು Nr.).

ಪ್ರಾವೃಟ್ prāvṛiṭ. = ಪ್ರಾವೃಷ್. the rainy season comprising the months [Śrāvaṇa-Bhādrapada]. ನಭ and ನಭಸ್ಯ (Mr. 70).

ಪ್ರಾವೃಟ್ಟು prāvṛiṭṭu. Tbh. of ಪ್ರಾವೃಟ್ (Śmd. 106).

ಪ್ರಾವೃಡ prāvṛiḍa. Tbh. of ಪ್ರಾವೃಟ್. (ಮಱಿಗಾಲ Mr. 72).

ಪ್ರಾವೃತ pra-āvṛita. = ಪಾವಡ 1, etc. covered, enclosed, encompassed, screened (Cpr. 6, 97); *a wrapper, a cloak, a mantle, a veil* (ನಿವೀತ, ಹೊದಕೆಯ ಸೀರೆ Nr.).

ಪ್ರಾವೃಷ್ prāvṛiṣ. = ಪ್ರಾವೃಟ್, ಪ್ರಾವೃಟ್ಟು, ಪ್ರಾವೃಡ. *the rainy season comprising the months śrāvaṇa and bhādra* (July, August and September).

ಪ್ರಾವೃಷಾಯಣಿ prāvṛiṣāyaṇi. *the plant Mucuna pruritus* Hook.

ಪ್ರಾಶನ pra-aśana. eating, feeding upon, absorbing, drinking. (B. 5, 54; My.).

ಪ್ರಾಶಿತ pra-aśita. (= ಪ್ರಸ್ತ?). eaten, devoured, swallowed, well eaten, absorbed, drunk. (My.). 2, an offering of rice or water to the manes of pitṛis, obsequies to deceased ancestors.

ಪ್ರಾಶ್ಯ pra-aśya. to be eaten, eatable, edible. (My.).

ಪ್ರಾಸ pra-asa. = ಪ್ರಾಸು. throwing forth, casting, discharging; putting in front or at the beginning. 2, *a dart; a lance* (ಕುನ್ತ, ಸಬಳ Mr. 298). 3, alliteration [ನುತ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರದೊಳತಿಶಯಮಿಾ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸತತಂ ಪ್ರಾಸಂ Kr. 2, 30]; (Ch.; Śmd. 5. 13. 26. 28).

ಪ್ರಾಸಂಗ prāsaṅga. (fr. ಪ್ರಸಂಗ). *a kind of yoke for cattle.*

ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ prāsaṅgika. (fr. ಪ್ರಸಂಗ). derived from close connection; connected with, innate; belonging to any topic, relevant; opportune, seasonable; occasionally connected, occasional, incidental, accidental.

ಪ್ರಾಸಂಗ್ಯ prāsaṅgya. *yoked*; an animal harnessed with a yoke (see Nr. s. ಆರು 4).

ಪ್ರಾಸಾದ prāsāda. (fr. ಪ್ರಸಾದ). = ಪಾಸಾದ. a building erected on high foundations and approached by means of steps; *a temple; a palace* (ಇಟ್ಟಿಗೆಯಲಾದ ಮನೆ Mr. 192). ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಾಸಾದದಿನ್ದ ಬಿದ್ದ (Prv.). 2, = ಪ್ರಸಾದ No. 4 (Bp. 39, 16; 59, 56).

ಪ್ರಾಸಾದಶೇಷ prāsāda-śēṣa. the remnant of a prāsāda No. 2 (Bp. 59, 25).

*ಪ್ರಾಸಾಭಾಸ **prāsa-ābhāsa.** semblance of an alliteration (prāsa). Kr. 2, 45.

ಪ್ರಾಸಿಕ **prāsika.** *armed with a dart or lance.*

ಪ್ರಾಸು **prāsu.** Tbh. of ಪ್ರಾಸ. alliteration (Śmd. 12, 27. 38 Cm.). see ಜಡ-. ಪದ ತಪ್ಪಿದರೆ ಪ್ರಾಸು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ಪ್ರಾಹ್ಣ **pra-ahna.** *the early part of the day, forenoon.*

ಪ್ರಾಹ್ಲಾದ **prāhlāda.** (fr. ಪ್ರಹ್ಲಾದ). pleasure, joy, happiness (Cpr. 4, 84).

ಪ್ರಿಯ **priya.** ಪಿಯ, ಪಿರಿಯ, ಪ್ರೀಯ. *beloved, dear to; dear, valued, amiable, agreeable, pleasing, desirable;* loving, kind, affectionate; dear, expensive, high in price (Sk.; My.); favour, love (Śmd. 3; ಪ್ರೀತಿ 4 Cm.; Bp. 5, 17; 28, 4; 35, 28; 39, 70; 48, 5; My.); pleasure; *a husband,* a lover. see ನಿಜ-. — ಪ್ರಿಯನ್ನುಡಿ. -ಂ-ನುಡಿ. (Śmd. 200). to speak kindly. — ಪ್ರಿಯಪ್ಪಡಿಸು. -ಂ-ಪಡಿಸು. to please, to gratify (Bp. 28, 7). — ಪ್ರಿಯಪಡು. -ಪಡು. to be pleasant, etc. ಪ್ರಿಯವಟ್ಟ ನುಡಿ (ಚಟು, ಚಾಟು Mr. 85). — ಪ್ರಿಯವು ಗಿಯವು. reit. (Bp. 42, 18). — ಪ್ರಿಯವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get or derive pleasure from (Bp. 8, 15). — ಪ್ರಿಯವೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. favour or love to be joined or attached to (Bp. 52, 28).

ಪ್ರಿಯಂವದ **priya-ṁ-vada.** *speaking kindly or pleasantly, sweet speaking, agreeable.*

ಪ್ರಿಯಕ **priyaka.** (= ಪ್ರೇಂಕಣ). *a kind of variegated or spotted deer.* 2, *the plant Nauclea cadamba* Roxb. 3, *the plant Terminalia tomentosa* W. & A. 4, = ಪ್ರಿಯಂಗು No. 2.

ಪ್ರಿಯಕರ **priya-kara.** exciting or attracting love, giving pleasure. (B. 3, 61; 5, 247; My.).

ಪ್ರಿಯಕೃತಿ **priya-kriti.** a kind act, kindness (Cpr. 2, 50).

ಪ್ರಿಯಂಗು **priyangu.** *the Indian millet, Panic seed, Panicum italicum* Lin. 2, *a kind of tree; a certain medicinal plant* (= ಫಲಿನಿ No. 1; see ನೆಟಿಲ್ 2). see ಬರಗು.

ಪ್ರಿಯತಮ **priya-tama.** most beloved, very dear; a lover, a husband (ಕಾದಲ, etc. Ss.). feminine ಪ್ರಿಯತಮೆ (ನಲ್ಲಳ್, ಇನಿಯಳ್, ಓಪಳ್, ಕಾದಲೆ, ಮನದನ್ನೆ Śm. 74; ಮನದನ್ನಳ್, etc. Kk. 30).

ಪ್ರಿಯತರ **priya-tara.** more beloved, dearer, uncommonly dear, etc. (Kāvy. III, 3, B, 166; Cpr. 6, 74; Bp. 41, 18).

*ಪ್ರಿಯತರಾಲಂಕಾರ **priyatara-alaṅkāra.** a figure of speech. Kr. 3, 204.

ಪ್ರಿಯತೆ **priyate.** the being dear, dearness; the being fond of, *affection, love.*

ಪ್ರಿಯಧರ್ಮ **priya-dharma.** N. of a yati (Cpr. 6, 8).

ಪ್ರಿಯಪೂರ್ವಕ **priya-pūrvaka.** the state of being endowed with love (Bp. 25, 47).

ಪ್ರಿಯಪ್ರಾಯ **priya-prāya.** equal to joy, like pleasure (Cpr. 8, 56 va.); exceedingly kind or amiable.

ಪ್ರಿಯವಾಚ್ **priya-vāc.** -ವಾಕ್. kind speech; *kind in speech, affable in address.*

ಪ್ರಿಯವಾದಿ **priya-vādi.** speaking kindly or agreeably; a person who speaks kindly (My.); flattering.

ಪ್ರಿಯಾಲ **priyāla.** = ಪಿಯಾಲ. *the tree Buchanania latifolia.*

ಪ್ರಿಯೆ **priye.** a beloved female: *a wife, a mistress.*

ಪ್ರೀಣನ **prīṇana.** *the act of pleasing or delighting, gladdening, satisfaction.*

ಪ್ರೀಣಿತ **prīṇita.** pleased, delighted, gratified (Rśv. 1, 17).

ಪ್ರೀತ **prīta.** *pleased, delighted;* joyful, content; dear, beloved, loved; agreeable, pleasing (ಮನೋಹರ, ಕಮನೀಯ, etc. Mr. 424).

ಪ್ರೀತಿ **prīti.** = ಪಿರೀತಿ, ಪಿರೂತಿ. *pleasure, joy, gladness, happiness;* gratification, satisfaction. 2, graciousness, grace, favour, kindness, amity; *affection, love.* see ಅಱ್ತಿ, ಎಱಕ, ಒಲವ್. — ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ನೀತಿ ಹುಟ್ಟುವದು, ಊತಿಯಿನ್ದ ಗಜ್ಜಿ ಹುಟ್ಟುವದು. — ಪ್ರೀತಿಯಿದ್ದರೂ ನೀತಿ ಬಿಡಬಾರದು. — ಪ್ರೀತಿಯಿದ್ದರೂ ಭೀತಿಯಿರಬೇಕು (Prvs.). ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯವರ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಸುಖವಾಗದು (B. 3, 105). ಗಣ್ಡನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು (5, 203). ಶ್ರೀಮನ್ತನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗಳಿಸುವದು (5, 234). ಅವನಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ or ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯುಣ್ಟು (My.). — ಪ್ರೀತಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause pleasure or happiness, to gratify (J.). — ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡು. to show affection or love, to bestow or put love (on anything), to love. ನೀನು ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತೀ (B. 2, 36). ಅದಱ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು (3, 22). ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಗಣ್ಡನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವನು (3, 61). ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡ ಹತ್ತಿದರು (3, 61). ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಳು (3, 78). ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವರು (3, 104). ಹೆಱವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು (3, 105). ಅದಕ್ಕೆ, or ಅವನಿಗೆ, or ಅವನ ಮೇಲೆ, or ಅದನ್ನು, or ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡು (My.). — ಪ್ರೀತಿಯಿಡು. -ಇಡು. to put or bestow love (upon anything). ಸತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಡಿರಿ! (B. 3, 96). ಅವನಲ್ಲಿ or ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಡು (My.). — ಪ್ರೀತಿಪಡು. -ಪಡು. to get or enjoy love, to be loved. ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ (ಅಱ್ಕರ್ತಂ Śmd. I; ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡಂ, ಕೂರ್ತು ಮಱುಗಿದಂ, ಒಲಿದ್ದಂ, ಅಱ್ಕರ್ತಂ Kk. 80).

ಪ್ರೀತಿಕರ **prīti-kara.** causing pleasure; inspiring love or affection; pleasing, agreeable (Dp. 103, 1).

ಪ್ರೀತಿವನ್ತ **prīti-vanta.** a man full of affection, a loving or kind man (B. 4, 3; My.).

ಪ್ರೀತಿಸು **prītisu.** to love (with accusative, My.).

ಪ್ರೀಯ **prīya.** = ಪ್ರಿಯ. favour, love (J. 23, 62; 29, 17). see ಅ-.

ಪ್ರುಷ್ **pruṣ.** scattering down in drops, sprinkling. see ವಿ-.

ಪ್ರುಷ್ಟ **pruṣṭa.** = ಪ್ಲುಷ್ಟ. *burnt, consumed.*

ಪ್ರೇಕ್ಷಣ **pra-īkṣaṇa.** = ಪೆಕ್ಖಣ, ಪೆಗ್ಗಣ. looking at, viewing, seeing, being a spectator; any public show or spectacle, a sight (ಪೆಕ್ಖಣ, ನೋಟ Kk. 59); a place where public exhibitions are held.

ಪ್ರೇಕ್ಷೆ **pra-īkṣe.** looking at, viewing. 2, *seeing a play or dance.* 3, any public show or spectacle, a sight. 4, *conception, understanding, intellect.*

ಪ್ರೇಂಕಣ **preṅkaṇa.** Tbh. of ಪ್ರಿಯಕ. = ಪ್ರಿಯಕ. (ಶ್ಯಾಮೆ, ಗುನ್ದ್ರು, ಪ್ರಿಯಂಗು, ಫಲಿನಿ, ಪ್ರಿಯಕ, etc. Si. 135; Te. ಪ್ರೇಂಖಣ = ಪ್ರಿಯಕ No. 2).

ಪ್ರೇಂಖ **pra-īṅkha.** trembling, shaking, vibrating, swinging (ಪೊಳಪು, ಹೊಳಹು Nn. 129). 2, a swing (ಉಯ್ಯಲು 129; ಉಯ್ಯಾಲೆ Mr. 527). 3, dancing (ನೃತ್ಯ, ಕುಣಿವುದು 129; ನೃತ್ಯ 527).

ಪ್ರೇಂಖಿತ **pra-īṅkhita.** *swung, shaken, set in motion.*

ಪ್ರೇಂಖೆ **pra-īṅkhe.** *a swing.* see ಉಯ್ಯಲ್, ಪ್ರೇಂಖ.

ಪ್ರೇಂಖೋಲನ **preṅkhōlana.** *a swing, a hammock;* a dooly, a palanquin (ದೋಲ, ಒಲಹು Mr. 461).

ಪ್ರೇಂಖೋಲಿತ **preṅkhōlita.** *swung, shaken, set in motion.*

ಪ್ರೇತ **pra-ita.** = ಪೇತ. gone forth, departed; *deceased, dead; a dead person* (ಪರೇತ Mr. 395). 2, *the spirit of a departed person,*

a spirit abiding in the lower world, the spirit before all the necessary obsequial rites are performed. 3, *a ghost, an evil being.* 4, a dead body, a corpse (ಶವ, ಹೆಣನು 395); a carcass (ಕುಣಪ, ಹೆಣನು 395). ಪ್ರೇತಕ್ಕೆ ಹೆದಱುವವ ಭೂತಕ್ಕೆ ಹೆದಱನೇ? — ಪ್ರೇತದ ಭೀತಿ ಹೋದರೂ ನಾತದ ಭೀತಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಪ್ರಾತರ್ಭೋಜನ.

ಪ್ರೇತಕರ್ಮ prēta-karma. funeral rites. (My.).

ಪ್ರೇತತರ್ಪಣ prēta-tarpaṇa. a libation or offering of water, etc. as one of the funeral rites (ನಿವಾಪ, ಕರ್ಮದ ತಿಲೋದಕ Mr. 395).

ಪ್ರೇತನಾಥ prēta-nātha. = ಪ್ರೇತಪತಿ. (Bp. 41, 28).

ಪ್ರೇತಪತಿ prēta-pati. *Yama.*

ಪ್ರೇತಬಲಿ prēta-bali. food that, after cremation, is cooked in the cemetery, and daily, for nine days, offered to the departed spirit (ghost) when on the tenth day the prabhūta is presented (My.); thereupon, after some ceremonies, the prēta (ghost) ceases to be a prēta and becomes a pitṛi (My.).

ಪ್ರೇತಮುದ್ರೆ prēta-mudre. a worthless seal, stamp or sign (Bp. 49, 41).

ಪ್ರೇತವಿಪಿನ prēta-vipina. grove of the dead: a cemetery (ಪಿತೃವನ, ಶ್ಮಶಾನ Mr. 395).

ಪ್ರೇತಸಂಸ್ಕಾರ prēta-saṁskāra. the burning of a cropse, the mixing of its ashes with water, and the carrying of them to a stream (My.; B. 4, 215).

ಪ್ರೇತಸೂತಕ prēta-sūtaka. impurity contracted from connection with a corpse (Bp. 18, 98).

ಪ್ರೇತ್ಯ prētya. *after death, in the next world, in the life to come.*

ಪ್ರೇಮ prēma. *love, affection, kindness;* see ಅಱ್ಕಱ್. 2, joy, gladness, pleasure. 3, N. of two vṛittas (Ch.). ತನ್ನ ತಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮ ಬಹಳ (B. 4, 108). ಪ್ರೇಮದಿನ್ದ ಹೇಮ ಕೂಡಿಸಿ, ಹೋಮಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೆ ತೀರಿಸಿದ (Prv.). — ಪ್ರೇಮಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to love, to be attached to. ಪ್ರೇಮಂಗೆಯ್ವವಂ (ತತ್ಪರ, etc. Mr. 229). — ಪ್ರೇಮ ತೋಱುಸು. to show love, to love (B. 4, 16).

ಪ್ರೇಮಿ prēmi. loving, affectionate, attached to; a friend (ತತ್ಪರ etc., ಪ್ರೇಮಂಗೆಯ್ವವ Mr. 229; ಸಂಗಡಿಗ, ಮಿತ್ರ, ಸಖ 311).

ಪ್ರೇಯ prēya. Tbh. of ಪ್ರೇಯಸ್. (Kāvy. III, 3, B, 166).

ಪ್ರೇಯಸ್ prēyas. dearer, uncommonly dear, more agreeable, etc.

ಪ್ರೇಯಸಿ prēyasi. an uncommonly beloved woman: a mistress, a wife. (Cpr. 2, 58).

ಪ್ರೇರಕ pra-īraka. setting in motion, urging on, pushing on, impelling, inciting; sending; a pusher, etc. (My.). see ದುಃಸ್ಥಿತಿ-; Śśv. 5, 31.

ಪ್ರೇರಣ pra-īraṇa. the act of driving on or forwards, pushing on, pushing, inciting, urging, instigating; directing, ordering, order; direction; sending, dispatching; impulse, passion. see ನೂಂಕು, ಪಶು-; Cpr. 1, 64; 2, 85 va.

ಪ್ರೇರಣಿಸು prēraṇisu. = ಪ್ರೇರಿಸು. see Nn. 93 s. ಪ್ರೇರಣೆ.

ಪ್ರೇರಣೆ pra-īraṇe = ಪ್ರೇರಣ. (ಇತಿಹ, ಪ್ರೇರಣಿಸುವುದು Nn. 93, o. r. ಪ್ರೇರಿಸುವುದು; Rśv. 5, 23 va.; My.).

ಪ್ರೇರಿತ pra-īrita. driven forwards, impelled, instigated, incited, urged; sent, directed, dispatched; ordered. (Cpr. 3, 69; Rśv. 6, 30 va.; My.; B. 5, 226).

ಪ್ರೇರಿಸು prērisu. (Śmd. 92). to drive forwards, to impel, to push, to urge on, to stimulate, to instigate (My.); to direct, to order; to send. see Nn. s. ಪ್ರೇರಣೆ.

ಪ್ರೇರೇಪಣೆ prērēpaṇe. = ಪ್ರೇರಣೆ. (My.).

ಪ್ರೇರೇಪಿಸು prērēpisu. = ಪ್ರೇರಿಸು. (My.). ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವಿಕೆ (ಕ್ಷಿಪ್ತಿ, ಕ್ಷೇಪಣ, ಹಾಕುವಿಕೆ, ನೂಕುವಿಕೆ Si. 390). ದನಗಳನ್ನು ಗಮನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವಿಕೆ (ಉದಜ, ಪಶುಪ್ರೇರಣ 400).

ಪ್ರೇಷಣ pra-iṣaṇa. driving forth, driving on; *sending, dispatching, as a messenger; sending on a commission, commissioning, ordering, directing;* executing a commission.

ಪ್ರೇಷಿತ pra-iṣita. sent, dispatched, as on an errand, commissioned and sent forth (Cpr. 5, 2 va.; Rśv. 7, 97 va.; My.); ordered, directed.

ಪ್ರೇಷ್ಠ prēṣṭha. (fr. ಪ್ರಿಯ). *dearest, most beloved, best.*

ಪ್ರೇಷ್ಯ pra-iṣya. to be sent, proper to be sent; a messenger; *a male servant;* a menial, a slave.

ಪ್ರೇಷ್ಯೆ prēṣye. a female messenger; *a female servant.*

ಪ್ರೈಷ praiṣa. sending, dispatching; *an order, a command.* 2, *sorrow, distress, affliction.* 3, frenzy.

ಪ್ರೈಷ್ಯ praiṣya. *a male servant.*

ಪ್ರೈಷ್ಯೆ praiṣye. *a female servant.*

ಪ್ರೋಕ್ತ pra-ukta. spoken to; announced, declared, laid down as a rule, said, told. (Bp. 55, 20; J. 26, 38).

ಪ್ರೋಕ್ತಿ pra-ukti. declaration, utterance, speech, word (Bp. 55, 36; 61, 41; see ಪುನಃ-).

ಪ್ರೋಕ್ಷಣ pra-ukṣaṇa. *the act of sprinkling with water* for purification, consecration by sprinkling (of a sacrificial animal, etc.). 2, *immolation of victims, killing animals in sacrifice.*

ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ prōkṣaṇe. = ಪ್ರೋಕ್ಷಣ. (My.). ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಹುಡನಾದಾನೇ? (Prv.).

ಪ್ರೋಕ್ಷಿತ pra-ukṣita. sprinkled, purified by sprinkling; offered in sacrifice; *immolated, slaughtered.*

ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸು prōkṣisu. to sprinkle (J. 21, 50; My.).

ಪ್ರೋತ pra-ūta. sewed, stitched; tied, strung. see ಓತ-.

ಪ್ರೋತ್ತುಂಗ pra-uttuṅga. very high or lofty, elevated, prominent. (Cpr. 2, 46).

ಪ್ರೋತ್ಪನ್ನ pra-utpanna. produced, originated, developed. (Bp. 28, 69).

ಪ್ರೋತ್ಪಿಹಿತ pra-utpihita. covered all about (Rśv. 8, 106).

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ pra-utsāha. great effort, great zeal, ardour. 2, stimulus, incitement. — ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to incite, to instigate, to inspirit, to encourage (My.). — ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಪಡಿಸು. = ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸು. (My.).

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತ pra-utsāhita. incited, stimulated, encouraged. (My.).

ಪ್ರೋತ್ಸುಕ pra-utsuka. very full of eagerness or desire (Rśv. 5, 78).

ಪ್ರೋಥ prōtha. *the nostrils of a horse;* the nose of a horse or the tip of it. 2, the loins or hip; see ಕಟಿ-. 3, an excavation or cave. 4, a traveller. 5, notorious, famous.

ಪ್ರೋದ್ಗತ pra-udgata. projecting, prominent, great. (Grj. 3, 4).

ಪ್ರೋದ್ದಂಶ pra-ud-daṁśa. greatly cutting (Cpr. 10, 23).

ಪ್ರೋದ್ದಣ್ಡ pra-uddaṇḍa. very large; very violent or severe (Bp. 17, 18).

ಪ್ರೋದ್ದಾನ pra-ud-dāna. excessive fluid from an elephant's temples (Rśv. 13, 67). 2, very large.

ಪ್ರೋದ್ದಾಮ pra-uddāma. unbounded, immense, vast, huge. (Ch. v. 76. 207).

ಪ್ರೋದ್ಭವ pra-udbhava. sprung up, born (Rśv. 6, 35).

ಪ್ರೋದ್ಭಾಸಿ pra-udbhāsi. very shining, very radiant, very graceful (Ch. v. 210).

ಪ್ರೋದ್ಭೂತ pra-udbhūta. sprung up, born (Rśv. 1, 102).

ಪ್ರೋದ್ಯತ್ pra-udyat. very great (Bp. 3, 6).

ಪ್ರೋನ್ನತಿ prā-unnati. great loftiness, greatness (Śsv. 4, 106).

ಪ್ರೋನ್ಮತ್ತ pra-unmatta. grown very furious or mad (Cpr. 2, 34).

ಪ್ರೋನ್ಮುದ್ರಿತ pra-unmudrita. fully unsealed, opened, or displayed (Cpr. 8, 41).

ಪ್ರೋಲ್ಲಸತ್ pra-ullasat. shining brightly, glittering (Śmd. 127).

ಪ್ರೋಲ್ಲಾಸ pra-ullāsa. great joy (Bp. 27, 9).

ಪ್ರೋಷ್ಠ prōṣṭha. a bull, an ox. 2, a stool, a bench.

ಪ್ರೋಷ್ಠಪದ prōṣṭha-pada. *N. of a double nakṣatra: the third and fourth lunar mansions;* the month bhādra (August-September).

ಪ್ರೋಷ್ಠಿ prōṣṭhi. *a sort of carp, Cyprinus pausius* (ಶಫರಿ, ಮೀನಿನೊಳು ಹೆಣ್ಣು ಮೀನು Mr. 409).

ಪ್ರೌಢ pra-ūḍha. = ಪವುಡ, ಪ್ರವುಡ, ಪ್ರಹುಡ, *grown up, full-grown, fully developed, matured, perfected* (as the body, mind, or person); mature, adult, old; married; proficient (My.; J. 17, 15); great, illustrious, grand, mighty, strong, dignified; ornate; polite; thick, dense, as darkness; impetuous, impulsive, violent; *confident, bold, arrogant, audacious;* forward: raised up, lifted up; at the end of a compound: filled with, full of. 2, = ಪ್ರೌಢಿ (occasionally). see ಬಿರ್ದುಗ, ಚಿತ್ತಗ; J. 2, 11; 26, 8; 31, 33; ನಾಕ್-.

ಪ್ರೌಢತನ praudhatana. = ಪ್ರೌಢತೆ. (My.).

ಪ್ರೌಢತರ prauḍha-tara. very grand (J. 4, 8).

ಪ್ರೌಢತೆ prauḍhate. -ತಾ. the state of being grand, etc. see ಅ-; Cpr. 5, 138. 2, confidence, arrogance.

ಪ್ರೌಢವತಿ prauḍha-vati. = ಪವುಡವತಿ. a fully developed and perfected woman, a woman bold in her ways, a proficient or clever woman (Bp. 45, 2).

ಪ್ರೌಢವತ್ಸೆ prauḍha-vatse. *a cow that has full-grown calves* (see ವಷ್ಕಯಿಣಿ).

ಪ್ರೌಢಸಮಾಗಮ prauḍha-samāgama. a kind of sambhōga (Kāvy. IV, 2, 24).

ಪ್ರೌಢಿ pra-ūḍhi. growth, increase; maturity, perfect state of body or mind; elevation, greatness, grandeur, pomp; proficiency; self-confidence, arrogance; boldness; zeal, enterprise, exertion. see Śmd. 301; Rśv. 13, 8; J. 3, 13; 23, 59; 26, 17; Sp. s. ತರುಣತ್ವ; ಬಿರ್ದು, ಬಲ್ಲತನ. — ಪ್ರೌಢಿವೆಱ್. -ವೆಱ್. to become zealous, etc. (Cpr. 1, 3).

ಪ್ರೌಢಿಕೆ prauḍhike. = ಪ್ರವುಡಿಕೆ, ಪ್ರಹುಡಿಕೆ. grandeur, proficiency (My.).

ಪ್ರೌಢಿಮೆ prauḍhime. = ಪ್ರವುಡಿಮೆ, ಪ್ರಹುಡಿಮೆ. grandeur, proficiency (My.).

ಪ್ರೌಢೆ prauḍhe. = ಪವುಡೆ. a female arrived at puberty (J. 10, 53); a married woman from thirty to thirty-five years of age; a violent or impetuous woman who stands in no awe of her lover or husband, a woman of impetuous desires; a proficient or accomplished woman. see ಚಿತ್ತಗವೆಣ್.

ಪ್ರೌಢ್ಯ prauḍhya = ಪ್ರೌಢ. (Bp. 46, 71).

ಪ್ರೌಷ್ಠಪದ prauṣṭhapada. (fr. ಪ್ರೋಷ್ಠಪದ). *the month bhādra* (August-September).

ಪ್ರೌಷ್ಠಪದೆ prauṣṭhapade. = ಪ್ರೋಷ್ಠಪದ. *N. of a nakṣatra.*

ಪ್ಲಕ್ಷ plakṣa. *the waved-leaf fig-tree, Ficus infectoria* Willd. (see ಕಬ್ಬಸುರಿ & ಬಸರಿ, ಎತ್ತಗುಬಿ). 2, *the tree Thespesia populneoides* Wall. (Hibiscus populneoides Roxb.). 3, the holy fig-tree, Ficus religiosa. 4, one of the seven dvīpas or continents.

ಪ್ಲವ plava. swimming, floating; leaping, jumping; a tumbler; *a float, a raft,* (ಉಡುಪ, ನೀರ ನಡೆ ಹಾಯ್ವ ತೆಪ್ಪ Mr. 416). 2, *a kind of duck* (see ಮುಣ್ಣುಮುಟುಕ). 3, *a frog.* 4, *a Cāṇḍāla* (*cf.* ಪೊಲೆಯ). 5, a monkey. 6, a species of grass, Cyperus rotundus.

ಪ್ಲವಕ plavaka. *a frog;* a tumbler; a Cāṇḍāla.

ಪ್ಲವಗ plava-ga. going by leaps: *a frog; a monkey.*

ಪ್ಲವಂಗ plava-ṅ-ga. going by leaps: a frog (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ Nn. 46); *a monkey* (ಕಪಿ, ಮರ್ಕಟ 46); a horse (ತುರಂಗ, ಕುದುರೆ 46); the forty-first year of the cycle of sixty (ವತ್ಸರವಿವರ, ವತ್ಸರಭೇದ 46; My.).

ಪ್ಲವಂಗಮ plava-ṅ-gama. *a frog; a monkey.*

ಪ್ಲವನ plavana. swimming, floating; jumping, leaping; flying; capering; declivity, inclination. see ತೆಂಕು.

ಪ್ಲವಾಕೆ plavāke. a float, a raft. (R.).

ಪ್ಲಾಕ್ಷ plākṣa. (fr. ಪ್ಲಕ್ಷ). *the fruit of the Ficus infectoria.* see ಬಸುರಿ.

ಪ್ಲಾನ್ plān. flannel (Si. 221; *cf.* ಪ್ಲಾನಲ್). 2, a "plan" [E.].

ಪ್ಲೀಹ plīha. *the spleen;* disease of the spleen.

ಪ್ಲೀಹಶತ್ರು plīha-śatru. *the medicinal plant Amoora rohitaka.* see ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಗ.

ಪ್ಲುತ pluta. floated, floating, swimming; bathed in; submerged, wet; jumped, leaped, having gone by leaps or jumps; leaping, jumping; one of a horse's paces: *capering, vaulting* (ಬಿದಿಯುವರಿಯು Nr.); protracted, lengthened to three prosodial instants, as a vowel in pronunciation; a vowel thus lengthened (Śmd. 17. 19. 67. 68; Kāvy. I, 1a, 10. 16).

ಪ್ಲುಷ್ಟ pluṣṭa. = ಪ್ರುಷ್ಟ. *burnt.*

ಪ್ಲೋಷ plōṣa. *burning, combustion.*

ಪ್ಸಾತ psāta. chewed, eaten. 2, *hungry* (ಹಸಿದಾತ Hlā).

ಪ್ಸೆ pse. eating, food. 2, *hunger* (ಹಸಿವು Hlā).

ಪ್ಲಾನಲ್ plānal. = ಫಲಾನಿಲಿ. [E.]. flannel (Si. 276; My.).

ಫ್

ph

ಫ್ ph. the forty-second letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). in Kannada it is used in a few imitative sounds, and in a few nouns (22. 23). for some Mhr. and H. words not found under this letter see under ಪ್.

ಫ pha. the letter ಫ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಫ pha. the number 2 (Mr. 349).

ಫಕಾರ pha-kāra. the letter ಫ (Śmd. 11).

ಫಕೀರ phakīra. = ಪಕೀರ. a Mahommadan mendicant; a man free from worldy cares (Mhr., H.; My.; B. 4, 168).

ಫಕೀರಿ phakīri. relating to a ಫಕೀರ (Mhr.); a ಫಕೀರ (My.).

ಫಕ್ಕನೆ phakkane. = ಪಕ್ಕನೆ, q. v. suddenly, etc.

ಫಜೀತು phajītu. ಫಜೀತಿ. disgrace, ignominy; annoyance, harassment (Mhr., H.; My.; Br.); [serious, as in illness].

ಫಂಜಿಕೆ phañjike. *the plant Clerodendrum siphonanthus* R. Br. (see ಬಾರಂಗಿ).

ಫಟಕೆ phaṭake. a sound in imitation of that produced by a vigorous caning, slapping or cuffing (Mhr. ಫಟಕನ, ಫಡ ಫಡಾಟ; B. 5, 268; *cf.* ಪಟ).

ಫಟಿಕೆ phaṭike. = ಫಟಕೆ. (B. 3, 43).

ಫಟೆ phaṭe. = ಎಡೆ 2, ಪೆಡೆ, ಹೆಡೆ. *the hood of the cobra or coluber nāga.*

ಫಡ phaḍa. = ಪಡ 2, etc. a sound to imitate angry language. (Grj. 6, 36; 8, 40; Bh. 8, 26, 4; J. 13, 8; 25, 35. 54). — ಫಡ ಫಡ. = ಪಡ ಪಡ, etc. ha, ha! etc. (ಎಲೆ ಎಲೆ Kk. 43; Śm. 60; Bh. 8, 24, 50; Rśv. 13, 97; J. 12, 38).

ಫಣ phaṇa. = ಫಟೆ. *the hood of the cobra.*

ಫಣಭೃತ್ phaṇa-bhṛit. the cobra di capello. 2, *a snake in general.*

ಫಣಾಧರ phaṇā-dhara. a snake (ಸರ್ಪ Mr. 399).

ಫಣಾಮಣಿ phaṇā-maṇi. hood-gem: a jewel supposed to be found on the hood of a cobra (My.).

ಫಣಿ phaṇi. = ಪಣಿ. *a snake*; a cobra.

ಫಣಿಕಟಕ phaṇi-kaṭaka. Śiva (Bp. 50, 11).

ಫಣಿಕುಂಡಲ phaṇi-kuṇḍala. Śiva (Śśv. 1, 74).

ಫಣಿಗಣೇಶ್ವರ phaṇi-gaṇa-īśvara. the serpent śēsa (J. 24, 17).

ಫಣಿಗಿರಿವಾಸ phaṇi-giri-vāsa. (=ನಾಗಗಿರಿವಾಸ). Kṛiṣṇa. (Dp.134, 1).

ಫಣಿಜ್ಝಕ phaṇijjhaka. *Marjoram and another similar plant.* 2, a species of Basil (see ಮರು). see ಬಿಳೇ ಮರುಗ.

ಫಣಿತಲ್ಪ phaṇi-talpa. Viṣṇu (Bp. 2, 19; J. 18, 32).

ಫಣಿಧರ phaṇi-dhara. Śiva (Mr. 12).

ಫಣಿಪ phaṇi-pa. the serpent śēsa (C. Bp. 47, 31; Śśv. 4, 71).

ಫಣಿಪಕಂಕಣ phaṇipa-kaṅkaṇa. Śiva (Bp. 16, 28).

ಫಣಿಪತಿ phaṇi-pati. = ಫಣಿಪ. (Bp. 51, 75; J. 24, 62. 82).

ಫಣಿಭುಜ್ phaṇi-bhuj. an ophiophagous serpent (ರಾಜಫಣಿ, ಆರೆ ನಾವು Mr. 401). 2, a peacock.

ಫಣಿರಾಜ phaṇi-rāja. = ಫಣಿಪ. (Bp. 54, 55; J. 23, 4).

ಫಣಿರಾಜಶಯನ phaṇirāja-śayana. Viṣṇu (J. 2, 50).

ಫಣಿಲೋಕ phaṇi-lōka. = ನಾಗಲೋಕ. (Abh. P. 7, 31).

ಫಣಿವರಕಟಕ phaṇi-vara-kaṭaka. = ಫಣಿಕಟಕ. (Bp. 48, 15).

ಫಣಿವಿಭೂಷಣ phaṇi-vibhūṣaṇa. Śiva (Bp. 61, 70).

ಫಣಿವೇಣಿ phaṇi-vēṇi. braided hair that resembles snakes (J. 1, 4); a woman who has such braided hair (My.).

ಫಣೀನ್ದ್ರ phaṇi-indra. a cobra (Śmd. 142. 166). 2, Śiva (ಶಿವ, ಧರಣೀಂದ್ರ Nn. 6; ಹರಿ Mr. 495). 3, the serpent śēsa

ಫಣೀನ್ದ್ರಸುತೆ phaṇīndra-sute. the daughter of the serpent śēṣa: N. of a wife of Arjuna (J. 24, 81).

ಫಣೀಶ phaṇi-īśa. = ಫಣಿಪ. (Cpr. 2, 71).

ಫಣೀಶ್ವರ phaṇi-īśvara. = ಫಣಿಪ. (J. 24, 75).

ಫಣೆ phaṇe. ಫಣಾ. *the hood of a cobra.*

ಫನ phana. annihilation, ruin (My.; H.).

ಫರ phara. = ಫಲ. a shield (Sk.).

ಫರಮಾಯಿಶಿ pharamāyiśi. made to order, commissioned as an article (Mhr., H. ಫರಮಾಶಿ, ಫರಮಾಸಿ). 2, superlatively excellent (My.; Mhr.).

ಫರಮಾಯಿಸು pharamāyisu. to order, to direct, to bid (My.; Mhr. ಫರಮಾವಿಣೇಂ).

ಫರವಾಣ pharavāṇa. a royal mandate, order; a firman (My.; Mhr., H. ಫರಮಾನ).

ಫರಾಮೋಷಿ pharāmōṣi. forgetfulness, oversight (My.; Br.; H.). ಫರಾಮೋಷಿಯಾದರೂ ಪಡಪೋಸಿಯಾಗಬಾರದು (Prv.).

ಫರಾರಿ pharāri. 1. a fluttering rag (Mhr. ಫರಾರಾ); a sail (B. 4, 161).

ಫರಾರಿ pharāri. 2. absconded or emigrated (My.; Mhr., H.).

ಫಲ phala. = ಪಳ 1, ಫರ, ಫಳ. *fruit*; a fruit (ಫಲೋತ್ತರ, ಎಲ್ಲಾ ಫಲಂಗಳು Nn. 92). 2, produce, crop; *profit, gain, advantage, benefit* (ಅತೀವಲಾಭ, ವಿಶೇಷವಾದ ಲಾಭ 92). 3, offspring, progeny. 4, *recompense, reward, retribution* (good or bad). 5, one's own learning or merits (ನಿಜವಿದ್ಯಂಗಳ್, ತನ್ನ ಸಮ್ಪನ್ನವಾದ ವಿದ್ಯಂಗಳು 92). 6, the product or quotient. 7, final liberation (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ 92). 8, *a blade* of a sword or knife. 9, *a tablet, a board.* 10, *a shield.* 11, *the wood of a plough, exclusive of the pole and share.* 12, a ploughshare. ಫಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬೀಜ, ನೆಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನೀರು. — ಫಲವಿದ್ದ ಬಟೀಲಿ ಪಾರುಪತ್ಯ ಚನ್ದ. — ಫಲವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪರದಾಟವಾದರೂ ಲೇಸು. — ಫಲವಿಲ್ಲದ ಮರ ಹೊಲದಲ್ಲಿದ್ದರೇನು? — ಫಲಾ ನೋಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಹೊಲಾ ಹೂಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು. — ಫಲಾ ನೋಡಿದರೆ ಬಾಯಾಟಕೆ ನಿತ್ತೀತೇ? — ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಫಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — ಫಲಾ ಬಿತ್ತಿ, ಪಾಪಾ ಕಳೆ! (Prvs.). see ಪಣ್. — ಫಲ ಕೊಡು. to yield or produce fruit (B. 4, 183; My.). — ಫಲಂಗಿಱ್. -ಂ-ಗಿಱ್. to imagine to be fruit (Rśv. 6, 20). — ಫಲ ನಿಲ್ಲು. = ಫಲವಾಗು No. 2. (My.). — ಫಲವಾಗು. -ಆಗು. fruit or gain to be produced (My.). 2, pregnancy to take place (My.). — ಫಲ ಹಿಡಿ. to come as fruits, to bear fruits (My.; see ಫಲಹೀನ).

ಫಲಕ phalaka. = ಪರಿಗೆ, etc., ಫಲಂಕ. a board, a plank. 2, *a shield.* 3, a slab or tablet for writing on. 4, any flat surface.

ಫಲಕಪಾಣಿ phalaka-pāṇi. *a soldier armed with a shield.* see Nr. s. ಕಡಿತಲೆಗಾಱ.

ಫಲಕಾಲ phala-kāla. the time of fruits, fruit-season. (My.).

ಫಲಂಕ phalaṅka. a board for playing with dice (ಅಕರ್ಷ, ಹಲಗೆ, ನೆತ್ತದ ಹಾಸಂಗಿಯ ಹಲಿಗೆ Nn. 134).

ಫಲತ್ರಿಕ phala-trika. = ತ್ರಿಫಲೆ, q. v. *the three myrobalans.*

ಫಲದ phala-da. yielding or bearing fruit; giving a reward, rewarding. (Rśv. 13, 16).

ಫಲದಾನ phala-dāna. a present of fruits (My.).

ಫಲದಾಯಕ phala-dāyaka. he who gives a reward or rewards, he who retributes, used of God (My.).

ಫಲಪೂಜೆ phala-pūje. worship of corn trodden out by oxen, worship of ripe fruits newly plucked; etc. (My.).

ಫಲಪೂರ phala-pūra. full of kernels: *the citron, Citrus medica* (ಮಾದೀ ಗಿಡ, ಮಾದಾಳದ ಗಿಡ Si. 141; *cf.* ಬೀಜಪೂರ).

ಫಲಪೂರ್ಣ phala-pūrṇa. full of fruits (My.).

ಫಲಭರಿತ phala-bharita. laden with fruit or fruits, full of fruit or fruits (My.).

ಫಲಭಾಗಿ phala-bhāgi. sharing in a good or bad result of actions (My.).

ಫಲರಾಜಿತ phala-rājita. N. of a plant (ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆ q. v., etc. Mr. 113).

ಫಲವತ್ phala-vat. *fruit-bearing, laden with fruits, fruitful.*

ಫಲಶ್ರುತಿ phala-śruti. advantage, profit (Mhr.; My.).

ಫಲಸ phalasa. = ಪನಸ, etc. (Sk.). jack tree.

ಫಲಸಿದ್ಧಿ phala-siddhi. reaping fruit, realising an object; a prosperous issue (Kāvy. III, 3, B, 144; My.).

ಫಲಹೀನ phala-hīna. void of fruit, yielding no fruit or profit (ಫಲ ಹಿಡಿಯದುದು ಮರಂ Mr. 103).

ಫಲಹೀನತೆ phala-hīnate. the state of being void of fruit (Cpr. 7, 96).

ಫಲಾದನ phala-adana. the eating of fruits (Śśv. 2, 99); a fruit-eater: a parrot.

ಫಲಾಧ್ಯಕ್ಷ phala-adhyakṣa. superintendent of fruits; *the tree Mimusops kauki.*

ಫಲಾನ phalāna. = ಫಲಾನೆ. such a one (Mhr., H. ಫಲಾಣಾ; My.; Br. ಫಲಾಣೆ).

ಫಲಾನಿಲಿ phalānili. = ಪ್ಲಾನೆಲ್. (B. 5, 146). flannel. [E.].

ಫಲಾನುಭೋಕ್ತೃ phala-anubhōktṛi. a person who suffers; or enjoys, the due consequence of his actions (My.).

ಫಲಾನೆ phalāne. = ಫಲಾನ. (My.).

ಫಲಾಫಲ phala-aphala. profit and loss (My.).

ಫಲಾಶನ phala-aśana. = ಫಲಾದನ. (My.).

ಫಲಾಹಾರ phala-āhāra. ಪರಾಳ, ಪಲಹಾರ, ಪಲಾರ. feeding on fruits; a slight repast consisting chiefly of fruits; [tiffin].

ಫಲಿ phali. *bearing fruit, being in fruit, fruitful;* a tree. 2, *a kind of medicinal plant* (= ಫಲಿನಿ No. 1).

ಫಲಿತ phalita. that has produced fruit, bearing fruit, yielding fruit, having got fruits (Cpr. 2, 91; Bp. 36, 49). ಫಲಿತಮಪ್ಪುದು (ಫಲಿಯಿಸುವುದು Śmd. 396 Cm.) ಮರಗಳೊಳು ಫಲಿತಮೆನೆ ಫಲವುಳ್ಳವು (Mr. 103). 2, involved (Mhr.).

ಫಲಿತರಸಾಲ phalita-rasāla. a mango tree in fruit (ಬನ್ದಮಾವು Śm. 26).

ಫಲಿತಾಮ್ರ phalita-āmra. = ಫಲಿತರಸಾಲ. (ಬನ್ದಮಾವು Kk. 66).

ಫಲಿತಾರ್ಥ phalita-artha. result (My.).

ಫಲಿನ phalina. *bearing or yielding fruit, fruitful.* 2, = ಪನಸ, ಫಲಸ. (Sk.); jack tree.

ಫಲಿನಿ phalini. *a certain medical plant* (= ಪ್ರಿಯಂಗು, etc.; see ಜಾಲಿನಿ, ನೆಱಲ್ 2). 2, *the medicinal plant Menispermum cordifolium* Willd. 3, a species of herb, Echites dichotoma. 4, a species of flower, Celosia cristata.

ಫಲಿಯಿಸು phaliyisu. = ಫಲಿಸು. to bear fruit, etc.; to be produced (ಫಲಿತಮಾಗು Śmd. 396 Cm.; Cpr. 7, 93).

ಫಲಿಸು phalisu. fruit to be produced, fruit to grow (ಕಾಯ್ Ct. I, 39); to grow, to be produced (Bp. 41, 11; 45, 42); to bear fruit, to become fruitful (My.; B. 2, 52); to bear or produce good or bad results (My.).

ಫಲೀನ phalīna. fruit (ಫಲ Nn. 45). 2, a good man (ಉತ್ತಮ, ಉತ್ತಮಪುರುಷ 45, o. r. ಸತ್ಪುರುಷ). 3, an ascetic (ಮುನಿ, ಯತಿ 45). 4, final liberation (ಮೋಕ್ಷ, ಮುಕ್ತಿ 45). 5, the hair of the head (ಶಿರೋರುಹ, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ 45). 6, mud, mire (ಪಂಕ, ಕೆಸಱ್ 45).

ಫಲೇಗ್ರಹಿ phalē-grahi. *bearing fruit in season, fruitful.*

ಫಲೇರುಹೆ phalē-ruhe. *the trumpet-flower, Bignonia suaveolens.*

ಫಲೋತ್ಕರ phala-utkara. multitude of fruit, all sorts of fruit (ಫಲ, ಎಲ್ಲಾ ಫಲಂಗಳು Nn. 92).

ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿ phala-utpatti. coming forth or growing of fruit, production of fruit. see ಕಾಯ್.

ಫಲೋದಯ phala-udaya. coming forth or appearance of fruit; appearance of consequences or results, result, recompense, reward. (My.).

ಫಲ್ಗು phalgu. small, minute; *pithless, sapless; worthless, vain, useless; weak, feeble, insignificant.* 2, *the opposite-leaved fig-tree, Ficus oppositifolia* Roxb.

ಫಲ್ಗುನ phalguna. = ಪಲುಗುಣ, ಪಲ್ಗುಣ. Arjuna (ಇನ್ದ್ರಜ, ಸಿತಹಯ, ಗಾಣ್ಡೀವಿ, ಜಿಷ್ಣು, ಹರಿಬನ್ಧು Mr. 264; Śmd. 270. 281).

ಫಲ್ಗುನಿ phalguni. N. of a double nakṣatra or asterism (pūrvā and uttarā). see ಫಾಲ್ಗುನ.

ಫಸಲಿ phasali. = ಫಸಲು. 2, the harvest-year: the official revenue-year, originated with the emperor Śāh Jehān; the addition to the phasali, to convert it into the Christian year, is 590 (My.; Mhr.).

ಫಸಲು phasalu. a crop, a harvest (My.; Si. 123. 166; Mhr., H.).

ಫಳ್ phaḷ. a sound in imitation of briskly boiling rice. — ಫಳ್ ಫಳ್. rep. (S. Mhr.).

ಫಳ phaḷa. a sound produced by the feet of running bullocks. — ಫಳ ಫಳ. rep. (S. Mhr.).

ಫಳ phaḷa. = ಫಲ (Śmd. 25).

ಫಳೆಯಕಾಱ phaḷeya-kāṟa. ? (Śmd. 23).

ಫೞಿಲ್ phaḻil. an imitative sound (*cf.* ಪಱಿಲ್). — ಫೞಿಲೆನೆ. with the sound of ಫೞಿಲ್ (Śmd. I; 22).

ಫಾಜಿಲ್ phājil. ಫಾಜಲ್. overplus, excess; surplus or spare; whatever is realized over and above the estimated produce; extra (My.; Br.; Mhr., H. ಫಾಜೀಲ).

ಫಾಣಿ phāṇi. unrefined sugar, molasses; flour or meal mixed with curds.

ಫಾಣಿತ phāṇita. (= ಫಾಣ್ಟ). *the inspissated juice of the sugar-cane, raw sugar;* the inspissated juice of other plants. see Nr. s. ಬೆಲ್ಲ.

ಫಾಣ್ಟ phāṇṭa. (= ಫಾಣಿತ). obtained by straining or filtering, *readily or easily prepared*, anything made by an easy process, as a decoction, etc.; *a decoction*, etc.

ಫಾಮು phāmu. self-collectedness (Mhr., H.; see ಬೇ-).

ಫಾಯಿದಾ phāyidā. ಫಾಯಿದೆ. advantage, profit (My.; Br.; Mhr., H. ಫಾಯದಾ). ಫಾಯಿದೆ ನೋಡಿ, ವಾಯಿದೆ ಕಳಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಫಾಯಿಷ್ phāyiṣ. published, proclaimed, notified (My.; H.).

ಫಾಲ phāla. = ಪಾಲ 2. *a ploughshare.* 2, a bundle. 3, the forehead. 4, *made of cotton.*

ಫಾಲಾಕ್ಷ phāla-akṣa. Śiva (My.).

ಫಾಲಾಮ್ಬಕ phāla-ambaka. = ಫಾಲಾಕ್ಷ. (My.).

ಫಾಲ್ಗುಣ phālguṇa. Tbh. of ಫಾಲ್ಗುನ. (My.).

ಫಾಲ್ಗುನ phālguna. (fr. ಫಲ್ಗುನಿ). = ಪಾಲುಗುಣ, ಫಾಲ್ಗುಣ. belonging to the asterism phalgunī. 2, *N. of a month* (February-March). 3, Arjuna.

ಫಾಲ್ಗುನಿ phālguni. = ಫಲ್ಗುನಿ. 2, *the day of full moon in the month phālguna.*

ಫಾಲ್ಗುನಿಕ phālgunika. *the month phālguna.*

ಫಿದಿವಿ phidivi. a servant (My.; Br.; H. fidwī).

ಫಿರಕ phiraka. = ಪಿರಿಕಿ, etc. a part, a subdivision (My.; Br., H. ಫಿರ್ಕಾ); a department (My.).

ಫಿರ್ಯಾದಿ phiryādi. = ಪಿರಿಯಾದಿ, ಫಿರ್ಯಾದು. a representation of injury and an application for redress; a complaint, a suit, an action (My.; ಅಭಿಗ್ರಹ, ಅಭಿಯೋಗ, ಅಭಿಹಾರ, ಮೊಟಿ G.; Mhr., H. ಫಿರ್ಯಾದ). 2, a complainant, a plaintiff (My.; Mhr., H. ಫಿರ್ಯಾದೀ). ಫಿರ್ಯಾದಿ ಮಾಡು (ದೂಱು); ಫಿರ್ಯಾದಿ ಹೇಟು (ಮೊಟಿಯಿಡು G.). see B. 4, 7. 169; 5, 264. 265.

ಫಿರ್ಯಾದು phiryādu. = ಫಿರ್ಯಾದಿ No. 1.

ಫುತ್ಕೃತ phut-kṛita. = (ಪೀತ್ಕೃತ), ಫೂತ್ಕೃತಿ. blowing, hissing; screamed aloud; screaming, shrieking, screeching, a scream, a shriek.

ಫುಪ್ಫುಸ phupphusa. the lungs. (B. 4, 85).

ಫುರೋಕ್ತು phurōktu. = ಫ್ರೋಕ್ತು. sale, selling, vent (My.; Br.; H. furōkht).

ಫುಲ್ಲ phulla. = ಪುಲ್ಲ. *expanded, blown, as a flower*; in full bloom, flowering; opened wide, dilated, as the eyes; a full-blown flower.

ಫುಲ್ಲಿತ phullita. = ಫುಲ್ಲ. see. ವಿ-.

ಫೂತ್ಕಾರ phūt-kāra. = ಫುತ್ಕೃತ. blowing, hissing, etc. (Cpr. 10, 67; Grj. 8, 8 va.).

ಫೂತ್ಕೃತಿ phūt-kṛiti. = ಫೂತ್ಕಾರ. (Cpr. 7, 38).

ಫೆಳೆಯಿಲ phe̱ḷa-ila. ? (Śmd. 241 Mdb.).

ಫೆಳಾವುಗ phe̱ḷāvuga. ? (Śmd. 23).

ಫೆಳಿ phe̱ḷi. ? (Śmd. 23).

ಫೇಡಾ phēḍā. = ಫೇಣಿ. (My.; Mhr., H.).

ಫೇಣಿ phēṇi. a dough of wheaten flour in fine granules worked into fine vermicelli of which some portion is coiled and baked in ghee (V. 14, 80; C.).

ಫೇತ್ಕಾರ phēt-kāra. howling. (Cpr. 10, 67).

ಫೇನ phēna. = ಪೇನ. *foam, froth, spume*; scum (ಶಿವ, ನೊರೆ Nn. 6). 2, *white cuttle-fish bone, Os sepiae.*

ಫೇನಿಲ phēnila. foamy, frothy, spumous. 2, *the soap plant, Sapindus detergens* Roxb. 3, a species of tree with beautiful flowers (ತಿಲಕತರು, ಕ್ಷುರಕ Mr. 119). see ರಂಗುವಾಲ.

ಫೇರಣ್ಡ phēraṇḍa. *a jackal.*

ಫೇರವ phērava. *a jackal*; a rākṣasa, a goblin, a demon; fraudulent, crafty; a rogue.

ಫೇರಿಸ್ತು phēristu. a list, a catalogue, a roll, an inventory (My., also as ಫೇರೀಸ್ತು; Br.; Mhr., H. ಫೇರಿಸ್ತ, ಫೇರೀಸ್ತ).

ಫೇಲ phēla. = ಫೇಲಿ. (Sk.; R.; *cf.* ಫೇಲ್ 2).

ಫೇಲಿ phēli. = ಫೇಲೆ. (Sk.). ಭೋಜನಕಾಗಿ ಮಿಕ್ಕದು ವಿಘಸಮ್; ಉಣ್ಡ ಭಾಜನದೊಳ್ ಇರೆ ಫೇಲಿ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಮ್ ಎನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 220).

ಫೇಲಿಕೆ phēlike. = ಫೇಲೆ. *remnants of food, etc.* (ಮುಡಗೂಟ್ Hlā.).

ಫೇಲಿಪಾತ್ರೆ phēli-pātre. a spittoon (ಪಡಿಗ Mr. 212).

ಫೇಲೆ phēle. *remnants of food, leavings of a meal, droppings from the mouth, refuse, orts.*

ಫೊಟ್ phoṭ. an imitative sound. — ಫೊಟ್ಟನೆ. with the sound of ಫೊಟ್ (Śmd. 22, o. r. ಫೊಸನೆ; Te. ಫೊಟುಕ್ಕುನಂ, suddenly).

ಫೌಜ phauja. = ಪೌಜು, etc. an army.

ಫೌಜದಾರ phauja-dāra. = ಪೌಜುದಾರ No. 2. a native judge or magistrate. (B. 5, 106).

ಫೌಜದಾರಿ phauja-dāri. criminal (Mhr.; B. 5, 265).

ಫೌಜು phauju. ಫೌಜ್. = ಫೌಜ. (J. 25, 10; Si. 268. 279). ಆಱಾಳು ಮೂಱು ಫೌಜು (Prv.). — ಫೌಜ್ ಫಿರಕಾದವನು. (ಭಟ, etc., ಅಗ್ಗದವ Si. 278).

ಫ್ರೋಕ್ತು phrōktu. = ಫುರೋಕ್ತು. (My.).

ಬ್

ಬ್ b. the forty-third letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). in compounds it is often changed into ವ್, *e. g.* ಎಳವಳ್ಳಿ, ಕಡುವೆಳ್ಪು, ಬೇರ್ವೆರಸು, ಆಳ್ವಲ್ಮೆ, ತೋಳ್ವಲ್ಮೆ, ಕಣ್ವಚ್ಚು, ಗೇಣ್ವಾಯಿ (81), ತೆಳ್ವಸಿಱ್ (212), ಬೆಳ್ವಯಲ್ (213), ಕಿಱುವಲೆ (215), ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ್ (221), ಕುಡುವಿಲ್ಲಂ (220), ನಾಲ್ವೆರಲ್ (224); — ಕೆಲಸಕ್ಕೆವರ್, ಬೆಂಗೆವರ್, ನೆಲೆಗೆವರ್ (82), ಬಗೆಗೆವರ್ (216); ಮುನಿವರ್ (134), ಐವರ್ (211); — ಇರ್ವರ್ (122), ಒರ್ವ (158); see ವ್. exceptions are, *e. g.* ಇರ್ಬಾಳ್ (81), ಕಣ್ಬೇಟಂ, ಸುಡುಬಾಡು (82). frequently it takes also the place of ಪ್, *e. g.* ಕಣ್ಬನಿ, ತಣ್ಬುೞಲ್, ಕಣ್ಬೊಲಂ (78). ಆಡುವ್ಬೊಲಂ, ಮಿಂಚುವ್ಬುೞು, ಪೆರ್ಚುವ್ಬುರುಳ್, ಇೞಿಯುವ್ಬೊೞ್ತು, ಬೆಟ್ಟುವ್ಬೊೞಿತಿ (204).

ಬ ba. 1. the letter ಬ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಬ- ba. 2. (ಬ್-ಅ 17). = ಪ 2–, etc. a suffix used to form relative participles, etc. *e. g.* ನಾನ್ಬಂ (ನಾವ್ಬಂ), ಎನ್ಬಂ (ಎವ್ಬಂ), ತಿನ್ಬಂ (ತಿವ್ಬಂ), ಉಣ್ಬಂ, ಕಾಣ್ಬಂ, ಪೂಣ್ಬಂ (Śmd. 275).

ಬ ba. the number 3 (Mr. 349).

ಬಂಹಿಮ bamhima. muchness, abundance, multitude, greatness.

ಬಂಹಿಮವತ್ bamhima-vat. having abundance or greatness (Kāvy. V, 44; Abh. P. 7, 22).

ಬಂಹಿಷ್ಠ bamhiṣṭha. *very much, very many, most abundant, very great, excessive.*

ಬಕ್ bak. = ಬಗದು, etc. P. p. of ಬಗೆ 1, in ಬಕ್ ಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಬಕ baka. = ಬಗೆ, ವಕ. a heron, a crane (ವಕ, etc. Nr.; ಧ್ವಾಂಕ್ಷ Hlā., Nn. 120; ಬಕೋಟ Mr. 172; see ಕಾಡು–). ಬಕನಲ್ಲಿ (Nn. 120). 2, a man of great cunning like a crane, a cheat, a rogue. 3, N. of a rākṣasa or demon killed by Bhīma (Śmd. 183; Bh. 1, 10, 1, etc.; J. 16, 25). 4, N. of an asura conquered by Kṛiṣṇa. 5, the tree Sesbana grandiflora (see ಬಕಪುಷ್ಪ). ಬಕ ತಪಸು ಮಾಡಿದರೆ ಮಕರಗೆ ಭಯವೇನು? — ಬಕನ ಬಾರಿ (the turn of being devoured by Baka) ಮಗನ ಮದಿವೆ (Prvs.). see Prv. s. ಬಾಧೆ ಪಡು.

ಬಕದಾಲ್ಭ್ಯ bakadālbhya. N. of a ṛiṣi (J. 24, 43; 32 sum.; 32, 25, etc.).

ಬಕಪುಷ್ಪ baka-puṣpa. the tree Sesbana grandiflora Poir. (Agati grandiflora Desv., ಶಿವಮಲ್ಲಿ, ಪಾಶುಪತ, ಬಕ, etc. Nr. *b*; ಶಿವಮಲ್ಲಿ, ಏಕಾಷ್ಠೀಲ, ವಕ, etc., ಕೊಕ್ಕರೆಹುವ್ವಿನ ಗಿಡ Si. 142).

ಬಕರೆ bakare. = ಬಕ್ಕರೆ 1, ಬಕ್ರೆ. a potsherd (occasionally used for parching seeds, etc., and as a lid, My.).

ಬಕರೆ bakare. ಬಕರ. a he-goat (Mhr. ಬಕರಾ); a goat without reference to sex (Mhr. ಬಕರೇಂ, My.). — ಬಕರಕಸಾಯಿ. a mutton-butcher (My.; Mhr.).

ಬಕವಿಡಮ್ಬನ baka-viḍambana. the deceit or imposture of a crane, hypocrisy (Bh. 8, 22, 22).

ಬಕವೈರಿ baka-vairi. Kṛiṣṇa. 2, Bhīma (J. 4, 60).

b

ಬಕವ್ರತಿ baka-vrati. one whose acts are like those of a crane: a false devotee, a religious hypocrite (Bh. 3, 4, 26).

ಬಕಷಿ bakaṣi. = ಬಕ್ಷಿ. a general (My.; Mhr., H. ಬಖ್ಶೀ, ಬಕ್ಷೀ); the head of a department (My.).

ಬಕಷಿಗಿರಿ bakaṣi-giri. the employment of a bakaṣi (My.).

ಬಕಾರ ba-kāra. the letter ಬ (Śmd. 11).

ಬಕಾರಿ baka-ari. = ಬಕವೈರಿ. (Śmd. 81).

ಬಕಾಸುರ baka-asura. = ಬಕ Nos. 3 & 4. 2, a term for a voracious eater (My.; Mhr.). ಬಕಾಸುರನ ಊಟ, ಕುಮ್ಭಕರ್ಣನ ನಿದ್ದೆ (Prv.).

ಬಕಾಳ bakāḷa. (Mhr. ಬಕಾಲ, a shopkeeper with contemptuous implication). — ಬಕಾಳಭಾತು. shopkeeper's rice: rice mixed with curds, butter, and milk (My.).

ಬಕುತ bakuta. Tbh. of ಭಕ್ತ. (My.).

ಬಕುತಿ bakuti. Tbh. of ಭಕ್ತಿ. (My.).

ಬಕುಳ bakuḷa. = ವಕುಲ. a kind of tree. (ವಕುಳ Ct. II, 60; ನಾಗಕೇಸರ Mr. 125). ಬಕುಳದ ಮರ (ವಕುಲ, ಕೇಸರ Nr.).

ಬಕೋಟ bakōṭa. = ವಕೋಟ. a crane. (ಬಕ Mr. 172).

ಬಕ್ಕ bakka. (fr. ಬಱಿ). = ಬಕ್ಕಟ, q. v. [Tu. ಬಕ್ಕೊ, a big basket]. — ಬಕ್ಕವ್ಬಯಲ್. -ಂ-ಬಯಲ್. (Śmd. 205). = ಬಕ್ಕಟ ಬಯಲ್ q. v., ಬಟ್ಟಬಯಲ್. an empty, void place, a wide, open plain; a void, a vacuum, vacuity; vanity, illusion; disappearance; ruin. ಒಕ್ಕಲಿತಿ ಜೋಡೆಯಾದನ್ತಕ್ಕುಂ, ಅವಳ್ ಸಿತಗೆ, ಪತಿಗೆ ಮಿಗೆ ಕಾಯ್ವಳ್ ನೋಟಕ್ಕೆ, ಕಡುಸೊನ್ದಿ (o. r. ಕಡುಸಾಮ), ನಾಣಿಲಿ, ಬಕ್ಕವ್ಬಯಲೊಳವ್ ಅದಾರುಮಂ ಭಂಜಿಸುವಳ್ (Śmd. 244; Kāvy. I, 4, 12).

ಬಕ್ಕ bakka. = (ಬಾಕ), ಬೊಕ್ಕ 3. Tbh. of ಭಕ್ಷ. eating, etc. see ಕೂೞು–, ತಿನಸು–, ತಿನಿಸು–.

ಬಕ್ಕಟ bakkaṭa. = (ಬಕ್ಕ, ಬಟ್ಟ), ಬರ್ಕಟ. bareness, voidness (*cf.* Mhr. ಬಖಳ, open space; any void spot). — ಬಕ್ಕಟ ಬಯಲ್. = ಬಕ್ಕವ್ಬಯಲ್. (ಶೂನ್ಯ Ct. I, 86, o. r. ಬಕ್ಕವ್ಬಯಲ್; Abh. P. 11, 155 va.). ಬೆನ್ದ ವ್ಯಾಮೋಹದೆ ಇನ್ದುವರಂ ಬಕ್ಕಟಬಯಲೊಡನೆ ಪೊರ್ದಿ, ಎನಗುಳ್ಳಾಯುಮಂ ಜ್ಞಾನಮಂ ಬಱಿದೆ ಬಱಿ ಕೆಯಿದು, ಹಾೞಾಗಿ, ಬಕ್ಕಟಬಯಲ್ಗೆ ಬಿರ್ದು ಕೆಟ್ಟೆಂ (Sānandapurāṇa kathāvākyārthasūcaka).

ಬಕ್ಕರಸೆ bakkarase. ? (Śmd. 49).

ಬಕ್ಕರಿ bakkari. = ಬಕ್ರಿ. bread (My.; Mhr. ಭಾಕರ). see ಕೋಣದ–; Prv. s. ಭಕ್ತ. — ಬಕ್ಕರಿಹಂಚು. a platter for baking bread (B. 3, 58).

ಬಕ್ಕರೆ bakkare. 1. = ಬಕರೆ, etc. (My.).

ಬಕ್ಕರೆ bakkare. 2. = ಬಗರಗೆ 2 q. v., etc. a kind of vessel. (ಪಕ್ಕಲೆ, ಬಗರಗೆ Kk. 56, o. r. ಬಗರಿಗೆ; ಪಕ್ಕಲೆ, ಬಗರಿಗೆ Śm. 62, o. r. ಜಗರಗೆ; *cf.* ಭಕ್ಷಣ?).

ಬಕ್ಕಸ bakkasa. = ಬೆಕ್ಕಸ, etc. astonishment, etc. — ಬಕ್ಕಸಮ್ಬಡು. = ಬೆಕ್ಕಸಮ್ಬಡು. ಬಕ್ಕಸಮ್ಬಟ್ಟು ಬಾಯುಂ ಬಿಟ್ಟರ್ (Śmd. 287, o. r. ಬೆ–).

ಬಕ್ಕಸ bakkasa. = ಬೊಕ್ಕಸ, q. v. treasury, etc. (ಕೋಶ Si. 262; ಕೋಶ, ಅರ್ಥ 460).

ಬಕ್ಕಸೆ bakkase. ? (Śmd. 49, o. r. ಬಕ್ಕಸಿ).

ಬಕ್ಕಳಿ bakkaḷi. ? ಮೆಯ್ಯ ಮುಸಿ ಕೊರಲ ಬಕ್ಕಳಿ ಪ್ರಯ್ಯ ಘರಿಲ್ಲರೆವ ಕೆಯ್ಯ ಕಂಕರಿಕೆ (Śmd. 84 in two MSS., o. r. ಬಕ್ಕಳೆ).

ಬಕ್ಕು bakku. = ಬಕ್ಕ್ of ಬರ್ 1. see Ss. s. ಬಡೆಗೋಲ್.

ಬಕ್ಕುಡಿ bakkuḍi. 1. to be astonished or amazed. ಬಕ್ಕುಡಿದಂ (Śmd. 49).

ಬಕ್ಕುಡಿ bakkuḍi. 2. = ಬಕ್ಕುಡೆ, ಬಳ್ಕುಡಿ. agitation; amazement; alarm; fear; grief (ತಲ್ಲಣ, ತಳವೆಳಗು, ಬೆಗಱ್, ಗುರ್ವು, ಮಲ್ಲಣ, ಬಿಗುಱ್, ಬೆಪ್ಪಳ, ತಳಮಳ, ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವ Śm. 49; Kk. 42, o. r. ಬಳ್ಕುಡಿ).

ಬಕ್ಕುಡಿ bakkuḍi. 3. N. of a plant (ವಕ್ತ್ರ Mr. 145; *cf.* Sk. ವಕ್ತ್ರ?).

ಬಕ್ಕುಡೆ bakkuḍe. = ಬಕ್ಕುಡಿ 2. — ಬಕ್ಕುಡೆಯ. -ಅ 3. a man full of alarm or fear (Ep. 38, 70).

ಬಕ್ಕೆ bakke. sweetness, goodness; [a sweet variety of jack fruit. ಪಥಿಕರ್ಬಕ್ಕೆಗನ್ದು ಭೃಂಗಂಗಳಿನ್ದುಲಿವನ್ತಿರ್ದುದು ಪಣ್ತ ಬಕ್ಕೆ Ap. 11, 68]; (M. ವರಿಕ್ಕೆ; Tu. ಬಕೆ; M. ವಱುಕ್ಕೆ, T. ವಱುಕ್ಕೈ), the tender pulpy substance inside a young cocoanut; see ಬಂಕೆ & ಬೆಣ್ಣೆ; *cf.* Mhr. ಬರಕಾ, soft, fluid, used of the pulp of a kind of jack, etc.). — ಬಕ್ಕೆವಲಸು. -ಪಲಸು. (Śm. 118). a sweet kind of jack fruit (ಸ್ವಾದುಪನಸ 26; C. Bp. 45, 29; Śsv. 2, 42 va.; T. ವಱುಕ್ಕೈಪ್ಪಿಲಾ; M. ವರಿಕ್ಕಪ್ಪಿಲಾವು).

ಬಕ್ರಿ bakri. = ಬಕ್ಕರಿ. (My.).

ಬಕ್ರೆ bakre. = ಬಕರೆ, etc. (My.).

ಬಕ್ಷಿ bakṣi. = ಬಕಷಿ. (My.). — ಬಕ್ಷೀಸಾಹೇಬ. Mr. general. see Prv. s. ಬಲಿ ಹಾಕು.

ಬಕ್ಷೀಸ್ bakṣīs. a gift (My.; Mhr., H. ಬಖ್ಶೀಸ, ಬಕ್ಷೀಸ).

ಬಖೇಡಿ bakhēḍi. contention (My.; Mhr., H., Br. ಬಖೇಡಾ); a troublesome business (My.; Mhr.).

ಬಗ್ bag. the burning sensation caused by chillies when entering the mouth or the eye. — ಬಗ್ ಬಗ್ rep. (C.).

ಬಗ baga. a sound used to express suddenly blazing up, the crackling of flames, shining brightly, and also burning of the body. *cf.* ಬಗ್ಗನೆ; Sk. ಭಗ. — ಬಗ ಬಗ. rep. (C.; Te., T.; Mhr. ಭಕ್ಕಕಣ). — ಬಗ ಬಗ ಎನ್. to crackle as flames (Bp. 16, 25). — ಬಗ ಬಗನೆ. with the sound of ಬಗ ಬಗ (Bp. 53, 53; My.). — ಬಗ ಬಗನೆ ಉರಿ. to blaze with a crackling noise. 2, to burn, as the eyes, the hands, the sole of the foot (My.).

ಬಗಟು bagaṭu. to disjoin the thighs, to open the legs, to straddle (ಊರುವಿಶ್ಲೇಷ Śmd. Dh.; Tu. ಬಕ್ಕಾರ್; *cf.* T., M. ವಗು, to divide, separate).

ಬಗಡೆ bagaḍe. rice roughly cleaned (Mhr. ಬಗಡ). — ಬಗಡೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. an inferior kind of rice used to feed elephants, buffaloes, etc. (My.).

ಬಗದಾಳ bagadāḷa. a certain collection of ślokas (My.; see Prv. s. ಬಾಯಿಗೆ ಬರು).

ಬಗದು bagadu. = ಬಕ್, ಬಗೆದು. P. p. of ಬಗೆ 1.

ಬಗರ್ bagar. without (Mhr., H.). — ಬಗಬರ್ಡಿ. without interest (My.). — ಬಗರ್ಬದಲಿ. without a substitute (My.). — ಬಗರ್ರಜ. without leave (My.). — ಬಗಹುಕ್ಕುಂ. without permission (My.).

ಬಗರಗೆ bagarage. 1. = (ಒಜ್ಜರ), ಬಗರಿಗೆ 1, ಬಗೆರಗೆ 1, (ಬಜ್ಜರಕ್ಕೆ, ವಜ್ಜರಕ್ಕೆ). a hole dug for water in the dry bed of a river or stream, a spring (ಕೂಪಕ, ವಿದಾರಕ Nr.; ಬಜ್ಜರಕ್ಕೆ, ಒಱನ್ತೆ Kk. 56; *cf.* ಬಸಿ 1? ಒಸರ್ 1?). [Tu. ಒರವು].

ಬಗರಗೆ bagarage. 2. = ಬಕ್ಕರೆ 2, ಬಗರಿಗೆ 2, ಬಗೆರಗೆ 2. a kind of vessel (ಪಕ್ಕಲೆ Ct. I, 86, o. r. ಬಗರಿಗೆ; ಪಕ್ಕಲೆ, ಬಕ್ಕರೆ Kk. 56, o. r. ಬಗರಿಗೆ; ಪಕ್ಕಲೆ, ಬಕ್ಕರೆ Śm. 62, o. r. ಬಗರಿಗೆ).

ಬಗರಿ bagari. = ಬುಗರಿ. a boy's spinning top (S. Mhr.; Te. ಬಂಗುರ, ಬೊಂಗರ, ಬೊಮ್ಮರ; T., M. ಪಮ್ಬರ; *cf.* Tbh. ಬವರಿ & Mhr. s. ಬುಗರಿ 1).

ಬಗರಿಗೆ bagarige. 1. = ಬಗರಗೆ 1, etc. (ಪಕ್ಕಲೆ, ವಜ್ಜರ, ಒಱನ್ತೆ Śs.).

ಬಗರಿಗೆ bagarige. 2. = ಬಕ್ಕರೆ 2, ಬಗರಗೆ 2, q. v.

ಬಗರು bagaru. = ಬಗಿ 1. to scratch with the nails or claws (My.; *cf.* ಪರಡು 3).

ಬಗಲ್ bagal. ಬಗಲು. the armpit; a side (My.; Br.; B. 4, 157; ಕಂಕುಳು, ಕಕ್ಷ, ಕೊಂಕುಳ್, ಬದಿ, ಬಾಹುಮೂಲ G.; Mhr., H. ಬಗಲ). see Prv. s. ತಗಲುಗಾಱ. — ಬಗಲಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. a jacket with sleeves that cover only a small portion of the upper arm (My.). — ಬಗಲುಚೀಲ. a bag that is put over the shoulder and hangs under the arm (My.). — ಬಗಲೊಡೆ. -ಒಡೆ. to branch off (ಟಿಸಲೊಡೆ G. 40).

ಬಗಲ bagala. an Arab boat of a particular description (B. 3, 116; Mhr. ಬಗಲಾ).

ಬಗಸಿಗೆ bagasige. = ಬಗಸೆ, ಬೊಗಸಿ, ಬೊಗಸೆ. the palms of the hands joined so as to form a cup. ಕುಂಚಿತಾಂಗುಲಿಗಳನುಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ ಪ್ರಸೃತಿಯೆನಿಸುಗು, ಅದು ಕುಡಿತೆ; ಆ ಎರಡೂ ಕೂಡಿದರೆ ಅಂಜಲಿಯೆನಿಸುಗು, ಅದು ಬಗಸಿಗೆ (Nr., MS. ಬಗಸಿರೆ).

***ಬಗಸಿರೆ bagasire.** = ಬಗಸಿಗೆ (*cf.* ಬೊಗಸೆ). ಬಗಸಿರೆಯಿನಳುಕ್ಕೆಯೆ ಮೊಗೆಮೊಗೆದು ನೆತ್ತರಂ ಪವನಸುತಂ Pb. 12, 153.

ಬಗಸು bagasu. = ಬಯಸು. to desire, etc. (My.).

ಬಗಸೆ bagase. = ಬಗಸಿಗೆ, etc. (ಅಂಜಲಿ, ಬೊಗ್ಗಿಸಿ ಸೇರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಂಗೆಯ್ಗಳು Si. 212; My.). ಕೆಯ್ಯ ಬಗಸೆ (ಕುತಪ, ಅಂಜುಲಿ Nn. 107). ಬಗಸೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಂಗೆ ಕೆಯ್ ಮುಗಿಯುವಿಕೆ (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿ Si. 248). — ಬಗಸೆಗಣ್. -ಕಣ್. (Śm. 118). an eye like a bagase, a large eye.

ಬಗಳಾ bagaḷā. ಬಗಳೆ. = ವಗಲಾ. (Te. ಬಕಲಾ, ಬಗಳಾ, ವಗಳಾ). — ಬಗಳಾದೇವಿ. one of the śakti deities by means of which one may shut the mouth of an opponent, etc. (My.).

ಬಗಳು bagaḷu. = ಬಗುಳು 1, etc. to bark. (My.). ಬಗಕೋಲು ಹೊಗಟನು, ಹೊಗಟೋನು ಬಗಳನು (Prv.).

ಬಗಾರ್ bagār. seasoning (= ಒಗ್ಗರಣೆ My.; H.).

ಬಗಿ bagi. 1. (= ಬಗರು). to separate, to disunite; to divide, to make pieces, to cleave, to tear, to lacerate, to scratch, to dig (ವಿಶ್ಲೇಷ, ಭಾಗ Śmd. Dh.; Tu.; T. ವಗಿರ್,

to divide, slice; T. ವಗು, M. ವಗು, ವಗೆ, to separate, divide; T. ವಗ್ಗೈ, M. ವಗೆ, division, portion; see s. ಪಗದಿ). [ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಗಿದು ನೋಡಿ ಕುಡುಮಿಂಚಿನನ್ತೆ ಮೇಗೊಗೆದು ನಾರದಂ ನರ್ತಿಸಿದಂ Pb. 12, 189; ಬಗಿದು ಹೋಗುವೆ ನಾ ನಿಮ್ಮ ಮನವನು Bv. 487]. see Bp. 14, 32; 61, 12; J. 4, 44; 31, 56. 2, to scrape and remove, as rice from the bottom of a pot by means of a spoon, to scratch and take out of a vessel with the nails or a spoon, as sugar that sticks together, to dig up with the snout, as wild hogs the soil, etc. (My.). — ಬಗಿ ಬಗಿ. rep. (Bp. 47, 30).

ಬಗಿ bagi. 2. = ಬಗಿದು. P. p. of ಬಗಿ 1 in ಬಗಿ ಬಗಿದು (Bp. 47, 10; 55, 25).

ಬಗಿ bagi. 3. = ಬಗೆ 3. dividing, tearing, etc. see ಉಗಿ-, ಇಬರ್ಗಿ.

ಬಗಿನಿ bagini. = ಪಯ್ನೆ, ಬಯ್ನೆ. the bastard sago tree. (My.; C. Bp. 47, 45).

ಬಗಿಸು bagisu. to cause to scrape or scratch and remove, as the filth of a drain (My.).

ಬಗುಡ baguḍa. (fr. a ಬಗುಡು. = ಬುಗುಡು. -ಅ 3). a man with a prominent navel (ತುಣ್ಡಿ, ಉನ್ನತ ನಾಭಿ Hlā.). see ಬುಗುಡು).

ಬಗುತ baguta. Tbh. of ಭಕ್ತ. a devotee. (Bp. 51, 77; 57, 75; My.).

ಬಗುಳ್ baguḷ. 1. = ಬಗಳು, ಬಗುಳು 1, ಬೊಗಳು 1, ಬೊಗುಳು 1. to bark (ಕುರ್ಕುರಧ್ವನಿ Śmd. Dh.); to cry out. P. p. ಬಗುಳ್ದು. [Tu.].

ಬಗುಳ್ baguḷ. 2. to suffer from dysentery (ಸಾರಣ Śmd. Dh.; *cf.* ಬಸು in ಬಸುಗುತ್ತ?).

ಬಗುಳು baguḷu. 1. = ಬಗುಳ್ 1, etc. P. p. ಬಗುಳಿ (My.), ತಿಗಳಿತೀ ಬಾಯಿ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಬಗುಳೋ ನಾಯಿ ಬಡಿಯ ಬೇಡ (Prv.).

ಬಗುಳು baguḷu. 2. = ಬೊಗುಳು 2, ಬೊಳ್ಳು. barking; crying out. — ಬಗುಳುಸನ್ನಿ. a kind of delirious fever in which the patient cries out (My.).

ಬಗೆ bage. 1. to think; to consider, to mind, to think of (ಚಿತ್ತ Śmd. Dh.; My.); to opine, to suppose, to conjecture, to take for; to know. [Tu.]; (ಪರಿಭಾವ Śmd. Dh.; ವಿಚಾರಿಸು 72 Cm.; ಭಾವಿಸು 110 Cm., ಅಱಿ Mḍb. Cm.; My.; Mhr. ಬಗಣೇಂ, to see; to look, direct the eye to). P. ps. ಬಗದು, ಬಗೆದು. [ಸಕ್ಕದಮುಂ ಪಾಗದಮುಮುದಕ್ಕುಂ ಬಗೆದನ್ತೆ ಸಮಱಿ ಪೇೞಲ್ Kr. 1, 41; Ap. 1, 46]. ಬಗೆದಯ್ ನನ್ನನೆ (Śmd. 255). ಕೂಡಿದಂಗೆ ರಡಂ ತಾಂ ಬಗೆವಾತನುಂ ನರಕದೊಳ್ ಬೀೞ್ವಲ್ಲಿಗೇಂ ಸನ್ದಯುಂ? (89). ಚಿನ್ತಿಸಿಯುಪಾಯಮುಂ ಪಚ್ಚನೆ ಕೆಚ್ಚನೆ ಬಗೆಯಂ (112). ಆಂ ಪೆಱನೆನೆನ್ದು ಬಗೆಯಲಿವಿೞಾಗಳ್! (258). ಬಗೆಯೊಳ್ ಪೆಱತೊನ್ದನ್ ಅಣಂ ಬಗೆಯಲ್, ಗಡ, ನಿನಗೆ ಸುಮತಿ ಬೇಱೆ, ಆಂ ಬೇಱೆ (277). ಬಗೆಯದವನು (ವಿಯಾತ, ಧೃಷ್ಟ Hlā.). ಇದಿರಂ ಬಗೆಯದವಂ (ಅದುಷ್ಟ Mr. 237). ಸಾನೊನ್ದು ಬಗೆಯೆ ದೇವರೊನ್ದು ಬಗದನು. — ಉಣ್ಡ ಮನೆಗೆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಬಾರದು (Prvs.). ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕುವದು, ನನ್ನಿಯನು ನುಡಿಯುವದು, ತನ್ನನ್ತೆ ಪರರ ಬಗೆದಡೆ ಕೈಲಾಸ ಬಿನ್ನಣವಕ್ಕು (Sp.). see Ch. v. 21; Bp. 2, 19; 24, 25; 31, 15; 32, 32; 40, 90; 45, 19; 47, 41; 51, 47; 61, 4. 5; Rśv. 4, 118; 5, 124; 13, 2 va.; 13, 4. 100. 103. [—ಬಗೆ ಬಗೆ ಮು. rep. ಬಗೆ ಬಗೆದು ಕೇಳ್ದು ಬುಧರೊಲವೊಗೆದಿರೆ Kr. 1, 13].

ಬಗೆ bage. 2. thought; concern, regard; notion, idea; intention, purpose, object, aim; the mind (ಭಾವ Nn. 100, Kk. 31, Śm. 56; ಆಕೂತ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ Hlā., Mr. 460; ಚಿತ್ತ Ct. II, 60; My.; *cf.* ಬಗ್ಗೆ, ಬಗ್ಯೆ). [ಪಸರಿಸಿದಾ ಬಗೆ ಮನದೊಳ್ ಪೊಸತಾಗೆ Kr. 1, 12; ಬಗೆ ಪೊಸತಪ್ಪುದಾಗಿ ಮೃದು ಬನ್ಧದೊಳೊನ್ದುವುದು Pb. 1, 8; Ap. 1, 5; ನುಡಿಯೊಳಗೆ ತನ್ನ ಬಗೆಯಿರೆ ಬೇಡಿದ ಪದವಿಯನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ Bv. 671; Cv. 813]. ಮನದ ಬಗೆ (ಸಂಕಲ್ಪ Hlā.). ಮುಗಿದ ಬಗೆ (ನಿಧಾನ Mr. 483). ಬಗೆಯಂ ಬಗೆ (Abh. P. 14, 82). ಬಗೆ ಪೋಯ್ತಾಗಳ್ (Śmd. 68. 289). ಅದಾರ ಬಗೆಗಂ ಮಾಸರಮಾದ ನಾಗಕೇಸರದ ರಜದ ರಂಗವಲಿ (Cpr. 7, 92 va.). see Śmd. 277; Cpr. 3, 16; 5, 77; 8, 51; Rśv. 13, 8. 26. 100; Rām. 3, 8, 69; J. 2, 46; 6, 34. — ಬಗೆಗಿಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. to cause one's thoughts to fail, to bewilder, to confuse (Abh. P. 16, 53). — ಬಗೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. thought to fail, to be bewildered (Cpr. 8, 7; Rśv. 13, 102 va). — ಬಗೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. one's aim to fail, to get disappointed, to begin to feel sad (Grj. 4, 69; V. 8. 44; Śśv. 3, 48). — ಬಗೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. = ಬಗೆಗಿಡಿಸು.— ಬಗೆಗೆಡು. -ಕೆಡು.= ಬಗೆಗಿಡು. (J. 19, 38). — ಬಗೆಗೆವರ್. -ಬರ್. to come to one's mind or notice, to become noticeable (ಬಗೆವುಗು Śmd. 3. Mḍb. Cm.). ಪನ್ದಳಿರ ತೋರಣಂ ತಳ್ತೊನ್ದಿದ ಕೆಂಗುಡಿಯ ಪುಡಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆ, ಚೆಲ್ವಿನ್ದೆಸೆವ ಮಂಗಲಾನಕದೊನ್ದು ರವಂ ಬಗೆಗೆವನ್ದುದನ್ದರಮನೆಯೊಳ್ (Śmd. 216). — ಬಗೆಗೆಳಸು. -ಎಳಸು. to act according to one's pleasure (J. 8, 22). — ಬಗೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to attract one's thought or attention; to be observed, to appear; to take notice of, to mind, to heed. see Bp. 38, 20; 41, 15; 43, 51; 53, 33; 55, 5. 11; 57, 57; 60, 17; Rśv. 13, 82. 84; Śśv. 1, 34; 5, 37; J. 11, 17. — ಬಗೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause one's attention to be attracted, etc. (Cpr. 7, 152; Rśv. 6, 113; J. 6, 44). — ಬಗೆದರ್. -ತರ್. to take to heart, to mind [ಪೊಟಿಲಂ ತೊಟಿಲ್ದು ನೋೞ್ಪಿ ಬಗೆದನ್ದು ರಾಜಮನ್ದಿರದಿಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು Pb. 4, 79 va.; Ap. 1, 34]; (Cpr. 1, 60; 4, 3; 8, 81; Abh. P. 14, 29). — ಬಗೆ ನೋ. to get mentally afflicted, to grieve (Śśv. 4, 136). — ಬಗೆ ಮರಳ್. the mind to turn round (towards an object, Cpr. 4, 64). [— ಬಗೆಯಾಣ್ಮ. -ಆಣ್ಮ. paramour. ಮನೆಯಾಣ್ಮನ ಕಣ್ಣೆಮೆಯೆ ಕಾಣ್ಡಪಟಮಾಗೆಯುಂ ಬಗೆಯಾಣ್ಮನ ಕಣ್ಣೆಮೆಯೆ ದೂದವಿಯಾಗೆಯುಂ ಬಗೆದೆಡೆಯನೆಯ್ದಿ Pb. 4, 81 va.]. — ಬಗೆಯೊಳೊಗೆ. -ಒಗೆ. to be born in the mind. ಬಗೆಯೊಳೊಗೆದವ, Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7). — ಬಗೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to think, to reflect (J. 2, 34; 3, 35). — ಬಗೆವನೆ. -ಮನೆ. the abode of thought, the mind (V. 23, 15). — ಬಗೆವುಗು. -ಪುಗು. to enter the mind, to be understood, to recommend itself (ಮನಮ್ಪುಗು Śmd. 3 Cm.; ಬಗೆಗೆ ಬರ್ Mḍb. Cm.). — ಬಗೆವೆಚ್ಚು. -ಪೆಚ್ಚು. to begin to cheer up (Grj. 4, 113). — ಬಗೆಹರಿ. (one's) thought or purpose to proceed without any impediment (My.).

ಬಗೆ bage. 3. = ಬಗಿ 3. a division, a portion, a part (see ಇಬ್ಬಗೆ, & T., M. s. ಬಗಿ 1). 2, a division or section, a kind, a sort, a variety; a class, a caste; a manner, a mode, a way (My.; Te., Tu., M. ವಗೆ; T. ವಗೈ; ವೃತ್ತಾನ್ತ, ಪ್ರಕಾರ Si. 423). see Rśv. 6, 11 va.; 13, 69; J. 1, 10; 3, 17; 6, 37; 28, 18. 57; Si. 21. 48. 70. 78. 90. 241. etc. — ಬಗೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see a way (J. 23, 6). — ಬಗೆ ಬಗೆ. rep. different or various or manifold kinds, etc. ಬಗೆ ಬಗೇ ಭಕ್ಷ ಬಯಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). see Si. 62. 180; B. 1, 5; 3, 81. [—ಬಗೆವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to suggest a way. ತನಯರನಿಟ್ಟು ಸನ್ತತಿಯೊಳಿನ್ತೆಮಗಂ ಬಗೆವೇೞದೇಕೆ ಪೋದನೊ Ap. 9, 76]. — ಬಗೆ ಹರಿ. the (proper) mode to

run, a way to be opened: to be settled, to be adjusted (My.). — ಬಗೆ ಹರಿಸು. to settle, to adjust (My.).

ಬಗೆ bage. Tbh. of ಬಕ. a heron, etc. ಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪ (ಶಿವಮಲ್ಲಿ, ಪಾಶುಪತ, ಬಕ, etc. Nr. *a*; see ಬಕಪುಷ್ಪ).

ಬಗೆಕಾಱ bage-kāṟa. a man who is mindful. see Śmd. s. ನೀಱ.

ಬಗೆಯಿಸು bageyisu. to cause to mind; to captivate the mind. [Tu. ಬಗೆವು]; (J. 29, 46).

ಬಗೆರಗೆ bagerage. 1. = ಬಗೆರಗೆ 1, etc. a temporary well, etc. (ಚುರಿ, ಚುಣ್ಣಿ, ಚೂತಕ Hlā.).

ಬಗೆರಗೆ bagerage. 2. = ಬಗೆರಗೆ 2, etc. (Rām. 5, 8, 69).

ಬಗ್ಗ bagga. = ಬಗ್ಗು 1. Tbh. of ವ್ಯಾಘ್ರ (Śmd. 345. 356). a tiger. — ಬಗ್ಗದೊವಲ್. -ತೊವಲ್. a tiger-skin (V. 14, 31 va.). — ಬಗ್ಗದೊವಲುಡಿಯ. -ಉಡಿಯ. Śiva (ಈಶ್ವರ Śm. 2; ಶಿವ Kk. 4, o. r. -ಉಡೆಯ). — ಬಗ್ಗಸಮ್ಮ. = ಬಗ್ಗದೊವಲ್. (Śśv. 3, 3).

ಬಗ್ಗಡ baggaḍa. sediment, settlings, dregs as of oil, the mud or mire in a well, cow-dung mixed with water (My.; Mhr. ವಗಳ, refuse, dregs; ವಂಗಳ, bad, foul, nasty).

ಬಗ್ಗಡಿಯ baggu₁-aḍiya. a babbler (Bp. 57, 29; T. ವಕ್ಕು, a sound, also that of barking; ವಗುಳಿ, a sound).

ಬಗ್ಗಡೆ baggaḍe. a kind of fish (Rśv. 5, 115; *cf.* T. ವಗುಲಿ, Mhr. ವಾಗಟೀ). [Tu. ಬಂಗುಡೆ].

ಬಗ್ಗಡೆಯತನ baggaḍeyatana. babble (Rām. 6, 44, 11).

ಬಗ್ಗಣೆ baggaṇe. (= ಬಗ್ಗು 1). (Śmd. 49). cooing, etc. (Śśv. 2, 45).

ಬಗ್ಗನೆ baggane. with the sound of (ಬಗ್ or) ಬಗ; flashingly (My.; Te. ಭಗ್ಗುನೆ). 2, quickly (My.).

ಬಗ್ಗರಿ baggari. the thorax (My.).

ಬಗ್ಗಿ baggi. a "buggy" (Si. 275; My.). [E.].

ಬಗ್ಗಿಸು baggisu. 1. to cry, to coo, to chirp, to chatter, to sing (ಜೆಂಕಿಸು Ct. I, 4). [ಬಟಿಲ್ದೆಳ ಮಾವು ಬನ್ದ ಮಾವನೆ ಮಱಿಗೊಣ್ಡು ಬಗ್ಗಿಸುವ ಕೋಗಿಲೆ Ap. 1, 65]. ಪಾಡೆಲೆ, ತುಮ್ಬಿ! ಬಗ್ಗಿಸೆಲೆ, ಕೋಗಿಲೆ! ತೀಡೆಲೆ, ಗನ್ಧವಾಹ! (Śmd. 153. 272). ಖಱಿಲೆ ನುಡಿದು, ಅಱಿಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ, ಘುಱಿಲನೆ ನಡೆ! ಎನ್ದು, ಜಡಿದು ಸಾರಥಿಯಂ (28). ಬಗ್ಗಿಪ ಕಲಕಣ್ಠಂ (Rśv. 2, 38). 2, to cry out, to vociferate (Abh. P. 12, 77; Grj. 6, 56 va.).

ಬಗ್ಗಿಸು baggisu. 2. = ಬೊಗ್ಗಿಸು. to bend (v. t.), etc. (My.).

***ಬಗ್ಗಿಸು baggisu. 3.** to threaten. ಒಸಗೆ ಮೇಣ್ ಮುನಿಗೆ ಮೇಣವರೆಲ್ಲರುಮನ್ತೆ ಬಗ್ಗಿಸುಗೆ Kr. 1, 135; Pb. 1, 8; Ap. 2, 43; Vr. 22, 8.

ಬಗ್ಗು baggu. 1. = ಬರ್ಗು. the crying, cooing, chirping, chattering or singing of birds (ಜಂಕಣೆ Ct. II, 22; ಬೆಜ್ಜಿ, ಜಡಿಪ, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ, ಚಪ್ಪರಣೆ Śm. 29. 30; ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ 84; Kk. 42, o. r. ಬರ್ಗು; ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ, ಚಪ್ಪರಣೆ Kk. 77; Te. ವಾಗು, to sound, ring, talk, chatter).

ಬಗ್ಗು baggu. 2. = (ಬಂಕು); ಬೊಗ್ಗು 1. to bend, to bow (v. i.; ಬಾಗು Śm. 84; My.); to become submissive (My.; Tu.; T. ವಣಂಗು, ವಳ್ಳೈ, M. ವಣಙ್ಙು, ವಱಙ್ಙು, ವಳೆ, to bend; *cf.* ಒಗ್ಗು 3, ಬಳ್ಕು 2). ನೆಗ್ಗಿದ್ದು ಬಗ್ಗೀತೇ? — ಬಗ್ಗಿದವನಿಗೆ ಒನ್ದು ಗುದ್ದು ಹೆಚ್ಚು (Prvs.). see Prv. s. ಮಣಗು.

ಬಗ್ಗು baggu. 1. = ಬಗ್ಗ. a tiger. ಬಗ್ಗನೆ ವ್ಯಾಘ್ರಂ (Bhn. 58).

ಬಗ್ಗು baggu. 2. Tbh. of ಭಾಗ್ಯ. good fortune. (Ct. II, 41).

ಬಗ್ಗೆ bagge. = ಬಗ್ಯೆ. q. v. (C.). ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕೂಡ ನಡೆಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ (B. 3, 24). ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಅದಱ ಬೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಡಿ (2, 33). ಕಲಿತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಗಿಡ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಠಗಳುಣ್ಟು (3, 1). ಇದಱ ಹೊರ್ತು ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಬಲ್ಲಿಯಾ? (3, 2). ಯಾವ ಕೋಡುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಗರ್ವ ಬನ್ದಿತ್ತೋ, ಆ ಕೋಡುಗಳೇ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮುಳುವು ಆದವು (3, 19). ಒಬ್ಬ ವರ್ತಕನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು (3, 72). ಮುನ್ದೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಱಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವಾದರೂ ಚಿನ್ತೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ (4, 119).

ಬಗ್ಯೆ bagye. (*i. e.* ಬಗೆಯ, fr. ಬಗೆ 2). = ಬಗ್ಗೆ. the very thought, intention, purpose or concern; with the thought or purpose; on account of, for; with regard to, concerning (C.). ಬಾವೀ ಬಱೀ ಪಶುಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯುವ ಬಗ್ಯೆ ಕಟ್ಟಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ನೀರುತೊಟ್ಟಿ (Si. 90). ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಬಗ್ಯೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್‌ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಾನ (238). ಗೂಳಿ ಬಸವನಾಗ ತಕ್ಕ ಬಗ್ಯೆ ತಕ್ಕ ಹೋರಿಗಱ (319).

ಬಂಕ baṅka. = ವಂಕ. N. (Bp. 9, 24; 49, 23). 2, a bend: a corner (Śśv. 1, 67; B. 4, 155). — ಬಂಕತನ್ದೆ. N. see ಮೊರಟದ-. — ಬಂಕನಾಥನ ಬಂಕಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 24). — ಬಂಕಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 47, 35; 49, 24). — ಬಂಕಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 39).

ಬಂಕಾ baṅkā. (= ವಂಕಾ or ವಂಕ). — ಬಂಕಾಪುರ. N. of a place. ಬಂಕಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಡೊಂಕು ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ಬಂಕಿ baṅki. = ಬೊಂಕಿ, (ವಂಕಿ). — ಬಂಕಿದೇವ. N. (Bp. 9, 23. 38; see ಮೊರಟದ-).

ಬಂಕು baṅku. (= ಒಗ್ಗು 3, ಬಗ್ಗು 2). to be crooked, to bend (ಕೌಟಿಲ್ಯ Śmd. Dh.; Te. ಒಂಗು, ವಂಗು; *cf.* Sk. ವಂಕ್, to be crooked).

ಬಂಕುಡಿ baṅkuḍi. = ವಂಕುಡಿ. (V. 42, 21va.).

ಬಂಕೆ baṅke. = ಬೊಂಕ, ಬೊಂಕೆ. gum, glue, resin (My.; Te.; ನಿರ್ಯಾಸ Si. 487; M. ವಱುಪ್ಪು, slipperiness; glue, mucus; T., M. ವಱುಕ್ಕು, to slip, slide; see ಬಕ್ಕೆ; ಬಮ್ಬು; ಬೂರಗಬಂಕೆ).

ಬಂಗ baṅga. Tbh. of ಭಂಗ. breaking, etc. (My.). ಬಂಗ ಪಡಿಸುವವನ ಹತ್ತರ ಬಂಗಾರದಾಸೆಯೇ? (Prv.). see Prvs. s. ಬಣ್ಡ 5, ಬಣ್ಡಾರ.

ಬಂಗಡ baṅgaḍa. — ಬಂಗಡಬಳ್ಳಿ. the creeper Ipomaea biloba Forsk. (St. & Pl.).

ಬಂಗಡ್ಡ baṅ-kaḍḍa. = ಬಣ್ಗಡ್ಡ. the grass ಮರಹಾನ್ನಿ when dry (Z.).

ಬಂಗರಳಿ baṅgaraḷi. N. of a plant (ಹೀಲ Mr. 119).

ಬಂಗಲೆ baṅgale. a bungalow (My.; Mhr., H. ಬಂಗಲಾ).

ಬಂಗಾರ baṅgāra. = ಭಂಗಾರ, ವಂಗಾರ. gold. Tbh. of ಭೃಂಗಾರ. gold (C.; Te.; T. ಪಂಗಾರು, ವಂಗಾರ). ಅಂಗರಕ್ಕೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಬಂಗಾರವು ಯಾಕೆ? — ಬಂಗಾರದ ಕತ್ತಿಯಾದರೆ ರಕ್ತ ಬಾರದೇ? — ಬಂಗಾ

ರದ ಸೂಜಿಯೊನ್ನ, ಹಿಂಗದೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? — ಬಂಗಾರ ವಿದ್ದರೆ ಶೃಂಗಾರ. — ಬಂಗಾರವೊನ್ನು, ಒಡವೆ ಹಲವು. — ಪುತ್ತಳಿಗಿನ್ನ ಮೇಲು ಬಂಗಾರವಿಲ್ಲ, ಮುಕ್ಕಳಿಗಿನ್ನ ಮೇಲು ತೊಡವು ಇಲ್ಲ (Prvs.). see B. 1, 18. 19; Prv. s. ಬಂಗ. — ಬಂಗಾರಕಡ್ಡಿ ಬತ್ತ. a kind of very good paddy (My.). — ಬಂಗಾರಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (My.). — ಬಂಗಾರ ಕಾಯಿಮರ. the Arnotto tree, Bixa orellana Lin. (St. & Pl.). — ಬಂಗಾರದ ನೀರು. the cover of gold on a chemically plated thing (My.). — ಬಂಗಾರದ ಮುಲಾಮು. gold laid on the surface of a thing, gilt (My.). — ಬಂಗಾರದವಳು. -ಅವಳು. a king's concubine (ರಾಜನ ಉಪಪತ್ನಿ My.). — ಬಂಗಾರದ ಸ್ತ್ರೀ. = ಬಂಗಾರದ ವಳು. (My.; ಭೋಗಿನಿ Si. 183). — ಬಂಗಾರವರಕು. = ಬಂಗಾರದ ನೀರು (My.).

ಬಂಗಾಳ bangāla. N. of the country Bengal (Bp. 16, 18). ಅಂಗಾಲಿಗೆ ತ್ರಾಣವಿದ್ದರೆ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬಹುದು. — ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಗವುಡ ಬಂಗಾಳಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಬಂಗಾಳಿ bangāli. relating to Bengal. 2, = ಬಂಗಾಳಿತನ. (My.; see Prv. s. ಬಂಗಾಳ). — ಬಂಗಾಳಿದುಡ್ಡು. an ancient copper coin equal to four cash (My.). — ಬಂಗಾಳಿಮರ. the Portia tree, Thespesia populnea Corr. (St. & Pl.; Z.).

ಬಂಗಾಳಿತನ bangālitana. trickery (My.).

ಬಂಗಾಳಿವಿದ್ಯೆ bangāli-vidye. jugglery; trickery (My.).

ಬಂಗಿ bangi. 1. Tbh. of ಭಂಗಿ, q. v. appearance, semblance: likeness, similarity (ಪಾಂಗು, ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 101; ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಂಗು, ಪಾಸಟಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55). — ಬಂಗಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get the appearance of, to resemble. ಬಂಗಿವೆತ್ತು, ಕನ್ನು ರಾಜನ ಮನ್ತ್ರಶಾಲೆಯುಂ ಶೈತ್ಯದ ನೃತ್ಯಭವನಮುಂ ಕಪ್ಪಿನ ಕಾರಾಗಾರಮುಂ ಚಳ್ವಿನ ಕುಲಗೃಹಮುಮಿರ್ಪನ್ತಿರ್ದ ವಸನ್ತಗೃಹಂ (Cpr. 7, 92 va.).

ಬಂಗಿ bangi. 2. Tbh. of ಭಂಗ. hemp (ವಿಜಯ Mr. 116; C. Bp. 47, 45; My.; Mhr. ಭಾಂಗ); a potion prepared from it (My.). 2, a person addicted to the use of smoking, eating or drinking hemp: a crazy person, a crack (My.; Mhr. ಭಂಗೀ). ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟ ಮಗ ಬಂಗೀ ನಟ್ಟ. — ಅಂಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಬಂಗಿ ಸೇದಿ, ಮಂಗನಾದ. — ಬಂಗಿ ಕುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಹಂಗು ಯಾರದು? — ಬಂಗಿ ಮುಕ್ಕುವವನಿಗೆ ಅಂಗಿಯಾದರೂ ಉಱುಯದು. — ಬಂಗಿ ಸುಟ್ಟರೂ ಹಂಗು ಸುಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಕಾಟನಾಯಕ. — ಬಂಗಿದಾಸಯ್ಯ. a crazy devotee (My.). — ಬಂಗಿಸೊಪ್ಪು. hemp leaves (My.).

ಬಂಗಿ bangi. 3. = ಬಾಂಗಿ. parcel, q. v. (My.; Te.).

ಬಂಗು bangu. a disease of the skin at which it uses to get black, red and white spots (My.; T. ವಂಗು, black spots in the face; Mhr. ವಾಂಗ, a purple or dark discoloration of the skin, a mole; M. ವಕ್ಕು, ವಙ್ಙು, to be singed).

ಬಚಕಾನಿ baca-kāni. = ಬಚ್ಚಕಾನೆ, q. v. a cloth for boys. (My.; B. 3, 103).

ಬಚನಾಗ bacanāga. poison-root, the root of Gloriosa superba (Mhr., H.; ವತ್ಸನಾಭ G.).

ಬಚಾರಿ bacāri. — ಬಚಾರಿಮರ. the tree Albizzia odoratissima Benth. (St. & Pl.).

ಬಚಾವು bacāvu. protection; deliverance, escape, getting safely through (My.; Br.; Mhr., H.).

ಬಚ್ಚ bacca. 1. (= ಒಚ್ಚಯ, etc.). that which is bad (ಕೆಟ್ಟುದು Ct. II, 54). = ಬಚ್ಚನಾಲಿಗೆ. a bad tongue, a tongue that speaks lies (J. 6, 31).

ಬಚ್ಚ bacca. 2. = ಪಚೆ, q. v. greenness, etc. — ಬಚ್ಚಂಗಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ. -ಂ-ಕಾಯಿ-. the water-melon, Cucumis vulgaris Schrad. (St. & Pl.). [Tu. ಬಚ್ಚಂಕಾಯಿ].

ಬಚ್ಚ bacca. 3. a small, flat, circular stone (My.). see ಕುದುರೆ-. [— ಬಚ್ಚಬಱು. simple, mere. ಎನ್ನ ಬಚ್ಚಬಱುಯ ಬಸವನೆನಿಸಯ್ಯಾ Bv. 818].

ಬಚ್ಚ bacca. 1. Tbh. of ವತ್ಸ. a young one; a boy (My.; Mhr., H. ಬಚ್ಚಾ, ಬಚ್ಚಾ); a calf, etc. — ಬಚ್ಚಬರಿ. -ಹರಿ. to become a calf, to behave like a calf (Abhā. 2, 84).

*__ಬಚ್ಚ bacca. 2.__ Tbh. of ವೈಶ್ಯ. a merchant. ಧನದ ಭವನಮೆಸಿಪ ಸಿರಿಯ ಬಚ್ಚರಾಪಣಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58; Vr. 123, 4.

ಬಚ್ಚಕಾನೆ bacca-kāne. = ಬಚಕಾನಿ. a cloth for boys (My.; Br.).

ಬಚ್ಚಣೆ baccaṇe. 1. = ಬಚ್ಚಳೆ 1, q. v. a cow fond of her calf.

ಬಚ್ಚಣೆ baccaṇe. 2. (= ಬಾಸಣೆ). a cover (Grj. 6, 56 va.). [ಬೆಚ್ಚಿಸುವುವೆ ನಿಮ್ಮ ಬಚ್ಚಣೆಯ ರೂಹುಗಳು? Bv. 560].

ಬಚ್ಚರ baccara. = ಬಜ್ಜರ. thunderbolt. (ಕುಲಿಶ Ct. I, 21).

ಬಚ್ಚರಣೆ baccaraṇe. the business of cutting and polishing diamonds (?). — ಬಚ್ಚರಣೆಗಾಱ. (Rām. 5, 8, 51).

ಬಚ್ಚರೆ baccare. heaven (ಬದಿಗಿಲ, ಸಗ್ಗ, ಅಮರಲೋಕ Kk. 10a).

ಬಚ್ಚಲ್ baccal. ಬಚ್ಚಲು. a drain or little kennel from a bathing room through the wall (ಕೆಸಱುಗೆ Ss.); the bathing room itself (My.; Si. 82. 94; cf. ಬಸಿ 1; ಪಚ್ಚಳ 2). ಬಚ್ಚಲ ನೀರಿನ ಕುಣಿಯೊಳಗೆ ಬಹುದಿನಸ ಕೊಳೆತು ದುರ್ಗನ್ಧವಾದ ನೀರು (B. 4, 185). ದುರ್ಜನರ ಕೂಡ ಒಡನಾಟ ಬಚ್ಚಲ ರೊಜ್ಜಿನನ್ತಿಹುದು (Sp.). see Prv. s. ಬಱು 4; Abhā. 2, 84. — ಬಚ್ಚಲುಕುಣಿ. the pit outside a bathing room into which water drains off (My.). — ಬಚ್ಚಲುಕೋಣೆ. a bathing room (My.). — ಬಚ್ಚಲುಗಜ್ಜು. the filthy water in the drain-pit (My.). — ಬಚ್ಚಲುಗಂಡಿ. the kennel for the egress of water (My.). — ಬಚ್ಚಲುನೀರು. = ಬಚ್ಚಲುಗಜ್ಜು. (My.). — ಬಚ್ಚಲುಬಾಯಿ. the opening of a drain (My.). — ಬಚ್ಚಲುಮನೆ. = ಬಚ್ಚಲುಕೋಣೆ. (My.). — ಬಚ್ಚಲುವೊಲೆ. -ಒಲೆ. the fire-place in a bathing room for heating water (My.). — ಬಚ್ಚಲುಹುಣಿಸೆ. a kind of sorrel (ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಚುಕ್ರ, ಅಮ್ಲವೇತಸ, ಶತವೇಧಿ Si. 157).

ಬಚ್ಚಲಿ baccali. = ಬಚ್ಚಲೆ. (Te.). see ಬಳ್ಳಿ-.

ಬಚ್ಚಲೆ baccale. = ಬಚ್ಚಲಿ, (ಬಸಲೆ). spinage. see ಕಾವು ಬಚ್ಚಲೆ, and T. s. ಪಲ್ಯ. — ಬಚ್ಚಲೆಬಳ್ಳಿ. a small diffuse annual plant, Portulaca quadrifida Lin. (St. & Pl.).

ಬಚ್ಚಳೆ baccaḷe. 1. = ಬಚ್ಚಣೆ 1. Tbh. of ವತ್ಸಲೆ. a cow fond of her calf. (Śmd. 348, o. r. ಬಚ್ಚಣೆ).

ಬಚ್ಚಳೆ baccaḷe. 2. (= ಬತ್ತಳಿಕೆ). quiver. (J. 13, 18).

ಬಚ್ಚಾಲು baccālu. = ಬಚ್ಚಾಲಿ. bad character, bad conduct (S. ಬದ, C.; Br.).

ಬಚ್ಚಿಸು baccisu. Tbh. of ಭಕ್ಷಿಸು. to eat. (G.).

ಬಚ್ಚು baccu. 1. = ಬಯ್ಚು. to deposit; to put aside, to conceal, to hide, to cover (T. ಪದಿ, ಪದುಕ್ಕು, M. ಪದುಕ್ಕು, v. a., to conceal = ಪುದೈ, ಪುದೆ, see ಪುದಿ 1; T. ಪದುಂಗು, M. ಪದುಙ್ಙು, to sneak unseen). see ಕಣ್ಣಚ್ಚು. — ನಾವು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಬಚ್ಚುವದು ನಿಮ್ಮಿನ್ದಾಗುವದೋ? (B. 3, 2). ಜನರು ಸತ್ಯಪಕ್ಷವನ್ನು ಬಚ್ಚುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಾ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಅದು ಒಮ್ಮೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಹೊಱಬಿದ್ದೀತು (5, 170). — ಬಚ್ಚಿಡು. -ಇಡು. = ಬಚ್ಚು, ಬಯ್ಚಿಡು. to deposit, etc. (ಬಯ್ Ss.; My.). ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು ಇದ್ದದನ್ನು ಮರಳಿ ಕೊಡುವಿಕೆ (ಪ್ರತಿ

ದಾನ Si. 325). ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡ್ಡದ್ದನ್ನು ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವಿಕೆ (ನಿರ್ಯಾತನ 437). ಬಚ್ಚಿಡಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಗೂಢ, ಗುಪ್ತ 377). ಬಚ್ಚಿಡ ತಕ್ಕುದು (ಗುಹ್ಯ 445). ಹೊತ್ತು ಮುಚುಗಲು ಬಾಡಿ ಬಚ್ಚಿಡುವದೆಲ್ಲ (an umbrella or parasol, Beḍagucaupaḍi). ಗಣ್ಡುಕರಡಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಱಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆನ್ದು, ಹೆಣ್ಣು ಕರಡಿಗಳು ಮಱಿಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುತ್ತವೆ (B. 5, 260). — ಬಚ್ಚಿಡುವಿಕೆ. -ಇಡುವಿಕೆ. depositing, etc. (ಉಪನಿಧಿ, ನ್ಯಾಸ Si. 325; ನಿಹ್ನವ 458). — ಬಚ್ಚಿಪೋಗು. -ಪೋಗು. to hide oneself (J. 21, 34).

ಬಚ್ಚು baccu. 2. = ಬತ್ತು 1. to grow lean, to become dry, etc. [Tu.]. ನೆಚ್ಚಿದ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ಬಚ್ಚಿದ ಕುದುರೆ (Prv.).

ಬಚ್ಚೆ bacce. = ಪಚೆ. unripen, etc. *cf.* ಬಿಚ್ಚಿ. — ಬಚ್ಚೆವೆಣ್. = ಪಚೆವೆಣ್, q. v.

ಬಜ baja. (= ಬಜೆ?). an aromatic water plant. see ಕಾಡ-.

ಬಜನ್ತರಿ bajantari. a wind musical instrument (My.; Mhr. ವಾಜನ್ತ್ರ). 2, a performer upon the bajantari (My.; Mhr. ವಾಜನ್ತ್ರೀ).

ಬಜನ್ತ್ರಿ bajantri. = ಬಜನ್ತರಿ. (My.; ವಾದಿತ್ರ Cb.).

ಬಜಾಯಿಸು bajāyisu. to beat, to play a musical instrument (My.; Mhr. ಬಜಾವಿಣೇಂ). 2, to achieve, to execute, as a decree (My.; B. 5, 269; Mhr. ಬಜಾವಿಣೇಂ).

ಬಜಾರ bajāra. = ಬಜಾರು, ಬಾಜಾರ, ಬಾಜಾರು. a market; the business of a market (My.; ಆಪಣ, ಪೇಟೆ, ಸನ್ತೆ, ಹಟ್ಟ G.; Mhr., H. ವಾಜಾರ).

ಬಜಾರಿ bajāri. = ಬಾಜಾರಿ. relating to a market; low, disreputable (Mhr. ವಾಜಾರೀ); a low, disreputable woman, a jade, a scold (My.; Te.; T. ಪಜಾರಿ).

ಬಜಾರು bajāru. = ಬಜಾರ, etc. (My.; M. ಬಜಾರ್).

ಬಜಾವಣೆ bajāvaṇe. play (of a musical instrument), musical performance (or skill, Rsv. 10, 32). [ತಾಳಮಾನ ಸರಿಸವನಱಿಯೆ, ಓಜೆ ಬಜಾವಣೆಯ ಲೆಕ್ಕವನಱಿಯೆ Bv. 493].

ಬಜಿ baji. = ಬಜೆ. (ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ, ಗೋಲೋಮಿ G.).

ಬಜೆ baje. Tbh. of ವಚೆ. an aromatic water-plant. (Śmd. 338; ವಚೆ, ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ, etc. Nr.; ವಜೆ, ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ Mr. 136; ವಚೆ, etc., ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ, ಕವಣದ ಕಡ್ಡಿ Si. 146; My.). [Tu.]. see ಅತಿ-, ಬಿಳಿಯ ಬಜೆ. — ಬಜೇ ಬೆಣ್ಣೆ. a compound of baje and butter used as a medicine for a new-born infant (My.).

ಬಜ್ಜರ bajjara. = ಬಚ್ಚರ. Tbh. of ವಜ್ರ. diamond, etc. (Ct. II, 87; Śm. 68; Kk. 48, o. r. ಬಜ್ಜಿರ; My.; T. ವಚ್ಚಿರ, ವಯಿರ). see ಒಪ್ಪುವಜ್ಜರ. — ಬಜ್ಜರಗಪ್ಪು. -ಕಪ್ಪು. a pillar of diamonds (Rsv. 8, 2). — ಬಜ್ಜರಗವಿ. a cave made of diamonds (Ssv. 3, 30). — ಬಜ್ಜರಗೊತ್ತಳ. -ಕೊತ್ತಳ. a bastion of diamonds (Ssv. 1, 54). — ಬಜ್ಜರದಾರವನ್ದ. a door-frame of diamonds (V. 5, 2).

ಬಜ್ಜರಕ್ಕೆ bajjarakke. (= ಬಗರಗೆ 1, etc.). a hole dug for water in the dry bed of a river or stream (ಬಗರಗೆ, ಒಱನ್ತೆ Kk. 56, o. r. ವಜ್ಜರಕ್ಕೆ; *cf.* ಬಸಿ 1?).

ಬಜ್ಜಿ bajji. (Tbh. of ಭ್ರಜ್ಜ್). a caṭni made of roasted brinjals, chillis, etc. that are crushed with the fingers and mixed with curds, etc. (My.). ಬಜ್ಜಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಮೊಸರು? (Prv.). see Prv. s. ಬದನೆ. 2, a bruised state, a bruise. ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲಾ ಬಜ್ಜಿ ಬಜ್ಜಿ ಆಯಿತು (My.). — ಬಜ್ಜಿಬದನೆ. a large round brinjal, especially used for bajji (My.). — ಬಜ್ಜಿ ಮಾಡು. to bruise, as the body by blows (My.). — ಬಜ್ಜಿಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ. a large kind of chilli used for bajji (My.).

17*

ಬಜ್ಜಿರ bajjira. Tbh. of ವಜ್ರ (see Kk. s. ಬಜ್ಜರ). diamond, etc. 2, a warrior armed with a discus (ವಜ್ರದಂಕವೀರ Kk. 11*a*).

ಬಜ್ಜೆ bajje. (= ಬಂಜೆ 2). — ಬಜ್ಜೆಗೂಣ್ಣಣಿ. -ಕೂಣ್ಣಣಿ. a crafty procuress (Cpr. 2, 60 va.).

ಬಂಚ bañca. Tbh. of ವಂಶ (Śmd. 348; Ct. I, 18; Kk. 58; Śm. 64; Cpr. 7, 97).

ಬಂಚನೆ bañcane. Tbh. of ವಂಚನೆ. the act of cheating. (Śmd. 342).

ಬಂಚರ bañcara. a pandore or bandore, a kind of guitar (Rśv. 5, 19 va.; Śsv. 2, 42 va.; ವೀಣೆ, ತಮ್ಬೂರಿ G.).

ಬಂಚಿಸು bañcisu. Tbh. of ವಂಚಿಸು. to cheat. [ಒತ್ತುವ ನೀರ್ ಮೊಗಮಂ ಪಳಂಚಿ ಬಂಚಿಸಲಿನಿಸಾನುಮಂ ಮುಱುಗಿದಾಗಡೆ Pb. 5, 64; Ap. 2, 14 va.]; (Abh. P. 7, 59).

ಬಂಜರ bañjara. = ಬಂಜರು. (My.).

ಬಂಜರು bañjaru. waste land (My.; Br.; H.). see ಅನಾದಿ-. — ಬಂಜರುಜಮೀನು. = ಬಂಜರುಭೂಮಿ. (My.). — ಬಂಜರುದಿಣ್ಣೆ. a waste hillock (Si. 100). — ಬಂಜರು ಬೀೞು. to become waste (My.). — ಬಂಜರುಭೂಮಿ. waste or fallow-land (My.).

***ಬಂಜಿಸು bañjisu.** to cross. ನೆತ್ತರ ತೊಱೆಗಳಂ ಬಂಜಿಸಿಯುಂ Pb. 13, 53 va. (*cf.* ಮಂಜಿ, M. ವಂಚಿ).

ಬಂಜೆ bañje. 1. Tbh. of ವನ್ಧ್ಯೆ (Śmd. 344) or ಬನ್ಧ್ಯೆ. a barren or childless woman (My.; Te.; Mhr. ವಾಂಝು); a woman who has no menstrual courses (ಪಚೆವೆಣ್ Śm. 73). 2, a barren cow (ವಶೆ, ವನ್ಧ್ಯೆ Hlā.; ವಶೆ Mr. 181; ವಶೆ, ವನ್ಧ್ಯೆ, ಬಂಜೆಯಾದ ಆಕಳು Si. 321; Te.). 3, unproductiveness, barrenness, sterility, vainness (My.; Mhr. ವಾಂಝಾ, barren). ಬಂಜೆ ಹೋದಲ್ಲೇ ಸಂಜೆ (Prv.). see Prv. s. ನಂಜು 2. — ಬಂಜೆಮರ. a barren tree, a tree without fruit (ವನ್ಧ್ಯ, ಅಫಲ Nr.; ಅವಕೇಶಿ Mr. 103; ವನ್ಧ್ಯ, ಅವಕೇಶಿ Si. 120). ಬಂಜೆಮರನು (ಅವಕೇಶಿ Hlā.). — ಬಂಜೆ ಮಾಡು. to waste (v. t., Abh. P. 9, 165). — ಬಂಜೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become barren (My.). 2, to become unproductive, fruitless or vain (J. 4, 3; 29, 37; My.). — ಬಂಜೆವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to waste (v. t., Cpr. 2, 47). 2, to allay, to cool, as passion (5, 49). — ಬಂಜೆ ಹಸು. a barren cow (ವಶೆ, ವನ್ಧ್ಯೆ Si. 460).

ಬಂಜೆ bañje. 2. (= ಬಜ್ಜೆ). Tbh. of ವಿದ್ಯೆ (Ct. I, 63, o. r. ಬಂಜ; Grj. 4, 120 va.).

ಬಂಜೆತನ bañjetana. barrenness (J. 28, 59).

ಬಟ baṭa. 1. = ಬಣ್ಟ?. Tbh. of ಭಟ. a brave warrior (My.). 2, = ಬಟ್ಟ 2. — ಬಟಮಾನ್ಯ. free land granted by a ruler to a learned Brāhmaṇa (My.).

ಬಟ baṭa. 2. = ಬಟ್ಟ 1. round. — ಬಟಗಡ್ಲೆ. -ಕಡ್ಲೆ. = ಬಟ್ಟಗಡಲೆ. (ಕಲಾಯ, ರೇಣುಕ, ಸತೀನಕ, ಹರೇಣು G.).

ಬಟತನ baṭatana. bravery, prowess, valour. ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬಟತನವೇ? (Prv.).

ಬಟವಾಡೆ baṭavāḍe. distributing of wages (My.; Mhr., H. ಬಟವಡಾ).

ಬಟವೆ baṭave. a draw-purse (Mhr. ಬಟವಾ; T. ವಟ್ಟುವ; Te. ವಟ್ರ). ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಹಾಕುವ ಬಟವೆ (G. 159. 566).

ಬಟಾ baṭā. = ಬಟ್ಟ, etc. — ಬಟಾಬಯ್ಲು. = ಬಟ್ಟಬಯಲ್. (My.).

ಬಟಾಟಿ baṭāṭi. a potato (B. 5, 203).

ಬಟಾಣಿ baṭāṇi. the common pea, Pisum sativum Lin. (My.; Mhr., H. ವಾಟಾಣಾ).

ಬಟಾಯಿ batāyi. tax paid in kind to the proprietor of the land (My.; Mhr. ಬಟಾಈ).

ಬಟು batu. = ಬಟುವು, etc. (My.; ವೃತ್ತ, ದುಣ್ಡಗೆ G.).

ಬಟುವು batuvu. (fr. ವೃತ್ತ). = ಬಟು, ಬಟುಹು, (ಬಟ್ಟ 1, etc.). roundness; a circle; regularity in form, beauty (My.; Te.; ವೃತ್ತ Nn. 112; Mr. 529, o. r. ಬಟುಹು; ಉರಟು, ದುಣ್ಡಗೆ G.). ಬಟುವಿನಲ್ಲಿ (Nn. 112). ಚೆಕ್ಕಿನ ಕಣ್ಣೊಳಗಿನ ಗೊಮ್ಬೆಗಳು ಹಗಲು ಸಣ್ಣ ಗೆರೆಗಳನ್ತೆ, ಇರುಳು ದೊಡ್ಡವಾಗಿ ಬಟುವಾಗಿ ತೋಱುತ್ತವೆ (B. 3, 31).

ಬಟುಹು batuhu. = ಬಟುವು, q. v. (ಚಕ್ರ, ವೃತ್ತ Nn. 49, o. r. ಬಟ್ಟಿತ್ತು; ಹರಿಣಿ, ವೃತ್ತ 95, o. r. ವೃತ್ತಭೇದ; ವರ್ತುಲ, ವೃತ್ತ, ನಿಸ್ತಲ Mr. 447).

ಬಟ್ಟ baṭṭa. = ಬಕ್ಕ, ಬಕ್ಕಟೆ, ಬಟಾ, ಬಟ್ಟು. bareness; voidness. — ಬಟ್ಟತಲೆ. a bald head (My., also ಬಟ್ಟದಲೆ). ಬಟ್ಟತಲೆಯವನು (ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, ಖಲತಿ Si. 414). ಬಟ್ಟತಲೆಯವನಾದರೆ ಹೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? (Prv.). — ಬಟ್ಟಬಯಲ್. -ಲು. = ಬಕ್ಕಮ್ಬಯಲ್, q. v. (My.; Te.; Bp. 51, 48; Abhā. 2, 6; J. 7, 48). ಕೊಟ್ಟಾತ ಬಱಡಾದ, ಬಿಟ್ಟಾತ ಹಯನಾದ, ಕೊಟ್ಟವಳ ಪಡವೆನೆನುವಾತ ತಾ ಮೊದಲೆ ಬಟ್ಟಬಯಲಾದ (Sp.).

ಬಟ್ಟ baṭṭa. 1. (fr. ಬಟ್ಟಿತ್ತು Śmd. 212). = ಬಟ 2, ಬಟ್ಟು 1, ಬೊಟ್ಟು 2 q. v., ವಟ್ಟ. Tbh. of ವೃತ್ತ. that is round, circular, spherical or globular; a circle, a disk (T., M. ವಟ್ಟ, ವಟ್ಟು); that is well proportioned, regular or beautiful; that is uniform, as colour; round, etc. ನೇಸಱ ಬಟ್ಟ (ಪೊಱು Ct. I, 35). 2, a mark on the forehead in the form of a circlet. — ಬಟ್ಟಕುದುರೆ. a one-colored (chestnut) horse (My.). — ಬಟ್ಟಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. peas, the round pea, Pisum arvense Shakesp., etc. (ಕಲಾಯ, ಸತೀಲಕ, ಹರೇಣು, ಖಣ್ಡಿಕ, etc. Nr., Hlā.; Si. 304; My.; see ಸಣ್ಣ-). — ಬಟ್ಟಗಡ್ಲೆ. -ಕಡ್ಲೆ. = ಬಟ್ಟಗಡಲೆ. (B. 4, 32; My.). — ಬಟ್ಟಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a round ear (B. 4, 210). — ಬಟ್ಟಗೆಯ್ದು. -ಕೆಯ್ದು. a circular weapon: the discus (Ct. II, 77). [— ಬಟ್ಟಗೊಡೆ. -ಕೊಡೆ. a round umbrella. ಬಟ್ಟಗೊಡೆ ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಿಯನಟ್ಟುಮ್ಬುರಿಗೊಳೆ Pb. 6, 9]. — ಬಟ್ಟಜವ್ವನ. beautiful youth (Rsv. 1, 135 va.). — ಬಟ್ಟದಲೆ. -ತಲೆ. a round head (B. 5, 30; My.). — ಬಟ್ಟದೆನೆ. -ತೆನೆ. a round top of a rampart (Grj. 2, 79). — ಬಟ್ಟದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. (Śmd. 212). a round thigh (J. 28, 18). ಬಟ್ಟದೊಡೆಯಂ (Śmd. 220). a man with round, well formed thighs. — ಬಟ್ಟಬಲ್ಮೊಲೆ. a round, stout female breast (J. 8, 19; 26, 11; 30, 2). — ಬಟ್ಟಬಾಣ. the fine asura called Bāṇa (Bp. 38, 39). — ಬಟ್ಟಮೀನು. a species of fish (ರಾಜೀವ Nr.). — ಬಟ್ಟಮುತ್ತು. a round pearl (Rsv. 12, 56 va.). — ಬಟ್ಟಮೊಗ. a round, handsome face (Rsv. 4, 14 va.; J. 8, 17; 16, 3). ಬಟ್ಟಮೊಗ ಬಟ್ಟಲು ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಬಟ್ಟಮೊಲೆ. a round female breast (Cpr. 8, 4 va.; Rāghc. 17, 66; V. 4, 18; J. 31, 6). — ಬಟ್ಟವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. the full moon (Rsv. 4, 14 va.).

ಬಟ್ಟ baṭṭa. 2. = ಬಟ 1 No. 2. Tbh. of ಭಟ್ಟ. a learned Brāhmaṇa (My.). 2, a pūjāri (My.). 3, a praiser, a panegyrist, an encomiast, a bard (My.; Mhr., H. ಭಾಟ). 4, = ಬಣ್ಣ 1, a cook (Mg.). ಬಟ್ಟ ಕೆಟ್ಟ ಕೂಟ ತಿನ್ದು, ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಟ್ಟ. — ಬಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಕೊಣ್ಡರೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಲಾಱ. — ಬಟ್ಟನಿಗೆ ಮನ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ದೊಡ್ಡದು. — ಬಟ್ಟರಿಗೆ ಮನ್ತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ, ಉಗುಳು ಬಹಳ. — ಬಟ್ಟರೇ, ತುಪ್ಪವಲ್ಲ, ರಕ್ತ! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಬಟ್ಟರೇ, ಯಾವಾಗ ಬನ್ದಿರಿ? ಅನ್ದರೆ ಉಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ ಅನ್ದ. — ಬಟ್ಟರೇ, ಕ್ಷೇಮವೋ? ಅನ್ದರೆ ಎರಡು ದುಡ್ಡು ಇಂಗಿ! ಅನ್ದ. — ಪಟ್ಟೀ ಪೀಳ್ಯವಾದರೆ ಬಟ್ಟರಿಗಾಗದೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಚೆಟ್ಟಿ 1; ಕುಣ್ಡೆ-. — ಬಟ್ಟಮಾನ್ಯ. = ಬಟಮಾನ್ಯ. (My.).

ಬಟ್ಟ baṭṭa. 3. Tbh. of ಭ್ರಷ್ಟ. depraved. see ತಾಣಬಟ್ಟ.

***ಬಟ್ಟಗುತ್ತತನ baṭṭagutta-tana.** secret commission of a sin. ಕಾಯವ ದಣ್ಡಿಸಿ, ಆತ್ಮನಿಗ್ರಹವಮಾಡಿ, ಬಟ್ಟಗುತ್ತತನವ ಹಣ್ಣಿ, ತಗೆಹಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಬೇಡಿಕೊಮ್ಬ ತಪ ತಾನೇಕೆ? Cv. 683.

ಬಟ್ಟಗೆ baṭṭage. roundness, (round, fat). (My.). ಬಟ್ಟಗೆಯಿದ್ದ (ಸೊನ್ನಲಿಗೆ G.). ಚೆಕ್ಕಿನ ತಲೆ ಬಟ್ಟಗೆ (B. 3, 30). ಕರಡಿಯ ಕಿವಿಗಳು ಬಟ್ಟಗೆ (3, 108). ಆನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಬಟ್ಟಗಾಗಿರುತ್ತವೆ (5, 238). ತುಟ್ಟಿಯಾದಾಗ (ಮಾಱು) ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಟ್ಟಗಾದ (Prv.).

ಬಟ್ಟಂಗಿ baṭṭaṅgi. = ಬಟ್ಟ 2, No. 3. — ಬಟ್ಟಂಗಿಯವ. -ಅವ. (ವನ್ದಿ, ಅರಸನನ್ನು ಕೊಣ್ಡಾಡುವ ಜನ G.).

ಬಟ್ಟನೆ baṭṭane. in a turning-round manner: whirlingly (ತಿಱ್ಱನೆ, ತಿಟ್ಟನೆ, ಭ್ರಮಾರ್ಥ Śmd. 392, o. r. ಬಿಟ್ಟನೆ, ತಿಟ್ಟನೆ, ತಿಱ್ಱನೆ, ನಿಟ್ಟನೆ, ಸುಱಿದು ಬಪ್ಪ ತೆಱಂ Ct. I, 15). — ಬಟ್ಟನೆವರ್. -ಬರ್. to turn or whirl round (ಸುಱು Śmd. I). [ಪೊನ್ನ ರಾಶಿಯಂ ಬಟ್ಟನೆ ಬನ್ದು ಕಾಯೆ ಯಮುನನ್ದನನೇಂ ತೊದಲಿಲ್ಲದಿತ್ತನೋ Pb. 6, 39].

ಬಟ್ಟನ್ನ baṭṭa 1 -anna 1. round, circular (My.). ಗಡಿಯಾರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಬಟ್ಟನ್ನ ತಗಡು ಕೂಡ್ರಿಸಿ (B. 3, 86).

ಬಟ್ಟಲ್ baṭṭal. ಬಟ್ಟಲು. = ಬಟ್ಟಲ, ಬಟ್ಲ, ಬಟ್ಟು. (Tbh. of ವರ್ತುಲ). a concave metal vessel: a bowl, a cup, a basin, a goblet (ಚಷಕ Mr. 212; My.; Tu. ಬಟ್ಟಾಲ್; T. ವಟ್ಟಿಲ್, M. ವಟ್ಟಿ, ವಟ್ಟಗೆ; Te. ಬಟುಡಿ; M. ವಟ್ಟಳ, a large cooking vessel, a brass pan; T. ವಟ್ಟ, a large water-pot; Mhr. ವಾಟಿ, a large metal dish; ವಾಟೀ, a saucer-form vessel of metal; a half of a cocoanut shell; the pan of the knee; ವಾಟೋಳಾ, round). [ಕೇಸರಂ ಬೆರಸಿದ ಪೊನ್ನ ಬಾಯಿನದ ಬಟ್ಟಲಿನೆಮ್ಬಿನಂ Ap. 11, 117]. ಉದಕವ ಕುಡಿವ ಬಟ್ಟಲು (ಕಂಸ, ಪಾನಭಾಜನ); ಮದ್ಯವ ಕುಡಿವ ಬಟ್ಟಲು (ಚಷಕ, ಪಾನಪಾತ್ರ Nr.). ವಾರುಣಿ ಕಳ್ಳನೀಣ್ಟೆ ಮಱೆದಿಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟಲೊ? (Līlv. 3, 4). ಎನ್ನ ಮೋಱೆ ಬಟ್ಟಲು ಕದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತೇ? (Prv.). see ಕೆಯ್ಬಟ್ಟಲ್, ಗುಣ್ಡುವಟ್ಟಲ್, ಬೆಳ್ಳಿವಟ್ಟಲ್, Bp. 14, 5; 33, 18.

ಬಟ್ಟಲ baṭṭala. = ಬಟ್ಟಲ್, etc. (B. 1, 9; 2, 50).

ಬಟ್ಟಿ baṭṭi. 1. (= ಬಱಿಟೆ? Te. ವಟ್ಟಿ, empty, vain, useless). — ಬಟ್ಟಿಗಱುಕೆ. -ಕಱುಕೆ. the plant Uraria lagopodioides DC. (ಗಾಂಗೇರುಕಿ, ನಾಗವಲೆ, ಹ್ರಸ್ವಗವೇಧುಕ, etc. Nr.).

ಬಟ್ಟಿ baṭṭi. 2. (the belly, M.; *cf.* ಬಸಿಱು). 2, (Tbh. of ವರ್ತಿ), a rupture, hernia (M. ವಟ್ಟ; T. ಪಿಟ್ಟೈ, ವಟ್ಟ, ವಳಿ). — ಬಟ್ಟಿ ಬೀಱು. a rupture to take place (My.). — ಬಟ್ಟಿಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to raise and replace a rupture (My.).

ಬಟ್ಟಿ baṭṭi. a kiln, a furnace; a spirit-still; the matter prepared in a kiln (Mhr., H. ಭಟ್ಟೀ; My.; Te.). ಸಾರಾಯ ಬಟ್ಟಿ (ಕನ್ದು, ಸ್ವೇದನಿ G.). — ಬಟ್ಟಿಯಿೞಿ. -ಇೞಿ. to fall in drops, to distill (My.). — ಬಟ್ಟಿಯಿೞಿಸು. -ಇೞಿಸು. to distill, as brandy, etc. (My.).

***ಬಟ್ಟಿಗೆವಲಗೆ baṭṭige-palage.** Tbh. of ವೃತ್ತಿಕಾಫಲಕ? an earthern slate? ಬರೆಯಲೆನ್ದು ಬಟ್ಟಿಗೆವಲಗೆಯಂ ತರಿಸಿ ಚಿಟ್ಟಮಿಟ್ಟು ಬರೆವನ್ನೆಗಂ Ap. 4, 63 va.

ಬಟ್ಟಿತು baṭṭitu. = ಬಟ್ಟಿತ್ತು. (ಸನ್ನಲಿಗೆ Śs.; ಸೊನ್ನಲಿಗೆ Kk. 48, o. r. ಸ-; see ಅತಿ-). [ಪೊಱೆಯಲ್ಲದೆ ಬಟ್ಟಿತಪ್ಪ ಬಾಡ್ದೆಱೆ Pb. 1, 108].

ಬಟ್ಟಿತ್ತು baṭṭittu. = ಬಟ್ಟ 1 (Śmd. 212), ಬಟ್ಟಿತು. that which is round, etc. (ವರ್ತುಲ, ನಿಸ್ತಲ, ವೃತ್ತ Nr., Hlā.; Bp. 15, 8). ಬಟ್ಟಿತ್ತಿಲ್ಲಿ (Nn. 49). plural ಬಟ್ಟಿದುವು [ಮೊಲೆಗಳ್ ಬಟ್ಟಿದುವಾಗಿ ಕಗ್ಗಿದ ಕುರುಳ್ ಕೊಂಕಾಗಿ Pb. 4, 74]; (Śmd. 170). ಬಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿರ್ಪುದು (ಚಕ್ರವಾಲ, ಮಣ್ಡಲ Nr.; ವೃತ್ತತೆ Śmd. 19 Cm.). ಬಿನ್ದುಮುತ್ತಂ

ಪೋಲ್ತು ಸೊನ್ನೆಯನ್ತೆ ಬಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿರ್ಪುದಱಂ ಶೂನ್ಯಶಬ್ದಂ (Smd. 19). ಕೆಯ್ವಾರಮಂ ಬೀಸಿದನ್ತೆ ಬಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ ತೋರ್ಪುದು ಸೊನ್ನೆ (26).

ಬಟ್ಟು baṭṭu. = ಬಟ್ಟ. bareness, etc. — ಬಟ್ಟುಬಱಿದು. = ಬಟ್ಟ ಬಯಲು. (ಬಱಿಬಯಲ್ಲು G.).

ಬಟ್ಟು baṭṭu. 1. = ಬಟ್ಟ 1, etc. a circular thing. (ಇನ್ದುಮಣ್ಡಲ Kk. 45; ಮಣ್ಡಲ Sm. 16). ನಸು ಬಿಳಿದಾಗಿ ಮಿಂಚುಹ, ಬಟ್ಟಿಹ ತೊಸ್ಸು (ಕೋಶ, ಮಣ್ಡಲಕ Nr.). 2, a round thing used for weighing (My.; Mhr. ಬಟ, a large marble, a taw). 3, = ಬಟ್ಟ 1, No. 2. (Cpr. 8, 73; My.). ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಸ್ತುರಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಬಟ್ಟು (ಅಪಾಂಗ G.). [— ಬಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to play a game with marbles. ತನ್ನೋರೆಗೆಗಳಪ್ಪ ಪಲವ್ಪುರ್ ಮಾಣಿಗಳ್ವೆರಸು ಪೋಱಪೋಱಲೊಳ್ ಬಟ್ಟಾಡುತ್ತಿರೆ Vr. 73, 22. — ಬಟ್ಟಿನಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. circular shaped arrow. ಎಱಗುವ ಬಟ್ಟಿನಮ್ಬುಗಳ ಬಲ್ಸರಿ Pb. 11, 93]; — ಬಟ್ಟುಕುದುರೆ. a dapple horse (My.). — ಬಟ್ಟುಗೆಯ್ದು. -ಕೆಯ್ದು. = ಬಟ್ಟುಗೆಯ್ದು. — ಬಟ್ಟುಗೆಯ್ದುಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Sm. 5. 6). — ಬಟ್ಟುದಾಲಿ. -ತಾಲಿ. a hemispheric plain tāli used as an ornament (My.). — ಬಟ್ಟುಹಸ. a dapple cow (My.).

ಬಟ್ಟು baṭṭu. 2. = ಬೆಟ್ಟು, ಬೊಟ್ಟು 1. a finger; a toe (My.; Mhr. ಬೋಟ). 2, a drop (My.). — ಬಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to fall in drops (C. Bp. 35, 18).

***ಬಟ್ಟು baṭṭu. 3.** a nose ornament. ಪುಳಿಯೊಳಲೆದ ಪವಳದ ಬಟ್ಟನನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನ ಬಿಮ್ಬಾಧರಂ Pb. 2, 39 va. *cf.* ಮೂಗುಬೊಟ್ಟು.

***ಬಟ್ಟುಳಿಸೆಣ್ಡು baṭṭu-ulisendu.** a kind of game played with a ball. *cf.* ಉಳಿಸೆಣ್ಡು. ಒಡವಳೆದುಂ ಗುಳ್ಳೆಗೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟುಳಿಸೆಣ್ಡಿಂ ಪೊಡೆಸೆಣ್ಡಿಪ್ಪವನಾಡುತ್ತೊಡವಳೆದರ್ Pb. 2, 30.

ಬಟ್ಟೆ baṭṭe. = ಬೆಟ್ಟಿ, q. v. harshness, etc.

ಬಟ್ಟೆ baṭṭe. 1. = ಬಣ್ಣೆ. (Tbh. of ವಾಟ; *cf.* ಬಾಟ). a path, a road, a way (ವರ್ತ್ಮ, ಮಾರ್ಗ Nn. 86; ಏಕಪದಿ, ಮಾರ್ಗ Mr. 187; ಅಧ್ವ, ಪನ್ಥ, ಪದ್ಧತಿ; ಮಾರ್ಗ, etc. Hlā.; ಅಯನ, ಮಾರ್ಗ, etc. Nr.; ಪೋಟಿ, ಬಱ Smd. I; ಪಥ Sm. 89; My.; M. ವಟ್ಟ; T. ವಟ್ಟೈ; Mhr. ವಾಟ). [ಬೇಣ್ಪೆಯ ನೆವದೊಳ್ ಬಟ್ಟೆಗಳಂ ಸೋದಿಸುವವೆಮ್ದು Pb. 3, 4 va.; Ap. 1, 18; ಶಿವಬಟ್ಟೆಯೊಳೆನ್ನನು ಇರಿಸಯ್ಯಾ ಹರನೇ ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟೆನು ಬಟ್ಟೆಯ ತೋರಯ್ಯಾ! Bv. 63; Cv. 60]. ಬಟ್ಟೆಗೂಡಿದ ಎಡೆ (ಶೃಂಗಾಟಕ); ಬೆಟ್ಟಿಹ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾನ್ತಾರ); ಬಟ್ಟೆ ನಡೆವಾತಂ (ಪಾನ್ಥ, ಅಧ್ವಗ, ಪಥಿಕ, etc. Hlā.). ಉದಕದ ಬಟ್ಟೆ (ಭ್ರಮ, ಜಲನಿರ್ಗಮ); ಉದಕ ಹರಿವ ಬಟ್ಟೆ (ಪ್ರಣಾಲಿ); ಲೇಸಪ್ಪ ಬಟ್ಟೆ (ಸುಪನ್ಥ, etc.); ಹೊಲ್ಲಹ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾಪಥ, ವಿಪಥ, etc.); ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲದ ಬಟ್ಟೆ (ಅಪಥ etc.); ನಾಲ್ಕು ಬಟ್ಟೆಗೂಡಿದ ಬಟ್ಟೆ (ಶೃಂಗಾಟಕ, ಚತುಷ್ಪಥ); ದೂರವಾಗಿಹ ಹಾಱುಬಟ್ಟೆ (ಪ್ರಾನ್ತರ); ಹೋಗಬಾರದ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾನ್ತಾರ, ದುರ್ಗ); ಬಟ್ಟೆಯ ನಡೆವಾತಂ (ಪಾನ್ಥ, ಪಥಿಕ, etc.); ನೂಱು ಮಾರಳತೆಯ ಬಟ್ಟೆ (ಘಣ್ಟಾಪಥ, etc. Nr.). ನೀರ ಬಟ್ಟೆ (ಕೋಡಿ Bhn. 4). ಅಱುಹಿನ ಬಟ್ಟೆ (Sp.). ನಡೆ, ಧರ್ಮದ ಬಟ್ಟೆಯಱತು! (Jmt. 24). see Cpr. 5, 70; Grj. 9, 14; Abh. P. 12, 96; Bp. 40, 71; 41, 8; 53, 63; Rsv. 6, 120 va.; J. 19, 30. 50; 33, 28; ಎಲರ್ವಟ್ಟೆ, ಕರ್ಬಟ್ಟೆ, ಕಾಲುಬಟ್ಟೆ, ಗಾಳಿವಟ್ಟೆ, ತಾರಗೆವಟ್ಟೆ, ನಾಲ್ವಟ್ಟೆ, ಮಿಗವಟ್ಟೆ, ಮಿಾನ್ವಟ್ಟೆ, ಮಿಾಮ್ಬಟ್ಟೆ, ಮುಗಿಲ್ವಟ್ಟೆ; Prv. s. ದಾರಿ. [— ಬಟ್ಟೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to come in one's way, to block up a way. ಅಡವಿಯ ಕಳ್ವರ್ ಬಟ್ಟೆಗಟ್ಟೆ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಱಱಿಡೊಡೆ Vr. 76, 13]. — ಬಟ್ಟೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see a way (Cpr. 8, 4 va.). — ಬಟ್ಟೆಗಾವಲ್. -ಕಾವಲ್. a convoy or guard to protect a traveller (J. 4, 69). — ಬಟ್ಟೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. a road to fail; to lose the way (J. 19, 18). — ಬಟ್ಟೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give room (J. 6, 2). — ಬಟ್ಟೆದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. a road to be lost (Cpr. 7, 22). — ಬಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ. rep. (J. 3, 9). [— ಬಟ್ಟೆಯಕಣ್. the pathway. ಬೇಣ್ಪೆಯ ನೆವದಿನ್ದಲ್ಲಿಂ ತಳರ್ದು ಬಟ್ಟೆಯ ಕಣ್ಣೊಳೆಡ್ಡಂ ಬಿಜ್ಜಿರ್ದ ವೃದ್ಧವಾನರನಂ ಕಣ್ದು Pb. 8, 31 va. — ಬಟ್ಟೆಯರ್. the travellers. ವಿವಿಧ ದೇವಗೃಹದಾಟಪಾಟದಿಂ ಮಱುಗಿ ಬಟ್ಟೆಯರ ನೋಟ್ಪ ನೋಟದಿಂ Pb. 3, 22]. — ಬಟ್ಟೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to enter on a journey, to start (J. 26, 4; 29, 44). [— ಬಟ್ಟೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to go one's way. ವಿನಯದಿನಾಮಿಾ ಭುವನೈಕನಾಥನಂ ಸಲ್ಲೆವೆರಸು ಬೇಡುತ್ತಿರೆ ಬನ್ದನುವಿಸುವ ನಿಮ್ಮ ಮುದುಗಣ್ತನದೊಳಿದೇನುನ್ತೆ ಬಟ್ಟೆವೋಪಡೆ ಪೋಗಿಂ Ap. 9, 106].

ಬಟ್ಟೆ baṭṭe. 2. (Tbh. of ವಸ್ತ್ರ). cloth (ಅಱುವೆ Sm. 89; ವಸ್ತ್ರ, ಆಚ್ಛಾದನ, ವಾಸ, ಚೇಲ, ವಸನ, ಅಂಶುಕ Si. 223; My.; Te.; T. ವಟ್ಟ, ವಟ್ಟಿದೈ). ಬಟ್ಟೆಯಿನ್ದ ಅಗುವನಾದು ಬೊಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಆದೀತೇ? — ಬಟ್ಟೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋಯಿತೆನ್ದರೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದವಗೆ ಪಟ್ಟೆ. ಊಟ ಕಿಲ್ಲದವಗೆ ಜೀರಿಗೆಸಾಲೆ. — ಬಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಿದ ಕೆಯ್ ಬಱುಗೆಯ್. — ಬಟ್ಟೆ ಮಾಸಿದರೆ ಅಗಸಗೆ, ನಾಲಿಗೆ ಮಾಸಿದರೆ ಕೆರಕ್ಕೆ. — ನಿಮ್ಮನೇ ಕಾಟಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನೇ ಬಟ್ಟೆಯೇ? — ನೇಯದರೆ ಬಟ್ಟೆ, ಕಟ್ಟದರೆ ಮೊಟ್ಟೆ (Prvs.). see Si. 60. 187. 204. 221. 222. 223. 224. 276. 279; ಕೆಮ್ಬಟ್ಟೆ, ನವುರು-, ನೂಲು-, ಪೊಗರ್ವಟ್ಟೆ, ಪೊಮ್ಬಟ್ಟೆ, ಬೆಳ್ಳುಮ್ಬಟ್ಟೆ, etc.; Prv. s. ಮಾನ 2. — ಬಟ್ಟೆಗುತ್ತ. -ಕುತ್ತ. = ಬಟ್ಟೆಗುತ್ತೆ (Rām. 2, 2, 39). — ಬಟ್ಟೆಗುತ್ತೆ. -ಕುತ್ತೆ. a female who bears disease in her clothes (Bp. 40, 56). — ಬಟ್ಟೆಗೇಡು ಬರೆಗೇಡು. ruin of cloth and raiment. ಬಟ್ಟೆಗೇಡು ಬರೆಗೇಡು, ಬಡ್ಡೀ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ. reit. (My.).

ಬಟ್ಟೆಗ baṭṭe-ga. one who has a road or track. see ಕಾರ್ವಟ್ಟೆಗ, ಗಾಳಿವಟ್ಟೆಗ.

ಬಟ್ಲ baṭla. = ಬಟ್ಲು, etc. (ಚಷಕ G.; B. 3, 58).

ಬಟ್ಲು baṭlu. = ಬಟ್ಟಲ್, etc. a cup, etc. (My.; ಕಂಸ, ಪಾನಭಾಜನ Si. 309). ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಲು (ಭೃಂಗಾರ 268). ಹೆಣ್ಣ ಕುಡಿಯುವ ಬಟ್ಲು (ಚಷಕ, ಪಾನಪಾತ್ರ 348). — ಬಟ್ಲ ಹೂವು. a much cultivated ornamental herb or half shrub with rose-coloured or white flowers, Vinca rosea L. (Z.).

ಬಡ baḍa. 1. = ಬಡದು, ಬಡೆದು. short P. p. of ಬಡೆ 1, in ಬಡ ಕೊಳ್ಳು (My.; B. 1, 10; 2, 17; 5, 164. 169). — ಬಡ ಬಡ. = ಬಡೆದು ಬಡೆದು, in ಬಡ ಬಡ ಕೊಳ್ಳು (B. 2, 43; My.).

ಬಡ baḍa. 2. (fr. ಬಡವು Smd. 210). poorness; weakness, feebleness; miserableness; thinness, leanness; humbleness; poor, etc. (My.; Tu., M. ಪಡು; T., M. ವಡಿ, to dry up, decrease, be diminished; *cf.* ಬಱಲ್, ಬಾಡು). ಬಡವಾದ ದೇಹ (ಶಲ್ಯ, ಕೃಶಾಂಗ Nn. 157). ಕರಗಸದ ನಡು ಬಡವಾದರೆಯು ಕೊಯ್ದಿಕ್ಕದೇ? (Bh. 1, 8, 28). — ಬಡ ಎತ್ತು. a lean, miserable bullock. ಬಡ ಎತ್ತಿಗೆ ದರೇ ಮೇಲಣ ಹುಲ್ಲೇ? (Prv.). — ಬಡ ಕರಿ. a miserable elephant (Bp. 22, 17). — ಬಡ ಕಾಯಕ. a miserable, low occupation (Bp. 47, 5). — ಬಡ ಕುಟುಮ್ಬ. a poor family (B. 5, 91). — ಬಡ ಗಿಡ. the plant Phyllanthus bada Schodl. (St. & Pl.). — ಬಡಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a miserable, lean horse (Bp. 22, 55). — ಬಡಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. = ಬಡ ಕಾಯಕ. (Bp. 23, 18). ಬಡ ದನ. lean cattle (My.). — ಬಡ ತಪಸ್ವಿ. a poor ascetic (Bp. 32, 52). — ಬಡ ದಾಸ. a poor vaiṣṇava mendicant. ಬಡ ದಾಸಗೆ ನಾಮವೇ ಆಧಾರ (Prv.). — ಬಡ ದೇವ. = ಬಡ ದೈವ. ಬಡ ದೇವರನ್ನು ಕಣ್ಡರೆ ಬಿಲ್ಪತ್ರೆ ಬುಸ್ಸನ್ನುತ್ತದೆ (in worship, Prv.). — ಬಡ ದೈವ. a miserable, weak deity (Bp. 54, 23). — ಬಡನಡು. (Smd. 210; Ct. II, 98; Bp. 3, 3; 4, 20; Rsv. 10, 7; V. 5, 7). a thin, small waist (ಅಸಿನಡು G.). — ಬಡ ನಣ್ಟ. a poor relative. ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಗೆ

ಬಡ ನಣ್ಣು ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಬಡ ನುಡಿ. an humble, timid word (Bp. 59, 14). [—ಬಡಪಡು. to grow thin. ಅಬ್ಬಾ ನೀವಿ ನ್ನೇಕೆ ಕರಂ ಬಡಪಟ್ಟಿರ್ದಿರ್ Vr. 107, 9]. — ಬಡ ಪಾಪಿ. a weak person (My.). — ಬಡಪಾಯಿ. = ಬಡಪಾಪಿ. (My.). — ಬಡ ಪಾರ್ವ. a poor Brāhmaṇa (Bp. 56, 25). — ಬಡ ಬಗ್ಗ. reit. a poor, or very poor, man (My.; B. 2, 32; 3, 110). — ಬಡ ಬಡ. rep. — ಬಡ ಬಡಾಗು. -ಆಗು. to become very small or short, etc. (Cpr. 7, 62 va.). — ಬಡ ಬಡಾದಂ. -ಆದಂ (Śmd. 63). one who is very poor or feeble. — ಬಡ ಬಡಕ. a poor, feeble male (Rām. 6, 46, 39). — ಬಡ ಬಡಕಲು. dupl. the state of being very weak, feeble or thin (My.). ಬಡ ಬಡಕಲು ಮೆಯ್ಯುಳ್ಳವನು. = ಬಡ ಮೆಯ್ಯವನು (ಅಮಾಂಸ, ದುರ್ಬಲ, ಛಾತ Si. 196). — ಬಡ ಬಾಸೆ. = ತೆಳುವಾಸೆ. the thin perpendicular line of hair growing in the centre of a person's breast (Rsv. 7, 32; 10, 82; V. 4, 103; ರೋಮ ರಾಜಿ G.). — ಬಡ ಭಕ್ತ. a poor devotee (Bp. 29, 10). — ಬಡ ಮಗುವು. a poor child (Bp. 14, 19).— ಬಡ ಮತಿ. a weak or feeble mind or understanding (Bp. 1, 14). — ಬಡ ಮನ. an humble mind (My.). — ಬಡ ಮನಸು. = ಬಡ ಮನ. (Dp. 161, 8; My.). — ಬಡ ಮನ್ದಿ. poor people (B. 5, 203. 235). [—ಬಡ ಮಾಡು. to weaken. ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮನಮೆಲ್ಲಮಂ ಕಂದರ್ಪಂ ತನುವಂ ಬಡಮಾಡಿ ಕಾಡಿ ಖಿಣ್ಣೆಸಿದಪಂ Pb. 5, 13; Ap. 5, 48]. —ಬಡ ಮಾತು. = ಬಡ ನುಡಿ. (My.). — ಬಡ ಮಾತೆ. a poor, feeble mother (Bp. 15, 7). — ಬಡ ಮುನಿಸು. feeble anger (Bp. 47, 22). — ಬಡ ಮೆ ಯ್ಯವ. a man who has a weak, feeble or thin body (ಅಮಾಂಸ, ದುರ್ಬಲ, ಛಾತ Nr.). — ಬಡವ. -ಅವ. a poor, ill-conditioned, miserable, weak man (ಕ್ಷುದ್ರ, ದರಿದ್ರ, ಅಕಿಂಚನ, ದುರ್ವಿಧ, ದುಃಸ್ಥ, ದುರ್ಗತ, ದೀನ, ನಿಸ್ವ Hlā., Nr.; Si. 367; ದುಸ್ತರ, ಅಕಿಂಚನ, ದುರ್ಗತ, ದುರ್ವಿಧ, ದರಿದ್ರ Mr. 230; My.). [ಪಸಿದುಣವೇಡಿದಂ ಬಡವನಾನುಣ ಲಿತ್ತೆಂ Pb. 5, 72]. ಗಿಡ್ಡನಾಗಿ ಬಡವನಾಗಿದ್ದವನು (ಪೃಶ್ನಿ, etc. Nr.). ದೈವದೊಲ್ಮೆಯಿರಲುಂ ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾಂ ಬಡವಂ ಬಲ್ಲಿದ ನಾಗನೇ? (Sś. 44). ಬಡವಗೆ ಆಸೆ ಹೇಟಿ ಬೇಡ, ಬಲ್ಲಿದವಗೆ ಬಾಸೆ ಹೇಟಿ ಬೇಡ. — ಬಡವಗೆ ನಾಡ ಮಾತು ಯಾಕೆ? — ಬಡವಗೆ ಯಾಕೆ ಸಿರಿವನ್ತನ ಹೆಣ್ಣು? — ಬಡವನ ಬಿನ್ನಹ ಎಡೆಯಲೆ ಹೋಯಿತು (fell between, did not reach). — ಬಡವನ ಸಿಟ್ಟು ದವಡೆಗೆ ಮೂಲ. — ಬಡವನ ಸಂಕಟ ಮನೆಯೆಲ್ಲ, ಅರ ಸನ ಸಂಕಟ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ. — ಬಡವನ ಹೆಂಡತಿ ಎಲ್ಲರ ಅತ್ತಿಗೆ. — ಬಡವ, ನೀ ಮಡಗಿದ ಹಾಗಿರು! — ಬಡವ ಹಾಕಿದ್ಧಾನೆ ಕಡೆಕೇರಿಲಿ. — ದೊಡ್ಡವನ ಮನೇ ನೋಟ, ಬಡವನ ಮನೇ ಊಟ.— ದೊಡ್ಡವನಾಡಿದ್ದೇ ಆಟ, ಬಡವನಾಡಿದ್ದೇ ಬಣ್ಣಾಟ. — ದೊಡ್ಡವನು ಉಣ್ಡರೆ ಮದ್ದು, ಬಡವನು ಉಣ್ಡರೆ ಹೇಸಿಗೆ. — ಬಡವ ತಿನ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ತಿನ್ದ, ಇದ್ದವ ತಿನ್ದರೆ ಮದ್ದಿಗೆ ತಿನ್ದ. — ದೊ ಡ್ಡವರ ನಣ್ಣತನ ಬಡವರಿಗೆ ಬಣ್ಣಾಟ (Prvs.). see Cpr. 6, 82; Bp. 20, 9; 23, 30; 30, 11; J. 2, 35; B. 3, 22; Prvs. s. ಅವುದು 2, ಬಲ್ಲಿದ. — ಬಡವಡು. -ಪಡು. to become poor, feeble, lean, etc. [ತನ್ನೊ ಳಾದ ಬೇಟದೊಳ್ ಬಡವಟ್ಟುಮೇಲ್ಗೆವಾಡಿವದ ಸಸಿಯುನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ Pb. 5, 15 va.]; (ಸಣ್ಣನಾಗು Ct. I, 15). — ಬಡವಳು. -ಅವಳು. a poor, etc. woman (C.). — ಬಡವಾಗು. -ಆಗು. to become poor, etc. (Cpr. 5, 123; Bp. 22, 54; 35, 32; J. 8, 21). see it again above and s. ಬಡವು. — ಬಡವೆ. = ಬಡವಳು. (My.). — ಬಡವೊಡಲ್. -ಒಡಲ್. a weak, lean body (Bp. 44, 9). — ಬಡ ಹಗೆ. a paltry foe (ಕಣ್ಟಕ, ಕ್ಷುದ್ರಶತ್ರು Nr.). — ಬಡ ಹೊಲತಿ. a poor, miserable outcaste-woman (Bp. 57, 57).

ಬಡ baḍa. 3. = ಬಡಗ. the north. (My.; T. ವಡ, M. ವಡ).

ಬಡ baḍa. = ಪಟ 1. an imitative sound. — ಬಡಬಡ. rep. = ಪಟ ಪಟ. gabble, jabber, prate (Mhr.; My.; Te. ವಡವಡ; T., M. ವಳವಳ). — ಬಡಬಡಮಾತಾಡು. to gabble, to babble, to prate (My.). — ಬಡಬಡಮಾತು. = ಬಡಬಡ. (My.). ನಿನ್ನ ಬಡಬಡಮಾತು ಸಾಕು, ನನ್ನ ಒಡದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ತಾ! (Prv.). — ಬಡಬಡಿಸು. to gabble. 2, to rave (B. 2, 31; Mhr. ಬಡಬಡಣೇಂ).

ಬಡಕ baḍaka. 1. a lean, thin, feeble male (ಅರ್ಭಕ Cb.; B. 3, 22; see ಬಡ–). — ಬಡಕದನ. lean cattle (My.).

ಬಡಕ baḍa-ka. 2. = ಬಡಿಕ, ಬಡುಕ. (Śmd. 241). a man who beats or bangs. see ಎದೆ–, ಬಾಯಿ–, ಬೂದಿ–, etc.

ಬಡಕಲು baḍakalu. the state of being weak, thin, etc. (My.). ಗಿಡ್ಡ ಬಡಕಲವನು (ಪೃಶ್ನಿ, ಅಲ್ಪತನು (Si. 198).— ಬಡ ಕಲ. -ಅ 3. a weak, etc. man (My.).

ಬಡಗ baḍaga. = ಬಡ 3, ಬಡಗಲ್ (Śmd. 145), ಬಡಗು. the north; in the north (145; Te. ವಡಕು; T., M. ವಡಕ್ಕು; [Tu. ಬಡೆಕ್ಕಾಯಿ]; J. 15, 1; My.). [ಬಡಗ ಮೊಗಮಿರ್ದು ಕರ್ಮದ ತೊಡರಂ ಪಱಿವನ್ತೆ ಕೇಶಪಾಶಮನನ್ತಾಗಡೆ ಪಱಿದು ತಪಂಗೊಣ್ಡಂ Ap. 6, 24]. genitive ಬಡಗಣ, ablative ಬಡಗಣಿಂ (Śmd. 135). ಬಡಗದಲ್ಲಿ (B. 2, 23); ಬಡಗಕ್ಕೆ (4, 67). [ಆ ಸೀತೋದಾನದಿಯ ತೆಂಕಣ ಬಡಗಣ ತಡಿವಿಡಿದಿರ್ದುವೆಣ್ಟು ನಾಟ್ಕಳ್ Ap. 1, 55 va.]. ಬಡಗಣ ತಡಿಯೊಳ್ (Cpr. 3, 9 va.). ಪಡುವ ಮೂಡ ತೆಂಕ ಬಡಗ ಪೊಡವಿಪತಿಗಳಿಲ್ಲ! ಎನ ಲ್ ನಡೆದು, ಗೆಲ್ದು (Śmd. 145). ಪಡುವಣ ಬಡಗಣ ದೇಶ (ಪಶ್ಚಿಮೋ ತ್ತರದೇಶ Nr.). — ಬಡಗಣಂ. -ಅಣ್-ಅಂ 3. (Śmd. 136). a man of the north, a northerner. — ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕು. the north quarter. ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕಿನರಸ, Kubēra (ಕಿನ್ನರಪತಿ Śm. 13). — ಬಡಗಣ ದೆಸೆ. = ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕು. (ಕೌಬೇರಿ, ಉತ್ತರೆ, ಉದೀಚಿ Hlā.). [—ಬಡಗ ನಾಡು. northern country. ಬಡಗನಾಡ ಪಸವು ತಿಳಿಮುದೆಮ್ಮುವನಾ ನಾಡಿನ್ದಂ ಬನ್ದರ್ ಪೇಟ್ Vr. 90, 16].

ಬಡಗ baḍaga. (Tbh. of ವಟುಕ?). a servant (ಭೃತ್ಯ Bhn. 27).

ಬಡಗಲ್ baḍagal. = ಬಡಗ. the north (Śmd. 145), etc. (ಉತ್ತರ, ಉದೀಚಿ Mr. 58; My. as ಬಡಗಲು). ಬಡಗಲಾದುದು (ಉದೀಚೀನ, ಉದಕ್ Hlā.; ಉದೀಚೀನ Mr. 58). ಬಡಗಲ ಕಡೆ (ಉದೀಚಿ, ಉತ್ತರದಿಕ್ Si. 28). ಬಡಗಲಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದು (ಉದೀಚೀನ 29).

ಬಡಗಲೆ baḍagale. a certain Vaiṣṇava mode of putting the nāma, drawing a line across the upper part of the nose, as is done by northerners (My.). *cf.* ತೆಂಗಲೆ.

ಬಡಗಿ baḍagi. = ಬಡಾಯಿ 1, ಬಡಿಗ, ಬಡಿಗಿ, ಬಡಿಗೆ, ಬಡಿಗ್ಯಾ, ಬಡ್ಡಗಿ. Tbh. of ವರ್ಧಕಿ (Śmd. 370). a carpenter (ವರ್ಧಕಿ, etc. Nr., Hlā.; Mr. 376, o. r. ಬಡಿಗಿ; Bp. 16, 13; 21, 29; Rām. 5, 8, 50; My.). [ನೃಪತಿ ತನ್ನ ಬಡಗಿಗಳ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನುಂ ವಿಶ್ವಮತಿಯುಮೆಪ್ಪೊರಂ ಕರೆಯಿಸಿ Vr. 147, 4]. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಬಡಗಿ (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Nr.). ದೇವರ ಬಡಗಿ (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ದೇವವರ್ಧಕಿ, etc. Hlā.). ದಣೀ ಹೇಟ್ಮಾಟ, ಬಡಗೀ ಮಾಡಾಟ (Prv.). — ಬಡಗಿಮಾಚಲವೇವಿ. N. (Bp. 55, 14). — ಬಡಗಿ ಯರ ಹಕ್ಕಿ. the hoopoe, Upupa epops (Pr.).

ಬಡಗಿತನ baḍagitana. = ಬಡಿಗಿತನ. carpentry (My.).

ಬಡಗು baḍagu. = ಬಡಗ, etc. the north. — ಬಡಗ. -ಅ 3. = ಬಡಗಣಂ. (My.). — ಬಡಗುಕಡೆ. = ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕು. (My.). — ಬಡ ಗುದಿಕ್ಕು. = ಬಡಗುಕಡೆ. (My.).

ಬಡತ baḍata. = ಬಡಿತ. beating, thrashing; a stroke, a blow (My.). ಮದುಕು ಇದ್ದವಗೆ ಬಡತ ತಪ್ಪದು (Prv.). ಎಷ್ಟನ್ತ ಬಡತಾ ತಾಳಲಿ? ಈ ಬಡತದ ಕಾಲೊಳಗೇ ಹಿನ್ದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬೇನೇ ಬಿದ್ದಿ ದ್ದೆನು (B. 3, 59). ಆಗಲೆ ಅವನಿಗೆ ಬಡತ ಬಿದ್ದವು (2, 23). ಎಣ್ಟು ದಿನ ಆಕೆಗೆ ಬಡತ ಬೀಟಲಿಲ್ಲ (3, 60). see Prv. s. ಬಡ್ಡುಕುದುರೆ.

ಬಡತನ baḍatana. thinness (Cpr. 6, 69; J. 26, 11; 29, 28); poverty [Tu. also ಬಡಪ್ಪತ್ತ್]; (Cpr. 6, 93; Bp. 22, 55; ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ G.; C.). [ಅಕೆಯ ನಡುವಿನ ಬಡತನಮುಂ ಪಗೆವರ ಸಿರಿಯುಮೊಡನೊಡನೆ ಕೆಟ್ಟುವು Pb. 1, 141 va.; Ap. 8, 31]. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹಿಡಿ ತುಂಬು ಗಡ್ಡಕ್ಕೂ ಬಡತನವೇ? — ದೀನನ ಸಿರಿಗಿನ್ತ ದಾನಿಯ ಬಡತನವೇ ಲೇಸು. — ದೊರೆತನಕ್ಕೆ ಬಡತನವೇ? (Prvs.). see Prvs. s. ಬಡಿ 1, ಸಮುದ್ರ 1.

ಬಡದು baḍadu. = ಬಡೆದು. P. p. of ಬಡೆ 1.

***ಬಡಪ baḍapa.** continuous rain; flow (?) ಮೊನೆಯಮ್ಬಿನ ಸೋನೆ ಪಾರೆಯಮ್ಬಿನ ತನ್ದಲ್ ಘನಮಾದುದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತಮ್ಬಿನ ಬಡಪಮಿದೆನೆ ಪಾಣ್ಡ್ಯನಮ್ಬಂ ಕಱಿದಂ Pb. 12, 80.

ಬಡಬಾಗ್ನಿ baḍabā-agni. = ವಡವಾಗ್ನಿ. submarine fire. (ಕಡಲ್ಗಿಚ್ಚು Śm. 12; My.).

ಬಡಬಾಬ್ಧಿವಹ್ನಿ baḍabā-abdhi-vahni. = ಬಡಬಾಗ್ನಿ. (Śsv. 4, 72).

ಬಡಬಾನಲ baḍabā-anala. = ವಡವಾನಲ. submarine fire. (My.).

***ಬಡಬಾನಳ baḍabā-anaḷa.** = ಬಡಬಾನಲ. Pb. 11, 109 va.

ಬಡಲುವಿಕೆ baḍaluvike. = ಬಱಲಿಕೆ. fatigue (ಕ್ಲಮಥ, ಕ್ಲಮ, ಬಱಲೋಣವು Si. 390, *only* in Si.; Te. ಬಡಲಿಕೆ; Te. ಬಡಲು, ವಡಲು = ಬಱಲ್ 1).

ಬಡವಾ baḍavā. a pimp, a procurer (My.; Mhr., H. ಭಡವಾ).

***ಬಡವಾಗ್ನಿ baḍavā-agni.** = ಬಡಬಾಗ್ನಿ. the sea fire. ಬಡವಾಗ್ನಿಯ ನನುವಿಸಿದನ್ತಾನುಂ.... ಗೊನ್ದಣಿಸಿ ಸನ್ದಣಿಸಿ Pb. 10, 80 va.

***ಬಡವಾನಳ baḍavā-anaḷa.** = ಬಡಬಾನಲ, ಬಡಬಾನಳ, etc. Kr. 3, 150.

ಬಡವು baḍavu. 1. = ಬಡ 2. poorness, weakness, etc. (Śmd. 210; ಶಾರದೆ, ಕೃಶ Nn. 28; ಕಾರ್ಶ್ಯ, ಕೃಶ 33; [Tu. ಬಡವು, hunger]; Te. ಬಡುಗು). [ಎನ್ನ ಮೆಯ್ಬಡವೊ ನಲ್ಲನ ಮೆಯ್ಬಡವೊ ನಿಶಾಕರಾ Ap. 12, 42]. ಬಡವಿನಲ್ಲಿ (Nn. 28. 33). ತೊಡಗಿದ ಕೃತಿಗಳೊಳ್ ಅನೆನಡು ಬಡವೇ! (Śmd. 407). — ಬಡವಾಗು. -ಆಗು. to become thin, lean, etc. (ಕಱಲ್, ತುಱು Śmd. I; ನಸಿ Ct. I, 71). ಬಡವಾದಿರ್, ಅರಸ! ಕಾಲೊಳ್ ನಡಪಿರ್! ಒಡನಾರುಮ್ ಇಲ್ಲ! (Śmd. 125). see it again s. ಬಡ 2, & Prv. s. ಅಕ್ಕಿ.

***ಬಡವು baḍavu. 2.** pitiable creature. ಬಱಯಂ ತಗುಱ್ದ ಬಡವುಗಳನವಂ ಕಿರಿಪಿ ಪಿಡಿಯುತ್ತುಂ Pb. 2, 10.

ಬಡಸ್ತನ baḍastana. = ಬಡತನ. poverty. (My.).

ಬಡಸ್ತಿಕೆ baḍastike. = ಬಡಸ್ತನ. (My.). ಬಡಸ್ತಿಕೆ ಏಱಗೊಡದು, ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಮಲಗಗೊಡದು (Prv.).

ಬಡಹ baḍaha. (= ಬಡವು). thinness, leanness, fineness (Cpr. 4, 47; 8, 44 va.).

ಬಡಾಯಿ baḍāyi. 1. = ಬಡಗಿ, etc. (My.; Br.; Mhr., H. ಬಢಈ).

ಬಡಾಯಿ baḍāyi. 2. greatness; vain pomp; bragging (Mhr., H. ಬಢಾಈ; My.; Br.). ಬಡಾಯಿ ಬಲ್ಲವನು ಲಡಾಯಿ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.). — ಬಡಾಯಿಮಾತು. an empty, vain word (My.).

ಬಡಾಯಿಖೋರ baḍāyi-khōra. a braggart (Mhr.; My.).

ಬಡಾಯಿಗಾಱ baḍāyi-gāṟa. = ಬಡಾಯಿಖೋರ. (My.).

ಬಡಾಯಿಸು baḍāyisu. to become great, in increase, to grow (My.). 2, to increase (v. t., My.).

ಬಡಿ baḍi. 1. = ಬಡೆ 1, ಬೊಡಿ, ಬೊಡೆ 1. to beat, to strike, to thrash, to bang, to pound (ತಾಡನ Śmd. Dh.; Śm. 92; My.; M. ವಡಿ; Mhr. ಬಡಿವಿಣೇಂ; *cf.* ಜಡಿ 4). 2, to sweep away, to carry away. [ಬಡಿಯೊಳ್ ನಿಜತನಯನ ತಲೆಯೊಡೆವಿನೆಗಂ ಬಡಿದ ಕಾರಣಂ ಕೊಣ್ಡುಯ್ವರ್ Ap. 5, 20]. ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಆ ಬದುಕು ಎತ್ತಿ ಬಡಿಯಬೇಕು (B. 3, 101). ಹೊಟ್ಟೆ ಮರವನ್ನು ಬಡಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (My.). ಹಿಡಿಗು ಬಡಿವ ಎತ್ತು (ಜಾತೋಕ್ಷ Nr.). ತುಡುಬು ಬಡಿಯದೆ, ದನಿಯ ಕೊಡುವದೇನೋ? (Dp. 148). ಅವರಿಗೆ ಬಡಕೊಣ್ಡ ಸುಳ್ಳದೆವ್ವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು (B. 5, 169). ಬಡಿಯೋಣ ಹತ್ತರ ಹೋದರೆ ಬಡತನ ಹೋದೀತೇ? — ಇದ್ದವರು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಸಿದ್ದಾದೇವಿಗೆ ಸಿಡಿಲು ಬಡೀತು (Prvs.). see Cpr. 7, 87; Bp. 1, 20; 21, 19; 51, 59. 67; 60, 60; Bh. 2, 4, 6; Śsv. 3, 50; J. 3, 32; 4 sum.; B. 2, 19. 43; 3, 23. 59. 101; 4, 158; 5, 287. 293. — ಬಡಿದಾಟ. -ಆಟ. excessive beating, mutual striking, fighting, wrangling (My.). — ಬಡಿದಾಡು. -ಆಡು. to strike mutually, to fight, to wrangle (My.). ಬಡಿದಾಡುವವರ ಹತ್ತರ ಬಡಿವಾರವೇ? (Prv.). [— ಬಡಿಬಡಿದು. rep. ಕರಿಘಟೆಯ ನುಡಿಯೆ ಬಡಿಬಡಿದೆತ್ತಂ ಕಿಂಕೋಟಿನಾಟ್ಟುದುಂ Pb. 11, 102].

ಬಡಿ baḍi. 2. = ಬಡು, ಬಡಿದು. P. p. of ಬಡಿ 1, in ಬಡಿಬಡಿದಾಡು (Bp. 38, 32).

ಬಡಿ baḍi. 3. = ಬಡೆ 2, ಬೊಡೆ 2. beating, etc.; a blow; castration. 2, a short, thick stick, a cudgel (ಸ್ವಲ್ಪದಣ್ಡ Śmd. Dh.; o. r. ಅಲ್ಪ-; ಸ್ವಲ್ಪದಣ್ಡ Śm. 92; Cpr. 5, 75). [ಬಡಿಗಣ್ಡನಿಲ್ಲ ಪಾಲನೆ ಕಣ್ಡಂ Pb. 7, 19; Ap. 5, 20]. — ಬಡಿ ಕೊಳ್. to receive blows, to be wounded by them (Abh. P. 4, 110). — ಬಡಿಕೋಲ್. a staff for striking, beating or pounding (ಡಂಕೆ Śs.; ಡಂಗಿ, ಟಂಕೆ Śm. 31; Rāghc. 17, 67. 74; Rśv. 5, 52; Śsv. 3, 23; J. 28, 47). — ಬಡಿಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a stone-trap (for catching bandicoots, Abhā. 2, 72; Dp. 14, 3). [— ಬಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಬಡಿಕೊಳ್. ಬಡಿಗೊಳೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಬ್ಬರ ಬಿರಿದೊಡನುಗೆ ಪೊಸನುತ್ತು Pb. 10, 103]. — ಬಡಿಬಡಿಗೆ. = ಬಡಿಕೋಲ್. (B. 3, 23). — ಬಡಿಮಣೆ. an instrument for levelling a surface by beating (B. 4, 121). — ಬಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to get blows, to be struck (J. 16, 42). — ಬಡಿಹೋರಿ. a gelded young bull (Bh. 2, 10, 9; 4, 4, 61). — ಬಡಿಹೋರಿಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 4).

ಬಡಿ baḍi. 4. = ಬರಿ 1, etc. the side, flank, etc. see ಕಿಬ್ಬಡಿ.

ಬಡಿಕ baḍika. = ಬಡಕ 2, etc. a man who beats or bangs. see ಕೊಟ್-, ತೊತ್ತು-, ಬಾಯ್-, ಬಾಯಿ-.

ಬಡಿಕೆ baḍike. beating, etc. 2, trouble, the trouble of old age. ನಾಲ್ವತ್ತಱ ಮೇಲೆ ನಡಿಕೆ, ಎಮ್ಬತ್ತಱ ಮೇಲೆ ಬಡಿಕೆ, ತೊಮ್ಬತ್ತಕ್ಕೆ ಶಯನ, ನೂಱಕ್ಕೆ ಪಯಣ (Prv.).

ಬಡಿಗ baḍiga. one who serves up, as a meal. see ಉಣ-. 2, one who beats or beats off. see ಕುಂಚವಡಿಗ, ಸದೆಬಡಿಗ, & *cf.* ವಡಿಗ.

ಬಡಿಗ baḍiga. = ಬಡಗಿ, etc. (ತಕ್ಷ G.; B. 2, 24; 5, 80). ಬಡಿಗನ ಉಳಿ (G. 82). ಊರ ಬಡಿಗ (ಗ್ರಾಮತಕ್ಷ G.). — ಬಡಿಗನ ಹಕ್ಕಿ. (ದಾರ್ವಾಘಾಟ, ಶತಪತ್ರಕ G.).

ಬಡಿಗಿ baḍigi. = ಬಡಗಿ q. v., etc. a carpenter. (B. 4, 122). ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಬಡಿಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣ್ಡೆ ಕೆತ್ತಿದ (Prv.). see ಹಾವು-. — ಬಡಿಗಿ ಕೆಲಸದವನು. = ಬಡಿಗಿ. (ತ್ವಷ್ಟೃ Si. 414). — ಬಡಿಗಿಯವನು. -ಅವನು. = ಬಡಿಗಿ. (Si. 399).

ಬಡಿಗಿತನ baḍigitana. = ಬಡಗಿತನ. carpentry. (B. 5, 82).

ಬಡಿಗೆ baḍige. a stick, a staff, a cudgel (B. 4, 55; Bp. 16, 21; My.; Tu.; Te. ಬಡಿಯ; Mhr. ವಡಗಾ). 2, a hammer, a mallet. ಕಬ್ಬುನದ ಬಡಿಗೆ (ಕೂಟ Nr.; ದ್ರುಘಣ, ಮುದ್ಗರ Nr.). ಬಡಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಚಿನ್ನ ಕಡಗಮಾಗುವದೇನೋ? (Dp. 148).

ಬಡಿಗೆ badige. = ಬಡಿಗಿ, etc. a carpenter. — ಬಡಿಗೆಯುವ. -ಅವ. = ಬಡಿಗಿಯುವನು. (ತಕ್ಷ, ವರ್ಧಕಿ, ತ್ವಷ್ಟೃ, ರಥಕಾರ, ಕಾಷ್ಠತಕ್ಷ್ Si. 339; ಸೂತ 422; B. 4, 151). ಊರಿಗೆ ಆಧೀನನಾಗಿ ಗೇಯುವ ಬಡಿಗೆಯುವನು (ಗ್ರಾಮತಕ್ಷ Si. 339). — ಬಡಿಗೇರವ. *i. e.* ಬಡಿಗೆಯರ ಅವ. = ಬಡಿಗೆಯುವ. (ಓಜ, ತ್ವಷ್ಟೃ, etc. G.).

ಬಡಿಗೆಕಾಱ badige-kāṟa. a staff bearer (Grj. 6, 56 va.).

ಬಡಿಗ್ಯಾ badigyā. = ಬಡಿಗೆ, etc. (S. Mhr.; ತಕ್ಷ Cb.).

ಬಡಿತ badita. = ಬಡತ. beating, etc. (My.). [— ಬಡಿತಂಗಾಸು. -ಂ-ಕಾಸು. to heat on fire till it can be beaten into a shape. ಬಾಱೆವಾಱೆ ತಿದಿಯುಗಿವರುಂ ಮಿಡುಮಿಡುಕೆ ಬಡಿತಂಗಾಸುವರುಂ Ap. 5, 85 va.].

ಬಡಿವಾರ badivāra. (= ಬಡಾಯಿ 2). greatness, grandeur (Mhr.). 2, brag, bragging (My.; ಅಟ್ಟಹಾಸ G.; B. 2, 40). ಬಡಿವಾರದವನ ಸಂಗಡ ಹೋಗಿ, ನಡುದಾರಿಲಿ ಬಿದ್ದ. — ಬಡಿದಾಡುವವರ ಹತ್ತರ ಬಡಿವಾರವೇ? — ಬಡಿವಾರದ ಮೂಱಿನನ್ನು ಬಡಿಗೇಲಿ ಬಡಿದರೆ ಅಡಿಗೆಯು ಮನೆತನಕ ಗುಡುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. — ಅಡಿ ಜಾಱಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿನ್ದ ಬಡಿವಾರ ಮಾಡಿದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಬಡಿಸ badisa. Tbh. of ವಡಿಶ. a hook, fish-hook (ಗಾಳ Śm. 31).

ಬಡಿಸು badisu. 1. = ಬೊಡಿಸು 1. to cause to beat, etc. (My.).

ಬಡಿಸು badisu. 2. = ಬೊಡಿಸು 2. to help (to food) at meals, to distribute (food), to serve up or out (ವಾಲಗಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh., o. r. ವಾಲಕ್ರಿಯೆ; My.; M. ಪಡೆ; Tu. ಬಳಸ್; T. ಪಡೈ, ವಟ್ಟ, ವಿಳಮ್ಬು; Te. ಒಡ್ಡಿಂಚು, ವಡ್ಡಿಂಚು; Mhr. ವಾಢಣ, serving food around at a meal). [ಅನನ್ತಕಾಲ ಮಾಡುವ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಒನ್ದುದಿನ ಬಡಿಸಿದ ಜಂಗಮ ತೃಪ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ Cv. 1142]. see Bp. 8, 14; 47, 40; Bh. 8, 27, 1; B. 2, 50; 3, 111; Prv. s. ಮಣ್ಡಿಗೆ.

* **ಬಡಿಹ badiha.** = ಬಡಿತ. beating, striking, etc. ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಬಡಿಹಕ್ಕೆ ತನ್ದೆನ್ನ ಕಡೆಯಾಣಿಯ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಲಹು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 251.

ಬಡು badu. = ಬಡಿ 2. P. p. of ಬಡಿ 1, in ಬಡುಕೊಳ್ಳು (My.). ಅತ್ತಿತ್ತಲ ಮಾರಿ ಬನ್ದು, ಅತ್ತೆಯ ಬಡು ಕೊಣ್ಡುಹೋಗಲಿ! (Prv.).

ಬಡುಕ baduka. = ಬಡಕ 2, etc. a man who beats or bangs. see ಬಾಯ್-, ಬಾಯಿ-.

ಬಡುಕತನ badukatana. beating, etc. see ಬಾಯಿ-.

ಬಡೆ bade. 1. = ಬಡಿ 1, etc. P. ps. ಬಡದು, ಬಡೆದು (My.). see ಜೀವಡೆ 1. — ಬಡದಾಟ. = ಬಡಿದಾಟ. (My.; B. 5, 139; ಹಣಾಹಣಿ G.). ದೀನನ ಸಂಗಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ದಾನಿಯ ಬಡದಾಟ ಲೇಸು (Prv.). — ಬಡದಾಡು. = ಬಡಿದಾಡು. (My.; B. 1, 16).

ಬಡೆ bade. 2. = ಬಡಿ 3, etc. beating, etc. see ಜೀವಡೆ 2. — ಬಡೆಗೋಲ್. = ಬಡಿಕೋಲ್. ಬಡೆಗೋಲಂ ಸಮ ಮಾಡಲ್ ಅಕ್ಕು; ಅಕ್ಕಱೆಯೊಳುಂ ಕೂಪಂಗಳಂ ತೋಡಲ್ ಅಕ್ಕು; ಇಡಿದು, ಉಕ್ಕಂ ಮೃದು ಮಾಡಲ್ ಅಕ್ಕು; ಮಳಲೊಳ್ ತೈಲಂಗಳಂ ತೋಱಲ್ ಅಕ್ಕು; ಅಡವೀಸಿಂಗನ ತಿದ್ದಲ್ ಅಕ್ಕು; ಕರೆಯಲ್ ಬಕ್ಕು ಉಗ್ರವ್ಯಾಘ್ರಂಗಳಂ;—ಕಡುಮೂರ್ಖರಂ ಮತಿಗೇಳಂ (Sś. 90, o. r. ಬಡಿಕೋಲಂ).

ಬಡೆ bade. great, big (My.; Mhr., H. ಬಡಾ). — ಬಡೇಸೋಪು. sweet fennel; anise-seed (My.; ಮಧುರಿಕೆ, ಶಾಲೇಯ, ಶಿತಶಿವ G.; ಮಧುರ Cb.; Mhr., H. ಬಡೀಶೋಪ).

ಬಡ್ಡ baddu-a3. a blunt, dull man [Tu.]; (My.; see Prv. s. ಅಡ್ಡೇಟು).

ಬಡ್ಡಗಿ baddagi. = ಬಡಗಿ, etc. Tbh. of ವರ್ಧಕಿ (Śmd. 370; Te. ವಡ್ಡಂಗಿ).

ಬಡ್ಡಿ baddi. 1. = (ಬಣ್ಡೆ 1, *cf.* ಭಾಟಿ), ಬೊಡ್ಡಿ 1. a strumpet; a fornicatress (My.; Tu.; T. ಪಟ್ಟಿ). ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕ್ಯಾಳೇ? — ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾಱ್ಯಾಳೇ? — ಎದ್ದೇೞಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಗ್ಗಿಡಿಗಿಡಾ ತನ್ದಾಳೋ? — ಕಲಿತ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಕುಟ್ಟಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಊದ್ಯಾದಿ ನೋಡಿದಳನ್ತೆ. — ತಾರೇ, ಬಡ್ಡಿ, ನೀರಾ! ಎನ್ದರೆ ತರುವೆನು, ನಿಲ್ಲೋ, ತಿರುಕಮುಱುವ! — ನೀರು ಹೊಱುವ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಊರ ಪಾರುಪತ್ಯವು ಯಾಕೆ? — ಬಟ್ಟೆಗೇಡು ಬರೆಗೇಡು, ಬಡ್ಡೀ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಬಡ್ಡೀ ಬಾಯಿಗೆ ಅಂಜೀಯಾ? ದೊಡ್ಡೆತ್ತಿನ ಕೋಡಿಗೆ ಅಂಜೀಯಾ? — ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಬಡ್ಡಿ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಬಡ್ಡಿಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬದುಕಿನ ಯೋಚನೆ? (Prvs.). see Prvs. s. ಗೇರು & ತಂಗಳು.

ಬಡ್ಡಿ baddi. 2. Tbh. of ವೃದ್ಧಿ 1. interest on money; usury (ವೃದ್ಧಿ Hlā.; ಕಲಾನ್ತರ, ವೃದ್ಧಿ Mr. 346; ವೃದ್ಧಿಜೀವಿಕೆ, etc. Si. 299; My.; Tu.; Te. ವಡ್ಡಿ; T., M. ವಟ್ಟಿ; B. 5, 92. 98. 99; ಅರ್ಥಪ್ರಯೋಗ, ವೃದ್ಧಿ G.). ಮನ್ದಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟು ಅದಱ ಬಡ್ಡೀ ಹಣದಿನ್ದ ಉಪಜೀವಿಸುವವನು (ವಾರ್ಧುಷಿ G.). ಬಡ್ಡಿ ತಲವಾಸಿ ಮುನ್ತಾದ ಚುಂಗಡಿಲಾಭದಿನ್ದ ಬದುಕುವವನು (ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ, etc. Si. 300). ಬೊಡ್ಡಿಮಗನಾದರೆ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯೇನು? (Prv.). see Prv. s. ಸವದೆ. — ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡು. to lend money on interest. ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡುಹ (ಅರ್ಥಪ್ರಯೋಗ, ವೃದ್ಧಿಜೀವಿಕೆ); ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಟ್ಟಾಡಿ ಬದುಕುವವನು (ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ); ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಪನ್ನನಾದವನು (ಕುಸೀದಿಕ, etc. Nr.). 2, to pay interest (My.). — ಬಡ್ಡಿಗುಡು. -ಕುಡು. = ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡು No. 1. ಬಡ್ಡಿಗುಡುವವನು (ವಾರ್ಧುಷಿಕ, ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ, etc. Hlā.). — ಬಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಡು. to lend money on interest (My.). ಬಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವ ಬೊಡ್ಡಿಮಗ (Prv.). — ಬಡ್ಡಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಬಡ್ಡಿಗುಡು. ಬಡ್ಡಿಗೊಡುವವನು (ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವಿ Mr. 345). — ಬಡ್ಡಿ ತೀರಿಸು. to pay or discharge interest (My.; B. 5, 225). — ಬಡ್ಡಿಯುಣ್. -ಉಣ್. to take or receive interest (My.). ಬಡ್ಡಿಯುಮ್ಬಂ (ಕುಸೀದ Mr. 345).

ಬಡ್ಡಿಸ baddisa. = ಬಡ್ಡಿಸು, ಬದ್ದಿಸ, ಬದ್ದಿಸು 1. pressing or holding firmly (ಅವುಂಕುಹಂ Śmd. II, o. r. ಬದ್ದಿಸ).

* **ಬಡ್ಡಿಸು baddisu.** = ಬಡಿಸು 2. ನೆಟ್ಟನೆ ತಾಂ ಸವಿಯೊಳೊನ್ದಿರೆ ಭೋಜನಮಾನಟ್ಟು ಬಡ್ಡಿಸು Kr. 2, 147; Vr. 7, 10.

ಬಡ್ಡಿಸು baddisu. = ಬಡ್ಡಿಸ, etc. (ಅವುಂಕುಹಂ Kk. 88, o. r. ಬದ್ದಿಸು).

ಬಡ್ಡು baddu. = ಬಱಡು, etc. barrenness, vainness, unprofitableness (see Prv. s. ನೆಗಡಿ); bluntness; dullness [Tu.]; (My.);— ಬಡ್ಡು ಅರಸು. a dull, foolish king. ಬಡ್ಡು ಅರಸಿನ ಬಣ್ಟನೊಡೆಯ್ದೊಕ್ಕರೆ ಏನು? (Dp. 148). — ಬಡ್ಡುಕತ್ತಿ. a blunt knife (My.). — ಬಡ್ಡುಕುದುರೆ. a barren mare (My.). 2, a stupid, sluggish horse (My.). ಬಡ್ಡುಕುದುರೆಗೆ ಬಡತವೇ ಮದ್ದು (Prv.). — ಬಡ್ಡುಬಣಗು. a very contemptible person (C. Bp. 42, 28). — ಬಡ್ಡುಮನುಷ್ಯ. a dull, foolish man (My.). — ಬಡ್ಡುಹಸ. a barren cow (My.). 2, a useless cow (My.).

ಬಡ್ಡೆ badde. = ಬೊಡ್ಡಿ 2, etc. the bottom of a tree. (My.).

ಬಣ bana. 1. an imitative sound. — ಬಣಬಣ. rep. buzzing, humming, howling, singing or sounding from very emptiness or barrenness, as an empty house, a deserted village, etc. 2, dreariness or dismalness of a place (Mhr. ಭಣಭಣ; B. 5, 60).

ಬಣ bana. 2. = ಪಣ 1. a sectarian division. (S. Mhr.).

ಬಣಗು banagu. a wretch; a poor person; a worthless person (Bh. 1, 6, 4; 2, 3, 8; see ಬಡ್ಡು-; *cf.* ಬಿನುಗು or ಬಡವು).

[ಬಱದ ನಾಡಿನ್ದ ಬನ್ದ ಬಣಗುಗಳನ್ತೆ ಮತ್ತಿಕ್ಕುವರೋ ಇಕ್ಕರೊ ಎನ್ದು ಒಟ್ಟೈಸಿಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ದು ಮಿಕ್ಕುದ ಬಿಸುಡುವ ಕುನ್ನಿಗಳ ಮೆಚ್ಚುವನೆ Cv. 749]. ಕೂಱಬಣಗಿಗೆ ನೆರವು ತಪ್ಪಿದುದೆನ್ಬು ನಾಣ್ಣುಡಿಯಾಯಿತು (Bp. 57, 13). — ಬಣಗುಕವಿ. a worthless, wretched poet (Bh. 1, 1, 11). — ಬಣಗುಗವಿ. -ಕವಿ. = ಬಣಗುಕವಿ. (one MS. of Ch. in its v. 26). — ಬಣಗುತಪಸಿ. a wretched ascetic (Bp. 32, 53). — ಬಣಗುದೇವ. = ಬಣಗುದೈವ. (Bp. 16, 28). — ಬಣಗುದೈವ. a worthless deity (Bp. 23, 22). — ಬಣಗುಭಕ್ತ. a poor devotee (Bp. 30, 17. 24). — ಬಣಗುಮರ್ತ್ಯ. a miserable mortal (Abhā. 2, 51). — ಬಣಗುಮಾನವ. a worthless man (Rām. 3, 6, 17).

ಬಣಗುತನ banagutana. wretchedness (Abhā. 2, 51).

ಬಣಜಿಗ banajiga. = ಬಣಂಜಿಗ, ಬಣಿಜಿಗ. Tbh. of ವಣಿಜಕ. a merchant: a merchant caste (My.; B. 2, 25; 4, 61; 5, 107; ಆಪಣಿಕ, ನಿಗಮ, ವಣಿಜ್ G.). ಬಣಜಿಗನ ಭಣ್ಡಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ (ಮೂಲ ವಣಿಗ್ಧನದಲ್ಲಿ) ಭಾಣ್ಡಮೆನಿಸುಗು (Nr.). ಎಳ್ಳು ಗಾಣಿಗ ಬಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಸಿಮ್ಪಿಗ ಬಲ್ಲ, ಕಳ್ಳರನು ಬಲ್ಲ ತಳವಾರ; ಬಣಜಿಗನೆಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲ (Sp.). ಬಣಜಿಗ (ಬೇಱೊಬ್ಬರ ಸಂಗಡ) ಕೂಡಿ ಕೆಟ್ಟ, ದೊಮ್ಬ ಅಗಲಿ ಕೆಟ್ಟ (Prv.).

ಬಣಜಿತನ banajitana. trade, traffic (ವಣಿಜ್ಯ, ಬಣಜಿಗನ ಕರ್ಮ G.).

ಬಣಂಜಿಗ banañjiga. = ಬಣಜಿಗ, etc. (Śmd. 48).

ಬಣಂಜಿಸು banañjisu. to trade. ಬಣಂಜಿಸುವವಂ (ವಿಪಣಿಕ, etc. Mr. 345).

ಬಣಬೆ banabe. = ಬಣಮ್ಬೆ, etc. (My.; Te. ಬಣ್ಣಮು).

ಬಣಮ್ಬೆ banambe. = ಬಣಬೆ, ಬಣವೆ, ಬಳಬೆ, ಬಣಿವೆ, (ಪಾಮೆ). (Śmd. 48). a stack, a rick (ಕುತ್ತಱ Mr. 371; T. ಪಟ್ಟಡೈ; M. ವಣ್ಣ; stoutness, bigness; ವಣ್ಣಿ, to become stout; *cf.* ಬಮ್ಬಲ್). [ಪೆಣ ಬಣಮ್ಬೆಗಳ್ ನೆಗವಿನೆಗಂ Pb. 10, 82].

ಬಣವತಿ banavati. N. of a plant (ಬಿಣಿಕೆ Mr. 139).

ಬಣವೆ banave. = ಬಣಮ್ಬೆ, etc. (My.).

ಬಣಿಜ banija. = ವಣಿಜ. the sixth karana of the day (Sk.).

ಬಣಿಜಿಗ banijiga. = ಬಣಜಿಗ, etc. a merchant caste. (G.).

ಬಣಿತೆ banite. (Tbh. of ಭಣಿತ). uttering, mentioning, adducing; talk, conversation; friendly discourse (Cpr. 8, 64 va.; C. Bp. 47, 15; J. 22, 12; Dp. 167, 3). ಇವನ್ (ತತ್ಸಮಂಗಳನ್) ಅಣಿಯರಂ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಕವಿಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಸನು ಬಣಿತೆಯಾಗಿರ್ಪ ಉದಾಹರಣಂಗಳಿಂ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ವುದು ಅತಿರಸಿಕವಿಸರಂ (Śm. 77).

ಬಣಿವೆ banive. = ಬಣಮ್ಬೆ, etc. (My.; B. 4, 16). ಹೊಟ್ಟು ಕಣಿಕೆಯ ಬಣಿವೆ (G. 366).

ಬಣು banu. see ಬಣುಕ.

ಬಣುಕ banu-ka. (Śmd. 241).

ಬಣ್ಗಡ್ಡ ban-kadda. = ಬಂಗಡ್ಡ. the grass marahanti when dry. (Z.).

ಬಣ್ಟ banta. 1. Tbh. of ವಣ್ಠ. (Śmd. 338 Mdb., o. r. ವಣ್ಟ). a servant (ಚೇಟ, ಭುಜಿಷ್ಯ, ಕಿಂಕರ Hlā.; ಭೃತ್ಯ, ದಾಸೇರ, ದಾಸೇಯ, ದಾಸ, ಗೋಪ್ಯಕ, ಚೇಟಕ, ನಿಯೋಜ್ಯ, ಕಿಂಕರ, ಪ್ರೇಷ್ಯ, ಭುಜಿಷ್ಯ, ಪರಿಚಾರಕ Nr.; ಭೃತ್ಯ, ದಾಸೇರ, etc., ಚಾಕರಿಯವನು Si. 341; ಕೀನಾಶ, ಕಿಂಕರ Nn. 92; My.). see Bp. 27, 73; 29, 14; 59, 26; ಬಲ್ಬಣ್ಟ; Prvs. s. ಮೂಗ and ಸಮಯ. ಅರಸು ಅಱು ಮೊಱ, ಬಣ್ಟ ಎಣ್ಟು ಮೊಱ. — ತುಣ್ಟನಿಗೆ ನಣ್ಟರೆಲ್ಲ ಬಣ್ಟರ ಹಾಗೆ. — ತುಣ್ಟನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಗಣ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೆ (ತಾನೇ) ಬಣ್ಟನನ್ತಿರುವನು (Prvs.).

ಬಣ್ಟ banta. 2. = ಬಣ 1, ಬಣ್ಟು. Tbh. of ಭಟ. a warrior, a soldier; a hero, a valiant man (ತುಱುಲಾಳ್, ಘನವೀರನಪ್ಪವಂ Kk. 43; Śm. 42; Tu.; Te. ಬಣ್ಟು; T. ವಣ್ಡ). [ತೊತ್ತಿಂಗೇಕೆ ಲಕ್ಷಣ? ಬಣ್ಟಂಗೇಕೆ ಆಚಾರ? Bv. 466]. ದಣ್ಡೆಗಂಜುವ ಬಣ್ಟನ್ ಒಡಕುಹರವಿಯ ಕಣ್ಟ (Dp. 54). ಬಡ್ಡು ಅರಸಿನ ಬಣ್ಟನ್ ಒಡ್ಡೊಕ್ಕರೇನು? (148). ಒಡವೆಯಿದ್ದರೆ ಬಣ್ಟ ಬಿಡದೆ ಸೇವೆಯ ಮಾಟ್ಪ (148). see Prvs. s. ಬತ್ತಿ. 2, the farmer-caste of the Tulu country, corresponding to that of the Nāyars of Malabar (M. ಬಣ್ಡ). ಬಣ್ಟರಲ್ಲಿ ತಣ್ಟೆ ಹೆಚ್ಚು, ನಣ್ಟರಲ್ಲಿ ಗರ್ವ ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ಬಣ್ಟ banta. 3. a particular thing or article of a peasant's cart (S. Mhr.).

ಬಣ್ಟತನ bantatana. the state of being a servant, a hero, etc. (My.).

ಬಣ್ಟವಾಳ banta-āla. N. of a place in the Tulu country (My.; Sk. ವಣ್ಟಾಲ, the contest of heroes). ಅಣ್ಟವಾಳದ ಕಾಯಿಗೆ ಬಣ್ಟವಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬೇಕೇ? — ಬಣ್ಟವಾಳಸುಂಕದ ಪಾರುಪತ್ಯದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಬಣ್ಟು bantu. = ಬಣ್ಟ 2, etc. [ತುರಗುಮನುಮೊನ್ದು ಸತ್ತಿಗೆಯುಮೊನ್ದು ಕಾಪಿನ ಬಣ್ಟು ಸುತ್ತಲು ಬರೆ Ap. 11, 46]. ಬಣ್ಟಂಗೆ (Cpr. 5, 111). see ಬಣ್ಟುತನ.

ಬಣ್ಟುಗೆ bantuge. = ಬಣ್ಟುತನ. (Rām. 4, 2, 25).

ಬಣ್ಟುತನ bantutana. valour, heroism, bravery. (Te.). ಬಣ್ಟುತನ ಮಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಹೀನ, ಕ್ಲೀವ ಎನ್ಬುದು (Hlā).

ಬಣ್ಟೆ bante. = ಬಟ್ಟೆ1. a path, etc. — ಬಣ್ಟೆಗೆಡು. = ಬಟ್ಟೆಗೆಡು. (J. 13, 62).

ಬಣ್ಡ banda. = ಬಣ್ಡೆ 1. wool (My.; *cf.* ಬೊಚ್ಚು). see ಅಡಿ- No. 1.

ಬಣ್ಡ banda. 1. = ವಣ್ಡ. maimed, defective, crippled. 2. impotent, emasculated. 3, *an ox without a tail* (ಬಾಲ ವೋಟಾದ ಎತ್ತು Nr.).

ಬಣ್ಡ banda. 2. Tbh. of ಭಾಟ. price, fee, fare. ಭೈತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕುವ ಬಣ್ಡ (ಆತರ, ತರಪಣ್ಯ Nr.).

ಬಣ್ಡ banda. 3. = ಭಣ್ಡ1. Tbh. of ಭಾಣ್ಡ. capital, property, wealth, goods (ವಿತ್ತ, ವಸ್ತು Mr. 346). [ಬಣ್ಡಮುಮೆಟ್ಟುಗಳುಂ ಮೊದಲಾಗೆಲ್ಲಮಂ ಕಳ್ಳರ್‌ಕೊಣ್ಡು ಪೋದರ್ Vr. 76, 14]. ಹಡಗು ಸರಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿವ ಬಣ್ಡಂ (ತ್ರಾಣ Mr. 408; T., M. ಪಣ್ಡ). ಬಣ್ಡದ ಲಾಭ ಹೆಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು (Prv.). [—ಬಣ್ಡಸಾಲೆ. a big provision merchant's shop]. see Prv. s. ಬಣ್ಡ 5.

ಬಣ್ಡ banda. 4. Tbh. of ಭಣ್ಡ (Śmd. 339). a jester, mimic, etc.

ಬಣ್ಡು bandu-a3. 5. (fr. ಬಣ್ಡು). a shameless, dishonorable, lewd, profligate man (ಕೊಟ್ಟೆ Śm. 89; ಬೂತು Bhn. 21; J. 26, 64; My.; T. ವಣ್ಡ; Te. ಬಣ್ಡ; Mhr. ಭಣ್ಡ, contumacious; exposure, public disgrace). see Bp. 28, 17; 38, 25; 51, 53. ಬಣ್ಡನಿಗೆ ಪಿಣ್ಡದ ಯೋಚನೆಯೇ? — ಬಣ್ಡನ ಕಣ್ಡರೆ ಕಣ್ಡೀಲಿ ಆದರೂ ಹೊಗ ಬೇಕು. — ಬಣ್ಡನ ಕೊಲ್ಲುವವರಿಲ್ಲ, ನಾಯಿ ತಿನ್ನುವವರಿಲ್ಲ. — ಬಣ್ಡನ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿ, ಇದ್ದ ಬಣ್ಡ (or ಬಣ್ಡವಲ) ಕಳಕೊಣ್ಡ. — ಬಣ್ಡನ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿದರೆ ಬಂಗ ತಪ್ಪದು (Prvs.). 2, = ಬಣ್ಡು. (B. 5, 185). — ಬಣ್ಡಜನ್ಮ. a contumacious existence or life. see Prv. s. ಬೇಡು 1. — ಬಣ್ಡಮಾತು. = ಬಣ್ಡು-. (My.; T. ವಣ್ಡಪ್ಪೇಚ್ಚು). — ಬಣ್ಡಳು. = ಬಣ್ಡೆ 1. a shameless, etc. woman (My.; Sk. ಬಣ್ಡಾ, ವಣ್ಡಾ, an unchaste woman).

ಬಣ್ಡಗ bandaga. shamelessness (one Ch. MS. in its v. 27).

ಬಣ್ಡಣ bandana. Tbh. of ಭಣ್ಡನ. a battle; war (ಕಾಳಗ Śmd. 11; ಕೊಳುಗುಳ Ct. I, 28; ಮೊನೆ, ಪೊಣರ್, ಕಾಳಗ, etc. Kk. 41,

Śm. 39; ಕಾಳೆಗ Kk. 81). [ಬಣ್ಡಣದೊಳೆನ್ನನೋಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡುಯ್ದಂ ನಿನ್ನಂ Pb. 1, 76].

ಬಣ್ಡತನ baṇḍatana. = ಬಣ್ಡುತನ. shamelessness, shameless behaviour, obscenity, profligacy (J. 2, 60; My.).

ಬಣ್ಡಲು baṇḍalu. = ಒಣ್ಡು, etc. lees, dregs, sediment, the mud or mire in tanks (T. ವಣ್ಡಲ್; R.; T. ಪಡಿ, to settle, sink in the water, *cf.* ಪಡು 3).

ಬಣ್ಡವಲ baṇḍavala. (fr. ಬಣ್ಡ 3). = ಬಣ್ಡವಲು; ಬಣ್ಡವಾಲ, ಬಣ್ಡವಾಲು, ಬಣ್ಡವಾಳ, ಬಣ್ಡವಾಳು. capital, funds; stock, store (My.; ನೀವಿ G.; Te., also ಬಣ್ಡಾಲ; Mhr. ಭಾಣ್ಡವಲ; B. 5, 99-101).

ಬಣ್ಡವಲು baṇḍavalu. = ಬಣ್ಡವಲ, etc. (My.).

ಬಣ್ಡವಾಲ baṇḍavāla. = ಬಣ್ಡವಲ. (ಭಾಣ್ಡ, ಮೂಲಧನ G.; My.).

ಬಣ್ಡವಾಲು baṇḍavālu. = ಬಣ್ಡವಲ, etc. (My.).

ಬಣ್ಡವಾಳ baṇḍavāḷa. = ಬಣ್ಡವಲ. (My.). ಬಣ್ಡವಾಳದ ಒಡಿವೆ (ನೀಪಿ, ಪರಿಪಣ, ಮೂಲಧನ Si. 324. 459). ವರ್ತಕನ ಬಣ್ಡವಾಳ ದ್ರವ್ಯ (ಭಾಣ್ಡ, ಮೂಲವಣಿಗ್ಧನ 417). see Prv. s. ಭರವಸ.

ಬಣ್ಡವಾಳು baṇḍavāḷu. = ಬಣ್ಡವಲ, etc. (My.).

ಬಣ್ಡಾಯ baṇḍāya. = ಬಣ್ಡಾಯಿ. quarrelling; revolt (My.; B. 5, 2. 51; Mhr. ಭಡಾಈ).

ಬಣ್ಡಾಯಿ baṇḍāyi. = ಬಣ್ಡಾಯ. (My.; B. 5, 51; G. 238. 263. 277).

ಬಣ್ಡಾರ baṇḍa3-āra1. = ಭಣ್ಡಾರ. a treasure, a store house, etc. (My.; Si. 263). ಬಣ್ಡಾರ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿ, ಬೋೞಮುಣ್ಡೆ ಮೞೆ ಬಿದ್ದ. — ಬಣ್ಡಾರವಿದ್ದರೂ ಬಂಗ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಬಣ್ಡಾರಿ baṇḍāri. = ಭಣ್ಡಾರಿ. a treasurer, etc; a barber. (My.).

ಬಣ್ಡಾರಿಸು baṇḍārisu. to go to the store-room, to be stored (Bh. 5, 1, 39). 2, to store up (see Prv. s. ವಿದ್ಯಾ).

ಬಣ್ಡಿ baṇḍi. (ಭಣ್ಡಿ). a wheel (My.; Tu.; Te.; M. ವಣ್ಡಿ, ವಣ್ಡಿಲ್; Te. also ಬಣ್ಡಿಕಲ್ಲು; Sk. ವರ್ತನಿ). ಬಾವಿಗೆ ಸಮ್ಬನ್ಧಿಸಿದ ಬಣ್ಡಿ (ನೇಮಿತ್ರಿಕೆ Si. 90). 2, a bandy, a cart, a carriage (ಅನಸ್, ಶಕಟಿ Nr., Si. 275; ಶಕಟ Nn. 10; ಅಕ್ಷ, ಶಕಟ 37; ಸ್ಯನ್ದನ, ಶಕಟ, etc. Mr. 284; My.; Tu.; Te.; T. ಪಣ್ಡಿ, ವಟ್ಟೈ, ವಣ್ಡಿ, ವಣ್ಡಿಲ್; M. ವಣ್ಡಿ, ವಣ್ಡಿಲ್). [ಮನೆಯ ಮುನ್ದಣ ಬಣ್ಡಿಯ ಕೂೞಿಂ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು ನಿಲ್ವುದುಂ Pb. 3, 27 va.]. ಎತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡುವ ಬಣ್ಡಿ (ಗನ್ತ್ರಿ, ಕಮ್ಬಲಿವಾಹ್ಯಕ); ಬಣ್ಡಿಯ ಹೊಱೆ (ಶಾಕಟಭಾರ, ಆಚಿತ Nr.). ಕಾಳಗದ ಬಣ್ಡಿಯಂ ಹತ್ತಿ ಹೊಡಹಂ (ರಥಿಕ; ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ Mr. 247). ಬಣ್ಡಿ ಹೊಡೆಯುವ ಆಳು (ಸಾರಥಿ, etc. Si. 278). ನಡಿಕೆಗೆ ಹವಣಾಗಿ ತಿದ್ದಲ್ ಪಟ್ಟ ಎತ್ತುಗಳು ಕಟ್ಟ ತಕ್ಕ ಬಣ್ಡಿ (ಗನ್ತ್ರಿ. etc. 275). ಮರದ ಹಲಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳ ಬಣ್ಡಿ (ದಾರವ 276). ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಣುಗಣ್ಡಿ ನೊಗ ಅಚ್ಚು ಕಡಾಣಿ ಬಳೆ ಮುನ್ತಾದ ಬಣ್ಡಿಯ ಅವಯವಗಳು (ಅಪಸ್ಕರ, ರಥಾಂಗ 276). ಬಣ್ಡಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ (!) ಎತ್ತು (ಶಾಕಟ 320). ಬಣ್ಡಿಯ ಕಣ್ಣು (ಅಧಿಷ್ಠಾನ 438). ಹೂಡು ಬಣ್ಡಿಯಂ! (Bh. 1, 10, 24). ಹೇಱಿಸಿದನ್ ಅನುಪಮದ ವಸ್ತುವನ್ ಆಱು ಸಾವಿರ ಬಣ್ಡಿಯಲಿ (2, 4, 8). ಬಣ್ಡಿಯ ಶಿರದ ಹಲಿಗೆಯುನಡರಿದನು (1, 10, 27). ಬಣ್ಡಿ ತುಮ್ಬಿದ ಕೂೞಿನ್ ಇವನುಣ್ಡು (1, 10, 31). ಎತ್ತು ಕೋಣಗಳು ಬಣ್ಡಿ ಎೞೆಯುತ್ತವೆ (B. 1, 18). ಆ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಣ್ಡಿಗೆ ಹೂಡಿ (2, 23). ಬಣ್ಡಿ ಹೊಡೆಯುವವನು (2, 23). ತಳಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಣ್ಡಿ ಹಾಱಿದು.... ಬಣ್ಡಿ ಬಣ್ಡಾಟ, ಹೇಱು ಹೆಟ್ಟ್ಯಾಟ, ತಲೆನೊಟ್ಟೆ ಪರಮುಸುಖ (Prvs.). see Bp. 21, 16; 46, 8; 51, 69; 56, 5. 6. 9. 12. 13. 15. 18. 28; J. 5, 13; 7, 59; 8, 38; Prv. s. ಮೂವರ್. — ಬಣ್ಡಿಬಸವ. a toy of wood or stone drawn by children (My.). — ಬಣ್ಡಿಬೋವ. a bandy-foreman (Bp. 59, 27; Bh. 8, 26, 19). — ಬಣ್ಡಿಯವ. -ಅವ. the owner of a bandy (My.); a carter, a driver (My.). — ಬಣ್ಡಿಯಾಳು. -ಆಳು. a driver (My.).

ಬಣ್ಡಿಕಾಱ baṇḍi-kāṟa. a servant in connection with a temple who is in charge of the idol-car (My.).

ಬಣ್ಡಿತೆ baṇḍite. = ಬಣ್ಡೆ. a shameless woman (Bp. 40, 52).

ಬಣ್ಡಿಸು baṇḍisu. to behave in a shameless, improper manner (Bp. 38, 13. 18; 40, 34).

ಬಣ್ಡು baṇḍu. 1. honey (ಮಕರನ್ದ, ಪುಷ್ಪರಸ Nr.; ಮಕರನ್ದ Śs., Kk. 14; ಮಧು, ಹೂವಿನ ಬಣ್ಡು Nn. 13, o. rs. ಪುಷ್ಪರಜ, ಪರಿಮಳ). 2, the pollen of flowers (ಮಲರ್ವುಡಿ, ಪರಾಗ Śm. 23; ಪರಾಗ 93). [ಅಳಿಗಳ್ ಬಣ್ಡುಣ್ಬುವು Pb. 5, 81; Ap. 11, 96; ಭ್ರಮರಂಗೆ ಪರಿಮಳದ ಬಣ್ಡುಮ್ಬ ಚಿನ್ತೆ Bv.]. ಹೂವಿನ ಬಣ್ಡು (ಮಕರನ್ದ, ಮಧು Hlā.). ಬಿರಿಮುಗುಳ ಬಣ್ಡು (ಮಧು Mr. 509). ಹುವ್ವಿನ ಬಣ್ಡು (ಮಕರನ್ದ, ಪುಷ್ಪರಸ, ಹುವ್ವಿನ ಜೇನು, ಅಲರ ಸೀಯಿ Si. 124). ಕಿಱುಮಡುಗೊಣ್ಡ ಬಣ್ಡಿನೊಳಗೀಸಿ,...ಪರಾಗಪುಂಜದೊಳ್ ಪೞಿವಡಿಸಿತ್ತು ಭೃಂಗಶಿಶು ನೀರಜದೊಳ್ ನಿಜಪಾಂಸುಕೇಲಿಯಂ (Cpr. 7, 60). see Cpr. 7, 52; Abh. P. 1, 108; J. 3, 37; ಅಳಿವಣ್ಡು. — ಬಣ್ಡುಣಿ, -ಉಣಿ. the large black bee (ಪಱಿವೊ, ಭೃಂಗ Ct. II, 63; ಆಱಿಡಿ, ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಅಲರುಣಿ, etc., ಚಿತ್ರವಿಹಗ Śm. 27; ಪಱಿವೊ, ಅಲರುಣಿ, etc. Kk. 14). — ಬಣ್ಡುಣಿವೆದೆಯ. -ಪೆದೆಯ. Kāma. (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 6. 7). [— ಬಣ್ಡುಳಿಸು. to feed on nectar? ತುಱುಗಿರ್ದ ಬಲ್ಮಿಡಿಯ ತೂಗುಂಗೊಮ್ಬಿನೊಳ್ಪಾಯ್ದು ಬಣ್ಡುಳಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಶುಕಾಳಿ Ap. 11, 96].

ಬಣ್ಡು baṇḍu. 2. = ಬೆಣ್ಡು, the white and light corky wood, etc. — ಬಣ್ಡೇೞ್. -ಏೞ್. = ಬೆಣ್ಡೇೞ್. (ತೇಲ್ Ct. I, 28).

ಬಣ್ಡು baṇḍu. the state of being destitute of shame or void of modesty, shamelessness, impudence, indecency, obscenity, lewdness (ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನತ್ವ Śm. 93; My.; Tu.; Te.; see ಬಣ್ಡ 5; *cf.* ಬೞಿಡು?). 2, an incident or business by which one is, or feels oneself, dishonored or humbled; untowardness, awkwardness, trouble, disgrace (see ಬಣ್ಡಾಟ; B. 4, 80). — ಬಣ್ಡಾಟ. -ಆಟ. a disgraceful position; a disgraceful act; disgrace, cause of shame or reproach; a very awkward and troublesome affair (My.). ದೊಡ್ಡವನಾಡಿದ್ದೇ ಆಟ, ಬಡವನಾಡಿದ್ದೇ ಬಣ್ಡಾಟ. — ದೊಡ್ಡವರ ಸಣ್ಣತನ ಬಡವನಿಗೆ ಬಣ್ಡಾಟ. — ಪುಣ್ಡತನ ಮಾಡಿದವ ಬಣ್ಡಾಟ ಬಿಟ್ಟಾನೇ?— ಬಣ್ಡಿ ಬಣ್ಡಾಟ, ಹೇಱು ಹೆಟ್ಟ್ಯಾಟ (or ಹೆಡ್ಡಾಟ), ತಲೆನೊಟ್ಟೆ ಪರಮುಸುಖ (Prvs.). see Prv. s. ಮಲ್ಲಾಟ. — ಬಣ್ಡುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to utter shameless words (Bp. 42, 19). — ಬಣ್ಡುಚಿತ್ರ. an obscene picture (My.). ಬಣ್ಡುಚಿತ್ರ ಕಣ್ಡ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬರದವನನೇ ದಣ್ಡಿಸಲಿ (Prv.). — ಬಣ್ಡುಪದ. an obscene piece of poetry (My.). — ಬಣ್ಡುಬಾೞು. a life or state of existence full of disgrace and trouble (My.). — ಬಣ್ಡುಮಾತು. a shameless, obscene word (My.). — ಬಣ್ಡುಹೆಣ್ಡತಿ. a shameless, lewd wife. ಬಣ್ಡುಹೆಣ್ಡತಿಯಾಗಿ, ತುಣ್ಡೊಬ್ಬ ಸೊಸೆಯಾಗಿ, ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ತಿರುಗೋ ಮಗನಾದರೆ ಮನೆಗೆ ದಣ್ಡ ತಪ್ಪದು (Sp.).

ಬಣ್ಡುತನ baṇḍutana. = ಬಣ್ಡತನ. (My.).

ಬಣ್ಡೆ baṇḍe. 1. = ಬಣ್ಣ. wool. ಕುಱೀ ಬಣ್ಡೆ ಮುನ್ತಾದ ಕೂದಲು (ಊರ್ಣೆ Si. 419).

ಬಣ್ಡೆ baṇḍe. 2. a rock, a block or slab of stone, a vast stone (My.; Te.; B. 4, 101. 158. 171). ಬಣ್ಡೆ ಒಡೆದು, ದಿಣ್ಡೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದ. — ಬಣ್ಡೆ ಒಡೆಯ ಬಹುದು, ರಣ್ಡೇ ಮನಸು ಒಡೆಯ ಕೂಡದು. — ಬಣ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತರೆ ಬಣ್ಣ ಬನ್ದೀತೇ? — ಕುಣ್ಡೆಯಿನ್ದ ಬಣ್ಡೆ ಒಡೆದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಬಣ್ಡೆ baṇḍe. 1. = ಬಣ್ಡಳು s. ಬಣ್ಡ. a shameless woman. ರಣ್ಡೆಗೆ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲ, ಬಣ್ಡೆಗೆ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಬಣ್ಡೆ baṇḍe. 2. (= ಭಣ್ಡೆ?). N. of a plant (Mr. 134; MSS. out of order; one MS. = ಬಣ್ಡೆ; two MSS. = ಬೆಣ್ಡೆ; one MS. = ಖಣ್ಡೆ).

ಬಣ್ಣ baṇṇa. 1. Tbh. of ವರ್ಣ (Kk. 63; ರಚನೆ Ct. I, 74; Cpr. 3, 102). colour, etc. (C.). [ಪುನ್ನಾಗದ ಬಾಸಿಗಂ ಬಗೆದ ಬಣ್ಣದ ಪುಟ್ಟಿಗೆ Pb. 4, 17; Ap. 1, 7]. ಬಿಳುಪು ಮುನ್ನಾದ ಬಣ್ಣ (ವರ್ಣ Si. 419). ಬಣ್ಣದ ಭೇದ (ವರ್ಣದ ಭೇದ Nn. 55). ಅರಿಸಿನದ ಬಣ್ಣ (ಹಾರಿದ್ರ, etc); ಬಣ್ಣದ ಹೂ (ವರ್ಣಪುಷ್ಪ, ಅಮಿಲಾತಕ Hlā.). see ಕವಿಲೆವಣ್ಣ, ಕಿಸು-, ಕೆಮ್ಬಣ್ಣ, ಪೊಮ್-, ಬೆಳರ್ವಣ್ಣ, ಬೆಳು-, ಮಾಮ್ಬಣ್ಣ, ಹೊಮ್-. ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಬರದರೂ ಕಣ್ಣು ಚನ್ನಾಗಿರ ಬೇಕು.— ಬಣ್ಣದಯ ಮೇಲೆ ಕೂತರೆ ಬಣ್ಣ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.). see Sp. s. ವೀಳ್ಯ. — ಬಣ್ಣ ಎದ್ದು. to dip into colour, to dye (B. 4, 178. 204; My.). — ಬಣ್ಣ ಏಱು. colour to increase or become brighter (C.; Grj. 3, 39; B. 4, 106). — ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟು. to fix a colour or make it permanent (My.). — ಬಣ್ಣ ಗೂಳ್. -ಕೂಳ್. coloured rice used for oblations (J. 31, 55). — ಬಣ್ಣದ ಅರಗು. a kind of lac (Si. 226). — ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿ. (ಜೀವಂಜೀವ Si. 178).— ಬಣ್ಣಮಾನ್. a kind of fish (Rsv. 5, 115). — ಬಣ್ಣಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to get (the) colour (of anything, Ssv. 3, 7). [—ಬಣ್ಣವಾಸಿಗೆ. -ಬಾಸಿಗೆ. colourful garland. ನಮೇರು ಮನ್ದಾರ ಪಾರಿಜಾತದ ಬಣ್ಣವಾಸಿಗಂಗಳುಂ Ap. 2, 67 va.]. — ಬಣ್ಣ ವಿಡು. -ಇಡು. = ಬಣ್ಣ ಹಾಕು. (Grj. 3, 119 va.; My.). — ಬಣ್ಣ ಹಾಕು. to apply colour to; to dye (B. 5, 122). — see Prv. s. ಮಸಿ.

***ಬಣ್ಣ baṇṇa. 2.** Tbh. of ವರ್ಣ. praise. ಕಿನ್ನರಿಯರ್ ಪಾಡುಗೆ ಸಿನ್ದದೊನ್ದು ಪಲವುಂ ಬಣ್ಣಂಗಳಂ Pb. 14, 36.

ಬಣ್ಣಗಾಱ baṇṇa-gāṟa. a dyer; a painter (C.; B. 4, 178; 5, 122).

ಬಣ್ಣಣೆ baṇṇaṇe. Tbh. of ವರ್ಣನೆ. description. (My.; Dp. 126, 1).

ಬಣ್ಣವಿಸು baṇṇavisu. = ಬಣ್ಣಸು. Tbh. of ವರ್ಣಿಸು. to describe. (Grj. 4, 109).

ಬಣ್ಣಪುರ baṇṇa-pura. Tbh. of ವರ್ಣಪೂರ. coloured. (Smd. 380; Cpr. 4, 64; 6, 53). [ತನ್ನಿಚ್ಚೆಯಿಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಣ್ಣಪುರಂ ತೀವಿದ ಮಾಱಿಚ್ಚ ಯಾಯ್ತು Pb. 7, 24].

ಬಣ್ಣಸರ baṇṇa-sara. Tbh. of ವರ್ಣಶರ (376). a coloured arrow. 2, Tbh. of ವರ್ಣಸರ. a string of corals (Bp. 14, 4; Ssv. 3, 9; Bh. 1, 12, 12).

ಬಣ್ಣಿಸು baṇṇisu. = ಬಣ್ಣವಿಸು. Tbh. of ವರ್ಣಿಸು. (Cpr. 4, 79; Bp. 29, 16; Rsv. 14, 113; 14, 115 va.; J. 6, 41; 7, 18; 31, 31. 78). [ರೂಪು ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಕಾರ್ಗಮವಾಗ್ಗೋಚರಂ Pb. 3, 14; Ap. 1, 37]. ಬಣ್ಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಈಡಿತ, ಪಣಿತ, ವರ್ಣಿತ, etc., ಹೊಗಟಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 384). ಬಣ್ಣಿಪೆನ್ ಆನ್ ಜಯದಂಕರಾಮನಂ (Smd. 255).

ಬತ bata. Tbh. of ವ್ರತ. observance. (V. 36, 60; G.; Te.).

ಬತೆ bate. = ಬದೆ. Tbh. of ವ್ರತೆ. a woman who keeps her vow. see ಹದಿ-.

ಬತೇರಿ batēri. = ಬತ್ತೇರಿ. a "battery". (My.).

ಬತ್ತ batta. 1. = ಭತ್ತ, ಭಾತು. paddy, rice in the husk (ಪಾಟಲ G.; My.; Te,, T. ವರಿ; Mhr. ಭಾತ). ಪೂತ ಬಹುಲೀಕೃತ ಎನ್ದೊಡೆ ತೂಱಿದ ಬತ್ತವು, ರಾಶಿ ಮಾಡಿದ ಬತ್ತವೆನ್ದು, ಎಮ್ಬರು; ಅರಣ್ಯನೀವಾರ ಬತ್ತದಿನ್ದಲೂ ಹಕ್ಕಲನಾಯ್ದ ಬತ್ತದಿನ್ದಲೂ ಬದುಕುವುದು (ಋತ Nr.). ಬತ್ತದ ಊಬು (ಕಿಂಶಾರು, ಸಸ್ಯಶೂಕ, ಧಾನ್ಯದ ಮುಳ್ಳು Si. 305). ಬತ್ತದ ಗುಡ್ಡೆ (ಪುಂಜ, etc. 181). ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಿನ್ದಲೂ ಬಿತ್ತಲ್ ಪಡದೆ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಯಜ್ಞಬತ್ತವೂ ನವಣೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳೂ (ನೀವಾರ 307). — ಬತ್ತ ಕತ್ತೆ ಹೊತ್ತರೆ ಅತ್ತೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಳೇ? (Prv.). see Prv. s. ಮುತ್ತು; ಕಿಱು-, ಕೆಮ್ಬಾರದ-, ಜಳ್ಳು-, ಜೀರಿಗೆಸಮ್ಬಾರದ-, ಬಂಗಾರಕಡ್ಡಿ-, etc. — ಬತ್ತಭರಣ. nutriment, or wages, of paddy (Bp. 40, 44); paddy and other articles of food (My.).

ಬತ್ತ batta. 2. = ಬತ್ತೆ, ಬತ್ಯ. batta, an allowance beyond the settled rate of pay given on occasions of extraordinary service, extra allowance; allowance made by a creditor to one detained by him in prison, subsistence-money generally to prisoners, to attending witnesses, to peons executing processes, etc. (My.; Br.; Tu., M. ಬತ್ತ; Mhr. H. ಭತ್ತಾ; *cf.* ಭೃತ್ಯ).

ಬತ್ತ batta. 3. = ಪತ್ತು 1, ಬತ್ತು. a mortar and pestle. (Mhr. ಬತಾ, ಬತ್ತಾ, ಬತ್ತ್ಯಾ, a pestle). see ಕಲ-.

***ಬತ್ತಲಿಗ battale-iga.** a naked person. ಆ ನಿರ್ಲಜ್ಜಂ ಬತ್ತಲಿಗನಪ್ಪ ಸವಣನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಕಣ್ದುಸುಡಿದು ಕಾಡಿ ಬರ್ಪಂ ಬಾಮುಗಳೆ Vr. 22, 22.

ಬತ್ತಲು battalu. (fr. ಬತ್ತು 1). dried vegetable fruit (My.; T. ವಱಲ್).

ಬತ್ತಲೆ battale. (fr. ಬತ್ತು 1). = ಬೆತ್ತಲೆ. bareness, nakedness (My.; Tu.; Te. ವಟ್ಟ; T., M. ವಱು, ವೆಱು, ವೆಱು). ಬತ್ತಲೆಯುಳ್ಳವನು (ನಗ್ನ, ದಿಗಮ್ಬರ); ಬತ್ತಲೆಯುರ್ದವಳು (ನಗ್ನಿಕೆ, ಕೋಟವಿ Nr.). ಬತ್ತಲೆಯಿದ್ದವಗೆ ಎತ್ತಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. — ಬತ್ತಲೆಯಾದ ಮಾತ್ರದಿನ್ದ ದಿಗಮ್ಬರನಾದಾನೇ? (Prvs.). see Bp. 18, 14; 51, 53; Prv. s. ಒಡಗು 1.

***ಬತ್ತಲೆಗ battalega.** = ಬತ್ತಲಿಗ. ತಲೆವಱಿದುಟ್ಟುದಿಕ್ಕಿ ಸುರಲೋಕ ಸುಖಂಗಳನುಣ್ಬೆವೆಮ್ಬ ಬತ್ತಲೆಗರ ಮಾತುಗೇಳದಿರ್ Ap. 2, 9.

ಬತ್ತಳಿಕೆ battaḷike. = ಪತ್ತಳಿಕೆ 1, (ಬಚ್ಚಳೆ). a quiver (ಶರಧಿ, ಬಾಣಗೇಹ Nn. 11; ಡೊಣೆ, ಮೂಡಿಗೆ, ಕಣೆಯ ಹೊದೆ Kk. 40; ಡೊಣೆ, ಮೂಡಿಗೆ, ಪೊದೆ Sm. 43; ಡೊಣೆ 96; Rsv. 6, 11 va.; Ssv. 3, 16. 27; J. 8, 38; My.; Mhr. ಭಾತಡೀ, ಭಾತಾ). ಅಮ್ಬಿನ ಬತ್ತಳಿಕೆ (ಇಷುಧಿ Nr.). ಸರಳ ಬತ್ತಳಿಕೆ (ತೂಣ, ಇಷುಧಿ, etc. Si. 289; ಕಲಾಪ 439).

ಬತ್ತಾಸು battāsu. N. of a sweetmeat (Mhr., H. ಬತಾಸಾ, ಬತ್ತಾಸಾ; My.; see ಬೆಣ್ಡು-).

ಬತ್ತಿ batti. Tbh. of ವರ್ತಿ (Smd. 345). a wick, the wick of a lamp (ದಶೆ Si. 460; Mhr., H. ಬತ್ತೀ; Tu.; T. ವತ್ತಿ; My.); a candle (My.); a cigar (My.). ಎಣ್ಣೆಬತ್ತೀ ದೀವಿಗೆ, ಮೇಣದ ಬತ್ತೀ ದೀವಿಗೆ (Si. 231). see ಉರಿವತ್ತಿ. ದಱಾ ನಡಿಸೋ ಬಣ್ಣ ಬತ್ತಿ ಸೂಸ್ಕ್ಯಾನೇ? — ಬತ್ತಿ ಸೂಕಲಾಱದ ಬಣ್ಣ ದಱ ನಡಿಸ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಬತ್ತಿಕೊಡು. to cheat (My.).

ಬತ್ತೀಸ battīsa. (ಬತ್ತೀಸು). Thirty-two [ಎನ್ನಕಾಯದ ದಣ್ಡಿಗೆ ಮಾಡಯ್ಯಾ...ಬತ್ತೀಸರಾಗದ ಹಾಡಯ್ಯಾ Bv. 498; ಷೋಡಶ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗದ ತಿಳುಹಿ ಬತ್ತೀಸ ಕಲೆಯ ನೆಲೆಯನಱುಹಿ Cv. 738]; (Ch.; Bp. 19, 6; 53, 53; Mhr. ಬತ್ತೀಸ).

ಬತ್ತು battu. 1. (fr. ಬಱು). = ಬಚ್ಚು 2. to become bare or empty: to grow dry, as a stream; to dry or dry up, to evaporate wholly, as water; to grow lean, to wither, to fade (ನಿರ್ದ್ರವ Smd. Dh.; C.; Tu. ಬಚ್ಚ್; T., M. ವಱು, ವಱಳು; M. also ವರಳು; Te. ಒಟ್ಟು, ವಟ್ಟು). [ಸೂಸುವ ಶೀತಳವಾರಿ ಮೆಯ್ಯನೆಯ್ದು ಸಿನ್ದರದೆತ್ತ ಬತ್ತಿದುವು Pb. 5, 7; Ap. 12, 41]. ಬಾಮ್ಬೊಟ್ ಬತ್ತಿತ್ತು (Rsv. 5, 36). ಕೊಳದಮ್ಬು ಬತ್ತೆ (5, 38). ಸಲೆ ಬತ್ತಿದ ಸರೋವರಕೆ ನವಜಲನೊದವಿದನ್ತೆ (J. 28, 63). ಬತ್ತಿದ ಕಾಲ್ (Smd. 286). ಕುಮುದಂಗಳ ನಗೆ ಬತ್ತಿದುವು ಪಾಯ್ದು ನೇಸಱುನಾಗಳ್ (Līlv. 3, 5). ಕಾಯಿ ಬತ್ತಿದ ಪಾಲ್ (ಚಿರಪಾಲ್ Mr. 215). ನೀರು ಬಿಸಲಿಗೆ ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿ (B. 4, 202). ಬತ್ತಿದ ಕೇಱೀಲಿ ಬದನೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕದನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. — ದಿಗಿಲು ತಾಗದೆ, ಮಗಳು ಬತ್ತಿದಳು. — ತೂಬುಳ್ಳ ಕೇಱಿಯು ತುಳುಕಿದರೆ ಬತ್ತೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 20, 17; 57, 47; Ssv. 3, 51.

ಬತ್ತು battu. 2. growing or being dry, etc. (T. ವಱು). — ಬತ್ತುಮ್ಬಯ. -ಂ-ಪಯ. (Smd. 204). a dry station; a lean

or withered foot. — ಬತ್ತುಮ್ಪುಱ. -ಂ-ಪಱ. (Śmd. 204). dry cloth.

ಬತ್ತು battu. = ಬತ್ತ 3. see ಕಲ್ಬತ್ತು.

ಬತ್ತುಗೆ battuge. dryness (Cpr. 5, 11).

***ಬತ್ತೆ batte.** = ಬತ್ತ 2.

ಬತ್ತೇರಿ batteri. — ಬತೇರಿ. a "battery" (My.; Br., H. ಫತ್ತೇರಿ, ಬತ್ತೇರಿ). — ಕುತ್ತಱಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಲು ಬತ್ತೇರಿಗೆ ಓಡಿದರೆ ನಡ್ಡೀತೇ? (Prv.).

ಬತ್ಯ batya. = ಬತ್ತ 2. an allowance, etc. (My.).

ಬತ್ವ batva. the letter ಬ (Śmd. 121. 250. 341).

ಬದ bada. = ಬದುವು, etc. a raised bank in fields. ಬದದ ಮೇಲೆ ತಿರಿಗಾಡುತ್ತಾರೆ (My.). see ಗದ್ದೆ-. 2, the haunch (? see ಮುವರ್-).

ಬದ bada. ಬದ್. bad (Mhr., H.; see ಬದನಾಮಿ). — ಬದ್‌ಚಾಲು. bad conduct (My., H.).

ಬದಕು badaku. 1. = ಬದುಕು 1, etc. to live, etc. (My.).

ಬದಕು badaku. 2. = ಬದುಕು 2, etc. living, life, etc. (My.; B. 5, 93). ಬದಕು ಮಾಡಿಸು (5, 90; see ಬದುಕು-). ಬದಕು ಮಾಡು (5, 115; see ಬದುಕು-). ಬದಕು ಆಳದೆ ಹೋಯಿತು, ಬಾಱು ನೋಡದೆ ಹೋಯಿತು. — ಬೆದಕುವವನು ಬದಕು ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prvs.). see Sp. s. ತಿಳಿ 4.

ಬದಗ badagu1-a3. = ಬದಿಗ, ಬದೆಗ. a low man or servant (ಕೀೞಾಳ್ Śs.; Abhā. 2, 95; Bh. 2, 2, 72; 3, 19, 25).

ಬದಗು badagu. 1. drudgery (My.).

ಬದಗು badagu. 2. = ಬದಸು, q. v. crookedness.

***ಬದಗು badagu. 3.** service. — ಬದಗುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to serve. ಪೆಱರ ಕೀೞಱಲೊಳೆಮ್ಮಬ್ಬೆಯುಂ ಮುತ್ತಬ್ಬೆಯುಂ ಸಾರ್ದು ಬದಗುಗೆಯ್ದುಡೆ Ap. 3, 35 va.

ಬದಣೆ badaṇi. = ಬದಣೆ, ಬದನೆ 1, ಬದ್ನೆ. the brinjal or egg-plant, Solanum melongena Lin. (ವಾರ್ತಾಕ Hlā.; ವಾರ್ತಾಕಿ, ಭಣ್ಟಾಕಿ, ಹಿಂಗುಲಿ, ಸಿಂಹಿ, ದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣಿ Nr.; Sk. also ವಾರ್ತಾ, ವಂಗ, ವೇರ; Tu. ಬದನೆ; T. ವಱುದಲೈ; M. ವಱುದಿನಿ, ವಱುದಿನೆ; Te. ವಂ, ವಂಗೆ; H. ಬೈಂಗನ್; Mhr. ಬೈಂಗಣೀ, ಬೈಂಗನೀ, of the colour of the brinjal).

ಬದಣೆ badaṇe. = ಬದಣಿ, etc. (ವಾರ್ತಾಕ Mr. 95).

ಬದನಾಮಿ bada-nāmi. ignominy, infamy (My., also as ಬದಲಾಮಿ; Br.; Mhr., H.).

ಬದನಿಕೆ badanike. = ಬನ್ದಣಿಕೆ, etc. a parasital plant. (My.; Tu. ಬನ್ದಣಿಕೆ; Te. ಬದನಿಕೆ, ಬವನಿಕೆ, ವದನಿಕೆ). ಗಿಡಬದನಿಕೆ (ಕಾಮಿನಿ Si. 435).

ಬದನೆ badane. 1. = ಬದಣಿ, etc. brinjal, etc. (C.). ಬದನೇ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು ಜಾತಿ (ವಾರ್ತಾಕಿ, etc. Si. 149). see ಕರಿಯ-, ಬಜ್ಜ-, ಮೊಗಱು-. ಒಲೆ ಸೊಟ್ಟಾದರೆ ಬದನೆಕಾಯಿ ಬೇಯದೇ? — ಬದನೆಕಾಯಿ ಬಜ್ಜಿ ಮಯ್ಯೆಲ್ಲ ಗಜ್ಜಿ. — ಬತ್ತಿದ ಕೆಱೇಲಿ ಬದನೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕದನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. — ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಬದನೆಕಾಯಿ (Prvs.). see Prvs. s. ಬಾಱೇ ಹಣ್ಣು, ಶಾಸ್ತ್ರ.

ಬದನೆ badane. 2. = ಬದ್ದಿಕೆ No. 2. examining according to a standard. (My.).

ಬದರ badara. = ಬದರಿ. 2, *the fruit of the jujube* (ಬೋರೆಯ ಹಣ್ಣು G.).

ಬದರಿ badari. = ಬಾರೆ 1, etc. *the jujube tree, Zizyphus jujuba* Lam. (or Z. scandens). 2, the cotton plant. 3, = ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ.

ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ badarikā-āśrama. N. of a hermitage in the Himālaya. (My.).

ಬದರಿಕೆ badarike. 1. a convoy or guard on the road (My.; Br., H. ಬದರಕಾ).

ಬದರಿಕೆ badarike. -ಕಾ. 2. N. of one of the sources of the Ganges and of a neighbouring hermitage.

ಬದರೆ badare. = ವದರೆ. *the cotton plant.* 2, *a particular species of bulbous plant* (= ಗೃಷ್ಟಿ, ವಾರಾಹಿ).

ಬದಲ್ badal. ಬದಲು. changing; change, alteration; exchange; retaliation; instead of; other (ಮಾರ್ಪು G.; My.; Br., Tu., M. ಬದಲ್, ವದಲ್, ವದಿಲ್; Mhr., H.). ಒನ್ದು ಬಗೇ ಜಿನುಸು ಕೊಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮತ್ತೊನ್ದು ಬಗೇ ಜಿನುಸು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಪರಿದಾನ, etc. Si. 325). ಪ್ರಾಚೀನಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳೊಳಗಿನ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಉತ್ತರಸೀಮೆಯ ಜನರು ಹಕಾರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವದುಣ್ಟು (B. 4, 114). ಅವುಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಹೊಸ ನಡತೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು (4, 189). ದಣ್ಡ ಇಡುವದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ (4, 216). ಒನ್ದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅದಱ ಬದಲು ಮತ್ತೊನ್ದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಇಸ ಕೊಳ್ಳುವನ್ತೆ (B. 5, 107). ಇವನ ನಡತೆ ಮುಂಚಿನ ಹಾಗೇ ಇತ್ತಲ್ಲದೆ ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ (5, 217). ಆ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ (5, 299). — ಬದಲಾಗು. -ಆಗು. to change, to be changed (ಪರಿಣಮಿಸು My.). see s. ಬದಲ್. — ಬದಲು ಕೊಡು. to give in exchange or instead of; to give as a substitute (ಪಱ ಕೊಡು G.; My.). — ಬದಲು ಮಾಡು. to change (v. t.); to alter, to make differ (ಪಲ್ಲಟಿಸು G.; My.). ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ತೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡುವವನು (ಸಮಾವೃತ್ತ G.). ಉಣ್ಣುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬದಲು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು (B. 4, 25). ರಥಕ್ಕೆ ಹೂಡಿದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಮಯ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬದಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (5, 299). — ಬದಲುಮಾತು. a word in reply; another word; a receding or an evasive word, a contradiction (My.). ಬದಲುಮಾತಾಡಿದರೂ ತೊದಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಬದಲುಮಾತಾಡುವವನು ಬೆದಱಿಸಿದರೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.). — ಬದಲು ಹೇೞು. to reply (My.).

ಬದಲಾಬದಲಿ badalā-badali. exchange, interchange (My.; see Mhr. s. ಬದಲೆ).

ಬದಲಾಯಿಸು badalāyisu. = ಬದಲು ಮಾಡು. (My.; B. 5, 231. 267). 2, to change (v. i., My.).

ಬದಲಾವಣೆ badalāvaṇi. changing, exchanging (My., also as ಬದಲಾವಣೆ). ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯಿನ್ದ ಅನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊನ್ದು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವದಱಿನ್ದ ಉಣ್ಟಾಗುವ ಲಾಭ (ಅಪಮಿತ್ಯಕ, etc. Si. 300).

ಬದಲಿ badali. exchange or relief, as of a guard; a substitute (used of persons, My.; Mhr., H.).

ಬದಲಿಸು badalisu. = ಬದಲಾಯಿಸು. to change, etc. (v. t., My.). ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸುವದು (G. 100). 2, to alter, to change (v. i., My.). ಈ ತಾರೆಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಬದಲಿಸುತ್ತವೆನ್ದು, ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು (B. 5, 174).

ಬದಲೆ badale. = ಬದಲ್. (Mhr. ಬದಲಾ, for; instead; see ಮಾ-).

ಬದಸು badasu. = ಬದಗು 2. crookedness (ಕೌಟಿಲ್ಯ Śmd. II, o. r. ಬದಗು).

ಬದಿ badi. 1. mud, mire, slush, ooze (ಕೆಸಱು Śm. 98; My.; T. ವದಿ; Te. ಬಾಡೆ; T. ವಱು, a lump of butter or of ointment; ವಱುಮ್ಪು, slimy mucus; suet, fat; *cf.* ಬಸಿ 1). ನದೀ ದಾಟಿ, ಬದೀಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬದಿ badi. 2. = ಬರಿ, (ಬೞ 1). the side, the flank (ಪಕ್ಕ Kk. 32; Śm. 70. 78. 98; Bp. 20, 109; 55, 16; Bh. 4, 2, 64; Śśv. 4, 15; My.; B. 4, 168. 171); nearness, proximity, vicinity (My.; Tu. ಬರಿ; Te. ವದ್ದೆ). ಜೀರಿಗೆಯ ಚೀಲದ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರೀ ಬೀಜದ ಚೀಲವು (B. 4, 62). see ಕಿಬ್ಬದಿ. — ಬದಿಗಾಗು. -ಆಗು. to go aside, to make room (My.; ಕೆಲಸಾರು G.). —ಬದಿಗೆ ಮಾಡು. to put or remove to one side (My.; ಒಡ್ಡಿಸು G.). — ಬದಿಯೆಲು. -ಎಲು. a rib (Bh. 1, 10, 38).

ಬದಿಕಿಸು badikisu. = ಬದುಕಿಸು. (Bp. 37, 20; My.). ಬದಿಕಿಸುವ ಮದ್ದು (ಜೀವಾತು, ಜೀವನೌಷಧ Si. 298).

ಬದಿಕು badiku. = ಬದುಕು 1, etc. (Bp. 41. 13; My.). ಬದಿಕಿರುವವನು (ಜೀವ, ಅಸುಧಾರಣ); ಬದಿಕಿರುವ ಕಾಲ (ಆಯುಸ್, etc. Si. 298).

ಬದಿಗ badiga. = ಬದಗ, etc. a servant, etc. (ಕೀೞಾಳ್ Śm. 46, o. r. ಬದೆಗ).

ಬದಿನಿಕೆ badinike. = ಬನ್ದಣಿಕೆ, etc. (ವನ್ದೆ, ವೃಕ್ಷಾದನಿ, ವೃಕ್ಷರುಹೆ, ಜೀವನ್ತಿಕೆ, ಗಿಡದ ರೆಮ್ಬೆ ಕೊನೆಯೊಳಗೆ ಗಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತದೆ, ತಾನ್ತ್ರಿಕರಿಗೂ ವೈದ್ಯರಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತ Si. 142).

ಬದು badu. = ಬದುಹು, etc. (My.; see ಗದ್ದೆ-).

ಬದುಕಿಸು badukisu. = ಬದಿಕಿಸು. to cause to live or subsist; to support; to cause to continue in existence, to save from death; to raise to life (Bp. 13, 7. 13; 50, 71; 5, 165; My.; B. 3, 123). ಪಾಪಿಯು ಕೆಡಿಸಿದವರಿಲ್ಲ, ಪುಣ್ಯವನ್ತನ ಬದುಕಿಸಿದವರಿಲ್ಲ (Prv.).

ಬದುಕು baduku. 1. = ಬದಕು 1, ಬದಿಕು, ಬದುಂಕು, ಬರ್ದುಕು1, ಬರ್ದುಂಕು, ಬೞ್ದುಂಕು. to live, to be alive; to subsist; to make a livelihood, to live by; to continue in existence, to remain alive, to revive, to return to life (My.). [Tu. ಬದ್ಕ್]. see Bp. 1, 34; 20, 9; 43, 79; 48, 14. 19; 56, 38. 39; 58, 57; 60, 2; Bh. 1, 10, 31; J. 2, 18; 14, 9; 28, 49; 24, 9. 65; B. 5, 104; Prvs. s. ಬಾಯಿ, ಬಾಯು. — ಜೀವಧನದಿನ್ದ ಬದುಕುವ ಸ್ತ್ರೀ (ಆಭೀರಿ, ಮಹಾಶೂದ್ರಿ); ಬದುಕುವ ಕಾಲ (ಜೀವಿತಕಾಲ, ಆಯುಸ್); ಆರವ್ಬದಿನ್ದ ಬದುಕುವವನು (ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ); ಕೆಯ್ದುವ ಹಿಡಿದು ಬದುಕುವಂ (ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ); ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಟ್ಟಾಡಿ ಬದುಕುವವನು (ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ); ಅರಣ್ಯನೀವಾರಬತ್ತದಿನ್ದವೂ ಹಕ್ಕಲನಾಯ್ದು ಬತ್ತದಿನ್ದವೂ ಬದುಕುವುದು (ಋತ Nr.). ಅಡಿ ಬದುಕುವವನು (ಪಂಚಜನೀನ Si. 238). ಹೊೞೆಯ ಹೊತ್ತು ಬದುಕುವನು (ಭಾರೋಪಜೀವಿ Nn. 86). ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕುವವನು (ಜೈವಾತೃಕ, etc. Si. 353). — ಬದುಕಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let live, etc. (B. 5, 72).

ಬದುಕು baduku. 2. = ಬದಕು 2, ಬರ್ದುಕು 2. living, life (My.); livelihood, profession (Bp. 45, 39; My.); property, things, articles, goods [Tu. ಬದ್ಕ್]; (My.; B. 3, 41. 101; 4, 61. 169; 5, 84; Bp. 30, 24; 47, 5; J. 4, 68; ಸಮ್ಪತ್ತಿ G.). ಹಸನಾಗಿದೆ ಬದುಕು, ಸಾಯಲಾೞೆನು! ಅೞ್ತುಯಾಗಿದೆ ಬದುಕು, ಸಾಯಲಾೞೆನು (Dp. 4). ಬಡ್ಡಿಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬದುಕಿನ ಯೋಚನೆ (Prv.). — ಬದುಕು ಬಾಳು. dupl. (My.). ಜೀವದಲ್ಲಿರುವನಕ ಬದುಕು ಬಾಳು, ಸತ್ತ ಬೞಿಕ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲು. — ಮುದುಕನ ಬಾಳು ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಬದುಕು ಬಾಳು ಇದ್ದು ಫಲವೇನು? (Prvs.). — ಬದುಕು ಮಾಡಿಸು. to cause to carry on a business, etc. (My.; see ಬದಕು-). — ಬದುಕು ಮಾಡು. to carry on a business or profession (My.; see ಬದಕು-).

ಬದುಂಕು baduṅku. (Śmd. 48, not in Mdb.). = ಬದುಕು 1, etc. to live, etc. (Bp. 45, 46). ಆಡಿಂ ಬದುಂಕುವವನು (ಜಾಬಾಲ, ಅಜಾಜೀವ Hlā.).

ಬದುವು baduvu. = ಬದುಹು q. v. (My.; T. ವರಪ್ಪು, ವರಮ್ಬು, ವರ್ಪ್ಪು, ವರ್ಪೈ, ವರ್ಪ್ಪೈವು; M. ವರಪ್ಪು; Te. ವರುಜು, ವರವೆ). ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಬದುವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೋಟದ ಸಾರಿಗೇ ಬದುವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುಮ್ಪಾಗಿ ಬೆಳದಿರುವ ಹುಲ್ಲುಗಳ ಸಮೂಹ (ನಡ್ವೈ, ನಡಸಂಹತಿ Si. 165).

ಬದುಹು baduhu. = ಬದುವು, etc. a raised bank in fields, a low ridge (ಪಾಳಿ Mr. 371, one MS. ಬಿದುಹು).

ಬದೆ bade. = ಬತೆ. a woman who keeps her vow. see ಹದಿ-.

ಬದೆಗ badega. = ಬದಗ, etc. a low man, etc. (ಕೀೞಾಳ್ Kk. 37, o. r. ಬದಗ).

ಬದ್ದ badda. Tbh. of ಬದ್ಧ. firm; true; truth; firmly, certainly (ಗಾಢ Śmd. II; Śm. 65; ಗಾಢ Kk. 76, o. r. ಬಿದ್ದ; My.; Mhr.: fully, completely). ಬದ್ದ ನಡೆ ನುಡಿಯಿದ್ದರೆ ಕಾಶಿ (Dp. 165).

ಬದ್ದಕಿ baddaki. N. of a plant (ಬಸುರಿ Mr. 149).

ಬದ್ದಣ baddaṇa. = ಬದ್ದವಣ 1. (ಒಸಗೆವೞೆ Ct. II, 47; Śs.).

ಬದ್ದರ baddara. Tbh. of ಭದ್ರ. an ox; an elephant (Cpr. 5, 105; C. Bp. 42, 24. 27; Bh. 3, 17, 29).

ಬದ್ದವಣ (badda-paṇa = bhadra-paṇa). 1. a drum used on festive occasions [ಬದ್ದವಣಮಂ ಬಾಜಿಸಿ ಮಂಗಳಮಂ ಪಾಡಿಸಿ Pb. 1, 133 va; Vr. 131, 21]; (ಮಂಗಳವೞೆ Śmd. II; Śm. 37; Cpr. 4, 42; Abh. P. 3, 28. 114; 4, 28; 13, 100).

ಬದ್ದವಣ baddavaṇa. 2. Tbh. of ವರ್ಧಮಾನ (ಅವುಡಲ Śmd. 373). increasing, thriving, etc.; castor oil plant.

ಬದ್ದಿ baddi. (Tbh. of ವೃದ್ಧಿ). increase, etc.

ಬದ್ದಿಕಾಱ baddi-kāṟa. one who causes increase, a promoter (Rām. 6, 47, 56).

ಬದ್ದಿಕೆ baddike. = ಬದ್ದಿಗೆ, ಬದ್ದುಗೆ. Tbh. of ಬನ್ಧಕ. a band, a tie; a border, the ends or skirt of a cloth. (Te. ಬದ್ದೆ). ಬಟ್ಟೆಯ ಬದ್ದಿಕೆ (ದಶೆ, ವಸ್ತಿ Si. 222). 2, = ಬದನೆ 2, comparing anything with, or examining anything according to, a standard, as weights, measures or money (My.).

ಬದ್ದಿಗ baddiga. = ಬನ್ಧಿಗ. [one who ties, one related, etc.].

ಬದ್ದಿಗೆ baddige. = ಬದ್ದಿಕೆ, etc. (ದಶೆ Si. 460).

ಬದ್ದಿಸ baddisa. = ಬಡ್ಡಿಸ. pressing firmly, etc.

ಬದ್ದಿಸು baddisu. 1. = ಬಡ್ಡಿಸು. to press, etc.

ಬದ್ದಿಸು baddisu. 2. Tbh. of ಬನ್ಧಿಸು. to compare anything with, or examine anything according to, a standard (My.). 2, to be bound, to be obstructed, as the excrements from costiveness (My.).

ಬದ್ದು baddu. = ಬರ್ದು 3. proficiency, skill (Cpr. 4, 78).

ಬದ್ದು baddu. a hole in the ground into which children play marbles (My.; Mhr., H. ಬದ್).

ಬದ್ದುಗೆ badduge. = ಬದ್ದಿಗೆ, etc. a band, a tie (Bp. 61, 26; Bh. 3, 4, 26).

***ಬದ್ದೆ badde. 1.** place of shelter. ಪದಮುಮುನಿನ್ನುಬ್ಬುಮುನಣಮುೞಿಯದದೇವುದು ಬದ್ದೆ Pb. 5, 45.

ಬದ್ದೆ badde. (fr. ಬದ್ದ). a truthful woman (Rām. 6, 53, 82).

ಬದ್ಧ baddha. = ಬದ್ದ. *bound, tied, fixed, fastened; fettered; caught, captured, confined;* arrested, held back, checked; joined, connected, combined, united; inlaid, studded; composed, as verses; constructed; formed, set, as fruit; bearing, as fruit; struck, as a root; firmly rooted, firm, (true); placed side by side; clenched; entangled; *put on, dressed.* see ಅ-.

ಬದ್ಧಕಂಕಣ **baddha-kaṅkaṇa.** = ಕಂಕಣಬದ್ಧ No. 2. one who devotes himself to the accomplishment of an object. (My.).

ಬದ್ಧಪ್ರಕೃತಿ **baddha-prakṛiti.** a constitution subject to costiveness (My.).

ಬದ್ಧಭೂಮಿಕ **baddha-bhūmika.** *having an inlaid floor.*

ಬದ್ಧಭ್ರುಕುಟಿ **baddha-bhṛikuṭi.** = ಭ್ರುಕುಟಿ. a frown, etc. (J. 12, 46; 22, 37; 27, 41).

ಬದ್ಧಮುಷ್ಟಿ **baddha-musṭi.** having a closed fist; covetous, penurious, miserly.

ಬದ್ಧಮುಷ್ಟಿಕರ **baddhamusṭi-kara.** *the hand with closed fist.*

ಬದ್ಧವಿರುದ್ಧ **baddha-viruddha.** = ಬದ್ಧವೈರ. (Bp. 58, 27).

ಬದ್ಧವೈರ **baddha-vaira.** one who has contracted confirmed hostility; fixed and deadly hatred. (My.).

ಬದ್ಧಾಂಜಲಿ **baddha-añjali.** having the palms joined so as to form a cup and raising them up to the breast, as in humble entreaty or representation, etc. (Rśv. 6, 132 va.).

ಬದ್ನೆ **badne.** = ಬದನೆ, etc. brinjal. (My.).

ಬಧಿರ **badhira.** *deaf.*

ಬಧಿರತ್ವ **badhiratva.** deafness. (My.).

ಬಧಿರೀಕೃತ **badhirī-krita.** made deaf, deafened (Rśv. 6, 137 va.).

ಬನ **bana.** = ವನ. a wood, a forest, etc. [ಮುನಿವೀತರಾಗನೆನ್ನು ಬನಮುಂ ಸಾರ್ಥಕ್ಯಂ Kr. 1, 79; Pb. 3, 14 va.]; (ವನ Kk. 18; ಆರವೆ, ಆರಾಮ Śm. 21; Cpr. 1, 104; 2, 71). ಬನಕ್ಕೆ or ಬನಕೆ (Śmd. 139). ಇನ್ದ್ರನ ಬನಂ (ನನ್ದನ); ಕುಬೇರನ ಬನಂ (ಚೈತ್ರರಥ); ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲ ಬನಂ (ಉಪತ್ಯಕೆ); ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಣ ಬನಂ (ಅಧಿತ್ಯಕೆ); ಅರಮನೆಯ ಸಮೀಪದ ಬನಂ (ಉದ್ಯಾನವನ); ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯ ಬನಂ (ವೇಲಾವನ Hlā.). — ಬನಗತ್ತಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. the darkness of a wood, etc. (Rśv. 2, 54; V. 4, 46). — ಬನದುಜುಬಿ. -ತುಜುಬಿ. = ಬನ್ದರಿಕೆ, ಬನ್ದಾರೆ. an evergreen shrub, Dodonaea viscosa L. (Z.). — ಬನಪನ್ದಿ. a wild hog (Śsv. 3, 34). — ಬನಪ್ಪುಡಿ. -ಒ-ಪಿಡಿ. to seize, *i. e.* to enter, a forest or wood (Cpr. 1, 106). — ಬನವಸೆ. N. of a town (Prll. 3, 2 seq.). — ಬನವಾಸೆ. = ಬನವಸೆ. (My.). ಬನವಾಸೆಗೆ ಹೋದರೂ ಬಜಗಾಲ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಬನವೆಂಕೆ. -ಬೆಂಕೆ. forest-fire (ದಾವಾಗ್ನಿ Ss.).

ಬನಪು **banapu.** a large timber tree, Terminalia tomentosa, var. coriacea, Clarke (St. & Pl.; Tu. ಬಣ್ಪು; Koṅkaṇi ಬಣಪು).

*ಬನವಾಸಿ **banavāsi.** N. of a country. ಆವ ನನ್ದನವನಂಗಳೊಳಂ ಬನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್ Pb. 4, 28. (*cf.* s. ಬನವಸೆ).

ಬನಾತು **banātu.** broad-cloth, woollen (H., Te.; My.).

ಬನಾಯಿಕೆ **banāyike.** = ಬನಾವಣಿ. the act of making, etc. (My.).

ಬನಾಯಿಸು **banāyisu.** to make, to fabricate (My.; Te.; Mhr., H. ಬನಾವಿಣೇಂ).

ಬನಾವಣಿ **banāvaṇi.** = ಬನಾವು. (My.; Mhr.).

ಬನಾವು **banāvu.** the act of making, fabricating or bringing about (My.; Mhr., H. ಬನಾವ). 2, good understanding together, mutual agreement (My.; Mhr., H.).

ಬನಿ **bani.** substance, essence, as of grains, milk, butter or vegetables (My.).

ಬನಿಯನ್ **baniyan.** a waistcoat with short sleeves (My.; H.).

ಬನ್ತಿ **banti.** = ಪನ್ತಿ. (ಆಳಿ, ಪಂಕ್ತಿ, etc., ಸಾಲು Si. 119).

ಬನ್ತು **bantu.** = ಬನ್ದಿತು, ಬನ್ದುದು. third person singular neuter of the imperfect of ಬರ್ 1, ಬರು. (C.).

ಬನ್ತೆ **bante.** = ಬೊನ್ತೆ. a cloth made of quitted rags, etc. (My.). — ಬನ್ತೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to be stitched together like a quilt. ಅವನ ಕೂದಲು ತೊಡಕಾಗಿ ಬನ್ತೆಗಟ್ಟಿದೆ (My.). — ಬನ್ತೆಗಮ್ಬಳಿ. -ಕಮ್ಬಳಿ. a quilted blanket (My.). — ಬನ್ತೆಗಳ್ಳಿ. = ಬೊನ್ತೆಕಳ್ಳಿ. (My.).

ಬನ್ದ **banda.** Tbh. of ಬನ್ಧ (Śmd. 339). a bond, etc. 2, in the sense of ಬದ್ಧ: formed, set, as fruit; bearing, as fruit; etc. see ದಾರ-, ಸಂಕಲೆವನ್ದ, ಸರವನ್ದ. — ಬನ್ದಕಟ್ಟು. moderateness, nice. ಅಚ್ಚಕಟ್ಟಾದ ಕೆಲಸ ಚನ್ದ, ಬನ್ದಕಟ್ಟಾದ ಊಟ ಚನ್ದ (Prv.). 2, caste-rules (My.). [—ಬನ್ದಕೋಡು. branch of a mango tree with fruit. ಮಾವಿನ ಬನ್ದಕೋಡೆ ಕೋಡಾಗಿರೆ ಕೋಡುಗೊಣ್ಡು ಪರಿದತ್ತು ವಸನ್ತಗಜಂ ವಿಯೋಗಿಯಂ Pb. 2, 15]. — ಬನ್ದದ ಮರ. the wild mangosteen, Diospyros embryopteris Pers. (St. & Pl.). [—ಬನ್ದಮಾಮರ. = ಬನ್ದಮಾವು. ಬನ್ದಮಾಮರಂಗಳನಡರ್ದು ತೊದರ್ದೆಳಗೂಮ್ಪುಗಳ್ಕಿಡಿದು ಮರದಿಂ ಮರಕ್ಕೆ ದಾಂಗುಡಿವಿಡುವ ಮಾಧವೀ ಲತೆಗಳುಂ Pb. 2, 12 va.]. — ಬನ್ದಮಾವು. a mango tree in fruit [ಮೂಗುವಡದಿಲ್ಲಿಯ ಕೋಗಿಲೆ ಬನ್ದಮಾವು ಬೀಯದು Pb. 4, 21; Ap. 1, 65]; (ಫಲವಾದ ಮಾಮರ Ct. II, 119; ಫಲಿತಾಮ್ರ Kk. 66; ಫಲಿತರಸಾಲ Śm. 26; Cpr. 7, 43). [— ಬನ್ದೆಳಮಾವು. -ಎಳಮಾವು. the young mango tree bearing fruits. ಬನ್ದೆಳಮಾವಿನೊಳ್ದುರ್ ಕೂಡೆ ಪಾಡಿದುದು ಮದಾಳಿ Pb. 14, 12].

ಬನ್ದಗಿ **bandagi.** slavery (My.; Mhr., H.).

ಬನ್ದಣಿಕೆ **bandaṇike.** = ಬದನಿಕೆ, ಬದಿನಿಕೆ, ಬನ್ದಳಿಕೆ, ಬನ್ದರಿಕೆ, ಬಾನ್ದರಿಕೆ, ಬೊನ್ದರಿಗೆ. Tbh. of ವನ್ದಾಕೆ, etc. a parasitical plant; the parasitical plant Epidendrum tesselatum, etc. (ಜೀವನ್ತಿಕೆ, ವೃಕ್ಷಾರುಹೆ, ವನ್ದೆ, ವೃಕ್ಷಾದನಿ Nr.; ವನ್ದೆ, ಕಾಮಿನಿ Nr. *a*, ಬನ್ದಳಿಕೆ Nr. *b;* ತರುರುಹ, ಮಾರ Mr. 142).

ಬನ್ದನೆ **bandane.** Tbh. of ಬನ್ಧನೆ. binding, etc. (My.).

ಬನ್ದರ **bandara.** 1. Tbh. of ಬನ್ಧನ. fastening, etc. see ದಾರಬನ್ದರ, ದಾರವನ್ದರ.

ಬನ್ದರ **bandara.** 2. = ಬನ್ದರು. a port; a port-town; a landing place on a coast or in an inlet (H., Mhr.; B. 3, 116).

ಬನ್ದರಿಕೆ **bandarike.** = ಬನದುಜುಬಿ. an evergreen shrub. see s. ಬನ. (My.).

ಬನ್ದರು **bandaru.** = ಬನ್ದರ2. (My.; Te.; M. ಬನ್ದರ್). 2, N. of Masulipatam (Te.; My.).

ಬನ್ದಳಿಕೆ **bandaḷike.** = ಬನ್ದಣಿಕೆ, q. v.

ಬನ್ದಾನ **bandāna.** Tbh. of ಬನ್ಧನ. (My.).

ಬನ್ದಾರೆ **bandāre.** = ಬನ್ದರಿಕೆ, etc. (My.; Te.).

ಬನ್ದಿ **bandi.** 1. = ವನ್ದಿ1. one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Śm. 77; Kk. 95). a captive or prisoner in general, male or female (ಪ್ರಗ್ರಹ, ಗ್ರಹಕ, ವನ್ದಿ Hlā.). 2, an obstacle, an impediment; stop, cessation (Mhr., H. ಬನ್ದೀ); confinement, imprisonment (see ಬಲ್ಬನ್ದಿ; M. ವನ್ದಿ). 3, a tie: an armlet (My.; T. ವನ್ದಿ); a gold wire worn round the neck by females (My.). ತೋಳ ಬನ್ದಿ (Śm. 162). 4, plunder, booty, spoil (Sk.; Bp. 9, 1; V. 6, 6; J. 23, 15). — ಬನ್ದಿಗಾಜ. -ಕಾಜ. (Śmd. 235). a robber, a thief (Bp. 9 sum.; Sk. ಬನ್ದೀಕಾರ); a man who takes prisoner. [ದುರ್ಯೋಧನಂ ಬನ್ದಿಕಾಜನನ್ತೆ ಸೆಱೆಗೆಯ್ದು Pb. 6, 72 va.; ಕಳ್ಳ ಬನ್ದಿಕಾಜ ಹಾವಡಿಗ, ಹಾದರಿಗ ಬಣ್ಣನೊಲೆಯಕಾಜನೆನ್ದೆನಾದರೆ Bv. 718; Cv. 191]. see ಬಲ್-. — ಬನ್ದಿಗ್ರಹಣ. (Śmd. 386; Kk. 99). taking prisoner; seizing plunder. — ಬನ್ದಿಯವ. -ಅವ. = ಬನ್ದಿವಾನ. (B. 5, 202. 206). — ಬನ್ದಿಯುವಳು. -ಅವಳು. = ಬಂಗಾರದವಳು. (My.). — ಬನ್ದಿವಾನ. = ಬನ್ದೀವಾನ. (B. 5, 202. 208; My.). — ಬನ್ದಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to take captive (Cpr. 1, 127); to plunder. ಬನ್ದಿವಿಡಿದಂ ಬಿಮ್ಬಾಧರ ಸ್ಥಾನ

ಮಂ (Śmd. 386). [ಕಳ ಹೋದರೆ ಕನ್ನದುಳಿಯ ಹಿಡಿವೆ ಬನ್ದಿವಿಡಿದಿರೆ ನಿಮ್ಮಿನ್ದ ಮುನ್ದೆ ನಡೆವೆ Bv. 697]. — ಬನ್ದಿವಿಡಿಹ. -ಪಿಡಿಹ. a man who takes prisoner (ಗ್ರಾಹಕ, ಪ್ರಗ್ರಹ Mr. 462); a plunderer. — ಬನ್ದೀಖಾನೆ. -ಖಾನೆ. a prison (ಕಾರೆ, ಬನ್ಧನಾಲಯ, ಸೆಱೆಮನೆ Si. 298; My.; Br.; Mhr., H. ಬನ್ದೀಖಾನಾ). — ಬನ್ದೀವಾನ. -ವಾನ. a prisoner (ಪ್ರಗ್ರಹ, etc. ಸೆಱೆಮನೆಯೊಳಗಿರುವವನು Si. 298; My.; Br.; Mhr.; H.).

ಬನ್ದಿ bandi. 2. = ವನ್ದಿ 2. a panagyrist. (Sk.; Bh. 1, 7, 34; Mhr.).

ಬನ್ದಿ bandi. 3. N. of a plant. see ಚಿಕ್ಕಣಿಕೆ.

ಬನ್ದಿಕ್ಯಾ bandikyā. a shrub, Memecylon amplexicaule Roxb. (St. & Pl.).

ಬನ್ದಿಗ bandiga. = ಬದ್ದಿಗ. Tbh. of ಬನ್ಧಿಕ (ಬನ್ಧಕ). a binder, etc. see ನಿಬ್ಬನ್ದಿಗ and ಸರವನ್ದಿಗ.

***ಬನ್ದಿಗಟ್ಟೆ bandi-gaṭṭe.** bundle of mats. ಬಸವ ಬನ್ದಿಗಟ್ಟೆ, ಸಂಗ್ಯ ಮದುವಳಿಗ, ನಾನು ಮದುವಳಿಗೆ, ವಸುಧೆಯ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ನಿಬ್ಬಣಿಗರು Cv. 336.

ಬನ್ದಿಸು bandisu. = ವನ್ದಿಸು. to salute, etc. [ಅಲ್ಲಿಯ ಕೃತ್ರಿಮ ಚೈತ್ಯಾಲಯಮಂ ಬನ್ದಿಸಲ್ Ap. 2, 19 va.]; (Ahh. P. 15, 42 va.).

ಬನ್ದು bandu. P. p. of ಬರ್ 1, ಬರು.

ಬನ್ದು bandu. 1. = ಬೊನ್ದು. (Tbh. of ವನ್ದ). praise, eulogy (see ಬನ್ದುಕ).

ಬನ್ದು bandu. 2. Tbh. of ಬನ್ಧ. any tie, a bond, a fetter, confinement; restriction (B. 5, 141. 142. 144. 255; My.; Br.; Mhr., H. ಬನ). 2, a fold of a sheet of country paper (My.; Mhr., H.). — ಬನ್ದುಕಟ್ಟು. the state of being well ordered, regulated or compact; caste-rules (My.). — ಬನ್ದು ಮಾಡು. to close, to shut (My.).

ಬನ್ದು bandu. 3. Tbh. of ಬನ್ಧು. a kinsman, etc. (My.).

ಬನ್ದುಕ bandu-ka. (Śmd. 239, o. r. in three MSS. ಬೊನ್ದುಕ). a man who gets his food by flattering, coaxing or wheedling (ಚಲ್ಲವತ್ತ, ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬಾತ Śm. 46; Kk. 66, o. r. ಬೊನ್ದುಕ).

ಬನ್ದುಗೆ banduge. Tbh. of ಬನ್ಧೂಕ. a kind of shrub. (Śmd. 359; Ct. II, 19; Mr. 127; Śm. 27; Hlā., Nr.; Grj. 7, 11 va.; 7, 53; Bp. 58, 22; Si. 139). see Nr. s. ಹುಟ್ಟು 1.

ಬನ್ದುರಿಕೆ bandurike. = ಬನ್ದಣಿಕೆ. a parasite. (Z.).

ಬನ್ದೂಕ bandūka. = ಬನ್ದೂಕು. (My.; Mhr., H.).

ಬನ್ದೂಕು bandūku. a musket or firelock; a matchlock (My.; Br.).

ಬನ್ದೋಬಸ್ತಿ bandōbasti. = ಬನ್ದೋಬಸ್ತು. (My.; B. 5, 268; Mhr., H.).

ಬನ್ದೋಬಸ್ತು bandōbastu. settlement, adjustment; fitly arranged or well-ordered condition, secure, firm condition; order (B. 5, 268; My.; Br.; Mhr., H.).

ಬನ್ಧ bandha. = ಬನ್ದ, ಬನ್ದು 2. binding, tying; *a bond, a tie, a chain, a fetter, any tie;* (a regulation, a rule Mhr.); catching, fettering, confining, checking; imprisonment, custody, check, restriction; joining, uniting; forming, constructing, building, erecting; embanking, an embankment; any posture or position of the limbs or body generally, a position or posture; a particular position of the hands and feet, etc.; connection; agreement, union; a border; bondage; combination of sounds, construction of words; a composition. see Ch. v. 1; Kāvy. III, 1, A, 4; IV, 1; IV, 2, 62; ರಂಗವಾಲಿ; Śsv. 4, 75.

ಬನ್ಧಕ bandhaka. = ಬದ್ದಿಕೆ, etc. a binder; a catcher; a violator, a ravisher; a band, a tie; a bank, a dam; binding, confinement; hindrance, impediment (My.); *pledging; a pledge, a deposit, a pawn.*

ಬನ್ಧಕಿ bandhaki. *an unchaste woman.*

ಬನ್ಧತನ್ತ್ರ bandha-tantra. a complete army, or one possessing the four divisions of chariots, elephants, horse, and foot. (R.).

ಬನ್ಧನ bandhana. = ಬನ್ದರ 1, ಬನ್ದಾನ, ಬನ್ಧ. binding, tying, fettering, fastening; tightening; holding fast, arresting, checking; binding on, putting on; catching, capturing; *confining, confinement, captivity, bondage, imprisonment* (Śmd. 160; ಕಟ್ಟು Mr. 267); inflicting pain, hurting; joining, connecting, uniting; building, construction; *a bond, a band, a chain, a fetter, any tie;* a stalk, a stem, a peduncle. see ಕಟ್ಟಿಸು, ಕಟ್ಟು, ಕೆತ್ತು, ತೊಡರ್, ತೊಡರ್ಚು, ಬಿಗಿ; ಪ್ರಸವ-.

ಬನ್ಧನಗ್ರನ್ಥಿ bandhana-granthi. *a noose.*

ಬನ್ಧನಾಕುಲತೆ bandhana-ākulate. bewilderment from being in captivity (Cpr. 5, 35).

ಬನ್ಧನಾಲಯ bandhana-ālaya. *a prison, a jail.*

ಬನ್ಧನಿ bandhani. = ಬನ್ಧನ. see ಮೃಗ-.

ಬನ್ಧವಿದ bandha-vida. one who knows how to put on (decorations) or to decorate (Cpr. 6, 47).

ಬನ್ಧನೆ bandhane. = ಬನ್ಧನೆ, ಬನ್ಧನ. (My.).

ಬನ್ಧಸ್ತಮ್ಭ bandha-stambha. *the post to which an elephant is tied.*

ಬನ್ಧಿಕ bandhika. = ಬನ್ದಿಗ, ಬನ್ಧಕ. see ನಿರ್ಬನ್ಧಿಕ, ವಸನಬನ್ಧಿಕೆ.

ಬನ್ಧಿಸು bandhisu. = ಬದ್ದಿಸು 2. to bind, to tie, to fetter, etc. (Cpr. 3, 2 va.); to bind on oneself, to put on (Bp. 4, 11); to connect, to join, to unite, etc.; to inflict punishment, to chastise, to inflict pain. ಲೋಗರನು ಬನ್ಧಿಸಲ್ (ಪರಿಪೀಡನ, ಸಪತ್ರಾಕರಣ Mr. 454). ವೃಕ್ಷವೆರಡು ಬನ್ಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಷಣ್ಣವೆನಿಕ್ಕು (Mr. 476). see Bp. 27, 13; 32, 55; 44, 47; 54, 15; J. 20, 9.

ಬನ್ಧು bandhu. = ಬನ್ದು 3. connection, relationship. 2, one who is connected with or belongs to; *a kinsman, a relation, a relative* (ಗೋತ್ರ Nn. 16; ನಣ್ಟ 140; ಪಕ್ಕುವಣಿ, ಪಕ್ಕೂವಣ Śs.). 3, a cognate kinsman in a remote degree. 4, a friend. — ಬನ್ಧುಬಳಗ. dupl. the whole body of relations, kinsfolk (Bp. 40, 41; Dp. 61, 2; My.; B. 2, 41; 3, 2. 90; 4, 153). ಬನ್ಧು ಬಳಗವು ಕೂಡಿ, ಹೊನ್ನಿ, ಜೋಗಳ ಪಾಡಿ, ಹಿನ್ದೆ ಸತ್ತವರ ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಗುಗ್ಗರಿ ತಿನ್ದು, (ಕೂಸಂ) ತೂಗುವರು (Sp.). — ಬನ್ಧೂ ಬಳಗ. = ಬನ್ಧುಬಳಗ. (Bp. 61, 87; My.).

ಬನ್ಧುಕ bandhuka. = ಬನ್ಧುಲ. *the son of a harlot, a bastard.*

ಬನ್ಧುಕಿ bandhuki. *an unchaste woman.*

ಬನ್ಧುಜನ bandhu-jana. a kinsman; kinsfolk, relations. (My., also as ಬನ್ಧೂ-).

ಬನ್ಧುಜೀವ bandhu-jīva. *the flower Pentapetes phoenicea.*

ಬನ್ಧುಜೀವಕ bandhu-jīvaka. *the flower Pentapetes phoenicea.*

ಬನ್ಧುತೆ bandhute. *relations collectively, kindred, kin.* 2, relationship, affinity, relation (My.).

ಬನ್ಧುತ್ವ bandhutva. = ಬನ್ಧುತೆ No. 2. (My.).

ಬನ್ಧುರ bandhura. 1. *uneven, undulating, wavy.* 2, *bowed, bent, inclined* (ನಮ್ರ, ನತ, ಎಱಗೂದು Mr. 454); crooked. 3, pleasing, delightful, handsome, beautiful; beauty (Ch. v. 1; Kāvy. IV, 1; Bp. 5, 18; Mr. 3). 4, a kind of precious stone (ಗೋಮೇದಕ, ಪಿಶಂಗಾಶ್ಮ Mr. 101). 5, a goose. 6, injurious.

ಬನ್ಧುರ bandhura. 2. = ವನ್ಧುರ. the seat of a charioteer. (A.).

ಬನ್ಧುರತರ bandhura-tara. uncommonly beautiful, etc. (Śsv. 2, 63).

ಬನ್ಧುಲ bandhula. *the son of a harlot, a bastard* (ಕೆಟ್ಟವಳ ತನುಜ Mr. 310).

ಬನ್ಧೂಕ bandhūka. = ಬನ್ದುಗೆ. *a shrub bearing a red flower, Pentapetes phoenicea.*

ಬನ್ಧೂಕಪುಷ್ಪ bandhūka-puṣpa. *the tree Terminalia tomentosa W. & A.*

ಬನ್ಧೂರ bandhūra. = ಬನ್ಧುರ 1, No. 3. (Sk.; A.).

ಬನ್ಧ್ಯ bandhya. = ವನ್ಧ್ಯ. to be bound or fettered; to be confined or imprisoned; to be constructed; *not bearing fruit in due season, barren, unfruitful, unproductive, useless, vain;* not having the menstrual courses; destitute, deprived of.

ಬನ್ಧ್ಯೆ bandhye. = ಬಂಜೆ 1, ವನ್ಧ್ಯೆ. a woman not having the menstrual courses; a barren or childless woman. 2, *a barren cow.*

ಬನ್ಧ್ರ bandhra. = ಬನ್ಧನ, etc. binding, etc. see ಅ–.

ಬನ್ನ banna. Tbh. of ಭಂಗ (or ಭಗ್ನ). breaking, discomfiture, etc. (ಭಂಗ Ct. I, 32. 100; II, 16; Kk. 48; Śm. 51; Abh. P. 11, 78; 13, 134). [ನನ್ನಿಗೆ ಬನ್ನಂ ಬರಲೀಯದಾರ್ತಸಗಿದೀ ವಿಖ್ಯಾತಿಯಂ Pb. 1, 81; Ap. 3, 17]. ಪತಿಗೆನ್ದು ಯುದ್ಧದೊಳ್ ಬನ್ನಮಂ ತಾರಂ (Śmd. 283). ಮಹೇಶ್ವರ, ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬನ್ನವುಣ್ಟೇ? (Bp. 48, 13). ಬನ್ನದಿಂ ಬಗೆಗೆಟ್ಟು (J. 19, 38). — ಬನ್ನಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to cause to suffer discomfiture, etc. (Bp. 38, 30). — ಬನ್ನಬಡು. -ಪಡು. to suffer ruin, etc. (J. 5, 41). ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಿಲ್ಲ, ಬನ್ನ ಬಡುವದು ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ (Prv.). — ಬನ್ನಬ್ಬಡಿಸು. -ಂ-ಪಡಿಸು. = ಬನ್ನ ಬಡಿಸು. (Śsv. 4, 104).

ಬನ್ನಿ banni. 1. imperative plural of ಬರ್ 1 to come ಬರು.

ಬನ್ನಿ banni. 2. a prickly tree with an eatable pod, Prosopis spicigera Lin. (ಶಮಿ, ಸಕ್ತುಫಲೆ, ಶಿವೆ Nr.; Si. 134; ಶಮಿ Mr. 115; T., M. ವನ್ನಿ). ಬನ್ನಿಯ ತರು ಡಕ್ಕೆಗೆ (Śmd. 75). 2, Acacia ferruginea (My.; Van Someren). see ಕಿಱುಯ ಬನ್ನಿ; Bp. 45, 37; Bh. 4, 1, 11. — ಬನ್ನಿಕಾಯಿ. the pod of the banni tree (ಸಂಗರ, ಶಮಿಫಲಿನ Nn. 19). — ಬನ್ನೇರುಗಟ್ಟ. N. of a place near Bangalore (My.).

ಬನ್ನಿ banni. a portion of grain given to a labourer in requital of his services (H.); tax (see ಹುಲ್ಲು–).

ಬಪ್ಪ bappa. = ಬರ್ಪ, ಬರುವ, ಬಹ, etc. present relative participle of ಬರ್ 1, q. v.

ಬಬ್ಬರ babbara. Tbh. of ಬರ್ಬರ (Śmd. 345). = ಗೊಬ್ಬಳಿ, ಗೊಬ್ಬುಳಿ, ಬಬ್ಬುಲಿ, ಬಬ್ಬುಳಿ, ಬೊಬ್ಬುಲಿ, ಬೊಬ್ಬುಳಿ. ಒನ್ದು ದೇಶಂ (345). 2, ನಾಱುವ ಬೇಳೆ (345). 3, ಬೊಬ್ಬುಲಿ (345). *cf.* ಬಬೂರ, etc.

ಬಬ್ಬುಲಿ babbuli. = ಬಬ್ಬುಳಿ, etc. (Mdb. MS. in Śmd. 359. 364).

ಬಬ್ಬುಳಿ babbuḷi. Tbh. of ಬಬೂರ (ವರ್ಬೂರ). = ಬಬ್ಬರ, etc. the thorny Babool tree, Acacia arabica Willd. (ಜಾಲಿ, ಬಬೂರ Si.; ಜಾಲೀ ಗಿಡ G.; Mhr. ಬಾಭಳ, ಬಾಭಳೀ, ಬಾಭೂಳ).

ಬಭ್ರು babhru. *brown, tawny* (ಕಾಂಚನವರ್ಣ, ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ Nn. 125). 2, *a large kind of ichneumon* (mungoose); *an ichneumon generally* (ನಕುಲ, ಮುಂಗುರಿ 125; ಮುಂಗುಲಿ Mr. 481). 3, *Kṛiṣṇa* (ಹೃಷೀಕೇಶ, ಕೃಷ್ಣ 125). 4, fire. 5, Śiva. 6, N. of various men.

ಬಭ್ರುವಾಹನ babhru-vāhana. N. of a son of Arjuna. (J. 9, 33; 17, 1, etc.). ಬಭ್ರುವಾಹನನ ತಾಯಿ (ಚಿತ್ರಾಂಗದೆ G.).

ಬಮ್ಪು bampu. = ಬೊಮ್ಪು, ಬೊಮ್ಬುಲು. a slimy and sticky vegetable substance used as soap (My.; T. ವಱುಪ್ಪು; see ಬಕ್ಕೆ, ಬಂಕೆ). [Tu. ಗೊಮ್ಪು].

ಬಮ್ಬ bamba. a pump; a fire-engine (B. 5, 286; Mhr., H., Port.).

ಬಮ್ಬಲ್ bambal. a heap, a mass, a swarm, a cluster (ತೊಮ್ಬೆ Ct. I, 25; ಜಂಗುಳಿ, ಹರಿ, ಬಳಗ, ವಂಗಡ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಬಳಗ, ವಂಗಡ, ಗುಮ್ಪು, ತುಱುಗ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; Cpr. 5, 64 va.; Abh. P. 3, 75 va.; Mhr. ಬಮ್ಬಾಳ, ಬಮ್ಬಾಳ, huge, vast, large, extensive; T., M. ವನ್, ವಲ್ = K. ಬಲ್; M. ವಮ್ಪು, greatness; stoutness; — to grow large). [ಕರಗಿ ಸುರಿವರಗಿಸುರಿಯ ಬಮ್ಬಲ್ಗಳಂ ಪೊಸೆದು ಬಿದಿರ್ದು ಕಳೆದು Pb. 3, 6 va., Ap. 2, 39 va.]. ಜೆಡೆಗಳ ಬಮ್ಬಲ್ (Ch.'s one MS. in its v. 2). ತುಮ್ಬಿಗಳ ಬಮ್ಬಲ್ (Rśv. 2, 39). — ಬಮ್ಬಲ್ಗಡಿ. -ಕಡಿ. to cut (one's way through) a mass (Cpr. 5, 59). [— ಬಮ್ಬಲ್ಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. the coil of intestine. ಬಸಿಱಂ ಪೋೞ್ಕ್ಕಿ ಬಮ್ಬಲ್ಗರುಳ್ಗಳಿನಾನಲ್ತೆ ವಿಳಾಸದಿಂ ಮುಡಿಯಿಪೆಂ ಪಂಕೇಜ ಪತ್ರೇಕ್ಷಣೇ Pb. 7, 12. — ಬಮ್ಬಲ್ಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. a cluster of curls. ಬೀಸುವ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿಯಲಮ್ಪಿ ನೊಳಲ್ಗುವ ಬಮ್ಬಲ್ಗುರುಳ್ಗಳ ಬಮ್ಬಲಿನ್ದಂ Ap. 4, 9 va.]. — ಬಮ್ಬಲ್ಜಡೆ. massive matted hair (V. 5, 43; 9, 123). [— ಬಮ್ಬಲ್ದಮ್ಬುಲ. -ತಮ್ಬುಲ. a multitude of betel leaves for chewing. ಅಗರಂ ಕುಡುತಿರ್ಪ ಕಪ್ಪುರದ ಬಮ್ಬಲ್ದಮ್ಬುಲಂ ರಾಗಮಂ ಪಡೆಗೆಲ್ಲಂ ಪಡೆವನ್ನೆಗಂ Pb. 9, 104. — ಬಮ್ಬಲ್ದೆರೆ. -ತೆರೆ. a multitude of waves. ಮೆಲ್ಲನೆ ತಡಿಯಂ ಸಾರ್ಚಿದಪುವಿದಱ ಬಮ್ಬಲ್ದೆರೆಗಳ್ Pb. 5, 55]. — ಬಮ್ಬಲ್ಪರಿಯಿಸು. — ಪರಿಯಿಸು. to cause to runen masse or in a body (Cpr. 9, 96). - ಬಮ್ಬಲ್ಸರಿ. a heavy rain. ಪೊನಲ್ಪರಿಯಿಪ ಬಮ್ಬಲ್ಸರಿ (Rśv. 8, 112).

***ಬಮ್ಬಲ bambala.** = ಬಮ್ಬಳ. — ಬಮ್ಬಲಬಾಡು. to feel fatigue. ಬಮ್ಬಲಬಾಡಿದ ತನುಲತೆಗಳುಂ Ap. 11, 70 va.

ಬಮ್ಬಳ bambaḷa. = ಬಮ್ಬಳನೆ. (Abh. P. 3, 108). [— ಬಮ್ಬಳ ವ್ಪಾಡು. -ಂ.- ಬಾಡು. = ಬಮ್ಬಲಬಾಡು. ಪರಮಮಿತ್ರಾ ಇನ್ತೇಕೆ ಬರ್ದಿ ಬಮ್ಬಳವ್ಪಾಡಿ ಪಾಡಱುಮುಚ್ಚೆಗಮ್ಪುಟ್ಟಿರ್ದೆಯ್ Vr. 39, 5].

ಬಮ್ಬಳನೆ bambaḷane. from great fatigue or distress (Abh. P. 15, 4; *cf.* ಬಲಬಲಿಕೆ, ಬಟಲ್ 1).

ಬಮ್ಬು bambu. = ಬೊಮ್ಬು. a large hollow bamboo (My.; M. ವಂಜಿ, ವಞ್ಞು, ವಮ್ಬು; Te. ಬೊಂಗು; Mhr. ಬಾಮ್ಬೂ; *cf.* Sk. ವಂಶ; see ಬೆತ್ತ). ಬಮ್ಬು ಹೊಱುವವರ ಸಂಗಡ ಹಮ್ಬಲಿಸಿದರೆ ಇಮ್ಬು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ಬಮ್ಭರ bambhara. = ಭ್ರಮರ. the large black bee. (ತುಮ್ಬಿ, etc. Si. 176; My. Amara).

ಬಮ್ಭಾರವ bambhā-rava. shouting (J. 22, 4).

ಬಯ್ bay. 1. (Śmd. 58 Mdb.). = ಬಯಿ 1. an open spot, a parting. (T. ವಗಿರ್ = ಬಯ್ತಲೆ; see ಬಾಚು 1). — ಬಯ್ತಲೆ. a separation or parting of the hair on each side of the head so as to leave a line (ಸೀಮನ್ತ Nr., Hlā., G.; ಸೀಮನ್ತ Mr. 320, o. r. ಬಯಿತಲೆ; Bp. 4, 40; Rām. 6, 12, 38; J. 8, 45; V. 5, 14 va.; My.). ಬಯ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಲಲಾಮಕ Nr.). ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಯ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಆಭರಣ (ಪಾರಿಪಥ್ಯ); ಬಯ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಡುವ ರತ್ನ (ಮುಡಿವಣಿ G.). ಮುತ್ತಿನ ಬಯ್ತಲೆ (ಚೂಳಯ Śs.).

ಬಯ್ತುಲೆಯುಳ್ಳಾಕೆ (ಸೀಮನ್ತಿನಿ Dhw.). — ಬಯ್ತುಲೆಬೊಟ್ಟು. a round gold ornament with a precious stone worn by females on the baytale (My., see s. ನೇರ; ಪತ್ರಪಾಶ್ಯೆ, ಲಲಾಟಿಕೆ, ಹಣೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ ಬಾಸಿಂಗದ ಒಡವೆ Si. 218, sic!). — ಬಯ್ದುಲೆ. = ಬಯ್ತುಲೆ. ನೆಯ್ದುಲೆಯಾದರೂ ಕೊಯ್ದುರೆ ಬಯ್ದುಲೇ ಮೇಲೇ? (Prv.).

ಬಯ್ bay. 2. to deposit; to put aside; to hide (ನಿಕ್ಷೇಪ Śmd. Dh., o. r. ವಿಕ್ಷೇಪ; ನಿಧಿ Śm. 102; T. ವೈ, M. ವೆ; Te. ವೇ, to throw, cast, fling, discharge; to place, etc.). [ಶಕ್ತಿಯನದಂ ಕರ್ಣಂ ನರಂಗೆನ್ದು ಬಯ್ತುವನಿನ್ದ್ರನುಱುವೆನ್ದುವನ್ದೊಡೆ Pb. 12, 16; Ap. 2, 15]. ಬಯ್ಯುವ, ಬಯ್ಯಲುಂ (Śmd. 86); ಬಯ್ಯುವ, ಬಯ್ಯದೆ (87). P. p. ಬಯ್ತು (Cpr. 8, 78; 9, 12; Grj. 3, 102; Bp. 24, 24). ಬಯ್ತುದು (ಇರಿಸಿದರ್ಥಂ Ct. I, 39; ಬಚ್ಚಿಡುವುದು Śs.). ಬಯ್ತು ಬಯ್ಕೆ (Abh. P. 3, 42). [— ಬಯ್ತಿಡು. -ಇಡು. to deposit. ನಾನಾ ವಿಧಧಾನ್ಯಂಗಳಂ ಪದನಱುದುಡುಗುವ ಕಣಂ ಮಾಡಿವೊಕ್ಕುನಡ ಕುವ ಬಯ್ತಿಡುವಕ್ಕಿ ಮಾಡುವ ... ಉಪಾಯಮುಂ ... ಅಱುಯೆ ಪೇಳ್ದು Ap. 6, 77 va.].

ಬಯ್ bay. 3. = ಬಯಿ 2, ಬಯ್ಯು, ಬೊಯಿ 1, ಬೊಯ್ಯು. to abuse, to revile; to use bad language (ಗಾಳಿವಾತು Śm. 102; T. ವೈ; T. ವೈದಲ್, reviling; ವಜವು, ವಜ್ಜೆವು, abuse, bad language). [ಬಯ್ಯೆ ಸಲಿಸುವೆಂ ನೂಱುವರಂ Pb. 6, 61; Ap. 12, 33 va.]. P. p. ಬಯ್ದು (Cpr. 8, 65). ಆಗಳಿನ ಕಜ್ಜಮನ್ ಏಗವೆ ಗೆಯ್ದಪುದಂ! ಎನ್ದು? ಆವ ರೀತಿ? ಪೇೞ್! ಎನ್ದೊಡೆ ಬಯ್ದರ್ ಈಗಳಿನ ದೆಸೆಗೆವಿಟ್ಟ ಮಹಾಕವೀಶ್ವರರ್ (Śmd. 134). ಬಯ್ಯೆ (Cpr. 8, 56. 95). ಪಿರಿಯನ ನೆನ್ದು, ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬಯ್ದುದು ತಕ್ಕುದೆ? (258). ಸಸಿಯುಂ ನೋಡಿ, ತಲೋ ದರಿ ಬಿಸುಸುಯ್ದುಂ, ಬಯ್ದುಮಿನ್ತು ಮಾಡಿದ ಬಿದಿಯಂ (267). ಬಯುದು (ಆಕ್ರೋಶನ, ಅಭಿಷಂಗ Nr.). ಸುತನಂ ಬಯ್ದು (J. 31, 30). ಕಾನ್ತೆಯಂ ಬಯ್ದು (Bp. 57, 65). ಬಯ್ಪುತ (9, 13). see Bp. 47, 49; J. 5, 31; 8, 33; 28, 33; 31, 26. 31. 35; Prvs. s. ಬಾಱು 1, ವೈದಿಕ.

ಬಯ್ bay. 4. = ಬಯ್ಗು. evening, etc. — ಬಯ್ತನಕ. till evening (My.). — ಬಯ್ಸಾರಿ. evening-time (My.).

ಬಯಕೆ bayake. 1. = ಒಯ್ಕೆ, ಬಯ್ಕೆ 1. a deposit, a trust; a treasure, a hoard (ಕಡವರ Ct. II, 21; Śs.; see Ct. I s. ಬಯ್ಕೆ 1). [ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆ ಸಲುವುದೆ ಅಯ್ಯಾ Bv. 722]. ಹೊನ್ನ ಬಯಕೆ (ನಿಕ್ಷೇಪ, ಉಪನಿಧಿ Mr. 56).

ಬಯಕೆ bayake. 2. (Śmd. 25). = ಬಯಿಕೆ, ಬಯ್ಕೆ 2, ಬವಕೆ. longing, wish, desire; hope; a desired object (ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಇಚ್ಛೆ, ಸ್ಪೃಹೆ, ವಾಂಛೆ, ಕಾಮ, etc. Nr.; ಶ್ರದ್ಧೆ, ವಿಶ್ವಾಸ Nr.; ಮನೋರಥ Hlā.; ಅಭ್ಧಿ Nn. 89; ಅಲಿ, ಬೇಕೆನ್ದೆಮ್ಬುದು 138; ಇಚ್ಛೆ 144; ಕಾಂಕ್ಷೆ 148; ಕಾಮ 163; ದೋಹದ, ದೋಹಳ, ದೌರ್ಹೃದ, etc. Mr. 307; ಈಪ್ಸಿತ, ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಇಚ್ಛೆ, ಕಾಮ, etc. 433; My.; Tu., T. ವಯವು, ವಯಾವು; Te. ಬಯ್ಯ). [ಆ ಬಯಕೆ ತೀರದ ಕಾರಣದಿಂ Kr. 1, 145; Ap. 3, 43 va.]. ಮನಸಿನ ಬಯಕೆ (ಮನೋರಥ Nn. 101). ಬಯಕೆಯಾದ್ದು ಬಾಱುಸಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಬಯಕೆಕೊಟ್ಟರೂ ಬಯಿಸ್ಸಿ ಕೊಪ್ಪುದು ತಪ್ಪಲ್ಲಿಲ್ಲ. — ಬಯಕೆ ಹಾಕಿದರೂ ಬಯಸುವದು ತಪ್ಪಲ್ಲಿಲ್ಲ. — ಪೂರ್ಣವಿದ್ದರೂ ಸ್ವರ್ಣದ ಬಯಕೆ ತೀರದು (Prvs.). see Cpr. 1, 102; 3, 91. 92; Abh. P. 3, 98. 100. 101; Bp. 17, 13; 24, 18; 38, 52; J. 18, 40. 58. — ಬಯಕೆಗಪ್ಪು. -ಕಪ್ಪು. the desired black pigment or collyrium (ಅಂಜನ Ct. II, 18).

***ಬಯಕ್ಕೆ bayakke.** = ಬಯಕೆ 2. ಇದುವೆ ಬಯಕ್ಕೆ ಮುಂ ನಿನಗೆ Pb. 13, 6.

ಬಯಲ್ bayal. (Śmd. 25). **ಬಯಲು.** ಬಯಿಲ್, ಬಯ್ಲು. an open space, field or plain (My.; Te. ಬಯಲು, ಬಯಿಲು, ಬಯ್ಲು; Tu.; T., M. ವಯಲ್); — a wild, a waste (ತಳಪಟ Bhn. 29); — the state of being open to the view: publicity: conspicuousness, distinction, celebrity; a vacuum; vacuity; nonentity; disappearance; vanity (My.; ಆಕಾಶ, ಪೊಳ್ಳು G.); uselessness (My.). [ಬಯಲರೂಪ ಮಾಡಲಱುಯದಿದ್ದರೆ ಎನ್ತು ಶರಣನೆಮ್ಬೆ Bv. 922]. see Cpr. 1, 87; 5, 114; 7, 72; Bp. 1, 50; 8, 37; 19, 81; 42, 3. 18; Rśv. 13, 82 va.; Śśv. 4, 61; Rām. 3, 8, 39; J. 7, 6; ಬಕ್ಕಬಯಲ್, ಬಕ್ಕಟ-, ಬಟ್ಟ-, ಬೆಳ್ಪಯಲ್. — ಬಯಲ ನುಡಿ. to speak vain words (Bh. 4, 4, 13). — ಬಯಲಾಗಮ. -ಆಗಮ. a well known āgama. ಬಯಲಾಗ ಮದ ಹವಿ ವಷಟ್ಕೃತಮುಕ್ಕು (Mr. 261). — ಬಯಲಾಗು. -ಆಗು. to become a waste, to disappear, to be ruined (Bp. 2, 14; 16, 5; 36, 2; 45, 31; J. 20, 16; 28, 29); to become vain or fruitless, as desire (My.). 2, to come to light, to appear; to become public (My.). 3, to become an open, empty space (Abh. P. 9, 69). — ಬಯಲಾಸೆ. -ಆಸೆ. a vain wish (My.). — ಬಯಲಿಗೆ ಬರು. = ಬಯಲಾಗು No. 2. (My.). — ಬಯಲಿಗೆ ಬೀಱು. = ಬಯಲ್ಬೀೞ್. (My.). — ಬಯಲಿಗೆ ಹಾಕು. to bring to light, to make public, to reveal, to show (My.). ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾನ್ತವನ್ನು ಬಯಲಿಗೆ ಹಾಕುವದು (G. 67). ಎರಡನೇವರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆ ಹಾಕುವವ (ಕುಚರ, ನಿನ್ದಕ G.). ಗುಪ್ತವನ್ನು ಬಯಲಿಗೆ ಹಾಕುವದು (G. 185). — ಬಯಲಿಱು. -ಇಱು. to strike the vacuum or the air (Bp. 26, 13). — ಬಯಲ್ಕಡೆ. a public privy (My.). see Prv. s. ಮೊಲ. — ಬಯಲ್ಗೆ ಬರ್. to come to the open plain. ಬಯಲ್ಗೆ ಬನ್ದ ಪರೊ? ಪೇೞ್! ಅನಿತರ್ಕಮಮ್ ಒಳಂ ಪುರಾನ್ತಕಂ (Śmd. 140 Mdb.). — ಬಯಲ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. a field-lotus. ಅರಮೆ ಅರಲ್ದ ಬಯಲ್ದಾವರೆ ಗಳ್ (Śmd. 68). — ಬಯಲ್ದಾವರೆದಾಣ. -ತಾಣ. a place where field-lotuses grow (Abh. P. 12, 93). — ಬಯಲ್ದೇಶ. = ಬಯಲ್ಕಡೆ. (My.). — ಬಯಲ್ದೊಱು. -ತೊಱು. mirage (ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ, ಮರೀಚಿ ಕಾಜಲ Kk. 11*b*.; ಮರೀಚಿಕೆಯ ಜಲ 12; Abh. P. 9, 30; J. 15, 5). — ಬಯಲ್ಪಡಿಸು. = ಬಯಲಿಗೆ ಹಾಕು. (My.). — ಬಯಲ್ಬೀೞ್. to come to light, to appear (Cpr. 5, 42).

ಬಯಲುಗ bayaluga. a vacuist: a man who is not a Liṅgāyta, a vain Vēdāntist. ಯೋಗಾರಪ್ಪುದ ಗ್ರನ್ಥವನಱು ಯದ ಗುರುವನಱುಯದ ಮೂಢಂ ಆ ಬಯಲುಗನಪ್ಪ ಸನತ್ಕುಮಾರಂ ಶೂನ್ಯಹೃದಯಾನ್ಧಕಂ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ, ಗೋಣ ನಿಮಿರ್ಚಿ, ಬಯಲುಗರಂ ಹೊಡ ದನ್ತೆ ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆಱತಿರೆ (Sadānandapurāṇa).

ಬಯಸಿ bayasi. long pepper (? see Mr. s. ಕೋಲೆ).

ಬಯಸು bayasu. = ಬಗಸು, ಬಯಿಸು 1, ಬವಸು. to desire, to wish; to long for. [Tu.]. (ಆಕಾಂಕ್ಷಿಸು Śmd. 8; ಇಚ್ಛಿಯನಾ ಶ್ರಯಿಸು 299 Cm.; ಬೇಡು 387 Cm.; My.). [ನಡೆ ಕಡೆಗಣ್ ಮನಂ ಬಯಸೆ Pb. 3, 64: Ap. 2, 42 va.; ಮುನ್ನಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಬೆನ್ನ ಬಿಡದ ನ್ನಕ್ಕ ಇನ್ನು ಬಯಸಿದರುಣ್ಟೆ? Bv. 24]. ಬಯಸುವುದು (ಕಾಮ Nn. 163). ಬಯಸುವಾತನು (ಗೃಧ್ನು, ಗರ್ಧನ); ಗಣ್ಡನು ಬಯಸುವನ್ತೆ ಅಪ್ಪವಳು (ಕಾನ್ತೆ Nr.). ಭೋಗವನ್ನು ಬಯಸುವವಳು (ಇಚ್ಛಾವತಿ, ಕಾಮುಕೆ Si. 184). ಮೇಲ ಬಯಸುವಂ (ಲುಬ್ಧ, ತೃಷ್ಣಕ, etc. Mr. 232). ಪರರ ಅಭ್ಯುದಯವನೆ ಬಯಸುವರು (Bh. 1, 8, 10). ಕಾನ್ತಾಲಿಂಗಸುನೆ ಬಯಸಿ ದುದು ಕಾಮುಕ ಜನಂ (J. 28, 2). ಬಯಸಲ್ ತಕ್ಕ ಮೋಕ್ಷಂ (Śmd. 8 Cm.). ತೀರಿದ ಅಡಿಗೆ ತಿರಿಗಿ ಬಯಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ?—ನಿನ್ನೆ ಉಣ್ಡದ್ದು ಇನ್ದು ಬಯಸೋದು ಯಾಕೆ? — ಬಗೆ ಬಗೇ ಭಕ್ಷ್ಯ ಬಯಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ಬಯಸಿದ್ದು ಹಾಲನ್ನ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು ಹಾಲನ್ನ. — ಬಯಕೆ ಹಾಕಿದರೂ ಬಯಸುವದು ತಪ್ಪಲ್ಲಿಲ್ಲ. — ಬರಗದ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವವ ಹೂರಿಗೆ ಬಯ

ಸಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Śmd. 124. 197. 299. 301; Cpr. 2, 73; 3, 24; 5, 17; Bp. 4, 65; 11, 9; 24, 81; 37, 54; 47, 32; 56, 21; 60, 28; Śsv. 2, 117; J. 2, 19. — ಬಯಸು ಬಯಸು. rep. (J. 3, 10). ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ ಬಾಯಿ ಹೊಕ್ಕರೆ ಬಯ್ಯೋ ಗಣ್ಡ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬಯಸುವಿಕೆ bayasuvike. desiring, etc. (ದೋಹದ, ಇಚ್ಛೆ, ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಸ್ಪೃಹೆ, ಈಹೆ, ತೃಷ್, ವಾಂಛೆ, ಲಿಪ್ಸೆ, ಮನೋರಥ, ಅಭಿಲಾಷ, ತರ್ಷ Si. 70).

ಬಯಿ bayi. 1. = ಬಯ್ 1. a parting, etc. — ಬಯಿತಲೆ. = ಬಯ್ತಲೆ. (see Mr. s. ಬಯ್ತಲೆ).

ಬಯಿ bayi. 2. = ಬಯ್ 3, etc. P. p. ಬಯಿದು. (Bp. 42, 18; J. 5, 29; Dp. 32, 1; My.).

ಬಯಿಕೆ bayike. = ಬಯಕೆ 2, etc. longing, etc. (ವಾಂಛೆ, ಸಾಪೇಕ್ಷೆ Cb.; My.).

ಬಯಿಗಳ್ bayigaḷ. = ಬಯಿಗುಳ್, ಬಯ್ಗಳ್, ಬಯ್ಗುಳ್ q. v. ಬೋಗಳ. abuse, etc. (ಅಭಿಷಂಗ Mr. 492, o. r. ಬಯಿಗುಳ್; My.).

ಬಯಿಗುಳ್ bayiguḷ. = ಬಯಿಗಳ್, q. v. (My.).

ಬಯಿಗೆ bayige. = ಬಯ್ಗು. evening. ಬಯಿಗೇ ಹೊತ್ತು (My.).

ಬಯಿಲ್ bayil. ಬಯಿಲು. = ಬಯಲ್, etc. an open space, etc. (My.). — ಬಯಿಲ. a kind of paddy (see Mr. s. ನೆಲ್ಲು).

ಬಯಿಸು bayisu. 1. = ಬಯಸು, etc. (My.; ಅಪೇಕ್ಷಿಸು G.; ಪದೆ Cb.; B. 2, 44; 3, 128).

ಬಯಿಸು bayisu. 2. = ಬಯ್ಯಿಸು. to cause to abuse. (My.).

***ಬಯಿಸು bayisu. 3.** to deposit. ಬಯಿಸಿದ ಬಯಕೆ ಸಲುವುದೆ ಅಯ್ಯ Bv. 722.

ಬಯ್ಕೆ bayke. 1. = ಬಯಕೆ 1. a deposit, etc. [ನಿಮ್ಮ ಬಯ್ಕೆಯ ಭಕ್ತಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ಶುದ್ಧನಯ್ಯ Bv. 721]; ಉಪನಿಧಿ, ನ್ಯಾಸ Nr.; ಕಡವರ Ct. I, 8, o. r. ಬಯಕೆ; Abh. P. 3, 42). ಬಯ್ಕೆಯ ಮಗುಳೊಪ್ಪಿಸುವುದು (ಪ್ರತಿದಾನ Nr.). [2, a secret. ಬಗೆಯ ಬಯ್ಕೆಯನೊಪ್ಪಿಸುವಾಗಳ್ ನೀನೆ ವಲಂ ದೊರೆ ಪೇಳ್ದಪೆಂ ಬಗೆದು ಕೇಳ್ Ap. 3, 33].

ಬಯ್ಕೆ bayke. 2. = ಬಯಕೆ 2, etc. desire, etc. (Abh. P. 3, 67; My.). ಬಸುಱನ್ದ ಬಯ್ಕೆಯುಳ್ಳವಳು (ಶ್ರದ್ಧಾಲು, ದೋಹದವತಿ Si. 188).

ಬಯ್ಗಳ್ baygaḷ. ಬಯ್ಗಳು. = ಬಯ್ಗುಳ್, etc. abuse, etc. (ಗಾಳಿವಾತು; ತಿಟ್ಟು Kk. 90; ಚುನ್ನ G.; My.; B. 2, 31; Bp. 25, 31).

ಬಯ್ಗು baygu. = ಬಯ್ 4, ಬಯಿಗೆ. the close of day, evening, evening-twilight (Cpr. 8, 4 va.; J. 8, 46; My.; T., M. ವೈ to stay, halt at night; to be late; T. ವೈಗಲ್, the passing day; a halt in a journey; dawn = ವಿಡಿಯಲ್; ವೈಗಱೈ, the morning watch; the dawn = ವಿಡಿಯಱಗಾಲ; M. ವಯಿಯೊಟ್ಟು, ವೈಗೀಟ್ಟು, in the evening; ವೈಗುನೇರ, ವೈನೇರ, evening; Te. ವೇಗು, to dawn; ವೇಗುಜಾಮು, the morning watch; ವೇಗುಜುಕ್ಕ, the morning star; ವೇಗುಪೊದ್ದು, the time of dawn; T. ವಯಂಗು, to shine). ಬಯ್ಗಿನಲ್ಲಿ (ಸಾಯಂ Nr.). ಬಯ್ಗಿನ ಹೊತ್ತು (ಸಾಯಂ Hlā.). ಬಯ್ಗಿನ ಕೆಮ್ಪಿಸಿಲೆಳಸಲ್ ಎಸೆದುವು ಅಶ್ರುಮತರುಗಳ್ (Śmd. 297). ಹೊತ್ತಾಱಿ ಬಯ್ಗಿಂಗೆ ಮತ್ತೆ ಬಾರ್! ಎನ್ದನುತಾ, ಹೊತ್ತನೆ ಕೊನ್ದು, ಹುಸಿಯುವನಿಗಿನ್ದಲು ಸತ್ತಾತ ಲೇಸು! (Sp.). ಹೊತ್ತಱೆಯತ ಬಯ್ಗಿ ಮುಟ್ಟಲು ತೊತ್ತುಕೆಲಸಂಗೆಯ್ಯಲ್ (B. 29 *b*). — ಬಯ್ಗಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. (Śmd. 198). the night just after the setting of the sun, the night's beginning. [ಮತ್ತೆ ಬಯ್ಗಿರುಳಿನ ಮನೋಹರಿಯೆಮ್ಪು ಜಾವದಾಗಳ್ ಬಿಳಿದಪ್ಪ ಕಾಡಾನೆಯ ಕಾಣ್ಬುದುಂ Vr. 157, 15]. — ಬಯ್ಗುಕೆಮ್ಪು. the red colour of evening twilight (J. 8, 46). — ಬಯ್ಗುಪೊತ್ತು. -ಪೊತ್ತು. evening-time (Cpr. 9, 69).

ಬಯ್ಗುಳ್ bayguḷ. (Śmd. 198). **ಬಯ್ಗುಳು.** = ಬಯಿಗಳ್, etc. reviling, abuse, bad language, cursing (ಶಾಪ, ಆಕ್ರೋಶ, ಆಕ್ಷೇಪ, ಕ್ಷಾರಣೆ, ಸೋಲ್ಲುಣ್ಠ, ಸೋತ್ಪ್ರಾಸ, ಸೋಪಹಾಸ Hlā.; ಶಾಪ, ಪರಿಗ್ರಹ Nr.; ಶಾಪ, ಆಕ್ಷೇಪ, etc. Mr. 88; ಅಭಿಷಂಗ Nn. 122; ತಿಟ್ಟು, ಗಾಳಿವಾತು Śmd. II, o. r. ಬಯ್ಗಳ್; ತಿಟ್ಟು Ct. I, 47; ತಿಟ್ಟು, ಗಾಳಿವಾತು Śm. 53; ತಿಟ್ಟು 88; My.).

***ಬಯ್ಗೆ bayge.** = ಬಯ್ಗು. ಈಗಳೊ ಬಯ್ಗೆಯೊ ಪೊಗಸೊ ನಾಳೆಯೊ ನಾಡಿದೊ ನಿನ್ನ ಜೀವಿತಂ Ap. 3, 63.

ಬಯ್ಚು baycu. = ಬಚ್ಚು 1. to deposit, etc. — ಬಯ್ಚಲ್. depositing, etc. —ಬಯ್ಚಲ ದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). —ಬಯ್ಚಿಡು. -ಇಡು. = ಬಚ್ಚಿಡು. (My.). ಬಯ್ಚಿಡಲು ಪಟ್ಟುದು (ಗೂಢ, ಗುಪ್ತ Nr.). [ಉದಕದೊಳಗೆ ಬಯ್ಚಿಟ್ಟ ಬಯ್ಕೆಯ ಕಿಚ್ಚನನ್ತಿದ್ದತ್ತು Bv. 1]. ಬೇವು ಫಲವಾಗಲ್ ಅದು ಸೇವಿಸಲ್ ಯೋಗ್ಯವೇ? ಗಾವಿಲನ ಧನ ಘನವಾಗಿ ಬಯ್ಚಿಟ್ಟ ಠಾವಿಲೇ ಇಕ್ಕು (Sp.). see Bp. 5, 58; 14, 12; 25, 26; J. 4, 29. — ಬಯ್ಚಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. = ಬಯ್ಚಿಡು. (Rām. 4, 2, 12).

***ಬಯ್ತುಗ baytuga.** a head ornament? ಲಲನಾ ಮುಖೇನ್ದು ಲಾವಣ್ಯಲೀಲೆಯಂ ಪಡೆವ ಬಣ್ಣದಿಂ ಕಮ್ಪಿನ್ದೆನೆಲೆದುದೊ ಬಯ್ತುಗದನ್ತಿರೆ ತಲೆಗೇಱುವ ಕುಸುಮ ನಿಚಯಮುಂ ಕಾಶ್ಮೀರಂ Ap. 11, 128.

ಬಯ್ನೆ bayne. = ಬಗಿನಿ, etc. the bastard sago tree, Caryota urens Lin. (from which also toddy is drawn, ವಾರುಣಿ Mr. 117; My.; St. & Pl.).

ಬಯ್ಯು bayyu. = ಬಯ್ 3, etc. to abuse. (My.). P. p. ಬಯ್ದು. ಇನ್ನಾ ಹುಡುಗನು ತನ್ನನ್ನು ಬಯ್ದನೆನ್ದು ದೂಱಿದನು (B. 3, 13). ಆಕೆ ಅವನನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಬಯ್ದು (4, 185). ಬಯ್ದ ಬಾಯಿಗೆ ಹೊಯಿದ ಪೆಟ್ಟು.— ತಾನು ಬಾಚಿಲಾಱದೆ, ವಿಧಿಯ ಬಯ್ದನ್ತೆ.— ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ ಬಾಯಿ ಹೊಕ್ಕರೆ ಬಯ್ಯೋ ಗಣ್ಡ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ.— ಬಯ್ದು ಹೊಯಿದು ಕೊಟ್ಟದು ಧರ್ಮಕ್ಕಾದರೂ ಬೇಡ. (Prvs.). — ಬಯ್ದಾಟ. -ಆಟ. abusing, etc. (ಆಜ, ಹೊಲ್ಲಾಹೊಲ್ಲಿ G.; My.). — ಬಯ್ದಾಡುವ ನಡತೆ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟದ್ದು (B. 3, 14). ಮದಿರಾಪಾನಮದದಿಂ ಹಲವು ದುರುವಚನಂಗಳಲಿ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಬಯ್ದಾಡಿದರು, ಹೊಯಿದಾಡಿದರು ಮುಷ್ಟಿಯಲಿ (Bhāgavata 3, 2, 48).

ಬಯ್ರಗೆ bayrage. = ಬಯ್ರಿಗೆ. (My.).

ಬಯ್ರಿ bayri. the tree Antiaris saccidora Dalz. (St. & Pl.) = ಬಯ್ರಿಬತ್ತ. a common kind of paddy (My.).

ಬಯ್ರಿಗೆ bayrige. = ಬಯ್ರಗೆ, ಬರಮಾ. a kind of auger, a gimlet, a drill and bow (My.; Mhr., H. ಬರಮಾ; M. ಬುರ್ಮ, ವರುಮ, ವೆಱುಮ; port, verruma). ರತ್ನಾದಿಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞಗಳು ಹಾಕುವ ಬಯ್ರಿಗೆ (ಆಸ್ಫೋಟನಿ, ವ್ಯೆಧನಿಕೆ Si. 345). ಬಯ್ರಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೂರಿಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಬಯ್ರಿಗೆ ಹಿಡಿ. to apply the bayrige: to bore holes (My.). ಯಾವದಱನ್ದ ತೂತು ಕೊಱೆಯಲ್ ಪಡುತ್ತೊ, ಅದು ಆವಿಧ, ಅನ್ದರೆ ರತ್ನಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಯ್ರಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವ ವಜ್ರಸಲಾಕಿ ಮುನ್ತಾದದು (Si. 399).

ಬಯ್ಲು baylu. = ಬಯಲ್, etc. an open space, etc. (B. 1, 16; 3, 56; My.). ಬೈರಾಗಿಗೆ ಬಯ್ಲಾದರೇನು? ಬೇಲಿಯಾದರೇನು? (Prv.). ಊರ ಸುತ್ತಣ ಬಯ್ಲು (ಸಂಸ್ತ್ಯಾಯ Si. 445). see Si. 113. — ಬಯ್ಲಾಗು. -ಆಗು. = ಬಯಲಾಗು No. 1. (My.; B. 5, 199. 203).

2, = ಬಯಲಾಗು No. 2. (My.). — ಬಯ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆ. to make public (My.; B. 5, 175). — ಬಯ್ಲಿಗೆ ಬರು. to come to light, to appear (My.). ನಮ್ಮ ಮೂಢತನ ಮಾತ್ರ ಬಯ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ (B. 4, 49). — ಬಯ್ಲಿಗೆ ಹಾಕು. = ಬಯಲಿಗೆ ಹಾಕು. (B. 5, 173. 280; My.). ಗುಪ್ತವನ್ನು ಬಯ್ಲಿಗೆ ಹಾಕುವವ (ಮರ್ಮಸ್ಪೃಶ್ G.). — ಬಯ್ಲುಉಡ. a land-iguana. (Si. 89). — ಬಯ್ಲುಕಡೆ. = ಬಯಲ್ಕಡೆ. (My.). — ಬಯ್ಲುಗಮ್ಮಾಱ. -ಕಮ್ಮಾಱ. a blacksmith who puts up outside a village, a travelling smith (B. 2, 12). — ಬಯ್ಲುಬೂಮಿ. an open plain (My.). 2, a public privy (My.). — ಬಯ್ಲುಸೀಮೆ. an open country, a plain (B. 4, 122; My.).

ಬಯ್ಸು baysu. = ಬಯಿಸು 2. to cause to abuse, etc. (My.); to cause oneself to be abused, etc. (with ಕೊಳ್, My.). ಬಯ್ಸಿಕೊಂಡವನು (ಆಕ್ಷಾರಿತ, ಕ್ಷಾರಿತ, ಅಭಿಶಸ್ತ Nr.). [ಭಟ್ಟಾರಾ ನಿಮ್ಮಂ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕನ ಮನೆಗೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ಬಯ್ಸಿದೆಂ...ಈ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆನಗೆ ಕ್ಷಮಿಯಿಸುವುದು Vr. 8, 3]. ಬಯಕೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಬಯ್ಸಿಕೊಮ್ಬುದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಬರ್ bar. **1.** = ಬರು q. v., ಬಾ, ಬಾರ್ 1 No. 1. to come; to arrive (ಆಗಮನ Śmd. Dh.); to arrive at; (to take place, to happen). 2, to accrue (to any one, etc.), to fall to the share (of any one), to be gotten; (anything) to come into and be in the possession (of any one so as to understand and use it), to become an acquisition. 3, (any thing) to be a matter of possibility (for any one to do, etc.), to be possible. 4, (the bodily members) to be at (one's) command or under (one's) control (so as to have the use of them). 5, to be becoming, fit, suitable, useful, befitting, proper, or advisable, to be allowed, permitted, or unobjectionable (especially in ಬಹುದು and in the negative ಬಾರದು). 6, suffice for. [Tu.]. P. p. ಬನ್ದು (Śmd. 280); present ಬನ್ದಪಂ, ಬನ್ದಪೆಂ, etc. (280. 281). [ನಿನ್ನ ಕೆಳೆಯಂ ಬನ್ದಪ್ಪನಾತಂಗೆ ಬೆಮ್ಬಲಮಿನ್ನೀಂ ನಿನಗಾತಂ Pb. 4, 30]. ಬನ್ದಹಂ (Bp. 8, 8); present relative participle ಬರ್ಪ (Śmd. 259. 293), ಬಪ್ಪ (Bp. 61, 28), ಬಹ q. v., ಬಾಹ q. v.; future ಬರ್ಪಂ (Śmd. 275), ಬರ್ಪುದು (93), ಬರ್ಕುಂ (177. 185), ಬಪ್ಪೆಂ (Bp. 47, 21), ಬಪ್ಪುದು (36, 56); ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಪ್ಪ (Prv.); ನಾಡಿಗಿಬ್ಬರು ಅರಸರಾದರೆ ಕೇಡು ಬಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು (Prv.); also ಬರ್ಕುಂ, ಬಕ್ಕು (Śś s. ಬಡೆಗೋಲ್), ಬಹುದು q. v.; 3rd person singular neuter of the imperfect ಬನ್ದುದು, ಬನ್ದತ್ತು; ಬನ್ದಿತು (My.; Dp. 126, 1), ಬನ್ತು; imperative singular ಬರ್ಕೆ (Śmd. 269), ಬಾ, q. v., ಬಾರ್, q. v.; imp. plural ಬನ್ನಿಂ (281 Cm.), [ಇತ್ತ ಬನ್ನಿಮಿರಿಮೆಮ್ಬ ಪೊಮ್ಬಣ್ಣದ ಕೋಗಿಲೆಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.]. ಬನ್ನಿ (Bp. 4, 4; 21, 22; 24, 30; 51, 80; 59, 16; My); ಬನ್ನಿ! ಎನ್ದರೆ ಪನ್ನಿ ಹೆಚ್ಚು (Prv.); ಬನ್ನಿರಿ (Bp. 32, 17; 56, 30; My.); negative participle ಬಾರದೆ (Śmd. 282), exceptionally ಬರದೆ (Bp. 44, 10; B. 5, 52. 299; My.); [ನರಪತಿ ಬನ್ದನಾ ನೃಪನನಱಿಯೆ ಕಾಣ್ಬುದು Kr. 1, 115]; ಸಂಗಡದಿಂ ಬನ್ದಂ (Śmd. 157). ವಸನ್ತದೊಳ್ ಪೂವು ಬನ್ದುದು (163). ಒನ್ದು ದಿವಸದೊಳ್ ಬನ್ದಂ or ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ಬನ್ದಂ (167). ನಗುತುಂ ಬನ್ದಂ (280). ನದಿ ಬನ್ದುದು (187, came down in a flood). ಪೋದ ವರ್ತಿಪ ಬರ್ಪ ಕಾಲತ್ರಯಂಗಳ್ (259). ಬೇಡಲ್ಕೆ ಬನ್ದಂ (278). ಈಯಲ್ ಬನ್ದತ್ತು ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಪರ್ ಅಭಿಮತಮಂ (64. 277). ಪಿನ್ದೆ ಬರ್ಪುದು (ಬೆಮ್ಬಱಿ I). ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪುದು (ಮುಲ್ಲಱಿ I). ಆನೆ ಬೀದಿಯಲಿ ಬರೆ ಸೊಣಗ ತಾ ಬೊಗಳುವುದು (Sp.). ಆಡುವರೆ ಬರ ಹೇೞು (Bh. 2, 13, 34). ಉರ್ವಿ ಬರ್ಪ ತೆರೆ (Rśv. 2, 59). ಮುನ್ದೆ ಏಂ ಬರ್ಪುದೊ? (13, 20). ಬರ್ಪುದನ್ ಈಶಂ ಬಲ್ಲಂ (13, 101). ಏಂ, ಪೆರ್ಮೆಗೆ ಹಾನಿ ಬರ್ಪುದೆ? (13, 21). ಈ ತರುಣನೆಲ್ಲಿನ್ದ ಬನ್ದಂ? (J. 28, 26). ನಿಜಪುರಕೆ ಬರುತಿರ್ದನು (28, 57). ಬನ್ದು ಕುನ್ತಲನಗರಿಗೆ (29, 19). ಕುನ್ತಲಪುರದ ಬಾಹ್ಯೋಪವನಕೆ ಬರಲು (29, 44). ಬನ್ದ ಕಾರ್ಯಮಂ (the business for which he came) ತನಗೊರೆವುದೆನ್ದು, ಮದನಂ ಚನ್ದ್ರಹಾಸನಂ ಕೇಳ್ದೊಡೆ (30, 49). ಮನ ಬನ್ದನ್ತೆ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಕೋಲಾಹಲ, etc.); ಹಾರ ಗುಚ್ಛ ಅರ್ಧಗುಚ್ಛ ಗೋಪುಚ್ಛ ಎಮ್ಬುವು ಕ್ರಮದಿನ್ದಂ ಕುನ್ದುತ್ತುಂ ಬರಲಪ್ಪುವು (Hlā.). ಯಜ್ಞಶಾಲಾರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸುತ್ತು ಬರಲಿಕ್ಕಿದ ಬೇಲಿ (ಕುಮ್ಬೆ Nr.). ಬಿನ್ದುವಿಂಗೆ ಬನ್ದುದಲ್ಲದ ನಿಜಮಕಾರಂ (Śmd. 127 Cm.). see Śmd. 93. 177. 281; Cpr. 2, 59 va.; Bp. 38, 54; 48, 8; 60, 26; Bh. 1, 10, 24. 26; 1, 19, 19; 2, 13, 7; J. 8, 2; 15, 3; 17, 1; 28, 20; 29, 40; ಎಡವಲವರ್, ಕಣ್ಗೆವರ್, ದೊರೆವರ್, ದೊರೆಗೆವರ್, ಬಲವರ್, etc. — ಬರ್ ಬರ್. rep. (Bp. 52, 22; 40, 3). — ಬರ ಬರ್. = ಬರೆವರ್. (Bp. 19, 35; 61, 24). [—ಬರಬರ. rep. gradually. ಬರಬರಭಕ್ತಿ ಅರೆಯಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ Bv. 220]. — ಬರಲಾಗು. -ಆಗು. = ಬರ್ No. 1. (Bp. 40, 48). 2, = ಬರ್ No. 5. (Bh. 1, 8, 27). — ಬರವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to tell or order to come (Śmd. 293; Cpr. 2, 59va.; Bp. 53, 74; 58, 29). — ಬರ ಸೆಳೆ. to draw so as to come, to draw towards oneself (Bp. 21, 42; 22, 15; Rām. 4, 1, 23; J. 28, 55). ಬರ ಸೆಳವ ಕೆಯ್ತ (ಆಕರ್ಷ Mr. 297). see Śmd. s. ಎೞೆ 1; J. 11, 27; Rām. 6, 53, 11. — ಬರೆ ತೆಗೆ. = ಬರ ಸೆಳೆ. (Abh. P. 3, 79). — ಬರೆವರ್. -ಬರ್. to come onward, to continue coming (Rśv. 10, 31 va.; 13, 88 va.). — ಬಾರ್ 1. = ಬಾರ್ 1 No. 2. lengthened base used to form the *negative* (ಬಾರೆಂ, etc., ಬಾರದು, etc., ಬಾರದೆ). meaning of the negative forms: not to come, etc. ನೃಪಂ ಬೆಮ್ಬಿೞ್ದಂ ದೂಡಟ್ಟೆಯುಂ ಬಾರಂ (Śmd. 283). ಬಾರದು (ವ್ಯವಹರಿಪದು 68 Cm.). ಭವಿಷ್ಯನ್ತಿಯ ವಕಾರಕ್ಕೆ ಇದಾಗಮಂ ಬಾರದು (259 Cm.). ಭೂತಕಾಲದ ದಕಾರಂ ಬಾರದು (292 Cm.). ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬಾರದನ್ತೆ ಸರಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಋತ್ವಿಕ್ಕು (ಸದಸ್ಯ Si. 237). ದನಗಳು ಬಾರದನ್ತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಗೂಟಗಳು ನೆಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟ ಗುೞಿ (ಕುಕೂಲ 457). ಭೂಗಗನಪಾತಾಲದ ಅರಮನೆಗಳ್ ಇದಱೊಡನೆ ತೂಗೆ ಸರಿ ಬಾರವು (C. Bp. 5, 52). 2, not to accrue, etc. ಅ ಆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ (if a and ā are not known to him) ಅಮರನಾದರೂ ಹೇೞೆಮ್ಬನ್ತೆ. — ಪದ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಮದ ಹೋದೀತೇ? — ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗುವವಗೆ ಮಾತು ಬಾರದೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? —ಬಾರದ ಬರಹ (a writing that is unknown to them) ಹರದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). ಎಣಿಕೆ ಬಾರದ ಮನುಜ ಕರಣೀಕನಹನೆ ಏನು? (Dp. 167). 3, not to be possible, etc., (to be very difficult). ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ ಬಾರದುವು ಅಕ್ಕರಮಲ್ತು (Śmd. 10). ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣಲು ಬಾರದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಕುಹು Hlā.). ನೆಲೆಗಾಣ ಬಾರದುದು (ಅಗಾಧ); ಹೋಗ ಬಾರದ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾನ್ತಾರ, ದುರ್ಗ); ಸೊಗಸುವುದಾಗಿ ಅಱಿಯ ಬಾರದ ಧ್ವನಿ (ಕಲ); ಹೋಗ ಬಾರದುದು (ಗಹನ, ಕಲಿಲ Nr.). ಕಾಣ ಬಾರದೇ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಅಸ್ತ, ಅದರ್ಶನ Si. 475). ಲೆಕ್ಕಿಸ ಬಾರದು (ಪ್ರಸೂನ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ Nn. 25); ಲೆಕ್ಕಿಸ ಬಾರದುದು (ಕೋಟಿ, ಅಗಣಿತ 43); ಹೋಗ ಬಾರದನ್ಥಾದು (ಅಕ್ಷರ, ಅಸಂಗತ 75), ಗೆಲ ಬಾರದುದು (ಅತರ್ಕ್ಯ 88. 90). ತೆಱೆಯ ಬಾರದು (ad No. 4) ಕಣ್ಣು, ಮಱೆದು ಕಣ್ದೆಱೆಯೆ ದಿಕ್ಕಱಿಯ ಬಾರದು (J. 4, 10). ತಿದ್ದ ಬಾರದ ತೇಜಿ ಉದ್ದವಾಗಿರಲೇನು? (Dp. 148). ನುಂಗ ಬಾರದ ತುತ್ತೂ ತುಟಿ ಮೀಱಿದ ಹಲ್ಲೂ ಸಮ (Prv.). see B. 2, 9. 4, not to be becoming, etc. ಇವಂ ಬೆರಳು ಕೊರಳೆಮ್ಬನ್ತೆ ಕುಳನಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸ ಬಾರದು (-ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗದು Śmd. 41 vṛitti). ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಲಸ್ಥಿತಿಯಂ ಪರಿಹರಿಸಲ್ ಬಾರದು (77). ಮಾಡ ಬಾರದು (ದುಷ್ಕರಂ 190 Cm.). ಸುರಿಗೆ ಮೊದಲಾದುದು ಕೆಯ್ಯಿಂ ಬಿಡಲ್ ಬಾರದು (ಅಮುಕ್ತ Hlā.). ಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದುದನೊಡಮ್ಬಡುವಲ್ಲಿ ಕಾಮುಮೆಮ್ಬ ಅವ್ಯಯಂ ನೆಗೞ್ಗು (Nr.). ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗಂ ಬಾರ

ಮುದು (ಹರಣ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗೆ ಬಾರದ ಕಾರ್ಯಂ Nn. 165). ಹೇಱಿ ಬಾರದ ಬೊಯಿಲು (ಅವಾಚ್ಯ Si. 59). ಮಾಡ ಬಾರದ ಕೆಲಸ (ಕಟ 414; ಕೌಪೀನ 437). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣ ಬಾರದೆ ಇರುವ ಅರಸಿನ ಅನ್ತಃಪುರ (ಶುದ್ಧಾನ್ತ 423). ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮೆಯ್ಗಳ್ಳ ಮುಕ್ಕ (ಅಕರಣಿ 401). ಬಿಟ್ಟಿಯಾಳು ಆದರೆ ಹಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟ ಬಾರದೇ?— ಬಿಡಿಸುವವನ ಸಂಗಡ ಬಿಗಿ ಮಾಡ ಬಾರದು. — ಬುಧವಾರವಾದರೆ ಯಾಯವಾರ ಇಕ್ಕ ಬಾರದೇ? — ಬುರುಜು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕುರುಜು ಆದರೂ ಕಟ್ಟ ಬಾರದೇ? — ಬೇಡಿ ಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನ ಬಹುದು, ಕದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನ ಬಾರದು. — ಮಂಕಿ ಮಗನಾದರೆ ಸುಂಕ ಕೊಡ ಬಾರದೇ? — ಮಣ್ಡೇ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ನೀರು ಕಾಲಿಗೆ ಬಾರದೇ?— ಮುಚ್ಚಿ ನಾಲಿಗೆ ಇದ್ದವನ ಸಂಗಡ ಕಚ್ಚಾಟ ಮಾಡ ಬಾರದು. — ಮುಟ್ಟಿ ತಿಳಿದವನ ಹೆಟ್ಟ್ಯಾಟ ಮಾಡ ಬಾರದು.— ಮುಟ್ಟಿ ತಿಳಿಯದೆ ಮಾತಾಡ ಬಾರದು. — ಮುಪ್ಪಾದ ಮೇಲೆ ಮೂಱು ದಿನವಿರಬಾರದು. — ಲಗ್ನಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡ ಬಾರದು.— ಸೇವಕರಿಗೆ ಲಾವಕತನವಿರ ಬಾರದು. — ಮಾಡ ಬಾರದ್ದು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ಬಾರದ್ದು ಆಗುವದು. (Prvs.). ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಮುಸೀ ಚೆಲ್ಲ ಬಾರದು;...ಧ್ವನಿ ತೆಗೆದು ಓದ ಬಾರದು; ಓದುವಾಗ ಅವಸರ ಮಾಡ ಬಾರದು, ತಡ ಮಾಡಿ ಓದ ಬಾರದು (B. 2, 1). ಹುಡುಗರು ಹದಿನಾಱು ವರ್ಷದವರಾಗುವ ತನಕ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದ ನಡೆಯ ಬಾರದು;...ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸ ಬಾರದು;...ದಿನಾಲು ಏನಾದರೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲಿಯದೆ ಹೊತ್ತುಗಳೆಯ ಬಾರದು;...ತುಣ್ಟ ಹುಡುಗರು ಕರೆದರೆ ಅವರ ಕೂಡ ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬಾರದು (1, 12. 13). ತುಡುಗು ಮಾಡ ಬಾರದು (2, 29). ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸ ಬಾರದು (2, 42). ಅಂಗಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೋ? ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳ ಬಾರದೋ? (4, 93). 5, not to be at (one's) command etc. ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಬಾರದವನು (My.). for instances from the Bp. see s. ಬಾರ್ 1 No. 2. ಬಾರ್ 2. lengthened base used also for the *affirmative* mood; see ಬಾರ್ 1 No. 1.

ಬರ್ bar. 2. coming, etc.: that from which comes. see ಕಿಸುವರ್ರ್.

-ಬರ್ bar. 3. -ಬರು. = -ವ್ಬರ್. -ವರ್. an affix for the masculine and feminine plural, *e. g.* ಇಬರ್, ಪಲಬರ್, ಕೆಲಬರ್, ಅನಿಬರ್, ಇನಿಬರ್, ಎನಿಬರ್ (Śmd. 122. 123).

ಬರ bara. 1. = ಬರವು (Śmd. 56). coming, etc. [ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಬನ್ದಬರವ ನಿನ್ದ ನಿಲವ ಅನಂಗಸಂಗಿಗಳೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು? Bv. 125]. see Rsv. 5, 114 va.

ಬರ bara. 2. = ಬರೆದು, ಬರೆದು. short P. p. of ಬರೆ 1, in ಬರ ಕೊಳ್ಳು (B. 3, 49; 5, 303; My.).

ಬರ **bara.** = ಬರೆ, ವರಿ 1, ವರೆ 1. Tbh. of ವರ. compass, space, room; limit; up to, till (*cf.* T., M. s. ಬದುವು). [ಜನಮಾ ಪಾಣ್ಡುರಮಾದುದಾ ನೃಪರೊಳಾರಾ ಪಾಣ್ಡುರಾಜಂ ಬರಂ Pb. 1, 110; Ap. 2, 50 va.]. ಅಯ್ದುಕ್ಕರವ್ಬರಂ (Śmd. 94); ಪರಮಾಯುಷ್ಯಾನ್ತವ್ಬರಂ (128). see ಅನ್ನಬರ; Abh. P. 13, 62. 64; Śsv. 1, 54. 2, a boon, etc. [ಬರಮೆವಗೀಗೆ ದೇವತೆಗಳಾದರದಿಂ Kr. 1, 116; Pb. 7, 74]. — ಬರವ್ಪಡೆ. -೦-ಪಡೆ. to obtain a boon (Cpr. 5, 123). ಬರವ್ಪಡೆವನ್ನಮ್ ಆರಾಧಿಸಿದಂ (Śmd. 295).

ಬರಕತ್ತು **barakattu.** success, happy termination; successfulness; overplus (My.; Br.; Mhr., H.).

ಬರಕಿ baraki. = ಬರಿ 1. the side, the flank, etc. — ಬರಕಿಯೆಲುವು. a rib (B. 3, 123; Mhr. ಬರಗಡೀ).

ಬರಖಾಸ್ತು **barakhāstu.** risen, broken up, as an assembly (My.; Br.; Mhr., H.).

ಬರಗ baraga. = ಬರಗು. ಬರಗದ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವವ ಹೂರಿಗೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬರಗು baragu. = ಬರಗ. a kind of grain, Paspalum frumentaceum (My.; T., M. ವರಗು). 2, Indian millet (ಪ್ರಿಯಂಗು Mr. 374; Sk. ವರುಕ, a species of inferior grain; Mhr. ಬರಗಜ, millet). 3, a kind of hill grass of which writing pens are made (My.). — ಬರಗುಕಡ್ಡಿ. (ಕತ್ತೃಣ, ಪೌರ, etc. Si. 165); a pen of ಬರಗು (My.).

***ಬರಗೆಲೆ baragele.** a kind of ornament. ಸುರಗಿಗಿವು ಲಪ್ಪುಣಕ್ಕಿವು ಬರಗೆಲೆಗಿವು ಮುಗುಳ್ಗಳಿವ್ಮು ಮೇಖಲೆಗಿವು Ap. 7, 68.

ಬರಂಗಿ **baraṅgi.** the papaw tree, Carica papaya L. (St. & Pl.).

ಬರಡು baraḍu. = ಬಱಡು, etc. bareness, etc. — ಬರಡು ಕುಮ್ಭ. an empty pot (Bp. 9, 27).

ಬರಣಿ **baraṇi. (ಭರಣಿ).** a small box, a casket, a China jar or vase (ಸಮುದ್ಗಕ, ಸಮ್ಪುಟಿಕೆ Si. 231; G.; My.; Bp. 12, 12; J. 6, 22; Te.; M. ಪರಣಿ, ಬರಣಿ; T. ಪರಣಿ; Mhr, ಬರಣೀ). ಬರಣಿಯಾದರೆ ಕರಣಿಕ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). see Prv. s. ಅರಣಿ.

ಬರತರಫು **barataraphu.** dismissed, discharged; dismissal (My.; Br.; Mhr., H.).

ಬರತಿ **barati.** Tbh. of ಭರ್ತಿ. full, complete, etc. (My.).

ಬರತಿದಾರ **barati-dāra.** a merchant who has bandy-loads conveyed from one place to another (My.).

ಬರದಾಸ್ತು **baradāstu.** hospitable entertainment (of a guest, etc., Mhr., H.). 2, pardon (My.).

ಬರದು baradu. = ಬರೆದು. P. p. of ಬರೆ 1.

ಬರಪ barapa. = ಬರಹ. writing, etc. (Abh. P. 9, 157).

ಬರಪು barapu. = ಬರವು. — ಬರಪಾಡು. -ಆಡು. to announce the arrival (Cpr. 8, 94 va.).

ಬರಮ **barama.** Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮ. the god Brahmā. (C.). — ಬರಮದೇಶ. Burma (My.).

ಬರಮಾ **baramā.** = ಬಯ್ರಗೆ, q. v. a kind of anger, etc. (My.).

ಬರಲು baralu. = ಬಱಲ್, ಬೊರಲು 1. a broom (My.; *cf.* ಪರಕೆ 2).

ಬರವಣಿಗೆ baravaṇige. writing (ಲಿಪಿ, ಲಿವಿ Si. 261; My.).

ಬರವಸ **baravasa.** = ಬರಾಸ, ಭರವಸ. confidence, trust, etc. (Bp. 12, 49; My.). 2, perseverance, persistance (Te.; see ಬರವಸಿಗ).

ಬರವಸಿಗ **baravasiga.** (ಭರವಸಿಗ). an active, industrious, strenuous man (ಕ್ರಿಯಾವನ್ತ, ಕರ್ಮಸೂದ್ಯುಕ್ತ Hlā.; ಉದ್ಯುಕ್ತ Mr. 230).

ಬರವಿಕೆ baravike. = ಬರುವಿಕೆ. coming, etc. (My.).

ಬರವಿಗ baraviga. a man that is to arrive, an arrival (Cpr. 8, 61 va.).

ಬರವು baravu. (ಬರ್-ಅ-ವು Śmd. 247). = ಬರ 1 (56), ಬರಪು. coming; arrival [ಪರಮಾನುಭಾವ ಭರಮಂ ದೊರೆಕೊಣ್ಡುವದಿನ್ದು ಬರವಿನೊಳ್ ನಿಮ್ಮಡಿಯಾ Kr. 3, 205; Pb. 3, 28; Ap. 3, 85]; (Cpr. 2, 72; 5, 26; 6, 93; Grj. 4, 40. 41; Bp. 3, 2; 21, 19. 39; 37, 54; 53, 24; 60, 3; Bh. 1, 10, 26; C. Bp. 47, 16; J. 10, 9. 17; My.; T. ವರವು). ನಿಮ್ಮ ಬರವಿನಿನ್ದ ನನಗೆ ಸನ್ತೋಷವಾಯಿತು (My.). ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಿಯ ಬರವಿಗೆ ಕಾದಿರುತ್ತವೆ (My.). [—ಬರವೊನ್ದು. -ಪೊನ್ದು. to culminate? ನನ್ದನವನ ವಿಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಸರೋವರ ದೀರ್ಘಿಕಾಮ್ಬು ಮಜ್ಜನಯುತ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರವೊನ್ದುಗುಂ Ap. 11, 138].

ಬರಸ barasa. (*cf.* ಬರ್ಸನ?). —ಬರಸಗಿಡ. a name applied to several small species of Euphorbia (Z.). see ಸಣ್ಣ-, ಹಿರೇ-.

ಬರಸು barasu. 1. = ಬರಿಸು 1. to cause to come (My.). ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಮುಂಕುಮುಱಿ ಬರಸೀತು (Prv.).

ಬರಸು barasu. 2. = ಬರಿಸು 2, ಬರೆಯಿಸು, ಬರೆಸು. to cause to write, to have written, etc. (J. 30, 27; Dp. 1; My.).

ಬರಹ baraha. = ಬರಪ, ಬರಾ, ಬರಾವು, ಬರೆಪ. writing, drawing; writ, scripture, written letters [Tu. ಬರಾವು]; (ಅಕ್ಷರ, ಲಿಪಿ, ಲೇಖನ Mr. 360; My.). ಚಿತ್ರದ ಬರಹಮುಮ್ ಅಕ್ಷರದ ಬರಹಮುಂ ಲಿಪಿಯೆಮ್ಬುದು (Hlā). ಹೊತ್ತಗೆ ಮೊದಲಾದವಱ ಬರಹಂ (ಪುಸ್ತ Nr.). ಬರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರಿ ಮುಱೀ ಹಾಕೀತೇ? — ಬರಹ ಬಲ್ಲವನಾದರೂ ತರಹರಿಕೆ ಇರ ಬೇಕು. — ನೀರಲ್ಲಿ ಬರದ ಬರಹಾನ ಹಾಗೆ. — ನೊಸಲಿನ ಬರಹ ಬಸಲೆಯಿನ್ದ ಒರಸ ಬಹುದೇ? — ಬಾರದ ಬರಹ ಹರದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 3, 42; J. 30, 24. 50; 31, 36; B. 1, 11; 5, 77. 93. 108. 168; ನೊಸಲ–; ಹಣೆಯ–; Prv. s. ರಜಪುತ್ರ.

ಬರಾ barā. = ಬರಹ. (My.). ಜರಾ ಬನ್ದು, ಬರಾ ಮಱೆತು ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಬರಾಬರ್ barābar. equal; exact, correct; proper, fit; even (Mhr., H.; My.).

ಬರಾಬರಿ barābari. equality; evenness. 2, = ಬರಾಬರ್ (Mhr., H.; Br.; My.).

ಬರಾಮಣ barāmaṇa. Tbh. of ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. a Brahmin. (C.).

ಬರಾಯಿಸು barāyisu. to fill or enter (items into a book. My.; H.).

ಬರಾವರ್ದು barāvardu. working out, or the rule of working, arithmetically: a monthly statement of amounts now payable (My.; Mhr., H. ಬರಾವರ್ದ, ವರಾವರ್ದ). 2, a list of public servants (My.). — ಬರಾವರ್ದುದಾರ. a man whose name has been entered into the list of public servants (My.).

ಬರಾವು barāvu. = ಬರಹ. writing, etc. (My.).

ಬರಾಸ barāsa. = ಬರವಸ. confidence, etc. (My.).

ಬರಿ bari. 1. = ಬಡಿ 4, ಬದಿ 2, (ಬರಕಿ). the side, the flank. [ಬರಿಗಳ್ ಮುಱಿಯೆ ತೊಡೆಗಳುಡಿಯೆ Pb. 11, 57]; (Tu. edge; ಪಕ್ಷ, ಮಗ್ಗುಲು Nn. 112; ಪಕ್ಷ Mr. 497; Cpr. 5, 58. 59; 8, 57; Cpr. 9, 92; Bp. 59, 39; Rśv. 5, 55 va.; My.; Te.). ಆನೆಯ ಬರಿ (ಪಕ್ಷಭಾಗ, ಪಾರ್ಶ್ವಭಾಗ); ಬರಿಯ ಅಸ್ಥಿ (ಪರ್ಶುಕೆ); ಬರಿಯ ಎಲುಗಳ ಸಮೂಹಂ (ಪಾರ್ಶ್ವ Nr.). — ಬರಿ ಮೂಳೆ. a rib (My.).

ಬರಿ bari. 2. = ಬಱಿ 2, etc. a gift, a present, etc. see ಅಟ್ಟುವಪ್ಪರಿ.

ಬರಿ bari. 3. = ಬರೆ 1. to write. (My.; B. 5, 171; T., M. ವರಿ).

ಬರಿ bari. = ಭರಿ. bearing, possessing, etc. — ಬರಿಕೆಯ್. = ಭರಿಕೆಯ್. (Śśv. 4, 3; J. 15, 20). — ಬರಿಕೆಯ್ಬಿಲ. -ಬಿಲ. the hole in an elephant's trunk (Śśv. 3, 58).

ಬರಿಸ barisa. Tbh. of ವರ್ಷ. [ಅಱುವತ್ತು ಸಾಸಿರಂಗಳ್ ನೆಱೆದವು ಬರಿಸಂಗಳ್ Ap. 14, 2]; (Śmd. 336 Mḍb.; ವರುಷ Śs.; ವರ್ಷ Śm. 20; My.; see Śmd. 73). — ಬರಿಸಕಾಲ. the rainy season (ಕಾರು Śm. 102). [Tu. ಬರ್ಸ rain].

ಬರಿಸು barisu. 1. = ಬರಸು 1. to cause to come, etc. [ತ್ರಿಲೋಕಮುಂ ಕನಸ್ತು ಬಸಕೆ ಬರಿಸುವನೆನ್ತುಂ Kr. 3, 122; Pb. 1, 84 va.; Ap. 4, 91]; (Śmd. 71; Cpr. 2, 40 va.; 5, 136 va.; Bp. 10, 7; 20, 30; 24, 65; 37, 35; 44, 70; 50, 26. 64; 53, 13. 27; 59, 25; Rśv. 6, 10 va.; 13, 61 va.; J. 3, 13. 11, 3; 16, 16; My.). ಬರಿಪಂ (Śmd. 275). ಕಪ್ಪೆ ಕೂಗಿ ಮಱೀ ಬರಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). [—ಬರಿಪೆನ್. I will cause to come. ಬರಿಪೆನವೋಘಮಿನ್ದು ಪವನಾನ್ತರದಲ್ಲಿಗೆ ನಲ್ಲನಂ Kr. 2, 105. — ಬರಿಪ್ಪೆನ್. = ಬರಿಪೆನ್. ಬರಿಪ್ಪೆನನುರಾಗದೆ ನಲ್ಲನನಿನ್ದು Kr. 2, 106].

ಬರಿಸು barisu. 2. = ಬರಸು 2. to cause to write, etc. (My.). ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರ ಕೆಯ್ಲಿ ಬರಿಸ ಬೇಕಾದರೆ (B. 4, 103).

ಬರು baru. = ಬರ್ 1, etc. to come, etc. (My.; T., M. ವರು; Te. ವಚ್ಚು). P. p. ಬನ್ದು. imperative ಬಾ; plural ಬರ್ರಿ (B. 3, 81, My.; ಬನ್ನಿ, ಬನ್ನಿರಿ; see ಬರ್ 1). ಆ ಹೆಂಗಸು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಹೊತ್ತು ಕೊಣ್ಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ? (B. 1, 1). ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದು ಕಲಿತರೆ ವಿದ್ಯೆಯು ಬೇಗ ಬರುವದು; ವಿದ್ಯೆ ಬಾರದೆ ಜ್ಞಾನವು ಬರುವದಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾನ ಬರುವದಿಲ್ಲ; ಚಿಕ್ಕತನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಬಱಿಕ ಬರುವದಿಲ್ಲ (1, 4). ಬರುವೆನು (2, 26). ಬರುವ ಹಗಲಿನೊನ್ದಿಗೂ ಈಗಿನ ಹಗಲಿನೊನ್ದಿಗೂ ಕೂಡಿದ ರಾತ್ರಿ (ಪಕ್ಷಿಣಿ Si. 38). ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಬರುವವಾಗಿ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ (ವಿಷಯ 49). ಕಾಯಿಗೆ ಬನ್ದ ಮಗ್ಗು (ಕಲಿಕೆ, etc. 123). ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತವಾಗ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹದಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹುವ್ವಿನ ಮಗ್ಗು (ಕುಟ್ಮಲ, etc. 124). ರೋಗದ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಈಚೆಗೆ ಬನ್ದವನು (ನಿರಾಮಯ, etc. 202). ಮುನ್ದೆ ಬರುವ ಸಮಯ (ಆಯತಿ, ಉತ್ತರಕಾಲ 266). ಕತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ ಹೊರಳಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಬನ್ದ ಕುದುರೆ (ಉಪಾವೃತ್ತ, etc. 274). ಸಂಗಡ ಬನ್ದವನು (ಸಹಾಯ, ಅನುಚರ 281). ಯುದ್ಧಾದಿಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬನ್ದನ್ತೆ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುವ ಸ್ವತನ್ತ್ರನು (ಕಾಮಂಗಾಮಿ 283). ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳದು ಬರುವ ಚಿಲ್ಲಱೆ ಧಾನ್ಯಗಳು (ಶಾಲಿಗಳು 307). ಈ ಹಣ ಮೂಱು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಬರುವದು (My.). ಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದವಗೆ ಮಾನ್ಯ ಬರುವದು. — ಬರುವವರ ಸಂಗಡ ಬನ್ದರೂ ಬಱಿಗಾಲ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಮಾತು ಬನ್ದಾಗ ಸೋತು ಹೋದವನೇ ಜಾಣ. — ಮಾತು ಬನ್ದವ ಮಾಣಿಕ ತನ್ದ, ಮಾತು ಅಱಿಯದವ ಜಗಳ ತನ್ದ. — ಬರುವಾಗ ನರಿಯ ಕಣ್ಣರೆ ಕರಕರೆಯಿಲ್ಲ. — ಬರುವಾಗ ಹುಲಿಯ ಹಾಗೆ, ಹೋಗುವಾಗ ಇಲಿಯ ಹಾಗೆ. — ಬಲಿ ಕೊಡದವ ಚಲಕ್ಕೆ ಬನ್ದಾನೇ? — ಬಾಧ್ಯನಾದರೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಬರಲಿಲ್ಲ. — ಬಾಱೀ ಹಣ್ಣು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ಬಣ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತರೆ ಬಣ್ಣ ಬನ್ದೀತೇ? — ಬನ್ದದ್ದು ಬರಲಿ ಬಣ್ಡಹಳ್ಳಿಸುಂಕ! — ಬನ್ದದೆಲ್ಲ ಬರಲಿ! ಗೋವಿನ್ದನ ದಯ ನಮಗಿರಲಿ! (Prvs.). ತಿಳಿಗೇಡಿ ಹುಡುಗರು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 18). ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು? ಇವು ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಿನ್ದ ಬನ್ದವು? (2, 35). ಆಕ್ರೋಡದ ಎಣ್ಣೆ ದೀವಿಗೆಗೂ ಉಣ್ಣುವದಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತದೆ (3, 115). ಈ ಪಾಲು ನನಗೆ ಬರ ತಕ್ಕದು (4, 12). ಅದಱಿನ್ದ ಲಾಭವಿಲ್ಲೆನ್ದು, ಕಣ್ಡು ಬನ್ದರೆ (4, 16). ಬಹುತರಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಬನ್ದೇ ಬರುತ್ತದೆ (4, 16). ಮರಣವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವದೆನ್ದು, ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋಱುತ್ತದೆ (4, 42). ಎರಡು ಆಣೆ ಕೊಡದೆ, ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕ ಬರುವದಿಲ್ಲ (4, 44). ತುಟಿಗಳು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ (4, 84). ಕರಡಿಗಳಿಗೆ ಮರ ಏಱುವದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ (5, 258). ಶುದ್ಧ ಬರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು (5, 275). ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆನೆಯ ಕೋಱೆಗಳು ನಾಲ್ಕೈದು ಪೂಟ ಉದ್ದ ಬರುತ್ತವೆ (5, 238). ಔಷಧಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಿಪ್ಪಲಿ (G. 573). ನನಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುವದು (4, 155). ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತೆತ್ತಲು ತಿರಿಗ್ಯಾಡುತ್ತವೆ (My.). ಬಾಯ್ ಬರು (My.). see Prvs. s. ಬಱ. — ಬರಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to come (B. 3, 48. 113). — ಬರ ಬರ. more and more, by degrees, in course of time (My.; T. ವರವರ). — ಬರ ಬರು. to continue coming, as time. ಬರ ಬರುತ್ತ, in course of time, by and by, etc. (My.). ಅಡವೀ ಕುಱಿಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮೊದಲು ಹೆದಱಿದಾಗ್ಯೂ ಬರ ಬರುತ್ತ ಈಲಾಗುತ್ತವೆ (B. 3, 10). ಬರ ಬರುತ್ತಾ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣಜನರು ಹೊಸ ನಡತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು (4, 189). see B. 5, 228. — ಬರ ಮಾಡು. to make come, to cause to come (B. 3, 127; My.); to recover, as money or property (My.). — ಬರ ಹೋಗು. = ಬರು ಹೋಗು. to come

and go (My.). ಬರ ಹೋಗುವ ಹಡಗುಗಳು (B. 4, 172). ಬರ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ (5, 117). ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ರಥಗಳೊಳಗೆ ಕೂತು ಕೊಣ್ಡು ಬರ ಹೋಗುವವರು (5, 300). — ಬರು ಬರು. rep. to continue coming (My.). ಹಡಗವು ತೆಂಕ ಣಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರವು ಕೆಳಗೆ ಇಱಿದನ್ತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ (B. 4, 67). 2, to come one after the other or in crowds. ಬನ್ದ ಬನ್ದವರು ನಿನ್ದಿಸಿದರೆ ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ದುಃಖ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೀತೇ? (Prv.). — ಬರುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾ. = ಬರ ಬರುತ್ತ. (My.). ಬರುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾ ರಾಯನ ಕುದುರೆ ಕತ್ತೆ ಆಯಿತು (Prv.). — ಬರು ಹೋಗು. = ಬರ ಹೋಗು. (My.). ಬರು ಹೋಗುವ ಪಾನ್ಥಸ್ಥರು (B. 4, 155).

*ಬರುಣ್ಟು baruṇṭu. to shake the body? ಪೊನ್ನ ಪೊಟ್ಟಳಿ ಗೆಯಂ ತನ್ದೆಯ ಮುಱುಬನ್ದಿದಲ್ಲಿಗೆವೋಗಿ ಬರುಣ್ಟಿ ಎಚ್ಚು ಪೊಟ್ಟಳಿಗೆಯಂ ತನ್ದೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಳ್ Vr. 17, 23.

ಬರುವಿಕೆ baruvike. coming, etc. (Si. 380. 392-394. 341).

ಬರೆ bare. 1. = ಬರಿ 3. to write; to draw (ವಿಲೇಖನ Śmd. Dh.; ಲಿಖಿಸು 5 Cm.; My.; T. ವರೈ, M. ವರೆ; Te. ವ್ರಾ); [Tu. ಬರೆವು]. P. ps. ಬರೆದು [ಬರೆಯದೆ ಬನ್ದ ಸುದ್ದಗೆಯ ಸೂತ್ರಮನೊನ್ದೆ ಮುಹೂರ್ತ ಮಾತ್ರದಿಂ ಬರಿಸಿದುದು Pb. 2, 34; Ap. 3, 32 va.]; (Śmd. 5; Cpr. 2, 47; 5, 125), ಬರದು (Bp. 46, 13; 50, 36). ಬರೆದುದು (Śmd. 264). ಬರೆದಪಂ or ಬರೆದಪ್ಪಂ (276). ಬರೆಯಲುಮ್ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ ಬಾರದು ವಕ್ಕರಂಗಳ್ ಅಲ್ತು (10). ತೋಳು ಮೊಲೆ ಕೊರಳ್ಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಲೇಪನ ದಿನ್ದಂ ಬರೆದ ರೇಖೆ (ಪತ್ರವಲ್ಲಿ Hlā.). ಚಿತ್ರವ ಬರೆವ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ (ತೂಲಿಕೆ, etc. Nr.). ಬರದ ಚಿತ್ರ (ಚಿತ್ರ Nn. 8. 50); ಬರೆಯದ ಓಲೆ (ಅಲೇಖ 96). ಗಣಕರ್ ಬರೆವ ಗೃಹ (ಕರಣಶಾಲೆ Mr. 197). ಈಕ್ಷಿಸುವ ಭಿತ್ತಿಯೊಳು ಬರೆದ ಚಿತ್ರಂಗಳ್ (ಜ್ವಲಿತಾರಕೆ 201). ಮೊಲೆ ಗಲ್ಲ ತೋಳ್ ಕೊರಳ್ಗಳಲ್ಲಿ ತೀವಿ ಸಱಯಿಂ ಬರೆದ ಪವುಸೆ ಲತೆಗಳ್ (ಪತ್ರವಲ್ಲಿ, ಮಕರಿಕೆ 329). ಬರೆ ಯುವವನು (ಲಿಪಿಕಾರ, ಲೇಖಕ, etc. Si. 271). ಬರೆಯಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಕ್ಕರ ಗಳ ಆಕಾರಸ್ಥಿತಿ (ಲಿಪಿ, etc. 271). ಚಿತ್ರಾರ ಬರೆಯುವವನು (ಚಿತ್ರಕರ, ರಂಗಾಜೀವ 338). ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಬರದರೂ ಕಣ್ಣು ಚನ್ನಾಗಿರಬೇಕು. — ಬರದು ತಿಳಿಯದ ಲೆಕ್ಕ ಕಡೆಗೆ ಮುಕ್ಕ. — ಬರೆಯದ ಕೆಯ್ಯಿ, ಕರೆಯದ ಬಾಯಿ. — ಬರೆಯಲಾಱದವ ಕುಱಿ ಕಾಯುವವನಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೂ ಬರೆಯಬಹುದು; ಸುಡೋದು ಹ್ಯಾಗೆ? — ಬರೆಯುವವನ ಸಂಗಡ ದ್ವೇಷ; ದಾಯಾದಿಯ ಸಂಗಡ ಸ್ನೇಹ. — ನಡೆಯುವವ ಎಡವುತ್ತಾನೆ, ಬರೆ ಯುವವ ತಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. — ನೋಡಿ ಬರೆದರೆ ಪರರನ್ನು ತಿನ್ದಿತು, ನೋಡದೆ ಬರೆ ದರೆ ತನ್ನನೆ ತಿನ್ದಿತು. — ಹೊಯಿಗೇಲಿ ಬರೆದು, ಉಡೀಲಿ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Bp. 38, 48; 42, 3; C. Bp. 5, 51; Rśv. 6, 11 va.; J. 29, 38; 30, 28. 29; 31, 36.

ಬರೆ bare. 2. writing; lines or stripes (made with a hot iron; T. ವರಿ; M. ವರಿ, ವರ್ರೆ). — ಬರೆಗುಡ. -ಕುಡ. = ಬರೆಗುಱ. (B. 2, 12). — ಬರೆಗುಱ. -ಕುಱ. an iron used in cauterizing or firing cattle for diseases, lameness, etc. (My.). — ಬರೆಗೋಲು. -ಕೋಲು. = ಬರೆಗುಱ. (My.). — ಬರೆಹಾಕು. to apply lines or stripes by cauterizing (My.; B. 2, 12). see Prv. s. ಎತ್ತು 4.

ಬರೆ bare. (= ಬರ, etc.). (ಪರ್ಯನ್ತ Śmd. 12; ಪರಿಯನ್ತರಂ 11 Cm.). ಳಕಾರವ್ಬರೆಗಂ (11). ಅಗ್ರವ್ಬರೆಗಂ (Cpr. 8, 57). see ಅನ್ನ-, ಅವ್ಬ ರಮ್-.

ಬರೆಪ barepa. = ಬರೆಹ, etc. — ಬರೆಪವ್ಬುಗು. -ಂ-ಪುಗು. to enter writ: to be written (ಬರೆವುದಂ ಪುಗು Śmd. 10 Cm.). ಬರೆಪವ್ಬೊಕ್ಕು ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ ಬಾರದುವು ಅಕ್ಕರಮಲ್ತು (10).

ಬರೆಯಿಸು bareyisu. = ಬರಸು 2, etc. to cause to write. (ಲೇಖನ Śmd. Dh.; B. 5, 304). [ಗರ್ವದೆ ಬರೆಯಿಸಿದಂ ಪೆಸರನಖಿಳ ದಿಗ್ಭಿತ್ತಿಗಳೊಳ್ Pb. 1, 20; Ap. 14, 73].

ಬರೆಸು baresu. = ಬರೆಯಿಸು, etc. (J. 31, 33. 35; My.).

*ಬರೆಹಕಾಱ bareha-kāṟa. a writer. ಗುಣಮಿಲ್ಲದೆ ಪೂಣ್ದು ಪೇೞ್ದ ಬೆಳ್ಗಳ ಕೃತಿಬನ್ಧಮುಂ ಬರೆಹಕಾಱರ ಕೈಗಳ ಕೇಡು Pb. 1, 12.

ಬಱ baṟa. = ಬಱಹು. (bareness); dryness, barrenness; dearth, famine, drought (My.; T. ವಱಚ್ಚಿ, ವಱುಮೈ, ವರ್ಪ್, ವೇಱುಪ್ಪು; M. ವಱ, ವಱವು, ವಱುಡಿ, ವಱುಮ; Te. ವರಪು, ವರುಪು). [ಅಱಿಯೇಱು ಮಾರಿ ಪಸವಿಟ್ಟು ಬಱಂ ಪೆಱವುಂ ಭಯಂಗಳಾಕುಲಿತೆಗಳಿಲ್ಲ Ap. 1, 52; ಬಱದ ನಾಡಿನ್ದ ಬನ್ದ ಬಣಗುಗಳನ್ತೆ Cv. 749]; scarcity; emptiness, hollowness; ruin. 2, dry fire-wood (ಕೃಪೀಟ Nn. 85; T. ವೆಱು). ತಱಿಸಿಕೊಣ್ಡರೆ ಬಱ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). ನೀರ ಬಱ, ಮಱೆಯ ಬಱ (My.). see Prvs. s. ದಣ್ಡು, ಬಱೀ ಮಾತು, ಬಾಯಿ. — ಬಱಗರುಗ. Garuga that grows in dry places (My.). — ಬಱಗಾಲ. -ಕಾಲ. a time of famine (My.; ದುರ್ಭಿಕ್ಷ G.; B. 4, 76; 5, 103). ಅಧಿಕಮಾಸ ಬಱಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಬನವಾಸೆಗೆ ಹೋದರೂ ಬಱಗಾಲ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಬರುವವರ ಸಂಗಡ ಬನ್ದರೂ ಬಱಗಾಲ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಬಱಗೆಡು. to be ruined by want of food or fasting. ಬಱಗೆಟ್ಟ ಬಡ ಹುಡುಗರು (B. 4, 77). see Prv. s. ಪರ 2. — ಬಱನಾಗು. -ಆಗು. to be ruined or lost (Śśv. 4, 89). — ಬಱ ಬರು. a famine to happen. ಬಱ ಬನ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಗ ಉಮ್ಬೋಕೆ ಕಲತ (or ಕಲಿತ). — ಬಱ ಅನ್ದರೆ ಬಿದರಕ್ಕಿ. — ಬಱ ಬನ್ದರೆ ಊರ ಬಿಡ ಬಾರದು, ದಣ್ಡು ಬನ್ದರೆ ಊರಲ್ಲಿರಬಾರದು (Prvs.). — ಬಱ ಬೀಱು. = ಬಱ ಬರು. (My.; B. 4, 74; 5, 102. 205). — ಬಱವಱ. -ಬಱ. rep. great or complete dryness; so as to become completely dry. ಬಱವಱ ಬತ್ತೆ (Abh. P. 9, 30). — ಬಱವಱನಾಗು. -ಆಗು. to become completely dry (Cpr. 8, 6). — ಬಱವೇಱು. -ಏಱು. = ಬಱ ಬರು. (My.). — ಬಱಸಿಡಿಲ್. -ಲು. a dry, or an empty, thunder-bolt, *i. e.* either one unaccompanied by rain, or one not causing combustion [ಬಱ ಸಿಡಿಲೆಱಪನ್ತೆಱಪ ಸರಲ ಬರವಂ ಕಣ್ದು Pb. 12, 200; Vr. 36, 24]; (Cpr. 9, 13; Bp. 45, 10; 50, 60; J. 4, 10; 8, 32; Rśv. 8, 105).

ಬಱಟಿ baṟaṭi. = (ಬಟ್ಟಿ 1), ಬೆಱಟಿ, ಬೆಱಣಿ. dried cow-dung, used as fuel (T. ವರಾಟ್ಟಿ, ವಱಾಟ್ಟಿ, ವರಳಿ; Tu. ಬಜಂಟ್; M. ವರಳೆ, ವರಡಿ, ವರಳಿ, ವಱಳಿ; Te. ಪರಟ್ಟೆ, ವರಟಿ; *cf.* ಬಱ No. 2). ತದ್ಗುಗಳ್ ಅಱಗುಂ ಬಱಟಿಯೊಳ್ ಉದಿರ್, ನೆಲಾವರೆಯ ಬೇರನ್ ಅನುಲಕಮುಮಂ ಬದಿಗಲಿಮಿಂಚಿಯ ರಸದೊಳ್ ನಿರ್ದಯೆಯಿನ್ದೊರಸಿ, ಪೂಸೆ ದಿನಪಂಚಕದೊಳ್ (Śmd. 345 Mdb., o. r. ಬೆಱಟಿ).

ಬಱಡು baṟaḍu. = ಬಡ್ಡು, ಬರಡು. bareness, emptiness; vainness, unprofitableness; barrenness, sterility; dullness (My.; T., M. ವರಡು, dryness, meagerness, sterility; Te. ವಟ್ಟಿ). [ನೀನೊಲಿದರೆ ಕೊಱಡು ಕೊನರುವುದಯ್ಯಾ ನೀನೊಲಿದರೆ ಬಱಡು ಹಯನಹುದಯ್ಯಾ Bv. 66]. — ಬಱಡ. -ಅ 3. a man who has no children (My.; T. ವಱಡ). 2, a vain or useless man; a man destitute of good qualities, a niggard; a dull, foolish man (Rām. 6, 2, 25; My.). ತ್ಯಾಗಿಯಂ ಬಱಡಂ ... ಜಱಿಯಲ್ (Śś. 103). see ಮನ-; Sp. s. ಬಟ್ಟ. — ಬಱಡಾಕಳು. -ಆಕಳು. a barren cow (My.; T. ವಱಟ್ಟು ಮಾವು; Te. ವಟ್ಟಿ ಆವು). — ಬಱಡಿ. a barren woman (My.; T., M. ವಱಡಿ). — ಬಱಡುಕೆಲಸ. useless work (My.). — ಬಱಡುಪಶು. = ಬಱಡಾಕಳು. (Bp. 9, 26). — ಬಱಡುಮನ. an empty, hollow mind (Rām. 2, 3, 13; My.). — ಬಱಡುಮಾತು. a vain or useless word (My.). — ಬಱಡೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a barren buffalo (My.). ಆದಷ್ಟು ಆಯಿತು, ಬಱಡೆಮ್ಮೀ ಹಾಲು. — ಬಱಡೆಮ್ಮೆಗೆ ಕರಡುಹುಲ್ಲು (Prvs.).

ಬಱತು baṟatu. P. p. of ಬಱೆ 1.

ಬಱಪ baṟapa. dryness; emptiness: want of satisfaction (Cpr. 8, 71).

ಬಱಲು baṟalu. bareness. — ಬಱಲಾಗು. -ಆಗು. to become bare, as trees (My.). — ಬಱಲು ಮಾಡು. to make bare, as trees (C.).

ಬಱಹು baṟahu. = ಬಱ. dearth, etc. ಮೞೆಯ ಬಱಹಿನಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಾಹ ಅವಗ್ರಹ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಬಱಿ baṟi. = ಬಱು, ಬಱೆ 2. bareness; nakedness; emptiness; (dryness); mereness: the state of being only this and nothing else, simpleness, soleness; vainness, worthlessness, unprofitableness, uselessness (My.; Tu. ಬಜಿ; T. ವಱು, ವೆಱು, ವೆಱ್ಱು; M. ವಱು, ವೆಱು; Te. ಉತ್ತ, ವಟ್ಟಿ, ವೆಡೆ). — ಬಱಿಕಷ್ಟ. nothing but trouble (My.). — ಬಱಿ ಕೆಯ್. to make bare, empty or void, to annihilate, to ruin (Rśv. 5, 129; J. 4, 37; 12, 20; 23, 13). — ಬಱಿ ಕೆಯಿ. — ಬಱಿ ಕೆಯ್. see s. ಬಕ್ಕಟೆಬಯಲ್. — ಬಱಿಕೊಬ್ಬು. nothing but fat (My.). — ಬಱಿ ಗಣ್ಟು. an empty bundle (My.). — ಬಱಿಗಾಲು. -ಕಾಲು. a naked foot (My.; B. 5, 159). — ಬಱಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. 1. an empty hand (Śś. 26; My.). — ಬಱಿ ಗೆಯ್. 2. = ಬಱಿ ಕೆಯ್. (Bp. 31, 14; Bh. 2, 4, 10; Rām. 6, 30, 7; J. 27, 38). — ಬಱಿತಾಱುಗ. a mere dry, sapless mass (Ch. v. 19). — ಬಱಿದು. that which is empty, void, barren, vain, idle, etc. (ಸೋಡಂ ಬಾಡಂ Śmd. 110; Ct. II, 22; ಸೋಡಂ ಬಾಡಂ, ಉಣ್ಣ ವಳಿಯದು Kk. 89; My.; T. ವಱುದು). ಬಱಿದಹುದು (ಶೂನ್ಯ, ವಶಿಕ, ತುಚ್ಛ, ರಿಕ್ತಕ Nr.). — ಬಱಿದಾಗು. to become empty (Cpr. 6, 82; Śsv. 4, 60; My.); to be ruined or gone, as a house or property (My.); to be nothing but—. ಬಱಿದಾದ ಕ್ಷೀಣಂ (ಜಱೆ Ct. I, 29). — ಬಱಿದು ಮಾಡು. to empty, as a box [ಕುಡಿವೆನೊ ಲವಣಾಬ್ಧಿಯನೀಗಡೆ ತೋಱೊಳ್ ತುಳ್ಕಿ ಬಱಿದು ಮಾಟ್ಪೆನೊ Ap. 12, 86]; (My.); to make void, to ruin, as a house (My.). — ಬಱಿದೆ. -ಎ 3. ಬಱಿದೇ. -ಏ 2. that which is empty indeed, etc. 2, voidly, vainly, causelessly, for nothing, idly (ಸುಮ್ಮನೆ, ಅಲ್ಲನಱ್, ಅಕಾರಣ Śmd. 397. 110; ಸುಮ್ಮನೆ 224 Cm.; My.). ಬಱಿದೆ ತಿನುತಿರ್ಪವಂ (242). ಬಱಿದೆ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯದಿರು! (Dp. 34). ಪುಗಟೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಬಱಿದೆ ಹೋಯಿತು (Prv.). see Cpr. 2, 54; 5, 128; 6, 22. 55; Bh. 1, 8, 57; 1, 10, 26; Bp. 14, 22; 58, 34; Śsv. 4, 36; J. 1, 6; 4, 22. 49. — ಬಱಿದೇರ್. -ತೇರ್. an empty chariot (J. 27, 45). — ಬಱಿದೊಗಲ್. -ತೊಗಲ್. nothing but a skin (J. 16, 20).—ಬಱಿದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a dry river or stream (Bh. 4, 3, 12). — ಬಱಿನುಡಿ. an idle word (Bp. 29, 28). — ಬಱಿನೆನಹು. mere thought or fancy (ಸ್ವಪ್ನ Mr. 317, o. r. ಬಱು-). — ಬಱಿಬಾಯಿ. an empty mouth (My.). [ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದ ಬಾಯಿ ಬಱಿಬಾಯಿ]. 2, a person who only speaks, but does not act (My.). — ಬಱಿಬೇಟ. mere, or vain, erotic play (J. 15, 5). — ಬಱಿಬೊಬ್ಬಾಟ. idle bellowing or outcrying (Bh. 2, 13, 47). — ಬಱಿಮಾತು. = ಬಱುಮಾತು. an idle word; senseless talk (ಪ್ರಲಾಪ Hlā.); nothing but words, mere words (Bp. 45, 40). — ಬಱಿಮಾಯೆ. nothing but fraud or tricks (J. 4, 15).— ಬಱಿಮೆಯ್. a naked body (My.). ಹುಡುಗರು ಬಱಿ ಮೆಯ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ (B. 5, 145). — ಬಱಿಯ. = ಬಱಿದೆ. ಅನ್ನಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡದೆ ಬಱಿಯ ತಿನ್ನೋಣ ಕುಡಿಯೋಣ (B. 5, 86). — ಬಱಿಯಂ. (fr. ಬಱಿದು Śmd. 184). a vain man. — ಬಱಿಯ ಕನ್ನಡ. nothing but Kannaḍa: pure Kannaḍa. ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಬೆರೆಯದ ಬಱಿಯ ಕನ್ನಡಂ (ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಂ Śmd. 45 Cm.). — ಬಱಿಯ ಕನ್ನಡಬಾಸೆ. = ಬಱಿಯ ಕನ್ನಡ. (Bp. 1, 21). — ಬಱಿಯ ಕರ್ಮ. mere sin, nothing but sin (Bp. 60, 24). — ಬಱಿಯ ಠಕ್ಕು. mere trickery (Bp. 56, 17). — ಬಱಿಯದು. = ಬಱಿದು. ಉರಿ ಬನ್ದು ಬೇಲಿಯನು ಹಱಿದು ಹೊಕ್ಕುದ ಕಣ್ಡೆ; ಬಱಿಯದು, ಬೇಗೆಯಱಿಯದುದು (sun-rays, Sp.). — ಬಱಿಯ ಬೇಟ. = ಬಱಿಬೇಟ. (Bp. 42, 7). — ಬಱಿಯ ಮಣ್. nothing but earth (Bp. 60, 49). — ಬಱಿಯ ವೈಸಿಕ. mere trickery (Bp. 40, 51). — ಬಱಿಯ ಹುಸಿ. a mere lie (Bp. 46, 60). — ಬಱಿಯ ಸಜ್ಜೆ. an empty liṅga-box (Bp. 38, 15). — ಬಱಿಯ ಹೇಯ. mere sorrow (Bp. 40, 78). — ಬಱಿಯಾಟ. -ಆಟ. useless play (Bp. 15, 24). — ಬಱಿವಾತು. = ಬಱಿಮಾತು. — ಬಱಿವಾತುಗಾಱ. an idle talker (Rśv. 11, 92). — ಬಱಿಸಜ್ಜೆ. = ಬಱಿಯ ಸಜ್ಜೆ. (Bp. 38 sum.).— ಬಱಿ ಸುಳ್ಳ. a bare-faced liar. see Prv. s. ಸರಸ. — ಬಱಿಹೆಡಗೆ. an empty basket (Bh. 1, 10, 30). — ಬಱಿಹೊಟ್ಟೆ. an empty stomach (My.). — ಬಱೀ ಕೆಯ್. = ಬಱಿಗೆಯ್ 1. (My.). — ಬಱೀ ಗುಲ್ಲು. a useless noise. ಬಱೀ ಗುಲ್ಲು ನಿದ್ರೆಗೇಡು (Prv.). — ಬಱೀಗೆಯ್. = ಬಱೀ ಕೆಯ್. (My.). ಬಱೀಗೆಯ್ಲಿ (with the hand without any cloth) ಮೊಱ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಬಱೀದು. = ಬಱಿದು. (My.; Si. 369). — ಬಱೀ ಮಾತು. = ಬಱಿಮಾತು. ಬಱೀ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾದರೆ ಬಱಿ ತಪ್ಪೀತೇ?— ಬಱೀ ಮಾತಿನವನಿಗೆ ನರೆಯಿದ್ದರೇನು? — ಬಱೀ ಮಾತಿನವ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? (Prvs.). — ಬಱೀ ಹೇಲು. mere faeces. ನರೀ ಕೊನ್ದರೆ ಬಱೀ ಹೇಲು (Prv.).

ಬಱು baṟu. = ಬಱಿ, etc. bareness, etc. [ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದವರನೊಲ್ಲೆನೊಲ್ಲೆ; ಅವರು ಬಱುಕಾಯಿಗಳೆಪ್ಪ Cv. 284]. — ಬಱುಗೆಣ್ಡ. -ಕೆಣ್ಡ. an uncovered live-coal. ಬಱುಗೆಣ್ಡದೊಳು ಸುಟ್ಟ ಅಡಗು (ಭೂತಿ Mr. 217). — ಬಱುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. an empty hand (Cpr. 2, 43). — ಬಱುಗೋಣಿ. mere sack-cloth (ಕನ್ದಣಿಕೆ Mr. 350). — ಬಱುಚೆನ್ನ. (Śmd. 78 Mdb.). a handsome man and nothing besides. [— ಬಱುದೊಱೆವೋಗು. -ತೊಱೆ. -ಪೋಗು. to become useless like a river gone dry. ಶರಣು ಶರಣೆನಲಱಿಯದೆ ಬಱುದೊಱೆವೋದಿರಲ್ಲ Cv. 75, 197]. — ಬಱುನೆನಹು. = ಬಱಿನೆನಹು, q. v. [— ಬಱುಬಂ. = ಬಱುವ. ಪೊಯ್ದೊಡೆ ಬಱುಬಂ ಪೊಯಿಲ್ವೆತ್ತನ್ತೆನುಮನಱಿಯದೆ ಪರಿಭವಾನಿಲಂ ಶೋಕಾನಲನಿರ್ಮಡಿಸೆ Pb. 8, 70 va.]. — ಬಱುಮಾತು. = ಬಱಿಮಾತು. (ಪ್ರಲಾಪ Mr. 88). see s. ಮಾತುಗುಟ್ಟು. — ಬಱುಮೆಯ್. a naked body (Cpr. 8, 64). — ಬಱುವ. (fr. ಬಱಿದು Śmd. 185). a vain man. [ಬಱುವಂ ಸಾರಥಿಯಿಲ್ಲ ಮೆಯ್ಗೆ ಮೞೆಯುಂ ತಾನಿಲ್ಲ Pb. 12, 207; — ಬಱುವಾತು. -ಮಾತು. = ಬಱುಮಾತು. ಕೇಳ್ದ ಮಾತಱಿಯದ ಮಾತು ತನ್ನ ಬಱುವಾತುಗಳೊಳ್ ಪುದಿದೆಗ್ಗರೆಯ್ದೆ ಕಣ್ದೆಱೆವಿನಂ Pb. 4, 95].

ಬಱೆ baṟe. 1. to grow dry, to dry up; to grow lean; to disappear, etc. (ಇಂಗು Śm. 83; ಅಱ್ Kk. 60; Cpr. 8, 81; T. ವಱ; M. ವರಳು, ವಱಳು). P. ps. ಬಱತು (Bp. 11, 12; 12, 48; 20, 12; 21, 46; 27, 5; 35, 32; 58, 49; V. 39, 17; J. 15, 2; 16, 45), ಬಱೆತು. see Bp. 38, 1; Cpr. 10, 71; ಅಂಗುಳವಱೆ. only: ಬಱಿ ಬಱತು ಹೋಯಿತು.

ಬಱೆ baṟe. 2. = ಬಱಿ, etc. bareness, etc. 2, dry soil (My.). — ಬಱೆ ಕೂಟ. a useless, unprofitable intercourse. ಬಱೆಕೂಟ ತನ್ನನ್ನೆ ಇಱಿದು ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ (Sp.). — ಬಱೆಗುಡುಹು. -ಕುಡುಹು. a mere drum-stick (Bp. 20, 12). — ಬಱೆಪೆಟ್ಟಿಗೆ. an empty box (My.). — ಬಱೆಮಾತು. = ಬಱುಮಾತು. (My.; ಪ್ರಲಾಪ G.). — ಬಱೆಯೊಡಲು. -ಒಡಲು. a mere, or vain, body. ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರೊಡಲು ಭಾನುಮಣ್ಡಲದನ್ತೆ; ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದರ ಬಱೆಯೊಡಲು ಅಗಸರ ಬಾನೆಯನ್ತಕ್ಕು (Sp.). — ಬಱೆಹಾಲು. nothing but milk (My.).

— ಬಱೀ ನೂಲು. nothing but cotton-thread (B. 3, 102). — ಬಱೀ ಬಯ್ಲು. a bare plain (G. 366). — ಬಱೀ ಸೆಱೆ. a mere prison (B. 5, 268).

ಬಱ್ಱನೆ barrane. with a whir or flur or sudden and noisy vibration of wings. (Mhr. ಭರಾಕಾ, ಭರಾರ). ಹಕ್ಕಿ ಬಱ್ಱನೆ ಹಾಱುತ್ತದೆ (My.). ಆ ಹದ್ದು ಬಱ್ಱನೆ ಎಱಗಿ (B. 2, 28). 2, with a rush or dash, smartly, swiftly (B. 2, 12; 5, 138; My.).

ಬರ್ಕಟಿ barkaṭa. = ಬಕ್ಕಟೆ. bareness, etc. — ಬರ್ಕಟಿ ಬಯಲ್. = ಬಕ್ಕಬಯಲ್. (Grj. 5, 5).

ಬರ್ಕರಕರ್ಕರ barkara-karkara. pleasure and grief (? Cpr. 10, 55 va.; the word appears in Sk. as ಪರ್ಕರಕರ್ಕರ, where it has tentatively been translated by "of all kinds or sorts").

ಬರ್ಗು bargu. = ಬಗ್ಗು 1. the crying, cooing, etc. (T. ಪಱಂಗು, to speak).

ಬರ್ಚಣೆ barcaṇe. paint, colour (Te. ಬಚ್ಚೆನ). (ಸಿನ್ಧುರಂಗಳ) ಬಿದುವೊಳ್ ಬರೆದು ಬರ್ಚಿಸಿದ ಬರ್ಚಣೆಯಂ, ಪಣೆವಾಸಱೆಯೊಳ್ ಅಮರ್ಚಿ ರಚಿಸಿದ ತಮಾಲರೇಖೆಯಂ...ವಿಲಾಸಮುಳವಡೆ (Rsv. 6, 11 va.).

ಬರ್ಚಿ barci. = ಬರ್ಚಿ. a sort of spear (B. 5, 48; Mhr., H. ಬರಚೀ). — ಬರ್ಚಿಕಟ್ಟಿಗೆ. (ಶಲ್ಯ G.). ಬರ್ಚಿಕಟ್ಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವವ (ಕೌನ್ತಿಕ G.). ಬರ್ಚಿಕಟ್ಟಿಗೆಯುಳ್ಳವ (ಶಾಕ್ತೀಕ G.). — ಬರ್ಚಿಕೋಲು. (ಈಟಿ Cb.).

ಬರ್ಚಿಸು barcisu. to paint, to colour [ಒಪ್ಪುವ ಕೆಮ್ಪು ಕುಮ್ಬುಂಬೆಯೊಳ್ ಮಿಸುಗುವ ಕಪ್ಪುರ ಬರ್ಚಿಸಿದವೊಲ್ ಬಗೆಗೊಳ್ವೆನೆಗಂ Ap. 2, 66]; (Cpr. 6, 64 va.; 6, 67; see Rsv. s. ಬರ್ಚಣೆ).

ಬರ್ಜಿ barji. = ಬರ್ಚಿ. (My.).

ಬರ್ತನ bartana. the act of coming. see ಎನ್ನವರ್ತನ.

***ಬರ್ದ barda.** a great person, virtuous person. (*cf.* ಬರ್ದು 3). ನಾಣ್ಗೆಟ್ಟು ಬನ್ದನ್ನನಿನ್ತಿರೆದಂ ಬರ್ದರೊಳಾನೆ ಬರ್ದನೆನುತುಂ ನೇರ್ವಲ್ಲಿ Pb. 9, 63.

ಬರ್ದು bardu. 1. to die (ಮರಣ Śmd. Dh.; *cf.* ಪಡು 3; T. ವಡ್ಡು, to be destroyed; ವಿಱು, to grow less; to die; Te. ಬಿದ್ದು, to die. Cpr. 10, 113).

ಬರ್ದು bardu. 2. = ಬರ್ದುಗೆ. death (ಸಾವು Śm. 44; *cf.* ಬಿಱ್?). — ಬರ್ದಿಲ. -ಇಲ (see s. ಇಲ್ 1). a male who is free from death: a deity (ಸಗ್ಗಿಗ, ಸುರ Śm. 9). 2, a place at which there is no death: heaven (ಸಗ್ಗ Śmd. 55; ನಿಲಿಮ್ಪನಿಲಯ Ct. II, 62; ಸ್ವರ್ಗ Kk. 10*b*; ಬಚ್ಚರೆ, ಸಗ್ಗ, ಅಮರಲೋಕ 10*a*, o. rs. ಬರ್ದಿಲ್, ಬರ್ದಿಲೆ). — ಬರ್ದಿಲಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. Indra (ಸಗ್ಗಿಗರೆಱೆಯ. ಸುರಪತಿ Śm. 9).

ಬರ್ದು bardu. 3. (fr. ಬಱ್). = ಬದ್ದು. increase; greatness; perfection; proficiency, skill (V. 11, 13). ಬರ್ದನ್ದು ಪ್ರೌಢಿ (Śmd. II). [— ಬರ್ದಬಾೞ್. great life. ಉಪರಿಚರ ಮಹಾರಾಜನಿನ್ದಗ್ಗಳಂ ಪೆಱರಾರುಮಿಲ್ಲಮಿಾ ಸಂಸಾರದೊಳ್ ಬರ್ದಬಾೞನೀತನೆ ಬರ್ದನೆನ್ದು ಪೊಗೞ್ವೊಡೆ Vr. 137, 21; Ap. 2, 65 va.]. 2, = ಬರ್ದುಗ. ಬರ್ದನೆ ಕರಂ ಪ್ರೌಢನಕ್ಕುಂ (Kk. 87). — ಬರ್ದಿಲಿಮಿಂಚೆ. -ಇಲಿಮಿಂಚೆ. a well-matured lemon. see Śmd. s. ಬಱಟೆ. [— ಬರ್ದುಗೆಡು. -ಕೆಡು. to lose one's prestige, honour. ಮನದಳಿಪಿಂ ತಮಾಳಲತೆ ಕಾಂಗಿಯರಾಟಿಸೆ ಬರ್ದುಗೆಟ್ಟು ಕಾಂಚನಲತಿಕಾಂಗಿಯರ್ ಬಯಸೆ Ap. 2, 46]. *cf.* ಎಳವರ್ದು.

***ಬರ್ದು bardu. 4.** to live. ಅನೇನಾಚನ್ದ್ರಾರ್ಕತಾರಮ್ಬರಂ ಬರ್ದಪ್ಪನೆ ಎಣಿಕೊಣ್ಡು ಕನಲರಂ ತವನಿಧಿಯನ್ತೆ ತವದಿರ್ದಪ್ಪುದೆ Vr. 17, 3; Ap. 3, 65.

ಬರ್ದುಕು barduku. 1. = ಬದುಕು 1, etc. to live, etc. (ಜೀವನಾರ್ಥ Śmd. Dh.; ಬಾೞ್ Śm. 115; Cpr. 8, 91). [ಈ ಪೊರ್ಕುೞ ಪೊನ್ದಾವರೆವೊರ್ಕ್ಕು ಮೇಱವಂ ಬರ್ದುಕುವನೇ Pb. 11, 121].

ಬರ್ದುಕು barduku. 2. = ಬದುಕು 2, etc. living, etc. [ತಮಗಂ ಬರ್ದುಕಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಮಂ ಗೞಯಿಸಿಕೊಳ್ವುದೊನ್ದೆ ಚದುರ್ Pb. 2, 27]. ವಸನ್ತರಾಜನ್ ಎತ್ತನ್ದಪನ್, ಇನ್ದು ನಾಳೆ ಬರ್ದುಕಿಲ್ಲ ವಿಯೋಗಿಗೆ (Śmd. 260 Mdb. and another MS.).

ಬರ್ದುಗ barduga. a man of acquirements, a proficient man (ಬಿತ್ತಿಗ, ಪ್ರೌಢ Kk.; ಬಿತ್ತಿಗ, ಬಿನ್ನಣಿ, ವರಪ್ರೌಢ Śm. 47).

ಬರ್ದುಗೆ barduge. = ಬರ್ದು 2. death (ಸಾವು Śmd. II; Kk. 93).

ಬರ್ದುಂಕು bardunku. = ಬರ್ದುಕು 1 [ಕರ್ಮಕ್ಕೊಡೆ ಬರ್ದುಂಕಲ್ಕುಮಱದರಾರ್ ಭೂತಳದೊಳ್ Kr. 1, 72; Pb. 1, 68 va.]; (Śmd. Dh.; Abh. P. 10, 218; 14, 24; Grj. 10, 19), etc. ಬರ್ದುಂಕುವಂ (ಬಾೞ್ವಂ Śmd. 237 Cm.).

***ಬರ್ದೆ barde.** an accomplished middle aged woman. ಅಂಕದ ಬರ್ದೆಯರುಮನುಗಿಬಗಿ ಮಾಡಿದ ಸನ್ತೋಷದೊಳ್ ಬಳ್ಳ ಬೞೆದ ವಿಕ್ರಾನ್ತತುಂಗನ ನಿಡುದೋಳ್ಗಳ್ Pb. 2, 39 va.

ಬರ್ಫ barpha. = ಬರ್ಫ. snow; hoar-frost; ice (ತುಷಾರ, ಪ್ರಾಲೇಯ, ಮಹಿಕೆ G.; Mhr., H. ಬರಫ).

ಬರ್ಫೆ barphe. = ಬರ್ಫ. see ಪೇಡೇ-.

ಬರ್ಬರ barbara. = ಬಬ್ಬರ (Śmd. 345), etc., ವರ್ಬರ. N. of a district or country (Bp. 6, 18; 61, 30). 2, *a man of law origin, a low fellow, not an Ārya, a barbarian* (ಪಾಮರ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಇತರ, ತಾನೊಲ್ಲದಂ Mr. 229). 3, a kind of sandalwood, yellow and said to smell like a ripe mango (Sk.; ಹರಿಚನ್ದನ Mr. 335). 4, *a kind of shrub, Clerodendrum syphonanthus R. Br.* 5, = ಬರ್ಬರೆ Nr. 1, ವರ್ಬರೆ (ನಾಱುವ ಬೇಳೆ Śmd. 345). 6, the thorny Babool tree, Acacia arabica (ಬೊಬ್ಬುಲಿ Śmd. 345).

ಬರ್ಬರೆ barbare. = ವರ್ಬರೆ. *a kind of Ocymum or basil* (see ಬರ್ಬರ No. 5 and ನಾಱುವ ಬೇಳೆ). 2, a strongly smelling annual herb, Cleome pentaphylla L. (see ನಾಱುವ್ವೇಳೆ).

ಬರ್ಬುಲ barbula. = ಬರ್ಬೂರ, etc. (ಬೊಬ್ಬುಲಿ Śmd. 364, o. r. ಬಬ್ಬುಲಿ).

ಬರ್ಬೂರ barbūra. = ಬಬ್ಬುಳಿ q. v., ಬರ್ಬುಲ, ಬರ್ಬೂಲ, ಬೊಬ್ಬುಲಿ, etc. the thorny Babool tree, Acacia arabica Willd. (ಬೊಬ್ಬುಲಿ Śmd. 359, o. rs. ಬರ್ಬೂಲ, ಬಬ್ಬುಲಿ).

ಬರ್ಬೂಲ barbūla. = ಬರ್ಬೂರ, q. v.

ಬರ್ಮ barma. Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮ (Śmd. 353; Śm. 8). 2, Burma (My.).

ಬರ್ಲು barlu. = ಬರಲು. (My.).

ಬರ್ಸನ barsana. see ಗೋದಿ- (and *cf.* ಬರಸ).

ಬರ್ಹ barha. coming. ಎದ್ದು ಇದಿರ್ಚಿ ಬರ್ಹನಂ (ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ Mr. 462).

ಬರ್ಹ barha. = ವರ್ಹ. the tail of a bird; *a peacock's tail.* 2, *a leaf.* 3, a retinue, train.

ಬರ್ಹಿ barhi. 1. *a peacock.*

ಬರ್ಹಿ barhi. 2. Tbh. of ಬರ್ಹಿಸ್. Kuśa grass, etc.

ಬರ್ಹಿಃಶುಷ್ಮ barhis-śuṣma. fire, Agni (My. Amara).
ಬರ್ಹಿಣ barhiṇa. = ಬರ್ಹಿಣ. *a peacock.*
ಬರ್ಹಿಣವಾಹನ barhiṇa-vāhana. *Skanda, Kārtikēya.*
ಬರ್ಹಿಧ್ವಜ barhi-dhvaja. N. of a king (J. 25, 15).
ಬರ್ಹಿಪುಷ್ಪ barhi-puṣpa. *a kind of perfume.*
ಬರ್ಹಿಜ್ಯೋತಿಸ್ barhis-jyōtis. *fire, Agni.*
ಬರ್ಹಿರ್ಮುಖ barhis-mukha. *a deity, a god.*
ಬರ್ಹಿಷದ್ barhiẓ-sad. seated on kuśa grass: a pitṛi or deified progenitor. (R.).
ಬರ್ಹಿಷ್ಕೇಶ barhis-kēśa. fire, Agni. (My.).
ಬರ್ಹಿಷ್ಠ barhiṣṭha. = ಬರ್ಹಿಷ್ಠ. (fr. ಬೃಹತ್). largest, strongest. 2, a species of fragrant grass, Andropogon muricatus. 3, the resin of Pinus longifolia. (My.).
ಬರ್ಹಿಸ್ barhis. = ಬರ್ಹಿ 2. *kuśa grass, sacrificial grass.* 2, a bed or layer of kuśa grass. 3, *sacrifice.* 4, *fire.*

ಬಲ್ bal. 1. (= ಬಲಿ 1). to grow strong or firm, to be full-grown, etc. P. p. ಬಲ್ತು (Śmd. 287 Cm.). ಬಲ್ತ ಮರ (Si. 120; My.). ಬಲ್ತ ಕಾಯಿ, ಬಲ್ತ ಕೊಬ್ಬರಿ (My.). [— ಬಲ್ದಿರ್. -ಇರ್. to be strong, firm. ಆದಿಬ್ರಹ್ಮರ ಕೊಟ್ಟೀ ಮೇದಿನಿಗಾನೊಡೆಯನಾತನರಸಿನಿವಿಱದಿನ್ನಾದೊಡಮೇನೆನಗೆಮ್ಬ ಮದೋದಯದೊಳ್ ಬಾಹುಬಲಿ ಬಲ್ದಿರ್ದಂ Ap. 14, 8].

ಬಲ್ bal. 2. (fr. ಬಲ್ಲಿತು or ಬಲ್ಲಿತ್ತು Śmd. 212. 213). = ಬಲು, ಬೊಲು. strength, firmness, bigness, greatness, abundance, excess, etc. (T., M. ವಲ್, ವಲು; Te. ಬಲು). [— ಬಲ್ಗಣೆ. great obstacle. ಕಣೆಯಂ ಶೌರ್ಯಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆಡಱದ ರಿಪುಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಬಲ್ಗಣೆಯಂ Pb. 7, 95]. — ಬಲ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. a strong arrow (Abh. P. 13, 79. 80). — ಬಲ್ಗಣ್ಡಿಕೆ. (Śmd. 248). great prowess (Rśv. 5, 99). — ಬಲ್ಗಣ್ಡು. = ಬಲ್ಗಣ್ಡಿಕೆ. (Abh. P. 9, 156). — ಬಲ್ಗಣ್ಣೆ. -ಕಣ್ಣೆ. a strong rope (J. 18, 60). — ಬಲ್ಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಬಲುಗತ್ತಲೆ. thick or dense darkness (J. 2, 16; 5, 15). — ಬಲ್ಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ಬಲುಗತ್ತಿ. a large knife (J. 4, 19). — ಬಲ್ಗದ. -ಕದ. a strong or large door (C. Bp. 10, 10). — ಬಲ್ಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. a strong post (Cpr. 8, 44 va.; Rśv. 6, 11 va.). — ಬಲ್ಗರ. a powerful demon (Abh. P. 5, 78 va.). — ಬಲ್ಗರಡಿ. -ಕರಡಿ. a huge bear (Rśv. 5, 79). — ಬಲ್ಗರುಳ್. -ಕರುಳ್. large entrails (Abh. P. 13, 81). — ಬಲ್ಗಱಿ. large feathers (of an arrow, Śśv. 4, 42). — ಬಲ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a large fire (J. 13, 59). — ಬಲ್ಗುಡಿ. a large temple (V. 37, 26). — ಬಲ್ಗುರುಜು. -ಕುರುಜು. a large ಕುರುಜು (C. Bp. 5, 2). — ಬಲ್ಗೆಚ್ಚು. -ಕೆಚ್ಚು. strong or hard core (Rśv. 6, 11 va). — ಬಲ್ಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a strong hand (J. 20, 5). — ಬಲ್ಗೆಯ್ತು. -ಕೆಯ್ತು. great dexterity (Abh. P. 13, 79), etc. — ಬಲ್ಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. a man of a strong hand: one famous for his power or valour (ಪರಾಕ್ರಮಪ್ರಥಿತಂ Ct. II, 52). — ಬಲ್ಚಾಟಿ. a large whip (ಕಂಕರಿಗೋಲ್ Ct. I, 79). — ಬಲ್ಜನ್ತೆ. a stout jante (Rśv. 10, 31 va.). [— ಬಲ್ದಡಿಗ. a great warrior bearing a mace, very strong person. ಬಲ್ದಡಿಗಂ ಬೀಸಿಯುಮೊನ್ದು ಕೋಟಿವರೆಗಂ ಕೊನ್ದಂ ಮದೇಭಂಗಳಂ Pb. 10, 104]. — ಬಲ್ದಲೆಯ. -ತಲೆಯ. (Śmd. 220). a man with a big head. — ಬಲ್ದಸಿ. = ಬಲುದಸಿ. a large pointed stake (Cpr. 5, 104). — ಬಲ್ದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a large stream (Śśv. 3, 30). [— ಬಲ್ನಿಡಿಯ. excessively long. ತಳ್ತ ಬಲ್ನಿಡಿಯ ಕಾಯ್ಗಳನೊನ್ದುಕೊಮ್ಬು ಪೊತ್ತಿಱಗಿದುದು Ap. 5, 45]. — ಬಲ್ನಿಱಿ. thick foldings (Rśv. 7, 11; 13, 102). — ಬಲ್ನಿಱಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a tie of thick foldings (Śśv. 3, 9). — ಬಲ್ಪನ್ದಿ. a large hog (Śśv. 4, 19 va.). — ಬಲ್ಪುಗುಳ್. many blisters or sores (V. 9, 63). — ಬಲ್ಪೆಣಸು. a firm or close embrace (Cpr. 6, 83). — ಬಲ್ಪಣ್ಣ. a very valorous man (ತುಱುಗಾಳ್ Ct. I, 6; II, 70; ಉರ್ಕಾಳ್, ಬಲ್ಲಾಳ್, etc., ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು Śs.). — ಬಲ್ಪನ್ದಿ. firm confinement, imprisonment (ಸೆಱೆ Ct. I, 29). — ಬಲ್ಬಱ. a great drought or famine (V. 8, 36). — ಬಲ್ಬಿರುದು. a great mark of honour (C. Bp. 47, 12). — ಬಲ್ಭಾರ. = ಬಲುಭಾರ. a heavy weight or burden. ಮುರನಿರ್ದೇನ್? ಅದೞಿನ್ದಲೆತ್ತಲಹುದೇ ಬಲ್ಭಾರಮಂ? ಸನ್ನೆ ಸಾವಿರಕಾಲಾಳಿನ ಸತ್ವಮಯ್! (Śś. 11). — ಬಲ್ಮನೆ. a large house (V. 4, 36). — ಬಲ್ಮರ. a large tree (Rśv. 5, 89). — ಬಲ್ಮರೆ. a large deer (Rśv. 5, 113). [— ಬಲ್ಮಿಡಿ. a hardnut. ಕಿಱುಮಿಡಿಯ ಬಲ್ಮಿಡಿಗಳೊಳೆಱಗಿ ತುಱುಗಿದ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕು Pb. 5, 5 va.]. — ಬಲ್ಮುಗುಳ್. (Śmd. 197. 213). a thick bud [ಪಱಿಯ ಪಸುರ್ಪ ಬೆಳ್ಪಡರೆ ಬಲ್ಮುಗುಳೊಳ್ Pb. 5, 33; Ap. 11, 110]; (Rśv. 9, 4). — ಬಲ್ಮುಡಿ. a large knot of hair (Śśv. 1, 74; 3, 7. 15). — ಬಲ್ಮುಸುಡು. a large snout (Śśv. 4, 9). — ಬಲ್ಮೊನೆ. an object with a strong and sharp point (Rśv. 6, 116). — ಬಲ್ಮೊಲ. a large hare (Rśv. 5, 113). — ಬಲ್ಮೊಲೆ. a stout breast (J. 6, 17; 8, 19; 11, 9; 26, 11). — ಬಲ್ಮೊಱಗು. loud thunder (J. 7, 51). — ಬಲ್ಲಡವಿ. -ಅಡವಿ. a large jungle (Abh. P. 7, 99 va.; 7, 114). [— ಬಲ್ಲಣಿ. -ಅಣಿ. big army. ಪಸರಿಸಿ ಪೊಕ್ಕು ಕೂಕಿಱಿದು ಕಾದುವ ಬಲ್ಲಣಿಗಳ್ ಪಳಂಚಿ Pb. 8, 93]. — ಬಲ್ಲಳ. another form of ಬಲ್ಲಾಳ, q. v. (Bp. 9, 41; Te. ಬಲ್ಲಿಡ). see ಸಿನ್ಧು-. — ಬಲ್ಲಳದಟ್ಟಿ. = ಬಲ್ಲಾಳದಟ್ಟಿ. (Bp. 11, 26). — ಬಲ್ಲಾಟವಿಕ. -ಆಟವಿಕ. a great cheat (Rām. 1, 5, 32). [— ಬಲ್ಲಾಯ. -ಆಯ. great dimension. ನಿಡಿಯರ್ ಬಲ್ಲಾಯದ ಬಲ್ಲಡಿಗರ್ ವನ್ದಿರ್ದರ್ Pb. 3, 12]. — ಬಲ್ಲಾಳ್. -ಆಳ್. = ಬಲ್ಪಣ್ಣ, q. v. [ಈ ಗಿರಿದುರ್ಗಮಂ ದಾಣ್ಟಿ ಬನ್ದ ಬಲ್ಲಾಳ್ ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವನಕ್ಕುಮನೋಘನಕ್ಕುಂ Ap. 13, 57 va.]; (Abh. P. 7, 59; 11, 36; 13, 98). — ಬಲ್ಲಾಳ್ಗಣ್ಡ. a man prominent among very valorous men (Abh. P. 12, 73; T. ವಲ್ಲಾಳರ್ಗಣ್ಡ). — ಬಲ್ಲಾಳ. -ಆಳ. = ಬಲ್ಲಳ, ಬಳ್ಳಾಳ. N. (Bp. 25, 9, see ಸಿನ್ಧು-; Te. ಬಲ್ಲಿಡ; T. ವಲ್ಲಾಳ = K. ಬಲ್ಲಾಳ್). 2, the Ballāla country or dynasty. — ಬಲ್ಲಾಳದಟ್ಟಿ. = ಬಲ್ಲಳದಟ್ಟಿ. a Ballāla waist-band or girth (ಸಜ್ಜನ, ಉಪರಕ್ಷಣ Nr.). — ಬಲ್ಲಾಳದಡ್ಡ. a Ballāla screen or tatty (Rām. 1, 13, 7; Bh. 1, 12, 11; 5, 11, 44). — ಬಲ್ಲಾಳ್ತನ. great valour [ಜವನ ಬಲ್ಲಾಳ್ತನಮುಮಂ ಸಿಂಹದ ಕಲಿತನಮುಮಂ Pb. 1, 139; Vr. 124, 22]; (ಕಾಡ್ಕೆ Ct. II, 76; Abh. P. 10, 220 va.; 15, 45). — ಬಲ್ಲೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a large ox or bull (ಮಹೋಕ್ಷ, ಉಕ್ಷತರ Hlā.; Bp. 56, 6). — ಬಲ್ಲೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. a powerful lord. ಸಾರಲಿಂ! ಬಲ್ಲೆಱೆಯನ್ ಎನ್ದುದೆ ಮಾತು! (Śmd. 277). — ಬಲ್ಪಡಿ. -ಪಡಿ. a strong door (V. 39, 8). — ಬಲ್ಪನ್ದಿಕಾಱ. -ಬನ್ದಿಕಾಱ. (Śmd. 286; Kk. 99). a great thief. ಬಲ್ಪನ್ದಿಕಾಱನ ಪೋಲ್ ಹಿಣ್ಡೊಡೆದೊನ್ದೆ ಪೋಯ್ತು (Śmd. 386). [— ಬಲ್ಪರಿಕೆ. -ಪರಿಕೆ. great inthrust. ಬಲ್ಪರಿಕೆಯೊಳರಿನ್ನಪರ ಪಡಲ್ಪಡೆ ತಳ್ತಿಱಿದು ರಣದೊಳ್ Pb. 1, 25]; [ಒರ್ವರಿನೊರ್ವರೆ ಮಿಕ್ಕು ಪಾರ್ದು ಸಾರ್ದಿಸೆ ತುಱುಗಾಱಿರ್ದ್ದಿನಿಸು ಬಲ್ಪಲನಾದುದದೊನ್ದು ಕಾಳೆಗಂ Pb. 8, 93]. — ಬಲ್ಪಲ. -ಬಲ. a great force (Abh. P. 9, 97). — ಬಲ್ವಳ. -ಬಳ. great power (Cpr. 1, 79; 5, 128); [— ಬಲ್ವಳಿ? ಜಯನ ಶರತತಿ ಕೊಳೆ ಬಲ್ವಳಿಯ ಮಱಿ ವೊಕ್ಕವೊಲ್ ಕಳಕುಳಮಾದರ್ ನಾಗರಾಜರಪಗತತೇಜರ್ Ap. 13, 65. — ಬಲ್ಪಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. firm hold. ಚಲಮಂ ಬಲ್ಪಿಡಿವಿಡಿದೆಂ ತನ್ನಪ್ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಗರ ಧರೆಯೊಳ್ Pb. 13, 70; Ap. 2, 58]. — ಬಲ್ಬಿಸಿ. -ಬಿಸಿ. great heat (V. 9, 74). — ಬಲ್ಪೊತ್ತರ. -ಒತ್ತರ. great impetuousness or force (J. 26, 6). — ಬಲ್ಸರಿ. a heavy rain [ಅಮ್ಬಿನ ಬಲ್ಸರಿ ತಿಣ್ಣಮಾಗಿ ಕೆಯ್ಮಿಕ್ಕು ವಿರೋಧಿ ಸಾಧನ ಘಟಾಳಿಯನೋಡಿಸಲ್ Pb. 10, 92]; (Abh. P. 13, 76; Grj. 3, 61). — ಬಲ್ಸಿಡಿಲ್. a large thunderbolt (Śśv. 3, 61; 4, 4). — ಬಲ್ಸಿರ. large heads (Abh. P. 3, 158).

— ಬಲ್ಸೆಱೆ. = ಬಲ್ಪನ್ನಿ. (Abh. P. 5, 38). — ಬಲ್ಸೂಱೆ. a great pillage or ravage (ದಟಂಟು Śmd. I). — ಬಲ್ಸೋನೆ. a strong, continuous drizzle. ಮಾವಿನೊಳ್ ಮಸಗುತಮಿರ್ಪ ಬಲ್ಸೋನೆಯ ಸೋನೆಗೆ ಕಾಂಚನಕೇತಕಿವನಪ್ರಸರದಲಂಗಳ್ ಒಲೆಗುಡೆ (Śmd. 83 Mdb. and another MS.).

*ಬಲ್ **bal. 3.** to know. ಬವರದೊಳೀಂ ಬಲ್ಲಂ ಕರವೊವಜು ಗೆಯಲ್ ಪೆಱರ್ಗೆ ಕಣ್ಣು ತನಗಱುಯಂ Pb. 12, 3. (*cf.* ಒಲ್ಲು). [ನಚ್ಚಿನ ನಾನಾಭಾವರತ್ನುತ್ಸವದೊಳೆ ಪಡೆಯಲ್ ಬಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಧರ ಸ್ತ್ರೀಜನದಿನ್ನಂ ಕಣ್ಗೆವನ್ನಂ ಸುಕವಿಜನಮನೋಮಾನಸೋತ್ತಂಸ ಹಂಸಂ Ap. 1, 83].

ಬಲ **bala.** the right (not the left), the right side (ಅಪಸವ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ Hlā., Mr. 436; ದಕ್ಷಿಣ Śm. 108; C.; Tu.; T., M. ವಲ; Te. ವಲೆ). ಶರೀರದ ಬಲಭಾಗವು (ಅಪಸವ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ); ಸಾರಿಗಳನು ಎಡ ಬಲ ಸ್ಥಾನಂಗಳಿಗೆ ಅಯ್ದುಸುವುದು (ಪರಿಣಾಯ); ಬಲದ ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಿ ಇಕ್ಕಲು ಪಟ್ಟನ್ತಹ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರವು (ಉಪವೀತ); ಎಡದ ಕಾಲನುಡುಗಿ ಬಲದ ಕಾಲ ಮುನ್ದೆ ಇಕ್ಕುವುದು (ಆಲೀಢ), ಬಲದ ಕಾಲನುಡುಗಿ ಎಡದ ಕಾಲ ಮುನ್ದೆ ಇಕ್ಕುವುದು (ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢ Nr.). ಎಡ ಬಲ (Bh. 3, 13, 27; Rām. 1, 13, 4; C. Bp. 5, 8). ಕೆಲ ಬಲ (Bh. 2, 4, 12; J. 30, 29). ಹೊಲಿಯುವವನ ಬಲಕ್ಕಿರಬೇಡ, ಅಱುವವನ ಎಡಕ್ಕಿರಬೇಡ (Prv.). see Si. 205. 212. 288. 376; Bp. 24, 28. 42; 50, 27. 28; 55, 16. — ಬಲ ಕಡೆ. = ಬಲಗಡೆ. the right side (My.). ಮೆಯ್ಯ ಬಲಕಡೆ (ಅಪಸವ್ಯ Si. 376). — ಬಲಕಣ್ಣು. = ಬಲಗಣ್ಣು. the right eye (My.). — ಬಲ ಕೆಯ್. the right hand (My.). — ಬಲಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to cross one's path from left to right (C.). — ಬಲಗಡೆ. = ಬಲಕಡೆ. (My.; Si. 342). ಬಲಗಡೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಮಾಂಸಪಿಣ್ಡ (ಯಕೃತ್ G.). — ಬಲಗಣ್. -ಕಣ್. = ಬಲಕಣ್ಣು. (Bp. 18, 46). — ಬಲಗಣ್ಣು. = ಬಲಗಣ್. (My.; B. 4, 168). — ಬಲಗಾಲು. -ಕಾಲು. the right foot (B. 5, 161; My.). — ಬಲಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the right hand (Bp. 52, 41). 2, a superior caste of Holeyas (My.). ಬಲ ಗೆಯ್ಯವನು, a Holeya of that caste (according to Mr. E. Rice all holeyas are ಬಲಗೆಯ್ಯವರು and all mādigas ಎಡಗೆಯ್ಯ ವರು. *cf.* ಒಮ್ಬತ್ತು ಪಣದವರು and ಹದಿನೆಣ್ಟು ಪಣದವರು). (My.). — ಬಲಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to circumambulate from left to right so that the right side is towards the person or object saluted. [ಭವತ್ಪದ ಸರೋಜಮನಾಂ ಬಲಗೊಣ್ಡು ಮತ್ತಮಾಜಿಗೆ ನಡೆಯಲ್ಕೆ ಬನ್ದೆನೆನೆ Pb. 13, 65; Ap. 4, 1]. ನನ್ದಿಯಂ ಬಲಗೊಣ್ಡು ವನ್ದಿಸಿ (Bp. 2, 55). see Bp. 43, 21; 46, 55; 51, 79; 57, 50. — ಬಲಗೋಲು. -ಕೋಲು. the right, *i. e.* to the right, of the pole of a cart, as an ox (My.). — ಬಳತಾಯಿ. a step-mother (Dp. 32, 1; My.). *cf.* ಮಲ-. — ಬಲದಂ. -ಅಂ 3. (Śmd. 136). a man of the right. — ಬಲದೆಸೆ. the right direction or side (BP. 53, 36). — ಬಲದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. the right thigh (Bp. 13, 16; 55, 17; My.). — ಬಲದೋಳ್. -ಳು. -ತೋಳ್. the right arm (Bp. 28, 46; 37, 46; My.). — ಬಲನ್ದೊಡು. -ಂ-ತೊಡು. to put to, or wear on, the right side (*i. e.* over the left shoulder and under the right arm). ಜನ್ನವಿರಮಂ ಬಲನ್ದೊಡುವುದು (ಉಪವೀತ Hlā.). — ಬಲಭಾಗ. the right part; the right side (ದಕ್ಷಿಣ Nn. 14; ಅಪಸವ್ಯ Si. 376) — ಬಲಮುರಿ. turning or winding to the right; a place at which a river turns to the right; N. of places (My.). ಕನ್ನಮ್ಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಬಳೀ ಕಿತ್ತು ಕೊಣ್ಡರೆ ಬಲಮುರಿಯಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲು ಮುಱೀ ಕಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಬಲಮುರಿಶಂಖ. a conch that winds to the right (My.). — ಬಲಮ್ಮುರಿ. -ಂ-ಮುರಿ. to turn or wind to the right, as a river, etc. (Bp. 32, 36). [— ಬಲವಕ್ಕ. -ಪಕ್ಕ. right side. ನೆಲಂ ಮೂರಿವಿಟ್ಟನ್ತೆ ಬಲವಕ್ಕದೊಳ್ ನಡೆಯೆ Pb. 9, 95 va.]. — ಬಲವಂಕ. -ಪಂಕ. the right side (My.). — ಬಲವರ್. -ಬರ್. to come to the right side: to move round a person or an object, or circumambulate them, with the right side turned towards them. [ಮೂಱು ಸೂಱ್ ಬಲವನ್ದು ಪೊದವಟ್ಟು Pb. 3, 58 va.]. ಅಲರ ಪೊಸಗಮ್ಪಿನ್ದೆ ಮಗೆ ಅಲಮ್ಪಿನಗ್ಗಲಿಸಿ ನೀನೆ ರಕ್ಷಿಪುದೆನುತಂ ಬಲವನ್ದು ಎಱಗುವ ತೆಱದಿಂ ಬಲವನ್ದು ಎಱಗಿದುವು ತುಮ್ಬಿಗಳ್ ಪಾದರಿಯೊಳ್ (Cpr. 7, 55). see Śmd. 24. 75; Cpr. 7, 56; Abh. P. 14, 105 va.; Grj. 3, 72; Rsv. 2, 38; J. 18, 62; ಎಡವಲವರ್. — ಬಲವಾಗು. -ಆಗು. to become to the right side: to cross one's path from left to right (My.). — ಬಲವಯ್ದುಸು. -ಅಯ್ದುಸು. to cause to go or turn to the right (Bp. 32, 27).

ಬಲ **bala. 1.** = ಭಲ. fine, well-done! etc. see ಚಾಂಗು-.

ಬಲ **bala. 2.** = ಬಳ, ವಲ. (one of the *tatsamas* Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). *power, strength, might, vigour;* force, virtue in things or persons (ಶಕ್ತಿ Nn. 14; Mr. 503). 2, force, violence, rigour, severity; daring, rashness, etc. (ಸಾಹಸ Śm. 108). 3, help, means, influence (ಸಹಾಯ 14). 4, *massiveness, bulkiness* (ದೊಡ್ಡಿತು, ಸ್ಥೂಲ 14). 5, *forces, troops, a host, an army* (ಸೈನ್ಯ 14; ವಾಹಿನಿ Śm. 108; ದಳ, ಸೇನೆ Nn. 9; see ಪಡೆ 5 and ಮೊಗ್ಗರ). 6, body, form, figure, shape (ರೂಪು 14). 7, *semen virile* (ಇನ್ದ್ರಿಯ 14; 503). 8, *a crow* (ವಾಯಸ, ಕಾಗೆ 14; ಕಾಗೆ 503). 9, *Balarāma*, the elder brother of Krisna, also called Baladēva, Balabhadra, etc. (ಅಸಿತಾಮ್ಬರ, ಬಲಭದ್ರ 14; ಮುಸಲಿ 503). 10, N. of a demon (ದನುಜ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 14; ರಕ್ಕಸ 503). 11, N. of an author (Nn. 3). 12, the sky (ವಿಹಾಯಸ, ಆಕಾಶ 14). 13, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 14; ನೀರ್ 503). 14, black (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 14). 15, an oblation (ಆಹುತಿ, ಹುತಾಹುತಿ 14; ಆಹುತಿ 503). ಬಲದಲ್ಲಿ ವಾಲಿ ಮೇಲು, ಚಲದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಮೇಲು. — ಬಲವಿದ್ದದ್ದು ಲಯವಾದ ಮೇಲೆ ಭಯಪಡುವದೇ ಸರಿ. — ಬಲವಿದ್ದರೂ ಕುಲಾ ನೋಡಬೇಕು. — ಬಲವಿದ್ದರೆ ನೆಲ. ಬಲವಿದ್ದಷ್ಟೇ ಹೊತ್ತರೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬೀಱುವನು? — ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅರಸು ಬಲ, ಕಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಬಲ (Prvs.). — ಬಲಗುನ್ದು. strength to decrease; to decrease in strength (My.; B. 4, 134). — ಬಲಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. ಬಲಗೊಳ್ಳು. to get strength, to become strong (Bp. 2, 55; My.). — ಬಲಗೊಳಿಸು. to strengthen (My.). — ಬಲಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. strength to be destroyed or lost; to lose strength (Grj. 9, 58 va.), — ಬಲಂಗೆಯ್ಯು. to make effort (Cpr. 9, 92 va.). — ಬಲ ಪಡಿಸು. to strengthen (My.; ಬಲಿಸು G.) [— ಬಲವ್ಪೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain strength. ಮದೀಯ ವಾಗ್ವಿಭವ ವಿನ್ಯಾಸಂ ಬಲವ್ಪೆತ್ತುದು Ap. 1, 25]. — ಬಲರಕ್ಕಸಿ. = ಬಲರಾಕ್ಷಸಿ No. 1. (St. & Pl.). 2, a kind of eatable Arum (My.; see ಮರಸಣಿ, ಮರಸಣಿಗೆ). — ಬಲವಱು. -ಅಱು. = ಬಲಂಗಿಡು. (Cpr. 2, 42).

ಬಲಕರ **bala-kara.** strengthening. (My.).

ಬಲಕಾಯಿಸು **balakāyisu.** = ಬಲಗಾಯಿಸು. to strengthen; to increase (v. t., My., H. ಬಲ್ಕಾಯಿಸು); to grow strong (My.).

ಬಲಕ್ಷ **balaksa.** = ವಲಕ್ಷ. white, etc.

ಬಲಗಾಯಿಸು **balagāyisu.** = ಬಲಕಾಯಿಸು. (My.).

ಬಲಗಾಱ **bala-gāra.** a strong, powerful man; a rich man (My.).

ಬಲಜ **bala-ja.** = ವಲಜ. *a city-gate.* 2, *a field.* 3, a pretty figure.

ಬಲಜೆ **bala-je.** = ವಲಜೆ. *a pretty or handsome woman.*

ಬಲದೇವ **bala-dēva.** *the elder brother of Krisna.* 2, N. (Bp. 3, 86; 9, 48).

ಬಲಬಲಿಕೆ **balabalike.** suffering, distress, trouble (ಪಾಡು Śm. 93; Te. ವಲ್ಲನ್ತೆ; Mhr. ಬಲಬಲ, disorder, confusion; Mhr., H. ಬಲಾಯ, misfortune).

ಬಲಭದ್ರ bala-bhadra. a strong, robust man. 2, *the elder brother of Krisna* (ಬಲ, ಅಸಿತಾಮ್ಬರ Nn. 14; Śmd. 251). 3, N. see ಪೌರಾಣಿಕರ-.

ಬಲಭದ್ರಿಕೆ bala-bhadrike. *a species of medicinal plant.*

ಬಲಭಿದ್ bala-bhid. the slayer of the demon Bala: Indra. (My.).

ಬಲಭೇದಿ bala-bhēdi. = ಬಲಭಿದ್. (My.).

ಬಲಯುಕ್ತ bala-yukta. endowed with strength or power (My.).

ಬಲಯುತ bala-yuta. = ಬಲಯುಕ್ತ. (J. 2, 13). 2, being together with Bala (2, 13).

ಬಲರಾಕ್ಷಸಿ bala-rākṣasi. = ಬಲರಕ್ಕಸಿ, ಬಲಾರಾಕ್ಷಸಿ. an under-shrub, Pavonia odorata Willd. (St. & Pl.). 2, = ಬಲರಕ್ಕಸಿ. No. 2. (My.; Te. ಬಲುರಕ್ಕಿಸ, Arum macrorhizon). — ಬಲ ರಾಕ್ಷಸಿಗಡ್ಡೆ. a kind of perfume (ರಾಕ್ಷಸಿ, ಚಣ್ಡೆ, etc., ಕರೀ ಕಚೋರ Si. 154).

ಬಲರಾಮ bala-rāma. = ಬಲಭದ್ರ No. 2. (Mr. 19); N. — ಬಲರಾಮ ಪಣ್ಡಿತ. N. (Bp. 56, 27).

ಬಲವತ್ bala-vat. *possessing power, mighty, strong; stout, lusty;* vehement, violent; dense, thick. 2, *in a high degree, much, very, well.*

ಬಲವತಿ bala-vati. a powerful, strong woman. (My.).

ಬಲವನ್ತ bala-vanta. (Tbh. of ಬಲವತ್). = ಬಳವನ್ತ. strong (Rāghc. 17, 73); a powerful, mightily, influential man; a stout or lusty man (ಸ್ಥೂಲಂ, ಬಹುಲಂ, ಪೀವರಂ, ದೊಡ್ಡತಪ್ಪವಂ Mr. 232; see ಅಂಸಕಳ; Bp. 18, 36; 10, 32; My.); a rich man (My.). ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಅರಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ತನು (ಅಧೀಶ್ವರ Si. 256). ಬುದ್ಧಿವಂತನೇ ಬಲವನ್ತನು. — ನೆಲ ಬಲವನ್ತನಿಗೆ, ಕುಲ ನೇಮವನ್ತನಿಗೆ (Prvs.). 2, force, rigour, violence (My.). ಬಾಜಲೀಸದ ಮನೆಯ ಬಲವನ್ತವೇನು? (why should one use force in order to live in etc.? Dp. 148). — ಬಲವನ್ತ ಮಾಡುವಿಕೆ. doing (anything) by force, acting with violence, etc. (ಪ್ರಸಭ, ಬಲಾತ್ಕಾರ Si. 295).

ಬಲವನ್ತಿಕೆ balavantike. = ಬಲವನ್ತ No. 2. (My.).

ಬಲವರ್ಧನ bala-vardhana. increasing power, strengthening. (My.).

ಬಲವಲ balavala. = ಬಲೋಲ, ಬೆಳಲ q. v., etc. a small spinous tree, etc. (Z.).

ಬಲವಿನ್ಯಾಸ bala-vinyāsa. *array of troops.*

ಬಲವಿರೋಧಿ bala-virōdhi. Indra (Śmd. 200).

ಬಲವು bal-a-vu. = ಬಲುಹು. strength, etc. (Śmd. 247).

ಬಲವೈರಿ bala-vairi. Indra (ಪಲಗಣ್ಣ, ಇನ್ದ್ರ, etc. Kk. 10*b*; Śmd. 251).

ಬಲಶಾಲಿ bala-śāli. possessing strength, strong, vigorous. (My.).

ಬಲಶಾಸನ bala-śāsana. Indra (My.).

ಬಲಸೂದನ bala-sūdana. *Indra.*

ಬಲಸೋದರ bala-sōdara. Krisna (My.).

ಬಲಹರಿ bala-hari. N. — ಬಲಹರಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 9).

ಬಲಹೀನ bala-hīna. destitute of strength, weak, infirm. (My.; B. 5, 115).

ಬಲಹೀನತೆ bala-hīnate. = ಬಲಹೀನತ್ವ. (My.).

ಬಲಹೀನತ್ವ bala-hīnatva. weakness, prostration of strength, infirmity. (My.).

ಬಲಾಕ balāka. = ಬಲಾಕೆ. (ಬಿಸಕಣ್ಠ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ (Mr. 172).

ಬಲಾಕೆ balāke. *a kind of crane* (ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ Hlā.).

ಬಲಾಢ್ಯ bala-āḍhya. abounding in strength or power, strong, etc. (ಬಲಾನ್ವಿತ, ಶಕ್ತ Nn. 60; Śmd. 251; My.; B. 4, 144. 228).

ಬಲಾತ್ balāt. by force, with violence.

ಬಲಾತ್ಕರಿಸು balāt-karisu. = ಬಲುಕರಿಸು. to do (any thing) by force, to act with violence, to use or employ force; to constrain or compel (My.). ರೈತರ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವು (B. 5, 8).

ಬಲಾತ್ಕಾರ balāt-kāra. *doing anything by force, force, violence* (ಬಲವನ್ತ ಮಾಡುವಿಕೆ Si. 295; B. 5, 2. 84). ಬಲಾತ್ಕಾರದಿನ್ದ ತನ್ದ ನಾಯಿ ಮೊಲನ ಹಿಡಿದೀತೇ? — ಬಲಾತ್ಕಾರವಿದ್ದರೂ ಚಮತ್ಕಾರವಿರಬೇಕು (Prvs.). — ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡು. = ಬಲಾತ್ಕರಿಸು. (My.).

ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷ bala-adhyakṣa. a general. 2, an ox or bull (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಬಲಾನ್ವಿತ bala-anvita. possessed of power, powerful, strong (ಶಕ್ತ, ಬಲಾಢ್ಯ Nn. 60).

ಬಲಾಬಲ bala-abala. strength and weakness, comparative strength and want of strength, relative importance and insignificance. (My.).

ಬಲಾರಾಕ್ಷಸಿ balā-rākṣasi. = ಬಲರಾಕ್ಷಸಿ No. 2. (My.).

ಬಲಾರಾತಿ bala-arāti. = ವಲಾರಾತಿ. Indra. (My.).

ಬಲಾರಿ bala-ari. Indra. 2, N. of a female demon (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ಬಲಾಹಕ balāhaka. *a cloud.*

ಬಲಿ bali. 1. (= ಬಲ್ 1). to increase, to grow, to become larger; to become abundant; to grow strong; to become big or stout; to become tight, firm, or hard; to become full grown (ವರ್ಧನ Śm. 108; My.; Tu.; T. ವಲಿ, ವಲು; M. ವಲ್ಲು; Te. ಬಲಿ, ಬಲುಸು; *cf.* ಬಳೆ 1). P. ps. ಬಲಿದು [ಆ ವಿರುದ್ಧದ ಭೇದಂ ಸನ್ತಯಿಸಿ ಬಲಿದು ಮನಮನದಂ ತಱಸಲೆ ಪೇಱಲಾರ್ಪನೆನ್ನುವನೊಳನೇ Kr. 1, 111; Pb. 1, 136; Ap. 13, 58; Cv. 899]; (Bp. 1, 38; etc., etc.), ಬಲಿತು (My.). ಫಲವಾಗಿ ಬಲಿಯಲೊಡನೆ ತಾವೆ ಕೆಡುವ ಧಾನ್ಯಂಗಳು ಓಷಧಿಗಳೆನಿಸುಗು (Nr.). ಬಲಿತಿರುವಿಕೆ (ಸಾರ, ಮರ್ಜ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವಿಕೆ Si. 122; ಬಲ, ಸ್ಥೌಲ್ಯ 455). ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲಿತ ಮಗ್ಗು (ಕಲಿಕೆ, etc., ಕಾಯಿಗೆ ಬನ್ದ ಮಗ್ಗು 123). ಬಲಿತವನು (ಬಲವತ್, ಮಾಂಸಲ 196). ಬಲಿತದು (ಪೀನ, ಸ್ಥೂಲ, ಪೀವರ, etc. 370). ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಲಿತದು (ಸ್ಥವಿಷ್ಠ 384). ಬಲಿತು ತೋರವಾಗಿರುವವನು (ಸ್ಥೂಲ 417). ಬಲಿತು ದೊಪ್ಪವಾದವನು (ಸ್ಥೂಲ 457). ಬಲಿದ ಕತ್ತಲೆ (ಅನ್ಧತಮಸ Mr. 67). ಬಲಿದ ಮಡಲ್ (ಅವರೋಹ, ಲತೋದ್ಗಮ 106). ತನೆ ಬಲಿಯೆ ಪಲಿಕ್ಕಿಯಕ್ಕು (180). ಒಳಗಿನ ಚಿಪ್ಪು ಬಲಿಯುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅಕ್ರೋಡದ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ (B. 3, 114). ಹತ್ತಿಯ ಕಾಯಿಗಳು ಬಲಿತು ಹಣ್ಣಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (4, 27). see Bp. 1, 8; 3, 1. 4; 12, 37; 15, 28; 18, 55. 66; 20, 25; 24, 58; 27, 57; 39, 46; 42, 31; 44, 13. 46; 47, 23; 50, 67; 55, 10; 57, 47; Rām. 1, 13, 2; Bh. 1, 8, 18. 2, to increase (v. t.); to make strong; to fix firmly; to clench; to fasten (My.). ಪುದಿದ ಅಂಗಮಂ ಬಲಿದಿಹ ಅನಿಲಂ (ಕೂರ್ಮ Mr. 51). ಬಲಿದು ಹಿಡಿಗೆಯ್ದು ಕೆಯ್ (ಮುಷ್ಟಿ 323). see Abh. P. 10, 186; Bp. 21, 29; Bh. 1, 10, 33; 6, 4, 140; J. 8, 3; 9, 17; 13, 42; 14, 3; 31, 33.

ಬಲಿ bali. 2. = ಬಟಿ 1, No. 2. a place, spot. see ಸುಡು-, ಸೊಡ-.

ಬಲಿ bali. 3. = ಬಟಿ 2. a gift, present. see ಅಟ್ಟುಮ್ಬಲಿ, ಬಟುವಲಿ, ಬಟುವಲಿ.

ಬಲಿ bali. *tax, impost, tribute, royal revenue* (ಕರ Nn. 19; ಪ್ರಕೃತಿ 16). 2, *an oblation or religious offering, any oblation or act of worship*

not being a real sacrifice (ಅರ್ಚೆ, ಸಪರ್ಯೆ, ಉಪಹಾರ, ಪೂಜೆ Mr. 28; ಉಪಹಾರ Śm. 108). 3, *the offering of a portion of the daily meal of ghee, boiled rice, etc. to all creatures of every description, i. e. to gods* (especially to the gṛihadēvatās or household spirits), *semi-divine beings, men, animals, trees, etc., and inanimate objects,* performed by throwing up into the air, generally at the door of the house, the remains of the morning and evening meal, uttering at the same time a mantra to some of the inferior deities, to the guhyakas, etc., or to the spirits of trees, waters, etc., the real consumers of the offering being the birds, dogs, insects, etc. in the neighbourhood of the house; — a daily offering of boiled rice to the viśvadēvas before the after-noon-meal to be consumed by dogs (My.); — any religious offering (not real sacrifice) presented on the occasion of a change of the moon (ಪರ್ವಗಳ್, ನಾನಾ ಬಲಿಗಳ ಕೊಡುವುದು 16). 4, an offering to dēvi (especially also Durgā or Kālī), etc., performed by putting heaps of boiled rice, or by killing sheep, buffaloes, etc., and also men (My.; see ಅಸುರ-, ಎಡೆವಲಿ, ದಿಗ್ಬಲಿ, ನರ-, ಪ್ರೇತ-, ಭೂತ-; J. 31, 55). 5, boiled rice (ಅನ್ನ, ಓದನ, etc. Mr. 214). 6, *N. of a daitya, son of Virōcana,* who by Viṣṇu (as Vāmana) was tricked out of heaven and earth which belonged to his dominions, when Viṣṇu, in consideration of his virtues, left pātāla still in his dominion (ಬಲೀನ್ದ್ರ 16; Śmd. 251; Bp. 54, 38; 57, 23; J. 29, 1. 14). 7, powerful, strong; *a soldier;* — a general (ಚಮೂಪ, ಸೇನಾಪತಿ 16). 8, a virtuous man (ಸುಜನ, ಸಜ್ಜನ 16). 9, power, virtue (ಬಲ, ಶಕ್ತಿ 16). 10, good report, fame (ಕೀರ್ತಿ 16). 11, a festival, etc. (ಉತ್ಸವ, ಉತ್ಸಹ 16). 12, a washerman (ರಜಕ, ಅಗಸ 16). 13, a crow (ವಾಯಸ, ಕಾಗೆ 16; ಕಾಗೆ Mr. 476). 14, sulphur (ಗನ್ಧಕ 16). 15, = ವಲಿ 1, No. 2, q. v. — ಬಲಿ ಇಕ್ಕು. = ಬಲಿ ಕೊಡು. ಹರಸಿ ಬಲಿಗಳನಿಕ್ಕಿದರೆ ಗೋಚರಿಸದೇ ರಣವಿಜಯನಿಧಿ? (Bh. 10, 6, 3). — ಬಲಿಕೊಡು. = ಬಲಿಗೊಡು. q. v. to present a bali. ಬಲಿ ಕೊಡದವ ಚಲಕ್ಕೆ ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.). ಬಲಿ ಕೊಡೋಣ (ಶಾಮಿತ್ರ G.). — ಬಲಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to make a bali (of somebody, Rśv. 11, 165; V. 14, 38). — ಬಲಿಗನ್ಬ. -ಕನ್ಬ. a post to which the victims are tied that are offered to a deity (My.). — ಬಲಿಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a stone on which a victim's blood is shed, its flesh (or parts of it) is put, and oblations of rice, flowers, etc. are deposited (My.). — ಬಲಿಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to throw any balis about (Rśv. 14, 5 va.). — ಬಲಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಬಲಿ ಕೊಡು (J. 5, 72, q. v.). — ಬಲಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take as a gift or oblation (Rśv. 3, 101; Śśv. 4, 6). — ಬಲಿ ತಿನ್ನು. to eat a bali. ಬಲಿ ತಿನ್ನುವವನ ಕೂಡೆ ಕುಲಾ ಕೇಳೋದೇನು? (Prv.). — ಬಲಿ ಹಾಕಿಸು. to cause to offer any balis (especially bloody ones, buffaloes, sheep, etc. to bhūtas, Mārī, Durgā, etc., My.). 2, to cause to dispossess or eject evil spirits by means of mantras and the offering of a fowl (My.). — ಬಲಿ ಹಾಕು. to offer as a victim or immolate, as a buffalo, a sheep, a goat, a fowl, etc., to evil spirits (My.); to offer boiled rice to them (My.). 2, to dispossess or eject evil spirits by means of mantras and the offering of a fowl (My.). ಬಲಿ ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ಬಕ್ಷೀಸಾಹೇಬರ ಅಪ್ಪಣೆ ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ bali-cakravarti. = ಬಲಿ No. 6. (My.).

ಬಲಿದಾನ bali-dāna. oblation of a bali. ಬಲಿದಾನ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಮಾಧಾನಬೇಕು (Prv.).

ಬಲಿಧ್ವಂಸಿ bali-dhvaṁsi. *Viṣṇu.*

ಬಲಿನ balina. = ವಲಿನ. wrinkled. (ಮೆಯ್ ಮೇಲೆ ನಿಱುಗೆಗಟ್ಟಿದವನು G.).

ಬಲಿನಿಕೇತನ bali-nikētana. Bali's habitation: pātāla (Mr. 392; see ಬಲಿ No. 6).

ಬಲಿಪಾಡ್ಯ bali-pāḍya. a yearly feast on kārtikaśuklapāḍya in memory of Viṣṇu's humbling Bali (My.).

ಬಲಿಪೀಠ bali-pīṭha. a structure of stone (altar) for putting boiled rice, fruits, flowers, and oblations of water upon, as a secondary pūjā; there is either one such pīṭha in front of a temple or there are eight round about it (My.).

ಬಲಿಪುಷ್ಟ bali-puṣṭa. nourished by balis: *a crow.*

ಬಲಿಪ್ರದಾನ bali-pradāna. the act of putting the offerings on the balipīṭha or the balipīṭhas (My.).

ಬಲಿಬನ್ಧಾಕ್ಷಿ bali-bandha-akṣi. the bitter apple, Cucumis colocynthis (ವಾರುಣಿ, ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ Mr. 146).

ಬಲಿಬರ್ದ balibarda. = ಬಲಿವರ್ದ. (Cpr. 2, 24 va.).

ಬಲಿಭುಜ್ bali-bhuj. ಬಲಿಭುಕ್. devouring balis: *a crow.* (ಕಾಗೆ Nn. 97).

ಬಲಿಮುದ್ರೆ bali-mudre. a seal or mark applied to the body of the victim of a bali. ಬಲಿಮುದ್ರೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸುಲಿಗೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಬಲಿಯಿಸು baliyisu. = ಬಲಿಸು. to make firm, to fasten (Abh. P. 14, 180).

ಬಲಿವರ್ದ balivarda.=ಬಲಿಬರ್ದ, ಬಲೀವರ್ದ a bull, ox.(ಮುರಿ Śm. 105).

ಬಲಿಶಿಕ್ಷಕ bali-śikṣaka. Viṣṇu (My.).

ಬಲಿಷ್ಠ baliṣṭha. (fr. ಬಲಿನ್). most powerful, strongest, very strong or powerful. (My.; Bp. 30, 4; 44, 16; B. 4, 12; 5, 12. 130).

ಬಲಿಸದ್ಮ bali-sadma. *the abode of Bali: pātāla* (see ಬಲಿ No. 6).

ಬಲಿಸು balisu. = ಬಲಿಯಿಸು. to make strong or firm (ಬಲ ಪಡಿಸು G.); to increase (v. t., J. 6, 37); to clinch; to fix firmly, to fasten, to tie, to tighten (Bh. 6, 4, 140; My.); to plant, as a garden (B. 3, 63); to found, as a town (B. 5, 195).

ಬಲಿಹ baliha. making firm, clinching, etc. ಮುಷ್ಟಿಯ ಬಲಿಹ (ಮುಷ್ಟಿಬನ್ಧ, ಸಂಗ್ರಾಹ Nr.).

ಬಲಿಹರ bali-hara. Viṣṇu (Mr. 18).

ಬಲೀನ್ದ್ರ bali-indra. = ಬಲಿ No. 6. N. of a daitya. (ಬಲಿ Nn. 16).

ಬಲೀನ್ದ್ರಪೂಜೆ balīndra-pūje. worship of Bali in the form of a ball of cow-dung ornamented with flowers, on the balipāḍya (My.).

ಬಲೀಮುಖ balī-mukha. = ವಲೀಮುಖ. wrinkled-faced: *a monkey* (ಕೋಡಗ Mr. 161).

ಬಲೀವರ್ದ balī-varda. = ಬಲಿವರ್ದ. *a bull or ox.*

ಬಲು balu. = ಬಲ್ 2. strength, etc. — ಬಲು ಕೆಟ್ಟದು. that which is very bad (My.; B. 4, 154). — ಬಲುಕೋಱದಾಡೆ. huge, sharp tusks (C. Bp. 47, 14). — ಬಲುಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. a great ocean (Bh. 5, 11, 40). — ಬಲುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಬಲ್ಗತ್ತಲೆ. thick or dense darkness (Bp. 16, 23; Bh. 1, 8, 93; 1, 16, 15; J. 4, 12). — ಬಲುಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ಬಲ್ಗತ್ತಿ. a large knife (Bp. 25, 25). — ಬಲುಗಬ್ಬ. great pride (ಗರ್ವ Ct. I, 26). — ಬಲುಗರ. -ಕರ. 1. a powerful hand or ray (Bp. 44, 45; 50, 24). — ಬಲುಗರ. 2. much or strong poison (J. 18, 51). — ಬಲುಗರ್ವ. = ಬಲುಗಬ್ಬ. (My.).

— ಬಲುಗಲಹ. -ಕಲಹ. a great battle (Rām. 6, 50, 21). — ಬಲುಗಳವೆಗೂಳು. -ಕಳವೆ-ಕೂಳು. much boiled rice of the kaḷave kind (Rām. 6, 55, 15). — ಬಲುಗಾಯ. a severe wound (My.). — ಬಲುಗುತ್ತ. -ಕುತ್ತ. a severe illness (Bp. 15, 19). — ಬಲುಗುದ್ದು. a severe blow with the fist (Rām. 6, 38, 12). — ಬಲುಗೆಯ್ದು. -ಕೆಯ್ದು. a large weapon (Bh. 3, 6, 23). — ಬಲುಗೆಯ್ವುಣ್ಣ. -ಕೆಯ್‌-. a warrior with a powerful hand, one of great strength (Bh. 2, 2, 77). — ಬಲುಗೆರಹುಗಾಲ್. -ಕೆರಹು-ಕಾಲ್. a foot with large shoes (Bp. 18, 22). — ಬಲುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. much work (My.). — ಬಲುಗೆಲಸಿ. -ಕೆಲಸಿ. an assiduous or laborious person (ಕರ್ಮಣಿ, ಕರ್ಮಶೂರ Mr. 236). — ಬಲುಗೊಡೆಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole (made by burglars) in a thick wall (Bp. 31, 5). — ಬಲುಗೋಪ. -ಕೋಪ. great anger (ಕಾಯ್ಪು Ct. I, 12). — ಬಲುಚೋದ್ಯ. great astonishment or wonder (ಕಂಗು Ct. I, 73). — ಬಲುಜಾಣ. a very knowing or clever man (B. 4, 30). — ಬಲುತನ್ತ್ರ. severe cursing (ತನ್ತ್ರ, ಪರಿಗ್ರಹ Mr. 530); excessive trickery. — ಬಲುದಗರ್. -ತಗರ್. a large ram (Grj. 6, 59). — ಬಲುದರ್ಪ. great pride (Bp. 32, 33). — ಬಲುದಸಿ. = ಬಲ್ದಸಿ. a large pointed stake (Bp. 16, 11). — ಬಲುದುತ್ತು. -ತುತ್ತು. a large mouthful of food (Bh. 1, 10, 33). — ಬಲುದೆಪ್ಪ. -ತೆಪ್ಪ. a large or firm raft (Bp. 60, 46). — ಬಲುದೈನ್ಯ. great humbleness (B. 4, 90). — ಬಲುಧನ. great riches (Dp. 1). — ಬಲುಧನಿಕ. a very opulent man (Bp. 22, 54). — ಬಲುನಿಯೋಗ. an important business or office (Bp. 5, 4). — ಬಲುನುಡಿ. a severe, harsh word (ವಿಕ್ರುಷ್ಟ Mr. 84). — ಬಲುಪಾಪ. great, or much, sin (Bh. 1, 8, 67). — ಬಲು ಬಲು. rep. a very great quantity, very much or many (My.). — ಬಲುಬಲೆ. a large or strong net. ಮೋಹಮೆಮ್ಬ ಬಲುಬಲೆ (Jmt. 24). — ಬಲುಬಿದ್ದು. a great banquet (Bh. 4, 2, 58). — ಬಲುಬೊಬ್ಬೆ. a loud bellowing, etc. (Bh. 6, 2, 4). — ಬಲುಭಟ. a strong warrior (J. 4, 18). — ಬಲುಭಾರ. = ಬಲ್ಭಾರ. excessive weight, a heavy burden (ಭಾರಣೆ Bhn. 51). — ಬಲುಮದ್ದುಗಾರ್ತಿ. a great female poisoner (Bp. 40, 56). — ಬಲುಮುನಿಸು. = ಬಲುಗೋಪ. (Bp. 47, 47). — ಬಲುಮೆಳೆ. a large clump of trees (Bh. 6, 4, 108). — ಬಲುಯೋಚನೆ. deep thought (My.); great sorrow (My.). — ಬಲುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. 1. to seize or lay hold of with one's whole mind (Rām. 3, 7, 22). — ಬಲುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. 2. firm seizure, fast hold (Bh. 8, 27, 27). — ಬಲುಸನ್ತೋಷ. much pleasure (B. 4, 18). — ಬಲುಸಟು. great stickiness (Rām. 6, 49, 35). — ಬಲುಸಾಹಸ. great boldness, etc. (Bh. 3, 13, 17). — ಬಲುಸೂತ್ರ. a firm, or stout, cord (Bp. 49, 44). — ಬಲುಹಾನಿ. a serious damage, loss or calamity (My.). — ಬಲುಹುರಿ. many twists (Bh. 1, 10, 27). — ಬಲುಹೊದಱ್. a thick bush (Bh. 1, 20, 60). — ಬಲುಹೋರಿ. a large bull or ox (Bp. 56, 28).

ಬಲುಕರಿಸು **balukarisu.** = ಬಲಾತ್ಕರಿಸು. to constrain or compel. (Bp. 28, 11; 38, 24; 40, 50).

ಬಲುಮೆ balume. = ಬಲ್ಮೆ. strength, power; force, violence, rigour (My.; Te. ಬಲಿಮಿ). ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಇಷ್ಟು ಬಲುಮೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾವೇನು ಅನ್ಯಾಯ ಆತನಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವು? (B. 2, 45). see Bp. 51, 72; 52, 32; 58, 30; 61, 77.

ಬಲುಹು baluhu. = ಬಲವು, ಬಲ್ಪು, ಬಲ್ಮು. increase; strength, power, vigour, ability; firmness; influence, importance (ಪ್ರಾಣ, ಸ್ಥಾಮನ್, ಬಲ, ದ್ಯುಮ್ನ, ಓಜಸ್, ಶುಷ್ಮನ್, ತರಸ್, ಸಹಸ್, Hlā.; ಸತ್ವ Nr.; ಅಕ್ಷ, ಬಲ್ಪು Nn. 37; My.); — force, violence, compulsion (ಹಠ, ಪ್ರಸಭ Hlā.; ಹಠ, ಪ್ರಸರ Mr. 461 in three MSS., one MS. ಬಲ್ಪು). ದೇಹದ ಬಲುಹು (ಬಲ, ವೀರ್ಯ); [ವಸ್ತ್ರವ ಬಹಳವಾಗಿ ಧರಿಸು, ಸೆಜ್ಜೆಯ ಬಲುಹಾಗಿ ಕಟ್ಟು, ಶಿವದಾರವ ಬಲುಹಿ ನಲಿಸುತ್ತೆನ್ದು ಹೇಳುವುದು ಉಪದೇಶವೇ Cv. 1133]. ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲುಹು (ಧೀಶಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಕ್ರಮ); ಬಲುಹಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಹ (ಗ್ರಹ Nr.). ತಿವಿದರು ತೋಳ ಬಲುಹಿನಲಿ (Bh. 1, 10, 37). ಮನದ ಬಲುಹಂ ನೋಡಿದಪೆಂ (Bp. 19, 85). see Bp. 19, 26; 21, 47; 26, 25; 40, 45. 46; 50, 25; 51, 81; 58, 37; 59, 13; Abhā. 1, 35; Rām. 3, 8, 69; Dp. 148, 1; ಅತಿ-.

ಬಲೆ bale. a net (ಆನಾಯ, ಜಾಲ, ಕುವೇಣಿ, ಮತ್ಸ್ಯಬನ್ಧನಿ Hlā., Nr., Mr. 378; Si. 86; ಜಾಲ Nn. 34. 47; My.; Tu.; M., Te. ವಲೆ; T. ವಲೈ. [ಪಲವುಂ ಪೊಱೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಲೆಗಳುಮಂ ಪಡಿಗಳನ ಮರ್ಚಿ Pb. 5, 47 va.]. ಮೃಗಗಳ ಹಿಡಿವ ಬಲೆ (ವಾಗುರೆ Nr.; Si. 343). ಕಾನನದಿ ಬೀಸಿದ ಬಲೆ (Bh. 1, 8, 53). ಭೂಪತಿಲಕ ಸಿಲುಕಿದನ್ ಅವದಿ ರೊಡ್ಡಿದ ಬಲೆಗೆ (2, 13, 45). ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಕೋಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಬಲೆ ನೇಯ್ದು ಮರಕಾಲ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯ್ದಾನೇ? — ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪಕ್ಷಿ, ಒಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಇಱುವೆ (Prvs.). see Bp. 27, 20. 23. 24; 54, 29; Bh. 3, 13, 19; Śśv. 3, 49; J. 28, 47; 30, 15; ಇಡುವಲೆ, ಕಣ್ಣವಲೆ, ಕಣ್ಣಿ-, ಕಾರ್ಬಲೆ, ಗುಣ್ಡುವಲೆ, ಗೋರಿ-, ತಡಿಕೆ-, ತೊಡಕು-, ದಣ್ಡೆ-, ದುಣ್ಡು-, ಪಾಸು-, ಬಲುವಲೆ, ಬಳ್ಳಿವಲೆ, ಬಿರ್ಚು-, ಬೀಸು-, ಬೆಳ್ಳಾರ-, ಮುಣ್ಡವಿಗೆ-, ಸಿಡಿ-, ಹಿಣ್ಡು-. — ಬಲೆಗಣ್. -ಕಣ್. a mesh of a net (V. 2, 32). — ಬಲೆದೊಡಕು. -ತೊಡಕು. entangling in a net (Bp. 40, 57). — ಬಲೆವೀಸು. -ಬೀಸು. to throw a net (Rśv. 5, 84; Śśv. 3, 50).

ಬಲೆ **bale.** *an aquatic plant, a species of mallow, Sida cordifolia.*

ಬಲೆಗಾಱ bale-gāṟa. a man using a net or nets (ಜಾಲಿಕ, ವಾಗುರಿಕ Nr.; ಸೂತ, ಜಾಲಿ, ಬಲೆಯ ಬೀಸುವವನು Nn. 32); — a fisherman (My.). ಮೀನಿನ ಬಲೆಗಾಱನು (ಕೈವರ್ತ, ದಾಶ, ಧೀವರ Si. 86); — a man who hunts with a net (My.). ಮೃಗದ ಬಲೆಗಾಱ (ಜಾಲಿಕ, etc. 340). see Bp. 21, 28; ಚಿಗರಿ-.

ಬಲೋದ್ಬನ್ದಿ **balōdbandi.** force, violence, compulsion (My.; Br.).

ಬಲೋಲ balōla. = ಬಲವಲ. a small spinous tree. (Z.).

ಬಲೌಘ **bala-ōgha.** a multitude of troops or forces, a numerous force. (J. 4, 29; 20, 61).

ಬಲ್ಪು bal-pu. (Śmd. 248). = ಬಲುಹು q. v., etc. strength, etc. [ಅಸನನ್ದೋಱುವ ಬಲ್ಪುದೋಱುವೆರ್ದೆದೋಱುವ ಕಲ್ಪೆ ಸರಂಗ ಳೆಮ್ಮನ್ತೀಱುವು ಬೇಡ Pb. 8, 20; Ap. 7, 55]. ಬಲ್ಪಿನ ಆಧಾರ (ಅಕ್ಷ Mr. 494). ಬಲ್ಪಿನ ಎತ್ತು (ಉಕ್ಷತರ, ಮಹೋಕ್ಷ 178). ಮುಪ್ಪು ಬಲ್ಪಾಗೆ ಶಿಥಿಲನಕ್ಕುಂ (310). ಕುಸುಮಾಯುಧ, ನಿನ್ನ ಬಲ್ಪು ಪೆಣ್ಮಕ್ಕಳೊಳ್ ಅಲ್ಲದಿಲ್ಲ! (Śmd. 151). see Cpr. 7, 115 va.; Bp. 2, 19; J. 1, 11; 2, 42; ಅತಿ-. — ಬಲ್ಪಡರ್. -ಅಡರ್. strength to arise (Cpr. 4, 2). — ಬಲ್ಪಱು. -ಅಱು. strength to fail; to lose strength (Grj. 8, 77 va.; Rśv. 5, 39). — ಬಲ್ಪುಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಬಲ್ಪಱು. (Abh. P. 13, 88; Grj. 6, 40 va.). — ಬಲ್ಪುದೋಱು. -ತೋಱು. to evince vigour (Grj. 2, 106 va.). — ಬಲ್ಪೇಱು. -ಏಱು. strength to increase (Cpr. 5, 73).

ಬಲ್ಬಜ **balbaja.** = ವಲ್ವಜ. *a species of coarse grass* (growing in solitary patches and not liked by cattle), *Eleusine indica Gaertn.* see Si. 369; ಗಂಜಳದ ಹುಲ್ಲು.

ಬಲ್ಮು balmu. = ಬಲ್ಪು, etc. ನಿಚ್ಚ ಫಲ ಪಯಿರ್ಸ್ವನ್ದುವೀರ್ಯಂ ಬಲ್ಮೆ ನಲ್ (Śś. 96).

ಬಲ್ಮೆ bal-me. (Śmd. 248). = ಬಲುಮೆ. strength, etc. [ಇಷು ವಿದ್ಯಾಪಾರಗನೆನಿಸಿದುದು ಬಲ್ಮೆ ವೈಕರ್ತನನಾ Pb. 1, 104; Ap. 2, 4]. see Ch. v. 21; Bp. 44, 8; J. 12, 33; 14, 20; 15, 31; ಆಳ್ಬಲ್ಮೆ, ತೋಳ್ವಲ್ಮೆ, ಬಿಲ್ವಲ್ಮೆ.

ಬಲ್ಮೆವನ್ತ balme-vanta. a strong, powerful man (ಬಲಾನ್ವಿತ, ಬಲಾಢ್ಯ Nn. 60).

ಬಲ್ಯ balya. = ಬಲ್ಲೆ, ಬಲ್ಲೆಯ, ಬಲ್ಲೆವು, ಬಲ್ಲೆಹ, ಭಲ್ಲೆಯ, ಭಾಲೆ. a spear, a pike, a lance, a javelin (My.; Mhr. ಭಾಲಾ; *cf.* Sk. ಭಲ್ಲ ?).

ಬಲ್ಲ balla. ಬಲ್2-ಅ3. a man who possesses ability, skill, or erudition; a man who kens or knows. [ತಡೆಯದೆ ಮಹಾಧ್ವಕೃತಿಗಳನೊಡರಿಸಲಾರ್ಪಾತನೆಲ್ಲರಿನ್ದಂ ಬಲ್ಲಂ Kr. 14, 16]. ಬಲ್ಲರ್ (ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ್ Śmd. 150. 395 Cm.; ಬಲ್ಲವರ್ 14, Cm.). [ಸಮ್ಬೋಧನೆ ದೀರ್ಘೋಕ್ತಿಯೊಳಿಮ್ಬಾಗಿರೆ ಬರ್ಕುಮದನೆ ಪಲ ವೆಡೆಗಳೊಳೆನ್ದು ಬಲ್ಲವರಿಡದಿರ್ಕೆ Kr. 2, 23]. ಬಲ್ಲರ ಮತಂ (144. 302). ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಕ್ಕಂ ಬಲ್ಲರಿನ್ತೇಕವಚನಮುಕ್ಕುಂ (175). ಬಲ್ಲರ್ಗಳ್ ಮೆಚ್ಚುತಿರೆ (384). see Kk. 16; J. 28, 5; Rsv. 13, 25. 2, it is used like *a relative present participle:* knowing, etc. (*cf.* ಬಲ್ಲನ). ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ್ (Śmd. 150. 395 Cm.). ಬಲ್ಲ ಬಲ್ಲಿದರ್ (J. 16, 21). ಬಲ್ಲನ್ತೆ (Bp. 35, 49; Rsv. 14, 115 va.; My.). ನೀನು ಬಲ್ಲಷ್ಟು ಹೇಳು! (B. 3, 1; My.). ಬಲ್ಲುದು, that which knows. ಕಾವ ಬಲ್ಲುದು (ಸನ್ನಾಹ್ಯ Mr. 156). ಪ್ರಜೆಯಂ ಪಾಲಿಸ ಬಲ್ಲಡಾತನ್ ಅರಸಂ (Śs. 58). — it is *conjugated* (according to Śmd. 256 seq.): ಬಲ್ಲೆಂ (Bp. 20, 8; Bh. 2, 13, 47), ಬಲ್ಲೆನು, I know; ಬಲ್ಲಯ್ (Rām. 3, 2, 13. 20), ಬಲ್ಲಿ, thou knowest; ಬಲ್ಲಂ (Bp. 29, 20; 45, 4; 61, 72; Rsv. 6, 132; 13, 96 va.; J. 3, 19), ಬಲ್ಲನು, he knows; ಬಲ್ಲಳ್, ಬಲ್ಲಳು, she knows; ಬಲ್ಲುದು, ಬಲ್ಲದು, (ಬಲ್ಲಿತು), it knows; ಬಲ್ಲೆವು (Bp. 18, 24), we know; ಬಲ್ಲಿರ್, ಬಲ್ಲಿರಿ, you know; ಬಲ್ಲರ್ (Bp. 29, 20; J. 29, 36; Bh. 2, 13, 14), ಬಲ್ಲರು, they know; ಬಲ್ಲುವು, ಬಲ್ಲವು, they know. ಅರಿದಲ್ಲ ಈ ಮಾತು! ನಿಚ್ಚಯಂ ಬಲ್ಲ (Sp.). ಬಲ್ಲೆನೆನ್ದೆಮ್ಬರೆಲ್ಲವರು ಹಿರಿಯರೇ? (Sp.). ಬರ್ಪುದನೀಶಂ ಬಲ್ಲಂ (Rsv. 13, 101). ಜಗದೀಶ ಯನೇ ಬಲ್ಲಂ (J. 4, 10). ಪಾಪಿ ಬಲ್ಲನೆ ಪರರ ಸುಖದುಃಖದಿಂಗಿತವ? ಕೋಪಿ ಬಲ್ಲನೆ ದಾನಧರ್ಮಗಳ ಗುಣವ? ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲುದೆ ಹೊತ್ತ ಕಸ್ತುರಿಯ ಪರಿಮಳವ? ಮೃತ್ಯು ಬಲ್ಲಳೆ ವೇಳ್ಯ ಹೊತ್ತೆಮ್ಬುದ? ತೊತ್ತು ಬಲ್ಲಳೆ ಮಾನವಭಿಮಾನವೆಮ್ಬುದನು? ಕೊತ್ತಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಹಾಲು ಮಿಸಾಸ ಲೆಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳಗೆ ಬಲ್ಲ. — ಕಳ್ಳನ ಹೆಜ್ಜೇ ಕಳ್ಳ ಬಲ್ಲ. — ಹಾವಿನ ಹೆಜ್ಜೇ ಹಾವೇ ಬಲ್ಲದು. — ಕೂಗೋ ಕೋಟಿಗೆ ಕುಣ್ಣೇ ನೊಸ್ದೀತೇ? (no! early) ಎದ್ದು ರಾಗೀ ಬೀಸುವಳೇ ಬಲ್ಲಳು. — ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುಣುತ ಬಲ್ಲಿತೇ (or ಬಲ್ಲದೇ)? (Prvs.). — ಬಲ್ಲನ. ಬಲ್ಲ No. 2 -ಅನ. = ಬಲ್ಲ No. 1. (ಚತುರ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಕೃತಹಸ್ತ, ಕೃತಮುಖ, ದಕ್ಷ, ಕುಶಲ, ಅಭಿಜ್ಞ, ನಿಷ್ಣಾತ, ಶಿಕ್ಷಿತ, ಪ್ರವೀಣ Hlā.; ವಿದ್ವಸ್, ಬುಧ, ಧೀರ, ಪಣ್ಡಿತ, etc. Nr.; ಚತುರ, ಪ್ರವೀಣ, etc. Mr. 224; ವಿಧಿ, ವಿಚಕ್ಷಣ Nn. 21). ಬಲ್ಲವರ್ (ಬಲ್ಲರ್ Śmd. 144 Cm.; ಅಱಿವರ್ 175 Cm.; ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ್ 146 Cm.; ಚದುರರ್ 296 Cm.; ಅಱಿತವರ್ 301 Cm.). ಕವಿಮಾರ್ಗಮುಂ ಬಲ್ಲವರ್ (ಮಾರ್ಗವಿದರ್ 22 Cm.); ವಾಕ್ಯಮುಂ ಬಲ್ಲವರ್ (ವಾಗ್ವಿದರ್ 399 Cm.). ಶಾಸ್ತ್ರವಂ ಬಲ್ಲವಂ (ಅನ್ವರ್ವಾಣಿ); ಬಿಲ್ಲ ವಿದ್ದೆಯಂ ಬಲ್ಲವನು (ಕೃತಪುಂಖ Hlā.). ವಿಶೇಷಾರ್ಥವ ಕಾಣ ಬಲ್ಲವನು (ಪ್ರಗಲ್ಭ, ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ); ಶೈವಸಿದ್ಧಾನ್ತವ ಬಲ್ಲವನು (ಜ್ಞಾತಸಿದ್ಧಾನ್ತ, ತಾನ್ತ್ರಿಕ Nr.). ಬಿಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯಂ ಬಲ್ಲವಂ (ಕೃತಪುಂಖ Mr. 294). ಪರಮಾರ್ಥವ ಬಲ್ಲವನು (ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ 79). ಎಲ್ಲವಂ ಬಲ್ಲವನು (ಲಘು, ಮನೋಜ್ಞ Nn. 145, o. r. only ಬಲ್ಲವನು). ರನ್ನದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಂ ಬಲ್ಲವಂ (Śm. 67). ಬಲ್ಲವರೊಡನಾಟ ಬೆಲ್ಲವಂ ಮೆದ್ದನ್ತೆ (Sp.). ಬಲ್ಲವನ ಗುಣ ಮಲ್ಲಿಗೇ ಹಾಗೆ. — ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ. — ಬರಹ ಬಲ್ಲವನಾದರೂ ತರಹರಿಕೆಯಿರಬೇಕು. — ಬಲ್ಲವನಾದರೂ ಕಲ್ಲು ತಗಲಿದರೆ ತಲ್ಲಣಿಸದೆ ಇರನು (Prvs.). see Cpr. 1, 48; Bp. 34, 28; Bh. 1, 8, 13; B. 1, 28. — ಬಲ್ಲವಾಡಿ. (-ಪಾಡಿ). N. of a place. ಬಟ್ಟುದು ಬಲ್ಲವಾಡಿ, ನೆಱೆ ನಮ್ಬಿರ್ದುದು, ಆರುಹತಂ ಜಿನೇನ್ದ್ರನ ನ್ನಿರ್ದ ಮಹಾನುಭಾವ (Śmd. 38, o. r. ಬಳ್ಳವಾಡಿ). — ಬಲ್ಲಾತ. ಬಲ್ಲ 2 -ಆತ. = ಬಲ್ಲನ. (My.). ನುಡಿಯ ಬಲ್ಲಾತನು (ವದ, ವದಾವದ); ಮಿಗೆ ನುಡಿಯ ಬಲ್ಲಾತನು (ವಾಗೀಶ, ವಾಕ್ಪತಿ); ಸ್ಮಾರ್ತಧರ್ಮವ ಬಲ್ಲಾತನು (ಪ್ರಾಡ್ವಿವಾಕ Nr.). ಮಾತ ಬಲ್ಲಾತಂಗೆ ಮಾತೊನ್ದು ಮಾಣಿಕವು (Sp.). [*cf.* Tu. ಬಲ್ಲಿ cannot. negative of ಬಲ್ಲ].

ಬಲ್ಲತನ ballatana. ability, erudition, knowledge, good sense (ವೇದನ Nn. 156; ವೇದನೆ Mr. 479; My.). ಕವಿತ್ವದ ಬಲ್ಲತನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೆ ಕರ್ತೃ (Śmd. 301 Cm.). ಉಲಿಯದೇ, ಕೆಲೆಯದೇ, ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡದಲೆ. ಬಲುಬಲ್ಲತನದಿಯಿರುವವಳು ದೊರೆವುದು ಸಲೆ ಗುರುಕರುಣ (Sp.). see Bp. 5, 5; 40, 14; Rsv. 13, 4.

ಬಲ್ಲನ್ದ ballanda. = ಬಲ್ಲತನ. (Bp. 37, 15).

ಬಲ್ಲವಿಕೆ ballavike. = ಬಲ್ಲತನ. (C. Bp. 8, 13).

ಬಲ್ಲಹ ballaha. = ಬಲ್ಲನ. a man who knows. ಮಾತಿನ ಬಲ್ಲಹಂ or ಮಾತುಬಲ್ಲಹಂ (Śmd. 196, o. r. ಮಾತುವಲ್ಲಹಂ). ಬಲ್ಲಹರ ಬಲ್ಲಹಂ (Bhāgavata 10, 1, 13). see Bp. 9, 46; 53, 53; 51, 63; 53, 70.

ಬಲ್ಲಹ ballaha. Tbh. of ವಲ್ಲಭ. beloved, etc. (Śmd. 369; ಅಣ್ಣ Ct. I, 59; ಅಣ್ಣ, ಎಜೆಯ, ಅಧಿಪತಿ Śs.). ಗರಂಗಳ ಬಲ್ಲಹಂ (ನೇಸಱ್, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). [ತೊತ್ತಿಂಗೆ ಬಲ್ಲಹನೊಲಿದರೆ ಪದವಿಯ ಮಾಡದೆ ಮಾಣ್ಬನೆ? Bv. 475; Cv. 445]. see Bp. 8, 1; 21, 14. 22; 55, 6; 61 8; J. 18, 49.

ಬಲ್ಲಿತು ballitu. = ಬಲ್ಲಿತ್ತು (Śmd. 96; = ಬಲ್ 212. 213). that which is strong, firm, etc. (J. 14, 9). ಬಲ್ಲಿತಹುದು (ಸಾರ, ಸ್ಥಿರಾಂಶ Nr.). ವಿಪುಲವಿದ್ಯಮುಂ ಬಲ್ಲಿತಾಗಿಯೆ ಶಿಕ್ಷಿಪಾತಂ (ಕಲ್ಯಾಣ್ಯ, ಓಜ Śm. 46). — ಬಲ್ಲಿದ. a man who is strong, able, clever or great (ಬಲವನ್ತ್, ಅಂಸಲ Hlā.; ದಕ್ಷ, ಸತ್ವವುಳ್ಳವ Nn. 121; ಹಂಸ Mr. 505; ಅಗ್ಗಳಿಯ Bhn. 13; My.); a rich man (My.). ಎನಗೆ ಬಲ್ಲಿದ ರಾಗಲಾರ್ಪರೆ ಗಾವಿಲರ್? (Śmd. 121). ಕಾದುವೊಡೆ ಒರ್ವನೆ ಬಲ್ಲಿದಂ (298). ಕೆಲಸಕೆ ಬಲ್ಲಿದ (ಕರ್ಮಶೂರ, ಕರ್ಮಠ Hlā.). ನಾ ಬಲ್ಲಿದ, ತಾ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ದು; ಬಲ್ಪರಿಗೊಬ್ಬರ್ ಅಹಂಕರಿಸುಹಂ (ಅಹಮಹಮಿಕೆ Nr.). ದೈವದ ಒಲ್ಮೆಯಿರಲುಂ ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾಂ ಬಡವಂ ಬಲ್ಲಿದನಾಗನೇ? (Śs. 44). ಬಡವಗೆ ಆಸೆ ಹೇಟಿ ಬೇಡ, ಬಲ್ಲಿದನಗೆ (ಬಲ್ಲಿದ ಅವಗೆ) ಬಾಸೆ ಹೇಟಿ ಬೇಡ. — ಬಲ್ಲಿದವನ ಹಗೇವು ತೆಗೆಯೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಡವನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಯಿತು (Prvs.). [ಬಲ್ಲಿದರೊಡನೆ ಬವರವಾದರೆ ಗೆಲಲುಣ್ಟು, ಸೋಲ ಲುಣ್ಟು Bv. 150; a learned person. ನೀನು ಜಗಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಿದನು, ಆನು ನಿನಗೆ ಬಲ್ಲಿದನು ಕಣ್ಡಯ್ಯಾ Bv. 903]. see ಕಡು-; Bp. 21, 40; 58, 21. 35; 61, 8; Śs. s. ಒಲ್ಮೆ; J. 16, 2. 21; 31, 12. [— ಬಲ್ಲಿದಿರ್. you are fit. ನೋಡಿಯುಂ ನಕ್ಕುಂ ಕೆಯ್ಯಂ ಪಿಡಿದುಂ ಬಲ್ಲಿದಿರೆ ಎನ್ದು ಪ್ರಿಯದೊಳಂ ಬಿದಿರ್ನೊಳಂ ಸನ್ತಸಂ ಬಡಿಸಿ Pb. 6, 33 va.].

ಬಲ್ಲಿತ್ತು ballittu. = ಬಲ್ಲಿತು, q. v. [ಮದೀಯ ವಾಗ್ವಿಭವ ವಿನ್ಯಾಸಂ ಬಲವನ್ಪೆತ್ತುದಿನ್ನಿರು ಬಲ್ಲಿತ್ತಱಿಕೋಡು ಕೂರಿತವನನ್ನಿನ್ತುನ್ತೆ ನಲ್ಬರ್ಕುಮೇ Ap. 1, 25].

ಬಲ್ಲೆ balle. increase: further, and [Tu. ಬಲ್ಲೆ, a thick growth]; (ಬಟಿ, ಮತ್ತೆ Śmd.398. 110).

ಬಲ್ಲೆ balle. = ಬಲ್ಯ, etc. a spear, etc. (My.).

ಬಲ್ಲೆಯ balleya. = ಬಲ್ಲೆ, etc. (My.; T. ವಲ್ಲೆಯ; M. ವಲ್ಲಯ; Te. ಬಲ್ಲೆಯಮು, ಬಲ್ಲೆಮು).

ಬಲ್ಲೆವು ballevu. = ಬಲ್ಲೆಯ, etc. (My.; ಶಕ್ತಿ, ಕಾಸು Si. 423).

ಬಲ್ಲೆಹ balleha. = ಬಲ್ಲೆವು, etc. (Grj. 7, 54; Ṛsv. 6, 11 va.).
ಬವ bava. the first karaṇa or astrological division of the day (Sk.; My.).
ಬವಕೆ bavake. = ಬಯಕೆ 2. longing, etc. (My.).
ಬವಣಿ bavaṇi. = ಬವಳಿ. Tbh. of ಭ್ರಮಣಿ. turning round; confusion, etc. (J. 23, 32; 30, 20). — ಬವಣಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to move about circularly; to become dizzy (J. 28, 5). — ಬವಣಿ ಬಡು. -ಪಡು. to whirl, to be confused, etc. (Abhā. 2, 47).
ಬವಣಿಗೆ bavaṇige. = ಬವಣಿ. see ಪರಿಬವಣಿಗೆ.
ಬವಣೆ bavaṇe. Tbh. of ಭ್ರಮಣ. roaming, etc. (C. Bp. 47, 25).
ಬವನಾಸಿ bavanāsi. = ಬೋನಾಸಿ. a mendicant's vessel of metal for receiving alms (My.; Te.).
ಬವರ bavara. 1. battle, war (ಸಂಗ್ರಾಮ Bhn. 33; ಕಲಹ, ಜಗಳ, ಕಾಳಗ, ಯುದ್ಧ Si. 294; Bh. 4, 6, 24; 8, 23 sum.; J. 7, 53; 12, 49; 13, 33; My.; Te.; *cf.* Sk. ಭಣ್ಡರ, a particular kind of combat = ಕಲಹವಿಶೇಷ, and ಬಣ್ಡಣ). — ಬವರಂಗೆಯ್. -ಂ-. to fight [ಬವರಂ ಗೆಯ್ವುದೋಘಮೆಮ್ಮ ಬಗೆಯಿಂ Pb. 9, 56; Bv. 150]; (Abh. P. 14, 203).
ಬವರ bavara. 2. Tbh. of ಭ್ರಮರ. a large black-bee. (Śmd. 345; Ct. I, 99; II, 55; ಅಱಡಿ, ಬಿಂಗ, ಪಱಮೆ, etc. Śm. 27, Kk. 14; ತುಮ್ಬಿ, etc. Kk. 90).
ಬವರಿ bavari. Tbh. of ಭ್ರಮರಿ. the act of turning about, swinging or brandishing (ಭ್ರಮರಿ Bhn. 33; Bh. 1, 7, 2. 3. 28). 2, a beam in a mill by which its kaṇe is turned (ಕತ್ತರಿ Mr. 213). 3, revolving, moving in a circle or to and fro, as in a single combat (Rām. 4, 4, 26). — ಬವರಿಗಡ್ಡ. = ಬವರಿಯ ಗಡ್ಡ. (Rām. 4, 1, 1). — ಬವರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to cause to move about (Ṛsv. 5, 113). — ಬವರಿಯ ಗಡ್ಡ. a curled beard about the chin (Bp. 3, 27). — ಬವರಿವರಿ. -ಪರಿ. to run in a circular manner (Ṛsv. 6, 11 va. twice; Śsv. 4, 17 va.).
ಬವರಿಗ bavariga. (fr. ಬವರ 1). a warrior (Rām. 6, 14, 21).
ಬವರಿಸು bavarisu. = ಬೆವರಿಸು. to cause to take away superficially. (My.).
ಬವರಿಸು bavarisu. to go or move about: to be used [ನವವಧುವ ಶಂಕೆಯಿಂ ಕಳೆವ ವಿದಗ್ಧ ವಿಟವ್ರಾಲಲೆವ ತೆರೆಗಳ್ ಮೆಲ್ಪಂ ಬವರಿಸಿ ಸೋಂ ಕುತ್ತುಂ Ap. 11, 145]; (Kāvy. I, 5, 24; III, 1, 24; IV, 37).
ಬವರು bavaru. = ಬೆವರು 3. to take away superficially. (My.).
ಬವಸು bavasu. = ಬಯಸು. to desire, etc. (My.).
ಬವಸು bavasu. Tbh. of ವ್ಯವಸಾಯ (Śmd. II; Kk. 83; ಕೃಷಿ Ct. I, 49).
ಬವಸೆ bavase. (= ಬವಸು). Tbh. of ವ್ಯವಸಾಯ. wish, desire (Cpr. 3, 38; 7, 48 va.; Abh. P. 2, 16). *cf.* K. ಬವಸು?
ಬವಳಿ bavaḷi. = ಬವಣಿ. (ಮೂರ್ಛೆ G.). [— ಬವಳಿವರಿ. -ಪರಿ. to make movements as a result of intoxication? ತೇಗಿಯುಂ ಪಸಿಗೆವರಿದುಂ ಬವಳಿವರಿದುಂ ಬಾಸಂಗುಱಿಗೆವಱಿದುಂ ಸೂಸ್ವಿರಿದುಮಾಡುವಾಗಳ್ Pb. 12, 158 va.].
ಬವಿ bavi. Tbh. of ಭವಿ. a bearing being. (Śmd. 339).
ಬವುಳಿಕೆ bavuḷike. = ಬವಳಿ, (ಕಶ್ಮಲ, ಮೂರ್ಛೆ G.).
ಬಶ್ರುತಿ ba-śruti. the sound, or the syllable, *ba* (Śmd. 121).
ಬಸ basa. a sound in imitation of that of a millstone when turned (My.). — ಬಸ ಬಸ. rep. (My.). 2, imitation of the sound of clouds of dust rising and whisking (Mhr. ಭಸಭಸ, ಭಸಾಭಸ). ಕಸಾ ಗುಡಿಸು! ಅನ್ದರೆ ಬಸ ಬಸ ಸುರೀತೋ? (Prv.).
ಬಸ basa. 1. Tbh. of ವಶ. subjection, etc. (Ṛsv. 13, 5; T. ವಯ, ವಜ, subjection, etc.; strength, power, might). [ತ್ರಿಲೋಕಮಂ ಕನ್ತು ಬಸಕೆ ಬರಿಸುವನೆನ್ತುಂ Kr. 3, 122; Pb. 4, 4; Ap. 3, 14]. see ಮೆಯ್ವಸ. [— ಬಸಮಱು. -ಅಱು. = ಬಸವಱು. ಕುಮಾರನಂ ಪಸಿವುಂ ನೀರೞ್ಕೆಯಿನ್ದಮಾದಂ ಬಾಧಿಸೆಪಟ್ಟು ಬಸಮಱಿದು Vr. 56, 9]. — ಬಸ ವಱು. -ಅಱು. power to be ruined; to be reduced in power, to fade more or less (ಸತ್ವಸಾಮಾನ್ಯತೆ Ct. I, 78). [ಅನ್ತು ಗಾಂಗೇಯ ನೊಳ್ ಪರಶುರಾಮಂ ಕಾದಿ ಬಸವಱಿದುಸಿರಲಪ್ಪೊಡಮಾರದೆ Pb. 1, 80 va.]. see Cpr. 2, 24; Bp. 13, 16; 14, 17; 23, 18; 32, 20: 44, 15; 52, 18; 53, 64; 56, 42; C. Bp. 42, 27; Śsv. 1, 79 va.; J. 2, 14; 19, 30.
ಬಸ basa. 2. = ಬಸವ (My.), *e. g.* ಚನ ಬಸಪ್ಪಾ, ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪಾ (Cb.'s third title-page). also shortened into ಬ, see ಬಸೆಟ್ಟಿ.
ಬಸತಿ basati. = ವಸತಿ. a dwelling-place, etc. see ಬಸದಿ.
ಬಸದಿ basadi. = ಬಸತಿ, ಬಸ್ತಿ. Tbh. of ವಸತಿ (Śmd. 338. 342, where o. r. ಬಸತಿ; ಸವಣ್ಯನೆ Ct. II, 100; My.). a Jaina monastery or temple. [ಬಸನ್ತದೊಳ್ ಬಸದಿಯ ಬಾಗಿಲಂ ತೆಱೆದ ಮಾೞ್ಕೆಯೊಳಿ ರ್ದುವು ಬನ್ದಮಾವುಗಳ್ Ap. 1, 66; Vr. 28, 3]. see Abh. P. 7, 137 va.; Bp. 49, 12. 42. 46; 50, 80; 51, 1. 52. 53. 64. 66. 73. 78; 52, 11. 13. 17. 22. 23. 32. 34. 36. 48; 54, 8; 56, 36.
ಬಸದು basadu. = ಬಸಿದು. that which is sharp, etc. — ಬಸದಾಗಿಸು. -ಆಗಿಸು. to cause to become sharp, acute, or ardent (Cpr, 4, 78; Abh. P. 10, 40). — ಬಸದಾಗು. -ಆಗು. to become sharp, etc.; to increase (Cpr. 8, 68); to become full of ardent desire [ಪೊಸ ಸುಸಿಲ ಮುಸಕದ ಬಸದೊಳೆ ಬಸದಾಗಿಯುಮುಸಿ ಯಳೆನಗಸವಸದೊಳೆ ಬೆಸೆದು Ap. 4, 12 va.]; (Abh. P. 9, 163; 13, 51).
ಬಸನ basana. 1. = ವಸನ 1. a dwelling, etc. (Cpr. 3, 38).
ಬಸನ basana. 2. = ವಸನ 2. cloth, etc. (Cpr. 8, 48 va.).
ಬಸನ basana. 3. Tbh. of ವ್ಯಸನ. a vice, etc. [ಬಗೆ ಮನದೊಳ್ ಪೊಸತಾಗೆ ನೆಗೞ್ಚಲಱಿಯನಾ ರಚನೆಯೊಳೀಂ ಬಸನಂ (Kr. 1, 12; Pb. 4, 92]; (Cpr. 2, 28; 8, 56 va.). see ಬೇಡೆವಸನ.
*ಬಸನಿ basani. Tbh. of ವ್ಯಸನಿ. a woman addicted to vices. ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಪಸದನವ ಬಸನಿ ನಿಜಕರ ಕಿಸಲಯರುಚಿ ಪಸುರೊಳೆಸೆಯೆ ಮಿಡಿಯಂ ಕೊಯ್ದಳ್ Ap. 11, 101.
*ಬಸನಿಗ basaniga. (fr. ವ್ಯಸನ). an addict to vices. ಅಡಗಿನ ಬಸನಿಗನ್ಯೆ ತಿನ್ ಪಿಡಿಯೆನ್ದವನದಗನವನ ಬಾಯೊಳ್ ಗಿಡಿವರ್ Ap. 5, 86.
ಬಸನ್ತ basanta. = ವಸನ್ತ. [ಅನ್ತು ಬನ್ದ ಬಸನ್ತದೊಳ್ ಮಾದ್ರಿ ತಾಂ ಗರ್ವ ವ್ಯಾಲೆಯುಂ ಕ್ರೀಡಾನುಶೀಲೆಯುಮುಪ್ಪುದಱಿಂ Pb. 2, 15 va.]; (Śmd. 342; Ct. II, 69; Kk. 18; Śm. 20; see Śmd. 127; T. ವಯನ್ತ).
ಬಸರಿ basari. = ಬಸಿರಿ, ಬಸುರಿ. the waved-leaved fig-tree, Ficus infectoria Willd. (Ficus venosa Ait., ಪ್ಲಕ್ಷ, ಜಟಿ, ಪರ್ಕಟಿ Si. 128); the high tree Ficus tsicla Roxb. (Z.; My.). 2, the tree Hibiscus populneoides Roxb. (ಕನ್ದರಾಲ, ಗರ್ದಭಾಣ್ಡ, ಕಪೀತನ, ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಪಣಿಯಾಲ Si. 131). see ಜಡೇ ಬಸರೀ ಗಿಡ.
ಬಸಱ್ basar̤. ಬಸಱು. = ಬಸುಱ್ q. v., etc. (C.). ಗೂಳಿ ಬಸಱು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಪ್ರಜನ, ಉಪಸರ Si. 396). ಬಸಱು ಬನ್ದಾಕ್ಷಣ ಹಸುರುಶಾಲೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.). — ಬಸಱೂರು. -ಊರು. N. of a place on the western coast. ವಣ್ಣಾರ ಕಮ್ಬಳ, ಬಸಱೂರ ಜಪ್ಪಳ, ಕೋಟೇಶ್ವರ ಕೋಡೀ ಹಬ್ಬ ಮೂಱು ಕಣ್ಣರೆ ಮೋಚ. — ಬಸಱೂರಿನವರು (or ಗೋಕರ್ಣದವರು) ಹಾದರ ಮಾಡಿದರೆ ಕುಮಟೆಯವರು (the people of Cumta on the western coast) ದಣ್ಡ ತೆಱ ಬೇಕನ್ತೆ (Prvs.).

— ಬಸಱೊಸಗೆ. -ಒಸಗೆ. a festivity held at the first pregnancy of a woman (My.), or at the first sīmantōnnaya (My.).

ಬಸಱಿ basaṛi. = ಬಸುಱಿ. a pregnant woman (My.).

ಬಸಲೆ basale. = (ಬಚ್ಚಲಿ, ಬಚ್ಚಲೆ), ಬಸಳೆ, (ವಸಲೆ). the plant Basella cordifolia Lam. (ಉಪೋದಿಕೆ Nr.; see T. s. ಪಲ್ಯ); the plant Basella lucida or rubra (ಮನ್ದಕಾಲಿ, ಪೋತಕಿ Mr. 148). see ಉಲಿಮಿರಿ-, ಮಡಿವಸಲೆ, ಮದವಸಲೆ. ನೊಸಲಿನ ಬರಹ ಬಸಲೆಯಿನ್ದ ಒರಸ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಬಸವ basava. = ಬಸ 2, Tbh. of ವೃಷಭ (Śmd. 353. 369; Ct. II, 42), a bull (ವೃಷ, ಗೂಳಿ Nn. 16; ವೃಷಭ 26; Śm. 5; ಬಲೀವರ್ದ, ವೃಷಭ, etc., ಎತ್ತು Si. 318; Cpr. 2, 24); — the bull on which Śiva rides; — its stone-image worshipped by the Lingāytas; — and its incarnation on earth. (Bp. 2, 39; 3, 21. 33; 22, 46. 52; 61, 10. 41. 60. 63. 86; Si. 318); — a bull at liberty dedicated to some deity (= ಗೂಳಿ-, My.); — a man who (like a ಗೂಳಿ) roams about idly and leads a shameful life (My.). ಬಸವನ ಹಿನ್ದೆ ಬಾಲ (said of a man when he continually follows one). — ಬಸವಾ! ಎನ್ದರೆ ಪಾಪ! ಎನ್ದರೆ ಸೊಸೆಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು ತಾ! ಎನ್ದ (Prvs.). — ಬಸವಚರಿತೆ. the legend of Basava, the founder of the liñgāyta sect, finished in Kannaḍa A. D. 1369 (Bp. 61, 92). — ಬಸವಣ. -ಅಣ. Basava, the founder of the liñgāyta sect (Bp. 31, 13; 55, 11; *cf.* ಚನ್ನ-). — ಬಸವಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. = ಬಸವಣ. (Bp. 1, 8; 4, 65; 37, 29; 54, 83; 55, 12; Mhr.). — ಬಸವದಣ್ಡನಾಯಕ. = ಬಸವಣ್ಣ. (Bp. 29, 18). — ಬಸವದೇವ. N. (Bp. 58, 3; 59, 1). — ಬಸವನ ಕೊಮ್ಬಿನ ಹುೞು. a snail (My.). — ಬಸವನ ಕೋಡಿನ ಹುೞು. a snail (My.). — ಬಸವನ ಗಿಡ. the tree Credela toona Roxb. (ತುನ್ನ, ನನ್ದಿವೃಕ್ಷ, etc. Si. 153). — ಬಸವನ ಮುದ್ರೇ ವರಹ. a gold pagoda, worth five Rupees My.). — ಬಸವಪಾದದ ಹೂ. a garden-plant, growing wild also, Impatiens balsamina L. (Z.), the lady's slipper. — ಬಸವಪುರಾಣ. = ಬಸವಚರಿತೆ. (Bp. 1, 16; 61, 79. 80. 91). — ಬಸವಭಣ್ಡಾರಿ. = ಬಸವಣ್ಣ. (Bp. 29, 23). — ಬಸವಮನ್ತ್ರಿ. — ಬಸವಣ್ಣ. (Bp. 58, 55). — ಬಸವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಬಸವಣ್ಣ & N. (Bp. 9, 48; 36, 8; 55, 3; 57 sum.; 58, 21). — ಬಸವರಸ. -ಅರಸ. = ಬಸವಣ್ಣ. (Bp. 1, 29; 58, 20). = ಬಸವರಾಜ. = ಬಸವರಸ. (Bp. 47, 33; 57, 88; 61, 40). — ಬಸವಸಚಿವ. = ಬಸವಣ್ಣ. (Bp. 35, 1; 55, 8). — ಬಸವಾಮಾತ್ಯ. -ಅಮಾತ್ಯ. = ಬಸವಸಚಿವ. (Bp. 55, 10; 57, 75. 81). — ಬಸವೇಶ. -ಈಶ. = ಬಸವರಸ. (Bp. 55, 86; 60 sum.). — ಬಸವೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. the bull on which Śiva rides (C.); its stone-image (C.); the foremost reformer of the liṅgāyta sect (C.).

ಬಸವಿ basavi. = ಬಸಿವಿ. a prostitute (like a she-gūḷi) in temples or maṭhas (My.; T. ವಜವಿ, ವೞಂಗಿ; Te. ಬಸಿವಿ; Mhr.).

ಬಸಳೆ basaḷe. = ಬಸಲೆ. a twining succulent herb, the Malabar night-shade, Basella alba Lin. (My.; St. & Pl.; Tu.; M. ವಶಳೆ, Portulaca oleracea; ಬೆಳ್ಳವಶಳೆ, Basella alba). see ಕೆಮ್ಪು-. ಬಸಳೇ ಸಪ್ಪು ಬಸವಗೆ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಬಸಿ basi. 1. = ಬೊಸೆ. to drip, to drop, to trickle, to ooze, as water through the small openings in a well, blood from a wound, etc., to flow; — to pour off the water from boiled rice, etc., by inclining the vessel, to strain (ಗಲನ Śmd. Dh.; My.; T., M. ವಡಿ, ವೞಿ. Te. ವಡಿ; *cf.* ಒಡಿ 3, ಬಚ್ಚಲ್, ಬದಿ 1; ಬಾರ್ 4). P. ps. ಬಸಿದು, ಬಸ್ತು; [ನಮಿತಾನನಾಬ್ಜೆ ಬೆಚ್ಚನೆ ಬಸಿವಿನ್ದುಕಾಂತಕರ ಸಂಕುಳವೊಯ್ಯನವುಂಕಿಸೋಂಕೆ Ap, 4, 49]. ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಬಸಿದ ನೀರು (ಮಣ್ಡ Si. 315). ಬಸಿವ ಬಿಸಿನೆತ್ತರ್ (J. 12, 25). ಬಸಿವ ನೆತ್ತರ ಗಾಯಂ (28, 35; see also 19, 37). ಸಗ್ಗಳೆಯ ನೀರಿನ್ದ ಕಾಲ್ದುದಿಯೊಳ್ ಬಸಿವ ನೆತ್ತರಂ ತೊಳೆದು (28, 55). ಬಸಿವುದು ಅರುಣಾಮ್ಬುಗಳ್ ಇದಂ ಖಣ್ಡಿಸಿದೊಡೆ (Bp. 22, 21). ರುಧಿರವನ್ ಇನಿತು ಬಸಿಯದೆ (39, 64). ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರೆಲ್ಲ ಬಸಿದು ತೆಗೆಯುವರು (B. 4, 55). ಬಸ್ತ ಎಸರು. = ಬಸ್ತ ಸಾಱು (My.). — ಬಸ್ತ ಗಂಜಿ. conjee that has been poured off from boiled rice (My.). — ಬಸ್ತ ಸಾಱು. broth that has been poured off from boiled vegetables (My.).

ಬಸಿ basi. 2. to be pointed, to be sharpened; to point (a thing), to sharpen (ಶಾತ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 53; T. ವಡಿ; see Tbh. ಬಾಚಿ 2; *cf.* ಮಸೆ?).

ಬಸಿ basi. 3. = ಬಸೆ. (a pointed object; Te. ವಡಿ, sharpness; ವಸಿ, a spike, a wooden pin; T. ವಜಿ, ವೈ, ವಳ್, sharpness; the point or edge of a thing; a pointed stake; a sword; a trident); the tongue of a balance (ದಣ್ಡಮಧ್ಯ Śmd. Dh.).

ಬಸಿದು basidu. = ಬಸದು (Śmd. 95. 96. 183). that which is pointed, sharp, keen, or acute (ಕೂರಿತು Śm. 50). — ಬಸಿಯಂ. (fr. ಬಸಿದು Śmd. 184). a sharp (or rigorous) man.

ಬಸಿರಿ basiri. = ಬಸರಿ, etc. a waved-leaved fig tree. (My.).

ಬಸಿಱ್ basiṛ. = ಬಸಱ್, ಬಸುಱ್, ಬಸ್ರು (Śmd. 59). the belly, the abdomen (ಪೊಡೆ Kk. 32; ಪೊಡೆ, ಹೊಟ್ಟೆ Śm. 70; ಪೊಡೆ 90; Cpr. 3, 45. 85. 92; 5, 11; Rśv. 13, 104 va.; Tu. ಬಂಜಿ; T. ವಯಿಱು; M. ವಯಱು). [ಗರ್ಭದ ಚಿನ್ತೆಯದಿನ್ನೇವುದೆನ್ದು ಬಸಿಱಿಂ ಪೊಸೆದಳ್ Pb. 1, 129; Vr. 77, 5; ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ ಬಸಿಱ ಮಧ್ಯದ ಬಯಲ ಸಮಾಧಿಯಲಿಕ್ಕದೆ ಕೆಟ್ಟರು! Bv. 919]. ಬಸಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 53). ತನ್ನ ಬಸಿಱ ಹೊರೆವವ (ಆದ್ಯೂನ, ಔದರಿಕ Hlā.). see ಎಲರುಣಿವಸಿಱ, ಪೊಮ್ಬಸಿಱ, ರನ್ನವಸಿಱಳ್. — ಬಸಿರ್ಕುತ್ತ. diarrhoea. ಬಸಿರ್ಕುತ್ತಮುಳ್ಳವನು (ಅತಿಸಾರಕಿ Hlā.). [— ಬಸಿಪ್ಪೆಣ್ಡತಿ. -ಪೆಣ್ಡತಿ. a pregnant woman. ಒರ್ವಳ್ ಪೊಸ ಶ್ರಾವಕಿ ಬಸಿಪ್ಪೆಣ್ಡತಿ ವೇಳಾಸ್ವಾಮಿನಿಯೆಮ್ಬೊಳ್ Vr. 92, 11].

ಬಸಿವಿ **basivi.** = ಬಸವಿ. (My.).

ಬಸು basu. 1. a short P. p. of ಬಸಿ 1, in ಬಸುಕೊಳ್ಳು (My.).

ಬಸು basu. 2. oozing, etc. — ಬಸುಕುತ್ತ. diarrhoea (ಅತಿಸಾರ Mr. 386, one MS. ಬಸುಗುತ್ತ, another one ಬಸುರ್ಕುತ್ತ; *cf.* ಬಸಿರ್ಕುತ್ತ). [— ಬಸುಗುತ್ತ. -ಕುತ್ತ. = ಬಸುಕುತ್ತ. ಕೋಣನ ಹೇಱಂಗೆ ಕುನ್ನಿ ಬಸುಗುತ್ತಬಡೆವನ್ತೆ Bv. 663].

ಬಸುಮ **basuma.** Tbh. of ಭಸ್ಮ. ashes, etc. (My.).

ಬಸುರಿ basuri. = ಬಸಿರಿ, etc. (ಪರ್ಕಟಿ Mr. 122; ಬದ್ದಕಿ 149; Bp. 45, 36; see ಕಬ್-).

ಬಸುಱ್ basuṛ. ಬಸುಱು. = ಬಸಿಱ್, etc. the belly; the womb (C.); pregnancy; the embryo (C.; ಗರ್ಭ, ಭ್ರೂಣ Si. 194; ಗರ್ಭ 441); the inside, the hold of a ship, etc. ಬಸುಱ ಒಳಗು (ಕೋಷ್ಠ, ಅನ್ತರ್ಜಠರ); ತನ್ನ ಬಸುಱಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು (ಸ್ವಜಾತ, ಔರಸ Nr.). ಬಸುಱ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಆಪನ್ನಸತ್ವೆ, ಗುರ್ವಿ, ಅನ್ತರ್ವತ್ನಿ, ಗರ್ಭಿಣಿ; ಭ್ರೂಣ, ಗರ್ಭಿಣಿ); ನಾವೆಯ ಬಸುಱು (ಪುಲಿಂಗ, ಮಂಗ Hlā.). ಬಸುಱ ಸತಿ (ಭ್ರೂಣ Mr. 476). ಹೆಂಗಳ ಬಸುಱು (ಭ್ರೂಣ

Si. 418). ಬಸುಱಿನ ಬಯ್ಕೆಯುಳ್ಳವಳು (ಶ್ರದ್ಧಾಲು, ದೋಹದವತಿ 188). ಬಸುಱಿೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಪಿಚೀಲ (ಗರ್ಭಾಶಯ, ಜರಾಯು 194). ಮಮಕಾರ ಮೋಹಿನಿದೇವಿಯರ ಬಸುಱಿನಲಿ ವರರಾಜೀವಲೋಚನೆ ... ಹುಟ್ಟಿದಳ್ (Prll. 3, 10). ಬಸುಱುಹೆಣ್ಡತಿ, ಮಗನ ಮದುವೆ ನಾಳೆ (Dp. 4). ಕಾಱುಬೌದ್ಧನ ಬಸುಱಿೊಳ್ ಉದಯಿಸಿ (Bp. 50, 62). ಬಸುಱುಳ್ಳವಳು (ಗರ್ಭಿಣಿ G.). ಬಸುಱಿನಲ್ಲಿ (Nn. 85). see Grj. 8, 74 va.; Bp. 1, 49; 3, 14; 12, 48; 45, 32; 46, 58; 59, 10; J. 17, 54; 19, 24; ಕಿಬ್ಬಸುಱ್, ಚೊಚ್ಚಲುಬಸುಱ್, ತೆಳ್ವಸುಱ್, ಪೊನ್ಬಸುಱ್. — ಬಸುಱಾಗು. -ಆಗು. to become pregnant. ಬಸುಱಾದಸ್ತ್ರೀ (ಗರ್ಭಿಣಿ Nn. 133). ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಸುಱಾಗಿ, ಹೆಱುವದಕ್ಕೆ ಠಾವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಬಸುಱುದಣಿ. -ತಣಿ. the belly to be satiated (Bp. 30, 5). — ಬಸುಱುದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. the belly to be filled (Bp. 15, 23). — ಬಸುಱು ನಿಲ್. pregnancy to take place. ನಿನ್ನ ಬಸುಱು (ಕೃಪೀಟ Nn. 85; Mr. 484; My.). — ಬಸುರ್ಕುತ್ತ. = ಬಸಿರ್ಕುತ್ತ, ಬಸುಕುತ್ತ, q. v.

ಬಸುಱಿ basuṟi. = ಬಸಱಿ. a pregnant woman (ಆಪನ್ನಸತ್ತ್ವೆ, ಗುರ್ವಿಣಿ, ಅನ್ತರ್ವತ್ನಿ, ಗರ್ಭಿಣಿ Si. 188; Bp. 3, 17; 57, 15; My.). ಬಸುಱಿಯರ ಗುಮ್ಪು (ಗಾರ್ಭಿಣ್ಯ Si. 189).

ಬಸೆ base. = ಬಸಿ 3. a small pointed object that sticks in the ground, a stubble of togari, etc. (but not a kōli, S. Mhr.).

ಬಸೆ base. 1. Tbh. of ವಶೆ. a barren cow (ಗೊಡ್ಡಾಕಳ್ Śmd. 342). 2, a female elephant (ಹೆಣ್ಣಾನೆ 342).

ಬಸೆ base. 2. Tbh. of ವಸೆ. fat (ನೆಣ Śmd. 342). ಬಸೆಯೆಮ್ಬ ನಾತ (Mr. 278). ಪರಿವ ನೆತ್ತರ (ಮತ್ತೆ) ಬಸೆಯ ಜಿಗಿ (J. 22, 23). ಬಸೇ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯ ಹ್ಯಾಗೆ ಕರ ತರೋದು? (Prv.).

ಬಸೆಟ್ಟಿ ba-seṭṭi. (*i. e.* ಬಸವಸೆಟ್ಟಿ). N. (My.; B. 3, 28).

ಬಸ್ತ basta. = ವಸ್ತ. abiding, etc. (Sk.).

ಬಸ್ತಿ basti. = ಬಸದಿ, etc. a jaina monastry. (My.; Mhr.; ನಾಸ್ತಿ ಕಾಲಯು Si. 108).

ಬಸ್ತು bastu. = ಬೊಸ್ತು. a P. p. of ಬಸಿ 1, q. v. (My.).

ಬಸ್ತು bastu. a bale of goods; a packet of letters (My.; Br., H.).

ಬಸ್ರು basṛu. = ಬಸಿಱ್, etc. the belly, etc. (My.).

ಬಹ baha. = ಬಪ್ಪ, etc., ಬಾಹ. present relative participle of ಬರ್ 1. ಮನಕ್ಕೆ ಬಹ ಮಾತು (ಹೃದಯಂಗಮ); ಜನೆಕಿಱುಜನೆ ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಹ ಭೂಮಿ (ಯುಗ್ಮ Nr.). ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಹ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಸಿನೀವಾಲಿ (Hlā.). ಬೞಿವಿಡಿದು ಬಹವನು (ಅನುಚರ, etc. Nr.). ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಾದು (ವ್ಯಕ್ತ Nn. 115). ಆರಯ್ದು ಬಹ ಗಾಳಿ (ಮನ್ದಾನಿಲ), ಮೞೆಯ ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ (ಝಂಝಾನಿಲ Mr. 50). ಕಾನ್ತನ ಹತ್ತಿರ ಬಹ ಸಮಯದೊಳು ಸಮ್ಭ್ರಮದಿಂ ಮಾಡುವ ತೊಡಿಗೆಯ ಪಲ್ಲಟ (ವಿಭ್ರಮ Nr.). see Bp. 4, 63; 24, 35; J. 4, 19; 26, 11; 28, 52; 33, 23. — ಬಹರೆ. = ಬನ್ದರೆ. (Bh. 1, 8, 11; 3, 13, 21). — ಬಹೆಂ (Bp. 14, 12; 60, 58), ಬಹೆನು (Bh. 1, 10, 23) = ಬರುವೆನು; — ಬಹಂ (Bp. 53, 15), ಬಹನು = ಬರುವನು;—ಬಹಿರಿ (Bh. 3, 8, 40) = ಬರುವಿರಿ;—ಬಹರ್ (Bp. 40, 33) = ಬರುವರು.—ಬಹುದು = ಬರುವದು: it will come, etc.; — it is a matter of possibility; — it is possible; — it is becoming, fit, suitable, useful, proper, or advisable; — it is allowed, permitted, or unobjectionable; it may (one may); — what comes, etc. ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ದೆಸೆಯೊಳ್ ಆರಿಗೆ ಬದುಕ ಬಹುದು? (Bp. 21, 18). ಕಾಣ ಬಹುದು (what can be seen, ರೂಪ Nr.). ನಿನ್ನೆ ಕೊಣ್ಡೆ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಫಲವು ಬಹುದು (Dp. 4). ದುಷ್ಟನ್ನಾಕ್ರನ ಕೆಯ್ಯ ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿ ತರ ಬಹುದು, ಅಟ್ಟಿ ಬಹ ಮದಕರಿಯ ಕಟ್ಟ ಬಹುದು, ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪನ ಹುತ್ತ ಕಲಕಿ ಜೀವಿಸ ಬಹುದು; ದುಷ್ಟಾತ್ಮರಾದವರ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆ, ಮನವೆ! (Dp. 172). ಪಾೞಿಟವಿರೊಳ್ ಪಸುಳೆಯಂ ಕೊನ್ದು, ಬಹುದು! (kill ... and come! J. 29, 24). ಅಂಗಾಲಿಗೆ ತ್ರಾಣವಿದ್ದರೆ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬಹುದು.—ಧಾರಾಳಿದ್ದವನ ಹತ್ತಿರ ಹೇರಾಳ ಕೇಳ ಬಹುದು. — ನೊಸಲಿನ ಬರಹ ಬಸಲೆಯಿನ್ದ ಒರಸ ಬಹುದೇ?—ಬಣ್ಡಿಯೊಡೆಯ ಬಹುದು, ರಣ್ಡೇ ಮನಸು ಒಡೆಯ ಕೂಡದು.—ಬೞಕೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಾೞ ಬಹುದು, ಚಳೀ ಕಾಟ ಸಯ್ರಿಸ ಕೂಡದು.— ಬಂಗಾರದ ಸೂಜಿಯೆನ್ದ, ಹಿಂಗದೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? —ಮಂಚದ ಕಾಲು ಆದರೆ ಹಂಙು ಮಾಡ ಬಹುದೇ?—ಮೋಱಿದಿನ್ದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಱ ಹಾಕ ಬಹುದೇ?—ಸಂಸಾರ ಬೇಳೀತೆನ್ದ, ಮಾಂಸಾರ ಮಾಡ ಬಹುದೇ? (Prvs.). see Bp. 1, 31; 35, 51; 36, 56; 40, 25. 38; 44, 8. 11; 55, 36; 57, 39; 60, 41; Bh. 2, 13, 35; J. 1, 10; 6, 48; 13, 38; B. 2, 29.

ಬಹನೆ bahane. a false plea, pretext (My.; Br. ಬಹನಾ; Mhr., H. ಬಹಾಣಾ).

ಬಹಲ bahala. = ಬಹಳ, ಬಹುಲ. (Sk.).

ಬಹಲಿ bahali. establishment in an office (My.; Mhr., H. ಬಹಾಲೀ). — ಬಹಲಿ ಬರತರಫ್. establishment and dismissal (My.).

ಬಹಲು bahalu. established in or invested with (Mhr., H. ಬಹಾಲ). 2, = ಬಹಲಿ (My.).

ಬಹಳ bahaḷa. = ಬಾಳ 3. Tbh. of ಬಹಲ. abundant, exuberant, copious, much, many; a large quantity, abundance, etc. (C.; Mhr.; ಬಹು Nn. 15; ಅದಭ್ರ 96; ಬಹು 105; ಅಗುನ್ದಲೆ Ct. I, 101; Cpr. 4, 48; Si. 317. 384. 443. 452. 465. 471). ಬಹಳದಲ್ಲಿ (Nn. 96). see Nr. s. ಬಳ್ಪು. — ಬಹಳ ಮಾಡಿ. (having made much): commonly, usually, frequently; to all appearances, likely, probably; almost, nearly (B. 5, 15. 16. 31. 52. 74. 97. 141. 310). — ಬಹಳೇ. -ಏ. even much, very much; greatly, abundantly (B. 4, 50. 76. 87. 198. 199).

ಬಹಾದರ್ bahādar. = ಬಹಾದೂರ್, ಬಾಹಾದೂರ್. a hero, a warrior (H.); a title of honour given to the nobles of the court; a title of honour given to persons of inferior, although respectable, station (My.; H.).

ಬಹಾದರಿ bahādari. belonging to the ruler Bahādar Ṣāh. — ಬಹಾದರೀ ವರಹ. a gold pagoda worth about four Rupees (My.; Br.).

ಬಹಾದೂರ್ bahādūr. = ಬಹಾದರ್, etc. (My.; H.).

ಬಹಿಃಶಂಕೆ bahis-śaṅke. voiding excrement (My.).

ಬಹಿಕರಿಸು bahikarisu. Tbh. of ಬಹಿಷ್ಕರಿಸು. to expel. (Rām. 5, 3, 60).

ಬಹಿತ್ರ bahitra. = ಭೈತ್ರ (Śmd. 361), ವಹಿತ್ರ, q. v. a raft, etc. see ಪಾಱು.

ಬಹಿತ್ರಕ bahitraka. = ವಹಿತ್ರಕ. a raft, etc. see ಭೈತ್ರ.

ಬಹಿರ್ bahir. = ಬಹಿಸ್. out, without. (Śmd. 99).

ಬಹಿರಂಗ bahir-aṅga. the outside body: the outside; publicity; notoriety (Bp. 33, 9; J. 4, 65; My.). — ಬಹಿರಂಗಕ್ಕೆ ಬರು. = ಬಹಿರಂಗವಾಗು. (My.). — ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸು. to make public, to make known (My.). — ಬಹಿರಂಗ ಮಾಡು. = ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸು. (My.). — ಬಹಿರಂಗವಾಗು. -ಆಗು. to become public or known. ಬಹಿರಂಗವಾದರೆ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸ್ಯಾರು. — ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇೞಿದ ಗುಟ್ಟು (Prvs.). see Prv. s. ಬಹಿಷ್ಕಾರ.

ಬಹಿರರ್ಥ bahir-artha. an external object; an external cause. (Kāvy. IV, 2, 18).

ಬಹಿಱ್ಪುರ bahiṟ-pura. the outskirts of a town (Cpr. 2, 21 va.; Abh. P. 7, 129).

ಬಹಿಃಪ್ಪುಷ್ಕರ bahiḥ-puṣkara. the tip of an elephant's trunk (that was) outside (the water, Cpr. 9, 69).

ಬಹಿರ್ದೇಶ bahir-dēśa. the outside (of a town, etc., Rśv. 13, 82 va.; My.). 2, = ಬಹಿರ್ಭೂಮಿ (My.).

ಬಹಿರ್ದ್ವಾರ bahir-dvāra. *an outer gate; a house door;* the space outside a gate or door; *the ornamental arch of a gateway; decoration of the gate-post;* adultery (Mhr.).

ಬಹಿರ್ಭಾಗ bahir-bhāga. the outer portion, the outside (J. 8, 14).

ಬಹಿರ್ಭೂಮಿ bahir-bhūmi. a public necessary (My.); voiding excrement (used with ಆಗು and ಮಾಡು, My.).

ಬಹಿರ್ಮುಖ bahir-mukha. one who turns his face away, indifferent to, averse from. (My.).

ಬಹಿರ್ಯೋಗ bahir-yōga. *relating to the exterior, external.*

ಬಹಿರ್ವಾಸ bahir-vāsa. Tbh. of ಬಹಿರ್ವಾಸಸ್. (V. 5, 43).

ಬಹಿರ್ವಾಸಸ್ bahir-vāsas. = ಭೈರವಾಸ. an outer or upper garment. (Si. 222).

ಬಹಿಷ್ಕರಿಸು bahis-karisu. = ಬಹಿಕರಿಸು. to put outside, to expel; to exclude (from caste, etc.), to excommunicate (Śsv. 2, 42 va.; My.). ಬಹಿರಂಗವಾದರೆ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸ್ಯಾರು (Prv.).

ಬಹಿಷ್ಕಾರ bahis-kāra. = ಬೈಷ್ಕಾರ. putting outside, expulsion, exclusion (from caste, etc., My.). ಬಹಿಷ್ಕಾರದವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವೇ? — ಗುಟ್ಟು ಬಹಿರಂಗವಾದ ಮೇಲೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವಾದರೇನು? ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾದರೇನು? (Prvs.).

ಬಹಿಷ್ಕೃತ bahis-krita. turned out, expelled (from caste, etc.); excepted. (Bp. 36, 38).

ಬಹಿಷ್ಕ್ರಿಯೆ bahis-kriye. an outer act, external rite or ceremony. (My.).

ಬಹಿಃಕ್ಷೇತ್ರ bahis-kṣētra. = ಬಹಿಃಪ್ರದೇಶ. (J. 8, 7).

ಬಹಿಃಪ್ರದೇಶ bahis-pradēśa. a place outside a town or village, the out-skirts of a town or village (My., never used in the sense of ಬಹಿರ್ಭೂಮಿ).

ಬಹಿಸ್ bahis. = ಬಹಿರ್, ಬಹಿಃ, ವಹಿಸ್. *out, without, outside; on the outside, outwards, out-of-doors; except; apart, away from others.*

ಬಹು bahu. *much, abundant; many* (ಬಹಳ Nn. 15); large, great, mighty.

ಬಹುತರ bahu-tara. more, more abundant, more numerous; uncommonly abundant, very numerous; very many. ಬಹುತರಂ (adv.), more, very much, for the greater part, chiefly, frequently, often. ಬಹುತರ is also used instead of the adverb ಬಹುತರಂ (My.), *e. g.* B. 4, 60. see B. 4, 16. 73. 80. 94. 106. 157. 163. 204.

ಬಹುತೆ bahute. = ಬಹುತ್ವ. the plural number (Śmd. 168).

ಬಹುತೇಕ bahutēka. many a one, several (Mhr.; Mg.).

ಬಹುತ್ವ bahutva. *the state of being much or many, abundance, multitude;* plurality, majority. 2, the plural number (Śmd. 115. 116. 124. 152. 167. 263. 291; Kāvy. I, 2, 4-7. 44-46. 62-65. 96-103).

ಬಹುದು bahudu. see s. ಬಹ.

ಬಹುಧಾನ್ಯ bahu-dhānya. abounding in corn; the twelfth year in the cycle of sixty (My.; Mr. 540).

ಬಹುನಾಯಕ bahu-nāyaka. governed by many, possessing polyarchy (My.).

ಬಹುನಾಯಕತ್ವ bahu-nāyakatva. government by many, polyarchy (My.).

ಬಹುಪದ್ bahu-pad. many-footed: *the Indian fig-tree.*

ಬಹುಪಾದ್ bahu-pād. *the Indian fig-tree.*

ಬಹುಪುಷ್ಪಿ bahu-puṣpi. N. of a plant (see Mr. s. ಆನರೆ; Sk. ಬಹುಪುಷ್ಪ, the coral tree).

ಬಹುಪ್ರದ bahu-prada. *much-bestowing, liberal, munificent.*

ಬಹುಭಾರ್ಯಾಯೋಗ bahu-bhāryā-yōga. an astrological position of particular stars in a man's horoscope by which he is supposed to be destined to have more than one wife in succession (My.).

ಬಹುಭಾಷಣ bahu-bhāṣaṇa. talking much, talkativeness, garrulity, loquaciousness. see Bp. 40, 60; 50, 71; ಗಟಪು.

ಬಹುಭಾಷಿ bahu-bhāṣi. a great talker, a loquacious person. (My.).

ಬಹುಭಾಷೆ bahu-bhāṣe. = ಬಹುಭಾಷಣ. see ಜಟುಚು.

ಬಹುಮಂಜರಿ bahu-mañjari. the holy basil, Ocymum sanctum Lin. (ತುಲಸಿ, ಸುರಸೆ Mr. 129).

ಬಹುಮಾನ bahu-māna. respectability, dignity (My.);— great respect or regard for (My.). 2, honourable reception, obliging behaviour (My.). 3, a present; a prize (My.; B. 266), see B. 4, 35. 171. 222.

ಬಹುಮೂತ್ರ bahu-mūtra. making water in excess; afflicted with diabetes; — excessive discharge of urine; diabetes (ಅತಿವೇಳೆ, ಅತಿಮೂತ್ರ Nn. 132; Si. 201; C.).

ಬಹುಮೂಲ್ಯ bahu-mūlya. *high-priced, costly, precious.*

ಬಹುರೂಪ bahu-rūpa. many-formed, multiform, variously shaped (Kāvy. III, 3, B, 92); many-hued; manifold. 2, *the resin of Shorea robusta.* 3, a chameleon. 4, the sun. 5, theatrical representation (Mhr.; My.; see ಬಹುರೂಪಿಣಿ).

ಬಹುರೂಪಕ bahu-rūpaka. multiform, manifold; manifoldness (Kāvy. I, 5, 47).

ಬಹುರೂಪಿಣಿ bahu-rūpiṇi. an actress, a female pole-dancer (ಕೊಲ್ಲಟಗಿತ್ತಿ Ct. II, 91).

ಬಹುರೂಪಿಣೀಯ bahu-rūpiṇīya. the faculty of assuming many forms (Abh. P. 14, 85).

ಬಹುರೂಪೆ bahu-rūpe. *N. of one of the seven tongues of fire.* see ಏಳುನಾಲಿಗೆ.

ಬಹುರೇಖೆ bahu-rēkhe. many lines, many wrinkles, many furrows, many marks of care or pain. see ಸೊಪ್ಪು.

ಬಹುಲ bahula. = ಬಹಲ, ಬಹುಳ. *abundant, exceeding, numerous, manifold, much, many;* frequent. 2, *thick, dense, compact, solid; fat, corpulent, stout.* 3, broad, wide, wide-spread, spacious; capacious, ample, large. 4, variously applicable, comprehensive, as a rule. 5, *black.* 6, *the dark half of a lunar month.* — ಬಹುಲಂ, often, frequently (Sk.); much, fully, well, etc. (see ಬಹುಳ = ನೆಜಿ).

ಬಹುಲತೆ bahulate. (Sk.). = ಬಹುಳತೆ. abundance, etc.

ಬಹುಲತ್ವ bahulatva. (Sk.). = ಬಹುಲತೆ.

ಬಹುಲಿಮ bahulima. abundance, etc. (Cpr. 4, 6).

ಬಹುಲೀಕೃತ bahulī-krita. made much or manifold; extended; augmented. 2, *threshed, winnowed.* see Nr. s. ತೂಱು 1.

ಬಹುಲೆ bahule. *a cow.* 2, *large cardamoms.* 3, ಬಹುಲೆಗಳ್, *the Pleiades or krittikās.*

ಬಹುವಚ bahu-vaca. a man who talks much or is loquacious (ಗಟಿಪುಪಂ Mr. 442; Mhr. ಬಹುವಸ).

ಬಹುವಚನ **bahu-vacana.** the plural number (Śmd. 97. 107. 111. 116. 117. 140. 151. 153. 168. 174. 182. 255. 258. 262; Kāvy. I, 5, 27-31).

ಬಹುವರ್ಣ **bahu-varṇa.** many-hued, many-coloured; many colours. (My.).

ಬಹುವಾದ್ಯ **bahu-vādya.** many or various musical instruments. ಬಹುವಾದ್ಯ ಮೊಱೆಗಲ್ ಅದು ಲಗ್ಗೆಯಕ್ಕುಂ (Mr. 288).

ಬಹುವಾರಕ **bahu-vāraka.** *the plant Cordia myxa* Lin.

ಬಹುವಿಧ **bahu-vidha.** *of many sorts or kinds, manifold, various.*

ಬಹುವ್ಯಯಿ **bahu-vyayi.** *spending much, lavish, prodigal.*

ಬಹುವ್ರೀಹಿ **bahu-vrīhi.** possessing much rice. 2, *a relative or adjective compound, a class of compounds in which the last member being a substantive loses its independence as well as its original grammatical character, and together with the first member serves only to qualify or define another word* (Śmd. 89 Mdb. Cm.; 110. 197. 219. 220; Kāvy. I, 3, 10-15. 57-59).

ಬಹುಶ **bahuśa.** = ಬಹುಶಾ. Tbh. of ಬಹುಶಸ್. (B. 4, 25; My.; also ಬಹುಶಃ, 4, 142. 188; My.). 2, perhaps.

ಬಹುಶಸ್ **bahu-śas.** much, abundantly, in great numbers, generally speaking, for the most part.

ಬಹುಶಾ **bahuśā.** = ಬಹುಶ. (My.).

ಬಹುಶ್ರುತ **bahu-śruta.** one who has heard or studied much, very learned; well versed in the vēda. (Śmd. 129).

ಬಹುಸಂಕಥನ **bahu-saṅkathana.** containing a combination (of words or sentences) in narration (Kāvy. III, 3, B, 21).

ಬಹುಸುತೆ **bahu-sute.** a woman who has many children; *the plant Asparagus racemosus* Willd.

ಬಹುಸೂತಿ **bahu-sūti.** *a cow that calves often.*

ಬಹುಸ್ವನ **bahu-svana.** making many sounds; an owl. (R.).

ಬಹುಳ **bahuḷa.** = ಬಹುಲ. (ನೆಱೆ Śm. 116). often used as a noun, muchness, abundance, multiplicity, frequency (Śmd. 78. 81), etc. (ಬಹುಳತೆ 66. 213 & 217 Cm.). ಬಹುಳದಿಂ (203. 214), ಬಹುಳದಿನ್ದೆ (212), ಬಹುಳದಿನ್ದಂ (346), ಬಹುಳದ (78. 80 Cm.).

ಬಹುಳಗ್ರಹಣ **bahuḷa-grahaṇa.** (= ಪೀನಗ್ರಹಣ, ಪ್ರಚುರಗ್ರಹಣ). the comprehensiveness of a rule (ಆದಂ Śmd. 102).

ಬಹುಳತೆ **bahuḷate.** = ಬಹುಲತೆ. muchness, multiplicity, abundance: frequency; various applicability, comprehensiveness. see Śmd. 65. 78. 82. 212. 354.

ಬಹುಳತ್ವ **bahuḷatva.** = ಬಹುಲತ್ವ, ಬಹುಳತೆ. see Śmd. 66. 212.

ಬಹುಳಪಕ್ಷ **bahuḷa-pakṣa.** = ಬಹುಲ No. 6. (Bp. 61, 92).

ಬಹುಳವೃತ್ತಿ **bahuḷa-vṛitti.** frequent occurrence, frequency (ಬಹುಳದ ವರ್ತನೆ Śmd. 80 Cm.).

ಬಹುಳಸ್ಥಿತಿ **bahuḷa-sthiti.** = ಬಹುಳತೆ (Śmd. 78, ಬಹುಳದ ಸ್ಥಿತಿ 78 Cm.).

ಬಹೂಕ್ತಿ **bahu-ukti.** the plural number (ಬಹುವಚನ Śmd. 269 Cm.).

ಬಹೂಪಮೆ **bahu-upame.** a kind of upame [Kr. 3, 80]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಬಹ್ವಾರಂಭ **bahu-ārambha.** many efforts (Cpr. 4, 59).

ಬಹ್ವಾಶಿ **bahu-āśi.** eating much; a glutton. (My.).

ಬಳ್ **baḷ.** = ಬೆಳ್ 1. whiteness, etc. — ಬಳ್ಳುಳ್ಳಿ. -ಒಳ್ಳಿ. = ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ. garlic. (ಗೃಂಜನ, ಮಹಾಕನ್ದ, ರಸೋನಕ, ಲಶುನ G.).

ಬಳೆ **baḷa. 1.** = ಬಳ್ಳ. a measure of capacity, etc. see ಇಬ್ಬಳ.

-ಬಳ **baḷa. 2.** = -ವಳ. see ಅಡಬಳ. an affix for the formation of masculine nouns. see ಅಡಬಳ.

ಬಳ **baḷa.** Tbh. of ಬಲ. strength, etc. (Śmd. 25). [ಅಳವಿ ಬಳೆಯ ಬಳವೆಸಕಮದೋರನ್ತೆ ಜನಂಗಳ ಕರ್ಣೋತ್ಪಾನ್ತದೊಳೊಗೆದೆಸೆಯೆ Pb. 1, 98]. see ಬಲ್ಪಳ. — ಬಳಗೂಡು. -ಕೂಡು. to join troops (Rśv. 13, 4). — ಬಳನನುಜ. -ಅನುಜ. Kṛiṣṇa (Grj. 4, 71). — ಬಳಮುದ್ದು. = ಬಳವರ್ದು, q. v. — ಬಳಮುರ್ದು. (ಅಂಕದೌಷಧ Śmd. II; Śm. 39; ಜಗಳದ ಮುದ್ದು G.). gun-powder (?). — ಬಳವರ್ದು. = ಬಳಮುರ್ದು. (ಅಂಕದೌಷಧ Kk. 84, o. r. ಬಳಮುದ್ದು).

ಬಳಕ **baḷaka.** = ಬೆಳುಕ, q. v.

ಬಳಕಿಸು **baḷakisu.** = ಬಳುಕಿಸು. to shake (v. t.), as a long split of bamboo, a thin blade of a sword, etc. (My.).

ಬಳಕು **baḷaku.** = ಒಣಕು 2, ಬಳಿಕು, ಬಳುಕು 1, ಬಳ್ಕು 1. to shake (v. i., My.); to tremble [Tu. ಪಳ್ಕ್]; (Bp. 26, 30).

ಬಳಗ **baḷaga.** a mass, a multitude, an assemblage, a troop, etc. [ನೆರೆದರಸು ಮಕ್ಕಳ ನಿಡುಗಣ್ಣಿಳ ಬಳಗವೊಱಗೆ ತನ್ನಯ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ Pb. 3, 51; Ap. 2, 62 va.]; (ಗೊನ್ದಣಿ, ತೆರಳ್ಚಿ, ವಂಗಡ, ಪಿಣ್ದು, ಬಪ್ಪಲ್, ಗಡಣ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ವಂಗಡ, ಬಪ್ಪಲ್, ಹರಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; My.; Tu.; Te. ಬಲಗ); — the family-circle, relations (My.; Te.). see Cpr. 7, 62 va.; Bp. 58, 28; 59, 50; J. 3, 8. 25. 38; 8, 3; 28, 43.

ಬಳಂಕು **baḷaṅku.** = ಬಳ್ಕು2, etc. to bend (v. i., Grj. 1, 86; T. ವಳೈ, M. ವಳಿ).

ಬಳಪ **baḷapa.** = ಬಳಹ, ಬಳಾಪ. a whitish pot-stone, Lapis ollaris, frequently used (as a substitute for slate pencil, etc.) in writing (ಶುಭ್ರೋಪಲ Mr. 359, o. r. ಬಳಹ; My.; Tu.; T. ಪಲಪ್ಪ, ವಲಪ್ಪ; Te. ಬಲಪ). — ಬಳಪಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize the pot-stone pencil. ಸವಣಂ ಬಳಪಂಗೊಳೆ, ಗಾಣ್ಡೀವಿ ಬಿಲ್ಗೊಳೆ, ಬಲವಿರೋಧಿ ವಜ್ರಂಗೊಳೆ, ದಾನವರಿಪು ಚಕ್ರಂಗೊಳೆ, ಕೌರವಾರಿ ಗದೆಗೊಳೆ, ಪೊಣರ್ಕೆಗಾವಂ ನಿಲ್ವಂ? (Śmd. 200).

ಬಳಬೆ **baḷabe.** = ಬಣಮ್ಬೆ, etc., ಬಳುವೆ. a stack, a rick. ಕರಡದ ಬಳಬೆ (Bhāgavata 3, 2, 40).

ಬಳಯಿಸು **baḷayisu.** (fr. ಬಳೆ 1). = ಬಳೆಯಿಸು. to cause to increase; to cause to abound; to cause to grow (Cpr. 1, 86; 5, 11; 8, 60; Abh. P. 15, 58; Grj. 3, 119 va.). (ಮಾಮರಂ) ಕಾಯ್ಗಳಿನಿರದೊರ್ಮೆ, ಪಣ್ಗಳಿನದೊರ್ಮೆ ಜನಕ್ಕೆ ಮನಃಪ್ರಮೋದಮಂ ಬಳಯಿಸಿ, ಮಾಣದಿತ್ತು ಸವಿಯಂ (Cpr. 7, 48).

ಬಳಲ್ **baḷal.** — ಬಳಲೊಡುಗಿನ ಮರ. a shrub or small tree yielding a red dye, Symplocos racemosa Roxb. (St. & Pl.).

ಬಳವನ್ತ **baḷa-vanta.** = ಬಲವನ್ತ. a strong man. (Grj. 1, 108).

*ಬಳವಳ **baḷavaḷa.** very much. ಅಳವಱಿಯದೆಗ್ಗು ಬಳವಳ ಬಳೆವಿನಗಂ Pb. 6, 46. (T. ವಳವಳ).

ಬಳವಿ **baḷe-vi.** increase, growth (Śmd. 247. 255; Cpr. 6, 64 va.). (T. ವಳಪ್ಪ, ವಳಮ್ಯೆ; Tu. ಬುಳಕ್ಕೆ). [ಅಳವಿಗಳಿದಲಮ್ಬುವಂ ಬಳವಿವಡೆದಚ್ಚುಱುಮನೋರೊರ್ವರೊಳ್ ನೆಱೆದು Ap. 4, 52 va.]. ತನುಜನ ಬಳವಿಯನೆ ನೋಡಿ, ಜನಕಂ ನಲಿದಂ (Śmd. 256).

ಬಳವಿಗೆ **baḷavige.** = ಬಳವಿ, ಬಳೆವಿಗೆ. (ಸುತರ ಪೆರ್ಚು Ct. I, 53).

*ಬಳಸಿ **baḷasi.** a round circle. ಚಮುರಿಯನರ್ದಿ ತೆಗೆದು ಬಳಸಿಯಂ ಬೀಸಿದಾಗಳ್ Vr. 68, 5.

ಬಳಸಿಗ baḷasiga. ? (Śmd. 40).

ಬಳಸು baḷasu. 1. to go in a circle or round, to move round; to have a circular motion (Rśv. 6, 11 va.); to walk or wander about (Bp. 16, 18; 18, 40; J. 3, 28); to go round, as a rēpha round a consonant (Śmd. 345; ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.; ಸುತ್ತು 345; ತಿರುಗು Śm. 110; Mhr. ವಳಣೇಂ, to turn, move round; *cf.* Sk. ವಲ್); to turn round or take one's course towards (Bp. 43, 60). 2, to be surrounded (Bp. 56, 38; J. 3, 3); to be wrapped up (Bh. 1, 10, 25). 3, to go round, to circumambulate (Bp. 23, 18; 39, 7; 41, 22; 60, 28; 58, 23; 60, 32; Bh. 3, 13, 27; Rām. 1, 16, 52); to surround; to environ (Rśv. 13, 59 va., twice; Bp. 54, 19; J. 3, 22; 5, 12; 6, 1; Si. 93); to cover (Rśv. 2, 35); to be in one's company (Bp. 44, 52; Rśv. 4, 14 va.). [ಶ್ರೀ ತಳ್ತುರದೊಳ್ ಕೌಸ್ತುಭಜಾತದ್ಯುತಿ ಬಳಸಿ ಕಾಣ್ಬಪಟದನ್ತಿರೆ Kr. 1, 1; Pb. 14, 10 va.; Bv. 894]. ಬಳಸಿ ಬಪ್ಪುದು (ಕವ್ವರೆ Kk. 59). see Cpr. 1, 73; 1, 101 va.; 1, 109. 111. 136; 2, 69. 86; Abh. P. 5, 53 va.; 11, 82 va.; 12, 95; ತಲೆವಳಸು; ಮೂವಳಸು 1.— ಬಳಸು ಬಳಸು. rep. (Bp. 58, 23; 60, 32).

ಬಳಸು baḷasu. 2. = ಬಾಚಿ. (Śmd. 40). the act of surrounding or encompassing (Bh. 2, 2, 103); the state of being round about [ಅಗಳಶ್ವತ್ಥಾಮನುಂ ಭೀಮೋದ್ದಾಮ ಶ್ಯಾಮ ಜಳಧರ ವಿಮುಕ್ತ ಶರಾವಳಿಯ ಬಳಸಂ ಕಣ್ಡು Pb. 12, 67 va.]; (Abh. P. 3, 87; 4, 128 va.; 5, 53 va.; see ಪೊಱ-). 2, what surrounds: a kind of bodice, a coat of mail (ಕಂಚುಕಾಂಗ Śmd. Dh.; ಕಂಚುಕಿ Śm. 110). ಗರುಡಿಯ ಬಳಸಿಂ, ಬಿಜ್ಜೋದರಂಗಳದಿನ್ದೆ, ಆನೆ ಹೋರಲಿಕ್ಕಿದ ತಱಯಿಂ (Śmd. 131). 3, the state of being circuitous; as a road (My.). 4, one round or turn, as of a rope, a dōtra, a sīre, etc. (My.). 5, a turn in serving up dinner (My.). see ಮೂವಳಸು 2.

ಬಳಹ baḷaha. = ಬಳಪ, etc. a slate pencil, etc. (Bp. 31, 3. 10; Bh. 1, 1, 9; My.; see Mr. s. ಬಳಪ).

ಬಳಹರಿ baḷa-hari. (= ಬಳಾರಿ). — ಬಳಹರಿಮಾರಿ. N. (Bp. 23, 19).

ಬಳಾಪ baḷāpa. = ಬಳಪ, etc. a slate pencil, etc. (My.).

ಬಳಾಯಿ baḷāyi. (ಧವಲ Cb. 63).

ಬಳಾರಿ baḷāri. = ಬಳಹರಿ. the demon Baḷāri or Mahākāḷī (ಮಹಾಕಾಳಿ Ct. II, 119). ಆತನ ಬಲಿಗಟ್ಟೆ, ಮನ್ಮಥಬಳಾರಿಗೆ ಪೆರ್ಗುಱ ಮಾಡಿ, ಪೊಯ್ದಪೆಂ (Rśv. 11, 165).

* **ಬಳಿ baḷi. 1.** = ಬೞಿ 1 No. 5. a lineage, family. ಹರನು ಮೂಲಿಗನಾಗಿ ಪುರಾತರೊಳಗಾಗಿ ಬಳಿ ಬಳಿಯಲು ಬನ್ದ ಮಾದಾರನ ಮಗ ನಾನಯ್ಯ Bv. 347. — ಬಳಿದೊತ್ತು. -ತೊತ್ತು. a slave or servant who serves a family from generations. ಬಳಿದೊತ್ತು, ಬಳಗದೊತ್ತು, ವಂಶದೊತ್ತು ನಾನಯ್ಯ Bv. 353.

* **ಬಳಿ baḷi. 2.** = ಬೞಿ 1 No. 1. ಬಳಿವಪ್ಪಿದ ಪಶು ತನ್ನ ಹಿಣ್ಡನರಸುವನ್ತೆ Bv. 347.— ಬಳಿವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. = ಬೞಿವಿಡಿ. to follow. ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಬಳಿವಿಡಿದರೆ ಎನ್ನ ದನ್ದುಗ ಹಿಂಗುವುದು Bv. 37. —ಬಳಿಸಲ್.= ಬೞಿಸಲ್. to go after, chase. ಕಾಯ್ದು ಕೆಮ್ಮಗೆ ಬಳಿಸನ್ದು ಕೊನ್ದಪನ ಕಾರಣದಿಂ ಮೋಱಿಯೋ ಮನೋಭವಾ Ap. 12, 34.

ಬಳಿಕು baḷiku. = ಬಳ್ಕು 1, etc. to shake, etc. (Bp. 55, 10).

ಬಳಿಂಕ baḷiṅka. (?). a part of a ship (? Mr. 408, text corrupt).

ಬಳಿದು baḷidu. the state of being (bent or) sloping, as a roof (My.); the state of not being steep or of gradual ascent, as a hill (My.); that of inclining from a horizontal direction, as the haft of a hoe, etc. (My.; T. ವಳವು).

* **ಬಳಿವಳಿ baḷivaḷi.** [*cf.* ಬೞಿವೞಿ]. a present made to the bridegroom by bride's parents in giving her away. ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳುಳ್ಳನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಬಳಿವಳಿಗೊಟ್ಟು ಬೀೞ್ಕೊಣ್ಡು ಪೋದರ್ Ap. 13. 80 va.

ಬಳುಕಿಸು baḷukisu. = ಬಳಕಿಸು. to shake, etc. (My.).

ಬಳುಕು baḷuku. 1. = ಬಳಕು, etc. to shake, etc. (Bp. 14, 17; 38, 30; My.).

ಬಳುಕು baḷuku. 2. = ಬಳ್ಕು 2, etc. to bend. ಉದ್ದಮಾಗಿ ಬಳುಕಿದುದು (ಬನ್ಧುರ, ಉನ್ನತಾನತ Nr.). ಉರಗರಾಜನ ಹೆಡೆ ಬಳುಕಿದಡೆ (Bp. 11, 12).

ಬಳುಂಕು baḷuṅku. = ಬಳುಕು 2, etc. (Grj. 5, 42 va.). ಚನ್ದ್ರಕೀರ್ತಿ ಬಳುಂಕಿದನು, ರಾಜೇನ್ದ್ರಮುನಿ ಕೊಂಕಿದನು (Bp. 52, 18). ಬಡನಡು ಬಳುಂಕೆ (Rśv. 10, 7).

ಬಳುವೆ baḷuve. = ಬಳಬೆ, etc. a large heap (Rām. 6, 55, 15).

ಬಳುವಳಿಕೆ baḷuvaḷike. increase, growth (Cpr. 4, 2).

ಬಳುವು baḷuvu. heaviness, weight (My.; T. ಪಳುವು).

ಬಳೆ baḷe. 1. (= ಬೆಳೆ 1; *cf.* ಬಲಿ 1). to increase, to become large, to grow up, to prosper (used only with regard to man and other animals and their bodies according to Śmd. 256; ಪ್ರವೃದ್ಧಿ Śmd. Dh.; ವೃದ್ಧಿ Śm. 114; Cpr. 1, 91; 3, 104; Grj. 4, 2. 38; Tu. ಬುಳೆ; T., M. ವಳರು). [ಇನ್ದ್ರೇನ್ದ್ರನ ತೋಳೆ ತೊಟ್ಟಲಾಗಿರೆ ಬಳೆದಂ Pb. 1, 44; Ap. 2, 37 va.]. ಬಾಲಭಾವದೊಳೆ ಭಾವಕಿಯರ್ ಬಳೆವರ್ ನಿರನ್ತರಂ (Śmd. 230). ಮೃದುಮುಗ್ಧಾಲಾಪಂ ಬಳೆದಂ ಸರಸ್ವತೀಮಣಿ ಹಾರಂ (255). ಎನಿತ್ತೆ ನಿತ್ತು ಅಮ್ಬುಜಪತ್ರನೇತ್ರೆಯಾ ಘನಸ್ತನಂಗಳ್ ಬಳೆಗುಂ ಕಿರಾತೆಯಾ, ಅನಿತ್ತನಿತ್ತಂ ವನದೊಳ್ ವನೇಚರಂ ತನತ್ತು ಬಿಲ್ಲಾನದನ್ ಅನ್ತೆ ಕೀಸುಗುಂ (144). (ಆ ಕುಮಾರರ್) ಇನ್ತು ಬಳೆವುತ್ತಮಿರೆಯಿರೆ (Rśv. 4, 75 va.). ಉತ್ತಮನೃಪಸುತ — ಮನ್ತ್ರಿಪುತ್ರರಿರ್ವರ್ ಬಳೆದರ್ (4, 78). ನೃಪೋತ್ತಮನ ಸುಕುಮಾರಿ ಮಿಗೆ ಬಳೆವುತ್ತಿರ್ದಳು (Prll. 3, 23). [ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಟಮುಂ ಬಳೆವುದು Pb. 1, 54]. Note: the meaning of ಬೆಳೆ 1 appears in Cpr. 1, 82. 90; 1, 101 va.; 2, 91; 3, 12; 5, 49.

ಬಳೆ baḷe. 2. = ಬೆಳು, etc. whiteness, etc. — ಬಳೆಗಾರ. -ಕಾರ. = ಬೆಳುಗಾರ. (S. Mhr.).

* **ಬಳೆ baḷe. 3.** the neck bone. ಬಳೆನುಗ್ಗುತ್ತಿರೆ ಮೆಟ್ಟೆ ಗಣ್ಬಲಂ Pb. 12, 150.

ಬಳೆ baḷe. Tbh. of ವಲಯ. a ring; an armlet, an armring, a bracelet of glass, etc. for females (ಕಾಚಭೂಷಣ Śmd. Dh.; ಬಾಲೆಯರ ಕಾಚವಲಯ Śm. 114; ಪ್ರತಿಸರ Mr. 340; [ಮುಂಗೆಯ್ಗಳ ಕರ್ಪಂ ತೀವೆ ತೊಟ್ಟ ಬಳೆಗಳ್ ಮಱಸೆ Pb. 8, 55 va.]; ವೃತ್ತಿಕೆ 285; Cpr. 8, 64; C.; M. ವಳೆ, T. ವಳೈ; Mhr. ವಾಳಾ). ದನ್ತದ ಬಳೆ (Rśv. 5, 24). ನಿಗ್ಗವದ ಬಳೆಗಳ್ (Rāghc. 17, 65). ಯೂಪಸ್ತಮ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರದಿನ್ದ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಬಳೆ (ಚಷಾಲ, ಯೂಪ ಕಟಕ Si. 238). ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಣುಗಣ್ಡೆ, ನೊಗ, ಅಚ್ಚು, ಕಡಾಣಿ, ಬಳೆ ಮುನ್ತಾದ ಬಣ್ಡಿಯ ಅವಯವಗಳು (ಅಪಸ್ಕರ); ಬಣ್ಡಿಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಸೇರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತು ಲೋಹದ ಬಳೆ (ನೇಮಿ, etc. 276). ಕುದುರೆವಾಯ ಪೊಱಗಣ ಬಳೆ (ಕವಿ

Śm. 109). ಬಿರಿದಿನ ಬಳೆ (ಕಚ್ಚಱ Kk. 75). ಬಳೆಗಳ್ ಗುಲ್ಗುಲ್ಗ ಲ್ಲೆನೆ ಗಿಳಿ ಸೋವಾಕೆಗಳಿನ್ ಒಪ್ಪುಗುಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ (Śmd. 231). see ಕೆಯ್–, ಪಾಱುವ್–, ಬಾಹು–; B. 4, 122; Prvs. s. ಬಾಱು 1, ಸನ್ತೆ 1. 2, a series (in algebra, B. 1, 11; Mhr. ವಲ್ಲೀ). — ಬಳೆಗಡಕ ಹಾವು. -ಕಡಕ–. = ಬಳೆವಡಕಹಾವು. (B. 2, 26) — ಬಳೆದುಡು. -ತುಡು. to put on a ring. ಬಳೆದೊಟ್ಟಂ (Śmd. 200). — ಬಳೆದೊಡಿಸು. -ತೊಡಿಸು. to cause to put on a ring or rings (C. Bp. 47, 42). — ಬಳೆಮುಲಾರ. the bundle of glass rings strung on strings that is carried by bracelet vendors (My.). — ಬಳೆಯುವ. -ಅವ. a bracelet maker; a bracelet vendor (My.). — ಬಳೆಯುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. a sort of salt (ವಸು Mr. 143; My.). — ಬಳೆವಡಕ ಗಿಡ. (-ಒಡಕ–). a prostrate herb, the spreading hog-weed, Boerhavia diffusa Lin. (Z.; St. & Pl. as ಬಳೆವಡಕಿ–). — ಬಳೆವಡಕಹಾವು. -ಒಡಕ–. a venomous snake, the Trimeresurus anemallensis (Bḍ.); the venomous snake Dipsas gokool (Bḍ.). — ಬಳೆವೊಡಕಹಾವು. = ಬಳೆವಡಕಹಾವು. (My.). [—ಬಳೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to fall off in circular sections. ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳೆ ನೂಂಕಿದಾನೆಗಳ ಕೋಡುಗಳಂ ಬಳೆವೋಗೆ ಪೊಯ್ದುಂ Pb. 10, 41].

ಬಳೆಗಾಱ baḷe-gāṟa. = ಬಳೆಯುವ. (Śmd. 235; Rām. 5, 8, 51; C.). ಬಳೆಗಾಱನ ಅಂಗಡೀಲಿ ಬಾಱೀ ಹಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕೀತೇ?— ಬಳೆಗಾಱನ ಮೊಟ್ಟೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೆ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಡಿಗೆ ಬೇಕು (Prvs.).

ಬಳೆಗಾರ್ತಿ baḷe-gāṟti. (Śmd. 246). a female bracelet maker and vendor (My.).

ಬಳೆಯಿಸು baḷeyisu. = ಬಳಯಿಸು. to cause to increase. (Cpr. 1, 91; 5, 126).

ಬಳೆವಿಗೆ baḷevige. = ಬಳವಿಗೆ. growth, etc. (Cpr. 1, 101 va.).

ಬಳ್ಕಿಸು baḷkisu. to cause to bend, to bend (v. t., Cpr. 7, 107).

ಬಳ್ಕು baḷku. 1. = ಬಳಕು, etc., (ಅಳುಕು 5). to shake (v. i.); to tremble; to fear [ಮುತ್ತಿನ ಕೇಡನೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬಳ್ಕುತ್ತಿರೆಯೇವಮಿಲ್ಲದಿವನಾಯ್ತುದೊ Pb. 9, 69]; (ಭಯವನ್ ಆನ್ Kk. 72; ಸೆಡೆ, ಅಳ್ಕು, ಸುಗಿ, ಬೆಮರ್, ಸುರುಳ್, ಅಗಿ, ಭಯವನ್ ಆನ್ Śm. 40).

ಬಳ್ಕು baḷku. 2. = ಬಗ್ಗು 2, ಬಳಂಕು, ಬಳುಕು 2, ಬಳುಂಕು. to bend (v. i., ನಮನ Śmd. Dh.; Grj. 2, 106 va.). [ತೂಗಿ ಪಣ್ಗೊಲೆಯಿಂ ಬಳ್ಕುವ ಕೌಂಗು Ap, 1, 67]; (Cpr. 10, 11). ಬಾಱ್ವಿಣಂ ಪೊಡರೆ ಬಳ್ಕುವ ಸಮ್ಮನ ಶೂಲವಾಲದೊಳ್ (Śmd. 204, o. r. ಬಱ್ಕುವ). ಬಳ್ಕುವ ನಡುವು (Rśv. 5, 87). ಫಣಿರಾಜಂ ಬಳ್ಕೆ (6, 11). ತೆಳ್ನಡು ಬಳ್ಕೆ (7, 17). ಬಾಲಂ ಮೋಹ್ ಬಳ್ಕೆ (9, 29). ತಾನ್ ಅಳ್ಕಿ, ಬಳ್ಕಿ (J. 6, 28).

ಬಳ್ಕುಡಿ baḷkuḍi. = ಬಕ್ಕುಡಿ 2, q. v. fear (ಗುರ್ವು, ಬೆಗರ್, ಬೆಬ್ಬಳ, ಅಳಿರ್, etc., ಭಯ Śs.).

ಬಳ್ಪಳ baḷpaḷa. (= ಬೆಳವಲ). growth (ಬೆಳವುದು Ct. II, 37). ತೊಳಪ ದನ್ತಮರೀಚಿಸನ್ತತಿ ಪರ್ವೆ ಬಳ್ಪಳ (ಂ) ನೀಳ್ದು (Śmd. 275 Mḍb.).

ಬಳ್ಪಳಿಕೆ baḷpaḷike. growth, greatness; or great lustre (*cf.* ಬೆಳ್ಪಳಿ; Cpr. 8, 51 va.).

*ಬಳ್ವಳ **baḷvaḷa.** = ಬಳವಳ. abundantly. [ದೆಸೆಗಳಂ ತಡವರಿಸಿಕೊಳ್ವನ್ತೆ ಬಳ್ವಳ ಬಳೆದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಪೆರ್ಮರಂಗಳಿನ್ದಂ Pb. 7, 29 va.; Ap. 8, 67]; (Cpr. 5, 127).

***ಬಳ್ವಳಿಕೆ baḷvaḷike.** = ಬಳುವಳಿಕೆ. ಕೆಯ್ಯ ಬಳ್ವಳಿಕೆಗೆ ದಿಗ್ಗಜಂ ದೆಸೆಯಿನತ್ತ ತೆರಳ್ದುವು Pb. 11, 71; Ap. 12, 39.

ಬಳ್ಳ baḷḷa. = ಬಳ 1. a measure of capacity, the 4th part of a koḷaga or 4 mānas (C.; Mr. 355, see s. ಪಾಗ and ಖರ್ವ; ಶಿವ Mr. 206; ಪ್ರಸ್ಥ Hlā., Nr., Nn. 108, Mr. 472, Si. 329, 429; Tu., T. ವಳ್ಳ; M. ವಲ್ಲ; Te. ಬಳ್ಲೆ; T., M. ವಳ್ಳ also: a canoe or boat of one tiunk; a brazen charger or eating dish; Te. ವಲ್ಲ, a purse; M. ವಲ್ಲ = Sk. ಪಲ್ಲ, a large bamboo basket to hold grain, etc.). [ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬಳ್ಳಂ ಕಿಱಿದೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ನುಡಿಯುಂ ನೀ ನಿಕ್ಕುವಂ ಮಾಡಿದೈ Pb. 12, 175; Vr. 20, 11. ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಆವಿನ ಕಱುವೆನ್ದೊಡೆ ಬಳ್ಳವಾಲ ಕಱೆವುದೆ? Bv. 327; Cv. 73]. ಬಳ್ಳದೞ (Śmd. I). see Bp. 9, 17; 42, 5; V. 9, 71 va.; J. 2, 27; Prv. s. ಬೆಳಸು 1. — ಬಳ್ಳದ ಮರ. a cross piece of wood on the wheel of an idol car (My.). — ಬಳ್ಳಾರಿ. N. of a town in Mysore (My.; B. 3, 46; 5, 122). — ಬಳ್ಳೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. N. (Bp. 9, 11). ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಮಲ್ಲಯ್ಯ (Bp. 9, 46; 47, 38).

***ಬಳ್ಳ baḷḷa.** a thing forbidden to eat. ಅಂಗದಿಚ್ಚೆಗೆ ಮದ್ಯಮಾಂಸ ಬಳ್ಳಬಂಗಿಯ ತಿಮ್ಬರು Cv. 474.

ಬಳ್ಳವಳ್ಳಿ (baḷa-baḷḷi, *i. e.* baḷḷi-baḷḷi). creepers and creepers, *i. e.* turnings and turnings [ಸುರತ ಸುಖದ ಬಳ್ಳವಳ್ಳಿಯೆನಿಪ ಬಳ್ಳಿಮಾಡದಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 2, 50]; (Abh. P. 3, 115; 12, 87).

ಬಳ್ಳಾಳ baḷḷāḷa. = ಬಲ್ಲಾಳ. a N. 2, a dynasty. (My.).

ಬಳ್ಳಿ baḷḷi. Tbh. of ವಲ್ಲಿ a creeper, a vine (ಲತೆ, ಪ್ರತಾನಿನಿ, ವಲ್ಲಿ, ಪ್ರತತಿ, ವ್ರತತಿ Hlā.; ಲತೆ Nn. 31; ವಲ್ಲಿ 102; ವಲ್ಲಿ, etc. Mr. 106; C.; Te., ವಲ್ಲಿ; T., M. ವಳ್ಳಿ). ಎಲೆಯ ಬಳ್ಳಿ (ತಾಮ್ಬೂಲವಲ್ಲಿ Hlā.). ನೀರಜದ ಕೈರವದ ಬಳ್ಳಿ (ಬಿಸಿನಿ Mr. 420). ಬಿಳೀ ನೆಯ್ದಿಲೇ ಬಳ್ಳಿ (ಕುಮುದ್ವತಿ, etc.); ತಾವರೇ ಬಳ್ಳಿ (ನಲಿನಿ, etc. Si. 95). ಮರ ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿ ಪುಲ್ ಪೊದಱ್ (Śmd. 89. 113. 129). ಬಳ್ಳಿ ಹಿಡಿದು, ಕಾಯಿ ಕೊಯ್ಯಬೇಕು (Prv.). see ಅಲರ್ವಳ್ಳಿ, ಎಳೆವಳ್ಳಿ; C. Bp. 11, 5; Śśv. 3, 33; 4, 23. — ಬಳ್ಳಿಗಱುಕೆ. -ಕಱುಕೆ. white bent-grass, Panicum dactylon (ಗಣ್ಡಾಲಿ, ಶಕುಲಾಕ್ಷಕ Nr.). [— ಬಳ್ಳಿಗಾವಣ. -ಕಾವಣ. a pandal of creepers. ಬೀಡುದಾಣಂಗಳೊಳಿಕ್ಕಿದ ಬಳ್ಳಿಗಾವಣಂಗಳೊಳಂ... ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತುಂ Pb. 2, 97 va.; Ap. 11, 73 va.]. — ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ. -ತುಱುಚೆ. = ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ. (ಯಾಸ, ಯವಾಸ, etc. Si. 144). — ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ. -ತುಱುಚೆ. the plant Alhagi maurorum Tournef. (ಯಾಸ, ಯವಾಸ, ದುಃಸ್ಪರ್ಶ, ಧನ್ವಯಾಸ, etc. Nr.). — ಬಳ್ಳಿಬಚ್ಚಲಿ. (ಕಲಮ್ಬಿ Si. 162). — ಬಳ್ಳಿಮಾಡ. Tbh. of ವಲ್ಲಿಮಾಟ (Śmd. 380). [ಸುರತ ಸುಖದ ಬಳ್ಳವಳ್ಳಿಯೆನಿಪ ಬಳ್ಳಿಮಾಡದಿಂ Pb. 1, 58]. see Cpr. 6, 88 va.; V. 5, 6; 9, 7. — ಬಳ್ಳಿಮಾವು. a kind of mango tree (Cpr. 6, 88 va.; 8, 73 va.). — ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚು. chain-lightning, lightning in zigzag [ಕಾಱುಮುಗಿಲ್ ಬಳ್ಳಿ ಮಿಂಚಿನಿನ್ದುಳ್ಕುವ ವೋಲ್ Pb. 10, 84]; (Abh. P. 13, 76; Bp. 11, 34; Rśv. 5, 19 va.; Bh. 6, 1, 6). — ಬಳ್ಳಿಮೀನು. a polyp (? Si. 88). — ಬಳ್ಳಿವರೆ. -ಪರೆ. a creeper to spread out or run: to spread like a creeper (Grj. 2, 106 va.; 3, 26 va.; Rśv. 4, 14 va.; 7, 17 va.). — ಬಳ್ಳಿವಬ್ಬು. -ಪಬ್ಬು. = ಬಳ್ಳಿವರೆ. (Cpr. 8, 44 va.). — ಬಳ್ಳಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Rśv. 5, 114 va.). — ಬಳ್ಳಿವಸಲೆ. -ಪಸಲೆ. a green spot of creepers (Cpr. 8, 4 va.). — ಬಳ್ಳಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. zigzag-light (Grj. 5, 61; 5, 76 va.; Rśv. 6, 11 va.; 13, 77 va.).

ಬಳ್ಳು baḷḷu. = ಒಳ್ಳು 2, q. v. a jackal [ಭೀಮಸೇನಂ ಮುನ್ನಂ ಕುಡಿದುದಱಿಂ ನೆತ್ತರಂ ಪಡೆಯದಾಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಾಯಂ ತೆಱೆದೊಳ್ವ ಬಳ್ಳುಗಳುಮಂ Pb. 13, 56 va.; ಕಾನನದಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು ಬಾಳುವೆಯಾಗಿ ಮಿಕ್ಕೊಡೆ ಒಱಲುವ ಬಳ್ಳುವಿನನ್ತಪ್ಪರಯ್ಯ Bv. 327]; (ಭೂರಿಮಾಯು, ಗೋಮಾಯು Mr. 162; Abh. P. 14, 122; J. 19, 3; My.; Tu. ಪಳ್ಳು; Te. ವರದು, ವರುಡು, an old fox; M. ನಮ್ಬಾಯಿ, ನಮ್ಬಾಲಿ, a fox; Mhr. ಭಾಲೂ,

a bear; an old female jackal; *cf.* ಭಲ್ಲ No. 2). [— ಬಳ್ಳುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to lie down cunningly? ಕಡಿತಲೆಯ ನಾಯಕರ್ ಕೆಯ್ಗೊಟ್ಟು ಬಳ್ಳುಗೆಡೆದೆಕ್ಕೆವಾಱುವಾಱು... ಕಾದೆ Pb. 10, 80 va.].

ಬಳ್ಳೆ balle. N. of a plant (ಕುಶಲತೆ Mr. 149). — ಬಳ್ಳೆಸೊಪ್ಪು. = ಬಳ್ಳೆ. (My.). ಬಡಾಯಿ ಬಡಾಯಿ, (ನಿನಗೆ) ಬಳ್ಳೆಸೊಪ್ಪು, ಸೋತ ಪುರುಷಿಗೆ ಸೋರೆಸೊಪ್ಪು (Prv.).

ಬೞ್ bal. (= ಬಾೞ್ 1). to live (ಜೀವಿಸು Śmd. I). ಬೞ್ದಂ (49). [ಈ ರತ್ನಾಕರದೊಳ್ ಪುತ್ರಿಕೆಯೆನೆ ಬೞ್ದಿನ್ತು ಬಾೞ್ವುದೆ ಚೋದ್ಯಂ Kr. 2, 36; ಕುರುಬಲವೊಮ್ಬುದೀ ಸುರನದೀಜನ ತೋಳ್ವಲಮೆಮ್ಬ ವಜ್ರ ಪಂಜರದೊಳಗಿರ್ದು ಬೞ್ದಪುದು Pb. 11, 37]. ಬೞ್ದರ್ (Cpr. 1, 101 va.). ದೈವದಿಂ ಬೞ್ದಂ (Śmd. 157). ಬೞ್ದುದು ಬಲ್ಲವಾಡಿ (38). ಬೇಟಿ ಮಂ ಹಡೆದನೆ? ಬಾೞ್ಕೆ? ಬಾೞ್ವುಡಿನಿತ್ತಿಲ್ಲದ ಬಾೞ್ವಣನೇಕೆ ಬೞ್ದಪಂ? (81 Mdb.). 2, to begin to live prosperously (ಒಕ್ಕಲಾಗು Śmd. I).

ಬೞ bala. 1. = ಬೞ್ 1, etc. — ಬೞವಲಿ. = ಬೞವೞ. (G.). — ಬೞ ವೞ. = ಬೞುವೞ. (ಯೌತಕಾದಿಯದ್ದೇಯಂ, ಸುದಾಯ, ಹರಣ, ಪುದಿವೆ ಮುನ್ನಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಗಳಿಗೂ ಅಳಿಯನಿಗೂ ಕೊಡತಕ್ಕ ಬೞವೞ ಮುನ್ನಾದ ಬಹುಮಾನ Si. 266, *only* in Si.).

ಬೞ bala. 2. = ಬೞು 2. short P. p. of ಬೞಿ 4, in ಬೞ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಬೞಕೆ balake. = (ಪೞಕೆ), ಬೞಿಕೆ No. 1. course, way of action, plan, contrivance (Bh. 1, 8, 61. 76). 2, use; custom, practice; exercise; the state of being well known or understood by practice; conversancy with; intimate and frequent converse or association, familiarity, familiar intercourse (Śmd. 262, v. 224, which is an *interpolation*, as it does not occur in Mdb.; My.; B. 5, 155; T. ಪೞಕ್ಕ, ವೞಕ್ಕ, ವೞ). ಬೞಕೆಯಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಬಾೞಬಹುದು, ಚಳೀ ಕಾಟ ಸಯ್ರಿಸಕೂಡದು (Prv.). see Prv. s. ಬೆಳಕು.

ಬೞಚು balacu. 1. to cause to smear (a floor, etc. with cow-dung, My.).

ಬೞಚು balacu. 2. (ಬಳಚು). = ಬೞಿಚು. (to cause to go?), to cut off (Bh. 5, 3, 83; Rām. 3, 4, 27).

ಬೞದು baladu. = ಬೞಿದು. P. p. of ಬೞಿ 4. (My.).

ಬೞಲ್ balal. 1. = ಬೞಲು 1. to become weary, to be fatigued; to droop, to fade; to be cast down, to be distressed (ಎೞಲ್ Śmd. I; ಶ್ರಾನ್ತಿ Śmd. Dh.; ಸೇದೆ Śm. 107; see ಬಡಲುವಿಕೆ; Tu.; T. ವೞಕ್ಕೈ, weariness, etc.; *cf.* ಬಾಡು 1). P. p. ಬೞಲ್ದು (Śmd. 49). [ಮೃಗವ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂ ಬೞಲ್ದು ಮನದನ್ತೆ ಪರಿದ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳನೇಱಿ ಬರೆವರೆ Pb. 5, 50 va.]. ಪುಷ್ಪಮೊನ್ದು ಬೞಲಲ್ ಭೃಂಗಕ್ಕೆ ಪೂವಿಲ್ಲವೇ? (Sś. 8). see Cpr. 5, 63; 7, 41; 8, 71; Bp. 42, 31; Rśv. 5, 39; 11, 7; J. 4, 35; 13, 5; 26, 4; 28, 5. 16; 29, 49; ಕಡು-.

ಬೞಲ್ balal. 2. = ಬೞಲ್. to become slack or loose; to swing, to dangle; to slip [ನನೆಯನೆ ಪೇೞ ಕೆನ್ದಳಿರೊಳೆಯ್ದೆ ಬೞಲ್ದೆಳವಮಾವು Ap. 1, 65]; (ಜೋಲ್ Śm. 107; T., M. ವೞುಕ್ಕು, to slide or slip; M. also ವೞುದು). ಬೞಲ್ದ ಉಡಿ (Cpr. 7, 117).

ಬೞಲ್ balal. 3. = ಬೞಲು 2. the state of being loose, etc. (ಜಂಗಳ, ಸೋರ್, ಸಡಿಲ್ದುದು Śm. 49). — ಬೞಲ್ಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a flapping ear (J. 13, 60). — ಬೞಲ್ದುಱುಬು. -ತುಱುಬು. a loose bundle of hair (J. 18, 25). — ಬೞಲ್ಮುಡಿ. a loose knot or braid of hair [ಆಕೆಯ... ಪೂಮಾಲೆವೆರಸಿದ ಬೞಲ್ಮುಡಿಗಮಲಮ್ಬುವೆರಸಿದ ನೋಟಕ್ಕಂ Pb. 4, 17 va; Ap. 12, 12]; (Abh. P. 3, 67 va.; Śm. 118; Rśv. 7, 17).

ಬೞಲಿಕೆ balalike. = ಬೞಲ್ಕೆ. weariness, fatigue, distress (ದವಥು, ಪರಿತಾಪ Hlā., Mr. 385; ಅಟೆಕಟೆ Bhn. 66; Bp. 18, 12; 29, 13; 59, 15; Rām. 3, 2, 15; J. 5, 61; My.; T. ಪಡಲಿಗೈ). ಬಹಳ ಬೞಲಿಕೆ (ಪ್ರಗಾಢ Si. 417).

ಬೞಲಿದು balalidu. a wrong form of ಬೞಲ್ದು. P. p. of ಬೞಲ್ 1 (Rām. 2, 7, 3). see ಇದು 2.

ಬೞಲಿಸು balalisu. = ಬೞಲ್ಚು. (Rām. 3, 2, 27; J. 7, 60; 13, 19. 33. 55; My.).

ಬೞಲು balalu. 1. = ಬೞಲ್ 1. P. p. ಬೞಲಿ. (Bp. 24, 61; 47, 40; 57, 14; Rām. 3, 8, 69; J. 7, 39; 10, 50; 15, 5; 18, 17; My.). ಬೞಲೋಣವು (ಕ್ಲಮಥ, ಕ್ಲಮ, ಬೞಲುವಿಕೆ Si. 390). ಕಣ್ದಿ ಬೞಲುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ರೋಗಾದಿಗಳು (ಸ್ಪರ್ಶ, ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ, ಉಪತಪ್ತ 392).

ಬೞಲು balalu. 2. = ಬೞಲ್ 3. the state of being loose. — ಬೞಲುಗೊರಳ್. -ಕೊರಳ್. a slack neck (Rām. 3, 3, 18).

ಬೞಲ್ಕೆ balalke. = ಬೞಲಿಕೆ. weariness, etc. (ಸೇದೆ Ct. I, 50; II, 37; Kk. 46; Śm. 59; Bp. 12, 47; J. 4, 48; 32, 28).

ಬೞಲ್ಚು balalcu. = ಬೞಲಿಸು. to deprive of motion or activity: to exhaust, to weary (ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೆ Śmd. Dh.; Śśv. 5, 3).

ಬೞಸು balasu. = ಬೞಿಸು 1. (to cause to go); to use; to spend, as time, etc. (My.; Bp. 16, 19; 20, 8; Bh. 1, 1, 9; 1, 10, 1; Rām. 3, 2, 18; Si. 36; B. 5, 92. 103; T. ವೞಂಗು, to walk; to pass current; to be in use; to conduct; ವಯಂಗು, to conduct, carry on; ವಯಣ, ವಯನ, way, manner; Te. ವರಸೆ, way, mode; usage; see ಪೞಕಿಸು; *cf.* also Tbh. ವಯಿನ and ವಾಡಿಕೆ). ಬೞಸ ದಿರ್ಪುದು (ಮಾಸಲ್ Bhn. 9). see Prv. s. ಬೆಳಸು 1.

ಬೞಿ bali. 1. = ಬದಿ 2, ಬಲಿ 2. (going; passing); a way, a road (ಮಾರ್ಗ Śmd. Dh.; ಬಟ್ಟೆ I; ಪಥ Śm. 115; My.; T. ವದಿ, ವರಿ, ವೞಿ; M. ವೞಿ). 2, a place, a spot (ಎಡೆ, ಠಾವು Nn. 128; Cpr. 6, 48; T.). ಪೊಯ್ದ ಬೞಿ (ಬಾಸಣ Śmd. I). ನಗ ಕುಲದ ಬೞಿಗಳು (Rām. 3, 2, 16). see ಎಸಳ್ವೞಿ. 3, vicinity, nearness; company (ಸನಿಹ Śm. 115; ಸಮೀಪ, ನಿಕಟ, ಸನೀಡ, ಸದೇಶ, ಸವಿಧ, ಸಮರ್ಯಾದ, etc., ಹತ್ತಿರ Si. 371; My.). [ಪಿರಿದು ಸಮುಚ್ಚಯದಾ ಬೞಿ ವಿಕಲ್ಪದಾ ತೆಱದೊಳೆ ದೋಷಮುಮನನ್ತೆ ಗುಣಮುಮಂ Kr. 1, 137; Pb. 2, 10; Ap. 14, 69]. ಕೞು ತಾಯ ಬೞಿಯನುಱಿಯದ ತೆಱದಿನ್ದಂ (Śmd. 194). ಈತನಂ ಕಳುಹಿದೆವು ನಿನ್ನ ಬೞಿಗೆ (J. 30, 25). see Śmd. 5; Bh. 1, 8, 94; 1, 10, 23; J. 10, 43; 13, 53; Si. 90. 201. 4, may, mode, order: regularity, proper course, right behaviour (T., M. ವೞಿ; see ಗಟಿವೞಿ). 5, race, lineage (ವಂಶ Śmd. Dh. & I; Śm. 115; M. ವೞಿಪಾಡು; Tu. ಬರಿ). 6, passing on: following: later or succeeding time; after, afterwards; further, and (ಮತ್ತೆ Śmd. I; ಬಲ್ಲೆ, ಮತ್ತೆ 398; T. ವೞಿ). ಬೞಿಯೊಳ್ (Cpr. 3, 39). 7, the place of the throat next to the artery called piṅgale (ಪಿಂಗಲೆಯ ಬೞಿಗೊರಲ್ Śmd. I). — ಬೞಿ ಕೊಳ್. to take the proper way or order: to place together in regular order (ಕ್ರಮ ಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.). — ಬೞಿಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. work in the vicinity

or about (a person), waiting upon, attendance, service (Bp. 16, 13; 18, 12; 25, 8; 26, 20. 62). — ಬಳಿಗೆಲಸಿ. -ಕೆಲಸಿ. an attendant, a servant (Bp. 47, 36). — ಬಳಿಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. the place of the throat next to—(see s. ಬಳಿ No. 7). — ಬಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to occupy a place, to plant oneself (Rsv. 5, 42). — ಬಳಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. another arrow (Bh. 8, 10, 39). — ಬಳಿದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. the road to be lost: to lose one's road (Cpr. 5, 64 va.). — ಬಳಿಯಂ. -ಅಂ. a man of good manners, a submissive man (ವಿಧೇಯಂ Śmd. I). see another ಬಳಿಯಂ s. ಬಳಿಯ. — ಬಳಿವಳಿ. -ಬಳಿ 2. 1. = ಬಳಿವಲಿ, ಬಳಿವಳಿ, ಬಳುವಲಿ, ಬಳುವಳಿ. a company-gift: a gift that does not come alone, but is followed by another, two and more presents (ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಬಳಿಯೊಳ್ ಕುಡುವುದು Śmd. I); especially the present to one's daughter, and other presents besides, given at the time of marriage [ಆತನ ಬಳಿವಳಿಗೊಟ್ಟ ಮದಕರಿ ಕರೇಣು ಜಾತ್ಯಶ್ವ ಶಶಿ ತಾರ ಹಾರ ವಸ್ತುಗಳಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು Pb. 4, 4 va.; Vr. 108, 22]; (ಅಟ್ಟುವ್ವುರಿ Kk 53; ಅಟ್ಟುವ್ವುಲಿ Śm. 61). — ಬಳಿವಳಿ. -ಬಳಿ. 2. different ways or roads [ಈ ಪೊಟ್ಟು ತುರಿಪದಿನ್ನೆಟ್ಟಿಯನ್ನೆತ್ತ ಪೋದಪ್ಪಳೆನ್ದು ಬಳಿವಳಿಯನೆ ನೋಡುತ್ತುಂ Vr. 16, 13]; (Rsv. 11, 166). — ಬಳಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to take a way; to join (v. i.); to follow; to observe a regular order; to conduct in accordance with, to comply with (ಬೆನ್ನುಬಳಿವಿಡಿ Śmd. 195 Cm.). ಬಳಿವಿಡಿದು ಬಹವನು (ಅನುಪ್ಲವ, ಸಹಾಯ, ಅನುಚರ, etc.); ಬಳಿವಿಡಿದುದು (ಅನ್ವಂಚ್, ಅನುಗ, etc.); ಬಳಿವಿಡಿದುದು (ಅನುರೋಧ, ಪ್ರಸಾದ Nr.). ಬಳಿವಿಡಿದು ವರುಷಕ್ಕೆ ಈವುದು (ಸಮಾಂಸಮೀನೆ Mr. 181). see Śmd. 298; Bp. 28, 28; 38, 18; 46, 21; 53, 64; 57, 46; Śsv. 4, 24 va.; J. 3, 3; 5, 31; 20, 34; 30, 15. — ಬಳಿ ಸಲ್. to go after, to follow [ಉಚಿವರುಮನುಚಿಯಲಿಯದೆ ಬಳಿಸನ್ದಾಗಳ್ Pb. 11, 9 va.]; (ಅನುಗಮನ Śmd. Dh.; ಪಿನ್ದಯ್ದಿ ಪೋಪುದು Ct. I, 85; Śmd. 281, o. r. ತಱ–; Abh. P. 13, 35; Bp. 4, 61; 56, 48; Bh. 1, 8, 45; Śsv. 2, 42 va.; J. 28, 52). — ಬಳಿ ಸಲಿಸು. to place behind (Rām. 6, 11, 2); to put into the shade (6, 30, 9); to come one after the other (6, 30, 13). — ಬಳಿ ಸಲುಹ. following (ಅನುಪದ, ಅನ್ವಂಚ್, ಅನ್ವಕ್ಷ Hlā.). — ಬಳಿ ಸಳ್ಳು. a large, etc. road (ಪೆರ್ದಾರಿ Ct. I, 35). — ಬಳಿ ಸಾರ್. to approach (Śsv 2, 47). — ಬಳಿ ಸೂರ್ಯಶಯಾನಕ. a chameleon (ಗೋಸುಮ್ಬೆ Mr. 164).

ಬಳಿ baḷi. 2. = ಬರಿ 2, ಬಲಿ 3, ಬಳಿಗೆ, ಬಟ್ಟಿ. a gift, a present. (T. ಅಳಿ, to bestow, grant; ವಳಂಗು, to give; to distribute; M. ವಳಿಜ್ಞು, to grant a favour; T. ವಳಿ, offerings of rice, etc.; ವಡಿತಲ್, giving in possession; *cf.* ಬಾಗಿನ; ವರಿ 3). see ಉಮ್ಬಳಿ, ಬಳಿವಳಿ, ಬಳುವಳಿ.

ಬಳಿ baḷi. 3. a man who calls or invites (ಆಹ್ವಾನಪುರುಷ Śmd. Dh.; ಕರೆವಂ I; T. ಅಟ್ಚಿ, to call, summon; T., M. ವಿಳಿ, to call, invite; — a call, cry, summons; *cf.* ಬಗುರ್; T. ವಳಂಗು, to speak; Te. ಪಿಲುಚು, to call, invite; ಪಿಲುಪು, a call, cry, an invitation; *cf.* ಬಿದ್ದಣ). — ಬಳಿಯಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to send one that calls or invites to come (Cpr. 7, 48; Abh. P. 6, 42 va.; 12, 40 va.; 16, 4 va.). [— ಬಳಿಯನಟ್ಟು. -ಅನ್. -ಅಟ್ಟು. = ಬಳಿಯಟ್ಟು. ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಬಳಿಯನಟ್ಟ ಬರಿಸಿ Pb. 8, 96 va.; Ap. 3, 46 va.].

ಬಳಿ baḷi. 4. = ಬೊಳಿ. to sweep together, as dust (My.); — to wipe off or aside with the hand (Rām. 3, 6, 57; My.); — to scrape together with the hand (Bh. 2, 13, 50). 2, to put on or apply to, as lime (whitewash), mud, etc. to a wall, cow-dung to the floor of a house, etc., an ointment to the body (My.); — to besmear, as the floor of a house, etc. with cow-dung; to anoint (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ Śmd. Dh., Śm. 115; ಲೇಪಿಸು Śmd. I; Rsv. 11, 67; My.; T. ವಳಿ; M. ವಡಿ; *cf.* ಬಾಚು 2). P. ps. ಬಳಿದು, ಬಳಿದು. ಬಳಿದ ಎಣ್ಣೆ (the oil applied to the body) ಬಚ್ಚಲಿಗೆ (Prvs.). — ಬಳಿದು ಕೊಳ್ಳು. to smear, as paint on the face (My.). ಬಳಿದು ಕೊಂಡು ಹೋಗು, to rob (My.).

ಬಳಿಕೆ baḷika. ಬಳಿಕಂ. = ಬಳಿ 1 No. 6, ಬಳಿಕೆ No. 2, ಬಳಿಕ್ಕ, ಬಳಿಕ್ಕೆ, ಬಳಿಯ. after, afterwards; further, and [ಒಡಲೊಳೆ ಜೀವಮಿರ್ದು ಗಡ ಸಂಚಿಸುತಿರ್ಪುದು ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಮುಂ ಗಡ ಬಳಿಕತ್ತ ಬೇಱೆ ಪೆಱತೊಡಲೊಳ್ಗಡ Ap. 2, 8]; (ಪಶ್ಚಾದರ್ಥ Śmd. I; 396; ಮತ್ತೆನ್ನುರ್ಥ 397 Cm.; ಪಶ್ಚಾತ್, ಚರಮ Hlā., Mr. 434; My.; Te. ವೆನಕೆ, ವೆನುಕೆ; Cpr. 2, 41; Bp. 37, 15; 49, 40; Jmt. 17; Bh. 1, 8, 88; 1, 10, 36; Śm. 27. 39; J. 2, 4. 47; Si. 301. 398). — ಬಳಿಕಲೆ. even afterwards (Bp. 3, 84).

ಬಳಿಕೆ baḷike. 1. = ಬಳಕೆ. use, etc. (My.; Si. 15. 102. 320; B. 4, 53. 141; 5, 60. 226). 2, = ಬಳಿಕ, etc. (Śmd. I; 396; Śm. 37. 58. 118). — ಬಳಿಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to obtain use, to be used (My.; Si. 19).

*** ಬಳಿಕೆ baḷike. 2.** = ಬಳಿಕ. ವಿಜಯನನೆ ವಲಂ ಮುಂ ಕಣ್ಡು ಬಳಿಕೆ ನೃಪನಂ ಕಣ್ಡಂ Pb. 9, 11.

ಬಳಿಕ್ಕ baḷikka. ಬಳಿಕ್ಕಂ = ಬಳಿಕ, etc. [ಮೊದಲಪದಂ ನ್ಯೂನಾಕ್ಷರಮದಱನ್ದೆ ಬಳಿಕ್ಕಮರ್ಥಮಧಿಕಾಕ್ಷರಂ Kr. 1, 93; Pb. 3, 81]; (Śmd. I; 396; Bp. 13, 6; 42, 30; 49, 13).

ಬಳಿಕ್ಕೆ baḷikke. = ಬಳಿಕ, etc. [ಮೇಣವರಿಂ ಬಳಿಕ್ಕೆ ತಾಮುಂ ವರೆ Ap. 3, 53]; (Śmd. I; 396).

ಬಳಿಗೆ baḷige. = ಬಳಿ 2, etc. gift, present. see ಉಮ್ಬಳಿಗೆ.

ಬಳಿಚು baḷicu. (ಬಳಿಚು). = ಬಟಚು 2. to cut off. (J. 4, 44).

ಬಳಿಯ baḷiya. ಬಳಿಯಂ. = ಬಳಿಕ, etc. [ಅಲ್ಲಿಂ ಬಳಿಯಂ ತಲೆಯಂ ಕಿರಿಯಿಸಿ Kr. 3, 145; Pb. 4, 48 va.; Ap. 2, 49 va.]; (Śmd. I; 396; Cpr. 5, 44 va.; Rsv. 13, 99). ಅಲ್ಲಿಂ ಬಳಿಯಂ (Līlv. 3, 3 va.). see another ಬಳಿಯಂ s. ಬಳಿ 1.

ಬಳಿಲ್ baḷil. = ಬಟಿಲ್ 2. to become slack or loose. (ಜಗುಳ್ Śmd. I).

ಬಳಿಲ್ಚು baḷilcu. to cause to slip, drop or fall down (ಅಧಃಸ್ರಂಸನ Śmd. Dh.).

ಬಳಿಸು baḷisu. 1. = ಬಳಸು. to use, etc. (My.; B. 4, 141. 194).

ಬಳಿಸು baḷisu. 2. = ಬೊಳಿಸು. to cause to sweep together, etc. (My.).

ಬಳು baḷu. 1. = ಬಳಿ 1, etc. — ಬಳುವಲಿ. -ಬಲಿ. = ಬಳುವಳಿ. (Nr. *a*; J. 31, 19). — ಬಳುವಳಿ. -ಬಳಿ. = ಬಳಿವಳಿ 1. (Bh. 8, 27, 22; J. 27, 54). ಮದುವೆ ಮೊದಲಾದವಱಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಬಳುವಳಿ ಮೊದಲಾದುದು ಆನೊನ್ದು, ಅದು ದಾಯ ಎನ್ದೂ ಹರಣ ಎನ್ದೂ ಎನಿಸುಗು (Nr. *b*).

ಬಳು baḷu. 2. = ಬಟಿ 2. P. p. of ಬಳಿ 4, in ಬಳು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಬೞು baḷu. 3. putting on or applying to. — ಬೞುಗಾರೆ. mortar that is applied to a wall, etc. for smoothing and finishing (My.).

***ಬೞ್ಚು baḷcu.** = ಬೞಚು 2. to cut off, etc. ಶಿವನುಖುವನೆ ಯ್ದುಸುವ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರದಿಂ ಬೞ್ಚಿದೆನೆನ್ದು ತನ್ನಂ ತಾಂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಂ Vr. 28, 16.

***ಬೞ್ದು baḷdu.** to get fatigued, to become weary. (*cf.* ಬೞಲ್ 1). ತಾಯ್ ಮನದೊಳ್ ಬೞ್ದಿದೊಳಾಗಿ ನಿನಗೆ ತನ್ದೆಯ ಪ್ರಾತನೆನಗಂ ತನ್ದೆಯೆನ್ದು ಪೇೞ್ದೊಡೆ Vr. 116, 24.

ಬೞ್ದುಂಕು baḷduṅku. = ಬದುಕು 1, etc. to live, etc. (ಜೀವಿಸು Śmd. I); to remain alive, to be saved (ಬಿಡಲ್ ಪಡು I). ಪುಲಿಯ ಬಾಯಿಂ ಬೞ್ದುಂಕಿದಂ (I).

ಬೞ್ಳಿ baḷḷi. = ಬೞಿ 2, etc. a gift, present. see ಬೞಿವೞಿ.

ಬಾ bā. 1. imperative singular of ಬರ್ 1: come! (C.; Bh. 1, 8, 61; 2, 13, 8, 9; Tu. ಬಲಾ; T., M. ವಾ). — ಬಾ ಬಾ. rep. (Bp. 24, 82; 27, 61).

ಬಾ bā. 2. = ಬಾಯು. to swell, to tumefy (ಶೋಭ Śmd. Dh.; ಬೀಗು Bhn. 21). P. ps. ಬಾದು (Śmd. 265 Cm.; 279 Cm.), ಬಾತು (Śmd. 287 Cm.). ಬಾದುಜ್ಜನ್ದು, ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯುಮಂ ನೇರ್ದಾರ್ಗಳ್ (Śmd. 288).

ಬಾ bā. = ಬಾವ 1. a sister's husband. — ಬಾಮುಯ್ದುಳು. = ಬಾವ ಮುಯ್ದುನ್ನರು. (My.). — ಬಾ ಮುಯ್ದು. = ಬಾವ ಮುಯ್ದು. (My.).

ಬಾಂವಿ bāṁvi. = ಬಾವಿ. a well. (ವಾಪಿ Cb.).

ಬಾಕ bāka. Tbh. of ಭಾಕ್ಷ. habitually eating, etc. see *e. g.* ಹೊಟ್ಟೆ-. feminine ಬಾಕಳು, see *e. g.* ಹೊಟ್ಟೆ-.

ಬಾಕತನ bākatana. gluttony. see *e. g.* ಹೊಟ್ಟೆ-.

ಬಾಕಲ್ bākal. ಬಾಕಲು. = ಬಾಗಿಲ್, etc. a door, etc. (ದ್ವಾರ, ಪ್ರತೀಹಾರ Si. 111; My.). see Si. 111. 112; B. 5, 27.

ಬಾಕಲ bākala. = ಬಾಕಲ್, etc. (B. 5, 126. 140).

ಬಾಕಲು bākalu. = ಹಕ್ಕಲು 1. gleanings. — ಬಾಕಲಾಯು. -ಆಯು. = ಹಕ್ಕಲಾಯು. (My.).

ಬಾಕಿ bāki. 1. (fr. ಬಾಕ). a female eater or devourer. see ಹೊನ್ನು-.

ಬಾಕಿ bāki. 2. remainder; balance; balance outstanding (of a sum or an account); debt; remaining (My.; Mhr., H., Br.; Cb. 143). ತೆತ್ತಷ್ಟೂ ಬಾಕಿ ಬಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೇನು ಕೊಟ್ಟಾನು? — ಅಸಲು ಬಾಕಿ ಯಾದರೂ ಬಡ್ಡಿ ಕೆಯ್ಲಿ ಬನ್ತು (Prvs.). — ಬಾಕಿ ಸಾಕಿ. balance outstanding (My.; Mhr. ಬಾಕೀ ಸಾಕೀ).

ಬಾಕಿದಾರ bāki-dāra. a man from whom a balance is due, one who is in arrears.

ಬಾಕು bāku. 1. a bend, a curve (Mhr., H. ಬಾಕ, ಬಾಂಕ, ವಾಕ, ವಾಂಕ). ಹುಬ್ಬಿನ ಬಾಕು (ಭ್ರೂಲತೆ Cb.).

ಬಾಕು bāku. 2. = ಬಾಗು. a dagger (My.; T. ವಾಂಗು, M. ವಾಙ್ಞು, ವಂಗಿ; Br., H.).

ಬಾಕುಳ bākuḷa. = ಬಾಕುಳಿ. (Bp. 40, 58).

ಬಾಕುಳಿ bākuḷi. excessive desire (ಪಸ, ಮೊಗಸು, ಇಚ್ಛೆ Śs.; ಅತ್ಯಾಸೆ Kk. 67; ಹಿರಿದಾಸೆ Śm. 51; *cf.* ಬಯಸು). 2, an inordinately desirous, covetous person (Bh. 3, 7, 87).

ಬಾಗ್ bāg. ಬಾಗು. a garden (Mhr., H. ಬಾಗ; see ಲಾಲ್-).

ಬಾಗ bāga. 1. (Tbh. of ಭಾಗ್ಯ). one of the qualities of sātvati (Kāvy. IV, 2, 60; Te. ಬಾಗು). — ಬಾಗವಾಡಿ. N. of a place (Bp. 2, 45; 5, 49; see ಇಂಗಳೇಶ್ವರ-).

ಬಾಗ bāga. 2. Tbh. of ಭಾಗ. (My.). see ಕಡಿವಾಗ.

ಬಾಗ bāga. 3. = ಬಾಗ್. a garden. see ಬಾಗವಾನ.

ಬಾಗಲ bāgala. = ಬಾಗಲು, etc. a door, etc. see ಅಗಸೆ-. — ಬಾಗಲವಾಡ. -ವಾಡ. = ಬಾಗಿಲ್ವಾಡ. a door-frame (My.).

ಬಾಗಲು bāgalu. = ಬಾಗಿಲ್, etc. (My.). ಊರೆಲ್ಲ ಸೂಜಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಬಾಗಲು ಹಾಕಿದರು. — ಬಾಗಲು ಮುಚ್ಚುದು ಹೊಗುವವನಿಗೆ ಬೀಗದ ಕೆಯ್ ಯಾಕೆ? (Prvs.).

ಬಾಗವಾನ bāga3-vāna. a gardener; one of a caste that buy and sell vegetables and flowers (S. Mhr.; Mhr., H.).

ಬಾಗಾಯತಿ bāgāyati. relating to garden-land (Mhr., H. ಬಾಗಾಇತೀ); a garden (My.).

ಬಾಗಾಯತು bāgāyatu. garden-land, a garden (My.; Mhr., H. ಬಾಗಾಈತ).

ಬಾಗಿ bāgi. = ಬಾಗೆ. N. of a tree (ಶಿವಾಂಗಿ Mr. 127, o. r. in two MSS. ಬಾಗೆ; Bp. 45, 36); the tree Calosanthes indica Blum. (St. & Pl.; Oroxylum indicum Vent., Z.).

ಬಾಗಿ bāgi. 1. Tbh. of ಭಾಗಿ 1. an owner; a master, a lord (Abh. P. 5, 3).

ಬಾಗಿ bāgi. 2. (Tbh. of ಭಾಗ್ಯ). = ಭಾಗಿ 3. a lucky female; N. (My.). — ಬಾಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.).

ಬಾಗಿನ bāgina. = ಬಾಯಿನ. Tbh. of ವಾಯನ. a present, a gift (My.; T. ವಾಗ್ಯ; *cf.* ಬೞಿ 2). [a present made by a lady whose husband is living. ಮುಣ್ಡೆಯ ಕೈಯ ಬಾಗಿನವ ಕೊಣ್ಡ ಡೇನಯ್ಯಾ? ಗಣ್ಡನುಳ್ಳ ಗರತಿಯರು ಮೆಚ್ಚರು Cv. 468].

ಬಾಗಿಲ್ bāgil. ಬಾಗಿಲು. = ಬಾಕಲ್, ಬಾಕಲ, ಬಾಗಲ, ಬಾಗಲು, ಬಾಗಿಲ. a door, a gate, a door-way (ದ್ವಾರ್, ದ್ವಾರ, ಬಲಜ Hlā.; ದ್ವಾರ್, ದ್ವಾರ, ಪ್ರತೀಹಾರ Nr., Si. 111; ದ್ವಾರ, ಪ್ರತೀಹಾರ Nn. 100; Cpr. 2, 93 va.; 3, 97; 7, 79 va.; Bp. 55, 10; B. 2, 45. 52; 4, 57; C. Bp. 5, 48. 51. 52; Bh. 1, 8, 70; J. 3, 9; 5, 57; 17, 6. 21; C.; T. ವಾಜಿಲ್, ವಾಯಲ್, ವಾಯಿಲ್; M. ವಾದಿಲ್; Te. ವಾಕಿಲಿ; Tu. ಬಾಕಿಲ್). [ಸಿನ್ಧುರಾಜನಂ ಮೞುಗಿಸೆ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಮುಸುಱಿ ನಿನ್ದ ಘಟಾವಳಿಯಂ ತೆರಳ್ಚಿ Pb. 11, 93; Ap. 1, 66]. ಬಾಗಿಲ ಹೊಱಗಣ ತೋರಣ ತೋರಣ, ಬಹಿರ್ದ್ವಾರ; ಹೊಱಗಣ ಬಾಗಿಲೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). ಒಳಗಣ ಬಾಗಿಲು (ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ, ಅನ್ತರ್ದ್ವಾರ); ಪಟ್ಟಣದ ಬಾಗಿಲು (ವಲಜ); ಮನೆಯ ಕೆಲದ ಬಾಗಿಲು (ಪಕ್ಷದ್ವಾರ Nr.). ಬಾಗಿಲ ಹೊಸ್ತಲು (ದೇಹಲಿ); ಬಾಗಿಲ ಕೆಳಗಡೆ ಹೊಸ್ತಲ ಬೞೀ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ತುೞುಯುವದಕ್ಕೆ ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಮೆಟ್ಟುಹಲಗೆ (ಶಿಲೆ Si. 110); ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯುವ ಕದ (ಕವಾಟ, ಅರರ 112). ಬಾಗಿಲ ಕಾವವನು (ದ್ವಾರಪಾಲ, ಪ್ರತೀಹಾರ Nn. 100). ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಜವಾನ (ದ್ವಾರಪಾಲ, etc. Si. 258). ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಯಿದುಕೊಣ್ಡಿರುವವನು (ಕ್ಷತ್ತೃ, ದ್ವಾಃಸ್ಥ 422). — ಬಾಗಿಲವ. -ಅವ. a door-keeper, a warder (ದವ್ವಾರಿಕ, ದ್ವಾಸ್ಥ Mr. 266; Bp. 16, 13; 35, 47; My.). — ಬಾಗಿಲುವಾಡ. -ವಾಡ. a tower, or an upstair house, over the gate of a place (ಗೋಪುರ, ಪುರದ್ವಾರ Hlā.). — ಬಾಗಿಲ್ವಾಡ. = ಬಾಗಿಲುವಾಡ. (Abh. P. 4, 81 va.). — ಬಾಗಿಲ್ವಾಡ. -ಪಾಡ. = ಬಾಗಲವಾಡ. [ಸಾಕೇತ ನಗರಮಂ ಬಳಸಿದ ಕನಕ ಪ್ರಾಕಾರದ ಬಾಗಿಲ್ವಾಡಂಗಳೊಳಂ Ap. 16, 37 va.]; (Rśv. 8, 5 va.; 10, 31 va.; Śśv. 1, 61).

ಬಾಗಿಲ bāgila. = ಬಾಗಿಲ್, etc. a door, etc. (Bp. 31, 16; B. 4, 217; see ಅಗಸೆ-). — ಬಾಗಿಲವಾಡ. (= ಬಾಗಿಲುವಾಡ). N. of a place (Bp. 12, 8).

ಬಾಗಿಸು bāgisu. to bend (v. t.; My.; Bp. 9, 31; 32, 27; J. 8, 22; see ತಲೆವಾಗಿಸು). 2, to cause to bend, to have bent (by another, My.).

ಬಾಗು bāgu. 1. to bend (v. i.), to bow, to incline, to stoop (ನಮ್ರತ್ವ Śmd. Dh.; ಬಗ್ಗು Śm. 84; My.; T. ವಾಂಗು, M. ವಾಙ್ಙು). [ಅವುದು ಬಾಗಿದುದುಮಧಿಕಂ ಬಸನಂ Kr. 2, 150; Pb. 3, 34; Ap. 7, 38]. ಬಾಗಿದುದು (ಅವಾಗ್ರ, ಅವನತ, ಆನತ Nr.). ಅತಿ ಬಾಗಿದುದು (ಮಣಿ, ವಿನಮ್ರ Nn. 67); ಬಾಗದುದು (ಸ್ತಬ್ಧ, ಅನತ 76). 2, to bend (v. t., My.); (to pour off the water from boiled rice, etc. by inclining the vessel). ಶಿರವ ಬಾಗುವಂ (ಅಧೋಮುಖ Mr. 243). ಬಾಗಿದ ಗಂಜಿ (ಆರನಾಳಕ, etc. Nr.; Si. 311). — ಬಾಗಿದರೂ ಬೀಗೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 24, 43; 27, 11; 43, 85; 46, 57; 57, 47. 59; 59, 22; 60, 28. 34; C. Bp. 11, 10; Rśv. 2, 49. 50; 13, 65; J. 3, 31; 19, 6; 28, 46; 31, 6; B. 4, 60; ತಲೆವಾಗು. — ಬಾಗೊತ್ತು. ಬಾಗ ಒತ್ತು. to press down so as to bend (J. 14, 21).

ಬಾಗು bāgu. 2. bending, inclining: a bend, a curve; a bow, an obeisance (ಮೊಟ್ಟು, etc., ನಮಸ್ಕಾರ Ss.). see B. 4, 47; 5, 238; Bh. 2, 4, 10; Mr. s. ತ್ರಿಭಂಗಿ; ತಾಗು ಬಾಗು. — ಬಾಗುವೇಱ್. -ಪೆಱ್. to begin to bend (v. i., Bp. 4, 29).

ಬಾಗು bāgu. = ಬಾಕು 2. a dagger. (Bp. 6, 9).

ಬಾಗುರಿ bāguri. = ಭಾಗುರಿ. N. of a ṛiṣi (J. 33, 39).

ಬಾಗುವತನ bāguvatana. the state of being bent. ವಿಲಾಸದಿಂ ಬಾಗುವತನಂ (ವಿಲಾಸಾವನಮ್ರಂ Śmd. Dh. ad ನಿಕ್ಕುಳಿಸು).

ಬಾಗುಹ bāguha. bending. see ತಲೆವಾಗುಹ.

ಬಾಗುೞ್ bāguḷ. = ಬಾಗುಳ. Tbh. of ವ್ಯಾಕುಲ. perplexed, etc. (Śmd. II; Kk. 93; cf. ಬಾವಳಿಸು).

ಬಾಗುಳ bāguḷa. = ಬಾಗುೞ್. (ವ್ಯಾಕುಲ Śm. 48; ಚಿತ್ತ Ct. I, 71; V. 3, 9).

ಬಾಗೆ bāge. = ಬಾಗಿ, q. v. 2, the tree Acacia (or Mimosa) seeressa Roxb. (Albizzia lebbeck Benth., ಶಿರೀಷ, ಕಪೀತನ, ಭಣ್ಡೀಲ, ಭಣ್ಡೀರ Si. 136; My.; ಸಿರಿಸ Mr. 119; T. ವಾಗೈ, Mimosa flexuosa Rottl.; M. ವಾಗೆ, Acacia odoratissima).

ಬಾಗೆ bāge. Tbh. of ಭಾಗ. a fraction, etc. (Bp. 56, 35; Hlā. s. ಮೇಗು).

ಬಾಂ- bān. ಬಾಙ್-. = ಬಾನ್ 3, etc. the sky. — ಬಾಂಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. the sky-sea: the celestial Ganges (Rśv. 10, 82; Śśv. 3, 3). — ಬಾಂಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. the sky-tank (Rśv. 12, 12; V. 3, 14). — ಬಾಂಗೆಸೆವ ಪಾವು. -ಎಸೆವ-. Rāhu (Kk. 11b).

ಬಾಂಕಿ bāṅki. a kind of bugle (My.; Mhr., H.).

ಬಾಂಗಿ bāṅgi. = ಬಂಗಿ 3. a pole with a sling attached to each end, carried across the shoulder and bearing packages in the slings; the packages conveyed: the bangy post or mail (My.; Mhr., H. ಬಂಗೀ, ಬಹಂಗೀ).

ಬಾಚ bāca. = ಬಾಚಿ 1. N. — ಬಾಚಪಡಿಹಾಱ. (Bp. 37, 3).

ಬಾಚಣಿಗೆ bācaṇige. a comb (My.; ಪ್ರಸಾಧನಿ, ಕಂಕತಿಕೆ Si. 231). ಬಾಚಣಿಗೆಯಿನ್ದ ಬಾಚದವಳು ಬಾಚಿಯಿನ್ದ ಬಾಚ್ಯಾಳೇ? (Prv.). — ಬಾಚಣಿಗೆಹಲ್ಲು. the tooth of a comb (My.). Tu. ಬಾರ್ಪಣಿ.

ಬಾಚಲ bācala. — ಬಾಚಲದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7).

ಬಾಚಿ bāci. (= ಬಳಸು 2). a bodice; a coat of mail (ಕಂಚುಕ, ವಾರವಾಣ, ಚೋಲಕ, ಕುಪ್ಪಸ Mr. 343; cf. ಬಾಸಣಿ?).

ಬಾಚಿ bāci. 1. = ಬಾಚ. N. see ಪಡಿಹಾಱ-. — ಬಾಚಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 53, 32; see ಬಿಬ್ಬಿ-). — ಬಾಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 53, 8. 74. 75; 54, 83. 85; see ಬಿಬ್ಬಿ-, ಸೊಡ್ಡಳದೇವ-). — ಬಾಚರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 37, 7. 14; 53 sum.; 53, 6. 16. 18. 23. 27; 53, 72; 54, 1; see ಸೊಡ್ಡಳದೇವ-, ಸೊಡ್ಡಳ-). — ಬಾಚರಸಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 53, 30; see ಸೊಡ್ಡಲದೇವ-). — ಬಾಚಿದೇವಯ್ಯ. N. see ಸೊಡ್ಡಳ-. — ಬಾಚಿರಾಜ. N. (Bp. 53, 29; 54, 82; see ಸೊಡ್ಡಳ-).

ಬಾಚಿ bāci. 2. (Tbh. of ವಾಶಿ, ವಾಸಿ 5). an adze (ದಣ್ಡ Mr. 383, My.; Bp. 24, 81; ವೃಕ್ಷಭೇದಿ G.; T. ವಾಚ್ಚಿ, ವಾಡ್ಜಿ, ವಾಚ್ಚು; M. ವಾಚ್ಚಿ; Te. ಬಾಡಿತೆ, ಬಾಡಿಸೆ; Te. ವಾಡಿ, ವಾಡಿಮೆ, ವಾಲಾರು, sharpness of weapons and instruments, cf. ಬಸಿ 2 & 3). see Prvs. s. ಕಾವು 2, ಬಾಚಣಿಗೆ. [Tu. ಬಾಚಿ].

ಬಾಚಿಗ bāciga. = ಬಾಸಿಗ 2. a speaker, etc. see ಎಗಚಿಗ-, and My. s. ಭಾಸ್ಕರ.

ಬಾಚಿಸು bācisu. 1. to cause to comb (My.).

ಬಾಚಿಸು bācisu. 2. to cause to gather up, etc. (My.).

***ಬಾಚಿಸು bācisu.** = ವಾಚಿಸು. ವಾಚಕನೋಲೆಯರ್ಥಮನಱಯದೆ ವಿಪರೀತಮಾಗಿನ್ತೆನ್ದು ಬಾಚಿಸಿದನ್ Vr. 75, 17.

ಬಾಚು bācu. 1. to comb (Bp. 47, 20; My.; ಹಿಕ್ಕು G.; Tu. ಬಾರ್, ಬರ್ಚು; T. ವಾರು, M. ವಾರು, ವಾಜು, ವಾಳು, to cut lengthwise; to trim a palm leaf to write upon, see ಬಾರ್ 2; to put the hair in order by a comb, to comb; T., M. ವಗಿರ್, to cut in longitudinal little pieces, to divide, slice; to part or disentangle, as the hair, see ಬಯ್ 1). see Prv. s. ಬಾಚಣಿಗೆ.

ಬಾಚು bācu. 2. (= ಬಾರ್ಚು). to scrape together with the hand, etc. and gather up, as sweepings, etc., to make a heap of and take away (My.; T., M., Te. ವಾರು; cf. ಬಱು 4); to take away and rob everything, to spoliate (My.; Bp. 31, 7; Dp. 55, 3).

ಬಾಜನೆ bājane. Tbh. of ವಾಚನೆ. recitation, etc. (Śmd. 338; Kk. 51). — ಬಾಜನೆಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. a kind of poetical composition (Kāvy. V, 965).

ಬಾಜಾ bājā. = ಬಾಜೆ. Tbh. of ವಾದ್ಯ. playing upon musical instruments, instrumental music (My.; Mhr., H.); a musical instrument (see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ). — ಬಾಜಾಬಜನ್ತ್ರಿ. music played upon all sorts of instruments (My.).

ಬಾಜಾರ bājāra. = ಬಜಾರ, etc. a market, etc. (My.; Dp. 169, 3).

ಬಾಜಾರಿ bājāri. = ಬಜಾರಿ. disreputable, etc. (My.).

ಬಾಜಾರು bājāru. = ಬಾಜಾರ, etc. (My.).

ಬಾಜಿಬನ್ದು bāji-bandu. = ಬಾಜುಬನ್ದ. a bracelet worn on the upper arm. (My.; Br.).

ಬಾಜಿಸು bājisu. = ಬಾಜಿಸು. Tbh. of ವಾದಿಸು. to sound, to sound or play a musical instrument, to strike a musical instrument, to strike or knock so as to produce a sound (ನುಡಿಸು Ct. II, 74; Abh. P. 4, 31; V. 9, 21 va.; Te. ವಾಯಿಂಚು). [ಬದ್ದವಣಮುಂ ಬಾಜಿಸಿ ಮುಂಗಳಮುಂ ಪಾಡಿಸಿ Pb. 1, 133va.]; (Cpr. 9, 56va.). ವೀಣೆಯುಂ ಬಾಜಿಸುತೆ (Bp. 1, 53). ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು (ವಾದನದಣ್ಡ Śmd. 46; ಕೋಣ Hlā.; ವಾದ್ಯಕೋಣ, ದಣ್ಡ Nn. 127). ವಾದ್ಯಮುಂ ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು (ಕೋಣ Mr. 80). ಪಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ ಬಾಜಿಸಿದಂ (Śmd. 296).

ಬಾಜು bāju. (= ಬಾದಿ 1). a side; any part of the body opposed to any other part; verge, border (ಪಕ್ಕ Cb.; My.; Br.; Mhr., H. ಬಾಜೂ); party, faction; a patron, helper (Mhr., H.). 2, Tbh. of ಬಾಹು. — ಬಾಜು ಆಗು. to go to one side or aside (My.).

ಬಾಜುಬನ್ದ bāju-banda. = ಬಾಜಿಬನ್ದು, ಬಾಜೂಬನ್ದ, ಬಾಜೂಬನ್ದು. a bracelet worn on the upper arm (ಅಂಗದ, ಕೇಯೂರ, ಬಾಹುಭೂಷಣ G.).

ಬಾಜೂಬನ್ದ bājū-banda. = ಬಾಜುಬನ್ದ. (ಕೇಯೂರ Cb.).

ಬಾಜೂಬನ್ದು bājū-bandu. = ಬಾಜೂಬನ್ದ. (ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದ Śi. 220).

ಬಾಜೆ bāje. = ಬಾಜಾ. instrumental music. (My.).

ಬಾಜೇ bājē. miscellaneous (Br., H.). — ಬಾಜೇಬಾಬು, a miscellaneous head in accounts (My., Br., H.).

ಬಾಂಚೋತು bāñcōtu. incest committed with one's elder sister; a man who commits that crime; an abusive term. (My.; H.).

ಬಾಟೆ bāṭe. a road (My.; Br., H.; Sk. ವಾಟ). see ರಾಜ–.

***ಬಾಡ bāḍa. 1.** = ಬಾಡು. ಅಗ್ಗದ ಬಾಡಂಗಳನಾಯ್ದು ಕೊಟ್ಟು Pb. 2, 53; Vr. 185, 12.

ಬಾಡ bāḍa. 2. ಬಾಡಂ. Tbh. of ವಾಢ. much, further (ಅತ್ಯರ್ಥ Nr.; ಸೋಽಡಂ, ಪಿರಿದುಂ Śmd. 393; ಪಿರಿದು, ಸೋಽಡಂ, ಉಣ್ಣವಳಿಯದು Śmd. II); very well, indeed, yes, surely (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ Nr.). 2, in vain, causelessly (ಸೋಽಡಂ, ಸುಮ್ಮನೆ Ct. I, 14; ಸೋಽಡಂ, ಬಱಿದು Ct. II, 22; ಸೋಽಡಂ, ಉಣ್ಣವಳಿಯದು, ಬಱಿದು Kk. 89; ಸೋಽಡಂ, ಬಱಿದು Śmd. 110 Mdb. MS. and another one; *cf.* ವಾಯ 1; Mhr. ವಾಡ, room, vacancy : leisure).

ಬಾಡಗ bāḍaga. Tbh. of ವಾಟಿಕ. a gardener (Ct. II, 109).

ಬಾಡಗೆ bāḍagē. = ಬಾಡಿಗೆ. Tbh. of ಭಾಟಕ. hire; rent; fare (ಭಾಟಕ, ಅವಕ್ರಯ Hlā.; Tu.; T., M. ವಾಡಗೈ, ವಾಡಗೆ; Te. ಬಾಡಿಗೆ). — ಬಾಡಗೆಯ ದಾಸಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 5).

ಬಾಡಬ bāḍaba. = ಬಾಡವ, ವಾಡವ, a Brāhmaṇa, etc. (Bp. 55, 37; 56, 30).

ಬಾಡಬಾಗ್ನಿ bāḍabāgni. = ವಾಡವಾಗ್ನಿ. a submarine fire. (My.).

ಬಾಡಬಾನಲ bāḍabānala. = ಬಾಡಬಾಗ್ನಿ. (My.).

ಬಾಡಬೇಯ bāḍabēya. = ವಾಡವೇಯ. a bull, an ox. (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಬಾಡವ bāḍava. = ಬಾಡಬ, etc. (ಶುಚಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Nn. 18; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Mr. 248).

ಬಾಡಿಗೆ bāḍige. = ಬಾಡಗೆ. (My.; B. 4, 160). ಗುಡುಸಲಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ,.... ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳದೆ (B. 5, 204). see ಎತ್ತು ವಾಡಿಗೆ. — ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡು. to hire out (My.). — ಬಾಡಿಗೆಯವ. –ಅವ. a man who has hired or tenanted (My.). — ಬಾಡಿಗೆಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a hired or (My.). — ಬಾಡಿಗೇ ಕುದುರೆ. a hired horse (ಸ್ಥಾರಿ G.). — ಬಾಡಿಗೇ ಬಣ್ಡಿ. a hired cart (B. 3, 77). — ಬಾಡಿಗೇ ಮನೆ. a rented house. ಬಾಡಿಗೇ ಮನೆ, ಕೂಡಿಕೇ ನೆಣ್ಟರು (Prv.).

ಬಾಡಿಗೆದಾರ bāḍige-dāra. a man who hires out, as cattle, houses (My.; B. 5, 122).

ಬಾಡಿಸು bāḍisu. 1. (= ಬಾಯ್ ಆಡಿಸು). to eat any pungent food to excite drinking or appetite. ಕುಡಿವುತ್ತ ಬಾಡಿಸುವದು (ಉಪದಂಶ, ಅವದಂಶ, ಚಕ್ಷಣ Hlā.). ಬಾಡ ಬಾಡಿಸುತ ಕಳ್ಗುಡಿವುದು (ಅವದಂಶ, ಉಪದಂಶ Mr. 221). ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವಾಗ್ಯೆ ಬಾಡಿಸಿಕೊಮ್ಬುವ ಮಾಂಸ ಮೊದಲಾದುದು, ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಸಿಕೊಮ್ಬುವ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು, ನಂಚಿ ಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದು (ಉಪದಂಶ, etc. Si. 347). ಪಳದೆ ಮುನ್ತಾದ ಬಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದಾರ್ಥ (ನಿಷ್ಠಾನ); ಬಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಪದಾರ್ಥ (ವ್ಯಂಜನ, ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ, ಕೋಸಮ್ಬರಿ G.).

ಬಾಡಿಸು bāḍisu. 2. to cause to fade (My.); to scorch or singe by fire, as slices of dried flesh or leaves (My.). ಸುಡುವದೂ ಬಾಡಿಸುವದೂ (ಓಷ, ಪ್ಲೋಷ Si. 389).

ಬಾಡು bāḍu. 1. to wither, to fade, as flowers; to die away, as shrubs, etc.; to grow dry, as wounds; to grow weary or languid; to become weak or feeble; to pine away, to lose colour; to be dispirited, downcast, or sad (ಮ್ಲಾನ Śmd. Dh.; Śm. 93; ಕಸ್ದು G.; My.; Tu., T., M. ವಾಡು; T. ವದಂಗು, to wither, fade away, grow dried, scorched, or parched; Te. ವಡಲು, see ಬಟಲ್ 1; Mhr. ಬಾವಣೇಂ, ವಾಳಣೇಂ). [ಬಾಡಿ ಪಾಡಱಿದು ಬಟಲ್ದು ಜೋಲ್ದಿರವು Pb. 4, 66; Ap. 6, 40]. ಬಾಡಿದ ಹೂ ನಾಡಿನವರಿಗೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). see Cpr. 2, 20; 4, 85; 8, 99; Bp. 54, 81; Rśv. 5, 39. 40; 9, 28; J. 9, 13; 11, 37; 15, 18; 19, 30. 32; C. Bp. 4, 7; B. 3, 7.

ಬಾಡು bāḍu. 2. flesh (ಮಾಂಸ Śmd. Dh.; Śm. 93; Bhn. 20; ಬಿಕ್ಕು, ಅಡಗು Śm. 32; My.; see Mr. 221 s. ಬಾಡಿಸು 1; ಸುಡು–). [ಬೆಣ್ಣೆಗಾಸಿದಾವೋದ ಸುಗನ್ಧ ಪರಿಮಳಂ ನಾರ್ಪ ತುಪ್ಪಮುಂ ಪಲವುಂ ತೆಱದ ಬಾಡುಗಳುಂ Vr. 78, 16].

ಬಾಡು bāḍu. 3. withering, etc. — ಬಾಡುಮೋಱೆ. a downcast face (Bh. 3, 10, 38).

ಬಾಡು bāḍu. Tbh. of ವಾಟ. a garden, etc. (ಶಾಕಶಾಕಟ, etc., ಕಾಯ ತೋಣ್ಟ Hlā.).

ಬಾಣ bāṇa. = ಬಾನ್ 3, etc. the sky, etc. (My.).

ಬಾಣ bāṇa. = ವಾಣ. grass (ಪುಲ್ Nn. 7, = ಬಾಳ 1?); a shaft made of a reed, *an arrow* (ಅಮ್ಬು Nn. 5. 35; ಶರ, ಅಮ್ಬು 7); — a rocket (My.; Te.; T. ಪಾಣ, M. ವಾಣ). [ಧನು ಕಾಯಂಗಿಕ್ಕುದಣ್ಡಂ ಪಱಿಯಿಗೆ ಮಕರಂ ಬಾಣ ಸಂಘಾತಮುಚ್ಚಂ ನನೆಯೆಮ್ಬೀ ಚಿಹ್ನಮಿಲ್ಲೆಮ್ಬನಿತೆ ಮನಸಿಜಾಕಾರಂಗೆ Ap. 3, 91]. 2, the number 5 (Ch.; ಸಂಖ್ಯೆ, ಗಣನಾಭೇದ 7, see ಪಂಚಬಾಣ). 3, *N. of an asura*, a sun of Bali (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 7; Bp. 26, 50. 52; 54, 69; J. 7, 40). 4, N. of an author (Bp. 1, 13). 5, a kind of raiment (ನಿವಸನ, ವಸ್ತ್ರಭೇದ 7). 6, *a blue-flowertng Barleria* (ಗೋರಟೆ 7; Mr. 505). 7, alone, solitary (= ಕೇವಲ). ಬಾಣವಿದ್ದರೂ ತ್ರಾಣವಿರಬೇಕು. — ಬಾಣವಿಲ್ಲವೆನ್ನು, ಗೋಣ ಕೊಯ್ಯದರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಬಾಣ ಎಚೆ. to shoot an arrow (G. 86). — ಬಾಣ ಏಱಿಸು. to put the arrow on the bow (G. 251. 252). — ಬಾಣ ಬಿಡು. — ಬಾಣ ಎಚೆ. ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣ (ನಿರಸ್ತ G.). — ಬಾಣ ಹೊಡೆ. = ಬಾಣ ಎಚೆ. (G. 86).

ಬಾಣಗಾಱ bāṇa-gāṟa. a preparer and exhibiter of fire-works (My.).

ಬಾಣಗೇಹ bāṇa-gēha. a quiver (ಶರಧಿ, ಬತ್ತಳಿಕೆ Nn. 11).

ಬಾಣಜಾತೆ bāṇa-jāte. Uṣā, the daughter of the asura Bāṇa (J. 25, 21).

ಬಾಣತಿ bāṇati. = ಬಾಣತ್ತಿ, ಬಾಣನ್ತಿ. a puerperal woman, a woman recently delivered, a woman just brought to bed, a lying-in woman (ಜಾತಾಪತ್ಯೆ, ಪ್ರಜಾತೆ, ಪ್ರಸೂತೆ, ಪ್ರಸೂತಿಕೆ Nr.; ಪ್ರಜಾತೆ, ಪ್ರಸೂತೆ Mr. 308; ಪುಷ್ಪಕ 527; Bp. 53, 12; My.; Te. ಬಾಲಿನ್ತೆ; M. ವಣ್ಣೆ; Mhr. ಬಾಳನ್ತ, ಬಾಳನ್ತೀಣ). ಬಾಣತಿಯ ಕೋಣೆ (ಅರಿಷ್ಟ); ಬಾಣತಿಯ ಮನೆ (ಸೂತಿಕಾಗೃಹ G.).

ಬಾಣತಿತನ bāṇatitana. nursing, or attending upon, a lying-in woman (My.; B. 5, 158. 304).

ಬಾಣತ್ತಿ bāṇatti. = ಬಾಣತಿ, etc. (Abhā. 2, 106; My.).

ಬಾಣದಾಯಕ bāṇa-dāyaka. a servant who hands arrows to a warrior in battle (Bh. 8, 21, 4).

ಬಾಣನ್ತಿ bāṇanti. = ಬಾಣತಿ, etc. (ವಿಜಾತೆ, ಪ್ರಜಾತೆ, ಪ್ರಸೂತೆ Hlā.; My.). — ಬಾಣನ್ತಿಬಾಳ. Cocotrine aloes, given to a woman in child-bed (My.; ಬೋಲ, ಗನ್ಧರಸ, etc., ಬೋಳ Si. 334; Mhr. ಬಾಳನ್ತಬೋಳ). — ಬಾಣನ್ತಿಬೋಳ. = ಬಾಣನ್ತಿಬಾಳ. (My.).

ಬಾಣಪೀಠ bāṇa-pīṭha. N. of a pedestal or seat of a liṅga (Bp. 57, 53; *cf.* ಬಾಣಲಿಂಗ).

ಬಾಣಮುಕ್ತಿ bāṇa-mukti. *shooting an arrow.*

ಬಾಣಲಿ bāṇali. = ಬಾಣಲೆ, ಬಾಣ್ಡ್ಲಿ, ಬಾಳಲಿ, ಬಾಳ್ಳಿ. (Tbh. of ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ). a frying pan of stone or metal (My.; ಅಮ್ಬರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Si. 308; ಋಜೀಷ, ಪಿಷ್ಟಪಚನ 309; Te.; T. ವಾಣಾಯ್).

ಬಾಣಲಿಗೆ bāṇalige. (Tbh. of ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರಕ). = ಬಾಳಿಗೆ, q. v. a frying pan, etc.

ಬಾಣಲಿಂಗ bāṇa-liṅga. N. of a liṅga (Bp. 9, 5; 38, 53; 57, 53; 58, 31; Sk. ವಾಣ–).

ಬಾಣಲೆ bāṇale. = ಬಾಣಲಿ, etc. (My.; ಅಂಗಾರಶಕಟಿ Mr. 211; see ಅಡು–).

ಬಾಣಸ bāṇasa. = ಬಾಣಸು. (Tbh. of ಮಹಾನಸ). a kitchen; cookery (Bh. 1, 10, 14; C. Bp. 47, 41; J. 2, 61; Te. ಪಾನಸ). ಬಾಣಸದ ಮನೆ (ರಸವತಿ, ಪಾಕಸ್ಥಾನ, ಮಹಾನಸ Nr.; ರಸವತಿ, ಮಹಾನಸ Mr. 196); [cooking. ಬೇಟೆಯನಾಡಿ ತನ್ದ ಮೊಲನ ಅಟ್ಟು ಬಾಣಸವ ಮಾಡಿ Cv. 220]. — ಬಾಣಸದ ಶಿವದೇವ. N. (Bp. 58, 11).

ಬಾಣಸಿ bāṇasi. a cook (Bh. 4, 2, 56. 58).

ಬಾಣಸಿಗ bāṇasiga. = ವಾಳಸಿಗ. a cook (ಸೂಪಕಾರ, ವಲ್ಲವ, ಆರಾಲಿಕ, ಸೂದ, etc. Nr., Hlā., Si. 308; ಸೂದ Nr.; ಅಡಬಳ Śmd. II, Kk. 36, Śm. 45; ಉಣಬಡಿಗ Ct. I, 5; ಅಡಿಗೆಯವ Bhn. 53; T. ಪಾನಜಿಯ, Te. ಪಾನಸೀಡು). [ತನ್ನ ಬಾಣಸಿಗನಾಗಿರ್ದ ವಲ್ಲಲನಂ ಕರೆದು Pb. 8, 57 va.]. see Śmd. 233; Bp. 47, 34; 59, 29; J. 2, 60. ಬಾಣಸಿಗನಾದರೆ ಹುಣಿಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಬಾಣಸಿಗಿತ್ತಿ bāṇasiga-itti. a female cook (Bp. 9, 40).

ಬಾಣಸು bāṇasu. = ಬಾಣಸ. ಬಾಣಸಿನ ಮನೆ (ಪಾಕಸ್ಥಾನ, ರಸವತಿ, ಮಹಾನಸ Hlā.; Bh. 4, 2, 54). [ನಿನ್ನನಾಳ್ವೆನೆನ್ದು ಬಾಣಸಿನ ಕರಣಕ್ಕೆ ನಿರೂಪಣಂ ಗೆಯ್ದು Pb. 8, 54 va.]. — ಬಾಣಸುಗೆಯ್. to cook (Abh. P. 10, 136; 13, 28. 131). — ಬಾಣಸುವೆಗ್ಗಡೆ. -ಪೆಗ್ಗಡೆ. a kitchen-master (ಪೌರೋಗವ, ಸೂದಾಧ್ಯಕ್ಷ Hlā.).

ಬಾಣಹರ bāṇa-hara. Viṣṇu or Kriṣṇa (Mr. 18).

ಬಾಣಾರಿ bāṇa-ari. = ಬಾಣಹರ. (My.).

ಬಾಣಾಶ್ರಯ bāṇa-āśraya. *a quiver.*

ಬಾಣಾಸನ bāṇa-āsana. arrow-discharger: *a bow* (Cpr. 5, 56); — a bow-string.

ಬಾಣಾಸುರ bāṇa-asura. = ಬಾಣ No. 3. N. of an asura. (My.).

ಬಾಣಿ bāṇi. = ವಾಣಿ 1. sound, speech, etc. (ವಾಣಿ, ಸರಸತಿ, etc. Kk. 9).

ಬಾಣೆ bāṇe. *a blue-flowering Barleria* (see ಬಾಣ No. 6).

ಬಾಣೋಚ್ಛಿಷ್ಟ bāṇa-ucchiṣṭa. orts of the poet Bāṇa (who is said to have used all words in his works and thus to have made, so-to-say, orts of them, Bp. 1, 13).

ಬಾಣ್ಡು bāṇḍu. a "bond" (My.). 2, a "band" of musicians and their music (My.).

ಬಾಣ್ಡ್ಲಿ bāṇḍli. = ಬಾಣಲಿ, etc. (My.).

ಬಾತ bāta. idle talk (Mhr., H.).

ಬಾತಮಿ bātami. intelligence, news (My.; Mhr., H.). ಬಾತಮಿ ಹೇಳುವವ (ಸೂಚಕ Cb.).

ಬಾತಮೀದಾರ bātamī-dāra. an intelligencer (My.; Mhr.); a spy (Mhr.; ಅಪಸರ್ಪ, ಚರ, ಚಾರ, etc. Si. 260).

ಬಾತಾಖಾನಿ bātākhāni. an idle talker, a loquacious man (My.; Br.).

ಬಾತಾಳ bātāḷa. the Poon-tree, Sterculia foetida Lin. (St. & Pl.).

ಬಾತು bātu. 1. = ಬಾದು. P. p. of ಬಾ 2 & ಬಾಯು, q. v.

ಬಾತು bātu. 2. = ಬಾತುರ್. a p. p. of ಬಾರ್ 4. ಬಾತುದು (ಗೂನ, ಹನ್ನ Nr.),

ಬಾತು bātu. = ಬಾತೆ. a duck (My.; Br.; M. ಬಾತ್ತು; Port, pato; Arabic baṭ). — ಬಾತುಕೋಳಿ. = ಬಾತು. (My.; ಕಾರಣ್ಡ, ಕಾರಣ್ಡವ G.).

ಬಾತೆ bāte. = ಬಾತು. (ಕೋಳಿ Bhn. 20).

ಬಾದಣ bādaṇa. = ಬಾದವಣ. Tbh. of ವಾತಾಯನ. an air passage, a window (ವಾತಾಯನ, ಗವಾಕ್ಷ Nr.; Cpr. 8, 44 va.; Rām. 6, 30, 16, a hole). [ನೃಪತಿಯ ಪ್ರಾಸಾದದ ಶಿಖರದ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶಮಂ ಬಾದಣದನ್ತಿರೆ ಛಿದ್ರಂ ಮಾಡಿ Vr. 186, 14].

ಬಾದರ bādara. (fr. ಬದರ). made of cotton; *cotton-cloth; the cotton-plant* (ಪಿಚವ್ಯ, ಕಾರ್ಪಾಸ, ಹತ್ತಿ Mr. 128); — silk.

ಬಾದರಾಯಣ bādarāyaṇa. N. of a ṛiṣi: Vyāsa (ಕೃಷ್ಣ, ವೇದವ್ಯಾಸ Nn. 47; Bp. 54, 32; Bh. 1, 10, 1; J. 2 sum.; 2, 36).

ಬಾದವಣ bādavaṇa. = ಬಾದಣ. (ವಾತಾಯನ, ಗವಾಕ್ಷ, ಜಾಲಕ, etc. Hlā.).

ಬಾದಶಹ bādaśaha. = ಬಾದಶಾಹ. (My.; B, 4, 8. 146).

ಬಾದಶಾಹ bādaśāha. a king, used only of the Mahammadan or of foreign kings or emperors (My.; Mhr., H. ಬಾದಶಾಹಾ; *cf.* ಪಾಚ್ಛ).

ಬಾದಾಮ bādāma. = ಬಾದಾಮು. the almond-tree, Amygdalus communis and amara; an almond (Mhr., H.). ಬಾದಾಮುದ ಗಿಡ (ಮಧುರ Cb.).

ಬಾದಾಮಿ bādāmi. = ಬಾದಾವಿ. relating to almonds (Mhr.); — an almond (My.; T. ವಾದುಮೈ). — ಬಾದಾಮಿಮರ. the Indian almond-tree, Terminalia catappa Lin. (St. & Pl.). — ಬಾದಾಮಿಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. almond-oil (My.).

ಬಾದಾಮು bādāmu. = ಬಾದಾಮ. (My.; Br.).

ಬಾದಾವಿ bādāvi. = ಬಾದಾಮಿ. (B. 3, 19. 20). — ಬಾದಾವಿಗಿಡ. the almond-tree (B. 3, 19. 20).

ಬಾದಿ bādi. 1. (= ಬಾಜು). a patron, a helper. ಬಾದಿಯಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ ಬೂದೀ ಸಮಾನ (Prv.).

ಬಾದಿ bādi. 2. weight, load (My.; see Prvs. s. ಹೆಣ 1).

ಬಾದು bādu. = ಬಾತು 1. P. p. of ಬಾ 2.

ಬಾದು bādu. 1. Tbh. of ವಾದ. speaking, etc. (Śmd. 364 Mdb.; Te. ವಾದು). [ಬಾದೇಂ ಮದೀಯ ಕರ್ಮಫಳೋದಿತ ಸನ್ತಾಪರೂಪ ಪಾಪಕಳಾಪ Pb. 6, 13].

ಬಾದು bādu. 2. deducted (from a number, list, etc.); deduction (My.; Mhr., H. ಬಾದ).

***ಬಾದುಬ್ಬೆ bādubbe.** a village goddess? ಬಾದುಬ್ಬೆಯ ಪರ್ವಮುಂ ಪಗರಣದಾಟಪಾಟಮುಮಾದುವು Vr. 118, 21.

***ಬಾದುಮೆ bādume.** a doll, statue. ಗೀಜಗನ ಗೂಡು, ಕೋಡಗ ದಣಲ ಸಂಚ ಬಾದುಮೆಯ ಮದುವೆ ಬಾವುಲಬಿದ್ದಿನನ್ತೆ Bv. 634.

ಬಾದ್ಯ bādya. (a formation fr. ಬನ್ಧು and ಬಾನ್ಧವ). a man who is connected or related: a relative, a relation (My., Te.). ಅವನು ನನಗೆ ಬಾದ್ಯನು (My.). 2, a man who has a right or claim to (My.; Te.; T. ಪಾತ್ತಿಯ). ಈ ಮನೆಗೆ ಅವನು ಬಾದ್ಯನು (My.);

an heir (My.; T.). 3, a right or claim to possession (My.; Te., T.; M. ಬಾಧ್ಯ). ತನ್ದೆಯ ಆಸ್ತಿಗೆ ಮಗನಿಗೆ ಬಾದ್ಯವುಣ್ಟು (My.). 4, property, inheritance (ದಾಯ G.). ಬಾದ್ಯತೆಗೆ ಬಾದ್ಯನಾದರೆ ಚೋದ್ಯವೇನು? — ಬಾದ್ಯನಾದರೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಬರಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಬಾದ್ಯತನ bādyatana. = ಬಾದ್ಯತೆ, ಬಾದ್ಯತ್ವ. (My.; ಸ್ವಾಮ್ಯ G.; B. 5, 183). ಆ ಹಣದ ಮೇಲೆ ಆ ಮಗಳ ಬಾದ್ಯತನವಿರುತ್ತದೆ (B. 5, 291).

ಬಾದ್ಯತೆ bādyate. a right or claim to possession (My.; Te.; B. 5, 8). 2, that to which one has a right or claim. ಬಾದ್ಯತೆಗೆ ಬಾದ್ಯನಾದರೆ ಚೋದ್ಯವೇನು? (Prv.). 3, heirship (My.; Te.).

ಬಾದ್ಯತ್ವ bādyatva. = ಬಾದ್ಯತನ, etc. (My.).

ಬಾದ್ಯಸ್ತ bādya-sta. a man who has a right or claim to (My.; B. 4, 5). 2, the rightful owner (My.; Te.; B. 5, 276). 3, an heir (My.; B. 4, 51). 4, a man who has the duty (of performing something, My.; M.).

ಬಾದ್ಯಸ್ತಿಕೆ bādya-stike. a right or claim to possession (My.; B. 5, 114).

ಬಾಧ bādha. = ಬಾಧೆ. pain, suffering, grief, sorrow, affliction (ದುಃಖ Nn. 64); — annoyance, molestation, trouble (ಅತಿಶಯ 64); — resistance, opposition, obstruction; opposing, opposition, hindrance, obstacle; objection; prohibition; a contradiction (ನಿಷೇಧ, ಮಾಣಿಸುವುದು 64); — injury, hurt, damage; swearing, an oath (ಭೃಶ, ಸೂರುಳ್ 64); — an opposer, an enemy (ಅರಾತಿ, ಹಗೆ 64); — ಬುದ್ಧನು (64); — necessity (ಅವಶ್ಯ 488); — the body (ಉದರ, ಹೊಟ್ಟೆ 64); — a species of tree (ಕುಜ, ಮರನು 64; *cf.* ಬಾಧಕ). see ಅಗ್ನಿ-.

ಬಾಧಕ bādhaka. a man who oppresses, harasses, troubles, etc. (Bp. 60, 55). 2, suspending, setting aside, as a rule. 3, a species of tree. 4, = ಬಾಧ. ಬಾಧಕ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಸಾಧಕವೇನು? — ಸೋನಾರಿಹುಡಗಗೆ ಚೋಧಕನಾದರೂ ಬಾಧಕನೇ (Prvs.). see Prv. s. ಶೋಧಕ.

ಬಾಧನ bādhana. = ಬಾಧ. opposing, annoying; etc. see ಅಗ್ನಿ-.

ಬಾಧಿಸು bādhisu. to oppress, to harass, to pain, to torment, to trouble, to vex, etc. (Bp. 16, 2; 49, 26; J. 10, 38; B. 4, 61; 5, 166; My.).

ಬಾಧೆ bādhe. = ಬಾಧ. *pain, etc.* (ಆಪತ್ತು Mr. 487); *annoyance, etc.; opposition, hindrance*; objection; prohibition; a contradiction (ನಿಷೇಧ 487); *refutation.* — ಬಾಧೆಪಡಿಸು. = ಬಾಧಿಸು. (B. 4, 91; My.). — ಬಾಧೆ ಪಡು. to suffer distress, etc. ಬಾಧೆ ಪಡುವ ಬಾೞಿಗಿನ್ತ ಬಕನ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀೞೋದುತ್ತಮ (Prv.). — ಬಾಧೆಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಬಾಧೆ ಪಡಿಸು (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ಬಾಧ್ಯ bādhya. to be harassed, etc.; contradictory, absurd.

ಬಾನ್ bān. 1. to make or fashion, as a potter does, to form earthen ware, to make pots, etc. (ಕುಲಾಲಕರಣ Śmd. Dh.; Te. ವಾನು; M. ಮನಿ, ಮನೆ; T. ಮನ್ನೈ, ವನ್ನೈ).

ಬಾನ್ bān. 2. = ಬಾನ 1. a pile of earthen vessels (ಕುಪ್ಪುದೊಟ್ಟಲ್ Śm, 100; T. ವಾನ್ = ಪೆರು, greatness). 2, a heap of cakes of (dried) cow-dung (ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡಪುಂಜ Śmd. Dh.; ಸಗಣಪಿಣ್ಡದ ಪುಂಜ Śm. 100). — ಬಾನಂಗುಳಿಗೆ. -ಅಂಗುಳಿಗೆ. (Śmd. 305). a bolus of cow-dung.

ಬಾನ್ bān. 3. (Śmd. 59). = ಬಾಂ-(ಬಾಜ-), ಬಾಣ, ಬಾನ 2, ಬಾಮ್-. the sky (ಆಕಾಶ Śmd. Dh., Ct. I, 100, Śm. 100; ಗಗನ Śmd. II, Kk. 88; ಎಲರ್ವಟ್ಟೆ, ಆಗಸ, ಅೞಲ್ವಟ್ಟೆ, ಸಗ್ಗಿಗವಟ್ಟೆ, ಅಮ್ಬರ Śm. 14; ಮಿಾನ್ವಟ್ಟೆ, ಅೞಲ್ವಟ್ಟೆ, etc., ಆಕಾಶ Kk. 12; Rśv. 6, 11 va.; Śśv. 4, 78; J. 4, 14; Tu. ಬಾನೊ; T. ವಾನ್; M. ವಾನ್, ವಾನ; T. ವಾನ್ also: a cloud; rain; Te. ವಾನೆ, rain). ಆ ತೋರ್ಪುದಾ ತೋರ್ಪುದೆ ಬಾನೊಳ್ ಧ್ವಜಪಟಂ! (Śmd. 230). — ಬಾನಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. a kind of bird (My.). — ಬಾನಜೊಡರ್. -ಅ (= ಅಂ) -ಸೊಡರ್. the lamp of the sky: the sun (ನೇಸಱ್ Ct. I, 91). — ಬಾನಾಡಿ. -ಆಡಿ. the bird Parra jacana, the lapwing (ಟಿಟ್ಟಿಭ Śs.; Rśv. 5, 59). — ಬಾನುದ್ದ. -ಉದ್ದ. (Śmd. 84). as high as the sky. — ಬಾನೆಡೆ. -ಎಡೆ. = ಬಾನ್ದಳ. (J. 22, 46; 23, 18; 32, 39). — ಬಾನ್ದಳ. -ತಳ. the region of the sky, the sky (J. 3, 5; 4, 15; 16, 36; Śśv. 1, 55). — ಬಾನ್ದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. the celestial Ganges [ಬಾನ್ದೊಱೆಯನೆ ಪೊತ್ತು ಗೌರಿಗೆ ಕವಲ್ದೊಱೆಗೆಯ್ದಿದಂ Pb. 7, 75]; (Bp. 17, 11). ತೊಡರೆಮಿಾನ್ ಮೃಗಲಾಂಛನಧೀವರಂ ತಡಿಗೆ ಬೀಸಿದ ಜಾಲಮನ್ ಒತ್ತಿ ತನ್ದಡಸಿ ಬಾನ್ದೊಱೆಯೊಳ್ ತೆಗವನ್ದೊನ್ದೆಡೆಗೆ ಬನ್ದುವು ತಣ್ಗದಿರೋಳಿಗಳ್ (Lilv. 3, 2). — ಬಾನ್ದೊಱೆದಳದ. -ತಳದ. Śiva (ಉಮೆಯಾಳ್ದ Ct. II, 5). — ಬಾನ್ನವಿರ. whose hair are the clouds: Śiva (ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 23; Śśv. 5, 90). — ಬಾನ್ಮಣಿ. the sun (ನೇಸಱ್, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45).

ಬಾನ bāna. 1. = ಬಾನ್ 2, No. 2. see ಕುಳ್ಳು-.

ಬಾನ bāna. 2. = ಬಾನ್ 3, etc. (My.).

ಬಾನ bāna. 3. = ಬಾನೆ, etc. (Bp. 24, 55).

ಬಾನಲ್ bānal. the state of becoming or being dim or discoloured (ಮಸುಳಿದುದು Ct. II, 117; Cpr. 5, 11; *cf.* ಬಾಪುರ್?). ತಾೞುವ್ಪುೞು ಎಟ್ಟ ಚುಂಚು, ಬೆಮರಿಂ ಕಡೆಗೆನ್ನೆಯ ಬಾನಲಾದ ಬೊಟ್ಟು (Śmd. 205 Mdb.). ಚುಮ್ಬಿಸಿ ಬೀಗಿ ಬೆಳ್ಪಡರ್ದ ಬಾಯ್ದೆೞೆಯಾಳಿಸಿದ ಅಪ್ಪಿನೊತ್ತಿನಿನ್ದಂ ಬಿಡೆ ಗುಜ್ಜುಗೊಣ್ಡ ಮೊಲೆ ಪೋರ್ಕುಳಿಯಿನ್ದಮೆ ಪಸ್ತಿದಪ್ಪ ತಾೞುವ್ಪುೞಯಂ ತೆರಳ್ದ ಕುರುಳುಣ್ಮಿ ಬೆಮರ್ ನಸು ಬಾನಲಾದ ಬಟ್ಟೆ ಮ್ಬಿಪ್ಪವು ಕೂಟದೊನ್ದು ಸವಿಯಂ ಪಿಸುಣಾಡಿಪ್ಪವು ಈ ಲತಾಂಗಿಯ (Cpr. 8, 73).

ಬಾನಿ bāni. = ಬಾನೆ, etc. (My.; ಆಹಾವ G.). ಕಾೞು ತುಮ್ಬುವ ಮಣ್ಣಿನ ಬಾನಿ (G. 99).

ಬಾನೆ bāne. (fr. ಬಾನ್ 1?). = ಬಾನ 3, ಬಾನಿ. a large earthen pot with a broad mouth (My.; T. ಪಾನೈ; Te.; ಗುಡಾಣ G.). ಕಾೞುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಬಾನೆ (G. 153). ಹಿಟ್ಟು ತೊೞಸುವ ಬಾನೆ (ಖಜೀಪ, ಪಿಷ್ಟಪಚನ Si. 309). see Sp. s. ಬೞಿಯೊಡಲು.

ಬಾನ್ತ ba-anta. a term with final ಬ (Śmd. 317).

ಬಾನ್ದಿ bāndi. a female slave (My.; Br., H.); a whore (My.; H.).

ಬಾನ್ದಿತನ bānditana. slavery (of females, My.).

ಬಾನ್ದು bāndu. a dam, a mole; a heap of stones, etc., used as a landmark (My.; Mhr. ಬಾನ್ದ, ಬಾನ್ಧ). — ಬಾನ್ದಿನವ. -ಅವ. a surveyor (My.). — ಬಾನ್ದುಕಲ್ಲು. a landmark-stone (My.).

ಬಾನ್ದುರಿಕೆ bāndurike. = ಬನ್ದುರಿಕೆ, etc. a parasitical plant. (Z.).

ಬಾನ್ಧಕಿನೇಯ bāndhakinēya. (fr. ಬನ್ಧಕಿ). *the son of an unmarried woman, a bastard.*

ಬಾನ್ಧವ bāndhava. (fr. ಬನ್ಧು). *a relation* (near or remote), *a kinsman;* a friend.

ಬಾಪು bāpu. boiled rice (in the language of children, My.).

ಬಾಪು bāpu. 1. = ಭಾಪು, q. v. well-done!, etc. (Te.; Br. makes it H.). — ಬಾಪುರೆ. -ಉರೆ. (ಕೊಣ್ಡಾಟ Ct. II, 103).

ಬಾಪು bāpu. 2. (= ಬೊಪ್ಪ). a father (My.; Mhr., H. ಬಾಪ).

ಬಾಪುರಿ bāpuri. = ಬಾಹುಪುರಿ, etc. a bracelet worn on the upper arm. (ಅಂಗದ, ಕೇಯೂರ, ಬಾಹುಭೂಷಣ G.; V. 4, 86).

***ಬಾಪ್ಪು bāppu.** ಬಾಪು 1. ಕೊಳನ ತಡಿಯೊಳ್ ಬಿಱ್ದಿರ್ದ ನಾಲ್ವರುಮಂ ಕಣ್ದು ಬಾಪ್ಪು ಬಟೆಕ್ಕೆನೆನ್ದು ತಿನಲ್ ಸಾರ್ವಾಗಳ್ Pb. 8, 42 va.

ಬಾಬತ್ bābat. an article, an item; a point of view (My.; Mhr., H.).

ಬಾಬರಿ bābari. see Mr. s. ಕಗ್ಗೊಱಲೆ.

ಬಾಬು bābu. an article, an item, a point (My.; Mhr., H.). see ಪಂಚ-, ಬಾಜೀ-.

ಬಾಮ್- bām. = ಬಾನ್ 3, etc. the sky. — ಬಾಮ್ಬಟ್ಟೆ. the sky (Ṡsv. 3, 35 va.). — ಬಾಮ್ಬಾವು. -ಪಾವು. Rāhu (Kk. 12). — ಬಾಮ್ಬೊಚ್ಚೆ. -ಪೊಚ್ಚೆ. the celestial Ganges. — ಬಾಮ್ಬೊಚ್ಚೆದಲೆಯ. -ತಲೆಯ. Śiva (ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Ṡm. 2. 3). — ಬಾಮ್ಬೊಲ. -ಪೊಲ. the sky considered as a field (Rsv. 12, 13). — ಬಾಮ್ಬೊಱಲ್. -ಪೊಱಲ್. Tripura (Ṡsv. 5, 9). — ಬಾಮ್ಬೊಱಲುರಿಕ. -ಉರಿಕ. Śiva (ಪರಮೇಶ್ವರ Ṡs.). — ಬಾಮ್ಬೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. = ಬಾಮ್ಬೊಚ್ಚೆ. (ಮನ್ದಾಕಿನಿ Ct. II, 10; ಸಗ್ಗವೊನಲ್, ಸಗ್ಗಿಗದೊಱೆ, ಸ್ವರ್ನದಿ Ṡm. 10). see Rsv. 5, 36; 6, 6; 13, 77. — ಬಾಮ್ಬೊಱೆದಲೆಯ. -ತಲೆಯ. Śiva (ಪರಮೇಶ್ವರ Ṡs.).

ಬಾಮಿ bāmi. = ಬಾವಿ. Tbh. of ವಾಪಿ 2. a well. (My.; Si. 90. 242).

ಬಾಮ್ಬ bāmba. 1. (fr. ಬಾನ್ 1). a potter (ಕುಂಬರ, ಕುಮ್ಬಱ Ct. II, 105; ಕುಮ್ಬಱ Ṡmd. II, o. r. ಕುಱುಮ್ಬ; ಕುಮ್ಬಱ, ಕೋವ Kk. 91, o. r. ಕುಱುಬ).

ಬಾಮ್ಬ bāmba. 2. a Kuṛuba or Kuṛumba (ಕುಱುಬ Ct. I, 61; ಕುಱುಗಾವ I; 13, o. r. ಕುಱುಗೋವ; see s. ಬಾಮ್ಬ1).

ಬಾಯ್ bāy. = ಬಾಯಿ. (Ṡmd. 58). the mouth; the mouth of a vessel, bag, drain, etc.; the head of a drum, etc. (ಮುಖ, ವಕ್ತ್ರ, ವದನ, ಲಪನ, ಆನನ, ತುಣ್ಡ, ಆಸ್ಯ Mr. 315; My.; Tu.; T., M. ವಾಯ್; Te. ವಾಯಿ). [ತೆಱೆದು ಬಾಯ್ಗಳನಾ ಪಾತಾಳ ಬಿಲಂಗಳವೋಲ್ Kr. 3, 194; Ap. 4, 15]. ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಧಾರೆಗೆ ಬಾಯನೊಡ್ಡಿ (Ṡmd. 216). ಪುಲಿಯ ಬಾಯಿಂ ಬಱ್ದಂಕಿದಂ (I). ಬಾಯ ಪೊಗೆ (Rsv. 9, 23). ಬಾಯ್ಗೆ (J. 1, 7). ಬಾಯ್ಗಳ್ (8, 3). ಬಾಯೊಳ್ (Bh. 1, 10, 32). ಅವನ ಬದುಕು ಕೈಯ್ ಬಾಯ್ ಹತ್ತದ ಹಾಗಾಯ್ತು (My.). ನೇಯಿಗೆಯವನ ಕೆಯ್ಯೂ ಓದುವವನ ಬಾಯೂ ಚುಱುಕಾಗಿರಬೇಕು. — ಬಾಯಿನ್ದ ಕೆಟ್ಟ ನಾಯಿನ್ದ ಮುಱುವ. — ಬಾಯಿನ್ದ ಬನ್ತು ಭಗಂದರ. — ಬಾಯಿನ್ದ ಹೇಱದ್ದು ಗಾಳಿಗೆ ಹೋಯಿತು. — ಬಾಯಿದ್ದರೆ ಮಗ ಬದುಕ್ಯಾನು. — ಬಾಯೊಳಗೆ ಬೊಮ್ಮ, ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಗುಮ್ಮ (Prvs.). ಆಸನದಲಿ ಉಮ್ಬುವದು, ಸೂಸುವದು ಬಾಯಲ್ಲಿ (a syringe, Sp.). see Cpr. 5, 11; Bp. 22, 18; 38, 19; 45, 6; 47, 1; 51, 53; Ṡm. 41; Rsv. 5, 34; 5, 120 va.; ಕಟವಾಯ್, ಕುದುರೆವಾಯ್, ನೊರೆವಾಯ್, ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ್, etc. 2, the edge of any cutting instrument (My.; T., M., Te.). ನೇಗಿಲ್ವಾಯ ಕರ್ಬುನಂ (ಕುಱಂ Ṡmd. I). — ಬಾಯ ತುತ್ತು. a morsel: food (J. 26, 44). — ಬಾಯ ತುಮ್ಬು. so that the mouth becomes quite full (B. 3, 59). — ಬಾಯ ಪಾಠ. = ಬಾಯಿಪಾಠ. learning by rote or by heart (G., ಸೂಚನೆ). — ಬಾಯ ಬಿಡು. = ಬಾಯಮ್ಬಿಡು, ಬಾಯಿಬಿಡು, ಬಾಯ್ಬಿಡು, ಬಾಯ್ಬಿಡು. to open the mouth with the utterance of the sound of *ah* in order to express pain, sorrow, etc., to cry *ah* from pain, etc. (My.; Bp. 32, 42; J. 24, 37; 31, 54); to grow low-spirited, to humble oneself (see s. ಬಾಯ್ಬಿಡು). 2, to open the mouth, to speak, to beg (My.; J. 3, 9). ಭ್ರಷ್ಟದೈವಕೆ ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಫಲವಿಲ್ಲ (Sp.). 3, to divulge, as secretly spoken words (My.). 4, to crack (v. i.), to burst (My.). — ಬಾಯ ಮಾಡು. = ಬಾಯಿ ಮಾಡು, ಬಾಯ್ಮಾಡು. to use abusive language, to chide (My.; B. 3, 60). — ಬಾಯಮ್ಬಿಡು. -ಬಿಡು. = ಬಾಯ ಬಿಡು, etc. ಬಕ್ಕಸಮ್ಬಟ್ಟು ಬಾಯಮ್ಬಿಟ್ಟರ್ ಭೀಷ್ಮರ್ (Ṡmd. 287). see Rsv. 13, 95 va. & 104 va. — ಬಾಯಱಿಕೆ. = ಬಾಯಾಱಿಕೆ. ಬಾಯಾಱಿಕೆಯುಳ್ಳ ಮೃಗಗಳು (Si. 36). — ಬಾಯ ಸವಿ. savouriness. ಬಾಯ ಸವಿಯಿಲ್ಲದ ರಸಾಯನದ ಲೇಸು? (Dp. 167). — ಬಾಯಱು. -ಅಱು. the mouth to be destroyed: to lament excessively [ಅದಂ ಬಾಯಱಿದೂಳ್ವ ಪೋಲ್ Kr. 2, 23; Pb. 2, 60; Ap. 3, 16]; (Grj. 8, 16; V. 9, 80 va.). ಹಾ, ರಾಮಾ! ಎನ್ದು, ಸೀತೆ ಬಾಯಱಿದಟ್ಟಳ್ (Ṡmd. 68). — ಬಾಯಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to eat (My.). 2, to tell (My.). — ಬಾಯಾಡು. -ಆಡು. to eat (My.). — ಬಾಯಾರ್. -ರು. -ಅರ್. the mouth to cry aloud: to vociferate (J. 19, 30); to claim or demand forcibly. ಒಬ್ಬರ ಬದುಕು ಬಾಯಾರೋಣ (ಅಪಚಯ, ಅಪಹಾರ G.). — ಬಾಯಾರ. -ಅರ. = ಬಾಯಾರೆ. so that the mouth is filled: much, to one's heart's content, in ಬಾಯಾರ ಮಾತಾಡು (My.). 2, through the mouth, in ಬಾಯಾರ ಕೆಡು (My.). — ಬಾಯಾರುಹ. -ಆರುಹ. = ಬಾಯಾಲುಹ. argumenting noisily in support of falsehood (ಅಪಲಾಪ, ನಿಹ್ನವ Nr. *a*). — ಬಾಯಾರೆ. -ಆರೆ. = ಬಾಯಾರ. (Bp. 6, 26). — ಬಾಯಾಱ್. -ಆಱ್. the mouth to be parched; to become thirsty. ಬಾಯಾರ್ವರ್ಗಳ್ (Ṡmd. 84). — ಬಾಯಾಱಿಕೆ. -ಆಱಿಕೆ. thirst (ಉದನ್ಯೆ, ಪಿಪಾಸೆ, ತೃಷೆ, ತರ್ಷ Si. 317; My.). ಫಲಾ ನೋಡಿದರೆ ಬಾಯಾಱಿಕೆ ನಿತ್ತೀತೇ? — ಬಾಯಾಱಿಕೆ ಬನ್ದಾಗ ಬಾವಿ ತೋಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಬಾಯಾಱು. -ಆಱು. = ಬಾಯಾಱ್. (J. 19, 31; 24, 1; My.). ಬೇಱೂರ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಹಾಱಿ ಹೋಗುವ ಹೆಡ್ಡ; ಮಾಱಿದ ಶೂಲದ ಹೆಣ ಕೊಲಿದು, ನರಿ ಬಾಯಾಱಿ, ಸತ್ತನ್ತೆ (Sp.). — ಬಾಯಾಲುಹ. -ಆಲುಹ. = ಬಾಯಾರುಹ. (ಅಪಲಾಪ, ನಿಹ್ನವ Nr. *b*). — ಬಾಯುಪಚಾರ. -ಉಪಚಾರ. empty compliments (My.). — ಬಾಯುಗುಟ್. -ಉಗುಟ್. spittle of the mouth (V. 9, 57). — ಬಾಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. = ಬಾಯ್ಯೆತ್ತು. to lift up, or open, the mouth for speaking (Bp. 38, 8; V. 37, 54; My.). — ಬಾಯೆಲರ್. -ಎಲರ್. breath (Cpr. 8, 91). — ಬಾಯ್ಕಟ್ಟು. 1. = ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟು. (My.). — ಬಾಯ್ಕಟ್ಟು. 2. a fastening for the mouth, a muzzle (Bp. 31, 4). 2, the state of the mouth being shut by incantations or charms (My.). — ಬಾಯ್ಕೇಳ್. to listen to (another's) words (Abh. P. 10, 213). — ಬಾಯ್ಕೇಳಿಸು. to name or to enumerate orally [ಇತ್ತ ಭೀಮನುಂ ಮೂಡಣ ದಿಶಾಭಾಗಮಂ ಬಾಯ್ಕೇಳಿಸಿ Pb. 6, 32 va.; Ap. 13, 56 va.]; (Abh. P. 10, 155 va.; 16, 5 va.). — ಬಾಯ್ಗೂಟ. -ಕೂಟ. a kiss [ಮೊಯ್ವೊಣರ್ಚ ಬಾಯ್ಗೂಟದೊಳಟ್ಟಿಱಂ ಪಡೆದು Pb. 3, 82]; (Cpr. 6, 84). — ಬಾಯ್ಗೂಡು. -ಕೂಡು. to join the mouths (Ṡsv. 1, 52). [2, to get sharpened. ಬಾಯ್ಗೂಡಿದುದಾ ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನ ಚಕ್ರಂ Pb. 3, 47]. — ಬಾಯ್ಗೆಡು. -ಕೆಡು. the mouth to lose its taste (My.). — ಬಾಯ್ಗವರ್. -ಬರ್. to come to or into the mouth (Abh. P. 15, 73). — ಬಾಯ್ಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person who talks much and foolishly (ಜಲ್ಪಾಕ, ವಾಚಾಲ, ಬಹುಗರ್ಹ್ಯವಾಕ್, etc. Nr.). — ಬಾಯ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing with the mouth (Rsv. 6, 11 va). — ಬಾಯ್ದುಮ್ಬಿಸು. -ತುಮ್ಬಿಸು. to have (anything) filled into the mouth (Bp. 11, 19). — ಬಾಯ್ದೆರೆ. -ತೆರೆ. the screen of the mouth (J. 18, 20). — ಬಾಯ್ದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. 1. to open the mouth. ಬೆಳಗೆಮ್ಬಿನ ಪೆಮ್ಪನಾಳ್ದ ಬಾಯ್ದೆಱೆ! (Ṡmd. 78). see Cpr. 5, 39 va.; Bp. 1, 49; 3, 2; 60, 23; J. 16, 36. 37. 41; 26, 14. — ಬಾಯ್ದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. 2. the state of the mouth being opened [ಪೊಱೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಟ್ಟೆತಪ್ಪ ಬಾಯ್ದೆಱೆ Pb. 1, 108; Ap. 12, 39]; (Cpr. 8, 73). — ಬಾಯ್ಧಾರೆ. a sharp edge (Cpr. 1, 94; Abh. P. 9, 23; Bh. 8, 27, 22). — ಬಾಯ್ನೆರವು. help of the mouth (V. 9, 56). — ಬಾಯ್ಪಳಿಕು. mouth-crystal: a mouth like crystal (Abh. P. 3, 72). — ಬಾಯ್ಬಡಿ. to beat the mouth (of a person): to prevent one from speaking, to silence one (My.). — ಬಾಯ್ಬಡಿಕ. = ಬಾಯ್ಬಡುಕ, ಬಾಯಿಬಡಕ, ಬಾಯಿಬಡಿಕ,

ಬಾಯಿಬಡುಕ. one who prevents (another) from speaking; one who talks much and foolishly (Bp. 40, 46; Rām. 5, 3, 59; Dp. 3, 4; My.) — ಬಾಯ್ಬಡುಕ. = ಬಾಯ್ಬಡಿಕ. (J. 5, 69; My.). — ಬಾಯ್ಬಿಡು. = ಬಾಯ ಬಿಡು, etc., ಬಾಯ್ಬಿಡು. (Bp. 15, 22; 45, 27; Rām. 6, 12, 32; J. 4, 23). — ಬಾಯ್ಬೀಗ. a lock for the mouth, consisting of wire, occasionally put on by devotees of any sect who have taken on them a vow of silence (My.). — ಬಾಯ್ಬೇ. the mouth to burn (Bp. 2, 13). — ಬಾಯ್ಮಟುಕ. empty words of love (Cpr. 8, 69). — ಬಾಯ್ಮಾಡು. = ಬಾಯ ಮಾಡು. (My.). 2, to assert, to vow, etc. [ನಿಟ್ಟಾಲಿಯಾಗಿ ದಾಟಿಯನಿಟ್ಟು ಮುಟ್ಟೆವನ್ದು ಬಾಯ್ಮಾಡಿ Pb. 13, 106 va.]; (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ Śmd. Dh.). — ಬಾಯ್ಮೆತ್ತು. = ಬಾಯೆತ್ತು. (Bp. 53, 61). [— ಬಾಯ್ಮಾತು. -ಮಾತು. mere talk. ಎನ್ದೀ ಬಾಯ್ಮಾತಿನೊಳೇವನ್ದಪುದು Pb. 12, 183]. — ಬಾಯ್ವಾಯರ್. -ಬಾಯರ್. rep. [ಬಾಯ್ವಾಯೊಳಾದಟ್ಟಟೊನ್ದೊದವಿಂ ತಮ್ಬುಲಮಂ ಕೊಳಲ್ ಮಱಿದು Ap. 3, 25]; (Cpr. 8, 54). — ಬಾಯ್ಬಿಡು. -ಬಿಡು. = ಬಾಯ ಬಿಡು q. v., etc. [ಭೀಮಂ ಪಿಡಿದಡರ್ದೊಡೆ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟಲ್ಲದಗಾದುವು Pb. 2, 5]; (ದೈನ್ಯ Śmd. Dh.). see Cpr. 5, 32; 8, 78; Abh. P. 11, 9; Bp. 45, 50; 48, 9; 52, 13; 56, 43; 60, 30; Rśv. 5, 33. 36. 40; 13, 102 va.; 13, 103; V. 9, 81. — ಬಾಯ್ವೆರಸು. -ವೆರಸು. together with the mouth (Śśv. 3, 51). — ಬಾಯ್ಸವಿ. = ಬಾಯ ಸವಿ, ಬಾಯಿಸವಿ, sweetness or savour of the mouth, *i. e.* of words (C. Bp. 19, 32). ಬಾಯ್ಸವಿಗೆ ಮೆಯ್ಸವಿ ಕಣ್ಸವಿಯಪ್ಪ ರೂಪು (Śmd. 83). 2, savouriness. 3, an article savoury to the mouth. see Prv. s. ಹಸಿವೆ.

ಬಾಯಿ bāyi. = ಬಾಯ್. the mouth, etc. (ವಕ್ತ್ರ, ಆಸ್ಯ, ವದನ, ತುಣ್ಡ, ಆನನ, ಲಪನ, ಮುಖ Si. 213; C.). ವೀಣೆಯ ತನ್ತೀ ಕಟ್ಟುವ ಬಾಯಿ (ಉಪನಾಹ, ನಿಬನ್ಧನ Si. 63). ಜೊಲ್ಲುನೀರು ಸುರಿಯುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬಾಯಿಯಂಚು (ಸೃಕ್ವನ್ 214). ಡೋಲು ಮುದ್ದಳೆ ಘಡಾ ಮುನ್ತಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಬಾಯಿ (ಪುಷ್ಕರ 453). ಬಾಯಿ ಒಳ್ಳೇದಾದರೆ ಊರು ಒಳ್ಳೇದು. — ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬಸಪ್ಪ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಪ್ಪ. — ಬಾಯಿಯುಳ್ಳವನಾದರೆ ಬಱದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬದುಕ್ಯಾನು. — ತಾಯಿ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಬಾಯಿ ಬೇಕು. — ಪ್ರಾಯ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಬಾಯಿ ಚನ್ದಾಗಿರಬೇಕು (Prvs.). 2, the edge of any cutting instrument (ಕೋಣ, ಪಾಲಿ, ಅಶ್ರಿ, ಕೋಟಿ, ಧಾರೆ Si. 391; My.). see Bp. 48, 11; 56, 21; 59, 14; B. 2, 31; 3, 28; 4, 49. 57. 71. 158. 187; 5, 143; ಕಟವಾಯಿ; Prv. s. ಬೇ. — ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟು. = ಬಾಯ್ಕಟ್ಟು 1. to shut the mouth (of an opponent in argument, My.). 2, to restrain the appetite, to observe regimen (My.). 3, to shut any man's or beast's mouth by charms (My.). — ಬಾಯಿಕಡಾಣಿ. the bit of a bridle (ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ Si. 274). — ಬಾಯಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. the whole number of teeth to grow in the mouth of cattle (My.). 2, conformability to take place, to become conformable (B. 5, 309). — ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಡು. to give something for the mouth, as betel-nut, etc. (My.). 2, to put into a person's mouth (My.). — ಬಾಯಿಗೆ ಬರು. to come to one's mouth, as words in speaking. ಆಕೆ ಅವನನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (inconsiderately) ಬಯ್ದು (My.; B. 4, 185). 2, = ಬಾಯಿಪಾಠವಾಗು. (My.). ಬಾಯಿಗೆ ಬನ್ತು ಬಗದಾಳ, ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬನ್ತು ಬೇತಾಳ (Prv.). 3, to become an object of fruition. ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ದರೂ ಬಾಯಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಬಾಯಿಗೆ ಬೀೞು. to fall into the mouth (of wild animals, etc.; see Prv. s. ಬಾೞು 2); — to fall into the mouth (of people, to be slandered, etc., (My.). — ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಬೀೞು. fruition (of property, etc.) to fall or cease (My.). — ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕು. to destroy a person's welfare (My.). — ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕು. to put into the mouth (My.). 2, to give a bribe (My.). — ಬಾಯಿಚಿಕ್ಕ. the muzzle of an ox (ಕವಿಕೆ, etc. Si. 274). — ಬಾಯಿಜೊಲ್ಲು. saliva (ಸೃಣಿಕೆ, ಸ್ಯನ್ದಿನಿ, ಲಾಲೆ Si. 206; My.). — ಬಾಯಿತಪ್ಪು. a slip of the tongue (My.). — ಬಾಯಿತೀಟೆ. an itching desire to raise quarrels (My.). — ಬಾಯಿತೀಟೆಗಾಱ. a man who is fond of, or raises, altercation (My.). — ಬಾಯಿದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. = ಬಾಯ್ದೆಱೆ 1. (Bp. 51, 24). [— ಬಾಯಿಧಾರೆ. edge (as of a sword). ಅನಾಚಾರಿಗಳು ಹೊಗಬಾರದು ಕಲ್ಯಾಣವ, ಮಾಱಿಹೊಕ್ಕಿಹೆವೆನ್ಬುವರಿಗೆ ಬಾಳ ಬಾಯಿಧಾರೆ ನೋಡಿರಯ್ಯಾ Cv. 357]. — ಬಾಯಿಪಾಠ. = ಬಾಯ ಪಾಠ. ಬಾಯಿಪಾಠವಾಗು, to be learned by rote or by heart. ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವನಿಗೆ ಬಾಯಿಪಾಠವಾಯಿತು (My.). — ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು, to learn by rote or by heart (My.). — ಬಾಯಿಬಡಕ. = ಬಾಯಿಬಡಿಕ, etc. (My.). — ಬಾಯಿಬಡಕಿ. a female ಬಾಯಿಬಡಕ (My.). — ಬಾಯಿಬಡಿ. = ಬಾಯ್ಬಡಿ. (My.). — ಬಾಯಿ ಬಡಿಕ. = ಬಾಯ್ಬಡಿಕ, etc. (Bh. 8, 26, 9; Abhā. 1, 32; My.). — ಬಾಯಿಬಡಕ. = ಬಾಯಿಬಡಿಕ. (My.). — ಬಾಯಿಬಡಕತನ. the behaviour of a ಬಾಯಿಬಡುಕ (My.). — ಬಾಯಿಬಡುಕಿ. = ಬಾಯಿಬಡಕಿ. (My.). — ಬಾಯಿ ಬಡುಕೊಳ್ಳು. to beat one's own mouth with the palm of the hand from fear or grief (My.). — ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚು. to open the mouth (B. 4, 185; My.). — ಬಾಯಿ ಮಾಡು. = ಬಾಯ ಮಾಡು. (My.). — ಬಾಯಿಮಾತು. a spoken word or spoken words; a mere word or mere words; a vain word (My.); oral tradition (B. 5, 280). — ಬಾಯಿಯಿಲ್ಲದವ. -ಇಲ್ಲದವ. a dumb man (My.; ಮೂಕ G.); a man who cannot speak well when necessity requires it (My.). — ಬಾಯಿಯೊಣಗು. ಒಣಗು. = ಬಾಯಾಱು. (My.). — ಬಾಯಿ ಬಿಡು. = ಬಾಯ್ಬಿಡು. (J. 31, 54). — ಬಾಯಿಸವಿ. = ಬಾಯ್ಸವಿ, etc. an article savoury to the mouth (B. 5, 302). ಬಾಯಿಸವಿ ತಿನ್ದು ನಾಯಿಯಾ ಸಾವು ಸತ್ತ (Prv.). — ಬಾಯಿಹಗ್ಗ. a mouth-rope (ಕವಿಕೆ, etc. Si. 274). — ಬಾಯಿ ಹಾಕು. to put the mouth into as dogs, etc. into pots, etc. (My.). 2, to throw out words: to utter, to speak (My.; B. 4, 184).

ಬಾಯಿ bāyi. a term of respectful compellation for one's mother or an elderly female; an affix of respect to the names of females generally (My.; Mhr. ಬಾಈ; see ಪೋಲಾ-).

ಬಾಯಿನ bāyina. = ಬಾಗಿನ. a present, a gift. [ಕಪ್ಪುರದ ಪಳಿಕಿನ ಬಾಯಿನಂಗಳ ಬೀೞು Ap. 3, 34 va.]; (Cpr. 6, 81; 8, 47; Grj. 2, 71 va.; Rśv. 4, 56 va.). — ಬಾಯಿನಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to give a present (Cpr. 8, 60).

ಬಾಯು bāyu. = ಬಾ 2. to swell (My.; [Tu. ಬಾಪು]; Te. ವಾಚು; T., M. ವಾಯ್). P. p. ಬಾತು (My.; Bp. 32, 52; 39, 64; 46, 58). (ಮಲನಾಡಿನಲ್ಲಿ) ಸೀತಧಾತುಗಳುಣ್ಟು, ಬಾತಿಹವು ಕುಕ್ಷಿಗಳು, ಪಾರತವು ಮುರದಿ; ತಿರಿದುಪ್ಪು ನಾಡಿಗೆ ಯಾತಕೆ ಬಹರು? (Sp.). ಅಂಗುಷ್ಟ ಬಾತರೆ ಪರ್ವತವಾದೀತೇ? — ಬಾತವರು ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ, ಸೀತವರು ಸಾಯುವದಿಲ್ಲ. — ಬಾತಿದ್ದವನಿಗೆ ಹೂಸಿದಷ್ಟು ವಾಸಿ (Prvs.). see Prv. s. ಬೆರಳು.

ಬಾರ್ bār. 1. = ಬರ್ 1, etc. to come, etc. (lengthened base of the *affirmative mood*). (ಬಾರ್), ಬಾರ, come! (Śmd. 283; Bp. 25, 1; 39, 62; 47, 27. 55; Bh. 1, 8, 61; 2, 13, 9; Rśv. 13, 102), ಬಾರಾ (Bp. 24, 37; 47, 29), ಬಾರೊ (47, 29), ಬಾರೊ, ಬಾರೋ, ಬಾರೆ, ಬಾರೇ (My.). ಬಾರ, ಮರಾಲಿಕಾಗಮನೆ! ನೋಡ, ಚಕೋರವಿಲೋಲನೇತ್ರೆ! (Śmd. 153. 283). 2, (lengthened base of the *negative mood*). see ಬಾರ್ 1 s. ಬರ್ 1. — ಬಾರನ್ (Bp. 53, 33. 34), ಬಾರರ್ 53, 35); ಬಾರದು (9, 20; 11, 22; 20, 2; 21, 18; 32, 54; 37, 46. 67; 40, 8; 43, 45. 84; 44, 11. 63; 48, 3; 51, 30. 68; 53, 12; 57, 39); ಬಾರದೆ

(22, 30; 23, 40; 51, 47; 53, 44; 61, 84). [ಭನ್ದಕ್ಕೆ ಬಾರದೆನ್ದಱುದು Kr. 1, 95; Ap. 1, 69].

ಬಾರ್ bār. 2. to make creepers of leather: to cut leather lengthwise or in straps (ಚರ್ಮವಲ್ಲೀಕರಣ Śmd. Dh.; see T., M. s. ಬಾಱು 1). [Tu. to plane wood by cutting]. ಬಾರ್ದಂ (Śmd. 50).

ಬಾರ್ bār. 3. = ಬಾರ, ಬಾರು 1. a strap of leather, a thong (My.; Tu. ಬಾರೊ; T. ವಗಿರ್, ವಾರ್; M. ವಾರ್; Te. ವಾರು; [ನಕುಳನುಮುಂಕವಣಿಯುಂ ಬಾಳುವನ್ಪಾರುಂ ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯುಮ ನೊರ್ವ ಕೀಱುಱುಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು Pb. 8, 54 va.]. ತೋತ್ರ Nr.). ಬಾರ ಮಿಳಿ (ನದ್ಧ್ರಿ, ವಧ್ರಿ, ವರತ್ರೆ); ಬಾರ ಸೆಳೆ (ಪ್ರಾಜನ, ತೋದನ, [— ಬಾರನ್ನೆತ್ತು, -ಎತ್ತು. to beat or strike severely so as to lacerate the skin. ನಾಚಿ ಹೋದರೆ ಮನೆಯ ಗಣ್ಡ ಬೆನ್ನ ಬಾರನ್ನೆತ್ತಿದ Bv. 111]. 2, length (T., M.). 3, a line, a row (M.; Te. ಬಾರು).

ಬಾರ್ bār. 4. to set free a fluid, to pour out (ಪ್ರದ್ರವ್ಯ ನಿರ್ಮುಕ್ತಿ Śmd. Dh.; T. ವಾರ್, ವಾಕ್ಕು, M. ಓಲು, ವಾರ್, ವಾಲು, to pour, pour out; to cast melted metal into a form; — to flow down; to be strained off = Te. ಪಾರು, ವಾರು; *cf.* ಬಸಿ 1); to purge (Te.; see ಬಾತು 2; *cf.* ಬಾಸು).

ಬಾರ್ bār. = ಬಾರು 1. a charge of a gun, etc. — ಬಾರ್ಪಿಪಾಯಿ. a foot-soldier (ಪದಾತಿ etc., ಕಾಲುನಡೆಯ ಭಟ Si. 280; My.).

ಬಾರ bāra. 1. = ಬಾರ್ 3, etc. a strap of leather. ತೊಗಲಿನ ಬಾರ (ವಧ್ರಿ); ಆನೆಯ ನಡುವಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ತೊಗಲಿನ ಬಾರ (ವರತ್ರ G.).

ಬಾರ bāra. 2. = ಬರಹ. (My.; see ಹಣೆ-).

ಬಾರ bāra 1. Tbh. of ದ್ವಾರ. a door, etc. see ಕಣ್ಬೆಯ-, ಪಾಣಿಯ-, ವಂಕ-, ಸಿರಿಯ-.

ಬಾರ bāra. 2. twelve (My.; Mhr. ಬಾರಾ).

ಬಾರ bāra. 3. = ಬಾರು 2. Tbh. of ಭಾರ. load, etc. (My.). see ಮುಮ್-, ರಾಯ-, ಹಿಮ್-.

ಬಾರಂಗಿ bārangi. Tbh. of ಭಾರ್ಗಿ. a kind of plant. (ವಲ್ಕಿನಿ Mr. 121; ಫಂಜಿಕೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ, ಭಾರ್ಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯಷ್ಟಿಕೆ, ಬಾಲೇಯಶಾಕ, etc. Si. 143). see ಗಣ್ಬು-.

***ಬಾರದಾನಿ bāradāni.** dead weight.

ಬಾರವಣೆ bāravaṇe. (= ಭಾರಣೆ). weightiness; weight, importance, dignity (Bh. 7, 1, 4; 8, 26, 28; Mhr. ಭಾರಮಾನ, gravity or weight).

ಬಾರವಿಸು bāravisu. to become heavy (Rām. 6, 38, 14).

ಬಾರಾ bārā. (= ಬಾರ 2). — ಬಾರಾಬಂಗಾಳಿವಿದ್ಯೆ. jugglery and trickery (My.).

ಬಾರಿ bāri. 1. = ಭಾರಿ. weightiness, importance, greatness, muchness, abundance, excess, high price, valuableness, opulence (My.; Te. ಬಾರಿ, ಭಾರಿ; M. ಭಾರಿ; T. ವಾರಿ; Mhr. ಭಾರೀ; Bp. 54, 47). ಬಹಳಕ್ರಯವುಳ್ಳ ಬಾರೀ ಬಟ್ಟೆ (ಮಹಾಧನ Si. 222). ಬಾರಿ ಸಂಕಲೆ (Rsv. 6, 11 va.). ಬಾರಿಯ ಬಟಲಿಕೆ (Rām. 3, 2, 15). see ರಾಯ-.

ಬಾರಿ bāri. 2. = ಬಾರೆ 2, ವಾರ 1. a time, a turn (ಸೂಟ್ Śmd. I, Ct. I, 45; My.; Te. ಪಾರಿ; Mhr., H. ಬಾರ, ಬಾರೀ); [ನಾಳಿನ ಬಾರಿಯೆಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬನ್ದುದು Pb. 3, 25; Vr. 34, 14; Ap. 12, 26]. a season, a year (My.). ಒನ್ದು ಬಾರಿ, once (ಒರ್ಮೆ Śmd. 122 Cm.; ಏಕ ವಾರ, ಸಕೃತ್ Nr.). ಒನ್ದೆ ಬಾರಿ (ಯುಗಪದ್, ಏಕದಾ); ಹದಿನೆಣ್ಟು ಬಾರಿ ಎನೆಯಿಕ್ಕುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠೆ); ಮೂಱು ಬಾರಿ ಉತ್ತ ಕೆಯಿ (ತ್ರಿಗುಣಾಕೃತ Nr.). ಬಕನ ಬಾರಿ ಮಗನ ಮದಿವೆ (Prv.). see Abh. P. 14, 201; Bp. 6, 2; 13, 8; 26, 50; 48, 13; 50, 38. 77; Bh. 1, 10, 12; J. 5, 41. — ಬಾರಿ ಬಾರಿ. rep. — ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ. ಬಾರಿ ಬಾರಿ ಬನ್ದವರು ಹಾಱಿ ಹಾಱಿ ಹೋಗರೇ? (Prv.). — ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ. repeatedly, frequently, again and again (ಆಗಾಗ್ಗೆ G.; J. 25, 34; 32, 32; My.). — ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ. = ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ. (ಶಶ್ವತ್ Si. 467; ಮುಹುಃ, ಪುನಃ, ಶಶ್ವತ್, ಅಭೀಕ್ಷ್ಣ, ಅಸಕೃತ್ 471; My.). see Si. 58. 246. 274. 360.

ಬಾರಿ bāri. 3. the passage (or slope) at the side of a great well for bullocks to run down in drawing up water (in a leather-bag) by a rope running over a pulley (My.; Te.; Mhr., H. ಬಾರೀ, a ravine, defile; a passage through a fence). ಬಾವಿಯ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಬಾರಿ (ವೀನಾಹ, ಯಾತದ ಬಾರಿ G.).

ಬಾರಿ bāri. 4. = ಬಾರೆ 1, etc. the jujube tree. (My.). see ಅಡವಿಯ ಬಾರಿಗಿಡ.

ಬಾರಿಕೇರ bārikēra. a man of a caste in S. Mhr. that is a little superior to that of the Bēḍas and a little inferior to that of the Kuṟubas (S. Mhr.).

ಬಾರಿಸು bārisu. to cause to tremble, throb or quiver; to set in rapid motion, to shake, as a weapon (ಅಳ್ಳಿಱಿಸು Ct. I, 87). ಮುಳ್ಳ್ ಅಂಘ್ರಿಯಂ ಬಾರಿಪ್ಪದೆನ್ದು, ಬಿಟ್ಟುದೆ ಮದದ್ವಿರದಂ ಗಹನಪ್ರಚಾರಮಂ? (Rsv. 13, 19). ಕೂರಂಕುಶಮಂ ಬಾರಿಸುತಮ್ ಆನೆಗಳನಾ ಚೋರರ ವಾರಣದೊಳ್ ಅಣೆದು ನೂಂಕಿದರ್ ಆಗಳ್ (Abh. P. 13, 73).

ಬಾರಿಸು bārisu. 1. = ವಾರಿಸು (Ct. II, 73). to restrain, to keep back, to keep off, to ward off; to prevent; to impede, to check, to stop; to remove; to destroy. [ಪೊಟಲಂ ತವೆ ತಿನ್ದನಲ್ಲಣಂ ಬಾರಿಸ ಲಾರುಮಿಂ ಜವನ ಬಾರಿಯೊಳಿಕ್ಕುವೆನೆನ್ದು Pb. 3, 31; Vr. 43, 17; Ap. 3, 4]. ಅಂಗದ ಅಣ್ಬು ಬಾರಿಸುವುದು (ಆಚಮನ, ಉಪಸ್ಪರ್ಶನ Hlā.). ಬಾರಿಸಿದುವು, ಬಿಡದೆ ಜಡಿದು ವನದೇವತೆಗಳ್ (Śmd. 109). ದೇವಿಯು ರಿರಾ, ಕಡುಕೆಯ್ದು, ಕೃತಾನ್ತನ್ ಇನ್ತು ನಿರ್ನೆರಮ್ ಎಟಿಮುಯ್ಯೆ, ಬಾರಿಸದೆ ಕೆಮ್ಮನೆಯುಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನೋಡುತಿರ್ಪುದೇ? (112). see Abh. P. 6, 165; 7, 35; 8, 53; 9, 151 va.; 11, 72; 14, 34 va.; 15, 74 va., 16, 39 va.

ಬಾರಿಸು bārisu. 2. to become weighty or great, to increase [ಕ್ಷೀರೋದ ವಾರಿಧಾರಾ ಪೂರದ ಚೆಲ್ವಿಂಗೆ ಸೆಣಸುವನ್ನಭಿನವ ನೀಹಾರದ ಬೆಳ್ಪನೆ ಬಾರಿಸಿ ಬಾರಿಸಿ ಪಾಣ್ಡುಕ ಶಿಲಾತಳಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ Ap. 7, 73]; (Rām. 6, 35, 36).

***ಬಾರಿಸು bārisu. 3.** = ಬಾಱಿಸು. to play a musical instrument. ಪಱೆಗಳುಮಂ ಬಾರಿಸಿ Pb. 2, 74 va.

ಬಾರು bāru. 1. = ಬಾರ್ 3, etc. a strap of leather. (My.). ಬಾರು ಮಿಳಿಗಳ ಮಾಡುವವನು (ಚರ್ಮಕೃತ್ Nn. 152). ಆನೆಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿಗಿಯುವ ಬಾರು (ಕಕ್ಷ್ಯೆ); ತೊಗಲಿನ ಬಾರು (ನಧ್ರಿ); ಕತ್ತಿ ಕಠಾರಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಹಿಡಿಕೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಾರು (ಮೇಖಲೆ G.). ಬಾರು ಬಿಗಿದರೆ ಮದ್ದಳೆ, ನಾರಿಯಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ (Prv.). — ಬಾರ ಕೋಲು. = ಬಾರುಕೋಲು. (G. 163; C.). — ಬಾರುಕಾಲನ. a long-shanked man, a man of long strides (ಊರ್ಧ್ವಜ್ಞು, ಊರ್ಧ್ವಜಾನು Si. 198). — ಬಾರು ಕೋಲು. a whip made from twisted leather-straps (C.).

ಬಾರು bāru. 2. to tremble (Rām. 5, 8, 84. 85).

ಬಾರು bāru. 1. = ಬಾರ್. a charge (of a gun); explosion: the report or noise; a musketeer (Mhr., H. ಬಾರ). — ಬಾರ ಕೋತು. infantry-barracks (My.). — ಬಾರಿನವ. -ಅವ. a musketeer, a foot soldier (My.). ಬಾರಿನವರಿಗೆ ಬೇರಿನ ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಬಾರುಕಚೇರಿ. the head quarters or office of the infantry (My.). — ಬಾರು ಮಾಡು. to load a gun and be ready for firing (My.; Te. ಬಾರು ಚೇ).

ಬಾರು bāru. 2. = ಬಾರ 3. load, etc. — ಬಾರು ಮಾಡು. to fill or enter (items) into a book (My.; H.); any bar [E.].

ಬಾರೆ bāre. 1. = ಬಾರಿ 4, ಬೋರೆ. Tbh. of ಬದರಿ. the jujube tree (My.; Z.).

ಬಾರೆ bāre. 2. = ಬಾರಿ 2. a time, etc. (B. 5, 51. 52; My.).

ಬಾರೆಕ್ಸ್ bāreks. barracks (Si. 278; Te. ಬಾರಕಾಸು, ಬಾರ್ಕ್ಕಸು, ಬಾರ್ಕ್ಕುಚು).

ಬಾಱಿಸು bāṟisu. = ಬಾಜಿಸು, q. v. to play a musical instrument. (My., also: to strike or beat with a whip, etc.). ತನ್ತ್ರಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಱಿಸುವ ವಣ್ಣಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣ ಮೊದಲಾದುವು (ತತ, ವೀಣಾದಿವಾದ್ಯ): ಗಣ್ಟೆಯ ಬಾಱಿಸಿ ಸಾಱುವವರು (ಘಾಣ್ಟಿಕ, ಚಕ್ರಿಕ Nr.). ಕುಣಿಯು ವದು ಹಾಡುವದು ಬಾಱಿಸುವದು ಎಮ್ಬಿ ಮೂಱು ಕೂಡಿದ ನಾಟ್ಯ (ತೌರ್ಯ ತ್ರಿಕ Si. 64). ಜೋಗಿಗಳು ಬಾಱಿಸುವ ವಾದ್ಯ (ಡಮರು G.). ಜಾಣೆ ಯಾದರೆ ವೀಣೆ ಬಾಱಿಸ್ಯಾಳು. — ಬಯಕೆಯಾದ್ದು ಬಾಱಿಸಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 22, 64; 38, 33; 43, 32; 56, 14; Si. 295; B. 5, 70. 288. 294; Prv. s. ವಾತರೋಗ.

ಬಾಱಿಸುಹ bāṟisuha. sounding, playing any instrument, etc. ಮೆಲ್ಲ ಬಾಱಿಸುಹ (ವಿಲಮ್ಬಿತ); ಬೇಗ ಬಾಱಿಸುಹ (ದ್ರುತ); ಹವಣಿತಾಗಿ ಬಾಱಿಸುಹ (ಮಧ್ಯ); ನೆಗಹಿ ಬಾಱಿಸುಹ (ಊರ್ಧ್ವಕ); ತೊಡೆಯ ಮೇ ಲಿಕ್ಕಿ ಬಾಱಿಸುಹ (ಅಂಕ್ಯ); ವಂಶ ಮೊದಲಾಗಿದ್ದ (ದು) ಹಿಡಿದು ಬಾಱಿ ಸುಹ (ಸುಷಿರ Nr.).

ಬಾಱ್ಪ bāṟpa. = ಬಾಷ್ಪ, ವಾಷ್ಪ. a tear, etc. (ಊಷ್ಮ, ಸೆಖೆ Hlā. MS. ಅಶ್ರು, ಕಣ್ಣ ನೀರು Hlā. MS.; see ಸನ್ತೋಷ-).

ಬಾಱ್ಪಜಲ bāṟpa-jala. = ಬಾಷ್ಪಜಲ. tears, etc. (Cpr. 5, 11; 8, 85).

ಬಾಱ್ಪಬಿನ್ದು bāṟpa-bindu. a tear-drop, a tear (Abh. P. 4, 26).

ಬಾಱ್ಪವಾರಿ bāṟpa-vāri. = ಬಾಱ್ಪಜಲ. (Cpr. 8, 6).

ಬಾಱ್ಪಾಮ್ಬು bāṟpa-ambu. = ಬಾಷ್ಪಾಮ್ಬು. tears. (Cpr. 8, 86).

ಬಾರ್ಕು bārku. bark. — ಬಾರ್ಕಿನ ಮರ. the cinchona tree, Cinchona cordifolia Mutis. (St. & Pl.). [E.].

ಬಾರ್ಚು bārcu. 1. (= ಬಾಚು 2). to heap (ಪುಂಜೀಕರಣ; Śmd. Dh.).

***ಬಾರ್ಚು bārcu. 2.** = ಬಾಚು 1. to comb. ನ್ಯೆರಿಯ ಪಲ್ಲ ಪಣಿಗೆಯಿಂ ಬಾರ್ಚಿ Pb. 12, 155.

ಬಾರ್ತೆ bārte. = ವಾರ್ತೆ. news, etc. [ಬೆಸನಂ ಪಾರ್ವುವು ಮನ್ತ್ರದೇವತೆ ಗಳಾದೇಬಾರ್ತೆಗಂ Ap. 1, 69]; (Bp. 28, 18; 29, 29). — ಬಾರ್ತೆಗೆಯ್. to bring or convey intelligence (Abh. P. 9, 163; 11, 77).

ಬಾರ್ಪು bārpu. want of brightness, etc. (ಅತೇಜ Ct. I, 51; the one MS. in which it occurs, does not clearly show whether ಅತೇಜ or ತೇಜ is meant; cf. ಬಾನಲ್?). — ಬಾರ್ಪಂ. -ಅಂ. a man who is devoid of brightness or vigour (Bp. 54, 30).

ಬಾರ್ಲಿ bārli. barley (My.).

ಬಾರ್ಹತ bārhata. (fr. ಬೃಹತ್). *the fruit of the brihatī, a variety of the solanum.*

ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ bārhaspatya. (fr. ಬೃಹಸ್ಪತಿ). relating to or coming from bṛihaspati; a method of reckoning time. (My.).

ಬಾಲ bāla. = ಬಾಳ್, ಬಾಳ 1, ಬಾಳು, ವಾರ 2, ವಾಲ 1, ವಾಳ. *young*, infantine, immature, not full-grown; newly risen, as the sun, new or waxing, as the moon. 2, *childish, puerile, ignorant, foolish.* 3, *the young of an animal.* 4, a child, an infant (ಅರ್ಭಕ, ಮೊಲೆಯ ಮಗುವು Nn. 123 as ಬಾಳ); *a boy.* 5, *a colt, a foal.* 6, a tail (ಲೋಮಪುಚ್ಛ, ಲಾಂಗೂಲ, ವಾಲಹಸ್ತ, ವಾಲಧಿ Hlā.; ಪುಚ್ಛ 123; ಪ್ರವಾಲ 7; ಲಲಾಮ 26; ಪೇಚಕ Mr. 156; C.; Te. ವಾಲು, T., M. ವಾಲ್; Tu. ಬಿಲ). 7, hair; long hair (ನಿಡುಗೇಶ, ಉದ್ದಿಯ ಕೂ ದಲು 123). 8, grass (ಪುಲು, ಹುಲ್ಲು 123). 9, a grass with fragrant roots used for fans, etc., the cuscus-grass, Andropogon muricatus Retz. (ಲಾಮಂಚ 123; see ಮುಡಿವಾಳ). 10, fire (ಅಗ್ನಿ 123). 11, the sun (ಪ್ರದ್ಯೋತನ, ಸೂರ್ಯ 123). 12, the moon (ಶೀತ ಮರೀಚಿ, ಚನ್ದ್ರ 123). 13, Kṛisṇa (ಪೀತವಾಸ, ಕೃಷ್ಣ 123). 14, a finger-ring (ಮಣಿಮುದ್ರಿಕೆ, ಕೆಯ್ಯ ಉಂಗುರ 123). 15, a kind of fish, Cyprinus denticulatus or Cyprinus rohita (cf. ಬಾಳೆ). [ಜಿಹ್ವ ಮಾಡುವರ ಬಾಲಮಾನಾಡಿದರೆಮ್ಬ ಮಾಚ್ಚೆಯಿಂ Pb. 6, 69]. ಚೇಟಿ ಬಾಲ (ದ್ರುತಪುಚ್ಛ, ಅಲ Mr. 403). ಬಾಲವಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಹಾಱತಕ್ಕೆ ಬೀಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. — ಬಾಲ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಹಾಲಿಗೆ ಬಗೆಯಿಲ್ಲ. — ಬಸವನ ಹಿನ್ದೆ ಬಾಲ. — ನಾಯಿಗೆ ಹೇೞಿದರೆ ನಾಯಿ ತನ್ನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಹೇೞಿತು. — ಕುದು ರೆಗೆ ಬಾಲವಿದ್ದರೆ ಲಾಯಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಬೀಸೀತೇ? (no, only for its own benefit, Prvs.). see Śmd. 81. 91; Cpr. 4, 47; 5, 59; Bp. 32, 25; 60, 25. 32. 48. — ಬಾಲಚಿಕ್ಕಿ. a comet (My.; ಧೂಮಕೇತು G.). — ಬಾಲಂಗಚ್ಚಿ. -ಂ-ಕಚ್ಚಿ. the tail of a kite (My.). — ಬಾಲಚುಕ್ಕಿ. = ಬಾಲಚಿಕ್ಕಿ. (My.; Te. ವಾಲುಚುಕ್ಕ, the planet Venus, ಶುಕ್ರ). — ಬಾಲಜಾಯಿಲ. a young dog (Bp. 55, 53). — ಬಾಲದೊಡಿಗೆ. -ತೊ ಡಿಗೆ. ornaments or trinkets for children (Grj. 3, 89 va.; Bp. 14, 4; 40, 39; Prll. 3, 25). — ಬಾಲಮೆಣಸು. Cubeb, the spicy berry of Piper cubeba Lin. (My.). — ಬಾಲಸುಡುಕ. who has burnt his tail: Hanumant (Rām. 6, 10, 39). — ಬಾಲಹುೞು. a tailed worm found in drains, etc. (Bp. 37, 67; 57, 30; C.).

ಬಾಲಕ bālaka. = ವಾಲಕ. young. 2, a child, an infant (ತರಳ, ಹಸುಮಗುವು Nn. 63; ಕಡುಶಿಶು Mr. 525); a boy (ಸಣ್ಣನ Nn. 130). 3, a tail (ಬಾಲ 525). 4, long hair (ನಿಡುಗೇಶ 525). 5, the cuscus-grass (ಲಾಮಂಚ 525). 6, a seal-ring (ಮುದ್ರಿಕೆ 525; cf. ವಾಲ ಕ). 7, the sun (ಸೂರ್ಯ 525). 8, the moon (ಚನ್ದ್ರ 525). 9, fire emitting sparks (ಕಿಡಿಗೆದಱುವ ಅಗ್ನಿ 525). 10, Kṛisṇa (ದೇವ ಕೀತನಯ 525). 11, the plant Hibiscus mutabilis.

ಬಾಲಕರೇಣು bāla-kareṇu. a young elephant (ಮಱಿಯಾನೆ Nn. 98).

ಬಾಲಕಿ bālaki. (= ಬಾಲಿಕೆ). a girl (Bp. 14, 32; 40, 18; J. 2, 59). 2, = ಅರನೆಲ್ಲಿ (Mr. 121, o. r. ಅರೆ-).

ಬಾಲಕೃಷ್ಣ bāla-kriṣṇa. the boy Kriṣṇa or his image (Sk.).

ಬಾಲಕೇಲಿ bāla-kēli. children's play, childish sport, juvenile pastime (My.).

ಬಾಲಗರ್ಭಿಣಿ bāla-garbhiṇi. *a cow with calf for the first time.*

ಬಾಲಗೋಪಾಲ bāla-gōpāla. the boy-cowherd: Kriṣṇa. (My.).

ಬಾಲಗ್ರಹ bāla-graha. a demon that delights in seizing, teasing and injuring children. (My.).

ಬಾಲಘ್ನಿ bāla-ghni. a murderess of children, a rākṣasī. (My.).

ಬಾಲಚನ್ದ್ರ bāla-candra. the young or waxing moon. (My.).

ಬಾಲಚನ್ದ್ರಾಚೂಡ bālacandrā-cūḍa. Śiva. (Bp. 27, 68).

ಬಾಲತನ bālatana. = ಬಾಲತ್ವ. (Bp. 50, 62).

ಬಾಲತನಯ bāla-tanaya. a young son. 2, *the tree Acacia catechu* Willd.

ಬಾಲತೃಣ bāla-triṇa. *young grass.*

ಬಾಲತ್ವ bālatva. childhood; boyhood. (My.). see Sp. s. ತರು ಣತ್ವ.

ಬಾಲಧಿ bāla-dhi. = ವಾಲಧಿ. a hairy tail. (J. 18, 6).

ಬಾಲಪಾಶ್ಯೆ bāla-pāśye. = ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ. an ornament worn by women, etc. (ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಯ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಆಭರಣ; ಹೆಳ ಲಿನ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಮುತ್ತಿನ ಸರ G.).

ಬಾಲಬನ್ದು bāla-bandu. = ಬಾಳಬನ್ದು. simple (Mhr. ಬಾಳಬದ); the Mahratta, or dēvanāgarī, character (Br.).

ಬಾಲಬೋಧೆ bāla-bōdhe. instruction of or for the youthful (name of various works adapted to the capacity of the young, My.). 2, = ಬಾಲಬನ್ದು (Mhr. ಬಾಲಬೋಧ; C.).

ಬಾಲಭಾಷೆ bāla-bhāṣe. the language or the mode of speaking of children (My.). 2, the prākṛita language (Mhr.; B. 4, 128; My.).

ಬಾಲಮೂಷಿಕೆ bāla-mūṣike. *a small rat, a mouse.*

ಬಾಲಮೃಗ bāla-mṛiga. a young deer, a fawn. (Bh. 2, 13, 13).

ಬಾಲರಕ್ಷೆ bāla-rakṣe. taking care of children and preserving them (by mantras, etc.) against evil spirits, etc., anything used as a preservative or charm for that purpose (My.).

ಬಾಲಲಿಂಗ bāla-liṅga. a boy and N. (Bp. 47, 29. 40. 47. 53).

ಬಾಲಲೀಲೆ bāla-līle. = ಬಾಲಕೇಲಿ. childish sport, etc. (J. 18, 20).

ಬಾಲವ bālava. = ವಾಲವ. the second astrological division. (My.).

*__ಬಾಲವದ್ದೆ bālavadde.__ maturity? ಸೀನಿನ್ನಂ ಕೂಸನ್ನೆ ಬಾಲವದ್ದೆ ಯನ್ನೆಗಂ ಬಳೆದರಸುಗೆಯ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಂ ಕಾಮಭೋಗಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಂ Vr. 113, 6.

ಬಾಲವಾಯಜ bāla-vāyaja. *Lapis lazuli or a kind of turkois.* (see ವೈಡೂರ್ಯ).

ಬಾಲಶಯ್ಯೆ bāla-śayye. a cradle (ಶಯಶವಿ, ತೊಟ್ಟಿಲ್ Mr. 203).

ಬಾಲಶಶಿ bāla-śaśi. = ಬಾಲಚನ್ದ್ರ. the young or waxing moon.

ಬಾಲಶಶಿಮೌಲಿ bālaśaśi-mauli. Śiva (Bp. 37, 40).

ಬಾಲಶಾರದೆ bāla-śārade. a young or newly risen Sarasvatī. ಬಾಲಶಾರದೆಯೆನಿಪ್ಪ ಮಂಗನ ಕೃತಿ (Mr. 2).

ಬಾಲಶಿಕ್ಷಾದಣ್ಡ bālaśikṣā-daṇḍa. a staff for punishing children. see ಸೆಳೆ.

ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ bāla-śikṣe. -ಕ್ಷಾ. punishment, or instruction, of children. (Śmd. 44).

ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿ bāla-sanyāsi. a man who has been an ascetic, or a religious mendicant, from his youth. ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿ ಕೆಟ್ಟರೆ ಕೂಟ ನಾಯಿಗಿನ್ನ ಕಡೆ. — ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಹಾಬುಹರಟೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.).

ಬಾಲಸರಸ್ವತಿ bāla-sarasvati. = ಬಾಲಶಾರದೆ. ಬಾಲಸರಸ್ವತಿ ಮಂಗರಾಜ (Mr. after 90).

ಬಾಲಹತ್ಯ bāla-hatya. child-murder, infanticide (B. 5, 158; My.).

ಬಾಲಹಿಮಕರ bāla-himakara. = ಬಾಲಚನ್ದ್ರ. the young or waxing moon.

ಬಾಲಹಿಮಕರಮೌಲಿ bālahimakara-mauli. Śiva (Bp. 24, 4; 60, 41).

ಬಾಲಾತಪ bāla-ātapa. the morning-sunbeams. (Cpr. 5, 20; ಎಳೆ ಬಿಸಲು G.).

ಬಾಲಾರಿಷ್ಟ bāla-ariṣṭa. = ಬಾಲಗ್ರಹ. a disease of children. (My.).

ಬಾಲಾರ್ಕ bāla-arka. the newly risen sun. (My.).

ಬಾಲಿ bāli. = ವಾಲಿ. N. of a monkey, brother of Sugrīva. (Abh. P. 11, 175 va.; G. 485). 2, a kind of ear-ring (*cf.* ಬಾವಲಿ).

ಬಾಲಿಕೆ bālike. a female child or infant; a girl. (My.).

ಬಾಲಿಶ bāliśa. *young, of tender years, puerile.* 2, *childish, ignorant, foolish; a fool* (ಮೂರ್ಖ, ಮೂಢ Nn. 131 as ಬಾಲೀಶ). 3, a child (ತನುಜಾತರ್, ಮಕ್ಕಳು 131); an infant (ಅತಿಬಾಲ Mr. 475). 4, Kṛiṣṇa (ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ, ಕೃಷ್ಣ 131). 5, a cushion, a pillow.

ಬಾಲಿಸು bālisu. to tail, to follow like a tail, to follow. see ಹಿಮ್ಬಾಲಿಸು.

ಬಾಲೆ bāle. a female child, a girl; a young woman not more than sixteen years of age (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಕೊಡಗೂಸು Nn. 21). 2, a woman, a female. ಬಾಲೆಯರ ಕಾಚವಲಯಂ (ಬಳೆ Śm. 114).

ಬಾಲೇನ್ದು bāla-indu. = ಬಾಲಶಶಿ.

ಬಾಲೇನ್ದುಧರ bālēndu-dhara. Śiva (Bp. 13, 25; 35, 4).

ಬಾಲೇನ್ದುಮೌಲಿ bālēndu-mauli. Śiva (Bp. 28, 5; 44, 24).

ಬಾಲೇಯ bālēya. fit or proper for children; soft, tender. 2, *an ass.*

ಬಾಲೇಯಶಾಕ bālēya-śāka. *the vegetable Siphonanthus indica* (= ಅಂಗಾರವಲ್ಲಿ).

ಬಾಲೋಪದೇಶ bāla-upadēśa. instruction of or for the youthful.

ಬಾಲ್ಯ bālya. *childhood, infancy, youth.* 2, childishness, folly.

ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆ bālya-avasthe. the circumstances, or period, of childhood, childhood.

ಬಾವ bāva. 1. = ಬಾ, ಭಾವ 1, q. v. Tbh. of ಭಾಮ. a sister's husband (My.; Tu., Te. ಬಾವ). ಬಾವನ್ದಿರು (ದೇವ್ರ, ದೇವರ, ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಗಣ್ಡುಸರು, ಮಯ್ದುನ್ದರು Si. 192). ಉಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಉಡು ವದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ್ನ ಕರೆ! ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹೆಟ್ಟೋದಕ್ಕೆ ಬಾವನ್ನ ಕರೆ! — ಎರವು ಸಿರಿಯಲ್ಲ, ಬಾವು ಡೊಳ್ಳಲ್ಲ, ನೆರಮನೆಯಕ್ಕನ ಗಣ್ಡ ಬಾವನಲ್ಲ. — ಬಾವನಾ ದರೆ ಬಾರವಾದ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? (Prvs.). see Prvs. s. ಅ 9, ಅಕ್ಕ 1, ಸತ್ತಿಗೆ. — ಬಾವನಣ್ಣ. the relative who is called a sister's husband. ಬಾವನಣ್ಣ ಬನ್ದಾಗ್ಯೂ ಹಾಲು ಚಲ್ಲೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಬಾವಮಯ್ದು. = ಬಾಮಯ್ದು. a wife's brother (My.). 2, a husband's brother (My.). — ಬಾವಮಯ್ದುನ್ದ್ಯರು. = ಬಾಮಯ್ದುಳು. ಭಾವ ಮಯ್ದುನ್ದರು. the brothers of one's wife (My.). 2, the husband's brothers (My.). — ಬಾವಮಯ್ದುನ. = ಬಾಮಯ್ದು, ಬಾವಮಯ್ದು, ಭಾವಮಯ್ದುನ. (My.).

ಬಾವ bāva. 2. Tbh. of ಭಾವ 2. becoming, etc. (My.).

ಬಾವಂಜಿ bāvañji. (the plant Flacourtia sapida, Mhr. ಬಾವಚೀ). — ಬಾವಂಜಿಗಿಡ. an erect annual herb, Psoralea corylifolia L. (Z.).

ಬಾವಟ bāvaṭa. = ಬಾವುಟ, etc. a flag. (My.).

ಬಾವಟಿ bāvaṭi. = ಬಾವಟ, etc. (ಸಿನ G.).

ಬಾವಟೆ bāvaṭe. = ಬಾವಟ, etc. (My.).

ಬಾವನ್ನ bāvanna. sandalwood (ಮಲಯಜಾತ Ct. II, 63; ಸಿರಿಕಣ್ಡ, ಶ್ರೀಖಣ್ಡ Kk. 19; Śm. 24; Rśv. 5, 25; J. 31, 2). [ಬಾವನ್ನದ ವೃಕ್ಷ ಊರೊಳಗಿದ್ದಡೇನು ಅಡವಿಯೊಳಗಿದ್ದಡೇನು? ಪರಿಮಳವೊನ್ದೆ Cv. 108]. — ಬಾವನ್ನಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the fragrance of sandalwood (J. 31, 7). — ಬಾವನ್ನದಮ್ಪು. -ತಮ್ಪು. the refreshing quality of sandalwood (J. 11, 37). — ಬಾವನ್ನದಿಗುರು. -ತಿಗುರು. sandal unguent (J. 11, 41). — ಬಾವನ್ನವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the Malaya mountain, the Malabar hills (ಮಲಯಾಚಲ Ss.).

ಬಾವನ್ನ bāvanna. fifty-two (Mhr., H.). — ಬಾವನ್ನಾಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. the fifty-two letters (ವರ್ಣ, ಅಯ್ವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಕರಂಗಳು Nn. 71).

ಬಾವಲ್ bāval. = ಬಾವಲಿ, ಬಾವುಲ್, ಬಾವುಲಿ. a bat; the flying fox (Nr. in ಕಿಱು-, ಹೆಬ್-; Tu.; T. ಅವಾಲ, ವಾವಲ್, ವೌವಾಲ್; M. ವಾದಿಲ್; Te. ಗಬ್ಬಿಲ; Mhr. ಪಾಕೋಳಿ, ವಾಗೂಳ, ವಾಘೂಳ; M. ಆವಲ್, ವಾವಲ್, ವವ್ವಾಲ್, a large bat; Sk. ವಲ್ಗುಲ, Mhr. ವಾಗೂಳ, ವಾಘಳ, ವಾಘೂಳ, the flying fox).

ಬಾವಲಿ bāvali. = ಬಾವಲ್, etc. (My.).

ಬಾವಲಿ bāvali. = ಬಾವುಲಿ. a kind of ornament of gold, pearls, precious stones, etc. worn on the tip of the ear (My.; Te. ಪಾವಲಿ, ಬಾವಿಲಿ; *cf.* Sk. ಬಾಲಿ; Mhr. ಬಾಳೀ, an ornament for the ear).

ಬಾವಳಿಸು bāvaḷisu. Tbh. of ವ್ಯಾಕುಲಿಸು. to be confused, bewildered or confounded (Mhr. ಬಾವರಣೇಂ, ಭಾವ್ಪುವಣೇಂ; *cf.* ಬಾಗುಳ್, ಬಾಗುಳ). ಬಾವಳಿಪವನು (ವ್ಯಾಕುಲ, ವಿಹಸ್ತ Hlā.).

ಬಾವಿ bāvi. Tbh. of ವಾಪಿ 2 (Śmd. 342; Śm. 36). a well, etc. (ಅನ್ಧು, ಕೂಪ Hlā.; ತೀರ್ಥ, ಕೂಪ Nn. 48; Bp. 20, 21; 49, 44; 56, 38; B. 5, 74; G. 71. 266. 462; C.; Te.; T. ವಾವಿ). [ರಸರಸದ ಬಾವಿ ಮನೆಮನೆಗೆ ಬೇಱಿ Pb. 4, 10]. ನದಿ ಬಾವಿ ಕೆಱೆಗಳ್ (ತೀರ್ಥ Mr. 532). ನೀರಿಪ್ಪ ಬಾವಿ (ಅನ್ಧು, ಕೂಪ 421). ಸೇದುವ ಬಾವಿ (ಅನ್ಧು, etc. Si. 90). ಬಾವೀ ನೀರಾದರೆ ಭಾವಿಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಫಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ತೋಡಿದ ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — (ತುರಕ) ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೂ ಬಾಂಚೋತು ಬಿಡ. — ನೀವಾದರೇನು? ನಾವಾದರೇನು? ಬಾವಿಲಿ ನೀರು ಬನ್ದರೆ ಸರಿ. — ಇರುಳು ಕಣ್ಡ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಬಿದ್ದನನ್ತೆ (Prvs.). see ಅಂಗಣವಾವಿ; Prvs. s. ನೆಣ್ಣು, ಬಾಯಾಱಿಕೆ, ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತು. — ಬಾವಿ ದೋಡು. -ತೋಡು. to dig a well (Abh. P. 11, 100).

ಬಾವು bāvu. (fr. ಬಾ 2). = ಬಾಹು. a swelling, an intumescence (ಶೋಫ, ಶ್ವಯಥು, ಶೋಥ Si. 200; ಶೋಥ G.; C.). [Tu. ಬಾವು]. ಬಾವು ಎದ್ದರೆ ಬಡಕೊಣ್ಡರೆ ಹೋದೀತೇ? — ಎರವು ಸಿರಿಯಲ್ಲ, ಬಾವು ಡೊಳ್ಳಲ್ಲ, ನೆರಮನೆಯಕ್ಕನ ಗಣ್ಡ ಬಾವನಲ್ಲ (Prvs.).

ಬಾವುಗ bāvuga. a male cat, a tom cat (B. 5, 32; Mhr. ಬೋಕಾ; Te. ಬಾವುರುಗಾಡು, ಬಾವುರುಪಿಲ್ಲಿ: ಬಾವರುಮುನು, to resound, as an empty house; to make a caterwauling).

ಬಾವುಜಿಗೆ bāvujige. = ಬಾವುಜೆ; ಬಾಹುಜಿಗೆ. Tbh. of ವಾಕುಚಿ. a kind of plant. (ವಾಕುಚಿ). (ಅವಲ್ಗುಜ, ಸೋಮರಾಜಿ, ಸುವಲ್ಲಿ, ಸೋಮವಲ್ಲಿಕೆ, ಕಾಲಮೇಷಿ, ಕೃಷ್ಣಫಲೆ, ವಾಕುಸಿ, ವಾಗುಸಿ, ಪೂತಿಫಲಿ Nr.).

ಬಾವುಜೆ bāvuje. = ಬಾವುಜಿಗೆ. (ವಾಕುಚಿ Mr. 122).

ಬಾವುಟೆ bāvuṭe. = ಬಾವಟ, ಬಾವಟಿ, ಬಾವಟೆ. a flag (My.; Mhr., H. ಬಾವಟಾ).

***ಬಾವುರಿ bāvuri.** to go round? — ಬಾವುರಿವುಗು. -ವುಗು. ?ಪೊಱಲೊಳಗೆ ಚರಿಗೆ ವೊಕ್ಕು ಬಾವುರಿವುಗುತ್ತಂ ಬನ್ದು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಪೊಱಮಟ್ಟು ಪೋದರ್ Vr. 46, 29.

ಬಾವುಲ್ bāvul. = ಬಾವಲ್, etc. a bat, etc. (ಪದಮುಸ್ತಕ Mr. 177). see ಹೆಬ್ಬಾವುಲ್.

ಬಾವುಲಿ bāvuli. = ಬಾವುಲ್, etc. see ತೊಗಲ-.

ಬಾವುಲಿ bāvuli. = ಬಾವಲಿ. a kind of ornament of gold, etc. (Grj. 2, 106 va.; Bp. 5, 40; 16, 17; Rsv. 6, 11 va.; 12, 56 va.). ಕಿವಿಯೊಳಗಿನ ಬಾವುಲಿ (ಕುಣ್ಡಲ G.).

***ಬಾವುಲು bāvulu.** = ಬಾವಲ್, ಬಾವಲಿ, etc. ಬಾವುಲ ಬಾಳುವೆಯನ್ತೆನ್ನ ಮನವು! Bv. 287.

ಬಾಷ್ಪ bāṣpa. = ಬಾಷ್ಪ, ವಾಷ್ಪ. tears. (ಅಶ್ರು, ಅಕ್ಷಿಯ ಆನನ್ದಜಲ Mr. 316).

ಬಾಷ್ಪಜಲ bāṣpa-jala. = ಬಾಷ್ಪಜಲ. a tear, tears (ಕಣ್ಣ ನೀರ್ Nn. 36).

ಬಾಷ್ಪಾಮ್ಬು bāṣpa-ambu. = ಬಾಱ್ಪಾಮ್ಬು, ಬಾಷ್ಪಜಲ. (Bp. 40, 69).

***ಬಾಸಂಗುಱಿಗೆ bāsanguḷige.** — ಬಾಸಂಗುಱಿಗೆವಱಿ. -ಪಱಿ. a kind of movement. ತೇಗಿಯುಂ ಪಸಿಗೆವರಿದುಂ ಬವಳಿವರಿದುಂ ಬಾಸಂಗುಱಿಗೆವಱಿದುಂ, ಸೂಟ್ಟರಿದುಮಾಡುವಾಗಳ್ Pb. 12, 158 va.

ಬಾಸಣಿ bāsaṇi. (fr. ವಾಸನ 3). (= ಬಚ್ಚಣೆ 2). the state of being enveloped or covered (ಮುಸುಂಕಿದರ್ಥಂ Ct. II, 58; *cf.* K. ಬಾಚಿ?).

***ಬಾಸಣಿಗೆ bāsaṇige.** lid, cover. ಪೊಸಮುತ್ತಿನ ಬಾಸಣಿಗೆಯೊಳ್ ಬಾಸಣಿಸಿದ ಬಿರಿವ ಮುಗುಳ್ಗಳೊಳ್ ತುಱುಗಿದ Pb. 5, 5 va.; Ap. 11, 40.

ಬಾಸಣಿಸು bāsaṇisu. to cover [ಆ ಸೋಮವಂಶಜರ್... ಜಸದಿಂ ಜಗಮಂ ಬಾಸಣಿಸಿ ಪೋದೊಡೆ Pb. 1, 62; Ap. 7, 116; Cv. 390]; (Cpr. 1, 92; 3, 11; 5, 20; Abh. P. 4, 12; Grj. 5, 67 va.; Bp. 6, 32; 12, 33; 18, 29; 46, 54; Rsv. 6, 11 va.). 2, to put as a cover to, to cover with. ಎಕ್ಕಡವ ಬಾಸಣಿಸಿ ಪದತಲಕೆ (Rām. 3, 8, 34). 3, to be included in, to join. ಅವಕೆ (ಆ ಮೂಱು ಗ್ರಾಮಕೆ) ಪದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಂ ಬಾಸಣಿಸಿರಲ್ಕೆ (Mr. 78; see s. ರಾಗ).

ಬಾಸನ್ತಿ bāsanti. Tbh. of ವಾಸನ್ತಿ. a species of jasmine, etc. (Śmd. 342).

ಬಾಸರ bāsara. (Tbh. of ವಾಶ್ರ). an exhilerating, gladdening, lovely sound (ಮದ್ಯವಾಚಿ, ಕಲರವ Ct. I, 41).

ಬಾಸಱಿಕೆ bāsaḷike. = ಬಾಸುೞ್, etc. (Bp. 5, 222).

ಬಾಸಱಿಸು bāsaḷisu. to produce a wale or wales (Rām. 6, 47, 37).

ಬಾಸಿಗ bāsiga. 1. = ಬಾಸಿಂಗ. a garland or chaplet of flowers worn on the top of the head (ಆಪೀಡ, ಶೇಖರ Hlā.; ನಿರ್ಯೂಹ Nr.; ಆಪೀಡ, ದಣ್ಡ Nr.; ಪೂಮಾಲೆ Ss., Kk. 26, Śm. 72; T. ವಾಶಿಗೈ; see Śmd. s. ಅೞ್ 3; Cpr. 7, 78; Abh. P. 9, 80; 12, 22; Grj. 10, 61 va. & 79 va.). [ಕವಿದೆತ್ತಿದ ಬಾಸಿಗದೊನ್ದು ಕಮ್ಪಿನೊಳ್ ಪೊರೆದು Pb. 2, 95; Ap. 3, 3]. 2, an ornament of gold, coloured wood or pith, paper, or flowers worn on the forehead (on the head, Mhr.) of the bride and bridegroom (Bp. 2, 52; 32, 29; 56, 6; Rām. 1, 16, 41; J. 30, 54; 31, 23. 32; My.; Te.; Mhr. ಬಾಶಿಂಗ). see ಪೊಮ್ಬಾಸಿಗ. — ಬಾಸಿಗವಾದರೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಬಾಸಿಗ bāsiga. 2. = ಬಾಚಿಗ, ಬಾಸೆಗ. a speaker, a talker, a jester (My.).

ಬಾಸಿಂಗ bāsinga. = ಬಾಸಿಗ 1. (ಶೇಖರ, ಅವತಂಸ, ಸಿರದ ರತ್ನಚೂಡಾಮಣಿ Mr. 333). ಹಣೆಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಬಾಸಿಂಗದ ಒಡವೆ (ಪತ್ರಪಾಶ್ಯೆ, ಲಲಾಟಿಕೆ Si. 218).

ಬಾಸು bāsu. to void excrement (ಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಗ Śmd. Dh.; *cf.* ಬಾರ್ 4).

ಬಾಸು bāsu. stench (S. Mhr.; ನಾತು G.; Mhr.; H. ಬಾಸಾ, smelling, stale, not fresh).

ಬಾಸುಗಿ bāsugi. Tbh. of ವಾಸುಕಿ. serpent Vāsuki (ಶೇಷ Ct. I, 83).

ಬಾಸುಣ್ಡೆ bāsuṇḍe. = ಬಾಸುೞ್, etc. (My.). — ಬಾಸುಣ್ಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a wale to be formed (My.).

ಬಾಸುೞ್ bāsuḷ. (fr. ಬಾ 2, ಬಾಯು). = ಬಾಸಱಿಕೆ, ಬಾಸುಣ್ಡೆ, ಬಾಸುಟಿ, ಬಾಸುೞು, ಬಾಸುೞಿ. a wale or mark caused by a blow or stroke [ಶೋಕದಚ್ಚಿಱಿದವೊಲಿರ್ದ ಬಾಸುೞನೊಳಟ್ಟು ಕನಲ್ದು ಬೞಲ್ದು Pb. 14, 5]; (ಪೊಯ್ದ ಬೞು Śmd. I; ಪೊಯಿದ ಎಡೆ Ct. I, 17). ಬಾಸುೞ್ಗೆ, ಬಾಸುೞ್ಗಳ್ (Śmd. 52). see Cpr. 5, 11; Abh. P. 9, 30; Śsv. 5, 41; ಕಿಸು-. — ಬಾಸುೞೇೞ್. -ಏೞ್. a wale to rise (Bp. 52, 11; Bh. 4, 4, 10).

ಬಾಸುೞ bāsuḷa. = ಬಾಸುೞ್, etc. (G. 504).

ಬಾಸುೞಿ bāsuḷi. = ಬಾಸುೞ್, etc. (Bp. 52, 16).

ಬಾಸುೞೆ bāsuḷe. = ಬಾಸುೞ್. [...ಅನಂಗಜ ನಟನ ಸೆಳೆಯ ಬಾಸುೞೆಯೆನಿಕುಂ Ap. 12, 16]; (G. 495).

ಬಾಸೆ bāse. (fr. ಬಾರ್ 3?). the central line of hair in the bosom and down the belly (ನಾಭಿಯ ರೋಮ Mr. 319). [ಆಕೆಯ ಬಾಸೆಗಳುಂ ಪಗೆವರ ಬಾಱ್ಪಾಸೆಗಳುಮೊಡನೊಡನಸಿಯವಾದುವು Pb. 1, 141 va.; Ap. 7, 31]. see ತೆಳುವಾಸೆ, ಬಡ ಬಾಸೆ; Cpr.

2, 14; 3, 85; 8, 4 va.; Abh. P. 3, 97; Grj. 3, 39; Rśv. 4, 35. 37; J. 8, 19. — ಬಾಸೆವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. a creeper-like bāse (Rśv. 10, 86). — ಬಾಸೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to lay hold of the bāse (Cpr. 7, 137).

ಬಾಸೆ bāse. 1. = ಭಾಸೆ. Tbh. of ಭಾಷೆ, q. v. (Śmd. 24. 335). speech; language; a promise; an oath (Bp. 35, 53; 42, 23; 52, 37; My.). [ಆತನನಾಕೆಗಳ್ ಬಾಸೆಯೊಳಿನ್ತೆನ್ದರ್ Pb. 4, 95 va.]. ಬಡವಗೆ ಆಸೆ ಹೇಳಬೇಡ, ಬಲ್ಲಿದವಗೆ ಬಾಸೆ ಹೇಳಬೇಡ (Prv.). see Prv. s. ವೀಸ. — ಬಾಸೆ ಕೊಡು. to promise (My.). — ಬಾಸೆಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. = ಬಾಸೆಗೆಡುಕ. (G.; My.). — ಬಾಸೆ ಗೀಸೆ. reit. (Bp. 36, 15). — ಬಾಸೆಗೆಡುಕ. -ಕೆಡುಕ. a man who breaks his promise; a perjurer (My.). — ಬಾಸೆ ಮಾಡು. to assure solemnly, to swear (My.). — ಬಾಸೆಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to appeal to by an oath (My.). — ಬಾಸೆಯಿಲ್ಲದ. -ಇಲ್ಲದ. = ಬಾಸೆಗೆಡುಕ. ಹಾಸುವಿಲ್ಲದ ನಿದ್ರೆ, ಪೂಸುವಿಲ್ಲದ ಮಾಯು, ಬಾಸೆಯಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನ ಮೋಟ ಕೆಂಚ್‌ಬೀಸಿ ಕರೆದನ್ತೆ (Sp.). — ಬಾಸೆವನ್ತ. a man who sticks to his promise; faithful (Bp. 9, 38). — ಬಾಸೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. Sarasvatī (ಶಾರದೆ Kk. 9). — ಬಾಸೆವೆಣ್ಣಿನೆಯ. -ಇನೆಯ. Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ಬಾಸೆಹೀನ. = ಬಾಸೆಯಿಲ್ಲದ. (Bp. 28, 27).

ಬಾಸೆ bāse. 2. a rafter; a pole viewed as fit for a rafter (My.; Mhr. ವಾಸಾ, ವಾಂಸಾ).

ಬಾಸೆಗ bāse-ga. (= ಬಾಸಿಗ 2, etc.). (Tbh. of ಭಾಷಿಕ). a man who speaks or talks. see ಲಾಟ-.

ಬಾಹ bāha. = ಬರ್ಪ, etc. present relative participle of ಬರ್ 1. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ ಬಾಹನ್ದಾದು (ಲೋಚನಗೋಚರ Nn. 87); ತಿರಿಗಿ ಬಾಹನ್ದಾದು (ವಿಭ್ರಮ 129). 2, future (or present) of ಬರು. ತಪ್ಪುಗೆಯು ತಪ್ಪಲೆಯು ಅವು ತಾವ್ ಕುಡಿವದಕೆ ಬಾಹವು; ... ತಪ್ಪುಗೆಯ ತಪ್ಪಲೆಯ ಕೊಣ್ಡರೆ ಉಮ್ಬುದಕೆ ಕುಡಿವದಕೆ ಬಾಹವು (Jñs. 42, 14). ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಹುದೆ ಮುಕ್ತಿ? (Dp. 16).

ಬಾಹ bāha. = ಬಾಹು. the arm. see ಬಾಹಾಸ್ಫಾಲನ.

ಬಾಹಟ bāhaṭa. = ಬಾಹುಟ. N. of an author, and of a work on medicine composed by him (My.).

ಬಾಹತ್ತರ bāhattara. seventy-two (Mhr.); much, many [ಬಾಹತ್ತರ ನಿಯೋಗಿಗಳ ಮನೆಲಕ್ಕ Cv. 357]; (Bp. 43, 28; Bh. 1, 8, 35).

ಬಾಹಪ್ಪಳಿಸು bāhu-appaḷisu. to strike the arm (ಭುಜವ ಹೊಯ್ Bhn. 32; Bh. 1, 10, 21). also ಬಾಹನ್ ಅಪ್ಪಳಿಸು (Grj. 2, 106 va.).

ಬಾಹಾದೂರ್ bāhādūr. = ಬಹಾದರ್, etc. a hero, etc. (G. preface; B. 5, 6; Sk. ಬಾಹಾದುರ).

ಬಾಹಾಸ್ಫಾಲನ bāha-āsphālana. striking the arm (Cpr. 5, 76). — ಬಾಹಾಸ್ಫಾಲನಂಗೆಯ್. -ಂ-. to strike the arm (Śsv. 4, 70).

***ಬಾಹಿಗೆ bāhige.** outside. ಪೊಱಲಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು ಪುರದ ಬಾಹಿಗೆಯ ನೆಯ್ದುವಾಗಳ್ Pb. 7, 20 va.

ಬಾಹಿರ bāhira. (fr. ಬಹಿರ್). being outside, situated without; outer, external; expelled from, excluded from; devoid of; a foreigner; an outcast; an abject man. see Bp. 35, 7; 38, 54; 50, 54; Bh. 1, 8, 86; J. 2, 36; 9, 7; ವೇದ-.

ಬಾಹಿರಗಿತ್ತಿ bāhira-gitti. an outcast, abject woman (Bp. 40, 55).

ಬಾಹಿರಂಗ bāhiraṅga. (fr. ಬಹಿರಂಗ). relating to the outside, outer, external (J. 13, 56).

ಬಾಹಿರಾತ್ಮ bāhira-ātma. an abject person (Bp. 43, 46).

ಬಾಹು bāhu. = ಬಾವು. a swelling, etc. (ಶೋಫ, ಶ್ವಯಥು Hlā.; ಶೋಫ Mr. 385; Abh. P. 16, 39 va., twice).

ಬಾಹು bāhu. = ಬಾಜು No. 2, ಬಾಹ. *the arm;* the upper arm. — ಬಾಹುರಕ್ಕೆ. Tbh. of ಬಾಹುರಕ್ಷೆ. (Rśv. 6, 11 va.).

ಬಾಹುಜ bāhu-ja. arm-born: *a Kṣatriya.*

ಬಾಹುಜಿಗೆ bāhujige. = ಬಾವುಜಿಗೆ. a kind of plant. (ಅವಲ್ಗುಜ, ಕಾಲಮೇಷಿ, ವಾಗುಜಿ, etc., ಕ್ರಾಲುಚಿಟ್ಟು Si. 145).

ಬಾಹುಟ bāhuṭa. = ಬಾಹಟ. (My.).

ಬಾಹುತಳ bāhu-taḷa. N. of a feat of wrestlers (Śsv. 4, 75).

ಬಾಹುದಣೆ bāhudaṇe. N. of a feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಬಾಹುದೆ bāhu-de. *N. of a river.*

ಬಾಹುಪುರಿ bāhu-puri. = ಬಾಹುಪೂರಯ, etc. (ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದ Si. 220; Te.; T. ವಾಗ್ಪುಬುರಿ).

ಬಾಹುಪೂರಯ bāhu-pūraya. = ಬಾಪುರಿ, ಬಾಹುಪುರಿ, ಬಾಹುಲಿ. a bracelet worn on the upper arm (ಕೇಯೂರ Mr. 340; Grj. 7, 11 va.; 10, 36; 10, 61 va.).

ಬಾಹುಬಳೆ bāhu-baḷe. Tbh. of ಬಾಹುವಲಯ. an arm-ring. (Śmd. 376).

ಬಾಹುಭೂಷಣ bāhu-bhūṣaṇa. = ಬಾಹುಪೂರಯ. (ತೋಳ ಬಾಪುರಿ G.).

ಬಾಹುಭ್ರಾನ್ತಿ bāhu-bhrānti. the act of turning round the arm (Śsv. 4, 78).

ಬಾಹುಮೂಲ bāhu-mūla. the root of the arm: the armpit, *the extremity of the upper part of the arm,* the shoulder-blade, the region of the shoulder.

ಬಾಹುಯುದ್ಧ bāhu-yuddha. *a close fight, personal struggle, wrestling.*

ಬಾಹುರಕೆ bāhurake. = ಬಾಹುರಿಕೆ, etc. (Bh. 7, 4, 45).

ಬಾಹುರಕ್ಷೆ bāhu-rakṣe. = ಬಾಹುರಕ್ಕೆ (s. ಬಾಹು), ಬಹುರಕೆ, ಬಾಹುರಿಕೆ. a protection (armour) for the arm (ಬಾಹುರಿಕೆ Bhn. 45).

ಬಾಹುರಿಕೆ bāhurike. Tbh. of ಬಾಹುರಕ್ಷೆ. (ಬಾಹುರಕ್ಷೆ Bhn. 45).

ಬಾಹುಲ bāhula. (fr. ಬಹುಲ). manifoldness. 2, *the month kārttika.*

ಬಾಹುಲಿ bāhuli. Tbh. of ಬಾಹುಪೂರಯ. (Grj. 7, 11 va.; 10, 61 va.).

ಬಾಹುಲೇಯ bāhulēya. *Kārttikēya,* son of Śiva.

ಬಾಹುಲ್ಯ bāhulya. abundance, plenty, multitude. see ಗೊನ್ದಣಿಸು, ಸನ್ದಣಿಸು.

ಬಾಹುವಲಯ bāhu-valaya. = ಬಾಹುಬಳೆ (Śmd. 376). an arm-ring.

ಬಾಹೂರ್ bāhūr. N. of a place (Bp. 22, 28; 24, 77). — ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮ. N. (Bp. 25, 4; 28, 52). — ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 22 sum.; 47, 37). — ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 16; 22, 23).

ಬಾಹೆ bāhe. Tbh. of ಬಾಹ್ಯ. the outside, of a town, etc. (Bh. 1, 7, 65; 1, 10, 39; 2, 2, 107).

ಬಾಹ್ಯ bāhya. = ವಾಹ್ಯ No. 2. being outside, situated without (J. 29, 44); *outer, external* (B. 4, 133); excluded from; devoid of; a foreigner; an outcast. see ವೇದ-.

ಬಾಹ್ಯಮತಿ bāhya-mati. regard for outer things (Śsv. 2, 103).

ಬಾಹ್ಲಿಕ bāhlika. = ವಾಹ್ಲಿಕ. N. of a country, Balkh (Bp. 6, 19). 2, *a horse from Balkh.* 3, *saffron.* 4, Asafoetida.

ಬಾಹ್ಲೀಕ bāhlīka. = ವಾಹ್ಲೀಕ. Balkh. 2, *saffron.* 3, *Asafoetida.* (ಕುದುರೆ) ಬಾಹ್ಲೀಕದೇಶದೊಳ್ ಪುಟ್ಟೆ ಕಾಮ್ಬೋಜಂ (Mr. 282).

ಬಾಳ್ bāḷ. = ಬಾಳು. a knife, a sword (ಖಡ್ಗ Śmd. Dh. Śm. 111. 115; ಕಳ್ಗ, ಕಡುಗ Ct. I, 11; Tu., T., M. ವಾಳ್; Te. ವಾಲು; *cf.* ಕರ-ಬಾಲ, ಕರ-ವಾಲ; ಭಿನ್ದ-ಮಾಲ; ಫಾಲ). [ಉರ್ಚಿದ ಬಾಳೊಳಾತ್ಮ ಮುಖಬಿಮ್ಬಮನಱಿಯೆ ನೋಡಲುಂ Pb. 1, 142; Ap. 6, 23]. ಬಾಳೊಪ್ಪಂ (Śmd. 84). ತೋಳ ಬಾಳ ಕಾನ್ತಿ (162). ಗಿರಿಯುಂ ಕರಿ

ಯುಂ ನಿಲ್ಲವು ಪವಿಮುಖದ ಕೋಟ್ಟಿವಲ್ ಅತನ ಬಾಳ್ಗಂ (291). ಬಾಳ ಮಸೆ (Abh. P. 14, 198). see ಕರವಾಳ್, ಕೂರ್ವಾಳ್, ನಾವಿದವಾಳ್, ಹರಗುವಾಳ್; Abh. P. 9, 22; 13, 63; Rśv. 5, 128; J. 29, 35. [— ಬಾಳ ನೀರು. lustre of colour of the sword. ತನ್ನ ಬಾಳನೀರನ್ತೆ ಕಱಂಗಿ ಕರ್ಗಿದ ನೀರಂ ನೋಡಿ Pb. 5, 53 va.. — ಬಾಳಾಗಮ. -ಆಗಮ. the science of fighting with the sword, dagger. ಬಾರಿಸಿ ಬಾಳಾಗಮನ ಮವತಾರಂ ಗೆಯ್ದನ್ತೆ Pb. 10, 83. — ಬಾಳುಡಿ. -ಉಡಿ. the piece of the dagger. ನೆಣದೊಳ್ಗಸಟಿಯೊಳ್ ಜಿಗಿಲ್ತ ಗುರ್ವದರೆ ಸಿರನ್ತರಂ ಪೊಳೆವ ಬಾಳುಡಿ Pb. 11, 58]. — ಬಾಳ್ಮೊದಲ್. the hilt of a sword (Cpr. 7, 102). — ಬಾಳ್ಮೊನೆ. (Śmd. 82). the point of a sword. — ಬಾಳ್ವಾಸೆ. -ಬಾಸೆ. a challenge [made on the honour of one's sword]; (Abh. P. 14, 148). — ಬಾಳ್ವೇಲಿ. -ಬೇಲಿ. a hedge of swords (as that of the kētakī, Cpr. 1, 101 va.; 1, 102). [— ಬಾಳ್ಪೊಗೆ. -ಪೊಗೆ. the smoke arising from the fight of daggers. ನೆಗೆದ ಕಿಡಿಗಳ ಬವ್ವುಲ್ಪೆರಸು ಪೊಳೆದು ನೆಗೆದುದು ಬಾಳ್ಪೊಗೆ Pb. 10, 84].

ಬಾಳ್ **bāḷ.** = ಬಾಳ 1, ಬಾಳು, etc. (ಲಾಮಜ್ಜ Śm. 111).

ಬಾಳ **bāla. 1.** Tbh. of ವಾಲ (Śmd. 342). = ಬಾಲ, etc. a boy, etc. [ಭಾಸುರ ತೇಜೋಧಿಕನಪ್ಪ ಬಾಳನೊಜಲ್ದಟ್ಟಿಕ್ತುರ್ ನೋಡುತ್ತುಂ Ap. 7, 43; Pb. 1, 68 va.]. 2, the cuscus-grass (ಲಾಮಂಚ Ct. I, 70; ಹ್ರೀವೇರ, ಲಾಮಂಚ Mr. 131; ಕೊಳವೇರು, ಲಾಮಜ್ಜ Śm. 27). see ಕರಿಯ-, ಬಿಳಿ-, ಬಿಳಿಯ-, ಮುಡಿವಾಳ. [3, young, tender. ನೇಲ್ವ ಕರುಳೋಳಿಯೆ ಬಾಳ ಮೃಣಾಲಮಾಗೆ Pb. 1, 6]. — ಬಾಳಗೊಲೆಯ. -ಕೊಲೆಯ. a killer of young people (C. Bp. 35, 14). [— ಬಾಳವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. tender colour, pleasing colour. ತೊಡರ್ದಮರ್ದ ಬಾಳವಣ್ಣದ ತುಡುಗೆ Pb. 2, 4]. — ಬಾಳವೇರ್. -ಬೇರ್. the root of cuscus (see Cpr. s. ಕೇೞ್; Cpr. 8, 64va.; Rśv. 10, 31 va.).

ಬಾಳ **bāla. 2.** = ಬೋಳ. gum-mirrh. see ಬಾಣನ್ತಿ-; ರಕ್ತ-.

ಬಾಳ **bāla. 3.** = ಬಹಳ. abundant, etc. (C.; Dp. 148, 1; Dp. 135*b*, 9).

ಬಾಳ **bāla.** 4. Tbh. of ಭಾಲ. the forehead (Grj. 10, 48).

*ಬಾಳಬಟ್ಟ **bāla-baṭṭa.** a head band. (Tbh. of ಫಾಲಪಟ್ಟ? ಅತನ ಕೆಲದೊಳ್ ಬಾಳಬಟ್ಟಂ ತೂಸ್ತಿಟ್ಟನ್ತೆ ಸನ್ದಣಿಸಿ ನಿನ್ದ Pb. 10, 57 va.

ಬಾಳಬನ್ದು **bāla-bandu.** = ಬಾಲಬನ್ದು. simple. (My.).

ಬಾಳಲಿ **bāḷali.** = ಬಾಣಲಿ, etc. a frying pan. ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟನಡುವ ಬಾಳಲಿ (ಋಜೀಷ, ಪಿಷ್ಟಪಚನ Nr.).

ಬಾಳಲೋಚನ **bāla-lōcana.** = ಭಾಳಲೋಚನ. Śiva (Grj. 8, 1).

ಬಾಳಾಕ್ಷ **bāla-akṣa.** Tbh. of ಭಾಲಾಕ್ಷ. Śiva (Grj. 3, 81).

ಬಾಳಾಮ್ಬಕ **bāla-ambaka.** = ಭಾಳಾಮ್ಬಕ. Śiva (Grj. 10, 8 va.).

ಬಾಳಿಗೆ **bāḷige.** contraction of ಬಾಣಲಿಗೆ. a frying pan. ಕರಿಯುವ ಬಾಳಿಗೆ (ಕಟಾಹ, ಕಾವಲಿ, ಪಿಷ್ಟಪಚನ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ, ಸಿರಿವನ್ತಿಗೆ G.).

ಬಾಳು **bāḷu. 1.** = ಬಾಳ್. a knife, etc. [ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಭಕ್ತಿ ಬಾಳ ಬಾಯಧಾರೆ Bv. 211; Cv. 357]. — ಬಾಳುಮೀನು. a kind of fish, Ophiocephalus Wrahl. (ಶಾಲ Nr.). — ಬಾಳುಹೊಯ್ಲು. a blow or stroke with a sword (Bh. 2, 2, 104).

*ಬಾಳು **bāḷu. 2.** = ಬಾೞ್ 2. life, a woman's life with her living husband. ಬಾಳಿಲ್ಲದವಳ ಓಲೆಯನ್ತಾಯಿತ್ತೆನಗೆ Bv. 296. — ಬಾಳುವೆಣ. -ಪೆಣ. living as one is dead. ಬಾಳುವೆಣನ ಬೀಳುವೆಣನ ಸಂಸಾರವೇನವನ? Bv. 157.

ಬಾಳು **bāḷu.** = ಬಾಳ್, etc. — ಬಾಳುಬುಲ್. -ಪುಲ್. = ಬಾಳ್. (ಅಸೆ Mr. 110).

*ಬಾಳುವೆ **bāḷuve.** spreading. — ಬಾಳುವೆಯಾಗು. -ಆಗು. to spread. ಕಾನನದಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು ಬಾಳುವೆಯಾಗಿ ಮಿಕ್ಕೊಡೆ ಒಱಲುವ ಬಳ್ಳುವಿನನ್ತಿಪ್ಪರಯ್ಯಾ ಮನುಜರು ನರವಿನ್ಧ್ಯದೊಳಗೆ! Bv. 227.

ಬಾಳೆ **bāḷe.** a sea-fish, Trichiurus lepturus (M. ವಾಳೆ, T. ವಾಳೈ, Tu. ಬಾರೆ; Te. ವಾಲುಗ; Rśv. 6, 11 va.; J. 6, 23). — ಬಾಳೆಗಣ್. -ಕಣ್. an eye like that of the bāḷe (V. 4, 7); the bāḷe being the eye (of a river, Śśv. 2, 53). [— ಬಾಳೆಮೀನ್. = ಬಾಳೆ. ಅದನೊನ್ದು ಬಾಳೆಮೀನ್ನುಂಗಿ ಗರ್ಭಮಂ ತಾಳ್ದಿದೊಡೆ Pb. 1, 68 va.].

ಬಾಳೆ **bāḷe.** Tbh. of ಬಾಲೆ. a young woman. ಬಾಳೆಯ ಗರ್ಭದೊಳಿರ್ದ ಬಾಳೆಯಂ ಬಾಳನುಮಂ ಕಣ್ಡೆತ್ತಿಕೊಣ್ಡು Pb. 1, 68 va.

ಬಾಳ್ಳಿ **bāḷḷe.** = ಬಾಣಲಿ, etc. a frying pan. (My.).

ಬಾೞ್ **bāḻ. 1.** = (ಬೞ್), ಬಾೞು 1. to live; to be alive; to remain in existence; to subsist; to make a livelihood, to live by; to live prosperously or happily; (to increase); to be preserved, as fruit, etc. (ಜೀವನ Śmd. Dh.; Śmd. I; ಬರ್ದುಂಕು 237 Cm.; ಬರ್ದುಕು Śm. 115; Tu.; T., M. ವಾೞು); to cultivate (M.; see ಬಾೞ್ 1). P. p. ಬಾೞ್ದು. [ಇನ್ತು ಬಾೞ್ದುದೆ ಚೋದ್ಯಂ Kr. 2, 36; Ap. 2, 9]. ಇವನ್ ಇದಱೊಳ್ ಅನುಕೂಲಂ ಬಾೞ್ವಂ (Śmd. 237). ಊಟಮೇ ಜೀವಿತಮಾಗಿ ಬಾೞ್ವನೊಳ್ ವಣಿಗಪ್ರತ್ಯಯಮುಕ್ಕುಂ (242). ಸೀಳ್ದೊಣಗಿ ಬಾೞ್ದ ಶಾಖಂ (ಬಾೞಕಂ I). ಜಾತಿಮಾತ್ರವನೆ ತೋೞಿ ಬಾೞ್ವ ಪಾರ್ವಂ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರುವ Hlā.). ಮಕ್ಕಳು ಬಾೞ್ವ ಸತಿ (ಪುತ್ರಜೀವಿ Mr. 303). ಮುದುತಪಸಿಗಳ ಮನ್ತ್ರಯನ್ತ್ರಾಳಿ, ವನಿತೆ, ನಿನ್ನಂ ಬಾೞಲೀಯವು; ಮನೆಯೊಳ್ ಇರವೇಡ! (Bp. 52, 21). ಭೃತ್ಯನಂ ಕೊಲಿಸಿ, ತಾ ಬಾೞ್ವೆನ್ ಎಮ್ಬುಜ್ಜುಗದೊಳು ಆಕುಮತಿಯಹ ಮನ್ತ್ರಿ ಬೞಿಕೊನ್ದು ಲೇಖನವನ್ ಏಕಾನ್ತದೊಳ್ ಬರೆದು (J, 29, 38). ಅತಿಶೌರ್ಯದೊಳ್ ಒಪ್ಪಿರೆ ವಿನಯಮನಾಳ್ದು ಬಾೞ್ದವಂಗೆಣೆಯುಣ್ಟೇ? (Rśv. 13, 10). see ಪುದುವಾೞ್. 2, to have sexual intercourse (see ಮೞ್ವಾೞ್).

ಬಾೞ್ **bāḻ. 2.** = ಬಾೞು 2. living; life, condition of life; subsisting; livelihood, profession; the state of living prosperously or happily; conjugal life, married state, marriage; property. ಬಾೞ್ಗಳ್ (Grj. 10, 55). ಎಲ್ಲರ ಬಾೞ್ಗೆ ನೀರನೆೞೆದು (Sś. 94). see ಮೞುವಾೞ್. [— ಬಾೞ್ವಾೞ್. -ಬಾೞ್. rep. when it is alive. ಬಾೞ್ವಾೞ್ ತಿದಿಯುಗಿವರುಂ Ap. 5, 85 va.; Vr. 120, 16]. — ಬಾೞ್ಗಮ್ಬ. ಕಮ್ಬ. a living post, as the stock of a plantain, etc. (Cpr. 7, 92 va.; Rśv. 10, 31 va.). — ಬಾೞ್ದಲೆ. -ತಲೆ. a living head (though being cut off, Abh. P. 7, 62; 10, 210 va.; 13, 65. 135; 14, 34; Rām. 6, 2, 12). [ತನ್ನ ಬಾೞ್ದಲೆಯಂ ಬೇಡಿದ ವಸ್ತು ವಾಹನಮುಮಂ ಮುನ್ದಿಟ್ಟು Pb. 9, 10]; C. Bp. 31, 14. — ಬಾೞ್ಮೊದಲ್. the beginning, or the chief thing, of a prosperous life [ಅದು ಸುಖದೊನ್ದು ಪಿಣ್ಡಮದು ಪುಣ್ಯದಂಗಜಂಗೆ ಬಾೞ್ಮೊದಲ್ Ap. 2, 74]; (Cpr. 3, 38). [— ಬಾೞ್ವಂ one who lives. ತನ್ನ ಕುಲಮುಂ ಚಲಮುಂ ದೊರೆಯುಂ ಕಿಡೆ ಬಾೞ್ವಂ ಗಣ್ಡರೂಪಿನೊಳ್ ಗಣ್ಡನಲ್ತು ಪೆಣ್ಡತಿಯೆ ವಲಂ Ap. 12, 96; — ಬಾೞ್ವಾಸೆ. -ಆಸೆ. the desire for living. ಎಮಗಿಂ ಬಾೞ್ವಾಸೆ ಯಾವಾಸೆಯೋ Pb. 11, 127]. — ಬಾೞ್ವೆಣ. -ಪೆಣ. a living corpse. ಬೇಟೆಮಂ ಹಡೆದನೆ? ಬಾೞ್ಗೆ? ಬಾೞ್ವಡಿನಿತಿಲ್ಲದ ಬಾೞ್ವೆನ್ ಏಕೆ ಬೞ್ದಪಂ? (Śmd. 81 Mdb.). ಬಾೞ್ವೆಣಂ ಪೊಡರೆ ಬಳ್ಕುವ ಸಮ್ಮನ ಶೂಲವಾಲದೊಳ್ (204). — ಬಾೞ್ವೆಳೆ. -ಬೆಳೆ. a thriving crop (Rśv. 12, 13).

ಬಾೞಕ **bāḻaka.** = ಬಾೞಕೆ. (My.; Mhr. ವಾಳಕಾ, dried up, see ಬಾಡು 1). vegetables, split, salted and dried.

ಬಾೞಿ **bāḻi.** a person who lives, etc. see ಜೋಳವಾೞಿ.

ಬಾೞಿಕೆ **bāḻike.** = ಬಾೞ್ಕೆ. livelihood, etc. (ವಾರ್ತೆ, ವೃತ್ತಿ, ಜೀವನ Mr. 345; Rām. 3, 6, 54; J. 2, 4). ಇನ್ನವರ ಬಾೞಿಕೆಗೆ ಅಡ

ವಿಯೇ ನೆಲೆಮನೆ! (Bh. 1, 8, 23). — ಬಾಳುಕೆಪಲ್ಯ. a creeping or twining weed, Convolvulus arvensis L. (Z.).

***ಬಾಳಿಮೆ bāḷime.** = ಬಾಳ್ವೆ. ತನ್ದೆಯ ಬಾಳುನ್ದಗ್ಗಳ ಬಾಳು ಮೆಯಂ ಮಾಡಿದಂ Vr. 183, 2.

ಬಾಳಿವೆ bāḷive. = ಬಾಳ್ವೆ. livelihood, etc. — ಬಾಳುವೆ ಮಾಡು. to live. ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡು, ಸುಖದಿನ್ದ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು (B. 2, 25).

ಬಾಳಿಸು bāḷisu. to cause to live, etc.; [to cause to give life. ಈತನನಾಂ ನಾಳೆಯಭಿಮನ್ತ್ರಿಸಿ ಬಾಳಿಸುವೆನಂಜದಿರಿಂ Vr. 14, 24]; (Abh. P. 6, 138; 14, 191; Bp. 27, 54; 46, 12. 36).

ಬಾಳು bāḷu. 1. = ಬಾಳ್ 1. (C.); also: to be worth, to fetch, to sell for (My.). P. p. ಬಾಳಿ. ಮಕ್ಕಳು ಬಾಳುವವಳು (ಜೀವತ್ತೋಕೆ, ಜೀವಸು); ಮಕ್ಕಳು ಬಾಳದವಳು (ನಶ್ಯತ್ತ್ರಸೂತಿ, ಭಿನ್ದು Hlā.). ಉತ್ತು ಬಾಳುವ ಒಕ್ಕಲುಮಗನು (ಕರ್ಷಕ, ಕೀನಾಶ Nr.). ಅಜೀಯನೊರ್ವ ಪ್ರಮಥನಿಪ್ಪೆಯೊಳ್ ಆ ಅಜಾಣ್ಡಾನೀಕವರ್ ಅಳುಗು, ಉದಯಿಸುಗು, ಬಾಳುವುದು (Bp. 8, 50). ಬಾಳುವನು ಗವುಡಂ (51, 23). ಅಹಿಪತಿಯು ಹುತ್ತಿನೊಳಗಿಹ ಪೋಲು ಸಲೆ ಬಾಳುತ್ತಲೆ ಅನ್ತಃಪುರದೊಳ್ ಅರಸು ಇರುತ ಅತ್ಯಧಿಕದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿರಬೇಕು (Bh. 1, 8, 34). ಬಾಳುಗೆ! (J. 20, 43). ಬಾಳಲೀಸದ ಮನೆಯ ಬಲವನ್ತವೇನು? (Dp. 148). ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದರೆ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿ, ಕೆಟ್ಟರೆ ಸ್ನೇಹಿತ. — ಬಾಳುವ ಮನೆಗೆ ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿ. — ಬಾಳುವವನಿಗೆ ಒನ್ದು ಮಾತು, ಬಾಳಗೊನ್ದು ಗೊನೆ. — ಬಾಳುವವನಿಗೆ ಹಾಳೂರ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಬಾಳುವವರ ಮುನ್ದೆ ಬೋಳುಮುಣ್ಡೆ ಬಯ್ದುಕೊಣ್ಡು ಅತ್ತ ಹಾಗೆ. — ತಾಳಿದವನು ಬಾಳ್ಯಾನು. — ನೀಲದ ಮಣಿ ಪವಣಿಸಿದ ನೂಲಾದರೆ ನೀಲದ ಕ್ರಯ ಬಾಳೀತೇ? (Prvs.). ಬಹು ದಿವಸ ಬಾಳ ತಕ್ಕನ್ಥ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ (B. 1, 15). ಎಮ್ಮೆಗಳು ಹದಿನಯ್ದು ವರ್ಷ ಬಾಳುತ್ತವೆ (3, 24). ಸನ್ತೆಯೊಳಗೆ ಒನ್ದು ರೂಪಾಯಿ ಬಾಳುವ ಜೋಡು ಶ್ರೀಮನ್ತನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಬಾಳೀತೆನ್ನುವ ಹಾಗಲ್ಲ; ಶ್ರೀಮನ್ತನು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದ ಒನ್ದು ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಇನಾಮು ಆಯಿತು, ಅದು ವ್ಯಾಪಾರದ ಮಾತಲ್ಲ (5, 120). see Prvs. s. ಬೀಳು ಬೀಬು, ಬುಡ, ಮುಣ್ಡೆ, ಸನಿ 2.

ಬಾಳು bāḷu. 2. = ಬಾಳ್ 2. life etc. (C.). ಬಾಳು ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಬಳೆಯ ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ? — ಬದಕು ಆಳದೆ ಹೋಯಿತು, ಬಾಳು ನೋಡದೆ ಹೋಯಿತು. — ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ, ಬಾಳು ಹೊಕ್ಕರೆ ಬಯ್ಯೊ ಗಣ್ಡ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಬಾಧೆ ಪಡುವ ಬಾಳುಗಿನ್ತ ಬಕನ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಳೋದುತ್ತಮ (Prvs.). see Bp. 6, 10; 28, 46; 45, 40; 51, 23; ಬಣ್ದು-; Prv. s. ಮೂಜು. — ಬಾಳುಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to ruin one's married state (J. 23, 55).

ಬಾಳುಕ bāḷuka. = ಬಾಳಕ. vegetables (or fruits) that have been split, dried, and thus preserved (ಸೀಳ್ದೊಣಗಿ ಬಾಡ್ದ ಶಾಖ Śmd. I; J. 6, 44).

ಬಾಳುವಿಕೆ bāḷuvike. = ಬಾಳ್ವಿಕೆ. living, etc. (B. 5, 3; My.).

ಬಾಳುವೆ bāḷuve. = ಬಾಳ್ವೆ. livelihood, etc. (Bh. 1, 8, 48; J. 8, 27. 47; 13, 60). — ಬಾಳುವೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. prosperity to be ruined (see Sp. s. ಬೆಸಲಾಗು).

ಬಾಳೆ bāḷe. 1. (fr. ಬಾಳ್ 1). cultivation of the soil (especially ploughing, see ಇರ್ಬಾಳೆ).

ಬಾಳೆ bāḷe. 2. (ಬಾಳೆ). the plantain or banana; the plantain tree, Musa paradisiaca Lin. (M. sapientum Roxb.; ಮೋಚೆ, ಕದಲಿ, ವಾರಣಬುಸೆ, ರಮ್ಭೆ, ಅಂಶುಮತ್ಫಲೆ, ಕಾಷ್ಠೀಲೆ Nr.; ರಮ್ಭೆ, etc. Mr. 111; ಮೋಚಕ 510; ಮೋಚ, ಕದಲಿ Nn. 20; ರಮ್ಭೆ, ಮೋಚ 62; ವೃಕ್ಷ, ಮೋಚ 110; Cpr. 1, 102; 5, 132; 5, 19 va.; C.; M. ವಾಳೆ, T. ವಾಳೈ; Te. ಅರಟಿ; Tu. ಬಾರೆ). [ಬಾಳೆಯ ಚೆಲ್ವ ನಪ್ಪ ಬನಮಂ ಕಾಡಾನೆ ಪೊಯ್ವನ್ತೆ ಪೊಯ್ದು Pb. 8, 80]. ಬಾಳೆಗೆ ಕಡಗು, ಸೂಳೆಗೆ ಬೆಡಗು. — ಬಾಳೆಗೆ, ಕಾಳೆಯಾದರೇನು? ಬೋಳು ಯಾದರೇನು? ನೀರು ಹೊಯಿದರೆ ಸರಿ. — ಬಾಳೆಯೊಳಗೆ ಸೀಗೆಯಿದ್ದ ಹಾಗೆ. — ಬಾಳುವವನಿಗೆ ಒನ್ದು ಮಾತು, ಬಾಳೆಗೊನ್ದು ಗೊನೆ (Prvs.). see Bp. 35, 38; 45, 40; Rśv. 2, 50; J. 6, 23; Śsv. 2, 50. 61; ಅಡಿಕೆ-, ಏಲಕ್ಕಿಬಾಳೆ, ಕಾಡು-, ಪೊಪ್ಪಾಳೆ. — ಬಾಳೆಕಾಯಿ. (or ಬಾಳೇ-). an unripe plantain (C.). — ಬಾಳೆಮಾವು. a sort of mango (B. 2, 51). — ಬಾಳೆವಣ್. -ಪಣ್. = ಬಾಳೇಹಣ್ಣು. (Rśv. 10, 2). — ಬಾಳೇಗಿಡ. the plantain tree (ಕದಲಿ, ಕಾಷ್ಠೀಲೆ, ಮೋಚ, ಮೋಚೆ G.; B. 2, 37, C.). ಬಾಳೇ ಗಿಡ ನಟ್ಟರೆ ಹಾಳುಹುಲ್ಲು ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಬಾಳೇ ತೋಟ. a plantain garden. ಬಾಳೇ ತೋಟಕ್ಕೆ ಆನೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣು. a ripe plantain. ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಕರಗಸವು ಯಾಕೆ? — ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನ ಬೇಕಾದರೆ ಬೋಳಪ್ಪನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೆ ಬೇಕೇ? — ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವ ಪರದೇಶಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಈಚೆಗೆ ಬಿಸಾಡು! ಅನ್ದ. — ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣು ಬನ್ದಕ್ಕೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಬೇಕು, ಬದನೇ ಕಾಯಿಗೆ ಕಾರ ಹಾಕ ಬೇಕು. — ಬಳೆಗಾಜಿನ ಅಂಗಡೀಲಿ ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಭಟ್ಟರೇ, ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುತ್ತೀರೋ? ಅನ್ದರೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತೀರೋ? ಅನ್ದನನ್ತೆ (Prvs.). ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನನ್ದದಿ...ಸುಲಭಮಾಗಿರ್ದ ಲಲಿತವಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Abhā. 1, 5).

ಬಾಳ್ಕೆ bāḷke. = ಬಾಳಿಕೆ. living; way or condition of life; livelihood; profession; household (ಆಜೀವ, ಜೀವಿಕೆ, ವೃತ್ತಿ, ವರ್ತನ, etc, Nr.; Cpr. 2, 26. 31; 8, 67; J. 18, 56; 19, 18. 29; 28, 63).

ಬಾಳ್ತನ bāḷtana. living, etc. see ಪುದುವಾಳ್ತನ.

ಬಾಳ್ತೆ bāḷte. living; prosperity, etc.; profit, advantage, use (ಪ್ರಯೋಜನ Śmd. I; Cpr. 6, 108; V. 39, 18 va.). [ಬಾಳ್ತೆಯುಳ್ಳೊಡೆ ನೀನೆ ಬರ್ಪನ್ತು ಟಾಡುದೆ ಪೇಳು Pb. 12, 89; ಎನು ಗೆನು ರ್ಮ ಬಾಳ್ತೆಯಪ್ಪೊಡೆಮಗಾಮೆ ಮರ್ದಂ ಬಲ್ಲೆಮೆಮಗದು ಬಾಳ್ತೆಯಲ್ತು Vr. 69, 28]. see ಏವಾಳ್ತೆ s. ಏ. 6. — ಬಾಳ್ತೆಗೆಯ್. to lead a life, to use for one's own purpose (Cpr. 2, 47; V. 6, 30).

ಬಾಳ್ವಿಕೆ bāḷvike. = ಬಾಳುವಿಕೆ. living, etc. (C.). ಮಾನ ವಿಲ್ಲದ ಬಾಳ್ವಿಕೆಗಿನ್ತ ಸಾವು ಲೇಸು (B. 4, 194).

ಬಾಳ್ವೆ bāḷve. = ಬಾಳ್ವೆ, ಬಾಳುವೆ. living; life; prosperity; livelihood; profession; house-hold; property [ಎಮ್ಮುಳ್ಳುದಂ ನೆಱಕೊಣ್ಡೆಮ್ಮಯ ಬಾಳ್ವೆಯೊಳ್ ನಿಱಿಸುವಂ ನೀನೆನ್ದು Pb. 6, 30]; (Tu.; ಜೀವಿತ Śmd. 242 Cm.; C.; B. 1, 8). ಮೂಱು ದಿನದ ಬಾಳ್ವೆಗೆ ಆಱು ಜೋಡು ಓಲೆ (Prv.). — ಬಾಳ್ವೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to ruin welfare (C. Bp. 31, 10).

ಬಿಂ biṁ. = ಬಿಕೋ. a sound used to express emptiness. — ಬಿನ್ ಎನ್ನು. to be empty or vacant, as a house deprived of its furniture, etc. (My.).

ಬಿಂಹ biṁha. = ಬಿಪ್ಪ. a mass, etc. (Dp. 32, 30).

ಬಿಕ್- bik. 1. = ಬಿಗಿದು. P. p. of ಬಿಗಿ 1, in ಬಿಕ್ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಬಿಕ್- bik. 2. = ಬಿಗು. — ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು. a difficult obstacle; great difficulty, strait, trouble (C.; B. 3, 10; 4, 152; 5, 24. 43. 62; Mhr. ಬಿಕಟ, difficult, hard).

ಬಿಕ bika. Tbh. of ಭಿಕ್ಷೆ. alms, etc. — ಬಿಕನಾಸಿ one who destroys, *i. e.* is inimical to, (any body's) asking alms: an avaricious woman (My.).

ಬಿಕರಿ bikari. (Tbh. of ವಿಕ್ರಯ). selling, sale (My.; Mhr., H. ವಿಕರಾ, ವಿಕರೀ).

ಬಿಕರಿದಾರ bikari-dāra. one who sells, a vender (My.).

ಬಿಕಸ bikasa. Tbh. of ಭಿಕ್ಷೆ. alms, etc. (C.).

ಬಿಕಾರಿ bikāri. a beggar, a poor person (My.; Cb. 34; Mhr., H. ಭಿಕಾರೀ; *cf.* ಬಿಕ್ಕೆ).

ಬಿಕಾರಿತನ bikāritana. poverty, wretchedness (My.).

ಬಿಕೋ bikō. = ಬಿಂ. word used to express emptiness. — ಬಿಕೋ ಎನ್ನು. = ಬಿವರ್ ಎನ್ನು. (My.).

ಬಿಕ್ಕನೆ bikkane. (fr. ಬಿರಿ 1). with the sound produced by bursting, etc. [ಡೊಕ್ಕನೆ ಸುರಿಗೆಯೊಳುರಮಂ ಬಿಕ್ಕನೆ ಬಿರಿಯಿಱಿದು Pb. 12, 153]; (Bp. 52, 18; 57, 30; 61, 39; Rām. 5, 8, 75; Śśv. 2, 42 va.).

ಬಿಕ್ಕಲು bikkalu. = ಬಿಕ್ಕು 2. (My.). — ಬಿಕ್ಕಲ. -ಅ 3. a stammerer, a stutterer (My.). — ಬಿಕ್ಕಲುಮಾತು. a faltering word or speech (My.).

ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ bikkaḷike. (= ಬಿಕ್ಕುಳಿ). hiccough (My.; ಹಿಕ್ಕೆ Si. 484; Te. ಎಕ್ಕಿಲಿ, ವೆಕ್ಕಿಲಿ). [Tu. ಎಕ್ಕ್‌ಡ್].

ಬಿಕ್ಕು bikku. 1. to take a deep breath, to sigh, to pant (ಉಚ್ಛ್ವಾಸ Śmd. Dh.; Śm: 78; Abh. P. 13, 39; M. ವೀರ್ಕು); — to sob in crying (My.; Te. ವೆಕ್ಕು); — to hiccough (My.; T. ವಿಕ್ಕು); — to hesitate or falter in speaking, to stammer, to stutter (My.; M. ಮಿಕ್ಕು, ವಿಕ್ಕು). [ಮಹಾಗಜಂಗಳಂ ಚದುರ್ಗಿಡೆ ನುಂಗಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಕುಡಿದರ್ ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಕಾಱ್ಪುರಂಗಳಂ Pb. 12, 8]. ತೆಕ್ಕೆಯಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು ಬಿಕ್ಕಿ ಪಲ್ಕಿರಿದನ್ತೆ (Prv.). — ಬಿಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕು. rep. (Bp. 50, 7; B. 3, 84; C.). ಪಕ ಪಕ ನಗುವವರನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತ. — ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತರೆ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ತಿರುಗೀತೇ? Prvs.). [2, to scatter, spill].

ಬಿಕ್ಕು bikku. 2. sobbing (Grj. 8, 77 va; Rām. 6, 47, 38; My.; Tu.); stammering (My.; ಉಗ್ಗು Dt. II, 105; M. ವಿಕ್ಕ, ವಿಕ್ಕು); hiccough (My.). ಅವನಿಗೆ ಬಿಕ್ಕು ಬನ್ತು (My.). ಅವನ ಸಮ್ಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಿನಿನ್ದ ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲ (My.). — ಬಿಕ್ಕ. -ಅ 3. a stammerer, a stutterer (My.).

ಬಿಕ್ಕು bikku. 3. the heart (ಮಾಂಸಭೇದ Śmd. Dh.; ಅಗ್ರಮಾಂಸ, ಬುಕ್ಕ Hlā., Mr. 398); — flesh (ಅಡಗು, ಜಾಂಗಲ Kk. 41; ಅಡಗು, ಬಾಡು Śm. 32; ಮಾಂಸ 78; Cpr. 5, 59; Rśv. 5, 114; T., M. ವಿಡಕ್ಕು).

ಬಿಕ್ಕುಳಿ bikkuḷi. throwing or vomiting up; the state of being thrown up (into the throat, etc.). ತಾಳಿಗೆಯ (ಒಳ್) ಮೂಗಿನೊಳ್ ಒಕ್ಕ ಬಿಕ್ಕುಳಿಯ ರುಧಿರದ ಧಾರೆ (Bh. 1, 10, 38).

ಬಿಕ್ಕುಳಿಸು bikkuḷisu. to throw up, to vomit up, to eject (ಉದ್ಗಾರ Śmd. Dh.). [ಕೂಕಿಡುವ ಕುಕಿಲ್ವ ಬಿಕ್ಕುಳಿಪ ತೇಗುವ ತನ್ನ ತೊಡಂಕದ್ಯೈದೆ ನೂರ್ಮಡಿಮನದೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆಯೆ Pb. 4, 90].

ಬಿಕ್ಕುಳು bikkuḷu. sobbing (Rām. 5, 8, 89; 6, 12, 36).

ಬಿಕ್ಕೆ bikke. = ಬಿಟ್ಟಿಕ್ಕೆ. N. of a small forest tree with eatable fruit, Gardenia gummifera (My.; ಕವ್ಬಿ Mr. 120).

ಬಿಕ್ಕೆ bikke. Tbh. of ಭಿಕ್ಷೆ alms, etc. (Śmd. 346; C.). ಈ ಮುದುಕ ಬಿಕ್ಕೆ ಬೇಡಿ, ಕಾಟು ತರುತ್ತಾನೆ (B. 2, 38). ಕುಣ್ಟರು ಬಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ ಬನ್ದರೆ (5, 34). ಕತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಹೇತರೆ ಡೊಮ್ಬಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ? (Prv.).

ಬಿಗಡಾಯಿಸು bigaḍāyisu. to be in a disunited state, to be out of order, as one's health; to disagree, as the mind (My.).

ಬಿಗಡಾವು bigaḍāvu. disunited state, that of being out of order; disagreement (My.; Mhr. ವಿಘಡ).

ಬಿಗಿ bigi. 1. to bind, to fasten; to tighten; to gird; to compress; to tie firmly to; to restrain, as desire; to amass firmly (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; Śm. 81; C.; Tu.; T. ಪಿಗಿ, ವಿಜಿ; Te. ಬಿಗಿಂಚು). P. p. ಬಿಗಿದು. ಬಿಗಿವಂ (Śmd. 260 Mḍb.). [ಭುಜಪರಿಘದೆರಡು ದೆಸೆಯೊಳಂ ತವ ದೊಣೆಗಳಂ ಬಿಗಿದು Pb. 5, 84 va.; Ap. 12, 15]. ಆನೆಯ ನಡುವ ಬಿಗಿವ ಮಿಳಿ (ಕಕ್ಷ್ಯೆ Nr.). ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಗಿಯುವ ತೊಗಲಿನ ಹಗ್ಗ (ಜ್ಯಾ, ಸಿಂಜಿನಿ, etc. Si. 288). ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಬಿಗಿದು ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, etc. 392). ಬಾರು ಬಿಗಿದರೆ ಮದ್ದಳೆ, ನಾರಿಯಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ (Prv.). see Cpr. 5, 51; Bp. 25, 30; 31, 12; 60, 48; Bh. 1, 10, 25. 38; 3, 13, 33. 35; 6, 2, 4; Rām. 1, 13, 8; Rśv. 6, 11 va.; 10, 31 va.; 11, 23; J. 11, 27; 12, 51; Si. 279. 2, to be tightened, to become tight or firm; to become stiff; to become quite full, as the belly; to become full of sleep, as the eyes; to be stretched or strained, to be put to the utmost strength, as voice (My.; Bp. 27, 37; 46, 56 67; Bh. 5, 2, 4; Te.). 3, to become proud or arrogant (My., the P. p. being ಬಿಗಿತು; Te.). — ಬಿಗಿದಪ್ಪು. -ಅಪ್ಪು. to embrace tightly (Bp. 2, 35; 32, 16; 39, 63; 45, 53; 61, 62; J. 27, 53). — ಬಿಗಿ ಬಿಗಿ. rep. (Bp. 47, 30).

ಬಿಗಿ bīgi. 2. = ಬಿಕ್ 1-, ಬಿಗಿದು. P. p. of ಬಿಗಿ 1, in ಬಿಗಿ ಬಿಗಿದು (Bp 4, 34; 12; 18; 21, 8; 43, 25; 55, 25). — ಬಿಗಿಯಪ್ಪು. -ಅಪ್ಪು. = ಬಿಗಿದಪ್ಪು. (Bp. 47, 42; Bh. 1, 8, 61; J. 2, 49; 4, 60; 7, 18; 28, 55. 59).

ಬಿಗಿ bigi. 3. tightness, tension (My.; Tu.; Te.: J. 11, 19); — firmness, strength, as of a house (My.); — the state of being well secured; well-ordered condition; firm regulation. 2, a girth for horses or oxen (ಹಯಪರಿಕರ Śmd. Dh.; ಎತ್ತಿನ ಪಟ್ಟೆ Śm. 81; My.) 3, (refractoriness), pride (ಕಾಮುಕರ Śm. 81; Te.; T. ಪಿಗುವು, ವಿಗು; *cf.* ಬಿಂಕ) — ಬಿಗಿ ಮಾಡು. to tighten. 2, to enjoin, to order, to enact (B. 3, 23; 5, 106. 107; My.). 3, to behave arrogantly (My.; see Prv. s. ಬಿಡಿಸು). — ಬಿಗಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become tight (My.); a well-ordered condition to be produced, as in a country (My.; B. 5, 106). — ಬಿಗಿಯೊಳಗೆ ಇಡು. to fasten or secure well, to keep under control (B. 5, 258; My.). — ಬಿಗಿ ಹಿಡಿ. to hold firm (B. 3, 60; 4, 48).

ಬಿಗಿತ bigita. tightening; the state of being made tight, tightness (My.; Te. ಬಿಗುತು). ಕಟ್ಟಿನ ಬಿಗಿತ (ನಿಬನ್ಧನ, etc. Si. 63).

ಬಿಗಿತು bigitu. = ಬಿಗಿದು. P. p. of ಬಿಗಿ 1 No. 3. (My.).

ಬಿಗಿಪು bigipu. = ಬಿಗುಹು, etc. (Cpr. 6, 85).

ಬಿಗಿಸು bigisu. to cause to fasten, tighten, girt, etc. (My.; J. 30, 42; B. 4, 169).

ಬಿಗಿಹು bigihu. = ಬಿಗುಹು, etc. reticence (C. Bp. 19, 35).

ಬಿಗು bigu. = ಬಿಕ್ 2–, ಬಿಗಿ 3. see ಲಗು–. — ಬಿಗುನಡೆ. (ರೇಚಿತ Si. 274). — ಬಿಗುಮಾನ. reticence (My.).

ಬಿಗುರ್ bigur. 1. to be afraid, to fear; to get amazed (ಭಯ Śmd. Dh.; *cf.* ಬೆಗಡು 1). P. p. ಬಿಗುರ್ತು [ಬಿಗುರ್ತು ಬೀರರನೆ ಕೊಂಡ ಪಿರ್ Pb. 6, 23]; (Abh. P. 1, 23). ಬಲಭಾರಕ್ಕೆ ಬಿಗುರ್ತು ಸುಯ್ಯೆ ಫಣಿರಾಜಂ (Abh. P. 4, 64). see Grj. 6, 6; V. 9, 57.

ಬಿಗುರ್ bigur. 2. = ಬೆಗರ್. fear; amazement; dreadfulness (ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡು, ಬೆಪ್ಪಳ, ತಲ್ಲಣ, etc., ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವ Kk. 42; Śm. 49). — ಬಿಗುರ್ವರಿಜ. -ಪರಿಜು-ಅ 3. he who has a terrible form: Bhairava (ಭೈರವ Kk. 6; Śm. 5).

ಬಿಗುರ್ವು bigurvu. = ವಿಗುರ್ಬಣೆ. that which is formidable or terrific (ಗುರ್ವು, ಭಯಾನಕ Ct. II, 50).

ಬಿಗುವು biguvu. = ಬಿಗುಹು. (My.; Te.; C. Bp. 47, 31).

ಬಿಗುಹು biguhu. = ಬಿಗಿಪು, ಬಿಗಿಹು, ಬಿಗುವು. tightness, tension, firmness, etc.; tightening, compression; grasping tightly, firm grasp; reticence; heaping or amassing firmly; the state of being stretched or strained, or of being put to the utmost strength, as voice. ಬಿಗುಹಾದುದು (ದೃಢಸನ್ಧಿ, ಸಂಹತ Nr.). see Bp. 19, 30; 40, 6; Bh. 2, 2, 103; 2, 13, 50; 3, 13, 34. 35; 7, 1, 22; Rām. 4, 3, 8; 6, 13, 6; 6, 30, 10; C. Bp. 48, 51.

ಬಿಘೆ bighe. a certain land measure (Bp. 5, 121; Mhr. ಬಿಘಾ).

ಬಿಂಕ binka. = ಬಿಗಿ 3, No. 3. pride; pompousness (ಗರ್ವ Ct. II, 47; ಹನ್ತೆ, ಗಬ್ಬ, ಮುರ್ಕು, ಗರ್ವ Kk. 57; ಕಾಮುಕರ, ಗಬ್ಬ, ಪನ್ನ, ಮುಕ್ಕು, ಗರ್ವ Śm. 38; ಗಬ್ಬ 101; ಪೆರ್ಮೆ Ct. I, 9; My.; Te.; *cf.* ಬೀಗು 2). ಬಿಂಕ ಮಾಡಿದರೆ ಡೊಂಕು ಹೋದೀತೇ? — ಕಣ್ಡರೆ ಸುಂಕ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಬಿಂಕ. — ಟೊಂಕ ಮುಱಿದರೂ ಬಿಂಕ ಮುಱಿಯಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Grj. 2, 106 va; 5, 42 va.; Abh. P. 7, 131; Bp. 12, 45; 16, 18; 21, 15; 51, 7; 52, 35; 54, 23; 56, 16; Rsv. 5, 19 va.; 5, 126; 6, 11va; J. 4, 49; 7, 29; 11, 12; 22, 12; 23, 15; Bh. 9, 2, 45. — ಬಿಂಕಂಗುನ್ದು. -೦-ಕುನ್ದು. pride to become less; to be humbled (Śsv. 3, 35va.). — ಬಿಂಕವ್ಪೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become proud or haughty, etc. ಬಿಜ್ಜವ್ಪೆತ್ತೆಸೆವಂಚಿಯ ಸಂಕುಲಂ (Śmd. 24).

ಬಿಂಕಕಾತಿ binka-kāti. a proud, arrogant woman (C. Bp. 45, 33).

ಬಿಂಕಣ binkaṇa. = ಬಿಂಕಣಿ. (Tbh. of ವ್ಯಜನ or ವ್ಯಂಜನ). a fan. — ಬಿಂಕಣಗಿವಿಯ. -ಕಿವಿಯ. Gaṇeśa (with a fan-like ear, ವಿನಾಯಕ Kk. 5).

ಬಿಂಕಣಿ binkaṇi. = ಬಿಂಕಣ. — ಬಿಂಕಣಿಗಿವಿಯ. = ಬಿಂಕಣಗಿವಿಯ. (ಬೆನಕ, ಬಿಜ್ಜವಳ, ಕರಿಮೊಗ, etc. Śm. 4, o. r. ಬಿಂಕಣ–).

ಬಿಂಕು binku. crookedness, dishonesty, guile (ಕುಟಿಲಭಾವ Ct. I, 8; see Sp. s. ಕಂಕಿ).

ಬಿಂಗ binga. Tbh. of ಭೃಂಗ (Śmd. 353). tale, glasies mariae, or mica (ಭೃಂಗ, ಅಭ್ರಕ Nn. 45; ಅಭ್ರಕ Śm. 83; ಅಬರಂಗ G.; My.). 2, the black humble bee (ಬವರ, etc., ಚಿತ್ರ ವಿಹಗ Śm. 27; ಪಱಮೆ 83). 3, a kind of plant (ಲತೆ 83).

ಬಿಂಗಾರ bingāra. = ಬಿಂಗಾರಿ. Tbh. of ಭೃಂಗಾರ. a golden pitcher or vase, etc. (Śmd. 353). 2, = ಬಿಂಗ (My.).

ಬಿಂಗಾರಿ bingāri. = ಭೃಂಗಾರಿ. Tbh. of ಭೃಂಗಾರ (Śmd. 364; Bh. 1, 12, 12; Rām. 1, 13, 8).

ಬಿಂಗು bingu. = ಬಿಂಗ. ಬಿಂಗಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಿಂಗು ಹಚ್ಚಿದನ್ತೆ (Prv.).

ಬಿಚಾನ bicāna. a mattress, mat, anything spread for bedding (My.; Br.; Mhr., H. ಬಿಛಾನಾ).

ಬಿಚಾಯಿಸು bicāyisu. to spread, as a carpet or bed (My.; Mhr. ಬಿಛಾವಿಣೇಂ).

ಬಿಚ್ಚ bicca. Tbh. of ಭಿಕ್ಷೆ. alms, etc. (My.).

ಬಿಚ್ಚಗಾಱ bicca-gāṟa. a beggar (My.).

ಬಿಚ್ಚಟೆ biccaṭe. Tbh. of ಭಿಕ್ಷಾಟನ. mendicancy, etc. (Rām. 5, 8, 53).

ಬಿಚ್ಚಣಿಸು biccaṇisu. = ಬಿಚ್ಚಳಿಸು. (Bp. 56, 5).

ಬಿಚ್ಚಣ್ಡ biccaṇḍa. = ಬಿಚ್ಚನ್ದ. Tbh. of ವಿಚ್ಛನ್ದ. a palace, etc. (Śmd. 352).

ಬಿಚ್ಚತ biccata. the state of being opened or wide; that of being extended; that of being much; that of being without restraint or confinement; widely, greatly, etc. [ಮುಂ ಮುಹಿಯೆಲ್ಲಮಂ ಶಿಶಿರರಾಜನೆ ಬಿಚ್ಚತಮಾಳ್ದಂ Pb. 5, 31; Ap. 2, 9]; (Cpr. 1, 101 va.; 6, 41; Abh. P. 7, 126; 10, 144). — ಬಿಚ್ಚತಮ್ಪಾಱು. -೦-ಪಾಱು. to fly to a great distance (Cpr. 5, 39 va.).

***ಬಿಚ್ಚತಿಕೆ biccatike.** expanse; relaxation. ಅನ್ದಿರುಳಾದೊಡೆ ರಾಜ್ಯಮಾದವೋಲ್ ಪೆರ್ಚಿ ಮನಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚತಿಕೆವನ್ದಿರೆ Pb. 8, 75.

ಬಿಚ್ಚನೆ biccane. (fr. ಬಿಱು 1). = ಬೆಚ್ಚನೆ 2. roughly, harshly, vehemently, rapidly. ಬಿಚ್ಚನೆ ಬಿಟ್ಟ ದಿಟ್ಟ ಸಿಡಿಲಂ ಕಿಱ್ಱಾಡೆ (Abh. P. 13, 76). ಬಿಚ್ಚನೆ ಬಿಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಗಳ್ (14, 6).

ಬಿಚ್ಚನ್ದ biccanda. = ಬಿಚ್ಚಣ್ಡ. Tbh. of ವಿಛ್ಛನ್ದ. a palace, temple, etc. (Śmd. 340).

ಬಿಚ್ಚರಿಕೆ biccarike. = ಬಿಚ್ಚಳಿಕೆ, q. v.

ಬಿಚ್ಚಳಿಕೆ biccaḷike. (fr. ಬಿಚ್ಚು 1 -ಅಳಿಕೆ = ಅಡಿಕೆ 1). expansion, extension, spreading, prolixity, diffuseness (ವಿಸ್ತಾರ Śm. 56; Kk. 18, o. r. ಬಿಚ್ಚರಿಕೆ, on account of which the ಳ appears to be right).

ಬಿಚ್ಚಳಿಸು biccaḷisu. 1. = ಬಿಚ್ಚಣಿಸು. to spread out, to extend, to amplify; to make much use of; to make broad or wide; to tell diffusely (ವಿಸ್ತಾರ Śmd. Dh.; Kāvy. IV, 1; V. 37, 132 va.). [ಅತಂಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಳಿಸಿ ತನ್ನಂಗಚಿತ್ತಮುಮಂ ಕೆಲವು ಬಾಳುಮಂ ಕೊಟ್ಟಾತನಂ ಸನ್ತಸಂ ಬಡಿಸಿ Vr. 182, 6; ಪಣ್ಡಿತರೆ ತಗುಳ್ದು ಬಿಚ್ಚಳಿಸೆ ಪೇೞಲೊಡರ್ಚಿದೆನೀ ಪ್ರಬನ್ಧಮಂ Pb. 1, 11].

ಬಿಚ್ಚಳಿಸು biccaḷisu. 2. to cry, to sound. [ಮಾವಿನಂಕುರಮನೆ ಕರ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಳಿಪ ಕೋಗಿಲೆ Pb. 5, 11; ಬಿಚ್ಚಳಿಪ ಪರಭೃತದ ಕಳಕಳದೊಳೆ ಮಸುಳ್ದುದು ದಿವಿಜ ಯುಗಳ ಕಳಕಳ ನಿನದಂ Ap. 6, 94]; Cpr. 10, 82.

ಬಿಚ್ಚಿಸು biccisu. to cause to loosen, etc. (My,; B. 2, 30).

ಬಿಚ್ಚು biccu. 1. = (ಬಿಡಿಸು?), ಬಿಚ್ಚು 1. to loosen, to untie, to open, to undo, as a bundle, etc. (Bh. 3, 13, 34; B. 2, 29. 30; 3, 122; C.; Tu., Te. ವಿಚ್ಚು); to unfold or expand, as the eye-brows, ಪುರ್ಬು ಬಿಚ್ಚದಿಹುದು (ಭ್ರುಕುಟಿ Mr. 463); to divide, as a crowd (Bp. 40, 76); to cause to be loosened or fail, to give up, as steadfastness

(22, 33; 40, 61); to cut through (Rām. 6, 44, 12; J. 13, 18); to leave, to abandon (19, 31); to open, to lay open, as the mind, etc., to solve (B. 4, 57; My.); to draw, as a sword (My.). 2, to become loose or open, as a tie, a bundle, etc. (My.; Te.); to be cracked or broken, as the head or a nut by a blow (My.; Te.); to fail (Cpr. 2, 83); to be disconnected or disunited. ಭೇದದೊಳಂ (ಸನ್ಧಿ) ಬಿಚ್ಚಿಕುಂ (Śmd. 69). — ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಱು. to tell plainly or minutely (B. 4, 76; C.). ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಱಿದರೂ ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದು (Prv.).

ಬಿಚ್ಚು biccu. 2. = ಬಿಚ್ಚುಗೆ 2. loosening, etc.; becoming loose; unfolding; being separated (J. 8, 47); being drawn. — ಬಿಚ್ಚಲರ್. -ಅಲರ್. an unfolded, opened flower (J. 3, 39). — ಬಿಚ್ಚುಕತ್ತಿ. = ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿ. (My.; Te. ವಿಚ್ಚು-). — ಬಿಚ್ಚೋಲೆ. -ಓಲೆ. a coloured palmyra-leaf rolled up and put in the pierced ears of women which uncoils when taken out (My.; Te. ವಿಚ್ಚಾಟಾಕು).

ಬಿಚ್ಚು biccu. Tbh. of ಭಿಕ್ಷು. a religious mendicant. (Śmd. 346). [ಪೊಱಲನಾಳ್ವ ದಣ್ಡಕ ನೃಪತಿ ಬಿಚ್ಚುವರ್ಗೆ ಭಕ್ತನಪ್ಪಾತಂ ರಿಸಿಯು ಕಳ ಬರವಂ ಕೇಳ್ದು ಬನ್ದು ಬನ್ದಿಸಿ Vr. 176, 7].

ಬಿಚ್ಚೆ bicce. = ಬಂಜೆ. barren, etc. — ಬಿಚ್ಚೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a barren woman (ಬಂಜೆ Ss.).

ಬಿಚ್ಚೆ bicce. Tbh. of ಭಿಕ್ಷೆ. alms, etc. (My.).

ಬಿಜ bija. = ಬಿಜಯ, etc. — ಬಿಜ ಮಾಡಿಸು. to cause to walk, to carry about, as an idol (My.). — ಬಿಜ ಮಾಡು. = ಬಿಜಯ ಮಾಡು. (My.).

ಬಿಜಯ bijaya. (fr. Sk. ವಿ, ಙ್ಯ, to go, move?). = ಬಿಜ, ಬಿಯ. going; coming. — ಬಿಜಯಂಗೆಯಿಸು. = ಬಿಜಯಂಗೆಯಿಸು. (Bp. 24, 22). — ಬಿಜಯಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್, (or -ಂ-ಕೆಯ್). to walk; to go; to come. (Te.). ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದಂ (Śmd. 200, o. r. ಬಿಯಂಗೆಯ್ದಂ). see Abh. P. 14, 3 va.; Grj. 3. 115; 4, 44; Bp. 1, 60; 5, 10; 23, 31; 37, 5; 45, 5; 47, 45; Bh. 1, 3, 18; 2, 13, 23; J. 5, 19; 7, 13; 9, 6. — ಬಿಜಯಂಗೆಯಿ. = ಬಿಜಯಂಗೆಯ್. (Bp. 51, 7; 59, 1). — ಬಿಜಯಂಗೆಯಿಸು. -ಂ-ಗೆಯಿಸು. to cause to walk, etc. (Grj. 5, 12 va.; Bp. 46, 52; 52, 4). — ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಸು. = ಬಿಜಯಂಗೆಯಿಸು. [ಜಂಗಮನ ಕಣ್ಡು ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಸಿ ತನ್ದು Cv. 74. 952]; (Grj. 3, 112; 4, 47; Bp. 8, 42; 32, 10; 51, 4; J. 5, 73). — ಬಿಜಯಮಾಡು = ಬಿಜಯಂಗೆಯ್. (J. 26, 32).

ಬಿಜಾಗರಿ bijāgari. a jointed hinge, jummers (My.; Mhr.).

ಬಿಜ್ಜ bijja. 1. = ಬಿಜ್ಜೆ. — ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ. N. (Bp. 15, 1; *cf.* ಬಿಜ್ಜಾಯಿ).

***ಬಿಜ್ಜ bijja. 2.** Indra? ಮುಂ ಬಿಜ್ಜನಂ ಕಾದರಿಗನುಱಿದರಂ ಕಾವುದೇಂ ಚೋದ್ಯಮಾಯ್ತೇ Pb. 11, 61.

ಬಿಜ್ಜಣ bijjaṇa. = ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ. (J. 28, 36).

ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ bijjaṇige. = ಬಿಜ್ಜಣ. Tbh. of ವ್ಯಜನ. fan, etc. (ಬೀಸಣಿಗೆ Ct. II, 47; ಆಲವಟ್ಟ, ತಾಲವೃನ್ತ Ss.; Śsv. 1, 79 va.). [ಕಱಿಯ ಕರ್ಬಿನ ಕಾವಿನೆಳ ಮೃನ್ದವಾಱಿಯೆಲೆಯ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಗಳಿಂ ಬೀಸಲ್ವೇಱ್ದು Pb. 5, 6 va.; Ap. 11, 41]. see ಎಲೆವಿಜ್ಜಣಿಗೆ, ಪೀಲಿ-. — ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯವ. -ಅವ. a fanner (ಜಳಮ್ಬಾರ್ಯ Kk. 36; Śm. 45).

ಬಿಜ್ಜರ bijjara. (fr. ಬಿರಿ 1). — ಬಿಜ್ಜರಂ with a burst, etc. (Cpr. 9, 76).

ಬಿಜ್ಜಲ bijjala. = ಬಿಜ್ಜೆ q. v., ಬೆಜ್ಜ. — ಬಿಜ್ಜಲಬಿಟ್ಟೇಱು. a kind of large missile (ಹಿರಿಯ ಬಿಟ್ಟೇಱು Śmd. II).

ಬಿಜ್ಜಳ bijjaḷa. N. of a king (Bp. 3, 86; 5 sum.; 5, 6. 13; 10, 1. 2; 52, 38; 53, 14. 28. 33; 54 sum.; 54, 2. 18; 55, 3. 8. 10; 56, 49; 57 sum.; 57, 66. 74. 85; 58, 21; 59, 55. 57. 58; 61, 3. 7. 10. 30. 31. 33. 38).

ಬಿಜ್ಜಾಯಿ bijja-āyi. N. (Bp. 15, 10).

ಬಿಜ್ಜು bijju. 1. a voracious bird; Palla's paradoxurus, Paradoxurus pallassii (Bd.; My.; see ಮರ-). 2, ruin. ಅವನಿಗೆ ಬಿಜ್ಜು ಬಡಿಯಿತು (My.).

ಬಿಜ್ಜು bijju. 2. = ಬೆಜ್ಜ. chirping. ಬಿಜ್ಜಿನ್ದ ಚಪ್ಪರಣೆ (Kk. 88, o. r. ಬೆಜ್ಜಿಯೆನೆ ಚಪ್ಪರಣೆ).

ಬಿಜ್ಜೆ bijje. = ಬಿಜ್ಜಲ, etc. greatness (T. ವಿಚ್ಚು, ವಿಂಜು, abundance; ವಿದ್ದೈ, ವಿಯ, ವಿಯನ್, ವಿಯಲ್, ವಿಱಲ್, greatness; width, extension; *cf.* ಬಿಟ್ಟಳ, ಬಿಣ್, ಬೆಟ್ಟ). — ಬಿಜ್ಜೆ ಬಿಟ್ಟೇಱು. = ಬಿಜ್ಜಲಬಿಟ್ಟೇಱು. (ಹಿರಿಯ ಬಿಟ್ಟೇಱು Kk. 89, o. r. ಬೆಜ್ಜಬಿಟ್ಟೇಱು).

ಬಿಜ್ಜೆ bijje. (= ಬಿಜ್ಜ). Tbh. of ವಿದ್ಯೆ. learning, etc. (Śmd. 343; Ct. I, 16; Kk. 9; My.; see ಚಿಪ್ಪಿಗ-). [ಭೋಂಕರಿಸುವ ದೇವಕೋಟಿಗಳ ಬಿಜ್ಜೆಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದೇಕೆ ಪೋಪಂ Ap. 9, 73]. — ಬಿಜ್ಜೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. Sarasvatī (Kk. 9).

ಬಿಜ್ಜೆಗ bijjega. a man who has the knowledge of—. see ಬೇದ-.

ಬಿಜ್ಜೆವಳ bijje-vaḷa. Gaṇēśa (ವಿನಾಯಕ Kk. 5; ಬೆನಕ, ಕರಿಮೊಗ, etc. Śm. 4).

ಬಿಜ್ಜೋದರ bijjōdara. Tbh. of ವಿದ್ಯಾಧರ. a kind of spirit or fairy, etc. (Śmd. 343; Kk. 11*a*; ದೇವಕುಲ 10*b*; see Śmd. 131). — ಬಿಜ್ಜೋದರಗಳ. -ಕಳ. a battle-field of Bijjōdaras (Śmd. 131).

ಬಿಜ್ಜೋದರಿ bijjōdari. Tbh. of ವಿದ್ಯಾಧರಿ (Ct. II, 82; Śsv. 1, 43; 3, 35 va.).

ಬಿಂಜ biñja. Tbh. of ವಿನ್ಧ್ಯ (Śmd. 344; Kk. 40). a forest (ಪಱು, ಅರಣ್ಯ Ct. II, 62; ಕಾನನ, ಕಾಡು, ಪಱು, ಅಡವಿ Śm. 21; ಪಱು 112; ಅರಣ್ಯ Bhn. 64; T. ವಿಡ, ವಿಡರ್, ವಿಯಲ್). 2, the Vindhya range (T. ವಿನ್ದ). — ಬಿಂಜವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the Vindhya range (ವಿನ್ಧ್ಯಾಚಲ Ss.).

ಬಿಟ್ಟನೆ biṭṭane. = ಬಟ್ಟನೆ, q. v. whirlingly. (Te. ಬಿಟ್ಟ-ಬಿರ್ರುಗಾ, at once, suddenly).

ಬಿಟ್ಟಳ biṭṭaḷa. hugeness. (Te. ಬಿಟ್ಟು, greatness, muchness, excess; see ಬಿಜ್ಜಲ). ಮುಟ್ಟಿತು ಮುಟ್ಟದು ದಿವಮಂ, ಮೆಟ್ಟಿತು ಮೆಟ್ಟದು ರಸಾತಲಾಗ್ರಮನ್ ಎನ್ಪ ಒಳ್ಬಿಟ್ಟಳಮಾಗಿರೆ ದಿವಿಜರ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಗಯಿಪುದು ಮುನ್ದೆ ಮನ್ದರಶೈಲಂ (Śmd. 266; Kāvy. I, 5, 22).

ಬಿಟ್ಟಿ biṭṭi. = ಬಿಡಿ. loosening, etc. — ಬಿಟ್ಟೀ ಬೇಸಱ. = ಬಿಡಿ-, disregard, unconcernedness, negligence (B. 1, 23).

ಬಿಟ್ಟಿ biṭṭi. Tbh. of ವಿಷ್ಟಿ. unpaid labour, labour extracted by a government or a person in power without giving remuneration for it, press-service (My.; ಅಕಲಾಯಂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಿಕೆ Si. 79; Mhr. ವೇಠ). [ಅವನಾಳ್ವ ತೆಱಿಗೊಳ್ವ ಬಿಟ್ಟಿ ಬೆಸಕೆಯಿಸಿಕೊಳ್ವ ಭೋಗಿಪ ನಿಯೋಗಂಗಳುಮಂ ಮಾಡಿದಂ Ap. 8, 63 va.; ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ಅರಸಱಿಯದ ಬಿಟ್ಟಿಯೋ Bv. 113]. see Bp. 15, 24; 23, 18; 26, 55; 27, 52; 42, 13; B. 5, 267; Prv. s. ಚಟ್ಟ. — ಬಿಟ್ಟಿಕೂಳು. boiled rice (or food) obtained gratis (My.). — ಬಿಟ್ಟಿಕೆಲಸ. = ಬಿಟ್ಟಿ (My.). — ಬಿಟ್ಟಿಗಣ್ಟು. a load carried by a person (or animal) pressed (My.); that which is without re-

muneration or worthless (My.); useless work; money obtained without exertion or labor (My.). — ಬಿಟ್ಟಿಗೆಯ್. to perform biṭṭi (Bp. 26, 55; 52, 10). — ಬಿಟ್ಟಿಗೆಲಸ. = ಬಿಟ್ಟಿಕೆಲಸ. (Bp. 61, 57). — ಬಿಟ್ಟಿಗೆಲಸದವ. -ಅವ. a man pressed to carry a load, etc. (My.). — ಬಿಟ್ಟಿಮಾಡು. = ಬಿಟ್ಟಿಗೆಯ್. (My.). — ಬಿಟ್ಟಿಯಾಳು. -ಆಳು. = ಬಿಟ್ಟಿಗೆಲಸದವ. (My.). ಬಿಟ್ಟಿಯಾಳು ಆದರೆ ಹಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟ ಬಾರದೇ? (Prv.). — ಬಿಟ್ಟಿಯೂಟ. -ಊಟ. a meal obtained gratis. ಬಿಟ್ಟಿ ಯೂಟ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ (tying up for another meal) ಉಣ್ಣ ನು (Prv.). — ಬಿಟ್ಟಿಯೆಸಗು. -ಎಸಗು. = ಬಿಟ್ಟಿಗೆಯ್. (V. 9, 107). — ಬಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಿ. to exact forced labour (My.). ಬಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯುವದು (ವಿಷ್ಟಿ, ಆಜು Si. 79). — ಬಿಟ್ಟಿಹೊಱೆ. a bundle of grass or firewood to be furnished gratis (My.).

ಬಿಟ್ಟು biṭṭu. P. p. of ಬಿಡು 1.

***ಬಿಟ್ಟುಳಿ biṭṭuḷi.** covering? ಅಮರೆ ಮಾಡಿದ ಬಿಟ್ಟುಳಿಯ ಕಕ್ಕು ವ್ವು ತೊಡಪ್ಪುಯ ಮೂಡಿಗೆಯ ಕದಳಿಕೆಯ ಕಣ್ಣಪಟಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 47 va.

ಬಿಟ್ಟೆ biṭṭe. = ಬಟ್ಟೆ, ಬೆಟ್ಟ 2, etc. harshness, etc. (ಬಿಱು Ct. I, 29, o. r. ಬಟ್ಟೆ).

ಬಿಟ್ಟೇಱು biṭṭēṟu. a missile weapon: a dart, spear, javelin (ಇಟ್ಟಿ Ct. II, 69; Rām. 6, 11, 11; Bh. 3, 19, 11; 6, 2, 6; 7, 6, 18; T. ವಿಟ್ಟೇಱು, ಪಿಟ್ಟೇಱು; M. ವಿಟ್ಟೇಱು; see ಏಱು 4). ಬಿಟ್ಟೇಱು ಮೊದಲಾದುದು (ಪಾಣಿಮುಕ್ತ Hlā.). see ಬಿಜ್ಜಲ-, etc.

ಬಿಡ biḍa. 1. = ಬಿಡದೆ, in ಬಿಡ ಬಿಡದೆ (J. 12, 38).

ಬಿಡ biḍa. 2. = ಬಿಡು 2. loosening, etc. — ಬಿಡಗಡೆ. = ಬಿಡು ಗಡೆ. (My.). — ಬಿಡ ಬೀಸು. 1. not to blow, as the wind (Rām. 6, 47, 37). — ಬಿಡಬೀಸು. 2. the state of being without any occupation or that of doing no work (My.).

ಬಿಡತೆ biḍate. = ಬಿಡಿತೆ. leaving space or room; space; interval; cessation, intermission; leisure (My.; ತೆಱಪು G.). ಬಿಡತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇಡು (ಅಡಕು); ಬಿಡತೆಯಿಲ್ಲದೆ ತುಂಬು (ಅಡೆ); ಬಿಡ ತೆಯಿಲ್ಲದನ್ಥ (ಅವಿರಲ, ಅಖಣ್ಡಿತ G.).

ಬಿಡದಿ biḍadi. = ಬಿಡಾರ, etc. lodgings provided for visitors (My.; Te. ವಿಡಿದಿ; T., M. ವಿಡುದಿ).

ಬಿಡಯ biḍaya. 1. a mass, a great number, a flock, a swarm, etc. (Bh. 3, 8, 20; J. 3, 3; 8, 15; 27, 38; 28, 43; Mhr. ಭೀಡ, crowdedness; *cf.* ಬಿಜ್ಜೆ, ಬೀಡು 3).

ಬಿಡಯ biḍaya. 2. anger, wrath (ಸೆಣಸು Bhn. 16, o. r. ಶಣಸು; Bh. 8, 25, 26; T. ವಿಡ್ಯೆ, ವಿಯರ್, ವಿಳಿ, ವೆದಿರ್, to be angry).

ಬಿಡಯ biḍaya. = ಬಿಡಿಯ. kindness, civility, etc. (ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ Ct. II, 65).

ಬಿಡವು biḍavu. = ಬಿಡುವು, ಬಿಡುಹು. a leaving: leaving space, room, or time; space, room; interstice; a gap; an interval of time, cessation, intermission; leisure (My.). [Tu. ಬುಡು]. ಬಿಡವಿಲ್ಲದುದು (ಅನ್ಯವಹಿತ, ಅಪಟಾನ್ತರ, ಸಂ ಸಕ್ತ Nr.).

ಬಿಡಾರ biḍu₂-āra₁. = ಬೀಡಾರ, etc. the place or house where one ceases walking or halts: a dwelling-place, a house, lodgings (My.). ಅರಸುಗಳ ಬಿಡಾರ (ಉಪಕಾರ್ಯೆ, ಉಪಕಾರಿಕೆ Si. 109). ಬಿಡಾರವಿರುವವನಿಗೆ ನಡುಮಧ್ಯವಾದರೇನು? (Prv.).

ಬಿಡಾಲ biḍāla. = ವಿಡಾಲ. a cat, etc. (ಬೆಕ್ಕು Nn. 122; Mr. 163; see s. ಬೆಕ್ಕು).

ಬಿಡಿ biḍi. = ಬಿಡು 2, etc. loosening, etc. (My.; Te. ವಿಡಿ). — ಬಿಡಿಕಟ್ಟಿಗೆ. untied, loose pieces of wood (B. 2, 30; My.). ಬಿಡಿಕಟ್ಟಿಗೆಯಾದರೂ ಕಿಡಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಸುಡದೇ? (Prv.). — ಬಿಡಿ ಬಿಜ್ಜಲು. the state of being loose or unrestrained. ಮನಸು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಡಿ ಬಿಜ್ಜಲಾಗಿರುವದು (ಯದೃಚ್ಛೆ, ಸ್ವೈರತೆ Si. 386). ಬಿಡಿಬಿಡಿ. rep. — ಬಿಡಿಬೇಸಱ. = ಬಿಟ್ಟೀಬೇಸಱ. (ಅನಾದರ G.). — ಬಿಡಿಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. leaves used as plates, that are not stitched together (My.). — ಬಿಡಿಹೂ. a plucked flower (My.); flowers that are not threaded to form a garland (My.). ಬಿಡಿ ಹೂವಾದರೂ ಹುಡಿಗಿ ಮುಡಿದು ಕೊಳ್ಳ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಬಿಡಿಕು biḍiku. = ಬಿಡುಕು. separation; a crack. ಮರ ಬಿಡಿಕು (ಹೆಳ Mr. 385, one MS. ಮಡಬಿಡುಕು, another ಮಡಬಿರಿಕು).

ಬಿಡಿಕೆ biḍike. interval, etc. (ವಿರಲ Ct. I, 43, o. r. ಬಿಡಿತೆ).

ಬಿಡಿತೆ biḍite. = ಬಿಡತೆ. interval, etc. see s. ಬಿಡಿಕೆ.

ಬಿಡಿಯ biḍiya. (= ಬಿಡಯ, ಬಿಡೆ). respect, regard, consideration, regardful feelings towards, deference for (Mhr. ಭೀಡ; B. 5, 288). 2, (probably Tbh. of ವ್ರೀಡೆ) shame, bashfulness (Te., R.; T. ವೆಡ್ಗ, M. ವೆಕ್ಕ; T. ವೆಡ್ಗು, ವೆಳ್ಗು; M. ವೆಳ್ಗು, to be ashamed; to fear). — ಬಿಡಯದವಳು. -ಅವಳು. a considerate woman (B. 5, 154).

ಬಿಡಿಯತನ biḍiyatana. = ಬಿಡಿಯ No. 1. (B. 5, 51).

ಬಿಡಿಸು biḍisu. to loosen; to cause to leave; to remove; to cast out; to liberate; to separate what is entangled; to cause to leave and let grow, as a tuft of hair; to pull out, off, or from, to pluck; etc. (C.). ಬಿಡಿಕ್ಕುಂ (Śmd. 269). [ನಿನ್ನ ಪೆಡಗೆಯ್ದುಟ್ಟಂ ಶರದಿಂ ಬಿಡಿಸಿದನಲ್ಲನೆ ಸರಿತ್ಪುತಂ Pb. 6, 53]. ವಂಚಿಸುವುದವಂಗೆಯುಂ ನಿನಗೆಯುಂ ಸಹಜಂ! ಬಿಡಿಸಲ್ಕೆ ಬರ್ಕುಮೆ? (150). ಬೇಡ ಬೇಡ! ಎನ್ದು, ಬಿಡಿಸಿದಂ (272). ತೆರಳೆಯ ಹುಱು ಮುಕುಲಾಕಾರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದುದ ಬಿಡಿಸಿ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆ (ಕೌಶೇಯ Nr.). ಅವನು ಆ ಹಾವಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಒಗೆದು, ಹದ್ದು ಬಿಡಿಸಿದನು (B. 2, 28). ಆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಊರ ಬಿಡಿಸಿ, ಹೊಱಗೆ ಹಾಕ ತಕ್ಕದು (3, 13). ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೆ ಬಿಡಿಸಿ, ಹೊಱಗೆ ಹಾಕಿದಾಗ (3, 25). ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವರೇ ಸುಖದ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದುಃಖದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋಱಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಆಗುವದು (3, 33). ಅರಳಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತನ್ದು (4, 27). ಮಾಧವನ ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ (4, 57). ಕೂಲಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಹತ್ತೀ ಬಿಡಿಸಿದರು (4, 178). ಅವನನ್ನು ಸೆಱೆಯೊಳಗಿನ್ದ ಬಿಡಿಸಿ (5, 39). ಅವರಿಗೆ ಬಡ ಕೊಣ್ಡ ಸುಳ್ಳ ದೆವ್ವನ್ನು ಬಿಡಿಸ ಬೇಕು (5, 169). ಅವರ ಹುಚ್ಚುತಿಳುವಿಕೆ ಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಜನರನ್ನು ಜಾಣರಾಗ ಮಾಡ ಬೇಕು (5, 191). ಚಣ್ಡಿಕೆಯ ಬಿಡಿಸೋಣ (ಚವುಲ); ನಾಚಿಕೆಯ ಬಿಡಿಸು (ನಾಣ್ಗೆಡಿಸು G.). ಬಿಡಿಸುವವನ ಸಂಗಡ ಬಿಗಿ ಮಾಡ ಬಾರದು (Prv.). see Bp. 22, 8; 28, 15. 40; 39, 15; 40, 45; 47, 23; C. Bp. 47, 22; Bh. 1, 8, 71; V. 9, 44; J. 2, 29; 5, 44; 7, 66; 8, 3. 49; Si. 93.

ಬಿಡು biḍu. 1. to let loose; to discharge, to throw, to shoot, as an arrow, etc.; to emit as breath, etc.; to void, as excrement; to let drop, to put (on or in), as water, juice, etc.; to let on, as water from a tank; to let out, or down, as a rope; to let hang down; to set to, as men to work; to set on, as dogs;

to quit hold, to let go; to leave, as a remainder; to quit, to leave; to abandon; to give up; to leave out, to omit; to set aside, to disregard, to leave alone; to take off, as something from the price; to quit, as a debt; to leave off, as work; to leave, to permit or allow, to let; to open wide, as the eyes or the mouth; to spare or let live; to let grow, as the beard; to cause to walk or run, to drive, as a horse, a cart; to dispatch, to send, as a servant, a letter, etc.; to put forth, to produce, as leaves, flowers, fruits; to stop a cart and loosen the bullocks (ವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.; ಉಱು I; ಕಳೆ 45 Cm.; ಪರಿಹರಿಸು 78. 141 Cm.; C.; Tu. ಬುಡು; Te., T., M. ವಿಡು). P. p. ಬಿಟ್ಟು (Śmd. 284. 287). ಬಿಡುವುದು (ವಿಸರ್ಜ, ತ್ಯಜ Nn. 62; ಪ್ರಕೃತ, ತ್ಯಜ 111, ತ್ಯಜಯಿಸುವುದು 155; ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ, ತ್ಯಜ 157; ತ್ಯಜ 166). ಬಿಟ್ಟುದು (ವಿಮುಕ್ತ 40). ಬಿಡಲ್ ಪಡು (ಬಱ್ದುಕು Śmd. I). ಅಗ್ನಿಯಂ ಬಿಟ್ಟವನು (ವೀರಹ); ಅಪ್ಪು ಬಿಡುವುದು (ವ್ಯವಚ್ಛೇದ); ಸುರಿಗೆ ಮೊದಲಾದುದು ಕೈಯ್ಯಿಂ ಬಿಡಲ್ ಬಾರದು (ಅಮುಕ್ತ); ಬಿಡಲು ಪಟ್ಟುದು (ಅವಕೀರ್ಣ ತ್ಯಕ್ತ, ಉತ್ಸೃಷ್ಟ, ಉಜ್ಝಿತ; Hlā.). ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ತ್ಯಕ್ತ, ಹೀನ, ವಿಧುತ, ಸಮುಜ್ಝಿತ); [ಮುಡಿದೊಡೆ ತನಿಗರ್ವು ರಸಂ ಬಿಡುವುವು Pb. 1, 56; ಬಿಟ್ಟಕಱುವಂ ಪೋಲ್ಗುಂ Kr. 2, 9]. ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು, ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಬಿಟ್ಟು, ಅಳೆದ ನೋಟ (ಅರತ್ನಿ Nr.), ಕೈಯ್ಯಿನ್ದ ಬಿಡುತಿರ್ಪ ಶಸ್ತ್ರ (ಕರಮುಕ್ತ Mr. 293). ನಾಸಕದಿ ಬಿಡುವ ಅನಿಲಂ (ರೇಚಕ 53). ಬಿಟ್ಟು ಪೋದ್ದು (ಹಿಂಗಿದುದು Bhn. 39). ಬಿಟ್ಟ ಎನೆ (Bp. 17, 3). ತನ್ದೆಯ ಹೆಸರ್ಲೆ ನೀರ ಬಿಡೋಣ (ಪಿತೃತರ್ಪಣ); ಬೆಳದಿಂಗಳಿಗೆ ನೀರು ಬಿಡುವ ಕಲ್ಲು (ಒಸರ್ಗಲ್, ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ); ಟೊಂಗೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬೇರಿನೊಳಗೆ ಎಲೆ ಬಿಡುವ ಗಿಡ (ಗುಲ್ಮ); ಮೊಗ್ಗೆ ಬಿಡು (ನನೆ, ಮುಗುಳ್ G.). ಹುವ್ವು ಇಲ್ಲದೇ ಕಾಯಿ ಬಿಡುವ ಹಲಸು ಮುನ್ತಾದ ಗಿಡಗಳು (ವನಸ್ಪತಿ Si. 119). ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮರ (ಫಲವತ್, ಫಲಿನ 120). ಹೊರೆ ಬಿಟ್ಟ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ, etc. 77). ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಯ್ಸಾಲೆ ಕಟ್ಟಿ; ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಮನೆ (ಚತುಃಶಾಲ, ಸಂಜವನ 107). ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಲೂ ಪುರಜನಸಂಚಾರಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಬಯ್ಲು (ಸನ್ನಿವೇಶ, etc. 113). ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಬಾಣ (ನಿರಸ್ತ, etc. 289). ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿಗೂ ನಡಿವೆ ಒನ್ದು ಗೇಣಗಲ ಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲೋಣ (ವಿಶಾಖ 288). ದಣ್ಡು ಟಾಣ್ಯದ ಸ್ಥಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಟಿಟದು (ಪ್ರಚಕ್ರ 291). ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಮಲ (ಗೂನ, ಹನ್ನ); ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಮೂತ್ರ (ಮೀಢ, ಮೂತ್ರಿತ 380). ದಾರಿಯನು ಬಿಡು ಗಜಕೆ ಮಾರು ಸಾವಿರವನ್ನು (Dp. 172). ಪುಣ್ಡತನ ಮಾಡಿದವ ಬಣ್ಡಾಟ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? —ಡಮಾರದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಬಿಟ್ಟ.—ತಟ್ಟನೆ ಬಾ! ಎನ್ದರೆ ತುಟೀ ಬಿಟ್ಟನನ್ತೆ.— ಬಿಟ್ಟ ಮನೆಗೆ ಸುಟ್ಟ ಒಕ್ಕಲು.— ಬಿಡದ ಮನೆಗೆ ನುಡಿದದೇ ಗುರ್ತು.— ಪುಣುಗು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಜುಣುಗು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆದೀತೇ?— ಬಿಟ್ಟ ಸಾಲ ಕುಟ್ಟ ಕೊಣ್ಡರೆ ಬನ್ದೀತೇ?— ತಾನೂ ಕುಡಿಯ, ಕುಡಿಯುವವನಿಗೂ ಬಿಡ (Prvs.). ತನ್ನ ಕರ್ಮ ತನಗೆ ಬಿಡದು (B. 3, 100; My.). ಹೋಗ ಬಿಡು (Bp. 59, 13; 60, 15. 25). 2, to be loosened, to be separated, to part; to cease, to stop; to halt, to stop, to remain; to settle; to go away (C.; Te., M.). ಅಂಗಿಯ ಹೊಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿತು (My.). ಗೋತ್ರಾದಿಗಳ ಬೆಸಿಗೆಯು ಬಿಡೆ (Bp. 2, 14). ಬಾರಿಸಿದುವು ಬಿಡದೆ ಜಡಿದು ವನದೇವತೆಗಳ್ (Śmd. 109). ಈತನಿದಂ ಬಿಡದಿಕ್ಕುವಂ (233). ಬಿಡದೆ ಇಹ ರೋಗ (ಸರಲ, ಸರೋಗ Nn. 63). ತಾಂ ಬಿಡದೆ ಸುರಿವ ಮುಱೆ (ಆಸಾರ Mr. 44). ಕಲಮಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿಚರ್ಯಮಂ ಬಿಡದೆ ಮಾಣ್ಪ ಕೆಳದಿಯರ್ (J. 3, 6). ಸುಱಿವ ಗಾಳಿಗೆ ಬಿಡದೆ ನರ್ತಿಪ ಲತೆಗಳ್ (J. 3, 25). ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ಪಟ್ಣ (Prv.). ಗಿರಿವ್ರಜದೊಳಗೆ ಪಾಳೆಯ ಬಿಟ್ಟುದು (Bh. 2, 4, 7). ಸೇನೆ ಬಿಟ್ಟುದು ಪುರದ ಬಹಿರೋದ್ಯಾನವೀಥಿಗಳೊಳಗೆ (2, 13, 6). ಜ್ವರ ಬಿಟ್ಟವನು (My.). ಮದ ಬಿಟ್ಟ ಆನೆ (ನಿರ್ಮದ Si. 269). ತುಱುಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಬಱ ಬಿಟ್ಟೀತೇ?— ತೊನ್ನು ಹತ್ತಿದವ, ಹೊನ್ನು ಕರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೇನೆನ್ದು ಗನ್ನಾ ಹೇಱಿದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ?—ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿದರೆ ಹನಿ ಬಿಟ್ಟೀತೇ?— ನೂರೆ ಕಾಱುವಾಗ್ಯೆ ಹರ! ಎನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ?— ಪ್ರಪಂಚ ಬಿಟ್ಟರೆ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prvs.).— see Śmd. 77. 81. 280; Cpr. 1, 108. 127; Bp. 20, 11. 22; 21, 45; 27, 18; 28, 16. 50; 31, 3; 39, 45; 40, 30. 49; 42, 9; 44, 6; 48, 9; 51, 9; 58, 36. 56; 59, 13; 60, 45. 49; C. Bp. 11, 11; J. 2, 12. 16; 15, 3; 28, 46; Bh. 1, 8, 8. 20. 21. 28. 58; Śm. 81. 94; Rsv. 2, 37; 5, 118; 9, 22; 13, 29; 13, 95 va.; Dp. 4, 148; Si. 371. 392. 393. 394. 437; B. 1, 17. 27; 2, 41. 44. 51. 53; 3, 3. 29. 106. 122; 4, 2. 16. 17. 27. 33. 40. 49. 51. 53. 54. 132. 148. 152. 154. 155. 184. 187. 200. 222. 223; 5, 48. 58. 246. 266. 317; ಎಡೆವಿಡು, ಎಱಲೆವಿಡು, ಕಣ್ಬಿಡು, ನಾಯಿವಿಡು, ಪತ್ತುವಿಡು, ಬಾಯ್ಬಿಡು, ಬೆಪ್ಪಿಡು, etc.; Prvs. s. ಮರ, ಮಲಮೂತ್ರ,— ಬಿಡು, especially in *common* language, is often joined to a P. p. to lay stress upon its meaning or to express, so to say, the completion of the action, *e. g.* ಮಾಱಿಬಿಟ್ಟನು, ಹೊಡೆದು-, ಹೋಗಿ- (My.).— ಬಿಟ್ಟಾಡು. to reject one and speak, to disclaim connection with, to disown, to deny; to slight, to speak ill of any one (Dp. 54, 5; My.).— ಬಿಟ್ಟು ನುಡಿ. = ಬಿಟ್ಟಾಡು. (My.).— ಬಿಡು ಬಿಡು. rep. (Bp. 11, 14; 20, 22; 56, 19; C. Bp. 2, 4; B. 5, 54).— ಬಿಡೆ ನುಡಿ. to speak so as to leave or reject, to disavow; to slight (Abh. P. 9, 183; 15, 60).— ಬಿಡೆ ಪಳಂಕು. to push so that one goes away (Kk. 92).

ಬಿಡು biḍu. 2. = ಬಿಟ್ಟ, ಬಿಡ2, ಬಿಡಿ. loosening, etc.; the state of being loose, separated, freed, dishevelled, opened, etc.— ಬಿಡುಗಡೆ. -ಕಡೆ. the state of being loosened, freed from, liberated, release, freedom, etc. (ನಿರ್ಮೋಕ್ಷ Nr.; My.; ಮೋಚನ G.; B. 2, 19; 3, 19). ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡುಗಡೇ ಹೊನ್ದುವ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವಾ! (B. 4, 175). ಸೆಱೆಯೊಳಗಿನ್ದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ (5, 161). ಅವನಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು (5, 200). ಬಿಡುಗಡೆಯಾದವ (ನಿರ್ಮುಕ್ತ G.). ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೂ ನಡುರಾತ್ರಿ ಸಂಚಾರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). ಕರ್ಮದ ಬಿಡುಗಡೆ (ದಶೆ, ಕರ್ಮಪರಿಪಾಕ Nn. 27).— ಬಿಡುಗಣ್. -ಕಣ್. (Śmd. 204). an open eye (C. Bp. 19, 31; Rām. 6, 14, 20).— ಬಿಡುಗಣ್ಡಿ. a kind of sluice or flood-gate (My.). ಬಿಡುಗಣ್ಣ. -ಕಣ್-ಅ3. a man with (always) open eyes: a deity (ನಿರ್ಜರ Kk. 10*a*; Rsv. 13, 65).— ಬಿಡುಗಣ್ಣವ. -ಕಣ್ಣ-ಅವ. = ಬಿಡುಗಣ್ಣ. (ಸುರ Śm. 9).— ಬಿಡುಗೇಶ. -ಕೇಶ. dishevelled hair (Rām. 6, 47, 37).— ಬಿಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to scatter about (J. 25, 8). [—ಬಿಡುತರ್. to eject. ಪರಚಕ್ರ ಭೂಪರಟ್ಟಿದ ಕರಿಗಳ್ ಬಿಡುತರ್ಪ್ಪ ಮದದ ಪೊನಲಿನ್ದೆತ್ತಂ Kr. 3, 182].— ಬಿಡುದಲೆ. -ತಲೆ. a head of dishevelled hair (Rām. 6, 19, 16; Bh. 2, 14, 62; 8, 24, 44). [—ಬಿಡುನಾಯ್. a street dog. ಕೊರಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾಲೆಯ ಸಿರಿಖಣ್ಡ ತಳ್ಕುವೆರಸು ಬಿಡುನಾಯ್ಪೆರಸಾದರದಿನ್ದನರ್ಘ್ಯ ಮಣಿವಿಸ್ತರದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಸರುಗನುಣೆ Ap. 15, 39].— ಬಿಡುಮಿದುಳ್. loosened brain (J. 12, 44).— ಬಿಡುಮುಡಿ. a loose knot or braid of hair (Rām. 5, 8, 38; J. 19, 36). ಬಿಡುಮುಡಿ ಬೆನ್ನಪ್ಪಳಿಸೆ (Śmd. 84).— ಬಿಡುಮುತ್ತು. loose pearls, pearls that are not threaded [ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ಬಳಸಿದಕಡೆ ನಡುವಣ ಚೆಪ್ಪೊನ್ನ ಪಟ್ಟವಣೆ Ap. 4, 33]; (Cpr. 6, 91; Abh. P. 12, 7; Śsv. 5, 57 va.; My.).— ಬಿಡುವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Rsv. 5, 52; Śsv. 3, 24).— ಬಿಡುವಾಯ್. -ಬಾಯ್. (Śmd. 204). an open mouth (J. 28, 46). [—ಬಿಡುವೊನ್ನು. -ಪೊನ್ನು.

loose gold or coin. ಅರ್ಥಿಸನ್ತತಿಗೀಯಲ್ ಬಿಡುವೊನ್ನಮನಾಳ್ಗಟ್ಟುವ ತೊಡರೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿರ್ದರ್ Pb. 10, 38].

ಬಿಡು biḍu. 3. P. p. of ಬಿಡು 1. — ಬಿಡು ತರ್. (= ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರ್). to unfold itself, to develop, to increase (Cpr. 4, 39). ಮುದಂ ಬಿಡು ತರೆ (Abh. P. 13, 75).

***ಬಿಡು biḍu. 4.** to encamp, to live. ಬನ್ದು ಬಲ್ಲಹ ಬಿಡಲು ಹೊಲಗೇರಿ ಎನ್ಬ ಹೆಸರೊಳವೆ? ಅಯ್ಯಾ ಲಿಂಗವಿದ್ದವರ ಮನೆ ಕೈಲಾಸವೆನ್ದು ನಮ್ಬಬೇಕು Bv. 607.

ಬಿಡುಕು biḍuku. = ಬಿಡಿಕು, q. v. a separation, a crack, etc.

ಬಿಡುವಿಕೆ biḍuvike. leaving, giving up, etc. (Si. 243. 397. 437).

ಬಿಡುವು biḍuvu. = ಬಿಡವು, etc. a gap, etc. (My.).

ಬಿಡುಹ biḍuha. leaving, etc.; the state of being left, abandoned, etc. (ಉತ್ಸೃಷ್ಟ, ಉಜ್ಝಿತ, ಅವಕೀರ್ಣ, etc. Mr. 433).

ಬಿಡುಹು biḍuhu. = ಬಿಡವು, etc. leaving, starting; release (Bh. 6, 2, 2; Te. ವಿಡುಪು).

***ಬಿಡೆ biḍe.** greatly. ಬಿಡೆ ಪೋಯ್ತೆಯುಂ Pb. 3, 18; Ap. 3, 75.

ಬಿಡೆ biḍe. (= ಬಿಡಿಯ). respect, regard, etc. (ಪರಾಮರ್ಷ, ಸಂಕೋಚ Cb.; Bh. 1, 7, 2).

ಬಿಡೌಜ biḍauja. Tbh. of ವಿಡೌಜಸ್. Indra. (ಇನ್ದ್ರ, ದೇವೇನ್ದ್ರ Nn. 10; ಇನ್ದ್ರ Mr. 40).

ಬಿಡ್ಡು biḍḍu. (fr. ಬಿಱು 1). a strain, a violent effort (? ಮುಕ್ಕಿಱುದುದು Ct. 1, 11).

ಬಿಣ್ biṇ. (fr. ಬಿಣ್ಣಿತು Śmd. 213. 96). stoutness, bigness, heaviness. (*cf.* ಬಿಜ್ಜ, ಬೀಗು 2; Te. ವೆಡದ, ವೆಡಲ್ಪು, ವೆಣದ, broad, large, big; ವೆಯಿ, ವೆಯ್ಯಿ, a thousand). — ಬಿಣ್ಗೆಚ್ಚಲ್. -ಕೆಚ್ಚಲ್. a big, or full, udder (J. 18, 13). — ಬಿಣ್ಗೊನೆ. (Śmd. 213). a large, or heavy, bunch (Cpr. 1, 102; Śsv. 1, 51). — ಬಿಣ್ಪೊಱೆ. (Śmd. 213). a large, or heavy, load. [ಕೂಸಿನ ತಲೆಯೊಳ್ ಬಿಣ್ಪೊಱೆಯನಿಟ್ಟವೋಲಸುಖಕರಂ Kr. 2, 6; Pb. 1, 8]. — ಬಿಣ್ಮೊಲೆ. a stout, or full, breast (C. Bp. 10, 21; J. 11, 19).

ಬಿಣಿಕೆ biṇike. N. of a plant (ಬಣಪತಿ Mr. 139).

ಬಿಣಿತೆ biṇite. ponderousness; strength, force (J. 22, 12).

ಬಿಣ್ಡಿಗ biṇḍiga. N. of a plant. see Mr. s. ಅರುಣ ಮೂಲ.

ಬಿಣ್ಡು biṇḍu. = ಬೆಣ್ಡು. faintness, etc. see ಕಣ್ಬಿಣ್ಡು.

ಬಿಣ್ಣಿತು biṇṇitu. = ಬಿಣ್ಣಿತ್ತು (Śmd. 96). that which is stout, big, or heavy (ಬಿಣ್ಪು, ಭಾರ Kk. 63).

ಬಿಣ್ಣಿತ್ತು biṇṇittu. = ಬಿಣ್ಣಿತು, q. v.

ಬಿಣ್ಪಿದ biṇpida. = ಬಿಣ್ಮಿದ, q. v.

ಬಿಣ್ಪು biṇpu. (= ಬಿಮ್ಮು). largeness, stoutness; heaviness; hugeness; gravity, dignity (ಕಡು ದೊಡ್ಡಿತು Ct. I, 65; ದಿಮ್ಮಿದುದು, ಗೌರವ II, 79; ಬಿಣ್ಣಿತು, ಭಾರ Kk. 63; Cpr. 5, 59; 6, 69; 7, 107; Abh. P. 3, 105; Grj. 2, 71 va.; J. 18, 25. 34). [ತೊಡೆಯ ಬಿಣ್ಪ ಪದಾನ್ಬುರುಹಕ್ಕೆ ತಿಣ್ಣಂ Pb. 3, 46]. ನೆನೆಯದ ಕಜ್ಜದ ಬಿಣ್ಪಂ ಮುನಿವಯ್ ನೀನ್? ಒರ್ವನೆನ್ಬ ಹರಿಗವರ್ ಅಸಾಧ್ಯಂ! (Śmd. 270). ಫಲಿತ ಚೂತದ ಬಿಣ್ಪುಗಳ್ (Bh. 1, 5, 8). 2, a metrically long syllable (Ch.; ಕೊಂಕು, ಗುರು Śm. 55). — ಬಿಣ್ಪುಡೋಱು. -ತೋಱು. to become apathetic (J. 18, 34).

ಬಿಣ್ಮಿತು biṇmitu. = ಬಿಣ್ಮಿತ್ತು (Śmd. 96), ಬಿಣ್ಣಿತು. (T. ವಿಮ್ಮು, to be extended; to be stout, swell; to be hard, not flexible, *cf.* ಬಿಱಸು, etc.).

ಬಿಣ್ಮಿತ್ತು biṇmittu. = ಬಿಣ್ಮಿತು, q. v.

ಬಿಣ್ಮಿದ biṇmida. a stout, heavy, (venerable) man. ಗಿರಿಯನ್ತೆ ಬಿಣ್ಮಿದಂ, ಸುರಕರಿಯನ್ತೆ ಬಲಾಢ್ಯನ್, ಅಬ್ಧಿಯನ್ತೆ ಗಭೀರಂ (Śmd. 251, o. r. ಬಿಣ್ಪಿದಂ).

ಬಿತ್ತ bitta. = ಬಿತ್ತು 2, etc. a seed. (Śsv. 2, 42 va.; My.).

ಬಿತ್ತಗ bittaga. = ಬಿತ್ತಿಗ, q. v. a clever man, etc. (ತುತ್ತಿದಂ Śmd. II.).

ಬಿತ್ತನೆ bittane. the act of putting seeds or sowing.

ಬಿತ್ತರ bittara. Tbh. of ವಿಸ್ತಾರ (Śmd. 349; Ct. I, 69; II, 12; ವಿಸ್ತರ Kk. 68; Śm. 51; ವಿಸ್ತರ, etc., ಹಿರಿದು ಮಾಟ್ಟುದು Mr. 447; J. 17, 19; 20, 42). [ಸನ್ಮುತ್ತಿನ ಬಿತ್ತರದೆತ್ತಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮಣ್ಡವಿಗೆ Pb. 3, 2]. ಬಿತ್ತರದ ತಾಮ್ಬೂಲಸಂಗ್ರಹಂ ಹಡಪಮುಕ್ಕು (Mr. 265). ಬಿತ್ತರದೊಳ್ ಉಪ್ಪು ಮನೆ (ಭುಕ್ತಗೃಹ 196). ಬಿತ್ತರದಿ ಕವಿವ ಕಾಳಗಂ (ಸೌಪ್ತಿಕ 288). — ಬಿತ್ತರಪ್ಪುಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. to become extensive, large, great, etc. (Cpr. 7, 92 va.; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 6, 11 va.); — ಬಿತ್ತರಪ್ಪೆಱ್. -ಒ-ಪೆಱ್. = ಬಿತ್ತರಪ್ಪಡೆ. (Cpr. 1, 101 va.). — ಬಿತ್ತರವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಬಿತ್ತರಪ್ಪೆಱ್. (Rśv. 8, 2).

ಬಿತ್ತರಿ bittari. = ಬಿತ್ತಾರಿ. (Bp. 40, 55).

ಬಿತ್ತರಿಗೆ bittarige. a throne (ಪಟ್ಟವಣೆ, ಸಿಂಹಾಸ Śs.; Abh. P. 5, 38 va.). [ಸಾರ್ಚಿದ ಲೋಹಾಸನದೊಳಮರ್ಚಿದ ಬೊನ್ದರಿಗೆ ಪಱಿಯ ಬಿತ್ತರಿಗೆ ಕರಂ ಪೆರ್ಚುವ ಮಹಿಮೆಯನೆಯ್ದೆ ನಿಮಿರ್ಚೆ Pb. 14, 24]. *cf.* ವಿತರ್ದಿಕೆ, ವಿಸ್ತರ & ವಿಸ್ತರ.

ಬಿತ್ತರಿಸು bittarisu. Tbh. of ವಿಸ್ತರಿಸು or ವಿಸ್ತಾರಿಸು. to extend (v. t.), to expand, to make broad, wide, large or prolix, to spread, to amplify (ವಿಸ್ತಾರ Śmd. Dh.). see Śmd. 278; Cpr. 6, 71; Abh. P. 14, 70; Kāvy. IV, 11; Ct. II, 122; Bp. 9, 51; 55, 55; Śm. 1; J. 11, 24; 31, 31. 2, to extend (v. i), etc. (Cpr. 8, 8; J. 4, 19).

ಬಿತ್ತಾರಿ bittāri. = ಬಿತ್ತರಿ. a woman full of disguise (My.).

ಬಿತ್ತಿ bitti. 1. a book (ಶ್ರಿತಲೇಖೆ, ಪುಸ್ತಕ Mr. 359).

ಬಿತ್ತಿ bitti. 2. Tbh. of ಭಿತ್ತಿ. a wall. (My.). 2, support (My.).

ಬಿತ್ತಿಗ bittiga. = ಬಿತ್ತಗ (ಬಿನ್ನಣಿ Ct. II, 102).

ಬಿತ್ತಿಗೆ bittige. the act of sowing (B. 4, 26).

ಬಿತ್ತಿಸು bittisu. to cause to sow (Bp. 28, 18; 60, 19; C.). ಉತ್ತ ಹೊಲ ಬಿತ್ತಿಸಿ ಕೊಣ್ಡೇತು, ಸತ್ತ ಹೆಣ ಸುಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡೇತು (Prv.).

ಬಿತ್ತು bittu. 1. to put seeds, to sow (ಬೀಜಸ್ಥಾಪನ Śmd. Dh.; C.; Tu.; Te. ವಿತ್ತು; T. ವಿತ್ತು, ವಿದ್ಯೆ, ವಿರೈ; M. ವಿದೆ, ವಿರೆ, *cf.* ಬಿದೆ 1). ಕಸನುಂ ಸೋದಿಸದೆ ಬಿತ್ತಿದೊಕ್ಕಲಿಗನ ವೊಲ್ (Śmd. 267). ಕಣ್ಡುಗ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವ ಕೆಯಿ (ಖಾರೀಕ Nr.). ಬಿತ್ತಿದ ಪಯ್ರು ಕೆತ್ತಿದರೆ ಆದೀತೇ? — ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಿತ್ತಲಿಲ್ಲ, ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ, ಎತ್ತಲಾಗಿನ್ದ ಬನ್ದಿಯೋ, ಹಕ್ಕಿರಾಜ? — ಬಿತ್ತುವಾಗ ಮಲಗಿದರೆ ಕೊಯ್ಯುವಾಗ ಹಗುರವಾಯಿತು. — ಅಂಗಲಾಗಿ ಬಿತ್ತಿದ್ದು ಅಗಲವಾಗಿ ಏಱುವದು. — ಉತ್ತು ಬಿತ್ತಿದ ಬತ್ತವಾದರೂ ಮುಱಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೊಳೆಯದು (Prvs.). see Cpr. 8, 44 va.; Bp. 3, 75; 26, 25; 38, 42; 60, 17. 19. 50; Bh. 1, 8, 27; J. 11, 14; Si. 301. 307. 396; B. 4, 26.

ಬಿತ್ತು bittu. 2. = ಬಿತ್ತ, ಬಿಟ್ಟು. seed, a seed (ಬೀಜ Śmd. Dh.; My.; Tu.; T. ವಿತ್ತು, ವಿದ್ಯೆ, ವಿರೈ; M. ವಿದೆ, ವಿರೆ; Te. ವಿತ್ತು, ವಿತ್ತನ; see ಬಿದೆ 1). [ರಸದಾಡಿಮದ ಬಿತ್ತುಮಂ Pb. 2, 39 va.; Cv. 34. 138. 334]. ನುಗ್ಗಿಯ ಬಿತ್ತು (ಶಿಗ್ರುಜ Nr.). see Śmd. 112. 133; Grj, 3, 69 va.; 4, 97; Bp. 26, 25; 30, 1; 40, 62; 60, 17; Śsv. 1, 81 va.

ಬಿತ್ತು bittu. 3. third person singular of the imperfect of ಬೀಳು 1.

ಬಿತ್ತೆ bitte. (Tbh. of ವಿತ್, ವಿದಾ). knowledge, learning, acquirements.

ಬಿತ್ತಿಗ bitte-ga. = ಬಿತ್ತಗ, ಬಿತ್ತಿಗ. a man of acquirements, a proficient man, a clever, well-educated and polite man (ಪ್ರೌಢ Śmd. II; ಬಲ್ಲವ 399 Cm.; ನಾಗರೀಕ Ct. I, 40; ಬದುಗ, ಪ್ರೌಢ Kk. 35; ತುತ್ತಿದ, ಪ್ರೌಢ 82, o. r. ಬಿತ್ತಿಗ; ಬದುಗ, ಬಿನ್ನಣಿ Śm. 47; Abh. P. 13, 48). — ಬಿತ್ತಗವೆಣ್. -ಪೆಣ್. an accomplished woman (ಪ್ರೌಢೆ Śm. 73; Kk. 28, o. r. ಬಿತ್ತಿಗ-).

ಬಿದನು bidanu. = ಬಿದರು. the bamboo, etc. — ಬಿದನೂರು. = ಬಿದರೂರು. see s. ಇಕ್ಕೇರಿ.

ಬಿದರು bidaru. = ಬಿದಿರ್ 2, etc. the bamboo, etc. (C.). ಬಿದರೆ ಅನ್ನಣವಕ್ಕು, ಬಿದರೆ ಸತ್ತಿಗೆಯಕ್ಕು, ಬಿದರಿನ್ದ ಸಕಲಪದವಕ್ಕು; ಲೋಕದೊಳು ಬಿದಿಜದವ ಕೆಟ್ಟ (Sp.). ಬಿದರ ಲೆಕ್ಕಣಿ (B. 3, 57). ಬಿದರ ಸುಣ್ಣ (ವಂಶರೋಚನ); ಬಿದರ ಬುಟ್ಟಿ (ಪಿಟ G.). — ಬಿದರಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಬಿದಿರಕ್ಕಿ. bamboo seed (occasionally used as food). ಬಜ ಬನ್ದರೆ ಬಿದರಕ್ಕಿ (Prv.). — ಬಿದರುತಟ್ಟಿ. a bamboo screen; a bamboo mat (My.). ಬಿದರುತಟ್ಟಿ ಮಾಜಿದಾಕ್ಷಣ ಸೆಟ್ಟಿ ಆದಾನೇ? (Prv.). — ಬಿದರೂರು. -ಊರು. = ಬಿದನೂರು. N. of a place in the Nagara division of Mysore.

ಬಿದಱ್ bidar. = ಬೆದಱ್ 1. see Sp. s. ಬಿದರು.

ಬಿದಿ bidi. an abbreviation of ಬಿದಿರ್, in ಬಿದಿಗು (Bp. 14, 17, = ಬಿದಿಗುರ್).

ಬಿದಿ bidi. Tbh. of ವಿಧಿ (Śmd. 339. 342, see 267; ಬ್ರಹ್ಮ Śm. 8; ಬೊಮ್ಮ Ct. I, 7; Kk. 9; ಅಜ Ct. II, 3; Cpr. 8, 14; Abh. P. 11, 140). [ಈ ಪಟುವಿನೊಳೆನ್ನ ರಸನನಿನ್ನು ಬಿದಿಯೆ ತನ್ದಿಕ್ಕುವುದೇ Pb. 2, 22; Ap. 1, 82]. — ಬಿದಿಯ ತೇರ್. a swan, a goose (ಹಂಸ, ಅಂಚೆ Kk. 9).

ಬಿದಿಗ bidi-ga. (Śmd. 237). a man who observes the prescribed form or ritual.

ಬಿದಿಗೆ bidige. Tbh. of ದ್ವಿತೀಯೆ. the second day of a half-month (Śmd. 343. 359. 373; Śm. 19; ದ್ವಿತಿಯೆ, ತಿಥಿಭೇದ Nn. 136; My.; Te. ವಿದಿಯೆ, T. ವಿದಿಯ್ಯೆ). ಪಾಡ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಬಿದಿಗೆ ತದಿಗೆಯೆಮ್ಬಿವೆಲ್ಲಂ ತಿಥಿಗಳೆನಿಸುಗು (Nr.). ನದೀ ದಾಟ ಬೇಕಾದರೆ ಬಿದಿಗೆಯೋ ಆಗ ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಬಿದಿಯಂ bidiya. (= ವಿಜಯ? Sk. ವೀಂಖಾ, going, moving; dancing; one of a horse's paces). — ಬಿದಿಯವರಿಯಂ. -ಪರಿಯಂ. capering, vaulting (ಪ್ಲುತ Nr.).

ಬಿದಿರ್ bidir. 1. = (ಬಿದಿ), ಬಿದಿರು 1, ಬಿದುರ್. to be scattered or spread about, etc. (Rśv. 9, 28; J. 6, 6). 2, to scatter about, to spread about; to throw about, to toss about; to open, as the mouth; to unfold, as the wings, etc.; to stretch out; to loosen, to untie (ವಿಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; Śm. 102; Abh. P. 11, 143; 12, 25; Rśv. 5, 55 va.; 8, 13; Śsv. 4, 16; M. ವಿದಱು, to scatter, strew; Te. ವದಲು, ವದುಲು, to loosen, be untied). P. p. ಬಿದಿರ್ದು, ಬಿದಿರ್ದಂ (Śmd. 55). [ಅರೆಗಿನುರಿಯ ಬಿಮ್ಬಲ್ಗಳಂ ಪೊಸೆದು ಬಿದಿರ್ದು ಕಳೆದು Pb. 3, 6 va.; ಕೊಬುರ್ತೆಸೆದು ಬಿದಿರ್ದಾರ್ದುರ್ Kr. 1, 66; Vr. 88, 20].

ಬಿದಿರ್ bidir. 2. = ಬಿದನು, ಬಿದರು, ಬಿದಿರು 2, ಬಿದುರು, ಬಿದ್ರು. the bamboo, Bambusa arundinacea Lin. (ವೇಣು Śmd. Dh., Śm. 102; ತ್ವಚಿಸಾರ, ವಂಶ, ವೇಣು, ತ್ವಕ್ಸಾರ, ಮಸ್ಕರ Hlā.; ವಂಶ Nn. 54; ತ್ವಕ್ಸಾರ 55. 131; ವಂಶ, etc. Mr. 125. 519; Śsv. 3, 32; Tu. ಬೆದ್ರ್; Te. ವೆದುರು; T. ವೆದಿರ್). ಬಿದಿಗರ್ಳ್ (Śmd. 52). ಬಿದಿರಿಂ (142. 166). ಬಿದಿರ ಕುಡಿ (ಕಟಿಲೆ 1). ಬಿದಿರ ಕಜಿಲೆ (ಕರೀರ, ವಂಶಾಂಕುರ Nn. 136). ಬಿದಿರ ಗಿಣ್ಣು (ಗ್ರನ್ಥಿ, ಪರ್ವ, ಪರುಸ್); ಬಿದಿರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗೋರೋಚನ (ತ್ವಕ್ಕ್ಷೀರೆ, ವಂಶರೋಚನೆ Nr.). ಒಣಗಿದ ಬಿದಿರ ಮೆಳೆ (Bh. 1, 20, 27). see ಹೆಬ್-. — ಬಿದಿರಕ್ಕಿ. = ಬಿದರಕ್ಕಿ. (ವೈಣವ Nr.; Bp. 18, 17; Rśv. 5, 110). [— ಬಿದಿರಗಣ್ಣು. the knot of the bamboo. ಬಿದಿರಗಣ್ಣುಗಳಂ ಕಳೆವನ್ತೆ ಮನ್ಮನಃ ಸ್ಥಲನೆಯ ನುಣ್ಣುಮಾಡಿದಪುದು Pb. 12, 103]. — ಬಿದಿರ್ದಟ್ಟಿ. -ತಟ್ಟಿ. (Śmd. 54). = ಬಿದರುತಟ್ಟಿ.

ಬಿದಿರು bidiru. 1. = ಬಿದಿರ್ 1, etc. P. p. ಬಿದಿರಿ. to be scattered, etc. (J. 13, 47). 2, to throw about, etc. [Tu. ಬಿರ್ಕ್]; (Bp. 26, 43; J. 15, 31; 18, 21). [ಅದುರಿದುವು ಪಾದಾಘಾತದಿನ್ದ ಧರೆ ಬಿದಿರಿದುವು ಮುಕುಟ ತಾಗಿ ತಾರೆಗಳು Bv. 538]. ಕುದುರೆಯಾ ಚದುರೆಯಾ ಹದಿರೆರಡುಮ್ ಒನ್ದಯ್ಯ; ಚದುರನೇಱದರೆ ಕುಣಿವದು, ಬೆಳ್ಳಾಳ ಬಿದಿರಿ ಹಾಕುವದು (Sp.). see ಮೆಯ್-.

ಬಿದಿರು bidiru. 2. = ಬಿದಿರ್ 2, etc. (My.; Bp. 16, 21). [ಬಿದಿರ ಲನ್ದಣವಕ್ಕು ಬಿದಿರೆ ಸತ್ತಿಗೆಯಕ್ಕು ಬಿದಿರಲ್ಲಿ ಗುಡಿಗುಡಾರವಕ್ಕು Bv. 221]. ಗಾಳಿಗೆ ದನಿಗೆಯ್ವ ಬಿದಿರು (ಕೀಚಕ Hlā.). ಗಾಳಿಗೊದಱುವ ಬಿದಿರು (ಕೀಚಕ Mr. 125).

***ಬಿದಿರು bidiru. 3.** to bow. ಬಿದಿರದವರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನು ದೇವಾ Bv. 221.

ಬಿದಿಚು bidircu. to spread out, to unfold (J. 28, 36); to unharness, to unyoke (ರಥವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.); to loosen or free oneself. (Śsv. 4, 10. 73. 74).

ಬಿದು bidu. 1. = ವಿದು 2. Tbh. of ವಿಧು. the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc. ಶಶಿ Kk. 44; ಉಪೇನ್ದ್ರ Śm. 5. 6). — ಬಿದುಗಲ್. -ಕಲ್. the moonstone (Rśv. 4, 21; ಬೆಳದಿಂಗಳಿಗೆ ನೀರು ಬಿಡುವ ಕಲ್ಲು G.).

ಬಿದು bidu. 2. = ವಿದು 1. the hollow between the frontal globes of an elephant. (Rśv. 6, 11 va.), twice). [ಬಡಿಗೊಳೆ ಬಿದು ಬಿಬ್ಬರ ಬಿರಿದೊಡನುಗೆ ಪೊಸಮುತ್ತು Pb. 10, 103]. ಅದಱ (ಆನೆಯ ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲದ) ನಡು ಬಿದುವಕ್ಕು (Mr. 154).

ಬಿದುರ್ bidur. to unloosen, to untie, to unfetter (ಅಶೃಂಖಲೆ Śmd. Dh.; Te. ವಿದುಲು, to shake off).

ಬಿದುರು biduru. = ಬಿದಿರ್ 2, etc. (My.; ವಂಶ, ತ್ವಕ್ಸಾರ, ಕರ್ಮಾರ, ತ್ವಚಿಸಾರ, ತೃಣಧ್ವಜ, ಶತಪರ್ವ, ಯವಫಲ, ವೇಣು, ಮಸ್ಕರ, ತೇಜನ Si. 163; cf. Sk. ವಿದುಲ). see ಕಾಗಿ-, ಬೆಣ್ಣೆ-, ಸಾರೇ-. — ಬಿದುರು ಕೊಮ್ಬು. (ಕರೀರ Si. 140). — ಬಿದುರುಕೋಲು. a bamboo stick (Si. 250. 271). — ಬಿದುರುಗೆಣ್ಣು. a bamboo knot or joint (ಗ್ರನ್ಥಿ, ಪರ್ವ, ಪರುಸ್ Si. 163; My.). — ಬಿದುರುಮೆಳೆ. a bamboo bush (My.). — ಬಿದುರುಮೊಳಕೆ. a bamboo shoot (ಕರೀರ Si. 140; My.). — ಬಿದುರುಮೊಳೆ. = ಬಿದುರುಮೊಳಕೆ. (ಕರೀರ Si. 140; My.). — ಬಿದುರು ಸೀಬು. (ಕ್ಷ್ವೇಡ Si. 417).

ಬಿದುಹು biduhu. = ಬದುಹು, q. v. a raised bank in the fields.

ಬಿದ್ದ bidda. 1. = ಬದ್ದ, q. v. firm, etc.

ಬಿದ್ದ bidda. 2. Tbh. of ವಿದ್ಧ. penetrated, etc. (Abh. P. 3, 134). — ಬಿದ್ದಂ (adverbially), so that (the points of the compass) are penetrated (4, 28). — ಬಿದ್ದಂ ಪೋಗು. to be penetrated or holed (8, 29). — ಬಿದ್ದನ್ನುರಿ. -ಪರಿ. to penetrate into (12, 54). — ಬಿದ್ದ ಮ್ಬುಟ್. -೦-. to be penetrated. (Cpr. 10, 80).

ಬಿದ್ದಣ biddaṇa. = ಬಿದ್ದನ, ಬಿದ್ದಿನ 2, (ಬಿದ್ದು 1), ಬಿರ್ದಣ, (ಬಿರ್ದು 1). an invitation to dinner; a banquet, a feasting, an entertainment, a meal (ಅವುತಣ Kk. 26, o. r. ಬಿದ್ದನ; ಅವುತಣ Śm. 63, o. r. ಬಿರ್ದಣ; T., M. ವಿಳಿ, Te. ಪಿಲುಚು, to call, to invite; see s. ಬಟು 3; ಪಿಳ್ಳ2); a prey.

ಬಿದ್ದನ biddana. = ಬಿದ್ದಣ, q. v.

ಬಿದ್ಧಿ biddi. = ವಿದ್ಧಿ, q. v. Tbh. of ವೃದ್ಧಿ. increase, etc. ಬಿದ್ದಿಗಾ ಪೊಲಿಚರ್ ಮಾಸ್ಕೃದೊಕ್ಕಲ್ (Śmd. 203 Mdb.).

ಬಿದ್ದಿನ biddina. 1. = ಬಿದ್ದುನ. a guest (ಆವೇಶಿಕ, ಪ್ರಾಘುಣಕ, ಅಗನ್ತು, ಅತಿಥಿ Hlā.; Mr. 238; Cpr. 7, 84; Bp. 29, 7; Tu. ಬಿನ್ನೆ; T. ವಿರುನ್ದು, M. ವಿರುನ್ನು, Te. ವಿನ್ದು); a relative by marriage (ಬೀಗ Bhn. 59, o. r. ಬಿದ್ದುನ; Bh. 3, 19, 25; 8, 24, 57). ಬಿದ್ದಿನ ಬನ್ದು ಹಾಟು, ಮನೆಯೊಡೆಯ ಕೂತು ಹಾಟು (Prv.).

ಬಿದ್ದಿನ biddina. 2. = ಬಿದ್ದಣ, etc. [ಠಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಠಿಕ್ಕ ಬಿದ್ದಿನ ಬನ್ದನ್ತೆ Cv. 651]; (Bh. 3, 10, 46).

ಬಿದ್ದು biddu. 1. = ಬಿದ್ದಣ, ಬಿರ್ದು 1. a banquet, a feasting, a meal (ಅವುತಣ Ks.; Rām. 6, 54, 4; T. ವಿರುನ್ದು, M. ವಿರುನ್ನು, Te. ವಿನ್ದು; T. ವಿಚಿವು, ವಿಚಾ, a festival, holiday); a prey. [ಗೀಜಗನ ಗೂಡು, ಕೋಡಗಡಣಲ ಸಂಚ ಬಾದುಮೆಯ ಮದುವೆ ಬಾವುಲ ಬಿದ್ದಿನನ್ತೆ Bv. 634]. see ಬಲು-.

ಬಿದ್ದು biddu. 2. = ಬಿರ್ದು 2, ಬಿಟ್ಟು. P. p. of ಬಿಟ್, ಬೀಟ್1, ಬೀಟು 1. — ಬಿದ್ದಿನ. -ಇನ. the sun which has set (ಜಲದೊಳ್ ಆಜ್ದ ಭಾಸ್ಕರ Bhn. 59; Grj. 4, 68).

ಬಿದ್ದುನ bidduna. = ಬಿದ್ದಿನ 1, q. v.

ಬಿದ್ರು bidru. = ಬಿದುರು, etc. (My.).

ಬಿನದ binada. Tbh. of ವಿನೋದ. pleasure, etc. (Cpr. 4, 79; 7, 81; Grj. 2, 71 va. & 106 va). [ಆಟಪಾಟಮುಂ ಬಿನದಮುಮಾರುಮಂ ಮುಟಿಯಿಸುತ್ತಿರೆ Pb. 2, 94]. — ಬಿನದಮ್ಬಡೆ. -೦-ಪಡೆ. to feel pleasure, to be amused (Rśv. 2, 126).

ಬಿನದಿಸು binadisu. Tbh. of ವಿನೋದಿಸು. to play, etc. (Śśv. 1, 48; 4, 17 va.; J. 6, 39; 15, 9). ಮರವಾಯಿದು ಬಿನದಿಪುದು (ಕುಳಿಲ್ Śs.). ಗೋಣ್ಬುಗಳೊಳ್ ಬಿನದಿಪಾಟಂ (ಎರಲ್, ದಿಂಕು Śs.).

ಬಿನುಗು binugu. a low, base, mean person (ಪಾಮರ, ನೀಚ, ವಿವರ್ಣ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಪೃಥಗ್ಜನ, ನಿಹೀನ, ಅಪಸದ, ಜಾಲ್ಮ, ಕ್ಷುಲ್ಲಕ Nr.; Rām. 5, 8, 53; Bh. 8, 24, 50; My.; *cf.* ಬಣಗು? T. ವಿನ್ನೈ, M. ವಿನೆ, action; sin, evil, pain, misery; malignity, malice). — ಬಿನುಗುನುಡಿ. whispering words (ಗುಜುಗುಜು Bhn. 43). [— ಬಿನುಗು ಮಾನವ. a base man. ಇನ್ನೀ ಬಿನುಗು ಮಾನವನ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗಮದೇವನು ಹೀನಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬರಿಸದೆ ಮಾಣ್ಬನೆ Cv. 209].

ಬಿನ್ದ binda. Tbh. of ಬೃನ್ದ. a mass, etc. (Śmd. 353; ಥಟ್ಟು, ತಿನ್ತಿಣಿ, ತೆಮ್ಮಲ್, etc., ಸೇಣಿ Kk. 17, Śm. 54; ಸೇಣಿ Śm. 96).

ಬಿನ್ದಿಗೆ bindige. a kind of metal water-vessel (Bp. 12, 34; 47, 13; Si. 309; My.; Mhr. ಬಿನಗಾ; Te. ಬಿನ್ದೆ, M. ವಿನ್ದೆ). ಬಿನ್ದಿಗೆ ಒಡದರೆ ಹನ್ದಿಗೆ ನೀರು ಎಲ್ಲಿ? (Prv.).

ಬಿನ್ದು bindu. = ವಿನ್ದು. *a drop of water or other liquid* (ಸುರಿವ ಹನಿ Mr. 418); semen virile (C.). 2, a dot, a mark; whitish spots on the body (ಚಿಬ್ಬು, ಪದ್ಮ Mr. 154). 3, a cypher or dot representing the anusvāra (ಅನುಸ್ವಾರ, ಸೊನ್ನೆ Śmd. 19, Mr. 363). see Śmd. 19. 25. 47. 126. 127. 128. 138. 151. 184. 198. 199. 203. 205. 206. 236. 238. 248. 250. 257. 370. 371. 400; Kāvy. I, 2, 14-16; 110-112; I, 3, 16. 17.

ಬಿನ್ದುಚ್ಯುತ bindu-cyuta. a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

***ಬಿನ್ದುಚ್ಯುತಕ bindu-cyutaka.** = ಬಿನ್ದುಚ್ಯುತ. Kr. 2, 144. 149.

ಬಿನ್ದುಜಾಲಕ bindu-jālaka. = ವಿನ್ದುಜಾಲಕ. *a mass of dots or spots.*

ಬಿನ್ದುಪತನ bindu-patana. falling of drops. see ಹನಿ.

ಬಿನ್ದುಮನ್ತ bindu-manta. Tbh. of ಬಿನ್ದುಮತ್. possessing drops, etc.; — having the anusvāra (Śmd. 371).

ಬಿನ್ದುಮಾಧವ bindu-mādhava. N. of an idol of Viṣṇu. (My.).

ಬಿನ್ನ binna. 1. Tbh. of ಭಿನ್ನ. divided, etc. (My.).

ಬಿನ್ನ binna. 2. a curtailed form of ಬಿನ್ನಪ. — ಬಿನ್ನ ಮಾಡು. to invite (for dinner, C.). — ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ. -ಪತ್ತಳೆ. Tbh. of ವಿಜ್ಞಾಪನ ಪತ್ರಿಕೆ. a letter of respectful communication and petition (Rām. 1, 7, 10; 1, 16, 2; My.). ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ ಬರದರೆ ಹೊನ್ನು ಬನ್ದ ಹಾಗಾಯಿತೇ? (Prv.).

ಬಿನ್ನಗೆ binnage. = ಬಿನ್ನನೆ (Śmd. 389). silently, etc. (ಠಿಕ್ಕಟ, ಬಿನ್ನನೆ, ಸುಮ್ಮಗೆ Śs.; ಗುಜುಗುಮ್ಮನೆ, ಠಿಕ್ಕಟ, ಬಿನ್ನನೆ, ಮೌನ Kk. 50). [ನೊನ್ದು ಬಿನ್ನಗೆ ಮೊಗದಿನ್ದೆ ಕುನ್ದಿ ಫಣಿಕೇತನನಿರ್ದಟಿಲೊನ್ದು Pb. 12, 170].

ಬಿನ್ನಣ binnaṇa. = ಬಿನ್ನಾಣ, ವಿನ್ನಾಣ. Tbh. of ವಿಜ್ಞಾನ (Śmd. 354. 364). knowledge; skill, proficiency, dexterity; ingenuity, art; device (ಚೊಕ್ಕೆಯತನ Bhn. 56). [ಓಡಿ ಬರ್ದುಂಕಲ್ಕೆ ಕಲ್ತರಾರ್ ಬಿನ್ನಣಮಂ Kr. 1, 74]. ಅನ್ನವನು ಹಾಕುವದು, ಸನ್ನಿಯನು ನುಡಿಯುವದು, ತನ್ನನ್ತೆ ಪರರ ಬಗೆವಡೆ ಕೈಲಾಸಬಿನ್ನಣವಕ್ಕು (Sp.). see Śmd. 167; Cpr. 5, 78; Ch. v. 286; Grj. 5, 76 va.; Bp. 13, 29; 29, 16; Śśv. 4, 10; J. 31, 58. — ಬಿನ್ನಣನ್ದೋಱ್. -೦-ತೋಱ್. to evince skill (Grj. 2, 106 va.). — ಬಿನ್ನಣಮ್ಬಡೆ. -೦-ಪಡೆ. to obtain or gain skill (Rśv. 5, 114 va.).

ಬಿನ್ನಣಿ binnaṇi. Tbh. of ವಿಜ್ಞಾನಿ. a man who is learned, clever, skilful, proficient, ingenuous, deviceful, conversant (ಚಿತ್ತಿಗ Ct. II, 102; ಚಿತ್ತಿಗ, ಬರ್ದುಗ Śm. 47; Te. ವಿನ್ನಾಣಿ). see ಮೆಲ್ಪಿನ್ನಣಿ, ಸಬಳಬಿನ್ನಣಿ; Śmd. s. ಬಿಸುಡು.

ಬಿನ್ನಣಿಗ binnaṇiga. Tbh. of ವಿಜ್ಞಾನಿಕ. learned, etc. (C. Bp. 45, 40).

ಬಿನ್ನನೆ binnane. = ಬಿನ್ನಗೆ, q. v. [ಆಕೆಯ ಬಿನ್ನನಾದ ಮೊಗದನ್ದಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 2, 2 va.; Ap. 7, 107]; (Cpr. 8, 78 va.). [— ಬಿನ್ನಬಿನ್ನನೆ. rep. ಚೆನ್ನ ಚೆನ್ನನೆ ಬರೆ ಬಿನ್ನ ಬಿನ್ನನೆ ಪೋಗಿ Pb. 1, 144 va.].

ಬಿನ್ನಪ binnapa. = ಬಿನ್ನ 2, ಬಿನ್ನಹ. Tbh. of ವಿಜ್ಞಾಪನ (Śmd. 354. 366; Te. ವಿನ್ನಪ). representing, informing; respectful communication or representation; respectful petition. see Śmd. 151. 264; Cpr. 7, 69 va.; Abh. P. 12, 51 va.; Bp. 10, 33; 50, 74; 51, 3; Rśv. 5, 23 va.; J. 5, 44. — ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್. -೦-. to make a respectful representation or humble petition (Rśv. 10, 5 va.; Śśv. 2, 2 va.).

***ಬಿನ್ನಮೆ binname.** = ಬಿನ್ನಗೆ. ಬಿನ್ನಮೆ ಕುರುಳ ನೆಚಲ್ಗಳ್ ತನ್ನೊಳೆ ತಳ್ಪೊಯ್ದು ನೆಗಟ್ದ ಕಚಿಯನ ಪೋಲ್ತಂ Ap. 7, 10.

ಬಿನ್ನಯಿಸು binnayisu. = ಬಿನ್ನವಿಸು, etc. to communicate, etc. (Bp. 33, 5).

ಬಿನ್ನಯ್ಸು binnaysu. = ಬಿನ್ನಯಿಸು, etc. (Bp. 1, 55; 2, 39; 14, 6; 26, 45; 35, 49; 37, 4; 61, 73; J. 2, 45).

ಬಿನ್ನವಿಸು binnavisu. = ಬಿನ್ನಯಿಸು, ಬಿನ್ನಯ್ಸು. Tbh. of ವಿಜ್ಞಾಪಿಸು. to communicate or represent respectfully; to petition respectfully (ವಿಜ್ಞಾಪನ Śmd. Dh.). see Śmd. 294; Cpr. 2, 62 va.; 3, 62 va.; 6, 100 va.; Abh. P. 14, 59 va.; Bp. 5, 11; 10, 47; 32, 8; 36, 9; 46, 63; 50, 27; 61, 54; Rsv. 5, 125.

ಬಿನ್ನಹ binnaha. = ಬಿನ್ನಪ, etc. respectful petition. (Bp. 26, 17; 37, 6; 51, 3; 53, 74; Bh. 1, 8, 16. 59; Rām. 1, 16, 5; My.). ಬಡವನ ಬಿನ್ನಹ ಎಡೇಲೆ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡು. = ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್. (Bh. 1, 8, 32; 3, 15, 13; B. 4, 30).

ಬಿನ್ನಾಣ binnāṇa. = ಬಿನ್ನಣ, etc. dexterity, etc. [ಬನ್ದು ನಿನ್ದನಂ ಕಣ್ಡು ವಿರಾಟಂ ನಿನ್ನ ಬಿನ್ನಾಣಮೇನೆನ್ದು ಬೆಸಗೊಳೆ Pb. 8, 53 va.; ತನ್ನಾತ್ಮ ತನಗೆ ಹಗೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಬಿನ್ನಾಣವುಣ್ಟೆ ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 12; Cv. 357]; (Bh. 1, 7, 49; 1, 8, 69. 71; J. 17, 6; 22, 6. 12; My.; Te. ವಿನ್ನಾಣ). [2, outward show. ಅಕಟಕಟಾ ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣವೆಮ್ಬುದೇನೊ Bv. 77].

ಬಿನ್ನಾಣಗಾತಿ binnāṇa-gāti. a clever woman (My.).

ಬಿನ್ನಾಣಗಾಱ binnāṇa-gāṟa. a clever man (My.).

ಬಿನ್ನಾಣಿ binnāṇi. a clever woman (My.). [ರಾಯರಾಜಗುರು ಜಗದ ಬಿನ್ನಾಣಿಯ ತೊಡಕ ಬಿಡಿಸಬಾರದು Bv. 724].

ಬಿಪ್ಪಣ್ಡ bippaṇḍa. (Śmd. 48; 191, o. r. ಬಿರ್ಪಣ್ಡ). = ಬಿರ್ಪಣ್ಡ. the crying or chirping of birds (ಬಗ್ಗು, ಒಲೆ, ಚಪ್ಪರಣೆ Kk. 42, o. r. ಬಿರ್ಪಣ್ಡ; ಬಗ್ಗು, ಚಪ್ಪರಣೆ 77; ಬೆಜ್ಜೆ, ಜಡಿಪ, ಬಗ್ಗು, ಚಪ್ಪರಣೆ Śm. 29. 30; ಬಗ್ಗ 84; T. ವಿಮ್ಮು, to cry; to sound; to weep; ವಿಱಲಿ, a songstress).

*__ಬಿಬ್ಬರ bibbara.__ burstingly. —ಬಿಬ್ಬರಬಿರಿ. to burst open. ಬಡಿಗೊಳೆ ಬಿದು ಬಿಬ್ಬರಬಿರಿದೊಡನುಗೆ ಪೊಸಮುತ್ತು Pb. 10, 103.

ಬಿಬ್ಬಿ bibbi. — ಬಿಬ್ಬಿಬಾಚಯ. = ಬಿಬ್ಬಿಬಾಚಯ್ಯ. (Bp. 56, 47). — ಬಿಬ್ಬಿಬಾಚಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 45; 56 sum.; 56, 1. 10. 14. 25. 30. 40).

*__ಬಿಬ್ಬಿಱಿ bibbiṟi.__ — ಬಿಬ್ಬಿಱಿಬಿಱ್. to burst. ಕರಿಮಕರಂಗಳ ಕಯ್ಯೇಱನೊಳ್ ಬಿಬ್ಬಿಱಿಬಿಱಿದೊಡೆದ ಮುಕ್ತಾಪುಟೋದರಂಗಳೊಳ ಗಣಿನ್ದ ಮುಚ್ಚಳಿಸಿದ ತಾರಾತರಳ ಮುಕ್ತಾಫಳಂಗಳುಮಂ Ap. 12, 79 va. (cf. ಬಿಬ್ಬರಬಿರಿ).

ಬಿಬ್ಬೋಕ bibbōka. = ವಿಬ್ಬೋಕ. *affection of indifference towards a beloved object through pride and conceit.*

ಬಿಮ್ಬ bimba. = ವಿಮ್ಬ. *the disk of the sun or moon;* any disk, a ball, hemisphere; any round or disk-like appearance or object (ಸುವೃತ್ತ, ಅತಿಬಟ್ಟಿತು Nn. 69; ಚಿಟುಕು Mr. 330). 2, a looking-glass, a mirror. 3, a reflected form, a reflection; an image, a picture (ಪ್ರತಿರೂಪು 69; see ಜಿನ-). 4, a rain-bow (ಇನ್ದ್ರಚಾಪ, ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು 69). 5, a ray (ಮಯೂಖ, ಕಿರಣ 69). 6, the sky (ನಭ, ಆಕಾಶ 69). 7, rain (ವೃಷ್ಟಿ, ಮಱೆ 69). 8, cloth (ಅಂಬರ, ವಸ್ತ್ರ 69). 9, the fruit of Momordica monadelpha Roxb. of a bright-red colour (ಬಿಮ್ಬಿಕೆ, ತೊಣ್ಡೆ, ತೊಣ್ಡೆಹಣ್ಣು 69; ಓಷ್ಠ, ತೊಣ್ಡೆ, ತುಣ್ಡಿಕೆ Mr. 127). 10, a lizard.

ಬಿಮ್ಬಾಧರ bimba-adhara. a lip red like the bimba fruit (Kāvy. V, 947). — ಬಿಮ್ಬಾಧರೆ. a red-lipped woman (Grj. 10, 45).

ಬಿಮ್ಬಾಧರಸ್ಥಾನ bimbādhara-sthāna. the place of Bimbādhara. ಬನ್ದಿವಿಡಿದಂ ಬಿಮ್ಬಾಧರಸ್ಥಾನಮಂ (Śmd. 386).

ಬಿಮ್ಬಿ bimbi. = ವಿಮ್ಬಿ. *a plant bearing a bright-red gourd, Momordica monadelpha* Roxb.

ಬಿಮ್ಬಿಕೆ bimbike. = ವಿಮ್ಬಿಕೆ. *Momordica monadelpha* Roxb. (ಬಿಮ್ಬ, ತೊಣ್ಡೆ Nn. 69).

ಬಿಮ್ಬಿಸು bimbisu. to be reflected or mirrored (Bp. 5, 23; 6, 22; Śsv. 2, 31).

ಬಿಮ್ಬೆ bimbe. ಬಿಮ್ಬಾ. = ಬಿಮ್ಬಿ. 2, N. of women.

ಬಿಮ್ಬೋಷ್ಠಿ bimba-ōṣṭhi. a woman with lips as red as a Momordica fruit. (My.).

ಬಿಮ್ಮಗೆ bimmage. (fr. ಬಿಣ್, or ಬಿಱು 1). = ಬಿಮ್ಮನೆ. firmly, tightly (as in seizing, tying, embracing, standing, etc., My.), loudly (as in calling, My.), powerfully (as in beating, My.). ಬಿಮ್ಮಗೆ ಹಿಡಿದರೆ ಹಮ್ಮು ಹೋಗದೇ? — ಕಮ್ಮಗೆ ಉಣಿಸಿ, ಬಿಮ್ಮಗೆ ಕಟ್ಟಿದ (Prvs.).

ಬಿಮ್ಮನಿಸಿ bimmanisi. a pregnant woman (My.).

ಬಿಮ್ಮನೆ bimmane. = ಬಿಮ್ಮಗೆ. (My.). ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಿಗಿಯ ಬೇಡ, ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಕ ಬೇಡ, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದಿನ ಬಾಳ್ತೀನು (Prv.). see Prv. s. ಮುದುಕ.

ಬಿಮ್ಮು bimmu. (= ಬಿಣ್ಪು, or fr. ಬಿಱು 1). largeness, greatness (Bh. 1, 13, 46); Abhā. 7, 14; 11, 29; pride. [ನಗುವುದು ನುಡಿವುದು ಶಿವಭಕ್ತರೊಡನೆ ಸುಮ್ಮಾನ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮಾಗಿರಲೇಕಯ್ಯಾ Bv. 242; Cv. 494]. — ಬಿಮ್ಮಱ. -ಅಱ. pride to abate or go away (Bp. 32, 36). — ಬಿಮ್ಮುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಬಿಮ್ಮಱ. (Bp. 56, 43).

ಬಿಯ biya. 1. = ಬಿಜ, etc. going, coming, etc. — ಬಿಯಂಗೆಯ್. = ಬಿಜಯಂಗೆಯ್, q. v.

*__ಬಿಯ biya. 2.__ Tbh. of ವ್ಯಯ. expenditure, etc. ಅಧಿಕ ವಿಳಾಸದಿ ನುಡಲಿಕ್ಕೆ ನೆಱೆಯೆಬಿಯಮುಂ ಮೆಱೆದಂ Pb. 3, 44; Ap. 12, 18; Vr. 68, 7.

ಬಿಯದ biyada. (Śmd. 25). Tbh. of ವ್ಯಾಧ. hunter. (Śmd. 337; Ct. II, 35; ಅಱಗುಲಿ, ಬಿಲ್ಲ, ವ್ಯಾಧ Kk. 39; Bp. 34, 2; Rsv. 5, 80 va.; 5, 85; see ಕಾಟ್ಟುಯದ). — ಬಿಯದವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a woman of the hunter-caste (Śsv. 3, 28 va.).

ಬಿಯದಿ biyadi. Tbh. of ವ್ಯಾಧಿ. disease, etc. (Śmd. 337).

ಬಿಯಸ biyasa. Tbh. of ವ್ಯಾಸ. — ಬಿಯಸಹಸ್ತ. = ವ್ಯಾಸ-. Vyāsa's hand (Bp. 6, 21).

ಬಿಯಸಂಗ biyasaṅga. Tbh. of ವ್ಯಾಸಂಗ. excessive attachment. (Śmd. 337).

ಬಿಯಳ biyaḷa. (Śmd. 25). Tbh. of ವ್ಯಾಲ (337). a snake, etc. — ಬಿಯಳಕಟಕ. Śiva (Bp. 27, 46).

ಬಿಯ್ಯ biyya. = ಬೀಯ. Tbh. of ವ್ಯಯ. loss, etc. (Bp. 42, 9).

ಬಿಯ್ಯಗ biyyaga. 1. (fr. ಬಿಗಿ 1). = ಬೀಗ 1. a lock (ಖ, ಅಗಲ Nn. 116; ಗೃಹಬನ್ಧನ Mr. 191; Bp. 12, 10; 43, 46; Bh. 3, 17, 28).

ಬಿಯ್ಯಗ biyyaga. 2. = ಬೀಗ 2. a relative by marriage. (Rām. 1, 16, 17).

ಬಿರ bira. = ಬಿರಿ 2, ಬಿರು 1. short P. p. of ಬಿರಿ 1. in ಬಿರ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಬಿರಕು biraku. = ಬಿರಿಕು, etc. a crack, etc. (My.).

ಬಿರತು biratu. = ಬಿರದು, ಬಿರಿತು, ಬಿರಿದು. P. p. of ಬಿರಿ 1 (My.; Si. 314).

ಬಿರದು biradu. = ಬಿರತು, etc. (My.).

ಬಿರಯ biraya. Tbh. of ವಿರಹ. separation, etc.

ಬಿರಯಿ birayi. Tbh. of ವಿರಹಿ. [ಬಿರಯಿಯ ಮಿಱುಪಂ ಮಿದಿದೊಡಲ್ಲದಿಱಂ ಮುಳಿಸಾಱದೆನ್ದು ಪಲ್ಮೊರೆದಪನಿಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥಂ Pb. 2, 13; Ap. 6, 100];

(Cpr. 4, 33. 34; 7, 44. 53; Rsv. 5, 34). ಬಿರಯಿಗೆ (Śmd. 16 Mdb.). ಬಿರಯಿಗಳ ಸುಯ್ಗಳ್ (119).

ಬಿರಯಿಸು birayisu. Tbh. of ವಿರಹಿಸು. to be separated from, etc. [ಬಿರಯಿಸಿ ಬೇಟದೊಳ್ ಬಿರಿವ ನಲ್ಲರಗಲ್ದು Pb. 4, 101]; (Cpr. 8, 29).

ಬಿರವು biravu. = ಬಿರುವು. a fissure, a crack (My.). ಬಿರವು ಬಿಟ್ಟಿತು (My.). [Tu. ಬಿರ್ಕೆ].

ಬಿರಹ biraha. = ವಿರಹ. separation, etc.

ಬಿರಹಿ birahi. = ವಿರಹಿ. (Ct. II, 88).

ಬಿರಾಣೆ birāṇe. a grain, as of gunpowder (My.; Mhr. ಬಿರಾಣಾ).

ಬಿರಾದಾರಿ birādāri. a band (of peons, etc., of men in general), a company, a herd (My.; Br.; H.).

ಬಿರಾಮಣ birāmaṇa. Tbh. of ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. a Brahmin (My.).

ಬಿರಿ biri. 1. to burst; to be rent asunder, to burst open, to split open, to part asunder, to separate, to crack; to break away, to escape from restraint; to burst forth, as tears; to break forth, to expand, to open, to blossom, to blow (ಸ್ಫುಟನ Śmd. Dh.; My.; Tu.; Te., T., M. ವಿರಿ). [ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳ್ ಬಸನ್ತದೊಳ್ ಬಿರಿದೊಡೆ Pb. 5, 33; Ap. 1, 68; ಕೊರೆವೊಡೆ ಬೆಟ್ಟುಗಳ್ ಬಿರಿವುವು Pb. 4, 100; ಬಿರಿವ ಮುಗುಳನ್ದದಿ ಎನ್ನ ಹೃದಯ Bv. 485]. P. ps. ಬಿರಿದು (Cpr. 1, 103), ಬಿರಿತು (Rām. 5, 8, 74), ಬಿರದು, ಬಿರತು. ಹಿಳ್ಳ ಬಿರಿದುದು (Śmd. I). ಬಿರಿದುದು (ಬೀಡು Kk. 67). 3rd pers. sing. imperfect ಬಿರಿಯಿತು, ಬಿರಿದಿತು, ಬಿರೀತು (My.). see Bp. 2, 15; 9, 8; 20, 11; 50, 17; 52, 18; 57, 30. 60; 59, 58; 61, 39; Rsv. 5, 53. 41. 46; C. Bp. 4, 7; J. 1, 1; 2, 65; 4, 26; ಅರೆವಿರಿ, ಇನಿವಿರಿ; Prv. s. ಕೆಯ್ಲು.

ಬಿರಿ biri. 2. = ಬಿರ, etc. P. p. of ಬರಿ 1, in ಬಿರಿ ಬಿರಿದು (Bp. 16, 5: Rām. 5, 8, 89).

ಬಿರಿ biri. 3. = ಬಿರು 2. bursting; opening, etc.; a fissure, a crack (ಬಿಚುರ್ Ct. I, 48). see ಕೋಟೆವಿರಿ. — ಬಿರಿಮುಗುಳ್. = ಬಿರುಮುಗುಳ್. an opening, or opened, flower-bud [ಸುರಯಿಯ ಬಿರಿ ಮುಗುಳ್ಗಳ ಪೊರೆವೊರೆಯೊಳ್ Pb. 5, 5]; (Bp. 22, 9; Rsv. 4, 14 va.; 10, 31 va.; J. 11, 9). ಬಿರಿಮುಗುಳ ಬಣ್ಣ (ಮಧು Mr. 509).

ಬಿರಿಕು biriku. = ಬಿರೆಕು, ಬಿರುಕು, ಬಿರ್ಕು. a cleft, a fissure, a crack (My.; see o. r. s. ಬಿಡಿಕು).

ಬಿರಿತು biritu. P. p. of ಬಿರಿ 1. (My.).

ಬಿರಿದು biridu. = ಬಿರುದ, ಬಿರುದು. Tbh. of ವಿರುದ. panegyric, praise (Bp. 35, 53; 50, 16; C. Bp. 11, 11; Rsv. 6, 11 va.); 2, an honorary distinctive mark, a badge of honour (Bp. 47, 2; 60, 61; Rsv. 6, 11 va.). 3, distinction: developed power, valour (Bp. 23, 26). ಬಿರಿದಿನ ಬಳೆ (ಕಟ್ಟಚು Kk. 75). ಬಿರಿದಿನ ಹಾಹೆ (ತೊಡರ್ 67). — ಬಿರಿದ. -ಅ 3. = ಬಿರುದ. a man of distinction, a brave, valourous man (Bh. 8, 3, 4). — ಬಿರಿದಂಕ. -ಅಂಕ. a man marked with badges of honour (Sś. in B. 5, 50). *cf.* ಬಿರುದಂಕ. — ಬಿರಿದಿನಾಳ್. -ಆಳ್. a man of distinction (Bp. 36, 26). — ಬಿರಿದುಪಾಡು. a panegyric (Bh. 1, 8, 1).

***ಬಿರಿಯಿಸು biriyisu.** = ಬಿರಯಿಸು. ಬಿರಿಯಿಸೆ ಬೇಟದೊಳ್ ಬಿರಿವ ನಲ್ಲರಗಲ್ದು Ap. 3, 86.

ಬಿರು biru. 1. = ಬಿರ, in ಬಿರು ಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಬಿರು biru. 2. = ಬಿರಿ 3. bursting, etc. — ಬಿರುಮುಗುಳ್. = ಬಿರಿಮುಗುಳ್. (J. 15, 24; 18, 23). — ಬಿರುಹುರಿ. the being (partly) untwisted (Bp. 47, 30).

ಬಿರುಕು biruku. = ಬಿರಿಕು, etc. a crack, etc. (ಬೀಡು Kk. 67, o. r. ಬಿರಿದುದು; My.). ಹಾಱುಗೋಡೆಯ ಬಿರುಕುಗಳು (B. 2, 2; 3, 27).

ಬಿರುದ biruda. = ಬಿರಿದು, etc., ವಿರುದ.

ಬಿರುದಶೃಂಖಲೆ biruda-śriṅkhale. a chain, or another badge, of honour (ತೊಡರ್ Śmd. Dh.).

ಬಿರುದಾವಳಿ biruda-āvaḷi. a line or number of distinctions (J. 2, 67): an enumeration of distinctions or marks of distinctions (Śmd. 207).

ಬಿರುದು birudu. = ಬಿರಿದು, etc. (My.; Te.; T., M. ವಿರುದು; ಪರಿವರ್ಹ Si. 466; see ಅಭಿಜನ). ಬಿರುದಿಂಗೆ (Śmd. 207). ಬಿರುದಿನ ಬಳೆ (ಕಟ್ಟಚು Śmd. II; Śm. 40). ಬಿರುದಿನ ಹಾಹೆ (ತೊಡರ್ Śm. 51). ಬಿರುದಿನ ತೊಡರ್ (Rsv. 6, 11 va.). see Bp. 37, 60; 46, 46; Rsv. 6, 11 va.; J. 2, 28; B. 4, 5. ಬಿರುದಿನ ಹಾಹೆ (Grj. 2, 106 va.). — ಬಿರುದ. = ಬಿರಿದ. (Bh. 6, 2, 4; T., M. ವಿರುದ). [ದೇವರನ್ನರಿವರೆನಿಪ ಬಿರುದರಿಂ ನೆಱೆ ಸೊಗಯಿಪಾಯೋಕ ಚಕ್ರಮಂ Pb. 3, 22]. ಬಿರುದರ ಕರುಳಂ ಕೊಱೆ ಕೊಱೆದು (Śmd. 27). ಬಿರುದರ್ಗೆ ಬಿರುದರ್ ಸೆಣಸುವರ್ (159). — ಬಿರುದಂಕ. -ಅಂಕ. = ಬಿರುದು (Cpr. 7, 43). [—ಬಿರುದಿನಂಕ. -ಇನ್. -ಅಂಕ. = ಬಿರುದಂಕ. ಇನ್ನೋಲಾಡಿದ ಬಿರುದಿನಂಕದನ್ತಿರೆ ಖಚರಂ Ap. 3, 64].

ಬಿರುವು biruvu. = ಬಿರವು. a crack, etc. (My.).

ಬಿಱಡೆ biṟaḍe. (ಬಿರಡೆ). a peg or screw to tighten the strings of musical instruments; a stopple of wood, metal, etc., a cork (My.; Si. 63; Te. ಬಿರಡಾ).

ಬಿಱನೆ biṟane. = ಬಿಱಾನೆ. swiftly, quickly (My.).

ಬಿಱಸ biṟasa. = ಬಿಱಸು, etc. — ಬಿಱಸಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. rough hair (B. 5, 255).

ಬಿಱಸು biṟasu. = ಬಿಱುಸು q. v., etc. hardness, firmness (as of sweetmeats, boiled rice, metals, or of soil, My.; B. 4, 125); roughness, coarseness; harshness (My.); briskness, swiftness (My.). 2, = ಬಿಱು 1, whirring: what whirs: a rocket, a cracker (My.; Tu. ಬಿಸ್ರ್; T. ವಿಱುಜು, Te. ಬಿಱುಸು). — ಬಿಱಸುಗೂದಲು. = ಬಿಱುಸುಗೂದಲು. (B. 5, 255; My.). — ಬಿಱಸುಬಟ್ಟೆ. coarse cloth (My.). — ಬಿಱಸುಮಾತು. a harsh word (My.). — ಬಿಱಸುಹುಲ್ಲು. coarse grass (B. 3, 48; My.).

ಬಿಱಾನೆ biṟāne. = ಬಿಱನೆ. swiftly, etc. (My.; Te.).

ಬಿಱಿ biṟi. 1. = ಬಿಱು 1. firmness, etc. 2, tightness: fastening, as a door by means of a piece of wood that on the inside is put across it: the wood itself; a brake of a cart (My.; Te. ಬಿಱ್ಱು; T. ವಿಱ, ವೆಱು, to be narrow, straitened, pressed). — ಬಿಱಿ ಕಟ್ಟು. to fasten (a door) by means of the biṟi (My.). — ಬಿಱಿಗಾಳಿ. = ಬಿಱುಗಾಳಿ. (B. 5, 128; G. 542). — ಬಿಱಿದನಿ. = ಬಿಱುದನಿ. (Rām. 6, 11, 16). — ಬಿಱಿಹಗ್ಗ. a rope to secure a door by means of the biṟi (My.). — ಬಿಱಿ ಹಾಕು. = ಬಿಱಿ ಕಟ್ಟು.

***ಬಿಱಿ biṟi. 2.** = ಬಿರಿ 1. to burst, etc. ಧರಣೀಸ್ದ್ರನಱಿದು ಭೋಂಕನೆ ಧರಾತಳಂ ಬಿಱಿಯೆ Ap. 9, 100; @ this may be a scribal error for ಬಿರಿ.

ಬಿಱಿಸು birisu. = ಬಿಱಿಸ, ಬಿಱಸು q. v., ಬಿಱುಸು. hardness, etc. (ಬೆಟ್ಟಿತು Bhn. 36; My.; T. ವಿಱಿಕ್ಕು, M. ವಿಱಿ, to grow stiff, as from cold, to grow thick or compact). ಬಿಱಿಸಿಹುದು (ಪರುಷ, ಶುಕ್ತ Nr.). ಬಿಱಿಸಿನ ಹೆದ್ದಾರಿ (ಕಾನ್ತಾರ, ವಿಷಮಾಧ್ವ Nn. 106, o. r. ಬಿಱಿಸಿನ-). ತಱುಬಿಲ್ಲದ ಒಡ್ಡನು, ಬಿಱಿಸಿಲ್ಲದ ಹುರಿಯು (Prv.). see Bp. 28, 26; 37, 15; 40, 24. 60; 52, 9. 11; Rām. 4, 6, 7. — ಬಿಱಿಸಿನವ. -ಅವ. a rough, cruel man (ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ, ನೃಶಂಸ Mr. 235). — ಬಿಱುಸುಕೂರದಲು. = ಬಿಱುಸುಗೂಡದಲು. (B. 3, 99).

ಬಿಱು biru. 1. (fr. ಬೆಟ್ಟಿತು Śmd. 218). = ಬಿಱಿ. hardness, firmness (Te. ಬಿಱು); roughness; rudeness; vehemence; swiftness (Te.; T. ವೇಱು); whirring (ಬೆಟ್ಟೆ Ct. I, 29; T. ವಿಱಿನ್, to whir in the air); rudely (Abh. P. 8, 29). — ಬಿಱುಗಲ್. -ಕಲ್. a firm, strong stone (V. 9, 106). — ಬಿಱುಗಹಳೆ. -ಕಹಳೆ. a loud-sounding horn (Bp. 50, 17; 56, 17). — ಬಿಱುಗಾಳಿ. (Śmd. 218). a strong or high wind, a gale, a hurricane (ಪ್ರಕಮ್ಪನ, ಮಹಾವಾತ G.). ಬೀಸುವ ಬಿಱುಗಾಳಿ (Śmd. 219 Mdb.). ಬಿಱುಗಾಳಿಗೆ ಹಿಡಿದರೆ ಸರಿಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 4, 16; Bp. 22, 8; 45, 31; V. 39, 17; J. 4, 10; 8, 32; B. 4, 223. — ಬಿಱುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a strong stick, a club (Bh. 7, 10, 17). — ಬಿಱುದನಿ. a harsh, disagreeable sound (J. 31, 55). — ಬಿಱುನಡೆ. a brisk, quick walk (Bp. 34, 36; ಧೌರಿತಕ Si. 274, see ಭರದಾಣ್ಡು). — ಬಿಱುನುಡಿ. a harsh, unkind, abusive word or speech (Bp. 24, 12; Rām. 3, 4, 21; J. 17, 56). ಹೀನಮಾನವರ ಬಿಱುನುಡಿಗೆ ಸತ್ಯದ ಜ್ಞಾನಿ ಯಂಜುವನೆ? (Sp.). — ಬಿಱುನೋಟ. an unkind look (ಅದೃಷ್ಟಿ Si. 74; My.). — ಬಿಱುಬಿದ. (-ವಿದ). a rough manner (Śmd. 218 Mdb., o. rs. -ಬದರ್, -ಬಿದರ್). — ಬಿಱುಮೊಲೆ. a firm, hard breast (J. 16, 41). — ಬಿಱುವಡೆ. -ಪಡೆ. (Śmd. 218). a brisk, etc. force. — ಬಿಱುವರಿ. -ಪರಿ. 1. to run swiftly (Bh. 7, 4, 81). — ಬಿಱುವರಿ. -ಪರಿ. 2. a swift run. — ಬಿಱುವರಿವರಿ. -ಪರಿ. to run very swiftly (Abh. P. 4, 107). — ಬಿಱುವಟ್ಟೆ. -ಮಟ್ಟೆ. a heavy rain (Grj. 3, 61; J. 12, 20; 27, 41; Rām. 4, 6, 6). — ಬಿಱುವಾತು. -ಮಾತು. = ಬಿಱುನುಡಿ. (V. 13, 11). — ಬಿಱುಬಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. excessive heat of the sun (Rśv. 5, 78; Śsv. 3, 35 va.). — ಬಿಱುವೆಲರ್. -ಎಲರ್. = ಬಿಱುಗಾಳಿ. (J. 25, 27). — ಬಿಱುವೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. (Śmd. 218). a severe blow or stroke (Rśv. 8, 105). — ಬಿಱುಸರಳ್. a swift arrow (J. 12, 31; 27, 38). — ಬಿಱುಹೊಯಿಲು. = ಬಿಱುವೊಯ್ಲು. (Bp. 52, 15). — ಬಿಱುಹೊಯ್ಲು. = ಬಿಱುಹೊಯಿಲು. (Bh. 2, 2, 104).

ಬಿಱು biru. 2. to become stiff; to be astounded (cf. ಬೆಱಿ). P. p. ಬಿಱುತು [ಅನ್ದು ನೀಂ ಜರಾಸನ್ಧಂಗಂ ಬಿಱುತೋಡಿದುದಂ ಭೂತಳಮಱಿಯದೆ Pb. 6, 56]; (Cpr. 4, 15; Abh. P. 10, 136 va.; 14, 184).

ಬಿಱುಬು birubu. = ಬಿಱುವು, ಬಿಱುಹು. hardness, firmness, (compactness); vehemence; violence, etc. (ಬೆಟ್ಟಿತು Kk. 60, o. r. ಬಿಱುವು; Rām. 6, 47, 3; Śsv. 2, 66; J. 5, 48). ಬಿಱುಬಿನಗ್ಗದ ಸೋನೆ (Rām. 3, 6, 9). — ಬಿಱುಬುನಾಲಗೆ. a violent, fierce tongue (Bh. 6, 4, 36).

ಬಿಱುವು biruvu. = ಬಿಱುಬು, q. v.

ಬಿಱುಸು birusu. = ಬಿಱಿಸು, etc. (My.; Te.). ಅಕ್ರೋಡದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಱುಸು (B. 3, 115). ಚಿನ್ನವು ಸೀಸಕ್ಕಿನ್ತ ಬಿಱುಸು (4, 106). see ಕುಡಿಕೆ-. — ಬಿಱುಸುಕೂದಲು. = ಬಿಱುಸುಕೂದಲು. (B. 3, 30). — ಬಿಱುಸುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to prepare a rocket (Śsv. 2, 42 va.). — ಬಿಱುಸುಗೂದಲು. = ಬಿಱುಸುಕೂದಲು. (B. 4, 191). — ಬಿಱುಸುನುಡಿ. harsh, contumelious language (ನಿಷ್ಠುರ, ಪರುಷ Nr.). — ಬಿಱುಸು ಮೀಸೆ. rough, or stiff, whiskers (B. 4, 35). ಆನೆಗಿನ್ತ ಲದ್ದಿ ಬಿಱುಸು (Prv.).

ಬಿಱುಹು biruhu. = ಬಿಱುಬು, etc. hardness, etc. (Bp. 44, 9).

ಬಿರ್ರನೆ birrane. an imitative sound used in the wind's blowing strongly (My.).

ಬಿರ್ಕು birku. = ಬಿರಿಕು, etc. a crack, etc. (My.).

ಬಿರ್ಚು bircu. 1 = ಬಿಚ್ಚು 1. to loosen, to disunite, etc. (ವಿಭಜನ Śmd. Dh.; Ch. v. 19; Bp. 3, 36; Rśv. 5, 114 va.). 2, to be disunited, etc.; to open (Cpr. 6, 106 va.; Grj. 9, 65 va., twice; V. 23, 11 va.).

ಬಿರ್ಚು bircu. 2. = ಬಿಚ್ಚು 2. unfolding. (ಬೇರ್ಕೆಯ್ವ ಭಾವ Ct. I, 24; ಬಿರಿ I, 48). — ಬಿರ್ಚುವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Rśv. 5, 114 va.).

ಬಿರ್ದಣ birdaṇa. = ಬಿದ್ದಣ, q. v. a feasting; a meal.

***ಬಿರ್ದಿನ birdina.** = ಬಿದ್ದಿನ. a guest, etc. ಈತಂ ಬಿರ್ದಿನಂ Pb. 4, 44. (Tu. ಬಿನ್ನೆ)

ಬಿರ್ದು birdu. 1. (Śmd. 49). = ಬಿದ್ದು 1. a banquet, etc. [ಅಱುವರುಮಂ ತನ್ನ ಬೀಡಿಗೊಡಗೊಣ್ಡೊಯ್ದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಬಿರ್ದನಿಕ್ಕಿ Pb. 3, 34 va.; Ap. 12, 92; Vr. 163, 18]; Cpr. 10, 88. (Cpr. 4, 41; Abh. P. 15, 10; V. 37, 10 va.). [ಕೂಡೆ ದಿಕ್ಪಾಲ ಲೀಲಾ ಭವನಂಗಳ್ ಬಿರ್ದುವಿನನ್ತಾಯ್ತು ಬಿಳ ಮಹಿತಳಕ್ಕೋಭಮಾ ಚಕ್ರಿಯಿನ್ದಂ Ap. 12, 88]. ಈ ವಿದ್ಯಾಧರ ಸೈನ್ಯಮಂ ನಿಮಿಷದಿಂ ಪರಿಂಗೆ ಬಿರ್ದಿಕ್ಕುವೆಂ (Abh. P. 9, 56).

ಬಿರ್ದು birdu. 2. = ಬಿದ್ದು 2, ಬಿಟ್ಟು (of which it is a later form). P. p. of ಬೀೞ್, ಬೀೞ್. ಬಿರ್ದುದು (ಸ್ರಸ್ತ, ಧ್ವಸ್ತ, ಭ್ರಷ್ಟ, etc. Nr.; ಪಡಲಿಟ್ಟುದು Ct. II, 21; ಪನ್ನ, ಪತಿತ Mr. 448). see Cpr. 4, 40; 5, 5. 37; Abh. P. 13, 77; Bp. 13, 6; 23, 38; 40, 33; 49, 10; 52, 34; 56, 53; ಕೆಚ್ಚುವಿರ್ದುರ್, ಠಕ್ಕು-, ಪಲ್ಲಟವಿಬ್ಬಿರ್ದುರ್.

***ಬಿರ್ದ್ದಿ birddi.** an old woman? ಹರಿಪುರಿಯೊಪ್ಪುವ ಪೊಱಲೊಳ್ ಗಮ್ಭೀರೆಯೊಪ್ಪೊಳೊರ್ವಳ್ ಬಿರ್ದ್ದಿ Vr. 18, 12. (Tbh. ವೃದ್ಧೆ?).

ಬಿರ್ಪಣ್ಡ birpaṇḍa. = ಬಿಪ್ಪಣ್ಡ, q. v. the crying of birds.

ಬಿಲ್ bil. 1. = ಬಿಲಿ 1. to sell (ವಿಕ್ರಯ Śmd. Dh.; M. ವಿಲ್, T. ವಿಱ್, Te. ವಿಲುಚು; see ಬೆಲೆ); to buy (Te.; see ಬಿಲಿ 1).

ಬಿಲ್ bil. 2. (Śmd. 58). = ಬಿಲು, ಬಿಲ್ಲು. a bow (ಕೋದಣ್ಡ Śmd. Dh., Śm. 107; ಅಸ್ತ್ರ, ಧನುಸ್, ಕೋದಣ್ಡ, ಚಾಪ, etc. Hlā.; see Mr. s. ಶೋಧ; ಕಾರ್ಮುಕ Nn. 63; Tu. ಬಿರು; T., M. ವಿಲ್). [ನೋಟಮನಂಗನ ಬಿಲ್ಲ ಬಲ್ಮೆಯಂ ಪಡೆಯೆ Ap. 2, 4; Pb. 2, 79; Vr. 96, 7]; ಬಿಲ್ಲದನಿ (ವಿಸ್ಫಾರ); ಬಿಲ್ಲ ತಿರು (ಪರ್ಆರ್ವಿ, ಜ್ಯಾ, ಸಿಂಜಿನಿ, ಗುಣ, ಜೀವೆ); ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪು (ಕಾರ್ಮುಕಕೋಟಿ, ಅಟನಿ); ಬಿಲ್ಲ ವಿದ್ದೆಯಂ ಬಲ್ಲವನು (ಕೃತಪುಂಖ Hlā.). ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ (ಸಿಂಜಿನಿ); ಬಿಲ್ಲ ಜೇವೊಡೆಯ ಧ್ವನಿ (ವಿಸ್ಫಾರ Nr.). ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪು (ಕೋಟಿ, ಚಾಪದ ಅನ್ತ್ಯ Nn. 43). ಬಿಲ್ಲ ನಡು (ಮುಷ್ಟಿ Mr. 294). ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ (ತಿರು, ತಿರ್ಪು Kk. 39). ಬಿಲ್ಗೆ (Śmd. 139). ಬಿಲ್ಲನದಂ or ಬಿಲ್ಲಾನದಂ (144). ಒರ್ಕೆಯ್ಸಿ ಬಿಲ್ಲಮುಮ್ಪುಮಂ (79). ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲಕೊಪ್ಪನೊದೆದೇಱಿಸಿ ತಾವರೆ ನೂಲ ನಾರಿಯಂ, ಜೀವಡೆಗೆಯ್ದು (66. 133). ಕೆಲದೊಳ್ ಒಕ್ಕ ಬಿಲ್ ಸರಳ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 10 va.). see Cpr. 1, 106; 4, 45; ಇನ್ದ್ರ ವಿಲ್, ಇಂಗೋಲ್ವಿಲ್ಲ, ಕುಡಿವಿಲ್ಲ, ಪದವಿಲ್, ಬೆಟ್ಟವಿಲ್ಲ, ಮಿಡಿವಿಲ್, etc. 2, the measure of a bow [ಅಲ್ಲಿಯ ಖಚರರುತ್ಕೃಷ್ಟ ನಿಕೃಷ್ಟ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ಅಯ್ನೂಱು

ಬಿಲ್ಲಿನ್ನ ಮೇಱು ಮೋಱದೇಹ ಪ್ರಮಾಣದೊಳ್ Ap. 9, 121 va.]; (Abh. P. 1, 62. 67. 68). — ಬಿಲ್ಗೊಲ್ಲ ಕೆ. -ಕೊಲ್ ತಳೆ. to take a bow and arrows (Raghc. 17, 70). [— ಬಿಲ್ಗಾಳಿಗ. -ಕಾಳೆಗ. battle with bows and arrows. ಅನ್ತಿರ್ದ ರಂಗಭೂಮಿಯೊಳೆರಡುಂ ಪಡೆಯ ನಾಯಕರ್ ಬಿಲ್ಗಾಳೆಗಂಗಾಡುವಾಗಳ್ Pb. 10, 70 va.]. — ಬಿಲ್ಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give a bow (J. 20, 41). — ಬಿಲ್ಗೊಲೆ. the notched extremity of a bow (V. 37, 111). — ಬಿಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take a bow (J. 8, 29). ಗಾಣ್ಡಿವಿ ಬಿಲ್ಗೊಳೆ (Śmd. 200). — ಬಿಲ್ಜಾಣಿಕೆ. skill in archery. ದ್ರೋಣಂಗಂ ನಿನಗಂ ಬಿಲ್ಜಾಣಿಕೆಯದು ಸಕ್ಕಸಮನೆ? (Śmd. 150, o. r. ಸಕ್ಕಸನೆ). — ಬಿಲ್ದನಿ. the sound of a bow (J. 28, 50). — ಬಿಲ್ದಿರುವು. -ತಿರುವು. a bow-string (ಗುಣ Mr. 501; J. 4, 26; 16, 14; 20, 8. 43). — ಬಿಲ್ನಿಡಿದು. a bow-length (Abh. P. 1, 67). [— ಬಿಲ್ನಿಡಿಯ. as tall as the measure of a bow. ಸಮಚತುರಸ್ರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸಂಪಾದನಂಗಳಱುಸಾಸಿರ ಬಿಲ್ನಿಡಿಯವಾಗಿ Ap. 5, 41 va. — ಬಿಲ್ಬಲ್ಮೆ. skill of the bow; skill at archery. ಮುದುಪರ ಬಿಲ್ಬಲ್ಮೆಯುಮಿಱುವದಟುಂ Pb. 10, 24]. — ಬಿಲ್ಬಿನ್ನಣ. = ಬಿಲ್ಜಾಣಿಕೆ. (Śsv. 4, 52 va.). — ಬಿಲ್ಲ. -ಅ 3. a bow-man, a Bēḍa (ಬೇಡ Ct. I, 93; ಬೇಡ, ಬಿಯದ, ಶಬರ Śm. 32; ಬಿಯದ, ಅಱುಗುಲಿ Kk. 39; Grj. 8, 37; *cf.* ಭಿಲ್ಲ). ಬಿಲ್ಲಮೊತ್ತ (Bp. 59, 53). — ಬಿಲ್ಲಣಿ. -ಅಣಿ. a force of archers (Abh. P. 13, 39. 48). — ಬಿಲ್ಲನ್ತರ. -ಅನ್ತರ. the measure of a bow (J. 14, 12). [— ಬಿಲ್ಲವ. an archer. ಕುದುರೆ ತಗುಳ್ದುವಾ ದೆಸೆಯ ಬಿಲ್ಲವರಂ ಸುಱುದಾನೆ ಮೆಟ್ಟಿದುವು Kr. 1, 120]. — ಬಿಲ್ಲವಿತ್ತಗ. -ಬಿತ್ತಗ. a clever archer. (Cpr. 10, 71). — ಬಿಲ್ಲಾಳ್. -ಆಳ್. an archer (ಧನ್ವಿ, ಧನುಷ್ಮತ್, etc. Nr.). — ಬಿಲ್ಲಾಳ್ತನ. -ಆಳ್ತನ. = ಬಿಲ್ಜಾಣಿಕೆ. [ಬಿಲ್ಲಾಳ್ತನಂ ಬೇಟಿಕ್ಕೊಡು ಜ್ವಲ ತೀವ್ರಾಸ್ತ್ರ ನಿಘಾತ ಪಾತಿತ ರಿಪುವ್ಯೂಹಂ Pb. 5, 22]. (Śsv. 4, 49). [— ಬಿಲ್ಲೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. the teacher of archery, Drōṇa. ಅಪಾಣ್ಡವಮಾಗಿರೆ ಮಾಡದನ್ದು ಬಿಲ್ಲೆಱೆಯನ ಪುತ್ರನಲ್ಲೆನೆನುತುಂ Pb. 12, 31]. — ಬಿಲ್ಲೆಸಿಗೆ. -ಎಸಿಗೆ. a bow-shot; the distance of a bow-shot. ಇನ್ನೂಱು ಬಿಲ್ಲೆಸಿಗೆ ದೂರವು (Si. 285). [— ಬಿಲ್ಲೊಜ. -ಒಜ. teacher of archery. ಕಮ್ಮಱುಯೊಜಂ ಬಿಲ್ಲೊಜನೆನ್ನುದಂ ಮಾಡುವೆನೇ Pb. 12, 3]. — ಬಿಲ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. = ಬಿಲ್ಲಣಿ. (Abh. P. 9, 61; 13, 44. 47). [ಇದಿರಿದರಂ ಪಡೆ ಪೆಣೆದಿಱುದುಂ ಬಿಲ್ಪಡೆ ಪಡೆದುದು ಘೋರ್ಗರೆದು ಪರಿವ ನೆತ್ತರ ಕಡಲಂ Pb. 10, 75]; (Cpr. 10, 68). — ಬಿಲ್ವಲ್ಮೆ. -ಬಲ್ಮೆ. = ಬಿಲ್ಜಾಣಿಕೆ. (Abh. P. 3, 151). — ಬಿಲ್ವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to seize a bow (J. 25, 44; 28, 52). [— ಬಿಲ್ವಿದ್ದೆ. -ವಿದ್ದೆ. knowledge of archery. ಯಜ್ಞಸೇನನೆನ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಯ ಪಕ್ಕದೊಳ್ ಬಿಲ್ವಿದ್ದೆಯಂ ಕಲಲ್ವೇಟಿಕ್ಕೊಡೆ Pb. 2, 43 va.]. — ಬಿಲ್ಪೆದೆ. -ಹೆದೆ. a bow-string (J. 7, 41).

ಬಿಲ **bila.** (one of the *tatsamas* Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). = ವಿಲ. *a hole* (as of a mouse, snake, wild beast, etc.), *a hollow, a cavity;* a gap, a chasm; an opening, an outlet. ಬಿಲನಂ (Śmd. 130). see ಪೋರ್. [ಬೇತಾಳಂಗಳ್ ಮೋಱಿದು ತೆಱಿದು ಬಾಯ್ಗಳನಾ ಪಾತಾಳ ಬಿಲಂಗಳ ಪೋಲ್ Kr. 3, 191; Pb. 13, 72; Ap. 5, 83].

ಬಿಲಕನ್ನೆ **bila-kanne.** a female elf (Bp. 19, 83).

ಬಿಲದ್ವಾರ **bila-dvāra.** (Śmd. 386; Kk. 99.) the mouth of a hole or hollow passage.

ಬಿಲಸಗ್ಗ **bila-sagga.** (Tbh. of ಬಿಲಸರ್ಗ). (Śmd. 386, o. r. -ಸರ್ಗ; Kk. 98).

ಬಿಲಸರ್ಗ **bila-sarga.** = ಬಿಲಸಗ್ಗ, q. v. quitting a hole. 2, a subterraneous passage (My.).

ಬಿಲಾರ **bilāra.** the Coromandel ebony-tree, Diospyros melanoxylon Roxb. (St. & Pl.). *cf.* ಬಿಲ್ವರ, etc.

ಬಿಲಿ **bili. 1.** = ಬಿಲ್ 1. to sell; to buy [ವ್ಯಾಧನೊನ್ದು ಮೊಲನ ತನ್ದರೆ ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ Bv. 158]; (Bp. 28, 8. 10. 13. 14. 17. 21). P. p. ಬಿಲಿತು.

ಬಿಲಿ **bili. 2.** = ಬಿಲಿತು, ಬೆಲೆ 2. P. p. of ಬಿಲಿ 1. — ಬಿಲಿತರ್. = ಬಿಲಿತು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. (Bp. 28, 21. 23).

ಬಿಲಿ **bili. 3.** = ಬೆಲೆ 1. price, cost. (Bp. 60, 14).

ಬಿಲಿ **bili. 4.** a small tree with red flowers, Rhododendron arboreum Smith (St. & Pl.).

ಬಿಲಿಮ್ಬಿ **bilimbi.** the Bilimbi tree, Averrhoa bilimbi Lin. (St. & Pl.; T. ಪಿಲಿಂಜಿ, ಪಿಲಿಮ್ಬಿ; M. ವಿಲಿಮ್ಬಿ, ವಿಲುಮ್ಬಿ).

ಬಿಲು **bilu.** = ಬಿಲ್ 2, etc. a bow. (Bp. 4, 26; 61, 25; Te. ವಿಲು; Tu. ಬಿರು). — ಬಿಲುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. — ಬಿಲ್ಗೊಳ್. (Bh. 6, 4, 103). — ಬಿಲುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಬಿಲುಸರಳು. (Bh. 6, 4, 107). — ಬಿಲುಜಾಣ. a man skilled in archery (Rām. 3, 6, 12). — ಬಿಲುಟಂಕಾರ. the twang of a bow-string (Bh. 8, 23, 4). — ಬಿಲುದನಿ. the sound of a bow (Bh. 8, 23, 9). — ಬಿಲುದಿರುವು. -ತಿರುವು. a bow-string (Bh. 8, 23, 32). — ಬಿಲುವಿದ್ಯೆ. archery (Bh. 1, 8, 13). — ಬಿಲುಸರಳು. a bow and arrows (Bh. 3, 13, 22). — ಬಿಲುಹಿಂಡಿಲ್. the string of a bow. (Bh. 8, 22, 27).

ಬಿಲುಗಾಱ **bilu-gāṟa.** = ಬಿಲ್ಗಾಱ, ಬಿಲ್ಲುಗಾಱ. a bowman, an archer (ಧನ್ವಿ, ಧನುಷ್ಮತ್, ನಿಷಂಗಿ, etc. Nr.; Bh. 1, 7, 5; Si. 271. 288). see ಅಲರುವಿಲುಗಾಱ.

ಬಿಲೇಶಯ **bilē-śaya.** any animal living in holes: *a snake;* a rat; a hare.

ಬಿಲ್ಗಾಱ **bil-gāṟa.** = ಬಿಲುಗಾಱ. (Rśv. 6, 46).

ಬಿಲ್ಗಾಱತನ **bil-gāṟatana.** archery (J. 22, 12. 38).

ಬಿಲ್ಪತ್ರೆ **bilpatre.** Tbh. of ಬಿಲ್ವಪತ್ರ. a Bael leaf. (My.; see Prv. s. ಬಡವೇಳ).

ಬಿಲ್ಲ **billa.** N. of a plant (ಸಿದ್ರಿಕೆ Si. 484; Te. ಬಿಲ್ಲು, the satin-wood tree, the wood resembles box, Swietania chloroxylon Roxb.).

ಬಿಲ್ಲ **billa.** Tbh. of ಬಿಲ್ವ. (ಬೆಲ್ಲವತ್ತ Ct. I, 93). — ಬಿಲ್ಲಪತ್ರೆ. = ಬಿಲ್ಪತ್ರೆ. (My.).

ಬಿಲ್ಲಿ **billi.** the eyebrow (ಹುಬ್ಬು, ಭ್ರೂ Mr. 317).

ಬಿಲ್ಲು **billu.** = ಬಿಲ್ 2, etc. a bow. (ಧನು Nn. 72; C.; Te. ವಿಲ್ಲು). ಮಹಾದೇವನ ಬಿಲ್ಲು (ಪಿನಾಕ, ಅಜಗವ); ನಾರಾಯಣನ ಬಿಲ್ಲು (ಶಾಙ್ರ್ಗ); ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು (ಋಜುರೋಹಿತ Hlā.). ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊಪ್ಪು (ಅಟನಿ Nr.). ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು (ಇನ್ದ್ರಚಾಪ Nn. 69). ಬಿಲ್ಲಿಗೆ (Si. 76). ಬಿಲ್ಲಿಂಗೆ (Mr. 293). ಬಿಲ್ಲಾದರೆ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯೊಕ್ಕೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). see Si. 287. 288. 415. — ಬಿಲ್ಲವ. -ಅವ. a bow-man. 2, a man of the toddy-drawer caste (Tu. ಬಿರುವೆ). ದೊಮ್ಬರ ಸಾವು ಗಣೆಯ ಮೇಲೆ, ಬಿಲ್ಲವರ ಸಾವು ಮರದ ಮೇಲೆ (Prv.). — ಬಿಲ್ಲ ಹಾವು. = ಬಿಲ್ಲೊಱುಹಾವು. (S. Mhr.). — ಬಿಲ್ಲೊಱುಹಾವು. N. of a long, green venomous snake, living in trees (My.).

ಬಿಲ್ಲುಗಾಱ **billu-gāṟa.** = ಬಿಲುಗಾಱ, etc. a bow-man, etc. (My.).

* ಬಿಲ್ಲುಮ್ಬೆಱಗು **billumbeṟagu.** astonishment. ಅನ್ತಾಬಿಲ್ಲಂ ಪಿಡಿದವರೆಲ್ಲಂ ಬಿಲ್ಲುಮ್ಬೆಱಗುಮಾಗಿ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ತನ್ತಮ್ಮಿರ್ಪೆಡೆಯೊಳಿರೆ Pb. 3, 60 va.

ಬಿಲ್ಲೆ **bille.** a circular object, a round plate of metal, etc.; the breast-plate of a belt, as of a peon (My.; Tu., Te.; T. ಪಿಲ್ಲೈ, ವಿಲ್ಲೈ; M. ವಿಲ್ಲ; Mhr., H. ಬಿಲ್ಲಾ). ಗನ್ಧದ ಬಿಲ್ಲೆ (ಗಾತ್ರಾನುಲೇಪನಿ, ವರ್ತಿ Si. 228). ಮೂಱು ಕಾಸಿನ ಬಿಲ್ಲೆ, ಆಱು ಕಾಸಿನ ಬಿಲ್ಲೆ (My.). see

ಜಡೆ–; Prv. s. ಮುದ್ದೇ ಕಬ್ಬಿಣ. — ಬಿಲ್ಲೆಯವ. -ಅವ. a peon (My.). — ಬಿಲ್ಲೆಯುಂಗರ. -ಉಂಗರ. a ring with a round plate upon (My.; Si. 220). — ಬಿಲ್ಲೆಹೆಂಚು. small common tile (My.). — ಬಿಲ್ಲೆ ಹುಳು. an insect of a shining greenish colour that does much damage to jōḷa (S. Mhr.).

ಬಿಲ್ವ bilva. = ಬಿಲ್ಲ, ಬೆಳವು, ವಿಲ್ವ. *a thorny tree, the Bael or Bel tree, Aegle marmelos* Corr. (ಶ್ರೀಫಲ, ಮಾಲೂರ, ಬೆಲ್ವತ Mr. 112).

ಬಿಲ್ವಪತ್ರ bilva-patra. (also ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ, *e. g.* Bp. 43, 19. 26). = ಬಿಲ್ವ ತ್ರೆ, ಬೆಲಪತ್ರೆ, ಬೆಲ್ಲಪತ್ರೆ, ಬೆಲ್ಲವತ್ತ, ಬೆಲ್ವತ, ಬೆಲ್ವತ್ತ. a Bael leaf, or Bael leaves.

ಬಿಲ್ವರ bilvara. N. of a plant (ಧನ್ವಿ Mr. 120). *cf.* ಬಿಲಾರ, ಬಿಲ್ವಾರ.

ಬಿಲ್ವಾರ bilvāra. = ಬಿಳಿವಾರ. a large tree, etc. (My.).

ಬಿಲ್ಹಣ bilhaṇa. N. of a poet. (My.).

ಬಿಸ bisa. 1. = ವಿಸ 1. Tbh. of ವಿಷ. poison, water, etc. [ಬಿಸ ವಿಶದ ವರ್ಣಿಯಂ ಕಣ್ಗೊಸೆದಂ ಬನದೊಳಗೆ ಜನಕತನಯಳನಣುವಂ Kr. 2, 40]; (Śmd. 357, Ct. II, 61; ನಂಜು Śm. 87; Grj. 4, 104). see ದಿಟ್ಟಿ ಬಿಸ. — ಬಿಸ ಕೊಳ್. to take poison (V. 9, 104). — ಬಿಸಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ಬಿಸಕೊಳ್. (V. 9, 44). — ಬಿಸಮುಣ್. -ಉಣ್. to eat poison (V. 9, 48).

ಬಿಸ bisa. 2. = ವಿಸ 2. the stalk of a lotus, etc. (ನಾಳ, ಮೃಣಾಲ Hlā.).

ಬಿಸಕಣ್ಠ bisa-kaṇṭha. (= ವಿಸಕಣ್ಠಿಕೆ). a kind of crane (ಬಲಾಕ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ Mr. 172).

ಬಿಸಕಾಣ್ಡ bisa-kāṇḍa. = ಬಿಸ 2. (Cpr. 6, 49; Śsv. 3, 44).

ಬಿಸಜ bisa-ja. = ವಿಸಜ. a lotus (ತಾವರೆ Nn. 56; ಪುಷ್ಕರ Mr. 496).

ಬಿಸಜನಯನೆ bisaja-nayane. a lotus-eyed woman (Bp. 32 sum.).

ಬಿಸಜಲೋಚನೆ bisaja-lōcane. = ಬಿಸಜನಯನೆ. (Bp. 43, 11).

ಬಿಸಜೋದ್ಭವ bisaja-udbhava. Brahmā (Cpr. 4, 33).

ಬಿಸಟ bisaṭa. = ಬಿಸುಟ, etc. — ಬಿಸಟಿಪ್ಪುರ್. -ಂ-. to come adlibitum. (Cpr. 9, 69). — ಬಿಸಟಿಪ್ಪುರಿಯಿಸು. -ಂ-. ಪರಿಯಿಸು. = ಬಿಸ ಟಿಪ್ಪುರಿಯಿಸು. (Cpr. 10, 95).

ಬಿಸದಳ bisadaḷa. = (ಬಿಸವನ್ದ, ಬಿಸುವನ್ದ), ಬಿಸುದಳ. surprise, astonishment, wonder; a wonder (ಚೋದ್ಯ Ct. I, 57, o. r. ಬಿಸುದಳ; ವಿಸ್ಮಯ Ct. II, 94, Kk. 49).

ಬಿಸರು bisaru. (= ಬಿಚ್ಚು 1?). to untie? (Abhā. 2, 53).

ಬಿಸರುಹ bisa-ruha. = ಬಿಸಜ. (Ch. v. 299; Bp. 38, 36).

ಬಿಸರುಹಜನ್ಮ bisaruha-janma. Brahmā.

ಬಿಸರುಹಜನ್ಮಗಣ bisaruhajanma-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಬಿಸರುಹೋದ್ಭವ bisaruha-udbhava. Brahmā.

ಬಿಸರುಹೋದ್ಭವಗಣ bisaruhōdbhava-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಬಿಸಲ್ bisal. ಬಿಸಲು. = ಬಿಸಿಲ್, etc. sunshine, etc. (ಜಳ Śm. 15, o. rs. ಬಿಸಿಲ್, ಬಸುಲ್; My.; B. 1, 25; T. ವೆಯ್ಯಿಲ್). [ಬಿಸಲಂ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳುಮಂ ಪಸರಿಸೆ ಕಟ್ಟಿಲೆ ತೆರಳ್ದು ತೂಳ್ದೊಡೆ Ap. 13, 50]. ಬಿಸಲಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಹಸೇ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಬಿಸಲು ಬನ್ದ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ (Prvs.). see ಬೆಪ್ಪಿಸಲ್. — ಬಿಸಲಡಿಗೆ. -ಅಡಿಗೆ. a meal prepared and eaten whilst the sun is shining, on the day that immediately precedes the marriage festival (My.). — ಬಿಸಲ್ಕುದುರೆ. = ಬಿಸಲ್ಗುದುರೆ. (ಮರೀಚಿಕೆ, ಮೃಗಜಲ G.). — ಬಿಸ ಲ್ಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. = ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ. (ಮರೀಚಿ Śm. 15). — ಬಿಸಲ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the ruddy goose (ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ, ಪೊಣರ್ವಕ್ಕಿ, etc., ಚಕ್ರವಾಕ Śm. 28).

ಬಿಸಲತೆ bisa-late. a lotus-plant (Cpr. 7, 142; 8, 41).

ಬಿಸವನ್ದ bisavanda. = (ಬಿಸದಳ, etc.), ಬಿಸುವನ್ದ. (Tbh. of ವಿಸ್ಮಾಪನ?). a surprising object, a wonder; wonder (ಕೌತುಕ Śmd. II; Śm. 5; Kk. 83, o. r. ಬಿಸುವನ್ದ). [ಇದೊನ್ದಂ ಬಿಸವನ್ದಮೊನ್ದು ತೆಱನಲ್ತೆನ್ದೊಡೆ Pb. 6, 3; Ap. 12, 30]; (Cpr. 10, 119).

ಬಿಸಸನ bisasana. (Tbh. of ವ್ಯಸನ). striking, killing (ಪೊಯಿ ದುದು Śs.); distress, pain, calamity, misery (? ವ್ಯಸನಮ್ಮ Ct. II, 115).

ಬಿಸಸೂತ್ರ bisa-sūtra. a lotus-fibre (Cpr. 6, 54).

ಬಿಸಾಟು bisu₂-āṭu. 1. = ಬಿಸಾಡು. ಬಿಸಾಟ ಒಗೆಯೋಣ (ಕ್ಷಿಪ್ತಿ); ಬಿಸಾಟೋಣ (ಕ್ಷೇಪಣ Cb.). ತನ್ನ ಕೋಲು ಬಿಸಾಟಿದನು (B. 3, 124).

ಬಿಸಾಟು bisāṭu. 2. P. p. of ಬಿಸಾಡು. (My.). ಪಾಯಸದ ಬಟ್ಟಲವನ್ನು ಬಿಸಾಟು (B. 2, 50). ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಅಲೆಯುತ್ತೀಯೇ? ಇಲ್ಲಿ ಬಾ, ಬಿಸಾಟ ಹಾಗೆ ಸಾಯುವನ್ತೆ! (Prv.).

ಬಿಸಾಡು bisu₂-āḍu. (= ಬೀಸಾಡು). to throw away, to throw (ಚಲ್ಲಿ ಬಿಡು G.). P. p. ಬಿಸಾಟು. ಬಾಚೀ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವ ಪರದೇಶಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಈಚೆಗೆ ಬಿಸಾಡು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬಿಸಾಡುವಿಕೆ bisāḍuvike. throwing away. ಹಿಡಿದು ಸೆಳದು ಎತ್ತಿ ಬಿಸಾಡುವಿಕೆ (ನಿರ್ಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ Si. 393).

ಬಿಸಿ bisi. = ಬಿಸು 1–. heat. (ಸನ್ತಾಪ, ಸಂಜ್ವರ Si. 25; C.). ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದು ದಱತ್ತಣಿನ್ದ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ Nr.). ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿ (ಮನ್ದೋಷ್ಣ Si. 36). ಅಜೀರ್ಣದಿನ್ದ ಮೆಯ್ ಬಿಸಿಯಾಗುವಿಕೆ (ಜ್ವರ 201. 400). ಬಿಸಿ ಯಾದ ಗಂಜಿ (ಯವಾಗು, ಉಷ್ಣಿಕೆ, etc. 315). ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಿಸಿಯಿರುವದೋ, ಹಾಗೇ ಈ ಶರೀರಾಗ್ನಿಯಿನ್ದ ನಮ್ಮ ಮೆಯ್ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಸಿಯಿರುವದು (B. 4. 31). ಹಾಲು ಕಡು ಬಿಸಿ ಯಾದವೋ? (Bp. 14, 8). ಬಿಸಿಯಾದ್ದು ಆಱಿಸಬೇಕು, ಹಸಿಯಾದ್ದು ಕಾಯಿಸಬೇಕು. — ಬಿಸಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕರಗದು. — ದೋಸೆ ಬಿಸಿಯೆನ್ದು ಮುಸಿಕೆಣ್ದ ತಿನ್ದ (Prvs.). see ಬಲ್ಬಿಸಿ. — ಬಿಸಿಗಣ್. -ಕಣ್. a fiery eye (Grj. 8, 48). — ಬಿಸಿಗದಿರ. -ಕದಿರ. = ಬಿಸುಗದಿರ. (ಪೊಟ್ಟು, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). — ಬಿಸಿಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. heat to become less; to cool (Śsv. 4, 67). [— ಬಿಸಿದು. of heat, hot. ಏಂ ಬಿಸಿದೊ ಬೇಟದ ಬೆಂಕೆ ಮೃಗಾಂಕ ವಕ್ತ್ರೆಯಾ Pb. 5, 7]. — ಬಿಸಿನೀರ್. -ನೀರು. hot water (My.; C. Bp. 47, 41; B. 1, 24. 158; 5, 143). — ಬಿಸಿ ನೆತ್ತರ್. very warm blood, such as issuing from a fresh wound (J. 12, 25; 25, 24). — ಬಿಸಿಪಾಲ್. hot milk (Bp. 9, 38). — ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ. rep. very hot (My.; B. 5, 186). — ಬಿಸಿಬೆಲ್ಲ. jaggory that is still hot (My.). — ಬಿಸಿಮಾಂಸ. hot meat (B. 5, 287). — ಬಿಸಿಯ ನೆತ್ತರ್. = ಬಿಸಿನೆತ್ತರ್. (J. 25, 35). — ಬಿಸಿಯನ್ನ. -ಅನ್ನ. hot boiled rice (My.). — ಬಿಸಿಯ ಬಿಸಿಲ್. = ಬಿಸಿವಿಸಿಲ್. (J. 3, 41; 15, 17). — ಬಿಸಿಯ ಮುಳಲ್. hot sand (Bp. 11, 19). [— ಬಿಸಿಯವು. Pl. those which are hot. ಸುಡುವುದೆರ್ದೆಯಂ ಬಿಸಿಯವಿವೆನ್ದಿನ್ತೆ ಪೇೞೆ Kr. 3, 185]. — ಬಿಸಿವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. hot, burning sunshine (Rśv. 5, 32. 45).

ಬಿಸಿನಿ bisini. = ವಿಸಿನಿ. (ನೀರಜದ ಕೈರವದ ಬಳ್ಳಿ Mr. 420).

ಬಿಸಿಲ್ bisil. ಬಿಸಿಲು. = ಬಿಸಲ್, ಬಿಸುಲ್. the heat and glare of the sun, sunshine (ಆತಪ, ಪ್ರಕಾಶ, ದ್ಯೋತ Nr., Si. 36; ಆತಪ, ರೌದ್ರ Hlā.; ಆತಪ Nn. 100, o. r. ಬಿಸುಲು; ಪುಷ್ಪಕ, ಆತಪ 123; ಆತಪ 176; My.; T. ವೆಯಿಲ್, ವೆಯ್ಯಿಲ್; M. ವೆಯಿಲ್; Te. ವೆಟ್ಟ; see ಬೆದೆ 2). [ನಡುವಗಲ ಬಿಸಿಲ್ ತನ್ನಂ ಸುಡೆ ಕರಿಕಮಲ

ಬನ್ನು ವೊಳ್ Kr. 3, 116; Ap. 6, 34]. ಚುರ್ಚಿದ ವೋಲ್ ಬಿಸಿಲಳುರೆ ಕಿಮುಟ್ಟಿದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದು (Śmd. 38). see Cpr. 5, 39 va.; 7, 82; Bp. 28, 37; Rśv. 5, 37. 42. 47; J. 15, 2; 17, 20; 28, 1. 36; 29, 49; B. 4, 190; ಎಳೆವಿಸಿಲ್, ಕಡು-, ಕೆಮ್ಬಿಸಿಲ್, ತಣ್-, ಪೊನ್-, ಪೊಸ ವಿಸಿಲ್. — ಬಿಸಿಲಡಿಗೆ. -ಅಡಿಗೆ. = ಬಿಸಲಡಿಗೆ. (My.). — ಬಿಸಿಲುಕುದುರೆ. = ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ. (ಖರಕಿರಣ, etc. Si. 36; My.). — ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. the mirage (ಖರಕಿರಣ, ಮರೀಚಿಕೆ, ಮೃಗತೃಷೆ Nr.). — ಬಿಸಿಲುಚಪ್ಪರ. a screen to keep off the sun (My.). — ಬಿಸಿಲು ದೆಗಹು. -ತೆಗಹು. removal or decrease of sunshine (Rām. 6, 11, 14). — ಬಿಸಿಲುದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. the mirage (ಖರಕಿರಣ, etc. Si. 36; Abhā. 6, 26). — ಬಿಸಿಲುಮಾಳಿಗೆ. the unprotected open flat roof of a house (My.). [— ಬಿಸಿಲುವಱೆ. -ಮಱೆ. rain intermixed with sun shine. Rām. 4, 6, 6. — ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ. = ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ. (ಬಯಲ್ದೊಱೆ, ಮರೀಚಿಕಾಜಲ Kk. 11*b*; ಮರೀಚಿ ಕೆಯ ಜಲ 12); [ಘೋಳಾಯ್ದೊರ್ ಪೊಳೆಯಿಸೆ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಗಳ್ ಪೊಳೆವನ್ತೆ ಪೊಳೆವ ಕಡುಗುದುರೆಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.]; (Abh. P. 4, 107; 11, 154; 13, 63; J. 15, 4). — ಬಿಸಿಲ್ವಕ್ಕಿ. = ಬಿಸಲ್ವಕ್ಕಿ. (ಎಣೆವಕ್ಕಿ, etc., ಚಕ್ರವಾಕ Kk. 14).

ಬಿಸು- bisu. 1. = ಬಿಸಿ, ಬೆಂ- (ಬೆಜ್1-), ಬೆಚ್ಚನೆ, ಬೆನ್ 1-, (Śmd. 215. 216), ಬೆಮ್ 1- (198). heat, (fieriness; the sun; see ಬೆದೆ 2). — ಬಿಸುಗಣ್. -ಕಣ್. = ಬಿಸಿಗಣ್. (Grj. 8, 57; 10, 61 va.). — ಬಿಸುಗಣ್ಣ. -ಕಣ್-ಅ 3. he with the fiery eye: Śiva. — ಬಿಸುಗಣ್ಣನುಗ. -ಅಣುಗ. Śiva's son Vīrabhadra (ವೀರಭದ್ರ Śm. 4, 5). — ಬಿಸುಗಣ್ಣನ ಮಗ. Vīrabhadra (Kk. 6). — ಬಿಸು ಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. (Śmd. 216). a hot ray (Śsv. 2, 66). — ಬಿಸು ಗದಿರ. -ಅ 3. the sun (ಸೂರ್ಯ Śm. 14). — ಬಿಸುಗಲ್. -ಕಲ್. the sun-stone (ರವಿಕಾನ್ತ Ct. II, 112; ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತ Ss.). — ಬಿಸು ಗಾಳಿ. (Śmd. 216). a hot wind. — ಬಿಸುನಯನ. a fiery eye (Bp. 51, 81). — ಬಿಸುನೀರ್. (Śmd. 216). = ಬಿಸಿನೀರ್. — ಬಿಸು ನೆತ್ತರ್. (Śmd. 216). = ಬಿಸಿನೆತ್ತರ್. ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಧಾರೆಗೆ ಬಾಯನೊಡ್ಡಿ (216). [ಭೋಭೋರೆನೆ ಬೀಸೆ ತದ್ವದನಗಹ್ವರದಿಂ ಬಿಸುನೆತ್ತರುಣ್ಕೆ Pb. 3, 31]. see Abh. P. 8, 46 va.; 13, 45. 48. 81. 123. — ಬಿಸು ಸುಯ್. 1. to sigh hotly, fervidly or deeply. [ಮನದ ಮೊಗ್ಗೆ ಸನ್ತಾಪದೊಳ್ ಬಿಸುಸುಯ್ದು ಬಿಸುಪಿನೊಳಿನಿತುಮಂ ಗೆಲ್ದು Pb. 5, 6 va.]. see Śmd. 267; Bp. 18, 57; Bh. 1, 20, 61; J. 18, 16. 47; 19, 7; 28, 16. 17. 33; 30, 35. — ಬಿಸುಸುಯ್. 2. hot breath; a fervid, deep sigh [ಬಿಸುಸುಯ್ಯ ಗಾಳಿಯೊಳ್ ತೊಡರ್ದ Ap. 2, 40]; (Rśv. 5, 32; Śsv. 2, 42 va.; 4, 93; J. 15, 3).

ಬಿಸು bisu. 2. (= ಬೀಸು 1). to swing, etc. see ಬಿಸಾಟು 1, ಬಿಸಾಡು.

ಬಿಸು bisu. 3. = ಬೆಸು, ಬೆಸೆ 1. to unite firmly, to solder (ಲೋಹಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.; Tu. ಬೆಸಿಗೆ; T. ವಿಚ್ಚೈ; to join, be united; T., M. ವಿಳಕ್ಕು, to solder); to join, to be united. P. p. ಬೆಚ್ಚು [ಮರಲ್ದು ನೋಡುವಚ್ಚರಿಯೊಳೆ ಬೆಚ್ಚ ಕಣ್ಣಲರ್ಗ ಸನ್ತಸ ದಾಗರಮಾಗೆ Pb. 5, 14]; (Śmd. 282. 284. 287; Cpr. 1, 64; 4, 47; Abh. P. 14, 50; 16, 35; V. 23, 11 va.; Śsv. 2, 102; J. 5, 7; 10, 11; 30, 22). ಕಳ್ಳವೆಳ್ಳಿವಟ್ಟಲ್ ಬಾಯೊಳ್ ಬೆಚ್ಚನ್ತಿರೆ (Śmd. 284).

ಬಿಸು bisu. 4. soldering (Śmd. 250).

ಬಿಸುಗೆ bisu-ge. 1. (Śmd. 248). = ಬೆಸಗೆ, ಬೆಸವು, ಬೆಸಿಕೆ, ಬೆಸಿಗೆ, ಬೆಸುಗೆ No. 1. soldering; the state of being soldered or firmly united, close connection; composition. [ಪೆರ್ಚಿದ ಕೆಚ್ಚಲೆ ತೀವ್ರ ಶಸ್ತ್ರ ಸಂಹತಿಗಳ ದೀಪ್ತಿಯಿಂ ಬಿಸುಗೆಯಾಗಿ Pb. 10, 50]; [Tu. ಬೆಸಿಗೆ].

ಬಿಸುಗೆ bisuge. 2. a piece at chess or back-gammon (ಸಾರಿ, ಡೆಂಚಿಯ Śmd. II; ದುಣ್ಡಚೆ, ಸಾರಿ Kk. 81; Śm. 39).

***ಬಿಸುಗೆ bisuge. 3.** the howdah of an elephant. ಆಗಳೇಱಿಸಿದ ಬಿಸುಗೆಗಳುಮಿಕ್ಕಿದ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಗಳುಂ Pb. 10, 15 va.

ಬಿಸುಟ bisuṭa. = ವಿಸಟ. going everywhere. — ಬಿಸುಟಪ್ಪೋಗು. -ಅಂ-ಪೋಗು. to go or proceed ad libitum (Rām. 6, 44, 12).

ಬಿಸುಟು bisuṭu. 1. = ಬಿಸುಟ್ಟು. P. p. of ಬಿಸುಡು.

ಬಿಸುಟು bisuṭu 2. = ಬಿಸುಡು. ಶಿರವನ್ ಆಗ್ರಹಿಸ ತಾಗಳೆ ಚಿವುಟಿ ಬಿಸುಟದನು (Bp. 54, 48).

ಬಿಸುಟ್ಟು bisuṭṭu. = ಬಿಸುಟು 1.

ಬಿಸುಡಿಸು bisuḍisu. to cause to throw away; to throw away. see Bp. 40, 61; 49, 45; Rām. 6, 12, 37; J. 5, 28; 11, 33.

ಬಿಸುಡು bisuḍu. = ಬಿಸುಟು 2, ಬಿಸುರ್, ಬಿಸುೞ್. to throw, cast or fling away madly, furiously, carelessly, heedlessly or inconsiderately, to hurl; to leave abruptly (ಪ್ರಮಾದತ್ಯಜನ, ಬೀಸಾಡು Śmd. Dh.; ವೀಣ್ಬು Ct. I, 42; Te. ವಿಸರು, ವಿಸುರು, to blow, as the wind; to wave, as a fan; to turn, as a mill; to cast, fling or hurl, as a stone). [ಕೊಲ್ಲಂ ಬಿಸುಡಾಯುಧ ಮಂ Kr. 3, 200; Pb. 6, 26 va.]. P. ps. ಬಿಸುಟ್ಟು [ಅನ್ತಾಬಾಲೆ ಕಾಯ್ದು ಪುಡಿಯೊಳಗೆ ಬಿಸುಟ್ಟೆಳವಾಱೆಯನ್ತೆ...ಮಮ್ಮಲ ಮಱುಗುತ್ತಿರ್ದಳ್ Pb. 5, 10 va.; Vr. 77, 20]; (Cpr. 2, 80; 5, 31; 5, 75 va.), ಬಿಸುಟು (5, 75). [ಮಾಂಗುಲಿಗನೆನಾಗಿಯುಮಣಮಾಂ ಗುಣಮನೆ ಬಿಸುಟೆನಿಲ್ಲ Pb. 9, 85; Ap. 1, 22]; ಒಪರ ಬಿನ್ನಣಿಯಪ್ಪ ಬಡಗಿಯ ಪಾಂಗಿನ್ದೆಲ್ಲವಂ ಮಾಟ್ಟಿ ತಾಮಿರ್ಪರುಂ ಕೆಯ್ದುವಂ ಬಿಸುಟರ್ (Śmd. 121). see Bp. 2, 3; 14, 30; 18, 53; 21, 13. 44; 27, 30; 37, 24; 49, 19; 52, 33; 60, 38; C. Bp. 47, 46; Bh. 1, 8, 21; 8, 37, 34; Rām. 3, 2, 14; Rśv. 6, 11 va.; Śsv. 1, 18; J. 5, 46.

ಬಿಸುದಳ bisudaḷa. = ಬಿಸದಳ, q. v. surprise, etc.

ಬಿಸುಪು bisu-pu. (Śmd. 248). heat (Cpr. 7, 62 va.; Abh. P. 9, 117; Grj. 4, 120 va.; 9, 27 va.; V. 9, 74. 76). [ತಪದ ಬಿಸುಪಿಂ ಬೆನ್ದಱಿದುದು ವನದೊಳುಳ್ಳ ತಪಸಿಯರ ತಪಂ Pb. 8, 9]; (C. Bp. 31, 4). see ನಸು-.

ಬಿಸುರ್ bisur. = ಬಿಸುೞ್, etc. to throw, etc. ಬಿಸುರ್ವುದು (Abh. P. 14, 23).

ಬಿಸುಲ್ bisul. ಬಿಸುಲು. = ಬಿಸಿಲ್ q. v., etc. sunshine, etc. — ಬಿಸುಲುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. = ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ. (ಬಯಲ್ದೊಱೆ G.).

***ಬಿಸುವಳಿ bisuvaḷi.** some device connected with the hunting of boars? ಸೋವಳಿ ಮೇವಳಿ ಬಿಸುವಳಿಯುಂ ಬಲಮಂ ಶಕುನಮನೊಳ್ಕೊತ್ತುಪಾಯುಮಂ ಪಿಡಿವನ್ದೀತನೆ ವನ್ದಿ Pb. 5, 46.

ಬಿಸುೞ್ bisuḻ. = ಬಿಸುಡು. ಬಿಸುಟ್ಟುದು (Śmd. 222). ಬಿಸುಟ್ಟಂ (217. 275). [— ಬಿಸುೞ್ಕೆಮ. -ಎಮ. let it be cast off. ಉತ್ತಮ ಕುಲಶೈಲಮುನ್ನತಿಯನೇಳಿದವಾಗೆ ಬಿಸುೞ್ವೊಡಂ ಬಿಸುೞ್ಕೆಮ ಬಿಸುಡೆಂ ಮದೀಯ ಪುರುಷ ವ್ರತಮೊನ್ದುಮನೀಗಳಮ್ಬಿಕೇ Pb. 1, 83].

ಬಿಸುವನ್ದ bisuvanda. = ಬಿಸವನ್ದ, q. v. surprise, etc. (ವಿಸ್ಮಯ Ss.).

ಬಿಹ್ವ bihva. = ಬಿಂಹ. Tbh. of ವ್ಯೂಹ. an army, multitude, etc. (ಚಕ್ರ, ಬಿಹ್ವಭೇದ Nn. 49; ಪದ್ಮ, ವ್ಯೂಹ, ಬಿಹ್ವಭೇದ 54; ಶಂಖ, ವ್ಯೂಹ, ಬಿಹ್ವಭೇದ 66).

ಬಿಳ- biḷa. = ಬಿಳು, ಬೆಳು, etc. whiteness, etc. — ಬಿಳಗಾರ. -ಕಾರ. = ಬೆಳುಗಾರ, etc. borax (My.).

ಬಿಳದು biḷadu. = ಬಿಳಿದು, etc. that which is white, etc. (My.; ಅವದಾತ, ಅವಲಿಕ್ಷ G.; B. 5, 12).

ಬಿಳನ್ದು biḷandu. a large timber-tree, Lager-stroemia microcarpa R. W. (St. & Pl., L. lanceolata Wall).

ಬಿಳಪು biḷapu. = ಬಿಳುಪು, etc. whiteness. (My.; ರಜತ, ಸಿಧ್ಮ G.; B. 5, 255).

ಬಿಳಿ biḷi. = ಬಿಳೆ, ಬೆಳಿ. whiteness (My.; Tu. ಬೊಳಿ; M. ವಿಳಙ್ಙು, T. ವಿಳಂಗು, Te. ವೆಲೆ, to shine etc.; *cf.* ಬೆಳ್ 1). genitive: ಬಿಳಿಯ or ಬಿಳೀ. — ಬಿಳಿಕಬ್ಬು. = ಬಿಳಿಯ ಕಬ್ಬು. (My.). — ಬಿಳಿ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ. white sugar-candy (My.). — ಬಿಳಿಕಾಗದ. white writing paper (My.). — ಬಿಳಿಕೇದಗೆ. a white sort of Pandanus (My.). — ಬಿಳಿಗಡ್ಡ. a white or grey beard (My.). — ಬಿಳಿಗಮ್ಬಳಿ. -ಕಮ್ಬಳಿ. a white blanket (My.). — ಬಿಳಿಗಜುಕೆ. -ಕಜುಕೆ. = ಬಿಳಿಯ ಕಜುಕೆ. (My.). — ಬಿಳಿಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. white or grey hair (My.). — ಬಿಳಿಗೆಣಸು. a white sweet potato (My.). — ಬಿಳಿಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. pale red, pink (ಅವ್ಯಕ್ತರಾಗ, ಪಾಟಲ, ಶ್ವೇತರಕ್ತ G.; My.). — ಬಿಳಿಚಿಕ್ಕನ ಗಿಡ. ಬಿಳಿಚಿಗ್ಗ. ಬಿಳಿಚಿಗ್ಗನ ಕಸ. the common weed Striga densiflora Benth., and a similar species: Striga cuphrasioides Benth. (Z). — ಬಿಳಿಜಾಲಿ. Acacia leucophlaea (My.). — ಬಿಳಿಜೋಳ. = ಬಿಳೀ ಜೋಳ. (My.). — ಬಿಳಿ ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. a white lotus (My.). — ಬಿಳಿನಾಗರಹಾವು. a variety of Naga tripudians (Bd.; My.). — ಬಿಳಿಬಣ್ಣ. white colour (My.). — ಬಿಳಿಬಾಳ. = ಬಿಳಿಯ ಬಾಳ. ಬಿಳಿಬಾಳದ ಬೇರು (ಉಶೀರ, ಲಾಮಜ್ಜಕ, etc., ಲಾಮಚ Nr.) — ಬಿಳಿಮೆಣಸು. a whitish kind of meṇasu (My.). — ಬಿಳಿಮೊಗದವ. a man with a white face, a European (My.). — ಬಿಳಿಮೋಡ. a white, rainless cloud (My.). — ಬಿಳಿಯ ಕಣ್. a white eye. (ಕುದುರೆಗೆ) ಬಿಳಿಯ ಕಣ್ಣಿರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷಂ (Mr. 276). — ಬಿಳಿಯ ಕಬ್ಬು. (ಇಕ್ಷು, ರಸಾಲ Nr.). — ಬಿಳಿಯ ಕಮ್ಬಳಿ. = ಬಿಳಿಗಮ್ಬಳಿ. ಬಿಳಿಯ ಕಮ್ಬಳಿಯಿನ್ದ ಹೊದಿಸಿದ ರಥವು (ಪಾಣ್ಡುಕಮ್ಬಳಿ Nr.). — ಬಿಳಿಯ ಕಜುಕೆ. (ಸಿತದೂರ್ವ Mr. 109). — ಬಿಳಿಯ ಕಬ್ಬು. (Śmd. 201). = ಬಿಳಿಯ ಕಬ್ಬು. — ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆ. (ಕರ್ಕ Hlā.; ಸಿತ, ಕರ್ಕ Nr.). — ಬಿಳಿಯಕ್ಷತೆ. -ಅಕ್ಷತೆ. uncoloured akṣate (used at srāddhas, etc., My.). — ಬಿಳಿಯ ಗಗ್ರಿ. (ಅರ್ಜಕ, ಬಿಳಿಯ ಕಗ್ಗೊಲೆ Si. 141). — ಬಿಳಿಯ ಗಜುಕೆ. (ಗೋಲೋಮಿ, ಶತವೀರ್ಯೆ Si. 162). — ಬಿಳಿಯ ಗೋರಟೆ. (ಕಿಂಕಿರಾತ, ಕುರುಣ್ಟಕ Mr. 124). — ಬಿಳಿಯಚಾಮರ. a white tail-fan (Rsv. 6, 11 va.). — ಬಿಳಿಯ ತಜುಯ. (ಸಿತಖದಿರ, ಸೋಮವಲ್ಕ Nr.). — ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆ. (ಪುಣ್ಡರೀಕ Hlā., Mr. 419; ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಸಿತಾ ಮ್ಭೋಜ Nr.). [ಪೊಸತಲರ್ದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯೆಸಳ್ಗಳ ನಡುವಿರ್ಪ ಸಿರಿ ಯುಂ Pb. 1, 40]. — ಬಿಳಿಯ ತಿಗಡೆ. (ಸರ್ವಾನುಭೂತಿ, ಸರಲೆ, ತ್ರಿಪುಟೆ Nr.). — ಬಿಳಿಯತೊನ್ನು. (ಕುಷ್ಠ, etc. Nr.). — ಬಿಳಿಯದು. -ಅದು. = ಬಿಳಿದು. ತುರಗವರ್ಣಂ ಬಿಳಿಯದಾಗೆ ಕರ್ಕಮದಕ್ಕು (Mr. 275). plural ಬಿಳಿಯವು (Śmd. 119 Mdb.). — ಬಿಳಿಯ ನೆಯ್ದಲು. (ಕುಮುದ, ಕೈರವ Hlā.). — ಬಿಳಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ್. (ಕುಮುದ, ಕೈರವ Nr., Mr. 420). — ಬಿಳಿಯ ನೆಲಗುಳ್ಳ. (ಕ್ಷೀರವಿದಾರಿ, ಮಹಾಶ್ವೇತೆ, ಋಕ್ಷಗನ್ಧಿಕೆ Nr.). — ಬಿಳಿಯ ಬಜೆ. (ಹೈಮವತಿ Nr.). — ಬಿಳಿಯ ಬಳ್ಳಿ. a white creeper (Bp. 34, 8). — ಬಿಳಿಯ ಬಾಳ. (ಉಶೀರ, ವೀರಣೀಮೂಲ Hlā.; ವೀರಣ, ವೀರತರ Nr.). — ಬಿಳಿಯ ರೇಖೆ. a white stripe. ಬಿಳಿಯ ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ (ರುರು Nr.). — ಬಿಳಿಯ ಸತ್ತಿಗೆ. (ಸಿತಾತಪತ್ರ Nn. 18). — ಬಿಳಿಯ ಸಾಸವೆ. (ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ಸರ್ಷಪ Hlā.). — ಬಿಳಿಯ ಸಾಸುವೆ. (ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ Si. 304; My.). — ಬಿಳಿಯ ಸೀರೆ. a white sīre (Bp. 38, 15). — ಬಿಳಿಯ ಹತ್ತಿ. a sort of cotton (Si. 150). — ಬಿಳಿಯ ಹೊಲೆಯ. a white Holeya. ಕರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು, ಬಿಳಿಯ ಹೊಲೆಯನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು (Prv.). — ಬಿಳಿಯಾನೆ. -ಆನೆ. a white elephant (My.). — ಬಿಳಿಯೆಕ್ಕೆ. -ಎಕ್ಕೆ. a white sort of ekke (My.). — ಬಿಳಿಲಕ್ಕಿ. a white kind of lakki (My.). — ಬಿಳಿಸಮ್ಪಿಗೆ. a white sort of sampige (My.). — ಬಿಳಿಹೂವಿನ ಲಕ್ಕಿ. a small evergreen tree with a very fragrant white flower, Guettarda speciosa L. (St. & Pl.).

ಬಿಳಿದು biḷidu. = ಬಿಳದು, (ಬಿಳಿಯದು), ಬೆಳಿದು. (Śmd. 96). that which is white; the colour white (ಗೌರ, ಶ್ವೇತ, ಸಿತ, ಶುಭ್ರ, ವಲಕ್ಷ, ಧವಲ, ಅರ್ಜುನ, ಹರಿಣ, ಅವದಾತ, ವಿಶದ, ಪಾಣ್ಡರ, ಪಾಣ್ಡು Hlā., Nr.; ಸಿತ Nn. 4; ಧವಲ 6; ಶುಚಿ, ಧವಲ 18; ರಾಮ, ಧವಲ 24; ಅಲಾಮ, ಧವಲ 26; ಶಾರದೆ, ಧವಲ 28; ಶುಕ್ಲ, ಸಿತ 32; ತಾರ, ಶುಭ್ರ 40; ಕಲಧೌತ, ಸಿತ 44; ಶ್ವೇತ 66. 103; ಬೆಳರ್ವಣ್ಣ Kk. 25; ಬೆಳು ವಣ್ಣ Śm. 69; My.). its genitive (as follows from Hlā.'s ಬಿಳಿದ ಱಲ್ಲಿ) is ಬಿಳಿದಱ, or (as follows from Nr.'s ಬಿಳಿದಿನಲ್ಲಿ) ಬಿಳಿದಿನ; its dative (as follows from Mr.'s ಬಿಳಿದಿಗೊರೆದ) may be also ಬಿಳಿದಿಗೆ. ಬಿಳಿದಱಲ್ಲಿ ಶುಚಿ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಬಿಳಿದಿನಲ್ಲಿ ಸಿತ ಎಮ್ಬುದು (Nr.; ಬಿಳಿದಿನಲ್ಲಿ appears also Nn. 4. 6. 18. 28. 32. 40. 66). ಬಿಳಿದಿ ಗೊರೆದ ಕೆಮ್ಬಿರೆ (ತುರುಗಂ) ಜನ್ನನದು (Mr. 275). ರಾಮ ಬಿಳಿದಿನೊಳ್ ಅಕ್ಕು (504). (ಕುದುರೆಗೆ) ಬಿಳಿದಾಗಿರ್ಪ ಹಲ್ಲಾಗೆ ಪೂಜ್ಯಮದು (277). ಲೊಕ್ಕ ಬಿಳಿದಾದೊಡೆ ಶ್ವೇತಸುರಸೆ ಭೂತವೇಶಿ ಎನಿಸುಗು; ಬಿಳಿದು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ, etc. Nr.). see Cpr. 5, 124; Grj. 2, 106 va.; Bp. 60, 48; ನಸು-.

ಬಿಳಿವಾರ biḷivāra. = ಬಿಲ್ವಾರ. a large and valuable forest tree, Albizzia odoratissima (Van Someren; My.).

ಬಿಳು biḷu. = ಬಿಳ, etc. whiteness, etc. — ಬಿಳುಗಾರ. -ಕಾರ. = ಬಿಳಗಾರ, etc. borax. (My.).

ಬಿಳುಪು biḷupu. = ಬಿಳಪು, ಬಿಳ್ಪು, ಬೆಳುಪು, ಬೆಳ್ಪು. whiteness; the colour white (My.; Bp. 3, 1; B. 3, 99). ಬಿಳುಪುಬಣ್ಣ (ಶುಕ್ಲ, ಶುಭ್ರ, ಶುಚಿ, ಶ್ವೇತ, ವಿಶದ, etc.); ಬಿಳುಪು ಪಚ್ಚೆ ಎರಡೂ ಬೆರತ ಬಣ್ಣ (ಹರಿಣ, ಪಾಣ್ಡುರ, ಪಾಣ್ಡು); ಕೆಮ್ಪು ಬಿಳುಪು ಬೆರತಿರುವ ಬಣ್ಣ (ಪಾಟಲ, ಶ್ವೇತರಕ್ತ Si. 51). ಮುದಿತನದಿನ್ದ ಕೂದಲು ಮುನ್ತಾದ ರೋ ಮಗಳಲ್ಲಿ ಉಣ್ಟಾಗುವ ಬಿಳುಪು (ಪಲಿತ 195). ಬಿಳುಪು ಹಳದಿ ಬೆರತ ಪದಾರ್ಥ (ಹರಿಣ 419). ಬಿಳುಪು ಕೆಮ್ಪು ಬೆರಸಿದುದು (ಪಾಟಲ, etc.); ಬಿಳುಪು ಮಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣವಳು (ವಾಮಲೋಚನೆ); ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು ಮೊದ ಲಾದವಱಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದಾದ ಬಿಳುಪು (ಪಲಿತ); ಬಿಳುಪು ಘನಮಾದ ಸಾರಂಗ (ನ್ಯಂಕು Nr.).

ಬಿಳಿ biḷe. = ಬಿಳಿ. (My.). whiteness, etc. genitive ಬಿಳಿಯ, ಬಿಳೀ. — ಬಿಳಿ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ. the pure white heron, Ardea modesta (Bd.). — ಬಿಳೆಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. a white, good kind of betel-leaf. ಅಲ್ಲ ಅರಿಸಿಣವುಣ್ಟು, ಬೆಲ್ಲ ಬಿಳೆಯೆಲೆಯುಣ್ಟು, ಒಳ್ಳೆ ಹಲಸುಣ್ಟು; ಮೇಲಲಿಕ್ಕೆ ಮಲೆನಾಡನ್ ಅಲ್ಲೆನ್ನ ಬಹುದೇ? (Sp.). — ಬಿಳಿಹದ್ದು. the white-dotted eagle, Aquila punctata (Bd.). — ಬಿಳೀ ಉಡ. a kind of Agames, Physignathus mentager (Bd.). — ಬಿಳೀ ಎಕ್ಕೆ. (ಅಲರ್ಕ, ಪ್ರತಾಪಸ G.). — ಬಿಳೀ ಕಮಲ. (ಕುಮುದ G.). — ಬಿಳೀ ಕರಡಿ. a white bear (B. 3, 108). — ಬಿಳೀ ಕಜುಕೆ. (ಶಕುಲಾಕ್ಷಕ, ಶತವೀರ್ಯ G.). — ಬಿಳೀ ಕಾಗದ. white paper (B. 4, 209). — ಬಿಳೀ ಕಾಚಿನ ಗಿಡ. (ಕದರ G.). — ಬಿಳೀ ಕುಮ್ಬಳಬಳ್ಳಿ. the white gourd, Beninkasa cerifera Savi. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ಗಣಜಿಲೆಗಿಡ. a prostrate herb, Trianthema monogyna L. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ಗುಲಾಬಿ.

(ಸಹಾ G.). — ಬಿಳೀ ಗುಳ್ಳಗಿಡ. (ಗುಳ್ಳಗಿಡ St. & Pl.). — ಬೀಳೆ ಗೆಣಸು. a prickly kind of yam, Dioscorea tomentosa Spr. (St. & Pl.; My.). — ಬಿಳೀ ಜಾಲಿಮರ. the tree Acacia leucophlea Willd. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ಜೇನುತುಪ್ಪ. a white kind of honey (G. 311). — ಬಿಳೀ ಜೋಳ. great millet, Sorghum vulgare Pers. (St. & Pl.). ಬಿಳೀ ತಾಟಿಗಿಡ. (ಸೋಮವಲ್ಕ Si. 405). — ಬಿಳೀ ತಾವರೆ. (ಬಿಳೀ ನೆಯ್ದಿಲೆ St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ತೋಳ. a white wolf (B. 3, 85; 5, 252). — ಬಿಳೀದು (ಬಿಳಿಯ ಅದು, My.). that which is white. plural ಬಿಳೀವು (B. 3, 55. 113). — ಬಿಳೀ ನಸ್ಥಿಮರ (ನಸ್ಥಿಮರ Z.). — ಬಿಳೀ ನಾಗದಸ್ತಿ. the Indian jalap, Ipomaea turpethum R. Br. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ನೆಕ್ಕಿ. a shrub or small tree, Vitex negundo L. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ನೆಯ್ದಿಲೆ. the water-plant Nymphaea lotus L., var. pubescens Hook. f. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ಬೂರಗದ ಮರ. a kind of silk-cotton tree, Eriodendron anfractuosum D. C. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ಬೋವುಮರ. a tree yielding a kind of lac, Shorea talura Roxb. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ಭೋಗಿಮರ. = ಬಿಳೀ ಬೋವುಮರ. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ಮತ್ತಿ. the timber tree Terminalia paniculata Roth (Z.). — ಬಿಳೀ ಮನ್ದಾರ. a shrub with geminate leaves and white flowers, Bauhinia acuminata L. (St. & Pl.). — ಬಿಳೀ ಮರುಗದ ಗಿಡ. (ಫಣಿಜ್ಝಕ G.). — ಬಿಳೀ ಮಳಲು. white sand (B. 4, 225). — ಬಿಳೀ ಮೇಹ. a kind of mēha (G. 425). — ಬಿಳೀ ಲಕ್ಕಿ. (ಭೂತವೇಶಿ. ಶ್ವೇತಸುರಸ G.). — ಬಿಳೀ ಸೂಲಿಗಿಡ. a common shrub with white berries, Flüggea leucopyros Willd. (Z.). — ಬಿಳೀ ಹಣಜಿ. (ಗೋಲೋಮಿ G.). — ಬಿಳೀ ಹುಚ್ಚುತರ್ಕನ ಕಸ. the herb Heliotropium ovalifolium Forsk. (Z.). — ಬಿಳೀ ಹೂವಿನ ಜಾಲೆ. (ಅರ್ಜಕ G.).

ಬಿಳೆದು biḷedu. = ಬಿಳಿದು, etc. that which is white, etc. (B. 1, 1).

ಬಿಳ್ಪು bilpu. = ಬಿಳುಪು, etc. whiteness. (ಗಾಂಗೇಯ, ಧವಲ Nn. 44; ಶುಭ್ರ 75; ಅರ್ಜುನ Mr. 508, o. r. ಬೆಳ್ಪು; My.). ಬಿಳ್ಪಿನಲ್ಲಿ (Nn. 26. 44). [ಆಕಾಶದೊನ್ದೊನ್ದೆಡೆ ಬಿಳ್ಪೇಱುತ್ತು Ap. 7, 57].

ಬಿೞ್ bil̤. 1. = ಬೀೞ್ 1 (Śmd. 285), ಬೀೞು. to fall (ಪಡಲಿಡು Kk. 60; T. ವಿೞು, ವೀೞ್, M. ವೀೞು; Tu. ಬೂರು); to fall out, to happen: to happen to come: to turn out: to become; to slip from the hand (ಕೆಯ್ಜಾಱಲ್ Śmd. I; M. ವಿೞುಕ್ಕು). 2, to go to ruin, to be spoiled (ಪೞಸು Śmd. I; T. ವಿೞು, ವಿೞಿ; M. ವೀೞು); to die (ಸಾಯ್ Śmd. I; T. ವಿೞಿ, ವಿೞು, ವೀ, ವೀಡು, M. ವೀೞು; Te. ಬಿದ್ದು; Tu. ಬೂರು). P. ps. ಬಿೞ್ದ (Cpr. 5, 42 twice), ಬಿರ್ದ q. v., ಬಿದ್ದ, and abnormally ಬಿೞ್ತು (Bp. 44, 28). [ಉದಿರ್ವಲರ್ಗಳ ಮಕರನ್ದ ಮಾಲೆಗಳ್ ಪರೆದೆತ್ತಂ ನೆಲದೊಳ್ ಬಿೞ್ದಂ ಪಡೆದುವು Kr. 3, 137; Pb. 1, 58]. ಬಿೞ್ದುದು (ಪನ್ನ, ಪತಿತ Hlā.). ಬಿೞ್ದಂ (Śmd. 49. 285. 288). ಈಗಳಿನ ದೆಸೆಗೆವಿೞ್ದ (-ಬಿೞ್ದ) ಮಹಾಕವೀಶ್ವರರ್ (134). ನೆನದನಾ ಹಿರಣ್ಯಕನನ್ದು ಬಿೞ್ದನಮಂ (203). see Abh. P. 13, 69; Grj. 10, 92; Rśv. 5, 39; 8, 124; 13, 96 va.; ಬೞಿವಿೞ್, ಬಯಲ್ಬಿೞ್.

ಬಿೞ್ bil̤. 2. P. p. of ಬಿೞ್ 1. — ಬಿೞ್ ತರ್. (= ಬಿದ್ದುಕೊಣ್ಡುಬರ್). to fall (Abh. P. 8, 29; 11, 107; 15, 63).

ಬಿೞಲ್ bil̤al. ಬಿೞಲು. = ಬಿೞಾಲ್ No. 1, ಬೀೞಲ್, ಬೀೞಾಲ್, ಬೀೞಲ್. a root that (falls or) grows downwards from the branches of a banian and other trees, a pendent root (ಜಟೆ, ನೇತ್ರ Si. 452; My.; T. ವಿೞುದು, ವೀೞ್; M. ವಿೞುದು, ವಿಡುವೇರ್, ವೇಡು). see Cpr. 8, 44 va.; Grj. 5, 42 va.; Si. 120. 121. 415. — ಬಿೞಲ್ವರೆ. ಪರೆ. to spread like pendent roots (Cpr. 6, 59).

ಬಿೞಿಚು bil̤icu. = ಬಿೞ್ಚು. to cause to fall, to put down (Bh. 4, 4, 101).

ಬಿೞಿಲ್ bil̤il. ಬಿೞಿಲು. = ಬಿೞಲ್, etc. (ಜಟೆ Mr. 518; My.). 2, N. of a plant (ಓಷ್ಠ Mr. 121, T. ವಿೞಲ್, the grass Andropogon muricatum). — ಬಿೞಿಲ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize a pendent root (Śsv. 3, 35 va.).

ಬಿಲ್ಕೆ bilke. = ಬಿಕ್ಕೆ, q. v. N. of a small forest tree with eatable fruits. (ಒನ್ದು ಮರಂ Śmd. I); [a kind of nut. ಜೀರಂ ಬಿಲ್ಕೆಯನೆ ತಿನ್ದ ದೆವಸದೊಳ್ Pb. 12, 178].

ಬಿೞ್ಚು bil̤cu. = ಬಿೞಿಚು. to cause to fall, to fell (J. 20, 34).

ಬಿೞ್ತು bil̤tu. = ಬಿತ್ತು 2. falling, a fall (Abh. P. 11, 143); seed, a seed (Rśv. 11, 68).

ಬೀ bī. to end, to cease (v. i.); to fail; to fall away or off; to fade; to perish; to die (ಅವಸಾನ Śmd. Dh.; ತೀರ್ Bhn. 21; ಸವರ್, ತೀರ್ 33, o. r. ಸವೆ; ಬೀಡಾಗು, ಬೀಕಲಾಗು Śm. 22; T. ವೀ, act of forsaking; death). P. p. ಬೀತು [ಆವಲರುಂ ಪಣ್ಣುಂ ಬೀತೋದವವು ಗಡ Pb. 1, 55]; (Śmd. 287 Cm.; Cpr. 7, 118). see Cpr. 8, 69; Bp. 22, 8; 26, 42; 37, 22; 40, 86; 47, 7; Bh. 7, 1, 8; 8, 26, 36; 9, 2, 45; J. 5, 48; 10, 14; 15, 17. 18; 18, 13; 24, 60. [ಬೀಯವಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳುಮಿಮ್ಮಾವುಗಳುಂ Pb. 1, 55].

ಬೀಕಲ್ bīkal. ending, etc. (ಬೀತುದು, ಬೀಡಾದುದು Śm. 22).

ಬೀಗ bīga. 1. = ಬಿಯ್ಯಗ 1. a lock, a pad-lock (My.; B. 4, 148; T.; Tu., Te., M. ವೀಗ; T. ವೀಕ್ಕು, to bind; cf. ಬಿಸು 3). — ಬೀಗದ ಕೆಯ್. a key (My.). ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕದ್ದ ಕಳ್ಳ ಬೀಗದ ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.). — ಬೀಗದ ಮರ. the tree Elaeocarpus lanceaefolius Roxb. (St. & Pl.). — ಬೀಗಮುದ್ರೆ. a seal upon a door; shutting a door, locking up (My.; T., Te.).

ಬೀಗ bīga. 2. = ಬಿಯ್ಯಗ 2. a relative by marriage (My.; ನಣ್ಪ, ಶ್ಯಾಲ G.; ಬಿದ್ದನ Bhn. 69, o. r. ಬಿಮ್ಮನ; B. 5, 49; Te. ವಿಯ್ಯ, ವೀಯ; M. ವೇಟ್ಟ, connexions and relations). ಬೀಗನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ಹಾಗೂ ವೀಸ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ಮನೆ.

ಬೀಗತನ bīgatana. relationship by marriage (My.).

ಬೀಗತಿ bīgati. a female relative by marriage (My.).

ಬೀಗಿತಿ bīgiti. = ಬೀಗತಿ. (My.).

ಬೀಗು bīgu. 1. to go backwards, to recede, to retreat (ಪೆಡಮೆಟ್ಟು Śm. 82; C. Bp. 1, 2; J. 16, 39; Te. ವೀಗು; T. ವಿಲಗು; M. ವಿಲಙ್ಙು, to go aside).

ಬೀಗು bīgu. 2. to become large, stout, bulky or big, to swell (ಸ್ಥೌಲ್ಯ Śmd. Dh., Śm. 82; ಬಾ Bhn. 21; Cpr. 4, 48; Abh. P. 7, 157; Rām. 3, 8, 4; Śsv. 1, 51; Te. ವೀಗು, ವಿಕ್ಕು; T. ವೀಂಗು; M. ವೀಙ್ಙು, ವೀರ್ಕು; T., M. ವೀಱು, to be great or grand; to be puffed up, inflated, proud; cf. ಬಿಙ್). [ಕೇಳಂಗನೆ ನಿನ್ನ ಬೀಗಿಬಿಗಿದಿರ್ದ ಕುಚದ್ವಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಂ ಪಿಂಗದೆ ನಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಯುನವಂ ಕಿೞಲೆನ್ದನುಗಿಯ್ದು ತೂಗಿದಂ Ap. 1 2, 15]. — to behave proudly. ಬಾಗಿದರೂ ಬೀಗೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Prv. s. ತೇಗು 2. [ಪೇೞಿಸಿದೊಡರ್ಥದ ಕೇಡೆನೆ ಪೇೞ್ವ ಬೀಗಿ ಪೊಟ್ಟೆಗೆ ನೆಗೞ್ತಿಗಾಟಿಸುವ ದುಷ್ಕ

ವಿಯುಂ ಕವಿಯೆನ್ಪು ಲೆಕ್ಕಮೇ Pb. 1, 12]. 2, to be elated, to rejoice (ಹರ್ಷಭಾವ Śmd. Dh.; ಹರಿಸ Śm. 82; Cpr. 8, 73; V. 5, 67; Śśv. 5, 37; J. 22, 41).

ಬೀಜ bīja. = ಬೀಜ 1. *seed (of plants, etc.), seed-corn, grain; semen virile.* 2, *source, cause, origin, beginning.* 3, algebra. 4, a testicle (Te.; Mhr. ಬೀ). see ಬಿತ್ತು. ಬೀಜವೊಂದಾದರೆ ಫಲವೊಂದೇ? — ಬೀಜವಿಲ್ಲದೆ ಮರವಿಲ್ಲ, ಮರವಿಲ್ಲದೆ ಬೀಜವಿಲ್ಲ. — ಬೀಜ ಸಣ್ಣದಾದರೆ ಮರ ಸಣ್ಣದೋ? — ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಬೀಜಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to sow (My.). — ಬೀಜಗಾಣು. -ಕಾಣು. to see seed: to be sown with seed (My.). ಮಳೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಹೊಲಗಳು ಬೀಜಗಾಣುವುದಿಲ್ಲ (B. 2, 49). — ಬೀಜವರಿ. the area of land in terms of the amount of seed required (My.; Te.). ಇಕ್ಕಳ ಬೀಜವರೀ ನೆಲ (ದ್ರೋಣಿಕೆ); ಒಂದು ಕಣ್ಡುಗ ಬೀಜವರೀ ನೆಲ (ಖಾರೀಕ, etc. Si. 302).

ಬೀಜಕೋಶ bīja-kōśa. *a seed-vessel, the pericarp of a flower; the seed-vessel of the lotus* (ಕರ್ಣಿಕೆ Mr. 420).

ಬೀಜಕೋಶಿ bīja-kōśi. *a pod, a legume.*

ಬೀಜಗಣಿತ bīja-gaṇita. algebra. (My.).

ಬೀಜಪೂರ bīja-pūra. *common citron.* 2, *a variety of citron, Citrus medica* Lin.

ಬೀಜಸಂಜ್ಞಕ bīja-saṁjñaka. being called seed or source. ಬೀಜ ಸಂಜ್ಞಕವು ಅಹ ಸುರಾರವುದ್ರವ್ಯ (ಕಿಣ್ವ, ನಗ್ನಹು Nr.).

ಬೀಜಸ್ಥಾಪನ bīja-sthāpana. planting or putting seed. see ಬಿತ್ತು.

ಬೀಜಾಕೃತ bījākṛita. *harrowed or ploughed over after sowing.*

ಬೀಜಾಕ್ಷರ bīja-akṣara. the principal syllable of a mantra; a syllable that is used to represent a certain mantra. (Rām. 1, 2, 9).

ಬೀಜಾವಾಪ bīja-āvāpa. sowing seed (My.).

ಬೀಜಿ bīji. possessing, or bearing, seed; being of the race of. see ರಾಜ-.

ಬೀಜ್ಯ bījya. sprung from seed; *sprung from or belonging to any family.*

ಬೀಟಿ bīṭi. = ಬೀಟೆ 1. (St. & Pl.; Tu.).

ಬೀಟೆ bīṭe. 1. = (ಇಬಡಿ, ಇಬ್ಬಡಿ), ಬೀಟಿ. the black-wood tree, Dalbergia latifolia Roxb. (My.; M. ವೀಟ್ಟಿ; ಮಜ್ಜೆ Mr. 120).

ಬೀಟೆ bīṭe. 2. = ಬೀಡಿ, ಬೀಡು 1, ಬೀಡೆ. (a separation), a chink, a fissure, a crack, a crevice (My.; Bp. 27, 17; Te. ಬೀಟಕೆ, ವೀಟಿಕೆ; *cf.* ಬೇಱು, ಬೇಱು³). — ಬೀಟೆ ಬಿರಿ. = ಬೀಟೆ ಬೀಱು. (My.). — ಬೀಟೆ ಬೀಱು. a crack to occur, to crack, to be cleft (My.).

ಬೀಡಾರ bīḍu₂-āra₁. = (ಬಿಡದಿ), ಬಿಡಾರ. a halting or dwelling-place: a house (ಮನೆ Bhn. 40; Tu. ಬುಡಾರ; T., M. ವೀಡಾರ). ಅರಸುಗಳ ಬೀಡಾರ (ಉಪಕಾರ್ಯೆ, ಉಪಕಾರಿಕೆ Hlā.). see Bp. 27, 52; C. Bp. 47, 33; Bh. 1, 8, 71; 1, 12, 6. — ಬೀಡಾರ ಮಾಡು. to take lodgings, to lodge. ವಿಪ್ರನೊಬ್ಬನ ಭವನದಲಿ ಮಾಡಿದರು ಬೀಡಾರವನು (Bh. 1. 10, 3).

ಬೀಡಿ bīḍi. = ಬೀಟೆ 2. (Bh. 8, 10, 10).

ಬೀಡಿ bīḍi. a small shiroot, a native cigarette (My.; H.).

ಬೀಡಿಕೆ bīḍike. halting; a halting or resting place; a camp. [Tu. ಬೂಡು]; (ನಿವೇಶ, ಶಿಬಿರ Hlā.; Cpr. 3, 67; Rām. 6, 55, 15). ಬೀಡಿಕೆಯೊತ್ತು ಆದರೆ ಹಾಡಿಕೆಯಿನ್ನ ಬನ್ದೀತೇ (Prv).

ಬೀಡು bīḍu. 1. = ಬೀಟೆ 2, etc. (ಬಿರಿದುದು Kk. 67, o. r. ಬಿರು ಕು; Bh. 3, 19, 37; T. ವೀಱು).

ಬೀಡು bīḍu. 2. = ಬೀಱ್ 3. (fr. ಬಿಡು Śmd. 250). leaving; leave; dismission; discharging (an arrow [ಅನ್ತು ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ ಕಾಣಲಾಗದೆರ್ದೆಗಾಯಲೆಕ್ಕೆಯಿನೆನ್ಬುತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಕ ಬಣ್ಡಿ ಯೊಳ್ Pb. 11, 19 va.]; Abh. P. 9, 63). see ಅನ್ಬುವೀಡು; halting, stopping (ಬಿಡುವ ಭಾವ Śm. 94); that which is left out or omitted. 2, a halting place, a camp; a habitation, an abode, a residence, a house, a place (ನೆಲೆ, ಪೊಟಿಲ್, ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, ತಾಣ, ಇಮ್ಬು, etc., ಆಶ್ರಯ Śm. 58; ಮನೆ 94; ನೆಲೆ, ಪೊಟಿಲ್, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; T., M., Te. ವೀಡು; Tu. ಬೂಡು). [ಒಡಗೊಣ್ಡು ಬನ್ದು ಪೊಟಿಲಂ ಪುಗಿಸೆ ಪೊಕ್ಕು ಬೀಡಿನೆಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಮನೆ Pb. 3, 2 va.]. ಕುಬೇರನ ಬೀಡು (ಅಲಕೆ); ರಾಜಧಾನಿಯ ಕೆಲದ ಬೀಡು (ಶಾಖಾನಗರ, ಉಪನಗರ); ಜನಕನ ಬೀಡು (ಮಿಥಿಲೆ Hlā.; Mr. 190). ನಗರದೊತ್ತಿನ ಬೀಡು (ಉಪನಗರ Mr. 190). ಅರಸುಗಳ ಬೀಡು (ಉಪಕಾರಿಕೆ 191). ರಾಗವೇ ಮೂಡಲೂ, ಯೋಗವೇ ಬಡಗಲೂ, ರೋಗವೇ ಶುದ್ಧಪಡವಲೂ, ತೆಂಕಲೂ ಭೋಗದ ಬೀಡು (Sp.). see Śmd. 84 & 281 (Mdb.); Cpr. 5, 102; Abh. P. 7, 80 va.; 14, 3 va., 33 & 105; Bp. 9, 8; 43, 52; Prll. 3, 2; ಕಣ್ಬೀಡು, ತಲೆವೀಡು, ತಾಯ್ವೀಡು, ನೆಲೆವೀಡು, ಪುಣ್ಯವೀಡು, ಪೋಱ ಬೀಡು, ಸಂಕಲೆವೀಡು. — ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸು. to encamp [ಎಳಲತೆಯ ಗಣಿಕಾವಾಸಂಗಳೊಳಮಿಮ್ಬಱುದು ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿದಾಗಳ್ Ap. 4, 92 va.]; (v. t., J. 7, 8). — ಬೀಡಂ ಬಿಡು. = ಬೀಡುವಿಡು. (Abh. P. 12, 40 va.). — ಬೀಡಾಗು. -ಆಗು. to become a place for— (Śśv. 4, 133). 2, to encamp (v. i., J. 26, 2). — ಬೀಡು ಕೊಳ್. = ಬೀಡುಗೊಳ್ (Śmd. 28). to take leave, etc. — ಬೀಡುಗಲಹ. -ಕಲಹ. quarrel in a camp, etc. (Bh. 1, 8, 2). — ಬೀಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to encamp (J. 2, 65). — ಬೀಡುದಾಣ. -ತಾಣ. lodgings [ಬೀಡುದಾಣಂಗಳೊಳಿಕ್ಕಿದ ಬಳ್ಳಿಗಾವಣಂಗಳೊಳಂ ನನೆಯ ಜೊಮ್ಪಂಗಳೊಳಂ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತುಂ ಬನ್ದು Pb. 2, 97 va.]; (Cpr. 5, 121 va.). — ಬೀಡು ಬೀಡು. rep. (J. 5, 70). — ಬೀಡುವಿಡು. -ಬಿಡು. to encamp [ಸುತ್ತಿದ ಸೈಕತ ಭೂತಳಂಗಳೊಳ್ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಡುವಿಡುತ್ತುಂ Ap. 4, 58]; (v. i.; Cpr. 6, 88 va.; Abh. P. 15, 55 va.).

ಬೀಡು bīḍu. 3. a mass, a pile, a heap (J. 10, 3; 17, 20); a crowd (of people, Bh. 1, 8, 84; Tu. ಬೀಡು; T. ಪೀಡು, greatness; strength; *cf.* ಬಿಡಯ 1, ಬಿಸು 3, ಬೀಗು 2).

ಬೀಡು bīḍu. 4. (fr. ಬೀಱ್ 1, ಬೀಱ್ 1; *cf.* ಬೀ). = ಬೀಱ್ 2. a waste, a wild, uncultivated, waste land (My.; Te. ಬೀಡು, ಬೀಲು). — ಬೀಡಾಗು. -ಆಗು. to perish; to become waste (ಬೀ, ಬೀಕಲಾಗು Śm. 22). — ಬೀಡು ಬಿಡು. to let remain waste or uncultivated (My.). — ಬೀಡು ಬೀಱು. = ಬೀಱು ಬೀಱು. to become or remain uncultivated (My.).

ಬೀಡೆ bīḍe. = ಬೀಟೆ 2, etc. a crack, a crevice. (Cpr. 9, 67; Rśv. 5, 33). — ಬೀಡೆವಿರಿ. -ಬಿರಿ. = ಬೀಟೆ ಬಿರಿ. Abh. P. 7, 88. (Śśv. 2, 42 va.).

ಬೀಣೆ bīṇe. = ವೀಣೆ (Śmd. 342). the Indian lute. [ದನಿಯಿಮ್ಪು ಬೀಣೆಯಿಂ ಮಿಡಿದವೊಲಾಗೆ Pb. 7, 89]. see Śmd. 81. 408; Cpr. 7, 97.

ಬಿತು bītu. P. p. of ಬೀ.

ಬೀದಿ bīdi. Tbh. of ವೀಥಿ (Śmd. 341; ಪ್ರತೋಲಿ, etc. Hlā.; ವಿಶಿಖೆ, etc. Mr. 191; C.). a road, a street. [ಬೀದಿಗಳೊಳ್ ವಿಳಾಸದೊಡ್ಡನಿಸಿ ತೊಱಲ್ವ ಪಾಣ್ಡವರ ಪೋಗಿನೊಳುನ್ತೆ Pb. 2, 94]. ಬೀದೀಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಸುರಿದು, ಹಾದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಬೀದಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to construct a line or road (Cpr. 7, 92 va.). — ಬೀದಿಗಲಹ. -ಕಲಹ. = ಬೀದಿಜಗಳ. (Bh. 1, 8, 2). — ಬೀದಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a line; to take and follow a road (Rśv. 6, 11 va.). — ಬೀದಿಜಗಳ. a street quarrel (My.). ಹಾದಿಜಗಳ ಹಣವಡ್ಡ (or ಹಣಹಾಗ), ಬೀದಿಜಗಳ ಮುಪ್ಪಾಗ (Prv.). — ಬೀದಿ ಬೀದಿ. rep. (Bp. 10, 5; 28, 18). — ಬೀದಿವರಿ. -ಪರಿ. 1. to run from street to street: to run at one's pleasure (ಜರಗು, ವಿಸಟವ್ಱರಿ Bhn. 10; Grj. 2, 106 va.; 4, 104 va.; Rām. 5, 8, 74; Rśv. 5, 19 va.; 6, 11 va.; J. 14, 6). — ಬೀದಿವರಿ. -ಪರಿ. 2. a run ad libitum (Rām. 5, 8, 73). — ಬೀದಿವರಿಸು. -ಪರಿಸು. to cause to run ad libitum (J. 25, 49).

ಬೀಬಿ bībi. = ಬೂಬು. a Musalman lady (Mhr., H. ಬಿಬೀ). — ಬೀಬಿ ಸಾಹೇಬ. a lady (My.); a wife (My.).

ಬೀಭತ್ಸ bībhatsa. loathsome, disgusting, nauseous, detestable, hideous; loathing, detesting; *mischievous, cruel.* 2, *disgust, abhorrence; the disgusting sentiment or rasa* [Kr. 3, 189]; (Kāvy. IV, 1, 10; IV, 2, 42. 46. 52).

ಬೀಭತ್ಸು bībhatsu. = ಬೀಭತ್ಸ. 2, N. of Arjuna. (J. 7, 23; 13, 15).

ಬೀಮ bīma. Tbh. of ಭೀಮ (Śmd. 339; C.). dreadful, etc.

ಬೀಯ bīya. rice when cleared from the husk (Te. ಬಿಯ್ಯ, ಬೀಯ); food. [ನೀನಿಕ್ಕದ ಬೀಯದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯುಳ್ಳರೆ ಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ತೊತ್ತುತನಕ್ಕೆ ದೂರವಯ್ಯಾ! Bv. 433]. ಉಣ್ಣದರ ಬೀಯ (ಅಮೃತ, ಅಮರ್ದು, etc. Kk. 10*a*).

ಬೀಯ bīya. = ಬಿಯ್ಯ. Tbh. of ವ್ಯಯ. loss, expenditure, etc. [ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠೆ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಯವಾಯಿತ್ತು; ಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಯವಾಯಿತ್ತು Bv. 865]; (Bp. 25, 10; 28, 22; 29, 30; Bh. 1, 10, 14; 2, 1, 39; 7, 1, 16; 8, 18, 23). 2, in a destructive, hurtful manner (Bh. 1, 10, 26).

ಬೀರ bīra. = ಈರ1, ವೀರ (Śmd. 342), ಬೀರೆ. a hero, a brave man, a warrior. [ಬಿರುದರನೊತ್ತಿ ಬೀರರನಡಂಗಿಸಿ Pb. 6, 18]. 2, Vīrabhadra (Kk. 6; Śm. 5; V. 4, 36), who is especially the shepherd caste's deity; a common proper name among shepherds (My.). 3, heroism, valour [ಚಕ್ರಿ ನಿಘಾತದಿನಿಕ್ಕಿ ಬೀರಮುರ್ವಿಗೆ ಪಡಿಚನ್ದಮಾಗೆ ತಱಿದೊಟ್ಟೆ Pb. 12, 208]; (see Śmd. s. ಬೆಳಗು 1; Abh. P. 11, 36; 14, 119). — ಬೀರಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. a kacce fit for warriors or brave men. (Cpr. 9, 92; Rśv. 6, 11 va.; My.). — ಬೀರಜೇಗಟೆ. a jēgaṭe fit for warriors etc. (Rśv. 6, 11 va.). — ಬೀರಡವುಡೆ. a ḍavuḍe fit for warriors etc. (Rśv. 6, 11 va.). [— ಬೀರವಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. the insignia of the office of the Commander-in-chief. ಲಲಾಟಪಟ್ಟದೊಳಿಟ್ಟಳಮೊಪ್ಪುವ ಬೀರವಟ್ಟಮುಮುಸದಳ ಮೆಸೆಯೆ Pb. 10, 52 va.]. — ಬೀರಮದ್ದಳೆ. -ಮದ್ದಳೆ. a maddaḷe fit for warriors etc. (Cpr. 7, 43; Abh. P. 13, 34 va.). — ಬೀರಸಿರಿ. Tbh. of ವೀರಶ್ರೀ (Śmd. 376: Abh. P. 12, 49va.; Rśv. 6, 11 va.).

ಬೀರಿ bīri. N. of shepherd's women (My.).

ಬೀರು bīru. a "bureau" (My.). 2, "beer" [E.].

ಬೀರೆ bīre. = ಬೀರ. Vīrabhadra (My.). — ಬೀರೆದೇವ. = ಬೀರೆ. (My.). ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲ, ಬೀರೆದೇವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿಯಿಲ್ಲ (Prv., used of unchaste widows).

ಬೀಱ್ bīṟ. (Śmd. 59). ಬೀಱು. 1. to throw away: to fling, to throw, as an arrow, a stone, stick, etc. (J. 22, 15; 33, 11, where ಬೀಡುರ್; My.; T. ವೀಜು; *cf.* ಬೀಸು 1); to give away according to one's inclination or at one's pleasure, to spend or bestow profusely, to give liberally or magnanimously (ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪ್ರದಾನ Śmd. Dh.; Tu., T. ವೀಜಲ್, a liberal giving) [ಜನಪತಿಗೆಯೊಸಗೆಯಂ ಪುರಜನಮೆಲ್ಲಂ ಬೀಱುತಿರ್ಪರಾಗಳ್ Kr. 1, 96; Pb. 5, 30]; to spread (v. t.). P. p. ಬೀಱಿ (Cpr. 6, 82), ಬೀಱುವ (1, 51). ಎಲ್ಲಾ ರತ್ನಂಗಳು ಮನ್ ಒಳಕೊಣ್ಡಾಳ್ವನವ್ವೋನಿಧಿ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಂ ಬೀಱಲ್ (Śmd. 208). see Cpr. 3, 16. 81; Abh. P. 1, 103; 8, 12; Grj. 4, 89 va.; 4, 96; Bp. 1, 50; 26, 8; 42, 18; Rśv. 8, 99; 13, 69. 91; Śśv. 3, 62; Prll. 3, 31; Rāghc. 17, 74; J. 15, 43; B. 2, 14. 2, to spread, to become extensive (Bp. 10, 8; 36, 28; J. 15, 9, where ಬೀವರ್).

ಬೀಱ್ bīṟ. ಬೀಱು. 2. throwing, flinging; spending profusely, extensiveness, largeness. [ಪೞುದುಗುವ ಮುಗಿಲ ನೀರ್ಗಳ ಪಲವುಂ ಬೀಱುಗಳೊಳಿಳಿಸಿ ಖಚರರನಾಱಿಸಿದುದು ಗಗನದೊಳ್ ವಿಯತ್ತಳಪವನಂ Ap. 4, 86]; (Bp. 40, 57). — ಬೀಱಳವಡು. -ಅಳವಡು. largeness to come about: to be large Cpr. 9, 93. — ಬೀಱುಗುಣ್ಡು. a ball that is thrown (C. Bp. 42, 27).

ಬೀಱಿಂಗ biṟiga. a scattered, disorderly mass (Ch. v. 19).

ಬೀವು bīvu. a kind of utensil (ಕೃತ್ತಿಕೆ Mr. 207).

ಬೀಸ bīsa. = ಬೀಸು 2. swinging, etc. — ಬೀಸಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a kind of knife or sword (ತೋಮರ, ಪಟೆ G.). [Tu. ಬೀಸತ್ತಿ, a knife].

ಬೀಸಣಿಕೆ bīsaṇike. = ಬೀಸಣಿಗೆ. (My.; ತಾಲವೃನ್ತಕ, ವ್ಯಜನ G.; B. 3, 80; 5, 238).

ಬೀಸಣಿಗೆ bīsaṇige. (fr. ಬೀಸು 1). a fan (ತಾಲವೃನ್ತ, ವ್ಯಜನ Hlā., Mr. 208; ವ್ಯಜನ, ತಾಲವೃನ್ತಕ Nr., Si. 231; ಪರಿಗ್ರಹ, ವ್ಯಜನ Nn. 166; ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ Ct. II, 47; Bp. 12, 9; Si. 240; Tu. ಬೀಜಣಿಗೆ; T. ವಿಜಱಿ; M. ವೀಶೇಱಿ; Te. ವೀಚೋಪು, ವೀವನೆ).

ಬೀಸರ bīsara. (fr. ಬೀ). end; destruction (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 14, 119). [ಸಂಸಾರವೆಮ್ಬ ಶ್ವಾನನಟ್ಟಿ ಮಾಸಲ ಬೀಸರ ಮಾಡದಿರಯ್ಯಾ Bv. 504; Cv. 521. 616. 894]. ಆ ಸುಯೋಧನಸುತರ ಸರಳ ವಿಲಾಸವನು ಖಣ್ಡಿಸಿದನ್, ಅತನ ಬೀಸರಕೆ ಬನ್ದಡ್ಡ ಬೀಱುವ ಭಟರ ಕೆಡೆಯೆಚ್ಚಂ (Bh. 7, 6, 83). — ಬೀಸರವ್ವೋಗು. -ಒ-ಪೋಗು. to reach the end, to terminate, to have an end. ಪಲವು ಬಗೆಯ ಗಾಣಂಗಳಂ ಬಿಱುವಲೆ ಬಳ್ಳಿವಲೆ ಗೋರಿವಲೆ ಕಣ್ಡವಲೆಗಳೆವ್ಬಿವಂ ಬೀಸರವ್ವೊಗದೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೀಸಿದಾಗಳ್ (Rśv. 5, 114 va.). — ಬೀಸರವ್ವೋಗು. -ಒ-ಪೋಗು. to end (Rśv. 5, 9 va.).

ಬೀಸಿಗೆ bīsige. Tbh. of ವಿಂಶತಿ. twenty (My.). 2, twenty palas (see Mr. s. ಪಾಗ).

ಬೀಸಿಸು bīsisu. to cause to turn round, mill, etc. (My.; B. 5, 139).

ಬೀಸು bīsu. 1. (= ಬಿಸು 2). to swing, to turn round, to whirl, to wave, to brandish; to fan (Cpr. 5, 19 va.; 8, 91); to throw, as a net; to blow, as the wind (Cpr. 8, 98); to mill, to grind (ಅವರ್ತನ Śmd. Dh.; C.; T. ವೀಜು; M. ವೀಜು, ವೀಯು, ವೀಶು; Tu. ಬೀಜು; Te. ವಿಸರು, ವೀಚು, ವೀವು; *cf.* ವೀಜನ). [ಬೀಸುವೊನ್ದೆಲರ್ ಬೀಸುವುದಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; Ap. 2, 14]. ಕೆಯ್ವಾರಮಂ ಬೀಸಿದನ್ತೆ ಬಟ್ಟೆತ್ತಾಗಿ ತೋರ್ಪುದು ಸೊನ್ನೆ (Śmd. 26). ನಯದಿಂ ಬೀಸುಗುಂ ಗನ್ಧವಾಹಂ (267). ಖಡ್ಗಾಯುಧಚಾಪಮಂ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚನೆ ಪೋಲ್ತಿರೆ ಬೀಸು! (272). ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡವು ಎಲೆ ಕಜಲ್ದುವು (297). ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂ (201). ತೊಡರೆ ಮಾನ್ ಮೃಗಲಾಂಛನ

ಥೀನರಂ ತಡಿಗೆ ಬೀಸಿದ ಜಾಲಮನ್ ಒತ್ತಿ (Līlv. 3, 2). ಬೀಸುವ ಮುಣ್ಡಿಗೆ ಮುಕ್ಕಿದ್ದೇ ಲಾಭ. — ಬೀಸೊ ಕೆಯ್ (or ಬೀಸೊ ದೊಣ್ಣೆ) ತಪ್ಪಿದರೆ ಸಹಸ್ರಕಾಲ (Prvs.). ಬಲೆಯ ಬೀಸುವವನು (ಗೂತ, ಜಾಲಿ, ಬಲೆಗಾಱ Nn. 32). see Bp. 27, 20. 23. 26; 32, 25; 36, 47; 38, 9; 61, 11; Bh. 1, 8, 53; 3, 13, 30; Rsv. 5, 32; 11; 23; Ssv. 1, 79 va.; 3, 64; J. 8, 2; 15, 3. 17; 28, 36; Si. 267. 306; B. 5, 129. 238; ಕೆಯ್ಬೀಸು, ಬಲೆಬೀಸು; Prv. s. ಯಾವ. 2, to cast, *i. e.* to put, bamboo rafters on a sloping roof (My.). — ಬೀಸಾಡು. -ಆಡು. (= ಬಿಸಾಡು). to swing and let go from the hand: to fling, to throw away (ಕರವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.; Dp. 119, 3; My.); to cast away carelessly, etc. (ಪ್ರಮಾದತ್ಯಜನ, ಬಿಸುಡು Śmd. Dh.; My.). 2, to turn or swing about, as an elephant's ears (v. i., B. 4, 22). 3, to be flung away or lost from carelessness (My.). — ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು. a millstone (ಸಂಘಟ್ಟ Mr. 206). ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತರೆ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ತಿರುಗೀತೇ? (Prv.). see Prv. s. ತೋಯಿಸು. — ಬೀಸೂ ಕಲ್ಲು. = ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು. (B. 5, 129. 134. 148. 180; My.).

ಬೀಸು bīsu. 2. = ಬೀಸ. swinging, etc. see ಬಿಡ-. — ಬೀಸುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a millstone (My.). — ಬೀಸುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. an arm or hand that is swung about (Bp. 20, 11). — ಬೀಸುದೋಳ್. -ತೋಳ್. an arm that is swung about (V. 11, 60). — ಬೀಸುವಲೆ. -ಬಲೆ. a variety of net (Bh. 3, 13, 23; Ssv. 3, 23). ಪಾಸುವಲೆ ಬೀಸುವಲೆ (Rāghc. 17, 67). — ಬೀಸುಹೂರಿಗೆ. a sort of cake. (Dp. 170, 5)

***ಬೀಳ್ bīḷ. 1.** = ಬೀೞ್ 1. — ಬೀಳುವೆಣ. -ಪೆಣ. like lying dead. ಬಾಳುವೆಣನ ಬೀಳುವೆಣನ ಸಂಸಾರವೇನವನ Bv. 157.

***ಬೀಳ್ bīḷ. 2.** = ಬೀೞ್ 2. — ಬೀಳುಡಿಗೆ. -ಉಡಿಗೆ. inferior, useless robe. ಶ್ರೀಮಹಾದೇವನ ನೆನೆವವನ ಬಾಯತಮ್ಬುಲ ಮೆಲುವೆ, ಬೀಳುಡಿಗೆಯ ಹೊದೆವೆ Bv. 463.

ಬೀೞ್ bīḷ. ಬೀೞು. 1. = ಬಿೞ್ 1, q. v. to fall, etc. (ಪತನ Śmd. Dh., Nn. 154, Śm. 115; ಪತನಕ್ರಿಯೆ Śmd. I; ಪಡಲಿಡು Śm. 60). [ನೇರ್ವಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನೆತ್ತರುಂ ಬಿರಿಕಣ್ಣಂಗಳೆ ಬೀೞಲುಣ್ಕೆ ಮುನದೊನ್ದಣ್ಕೆ ಟ್ಟಳಂ ಪೊಣ್ಕೆ Pb. 9, 63; Ap. 9, 92 va.]. the P. ps. ಬಿೞ್ದು, ಬಿರ್ದು, ಬಿದ್ದು are taken from ಬಿೞ್ 1, as also the forms of the 3rd person singular imperfect ಬಿೞ್ದುದು, ಬಿರ್ದುದು, ಬಿದ್ದುದು, ಬಿತ್ತು. ಬೀೞ್ವ (Bp. 45, 26. 33; 46, 57; 60, 57), ಬೀೞುವ, ಬೀೞೋ (C.). ಕೂಡಿ ದಂಗೆರಡಂ ಬಗೆದಾತನುಂ ನರಕದೊಳ್ ಬೀೞ್ವಲ್ಲಿಗೇಂ ಸನ್ದಯಂ? (Śmd. 89). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರದ ನಡುಗಡಲೊಳ್ ಮೋಹಮೆಮ್ಬ ಬಲುಬಲೆಯೊಳ್ ನೀಂ ತೊಡರ್ದು ಬೀೞದೆ, ಜೀವನೆ, ನಡೆ, ಧರ್ಮದ ಬಟ್ಟೆಯೞಾತು (Jmt. 24). ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರ ಶೋಕದಿನ್ದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು); ಹನಿತು ಬೀೞಲಾದುದು (ವಿನಾಶೋನ್ಮುಖ, ಪಕ್ವ Nr.). ಬೀೞೋ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ಪತಯಾಲು, ಪಾತುಕ Si. 360). ತಿರಿಗಿ ಬಿದ್ದುದು (ಪ್ರಸವ್ಯ, ಪ್ರತಿಕೂಲ, ಅಪಸವ್ಯ, ಅಪಷ್ಟು 376). ಜಾಱಿ ಬಿದ್ದದು (ಸ್ರಸ್ತ, ಧ್ವಸ್ತ, ಭ್ರಷ್ಟ, ಪನ್ನ, ಚ್ಯುತ, etc. 382). ಮಾತುಗಳಱಿಯದಧಮರಿಗೆ ಮಾಣಿಕವು ತೂತು ಬಿದ್ದನ್ತೆ (Sp.; see ತೂತು ಬೀೞು). ಸೂರ್ಯನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚಳಿ ಬೀೞುತ್ತಿತ್ತು (B. 2, 24). ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಗರು ಕೆಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗೆ ಬಿದ್ದು... ವೇಳೆಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಳೆಯುವರು (4, 1). ಈಗ ನೀನು ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತರೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡ ಬೇಕು? (4, 2). ಹೊತ್ತು ಬನ್ದಾಗ ಅದು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೀತು (4, 12). ತಮಗಿನ್ತ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರ ಕೂಡ ಸರಿಕತನದ ಸಮ್ಬನ್ಧ ಮಾಡುವ ಭರಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಬೀೞ ಬಾರದು (4, 12). ಖನಿಜ ಕೋಟಿ ಹಲವು ರೀತಿಯಿನ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೀೞುತ್ತನೆ (4, 15). ತುಳಾಪುರವೆಮ್ಬ ಹೆಸರು ಬೀೞಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾಯಿತೆನ್ದರೆ (4, 30). ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪತ್ರ ಕಳುಹಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ಅರ್ಧ ರೂಪಾಯಿ, ಮುಕ್ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿ, ಒನ್ದು ರೂಪಾಯಿಯ ತನಕ, ಬೀೞುವದು (are to be laid or paid down as price or postage, 4, 87). ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವುಗಳ ಕಾರಣ ಬೀೞುತ್ತದೆ (4, 88). ಕಬ್ಬಿಣ ಮುನ್ತಾದ ಧಾತುಗಳು ಹಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಕಾರಣ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಯ ಕಡಿಮೆ ಬೀೞುವದು (4, 95). ಇನ್ಥಾದ್ದೊನ್ದು ಪತ್ರದ ಎರಡೂ ಮೆಯ್ ಚಾಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಎರಡೂವರೆ ವಿಪಳ ಸಹ ಬೀೞಲಿಲ್ಲ (are not required, 4, 103). ಉಗಿಯ ಯನ್ತ್ರದಿನ್ದ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶ್ರಮ ಬೀೞದೆ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ (4, 103). ನನ್ನ ತಿಗಟೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಱತು ಹೋಗಿದ್ದೆನು, ಮುನ್ದೆ ಅದಱ ಕಾರಣ ಬಿದ್ದದಱನ್ದ (4, 110). ಇನ್ನು ಮುನ್ದೆ ಪರದೇಶಗಳಿನ್ದ ಈಗಿನಷ್ಟು ಕಲ್ಲಿದ್ದಲೀ ತರಿಸುವ ಕಾರಣ ಬೀೞಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (4, 165). ಅಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ಬೀೞದೆ ನಿನಗೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳು ದೊರೆಯುವವು (4, 180). ಶಹಾಮೃಗದ ಗಱಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಯ ಬಹಳ ಬೀೞುವದು (4, 193). ನೊಣ ಬಿದ್ದ ಊಟಾ ಮಾಡಿ ಕಳಕಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಾಧೆ ಪಡುವ ಬಾೞಗಿನ್ತ ಬಕನ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀೞೋದುತ್ತಮ. — ಬಿದ್ದ ಬಱೀಲಿ ಬೆಱೆ ಆಯ ಬೇಕು, ಇದ್ದ ಬಱೀಲಿ ಇರ ಬೇಕು (Prvs.). see Bp. 5, 52; 16, 5; 20, 21; 40, 6; 46, 44; 47, 19; 52, 17; 55, 4; 58, 28; 61, 11; Bh. 1, 8, 91; 1, 19, 19; 2, 13, 16; Rām. 3, 2, 21; Si. 83. 87. 115. 267. 274. 299; B. 5, 230. 301; ಕಿಡಿವೀೞ್, ಜಗುರ್ವೀೞ್, ಬೆಮ್ಬೀೞ್; Prvs. s. ತಾನು. — ಬಿದ್ದು ಕೊಳ್ಳು. to lie down (B. 2, 50; 3, 10. 109; 4, 213; C.). — ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗು. to wallow from laughter (B. 2, 34; C.). — — ಬೀೞಗೆಡಹಿಸು. -ಕೆಡಹಿಸು. to cause to fell (Bh. 6, 5, 13). — ಬೀೞಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to fell (Rām. in W. v. 449). — ಬೀೞ ಸದೆ. to beat down (Bp. 14, 20). — ಬೀೞ ಹೊಡೆ. = ಬೀೞ ಸದೆ. (Bp. 49, 10). — ಬೀೞುಕೆಡಹು. = ಬೀೞಗೆಡಹು. (Rām. 6, 19, 27). [— ಬೀೞ್ಗಣ್ಡು. dropping of a heavy weight; an anchor. ಅನ್ತು ಬೀೞ್ಗಣ್ಡಕ್ಕಿದ ಬಹಿತ್ರದನ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂ ತಳರದೆ ನಿನ್ದ ತನ್ನ ರಥಮುಂ ಕಣ್ಡು Ap. 12, 85 va.].

ಬೀೞ್ bīḷ. ಬೀೞು. 2. = ಬೀಡು 4. a waste, etc. (ಮಾಡದ ಕೆಯ್ Śmd. I; ಖಿಲಕ್ಷೇತ್ರ Śmd; Dh., Śm. 115; My.). 2, that which is inferior or bad (My.; see ಮೇಲು ಬೀೞು. 3, a mistake, as in writing (J. 30, 28). 4, prostration (from disease, My.). — ಬೀೞು ಕೆಡವು. to leave uncultivated or fallow (My.). — ಬೀೞುಗೆಡವು. -ಕೆಡವು. = ಬೀೞು ಕೆಡವು. (B. 5, 85). — ಬೀೞು ಬೀೞು. = ಬೀಡು ಬೀೞು. to remain untilled (B. 5, 99. 105; My.). ತಾಳ್ಮೆಯಿದ್ದ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಬೀೞು ಬಿದ್ದರೆ ಬಾೞ್ವ್ಯಾನು (Prv.). — ಬೀೞುಭೂಮಿ. = ಬೀೞು. (My.). ಬೀೞುಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಾಗು ಮಾಡೋಣ (G. 127). — ಬೀೞುಟ್ಟೆ. a powerless arm (My.). ಹಾೞುತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ಬೀೞುಟ್ಟೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಬೀೞುವಚನ. a bad, worthless word or speech (Bh. 8, 9, 12). — ಬೀೞ್ಮಾಡು. to worst (Rām. 1, 5, 32).

ಬೀೞ್ bīḷ. ಬೀೞು. 3. = ಬೀಡು 2 (Śmd. 28). leaving, leave, etc. — ಬೀೞಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. a consonant (ವ್ಯಂಜನ Śmd. 146; Śs.; *cf.* ಬೀೞು 2? M. ವಿೞಕ್ಕರ, a letter that might be left out). — ಬೀೞು ಕೊಡು. = ಬೀೞ್ಕೊಡು. (Bh. 1, 8, 60; 2, 13, 13). — ಬೀೞುಡೆ. -ಉಡೆ. a garment that has been (worn and) left or put away (as unclean, Abh. P. 9, 178; V. 38, 66). — ಬೀೞ್ಕೊಡು. = ಬೀೞು ಕೊಡು. to give leave to go, to bid good-bye; to dismiss (with accusative, Rsv. 13, 97 va.; Ssv. 5, 55; 5, 55 va.; J. 7, 35; 18, 39; 31, 53). — ಬೀೞ್ಕೊಳ್. = ಬೀಡು ಕೊಳ್. [ಅಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಕುಡೆ ಕೊಣ್ಡು ಪರಶುರಾಮನಂ ಬೀೞ್ಕೊಣ್ಡು Pb. 2, 46 va.]; (Śmd. 28). to take leave to go: to quit (with accusative, Cpr. 3, 80 va.; 7, 28 va.; Abh. P. 7, 7 va.; Bh. 1, 8, 60. 66; J. 2, 45; 5, 60; 18, 6;

29, 26. 27. 40). — ಬೀೞ್ಕೊಳಿಸು. to give leave to go: to dismiss (with accusative, Abh. P. 7, 84 va.).— ಬೀೞ್ಕೊಳ್.= ಬೀೞ್ಕೊಳ್. (with accusative, Bp. 4, 49).

ಬೀೞಲ್ bīḷal. ಬೀೞಲು. = ಬಿೞಲ್, etc. a root that grows downwards from the branches of bunian and other trees [ತೇಜದ ಬೀೞಲನನುಕರಿಪುವಾದುವೊಗೆದುರಿವುರಿಗಳ್ Pb. 1, 35]; (Cpr. 10, 69). ಮರದ ಬೀೞಲು (ಜಟೆ, ಶಿಫೆ Hlā.; ಜಡೆ Kk. 19, o. r. ಬೀೞಿಲ್). ಗುಡ್ಡಗೊಮ್ಬಿನ ಬೀೞಲು (ಕ್ಷುಪ, ಹ್ರಸ್ವಶಾಖಾಶಿಫ Nr.).

ಬೀೞಿಲ್ bīḷil. ಬೀೞಿಲು. = ಬೀೞಲ್, etc. (ಮರದ ಜಡೆ Śmd. I, Śm. 24; ಶಿಫೆ, ಜಟೆ Mr. 106). ಮರದ ಬೀೞಿಲು (ಕುಜಾತಜಟೆ Nn. 66; ಶಿಫೆ, ಜಟೆ 100, o. r. ಬೀೞಲು).

ಬೀೞಿಸು bīḷisu. to cause to fall; to fell, etc. (My.; J. 22, 7; Bh. 4, 4, 99).

ಬೀೞು bīḷu. 1. 2. 3. = ಬೀೞ್ 1. 2 (C.). 3. P. p. of the verb: ಬಿದ್ದು (C.).

ಬೀೞು bīḷu. 4. a creeping plant, a creeper (My.; see Prv. s. ತಾನು). [Tu. ಬೂರು].

ಬೀೞುಲ್ bīḷul. ಬೀೞುಲು. = ಬೀೞಲ್, etc. ಕೊಮ್ಬಿನ ಬೀೞುಲು (ಶಾಖಾಶಿಫೆ, ಅವರೋಹ Nr.).

ಬೀೞುವಿಕೆ bīḷuvike. falling, etc. (ವ್ಯಸನ, ಭ್ರಂಶ Si. 437).

ಬು bu. an imitative sound. *cf.* ಭು. — ಬು ಬು. rep. (Śśv. 4, 24 va.). — ಬು ಬು ಬು. rep. (Bp. 9, 12; 58, 23). — ಬು ಬೂ ಬೂಽ. rep. the sound of a large kahaḷe (My.).

ಬುಕ buka. = ಫುಕ. a species of plant. (ಗೋಳೀ ಹೂವು G.).

ಬುಕಣಿ bukaṇi. powder (My.; Mhr. ಬುಕಟೀ, ಬುಕಣೀ, ಬುಕೀ).

ಬುಕ್ಕ bukka. 1. *the heart* (ಅಗ್ರಮಾಂಸ, ಬಹ, ಬಿಕ್ಕ Mr. 398). 2, a goat.

ಬುಕ್ಕ bukka. 2. (Tbh. of ಭುಕ್). — ಬುಕ್ಕರಾಯ. N. of a king. ಬುಕ್ಕರಾಯ ಮೆಚ್ಚಿ, ಬೆಕ್ಕಿನ ಮೞ ಕೊಟ್ಟ (Prv.).

ಬುಕ್ಕಿ bukki. a fragrant powder, much used in offering to idols (Mhr. ಬುಕಾ, ಭುಕಾ). — ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು. = ಬುಕ್ಕಿ, ಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟು. (My.; ಪಟವಾಸಕ, ಪಿಷ್ಟಾತ G.; B. 4, 147). — ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟುಗಾಱ. (ಸುಗನ್ಧಿ G). — ಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟು. = ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು. (ಚರ್ಚ, etc. Si. 225). see ಮೇಲು-.

ಬುಕ್ಕೆ bukke. *the heart.*

ಬುಗ buga. = ಭುಗ, ಭುಗಿ, etc. an imitative sound. — ಬುಗ ಬುಗನೆ. rep. with the repeated sound of ಬುಗ (My.).

ಬುಗಡಿ bugaḍi. = ಬುಗುಡಿ. an ear-ornament of females worn in the upper part of the ear (My.; Tu.; T. ಪುಗಿಡಿ, Te. ಬೊಗಡೆ; Mhr. ಬುಗಡೀ). ಬುಗಡಿಯಾದರೆ ದಗಡೀ ಮಗಳಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prv.). see Prv. s. ಬೇಗಡೆ 1. — ಬುಗಡಿಯಂಚು. -ಅಂಚು. a kind of ornamental border (My.).

ಬುಗರಿ bugari. = ಬುಗುರಿ. the porcher tree, Hibiscus populneoides Roxb. (Thespesia populnea Corr.; My. = T. ಪೂವರಜು; its fruits are used like tops).

ಬುಗರಿ bugari. = ಬಗರಿ, ಬುಗುರಿ, ಬೊಗರಿ. a spinning top (J. 13, 5; My.; Mhr. ಭೋವರಾ, ಭೋಂವರಾ, fr. ಭೋವಣೇಂ, to turn round). — ಬುಗರಿಯಾಟ. -ಆಟ. a game at tops (My.). — ಬುಗರಿಯಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to spin a top (My.).

ಬುಗಿ bugi. = ಭುಗಿ, etc. an imitative sound (My.).

ಬುಗಿಲ್ bugil. = ಭುಗಿಲ್. an imitative sound. (My.).

ಬುಗಿಲನೆ bugilane. = ಭುಗಿಲನೆ. with the sound of bugil (My.).

ಬುಗು bugu. = ಭುಗು. (My.).

ಬುಗುಟಿ buguṭi. = ಬುಗುಡು. (Bp. 38, 28).

ಬುಗುಡಿ buguḍi. N. of a milky plant (ಕ್ಷೀರವತಿ Mr. 147).

ಬುಗುಡಿ bugudi. = ಬುಗಡಿ. (My.; Si. 218).

ಬುಗುಡು buguḍu. = ಬುಗುಟಿ. a swelling, an eminence, an elevation, a protuberance (Te. ಪುಂಗುಡು, ಬುಡಿಪಿ; Te. ಬೊಡ್ಡು, a prominent navel; see ಪುಗ್ಗು; *cf.* ಬಗುಡ, ಬುಡ್ಡೆ, ಬೋರೆ). see ಅತಿನಳ್ಳುಬುಗುಡು. ಹೊಕ್ಕುೞು ಬುಗುಡುಳ್ಳವನು (ತುಣ್ಡಿಲ, ತುಣ್ಡಿಭ Nr.). — ಬುಗುಡುಹೊಕ್ಕುೞ್. a prominent navel (ತುಣ್ಡಿ Mr. 388).

ಬುಗುರಿ buguri. = ಬುಗರಿ. (My.). 2, = ಅಶ್ವಗನ್ಧೆ (Mr. 117; where another MS., instead of ಬುಗುರಿ, reads ಊಬು).

ಬುಗುರಿ buguri. = ಬುಗರಿ, etc. (My.; Si. 72).

ಬುಗ್ಗಿ buggi. the cheek (? Te. ಬುಗ್ಗ). ಹೆಗ್ಗಳದ ಭಾಗ್ಯವು ಗೞಿಗೇಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಬುಗ್ಗಿಯ ಹೊಯ್ಕೊಣ್ಡು ಹೋದೆಯೆಲೊ ಪ್ರಾಣಿ! (Dp. 38, 2).

ಬುಗ್ಗೆ bugge. a spring of water, the source of a river, a fountain (B. 4, 172; Te.; *cf.* ಪುಗ್ಗು; ಪುಟ). ಬುಗ್ಗೆಯ ನೀರು ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಬುಜ buja. 1. Tbh. of ಭೂರ್ಜ. a species of birch, etc. — ಬುಜಪತ್ರಗಿಡ. (ಭೂರ್ಜ, ಚರ್ಮಿ, ಮೃದುತ್ವಚ್ Si. 132). — ಬುಜಪತ್ರೆ. birch-bark (My.; Mhr. ಭುಜಪತ್ರ).

ಬುಜ buja. 2. Tbh. of ಭುಜ. the arm, etc. (My.).

ಬುಜಿಸು bujisu. Tbh. of ಭುಜಿಸು. to eat. (My.).

ಬುಜ್ಜಯಿಸು bujjayisu. = ಬುಜ್ಜವಿಸು. to cajole, to flatter, to console, to persuade (Te. ಬುಜ್ಜಗಿಂಚು; *cf.* ಪುಸಲಾಯಿಸು, ಬುಲ್ಲಯಿಸು 1, ಬೋಸರಿಸು, ಬೋಳಯಿಸು). ಬುಜ್ಜಯಿಸುವ ನುಡಿ (ಸಾನ್ತ್ವ Hlā.).

ಬುಜ್ಜವಿಸು bujjavisu. = ಬುಜ್ಜಯಿಸು. (Bp. 22, 38).

ಬುಟೆ buṭe. = ಬುಟ್ಟ, ಬುಟ್ಟೆ, ಬೂಟೆ. a flower or other figure worked, painted or drawn (Mhr., H. ಬುಟಾ, ಬುಟ್ಟಾ; My., Br.).

ಬುಟೇದಾರ buṭē-dāra. decorated with flowery work (Mhr.; My., also ಬುಟೇದಾರಿ). ಬುಟೇದಾರಿಹಚ್ಚಡ ಮದುಮಗನಿಗಲ್ಲದೆ ಮುದಿಮುದುಕನಿಗೆ ಒಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ಬುಟ್ಟ buṭṭa. = ಬುಟೆ, etc. (My.).

ಬುಟ್ಟಿ buṭṭi. = ಪುಟ್ಟಿ 2, ಬುಟ್ಟೆ. a basket of bamboo, etc. of various shapes, especially for flowers, fruits, fishes, etc. (C.; B. 4, 62. 178; Si. 86; Te. ಬೊಟ್ಟೆ). ಗೋಪಾಳಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶನೀಶ್ವರ ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ. — ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣಸ್ನೇಹವಾದರೂ ಮಾನಿನ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕ ಬೇಡ (Prvs.). 2, a mere basket: an untrimmed object. ಈಕೆಯ ತಲೆ ನೋಡು! ಹ್ಯಾಗೆ ಬುಟ್ಟಿ ಆಗಿದೆ! (B. 1, 6). see Prv. s. ಮುಡಿ ಕಟ್ಟು 1.

ಬುಟ್ಟೆ buṭṭe. = ಬುಟ್ಟಿ. (S. Mhr.).

ಬುಟ್ಟೆ buṭṭe. = ಬುಟೆ, etc. a flower or other figure worked, painted or drawn. (My.).

ಬುಡ buḍa. = ಬುಡು, ಬೊಡ. a sound in imitation of that produced by a vessel, etc. when immersed in

water, or by water issuing from the spout of a vessel, or by purging (see Prv. s. ಬೊಡಬೊಡನೆ). and of that produced by the buḍabuḍike (C.; Te.; Mhr. ಬುಡ ಬುಡಣೇಂ, to bubble; to mumble, mutter). — ಬುಡ ಬುಡನೆ. with a repetition of the sound of buḍa (My.). — ಬುಡಬುಡಿಕೆ. = ಬುಡು ಬುಡಿಕೆ. (My.; ಡಮರು Si. 63). — ಬುಡಬುಡಿಸು. to have or produce the repeated sound of buḍa (Rām. 3, 8, 4).

ಬುಡ buḍa. = ಬುಡಕು, (ಬೊಡ್ಡ 2, ಬೊಡ್ಡೆ). (Tbh. of ಬುಧ್ನ). the bottom or lowest part of anything, the place or side underneath, the lower side, the foot of a tree, the root of the tongue, etc. (C.; Tu.; Te.; ಬುಧ್ನ, ಬೊಡ್ಡೆ G.; Mhr. ಬುಡಖಾ, ಬುಡೂಖ, ಬೂಡ). ಮರದ ಬುಡ (ಮೂಲ, ಬುಧ್ನ Si. 122). ಮರದ ಬುಡದಿನ್ದ ತುದಿಯ ವರಿವಿಗೂ ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿಗಳು (ಅವರೋಹ 121). ಬುಡದ ಬೇರಿನ ದಿಮ್ಮಿ (ಶಾಲೂಕ 95). ಆಕ್ಕಿಗಳ ಬುಡ (ಪಕ್ಷ್ಮತಿ, ಪಕ್ಷ್ಮಮೂಲ 178. 425). ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆಗೆ ಬುಡ (ತ್ರಿಕ, ಬೆನ್ನೆಲುವಿನ ಕೆಳಗಡೆ 209). ಆನೆಯ ಕಿವಿಯ ಬುಡ (ಚೂಲಿಕೆ, ಕರ್ಣಮೂಲ 270). ನಾಲಿಗೆಯ ಬುಡ (ಜಿಹ್ವಾಮೂಲ Śmd. 43 Cm.). ಕುದುರೆಯ ಜೀನದ ಬುಡಕೆ ಹಾಕುವದು (ಅನುಳಾರೆ); ಗಿಡಗಳ ಬುಡಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ನೀರಿನ ಕಟ್ಟೆ (ಆಲವಾಲ); ಹಕ್ಕೀ ಪಕ್ಕದ ಬುಡ (ಪಕ್ಷ್ಮತಿ); ಗಿಡದ ಬುಡ (ಮೂಲ); ಬುಡದಲ್ಲಿಯೇ ಟೊಂಗಿಗಳು ಒಡೆಯುವ ಗಿಡ (ಸ್ತಮ್ಬ G.). ಮೊಗ್ಗೇ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತುಮ್ಬು ಇರುತ್ತದೆ (B. 3, 36). ರಸವನ್ನು ... ಒಲೆಗುಣ್ಡಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಬುಡಕ್ಕೆ ಉರೀ ಹಚ್ಚಿ (3, 46). ಉಂಗರವು ತಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬುಡದೊಳಗಿನ ಕೆಸರೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಣ್ಡು (3, 118). ನೀಲಿಯ ಎಲೆಗಳು ದೇಣ್ಟಿನ ಬುಡದಿನ್ದ ತುದಿಯ ತನಕ ಎರಡೆರಡಾಗಿನ್ತ ಸಾಲು ಗೊಣ್ಡಿರುತ್ತವೆ (4, 54). ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿಸಿ, ಬುಡಕ್ಕೆ ಉರೀ ಹಚ್ಚಿ (4, 203). ಆ ಹೂಜಿಯನ್ನು ಬುಡ ಮೇಲು ಮಾಡಿ ಹಿಡಿದನು (5, 143). ಗೇಣ್ಡಾಮೃಗದ ಕೋಡಿನ ಬುಡದ ಸುತ್ತಳತೆ (5, 249). ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಕೊಣ್ಡು, ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ (My.). ಬುಡ ಕಡಿದ ಮೇಲೆ ಮರ ಬಾಚೋದುಣ್ಟೇ? — ಬುಡ ಹತ್ತಲಾಯಿದವ ನಡು ಹತ್ತ್ಯಾನೇ? — ಎಣ್ಣೇ ಹಾಕಿದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗುಣ, ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದರೆ ಬುಡಕ್ಕೆ ಗುಣ. — ಕಬ್ಬು ಕೊನೆಯಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಬುಡದಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಸವಿಯೊನ್ದೇ. — ನಡುಮುರಾ ಹತ್ತಿ, ಬುಡಾ ಕಡಿದ (Prvs.). — ಬುಡಕಟ್ಟು. a clan, a family (My.). — ಬುಡಭಾಗ. the bottom; the root; the foot. ನಾಲಿಗೆಯ ಬುಡಭಾಗ (ಸೂನೆ, ಕೆಳನಾಲಿಗೆ G.). ಆ ಗುಡ್ಡದ ಬುಡಭಾಗವು (B. 5, 46). — ಬುಡಮೇಯ್. the lower side (S. Mhr.).

ಬುಡಕು buḍaku. = ಬುಡ. ಗುಡ್ಡದ ಬುಡಕಿನ ಭೂಮಿ (ಉಪತ್ಯಕ G.).

ಬುಡಕ್ಕನೆ buḍakkane. with the sound of ಬುಡ (My.; Mhr. ಬುಟಕನ).

ಬುಡಮೆ buḍame. = ಬುಡುಮೆ. a sort of cucumber (Te.; My.).

ಬುಡು buḍu. = ಬುಡ, etc. — ಬುಡುಬುಡಿಕೆ. = ಬುಡಬುಡಿಕೆ. a small rattle-drum (My.). 2, untruth (My.). — ಬುಡುಬುಡಿಕೆಯವ. -ಅವ. a fantastically dressed Mahratta śūdra and mendicant fortune-teller, who carries a buḍubuḍike (My.).

ಬುಡು buḍu. = ಬುಡ. — ಬುಡುಜಾಗನ ಗಡ್ಡೆ. a perennial creeping plant forming roundish prickly heads of flowers close to the earth, Lepidagathis cristata Willd. (Z.).

ಬುಡುಮೆ buḍume. = ಬುಡಮೆ. see ಕಾಡು-. — ಬುಡುಮೆ ಕಾಯಿ. (ಚಿತ್ರೆ, etc., ಹೆಮ್ಮೆಕ್ಕರು, ಪಾಪರೆಚಿಟ್ಟು Si. 161). — ಬುಡುಮೆಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, Cucumis trigonus Roxb. (St. & Pl.).

ಬುಡ್ಡಿ buḍḍi. 1. = ಬುಱುಡಿ. a (glass) bottle (for ink, My.; Te., T.).

ಬುಡ್ಡಿ buḍḍi. 2. see s. ಬುಡ್ಡು.

ಬುಡ್ಡು buḍḍu. = ಬುಱುಡು, etc. roundness, curvedness. — ಬುಡ್ಡ. -ಅ 3. a bandy-legged man (My.). feminine ಬುಡ್ಡಿ (My.).

ಬುಡ್ಡೆ buḍḍe. (fr. ಬುಗುಡು). a rising or swelling: a swollen testicle (My.; Te.; ಬುಡ್ಡೆ ಇಱಿಯಿತು, My.; see Prv. s. ನಮ್ಬು).

ಬುಣ್ಡೆ buṇḍe. = ಬುಱುಡೆ, etc. the skull, etc. (My.).

ಬುತ್ತಿ butti. (Tbh. of ಭುಕ್ತ). food (prepared for a journey, especially boiled rice), travelling provisions (C.; Te.; Abhā. 2, 96; Cpr. 10, 111). ಅವನು ತನಗೆ ಹತ್ತುವಷ್ಟು ರೊಟ್ಟೀ, ಬುತ್ತೀ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದನು (B. 3, 121). ಅವನು ನಾಯಿಗೆ ಒನ್ದು ತುಣುಕು ರೊಟ್ಟೀ, ತುಸು ಬುತ್ತೀ ಹಾಕಿದನು (3, 122). ಅವನು ಆ ಬಡ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ಬುತ್ತೀ ಕೊಟ್ಟು (3, 124). ಬುತ್ತಿಯಿದ್ದವ ಎತ್ತಲೂ ಉಣ್ಡಾನು. — ನಾಯಿ ತಲೇ ಮೇಲಣ ಬುತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ. — ನಿತ್ಯಪಯಣ ಬುತ್ತೀ ಕೇಡು (Prvs.). — ಬುತ್ತಿಗಣ್ಟು. a bundle of travelling provisions (My.). ಅವನು ಬುತ್ತಿಗಣ್ಟು ಬಿಚ್ಚಿ (B. 3, 122). — ಬುತ್ತಿಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a thief who steals travelling provisions. ಬುತ್ತಿಗಳ್ಳರಿಗೇಕೆ ಸತ್ಯವ್ರತ ಸದಾಚಾರ? (Abhā. 1, 41).

ಬುದ buda. Tbh. of ಬುಧ (Śmd. 339; ತಿಂಗಳಣುಗ, ಸೌಮ್ಯ Śm. 17).

ಬುದುಬುದ budubuda. Tbh. of ಬುದ್ಬುದ. a bubble. (Bp. 37, 25; Bh. 1, 15, 19; 6, 4, 27; see ಜಲ-).

ಬುದ್ದಣಿಗೆ buddaṇige. = ಬುದ್ದಲಿ, ಬುದ್ದಲಿಕೆ, ಬುದ್ಲಿ. a bottle made of skin to hold oil, ghee, etc. (My.; Te. ಬುಡಿಗೆ; Mhr. ಬುದಲೇಂ, ಬುಧಲೇಂ). ತೊಗಲ ಬುದ್ದಣಿಗೆ (ಕೃತ್ತಿಸ್ನೇಹಪಾತ್ರ, ಕುತು); ಆ ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರ ಕಿಱಿದಾದೊಡೆ ಕುತುಪ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ಕೆಯ್ಬುದ್ದಿಗೆ (Nr.).

ಬುದ್ದಲಿ buddali. = ಬುದ್ದಣಿಗೆ, etc. (My.). ತೊಗಲ ಬುದ್ದಲಿ (ಕುತು, ಎಣ್ಣೇ ಬುದ್ದಲಿ, ಸಿದ್ದಿಗೇ ಬುಱಡೆ); ಚಿಕ್ಕದಾದ ಚರ್ಮದ ಸಿದ್ದಿಗೇ ಬುಱಡೆ (ಕುತಪ, ಕೆಯ್ಬುದ್ದಲಿ Si. 309).

ಬುದ್ದಲಿಕೆ buddalike. = ಬುದ್ದಣಿಗೆ, etc. (ಚರ್ಮಗರ್ಪಟಿ q. v., Mr. 213).

ಬುದ್ದಿ buddi. Tbh. of ಬುದ್ಧಿ. (My.). see Prv. s. ಉದ್ದ. — ಬುದ್ದಿಗಲಿಸು. -ಕಲಿಸು. to impart knowledge, to give instruction (J. 17, 35). — ಬುದ್ದಿಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಬುದ್ದಿಗೆಡು. (Grj. 8, 23). — ಬುದ್ದಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. understanding to be lost: to lose one's intellect. ಸಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟನೋ? ಬುದ್ದಿಗೆಟ್ಟನೋ? (Prv.). — ಬುದ್ದಿಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person who has ruined or lost his intellect (B. 2, 47; 3, 70). — ಬುದ್ದಿಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. the state of having lost one's intellect (My.). — ಬುದ್ದಿದೊಱಸು. -ತೊಱಸು. to cause to abandon one's understanding, to stupefy (J. 2, 12).

ಬುದ್ದಿವನ್ತ buddi (*i. e.* buddali)-vanta (*i. e.* panta = pantha). 1. the vessel by means of which a buddali, etc. are filled (My.).

ಬುದ್ದಿವನ್ತ buddi-vanta. 2. Tbh. of ಬುದ್ಧಿವನ್ತ. an intelligent person. (My.).

ಬುದ್ದಿವನ್ತಿಕೆ buddivantike. = ಬುದ್ದಿ. (My.).

ಬುದ್ಧ buddha. observed; known, understood; wakened, awake; — completely conscious, clever, wise, knowing; a wise or learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223). 2, a Buddhist or Jaina, a saint of the Bauddha or Jaina sect; *a Buddha* (ಜಿತಕಾಮ, ಬೌದ್ಧ Nn. 44; ಬೌದ್ಧ Mr. 23). 3, the last one of the twenty-four Buddhas (or Arhats), the Buddha of the present cycle: Śākya muni or Śākya siṁha, Gautama, sometimes regarded as the ninth incarnation of Viṣṇu. — see Bp. 53, 3; 54, 7.

ಬುದ್ಧಸಮಯ buddha-samaya. a congregation of Buddhas (Bp. 50, 50).

ಬುದ್ಧಾಣ್ಡಕ buddhāṇḍaka. *a building in which relics of Buddha are preserved.*

ಬುದ್ಧಾವತಾರ buddha-avatāra. the last but one or ninth incarnation of Viṣṇu (ಶ್ರೀಘನ G.; My.).

ಬುದ್ಧಿ buddhi. = ಬುದ್ದಿ. *perception; intelligence, understanding, intellect, judgment, discernment, wisdom, sense;* comprehension, knowledge; opinion, notion, view, idea; purpose. 2, in accosting: well! right! etc. (B. 4, 127. 156). ಅಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಒಲೆ ಉರಿಯಿತು, ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬನ್ತು. — ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ಕ ಇದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೇಡು ತನ್ದ. — ಬುದ್ಧಿ ಇರುವಾಗ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲ, ಗಣ್ಡನಿರುವಾಗ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನ ಸ್ನೇಹ ಇದ್ದ ಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ (Prvs.). see Prvs. s. ಮೂಢ, ಮೂಜು ವರುಷ, ವಿದ್ಯೆ. — ಬುದ್ಧಿಯೂಡು. -ಆಡು. = ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳು. ಬುದ್ಧಿಯಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಗುದ್ದಾಟ್ಯಡುವದಕ್ಕೆ ಬನ್ದ (Prv.). [— ಬುದ್ಧಿಯೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. wise person. ಇನ್ನುಂ ಪಾಣ್ಡವರೊಳರೆಮ್ಬ ಮಾತುಗಳಂ ಬುದ್ಧಿಯೊಡೆಯರಾರಾನುಂ ನುಡಿವರ್ Pb. 3, 32 va.]. — ಬುದ್ಧಿವೇೞ್. -ಪೇೞ್. = ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳು. (Cpr. 6, 88 va.). — ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳು. to advise, to instruct, to exhort (B. 4, 139). ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವವರ ಸಂಗಡ ಗುದ್ದಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬುದ್ಧಿಕ್ಷೀಣ buddhi-kṣīṇa. a man whose intellect is diminished or lost (My.). 2, diminution or loss of intellect (My.).

ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ buddhi-pūrvaka. designedly, purposely (Mhr.; B. 4, 154; My.).

ಬುದ್ಧಿಬಲ buddhi-bala. the power of intellect; intellectual prowess (My.).

ಬುದ್ಧಿವನ್ತ buddhi-vanta. = ಬುದ್ಧಿವನ್ತ 2. Tbh. of Sk. ಬುದ್ಧಿಮತ್. an intelligent, sensible, judicious, or learned man (ಮತಿವನ್ತ Śmd. 279 Cm.; ಧೀಮಾನ್ Nn. 59; B. 1, 17; 3, 61; 4, 176). feminine ಬುದ್ಧಿವನ್ತಳು, ಬುದ್ಧಿವನ್ತೆ (My.; ಪ್ರಾಜ್ಞೆ G.). ಬುದ್ಧಿವನ್ತನೇ ಬಲವನ್ತನು. — ಬುದ್ಧಿವನ್ತಗೆ ಮೂಱು ಕಡೆ, ಅಪ್ರಬುದ್ಧಗೆ ಒನ್ದೇ ಕಡೆ. — ಬುದ್ಧಿವನ್ತ ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ದ, ಅಪ್ರಬುದ್ಧನ ಬಾಯಿಗೆ ಒರಸಿದ. — ಬುದ್ಧಿವನ್ತನ ಮೋಱೆ ಮುದ್ದಿನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀತು. — ಬುದ್ಧಿವನ್ತರ ತಾಯಿಯೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬಾಕೆ (Prvs.).

ಬುದ್ಧಿವಾನ್ buddhi-vān. = ಬುದ್ಧಿವನ್ತ. (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223); a councillor (ಮನ್ತ್ರಿ, ಅಮಾತ್ಯ Mr. 266).

ಬುದ್ಧಿವಾನ buddhi-vāna. = ಬುದ್ಧಿವಾನ್. (ಧೀರ Cb.; Mhr. ಬುದ್ಧಿಮಾನ).

ಬುದ್ಧಿವಿಕಲ buddhi-vikala. a man defective in intellect (My.).

ಬುದ್ಧಿವಿಕಾರ buddhi-vikāra. perverseness or confusion of understanding (My.).

ಬುದ್ಧಿವೈಕಲ್ಯ buddhi-vaikalya. defect in intellect (My.).

ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ buddhi-śāli. intelligent; an intelligent person. (My).

ಬುದ್ಧಿಸಹಾಯ buddhi-sahāya. *a councillor, a minister.*

ಬುದ್ಧಿಸಾಮರ್ಥ್ಯ buddhi-sāmarthya. = ಬುದ್ಧಿಬಲ. (My.).

ಬುದ್ಧಿಸ್ಖಾಲಿತ್ಯ buddhi-skhālitya. error of judgment (My.).

ಬುದ್ಧಿಹೀನ buddhi-hīna. destitute of intelligence, ignorant, foolish, stupid; a stupid man. (My.; B. 3, 121). ಉದ್ದ ಮೇದ ಕತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೀನನು (Prv.). feminines ಬುದ್ಧಿಹೀನಳು, ಬುದ್ಧಿಹೀನೆ (My.).

ಬುದ್ಧೀನ್ದ್ರಿಯ buddhi-indriya. = ಜ್ಞಾನೇನ್ದ್ರಿಯ. a perceptive organ of sense, of which five are enumerated: eye, ear, nose, tongue, and skin, or seeing, hearing, smelling, tasting, and feeling, the mind (manas) being both an organ of perception and of action. (My.). *cf.* ಕರ್ಮೇನ್ದ್ರಿಯ.

ಬುದ್ಬುದ budbuda. = ಬುದುಬುದ. *a bubble;* a spontaneously grown thing (ಚರ್ಚೆ, ತನಗೆ ತಾನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು Nn. 73).

ಬುದ್ಲಿ budli. = ಬುದ್ದಣಿಗೆ, etc. a bottle made of skin to hold oil, ghee, etc. (My.).

ಬುಧ್ budh. = ಬುಧ. (Śmd. 106).

ಬುಧ budha. = ಬುದ. *wise, intelligent, sensible, prudent; a wise or learned man. 2, the planet Mercury, regarded as a son of the moon.*

ಬುಧಚಯ budha-caya. a congregation of scholars (ವಿದ್ವತ್ಸಮೂಹ Śmd. 253 Cm.).

ಬುಧವಾರ budha-vāra. Wednesday. (My.; B. 1, 7). ಬುಧವಾರವಾದರೆ ಯಾಯವಾರ ಇಕ್ಕ ಬಾರದೇ? — ಬುಧವಾರವಾದರೆ ಸದೆಗೂಡಿಸಬಾರದೇ? (Prvs.).

ಬುಧಾಗ್ರಣಿ budha-agraṇi. an eminent scholar (Kāvy. III, 3, B, 35).

ಬುಧಿತ budhita. *known, understood.*

ಬುಧ್ನ budhna. = (ಬುಡ), ಬ್ರಧ್ನ. *depth, lowest part; the bottom of a vessel; the foot or root* (of a tree, etc., ಮೂಲ, ಮೊದಲು Nn. 136; ತೊಡವು Mr. 486). 2, height, bulkiness (ಔನ್ನತ್ಯ, ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾದ ಸ್ಥಾದು 136); a large abdomen (ಉನ್ನತೋದರ 486). 3, Śiva (ಶಿತಿಕಣ್ಠ, ಈಶ್ವರ, 136; ಶಿವ 486).

ಬುಧ್ಯ budhya. to be understood, observable, noticeable, noteworthy. (Bp. 24, 20).

ಬುಧ್ಯಾ budhyā. designedly, purposely (B. 4, 123).

ಬುನಗು bunagu. = ಬುನುಗು. the rear (My. as ಗುನಗು). ದಣ್ಡಿನ ಹಿನ್ದಿನ ಬುನಗು (ಪರಿಗ್ರಹ G.).

ಬುನಾದಿ bunādi. the foundation of a building (My.; Br.; H. ಬನಿಯಾದ್, bunyad).

ಬುನುಗು bunugu. = ಬುನಗು. ದಣ್ಡಿನ ಬುನುಗು (ಪ್ರತ್ಯಾಸಾರ G.).

ಬುನ್ದಿ bundi. a granule of gram-flour, etc. passed through a sieve and fried (My.; Mhr. ಬುನ್ದೀ).

ಬುನ್ದು bundu. = ಬುನ್ನು, ಬೂನ್ದು, ಬೋನ್ದು. a coffee-berry (B. 4, 205; My.; Mhr., H. ಬುನ್ದ, ಬೂನ್ದ).

ಬುನ್ನು bunnu. = ಬುನ್ದು, etc. (St. & Pl.; M.).

ಬುಭುಕ್ಷಿತ bubhukṣita. *hungry;* needy. (B. 4, 17).

ಬುಭುಕ್ಷೆ bubhukṣe. *appetite, hunger.*

ಬುರಕಿ buraki. = ಬುರಿಕಿ. a veil; a cover of cloth of a carriage, palankeen, etc.; a cloth covering the body and head of a horse; a top to a carriage (My.; G. 119; B. 5, 39; Mhr., H. ಬುರಕಾ, ಬುರಖಾ, ಬುರಖೀ, ಭುರಕೀ).

ಬುರಗಲು buragalu. = ಬುರುಗಲು. (My.).

ಬುರಲಿ burali. (ಬುಱಲಿ). = ಬುರುಲಿ, ಬುಲಿ. a quail (Pr.).

ಬುರಿಕಿ buriki. = ಬುರಕಿ. (Si. 277; My.).

ಬುರುಗಲು burugalu. = (ಪುರಿ 2), ಬುರಗಲು. parched rice (that is also put into the mouth of a dead person, My.; Te. ಬೊರುಗುಲು, ಬೋರುಲು). ಹುರಿದ ಬುರುಗಲು (ಧಾನೆ, ಭೃಷ್ಟಯವ Si. 314).

ಬುರುಗು burugu. 1. foam, lather, scum (ಹೀನನಿ Cb.; Mhr. ಬುರಬುರಣೇಂ, to mumble, mutter; to drizzle).

ಬುರುಗು burugu. (ಬುಱುಗು). 2. (= ಬು, ಬೂರ್-). imitation of a harsh, loud sound. — ಬುರುಗುಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. = ಬೂಗಾಳೆ. a kind of kāḷe (C. Bp. 5, 7).

ಬುರುಜು buruju. a bastion (My.; ಅಟ್ಟಾಲಿಕ G.; Te. ಬುಱುಜು; Mhr., H.). ಬುರುಜು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕುರುಜು ಆದರೂ ಕಟ್ಟ ಬಾರದೇ? (Prv.). 2, = ಬೂಜು No. 1. a drawn play at chess (My.).

ಬುರುಣ್ಟಿ buruṇṭi. = ಬುರುಣ್ಟೆ. a woman of the Burūḍa caste (Mhr. ಬುರೂಡ, Sk. ಬುರುಡ), who are basket-makers and workers in bamboo and cane (ಮೇದಾರವಳು G.).

ಬುರುಣ್ಟೆ buruṇṭe. = ಬುರುಣ್ಟಿ. (J. 5, 58).

ಬುರುದೆ burude. mud, mire (Te. ಬುರದ, ಬುರುದ; Jñs. 22, 53).

ಬುರುಲಿ buruli. (ಬುಱುಲಿ). = ಬುರಲಿ, etc. a quail. (see ಹೆಬ್–; Rām. 3, 3, 18, where ಬುರುಲೆ).

ಬುರ್ನಿಸ್ burnis. a kind of felt (My.; Si. 221; Te. ಬುರ್ನೀಸು; Mhr. ಬುರಣೂಸ).

ಬುಱ buṟa. (ಬುರ). = ಬುಱು, (ಬುಱ್). a sound in imitation of that of a rash movement, as when a swelling arises from a blow, or as when dough rises. 2, an imitation of the sound produced by a bird rising suddenly, or by breaking wind (*cf.* ಪುಱ್). — ಬುಱ ಬುಱನೆ. with the repeated suddenness or sound of ಬುಱ (My.; Te. ಬುರ ಬುರ).

ಬುಱಡೆ buṟaḍe. = ಬುಡ್ಡಿ 1, ಬುಣ್ಡೆ, ಬುಱುಡ, ಬುಱುಡು, ಬುಱುಡೆ. a gourd-bottle, a calabash, a gourdcup, a dry gourd, used, as a bladder, in swimming, the nut or shell of a cocoanut with the kernel scooped out and used as a bottle, etc., a bilva-fruit cleansed from the pulp, an earthen inkstand etc., a snuff-box of horn, etc.; the skull (My.; Tu.; Te. ಬುಱ್ಱಿ, ಬೊಱುಯೆ, ಬೊಱ್ಱಿ; Te. ಪೊಱುಯೆ, ಪೊಱ್ಱಿ, the skull; *cf.* ಪುರ). ತೆಂಗಿನ ಬುಱಡೆ (Cb. 36). ಜೋಗಿ ಜೋಗಿ ತಟ್ಟ್ಯಾಡಿದರೆ ಬುಱಡೆ ಬುಱಡೆ ತಟ್ಟ್ಯಾಡಿತು (Prv.). see Si. s. ಬುದ್ದಲಿ. 2, a hollow thing: a lie, untruth (My.).

ಬುಱು buṟu. = ಬುಱ. — ಬುಱು ಬುಱನೆ. = ಬುಱ ಬುಱನೆ. (My.).

ಬುಱುಡಿ buṟuḍi. = ಬುಱಡೆ, etc. ತೆಂಗಿನ ಬುಱುಡಿ (G. 144). ತಲೆಯ ಬುಱುಡಿ (ಕರೋಟಿ, ಕರ್ಪರ G.).

ಬುಱುಡು buṟuḍu. = ಬುಡ್ಡು, ಬುಱಡೆ, etc. globularness, roundness. — ಬುಱುಡುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a round, beautiful heel (My.). — ಬುಱುಡುಮೊಗ. a round, beautiful face (My.).

ಬುಱುಡೆ buṟuḍe. = ಬುಱಡೆ, etc. (My.; Si. 309; B. 4, 82; see ಈಱು–, ಉಚ್ಚೆ–, ಗುಡುಗುಡಿ–, ತಲೆ–, ಮಸಿ–, ಸೋರೆ–). ಗಂಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ತೆಂಗಿನ ಬುಱುಡೇ ತನ್ದ. — ಬುಱುಡೆಯಾದರೆ ಬಱಡೆನ್ನೇ ಹಾಲು ಕಱೆಯೋಕ್ಕಾಗದೇ? (Prvs.). ಸೋರೆಯ ಬುಱುಡೆ (Rāghc. 17, 67). — ಬುಱುಡೆ ಮನುಷ್ಯ. a liar (My.). — ಬುಱುಡೆಮಾತು. an untrue word (My.). — ಬುಱುಡೆ ಹೊಡೆ. to utter lies, to brag (My.).

ಬುಱ್ಱ್ buṟṟ. = ಬುಱ No. 2. (C.).

ಬುಱ್ಱನೆ buṟṟane. with the sound of ಬುಱ್ಱ್. ಭರ ಭರನೆ ಹೋಗಿ, ಬುಱ್ಱನೆ ಹಾಱು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬುೞಿ burḻi. (buṟli). = ಬುರಲಿ, etc. a quail. see ಸಣ್ಣ–. -ಬುೞಿಹುಱು. an insect that is very hurtful to grain (S. Mhr.).

ಬುಲಾಕು bulāku. a jewel worn (by women) in the centre of the nostrils (My.; Br.; H.).

ಬುಲ್ಬುಲ್ bulbul. the so-called Persian (Indian) nightingale, Pycnonotus jocosus (Mhr.; H.; My.).

ಬುಲ್ಲ bulla. = ಬುಲ್ಲಿ. the male generative organ (My.; Te. ಬುಲ್ಲೆ). — ಬುಲ್ಲಕಾಯಿ. = ಬುಲ್ಲ. (My.; Te.). 2, an ornament used to cover the membrum of naked children (My.).

ಬುಲ್ಲಯಿಸು bullayisu. 1. = ಬುಲ್ಲವಿಸು 1. to coax; to fondle (Bp. 2, 40; Te. ಬೆಲ್ಲಿಂಚು; Mhr. ಭುಲವಿಣೇಂ, to captivate, beguile, make forget, infatuate; M. ಪುನ್ನಾರ, ಪೊನ್ನಾರ, flattering, coaxing; *cf.* ಬುಜ್ಜಯಿಸು, etc.).

ಬುಲ್ಲಯಿಸು bullayisu. 2. = ಬುಲ್ಲಯ್ಸು, ಬುಲ್ಲವಿಸು 2. to become large or extensive; to be elated. ಹೇಳಿಗೆಯ ಮುಚ್ಚಳ ಜಾಱಿಸಿದ ಫಣಿಯನ್ತೆ ಬುಲ್ಲಯಿಸಿತ್ತು ಕುರುಸೇನೆ (on account of its present success in the battle, Bh. 8, 23, 39). ಕ್ರೋಧಶಿಖಿ ಬುಲ್ಲಯಿಸೆ (ಅರ್ಜುನಂ) ಮುಳಿದು (8, 23, 46).

ಬುಲ್ಲಯ್ಸು bullaysu. = ಬುಲ್ಲಯಿಸು 2. (Bh. 3, 19, 37).

ಬುಲ್ಲವಣೆ bullavaṇe. 1. flattering, coaxing (Bp. 42, 7).

ಬುಲ್ಲವಣೆ bullavaṇe. 2. increase, etc.; elation, etc. (ಪೆರ್ಚುಗೆ Bhn. 14).

ಬುಲ್ಲವಿಸು bullavisu. 1. = ಬುಲ್ಲಯಿಸು 1. (Bp. 47, 32; Rāghc. 13, 10; Rśv. 8, 82 va.).

ಬುಲ್ಲವಿಸು bullavisu. 2. = ಬುಲ್ಲಯಿಸು 2. (J. 17, 47; 30, 5).

ಬುಲ್ಲಿ bulli. = ಬುಲ್ಲ. (My.). — ಬುಲ್ಲಿಕಾಯಿ. = ಬುಲ್ಲಕಾಯಿ. (My.).

ಬುವಿ buvi. Tbh. of ಭೂಮಿ. the earth, etc. (ಬೂವಿ, ಎಳೆ, ದರೆ, ನೆಲ, ತಿರೆ, ರತ್ನವಸಿಱ್, ಪೊಡವಿ, ಮೇದಿನಿ Śm. 37; see 19).

ಬುವ್ವ buvva. = ಬೂವ. boiled rice (in children's language, My.; Te.; *cf.* ಬಾಪು).

ಬುಸ್ bus. = ಬುಸು, ಬುಸ್ಸು, ಬೊಸ್, ಮುಸು 1. a sound to imitate the puffing or hissing of a serpent, of a pair of bellows, of the snorting of cattle, etc. (C.). ಬಡ ದೇವರನ್ನು ಕಣ್ಡರೆ ಬಿಲ್ಪತ್ರೆ ಬುಸ್ಸೆನ್ನುತ್ತದೆ (Prv.). — ಬುಸ್ ಬುಸ್. rep. (C.).

ಬುಸ busa (also ಬುಶ, ಬುಷ). *chaff* and other refuse of grain (ಕಡಂಗರ, ಹೊಟ್ಟು Mr. 372); refuse, rubbish; dry cow-dung.

ಬುಸು busu. = ಬುಸ್, etc. (Te. ಬುಸ). — ಬುಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to puff, to hiss (C.; Te. ಬುಸಕೊಟ್ಟು). ಹಾವಿನ ಬುಸುಗುಟ್ಟೋಣ (ಭೂತ್ಕೃತ G.). — ಬುಸು ಬುಸ. ಬುಸು ಬುಸು. a repeated sound of ಬುಸು. ನಸುನಗೆಯಿಲ್ಲದವನ ಮೋಱೆ ಬುಸು ಬುಸ ಎಮ್ಬುವದು (Prv.).

ಬುಸ್ತ busta. (= ಚುಸ್ತ). *the burnt exterior of roast meat.* 2, the husk or shell of fruit.

ಬುಸ್ಸು bussu. = ಬುಸ್, etc. — ಬುಸ್ಸೆನ್. -ಎನ್. = ಬುಸುಗುಟ್ಟು. (Bp. 17, 19). — ಬುಸ್ಸು ಬುಸ್ಸೆನ್. to puff or hiss repeatedly (Bp. 17, 18).

ಬುೞ್ಳೆ buḻḻe. — ಬುೞ್ಳೆಕಡಲೆ. = ಬೇಳೆಕಡಲೆ (Si. 304, *only* in Si.).

ಬೂ bū. Tbh. of ಭೂ. the earth, etc. — ಬೂತಾಱೆ. a kind of Pandanus, used for hedges (My.).

ಬೂಚಿ būci. = ಪೂಚಿ. a worm, an insect (My. in children's language). 2, urine (My. in children's language, *cf.* ಉಚ್ಚೆ).

ಬೂಚು būcu. a stropple; a bung, cork (My.; Mhr. ಬೂಚ, ಬೂಜ).

ಬೂಜು būju. = ಬೂಜೆ, ಬೂಷ್ಟೆ, ಬೂಸಿ, ಬೂಸು. mould, white mould, mildew, mustiness (My.; Te., where also: dirt, cobwebs, trash; T. ಪೂಂಜೆ, ಪೂಂಜು; Tu. ಬೂಚಿ, ಬೂಚು, ಬೂಸುರು; Mhr. ಬುರಸೀ, ಬುರಸಾ, ಬುರಾ, ಭೂರ; Mhr., H. ಭುಸಾ, chaff; powder, dust, etc., as of sawn wood). *cf.* ಅಬ್ಬೂಜಿ. — ಬೂಜುಗುಪ್ಪುಳ. (Si. 161, *only* in Si.; *cf.* ಬೂದು-). — ಬೂಜು ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. mould to form or be produced (My.). — ಬೂಜು ಹಿಡಿ. mould to seize or fall upon (anything, My.).

ಬೂಜು **būju.** = ಬುರುಜು No. 2. (My.). a drawn play at chess. 2, a play at cards at which the looser has to give some cards as a tribute to the winner (My.).

ಬೂಜೆ būje. = ಬೂಜು, etc. (My.).

ಬೂಟ būṭa. = ಬೂಟಕ, (ಬೂತು). (My.).

ಬೂಟಕ būṭaka. trickery, deceit; fraudulent assumption and display; a lie, a falsehood (Dp. 99, 3; My.; Tu. ಬೂಟು; Te.; T. ಪೂಟ್ಟಗ, anything unsubstantial; boast, bragging; M. ಪೂಳ, a lie).

ಬೂಟಕತನ būṭakatana. = ಬೂಟಕ. (My.). ಬೂಟಕತನ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾಟಕತನ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ಬೂಟಾಟ būṭa-āṭa. = ಬೂಟಕ. (My.).

ಬೂಟಾಟಗಾಱ būṭāṭa-gāṟa. a pretender, a boaster, a bragger, a liar (My.; Te., T.).

ಬೂಟಾಟಿಕೆ būṭa-āṭike. = ಬೂಟಾಟ. (My.).

ಬೂಟೆ **būṭe.** = ಬುಟೆ, etc. a figure painted or drawn (My.; Mhr., H. ಬೂಟ).

ಬೂತ **būta.** Tbh. of ಭೂತ. — ಬೂತಗನ್ನಡಿ. -ಕನ್ನಡಿ. a magnifying glass, a microscope (My.; M. ಭೂದಕ್ಕಣ್ಣಾಡಿ; T. ಪೂದಕ್ಕಣ್ಣಾಡಿ; Te. ಭೂತಅದ್ದಮು). — ಬೂತನ ಕಸ. a common medicinal plant of a hoary appearance, Crozophora plicata Ad. Juss. (Z.).

*ಬೂತು **būtu.** Tbh. of ಭೂತ. ಎನ್ನ ಸರಂಗೇಳಲ್ಲದೀ ಬೂತು ಪೋಱ ಮಡುವನಲ್ಲಂ Pb. 13, 76 va.; Ap. 2, 15 va.; Vr. 177, 20. — ಬೂತು ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be possessed. ನೆಟ್ಟನೆ ಬೂತುಗೊಳ್ವ ತೆಱದಿಂ ದಶ ಕನ್ಧರನಾಡಿ ಪಾಡಿ Pb. 9, 53.

ಬೂತು būtu. 1. foul, shameless, obscene language; obscenity (Te.; T. ಪೂದ). 2, a shameless, obscene man (ಬಣ್ಣ Bhn. 21). — ಬೂತಾಟ. -ಆಟ. obscene, shameful language [ಮರೆಸರಿಗೆವಿಡಿದು ಬಿಲ್ಲಿಡಿದಾಡುವ ಬೂತಾಟಂಗಳುಮಂ ನೋಡಿ Pb. 4, 90 va.]; (Bh. 2, 13, 47; 3, 5, 22; Ssv. 4, 37). — ಬೂತುಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. = ಬೂತುಗೆಡೆ. (Bh. 3, 8, 48). — ಬೂತುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to let drop or utter foul words (Rām. 3, 4, 22).

***ಬೂತು būtu. 2.** trifling, insignificant. ಮತ್ತಿನ ಬೂತು ತಪಂಗಳೆನ್ನು ಪುರ್ವಿನ ಕಡೆಯೊನ್ದು ಜರ್ವಿನೊಳೆ ತೀರ್ವುವು Pb. 9, 81.

ಬೂತುಗ būtu-ga. (Śmd. 237). a shameless man; (a boaster). ಮಾತುಗಂ ಬೂತುಗಂ (237).

ಬೂದ **būda.** = ಬೂದಿ, etc. — ಬೂದಗಮ್ಬುಳಿ. -ಕಮ್ಬುಳಿ. an ash-coloured blanket (My.). — ಬೂದಗುಮ್ಬುಳ. -ಕುಮ್ಬುಳ. = ಬೂದಿಕುಮ್ಬುಳ. (My.). — ಬೂದನ ಬಳ್ಳಿ. a common creeper with hoary leaves, Lettsonia aggregata Roxb. (Z.). — ಬೂದನ ಬುಕ್ಕಗಿಡ. a shrub with greyish leaves, Grewia villosa Herb. Miss. (Z.). — ಬೂದ ಬುಕ್ಕನ ಬಳ್ಳಿ. = ಬೂದನ ಬಳ್ಳಿ. (Z.). — ಬೂದಬೆಳವ. the dove turtle, the ring dove (Pr.). — ಬೂದೆತ್ತು. an ash-coloured bullock (My.).

ಬೂದಿ **būdi.** = ಬೂದ, ಬೂದು. Tbh. of ಭೂತಿ (Śmd. 338; Śm. 12). ashes (ಭೂತಿ, ಭಸ್ಮ, etc. Hlā., Si. 424; ಭೂತಿ Nn. 106; C.; Te.); ash-colour (My.; Te.). ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ (ಕ್ಷಾರ, ಭಸ್ಮ, ವಿಭೂತಿ, etc. Mr. 48). see Dp. 118. [ಮನೋಜಾತನಂ ಬೂದಿ ಮಾಡಿತ್ತು Pb. 7, 74]. ಮಾದಿಗ ಬೂದಿ ಬಡಕೊಂಡು ಮಾಧವನೆನ್ದರೆ ಓದಾಳಿಯಾದಾನೇ? (Prv.). — ಬೂದಿಕುಮ್ಬುಳ. the white gourd, pumpkin, Beninkasa cerifera Savi. (St. & Pl.; My.). — ಬೂದಿಗುಮ್ಬುಳ. -ಕುಮ್ಬುಳ. = ಬೂದಿಕುಮ್ಬುಳ, ಬೂದುಗುಮ್ಬುಳ. (My.). — ಬೂದಿಗೊರವ. a religious mendicant with ashes on his body. ಪಡಿಯಾಸೆ ಹರದಂಗೆ, ಸುಡಿಯಾಸೆ ವೇಶ್ಯೆಗೆ, ಜೆಡೆಯಾಸೆ ಬೂದಿಗೊರವಗೆ, ಹಾದರಕೆ ಎಡೆಯಾಟದಾಸೆ (Sp.). — ಬೂದಿಬಡಕ. a man who covers his body with ashes (My.); Śiva (C. Bp. 47, 19). — ಬೂದಿಬಣ್ಣ. ash-colour (B. 3, 55. 108. 113; 5, 12). — ಬೂದಿಬಾಟೆ. a kind of plantain (B. 2, 38; My.). — ಬೂದಿಯುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a ball of cow-dung ashes (My.). — ಬೂದಿ ಹುಣ್ಣಿವೆ. the Hōli feast (My.).

ಬೂದಿಗ **būdiga.** — ಬೂದಿಗನ ಕಸ. an ash-coloured herb, Aerva lanata Juss. (Z.).

ಬೂದು **būdu.** = ಬೂದಿ, etc. (My.). see Prv. s. ಚಟ್ಟಕರ್ಪೂರ. — ಬೂದುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. an ash-coloured horse (My.). — ಬೂದುಗುಮ್ಬುಳ. = ಬೂದಿಗುಮ್ಬುಳ. (My.). — ಬೂದುಬಣ್ಣ. = ಬೂದಿಬಣ್ಣ. (My.). — ಬೂದುಬಾಟೆ. = ಬೂದಿಬಾಟೆ. (My.).

ಬೂನ್ದು **būndu.** = ಬುನ್ದು, etc. a coffee-berry. (My.; B. 4, 163).

ಬೂಬು **būbu.** = ಬೀಬಿ. a Musalman lady. (My.; Br.; Mhr., H. ಬುಬೂ).

ಬೂಮಿ **būmi.** Tbh. of ಭೂಮಿ. the earth. (My.).

ಬೂರ būra. = ಬೂರಗ, etc. (V. 41, 42).

ಬೂರಗ būraga. = ಬೂರುಗ, etc. ನೆಱಲು ಬೂರಗಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಕೂಱಗೆ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಬೂರಲ būrala. = ಬೂರಗ, etc. see s. ಹಗುರ.

ಬೂರಾ **būrā.** — ಬೂರಾಸಕ್ಕರೆ. a white sort of finely granulated sugar (My.).

ಬೂರುಗ būruga. = ಬೂರ, ಬೂರಗ, ಬೂರುಗೆ, ಬೂರ್ಲ. the silk-cotton tree, Bombax (ಪಿಚ್ಛಿಲೆ, ಪೂರಣಿ, ಮೋಚೆ, ಸ್ಥಿರಾಯು, ಶಾಲ್ಮಲಿ, ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕೀ ಹತ್ತೀ ಗಿಡ, ಬೆಣ್ಣುಹತ್ತೀ ಗಿಡ, ಎಲವದ ಮರ Si. 132; My.; Tu.; Te. ಬುರಗೆ; M. ಪೂಳ, T. ಪೂಳ್ಳೆ, silk-cotton, and the tree). see ಕೆಮ್ಪು-, ಬಿಳೀ-, ಚಟ್ಟ-. ಬೂರುಗದ ಮರ ಗಿಣಿ ಕಾದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಬೂರುಗಬಂಕ. = ಬೂರುಗೆಬಂಕೆ. (ಪಿಚ್ಛೆ Si. 484).

ಬೂರುಗೆ būruge. = ಬೂರುಗ, etc. — ಬೂರುಗೆಬಂಕೆ. (ಪಿಚ್ಛೆ, ಶಾಲ್ಮಲೀವೇಷ್ಟ Si. 133).

ಬೂರ್- būr. = ಬುರುಗು 2. — ಬೂರ್ಗಾಳಿ. = ಬುರುಗುಗಾಳಿ. (My.).

ಬೂರ್ಲ būrla. = ಬೂರುಗ, etc. (Z.). 2, a species of birch (ಚರ್ಮಿ, ಭೂರ್ಜ, ಮೃದುತ್ವಚ್ G.).

ಬೂವ būva. = ಬುವ್ವ. boiled rice. (My.).

ಬೂವಿ **būvi.** Tbh. of ಭೂಮಿ. the earth. (Śmd. 347; ಧರೆ Kk. 16; ಬುವಿ, etc., ಮೇದಿನಿ Śm. 37).

ಬೂಷ್ಟೆ būṣṭe. = ಬೂಜು, etc. mould, etc. (My.).

ಬೂಸ **būsa.** a generic term for the cereal grains, the grasses, and the esculent culms (B. 4, 147; My.; Mhr. ಭುಸಾರ, ಭುಂಸಾರ, ಭೂಸ, ಭೂಂಸ). — ಬೂಸಡಗರಿಗೆ (?). a corn-dealer (Rām. 5, 8, 51).

ಬೂಸಿ būsi. = ಬೂಜು, etc. (My.).

ಬೂಸು būsu. = ಬೂಜು, etc. mould, etc. (My.).

ಬೃಂಹಿತ bṛiṁhita. = ವೃಂಹಿತ. the roaring of elephants. (ಮದ ಗಜಧ್ವನಿ Mr. 89). — ಬೃಂಹಿತಂಗೆಯ್. -ಂ-. to roar (Rśv. 6, 11 va.).

ಬೃನ್ದ bṛinda. = ಬಿನ್ದ q. v., ವೃನ್ದ. a mass, etc.

ಬೃಹತ್ bṛihat. = ಬೃಹತ್ತು, ವೃಹತ್. *great, large, vast.*

ಬೃಹತಿ bṛihati. *N. of a type of metres* (Ch.; Mr. 362). 2, N. of a vritta (Ch.). 3, *a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd. (see ಗುಳ್ಳ). 4, *another kind of Solanum* (= ಕ್ಷುದ್ರವಾರ್ತಾಕಿ). 5, *a large lute, the lute of Nārada.*

ಬೃಹತಿಕೆ bṛihatike. *an upper garment, a wrapper.*

ಬೃಹತ್ಕುಕ್ಷಿ bṛihat-kukṣi. *pot-bellied, corpulent.*

ಬೃಹತ್ತು bṛihattu. Tbh. of ಬೃಹತ್ (Śmd. 106 Cm.).

ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ bṛihat-āraṇyaka. N. of an āraṇyaka. (My.).

ಬೃಹದ್ಭಾನು bṛihat-bhānu. *fire, Agni.*

ಬೃಹದ್ರಥ bṛihat-ratha. Indra. 2, N. (My.).

ಬೃಹನ್ತ bṛihanta. (fr. ಬೃಹತ್). a great man (Śmd. 106 Cm.).

ಬೃಹಸ್ಪತಿ bṛihas-pati. = ಬೇಸ್ತ, ಬೇಸ್ತು, ಬ್ರಹಸ್ಪತಿ. lord of increase: *the planet Jupiter.* 2, *the preceptor or purōhita of the gods.*

ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರ bṛihaspati-vāra. = ಬೇಸ್ತವಾರ, ಬೇಸ್ತುವಾರ, ಬೇಸ್ತ್ವಾರ. Thursday (My.; B. 1, 7).

ಬೃಹಸ್ಪತಿಸವ bṛihaspati-sava. *N. of a festival lasting one day, said to confer the rank of purōhita on those observing it.*

ಬೆಕ್ಕನೆ bekkane. amazingly (Dp. 144, 6).

ಬೆಕ್ಕರಿಸು bekkarisu. o. r. of ಬೆಕ್ಕರಿಸು, q. v. to bleat (Mhr. ಬೆಂ, to bleat; *cf.* ಬ್ಯಾ).

ಬೆಕ್ಕಸ bekkasa. = ಬಕ್ಕಸ. astonishment, amazement, surprise (ಆಶ್ಚರ್ಯ Ct. II, 100; Śm. 66; Rśv. 5, 103; Śsv. 5, 62; *cf.* ಬೆಗಡು, ಬೆಱಗು). [ದೆಸೆ ಕಮ್ಪಂಗೊಳೆ ಕೊಣ್ಡು ದಿವ್ಯ ಶರಮಂ ಕರ್ಣಾದಿಗಳ್ ಕಣ್ಡು ಬೆಕ್ಕಸಮಾಗಿರ್ಪಿನಂ Pb. 3, 63]. — ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆಱಗು. dupl. (My.). — ಬೆಕ್ಕಸಮುಱು. -ಉಱು. astonishment to arise (Cpr. 4, 70; Abh. P. 5, 81. 86). — ಬೆಕ್ಕಸಪ್ಪಡು. -ಂ-ಪಡು. to be astonished, etc. [ಬಗೆಯನುಱೆ ಸೆರೆವಿಡಿದ ವಿದ್ಯಾಧರ ವಿಳಾಸಕ್ಕಂ ಬೆಕ್ಕಸಪ್ಪಟ್ಟು Ap. 2, 41 va.]; (ವಿಸ್ಮಯ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 19 va.; Abh. P. 6, 124; Bp. 5, 61; 23, 24; 31, 29; V. 3, 31 va.). — ಬೆಕ್ಕಸವಡು. -ಪಡು. = ಬೆಕ್ಕಸಪ್ಪಡು. (ಕೌತುಕಾರ್ಥಂ Ct. I, 50).

ಬೆಕ್ಕಸನೆ bekkasane. (fr. ಬೆಱ³). stiffly, stubbornly (Abhā. 2, 54).

ಬೆಕ್ಕು bekku. = ಬೆರ್ಕು. a cat (ಓತು, ಬಿಡಾಲ, ಮಾರ್ಜಾರ, ವೃಷದಂಶ, ಆಖುಭುಜ್ Hlā., Nr., Si. 168; ಬಿಡಾಲ Nn. 122; ಮಾರ್ಜಾರ, etc. Mr. 163; C.; T. ವೆರುಗು; M. ವಿರುಗು, ವೆರುಗು; Te. ಪಿಲ್ಲಿ; [Tu. ಬೆರು, wild cat]; Sk. also ಬಿರಾಲ, ಬಿಲಾಲ; Bp. 15, 13; J. 28, 43; B. 1, 27; see ಕಾಡು-, ನೀರು-, ಪುಣುಗಿನ-, ಮಣ್ಣು-, ಸುಟ್ಟುಮ್ಮೆಕ್ಕು). ನೀರೊಳಗಣ ಬೆಕ್ಕು (ಉದ್ರ Nr.). ಇಲಿ ಹಿಡಿಯಲು ಅನುಗೆಯ್ದು ಬೆಕ್ಕು (ಚಾಹಕ, ಗಾತ್ರಸಂಕೋಚಿ, ಮಣ್ಡಲಿ Hlā.). ಇಲಿಯ ತಿನಲ್ ಅನುಗೆಯ್ದ ಬೆಕ್ಕು (ಜಾಹಕ, ಮಣ್ಡಲಿ Mr. 164). ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. — ನೆಲು ಹಱಿದು, ಬೆಕ್ಕಿನ ಮುನ್ದೆ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ. — ಮಕ್ಕಳಿಗಲ್ಲ ಬೆಕ್ಕಿನ ಪಳಿದ್ಯವೇ? — ಬೆಕ್ಕು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಲು ಕುಡಿದರೆ ಹೊಕ್ಕವರಿಗೆ ಕಾಣದೇ? (Prvs.). see Prvs. s. ಬೆಳಗು 2, ಮುಣ್ಣು. — ಬೆಕ್ಕಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಬೆಕ್ಕು. ಬೆಕ್ಕಪ್ಪ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಇಲಿಯಮ್ಮ ಲಂಗ ಬಿಗಿಯಿತು (Prv.). ಬೆಕ್ಕಿನ ಕಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣ. (ಪಿಂಗ, ಪಿಂಗಲ, ಬಭ್ರು G.). — ಬೆಕ್ಕಿನ ತಡ್ಡ ಗಿಡ. = ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊಡ್ಡ ಗಿಡ. (Z.). — ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊಡ್ಡ ಗಿಡ. = ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊರಡಿನ ಗಿಡ. (Z.). — ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊರಡಿನ ಗಿಡ. a climbing herb, the smooth-leaved heart-pea, Cardiospermum halicacabum L. (Z.). — ಬೆಕ್ಕಿನ ಹೆಜ್ಜೆ. a winding herb, Ipomaea palmata Forsk. (Z.). — ಬೆಕ್ಕುನಚ್ಚಿಗಿಡ. -ಉಚ್ಚಿ-. the lantana, Lantana aculeata Lin. (My., occasionally). — ಬೆಕ್ಕುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a cat's eye, an eye like that of a cat (My.). — ಬೆಕ್ಕುಮಾಳಿಗೆ. an opening in the mālige, for the egress of smoke (My.).

***ಬೆಕ್ಕೆ bekke.** anguish, pain. (fr. ಬೆಂಕೆ). ಬಯ್ಸೊ ಬೇಱಕಾಱನ ಬಗೆಗಿಲ್ಲ ಬೆಕ್ಕೆಗೊಳಗಪ್ಪುದು ನಿಟ್ಟಿಸೆ Pb. 4, 103.

ಬೆಗಡು begaḍu. 1. = (ಬಿಗುರ್ 1), ಬೆಗಱ್ 1 (Śmd. 28). to be amazed or astonished; to fear (Te. ಬೆಗಡು, ಬೆಗ್ಗಡಿಂಚು, ಬೆಗ್ಗಿಲು).

ಬೆಗಡು begaḍu. 2. = (ಬಿಗುರ್ 2, ಬೆಗರ್), ಬೆಗಱ್ 2. amazement; fear, alarm (ಭಯ Śmd. II; ಶಂಕೆ Ct. I, 9; ಅಳ್ಕು, ಭಯ Kk. 83, o. r. ಬೆಗುರ್; ತಲ್ಲಟ, ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಗುರ್ವು, ಮಲ್ಲಱ, ಬಿಗುರ್, ಬೆಪ್ಪಳ, ತಳಮಳ, ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವ Śm. 49; Te. ಬೆಗಡು, ವೆಗಡು, ಬೆಗ್ಗಲ, ಬೆಗ್ಗಿಲ). [Tu. ಬೆಗ್ಡೆ, a stupid man]. — ಬೆಗಡ. -ಅ3. a wonderful man: a very clever man (ಚದುರ Bhn. 60). — ಬೆಗಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become amazed; to begin to fear [ಉತ್ತರ... ಬೆಚಿ ಬೆಗಡುಗೊಣ್ಡು Pb. 8, 99 va.; Ap. 6, 52 va.]; (Cpr. 5, 64 va. & 79 va.; Bp. 28, 54; 58, 61; J. 26, 53). ಬೆಗಡುಗೊಣ್ಡವನು (ವಿಕ್ಲವ Nr.). — ಬೆಗಡುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to frighten, etc. (Bh. 3, 13, 22). — ಬೆಗಡುವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಬೆಗಡುಗೊಳ್. (J. 17, 50). — ಬೆಗಡುಹತ್ತು. amazement, etc. to attack: to become amazed, etc. (Bp.). — ಬೆಗಡೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. to become afraid, etc. (Bp. 15, 9; 26, 30).

ಬೆಗರ್ begar. = ಬಿಗುರ್ 2, (ಬೆಗಡು 2, etc.). amazement; fear (ಗುರ್ವು, ಬೆಬ್ಬಳ, ಅಳುರ್, etc., ಭಯ Śs.).

ಬೆಗಳೆ begaḷa. (?). see s. ಕತ್ತುಪೆನ.

ಬೆಗಱ್ begaḷ. 1. = ಬೆಗಡು 1, before the letter ಪ್. ಬೆಗಡುವಂ becomes ಬೆಗಱ್ಪಂ (Śmd. 28. 217. 275). *cf.* ಬೆಮರ್ 1.

ಬೆಗಱ್ begaḷ. 2. = ಬೆಗಡು 2. (ಗುರ್ವು Śm. 49; see Kk. s. ಬೆಬ್ಬಳ). — ಬೆಗಱ್ಗೊಳಿಸು. = ಬೆಗಡುಗೊಳಿಸು. (Rśv. 5, 130).

ಬೆಂ- beṅ. (ಬೆಚ್-). 1. = ಬಿಸು 1 (Śmd. 216), etc. heat. — ಬೆಂಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. (Śmd. 216). a hot ray. — ಬೆಂಗದಿರ. -ಅ3. the sun (ಕಮಲಮಿತ್ರ Ct. II, 18; ಸೂರ್ಯ Kk. 11*b*, Śm. 14). — ಬೆಂಗದಿರಣುಗ. -ಅಣುಗ. Yama (G.). — ಬೆಂಗಲ್. -ಕಲ್. (Śmd. 216). a hot stone. — ಬೆಂಗಳೂರು. -ಕಳ್-ಊರು. Bangalore (My.). — ಬೆಂಗಾಡು. -ಕಾಡು. a jungle or uncultivated wild where the grass is scorched (My.). — ಬೆಂಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. (Śmd. 198). a hot foot; the hot season.

ಬೆಂ- beṅ. (ಬೆಞ್-). 2. = ಬೆನ್ 2, etc. the back. ಬೆಂಗೆ or ಬೆನ್ನೆ (Śmd. 139). ಬೆಂಗೆ ಅಲಗು ಬಳಯೆ (Abh. P. 13, 128). — ಬೆಂಕಟ್ಟು. the ridge of the roof of a building (B. 4, 122). — ಬೆಂಕೊಳ್. = ಬೆಂಗೊಳ್. [ಗದೆಗೊಣ್ಡು ಬೀರರಂ ಬೆಂಕೊಣ್ಡಂ Pb. 11, 101; Ap. 6, 24]; (Abh. P. 9, 142; C. Bp. 19, 32; Rśv. 5, 19 va.; 5, 82). — ಬೆಂಗಡೆ. -ಕಡೆ. the backside (Rāghc. 17, 73). — ಬೆಂಗಲ್ಲಿ. -ಕಲ್ಲಿ. a bag that is worn on the back (Rāghc. 17, 67; Śsv. 3, 23). — ಬೆಂಗಾವಲ್. -ಕಾವಲ್. -ಲು. a rear-guard: a body-guard (J. 28, 7; My.). — ಬೆಂಗಾವಲ. -ಕಾವಲ. = ಬೆಂಗಾವಲ್.

(B. 3, 40). — ಬೆಂಗುಡು. -ಕುಡು. = ಬೆಂಗೊಡು. (Abh. P. 12, 28; 13, 80). — ಬೆಂಗೂನ್. -ಕೂನ್. a hump on the back (V. 34, 95). — ಬೆಂಗೆವರ್. -ಬರ್. (Śmd. 82). to come afterwards, to follow. [ಗುರು ತನೂಭವನುರಮಂ ಬಿರಿಯೆಚ್ಚು ಬೆಂಗೆ ವನ್ದಂ ಗಜಪಾ Pb. 12, 83; Ap. 14, 86 va.]. ಬೆಂಗೆವನ್ದಂ, a younger brother (ತಮ್ಮ G.). [— ಬೆಂಗೆವಾಯ್. -ಪಾಯ್. = ಬೆಂಗೆವಾಯಿ. ಮದಾನ್ಧಗನ್ಧ ಸಿನ್ಧುರಮುಪ್ಪ ಪಟ್ಟವರ್ಧನದ ಬೆಂಗೆವಾಯ್ದು Pb. 10, 26 va.]. — ಬೆಂಗೆವಾಯಿ. -ಪಾಯಿ. to jump upon one's back; to pursue (ಎಬ್ಬಟ್ಟು, ಬೆನ್ನಟು, etc. Śs.). — ಬೆಂಗೊಡು. -ಕೊಡು. to flinch, to withdraw, to retreat (ಮೆಯ್ದೆಗೆ, ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟು, ಅಕ್ಕುಳಿಸು, etc., ಅಪಸರಣ Śs.; Bp. 34, 26; Śśv. 4, 17 va. & 22 va.; 4, 68; J. 18, 31). — ಬೆಂಗೊಳ್.-ಕೊಳ್. to follow, to run after (ಅನುಧಾವನ Śmd. Dh.; J. 10, 10; Śśv. 4, 17 va.).

ಬೆಂಕಿ beṅki. = ಬೆಂಕೆ, (ಬೆಂಗೆ). heat; fire (ನಿದಾಘ, ಘರ್ಮ Hlā.; ಅಗ್ನಿ, ವೈಶ್ವಾನರ, ವಹ್ನಿ, etc. Si. 24; ಶುಚಿ, ಪಾವಕ 412; C.; Tu. ಬೆಂಕೆ, M. ವೆಕ್ಕೆ, T. ವೆಕ್ಕೈ, heat; M. ವೆಜ್ಜು, to grow hot). ಬೆಂಕಿಯ ಉರಿ (ಹೇತಿ Si. 425). see Si. 308. 461; B. 4, 31; J. 13, 12; 17, 20; 26, 13; Prv. s. ಮಂಕುಮೂಟು. ಬೆಂಕಿ ಆಋದರೂ ಸುಂಕ ಆಋಲ್ಲ. — ಬೆಂಕಿ ಡೊಂಕಿಗೆ (of a tree), ಬೆಣ್ಣು ನೀರಿಗೆ. — ಬೆಂಕಿಯಿನ್ದ ಸುಟ್ಟ ಹುಣ್ಣು ಮಾಯುವದು, ನಾಲಿಗೆಯಿನ್ದ ಸುಟ್ಟ ಹುಣ್ಣು ಮಾಯದು. — ಒಲೆ ಊದಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮೀಸೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ತಾಗಿತು (Prvs.). — ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ. a match (My.). — ಬೆಂಕಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ. a match box (My.). — ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಣ. = ಬೆಂಕಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ. (My.). — ಬೆಂಕಿ ಬೀಱು. fire to fall upon or attack (My.). — ಬೆಂಕಿ ಮಾಡು. to make a fire (My.). — ಬೆಂಕಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become very angry (B. 2, 44; My.). — ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚು. to put fire to, to set fire; to kindle; to burn up (B. 4, 45; 5, 268; My.). — ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸು. = ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚು. (My.). — ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತು. fire to be attached or to touch; fire to kindle (B. 4, 60). ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಬಾವೀ ಕಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರು (Prv.). — ಬೆಂಕಿ ಹಾಕು. = ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚು. ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದರೆ ಸಂಕನ ಮನೆ ಸುಡದೇ? (Prv.). — ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿ. fire to kindle (My.).

ಬೆಂಕೆ beṅke. = ಬೆಂಕಿ. [ಬಿಸ್ವಾಧರಂ ಸುಯ್ಯ ಬೆಂಕೆಗಳಿಂ ನಾಡೆ ಬೆಡಂಗುಗೆಟ್ಟು Pb. 4, 68; Ap. 13, 33]. see ಕಡುವೆಂಕೆ, ಬನವೆಂಕೆ, ಮುನ್ನೀರ್ವೆಂಕೆ. [Tu. ಬೆಂಕೆ.].

ಬೆಂಗಾರು beṅgāru. land that has not sufficient water (for growing rice My.; H.).

***ಬೆಂಗಿಮಣ್ಡಳ beṅgimaṇḍaḷa.** N. of a kingdom. ಹಿಮಗಿರಿ ಸೀಮಾವನಿತಳಕೆ ಬೆಂಗಿಮಣ್ಡಳದೊಳ್ ಚೆಲ್ವಾವಗಮೆ ತನಗೆ Pb. 14, 40.

ಬೆಂಗೆ beṅge. = (ಬೆಂಕೆ), ಬೇಗೆ. heat, fire, etc. see ಘಟ್ಟಬಿ.

***ಬೆಚ್ಚ becca.** (fr. ಬಿಸು). hot. ಕೂಟದೊಳುಣ್ಮಿದ ಬೆಚ್ಚ ತಱಿಕ್ಕ ಯೊಳ್ ಕೂಟ ಸುಖಂಗಳಂ ಪಡೆದಂ Pb. 3, 82. (Tu. ಬೆಚ್ಚರ, ಬೆಚ್ಚ).

ಬೆಚ್ಚಗೆ beccage. = ಬೆಚ್ಚನೆ 1, ಬೆಚ್ಚಗೆ. (My.). ಬೆಚ್ಚಗಿರುವ ಮೆತ್ತನ್ನ ಸ್ಥಲ (B. 3, 31). ಮೀನುಗಳ ರಕ್ತವು ಮನುಷ್ಯರ ರಕ್ತದನ್ತೆ ಬೆಚ್ಚಗಲ್ಲ, ತಣ್ಣಗಿರುತ್ತದೆ (4, 119). ಬೆಂಕೀ ಹತ್ತರ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಕಾಯಿಸಿಕೊಣ್ಡನು (My.). ಬೆಚ್ಚಗೆ ಹೊದ್ದು ಕೊಣ್ಡನು (My.). — ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡು. to make warm (B. 3, 106; 5, 135. 140; My.); to beat soundly (My.); to give a bribe (My.). — ಬೆಚ್ಚಗೆಯಿಡು. -ಇಡು. to keep warm (B. 4, 25; My.).

ಬೆಚ್ಚನೆ beccane. 1. (fr. ಬಿಸು Śmd. 216). = ಬೆಚ್ಚಗೆ, etc. heat; warmth; hot; warmly; warm [ಉಮ್ಮಳಿಕೆವನ್ದು ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ದೊಡೆ Pb. 4, 69 va.; Ap. 3, 23]; (Śśv. 4, 22; J. 30, 22; My.; Tu. ಬೆಚ್ಚ; Te. ವೆಚ್ಚನಿ). ಬೆಚ್ಚನೇ ಬಟ್ಟೆ (My.).

ಬೆಚ್ಚನೆ beccane. 2. = ಬಿಚ್ಚನೆ. roughly, etc. (Abh. P. 9, 127).

ಬೆಚ್ಚನ್ನ beccanna. warm, etc. ಬೆಚ್ಚನ್ನ ಉಸುರುಗರೆ (ಬಿಸುಸುಯ್ G.). ಬೆಚ್ಚನ್ನ ಉರಿ (G. 379). ಅವರ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಚಳಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಬೆಚ್ಚನ್ನವಿರುತ್ತವೆ (B. 5, 296).

***ಬೆಚ್ಚಪ್ಪ beccappa** = ಬೆಚ್ಚು 2. a scare-crow.

ಬೆಚ್ಚರ beccara. 1. haste, speed; quickly, etc. (ಚೆಕ್ಕನೆ, ಚೆಚ್ಚರ, etc., ಶೀಘ್ರಾರ್ಥಂ Śmd. 391; ಚೆಚ್ಚರ, ಬೇಗ, ಚಿಡುಪುಡನೆ, ಚಿಕ್ಕನೆ, etc., ಶೀಘ್ರಾರ್ಥಂ Śm. 61; Kk. 50; J. 31, 68).

ಬೆಚ್ಚರ beccara. 2. = ಬೆಜ್ಜರ. bewilderment (J. 3, 24); roaming, straying. ಭ್ರಮರಿಯೊಳ್ ಭ್ರಮಿಯನ್ತಿರೆ ಬೆಚ್ಚರಾಗು! (Śmd. 272).

ಬೆಚ್ಚಳಿಸು beccaḷisu. to be confused, to become perplexed or bewildered, to be deprived of consciousness; to be beguiled (and transitive, ವಿಮೋಹ Śmd. Dh.).

ಬೆಚ್ಚಿಗೆ beccige. = ಬೆಚ್ಚಗೆ, etc. (My.).

ಬೆಚ್ಚಿಸು beccisu. = ಬೆದಱಿಸು. to frighten (Cpr. 1, 93; 5, 74; Bp. 32, 26; 40, 41; My.).

ಬೆಚ್ಚು beccu. 1. = ಬೆದರ್ 1. to be frightened, to be scared, to fear (Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 13, 65; Grj. 2, 106 va.; Bp. 1, 49; 22, 33; 32, 26; 37, 39; 40, 4; 44, 22; V. 5, 22; J. 17, 40; My.; Tu.; Te. ವೆಱಚು, ವೆಱುಚು; T. ವೆಡಿ, ವೆಱ, fear, awe; ವಿರಳು, ವೆರುಳ್, ವಿಱ, ವಿಱಿಕೆ, ವೆಱ, M. ಮೆರುಳು, ವೆರುಳು, to fear, etc.; *cf.* ಬೆಱಗು, ಬೆಳ್ಕುಱ್, ವೆಱ). [ಪೆಸರ್ಗರಂ ತೇಜಕ್ಕಮೊನ್ದೋಜೆಗಮುಹಿತ ಮಹೀಪಾಳಕರ್ಬೆಚ್ಚಿ Ap. 14, 148; ಬೆಚ್ಚದೆ ಬೆದಱದೆ ತೊತ್ತುತನ ಮಾಡಲು ತನ್ನ ನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ Bv. 148]. ಬೆಚ್ಚುವವನಿಗೆ ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ. — ಸುಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಚ್ಚುವವ ನೊಚ್ಚಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೂ ನಚ್ಚಿಗೆ ಸಾಲದು. — ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಿ, ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಬಿದ್ದಾ (Prvs.).

ಬೆಚ್ಚು beccu. 2. = ಬೆದರ್ 2. fear, dread; a scare-crow (M. ವೆರಳ್; Te. ವೆಱಬೊಮ್ಮ; Bp. 28, 47). [ದೆಸೆಯುಂ ಕೊಸೆಯುಂ ಮೆಚ್ಚುಂ ಬೆಚ್ಚುಂ ಪೋಗುಂ ಮೇಗುಂ Pb. 5, 43 va.]. ಹೊಲದೊಳಗಿನ ಬೆಚ್ಚು (ತೃಣಪುರುಷ G.). [— ಬೆಚ್ಚು ನೀರ್. water sprinkled to ward off fear. ಮದದ ನೀರೊಳೆ ಲೋಕವಾರ್ತೆಗೆ ಬೆಚ್ಚುನೀರ್ದಳಿದು Pb. 1, 43]. — ಬೆಚ್ಚು ಬೀಱು. to be seized with alarm (My.). ಪಚ್ಚ ಮಾತಾಡುವವನು ಬೆಚ್ಚು ಬೀಱನೇ? (Prv.). — ಬೆಚ್ಚುವಡು. -ಪಡು. to fear (J. 25, 20).

ಬೆಚ್ಚು beccu. 3. P. p. of ಬಿಸು 3.

ಬೆಚ್ಚು beccu. 4. (fr. ಬಿಸು 3). the state of being soldered or united (Śmd. 68; T. ವಿಱೈಚ್ಚು). — ಬೆಚ್ಚುಬೆಸುಗೆ. dupl. firm union or connection (Śmd. 69 Cm.).

ಬೆಜವಾಡ bejavāḍa. N. of a town in Telugu (Bp. 21, 21; 40, 3; My. as ಬೇಜವಾಡ).

ಬೆಜ್ಜ bejja. = ಬಿಜ್ಜ, q. v.

ಬೆಜ್ಜ bejja. 1. = ಬೆಜ್ಜು. a physician. Tbh. of ವೈದ್ಯ [ಅರ್ತನ ತೆಱನಱಿಯದೆ ಮದ್ದುವೇಟ್ಟ ಬೆಜ್ಜನ ತೆಱದಿಂ Kr. 3, 152; Pb. 11, 2 va.]; (Śmd. 343. 357; Ct. I, 16). see Śmd. 89 (Mdb.). 234; V. 6, 39.

ಬೆಜ್ಜ bejja. 2. = ಎಜ್ಜ, ಯಜ್ಜ, ವೆಜ್ಜ. Tbh. of ವೇಧ 1. a perforation, a bore, a hole, in a gem, etc.; the eye of a needle, etc.

(ಬೇಗಡೆ Bhn. 12; My.; Te.; Mhr. ವೇಜ). ಬೆಜ್ಜ ಮಾಡೋಣ (ವ್ಯಧ, ವೇಧ, ತೂತು ಕೊಳಿಯುವಿಕೆ, ಚುಚ್ಚುವಿಕೆ Si. 388).

ಬೆಜ್ಜರ bejjara. = ಬೆಚ್ಚರ 2. fear (My.), bewilderment (J. 2, 5).

ಬೆಜ್ಜು bejju. = ಬೆಜ್ಜ 1. (Te. ವೆಜ್ಜು). ಬೆಜ್ಜಿನ್ನು ವೈದ್ಯಂ (Śmd. II; Kk. 86; Śmd. 248 Mdb., where probably ಬಿಜ್ಜು 2 is meant).

ಬೆಜ್ಜೆ bejje. = ಬಿಜ್ಜು 2, q. v. the crying or chirping of birds (ಚಪ್ಪರಣೆ Śmd. II; ಜಡಿಪ, ಬಗ್ಗು, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ, ಚಪ್ಪರಣೆ Śm. 29. 30; T. ಮಿಚಿಜ್ಜು, to speak; to prattle; ಪಿದಜ್ಜು, to speak without ceasing; *cf.* ಪದಜು?).

ಬೆಂಚು beñcu. a bench (Si. 231; My.). [E].

ಬೆಂಚೆ beñce. (= ಚಿಂಚೆ). (Tbh. of ವೇಶನ್ತ?). a small pond (ವೇಶನ್ತ, ಪಲ್ವಲ Nr.; ಆಹಾವ್, ನಿಪಾನ, etc. Mr. 421; ಪಲ್ವಲ, ಅಲ್ಪ ಸರಸಿ Śs., Kk. 13; ಸರಸಿ Ct. II, 40, Kk. 85; ಪಲಲ, ಅಲ್ಪಸರಸಿ Śm. 35; Kāvy. III, 3, 98; Grj. 9, 21; Bp. 60, 23; Te. ವೆಂಚೆ).

ಬೆಂಜನ beñjana. Tbh. of ವ್ಯಂಜನ. a consonant. (Śmd. 357. 368; V. 5, 80. 82).

ಬೆಟ್ಟ beṭṭa. 1. (Śmd. 113. 130). = ಬೆಟ್ಟು 2. a big hill, a mountain (ಅಚಲ, ಶಿಲೋಚ್ಚಯ, ಶೈಲ, ಕ್ಷಿತಿಧರ, ಗಿರಿ, ಪರ್ವತ, etc. Hlā., Nr.; ಜೀಮೂತ Hlā.; ಗ್ರಾವ Hlā.; ಪರ್ವತ Nn. 5. 53; ಗ್ರಾವ, ಪರ್ವತ 106; ಅದ್ರಿ, etc. Mr. 96; ಗ್ರಾವ 474; Si. 114. 448; My.; T. ವಿಜ, to increase; ವೀಜು, to be great; ವೆಪ್ಪು, a hill; *cf.* ಬಿಜ್ಜೆ). [ನೀಮಿನ್ತು ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು ಕಾದೆ ಜಗತ್ಪೂಜಿತ ಬೆಟ್ಟನಾಡೊಡೆಮಗಿಂ ಬಾಲ್ವಾಸೆ ಯಾವಾಸೆಯೋ Pb. 11, 127]. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಣ ಬನಂ (ಅಧಿತ್ಯಕೆ); ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪರಿವ ತೊಱೆ (ನಿರ್ಝರ); ಬೆಟ್ಟದಿನ್ದ ಉರುಳ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ (ಗಣ್ಡಶೈಲ Hlā.). ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನ್ಥಾ ಆ ಬಗನಿ (ಆ ಕ್ಸೋಟಿ, etc.); ಬೆಟ್ಟದ ಬಜ್ಜರ (ಉತ್ಸ, ಪ್ರಸ್ರವಣ); ಬೆಟ್ಟದ ಕೋಡು (ಶೈಲಶ್ರಂಗ, ಕೂಟ); ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು (ಕಟಕ, etc.); ಬೆಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ತೆವರು (ಕೋಟ್ಟಾರ); ಬೆಟ್ಟದತ್ತಣಿನ್ದ ಉರುಳ್ದ ದೊಡ್ಡಹ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ Nr.). ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ (ಶೃಂಗ, ಪರ್ವತವಗ್ರ Nn. 28). ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು (ಶೀಟ, ಗಿರಿಸಾನು 23; ಸಾನು 90. 108). ಬೆಟ್ಟ ಅಗಿದು, ಇಲಿ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನ ಸೊಣ್ಡದಲ್ಲಿ ಕುಡುಗೋಲು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬೆಟ್ಟದ ನಾಯಿಗೆ ಹಿಟ್ಟೂ ಇಲ್ಲ, ಪೆಟ್ಟೂ ಇಲ್ಲ. — ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕೂತ ಬಟ್ಟೆ ಬೆಲ್ಲ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬೆಟ್ಟ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಯ್ಯುತ್ತದೆ ಎನ್ದು, ಸೆಟ್ಟಿ ಅತ್ತ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Cpr. 5, 70; 6, 39; Abh. P. 14, 146; Bp. 10, 2; 19, 78; 22, 52; 55, 23; J. 16, 34; Si. 88. 114-117. 421. 429; ಕಿಱು-, etc.; ಪಕ್ಕವೆಟ್ಟ; Prvs. s. ದೂರ and ಬೆಳಗಾಗು. — ಬೆಟ್ಟಕರ್ಪುರ. as much camphor as a mountain. ಬೆಟ್ಟಕರ್ಪುರ ವುರಿದು, ಬೊಟ್ಟಿಡಲ್ ಬೂದಿಲ್ಲ; ನೆಟ್ಟನೆ ಗುರುವಿನುಪದೇಶದಿಂ ಕರ್ಮ ಮು ಟ್ಟವು (Sp.). — ಬೆಟ್ಟಕುಪ್ಪುಳ. (Si. 161). — ಬೆಟ್ಟಕುಱು. = ಬೆಟ್ಟಹುಲ್ಲೆ. (ರೌಹಿಷ Si. 169). — ಬೆಟ್ಟಚಲವು. (ಉತ್ಸ, ಪ್ರಸ್ರವಣ Si. 115; My.). — ಬೆಟ್ಟಜವುಗು. = ಬೆಟ್ಟಚಲವು. (Si. 115; My.). — ಬೆಟ್ಟದ ಕುಱುಬ. a class of Kuṟubas who live in the mountains by agriculture, hunting, etc. (My.). — ಬೆಟ್ಟದ ಗೋಣುಮರ. (ಅಕ್ಷೋಟ, ಕನ್ದರಾಲ Si. 127). — ಬೆಟ್ಟದ ನೆಲ್ಲಿ. a nelli with larger fruits (My.). — ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. the hill lotus: the tree Pterospermum acerifolium Willd. (ಕೊಸಗು Ct. II, 42; ಕೊಸಗು, ಕರ್ಣಿಕಾರವೃಕ್ಷ Śs.; ಕೊಸಗು, ಮರದಾವರೆ Kk. 19, Śm. 25; ಸಾರಸ Mr. 117, one MS. ಗಿರಿಸಾರಸ; ಕರ್ಣಿಕಾರ, ಕೊಸಗು, ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಗೂಗೇ ಹೂವು G.; My.). — ಬೆಟ್ಟದುದಿ. -ತುದಿ. the summit of a mountain (J. 16, 32). — ಬೆಟ್ಟದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a mountain-stream (My.). — ಬೆಟ್ಟ ಬೂರುಗ. (ರೋಚನ, etc. Si. 133). — ಬೆಟ್ಟಬೇಗೆ. wild fire in hills (My.). — ಬೆಟ್ಟಮಲ್ಲಿಗೆ. (ಕುಟಜ, ಶಕ್ರ, etc. Si. 137; My.). — ಬೆಟ್ಟವಱು. -ಪಱು. mountain-likeness: the state of being like a mountain (J. 22, 26). — ಬೆಟ್ಟಸಿಲೆ. = ಬೆಟ್ಟಸೆಲೆ. (ಗೋನಸ, ತಿಲಿತ್ಸ Si. 76). — ಬೆಟ್ಟಸೆಲೆ. the Indian python, the rock snake, Python molurus (My.). — ಬೆಟ್ಟಹುಲ್ಲೆ. = ಬೆಟ್ಟಕುಱು. (Si. 169).

ಬೆಟ್ಟ beṭṭa. 2. (fr. ಬೆಟ್ಟಿತು Śmd. 212). = ಬಿಟ್ಟ, ಬೆಟ್ಟ, ಬೆಟ್ಟು 1, ಬೆಟ್ಟಿ, ವೆಟ್ಟ 2. firmness, hardness, excessive hardness of metals, harshness, rudeness, etc. and see s. ಬಿಱುಸು. — ಬೆಟ್ಟಬೇಸಗೆ. a severe hot season (Cpr. 9, 77; Abh. P. 7, 139). — ಬೆಟ್ಟವೆಸಗೆ. -ಬೆಸಗೆ. (Śmd. 212). a firm soldering or union.

ಬೆಟ್ಟನೆ beṭṭane. with harshness, force, fierceness or vehemence (Cpr. 6, 95). see ಬೆಟ್ಟುವೆಟ್ಟನೆ.

ಬೆಟ್ಟಿ beṭṭi. = ಬೆಟ್ಟ 2, etc. 2, = ಎಟ್ಟಿ, a rude person, a plague (Bp. 40, 56). — ಬೆಟ್ಟಿಚಿನ್ನ. hard, unpliant (brittle), inferior gold. ಬೆಟ್ಟಿಚಿನ್ನವಾದರೆ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prv.). — ಬೆಟ್ಟಿಬೆನಕ. a centipede like kind of crustacean articulate that appears after the first rains (S. Mhr.).

ಬೆಟ್ಟಿ beṭṭi. = ಭೆಟ್ಟಿ, etc. (B. 5, 60).

ಬೆಟ್ಟಿತು beṭṭitu. (fr. ಬೆಱು Śmd. 218). = ಬೆಟ್ಟ 2 q. v., ಬೆಟ್ಟಿತ್ತು (95. 96). that which is hard, firm, strong, stiff, harsh, fierce, rough, rude, difficult, etc. (ಪರುಷ, ಅಸ್ನಿಗ್ಧ Hlā., Mr. 456; ಜಠರ Hlā.; ಜರಡ Mr. 484; ಬಿಱು Śm. 50; ಬಿಱುಬು Kk. 60; ಬಿಱುಸು Bhn. 36; Te. ಬೆಟ್ಟಿದ). its plural is ಬೆಟ್ಟಿದುವು (Śmd. 117. 120). ಬೆಟ್ಟಿತರ್ಕೆ (218). ಬೆಟ್ಟಿತಱಿಲ್ಲಿ (Mr. 484). ಬೆಟ್ಟಿತಪ್ಪ ಧ್ವನಿ (ವಿಕ್ರುಷ್ಟ Hlā.). ಬೆಟ್ಟಿದುವುಮೆನಿಪ್ಪ ಲೋಹಘುರವಳಿಯಂಗಳ್ (Śmd. 120). ಬೆಟ್ಟಿದುವು ಮೊಲೆ (170, o. r. ಬ-). see Bp. 15, 22; Bh. 1, 8, 20; ಅತಿ-, ಕಡುವೆಟ್ಟಿತು. — ಬೆಟ್ಟಿದಂ. (Śmd. 84). a man who is firm, harsh, fierce, etc. (ಖರ, ಕಠೋರ, ಕಠಿನ, ಕಕ್ಕಟ, ಕರ್ಕಶ, ದೃಢ Hlā.).

ಬೆಟ್ಟಿತ್ತು beṭṭittu. = ಬೆಟ್ಟಿತು, q. v. [ಉಸಿರ್ದೊಡೆ ಬಗೆ ತೀರ್ಗುಂ ಬಿಸಿದುಂ ಬೆಟ್ಟಿತ್ತುಮುಸಿರದೇಂ ತೀರ್ದಪುದೇ Pb. 4, 60]. see Śmd. 27 Cm. & vṛtti; Grj. 3, 101.

ಬೆಟ್ಟು beṭṭu. 1. = ಬೆಟ್ಟ 2, etc. firmness, etc. (Te.). ಬೆಟ್ಟಹ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾನ್ತಾರ Hlā.). ಬೆಟ್ಟಹವ (ಕರ್ಕಶ, ಕಠಿನ, ಕಠೋರ, ಖರ Mr. 228). — ಬೆಟ್ಟುಗೂಣ್ಟ. a firm peg or plug (Cpr. 5, 53). — ಬೆಟ್ಟುಮುರಿ. the state of stiffness, etc. being bent: downcast, perplexed state (ಮರ್ರ್ಯೆ Śs.). — ಬೆಟ್ಟುನ್ಬೊಱೆ. -ಒ-ಪೊಱೆ. (Śmd. 204). a hard, tight, or heavy load. — ಬೆಟ್ಟುವೆಟ್ಟನೆ. -ಬೆಟ್ಟನೆ. with great harshness or severity (Abh. P. 6, 139; 11, 23; 11, 104 va.; 15, 73); [2, dry. - ಬೆಟ್ಟುಗದ್ದೆ. dry field].

ಬೆಟ್ಟು beṭṭu. 2. = ಬೆಟ್ಟ 1. a big hill, etc. (ಪರ್ವತ Śmd. Dh.; ಗಿರಿ Śm. 88; ನೊರಡಿ 95). [ಕರಮುಚ್ಚಮಪ್ಪ ಬೆಟ್ಟುಗಳ ತಟಂಗಳಿಂ ಸುರಿವ ನಿರ್ಜ್ಝರಮುಂ Kr. 1, 124; Pb. 4, 28; Ap. 11, 47]. ಬೆಟ್ಟು ವಿನೊಳ್ (Śm. 95). see ಅಂಗಣವೆಟ್ಟು (?), ಅಯ್ಕಿಲ್ವೆಟ್ಟು, ಕುಳಿ ವೆಟ್ಟು, ಚಳಿ-, ಪಡು-, ಪಿಂಜರಿ-, ಪೊಪ್ಪೆಟ್ಟು, ಬಾವನ್ನವೆಟ್ಟು, ಬೆಂಜ-, ಮೂಡ-, ಬೆಳ್ಳಿ-, ಸೊನ್ನೆ-; Śsv. 4, 23. — ಬೆಟ್ಟುವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. Indra (ಸುರಪತಿ Śm. 9). — ಬೆಟ್ಟುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. Paramēśvara (Śs.).

ಬೆಟ್ಟು beṭṭu. 3. = ಪೆಟ್ಟು 3, boldness, etc. (ಬೆಟ್ಟು 1?). see s. ಪೆಟ್ಟುವೆರ್ಚು.

ಬೆಟ್ಟು beṭṭu. 4. to cause to enter firmly, to strike forcibly into, to impress, to stamp, to coin (ಗಾಢ

ಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; Śm. 88; Bh. 6, 4, 140; Mhr. ಬೇಟಣೇಂ, to impress or hammer down; to take an impression or stamp; *cf.* ಪೆಟ್ಟು 1 & 2; T. ವೆಟ್ಟು, to cut with a sword, etc.; to dig a well; to engrave any hard substance; M. ವೆಟ್ಟು, a blow, stroke, cut = Te. ವೇಟು). [ಉಳಿಯನೂಱು ಕೊಡಸ್ತಿಯೊಳ್ ಬೆಟ್ಟಿದನ್ತೆ ಮಿತ್ತು ಮುಚಿ ಪೋಗೆಯುಂ Pb. 1, 104 va.; Ap. 5, 85 va.]. ಹೇಮರಜತಾದಿ ಕರ್ಷದಿಂ ಬೆಟ್ಟಿದ ನಾಣ್ಯ (ಕಾರ್ಷಾಪಣ, ಕಾರ್ಷಿಕ); ತಾಮ್ರದಿನ್ದ ಬೆಟ್ಟಿದ ಕಾರ್ಷಿಕೆ (ಪಣ); ಹೊನ್ನನೂ ಬೆಳ್ಳಿಯನೂ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಿದೊಡೆ ರೂಪ್ಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಬೆಟ್ಟು beṭṭu. 5. a tool for making impressions. see ನೆಱೆಬೆಟ್ಟು.

ಬೆಟ್ಟು beṭṭu. = ಬಟ್ಟು 2, etc. finger (ಅಂಗುಲಿ, ಕರಶಾಖೆ Si. 211; My.; see ಹೆಬ್-). — ಬೆಟ್ಟು ಮುರಿ. to make the finger-joints crack (My.).

ಬೆಟ್ಟುಸಿ beṭṭusi. one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಬೆಟ್ಟೆ beṭṭe. = ಬೆಟ್ಟ 2, etc. hardness, etc. (T. ವೆಟ್ಟೈ). — ಬೆಟ್ಟಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a hard, round arecanut, [inferior arecanut] (My.; B. 1, 21; 2, 16). — ಬೆಟ್ಟೆಚಿನ್ನ. = ಬೆಟ್ಟ-. (My.). — ಬೆಟ್ಟೆಬೆಳ್ಳಿ. hard, unpliant (brittle) silver; inferior (My.). [Tu.].

ಬೆಡಗಿ beḍagi. a showy woman, a coquette (My.).

ಬೆಡಗು beḍagu. = ಬೆಡಂಗು. novelty, beauty, elegance, grace, fineness, pleasantness; [wonder]. (Te. ಬೆಡಕು, ಬೆಡಗು, ಬೆಡಂಗು, ಬೆಣಗು; Te. ವ್ರೇಕ, ವ್ರೇಗು, wonder, marvel; ವೇಡುಕ, ವೇಡ್ಕೆ = ಬೆಡಗು; Tu.; M. ವೆಡಿಪ್ಪು, cleanness, neatness, elegance, clearness, correctness; T. ವೈಪ್ಪು, greatness; ವೇಡಿಕ್ಕೈ, a show; pomp; *cf.* ಬೆಱಗು?). ಗೋಪಾಲಕನ ಬೆಡಗು (Mr. 4). ಒನ್ದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಲ ವರ್ಥಮಂ ಹಲವರ್ಥಕೊನ್ದು ಶಬ್ದವ ನುಡಿವ ಬೆಡಗುಮಂ ನಾನಾರ್ಥಮೆನ್ದು ಪೇೞ್ವೆಂ (465). 2, showiness, ostentatiousness, airs (My.; Te.). ಬಾೞ್ಗೆ ಕಡಗು, ಸೂಳೆಗೆ ಬೆಡಗು. — ಬೆಡಗು ಮಾಡುವಾಕೆ ಮಡಗಿ ಬೀಱದೆ ಇರಳು (Prvs.). [ಅಕಟಕಟಾ ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣವೆಮ್ಬುದೇನೋ? Bv. 77]. see Bp. 6, 20; 11, 51; 21, 9; 24, 60; 37, 24; 40, 62; 61, 62; C. Bp. 2, 4; J. 7, 6; 21, 57; 30, 18. — ಬೆಡಗ. -ಅ 3. a novel man (Bp. 30, 21); a showy man (Te. ವೇಡುಕಗಾಡು). [— ಬೆಡಗಿನ ವಚನ. riddle-like vacana].

ಬೆಡಂಗು beḍaṅgu. (Śmd. 48). = ಬೆಡಗು. (ಮನೋಹರ Ś s.; ರಮ್ಯ Kk. 32). [ಪದದೊಳ್ ಜಾಣುಂ ಬೆಡಂಗುಮುಕ್ಕುಮೆ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 1, 9; Pb. 4, 68; Ap. 1, 56]. see Cpr. 1, 97. 126; 3, 27. 96; 8, 34. 104; Ch. vs. 173. 177. 189; Abh. P. 3, 38; 4, 31; Rśv. 13, 82; J. 11, 16. — ಬೆಡಂಗುವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಬೆಡಂಗುವೆಱ್. (Cpr. 1, 101 va.; 7, 112). — ಬೆಡಂಗುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain beauty, to become beautiful (Abh. P. 5, 53; 15, 22; Rśv. 13, 91).

ಬೆಣಚಿ beṇaci. (fr. ಬೆಳ್). = ಬೆಣಚು. the white stone; quartz, white spar (T. ವೆಣ್ಗಲ್; M. ವೆಳ್ಳಾರಲ್ ಕಲ್ಲು). [Tu. ಬೊಳ್ಕಲ್ಲ್]. — ಬೆಣಚಿಕಲ್ಲು. = ಬೆಣಚಿಗಲ್ಲು. (My.). — ಬೆಣಚಿಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. quartz, etc. (My.; B. 4, 225; 5, 184).

ಬೆಣಚು beṇacu. = ಬೆಣಚಿ. — ಬೆಣಚುಕಲ್ಲು. = ಬೆಣಚಿಕಲ್ಲು. (My.). — ಬೆಣಚುಗಲ್ಲು. = ಬೆಣಚುಕಲ್ಲು. (My.; B. 3, 45).

ಬೆಣತಿಗೆ beṇatige. = (ಬೆಣತು), ಬೆಳತಿಗೆ. white. — ಬೆಣತಿಗೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಬೆಣತಕ್ಕಿ. raw rice. (My.). [Tu. ಬುಳನ್ತೆ, ಬೊಳನ್ತೆ].

ಬೆಣತು beṇatu. (= ಬಿಳಿದು). — ಬೆಣತಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. white rice; raw rice, rice which is not kusalakki (My.). [Tu. ಬುಳನ್ತರಿ].

ಬೆಣೆ beṇe. a peg, a plug; a stopple, a cork (My.; B. 4, 54; 5, 143; see T. s. ಬಿಸು 3).

ಬೆಣ್ಟು beṇṭu. = ಬೆರಟು, etc. to dig or scratch with nails. (My.).

***ಬೆಣ್ಟೆ beṇṭe.** a cake of dried cow-dung, a fuel made out of cow-dung. ಬೆಣ್ಟೆಯನೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ತೊಯ್ದು ನಖಾಗ್ರದಿಂ ತೊಟ್ಟು ನೆತ್ತಿವರೆಗಂ ಬಳಸಿಯುಂ... ಕಿಚ್ಚಂ ತಗುಳ್ಚಿ Vr. 154, 5. *cf.* ಬೆಱಟಿ.

***ಬೆಣ್ಡು beṇḍu.** 1. (P. p. of ಬೆಣ್?). being tired. (T. ವೆಣ್ಡು). ತಣಿಯುಣ್ಡು ಬೆಣ್ಡು ಮರಲ್ದು ಮಱುಸುನ್ದಿದರ್ Pb. 3, 4 va.

ಬೆಣ್ಡು beṇḍu. 2. = ಬಣ್ಡು 2. the white and light corky wood of the beṇḍu kasa, used in making hats, etc.: cork, pith, a soft, light (useless) substance (Abh. P. 9, 37; My.; Te.; Tu. ಬೊಣ್ಡು; T. ವೆಣ್ಡು, the hollowness of a thing, as of a tube, pipe, or cane; ವೆಱು, ವೆಱ್ಱು, empty, void, see ಬಱು); faintness (see ಕಣ್-). [2, unsubstantial part, especially of timber]. ತಿರುಳು ಹೋಗಿ ಬೆಣ್ಡು ಉಳೀತು. — ಬೆಂಕಿ ಡೊಂಕಿಗೆ, ಬೆಣ್ಡು ನೀರಿಗೆ. — ಬೆಣ್ಡಲ್ಲ ಬೆನಕನಲ್ಲ, ಉಣ್ಡೆಗಡುಬು ತನ್ದು ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು (Prvs.). ಬೆಣ್ಡರದೆ ಮುಱುಗಿದರು, ಗುಣ್ಡದ್ದು ತೇಲಿದರು, ಬಣ್ಡೆಯ ನೊಗವು ಚಿಗಿತರು ಸಾಲಿಗನು ಕೊಣ್ಡದ್ದು ಕೊಡನು (Sp.). ತೊಣ್ಡಲ್ ಶಿರೋಗ್ರನ್ಥಿಯೆನಿಸಿಕ್ಕು, ಅವಂ ಮಾಟ್ಪ ಬೆಣ್ಡು ಚಿತ್ರಕ ಮುಕ್ಕು (Mr. 334). ಅಬ್ಧಿಗೆ ಕಡೆಗೆ ಬೆಣ್ಡುಗಳ್ ಏಟ್ಟವಲ್ಲದೆ ನೆಗವವೇ ಗುಣ್ಡು? (Bp. 58, 36). — ಬೆಣ್ಡಾಗು. -ಆಗು. to become like mere pith, to lose one's strength, to faint, etc. (My.). ಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಬೆಣ್ಡಾದ ಆನೆಯೂ ಕುದುರೆಯೂ (ವೀತ Si. 271). ಆನೆ ಬೆಣ್ಡಾದರೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಕ್ಕೀತೇ? (Prv.). see Rām. 1, 14, 24; Bh. 8, 25, 8; J. 2, 15; 8, 18; 9, 17; 11, 25; 13, 35; 14, 20; 15, 3; 19, 30; 30, 5; B. 5, 72. — ಬೆಣ್ಡುಕಸ. a tall annual plant, Aeschynomene indica Wall. (Z.; A. aspera Lin.; Te.). — ಬೆಣ್ಡುಬತ್ತಾಸು. the sweetmeat battāsu, when hollow (My.; B. 3, 62. 77). — ಬೆಣ್ಡುಹತ್ತಿಗಿಡ (ಪಿಚ್ಚಿಲೆ, etc. Si. 133). — ಬೆಣ್ಡೇಱ್. -ಏಱ್. = ಬಣ್ಡೇಱ್, q. v. to float, to lose one's strength, to faint (ತೇಕು, ತೇಲ್ Ś s.; ತೇಲ್ Kk. 67; Cpr. 8, 69). — ಬೆಣ್ಡೋಲೆ. -ಓಲೆ. a hollow ear-ōle of metal (My.).

ಬೆಣ್ಡೆ beṇḍe. a tall herb, the esculent okra or edible Hibiscus, Hibiscus esculentus Lin.; ladies finger. (ಲೋಮುಕಿ Mr. 149; My.; Te.; Tu. ಬೇಣ್ಡೆ; T. ವಣ್ಡೈ, ವೆಣ್ಡೈ; M. ವೆಣ್ಡ; Mhr. ಭೇಣ್ಡೀ). see ಅಡವಿ-. — ಬೆಣ್ಡೆಕಾಯಿಗಿಡ. = ಬೆಣ್ಡೆ. (ಗೋಜಿಹ್ವೆ, ದಾರ್ವಿಕ Si. 151).

ಬೆಣ್ಡೇಕು beṇḍēku. (M. ವೆನ್ದೇಕ್ಕು). — ಬೆಣ್ಡೇಕು ಮರ. = ಬಿಳನ್ದು-. a soft variety of timber tree, Lagerstroemia lanceolata Wall. (St. & Pl.).

ಬೆಣ್ಣಿ beṇṇi. 1. = ಬೆಱಣಿ, etc. a cake made out of cow-dung. (My.).

ಬೆಣ್ಣಿ beṇṇi. 2. = ಬೆಣ್ಣೆ. butter. (B. 1, 15).

ಬೆಣ್ಣೆ beṇṇe. (ಬೆಳ್ 1 -ನೆಯ್ 2?). = ಬೆಣ್ಣಿ 2. butter (ದಧಿಸಾರ, ನವನೀತ, ನವೋದ್ಧೃತ Hlā., Nr., Si. 318; C.; Tu. ಬೊಳ್ನೆಯ್; Te. ವೆನ್ನ; T. ವಿಟುದು, ವೆಣ್ಣೆಯ್; M. ವೆಣ್ಣ, ವೆಣ್ಣನೆಯಿ; T. ವಿಳರ್, fat; whiteness; ವಿಟುಕ್ಕು, fat, suet; *cf.* ಬಕ್ಕೆ, ಬಂಕೆ). ನಿನ್ನೆ ಕಱೆದ ಹಾಲಿನ್ದ ಆದ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪವು (ಹೈಯಂಗವೀನ Nr.). ಕಡೆಗೋಲು ಹೊಱ ತಾಗಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೋಱುವದೇನೊ? (Dp. 148). ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ರಿಣವು, ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರದ ರಿಣವು, ಹೊನ್ನು ಹಣ್ಣು ರಿಣವು ತೀರಿದಾಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣು ಪಾಲ್ (Sp.). ಮಣ್ಣು ಹೊಱುವವನು ತಲೆಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡನ್ನೆ. — ಬಿಸಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಣ್ಣೆ

ಕರಗದು (Prvs.). see Bp. 30, 28; 42, 2; 54, 40; J. 6, 47; 28, 17; Prvs. s. ಕೂದಲು, ಬೆಳಗು 2, ಮನ್ನನ, ಹದ, ಹಲ್ಲು. — ಬೆಣ್ಣೆಗರುಗ ಗಿಡ. a shrubby plant, Sida rhombifolia L. (St. & Pl.). — ಬೆಣ್ಣೆಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. Kriṣṇa (My.; J. 7, 29; Te. ವೆನ್ನದೊಂಗ). — ಬೆಣ್ಣೆಗಾರಿಗೆ. a gārige with butter fried in ghee (My.). [— ಬೆಣ್ಣೆಗಾಸು. -ಕಾಸು. to melt butter. ಬೆಣ್ಣೆಗಾಸಿದಾಮೋದ ಸುಗನ್ಧ ಪರಿಮಳಂ ನಾರ್ಪ ತುಪ್ಪ ಮುಂ Vr. 78, 15]. — ಬೆಣ್ಣೆಬಿದುರು. (ವಿಶಲ್ಯೆ, ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ, ಫಲಿನಿ, ಶಕ್ರ ಪುಷ್ಪಿ Si. 156).

ಬೆತಿರೇಕ betirēka. Tbh. of ವ್ಯತಿರೇಕ. contrariety, etc. (Śmd. 357, o. r. ವೆ-).

ಬೆತೆ bete. Tbh. of ವ್ಯಥೆ. sorrow, agony, etc. (Śmd. 357. 368, o. rs. ಬೆದೆ, ವೆತೆ, ವೆಥೆ; Tu. ಎತೆ, Te. ವೆತೆ, ವೆದೆ).

ಬೆತ್ತ betta. Tbh. of ವೇತ್ರ. a cane, etc. (Śmd. 345; Mr. 145; C.; Tu., Te.; T. ಪಿರಮ್ಬು; M. ಪುನಮ್ಬು, ಪುರಮ್ಬು, ಪೆರಮ್ಬು; see ಪ್ರಬ್ಬಲಿ & ಹಬ್ಬೆ). ಬೆತ್ತದ ಚಕ್ಕಳಂ (ವೇತ್ರಾಸನ, ಆಸನ್ದಿ Hlā.). ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟು ಹೆತ್ತವರು ಹೊಡದರೆ ನೋಯದೇ? — ಬೆತ್ತ ಮೆತ್ತಗಾದರೂ ಪೆಟ್ಟು ನೋಯಿಸ ದಿರದು (Prvs.). — ಬೆತ್ತಗಣ್ಣೆವಲೆ. -ಕಣ್ಣೆವಲೆ. a variety of ಕಣ್ಣೆವಲೆ (Cpr. 5, 53).

ಬೆತ್ತಲೆ bettale. = ಬತ್ತಲೆ. nakedness, bareness, etc. (My.; Tu. ಬತ್ತಲೆ, Te. ಬಿತ್ತಲಿ). ಬಟ್ಟೆ ಉಡದೇ ಬೆತ್ತಲೆಯಿರುವವಳು (ನಗ್ನಿಕೆ, ಕೋಟವಿ Si. 187). ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿರುವವನು (ನಗ್ನ, ದಿಗಮ್ಬರ, ಅವಾಸಸ್ 364). ಅತ್ತಲೋ? ಇತ್ತಲೋ? ಮತ್ತೆತ್ತಲೋ? ಈ ಸಂಸಾರ ಬೆತ್ತಲೆಯು ಬೆತ್ತಲೆಯು, ಫಲವಿಲ್ಲಾ, ಫಲವಿಲ್ಲ! (Dp. 30).

ಬೆದ beda. = ಬೆದೆ 2. heat, rutting, etc. see ಬೆದಗಾರ್ತಿ. 2, hotly, fiercely (used of boiling). — ಬೆದ ಬೆದ. rep. very fiercely [ಗುರುಗುಮ್ಮೆನ್ದು ಪಸಿದಿರ್ದು ಬೆದಬೆದ ಬೆನ್ದಿನಿಬರ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ವ ಕಣಿಯೇಂ ಪೇೞಾ Ap. 9, 90]; (Bp. 56, 40; My.). — ಬೆದ ಬೆದನೆ. = ಬೆದ ಬೆದ. (Bp. 24, 66; 26, 8; 50, 28; 52, 14; 59, 50; My.).

ಬೆದಕು bedaku. 1. to strike with the nails or claws (ನಖಘಾತ Śm. 80).

ಬೆದಕು bedaku. 2. to seek, to search for, to look for (ಅನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; ಅಱಸು Śm. 80; Bp. 24, 66; My.; Te. ವೆತಕು, ವೆತುಕು, ವೆದಕು). [ಸರೋನರಾಮ್ಬುವನಿತಂ ತವೆ ತುಳ್ಕಿ ರಸಾತಳಂ ಬರಂ ಬೆದಕಿಯುಂ Pb. 13, 80; ಬೆದಕದಿರು ಬೆದಕದಿರು; ಬೆದಕಿದರೆ ಹುರುಳಿಲ್ಲ! Bv. 28; Cv. 129, 205]. ಬೆದಕುತ್ತ ಮೃಗಕುಲವ (Rāghc. 17, 68). ಬೆದಕುವವನು (one who idles away his time by seeking for) ಬದಕು ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಬೆದಕಾಟ. -ಆಟ. searching for (My.).

ಬೆದಕು bedaku. 3. search. — ಬೆದಕುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to search for. ಇದಕೊ, ಕಾಶಿಯನು, ಮನವೇ, ಬೆದಕುಗೊಳ್ಳಲು ಬೇಡ! ತೋಱುವೆನು (Dp. 165).

ಬೆದಗಾರ್ತಿ beda-gārti. = ಬೆದೆಗಾರ್ತಿ, q. v. a harlot, etc.

ಬೆದಣ್ಡೆ bedaṇḍe. (Śmd. 48). Tbh. of ವೈದಣ್ಡಿಕ (Śmd. II; Kk. 81; Śm. 52). [a type of literary composition]; criticism, critical skill, exactness? ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಚತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ಡೆಯುಮ್! ಎನ್ದೀಗಡಿನ ನೆಗೞ್ತೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳ್ ಒಡಮ್ಬಡಂ ಮಾಡಿ ದರ್ ಪುರಾತನಕವಿಗಳ್ [Kr. 1, 32]; (Śmd. 121). — ಬೆದಣ್ಡೆಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. skilful song-poetry. ಪಾಡುಗಳಿನ್ದಂ ತಱಸಲೆ ಮಾಡಿದುದು ಪಾಡುಗಬ್ಬಮದೆನ್ದು ಬುಧರ್ ಕೊಣ್ಡಾಡಿದರ್, ಅದಱಂ ದಲ್ ಮೇಲ್ಪಾಡುಂ ರೂಢಿಯ ಬೆದಣ್ಡೆಗಬ್ಬಮದಕ್ಕುಂ (Kāvy. V, 964).

ಬೆದಱ್ bedar̤. ಬೆದಱು. 1. = ಬಿದಱ್. to be agitated, confounded, bewildered, alarmed or frightened, to take fright, to fear (ವ್ಯಸ್ತ Śmd. Dh.; My.; Te. ಬೆದರು, ಬೆದುರು; T. ವಿದಿರ್, ವೆದಿರ್; T. ವಿದಱು, to be over-hasty; Mhr. ಭೇದರಣೇಂ, to take fright; see also s. ಬಿಡಿಯ). [ಧ್ಯಾನ ಮರೀಚಿಯಿಂ ಬೆದಱಿ Ap. 10, 16]. ಬೆದವರ್ ಮನಂ (Rśv. 5, 86). ಬೆದರ್ವ ಅಕ್ಷಿ (5, 118). ಬೆದರ್ದು (Śśv. 3, 51; J. 5, 40). old and common P. p. ಬೆದಱಿ (Cpr. 5, 58. 120; 7, 109; My.). see Bp. 1, 49; 2, 14; 32, 26; 37, 39; 45, 52; Bh. 3, 13, 30. 31; J. 6, 8; 8, 38; 19, 3. 39; 20, 9. ದನಕ್ಕೆ ಬೆದಱಿ, ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿದ್ದಾ (Prv.). — ಬೆದಱಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to pursue so that (one) is frightened (Abh. P. 3, 54).

ಬೆದಱ್ bedar̤. ಬೆದಱು. 2. agitation, alarm, fright, fear (J. 2, 5; Te. ಬೆಡಿದ, ಬೆಡಿದಮ್ಬು, ಬೆದರು, ಬೆದುರು; T. ವಿದಿರ್ಪ್ಪು, ವಿದಲ್ಪೈ). [ಮೆಚ್ಚುಂ ಬೆಚ್ಚುಂ ಪೋಗುಂ ಮೇಗುಂ ಬೆದಱುಂ ಕೆದಱುಂ ಪೆಚರ್ಂ ಕುನ್ದುಮನಱಿದು ಕಾಣಲುಂ Pb. 5, 43 va.; Ap. 10, 16; Bv. 148]. 2, a scare-crow (ಹೊಲದೊಳಗೆ ಮಾಡಿದ ಬೆಚ್ಚು ಗುಮ್ಮ G.). [— ಬೆದಱಟ್ಟು to chase frighteningly. ಸದಾಶಿವನೆನ್ದರೆ ಬೆದ ಱಟ್ಟಿ ಸುಡುವುದ ಮಾಣ್ಬುದೆ? Bv. 658]. — ಬೆದರಸ. (*i. e.* ಬೆದರ್‌ರಸ). the sentiment of alarm (Bp. 55, 5). — ಬೆದಱುಪೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a stream of agitation (J. 30, 31). — ಬೆದಱೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a bullock that is easily frightened (My.). — ಬೆದರ್ವಱ್. -ಮೞ್. a shocking rain (Rām. 4, 6, 6).

ಬೆದಱಣೆ bedar̤aṇe. alarm, etc. (My.; Si. 469). — ಬೆದಱಣೆ ಸೊಲ್ಲು. menace, reproach (ಭರ್ತ್ಸನ, ಅಪಕಾರಗೀ Si. 57).

ಬೆದಱಿಕೆ bedar̤ike. fright, alarm (My.; B. 4, 72).

ಬೆದಱಿಸು bedar̤isu. to alarm, to frighten (My.; B. 2, 21; 4, 90; Bhāgavata 10, 18, 2). ಬದಲುಮಾತಾಡುವವನು ಬೆದಱಿಸಿದರೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಬಾಯಿನ್ದ ಬೆದಱಿಸಿ ಹೂಸು ಮಱಸಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಬೆದಱಿಸುವಿಕೆ bedar̤isuvike. frightening (My.; ವಿಭರ್ತ್ಸನ Si. 467).

ಬೆದರ್ಕೆ bedar̤ke. agitation, alarm, fright (J. 26, 10).

ಬೆದೆ bede. 1. sowing, sowing seed (My.; Tu. ಬಿದೆ, Te. ವೆದೆ; T., M. ವಿದೆ, ವಿರೆ); seed (see ಬಿತ್ತು 1 & 2). see ಹಿಮ್ಬೆದೆ, ಮುಮ್ಬೆದೆ. — ಬೆದೆಗಾಲ. -ಕಾಲ. sowing season (J. 11, 14; My.). — ಬೆದೆಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to prepare for sowing or to make sowing possible (Abh. P. 13, 49). — ಬೆದೆಮೞೆ. rain at the sowing season (My.). — ಬೆದೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain seed: to be sown (Bp. 60, 17).

ಬೆದೆ bede. 2. = ಬೆದ No. 1. heat; rutting; ruttishness, sensual longing (My.; Te. ವೆದೆ; T. ವಿದುಪ್ಪು, ವಿಟ್ಪೈವು, ವೆದುಪ್ಪು, ವೆಪ್ಪ, ವೆಪ್ಪಱು, ವೆಪ್ಪು, ವೆಪ್ಪುಱು, ವೆಮ್ಬಲ್, ವೆಮ್ಮೈ; M. ವೆದುಪ್ಪು, ವೆಪ್ಪು, ವೆಮ್ಬಲ್; T. ವಿದುಕ್ಕು, to be sensually inclined; ವಿಟ್ಪೈ, ವಿದುಮ್ಬು, ವಿರುಮ್ಬು, to desire; M., T. ವೆದುಮ್ಬು, to be gently heated; see ಬಿಸಿಲ್). — ಬೆದೆಗಾಲ. -ಕಾಲ. rutting time; time of being ready for the bull (My.). — ಬೆದೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. to rut, to seek copulation (used of men and beasts, My.; Grj. 2, 106 va.). — ಬೆದೆನಾಯಿ. a dog in rut (My.). — ಬೆದೆಯಾಕಳ್. -ಆಕಳ್. -ಳು. a cow ready for the bull (ಪ್ರಜಣ್ಡೆ Mr. 180; My.). — ಬೆದೆಯಾಗು. -ಆಗು. rutting to take place, etc. ಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆದೆಯಾದ ಆಕಳು (ಕಾಲ್ಯೆ, ಉಪಸರ್ಯೆ, ಕಟ್ಟಿಗಡಸು Nr.). — ಬೆದೆಯಾವು. -ಆವು. = ಬೆದೆಯಾಕಳ್. (ಪ್ರಜಣ್ಡೆ, ಸೂರತೆ Hlā.; My.; Te. ವೆದಾವು).

ಬೆದೆ bede. = ಬೆತೆ, q. v.

ಬೆದೆಗಾಱ bede-gāṟa. a sensual, lewd man (My.); Kāma (ನಸೆಗಾಱ, ಕಾಮ G.).

ಬೆದೆಗಾರ್ತಿ bede-gāṟti. a lewd woman, a harlot, an adulteress (ಸಿತಗೆ, ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಜಾರೆ Ss.; ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಸಿತಗೆ, ಜಾರೆ Sm. 75; Kk. 29, o. r. ಬದಗಾರ್ತಿ; My.).

ಬೆನ್- ben. 1. = ಬಿಸು 1, etc. (Smd. 216). heat, etc. — ಬೆನ್ನೀರ್. hot water [ನಿನ್ನಂ ಪಗೆವರ ಬೇರೊಳ್ ಬೆನ್ನೀರಂ ಪೊಯ್ದು Pb. 8, 34]; (Abh. P. 9, 31; Grj. 9, 18; Tu. ಬೆಂದ್ರ್; Te., M. ವೆನ್ನೀರ್). ಎನಿತುಂ ಕಾಯ್ದುಂ ಬೆನ್ನೀರ್ ಮನೆ ಸುಡದು (Smd. 216).

ಬೆನ್ ben. 2. (Smd. 59). = ಬೆಂ- (ಬೆಜ್ 2-), ಬೆನ್ನು, ಬೆಮ್ 2-. the back (ಪೃಷ್ಠ, ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗ Hlā.; ಪೃಷ್ಠ, ಪಶ್ಚಿಮ Mr. 327; T. ಪೆನ್, ಪೆರಿನ್; Te. ವೆನ್ನು, ವೀಪು, ವೀವು; Tu. ಬೆರಿ). [ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್ ಕಾಯ್ಪು ಕೆಯ್ಮಿಗೆ ಬೆನ್ನಂ ಪರಿದು.. ಎಯ್ದಿದರ್ Pb. 7, 31; Ap. 2, 15 va.]. ಬಿಡುಮುಡಿ ಬೆನ್ನಪ್ಪಳಿಸೆ (Smd. 84). ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಿಲ್ಪಂ ಗಾಣ್ಡೀವಿ (281). ಬೆನ್ನ ಕುರು (ಪೃಷ್ಠಗ್ರನ್ಥಿ, ಗಡು Hlā.). ಬೆನ್ನೆಲುಗಳ ಸಮೂಹಂ (ಪೃಷ್ಠ್ಯ); ಬೆನ್ನ ಹೊರಡು (ಗಡು Nr.). see Cpr. 4, 48; 8, 18; Bp. 20, 41; 38, 17; 47, 58; Rsv. 5, 24; 6, 11 va. (thrice); 6, 115 va.; J. 24, 47; 28, 46. 53. — ಬೆನ್ತಟ್ಟು. to pat one's back, to encourage, to persuade (My.). — ಬೆನ್ದಗುಳ್. -ತಗುಳ್. to follow, to pursue (Abh. P. 4, 50. 87; 7, 59 va.). — ಬೆನ್ದೊಗಲ್. -ತೊಗಲ್. the skin of the back (Abh. P. 7, 93). — ಬೆನ್ನಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to follow, to pursue [ರಥಾಶ್ವ ಕೇತನ ಶರವ್ರಾತಂಗಳುಂ ನುಗ್ಗಿ ಕಣ್ಗೆಡೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನನ್ತು ನಮ್ಮ ಹರಿಗಂ Pb. 11, 13]; (ಎಬ್ಬಟ್ಟು, ತೂಳ್, ಅರೆಯಟ್ಟು, ಬೆಂಗೆವಾಯಿ, ಬೆನ್ನೇಱು Ss; Cpr. 8, 33; Bp. 54, 52; My.; B. 4, 41). [— ಬೆನ್ನಬೆನ್ನನೆ. rep. closely (following). ಬೆನ್ನಬೆನ್ನನೆ ಬರೆ ಬಿನ್ನಬಿನ್ನನೆ ಪೋಗಿ Pb. 1, 114 va.]. — ಬೆನ್ನಸ್ಥಿ. -ಅಸ್ಥಿ. the back-bone (ವಂಶ, ಬೆನ್ನ ಸಿಟ್ಟೆಲು Nn. 54). — ಬೆನ್ನೀ. -ಈ. to turn the back, to retreat, to flee (Abh. P. 5, 81; 9, 64; Rsv. 2, 75; see ಪೊಱಮಾಱು 2). — ಬೆನ್ನೀಹ. -ಈಹ. flight (ಪೊಱಮಾಱು Smd. II). — ಬೆನ್ನುಡುಗು. -ಉಡುಗು. the back to contract or to be bent (Bp. 2, 14). — ಬೆನ್ನೇಱು. -ಏಱು. -ಱು. = ಬೆನ್ನಟ್ಟು, q. v. — ಬೆನ್ನೊಗ್ಗು. -ಒಗ್ಗು. to follow, to pursue (Bp. 54, 38). — ಬೆನ್ಹತ್ತು. = ಬೆನ್ನು ಹತ್ತು. (My.).

ಬೆನಕ **benaka.** Tbh. of ವಿನಾಯಕ. Gaṇēśa (Smd. 357. 373. 375; Sm. 4). [ಬೆಣ್ಣೆಯ ಬೆನಕಂಗೆ ಕೆಣ್ಡದುಣ್ಡಲಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಚಲ್ಲವಾಡಿದರೆ ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು! Bv. 660]. see Prvs. s. ಬೆಣ್ಣು, ಮದುವೆ. — ಬೆನಕನ ಎಕ್ಕೆ. (ಶ್ವೇತಾರ್ಕ Si. 141).

*ಬೆನವ **benava.** Tbh. of ವಿನಾಯಕ. ಹಟ್ಟಿಯ ಹೊಱಗೆ ಬೆನವನ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ತಿಪ್ಪೆಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟನ್ನಾಯಿತ್ತು Cv. 231.

ಬೆನ್ತರ **bentara.** Tbh. of ವ್ಯನ್ತರ. [ನಿಧಾನವ ಕಾಯ್ದಿರ್ದ ಬೆನ್ತರನನ್ತೆ Bv. 99]; (Bp. 23, 20).

ಬೆನ್ದು bendu. P. p. of ಬೇ 1, etc.

ಬೆನ್ದುಱು benduṟu. (Smd. 48). ?

ಬೆನ್ನನೆ bennane. at the back, after, behind (Cpr. 8, 63; Rsv. 3, 28 va.; 5, 57; Te. ವೆಣ್ಣನೆ; see ಬೆಪ್ಪೆನ್ನನೆ).

ಬೆನ್ನು bennu. = ಬೆನ್ 2, etc. (ಪೃಷ್ಠ, ತನುಚರಮ Si. 209; C.). ಬೆನ್ನಿನ (Bp. 20, 11). ಇವನು ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿನಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು he is born after me, younger brother. (My.). ಬೆನ್ನು ಬಿಡದ ಪಿಶಾಚಿ ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿತ್ತೀತೇ?— ಬೆನ್ನ ಹಿನ್ದೆ ಬನ್ತು ಬೇತಾಳ. — ಪೆಟ್ಟು ಬೆನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ (Prvs.). see Bp. 44, 5; 52, 12. 18; 60, 25; Bh. 1, 10, 33; Dp. 4, 2. — ಬೆನ್ನ ಹತ್ತು. [to ride]; to follow; to pursue (My.; B. 3, 62; 4, 212. 218; 5, 36). ನಾಯಿ ಮನುಷ್ಯರ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ (3, 40). — ಬೆನ್ನಹಿನ್ದು. later or succeeding time. ಅವನ ಬೆನ್ನ ಹಿನ್ದಿನವನು, his younger brother (B. 5, 43; My.). — ಬೆನ್ನಾಗು. -ಆಗು. to become accustomed to carry loads, a saddle, a rider, as bullocks or horses (My.). 2, the back (of an ox, a horse, etc.). to get sore (from riding, etc.); to get sore-backed (My.). — ಬೆನ್ನಾಸರೆ. -ಆಸರೆ. support, help (My.). — ಬೆನ್ನಿನವನು. -ಅವನು. a younger brother (My.). — ಬೆನ್ನು ಕೊಡು. to retreat, to flee (My.). — ಬೆನ್ನುಡಬ್ಬೆ. the upper or outer side of a split bamboo or rattan (My.). — ಬೆನ್ನು ಬೀಱು. to follow. ಅವನ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದು ಹೋದನು (My.). 2, to take (another's) shelter or refuge (My.). — ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆ. the backbone. ಬೆನ್ನುಮೂಳೆಗೆ ಬುಡ (ತ್ರಿಕ Si. 209). — ಬೆನ್ನಹಂಚು. a tile on the ridge of a building, or one fit for it (My.). — ಬೆನ್ನು ಹತ್ತು. = ಬೆನ್ನ ಹತ್ತು. (My.; ಎಬ್ಬಟ್ಟು, ಬೆಱಿವಿಡಿ. G.; B. 5, 62. 63. 68. 252). — ಬೆನ್ನುಹುರಿ. the spine. ಗೇಣ್ಡಾಮೃಗಗಳ ಬೆನ್ನುಹುರಿ ಬಾಗಿರುತ್ತದೆ (B. 5, 248). — ಬೆನ್ನೆಲುಬು. -ಎಲುಬು. the backbone, the spine (My.; B. 4, 118). — ಬೆನ್ನೆಲುವು. = ಬೆನ್ನೆಲುಬು. (ಕಶೇರುಕೆ Si. 206). ಬೆನ್ನೆಲುವಿನ ಕೆಳಗಡೆ (ತ್ರಿಕ Si. 209).

ಬೆಪ್ಪಳ beppaḷa. = (ಬೆಪ್ಪು), ಬೆಬ್ಬಳ, ಬೆಬ್ಬಳೆ, (ಬೆಳ್ಪಳ). amazement, alarm, fear, etc. (ತಲ್ಲಣ, ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡು, ಗುರ್ವು, ಮಲ್ಲಣ, ಬಿಗುರ್, ತಳಮಳ, ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವ Sm. 49).

ಬೆಪ್ಪು beppu. = ಬೆಪ್ಪಳ, etc. wandering of mind, confusion; [dullness]. (My.; Te. ವೆಱಪು, ವೆಱುವು, fear; T. ವೆರುವು, ವೆಱುಪ್ಪು, fear; confusion; wrath). see Prv. s. ಶಿವಲೀಲೆ. — ಬೆಪ್ಪ. -ಅ 3. a confused, stupid man (My.).

ಬೆಬ್ beb. 1. — ಬೆಬ್ಬಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. a kind of partridge. ನವಿಲುಱಿಕೆಕ್ಕೇ ಬೆಬ್ಬಕ್ಕಿ (ಜೀವಂಜೀವಕ Si. 178).

ಬೆಬ್- beb. 2. an abbreviation of ಬೆಱಗು. — ಬೆಬ್ಬೆಱಗು. amazement (Bp. 13, 22; 30, 22; 36, 19).

ಬೆಬ್ಬನೆ bebbane. (fr. ಬೆಱ 3). with a puff or sudden inflation of pride [ಅವರಿವರೆನ್ನದೆ ಚರಣಕ್ಕೆಱಗಲು ಅಯ್ಯತನವೇಱು ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆಱೆನೆ ನಾನು Bv. 253]; (Bp. 26, 13; 38, 16; 39, 43; see s. ಬಯಲುಗ). 2, (fr. ಬಿರಿ 1), with a burst (Grj. 2, 59).

ಬೆಬ್ಬರಿಸು bebbarisu. (= ಬೆಳ್ಪಳಿಸು). to get bewildered from fear, to be greatly frightened (C. Bp. 46, 20).

ಬೆಬ್ಬಳ bebbaḷa. = ಬೆಪ್ಪಳ, q. v. amazement, etc. (ಬೆಗರ್ etc., ಭಯ Ss.; ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬಿಗುರ್, ಬೆಗಟ್, etc. Kk. 42). 2, confusion, agitation, distress (ವಿಕಲತ್ವ Bhn. 44; Rām. 6, 37, 9).

ಬೆಬ್ಬಳಿಸು bebbaḷisu. (ಬೆಬ್ಬೞಸು). = ಬೆಬ್ಬರಿಸು (V. 31, 23 va.).

ಬೆಬ್ಬಳೆ bebbaḷe. = ಬೆಬ್ಬಳ. — ಬೆಬ್ಬಳೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to get amazed, etc. (V. 5, 23 va.; 14, 55 va.).

ಬೆಮ್- bem. 1. = ಬಿಸು 1, q. v. heat, etc. — ಬೆಮ್ಬಿಸಿಲ್. (Smd. 198). hot sunshine. — ಬೆಮ್ಬೂದಿ. hot ashes (My.). — ಬೆಮ್ಬೆಮರ್. hot sweat (Abh. P. 14, 106). — ಬೆಮ್ಬೊಳಲೆ. -ಪೊಳಲೆ. (Smd. 216 Mdb., o. r. ಬೆಣ್ಣೊಳಂ).

ಬೆಮ್- bem. 2. = ಬೆನ್ 2, etc. the back. — ಬೆಪ್ಪೊಂಗು. the back to swell or be raised (Cpr. 4, 47). — ಬೆಮ್ಬತ್ತು. -ಪತ್ತು. = ಬೆನ್ನು ಹತ್ತು. (Cpr. 4, 47; Bp. 3, 36; 27, 30; 28, 9; 32, 28; 34, 35; 52, 26; J. 28, 54). — ಬೆಮ್ಬಲ. rear force: help, aid, countenance [ನಿನ್ನ ಕೆಳೆಯಂ ಬನ್ದಪ್ಪನಾತಂಗೆ ಬೆಮ್ಬಲಮಿನ್ನೀಂ ನಿನಗಾತಂ Pb. 4, 33]; (Abh. P. 9, 97; My.). — ಬೆಮ್ಬೞ. following; joining.

company, association; the rear (ಪಿನ್ದೆ ಬಸ್ಪುರದು Śmd. I; ಬೞಿ 194 Cm.; ಅನುಪದ, ಅನ್ವಕ್ಷ, ಅನ್ವಂಗ Mr. 445). see Śmd. 8; Abh. P. 12, 90; Bp. 57, 55; Rśv. 6, 11 va. [— ಬೆನ್ಪುಲಮ್ಪಾಯ್. -ಪಾಯ್. to rush support. ಎನ್ದ ಪಾಂಚಾಳರಾಜ ತನೂಜೆಯು ಮಾತಿಂಗೆ ಬೆನ್ಪುಲ ಮ್ಪಾಯ್ವನ್ತೆ ಭೀಮಸೇನನಿನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 7, 52 va.]. — ಬೆನ್ಪುೞಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to follow; to be together or in company with (ಬೞಿವಿಡಿ Śmd. 195 Cm.; Abh. P. 12, 28; Rśv. 6, 11 va.). — ಬೆನ್ಪುೞಿಸು. to follow (B. 4, 191). — ಬೆನ್ಪಾಗ. the back part of the body (My.); — the ridge of a building (My.). — ಬೆಮ್ಪಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to follow (C. Bp. 19, 34). — ಬೆಮ್ಪಿಡು. to withdraw or depart from (Prll. 3, 32; J. 10, 9; 27, 2). — ಬೆಮ್ಪಿೞ್. ಬೆಮ್ಪೂೞ್. = ಬೆನ್ನ ಬೀೞು. [ಉದ್ವೃತ್ತ ಬಳಾಬ್ಧಿಯಂ ಸುಡೆ ಕರಂ ಬೆಮ್ಪಿೞ್ದು ದುರ್ಯುಕ್ತಿಯ ನ್ದದಯಂ ಧರ್ಮಜನಿಕ್ಕಿದಂ ಗುರುವಂ Pb. 12, 35]. ನೃಪಂ ಬೆಮ್ಪಿೞ್ದುಂ ದೂವಟ್ಟೆಯುಂ ಬಾರಂ (Śmd. 283). see Bp. 37, 39; 47, 6; 48, 17. — ಬೆನ್ಪೆನ್ನನೆ. behind [ಬೆನ್ಪೆನ್ನನೆ ಬಾರದನ್ದು ಲಲಿತಾಂಗಿಯ ನಲ್ಮೆಗೆ ಬನ್ನಮಾಗದೇ Ap. 3, 17]; (Cpr. 9, 18 va.). — ಬೆಮ್ಮರ. the beam on the ridge of a building [Tu. ಬೆರಿಮರ].

ಬೆಮರ್ bemar. 1. to be alarmed, to fear (ಸೆಡೆ, ಅಳ್ಕು, ಸುಗಿ, ಬಳ್ಕು, ಸುರುಳ್, ಅಗಿ, ಭಯವನಾನ್ Śm. 40; Kk. 72; *cf.* ಬೆಗ ೞ್ 1).

ಬೆಮರ್ bemar. 2. = ಬೆಮರು 1, ಬೆವರು 1. to perspire, to sweat (ಸ್ವೇದಭಾವ Śmd. Dh.; Bp. 59, 22; T. ವಿಯರ್, ವೇರ್; M. ವಿಯರ್; Te. ಚೆಮರ್ಚು; Tu. ಬಿಗರ್, ಬೆಗರ್). P. ps. ಬೆಮರ್ದು, ಬೆಮ ರ್ತು (Śmd. 286. 287). [ಪನ್ದೆಯಂ ಪಾವಡದರ್ನ್ನುಮ್ಮನೆ ಬೆಮರ್ತುಮಿರ್ದ ಕರ್ಣನಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಕಣ್ದು Pb. 2, 82 va.]. ಬೆಮರ್ವ (Cpr. 6, 93). ಬೆಮರ್ದು (J. 2, 16), ಬೆಮರ್ತು (Rśv. 13, 89; Śsv. 4, 90).

ಬೆಮರ್ bemar. 3. = ಬೆಮರು 2, ಬೆವರು 2. (Śmd. 58). perspiration; sweat (ಘರ್ಮ, ನಿದಾಘ, ಸ್ವೇದ Nr.; ಘರ್ಮ Nn. 22; Cpr. 8, 73; Bp. 15, 19; Rśv. 5, 118; J. 11, 23. 25; T., M. ವಿಯರ್, ವೇರ್; Te. ಚೆಮಟ; Tu. ಬೆಗರ್). [ಪೆಸೆಗೆಟ್ಟಲರ್ಗಣ್ಣ ನೋಟಮುಣ್ಮಿದ ಬೆಮರೋಳಿವಟ್ಟ ನಿಡುಸುಯ್ Pb. 4, 65; Ap. 11, 73]. ಬೆಮರ (not ಬೆಮರಿನ, Śmd. 134). ಬೆಮರ್ಗಳನೂದಿ (52). ಕುದುರೆಯ ಬೆಮರಲ್ಲಿ... ಮಾತುಲಂಗದ ತೆಱವ ಕಮ್ಪು ಉತ್ತಮಂ (Mr. 278). ಬೆಮರ ವಿನ್ದು (Cpr. 7, 117). [—ಬೆಮರನೀರ್. = ಬೆಮರ್. ನಡುಗುವ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಬೆ ಮರ ನೀರ್ಗಳ ಪೊನಲೊೞ್ಕುಡಿಯಲೊಡಗೂಡೆ Pb. 1, 92]. — ಬೆಮರಾ ೞಿಸು. -ಆೞಿಸು. to cause one's sweat to grow dry: the body to feel cool and refreshed (Cpr. 3, 15; My.). — ಬೆಮರುಣ್ಮು. -ಉಣ್ಮು. sweat to issue (Cpr. 7, 64). — ಬೆಮರ್ವನಿ. -ಪನಿ. (Śmd. 54). a drop of sweat (J. 11, 24). see ಸುೞ್-. — ಬೆಮಸಾಲೆ. = ಬೆವರುಸಾಲೆ. prickly heat (My.).

ಬೆಮರು bemaru. 1. = ಬೆಮರ್ 2. P. p. ಬೆಮರಿ (J. 10, 50; My.). ಬೆಮರುವ (J. 30, 22).

ಬೆಮರು bemaru. 2. = ಬೆಮರ್ 3, etc. (My.; ಘರ್ಮ, etc. Si. 72).

ಬೆಮರುವಿಕೆ bemaruvike. perspiring. ಬೆಮರುವಿಕೆಯೇ ಸಾತ್ತ್ವಿಕ (Si. 66).

ಬೆಮಚ್ಚು bemarcu. to cause to perspire (ಸ್ವೇದ ಕರಣ Śmd. Dh.).

ಬೆಮಿಸು bemisu. Tbh. of ಭ್ರಮಿಸು. to roam about, etc. (My.; Dp. 4, 1).

ಬೆಮೆ beme. Tbh. of ಭ್ರಮೆ. (My.). confusion. 2, desire (My.). — ಬೆಮೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become confused or perplexed (C. Bp. 47, 23; My. as ಬೆಮೆಗೊಳ್ಳು). — ಬೆಮೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to confuse or perplex (Bp. 40, 20; My.).

***ಬೆಮ್ಬೀಳು bem-bīḷu.** to become weary, to be tired of. ಆಸತ್ತೆನಲಸಿದೆನೆನ್ದೊಡೆ ಮಾಣದು; ಬೇಸತ್ತೆ ಬೆಮ್ಬಿದ್ದೆನೆನ್ದೊಡೆ ಮಾಣದು Bv. 19.

ಬೆಯಿಸು beyisu. = ಬೇಯಿಸು, etc. to bake, etc. (My.). ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಕಸಕಸಿಯನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿ ಬೆಯಿಸಿದ ಹೋಳಿಗೆ (G. 85). ಬೆಯಿಸಿದ ಮಾಂಸ (ಭಟಿತ್ರ); ಬೆಯಿಸಿದ ಅನ್ನ (ಭಕ್ಷ್ಯ G.).

ಬೆಯ್ಯು beyyu. = ಬೇ 1, etc. to bake, etc. (My.). ಬೆಟ್ಟ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಯ್ಯುತ್ತದೆ ಎನ್ದು, ಸೆಟ್ಟಿ ಅತ್ತ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬೆರ bera. P. p. of ಬೆರೆ, in ಬೆರ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಬೆರಕೆ berake. (fr. ಬೆರೆ). = ಬೆರಿಕೆ. the state of being united, mixed, or mingled, union, mixture, combination (ಸಂಯೋಗ Smd. 60 Cm.; ಪಾದ Mr. 460; My.; Tu.; T. ವಿರವು). ನೀರ ಬೆರಕೆ (ಸಂಗಮ Mr. 415). 2, touch, contamination (My.). ನೆಣ್ಣರ ಮನೆಗೆ ನಾಯಿ ಹೊಕ್ಕರೆ ಎಣ್ಟು ಊರಿಗೆ ಬೆರಕೆ (Prv.). — ಬೆರಕೆವಣ್. -ಪಣ್. a fruit partly ripe, partly unripe (Cpr. 1, 101 va.). — ಬೆರಕೆವರ್ಣ. a variegated colour (ಸಾರಂಗ, ಶಬಲ Hlā.). — ಬೆರಕೆವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. variegated lustre (Cpr. 6, 46; 6, 64 va.).

ಬೆರಗು beragu. haste, speed, expedition (see ತೋಳ್ಬೆರಗು); importunity; impertinence; rudeness (T. ವಿರೈ, M. ವಿರೆ, to make haste; to be eager or importunate; T. ವಿರೈವು, M. ವಿರವು, speed, haste). ಸೆರಗಂ ಬೆರಗಂ ಬಗೆಯದೆ, ಪುರಮಂ ಪೊೞ ಮುಟ್ಟಿ (Abh. P. 10, 19). ಸೆರಗಂ ಬೆರಗಂ ಬಗೆಯದೆ (13, 57). — ಬೆರ ಗ. -ಅ 3. a hasty, impertinent, rude man. ಪಿರಿದೀವಂ ನಿಲೆನುಡಿ ವಂ ಸೆರಗಂ ಬೆರಗಂ ಪ್ರತಾಪಿ (Śmd. 90 Mdb. and another MS.).

ಬೆರಂಜು berañju. to gather together, to collect, to put together, to heap up (ಚಯನ, ಒಟ್ಟುಗೂಡು Śmd. Dh.).

ಬೆರಟು beraṭu. = ಬೆಣ್ಟು, ಬೆರಣ್ಟು. (Bp. 32, 25; My.).

ಬೆರಡು beraḍu. hunting, the chase (ಸರಡು, ಸರವಿ Śs; *cf.* ಬೇಡ 1; M. ಪಿರಕ್ಕು, to set an elephant to work, drive him, urge on cattle).

ಬೆರಣ್ಟು beranṭu. = ಬೆರಟು, etc. to dig or scratch with the nails, claws or talons, to scratch (ನಖಖನನ, ಕೆರಣ್ಟು Śmd. Dh.; Grj. 1, 120; 1, 131 va.; Rśv. 5, 55 va.; Śsv. 3, 55; *cf.* ಪರಡು 3). 2, to make a certain performance with the fingers (ಅಂಗುಲಿಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.).

ಬೆರತು beratu. = ಬೆರೆದು. P. p. of ಬೆರೆ.

ಬೆರಲ್ beral. = ಬೆರಳ್ (which is an improper form, Śmd. 41), ಬೆರಳು. a finger; a toe; the tip of an elephant's trunk (Cpr. 6, 64 va.; 7, 100; Bp. 5, 41; 31, 16; Rśv. 9, 22; Tu. ಬೆರಲ್, T., M. ವಿರಲ್; Te. ವೇಲು, ವ್ರೇಲು). [ಬೆರಲಿನ್ದಮುಚ್ಚಿ ನೀರ್ವೆರಸು ಸೂಸಿ ತಾಮರೆಗೆಱೆಯೊಳುಂಗುರಂ ಬಿದ್ದತ್ತು Vr. 5, 4]. ಬೆರಲೆ (Śmd. 170). ನೇರಿದುವು ಬೆರಲ್ (170). see ಅೞುವೆರಲ್, ಕಿಱು-, ನಾಲ್-. [—ಬೆ ರಲಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. prototype of finger. ಗುಣಾರ್ಣವನ ತಲೆನವಿರ್ಗಳ್... ಕಮಲಾಸನನ ಬೆರಲಚ್ಚುಗಳನ್ನವಾದುವು Pb. 2, 39 va.]. — ಬೆರಲೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to lift up the fore-finger or index (Śsv. 4, 48). — ಬೆರಲ್ಪಿಡಿ.

to fillip (from amazement, Cpr. 1, 134). [ಬೆರಲ್ಮಿಡಿದು ಗುಣಾರ್ಣವಂ ನೆಱೆಯೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿದಂ ಬೆಳಗಪ್ಪ ಜಾವಮಂ Pb. 4, 110].

ಬೆರಸು berasu. 1. = ಬೆರಿಸು. to mingle together, to mix, to unite, to join; to be mixed, to be united with (ಸಮ್ಮಿಶ್ರ, ಕಲಸು Śmd. Dh.; ಒಡನೆ ಕೂಡು 38 Cm.; My.). [ಇದಂ ಬೆರಸಲ್ಕಮಾಗದೀ ಸಕ್ಕದದೊಳ್ Kr. 1, 51; Pb. 1, 76; Ap. 2, 18; Cv. 1488]. ಬೆರಸಿದುದು (ಚಿತ್ರ, ಕಿರ್ಮೀರ, ಕಲ್ಮಾಷ, ಶಬಲ, etc.); ಅಳೆ ಬೆರಸಿದ ಮೊಸರು (ದ್ರಪ್ಸ); ಪ್ರಿಯವಚನಂ ಬೆರಸಿ ಕೊಡುವವನು (ವದಾನ್ಯ); ಬೆರಳುಂ ತಳಮುಂ ಬೆರಸಿದಡೆ ಪ್ರತಲ ಎಮ್ಬುದು; ಅಕ್ಕರಂ ಬೆರಸಿರ್ದ ಉಂಗುರಂ (ಮುದ್ರೆ Hlā.). ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕೆಲದಲುವ್ ಒಳಗಣ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಸೋಪಾನಂ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣ ರಾಶಿ (ಹಸ್ತಿನಖ); ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಪಿಂಗಲ, etc.); ಬೆರಸಿ ಕಾದುಹ (ತುಮುಲ, etc.); ಬಿಳುಪು ಕೆಮ್ಪು ಬೆರಸಿದುದು (ಶ್ವೇತರಕ್ತ, etc.); ಕೆಮ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಅರಸಿನ ಬಣ್ಣ (ಪಿಂಗ, etc.); ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಅರಿಸಿನಬಣ್ಣ (ಶ್ಯಾವ, etc.); ಜೇನತುಪ್ಪ ಬೆರಸಿದ ಮದ್ಯ (ಮಧು, etc.); ಬಿಳಿದು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ, etc.); ನಾಲ್ಕು ಭಾಗದೊಳಗೊನ್ದು ಭಾಗ ನೀರ ಬೆರಸಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರ Nr.). ಅರಸಿ ವೆರಸು (-ಬೆರಸು, Rśv. 10, 31 va.). ಕೂರ್ನಾಯ್ವೆರಸು [5, 51). ನೊರೆಮಾಲೆವೆರಸು (13, 77 va.). ಸೋಗೆವೆರಸು (10, 31 va.). ಚರಣಯುಗವೆರಸು (Śm. 110). ಅನುಚರವೆರಸು (J. 30, 42). ನಸುನಗೆವೆರಸು (30, 49). ಸೇವಕವೆರಸು (29, 39). see Śmd. 91. 98. 106. 346; Cpr. 1, 110. 133; Bp. 1, 57; 3, 72; 18, 34; 26, 16; 37, 1; 40, 43; 44, 64. 66; 47, 17; 51, 46; 54, 75; 60, 15; 61, 66. 71; Bh. 1, 8, 45; 2. 13, 44; C. Bp. 5, 5; Rśv. 6, 116; J. 29, 35. 46; Dp. 172, 3; ಒಡನೆವೆರಸು, ಕೆಯ್ವೆರಸು, ಕೊಂಕು-, ದಕ್ಕು-, ನಗೆ-, ನಾಣ್ವೆರಸು, ಪಡೆವೆರಸು, ಮಱೆ-, ಮುಳ್-, ರೇಫೆ-; Prv. s. ಸರಸ; ಹಾಣಹಾಣೆ, ಹೊಡಕರಿಸು. [2, to have sexual contact. ಅರಸನು ಮಂಚಕ್ಕೆ ಬರಿಸಿ ಎನ್ನ ಬೆರಸಿದ ಬಳಿಕ ಆನಂಜುವಳೆ? ಆನು ಸಿರಿಯಕ್ಕನೇ! Bv. 738].

ಬೆರಸು berasu. 2. (union): in union with, in company with, together with, combined with, with. ಮನಃಪ್ರೀತಿವೆರಸು ತಿರ್ದುವುದು (Śmd. 4). ಬಿನ್ದುವೆರಸು-ಗೆ (138). ದೀರ್ಘವ್ವೆರಸು-ತಕಾರಾದೇಶಂ (182). ಬಿನ್ದುವೆರಸು-ಬಕಾರಂ (184). ಲೋಪವ್ವೆರಸು-ಉಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮಂ (209). ಸೊನ್ನೆವೆರಸು (293). ಅಮ್ಬುರವ್ವೆರಸು (Cpr. 8, 31). ಕೊಱ್ಮದುಳ್ವೆರಸು (Abh. P. 13, 74). ವಿನಯಮ್ವೆರಸು (Grj. 4, 61). see Rśv. 4, 105. 119; 5, 50 va.; 5, 133; 6, 11 va. (twice); 6, 115 va. & 137 va.; 10, 10 va.; 11, 1 va. — ಬೆರಸುಲೆಕ್ಕ. addition (Bp. 53, 73).

ಬೆರಸುಹ berasuha. mingling, etc. ಸಮ್ಮೂರ್ಛನ, ಅಭಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎನ್ದಡೆ ಹಸರಿಸಿದುದು; ಲೇಸಾಗಿ ಬೆರಸುಹವೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಬೆರಳ್ beraḷ. = ಬೆರಲ್, etc. a finger. (ಅಂಗುಲಿ, ಕರಶಾಖೆ Nr.; ಅಂಗುಲಿ, ಕರ್ಣಿಕೆ Hlā.; ಅಂಗುಲಿ, ಪಾಣಿಶಾಖೆ Mr. 322). ಸೀಡಿದ ಬೆರಳ ತಳಂ ಪಾಣಿ ಎಮ್ಬುದು, ಬೆರಳುಂ ತಳಮುಂ ಬೆರಸಿದಡೆ ಪ್ರತಲ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಆನೆಯ ಬೆರಳ್ಗಳ್ (ಕರ್ಣಿಕೆ Mr. 155). ಬೆರಳ ಗಣ್ಪುಗಳು (ಪಾಣಿಶಾಖಾಪರ್ವ 322). see Bp. 20, 11; Bh. 1, 10, 32; J. 28, 33; ಕೆಯ್ವೆರಳ್. — ಬೆರಳೆತ್ತಿ ತೋಱುಸು. to lift up the fore-finger and show (J. 17, 9).

ಬೆರಳು beraḷu. = ಬೆರಳ್, etc. (C.; ಅಂಗುಲಿ, ಕರಶಾಖೆ, ಬೆಟ್ಟು Si.). 2, a small point on rocks (Bh. 8, 4, 22); a tip (see ನಾಸಿಕವೆರಳು). ಸಿಗುರಿದ ಬೆರಳುಗಳುಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ (ಚಪೇಟ, etc.); ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಒತ್ತಿನ ಬೆರಳು (ತರ್ಜನಿ, ಪ್ರದೇಶಿನಿ); ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು ನಡುವಣ ಬೆರಳೂ ಕೂಡಿ ಅಳದಡೆ ತಾಲ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕೆಯ್ಯ ಬೆರಳುಗಳು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಕರಾಂಗುಲಿಗಳ್ Nn. 60). ಬೆರಳಿಂಗೆ (Mr. 324). ಬೆರಳು ತೋಱುಸಿದರೆ ಕೆಯ್ ನುಂಗುತ್ತಾನೆ. — ಬೆರಳು ಬಾತರೆ ಒರಳಪ್ಪು ಆದೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 54, 55; Si. 211. 212. 253). — ಬರಳಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to move a finger about, to tickle the throat with a finger in order to produce vomiting (My.). — ಬರಳುಗಿಣ್ಣು. a finger knuckle (My.). — ಬೆರಳುಗೇಣ್. a finger span. ದರ್ಭೆಯ ಬೆರಳುಗೇಣ್ (ಗೋಕರ್ಣ Hlā). — ಬೆರಳುಚಾಳಿ. the (silly habit of the) interlocking of the fingers intertwined with the ends downwards. ಆಱುತೇಱುತ ಬೆರಳುಚಾಳಿ ಮಿಡಕುವ ಬಾಯಿ ಮೇಳದೊಳತೊಡಕ ಬಿಡವನ ಜಪವದು ಹಾಱುಮನೆಯನ್ತೆ (Sp.).

ಬೆರಿಕೆ berike. = ಬೆರಕೆ, q. v. the state of being mixed, etc. (My.). — ಬೆರಿಕೆಜಾತಿ. a mongrel caste (My.). — ಬೆರಿಕೆ ಮಣ್ಣು. various kinds of earth mixed together (My.). — ಬೆರಿಕೆ ಮನುಷ್ಯ. a man of mixed blood (My.). — ಬೆರಿಕೆಸೊಪ್ಪಿನ ಪಲ್ಲೆ. mixed vegetables worked together (My.). — ಬೆರಿಕೆಹುಲ್ಲು. various kinds of grass mixed together (My.; Si. 165).

ಬೆರಿಸು berisu. = ಬೆರಸು 1. in union with, etc. (My.; B. 4, 106. 141. 162).

ಬೆರೆ bere. to be joined or united, to join, to be mingled or mixed, to associate, etc. (ಪೊಣರ್ಚು, ಸಂಯುಗ Śmd. Dh.; My.; T. ವಿರವು; M. ವಿರಗು; Mhr. ಭೇಲಣೇಂ, ಭೇಳಣೇಂ; Te. ಬೆರೆ, to be touched, contaminated). P. ps. ಬೆರೆದು, ಬೆರದು, ಬೆರತು (B. 4, 94. 224; My.). ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಬೆರೆಯದ ಬಱಿಯ ಕನ್ನಡಂ (ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಂ Śmd. 45). ಬೆರೆಯಿತು (My.). see Si. 51. 93. 206. 240. 316. 371. 376. 419; Cpr. 8, 65; Rśv. 9, 28; ಒಡವೆರೆ, ಗಱು-, ತೆರೆ-. — ಬೆರೆ ಬೆರೆ. rep. (J. 19, 5).

ಬೆಱಗು beṟagu. 1. = ಬೆಬ್ 2-. amazement, astonishment, alarm (ತಳಮಳ, ತಲ್ಲಣ, ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡು, ಗುರ್ವು, ಮಲ್ಲಱು, ಬಿಗುರ್, ಬೆಪ್ಪಳ Śm. 49; Bp. 40, 60; J. 28, 38; My.; Te. ವೆಱಗು; Te. ವೆಱ್ಱಿ, madness; M. ವೆಱಿ, intoxication, fury; T. ವೆಱು, ವೆಱುಪ್ಪು, fear, confusion, perturbation, giddiness; see s. ಬೆಚ್ಚು 1 and ಪಿಱುಕಿ, ವೆಱು). 2, wandering or confusion of mind (My.). see ಸಂವಿತ. [3, courtesy, consideration. ಒಡನೋದಿದೊನ್ದು ಬಿಱಗಿಂಗೆ ಕೊಲಲ್ಕೆನಗಾಗದು Pb. 2, 50]. — ಬೆಱಗಾಗಿಸು. -ಆಗಿಸು. to cause to become amazed, etc. (J. 2, 12). — ಬೆಱಗಾಗು. ಆಗು. to become amazed, etc. ಬೆಱಗಾದುದು (ತಳಮಳ Ct. I, 3; ತಳವೆಳಗು II, 96). ಬೆಱಗಾದವನು (ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತ Nr.). ಒತ್ತರಮೊತ್ತಿದನ್ತೆ ಬೆಱಗಾಗೆ ಕೃಪಾದಿಗಳ್ ಒತ್ತೆ (Śmd. 16). ಹಿಮುಕರಂಗೆ ಪಾಯ್ವ ಚಕೋರಾವಲಿ ಬೆಱಗಾದುದು (Līlv. 3, 5). see Cpr. 7, 86; Grj. 4, 61; Bp. 60, 32; 61, 62; Bh. 1, 8, 88; 1, 10, 31; J. 7, 32; 28, 26; 30, 19; 31, 34. 35. — ಬೆಱಗಾಗುಹ. -ಆಗುಹ. becoming amazed, etc. (ತಳಮಳ Śmd. II; ತಳವಳ Kk. 80). — ಬೆಱಗು ಬಿನ್ನಾಣ. skill of confusion or of making confuse (Bh. 1, 8, 71). — ಬೆಱಗುವಡು. -ಪಡು. to feel amazed, etc. (C. Bp. 47, 20; V. 8, 20 va.; Śsv. 4, 52 va.). — ಬೆಱಗುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get amazed, etc. (J. 13, 14). — ಬೆಱಗೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. = ಬೆಱಗುವಡು. (Bp. 3, 25; 8, 44; 11, 42; 39, 40).

***ಬೆಱಗು beṟagu. 2.** union. ನೋಡಲಿಲ್ಲದ ನೋಟ, ಬೆರಸಲಿಲ್ಲದ ಬೆಱಗು ನಿಸ್ಸುದು ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು Cv. 1488.

ಬೆಱಟಿ beṟaṭi. = ಬಱಟಿ q. v., ಬೆಱಣಿ, etc. the cake made out of cow-dung. [Tu. ಬಜಣ್ಟ್].

ಬೆಱಣಿ berani. = ಬೆಣ್ಣಿ 1, ಬೆಱಟಿ, etc. dried cake of cow-dung (My.; Bp. 15, 12; 28, 8). [ಬೆಱಣಿಯುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಹೋಗದಮುನ್ನ ಅಟ್ಟುಣ್ಣು ವೋ! Bv. 166]. ಬೆಱಣಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಗುಮ್ಪು (ಕಾರೀಷ, ಸಗಣೆತೊಪ್ಪೆ Si. 402). ಬೆಱಣಿಯ ಬೆಂಕಿ (ಕಷುರ 461). ಬೆಱಣಿ ಸುಟ್ಟ ಬೂದಿಯಾದರೂ ಧರಣೀ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. — ಬಿದ್ದ ಬಱೀಲಿ ಬೆಱಣಿ ಆಯ ಬೇಕು, ಇದ್ದ ಬಱೀಲಿ ಇರ ಬೇಕು (Prvs.). see ಕಾಡು-.

ಬೆಱತು beratu. P. p. of ಬೆಱೆ³.

ಬೆಱೆ³ bere. (fr. ಬಿಱು 1 or 2). to become (firm or) stiff, as from cold, wind, rain, death, etc. (My.; Bp. 15, 18; 20, 12; 32, 52; 46, 57; 58, 49). P. p. ಬೆಱತು (J. 31. 63). ಜೆಱತಿಹನ್ತಾದು (ಅನತ, ಸ್ತಮ್ಭ, ಬಾಗದುದು Nn. 76). 2, to behave proudly or arrogantly, to be haughty or conceited [ಅನರಿವರೆನ್ನದೆ ಚರಣಕ್ಕೆಱಗಲು ಅಯ್ಯತನವೇಱಿ ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆಱೆವೆ ನಾನು! ಕೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಿತ್ತಯ್ಯಾ! Bv. 253. 396; Cv. 127. 683]; (ಅಹಂಕಾರಭಾವ Śmd. Dh.; Abh. P. 4, 41; Bp. 26, 13; 38, 16; 39, 43. 58; 42, 16; 59, 22; Rsv. 5, 127; J. 27, 37; see s. ಬಯಲುಗ). P. ps. ಬೆಱೆದು, ಬೆಱದು, ಬೆಱತು (J. 23, 37; Abhā. 2, 54). ಪರಮಜಿನೇನ್ದ್ರವಾಣಿಯೆ ಸರಸ್ವತಿ ಬೇಱದು, ಪೆಣ್ರೂಪಮುಂ ಧರಿಯಿಸಿ ನಿನ್ದುದಲ್ತು! (Śmd. 109). ಬೆಱತಿಪ್ಪುದು (ಹಮ್ಮು Ct. I, 44).

ಬೆರ್ಕು berku. = ಬೆಕ್ಕು. ಅವು ಪಿರಿಯವು ಭಾವಿಪೊಡಿಸ್ತಿವು ಕಿಱಿಯವೆನಿಪ್ಪುವಿದುವೆ ಭೇದಂ! ಪೆಱತಿಲ್ಲವೆಱವೆಱನ್ತರವರ್! ಎನಿಸುವುವವನೀಧರಣೀಯ ಹುಲಿಗಳುಂ ಬೆರ್ಕುಗಳುಂ (Śmd. 117; Kāvy. I, 2, 6).

ಬೆರ್ಚಿಸು bercisu. = ಬೆಚ್ಚಿಸು. to frighten (ಭಯ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 41; Abh. P. 10, 157; Śsv. 4, 5). [ಮುನಿಜನದ ಪರಮಾನುರಾಗಮುಂ ಪೆರ್ಚಿಸಿ ಕಾಮಾನುರಾಗಮುಂ ಬೆರ್ಚಿಸಿ Pb. 1, 16 va.].

ಬೆರ್ಚು bercu. 1. = ಬೆಚ್ಚು 1. to be terrified, to fear (ಸನ್ತ್ರಾಸ Śmd. Dh.; ಭಯ Śm. 85). [ಪೆಸರ್ಗಳ್ಕೆತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಖೇಚರ ಬಲಂ ತೇಜಕ್ಕೆ ಬೆರ್ಚಿತ್ತು Ap. 1, 78]. ಬೆರ್ಚಿ ಬೆಳ್ಪಳಿಸಿ ಬನ್ದಂ (Śmd. 20). ಉಱಿಮೆ? ಅಂಜಿಮೆ? ಬೆರ್ಚಿಮೆ? ಬೆಸಕೆಱಗಿಮೆ, ದೇವ? (177). see Cpr. 4, 18; 5, 79; Grj. 2, 58; Rsv. 5, 86. 118; 11, 10; 13, 65.

ಬೆರ್ಚು bercu. 2. = ಬೆಚ್ಚು 2. a scare-crow (ತೃಣಪುರುಷ Śmd. Dh.; Śm. 85).

ಬೆರ್ಮೆ berme. Tbh. of ಭ್ರಮೆ. confusion, etc. — ಬೆರ್ಮೆಗೊಳು. = ಬೆಮೆಗೊಳ್ಳು. (Dp. 53, 4).

ಬೆಲಗಸೆ belagase. (?) ಬೆಲಗಸೆಯಿನ್ದವರ್ ಈವ ಘನಸಾರದ ಬಾಯಿನಂ Cpr. 8, 47.

ಬೆಲಗು belagu. (fr. ಬೆರೆ). a beam (B. 4, 121; see ಅಡ್ಡ-, ತಲೆ-).

ಬೆಲಪತ್ರೆ belapatre. Tbh. of ಬಿಲ್ವಪತ್ರ. (My.).

ಬೆಲಿ beli. = ಬಿಳಿ, etc. white (Te. ವೆಲಿ). — ಬೆಲಿದೇವಿಯರ ವೇಮಯ್ಯ. N. (Bp. 46, 1). — ಬೆಲಿದೇವಿಯರ ವೇಮಾರಾಧ್ಯ. N. (Bp. 46, 80).

ಬೆಲೆ bele. 1. = ಬಿಲೆ 3. price, cost (ಭೃತಿ, ಭೃತ್ಯೆ, ಕರ್ಮಣ್ಯೆ, ವೇತ್ತೆ, ಮೂಲ್ಯ, ವೇತನ Hlā.; ಪ್ರಕ್ರಯ, ಕ್ಲಪ್ತಿಕ Hlā.; ಮೂಲ್ಯ, ವಸ್ನ, ಅವಕ್ರಯ Nr., Si. 324; ಅರ್ಘ, ವೌಲ್ಯ Nn. 102; ಪುಷ್ಯ Nn. 130; ಅರ್ಘ Mr. 482; ಅರ್ಘ, ಮೂಲ್ಯ Si. 412; C.; Tu. ಬಿಲೆ; Te. ವಿಲುವೆ, ವೆಲೆ; M. ವಿಲೆ; T. ವಿಲೈ); [ಈ ಪೊಱಲೊನ್ದು ರಮ್ಯಹರ್ಮ್ಯದ ಬೆಲೆಗಂ ಬರಲ್ ನೆಱೆಯದೆಮ್ಬಿನಂ Ap. 6, 89]; (wages, hire). ಕೊಣ್ಡ ಬೆಲೆ (ನೀವಿ, ಪರಿಪಣ, ಮೂಲಧನ); ಪಿರಿಯ ಬೆಲೆಯ ಸೀರೆ (ಮಹಾದಾನ Nr.). ಹೊತ್ತ ಬೆಲೆ (ಕ್ಲಪ್ತ, ವೇತನ, ವೌಲ್ಯ Mr. 346). ಅತ್ತೆ ಒಡೆದ ಮಡಿಕೆಗೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. — ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಸರಕಾದರೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲ್ಲಾರೇ? (Prvs.). ಕಾಡ ಕಪಿ ಬಲ್ಲುದೇ ಮಾಣಿಕದ ಬೆಲೆಯ? (Dp. 76). see Cpr. 1, 66; Bp. 28, 10; 29, 14; J. 23, 31; Si. 395; B. 2, 33; 4, 162; Prvs. s. ಕಟ್ಟು 4, ರತ್ನ. — ಬೆಲೆ ಕೊಡು. to give a price, to pay for (B. 5, 118). — ಬೆಲೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to sell (v. t., My.). — ಬೆಲೆಗಾಣು. -ಕಾಣು. to see a price: to be sold for (My.). ಕತ್ತೆಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತನಕ ಬೆಲೆಗಾಣುತ್ತವೆ (B. 3, 48). ಚನ್ದನದ ಕೊರಡುಗಳು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಗಾಣುತ್ತವೆ (3, 79; see 3, 103; 5, 118). — ಬೆಲೆಗುಡು. -ಕುಡು. to give the price (of something, Abh. P. 8, 54 va.). — ಬೆಲೆ ತಗ್ಗು. price to become less or fall (My.). — ಬೆಲೆ ಬರು. price to come or be attached to. ಒನ್ದು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಬರ ಬೇಕಾದರೆ (B. 5, 118). — ಬೆಲೆ ಬೀಱು. price to be paid for — (My.). ಅದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬೆಲೆ ಬೀಱುತ್ತದೆ (B. 5, 117). 2, price to fall. ಬೆಲೆ ಬಿದ್ದ ಸರಕಿನಲ್ಲಿ ಲಾಭವುಣ್ಟೇ? (Prv.). — ಬೆಲೆವೂ. -ಪೂ. a dear flower (Cpr. 8, 4 va.). — ಬೆಲೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. ಬೆಲೆವೆಣ್ಣು. a prostitute (Kāvy. I, 5, 35; Bp. 3, 75; 40, 80). [ತನುಮುಟ್ಟಿ ಮನಮುಟ್ಟದೆ ದೂರವಾದರಯ್ಯಾ, ಬೆಲೆವೆಣ್ಣನನ್ತೆ Cv. 838]. ಸುಂಕಿಗನು, ಹುರಿಹಲು, ಬಿಂಕಿನ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣು, ಕಂಕಿಯು, ಸುಂಕ, ನಸುಗುನ್ನಿ ಈ ಆಱು ಸೊಂಕಿದರೆ ಬಿಡವು (Sp.). — ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚು. price to increase (My.). — see Prv. s. ಸಿಕ್ಕು 1.

ಬೆಲೆ bele. 2. = ಬಿಲಿ 2. to sell, to buy. — ಬೆಲೆ ತರ್. = ಬಿಲಿ ತರ್. (Bp. 24, 9).

ಬೆಲೆಗು belegu. a digit of the moon (ಕಲೆ Ct. I, 88; T. ವಿಳಕ್ಕು; see ಬೆಳಗು 1 & 2).

ಬೆಲ್ಲ bella. coarse dark sugar, jaggory (ಪಣ್ಡ, ಗುಡ Nn. 176; ಗುಡ, ಇಕ್ಷುಪಾಕ Si. 416; C.; Te.; T.; M. ವೆಲ್ಲ; B. 2, 16; 3, 46; Ch. v. 2; J. 31, 16; Si. 348). [ಅರಗು ಮೊದಲಾಗೆ ಘೃತಸಜ್ಜರಸಂ ಬೆಲ್ಲಂ ಸಣಪ್ಪುವೆಪ್ಪುವಱಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ Pb. 3, 3]. ಮತ್ಸ್ಯಣ್ಡಿ, ಫಾಣಿತ ಎನ್ದೊಡೆ ಬೆಲ್ಲದ ಪಾಕ; ಬೆಲ್ಲವೆನ್ದೊ, ಎನ್ಬುರು (Nr.). ಬೆಲ್ಲದಿನ್ನಿ ನಿಯಂ (Śmd. 68. 184). ಬಲ್ಲವರೊಡನಾಟ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೆದ್ದನ್ತೆ (Sp.). ಬೆಲ್ಲವಿದ್ದ ಕಡೆ ನೊಣ, ದಡೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮಣ. — ಬೆಲ್ಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೆಲ್ಲದನ್ತ ಮಾತು ಇಲ್ಲವೇ — ಅೞುವ ಮಕ್ಕಳ ಕೆಯ್ಗೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಕತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಹೇತರೆ ಡೊಮ್ಬಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ? — ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ. — ಬೆಲ್ಲದ ದೇವರಿಗೆ ಅಲ್ಲೇ ನೈವೇದ್ಯ. — ಬೆಲ್ಲದ ಗಣಪತಿಗೆ ತೊಡೆಯ ಚಿವುಟೇ ನೈವೇದ್ಯ. — ಬೆಲ್ಲ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಅನ್ನ ಗಟ್ಟಿ, ಸೊಸೆ ಬನ್ದರೆ ಮಾಯಿ ಗಟ್ಟಿ. — ಬೀದೀಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಸುರಿದು, ಹಾದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಚಿಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕೂತ ಬಟ್ಟ ಬೆಲ್ಲ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬೆಲ್ಲವು ಹೋಯಿತು, ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ ಕಲ್ಲೂ ಹೋಯಿತು. — ಎಲ್ಲಾ ದೋಷ ಬೆಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ (Prvs.). see Prvs. s. ಬಾಱೆಹಣ್ಣು, ಸವಿ 4.

ಬೆಲ್ಲಪತ್ರೆ bellapatre. = ಬೆಲ್ಲವತ್ತ, etc. bael leaf (Bp. 48, 29). — ಬೆಲ್ಲಪತ್ರೆಯ ಕೊಪ್ಪಿದೇವ. N. (Bp. 58, 12).

ಬೆಲ್ಲವತ್ತ bella-patta. Tbh. of ಬಿಲ್ವಪತ್ರ (Śmd. 351. 357; ಬಿಲ್ಲ Ct. I, 93: ಅಸುರ Mr. 117; My.).

ಬೆಲ್ಲೊಟ್ಟಿ bellotti. a shrub with yellow flowers contrasting with a large white calycine leaf, Mussaenda frondosa Lin. (St. & Pl., Konkani).

ಬೆಲ್ವತ belvata. = ಬೆಲ್ಲವತ್ತ. (ಶ್ರೀಫಲ, ಬಿಲ್ವ, ಮಾಲೂರ Mr. 112).

ಬೆಲ್ವತ್ತ belvatta. = ಬೆಲ್ವತ. (My.).

ಬೆಲ್ವತ್ತಕ belvattaka. = ಬೆಲ್ವತ್ತ. (Rsv. 5, 56).

ಬೆವತು bevatu. (= ಬೆವರ್ತು). a P. p. of ಬೆವರು 1 (ಬೆವರ್). (My.; ಬೆಮರ್ತು G.). cf. ಬೆವಿ.

ಬೆವರಿಸು bevarisu. = ಬವರಿಸು. to cause to take away superficially, etc. (My.).

ಬೆವರು bevaru. 1. = ಬೆಮರ್ 2, etc. to perspire, etc. (My.). P. ps. ಬೆವರಿ, ಬೆವತು.

ಬೆವರು bevaru. 2. = ಬೆಮರ್ 3, etc. perspiration. (My.; B. 4, 24). ಬೆವರು ಸುರಿದರೂ ಶೌರ್ಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಬೆವರಟ್ಟೆ. -ಅಟ್ಟೆ. a sole inside a shoe (My.). — ಬೆವರಿಡು. -ಇಡು. to perspire (Bp. 52, 13). — ಬೆವರುಗುಳ್ಳೆ. the prickly-heat (My.). — ಬೆವರುನೀರು. = ಬೆವರು. (My.). — ಬೆವರುಸಾಲೆ. = ಬೆವರುಗುಳ್ಳೆ. (My.). — ಬೆವರುಹನಿ. = ಬೆಮರ್ವನಿ. (My.).

ಬೆವರು bevaru. 3. = ಬವರು. to take away superficially, as rubbish (by means of the hand or of a broom, My.). 2, to move or stir a heap of grain with the hand so as to remove impurities (My.).

ಬೆವಸಾಯ bevasāya. Tbh. of ವ್ಯವಸಾಯ. cultivation, agriculture (My.); [any work. ಬೆವಸಾಯಂ ಗೆಯಲಿನ್ನುಮುಣ್ಟೆಡೆ ಕೃಪಾಶ್ವತ್ಥಾಮರುಳ್ಳನ್ತೆ ಪಾಣ್ಡವರಂ ಗೆಲ್ವುದಸಾಧ್ಯಮಾಯ್ತೆ Pb. 13, 50]. ಬೆವಸಾಯದವನಾದರೂ ಜನಸಹಾಯ ಬೇಕು (Prv.).

ಬೆವಿ bevi. to perspire (ಬೆಮರು G.).

ಬೆವಿಸು bevisu. Tbh. of ಭ್ರಮಿಸು. (Bp. 28, 54).

ಬೆಸ besa. = ಬೆಸಗೆ, etc. soldering; compactness. see ಮೆಯ್ವೆಸ.

ಬೆಸ besa. 1. (Tbh. of ವಿಧ, ವಿಧಾ compared with ವಿಧಾನ?). (= ಬೆಸನ 1). performing, making; — the performance of prescribed acts or rites: act of worship; — a demand, an order, an injunction (Cpr. 8, 44 va.; Abh. P. 7, 47; 11, 90); — questioning, asking, inquiry. [ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬೆಸದೊಳ್ ವಾರಣಾವತಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ Pb. 3, 8 va.; Ap. 6, 86]. ಬೆಸಕೆಱಗೆಮೆ, ದೇವ? (Śmd. 177). — ಬೆಸ ಕೆಯ್. to make, to perform; to produce [ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮೆಂಬ್ಬ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮವಸಾನ ಕಾಲದೊಳ್ ಬೆಸಕೆಯ್ಯದಿರ್ಕೆನ್ದು ಶಾಪಮನಿತ್ತ೦ Pb. 1, 105 va.; Ap. 2, 14 va.]; (Abh. P. 3, 152; 15, 30 va.); — to worship; ಬೆಸಕೆಯ್ವುದು (ವರಿವಸ್ಯೆ, ಪರಿಚರ್ಯೆ, ಶುಶ್ರೂಷೆ, ಉಪಾಸನೆ, ಉಪಾಸ್ತಿ, ಪರೀಷ್ಟೆ, ಸೇವೆ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದನೆ, ಆರಾಧನೆ, ಉಪಚಾರ Hlā.); to be submissive, to obey (Cpr. 6, 88; Abh. P. 15, 11; 16, 39 va.; Bp. 39, 48). ಬೆಸಕೆಯ್ವುದಲ್ಲದೆ ಇದಿರಿಪ್ಪ ಸೀನೆ (ಪರರಾಷ್ಟ್ರ Mr. 189). ಅನುಂ ನೀನುಮ್ ಅತನುಂ ಬೆಸ ಕೆಯ್ವೆವು (Śmd. 262, o. r. -ಕೆಯ್ವಂ). see Grj. 1, 66; 2, 105. — ಬೆಸ ಕೆಯ್ಸು. to subject, to rule. see ಇಸುವೆಸ ಕೆಯ್ಸು. — ಬೆಸಗೆಯ್. to worship, to honor (Bh. 1, 19, 35); — to make; to use (Śāstrasāra in W. v. 1258. 1259). — ಬೆಸಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to demand, to enquire, to ask, to question, to solicit. [ಬರಿಸಿ ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯಂ...ಪ್ರಿಯ ಕುಶಲವಾರ್ತೆಯಂ ಬೆಸಗೊಣ್ಡು ಸ್ಥಿರಮಿರ್ದು Kr. 2, 7; Pb. 6, 45; Ap. 1, 41; Cv. 399. 165]. ಬೆಸಗೊಮ್ಬುದು (ಪ್ರಶ್ನ Nr.; ಪ್ರಶ್ನೆ Nn. 167; ಅನುಯೋಗ, ಪ್ರಶ್ನ Mr. 90; ಅಥ, ಪೃಚ್ಛಾ, ವಿಭಾಷ Nn. 89). ಚುನ್ನವಾಡಿ ಬೆಸಗೊಮ್ಬುದು (ಪ್ರಲಮ್ಬ; ಪರಿಯೋಗ Mr. 90). ಗುರುವಂ ಜ್ಞಾನಮಂ ಬೆಸಗೊಣ್ಡಂ (Śmd. 157). ಮಾಣವಕನಂ ಕಾರ್ಯಮಂ ಬೆಸಗೊಣ್ಡಂ (165). ಗುರುವಿನಿಂ ತತ್ವಮಂ ಬೆಸಗೊಳಲ್ ಪಟ್ಟಂ (300). see Cpr. 1, 57; 3, 5; 7, 18; Bp. 10, 7. 47; 30, 16; 47, 53; 51, 52; C. Bp. 47, 16; Śśv. 2, 52 va.; J. 2, 2; 30, 48. — ಬೆಸಗೊಳುಹ. -ಕೊಳುಹ. asking, etc. (ಪ್ರಶ್ನ, ಅನುಯೋಗ, ಪೃಚ್ಛೆ Nr., Hlā.). ಚುನ್ನವಾಡಿ ಬೆಸಗೊಳುಹ (ಪರ್ಯನುಯೋಗ, ಉಪಾಲಮ್ಬ Hlā.). — ಬೆಸಂಗೆಯ್. -ಂ-ಕೆಯ್. to make, to cultivate. see ತೋಣ್ಟವೆಸಂಗೆಯ್. — ಬೆಸಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ಬೆಸವಡೆ (Śmd. 200). to get an order, to obtain permission (Abh. P. 5, 56 va.; J. 12, 14). — ಬೆಸವ್ಪೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. = ಬೆಸಮ್ಬಡೆ. (Cpr. 8, 33). — ಬೆಸವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಬೆಸಮ್ಬಡೆ, q. v. — ಬೆಸವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to give an order, to command (J. 2, 53).

ಬೆಸ besa. 2. = ಬೆಸಿ. odd, not even. (My.).

ಬೆಸಕಿಲ್ besakil. a broom (? ಪಾವಕೆ Mr. 207). *cf.* ಬೆಸಕೋಲ್?

ಬೆಸಗೆ besage. = ಬಿಸುಗೆ 1, etc. soldering, etc. (My.). see ಬೆಟ್ಟವೆಸಗೆ. — ಬೆಸಗೆ ಹಾಕು. to solder (My.).

ಬೆಸದ besada. = ಬೆಸ್ತ. a fisherman (who also hires himself as palanqueen bearer). ಬೆಸದರ ನೆರವಿ (ಕೊತ್ತಱ Śmd. I). — ಬೆಸದವ. -ಅವ. = ಬೆಸದ. (ಕುಂಗ Śmd. II). [2, work. ಬೆಸದವ. workman, labourer ಅನ್ನೆಗಂ ಕಾಷ್ಠಕೂಟನೆಮ್ಬ ಬೆಸದವಂ ಪುಳ್ಳಿಯ ಪೊಱೆಯಂ ಪೊತ್ತು ಪೊಱಲ್ಗೆ ವರ್ಪೋನಂ ಕಣ್ಡು Vr. 76, 23].

ಬೆಸದು besadu. = ಬೆಸೆದು, ಬೆಸ್ತು. P. p. of ಬೆಸೆ 1.

ಬೆಸನ besana. = ಬೆಸಲ್, etc. (C. Bp. 47, 33). ಪ್ರಸಂಗ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಬೆಸನವಾದಳು (Prv.). (could it be Tbh. of ವ್ಯಸನ?).

ಬೆಸನ besana. 1. (= ಬೆಸ 1, q. v.). Tbh. of ವಿಧಾನ? order, command [ಬೆಸನೇನೆನ್ದೊಡೆ ಪೇೞ್ವೆನೆನ್ನ ಬೆಸನಂ ಕೈಕೊಳ್ವುದೀ ಕನ್ನೆಯಂ Pb. 1, 78; Ap. 1, 69; ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಹರಿವ ತೋಱಿಸಬೇಕೆಮ್ಬ ನಿಮಿತ್ತ ಬೆಸನವಿಡಿದು ನಿಮ್ಮ ಕರುಣದ ಶಿಶುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ Cv. 44. 698]; (Bp. 2, 44. 56; 3, 20; 46, 56; 47, 18; 60, 61; 61, 6). — ಬೆಸನಂ ಪೇೞ್. = ಬೆಸನೀ. (J. 13, 54). — ಬೆಸನಂ ಮಾಡು. = ಬೆಸನೀ. (Rśv. 5, 130). — ಬೆಸನಂ ಸಾರ್. to get an order (Śśv. 2, 42 va.). — ಬೆಸನ ಹೇೞಿಸಿಕೊಳ್. to obtain permission. ಬೆಸನ ಹೇೞಿಸಿಕೊಳುಹ (ಅನುಜ್ಞೆ Nr.). — ಬೆಸನೀ. -ಈ. to give an order (Bp. 5, 6; 61, 7; Śśv. 2, 116).

ಬೆಸನ besana. 2. Tbh. of ವ್ಯಸನ. vice, etc. (Ct. II, 108; Te. ವೆಸನ, T. ವಿಜನ). [ಇನ್ದ್ರಿಯಮುಂ ಗೆಲ್ಲದುದಱಿನ್ದ ಮುಕ್ಕುಂ ಜನಕ್ಕೆ ಪೀನಂ ಬೆಸನಂ Kr. 3, 166; ಸರ್ಪ ಸಂಯೋಗ, ಜ್ಯೋತಿಯ ಪತಂಗನ ಬೆಸನದನ್ತೆ Bv. 812]. ಏೞುಂ ಬೆಸನಮುಮಂ ನರಪಾಲನ್ ಉೞಿಗೆ (Śmd. 16 Mdb. & a. o. MS.). see ಏೞ್ಬೆಸನ; Śśv. 2, 90.

***ಬೆಸನಿಗ besaniga.** a person addicted to a vice. ಆ ಯಮುನನ್ನನಲ್ಲೆ ನೆತ್ತದೊಳ್ ಬೆಸನಿಗನಾತನಂ ಬರಿಸಿ ನೆತ್ತಮನಾಡಿಸಿ ಗೆಲ್ದುಕೊಳ್ವಮಿವಸುಮತಿಯಂ Pb. 6, 68.

ಬೆಸಲ್ besal. = ಬೆಸನ, ಬೆಸಲೆ. birth, production, bringing forth. [Tu. ಪಾಯ].— ಬೆಸಲಾಗು. -ಅಗು. to bear, to bring forth, as children; to be delivered. ಬೆಸಲಹ ತಿಂಗಳು (ಸೂತಿಮಾಸ, ವೈಜನನ); ಬೆಸಲಹ ಮೞು (ಅಮಾನಸ್ಯ, ಪ್ರಸೂತಿಜ Nr.). ಪುಣ್ಯಂಗೆಯ್ದ ಸತಿಯರು ತರುಣರಂ ಬೆಸಲಹರು, ನವಮಾಸಂಗಳಂ ಪೊತ್ತು (Bp. 3, 15). ಭೂತಲಂ ಬೆಸಲಾದುದು (6, 13). ಮೇಲಱಿಯದಧಿಕರೊಳ್ ಕಾಳಗವ ತೊಡಕಿದರೆ ಬಾಱುವೆಗೆಟ್ಟು, ಬಡವಕ್ಕು, ಬೆಸಲಾದ ಚೇೞಿನನ್ತಕ್ಕು (Sp.). see Rśv. 6, 34; J. 10, 3; 18, 55.

ಬೆಸಲೆ besale. = ಬೆಸಲ್. ನೆಲಂ ಬೆಸಲೆಯಾದ ಪೊಲ್; [ಅರಸಿಯರ್ಕಳೊಳಗಾರ್ವೆಸಲೆಯಾಗಿ ಮಗನಂ ಪೆತ್ತಳೆನ್ದಾರಯ್ದು ಬನ್ನಿಂ Vr. 112, 13]; (Cpr. 10, 30 va.; Abh. P. 4, 53). see Śāstrasāra in W. v. 1273.

ಬೆಸವು besavu. = ಬೆಸಗೆ, etc. soldering, etc. see ಹೊವ್ವೆಸವು.

ಬೆಸಸು besasu. to order, to command, to tell (ನಿರೂಪಿಸು Śmd. 3 Cm.); to declare, to communicate; to request; to grant. [ಬೆಸಸಿದನಖಿಳ ಧರಾವಲ್ಲಭನಿನ್ತಮೋಘ ವರ್ಷ ನೃಪೇನ್ದ್ರಂ Kr. 3, 1]. ಬೆಸ

ಪಂ or ಬೆಸಪ್ಪಂ (Śmd. 275). ಕರೆದು ಬೆಸಸುವುದು ಆವುದಾನೊನ್ದುಣ್ಟು, ಅದಱಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶಾಸನಶಬ್ದಂ ನೆಗೞ್ಗುಂ (Nr.). see Śmd. 61. 271; Cpr. 2, 62 va. & 93 va.; 6, 44 va.; 7, 28; Abh. P. 16, 39 va.; Bp. 1, 62; 10, 34; 22, 46; 34, 11; 39, 44; 47, 18. 40; Kk. 3; Rśv. 6, 10 va.; 13, 4. 42; 13, 61 va. & 64 va.; 14, 12 va.; J. 2, 39. — ಬೆಸಸು ಬೆಸಸು. rep. (Abh. P. 14, 105).

ಬೆಸಳಿಗೆ besaḷige. (fr. ಬಿಸು 1). a fire-pan (ಅಂಗಾರಶಕಟಿ, ಹಸನ್ತಿ, ಹಸನ್ತಿಕೆ Hlā.; ಹಸನ್ತಿ, ಹಸನ್ತಿಕೆ Mr. 210).

ಬೆಸಿ besi. = ಬೆಸ 2. odd, not even (My.; Te. ಬೇಸಿ; *cf.* ವಿಷಮ).

ಬೆಸಿಕೆ besike. = ಬೆಸಿಗೆ, etc. (My.).

ಬೆಸಿಗೆ besige. = ಬೆಸಗೆ, etc. soldering, etc. (My.; Si. 114; Bp. 2, 14). — ಬೆಸಿಗೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to be soldered. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೆಸಿಗೆಗೊಣ್ಡಿರುವಿಕೆ (ದೃಢಸನ್ಧಿ, ಸಂಹತ Si. 373).

ಬೆಸು besu. = ಬೆಸೆ 1, etc. (Bh. 2, 2, 105; 6, 4, 141 twice; Rām. 4, 6, 6).

ಬೆಸುಗೆ besuge. = ಬೆಸಿಗೆ, etc. ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಚಲ್ವುಮಂ ತದ್ಭವದ ಬೆಸುಗೆಯುಂ... ಉಸುರ್! (Kk. 3). ಸೂತತನಯನ ತಲೆಯ ಬೆಸುಗೆಯ ಬಿಡಿಸುವಮ್ಬಿನ ಹಿಳುಕನುಗಿ! (Bh. 8, 23, 44). see ಬೆಜ್ಜು-; Bh. 2, 2, 105; Rām. 6, 1, 13. 2, the root of the ear. ಕಳಚಿದನು ಕರ್ಣದ್ವಯದ ಬೆಸುಗೆಗಳ (Rām. 3, 4, 27).

ಬೆಸೆ bese. 1. = ಬಿಸು 3, ಬೆಸು. to solder; to unite firmly (My.). P. ps. ಬೆಸೆದು (Śmd. 255), ಬೆಸದು, ಬೆಸ್ತು. [ಮಸಗಿ ಬೆಸೆದಿರ್ದ ವಿನರಮನಸಿಯದೞಿಡೆವೊತ್ತಿ ಪೊಕ್ಕು Kr. 1, 66]. ಅಸಿಯ ಒೞೆ ಬೆಸೆದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ (75). ಬೆಸೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಸಂಯೋಜಿತ, ಉಪಾಹಿತ Si. 379). ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಬೆಸೆಯುವ ಟಂಕ (ನಿಘ 407). ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆಸೆಯಬೇಕಾದರೆ ಕಳ್ಳೀ ಹಾಲು ಬೇಕೇ? (Prv.). see ಪೊಮ್ಬೆಸೆ, ಬೇಗಡೆವೆಸೆ, ಮಿಸುನಿವೆಸೆ. 2, to be established or in use. ಪೊರ್ದುಗೆ ಮರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಸೆಗು ಪೊನ್ದಮ್ಬುದು (Śm. 98). 3, (to be stiff, *cf.* ಬೆಜ಼), to be haughty or proud (ಗರ್ವ Śmd. Dh.; ಕಾಮುಕರ Śm. 111).

*** ಬೆಸೆ bese. 2.** to strike with a whip. ಎಣ್ಬರೇಱಿದ ಕಟಿಷ್ಠಿ ಯನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬೆಸೆವ ಪಜ್ಜೆಪಸಿಯೆಗ್ಗರುಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 94 va.

ಬೆಸೆ bese. 3. (fr. ಬಿಸು 2). a swing: a stroke with a whip, etc., a blow (J. 20, 25; My.). 2, a bow for dressing cotton (ಕಾರ್ಪಾಸಚಾಪ Śmd. Dh.; Śm. 111; ಕೋಧ, ಬಿಲ್, ಕುಡುಹು Mr. 206). — ಬೆಸೆಕೋಲ್. bow and arrow [ಕುಡುಪೊಡೆ ನಿಸ್ತ್ರಪಂ ಕುಡುವುದೇಱಿಸಿದಂ ಬೆಸೆಕೋಲನೆನ್ದು ಪೇೞ್ ಕುಡುವುದೆ ಕನ್ನೆಯಂ Pb. 3, 66]; (Śmd. 78).

ಬೆಸ್ತ besta. = ಬೆಸದ. a fisherman. (My.; Te.). [ಬೆಸ್ತ ಬಲ್ಲನೆ ಅನ್ದಳ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಭೋಗಂಗಳ Cv. 32].—ಬೆಸ್ತರವ. -ಅವ. = ಬೆಸ್ತ. ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಬೆಸ್ತರವನು (ಕೈವರ್ತ, ದಾಶ, ಧೀವರ Si. 86).

ಬೆಸ್ತು bestu. = ಬೆಸೆದು, etc. P. p. of ಬೆಸೆ 1. (My.). ಬೆಸ್ತರೆ ಕೂಡದ್ದು ಸಸ್ತರೆ ಕೂಡೀತೇ? (Prv.).

ಬೆಹಣಿತನ behaṇitana. harmoniousness, harmony (Cpr. 10, 36).

ಬೆಳ್ beḷ. 1. (fr. ಬಿಳಿದು Śmd. 212. 213). = ಬಳ್, ಬಳೆ 2, ಬಿಳಿ, ಬಿಳು, ಬೆಳೆ 1, ಬೆಳು. whiteness; brightness (T. ವೆಳ್, ವೆಳ್; M. ವೆಣ್). [— ಬೆಳ್ಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. white foamed sea. ಕಣ್ಮಲರ ತಳ್ತ ಮೆಯಿಂ ಕರೆಗಣ್ಣ ಬೆಳ್ಗಡಲ್ಗಳ್ಪರಿಯಲ್ಕನಾಟಿಸಿದೊಡೆ Pb. 7, 68]. — ಬೆಳ್ಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. a white ray (V. 36, 68). — ಬೆಳ್ಗದಿರ. -ಅ 3. the moon (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಬೆಳ್ಗಱಿ. a white feather (Rśv. 6, 11 va.; 13, 62). — ಬೆಳ್ಗಬುರ. -ಕಬುರ. = ಬಿಳಿಯ ಕಬುರ. (Cpr. 4, 45). [— ಬೆಳ್ಗತ್ತೆ. -ಕತ್ತೆ. a white ass. ಬೆಳ್ಗತ್ತೆ ಪೂಡಿದ ಪೊನ್ನರಥಮಂ Vr. 85, 30]. — ಬೆಳ್ಗಾಡು. -ಕಾಡು. a forest that appears white on account of white flowers (Cpr. 1, 87). — ಬೆಳ್ಗೊಡೆ. -ಕೊಡೆ. a white umbrella [ಚಮರೀರುಹಂಗಳನ್ತಿರೆ ಕಳಹಂಸೆ ಬೆಳ್ಗೊಡೆಗಳನ್ತಿರೆ ಬೆಳ್ನೊರೆ ಗೊಟ್ಟಿಗಾಣರನ್ತಿರೆ Pb. 5, 58; Ap. 4, 53]; (Cpr. 10, 119; Abh. P. 9, 172; 12, 24; Bp. 3, 26; J. 6, 9). ನೀನುಳ್ಳೊಡುಣ್ಟು ಬೆಳ್ಗೊಡೆ (Śmd. 155. 292). — ಬೆಳ್ಗಸ. white or bright splendour or fame (Rśv. 13, 18; Śsv. 5, 9). — ಬೆಳ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. a white lotus (Cpr. 1, 87; 8, 97; Abh. P. 12, 24; J. 3, 4). — ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್. -ತಿಂಗಳ್. -ಳು. (Śmd. 213). the bright moon: moonlight [ಚನ್ದನ ರಸಂ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳೆನ್ದೊನ್ದು ಪಪ್ಪಲ ಬಮ್ಬಲ್ಗೆಡೆಯಾಗೆ ಬೆಳ್ಪಸದನಂ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿತು Pb. 1, 137]; (ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆ, ಚನ್ದ್ರಿಕೆ Nr.; ಚನ್ದ್ರಿಕೆ, ಕೌಮುದಿ, etc. Mr. 36; ಜೊನ್ನ Kk. 11*b*. 45; My.). ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಪೂಸರ್ವನ್ತಿರೆ ಗೋಲಿಕಲ್ಲೊಸರ್ಗುವೇ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳೊಳ್ (Jñv. 1, 13). see Śmd. 89. 134; Cpr. 3, 81; 6, 48; Abh. P. 8, 12; Bp. 11, 34; Rśv. 9, 9; J. 1, 1; 8, 6; 25, 5; 28, 1; ಕಿಱುವೆಳ್ದಿಂಗಳ್. — ಬೆಳ್ದೊನ್ನು. -ತೊನ್ನು. white leprosy (ಶ್ವಿತ್ರ Hlā.). — ಬೆಳ್ನಗೆ. a bright smile (J. 8, 17; 30, 11. 18). — ಬೆಳ್ನೊರೆ. white foam [ನೇತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಬಿನ್ದು ಬೆಳ್ನೊರೆಯಂ ಪೋಲ್ತುದು Ap. 12, 58; Pb. 3, 68]; (Cpr. 8, 8; Bh. 8, 25, 6; J. 6, 6; 9, 24). — ಬೆಳ್ಪಕ್ಕ. = ಬೆಳ್ಪಕ್ಕ. (ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ Kk. 59). [— ಬೆಳ್ಪಸದನ. white dress. ಬೆಳ್ಪಸದನಂ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿತಾ ಕಾನ್ತೆಯಾ Pb. 1, 137; — ಬೆಳ್ಪೊಱಸು. white pigeon. ಇನಿತೊನ್ದಾದುದು ದುಶ್ಶಾಸನನಿನ್ದಂ ಶಕುನಿಯೆಮ್ಬ ಬೆಳ್ಪೊಱಸಿನ್ದಂ Pb. 7, 20]. — ಬೆಳ್ಮಣ್. white light-coloured or chalky earth or soil. ಬೆಳ್ಮಣ್ ಬೆರಸಿದ ಮಹಿಪ್ರದೇಶಂ (ಪಾಣ್ಡುಭೂಮಿ Nāgavarma nighaṇṭu MS. p. 50). [— ಬೆಳ್ಮಸೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. arrow of glittering sharpness. ಬೆಳ್ಮಸೆಯಮ್ಬಿನ ಸರಿ ಮೊನೆಯಮ್ಬಿನ ಸೋನೆ Pb. 12, 80]. — ಬೆಳ್ಮಳ. (whitish impurity): the mirage (ಮರೀಚಿಕೆ Ct. II, 96, o. r. ಬೆಳ್ಮಳ). — ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ್. (Śmd. 213). a white cloud, or white clouds [ಬೆಳ್ಮುಗಿಲಿನ್ದಂ ಮುಸುಕಿದ ನೀಲಾದ್ರಿ ಬರ್ಪ ತೆಱದೊಳ್ ಬನ್ದಂ Pb. 2, 68; Ap. 7, 91]; (Cpr. 6, 53; Rśv. 6, 5. 6; 10, 31 va.; J. 6, 10). see ಕಿಱುವೆಳ್ಮುಗಿಲ್ — ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ್ಪೊರೆ. -ಪೊರೆ. a layer or stratum of white clouds (Cpr. 4, 61). — ಬೆಳ್ಪಕ್ಕ. -ಪಕ್ಕ. the bright lunar fortnight (ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ Śm. 20). — ಬೆಳ್ಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಬೆಳ್ಪಕ್ಕಿ. (Abh. P. 9, 58). — ಬೆಳ್ಪಯಲ್. -ಬಯಲ್. (Śmd. 213). an open plain with glaring light (Abh. P. 7, 86; M. ವೆಳಿ). — ಬೆಳ್ಪಲ್. -ಪಲ್. (Śmd. 213). a white tooth. — ಬೆಳ್ಪಸದನ. -ಪಸದನ. bright decoration or ornaments (Abh. P. 3, 72; 15, 62). ಬೀರಸಿರಿಯ ಬೆಳ್ಪಸನದ ಬೆಳಗಿನನ್ತೆ ದನ್ತಕಾನ್ತಿ ಪಸರಿಸೆ (12, 49 va.). — ಬೆಳ್ಬೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. = ಬೆಳುವೆಳಗು. a white, pale, or bright lustre (Rśv. 12, 13; V. 4, 78). — ಬೆಳ್ಪೊಗರ್. -ಪೊಗರ್. = ಬೆಳ್ಬೆಳಗು. (J. 11, 10). — ಬೆಳ್ಪೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a white, shining stream (J. 19, 4). — ಬೆಳ್ಸರಿ. a rain of white colour. [ಸುರಿವರಲೊನ್ದು ಬೆಳ್ಸರಿಯದಾತ್ಮತನೂಭವನುತ್ತಮಾಂಗದೊಳ್ ದೊರೆಕೊಳೆ Pb. 5, 103; Ap. 11, 8]. ಸೋನೆಯ ಕೆಸರ್ಗಳಲರ್ದಲರ ಬೆಳ್ಸರಿ (Śmd. 83). — ಬೆಳ್ಸುೞಿ. a white fold of a young leaf (of the screw-pine, Abh. P. 7, 139). — ಬೆಳ್ಸುೞಿಯೋಲೆ. -ಸುೞಿ. -ಓಲೆ. an ear ornament consisting of a white leaf-fold. (Cpr. 10, 45). — ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಬೆಳ್ಪಕ್ಕಿ. the Indian white heron, Ardea orientalis (Bḍ.; ಬಲಾಕೆ, ಬಿಸಕಣ್ಠಿಕೆ Hlā., Nr.; ಬಲಾಕ, ಬಿಸಕಣ್ಠ Mr. 172; Si. 175; C.; G. 116. 118. 162. 168. 169. 368. 376). see ಕುಡ್ಡ-, ಬಿಳಿ-. — ಬೆಳ್ಳಡಕಿಲ್. -ಅಡಕಿಲ್. N. of a plant. see ಕಶಿಲ್ಲಕ. — ಬೆಳ್ಳಡಿ. -ಅಡಿ. a man of a white foot: Gorava or Śiva (ಗೊರವ Śmd. II; Kk. 76, o. r. ಬೆಳ್ಳಡಿಯ; ಶಿವ Kk. 5, o. r. ಬೇಳಡಿ; Rśv. 5, 60). — ಬೆಳ್ಳಾನೆ. -ಆನೆ. (Śmd. 214).

a white elephant. — ಬೆಳ್ಪುಪ್ಪಟ್ಟೆ. -ಉಂ-ಬಟ್ಟೆ. (Śmd. 205), white cloth, or a white garment. — ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ. -ಉಳ್ಳಿ. garlic. Allium sativum Lin. (ಮಹೌಷಧ, ಲಶುನ, ಗೃಂಜನ, ಅರಿಷ್ಟ, ಮಹಾಕನ್ದ, ರಸೋನಕ Nr.; My.; Te. ಎಲ್ಲುಲ್ಲಿ, ವೆಲ್ಲುಲ್ಲಿ; T. ವೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ). [ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ತೊಯ್ದಿಕ್ಕಿದ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ಕಪ್ಪಿನನ್ತೆ Pb. 13, 71 va.]. ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯಾದರೆ ಹಳ್ಳಿಯವಗೆ ಆಗದೇ? — ನಾಯಿಯುಳ್ಳೀ ಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳೀ ಒಗ್ಗರಣೆ. — ನೀರುಳ್ಳಿ ಮುಟ್ಟದ ಬಟ್ಟೆ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ನುಂಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ (Prvs.). — ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳೀ ಗಡ್ಡೆ. (ಮಹೌಷಧ, etc. Si. 159). — ಬೆಳ್ಳೆರಲೆ. -ಎರಲೆ. = ಬೆಳ್ಮಿಗ. (Abh. P. 15, 60). — ಬೆಳ್ಳೆಲೆ. -ಎಲೆ. a white, excellent kind of betel leaf (Rśv. 4, 41). — ಬೆಳ್ಳೊಳ್ಳಿ. -ಒಳ್ಳಿ. = ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ. (G. 27. 189).

ಬೆಳ್ beḷ. 2. —an idiot, a rustic. [ಸನ್ಧಿಯಂ ಮಾಡೆನೆ ಮಾಡಲೊಲ್ಲದೆ ಸುಹೃದ್ಬಲಮೆಲ್ಲಮನಿಕ್ಕಿ ಯುದ್ಧಮಂ ನಾಡಿದ ಜಾತಿಬೆಳ್ ನಿನಗ ದೇವಿರಿದೀಯೆಡೆಯೊಳ್ Pb. 13, 54; ಗುಣಮಿಲ್ಲದ ಪೊಣ್ಣು ಪೇಳ್ದ ಬೆಳ್ಗಳ ಕೃತಿಬನ್ಧಮುಂ ಬರೆಹಕಾಱರ ಕೈಗಳ ಕೇಡು Pb. 1, 12]. — ಬೆಳ್ಮಿಗ. any wild quadruped that is not a beast of prey, so called on account of its turning pale from fear when attacked [ಎಮ್ಮ ಪಾಸಿದ ಚಿತ್ರಪಟಮೆಮ್ಮ ಬಲೆಯೊಳ್ ನಿಮ್ಮನ್ತಪ್ಪ ಬೆಳ್ಮಿಗಂಗಳಾಗಳೆ ತೊಡರ್ಗುಂ Ap. 3, 89 va.; Pb. 5, 45]; (Abh. P. 7, 35). — ಬೆಳ್ಮಿಂಚು. bright lightning (J. 4, 13). — ಬೆಳ್ಮೃಗ. = ಬೆಳ್ಮಿಗ. Cpr. 10, 99. (ಮೃಗ, ನಾನಾಮೃಗ Nn. 81). [— ಬೆಳ್ಮೊಗಂ. pale face. ನಲ್ಲಳ್ಗೆ ಬೆಳ್ಮೊಗಂಗೆಯ್ದಿರೆಯುಂ Kr. 3, 119. — ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗ. -ಅಕ್ಕರಿಗ. an illiterate stupid person. ಶುಷ್ಕ ತಾರ್ಕಿಕಂಗಂ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗಂಗಂ ವಿಷಯಮೆ ಕಾವ್ಯರತ್ನಮತಿ ಚತುರ ಕವಿಕದಮ್ಬಕ ವಿಷಯಂ Ap. 1, 24. — ಬೆಳ್ಳಾಗು. -ಆಗು. to become colourless. ಸ್ಕರೋನ್ಮಾದದೊಳೀ ವಿಮೋಹದೊಳದೇಕೆ ಗಡಂ ತಗುಳ್ದಿ ಬೆಳ್ಳಾದಪನಕ್ಕಟಾ Ap. 2, 35. — ಬೆಳ್ಳಾಳ್. -ಆಳ್. a coward. ಬೆಳ್ಳಾಳ್ಗೆ ಪೊಳೆವುದೋಱುವುದು Pb. 12, 12]. see Cpr. 10, 99. [— ಬೆಳ್ಳೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. an ox used while hunting. ಬೆಳ್ಳೆತ್ತಿನ ಮಱೆಯಲಿರ್ದು ಹುಲ್ಲೆಗಮ್ಬ ತೊಡುವನ್ತೆ Bv. 644].

ಬೆಳ್ beḷ. 3. = ಬೆಳ 4, etc. growth, growing. — ಬೆಳ್ಳಾಳ. a man of a certain agricultural caste; a rustic (My.; T. ವೆಳ್ಳಾಳ). ಕುದುರೆಯಾ ಚದುರೆಯಾ ಹದಿರೆರಡುಮೊನ್ದಯ್ಯ! ಚದುರನೇಱಿದರೆ ಕುಣಿವದು, ಬೆಳ್ಳಾಳ (*i. e.* ಬೆಳ್ಳಾಳನನ್ನು) ಬಿದಿರಿ ಹಾಕುವದು (Sp.).

ಬೆಳ beḷa. 1. = ಬೆಳ್ 1, etc. — ಬೆಳಗುದುಗೆ. a white bludgeon (Bp. 29, 4). — ಬೆಳಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. = ಬೆಳಗೆಮ್ಪು, q. v. — ಬೆಳದಿಂಗಳ್. -ತಿಂಗಳ್. -ಉ. = ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್. (ಚನ್ದ್ರಿಕೆ, ಕೌಮುದಿ, ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆ Si. 32; C.). see Bp. 42, 4; J. 1, 1; 8, 4; B. 2, 46; 3, 125; G. 202. — ಬೆಳದಿಂಗಳ ಹಕ್ಕಿ. (ಚಕೋರ Si. 178).

ಬೆಳ beḷa. 2. = ಬೆಳಕು, etc. — ಬೆಳಕಣ್ಡಿ. an opening for light: a window (ಗವಾಕ್ಷ, ವಾತಾಯನ Mr. 201; My.). — ಬೆಳಕಿಣ್ಡಿ. = ಬೆಳಕಣ್ಡಿ. (B. 3, 26; ಗವಾಕ್ಷ, ಜಾಲ, ಪ್ರಗ್ರೀವ, ವಾತಾಯನ G.). — ಬೆಳತನಕ. till light, till it becomes light or dawns (My.; B. 5, 125. 135). — ಬೆಳ ತನ್ಕ. = ಬೆಳ ತನಕ. (My.).

ಬೆಳ beḷa. 3. = ಬೆಳದು, etc. P. p. of ಬೆಳೆ 1, in ಬೆಳ ಕೊಳ್ಳು (My.; B. 4, 142. 162; 5, 296). — ಬೆಳ ಬೆಳೆ. rep. in ಬೆಳ ಬೆಳದು (Bp. 26, 40; J. 3, 37).

ಬೆಳ beḷa. 4. = ಬೆಳ್ 3, ಬೆಳೆ 2. growth. — ಬೆಳಸಾಲ ಕುಣ್ಟೆ. an instrument for removing the weeds from both sides of a furrow of a green, growing crop (S. Mhr.). — ಬೆಳವೊಲ. -ಪೊಲ. (Śmd. 81 Mdb., o. r. ಬೆಳೆ-). a field of standing corn.

ಬೆಳ beḷa. 5. an abbreviation of ಬೆಳಗಿ, P. p. of ಬೆಳಗು 1. — ಬೆಳ ಬೆಳಗು. rep. to become very bright. ಚನ್ದ್ರನುದಯಂಗೆಯ್ಯೆ ದೆಸೆ ದೆಸೆಗಳೆಲ್ಲಮುಂ ಚನ್ದ್ರಿಕೆಗಳಿನ್ದ ಬೆಳ ಬೆಳಗಿ, ಬೆಳ್ಪಿಯೊಲಾಯ್ತು (J. 26, 17).

ಬೆಳಕು beḷaku. = ಬೆಳ 2, ಬೆಳಗು 2. light; a lamp (My.; Tu. ಬೊಳ್ಪು, ಬೊಳ್ಚ; T. M. ವಿಳಕ್ಕು; Tu. ಆಲೋಕ Si. 404; ಛಾಯೆ, ಕಾನ್ತಿ 446). ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಟಕೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದೆ ಪೊಳಕುಕಣ್ಡೀತೇ? — ಕೋಣೇಲಿ ಬೆಳಕಿಲ್ಲೆನ್ದು, ರಾತ್ರೀಲಿ ಕಿಟಕಿ ತೆಱದನನ್ತೆ (Prvs.). — ಬೆಳಕರೆ. -ಅರೆ (= ಪರೆ). to dawn (My.). — ಬೆಳಕಿಡು. -ಇಡು. to place a lamp. ಬೆಳಕಿಡುವದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದವ ಮಲಕು ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಬೆಳಕುದೋಱು. -ತೋಱು. to show or manifest light: (C. Bp. 47, 24). — ಬೆಳಕು ಬಿಡು. to give passage to the light to stand out of the light (My.). — ಬೆಳಕು ಮಾಡು. to light, to give light to (My.). ದೀವಿಗೆಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಳೆದು ಜಗವೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಕು ಮಾಡುವನ್ಥಾ ಒಡವೆಯಾವದು? ಸೂರ್ಯನು (B. 2, 24).

ಬೆಳಗಿಸು beḷagisu. to lighten, to fill with light (as the sun the points of the compass, J. 20, 42). 2, to cause to make bright, to cause to scour or polish (My.). [3, to cause to glorify].

ಬೆಳಗು beḷagu. 1. to shine, to become bright; to manifest one's self (ತೊಳಗು, ಕಾನ್ತಿ Śmd. Dh.; ಕಾನ್ತ 399 Cm.; Te. ವೆಲುಗು; T. ವಿಳಂಗು). [ಭಾನುದ್ಯುತಿ ತನುರುಚಿಯಿಂ ದಿಶಾನೀಕಮನೊಡನೆ ಬೆಳಗೆ Ap. 2, 33]. ಬೆಳಪಂ or ಬೆಳಪ್ಪಂ (Śmd. 275). ಗಣ್ಡಮಾರ್ತಣ್ಡನ್ ಅಲರ್ದುಗೆಮ್ಮಂ! ಗೆಲ್ದು ಬೆಳಪ್ಪನ್ ಈಗ ಬೀರಂಗಳಂ! (275 Mdb.). ಬೆಳಗಿದುದೆಣ್ಬಂ ದೆಸೆ (219). ಹಬ್ಬುಗೆಯ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದ ಮಬ್ಬುಗಳನೀಡಾಡಿ ನಭದೊಳಗೊಬ್ಬನೇ ರವಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ವೋಲು (Bh. 1, 8, 9). ಭಾನು ಬೆಳಗಲು ಲೋಕ ಚೇಷ್ಟಿಸುವುದು (Abhā. 6, 23). ಸದಮಲೋದಕಕಣಂಗಳು.... ವಿಲಸಿತರತ್ನಾದಿಗಳ ವೋಲು ತವೆ ಬೆಳಗುತಿರಲ್ (Bp. 22, 56). ಶರಣನಿಧಿಸೌರಾಷ್ಟ್ರಸೋಮೇಶ್ವರನ್ ಅನಶ್ವರಮೂರ್ತಿ ಶಬರೇಶ್ವರನ ರೂಪಂ ಧರಿಸಿ, ತಾ ತದ್ವಸ್ಮಚಿಹ್ನೆಗಳುವೆರಸಿ ತೋಱಲು ಮಸಿಯುಱುವೆಯಾವರಿಸಿ ಬೆಳಗುವ ನೂತ್ನರತ್ನದ ಪರಿಯೊಳ್ (44, 1). ಕೊಳನ ಜಲದಲಿ ಕೋಟಿದೀಪಂ ಬೆಳಗೆ (50, 58). ಬೆಳಗುವ ಚನ್ದ್ರದೀಪ್ತಿ (51, 19). ಬೆಳಗುವನಲಂ (53, 53). ಮನೆ ಬೆಳಗಿದುದು (— was kindled, 56, 33). ಅತುಲದಿವ್ಯಾಮೃತ ನವೀನದ್ಯುತಿ ಬೆಳಗೆ (57, 85). ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವದು (ಶುಭ್ರ, ದೀಪ್ತ Si. 455). see Cpr. 1, 113; 9, 30; Bp. 30, 21; 38, 60; Rām. 1, 13, 8. 2, to cause to shine; to fill with light; to manifest (Cpr. 1, 65; 8, 35; 9, 32; J. 31, 18). ತೆಗೆದಯ್ ನೋಕ್ಸದ ಬಟ್ಟೆಯಂ, ಬೆಳಗಿದಯ್ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದೊಳ್ ಧರ್ಮಮಂ (Śmd. 255 from Līlv.). 3, to kindle, as a lamp (Bp. 31, 6; Te. ವೆಲಿಂಗಿಂಚು). 4, to scour, to polish (My.; Bp. 12, 34; 14, 9; 47, 13; B. 1, 19; 5, 284).

ಬೆಳಗು beḷagu. 2. = ಬೆಳಕು, etc. shine, lustre, light (ಪ್ರಕಾಶ, ಆಲೋಕ, ಉದ್ಯೋತ Hlā.; ಕಳೆ, ಕದಿರ್, ಮಿಸುಗು, ಹಬೆ, ಮಿಂಚು, ಡಾಳ, ಮಿಱುಗು, ಪೊಳಪು, ತೊಳಪು, ಪೊಗರ್, ತೊಳಗು, ಚವಿ, ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 25; Te. ವೆಲುಗು, ವೆಲುಂಗು). [ನಗೆಯೆಮ್ಬ ನೆವದೆ ಬೆಳಗಿನ ಮೊಗವೆಮ್ಬೀ ನೆವದೆ Kr. 3, 26; Pb. 4, 40; Ap. 2, 63 va.]. the dawn (My.; B. 4, 136). ಶಿಖಿಯ ಬೆಳಗು (ಆಲೋಕ, ಉದ್ಯೋತ Mr. 47). [ಅನ್ದಿನ ಬೆಳಗಪ್ಪ ಜಾಮದೊಳ್ ಸುಖನಿದ್ರೆಯಾಗಿ Pb. 1, 139 va.; Ap. 7, 32 va.]. ಬೆಳಗಿನ ಜಾಮು (ಉಷೆ Si. 476). ಅಳಿಯನ ಕುರುಡು ಬೆಳಗಾದರೆ (ಕಾಣುವದು). — ಬೆಳಗ ವರೆಗೆ ಕಡದ ಬೆಣ್ಣೆ ಮೋಳ ಬೆಕ್ಕಿನ ಪಾಲು ಆಯಿತು (Prvs.). ನೇಸಱಿನ ಬೆಳಗಿಗೆ ಗೂಗೆಗಳು ಸಂಚರಿಸುವವೆ? (Abhā. 1, 42). see Cpr. 1, 101 va.; 6, 48. 59; Grj. 4, 36; Bp. 3, 34;

12, 34. 46. 50; 15, 24; 22, 7; 27, 77; 42, 24; C. Bp. 4, 7; Śsv. 2, 114; Rām. 6, 12, 34; J. 8, 18; ಕರ್ಪ್-, ಕೆಮ್ರ್-, ತಾಣದೀವಿಗೆವೆಳಗು, ನುಣ್-, ಪಸುರ್ವೆಳಗು, ಪೆರ್ವೆಳಗು, ಬಳ್ವಿವೆಳಗು, ಬಿರಕೆವೆಳಗು, ಬೆಳ್ವೆಳಗು, ಮೊಬ್ಬೆಳಗು, ರನ್ನವೆಳಗು, etc., etc.; Prvs. s. ಭ್ರಮರ, ಶಕುನ. — ಬೆಳಗಡಗು. -ಅಡಗು. light to disappear, to grow dark (Bh. 1, 8, 93). — ಬೆಳಗಜಾವ. (Bp. 39, 30). ಬೆಳಗ ಜಾವು (22, 7. 25). the period of dawn. — ಬೆಳಗಂಜಾವ. -ಂ-. = ಬೆಳಗ ಜಾವ. (My.). — ಬೆಳಗನ್ನಕ. -ಅನ್ನಕ. till dawn (Bp. 57, 15). — ಬೆಳಗಱು. -ಅಱು. light to go out or become less, to grow dark or dim. ಬೆಳಗಱುದುದು (ಮಸಮಸ ವಾದುದು Kk. 70; ಮಸಮಸ Śm. 65). — ಬೆಳಗಾಗು. -ಆಗು. light to appear; to dawn. ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟದ ಯೋಚನೆ (Prv.). see Bp. 41, 23; 43, 48; 50, 14; 53, 23; B. 3, 25; 5, 42; Prv. s. ನಡುವಿರುಳು. — ಬೆಳಗಾತ: = ಬೆಳಗಾನಾ. till dawn; at dawn (My.). ಅಳಿಯನ ನೋಱಿ ಬೆಳಗಾತ ಕಾಣಬಹುದು (Prv.). — ಬೆಳಗಾನಾ. = ಬೆಳಗಾತ. (My.). ಬೆಳಗಾನಾ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆ ಏನಾಗಬೇಕೆನ್ದ (Prv.). — ಬೆಳಗಿಲಿ. -ಇಲಿ. devoid of light. — ಬೆಳಗಿಲಿಗಣ್. -ಕಣ್. (Śmd. 221). a blind eye. — ಬೆಳಗುಜಾವ. = ಬೆಳಗ ಜಾವ. — ಬೆಳಗುಜಾವಗೋಱು. -ಕೋಱು. a cock of the (*i. e.* which crows at dawn (C. Bp. 4, 7). — ಬೆಳಗುಮುಂಜಾನೆ. at day-break (B. 2, 32). — ಬೆಳಗುಸೊಡರ್. a burning lamp. see Beḍagucaupadi s. ನಡು 1. — ಬೆಳಗುಱು. -ಉಱು. to lose one's lustre. ತಾರಗೆ ಬೆಳಗುಱುದುವು (Līlv. 3, 5). — ಬೆಳಗೊನ್ದಿಸು. -ಒನ್ದಿಸು. to kindle. ಬಹುದೀಪಂಗಳಂ ಬೆಳಗೊನ್ದಿಸುವ ವೋಲ್ (Bp. 50, 56).

ಬೆಳಗುವಿಕೆ beḷaguvike. shining; causing to shine (ದೇವನ Si. 437). ಯುದ್ಧಪ್ರಯಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಅರಸುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಆರತಿಯನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿ ಬೆಳಗುವಿಕೆ (291).

ಬೆಳತಿಗೆ beḷatige. = ಬೆಳನ್ತಿಗೆ (Śmd. 48), ಬೆಣತಿಗೆ. whiteness; brightness. — ಬೆಳತಿಗೆಗಣ್. -ಕಣ್. a bright eye (Cpr. 6, 64 va.; 7, 106; Grj. 3, 109). — ಬೆಳತಿಗೆಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್. bright moonshine (Grj. 4, 104 va.). — ಬೆಳತಿಗೆಯಕ್ಕಿ. = ಬೆಣತಿಗೆಯಕ್ಕಿ. (My.; Tu. ಬೊಳನ್ತೆಯರಿ).

ಬೆಳತು. beḷatu. = ಬೆಳತುರ್ of ಬೆಳರ್ 1. (J. 8, 4; 25, 3).

ಬೆಳದು beḷadu. = ಬೆಳೆದು. P. p. of ಬೆಳೆ 1, *e. g.* Bp. 1, 38; 25, 7; 50, 79; 57, 23; 59, 12.

ಬೆಳನ್ತಿಗೆ beḷantige. = ಬೆಳತಿಗೆ, q. v. [ಕಾನ್ತಿಯೊಳೆ ಪುದಿದು ಬೆಳಪ ಬೆಳನ್ತಿಗೆ Ap. 11, 9].

ಬೆಳಯಿಸು beḷayisu. = ಬೆಳಸು 1, etc. to cause to grow or increase, etc. (Bp. 6, 7).

ಬೆಳರ್ beḷar. 1. to become white or bright (ಧಾವಲ್ಯ Śmd. Dh.; M. ವಿಳರ್, ವಿಳಱು). P. ps. ಬೆಳರ್ದು, ಬೆಳತುರ್ [ಕಱುಯಲರಾದ ಸಮ್ಪಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ವೋಲೆ ಬೆಳರ್ತ ಬಣ್ಣದೊಳ್ ಗಱುಯಿಸೆ Pb. 4, 66; Ap. 6, 32]; (287 Cm.; Abh. P. 3, 72; Rsv. 7, 9; V. 3, 2), ಬೆಳತು (q. v.).

ಬೆಳರ್ beḷar. 2. = ಬೆಳ್ಳುರ್. a white or shining white colour (T. ವಿಳರ್). — ಬೆಳರ್ಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. (Śmd. 54; Cpr. 6, 69; Abh. P. 5, 53; Rsv. 11, 100). a dazzlingly red colour. [ಕಣ್ಗಳೊಳ್ ಕಲಂಕಿದ ಬೆಳರ್ಗೆಮ್ಪು ಕಣ್ಗೆವರೆ Ap. 12, 26]; (Cpr. 9, 94). ಬೆಳರ್ಗೆಮ್ಪಿನ ಪೆಮ್ಪುನಾಳ್ದ ಬಾಯ್ದೆಱೆ! (Śmd. 78, o. r. ಬೆಳಗೆಮ್ಪಿನ). ಪಸರಿಸಿದತ್ತು ಮೂಡಣ ದೆಸೆಯೊಳ್ ಬೆಳರ್ಗೆಮ್ಪು (266, o. r. ಬೆಳಗೆಮ್ಪು). — ಬೆಳರ್ಮಾಡ. a shining white upstair house (Rsv. 12, 53). — ಬೆಳರ್ವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. = ಬೆಳರ್. (ಧವಲಕಾನ್ತಿ Ct. II, 28; ಬಿಳಿದು Kk. 25, two MSS. ಬೆಳುರ್ವಣ್ಣ; V. 3, 3; 9, 31). — ಬೆಳರ್ವಾಯ್. -ಬಾಯ್. a shining bright mouth (on account of its teeth, Grj. 3, 91 va.). [ಕಣ್ಗೊನಗೆಯನುಣ್ಬು ಮಾಱ್ಬ ಜಘನಂ ಬೆಳರ್ವಾಯ್ ಮೊಲೆಗಳ್ Pb. 4, 72].

ಬೆಳರ್ಪು beḷarpu. shining white colour (Cpr. 3, 102).

ಬೆಳಲ beḷala. = ಬಲವಲ, ಬಲೋಲ, ಬೆಳವಲ್, ಬೆಳವಲ 1, (ಬೆಟಲ್?), ಬೇಲ. a small spinous tree, the elephant- or wood-apple tree, Feronia elephantum Corr. (T. ವಿಳವು, ವಿಳಾ, ವೆಳ್ಳಿಲ್; M. ವಿಳಾ; Te. ವೆಲಗ). ಬೆಳಲಮರ (ಕಪಿತ್ಥ, ದಧಿತ್ಥ, ಗ್ರಾಹಿ, ಮನ್ಮಥ, etc. Nr.; *cf.* Sk. ಮಾಲೂರ).

ಬೆಳವ beḷava. = ಬೆಳುವ. a wild pigeon (My.; Te. ಬೆಳವ; see ಬೂದ-, ಹಸರು-).

ಬೆಳವಣಿಗೆ beḷavaṇige. = ಬೆಳವಳಿಗೆ, ಬೆಳೆವಣಿಗೆ, ಬೆಳುವಣಿಗೆ. growing, growth; increase, prosperity (ವರ್ಧನ G.; My.; see B. 3, 17; 5, 50. 250). — ಬೆಳವಣಿಗೆಕಾಲ. time of growth or increase (ಆಯತಿ G.).

ಬೆಳವಲ್ beḷaval. ಬೆಳವಲು. = ಬೆಳಲ, etc. (ಕಪಿತ್ಥ Mr. 115).

ಬೆಳವಲ beḷavala. 1. = ಬೆಳಲ, etc. (ಕಪಿತ್ಥ, ಗ್ರಾಹಿ, ದನ್ತಶಠ, ಮನ್ಮಥ G.; B. 2, 3).

ಬೆಳವಲ beḷavala. 2. (= ಬಳ್ವಳ, or ಬೆಳವೊಲ s. ಬೆಳ 4 ?). (abundant growth): N. of a fruitful tract of country, belonging to Mysore state. see Sp. s. ತೊಗೆ.

ಬೆಳವಳಿಗೆ beḷavaḷige. = ಬೆಳವಣಿಗೆ, etc. (J. 29, 12).

ಬೆಳವಾರ beḷa-vāra. an outcaste, a low man (Te. ವೆಲಿ, outside; excommunication or exclusion from caste; ವೆಲಿವಾಡ, a village of Pariars). ಎಲ್ಲರಂ ಬಾಧಿಪಾ ತಳವಾರಂ ಬೆಳವಾರಂ (Ss. 97).

ಬೆಳವಿಗೆ beḷavige. growth, growing up, increase [ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಭುದೇವರ ಪ್ರಸಾದದ ಘನವು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದೊಳಗೆ ಬೆಳವಿಗೆಯಾಗಿ Cv. 628]; (Bh. 1, 8, 23; J. 30, 39; 31, 13. 70; 32, 56).

ಬೆಳವು beḷavu. Tbh. of ಬಿಲ್ವ. bael tree (Śsv. 3, 32). ಬೆಳವಿನ ಮರ (ಬಿಲಪತ್ರೆ ಮರ St. & Pl.).

ಬೆಳಸು beḷasu. 1. = ಬೆಳಯಿಸು, ಬೆಳಿಸು, ಬೆಳೆಯಿಸು, ಬೆಳೆಸು. to cause to grow; to increase (v. t.); to grow (v. t.), to raise, as a crop; to bring up to maturity, to rear, to foster (Bp. 25, 7; 40, 40; My.); to use more words than are necessary (My.). ಬೆಳಸುವವ ಬಱಸಿದರೆ ಬಳ್ಳಕಾಱು ಇಲ್ಲವೇ? (Prv.).

ಬೆಳಸು beḷasu. 2. growth, increase (ಪರಿಣಾಮ Hla.); that which has grown and stands in a field: a crop of corn, etc. growing, standing corn, etc. (of five colours, Abh. P. 1, 64; My.). [ಏಯೋಗಿ ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಟಮುಂ ಬಳೆವುದು ನಾಡಕಾಡ ಬೆಳಸಿಂ Pb. 1, 54; Cv. 138. 603]. ಬೆಳಸುಂ ಕುನ್ದದು ಪಾಱನೊಳ್ (?) ಎನ್ದುಂ (Śmd. 256). see Bp. 30, 12; 35, 37; 40, 58; 57, 14; J. 25, 5; ಅಯ್ದುವೆಳಸು, ಮೂವೆಳಸು.

ಬೆಳಸೆ beḷase. millet or other grain not yet hard (ಮುಗ್ಧಕಾಙ್ಕು Mr. 375). see ಗುಬ್ಬಿಬೆಳಸೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ beḷigge. when it dawns, at dawn (ಹಗಲಿನಾದಿ Si. 37; My.; B. 2, 45. 49; 3, 22).

ಬೆಳಿಗ್ಯೆ beḷigye. = ಬೆಳಿಗ್ಗೆ. (ಪ್ರತ್ಯೂಷ, ಅಹರ್ಮುಖ, ಕಾಲ್ಯ ಉಷಃ, ಪ್ರಭಾತ, etc., ಪ್ರಾತಃಕಾಲ Si. 37; My.; B. 3, 121; 5, 183).

ಬೆಳಿವಣಿಗೆ beḷivaṇige. = ಬೆಳವಣಿಗೆ, etc. (ವರ್ಧನ Cb.).

ಬೆಳಿಸು beḷisu. = ಬೆಳಸು 1, etc. to cause to increase, etc., (C.). ಬಿಸಿಲನು ಬೆಳಿಸಿದನು ಗ್ರೀಷ್ಮರ್ತು (Bhāgavata 10, 18, 2). ಉಪ ಜೀವನದ ಸಲುವಾಗಿ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಬೆಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸೋಗ ಮಾಡುವವ (ಧರ್ಮಧ್ವಜ G.). ಅವನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಹಳ ಬೆಳಿಸಿದನು (B. 4, 81). ಅಂಗಡಿಕಾಱರು ಹದಿನಯ್ದು ಹರದಾರಿಯೊಳಗೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮೂಱು ಪಾಲು ಬೆಳಿಸಿದರು (4, 179). ಅವನ ಅಪ್ಪನಾದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಅವನ ಸಲಹಿ ಬೆಳಿಸಿದನು (B. 5, 229).

ಬೆಳು beḷu. = ಬೆಳ್ 1, etc. whiteness, etc. — ಬೆಳುಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. bright, splendid Kannaḍa (Subhāṣitanītikanda). — ಬೆಳುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a white kāyi (V. 37, 10 va.; J. 30, 4). — ಬೆಳುಗಾರ. -ಕಾರ. = ಬಳೆ-, ಬಿಳ-, ಬಿಳು-. borax [ಆ ಕೆಚ್ಚಿಂಗೆ ಕಿಚ್ಚ ನಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟು ಬೆಳ್ಪುಕನ ಮಾಡಿ ಬೆಳುಗಾರದನ್ತೆ ಮಾಡು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 253]; (ಟಂಕಣ, ರಸಯೋನಿ Nr.; ಟಂಕಣ Mr. 102; My.; Te. ವೆಲಿಗಾರ, T. ವೆಣ್ಕಾರ, ವೆಲಿಗಾರ). — ಬೆಳುಗೊಡೆ. -ಕೊಡೆ. = ಬೆಳ್ಗೊಡೆ. (Bp. 50, 16; Bh. 6, 8, 12; Rām. 1, 13, 4). — ಬೆಳುದಿಂಗಳ್. -ತಿಂಗಳ್. -ಳು. = ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್. (ಚನ್ದ್ರಿಕೆ, ಕೌಮುದಿ, etc. Hlā.; ಮೇಚಕ, ಕೌಮುದಿ Nn. 60; My.; Cpr. 8, 40; Bp. 8, 25; 12, 37). ಬೆಳುದಿಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಇರುಳು (ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿ Nr.). — ಬೆಳುನಗೆ. = ಬೆಳ್ನಗೆ. (Bh. 1, 15, 19). — ಬೆಳುಪಟ್ಟೆ. -ಪಟ್ಟೆ. a white waistband (Rām. 3, 6, 5; 6, 44, 7). — ಬೆಳುವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. white colour or lustre (ಧವಲಕಾನ್ತಿ Ct. I, 2; ಬಿಳಿದು Śm. 69). — ಬೆಳುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು = ಬೆಳ್ವೆಳಗು. (Cpr. 6, 52).

ಬೆಳುಕ beḷu-ka. white. (Śmd. 241, Mdb. ಬಳಕ).

ಬೆಳುಪು beḷupu. = ಬಿಳುಪು, etc. whiteness, etc. (Cpr. 8, 42; Bp. 4, 25; 34, 5). ತೆಳುಪಾದ ಮೆಯ್, ಬೆಳುಪಾದ ಗನ್ಪು ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prv.).

ಬೆಳುರ್ beḷur. = ಬೆಳರ್ 2. to become white, etc. — ಬೆಳುವರ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. = ಬೆಳವರ್ಣ, q. v. (*cf.* ಬೆಳುವಣ್ಣ).

ಬೆಳುವ beḷuva. = ಬೆಳವ. a wild pigeon. (Rām. 3, 3, 18).

ಬೆಳುವಣಿಗೆ beḷuvaṇige. = ಬೆಳವಣಿಗೆ, etc. growth, etc. (B. 3, 40; 4, 48, My.).

ಬೆಳೆ beḷe. 1. (= ಬಳೆ 1, the grammatically peculiar meanings of which are commonly given also to ಬೆಳೆ). to grow (v. i.), as corn, grass, tree, etc. (ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿ Śmd. Dh.; ಸಸ್ಯಾವಳಿ 255; C.; Tu. ಬುಳೆ, T. ವಿಳೈ, M. ವಿಳೆ); to increase, etc. P. ps. ಬೆಳೆದು, ಬೆಳದು (q. v.). [ಬೆಳೆದೊಱಗಿದ ಕಟವೆಗಳುಂ Kr. 3, 167; Pb. 1, 53; Ap. 1, 64; ಬಳ್ಳಿಳ ಬೆಳೆದ ಪಂಚರತ್ನದ ಬೆಳಗಿನ್ದಂ ಬೆಳವುದಲ್ಲಿ ಧೂಳೀಶಾಳಂ Ap. 10, 22]. ನೆಲ್ಲುಂ ಕೌಂಗುಂ ಮಾವುಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯುಂ ಬೆಳೆವುದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿನ ರಸದಿಂ (256). ಜವೆ ಕಿಱುಜವೆ ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಹ, ಷಷ್ಟಿಕಮೆಮ್ಬ ನೆಲ್ಲುಗಳು ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ಯವ್ಯ, ಷಷ್ಟಿಕ್ಯ); ನೆಲ್ಲು ಕಟವೆಯೂ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ವ್ರೈಹೇಯ, ಶಾಲೇಯ); ಹಾರಕು ಬೆಳೆವ ಕೆಯಿ (ಕೌದ್ರವೀಣ); ಹೆಸಱು ಬೆಳೆವ ಕೆಯಿ (ಮೌದ್ಗೀನ Nr.). ಬೆಳದ ತೆನೆ (ಕಣಿಶ Mr. 372). ಬೆಳೆದುದು (ಹೊಡೆ ಮರಳಿದುದು Bhn. 16). ಬೆಳದದು, (ಮೂರ್ಛಿತ, ಸೋಚ್ಛ್ರಾಯ Si. 428). ಬೆಳೆದನ್ಥಾದು (ಪ್ರವೃದ್ಧ, ಪ್ರೌಢ, ಏಧಿತ 374). ಕಡೆಗೂ ಬೆಳದಿರುವದು (ಪ್ರವೃದ್ಧ, ಪ್ರಸೃತ 377). ಬಹಳ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬೆಳದದು (ಉಚ್ಚ, etc. 372). ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳದು ಬೊಗ್ಗಿದನ್ಥಾದು (ಬನ್ಧುರ, ಉನ್ನತಾನತ 372). ಗಣ್ಡುಸರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೆಳದ ಕೂದಲು (ಶ್ಮಶ್ರು 216). ತಲೇ ಮೇಲೆ ಕೂದಲು ಬೆಳೆಯದ ಬೋಱುತಲೆಯವನು (ಮುಣ್ಡ, etc. 198). ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವು ಬಹಳೇ ಬೆಳೆದದೆ (B. 4, 87). see Grj. 4, 86; Rśv. 6, 24 va.; C. Bp. 11, 4; J. 3, 5; Dp. 54, 1. 2, to bear a crop. ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆವ ಷಷ್ಟಿಕಗದ್ದೆ (ಷಷ್ಟಿಕ್ಯ); ತೊಱೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳವ ಭೂಮಿ (ನದೀ ಮಾತೃಕ); ಮಱೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳವ ಭೂಮಿ (ದೇವಮಾತೃಕ Hlā.). ಧರೆ ಬೆಳೆದುದು (Śmd. 187). ಮಱೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೊಯ್ನೀರಿಂ ಬೆಳಗುಮೆ ಧರೆ? (Ch. v. 20). see Bp. 55, 13; 60, 23; J. 3, 4. 3, to grow (v. t.), to raise, as a crop (My.; M., T.) ಎಲ್ಲಾ ಧಾನ್ಯವ ಬೆಳವ ಭೂಮಿ (ಉರ್ವರೆ, ಸರ್ವಸಸ್ಯೆ Hlā.). ಕಱಮೆಯುಂ ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ಶಾಲೇಯ Mr. 94). ಎಲ್ಲವಂ ಬೆಳವ ಮಹಿ (ಉರ್ವರೆ 92). see Bp. 60, 19; B. 5, 100. 319.

ಬೆಳೆ beḷe. 2. = ಬೆಳ್ 2, ಬೆಳ 4. growing; growth; produce, crop (My.; B. 5, 99; Tu. ಬುಳೆ, M. ವಿಳೆ); standing corn, etc. (My.). ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳ್ (C. Bp. 11, 4). ಹತ್ತೀ ಬೆಳೆಗೆ ಉಷ್ಣಹವೆ ಬೇಕು (B. 4, 26). ಮಱೆಯಿಲ್ಲದ ಬೆಳೆ, ಮತಿಯಿಲ್ಲದ ಕೂಸು ಸಮ. — ಬೆಳೆ ಹೊಗಱಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಹಯನು ಹಂಗಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು. — ಬೆಳೇ ಸಿರಿ ಮೊಳೆಯಲೇ ಕಾಣುವದು (Prvs.). ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಮುನ್ತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕುಯ್ಯುವಿಕೆ (ಲವ, etc. Si. 395). 2, what is to grow: seed, seedlings. — ಬೆಳೆಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a field of standing corn, etc. (see Śmd. & Kāvy. s. ಫಲಲೆ). — ಬೆಳೆಗೇಡು. -ಕೇಡು. a failure of crops (B. 5, 102; My.). — ಬೆಳೆದಾಳ್. -ತಾಳ್. to bear or have a crop (Rśv. 6, 2). — ಬೆಳೆ ನೆಡು. to plant seedlings. ಪೊಡವಿ ಕಡಿಯದೆ ಬೆಳೆಯ ನೆಡುವದೇನೊ? (Dp. 148). — ಬೆಳೆ ಬಿತ್ತು. to sow (My.). — ಬೆಳೆ ಮಾಡು. to raise a crop (My.). — ಬೆಳೆಯಿಡಿಸು. to have planted or sown (My.). ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಮುನ್ತಾದ ಭೂಮಿಯ ಬೆಳೆಯಿಡಿಸಿ ಬದುಕುವವನು (ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ, ಕರ್ಷಕ, etc. Si. 300). — ಬೆಳೆಯಿಡು. -ಇಡು. to plant; to sow (My.). — ಬೆಳೆಯಿಡುವಿಕೆ. -ಇಡುವಿಕೆ. planting, etc. ಉತ್ತು ಬೆಳೆಯಿಡುವಿಕೆ (ಕೃಷಿ Si. 298). ಉತ್ತು ಬೆಳೆಯಿಡುವಿಕೆ ಮುನ್ತಾದ ಕೃಷಿಕರ್ಮದಿನ್ದ ಜೀವಿಸುವಿಕೆ (ಅನೃತ, ಕೃಷಿ 299). — ಬೆಳೆವಿಣಿಲು. -ಹಿಣಿಲು. a big hump (Bh. 3, 17, 36). — ಬೆಳೆವೊಲ. -ಪೊಲ. = ಬೆಳವೊಲ, q. v. — ಬೆಳೆಸಾಲ ಕುಣ್ಟೆ. = ಬೆಳಸಾಲ ಕುಣ್ಟೆ. (My.).

ಬೆಳೆಯಿಸು beḷeyisu. = ಬೆಳಯಿಸು, etc. to cause to grow. (J. 3, 31).

ಬೆಳೆಯುವಿಕೆ beḷeyuvike. growing, etc. (ಸ್ಫಾತಿ, ವೃದ್ಧಿ Si. 389). ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳು ಗಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಯುವಿಕೆ (ವಿದ್ರಧಿ 201).

ಬೆಳೆಸು beḷesu. = ಬೆಳಸು 1, etc. to cause to grow. (B. 4, 55; My.).

***ಬೆಳ್ಕನೆ belkane.** — ಬೆಳ್ಕನೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to turn pale due to fear. ತನಗೆ ತಾನೇ ಪೊಣ್ಮುವ ಭಯಮುಮಂ ಭೋಂಕೆನೆ ಕಣ್ಡು ನಾಕಲೋಕ ಚ್ಯುತಿಯನಾಗಳಱಿದು ಮನದೊಳ್ಬೆಳ್ಕನೆವೋಗಿ Ap. 3, 3 va.

ಬೆಳ್ಕಱ್ belkar. to become afraid, to fear (ಅಳ್ಕಱ್; ಭಯ Śmd. Dh., o. r. ಬೆಚ್ಚಱ್; Abh. P. 9, 4; 15, 66; V. 37, 190; Te. ಪೆಲ್ಲುಱು; T. ವೆಡ್ಡು, ವೆಳ್ಗು, to fear, to be ashamed; see ಬಿಡಿಯ). P. p. ಬೆಳ್ಕರ್ತು, (ಬೆಳ್ಕತ್ತು, Abh. P. 5, 81; 15, 30). ಉರಗರಗಿದರ್, ದೈತ್ಯರ್ ಬೆಳ್ಕರ್ತರ್, ಅಳ್ಕಿದನಿನ್ದ್ರನ್, ಈಶ್ವರನ ಮನಮಲ್ಲಾಡಿತ್ತು (Śmd. 266).

***ಬೆಳ್ಕಾಡು belkāḍu.** a place devoid of green vegetation, a desert? ಆಕೆಯಂ ಬೆಳ್ಕಾಡೊಳ್ ಮುಸಣಮೊಳ್ ಕೊಣ್ಡು ಪೋಗಿಕ್ಕಿಮೆನ್ದಾಳ್ಗಳ್ಗೆ ಬೆಸನಂ ಪೇಱಿದ್ದೊಡೆ Vr. 112, 3.

*ಬೆಳ್ಕುಱ್ **belkuṟ.** = ಬೆಳ್ಕುಱ್. to fear, etc. P. p. ಬೆಳ್ಕುತ್ತು. ಬೆಳ್ಕುತ್ತಿನಿಸಿರ್ದ ಪಾರ್ಥಿವರೊಳೇಂ ದೊರೆಯಾದುದೊ Ap. 6, 49; ಆ ನಾಲ್ಕುಂ ದೆಸೆಗೆ ಬೆಸಸಿ ಬೆಳ್ಕುಱುವಿನಂ Pb. 6, 28.

*ಬೆಳ್ತನ **beltana.** stupidity. ಸತ್ತರನೆ ಸಾಯದರನ್ತೆಣಿಸುತ್ತಮಿರ್ಪ ಬೆಳ್ತನದನಿತಿಲ್ಲದಾ ಮರನನಾ ದವದಗ್ನಿ ಬರ್ದುಂಕಲೀಗುಮೇ Ap. 9, 59.

*ಬೆಳ್ಪ **belpa.** = ಬೆಪ್ಪ. an idiot. ದೂತನಪ್ಪನ ಬೆಳ್ಪನ ನುಡಿಗೇಳ್ದು ಮುಳಿಯಲಾಗದು Pb. 9, 58.

*ಬೆಳ್ಪಗೆ **belpage.** pale, whitish. ಬೆಟ್ಟುಗಳ ತಟಂಗಳಿಂ ಸುರಿವ ನಿರ್ಜ್ಜರಮುಂ ಪೊಸಕಾರೊಳಿನ್ತು ಬೆಳ್ಪಗೆ ಪಥಿಕಾಂಗನಾಜನಮನಂಜಿಸುವನ್ತಿರೆ Kr. 1, 124.

ಬೆಳ್ಪಳ **belpala.** (Śmd. 109). (= ಬೆಪ್ಪಳ, etc.). trembling, tremulousness, quivering, moving about, agitation; tremblingly, unsteadily, etc. (ತರಲಾರ್ಥಂ Śmd. 395; ಸಂಚಲ Śmd. II, Kk. 86; ಸಂಚಲ Kk. 53, o. r. ಬೆಬ್ಬಳ; *cf.* ಮೆಳ್?).

ಬೆಳ್ಪಳಿ **belpali.** great lustre (ಪೆರ್ವೆಳಗು Ct. I, 23), brightness, splendour (ನಿರ್ಮಳಿ Kk. 86, o. r. ನಿರ್ಮಲ; ನಿರ್ಮಳಿಕೆ 53, o. r. ನಿರ್ಮಲತೆ; ನಿರ್ಮಲ Śm. 69).

ಬೆಳ್ಪಳಿಸು **belpalisu.** = ಪೆಳ್ಪಳಿಸು, (ಬೆಬ್ಬರಿಸು). to tremble, to be full of agitation (Śsv. 4, 113). ಬೆಚಿರ್ ಬೆಳ್ಪಳಿಸಿ ಬನ್ದಂ (Śmd. 20).

ಬೆಳ್ಪು **belpu.** = ಬಿಳುಪು, etc. whiteness, etc. (ನಿರ್ಮಲತೆ Śmd. II). [ಹಿಮಧವಳಾತಪತ್ರಮನೆ ಪೋಲೆ ಮುಖೇನ್ದುವ ಬೆಳ್ಪು Pb. 1, 120; Ap. 1, 66]. ಅಲರೊಳ್ ಬೆಳ್ಪು or ಅಲರ್ಗೆ ಬೆಳ್ಪು (167). ಪೂಗಳ ಬೆಳ್ಪು or ಪೂಗಳ ಬೆಳ್ಪುಗಳ್ (170). ಕುದುರೆಯ ಬಾಳ ಬೆಳ್ಪಾಗೆ ತಿಲಕನ್, ಅಡಿ ಬೆಳ್ಪಾಗೆ ಕಣಬನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 276). see Cpr. 3, 81; 7, 62 va.; 8, 73. 75; Bp. 12, 20; 46, 56; Rsv. 6, 4; J. 18, 36; 25, 5; ಕಡುವೆಳ್ಪು, ಕಿಱುಬೆಳ್ಪು, ಪೊಸವೆಳ್ಪು. — ಬೆಳ್ಪುದೋಱು. -ತೋಱು. whiteness to appear: to be white. ಕುದುರೆಯ ಮುಖ ಬೆಳ್ಪುದೋಱಿರೆ ಬೊಲ್ಲನಕ್ಕುಂ, ಕಾಲ್ಮೊಗವಱ್ ಅಯ್ದೆ ಬೆಳ್ಪುದೋಱಿರೆ ಮಂಗಲಂ (Mr. 276).

ಬೆಳ್ಳ **bel-a₃. 1.** a white or bright man: an innocent, harmless man (Bp. 9, 19; My.); [an idiot, stupid person. ಸತ್ತ ಪೊತ್ತ ಕಣ್ಣಱಿಯದ ಬೆಳ್ಳನಲ್ಲೆನಱಿದೆಂ ಧವಳಾಕ್ಷಿಯ ನೋಟದನ್ದಮಂ Pb. 4, 76].

*ಬೆಳ್ಳ **bella. 2.** a flood, torrential flow. — ಬೆಳ್ಳಂಗಡೆ. -ಕಡೆ. to swell into flood (Tu. ಬೊಳ್ಳ; T. ವೆಳ್ಳಂ). ರಸದ ತೊಱೆಯುಂ ನೆತ್ತರ ತೊಱೆಯುಮೊಡನೊಡನೆ ಬೆಳ್ಳಂಗಡೆದು ಪರಿಯೆ Pb. 12, 17 va.; Ap. 7, 125 va.

ಬೆಳ್ಳಗೆ **bellage.** whiteness; white (C.). [Tu. ಬೊಳ್ಪನೆ]. ಊರೆಲ್ಲಾ ತೊಳೆದರೂ ಮಸಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗದು (Prv.). ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಹಾಲು (My.). see B. 3, 30. 36; 4, 36. 71; Prv. s. ಮೆಯ್.

ಬೆಳ್ಳನ್ನ **bel-anna₁.** white (C.). ಬೆಳ್ಳನ್ನ ಹಾಲು (B. 2, 32; see 3, 44; 4, 71).

*ಬೆಳ್ಳವಾಸ **bellavāsa.** a white seating arrangement. ತನುತನಗಲ್ತೆನ್ದೇಕಾನ್ತ ನಿವಾಸದೊಳಿನ್ತು ಬೆಳ್ಳವಾಸದೊಳಿರ್ದಂ Ap. 6, 33. (ಬೆಳ್ಳ + ವಾಸು).

ಬೆಳ್ಳವಾರ **bellavāra.** = ಬೆಳ್ಳಾರ. a snare, a net for snaring game, a noose (ಪಾಶ, ಬನ್ಧನಗ್ರನ್ಥಿ, ವಾಗುರೆ, ಮೃಗಜಾಲಿಕೆ Hlā.; Te. ವಲ್ಲೆ, ವಲ್ಲೆ-ತಾಡು, a noosed rope, a noose for catching cattle; ವೇಲು, to hang, dangle).

ಬೆಳ್ಳಾನೆ **bel-āne₄.** = ಬೆಳ್ಳಿಗೆ. (My.). ಬೆಳ್ಳಾನೆಯಿದು; ಬೆಳ್ಳಾನೆ ಬಟ್ಟೆ; ಬೆಳ್ಳಾನೇ ಹಾಲು (My.).

ಬೆಳ್ಳಾರ **bellāra.** = ಬೆಳ್ಳವಾರ. [ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳಾರ ಸುತ್ತಿತ್ತಯ್ಯಾ ಪಾಪದ ಬಲೆಯ ತನ್ದು ಮುನ್ದೊಡ್ಡಿದರಯ್ಯಾ Bv. 835]; (ಜಾಲಿಕೆ, ವಾಗುರ Mr. 380; Śsv. 3, 23. 25. 49; J. 6. 20). — ಬೆಳ್ಳಾರವಲೆ. -ಬಲೆ. = ಬೆಳ್ಳಾರ. (Bh. 1, 20, 51; 3, 13, 10. 23. 25). — ಬೆಳ್ಳಾರಸುತ್ತು. an encompassment with snare-nets (Bh. 3, 13, 24).

ಬೆಳ್ಳಿ **belli.** the white metal: silver (ರಜತ, ಕಲಧೌತ, ರೂಪ್ಯ, ತಾರ Hlā., Mr. 98; ಶ್ವೇತ Hlā., Mr. 467, Nn. 103; ದುರ್ವರ್ಣ, ರಜತ, ರೂಪ್ಯ, ಖರ್ಜೂರ, ಶ್ವೇತ Nr.; ಕಲಧೌತ, ರಜತ Nn. 44; ಹಿಂಜರಿ Ct. II, 80; ಹಿಂಜರಿ Kk. 47, Śm. 68; Si. 331; My.; Tu. ಬೊಳ್ಳಿ; T., M. ವೆಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳಿ, ವೆಳ್ಳಿ; Te. ವೆಲ್ಲಿ, ವೆಣ್ಡಿ). ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯುಂ (ಕುಪ್ಯ Hlā.). [ನೀಳದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಾಡಿಯುಮಿಾ ಳಳಿತಾಂಗಿಯರ ಕಣ್ಣೆ ಸೋಲ್ತಿರಲ್ Pb. 5, 61; Ap. 10, 32 va.]. ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಗಳನು ಕರಗಿಸಿ ಮಾಡಿದುದು (ಕೃತ); ಹೊನ್ನನೂ ಬೆಳ್ಳಿಯನೂ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದೊಡೆ ರೂಪ್ಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆಸೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಕಳ್ಳೀ ಹಾಲು ಬೇಕೇ? — ಬೆಳ್ಳಿಯಾದರೂ ಬಳ್ಳಿ ಮಾಡ ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಬೇಕು. — ಬೆಳ್ಳಿಯಾದರೆ ಕಳ್ಳಿಗೆ ಆಗದೇ? ಬೆಳ್ಳಿಯಿದ್ದವನಿಗೂ ಕೊಳ್ಳೀ ಭಯ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.). 2, the planet Venus (My.; T., M. ವೆಳ್ಳಿ). see Bp. 34, 5; 58, 31; Rsv. 11, 23; J. 26, 17; Si. 330; Prv. s. ಮಾಣಿ. — ಬೆಳ್ಳಿಗೊಪ್ಪರಿಗೆ. -ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ. a kopparige of silver (C. Bp. 47, 40). — ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ. silver and gold (B. 3, 15). — ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟ. = ಬೆಳ್ಳಿವೆಟ್ಟು. (Grj. 6, 40). — ಬೆಳ್ಳಿವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. a cup of silver (Grj. 4, 130). — ಬೆಳ್ಳಿವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the silver mountain (ಹಿಂಜರಿವೆಟ್ಟು, ರಜತಾದ್ರಿ Śm. 10).

*ಬೆಳ್ಳಿಗೆ **bellige.** white. ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಆವಿನ ಕಱುವೆನ್ದೊಡೆ ಬಳ್ಳವಾಲ ಕಱೆವುದೇ? Bv. 327.

*ಬೆಳ್ಳುಕ **belluka.** = ಬೆಳುಕ. white. ಆ ಕೆಚ್ಚಂಗೆ ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟು ಬೆಳ್ಳುಕನ ಮಾಡಿ ಬೆಳುಗಾರದನ್ತೆ ಮಾಡು Bv. 253.

ಬೆಳ್ಳುಚಿ **belluci.** N. of a plant (ಗೂಡೆ Mr. 134, one MS. ಬೆಳ್ಳುಚಿ).

ಬೆೞಲ್ **beḻal.** (= ಬೆಳಲ, etc. ?). N. of a tree (ಒನ್ದು ಮರಂ Śmd. 1).

ಬೇ **bē. 1.** = ಬೆಯ್ಯು, ಬೇಯು. to be consumed with fire, to be burnt up; to be burnt or scorched by the sun's heat, etc.; to be prepared, as food for the table, by boiling, to be cooked; to burn with a fever, with grief, etc. (ದಾಹ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಬೇಯು; T., M. ವೇ; Te. ವೇಗು; *cf.* ಬಿಸು 1, etc.). P. p. ಬೆನ್ದು (Śmd. 276. 279; Cpr. 5, 132; Bp. 16, 25; 54, 80; 56, 36; 60, 18; C.). [ತಪದ ಬಿಸುಪಿಂ ಬೆನ್ದೞಿದುದು ವನದೊಳುಳ್ಳ ತಪಸಿಯರ ತಪಂ Pb. 8, 9; Ap. 6, 74; ಬೆನ್ದ ಕರಣಾದಿಗಳು ಒನ್ದೇ ಪಥವನಱಿಯವು Bv. 37]; third person singular imperfect also ಬೇಯಿತು (My.), ಬೇಯಿತ್ತು (Bp. 56, 35). [ಸಿಡಿಲ್ದ ತೋರಗಿಡಿಯಿನ್ದೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳ್ ಬೇವುದುಂ ತ್ರಿಪುರವ್ಯೊತ್ತಿಸಿದನ್ತೆ ಪೊತ್ತಿ ಪೊಗೆದತ್ತು Pb. 11, 17]. ಬೇವ (J. 31, 55). ಅರೆ ಬೆನ್ದುದು (ಅಪಕ್ವ, ಪಾಲಿ Nr.). ಔಷಧಂ ಬೇಯಲು ಕಷಾಯಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 390). ಒಲೆ ಸೊಟ್ಟಾದರೆ ಬದನೆಕಾಯಿ ಬೇಯದೇ? — ಬೆನ್ದ ಬಾಯಿಗೆ (to one who has no real knowledge) ಬನ್ದದೇ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ. — ಬೆನ್ದ ಮನೆಗೆ ಹಿರಿದದೇ ಲಾಭ (Prvs.). see Cpr. 4, 45; Bp. 2, 13; 18, 88; 36, 8; 50, 28. 33. 37; 52, 14; 54, 50; 56, 38; 60, 58; Rsv. 5, 36. 37. 46; Bh. 1, 8, 89. 90; J. 15, 3; 24, 37. 47.

ಬೇ bē. 2. = ಬ್ಯಾ. an humble, pitiable sound (used in begging). 2, to beg with an humble, pitiable voice. P. p. ಬೇತು. ಬೇತುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ (My.).

ಬೇ bē. without (Mhr., H.; see ಬೇಕೂಬ, etc.).

ಬೇಕರೆ bē₂-kare. a person who cries out for alms with an humble, pitiable voice (My.).

ಬೇಕು bēku. = (ಬೆಟ್ಕು, ಬೇಟ್ಕುಂ, (ಬೇಹು 1). third person singular future of ಬೇಡು 1: it desires: it is wished, desired, solicited or requested; it is desirable; it is requisite, it is required, it is necessary; it is wanted; it is fit; it is due, it must; he or she desirable, etc., etc.; thou art desirable, etc., etc.; you are desirable, etc., etc.; they are desirable, etc., etc. (ಬೇಹು Bhn. 45; C.; T. ವೇಣುಂ, ವೇಣ್ಡುಂ; M. ವೇಣಂ, ವೇಣ್ಡು; Tu. ಬೋಡು). ಪುರುಷರೊಳಗಭಿಮಾನವೇ ಬೇಕು (Bp. 40, 48). ಅಂಗಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೋ? ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದೋ? (B. 4, 93). ಬೇಕು ಬೇಡೆನ್ನದೆ, ಉಸುರಲೊಲ್ಲೆ (Bp. 14, 10). ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಹದಿನೆಣ್ಟು ತಿಂಗಳು ಬೇಕು (B. 5, 33). ಒನ್ದು ವಿದ್ಯೆಯೊಳಗೆ ತುಮ್ಬಾ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ ಹತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ದಿವಸ ಬೇಕು (5, 81). ಕರೆವೆವಾಂ ಜೂಜಿಂಗೆ, ಬೇಕೇ? (Bh. 2, 13, 39). ತೋಟಿ ಬೇಕೇ? (2, 13, 47). ಒನ್ದು ತೆಱದ ಮಗನಾದೊಡಂ ಬೇಕು (J. 28, 57). ಸಚೇಲಸ್ನಾನವ ಮಾಡಲಿಕೆ ಬೇಕು (Bp. 55, 35). ಇವನನಱುಯಲು ಬೇಕು (Rām. 3, 2, 22). ಅರ್ಥವಂ ತತ್ಕಾಲಕೀಯ ಬೇಕು (J. 29, 17). ಕಣ್ಣಾದ ನುಡಿಯಬೇಕು (Bh. 1, 8, 16). ವಿನಾಶವನೆಸಗ ಬೇಕು (1, 8, 56). ದ್ರೋಹ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ಬ ಕೆಟ್ಟ ಇಚ್ಛೆ (ವ್ಯಾಪಾದ Si 48). ಹೆಱರ ಒಡವೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ಬುವ ದುರಾಶೆ (ಅಭಿದ್ಯೆ 68). ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾಯಿಗಳು ಬೇಕೇ ಬೇಕು (B. 3, 40). ಬಿಸಿಯಾದ್ದು ಆಱಸಬೇಕು, ಹಸಿಯಾದ್ದು ಕಾಯಿಸಬೇಕು. — ಬೇಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಗೆ ನಿಮಿತ್ತ ಕೇಳಬೇಕೇ? (Prvs.). — occasionally the form ಬೇಕಿಲ್ಲ is used instead of ಬೇಡ (but not in My.). — ಬೇಕಾಗು -ಆಗು. to be solicited, to be desired, to be required, to become or be necessary, etc. (ಬೇಡಿ ಇರು Śmd. 60 Cm.). ಎಣಿಸಬೇಕಾದುದು (ಗಣನೀಯ Nr.). ಬೇಕಾದುದು (ಪ್ರಯೋಜನ Nn. 132). ಬೇಕಾದನಿತನ್ ಅದಱ ತನ್ದಪೆಂ (Bp. 14, 11). ಬೇಕಾದನಿತು ವಿತ್ತವನಿತ್ತು (28, 22). ಬೇಕಾದಷ್ಟು (ಕಾಮ, ಪ್ರಕಾಮ, ಇಷ್ಟ, etc. Si. 317). ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಕಾದದು (ಅಭೀಷ್ಟ, ಹೃದ್ಯ, etc. 368). ಬೇಕಾದದು (ಲಘು, ಇಷ್ಟ 412). ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿಕೆ. (ಪರಾಕ್ರಮ 441). ತನಗೆ ಬೇಕಾದನ್ತಾ ಪುರುಷನು (ರಮಣ, etc. Dhw.). ಎಳೆಯಂಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಇಲ್ಲದಿರೆ ಮುಱುಗುವಳ್ (J. 28, 16). ಬೇಕಾದ್ದು ಇದ್ದರೂ ಸೋಕೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಬೇಕಾದ್ದು ಕೊಟ್ಟರೂ ನೂಕಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಬೇಕಾದದಾದರೆ ಬೇಗ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ (ಪ್ರಕಾಮು G.). ಕಱುವಿಗೆ ತುಸಹುಲ್ಲು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು (B. 2, 21). ಎಲೆಗಳ ತೂತುಗಳಲ್ಲಿ ಹನೆಯೊಳಗಿನ್ದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಾಯುವನ್ನು ಹೀರಿ ಕೊಣ್ಡು, ಬೇಡಾದನ್ದ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊಱಗೆ ಬಿಡುವ ಗುಣವುಣ್ಟು (3, 36). ಕಾಱು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ (3, 91). ಅವಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೆವ ಹೇಱಿ (4, 6). ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಸುಲಿಗೇ ಮಾಡಿ (4, 10). ಕೊತವಾಲನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವನಾಗಿದ್ದನು (4, 20). ಹತ್ತೀ ಕಾಯಿಗಳು ಬಲಿತು ಹಣ್ಣಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (4, 27). ಒಳ್ಳೇ ನಡತೆಯ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವನು (4, 35). ಈ ಅಚ್ಚುಕೂಟದಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಹೊಱಡುವಷ್ಟು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರ ಕೆಯ್ಯಿಂ ಬರಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ಹದಿನಯ್ದು ಲಕ್ಷ ಲೇಖಕರು ಬೇಕಾಗುವರು (4, 103). ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಮನ್ದಿ ಇನ್ನೊನ್ದು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (4, 157). ಮಾವತನು ಆನೆಯ ಗಣ್ಡಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಿವಿದು, ಬೇಕಾದತ್ತ ಅದನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ (5, 240). ಆ ನೊಸಳೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕು ಬೇಕಾದನ್ಥ ಸವಿ ಸವಿ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಒಯಿದು, ನೈವೇದ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು (4, 132). ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ, ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು (4, 152). ಆ ಹಾಳಿಯನ್ನು ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಕೊಱಿದು (4, 225). — ಬೇಕನ್ನು. -ಅನ್ನು. to say "it is wished or desired", "it is desirable," etc., ಬೇಕನ್ದಾ ಕ್ಷಣ ನಾಕ ಸೇರುವನೇ? — ಬೇಕನ್ತ ಬಯಸಿದ್ದು ಬೇಸಱವಾದೀತೇ? (Prvs.). it is used to express "purposedly": ನಾನು ಬೇಕನ್ತ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಒಡೆದೆನೋ? (B. 3, 82). ಬೇಕನ್ತ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವನು (5, 205). ಬೇಕನ್ತ ತಡ ಮಾಡಿದನು (5, 236). — ಬೇಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. = ಬೇಕನ್ನು. (Bp. 24, 76; J. 5, 23).

ಬೇಕೂಬ bē-kūba. not proper: foolish, silly; a fool (My., Si. 401; Mhr., H.).

ಬೇಗ bēga. 1. Tbh. of ವೇಗ (Śmd. 342; Cpr. 5, 8. 106; Bp. 46, 56; 57, 2). speed; quickly (C.). [ಬಾಣದಿನ್ದಂ ಮುಸುಕಿಟ್ಟನ್ತಾಗೆ ಬೇಗಂ ತುಡುವ ಬಿಡುವ ಸೂಟಿನ್ಗೆಯ್ಯ ಬೇಗಂಗಳಂ ನಿಟ್ಟಿಸಲಾರ್ಗಂ ಬಾರದು Pb. 12, 20; Ap. 1, 69; ಮನದಿಂ ಬೇಗಂ ಬರ್ಪಳ ದಿಟ್ಟಿಗಳಾಗಳೆ ಪತ್ತಿದುವು Pb. 3, 13]. ಅಮ್ಬಿನ ಬೇಗ (ದೀಪ್ತಿ, ವೇಗ, ತೀವ್ರತೆ Hla.). ಬೇಗ ನಡೆಯುವವನು (ಜಂಘಾಲ, etc. Si. 282). — ಬೇಗನೆ. ಬೇಗನೇ. quickly (C.; B. 1, 10; 3, 124; 5, 72). — ಬೇಗ ಮಾಡು. to hasten, to act with precipitance (Bp. 56, 20; ಸರಸರಿಸು G.). ಬೇಗ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ (ಒನ್ದು ಹಣಕ್ಕೆ) ಹಾಗೂ ವೀಸ (Prv.).

***ಬೇಗ bēga. 2.** period, time. ಕಿಱುದುಂ ಬೇಗಮಿರ್ದು Pb. 3, 79 va.

ಬೇಗಡಿ bēgaḍi. = ಬೇಗಡೆ 1. (B. 1, 5).

ಬೇಗಡೆ bēgaḍe. 1. talc mineral, mica resembling glass (Te.); — laminae of tin covered over with some colouring substance (My.; Te.; Mhr. ಬೇಗಡ). ಬೇಗಡೇ ತಗಡಾದರೆ ಬಾಗಡಿಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಬೇಗಡೆವೆಸೆ. -ಬೆಸೆ. to affix such laminae (Cpr. 1, 134).

ಬೇಗಡೆ bēgaḍe. 2. a bore, a hole, as in a gem (ಬೆಜ್ಜ Bhn. 12; Bh. 7, 1, 10; 8, 4, 15; 8, 26, 17).

ಬೇಗಾರಿ bēgāri. labour exacted by a government or a person in power without giving remuneration for it (My.; Mhr., H. ಬಿಗಾರ).

ಬೇಗು bēgu. 1. to make gesture with hand, etc. ಕೆಯ್ಯಾಡೆನೆ ಬೇಗೆನ್ಬುದರ್ಥಂ (Ct. I, 51).

ಬೇಗು bēgu. 2. = ಬೇಹು 2. spying (My.; Te. ವಗು, ವೇಗು; T. ವೇ, ವೇಯ್, ವೇಗು, ವೇವು; M. ವೇವು; Te. ವೇಗಿಂಚು, to keep awake, v. i.; ವೇಗು, to watch without sleeping; ವೇಚು, to wish for, hope, expect, watch for; *cf.* ಬೇಡು 1 ?).

ಬೇಗುಗಾಱ bēgu-gāṟa. = ಬೇಹುಗಾಱ. a spy. (My.; T. ವೇವುಕಾರ; Te. ವೇಗುಲವಾಡು).

ಬೇಗುದಿ bē-kudi₂. burning heat: affliction, distress, grief (ಸನ್ತಾಪ Ct. II, 89; Ss.; Bhn. 12; Bh. 8, 23, 40). — ಬೇಗುದಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to grieve, etc. (J. 13, 12; 19, 13).

ಬೇಗೆ bēge. = ಬೆಂಗೆ. fire; heat; wild fire in jungles (My.; Bp. 54, 54; 56, 24; 60, 58; Rśv. 5, 45; J. 13, 47; Te. ವೇಕಿ, fever). [ಘೋರ ಕಾನ್ತಾರಮನೊನ್ದು ಬೇಗೆ ಪರಿವನ್ತು Pb. 8, 98; ಕಾನನ ವಂಜುವುದು ಬೇಗೆಗಯ್ಯಾ Bv. 75; ಬೇಗೆಗೆ ಕರಮುಱಿದೆರಡುಂ ಮೃಗಂಗಳುಂ ತಣ್ಪುಱಲೊಳ್ ನೆರೆವು Pb. 5, 39]. — ಬೇಗೆಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. wild fire (Abh. P. 13, 48; 15, 39 va.). — ಬೇಗೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be heated, burnt (or boiled, Rśv. 5, 36). — ಬೇಗೆ ಬೀಱು. wild fire to originate (My.). — ಬೇಗೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to be consumed by wild fire Cpr. 9, 74. — ಬೇಗೆ ಹತ್ತು. wild fire to break out (My.). ಬೇಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಗೆ ನಿಮಿತ್ತ ಕೇಳ ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಬೇಚಿರಾಕು bē-cirāku. untenanted, desolate (My.; Br.; Mhr., H. ಬೇಚಿರಾಖ).

ಬೇಜಾ bē-jā. meaningless, senseless, groundless, bad (My.; Br., H.).

ಬೇಜಾರು bē-jāru. weariness (from fatigue, pain, vexation), annoyance (My.; Br.; Si. 398; Mhr. ಬೇಜಾರ).

ಬೇಟ bēṭa. 1. (fr. ಬಿಡು 1). separation, parting, especially the separation of lovers (ವಿರಹಾರ್ಥ Bhn. 41; Bh. 2, 9, 17).

ಬೇಟ bēṭa. 2. (fr. ಬೇಡು 1). = ಬೇಣ್ಟ. longings (T. ವೇಟ್ಪಲ್, ವೇಡ್ಕೈ, ವೇಳ್, desire, lust): sexual passion, erotic sentiments, the pleasures of sense; amorous pastime; love-gestures (ಉಲುಗು Śmd. I). ನವವಿಧರತೋಪಚಾರದಿನ್ ಎನ್ದುಂ ಪಟಿಸದು ಬೇಟಂ (Śmd. 291; see Śmd. s. ಬಾಟ್ಪಿಣ). [ವೋಟನ ಪೌಳಿ ಮೂಕೊಱಿಯ ಶೃಂಗಾರ ಬೇಟ ಕುರುಡಂಗೆ ನಗೆಗೆಡೆ ಯಾಯಿತ್ತು Bv. 330]. ಹಣವುಳ್ಳಂ ಹೆಣನಾದೊಡಂ, ಒಲಿದ ಪೋಲಾರೆ ನ್ದಡಂ ಬಿಟ್ಟಿರಲ್ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರಂ; ಬಹು ಕೂಟ ಬೇಟಗಳಲೇ ಸೋತನ್ದದಿಂ ಹಾಲ ಮುನ್ದಣ ಬೆಕ್ಕಾಡುವೋಲ್ ಅಡಿ, ಸರ್ವಧನ ತಾಂ ಪೋಗಲ್ಕೆ ಮಾತಾ ಡರ್ ಅಯ್ಯ; ಗಣಿಕಾಸ್ತ್ರೀಗುಣಮೆಂತಕರ್ಯ? (Śś. in W. v. 614). ಪರಸತಿಯ ಬೇಟದಿ ಪುಣ್ಣತನದಲಿ ಹೆಣ್ಣರನು ಬಿಟ್ಟರ್ದ ಪೋಟರು (Abhā. 2, 2). see Cpr. 3, 42. 43; 5, 121; 8, 53. 56; Grj. 2, 106 va.; Bp.40, 40; 42, 7; 45, 29; C. Bp. 47, 15; Rām. 1, 5, 32; 1, 14, 24; 3, 7, 22; Rśv. 11, 93. 152. 156; J. 6, 34; 7, 6; 15, 5. 26; 26, 7; 29, 35; 30, 23; Abhā. 2, 78. 102; ಒಳ್ವೇಟ, ಕಣ್ಬೇಟ, ಕಿವಿವೇಟ, ತನಿವೇಟ, ಪೊಸವೇಟ.

***ಬೇಟಕಾಱ bēṭa-kāra.** a man of erotic sentiments. ಇದಂ ಪುಗಲಿಂ ಗಡಮೆನ್ದು ಬೇಟಕಾಱರನಿರದೂಱ ಸಾಱ ಜಡಿವನ್ತೆಸೆಗುಂ Pb. 2, 13.

ಬೇಟಕಾರ್ತಿ bēṭa-kārti. (Śmd. 244). a woman of erotic sentiments; one making love-gestures (Rām. 1, 5, 32).

ಬೇಟಿ bēṭi. = ಬೆಟ್ಟಿ, etc. (My.).

ಬೇಟೆ bēṭe. = ಬೆರಡು, ಬೇಣ್ಟೆ. hunting, the chase (Cpr. 5, 120; Śśv. 3, 2; J. 5, 67; C.; ಆಚ್ಛೋದನ, ಮೃಗಯೆ, etc. Si. 342; Te. ಏಟ, ವೇಟ; T. ವೇಟ್ಟ, ವೇಟ್ಟೈ, ವೇಡು; M. ವೆಟ್ಟ; Tu. ಬೋಣ್ಟೆ). ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಶಲವಾದ ನಾಯಿ (ವಿಶ್ವಕದ್ರು Si. 342). ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವವಗೆ ಬೇಟೆಯ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಬೇಟೆಗೋಸ್ಕರ ಬನ್ದು, ಊಟ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). 2, animals persued and taken by sportsmen, game (C.; B. 3, 31; 4, 10. 11, 212). — ಬೇಟೆನಾಯಿ. a hunting dog (B. 4, 41; ವಿಶ್ವಕದ್ರು Cb). — ಬೇಟೆಯಾಡು. -ಆಡು. to hunt (C.). ಬೇಟೆಯಾಡಲ್ ಪಡುವ ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ಮೃಗಜಾತಿಗಳು (ಕೃಷ್ಣಸಾರ, ರುರು, ನ್ಯಂಕು, etc. Si. 170). ಬೇಟೆಯನಾಡಲೆನ್ದು, ನಡೆ ತಹ ಕಿರಾತರ್ (Rāghc. 17, 64). ಬೇಟೆಯಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕಲಿತ ಮಲ್ಲ ಬೇಟೆ ನಾಯಿಯ ಟೊಂಕ ಮುಱಿದ (Prv.). see J. 6, 20: B. 3, 75; 5, 28.

ಬೇಟೆಕಾತಿ bēṭe-kāti. a huntswoman. see ತಡೆವೇಟೆಕಾತಿ.

ಬೇಟೆಕಾಱ bēṭe-kāra. = ಬೇಟೆಗಾಱ, ಬೇಣ್ಟೆಕಾಱ. a hunter, a sportsman. ಹಕ್ಕಿಯ ಬೇಟೆಕಾಱಂ (ಜೀವಾನ್ತಕ, ಶಾಕುನಿಕ Nr.).

ಬೇಟೆಗಾಱ bēṭe-gāra. = ಬೇಟೆಕಾಱ, etc. (My.; B. 3, 10). ಬೇಟೆಗಾಱ ತೋಟ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). see Prv. s. ಮೊಲ. — ಬೇಟೆ ಗಾಱನ ಹಕ್ಕಿ. the common Indian king-fisher, Alcedo bengalensis (Bd.; My.).

ಬೇಡ bēḍa. 1. a huntsman (ಕಣ್ಬಿಕ, ಲುಬ್ಧಕ Nn. 39; T., M.; T. ವೆಟ್ಟು, to cut down; *cf.* ಬೆರಡು); a tribe of forest people living by the chase (ಬಲ್ಲ Ct. I, 93; ಬಿಯದ, ಬಿಲ್ಲ, ಶಬರ Śm. 32; C.; the Bēḍas at present are fowlers, farmers, merchants, peons, etc.). ಬೇಡರ ಪಳ್ಳಿ (ಪಕ್ಕಣ, ಶಬರಾಲಯ Hlā.). ಬೇಡರ ಹಳ್ಳಿ (ಪಕ್ಕಣ, etc. Nr.). ಬೇಡರ ತಾಣ (ಪಕ್ಕಣ Śm. 32). ಬೇಡರ್ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳ ಅನ್ತ್ಯಜಾತಿಗಳು (ಕಿರಾತ, ಶಬರ, ಪುಲಿನ್ದ, ಭಟ, ಮಾಲ, ಮ್ಲೇಚ್ಛ Hlā.). ಬೇಡರ ಪಾಳ್ಯ (ಪಕ್ಕಣ, etc. Si. 114). ನವು ಲುಗಱೆಯುಟ್ಟ ಬೇಡನು (ಕಿರಾತ); ಸೊಪ್ಪನುಟ್ಟ ಬೇಡನು (ಶಬರ); ಬೇಡರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನು (ಪುಲಿನ್ದ Si. 341). ಬೇಡರ ಪೋಲ್ ಮುಸಗಿ ತುಱು ಗೊಳಲ್ ಬಱ ಸನ್ದಂ (Śmd. 281). see Bp. 54, 76; 58, 36. 48. 57. 64; Rśv. 5, 28. 122; Śśv. 4, 6. 92; J. 28, 52. — ಬೇಡಜಾತಿ. a Bēḍa-tribe. ಭಿಲ್ಲರ್ ಕಿರಾತರ್ ಪುಲಿನ್ದ ಶಬರರ್ ಆಟವಿಚರರ್ ಬೇಡಜಾತಿಗಳು (Mr. 379). — ಬೇಡರವನು. -ಅವನು. = ಬೇಡ. (ವ್ಯಾಧ, ಮೃಗವಧಾಜೀವ, ಮೃಗಯು, ಲುಬ್ಧಕ Si. 341). ಬೇಡರವಗೆ ಗಾಡೀ ಸವಾರಿ ಯಾಕೆ? — ಬೇಡರಸ. -ಅರಸ. a chief of huntsmen (Abh. P. 4, 38). — ಬೇಡ ವಟ್ಟ. -ಹಟ್ಟ. a village of huntsmen (Abh. P. 8, 54 va.). — ಬೇಡ ವಡೆ. -ಪಡೆ. a company or force of huntsmen [ಭೂತಮುಳ್ಳನಿತುಮ ನೆಯ್ದೆ ಬೇಡವಡೆ ಮಾಡಿ Pb. 8, 14; Ap. 14, 72]; (Abh. P. 4, 37 va.; 7, 115 va.; Rāghc. 17, 68. 73; J. 28, 40). — ಬೇಡವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a Bēḍa woman (Rśv. 5, 55 va.; 5, 112).

ಬೇಡ bēḍa. 2. a short form of ಬೇಡದು, 3rd person singular negative of ಬೇಡು 1 (the contrary of ಬೇಕು). it does not desire: it is not wished, desired, solicited or requested; it is not desirable; it is not requisite, required or necessary; it is not wanted; it is not fit; it is not due, it must not; he or she is not desirable, etc., etc.; thou art not desirable, etc., etc.; you are not desirable, etc., etc.; they are not desirable, etc., etc. (C.; ನಿಷೇಧ Si. 469; ವಾರಣ 473; T. ವೇಣ್ಡಾಂ; M. ವೇಣ್ಡ; Tu. ಬೋಡ, ಬೊಡ್ಚಿ). in politely accosting the forms ಬೇಡಿರಿ or ಬೇಡರಿ are used (B. 4, 75. 76. 77; 5, 132. 133). [ಬೇಡಮಿಾ ಬಿನದಂ Pb. 4, 64; Ap. 2, 9 va.]. ಇದಱೊಳ್ ಸಾಕಲ್ಯಸಂಜ್ಞೆ ಪೇಱವೆನಲ್ ಬೇಡ! (Śmd. 61). ಬೇಡ ಗಡಾ, ಬೇಡ ಗಡಾ ನಿನಗಾತನೊಳ್ ಚಲಂ! (143). ಕಿವಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸದೆಡೆಯೊಳ್ ಅದನೆಸಗಲ್ ಬೇಡ (268). ಸೊಪ್ಪಿಕ್ಕುಮೆನವೇಡ (269). ನಮ್ಮೊಳು ಭೀತಿ ಬೇಡ! (Bh. 1, 8, 74). ಪಾತಕನ ಹೆಸರೆ ಮೂಱು ಲೋಕದೊಳಗೆ ಯಾತಕ್ಕು ಬೇಡ (Sp.). ಈಶತ್ವಮಿಲ್ಲದೇ ನೀನೀಶ ನೆನ್ತಾದಿ? ಈಶನೀಶನೆನ ಬೇಡ! ಲೋಕಕೆ ಮಾನೀಶನೆ ಈಶ (Sp.). ಅ ಸೂಯೆಗೀಡಾಗ ಬೇಡ! (J. 29, 17). ಇದನ್ನು ಮಾಡು! ಅದನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಡ! ಎನ್ದು, ಹಿರಿಯರು ಕಿಱಿಯರಿಗೆ ಹೇಱುವದೇ ಆಜ್ಞೆ (B. 3, 53). ಮೆತ್ತಗಾಗಿರ ಬೇಡವೇ? (Bp. 38, 35). ಇತ್ತ ಬರ ಬೇಡ! ಎಲವೊ, ಹೋಗು! (40, 12). ಅಱಿಯವೇಡ (40, 24). ನಿಮ್ಮದು ರುಕ್ತಿಗಳು ಬೇಡ (56, 24). ಕಾಕುಮಾತು ಆಡ ಬೇಡ, ಪೋಕವಿದ್ಯೆಗೆ ಹೋಗ ಬೇಡ. — ಪೂಮಾಲೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರೂಪಾಲೆ ಬೇಡವೋ? — ಬಡವಗೆ ಆಸೆ ಹೇಱ ಬೇಡ, ಬಲ್ಲಿದವಗೆ ಭಾಷೆ ಹೇಱ ಬೇಡ. — ಹಾರುವನಿಗೆ ಆಳಾಗ ಬೇಡ, ಗಾಣಿಗ ನಿಗೆ ಎತ್ತಾಗ ಬೇಡ (Prvs.). ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಾಸ ಬೇಡ! (B. 2, 1). ಪೋಱ ಬೇಡಂಗಡಿಸಾಲ ಪೂರಹೊಣೆಯಂ ನಿನ್ದ್ಯಂಗಳಂ ಪಾಪವಂ, ಮಱೆ ವೇದಾತ್ಮಜಮಿತ್ರನೈಜಸತಿಯೊಳ್ ನ್ಯಾಯಂಗಳೊಳ್ ಸತ್ಯಮಂ, ಸೆಱೆವೇಡಂ ಗನಪಕ್ಷಿವೃದ್ಧತರುಣೀಗೋವಿಪ್ರದಾರಿದ್ರ್ಯರಂ, ತೆಱ ಬೇಡೊತ್ತೆಗೆ ಬಡ್ಡಿಯಂ (Śś. 34). honorific plural ಬೇಡಿರಿ! (C.), ಬೇಡಿ! (My.). — ಬೇಡ ನ್ನು. -ಅನ್ನು. = ಬೇಡೆನ್ನು. ಯಾರು ಬೇಡನ್ನುತ್ತಾರೆ? (who does object? My.). ಬೇಡನ್ದರೂ ಮಗ ಆಡು ಕಾರೋದು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prv.). — ಬೇಡ ಬೇಡ. rep. (Bp. 21, 47; 43, 52). ಬೇಡ ಬೇಡೆನ್ದು, ಬಿಡಿಸಿದಂ (Śmd. 272). — ಬೇಡವಾಗು. -ಆಗು. = ಬೇಡಾಗು. (My.). ಬೇಡವಾದ್ದು ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಬೇಡವೆನ್. -ಎನ್. = ಬೇಡೆನ್. ಬೇಡ

ವೆಮ್ಬುದು (ವಾರಣ Nr.). — ಬೇಡಾಗು. -ಆಗು. to be undesirable, etc. ಎಲೆಗಳ ತೂತುಗಳಲ್ಲಿ ಹವೆಯೊಳಗಿನ್ದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಾಯುವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಣ್ಡು, ಬೇಡಾದದ್ದ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊಱಗೆ ಬಿಡುವ ಗುಣವುಣ್ಟು (B. 3, 36). ಬೇಡನ ಬಱಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಟು ಇದ್ದದಱಿನ್ದ ಅವನಿಗೆ ಅವು ಬೇಡಾಗಿದ್ದರೆ (3, 91). ಲೋಕಾಪವಾದದಿನ್ದ ಜನರಿಗೆ ಬೇಡಾದವನು (ಅಭಿಶಸ್ತ G.). — ಬೇಡೆನ್. -ಎನ್. ಬೇಡೆನ್ನು. to forbid, etc.; to refuse, etc. ಬೇಡೆನುಹ (ನಿಷೇಧ); ಬೇಡೆನ್ದು ಒಱಲುಹ (ಆಕ್ರೋಶನ, etc. Nr.). ಬೇಡೆನ್ದು ಬಿಟ್ಟನು (My.). ಬೇಡೆನವೇಡ! (Rśv. 13, 26).

ಬೇಡ bēḍa. 3. a man of a timid heart, a timid man [ಭೂಪೋತ್ತಮನಂ ಬಿಸುಟ್ಟರದೆ ನಿಮ್ಮೊಳೆ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ ಬೇಡನಲ್ಲನೇ Pb. 9, 69]; (ಭೀತಚಿತ್ತ Bhn. 4; Bp. 9, 32; 31, 6; see ಬೆಳ್ಳಱ್).

ಬೇಡತಿ bēḍati. a female of the Bēḍa tribe (ಶಬರಿ G.; My.; see Rāghc. 17, 66; Śsv. 3, 7; Bh. 1, 8, 87; ಎಳೆವೇಡತಿ).

***ಬೇಡಾ bēḍā.** need not do? ವಿದಗ್ಧ ಬುಧಜನದ ಮನವನಲೆ ಯಲೆವೇಡಾ Ap. 1, 17. @ the earlier form ವೇಡಾ, etc. has no independent existence, but is found only in sandhis.

ಬೇಡಿ bēḍi. a chain, a fetter (My.; Br.; B. 5, 151; Mhr., H.), ಆನೇ ಬೇಡಿ (ಶೃಂಖಲ, ಅನ್ದುಕ, ನಿಗಲ Si. 271). ಬೇಡಿಲಿ (or ಬೇಡೀಲಿ) ಇದ್ದವಗೆ ನಾಡಿನ ಯೋಚನೆಯೇ? — ಬೇಡಿಲಿ ಬಿದ್ದರೂ ಕೇಡು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

***ಬೇಡಿತಿ bēḍiti.** = ಬೇಡತಿ. ನಿಷಾದಿತಿಯೆಮ್ಬ ಬೇಡಿತಿಗಂ Pb. 3, 4 va.

ಬೇಡಿಕೆ bēḍike. asking, entreating (My.).

ಬೇಡು bēḍu. 1. (Śmd. 90). = ಬೇಟ್. to wish, to desire (ಬಯಸು Śmd. 387 Cm.; T. ವೇಣ್ಡು); to solicit, to beg, to pray, to entreat, to request (ಯಾಚ್ಞೆ Śmd. Dh.; Śm. 95; C.; T. ವೇಣ್ಡು; Te. ವೇಡು; Tu. ಬೋಡು; T. also: to be necessary, be wanted; see ಬೇಕು, ಬೇಡ 2, ಬೇಹ). [ಬೇಡುವೊಡೆ ನೀವೆಮ್ಮಯ್ಯನಂ ಬೇಡಿರೇ Pb. 1, 70; Ap. 4, 55]. ಬೇಡಿದನಿಷ್ಟಮಂ ಸಲಿಪುದು ಕರ್ಣಂಗೆ ಜನ್ಮವ್ರತಂ (Śmd. 89). ಜಾತವೇದಂ ಪಟುಕಪಟಮಯ ವ್ಯಾಜದಿಂ ಬೇಡಿ, ಪೆತ್ತಂ (285). ಕುರುಪತಿಯಂ ವಿಷ್ಣು ಬೇಡಿದಂ ಧರೆಯರೆಯಂ (77). ದಾನಿಯಂ ದಾನಮಂ ಬೇಡಿದಂ (157). ಅವುದು ಮಾಡಲ್ ಬೇಡಿದುದು, ಅದುವೆ ಕರ್ಮಂ (155). ಬೇಡುವಂ or ಬೇಟ್ಪಂ (28). ಬೇಡುವವ (ಅರ್ಥಿ, ಮಾರ್ಗಣಕ, ಯಾಚಕ, ವನೀಪಕ Hlā.). ಬೇಡುವಂ (ಎರೆವಂ. ಯಾಚಿಸುವಂ Śm. 47). ಬೇಡುವವನು (ಮಾರ್ಗಣ, ಯಾಚಕಜನ Nn. 70). ಬೇಡುವವನು (ವನೀಪಕ, ಯಾಚನಕ, ಮಾರ್ಗಣ, ಯಾಚಕ, ಅರ್ಥಿ, ಕೇಳುವವನು Si. 367). ಮಾಱಲ್ ಬೇಡಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವು (ಕ್ರಯ್ಯ); ಆಗಲು ಬೇಡಿದುದು (ಭಾವುಕ, ಭವಿಕ, ಭವ್ಯ); ಬೇಡಿಕೊಳುಹ (ಪ್ರಾರ್ಥನ Nr.; *cf.* ಬೇಡುಹ). ಬೇಕಾದದು ಹೋಗಿ ಬೇಡದ್ದು ಆಗುವಿಕೆ (ಪ್ರಪಂಚ, ವಿಪರ್ಯಾಸ Si. 412). ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇನ್ನಾ ಕೇಡುಗಳು ಉಣ್ಟಾಗಬಾರದೆನ್ದು, ನಾವು ದೇವರನ್ನು ಕುಱಿತು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ (B. 5, 2). ಅವನು ಅರಸನಲ್ಲಿ ಏನಿಕೆ ದ್ರವ್ಯ ಬೇಡಿದ್ದನು (5, 67). ತನ್ನೆಯ ಕೀರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಲೆನ್ದು, ದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡಳು (5, 72). ಈ ಮುದುಕ ಬಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ, ಕಾಟು ತರುತ್ತಾನೆ (2, 38). ಕುಣ್ಬರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಷೆ ಬೇಡ ಬನ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಕೆಯ್ಲಾದದು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು (4, 34). ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲ, ತನು ಮೃಗನಾಭಿ ಬೇಡಿತು. — ನಾನಾರಾಯನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಬೇಡಿದ. — ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ಹಿಟ್ಟು ಬೇಡೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಬೇಡಿ ಉಣ್ಡ ನಾಲಿಗೆ ನಾಡು ಕಣ್ಡಿತು. — ಕಳ್ಳತನ ಎಮ್ಬ ಕಾಮಧೇನು ಇರುವಾಗ ಬೇಡಿ ತಿಮ್ಬುವ ಬಣ್ಡಜನ್ಮ ಯಾಕೆ? — ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡಷ್ಟೂ ಹೇಡಿತನ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನಬಹುದು, ಕದ್ದುಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನಬಾರದು. — ಬೇಡುವದೇ ಕಷ್ಟ, ಬೇಡಿದರೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವದು ಅತಿ ಕಷ್ಟ (Prvs.). see Cpr. 3, 103; 5, 102; Bp. 1, 65; 9, 32. 49; 22, 40; 26, 14. 67; 30, 30; 32, 63; 42, 6; 43, 60; 46, 47. 51; 47, 39; 50, 68. 80; 53, 39; C. Bp. 47, 3; J. 4, 65; 5, 12. 59; 26, 52; Sp. s. ಮುನ್ನೀ; Prv. s. ಒಕೆ.

ಬೇಡು bēḍu. 2. a multitude of huntsmen or Bēḍas (ಬೇಡರ ಸಮೂಹ Śmd. Dh.; ಶಬರಸಮೂಹ Śm. 95; ಬೇಡರ ಗೊನ್ದಣ Śm. 32; *cf.* ಬೇಡು 3; T. ವೇಡು, a tribe of wild people).

ಬೇಡುವಿಕೆ bēḍuvike. = ಬೇಡಿಕೆ. asking, etc. (My.; B. 5, 67; ಯಾಚ್ಞೆ, ಅಭಿಶಸ್ತಿ, ಯಾಚನೆ, ಅರ್ಥನೆ, ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು Si. 245; ಯಾಚ್ಞೆ, ಭಿಕ್ಷೆ, ಅರ್ಥನೆ, ಅರ್ದನೆ, ಕೇಳುವಿಕೆ, ತಿರಿದಾಡುವಿಕೆ 287).

ಬೇಡುಹ bēḍuha. soliciting, begging, praying, etc. (ಅಧ್ಯೇಷಣೆ, ಏಷಣೆ, ಯಾಚ್ಞೆ, ಯಾಚನೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ Hlā.; ಯಾಚೆ, ಭಿಕ್ಷೆ, ಅರ್ಥನೆ, ಅರ್ದನೆ Nr.).

ಬೇಡೆ bēḍe. = ವೇಡೆ 1. *a boat.*

ಬೇಣ್ಟ bēṇṭa. = ಬೇಟ 2. sexual passion. [ಆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ ಲಲಿತಾಂಗನಳ್ಕೆರ್ದೆಗೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಬೇಣ್ಟಮೆ ಪುಟ್ಟೆ ಪುಟ್ಟಿದಳ್ Ap. 2, 73]; (Cpr. 6, 85).

ಬೇಣ್ಟಿಗ bēṇṭiga. a hunter (Śsv. 3, 24).

ಬೇಣ್ಟೆ bēṇṭe. (Śmd. 48). = ಬೇಟೆ, etc. hunting. (ಆಚ್ಛೋಟನ, ಮೃಗಯೆ, ಮೃಗವ್ಯ, ಪಾಪರ್ದ್ಧಿ, ಆಖೇಟಕ Hlā.; Mr. 270; ಸರವಿ Śmd. II, Ct. I, 7, Śm. 108; ಸರಡು, ಸರವಿ Kk. 51; ಸರ, ಸರವಿ Śm. 31; My.; Bp. 27, 22). [ಈ ದೆವಸಮಲ್ತೆ ಬೇಣ್ಟೆಯ ದೆವಸಂ Pb. 5, 40; Vr. 95, 18. ಎಲ್ಲರ ಗಣ್ಡರೂ ಬೇಣ್ಟೆಗೆ ಹೋದರು ನೀನೇಕೆ ಹೋಗೆ ಎಲೆ ಗಣ್ಡನೆ? Bv. 907]. ಬೇಣ್ಟೆಯ ಉಳಿ (Śmd. I). ಬೇಣ್ಟೆಯ ತೆರೆ (ಪಟಹ I). ಬೇಣ್ಟೆಯ ಕೆರ (ಎಕ್ಕಡದ Ct. II, 36). ಬೇಣ್ಟೆಯ ನಾಯಿ (ವಿಶ್ವಕದ್ರು Hlā.). ಮಳಲ ಬೇಣ್ಟೆಯಂ ಮಾಡಿದ ಪೋಲ್ (Śmd. II). see Rśv. 5, 52; Śsv. 3, 48. 64; J. 2, 54; 28, 40; 29, 23; ಮಿಗವೇಣ್ಟೆ. — ಬೇಣ್ಟೆಯಾಡು. = ಬೇಟೆಯಾಡು. (Bp. 34, 17; Rāghc. 17, 67). [— ಬೇಣ್ಟೆವಱೆ. -ಪಱೆ. the drum used in hunting. ಕಟ್ಟಿದ ಪಣೆ ಕಟ್ಟು ಬೇಣ್ಟೆವಱೆ ಪೊರೆಯೊಳೊಡವ್ಬಟ್ಟಸಿಯ ಸುರಗಿ Pb. 5, 36; — ಬೇಣ್ಟೆವಸದನ. -ಪಸದನ. hunting costume. ಅಳವಿಯೊಳ್ ಕೂಡಿ ನಡೆಯಲ್ವೇಱು ಬೇಣ್ಟೆವಸದನಂಗೊಣ್ಡು Pb. 5, 47 va.]. — ಬೇಣ್ಟೆವಸನ. -ಬಸನ. pursuit of hunting (Cpr. 8, 4 va.). — ಬೇಣ್ಟೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to go hunting, to go to the chase (Rśv. 5, 50 va.).

ಬೇಣ್ಟೆಕಾಱ bēṇṭe-kāṟa. = ಬೇಟೆಕಾಱ, etc. a hunter. [ಕಾಮದೇವನೆಮ್ಬ ಬೇಣ್ಟೆಕಾಱಂಗೊಡ್ಡಿದ ಪುಲ್ಲೆಗಳನ್ತೆ Pb. 4, 38 va.]; (ವ್ಯಾಧ, ಮೃಗವಧಾಜೀವ, ಮೃಗಯು, ಲುಬ್ಧಕ Nr.; Bp. 9, 48; 34, 23. 36; 47, 36).

ಬೇಣ್ಟೆಗಾರ್ತಿ bēṇṭe-kārti. = ಬೇಟೆಕಾತಿ. a huntress (Grj. 2, 88).

***ಬೇಣ್ಟೆಯ bēṇṭeya.** a hunter. ತನ್ನೊಳಮರೆ ಬೇಣ್ಟೆಯನೊರ್ವಂ Pb. 5, 36.

ಬೇತಾಳ bētāḷa. Tbh. of ವೇತಾಲ. a goblin. (Abh. P. 14, 90 va.; J. 22, 23; My.). [ತಾಳತರುವಿನತಿಯೊಳ್ ಬೇತಾಳಂಗಳ್ ಮೋಱಿದು ತೆಱಿದು ಬಾಯ್ಗಳನಾ ಪಾತಾಳ ಬಿಲಂಗಳ ಪೋಲ್ Kr. 3, 194]. ಬೇತಾಳ ನಾದರೆ ನೇತಾಡ್ಯಾನು, ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಸವವೇದನೆ. — ಬೆನ್ನ ಹಿನ್ದೆ ಬನ್ತು ಬೇತಾಳ. — ಬೇತಾಳಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದೇವಿಯೇ ಒಪ್ಪಿದ ಹೆಣ್ಡತಿ. — ಕಾಡು ಬೆಳದರೆ ಬೇಡನಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು, ನಾಡು ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಬೇತಾಳನಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು (Prvs.). see Prv. s. ಬಾಯಿಗೆ ಬರು.

ಬೇತು bētu. P. p. of ಬೇ 2.

ಬೇತು bētu. plan, scheme, plot; purpose, design; method; form (Mhr., H.; ಉದ್ದೇಶ, ಸಂಕೇತ Cb.).

ಬೇದ bēda. 1. Tbh. of ವೇದ (Ct. II, 44). — ಬೇದಬಿಜ್ಜೆಗ. Brahmā (ಅಜ್ಜ Ct. II, 3; ಬೊಮ್ಮ Kk. 9; ಬಿದಿ, ಅಲರಿಚ, ಬೊಮ್ಮ, etc., ಬ್ರಹ್ಮ Śm. 8).

ಬೇದ bēda. 2. Tbh. of ಭೇದ. difference, etc. (My.; B. 5, 23).

ಬೇದನೆ bēdane. Tbh. of ವೇದನೆ. pain, etc. (Śmd. 342).

ಬೇನೆ bēne. (heat; T., M. ವೇನಲ್, ವೇನಿಲ್): [Tu.]. pain, sickness, disease (C.). [ಅಣಂ ಮೊಗಂ ಮುಱುಯದಲ್ಲದೆ ಬೇನೆಗ ಳೊಳ್ ಮೊಗಂಗಳಂ ಬಿನ್ನಗೆ ಮಾಡದಿರ್ದರ್ Pb. 11, 3]. ಬೇನೆ ತಗಲು ವಿಕೆ (ಸ್ಪರ್ಶ, ಸ್ಪೃಷ್ಟ, ಉಪತಪ್ತ Si. 392). ಒಳಗೊಳಗೆ ಬಸುಱುಱುವ ಬೇನೆ (Bp. 3, 14). ಬೇನೆ ಗಾನದಿನ್ದ ಹೋದೀತೇ? — ಬೇನೆ ನಿತ್ತರೂ ಹೇನಿನ ಕಾಟ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see ಇರ್ಬೇನೆ, ಕರ್ಣ್-, ಹೊಟ್ಟೆ-. — ಬೇನೆ ಬರು. pain or disease to come, be brought on or be created (B. 4, 32. 53. 141; My.); labour pains to appear. — ಬೇನೆ ಬೀೞು. pain or disease to happen: to become unwell (My.). ಹಿನ್ದ ಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು (B. 3, 59). ಮಱುದಿವಸವೇ ಬೇನೆ ಬೀೞು ತ್ತಾನೆ (4, 139). ಕುಟುಮ್ಬದೊಳಗಿನವರು ಬೇನೆ ಬೀೞುತ್ತಾರೆ (5, 90). ಯಾರಾದರೂ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದರೆ (5, 304). [— ಬೇನೆ ಮೂಡು. to suffer a pain (an expression used in taunting). ಎಮ್ಮ ಮಗಳಿಂಗೆಮ್ಮ ಬ್ರತಂಗಳನಾಮುಂ ಕೊಟ್ಟೊಡೆ ನಿನಗೆ ಬೇನೆ ಮೂಡಿತ್ತೆ ಎನ್ದು ನುಡಿದು Vr. 22, 26]. — ಬೇನೆಯವ. -ಅನ. a sick, diseased man (ಅಭ್ಯಮಿತ, ರೋಗಿ, ಅಭ್ಯಾನ್ತ, ಆಮಯಾವಿ G.; B. 4, 76).

ಬೇಪರವಾ bē-paravā. carelessness, inattention (My.; Br., Mhr., H.).

ಬೇಪಾರ bēpāra. Tbh. of ವ್ಯಾಪಾರ. business, etc. (My.; Br.; Mhr., H). — ಬೇಪಾರ ಸಾಪಾರ. reit. (My.).

ಬೇಪಾರಿ bēpāri. Tbh. of ವ್ಯಾಪಾರಿ (Mhr.).

ಬೇಫಾಮು bē-phāmu. inadvertence, heedlessness (My.; Br., Mhr., H.).

ಬೇಬನ್ದು bē-bandu. devoid of order, confused; disorder, etc. (My.; Br., Mhr., H.).

ಬೇಯಿಸು bēyisu. = ಬೆಯಿಸು, ಬೇಸು. to consume with fire, to burn up. 2, to prepare, as food for the table, by boiling; to bake, as bread (My.; Te. ವೇಯಿಂಚು). ಬೇಯಿಸಿದ ಅನ್ನ ಪಾಯಸವಾಗದೇ? (Prv.). 2, to pain (v. t.), to afflict (J. 8, 47).

ಬೇಯು bēyu. = ಬೇ 1, etc. P. p. ಬೆನ್ದು. ಬೇಯುವುದು (C.).

ಬೇರ್ bēr. (Śmd. 58). = ಬೇರು, ಬೇ‍ೞ್ 1-. a root (ನೇತ್ರ Hlā., Mr. 471; ಮೂಲ Nn. 66; ಜಟೆ Mr. 518; Tu.; T., M. ವೇರ್). [ರಿಪು ಭೂಜ ಸಮಾಜದ ಬೇರ್ಗಳಂ ನಭಕ್ಕೆತ್ತದೆ Pb. 5, 75]. ಬೇರ್ಗಳ್ (Śmd. 51. 112. 133; Cpr. 1, 90; J. 3, 36). ನೆಲಾವರೆಯ ಬೇರಂ (Śmd. 345). ಬೇರ್ ಪೞುದುದು (219). ಪಸರಿಸಿದ ಬೇರ್ (ಪಾದ, ಮೂಲ Mr. 104). ಸಂಶಯದ ಬೇರ್ (Bp. 11, 15). ಭವದ ಬೇರ್ (37, 24). ಬೇರಿಂ (Cpr. 1, 71). — ಬೇರಿೞಿ. -ಇೞಿ. a root to descend: to root. ಬೇರಿೞಿ ಯೆ ಜಡೆಗಳ್ (Rśv. 1, 134). — ಬೇರೂಱು. -ಊಱು. to fix the root, to root, as plants, etc.; to take root, to be established; to spring up, to originate. [ನಭೋಭಾಗದಿನಿನ್ದ ಚಾಪಮನಿತುಂ ಭೂಭಾಗದೊಳ್ ಬನ್ದು ತೊಟ್ಟನೆ ಬೇರೂಱಿದವೋ Ap. 7, 24]. see Bh. 2, 2, 114; J. 30, 30.

ಬೇರ bēra. 1. Tbh. of ವೈರ (Śmd. 357). enmity (Te. ವೇರ). 2, an enemy (ಮಱುವಸಲ, ಮಾಱಡಿ, ಪಗೆ Ss.; see ರಕ್ಕಸಬೇರ).

ಬೇರ bēra. 2. Tbh. of ವ್ಯಾಪಾರ. (My.; Te.). — ಬೇರ ಮಾಡು. to traffic (My.). [Tu.].

ಬೇರ bēra. 3. Tbh. of ವಿಗ್ರಹ. figure, image (My.; Te.).

ಬೇರಿ bēri. 1. = ಬ್ಯಾರಿ. Tbh. of ವ್ಯಾಪಾರಿ. a business man. (Si. 298; Te.; M. ಬಿಯಾರಿ); a Malayalam speaking Muslim..

ಬೇರಿ bēri. 2. Tbh. of ಭೇರಿ. a kettle-drum (Śmd. 339; My.).

ಬೇರೀಜು bērīju. the total of an addition: an amount (Mhr.); the total assessment of a land, a village, a district, etc. (My.; Br.). ಒಟ್ಟುಬೇರೀಜು (ಸಮಾಮ್ನಾಯ Cb.).

ಬೇರು bēru. = ಬೇರ್, etc. (C.; Te. ವೇರು). ಮರದ ಬೇರು (ಪಾದ, ಮೂಲ Hlā.). ಮೂಲ ಎನ್ದೊಡೆ ಬೇರಿಂಗೆ ಪೆಸರು (Nr.). ಕುಲದ ಬೇರಿಗೆ (Bp. 3, 58). ದುರ್ಭವದ ಬೇರು (61, 79). ಯುದ್ಧದ ಬೇರನ್ನು ಕಿತ್ತು ಚೆಲ್ಲಬೇಕು (B. 5, 70). ಕಬ್ಬಿನ ಬೇರುಗಳು (ಮೋರಟೆ, ಐಕ್ಷವಮೂಲ Si. 335). ಬೇರು ಇಲ್ಲದ ವೃಕ್ಷವೇಱಿ ನೋಡುವದೇನು? (Dp. 167). ಬೇರು ಇದ್ದರೆ ನಾರು ಸಿಕ್ಕೀತು. — ಬೇರು ಬಲ್ಲವಗೆ ಎಲೆ ತೋಱಿಸೋದು ಯಾಕೆ? — ಬೇರು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮರದ ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಬೇರಿನ ಪಲ್ಲೆ. roots used as vegetables (My.). — ಬೇರುಕಡಲೆ. = ನೆಲಕಡಲೆ. (St. & Pl.). — ಬೇರುಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. destruction of the root, utter ruin (Bh. 7, 19, 22). — ಬೇರು ದರಿಸಲೆ (= ಧರಿಸಲೆ). with the roots, by the roots (My.). ಕಬ್ಬು ಸೀಯೆನ್ದು, ಬೇರು ದರಿಸಲೆ ತಿನ್ನಬಾರದು (Prv.). — ಬೇರು ಬಿಡು. to begin to root (My.). ಒನ್ದು ಮೊಳಿಕೆ ಕೆಳಗೆ ನೆಲದೊಳಗಿೞಿದು ಬೇರು ಬಿಡುತ್ತದೆ (B. 3, 35). — ಬೇರುವೆರಸೆ. -ವೆರಸೆ. with the roots (My., also ಬೇರುವರಿಸೆ, ಬೇರುವೆರಸಲೆ). — ಬೇರು ಸಹ. = ಬೇರು ದರಿಸಲೆ. (ಸಮೂಲ Cb.; My.). — ಬೇರು ಸಹಿತ. = ಬೇರು ಸಹ. (Bp. 57, 16; My.).

ಬೇರುಗ bēr-uga. (Śmd. 240). a man who deals in, or sells, roots.

ಬೇರುಣ್ಡ bēruṇḍa. Tbh. of ಭೇರುಣ್ಡ. a species of bird with two heads. (My.).

ಬೇರುಷ್ಟ bēruṣṭa. a kind of tree. see Mr. s. ಗೇರ ಕಾಟ್.

ಬೇರೋಜು bē-rōju. without wages for a day.

ಬೇರೋಜುಗಾಱ bērōju-gāṟa. a man without employment, an unemployed man (My.). ಬೇರೋಜುಗಾಱ ಸರ್ವನೊಕ್ತಿಯಾರ (is entirely his own master, Prv.).

ಬೇರೋಜುದಾರ bērōju-dāra. = ಬೇರೋಜುಗಾಱ. (My.).

ಬೇಱ್ bēṟ. ಬೇಱು. = ಬೇ‍ೞ್ 2-. separation; the state of being separate, apart, or different (ಇತು Nn. 164; T. ವೀಱು, ವೇಱು, ವೇಱ್ಱು; M. ವೇರ್, ವೇಱು; Te. ವೇಱು; cf. ಬೇಟೆ 2; Te. ಬಿಡಿ, to separate or fly off, as a splinter, etc.; ವೀಡು, to be separated, loosened; T. ವೀಱು, to be split, cleft = ವಿರಿ; to be alone; Te. ವೀಲು, to split, burst asunder). — ಬೇಱು ನುಡಿ. to express separation, etc. ಬೇಱು ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್ ಆ ವ್ಯತಿ ಪೃಥಕ್ ವಿನಾ ಅನ್ತರಮೆಮ್ಬ ಪೆಸರ್ಗಳಕ್ಕು (Mr. 534). — ಬೇಱು ಮಾಡು. to separate, to set apart. ಬೇಱು ಮಾಡುವುದು (ಹಃ, ಪೃಥಕ್ Nn. 163). [ಒನ್ದರಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಬಿಚ್ಚಿ ಬೇಱು ಮಾಡಬಾರದಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಒನ್ದೆ, ಉಪದೇಶವೊನ್ದೆ ... ಸೀವಿನ್ನಾವುದ ಬೇಱುಮಾಡಿ ನುಡಿವಿರಯ್ಯಾ Cv. 47].

ಬೇಱೆ bēṟe. = ಬೇಱ್. separation, etc.; separate, apart, different, other, else; separately, etc. (My.; ಅನ್ಯವಾಗಿ Śmd. 74 Cm.; Tu. ಬೇತೆ; Te. ವೇರೆ; T., M. ವೇಱೆ); further (Bp. 36, 28; ತಿದಿ‍ೞ್ ನರನ್ ಉದ್ದಮಿಸೆ ಬೇಱೆದ್ದಂ Śmd. 280). [ನಿಲಂ ಬೇಱೆಮಗೆ ಸುಯೋಧನನೇಂ ಬೇಱೆಯೆ Pb. 7, 63; ಪರಮ ಜಿನೇನ್ದ್ರ ವಾಣಿಯೆ ಸರಸ್ವತಿ ಬೇಱಿದು ಪೆಣ್ಣರೂಪಮಂ ಧರಿಯಿಸಿ ನಿನ್ದುದಲ್ತು Ap. 1, 9]. ಬಗೆಯೊಳ್ ಪೆಱತೊನ್ದನ್ ಅಣಂ ಬಗೆಯಲ್ ಗಡ ನಿನಗೆ ಸುಮತಿ ಬೇಱಂ ಬೇಱೆಂ (Śmd. 277; Kāvy. I, 5, 39). ಬೇಱೆಲ್ಲಿ? (Bp. 57, 70). ಬೇಱೆಲಂ ಗತಿಗಳುಣ್ಟೇ? (51, 6). ಬೇಱೆ ಪಾಣ್ಡವರಿರಲಿ! ರಾಯನ

ನೂಱು ಮಕ್ಕಳು ಪುರವನಾಳಲಿ! ಬೇಱೆ ಕೌರವರಿರಲಿ! ಪಾಣ್ಡವರಾಳಲಿ ಇಭಪುರಿಯ! ನೂಱರೊಡನೆ ಅಯ್ವರನು ಧರಿಸಿರಲಾಱದು ಪುರಿ (Bh. 1, 8, 3). ಬೇಱೇನು? (2, 13, 24). ನೃಪತಿಲಕರಿದ್ದರು ಬೇಱೆ ರಚಿಸಿದ ರಾಜ ಭವನದಲಿ (2, 13, 14). ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆ ನೂಲೆ ಸೆಱಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರವನು ಕೊಡುವಾತ ಬೇಱೆ (Sp.). see Cpr. 3, 16; 8, 42; J. 3, 18. — ಬೇಱೂರ್. -ಊರ್. ಬೇಱೂರು. another town or village (Cpr. 5, 66 va.; V. 9, 71 va.; B. 3, 72; see Sp. s. ಬಾಯಾಱು). — ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ. rep. separately, one by one, severally; separate, different; various, many (ಪೃಥಗರ್ಥಂ Śmd. 392; ಪ್ರತ್ಯೇಕ 255 Cm.; ಒನ್ದೊನ್ದಾಗಿ 352 Cm.; ಪರಸ್ಪರ, ಮಿಥಸ್, ಅನ್ಯೋನ್ಯ, ಇತರೇತರ Hlā.; ಇತರೇತರ, ಅನ್ಯೋನ್ಯ, ಪರಸ್ಪರ Mr. 437). ಹಿಮವತ್ ನಿಷಧ ವಿನ್ಧ್ಯ ಮುನ್ತಾದವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಆಯಾ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ಹೆಸರುಗಳು (Si. 115). ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ರೂಪವುಳ್ಳದು (ವಿವಿಧ, ಬಹುವಿಧ, ನಾನಾ ರೂಪ, ಪೃಥಗ್ವಿಧ 279). ಒನ್ದೊನ್ದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ಮಾಡಿ ಮುಱಿಯ ಹೇೞಿದನು (B. 2, 30). ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ಮಾಡು (ಹಿಂಜು G.). see Bp. 51, 6; Bh. 2, 13, 9. 12; Ŗsv. 5, 22 va.; 6, 11 va.; J. 2, 27; Si. 170. 237. 284. — ಬೇಱೆ ಮಾಡು. to separate (B. 4, 27; G. 382. 532). ಬೇಱೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾಱೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). 2, to change, to alter (v. t., My.). — ಬೇಱೆಯಾಗು. -ಆಗು. (also ಬೇಱಾಗು, see Śś. s. ಮೞೆ). to become separate, to separate (v. i.); to be removed or withheld; to become different, changed, etc. ಬೇಱೆಯಾಗಿರುವಿಕೆ (ಪ್ರಕಾರ, ಭೇದ Si. 448). ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ತಲೆಗೆ ಅಯ್ದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪಾಲು ಹಂಚಿಕೊಣ್ಡು, ಬೇಱೆಯಾದರು (B. 2, 25). ಬೇಱೆಯಾದರೂ ಹಾಱ್ಯಾಡೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Si. 47. 183. 257. — ಬೇಱೆವೇಱೆ. = ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ. rep. [ವಾಸುಗಿಯುಮುಱಿಯಲಾಱದೆ ಬೇಸಱು ಗುಂದೆಶಿ ಬೇಱೆವೇಱಪ್ಪುದರಿಂ Kr. 1, 46; Ap. 2, 10 va.]; (Cpr. 7, 120 va.). — ಬೇಱೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. another thing, something else; another. ಪುರೋಚನನು ತಾನೊನ್ದು ನೆನೆದರೆ ದೈವಗತಿ ಬೇಱೊನ್ದ ನೆನೆದುದು (Bh. 1, 8, 87). ಆ ಕುಮತಿ ಬೇಱೊನ್ದು ಉಪಾಯಮಂ ಚಿನ್ತಿಸಿ (J. 28, 29). ಬೇಱೊನ್ದು ದಿನ (ಅನ್ಯೇದ್ಯುಸ್); ಇನ್ನು ಬೇಱೊನ್ದು ದಿನ (ಇತರೇದ್ಯುಸ್ Si. 477). see Śmd. 131; Cpr. 5, 59 va.; Bp. 41, 17; 47, 50; 48, 28; 55, 28; B. 2, 4. — ಬೇಱೊಬ್ಬ. -ಒಬ್ಬ. another man; another (Si. 258; B. 4, 49).

ಬೇರ್- bēr. 1. = ಬೇರ್, etc. a root. — ಬೇರ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. = ಬೇರುಗೊಲೆ. root-killing: entire destruction or ruin (J. 7, 40). [— ಬೇರ್ವರಿ. -ಪರಿ. to take root. ಎನ್ನಂ ಬಿಟ್ಟಲ್ಮೆಯೊಳ್ ಮಿಗಲೆಯ್ದೆ ಬೇರ್ವರಿದ ಪಗೆಯುಂ Pb. 12, 19]. — ಬೇರ್ವರೆ. -ಪರೆ. a root, or roots, to spread (Cpr. 3, 20; Bp. 38, 42; Śsv. 2, 69). — ಬೇರ್ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. together with the root or roots, from the root. ಬೇರ್ವೆರಸು ಕಾಯ್ತುಪಲಸು, ಎಳನೀರ್ವೊನಲಂ ಕಱೆವ ತೆಂಗು (Śmd. 81).

ಬೇರ್- bēr. 2. = ಬೇಱ್. seperation. — ಬೇರ್ಕೆಯ್. to separate; to disjoin (ವಿರಲಂ ಮಾಡು Śmd. 536; ಬೇಱೆ ಮಾಡು Mdb. Cm.; ಕಳೆ Mdb. Cm. in vritti 98; see 163). ಬೇರ್ಕೆಯ್ವ ಭಾವಂ (ಬಿಜುರ Ct. I, 24). — ಬೇರ್ಪಡಿಸು. to make a difference; to distinguish (J. 6, 42); to separate. — ಬೇರ್ಪಡಿಸುಹ. making a difference, etc. (ಭೇದ, ಅನ್ತರ Nr.). — ಬೇರ್ಪಡು. to be separated, to separate (ವಿವಿಕ್ತ Śmd. Dh.; Cpr. 2, 42). 2, to be spread out, opened, unfolded or exposed (ವಿವರ Śmd. Dh.). ಬೇರ್ಪಟ್ಟಂ Śmd. 79. 217). 3, to become different, to be altered (*only* in Si.). ಬಣ್ಣವೇ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳಬೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವದು (ವರ್ಣಾದಿಭೇದ Si. 321). ಬೇರ್ಪಟ್ಟವನು (ಇತರ, ಅನ್ಯ 454).

ಬೇಲ bēla. = ಬೆಳಲ, etc. a wood-apple tree. (ಕಪಿತ್ಥ, ದಧಿತ್ಥ, ಗ್ರಾಹಿ, ಮನ್ಮಥ, ದಧಿಫಲ, ಪುಷ್ಪಫಲ, ದನ್ತಶಠ Si. 126; see Mr. 117 s. ಯಾರಿ; My.). ಆನೇ ಹಿನ್ದ ಬೇಲದ ಕಾಯಿ ಹಾಗೆ (also ಆನೆ ನುಂಗಿದ ಬೇಲದ ಕಾಯಿ ಹಾಗೆ, Prv.). see Śsv. 3, 32; ಆನೆ-, ನಾಯಿ-, ತಾಯ್-, ಹುಳಿ-.

ಬೇಲಿ bēli. a hedge, a fence (ಅವೇಷ್ಟಕ, ವೃತ್ತಿ Hlā.; ಅರಘಟ್ಟಕ, ವೃತ್ತಿ Mr. 192; ತೋಹು Mr. 380; C.; B. 5, 20. 115. 302; Tu.; T., M. ವೇಲಿ). [ಪರಿಗೊಳಲ್ ತೊವಲಿಕ್ಕಲೊಳಗಂ ಬರಲ್ ಕಾಡ ಬೇಲಿಯಂ ಮಾರ್ಕಾಡನಱಿಯಲುಂ Pb. 5, 41]. ಯಜ್ಞಶಾಲಾರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸುತ್ತು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಿದ ಬೇಲಿ (ಕುಮ್ಬ Nr.). ಊರ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾಕಿರುವ ಬೇಲಿ ಮುನ್ತಾದ ತಡೆಗಳು (ಪ್ರಾಚೀನ Si. 107). ಬೇಲಿಯೆದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯುವಾಗ್ಯೆ ಕಾಯೋದು ಯಾರು? — ಗೋಡೇ ಹಾಱುವವ ಬೇಲೀ ಹಾಱನೇ? — ಪೋಲಿಯವನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬೇಲಿಯುಣ್ಟೇ? — ಬೈರಾಗಿಗೆ ಬಯ್ಲಾದರೇನು? ಬೇಲಿಯಾದರೇನು? (Prvs.). see Prv. s. ಜೋಲಿಗಾಱ. — ಬೇಲೂರು. -ಊರು. N. of places (My.).

ಬೇವಸ bēvasa. (fr. ಬೇ1). sorrowful thought, grief, anxiety (ಚಿನ್ತೆ Ct. I, 58. 95; II, 20; ದುಮ್ಮಾನ, ಉಮ್ಮಳ Śs.; ಚಿನ್ತಿಪುದು, ತನ್ನೂರಿಪುದು Kk. 52). ತನಗಿನಿತಱ ಬೇವಸಮೇಂ ಕವರ್ದವರು ಮೊಳರೆ ಕವಿಯಲ್ಲದರಂ Kr. 1, 12; ತಾವಡಿಗೊಳ್ಳೀ ಭೀಮನ ಬೇವಸಮಿದು ನಿನ್ನ ಮನಮನೊನಲಿಸಿತಿಲ್ಲಾ Pb. 7, 46; Ap. 3, 33. see Abh. P. 13, 125; 14, 184; 15, 65; Śsv. 2, 25.

ಬೇವಾರಸು bē-vārasu. without heir, master or proprietor (My.; Br., Mhr., H.).

ಬೇವು bēvu. the neem tree or margosa tree, Melia azadirachta Lin. (ಅರಿಷ್ಟ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರ, ಹಿಂಗುನಿರ್ಯಾಸ, ನಿಮ್ಬ, etc. Nr.; ನಿಮ್ಬ, ಅರಿಷ್ಟ, ಪಿಚುಮನ್ದ Mr. 115; C.; Tu.; T., M. ವೇಪ್ಪು, ವೇಮ್ಬು; Te. ವೇಮು). [ಚನ್ದನದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲಿ ಪರಿಮಳ ತಾಗಿ ಬೇವು ಬೊಬ್ಬುಳಿ ತಱೆಯ ಗನ್ಧಂಗಳಾಗವೆ? Bv. 141]. ಬೇವಿನ ಗಿಡ (ಅರಿಷ್ಟ, etc. Si. 136). ಬೇವು ಸೀಯಾಗದು, ಸಕ್ಕರೆ ಕಹಿಯಾಗದು (Prv.). see Bp. 3, 75; 60, 49; Śsv. 3, 32; B. 5, 41; ಅರೆ-, ಕರಿ-, ಗನ್ಧ-, ಗರಡ-, ನೆಲ-; Sp. s. ಬಯ್ಚಿಡು. [— ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆ. neem oil. ಪೞಿಯ ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ತೊಯ್ದಿಕ್ಕಿದ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ಕಮ್ಪಿನನ್ತೆ Pb. 13, 71 va.].

ಬೇಷು bēṣu. goods, proper, well (My.; Mhr., H. ಬೇಶ).

ಬೇಸಕಿ bēsaki. = ಬೇಸಗೆ, etc. (B. 5, 141. 205).

ಬೇಸಗೆ bēsage. (fr. ಬಿಸು 1). = ಬೇಸಕಿ, ಬೇಸಿಗೆ. the hot season (from the middle of March to the middle of June, My.; ನಿದಾಘ, ಗ್ರೀಷ್ಮ Hlā.; ನಿದಾಘ Mr. 72; ಮುಶೀರ, ಗ್ರೀಷ್ಮ Nn. 91; Tu. ಬೆಸ್ಯೊ; T. ವೇನಲ್, ವೇನಿಲ್, see ಬೇಗೆ, ಬೇನೆ; Te. ವೇಸಗಿ, ವೇಸಂಗಿ, ವೇಸಲಿ, ವೇಸವಿ; Te. ವೇಡಿ, ವೇಡಿಮಿ, heat). see Rāghc. 17, 64; Ŗsv. 5, 32. 46; J. 13, 10; 15, 3. 18; 21, 36. — ಬೇಸಗೆಕಾಲ the hot weather (My.; ಉಷ್ಣೋಪಗಮ, ಗ್ರೀಷ್ಮಋತು G.). — ಬೇಸಗೆಗಾಲ. = ಬೇಸಗೆಕಾಲ. (Abh. P. 7, 85). — ಬೇಸಗೆಪಯಿರು. vegetables or crops grown in the hot weather (My.).

ಬೇಸಗೆ bēsage. Tbh. of ವೈಶಾಖ (Śmd. 340. 357; Śm. 20).

ಬೇಸತ್ತು bēsattu. P. p. of ಬೇಸಱ್ 1.

ಬೇಸದರ್ bē-sadar. that is not the heading. see ಸದರ್-.

ಬೇಸಱ್ bēsar. ಬೇಸಱು. 1. to grow weary or fatigued; to get tired of, to be disgusted, to be vexed (ಆಸಱ್, ಆಲಸ್ಯ Śmd. Dh.; C.; Tu. ಬೇಜಾರೊ; Te. ವೇಸಱು, ವೇಸಾಱು; T. ವೇಜಾಱು). [ವಾಸುಗಿಯುಮುಱಿಯಲಾಱದೆ ಬೇಸಱುಗುಂ ದೆಶಿ ಬೇಱೆವೇಱಪ್ಪು

ದಱಿಂ Kr. 1, 46; Cv. 1362]. P. p. ಬೇಸತ್ತು (Śmd. 285 Cm.; Cpr. 1, 76; C.). see Bp. 18, 7. 51; 28, 9; 38, 31; Bh. 1, 8, 45; J, 2, 62; 16, 26; 22, 30; B. 3, 125. *cf.* ಬೇಜಾರು.

ಬೇಸಱ್ bēsaṟ. ಬೇಸಱು. 2. = ಬೇಸಱ. weariness, fatigue; disgust, vexation, dispiritedness (Cpr. 8. 4 va. & 79; J. 2, 43; 17, 1; 18, 39; My.; Te. ವೇಸಟ; T. ವೇಟ್ಟ್ರೈ). [ಶೇಷನಾನಲಾಱದೆ ಸುಯ್ದ್ದಂ ಬೇಸಱನೆನ್ನೊಡೆ Pb. 1, 126; Ap. 3, 48]. ಬೇಸಱಿಗೆನ್ನಾ, ಹಾಸರ ಕತ್ತೆ ಆಡಿಸಿದ (Prv.). — ಬೇಸಱಾಗು. -ಆಗು. = ಬೇಸಱ್ 1. to grow weary or fatigued; to get tired of, to feel dislike, etc. ರಾಜನು ತನ್ನ ಎರ್ಡನೇ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಬೇಸಱಾಗಿ (B. 5, 47). ನಿನಗೆ ಬೇಸಱಾಗುವ ಕೆಲಸಾ ನಾವು ಹೇೞಲಾಱೆವು (5, 134). 2, to become a matter of dislike, etc. (see ಬೇಸಱ). — ಬೇಸಱುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಬೇಸಱಾಗು. (My.). ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಯ್ಯ ಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಕಟಗಳು ತಟ್ಟಿದರೂ ಬೇಸಱುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (5, 207). — ಬೇಸರ್ನುಡಿ. (Śmd. 217). a word of disgust; a disgusting word.

ಬೇಸಱ bēsaṟa. = ಬೇಸಱ್ 2. (Bp. 2, 42; 14, 8; C; ಉದಾಸ G.). ಒನ್ದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕುಳಿತು, ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸಱ ಬನ್ದಿದ್ದೀತು (B. 3, 67). ನಿದ್ದೆಯು ಹೊತ್ತಾಯಿತೆನ್ದರೆ...ತನ್ನ ಕೆಯ್ಕಾಲು ಎತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವದು ತನಗೇ ಬೇಸಱವಾಗುತ್ತದೆ (4, 134). ಬೇಸಱ ಹುಟ್ಟಿ (4. 154). ಬೇಕನ್ತ ಬಯಸಿದ್ದು ಬೇಸಱವಾದೀತೇ? (Prv.). ಆಸನದ ಉಮ್ಬುವದು, ಸೂಸುವದು ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಬೇಸಱದ ಹೊತ್ತು ಕೊಲುತಿಹುದು (a syringe or fountain, Sp.). — ಬೇಸಱಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಬೇಸಱುಗೊಳ್ಳು. (B. 5, 169; My.).

ಬೇಸಱಕೆ bēsaṟake. = ಬೇಸಱಿಕೆ. (B. 5, 231. 282).

ಬೇಸಱಿಕೆ bēsaṟike. = ಬೇಸಱಕೆ. weariness, etc. (= ಬೇಸಱ್ 2; Bh. 2, 2, 103; My.; ತ್ರಾಸ G.).

ಬೇಸಱಿಸು bēsaṟisu. = ಬೇಸಱ್. 1. to grow weary, etc. [ಅನ್ತೀತನ ಕಟಕಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಕ್ಷಯವ್ಯಯ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಂಗಳಂ ಮಾಡಿ ಬೇಸಱಿಸಿ ನೆಲದಿಂ ತೆರಳ್ಚುವಂ Ap. 13, 58 va.]: (Cpr. 4, 34; Dp. 119, 1; My.).

ಬೇಸಾಯ bēsāya. Tbh. of ವ್ಯವಸಾಯ. agriculture (My.). ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿದವ ಬೇಗ ಸಾಯ (Prv.).

ಬೇಸಾಯಗಾಱ bēsāya-gāṟa. an agriculturist, a farmer (My.; ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ, ಕರ್ಷಕ, etc. Si. 300).

ಬೇಸಿಗೆ bēsige. = ಬೇಸಗೆ, etc. the hot season. (C.; B. 2, 48; J. 15, 2; 17, 1).

ಬೇಸು bēsu. = ಬೇಯಿಸು, etc. to consume with fire, to burn up (J. 15, 17). 2, to prepare by boiling, etc. (C.). ತಿನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿ; ಬೇಸುವದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಯಾಕೆ? (B. 5, 186).

ಬೇಸ್ತ bēsta. Tbh. of ಬೃಹಸ್ಪತಿ. Jupiter.

ಬೇಸ್ತವಾರ bēsta-vāra. Tbh. of ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರ. Thursday. (My.; Te.).

ಬೇಸ್ತು bēstu. = ಬೇಸ್ತ.

ಬೇಸ್ತುವಾರ bēstu-vāra. Thursday.

ಬೇಸ್ತ್ವಾರ bēstvāra. = ಬೇಸ್ತವಾರ. (My.).

ಬೇಹ bēha. = ಬೇೞ್ಪ, (ಬೇಡುವ, ಬೇಕಾದ). desired, etc. ಬೇಹ ವಚನ (ಅಹೊ, ಒಳ್ಳಿಹ ಮಾತು Nn. 149). ಬೇಹ ನುಡಿ (ಅಹೋ Mr. 536). ನೃಪರ ಬೇಹ ಸಭೆ (ಆಸ್ಥಾನ 462). [ಸಕಲೇನ್ದ್ರಿಯಗಳ ತನ್ನ ವಶವ ಮಾಡಬೇಕು; ಇದೇ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬೇಹ ಶೌಚ ನೋಡಾ Cv. 86]. see Bp. 35, 43; 37, 53; Bh. 1, 8, 78; 2, 4, 4. ಬೇಹುದು (= ಬೇೞ್ಪುದು, ಬೇಕು, Bp. 3, 56; 20, 8; 49, 45; 50, 38; 61, 14; Bh. 1, 8, 18; 1, 10, 10; 3, 13, 11. 42; 7, 1, 18; J. 10, 19). ಬೇಹವರ್ (Bp. 12, 41; 28, 35; J. 2, 51).

ಬೇಹರ bēhara. 1. a very clever and able man (ಭೂರಿಬುದ್ಧಿಬಲಯುತಂ Bhn. 23; *cf.* ವೇತ್ತೃ?).

ಬೇಹರ bēhara 2. = ಬೇಹಾರ (Śmd. 357 Mḍb.).

ಬೇಹಾರ bēhāra. = ಬೇಹರ 2. Tbh. of ವ್ಯವಹಾರ. business, etc. (Śmd. 357. 368. 375; ವ್ಯವಹಾರ, ಭೋಗ Nn. 113; My.). ಕಿಸವಾಯ ಕಣ್ಡರೆ ಬಿಡದೇ ಬೇಹಾರ (Prv.).

ಬೇಹು bēhu. 1. = ಬೇಕು. it is wanted, etc. (Bhn. 45; *cf.* ಬೇಹ).

ಬೇಹು bēhu. 2. = ಬೇಗು 2. spying (My.). ಬೇಹಿನ ಗೂಢಚರ (ಪ್ರಣಿಧಿ, ಚರ Si. 438). — ಬೇಹವ, -ಅವ. = ಬೇಹಿನವ. (Bh. 3, 18, 39. 42). — ಬೇಹಿನವ. -ಅವ. a spy, a scout (ಹೇರಿಗ Śmd. II, ಯಥಾರ್ಹವರ್ಣ, ಪ್ರಣಿಧಿ, ಅಪಸರ್ಪ, ಚರ, ಸ್ಪಶ, ಚಾರ, ಗೂಢಪುರುಷ Nr.; ಪ್ರಣಿಧಿ, ಚರ Nr.; My.). — ಬೇಹಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to spy (Rśv. 5, 82).

ಬೇಹುಕಾಱ bēhukāṟa. = ಬೇಗುಗಾಱ. (Śmd. 235). a spy (Bh. 1, 16, 15). ಬೇಹುಕಾಱನಿನ್ ಅರಸಂ ಸುದ್ದಿಯಂ ಕೇಳಲ್ ಪಟ್ಟಂ (Śmd. 300).

ಬೇಹುಷಾರು bē-huṣāru. want of attention or care (My.).

ಬೇಳ್ bēḷ. 1. = ಬೇಳು 1. to offer into fire or with fire, as ghee, animals, etc. (ಹವಿಪ್ರದಾನ Śmd. Dh.; T. ವೇಡ್, ವೇಳ್; Te. ವೇಲ್ಪಿಂಚು, to cause to offer a burnt offering). P. p. ಬೇಳ್ದು. ಬೇಳ್ದ ಹವಿ (ಹುತ, ವಷಟ್ಕೃತ Hlā.). [ರಾಜಸೂಯಮೆಮ್ಬ ಯಾಗಮಂ ಬೇಳ್ವನ್ತೆ ಮಾಡಿ ಬನ್ನಿಮೆನೆಯುಂ Pb. 6, 17 va.; Cv. 479; ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಗೆ ಉಚ್ಚೆಯ ಹೊಯಿದು ಹವಿಯ ಬೇಳ್ದನ್ತಾಯಿತ್ತು! Bv. 593]. ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಳಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅಗ್ನಿಹುತ, ವಷಟ್ಕೃತ Nr.). ಬೇಳ್ವ ತುತ್ತುಗಳು (ಚರು, ಹವಿಸ್ Mr. 260). ಹೋತೃವೆನ್ ಆನ್, ಅಧ್ವರಿಯುರ್ ಭ್ರಾತೃವೆ ನೀನ್, ಉೞಿದ ಋತ್ವಿಜರ್ ಯಾದವರ್, ಉದ್ಗಾತೃ ಶುಚಿಸಚಿವನೆನೆ ಸುರಜೈತ್ರನೆ ಪಶುವಾಗೆ ಆನೆ ಬೇಳ್ವೆವು ಮುನ್ನಂ (Śmd. 66. 412; Kāvy. I, 2, 91). see Cpr. 7, 53; J. 31, 66.

ಬೇಳ್ bēḷ. 2. growth? (ನಿವೃದ್ಧಿ Śmd. Dh., o. r. ನಿವರ್ಧ್ಧ).

ಬೇಳ್ bēḷ. 3. = ಬೇಳುವೆ 2. bewilderment, confusion, infatuation, madness (*cf.* ಬೆಗಡು, ಬೆಳ್ಪಳ; Te. ಬೇಲು, trick, guile; ಬೇಲೆ, simple, ignorant; ವ್ರೇ, ವ್ರೇಗು, ವೇಡುಕೆ, astonishment, wonder = ಆಶ್ಚರ್ಯ, ವಿಸ್ತೆ; T. ವೇಲ, a man infatuated or possessed = ವೆಱಿಯಾಟ್ಟಾಳ, see ವೆಱು; Mhr. ವೇಡ, madness; folly; a foolish act; a violent and unreasonable passion or desire after; *cf.* ಮೆಳ್). [ಮಹೇನ್ದ್ರ ಮಹೈಶ್ವರ್ಯಮಿವೆಲ್ಲಮಧ್ರುವಮಿವಂ ಬೇೞ್ವನ್ತು ಬೇಳಲ್ಲೆನ್ Ap. 10, 59; Cv. 627]. — ಬೇಳಾಗು. -ಆಗು. to grow bewildered, etc. Cpr. 10, 55. (V. 9, 81; 30, 31).— ಬೇಳ್ಮಾಡು. to cause to grow bewildered, etc., to infatuate (ಮರುಳ್ಗೊಳಿಪುದು Kk. 72; Śm. 51).

ಬೇಳಮ್ಬ bēḷamba. 1. (fr. ಬೇಡು 1). desire (J. 4, 57; 30, 19. 31; My.; T. ವೇಡ್, ವೇಳ್, to desire; T., M. ವೇಳ್, desire).

ಬೇಳಮ್ಬ bēḷamba. 2. (fr. ಬೇಳ್ 1). (an oblation with fire): destruction of human life (in fire, ಉಪಹತಿ Bhn. 20; Bh. 1, 8, 91).

ಬೇಳಿ bēḷi. = ಬೇಳೆ 2. a common herb, etc. — ಬೇಳಿಮಣಿ. = ಬೇಳೆಮಣಿ. ತಾಳದೋಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಬೇಳಿಮಣಿಯನೆ ಕಟ್ಟಿ, ವೇಳ್ಯವನ್ನುಱುತು ನಡವವಳು ದೊರೆವದು ಶೂಲಿಯ ಕರುಣ (Sp.).

ಬೆಳು bēḷu. 1. = ಬೇಳ್ 1. P. p. ಬೇಳ್ (J. 31, 67). ಬೇಳು ವರ್ (22, 31).

ಬೇಳು bēḷu. 2. (Mhr. ವೇಲ = ವಲ್ಲಿ, a creeping or climbing plant). — ಬೇಳುಬಳ್ಳಿ. a parasitical threadlike plant, Cassyta filiformis Lin. (St. & Pl.).

***ಬೇಳು bēḷu. 3.** = ಬೇಳ್ 3. — ಬೇಳುನುಡಿ. foolish talk. ಆ ಬೇಳುನುಡಿಗೇಳ್ದು ಕೆಮ್ಮನೆ ಬೇಳಲ್ Pb. 6, 24.

ಬೇಳುವೆ bēḷuve. 1. (fr. ಬೇಳು 1). an oblation with fire, a burnt-offering (Bh. 1, 8, 84; T., M. ವೇಳ್ವಿ, ವೇಳ್ವು; Te. ವೇಲಿಮಿ, ವ್ರೇಲ್ಮಿ).

ಬೇಳುವೆ bēḷuve. 2. (= ಬೇಳ್ 3). bewilderment, etc. — ಬೇಳುವೆಯ ಬೂದಿ. ashes of infatuation, a powder that confuses the mind (J. 26, 15).

ಬೇಳೆ bēḷe. 1. (fr. ಬೇಳ್). splits, halves: split pulse (C.; B. 4, 52; Te. ಬೇಡೆ). ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ (Si. 313). ಹೆಸರಿನ ಬೇಳೆ (495). ತೊಪ್ಪುತ್ತಿರ ಮೇಲೆ ತೊಗರಿ ಬೇಳೆ. — ಬೇಳೆ ಸಾರಾದರೆ ಬೋಳಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prvs.). 2, the half of a seed of the guñja or Abrus precatorius, or the half of a ಪಾಗ or ಹಾಗ (My.; Te. ಬೇಡೆ). ಸಿಕ್ಕಿಸಲು ಬೇಳೆಯೆರಡುಮುನ್ ಒನ್ದು ಪಾಗಂ (Mr. 355). ಗುಲಗಂಜಿಯು ಬೇಳೆತೂಕ ಮೊದಲು ಹಣವಡ್ಡತೂಕದ ವರೆಗೂ ಇರುತ್ತೆ (Si. 328). ಹಣಕ್ಕೊನ್ದಿೀಸವರ್, ಇಪ್ಪಣಕ್ಕೊನ್ದು ಬೇಳೆಯು, ತ್ರಿಣಯನ ಮಕುಟವಾದರಕ್ಕಸಾಲೆಯು ಟೊಣೆಯದೆ ಬಿಡನು (Sp.). see ಇಬ್ಬೇಳೆ. 3, the sign for half a pāga is = (ಎರಡು ರೇಖೆ Mr. 356; My.). — ಬೇಳೆಕಡಲೆ. (ಚಣಕ, ಹರಿಮನ್ಥಕ Si. 304). — ಬೇಳೆಕಾಳು. a half of any pulse, but especially of togari (B. 4, 65; My.).

ಬೇಳೆ bēḷe. 2. = ಬೇಳಿ. a common herb, used as a potherb, Chenopodium album Lin. (Z.; T. ವೇಳ್ಳೈ, M. ವೇಳೆ, a small shrub, edible and medicinal, Cleone pentaphylla, and other kinds; My.). see ನಾಯಿವೇಳೆ, ನಾಯುವ ಬೇಳೆ. — ಬೇಳೆ ಪುಂಗೆಳಿ. N. of a plant (ತಿಲುವನಿ Mr. 133). — ಬೇಳೆಮಣಿ. = ಬೇಳೆ ಮಣಿ. beads of the bēle shrub (My.).

ಬೇಳ್ತನ bēḷtana. (fr. ಬೇಳ್ 3). the state of being bewildered, etc. (Cpr. 8, 60; Abh. P. 3, 48; V. 3, 31 va.; 14, 37).

***ಬೇಳ್ವೆ bēḷve.** a sacrifice. ಬೇಳ್ವೆಯ ಕೊಣ್ಡದ ಮೊದಲ್ಗೆವನ್ದು Pb. 3, 75 va.

ಬೇಳ್ bēḷ. = ಬೇಡು 1. to wish, etc. ಬೇಡುವಂ or ಬೇೞ್ಪಂ (Śmd. 28). ಬೇೞ್ಪಂ (217. 275; ಎರವಂ Ct. I, 27). ಬೇೞ್ಪ (Cpr. 3, 103) = ಬೇಹ, q. v. [ಕುಱುಗೊಣ್ಡು ನೆಗೞ್ವನಿಜ್ಜೆಯನಱಿಯದೆ ತನ್ನಿಚ್ಚೆಯಿನ್ದೆ ಕಜ್ಜಂ ಬೇೞ್ಪಂ Kr. 3, 152; Vr. 113, 22]. ಬೇೞ್ವೊಡೆ ನೀನೊಳ್ದಿವರ್ (Śmd. 298). [— ಬೇೞ್ಪನ್. one who requests. ಬೇೞ್ಪನ ಬೇೞ್ಪವಸ್ತು ಕಾಂಚನಗಿರಿಯಿನ್ದಮುಗ್ಗಳಮೆನಿಪ್ಪುದಾದೊಡಮೇನೊ Pb. 5, 77]. ಬೇೞ್ಪರ್ (Bp. 22, 54; 43, 60; 45, 37). ಬೇೞ್ಪುದು (Cpr. 3, 12. 41) = ಬೇಹುದು, q. v. ನುಡಿ! ನುಡಿಯೆ ಮಿಗೆ ಬೇೞ್ಪುದು, ಬೇೞ್ಪುದು! (Śmd. 272). ಬಗೆಗೊಗೆದೞ್ತಿಯಂ ಸಲಿಸವೇೞ್ಪುದು (Rśv. 13, 26). ಬೇೞ್ಪನಿತು (Abh. P. 3, 118). ಕೊಡವೇೞ್ಪುದು (J. 29, 16). ಪಾಲಿಸ ವೇೞ್ಪುದು (29, 33). ಬೇೞ್ಕುಂ (= ಬೇೞ್ಕು, ಬೇಕು). ಎನಲ್ವೇೞ್ಕುಂ (Śmd. 256). ಅಳ್ಕಲ್ವೇೞ್ಕುಂ (Rśv. 13, 22). ಬೇೞ್ಕು (= ಬೇೞ್ಕುಂ, etc., Bp. 2, 8; 22, 41; 37, 5).

ಬೇೞುವ bēḷuva. = ಬೇಡುವ. desiring, etc. (Dp. 415, 1).

ಬೈ bai. for Kannada words with this initial syllable in MSS. or books see ಬಯ್. [ಪದ್ಮಜಂ ಮದನನಂ ಬೈದನುತ್ತೇ ಬೇಡಮಿಾ ಬಿನದಂ Pb. 4, 64].

ಬೈಕ baika. Tbh. of ಭೈಕ್ಷ. alms. (Śmd. 346. 357; T. ಪೈಕ್ಕ; M. ವೈಕ್ಕ). [—ಬೈಕಂಗುಳಿ. a beggar. ಈಽಂ...ಬೈಕಂಗುಳಿ ಬೇಡಿ ಪೊಱ ಲೆಲ್ಲಮಂ ತೊಱಲ್ದು ಬಸಿಱಂ ಪೊರೆವೊಂ Vr. 46, 7]. — ಬೈಕಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to beg alms (Kāvy. III, 2, 82).

***ಬೈತ್ರ baitra.** a ship. Tbh. of ವಹಿತ್ರ. ಬೈತ್ರಮನೊಡೆವ ಮಹಾ ಮಕರದನ್ತೆ Pb. 12, 78; Ap. 12, 83 va.

ಬೈರವ bairava. Tbh. of ಭೈರವ. a form of Śiva (Śmd. 339. 357; My.). see ಕಾಟು-.

ಬೈರಾಗಿ bairāgi. Tbh. of ವೈರಾಗಿ. (My.; Br.; Mhr.). an individual of a class of mendicants. ಬೈರಾಗಿಗೆ ಬಯ್ಲಾದರೇನು? ಬೇಲಿ ಯಾದರೇನು? (Prv.).

ಬೈಷ್ಕಾರ baiṣkāra. Tbh. of ಬಹಿಷ್ಕಾರ. ex-communication, etc.

ಬೈಸಿಕೆ baisike. tha act of sitting down on one's legs and when rising pushing one of them suddenly forward (a kind of gymnastics, used also as a punishment at school, My., also ಬೈಸಿಗೆ; Mhr. ಬೈಸಣೇಂ, to sit); a certain movement in acting or dancing (ಚಾರಿ Mr. 82). — ಬೈಸಿಕೆ ಗೆಯ್. to perform ಬೈಸಿಕೆ (Bh. 8, 21, 13).

ಬೊಕ್- bok. = ಬೊಕ್ಕ. = ಬೊಕ್ ಬೊರಲು. = ಬೊಕ್ಕ ದೋರಲು. (My.). — ಬೊಕ್ ಬೋರಲು. = ಬೊಕ್ ಬೊರಲು. (My.).

ಬೊಕ್ಕ bokka. (fr. ಬೊಗ್ಗು 1). with a turn, bend or bow. — ಬೊಕ್ಕ ಬೊರಲು. = ಬೊಕ್ಕ ಬೋರಲು. — ಬೊಕ್ಕ ಬೋರಲು. (a kind of reiteration). headlong, flatwise (My.). ಬೊಕ್ಕ ಬೋರಲು ಬೀಳು. (My.). — ಬೊಕ್ಕ ಬೋರ್ಲ. = ಬೊಕ್ಕ ಬೋರಲು. ಬೊಕ್ಕ ಬೋರ್ಲ ಬಿದ್ದು (B. 4, 61). — ಬೊಕ್ಕ ಬೋರ್ಲು. = ಬೊಕ್ಕ ಬೋರ್ಲ.

ಬೊಕ್ಕ bokka. 1. bare, uncovered, without hair (Mhr. ಬೋಡಕಾ see ಬೋಡ). — ಬೊಕ್ಕದಲೆ. -ತಲೆ. a bare head (B. 5, 298).

ಬೊಕ್ಕ bokka. 2. (= ಬೊಚ್ಚು). a toothless man (My.; Te. ಬೊಕ್ಕಿ, ಬೋಸಿ; T. ಪೊಕ್ಕೈ; Mhr. ಬೋಳಕೇಂ, a toothless mouth; see ಬೋಡ). ಬೊಕ್ಕನಾದರೂ ಟಕ್ಕುತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಬೊಕ್ಕಬಾಯಿ. a toothless mouth (My.). — ಬೊಕ್ಕಿ. a toothless woman (My.).

ಬೊಕ್ಕ bokka. 3. = ಬಕ್ಕ. eatable; a glutton. see ಕೂಟು-.

ಬೊಕ್ಕಣ bokkaṇa. a pocket in a coat, a betel pouch, a beggar's bag, a horse's gram bag (My.; Te. ಪೊಂಕಣ, ಪೊಂಕನ, ಬೊಕ್ಕಣ; T.; M. ಪೊಕ್ಕಣ; Te. also ಬೊಕ್ಕೆನ; T. also ವೊಕ್ಕಣಿ; cf. ಪೊರೆ 5, ಪೊಲ್ 1).

ಬೊಕ್ಕಣ bokkaṇa. Tbh. of ಭಕ್ಷಣ. eating, etc. (My.).

ಬೊಕ್ಕಸ bokkasa. = ಬಕ್ಕಸ. (a bundle, Mhr. ಬೋಕಸಾ, ಬೋಚಕಾ; Br. ಬುಕ್ಕಿಸೆ, ಬೊಕ್ಕಿಸಾ, ಬೊಕ್ಕೆಸೆ, H. ಬಕ್ಸಾ; Te. ಬೊಕ್ಕಸ, a money bag; a treasury); a treasury (of a king, of a rich man or of a temple, My.). ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ಹಣ ಉಜ್ಜೆನ್ದರೆ ಅಕ್ಕ ಸಾಕ್ಯಾಳೇ? (Prv.). — ಬೊಕ್ಕಸದ ಮನೆ. a treasury (Bp. 31, 10; My.). — ಬೊಕ್ಕ ಸದವನು. -ಅವನು. a treasurer (Bp. 47, 34; My.).

ಬೊಕ್ಕೆ bokke. 1. (ಬೊಬ್ಬೆ 1). a pustule, a pimple, a blister (in the face, the mouth, or on any other part of the body, My.; Tu.; Te. ಪೊಕ್ಕು, M. ಪೊಕ್ಕುಳ; see ಪುಗುಳ್; cf. Sk. ಪೋಟಕ, a pustule). ಬೊಕ್ಕೆಯೆದ್ದರೆ ರೊಕ್ಕ ಬನ್ದೀತೇ? — ಬೊಕ್ಕೆಗೆ ಮದ್ದು ಬೋರೇ ಹಣ್ಣೇ? (Prvs.).

ಬೊಕ್ಕೆ bokke. 2. any round small hole made by rats, etc. (My.; Te. ಬೊಕ್ಕ, ಬೊರಿಯೆ, ಬೊಱಿಯೆ, ಬೊಱಿ; Mhr. ಭೋಕ, Sk. ಭೂಕ, a bore, hole; *cf.* ಪೊಟ್ಟರೆ?). see ನೀರು –.

ಬೊಗರಿ bogari. = ಬುಗರಿ, etc. the top. ಚೆಣ್ಡು ಬೊಗರಿಯನು ಆಡಿ (Dp. 50). ಬೊಗರೀ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಿದರೂ ಹಗರತ್ವ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). ಲಲಿತೇನ್ದ್ರನೀಲದಿಂ ಸವೆದ ಬೊಗರಿಯ ಸಿರಿ (Rāghc. 17, 66). see ಸುಣ್ಣೊಬಗರಿ.

ಬೊಗಸಿ bogasi. = ಬಗಸೆ, etc. a handful. (ಅಂಜಲಿ, ಅಂಜಲಿಪುಟ, ಪುಟ G.; M. ಪೊಡನ್ನೆ, as much as can be held by two hands; ಪೋಜ್ಜಿ, a handful; Mhr. ಬುಚಕಾ, the hand inverted with the fingers extended, so as to take up bran, flour, etc.).

ಬೊಗಸೆ bogase. = ಬೊಗಸಿ, etc. (C.). ಕಿಡಿ ಬಿದ್ದರೂ ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಬೀೞಲೆನ್ದು, ಬೊಗಸೆಯ ಮಾಡಿ (B. 4, 63). ಬೊಗಸೇ ನೀರು ಅಗಸನಿಗೆ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಬೊಗಳು bogaḷu. 1. = ಬಗುಳ್ 1, etc. to bark, etc. (My.; Mhr. ಭೋಕಣೇಂ). ಬೇಟೇ ನಾಯಿಗಳು ಬೊಗಳುತ್ತ ಬನ್ದವು (B. 3, 19). ಉಗುೞು ಉಗುೞು ರೋಗ, ಬೊಗಳಿ ಬೊಗಳಿ ರಾಗ. — ಬಾೞುವ ಮನೆಗೆ ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿ. — ಬೊಗಳುವನ ಹೊಗೞಿದರೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿಗೆ ದಡಿ ಸರಿದ ಹಾಗೆ. — ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿ ಕಚ್ಚದು, ಕಚ್ಚುವ ನಾಯಿ ಬೊಗಳದು (Prvs.). see Prv. s. ತಿಗಳಗಿತ್ತಿ and ಸುಚ್ಚು. ಆನೆ ಬೀದಿಯಲಿ ಬರೆ ಸೋನ ತಾ ಬೊಗಳುವದು, ಸೋನನನ್ತಾನೆ ಬೊಗಳೆ ಆನೆಯಭಿಮಾನವೇ ಹಾನಿ (Sp.).

ಬೊಗಳು bogaḷu. 2. = ಬಗುಳು 2, etc. vociferation, barking, etc. (My.).

ಬೊಗುಳು boguḷu. 1. = ಬೊಗಳು 1, etc. (My.). ಆನೆ ಕಣ್ಡು ಶ್ವಾನ ಬೊಗುಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬೊಗುಳು boguḷu. 2. = ಬೊಗಳು 2, etc. (My.).

ಬೊಗ್ಗಿಸು boggisu. = ಬಗ್ಗಿಸು 2. to bend (v. t., My.; Si. 212). ತಲೇ ಬೊಗ್ಗಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು (ಅವಾಚ್, ಅಧೋಮುಖ 362).

ಬೊಗ್ಗು boggu. 1. (ಒಗ್ಗು 3), ಬಗ್ಗು 2. to bend (v. i.), etc. (My.). ಬೊಗ್ಗಿದಸ್ಥಾದು (ಅವಾಗ್ರ, ಅವನತ, ಆನತ Si. 372). ಬೊಗ್ಗಿದವನು (ಪ್ರವಣ 421). ಬೊಗ್ಗಿದ ಅಂಗೆಯ್ (ಪ್ರಸೃತಿ 212). ತನಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿ ಬೊಗ್ಗಿರುವ ಸಮಸ್ತರಾದ ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಅರಸುಗಳುಳ್ಳವನು (ಅಧೀಶ್ವರ, ಪ್ರಣತಾಶೇಷಸಮನ್ತ 256). ಬೊಗ್ಗಿ ನೋಡಿದರೆ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿರುವದು ಸಿಕ್ಕೀತು. — ಗಿಡನಾಗಿ ಬೊಗ್ಗದ್ದು ಮರನಾದ ಮೇಲೆ ಬೊಗ್ಗೀತೇ? (Prvs.). ಬೇಟೆಯು ಸಿಂಹದ ಎಣಿಕೆಯೊಳಗೆ ಬನ್ದ ಕೂಡಲೆ ಮಱೆಯಾಗಿ, ಬೊಗ್ಗಿ ಕೊಣ್ಡು, ಒನ್ದೇ ಹಾಱಿಕೆ ಹಾಱಿ, ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವದು (B. 4, 212).

ಬೊಗ್ಗು boggu. 2. the state of being bent. 2, ಬೊಗ್ಗುಹೆಗ್ಗಾಳೆ. (Rām. 6, 11, 16). — ಬೊಗ್ಗುಹೆಗ್ಗಾಳೆ. a bent large kāḷe (C. Bp. 42, 24).

ಬೊಂಕ boṅka. = ಬೊಂಕೆ. see ಅನ್ದುಗ–, s. ಅನ್ದುಗು.

ಬೊಂಕನೆ boṅkane. in a bending or bent way (ಇಱವಾರೆ, ವಾರೆ Cb.).

ಬೊಂಕಿ boṅki. = ಬಂಕಿ. an armlet, etc. — ಬೊಂಕಿದೇವ. = ಬಂಕಿ–. see ಸುಂಕದ–.

ಬೊಂಕು boṅku. to lie or speak falsely (My.; Te.; T. ಪೊಕ್ಕ, a lie).

ಬೊಂಕೆ boṅke. = ಬಂಕೆ, etc. gum, etc. ಸರಲ ದೇವದಾರುವೃಕ್ಷದ ಬಂಕೆ (ಪಾಯಸ, ಶ್ರೀವಾಸ, ವೃಕ್ಷಧೂಪ, ಶ್ರೀವೇಷ್ಟ, ಸರಲದ್ರವ Si. 227). ತಕ್ಕೋಲಬದ ಬೊಂಕೆ (ಕೋಲಕ, etc. 228). — ಬೊಂಕೆಕಾಯಿಗಿಡ. (ಶೇಲು, ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ, ಶೀತ, etc. Si. 129). — ಬೊಂಕೆಮಣ್ಣು. a good kind of soil (Si. 100).

ಬೊಚ್ಚು boccu. wool, fine hair, down (My.; Te.; T. ಪೊಚ್ಚು; M. ಪೊಗುಡೆ, ಪೊಡೆ; *cf.* ಬಣ್ಡ).

ಬೊಚ್ಚು boccu. (= ಬೊಕ್ಕ 2). toothless. — ಬೊಚ್ಚುಬಾಯಿ. = ಬೊಕ್ಕಬಾಯಿ. (My.). ಬೊಚ್ಚುಬಾಯಿಯಾದವನು ಕೆಚ್ಚೆ ಕೆತ್ತಿದ ಕಬ್ಬು ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬೊಜಗ bojaga. = ಬೊಜಂಗ. Tbh. of ಭುಜಂಗ. a paramour. [ಕೂಸುಳ್ಳ ಸೂಳೆ ಧನದಾಸೆಗೆ ಒತ್ತೆಯ ಕೊಣ್ಡರೆ ಕೂಸಿಂಗಲ್ಲ ಬೊಜಗಂಗಲ್ಲ! Bv. 101]; (ವಿಟ, etc., ಭುಜಂಗ Mr. 239; Bp. 40, 32. 34; Rśv. 11, 121 va.; Te.). see ಕಾಱೊಬಜಗ.

ಬೊಜಗತನ bojagatana. lechery (V. 29, 25).

ಬೊಜಂಗ bojaṅga. = ಬೊಜಗ. Tbh. of ಭುಜಂಗ [ತನ್ನ ಮುನ್ನುೞುವ ಬೇಟದ ಲಲ್ಲೆಯ ಬಲ್ಮೆ ಪತ್ತಿ ಸುತ್ತಿಸೆ ಪುರುಡಿಮ್ಮುಕ್ಕೈಸೆ, ಬಿಯಮಾೞಿಸಿ ಪೊನ್ದದವಂ ಬೊಜಂಗನೇ Ap. 12, 18]; (Śmd. 355; Cpr. 8, 4 va. & 58 va.; Te.). see ಪಗಲ–.

ಬೊಜ್ಜ bojja. Tbh. of ಭೋಜ್ಯ. a funeral feast, etc.; the śrāddha ceremony performed to the deceased to relieve them from the state of being prētas. (Tu.). ಅಜ್ಜಿ ಸಾಕಿದ ಮಗು ಬೊಜ್ಜಕ್ಕೂ ಬಾರದು. — ನಾಯಿಯ ಬೊಜ್ಜಕ್ಕೆ ಅಮೇಧ್ಯದ ಹೋಳಿಗೆ (Prvs.).

ಬೊಜ್ಜು bojju. = ಬೊಜ್ಜೆ. a pot-belly (Tu.). ಬೊಜ್ಜು ಇದ್ದರೆ ಕಜ್ಜಿ ಬಿಡುವದೇ? (Prv.).

ಬೊಜ್ಜೆ bojje. = ಬೊಜ್ಜು. the belly, a paunch (Te., also ಬೋಕೆ; ಪಿಚಿಣ್ಡ, ಕುಕ್ಷಿ, etc., ಹೊಟ್ಟೆ Si. 209; T. ಪೊಜ್ಜೈ, a little hill; a mountain; a paunch, a paunch belly; Te. ಬೊಱಿ, a pot-belly). ಬೊಜ್ಜೆ ಬೆಳದು ಅೞಿಮಾಗಿ ಗುಣ್ಡೀ ಕಾಣಿಸುವ ಹೊಕ್ಕೞುಳ್ಳವನು (ವೃದ್ಧನಾಭಿ, etc. Si. 203).

ಬೊಟ್ಟ boṭṭa. a stump (Mhr. ಬೋಟೂಕ; Mhr. ಬೋಡ, bare, etc.; ಬೋಡಕಾ, a hand without fingers). ಬೊಟ್ಟಕೆಯ್ಯಿಯುಳ್ಳವನು (ಕುಕರ, ಕುಣಿ Si. 198).

ಬೊಟ್ಟಗ boṭṭaga. (Mhr. ಬೋಟೂಕ, a short, straight pod of the tamarind, etc., see ಬೊಟ್ಟ). — ಬೊಟ್ಟಗನ ತೊಪ್ಪಲು. a procumbent herb, Crotolaria bifaria L. (Z.).

ಬೊಟ್ಟು boṭṭu. 1. = ಬಟ್ಟು 2, etc. a finger; a toe (C.; Bp. 17, 8; 21, 37; J. 19, 50; B. 2, 5; Mhr. ಬೋಟ); the measure of a finger's breadth (Mhr.). 2, a fingerful: a small quantity, a drop (My.; Te.; Bp. 10, 2; Mhr.). ಕಣ್ಡಗ ಹಾಲಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಬೊಟ್ಟು ಹೆಪ್ಪು. — ಬಟ್ಟೆಯಿನ್ದ ಆಗುವನ್ತಾದ್ದು ಬೊಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಆದೀತೇ? — ಬೊಟ್ಟು ಸೀಪಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾತೇ? (Prvs.). see ಕಿಱು–, ಹೆಬ್–.

ಬೊಟ್ಟು boṭṭu. 2. = ಬಟ್ಟು 1, etc. Tbh. of ವೃತ್ತ. that is round, a round thing; an ornamental (and sectarial) mark (of sandal paste, etc.). on the forehead in the form of a circlet; that circlet made of metal, glass, pearls, etc. (ತಮಾಲಪತ್ರ, ಚಿತ್ರಕ, ವಿಶೇಷಕ, ಪುಣ್ಡ್ರ, ಲಲಾಟಿಕೆ Hlā.; ತಮಾಲಪತ್ರ, ಚಿತ್ರಕ, ವಿಶೇಷಕ, ಹಣೆಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ತಿಲಕ Si. 226; Cpr. 3, 45; Bp. 4, 40; Kśv. 3, 9. 19; J. 16, 4; My.; Tu.; Te.; M. ಚೊಟ್ಟು, ಪೊಟ್ಟು, ಪೊಱು; T. ಪೊಟ್ಟು). [ಕಳ್ಳೊಳ್ ಬೊಟ್ಟನಿಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು ಕೆಲದರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಬೊಟ್ಟಟ್ಟು Pb. 4, 87 va.]. ಸೊಡರಕ್ಕಿಯಲಿ (ಕೂಸಿಂಗೆ) ಬೊಟ್ಟಟ್ಟು (Prll. 3, 26). ಗೋರೋಜನಸುಗನ್ಧದಿನ್ದ ರಚಿಸಿದ (ಕಿರಾತರ) ನೊಸಲ ಬೊಟ್ಟು (Rāghc. 17, 65). (ಪುಲಿನ್ದನ) ಕತ್ತುರಿಬೊಟ್ಟು (Rśv. 5, 24). see ಮೂಗು–,

ರಕ್ಷೆ–; Śmd. s. ಬಾನಲ್; Sp. s. ಬೆಟ್ಟಕರ್ಪುರ. — ಬೊಟ್ಟಂಚು. -ಅಂಚು. a round, *i. e.* regular, plain border (B. 3, 103). — ಬೊಟ್ಟಲಬು. -ಅಲಬು. a diffuse herb, Desmodium diffusum D. C. (Z.).

ಬೊಟ್ಟೆ botte. = ಬೊಡ್ಡಿ 1, etc. (ಸೂಳೆ Bhn. 63, o. r. ಬೋಡೆ; Te. ಬೋಟಿ, a woman; a female servant).

ಬೊಡ boda. = ಬುಡ, etc. an imitative sound. — ಬೊಡ ಬೊಡನೆ. = ಬುಡ ಬುಡನೆ. ಬೊಡ ಬೊಡನೆ ಸುರಿಯುವವನು ಕಡ ಕಡನೆ ನಡದಾನೇ? (Prv.).

ಬೊಡಿ bodi. = ಬಡಿ 1, etc. to beat. ಮದ್ದಲೆ ಬೊಡಿಯುವವನು (ಮಾರ್ದಂಗಿಕ, etc. Si. 340). ಬೊಡಿಯುವ ಗಣ್ಡನ ಹತ್ತರ ಹಿಡಿ ವರಹಾ ಇದ್ದರೇನು? (Prv.).

ಬೊಡಿಸು bodisu. 1. = ಬಡಿಸು 1. to cause to beat.

ಬೊಡಿಸು bodisu. 2. = ಬಡಿಸು 2. to serve at meals. ಮದ್ಯ ಬೊಡಿಸೋಣ (ಸರಕ, ಅನುತರ್ಷಣ Si. 348).

ಬೊಡೆ bode. 1. = ಬಡಿ 1, etc. to beat. see ಜೇವೊಡೆ 1.

ಬೊಡೆ bode. 2. = ಬಡಿ 3, etc. beating. see ಜೇವೊಡೆ 2.

***ಬೊಡ್ಡಣಬಾವಿ boddana-bāvi.** a kind of well? ಸುದರ್ಶನಮೆಂಪ್ಪ ಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮುಮುಪ್ಪ ಬೊಡ್ಡಣ ಬಾವಿಯೊಳ್ Vr. 136, 22.

ಬೊಡ್ಡಿ boddi. 1. = ಬಡ್ಡಿ 1, ಬೊಟ್ಟೆ. a strumpt, a whore, etc. (My.). ಗೊಡ್ಡಿ ಹೆಯುವಳೇನು? ಬೊಡ್ಡಿ ಅಳುವಳೇನು? — ಬಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವ ಬೊಡ್ಡಿಮಗ. — ಬೊಡ್ಡೀ ಮಗನಾದರೆ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯೇನು? (Prvs.). see Prv. s. ಮೇಳದವ. — ಬೊಡ್ಡಿಮನ. an unchaste mind (Dp. 34).

ಬೊಡ್ಡಿ boddi. 2. = (ಬುಡ), ಬಡ್ಡೆ, ಬೊಡ್ಡೆ. the bottom of a tree, the trunk (Mhr. ಬೂಡ, the bottom of anything). ಬೇರುಗಳು ನೆಲದೊಳಗಿನ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿ ಕೊಣ್ಡು, ಬೊಡ್ಡಿಯೊಳಗಿನ್ದ ಗಿಡಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಂಚಿ ಕೊಡುವವು (B. 3, 35). ಕಪ್ಪುರದ ಗಿಡದ ಬೊಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಡ್ಲೆಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚು ಹಾಕಿದರೆ ಹಾಲು ಹೊಱಡುತ್ತದೆ (4, 70).

ಬೊಡ್ಡೆ bodde. = ಬೊಡ್ಡಿ 2, etc. (ಬುಧ್ನ, ಬುಡ G.; My.).

ಬೊಣ್ಡಾಲ bondāla. a kind of breeches. see ನಿಱಿಚಲ್ಲಣ.

ಬೊಣ್ಡುಳೆ bondula. an annual herb, Physalis indica Lamb. (St. & Pl.; Tu. ಬೊಣ್ಡೊಲಿ).

ಬೊದ boda. a sound produced by somewhat loose discharges from the bowels. — ಬೊದ ಬೊದನೆ. with the repeated sound of ಬೊದ (My.).

ಬೊದದರಗ bodadaraga. the small tree Cluytia collina Roxb. (St. & Pl.).

ಬೊದ್ದಿ boddi. N. of a plant (Te. = ತ್ರಿಪರ್ಣಿ, ಮಹಾಶ್ಯಾಮಾ; R.).

ಬೊನಗಾರೆ bona-kāre. = ಬೋನಗಾರೆ. N. of a plant (ಮಗ್ಗಾರೆ, ಮಂಗಾರೆ, ಗೇಣಿ Mr. 119, o. r. ಮದ್ಗಾರೆ).

ಬೊನ್ತ bonta. = ಬೊನ್ತೆ. — ಬೊನ್ತಗಳ್ಳಿ. = ಬೊನ್ತೆಗಳ್ಳಿ. (My.).

ಬೊನ್ತಾ bontā. = ಬೊನ್ತೆ. — ಬೊನ್ತಾದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7).

ಬೊನ್ತೆ bonte. = ಬನ್ತೆ, ಬೊನ್ತ, ಬೊನ್ತಾ. a thick cloth made by sewing one cloth on another, a cloth made of quilted rags (My.; Te.: ಕನ್ಥೆ Si. 485; Bp. 27, 43; Mhr. ಬುನ್ಥ, ಬುನ್ಥೀ, ಬೋನ್ಥ, a cloth thrown, or prepared to be thrown, over the head and body as a muffler; ಬೋನ್ಥೀ, a clout). ಕನ್ತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಬೊನ್ತೆ (Prv.). [ಕನ್ತೆ ಬೊನ್ತೆಯ ಜಂಗಮನು ಬನ್ದರೆ ಹೀನವೆನ್ದು ಕಣ್ಡೆನಾದರೆ ಪಂಚಮಹಾ ಪಾತಕ Bv. 411]. — ಬೊನ್ತೆಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. a large leafless shrub, the triangular spurge, Euphorbia antiquorum Lin. (St. & Pl.; My.). — ಬೊನ್ತೇ ಕಳ್ಳಿ. = ಬೊನ್ತೆಗಳ್ಳಿ. (Si. 147).

ಬೊನ್ತೆಗ bonte-ga. a man who wears a bonte. (Śmd. 237).

ಬೊನ್ದರಿಗೆ bondarige. = ಬನ್ದಣಿಕೆ, etc. a parasite; 2, [a bed? ಚಿನ್ನದ ಬೊನ್ದರಿಗೆಯೊಳಮೆಸೆದಿರ್ದ Pb. 4, 43 va.; ನೀಡಿ ಕಾಲನರೆಬರ್ ಮಲಂಗಿದರ್ ಪೊಳೆವ ತಳಿರ ಬೊನ್ದರಿಗೆಯೊಳ್ Ap. 2, 11, 78]; (Cpr. 6, 88 va.).

ಬೊನ್ದಿ bondi. the body (ಶರೀರ Śmd. II; Te.; T. ಪೊನ್ದಿ; *cf.* ಪುದಿ 1? or ಬ್ರಧ್ನ?) 2, a bundle of coir or other rope (Mg.). ನಿನ್ದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೊನ್ದಿ ಹೋಗದು (Prv.).

ಬೊನ್ದು bondu. = ಬನ್ದು 1. praise.

ಬೊನ್ದುಕ bondu-ka. = ಬನ್ದುಕ, q. v. a man who gets his food by flattering (ಚಲ್ಲವತ್ತ, ನಮ್ಬಿಸಿ ತಿನ್ಬುವ Śs.).

ಬೊಪ್ಪ boppa. = ಬಾಪು 2. a father [ಅಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬೊಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ Bv. 348]; (Bp. 3, 49; 14, 22; 15, 22; 18, 81; 24, 19; 26, 61; 47, 42; Bh. 1, 8, 59. 75. 84; J. 27, 13). — ಬೊಪ್ಪಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಸಿಂಗಿ–.

ಬೊಪ್ಪರ boppara. a certain feat of wrestlers (Śsv. 4, 75; Bh. 2, 2, 98).

ಬೊಪ್ಪಲ boppala. N. of a man. ಇರದೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಬೊಪ್ಪಲಂ ತಳರ್ದಂ ಜವಂ ತಳವರ್ನ್ನದಿಂ (Śmd. 73). ಸಡಗರಮಿದು! ಜಯಮೆ ಮೆಱೆವುದು! ಅಱಿ ಬೊಪ್ಪಲನಂ! (177).

ಬೊಪ್ಪಿ boppi. (Mhr. ಭೋಪೀ, the person that officiates in the temples of village-deities). — ಬೊಪ್ಪಿದೇವ. N. see ಒಱತೆಯ–.

ಬೊಪ್ಪು boppu (?). see ಪೊಪ್ಪೊಪ್ಪುಮಿಾನ್.

ಬೊಬ್ಬಡೆ bobbade. rind, bark (My.; Te. ಬೊಬ್ಬರಿ). see ತಂಗೇಡಿ–.

ಬೊಬ್ಬುಲಿ bobbuli. = ಬಬ್ಬರ, etc. Tbh. of ಬರ್ಬರ (Śmd. 345), ಬಬುಲ, ಬಬೂರ (359. 364). the thorny Babool tree, Acacia arabica Willd. (ಉದ್ಬಟ Mr. 117; Bp. 20, 10. 11; Bh. 1, 8, 5). see Sp. s. ನಿಬ್ಬಣ.

ಬೊಬ್ಬುಳಿ bobbuli. = ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆ. a bubble (J. 6, 3; 9, 24; 19, 5. 12; Te. ಬುಬ್ಬುಡ; Mhr. ಬುಡಬುಡಾ; *cf.* ಪುಗುಳ್, ಬುಡ್ಡೆ, & ಬುದ್ಬುದ). ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿ ನೆಚ್ಚಿ, ಸಾರಿ, ಕೆಡದಿರು, ಮರುಳೆ! (Sp.).

ಬೊಬ್ಬುಳಿ bobbuli. = ಬೊಬ್ಬುಲಿ, etc. [ಚನ್ದನದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲಿ ಪರಿಮಳ ತಾಗಿ ಬೇವು ಬೊಬ್ಬುಳಿ ತಱಿಯ ಗನ್ಧಂಗಳಾಗವೆ? Bv. 141]; (Bh. 2, 13, 14; My.).

ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆ bobbulike. = ಬೊಬ್ಬುಳಿ. [ನೆಗೆಯೆ ಪೊದಟ್ಟ ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆಗಳ್ ನೆಗೆದನ್ತರಡುಂ ಕೆಲಕ್ಕೆ ನೀರುಗಿಯೆ Pb. 13, 82; Ap. 9, 46; ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆಗೆ ಕಬ್ಬುನದ ಕಟ್ಟಕೊಟ್ಟು ಸುರಕ್ಷಿತವ ಮಾಡುವ ಭರವ ನೋಡಾ! Bv. 162; Cv. 909]; (Abh. P. 10, 173; Bh. 8, 25, 6). ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆ (ಬುದ್ಬುದ Nr.).

ಬೊಬ್ಬೆ bobbe. 1. (= ಬೊಕ್ಕೆ 1). a blister, a pustule from a burn, etc. (Te.; ವಿಸ್ಫೋಟ, ಪಿಟಕ Si. 200).

ಬೊಬ್ಬೆ bobbe. 2. (fr. ಬೋ). an outcry, a loud call, a shout, a bawl, a yell; a great noise, a loud sound (C.; Te.; Tu.; ಕೋಲಾಹಲ, ಕಲಕಲ Nr.; Mhr. ಬೋಮ್ಬ); a battle-cry, a war-whoop (ಕ್ಷ್ವೇಡ Nr.; ಭಟಗರ್ಜನೆ Bhn. 44). ಬೊಬ್ಬೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹಬ್ಬ ಆದೀತೇ? — ಬೊಬ್ಬೇ ಜಂಗಮನ ಸಂಗಡ ಕಬ್ಬಿನ ಸಮಾಚಾರವೇ? (Prvs.). see Bh. 3, 13, 25. 32; 6, 2, 3. 4; J. 3, 32; 13, 24; 28, 40. 47; Rām. 6, 44, 52. — ಬೊಬ್ಬಾಟ. -ಆಟ. bawling, general outcry, clamorous complaint, etc. (C.; Mhr. ಬೋಭಾಟಾ; Bp. 56, 16; Bh. 2, 13, 47; Rām. 6, 13, 3; B. 4, 73. 80. 198). — ಬೊಬ್ಬಿಡು. -ಇಡು. to bawl, to shout, to roar, etc. (My.). ಬೊಬ್ಬಿಡುವುದು (ಕ್ಷ್ವೇಡೆ, ಪರಬಲವನು ಭಂಗಮಾಡಲೆನ್ದು ಜೋದರು ಮಾಡುವ ಸಿಂಹ

ನಾದವು Nr.). [ಬೊಬ್ಬಿಡಲು ಎಡೆದೆಱಹಿಲ್ಲದ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಲಿಂಗವ, ಪರಾಪರ ಲಿಂಗವ, ಈ ಗುರು ಕೊಟ್ಟ Cv. 516]. see Bp. 17, 21; 22, 15; 49, 21; 52, 39. 42; 56, 37; 59, 24; 61, 32; Bh. 3, 13, 34; Rsv. 5, 123; 6, 11 va. — ಬೊಬ್ಬಿಱು. -ಇಱು. = ಬೊಬ್ಬಿಡು. to bawl, etc. [ಕೆನ್ನೆತ್ತರೊಳೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ತಳ್ಕಿಱುದುಂ ಬೊಬ್ಬಿಱುದುಂ Pb. 12, 158 va.]; (ಮಹಾರವ Smd. Dh.; Bp. 32, 14; 56, 16; Rsv. 13, 84. 88; J. 4, 13; 12, 33. 39; 23, 20. 21). — ಬೊಬ್ಬಿಱುತ. the act of bawling, etc. (Rām. 3, 6, 51; 4, 6, 10). — ಬೊಬ್ಬೆಕಾಯಕ. the practice of a mendicant standing on thorns, piercing himself with a dagger, and thus extorting alms (R.). — ಬೊಬ್ಬೆಕೊಳ್ಳು. to be bawled or hooted at. ಬೆಬ್ಬೇ ಕೊಟ್ಟು, ಬೊಬ್ಬೇಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಬೊಬ್ಬೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಬೊಬ್ಬಿಡು. (Bp. 16, 20; Rsv. 6, 11 va.; 13, 83; J. 28, 45). — ಬೊಬ್ಬೆಯಿಡು. = ಬೊಬ್ಬಿಡು. (My.). — ಬೊಬ್ಬೆಯಿಡುವಿಕೆ. bawling, etc. ವೀರಭಟರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಿಱಿಚಿ ಕೂಗಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬೊಬ್ಬೆಯಿಡುವಿಕೆ (ಕ್ಷ್ವೇಡೆ Si. 294). — ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕು. = ಬೊಬ್ಬಿಡು. (My.). ತಬ್ಬಲಿಯಾದವನು ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕಿ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯನ್ನು ಓಡಿಸ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆ. = ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕು. (My.).

ಬೊಮ್ಪು bompu. = ಬಮ್ಪು, etc. a kind of vegetable. (My.).

ಬೊಮ್ಬಯಿ bombayi. = ಮುಮ್ಬಯಿ. Bombay. (My.).

ಬೊಮ್ಬಲು bombalu. = ಬೊಮ್ಪು, etc. (My.).

ಬೊಮ್ಬಾಳ bombe-āḷa. 1. the palms of the hands of metal images (bombes) joined so as to form a cup for the reception of combustibles (Bh. 7, 1, 49; Rām. 3, 6 50: 6, 47, 12; J. 17, 27; 24, 26; 33, 27).

ಬೊಮ್ಬಾಳ bombāḷa. 2. huge, vast; large; lavish; streaming with; loud (as sound. Bh. 5, 3, 96; Mhr. ಬಮ್ಬಾಳ).

ಬೊಮ್ಬು bombu. = ಬಮ್ಬು. a bamboo. (My.).

ಬೊಮ್ಬುಳಿ bombuḷi. = ಬೊಮ್ಬುೞ (Smd. 39), ಬೊಮ್ಬುಳಿಕೆ, q. v. a small drum or tabor. (Rsv. 6, 11 va.).

ಬೊಮ್ಬುಳಿಕೆ bombuḷike. = ಬೊಮ್ಬುಳಿ, etc. a small drum or tabor (ಪಣವ Nr.).

ಬೊಮ್ಬುೞ bombuḻi. = ಬೊಮ್ಬುಳಿ, q. v.

ಬೊಮ್ಬೆ bombe. = ಗೊಮ್ಬೆ 2. an image, a figure, a puppet or doll; an idol (C.; Tu.; Te. ಬೊಮ್ಮ; M. ಬೊಮ್ಮ, ಭೊಮನೆ; T. ಪೊಮ್ಮಲ್, ಪೊಮ್ಮೈ; *cf.* ಪೊಡ 2?). ವಸ್ತ್ರದನ್ತ ಕಾಷ್ಠಾದಿಗಳಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಬೊಮ್ಬೆ (ಪಂಚಾಲಿಕೆ, ಪುತ್ರಿಕೆ); ಹೊನ್ನ ಬೊಮ್ಬೆ (ಹೇಮಪ್ರತಿಮೆ, ಹರಿಣಿ); ಕಣ್ಣ ಬೊಮ್ಬೆ (ತಾರಕೆ, ಕಣ್ಣ ಹಾಪೆ Nr.). ಪ್ರತಿರೂಪಿನ ಬೊಮ್ಬೆ (ಪ್ರತುಮೆ Nn. 73). ಮಂಚದೊಳ್ ನೃಪಗೆ ನಿನ್ದು ಸೇವೆ ಮಾಡ್ಪ ಬೊಮ್ಬೆಗಳು ಪಾಂಚಾಲಿಕೆಗಳು ಪುತ್ರಿಕೆಗಳಕ್ಕುಂ (Mr. 204). ಬೊಮ್ಬೆ ಆದರೆ ಹಮ್ಬಲಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟೇತೇ? (Prv.). see Bp. 42, 3; C. Bp. 5, 51; Rsv. 6, 11 va.; Si. 344; ಕೀಲ ಬೊಮ್ಬೆ. — ಬೊಮ್ಬೆದೊಟ್ಟಿಲ್. -ತೊಟ್ಟಿಲ್. a doll's cradle (Bp. 14, 15). — ಬೊಮ್ಬೆಯಾಟ. -ಆಟ. playing with dolls (Bh. 1, 3, 17). 2, an exhibition of puppets moved by strings (My.).

ಬೊಮ್ಮ bomma. Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮ. the soul of the universe, etc. (Smd. 349; Sm. 8; ಬಿದಿ Ct. I, 7; ಪೊಮ್ಬುಸುೞ, etc., ಅಜ II, 3; ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ, etc. Kk. 9; My.; Grj. 4, 111; Bp. 28, 51; 31, 23). 2, N. of the author of the Caturāsyanigaṇṭu (Ct. I, 1), and of other persons. ಬೊಮ್ಮ ನಿರ್ಮಿಪನೆಮ್ಬ ದುರ್ಮತಿಯ ನೀ ಕೇಳು! ಬೊಮ್ಮನ ಸತಿಗೆ ಮೂಗಿಲ್ಲ, ಆ ಮೂಗ ನಿರ್ಮಿಸನೇಕೆ? (Sp.; see Bp. 54, 52). see ಕನ್ನಡ-, ಬಾಹೂರ-. — ಬೊಮ್ಮಂ. the metrical foot — — (Ch.). — ಬೊಮ್ಮದೇವ. N. see ಕಿನ್ನರ-. 2, a Brāhmaṇa (Te.; ದ್ವಿಜಾತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, etc. Si. 233). — ಬೊಮ್ಮಬಟ್ಟ. N. see Prv. s. ಯಾರ್. — ಬೊಮ್ಮಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 29, 29; 61, 34). see ಕಲಕೇತ-, ಕಿನ್ನರ-, ಬಾಹೂರ-. — ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 29, 11. 34; 31, 26; 35, 57; 36, 1. 7; 50, 78, 61, 21). see ಇಳೆಹಾಱ-, ಕರಿವಾಳ-, ಕಲಕೇತ-, ಕಾರಣಿಕ-, ಕೋವೂರ-, ಜಕ್ಕಿಯರ-, ನಾಗೂರ-, ಬಡಿಹೋರಿ-, ಬಾಹೂರ-, ಮುಣ್ಣ-, ಲೆಂಕ-, ವೀರ-. — ಬೊಮ್ಮರಸ. -ಅರಸ. N. of the author of the Caturāsyanigaṇṭu (Ct. II, 122), and of other persons.

ಬೊಮ್ಮಾಣ್ಡ bommāṇḍa. Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡ. the universe, etc. (Bp. 36, 43; C. Bp. 32, 43; 47, 20).

ಬೊಮ್ಮಾಸ್ತ್ರ bommāstra. Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ. N. of a fabled weapon, etc. (Dp. 61, 4).

ಬೊಮ್ಮಿ bommi. Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮಿ and ಬ್ರಾಹ್ಮಿ. N. see ಕಲಕೇತ-. (in My. N. of females). — ಬೊಮ್ಮಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. ತನ್ನಕ್ಕನ ಅಱಿಯದವಳು ನೆರೆಮನೇ ಬೊಮ್ಮಕ್ಕನ ಬಲ್ಲಳೇ? (Prv.). — ಬೊಮ್ಮಿದೇವ. N. (Bp. 22, 33; 36, 2; 37, 6; 47, 37; 50, 8; 61, 9). see ಇಙ್ಗಳೆಯ-, ಕನ್ನಡ-, ಕಲಕೇತ-, ಕಿನ್ನರ-. — ಬೊಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 28, 48). see ಕನ್ನಡ-, ಕಿನ್ನರ-, ನಿವಾಳಿಯ-, ಶೂಲದ-, ಹಾಟಕೇಶ್ವರ-.

ಬೊಮ್ಮೇತಿ bommēti. Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ. killing of Brāhmaṇa. (V. 37, 38. 95).

ಬೊಯಿ boyi. 1. = ಬಯ್ 3, etc. to abuse, etc. P. ps. ಬೊಯಿದು, ಬೋದು (My.).

ಬೊಯಿ boyi. 2. abuse, censure, etc. ಆಕರಣೆ ಅಜನಿ ಅನಗ್ರಹ ಇವು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಬೊಯಿಗಳು (Si. 401, *only* in Si.).

ಬೊಯಿಲು boyilu. = ಬೊಯಿ 2. (My.; ಆಕ್ರೋಶನ, ಅಭೀಷಂಗ Si. 387; ಹಿಂಸೆ 463; ಪರಿಗ್ರಹ 466; see also 59. 380).

ಬೊಯ್ಯು boyyu. = ಬೊಯಿ 1, etc. (My., only in ಬೊಯ್ಯವೇಡ, ಬೊಯ್ಯುವನು). ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬೊಯ್ಯಿಕೊಮ್ಬುದು (Si. 482, *only* in Si.).

ಬೊಯ್ಯುವಿಕೆ boyyuvike. abusing, etc. (ಆಕ್ರೋಶನ, etc. Si. 387).

ಬೊರಲು boralu. 1. = ಬರಲು, etc. a broom (My.).

ಬೊರಲು boralu. 2. = ಬೋರಲು, etc. the upside down. see ಬೊಕ್-, etc.

ಬೊರ್ಮ borma. Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮ. (Śāstrasāra in W. v. 1269).

***ಬೊಲ್ bol.** like. ಮುಡಿ ಮಕರಧ್ವಜಂಬೊಲೆಲುತ್ತಿರೆ Pb. 4, 90. *cf.* ವೊಲ್.

ಬೊಲು bolu. = ಬಲ್ 2, etc. strength, firmness. (My.).

***ಬೊಲ್ಲ bolla.** fine! well done! bravo! ಚಿನ್ನಚೇರಮರ ಬಣ್ಣ ನಾನಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಚಾಗು ಬೊಲ್ಲೆನೆ ಕಾವ ಗೋವನೆನ್ಬರು Bv. 337.

ಬೊಲ್ಲ bolla. a horse with a white face. ಮುಖ ಬೆಳ್ಪದೋಱುರೆ ಬೊಲ್ಲನಕ್ಕು (Mr. 276; see Bp. 59, 40). 2, simple, silly (? Mhr. ಭೋಳಾ). — ಬೊಲ್ಲಜೀಯ. N. (Bp. 58, 21).

ಬೊಲ್ಲಿ bolli. (= ಬೊಲ್ಲ No. 2). — ಬೊಲ್ಲಿಭಟ್ಟ. N. (Bp. 56, 42).

ಬೊಸ್ bos. = ಬುಸ್. a sound to imitate the puffing of a pair of bellows (S. Mhr.).

ಬೊಸ bosa. a sound used to imitate that of breaking wind, that of treading in fresh cowdung, mud,

etc., and that of loose stools (*cf.* ಬೊದ). — ಬೊಸ ಬೊಸನೆ. with the repeated sound of ಬೊಸ (My.).

ಬೊಸಕ್ಕನೆ bosakkane. with the sound of ಬೊಸಕ್ (ಬೊಸ), in ಬೊಸಕ್ಕನೆ ತುಱು (My.).

ಬೊಸೆ bose. = ಬಸಿ 1. to ooze, decant, etc.

ಬೊಸ್ತು bostu. = ಬಸ್ತು. P. p. of ಬೊಸೆ (My.). ಬೋನ ಬೊಸ್ತ ಗಂಜಿ (ಅರನಾಲಕ, ಸೌವೀರ, etc., ಬಾಗಿದ ಗಂಜಿ Si. 311).

ಬೊಳಕ್ boḷak. = ಫಳಕ್. the sound produced when a full earthen water-pot falls and breaks (C.). 2, that produced when saliva is ejected out of the mouth (S. Mhr.).

ಬೊಳಲಿ boḷali. = ಗೊಳಲಿ No. 2. rind of a tamarind fruit. (My.).

***ಬೊಳ್ಳಗ boḷḷaga.** a cheat. ಅಱಿಯದವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಹೆಡೆಯ ನೆತ್ತಿಯಾಡುವನ್ತೆ ಬೊಳ್ಳಗನ ಭಕ್ತಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ! Bv. 668.

ಬೊಳ್ಳು boḷḷu. = ಬಗುಳು 2, etc. vociferation, barking, etc. — ಬೊಳ್ಳಿಡು. -ಇಡು. to vociferate. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿಂಗುಮು ಳ್ಳೊಡವೆ ಬಿಡೆನೆನ್ದು, ಬೊಳ್ಳಿಟ್ಟು, ಬೊಗಳಿ, ಹುಸಿದು, ಸಾಲವ ನುಂಗಿ, ಇಲ್ಲೆನುತಲಿಹನು (Sp.).

ಬೊೞಿ boḻi. = ಬೞಿ 4. to smear, etc. ಬೊೞಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ದಿಗ್ಧ, ಲಿಪ್ತ Si. 378). ವಿಷ ಬೊೞಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ ಸರಳು (ದಿಗ್ಧ, ಲಿಪ್ತ ಕ 289). ಬೊೞಿದು ಮೆತ್ತುವ ಕೆಲಸ (ಪ್ರುಸ್ತ, ಲೇಪ್ಯಾದಿಕರ್ಮ 344).

ಬೊೞಿಯುವಿಕೆ boḻiyuvike. smearing, etc. (ಸಮಾಲಮ್ಭ, ವಿಲೇಪನ Si. 397).

ಬೊೞಿಸು boḻisu. = ಬೞಿಸು 2. to cause to smear, etc. (My.).

ಬೋ bō. (= ಭೋರ್). a sound used in bawling or shouting (My.); a sound in imitation of the howling of wind passing through holes or doors, and of the noise of a river or stream (My.).

***ಬೋ bō.** a mode of addressing. ನೀ ಮಾಡಿದ ಮಾಯೆಯಿಂ ಬೋ ಅಬ್ರಹ್ಮಾಯೆಯಿಂ ಬೋ Bv. 168.

ಬೋಕಿ bōki. a potsherd, [a begging bowl]. (My.; Te. ಬೊಚ್ಚೆ; Te. ಬೊಂಕಿ, a bit of a skull; ಬೋಂಕಿ, a pot). ನೂಕುವವನ ಮನೆಯೂಟಕ್ಕಿನ್ತ ಬೋಕಿಯ ಊಟ ಲೇಸು.— ನೂಕುವವನು ಹಾಕನು, ಬೋಕಿಯವನು ಕೊಡನು (Prvs.). see ತಿರು–; Prv. s. ಲೆತ್ತ.

ಬೋಗ bōga. Tbh. of ಭೋಗ. enjoyment, etc. (Śmd. 339; My.).

ಬೋಗಣಿ bōgaṇi. = ಬೋಗುಣಿ. (My.).

ಬೋಗಳ bōgaḷa. = ಬಯಿಗಳ್, etc. abuse, censure. (My.).

ಬೋಗಾಱ bōgāṟa. Tbh. of ವ್ಯೋಕಾರ. a smith (ವ್ಯೋಕಾರ, ಲೋಹಕಾರ Hlā. MS.; see Mr. s. ಲೋಹಕಾರಕ; Rām. 5, 8, 51; C.; ಶಾಂಖಿಕ, ಕಾಮ್ಬವಿಕ, ಶಂಖದಿನ್ದ ಕೆಮ್ಬಳೆ ಮೊದಲಾದದನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಱುವವನು Si. 389, sic !!). [Cv. 951]. ಒಸೆದೆಣ್ಣು ದಿಕ್ಕಿನಲಿ ಮಿಸುನಿಗಿಣಿ ಉಗಿಣ್ಡೆ ಹುಸಿದು ಮಾಡುವವನ ಪೂಜೆ ಬೋಗಾಱ ಪಸರವಿಟ್ಟನ್ತೆ (Sp.).

ಬೋಗಿ bōgi. Tbh. of ಭೋಗಿ. an enjoyer. (Śmd. 339 Mdb.).

ಬೋಗುಣಿ bōguṇi. = ಬೋಗಣಿ. a metal basin for washing; a metal vessel for culinary purposes (My.; Te. ಬೋಗಾಣಿ, ಬೋಗಿಣಿ, ಭಗೂಣಿ); a vessel of stone for culinary purposes (B. 3, 58; Mhr. ಬಗುಣೇಂ, a certain metal vessel for culinary purposes).

ಬೋಡ bōḍu-a3. a toothless man (ಅದ್ವಿಜ Mr. 389; My.; *cf.* ಬೋಱ 2, ಬೊಕ್ಕ 1 & 2; Te. also: tuskless; Mhr. ಬೋಡಕಾ,= Te. ಬೋಡ, ಬೋಡಿ, bare, uncovered, as the head, the person; bare about the crop, as a tree; destitute of the usual appendages, as a cow's head without horns, or with short horns; a hand without fingers, a hill without trees, a house without roof; a widower).

ಬೋಡತರ bōḍatara. = ಬೋಱತರ. (ಮುಕ್ತಗನ್ಧಿ, ಅವೇಗಿ, etc. ಅನನ್ತನ ಗೊಣ್ಡೆ Si. 156; Te. = Sphaeranthus indicus Wight., ಶ್ರಾವಣಿ, ಮುಣ್ಡಿ, or St. & Pl. = Sphaeranthus hirtus Willd.).

ಬೋಡಿ bōḍi. = ಬೋಱು. a toothless woman (My.). 2, one who is bare, or destitute of hairs, of a juṭṭu, or of horns (Te.). — ಬೋಡಾಕಳು. -ಆಕಳು. a hornless cow (My.). ಬೋಡಿಜಂಗಮ. a jaṅgama who has no juṭṭu (as is the rule with all of them). ನಾಡ ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬೋಡಿಜಂಗಮನೆಲ್ಲಿ? (Prv.). — ಬೋಡೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a hornless she-buffalo (My.).

ಬೋಡು bōḍu. = ಬೋಱು. a toothless state, [the gum on which the teeth stand]. (Tu.). — ಬೋಡು ವಾಯ್. -ಬಾಯ್. a toothless mouth (Rśv. 5, 55 va.).

ಬೋಣಿ bōṇi. = ಬೋಣಿಗೆ. the first sale of goods (for ready money) occurring after the dawning of the day; handsel (My., Tu., Te.; Mhr., H. ಬೋಹಣೀ). ಬೋಣಿ ಮಾಡ ಬೇಕಾದರೆ ಜಾಣನಾಗ ಬೇಕು. — ಬೋಣಿಗೆ ಇತ್ತ ಹಣ್ಣು ಕಾಣಿಕೆಯಾಯಿತು (Prvs.).

ಬೋಣಿಗೆ bōṇige. = ಬೋಣಿ. (My.).

ಬೋಣ್ಡಾ bōṇḍā. a ball of horse gram, salt, chillies, etc. fried in oil (My., also ಬೋಣ್ಡು; Mhr. ಬೋಣ್ಡ, a spherical follicle or capsule, etc.).

***ಬೋದನ bōdana.** a water tank. ಆ ನೃಪತಿ ನಿಚ್ಚಲುಯ್ಯಾಣಾನೆಯನವಗಾಹಮಿರಿಸುವಂ ಬೋದನದೊಳ್ Pb. 1, 17; N. of a place.

ಬೋದಿಗೆ bōdige. = ಬೋದುಗೆ. a piece of wood or stone on a pillar between it and the beam; an abacus (architrave, capital; Śśv. 1, 70; J. 17, 23; My.; Tu.; Te. ಬೋದಿಯ, ಬೋದೆ; M. ಪೋದಿಗೆ; T. ಪೋದಿಗೈ, ಪೋರಿಗೈ). [ಪವಳದ ಜನ್ತೆಯೊಳಂ ಪದ್ಮರಾಗದ ಬೋದಿಗೆಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.]. ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆ ಮೂಲೆ ಸೆಱಗು ತಾ ಕಲ್ಲು, ವರವನು ಕೊಡುವಾತ ಬೇಱೆ (Sp.).

ಬೋದು bōdu. 1. P. p. of ಬೊಯಿ 1. (My.).

ಬೋದು bōdu. 2. rankness or luxuriance in growth without inward substantiality; rank fruits (as badane, savute, etc.) without substance or taste; pithless rankness of the body (My.; Te. ಬೋದುಗಾ, plump, bulky). ಬೋದು ಬೆಳದ ಹೊಲ ಹಾದೀಲಿದ್ದರೇನು? ಬೀದೀಲಿದ್ದರೇನು? — ಬೋದು ಹೊಲ ಬಾಧೆಗೆ ಕಾರಣ (Prvs.).

ಬೋದುಗೆ bōduge. = ಬೋದಿಗೆ. (My.). ವಜ್ರದೊಳ್ ಕಮ್ಬಂಗಳ್, ಆ ಲಲಿತ ಪಚ್ಚೆಗಳ ತೊಲೆ, ರನ್ನ ಬೋದುಗೆಗಳು (C. Bp. 5, 48).

ಬೋದೆ bōde. — ಬೋದೆಹುಲ್ಲು. the Roussa or ginger grass, growing on hills; Andropogon martini Roxb. (St. & Pl.).

ಬೋಧ bōdha. = ಬೋಧೆ. making known, informing, instructing; instruction, awakening, arousing. 2, understanding; becoming awake; perception, apprehension; knowledge, wisdom. see Kāvy. III, 3, B, 30; IV, 2, 16; Nn. 1; B. 4, 183; ಅನು–.

ಬೋಧಕ bōdhaka. causing to know, instructing, explaining, teaching; an instructor, a teacher (ಸೂಚಕ Mr. 526); *denoting, indicating, signifying;* arousing. see ಪ್ರ-. ಬೋಧಕನಾದರೆ ಸಾಧಕ ಮಾಡಲಿ! ಹಾದಿಗೇನು ಅಡ್ಡಿ? (Prv.).

ಬೋಧಕರ bōdha-kara. an awakener: *a minstrel who wakes a prince or chief in the morning with music.*

ಬೋಧನ bōdhana. making known, explaining, instructing, teaching; arousing. see ಪ್ರ-, ಸಮ್-.

ಬೋಧನೆ bōdhane. = ಬೋಧನ. (My.). ಬೋಧನೆ ಮಾಡಿದರೆ ತಿದಿ ಅಲ್ಲಾಡೀತೇ? (Prv.).

ಬೋಧಿ bōdhi. knowing; causing to know; teaching. 2, the tree under which a man becomes a buddha, *the aśvattha or the sacred fig-tree, Ficus religiosa* Lin.

ಬೋಧಿತ bōdhita. made known, explained, declared; — instructed. (Bp. 55, 19; My.).

ಬೋಧಿದ್ರುಮ bōdhi-druma. *the sacred fig-tree, Ficus religiosa* Lin.

ಬೋಧಿಸು bōdhisu. to make known, to explain, to teach, to point out, to instruct, to apprise. ಅವನಿಗೆ ಬೋಧಿಸು (My.). see Bp. 1, 61; 3, 23; 4, 68; 13, 22; 24, 19; 39, 11; 51, 2; 57, 7; B. 4, 51. 186.

ಬೋಧೆ bōdhe. = ಬೋಧ. instruction, etc. (Bp. 37, 63; My.). ಬೋಧೆ ಕೊಡು (Bp. 50, 41). see ಶುದ್ಧ-.

ಬೋನ bōna. boiled rice; food (ಭಿಸ್ಸೆ, ಭಕ್ತ, ಅನ್ಧಸ್, ಅನ್ನ, ಓದನ, ದೀದಿವಿ Si. 315; My.; Te.; T. ಪೋನಗ; see ಪೊಂಗಲು). [ಎತ್ತಿದ ಬೋನದೊಳ್ ಕಲ್ಯಾಣಾಮೃತಾಹಾರಮನಾರೋಗಿಸಿ Pb. 3, 79 va.; Vr. 89, 13; Ap. 9, 126; ಉಪ್ಪು ಜಂಗಮ ಬನ್ದರೆ ನಡೆಯೆಪ್ಪುರು ಉಣ್ಣದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನವ ಹಿಡಿಯೆಪ್ಪುರಯ್ಯ Bv. 194]. ಬಯಸಿದ್ದು ಹಾಲುಬೋನ, ನೀಡಿದ್ದು ಹಾಲುಬೋನ. — ಬೋನವಾದರೆ ಹೀನನಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prvs.). see Cpr. 5, 110; 6, 86 va.; Abh. P. 7, 49 va.; 16, 63 va.; Bp. 14, 11; 24, 23; 27, 15. 49; 33, 13; 47, 17; 57, 1; Bh. 1, 10, 25. — ಬೋನದ ಕೇಶಿರಾಜ. N. (Bp. 59, 5). [— ಬೋನವೇಱಿಗೆ. -ಪೇಱಿಗೆ. the box with cooking utensils. ಭೀಮಸೇನನುಂ ಬೋನ ವೇಱಿಗೆಯುಂ ಸಟ್ಟುಗಮುಮನೊರ್ವ ಪರಿಚಾರಕನಿಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದು Pb. 8, 53 va.].

ಬೋನ bōna. (= ಬೋಸಿ 1). a certain metal vessel for culinary purposes (My.; see ಕರ-; *cf.* ಬೋಗುಣಿ).

ಬೋನಗಾರೆ bōna-kāre. = ಬೊನಗಾರೆ. the thorny shrub Vangueria spinosa Roxb. (ಪಿಣ್ಡೀತಕ, ಮರುವಕ, ಶ್ವಸನ, ಕರಹಾಟಕ, ಶಲ್ಯ, ಮದನ Nr.; Si. 134).

ಬೋನಗಿತ್ತಿ bōna-gitti. a woman who cooks for strangers and travellers (My.). ಭಲರೆ, ಬೋನಗಿತ್ತಿ! ಅನ್ದರೆ ಮೊಯ್ಯೆಲ್ಲ ಆಬ್ರ! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಬೋನಾಸಿ bōnāsi. = ಬವನಾಸಿ. begging bowl (My.).

ಬೋನು bōnu. ಬೋನ್. = ಬೋರ. a trap (ಹೋಱಲ್ Mr. 380; ಉನ್ಮಾಥ, ಕೂಟಯನ್ತ್ರ Si. 343; ಕೂಟ 415; My.; Tu.; Te.; T. ಪೊಱು, ಪೋನ್; see ಇಲಿ-).

ಬೋನ್ದು bōndu. = ಬುನ್ದು, etc. a kind of plant. ಬೋನ್ದು ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಗೋನ್ದು ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಬೋಯ bōya. = ಬೋಯಿ, etc. (My.; Te.; B. 5, 40. 286).

ಬೋಯಿ bōyi. = ಬೋಯ, ಬೋವ q. v., ಬೋವೆ. a class or people who are palanquin-bearers and fishermen (B. 4, 9; My.; Te., M.; Mhr., H. ಭೋಈ). ದಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಱೋ ಬೋಯಿಯರು ಕಱಾ ಹುಡುಕ್ಯಾರೇ? (Prv.). see Prv. s. ಸತ್ತಿಗೆ. 2, a surname of Oddas (My.).

ಬೋರ bōra. = ಬೋನು. a trap. (ಗಜಾದಿಗಳ ಪಿಡಿಯಲೆನ್ದು ಕಟ್ಟಿದ ಪಾಶ ಪಟ್ಟವಿಶೇಷಂಗಳು, ಕೂಟಯನ್ತ್ರ Nr.).

ಬೋರ bōra. = ಬೋರೆ. (Mhr.). 2, a colour of horses: chestnut (Mhr.); a chestnut horse (Bp. 59, 40). ತುರಂಗಂ ಮಾಸೆ ಬೋರಂ (Mr. 275). 3, N. (My.). [— ಬೋರಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a horse with brownish tinge. ತೀವಿದ ವಾರುವದ ಬೋರಗುದುರೆಗಳೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಪಸುರ್ವೊನ್ನರಥಮನೇಱು Pb. 12, 53 va.].

ಬೋರಂಗಿ bōraṅgi. a kind of larger insect with brown wings (S. Mhr.).

ಬೋರಲ bōrala. = ಬೊರಲು 2, ಬೋರಲು, ಬೋರ್ಲ, ಬೋರ್ಲು. (a turning over, a roll, see ಪೊರಳ್): upside down, topsyturvy (Te. ಬೋರ್ಲ). — ಬೋರಲ ಬೀಱು. to fall with the head downward or on the face, as a person; to be upset or overturned, as a vessel, etc. (My.). — ಬೋರಲ ಹಾಕು. to put a vessel upside down (My.).

ಬೋರಲು bōralu. = ಬೋರಲ, etc. see ಬೊಕ್ಕ-.

ಬೋರೆ bōre. a hill, a hillock (My.; Si. 105; Te. ಬೋಡು; Te. ಬೋರು, great, large; T. ಪೊರ್ರೈ, height; ಪೋರ್, a heap, *cf.* ಬುಗುಡು); — a swelling, as from a blow (My.; Bp. 38, 58).

ಬೋರೆ bōre. = ಬಾರೆ 1, etc. Tbh. of ಬದರಿ. the jujube-tree and its fruit (ಸೌವೀರ Mr. 120; My.; Tu. ಬೊಗೊರಿ). 2, chesnut colour. ಬೋರೇ ವರ್ಣದ ಎರಳೆ (ಕದಲಿ Si. 169). see ರಾಯ-. — ಬೋರೆಕಾಯಿ. an unripe jujube or a jujube berry (B. 2, 17). — ಬೋರೆಗಿಡ. the jujube tree (ಕುವಲ Si. 498; ಕರ್ಕನ್ಧು, ಕೋಲಿ, ಬದರಿ G.). ಬೋರೇ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಾರೇ ಹಣ್ಣು ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಬೋರೆ ಮರ. (ಕರ್ಕನ್ಧು, ಬದರಿ, ಕೋಲಿ Si. 129). — ಬೋರೆಹಣ್ಣು. (ಕೋಲ, ಕುವಲ, ಫೇನಿಲ, ಸೌವೀರ, ಬದರ, ಘೋಣ್ಟೆ Si. 130; ಬದರ G.). ಬೊಕ್ಕಗೆ ಮುದ್ದು ಬೋರೇಹಣ್ಣೇ? (Prv.).

ಬೋರ್ಲ borla. = ಬೋರಲ, etc. see ಬೊಕ್ಕ-.

ಬೋರ್ಲು bōrlu. = ಬೋರ್ಲ, etc. see ಬೊಕ್ಕ-.

***ಬೋಲ್ bōl.** = ಬೊಲ್. like, etc. ಮಣಿಹಾರಂ ಬೋಲ್ ಸೊಗಯಿಸುವ ವಚನ ವಿರಚನೆ Kr. 1, 13; Pb. 1, 70.

ಬೋಲ bōla. = ಪೋಲ. gum-myrrh. (Si. 334; see Mr. s. ಬೋಱು).

ಬೋವ bōva. = ಬೋಯಿ, etc. 2, a bōyi chief, a foreman (Bh. 6, 2, 18). ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಱುವವರ್ ವಹಿಕರ್, ಅವರ ಹಿರಿಯವಂ ಬೋವ ನಕ್ಕುಂ (Mr. 381). see ಬಣ್ಡಿ-; ಸೇನ-; Prv. s. ವಿದ್ಯಾ.

ಬೋವತನ bōvatana. leadership (Bh. 5, 1, 45).

ಬೋವು bōvu. = ಭೋಗಿ 1. a kind of timber. see ಬಿಳೇ ಬೋವು.

ಬೋವೆ bōve. = ಬೋಯಿ, etc. ಬೋವೆಯರವ (ಬೆಸ್ತ G.).

ಬೋಸರ bōsara. false, feigned or pretended courtesy, flattery (ಮಿಥ್ಯಾವಿನಯ Ct. I, 41; T. ಪೋದರ).

***ಬೋಸರಗಿತ್ತಿ bōsaragitti.** an illfamed woman. ಒಬ್ಬರ ಕೈವಿಡಿದು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತುಗೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸನ್ನೆಯ ಮಾಡುವ ಬೋಸರಗಿತ್ತಿಯನ್ತೆ Cv. 252.

ಬೋಸರಿಸು bōsarisu. (= ಬುಜ್ಜಯಿಸು, ಬೋಳಯಿಸು, etc.). to show feigned respect, to flatter; to coax (ಮಿಥ್ಯಾದರ Śmd. Dh.). see Bp. 11, 28; 15, 31; 18, 7; 47, 30; V. 8, 25).

ಬೋಸಿ bōsi. 1. (= ಬೋನ). a certain metal vessel for culinary purposes (My.).

ಬೋಸಿ **bōsi.** 2. Tbh. of ಭೋಷ. decorum, etc. (My.).

ಬೋಹಣಿಸು **bōhaṇisu.** to tune, as a maddaḷe (Bp. 12. 41).

*ಬೋಹರಿಗೆ **bōharige.** a broom. ಕೈಯೆ ಬೋಹರಿಗೆ ಮಣ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಪ್ಪು Bv. 354.

ಬೋಹರಿಸು **bōharisu.** to surround (Rām. 5, 8, 49; Mhr. ಭೋವಡಣೇಂ, to whirl, etc.; ಭೋವರಾ, a whirlgig, etc.).

ಬೋಳ **bōḷa.** = ಬೋಱ 2. ಭಕ್ತರ ಕಣ್ಡರೆ ಬೋಳರಪ್ಪಿರಯ್ಯಾ Bv. 103.

ಬೋಳಯಿಸು **bōḷayisu.** = ಬುಲ್ಲವಿಸು, etc., (ಬೋಸರಿಸು), ಬೋಳಯ್ಸು, ಬೋಳವಿಸು. to court, to coax, to caress, to fondle, to pat. ಬೋಳಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಎನ್ದೊಡನುನಯದಲ್ಲಿ ಐ ಎನ್ಬ ಅನ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ (Nr.). ಹಾಲನೆಱದರೆ ಕುಡಿಯಲೊಲ್ಲದ ಬಾಲಕನ ತೆಱನನ್ತೆ ಮನವಿದು ಕೇಳಲೊಲ್ಲದು ಹಿತವನಱಿಯದ ಮೂರ್ಖನನ್ದದಲಿ; ಬಾಲಕಿಯನುಪಲಾಲಿಸುವ ಪೋಲ್ ಬೋಳಯಿಸಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ಮಾಡಲು ಮೇಲೆ ಮೇಲದು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಳ ತೊಡಗುವದು (Abhā. 1, 7). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 2, 33; Rsv. 6, 11 va., twice; Rām. 3, 6, 48.

ಬೋಳಯಿಸುಹ **bōḷayisuha.** courting, etc. (ಅನುನಯ, ಖಿಲು Nr.).

ಬೋಳಯ್ಸು **bōḷaysu.** = ಬೋಳಯಿಸು, etc. (Rām. 2, 7, 24; J. 2, 14; 12, 51).

ಬೋಳವಿಸು **bōḷavisu.** = ಬೋಳಯಿಸು, etc. (Bh. 8, 24, 49; Rām. 6, 50, 12).

ಬೋಳೆತನ **bōḷetana.** simplicity, silliness (B. 5, 42; Mhr. ಭೋಳಾ, simple, weak, silly; see s. ಬೊಲ್ಲ).

ಬೋಲ್ **bōl.** a (sort of) bow (ಚಾಪ Śmd. I).

ಬೋಱ **bōḷa.** 1. death (ಮಿಟ್ತು Śmd. I; ಮೃತ್ಯು Bhn. 20; Rām.. 4, 3, 17; T. ಮುಂಚು, ಮೂಚು, Te. ಬುಂಗು, ಬ್ರುಂಗು, to die; *cf.* ಪೊನ್ದು).

ಬೋಱ **bōḷu-a3.** 2. a man with a bald or shaven head; bald, shaven; uncovered [Tu. ಬೋರು]. (ಮುಣ್ಡ Śmd. I; ಮುಣ್ಡ, ಮುಣ್ಡಿತ Nr.). ಟೆಪ್ಪೇ ಬೋಱ ಮದನ ಗೋಪಾಲ (Prv.). — ಬೋಱಂಗಡಲೆ. -ಂ-ಕಡಲೆ. N. of a medicinal plant (My.).— ಬೋಱಜಂಗಮ. = ಬೋಡಜಂಗಮ. (My.). — ಬೋಱದಲೆ. -ತಲೆ. a shaven, bald head (My.); an uncovered head (My.). — ಬೋಱದಾಸಯ್ಯ. Dāsayya with a shaven head (see Prv. s. ಮೇಲುಗೋಟೆ).— ಬೋಱದೇವರು. a bald or crownless deity or idol. see Prv. s. ಜಡೆದೇವರು. — ಬೋಱಪತ್ರಿ. a common roadside plant, Erigeron asteroides Roxb. (Z.). — ಬೋಱಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. ಬಾಱೇ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಬೇಕಾದರೆ ಬೋಱಪ್ಪನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೆ ಬೇಕೇ? (Prv.). — ಬೋಱಮಣ್ಡೆ. a shaven, bald head (Abh. P. 4, 81). — ಬೋಱ ಮಾಳಿಗೆ. the flat roof of a house without a balustrade (My.).

ಬೋಱ **bōḷa.** = ಬಾಳ 2, ಬೋಱು. Tbh. of ಪೋಲ. gum-myrrh. (ಒನ್ದು ಔಷಧಿ Śmd. I; ಗೋಲರಸ, ಪಿಣ್ಡ, etc. Nr.).

ಬೋಱತರ **bōḷatara.** = ಬೋಡತರ, q. v. Sphaeranthus hirtus Wild. (ಮುಣ್ಡಿ Śmd. I; ವಶ, ಮುಣ್ಡಿ, ಭಿಕ್ಷು Mr. 130; Sk. ಮುಣ್ಡೀ, ಭಿಕ್ಷು, ಶ್ರಾವಣೀ, ಮಹಾಶ್ರಾವಣಿಕಾ & ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ are synonyms of doubtful meaning).

ಬೋಱಿ **bōḷi.** (= ಬೋಡಿ). a head-shaven woman, a widow (My.). ಬೋಱ ತುಱುಬ ನೆನಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಬೋಱಿಗೆ ಹಾಱುಮನೆ ಆದರೇನು? ಕೂಱು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸರಿ. — ಬೋಱಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ, ಸೂಳೆಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ. — ಬಾಱಿಗೆ, ಕಾಳಿಯಾದರೇನು? ಬೋಱಿಯಾದ ರೇನು?, ನೀರು ಹೊಯಿದರೆ ಸರಿ. — ಬೇಳೇ ಸಾಱಾದರೆ ಬೋಱಿಗೆ ಆಗದೇ? — ನೀಳದಱ ನೆರಳೂ ಬೋಱಿಯ ಮಾತೂ ಗಾಳಿಯ ಹಾಗೆ. — ಬಣ್ಣಾರದ್ರೋಹ ಮಾಡಿ, ಬೋಱಮುಣ್ಡೇ ಮಱ್ ಬಿದ್ದ. — ಕೂಱು ತೆಗದ ಮೇಲೆ, ಬೋಱೀ ಮಗ! ಅನ್ದರೆ, ಕೇಳ್ಯಾನೇ? (Prvs.).

ಬೋಱಿಸು **bōḷisu.** to shave (especially the head, Śmd. 223; My.; Mhr. ಬೋಡಣೇಂ). ಬೋಱಿಸಿದುದು (ಮುಣ್ಡಿತ, ಪರಿವಾಪಿತ Nr.). ಬೋಱಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಮುಣ್ಡಿತ, ಪರಿವಾಪಿತ Si. 376). ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಡವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದರೂ ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬೋಱಿಸದೇ ಬಿಡರು. — ತಿರುಪತಿಕ್ಷೌರಕರು ತಲೇ ಬೋಱಿಸಿದ ಹಾಗೆ (who cunningly first shave only a small portion of the head of their customers, Prvs.). see ತಲೆ-; Bp. 38, 14; B. 4, 165. 167; Śmd. s. ಮೂಗೋಱು (where ಬೋಱಿಸು = ಬೋಱಿಸಿಕೊಳ್ಳು?). — ಬೋಱಿಸಿಕೊಳ್ಳು. to have one's head shaved (C.).

ಬೋಱಿಸುಹ **bōḷisuha.** shaving (ಕ್ಷೌರ, ಭದ್ರಾಕರಣ, ಮುಣ್ಡನ, ವಪನ Hlā.).

ಬೋಱು **bōḷu.** (= ಬೋಡು). a bald, close-shaved state; a bare, roofless, leafless, treeless state. — ಬೋಱುತಲೆ. = ಬೋಱದಲೆ. ತಲೇ ಮೇಲೆ ಕೂದಲು ಬೆಳೆಯದ ಬೋಱುತಲೆಯವನು (ಮುಣ್ಡ, ಮುಣ್ಡಿತ Si. 198). — ಬೋಱುಬೆಟ್ಟ. a treeless hill (My.). — ಬೋಱುಮನೆ. a roofless house. ಬೋಱುಮನೆ ಗಾಳಿಗೆ ಅಂಜೀತೇ? (Prv.). — ಬೋಱುಮರ. a leafless tree (My.). — ಬೋಱುಮುಣ್ಡೆ. a close-shaved widow. ಬಾಱು ವವರ ಮುನ್ದೆ ಬೋಱುಮುಣ್ಡೆ ಬಯ್ದುಕೊಣ್ಡು ಅತ್ತ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಬೋಱುಹಾರುವ. a vaidika Brāhmaṇa with an uncovered head (My.). ಆನೆ ಕಡಿಯುವನೇ? ಗಜಲಕ್ಷ್ಮಿ! ಕುದುರೆ ಕಡಿಯು ವನೇ? ಅಶ್ವಲಕ್ಷ್ಮಿ! ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯೇ ಸರಿ! ತಾನಿನ್ನಾ ್ಯರನ್ನ ಕಡಿಯಲಿ? ಅನ್ದರೆ ಕಡಿಯಲೇ ಬೋಱುಹಾರುವನ! (Prv.). — ಬೋಱು ಸುತ್ತಿಗೆ. a hammer without a handle. see Prv. s. ಹಾಱೂರು.

ಬೋಱು **bōḷu.** = ಬೋಱ. (ಬೋಲ Mr. 144).

ಬೋಱೆ **bōḷe.** 1. an arrow with a point or head in the form of a flower-leaf (ಒನ್ದಮ್ಬಿನ ಭೇದಂ Śmd. I; ಶರಭೇದ Bhn. 20; ಕ್ಷುರಪ್ರ Mr. 296; Bh. 8, 23, 15). — ಬೋಱೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. = ಬೋಱೆ. (Bh. 8, 24, 49; Śsv. 3, 26). ಕ್ಷುರಪ್ರ ಎಮ್ಬು ದು ಬೋಱೆಯಮ್ಬು; ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರ, ಕ್ಷುರಪ್ರ ಇವು ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳುವು ಹೂವಿನೆಲೆಯ ಆಕಾರದ ಭೇದದ ಮೊನೆಯ ಅಮ್ಬುಗಳು (Hlā).

ಬೋಱೆ **bōḷe.** 2. (= ಬೋಱು). the state of being without hair, etc. — ಬೋಱೆಯ. -ಅ3. a male who has no eye-lashes (for shutting the eyes), whose eyes are always open: a deity (ಬಿಡುಗಣ್ಣವ, ಅಗಸವಟ್ಟಿಗ, ಸಗ್ಗಿಗ, ಬರ್ದಿಲ, ಸುರ Śm. 9; ಅಮರ Bhn. 63). see Śmd. s. ನೀಟ್ಟರಿಸು. — ಬೋಱೆಯರೋಜ. -ಓಜ. the teacher of the gods: Bṛihaspati (ಗುರು Śm. 17).

ಬೌದ್ಧ **bauddha.** (fr. ಬೋಧ & ಬುದ್ಧ). relating to intellect or understanding. 2, relating to Buddha (Si. 48). 3, a Buddhist, a follower of the religion of Buddha; a Buddha (ಜಿತಕಾಮ, ಬುದ್ಧ Nn. 44; ಬುದ್ಧ Mr. 23). 4, the ninth avatāra of Viṣṇu (Mr. 19). ಬೌದ್ಧನಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು (Prv.). see Bp. 50, 18. 20. 62. 65; 51, 55; 53, 10. 51.

ಬೌದ್ಧತಪ **bauddha-tapa** (= tapas). the world of Bauddhas (? ಚೈತ್ಯ Mr. 485).

ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ **bauddha-dharma.** the religion of Buddha (B. 4, 213).

ಬೌದ್ಧಮಾರ್ಗ **bauddha-mārga.** the Buddhistic (Jaina) ways or customs (Bp. 50, 60).

ಬ್ಯಗ್ರ **byagra.** = ವ್ಯಗ್ರ. bewildered, etc. (Bp. 22, 15).

ಬ್ಯಸನ **byasana.** = ವ್ಯಸನ. vice, sin, etc. (Bp. 22, 26; 44, 64).

ಬ್ಯಾ byā. (= ಬೇ 2). the cry of a goat (S. Mhr.; *cf.* ಬೆಕ್ಕರಿಸು, ಮೇ 3). — ಬ್ಯಾ ಆ ಆ. the bleat of a sheep (S. Mhr.).

ಬ್ಯಾಕುಲ byākula. = ವ್ಯಾಕುಲ. perplexion, etc. (Bp. 41, 16).

ಬ್ಯಾಕುಲಿತ byākulita. = ವ್ಯಾಕುಲಿತ. perplexed. (Bp. 58, 60).

***ಬ್ಯಾಧಿ byādi.** Tbh. of ವ್ಯಾಧಿ. disease. ಸೊಡರಂ ನೋಡಿದಾಗಳ್ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಳ್ ಸುರಿವುದುಮಂ ಕಣ್ಣೀಗಳೀತಂಗೆ ಬ್ಯಾಧಿಗಳೆನ್ದು ಬಗೆದಿರ್ಪಿನಂ Vr. 26, 17.

ಬ್ಯಾರಿ byāri. a Malayalam speaking Muslim.

ಬ್ಯಾಲ byāla. = ವ್ಯಾಲ. a snake (Bp. 59, 33).

ಬ್ರಜ braja. = ವ್ರಜ. a multitude, etc. (Ch. v. 307). see ಶಿಖಿ-.

ಬ್ರಣ braṇa. = ವ್ರಣ. an ulcer, etc. (Bp. 60, 28).

ಬ್ರತ brata. = ವ್ರತ. a religious vow, etc. [Ap. 3, 44 va.; Bv. 770]; (Nn. 82; Bp. 44, 23; 60, 28; see ದೃಢ-). — ಬ್ರತಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person who violates any religious vow (Bp. 45, 20).

ಬ್ರತಿ brati. = ವ್ರತಿ. ಬ್ರತಿಗಳ ಕೋಲು (ಆಷಾಢ); ಬ್ರತಿಗಳ ಆಸನವು (ವೃಷಿ Hlā.).

ಬ್ರತೆ brate. = ವ್ರತೆ. see ಪತಿ-.

ಬ್ರಧ್ನ bradhna. reddish yellow, bay, fallow. 2, *the sun.* 3, = ಬುಧ್ನ, the root of tree. 4, the body. 5, *one of Śiva's attendants;* Śiva. see ವಿಷ-.

ಬ್ರಹಸ್ಪತಿ brahaspati. Tbh. of ಬೃಹಸ್ಪತಿ. Jupiter. (My.; B. 5, 174).

ಬ್ರಹ್ಮ brahma. = ಬರಮ, ಬರ್ಮ, ಬೊಮ್ಮ, ಬೊಮ್ರ್. a vedic text or mantra. 2, *the vēdas* (ವೇದ, ಚತುರ್ವೇದ Nn. 79; ವೇದ Mr. 502). 3, the aggregate of the śāstras (ಆಗಮತತಿ, ಆಗಮಗಳು 79). 4, *religious knowledge* (ಜ್ಞಾನ, ಸುಜ್ಞಾನ 79). 5, good, pure conduct (ಚಾರಿತ್ರ, ಶುದ್ಧಮಹ ಚರಿತ್ರ 79). 6, that which is very graceful, pleasant, serene (ಸುಲಲಿತ, ನಿರ್ಮಲವು 79). 7, *liberation from mundane existence or further transmigration* (ಮೋಕ್ಷ, ಮುಕ್ತಿ 79). 8, *the practice of austerity or penance.* 9, food (ಓದನ, ಅಶನ 79). 10, *the impersonal essence and source of all being, the substratum of the world* (ವಸ್ತು 502). 11, the soul of the universe (ಅಧ್ಯಾತ್ಮವು 502, neuter, ಬ್ರಹ್ಮವು; *cf.* No. 15). — (from here *masculine,* ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಬ್ರಹ್ಮನು): 12, *a Brāhmaṇa* (ವಿಪ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ 79; ದ್ವಿಜ 502). 13, *Brahmā, the personal deity, the first deity of the Hindu triad,* the creator (ಅಜ, ಬ್ರಹ್ಮನು 79; ಅಜ 502; Bp. 54, 64). 14, a man who knows the highest truth (ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ, ಪರಮಾರ್ಥವ ಬಲ್ಲಾತನು 79). 15, the supreme soul (ಪರಮಾತ್ಮನು, ಆತ್ಮನು 79; *cf.* No. 11). 16, the chief or best (ಮುಖ್ಯನು 79). 17, Viṣṇu, Kriṣna (ಶ್ರೀನಾರೀಕಾನ್ತ, ಕೃಷ್ಣನು 79). — ಬ್ರಹ್ಮಂ. = ಬ್ರಹ್ಮಾ. (Ch. p. 96 in two MSS.). — ಬ್ರಹ್ಮಗಣ್ಟೆ. = ಬಹ್ಮಗನ್ಟಿ. (My.). — ಬ್ರಹ್ಮಗಣ್ಟು. the peculiar knot made in joining the two ends of the sacrificial thread (My.). — ಬ್ರಹ್ಮಗನ್ಟಿ. = ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡೆ. (My.). — ಬ್ರಹ್ಮಗವ್ಪಿ. -ಕವ್ಪಿ. the fastening together of the ends of a dōtra, etc. by sewing, after having severed the worn out baek part (My.). -ಬ್ರಹ್ಮಾ. the metrical foot – – (Ch.).

ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣ brahma-kaṅkaṇa. a kind of lute. see Nr. s. ಬಾಜಿಸು.

ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪ brahma-kalpa. the age of Brahmā. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮಕೈವರ್ತಪುರಾಣ brahma-kaivarta-purāṇa. = ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣ. (Bp. 43, 76; Vivēkacintāmaṇi 1, 17; My.).

ಬ್ರಹ್ಮಗಣ brahma-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ brahma-carya. religious studentship, the condition of a young Brāhmaṇa in the first period of his life. 2, *religious self-restraint, abstinence, chastity.* 3, a religious student. ಇನ್ದ್ರಿಯವ ನಿಗ್ರಹಿಸೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 248).

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ brahma-cāri. a Brāhmaṇa who practises chastity, especially *a religious student or young Brāhmaṇa in the first period of his life, from the time of his investiture with the sacrificial thread till he marries and becomes a householder.*

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ brahma-jñāna. knowledge of the soul of the universe. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ brahma-jñāni. one who possesses the knowledge of the universal soul. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ brahmaṇya. *fit for a Brāhmaṇa.* 2, *the Indian mulberry tree, Morus indica* (see Si. 131). 3, the grass Saccharum munja Roxb.

ಬ್ರಹ್ಮತಿ brahmati. Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ. killing of Brahmin (Bp. 54, 39).

ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ brahma-tējas. the glory or lustre supposed to surround a Brāhmaṇa; the glory or power of Brahma. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯ brahmatya. = ಬ್ರಹ್ಮತಿ.

ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಕಾರಿ brahmatya-kāri. the murderer of a Brāhmaṇa (Bp. 40, 55).

ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ brahmatva. the office of a Brāhmaṇa or chief priest; the state of condition of a Brāhmaṇa, brahman-hood. 2, *identification with, or the state of, Brahma.*

ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡಿ brahma-daṇḍi. a thistle growing on roadsides, Echinops echinatus D. C. (Z.; My.).

ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಭೆ brahma-darbhe. *Bishop's weed, Ligusticum ajowan* Roxb. (see ಓಮು and ಯವಾನಿ).

ಬ್ರಹ್ಮದಾರು brahma-dāru. *the Indian mulberry tree, Morus indica.* 2, the tree Ficus religiosa Lin. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮಪಣ್ಡಿತ brahma-paṇḍita. N. (Bp. 56, 42).

ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ brahma-putra. N. of a river. 2, *a kind of vegetable poison.*

ಬ್ರಹ್ಮಪುರ brahma-pura. the town of Berhampore (B. 3, 21).

ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ brahma-puri. a city the inhabitants of which are Brāhmaṇas (Bp. 56, 45).

ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಧು brahma-bandhu. *a contemptible Brāhmaṇa;* a Brāhmaṇa only in name (ದ್ವಿಜಾಧಮ Mr. 254).

ಬ್ರಹ್ಮಬಿನ್ದು brahma-bindu. *a drop of saliva sputtered while reciting the vēda.*

ಬ್ರಹ್ಮಬ್ರುವ brahma-bruva. = ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರುವ. a Brahmin only in name (ಪಾರ್ವನೆನೆ ತನ್ನ ಜಾತಿಯಂ ತೋಱಿ ಬಾಳ್ವಂ Mr. 254).

ಬ್ರಹ್ಮಭೂಯ brahma-bhūya. *the becoming Brahma, identification or identity with Brahma, absorption into Brahma.*

ಬ್ರಹ್ಮಮೇಡಿ brahma-mēdi. (ಕಾಕೋಡುಮ್ಬರಿಕೆ; ಫಲ್ಗು, etc., ಕಲ್ಲತ್ತಿ, ಕಾಗಿಮೇಡಿ Si. 137).

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ brahma-yajña. *the recital of vedic texts.*

ಬ್ರಹ್ಮರನ್ಧ್ರ brahma-randhra. a suture or aperture in the crown of the head and through which the soul is said to escape on death. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮರಶ್ಮಿ brahma-raśmi. the rays of light, or splendor, of Brāhmaṇas (Bh. 1, 10, 2).

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ brahma-rākṣasa. a kind of evil demon, a fiend of the Brāhmaṇas, the ghost of a Brāhmaṇa who in his lifetime indulged a haughty and disdainful spirit. (J. 16, 23. 28. 29; My.). ಅರಳೀ ಮರಾ ನೋಡಲೋ? ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ್ನ ನೋಡಲೋ? (Prv.).

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ **brahma-lōka.** the world, or heaven, of Brahmā. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮವನ್ತ **brahma-vanta.** a possessor of religious learning: a Brāhmaṇa (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Mr. 248).

ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ **brahma-varcasa.** divine splendor or glory: *eminence resulting from the study and observance of the vēdas.* 2, a man possessing that eminence (ಆಚಾರಮಾರ್ಗ ತನ್ತುವನಱಿವನ್ ಆವನೋರ್ವಂ Mr. 248).

ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತನ **brahma-vartana.** the profession or conduct of Brāhmaṇas (Bp. 55, 42).

ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ **brahma-vidye.** knowledge of Brahma: the vēda and vēdānta (My.).

ಬ್ರಹ್ಮವೀಣೆ **brahma-vīṇe.** a sort of lute (My.).

ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ **brahma-vṛikṣa.** *the tree Butea frondosa* Roxb. (ಪಲಾಶ, ಮುತ್ತುಗ Mr. 115). ಅಶ್ವತ್ಥಾಕಾರಮಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷಂ (ಲೋಧ್ರ, ತೂದ, ಪೂಗ, ಕ್ರಮುಕ Nr.).

ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣ **brahma-vaivarta-purāṇa.** = ಬ್ರಹ್ಮಕೈವರ್ತ ಪುರಾಣ. N. of a Purāṇa, containing prayers and invocations addressed to Kṛiṣṇa, descriptions of Vṛindāvana, etc., with tedious narratives about Kṛiṣṇa and his love for the gōpīs and Rādhā.

ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರ **brahma-śiras-astra.** N. of a mythical weapon (Śsv. 5, 45).

ಬ್ರಹ್ಮಶೌಚ **brahma-śauca.** an unnecessarily dilatory procedure in making ablutions after easing nature (My.).

ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯ **brahma-sāyujya.** *intimate union or identification with Brahma.*

ಬ್ರಹ್ಮಸು **brahma-su.** ಬ್ರಹ್ಮಸೂ. Brahmā's son: Kāma. 2, *Aniruddha, the son of Kāma.*

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ **brahma-sūtra.** *the sacrificial thread.* 2, the vēdānta sūtras.

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವ **brahma-sva.** property (money, lands, etc.). belonging to Brāhmaṇas. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮಹತಿ **brahma-hati.** = ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ. (J. 20, 2).

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯ **brahma-hatya.** = ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ. (J. 7, 14; My.).

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ **brahma-hatye.** = ಬೊಮ್ಮೇತಿ, ಬ್ರಹ್ಮತಿ, ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ. killing a Brāhmaṇa (Sk.).

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿ **brahma-añjali.** *joining the hollowed hands together while repeating the vēda, in token of homage.*

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ **brahmāṇi.** *the śakti or personified female energy of Brahmā, the wife of Brahmā.*

ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡ **brahma-aṇḍa.** = ಬೊಮ್ಮಾಣ್ಡ. the egg of Brahmā: the universe. (Bp. 2, 15; J. 13, 47). ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡವಾದನ್ಥಾದ್ದು ಗುಡಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಡದೀತೇ? (Prv.). 2, a great quantity, excess (My.). — ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡಕಾಯಿಗಿಡ. (ಉದುಮ್ಬರ, etc., ಅತ್ತಿಮರ, ಹುಬುವುಳ್ಳ ಅಂಜೂರ Si. 126).

ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡಘಟ **brahmāṇḍa-ghaṭa.** the universe looked upon as a large earthen jar (J. 4, 18).

ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡಪುರಾಣ **brahmāṇḍa-purāṇa.** N. of a Purāṇa, containing an account of the egg of Brahmā and the future kalpas. (Bp. 43, 76).

ಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ದ **brahma-ānanda.** joy in Brahma, rapture of absorption in Brahmā. (My.).

ಬ್ರಹ್ಮಾಮ್ಲಿಕೆ **brahma-āmlike.** the monky-bread tree, Adansonia digitata L. (St. & Pl.).

ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣ **brahma-arpaṇa.** recitation of a mantra at the end of a śrāddha, dedicating all its ceremonies to Brahmā (My.). ತುತ್ತು ತುತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣವೋ? (Prv.).

ಬ್ರಹ್ಮಾಸನ **brahma-āsana.** *a particular posture suited to devout religious meditation.*

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ **brahma-astra.** = ಬೊಮ್ಮಾಸ್ತ್ರ. N. of a fabled weapon which deals infallible destruction. (J. 13, 16; 18, 6). 2, a particular kind of incantation. ಗುಬ್ಬೀ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೇ? (Prv.).

ಬ್ರಹ್ಮಿ **brahmi.** = ಬೊಮ್ಮಿ. Viṣṇu. 2, the plant Aloe perfoliata (? ತುಷ್ಟಿ, ಸ್ಮರಣೆ Mr. 130, one MS. ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, another one ಸ್ಮರಣೆ; in Sk. ಬ್ರಹ್ಮಿ is "a kind of vegetable", and "the plant Clerodendrum siphonanthus").

ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ **brahmēti.** Tbh. of ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ. (My.). 2, one who has killed a Brāhmaṇa (My.). [ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹಾರುವನು ಬ್ರಹ್ಮೇತಿಗೆ ಸಾರುವನು Bv. 582; Cv. 294]. ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಮಾಡುವನವನು ಬ್ರಾಹ್ಮರಿಗೆ ಇಕ್ಕಾನೇ? — ಒಡಲುರಿಯೊನ್ದು ಕಡೆ, ಬ್ರಹ್ಮೇತೀ ಕಾಟವೊನ್ದು ಕಡೆ. — ಕೋಪ ತಾಪಾ ತನ್ನು, ತಾಪ ಬ್ರಹ್ಮೇತೀ ತನ್ನು (Prvs.). see Prv. s. ಕಾಸು 2.

ಬ್ರಹ್ಮೇತಿಗಾಱ **brahmēti-gāra.** a man who kills or has killed a Brāhmaṇa (My.; see Prv. s ಆಗಾತ್ಯಗಾಱ).

ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ **brahma-īśvara.** a form of Śiva (Bp. 43, 49; 50, 19; 54, 64).

ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ **brahma-upadēśa.** instruction in, or communication of, mantras (J. 5, 30), especially of the gāyatrī (My.).

ಬ್ರಾತ **brāta.** = ವ್ರಾತ. a multitude. (Bp. 34, 6; 52, 46).

ಬ್ರಾನ್ದಿ **brāndi.** brandy (Si. 348; My.). (E.).

ಬ್ರಾಹ್ಮ **brāhma.** *relating to Brahma or Brahmā.* 2, brahmanical, 3, a Brāhmaṇa (Mr. 254; My.; see ನೆಲದವುದುರ್ಗಣಿಸು; Prv. s. ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ). 4, a form of marriage, that in which the bride, duly adorned and furnished, is bestowed freely on the bridegroom. 5, *the part of the hand sacred to the vēda, situated at the root of the thumb.*

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ **brāhmaṇa.** = ಬರಾಮಣ, ಬಿರಾಮಣ. brahmanical, 2, *a man who has vedic knowledge and acts according to it, a priest, a Brāhmaṇa* (Mr. 254; Bp. 55, 38). 3, that portion of the vēda which contains the sacrificial ritual together with legends and old stories (and to which the upaniṣads are attached). ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೆ ಕಣ್ಣೀರು ಬಾರದೇ? — ಕರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು, ಬಿಳೀ ಹೊಲೆಯನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು. — ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡಾ ಕ್ಷಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದನೇ? (Prvs.). see Sp. s. ಸರಿಪಾಲು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ **brāhmaṇatva.** brahmanhood, the state or condition of a Brāhmaṇa, the rank or dignity of a Brāhmaṇa. (My.).

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರುವ **brāhmaṇa-bruva.** = ಬ್ರಹ್ಮಬ್ರುವ. *calling oneself a Brāhmaṇa, a Brāhmaṇa only in name, a Brāhmaṇa by birth but not by attention to his duties.* see Hlā. s. ಪಾರ್ವ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯಷ್ಟಿಕೆ **brāhmaṇa-yaṣṭike.** *the shrub Clerodendrum siphonanthus* R. Br.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೃತ್ತಿ **brāhmaṇa-vṛitti.** the conduct or practice of Brāhmaṇas (My.).

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥ **brāhmaṇa-artha.** the dinner at a śrāddha (My.).

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ **brāhmaṇi.** a woman of the brahmanical caste. (My.). 2, *the shrub Clerodendrum siphonanthus* R. Br.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆ brāhmaṇike. = ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ. brahmanhood (My.). ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆ ಹೊಲ್ಲಕೆಯ್ವುದು (ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಅವಧ್ಯ Hlā.).

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ brāhmaṇya. the state or rank or business of a Brāhmaṇa, the dignity of a Brāhmaṇa, brahmanhood. 2, *a multitude or assembly or congregation of Brāhmaṇas.* see Bp. 55, 39. 41.

ಬ್ರಾಹ್ಮಿ brāhmi. *the śakti or personified energy of Brahmā.* 2, *Sarasvatī, Brahmā's wife.* 3, *the moon-plant, Āsclepias acida* Roxb. (see Si. 156). 4, the shrub Clerodendrum siphonanthus R. Br. 5, Tbh. of ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯ.

ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತ brāhmī-muhūrta. Tbh. of ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಮುಹೂರ್ತ. (My.).

ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯ brāhmya. = ಬ್ರಾಹ್ಮ. 2, = ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆ (Bp. 3, 62. 71).

ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಪುರಾಣ brāhmya-purāṇa. N. of a Purāṇa, revealed by Brahmā to Dakṣa, for the promotion of the worship of Kriṣṇa. (Bp. 43, 76).

ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಮುಹೂರ್ತ brāhmya-muhūrta. the hour preceding sun-rise, dawn.

ಬ್ರುವ bruva. saying, speaking; calling oneself by a name without any real title to it. see ಬ್ರಹ್ಮ-, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-.

ಬ್ರೈಹೇಯ braihēya. = ವ್ರೈಹೇಯ. a field of rice (Cpr. 1, 89).

ಭ್ — bh

ಭ್ bh. the forty-fourth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 23). in Kannaḍa it is used only in a few imitative sounds, *e. g.* in ಭೋರೆನ್ (22); it appears in a few Tadbhavas, and in a few other words together with ಬ್ (24).

ಭ bha. the letter ಭ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಭ bha. shining; appearing; likeness, resemblance, see ತನ್ತ್ರ-, ನಿ-. 2, *a star* (Mr. 37). 3, N. of a metrical foot (Ch.; Mr. 363). 4, the number 4 (Mr. 349). 5, the number 27.

ಭಂ bhaṁ. = ಭು, etc. (My.).

ಭಕಾರ bha-kāra. the letter or syllable ಭ (Śmd. 11).

ಭಕುತಿ bhakuti. = ಬಕುತಿ. Tbh. of ಭಕ್ತಿ (Śmd. 336 Mdb.). — ಭಕುತಿ ಗಿಕುತಿ reit. (Bp. 60, 21).

ಭಕ್ತ bhakta. = ಬಕುತ, ಬಗುತ. assigned, allotted, apportioned, distributed; shared, divided; occupied with; attached to, devoted to. 2, a man devoted to, a follower of, a worshipper, a votary (Bp. 22, 46; 38, 63; 53, 20. 68; 55, 21; 57, 66). feminines ಭಕ್ತೆ (Bp. 40, 9: 48, 27; 57, 7. 56. 66; Rśv. 13, 95 va.), ಭಕ್ತಳು (My.). ಭಕ್ತನಾದವಗೆ ಬಕ್ಕರಿ ಸಿಕ್ಕದೇ? — ಭಕ್ತನಿಗೆ ಭುಕ್ತಿ, ಶಕ್ತನಿಗೆ ಕತ್ತಿ (Prvs.). 3, dressed, cooked, *boiled rice;* food; a meal.

ಭಕ್ತತನ bhaktatana. the state of being a votary, devotedness (Bp. 3, 61).

ಭಕ್ತವತ್ಸಲ bhakta-vatsala. kind to worshippers, etc. (J. 11, 36).

ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆ bhakta-vatsalate. kindness shown to worshippers, etc. (Śśv. 4, 70).

ಭಕ್ತಸಿಕ್ಥ bhakta-siktha. *a mouthful of rice kneaded into a ball.*

ಭಕ್ತಸಿಕ್ಥಕ bhakta-sikthaka. = ಭಕ್ತಸಿಕ್ಥ. *a lump of boiled rice, etc.* see ಅಗುಳು.

ಭಕ್ತಿ bhakti. = ಬಕುತಿ, ಭಕುತಿ. allotment, partition, division, separation; separating into; division, share; the being a part of, belonging to. 2, *devotion, devotedness, attachment, loyalty, loving faith;* love, affection, fondness for; reverence, homage, worship (ನೇರಿದು Ct. I, 75, o. r. ನೇರಿತು; Bp. 57, 65; 60, 47). ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಮುಕ್ತಿ, ಯುಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಉಕ್ತಿ (Prv.). see Prv. s. ಭಯ.

ಭಕ್ತಿಕ bhaktika. relating to worship or devotion (Bp. 5, 7).

ಭಕ್ತಿತ್ರಯ bhakti-traya. devotion to guru, liṅga and jaṅgama (Bp. 6, 9; 21, 2; 36, 3; 39, 71; 61, 70).

ಭಕ್ತಿದೀಪಕ bhakti-dīpaka. a lamp of devotion (Bp. 8, 17).

ಭಕ್ತಿಭಾವ bhakti-bhāva. a devoted mind (Śśv. 4, 101).

ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ bhakti-mārga. the way of loving faith, etc. (Bp. 47, 56; My.).

ಭಕ್ತಿರಸ bhakti-rasa. sentiment of devotion, feeling of loving faith (ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಯ Nn. 124; My.).

ಭಕ್ತಿವನ್ತ bhakti-vanta. a man who possesses devotion, loving faith, or loyalty; a pious, religious man (My.).

ಭಕ್ತಿವಾಸನೆ bhakti-vāsane. knowledge of former devotion derived from memory (Bp. 50, 63; 61, 80; My.).

ಭಕ್ತಿವಿಹೀನ bhakti-vihīna. = ಭಕ್ತಿಹೀನ. (My.).

ಭಕ್ತಿವಿಹೀನತಿಕೆ bhakti-vihīnatike. = ಭಕ್ತಿಹೀನತೆ. (Bp. 60, 57).

ಭಕ್ತಿವಿಹೀನತೆ bhakti-vihīnate. = ಭಕ್ತಿಹೀನತೆ. (My.).

ಭಕ್ತಿಶಕ್ತಿ bhakti-śakti. the power of devotion (Bp. 58, 14).

ಭಕ್ತಿಹೀನ bhakti-hīna. lacking in, or devoid of devotion, piety, etc.; a man lacking in devotion, etc. (Bp. 3, 82; 50, 64; 53, 20; My.). feminines ಭಕ್ತಿಹೀನೆ, ಭಕ್ತಿಹೀನಳು (My.).

ಭಕ್ತಿಹೀನತೆ bhakti-hīnate. the state of being without devotion, etc. (Bp. 36, 16; My.).

ಭಕ್ಷ bhakṣa. = ಬಕ್ಕ, ಬೊಕ್ಕ. eating; drinking; a man who eats, etc.; an eatable, especially one that has been seasoned in ghee (ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತಾಳಿಸಿದವೆಲ್ಲ ಭಕ್ಷವೆನಿಕ್ಕು Mr. 216); food; drink, beverage. see ಸರ್ವ-. ಭಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು. — ಬಗೆ ಬಗೇ ಭಕ್ಷ ಬಯಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಭಕ್ಷ, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಕಕ್ಷ, ನಾರಾಯಣ ಅನ್ನವಗೆ ಮೋಕ್ಷ (Prvs.).

ಭಕ್ಷಕ bhakṣaka. eating, an eater, one who feeds or lives upon; *voracious, gluttonous.* see ತಿನಾಳಿ.

ಭಕ್ಷಕಾರಿ bhakṣa-kāri. a glutton (ತಿನಾಳಿ Mr. 231).

ಭಕ್ಷಣ bhakṣaṇa. = ಬೊಕ್ಕಣ. *eating.* 2, an eatable, especially a sweetmeat (My.). 3, a drinking vessel.

ಭಕ್ಷಣೆ bhakṣaṇe. = ಭಕ್ಷಣ. ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಭಕ್ಷಣೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ನಕ್ಷತ್ರಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prvs.).

ಭಕ್ಷಿತ bhakṣita. *eaten, devoured;* food. (Bp. 61, 93).

ಭಕ್ಷಿಸು bhakṣisu. to eat; to devour (Bp. 25, 16; 43, 69; My.).

ಭಕ್ಷ್ಯ bhakṣya. eatable, edible; an eatable, food, a cake, etc. (Bh. 1, 10, 24. 25; J. 6, 44). 2, water.

ಭಕ್ಷ್ಯಕಾರ bhakṣya-kāra. *a baker.*

ಭಗ bhaga. *the sun* (ತಪನ, ಸೂರ್ಯ Nn. 52; ಸೂರ್ಯ Mr. 515). 2, fate, destiny (ಅಹಸ್ಥಾದು 52, o. r. ಅಹನ್ತಾದುದು); — *good fortune, happy lot, prosperity, affluence* (ಐಶ್ವರ್ಯ 52; 515). 3, *dignity, majesty, excellence* (ಶ್ರೀ 515); *glory, fame* (ಕೀರ್ತಿ 52; ಯಶ 515). 4, *strength, vigour* (ಶಕ್ತಿ, ಸತ್ವ 52; ವೀರ್ಯ 515). 5, magnanimity (? ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ 52; 515). 6, *effort, energy.* 7, radiance, splendour (ಕಿರಣ, ತೇಜಸ್ 52; ಭರ್ಗ 515). 8, *love, affection.* 9, purity (ಪವಿತ್ರ, ಶುದ್ಧಮಪ್ಪುದು 52). 10, knowledge (ಜ್ಞಾನ, ಸುಜ್ಞಾನ 52; ಜ್ಞಾನ 515). 11, law, religion, etc. (ಧರ್ಮ, ಸುಧರ್ಮ 52; ಧರ್ಮ 515). 12, freedom from worldly passion (ವಿರಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ 52; ವೈರಾಗ್ಯ 515). 13, an ascetic (ಸಂಯಮಿ, ಯತಿ 52; ಯೋಗಿ 515). 14, final emancipation (ಮುಕ್ತಿ 52; 515). 15, *the female organs of generation* (ಯೋನಿ 52; 515). 16, prayer, etc. (ಜಪ, ಸ್ತೋತ್ರ 52). 17, that which is about to become (ಭವಿತವ್ಯ 52). 18, a deity (ಗೀರ್ವಾಣ, ದೇವತೆ 52).

ಭಗಣ bha-gaṇa. *the whole multitude of stars or constellations* (ದ್ವಿಜ, ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳ್ Nn. 36; ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳ್ 40; ಮೀನ್ Śm. 99); *the zodiac.* 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಭಗದತ್ತ bhaga-datta. N. of a prince (Śmd. 203; Bh. 7, 4 sum.).

ಭಗನ್ದರ bhaga-n-dara. = ಭಗೇನ್ದ್ರ. *a disease in which fistulas and ulcerous holes form in the private parts* (Mhr.). ಬಾಯಿನ್ದ (by touch with the mouth) ಬನ್ದು ಭಗನ್ದರ (Prv.). 2, N. of a ṛiṣi.

ಭಗವತ್ bhaga-vat. possessing fortune; glorious; *venerable;* the revered one, a deity; a Buddha; *a Jina;* Śiva; Viṣṇu, Kriṣṇa.

ಭಗವತಿ bhaga-vati. *Durgā or Pārvatī.* 2, Lakṣmī.

ಭಗವದ್ಗೀತೆ bhagavat-gīte. Kriṣṇa's song, N. of an episode in the Mahābhārata. (My.).

ಭಗವನ್ತ bhaga-vanta. Tbh. of ಭಗವತ್. a venerable man; a god; a common N. (B. 5, 132. 134; My.).

ಭಗವಾನ್ bhaga-vān. masculine form of ಭಗವತ್. a venerable man, etc.; the ṛiṣi Bharadvāja (Mr. 257).

ಭಗಿನಿ bhagini. the happy or fortunate one: *a sister.* 2, a woman in general.

ಭಗಿನಿಜ bhagini-ja. (ಭಗಿನೀಜ). a sister's son (ಸ್ವಸ್ರೀಯ, ಸೋದರಳಿಯ Mr. 314).

ಭಗಿನೀಪತಿ bhaginī-pati. *a sister's husband.*

ಭಗೀರಥ bhagīratha. N. of a king of Ayōdhyā who brought down the Ganges (ಭಾಗೀರಥಿ) from heaven to earth, etc. (J. 4, 28). ಭಗೀರಥ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ಭಾಗೀರಥಿ ತನ್ದ; ನಗರದವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ನಗಾ ಕಳ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಭಗೇನ್ದ್ರ bhagēndra. Tbh. of ಭಗನ್ದರ. (C.).

ಭಗ್ಗನೆ bhaggane. = ಪಕ್ಕನೆ. all at once (ಆಕಸ್ಮಿಕ, ಒಮ್ಮಿನ್ದೊಮ್ಮೆ G.).

ಭಗ್ನ bhagna. broken; routed, defeated; impaired, destroyed; disheartened, disappointed (ರುಗ್ಣ, ಭಿನ್ನ, ಕೆಟ್ಟುದು Mr. 448). ನಗ್ನದವನ ನಾಚಿಕೆ ಭಗ್ನವಾಗುವದು (Prv.).

ಭಗ್ನಪ್ರಾರ್ಥನ bhagna-prārthana. one whose prayer has been fruitless or in vain (Cpr. 5, 101 va.).

ಭಗ್ನಮನಸು bhagna-manasu. a broken heart: discouragement, disappointment (My.).

ಭಗ್ನಮಾನಸ bhagna-mānasa. broken-hearted: discouraged, disappointed (My.).

ಭಗ್ನಶೃಂಗ bhagna-śriṅga. *having broken horns.*

ಭಂಗ bhaṅga. = ಬಂಗ, (ಬನ್ಗ). *breaking,* dividing, splitting, etc. 2, a break, a breach: a chasm, a fissure, a division; a fragment; breaking to pieces, taking to pieces, separation, analysis. 3, falling to pieces, *fall, downfall, ruin, destruction.* 4, *defeat, overthrow, discomfiture;* distress, trouble (My.). 5, disappointment. 6, humiliation. 7, flight. 8, bowing, bending, stretching, knitting (the brow); a bend (ಕೊಂಕು Nn. 132, o. r. ಭಗ್ನ), a fold (of a garment). 9, a wave (ವೀಚಿ, ತೆಱೆದೆರೆ Mr. 406; J. 6, 2). 10, falsehood, deceit, fraud. see ಅ-. — ಭಂಗ ಪಡಿಸು. to ruin, to defeat, etc. (My.). — ಭಂಗ ಪಡು. to be ruined, defeated, troubled, disappointed, or humiliated (My.). see Prv. s. ಭ್ರಮರ. — ಭಂಗಬಡು. = ಭಂಗ ಪಡು. (Bp. 51, 83). ತುಂಗಭದ್ರೆಗೆ ಮಂಗ ಹೋದರೆ ಭಂಗಬಡೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). ಹಂಗಿನರಮನೆಗಿನ್ತ ಇಂಗಡದ ಗುಡಿ ಲೇಸು; ಭಂಗಬಟ್ಟುವ್ವು ಬಿಸಿಯನ್ನಕಿನ್ತಲು ತಂಗಳನೆ ಲೇಸು (Sp.). — ಭಂಗ ಮಾಡು. = ಭಂಗ ಪಡಿಸು. (My.). see Nr. s. ಪರಬಲ. — ಭಂಗಮ್ಬಡು. -o-ಪಡು. = ಭಂಗಬಡು. (Bp. 18, 22; 51, 75; 54, 11).

***ಭಂಗಗಾಱ bhaṅgagāṟa.** an impostor, a cheat. ಹಿನ್ದಾದ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾಱಿಕೊಣ್ಡುವ್ವು ಭಂಗಗಾಱರ ತೋಱದಿರಾ Cv. 370.

ಭಂಗಶ್ಲೇಷ bhaṅga-ślēṣa. = ಶಬ್ದಶ್ಲೇಷ. a kind of pun in rhetorical diction caused by means of words, letters, or cases (Kāvy. III, 3, B, 147. 162).

ಭಂಗಾರ bhaṅgāra. = ಬಂಗಾರ, etc. (Śmd. 24). (ಸುವರ್ಣ, ಹೈರಣ್ಯ Nn. 44). ದೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಭಂಗಾರಂ (ಕೀಟ್ Śmd. I.).

ಭಂಗಿ bhaṅgi. = ಬಂಗಿ 1, q. v. breaking, fracture; bending, incurvation; undulation; a wave; a crooked path; circumlocution; irony, wit, repartee; mere appearance or semblance: *pretext, trick, fraud* (Rām. 1, 5, 29; Bh. 1, 7, 41; J. 5, 60); *a way, a manner, a kind, a mode, a shape* (ಪರಿ, ವ್ಯಾಕೃತಿ Hāl. MS. ಭನ್ದ, ವ್ಯಾಕೃತಿ Mr. 445; see ವ್ಯಾಕೂತಿ; Kāvy. 1, 5, 45).

ಭಂಗಿತ bhaṅgita. = ಭಗ್ನ. see Bp. 50, 77; ಮಾನ-, ವಿ-.

ಭಂಗಿಸು bhaṅgisu. (Śmd. 63. 92). to break (v. t.), to ruin, to destroy, etc. (Bp. 18, 53; 22, 14; 54, 36; J. 7, 57. 59; 8, 45; 10, 11).

ಭಂಗುರ bhaṅgura. apt to break, fragile; frail, transitory: changeful, variable. 2, *crooked, bent;* a bend; curved, curled; fraudulent, crafty, dishonest. see Kāvy. V, 950; Cpr. 5, 39 va.; Bp. 40, 59; ಅ-.

ಭಂಗೆ bhaṅge. = ಬಂಗಿ 2. *the common hemp plant, Cannabis sativa* Lin.

ಭಂಗ್ಯ bhaṅgya. *a field of hemp.*

ಭಜಕ bhajaka. a worshipper, a votary. (My.). ಭಜಕಂ (one who is a worshipper) ದೈವದಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳಡೆ (Śś. 55).

ಭಜನ **bhajana.** dividing, sharing (see ವಿ-); division (also in arithmetic, My.). 2, serving, adoring, adoration, worship, devotion; the act of waiting or attending upon; repeating the name or names of a god as an act of worship (Mhr.; My.).

ಭಜನೆ **bhajane.** = ಭಜನ. (Bp. 40, 36; 50, 48; 60, 58; My.). see Prv. s. ಭೋಜನ.

ಭಜಿಯಿಸು **bhajiyisu.** = ಭಜಿಸು. (Śsv. 4, 117).

ಭಜಿಸು **bhajisu.** to adore, to worship, etc. (Bp. 1, 30; 3, 81; 6 sum.; 24, 77; 41 sum.; 41, 26; 43, 78; 47, 4; 50, 54; 52, 25; 54, 60; 58, 23; 60, 51; 61, 52. 67; J. 1, 11; 2, 19; 8, 41; 15, 23; My.). 2, to repeat the name or names of a god as an act of worship (My.). — ಭಜಿಸು ಭಜಿಸು. rep. (Bp. 6, 30).

ಭಂಜಕ **bhañjaka.** one who breaks or destroys (My.); what breaks or destroys.

ಭಂಜನ **bhañjana.** the act of breaking or destroying (ದಹನ, ಸುಡುಹ Mr. 48); routing; removing, dispelling; paining, afflicting; checking, arresting. see ಪ್ರ-.

ಭಂಜನೆ **bhañjane.** = ಭಂಜನ. (J. 13, 29).

ಭಂಜಿಕೆ **bhañjike.** breaking. see ಶಾಲ-. 2, = ಶಾಲಭಂಜಿಕೆ, a wooden puppet, a doll, in ಆಕೃತಿಯ ಭಂಜಿಕೆ (J. 10, 11).

ಭಂಜಿತ **bhañjita.** (= ಭಗ್ನ). broken, etc. (J. 5, 25).

ಭಂಜಿಸು **bhañjisu.** to break (v. t.); to discomfit, to humiliate, to dishonour (ಅಪಮಾನ Śmd. Dh.). see Śmd. 244; Grj. 2, 106 va.; Bp. 23, 26; 36, 43; 51, 60; 56, 22.

ಭಟ **bhaṭa.** = ಬಟ 1 No. 1, ಬಣ್ಟ 2, etc. *a warrior, a soldier;* a valiant man, a hero (ಶೂರ, ವಿಕ್ರಾನ್ತ, ಕಲಿ, ವೀರ Mr. 230). ಸೆಣಸುವ ಭಟರಾರ್? (Śmd. 177). 2, *a man of barbarous tribe* (see Hlā. s. ಬೇಡ 1).

ಭಟಗರ್ಜನೆ **bhaṭa-garjane.** the roaring or battle-cry of warriors (ಬೊಬ್ಬೆ Bhn. 44).

ಭಟಾಗ್ರಣಿ **bhaṭa-agraṇi.** a chief or leader of warriors, a hero (ಭೀಮ, ವೀರಭಟ Nn. 5).

ಭಟಿತ್ರ **bhaṭitra.** *roasted on a spit.*

ಭಟ್ಟ **bhaṭṭa.** = ಬಟ 1 No. 2, ಬಟ್ಟ 2. any learned man (Brāhmaṇa), doctor or philosopher, used also as a title (My.); best, excellent. 2, a hereditary panegyrist, a bard, an encomiast.

ಭಟ್ಟಾರಕ **bhaṭṭāraka.** *venerable, respectable;* a noble lord, a great and learned man; a sage (Cpr. 1, 35; Abh. P. 16, 39 va.).

ಭಟ್ಟಿ **bhaṭṭi.** N. of an author. (My.).

ಭಟ್ಟಿನಿ **bhaṭṭini.** *a woman of high rank, a queen, but not the consecrated one.*

ಭಣಿತ **bhaṇita.** = ಬಣಿತೆ. sounded, uttered, spoken, said; called, named; talking, talk, conversation.

ಭಣಿತಿ **bhaṇiti.** = ಭಣಿತ. speech, talking, talk, discourse. (R.).

ಭಣ್ಟಾಕಿ **bhaṇṭāki.** (also ಭಣ್ಡಾಕಿ). *the egg-plant, Solanum melongena* Lin. (see ಬದನೆ).

ಭಣ್ಡ **bhaṇḍa.** 1. = ಬಣ್ಡ 3. Tbh. of ಭಾಣ್ಡ. see ಭಣ್ಡಾರ. ಭೈತ್ರದಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ಭಣ್ಡ (ಆತರ, ತರಪಣ್ಯ Nr.).

ಭಣ್ಡ **bhaṇḍa.** 2. = ಬಣ್ಡ 4. a jester, a buffoon, an actor, a mime, a mimic; [a shameless person. ವಿಕೃತ ವೇಷಧಾರಿಯಾನು! ಭಣ್ಡನು! ಲಜ್ಜೆ ಭಣ್ಡನು Bv. 331; Cv. 454]. 2, N. of a particular mixed caste.

ಭಣ್ಡನ **bhaṇḍana.** = ಬಣ್ಡಣ. armour, mail. 2, war, battle. 3, evil, wickedness, mischief.

ಭಣ್ಡಾರ **bhaṇḍa-āra.** = ಬಣ್ಡಾರ. Tbh. of ಭಾಣ್ಡಾಗಾರ (Śmd. 383. 24; ಕೋಶ Nr.; ಹರಿ, ಕೋಶ Nn. 10; ಕೋಶ 52; ಗಂಜ, ಕೋಶ 104; ಕೋಶಗೃಹ Kk. 47; ಕೋಶದ ಗೃಹ Śm. 37; ಕೋಶ Mr. 518; ಧನಾಶ್ರಯ Nn. 133; Mhr.; see Bp. 31, 11; 42, 13; C. Bp. 47. 40; Bh. 1, 8, 64; 2, 4, 9; J. 3, 26; 4, 67; ಮಾಣಿಕ-). ಧನಧಾನ್ಯಂ ತೀವೆ ಭಣ್ಡಾರದೊಳ್ ನಡಿಪಂ ಭಾಗ್ಯದ ಕರ್ತನರ್ಯ್! (Śś. 96).

ಭಣ್ಡಾರಿ **bhaṇḍāri.** = ಬಣ್ಡಾರಿ. the overseer of a store-house; a treasurer (see Mr. s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ; Bp. 3, 86; 5, 18; 22, 59; 27, 77; 30, 5; 55, 8; 57, 88. 90; 59, 29; 60, 2. 62).

ಭಣ್ಡಾರಿಗ **bhaṇḍāriga.** = ಭಣ್ಡಾರಿ. (Cpr. 7, 151 va.).

ಭಣ್ಡಿ **bhaṇḍi.** *a climbing herb, yielding a red dye, Bengal madder, Rubia munjista* Roxb.

ಭಣ್ಡಿಲ **bhaṇḍila.** fortunate, happy, prosperous, auspicious; fortune, welfare. 2, a messenger. 3, an artizan. 4, *the tree Mimosa sirissa* (seeressa) Roxb. (see ಬಾಗೆ).

ಭಣ್ಡೀರ **bhaṇḍīra.** = ಭಣ್ಡಿಲ. see ಬಾಗೆ. (My. Amara).

ಭಣ್ಡೀರಿ **bhaṇḍīri.** *Bengal madder, Rubia munjista* Roxb.

ಭಣ್ಡೀಲ **bhaṇḍīla.** = ಭಣ್ಡೀರ. see ಬಾಗೆ. (My. Amara).

*ಭಣ್ಡು **bhaṇḍu.** = ಭಣ್ಡ. -ಭಣ್ಡು ಮಾಡು. to deride, to ridicule. ಹೀಗಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಕಾಡಿ ಕರಕರಿಸಿ, ಅವರ ಭಣ್ಡುಮಾಡಿ, ತಾ ಭಣ್ಡನಹ ಭಣ್ಡನ ಮುಖವ ತೋಱದಿರು! Cv. 454.

ಭತ್ತ **bhatta.** = ಬತ್ತ 1, etc. paddy, etc.

ಭತ್ವ **bhatva.** the letter or syllable ಭ (Śmd. 368).

ಭದ್ರ **bhadra.** = ಬದ್ದರ. *good, well, prosperous, happy, auspicious* (ಮಾಂಗಲ್ಯ, ಶಿವ Nn. 6; ಸುಮಂಗಲ, ಶುಭ 99). 2, *favourable, propitious, gracious, kind, friendly, good, excellent* (ಒಳ್ಳಿತು, ವೃಷಭ Hlā. MS.); excellence, greatness (ಅಲಘು, ಗುರುತ್ವ 99). 3, *pleasant; lovely, beautiful.* 4, safeness; safe, secure; firm, strong, as a cloth, a rope (My.). 5, prosperity, happiness, welfare, good fortune, fortune. 6, *a bull, an ox* (ಪುಂಗವ, ಗೂಳಿ 99). 7, *a particular kind of elephant;* an elephant (ಮದೇಭ, ಆನೆ 99). 8, gold. 9, a cutting, a gap, a chasm (ಛೇದನ, ಶ್ವಭ್ರ 99). 10, N. 11, N. of a musical instrument (see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ). ಭದ್ರಾ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ಇದ್ರೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prv.). 12, = ಭದ್ರಪೀಠ. (Bh. 1, 7, 17).

ಭದ್ರಕ **bhadraka.** good; fine, handsome, beautiful. 2, N. of two vṛittas (Ch.).

ಭದ್ರಕಾಲಿ **bhadra-kāli.** ಭದ್ರಕಾಳಿ. the śakti or personified energy of Śiva: Pārvatī, Durgā (C. Bp. 32, 43; My.).

ಭದ್ರಕುಮ್ಭ **bhadra-kumbha.** *a (metal) jar filled with water from a holy place* (see Si. 268).

ಭದ್ರಗಜ **bhadra-gaja.** a favourite royal elephant (J. 5, 4).

ಭದ್ರದಾಯಕ **bhadra-dāyaka.** the bestower of welfare: god (My.).

ಭದ್ರದಾರು **bhadra-dāru.** *a sort of pine, Pinus deodora* Roxb.

ಭದ್ರಪದೆ **bhadra-pade.** N. of the third and fourth lunar asterisms (see ಭಾದ್ರಪದೆ).

ಭದ್ರಪರ್ಣಿ **bhadra-parṇi.** *the tree Gmelina arborea* Roxb.

ಭದ್ರಪೀಠ **bhadra-pīṭha.** a splendid seat; a throne (ಸಿಂಹಾಸನ Mr. 262).

ಭದ್ರಬಲೆ **bhadra-bale.** *the shrub Paederia foetida* Lin.

ಭದ್ರಮಣಿ **bhadra-maṇi.** a beautiful precious stone (Rām. 1, 13, 6).

ಭದ್ರಮಣ್ಟಪ **bhadra-maṇṭapa.** a fine nuptial shed (My.; Bh. 1, 14, 1; J. 31, 14); a beautiful shed erected on other festive occasions (Rśv. 13, 61 va.).

ಭದ್ರಮುಸ್ತಕ **bhadra-mustaka.** = ಭದ್ರಮುಸ್ತೆ, q. v. *a kind of sedge, Cyperus hexastachyus* Rottl. (the root of the grass Cyperus pertenuis Roxb. = ಗುನ್ದ್ರು q. v.).

ಭದ್ರಮುಸ್ತೆ **bhadra-muste.** = ಭದ್ರಮುಸ್ತಕ. (ಮುಸ್ತಕ, ಕುರುವಿನ್ದ, ಜಲದ Hla.; ನೀಳವಾದ ತುಂಗೇ ಗಡ್ಡೆ, ಉದ್ದಾನೇ ತುಂಗೇ ಮುಸ್ತೆ Si. 162). ಕೆಮ್ಪುಛಾಯೇ ಭದ್ರಮುಸ್ತೆ (ಭದ್ರಮುಸ್ತಕ, ಗುನ್ದ್ರು, ದೊಪ್ಪಾನೇ ಭದ್ರಮುಸ್ತೆ 162).

ಭದ್ರಯವ **bhadra-yava.** *the seed of Wrightia antidysenterica* R. Br.

ಭದ್ರಶ್ರೀ **bhadra-śrī.** *the sandal tree;* sandalwood.

ಭದ್ರಾ **bhadrā.** N. of the second, seventh and twelfth days (tithis) of the lunar fortnight. (My.).

ಭದ್ರಾಕರಣ **bhadrā-karaṇa.** making beautiful: *the act of shaving.* ಭದ್ರಾಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡರೆ ಭದ್ರವಾದೀತೇ? (Prv.).

ಭದ್ರಾಕಾರ **bhadra-ākāra.** a beautiful form (J. 16, 5).

ಭದ್ರಾಕೃತಿ **bhadra-ākṛiti.** = ಭದ್ರಾಕಾರ. (J. 1, 3).

ಭದ್ರಾಕ್ಷ **bhadra-akṣa.** a particular seed of which beads are made. (My.).

ಭದ್ರಾಂಗಿ **bhadra-aṅgi.** a woman with a beautiful body (Grj. 3, 91 va.).

ಭದ್ರಾತಕ **bhadrātaka.** a kind of sedge, Cyperus hexastachyus (ಘನ, ಗೇಕು Nn. 15; ಗೇಕು Mr. 138).

ಭದ್ರಾವತಿ **bhadrā-vati.** ಭದ್ರಾವತೀ. N. of a town (J. 2, 34. 36). — ಭದ್ರಾವತೀಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. Yauvanāśva, the king of Bhadrāvatī (J. 4, 56; 5, 4).

ಭದ್ರಾಶ್ವ **bhadra-aśva.** N. of a dvīpa, and of a varṣa. (My.). 2, N. of persons.

ಭದ್ರಾಸನ **bhadra-āsana.** *a splendid seat; a throne.* (Grj. 4, 39; J. 16, 2). 2, a particular posture of a devotee while meditating.

ಭದ್ರಾಸ್ತರಣ **bhadra-āstaraṇa.** a beautiful carpet (Bh. 1, 8, 69).

ಭದ್ರಿಸು **bhadrisu.** to shave (ಮುಣ್ಡನಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.).

ಭದ್ರೆ **bhadre.** the seventh astrological division (karaṇa) of the day (My. = ವಿಷ್ಟಿ).

ಭಪ್ಪರೆ **bhappare.** well done! bravo! (ಪೊತುರೆ, ಶಾಬಾಸು G., Cb.; *cf.* ಭಾಪುರೆ).

*ಭಮ್ಭಾ **bhambhā.** a kind of musical instrument. ಪಟುಪಟಹ ತುಣವ ಭಮ್ಭಾ ಮರ್ದಳೆ ... ಸ್ವರಂಗಳೆಸೆಯೆ Vr. 83, 28.

ಭಯ **bhaya.** *fear, alarm, dread, apprehension; dismay, fright, terror* (ಅಳಜ್ Ct. I, 7; ಎಳಜ್ II, 19; ಅಳಜು, ಪೆಳರ್, ಅದಿರ್ಪು Kk. 42; ಅಳ್ಕು, ಬೆಗಡು 83); danger, peril, risk, jeopardy. 2, one of the sthāyibhāvas (Kāvy. IV, 2, 15). ಭಯದಿನ್ದ ಭಕ್ತಿ, ನಯದಿನ್ದ ಯುಕ್ತಿ. — ಬತ್ತಲೆಯಿದ್ದವಗೆ ಎತ್ತಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. — ನಯವಾಗಲಿ ಭಯವಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲದವ ದಯವೇನು ಮಾಡ್ಯಾನು? — ಭಯವಾದ ವಸ್ತು ನಯವಾದರೂ ನಮ್ಬಕೂಡದು. — ನಯದಿನ್ದಲಾಗದ್ದು ಭಯದಿನ್ದಲಾದೀತೇ? — ಭಯವಾದ್ದು ನಯದಿನ್ದ ಲಯವಾದೀತೇ? (Prvs.). see ಅಕ್ಕುಳಿಸು, ಅಗಿ, ಅಂಜು, ಅಳಜ್, ಅಳ್ಕಜ್, ಅಳ್ಕು, ಕೋಡು, ಜೀಜ್, ತಲ್ಲಣಿ, ಪೆಳರ್, ಬಿಗುರ್, ಬೆರ್ಚಿಸು, ಬೆರ್ಚು, ಬೆಳ್ಕಜ್, ಮಣಿ, ಸುಗಿ; Prv. s. ಭ್ರಾನ್ತಿ. — ಭಯಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. to become afraid or alarmed (Bp. 18, 56; Dp. 59, 5; B. 5, 57). — ಭಯಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ಭಯಗೊಳ್. (ಅಗಿ, etc. Śs.; Śsv. 4, 7; J. 26, 63). ತಮ ತಮಗೆ ಭಯಂಗೊಣ್ಡರ್ (Śmd. 292). — ಭಯಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to frighten, to alarm. ಮಧುಮಾಸಕೇಸರಿ ವಿಯೋಗಿಗಳೆಮ್ಬ ಮೃಗಂಗಳಂ ಭಯಂಗೊಳಿಸಿದುದು (Śmd. 81). — ಭಯ ತಟ್ಟು. fear to touch, strike or seize. ಅವನಿಗೆ ಭಯ ತಟ್ಟಿತು (My.). — ಭಯ ಪಡಿಸು. = ಭಯಂಗೊಳಿಸು. (My.). — ಭಯ ಪಡು. to fear, to be alarmed (My.). ಬಲವಿದ್ದದ್ದು ಲಯವಾದ ಮೇಲೆ ಭಯಪಡುವದೇ ಸರಿ (Prv.). — ಭಯ ಬಡಿ. = ಭಯ ತಟ್ಟು. ಅವನಿಗೆ ಭಯ ಬಡಿಯಿತು (My.). — ಭಯ ಭಕ್ತಿ. fear and devotion (Bp. 23, 27; 29, 24; 45, 14; 46, 46; 47, 59; B. 4, 143; C.). ಭಯಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವ ದಯವೇನು ಮಾಡ್ಯಾನು? (Prv.). — ಭಯಮುಜ್. -ಉಜ್. fear to arise (Cpr. 5, 81). — ಭಯಮ್ಪಡು. -ಂ-ಪಡು. = ಭಯ ಪಡು. (Cpr. 6, 39). — ಭಯಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ಭಯಗೊಳ್. (Rsv. 5, 19 va.). — ಭಯವನಾನ್. -ಆನ್. = ಭಯಗೊಳ್. (ಅಗಿ, ಅಳ್ಕು, ಬಳ್ಕು, ಬೆಮರ್, ಸುಗಿ, ಸುರುಳ್ Śm. 40; Kk. 72). — ಭಯವೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. = ಭಯಗೊಳ್. (Bp. 51, 63).

ಭಯಕಾಱ **bhaya-kāṟa.** = ಭಯಂಕರ. (ವ್ಯಾಲ Nn. 74).

ಭಯಂಕರ **bhaya-ṅ-kara.** fear-causing, terrifying; *fearful, formidable, terrible.*

ಭಯಂಕರತನ **bhayaṅkaratana.** the state of being formidable (ವಿಷಮ Cb.).

ಭಯಂಕರಧ್ವನಿ **bhayaṅkara-dhvani.** a terrible voice. see ಗರ್ಜಿಸು.

ಭಯಂಕರಿ **bhayaṅkari.** a formidable woman. (J. 16, 35).

ಭಯಂಕಾರಿ **bhaya-ṅ-kāri.** Vīrabhadra (ವೀರ, ದಕ್ಷಾರಿ, ಶರಭ, ವೀರಭದ್ರ Mr. 15).

ಭಯಂಕೃತಿ **bhaya-ṅ-kṛiti.** the causing of fear, fearfulness. — ಭಯಂಕೃತಿಗೆಯ್. to cause fear (Rsv. 6, 46).

ಭಯತ್ರಸ್ತ **bhaya-trasta.** trembling for fear (My.).

ಭಯದ್ರುತ **bhaya-druta.** *fleeing for fear, routed, put to flight.*

ಭಯಧ್ವನಿ **bhaya-dhvani.** a voice expressing fear. see ಕೀಱ್.

ಭಯನಿವಾರಕ **bhaya-nivāraka.** one who checks, suppresses or takes away (another's) fear (My.).

ಭಯನಿವಾರಣ **bhaya-nivāraṇa.** = ಭಯನಿವಾರಕ. (J. 11, 36).

ಭಯಭಾವಿತ **bhaya-bhāvita.** manifestation of fear. see Śmd. 398. s. ಹವ್ವನೆ.

ಭಯಭ್ರಷ್ಟ **bhaya-bhraṣṭa.** scattered in terror, put to flight. (My.).

ಭಯಭ್ರಾನ್ತ **bhaya-bhrānta.** confused, perplexed or bewildered on account of fear (My.).

ಭಯರಕ್ಷೆ **bhaya-rakṣe.** saving from fear (Bp. 50, 48).

ಭಯರಸ **bhaya-rasa.** fear or terror as a sentiment (Grj. 5, 42 va.).

ಭಯವಿಕಾರ **bhaya-vikāra.** perturbation or excitement on account of fear. see ಕೆಕ್ಕಳಿಸು.

ಭಯಸ್ಥ **bhaya-stha.** a man who stands in fear or is afraid (My.). feminine ಭಯಸ್ಥೆ (Abh. P. 15, 65 va.).

ಭಯಹರ **bhaya-hara.** one who removes or takes away fear (Bp. 44, 35).

ಭಯಾತುರ **bhaya-ātura.** distressed with fear, agitated with alarm (Bp. 34, 11).

ಭಯಾನಕ **bhayānaka.** *fearful, formidable, terrible, horrible.* 2, fear, terror (ಗುರ್ವು, ಬಿಗುರ್ವು Ct. II, 50). 3, *the rasa or sentiment of terror excited by poetical or dramatic composition* (Kāvy. IV, 1, 10; 2, 42. 43. 45. 52).

*ಭಯಾನಕೋದ್ಯತ್ಸುರಸ **bhayānakōdyatsurasa.** = ಭಯಾನಕ. Kr. 2, 100.

ಭಯಾಬ್ಧಿ **bhaya-abdhi.** an ocean of terror (Śsv. 4, 110).

ಭಯಾರ್ತ **bhaya-ārta.** distressed with fear, alarmed (My.).

ಭಯಾರ್ತಿ **bhaya-ārti.** distress from fear, alarm. — ಭಯಾರ್ತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get alarmed or frightened (Śsv. 4, 44).

ಭಯಾವಹ bhaya-āvaha. *bringing fear or danger, causing alarm, formidable.*

ಭರ್ bhar. — ಭರ್ ಭರ್. rep. sound in imitation of that produced by a strong wind (S. Mhr.).

ಭರ bhara. bearing, carrying; bringing, getting; granting; cherishing, upholding, supporting. 2, the act of taking or carrying, taking away, theft. 3, a burden, a load, a weight, a mass. 4, a particular weight or measure, 20 tules. 5, *a large quantity, a great number, a multitude, plenty, bulk, muchness, excess* (ಅತಿಶಯ G.). 6, fulness of purpose, desire, etc. (Mhr.): desire [ಪುಣ್ಯ ಪದವಿಯ ಬಯಸಿದರೆ ಭವಮಾಲೆಯ ಭರವು ತಪ್ಪದು Bv. 128]; (Bh. 4, 11, 36). ಭರಕ್ಕೆ ಬೀಳು, to desire (B. 4, 12). 7, exacerbation, violent passion (Mhr.). ಭರಕ್ಕೆ ಬೀಳು, to be exacerbated or irritated (B. 4, 16). 8, quickness, haste (Bp. 30, 17; 39, 62; Bh. 1, 7, 41; 1, 10, 8; J. 7, 32; 11, 11; see ಕಡು-). ಭರದಿನ್ದ ಹೋಗುವವನ ಸಂಗಡ ಹೊಜೆ ಹೊತ್ತಿಯಾ? ಅನ್ದ (Prv.). — ಭರಂಗೆಯ್. -ಂ-. to hasten (v. i., Abh. P. 14, 47 va.). — ಭರಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to begin to move with speed (Rśv. 5, 78). — ಭರ ಭರನೆ. rep. in great haste (My.). ಭರ ಭರನೆ ಹೋಗಿ, ಬುಜ್ಜನೇ ಹಾಱು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಭರ ಭರನೆ ಹೋಗಿ, ಭೈರವ ದೇವರ ಸಂಗಡ ಭೈರವಾಸ ಕೇಳಿದ (Prvs.).

ಭರಕ್ bharak. a sound produced by cutting grass, etc. (C.).

ಭರಟ bharaṭa. a potter. 2, a servant. (R.).

ಭರಣ bharaṇa. bearing, carrying; supporting, cherishing, maintaining, nourishing; nutriment; *wages, hire.* 2, filling, filling up; filling stuff, filling material (My.; Mhr.).

ಭರಣಿ bharaṇi. = ಬರಣಿ. a china jar or vase. 2, the second nakṣatra (My.).

ಭರಣ್ಯ bharaṇya. *wages, hire.*

ಭರಣ್ಯಭುಜ್ bharaṇya-bhuj. receiving wages, working for hire: a servant; *a hired labourer.*

ಭರತ್ bharat. bearing, bringing; wearing, having. see ಭರದ್ವಾಜ.

ಭರತ bharata. *an actor, a dancer, a mime.* 2, N. of a muni, the author of the gandharvavēda or alaṅkāraśāstra (every branch of dramatic writing and theatrical exhibition). 3, the science of dramatic action or of dramaturgy (Bp. 3, 42). 4, N. of a son of Daśaratha and younger brother of Rāma (J. 2, 4. 55; 18, 2. 3, etc.). 5, N. of a monarch (or the first monarch) of all India (see Prv. s. ಗಣ್ಟೆ). 6, the flux of the ocean; high tide (Grj. 9, 51; My.). — ಭರತ ಇಳಿತ. flow and ebb (My.).

ಭರತಖಣ್ಡ bharata-khaṇḍa. = ಭರತವರ್ಷ. (ಭಾರತ G.; B. 3, 29; 4, 114; My.).

ಭರತಜ್ಞ bharata-jña. a man conversant with dramatic writings and rules (Bp. 59, 29).

ಭರತಪಕ್ಷಿ bharata-pakṣi. a kind of water bird (ದಾತ್ಯೂಹ, ಕಾಲಕಣ್ಠಕ, ಕೆಲವರು ನೀರುಕಾಗಿ ಅನ್ದರು Si. 173).

ಭರತವರ್ಷ bharata-varṣa. the country of the monarch Bharata: India. (B. 4, 114).

ಭರತಶಾಸ್ತ್ರ bharata-śāstra. a work on every branch of dramatic writing and theatrical exhibition (Kāvy. IV, 2, 19; Bp. 19, 2).

ಭರತಾಗ್ರಜ bharata-agraja. the elder brother of Bharata: Rāma. (My.).

ಭರತಾನುಜ bharata-anuja. N. of Śatrughna (J. 20, 14. 15, etc.).

ಭರತಾವರಜ bharata-avaraja. N. of Lakṣmaṇa (J. 19, 30).

ಭರದಣ್ಡು bhara-daṇḍu. (*i. e.* -davuḍu). = ಭರದಾಣ್ಡು. the full gallop or run (Mhr. ಭರದವಡ, ಭರದೌಡ). — ಭರದಣ್ಡುಕುದುರೆ. a horse that runs at full speed (Si. 273).

ಭರದಾಣ್ಡು bhara-dāṇḍu. = ಭರದಣ್ಡು. (ಧೌರಿತಕ, ಬಿಱುನಡೆ Si. 274).

ಭರದ್ವಾಜ bharat-vāja. *a sky-lark.* 2, *N. of another bird* (ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ, ವಲಿಯನ ಹಕ್ಕಿ Nr.; ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ, ಹೆಗ್ಗಾಱ Hlā.; Mr. 170; Br. says that it is the king-crow, a black long-tailed bird; see Si. 172). 3, N. of a ṛiṣi (ಭಗವಾನ್ Mr. 257; J. 1, 11; 33, 40). see ಸಮ್ಬಾರಗಾಗೆ.

ಭರವಸ bharavasa. = ಬರವಸ, etc. confidence, trust (Mhr., H.; Bp. 20, 6; 23, 19; 38, 57; 43, 27; 46, 65; 47, 40; B. 5, 104; My.). ಭರವಸವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಬಣ್ಡವಾಳ ಕಳಕೊಣ್ಡ. — ಪರವಾಸ ಮಾಡುವವನ ಭರವಸ ಸಲ್ಲದು (Prvs.). 2, quickness, eagerness (Bp. 5, 25; 11, 21; Abh. P. 16, 13 ?).

ಭರವು bharavu. eagerness (Bp. 2, 56).

ಭರಿ bhari. = ಬರಿ. bearing; possessing; maintaining, supporting, nourishing. see ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ. — ಭರಿಕೆಯ್. (Śmd. 24). the feeding arm: the trunk of an elephant [ಸದಮದ ಭರಿಕೈಯೊಳಗೆ ಈರೇಳು ಭುವನವನು ಒದಱಿ ಹಾಯ್ಕಿ ತಾನೆ ನಿನ್ದುದಲ್ಲಾ Cv. 1332]; (Rśv. 6, 11 va., twice; 6, 72; 13, 86).

ಭರಿತ bharita. nourished; *full, filled, full of* (Bp. 61, 61; B. 4, 143).

ಭರೂಟಕ bharūṭaka. (= ಚರೂಟ). *fried meat* (ತಾಳಿಸಿದ ಅಡಗು Hlā.).

ಭರ್ಗ bharga. radiance, splendour, lustre, shine. 2, *Śiva.*

ಭರ್ಜನ bharjana. roasting, frying, baking; a frying-pan. 2, annihilating. (R.).

ಭರ್ತ bharta. Tbh. of ಭರ್ತೃ. (My.; see Bp. 30, 15; 34, 4; ವಿಶ್ವ-).

ಭರ್ತಾಫೆ bhar-tāphe. a complete set of dancing girls and musicians (ತೌರ್ಯತ್ರಿಕ, ನಾಟ್ಯ, ಕುಣಿಯುವದು ಹಾಡುವದು ಬಾಱಿಸುವದು ಈ ಮೂಱು ಕೂಡಿದ ನಾಟ್ಯ Si. 64).

ಭರ್ತಾರ bhartāra. Tbh. of ಭರ್ತೃ (Śmd. 104; My.).

ಭರ್ತಿ bharti. = ಬರತಿ. filled or loaded state, as of carts, vessels, ships, bags, etc. ಬಣ್ಡಿ ಭರ್ತಿಯಾಯಿತು (is filled or loaded, My.). ಬಣ್ಡಿಯನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡು (My.). ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವವನ ಕೀರ್ತಿಪಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). 2, the flux of the ocean (Mhr. ಭರತೀ). 3, the state of possessing many inhabitants, a market with various goods, etc. (My.; B. 4, 147). ಈ ಊರು ಭರ್ತಿಯಾಗಿದೆ (My.).

ಭರ್ತು bhartu. Tbh. of ಭರ್ತೃ (Bp. 34, 4).

ಭರ್ತೃ bhartṛi. = ಭರ್ತ, ಭರ್ತಾರ, ಭರ್ತು, ಭರ್ತ್ರು. a cherisher, a nourisher, a holder, a supporter, a protector; a master, a lord; *a husband;* a chief.

ಭರ್ತೃದಾರಕ bhartṛi-dāraka. *a crown prince,* especially in the drama (ನರ್ತನದ ದೇವಿಯ ನನ್ದನ Mr. 83).

ಭರ್ತೃದಾರಿಕೆ bhartṛi-dārike. *a princess* (ನರ್ತನದ ಸತಿ Mr. 83).

ಭರ್ತ್ರು bhartru. Tbh. of ಭರ್ತೃ. (Bp. 28, 65).

ಭರ್ತ್ಸನ bhartsana. threatening; reviling; threat, menace; *reproach, abuse.* see ತಿಟ್ಟು.

ಭರ್ಮ bharma. support, maintenance, nourishment. 2, *hire, wages.* 3, *gold.* — ಭರ್ಮಹರ್ಮ್ಯ. a mansion of gold (Śsv. 1, 55).

ಭರ್ಮ್ಯ bharmya. gold (ಭಂಗಾರ Ct. I, 67, o. r. ಶೃಂಗಾರ).

ಭಲ bhala. = ಬಲ 1, ಭಲಾ. fine! well done! bravo! (Sk. ಭಲ; Mhr. ಭಲೇಂ, ಭಲ್ಲಾ; Bp. 6, 23; My.; Te., T. ಭಳಾ). see ಚಾಂಗು-. — ಭಲ ಭಲರೆ. very fine! very well done! (Bp. 45, 51).

ಭಲರೆ bhalare. also ಭಲರೇ. = ಭಳರೆ, ಭಳಿರೆ. fine! well done! bravo! (Grj. 10, 72. 79; Bp. 20, 19; 40, 35; 44, 13; 50, 24; 56, 14; V. 14, 55; see ಚಾಂಗು-; Prv. s. ಬೋನಗಿತ್ತಿ). — ಭಲರೆ ಭಲರೇ. also ಭಲರೇ ಭಲರೆ. = ಭಲ ಭಲರೆ. (Bp. 22, 54; 26, 6; 30, 25; 52, 42; 59, 13. 47).

ಭಲಾ bhalā. = ಭಲ. (Bp. 5, 39; see ಚಾಂಗು-). ಭಲಾ, ಜಟ್ಟೀ! ಅನ್ದರೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿದ. — ಚೀ! ಎನ್ದರೆ ತನ್ನ ಭಲಾ! ಎನ್ದರು ಅನ್ನ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಭಲ್ಲ bhalla. *a kind of arrow with a point of a particular shape.* 2, *a bear* (*cf.* ಬಳ್ಳು).

ಭಲ್ಲಕೀನಗರ bhallakī-nagara. N. (Bp. 57, 6).

ಭಲ್ಲಾತಕ bhallātaka. *the marking-nut tree, Semecarpus anacardium* Lin. (ಮಹಾಕಾಲ, ಗೇರು Nn. 97; ಪಾವಕ, ಗೇರು 122; ಗೇರು Mr. 115).

ಭಲ್ಲಾತಕಿ bhallātaki. = ಭಲ್ಲಾತಕ. *the marking-nut tree.*

ಭಲ್ಲುಕ bhalluka. *a bear.*

ಭಲ್ಲೂಕ bhallūka. *a bear.*

ಭಲ್ಲೆಯ bhalleya. (Śmd. 24). = ಬಲ್ಲೆ, etc. a spear.

ಭವ bhava. becoming, being, state of being, existing, existence; a dwelling (see ಚೈತ್ಯಭವ). 2, arising, coming, produced or born from. 3, *birth, production, origin* (ಹುಟ್ಟುವುದು Bhn. 17). 4, a repetition of births, transmigration (ಪುನರ್ಭವ, ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟುಹ Nn. 114; ಮಗುೞ್ಚಿ ಪುಟ್ಟುವುದು Mr. 474). 5, *worldly or mundane existence, life.* 6, the world. 7, a sound state of being, welfare, prosperity, health. 8, *Śiva* (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ 114). 9, sign for a metrically long syllable (Ch.). see ಅನು-, ತದ್-, ಸಮ್-, etc. ನವದರೂ ಭವ ತಪ್ಪದು (Prv.). see Prv. s. ಶಿವ. — ಭವಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. one who destroys his welfare (Bp. 15, 29).

ಭವಕ್ಷಯ bhava-kṣaya. one who has made an end, or makes an end, of transmigration, etc. (Bp. 61, 47).

ಭವಜನ್ಯ bhava-janya. that which is to be produced, or is produced, by birth: birth (or worldly existence) and subsequent misery (Bp. 47, 61).

ಭವತ್ bhavat. (Śmd. 100). being, becoming; present; present time (Kāvy. I, 5, 1-5). 2, you, your honour, your (Bp. 45, 53). see ತತ್ರ-.

ಭವತಿ bhavati. your ladyship, lady (Ch. v. 307; My.).

ಭವತ್ಕಾಲ bhavat-kāla. present time (Kāvy. I, 5, 17).

ಭವದೀಯ bhavadīya. your honour's, your, thy, thine (Bp. 32, 60; Śsv. 4, 50).

ಭವದೂರ bhava-dūra. one who is distant from, or quite unconnected with, the world and its misery (Bp. 1, 7; 5, 15; 46, 74; My.).

ಭವದ್ರಾಜ್ಯ bhavat-rājya. (Śmd. 100). your honour's kingdom.

ಭವನ bhavana. being, existing; becoming; production, birth. 2, *a place of abode, a house, a home, a dwelling, a mansion, a residence, an edifice* (ಮನೆ Nn. 51. 59). 3, *the place where any thing grows, a field.*

ಭವನಾಮರ bhavana-amara. N. (Cpr. 5, 80 va. & 89 va.).

ಭವನಾಭ್ಯರ್ಣ bhavana-abhyarṇa. the proximity of a house (ವಿವಕ್ಷಿತ, ಮನೆಯ ಸಮೀಪ Nn. 103).

ಭವಪಯೋಧಿ bhava-payōdhi. the ocean of transmigration (Cpr. 7, 15).

ಭವಪಾಶ bhava-pāśa. the fetters of mundane existence (Bp. 39, 10).

ಭವಪಾಶನಾಶನ bhavapāśa-nāśana. one who destroys the fetters of mundane existence (Bp. 61, 55).

ಭವಬನ್ಧನ bhava-bandhana. = ಭವಪಾಶ. (Bp. 60, 51).

ಭವಭವಾನ್ತರ bhava-bhava-antara. a numerous repetition of births, transmigration (ಅಘ, ಭವಾನ್ತರ Nn. 115).

ಭವಮಾಲೆ bhava-māle. transmigration (ಅಘ Mr. 515; Bp. 38, 67; Abhā. 1, 39).

ಭವರೋಗ bhava-rōga. birth or births looked upon as a disease (My.).

ಭವರೋಗವೈದ್ಯ bhavarōga-vaidya. the curer of the bhavarōga, he who liberates from transmigration: god (My.).

ಭವವಾರಾಶಿ bhava-vārāśi. = ಭವಪಯೋಧಿ. (Śsv. 5, 32).

ಭವಸಪತ್ನ bhava-sapatna. an enemy of birth, etc. (Bp. 33, 1).

ಭವಸಾಗರ bhava-sāgara. = ಭವಪಯೋಧಿ. (My.).

ಭವಾನಿ bhavāni. -ನೀ. *Pārvatī, Śiva's wife.*

ಭವಾನ್ತರ bhava-antara. *another existence;* a former existence; a future existence; transmigration (ಅಘ, ಭವಭವಾನ್ತರ Nn. 115).

ಭವಾನ್ಯಧೀಶ bhavānī-adhīśa. Śiva (Bp. 24, 18).

ಭವಾಬ್ಧಿ bhava-abdhi. = ಭವಪಯೋಧಿ. (Bp. 34, 47).

ಭವಾಬ್ಧಿನಾವೆ bhavābdhi-nāve. a ship for crossing the bhavābdhi (Bp. 36, 7).

ಭವಾಮ್ಭೋಧಿ bhava-ambhōdhi. = ಭವಪಯೋಧಿ. (J. 15, 22).

ಭವಾರಿ bhava-ari. = ಭವಸಪತ್ನ. 2, Kāma (ಅತನು Kāvy. V, 62).

ಭವಿ bhavi. = ಬವಿ. living, being, having life and sensation; a living being. 2, a person that is subject to transmigration, a worldling, a miserable wretch (Bp. 3, 86; 21, 9; 27, 50; 28, 36; 32, 33; 40, 14; 45, 15. 17; 49, 4; 53, 45; 55, 21; 60, 8. 14. 15. 17; Śāstrasāra in W. 1259).

ಭವಿಕ bhavika. beneficial, suitable; prosperous, happy; *prosperity, welfare.*

ಭವಿತವ್ಯ bhavitavya. to become, to be about to become, to be about to take place or happen. 2, fate, destiny (ಭಗ, ಅಹನ್ಲಾದು Nn. 52); good or bad fortune; happiness, welfare (ವಿಪಾಕ, ಭಾಗಧೇಯ, ಭಾಗ್ಯ Mr. 29; Śmd. 159).

ಭವಿತವ್ಯತೆ bhavitavyate. inevitable necessity: *fate, destiny.*

ಭವಿತೃ bhavitṛi. being, becoming; imminent, impending; *what is about to be, future;* being or faring well.

ಭವಿಷ್ಣು bhaviṣṇu. being, becoming, disposed or inclined to be; *what is or ought to be or to become;* future; being or faring well.

ಭವಿಷ್ಯ bhaviṣya. to be about to become, future, imminent. see ಯದ್-.

ಭವಿಷ್ಯತ್ bhaviṣyat. about to come to pass, future; futurity, future time; the future tense (Śmd. 90. 266; Kāvy. I, 5, 13-16 24-26).

ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ bhaviṣyat-kāla. future time; the future tense (Śmd. 90 Cm.).

ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣ bhaviṣyat-purāṇa. N. of a Purāṇa (Bp. 43, 76), chiefly a manual of religious rites and observances.

ಭವಿಷ್ಯನ್ತಿ bhaviṣyanti. future time; the future tense (Śmd. 54. 91. 259. 274. 294; Kāvy. I, 5, 1-5).

ಭವಿಸು bhavisu. to produce, to cause, to create (Cpr. 1, 50).

ಭವ್ಯ bhavya. being; to be, become; to be, about to become, future; fit to become; what ought to be: *suitable, fit, right; happy, auspicious, prosperous* (ಕಲ್ಯಾಣ, ಶುಭ Nn. 90); good, excellent; handsome, beautiful. 2, surpassing, reasoning (ಅತರ್ಕ್ಯ, ಗೆಲ ಬಾರದುದು 90). 3, a being that attains or has attained mōkṣa (ಮೋಕ್ಷಗತಜೀವಗಳು, ಮೋಕ್ಷವನಯ್ದುವ ಜೀವರುಗಳು 90). see Cpr. 2, 66; Bp. 53, 41.

ಭವ್ಯತರ bhavya-tara. uncommonly fit, etc. (Rśv. 1, 8).

ಭವ್ಯತೆ bhavyate. suitableness, goodness, excellence (Cpr. 7, 14. 28). 2, futurity.

ಭಷಕ bhaṣaka. a barker: *a dog.*

ಭಷಣ bhaṣaṇa. barking. 2, *a dog.*

ಭಸ್ bhas. a sound heard in breaking wind (S. Mhr.).

ಭಸನ bhasana. a bee. (R.).

ಭಸಿತ bhasita. *ashes* (ಕ್ಷಾರ, ವಿಭೂತಿ, etc., ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ Mr. 48).

ಭಸಿತರುದ್ರಾಕ್ಷಿಶಾಸನಧರ bhasita-rudākṣi-śāsana-dhara. a Liṅgavanta (Bp. 27, 28).

ಭಸ್ತ್ರೆ bhastre. *a bellows.* 2, a leathern bag.

ಭಸ್ಮ bhasma. = ಬಸುಮ. *ashes*; any metallic oxide. — ಭಸ್ಮವಾಗು. -ಆಗು. to be reduced to ashes (Bp. 56, 34).

ಭಸ್ಮಗನ್ಧಿನಿ bhasma-gandhini. *a kind of perfume* (= ರೇಣುಕಾ).

ಭಸ್ಮಗರ್ಭೆ bhasma-garbhe. *a species of plant* (= ಕಪಿಲೆ).

ಭಸ್ಮಪುಟ bhasma-puṭa. application to fire in order to make ashes. ಭಸ್ಮಪುಟ ಇಡು, -ಹಾಕು (My.).

ಭಸ್ಮಾಸುರ bhasma-asura. a demon who, from Śiva, obtained the power to reduce to ashes any one on whose head he put his right hand (Bp. 54, 56). see ಉರಿಗೆಯ್ಯ.

ಭಳರೆ bhaḷare. = ಭಳಿರೆ, etc. (Bp. 4, 7).

ಭಳಿರೆ bhaḷire. well done, etc. (ಕೊಣ್ಡಾಟ Ct. II, 103; ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38).

ಭಾ bhā. = ಭೆ. *light, splendour, lustre.*

ಭಾಕ್ಷ bhākṣa. = ಬಾಕ. habitually eating, gluttonous.

ಭಾಗ bhāga. = ಬಾಗ 2, ಬಾಗೆ, ಭಾಗಿ 2, (ಭಾಗೆಯ). a fraction, a part of a whole; *a part, a portion; a share, a lot, a division, a distribution.* 2, good portion, good fortune; luck, destiny. 3, a quarter, a fourth. 4, *a place, a spot, a region, a side.* ಭಾಗವ ಮಾಡುವುದು (ನಿರ್ಯಾಣ, ವಿಭಾಗ Nn. 90).

ಭಾಗಧೇಯ bhāga-dhēya. share, portion; *portion allotted by destiny, luck, fortune, fate*; good fortune (ವಿಪಾಕ, ಭಾಗ್ಯ, ಭವಿತವ್ಯ Mr. 29); property; happiness. 2, *revenue, income, tax, dues, impost* (ಅರ್ಥಾಗಮ, ಆಯ, ಸಿದ್ಧಾಯ Mr. 268).

ಭಾಗವತ bhāgavata. (fr. ಭಗವತ್). relating to Viṣṇu or Kriṣṇa. 2, a worshipper of Viṣṇu or Kriṣṇa (J. 9, 30). 3, = ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ (My.; B. 4, 208). 4, a man who gives dramatic representations of incidents related in the bhāgavata and any other purāṇas (My.). — ಭಾಗವತದ ಆಟ. ಭಾಗವತರ ಆಟ. the play of bhāgavatas; yakṣagāna play.

ಭಾಗವತಪುರಾಣ bhāgavata-purāṇa. N. of a Purāṇa (Bp. 43, 76), dedicated to the glorification of Viṣṇu; the 10th book is devoted to the history of Kriṣṇa.

***ಭಾಗಸ bhāgasa.** fitness, means. ತುಡುಗೆಯಂ ಮಾಡಿಸಲ್ ಭಾಗಸಮುಳ್ಳೊಡೆ ನಿನಗಾಂ ಪೆಣ್ಡತಿಯೆನಾಗಿ Vr. 17, 19; ಕೋವಣಕ್ಕಪ್ಪೊಡಂ ಭಾಗಸಮಿಲ್ಲ Vr. 46, 8.

ಭಾಗಸ್ಥ bhāga-stha. a man who is entitled to a share, an heir (Si. 430).

ಭಾಗಾಕಾರ bhāgā-kāra. = ಭಾಗಾರ. division (in arithmetic, C.). ಭಾಗಾಕಾರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಾಗದ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ಭಾಗಾರ bhāgāra. Tbh. of ಭಾಗಾಕಾರ. (My.).

ಭಾಗಾರ್ಹ bhāga-arha. entitled to a portion or inheritance. 2, *to be divided according to shares.*

ಭಾಗಿ bhāgi. 1. = ಬಾಗಿ 1. having a portion or share; participating in; a partner; one to whom a share is due; having luck, lucky, fortunate; a co-heir. 2, a possessor, an owner.

ಭಾಗಿ bhāgi. 2. Tbh. of ಭಾಗ. (ವಿಭಾಗ, ಭಾಗ Nn. 79; ಗ್ರನ್ಥ, ವಿಭಾಗ 141, o. r. ಭಾಗಸಂಜ್ಞೆ).

ಭಾಗಿ bhāgi. 3. = ಬಾಗಿ 2. Tbh. of ಭಾಗ್ಯ. — ಭಾಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. see Prv. s. ಭಾಗ್ಯ.

ಭಾಗಿನಿ bhāgini. *a co-heiress.*

ಭಾಗಿನೇಯ bhāginēya. (fr. ಭಗಿನಿ). *a sister's son.*

ಭಾಗಿಸು bhāgisu. (Śmd. 92). to divide (especially in arithmetic, Mr. 63; ಹರಿಸು 349; My.).

ಭಾಗಿಸುಹ bhāgisuha. dividing, division. ಭಾಗಿಸುಹ (ಎತ್ತು ತೆಗೆ Mr. 349).

ಭಾಗೀದಾರ bhāgī-dāra. a partner; a shareholder, a partaker (Mhr.; Cb. 74).

ಭಾಗೀರಥಿ bhāgīrathi. (fr. ಭಗೀರಥ). *the Ganges.* ಭಗೀರಥಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ಭಾಗೀರಥಿ ತನ್ದ; ನಗರದವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ನಗಾ ಕಳಕೊಣ್ಡ (Prv.). 2, water of the Ganges. see ಕಾಶೀ—.

ಭಾಗುರಿ bhāguri. = ಬಾಗುರಿ. N. of an author (see Hlā. s. ಕೋ 3; Nn. 3; Mr. 1*b*). ಭಾಗುರಿಯ ಗೂಢತೆ (Mr. 4).

ಭಾಗೆಯ bhāgeya. Tbh. of ಭಾಗ. (ವಿಭಾಗ, ಪಾಲಿ Nn. 31).

ಭಾಗ್ಯ bhāgya. = ಬಗ್ಗ 2, ಬಾಗ 1. that which is proper to be allotted: good or bad fortune (resulting from actions); *lot, luck, fate, destiny, fortune.* 2, good fortune (Mhr.; My.; see ಒಲೆ–); happiness, welfare, prosperity; riches (My.). ಅರಸನ ಕುದುರೇ ಕಾಲು ತುಟಿದರೆ ಇವನಿಗೆ ಬನ್ದ ಭಾಗ್ಯವೇನು? — ಭಾಗ್ಯ ಬರುವನ್ಥಾದ್ದು ಭಾಗಮ್ಮ ತಡದಾಳೇ? (Prvs.). see Kāvy. III, 2, B, 56; Bp. 30, 25; 57, 47; ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ.

ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ bhāgya-lakṣmi. the goddess of good fortune; welfare, riches (My.).

ಭಾಗ್ಯವನ್ತ bhāgya-vanta. a favourite of fortune, a lucky man, a rich man (My.; B. 4, 165; 5, 212).

ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ bhāgya-śāli. a person who is a favourite of fortune, a prosperous, fortunate person (My.).

ಭಾಗ್ಯಹೀನ bhāgya-hīna. a luckless man, a poor man (My.).

ಭಾಗ್ಯೆ bhāgye. = ಬಾಗಿ 2, ಭಾಗಿ 3. a lucky female.

ಭಾಂಕಾರ bhāṅkāra. a sound imitating that of the nissāḷa (Cpr. 10, 67).

ಭಾಂಗೀನ bhāṅgīna. (fr. ಭಂಗಾ). *a field of hemp.*

ಭಾಜ್ bhāj. sharing in, participating in, partaking of, possessing, having, connected with. see ಗುಣ–.

ಭಾಜಕ bhājaka. a divisor (in arithmetic, My.).

ಭಾಜನ bhājana. dividing, division, sharing. 2, *any vessel: a cup, pot, plate, dish, etc.;* a receptacle, a repository, a recipient; a person in whom any quality is conspicuous: a fit, clever or capable person. see ಅ–.

ಭಾಜಿ bhāji. = ಭಾಜ್. possessed of, etc. (A.).

ಭಾಜ್ಯ bhājya. to be divided. 2, a portion, share; an inheritance. 3, the dividend (in arithmetic, My.). see ಶಿವಾದ್ವೈತ.–

ಭಾಟ bhāṭa. = ಬಡ್ಡ 2. wages, hire, rent, fee; earnings of prostitutes.

ಭಾಟಕ bhāṭaka. = ಬಾಡಗೆ, ಬಾಡಿಗೆ. *price paid for anything, wages, hire, rent* (ಎತ್ತುವಾಡಿಗೆ Mr. 346).

ಭಾಟಿ bhāṭi. wages, hire, fee; earnings of prostitutes; (a whore, *cf.* ಬಡ್ಡಿ 1).

ಭಾಣ bhāṇa. N. of a sort of dramatic entertainments, in which one only of the interlocutors appears on the scene, or described as a narrative of some intrigue told either by the hero or a third person. (My.).

ಭಾಂಡ bhāṇḍa. = ಬಡ್ಡ 3, ಭಂಡ 1, ಭಾಂಡೆ. *any vessel, pot, pan, cup, plate, dish, pail, vat, utensil* (see Mr. s. ಚರು; Prv. s. ಭಾದ್ರಪದ); — any implement, tool, instrument; — any musical instrument. 2, *horse-trappings, harness.* 3, an ornament in general. 4, a pack or bale of goods or merchandise. 5, the stock of a shopkeeper, goods, wares, merchandise, stores of any kind, *the capital or principal of a merchant.* 6, *mimicry, buffoonery, the practice of the bhaṇḍa or professional jester.*

ಭಾಂಡಮುಖ bhāṇḍa-mukha. the mouth of a vessel (ಪುಷ್ಕರ Nn. 27).

ಭಾಂಡಶಕಲ bhāṇḍa-śakala. a potsherd. see ಓಡು.

ಭಾಂಡಾಗಾರ bhāṇḍa-āgāra. = ಬಣ್ಡಾರ, ಭಂಡಾರ, ಭಾಂಡಾರ. *a store-room, a store-house, a magazine; a treasury.* 2, a treasure.

ಭಾಂಡಾದಿರತ bhāṇḍa-ādi-rata. *a person who is intent on buffoonery, etc.* (= ಪಂಚಜನೀನ, q. v.).

ಭಾಂಡಾರ bhāṇḍāra. = ಭಾಂಡಾಗಾರ. (Mhr.; B. 4, 202).

ಭಾಂಡೀರವನ bhāṇḍīra-vana. N. of a forest. (R.).

ಭಾಂಡೆ bhāṇḍe. = ಭಾಂಡ No. 1. (B. 5, 291).

ಭಾತ bhāta. shining, bright, splendid, resplendent; dawn, morning. see ಪ್ರ–, ವಿ–.

ಭಾತಿ bhāti. light, brightness, splendour (Bp. 6, 21; 8, 58; 57, 91).

ಭಾತು bhātu. = ಬತ್ತ 1, etc. rice in the husk (Mhr.); boiled rice (Mhr.; My.; see ಬಕಾಳ–).

ಭಾದ್ರ bhādra. (fr. ಭದ್ರ). *the month bhādra* (August-September).

ಭಾದ್ರಪದ bhādrapada. (fr. ಭದ್ರಪದಾ). *the month bhādrapada* (= ಭಾದ್ರ). ಭಾದ್ರಪದಮಾಸವಾದರೂ ಭಾಂಡಾ ಹೊಱೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಭಾದ್ರಪದೆ bhādrapade. *a name common to the third and fourth lunar asterisms.* see ಉತ್ತರ–, ಪೂರ್ವ–.

ಭಾದ್ರಿ bhādri. (N. of a Turk chief). — ಭಾದ್ರೀ ವರಹಾ. N. of a certain gold coin or pagoda worth five rupees (My.).

ಭಾನ bhāna. the act of appearing or growing visible; being clear or evident, perception. (R.).

ಭಾನು bhānu. brightness, light; *a ray of light.* 2, *the sun.* 3, a sovereign, a king, a master. 4, the number 12 (Ch.). 5, N. of a certain metrical foot (Ch.). see ಬೃಹದ್–, ಸ್ವರ್–.

ಭಾನುಜ bhānu-ja. the planet Saturn (ಕಾಲ Mr. 502); Yama (My.).

ಭಾನುತನುಜ bhānu-tanuja. Karṇa, the king of Aṅga (Śmd. 155. 292); Sugrīva (My.).

ಭಾನುಭಾಮೆ bhānu-bhāme. the sun's wife (Śsv. 1, 79 va.).

24*

ಭಾನುಮಂತ್ bhānu-mat. luminous, splendid, 2, *the sun.*

ಭಾನುಮತಿ bhānu-mati. N. of Duryōdhana's wife. (Bh. 3, 21, 10).

ಭಾನುವಾರ bhānu-vāra. Sunday. (My.).

ಭಾನುಸುತ bhānu-suta. = ಭಾನುತನುಜ. (Bh. 8, 8 sum.).

ಭಾಪು bhāpu. = ಬಾಪು 1. huzza! hurrah! well done! (ಕೊಡ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38; Grj. 10, 72; Bp. 30, 7; 32, 46; 36, 12; 46, 76; see ಮಝು–). ಜ್ಞಾಪಕವಿದ್ದವನು ಭಾಪು! ಎನ್ನಿಸುವನು (Prv.). — ಭಾಪು ಭಾಪುರೆ. rep. (Bp. 20, 16; 46, 76). — ಭಾಪುರೆ. -ಉರೆ. also ಭಾಪುರೇ. = ಬಾಪುರೆ. O, very well done! (Bp. 4, 71; 30, 25; 23, 32; 36, 24; 59, 47; Rām. 5, 8, 60; J. 23, 24). — ಭಾಪುರೆ ಭಾಪು. (Bp. 18, 81; 36, 12; 59, 47). — ಭಾಪುರೆ ಭಾಪುರೆ. (Bp. 8, 17).

ಭಾಮ bhāma. = ಬಾ, ಬಾವ 1, ಭಾವ 1. passion, anger. 2, splendour; the sun. 3, a sister's husband.

ಭಾಮಹ bhāmaha. N. of the author of a treatise on the art of rhetoric. (Kāvy. V, 970).

ಭಾಮಾಮಣಿ bhāmā-maṇi. a jewel of a woman, an excellent woman (My.).

ಭಾಮಿನಿ bhāmini. *an angry or passionate woman, a vixen;* a woman in general (ವಾಮೆ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 24).

ಭಾಮಿನಿಷಟ್ಪದಿ bhāmini-ṣaṭpadi. N. of a Kannaḍa metre (Ch.).

ಭಾಮೆ bhāme. ಭಾಮಾ. an angry or passionate woman (Bp. 12, 32); a wife (see ಭಾನು–); a woman in general (My.); N. of Krisṇa's wife (My.). 2, one of the peḷikes (Kāvy. III, 2, B, 82 seq.).

ಭಾಯಿ bhāyi. an affix to words: person, fellow, man, chap; brother (My.; Br.; Mhr., H. ಭಾಈ).

ಭಾರ bhāra. = ಬಾರ 3. bearing, carrying; supporting, maintaining. 2, *a burden, a load* (carried on the head, etc., ವಿವಧ, ವೀವಧ, ಪರ್ಯಾಹಾರ, ತಲೆಹೊಱೆ Hlā. MS.); 3, the quality of being heavy, heaviness, weight (ತಿಣ್ಣ Ct. II, 31; ದೊಡ್ಡತು, ಭಾರ Kk. 63). 4, quantity of heaviness, that which anything weighs, weight. 5, a large quantity, mass, bulk, muchness (Kāvy. IV, 2, 42). 6, the weight of 20 tulās or toles (see Mr. s. ಪಾಗ); a rupee's weight (Mhr.; B. 4, 141). 7, gravity (ಬಿಣ್ಪು, ಬಿಣ್ಣತು Kk. 63); importance; influence (Mhr.); onus, obligation (B. 4, 126). 8, heavy work, labour, toil, trouble. 9, a pole for carrying burdens. ಭಾರವಾದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಘೋರವಾದ ನರಕ. — ಭಾರವಾದ್ದು ಹೊತ್ತು ಕ್ಷಣ ಹಾಱಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡದೇ? (Prvs.). 10, ಕಾಲು ಮಾಡೂದು ಭಾರ ಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 380).

ಭಾರಕ bhāraka. a load, a burden. 2, a man who is loaded with; one who carries out (J. 17, 64).

ಭಾರಕತನ bhārakatana. weightiness; importance. see ಭೂ–.

ಭಾರಕರ್ತ bhāra-karta. the cherisher or nourisher: god (My.).

ಭಾರಕ್ಷಮ bhāra-kṣama. fit for (carrying) burdens. ಭಾರಕ್ಷಮಗಳಾಗಿ ಹೇಱುವ ಎತ್ತು (ಧುರ್ವಹ, ಧುರ್ಯ, ಧುರೀಣ, etc. Nr.).

ಭಾರಂಕ bhāraṅka. a porter (ದಣ್ಣ Bhn. 51; *cf.* ಭಾರಿಕ).

ಭಾರಣೆ bhāraṇe. a load, a burden (ಪೊಱೆ Ct. I, 82); a heavy burden, great weight (ಬಲುಭಾರ Bhn. 51); muchness, excessiveness; greatness, gravity, dignity (Bh. 6, 2, 5; J. 22, 12; 23, 15; 25, 9).

ಭಾರತ bhārata. (fr. ಭರತ). a descendant of Bharata. 2, the realm of king Bharata: *India.* 3, N. of the great epic mahābhārata (Bhn. 1. 2; J. 34, 47; C.). 4, an actor, a mime (Bp. 61, 29).

ಭಾರತನಿಘಣ್ಟು **bhārata-nighaṇṭu.** N. of a small vocabulary for the Kannaḍa bhārata (Bhn. at its heading and end).

ಭಾರತವರುಷ **bhārata-varuṣa.** = ಭಾರತ No. 2. India (Bh. 3, 11, 19).

ಭಾರತಿ **bhārati.** *Sarasvatī.* 2, one of the vṛittis or styles of dramatic composition (Kāvy. IV, 2, 58. 59). 3, a learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).

ಭಾರತಿಕ **bhāratika.** an actor, a dancer (Abh. P. 4, 26).

ಭಾರದ್ವಾಜ **bhāradvāja.** (fr. ಭರದ್ವಾಜ). coming from or relating to Bharadvāja. 2, N. of a ṛiṣi (Rśv. 5, 75) and of several other persons. 3, a sky-lark (Rśv. 5, 75).

ಭಾರದ್ವಾಜಿ **bhāradvāji.** *the wild cotton shrub.*

ಭಾರಯಷ್ಟಿ **bhāra-yaṣṭi.** *a pole for carrying burdens* (ಕಾಸಿನ ಕವ್ವಿ Hlā.).

ಭಾರವಾಹ **bhāra-vāha.** *a porter, a carrier.*

ಭಾರಹರ **bhāra-hara.** a remover of burdens or trouble (ಭಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವ G.).

ಭಾರಿ **bhāri.** = ಬಾರಿ 1, q. v. bearing, carrying; a bearer; having weight, heavy, ponderous; abundance, etc., a mass (ಒಡ್ಡು Bhn. 54). [ಭವದ ಭಾರಿಯ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಮ್ಬರೆ ನೀನು ನಿಯತನಾಗಿ ಭಯಭರಿತನಾಗಿ ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗದೆ ಶರಣನ್ನು ಮನವೇ Bv. 274].

ಭಾರಿಕ **bhārika.** *a porter, a carrier.*

ಭಾರಿಯಂಕ **bhāri-aṅka.** a great war (Bh. 8, 21, 27).

ಭಾರುಣ್ಡ **bhāruṇḍa.** = ಬೇರುಣ್ಡ, ಭೇರುಣ್ಡ. (Sk.).

ಭಾರೋಪಜೀವಿ **bhāra-upajīvi.** a person who earns a livelihood by carrying weights (ಹೊಱೆಯ ಹೊತ್ತು ಬದುಕುವವನು Nn. 86).

ಭಾರ್ಗವ **bhārgava.** (fr. ಭೃಗು). relating to or coming from Bhṛigu; N. of Paraśurāma (J. 23, 61) and of various other persons. 2, *Śukra, the regent of the planet Venus.*

ಭಾರ್ಗವವಾರ **bhārgava-vāra.** Friday (My.).

ಭಾರ್ಗವಿ **bhārgavi.** Lakṣmī; Pārvatī. 2, *bent grass, Panicum dactylon* Lin. (see Si. 162).

ಭಾರ್ಗಿ **bhārgi.** = ಬಾರಂಗಿ. *the plant Clerodendrum siphonanthus* R. Br.

ಭಾರ್ಯ **bhārya.** to be borne, supported or cherished; dependent on; resting on, caused by (Bp. 7, 6). 2, a servant (22, 24).

ಭಾರ್ಯಾಪತಿ **bhāryā-pati.** *husband and wife.*

ಭಾರ್ಯಾವಿಯೋಗ **bhāryā-viyōga.** separation from one's wife on account of her death (My.).

ಭಾರ್ಯೆ **bhārye.** ಭಾರ್ಯಾ. *a wife.*

ಭಾಲ **bhāla.** = ಬಾಳ 4, ಭಾಳ. *the forehead. cf.* ಫಾಲ.

ಭಾಲದಾರ **bhāla-dāra.** an usher (Mhr., H.; ಸೌವಿದ, ಸ್ಥಪತಿ, ಚೋಪದಾರ G.; Mhr., H. ಭಾಲಾ, a spear).

ಭಾಲಾಕ್ಷ **bhāla-akṣa.** = ಬಾಳಾಕ್ಷ, ಭಾಳಾಕ್ಷ. having an eye in the forehead: Śiva (C. Bp. 47, 2).

ಭಾಲೆ **bhāle.** = ಬಲ್ಯ q. v., etc. (ಇಟ್ಟಿ, ಕುನ್ತ, ಶಲಾಕೆ G.).

ಭಾಲ್ಲೂಕ **bhāllūka.** (= ಭಲ್ಲ, ಭಲ್ಲುಕ, ಭಲ್ಲೂಕ). *a bear.*

ಭಾವ **bhāva.** 1. (Śmd. 24). = ಬಾವ 1. Tbh. of ಭಾಮ. a sister's husband (ಶ್ವಶುರ್ಯ G.). [ತಮ್ಮ ಭಾವಂ ಕೃಪನ ಮನೆಯೊಳಪಗತ ಪರಿಶ್ರಮನಾಗಿರ್ದ Pb. 2, 50 va.]. ಭಾವಂಗಳ್, ಭಾವನ್ದಿರ್ (Śmd. 124. 126). — ಭಾವ ಮಯ್ದುನ್ದರು. = ಬಾವಮಯ್ದುನ್ದ್ಯರು, etc. (ಸ್ಯಾಲ, ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು Si. 192). — ಭಾವಮಯ್ದುನ. = ಬಾವ-. (Bh. 1, 8, 26). — ಭಾವಮಯ್ದುನತನ. the state of being a bhāvamayduna (J. 6, 50).

ಭಾವ **bhāva.** 2. = ಬಾವ 2. becoming, being, existing, existence, taking place, occurring, appearing, appearance. 2, become, produced (ಸಮ್ಭೂತ Nn. 100); *origin;* birth and its misery (ಘೋರಜನ್ಮ 100; Mr. 494). 3, *state of being, condition of existence, state, condition;* see ಆರ್ದ್ರ-, ಪ್ರ-. 4, true condition or state, truth. 5, *manner of being, nature, innate property, temperament, disposition, temper.* 6, *any state of mind or body, affection, sentiment, feeling, emotion, passion* (in the dramatic system). ಅತಿಹಾಸಂ, ಜಿಗುಪ್ಸೆ, ಶೋಕಂ, ಭಯಂ, ಪರ್ವಿದ ಉತ್ಸಾಹಮ್, ಆ ವಿಸ್ಮಯಂ, ಕ್ರೋಧಮ್ ಎನೆ ತೋರ್ಪ ಭಾವಮದಕ್ಕುಂ (Mr. 74). see ಅನು-, ವಿ-, ವ್ಯಭಿಚಾರಿ-, ಸಾತ್ವಿಕ-, ಸ್ಥಾಯಿ-. 7, inclination or disposition of mind; *sentiment, idea, thought, opinion, supposition, conjecture; intention, purport* (ಬಗೆ 100; 494; Kk. 31; Śm. 56). 8, meaning, sense (ಅಭಿಪ್ರಾಯ Nn. 94; ಪದಾರ್ಥ, ಪದದ ಅರ್ಥ 100). 9, *the soul, the heart, the mind* (Bp. 61, 22. 65). 10, a being, a living creature; a thing, an object. 11, the universal soul (ಪರಮಾತ್ಮನು 100; ಆತ್ಮನು 494). 12, *behaviour, conduct, action, movement, gesture* (ಚೇಷ್ಟೆ 100; 494). 13, the abstract idea conveyed by a word, the sense of the abstract noun, as describing the state or condition of anything, *e. g.* ಬಾಲಭಾವ, the state of a child, childhood; the sense of a noun of action, as expressing the idea of the root, *e. g.* going, doing, etc. 14, the eighth year in the cycle of sixty (My.). 15, (especially) in theatrical language: a learned or worthy man, an honourable sir (Bp. 11, 23); an instructor (ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕ Mr. 83). — see Śmd. 34. 37. 169. 241. 246-249. 263; Kāvy. I, 2, 62-65; I, 4, 22-26; I, 5, 41-44; III, 3, B, 3. 9-12. 108. 170. 171; IV, 1; IV, 2, 14 seq.; IV, 2, 18. 19. — ಭಾವಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪೆಱು. to obtain the state or condition of (Bp. 53, 38).

ಭಾವಕ **bhāvaka.** (= ಭಾವುಕ). causing to be. 2, promoting any one's welfare. 3, having a taste for the beautiful; having a poetical taste. 4, a learned man (ಸನ್ಮಾಹ, ವಿದ್ವಾಂಸ Nn. 105; Cpr. 1, 58; Bp. 40, 24; J. 34, 46). 5, in theatrical language: a sister's husband (ನರ್ತನದಲ್ಲಿ ಸಹೋದರಿಯ ಭರ್ತೃ Mr. 83).

ಭಾವಕಿ **bhāvaki.** a female with a taste for the beautiful (Śmd. 230; Grj. 3, 91 va.; 5, 52).

ಭಾವಚೇಷ್ಟೆ **bhāva-ceṣṭe.** movement of one's feelings, emotion (Cpr. 5, 121).

ಭಾವಜ **bhāva-ja.** produced in the heart: *Kāma;* love. see Bp. 4, 21; 8, 53; ಜಿತ-.

ಭಾವಜಜನಕ **bhāvaja-janaka.** Viṣṇu or Kriṣṇa (Bp. 54, 32).

ಭಾವಜತಿಲಕ **bhāvaja-tilaka.** N. of a kind of cloth or garment (Bp. 11, 24).

ಭಾವಜಾತ **bhāva-jāta.** = ಭಾವಜ. (My.).

ಭಾವಜಾನ್ತಕ **bhāvaja-antaka.** Śiva (Bp. 10, 48).

ಭಾವಜಾರಿ **bhāvaja-ari.** Śiva (Bp. 51, 16).

ಭಾವಜ್ಞ **bhāva-jña.** knowing the heart, or the aim, of others (My.).

ಭಾವತೆ **bhāvate.** = ಭಾವ No. 3. see ಪ್ರ-.

ಭಾವತ್ವ **bhāvatva.** = ಭಾವತೆ. see ಅಹಂಕಾರ-.

ಭಾವನ **bhāvana.** causing to be. 2, promoting or effecting any one's welfare; reverencing, treating with respect (My.). 3, imagining, fancying, supposing, thinking; *the act of forming in the mind, imagination, conception, fancy, thought;* reflection, medi-

tation, contemplation; recollection. 4, in medicine: saturating any dry powder with fluid, steeping (My.). 5, decorating with flowers and perfumes, scenting. 6, at the end of a compound: nature, essence. 7, N. of a wood.

ಭಾವನತೆ bhāvanate. = ಭಾವನ. (Bp. 22, 4. 53; 40, 84).

ಭಾವನೆ bhāvane. = ಭಾವನ. (Cpr. 8, 84; Bp. 11, 42; 34, 10; 35, 38. 52; 46, 61; 53, 54; 60, 6. 20; J. 1, 2; My.).

ಭಾವಬೋಧಕ bhāva-bōdhaka. *revealing or displaying any sentiment, indicating a feeling or passion.*

ಭಾವಭವ bhāva-bhava. = ಭಾವಜ. (Bp. 47, 61).

ಭಾವಭವಹರ bhāvabhava-hara. Śiva (Bp. 46, 1).

ಭಾವರಸ bhāva-rasa. the bhāvas and rasas in the dramatic system (Grj. 2, 106 va.). ಅಂಗನೆಯಿಂನ್ತೆ ಭಾವರಸಗಳನೀವುದು (Mr. 6).

ಭಾವವಚನ bhāva-vacana. denoting the abstract notion of a verb: an abstract verbal noun (Śmd. 91. 92. 255).

ಭಾವವಾಚಕ bhāva-vācaka. = ಭಾವವಚನ. (My.).

ಭಾವವಾಚಿ bhāva-vāci. = ಭಾವವಚನ. (Śmd. 33; 92 Cm.).

ಭಾವವಿಶೇಷ bhāva-viśēṣa. the peculiar mark of the state of anything (Śmd. 154).

ಭಾವಾರ್ಥ bhāva-artha. the simple or inherent meaning of words; the obvious purport or drift of a phrase, of a letter, of an affair, etc. (My.; J. 31, 35). ಭಾವಾರ್ಥವಹ ವಚನಂ (ಭಾವ ವಚನಂ Śmd. 92 Mdb. Cm.). ಭಾವಾರ್ಥವಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಭಾವಾರ್ಥ ಕೇಳಿ, ಮೂಲಾರ್ಥ ಮಱೆತಾ (Prvs.).

ಭಾವಿ bhāvi. *about to come to pass, future;* that which is predestined (Rśv. 13, 11); the future tense (Śmd. 294). 2, being possessed of; a person who is possessed of (Bp. 40, 26; 53, 22). 3, attached to. 4, beautiful, illustrious.

ಭಾವಿಕ bhāvika. actually being or existing, natural, innate. 2, full of feeling or sentiment. 3, happy, well, good, auspicious (ಶುಭ, ಮಂಗಲ, etc., ಒಳಿತು Mr. 26). 4, description of an imaginary object so vivid that it actually appears to be present, describing the past or future as present. 5, one of the alaṅkritis [Kr. 3, 208]; (Kāvy. III, 3, B, 170. 171), language full of feeling or passion.

ಭಾವಿಕಾಲ bhāvi-kāla. the future; the future tense (Kāvy. I, 5, 1-5).

ಭಾವಿತ bhāvita. caused to be, produced; obtained; a product obtained by multiplication; manifested; conceived, imagined, supposed, thought of; thought about, meditated on; known, acknowledged; happy, well, good, auspicious (ಶುಭ, ಮಂಗಲ, etc., ಒಳಿತು Mr. 26); inspired by, animated. 2, soaked in, steeped. 3, mixed with, as an ingredient. 4, *perfumed with, scented.* see Kāvy. IV, 1, 3; Śmd. 398; Bp. 43, 86.

ಭಾವಿನಿ bhāvini. *a distinguished or handsome woman;* a lady; *a wanton woman.*

ಭಾವಿಸು bhāvisu. (Śmd. 63. 92). to occur, to appear (Ch. v. 180. 237). 2, to conceive, to imagine, to fancy, to suppose; to think, to consider (My.); to observe, to know (ಬಗೆ Śmd. 110 Cm., which Mdb. Cm. explains by ಅಱಿ); [ಶ್ರುತದೊಳ್ ಭಾವಿಸಿ ನೋೞ್ಪೊಡೆ Kr. 1, 5]; — to have in mind, to think of, to meditate on (with accusative, ದೇವರನ್ನು-, My.); — to treat with respect (My.). ದೇಹವಿದ್ದರೆ ಭಾವಿಸಬಹುದು. — ನುಚ್ಚಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ್ತು ಭಾವಿಸಬೇಕು. — ಬಾವೀ ನೀರಾದರೆ ಭಾವಿಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.). ಭಾವಿಕುಂ (Śmd. 268). ಭಾವಿಪೊಡೆ (117. 298. 382). see Ch. v. 25. 247; Cpr. 1, 54; 2, 6. 26; Mr. 193. 340; Kk. 25; Śm. 5. 109. 118; Bp. 1, 12; 3, 50; 4, 65; 12, 2; 34, 10; 35, 33; 38, 10; 39, 51; 40, 75; 42, 23; 43, 32; 51, 63; 52, 9; 53, 40; J. 5, 5.

ಭಾವಿಸುವಿಕೆ bhāvisuvike. conceiving, imagining, etc. (Si. 293).

ಭಾವುಕ bhāvuka. (= ಭಾವಕ). being, becoming. 2, having a taste for the beautiful. 3, *happy, well, auspicious, prosperous, faring well* (Bp. 40, 82); *happiness, auspiciousness, welfare.* 4, an elder sister's husband (ಅಗ್ರಜಾತೆಯ ಅಧಿಪಂ Mr. 313).

***ಭಾವೆ bhāve.** one of the kinds of composition Kr. 2, 144, 145.

ಭಾವ್ಯ bhāvya. about to be or happen, future, to be become; fit to be apprehended or conceived; etc. see ಸವ್ರ್-; Cpr. 1, 58.

ಭಾಷಣ bhāṣaṇa. speaking, talking, saying; *speech, talk.* see ಉಸಿರ್, ಎನ್, ಪರಿಭಾಷಣ, ಸವ್ರ್-.

ಭಾಷಾಂಗ bhāṣā-aṅga. in theatricals: proper language and suitable songs (Mr. 78. 82; Bp. 25, 20).

ಭಾಷಾಜಾತಿ bhāṣā-jāti. the (56) languages from saṁskrita, etc. (Ch. p. 22).

ಭಾಷಾಧೀಶ bhāṣā-adhīśa. the husband of Sarasvatī: Brahmā (Bp. 24, 48).

ಭಾಷಾನ್ತ bhāṣā-anta. meaning of the words of a language (Mr. 5).

ಭಾಷಾನ್ತರ bhāṣā-antara. another dialect or version; a translation (C.). ಭಾರತದೊಳ್ಪಿನ ನುಡಿಯಂ ಚಾರು ಸುದೇಶಿಯವೆನ್ಬ ಭಾಷಾನ್ತರಮಂ ಸೂರಿಜನ ಮೆಚ್ಚೆ ಪೇೞ್ವೆಂ (Bbn. 2). — ಭಾಷಾನ್ತರ ಮಾಡು. to translate (B. 4, 135; C.). ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ ಅನೇಕಗ್ರನ್ಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾನ್ತರ ಮಾಡಿ (5, 127). ಬೈಬಲದ (of the bible) ಹೞೇ ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆಯನ್ನೂ ಹೊಸ ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆಯನ್ನೂ ಹಲವು ದೇಶಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷಾನ್ತರ ಮಾಡಿಸಿ (5, 301). — ಭಾಷಾನ್ತರಿಸು. to translate (B. 4, 138; My.).

ಭಾಷಿ bhāṣi. speaking, talking, saying; a speaker. see *e. g.* ಕು-.

ಭಾಷಿಕ bhāṣika. (= ಬಾಸೆಗ). belonging to speech; belonging to common or vernacular speech. see ಲಾಟ-.

ಭಾಷಿತ bhāṣita. spoken, said; *speech, language, talk.*

ಭಾಷಿಸು bhāṣisu. to speak, to talk, to say (Bp. 47, 11).

ಭಾಷೆ bhāṣe. ಭಾಷಾ. = ಬಾಸೆ1 q. v., ಭಾಸೆ. *speech; language;* a dialect. 2, Sarasvatī, the goddess of speech (Bp. 54, 52). 3, a promise; an oath; a vow (Bp. 6, 1, seq.; 35, 49; My.). ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ನೋಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವೇಷ, ಆಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆ (Prvs.). see Prv. s. ವೇಷ. — ಭಾಷೆ ಅೞಿ. to break a promise, etc. (Bp. 36, 17). — ಭಾಷೆ ಆಡು. to speak a language (C.). ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಒನ್ದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ (B. 4, 142). — ಭಾಷೆ ಇಡು. to assure solemnly, to swear (My.). — ಭಾಷೆ ಈ. = ಭಾಷೆ ಕೊಡು. (J. 7, 66). — ಭಾಷೆ ಉೞಿ. to break a promise, etc. (Bp. 28, 42). — ಭಾಷೆ ಒದಗಿಸು. to accomplish or fulfil a promise, etc. (Bp. 36, 42). — ಭಾಷೆ ಒದವಿಸು. = ಭಾಷೆ ಒದಗಿಸು. (Bp. 37, 20). — ಭಾಷೆ ಕೊಡು. to promise (J. 2, 60; My.). ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟವನು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡನೇ? (Prv.). see Nr. s. ಮಗ್ಗುಟ್. — ಭಾಷೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. a promise, etc. to be broken (Bp. 37, 12). — ಭಾಷೆಗೆಡುಕ. -ಕೆಡುಕ. = ಬಾಸೆಗೆಡುಕ. (My.). — ಭಾಷೆ ಗೊಡು. = ಭಾಷೆ ಕೊಡು. (Grj. 6, 54 va.). — ಭಾಷೆ ನೀಗು. to quit or break one's promise, etc. (Bp. 39, 17). — ಭಾಷೆ ನುಡಿ. to utter or give a promise, etc. (Bp. 37, 18. 24. 26). — ಭಾಷೆ ಪರಿಪಾಲಿಸು. to keep

or fulfil a promise, etc. (Bp. 49, 13). — ಭಾಷೆ ಮುಟ್ಟಿಸು. to fulfil a promise (S. Mhr.). — ಭಾಷೆಯೊಳ್ ಇರ್. to be under a vow, to be bound by a vow (Bp. 53, 39). — ಭಾಷೆ ಸಲಿಸು. to fulfil a promise, etc. (Bp. 61, 7; My.). — ಭಾಷೆ ಹಿಡಿ. to take a promise, etc., upon oneself, to make a promise, etc. (Bp. 36, 13). — ಭಾಷೆ ಹೊಱು. = ಭಾಷೆ ಹಿಡಿ. (Bp. 27, 62; My.).

ಭಾಷೆವನ್ತ bhāṣe-vanta. = ಬಾಸೆವನ್ತ. a man who sticks to his promise (s. ಬಾಸೆ 1). = ಭಾಷೆವನ್ತಲ್ಲಯ್ಯ. -ಅಲ್ಲಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 4).

ಭಾಷ್ಯ bhāṣya. an exposition, a gloss, an explanation, a commentary in general. 2, a sort of house or building.

ಭಾಷ್ಯಕಾರ bhāṣya-kāra. a commentator, a scholiast; an expounder of technical aphorisms (sūtras), etc., *e. g.* Patañjali, Śaṅkarācārya, and Rāmānujā. (My.).

ಭಾಸ್ bhās. light, lustre; *a ray or gleam of light.*

ಭಾಸ bhāsa. light, lustre; shining; impression made on the mind, fancy. 2, *a vulture.* 3, a small kind of owl (ಶಕುನ್ತ, ಪಿಂಗಲಿ, ಹಾಲುವಕ್ಕಿ Mr. 174). 4, a cock. 5, a cow-shed. see ಆ-.

ಭಾಸನ bhāsana. shining; one who shines (Bp. 8, 4).

ಭಾಸಮಾನ bhāsamāna. shining, glittering; appearing; lustre, brightness (Abhā. 2, 99).

ಭಾಸರೂಪ bhāsa-rūpa. a splendid form: splendor (Kāvy. II, 1, 7).

ಭಾಸುರ bhāsura. shining, splendid (Ch. v. 63); splendor, beauty (Bp. 59, 57). 2, a hero. 3, terrible. see Sp. s. Tbh. ಜಡಿ 3; Kāvy. III, 3, B, 173; Bp. 1, 45.

ಭಾಸುರತರ bhāsura-tara. uncommonly splendid or beautiful (ರತ್ನ, ಒಪ್ಪುವನ್ಥಾದು Nn. 155).

ಭಾಸೆ bhāse. = ಬಾಸೆ 1 (Śmd. 24). language, etc. Tbh. of ಭಾಷೆ (Śmd. 335).

ಭಾಸ್ಕರ bhās-kara. light-causing, shining, resplendent; *the sun.* 2, the number 12 (Ch.). 3, a certain metrical foot (Ch.). 4, N. of various persons (Bp. 56, 34; 58, 11), also that of a jester at the court of Vidyānagara (who was called Bāciga, My.). 5, the air that is drawn up into the right nostril (Mr. 53).

ಭಾಸ್ಕರಸುತ bhāskara-suta. Karṇa (Śmd. 81).

ಭಾಸ್ವತ್ bhās-vat. possessing light, luminous, splendid, shining; light, lustre, brightness (Ch. v. 36; Kāvy. III; 1). 2, *the sun.* 3, a hero.

ಭಾಸ್ವನ್ತ bhās-vanta. Tbh. of ಭಾಸ್ವತ್ (Śmd. 108).

ಭಾಳ bhāḷa. = ಭಾಲ, etc. the forehead (ಅಲಿಕ, ಲಲಾಟ, ನೊಸಲು, ಹಣೆ Mr. 318; ನಿಟಿಲ Bhn. 66, o. r. ಬಾಳ).

ಭಾಳತಟ bhāḷa-taṭa. the slope of the forehead: the forehead (Bp. 37, 23).

ಭಾಳನಯನ bhāḷa-nayana. Śiva (Bp. 22, 52).

ಭಾಳನೇತ್ರ bhāḷa-nētra. Śiva (Bp. 27, 12; 44, 21).

ಭಾಳಪಟ್ಟ bhāḷa-paṭṭa. a frontlet with a plate (tied to a sacrificial horse, J. 16, 1).

ಭಾಳಪರ್ಣ bhāḷa-parṇa. the plant and bark of Laurus cassia (ಕುಟನ್ನಟ, ನೀರಸನಿ, ಲವಂಗ Mr. 142).

ಭಾಳಲೋಚನ bhāḷa-lōcana. = ಬಾಳಲೋಚನ. Śiva (Bp. 3, 30; 59, 33).

ಭಾಳವಿಲೋಚನ bhāḷa-vilōcana. Śiva (Bp. 30, 2).

ಭಾಳಸ್ಥಲಿ bhāḷa-sthali. = ಭಾಳ. (Cpr. 6, 66).

ಭಾಳಾಕ್ಷ bhāḷa-akṣa. = ಬಾಳಾಕ್ಷ. Śiva (Bp. 46, 19).

ಭಾಳಾಮ್ಬಕ bhāḷa-ambaka. = ಬಾಳಾಮ್ಬಕ. an eye in the forehead (Bp. 44, 21). 2, Śiva (9, 14; 53, 69; Śśv. 1, 74).

ಭಿಕ್ಷ bhikṣa. Thh. of ಭಿಕ್ಷೆ (Śmd. 102; ಅನ್ನ, ಓದನ, etc. Mr. 214; My.). see Prv. s. ಮುತ್ತಯ್ದೆ. — ಭಿಕ್ಷ ಇಕ್ಕು. to give alms (Bp. 25, 43; 43, 53; 53, 39; 60, 53; My.). — ಭಿಕ್ಷ ಬೇಡು. to ask alms, to beg (Bp. 53, 39; My.).

ಭಿಕ್ಷಾಟನ bhikṣā-aṭana. = ಬಿಚ್ಚಟೆ. wandering about asking for alms, mendicancy. (My.).

ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ bhikṣā-anna. food obtained as alms. ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದ ಕುಕ್ಕೆಗೆ ಶನೀಶ್ವರ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಬಿಕಾರಿಯಾದವ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದರೂ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ವಲ್ಲದೆ ಪಕ್ವಾನ್ನವುಣ್ಣಾನೇ? (Prvs.).

ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರ bhikṣā-pātra. a vessel for collecting alms. (My.).

ಭಿಕ್ಷಾಶನ bhikṣā-aśana. = ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ. (Bh. 1, 10, 4).

ಭಿಕ್ಷಿಸು bhikṣisu. to beg alms (Bp. 21, 25; 57, 22).

ಭಿಕ್ಷು bhikṣu. = ಬಿಚ್ಚು. a beggar; *a religious mendicant,* especially a Brāhmaṇa in the fourth āśrama when he abandons his house and family and subsists entirely on alms; a female mendicant (ಮುಣ್ಡ Mr. 303). 2, N. of a plant (ವಶ, ಮುಣ್ಡಿ, ಬೋಜಿತರ Mr. 130).

ಭಿಕ್ಷುಕ bhikṣuka. a male mendicant. ರಾಕ್ಷಸನಾದರೆ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಏನು? (Prv.).

ಭಿಕ್ಷುಕಿ bhikṣuki. *a female mendicant* (ಕನ್ತಿ Hlā.).

ಭಿಕ್ಷೆ bhikṣe. = ಬಿಕ, ಬಿಕಸ, ಬಿಕ್ಕೆ, ಬಿಚ್ಚ, ಬಿಚ್ಚೆ, ಭಿಕ್ಷ. *the act of begging.* 2, *alms; food given as alms.* 3, *hire, wages.* 4, *service.* ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡ! ನಾಯನ್ನ ಹಿಡೀರಿ! ಅನ್ದ (Prv.).

ಭಿಕ್ಷೆಗಾಱ bhikṣe-gāṟa. a beggar (My.).

ಭಿಕ್ಷೇಶ್ವರ bhikṣā-īśvara. a very poor beggar. see Prv. s. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರ.

ಭಿಣ್ಡಿಮಾಲ bhiṇḍimāla. = ಭಿನ್ದಮಾಲ, etc. (Sk.).

ಭಿಣ್ಡಿವಾಲ bhiṇḍivāla. = ಪಿಣ್ಡಿವಾಳ (Śmd. 369), ಭಿನ್ದಮಾಲ, etc. (J. 12, 24).

ಭಿತ್ತ bhitta. *a fragment, a piece, a bit.*

ಭಿತ್ತಿ bhitti. = ಬಿತ್ತಿ 2. breaking, splitting. 2, a bit, a fragment, a piece; anything broken or divided. 3, a rent, a fissure. 4, *a wall of earth or masonry,* a partition (ಕೇರ್ Ct. II, 107; ಗೋಡೆ Nn. 31). 5, an asylum, (a support).

ಭಿತ್ತಿಜೀರ್ಣ bhitti-jīrṇa. an instrument used by burglars for cutting through the wall of a house (ಕನ್ನಗತ್ತಿ Mr. 226, o. r. ಭಿತ್ತಿಭಿನ್ನ).

ಭಿದ್ bhid. breaking, splitting; destroying. see ಉದ್-.

ಭಿದುರ bhidura. breaking, splitting. 2, *a thunderbolt.*

ಭಿದೆ bhide. *breaking, splitting, tearing, dividing.*

ಭಿದ್ಯ bhidya. bursting its banks: *a rushing river* (ಗಣ್ಡುದೊಱೆ Hlā.).

ಭಿನ್ದಮಾಲ bhindamāla. = ಪಿಣ್ಡಿಪಾಲ, ಪಿಣ್ಡಿವಾಳ, ಭಿಣ್ಡಿಮಾಲ, ಭಿಣ್ಡಿವಾಲ, ಭಿನ್ದಿಪಾಲ. *a short javelin or arrow thrown from the hand; an iron-bound club, used as a weapon.*

ಭಿನ್ದಿಪಾಲ bhindi-pāla. = ಭಿನ್ದಮಾಲ, etc. *a short javelin,* etc., etc. (ಸೃಗ, ಕೆಯ್ದುವಿನ ಭೇದ Hlā.; ಸೃಗ, ಹಸ್ತಪ್ರಮಾಣವಾದ ಮುದ್ಗರ, ಮಾರುದ್ದ ಗುದಿಗೆ Si. 290).

ಭಿನ್ದು bhindu. breaking, splitting. 2, *a woman bringing forth a still-born child; a woman who loses her children by death* (ಮಕ್ಕಳು ಬಾಚಿದವಳು Hlā.; ಮಕ್ಕಳು ಉಱೆ ಸಾವ ಸತಿ Mr 303).

ಭಿನ್ನ bhinna. = ಬಿನ್ನ 1. *broken, split, fractured, pounded, torn, rent, cloven, pierced;* disunited; opened, expanded, blossoming; separated into parts; destroyed (ಸನ್ನ, ರುಗ್ಣ, ಭಗ್ನ, ಕೆಟ್ಟುದು Mr. 448). 2, separated or different from; *distinct, other, different;* deviating or varying from; deprived of, without; a fragment, a bit, a portion. ಭಿನ್ನವಾದ ಗಡಿಗೆ ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಮನಾದೀತೇ? (Prv.). — ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ. rep. various (B. 4, 168). — ಭಿನ್ನ ಭೇದ. dupl. difference.

ಭಿನ್ನಕರ್ತೃ bhinna-kartṛi. the agent indicated by a verb as causing anything to be done by another (in opposition to ನಿಜ or ಸ್ವಯಂ ಕರ್ತೃ, Śmd. 274; *cf.* ಅನ್ಯ-, ಪರ-; see -ಇಸು 4); [a different author].

ಭಿನ್ನಕರ್ತೃಕ bhinna-kartṛika. = ಭಿನ್ನಕರ್ತೃ. (Śmd. 327).

ಭಿನ್ನಕಾರ್ಯ bhinna-kārya. an act differing from prescribed rules, an improper act (ಕೌಪೀನ Nn. 134; Mr. 486).

ಭಿನ್ನಕುಮ್ಭ bhinna-kumbha. a broken pot (Bp. 60, 51).

ಭಿನ್ನಪದ bhinna-pada. a term that stands by itself, *i. e.* is not in samāsa (Śmd. 190).

ಭಿನ್ನಭಾವ bhinna-bhāva. another state, a different mind, incongruity of state, etc. (Bp. 40, 67).

ಭಿನ್ನರಸ bhinna-rasa. another taste, sentiment or feeling (Kāvy. III, 3, B, 159).

ಭಿನ್ನವೃತ್ತ bhinna-vṛitta. having abandoned the path of duty. 2, one of the vākyadōṣas: containing a metrical fault; a metrical fault (Kāvy. II, 2, B, 3. 30-32).

ಭಿನ್ನಶಬ್ದ bhinna-śabda. a faulty term (Kāvy. II, 1, A, 29).

ಭಿನ್ನಾಬ್ಜಾಕ್ಷಿ bhinna-abja-akṣi. a woman with eyes resembling an open lotus flower (Ch. v. 128. 215).

ಭಿನ್ನಾಭಿನ್ನ bhinna-abhinna. distinct and not distinct, separate and not separate. (My.).

ಭಿನ್ನಿಸು bhinnisu. to break, to split; to set at variance; to loosen (J. 15, 31); to alter, to change (31, 35). 2, to be split or broken; to die from affliction (23, 59).

ಭಿಲ್ಲ bhilla. (= ಬಿಲ್ಲ s. ಬಿಲ್ 2). *N. of a wild mountain race,* a Bheel (ಬೇಡ Hlā.; Cpr. 5, 64 va.; Śśv. 4, 6).

ಭಿಲ್ಲಾಂಗನೆ bhilla-aṅgane. a woman of the Bhillas (Śśv. 3, 8).

ಭಿಲ್ಲಿ bhilli. = ಭಿಲ್ಲಾಂಗನೆ. (Śśv. 3, 6. 52).

ಭಿಷಕ್ಕು bhiṣakku. Tbh. of ಭಿಷಜ್. (My.).

ಭಿಷಜ್ bhiṣaj. ಭಿಷಕ್. *a physician.*

ಭಿಷಜ bhiṣaja. Tbh. of ಭಿಷಜ್. (ದೋಷಜಿತ್, ಚಿಕಿತ್ಸಕ, etc. Mr. 390).

ಭಿಸ್ಸಟೆ bhissaṭe. *boiled rice parched.*

ಭಿಸ್ಸೆ bhisse. *boiled rice.*

ಭೀ bhī. (Śmd. 103). *fear, apprehension, alarm, dread.* see ಅತಿ-.

ಭೀಕರ bhī-kara. causing or exciting fear, formidable, terrible (Bp. 17, 16; 34, 27; 46, 21; 57, 25; 61, 12; J. 9, 24).

ಭೀಂಕೃತಿ bhī-ṅ-kṛiti. formidableness (Rśv. 6, 46).

ಭೀತ bhīta. *frightened, alarmed, terrified; afraid, fearful, timid.* feminine ಭೀತೆ (J. 5, 51).

ಭೀತಚಿತ್ತ bhīta-citta. a man of a timid heart (ಬೇಡ Bhn. 4).

ಭೀತತ್ವ bhītatva. the state of being or becoming timid. ದೂತತ್ವ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಭೀತತ್ವ ಸಲ್ಲದು (Prv.).

ಭೀತಿ bhīti. *fear, alarm, apprehension, dread, terror* (Śmd. 158). 2, danger. see ಮಹಾ-. ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದರೂ ಭೀತಿ ಇರಬೇಕು. — ಪ್ರೇತದ ಭೀತಿ ಹೋದರೂ ನಾತದ ಭೀತಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಭೂತ. — ಭೀತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become afraid (Bp. 2, 27; Rām. 5, 8, 41). — ಭೀತಿವಡು. -ಪಡು. to fear (Śśv. 4, 68).

ಭೀತಿವಲ್ಲರಿ bhīti-vallari. fear regarded as a creeping plant (Śśv. 4, 113).

ಭೀತಿಶಂಕೆ bhīti-śaṅke. doubt or diffidence caused by fear (My.).

ಭೀತೋತ್ತರ bhīta-uttara. an answer or speech indicating fear (ಧಾರ, ಭೀತಿಯ ನುಡಿ Nn. 12).

ಭೀಮ bhīma. = ಬೀಮ. *fearful, dreadful, terrible, formidable,* etc. (ಭಯಂಕರ Nn. 5; ಉಗ್ರ Mr. 512). 2, Yama (ಯಮ 5). 3, *Śiva* (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 5; ರುದ್ರ 512). 4, Bhīma, the second son of Pāṇḍu (ವಾಯುಪುತ್ರ, ಭೀಮಸೇನ 5; ವಾಯುಸುತ 512; ಕುರುವೈರಿ, ವಾಯುಪುತ್ರ, ವೃಕೋದರ Mr. 264). 5, a strong man (ಸತ್ರಾಣಿ, ಸತ್ವವನ್ತ 5). 6, a very valiant man, a hero (ಭಟಾಗ್ರಣಿ, ವೀರಭಟ 5; ಭಟ 512, o. r. ಬಲನ್). 7, the arm (ಭುಜ 5; ತೋಳ್ 512). 8, N. of the author of the Kannaḍa Basavapurāṇa (Bp. 1, 17; 61, 94). 9, N. of an author of a list of saṁskṛita dhātus (Śmd. 302). see Śmd. 81. 91. 98. 116. 10, N. of a king of Vidarbha. (= ಭೀಷ್ಮಕ No. 3). ಭೀಮನಿಗೆ ಭಾನುವಾರವಾದರೇನು? ಭೌಮವಾರವಾದರೇನು? ಭೋಜನ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸರಿ (Prv.). 11, N. — ಭೀಮಯ. -ಅಯ. N. see ದಾಸಿ-. — ಭೀಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಗಣದಾಸಿ-.

ಭೀಮರ bhīmara. war, battle. (R.).

ಭೀಮರಥಿ bhīma-rathi. N. of a river, (My. Amara).

ಭೀಮರಾಜ bhīma-rāja. a black bird with two elongated tail-feathers that lives in the forests of the western coast and is known for its guttural soft fluting notes which can be heard to the distance of an English mile, the Malabar racket-tail drongo, Edolius malabaricus Scop. (Coorg).

ಭೀಮಲಿಂಗ bhīma-liṅga. a liṅga consecrated by the Pāṇḍava Bhīma (Bp. 57, 54).

ಭೀಮಸೇನ bhīma-sēna. = ಭೀಮ No. 4. (ಭೀಮ, ವಾಯುಪುತ್ರ Nn. 5).

ಭೀಮಾನದಿ bhīmā-nadi. N. of a river in the Mahratta country (B. 4, 30).

ಭೀಮೇಶ್ವರ bhīma-īśvara. N. of a liṅga (Bp. 33, 18).

ಭೀರು bhīru. *timid, cowardly;* shy; afraid of. 2, *a timid woman.*

ಭೀರುಕ bhīruka. *timid; a coward.*

ಭೀರುತ್ವ bhīrutva. fearfulness, timidity, cowardice. see ಪುಕ್ಕು, ಸೆಡೆ.

ಭೀರುಪತ್ರಿ bhīru-patri. *a scandent thorny shrub, Asparagus racemosus* Willd.

ಭೀಲುಕ bhīluka. = ಭೀರುಕ. *timid.*

ಭೀಷಣ bhīṣaṇa. *terrific, terrible, awful, formidable;* horror. 2, Bhairava; Śiva; N. of a king (J. 16, 1. 21, etc.). 3, a kind of musical instrument (see ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ).

ಭೀಷ್ಮ bhīṣma. *terrible, horrible, terrific, fearful;* fear, horror (Grj. 9, 24). 2, the grand-uncle of the Pāṇḍus, son of Śantanu and Gaṅgā (ಗಾಂಗೇಯ Mr. 263). see Śmd. 270. 287; J. 9, 30. 32; 13, 4. 19.

ಭೀಷ್ಮಕ bhīṣmaka. = ಭೀಷ್ಮ No. 2. 2, N. of a king, the father of Rukmiṇī (Bhāgavata 10, 59, 1). 3, N. of the father of Damayantī (Rām. 3, 2, 16. 24).

ಭೀಷ್ಮಸು bhīṣma-su (sū). Bhīṣma's mother: *the Ganges.*

ಭು bhu. = ಭಂ, ಭುಂ. a sound in imitation of that of a conch-shell, etc. — ಭು ಭು ಎನ್. to emit the sound of bhu bhu (from the mouth, Bp. 32, 37). — ಭು ಭೂ ಭೋ ಎನ್.

to emit the repeated sound of bhu. ದೇವತಾದ್ವಾರದೊಳೆರ್ದು, ಭು ಭೂ ಭೋ ಎನ್ದು, ಶಂಖವನೆ ಪೂರಯ್ಸಿದಂ (Śmd. 19 Mdb.).

ಭು **bhu.** = ಭೂ. at the end of compounds: being, becoming, springing up, taking rise, born. see ಅಗ್ನಿ-, ಅಧಿ-, ಪದ್ಮ-, ಪ್ರ-, ಪ್ರತಿ-, ಸ್ವ-.

ಭುಂ **bhuṁ.** = ಭು. a sound in imitation of that of a conch. etc. (S. Mhr.).

ಭುಕ್ **bhuk.** = (ಬುಕ್ಕ 2), ಭುಜ್ q. v.

ಭುಕ್ತ **bhukta.** enjoyed; *eaten.* 2, the act of eating. 3, *food* (ಅನ್ನ, ಓದನ, etc. Mr. 214).

ಭುಕ್ತಗೃಹ **bhukta-gṛiha.** a dining-room (ಬಿತ್ತರದೊಳ್ ಉಪ್ಪುಮನೆ Mr. 196).

ಭುಕ್ತಶೇಷ **bhukta-śesa.** *the remnants of a meal, leavings, orts.*

ಭುಕ್ತಸಮುಜ್ಝಿತ **bhukta-samujjhita.** *the remnants of a meal.*

ಭುಕ್ತಾವಶೇಷ **bhukta-avaśesa.** = ಭುಕ್ತಶೇಷ. (Bp. 56, 12).

ಭುಕ್ತಿ **bhukti.** (= ಬುತ್ತಿ). the act of enjoying or eating. 2, *enjoyment*; fruition, possession, usufruct. 3, food. ಭಕ್ತನಿಗೆ ಭುಕ್ತಿ, ಶಕ್ತನಿಗೆ ಕತ್ತಿ. — ಭುಕ್ತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಾ ಕ್ಷಣ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗಾಯ್ತೇ — ಮುನ್ದಿನ ಮುಕ್ತಿಗಿನ್ತ ಈಗಿನ ಭುಕ್ತಿ ಲೇಸು. — ಯುಕ್ತಿವಂತನು ಶುಕ್ರನ ಭುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದನನ್ತೆ (Prvs.). see Prv. s. ಭೂತ. 4, the daily motion of a planet.

ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ **bhukti-mukti.** fruition and final emancipation (Bp. 39, 71; My.).

ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದ **bhuktimukti-prada.** the giver of bhukti and mukti, as a tīrtha or a god (My.).

ಭುಕ್ತೋಚ್ಛಿಷ್ಟ **bhukta-ucchisṭa.** *the rejected leavings or remnants of food.*

ಭುಗಿ **bhugi.** = ಬುಗ, ಬುಗಿ, ಬುಗು, ಭುಗು. a sound in imitation of that of blazing flames, of that emitted by articles under rapid combustion, and of that of kindled wrath. — ಭುಗಿ ಭುಗಿಲನೆ. with the sound of bhugi bhugil (Rśv. 5, 37). — ಭುಗಿ ಭುಗಿಲೆನ್. to emit the sound of bhugi bhugil (Bp. 17, 19; 25, 21; 57, 18; 58, 59). — ಭುಗಿ ಭುಗಿಲ್ಬುಗಿಯೆನ್. to emit the repeated sound of bhugi (Bp. 56, 32). — ಭುಗಿ ಭುಗಿಲ್ಬುಗಿಲೆನ್. = ಭುಗಿ ಭುಗಿಲ್ಬುಗಿಯೆನ್. (Rām. 5, 8, 57; J. 8, 39). — ಭುಗಿ ಭುಗಿಸು. = ಭುಗಿ ಭುಗಿಲೆನ್. (J. 12, 22; 23, 46).

ಭುಗಿಲ್ **bhugil.** = ಬುಗಿಲ್, ಭುಗಿ, etc. — ಭುಗಿಲಿಡು. -ಇಡು. to emit the sound of bhugil (Bh. 1, 20, 55). — ಭುಗಿಲೆನ್. -ಎನ್. = ಭುಗಿಲಿಡು. (Bp. 51, 7. 80; 55, 11; Bh. 2, 3, 9). — ಭುಗಿಲೆನಿಸು. -ಎನಿಸು. to cause to emit the sound of bhugil (Bp. 44, 15). — ಭುಗಿಲ್ಬುಗಿಲ್. rep. (C.). — ಭುಗಿಲ್ಬುಗಿಲೆನ್. -ಎನ್. to emit the repeated sound of bhugil (Abh. P. 13, 81).

ಭುಗಿಲನೆ **bhugilane.** (Śmd. 388). = ಬುಗಿಲನೆ. with the sound of bhugil.

ಭುಗು **bhugu.** = ಭುಗಿ, etc. [— ಭುಗು ಭುಗನೆ. rep. ಭುಗುಭುಗನುರ್ಚಿ ಪಾಯ್ವ ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟುರೆಯಂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಪರ್ದುಗಳುಗಲೀಯದ ವ್ವಳಿಸಿ ಪೀರ್ದಿನಂ Pb. 10, 80]. — ಭುಗು ಭುಗಿಲು ಭುಗಿಲೆನ್. = ಭುಗಿ ಭುಗಿಲ್ಬುಗಿಲೆನ್. (Bh. 1, 20, 27).

ಭುಗ್ನ **bhugna.** *bent, crooked;* curved; bending, stooping, bowed.

ಭುಜ್ **bhuj.** enjoying; eating; an eater; ruling. see ಕ್ರತು-, ಗೃಹ-, ಹುತ-.

ಭುಜ **bhuja.** = ಬುಜ 2. a bending, a bend. 2, *the arm.* ಭುಜದ ತುದಿ (ತೋಳ್ದಲೆ, ಮುಯ್ದು Śm. 71). see ಅಷ್ಟ-.

ಭುಜಕೀರ್ತಿ **bhuja-kīrti.** an epaulet-like ornament for the upper arm (Bp. 4, 36; Rśv. 6, 11 va.; My.).

ಭುಜಗ **bhuja-ga.** = ಬೊಜಗ. going crookedly or in a curve: *a snake* (ಎಲರುಣಿ Ct, I, 10; II, 17). 2, a paramour, see ಬೊಜಗ. 3, (= śesa) the number 1 (Ch.). 4, the number 8.

ಭುಜಗಧಾರಿ **bhujaga-dhāri.** Śiva. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಭುಜಗಬನ್ಧ **bhujaga-bandha.** a certain feat of wrestlers (Śśv. 4, 75).

ಭುಜಗಭೂಷ **bhujaga-bhūsa.** Śiva (Śśv. 1, 75).

ಭುಜಗವೈರಿ **bhujaga-vairi.** Garuḍa; a peacock; an ichneumon (My.).

ಭುಜಗಶಯನ **bhujaga-śayana.** Viṣṇu (My.).

ಭುಜಗಾಭರಣ **bhujaga-ābharaṇa.** Śiva (Bh. 1, 1, 2).

ಭುಜಗೇನ್ದ್ರ **bhujaga-indra.** any large snake; Śesa (Śmd. 145; J. 14, 14).

ಭುಜಂಗ **bhuja-ṅ-ga.** = ಬೊಜಗ, ಬೊಜಂಗ, ಭುಜಗ. *a snake* (ಭೋಗಿ, ಸರ್ಪ Nn. 35). 2, *the paramour of a prostitute, a libertine, a gallant* (ಮಧುಪ್ರಿಯ, ವಿಟ Nn. 29, o. r. ವಿಕ; ವಿಟ 35, o. r. ವಿಕ; ವಿಕ 63). 3, an ascetic (ತಪೋನಿಧಿ, ತಪಸ್ವಿ 35).

ಭುಜಂಗನಿಲಯ **bhujaṅga-nilaya.** a snake's hole: a whiteants' nest (ಹುತ್ತು Nn. 92).

ಭುಜಂಗಪ್ರಯಾತ **bhujaṅga-prayāta.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಭುಜಂಗಭುಜ್ **bhujaṅga-bhuj.** *a peacock*; Garuḍa.

ಭುಜಂಗಮ **bhuja-ṅ-gama.** = ಭುಜಗ. *a snake.* 2, Rāhu.

ಭುಜಂಗವಿಜೃಮ್ಭಿತ **bhujaṅga-vijṛimbhita.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಭುಜಂಗಶಯನ **bhujaṅga-śayana.** = ಭುಜಗಶಯನ. (My.).

ಭುಜಂಗಶಿಶುಪದ **bhujaṅga-śiśu-pada.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಭುಜಂಗಶಿಶುಸೃತ **bhujaṅga-śiśu-sṛita.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಭುಜಂಗಾಕ್ಷಿ **bhujaṅga-akṣi.** *the ichneumon plant,* perhaps Ophioxylon serpentinum Lin. (= ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ).

ಭುಜದೇಶ **bhuja-dēśa.** the place or region of the arm (ಜಂಗುಡಿ Bhn. 39).

ಭುಜಬಲ **bhuja-bala.** strength of arm (Śmd. 386; Kk. 99; Bp. 1, 44; J. 13, 45).

ಭುಜಮಧ್ಯ **bhuja-madhya.** *the breast, the chest.*

ಭುಜವಲಯ **bhuja-valaya.** an arm-ring (Bp. 4, 36).

ಭುಜಶಿಖರ **bhuja-śikhara.** *the shoulder.*

ಭುಜಶಿರಸ್ **bhuja-śiras.** *the shoulder.*

ಭುಜಾಗ್ರ **bhuja-agra.** *the shoulder* (ತೋಳ್ದಲೆ, ಮುಯ್ಯು Kk. 67).

ಭುಜಾನ್ತರ **bhuja-antara.** *the breast, the chest.*

ಭುಜಾಸ್ಫಾಲನ **bhuja-āsphālana.** clapping (one's own) upper arm (Cpr. 5, 75 va.).

ಭುಜಿಸು **bhujisu.** = ಬುಜಿಸು, ಭುಂಜಿಸು. (My.).

ಭುಜಿಷ್ಯ **bhujisya.** *a servant, a slave.*

ಭುಜೆ **bhuje.** a winding; *the arm;* the coil of a snake.

ಭುಂಜಿಸು **bhuñjisu.** to eat (J. 7, 42; 29, 13; My.); to enjoy; to suffer, to experience.

ಭುತ **bhuta.** = ಭೂತ. past, gone, etc. see ಅದ್ಭುತ.

ಭುವನ **bhuvana.** a being, a living creature; mankind. 2, *the world*; the fourteen worlds, seven descending and seven rising; the earth (ಲೋಕ, ಭೂಮಿ Nn. 9; ಲೋಕ Mr. 517). 3, the

number 14 (ಪದಿನಾಲ್ಕು Mr. 348). 4, *water* (ಸಲಿಲ, ಉದಕ 9; 517). 5, the ocean (ಸಾಗರ, ಸಮುದ್ರ 9; ಅಮ್ಬುಧಿ 517). 6, the sky (ಅಮ್ಬರ, ಆಕಾಶ 9; ನಭ 317). 7, a wood, a forest (ವಿಪಿನ, ಅರಣ್ಯ 9, o. r. ಆರಣ್ಯ).

ಭುವನಕುಕ್ಷಿ bhuvana-kukṣi. a person who contains the world in his belly: Viṣṇu (J. 15, 12); that receives or contains water in its belly: the ocean (15, 12).

ಭುವನತ್ರಯ bhuvana-traya. the three worlds: heaven, atmosphere and earth (Ch. v. 200; Cpr. 5, 180 va.).

ಭುವನತ್ರಿನೇತ್ರ bhuvana-trinētra. the world's Rudra (Śmd. 288. 292).

ಭುವನನಯನ bhuvana-nayana. = ಭುವನಾಕ್ಷಿ No. 2. (Bp. 20, 37; 61, 50).

ಭುವನಮಾತೆ bhuvana-māte. Pārvatī; Lakṣmī (My.).

ಭುವನಾಕ್ಷಿ bhuvana-akṣi. the eyes of living creatures or of mankind (Rśv. 13, 17). 2, the eye of the world; the sun.

ಭುವನಾಶ್ರಯ bhuvana-āśraya. the refuge of the world: Brahmā (J. 6, 5); the water-abode: the ocean (6, 5).

ಭುವನೇಜ bhuvanē-ja. a lotus (Bp. 20, 37; 61, 50).

ಭುವನೇಶಯ bhuvanē-śaya. a lotus; the moon (Bp. 20, 37; 61, 50).

ಭುವನೇಶಯವನಭುವನನಯನ bhuvanēśaya-vana-bhuvana-nayana. who has the moon and the shining sun (Bp. 20, 37; 61, 50).

ಭುವನೈಕರಾಮ bhuvana-ēka-rāma. Rāma who has no equal in the whole world (Śmd. 146. 188).

ಭುವರ್ಲೋಕ bhuvas-lōka. one of the divisions of the universe, the space between the earth and heaven. (Mr. 32).

ಭುವಸ್ bhuvas. the atmosphere, the sky.

ಭುವಿನಿಮ್ನ bhuvi-nimna. a depression in the ground, a hole (ರನ್ಧ್ರ, ಗರ್ತ, etc., ಕುಜಿ Mr. 392).

ಭೂ bhū. = ಬೂ, ಭು, ಭೂಸ್. (Śmd. 103). being, becoming, springing up, taking rise, born. 2, the place of being or abiding: *the earth.* 3, *land; ground;* earth; as a substance (see ಭೂಭೇದ, etc.). 4, a certain metrical foot (Ch.). 5, a country, a district (Bp. 6, 19). — ಭೂನೆಲ್ಲಿ. (ತಾಮಲಕಿ, ತಾಲಿ, ನಾದೇಯಿ, ವಿತುನ್ನಕ G.).

ಭೂಕಮ್ಪ bhū-kampa. an earthquake. (My.; B. 4, 172; 5, 200).

ಭೂಕಮ್ಪನ bhū-kampana. = ಭೂಕಮ್ಪ. (My.).

ಭೂಕಾನ್ತ bhū-kānta. a king (ಅರಸು Nn. 120; Cpr. 3, 82; J. 2, 2).

ಭೂಗತ bhū-gata. being or existing on or in the earth; level with the ground, destroyed. — ಭೂಗತ ಮಾಡು. to destroy (My.). — ಭೂಗತವಾಗು. -ಆಗು. to be buried, as riches (My.).

ಭೂಗತಾಲಯ bhūgata-ālaya. an underground house (Rām. 1, 16, 27).

ಭೂಗೃಹ bhū-gṛiha. an underground room (Cpr. 10, 28).

ಭೂಗೋಚರ bhū-gōcara. a man who is within the range of, *i. e.* who lives in, the world (Abh. P. 14, 11).

ಭೂಗೋಲ bhū-gōla. ಭೂಗೋಳ. the terrestrial globe, the earth. (C.; ಕುವಲಯ Cb.; B. 5, 271).

ಭೂಗೋಲವಿದ್ಯೆ bhūgōla-vidye. geography. (C.; B. 5, 275).

ಭೂಂಕೃತಿ bhūṅ-kṛiti. hissing, puffing (Bp. 51, 59).

ಭೂಚಕ್ರ bhū-cakra. the orbit of the earth, the earth (J. 8, 6; 26, 15). 2, the equator or equinoctial line. 3, a paper-kite composed of many round pieces (My.). 4, an umbrella attached to a throne (My.).

ಭೂಚರ bhū-cara. going on the earth; moving on the ground or on land, living on land; inhabiting the earth; a man (Abh. P. 4, 101. 102).

ಭೂಚರತ್ವ bhū-caratva. the condition of going on the earth or moving on the ground (Bp. 57, 45).

ಭೂಛಾಯೆ bhū-chāye. earth-shadow: *darkness.*

ಭೂಜ bhū-ja. a tree, etc. (ಮರ Nn. 5. 20; ಕದಲಿ, ವೃಕ್ಷ 43; ವೃಕ್ಷ 63; ಖುಪುರ, ಮರ 102). ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿ ಮರನಯ್ದೆ ಭೂಜಮುಕ್ಕು೦ (Mr. 150).

ಭೂಜಟೆ bhū-jaṭe. N. of a plant (ಗೌರಿಜಡೆ Mr. 135).

ಭೂಜಾತ bhū-jāta. a tree (ಮರ Nn. 139).

ಭೂಜಾತೆ bhū-jāte. daughter of the earth: Sītā (My.).

ಭೂತ bhūta. = ಬೂತ. been, become, produced; being, becoming, coming into existence (ಜನಿತ, ಹುಟ್ಟುವುದು Nn. 78). 2, *past, gone, former;* past time, the past; the past or preterite tense (Śmd. 54. 90. 260. 266. 294; Kāvy. I, 5, 13-16). 3, *obtained, got.* 4, *right, proper, fit;* like, resembling, similar (= ಸದೃಶ, My.; *cf.* ಸಮ್ಭೂತ). 5, gone beyond the common limits, excessive (ಮೀಱಿದುದು, ಕೆಯ್ಮೀಱಿ ಹೋದದು 78; ಮೀಱಿದುದು Mr. 494). 6, *a living being, a creature* (ಸತ್ವ Mr. 502). 7, *a goblin, a a malignant spirit, a demon* (being of divine origin, see ದೇವಯೋನಿ; ಮರುಳ್ 78; ದೇವಯೋನಿ 494; see Bp. 57, 10. 11. 12. 19; J. 6, 51; 22, 23; 31, 55); the spirit of a deceased person, a ghost (= ಪ್ರೇತ No. 2, My.). 8, *an element,* of which there are five: earth, water, fire, air, ether (ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ, ಪೃಥ್ವ್ಯಾದಿಪಂಚಭೂತ 78; ಭೂತ 494; see ಧಾತು No. 4; ಪಂಚ-); — the number 5 (Ch.). 9, the nine planets (ಗ್ರಹನಿಕರ, ನವಗ್ರಹ 78). 10, the eighteen classes of people or castes (ಜಾತಿಸಮೂಹ, ಪದಿನೆಣ್ಬು ಜಾತಿಗಳು 78). 11, an ārya (ಆರ್ಯ, ದೇವ ಭೂಮಿಜ 78). 12, in law: fact, matter of fact, the real state of a case. 13, = ಭೂತಗ್ರಾಮ (? ಗ್ರಾಮ Nn. 37). ಭೂತ ಹೋದರೂ ಹೇತು ಕೊಳ್ಳೋಮ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಭೂತ ಮರುಳೋ? ಮಾಡ ಮರುಳೋ? — ಭೂತವಾದರೂ ಭುಕ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಹೊರ್ತು ಭೀತಿ ತಪ್ಪದು. — ನಾಡಿನ ಭೂತ ಪೀಡಿಸದೇ ನಿತ್ತೀತೇ? — ನಾಥನಾದರೂ ಭೂತ ಬಿಡದು. — ಪ್ರೇತಕ್ಕೆ (corpse) ಹೆದಱುವವ ಭೂತಕ್ಕೆ ಹೆದಱನೇ? — ಭೂತಕ್ಕೆ ಭೀತಿಯುಣ್ಟೇ? (Prvs.). — ಭೂತಕರಳುಗಿಡ. a shrub or small tree, Helicteres isora Lin. (St. & Pl.).

ಭೂತಕಾಲ bhūta-kāla. past time; the past or preterite tense (Śmd. 90 Cm.; 265 Cm.; 400).

ಭೂತಕಾಲಕ್ರಿಯೆ bhūtakāla-kriye. the past tense (Śmd. 87. 91. 279).

ಭೂತಕೇಶ bhūta-kēśa. *a particular plant,* root of sweet flag (= ಗೋಲೋಮಿ; see Si. 335 & ಮರುಳ ಜೆಡೆ).

ಭೂತಗಣ bhūta-gaṇa. the troop or whole class of demons or spirits; the aggregate of beings.

ಭೂತಗಣೇಶ bhūtagaṇa-īśa. Śiva. 2, sign for a long syllable (Ch.).

ಭೂತಗ್ರಹ bhūta-graha. the bhūta-imp (My.).

ಭೂತಗ್ರಾಮ bhūta-grāma. *the aggregate or whole collection of living beings;* a multitude of spirits or ghosts.

ಭೂತಚಿಕಿತ್ಸೆ bhūta-cikitse. the practice or science of administering antidotes for demoniacal possessions (My.).

ಭೂತದಯೆ bhūta-daye. compassion or tenderness towards all beings or creatures, universal benevolence. (Bp. 37, 34; 53, 43; My.).

ಭೂತಧಾತ್ರಿ bhūta-dhātri. *the earth.*

ಭೂತನಾಥ bhūta-nātha. Śiva (Bp. 29, 35; 37, 11).

ಭೂತಪಂಚಕ bhūta-pañcaka. the aggregate of the five bhūtas or elements. ಧಾತುವೇಳಂನು ಕಲಿತು, ಭೂತಪಂಚಕವಾಗಿ, ಓತು, ದೇಹವನು ಧರಿಸಿರ್ದ ಮನುಜಗೆ ಜಾತಿಯೆತ್ತಣದು? (Sp.).

ಭೂತಪತಿ bhūta-pati. Śiva (Mr. 12; Bp. 15, 7).

ಭೂತಪೂರ್ವಕ bhūta-pūrvaka. *having been or existed before, prior.*

ಭೂತಬಲಿ bhūta-bali. an offering to spirits (Bh. 8, 8, 8). (= ಬಲಿ No. 4, My.). 2, = ಬಲಿ No. 3 (Sk.).

ಭೂತಲ bhū-tala. the face of the earth, the earth (Ch. v. 127. 203; J. 8, 23).

ಭೂತಲಪತಿ bhūtala-pati. a king, a prince (Cpr. 3, 51; Bp. 50, 25).

ಭೂತಲಪಾಲ bhūtala-pāla. = ಭೂತಲಪತಿ. (Cpr. 2, 91).

ಭೂತಲಾಧಿಪ bhūtala-adhipa. = ಭೂತಲಪತಿ. (Bp. 27, 29).

ಭೂತಲೇಶ bhūtala-īśa. = ಭೂತಲಪತಿ. (Bp. 43, 9; 51, 5).

ಭೂತವತಿ bhūta-vati. the past or preterite tense (Śmd. 91. 261. 289. 294; Kāvy. I, 5, 1-5).

ಭೂತವಾಸ bhūta-vāsa. *the tree Belleric myrobalan, Terminalia bellerica* Roxb.

ಭೂತವಿದ್ಯೆ bhūta-vidye. demonology. (R.).

ಭೂತವೇಶಿ bhūta-vēśi. -ವೇಷಿ. *the white-flowering Vitex negundo.*

ಭೂತಶಂಕೆ bhūta-śaṅke. doubt or diffidence arising from demons (My.).

ಭೂತಸಂಹಾರಿ bhūta-saṁhāri. a kind of plant (ಭೂತಾಂಕುಶ Mr. 120).

ಭೂತಸಂಜ್ಞೆ bhūta-sañjne. a number indicated by natural objects, etc. (Mr. 348).

ಭೂತಸನ್ತುಷ್ಟಿ bhūta-santuṣṭi. complete satisfaction given to demons by killing sheep and buffaloes (J. 5, 72).

ಭೂತಾಗ್ರಣಿ bhūta-agraṇi. Śiva. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಭೂತಾಂಕುಶ bhūta-aṅkuśa. a kind of plant (ಭೂತಸಂಹಾರಿ Mr. 120).

ಭೂತಾಂಜನ bhūta-añjana. a collyrium applied to the palm of the right hand to render any goblins, men, etc. visible (My.).

ಭೂತಾತ್ಮ bhūta-ātma. the elementary or vital principle. 2, the individual soul. 3, *Brahmā;* Viṣṇu; Śiva. 4, *the body.*

ಭೂತಾರ್ಥ bhūta-artha. anything which has really happened, anything really existing, a matter of fact, fact.

ಭೂತಾರ್ಥಾಪಹ್ನವ bhūtārtha-apahnava. concealment of anything really existing (Kāvy. III, 3, B, 103).

ಭೂತಾವೇಶ bhūta-āvēśa. demoniac possession (Si. 385).

ಭೂತಾಳ bhūtāḷa. N., *e. g.* in ಭೂತಾಳಪಾಣ್ಡ್ಯ. (My.).

ಭೂತಿ bhūti. = ಬೂದ, ಬೂದಿ, ಬೂದು. being, existence, any state of being (Bp. 40, 64); birth, production. 2, *well-being, prosperity; wealth, riches.* 3, *power, grandeur, majesty, dignity.* 4, *ashes.* 5, *roasted or fried meat* (ಸುಟ್ಟಡಗು Hlā.; ಬಱುಗೆಣ್ಡದೊಳು ಸುಟ್ಟ ಅಡಗು Mr. 217).

ಭೂತಿಕ bhūtika. 1. *the plant Gentiana chirayta* Roxb. 2, *lemon grass, Andropogon schoenanthus* Lin. 3, *a kind of fragrant grass* (ಕತ್ತೃಣ).

***ಭೂತಿಕ bhūtika. 2.** possessed of an evil spirit. ಭೂತಿಕನ ಸೀರೆಯ ಸಾತ್ವಿಕ ನೆಱೆವುಟ್ಟಿರೆ ಭೂತಿಕ ಸಾತ್ವಿಕನಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಭೂತಿಕನಾದ Bv. 910.

ಭೂತಿಶಾಸನಧಾರ bhūti-śāsana-dhāra. a follower of Śiva (Bp. 27, 29).

ಭೂತೇಶ bhūta-īśa. lord of beings: Brahmā; Viṣṇu. 2, lord of all beings: *Śiva.*

ಭೂದಾನ bhū-dāna. donation of landed property (Grj. 2, 63; My.).

ಭೂದಾನಪತ್ರಿಕೆ bhūdāna-patrike. a deed of gift relating to bhūdāna (My.).

ಭೂದಾರ bhū-dāra. *a hog.*

ಭೂದೆಸೆ bhū-dese. the quarters or regions of the earth (Bp. 44, 33).

ಭೂದೇವ bhū-dēva. *a Brāhmaṇa.* (Bp. 50, 6; 55, 48).

ಭೂದೇವಿ bhū-dēvi. the earth looked upon as a goddess or queen (J. 19, 28).

ಭೂಧರ bhū-dhara. a mountain (ರುಚಕ, ಪರ್ವತ Nn. 41; Rśv. 1, 108).

ಭೂಧ್ರ bhū-dhra. = ಭೂಧರ. (Śśv. 2, 35).

ಭೂನಾಗ bhū-nāga. an earth-worm. (Dp. 53, 3).

ಭೂನಾಗಸತ್ವ bhūnāga-satva. earth-worm-essence: burnt earth-worms, of which rings, etc. are made, said to be antidotes for snake-poison (Bh. 8, 25, 23).

ಭೂನಾಥ bhū-nātha. a king (ಪಿತಾಮಹ, ಅರಸು Nn. 22; ಅರಸು 79).

ಭೂನಿಮ್ಬ bhū-nimba. *the plant Gentiana chirayta* Roxb.

ಭೂಪ bhū-pa. *a king, a prince.*

ಭೂಪತಿ bhū-pati. *a king, a prince.* ಪಾಪಿಯಾದವ ಭೂಪತಿಯಾದಾನೇ? (Prv.).

ಭೂಪದಿ bhū-padi. *Arabian jasmine, Jasminum zambac or sambac* Ait.

ಭೂಪಾಲ bhū-pāla. a king (ಚಕ್ರಿ, ಅರಸು Nn. 80). — ಭೂಪಾಲ ಹೆಮ್ಮಡಿ. N. (Bp. 11, 14).

ಭೂಪಾಲಕ bhū-pālaka. = ಭೂಪಾಲ. (Bp. 5, 1. 10).

ಭೂಪುತ್ರಿ bhū-putri. Sītā (My.).

ಭೂಪೇನ್ದ್ರ bhūpa-indra. a great king (Cpr. 3, 98).

ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣ bhū-pradakṣiṇa. going round the earth (My.).

ಭೂಬಲ bhū-bala. (Śmd. 386; Kk. 99). earth-power, power consisting in landed property.

ಭೂಭಾಗ bhū-bhāga. a portion of the earth; a portion of ground. see Kāvy. III, 3, B, 173.

ಭೂಭಾರ bhū-bhāra. a burden to the earth: a very wicked man (My.).

ಭೂಭಾರಕತನ bhū-bhārakatana. universal importance (Bp. 19, 30).

ಭೂಭುಜ್ bhū-bhuj. *a king, a prince.*

ಭೂಭುಜ bhū-bhuja. Tbh. of ಭೂಭುಜ್. (Bp. 22, 18; 24, 81; J. 17, 1; 18, 11).

ಭೂಭೃತ್ bhū-bhṛit. *a king.* 2, *a mountain.* 3, Viṣṇu.

ಭೂಭೇದ bhū-bhēda. a variety of earth: earth or clay in a certain form. see ಮೊಗೆ.

ಭೂಮ bhūma. the earth. see ಕೃಷ್ಣ-. 2, (ಭೂಮನ್) the earth, the world; a territory. 3, *a great quantity, abundance, plenty, multitude.* 3, *the plural.*

ಭೂಮಣ್ಡಲ bhū-maṇḍala. the terrestrial globe (Bp. 4, 5; J. 2, 33). 2, a district, a country (Bp. 50, 62).

ಭೂಮಣ್ಡಲೇಶ್ವರ bhūmaṇḍala-īśvara. a king (Bp. 55, 9).

ಭೂಮಾಲೆ bhū-māle. N. of a vṛitta (Ch.).

ಭೂಮಿ bhūmi. = ಬುವಿ, ಬೂಮಿ, ಬೂವಿ. *the earth* (ಎಳೆ Śm. 112). 2, *soil, ground;* a country, a district; *land, estate; a place, site in general.* 3, N. of a certain metrical foot (Ch.; Mr. 364). ಭೂಮಿಯಿದ್ದವನಾದರೆ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? — ಭೂಮಿ ಮಾಜಿ, ನಾಮ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡಾ (Prvs.).

ಭೂಮಿಕೆ bhūmike. earth, ground. 2, the story of a house (Cpr. 1, 132; 6, 97 va.). 3, theatrical dress, the costume of any character; character on the stage.

ಭೂಮಿಛತ್ರ bhūmi-chatra. a mushroom (ಅಣಬೆ Mr. 132).

ಭೂಮಿಜ bhūmi-ja. earth-born: a (common) tree (Bp. 55, 22). 2, the planet Mars. 3, the demon Naraka. 4, a kind of horse (ಆಜಾನೇಯ Hlā.; ಹೊಯಿಸಣದೊಳ್ ಉದಿಸಿರಲ್ Mr. 282).

ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕೆ bhūmi-jambuke. *a species of plant* (= ನಾದೇಯಿ; see ನಾಯಿನೇಱಲ್ and ನಾರಂಗ).

ಭೂಮಿತಲ bhūmi-tala. = ಭೂತಲ. the surface of earth (Bp. 25, 1).

ಭೂಮಿದೇವ bhūmi-dēva. *a Brāhmaṇa.*

ಭೂಮಿದೇವಿ bhūmi-dēvi. = ಭೂದೇವಿ. the earth looked upon as goddess.

ಭೂಮಿಧರ bhūmi-dhara. *a mountain.* 2, a king.

ಭೂಮಿಪ bhūmi-pa. a king (Rām. 16, 52; 26, 23; Rśv. 13, 13).

ಭೂಮಿಪತಿ bhūmi-pati. = ಭೂಮಿಪ. (Bh. 2, 13, 49; J. 28, 1).

ಭೂಮಿಪಾಲ bhūmi-pāla. = ಭೂಮಿಪ. (My.).

ಭೂಮಿಪಾಲಕ bhūmi-pālaka. = ಭೂಮಿಪ. (Cpr. 7, 28; Bp. 56, 2).

ಭೂಮಿರುಹ bhūmi-ruha. a tree (Mr. 420. 485).

ಭೂಮಿವಲ್ಲಭ bhūmi-vallabha. a king (Bp. 51, 17).

ಭೂಮಿಸ್ಪೃಶ್ bhūmi-spṛiś. touching the ground; a terrestrial being, man; *a Vaiśya.*

ಭೂಮೀಶ bhūmi-īśa. a king (J. 7, 13). see ಮಧು-.

ಭೂಮೀಶ್ವರ bhūmi-īśvara. = ಭೂಮೀಶ. (Cpr. 4, 25; Rśv. 5, 26).

ಭೂಮ್ಯರ್ಥ bhūmi-artha. the meaning of "earth". see ಎಳೆ.

ಭೂಯ bhūya. becoming, being; condition, state. see ದೇವ-, ಬ್ರಹ್ಮ-.

ಭೂಯಸ್ bhūyas. (fr. ಬಹು). more, more numerous; larger, greater. 2, *much, many, numerous; very great, important.* 3, *repeatedly, frequently, again.*

ಭೂಯಿಷ್ಠ bhūyiṣṭha. most, most numerous; largest, greatest. 2, *very much, very many;* most important, chief.

ಭೂರಚನೆ bhū-racane. the composition of a soil (B. 4, 95).

ಭೂರಮಣ bhū-ramaṇa. a king (Mr. 272; Bp. 50, 76).

ಭೂರಿ bhūri. *much, many, numerous* (ಅದಬ್ರ, ಬಹಳ Nn. 69; Bp. 58, 57). 2, *gold* (ಕಾಂಚನ, ಸುವರ್ಣ 69; Bp. 57, 68). 3, wood (ಕಾಷ್ಠ, ಕಟ್ಟಿಗೆ 69). 4, contempt (ಅವಜ್ಞೆ, ಉದಾಸೀನ 69). 5, N. of Brahmā, Viṣṇu, Śiva, and Indra. 6, a gift of money conferred on those present at any festival or at a funeral (My.; Te.; also ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆ; see Bh. 1, 11, 7. 8).

ಭೂರಿಫೇನ bhūri-phēna. *a species of plant* (= ಚರ್ಮಕಶೆ, ಸಪ್ತಳೆ).

ಭೂರಿಮಾಯ bhūri-māya. possessed of much deceit: *a jackal* (ಬಳ್ಳು, ಗೋಮಾಯು Mr. 162).

ಭೂರುಣ್ಡಿ bhū-ruṇḍi. *a sort of sun-flower, Heliotropium indicum* Lin.

ಭೂರುಹ bhū-ruha. a tree (ಮರ Nn. 29; Mr. 510).

ಭೂರುಹಾಗ್ರ bhūruha-agra. the top of a tree (ವಿಶಾಖ, ಮರದ ತುದಿ Nn. 38).

ಭೂರ್ಜ bhūrja. = ಬುಜ 1. *a species of birch, the bark of which is used for writing on.*

ಭೂರ್ಲೋಕ bhūs-lōka. = ಭೂಲೋಕ. (Mr. 32). see Mr. s. ಲೋಕ.

ಭೂಲೋಕ bhū-lōka. the terrestrial world, the earth (Bp. 37, 64; 58, 60; B. 4, 143). ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಭೂಲೋಕ ತಪ್ಪದು. — ಭೂಲೋಕ ಬಿಟ್ಟರೂ ಸಾಲೋಕ್ಯ ತಪ್ಪಬಾರದು (Prvs.).

ಭೂಲೋಲ bhū-lōla. a king (J. 10, 11; 17, 18).

ಭೂವಧು bhū-vadhu. = ಭೂಸತಿ.

ಭೂವಧೂರಮಣ bhūvadhū-ramaṇa. a king (J. 3, 1).

ಭೂವರ bhū-vara. a king (Kk. 101; Bp. 22, 16; 46, 56; J. 2, 63).

ಭೂವಲಯ bhū-valaya. ಭೂವಳಯ. the circumference of the earth; the terrestrial globe (Śmd. 267; Bp. 24, 84).

ಭೂವಲ್ಲಭ bhū-vallabha. a king. (My.).

ಭೂವಾಚಕ bhū-vācaka. a word denoting "earth" (see ಎಳೆ in Śmd. Dh.).

ಭೂವಿಶೇಷ bhū-viśēṣa. a kind of soil. see ಎರೆ.

ಭೂಶಿರ bhū-śira. a promontory, a cape (My.; B. 4, 115).

ಭೂಷಣ bhūṣaṇa. decorating, adorning; *ornament, decoration, embellishment;* an ornament, a trinket, etc. (ತೊಡ Ct. II, 65); (praise). — ಭೂಷಣಮಾಡು. -ಆಡು. to praise (Bp. 36, 17).

ಭೂಷಣಾವರಣ bhūṣaṇa-āvaraṇa. surrounding or covering with ornaments. see ತುಡು.

ಭೂಷಣೋದ್ವಹನ bhūṣaṇa-udvahana. adorning. see ಕೆಯ್ಗೆಯ್.

ಭೂಷಾಮಣಿ bhūṣā-maṇi. decoration with gems (Cpr. 6, 70).

ಭೂಷಿತ bhūṣita. *decorated, adorned, ornamented.*

ಭೂಷಿಸು bhūṣisu. to decorate, to adorn; to praise (My.).

ಭೂಷೆ bhūṣe. ಭೂಷಾ. *adorning, decorating;* an ornament, a jewel.

ಭೂಷ್ಣು bhūṣṇu. *being, becoming;* being or faring well; desiring happiness.

ಭೂಷ್ಯ bhūṣya. to be adorned or decorated (adj., Cpr. 6, 68).

ಭೂಸ್ bhūs. = ಭೂ. see ಭೂರ್ಲೋಕ.

ಭೂಸತಿ bhū-sati. ಭೂಸತೀ. the earth considered as a woman (Bp. 11, 26).

ಭೂಸತೀಶ bhūsatī-īśa. a king (Bp. 28, 27).

ಭೂಸತೀಶ್ವರ bhūsatī-īśvara. = ಭೂಸತೀಶ. (Bp. 24, 78).

ಭೂಸಾರ bhū-sāra. the strength of a soil (My.).

ಭೂಸಾರತೆ bhū-sārate. the state of a soil being full of strength (Cpr. 1, 90).

ಭೂಸುತ bhū-suta. the planet Mars (ಕುಜ, ಮಂಗಳ Nn. 20).

ಭೂಸುತೆ bhū-sute. Sītā. (My.).

ಭೂಸುರ bhū-sura. a Brāhmaṇa (ದ್ವಿಜ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Nn. 36; ವಿಪ್ರ 104; Bp. 53, 39-42; 55, 23. 54. 55; Kk. 101).

ಭೂಸ್ತೃಣ bhū-s-tṛiṇa. *lemon grass, Andropogon schoenanthus* Lin.

ಭೂಸ್ಥಾಪನೆ bhū-sthāpane. putting in the ground, burying, as money (My.).

ಭೂಸ್ಥಿತಿ bhū-sthiti. landed-property (My.).

ಭೃ bhṛi. = ಭ್ರು, ಭ್ರು, ಭ್ರೂ. an eyebrow.

ಭೃಕುಟಿ bhṛi-kuṭi. *contraction or knitting of the eyebrow, a frown* (ಪುರ್ಬು ಬಿಜ್ಜಿದಿಹುದು Mr. 463).

ಭೃಗು bhṛigu. N. of a ṛiṣi (Bp. 3, 77; 43, 41; 33, 5; 54, 31; 57, 77; J. 33, 40). 2, Śukra, the planet Venus (Mr. 38). 3, *a declivity, a slope, a cliff, a precipice* (ಸಾನು, etc., ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ Mr. 96).

ಭೃಗುಜೆ bhṛigu-je. N. of a plant (see Mr. s. ಕಿಱುದೇಗು No. 2).

ಭೃಗುವಾರ bhṛigu-vāra. Friday. (My.).

ಭೃಂಗ bhṛiṅga. = ಬಿಂಗ. *the large black humble bee* (ತುಮ್ಬಿ Nn. 13. 29; ಭ್ರಮರ, ತುಮ್ಬಿ 45; ಷಟಪದ, ಬಣ್ಣಣಿ Ct. II, 63; ಗುಂಗೀ ಹುಳ G.). 2, *the fork-tailed shrike, Lanius caerulescens.* 3, the bird Cuculus melanoleucus (ಚಾತಕ, ಸಾರಂಗ, etc. Mr. 171). 4, the plant Eclipta prostrata Lin. or Verbesina prostrata (ಗರುಗ Nn. 45; ಅಂಗಾರಕ, ಗರುಗ Mr. 130). 5, *woody Cassia, Laurus cassia.* 6, *talc or mica* (ಅಭ್ರಕ 45; Mr. 102). 7, a cloud (ಮೇಘ 45). 8, darkness (ತಿಮಿರ, ಕತ್ತಲೆ 45). 9, blackness (ಕೃಷ್ಣ, ಕಪ್ಪು 45). 10, a libertine, a catamite, a lecher. — ಭೃಂಗ ಮರ. see Nn. s. ಛಿನ್ನಕುಜಾತ.

ಭೃಂಗರಜಸ್ bhṛiṅga-rajas. *the plant Eclipta prostrata* Lin. (see ಭೃಂಗ No. 4).

ಭೃಂಗರಾಜ bhṛiṅga-rāja. *the plant Eclipta prostrata* Lin. 2, bee-king: the large black humble bee.

ಭೃಂಗಾರ bhṛiṅgāra. = ಬಂಗಾರ etc., ಬಿಂಗಾರ, ಭಂಗಾರಿ, ಭಂಗಾರ, ಭೃಂಗಾರಿ. *a golden pitcher or vase;* — a vase used at the inauguration of a king (or at marriages), which may be made of gold, silver, brass, iron, etc. (Cpr. 6, 52). 2, gold.

ಭೃಂಗಾರಿ bhṛiṅgāri. = ಭೃಂಗಾರ No. 1. (ಭೃಂಗಾರ, ಕನಕಾಲುಕೆ Hlā.; ಕನಕಾಲುಕೆ Mr. 210).

ಭೃಂಗಾಲಕ bhṛiṅga-alaka. locks resembling black bees (J. 16, 5).

ಭೃಂಗಿ bhṛiṅgi. *a cricket.* 2, N. of one of Śiva's attendants (ಹಳಿಗ Ct. I, 86; ಶಿವನ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಮುಕ್ಕಾಲ ಭೃಂಗಿ G.; Bp. 1, 49. 50; 29, 7).

ಭೃಂಗಿನಾಥ bhṛiṅgi-nātha. = ಭೃಂಗಿ No. 2. (Bp. 53, 36; C. Bp. 1, 8).

ಭೃಂಗಿಪ bhṛiṅgi-pa. = ಭೃಂಗೀಶ. (J. 14, 20).

ಭೃಂಗಿರಿಟಿ bhṛiṅgiriṭi. = ಭೃಂಗಿ No. 2. (My.).

ಭೃಂಗೀಶ bhṛiṅgi-īśa. = ಭೃಂಗಿ No. 2. (Bp. 24, 48; J. 14, 18; see riddle s. ಅಡ್ಡಣಿಗೆ No. 1).

ಭೃಂಗೀಶ್ವರ bhṛiṅgi-īśvara. = ಭೃಂಗೀಶ. (Bp. 43, 38; 53, 5; J. 14, 19).

ಭೃತ್ bhṛit. bearing, carrying; supporting, maintaining; nourishing, protecting; possessing, having, furnished with; bringing. see *e. g.* ಅಮ್ಬು-, ಕಪಾಲ-, ಕ್ಷ್ಮಾ-, ಜಲ-, ಪರ-, ಫಣ-, ಭೂ-.

ಭೃತ bhṛita. borne, carried; supported, maintained; hired; paid, possessed of, endowed with; acquired, gained; filled, full of; — a servant. see ಅನ್ಯ-, ಪರ-.

ಭೃತಕ bhṛitaka. borne, carried (see ದ್ರಾಗ್-). 2, *a hired labourer; a servant.*

ಭೃತಿ bhṛiti. the act of bearing, supporting, or bringing; nourishment, support; — *wages, hire;* — capital.

ಭೃತಿಭುಜ್ bhṛiti-bhuj. *a hired labourer; a servant.*

ಭೃತ್ಯ bhṛitya. to be nourished or maintained: *a servant* (ಪಾಸಿಗ Bhn. 26). 2, the minister of a king.

ಭೃತ್ಯತೆ bhṛityate. the state of servitude or dependence (Rśv. 14, 53 va.; 14, 54).

ಭೃತ್ಯೆ bhṛitye. fostering, nourishing; — service; — maintenance, support, sustenance, food; — *hire, wages.*

ಭೃಶ bhṛiśa. mighty, strong, vehement, violent, intense; *much, exceeding.* 2, swearing, an oath (ಬಾಧ, ಸೂರುಳು Nr. 64; ಸಮ್ಬಾಧ, ಸೂರುಳು 156; ಸಮ್ಬಾಧ Mr. 484). ಭೃಶಂ, vehemently; *much, exceedingly, greatly.*

ಭೃಷ್ಟ bhṛiṣṭa. fried, broiled, roasted, parched; — *roasted meat.*

ಭೆ bhe. = ಭಾ. lustre, etc. see *e. g.* ಪ್ರತಿ-, ಪ್ರ-.

ಭೆಟ್ಟಿ bheṭṭi. = ಬೆಟ್ಟಿ, ಬೇಟಿ, ಭೇಟಿ q. v. (ಸನ್ದರ್ಶನ G.). ಅರಸರ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಒಯ್ಯುವ ಕಾಣಿಕೆ (ಉಪಗ್ರಾಹ್ಯ, ಪ್ರದೇಶನ G.). — ಭೆಟ್ಟಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to go to visit, to visit. ಕೂಡಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತರು ಇಷ್ಟರು ಸ್ನೇಹಿತರು ಮುನ್ತಾದವರ ಭೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು (B. 4, 34; My. as ಭೇಟಿ-). — ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗು. -ಆಗು. to meet, to fall in with, to encounter. ಅವನು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಷ್ಟಱೊಳಗೆ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಸಿಪಾಯಿಯು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದನು (B. 4, 124). ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಭೆಟ್ಟಿ ಯಾದ ಕುಣ್ಬನು (4, 126). 2, a visit to take place. ನನಗೆ ಅವನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು, ನನಗೂ ಅವನಿಗೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು (My. as ಭೇಟಿ-).

ಭೇಕ bhēka. *a* (male) *frog* (ಕಪ್ಪೆ Nn. 18. 46. 87). 2, a timid man.

ಭೇಕಿ bhēki. a female frog; a small frog (ವರ್ಷಾಭ್ವಿ, ಪೆಣ್ಗಪ್ಪೆ Mr. 411).

ಭೇಟಿ bhēṭi. = ಭೆಟ್ಟಿ q. v., etc. meeting, encountering; an interview, a visit (My.; Mhr., H. ಭೇಟ, ಭೇಟೀ). — ಭೇಟಿಗೆ ಬರು. to come to visit, to visit (C.). ಅವನ ಭೇಟಿಗೆ ಬನ್ದ ಒಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನು (B. 2, 17). — ಭೇಟಿ ಕೊಡು. to favor one with a visit, to show one's face. ನನಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು (My.). — ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸು. to introduce. ಅವನನ್ನು ದೊರೆಗೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸಿದನು (My.). — ಭೇಟಿ ಮಾಡು. to visit. ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ (My.).

ಭೇದ bhēda. = ಬೇದ 2. breaking, splitting, dividing, separating; a chasm, a fissure; a hurt, an injury, a wound. 2, division, separation, partition, part, portion. 3, discrimination, discernment. 4, *distinction, difference, kind, sort, species, variety.* 5, *change, alteration, modification.* 6, divulging, disclosure, as of a secret. 7, *dissension, disunion, disagreement, schism.* 8, *creating divisions* (among confederates); *seducing or enticing an ally to one's own party by sowing dissensions* (ತನ್ತ್ರ, ತನ್ತ್ರಭೇದ Nn. 62; see ಚತುರೋಪಾಯ). 9, an opponent, an enemy (ಸಪತ್ನ, ಹಗೆ 62). 10, dualism, duality. 11, evacuation of the bowels. 12, ಗಜ ಸನ್ತ್ರಾಸ (ಆನೆಯ ಮಸ್ತಕದ ವಿಭಾಗ 62). 13, water (ಅಮ್ಬು, ಉದಕ 62). ಭೇದಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ವಾದಾ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. — ನೀನು ನಾನು ಎಂಬ ಭೇದ ಜ್ಞಾನಿಗುಂಟೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಮತ. — ಭೇದವಪ್ಪಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. to show difference, to be different (Ch. v. 239).

ಭೇದಕ bhēdaka. breaking, splitting, etc., — who or what breaks, divides, etc. 2, *distinguishing, discriminating, defining.* see ಹೃದಯ-.

ಭೇದನ bhēdana. breaking, splitting, dividing, separating; loosening, as the feces, purging; etc. see ಉಚ್ಚರ್, ಪುಟ-, ಮಲ-, ಲೋಷ್ಟ-. — ಭೇದನಂಗೆಯ್. -ಒ-. to split; to destroy (J. 28, 8).

ಭೇದಬುದ್ಧಿ bhēda-buddhi. perception or idea of a difference or distinction (C.). ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೇ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಭೇದಬುದ್ಧೀ ಮಾಡುವ ದಱ ಕಾರಣವನ್ನು ದೇವರೇ ಬಲ್ಲನು (B. 4, 108).

ಭೇದಿ bhēdi. who or what breaks, splits, divides, cuts, etc. (see ವೃಕ್ಷ-); a destroyer (Bp. 54, 26); a crowbar (ಹಾರೆ Mr. 371); loosening the bowels; frequent or preternatural evacuations of the intestines, purging (My.). ಭೇದಿ ಆಗುವ ಲಾಲ್ ತಿಗಡೆ (ತ್ರಿಪುಟೆ, etc. Si. 148). ವೈದ್ಯನು ಭೇದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು (My.). ಅವನಿಗೆ ಭೇದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು (also: I frightened him, My.). ಅವನಿಗೆ ಭೇದಿ ಹರಿಯಿತು (he was purged, My.). — ಭೇದಿ ಕಟ್ಟು. to stop purging (My.).

ಭೇದಿತ bhēdita. *broken, split, divided, separated.*

ಭೇದಿಸು bhēdisu. to break, to split; to distinguish; to separate; to destroy (Bp. 36, 48; Śsv. 4, 131; B. 2, 26; My.); to open, to disclose (as a secret, My.). 2, to discriminate (C. Bp. 36, 42). to discern, to perceive (Bh. 3, 13, 15). 4, to be broken, as the heart (My.); to separate (v. i., My.). 5, a difference to take place (Ch. v. 334). see Sp. s. ಮಾಡಿಗ.

ಭೇದ್ಯ bhēdya. to be broken or split; *capable of being broken, etc., frangible, fragile, penetrable; to be seduced or led away, liable to be seduced or led away.* 2, what is specified or defined: *a substantive, a noun.* 3, a river (ಉದ್ಧೃ, ನದ, ಗಣ್ಡುದೊಱೆ Mr. 413).

ಭೇರಿ bhēri. = ಬೇರಿ 2. *a kettle-drum* (ದುನ್ದುಭಿ Mr. 80).

ಭೇರುಣ್ಡ bhēruṇḍa. = ಬೇರುಣ್ಡ, ಭಾರುಣ್ಡ. a species of bird, with two heads (ಅಮಳ್ದಲೆವಕ್ಕಿ Kk. 16; Śm. 29; ಕೇಸರಿದ್ವಿಪಾರಾತಿ Mr. 160; J. 16, 37). — ಭೇರುಣ್ಡವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಭೇರುಣ್ಡ. (Abh. P. 10, 78).

ಭೇಷಜ bhēṣaja. (fr. ಭಿಷಜ್). making well or healthy: *a remedy, a drug, a medicament* (ಪುಷ್ಕರ, ವೈದ್ಯ Nn. 27). 2. = ವೈಸಿಕ, hypocrisy, fraud, deceit (not Sk.; My.).

ಭೇಷಜಗಾಱ bhēṣaja-gāra. a dissembler, a hypocrite (My.).

ಭೇಷಜನಿವಾಸ bhēṣaja-nivāsa. a druggist's shop (ಆರೋಗ್ಯ ಗೃಹ Mr. 197).

ಭೈ bhei. bhai. an imitative sound. — ಭೈ ಭೈ. rep. ಒದೆದು, ಅದ್ರಿ ಕ್ಷಿತಿಸನ್ಧಿ ಪತ್ತುವಿಡೆ ಭೈ ಭೈಯೆಮ್ಬಿನಂ ಕೀಱ್ತು (Śmd. 64).

ಭೈಕಾರ bhai-kāra. the syllable ಭೈ (Śmd. 361).

ಭೈಕ್ಷ bhaikṣa. (fr. ಭಿಕ್ಷಾ). = ಬೈಕ. asking alms; — anything obtained by begging: *begged food, charity, alms.*

ಭೈತ್ರ bhaitra. Tbh. of ವಹಿತ್ರ (Śmd. 361; ಬಹಿತ್ರಕ Ct. II, 75; ಯಾನಪಾತ್ರ, ಪೋತ Nr.; ಶಾರದ, ಹಡಗು Nn. 28; ಕೂಟೆ, ಹಡಗು 152; ಪ್ರವಹಣ, ಪೋತ, ಹಡಗು Mr. 407). ಭೈತ್ರ ನಡಸುವವರು (ಪೋತವಾಹ, etc.); ಭೈತ್ರದಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ಭಣ್ಡ (ಅತರ, ತರಪಣ್ಯ Nr.). see ಸು-.

ಭೈತ್ರವ್ಯವಹಾರಿ bhaitra-vyavahāri. a sea-trader (ಪೋತವಣಿಜ್, etc. Hlā.).

ಭೈತ್ವ bhaitva. the syllable ಭೈ (Śmd. 360. 361).

ಭೈರವ bhairava. (fr. ಭೀರು). = ಬೈರವ. formidable, awful, terrific. 2, Bhairava, a form of Śiva (ಬಿಗುರ್ವರಿಜ, ತೇಱಿದ್ದೇರ Śm. 5; Kk. 6; ಘೋರರೂಪಿ, ಖಡ್ಗಹಸ್ತ, ದಿಗಮ್ಬರ Mr. 15; see Śmd. 79). ಜಿನ್ನೀ ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಭೈರವದೇವರು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಭರಭರನೆ ಹೋಗಿ, ಭೈರವದೇವರ ಸಂಗಡ ಭೈರವಾಸ ಕೇಳಿದ (Prvs.).

ಭೈರವಾಸ bhairavāsa. Tbh. of ಬಹಿರ್ವಾಸಸ್. an upper cloth (Si. 222; My.; Te.; see Prvs. s. ಭೈರವ, ಶಿವ).

ಭೈರವಿ bhairavi. *a particular form of Durgā* (ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ಚರ್ಚಿ Nn. 28; ಚರ್ಚಿ, ಚಾಮುಣ್ಡಿ, ವನದೇವಿ Mr. 14; ಚರ್ಚೆ 522; Bp. 23, 19). 2, N. of a rāgiṇī or kind of tune.

ಭೈಷಜ್ಯ bhaiṣajya. (fr. ಭೇಷಜ). *any remedy, drug, medicine.*

ಭೋ bhō. = ಭೋಸ್. see Śmd. 64; J. 11, 34.

ಭೋಕ್ತ bhōkta. Tbh. of ಭೋಕ್ತೃ. (ಉಪಭೋಗ, ನಿರ್ವೇಶ Mr. 457; My.).

ಭೋಕ್ತವ್ಯ bhōktavya. to be enjoyed or eaten; fit to be used or employed; to be possessed or ruled. see Bp. 53, 41; ಅನು-.

ಭೋಕ್ತಾರ bhōktāra. Tbh. of ಭೋಕ್ತೃ. (My.).

ಭೋಕ್ತೃ bhōktṛ. = ಭೋಕ್ತ, ಭೋಕ್ತಾರ. *an enjoyer, an eater, a feeder;* one who employs or makes use of; one who feels or experiences; — enjoying, eating; feeling, experiencing.

ಭೋಗ bhōga. 1. = ಭೋಗ. enjoyment, fruition; eating; use, application. 2, sexual enjoyment (ಗ್ರಾಮ್ಯ Nn. 37; My.). 3, possessing; ruling, governing, protecting; cherishing, nourishing (ಪರಿಪಾಲನೆ, ರಕ್ಷಿಸುವುದು Nn. 113; ಪಾಲನೆ Mr. 514). 4, a transaction (ವ್ಯವಹಾರ, ಬೆಹಾರ 113; ವ್ಯವಹಾರ 514). 5, perception of sorrow or joy. 6, *pleasure* (ಅತಿಸುಖ 514). 7, a being that enjoys pleasure (ಸೌಖ್ಯೋದ್ಗತಜೀವಿ, ಸುಖವನಯ್ದುವಸ್ಥಾ ಜೀವರುಗಳು 113). 8, *feasting, a repast, a banquet.* 9, money, wealth (ಧನ, ದ್ರವ್ಯ 113; ಧನ 514). 10, fullness, plenty (ಪರಿಪೂರ್ಣ, ನೆಱೆತೆ Mr. 454). 11, *hire, wages* (ನಿರ್ವೇಶನ 514); *the hire of dancing girls or courtezans, wages of prostitution.* 12, a whore (ಕಾಮುಕಿ, ಸೂಳೆ 113; ಪಣ್ಯವನಿತೆ 514). ಪಾಷಾಣದ ಭೋಗ, ಶ್ಮಶಾನದ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? (Prv.). 13, N. of a man (Bp. 24, 72). see Prv. s. ರೋಗ.

ಭೋಗ bhōga. 2. any winding or curve: *a ring, the coil of a snake.* 2, *the expanded hood of a serpent.* 3, the body of a snake (ಅಹಿಕಾಯ, ಸರ್ಪಗಳ ದೇಹ Nn. 113; ಹಾವಿನ ಶರೀರ Mr. 400; ಅಹಿಕಾಯ Mr. 514); the body. 4, *an army in column;* a train, a retinue, an army (ಸೇನೆ, ಪರಿವಾರ 113).

ಭೋಗಕ್ಷಿತಿ bhōga-kṣiti. = ಭೋಗಭೂಮಿ, etc. land of enjoyment: the place on this earth where people enjoy the reward of their works, which is superior to svarga and where people live very long (Cpr. 3, 35).

ಭೋಗಧರ bhōga-dhara. a snake (ಹಾವು G.).

ಭೋಗಭೂತಲ bhōga-bhūtala. = ಭೋಗಕ್ಷಿತಿ, etc. (Cpr. 3, 36).

ಭೋಗಭೂಮಿ bhōga-bhūmi. = (ದೇವಭೂಮಿ), ಭೋಗಕ್ಷಿತಿ q. v., ಭೋಗಭೂತಲ. (Cpr. 1, 101 va.; 3, 36 va.; 3, 37; Abh. P. 1, 66 va., 67 va. & 68 va.).

ಭೋಗಭೂಮಿಭವ bhōgabhūmi-bhava. (= ದೇವಭೂಮಿಜ). an ārya (ಆರ್ಯ, ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವ್ನಾವನು Nn. 106).

ಭೋಗಮೋಕ್ಷ bhōga-mōkṣa. fruition and final emancipation (Bp. 49, 12).

ಭೋಗವತ್ bhōga-vat. furnished with enjoyments, riches, etc. 2, having rings or coils; a snake.

ಭೋಗವತಿ bhōga-vati. = ಭೋಗಾವತಿ. *the city of the snakes in the subterranean regions* (J. 23, 16). 2, *the river of the snakes, the Ganges of the lower regions* (J. 24, 13).

ಭೋಗಷಟ್ಪದಿ bhōga-ṣaṭpadi. N. of a metre (Ch.).

ಭೋಗಾಯಿ bhōga-āyi. N. of a woman (Bp. 12, 42).

ಭೋಗಾವತಿ bhōgā-vati. = ಭೋಗವತಿ. the infernal regions (ಪಾತಾಲ Nn. 22, o. r. ಅಧೋಲೋಕ). 2, ನಗರ, ಪಟ್ಟಣ (22). 3, ತರಂಗಿಣಿ, ನದಿ (22). 4, Mahālakṣmī (ರಮೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 22).

ಭೋಗಿ bhōgi. 1. (Śmd. 109). = ಬೋಗಿ, (ಬೋವು). enjoying, eating; using, possessing; suffering, experiencing; devoted to enjoyments, indulging in sensual pleasures; opulent; an enjoyer (Bp. 58, 16); a happy person (My.); a voluptuary; a king, a prince; the headman of a village; a barber; a person who accumulates money for a particular expenditure. see ಬಿಳೇ-. ಭೋಗಿಗೆ ಯೋಗಿ ಮರುಳು, ಯೋಗಿಗೆ ಭೋಗಿ ಮರುಳು. — ಒಬ್ಬ ಭೋಗಿಯಾದರೆ ಒಬ್ಬ ಜೋಗಿ (Prvs.). — ಭೋಗಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 38, 57; 57, 37. 52). — ಭೋಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 42; 57, 31-33.

43. 49. 50). — ಭೋಗಿದೇವ. N. (Bp. 57, 38. 46. 51. 54. 55; 58, 9). — ಭೋಗಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 59, 5).

ಭೋಗಿ bhōgi. 2. having curves or coils: *a snake.*

ಭೋಗಿಕಟಕ bhōgi-kaṭaka. Śiva (Bp. 54, 75).

ಭೋಗಿತ bhōgita. a man who has eaten or enjoyed, or eats or enjoys (Bp. 30, 12).

ಭೋಗಿನಿ bhōgini. *the concubine of a king.* 2, a serpent woman (Cpr. 5, 99).

ಭೋಗಿಪ bhōgi-pa. the snake śēsa (J. 13, 47).

ಭೋಗಿಭೂಷಣ bhōgi-bhūṣaṇa. Śiva (Bp. 55, 52).

ಭೋಗಿವಿಭೂಷ bhōgi-vibhūṣa. Śiva (Śsv. 1, 82).

ಭೋಗಿಶಯ bhōgi-śaya. Viṣṇu (Bp. 1, 3).

ಭೋಗಿಸು bhōgisu. (Śmd. 92). to eat; to enjoy; to experience, to feel, to suffer (Bp. 24, 83; 27, 15; 43, 64. 65; 48, 6. 22; 58, 35. 46; My.; B. 5, 58. 274). 2, to indulge in sensual pleasures (Bp. 6, 33; 11, 23; J. 8, 5). 3, to be consumed or destroyed, to decay (Bh. 2, 2, 66). ಭೋಗಿಸಿದಳ್ (Śmd. 245). ಕೂಡ ಭೋಗಿಪಲ್ಲಿ ರಮಾಭಿಧಾನಂ (Mr. 538). see Prv. s. ಯೋಗ.

ಭೋಗಿಸುವಿಕೆ bhōgisuvike. enjoying, etc. (ನಿವೇಶ, ಉಪಭೋಗ Si. 394).

ಭೋಗ್ಯ bhōgya. enjoyable, to be enjoyed, to be used; what may be enjoyed, anything that may be possessed or used, an object of fruition.

ಭೋಗ್ಯಪತ್ರ bhōgya-patra. = ಭೋಗ್ಯಾಧಿಪತ್ರ. (My.; Te.).

ಭೋಗ್ಯಾಧಿ bhōgya-ādhi. a pledge or deposit which may be used by the mortgagee until redeemed (My.).

ಭೋಗ್ಯಾಧಿಪತ್ರ bhōgyādhi-patra. a mortgage-bond wherein the lender assumes the temporary use of the property mortgaged (My.).

ಭೋಂಕನೆ bhōṅkane. = ಭೋಂಕನೆ. swiftly, speedily, quickly (ಚಿಕ್ಕನೆ, ಭೋರನೆ, ಭೋಂಕಲ್, etc., ಶೀಘ್ರಾರ್ಥ Śmd. 391; ಚಿಚ್ಚರ, etc. Ct. I, 21; ಭೋರನೆ, etc., ಶೀಘ್ರಾರ್ಥ Kk. 50). [ಎಚ್ಚು ಭೋಂಕನೆ ಮೃಗಚಾರಿಯಿಂ ತನಗೆ ಮಾಣದೆ ತನ್ನನದೊನ್ದು ಮಾರಿಯುಂ Pb. 1, 111; Ap. 2, 20]. ಭೋಂಕನೆ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ್ ಅನ್ದಾರತಿಯನ್, ಉಘೇ ಎನ್ದು, ತನ್ದೆತ್ತು ತಿರ್ದರ್ (Śmd. 64). ಭೋಂಕನೆ ಬನ್ದಂ, ಭೋಂಕನೆ ಬನ್ದಳ್, ಭೋಂಕನೆ ಬನ್ದುದು (109). ಭೋಂಕನೊರ್ವಂ ಬನ್ದಂ (112). see Bp. 9, 23; Rsv. 5, 120; 10, 9; 13, 77 va.; Śsv. 1, 7).

ಭೋಂಕರಿಸು bhō-ṅ-karisu. to hum, to murmur; [to proclaim. ನಿಜತನೂಭವಗೋವದೆ ಪಚ್ಚುಕೊಟ್ಟು ಭೋಂಕರಿಸುವ ದೇವಕೋಟಿಗಳ ಬಿಜ್ಜೆಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದೇಕೆ ಪೋಪಂ Ap. 9, 75; Cv. 777]; (J. 8, 32; *cf.* ಬೋ).

ಭೋಂಕಲ್ bhōṅkal. = ಭೋಂಕನೆ (Śmd. 391).

ಭೋಂಕೆನೆ bhōṅkene. = ಭೋಂಕನೆ. (Cpr. 3, 53. 77; 5, 43. 80; 6, 44; 7, 88).

ಭೋಜ bhōja. N. of a celebrated sovereign of Malwa (Bp. 57, 6. 7. 9. 11. 19. 20); N. of others (*e. g.* J. 14, 3; 25, 19).

ಭೋಜನ bhōjana. *the act of enjoying, using, eating; a meal; food* (ಊಟ Hlā.). see ಉಣ್. ಭೋಜನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭಜನೆಯಿರಬೇಕು. — ತಿರಿದುಮ್ಪುವ ಬಟ್ಟೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾದರೂ ಬಿಟ್ಟಾನು, ಭೋಜನ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಬಿಡಲೊಲ್ಲ (Prvs.). 2, the act of giving to eat, feeding. see Prvs. s. ಯೋಜನ. — ಭೋಜನ ಮಾಡು. to eat, to take a meal (B. 4, 122; My.).

ಭೋಜನಕ್ರಿಯೆ bhōjana-kriye. the act of eating or of giving to eat. see ಊಡು.

ಭೋಜನತ್ಯಾಗ bhōjana-tyāga. *abstinence from food.*

ಭೋಜನದಕ್ಷಿಣೆ bhōjana-dakṣiṇe. the money present given to Brāhmaṇas after supplying them with a meal (especially at śrāddhas, My.).

ಭೋಜನಸಮಾರಮ್ಭ bhōjana-samārambha. the arrangement, disposition and management of a meal or dinner (B. 4, 215; My.).

ಭೋಜನಾರ್ಥ bhōjana-artha. on account of a meal (My.).

ಭೋಜನಾರ್ಥಿ bhōjana-arthi. a stranger who asks for a meal (My.).

ಭೋಜಿ bhōji. *enjoying, eating.* see ಸರ್ವಾನ್ನ-, ಸಹ-.

ಭೋಜ್ಯ bhōjya. to be enjoyed or eaten; eatable. 2, anything to be enjoyed or eaten, food (J. 5, 24; 6, 45; My.); a dainty. 3, a feast; a store of provisions.

ಭೋಟ bhōṭa. N. of a country (Bp. 6, 19).

ಭೋರ್ bhōr. (= ಬೋ). a sound to imitate the humming of the black humble bee, the noise of the waves of the sea, that of rivers or streams, that of a crowd of people, that of certain musical instruments (kahaḷe, tutūri, etc.), that of heavy rain, that of wheels, etc. — ಭೋರಿಡು. -ಇಡು. = ಭೋರೆನ್. (My.). — ಭೋರೆನ್. -ಎನ್. to emit the sound of ಭೋರ್ (Cpr. 8, 17; Bp. 3, 33; 6, 11; 11, 49; 46, 53; 53, 25; Rsv. 6, 11 va.). — ಭೋಗರೆ. -ಕರೆ. = ಭೋರೆನ್. [ಕೀಲೊಳೆ ಕಿಚ್ಚು ಪುಟ್ಟೆ ಭೋಗರೆದುರಿದನ್ತೆ Pb. 7, 16; Ap. 6, 32]; (ಧ್ವನಿಗೆಯ್ Śmd. 22 Cm.; Cpr. 6, 34; Rām. 6, 49, 35). — ಭೋಭೋರೆನ್. to emit the repeated sound of ಭೋರ್ (Abh. P. 9, 186). ಭೋಭೋರೆನೆ ಪಾಯ್ವುದು ಹಿಮನಗಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಸ್ರೋತಂ (Śmd. 231).

ಭೋರನೆ bhōrane. (Śmd. 22. 388). with the sound of ಭೋರ್ (Bp. 2, 12). 2, swiftly, quickly (ಭೋಂಕನೆ, ಚಿಕ್ಕನೆ, ಭೋಂಕಲ್, etc., ಶೀಘ್ರಾರ್ಥ Śmd. 391; ಚಿಚ್ಚರ, etc. Ct. I, 21; ಚಿಕ್ಕನೆ, ಚಿಚ್ಚರ, ಬಿಚ್ಚರ, ಬೇಗ, etc., ಶೀಘ್ರಾರ್ಥ Śm. 61; Kk. 50).

ಭೋರುಣ್ಟಿ bhōruṇṭi. a square paper-kite that emits the sound of bhōr when flying (My.).

ಭೋರೆನೆ bhōrene. = ಭೋರನೆ No. 1. (Abh. P. 13, 49).

ಭೋಷ bhōṣa. = ಬೋಸಿ 2. decorum, decency; honor (My.). ದೇಶಾನ್ತರದವರಿಗೆ ಸ್ವತನ್ತ್ರ ಕೊಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಭೋಷ ಹೋಗದೇ? — ದೇಶಾನರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭೋಷ ಕಳಕೊಣ್ಡ. — ನಹುಷರಾಯನ ಭೋಷ ನಾಕದಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು. — ಸಿರಾಶೆಯುಳ್ಳವನಲ್ಲಿ ಆಶೆ ಮಾಡಿದರೆ ಭೋಷ ಹೋಗದೇ? (Prvs.).

ಭೋಸ್ bhōs. = ಭೋ. *O! ho! there! hallo! ah! alas!*

ಭೋಸಡ bhōsada. = ಭೋಸಡಿ No. 1. (My.).

ಭೋಸಡಿ bhōsaḍi. Pudendum muliebre (Mhr.). 2, a term of reproach for an adulteress (My.).

ಭೌತಿಕ bhautika. (fr. ಭೂತ). coming from or relating to existing beings; relating or pertaining to spirits; formed of the elements; material. (My.). see ಅಧಿ-, ಆಧಿ-.

ಭೌಮ bhauma. (fr. ಭೂಮಿ). belonging or relating to the earth; terrestrial; made of earth; *the planet Mars* (ವಕ್ರ, etc. Mr. 38).

ಭೌಮವಾರ bhauma-vāra. Tuesday. (My.). see Prv. s. ಭೀಮ.

ಭೌರಿಕ bhaurika. (fr. ಭೂರಿ). *the superintendent of gold in a royal treasury, a treasurer.*

ಭ್ರ bhra. = ಭ್ರೂ, etc. eyebrow.

ಭ್ರಂಶ bhraṁśa. *falling, falling off, a fall; declining, decline, decrease;* decay, ruin; *separating from, abandoning, deserting; losing, loss;* deviating or straying from.

ಭ್ರಂಶತೆ bhraṁśate. the state or condition of falling, etc. see ಅಪ-.

ಭ್ರಕುಂಸ bhrakuṁsa. = ಭ್ರುಕುಂಸ. *an actor in female apparel.*

ಭ್ರಕುಟಿ bhra-kuṭi. *a contraction of the eyebrows, a frown.*

ಭ್ರಜ್ಜ್ bhrajj. (= ಬಜ್ಜಿ). frying, parching (as grain), roasting.

ಭ್ರಮ bhrama. = ಭೆಮೆ, ಭೆರ್ಮೆ, ಭ್ರಮೆ. flying about humming, as insects; roving or roaming about, wandering about; *moving in a circle, going round, turning round, whirling, revolving;* straying, erring; a circular motion, a whirl; a whirlpool, an eddy; giddiness, dizziness; *wandering of mind; confusion, perplexity, error, mistake, aberration, misconception, misapprehension, delusion; a water-course;* one of the upames (Kāvy. III, 3, B, 61. 103 seq.). ಅವರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಭ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆ (B. 4, 41).

ಭ್ರಮಣ bhramaṇa. = ಬವಣೆ, ಭ್ರಮಣೆ. roaming, wandering about; turning round, whirling (ಕಂಕಣ, ತಿರುಗುವುದು Nn. 45; Cpr. 4, 18 va.); revolution, the orbit of a planet, etc.; wavering, staggering, tottering, unsteadiness; erring, falling into error; confusion, perplexity; giddiness, dizziness; causing to go round or move about. see ದಿಗ್-, ಮುಷ್ಟಿ-; ಚರಿಯಿಸು, ತಿರುಪು, ತೊಜಲ್, ಬಳಸು, ಸುಜಿ.

ಭ್ರಮಣಿ bhramaṇi. = ಬವಣೆ, ಬವಳಿ. a sort of game (played by lovers), consisting in circular movements or waltzes. 2, a *vulgar* form of ಭ್ರಮಣೆ.

ಭ್ರಮಣೆ bhramaṇe. = ಭ್ರಮಣ. (J. 13, 20; My.).

ಭ್ರಮತ್ bhramat. (Śmd. 100). flying about humming; roaming; turning round, whirling, etc.

ಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರ bhramat-bhramara. (Śmd. 100). the black humble bee flying about humming.

ಭ್ರಮರ bhramara. = ಬವರ 2. *the large bright black humble bee,* Bombinatrix glabra (ಭೃಂಗ, ತುಮ್ಬಿ Nn. 45; ಮಧುವ್ರತ, ತುಮ್ಬಿ 63; ಅಱಿಡಿ Śm. 95); a bee. 2, a potter's wheel. 3, a bow (ಕಾರ್ಮುಕ, ಬಿಲ್ಲು 63). 4, a gallant, a libertine (ಭುಜಂಗ, ವಿಟ 63). 5, shine, lustre (ಮಿಂಚು, ಹೊಳಹು 63). 6, giddiness, vertigo. ಭ್ರಮರ ಭ್ರಮಿಸಿ, ಬೆಳಗೂ ಭಂಗಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಭ್ರಮರಕ bhramaraka. a bee. 2, *a curl hanging down on the forehead.*

ಭ್ರಮರವಿಲಸಿತ bhramara-vilasita. N. of a vṛitta (Ch.).

ಭ್ರಮರಾದಿನಿನದ bhramara-ādi-ninada. the sound of the black humble bee, etc. see ಮುರಿ.

ಭ್ರಮರಾಮ್ಬೆ bhramara-ambe. Durgā. (My.).

ಭ್ರಮರಾರಿ bhramara-ari. bee-enemy: the campaka tree and its flowers. — ಭ್ರಮರಾರಿಮಾಲಿನಿ. N. of one of Candrahāsa's wives (J. 31, 51).

ಭ್ರಮರಾರ್ಥ bhramara-artha. the meaning of "the black humble bee" (ಅಳಿ Śmd. Dh.).

ಭ್ರಮರಿ bhramari. = ಬವರಿ. going round (see ಬವರಿ). 2, a bee, the black humble bee (Sk.). ಭ್ರಮರಿವೊಲ್ ಭ್ರಮಿಯಿಸ್ತಿರೆ ಬೆಚ್ಚರಾಗು! (Śmd. 272). 3, making go round, moving in a circle (see ಬವರಿ).

ಭ್ರಮಾರ್ಥ bhrama-artha. the meaning of "turning round", etc. (Śmd. 392).

ಭ್ರಮಿ bhrami. going round or about, revolving; roaming about. 2, a potter's wheel, a turner's lathe. 3, a whirlpool. 4, any circular arrangement of troops, a circle formed by troops (J. 20, 44. 48. 62). see Śmd. s. ಭ್ರಮರಿ.

ಭ್ರಮಿತ bhramita. wandered about, wandering about in, wandered or spread through (Bp. 19, 3; 28, 59); strayed, perplexed, etc. (40, 59).

ಭ್ರಮಿಯಿಸು bhramiyisu. to roam or wander about (Cpr. 3, 28 va.).

ಭ್ರಮಿಸು bhramisu. = ಬೆವಿಸು, ಭವಿಸು. to fly about humming (as the ಭ್ರಮರ, Bp. 45, 43; J. 8, 2); to roam or wander about. 2, to wander, not to be under the guidance of reason, to be confused, perplexed or bewildered, to act foolishly (Bp. 10, 3; 45, 43; 54, 48; My.). see Prv. s. ಭ್ರಮರ.

ಭ್ರಮೆ bhrame. = ಭ್ರಮ. (Bp. 45, 43; Śmd. 399 Cm.; My.). ಭ್ರಮೆಯಿದ್ದವಗೆ ಶ್ರಮೆಯಿಲ್ಲ, ಶ್ರಮೆಯಿದ್ದವಗೆ ಭ್ರಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ಭ್ರಮೆ ಗವಿ. -ಕವಿ. confusion to fall upon or seize (Bp. 9, 3). — ಭ್ರಮೆ ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. to enter upon a roaming or wandering about; to begin to wander or to lose the guidance of one's reason, to become confused or bewildered (My.). see ತೊಜಲ್; Bp. 26, 32; 45, 34.

ಭ್ರಷ್ಟ bhraṣṭa. = ಬಟ್ಟ 3. *fallen, dropped, fallen down, fallen out or off;* declined, ruined, lost; strayed from, devious from; separated from, deprived of; fallen (as from dignity, power, caste, virtue); depraved, vicious, wicked. ಭ್ರಷ್ಟನಾದರೂ ಕಷ್ಟ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ಭ್ರಷ್ಟತ್ವ bhraṣṭatva. the state of being deprived of, put out or expulsed from (caste, etc., My.).

ಭ್ರಾಜ್ bhrāj. shining; lustre. see ವಿ-.

ಭ್ರಾಜಿ bhrāji. shining, gleaming, glittering.

ಭ್ರಾಜಿತ bhrājita. shining, glittering, beaming (Cpr. 1, 121; Śmd. 180; Kāvy. I, 2, 22; Śāstrasāra in W. v. 1505).

ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣು bhrājiṣṇu. *shining, splendid, radiant, elegant.*

ಭ್ರಾತ bhrāta. Tbh. of ಭ್ರಾತೃ. (My.).

ಭ್ರಾತಾರ bhrātāra. Tbh. of ಭ್ರಾತೃ. (My.).

ಭ್ರಾತೃ bhrātṛi. *a brother, a uterine brother.* ಭ್ರಾತೃಗಳ್ (dual), *brother and sister.*

ಭ್ರಾತೃಜ bhrātṛi-ja. *a brother's son.*

ಭ್ರಾತೃಜಾಯೆ bhrātṛi-jāye. *a brother's wife.*

ಭ್ರಾತೃದ್ರೋಹ bhrātṛi-drōha. betraying one's own brother (My.).

ಭ್ರಾತೃಪುತ್ರ bhrātṛi-putra. *a brother's son.*

ಭ್ರಾತೃಭಗಿನಿಗಳ್ bhrātṛi-bhaginigaḷ. (dual). *a brother and sister.*

ಭ್ರಾತೃವಧು bhrātṛi-vadhu. *a brother's wife* (ಅತ್ತಿಗೆ Mr. 312).

ಭ್ರಾತೃವ್ಯ bhrātṛivya. *a brother's son.* 2, *a rival, an enemy.*

ಭ್ರಾತ್ರೀಯ bhrātrīya. *a brother's son;* fraternal, belonging or relating to a brother.

ಭ್ರಾನ್ತ bhrānta. roamed; whirled round. 2, confused, perplexed, bewildered, enchanted. (B. 3, 12; My.; see ವಿ-).

ಭ್ರಾನ್ತತೆ bhrāntate. confusion, perplexity, bewilderment (Cpr. 5, 15).

ಭ್ರಾನ್ತಿ bhrānti. = ಭ್ರಾನ್ತು. wandering about; roaming, going round, etc.; *confusion, perplexity, bewilderment; error, mistake, delusion, false idea or supposition* (ಭ್ರಮೆ Śmd. 399 Cm.). ಪ್ರಾನ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೂ ಭ್ರಾನ್ತಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹಿಡಿದವನಿಗೆ ವಾನ್ತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ

ಹೋದೀತೇ? — ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹೋದರೂ ಭಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಸನ್ತೆ 1. — ಭ್ರಾನ್ತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. = ಭ್ರಮೆಗೊಳ್. (Bp. 17, 9; My.). — ಭ್ರಾನ್ತಿಪಡು. to be confused, etc. (Si. 36; My.).

ಭ್ರಾನ್ತು bhrāntu. Tbh. of ಭ್ರಾನ್ತಿ. ಅವನಿಗೆ ಭ್ರಾನ್ತು ಹಿಡಿಯಿತು (My.). 2, a confused person (Bp. 51, 25).

ಭ್ರಾಮ bhrāma. = ಭ್ರಾನ್ತಿ. confusion, etc.

ಭ್ರಾಮಕ bhrāmaka. causing to turn round; bewildering; a perplexing or bewildering affair (J. 26, 40). 2, *a loadstone* (ಚುಮ್ಬಕ, ಅಯಸ್ಕಾನ್ತ Mr. 100).

ಭ್ರಾಮಕನ್ದ bhrāma-kanda. a very poisonous, yet medicinal plant (ಅತಿಬಜೆ, ಶೃಂಗಿ Mr. 138).

ಭ್ರಾಮರ bhrāmara. (fr. ಭ್ರಮರ). belonging to or coming from a bee (Si. 334).

ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ bhrāṣṭra. (= ಬಾಣಲಿ, etc.). *a frying-pan, a roasting-pan, a parching-pan* (ಅಮ್ಬರೀಷ, ಹುರಿವ ಹಂಚು Mr. 211).

ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರಕ bhrāṣṭraka. (=ಬಾಣಲಿಗೆ). a frying-pan, etc. (=ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ).

ಭ್ರು bhru. = ಭ್ರೂ, etc. eyebrow.

ಭ್ರುಕುಂಸ bhrukuṁsa. = ಭ್ರಕುಂಸ. *an actor in female apparel.*

ಭ್ರುಕುಟಿ bhru-kuṭi. a contraction of the eyebrows, *a frown.*

ಭ್ರುವ bhruva. = ಭ್ರೂ, etc. an eyebrow.

ಭ್ರೂ bhrū. (Śmd. 103). = ಭ್ರು, etc., (ಪುಬ್ಬು, etc.). *an eyebrow, the brow* (ಹುಬ್ಬು, ಬಿಲ್ಲಿ Mr. 317).

ಭ್ರೂಕುಂಸ bhrūkuṁsa. *an actor in female apparel.*

ಭ್ರೂಕುಟಿ bhrū-kuṭi. = ಭ್ರುಕುಟಿ. *a frown.*

ಭ್ರೂಣ bhrūṇa. *an embryo, a fetus, an unborn child* (ಅತೀವಬಾಲಕ, ಶಿಶು Nn. 133, or ad No. 2?). 2, *a child, a boy.* 3, *a pregnant woman* (ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಸುರ್ಜಾದನ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀ 133; ಬಸುರಿ ಸತಿ Mr. 476). 4, fire (ಜ್ವಾಲೆ, ಅಗ್ನಿ 133).

ಭ್ರೂಣಹತ್ಯ bhrūṇa-hatya. = ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆ. (Bp. 18, 90; My.).

ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆ bhrūṇa-hatye. the killing of an embryo, procuring abortion (Sk.).

ಭ್ರೂಲತೆ bhrū-late. a creeper-like eyebrow (ಬಳ್ಳಿಯ ಹಾಗಿದ್ದ ಹುಬ್ಬು G.; J. 2, 48).

ಭ್ರೇಷ bhrēṣa. falling, slipping; *deviation from rectitude, trespass.*

ಮ್   m

ಮ್ m. the forty-fifth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). it takes the place of the bindu (24. 115. 128. 130. 192. 193. 200), and often becomes ವ್ (81. 128. 202). *cf.* ನೊದೆ = ಮೊದೆ, ನೊಳಲೆ = ಮೊಳಲೆ.

ಮ ma. the letter ಮ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಮ ma. N. of one of the metrical feet (Ch.; Mr. 363). 2, N. of the fourth note of the scale (Mr. 76). 3, the number 5 (Mr. 349).

ಮಕ maka. the state of being not bright or dim (*cf.* ಮಂಕು). — ಮಕ ಮಕ ಎನ್ನು. to want brilliancy, as a light (My.).

ಮಕರ makara. *a kind of sea-monster* (crocodile, shark, dolphin, etc., ಮತ್ಸ್ಯಭೇದ Hlā.; ಉಗ್ರಪಾಠೀನ Mr. 410). 2, N. of the 10th sign of the zodiac: Capricornus. 3, one of the nine treasures of Kubēra. — ಮಕರಡಿಬ್ಬಿ. a mortar-piece (My.).

ಮಕರಕುಣ್ಡಲ makara-kuṇḍala. an ear-ring shaped like a makara. (My.).

ಮಕರಕೇತನ makara-kētana. Kāma (Bp. 40, 51).

ಮಕರಕೇತು makara-kētu. = ಮಕರಕೇತನ. (J. 6, 25).

ಮಕರತೋರಣ makara-tōraṇa. (Śmd. 385; Kk. 97; Bp. 4, 3; 6, 21). a tōraṇa of the form of a makara attached to two poles, which, in procession, as an emblem of distinction (birudu), is carried before idols, gurus and kings (My.).

ಮಕರಧ್ವಜ makara-dhvaja. makara-bannered: *Kāma.*

ಮಕರನ್ದ makaranda. *the nectar of flowers; honey* (ಮಧು, ಪೂಗಳ ಇನಿದು Mr. 108; ಬಣ್ಣು Kk. 14; ಸವುಸವ Śm. 23).

ಮಕರಪತ್ರ makara-patra. = ಮಕರಿಕೆ. (J. 11, 25; 30, 17).

ಮಕರಮಾಸ makara-māsa. the tenth solar month.

ಮಕರರಾಶಿ makara-rāśi. = ಮಕರ No. 2. ಮಕರರಾಶಿಗೆ ಗುರು ಬನ್ದರೆ ಶೂಕರಗೆ ಏನು? (Prv.).

ಮಕರವೃತ್ತ makara-vṛitta. the first point of Capricorn, the winter solstice (B. 5, 306; My.).

ಮಕರಸಂಕ್ರಮಣ makara-saṅkramaṇa. the passage of the sun from Sagittarius into Capricornus (when the ಪೊಂಗಲುಹಬ್ಬ is celebrated, My.).

ಮಕರಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ makara-saṅkrānti.=ಮಕರಸಂಕ್ರಮಣ. (My.). ಕಾಡ ಕೋಣಗೆ ಮಕರಸಂಕ್ರಾನ್ತಿಯೇ? (Prv.).

ಮಕರಾಕರ makara-ākara. the ocean.

ಮಕರಾಕರೇಶ್ವರ makarākara-īśvara. Varuṇa (Rām. 6, 44, 52).

ಮಕರಾಕ್ಷ makara-akṣa. N. of a rākṣasa. (Rām. 6, 40 sum.).

ಮಕರಾಂಕ makara-aṅka. = ಮಕರಧ್ವಜ. (My.).

ಮಕರಾಲಯ makara-ālaya. the ocean. (My.).

ಮಕರಾಶ್ವ makara-aśva. whose horse is the makara: Varuṇa. (R.).

ಮಕರಿ makari. a female makara. 2, = ಮಕರಿಕೆ (My.).

ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ makarikā-patra. = ಮಕರಿಕೆ. (ಪತ್ರಲೇಖೆ, etc., ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೊಲೆಗಳು ಮುನ್ತಾದ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಕೇಸರಿ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಮುನ್ತಾದ ಪರಿಮಳದ ಬಣ್ಣಗಳಿನ್ದ ಬರೆಯಲ್ ಪಡುವ ಮಕರಿಕಾಪತ್ರಾದಿ ಚಿತ್ರಗಳು

Si. 226; My.). ಲೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಳಾಗಿ ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಯ ಮಾಡುವಳು (ಸೈರಂಧ್ರಿ Nr.).

ಮಕರಿಕೆ makarike. figures drawn with fragrant pigments on the breast, cheek, arm and neck (of a woman, ಪತ್ರವಲ್ಲಿ, ಮೊಲೆ ಗಲ್ಲ ತೋಳ್ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತೀವಿ ಸಜಾಯಿಂ ಬರದ ಪವುಸೆ ಲತೆಗಳ್ Mr. 339).

ಮಕರೀಪತ್ರ makarī-patra. = ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ. (My.).

ಮಕಾರ ma-kāra. the letter or syllable ಮ (Śmd. 11). 2, = ಅಱು 2, No. 3. (My.). 3, dishonour (My.).

ಮಕುಟ makuṭa. = ಮಗುಡ, ಮುಕುಟ. *a head-dress, a crown, a tiara, a crest* (ಶಿಖಿ, ಚೂಡ Nn. 4; ವೇಷ್ಟನ 23; ಮೌಳಿ 47; ಮೌಳಿ, ಕಿರೀಟ 101).

ಮಕುಟಮಣಿ makuṭa-maṇi. (Śmd. 385; Kk. 96). a tiara-gem.

ಮಕುಟವರ್ಧನ makuṭa-vardhana. a crowned sovereign (Grj. 2, 106 va.).

ಮಕುರ makura. = ಮುಕುರ. a mirror. (Sk.).

ಮಕುಷ್ಠಕ makuṣṭhaka. = ಮಪಷ್ಠಕ, etc. *a species of kidney bean* (ಮಯುಷ್ಟಕ, etc., ಕಾಡ ಹೆಸಱು Nr.; see ಮಡಕಿ).

ಮಕೂಲಕ makūlaka. *a species of medicinal plant* (= ದನ್ತಿಕೆ).

ಮಕ್ಕ makka. = ಮಕ್ಕಾ, etc. Mecca. ಮಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋದ, ಮದೀನಕ್ಕೆ ಹೋದ, ಇದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೋಗಾಡಿಸಿ ಬನ್ದ. — ಮಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಟಕ್ಕುತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಮಕ್ಕಡ makkaḍa. = ಮಂಕಡ. a monkey. Tbh. of ಮರ್ಕಟ (Śmd. 345. 372; Mhr. ಮಾಕಡ).

ಮಕ್ಕರಿ makkari. = ಮಕ್ರಿ, ಮಂಕರಿ, ಮಂಕ್ರಿ. a basket plaited of stout slits of bamboo or of the date tree (My.; T., Te.; *cf.* Sk. ಮಸ್ಕರ and Tbh. ಮಕ್ಕರಿ).

ಮಕ್ಕರಿ makkari. Tbh. of ಮಸ್ಕರಿ. a religious mendicant, etc. (Śmd. 350).

ಮಕ್ಕಳ್ makkaḷ. (Śmd. 124). **ಮಕ್ಕಳು.** (= ಮರ್ಕಳ್). plural of ಮಗ 1, ಮಗು, etc. children (ಸನ್ತಾನ, ತನುಜ Nn. 92; ಸುಮುಖಿ, ತನೂಭವ 126; ದಾಯಿಗ, ಪುತ್ರ 140; ಪುತ್ರರು 151; C.; M.). ಮಕ್ಕಳು ಬಾಚ್ಚಿ ಸತಿ (ಪುತ್ರಜೀವಿ Mr. 303). [ಚಿತ್ರಾಂಗದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯರೆಮ್ಬ ಮಕ್ಕಳ್ ಪುಟ್ಟಿ Pb. 1, 73 va.; Ap. 2, 24]. ಮಕ್ಕಳುಱೆ ಸಾವ ಸತಿ (ಭಿನ್ದು 303). ಮಕ್ಕಳು ಬಾಱದವಳು (ಭಿನ್ದು, ನಶ್ವತ್ಸ ಸೂತಿ); ಮಕ್ಕಳು ಬಾಱುವವಳು (ಜೀವತ್ತೋಕೆ); ಗಣ್ಡನುಂ ಮಕ್ಕಳುಮಿಲ್ಲದವಳು (ನಿರ್ವೀರೆ Hlā.). ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯು ಕೊಱೆತ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ (Dp. 54). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮನೆಯು ... ಫಲಮೇನು? (148). ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತನ್ದೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟವಗೆ (a cock, Sp.). ಪುತ್ತಳಿಗಿನ್ತ ಮೇಲು ಬಂಗಾರವಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಿಗಿನ್ತ ಮೇಲು ತೊಡವಿಲ್ಲ. — ಪಕ್ಷಿಗೆ ಗೂಡು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿ. — ಹಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲದ್ದು ತೋಟವಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲ. — ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಸವಿ. — ಮಕ್ಕಳ ಹೇಲು ತಿನ್ನುವವಳು ತುಪ್ಪದ ಗಸಿ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕನ ಪಳಿದ್ಯವೇ? ಮಕ್ಕಳ ತಲೆ ನೆರೆಯಿತು, ಕೂಱು ಗಂಜಿ ಹರಿಯಿತು. — ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟು, ಮಣ್ಣು ಬಿಡಿಸಬೇಕು. — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಒಕ್ಕಳ ಹೊನ್ನು ಇದ್ದರೇನು? — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಮುದ್ದು, ಹೆಣ್ಡತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತಾನೇ ಮುದ್ದು. — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆನ್ದು, ಮಯ್ಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇಱುದು ಹೋಯಿತು. — ಯಾವ ದೇವರು ವರಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದೇ ಮಕ್ಕಳಾಗದು. — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ಮನೆವಾರ್ತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಪ್ಪಗೆ ಯಾಕೆ ಇಟ್ಟಿರು ಹೆಣ್ಡರು? (Prvs.). see Si. 185. 413; Bh. 1, 8, 3. 85; Rām. 1, 4, 3; J. 14, 29; 19, 45. 51; ಎಳೆ–, ಗಣ್ಡು–; ಹೆಣ್ಣು–; Prvs. s. ಕಾಣು and ಮನ್ದಹಾಸ. — ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ. = ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ. a scandent thorny shrub, Asparagus racemosus Willd. (ಶತಮೂಲಿ My.; -ವಜಿ, ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ, etc., ಬಿಜಿ, ಕವಣದ ಕಡ್ಡಿ Si. 146, sic !). 2, a female doll that carries many children (My.). — ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ. -ಆಟಿಕೆ. children's play; childish behaviour (J. 31, 27; Abhā. 2, 52; Dp. 6, 3; My.). — ಮಕ್ಕಳಾಟಿಗೆ. -ಆಟಿಗೆ. = ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ. (My.; Tu.). — ಮಕ್ಕಳುಗಳ್. = ಮಕ್ಕಳ್. (J. 28, 20). — ಮಕ್ಕಳು ಮಱಿಗಳು. dupl. (B. 2, 33. 48). — ಮಕ್ಕಳೊನ್ದಿಗ. -ಒನ್ದಿಗ. a man who has children (My.). — ಮಕ್ಕಳೊನ್ದಿಗಳು. -ಒನ್ದಿಗಳು. a woman whose (husband and) children are living (ಕುಟುಮ್ಬಿನಿ, ಪುರನ್ಧ್ರಿ, ಪುತ್ರಭೃತ್ಯಾದಿಕುಟುಮ್ಬಮುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀ Si. 183).

ಮಕ್ಕಾ makkā. = ಮಕ್ಕ, ಮೆಕ್ಕಾ. Mecca. (Si. 101; My.).

ಮಕ್ಕಿ makki. — ಮಕ್ಕಿಗದ್ದೆ. rice land above the level of a valley that is to be watered and produces a crop of luxuriant growth (My.). ಮಕ್ಕಳ ಕೆಲಸ ತಿಳಿಯದು, ಮಕ್ಕಿಗದ್ದೇ ಬೆಳೆ ತಿಳಿಯದು (as to its grain, Prv.). see Prv. s. ಅಕ್ಕಸಾಲೆ.

ಮಕ್ಕಿ makki. a copy. — ಮಕ್ಕಿಕಾಂ ಮಕ್ಕಿ. an exact copy (My.; H.).

ಮಕ್ರಿ makri. = ಮಕ್ಕರಿ, etc. a basket, etc. (My.).

ಮಕ್ಷಿ makṣi. = ಮುಚ್ಚು. (Śmd. 346. 365). a fly.

ಮಕ್ಷಿಕ makṣika. a fly; a bee (ಮಧುಮಕ್ಷಿಕೆ, ಜೇನ ನೊಣ Mr. 175).

ಮಕ್ಷಿಕೆ makṣike. *a fly*; a bee.

ಮಖ makha. *a sacrifice.*

ಮಖಪುರುಷ makha-puruṣa. Viṣṇu or Kriṣṇa (Mr. 17).

ಮಖಮಲ್ಲು makhamallu. = ಮೊಖಮಲ್ಲು. velvet (Mhr., H. ಮಖಮಲ; My.).

ಮಖಯಾಜನ makha-yājana. assisting at the sacrifices of others (J. 5, 25).

ಮಖರಿಪು makha-ripu. Śiva; Vīrabhadra. 2, N. of a certain metrical foot (Ch.).

ಮಖವೈರಿ makha-vairi. = ಮಖರಿಪು. (My.).

ಮಖಾನ್ತ makha-antya. the conclusion of a sacrifice (ವಾಜ, ಯಜ್ಞದ ಕಡೆ Nn. 124).

ಮಖಾಶ್ವ makha-aśva. a sacrificial horse (J. 15, 7).

ಮಖೆ makhe. = ಮಘೆ. (My.). the tenth nakṣatra. ಮಖೆಮಱೆ ಆದರೆ ಮೊಗ ತೊಳೆಯುವದಕ್ಕೆ ಆಗದೇ? (Prv.).

ಮಖೋದಯ makha-udaya. the beginning of a sacrifice (J. 5, 37).

ಮಖ್ತೇಸರ makhtēsara. = ಮೊಕ್ತೇಸರ, a headman. (ಅಧ್ಯಕ್ಷ, etc. Si. 258, *only* in Si.).

ಮಗ maga. 1. a son (ಸೂನು, ಸನ್ತತಿ, ಆತ್ಮಜ, ತನುಜ, ಪುತ್ರ, etc. Hlā.; ಆತ್ಮಜ, ತನುಜ Nn. 48; ಅಂಗಜ, ಆತ್ಮಜ 53; ಸುತ Si. 422; ದಾಯಾದ, ಸುತ 430; C.; M.; T. ಮಗ, ಮಂಜ, ಮದಲೈ; Tu. ಮಗೆ; Te. ಮಗೆ, ಮೊಗ; see T. s. ಮಣಕ; *cf.* ಮೊಗ 2); [ಅವಾರ್ಯವೀರ್ಯಂಗೆ ಬದ್ದೆಗಂ ಪಿರಿಯ ಮಗಂ Pb. 1, 23; Ap. 1, 73]. a male, a he (see ಆಳು–, ಒಕ್ಕಲು–). plural ಮಕ್ಕಳ್. ಬಾಣನ ಮಗಳ ಮಗನೆಂ (declension, Śmd. 3). ತೊತ್ತಿಮಗ (ದಾಸ, ದಾಸೇರಕ); ಕನ್ಯಕಿಯ ಮಗನು (ಕನ್ಯಾಪುತ್ರ, ಕಾನೀನ); ಕುಬೇರನ ಮಗ (ನಲಕೂಬರ); ಒಡವುಟ್ಟಿದಳ ಮಗ (ಸ್ವಸ್ರೀಯ, etc.); ಒಡವುಟ್ಟಿದನ ಮಗ (ಭ್ರಾತೃವ್ಯ Hlā.). ಸವತಿದಾಯ ಮಗನು (ವೈಮಾತ್ರೇಯ); ತನ್ದೆಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳ ಮಗನು (ಪೈತೃಷ್ವಸ್ರೀಯ Nr.). ಆಚಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಪ್ಪಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಮಗನು (ನಮಸ್ಕಾರ್ಯಣ Mr. 250). ಹೆತ್ತ ಮಗನು (ಆತ್ಮಜ, ತನಯ, ಸೂನು, etc. Si. 190). ಊರಿಗೆ ಅರಸನಾದರೂ ತಾಯಿಗೆ ಮಗ. — ಮಗನಿಗೆ ಮಾವ ಸತ್ತರೇನು? ಸೊಸೆಗೆ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತರೇನು? — ಬಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ಮಗ ಬದುಕ್ಯಾನು. — ಮಗ ಸೋತರೂ ಜೂಜಿನ ಒಳವು ಕಲಿತ. — ನೊಗ ಇದ್ದರೆ ನೇಗಲು, ಮಗ ಇದ್ದರೆ ತನ್ದೆ. — ಮಗನ ಸಂಗಡ ಪಾತ, ಅಳಿಯನ

ಸಂಗಡ ಊಟ. — ಮಗ ಬದುಕಬೇಕು, ಸೊಸೆ ಮುಣ್ಡೆ ಆಗಬೇಕು. — ಪಿತ ನಿಲ್ಲದ ಮಗನ್ನ ಸಾಕಿದವನೇ ತನ್ದೆ. — ಬಕನ ಬಾರಿ, ಮಗನ ಮದಿವೆ (Prvs.). see Śmd. 68; Cpr. 3, 93; Bh. 1, 8, 65; J. 2, 25; 3, 25; 28, 57; 30, 25; 31, 27; Dp. 4; Si. 189. 190; ಮದ-, ಮುನ್ನೀರ್ಮಗ, ಮೊಮ್ಮಗ; Prvs. s. ದೂರ and ಮಗಳು. — ಮಗನ ಮಗ. a grandson (Bp. 27, 66; My.).

ಮಗ maga. 2. smell, fragrance (T., M. ಮಣ; Te. ವಲಪು). — ಮಗಗಣಗಿಲ ಮರ. -ಕಣಗಿಲ-. a tree with very thick branches and white flowers, cultivated in gardens, Plumeria acutifolia Poir. (Z). — ಮಗಮಗಿಸು. 1. to smell, to be fragrant [ಅದೇಂ ಮಗಮಗಿಸಿತ್ತೊ ಕತ್ತುರಿಯ ಕಪ್ಪುರದೊನ್ದು ಕದಮ್ಬದಮ್ಬಲಂ Pb. 4, 107; Ap. 5, 36]; (Abh. P. 3, 75 va.; 12, 9; Grj. 7, 11 va.; Rām. 1, 13, 9; Bh. 7, 5, 68; J. 16, 4; Te. ಮಲಚು). ಮಸಮಸಗಿತು (ಸೊವಡು, ನಱು, ಸವುಸವ, ನಾನ್ತ, ವಾಸನೆ Kk. 55). — ಮಗಮಗಿಸು. 2. smell, fragrance (ಕಮ್ಪು, ಕಮ್ಮಿತ್ತು, ನಱು, ಪರಿಮಳ Śm. 23).

ಮಗಚು magacu. = ಮಗುಚು, ಮಗುಚ್ಚು, ಮೊಗಚು, ಮೊಗುಚು. to turn round (v. i.); to return (in ಮಗಚಿ ಬನ್ದನು, My.). 2, to turn upside down (My.); to overthrow. 3, to turn, as the leaf of a book; to throw, as grain from one place to another (My.). ನೆಗಚಿ ಹೋದ್ದು ಮಗಚಿ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). 4, to fall upside down (in ಮೊಗಚಿ ಕೊಳ್ಳು, (My.). 5, to grind, to whet.

ಮಗಟ magaṭa. = ಮಗುಟ, ಮುಗಟ q. v., ಮೊಗಟ, ಮೊಗುಟ. a silken article of dress (occasionally also ಕಿತ್ತಾನ್). which, simply on account of its being silken, is considered to be always (washed or unwashed) pure and ceremonially clean (My.; Si. 221).

ಮಗಧ magadha. the country called Magadha or South Behār; — an inhabitant of Magadha. 2, *a family bard or minstrel* who sings the praises of a chief's ancestry in his presence.

ಮಗಧಪತಿ magadha-pati. Jarāsandha (Bh. 2, 2, 114).

ಮಗಧೇಶ magadha-īśa. a king of the Magadhas (Śmd. 276 Mḍb.).

ಮಗವು magavu. (Śmd. 109, o. r. ಮಗುವು). = ಮಗು, ಮಗುವು, ಮೊಗ 2, ಮೊಗು, ಮೊಗುವು. an infant, a child of any sex (ಬಾಲ, ಪಾಕ, ಅರ್ಭಕ, ಗರ್ಭ, ಪೋತ, ಪೃಥುಕ, ಶಿಶು, ಶಾವ, ಡಿಮ್ಭ Hlā.). ಮಗವಿನಲ್ಲಿಯುಂ ಬಾಲಿಶ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಕುಳ್ಳಿರಲಱಿಯದೆ ಮೇಲು ಮೊಗವಾಗಿ ಮಲಗಿ ಇಹ ಮಗವು (ಉತ್ತಾನಶಯ, ಡಿಮ್ಭ); ಮೊಲೆಯನುಮ್ಬ ಮಗವು (ಸ್ತನಪ, etc. Nr.). plural ಮಕ್ಕಳು.

ಮಗಳ್ magaḷ. (fr. ಮಗ 1). **ಮಗಳು.** a daughter (ದುಹಿತೃ, ತನಯೆ, ಪುತ್ರಿ Hlā.; C.; Tu.; T., M.). [ಪಿರಿಯ ಮಗನುಂ ಕ್ರಮಕ್ರಮಾರ್ಹನುಮಿರ್ದನ್ತೆನ್ನ ಮಗಳಂ ಕುಡೆವು Pb. 1, 70 va.; Ap. 3, 18]. ಮಗಳ ಮದವನಂ (ಜಾಮಾತೃ Hlā.). ಮಗಳನಿತ್ತ ಅಳಿಯ ಮಯಿದುನರೊಳ್ ಸ್ವಸ್ರೀಯುವರ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 489). ಮಗಳ ಗಣ್ಡನು (ಜಾಮಾತೃ); ಮಗಳ ಮಗಳು (ನಪ್ತ್ರಿ Nr.; Śmd. 3). ತನ್ನ ಮಗಳ ಪತಿ (ಜಾಮಾತೃ Mr. 314). ಮಗಳೇ, ಮರುಳಾದೆಯಾ? ಅನ್ದರೆ ಇರುಳು ಜಗಳಾಡುವವರು ಯಾರು? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಮಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತು, ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ; ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತು, ಸೊಸೆಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. — ಮಗ ಹುಟ್ಟಿ ಕಳ್ಳನಾದ, ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಸೂಳೆಯಾದಳು (Prvs.). see Bp. 42, 8; Rām. 3, 2, 16; Rśv. 6, 98 va.; J. 2, 59; 8, 25; 29, 32; 30, 1; Si. 266.

ಮಗಳ್ಮಾ magaḷmā. a wife who is faithful to her husband (ಮಾಳ್ಮಕಿ, ಗಣ್ಡನ ಪತ್ತಿ ಬಿಡದಾಕೆ Śmd. II).

ಮಗಿ magi. = ಮಗೆ. (G. 137).

ಮಗಿ magi. (= ಮಂಗಿ?). — ಮಗಿಮಾವು. the monkey-bread tree, Baobab, a native of Africa, Adansonia digitata Lin. (St. & Pl.). 2, a kind of mango (B. 2, 51; fr. ಮಗ 2?).

ಮಗಿಲ್ magil. (= ಮೊಗಳು). ridge of a roof? (Bp. 57, 37).

ಮಗು magu. = ಮಗವು, etc. (My.). plural ಮಕ್ಕಳು. ಮೊಲೆಯುಣ್ಣುವ ಎಳೇ ಮಗು (ಸ್ತನಪ, etc. Si. 196).

ಮಗುಚು magucu. = ಮಗಚು q. v., etc. (Bh. 7, 5, 68; Rām. 6, 12, 3; My.). see ಹೊಡ-.

ಮಗುಟ maguṭa. = ಮಗಟ, etc. (My.).

ಮಗುಡ maguḍa. Tbh. of ಮಕುಟ. crown (Śmd. 338).

ಮಗುದುಮ್ಮಿ magudummi. = ಮೊಗದುಂ. — ಮಗುದುಮ್ಮಿ ಪುಡಿ ಸಕ್ಕರೆ. a kind of unrefined fine-grained sugar (B. 3, 45).

ಮಗುವು maguvu. = ಮಗವು q. v., etc. a child, etc. (My.). plural ಮಕ್ಕಳು. ಮೊಲೆಯ ಮಗುವು (ಬಾಲ, ಅರ್ಭಕ Nn. 123). ಮಗುವಿನ ಊಟ ಹತ್ತು, ತಾಯಿಯ ಊಟ ಒನ್ದು (Prv.).

ಮಗುೞ್ magu̱ḷ. = (ಮರಲ್ 1, etc.), ಮೊಗೞ್. to turn round (v. i., Cpr. 5, 19; 8, 70. 71); to be turned upside down (7, 141); to return; to turn back, to recede, to retreat; to happen, or to do, again (ನಿವರ್ತನ Śmd. Dh.; Tu. ಮಗ್ರ್; Te. ಮಗುಡು; T. ಮಡಂಗು; M. ಮಡಙ್ಙು). ಮಗುೞ್ದಿಂ (Śmd. 49). [ಮಗುೞ್ದಿಂ ಮತ್ತಿನ ಪಾತಂ ನೆಗೞ್ದಿರೆ ಪೇೞ್ವಾಗಳಕ್ಕುಂ Kr. 3, 201; Pb. 7, 3 va.; Ap. 3, 29; Vr. 70, 18]. ಪಗಲಿನ ರವಿಕಿರಣಂಗಳೆ ಮಗುೞ್ದೀಗಳ್ (134). ಮುನ್ದೆ ನೀರಿಲ್ಲಣಮೆ? ಮಗುೞ್ವೊಡಂ ಪಿನ್ತಣೂರ್ಗೆಣ್ಬ (215). ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಳೆಗದತ್ತಣಿನ್ದ ಮಗುೞ್ದವನು (ಸಂಶಪ್ತಕ Nr.). see Rśv. 6, 24 va.; 6, 36; 11, 134; 12, 4; J. 6, 6, ಪೆಡ-. — ಮಗುೞ್ಚಿ. again (ಪುನಃ Nr.; Te. ಮಗುಡೆ). ಮಗುೞ್ಚಿ ಬೇೞ್ಪುದೆ ಬೇೞ್ಪುದು (Śmd. 272). ಬಯ್ಕೆಯ ಮಗುೞ್ಚೊಪ್ಪಿಸುವುದು (ಪ್ರತಿದಾನ Nr.). ಮಗುೞ್ಚಿ ಕಾಣ್ಬುದದು (ಅವಗೀತ, ಉಪಲಬ್ಧ Mr. 451). ಮಗುೞ್ಚಿ ಪುಟ್ಟುವುದು (ಭವ 474). ಬೇಡಂ.... ಮಗುೞ್ಚಿ ಕೂರವ್ಬಿನಿನ್ದೆಚ್ಚು (Rāghc. 17, 71). see Cpr. 1, 101 va.; Bp. 27, 24; 57, 51; J. 1, 10; 3, 5. — ಮಗುೞ್ಚಿ ಮಗುೞ್ಚಿ. again and again (ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ, ಅಭೀಕ್ಷ್ಣ, ಭೂಯಸ್, ಅಸಕೃತ್, ಮುಹುಸ್ Hlā.). ಮಗುೞ್ಚಿ ಮಗುೞ್ಚಿ ಕಣ್ಡುದು (ಅವಗೀತ, ಮುಹುರ್ದೃಷ್ಟ, ಉಪಲಬ್ಧ Hlā.; see Nr. s. ಮರುಳು 1. [— ಮಗುೞ್ದುವರ್. -ಬರ್. to return. ಶನ್ತನು ಪೊೞಲ್ಗೆ ಮಗುೞ್ದುವನ್ದವರಯ್ಯನಪ್ಪ ದಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಕೂಸಂ ಬೇಡೆ Pb. 1, 70 va.].

ಮಗುೞು magu̱ḷu. receding. see ತಗುಳು-.

ಮಗುೞ್ಚು magu̱ḷcu. = ಮಗಚು, etc. to cause the face to go or turn backwards; to turn away, to avert (v. t., Cpr. 6, 85); etc. 2, to turn round: to grind, to triturate (Grj. 2, 90; see ಗಟ್ಟಿ-). ಪರಾಙ್ಮುಖೀಕರಣ, ಮರಲ್ಚು Śmd. Dh.). 3, to return (v. t.). ಮುಯ್ವಂ ಮಗುೞ್ಚುವುದು (ಪ್ರತಿನಿರ್ಯಾತನ Hlā.).

ಮಗೆ mage. = ಮಗಿ, ಮೊಗೆ 4, q. v. a small earthen vessel for lading out, etc. (Si. 309). ನೀರು ಹಾಕುವ ಮಗೆ (ಕರಕ); ನೀರು ತುಮ್ಬುವ ಮಗೆ (ಕರಗ); ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತದ ಮಗೆ (ತಣ್ಗರಗ G.).

ಮಗೆ mage. Tbh. of ಮಘೆ. the 10th nakṣatra. (J. 11, 14; My.). ಮಗೆಮೞೆ ಬನ್ದರೆ ಮೊಗೆ, ಹೋದರೆ ಹೊಗೆ (Prv.).

ಮಗ್ಗ magga. a weaver's loom (C.; Te.; T., M. ಮಕ್ಕ; Tu. ಮಗ್ಗೊ; Mhr. ಮಾಗ; B. 5, 101). ಜೇಡರ ಮಗ್ಗದ ಕೋಲು

(ನೇಮ G.). ಮಗ್ಗದ ಕುಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗವಾದೀತೇ? — ಮಗ್ಗ ನೇಯು ಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಗ್ಗ ನೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prvs.). see ಕೆಯ್ಯ್-. — ಮಗ್ಗದವ. -ಅವ. a weaver (My.). — ಮಗ್ಗಾಕಿರ್ಮರ. the weaver's beam tree, Shrebera swietenioides Roxb. (St. & Pl.).

ಮಗ್ಗಲ್ maggal. ಮಗ್ಗಲು. = ಮಗ್ಗಿಲ್, ಮಗ್ಗುಲ್. side; the side (C.; Tu. ಮಗ್ಗಿಲ್; T. ಮರುಂಗು, ಮರುಂಗುಲ್; M. ಮರುಜ್ಜು). ಒನ್ದು ಮಗ್ಗಲು (ಒತ್ತಟ್ಟು G.). ಒಜ್ಜೆಯ ಒನ್ದು ಮಗ್ಗ ಲಿಗೆ ಗೋದಿ ಹೇಱುತ್ತು (B. 4, 171). see ಇಪ್ಪ್-, ಒಳ-. — ಮಗ್ಗಲ ಹಾಸಿಗೆ. a coverlet (My.).

ಮಗ್ಗಾರೆ maggāre. (-ಕಾರೆ). = ಮಂಗಾರೆ, ಮದ್ದಾರೆ. the thorny shrub Vangueria spinosa Roxb. (ಗೇಜೆಯೆನಲ್ಕೆ ಬೊನಗಾರೆ ಮಗ್ಗಾರೆ ಮದ್ದಾರೆಯಕ್ಕುಂ Mr. 119; o. rs. ಮುಂಗ್ಗಾರೆ ಮಗ್ಗಾರೆಯಕ್ಕುಂ, — ಮಗ್ಗಾರೆ ಮದಧಾರೆಯಕ್ಕುಂ; Rsv. 5, 56; Te. ಮಂಗಚೆಟ್ಟು, ಮ್ರಂಗ-).

ಮಗ್ಗಿ maggi. = ಮೊಗ್ಗ 2. multiplication-table [Tu.]. ಮಗ್ಗಿ ಬಾರದವನಿಗೆ ನುಗ್ಗೇ ಕಾಯಿ ಮದ್ದೇ? — ಮಗ್ಗಿ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಹಾಗ ವೀಸ ಗುಣಿಸು! ಅನ್ದ (Prvs.). — ಮಗ್ಗಿಗುಣಿತ. multiplication (My.).

ಮಗ್ಗಿಲ್ maggil. ಮಗ್ಗಿಲು. = ಮಗ್ಗಲ್, etc. (My.).

ಮಗ್ಗಿಸು maggisu. = ಮಱಸು. to cause to vanish (Rām. 6, 44, 11).

ಮಗ್ಗು maggu. 1. (= ಮಱ್ಗು). to grow wan or sallow; to become pale; to grow taint or dim, as gold; to wither, to be destroyed (T. ಮಂಗು); to shrink or shrivel, as grain or pulse exposed to the sun's rays (My.); to vanish away, to disappear, as colour; to grow dirty, rusty or mouldy; to perish, to die away (T. ಮಡ್ಗು; see ಮಂಕು); to become strengthless, as men, as a horse (J. 7, 46); to vanish, to disappear, as a person (Grj. 8, 74). [ಇದನಾದಿ ಪ್ರಭವಂ ಭವಭ್ರಮಣ ದುಃಖೋಗ್ರಾಗ್ನಿಯೊಳ್ ಮಗ್ಗಿದ ಪುದು Ap. 15, 19].

ಮಗ್ಗು maggu. 2. (= ಮೊಱಗು 1). to roar. ಮಗ್ಗಿದರ್ ಮುಸಗಿದಮ್ಬುಧಿಯ ತೆರೆಯನ್ತೆ (J. 8, 32). see J. 27, 7.

ಮಗ್ಗು maggu. 3. (fr. ಮಣಗು or ಮಲಗು 1). (bending, stooping): subjection, submission (ನಿಶಮೆಮ್ಮಗ್ಗು ತೇಱಂ Ct. 1, 4; Te. ಮೊಗ್ಗು, to incline, bow down; *cf.* ಮೊಱ್ಗು).

ಮಗ್ಗು maggu. 4. = ಮೊಗ್ಗು, ಮೊಗ್ಗೆ 1. a bud (Si. 123. 124. 456).

ಮಗ್ಗುಲ್ maggul. ಮಗ್ಗುಲು. = ಮಗ್ಗಲ್, etc. (ಪಕ್ಕ, ಬರಿ Nn. 112; Bp. 15, 14; Prll. 3, 27; J. 28, 4; My.). ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿರುವ ಹಾವು ಕಚ್ಚದೇ ಇದ್ದೀತೇ? — ನುಗ್ಗೆಯಾದರೂ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಬಿದ್ದೀತೇ? (Prvs.).

ಮಗ್ನ magna. plunged, dived, immersed; sunk into; drowned; absorbed. see ಜಲ-; ನಿ-; J. 8, 41.

ಮಗ್ನತೆ magnate. the state of being sunk into (misfortune): despondency (Cpr. 5, 129); the state of being immersed (Grj. 3, 76); that of being absorbed (Bp. 35, 22).

ಮಘ magha. power, wealth.

ಮಘವ maghava. Tbh. of ಮಘವನ್ (Śmd. 106).

ಮಘವನ್ magha-van. wealthy; liberal, munificent. 2, *Indra.*

ಮಘವಾನ್ magha-vān. = ಮಘವನ್. wealthy, etc. 2, *Indra.*

ಮಘೆ maghe. = ಮಖೆ, ಮಗೆ. the 10th nakṣatra (My.; B. 5, 308). ಮಘೇ ನೀರು ಮೊಗೇಲಿಡು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮಂ- maṅ. ಮಙ್-. = ಮಾ. great, etc. — ಮಂಕಾಳಿ. = ಮಾಕಾಳಿ. (My.).

ಮಂಕಡ maṅkaḍa. Tbh. of ಮರ್ಕಟ. a monkey. (Śmd. 372)

ಮಂಕಣಿ maṅkaṇi. a frame of wood, bamboo or iron in which pitchers are set and carried upon beasts (My.; Te. ಮಂಕೆನ; Mhr. ಮಾಕಣ).

ಮಂಕರಿ maṅkari. = ಮುಕ್ಕರಿ, etc. a basket, etc. (My.; Si. 307).

ಮಂಕು maṅku. dimness (of a light, My.); want of lustre (of precious stones, pearls, gold, etc., My.); obscurity of intellectual perception, confusion of mind, silliness, stupidity, stubbornness (My.; Tu.; Te.; T. ಮಯಕ್ಕ, ಮಯಕ್ಕು; T. ಮಜಂಗು, ಮಯಂಗು, to be confused, perplexed, bewildered, etc.; ಮಱುಂಗು, to lose lustre, grow dim, blunt, dull or stupid = ಮಂಗು; see ಮಬ್ಬು; *cf.* ಮಕ, ಮಗ್ಗು 1, ಮಱ್ಗು, ಮಟ 1, ಮಱ 2). [Cv. 625]; ಅಂಕದೊಳಾಡುವ ಶಿಶುವಿನ ಮುನ್ನಿನ ಮಂಕಾದ ನುಡಿಗಳನು ಕೇಳುತಲೆ (Dp, 14; Dp. 14, 1.). ಕೊಂಕುಗುರು ಳಿನ ರಮ್ಯ, ಕಂಕಣವು, ಕಟಿಸೂತ್ರ, ಪಂಕಜಾಗನ್ಧಿಯೆನ ಬೇಡ! ತಾನೊಲಿದ ಮಂಕು ಮಾಣಿಕವು! (Sp.). — ಮಂಕ. -ಅ 3. a confused, stupid man (ಸ್ಥೂಲ, ಜಡ Si. 457; My.). ಅಂಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಮಂಕಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ಮಂಕಾಗು. -ಆಗು. to become dim (as a light, etc.); to become stupid, etc. (My.). — ಮಂಕಾಟ. -ಆಟ. stupid or silly behaviour (My.). — ಮಂಕಿ. a stupid, silly woman (My.). ಪಂಕಜವಾದರೆ ಮಂಕಿಗೆ ದೊಡ್ಡದೇ? — ಮಂಕೀ ಮಗನಾದರೆ ಸುಂಕ ಕೊಡ ಬಾರದೇ? (Prvs.). — ಮಂಕು ತಟ್ಟು. = ಮಂಕು ಹಿಡಿ. (My.). — ಮಂಕು ಬೀಱು. = ಮಂಕಾಗು. (My.). ಅವನು ಮಂಕು ಬಿದ್ದನು (My). — ಮಂಕುಬುದ್ಧಿ. a dull understanding (My.). — ಮಂಕುಬೂದಿ. a powder that confuses the mind, a decoy powder (My.; *cf.* ಮಚ್ಚು 3). — ಮಂಕು ಮರುಳು. dupl. (My.). — ಮಂಕುಮುಱಿ. a furious, heavy rain. ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಮಂಕುಮುಱಿ ಬರಸೀತು (Prv.). — ಮಂಕುಮೂಱು. a stupid, silly widow (My.). ಮಂಕುಮೂಱು ಯಾದರೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತದೇ? (Prv.). — ಮಂಕು ಹಿಡಿ. confusion or stupidity to seize, (to become perplexed or stupid). ಅವನಿಗೆ ಮಂಕು ಹಿಡಿಯಿತು (My.).

ಮಂಕುತನ maṅkutana. confused, stupid, silly behaviour (My.). ಶಂಖು ಹಿಡಿದರೂ ಮಂಕುತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಮಂಕುರ maṅkura. = ಮುಕುರ. a mirror. (ಕನ್ನಡಿ G.).

ಮಂಕ್ರಿ maṅkri. = ಮುಕ್ಕರಿ, etc. a basket. ಗೌಡನ ಹೆಣ್ತಿ ಕಡುಚೆಲ್ವೆಯಾದರೆ ಕಸದ ಮಂಕ್ರಿ ಹೊತ್ತು ತನ್ನಾಗ ಕಣ್ಡೆ ತು (Prv.).

ಮಂಕ್ಷು maṅkṣu. *instantly, quickly.*

ಮಂಗ maṅga. 1. (Tbh. of ಮರ್ಕ). a monkey (ಕಪಿ, ಪ್ಲವಗ, ಮರ್ಕಟ G.; ಕಪಿ, ಪ್ಲವಂಗ Si. 441; ಕಪಿ, ಹರಿ 450; C.; Tu. ಮಂಗೆ; M. ಮೊಜ್ಜಿ). ಮಂಗನ ಕೆಯ್ಯಲಿ ಮಾಣಿಕ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಮಂಗ ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ದು, ಆಡಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಒರೆಸಿತು. — ಮಂಗನ ಕೊನ್ದರೆ ಮಯ್ಗೆಲ್ಲ ಹೇಲು. — ಮಂಗನ ಪಾರುಪತ್ಯ ಹೊಂಗೇ ಮರದ ಮೇಲೆ. — ಮಂಗನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೋಡು, ಜಾಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡು. — ಮಂಗಳಗಾನ ಮಂಗಕ್ಕೆ ಆದೀತೇ? — ಅಂಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಬಂಗಿ ಸೇದಿ, ಮಂಗನಾದ (Prvs.). see Prv. s. ಮಂಗಳಾರ್ತಿ. 2, N. (= ಮಂಗರಾಜ); see ಅಭಿನವ-, ಕವಿ-, Mr. 1. 2. — ಮಂಗಚೇಷ್ಟೆ. apish grimaces: an apish trick, apish

behaviour (My.). — ಮಂಗನ ಬಾವುರೋಗ. a disease by which the neck and cheeks begin to swell (S. Mhr.). — ಮಂಗನಾಟ. -ಆಟ. apish play or behaviour (My.). — ಮಂಗರಾಜ. N. of the author of a nighaṇṭu. see ಅಭಿನವ-. — ಮಂಗಾಟ. -ಆಟ. = ಮಂಗನಾಟ. (My.).

ಮಂಗ **maṅga.** 2. *the head of a boat;* the side (or sides) of a ship. see ಪುಲಿಂಗ.

ಮಂಗತನ **maṅgatana.** = ಮಂಗಾಟ. (My.).

ಮಂಗರ **maṅgara.** = ಮಂಗುರ. — ಮಂಗರಬಳ್ಳಿ. = ಮಂಗರೋಳಿ. a climbing herb with a thick, four-winged eatable stem, Vitis quadrangularis Wall. (or Cissus quadrangularis Lin., St. & Pl.; My.).

ಮಂಗರೋಳಿ **maṅgarōḷi.** = ಮಂಗರಬಳ್ಳಿ. (Z.).

ಮಂಗಲ **maṅgala.** = ಮಂಗಳ. *fortunate, prosperous, auspicious, faring well, happy;* beautiful, pleasing. 2, *good fortune, success, auspiciousness, prosperity, welfare, bliss, happiness, felicity.* 3, anything tending to a lucky issue, a good omen, an auspicious prayer, a benediction, a blessing; lines at the opening or end of a poem, etc., in praise of a deity, etc.; praise. 4, any auspicious or lucky object, as a dress, an ornament, an amulet, etc. 5, any happy event, any festive occasion, as marriage, etc. (ಶೋಭನ, ಶುಭಕರ್ಮಗಳು Nn. 154). 6, any ancient custom (ಪೂರ್ವ, ಪೂರ್ವಪದ್ಧತಿಗಳು Nn. 154; ಪೂರ್ವಪದ್ಧತಿಯ ತೆಱನನ್ ಉಸುರ್ವುದು Mr. 531). 7, = ಪತನ (ಬೀಱುವುದು 154); ನಿಪಾತಶಬ್ದವನು ಪೇಱ್ವುದು (531). 8, *the planet Mars* (considered as bad, ಕುಜಾತ 154; ಅಂಗಾರಕ, etc. Mr. 38; ಕೇಸೊಡಲ, ಪೊಡವಿಜ Śm. 17). 9, a colour of horses (ತುರಙ್ಗಾಯ, ಕುದುರೆಗಳ ವರ್ಣ 154; ಕುದುರೆಯ ಕಾಲ್ಮೊಗವುಮ್ ಅಯ್ದೆ ಬೊಳ್ಪುದೋಱೆ ಮಂಗಲಂ Mr. 276). ಪೀಠಿಗೆ ತಿಳಿಯದವ ಮಂಗಲಪರಿಯನ್ತರ ಹೇೞ್ಯಾನೇ? (Prv.). see ಅಷ್ಟ-, and ಶುಭ. — ಮಂಗಲಮ್ಪಾಡು. -ಂ-ಪಾಡು. to sing praises (Cpr. 2, 93 va.).

ಮಂಗಲಕಾರ್ಯ **maṅgala-kārya.** a festive occasion in general, as marriage, thread-investiture, etc.

ಮಂಗಲಗಾತ್ರೆ **maṅgala-gātre.** a woman with a beautiful body (J. 6, 29).

ಮಂಗಲತರ **maṅgala-tara.** uncommonly beautiful (Śsv. 5, 57 va.).

ಮಂಗಲಪಾಠಕ **maṅgala-pāṭhaka.** blessing-reciter: *a bard, an encomiast* (Bp. 50, 16).

ಮಂಗಲಪ್ರಸಾಧನ **maṅgala-prasādhana.** = ಮಂಗಳಪಸದನ. a festive, or auspicious, ornament or dress.

ಮಂಗಲಿಕೆ **maṅgalike.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಮಂಗಲ್ಯಕ **maṅgalyaka.** *a sort of pulse or lentil, Ervum hirsutum, Cicer lens* (ಚಣಗೆ Hlā.).

ಮಂಗಲ್ಯೆ **maṅgalye.** *a species of very fragrant sandal* (see Si. 227).

ಮಂಗಳ **maṅgaḷa.** = ಮಂಗಲ 1-9. 10, N. of a vṛitta (Ch.). ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದರೂ ಮಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಮಂಗಳಪಟಿ. -ಪಟಿ. (Śmd. 207). a drum used on festive occasions (ಬದ್ದವಣ Śm. 37; Rśv. 8, 5 va.).

ಮಂಗಳಕರ **maṅgaḷa-kara.** causing luck, success, etc. (Si. 268).

ಮಂಗಳಕಷ್ಟ **maṅgaḷa-kaṣṭa.** trouble arising from the planet Mars. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹೇತು, ಮಂಗಳಕಷ್ಟ ಅನ್ನ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮಂಗಳಗಾನ **maṅgaḷa-gāna.** festive singing, festive songs. ಮಂಗಳಗಾನ ಮಂಗಕ್ಕೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಮಂಗಳತೆ **maṅgaḷate.** good fortune, auspiciousness, bliss (Rām. 1, 5, 25).

ಮಂಗಳನಾದ **maṅgaḷa-nāda.** an auspicious, festive, happy sound (Bp. 44, 33).

ಮಂಗಳಪ್ರದ **maṅgaḷa-prada.** bestowing welfare or prosperity (Bp. 57, 67; My.).

ಮಂಗಳರವ **maṅgaḷa-rava.** = ಮಂಗಳನಾದ. (Bp. 44, 71).

ಮಂಗಳಪಸದನ **maṅgaḷa-pasadana.** Tbh. of ಮಂಗಲಪ್ರಸಾಧನ. [ತನ್ನ ನಾಲ್ವರ್ ತಮ್ಮನ್ದಿರೊಡನೆ ಮಂಗಳಪಸದನಂಗೊಣ್ಡು ಮಂಗಳ ಪ್ರಧಾನೋಚಿತ ವಿಜಯಗಜಮನೇಱ Pb. 9, 95 va.]; (Śmd. 207. 376).

ಮಂಗಳವಾದ್ಯ **maṅgaḷa-vādya.** a musical instrument played at festivals (Rśv. 8, 118; J. 7, 22).

ಮಂಗಳವಾರ **maṅgaḷa-vāra.** Tuesday (C.; B. 1, 7). ಮಂಗಳವಾರದ ವರೆಗೆ ಗಂಗಳ ತೊಳೆಯ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಮಂಗಳಸೂತ್ರ **maṅgaḷa-sūtra.** the marriage-string: a string with a bit of gold, etc. strung on it, worn round the neck by a wife (ಪ್ರತಿಸರ G.; Bp. 27, 9; My.).

ಮಂಗಳಾಂಗ **maṅgaḷa-aṅga.** he who has an auspicious body; Śiva (Bp. 57, 61). Fem. ಮಂಗಳಾಂಗಿ (My.).

ಮಂಗಳಾಚರಣ **maṅgaḷa-ācaraṇa.** benediction, lines at the opening or close of a poem, etc. in praise of some deity, guru, king, etc. (My.).

ಮಂಗಳಾನಕ **maṅgaḷa-ānaka.** (Śmd. 216). a drum used on festive occasions (Abh. P. 12, 26).

ಮಂಗಳಾಪುರ **maṅgaḷā-pura.** the town with (a temple of) Pārvatī, the present Maṅgaḷūru. the N. "ಮಂಗಳಾಪುರ" is found in a śāsana of śālivāhanaśaka 1225 on a stone-pillar in front of a temple that then was called ನೀರದೇವಾಲಯ and at present is dedicated to Hanumat; the śāsana was granted by a ruler of the Pāṇḍya race.

ಮಂಗಳಾರ **maṅgaḷa-āra.** a happy, pleasing place (My.; see Prv. s. ಮನೆ).

ಮಂಗಳಾರತಿ **maṅgaḷa-ārati.** (Śmd. 207). the ceremony of waving (as around an idol) of a burning lamp; the lamp so waved (Bp. 12, 10; 35, 14; 43, 20; My.; Mhr.).

ಮಂಗಳಾರ್ತಿ **maṅgaḷa-ārti.** = ಮಂಗಳಾರತಿ. ಮಂಗಳಾರ್ತೀ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂಗ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮಂಗಳಾವತಿ **maṅgaḷā-vati.** N. of a town (Cpr. 1, 83; 1, 97 va.).

ಮಂಗಳಾಶಾಸನ **maṅgaḷa-āśāsana.** benediction (My.).

ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ **maṅgaḷa-aṣṭaka.** eight stanzas of benediction (recited at marriages, etc.), at the end of each of which the term "maṅgala" occurs (and learned by rote by all astrologers, My.). ಚೆನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಬನ್ದದ್ದೇ ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ (Prv.).

ಮಂಗಳೆ **maṅgaḷe.** ಮಂಗಳಾ. a lucky, happy woman (Rśv. 6, 95); a faithful wife; Pārvatī. — ಮಂಗಳೂರು. -ಊರು. = ಮಂಗಳಾಪುರ. N. of a sea-port in South Canara. (C.).

ಮಂಗಳೋದಯ **maṅgaḷa-udaya.** rising or birth of prosperity or happiness (Bp. 43, 77).

ಮಂಗಾರೆ **maṅ-kāre.** = ಮಗ್ಗಾರೆ. the thorny shrub Vangueria spinosa Roxb. (ಪಿಣ್ಡೀತಕ, ಮರುವಕ etc., ಬೋನಗಾರೆ Si. 134). — ಮಂಗಾರೆಮುಳ್ಳು. a rigid spiny shrub or small tree, the emetic nut, Randia dumetorum Lam. (or R. spinosa Blum., Z.).

ಮಂಗಿ maṅgi. = ಮಂಗ 1 (fr. a vulgar ಮಂಗ್ಯ = ಮಂಗ). 2, feminine of ಮಂಗ 1, & N. (My.). — ಮಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಮಂಗಿರಾಜ. = ಮಂಗರಾಜ. ಮಂಗಿರಾಜ ನಿಗಣ್ಟು ಬರೆವುದಕ್ಕೆ ಶುಭ ಮಸ್ತು (heading to Mr.).

ಮಂಗಿನಿ maṅgini. (fr. ಮಂಗ 2). *a boat, a ship.*

ಮಂಗುರ maṅgura. = ಮಂಗರ. — ಮಂಗುರವಳ್ಳಿ. N. of a creeper (see Mr. s. ಕಾಣ್ಡೀರಿ).

ಮಂಗೇಶ maṅga-īśa. Śiva; N. (Mg.).

ಮಚರ್ಚಿಕೆ macarcike. *excellence, anything excellent or good of its kind.*

ಮಚ್ಚ macca. = ಮಚ್ಚು 4, ಮಚ್ಚೆ, ಮತ್ತಿ 1. a black speck or spot on the skin, a mole, a freckle; the scar of a wound (My.; Tu. ಮಜ; T. ಮಚ್ಚ, ಮಚ್ಚೆಲಿ, ಮಱು, ಮಱುಕ್ಕೆ, ಮಾಜು; Te. ಮಚ್ಚೆ, ಮರಕೆ; Tu. ಮಜೆ). 2, a mark, a sign (Te. ಮಚ್ಚ = ಗುಱುತು); a sign of identity; a little piece of gold or silver taken by the goldsmith from what was given to him, and returned to the owner to be kept for a sample or test (My.; Tu. ಮಚ್ಚ; T.; M. ಮಚ್ಚ, ಮೆಚ್ಚ; Te. ಮಚ್ಚು; ದೃಷ್ಟ Mr. 358).

ಮಚ್ಚ macca. = ಮಚ್ಚೆ. Tbh. of ಮತ್ಸ್ಯ, ಮತ್ಸ್ಯ (Śmd. 340). a fish — ಮಚ್ಚಾವತಾರ. Tbh. of ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ. (My.).

ಮಚ್ಚರ maccara. Tbh. of ಮತ್ಸರ (Śmd. 340; ಮತ್ಸರ, ಕೇಣ Śs. Śmd. 158; Bp. 25, 15; 40, 61; My.; Te.). [ಮಚ್ಚರಮುಂ ಮೋಘ ಮೊಡವ್ಪಡುಂ ಕಲುಷಮುಂ...ಪೊರೆಯುಂ ಪಸ್ತಮುಮಿಲ್ಲದನ್ತೆ Pb. 7, 35; ಶರಣ ಸ್ಥಳದವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಮಚ್ಚರ Bv. 389]. see ಗಣ್ಡ-, Prv. s. ವೆಚ್ಚ. — ಮಚ್ಚರಗ್ತೆಗೆ. -ಒ-ತೆಗೆ. to seize envy, *i. e.* to become envious (Grj. 4, 26 va.).

ಮಚ್ಚರಿಗ maccariga. an envious, grudging, hostile man (ದೋಷ ಗ್ರಾಹಿ Mr. 229).

ಮಚ್ಚರಿಸು maccarisu. Tbh. of ಮತ್ಸರಿಸು. to be envious, to grudge, to be jealous, to be selfish, to be greedy after (My.). [ತಾನುಂ ಶರದದ ಚನ್ದ್ರಮನೊಳ್ ಮಚ್ಚರಿಪನ್ತಿರೆ Ap. 12, 47]. ಮಚ್ಚರಿಪ ನು (ದೋಷಗ್ರಾಹಿ, ಮತ್ಸರಿ, etc. Hlā.). see Ch. s. ಅಜಿತಸೇನಪಣ್ಡಿತ; Abh. P. 9, 83; Bp. 6, 4; 28, 47; 40, 4.

ಮಚ್ಚಿಕೆ maccike. = ಮೆಚ್ಚಿಕೆ, etc. assent, approval, approbation, liking (Bp. 36, 56; Te.).

ಮಚ್ಚಿಸು maccisu. = ಮಚರ್ಚಿಸು, ಮೆಚ್ಚಿಸು, ಮೆಚರ್ಚಿಸು. to cause to assent; etc., to please (Rśv. 11, 80).

ಮಚ್ಚು maccu. 1. = ಮಚರ್ಚು 1, ಮೆಚ್ಚು 1. to be very much devoted to; to assent, to be pleased with; to like. ಮಚ್ಚಿ ಪೊಗಟ್ದಂ (Śmd. 280). ಶಿಶುವ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣೆ ಮಾಯುವೆ ಮುಸುಕುವುದು, ಮನ ಮಚ್ಚುವುದು (Prll. 3, 24). [ತನ್ನಿಚ್ಚೆಯ ನುಡಿದರೆ ನಚ್ಚುವುದೀ ಮನವು; ಇದಿರಿಚ್ಚೆಯ ನುಡಿದರೆ ಮಚ್ಚದೀ ಮನವು Bv. 393; Cv. 147, 293]. see Grj. 10, 113; Bp. 40, 41. 76; 54, 69; 57, 43; Śśv. 2, 47.

ಮಚ್ಚು maccu. 2. = ಮಚರ್ಚು 2, ಮೆಚ್ಚು 2. superior attendance, great devotion or attachment (ಅತಿಪರಿಚಯ Śm. 85; see ನಚ್ಚು-); approbation (see ಪಡಿಮೆಚ್ಚು, o. r. ಪಡಿ ಮಚ್ಚು), liking, fondness, pleasure. [ಇವಳ್ ಗನ್ಧರ್ವ ವನಿತೆ ಯೆನ್ನೊಳಾದ ಮಚ್ಚುಂ ಮೋಹಮುಂ ಕಾರಣಮಾಗಿರ್ಪಳ್ Pb. 8, 63 va.; Ap. 2, 51]. see Bp. 28, 47; 40, 61; 42, 25. — ಮಚ್ಚಿನಾಟ. -ಆಟ. love play (J. 6, 31). — ಮಚ್ಚುಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give or cause pleasure (Rśv. 7, 17 va.). — ಮಚ್ಚುವಡೆ. -ಪಡೆ. to begin to feel pleasure, to be pleased (Rśv. 1, 135 va.).

ಮಚ್ಚು maccu. 3. = (ಮಂಕು), ಮೆಚ್ಚು 3. illusion, delusion, deception: a decoy powder (in hunting, ಮಾಯೆ Mr. 380; Te. ಮಚ್ಚು, love powder; ಮೈದು, an enchanting, alluring powder, love powder, magic powder; deception, delusion = ಮೋಹನಭಸ್ಮ and ಮಾಯೆ; T. ಮರುಡ್ಚಿ, ignorance; confusion). — ಮಚ್ಚುಮದ್ದು. love powder (ಮಚ್ಚು G.). ಮಚ್ಚು ಮದ್ದು ಎನ್ದು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಹುಚ್ಚುಮದ್ದಾಯಿತು (Prv.).

ಮಚ್ಚು maccu. 4. = ಮಚ್ಚ No. 2. (Si. 329; see Prv. s. ಸಾವಿರ).

ಮಚ್ಚು maccu. 5. (= ಮಂಚ?). an upper storey (of a house; My.; Te., T., M.); a terrace.

ಮಚ್ಚು maccu. 6. = ಮಚರ್ಚು 3. a bill-hook or straight knife used for cutting bushes, a hatchet, etc. (ಹೊದಱ ಛೇದಿಪ ಲವಿತ್ರ Śm. 85; My.; Tu. ಮಡು; T., M. ಮಱು, a hatchet, an axe). — ಮಚ್ಚುಕತ್ತಿ. = ಮಚ್ಚು. (My.; Si. 303; Te. ಮಚ್ಚು ಕತ್ತಿ, ಮಡ್ಡು-);— ಮಚ್ಚುಗುಡುಗೋಲ್. -ಕುಡುಗೋಲ್. a sickle-like knife (C. Bp. 47, 42 sic !).

ಮಚ್ಚು maccu. Tbh. of ಮಕ್ಷಿ. a fly. (Śmd. 346. 365; ನೊಳ Kk. 85; Śm. 44. 85).

ಮಚ್ಚೆ macce. = ಮಚ್ಚ No. 1. a black speck on the skin, etc. (My.). ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸೌಭಾಗ್ಯಚಿಹ್ನವೆಮ್ಬ ಮಚ್ಚೆ (ಶ್ರೀವತ್ಸ Si. 19). ಮಚ್ಚೆಯೆರಳೆ (ಕದಲಿ 169). ಕರೀ ಮಚ್ಚೆ ಗಳುಳ್ಳ ಮಪ್ಪಿ (ರುರು 169). ತಿಲಕಾಕಾರಗಳಾದ ಕರೀ ಮಚ್ಚೆಗಳು (ಜಟಿಲ, ಕಾಲಕ, ಪಿಪ್ಲು, ತಿಲಕ, ತಿಲಕಾಲಕ, ಸಂಗತೀ ಮಚ್ಚೆ, ಹುಟ್ಟುಮಚ್ಚೆ 199). ಸಿಬ್ಬಮೆಮ್ಬ ಚರ್ಮದೋಷವಾದ ಮಚ್ಚೆಗಳುಳ್ಳವನು (ಕಿಲಾಸಿ, ಸಿಧ್ಮಲ 203). ಪ್ರಾಯದ ಆನೆಗೆ ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಪದ್ಮಾಕಾರವಾಗಿ ಏಟುವ ಸಿಬ್ಬದ ಮಚ್ಚೆಗಳು (ಪದ್ಮಕ, ಬಿನ್ದುಜಾಲಕ 270). ನೆತ್ತೀ ಮೇಲೆ ಮಚ್ಚೆ ಇದ್ದರೆ ಬೊಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ? (Prv.). — ಮಚ್ಚೆನಾಲಿಗೆ. = ಮತ್ತಿನಾಲಿಗೆ. a tongue with a speck, which is considered to be very effective in cursing (My.). ಮಚ್ಚೆನಾಲಿಗೆ ಇದ್ದವನ ಸಂಗಡ ಕಚ್ಚಾಟ ಮಾಡಬಾರದು (Prv.).

ಮಚ್ಚೆ macce. = ಮಚ್ಚ. (Abhā. 2, 89).

ಮಚ್ಛ maccha. = ಮತ್ಸ್ಯ, etc. (Sk.).

ಮಚ್ಛರ macchara. = ಮಚ್ಚರ, ಮತ್ಸರ. jealous. (Śmd. 340).

ಮಚ್ಯ machya. = ಮಚ್ಚ (Śmd. 340), ಮಚ್ಛ, etc. a fish.

ಮಜಕೂರು majakūru. = ಮಜುಕೂರು. a written account; the contents of an epistle: an oral communication (Mhr., H.). 2, mention of; above-mentioned (My.; Br., Mhr., H.); affair, concern (ಸಂಗತಿ G., Cb.; My.). 3, current, present (as time, My.; Mhr., H.).

ಮಜಡ majaḍa. dull, sluggish, slow (Bh. 3, 14, 43; *cf.* Mhr. ಮಟ್ಟ?).

ಮಜಬೂತು majabūtu. strong, firm, fast (My.; Br.; Mhr., H. ಮಜಬೂದ).

ಮಜಲೀಸು mājalīsu. dancing of prostitutes (My.; H.).

ಮಜಲು majalu. a stage, a halting place; a day's journey; any portion of a journey performed at once; the last stage (My.; Mhr., H.). 2, a dry field. (Tu.).

ಮಜಾ majā. flavour, taste (My.; H.).

ಮಜಾಕು majāku. = ಮಜಾ. (My.).

ಮಜುಕೂರು majukūru. = ಮಜಕೂರು. (My.; Br.).

ಮಜೂರಿ majūri. = ಮಂಜೂರಿ, ಮುಜೂರಿ, ಮೂಜೂರಿ. the wages of a labourer (My.; Br.; Mhr., H. ಮಜುರೀ); the business of a labourer (My.; Mhr., H.).

ಮಜ್ಜ majja. (ಮಜ್ಜನ್) = ಮಜ್ಜೆ. *the marrow of the bones and flesh.* 2, *the pith of plants* (ಮರದ ಕೆಚ್ಚು Hlā., Mr. 105).

ಮಜ್ಜನ majjana. sinking under water, diving, immersion; bathing, ablution (Cpr. 5, 121 va.; 6, 86; Bp. 2, 51); drowning; water for bathing (My.). ಮಜ್ಜನ ನೀಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕುಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿ ಕಜ್ಜಾಯ ತಿನ್ದರೆ ಅಜ್ಜೀ ಬೊಜ್ಜವಾಯಿತೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಮಣ್ಣುದೇವ. — ಮಜ್ಜನಬಾವಿ. a well from which bathing-water is drawn (Bp. 50, 56). — ಮಜ್ಜನಮ್ಬುಗಿಸು. -ಂ-ಪುಗಿಸು. to cause to enter a bath: to bathe. [ನಾಗಕನ್ನೆಯರುಂ ತಾನುಂ ಮನಮ್ಬುಗಿಸುವನ್ತೆ ಮಜ್ಜನಮ್ಬುಗಿಸಿ Pb. 4, 16 va.]. ಮಜ್ಜನ ಮ್ಬುಗಿಪಂ (ಮಜ್ಜನವಳಂ Kk. 33). — ಮಜ್ಜನಮ್ಬುಗು. -ಂ-ಪುಗು. to take a bath (Cpr. 6, 56 va.).

ಮಜ್ಜನಗೃಹ majjana-gṛiha. a bathing-house; a bath-room (My.).

ಮಜ್ಜನಜಲ majjann-jala. bathing-water (Bp. 56, 56).

ಮಜ್ಜನವಳ majjana-vaḷa. a man who bathes (others, ಮಜ್ಜನ ಮ್ಬುಗಿಪಂ Kk. 33).

ಮಜ್ಜನಸಾಲೆ majjana-sāle. = ಮಜ್ಜನಗೃಹ. (Bp. 12, 34; 30, 10. 16; 47, 13).

ಮಜ್ಜಸಾರ majja-sāra. = ಮಜ್ಜಾಸಾರ, q. v. (ವಾತ Ss.).

ಮಜ್ಜಾಸಾರ majjā-sāra. (not in Sk.). pith (ಸಾರ, ಕೆಚ್ಚು Nn. 125, o. rs. ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ಮಬ್ಬಾಸಾರ, ಮಜ್ಜಸಾರ); substance, real essence, element (ಒಳುಪು Mr. 497, o. rs. ಮಜ್ಯಾಸಾರ, ಮಜ್ಜಸಾರ & ಒಳುಹು); that which is most important (ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಮುಖ್ಯ 125). 2, a thing (ದ್ರವಿಣ, ವಸ್ತು 125). 3, riches (ಧನ 497). 4, semen virile (ಇನ್ದ್ರಿಯ 125; ಶುಕ್ಲ 497). 5, ನಿಷ್ಠೆ (125; 497). 6, an oath (ಸೂ ರುಳ್ 125; 497). 7, the sky or ether (ಆಕಾಶ 125; 497). 8, morbid affection of the windy humour, rheumatism (ವಾತ Ss. as ಮಜ್ಜಸಾರ). 9, excessive trouble (ಅತೀವಕಷ್ಟ, ಅತಿಕಷ್ಟ 125). 10, sorrow, grief (ಕ್ಲೇಶ, ದುಃಖ 125; ಕ್ಲೇಶ 497). 11, ನಷ್ಟಪದ (ನಷ್ಟವಾದ ಪದ 125), ಶೀರಿದೆಡೆ (497).

ಮಜ್ಜಿಗೆ majjige. (probably fr. ಮಥಿತ). buttermilk (ದಣ್ಡಾಹತ, ಕಾಲಶೇಯ, ಅರಿಷ್ಟ, ಗೋರಸ Nr.; ಮುಶೀರ, ಮಥಿತ Nn. 91; ಕಟಲ್ Śmd. I; ಕಟ್ಟಳೆ Ct. I, 47; ಅಳೆ Śm. 11; My.; Te.; T. ಮದಿಗ, ಮಚ್ಚಿಗೈ; Tu. ಮಜಿಕೋಲು, a churning-stick). 2, whey (ದಧಿಮಣ್ಡ, ಮಸ್ತು Hlā.). ನಾಲ್ಕು ಭಾಗದೊಳಗೊನ್ದು ಭಾಗ ನೀರ ಬೆರಸಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರ); ಅರ್ಧ ನೀರ ಬೆರಸಿದುದು (ಉದಶ್ವಿತ್ Nr.). ನೀರು ಬೆರಯದೇ ಇರುವ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ಮಥಿತ Si. 316). ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಪಳಿದ್ಯ (ತೇಮನ, ನಿಷ್ಠಾನ Mr.). ಅಸಲು ಇಲ್ಲದೆ ಬಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ, ಮೊಸರು ಇಲ್ಲದೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಇಲ್ಲ. — ಮನೆಮಜ್ಜಿಗೆ ತಾಳೆಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಡಿದ ಹಾಗೆ.—ಈಚಲುಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕುಡಿದರೆ ನಾಚಿಗೆಗೇಡಾಗದೇ? — ತಾನು ಹೋದರೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಮೊಸರಿಗೆ ಚೀಟು. — ಪಾದ್ಯಕ್ಕೆ ನೀರು ಇಲ್ಲ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ? — ಮಜ್ಜಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕ ರಾಮಾಯಣ ಹೇಳಿದ. — ಮಜ್ಜಿಗೆಗೆ ಹೋದವನಿಗೆ ಎಮ್ಮೆ ಕ್ರಯವು ಯಾಕೆ? (Prvs.). see Si. 313; B. 1, 15; Prv. s. ಮನೆ. — ಮಜ್ಜಿಗೆಗಡ್ಡೆ. the root of the scandent thorny shrub Asparagus racemosus Willd. (ಶತಮೂಲಿ, ಬಹುಸುತೆ, ಅಭೀರು, ಅಹೇರು, etc., ಪಿಲ್ಲಪಿಚ್ಚರ, ಆಸಡಿ, ಆಷಾಢೀ ಬೇರು, ಅಜ್ಜಿಗಡ್ಡೆ Si. 146). — ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು. buttermilk mixed with water (My.). ಅತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು, ತವರ ಮನೆಗೆ ಹಾಲುಮೊಸರು. — ಬಸವಾ! ಪಾಪ! ಎನ್ದರೆ ಸೊಸೆಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು ತಾ! ಎನ್ದ (Prvs.). — ಮಜ್ಜಿಗೆ ಪಲ್ಯ. a troublesome weed of a sour taste, the yellow woodsorrel, Oxalis corniculata Lin. (Z.). — ಮಜ್ಜಿಗೆಪಳಿದ್ಯ. a kind of sour sauce (My.; ವ್ಯಂಜನ, ನಿಷ್ಠಾನ Si. 436). — ಮಜ್ಜಿಗೆಹುಲ್ಲು. the lemon grass, Andrapogon schoenanthus Lin. (St. & Pl.).

ಮಜ್ಜೆ majje. = ಮಜ್ಜ. the marrow of the bones and flesh. (ಮೇದಸ್ Nr.).

ಮಝ majha. bravo! well done! (Bh. 8, 23, 3). — ಮಝಪೂತು. = ಮಝ ಪೂತುರೆ. (J. 7, 33). — ಮಝ ಪೂತುರೆ. dupl. (ಕೊಣ್ಣಾಟ Ct. II, 103). — ಮಝ ಭಾಪು. dupl. (Grj. 10, 53. 79; Bp. 28, 50; 30, 25; 36, 23; 52, 40; Rām. 6, 30, 11). — ಮಝ ಭಾಪುರೇ. dupl. (Bp. 28, 30). — ಮಝ ಮಝ. rep. (ಕೊಣ್ಣಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38). — ಮಝರೇ. -ಉರೇ. dupl. (Bh. 8, 23, 24).

ಮಂಚ mañca. (fr. ಮಲಗು 1). one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Ct. II, 48; Kk. 95; Śm. 97). *a bedstead, a cot, a bed* [Tu.]; (ಪರ್ಯಂಕ, etc. Nr., Hlā.; Si. 230; Bp. 42, 18; J. 25, 60; C.). [ದ್ರುಪದನಂ ತನ್ನ ಮಂಚದ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟ್ಟವೇಳ್ದು Pb. 2, 62 va.]. 2, a scaffold or temporary structure erected for spectators on festive occasions. 3, an elevated shed raised on bamboos, etc., in a field, etc. 4, a seat of state. ಮಂಚಕ್ಕೆ ಮಣೆ ಯಾಕೆ? ಲಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಣೆ ಯಾಕೆ? — ಮಂಚದ ಕಾಲು ಆದರೆ ಹಂಚು ಮಾಡಬಹುದೇ? — ಪಂಚರತ್ನಕ್ಕೆ ಮಂಚದ ಕಾಲು ಕ್ರಯವೇ? — ಪಂಚಪಾಣ್ಡವರೆಮ್ಬವರು ಮಂಚದ ಕಾಲಿನ ಹಾಗೆ ಮೂವರೆನ್ದು, ಎರಡು ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿದ (Prvs.). see Prv. s. ಸಂಚಿ. — ಮಂಚದ ಕಾಲ ಹುಲ್ಲು. a common grass, Panicum ciliare Retz. (Z.). — ಮಂಚವಲ್ಲಕ್ಕಿ. -ವಲ್ಲಕ್ಕಿ. a sort of palanquin (C. Bp. 47, 39).

ಮಂಚಟಿಗೆ mañcatige. = ಮಂಜೆಟ್ಟಿ. a forest tree, etc. (St. & Pl.).

ಮಂಚಿ mañci. (= ಮಾಚಿ?). (Te. ಮಂಚಿ, good, excellent, virtuous, proper; handsome; fine, nice; much, great). N. of females (My.). — ಮಂಚಣ. -ಅಣ. — ಮಂಚಣ ಪಣ್ಡಿತ. N. (Bp. 53, 58. 62. 66; see ಶಿವಲೆಂಕ್–). — ಮಂಚಣಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 53, 60). — ಮಂಚಣಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 53, 64). — ಮಂಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 53, 63; see ಶಿವಲೆಂಕ್–). — ಮಂಚಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 53, 65). — ಮಂಚಿದೇವ. N. (Bp. 9, 39).

ಮಂಚಿ mañci. = ಮಾಚಿ. a common weed, etc. — ಮಂಚಿಪತ್ರೆ. = ಪಂಚಪತ್ರೆ q. v., ಮಾಚಿಪತ್ರಿ. (My.).

ಮಂಚಿಕೆ mañcike. = ಮಂಚ No. 3, ಮಂಚಿಗೆ No. 1. a stand erected on four long posts in a field, a jungle, a cemetery, etc., for watching the crops, etc., or for hunting (My.; Te. ಮಂಚೆ; Sk.).

ಮಂಚಿಗ mañciga. N. (Bp. 55, 36; 56, 27).

ಮಂಚಿಗೆ mañcige. = ಮಂಚಿಕೆ, etc. (Kāvy. I, 1, B, 25; C.). 2, a kind of ornament (Bp. 4, 36).

ಮಂಜಕ್ಷಯ mañjakṣaya. = ಮುಂಜಕ್ಷಯ. the bottle bird (ಗೀಜಗ Mr. 175, o. r. ಗೀಜುಗ, and in two MSS. ಮುಂಜಕ್ಷಯ).

ಮಂಜರ mañjara. = ಮಾರ್ಜಾರ, ಮಾರ್ಜಾಲ. a cat (ಮಾರ್ಜಾಲ Bhn. 10; Bh. 2, 10, 8). [ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮಾಯ ಮಂಜರ ಕೊಲುವರೆ ನಿನ್ನ ಹಂಜರ ಕಾವುದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನಲ್ಲದೆ Bv. 163].

ಮಂಜರಿ mañjari. *a cluster of blossoms;* any compound flower; *a compound pedicle or flower-stalk, a branching flower-stalk* (ಮರದ ಗೊಂಚಲ್ Hlā.; ವಲ್ಲರಿ, ಗೊಂಚಲ್ Mr. 106; ತೊಡಪ್ಪು Ct. II, 80; ಕುಸುಮಮಂಜರಿಗೆ Kk. 19); a flower-bud; a shoot, sprout, sprig, stalk.

ಮಂಜರಿಕೆ mañjarike. ಮಂಜರಿಕಾ. = ಮಂಜರಿ. a cluster of blossoms. (Cpr. 1, 101 va.).

ಮಂಜರಿಗ mañjariga. N. of a bird (Rām. 3, 3, 18).

ಮಂಜರಿಗೆ mañjarige. Tbh. of ಮಂಜರಿಕೆ. see ಕುಸುಮ–.

ಮಂಜರಿತ mañjarita. having clusters of flowers or branching flower-stalks. (Cpr. 8, 45 va.).

ಮಂಜಳ mañjaḷa. Indian saffron, Curcuma longa Lin., turmeric (T. ಮಂಜಳ್; M. ಮಞ್ಞಳ್; Tu. ಮಂಜಲ್; see ಕಳವಂಜಳ).

ಮಂಜಾಡಿ mañjāḍi. = ಮಂಚಟಿಗೆ, ಮಂಜೆಟ್ಟಿ. a forest tree with scarlet seeds which are used in weighing gold and diamonds (one seed = 4 grains), the red-wood tree, Adenanthera pavonia Lin. (My.; Te., T., M.; Van Someren).

ಮಂಜಿ mañji. 1. a large boat with one mast used in coasting trade (Tu.; T.; M. ಮಂಜಿ, ವಂಜಿ). ಮಂಜಿ ಒಡದರೆ ಗುಂಜಿಗಿನ್ತ ಕಡೆಯೇ! (Prv.).

ಮಂಜಿ mañji. 2. = ಮರುಗು. a perennial plant (and the fibres of its bark, of which cords are made), the bow-string hemp, Sanseviera zeylanica Willd. (My.; Tu.; T. ಮಂಜಿ, ಮರಲ್, ಮರುಳ್). — ಮಂಜಿಹುರಿ. a cord of that hemp (My.).

ಮಂಜಿಕೆ mañjike. = ಮಂಜಿಷ್ಠೆ, q. v.

ಮಂಜಿಟಿಗೆ mañjiṭige. = ಮಂಜಿಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ಮಂಜಿಷ್ಠಕ (Śmd. 370; ಮಂಜಿಷ್ಠೆ, ಜಿಂಗಿ, etc. Nr.).

ಮಂಜಿಟ್ಟಿಗೆ mañjiṭṭige. Tbh. of ಮಂಜಿಷ್ಠಕ (Śmd. 370).

ಮಂಜಿಷ್ಠಕ mañjiṣṭhaka. = ಮಂಜಿಟಿಗೆ, q. v., ಮಂಜಿಟ್ಟಿಗೆ.

ಮಂಜಿಷ್ಠೆ mañjiṣṭhe. *a climbing herb yielding a red dye, called Bengal madder, Rubia munjista* Roxb. (ವರ್ತಿ, ರತ್ನಾಂಗಿ, ಮಂಜಿಕೆ Mr. 139, two MSS. ರಕ್ತಾಂಗಿ).

ಮಂಜೀರ mañjīra. *an ornament for the feet or toes; an anklet* (ಅನ್ದುಗೆ Hlā., Mr. 344). 2, a post round which the string of the churning-stick passes.

ಮಂಜು mañju. dew, fog; coldness, coolness; etc. (ಪ್ರಾಲೇಯ, ಅವಶ್ಯಾಯ, ತುಹಿನ, ಶಿಶಿರ, ಹಿಮ, ತುಷಾರ, ಮಿಹಿಕೆ, ನೀಹಾರ Hlā.; ಹಿಮ, ತುಷಾರ Nn. 81; ಚಳಿ Śm. 112; ಅವಶ್ಯಾಯ, etc. Si. 32; C.; T.; M. ಮಂಜು, ಮಞ್ಞು; Te. ಮಂಚು; Tu. ಮಯಿನ್ದ್); dimness of sight (My., *cf.* ಮಂಕು), obscurity (of intellectual perception). [ಕಾಣ್ಡಪಟದನ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಮಾಡಿ ಮಂಜಂ Pb. 1, 69; Ap. 5, 41 va.]. ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮಂಜಾಗಿದೆ (My.). ಮಂಜಿನ ಸಱು (ಹಗಲಿನ ಹಾವಸೆ Bhn. 8). ಮಟೀ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು, ಮಂಜಿನ ನೀರಿಗೆ ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಮಂಜು ಬಿದ್ದರೆ ನಂಜು ಹೋದೀತೇ? — ಮಂಜು ಸುರಿದರೆ ನಂಜನ ಗೂಡು ಮುಣುಗೀತೇ? — ಪೊಂಜು ಸುಟ್ಟರೂ ಮಂಜು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Cpr. 5, 19 va.; Bp. 42, 5; 47, 67; V. 9, 49; J. 28, 41; Si. 224; Prv. s. ಸಂಜೀವನ. — ಮಂಜ. -ಅ 3. Śiva. 2, N. of males (My.). — ಮಂಜಿ. N. of females (My.). — ಮಂಜಿಡಿಕೆ. -ಇಡಿಕೆ. excess of obscurity of intellectual perception (Bh. 3, 19, 25). — ಮಂಜುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. darkness caused by fog (Bp. 61, 12). — ಮಂಜುಗಾಲ. -ಕಾಲ. the cold season (ಅಯ್ಕಿಲ್, ಹೇಮನ್ತ Ct. II, 85). — ಮಂಜುಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. the cool-rayed one: the moon (ಚನ್ದ್ರ Śs.). — ಮಂಜುವರ್ಧಿ. a sea of fog (Rśv. 9, 4). — ಮಂಜುವೆಳಗ. -ಬೆಳಗ. = ಮಂಜುಗೆಯ್ಯ. (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44).

ಮಂಜು mañju. = ಮಂಜುಲ. *beautiful, lovely, charming, pleasing.*

ಮಂಜುಕೇಶಿ mañju-kēśi. *Kṛiṣṇa or Viṣṇu.*

ಮಂಜುಘೋಷೆ mañju-ghōṣe. *N. of an Apsaras.*

ಮಂಜುನಾಥ mañju-nātha. N. of a liṅga (My.); of men.

ಮಂಜುಭೂಷಿಣಿ mañju-bhūṣiṇi. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮಂಜುಲ mañjula. *beautiful, pleasing, agreeable, lovely, sweet, soft, melodious* (ಪ್ರಮಾಣ, ಒಳ್ಳಿತು Nn. 139).

ಮಂಜುಲತರ mañjula-tara. uncommonly beautiful, etc. (A.).

ಮಂಜೂರಿ mañjūri. = ಮಜೂರಿ, etc. the wages of a labourer. (Si. 84).

ಮಂಜೂರು mañjūru. agreeable (Mhr., H.). 2, approved or confirmed, as a decision of a lower court, sanctioned; approval, confirmation, sanction (My.; Br.; Mhr., H.).

ಮಂಜೂಷ mañjūṣa. = ಮಂಜೂಷೆ. (ಪೆಟ್ಟಿಗೆ Mr. 208).

ಮಂಜೂಷೆ mañjūṣe. *a box, a chest, a basket.*

ಮಂಜೆಟ್ಟಿ mañjeṭṭi. = ಮಂಚಟಿಗೆ, ಮಂಜಾಡಿ, q. v. a forest tree, etc. (St. & Pl.).

ಮಟ maṭa. 1. = (ಮಟ್ಟ 4, ಮಱ 2). confusion, stupidity; deceit; ignorance (T. ಮಡ, ಮಡಿ; M. ಮಡಿ, ಮಡಿಮೈ; see ಅಟಮಟ, ತಟವಟ s. ತಟ 4; *cf.* ಮಂಕು, ಮಾಟ). — ಮಟ ಮಾಯಿ. fraud and deceit (Bp. 40, 56).

ಮಟ maṭa. 2. = ಮಟ್ಟ 1. — ಮಟ ಮಟ. rep. — ಮಟಮಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. the exact middle of the day (My.).

ಮಟ maṭa. (= ಮಡ). Tbh. of ಮಠ (Śmd. 338; My.). — ಮಟಬೆಕ್ಕು. = ಮಣ್ಣಬೆಕ್ಕು. a cat that lives in ruined temples (B. 3, 30).

ಮಟ್ಟ maṭṭa. 1. = ಮಟ 2, (ಮಟ್ಟಸ), ಮೊಟ್ಟ 1. levelness, evenness, equality, regularity, exactness (My.; Tu.; Te., T., M.). 2, carpenter's level or square (My.; M.; see ಮೂಲೆ–). ಮಟ್ಟ ನೋಡ ಬೇಕಾದರೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಆದೀತೇ?— ಮಟ್ಟ ಹಾಕದೆ ಕೆತ್ತ ಕೂಡದು, ಕಟ್ಟಡದೆ ಹೊಱ ಕೂಡದು (Prvs.). — ಮಟ್ಟಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to level, as the soil (My.). — ಮಟ್ಟಗೋಲು. -ಕೋಲು. a levelling stick, a carpenter's or mason's level (My.; T. ಮಟ್ಟುಕ್ಕೋಲ್). [— ಮಟ್ಟನಾಗು. -ಆಗು. to become equal. ವನಜಾನನೆಯರ ಪೊದುಡುಗೆಗೆ ಮಟ್ಟನಾದುವೇಂ ಪೆಮ್ಪೊ ಭರತನನ್ತಃಪುರದಾ Ap. 11, 129]. — ಮಟ್ಟಮಧ್ಯಾಹ್ನ. the exact middle of the day (My.). — ಮಟ್ಟವರ್ ಇರ್. to be in its regular or original own form [ಮೃಗಗಣದೊಳ್ ಪರಿಚಿತಮಂ ದ್ವಿಗುಣಮುದೋರನ್ತೆ ಮಟ್ಟಮಿರ್ದುದು ಮತ್ತಂ Kr. 3, 198]; (Abh. P. 5, 94). — ಮಟ್ಟಮೊದಲು. the very beginning; at the very beginning (C.; B. 4, 95. 174). — ಮಟ್ಟಹಲಿಗೆ. a carpenter's ruler (My.).

ಮಟ್ಟ maṭṭa. 2. = ಮಟ್ಟು 1. measure; extent, height; bound, limit; proper limit [ತನ್ನ ಮಾಡಿದ ನಾಱವಾಸಗೆಗಳ ನರಸಾಳನ್ತೆ ಕಣ್ಣಱಿದು ಮೆಟ್ಟಿ ಮಟ್ಟಮಱಿದಿಕ್ಕುವಾಗಳ್ Pb. 6, 71 va.; Ap. 12, 127]; (My.; T.; Tu. ಮುಟ್ಟ). see ನಡು–.

ಮಟ್ಟ maṭṭa. 3. = ಮಟ್ಟು 2, ಮೊಟ್ಟ 2. shortness, smallness (My.; Te.; *cf.* ಮೊಟಕು 1); decreasing, growing less, abating, as wind, rain, heat, fever, price, etc. (My.); inferiority (My.; Te.). 2, a small horse, a pony (My.; Te., T., M.). — ಮಟ್ಟಜಾತಿ. an inferior caste (My.). — ಮಟ್ಟತರ. an inferior kind (My.). — ಮಟ್ಟಬೆಳ್ಳಿ. inferior silver (My.). — ಮಟ್ಟಸುತ್ತಿಗೆ. a very small hammer used by goldsmiths (My.).

ಮಟ್ಟ maṭṭa. 4. = ಮಟ 1. illusion, phantom; ruin (of men or their means, My.). — ಮಟ್ಟಮಾಯ. reit. a mere phantom: perfect disappearance, ruin (of wealth, etc., My.).

ಮಟ್ಟಣೆ maṭṭaṇe. the state of being level, even or smooth. — ಮಟ್ಟಣೆ ಮಾಡು. to make even or smooth (in the language of goldsmiths, My.). — ಮಟ್ಟಣೆ ಹಾಕು. = ಮಟ್ಟಣೆ ಮಾಡು. (My.).

ಮಟ್ಟಸ maṭṭasa. = ಮಟ್ಟ 1. levelness, etc. (My.; Te.).

ಮಟ್ಟಿ maṭṭi. (Tbh. of ಮೃದ್, ಮೃತ್). earth, clay (My.; Te., Mhr., H.); also the clay with which sectarian marks are made (Bp. 56, 39; C. Bp. 32, 45; Bh. 1, 10, 2). [ಇಟ್ಟಿಯ ಹಣ್ಣ ನರಿ ತಿನ್ದು ಸೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಿತೆನ್ಬನ್ತೆ ಮಟ್ಟಿಯನಿಟ್ಟ ದ್ವಿಜರ ಮಾತದೇಕೆ? Bv. 576; Cv. 223]. ಮಟ್ಟಿಯಿಟ್ಟರೂ ಕೊಟ್ಟತನ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). ಮಟ್ಟಿಯಾ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮಿಟ್ಟು ತಾಂ ನೊಸಲೊಳಗೆ, ನೆಟ್ಟನೆ ಸ್ವರ್ಗವಡೆಯುವರೆ? ಸಾಣೆ ಕಲ್ (on which it is triturated) ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡೇನು? (Sp.).

ಮಟ್ಟಿಗ maṭṭiga. a man with a sectarian mark (nāma) of maṭṭi: a Brāhmaṇa (Bp. 55, 3).

ಮಟ್ಟು maṭṭu. 1. = ಮಟ್ಟ 2. proper limit, etc. (My.; Tu.; Te., T., M.). ಮಟ್ಟು ತಿಳಿದ ನಾಯಿ ಹಟ್ಟೀಲಿದ್ದೀತೇ? — ಮಟ್ಟು ತಿಳಿದವನ ಸಂಗಡಿ ಹೆಟ್ಟ್ಯಾಟ ಮಾಡ ಬಾರದು. — ಮಟ್ಟು ತಿಳಿಯದೆ ಮಾತಾಡ ಬಾರದು. — ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ ಮಟ್ಟು ತಿಳಿದೀತು. — ನೇಯಿಗೆಯವನ ಮಟ್ಟು (the extent of his cleverness or of the value of his cloth) ಕಟ್ಟುವವ ಬಲ್ಲ (Prvs.). — ಮಟ್ಟಿಗೆ. to the measure or extent, till, until, as far as. ನೀವು ಓದಿದ ಹೞೆ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ (how far) ನೆನಪಿಟ್ಟಿದ್ದೀರೆನ್ನುವದನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿದೆ (B. 3, 1). ಎಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಬೇಕು (B. 3, 33). ನಾವು ಯಾವಾಗಲು ಹೆಱವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿ, ಕೆಯ್ಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸನ್ತೋಷ ಪಡಿಸಬೇಕು (3, 105). ಸಾಕಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಕಾದದು ಉಣ್ಟಾಗಿರುವಿಕೆ (ಕುಶಲ (Si. 457). ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ, ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ಯವಾದ ಬೇಲಿ (ಕುಮ್ಬೆ 239). ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೂ, how far soever it may be, to any extent (My.). ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ, to that extent, so far as that; ಇಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ, to this extent, so far as this; ಅಷ್ಟಱ ಮಟ್ಟಿಗೆ, to that extent, so far as that; ಈ ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ, until this day; ಈ ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೂ, even until this day; ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೂ, ಅಷ್ಟಱ ಮಟ್ಟಿಗೂ, even to such an extent (My.). — ಮಟ್ಟು ಮೀಱು. to transgress the proper limit (My.).

ಮಟ್ಟು maṭṭu. 2. = ಮಟ್ಟ 3. shortness, etc. (My.; Te.). see Prv. s. ಆತುರಗಾಱ. — ಮಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. to decrease, to grow less, to abate, as wind, rain, fever, price, pride, etc. (My.). — ಮಟ್ಟು ಮಾಡು. to cause to decrease, etc. (My.).

ಮಟ್ಟು maṭṭu. 3. P. p. of ಮಡು 1.

ಮಟ್ಟೆ maṭṭe. = ಮೊಟ್ಟೆ 2. a bough of the palm, cocoanut, or date tree (My.; Te.; Tu. ಮಡಲ್; T. ಮಟ್ಟೈ, ಮಡಲ್; M. ಮಟ್ಟ, ಮಟ್ಟಲ್; *cf.* ಮಡಲ್ 1 &2). see ಮರ-. 2, the fibrous coat of a cocoanut (My.; T.). 3, a brush for white-washing made of the fibrous coat of a cocoanut or of the fruit-stalk (My.).

ಮಟ್ಟೆ maṭṭe. = ಮೊಟ್ಟೆ. the bucket of a bullock-draw-well (S. Mhr. in ಮಟ್ಟೆ ಹೊಡೆ; Mhr. ಮೋಟ). 2, a burden, a load (Mhr. ಮೋಟ, a load, tress). ಪಟ್ಟೆಯುಟ್ಟರೂ ಮಟ್ಟೆಯವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ? (Prv.).

ಮಠ maṭha. = ಮಟ, (ಮಡ). a hut, a cottage; a devotee's cell, a hermitage; a residence of a company of ascetics (sannyāsis, gōsamis, etc.); a residence of a guru (My.); a convent, a monastery; a school (My.); a temple. ಮಠದ ಮಾಳಿಗೇ ಏಱದವ ಗಟ್ಟಾ ಹತ್ತ್ಯಾನೇ? — ಪಟ ಹಾಱದರೆ ಮಠ ಹಾಱೀತೇ? — ತಟದಲ್ಲ್ಯಾಗಲೀ ಮಠದಲ್ಲ್ಯಾಗಲೀ ಹಟದ ಜಂಗಮನ ಕಾಟ ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ (Prvs.). see Bp. 21, 10; 22, 44; 29, 12; 37, 27; 56, 35; Prv. s. ಸಟೆ 1.

ಮಠಪತಿ maṭha-pati. the superintendent or prior of a maṭha. ಮಠಪತಿಯಾದರೂ ಸಟೆತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಮಠಿಕೆ maṭhike. = ಮಱಿಗೆ. a small maṭha.

ಮಡ maḍa. 1. = ಮಡಹು, ಮಡಿ 6, (ಮರ 2), ಮಿಡಿ 1. the heel (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ Hlā.; Nn. 134; Mr. 484; ಪಾರ್ಷ್ಣಿ, ಹರಡುಗಳೊಳಗಣ ಮೆಯಿ Nr.; Te. ಮಟಮು, ಮಡಮು, ಮಡಿಮು; M. ಮಡಮ್ಬು, ಮಾಡು). [ಮಡದೆಡೆ ನಾಲ್ವೆರಲುಂಗುಟದೆಡೆಯೊಳ್ ಗೇಣಾಗೆ ನಿಲ್ವುದಿಚ್ಚಾಗತಮಂ Ap. 9, 84]. see Abh. P. 13, 69; Bh. 3, 13, 30; 6, 2, 2; Rśv. 6, 11 va.; J. 7, 48; ಹಿಮ್ಮಡ. 2, the extremity of the fore-axle [ಪೊಡೆದನೊತ್ತರ್ಮೆಯೆ ಸೂಸಿ ಪಾಱದ ಮಡಂ Pb. 10, 91]; (Bh. 6, 8, 12). [— ಮಡಕಾಲ್. = ಮಡ. ಪಿಡಿಕೆಯ್ ತೀವಿದ ಕೂರ್ಗಣೆ ಮಡಕಾಲ್ವರಮುಲೆವ ಕಚ್ಚೆ Pb. 10, 71]. — ಮಡಬಿರಿಕು. = ಮರಬಿಡಿಕು, q. v. — ಮಡಸನ್ನೆ. a sign given with the heel (Rśv. 13, 77 va.).

ಮಡ maḍa. 2. (fr. ಮಡಗು). putting; that has been put (and remains on a plate). — ಮಡಗೂೞ್. -ಕೂೞ್. the rejected leavings of food (ಭುಕ್ತೋಚ್ಛಿಷ್ಟ, ಫೇಲಿಕೆ Hlā.; Abh. P. 9, 178). [ಪಾಱಿಯುಂ ಮೆಱೆಯೆವೆ ಬಾಯ ತಮ್ಬುಲದೊಳಂ ಮಡಗೂೞೊಳಮಂಗವಲ್ಲಭಾ Pb. 14, 10; Ap. 14, 32].

ಮಡ maḍa. 3. = ಮಡೆ. a small dam, etc. — ಮಡವಾಯಿ. ಬಾಯಿ. a small channel that leads water from the big one to a division of a field or a garden bed (My.).

ಮಡ maḍa. 4. = ಮಡವು, etc. deep water. (My.).

ಮಡ maḍa. Tbh. of ಮಠ. a hermitage, etc. (Śmd. 341; Mḍb. MS. ಮಣ್ಮ = ಮಣ್ಡ). see ತಿರು-; (ಕನ್ನವಡ).

ಮಡಕಿ maḍaki. = ಮಡಿಕೆ 2, ಮಡಿಗೆ 2. a much cultivated annual pulse, Phaseolus aconitifolius Jacq. (Mhr. ಮಟಕೀ; S. Mhr.). — ಮಡಕೀ ಕಾಳು. the seeds of ಮಡಕಿ (ಮಕುಷ್ಠಕ, ಮುಕುಷ್ಠಕ, ವನಮುದ್ಗ G.).

ಮಡಕೆ maḍake. = ಮಡಿಕೆ 1. folding, etc. [Tu.]. (My.).

ಮಡಕೆ maḍake. = ಮಡಿಕೆ 1. a pot (ಉಖೆ, ಸ್ಥಾಲಿ, ಚರು, ಕುಮ್ಭ, ಪಿಠರ, ಕುಣ್ಡ Hlā.; ಉಖೆ, ಕುಮ್ಭ, ಕುಣ್ಡ, ಪಿಠರ, ಚರು, ಸ್ಥಾಲಿ, ಭಾಣ್ಡ Mr. 209; ಪಿಠರ, ಸ್ಥಾಲಿ, etc. Nr.; My.; *cf.* ಮಣಿಕೆ; Mhr. ಮಡಕೀ, ಮಡಕೇಂ, a water-jar; see Bp. 10, 6; 51, 59; 55, 28; B. 5, 128). ಮಣ್ಣ ಮಡಕೆ (ಉಷ್ಟ್ರಿಕೆ Hlā., Mr. 466; ಮೃಣ್ಮಯಪಾತ್ರೆ, ಉಷ್ಟ್ರಕ Nr. 85). ಕಡೆವ ಮಡಕೆ (ಮನ್ಥನಿ, ಗರ್ಗರಿ Nr., Śmd. 338). ಮಡಕೆಯಲಿ ಅಟ್ಟ ಶಾಕವು (ಪೈಠರ Nr.). see Prv. s. ಮಾಡು ಮಾಡು.

ಮಡಗು maḍagu. = ಮಡಂಗು. to lay down, to place, to put (My.; *cf.* ಮಲಗು 1); to take into one's service, as a man, etc. (My.); to procure and keep for one's use, as a horse, etc. (My.). 2, to hide (v. t., ಗೋಪನ Śmd. Dh.). [ವಿಪ್ರಕೋಟಿ ಮಡಗಲ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೊನ್ನರಾಶಿಯಂ ಬಟ್ಟನೆ ಬನ್ದು ಕಾಯೆ Pb. 6, 39; Ap. 2, 40; ನೆಲನನಗಿದು ಮಡಗದಿರಾ! ನೆಲ ನುಂಗಿದೊಡುಗುಳುವುದೇ? Bv. 201; Cv. 738]. ಬಡವ, ನೀ ಮಡಗಿದ ಹಾಗಿರು! (Prv.). see Cpr. 5, 37; Abh. P. 3, 59; 9, 149; Bp. 9, 9; 11, 36; 12, 18; 14, 5. 11; 15, 10; 20, 12; 24, 22; 27, 62. 64;

30, 16; 33, 10; 36, 27; 37, 46; 43, 59; 44, 19. 46; 52, 8; 56, 28; 57, 59; 59, 18; Rsv. 14, 29; ಎಡೆ ಮಡಗು s. ಎಡೆ 1.

ಮಡಂಗು maḍaṅgu. = ಮಡಗು. to lay down, etc. (Cpr. 8, 4 va.; Bp. 4, 12).

ಮಡಚು maḍacu. = ಮಡಸು, etc. to fold. (My.; Te. ಮಡಚು, ಮಡುಚು, ಮಣಚು, ಮಣುಚು, ಮಲಂಚು).

ಮಡತೆ maḍate. folding; a fold (Te. ಮಡತೆ, ಮಣತೆ). ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ರೇಖೆರೇಖೆಗಳಾಗಿ ತ್ರಿವಲಿಗಳೆಮ್ಬ ಚರ್ಮದ ಮಡತೆಗಳುಳ್ಳವನು (ವಲಿನ, ವಲಿಭ Si. 197).

ಮಡದಿ maḍadi. a woman [Tu. ಬುಡೆದಿ]. (Te. ಮಡತಿ, ಮಡಸ್ತಿ; M. ಮಡನ್ದೆ, a young woman; ಮಡವೆ, a grown woman; T. ಮಡನ್ದೈ, a young woman; a woman). ಪ್ರಥಮಋತುವಾಗಿರ್ದ ಮಡದಿ (ರಾಕೆ Mr. 302). 2, a wife (Ch. v. 306; Rāghc. 17, 67; My.). ಹೇಱದ ಮಾತಂ ಕೇಳದೆ, ಏಱುಗೆಯಿನ್ದೊಡ್ಡೆಜೆಗೆಟ್ಟ ಮಡದೀ ಮಕ್ಕಳ ಅಳಿಕೆ ಬಾಱಕೆಗಿನ್ನಲು ಬೋಱ್ಱಾಗಿಯು ಮನೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಹುದು ಲೇಸು (Sp.). ಮಡದಿ ತಾ ಚಲುವಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಳು (Dp. 148). ಮಡದಿಯಿಲ್ಲದವನ ಸಂಗಡ, ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು? ಎನ್ದ, ಕೇಳಿದ. — ಮಡಿದು ಹೋಗುವಾಗ್ಯೆ ಮಡದೀ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ?— ಮಡುಮೆಯಿರುವ ಪರ್ಯನ್ತರ ಮಡದಿ. — ಬಡವಗೆ ಕಡುಬಿನ ಆಶೆ, ಮಡದಿಗೆ ಗಡಿಗೆಯ ಆಶೆ (Prvs.). see Bp. 4, 25; 11, 36; 17, 6; 30, 9; 40, 31; 42, 8; 47, 54; 52, 27; 57, 59; Ssv. 5, 57 va.; J. 18, 28. 46. — ಮಡದಿಗೌರಿ. N. (Bp. 12, 42).

ಮಡಪು maḍapu. = ಮಡಿಪು 1. what is folded, a fold, as of cloth, betel-leaf. paper, etc. (My.; Tu. ಮಡಿಪ್ಪು; Te. ಮಡುಪು). — ಮಡಪುಕತ್ತಿ. a folding or clasp knife (My.; Te. ಮಡುಪುಕತ್ತಿ).

***ಮಡಮ್ಬ maḍamba.** a division of country. ಪಂಚಶತಗ್ರಾಮ ಪರಿತಂಗಳಪ್ಪ ಮಡಮ್ಬಂಗಳುಮಂ Ap. 8, 63 va.

ಮಡಲ್ maḍal. 1. to grow to great length, to become large, to be extended, to spread out or run as creepers (ವಲ್ಲಿವೃದ್ಧಿ Smd. Dh.; ಪರ್ಬು Kk. 22; ಪಬರ್ Sm. 23; ಉರ್ಬು Ss.). P. p. ಮಡಲ್ದು (Smd. 287 Cm.; Kk. 22; Sm. 23; Ss.; Cpr. 1, 101 va.; 7, 91; Abh. P. 9, 16; Rsv. 1, 102 va.; V. 4, 47). [ಮಡಲ್ದು ತೋಱುವ ಲತಾವಳಿಗಳ್ಗೆಡೆಯಾಯ್ತು Ap. 2, 4].

ಮಡಲ್ maḍal. 2. ಮಡಲು. growing to great length, great extension (J. 19, 49); the (upward) running of a creeper; thick foliage (Cpr. 1, 82); a thicket, a bush (ಕ್ಷುಪ, ಗುಚ್ಛ Hlā). ಮರದ ಮಡಲು (ಲತೋದ್ಗಮ, ಅವರೋಹ Hlā.); [a branch. ಅಲರಲರ್ಗಣ್ ಮುಗುಳ್ ನಗೆ ಮಡಲ್ ತೊಡೆ ತುಮ್ಬಿ ಕುರುಳ್ Pb. 5, 12]. ಬಲಿದ ಮಡಲ್ (ಅವರೋಹ, ಲತೋದ್ಗಮ Mr. 106). 2, = ಮಟ್ಟೆ, a bough of the cocoanut tree (Tu.). — ಮಡಲಿಡು. -ಇಡು. to spread, to run as a creeper, to prevail, to increase (J. 28, 1; 33, 11). — ಮಡಲಿಱು. -ಇಱು. = ಮಡಲಿಡು. (ಪರ್ಬು Ct. I, 8). ಮಡಲಿಱುದ ಆಶಾನಾಮದ ಲತೆ (Basava's Saptakāvya I, 3). see C. Bp. 47, 13.

ಮಡಲು maḍalu. = ಮಡಿ 2, ಮಡಿಲ್, ಮಡ್ಲು, ಮಳ್ಳ 2. the pouch-like fold occasionally made (by women or men) of a front portion of their upper garment to put in eatables, etc. [Tu. ಮೊಟ್ಟೆಲ್]; (My.; *cf.* ಉಡಿ 4). see Prv. s. ಸಡಿಲು ಬಿಡು. — ಮಡಲು ತಿನ್ನು. feignedly to eat out of the pouch-like fold to amuse children. ಮಡಲು ತಿನ್ದರೆ ಒಡಲು ತುಮ್ಬಿತೇ? (Prv.).

ಮಡವು maḍavu. = ಮಡು 2, etc. deep water, a pool, etc. (My.). see ತಿರಗಣೆ-.

ಮಡಸು maḍasu. = ಮಡಿಸು, etc. to fold. (My.). see ಪೊಡ-.

ಮಡಹು maḍahu. = ಮಡ 1, etc. the heel. (Bp. 43, 85).

ಮಡಿ maḍi. 1. to bend, to fold, to fold up, to double or lay together (Bp. 4, 12; Ssv. 3, 47; Tu.; T.). ಅಂಗುಲಿ ಮಡಿದ ಕುಡಿತೆ (ಪ್ರಸೃತಿ Hlā., Mr. 323). [ಮಡಿದು ತನ್ನಿಟ್ಟ ಪೊಸ ನೆಯ್ದುಲ ಕಾವಂ Pb. 2, 39 va.]. see ಕಾಲು ಮಡಿ 1.

ಮಡಿ maḍi. 2. bending, doubling, folding: a bend, a fold (M.; see ಕಾಲುಮಡಿ 2). 2, = ಮಡಲು, the pouch-like fold, etc. (My.; T., M.). 3, fold, times (see ಅಯ್ದುಡಿ, ಇಮ್ಮಡಿ, ಇರ್ಮಡಿ, ನಾಲ್ಮಡಿ, ನೂರ್ಮಡಿ, ಮುಮ್ಮಡಿ, ಮೂವಡಿ ಸಾಸಿರ್ಮಡಿ; Rām. 3, 2, 18; Bh. 2, 13, 32; C. Bp. 4, 7). [ನೇತ್ರಮನಱಯದನನ್ತವರ ದಾಯಮನಾಡೆ ಮಡಿಮಡಿಗುಱುವುದುಂ Pb. 6, 71 va.]. 4, the bed of a garden, a division of a field, a basin round a tree (Cpr. 1, 90; 1, 101 va.; V. 4, 15; My.; Te.). [ಮಡಿಗಳೊಳಗಲರ್ದ ನೆಯ್ದಲ ಕಡುಗಮ್ಪುಮನಿವಱ ಕಮ್ಪು ಗೆಲ್ದುವು Ap. 1, 60]. 5, ಮಡಿಕಟ್ಟು. see Prv. s. ವೈದ್ಯ. — ಮಡಿಕಟ್ಟು. (ಜಘನ Si. 208). — ಮಡಿಕೋಲು. a pole or shaft holding the warp in a loom (R.). — ಮಡಿಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a bent ear (J. 28, 46). — ಮಡಿವಸಲೆ. -ಬಸಲೆ. the tree Crataeva roxburghii R. Br. or Tapia crataeva (ವರುಣ, ವರಣ, ಸೇತು, ತಿಕ್ತಶಾಕ, ಕುಮಾರಕ Nr.; Si. 126 has it as ಮಡವಸಲೆ).

ಮಡಿ maḍi. 3. to die (ಮರಣ Smd. Dh.; Sm. 95; My.; T.; Te. ಮಡಿ, ಮಡೆ, ಮಣುಗು; M. ಮಡಿ, to be foiled, tired of, grow lazy, faint; to decline in price; to loathe). [ಜರಾಸನ್ಧಂ ಮುನ್ನಂ ಮಡಿದೊಡಿಳೆ ನಿಷ್ಕಣ್ಟಕಂ Pb. 6, 28; Ap. 4, 71]. ಮಡಿದು ಹೋಗುವಾಗ್ಯೆ ಮಡದೀ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). see Abh. P. 13, 69. 70; Bp. 1, 36; 22, 31; 43, 17; 46, 23; 48 sum.; 50, 20. 57; 60, 58; 61, 38. 39; Bh. 1, 8, 31; Rsv. 2, 54; 13, 98; 14, 30; J. 4, 45; 7, 46; 28, 15. 58.

ಮಡಿ maḍi. 4. = ಮಡಿದು. P. p. of ಮಡಿ 3, in ಮಡಿ ಮಡಿದು (J. 4, 46).

ಮಡಿ maḍi. 5. = ಮಡು 3. a washed, clean cloth (ಧೌತವಸ್ತ್ರ Smd. Dh.; ಧೌತಾಮ್ಬರ Sm. 95; My., also = ಮಗಟ; Tu.; Te. ಮಡಿ, ಮಡುಗು, ಮಣುಗು; T. ಮಱುಕ್ಕು, to beat, receive with blows; M. ಮಯುಕ್ಕು, ಮಱಕ್ಕು, to beat, wash, cleanse; to rub out, wipe off). 2, cleanness, purity (My.; Te.). [ಆಗಳ್ ಮಡಿಯ ಭಣ್ಡಾರದ ಮಾಣಿಕ ಭಣ್ಡಾರದ ನಿಯೋಗಿಗಳ್ ತನ್ದು ಮುನ್ದಿಟ್ಟ ಪೊನ್ನ ಪಡಲಿಗೆಗಳೊಳೊಟ್ಟಿದ ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 67 va.]. ಬಾಹ್ಯದೊಳ್ ಮಡಿಯೇ? ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತಮಯ್! (Ss. 64). ಮಡಿಯುಟ್ಟರೂ ಮಡ್ಡತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಮಡಿಯುಟ್ಟರೂ ಮಯ್ಲಿಗೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಮಡಿಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟರೂ ಹಡಿಕೆನಾತ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಪಾಪಿಗೆ ಪರಲೋಕವಿಲ್ಲ, ಪಾಪೋಸಿಗೆ ಮಡಿಯಿಲ್ಲ (Prvs.). see Bp. 21, 8; 36, 47; J. 2, 9; 28, 20; Si. 222; Prv. s. ಲಿಂಗ. — ಮಡಿಕೋಲು. a stick by means of which a pure vest is carried to the bathroom (to avoid touching it with an unclean hand) or by which a pure vest is taken down from where it is suspended aloft (My.). — ಮಡಿದೋತ್ರ. a washed, clean dōtra (Si. 222). — ಮಡಿಬಟ್ಟೆ. = ಮಡಿ No. 1. (My.). — ಮಡಿವರ್ಗ. a number of clean clothes (J. 30, 17). [— ಮಡಿವಾಸು. -ಪಾಸು. a sheet of cloth that is used on holy and religious ceremonies. ದುಕೂಲದೊನ್ದು ಮಡಿವಾಸದ

ಸಾಜೀಸ್ವೊಲಾಯ್ತು Pb. 5, 17]. — ಮಡಿಹಾಗಲು. = ಮಡಿವಳಹಾಗಲ ಬಳ್ಳಿ, ಮಡುವಾಗಲ್. (My.).

ಮಡಿ maḍi. 6. = ಮಡ 1. the heel (exceptionally in ಹಿಮ್ಮಡಿ).

ಮಡಿಕೆ maḍi-ke. 1. (Śmd. 248). = ಮಡಕೆ. bending, folding, laying together; a fold [Tu.]; (B. 3, 106); fold, times. see ಇಮ್ಮಡಿಕೆ, ಪೊಡ–, ಪೊಡವಡಿಕೆ, ಮುಮ್–. 2, the warp ready for being introduced into the loom (S. Mhr.).

ಮಡಿಕೆ maḍike. 2. a kind of harrow or rake (ಕೋಟಿಶ Mr. 370, o. rs. ಮಲಿಕೆ, ಹಲಿಕೆ; Te. ಮಡಕೆ, a plough with bullocks complete; ಮಲಾರ, a rake used in gardens. = ಮಲಹರ?).

ಮಡಿಕೆ maḍike. 1. = ಮಡಕೆ. a pot (ಪಿಠರ, ಸ್ಥಾಲಿ, ಉಖೆ, ಕುಣ್ಡ Si. 309; ಪಿಠರ 453; My.). ಹಾಲು ಕಟಿಯುವ ಮಡಿಕೆ (ಪಾರಿ Si. 485); ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟ ಹಿಟ್ಟು (ಉಖ್ಯ, ಪೈಠರ 313). ಸಾತಿನಾ ಜ್ಞಾನವೇ ತೂತಾದ ಮಡಿಕೆಯೇ (Sp.). ಮಡಿಕೆ ಸಾಜುವವನಿಗೆ ದುಡುಕಿನ ಗವುಜಿ ಯಾಕೆ? — ಮಡಿಕೆಯೊಡಿಯ ಬೇಕಾದರೆ ಅಡಿಕೇ ಮರ ಬೇಕೇ? — ಅತ್ತೆ ಒಡೆದ ಮಡಿಕೆಗೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. — ಮಡಿಕೆಯ ಲಾಭ ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು (Prvs.).

ಮಡಿಕೆ maḍike. 2. = ಮಡಕಿ, etc. a much cultivated annual pulse, etc. (ಮಕುಷ್ಠಕ, ಮಯುಷ್ಠಕ G.; Z.). ಕಡಲೆಯನು ಗೋದಿಯನು ಮಡಿ ಕುದ್ದು ಬೆಳದರೂ ಸುಡಬೇಕು ನಾಡೆನ್ನವನ ಬಾಯೊಳಗೆ ಪುಡಿಗಡಬು ಬೀಜ್ ! (Sp.).

ಮಡಿಗೆ maḍige. 1. the frame of a building (Mhr. ಮಾಣ್ಡಣೀ). ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಗದ್ದಿಗೇ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಬಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಮಡಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಱು, ಮೊದಲನೇ ಅನ್ತಸ್ತು ಮಾಡುವರು (B. 4, 121).

ಮಡಿಗೆ maḍige. 2. = ಮಡಿಕೆ 2. ಅಡಿಗೇ ಗುಣ ಸಾಱಿನಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಮಡಿಗೇ ಗುಣ ಫಲದಲ್ಲಿ ನೋಡು! (Prv.).

ಮಡಿಪು maḍipu. 1. = ಮಡಪು. a fold, etc. (My.).

ಮಡಿಪು maḍipu. 2. = ಮಡಿಹು, ಮಡುಹು 1. to kill (ಮರಣ ಕರಣ Śmd. Dh.; Rśv. 14, 30; V. 14, 81 va.).

***ಮಡಿಯಿಸು maḍiyisu.** to cause one's death. ಮುಡಿಯಂ ಪಿಡಿದೆಱೆದವನಂ ಮಡಿಯಿಸಿ Pb. 7, 10.

ಮಡಿಲ್ maḍil. ಮಡಿಲು. = ಮಡಲು, etc. a pouch-like fold, etc. (ತೆರೆಪೊಡೆ Śmd. II, Kk. 76; ಸೋಗಿಲ್ Ct. II, 74; ಪೊಡೆ, ಸೋಗಿಲ್, ಉಡಿಲ್ Śm. 71; ಚೇಲಾಂಚಲ Śs.; J. 19, 47). [ಹುಸಿವಂಗೆ ಮಡಿಲ ಕಿಚ್ಚಾಗಿ ಸುಡುವ! Bv. 647; Cv. 89].

ಮಡಿವಳ maḍiṣ-vaḷa. (Śmd. 234). a washerman (Bp. 9, 47; 21, 12; Tu. ಮಡ್ಯೋಳಿ; Te. ಮಡಿವಾಲು; T., M. ಮಣ್ಣಾನ್). — ಮಡಿವಳತನ್ದೆ. N. (Bp. 37, 20. 27). — ಮಡಿವಳಮಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 27, 79; 30, 26). — ಮಡಿವಳಮಾಚಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 27, 77; 37, 15). — ಮಡಿವಳಹಾಗಲಬಳ್ಳಿ. = ಮಡಿಹಾಗಲು, etc. a climbing herb, Momordica dioica Roxb. (Z.).

ಮಡಿವಳ್ಳ maḍi-vaḷḷa. = ಮಡಿವಳ. (Śmd. 234. 89; V. 12, 13; 13, 16). [ಮಡಿವಳ್ಳನ ಪಟಱಯತನನೆ ಪೋಲ್ತು ವಿಶದವಸನಾಂಗಕುಜಂ Ap. 5, 34].

ಮಡಿವಾಳ maḍi-vāḷa. = ಮಡಿವಳ. (Bp. 36, 40; My.). — ಮಡಿವಾಳಮಾಚಯ್ಯ. N. (Bp. 21 sum.; 21, 3; 36, 26; 37, 23. 37. 44; 54, 77). — ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿ. N. (Bp. 36, 49).

ಮಡಿವಾಳಗಿತ್ತಿ maḍivāḷa-gitti. a washerwoman [Tu. ಮಡ್ಯೋಳ್ತಿ].

ಮಡಿವಾಳಿ maḍi-vāḷi. a washerman; a washerwoman (My.; see ಅಷ್ಟಾದಶಜಾತಿ; J. 18, 45).

ಮಡಿಸು maḍisu. = ಮಡಚು, ಮಡಸು. to bend, to fold, to fold up, to double or lay together (My.). see ಇಮ್ಮಡಿಸು, ಪೊಡ–, ಮುಮ್–. 2, to cause (oneself) to fold, to fold, as paper, leaves, etc. (in ಮಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು, My.).

ಮಡಿಹು maḍihu. = ಮಡಿಪು 2, etc. to kill. (Bp. 25, 22; 53, 40).

ಮಡು maḍu. 1. to put firmly together, to join closely (ದೃಢಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.; T. ಮಣ್ಡು, to be pressed, thronged, urged = ನೆರುಂಗು). ಮಟ್ಟಂ (Śmd. 284). see ತಲೆ–, ಪೊಡ–, ಪೊಡವಡು.

ಮಡು maḍu. 2. = ಮಡ 4, ಮಡವು, ಮಡುವು, ಮಡುಹು 2. deep water: a deep place in a river, a pool (ಅಗಾಧ ಜಲ Śmd. Dh.; ಅಗಾಧಜಲ Nr.; ಹ್ರದ, ತೋಯಾಶಯ Hlā., Mr. 416; My.; T.; Te. ಮಡುಗು, ಮಡುಂಗು). [ಅಡದಿರ್ದ ಮಡುವಂ ಪೋಲ್ತಂ Pb. 8, 13]. ಮಡುವಿಡು (Śmd. 63). ಮಡುವಿಂ or ಮಡುವಿನಿಂ, ಮಡುಗೆ or ಮಡುವಿಂಗೆ, ಮಡುವ or ಮಡುವಿನ (133). ಗಂಗೆಯ ಮಡುಗಳನ್ ಅಡಹಡಿಸಿ ಪುಗುವಿನಂ ಭಯವಶದಿಂ (294). ನಡಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮಡೂ ಹಾಱಹೋಗಬಹುದೇ? — ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ ಎನ್ದು, ಕೂಗಿದ (Prvs.). see Bp. 55, 22; Rāghc. 17, 56; Śsv. 4, 23; J. 10, 30; 12, 8; 29, 35; ಕಾರ್ಮಡು, ಪೆರ್ಮಡು; Śm. s. ನಾಗಹ. — ಮಡುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a pool (Grj. 3, 64; Rśv. 5, 120 va.). — ಮಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to collect so as to form a pool. ಕಿಱು ಮಡುಗೊಣ್ಡ ಬಣ್ಣನೊಳಗೆ (ಭೃಂಗಶಿಶು) ಈಸಿ (Cpr. 7, 60).

ಮಡು maḍu. 3. = ಮಡಿ 5. a washed clean cloth. — ಮಡುವಾಗಲ್. -ಹಾಗಲ್. = ಮಡಿಹಾಗಲು, etc. a species of Momordica (ಕನ್ದೆ, ವಿಷಹಾರಿ Mr. 149).

ಮಡುವು maḍuvu. = ಮಡು 2, etc. deep water. (My.; ದೊಣೆ, ಹ್ರದ G.; B. 4, 23).

ಮಡುಹ maḍuha. joining closely together. see ಪೊಡವಡುಹ.

ಮಡುಹಿಸು maḍuhisu. to have killed (Bp. 58, 42; 60, 60).

ಮಡುಹು maḍuhu. 1. = ಮಡಿಪು 2, etc. to kill. [ಹತ್ತು ತಲೆಯ ರಾವಣನ ಒನ್ದೆ ಅಮ್ಬಿನಲಿ ಮಡುಹಿದ Bv. 622]; (Bh. 22, 21).

ಮಡುಹು maḍuhu. 2. = ಮಡು 2, etc. deep water. (Bp. 8, 24, 44).

ಮಡೆ maḍe. = ಮಡ 3. a small dam or dike to stop water; a small opening out of a channel into the field (Te.; T. ಮಡೈ, M. ಮಡೆ, a hollow, hole; a small sluice by the side of a watering channel; R.).

ಮಡ್ಡ maḍḍa. = ಮೊಡ್ಡ, ಮೊರಡ. a stupid man. ದಡ್ಡನಿಗೆ ಹೆಡ್ಡನೆನ್ದರೆ ಮಡ್ಡನಿಗೆ ಜಾಣಾ ಎನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಮಡ್ಡನಾದರೆ ಗಡ್ಡ ಹೊತ್ತದೇ? (Prvs.).

ಮಡ್ಡತನ maḍḍatana. stupidity. ಮಡಿಯುಟ್ಟರೂ ಮಡ್ಡತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಮಡ್ಡಿ maḍḍi. 1. = ಮಡ್ಡು, ಮಷ್ಟು, ಮಿಡ್ಡೆ. dregs, lees or sediment, as of oil, ghee, kalagaccu, etc., given as food to cattle (My.; Tu.; Te.; T. ಮಟ್ಟಿ, ಮಣ್ಡಿ; M. ಮಟ್ಟು;

cf. ಬಣ್ಣಲು). ಮಡ್ಡಿ ತಿನ್ನದ ಎಮ್ಮೆ ಗೊಡ್ಡು ಆದೀತೇ? (Prv.). 2, a lumpy mass, as of worms, etc. (see ಎರೆ-); bait (Śśv. 3, 23). — ಮಡ್ಡಿನಸ್ಯ. clumpy snuff (My.). — ಮಡ್ಡಿಯನ್ನ. -ಅನ್ನ. unduly boiled, lumpy rice. ಮಡ್ಡಿಯನ್ನಕ್ಕೆ ಗೊಡ್ಡುಸಾಱು (Prv.).

ಮಡ್ಡಿ maḍḍi. 2. = ಮಡ್ಡ, ಮೊರಡಿ 2, etc. a hill, hillock. (S. Mhr.).

ಮಡ್ಡಿ maḍḍi. 3. a large tree, that yields a soft gum, Ailanthus malabarica (My.; Te. ಮಡ್ಡಿ, Morinda bracteata Roxb., or M. citrifolia Ainsl.; see ಹಾಲು-). — ಮಡ್ಡಿಯ ಧೂಪ. (ತುರುಷ್ಕ, ಪಿಣ್ಡಕ, ಸಿಹ್ಲ, ಯಾವನ Nr.; Si. 227; My.). — ಮಡ್ಡಿ ಸಾಮ್ರಾಣಿ. = ಮಡ್ಡಿಯ ಧೂಪ. (My.).

ಮಡ್ಡಿ maḍḍi. 4. a stupid, dull, awkward person (My.; Te., M.; T. ಮಟ್ಟಿ, ಮಟ್ಟ್ಯ, ಮುರಡ; *cf.* ಮಡಡು). 2, awkwardness, clumsiness, rudeness. — ಮಡ್ಡಿಕಾಗದ. a coarse paper (My.; Te.). — ಮಡ್ಡಿಕೆಲಸ. rude, clumsy work (My.). — ಮಡ್ಡಿಗಾರೆ. rough plaster (My.; T.). — ಮಡ್ಡಿಬಿಲ್ಲೆ. an inferior cake of sandal paste (My.). — ಮಡ್ಡಿಸಾಮ್ರಾಣಿ. coarse incense (My.; T.). 2, a great fool (My.). see another ಮಡ್ಡಿಸಾಮ್ರಾಣಿ s. ಮಡ್ಡಿ 3.

ಮಡ್ಡಿತನ madditana. stupidity, rudeness, rusticity (My.; Te.).

ಮಡ್ಡು maḍḍu. = ಮಡ್ಡಿ 1. ಜಿಡ್ಡುತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮಡ್ಡು ಬಹಳ (Prv.). ಮಡ್ಡುಗಱವೆ. -ಕಱವೆ. (ಯಾವಕ, ಕಲ್ಮಾಷ, ಕಾಡುದ್ದು ಎಮ್ಬರು Nr. *a;* ಮದ್ದುಗಱವೆ in Nr. *b*). — ಮಡ್ಡುಹುಲ್ಲು. lumpy refuse-grass or straw. ಮಡ್ಡುಹುಲ್ಲು ಗೊಡ್ಡೆಮ್ಮೆಗೆ (Prv.).

ಮಡ್ಡು maḍḍu. *a sort of drum.*

ಮಡ್ಲು maḍlu. = ಮಡಲು, etc. a pouch-like fold, etc. (My.).

ಮಣ್ maṇ. (Śmd. 58). = ಮಣ್ಣು. earth, clay, mud, soil, ground (ಮೃತ್, ಮೃತ್ತಿಕೆ Hlā., Nr.; ಮೃಚ್, ಮೃತ್ತಿಕೆ Mr. 92; T.; M. ಮಣ್, ಮಣ್ಣು; Te. ಮನ್ನು). ಒಳ್ಳಿತಹ ಮಣ್ (ಮೃತ್ಸೆ Mr. 92). ಮಣ್ಣ ಮಡಕೆ (ಉಷ್ಟ್ರಿಕೆ Hlā.). ಮಣ್ಣ ಮಡಕೆ (ಮೃಣ್ಮಯ ಪಾತ್ರೆ Nn. 85). ಪೊನ್ನಿಂ ಸಮನಿಸುಗುಮಲ್ತೆ ಪೆಣ್ಣುಂ ಮಣ್ಣುಂ? (Śmd. 84). see Bp. 47, 1; 52, 10; 60, 49; Bh. 1, 20, 60. — ಮಣ್ಣುಣಿ. -ಉಣಿ. = ಮಣ್ಣುಳಿ. an earth-worm (My.; T.). — ಮಣ್ಣುಳಿ. -ಉಳಿ. = ಮಣ್ಣುಣಿ. (My.; T.). — ಮಣ್ಣುಳಿಗ. -ಉಳಿಗ. a snake (or worm) that feeds on earth (ಮಣ್ಣೊಳ್ ಜೀವಿಸುವ ಹಾವು Śmd. 237). — ಮಣ್ಮುಕ್ಕಹಾವು. = ಮಣ್ಣ-. a blind worm (B. 2, 26. 27).

ಮಣ mana. = ಮಣವು, ಮಣು, ಮಣುವು, ಮನ 1. a measure of capacity, a maund; the quantity measured by a maund (My.; Si. 327; Te. ಮಣುಗು, ಮಣುವು; T. ಮನು; Mhr. ಮಣ; Sk. ಮಣ, from the Arabic). ಬೆಲ್ಲವಿದ್ದ ಕಡೆ ನೊಣ, ದಡೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮಣ. — ಮಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಡಿಯಿಲ್ಲ, ಹಣವಿಲ್ಲದೆ ವರಹವಿಲ್ಲ. — ಮಣಾ ತೂಗದ ತ್ರಾಸು ಕಣ್ಡೆ ತೂಗೀತೇ? — ದಣಿದ ಎತ್ತಿಗೆ ಮಣವೇ ಭಾರ (Prvs.).

ಮಣಕ maṇaka. = ಮಣಿಕ, ಮಳಕ. a young cow or buffalo (fit for breeding, My.; T. ಮಣಂಗು, a lamb; ಮಱ, young, tender; an infant; ಮಱವನ್, a young man; *cf.* ಮಗ 1 & ಮಗವು).

ಮಣಕನೆ maṇakane. quickly (My., also ಮಣಕ್ಕನೆ).

ಮಣಗು maṇagu. to bend, to be submissive (T. ವಣಂಗು). ಮಣಗದ ಮನುಷ್ಯ ಹೆಣಗಿದರೂ ಬಗ್ಗ (Prv.).

ಮಣಲ್ maṇal. (Śmd. 134). = ಮರಲ್ 2, ಮಲರ್ 2, ಮುಲಲ್ (42), ಮಳಲ್. sand, gravel (ಸಿಕತೆ, ವಾಲುಕೆ Hlā.; ಪುಱುಲ್, ಮರಲ್, ಮಲರ್, ಸಿಕತ Śm. 36; Cpr. 1, 101 va.; Śśv. 4, 100; T., M.). [ಮುಡಿಯ ಕುಚಯುಗದ ಜಘನದ ಕಡುವಿಣ್ಪಿಂ ಮಣಲೊಳಟ್ಟು ಬರೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳ್ Pb. 7, 85].

ಮಣವು maṇavu. = ಮಣ, etc. (My.).

ಮಣಿ maṇi. 1. to bend (v. i.), to bow (ನಮನ Śmd. Dh.; B. 4, 191); to bow down, to make obeisance (ತುಱುಲ್ Śm. 96); to fear (ಭಯ Śmd. Dh.; Śm. 96). 2, to bend (v. t., Rśv. 6, 132 va.). [ತತ್ಪಣಿವೃನ್ದಂ ಮಣಿದೋಡೆ ಮಾಣದೆ ಬಳಾಕಾವರ್ತರಳ್ಕುತ್ತೆ ಕೀಟ್ಕಣಿದಿನ್ನೆನ್ದು ದನೆಪ್ಪುವೆನ್ದೆಱಗಿದರ್ ಚಕ್ರೇಶ ಪಾದಾಬ್ಜದೊಳ್ Ap. 13, 67]. ಮಣಿಯದೆ, ಕುಣಿದು, ಈ ಧೀರನದಿರೆ ಕೂಕಿಱು ಬೆಚ್ಚರ್ (Śmd. 287). see Cpr. 4, 19; Abh. P. 11, 164; 13, 87; Bh. 1, 8, 40; J. 2, 14. 49; Śśv. 1, 9. 80. 84; 29, 40.

ಮಣಿ maṇi. 2. = ಮಣಿದು. P. p. of ಮಣಿ 1, in ಮಣಿಮಣಿದು (Rśv. 5, 19 va.; J. 26, 12).

ಮಣಿ maṇi. 3. bending; a bend; a bow, an obeisance (ಕುಸಿ Ct. I, 32; ನಮ್ರ I, 34; ನಮಸ್ಕಾರ Kk. 34; ತುಱುಲ್, ಎಱಗು, ಮೊಟ್ಟು, ಕುಮ್ಬು, ಪೊಡಮಡಿಕೆ Śm. 34; ವಿನಮ್ರ, ಅತಿ ಬಾಗಿದುದು Nn. 67). see ಅಡಿವಣಿ s. ಅಡಿ 3. — ಮಣಿಕಟ್ಟು. the wrist (ಪಾಣಿಮೂಲ Mr. 322; My.; Si. 210. 211; Mhr. ಮಣಗಟ; *cf.* ಮಣಿಬನ್ಧ). ಕಿಱುಬೆರಳ ಅಗ್ರದಿನ್ದ ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ಮಧ್ಯ (ಕರಭ, ಕಿಱುಬೆರಳಿನ ತುದಿಯಿನ್ದವು ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ನಡುಮಧ್ಯ Nn. 161). — ಮಣಿಕಾಲ್. = ಮಣ್ಡಿಗಾಲ್. the knee (Rśv. 6, 45; Śśv. 3, 47).

ಮಣಿ maṇi. 4. = ಮಣೆ. a stool, a low bench, a seat (ಪೀಠ, ಆಸನ Nr.; ಆಸನ, ವಿಷ್ಟರ, ಪೀಠ Mr. 208, o. r. ಮಣೆ). see ಅಂಕವಣಿ, ಮರವಣಿ.

ಮಣಿ maṇi. 5. one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Ct. II, 48; Kk. 95; Śm. 77). *a jewel, a gem, a precious stone* (especially a pearl, a bead of tulasī, or other globular ornament, ರತ್ನ Śmd. Dh.; ಸುರತ್ನ, ರತ್ನಂಗಳು Nn. 67). [Tu., T., M., Te.]. 2, an ornament in general; anything excellent of its kind. 3, the fleshy protuberances depending from the throat of some goats (ಛಾಗಗಲಸ್ತನ, ಆಡಿನ ಕೊರಳ ಮೊಲೆ 67). 4, the glans penis; the clitoris (ಅನಯುವ ಭೇದ 67). 5, the vital air which goes downwards and out at the anus (ಅಪಾನವಾಯು 67). 6, absence of all worldly desires (ವೈರಾಗ್ಯ 67). 7, the seeds of the Crotolaria (ಗಿಣಿಗಿಣಿಕೆ Mr. 139; see Si. 145). 8, the number 9 (ಒಮ್ಬತ್ತು Mr. 347; *cf.* ನವರತ್ನ). see ಕತ್ತಲೆವಣಿ, ಪಸುರ್ವಣಿ, ಬಾನ್ಮಣಿ. — ಮಣಿಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see a gem (Rśv. 9, 25). — ಮಣಿತೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. a creeping or climbing herb, Bryonia scabrella Lin. (Mukia scabrella Arn., St. & Pl.). — ಮಣಿದೊಡವು. -ತೊಡವು. jewel-ornaments (Rśv. 12, 42). — ಮಣಿಯೋಜು. -ಓಜು. magnificence or grandeur of ornaments (as of bells put on an elephant, etc., Abh. P. 3, 130). — ಮಣಿವಟ್ಟು. -ಪಟ್ಟು. a silk cloth ornamented with pearls (Bp. 11, 24). — ಮಣಿವಾಗಿಲ್. -ಬಾಗಿಲ್. a door studded with gems (Rśv. 7, 9). — ಮಣಿವಾವುಗೆ. -ಪಾವುಗೆ. a shoe ornamented with gems (Rśv. 4, 14 va.). — ಮಣಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the lustre of jewels (C. Bp. 47, 36; Śśv. 1, 79 va.).

— ಮಣೀ ಸರ. a string of beads, etc. ಮಣೀ ಸರಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವ ಹಣ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಮಣಿ maṇi. = K. ಮಣಿ 5, q. v.

ಮಣಿಕ maṇika. = ಮಣಕ, etc. a young cow or buffalo. ಚೊಚ್ಚುಲ ಮಣಿಕ (ಗೃಷ್ಟಿ, ಸಕೃತ್ಪ್ರಸೂತೆ Nr.). see ನಸೆವಣಿಕ.

ಮಣಿಕ maṇika. = ಮಣಿಕೆ. *a water-jar or pitcher* (ಅಲಿಂಜರ, ಕೇಲು Hlā.). 2, a jewel, a precious stone.

ಮಣಿಕಂಕಣ maṇi-kaṅkaṇa. (Śmd. 386; Kk. 98). a bracelet ornamented with gems.

ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆ maṇi-karṇike. N. of a sacred pool or tank in Benares. (J. 13, 45).

ಮಣಿಕಾರ maṇi-kāra. *a lapidary, a jeweller*, a maker of beads.

ಮಣಿಕೂಟನಗರ maṇi-kūṭa-nagara. N. (Śmd. 262).

ಮಣಿಕೆ maṇike. = ಮಣಿಕ. (ಅಲಿಂಜರ, ಕೇಲ್ Mr. 210).

ಮಣಿಗಣನಿಕರ maṇi-gaṇa-nikara. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮಣಿಗರ್ಭೆ maṇi-garbhe. the earth (Śśv. 2, 42 va.).

ಮಣಿಗಾಱ maṇi-gāṟa. (Śmd. 121. 235). Tbh. of ಮಣಿಕಾರ. (ಮಣಿಕಾರ Hlā., Nr.; C.).

ಮಣಿಗಾಱ್ತಿ maṇi-gāṟa-iti (-ti, Śmd. 244). a jeweller-woman (Grj. 2, 86).

ಮಣಿಗೆ maṇige. = ಮಣಿ 3. a bend, etc. see ಅಡಿವಣಿಗೆ.

ಮಣಿತ maṇita. *a murmuring sound, murmur libidinosum* (ಗಳಧ್ವನಿ, ರತಕೂಜಿತ Hlā.; ಗಲರವ Mr. 330).

ಮಣಿದರ್ಪಣ maṇi-darpaṇa. a jewel-mirror. (Śśv. 1, 79 va.). see ಶಬ್ದ-.

ಮಣಿದೋಷ maṇi-dōṣa. *a defect in a jewel.*

ಮಣಿಧನುಸ್ maṇi-dhanus. jewel-bow: a rain-bow. (R.).

ಮಣಿಪೀಠಿಕೆ maṇi-pīṭhike. a throne (Cpr. 2, 40 va.).

ಮಣಿಪುರ maṇi-pura. N. of a town. (J. 16, 1; 17, 6). — ಮಣಿಪುರೇಶ್ವರ. -ಇಶ್ವರ. Babhruvāhana, the king of Manipura (J. 23, 25).

ಮಣಿಪೂರ maṇi-pūra. = ಮಣಿಪುರ. 2, the pit of the stomach or a mystical circle on the navel (see ಚಕ್ರ).

ಮಣಿಬನ್ಧ maṇi-bandha. *the wrist* (*cf.* ಮಣಿಕಟ್ಟು s. ಮಣಿ 3). ಕಿಱುವೆರಳ ಮಣಿಬನ್ಧ (ಕರಭ Mr. 468).

ಮಣಿಭವನ maṇi-bhavana. a house adorned with precious stones (Kāvy. III, 3, 105).

ಮಣಿಭಾಜನ maṇi-bhājana. a vessel made of a precious stone (Abh. P. 3, 75 va.).

ಮಣಿಮಂಚ maṇi-mañca. a bedstead adorned with jewels (V. 29, 22; J. 18, 30).

ಮಣಿಮನ್ಥ maṇi-mantha. N. of a mountain. see ಮಾಣಿಮನ್ಥ.

ಮಣಿಮುದ್ರಿಕೆ maṇi-mudrike. a finger-ring (ಬಾಲ, ಕೆಯ್ಯ ಉಂಗುರ Nn. 123).

ಮಣಿಯ maṇiya. = ಮಣಿಹ, ಮಣೆಯ, ಮಣೇ. superintendence of temples, maṭhas, palaces, custom-houses, etc. (My.; Te.; M.); a subordinate revenue office under a Tahsildar (T.).

ಮಣಿಯಗಾಱ maṇiya-gāṟa. = ಮಣೇಗಾಱ. a man who holds any maṇiya-office (My.). ಮಣಿಯಗಾಱನ ಹಂಗು ಹಣಗಾಱನಿಗೂ ಬೇಕು. — ಮಣಿಯಗಾಱನಿಗೆ ಸುಖ ದುಃಖ ಹೇಳಿದರೆ ಮಣುವಿನ ಲೆಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.).

ಮಣಿರಂಗ maṇi-raṅga. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮಣಿರೋಚಿ maṇi-rōci. the lustre of jewels (ರತ್ನಂಗಳ ಕಾನ್ತಿ Nn. 147).

ಮಣಿವರೂಥ maṇi-varūtha. a chariot adorned with jewels. (J. 22, 34).

ಮಣಿವಿಭೂಷಣ maṇi-vibhūṣaṇa. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮಣಿವೇದಿಕೆ maṇi-vēdike. a seat adorned with jewels (Śśv. 1, 41).

ಮಣಿಶಿಲೆ maṇi-śile. a gem-stone; a jewelled slab (ರತ್ನಶಿಲೆ Mr. 102; J. 3, 4). 2, a reddish mineral used for medicinal purposes (My.; ಮನಃಶಿಲೆ, ನಾಗಜಿಹ್ವಿಕೆ, etc. Si. 335).

ಮಣಿಸು maṇisu. to bend (v. t., S. Mhr.; Te. ಮಣಚು, ಮಣುಚು); to cause to bend.

ಮಣಿಸೋಪಾನ maṇi-sōpāna. stairs or steps adorned with precious stones (My.).

ಮಣಿಹ maṇiha. = ಮಣಿಯ, etc. an office, a charge, a commission, a business (Bp. 3, 23; 36, 44; 37, 55; 41, 29; 53, 12; 55, 11; V. 37, 10 va.; J. 34, 7).

***ಮಣಿಹಗಾಱ maṇiha-gāṟa.** = ಮಣಿಹಾಱ. ವೇಸಿ, ದಾಸಿ, ಸುಂಕಿಗ, ಮಣಿಹಗಾಱ, ವಿದ್ಯಾವನ್ತ ಇನ್ನೀ ಐವರಿಗೆ ಲಿಂಗವ ಕಟ್ಟಿದಡೆ, ಗುಡಿಯ ಮುನ್ದಣ ಸಿಂಗಾರಗಣ್ಣೆ, ಎಮ್ಮೆಯ ಕೊರಳಗಣ್ಣೆ Cv. 219.

ಮಣಿಹಾರ maṇi-hāra. a string or garland of pearls, etc. (Śmd. 256 Mdb.; Mr. 467; Bp. 25, 39; J. 17, 8).

ಮಣಿಹಾಱ maṇihāṟa. (an abbreviation of a ಮಣಿಹಗಾಱ). a superintendent of a palace (Rām. 1, 16, 2).

ಮಣು maṇu. = ಮಣ, etc. (My.). a maund. ದಣಿದ ಎತ್ತಿಗೆ ಮಣುವೇ ಭಾರ. — ನೊಣ ಕೂಡಿಸಿದ ಜೇಣು ಮಣುವಾದರೆ ಹಣ ಹೊತ್ತವನಿಗೇನು? — ನೊಣ ಮಣುವಾದೀತೇ? — ಮಣಿಯಗಾಱನಿಗೆ ದುಃಖ ಸುಖ ಹೇಳಿದರೆ ಮಣುವಿನ ಲೆಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.).

ಮಣುಕು maṇuku. matted? (*cf.* the terms s. ಮುದ). — ಮಣುಕುಕೂದಲು. matted hair? (ಜಟೆ, ಸಟೆ Si. 216).

ಮಣುವು maṇuvu. = ಮಣು, etc. (My.).

ಮಣೆ maṇe. = ಮಣಿ 4. a low bench, a seat. (ವಿಷ್ಟರ, ಪೀಠ, ಆಸನ Hlā.; ಪೀಠ, ಆಸನ Si. 231; My.). [Tu.]. ಮಣೆ ಕಾಣದವ ಮಾಳಿಗೆ ಕಣ್ಡಾನೇ? — ಮಣೇಲಿ ಕುಣ್ಡ್ರಲಿಕ್ಕೆ ಹಣೇಲಿ ಇಲ್ಲದವ ಸಿಂಹಾಸನ ಏಱ್ಯಾನೇ? — ಮಂಚಕ್ಕೆ ಮಣೆ ಯಾಕೆ? ಲಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಣೆ ಯಾಕೆ? — ಮಣೇ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಜಪ ಮಾಡಿದರೂ ಹಣೇಲಿ ಬರೆದದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.).

ಮಣೆಯ maṇeya. = ಮಣಿಯ, etc. (My.). a subordinate revenue office. ಅವನಿಗೆ ಮಣೆಯ ಸಿಕ್ಕಿತು; ಅವನು ಮಣೆಯ ನೋಡುತ್ತಾನೆ (My.). 2, a religious business or vow: a performance of Dāsayyas at which they dance with music round a cloth on the ground on which eatables are put, and catch them with the mouth whilst dancing. they are engaged to do so by bhaktas (My.). — ಮಣೆಯ ಕಟ್ಟಿಸು. -ಹಾಕಿಸು. to have this maṇeya performed (My.).

ಮಣೇ maṇē. = ಮಣೆಯ, etc.

ಮಣೇಗಾಱ maṇē-gāṟa. = ಮಣಿಯಗಾಱ. a man who holds revenue office. (My.).

ಮಣ್ಟ maṇṭa. (= ಮಟ). a maṭha. — ಮಣ್ಟಬೆಕ್ಕು. = ಮಟಬೆಕ್ಕು. a cat that lives in ruined temples (C.), the tree-cat, Paradoxurus musanga (Gz.).

ಮಣ್ಟಪ maṇṭapa. = ಮಣ್ಡಪ. a structure of stone, bricks or mud with a flat roof and an open front erected for the accommodation of travellers, etc. (ಜನಾಶ್ರಯ Mr. 193; My.); a temporary shed adorned with flowers, etc. and erected on festive occasions (as marriage, muñji, etc., My.); a sacrificial shed (My.); an ornamental structure used for carrying about an idol (My.); an ornamental structure of bamboos, plantain trees, etc. to carry a corpse (My.); an arched way of light sticks for the vine, etc. (B. 2, 15). ಮಣ್ಟಪದಲ್ಲಿ ಕೂತರೂ ಕಣ್ಟಕ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ತುಣ್ಟನಾದವ ಮಣ್ಟಪದಲ್ಲಿ ಕೂತರೂ ತಣ್ಟೆ ಮಾಡದೆ ಇರಲಾಱ (Prvs.). see ಜ್ಞಾನ–.

ಮಣ್ಟಿ manṭi. = ಮೊರಡಿ 2, etc. a hill, hillock. (My.).

ಮಣ್ಠ manṭha. = ಮಡ, q. v. a sort of baked sweetmeat.

ಮಣ್ಡ manḍa. *the scum which forms on the surface of any liquid; the scum of boiled rice;* cream; whey (see ದಧಿ–); barm, ferment; gruel. 2, = ಮಣ್ಠ (Śmd. 341 Mdb.). 3, the spirituous part of wine, etc., spirituous liquor. 4, *the castor-oil plant, Ricinus communis.* 5, ornament, decoration. 6, the head (*cf.* ಮಣ್ಡೆ). — ಮಣ್ಡಕುಸುಬಿ. a weed, Tricholepis amplexicaulis Clarke. (Z.).

ಮಣ್ಡಕ manḍaka. = ಮಣ್ಡಗೆ, ಮಣ್ಡಿಗೆ. a cake or bread of wheaten flour (*cf.* ಮಣ್ಠ).

ಮಣ್ಡಗ manḍaga. a kind of creeper.— ಮಣ್ಡಗನ ಗಡ್ಡೆ. = ಕುಱುಬನ ಗಡ್ಡೆ (Z.).

ಮಣ್ಡಗೆ manḍage. Tbh. of ಮಣ್ಡಕ. [ಸೋದಿಗೆ ಲಾವಣಿಗೆ ಘೃತ ಪೂರಂ ಲಡ್ಡುಗೆ ಮಣ್ಡಗೆ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಪದಿನೆಣ್ಟು ತೆಱದ ಭಕ್ಷ್ಯ ರೂಪಂಗಳುಮಂ Vr. 78, 17]; (Śmd. 364).

ಮಣ್ಡನ manḍana. *adorning, dressing out, decorating, bedecking oneself; ornament. embellishment.*

ಮಣ್ಡನತೆ manḍa-nate. a female whose head is bent (Bp. 36, 59).

ಮಣ್ಡಪ manḍapa. = ಮಣ್ಟಪ. an open hall; *a temporary shed erected on festive occasions;* a shed; an arbour, a bower. see Cpr. 1, 101 va.

ಮಣ್ಡಪಿಕೆ manḍapike. = ಮಣ್ಡವಿಗೆ. a small shed, a little pavilion; a shop. (Cpr. 10, 59 va.).

ಮಣ್ಡಲ manḍala. *a disk* (of the sun or moon); *a circle, a globe, a ball, an orb, a ring* (ಬಟ್ಟು Śm. 16); a circular array of troops. 2, *a halo round the sun or moon.* 3, the visible horizon; the path or orbit of a heavenly body. 4, *a district, a territory, a province; an empire* (see Mr. s. ವರ್ತನೆ). 5, *a multitude, an assemblage,* a group, a collection, a body, an association, a society, a company (Śmd. 396); a division of the ṛigvēda. 6, a period of forty-eight days (My.). — ಮಣ್ಡಲದ ಹಾವು. a snake with circular figures on its back (My., comprising several species, *e. g.* ಉರಿ–, ಕೊಱಕು–). a troop, an assemblage (Bp. 4, 5; Śmd. 230), a company, a corporate body, a congregation (Bp. 59, 9; My.). 3, *whirling, circular motion.* 4, a particular kind of snake (= ಗೋನಾಸ). 5, *a pole-cat* (ಇಲಿಯ ಹಿಡಿಯಲನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು Hlā.; ಜಾಹಕ, ಇಲಿಯ ತಿನಲನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು Mr. 164). — ಮಣ್ಡಲಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a company, to be in company (Rśv. 6, 2).

ಮಣ್ಡಲಕ manḍalaka. *white leprosy with round spots.* 2, a circular array of troops. see Nr. s. ಬಟ್ಟು1 & G. s. ಗಜಕರ್ಣ.

ಮಣ್ಡಲಾಗ್ರ manḍala-agra. *a kind of weapon* (ಅಡ್ಡಾಯುಧ Hlā.; ಅಡಾಯುಧ Mr. 298).

ಮಣ್ಡಲಾಧಿಪ manḍala-adhipa. the lord of a district, the ruler or governor of a province, the king of a country. (Bp. 10, 1. 2).

ಮಣ್ಡಲಿ manḍali. ಮಣ್ಡಳಿ. a circle, an orb. 2, a multitude,

ಮಣ್ಡಲಿಕ manḍalika. = ಮಣ್ಡಲೀಕ. the ruler of a district or province (ಮಣ್ಡಲೇಶ್ವರ Hlā.); a prefect, a chief, a superintendent (Bp. 11, 14). see ಪರ–.

ಮಣ್ಡಲಿಸು manḍalisu. to be round about (Cpr. 6, 8). 2, to be in circular motion, to whirl, to turn round, to move about (Abh. P. 4, 9; 12, 24; Cpr. 1, 93; 9, 81; Bh. 6, 4, 26; Rām. 5, 8, 77). 2, to join together, to be amassed (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 1, 135 va.). 3, to turn round, to shake, as dice (Bh. 2, 13, 46). 4, to join together (v. t., Bh. 1, 10, 25).

ಮಣ್ಡಲೀಕ manḍalīka. = ಮಣ್ಡಲಿಕ. see C. Bp. 47, 32; ಕರಣಿಕ–, ನಾಯಕ–.

ಮಣ್ಡಲೇಶ manḍala-īśa. = ಮಣ್ಡಲೇಶ್ವರ. (Bp. 42, 19).

ಮಣ್ಡಲೇಶ್ವರ manḍala-īśvara. *the ruler or governor of a district or province;* an ordinary potentate. (Bp. 27, 55).

ಮಣ್ಡವಿಗೆ manḍavige. Tbh. of ಮಣ್ಡಪಿಕೆ. a small shed (Cpr. 7, 69 va.; Bh. 3, 17, 34; 5, 11, 44). [ಎತ್ತಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮಣ್ಡವಿಗೆ ಪೊಜಲ ಮನೆಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ Pb. 3, 2]. — ಮಣ್ಡವಿಗೆ ಬಲೆ. a variety of net (Bh. 3, 13, 23).

ಮಣ್ಡಹಾರಕ manḍa-hāraka. a distiller and seller of spirits (ಸರಾಯ ಮಾಱುವವ G.).

ಮಣ್ಡಿ manḍi. (= ಮಣಿ 3). what is bent: the knee (Bh. 2, 2, 96; 8, 27, 27; Si. 288; My.; T., Te.: a bending posture of the body; a sitting squat like a monkey; see ವೀರ–). ಮಣ್ಡಿ ಇಡು, -ಊಱು, -ಹಾಕು, -ಹೂಡು, to kneel (My.). — ಮಣ್ಡಿಗಾಲು. -ಕಾಲು. = ಮಣಿಕಾಲ್, ಮಣ್ಡೆ. (My.). ಬಾಣವನ್ನು ಎಸೆಯುವಾಗ ಮಣ್ಡಿಗಾಲನ್ನು ಊಱಿಕೋಣ (ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢ G.). — ಮಣ್ಡಿಗಾಲುಕೃಷ್ಣ. an idol of Kṛiṣṇa in a kneeling position (My.). — ಮಣ್ಡಿಹಾಕಿ ಕುಳಿರ್. to squat and sit comfortably, etc. ಮಣ್ಡಿ ಹಾಕಿ ಕೂತರೆ ಮಣ್ಡಿಗೆ ಬಡಿಸ್ಯಾರೇ? (Prv.).

ಮಣ್ಡಿ manḍi. 1. (= ಮಳಿಗೆ–, etc.). a wholesale shop, a warehouse (My., Si. 106; Br., H.; Te. also ಮಣಿಗೆ, ಮಣಿಹೆ, ಮಳಿಗೆ).

ಮಣ್ಡಿ manḍi. 2. gout or rheumatism affecting the thigh (ಗೃಧ್ರಸಿ, ವಾತರೋಗ G.; S. Mhr.; Mhr. ಮಾಣ್ಡ).

ಮಣ್ಡಿಗೆ manḍige. Tbh. of ಮಣ್ಡಕ. (Bp. 14, 15; Bh. 1, 15, 7; V. 14, 80; My.; Te., T.). ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡರೆ ಗೋದೀ ರೊಕ್ಕ ಯಾರು ಕೊಡ ಬೇಕು? — ಮಣ್ಡಿ ಹಾಕಿ ಕೂತರೆ ಮಣ್ಡಿಗೆ ಬಡಿಸ್ಯಾರೇ? (Prvs.). — ಮಣ್ಡಿಗೆಮಾದಿರಾಜ. N. (Bp. 2, 46). — ಮಣ್ಡಿಗೆಯ ವಸುದೇವ. N. (Bp. 56, 41).

ಮಣ್ಡಿತ manḍita. *adorned, decorated* (Bp. 1, 10; 4, 62).

ಮಣ್ಡಿಸು manḍisu. to sit down (on a seat, etc., Śśv. 1, 48. 63; Bh. 6, 2, 7); to be set, placed on or turned towards, as the eye (Rām. 3, 8, 24).

ಮಣ್ಡೂಕ manḍūka. *a frog.*

ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ manḍūka-parṇa. *the plant Colosanthes indica* Blum.

ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣಿ manḍūka-parṇi. *Bengal Madder, Rubia munjista* Roxb.

ಮಣ್ಡೂರ manḍūra. *rust of iron,* scoriae, dross.

ಮಣ್ಡೆ maṇḍe. (Tbh. of ಮುಣ್ಡ No. 6). the head (ಮುಣ್ಡ, ಉತ್ತಮಾಂಗ, ಮಸ್ತಕ, ಮೌಳಿ, ಶಿರಸ್, ಶೀರ್ಷ, ಮೂರ್ಧಕ Hlā., Nr., Si. 215; ತಲೆ, ನೆತ್ತಿ Śm. 71; ಮುಣ್ಡ, ಮೂರ್ಧ Mr. 315; ಶಿರ Nn. 7; ಶಿರಸ್ 162; My.; T., M.: the skull; Tu. ಮಣ್ಡೆ, the skull; the head). ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು (ಚಿಕುರ, ಕುನ್ತಲ, etc. Nr.; ಶಿರೋರುಹ Nn. 4; ಶಿರೋಜ 5; ಕೇಶ 30). [ಮಣ್ಡೆಯ ಬೋಳಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಗಡ್ಡದೊತ್ತುವೊಕ್ಕೆ ನಯ್ಯಾ Bv. 496; Cv. 103. 235]. ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು ಮೊದಲಾದವ ಱಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದ ಆದ ಬಿಳುಪು (ಪಲಿತ); ಮಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಸ್ರಜ್, etc. Nr.). ತೊಣ್ಡೆ ತಿನ್ದು, ಮಣ್ಡೆ ಬೆಳೀತು. — ಮಣ್ಡೆ ಇರುವಾಗ್ಯೆ ಮೊಣಕಾಲಿಗೆ ಪಟ್ಟವೇ? — ಮಣ್ಡೆ ಬೋೞು, ಕುಣ್ಡೆ ಬತ್ತಲೆ. — ಮಣ್ಡೇ ನೋತಕ್ಕೆ ಕುಣ್ಡೆಗೆ ಲೇಪವೇ? — ಮಣ್ಡೇ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ನೀರು ಕಾಲಿಗೆ ಬಾರದೇ? (Prvs.). see Bp. 1, 50; 2, 39; 4, 40; 20, 12; 27, 55; 54, 38; Śsv. 3, 27; J. 20, 24. — ಮಣ್ಡೆಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. the hair of the head (My.). — ಮಣ್ಡೆನೋವು. headache (ಶಿರೋರೋಗ Mr. 387). — ಮಣ್ಡೆಮಲಗು. a pillow for the head (C. Bp. 47, 40). — ಮಣ್ಡೆಸುತ್ತು. a turban (Bp. 44, 61).

ಮಣ್ಡೋದರಿ maṇḍōdari. Tbh. of ಮನ್ದೋದರಿ. N. of Ravaṇā's wife. (Rām. 6, 51, 87. 88; My.).

ಮಣ್ಣು maṇṇu. = ಮಣ್. earth, etc. (C.). [ಹರ ವೃಷಭದ ಕೋಡ ಮಣ್ಣುಮಂ Pb. 14, 17 va.]. ಒಳ್ಳಿಹ ಮಣ್ಣು (ಮೃತ್ತೆ, ಮೃತ್ತಿಕ್ಕ Hlā.). ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕೆಲದಲುನ್ ಒಳಗಣ ಮಯ್ಯೊಳಂ ಸೋಪಾನಂ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣ ರಾಶಿ (ಹಸ್ತಿನಖ Nr.). ಮಣ್ಣಿನ ದಿಣ್ಣೆ (Si. 112). ಶೋಧಿಸಿ ಕರಗಿಸಿದ ಮಣ್ಣು (ಕ್ಷಾರ, ಕಾಚ 332). ಕಣ್ಣಿನಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಮಣ್ಣಿನಷ್ಟು ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. — ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಮಡಿಕೆಯಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ದೇವರಿಲ್ಲ. — ಮಣ್ಣಿನ ಬೆಕ್ಕಾದರೇನು? ಇಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ಸಹಿ. — ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಸವಿ. — ಮಣ್ಣು ಹೊಯಿದು ಅಪ್ಪಲಿ ಕಾಸಿದರೆ ಉಪ್ಪೋ ಕಾದೀತೇ? — ಮಣ್ಣಿನ ಕಾಲು ನೀರಿಗೆ ಆಗದು, ಮರದ ಕಾಲು ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಗದು. — ಮಣ್ಣಿನಿನ್ದ ಕೌರವ ಕೆಟ್ಟ, ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ರಾವಣ ಕೆಟ್ಟ. — ಮಣ್ಣು ಹೊಱುವವನನು ತಲೆಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ (Prvs.). see Prv. s. ರೊಕ್ಕ. — ಮಣ್ಣಂಚು. -ಅಂಚು. a cloth-border of which the threads are coloured with the unlasting colour of any clay (My.). — ಮಣ್ಣಡಿಕೆಮರ. -ಅಡಿಕೆ-. the Sepistan plum-tree, Cordia myxa L. (St. & Pl.). — ಮಣ್ಣ ಮುಕ್ಕಹಾವು. ಮಣ್ಣ ಮುಕ್ಕು ಹಾವು. = ಮಣ್-. (ಒಳ್ಳೆ My.; ರಾಜಿಲ G.). — ಮಣ್ಣಾಗು. -ಆಗು. to become earth, to be ruined, as any buried article (My.). 2, to be soiled by mud or dust (see Prv. s. ಮಾಸೆ). — ಮಣ್ಣಾಸೆ. -ಆಸೆ. desire after landed property (My.). — ಮಣ್ಣುಕಾಲು. a foot of mud. ಮಣ್ಣುಕಾಲು ನೀರಿಗಾಗದು, ಮರದ ಕಾಲು ಬೆಂಕಿಗಾಗದು (Prv.). — ಮಣ್ಣುಕುಣ್ಡೆ. earthen buttocks. see Prv. s. ನಮ್ಬು. — ಮಣ್ಣುಕೂಡಿಸು. to join earth: to bury (My.). ಕಾಳಗದೊಳಗೆ ಸಂಗರಾಜನು ಪರರಾಜನ ಸೇನೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ, ಮಣ್ಣು ಕೂಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು (B. 5, 53). see Prv. s. Tbh. ಸನ್ದು. — ಮಣ್ಣುಕೆಲಸ. any work connected with earth, mud, etc. (My.). ಬೊಣ್ಣೆಯಾದರೆ ಮಣ್ಣುಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ತಾಳು (Prv.). see Prv. s. ಸಣ್ಣವ. — ಮಣ್ಣು ಕೊಡು. to give earth: to bury (C.; B. 5, 211. 304). — ಮಣ್ಣುಗಡ್ಡೆ. a clod of earth (ಲೋಷ್ಟ, ಲೋಷ್ಟು Si. 302). — ಮಣ್ಣುಗೋಡೆ. a mud wall (My.). — ಮಣ್ಣುದೇವ. a mud idol. ಮಣ್ಣು ದೇವರಿಗೆ ಮಜ್ಜನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.). — ಮಣ್ಣುಪಾತ್ರೆ. an earthen vessel (C.; B. 4, 159). — ಮಣ್ಣುಪಾಲು. earth's portion: destruction, death (My.). ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಋಣವು, ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರದ ಋಣವು, ಹೊನ್ನ ಮಣ್ಣ ಋಣವು ತೀರಿದಾ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲ್! (Sp.). — ಮಣ್ಣು ಬಿಡಿಸು. to cause to let loose earth. see Prv. s. ಮಕ್ಕಳು. — ಮಣ್ಣು ಬೀೞು. earth to fall (into a person's mouth, etc., an expression to indicate utter disappointment or destitution). ಅವನ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಬಿತ್ತು (My.). ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹಾೞು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಬಿತ್ತು (Prv.). — ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿಸು. to cause to bury (My.). — ಮಣ್ಣು ಮಾಡು. to bury (My.). — ಮಣ್ಣು ಹಾಕು. to put earth (into a person's mouth; *i. e.* to deceive and ruin him). ಅವನ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದನು (My.). — ಮಣ್ಣುಹುೞ. an earth-worm (My.). — ಮಣ್ಣುಹೆಣ್ಟೆ. a clod of earth (My.). — ಮಣ್ಣೊಡ್ಡ. -ಒಡ್ಡ. an Odda who does earth-work (My.).

ಮಣ್ಣುಗ maṇ-uga. (Śmd. 240 Mdb.). a man who does any work connected with earth, etc.

ಮಣ್ಮೞಿ maṇmaḷi. = ಮನ್ಮೞಿ, ಮುಮ್ಮೞಿ, ಮುಮ್ಮುೞಿ. an abnormal, hideous death (ರೂಪೞಿದ ಸಾವು Śmd. I).

ಮಣ್ಮೞಿಕೆ maṇmaḷike. dying a hideous death (Śmd. 81 Mdb.).

ಮತ್ mat. 1. ಮನ್ತ್. = ಮನ್ತ 2. possessing, having. see ಅಂಶು-, ಗೋ-, ಮತಿ-.

ಮತ್ mat. 2. = ಮದ್, ಮನ್ 1. my, etc. (Bp. 48, 17; J. 16, 26).

ಮತ mata. thought, understood, believed; conceived, imagined; considered; esteemed; intended. 2, a thought, an idea, an opinion, a view; sanction (Kāvy. III, 3, B, 13; Kk. 57); a doctrine, a creed, a tenet (Bp. 50, 47); a sect; design, aim, purpose (Bp. 50, 22). ಮತಕ್ಕೆ ಭೇದವಾದರೆ ನೀತಿಗೆ ಭೇದವೇ? — ಮತದ ಸ್ವರೂಪ ಕೋತಿ ಬಲ್ಲದೇ? — ಮತ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮದ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಮತಂಗ mataṅga. an elephant. 2, a cloud. 3, N. of a muni. (J. 24, 22). 4, N. of a Dānava.

ಮತಂಗಜ mataṅga-ja. *an elephant.* 2, N. of an Asura (Bp. 18, 22).

ಮತಂಗಜಾಂಗವಿಭಂಗ mataṅgaja-aṅga-vibhaṅga. Śiva (Bp. 61, 49).

ಮತಂಗಪೋತಕ mataṅga-pōtaka. a young elephant (ಆನೆಯ ಮಱಿ Nn. 135).

ಮತತ್ರಯ mata-traya. = ತ್ರಿಮತ. (My.).

ಮತದ್ವೇಷ mata-dvēṣa. enmity against any particular sect (My.).

ಮತಭ್ರಷ್ಟ mata-bhraṣṭa. fallen from one's creed or sect, having become an apostate (My.).

ಮತಲಬು matalabu. purpose, intent; meaning or purport, as of a document (My.; Br.; Mhr., H.).

ಮತಲ್ಲಿಕೆ matallike. *anything excellent of its kind.* see ಗೋ-.

ಮತವಿಚಾರ mata-vicāra. investigation or examination of a creed or sect (My.).

ಮತಸಿದ್ಧಾನ್ತ mata-siddhānta. the dogma of a sect; a text-book showing the validity of the scheme of doctrines which any particular sect has embraced (My.).

ಮತಸ್ಥ mata-stha. a man who belongs to a particular sect (My.).

ಮತಾಚಾರ mata-ācāra. the peculiar customs of a sect (My.).

ಮತಾಪು matāpu. = ಮತಾಬು, ಮಹತಾಪು, ಮಹತಾಬು. a kind of fire-work (My.; Mhr., H. ಮಹತಾಬ).

ಮತಾಬು matābu. = ಮತಾಪು. (My.; Br.).

ಮತಿ mati. 1. mind; *understanding, intellect, wit, sense, discernment, judgment.* 2, thought, idea, notion, opinion. 3, counsel, advice. 4, disposition of mind, wish, desire, inclination, intention, purpose. 5, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಮತಿಯಿಲ್ಲದವನಾದರೆ ಗತಿ ನೋಡನೇ? — ಮತಿಯಿಲ್ಲದವಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. — ಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಕತಿಗೆ ಕಾರಣ. — ಮಱೆಯಿಲ್ಲದ ಚೆಳೆ, ಮತಿಯಿಲ್ಲದ ಕೂಸು ಸಮ (Prvs.). — ಮತಿಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಮತಿಗೆಡು, q. v. (Cpr. 1, 27; 7, 96; Grj. 8, 23). — ಮತಿಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to deprive of understanding, to bewilder, etc. (Rām. 3, 8, 22). — ಮತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. understanding to be ruined: to become devoid of understanding; to lose one's wits; to be perplexed or bewildered; to become stupid (Bp. 40, 85, 58, 39; 60, 45; J. 10, 20). ಮತಿಗೆಟ್ಟರೆ ಗತಿ ಕೆಡುವದು (Prv.). — ಮತಿಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person that has lost his understanding (Bp. 22, 40). — ಮತಿಗೇಳ್. -ಕೇಳ್. to listen to counsel. see Sś. s. ಬಡೆಗೋಲ್. — ಮತಿವೆಱು. -ಪೆಱು. to get understanding (Bp. 1, 15).

ಮತಿ mati. 2. feminine of ಮತ್ 1. see ಅಂಶು-, ಧೀ-.

ಮತಿನಿಶ್ಚಯ mati-niścaya. *a steadfast opinion, firm conviction.*

ಮತಿಭ್ರಷ್ಟ mati-bhrasṭa. fallen from understanding, devoid of sense, foolish (My.).

ಮತಿಮತ್ mati-mat. *intelligent, sensible, wise, prudent.*

ಮತಿವನ್ತ mati-vanta. = ಮತಿವಾನ್. (ಬುದ್ಧಿವನ್ತ Śmd. 279 Cm.; Cpr. 2, 25; Bp. 2, 48; 52, 16; My.).

ಮತಿವಾನ್ mati-vān. a sensible, clever, intelligent, learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).

ಮತಿವಿಹೀನತೆ mati-vihīnate. deprivation of sense, stupidity (Bp. 60, 37).

ಮತಿಶೂನ್ಯ mati-śūnya. devoid of understanding; a stupid man. feminine ಮತಿಶೂನ್ಯಳು. ಪತಿಶೂನ್ಯಳಾದರೂ ಮತಿಶೂನ್ಯಳಾಗ ಬಾರದು (Prv.).

ಮತಿಹೀನ mati-hīna. deprived of sense, stupid (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಅಲ್ಪಮತಿ Nn. 58).

ಮತ್ಕುಣ matkuṇa. a bug (Sk.; My.); a flea; a beardless man; an elephant without tusks; a buffalo.

ಮತ್ತ matta. = ಮತ್ತಂ. (Bp. 35, 48).

ಮತ್ತ matta. *intoxicated, inebriated, drunk.* 2, *mad, insane, furious; in rut, ruttish* (as an elephant). 3, lustful, wanton. 4, *delighted, overjoyed, excited.* 4, proud, arrogant; a proud man (ಸೊಕ್ಕಿದವನ Mr. 246). 5, *an elephant in rut.* 6, N. of a vṛitta (Ch.). 7, a thorn-apple (*cf.* ಮದ್ದು). ಮತ್ತನಾದವನ ಹತ್ತರ ಕತ್ತಿಯಿದ್ದರೇನು? (Prv.).

ಮತ್ತಂ mattu-aṁs. = ಮತ್ತು, (ಮತ್ತೂ, ಮತ್ತೆಯುಂ, ಮತ್ತೆಯೂ). again, further, besides, moreover, thereupon, and (ಬಱಿಕಂ Śmd. 131. 226. 367 Cm.; ಮತ್ತೆಯುಂ 157 Cm.; ಅದಲ್ಲದೆ 225 Cm.; ಇನ್ನು 298 Cm.; ಆ ನೇಲೆ 392 Cm.). [ಸುನ್ದರ ವೃತ್ತಂಗಳಕ್ಕರಂ ಚೌಪದಿ ಮತ್ತಂ ಪದಲ್ ಗೀತಿಗೆ Kr. 1, 35]. ಇನ್ದ್ರಿಯವಿಷಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿಲ್ಲದವನಂ ಶಾನ್ತ ಎನ್ಬುದು, ಮತ್ತಂ ಶ್ರಾನ್ತ ಎನ್ಬುದು (Hlā.). ಬೂದಿಯೆ ಭೂತಿಯಕ್ಕು; ಮತ್ತಂ ಜವನ್ ಅಱಿಂ...ಅನ್ತಕನೊಳ್ ಎಡೆವಿಡದ ನಾಮಂ (Śm. 12). ಪಡೆವೆಣ್ಣು ಬಂಜೆಯೆನಿಸುಗು; ಮತ್ತಮ್, ಅಱಿ, ಚಲ್ಲಗಾತಿಯೆನೆ ಸರಸವತಿ (73). ಮತ್ತವರ್ ಅಲ್ಲಿ (Rśv. 2, 35 va., 37 va. & 41 va.).

ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ matta-kāśinī. appearing intoxicated: a bewitching or wanton woman; *a woman of excellent qualities* (ಒಳ್ಪೆಂಗೂಸು Hlā.; ಒಳ್ನಾರಿ Mr. 306).

ಮತ್ತಗಜಗಾಮಿನಿ matta-gaja-gāmini. a woman who has the gait of an elephant in rut: a woman with a lounging or rolling walk (J. 8, 23).

ಮತ್ತತೆ mattate. the state of being intoxicated, mad, furious, proud, etc. (ಮರವು, ಮರುವು Kk. 31; Śm. 76; Grj. 6, 11).

ಮತ್ತತ್ವ mattatva. = ಮತ್ತತೆ. (ಮರವೆ Ct. II, 9; C. Bp. 47, 13; My.).

ಮತ್ತದನ್ತಿ matta-danti. an elephant in rut, a furious elephant. (J. 14, 15).

ಮತ್ತಮಯೂರ matta-mayūra. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮತ್ತರ್ mattar. a measure or quantity of land (ನೆಲದ ಪವಣ್ Ct. II, 102; *cf.* ವರ್ತನೆ No. 9?). [ಹತ್ತು ಮತ್ತರದ ಭೂಮಿ ಬತ್ತುವ ಹಯನು ನನ್ದಾದೀವಿಗೆಯ ನಡೆಸಿಹೆನೆಮ್ಬವರ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು Bv. 225].

ಮತ್ತರದ matta-rada. a furious tusker or elephant (Cpr. 5, 109).

ಮತ್ತವಾರಣ matta-vāraṇa. an elephant in rut. 2, *a fence or hedge in front of a building* (ಅಪಾಶ್ರಯ Hlā.); — a veranda; — a pavilion. 3, a pillow, a cushion (ಉಪಾಶ್ರಯ, ಮಲಗು Mr. 203; Cpr. 8, 83 va.). see Cpr. 1, 121; 8, 4 va.; Rśv. 11, 86 va.

ಮತ್ತಾಕ್ರೀಡೆ matta-ākrīḍe. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮತ್ತಾಲಮ್ಬ matta-ālamba. = ಮತ್ತವಾರಣ No. 2. (Sk.; R.).

ಮತ್ತಿ matti. 1. = ಮಚ್ಚೆ No. 1, etc. a freckle, a mark, etc. (ಜಟುಲ, ಕಾಲಕ, ಪಿಪ್ಲು Nr.; My.). — ಮತ್ತಿನಾಲಿಗೆ. = ಮಚ್ಚೆನಾಲಿಗೆ. (My.).

ಮತ್ತಿ matti. 2. = ಮದ್ದಿ q. v., ಮಱ್ತು. N. of several species of valuable timber trees of the genus Terminalia, as Terminalia tomentosa W. & A., etc. (ನದೀಸರ್ಜ, ವೀರತರು, ಇನ್ದ್ರದ್ರು, ಕಕುಭ, ಅರ್ಜುನ Nr.; ಕಕುಭ, ಅರ್ಜುನ Mr. 113; ಅರ್ಜುನ 508; Bp. 45, 38; Śśv. 3, 32). 2, the timber tree Shorea robusta Roxb., or Vatica robusta Steud. [Tu.]. (ಸಾಲ, ಸರ್ಜಕ, ಕಾರ್ಷ್ಯ, ಅಶ್ವಕರ್ಣಕ, ಸಸ್ಯಸಂವರ, ಮದ್ದಿಮರ, ಶ್ವೇತಾರ್ಜುನವೃಕ್ಷ Si. 132). 2, rattan, reed, cane (?). ಬಹಳ ಮತ್ತೀಮರಗಳುಳ್ಳದು (ವೇತಸ್ವತ್, ಬಹುವೇತಸ Si. 102, sic!). see ಕರ್-, ಕರಿ-, ಕೆಮ್ಪು-, ತೊಱೆ-, ತೋರ-, ಬಿಳಿ-. — ಮತ್ತಿಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. an ornament in the shape of a fruit of the matti (Abh. P. 3, 141).

ಮತ್ತಿನ mattina. (genitive of ಮತ್ತೆ Śmd. 133). of another, other, different (ಇತರಾರ್ಥಗತ Śmd. 392; ಅನ್ಯಾರ್ಥ Cm.; Abh. P. 15, 64). [ಉಱದೆಂ ಮತ್ತಿನ ಮಕ್ಕಳಾಸೆಯುಮಂ Pb. 9, 86; Ap. 8, 60 va.]. — ಮತ್ತಿನ ಮತ್ತಿನ. rep. ಮತ್ತಿನ ಮತ್ತಿನ ಬೇಗಗಳ ಬಿತ್ತುಗಳಾವೆಡೆಯೊಳ್ ಏನೊ ಸುಜನೋತ್ತಂಸಾ (Śmd. 112. 133; o. rs. ... ಬಿತ್ತುಗಳಾವಧಿ- and -ಬಿತ್ತುಗಳಾವಿಧಿ-).

ಮತ್ತು mattu. (fr. ಮಱು 1). other, again, further, besides, and (ಮಗುಱೆ, ತಿರಿಗಿ G.; ಮುಹುಃ, ಪುನಃ, ಶಶ್ವತ್, etc., ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ Si. 471; My.; T., M. ಮಱು). see Si. 60. 268. 300. — ಮತ್ತಿಷ್ಟು. -ಇಷ್ಟು. again so much as this, twice as much (B. 3, 28. 59; My.). — ಮತ್ತು ಮತ್ತು. rep. again and again (My.). — ಮತ್ತೂ. -ಊ 7. = ಮತ್ತಂ. (ಪುನಃ, ಶಶ್ವತ್ Si. 467; ಪುನಃ 469. 476; B. 4, 197; 5, 152). 2, = ಮತ್ತು, other. ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು ಇಱಿವೆಗಳು (B. 2, 9). 3, nevertheless. ಎತ್ತೂ ಮಾಱಿ, ಮತ್ತೂ ಗಂಜಿ (Prv.). — ಮತ್ತೂ ಯಾರು. other persons (B. 3, 54). — ಮತ್ತೆಂಗೆ. -ಎಂಗೆ. in what other manner? (My.). — ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ. -ಎಲ್ಲಿ. another "where": where else? (C.). 2, anywhere else, to any other place (B. 5, 112). — ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ. -ಊ. at any other place

(B. 2, 51; 3, 52; C.); to any other place (C.). — ಮತ್ತೇನಾದರೂ. ಮತ್ತೇನು ಆದರೂ. = ಮತ್ತೇನೂ. (B. 3, 2; C.). — ಮತ್ತೇನು. -ಏನು. what else? what more? (B. 2, 19; C.). — ಮತ್ತೇನೂ. -ಊ. any other thing, any thing more (My.). — ಮತ್ತೊನ್ದು, etc. see s. ಮತ್ತೆ. — ಮತ್ತಾ್ಯಕೆ. -ಯಾಕೆ. for what other reason? (My.). — ಮತ್ತಾ್ಯತಕ್ಕೆ. -ಯಾತಕ್ಕೆ. = ಮತ್ತಾ್ಯಕೆ. (My.; B. 5, 76). — ಮತ್ತಾ್ಯತಱನ್ದಲೂ. - ಯಾತಱನ್ದಲೂ. by any other means (B. 5, 209; C.). — ಮತ್ತಾ್ಯರು. -ಯಾರು. who else? who more? (B. 5, 61; C.). — ಮತ್ತಾ್ಯರೂ. -ಊ. any body else (B. 5, 133; C.). — ಮತ್ತಾ್ಯವ. what other (thing, etc., B. 5, 168; C.). — ಮತ್ತಾ್ಯವದೂ. -ಅದೂ. any other thing, etc. (B. 2, 37; 5, 36. 37. 252; C.). — ಮತ್ತಾ್ಯವಾಗ. -ಯಾವಾಗ. at what other time? (My.). — ಮತ್ತಾ್ಯವಾಗಾದರೂ. -ಆದರೂ. at any other time (B. 5, 143; C.).

ಮತ್ತು mattu. (= ಮದ್ದು). (Tbh. of ಮತ್ತ, ಮದ, or ಮಸ್ತು 1). intoxication; pride (My.; Te., M.). ಮತ್ತಿಱಿ, ಮತ್ತು ಹಿಡಿ, ಮತ್ತೇಱು (My.).

ಮತ್ತೆ matte. (Śmd. 110). (= ಮತ್ತು). other, else, again, further, besides, thereupon, afterwards, and (ಪುನರರ್ಥ Śmd. 395; ಆ ಮೇಲೆ Cm.; ಬಲ್ಲೆ, ಬೞಿ 399; ಪೂರಕದ ಬೞಿ Śmd. I; ಅದಲ್ಲದೆ 114 Cm.; ಬೞಿಕಂ 97. 144. 205 Cm.; ಪುನರೆಮ್ಬರ್ಥ Ct. I. 40; My.; T. ಮಱ್ಱು). [ಇನ್ನನ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೞಿ ಮಿಗೆ... ಇವನೆನ್ದಂ ನಿಱಿಸಲ್ಕಿಲ್ಲದೆಡೆಗಳೊಳ್ ಕಲ್ಲದಿರಿಂ Kr. 2, 13; Pb. 5, 63; Ap. 1, 81]. ಮತ್ತೆಲ್ಲಂ (Śmd. 63). ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಂ, etc. (112). ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು (ಪೆಱವು 124). ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಡಿಗಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಇರುವ (or ಮೊದಲಿದ್ದ) ಕಿವಿಯೇ ವಾಸಿ (Prv.). see Cpr. 2, 44 va.; Bp. 28, 56; 46, 63; 51, 16; 57, 58; J. 19, 7; 28, 5. 48; 29, 36; Kk. 24. 66. — ಮತ್ತಾರು. -ಆರು. = ಮತ್ತಾ್ಯರೂ. (Bp. 48, 18). — ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ. rep. again and again (ಮುಹುಸ್ Mr. 430; J. 26, 6; My.). — ಮತ್ತೆಯುಃ. -ಉ 9. = ಮತ್ತೆಯುಂ, ಮತ್ತಂ, etc. (Bp. 24, 84; 27, 20; 51, 1). — ಮತ್ತೆಯುಂ. -ಉಂ. = ಮತ್ತಂ (Śmd. 157 Cm.; Bp. 25, 1; 29, 1; 60, 50). — ಮತ್ತೆಯೂ. -ಊ. = ಮತ್ತೆಯುಂ. (ಪುನಃ Si. 469). — ಮತ್ತೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. another—, a different—; another thing, etc. (C.). [ಅಲ್ಲದೆಯುಂ ಮತ್ತೊನ್ದಂ ಬಗೆವೌ Ap. 3, 82]. ಮತ್ತೊನ್ದು ಎಮ್ಬರ್ಥವ ಹೇೞುವದು (ಅನ್ಯತರ, ಅನ್ಯ, ಇತರ); ಮತ್ತೊನ್ದು ಪರಿ (ಪಕ್ಷಾನ್ತರ); ಒನ್ದು ವಸ್ತುವಿಗೆ ಮತ್ತೊನ್ದು ವಸ್ತು ಪಡಿಯಾಗಿರ್ದುದು (ಪ್ರತಿ, ಪ್ರತಿನಿಧಿ Nr.). ಒಣ್ಣೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಒನ್ದು ಬದಿಗೆ ಜೇನತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಮತ್ತೊನ್ದು ಬದಿಗೆ ಗೋದಿಯನ್ನೂ ಹೇಱದ್ದಿರಿ (B. 4, 168). see Bp. 31, 8; 44, 24. 60; 48, 25; Si. 71. 72. 257. 325. — ಮತ್ತೊಬ್ಬ. -ಒಬ್ಬ. another—, a different—; another man, boy, etc. (C.; Si. 398; B. 2, 53; 3, 71). ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನುಪನಯನ ನಾಳೆ (Dp. 4). ಅವರೊಳಗೆ ಒಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೆಡವಿದನು (B. 2, 2). ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸತಿ (Bp. 51, 9). — ಮತ್ತೊಬ್ಬರು. -ಒಬ್ಬರು. others, other people (C.). ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಹಾಗೆ ಮಾಡೋಣ (ಅನುಕರಣ G.). see Si. 243. 293. — ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು. -ಒಬ್ಬಳು. another woman, girl, etc. (C.). — ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ. -ಒಮ್ಮೆ. another time, once more (C.; B. 4, 56. 153).

ಮತ್ತೆ matte. *a drunken woman; a passionate woman* (ವಾಣಿನಿ Hlā.; J. 15, 42).

ಮತ್ತೇಭ matta-ibha. an elephant in rut. 2, N. of a vṛitta (Ch.; Mr. 366).

ಮತ್ತೇಭಗಾಮಿನಿ mattēbha-gāmini. = ಮತ್ತಗಜಗಾಮಿನಿ. a woman who has the gait of an elephant in rut. (J. 26, 8).

ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತ mattēbha-vikrīḍita. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮತ್ಯ matya. the means of acquiring knowledge; the exercise or application of knowledge. see ಏಕ-.

ಮತ್ಯತೀತ mati-atīta. surpassing (all) understanding (Bp. 35, 52).

ಮತ್ವ matva. the letter or syllable ಮ (Śmd. 127. 129. 178. 215. 347. 350; Kāvy. I, 3, 35-40).

ಮತ್ಸ matsa. = ಮತ್ಸ್ಯ, etc. (Sk.).

ಮತ್ಸರ matsara. = ಮಚ್ಚರ, ಮಚ್ಛರ. *envious, grudging, jealous, hostile.* 2, *selfish, greedy, covetous, avaricious, niggardly.* 3, *envy, grudge, jealousy, enmity, hostility;* greediness after, selfish eagerness for or addiction to; anger, passion (ಕೋಪ Śs.; Bhn. 18). — ಮತ್ಸರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become envious; to become hostile (My.).

ಮತ್ಸರಿ matsari. an envious, jealous or grudging man; *a hostile, wicked or depraved man.*

ಮತ್ಸರಿಸು matsarisu. = ಮಚ್ಚರಿಸು. to be envious; to be hostile (Bh. 1, 14, 5; My.; ಅವನನ್ನು ಕಂಡು or ಅವನ ಮೇಲೆ).

ಮತ್ಸ್ಯ matsya. = ಮಚ್ಚ, ಮಚ್ಛ, ಮತ್ಸ. *a fish* (ಮೀನ್ Śm. 99). 2, N. of the first avatāra of Vishṇu (Mr. 19). 3, N. of a country and of its king (Bp. 6, 18; Bh. 4, 1, 22. 26). 4, a particular luminous appearance.

ಮತ್ಸ್ಯಕ matsyaka. a little fish. 2, = ಮತ್ಸ್ಯ No. 2.

ಮತ್ಸ್ಯಕೇಶ್ವರ matsyaka-īśvara. N. of a linga (Bp. 54, 62).

ಮತ್ಸ್ಯಗನ್ಧಿ matsya-gandhi. = ಮತ್ಸ್ಯಗನ್ಧಿನಿ. (My.).

ಮತ್ಸ್ಯಗನ್ಧಿನಿ matsya-gandhini. N. of the mother of Vyāsa (Bh. 1, 2, 23).

ಮತ್ಸ್ಯಣ್ಡಿ matsyaṇḍi. *granulated sugar* (ಖಣ್ಡಶರ್ಕರೆ Mr. 217).

ಮತ್ಸ್ಯಧಾನಿ matsya-dhāni. *a fish-basket.*

ಮತ್ಸ್ಯಧ್ವಜ matsya-dhvaja. Kāma (My.).

ಮತ್ಸ್ಯಪಿತ್ತೆ matsya-pitte. *a species of medicinal plant* (= ಕಟುರೋಹಿಣಿ).

ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ matsya-purāṇa. one of the purāṇas (Bp. 43, 76), communicated by Vishṇu in his matsyāvatāra.

ಮತ್ಸ್ಯಬನ್ಧನ matsya-bandhana. *a fish-hook.*

ಮತ್ಸ್ಯಬನ್ಧನಿ matsya-bandhani. *a fish-basket.*

ಮತ್ಸ್ಯಬನ್ಧಿ matsya-bandhi. *an angler, a fisherman.*

ಮತ್ಸ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ matsya-brāhmaṇa. a class of Brāhmaṇas who customarily eat fish (My.).

ಮತ್ಸ್ಯಭುಕ್ matsya-bhuk. = ಮತ್ಸ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ. (My.).

ಮತ್ಸ್ಯಯನ್ತ್ರ matsya-yantra. a fish made to vibrate constantly on a pole, and which Arjuna struck with his bow after the failure of other competitors (My.; see Bh. 1, 14, 2, etc.; 1, 15, 28. 29).

ಮತ್ಸ್ಯವೇಧನ matsya-vēdhana. *a fish-hook.*

ಮತ್ಸ್ಯಸಂಘಾತ matsya-saṅghāta. *a multitude of fish, a shoal of young fry.*

ಮತ್ಸ್ಯಾಕ್ಷಿ matsya-akṣi. a fish-eyed woman. 2, *N. of a species of sōma plant* (= ಸೋಮವಲ್ಲರಿ; see ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ s. ಹೊನ್).

ಮತ್ಸ್ಯಾದ್ matsya-ad. (also ಮತ್ಸ್ಯಾದ). *fish-eating, feeding on fish.*

ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ matsya-avatāra. = ಮಚ್ಚಾವತಾರ, ಮತ್ಸ್ಯ No. 2. (Bp. 54, 42. 62).

ಮಥ matha. = ಮಥನ. see ಪ್ರ-.

ಮಥನ mathana. stirring, shaking, agitating; churning; rubbing, friction; crushing, grinding; killing, destroying; injury, trouble;

a churning-stick (ದಣ್ಡ, ಕಡೆವುದು Nn. 127, o. r. ಕೊಲುವುದು). ಜತನವಿದ್ದವಗೆ ಮಥನವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಮಥನಕಾಲ mathana-kāla. the time of churning. ಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವದುಣ್ಟೇ? (Prv.).

ಮಥನಾಗ mathana-aga. the mountain mandara.

ಮಥನಾಗೇನ್ದ್ರ mathanāga-indra. the excellent mandara.

ಮಥನಾಗೇನ್ದ್ರಧರ mathanāgēndra-dhara. Viṣṇu. ಮಥನಾಗೇನ್ದ್ರಧರನ ಜಾತೆ, the Ganges (J. 2, 12).

ಮಥನಿಸು mathanisu. to churn (ಕಡೆ Śm. 62). 2, to agitate a subject, to discuss (Mhr. ಮಥಣೇಂ); to quarrel (My.). ಜೊತೆಗಾಱನ ಸಂಗಡ ಮಥನಿಸಬಾರದು (Prv.).

ಮಥಿ mathi. *a churning-stick.*

ಮಥಿತ mathita. stirred, shaken about; churned; crushed; afflicted. 2, *buttermilk without water, pure buttermilk* (ಮಸೀರ, ಮಜ್ಜಿಗೆ Nn. 91).

ಮಥಿಯಿಸು mathiyisu. = ಮಥಿಸು. (Rśv. 1, 106).

ಮಥಿಸು mathisu. to stir, to shake about, to churn (ಪೊಸಯಿಸು Ct. I, 78); to kill (Bp. 21, 41; J. 2, 25).

ಮಥುರೆ mathure. *a district and town now called Muttra, situated on the Yamunā.*

ಮದ್ mad. = ಮತ್ 2. my. (Bp. 13, 25; 61, 46-48; J. 17, 32).

ಮದ mada. = ಮದಲ್, ಮದಿ, (ಮದಿವೆ), ಮದು, (ಮದುವೆ), (ಮಯ್ 2). joining; a wedding, a marriage (probably fr. ಮಡು 1; T. ಮಣ, to join; to marry; T., M. ಮಣ, joining; wedding; Tu. ಮದಿಮೆ; T. ಮನ್ರಲ್, a wedding; ಮದುವೈ, a first joining: a wedding, marriage; Te. ಮನುವು, ಮನುವು, a fitting match, marriage). — ಮದಗಡ. -ಕಡ. connection-money: money lent without interest and documents (to an old connection, My.). — ಮದಮಕ್ಕಳು. the bride and bridegroom (My.). — ಮದಮಗ. a bridegroom (My.; T. ಮಣಮಗ, ಮಣವಾಳ; M. ಮಣವಾಳ, ಮಣವಾಳ್; in T., M. also: husband; *cf.* ಮದವನ). ಮದಮಗನ ಬಿಟ್ಟು, ಮದುವೆಗೆ ಹೋದರು (Prv.). — ಮದಮಗಳು. a bride (My.; T. ಮಣಮಗಳ್, ಮನವಾಟ್ಟಿ, ಮಣಾಟ್ಟಿ; M. ಮಣಾಟ್ಟಿ). [— ಮದವಕ್ಕಳ್. -ಮಕ್ಕಳ್. = bridegrooms, suitors. ವಿಜಯನೆವ್ವು ಮನ್ತ್ರಿಯುಕ್ಕೇನವದಿನ್ದವರ ಪೇೞ್ದು ಮದವಕ್ಕಳಂ ನಿರಾಕರಿಸಿ Vr. 40, 25]. — ಮದವಕ್ಕಳು. = ಮದಮಕ್ಕಳು. (Rām. 1, 16, 46). — ಮದವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. a joining or a band of plaited hair (ಕಡ್ಡಣ, ಜಡೆಗಟ್ಟು Kk. 33). — ಮದವರ್ಕಳ್. -ಮರ್ಕಳ್. = ಮದವಕ್ಕಳು. (J. 31, 31. 37).

ಮದ mada. 1. intoxication, drunkenness. 2, madness, insanity. 3, ardent passion, love, desire, lust; rut of an elephant; lasciviousness, wantonness. 4, *delight, rapture, joy.* 5, *pride, arrogance, conceit.* 6, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 16). 7, bloom of youth, prime (ನವಯೌವನ, ಒಳ್ಪಿಹ ಪ್ರಾಯ Nn. 107; ಪ್ರಾಯ Mr. 513). 8, any intoxicating drink; honey. 9, *the juice that exudes from an elephant's temples when in rut* (ಗಜದಾನ, ಆನೆಯ ಮದ 107; ಗಜದಾನ 513). 10, the black humble bee (ಅಳಿ, ತುಮ್ಬಿ 107; ಅಳಿ 513). 11, cotton (ಪಿಚುಲ, ಹತ್ತಿ 107; ಕಾರ್ಪಾಸ 513). 12, a wave (ವೀಚಿ, ನೀರ ತೆರೆ 107). 13, semen virile (ರೇತು G.). 14, musk (ಕಸ್ತುರಿ G.). ಪದದನ್ತೆ ತಾಳ, ಮದದನ್ತೆ ಗರ್ವ. — ಪದ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಮದ ಹೋದೀತೇ? — ಮತ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮದ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see ಅಷ್ಟ-. — ಮದಂಗೆಡು. -ಕೆಡು. pride to be destroyed (Śśv. 4, 128). — ಮದಪಟ್ಟಿಕೆ. a black bee-like ornament tied to the frontal globe of an elephant (Abh. P. 3, 94). — ಮದಮ್ಪೊರೆ. -ಂ-ಪೊರೆ. rut to be joined to (Cpr. 6, 61). — ಮದವಕ್ಕೆ. -ಪಕ್ಕೆ. conjunction with the juice that exudes from an elephant in rut (Abh. P. 4, 119). — ಮದವಟ್ಟಿ. -ಪಟ್ಟಿ. = ಮದಪಟ್ಟಿಕೆ. (Abh. P. 12, 11). [— ಮದವಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. an ornament tied to the elephant's face. ಕತ್ತುರಿಯೊಳ್ ಮದವಟ್ಟೆಯಂ ವಿಳಾಸದೆ ತೆಗೆದನ್ತೆ Pb. 3, 76; Ap. 4, 41 va.]. — ಮದವಸಲೆ. = ಉಲಿಮಿರಿಬಸಲೆ. (Si. 126). [— ಮದವಳಿ. -ಅಳಿ. = ಮದವಿೞಿ. ಮದವಳಿದು ನಿಜವುಳಿದ ಬಳಿಕ ಅದು ಸತ್ಯ Bv. 867]. — ಮದವಿೞಿ. -ಇೞಿ. intoxication, ruttishness, etc. to subside. ಮದವಿೞಿದಾನೆ (ಉದ್ವಾನ್ತ Mr. 155). — ಮದವೇಱ್. -ಪೇಱ್. to become drunk, proud, etc. (Bp. 41, 6). — ಮದವೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to raise intoxication, etc.; to increase the desire of—(Grj. 10, 45 va.). — ಮದವೇಱು. intoxication, etc. to rise (to the head); to become ruttish, as an elephant (B. 4, 23); to become proud (Cpr. 7, 55) or furious (Śśv. 3, 55); etc. (ಅರಸನ) ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ ಅಱಿದು, ಹತ್ತೆವಿಡಿದೋಲಯ್ಯು! ಚಿತ್ತವ ಪಡೆದು, ಮದವೇಱಿ ಮೊಲ ನಾಯಿಾ ಹತ್ತಿದನ್ತಕ್ಕು (Sp.). — ಮದವೇಱ್. -ಏಱ್. to become ruttish (Rśv. 1, 35 va.).

ಮದ mada. 2. = ಮದು 2, ಮದ್ದು, q. v. madness, etc. — ಮದಗುಣಿಕೆ. = ಮದಗುಣಿಕೆ. ಕರೇ ಮದಗುಣಿಕೇ ಗಿಡ (ಶಿವ Cb.). — ಮದಗುಣಿಕೆ. = ಮದ್ದುಗುಣಿಕೆ. ಮದಗುಣಿಕೇ ಗಿಡ (ಸುಮನ Cb.).

ಮದಕಲ mada-kala. uttering low sounds of love, etc.; ruttish; *a rutting elephant.*

ಮದಗ madaga. = ಮದಗು. a sluice, a flood-gate (My.; T. ಮದಗು; Te. ಮದುಗು, ಮದುಮು; Dp. 154, 2); [Tu. a large natural tank].

ಮದಗಜ mada-gaja. an elephant in rut (ಮತ್ತ, etc. Mr. 155); an elephant of one of the eight quarters. 2, the number 8 (Ch.).

ಮದಗಜಗಮನೆ madagaja-gamane. (= ಮತ್ತೇಭಗಮನೆ). a woman with the gait of a madagaja (Ch. v. 301. 310).

ಮದಗು madagu. = ಮದಗ. (My.).

ಮದಜಲ mada-jala. = ಮದ No. 9. the juice of rut (ಸೊಕ್ಕುನೀರ್ Śs.).

ಮದಡು madaḍu. dullness, stupidity (My.; Tu.; Te. ಮದಟಿ, ಮದಲೆ, a stupid rustic; T. ಮಯರ್ಚು, ಮಯಲ್, lust, sensual infatuation; dullness, bewilderment; see ಮಂಕು; *cf.* ಮರಳು 3). ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಮದಡಾಯಿತು (My.). — ಮದಡ. -ಅ3. a stupid man (My.).

ಮದತ madata. = ಮದ್ದತು, etc. aid, help (Mhr., H.).

ಮದತಗಾಱ madata-gāṟa. a helper, an assistant (B. 5, 268; Mhr., H.).

ಮದನ madana. = ಮಯಣ, ಮೇಣ, ಮೋಣ್. intoxicating; exhilerating, gladdening. 2, *passion, love, lust.* 3, an intoxicated, mad, haughty man (ಉನ್ಮತ್ತ, ಸೊಕ್ಕಿದವನು Nn. 115). 4, *Kāma* (ಅನಂಗ, ಕಾಮ 115; ದರ್ಪಕ Mr. 513). 5, N. of a mythical weapon. 6, a virtuous man (ಸನ್ತತ್, ಸತ್ಪುರುಷ 115). 7, a worthy ascetic (ಸುತಾಪಸಿ, ಒಳ್ಪಿಹ ತಪಸ್ವಿ 115). 8, *the thorn-apple, Datura metel* Roxb. (ಉಮ್ಮತ್ತ 513). 9, *the tree Vanguiera spinosa* Roxb. (= ಪಿಣ್ಡೀತಕ; ಪಾದಪವಿಭೇದ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 115; ಅವನಿರುಹ 513). 10, the season of spring. 11, bees' wax. 12, N. (J. 29, 31. 32. 39; 30, 49). — ಮದನಕೆಯ್. pleasant arms: the ornamental supports of the eaves of a house fixed into the pillars of the veranda (My.; J. 17, 23; Si. 495 as ಮದನಕೆಯ್ಯಿ). 2, a crutch-

like stand, four of which are used to lay the bamboos on which an idol is carried upon when resting (My.). — ಮದನತನ್ದೆ. Kāma's father Viṣṇu; a class of metrical feet (Ch.).

ಮದನಕದನ **madana-kadana.** = ಮದನಯುದ್ಧ. a strife of love. (My.).

ಮದನಕಲಹ **madana-kalaha.** = ಮದನಯುದ್ಧ. (My.).

ಮದನಕಳೆ **madana-kaḷe.** the art or science of love (Bp. 42, 18; J. 11, 22).

ಮದನಕಾಮೇಶ್ವರಿ **madana-kāma-īśvari.** a kind of drug which excites sexual love (My.).

ಮದನಕೇಳಿ **madana-kēḷi.** sexual pleasures (My.).

ಮದನಗೃಹ **madana-gṛiha.** Pudendum muliebre (My.).

ಮದನಗೋಪಾಲ **madana-gōpāla.** herdsman of love: Kṛiṣṇa. ಟಿಙ್ಞೆ ಬೋಟ, ಮದನಗೋಪಾಲ (Prv.).

ಮದನಜನಕ **madana-janaka.** Viṣṇu (My.).

ಮದನಜನಕತ್ವ **madana-janakatva.** the state of being Viṣṇu; the state of generating sexual lust (Cpr. 4, 42 va.).

ಮದನಜ್ವರ **madana-jvara.** the fever of passion (My.).

ಮದನತನ್ತ್ರ **madana-tantra.** sexual gestures and coitus (My.).

ಮದನತಾಪ **madana-tāpa.** fever of passion, pain of love. see ಪಾರುಖಾಣೆ.

ಮದನದಹನ **madana-dahana.** Śiva (Bp. 13, 26).

ಮದನಧ್ವಂಸಿ **madana-dhvaṁsi.** Śiva. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಮದನನಾಶ **madana-nāśa.** Śiva (Bp. 51, 68).

ಮದನಪಿತ **madana-pita.** Kṛiṣṇa (Mr. 519).

ಮದನಬಾಧೆ **madana-bādhe.** the pain or disquietude of love. (My.).

ಮದನಮಂಜರಿ **madana-mañjari.** N. of a queen (J. 8, 15. 23. 24).

ಮದನಮನ್ದಿರ **madana-mandira.** = ಮದನಗೃಹ. (My.).

ಮದನಮರ್ದನ **madana-mardana.** Śiva (Bp. 28, 50).

ಮದನಯುದ್ಧ **madana-yuddha.** = ಮನ್ಮಥಯುದ್ಧ. a strife of love. (My.).

ಮದನರಸ **madana-rasa.** honey (ಜೇನ ತುಪ್ಪ G.).

ಮದನರಿಪು **madana-ripu.** Śiva. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಮದನವತಿ **madana-vati.** N. of a metre (Ch.).

ಮದನವೇದನೆ **madana-vēdane.** = ಮದನಬಾಧೆ. (My.).

ಮದನವೈರಿ **madana-vairl.** Śiva (Bp. 40, 44).

ಮದನಹರ **madana-hara.** Śiva (Bp. 2, 24). 2, sign of a metrically long syllable (Ch.). 3, N. of a class of metrical feet (Ch.).

ಮದನಹರಣ **madana-haraṇa.** Śiva (Bp. 36, 6).

ಮದನಾಗಮ **madana-āgama.** a manual of love (Śsv. 3, 35 va.).

ಮದನಾತುರ **madana-ātura.** sick with love; love-sickness (J. 11, 19).

ಮದನಾನ್ತಕ **madana-antaka.** Śiva (Bp. 53, 42).

ಮದನಾರಿ **madana-ari.** Śiva (Bp. 1, 52; J. 14, 19).

ಮದನಿ **madani.** the double jasmin (ದುಣ್ಡುಮಲ್ಲಿಗೆ Mr. 126).

ಮದಪ್ಲವ **mada-plava.** a flow of the ichor from an elephant's temples (Abh. P. 10, 159).

ಮದಭೃಂಗ **mada-bhriṅga.** a drunk or gladdened black bee (Śsv. 3,41).

ಮದಮುಖ **mada-mukha.** a man with a proud face (ದರ್ಪ ಮುಖನು Bhn. 64).

ಮದರ **madara.** Tbh. of ಮದ್ರ. joy, pleasure (Rām. 6, 43, 8).

ಮದರಂಗ **mada-raṅga.** = ಮದರಂಗಿ, etc. — ಮದರಂಗಬಾಟೆ. a plantain of red colour and great fragrance (My.).

ಮದರಂಗಿ **mada-raṅgi.** = ಮದರಂಗ, ಮದುರಂಗಿ. the Henna plant, a shrub, used as a hedge and by women to dye their fingernails red,- Lawsonia alba Lam. (St. & Pl.; S. Mhr.). see ಮುಳ್ಳು-. — ಮದರಂಗಿಯ ರಸ. (ಯೂಪ, ಯೂವಕ G.).

ಮದರಸ **mada-rasa.** = ಮದಜಲ. the juice of rut. (Śsv. 3, 46).

ಮದರಾಸು **madarāsu.** = ಮದ್ರಾಸು. Madras. (My.).

ಮದರಿ **madari.** = ಮದುರೆ. the town of Madurai in the Tamiḷ country where good red colour and beautiful cloths are made (B. 2, 7).

ಮದಲ್ **madal.** = ಮದ, etc. a wedding, a marriage (in ಮದಲಿಗ, etc.).

ಮದಲಗ **madalaga.** = ಮದಲಿಗ. (My. occasionally).

ಮದಲಿಗಿತ್ತಿ **madaliga-itti.** a bride (My. occasionally).

ಮದಲಿಗ **madal-iga.** a bridegroom (My. occasionally).

ಮದಲಿಂಗ **madal-iṅga.** (*i. e.* iga). = ಮದಲಿಗ. (My.).

ಮದಲು **madalu.** = ಮೊದಲು. first. (My.).

ಮದಲೆ **madale.** = ಮದ್ದಳೆ, etc. a kind of drum. (My.).

ಮದವಣಗಿತ್ತಿ **madavanagitti.** = ಮದವಣಿಗಿತ್ತಿ. a bride. ಮದವಣಗಿತ್ತಿಯ ಭೃತ್ಯರ್ (ಜನ್ನ Si. 447).

ಮದವಣಿಗ **mada-vaṇiga.** = ಮದವನಿಗ, ಮದವಳಿಗ. a bridegroom (My.; Si. 256. 447). [Tu. ಮದುಮಯೆ].

ಮದವಣಿಗಿತ್ತಿ **madavaniga-itti.** a bride (My.). ಮದವಣಿಗಿತ್ತಿಗೆ ಕಾವಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). [Tu. ಮದುಮಾಳ್].

ಮದವತ್ **mada-vat.** possessing intoxication, being intoxicated, in rut, etc.

ಮದವತ್ತರಕ್ಷು **madavat-tarakṣu.** a furious hyena or tiger (Śsv. 4, 20).

ಮದವದಿಭಗಮನೆ **madavat-ibha-gamane.** = ಮದಗಜಗಮನೆ. (Ch. v. 232).

ಮದವನ **madavana.** (fr. ಮದ). (= ಮಯ್ದುನ, etc.). a man connected by marriage: a husband (see T., M. s. ಮದಮುಗ; T. ಮಚ್ಚುನ, a brother-in-law; a cousin who is the mother's brother's son or the father's sister's son; ಮೈತ್ತುನ, a brother-in-law; M. ಮಚ್ಚುನ, the son of a mother's brother or of a father's sister; T. ಮರುಗ, ಮರುಮಗ, a son-in-law; Te. ಮಱದಲು, the daughter of a mother's brother, etc.; ಮಱದಿ, the son of a mother's brother, etc.). ಮಗಳ ಮದವನಂ ಜಾಮಾತೃ ಎಪ್ಪುದು (Hlā.).

ಮದವನಿಗ **mada-vaniga.** = ಮದವಣಿಗ, etc. a bridegroom. (ವರ Nr.; Grj. 10, 46 va. & 79 va.). ಮದವನಿಗನ ಆರು ಕೆಲಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರುಣ್ಟು, ಅವರು ಜನ್ಯರೆನಿಸುಗು (Nr.).

ಮದವನಿಗತನ **madavanigatana.** the state of being a bridegroom (Grj. 10, 46).

ಮದವಳಿಗ **mada-vaḷiga.** = ಮದವಣಿಗ, etc. a bridegroom. (J. 30, 54; 31, 1; C. Bp. 36 sum.).

ಮದವಳಿಗೆ mada-vaḷige. a bride [ಪೊಸ ಮದವಳಿಗೆಯುಪ್ಪು ದಱಂ Pb. 3, 46 va.; ಐದು ಮಾನವ ಕುಟ್ಟಿ ಒನ್ದು ಮಾನವ ಮಾಡು, ಕಣ್ಡಾ, ಮದವಳಿಗೆ B. 867]; (Bh. 1, 19, 39).

ಮದವಿ madavi. a kind of cloth (ಪಟ್ಟಭೇದ Mr. 342).

ಮದಸ್ಥಾನ mada-sthāna. a place of intoxication: *a drinking-house, a tavern.*

ಮದಾನ್ಧ mada-andha. blinded by passion, blind from pride (Bp. 45, 11; Ṡśv. 3, 42; 5, 18).

ಮದಾನ್ಧಕ mada-andhaka. = ಮದಾನ್ಧ. (Ṡśv. 5, 19).

ಮದಾನ್ಧತೆ mada-andhate. blindness from pride (Ṡśv. 4, 29).

ಮದಾಳಿ mada-aḷi. = ಮದಭೃಂಗ. a drunk black-bee. (Cpr. 2, 84).

ಮದಿ madi. = ಮದ, etc. a marriage. — ಮದಿಮಕ್ಕಳು. = ಮದಮಕ್ಕಳು. (G. 567). — ಮದಿಮಗ. = ಮದಮಗ. (G. 399. 400. 453). — ಮದಿಮಗಳು. = ಮದಮಗಳು. (G. 453).

ಮದಿ madi. (= ಮೊದೆ). Tbh. of ಮುಂಜ. — ಮದಿಹುಲ್ಲು. a very common grass, used to make cords, brooms, etc., Pennisetum aureum Link. (Z.).

ಮದಿಪು madipu. (fr. ಮತಿ with T. & M. pronunciation of the ತ್). estimation, valuation, rating (My.; Te. ಮತಿಮ್ಪು, ಮದಿಮ್ಪು; T., M. ಮದಿಪ್ಪು).

ಮದಿರಾಗೃಹ madirā-gṛiha. *a drinking-house, a tavern.*

ಮದಿರೆ madire. ಮದಿರಾ. *spirituous liquor.*

ಮದಿಲ್ madil. (fr. ಮಱ್³ 1 & 2?). a wall (T., M.; also Tu. ಮದೆಪ್ಪು, a screen; Te. ಮದುರು, ಮದುರು ಗೋಡೆ, ಮದುಲು). [ಬಳಸಿದ ಕೆಮ್ಪೊನ್ನ ಮದಿಲ್ಗಳೊಳಗೆ ಮಣಿಮಯ ಭವನಾವಳಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗೆ Pb. 4, 10]. see ಪೊನ್-.

ಮದಿವೆ madive. = (ಮದ, etc.), ಮದುವೆ. wedding, marriage (ವಿವಾಹ, ಉಪಯಮ, ಪರಿಣಯ, ಉದ್ವಾಹ, ಉಪಯಾಮ, ಪಾಣಿಪೀಡನ Si. 255; My.). ಬಕನ ಬಾರಿ, ಮಗನ ಮದಿವೆ. — ಕುರುಡಿಯ ಮದಿವೆಯಾದರೆ ಮನೇ ಗಡಿಗೆಗೆ ಮೂಲ (Prvs.). — ಮದಿವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡು. to give (a daughter) away as wife (My.). — ಮದಿವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳು. = ಮದುವೆ-. to marry, to take a husband or a wife (My.). ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಮದಿವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಪತ್ನಿ, etc. Si. 183). ತನ್ನ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮದಿವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು (ಔರಸ, etc. 190). — ಮದಿವೆ ಮಾಡಿಸು. = ಮದುವೆ-. to cause a marriage to take place, as the purōhita by his superintendence and instructions, as a liberal man by pecuniary assistance, etc. (My.). ಅವನಿಗೆ (ಅವಳಿಗೆ, ಅವರಿಗೆ) ಮದಿವೆ ಮಾಡಿಸು, or ಅವನ (ಅವಳ, ಅವರ) ಮದಿವೆ ಮಾಡಿಸು (My.). — ಮದಿವೆ ಮಾಡು. = ಮದುವೆ-. to institute marriage for a son or daughter, or for a brother or sister, with the proper rites, to perform the act of giving in marriage, to marry. ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳು ಮಕ್ಕಳ or ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದಿವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಅಣ್ಣನು ತಮ್ಮನ (or ತಮ್ಮನಿಗೆ) ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, etc. (My.). ನಾನೇ ಒಲ್ಲೆ ನೆನ್ದರೆ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಯಾರಿಗೆ ಮದಿವೆ ಮಾಡ್ಯಾನು? — ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದೆ ಮದಿವೆ ಆಗದು, ಮದಿವೆ ಆಗದೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದು (Prvs.). see Prvs. s. ನೀಲಕಣ್ಠ, ಸಾವಿರ. — ಮದಿವೆಯಾಗು. -ಆಗು. = ಮದುವೆ-. marriage to take place; to enter into the conjugal or connubial state, to marry; to be married; to be married to. ಮೊನ್ನೆ ಮದಿವೆಯಾದೆನಯ್ (Dp. 4). ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಮದಿವೆಯಾದೆನು (My.). ನಿಮಗೆ ಮದಿವೆ ಆಯಿತೋ? or ಆಗಿದೆಯೋ? (My.). ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಮದಿವೆ ಆಯಿತೋ? (My.). see Prvs. above.

ಮದಿಷ್ಠೆ madiṣṭhe. very intoxicating (fem.): *spirituous liquor.*

26*

ಮದಿಸು madisu. to grow or be proud, to behave arrogantly (Bp. 22, 21; 24, 52. 66; 28, 42; 38, 73; 45, 16; 47, 44; 50, 49; 51, 80; 53, 45; 59, 21; My.). 2, to grow fat or plump, as a person or the body (My.).

ಮದೀನ madīna. Medina. ಮಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋದ, ಮದೀನಕ್ಕೆ ಹೋದ, ಇದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೋಗಾಡಿಸಿ ಬನ್ದ (Prv.).

ಮದೀಯ madīya. mine, belonging to me (Bp. 2, 10; 5, 1; 35, 27; 39, 60; 41, 17).

ಮದು madu. = ಮದ, etc. marriage. — ಮದುಮಗ. = ಮದ-. (B. 3, 51; My.). see Prvs. s. ಮದುವೆ and ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರ. — ಮದುಮಗಳು. = ಮದ-. (B. 3, 51; My.).

ಮದು madu. 1. Tbh. of ಮಧು. sweet, honey, etc. (ಚೈತ್ರ Ṡm. 20).

ಮದು madu. 2. = ಮದ 2, etc. — ಮದುಗುಣಿಕೆಗಿಡ. the thorn-apple, Datura alba Wall. and Datura fastuosa Lin. (St. & Pl.).

ಮದುರಂಗಿ madu-raṅgi. = ಮದರಂಗಿ. the henna plant, etc. (ರುಧಿರೆ Mr. 117).

ಮದುರೆ madure. = ಮದರಿ. a city in Tamiḻ nāḍu. (My.).

ಮದುವೆ maduve. = ಮದಿವೆ. wedding, etc. (ಉಪಯಾಮ, ಪರಿಣಯ, ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ, etc. Hlā.; ವಿವಾಹ, ಉಪಯಮ, etc. Nr.; ಕರಗ್ರಹಣ, ಉದ್ವಾಹ, etc. Mr. 307; My.; Tu. ಮದುಮೆ). [ಬನ್ದು ಪೊಕ್ಕಂ ಪುರಮಂ ಶ್ರೀ ವಜ್ರದನ್ತಂ ಮಗಳ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಲುದ್ಯುಕ್ತಚಿತ್ತಂ Ap. 3, 46]. ಮದುವೆಯ ಮುಯ್ಯ ಸೀರೆ (ನಿವಸನೋದ್ವಹನ Ṡmd. Dh.). ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದ ಎಣ್ಟು ವರುಷಗಳ ಹುಡಿಗಿ (ಕನ್ಯೆ, etc. Si. 184). ಬಸುಱುಹೆಣ್ಡತಿ, ಮಗನ ಮದುವೆ ನಾಳೆ (Dp. 4). ಬೆನಕನ ಮದುವೆ ನಿತ್ಯಾನಾಳೆ. — ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು ಮದುವೇ ಗುಣ. — ಮದುವೆಗೆ ತನ್ದ ಅಕ್ಕಿ ನೇಸಗೆ ತೀರಿ ಹೋಯಿತು. — ಮದುವೇ ಮನೇಲಿ ಅನ್ನವಿಕ್ಕಿ, ಹಿತವ ಪಡದ ಹಾಗೆ. — ಮದುವೇ ಮನೇಲಿ ತೋರಣೆಗೆ ಅತ್ತರು, ಗೌರೀ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಗೆ ಅತ್ತರು. — ಮದುವೇ ಮುಗಿದರೂ ಮದುಮಗನ್ನ ನೋಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Cpr. 1, 101 va.; Bp. 43, 59; J. 24, 33; 31, 18. 24. 31; Prvs. s. ಮುಣ್ಡೆ, ಮೂವತ್ತು, ಸಾವು; Sp. s. ವೀಳ್ಯ. — ಮದುವೆ ಕಂಕಣ. a string of cotton thread that is put round the wrist of the bride and bridegroom (My.). — ಮದುವೆಗೆಯ್. = ಮದುವೆ ಮಾಡು. (Bp. 56, 15). — ಮದುವೆಚಪ್ಪರ. a temporary shed for nuptial ceremonies (My.). ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತು ಹುಡುಕಿ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಮದುಮಗನೇ ಜಾಣ. (Prvs.). — ಮದುವೆ ಜಗಲಿ. a raised seat of earth, etc. in the cappara for the bridal pair (My.). — ಮದುವೆ ನಿಲ್. = ಮದುವೆಯಾಗು. [ಕನ್ನೆಯರನಾನಕಥ್ಯನಿ ದೆಸೆಯೊಳ್ ಪಸರಿಸೆ ತನ್ದರ್ ಪಿರಿದೊನ್ದೊಸಗೆಯೊಳಿರದರಸ ಮದುವೆ ನಿಲ್ವೆನ್ದರೆಬರ್ Ap. 9, 127]; (Cpr. 4, 12; Abh. P. 10, 220 va.; Rśv. 1, 55). — ಮದುವೆಪ್ರಸ್ತ. a marriage-feast (My.). — ಮದುವೆಮಂಗಲ. a marriage and other festival occasions (Bp. 40, 44). — ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು. = ಮದಿವೆ-. (C.). ಇವನು ರಾಜಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡನು (B. 4, 5). ಅವನು ಬೇಗನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡನು (5, 200). — ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸು. = ಮದಿವೆ-. ನಿನ್ನ ಸೂನು ಮದನಂ ಚನ್ದ್ರಹಾಸಂಗೆ ತಂಗಿಯ ವಿಧಾನದಿಂ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿದಂ (J. 31, 29). — ಮದುವೆ ಮಾಡು. = ಮದಿವೆ-. (C.). ಅವಳನ್ನು ಅವಳ ತನ್ದೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು (B. 3, 51). (ಹುಡಿಗಿಯನ್ನು) ಕದ್ದು, ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತೆ ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಲ್ಲು! — ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ, ನೋಡು! ಮದುವೆ ಮಾಡಿ, ನೋಡು! (Prvs.). see Abh. P. 10, 150 va.; Bp. 4, 43. [— ಮದುವೆಯಂ ನಿಲ್. = ಮದುವೆ ನಿಲ್. ಗಿರಿಜೆಯುಮ್ಬ ಕನ್ನೆಯ ನಾತಂ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಪೇಟಂಗೊಣ್ಡು ಮದುವೆಯಂ ನಿನ್ದೊನ್ದು ದಿವಸಂ Pb. 1, 68 va.]. — ಮದುವೆಯಾಗು. -ಆಗು. = ಮದಿವೆ-. (C.). ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ

ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ (ಪತ್ನಿ, ಪಾಣಿಗೃಹೀತಿ); ಒಮ್ಮೆ ಮದುವೆಯಾದವಳು (ಪುನರ್ಭೂ, ದಿಧಿಷು Nr.). ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು (ವೈವಾಹಮಾದ ಅಂಗನಾತತಿ Nn. 136). ಕುಲಘಾತಕಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ವಿಷಯೆ (J. 31, 37). ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳು (B. 4, 3). ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು (5, 46). see Cpr. 6, 13; Bp. 9, 50; 46, 5; J. 9, 10; 19, 19; 27, 14. 16; Si. 189; B. 5, 38. 67. 157. 275. 289-291. — ಮದುವೆಮುಹೂರ್ತ. the time of marriage; an auspicious time for marriage (My.). — ಮದುವೆಲಗ್ನ. = ಮದುವೆ ಮುಹೂರ್ತ. (My.).

***ಮದೆವಳ್ madevaḷ.** a bride. ಆ ಮದೆವಳ್ ರಕ್ಕಸನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ದೀನೆನ್ನಂ ನೀಂ ಮೆಚ್ಚಿದನ್ತಂ ಮಾಡೆನ್ದು ತನ್ನಂ ತೋಱುದೊಡೆ Vr. 16, 23.

ಮದೇಭ **mada-ibha.** an elephant in rut (ಸೊಕ್ಕಿದಾನೆ Nn. 74).

ಮದೋತ್ಕಟ **mada-utkaṭa.** excited by drink, passion, etc.; *an elephant in rut.*

ಮದೋತ್ಕರ **mada-utkara.** abundance of delight (ಸನ್ತೋಷದ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ G.; ಸನ್ತೋಷಗೊಮ್ಬುವಿಕೆ Cb.).

ಮದೋದಕ **mada-udaka.** = ಮದಜಲ. the juice of rut. (My.; ಸಿನ್ಧು G.; B. 5, 239).

ಮದೋದ್ಧತ **mada-uddhata.** excited with drink, etc.; puffed up with pride, arrogant, haughty. (My.).

ಮದೋದ್ರಿಕ್ತ **mada-udrikta.** abounding in passion, lust or pride (My.).

ಮದೋದ್ರೇಕ **mada-udrēka.** abundance or excess of lust or pride (My.).

ಮದೋನ್ಮತ್ತ **mada-unmatta.** intoxicated with passion or pride, furious. (My.).

ಮದ್ಗಾರೆ madgāre. = ಮಗ್ಗಾರೆ, q. v. a kind of thorny shrub.

ಮದ್ಗು **madgu.** *the diver-bird, a shag, a kind of cormorant* (ಜಲಕಾಕ, ನೀರ್ಗಾಗೆ Mr. 171). 2, a particular large fish (ವಾಗು, ಶೃಂಗಿ, ಹೆಮ್ಮೀನ್ 409; see ಮದ್ಗುರ).

ಮದ್ಗುರ **madgura.** *a species of fish, Macropteronatus magur* Ham. 2, a kind of sheat-fish.

ಮದ್ದತು **maddatu.** = ಮದ್ದತ್ತು, etc. help, etc. (My.; Br.; ಅನುಕೂಲ, ಸಹಾಯ Cb.).

ಮದ್ದತ್ತು **maddattu.** = ಮದತ, ಮದ್ದತು. (My.).

ಮದ್ದರಸಗಿಡ **maddarasa-giḍa.** a shrub with fragrant white flowers, Tabernae montana coronaria Br. (St. & Pl.).

ಮದ್ದಲೆ **maddale.** = ಮದಲೆ, ಮದ್ದಳೆ, ಮದ್ದೆ. Tbh. of ಮರ್ದಲ. (My.). ಮದ್ದಲೆ ಬೊಡಿಯುವವನು (ಮಾರ್ದಂಗಿಕ, ಮದ್ದಳಿಗ Si. 340). — ಮದ್ದಲೆಯವ. -ಅವ. = ಮದ್ದಳಿಗ. (My.).

ಮದ್ದಲೆಕಾಱ **maddale-kāṟa.** = ಮದ್ದಳಿಗ. (ಮಾರ್ದಂಗಿಕ, ಮೌರಜಿಕ G.).

ಮದ್ದಳಿಗ **maddaḷiga.** = ಮರ್ದಳಿಗ. a man who beats a tabor (see Si. s. ಮದ್ದಲೆ).

ಮದ್ದಳಿಗಿತಿ **maddaḷiga-iti.** (Śmd. 244). a woman who beats a tabor.

ಮದ್ದಳೆ **maddaḷe.** = ಮದ್ದಲೆ, etc. (ಮರ್ದಲ Nr.; ಮೃದಂಗ, ಮುರಜ Hlā.; ಮೃದಂಗ Nn. 66; Mr. 80; My.; Si. 62). [ಪರುಷತರಮುಕ್ಕು ಮೊತ್ತುಂಗರಡೆಯ ಮದ್ದಳೆಯ ಜರ್ಝರ ಧ್ವನಿಗಳವೋಲ್ Kr. 1, 53]. ಅವುಗದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಾಡುವಾಗ ಮದ್ದಳೇ ಎರವು ಬೇಡಿದರನ್ತೆ. — ಒರಳು ಹೋಗಿ, ಮದ್ದಳೇ ಸಂಗಡ (or ಹತ್ತರ) ದೂಱು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಾರು ಬಿಗಿದರೆ ಮದ್ದಳೆ, ನಾರಿ ಇದ್ದರೆ ಶೋಭನ (Prvs.). see ಜವಳಿವದ್ದಳೆ.

ಮದ್ದಳೆಗಾಱ **maddaḷe-gāṟa.** = ಮದ್ದಳಿಗ. (ಮಾರ್ದಂಗಿಕ, ಮೌರಜಿಕ Nr.).

ಮದ್ದಿ maddi. = ಮತ್ತಿ 2, etc. (Te.; My.; ಸಾಲ, ಸರ್ಜಕ, etc. Si. 132; T. ಮರುದ, ಮರುದು; M. ಮರುದು).

ಮದ್ದಿನ **maddina.** Tbh. of ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. midday. (My.).

ಮದ್ದು maddu. 1. = ಮರ್ದು. any drug, any medicine, whether a powder, a pill, or a fluid; a remedy (C.: Te. ಮನ್ದು; Tu. ಮರ್ದು; T. ಮರುನ್ದು; M. ಮರುನ್ನು; Bp. 18, 71; 42, 17). 2, gunpowder (C.; Te., T., M.; B. 3, 117; 4, 200; 5, 112). ರೋಗಹರವಾದ ಮದ್ದು (ಭೇಷಜ, etc. Si. 199). ಬದಿಕಿಸುವ ಮದ್ದು (ಜೀವಾತು, etc. 298). [ಸುಖ ಶೋಧನೆಗೆ ಮದ್ದ ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ! Bv. 634; Cv. 447]. ಮದ್ದಿನ್ದ ಮರುಳಾಗಿ ಹೇಕುಳಿಗೊಣ್ಡಿದ್ದ ನಾಯಿ (ಅಲರ್ಕ, ಯೋಗಿತ Nr.). ಮದ್ದು ತಿಳಿದವನಾದರೆ ಒದ್ದ ಪೆಟ್ಟು ಹೋದೀತೇ? — ನಾಡೀ ನೋಡದೆ, ಮದ್ದು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಾಡುರೋಗ ಬರುವದು. — ಮಗ್ಗಿ ಬಾರದವನಿಗೆ ನುಗ್ಗೇ ಕಾಯಿ ಮದ್ದೇ? — ದೊಡ್ಡವನುಣ್ಡರೆ ಮದ್ದು, ಬಡವನುಣ್ಡರೆ ಹೇಸಿಗೆ. — ಮದ್ದು ಕುಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವದುಣ್ಟೇ? — ಕೇಡುಗಾಲಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ, ಮರಣಗಾಲಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ಇಲ್ಲ. — ಮದ್ದು ಸುಡುವಲ್ಲಿ ಹದ್ದಿಗೇನು? — ಇದ್ದದ್ದು ಹೋಯಿತು ಮದ್ದಿನ ಗುಣದಿನ್ದ. — ಮನಗುನ್ದಿಗೆ ಮದ್ದಿಲ್ಲ (Prvs.). see ಒಳ-; Prvs. s. ನಂಜು 2, ಮನೋರೋಗ, ವಾಸಿ 4, and ಸದ್ದು. — ಮದ್ದರೆ. -ಅರೆ. to rub (and give) medicine (Bh. 3, 17, 38). — ಮದ್ದಿನಂಜನ. -ಅಂಜನ. a salve to make one's self invisible (Bp. 31, 3). — ಮದ್ದುಗಱವೆ. o. r. of ಮದ್ದುಗಱವೆ, q. v. — ಮದ್ದುಮರ. a medicinal tree [ಹದಿರು ಸೂಳೆಗೆ, ಕಟಕಿ ವಿದ್ಯಾವನ್ತೆಗೆ, ಮದ್ದುಮರ ಹಾವಡಿಗಂಗೆ Cv. 360]; (Bp. 15, 20; 17, 10; 18, 67).

ಮದ್ದು maddu. 2. = ಮೊದ್ದು. stupidity, etc. (My.). see ಎದ್ದು-. — ಮದ್ದ. = ಮೊದ್ದ. a block-head person. (My.).

ಮದ್ದು **maddu.** = (ಮತ್ತು), ಮದ 2, etc., ಮರ್ದು. intoxication, madness; ruttishness; an intoxicating preparation that destroys sound understanding (My.; *cf.* ಮತ್ತು; Mhr. ಮದತ್, ಮದದ್, an intoxicating preparation of opium). — ಮದ್ದ ಕುಣಿಕೆ. the thorn-apple, Datura metel and fastuosa (ಉನ್ಮತ್ತ, ಮದನ, etc. Nr.). — ಮದ್ದಾನೆ. -ಆನೆ. an elephant in rut (My.; ಘನಾಘನ, ಮತ್ತೇಭ G.; B. 4, 9). — ಮದ್ದುಕುಣಿಕೆ. = ಮದ್ದ ಕುಣಿಕೆ (ಉಮತ್ತ Ṡs.). — ಮದ್ದುಗುಣಕೆ. = ಮದ್ದುಗುಣಿಕೆ. (ಆಸ್ಫೋತ, ಉನ್ಮತ, ಕಿತವ, ಕುದ್ದಾಲ, ಧತ್ತೂರ, ಮದನ G.). — ಮದ್ದುಗುಣಿಕೆ. = ಮದ್ದ ಕುಣಿಕೆ. (My.; Bp. 54, 30; Abhā. 1, 37; ಕನಕಾಹ್ವಯ, ಕೋವಿದಾರ, ಚಮರಿಕ, ಜಪಾಪುಷ್ಪ G.).

ಮದ್ದುಗಾರ್ತಿ maddu-gārti. a medicine-woman; a female poisoner. see ಬಲು-.

ಮದ್ದೂರು maddu-ūru. N. of a place in Mysore. ಮದ್ದೂರಿಗೆ ಮಾರಬಯ್ಯ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮದ್ಯ **madya.** intoxicating, exhilarating, gladdening, lovely. 2, *any intoxicating drink, vinous or spirituous liquor.* see ಕಳ್.

ಮದ್ಯಗೋಟ್ಟಿ **madya-goṭṭi.** Tbh. of ಮದ್ಯಗೋಷ್ಠಿ, q. v.

ಮದ್ಯಗೋಷ್ಠಿ **madya-gōṣṭhi.** a drinking-party; a place where people drink together (ಗೋಮುಖ, ಆಸವಾಸಕ್ತತೆ Nn. 20, o. r. ಮದ್ಯಗೋಟ್ಟಿ).

ಮದ್ಯಪ **madya-pa.** one who drinks intoxicating liquor (ಮದ್ಯಪಾನ, etc., ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವವನು Dhw.).

ಮದ್ಯಪಾನ **madya-pāna.** the drinking of intoxicating liquor; any intoxicating drink. see ಮದ್ಯಪ.

ಮದ್ಯಪಾನಗೋಷ್ಠಿ madyapāna-gōṣṭhi. = ಮಧುಪಾನಗೋಷ್ಠಿ, q. v.

ಮದ್ಯಪಾಯಿ madya-pāyi. = ಮದ್ಯಪ. (My.).

ಮದ್ಯವಾಚಿ madya-vāci. an exhilarating sound or voice (ಕಲರವ, ಬಾಸರ Ct. I, 41).

ಮದ್ರ madra. = ಮದರ. joy, happiness. 2, N. of a country to the north-west of India. see ಅಶ್ವಪತಿ.

ಮದ್ರಾಸು madrāsu. = ಮದರಾಸು. Madras (My.; B. 4, 117; 5, 112).

ಮದ್ಲೆ madle. = ಮದ್ದಲೆ. a kind of drum. (My.).

ಮಧು madhu. = ಮದು 1. sweet; pleasant, agreeable; sweetness. 2, *honey* (ಜೇನ ತುಪ್ಪ Mr. 509; ಜೇನ್ Nn. 9. 13); *the nectar of flowers* (ಮಕರನ್ದ, ಪೂಗಳ ಇನಿದು Mr. 105; ಪರಾಗ, ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣು Nn. 13, o. rs. ಪುಷ್ಪರಜ, ಪರಿಮಳ; ಬಿರಿಮುಗುಳ ಬಣ್ಣು 509). 3, ambrosia; milk (ಅಮೃತ 13). 4, *mead, vinous liquor, spirituous liquor* (ಆಸವ, ಸುರೆ 13; ಕಳ್ಳು 509). 5, liquorice. 6, *a species of plant* (= ಜೀವನಿ). 7, *N. of the first month of the year, the month caitra* (March-April, ಚೈತ್ರಮಾಸ 13; ಚೈತ್ರ 509). 8, the black humble bee (ಭೃಂಗ, ತುಮ್ಬಿ 13). 9, tin (ವಂಗ, ತವರ 13; ತವರ 509). 10, N. of an asura or daitya (ದನುಜ 13; ಸುರವೈರಿ 509). 11, ಕ್ಷುದ್ರನು (13). 12, spring, the vernal season (March-May; My.). — ಮಧುವಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 61, 6). — ಮಧುವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 6; 58, 9; 61, 1. 4). — ಮಧುವರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 9, 48).

ಮಧುಕ madhuka. sweet. 2, *the liquorice-root, Glycyrrhiza glabra* Lin. 3, ಕೊಳಂಜ (G.).

ಮಧುಕರ madhu-kara. *a (male) bee* (Śm. 1).

ಮಧುಕರಿ madhu-kari. a female bee (Cpr. 7, 102 va.; Rśv. 1, 135 va.).

ಮಧುಕ್ರಮ madhu-krama. *a drinking bout, drunkenness, tippling.*

ಮಧುಗೋಷ್ಠಿ madhu-gōṣṭhi. a drinking-party (ಘಟೆ, ಮಧುಪಾನ ಗೋಷ್ಠಿ Nn. 109, o. r. ಮದ್ಯಪಾನಗೋಷ್ಠಿ).

ಮಧುಚ್ಛನ್ದ madhu-c-chanda. Tbh. of ಮಧುಚ್ಛನ್ದಸ್. (J. 12, 17; 33, 40).

ಮಧುಚ್ಛನ್ದಸ್ madhu-c-chandas. N. of the fifty-first of Viśvāmitra's 101 sons. see ಅಘಮರ್ಷಣ.

ಮಧುತರ madhu-tara. uncommonly sweet or agreeable (A.).

ಮಧುದೂತಿ madhu-dūti. the female messenger of spring: the plant Bignonia suaveolens. (Grj. 7, 41; Rśv. 9, 48; 10, 19. 20).

ಮಧುದ್ರುಮ madhu-druma. *the tree Bassia latifolia* Roxb.

ಮಧುಪ madhu-pa. *a bee.*

ಮಧುಪರ್ಕ madhu-parka. a mixture of honey, an offering of honey and milk (also plantains): a respectful offering to a guest or to the bridegroom on his arrival at the door of the father of the bride; the ceremony of receiving a guest. (Grj. 10, 79 va.: My.).

ಮಧುಪರ್ಣಿ madhu-parṇi. *the creeper Cocculus cordifolius* DC.

ಮಧುಪರ್ಣಿಕೆ madhu-parṇike. *the timber tree Gmelina arborea* Roxb.

ಮಧುಪಾನ madhu-pāna. sipping spirituous liquor, etc.; spirituous liquor. (J. 30, 17).

ಮಧುಪಾನಗೋಷ್ಠಿ madhupāna-gōṣṭhi. = ಮಧುಗೋಷ್ಠಿ. a drinking-party.

ಮಧುಪಾಯಿ madhu-pāyi. honey-drinker: *a bee.*

ಮಧುಪೂರ madhu-pūra. the wild date tree, Phoenix sylvestris Lin. (ಈಚಿಲ್ Mr. 117).

ಮಧುಪ್ರಿಯ madhu-priya. fond of honey, etc. 2, the black humble bee (ಭೃಂಗ, ತುಮ್ಬಿ Nn. 29). 3, the month caitra; spring (ಚೈತ್ರ, ವಸನ್ತ 29, o. r. ಚೈತ್ರಮಾಸ). 4, the eye (ನೇತ್ರ, ಕಣ್ 29). 5, Kāma (ಕಾಮ, ಮದನ 29). 6, Balabhadra (ಕಾಮ ಪಾಲ, ಬಲಭದ್ರ 29). 7, Śiva (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ 29). 8, a voluptuary, etc. (ಭುಜಂಗ, ವಿಟ 29).

ಮಧುಪ್ರೇಮಿ madhu-prēmi. Rāma (Mr. 22).

ಮಧುಫಲ madhu-phala. a kind of cocoa-nut. 2, the plant Flacourtia sapida or cataphracta. see ಮಾಧುಫಲ.

ಮಧುಭೂಭುಜ madhu-bhūbhuja. king Spring (Rśv. 9, 53; V. 4, 54).

ಮಧುಭೂಮೀಶ madhu-bhūmīśa. = ಮಧುಭೂಭುಜ. (Rśv. 10, 22).

ಮಧುಮಕ್ಷಿಕೆ madhu-makṣike. *a bee.*

ಮಧುಮಕ್ಷೆ madhu-makṣe. a bee (ಜೇನ ನೊಣ Mr. 175).

ಮಧುಮತಿ madhu-mati. containing sweetness (fem.). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಮಧುಮಥನ madhu-mathana. the destroyer of the daitya Madhu: *Viṣṇu.*

ಮಧುಮಾಧವಿ madhu-mādhavi. any spring flower abounding in honey. 2, N. of a rāgiṇī or musical mode. (R.).

ಮಧುಮಾಸ madhu-māsa. = ಮಧು No. 7. (J. 8, 4).

ಮಧುಮಿತ್ರ madhu-mitra. a bee (ಅಳಿ Mr. 512). 2, spring (ವಸನ್ತ 512; Rśv. 10, 12). 3, Kāma (ಸ್ಮರ 512). 4, Balabhadra (512). 5, Śiva (ರುದ್ರ 512; Bp. 61, 82).

ಮಧುಮೂಲಿ madhu-mūli. N. of a plant (ಸಿರಿಕನ್ನೆ, ಹಣ್ಣೆ Mr. 150).

ಮಧುಯಷ್ಟಿಕೆ madhu-yaṣṭike. *liquorice.* 2, ಕೊಳಂಜ (G.).

ಮಧುರ madhura. *sweet; pleasant, pleasing;* sounding sweetly or agreeably; melodious (ಸಾರದ ಧ್ವನಿ Mr. 76); sweetness, etc. 2, one of the guṇas in kāvya (Kāvy. III, 1, A, 3. 12-14). 3, a kind of sugar (ಬೆಲ್ಲ Cb.). 4, the red sugar-cane (ಕೆಮ್ಪು ಕಬ್ಬು Cb.). 5, a kind of mango (ಮಾವಿನ ಗಿಡ Cb.). 6, an almond-tree (ಬಾದಾಮುದ ಗಿಡ Cb.). 7, the wild jujube (ಅಡವೀ ಬಾರೀ ಗಿಡ Cb.). 8, rice; a kind of wheat (ಸಣ್ಣ ಗೋದಿ Cb.). 9, anise-seed (ಬಡೇಸೋಪು Cb.). 10, the wild date tree (ಸಿನ್ದೀ ಗಿಡ Cb.). 11, ಚನ್ನಂಗಿ (Cb.). 12, city of Madurai. — ಮಧುರ ಪಾಣ್ಡ್ಯ. N. (Bp. 11, 16).

ಮಧುರಕ madhuraka. *a species of medicinal herb.*

ಮಧುರತ್ವ madhuratva. sweetness (My.; ಮಾಧುರ್ಯ G.).

ಮಧುರನಿನದ madhura-ninada. a sweet, melodious voice or sound (ಇಂಚರ Ct. II, 66).

ಮಧುರವಾಚ್ madhura-vāc. *sweetly-speaking; a pleasant discourse.*

ಮಧುರಸ madhu-rasa. honey (Abhā. 2, 32; My.).

ಮಧುರಸೆ madhu-rase. *the plant Sanseviera roxburghiana* Schult. 2, a vine; a bunch of grapes; *a grape.*

ಮಧುರಿಕೆ madhurike. *the aromatic plant Anethum panmorium* Roxb. (ಬಡೇಸೋಪು G.).

ಮಧುರಿಪು madhu-ripu. the enemy of Madhu: *Viṣṇu.*

ಮಧುರಿಪುಜ madhuripu-ja. Kāma (Rśv. 9, 51).

ಮಧುರೆ madhure. ಮಧುರಾ. *the plant Anethum sowa* Roxb. 2, N. of a town in the province of Agra on the right bank of the river Yamunā, Muttra. 3, = ಮದರಿ, ಮದುರೆ. Madurai of the Pāṇḍya kingdom in the Tamiḻ country (Bp.

50, 20). 4, a kind of anuprāsa (Kāvy. III, 2, B, 50. 51). — ಮಧುರೆಪಾಗು. a long turban fabricated at Madhure (My.). — ಮಧುರೆಮೀನಾಕ್ಷಿ. a śakti of Śiva at Madhure (My.). — ಮಧುರೆ ರಂಗು. a standing purple colour coming from Madhure (My.).

ಮಧುರೇಶ್ವರ madhurā-īśvara. a king of Madhure (Bp. 50, 20).

ಮಧುರೋಕ್ತಿ madhura-ukti. sweet, pleasant words (Cpr. 5, 25; J. 31, 37).

ಮಧುಲಿಹ್ madhu-lih. honey-sucking: *a bee.*

ಮಧುವನ madhu-vana. the cuckoo. 2, the forest of the ape Sugrīva (Rām. 5, 9, 15).

ಮಧುವಲ್ಲಿ madhu-valli. liquorice. 2, ಅರೆಮಾದಲ (Mr. 135).

ಮಧುವಾರ madhu-vāra. *drinking repeatedly, tippling, carousing.*

ಮಧುವ್ರತ madhu-vrata. working in honey: *a bee;* the black humble bee (ಭ್ರಮರ, ತುಮ್ಮಿ Nn. 63; ಕಲಕಣ್ಣ, ತುಮ್ಮಿ 73).

ಮಧುಶಿಗ್ರು madhu-śigru. *the horse-radish tree, Moringa pterygosperma* Gaertn.

ಮಧುಶ್ರೇಣಿ madhu-śrēṇi. *the plant Sanseviera roxburghiana* Shult.

ಮಧುಷ್ಠೀಲೆ madhuṣṭhīle. *the tree Bassia latifolia* Roxb.

ಮಧುಸಖ madhu-sakha. friend of spring: *Kāma.*

ಮಧುಸಾರಥಿ madhu-sārathi. having spring for a charioteer: Kāma. (R.).

ಮಧುಸೂದನ madhu-sūdana. destroyer of Madhu: Viṣṇu or Kriṣṇa. (J. 7, 1. 8. 66).

ಮಧುಹರ madhu-hara. = ಮಧುಸೂದನ. (ಕೃಷ್ಣ Mr. 18).

ಮಧೂಕ madhūka. *the tree Bassia latifolia* Roxb. see ಇಪ್ಪೆ.

ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟ madhu-ucchiṣṭa. *bees' wax.*

ಮಧೂಲಕ madhūlaka. *a kind of Bassia latifolia which grows in watery places.*

ಮಧೂಲಿಕೆ madhūlike. *a perennial plant, the bow-string hemp, Sanseviera zeylanica* Willd.

ಮಧ್ಯ madhya. middle, middlemost, central; being in the middle, intermediate, intervening. 2, of a middle kind, middling, of a middling size or quality. 3, *right, just, reasonable.* 4, *the middle, the midst, the centre* (ನಡು Nn. 89; see ನಡು). 5, *the waist.* 6, *mean or common time in music.* see Sp. s. ಮುನ್ನೀ.

ಮಧ್ಯಗ madhya-ga. *going in the middle, being in the middle or among, being in or on.*

ಮಧ್ಯದೇಶ madhya-dēśa. *the midland country, the country lying between the Himālaya, the Vindhya mountains, Kurukṣētra and Prayāga.*

ಮಧ್ಯನಾಡಿಕೆ madhya-nāḍike. the middle artery (Śsv. 2, 96).

ಮಧ್ಯನಾರಿ madhya-nāri. a woman that is in the middle of or between two others. see ಊಕೆ.

ಮಧ್ಯಂದಿನ madhya-n-dina. midday, noon. 2, *middle, central.*

ಮಧ್ಯಮ madhyama. *middle, middlemost, central;* intermediate, intervening. 2, *of a middle condition or quality, middling, moderate, middle-sized.* 3, *the waist* (ಮಧ್ಯ, ನಡು Mr. 460). 4, the second person (in grammar; see ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ). 5, = ಮಧ್ಯಮೆ No. 3 (Mr. 362). 6, = ಮಧ್ಯದೇಶ, *the midland country.* 7, *the fourth* (Mr. 76) *or fifth of the seven musical notes or svaras* (see ಸಪ್ತಸ್ವರ and Bp. 19, 10). 8, *the governor of a province.*

ಮಧ್ಯಮತ್ವ madhyamatva. mediocrity (Cpr. 9, 105).

ಮಧ್ಯಮಪಾತ್ರ madhyama-pātra. a person of a middling quality or condition (Kāvy. IV, 2, 33).

ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ madhyama-puruṣa. the second person in verbal conjugation (Śmd. 91. 255. 258. 261. 262. 276; Kāvy. I, 5, 6-12. 32. 33. 41-44).

ಮಧ್ಯಮೀಯ madhyamīya. *middlemost, middle, central.*

ಮಧ್ಯಮೆ madhyame. *a girl arrived at puberty.* 2, *the middle finger.* 3, = ಮಧ್ಯಮ No. 5, N. of a type of metres (Ch.).

ಮಧ್ಯಯಮಕ madhya-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3).

ಮಧ್ಯರಂಗ madhya-raṅga. Śivasamudra in Mysore (My.).

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ madhya-rātri. midnight (My.; B. 4, 123; 5, 42).

ಮಧ್ಯರಾತ್ರೆ madhya-rātre. = ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ. (Mr. 66; My.).

ಮಧ್ಯರೇಖೆ madhya-rēkhe. the central line (on the breast, Ch. v. 210 MS.). 2, the central or first meridian. 3, the equator (My.).

ಮಧ್ಯರೇಷೆ madhya-rēṣe. (*i. e.* ರೇಖೆ). the equator (Mhr.; B. 5, 305. 306).

ಮಧ್ಯವರ್ತಿ madhya-varti. being in the middle, central. 2, that mediates between parties: a mediator. (My.).

ಮಧ್ಯಸಮಾಗಮ madhya-samāgama. a kind of sambhōga (Kāvy. IV, 2, 23).

ಮಧ್ಯಸ್ತ madhya-sta. = ಮಧ್ಯಸ್ಥ No. 2. Tbh. of ಮಧ್ಯಸ್ಥ. (My.); mediation (My.; Te.). ಮಧ್ಯಸ್ತ ಇಲ್ಲದ ಊರಲ್ಲಿ (ಒಬ್ಬನು) ಮಧ್ಯಾಹ್ನ (for half a day) ಇರಬಾರದು (Prv.).

ಮಧ್ಯಸ್ತಗಾರ madhyasta-gāra. a mediator (My.).

ಮಧ್ಯಸ್ತಿಕೆ madhya-stike. mediation, mediatorship (My.).

ಮಧ್ಯಸ್ಥ madhya-stha. standing or being in the middle; being within; central. 2, standing between two persons or parties, acting as mediator, mediating free from party spirit, neutral; an arbitrator, a mediator.

ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನ madhya-sthāna. a middle place; the waist. see ನಡು.

ಮಧ್ಯಸ್ಥಿ madhya-sthi. = ಮಧ್ಯಸ್ತಿಕೆ. (Mhr.; B. 5, 234).

ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ madhya-sthita. = ಮಧ್ಯಸ್ಥ No. 1. (Rśv. 5, 131).

ಮಧ್ಯಾಂಗುಲಿ madhya-aṅguli. *the middle-finger.*

ಮಧ್ಯಾನ madhyāna. Tbh. of ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. (My.).

ಮಧ್ಯಾಂತಯಮಕ madhya-anta-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ಮಧ್ಯಾನ್ನ madhyānna. = ಮಧ್ಯಾನ. (My.).

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ madhya-ahna. = ಮದ್ದಿನ, ಮಧ್ಯಾನ, ಮಧ್ಯಾನ್ನ. *midday, noon.* ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತಿಳಿಯದವ ಗದ್ಯಾಣದ ನೋಟ ಬಲ್ಲನೇ? — ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನೆಣ್ಣನಲ್ಲ, ಸಂಜೆ ಮಟಿಯಲ್ಲ (Prvs.). see ಮಟ್ಟ-; Prv. s. ಮಧ್ಯಸ್ಥ. — ಮಧ್ಯಾಹ್ನಮಲ್ಲಿಗೆ. the marvel of Peru or four-o'clock flower, Mirabilis jalappa Lin. (St. & Pl.). 2, = ಬನ್ಧೂಕ, ರಕ್ತಕ (G.).

ಮಧ್ಯೇಕನಾಡಿ madhya-ēka-nāḍi. an unfavourable junction of natal stars (My.).

ಮಧ್ವ madhva. N. of the founder of a sect of Vaiṣṇavas in the 13th century, teaching dvaita (My.), also called ಮಧ್ವರಾಯ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ, etc. (My.).

ಮಧ್ವಾಸವ madhu-āsava. *spirituous liquor* (see Si. 347).

ಮನ್ man. 1. = ಮತ್ 2, *e. g.* in ಮನ್ಮತ (Bp. 2, 10), ಮನ್ಮನೋರಥ (J. 9, 31).

ಮನ್ man. 2. = ಮನ 2. — ಮನ್ದಟ್ಟು. -ತಟ್ಟು. knowledge. ಅವನಿಗೆ ಮನ್ದಟ್ಟಾಯಿತು (My.). ಆ ವಿಷಯ ಅವನಿಗೆ ಮನ್ದಟ್ಟು ಉಣ್ಟು (My.).

ಮನ mana. = ಮನೆ (only in ಮನವಾರ್ತೆ). house. — ಮನವಾರ್ತೆ. = ಮನೆವಾರ್ತೆ. (My.). ಮನವಿಲ್ಲದ ಮನವಾರ್ತೆ, ಧನವಿಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯ (Prv.).

ಮನ mana. 1. = ಮಣ, etc. a measure of capacity. [ಬಳ್ಳದ ಬಾಯನ್ತೆ ಒನ್ದೇ ಮನವ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲೆನ್ದು ನಿಲ್ಲಿಸಯ್ಯಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 735]. see ಒಮ್ 1-.

ಮನ mana. 2. (Śmd. 107. 130). = ಮನ್ 2. Tbh. of ಮನಸ್. (ಮನಸ್, etc. Hlā.; ಚಿತ್ತ, etc. Mr. 329; ಮನಸ್ಸು Nn. 77. 116; C.). ನಿಮಗಾವುವು ಮನಕೇಱುವುವು? (Śmd. 117). ಲೇಸಪ್ಪ ಮನದವ (ಚಿದ್ರೂಪ, etc.); ಮನದ ಬಗೆ (ಸಂಕಲ್ಪ Hlā.). ಮನದ ಉತ್ಸವ (ಕೋಟಿ Nn. 43). ಮನ ಬನ್ದ ಪೊಲು ನುಡಿವದು (ಉಚ್ಚಾವಚ Mr. 84). ಕಡು ಲೇಸು ಮನದವಂ (ಚಿದ್ರೂಪ Mr. 241). ಮನವಿಲ್ಲದ ಮನವಾರ್ತೆ, ಧನವಿಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯ. — ಮನವಱಿಯದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ, ಶಿವನಱಿಯದ ಸಾವಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ತನು. — ಮನಂ ಸಲ್. = ಮನ ಸಲ್. (Śmd. 200). the mind to enter into, etc.; to feel desire; etc. — ಮನಕೆ ತರು. to take into consideration or to heart (My.). — ಮನಕೆ ಬರ್. -ಬರು. to enter the mind; to suit or please the mind: to be pleasing, agreeable or desirable (Bp. 14, 11; My.). [— ಮನಕೆವರ್. -ಬರ್. = ಮನಕೆ ಬರ್. ನವವಿಧ ರಸಂಗಳಂ ಮನಕೆವರೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ವಚನ ವಿರಚನೆ Kr. 3, 188]. — ಮನಕ್ಕೆದರ್. -ತರ್. to bring to the mind: to get or obtain for one's mind, to fulfil the desire of the mind (Abh. P. 3, 77). — ಮನಕ್ಲೇಶ. mental affliction or pain (Mr. 534). — ಮನಗಣ್ಬುಗೊಯ್ಕೆ. -ಕೊಯ್ಕೆ. a woman who cuts or separates the bonds or engagements of (another's) mind (Bp. 40, 53). — ಮನಗಾಣ್. -ಗಾಣು. -ಕಾಣ್. to see or observe with the mind (*cf.* ಕಣ್ಗಾಣ್); to take hold of with the understanding, to apprehend (My.; B. 4, 7. 73. 91. 170. 179. 187. 189. 197. 224). [ಜಲದೇವತೆಗಳಪ್ಪೊಡಂ ಮನಗಾಣ್ಬರೆನ್ದು ನಿಧಾನಮನೀಡಾಡುವನ್ತೆ ಕೂಸಂ ಗಂಗೆಯೊಳೀಡಾಡಿ ಬನ್ದಳ್ Pb. 1, 95 va.]. ಮನಗಾಣೋಣ (ಸ್ವಾನುಭವ, ತನ್ನ ಅನುಭವ G.). — ಮನಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. 1. the mind or heart to fail or be afflicted: to grieve (Bp. 13, 22; Bh. 5, 11, 40; My.). — ಮನಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. 2. grief, sorrow (My.). ಮನಗುನ್ದಿಗೆ ಮದ್ದಿಲ್ಲ (Prv.). — ಮನಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the (formerly entertained good) intentions (of another, My.). — ಮನಗೆಡು. -ಕೆಡು. the (former) state of the mind or intentions to go or be altered (My.; Si. 364). — ಮನಗೊಡು. -ಕೊಡು.= ಮನಂಗೊಡು. (My.).— ಮನಂಗದಡು. -ಂ-ಕದಡು. the mind to be perturbated or troubled: to be perturbated in one's mind (Bp. 20, 24; 22, 49; 36, 1; 44, 22). [— ಮನಂಗಾಪು. -ಕಾಪು. guard over the mind. ಏಕೆ ಮನಂಗಾಪ ಱದು ಬನ್ದು ಮುಟ್ಟಿದೆಯೋಪಿನೆ ನೀನೆನ್ನ ಪಾಪಕರ್ಮಿಯ ಮೆಯ್ಯಂ Pb. 2, 20]. — ಮನಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. = ಮನಗೆಡು. (Abh. P. 5, 78). — ಮನಂಗುನ್ದು. -ಂ-ಕುನ್ದು. = ಮನಗುನ್ದು 1. (Bp. 39, 64). — ಮನಂಗೂಡು. -ಂ-ಕೂಡು. the mind to be joined or applied to (Grj. 4, 33). — ಮನಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to apply the mind to, to pay attention (Bp. 26, 43). — ಮನಂಗೊರಗು. -ಂ-ಕೊರಗು. (Śmd. 293). the mind to be afflicted. ನೆಲನದಿರೆ ನೋಟಕರ್ ಕಣ್ಣಲಸೆ ಮನಂಗೊರಗೆ (294 Mdb.). — ಮನಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. the mind to be captured, fascinated, charmed, or bewitched (ಚಿತ್ತವಿಮೋಹನ Śmd. Dh.). [ತಳಮಳಗುತ್ತುಂ ಜನಿತ ನಿಜ ಭೀತಿ ಮನಂಗೊಳೆ Kr. 2, 151; Pb. 1, 96 va.; Ap. 1, 26]. see Śmd. 81. 230; Ch. v. 200; Rsv. 8, 117. — ಮನಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to fascinate, charm or bewitch the mind [ಅಸುಂಗೊಳಿಸೆ ಮನಂಗೊಳಿಸೆ ಭಯಂಗೊಳಿಸೆ ಸಭಾಸದರನುಱದೆ ಕರ್ಣಂ ಬನ್ದಂ Pb. 2, 78]; (Śmd. 24; Ch. v. 16; Cpr. 1, 73; Abh. P. 3, 75 va.; 5, 53 va.; 11, 2; Rśv. 6, 5). — ಮನ ತಟ್ಟು. to touch the mind or understanding, to become evident (to a person), to be known (My.). — ಮನದಟ್ಟು. = ಮನ ತಟ್ಟು. ಅವನಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಚನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಿದವು (B. 5, 198). — ಮನದಣಿ. -ತಣಿ. the mind to be satisfied, etc.: to be satisfied in one's mind, etc. (Bp. 29, 17; 60, 62). — ಮನದನ್ನ. -ಅನ್ನ 1. such a man as (is agreeable to) one's mind, a beloved, dear man [ಪುರೋಚನನೆನ್ನುವ ತನ್ನ ಮನದನ್ನನಪ್ಪ ಪೆರ್ಗಡೆಯೊಳ್ ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹೋಪಾಯಮಂ ಚರ್ಚಿಸಿ Pb. 2, 92 va.; Ap. 12, 74 va.]; (ಕಾದಲ, etc., ಪ್ರಿಯತಮ; Rśv. 11, 134; Śsv. 3, 35 va.). — ಮನದನ್ನಳ್. -ಅನ್ನಳ್. a beloved, dear woman (ಪ್ರಿಯತಮೆ Śs.; Kk. 30; Cpr. 3, 62; Rśv. 10, 28 va.; 11, 128. 134). — ಮನದನ್ನೆ. -ಅನ್ನೆ 2. = ಮನದನ್ನಳ್. (ಪ್ರಿಯತಮೆ Śm. 74). — ಮನದರ್. -ತರ್. to take into consideration, to come to a resolution; to assent, etc. (Bh. 1, 8, 71). — ಮನದೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to receive with the mind: to receive with pleasure, to accept, to admit and agree to [ಕನ್ನೆಯ ನುಡಿಯಂ ಪಣ್ಡಿತೆ ಮನದೆಗೊಣ್ಡು Ap. 3, 43 va.]; (Abh. P. 9, 157 va.; 11, 42 va.; 14, 171 va.; Rśv. 10, 15 va.; 13, 26 va.). ಧೀರರ್ ಇದಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಮನದೆಗೊಳ್ವುದು ಮುದದಿಂ (Bhn. 1). [— ಮನದೇಗೊಳ್. = ಮನದೆಗೊಳ್. ಎಮ್ಬುದುಮಾ ಮಾತಂ ಮನದೇಗೊಣ್ಡನ್ತೆಗೆಯ್ಕೆನೆನ್ದನಿಬರುಮಂ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ Pb. 10, 5 va.]. — ಮನದೊಳಗಿಡು. -ಇಡು. to put into one's mind: to consider and remember (My.; B. 5, 183). — ಮನ ನಡು. the mind to stick or be hindered from proceeding: to be defeated in one's mind (ಸೋಲವಾಚಿ Ct. I, 47). — ಮನನ್ದಣಿ. -ಂ-ತಣಿ. = ಮನದಣಿ. (Rśv. 1, 135 va.). — ಮನನ್ದರ್. -ಂ-ತರ್. = ಮನದರ್. (Cpr. 7, 28; 8, 2; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 1, 78 va.; 7, 15). — ಮನನ್ದೀವು. -ಂ-ತೀವು. the mind to become full (Grj. 3, 119 va.). — ಮನಬಱಿದ. a man of an empty, vain mind (Bh. 2, 1, 40). — ಮನಮಿಗು. (ಮನವಿಗು). one's mind to be counteracted: to be baffled, disappointed or deprived of hope (Abh. P. 16, 8 va.). [ಉಪದ್ರವಂಗಳೊಳ್ ತೊಡರಿಕ್ಕಿಯುಂ ಗೆಲಲಾಱದೆ ಮನಮಿಕ್ಕಿಯುಮಿರ್ದ ಯಿಕ್ಕಿಯುಮಿರ್ದರ್ Pb. 2, 32 va.]. ಕಱಲ್ದನೆನ್ದು, ಮನಮಿಕ್ಕನುವುದ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I, o. r. ಮನವಿಕ್ಕನುವರ್). ಕೋಟಿತುದೆನೆ ಮನ ಮಿಕ್ಕನುವರ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I, o. rs. ಮನವಿಕ್ಕಿದನುವರ್, ಮನವಿಕ್ಕಿದುದುವರ್). 2, to go beyond or act against (another's) wish (My.). — ಮನ ಮುಟ್ಟು. till it touches the mind; till the mind is satisfied (My.). — ಮನ ಮುಟ್ಟು. the mind to touch: to apply one's (whole) mind to (Bp. 27, 3; My.). ದೇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಶೋಧಿಸುವದಱನ್ದ ಆತನ ಬಲ ಜ್ಞಾನ ದಯಗಳ ಮಹಿಮೆ ಗೋಚರವಾಗುವದು (B. 4, 59). — ಮನ ಮುಱಿ. the mind to break: inclination (to see, to love, etc.) to disappear (Bh. 8, 3, 28; My.; see Prv. s. ಮನೆ). — ಮನವ್ಬರ್. -ಂ-ಬರ್. mind or wish to come or arise: to desire (Rśv. 1, 135 va.; *cf.* ಮನ ಬನ್ದ ಪೊಲು s. ಮನ). — ಮನಮ್ಬಸು. -ಂ-ಪಸು. the mind to be divided: to be at a loss [ಎನ್ಬ ಬಗೆಯೊಳ್ ಸುಭದ್ರೆ ಪಲುಮ್ಬಿ ಮನಮ್ಬಸದೆ ತನುವನಾಱಸಲ್ Pb. 5, 2; Ap. 14, 104]; (Cpr. 5, 6). — ಮನಮ್ಬಿಡು. -ಂ-ಬಿಡು. to lose heart (Bp. 48, 9); [to heart's content. ಪುಣ್ಯಾಸ್ರವ ಕಾರಣರಂ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವ ಮುನಿಪತಿಗಳಂ ಮನಮ್ಬಿಡೆ ಕಣ್ಡೇಂ Ap. 3, 36]. — ಮನಮ್ಬುಗು. -ಂ-ಪುಗು. to enter the intellect: to be perfectly understood (Śmd. 402). 2, to go to the heart. ನೆಟ್ಟಗೆ ಮನಮ್ಬುಗುವ ನುಡಿ (ಹೃದಯಂಗಮ Mr. 85). 3, to be pleasant [ಪಾಣ್ಡುರಾಜನನೆ ಕುನ್ತಿ

ಮನಮ್ಬುಗೆ ಮಾಲೆ ಸೂಡಿದಳ್ Pb. 1, 106]; (Śsv. 2, 61; 3, 11). — ಮನಮ್ಬೊಯ್. -ಂ-ಬೊಯ್. to be filled or replete with activity, effort, etc. (ಸಮಗ್ರಚೇಷ್ಟೆ, ಸಮ್ಪೂರ್ಣಚೇಷ್ಟೆ Śmd. Dh.). — ಮನವಡರು. -ಅಡರು. the mind to enter upon, the mind to engage in or be applied to (Bp. 44, 44). — ಮನವ ನಿಡು. -ಇಡು. to place the mind on, to apply the mind to; to feel a desire after (Bp. 14, 9; 32, 7). — ಮನವನುಮತಿಸು. -ಅನುಮತಿಸು. to agree or assent to (Bp. 50, 51). — ಮನವಱಿ. -ಅಱಿ. the mind or conscience to know. ಮನವಱಿಯದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ, ತನು ತಿಳಿಯದ ನೋವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಮನವಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. knowledge (My.). — ಮನವಲರ್. -ರು. -ಅಲರ್. the mind to bloom: to rejoice (Bp. 28, 48; 39, 7; 53, 21). — ಮನವಲರಿಸು. -ಅಲರಿಸು. to cause the mind to bloom or rejoice (Bp. 42, 14; 47, 59). — ಮನವಾಕ್ಕಾಯ. = ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯ. (Bp. 8, 14). — ಮನವಾರೆ. -ಆರೆ. to the full of one's desire, with one's whole mind (Cpr. 4, 76; Śsv. 2, 49; My.). see Ch. s. ಮುದ್ದುಗೆಯ್ತು. — ಮನವಿಕಾರ. = ಮನೋವಿಕಾರ. ರತಿಸ್ಥಿತಿಯಿನ್ದ ಹೊಱಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಮನವಿಕಾರಂ ಸ್ವಭಾವ ಮಕ್ಕು (Mr. 75). — ಮನವಿಡು. -ಇಡು. = ಮನವನಿಡು. (Bp. 45, 9; 60, 29; My.). — ಮನವಿೞಿ. -ಇೞಿ. courage to sink: to be humbled, to be discouraged, to be dejected (Bp. 8, 52; 44, 19). — ಮನವುಕ್ಕು. -ಉಕ್ಕು. the heart to swell or boil: to be elated; to be enraged; etc. (Bp. 31, 29). — ಮನವೂಱು. -ಊಱು. to incline one's mind towards (Bp. 26, 21; 45, 18). — ಮನವೆಱಗು. -ಎಱಗು. the mind to bow: to make hearty obeisance (Bp. 53, 74). — ಮನವೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. the mind to join or be bent upon: to long for, to desire; to apply the (whole) mind to (Bp. 18, 90; 30, 20). — ಮನವೊಲಿ. -ಒಲಿ. the mind to be pleased with or feel pleasure in: to rejoice; to be pleased; to long for (Bp. 28, 7; 34, 38; 37, 54; 43, 18; 44, 60; 47, 39; 48, 16; 58, 23). — ಮನವೊಲಿಸು. -ಒಲಿಸು. to cause the mind to be pleased with or accede to, to persuade; to gain one's favor (My.). — ಮನವೊಸೆ. -ಒಸೆ. = ಮನವೊಲಿ. (Bp. 30, 32; 31, 11; 35, 3 (rep.); 49, 35; 61, 60). — ಮನವೋೞ. -ಓೞ. = ಮನವೊಲಿ. (Bp. 41, 20). — ಮನವೋವು. -ಓವು. = ಮನವೋೞ. (Bp. 58, 15). — ಮನ ಸಲ್. = ಮನಂ ಸಲ್. (Śmd. 200; Bh. 1, 9, 12). — ಮನ ಸೋಲ್. -ಲು. to suffer a mental defeat. ಆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಮನ ಸೋತನು (My.). — ಮನಹಾರಿ. a man deprived of intellect, a fool (Bp. 60, 46).

ಮನಃಕರಣ್ಡಕ manas-karaṇḍaka. the mind looked upon as a basket (Abh. P. 6, 8 va.).

ಮನಃಕುಮುದಿನಿ manas-kumudini. the mind considered as an assemblage of white water-lilies (Abh. P. 3, 78 va.).

ಮನಃಪೂರ್ವಕ manas-pūrvaka. with the whole mind or heart; deliberately, designedly (Mhr.; B. 5, 8. 188; My.).

ಮನಃಪ್ರಾಧೀನೆ manas-prādhīne (*i. e.* **pra-adhīne**). a woman perfectly subject or subservient (Grj. 3, 10).

ಮನಃಪ್ರಿಯ manas-priya. a beloved, dear man (Grj. 3, 7).

ಮನಃಪ್ರೀಣನ manas-prīṇana. the act of gladdening the heart (Cpr. 7, 154 va.).

ಮನಃಶಿಲೆ manas-śile. = ಮನೋಽಪಲ. *realgar, red arsenic.*

ಮನಃಶುದ್ಧಿ manas-śuddhi. purity of mind, sincerity, etc. (My., as ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿ).

ಮನಃಸಾಕ್ಷಿ manas-sākṣi. = ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿ. mind-witnessing: conscience.

ಮನಕತ (**mana-kata**, *i. e.* kāyta, burning). anger; anxiety, grief (Bh. 3, 3, 9; 3, 20, 33).

ಮನನ manana. thoughtful, careful. 2, reflecting upon; revolving in the mind; thought, intelligence, understanding; knowledge; meditation. (see Prv. s. ಶ್ರವಣ 3; G. 39).

ಮನವರ manavara. Tbh. of ಮನೋಹರ No. 2. a kind of eatable. (My.).

ಮನವಿ manavi. = ಮನುವೆ. a petition, a request, a solicitation (My.; Te. ಮನವಿ, ಮನಿವಿ; T. ಮನು). — ಮನವಿಯರ್ಜಿ. -ಅರ್ಜಿ. a written petition (My.).

ಮನಶ್ಚಾತಕ manas-cātaka. the mind looked upon as a cātaka (J. 18, 27).

ಮನಸ್ manas. = ಮನ್ 2, ಮನ 2, ಮನಸು, ಮನಸ್ಸು. mind, intellect, conscience, will; the internal organ of perception and cognition; *the mind; the heart.* 2, mind, thought; intention, design, purpose; will, wish; desire, longing after; liking, choice.

ಮನಸಿಜ manasi-ja. born in the mind or heart: *Kāma.*

ಮನಸಿಜಾನ್ತಕ manasija-antaka. Śiva (Bp. 4, 69; 37, 51).

ಮನಸಿಜಾರಾತಿ manasija-arāti. Śiva (Bp. 26, 42).

ಮನಸಿಜಾರಿ manasija-ari. Śiva (Bp. 2, 43; 55, 31).

ಮನಸಿಶಯ manasi-śaya. reposing in the heart: *Kāma.*

ಮನಸು manasu. Tbh. of ಮನಸ್. (Bp. 53, 22; My.). ಮನಸಿನನ್ತೆ ಮಹಾದೇವ (Prv.). see Prv. s. ಮನೆ. [— ಮನಸಾರೆ. -ಆರೆ. with all the mind]. — ಮನಸಿಗಾಗು. -ಆಗು. to be suitable or fit for one's mind (My.; B. 5, 231). — ಮನಸಿಗೆ ತರು. = ಮನಕೆ ತರು. (B. 3, 14). — ಮನಸಿಗೆ ಬರು. = ಮನಕೆ ಬರ್. (B. 2, 46. 47; 5, 57. 134. 183. 207. 273. 289; My.). ತನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಬನ್ದ ಸ್ತ್ರೀ (ಮನದನ್ನಳು G.). — ಮನಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು. to put closely to the mind or heart; to cherish (B. 2, 40). — ಮನಸಿಗೆ ಹತ್ತು. to stick to or remain in the mind (B. 2, 51; My.). — ಮನಸಿಡು. -ಇಡು. to put one's mind or heart, as into any business (B. 5, 207; My.). 2, = ಮನವಿಡು. (My.). — ಮನಸಿನ ಮೇಲೆ ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು. to mind, to attend to diligently (B. 5, 145; My.). — ಮನಸಿನೊಳಗೆ ಬರು. to enter the mind (B. 5, 133. 234; My.). — ಮನಸಿನೊಳಗೆ ಮಾಡು. to form in one's mind, as a purpose, etc. (B. 5, 207; My.). — ಮನಸಿರು. -ಇರು. wish, etc. to exist or be. (ನಿಮಗೆ) ಮನಸಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು (B. 5, 126; My.). — ಮನಸು ಕರಗು. the heart to melt (B. 5, 162; My.). — ಮನಸು ಕೂಡು. the heart (or hearts) to join or be united (B. 4, 57; My.); opinions to agree (My.). — ಮನಸುಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಮನಗೊಡು. (B. 1, 14; 5, 207). ಮನಸುಗೊಟ್ಟು ನಡಿಸು (G. 534). — ಮನಸು ಬರು. will, wish, or inclination to arise (My.). — ಮನಸು ಬಿಚ್ಚು. to open or disclose one's mind. ಮನಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡು, to speak one's thoughts (B. 4, 57; My.). — ಮನಸು ಮಾಡು. = ಮನಸ್ಸು ಮಾಡು, q. v. to make up one's mind; to resolve (B. 5, 201). — ಮನಸು ಹತ್ತು. the mind to be attached to. ಅವನ ಮನಸು ವಿದ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಹತ್ತಿತು (B. 5, 185; My.). — ಮನಸು ಹಾಕು. = ಮನಸ್ಸು-. to apply the mind to, to engage in (B. 5, 179. 189. 206). — ಮನಸು ಹೇಸು. the mind to feel disgust or aversion (Bp. 57, 8; My.).

ಮನಸ್ಕ manaska. = ಮನಸ್ at the end of adjective compounds. see Śsv. 4, 99 va.

ಮನಸ್ಕತೆ manaskate. the state of having the mind fixed on (Cpr. 1, 34).

ಮನಸ್ಕರಿಸು manas-karisu. to be inclined or disposed, to will (My.).

ಮನಸ್ಕಾರ manas-kāra. *perfect consciousness, full perception, consciousness of pleasure or pain.*

ಮನಸ್ತಾಪ manas-tāpa. burning of the mind: mental pain, distress of mind, agony; remorse, regret (ನಿಗ್ರಹ, ಅನ್ತಸ್ತಾಪ Nn. 160). see ಕುದಿ; Prv. s. ಸಂಸ್ಥಾನ.

ಮನಸ್ತಾಮರಸ manas-tāmarasa. the mind regarded as a lotus (Cpr. 5, 6 va.).

ಮನಸ್ವಿ manasvi. full of mind or sense, intelligent, clever (Sk.). 2, lax, lawless, capricious, fanciful proceedings (Mhr.); according to one's inclination (My.).

ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿ manas-sākṣi. = ಮನಃಸಾಕ್ಷಿ. conscience. (My.).

ಮನಸ್ಸು manassu. Tbh. of ಮನಸ್ (Śmd. 107; ಮನ Nn. 77; My.). ಮನಸ್ಸಿನ ಉತ್ಸಾಹ (ಕೋಟಿ Nn. 43, o. r. ಮನೋತ್ಸಾಹ). ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡರೆ ಗೋದೀ ರೊಕ್ಕ ಯಾರು ಕೊಡಬೇಕು? (Prv.). — ಮನಸ್ಸಾಗು. wish or appetite to arise (My.). ನನಗೆ ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಾಗಬಲ್ಲದು (B. 4, 75). — ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರು. = ಮನಸಿಗೆ ತರು. (B. 5, 49). — ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರು. = ಮನಸಿಗೆ ಬರು. (B. 3, 41. 43. 53). — ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. to put into and keep in one's mind, to remember, etc. (B. 3, 94; 4, 207; My.). — ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿ. to seize upon the mind, to touch the mind, to be known. ಅದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯಿತು (My.). 2, to retain in the mind for the sake of retaliation or revenge. ಗೆಳೆಯಾ, ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದು ಎನ್ತಾ ಯೋಗ್ಯವು! ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯತಕ್ಕದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ (B. 3, 95). — ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರು. = ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರು. (B. 3, 97; My.). — ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿ. to catch and retain in one's mind, as a desire (B. 4, 17; My.). — ಮನಸ್ಸುಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಮನಸುಗೊಡು. (B. 2, 1; 3, 69). — ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗಿಸು. to alter the mind (My.). — ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗು. the mind to change or be altered (My.). — ಮನಸ್ಸು ಬರು. = ಮನಸು-. mind or wish to come or arise: to desire or list (My.). ಮನಸ್ಸು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಡಿ ಬಿಚ್ಚಲಾಗಿರುವದು (ಯದೃಚ್ಛೆ, ಸ್ವೈರತೆ Si. 386). — ಮನಸ್ಸು ಮಾಡು. = ಮನಸು ಮಾಡು. to form or create a mind or a state of mind in oneself; etc. ನಿಮಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ತಾಳಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಿರಿ! (B. 4, 16). — ಮನಸ್ಸು ಹಾಕು. = ಮನಸು ಹಾಕು. (B. 4, 195; 5, 111).

ಮನಾಕ್ manāk. *a little, somewhat, in a small degree.*

ಮನಿತ manita. thought, etc.; *understood, known.*

ಮನೀಷವಾನ್ manīṣa-vān. an intelligent, clever man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).

ಮನೀಷಿ manīṣi. *thoughtful, intelligent, wise.*

ಮನೀಷಿತ manīṣita. cherished in the mind, wished. (My.).

ಮನೀಷೆ manīṣe. *thought, reflection, intellect, wisdom.*

ಮನು manu. a spell, an incantation, a mantra. 2, a man, mankind. 3, the man par excellence, the father of the human race. 4, a generic name of fourteen successive mythical progenitors and sovereigns of the earth, creating and supporting this world through successive antaras (manvantaras) or long periods of time; the first in order of these Manus is called svāyambhu (*i. e.* son of Brahmā), and to this first Manu is ascribed *e. g.* the code of Manu. 5, the number 14 (Ch.; ಹದಿನಾಲ್ಕು Mr. 348). 6, Manu's wife. see Śmd. 152. 175; J. 11, 26. — ಮನುಚೋಳ. N. (Rśv. 13, 100).

ಮನುಜ manu-ja. Manu-born: *a man.*

ಮನುಜತನ manujatana. = ಮನುಜತೆ. — ಮನುಜತನವೆಱ್. = ಮನುಜತೆವೆಱ್. (J. 33, 5).

ಮನುಜತೆ manujate. = ಮನುಷ್ಯತ್ವ. (Cpr. 4, 91). — ಮನುಜತೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get the state of man (Cpr. 7, 22).

ಮನುಜಪತಿ manuja-pati. a king (Bp. 50, 52).

ಮನುಜಮಾಂಸ manuja-māṁsa. human flesh (Bp. 24, 9).

ಮನುಜಾವಲಿ manuja-āvali. a row or series of men. 2, a sort of cloth (Bp. 11, 25).

ಮನುಜೆ manu-je. a woman. (Bh. 1, 10, 18).

ಮನುಜೇನ್ದ್ರ manuja-indra. a king. (Cpr. 5, 109 va.; Abh. P. 13, 104; J. 26, 55).

ಮನುಮಥ manumatha. Tbh. of ಮನ್ಮಥ. Kāma (Bp. 18, 108; 40, 21).

ಮನುಮಥದಲನ manumatha-dalana. Śiva (Bp. 26, 65).

ಮನುವೆ manuve. = ಮನವಿ. a petition. (My.).

ಮನುಷ್ಯ manuṣya. = ಮನುಸ. *a man, an ordinary mortal.* feminines ಮನುಷ್ಯಳು (My.), ಮನುಷ್ಯೆ (My.), ಮನುಸಿ.

ಮನುಷ್ಯತ್ವ manuṣyatva. the state or condition or nature of man or of a man. (My.; B. 5, 235).

ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮ manuṣya-dharma. the law or duty of man; the state or character of man (My.). 2. *Kubēra.*

ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರ manuṣya-mātra. a mere man, a common person (My.; B. 4, 16).

ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞ manuṣya-yajña. the sacrifice or act of devotion due to men: hospitality, etc. (G.).

ಮನುಸ manusa. Tbh. of ಮನುಷ್ಯ. a man. (My.).

ಮನುಸಿ manusi. Tbh. of ಮನುಷ್ಯೆ. a woman (My.).

ಮನುಸ್ಮೃತಿ manu-smṛiti. the code of Manu (My.; G. 562).

ಮನೂತಿ manūti. assuaging or appeasing words (My.).

ಮನೆ mane. (*cf.* Sk. ಮಾನ 1 No. 4 and ವನ No. 2). a habitation, an abode; a house; an apartment, a room (ಆವಾಸ, ಆವಸಥ, ಗೃಹ, ಭವನ, ಕುಟಿ, ಮನ್ದಿರ, etc. Hlā.; ಗೃಹ, ನಿವಸನ, ಮನ್ದಿರ, etc. Mr. 194; ಗೃಹ Nn. 20; ದ್ವಿಜ, ಗೃಹ 36; ಭವನ 51; ಕೋಶ, ಗೃಹ 52; ಧಿಷ್ಣ್ಯ, ಭವನ 59; ಆಗಾರ 62; ಆವಾಸ 68; ಸದನ 84; ನಿವಾಸ 91; ಗೇಹ 133; ಚೌರಿಗೆ Śs.; ಬೀಡಾರ Bhn. 40; ಮನ್ದಿರ, etc. Si. 107; C.; M.; T. ಮನ್ಯೆ; Te. ಮನಿಕಿ; T., M. ಮನು, to stand fast, be established, persevere; Te. to live, exist; T. ಮನ್ಯೆ, ವನ್ಯೆ, to make, *cf.* ಮಾಡು). [ಮನೆಗಿನ್ದು ಬರ್ಕುಮೆನ್ದಾನನೇಕತರ ವಸ್ತುವಾಹನಾದಿಯನೊಸೆದು Kr. 2, 33; Ap. 1, 65]. ಮನೆಯಂ ಮಾಡಿದಂ (Śmd. 156). ಈ ಮನೆಯತ್ತಲೆ ಸಾರ್! (202). ಎನಿತುಂ ಕಾಯ್ದುಂ ಬೆನ್ನೀರ್ ಮನೆ ಸುಡದು (216). ಸಾಯಿರ ಮನೆಗಳ್ (111). ಉಪ್ಪಿನ ಕಟ್ಟಿರೂ ಮನೆ (ರುಮ, ಲವಣಾಕರ); ಮನೆಯ ನೆಲೆ (ಗೃಹಭೂಮಿ, ವಸ್ತು); ಪಂಚಕಾರುಕರು ಗೆಲಸಂ ಗೆಯ್ವ ಮನೆ (ಕರ್ಮಶಾಲೆ, etc.); ಮೊದಲ ಮನೆ (ಚನ್ದ್ರಶಾಲೆ, ಶಿರೋಗೃಹ); ಹೆತ್ತ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟಗೃಹ, ಸೂತಿಕಾಭವನ); ಮನೆಯ ಹೊದಕೆ (ಆಚ್ಛಾದನ, ವಲಭಿ); ಸಿರಿವನ್ತರ ಮನೆ (ಹರ್ಮ್ಯ); ಬಾಣಸಿನ ಮನೆ (ಪಾಕಸ್ಥಾನ, etc.); ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆ (ಶಯನಸ್ಥಾನ, etc.); ಚಿಪ್ಪಿಗರ ಮನೆ (ಆವೇಶನ, ಶಿಲ್ಪಿಶಾಲೆ); ಸತ್ರದ ಮನೆ (ಸತ್ರಶಾಲೆ, ಪ್ರತಿಶ್ರಯ Hlā.). ಮನೆಯ ಸಮೀಪದ ಆರವೆ (ಗೃಹಾರಾಮ); ಮನೆಯ ಮುನ್ದಣ ಇಕ್ಕೆಲಂ (ಪ್ರಘಾಣ, etc.); ಮನೆಯ ಎಱಕೆ (ಛದಿಸ್, ಪಟಲ); ಮನೆಯೊಳಗು (ಅನ್ತರ್ಗೃಹ, etc.); ರಾಜವಾಸದ ಮನೆ (ಶುದ್ಧಾನ್ತ); ಮನೆಯ ಕೆಲದ ಬಾಗಿಲು (ಪಕ್ಷದ್ವಾರ); ಸೆಱೆಯ ಮನೆ (ಕಾರೆ); ಹೆತ್ತವಳಿದ್ದ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟ, ಸೂತಿಕಾಗೃಹ); ಚಿಪ್ಪಿಗರ ಮನೆ (ಆವೇಶನ, etc. Nr.). ಮಲಗುವ ಮನೆ (ಗರ್ಭಾಗಾರ, ವಾಸಗೃಹ); ಪುರುಡಿನ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟ, etc. Si. 108). ಹೊಸ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದೆನು, ಗೃಹಶಾನ್ತಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ (Dp. 4). ಮನೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು, ಮನಸು ಕಟ್ಟಕೂಡದು. — ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ನೋಡು,

ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು! — ಮನೆಯಿನ್ದ ದೊಡ್ಡ ಮೆಟ್ಟುಕಲ್ಲು. — ಮನೆಯ ದೀಪವೆನ್ದು, ಮುದ್ದಿಟ್ಟರೆ ಗಡ್ಡಮೀಸೆ ಸುಟ್ಟಿತು. — ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದರೆ ಸಂಕನ ಮನೆ ಸುಡದೇ? — ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಬಾವೀ ಕಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮದು, ತಮ್ಬಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮುಟ್ಟಬೇಡಿ! — ಮನೆಗೆ ಮಾರಿ, ಪರರಿಗೆ ಉಪಕಾರಿ (or – –, ಪರೋಪಕಾರಿ). — ಮನೆಗೆ ಒನ್ದು ಮುದುಕಿ, ಒಲೆಗೆ ಒಂದು ಕುಣ್ಟೆ. — ಮನೆಗೆ ಬನ್ದರೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕೊಡದಾಕೆ ಹೇೞಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಮನೆಗೆ ಬನ್ದ ಮರುಳು ಲೇಸು. — ಮನೆ ಬಲ್ಲೆ, ದಾರಿ ಅಱಿಯೆ. — ಮನೆ ಮಂಗಳಾರ, ಒಲೆ ಒನ್ದು ಹೊತ್ತು, ಬನ್ದ ಬೀಗರು ಕಮರುತೇಗು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. — ಮನೆಯ ದೀಪವಾದರೆ ಮುತ್ತು ಕೊಡಬಹುದೇ? — ಮನೇ ತಿಮ್ಬುವವಗೆ ಕದ ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಡಿಗೆ. — ಮನೇ ಮುನ್ದೆ ಹಳ್ಳ ಹರಿದರೂ ಕುಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ. — ಮನೆ ಮುಱಿದರೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು, ಮನ ಮುಱಿದರೆ ಕಟ್ಟಲಾಸ (Prvs.). ಜಾತಿಹೀನರ ಮನೆಯ ಜೋತಿ ತಾ ಹೀನವೇ? (Sp.). ಕತ್ತಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಮಣಿದೀಪಮಾದನ್ತೆ (J. 28, 63). see Bp. 12, 7; 45, 19; 52, 11; 55, 25. 38. 45; 56, 33-37; 60, 36; Dp. 148; J. 11, 6; 28, 45; 29, 32; 31, 31; Si. 107. 109. 111. 224. 419. 424. 445. 446. 453; ಅಡಿಗೆಮನೆ, ಅರಮನೆ, ಉರಿವನೆ, ಒಳ್ವನೆ, ಕುಳಿರ್ವನೆ, ತವರ್ಮನೆ, ತಾಯ್ವನೆ, ತಾವರೆವನೆ, etc., etc. — ಮನೆಖರ್ಚು. household-expenses. — ಮನೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to build a house (Dp. 1). — ಮನೆಗದ. -ಕದ. a house-door (Bp. 57, 37). — ಮನೆಗಾಪು. -ಕಾಪು. watching the house (V. 9, 69 va.). — ಮನೆಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. house-work (Bp. 27, 39; My.). — ಮನೆದೆಱಿಗೆ. -ತೆಱಿಗೆ. house-taxes. — ಮನೆದೇವ. the deity or idol of a house (My.). ಮನೆಯ ದೇವರಿಗಿನ್ದ, ಕೇಳಯ್, ಮನೆಯ ಶುನಕ ವೃತ್ತಮವಲ್ಲವೆ? ಮನೆಯ ದೇವರನೊಯ್ಯೆ ಕಳ್ಳನು ಶುನಕನೆಬ್ಬಿಪುದು (Jñs. 42, 12). — ಮನೆದೈವ. = ಮನೆದೇವ. (Bp. 3, 76; 36, 3; 60, 7; My.); the demon of a house (My.). — ಮನೆದೊತ್ತು. -ತೊತ್ತು. a house-maid (Bp. 55, 33). — ಮನೆಬದುಕು. household-work or affairs; house-property (My.). — ಮನೆಬಾಡಿಗೆ. house-rent (My.). — ಮನೆಬೇಸಾಯ. one's own agriculture (My.). — ಮನೆ ಮನೆ. rep. (Cpr. 8, 99; Bp. 5, 12; 25, 21; 26, 55; 31, 5. 26; 47, 49; Bh. 1, 8, 70; B. 1, 27; 3, 25; 5, 63). ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗುವ ತೊತ್ತು ಮಾತು ತಾರದೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prv.). — ಮನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳು. to take up habitation, to settle (My.). ಸುಡುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡವ (ಶಿವ G. 552). ಮದುವೆಯಾದ ಬೞಿಕ ಪುರುಷನು ಬೇಱೆ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನು ಕರಕೊಣ್ಡು ಇರುತ್ತಾನೆ (B. 5, 292). — ಮನೆ ಮಾಡಿಸು. to cause a house to be built (Bh. 1, 8, 69). — ಮನೆ ಮಾಡು. to build an abode or a house (Bh. 1, 8, 19. 84). — ಮನೆ ಮಾೞ. = ಮನೆ ಮಾೞು. (B. 5, 100. 201). — ಮನೆ ಮಾೞು. reit. the entire property (My.; B. 3, 15. 27). — ಮನೆ ಮುಟ್ಟ. so far as the house, to the house (My.). — ಮನೆಮುಟ್ಟು. 1. to reach the house. — ಮನೆಮುಟ್ಟು. 2. the furniture or utensils of a house (Abh. P. 11, 152; My.). — ಮನೆಮುೞುಕ. a man who ruins a house. — ಮನೆಮುೞುಕತನ. ruining a house (My.). [— ಮನೆಯ. the master of the house, gṛihasta. ಮನೆಯನಿವಂ ಮನೋಭವನಿವಂ Pb. 4, 97]. — ಮನೆಯಜಮಾನ. the master of a house (My.; B. 5, 295). feminine ಮನೆಯಜಮಾನಳು (B. 5, 295; My.). or ಮನೆಯಜಮಾನಗಿತ್ತಿ (My.). — ಮನೆಯಜಮಾನಿ. the mistress of a house (My.). ಅನ್ಯರಲಿ ಜನಿಸಿರ್ದ ಅಂಗನೆಯ ಕರತನ್ದು, ತನ್ನ ಮನೆಗವಳ ಯಜಮಾನಿಯೆನಿಸೆ (Dp. 1). — ಮನೆಯರ್. = ಮನೆಯವರ್. (Bp. 48, 18). — ಮನೆಯವ. -ಅವ. a man belonging to a house (Rām. 3, 2, 15). ಮನೆಯವಳು, a woman belonging to a house; the mistress of a house (in the husband's language, My.). ಮನೆಯವರು, people belonging to a house; the master of a house (in the wife's language). — ಮನೆಯಳಿಯ. -ಅಳಿಯ. a son-in-law who lives and works in the house of his wife's parents (J. 8, 25; 9, 2; My.). — ಮನೆಯಳಿಯತನ. -ಅಳಿಯತನ. the state of being a ಮನೆಯಳಿಯ (J. 27, 3). — ಮನೆಯಾಕೆ. -ಆಕೆ. = ಮನೆಯವಳು. see Sp. s. ಉಂಕಿ. [— ಮನೆಯಾಣ್ಮ. -ಆಣ್ಮ. husband. ಇದು ಮನೆಯಾಣ್ಮನಂ ಮಾೞುವನ್ದಮಲ್ಲದೆ ಪೂಮಾೞುವನ್ದಮಲ್ತು Pb. 4, 81 va.]. — ಮನೆಯಾಳು. -ಆಳು. a domestic servant (My.]. — ಮನೆವರಸೆ. a house-series: something that belongs to a house or family as hereditary, as a quality, etc. (My.). — ಮನೆವಾಗಿಲ್. -ಬಾಗಿಲ್. a house-door (ದ್ವಾರ, etc. Mr. 199). — ಮನೆವಾರ್ತೆ. house-business management of domestic affairs (Abhā. 1, 29; 2, 6. 12; J. 5, 27; 10, 24; My.). [ನಿನತೊನ್ದೋಲೆಗೆ ತೀರ್ವುದೊನ್ದು ಮನೆವಾರ್ತೆಗಿದೇನೆನ್ದರಸ ಬಳಿಯೆ ನುಡಿದಪೆ Ap. 14, 30; ಮನೆಯ ಗಣ್ಡನ ಮನೆವಾರ್ತೆಯನೇನ ಹೇಳುವೆನವ್ವಾ! Bv. 911]. ಮನೆವಾರ್ತೆಯೊಳಿರ್ಪವನು (ಅಭ್ಯಾಗಾರಿಕ, ಕುಟುಮ್ಬವ್ಯಾಪೃತ Hlā.). ಮನೆವಾರ್ತೆಯುಳ್ಳವಂ (ಕುಟುಮ್ಬವ್ಯಾಪೃತ Mr. 233). ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಮನೆವಾರ್ತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಪ್ಪಗೆ ಯಾಕೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಡರು? (Prv.). see Śāstrasāra s. ಎಸಕ. [— ಮನೆವಾೞ್ತೆ. -ಬಾೞ್ತೆ. = ಮನೆವಾರ್ತೆ. ಕೆಯ್ಗಱಿದ ಮನೆವಾೞ್ತೆಗೆ ಬುದ್ಧಿವೇೞಲೆಡೆಯಿಲ್ಲ Pb. 7, 16 va.; Vr. 16, 9]. — ಮನೆವೆಗ್ಗಡೆ. -ಪೆಗ್ಗಡೆ. the superintendent of a house (ಅನ್ತರ್ವಂಶಿಕ Hlā.). — ಮನೆವೆಣ್ಡತಿ. -ಹೆಣ್ಡತಿ. the mistress of a house (Bp. 40, 46). — ಮನೆಹೆಸರು. the good name that, from old times, is connected with a house (My.). — ಮನೆಹೊಱಗೆ. out of the house, out-door (Bp. 48, 25).

ಮನೆತನ manetana. = ಮನ್ತನ. household, household-life (My.; B. 2, 20. 41). 2, race, family; a family with status (My.; B. 5, 57). ಮನೆತನದ ಮಾತು (ಗಿರಾಗತಿ G.). — ಮನೆತನ ಮಾಡು. to keep house, to support a family (My.). ಮನೆತನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹಣವಿಲ್ಲ (B. 5, 289). — ಮನೆತನದವ. -ಅವ. a householder, a worthy man (B. 3, 33); a man belonging to the family (My.).

ಮನೆತನಸ್ತ manetana-sta. a householder, a worthy, honourable man (My.).

ಮನೋಗತ manas-gata. existing in the mind; notion; wish.

ಮನೋಗತಿ manas-gati. heart's course: the heart's desire (Bp. 40, 17); the speed of thought (Mhr.).

ಮನೋಗದ manas-gada. mental disease: grief, sorrow (V. 9, 117; Śsv. 4, 113).

ಮನೋಗಮ manas-agama. being disagreeable or disgustful to the mind (as a ನವ-ಆಜಿ, Rśv. 6, 17 va.).

ಮನೋಗಮನ manas-gamana. having the speed of thought (as a horse, Rśv. 6, 17 va.).

ಮನೋಗುಪ್ತೆ manas-gupte. *red arsenic.*

ಮನೋಜ manas-ja. Kāma; love (ಆತ್ಮಜ, ಕಾಮ Nn. 48; ಅಜ Mr. 524; see Śmd. 117, Kāvy. V, 69; Cpr. 6, 64 va.).

ಮನೋಜಭಂಜನ manōja-bhañjana. Śiva (Bp. 25, 34).

ಮನೋಜಯ manas-jaya. conquering the mind or one's desires; pleasing, agreeable (Rśv. 13, 59; My.).

ಮನೋಜವ manas-java. swift as thought; quick in thought or apprehension. 2, *fatherly, paternal, parental.*

ಮನೋಜವೀರ manōja-vīra. the hero Kāma (Śmd. 117).

ಮನೋಜ್ಞ manas-jña. *agreeable to the mind, pleasing, lovely, beautiful, charming.* 2, a wise man (ಸುರಭಿ, ಜ್ಞಾನಿ Nn. 30, o. r. ಜ್ಞಾನ; ಲಘು, ಬಲ್ಲವನು Nn. 145, o. r. ಎಲ್ಲವಂ ಬಲ್ಲವನು; ಲಘು Mr. 528).

ಮನೋಜ್ಞತರ **manōjña-tara.** uncommonly pleasing (Ssv. 1, 81 va.; 2, 42 va.).

ಮನೋಜ್ಞಾನಿ **manas-jñāni.** a man who knows the mind or heart; Brahmā (ಪಿತಾಮಹ Nn. 22, one MS. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿ).

ಮನೋಜ್ಞೆ **manas-jñe.** a pleasing woman; a princess. 2, a wise woman (ವಾಮೆ, ಜಾಣೆ, o. r. ಜ್ಞಾನಿ Nn. 24).

ಮನೋತ್ಸಾಹ **manas-utsāha.** mental elation of joy (ಕೋಟೆ, ಮನದ ಉತ್ಸವ Nn. 43, o. r. ಮನಸ್ಸಿನ ಉತ್ಸಾಹ); pleasure, will (Mhr.).

ಮನೋದತ್ತ **manas-datta.** given by the mind: given up in thought, mentally devoted. (R.).

ಮನೋದುಃಖ **manas-duḥkha.** *heart-ache, pain or anguish of mind, mental affliction.*

ಮನೋದೃಢ **manas-dṛiḍha.** firm in mind; firmness or steadiness of mind (My.).

ಮನೋಧರ್ಮ **manas-dharma.** a passion or affection of the heart, as love, anger, etc.; a faculty of the mind, as thought, memory, etc.; any property of the heart or mind (Mhr.; see Cpr. 4, 39; My. = ಮನೋವೃತ್ತಿ).

ಮನೋನಿಗ್ರಹ **manas-nigraha.** restraining and governing the mind (ಸಂಯಮಿ Cb.).

ಮನೋನಿರೋಧ **manas-nirōdha.** checking, restraining or hindering the mind. see ಕಟ್ಟುವಡೆ.

ಮನೋಪಲ **manas-upala.** = ಮನಃಶಿಲೆ (used also for painting the face, Abh. P. 9, 119).

ಮನೋಭವ **manas-bhava.** *Kāma.*

ಮನೋಮ್ಬುಜ **manas-ambuja.** the mind looking upon as a lotus (Rśv. 13, 104).

ಮನೋರಂಜಕ **manas-rañjaka.** pleasing, lovely (B. 3, 52; My.).

ಮನೋರಂಜನ **manas-rañjana.** the act of pleasing the mind, pleasantness. 2, diversion, sport (Mhr.). (Ch. v. 232; B. 5, 231).

ಮನೋರಂಜನಿ **manas-rañjani.** N. of a plant bearing yellow flowers that yield all sorts of fragrance according to one's pleasure (My.).

ಮನೋರಥ **manas-ratha.** vehicle of the mind: *a wish, a desire, a purpose* (ಸಹ್ಯ, ಮನಸ್ಸಿನ ಬಯಕೆ Nn. 101; ಆತುರದ ಬಯಕೆ Mr. 329). 2, *a desired object.*

ಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿ **manōratha-siddhi.** the fulfilment of a wish. (Ssv. 5, 53; My.).

ಮನೋರಮ **manas-rama.** *gratifying the mind, attractive, pleasing, agreeable, charming, beautiful.*

ಮನೋರಾಗ **manas-rāga.** mental affection: desire, etc. (Cpr. 3, 66 va.).

ಮನೋರೋಗ **manas-rōga.** = ಮನೋಗದ. mental disease, grief. ಮನೋರೋಗಕ್ಕೆ ಮದ್ದಿಲ್ಲ. – ಮನೋರೋಗಕ್ಕೆ ಮರಣವೇ ಮದ್ದು (Prvs.).

ಮನೋಲತೆ **manas-late.** the mind considered as a creeper (Cpr. 1, 94 va.; 3, 68).

ಮನೋಲೇಖನ **manas-lēkhana.** heart-scratch: heart-sorrow, anxiety or regret for any absent object (ಉತ್ಕಣ್ಠೆ, ರಣರಣಿಕೆ, ವಿರಹ, ರತಿ, ಹೃತ್ಕಮ್ಪ, etc., ಆತುರ Mr. 446).

ಮನೋವರ **manas-vara.** N. of a lake (Cpr. 5, 40 va.).

ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯ **manas-vāk-kāya.** = ಮನವಾಕ್ಕಾಯ. mind, word and body (Bp. 12, 31; 49, 37; My.).

ಮನೋವಿಕಲ್ಪ **manas-vikalpa.** an option, desire, etc. of the mind (ಹೇಯ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪ Nn. 137).

ಮನೋವಿಕಾರ **manas-vikāra.** change of mind or feeling: passion or emotion of the mind, bewilderment, etc. (Bp. 40, 26; B. 3, 34; My.).

ಮನೋವಿಕಾಸ **manas-vikāsa.** mind-blooming: mental joy (Abh. P. 11, 87; Bp. 58, 68).

ಮನೋವಿಕೃತಿ **manas-vikṛiti.** = ಮನೋವಿಕಾರ. (Kāvy. III, 3, B, 57).

ಮನೋವೃತ್ತಿ **manas-vṛitti.** state or frame of mind, disposition, temper. 2, operation of the mind, activity of spirit, volition, fancy. see Smd. 45; Si. 73.

ಮನೋವೇಗ **manas-vēga.** the speed of thought. (My.).

ಮನೋವ್ಯಥೆ **manas-vyathe.** mental pain, anxiety of mind, anguish. (My.).

ಮನೋವೈಕಲ್ಯ **manas-vaikalya.** dejection or perturbation of mind, etc. see ಕಳವಳಿಸು.

ಮನೋವ್ಯಾಧಿ **manas-vyādhi.** = ಮನೋರೋಗ. (My.).

ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ **manas-vyāpāra.** mental operation (My.; B. 4, 24).

ಮನೋಸಾಕ್ಷಿ **manas-asākṣi.** a man who is devoid of a witness of the mind or of conscience.

ಮನೋಹತ **manas-hata.** wounded at heart, *disappointed.*

ಮನೋಹರ **manas-hara.** = ಮನವರ. heart-stealing, heart-enrapturing, *captivating, attractive, delightful, charming, pleasing, beautiful* (ವಾಮ, ಒಳ್ಳಿತು Nn. 24; ವನ್ದನ, ನಿರ್ಮಲ 87; ಚೆಡಂಗು Ss.; ಕಣ್ಗೆವನ್ದು Kk. 55). 2, batter of flour of rice, pulse, etc. made to run, in the form of drops, into boiling ghee, when jaggory is added and balls are formed (Dp. 170, 6).

ಮನೋಹರವಾಚಿ **manōhara-vāci.** a word that expresses beauty, etc. (Sm. 55; Kk. 18).

ಮನೋಹಾರಿ **manas-hāri.** = ಮನೋಹರ. 2, an unfaithful or inconstant woman. (Kāvy. IV, 1, 9).

ಮನೋಹ್ವೆ **manōhve.** *red arsenic.*

ಮನ್ತ **manta. 1.** Tbh. of ಮನ್ಥ (Smd. 338). a churning-stick (ಕಡೆಗೋಲ್ 338). 2, the upper part of curds (ಮೊಸರ ಮೇಲಣ ಸಿಡಿ 338).

ಮನ್ತ **manta. 2.** Tbh. of ಮತ್ 1. possessing, etc. (Smd. 108).

ಮನ್ತಣ **mantaṇa.** Tbh. of ಮನ್ತ್ರಣ. secrecy; a solitary, private place, a place of retirement (ಏಕಾನ್ತ Ct. II, 64; Sm. 66; Te. ಮನ್ತನ); [ಮನದೊಳೆ ಮನ್ತಣಮಿರ್ದು ಬಗೆಯೊಳೆ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಸನ್ತಸಮ್ಬಟ್ಟ ನ್ನೆನ್ದಳ್ Pb. 4, 63 va.]. a secret consultation (Grj. 2, 106 va.; Te.); an assemblage of councillors (? Grj. 10, 79 va.). — ಮನ್ತಣಂಗೊಳ್. -o-ಕೊಳ್. to take counsel, to consult (Rśv. 5, 19 va.). — ಮನ್ತಣಮಿರ್. -ಇರ್. to consult or concert together; to deliberate (Abh. P. 9, 8; 9, 191 va.; 14, 81 va.). — ಮನ್ತಣ ವ್ಪಡೆ. -o-ಪಡೆ. = ಮನ್ತಣಂಗೊಳ್. (Rśv. 8, 5 va.).

ಮನ್ತಣಗಾರ್ತಿ **mantaṇa-gārti.** a woman of retiring habits (ಪಚ್ಚುಗೆಗಾರ್ತಿ, ಏಕಾನ್ತದವಳ್ Ss.).

ಮನ್ತಣಶಾಲೆ **mantaṇa-śāle.** a consultation-room (Ssv. 3, 35 va.).

ಮನ್ತಣಿ **mantaṇi.** Tbh. of ಮನ್ಥನಿ (Smd. 338. 364). an earthen pot used for churning; a churn (ಕಡೆವ ಮಡಕೆಯುಂಗುಡುವನಮುಂ Smd. 338; ಮನ್ಥನಿ Hlā.; ಗರ್ಗರಿ Mr. 210).

ಮನ್ತನ mantana. = ಮನೆತನ, ಮನ್ತಾನ. race, family, etc. (My.).

ಮನ್ತರ **mantara.** Tbh. of ಮನ್ತ್ರ. (My.). ತನ್ತರವಿದ್ದವನಿಗೆ ಮನ್ತರ ಬೇಡ (Prv.).

ಮನ್ತಾನ **mantāna.** = ಮನ್ತನ. race, family, etc. (My.).

ಮನ್ತಾನಸ್ತ **mantāna-asta.** = ಮನೆತನಸ್ತ. a householder. see Prv. s. ಸನ್ತಾನ.

ಮನ್ತು **mantu.** 1. *a fault, an offence, a transgression.*

ಮನ್ತು **mantu.** 2. Tbh. of ಮನ್ತ್ರಿ (Śmd. 365).

ಮನ್ತು **mantu.** 3. Tbh. of ಮನ್ಥ. churning. 2, a churning-stick (My.). — ಮನ್ತುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a churning-stick (V. 9, 39).

ಮನ್ತುರ **mantura.** Tbh. of ಮನ್ತ್ರ (Śmd. 336 Mdb.).

ಮನ್ತ್ರ **mantra.** = ಮನ್ತರ, ಮನ್ತುರ. instrument of thought: *a vedic verse or text of prayer or adoration addressed to a deity or deities.* 2, a formula dedicated to any particular deity (see *e. g.* ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ). 3, *a magical formula, an incantation, a charm, a spell.* 4, *consulting or concerting together, secret consultation; counsel, advice; secret plan, secret.* ಮನ್ತ್ರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ತನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ಮನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ ಬಿದ್ದೀತೇ? (Prvs.). see Prv. s. ನೆತ್ತರುಕುರು.

ಮನ್ತ್ರಕ್ಷಾತ್ರ **mantra-kṣātra.** counsel-rulership. — ಮನ್ತ್ರಕ್ಷಾತ್ರವಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. a man who wears the distinguishing mark of counsel-rulership: a king's minister (ರಾಜಪ್ರಕೃತಿ Mr. 267).

ಮನ್ತ್ರಗಾಱ **mantra-gāṟa.** an enchanter, a magician, a conjurer (My.).

ಮನ್ತ್ರಜ್ಞ **mantra-jña.** a counsellor, an adviser. 2, a learned Brāhmaṇa, a priest. 3, a secret agent, a spy (ನಿಯೋಗಿ Mr. 268).

ಮನ್ತ್ರಣ **mantraṇa.** = ಮನ್ತ್ರಣ. consulting, consultation; counselling or consulting in private.

ಮನ್ತ್ರತನ್ತ್ರ **mantra-tantra.** spells and devices (Bp. 46, 27. 32; 50, 78; see ದುರ್–). ಮನ್ತ್ರತನ್ತ್ರಗಳು (ಪ್ರತಿಕಾರ Mr. 391).

ಮನ್ತ್ರನಾಯಕಿ **mantra-nāyaki.** the mistress of (all) sacred texts (J. 15, 25).

ಮನ್ತ್ರಭಿನ್ನ **mantra-bhinna.** = ಮನ್ತ್ರಭೇದ No. 1. (J. 29, 27).

ಮನ್ತ್ರಭೇದ **mantra-bhēda.** breach of counsel, betrayal of counsel or of a concerted plan. (My.). 2, a particular magical incantation. (My.).

ಮನ್ತ್ರಯನ್ತ್ರ **mantra-yantra.** the apparatus of spells; spells and amulets (Bp. 52, 21).

ಮನ್ತ್ರಲಕ್ಷ **mantra-lakṣa.** a man who regards (Śiva's) mantras; N. (Rśv. 4, 58; 13, 95 va.).

ಮನ್ತ್ರವಾದಿ **mantra-vādi.** a reciter of vedic and particular mantras (Bp. 9, 45). 2, a magician, a conjurer (My.).

ಮನ್ತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾಕೃತ್ **mantra-vyākhyā-kṛit.** *a person who explains the vedic mantras.*

ಮನ್ತ್ರಶಕ್ತಿ **mantra-śakti.** power derived from counsel (My.). 2, the power of incantations (My.).

ಮನ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ **mantra-śāstra.** magic science (My.).

ಮನ್ತ್ರಸಿದ್ಧಿ **mantra-siddhi.** the accomplishment or operation of a spell. (My.).

ಮನ್ತ್ರಾಕ್ಷತೆ **mantra-akṣate.** akṣate consecrated through the recitation over it of mantras (J. 2, 14; My.).

ಮನ್ತ್ರಾಕ್ಷರ **mantra-akṣara.** the letters or syllables of a mantra (Abh. P. 3, 127).

ಮನ್ತ್ರಾಲೋಚಕ **mantra-ālōcaka.** a councillor (My.).

ಮನ್ತ್ರಾಲೋಚನ **mantra-ālōcana.** private consultation or advice (ದ್ವನ್ದ್ವ, ಏಕಾನ್ತ Nn. 91).

ಮನ್ತ್ರಾಲೋಚನಸಭೆ **mantrālōcana-sabhe.** a council (My.).

ಮನ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ **mantra-astra.** a weapon consecrated through the recitation over it of mantras (J. 4, 38).

ಮನ್ತ್ರಿ **mantri.** = ಮನ್ತು 2. knowing vedic texts; — knowing incantations, a conjurer. 2, clever in counsel: *a king's councillor, a minister* (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Nn. 40; Mr. 520). see ಅಷ್ಟಾದಶ ಪ್ರಧಾನ. ಮನ್ತ್ರಿ ಅರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ, ತನ್ತ್ರಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ. — ಮನ್ತ್ರಿಯ ಮನೆ ಹಾಳು, ತನ್ತ್ರಿಯ ಕುಲ ಹಾಳು (Prvs.).

ಮನ್ತ್ರಿಕ **mantrika.** a magician (Cpr. 7, 53).

ಮನ್ತ್ರಿತ **mantrita.** spoken, consulted, deliberated; advised; consecrated with mantras; enchanted; charmed (J. 34, 1).

ಮನ್ತ್ರಿತನ **mantritana.** the office or vocation of a councillor or minister (Bp. 5, 6; My.).

ಮನ್ತ್ರಿತ್ವ **mantritva.** = ಮನ್ತ್ರಿತನ. (My.).

ಮನ್ತ್ರಿಪ **mantri-pa.** a prime minister (Kk. 101).

ಮನ್ತ್ರಿಸು **mantrisu.** to counsel, to advise. 2, to consecrate with vedic texts. ಮನ್ತ್ರಿಸಿದ ಪಶು (ಉಪಾಕೃತ Hlā.). 3, to enchant with spells or charms (Bh. 8, 27, 22; Śśv. 4, 54). 4, to utter incantations or charms (Bp. 46, 23; 49, 29; 50, 28; My.). ಮನ್ತ್ರಿಸಿದರೆ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ ಬಿದ್ದೀತೇ? (Prv.). see ಅಭಿ–.

ಮನ್ಥ **mantha.** = ಮನ್ತ 1, ಮನ್ತು 3. stirring round, churning; shaking about, agitating; kindling fire by friction. 2, *a churning-stick.* 3, a drink in which other ingredients are mixed by stirring, parched barley-meal stirred round in milk. 4, a disease of the eye, cataract, excretion of rheum. see ಅಗ್ನಿ–, ನಿರ್–.

ಮನ್ಥದಣ್ಡ **mantha-daṇḍa.** a churning-stick. see ಪೊಸೆ.

ಮನ್ಥದಣ್ಡಕ **mantha-daṇḍaka.** *a churning-stick.*

ಮನ್ಥನ **manthana.** shaking about, agitating; churning (J. 2, 9) kindling fire by friction. ಮನ್ಥನದಿನ್ದ ಬಾರದ ಬೆಣ್ಣೆ ಕನ್ಥೆಯಿನ್ದ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.).

ಮನ್ಥನಿ **manthani.** = ಮನ್ತಣೆ. *an earthen pot used for churning, a churn,* a vessel for butter.

ಮನ್ಥರ **manthara.** *slow, lazy, languid, inert, dull* (ಸೊಮ್ಬು Hlā.).

ಮನ್ಥಾನ **manthāna.** *a churning-stick.*

ಮನ್ಥಿ **manthi.** a churning-stick (ಮನ್ಥಾನ Mr. 183).

ಮನ್ಥಿಕ **manthika.** = ಮನ್ಥೆ, ಮೆನ್ತೆ, etc. a common vegetable plant, fenugreek, Trigonella foenum graecum Lin. (ಮೆನ್ತೆಯ Mr. 138).

ಮನ್ಥೆ **manthe.** = ಮನ್ಥಿಕ, ಮೆನ್ತೆ, ಮೆನ್ತೆಯ, ಮೆನ್ತ್ಯ (ಮೆನ್ಥೆಯ), ಮೇಥಿಕೆ, ಮೇಥಿನಿ. Trigonella foenum graecum Lin. (Sk.).

ಮನ್ಥೋದಧಿ **mantha-udadhi.** churning-sea: the sea of milk (ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ G.).

ಮನ್ದ **manda.** *slow, inert, idle, lazy, indolent, phlegmatic, apathetic.* 2, *dull, heavy, stupid, silly, foolish, self-willed* (see s. ನೀಲ). 3, *little; dim,* as the sight; *faint,* as light, etc.; *mild,* as a smile; *low,* as a tone; *gentle,* as a breeze; *feeble,* as the digestive faculty; — dyspepsy, indigestion (My.): — thick, as a cloth, a plank; a wall, paper, etc. (My.); thick, transparent only to some extent, as water (also when not turbid, My.); thick, as

curds, etc. (My.); — bad, evil, wicked, vile. 4, *unhappy, unlucky.* 5, *a species of the elephant.* 6, the planet Saturn (Mr. 38). see Prv. s. ಮನ್ದಿ 1.

ಮನ್ದಕಾರಿ manda-kāri. causing indigestion (My.).

ಮನ್ದಕಾಲಿ manda-kāli. the potherb Basella rubra (ಪೋತಕಿ, ಬಸಲೆ Mr. 148).

ಮನ್ದಗತಿ manda-gati. having a slow motion; — a woman who walks slowly (Ch. v. 332); — a slow walk (J. 18, 34).

ಮನ್ದಗಮನ manda-gamana. who or what goes slowly; slow motion. — ಮನ್ದಗಮನೆ. a woman that walks slowly (J. 18, 28). ಮನ್ದಗಮನೆಗೆ ಮನ್ದಹಾಸ ಚನ್ದ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟ ಚನ್ದ (Prv.).

ಮನ್ದಗಾಮಿ manda-gāmi. *going or marching slowly.*

ಮನ್ದಜ manda-ja. a lotus (Bhāgavata 10, 10, 47; My.).

ಮನ್ದಜಾಸನ mandaja-āsana. Brahmā (Bhāgavata 10, 13, 44).

ಮನ್ದಜ್ವರ manda-jvara. fever arising from indigestion (My.).

ಮನ್ದತ್ವ mandatva. slowness, etc. 2, dullness, stupidity, etc. ಅನ್ದ ಚನ್ದ ನೋಡಿದರೆ ಮನ್ದತ್ವ ಹೋಗುವದೇ? — ತುಱು ಇದ್ದವನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲ, ಮಱು ಇದ್ದವಗೆ ಮನ್ದತ್ವ ಇಲ್ಲ. — ಚನ್ದವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನ್ದತ್ವವಿರ ಬಾರದು (Prvs.).

ಮನ್ದನೆ mandane. apathy (Rām. 6, 39, 6).

ಮನ್ದಪವನ manda-pavana. = ಮನ್ದಾನಿಲ. (V. 11, 42 va.).

ಮನ್ದಬುದ್ಧಿ manda-buddhi. *slow-witted, stupid* (ಕುಣ್ಠ Hlā.); stupidity. ಮನ್ದಬುದ್ಧಿಯವನಾದರೂ ಸನ್ದ ಪ್ರಾಯವಱಿಯನೇ? (Prv.).

ಮನ್ದಭಾಗ್ಯ manda-bhāgya. adverse fortune, misfortune; an unlucky man. ಅನ್ಧಕನಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಇಲ್ಲ, ಮನ್ದಭಾಗ್ಯನಿಗೆ ದರಿದ್ರ ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಮನ್ದಮತಿ manda-mati. dull-witted, stupid; dullness, stupidity (My.).

ಮನ್ದಮಾರುತ manda-māruta. = ಮನ್ದಾನಿಲ. (Cpr. 1, 105; Śśv. 1, 53).

ಮನ್ದಯಾನ manda-yāna. slow motion (Cpr. 7, 77).

ಮನ್ದಯಾನೆ manda-yāne. a woman of slow gait (Grj. 3, 91 va.).

ಮನ್ದಯಿಸು mandayisu. = ಮನ್ದವಿಸು, ಮನ್ದೈಸು (ಮನ್ದಯ್ಸು) q. v. to thicken, to coagulate into a thick mass (Bp. 56, 52), etc. (ಸಾನ್ದ್ರತ್ವ Śmd. Dh.).

ಮನ್ದರ mandara. N. of a mountain which served the gods and asuras for a churning-stick at the churning of the ocean for the recovery of the amṛita, etc. lost during the deluge. ಎಳೆಯ ಶಿಶುವಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮನ್ದರಗಿರಿಯನ್ ಇಱುಹಿದನ್ತಱುರೂಪ ವಾದೆನ್ನ ಮೇಲೆ ನಲಿನಜಾಣ್ಡದ ತೋರದೀ ಭವದ ಹೊಱೆಯನ್ ಇಡಲ್ ಉಱುವೆನೆನ್ತಕಟಕಟ! (Sarpabhūṣaṇapada in B. 5, 321). 2, heaven (svarga). 3, large, bulky; — thick, dense, firm.

ಮನ್ದರಧರ mandara-dhara. the mandara-bearer: Viṣṇu who in the form of a tortoise sustained the mandara on his back at the churning of the ocean. 2, a class of metrical feet (Ch.).

ಮನ್ದರಶೈಲ mandara-śaila. = ಮನ್ದರ No. 1. (Śmd. 266).

ಮನ್ದರಾಚಲ mandara-acala. = ಮನ್ದರಶೈಲ. (Bh. 8, 27, 22).

ಮನ್ದಲಿಗೆ mandalige. = ಮನ್ದಿಲ್ಲಿಗೆ. a grass-mat (My.).

ಮನ್ದವಿಸು mandavisu. = ಮನ್ದಯಿಸು, etc. to be thick-set, etc. (Rām. 3, 3, 20).

ಮನ್ದಸ್ಮಿತ manda-smita. a smile, a gentle laugh. — ಮನ್ದಸ್ಮಿತೆ, a woman who has smiles (J. 6, 29).

ಮನ್ದಹಾಸ manda-hāsa. = ಮನ್ದಸ್ಮಿತ. (Bp. 23, 7; 27, 14; J. 18, 28). ಮನ್ದಗಮನೆಗೆ ಮನ್ದಹಾಸ ಚನ್ದ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟ ಚನ್ದ (Prv.).

ಮನ್ದಾಕಿನಿ mandākini. *the heavenly Ganges, the river of heaven* (ಬಾಪ್ಯೋಟಿ Ct. II, 10); — *the river Ganges.*

ಮನ್ದಾಕ್ರಾನ್ತ manda-ākrānta. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮನ್ದಾಕ್ಷ manda-akṣa. weak-eyed. 2, *bashfulness, sense of shame.*

ಮನ್ದಾಗ್ನಿ manda-agni. weakness of digestion, apepsy (ಅರುಚಿ Mr. 387).

ಮನ್ದಾನಿಲ manda-anila. a gentle breeze (ಆರಯ್ದು ಬಹ ಗಾಳಿ Mr. 50; Cpr. 1, 86; J. 30, 39). 2, N. of a metre (Ch.).

ಮನ್ದಾನಿಲರಗಳೆ mandānila-ragaḷe. N. of a metre (Cpr. 4, 63 seq.).

ಮನ್ದಾನೆ manda-āne4. thick. ಮನ್ದಾನೆ ನೀರು, -ಮೊಸರು, -ಅಮ್ಬಲಿ, -ಬಟ್ಟೆ, etc. (My.).

ಮನ್ದಾರ mandāra. *the coral tree, Erythrina indica* Lam.; *one of the five trees in heaven* (= ಪಾರಿಜಾತಕ). 2, *a white variety of swallow-wort, Calotropis gigantea* R. Br. see ಕೆಮ್ಪು-, ಬಿಳೀ-.

ಮನ್ದಾಸನ mandāsana. a wooden chest for putting idols in (My.; Te., also ಮನ್ದಸ, ಮನ್ದಾಸ; ಪಿಟಕ, ಪೇಟಕ, etc. Si. 344).

ಮನ್ದಿ mandi. 1. (fr. ಮನು?). = ಮನ್ದೆ 2. persons, people (My.; Tu.; Te.). [ಸಿರಿಯೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ಸನ್ತೆಯ ಮನ್ದಿ ಕಣ್ಡಯ್ಯಾ Bv. 164]. ಮನ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನ್ದಿ ಪ್ರಧಾನರು (ತೀರ್ಥ, ಅಷ್ಟಾದಶಾಮಾತ್ಯರ್ Nn. 48). ಬಹು ಮನ್ದಿ (Si. 55. 389); ಅನೇಕ ಮನ್ದಿ (348). ಆರು ಹಿತವರು ನಿನಗೆ ಮೂಱು ಮನ್ದಿಗಳೊಳಗೆ? (Dp. 1, 1). ಮನ್ದಿಯನ್ನು ಕಾಡುವವ (G. 34). ಮನ್ದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಣವು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ (B. 1, 4). ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ದಿ (1, 16). ಸಾವಿರ ಮನ್ದಿ (2, 23). ಒಳ್ಳೇ ಮನ್ದಿಯ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿ (2, 25). ಅಯ್ದು ಮನ್ದಿ ಮಕ್ಕಳು (2, 30). ಆತನಿಗೆ ಮೂಱು ಮನ್ದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು (3, 14). ಅಯ್ದು ಮನ್ದಿ ಹೆಂಗಸರು, ನಾಲ್ಕು ಮನ್ದಿ ಗಣ್ಡಸರು (5, 283). ಮನ್ದಿಯುಳ್ಳವನು ಮನ್ದನಾದರೆ ಕುನ್ದು ಬರೋದು ತಪ್ಪದು. — ಮನ್ದಿ ಹೇಱಿದರೆನ್ದು, ಹನ್ದಿ ತಿನ್ನಬಹುದೇ? (Prvs.). see Bp. 5, 38; 32, 26; 44, 69; 61, 23. 28; Rśv. 13, 95 va.; J. 4, 14; Si. 43. 238; B. 2, 2. 32; 4, 137. 157; 5, 263. 284.

ಮನ್ದಿ mandi. 2. = ಮನ್ದೆ 1, No. 2. an open place, etc. see ತುಱು-.

ಮನ್ದಿರ mandira. *a habitation, a house* (ಮನೆ Nn. 46. 80). 2, *a town.* — ಮನ್ದಿರಮ್ಪೊಗು. -ಂ-ಪೊಗು. to enter a house, etc. (C. Bp. 47, 15).

ಮನ್ದಿವಾಳೆ mandivāḷa. = ಮನ್ದೆವಾಳ. over familiarity leading to insolence, impertinence, arrogance (Bp. 26, 57; Bh. 4, 3, 26; Te. ಮನ್ದೆಮೇಲ). ಹರಿಯೊಳ್ ನಾರದ ಮನ್ದಿವಾಳದಿ ಮಹಾಶಾಪಂಗಳಂ ತಾಳನೇ? (Śś. 63; Dp. 136, 6).

ಮನ್ದೀಭೂತ mandī-bhūta. dull, stupid. (Cpr. 4, 14 va.).

ಮನ್ದು mandu. a settlement or a hamlet of the Todas on the nīlagiri. *cf.* T. ಮನ್ಱು. an open common field.

ಮನ್ದುರ mandura. = ಮನ್ದುರೆ. (ವಾಜಿಗಳ ಲಾಯ Mr. 193).

ಮನ್ದುರಿಗ mandura-iga. (Kāvy. I, 4, 2; Śmd. 233 as ಮಾನ್ದುರಿಗ). a groom.

ಮನ್ದುರೆ mandure. *a stable for horses.*

ಮನ್ದೆ mande. 1. = ಮನ್ದಿ 2. a flock of sheep or goats, a herd of cattle or buffaloes (My.; Te.; Tu.; T. ಮನ್ದೈ). ಬಹುಕಾಲದಿನ್ದ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ಗೋವುಗಳ ಹಿಣ್ಡು ಮನ್ದೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ

ಕಡೆ (ಗೋಷ್ಠೀನ Si. 104). ಆಕಳುಮಂದೆ (ಸಮಜ, ಪಶುಗಳ ಹಿಣ್ಡು 180). ಹಸುವುಗಳ ಮಂದೆ (ಗೋಕುಲ, ಗೋಧನ, ಗೋವ್ರಜ, ಆಕಳ ಹಿಣ್ಡು 318). see ತುಱುಮಂದೆ. 2, an open place (in the jungle or near a village) where a flock or herd stands; a pen, a fold (Bp. 58, 22; My.). ತುಱುವಿನ ಮಂದೆ (ವ್ರಜ, ಗೋಕುಲ, ಗೋಷ್ಠ Hlā.). — ಕುಱುಬನ ಮಂದೆ ತೋಳ ಕಾದ ಹಾಗೆ. — ಮಂದೇ ಬಱುಗೆ ತೋಳ ಬನ್ದರೆ ತನ್ದೇ ಬಱುಗೆ ಓಡಿಹೋದ (Prvs.).

ಮಂದೆ mande. 2. = ಮನ್ದಿ 1. people. (Bh. 4, 4, 59). ತಿನ್ದರೆ ದಕ್ಕದು ಮಂದೇ ಹಣ (Prv.).

ಮಂದೆವಾಳ mandevāḷa. = ಮನ್ದಿವಾಳ. impertinence, etc. (Grj. 2, 106 va.).

ಮಂದೇಹ mandēha. a kind of rākṣasa (enemy of the sun, Rśv. 1, 31).

ಮಂದೈಸಿತ mandaysita. the state of being thickened, etc. (ತೆಲ್ಲಯ್ಸಿತು Kk. 56; Śm. 49).

ಮಂದೈಸು mandaysu. ಮನ್ದಯ್ಸು. = ಮನ್ದಯಿಸು. to thicken, to coagulate into a thick mass [ಮೊದಲೊಳ್ ನೀಳ್ದು ಪೊದೆಟ್ಟು ಪರ್ಬಿ ಪದಪಂ ಕೈಕೊಣ್ಡು ಮನ್ದೈಸಿ ಮಾಣದೆ Ap. 5, 23]; (Rśv. 5, 120 va.); to form a mass (Grj. 9, 7); to become clustered together, to unite in a mass (Abh. P. 13, 45; Grj. 4, 159 va.; 6, 5 va.); to become intense or excessive (Grj. 2, 106 va.); to become pleasing (Grj. 3, 109).

ಮಂದೋದರಿ manda-udari. = ಮಣ್ಡೋದರಿ. N. of Rāvaṇa's favourite wife. ಗಣ್ಡಸಿಗಿನ್ತ ಹಿರಿಯಳು ಮಂದೋದರಿ (Prv.).

ಮಂದೋಷ್ಣ manda-uṣṇa. *moderately warm, luke-warm, tepid;* gentle heat, warmth.

ಮಂದ್ರ mandra. *low, base, deep, hollow* (as sound; Cpr. 7, 83; Bp. 19, 10); the low or base tone of the voice.

ಮಂದ್ಲಿಗೆ mandlige. = ಮನ್ದಲಿಗೆ. a grass-mat. (My.).

ಮನ್ನಣೆ mannaṇe. Tbh. of ಮಾನನ. (My.; Te. ಮನ್ನನೆ; ಪ್ರತಿಪದಿ Nn. 155; Bp. 5, 67; Rśv. 1, 135 va.; Śśv. 4, 17 va.; J. 2, 28). [ಮನ್ನಣೆಗೆನಗಿರ್ವರುಮೋರನ್ನರೆ Pb. 9, 12]. ಮನ್ನಣೆಯ ನುಡಿ ಸಹಿತನ್ ಈವಂ (ವದಾನ್ಯ Mr. 237). ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳಬಹುದೇ? (Prv.). see ಅನ-; ಪುಸಿ-; Prv. s. Tbh. ಸನ್ಡೆ. — ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡು. to honour, etc. (Abh. P. 3, 188). — ಮನ್ನಣೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain honour, to be treated with respect (Bp. 5, 50. 65).

ಮನ್ನಱಿ mannaḷi. Tbh. of ಮನ್ಯಾಳಿ (Śmd. 30. 351).

ಮನ್ನಾ mannā. forbidden, stopped; prohibition, hindrance, stoppage (My.; Te.; Mhr., H. ಮನಾ, ಮನಾಈ). — ಮನ್ನಾ ಆಗು. to be stopped, to discontinue, to cease, as work, a journey, an order (My.). — ಮನ್ನಾ ಮಾಡು. to stop (v. t.), etc.

ಮನ್ನಿಸು mannisu. 1. (fr. ಮನ್ನಾ). (to stop, to restrain, to keep down, as anger, etc.; *cf.* the meaning of ತಡೆ 1, No. 2) : to bear with, to look over, to excuse, to pardon (My.; Te. ಮನ್ನಿಂಚು; T. ಮನ್ನಿ). ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸು! (My.). see Dp. 165, 11; ಅಪರಾಧ-.

ಮನ್ನಿಸು mannisu. 2. (Śmd. 287). to estimate highly, to honour, to reverence; to show kindness, to regard with kindness, to treat kindly and with respect, to treat kindly and give presents (My.). [ಕೃತ ಪರಿಚಯಬಲನಪ್ಪನನತಿಶಯ ಧವಳನ ಸಭಾಸದರ್ ಮನ್ನಿಸುವರ್ Kr. 1, 5; Ap. 15, 12]; (Dp. 60 pallavi). ಕನ್ನವಿಡುವ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಮನ್ನಿಸಿ, ತನ್ದನನ್ತೆ. — ಜ್ಞಾನಿ ಬನ್ದರೆ ಮನ್ನಿಸು! ಹೀನ ಬನ್ದರೆ ತ್ಯಜಿಸು! (Prvs.). ಆನೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಜನರು ದೇವತೆಗಳನ್ತೆ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 4, 23). ತಾಯಿತನ್ದೆಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು (4, 34). see Śmd. 86 Mdb.; Cpr. 2, 6; 6, 87. 88; Abh. P. 14, 65; Bp. 4, 2; 21, 36; 24, 13; 25, 33; 26, 19. 48; 38, 26. 30; 41, 29; 44, 32; 45, 16. 37; 46, 14; 47, 37. 41; 55, 4. 32; Bh. 2, 13, 10. 13; Rām. 6, 12, 15; Rśv. 13, 100; J. 5, 41. 66; 18, 6. 38; 28, 33; 29, 24. 27. 34. 36; 31, 37; Kk. 100.

ಮನ್ನೆಯ manneya. Tbh. of ಮಾನ್ಯ. a respectable man; a chieftain; a commander (Bp. 16, 29; C. Bp. 47, 32; Bh. 6, 5, 13; J. 4, 27; 29, 9; 34, 35; Te. ಮನ್ನಡು, ಮನ್ನೀಡು, ಮನ್ನೆ; T., M. ಮನ್ನನ್, ಮನ್ನವನ್, a king). — ಮನ್ನೆಯಗಾಱ್. ಮನ್ನೆಯಗಣ್ಡನೆಲ್ ತೆಗೆದು ಪೋಪುದು (Bhn. 27).

ಮನ್ಮಥ manmatha. = ಮನುಮಥ. *love, amorous passion or desire; Kāma* (ಬಣ್ಡಣಿವೆದೆಯ, ಅಯ್ಸರಲ, ಕುಡುವಿಲ್ಲ, etc. Śm. 7; Kk. 8). 2, *the elephant- or wood-apple tree, feronia elephantum* Corr. (ಬೆಳವಲಗಿಡ G.).

ಮನ್ಮಥಜನನಿ manmatha-janani. Lakṣmī (Mr. 18).

ಮನ್ಮಥನಾಶನ manmatha-nāśana. Śiva (Bp. 38, 51).

ಮನ್ಮಥಯುದ್ಧ manmatha-yuddha. strife of love, strife or contest (Sk.); amorous sport, sexual embrace (My.).

ಮನ್ಮಥವೇದನೆ manmatha-vēdane. pain of love. (My.).

ಮನ್ಮಥಸಂಗರ manmatha-saṅgara. = ಮನ್ಮಥಯುದ್ಧ. (My.).

ಮನ್ಮಥೋದ್ರೇಕ manmatha-udrēka. abundance or excess of love or amorous passion (My.).

ಮನ್ಯ manya. = ಮನ್ಯೆ. (ಗಲ, ಧಮನಿ, ಕಣ್ಠ, ಶಿರೋಧರ, ಗ್ರೀವ, ಕೊರಳು Mr. 321).

ಮನ್ಯಾಳಿ manyāḷi. [a line of chieftains?].

ಮನ್ಯು manyu. *anger, wrath, fury* (ಕಡುಗೋಪ Nn. 36; ಕೋಪ Mr. 492). 2, *sorrow, grief, trouble, distress, vexation* (ದೈನ್ಯ 36; 492). 3, *sacrificial act, sacrifice;* — the conclusion or termination of a sacrifice (ಎಜ್ಞದನ್ತ್ಯ, ಯಜ್ಞದ ಕಡೆ 36; ಯಜ್ಞೋಕ್ತಿತೀರ 492). 4, Śiva, Rudra. 5, N. of an author of several ṛigvēda hymns. 6, a lord, a master (ಆಳ್ದ, ಒಡೆಯ 36). 7, an army (ಮಹಾಸೈನ್ಯ, ಸೇನೆ 36). 8, largeness (ವಿಪುಲ, ದೊಡ್ಡಿತು 36). 9, the organs of sense (ಇನ್ದ್ರಿಯಂಗಳ್ 36). 10, the face (ಆಸ್ಯ, ಮುಖ 36). 11, tears (ಬಾಷ್ಪಜಲ, ಕಣ್ಣನೀರ್ 36).

ಮನ್ಯೆ manye. ಮನ್ಯಾ = ಮನ್ಯ, q. v. *the back of the neck, the tendon of the trapezium muscle forming the nape of the neck.*

ಮನ್ವನ್ತರ manu-antara. *the period or age of a Manu,* comprising 71 great yugas or ages of the gods or 4,320,000 human years (Mr. 73).

ಮಪಷ್ಠಕ mapaṣṭhaka. = ಮಕುಷ್ಠಕ, ಮಪುಷ್ಠಕ, ಮಯಷ್ಠಕ, ಮಯುಷ್ಠಕ. a species of kidney beans. (ಮಡಿಕೇ ಕಾಱು G.).

ಮಪುಷ್ಠಕ mapuṣṭhaka. = ಮಪಷ್ಠಕ. (G.).

ಮಬ್ಬಿಗ mabbu-iga. a being of darkness: an Asura, a Rākṣasa (ಚುಕ್ಕಿಗುವರ, ರಕ್ಕಸ Kk. 10*b*; ಸಿಗ್ಗಿಗ, ರಕ್ಕಸ, ದೈತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾವಲಿ 11*a*; ರಕ್ಕಸ, ಅಸುರ Śm. 9).

ಮಬ್ಬು mabbu. = ಮರ್ಬು, ಮರ್ವು, ಮೊಬ್ಬು. darkness; gloom; dimness; drowsiness, heaviness with sleepiness; dullness, stupidity (My.; Te., also ಮಮ್ಪರ, ಮಮ್ಪು; Tu. also ಮಪ್ಪು; T. ಮಪ್ಪು; Bh. 1, 8, 9. see T. s. ಮಂಕು; *cf.* ಮಸಕು, ಮಯ್ಯು; M. ಮಯಙ್ಙು, to grow dim or dusk; to be drowsy, giddy; to be perplexed; ಮಯಕ್ಕ, drowsiness; swoon; bewilderment; ಮಯಕ್ಕು, dusk, twilight; perplexity). ಕಣ್ಣು ಮಬ್ಬಾಯಿತು, ಬುದ್ಧಿ ಮಬ್ಬಾಯಿತು (My.). ತುಬ್ಬಾಗದ ಕಳವು ಮಬ್ಬಾದ ಮೇಲೆ

ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.). — ಮಬ್ಬುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. dim sight (My.). — ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲ. -ಕತ್ತಲ. sable darkness (B. 3, 124; My. as ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲೆ). — ಮಬ್ಬುಗವಿ. -ಕವಿ. darkness or dimness to cover or spread about (My.).

ಮಮ್ mam. a sound in imitation of chewing (used by children) — ಮಮ್ಮಮ್. a repetition of that sound (My.).

ಮಮ mama. of me, mine. (Bp. 2, 17; 8, 13; 37, 20). (Sk.).

ಮಮಕಾರ mama-kāra. interesting oneself about anything (Sk.), attachment to, love (My.); selfishness (My.). ಮಮಕಾರವೆನ್ದೆಮ್ಬ ಕಱೆಕೆಯ ಕಳದಿಟ್ಟು (Sarpabhūṣaṇa's pada in B. 5, 319). 2, N. (Prll. 3, 6).

ಮಮಟಿ mamaṭi. = ಮಮ್ಮಟಿ. (My.).

ಮಮತೆ mamate. mineness; the considering anything as belonging to oneself: attachment to, interest in (Sk.); love, tenderness, affection (My.; J. 18, 54; B. 3, 81. 105; 4, 108. 141). 2, selfishness. (My.). 3, individuality. 4, pride, arrogance (My.).

***ಮಮ್ಮ mamma.** = ಮೊಮ್ಮ. grandson. ಎನ್ನ ಮಮ್ಮನಾಂ ನಡಪಿದನೆನ್ದು ಸಿನ್ಧುತನಯಂ ಕಡುಕೆಯ್ದಿಸಂ Pb. 11, 18; Ap. 2, 20.

ಮಮ್ಮಟಿ mammaṭi. = ಮಮಟಿ. a broad hoe (My.; H.).

ಮಮ್ಮಣಿಗ mammaṇiga. a man of a class of weavers (S. Mhr.).

ಮಮ್ಮಲ (mam *i.e.* mala₁-mala). mental inquietude (Mhr. ಮಳಮಳ; *cf.* ಮಱ 2). — ಮಮ್ಮಲ ಮಱುಗು. to be very much perturbated or commoted in one's mind, to grieve excessively [ಸುರತ ಮಕರಧ್ವಜನೊಳಾದ ಬೇಟದೊಳ್ ಮಮ್ಮಲ ಮಱುಗುತ್ತಿರ್ದರ್ Pb. 5, 10 va.; Ap. 3, 67]; (Bh. 8, 27, 5; J. 29, 34).

ಮಮ್ಮಳಿ mammaḷi. = ಮಣ್ಮಳಿ, etc. an abnormal hideous death. — ಮಮ್ಮಳಿಯಾಗು. -ಆಗು. to meet with a hideous death (Abh. P. 13, 65; 13, 66 va.; 13, 115).

ಮಮ್ಮು mammu. (fr. ಮಮ್). = ಮೊಮ್ಮು. (what is mumped): food (in the language of children, My.).

ಮಯ್ may. 1. = ಮಯಿ, ಮೆಯ್, etc. the body, etc. (My., and frequently in Nr. and Mr. MSS. instead of ಮೆಯ್).

ಮಯ್ may. 2. = ಮದ. joining, etc. — ಮಯ್ಗಡ. = ಮದಗಡ. loan without interest (My.). — ಮಯ್ಸಾಲ. = ಮಯ್ಗಡ, with the difference that also a document may be required and interest taken (My.).

ಮಯ maya. N. of a bird. (ನೃಪಖಗ Mr. 174).

ಮಯ maya. 1. *made of, consisting of, full of* (Bp. 58, 64; 59, 41; J. 22, 23). (Sk.).

ಮಯ maya. 2. N. of an asura, described sometimes as the artificer or architect of the daityas, sometimes as versed in magic, astronomy, and military science. (Rśv. 7, 98 va.). 2, a horse; *a camel;* a mule.

ಮಯಕೃತ maya-kṛita. made by Maya (C. Bp. 47, 33).

ಮಯಣ mayaṇa. = ಮೇಣ. Tbh. of ಮದನ (Śmd. 352). the season of spring (see ನೇಸರ್ಮಯಣ); Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7); bees' wax (ಸಿಕ್ಥಕ Hlā.; Mr. 358, o. r. ಮೇಣ; ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟ, ಸಿಕ್ಥಕ Nr.).

ಮಯಣಾಮ mayaṇāma. a certain pace of a horse (Bh. 1, 7, 2).

ಮಯಮು mayamu. = ಮಯ್ಮು, q. v. bewilderment.

ಮಯಷ್ಠಕ mayaṣṭhaka. = ಮಪಷ್ಠಕ, etc. a species of kidney beans. (ಮಕುಷ್ಠಕ, ಮಯುಷ್ಠಕ, etc., ಕಾಡ ಹೆಸಱು Nr.).

ಮಯಿ mayi. = ಮಯ್ 1, etc. (My.). — ಮಯಿಸಿರಿ. the beauty of the body (C. Bp. 47, 32).

ಮಯಿದ mayida. = ಮಯ್ದುನ, etc. (My.).

ಮಯಿದುನ mayiduna. = ಮಯ್ದುನ, etc. ಮಗಳನಿತ್ತ ಅಳಿಯ ಮಯಿದುನರೊಳ್ ಸ್ವಸ್ರೀಯಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 489).

ಮಯಿಲಿಗೆ mayilige. = ಮಯ್ಲಿಗೆ. small-pox, etc. (Dp. 106, 9).

ಮಯು mayu. *N. of a class of attendants on Kubēra, a Kinnara, a celestial musician.* 2, an antelope.

ಮಯುಷ್ಠಕ mayuṣṭhaka. = ಮಯಷ್ಠಕ, etc. (ಮಡಿಕೇ ಕಾಱು G.). see Nr. s. ಮಯಷ್ಠಕ.

ಮಯೂಖ mayūkha. a pin or peg (ಕೀಲು Nn. 95). 2, *a ray of light* (ಕಿರಣ 95); *brightness, flame.*

ಮಯೂರ mayūra. = ಮಯ್ಲ, ಮಯ್ಲು 1, ನೋರ. *a peacock* (ನವಿಲ್ Nn. 49). 2, *a species of flower, cock's comb, Celosia cristata* Lin. 3, a class of celestial beings. ಕಿನ್ನರರು ಕಿಮ್ಪುರುಷರ್ ಅಶ್ವಾಸ್ಯರ್ ಮಯೂರರ್ಗೆ ನಿಜನಾಮಮಕ್ಕುಂ (Mr. 56; Grj. 10, 79 va.; Bp. 10, 32); N. (Bp. 54, 69). 4, = ಮಯೂರಕ No. 3.

ಮಯೂರಕ mayūraka. a peacock. 2, = ಮಯೂರ No. 2. 3, *a common weed, Achyranthes aspera* Lin. 4, *sulphate of copper, blue vitriol.*

ಮಯೂರಕಣ್ಠ mayūra-kaṇṭha. blue vitriol (ಕರ್ಪರಿ Mr. 144 = Sk. ಮಯೂರಗ್ರೀವಕ).

ಮಯೂರಕೇತು mayūra-kētu. N. of a king (J. 26, 73).

ಮಯೂರಗಮನ mayūra-gamana. Ṣaṇmukha.

ಮಯೂರಗಮನಪಿತ mayūragamana-pita. Śiva (Bp. 45, 44).

ಮಯೂರತುತ್ಥ mayūra-tuttha. = ಮಯ್ಲುತುತ್ಥ. blue vitriol (ತುತ್ಥಾಂಜನ, ಮಯೂರಕ, etc. Nr.).

ಮಯೂರಧ್ವಜ mayūra-dhvaja. Kārtikēya, Ṣaṇmukha (ಗಾಂಗೇಯ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕ Nn. 44). 2, = ಮಯೂರಕೇತು. (J. 25, 7. 59. 62).

ಮಯೂರಪದಿ mayūra-padi. N. of a plant (ನವಿಲಡಿ Mr. 117).

ಮಯೂರಶಿಖೆ mayūra-śikhe. = ಮಯೂರ No. 2. (G.).

ಮಯೂರಸ್ವನ mayūra-svana. the cry of a peacock. see ಕೇಗು.

ಮಯೂರಿಕೆ mayūrike. a peahen (Cpr. 8, 59).

ಮಯ್ದ mayda. = ಮಯಿದ, ಮಯ್ದುನ, etc. (My.). see ಬಾವ-, ಭಾವ-.

ಮಯ್ದನ maydana. = ಮಯ್ದುನ, etc. (My.).

ಮಯ್ದುನ mayduna. = (ಮದವನ), ಮಯಿದ, ಮಯಿದುನ, ಮಯ್ದ, ಮಯ್ದನ. a connection, friend, or husband (see ನೆಯ್ದಿಲ-); a sister's husband (Abh. P. 10, 168); a husband's brother (My.); a wife's brother (ಸ್ವಸ್ರೀಯ, ಶ್ಯಾಲಕ Nn. 124; J. 31, 65; My.); [ಅನ್ನೆಗಂ ತನ್ನ ಮಯ್ದುನನಪ್ಪನೋಘಾಸ್ತ್ರ ಧನಂಜಯನ ಬರವಿನ ಸನ್ತಸದೊಸಗೆ ಪಡೆಮಾತಂ ಮುನ್ದುವರಿದಱಿಪುವನ್ತೆ Pb. 4, 32 va.]. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಯ್ದುನಂ ಚನ್ದ್ರನಕ್ಕು (Mr. 19); a brother's son in his relation to a sister's son (J. 8, 49; 24, 52; Śśv. 5, 50; My.; see T., etc. s. ಮದವನ; ಬಾವ-, etc.; Mhr. ಮೇಹುಣಾ, a wife's brother; a sister's husband; *cf.* also ಮೈಥುನ); [Tu. ಮಯಿತ್ನೆ].

ಮಯ್ದುನತನ maydunatana. the state of being a ಮಯ್ದುನ. see ಭಾವ-.

ಮಯ್ಯು maymu. = ಮಯಮು, (ಮಯ್ಮೆ). bewilderment, perplexity (see ಮಬ್ಬು). ಮಯ್ಮೆನೆ ತಳತಳಿಸುವ ಭಾವಂ (Ct. I, 82, o. r. ಮಯಮು; T. ಮಯಲ್, ಮ್ಯೆಯಲ್, confusion of mind = ಮಯಕ್ಕ). [Tu. ಮಕ್ರ್. fatigue].

ಮಯ್ಮೆ mayme. = ಮಯ್ಯು. perplexed, downcast state (ಬೆಟ್ಟುಮುರಿ Śs.). [Tu. ಮಯ್ಮೆ, ಮಮ್ಮೆ eagerness].

ಮಯ್ಮೆ mayme. = ಮ್ಯೆಮೆ. greatness.

ಮಯ್ಲ mayla. = ಮಯ್ಲು 1. Tbh. of ಮಯೂರ. a peacock. (T., M. ಮಯಿಲ್, a peacock). — ಮಯ್ಲತುತ್ತ. = ಮಯ್ಲುತುತ್ಥ. blue vitriol (My.; Te.; T., M. ಮಯಿಲುತ್ತುತ್ಥ, ಮಯಿತ್ತುತ್ಥ).

ಮಯ್ಲಾರ maylāra. N. of a Daitya or demon (Śāstrasāra in W. v. 1259). 2, N. of a place (in S. Mhr.) and of a liṅga there. ಕೊಂಕಣಾ ಸುತ್ತಿ, ಮಯ್ಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ. — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ವೆನ್ದು, ಮಯ್ಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮೈಯ್ಯೊಲ್ಲಾ ಇಜಾದು ಹೋಯಿತು. — ಮಕ್ಕಳ ಬಯ್ಕೆಯಿನ್ದ ಮಯ್ಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಇದ್ದ ತೂತು (ಯೋನಿ) ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಯಿತು (Prvs.). see Bp. 23, 19; ರಣ-. — ಮಯ್ಲಾರದೇವರು. = ಮಯ್ಲಾರಲಿಂಗ. (My.). — ಮಯ್ಲಾರಲಿಂಗ. N. of a liṅga (My.).

ಮಯ್ಲಾರಿ maylāri. a follower of Maylāra; N. (My.). 2, the lord of Mālaci (ಮಾಳಚಿಯ ಭರ್ತೃ Mr. 15; one MS. ಮಾಳಾಚಿ and ಮಯಿಲ್ಲಾರಿ). — ಮಯ್ಲಾರಿದೇವ. the ruler of the country Pallimba (ಪಲ್ಲಿಮ್ಬದೇಶಾಧೀಶಂ Mr. 15; one MS. ಮಯಿಲಾರಿ-).

ಮಯ್ಲಿ mayli. 1. = ಮಯ್ಲು 2, ಮಯ್ಲೆ, ಮ್ಯೆಲಿ. (impurity, dirt, dirtiness; Tu.). 2, pox (the small–, chicken–, vaccine–; S. Mhr.; see ಆನೆ-, ಕಣತಲೆ-, ಕರೇ-, ಜೋಳ-; Mhr., H. ಮ್ಯೆಲ, dirt; *cf.* Sk. ಮಸಿ, ಮೇಲಾ). — ಮಯ್ಲಿ ಏಳು. pox to rise or break out (B. 4, 220). — ಮಯ್ಲಿಗುಳ್ಳೆ. a pustule of the vaccine pox (B. 4, 221). — ಮಯ್ಲಿ ತೆಗಿಸು. to have (persons) vaccinated (used with dative, B. 4, 222). — ಮಯ್ಲಿ ತೆಗೆ. to vaccinate (B. 4, 220. 222). — ಮಯ್ಲಿಬೀಜ. vaccina (B. 4, 222). — ಮಯ್ಲಿಹಾಲು. vaccine matter (B. 4, 222). @. this is probably a Dēsi word.

ಮಯ್ಲಿ mayli. 2. = ಮಯ್ಲು 3. a "mile" (My.). [E].

ಮಯ್ಲಿಗೆ mayligé. (= ಮಯ್ಲಿ 1, etc.), ಮ್ಯೆಲಿಗೆ. impurity, dirt, dirtiness; a dirty thing (Bp. 36, 47; My.); a kind of eye-disease (Bp. 18, 66). ಮಡಿ ಉಟ್ಟರೂ ಮಯ್ಲಿಗೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಮಯ್ಲು maylu. 1. = ಮಯ್ಲ. Tbh. of ಮಯೂರ. a peacock. — ಮಯ್ಲುತುತ್ಥ. = ಮಯೂರತುತ್ಥ. (My.; ತುತ್ಥಾಂಜನ, ಶಿಖಿಗ್ರೀವ, ವಿತುನ್ನಕ, ಮಯೂರಕ Si. 333).

ಮಯ್ಲು maylu. 2. = ಮಯ್ಲಿ 1. impurity, dirt (My.). 2, dinginess, dark-huedness (see s. ಮಯ್ಲೆ, and ತುನ್ತುರು-, and *cf.* ಮಬ್ಬು).

ಮಯ್ಲು maylu. 3. = ಮಯ್ಲಿ 2. a "mile" (My.; B. 5, 299). [E.].

ಮಯ್ಲುಖೋರ maylu-khōra. that hides dirt, as black colour (My.; Mhr.).

ಮಯ್ಲೆ mayle. = ಮಯ್ಲಿ 1, etc. dirt, foulness; dirty (My.; Tu.; Te.; T. ಮಯಿಲ್ಯೆ; M. ಮಯಿಲೆ; T., M., Te. also: dark-hued, grey, black-spotted colour). see Prv. s. ಶಾಸ್ತ್ರ.

ಮರ mara. 1. (Śmd. 47. 25). a tree; wood, timber (ವೃಕ್ಷ, ಅಂಘ್ರಿಪ, ಕ್ಷಿತಿರುಹ, ಶಿಖರಿ, ಶಾಲಿ, ಶಾಲ, ವನಸ್ಪತಿ, ಅಗ, ವಿಟಪಿ, ಕುಟಿ, ಅದ್ರಿ, ಕುಜ, ತರು, ಅನೋಕಹ, ದ್ರು, ವಿಷ್ಟರ, ನಗ, ದ್ರುಮ, ಪಾದಪ Hlā.; ವೃಕ್ಷ, ಮಹೀರುಹ, ಪಲಾಶಿ, ಅಗಮು, etc. Nr.; ಕುಜ, ಕುಜಾತ Nn. 20; ಕುಜ 26; ಪಾದಪ 28; ಕುಮುದ, ಭೂರುಹ 29; ತರು Ct. I, 7; Cpr. 2, 71. 86; 5, 46. 51; My.; T., M.; Tu. ಮರೊ; Te. ಮಾನು, ಮ್ರಾನು). [ತಳ್ತ ಪೂವಿನ ಪೊಸಗೊಂಚಲಿಂ ಮರನಿದೇನೆಸೆದಿರ್ದುವೊ Pb. 1, 116]. ಮರನಿರ್ದುದು; ಮರನಂ ಕಡಿ! (Śmd. 115). ಮರನು (Nn. 26. 29). ಮರನೇ! (Śmd. 115). ಮರನಂ ಸಾರ್ದಂ (156). ಮರದ ಹರಿಯಣ ದೊಳ್ ಉಣ್ಡಂ; ಮರದೊಳ್ ಸಮೆದ ಅಂಕವಣೆಯುನೇಱದಂ (287. 288). ಮರಂಗಳ್ or ಮರಗಳ್ (126). ಮರ ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿ ಪುಲ್ ಪೊದಱ್ (89. 113). ಮರದಿಂ ಮಾಡಿದ ರೂಪು (ದ್ರವ್ಯ Nn. 164). ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿ ಮರನ್ ಅಯ್ದೆ ಭೂಜಮುಕ್ಕುಂ (Mr. 150). ಬಂಜೆಮರನು (ಅವಕೇಶಿ); ದೇವರ ಮರಂಗಳು (ಮನ್ದಾರ, ಪಾರಿಜಾತಕ, ಹರಿಚನ್ದನ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಸನ್ತಾನ); ಹೂವಾಗಿ ಕಾಯಹ ಮರನಂ ವಾನಸ್ಪತ್ಯ ಎಮ್ಬುದು, ಹೂವಾಗದೆ ಕಾಯಹ ಮರನಂ ವನಸ್ಪತಿ ಎಮ್ಬುದು; ಮರದ ತುದಿ (ಪ್ರಾಗ್ರ, ಶಿಖರ, ಶಿರಸ್); ಮರದ ಕೊಮ್ಬು (ವಿಸ್ತಾರ, ವಿಟಪ); ಮರದ ಉದ್ದ (ಆರೋಹ, ಸಮುಚ್ಛ್ರಯ); ಮರದ ಮೊದಲು (ಅವಾಗ್ಬಾಗ, ಬುಧ್ನ); ಗುಜ್ಜ ಗೊಮ್ಬಿನ ಮರ (ಕ್ಷುಪ); ಫಲ ಹಿಡಿದ ಮರನಂ ಫಲಿನ ಎಮ್ಬುದು; ಮರದ ಹಣೆ (ಪ್ರಘಾಣ, ಸ್ಕನ್ಧ); ಮರದ ಹಣೆಯಿಂ ಕೆಳಕೆ ಪ್ರಕಾಣ್ಡ ಎಮ್ಬುದು; ಮರದ ಹೋಟಲು (ನಿಷ್ಕುಟ, ಕೋಟರ); ಮರದ ಹೊಱಸೊಪ್ಪು (ತ್ವಚ್, etc.); ಮರದ ಕೆಚ್ಚು (ಸಜ್ಜನ್, ಸಾರ); ಮರದ ಗೆಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ, ಕನ್ದ); ಮರದ ಬೀಜಲು (ಜಟೆ, ಶಿಫೆ); ಮರದ ಬೇರು (ಪಾದ, ಮೂಲ); ಮರಕ್ಕೆ ನೀರೆಱೆವ ಹರಿಕಣೆ (ಆಲವಾಲ, etc.); ಮರದ ಮಡಲು (ಲತೋದ್ಗಮ; ಅವರೋಹ); ಮರದ ಕೊನರು (ಪ್ರವಾಲ, etc.); ಮರದ ತಳಿರು (ಪಲ್ಲವ, etc.); ಮರದ ಗೊಂಚಲು (ವಲ್ಲರಿ, ಮಂಜರಿ); ಮರದ ಎಲೆ (ಬರ್ಹ, etc. Hlā.). ಒಣಗಿದ ಮರ (ಕಾಷ್ಠ, ದಾರು); ಮರದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಉದಕವನೆಱೆವ ಕಟ್ಟೆ (ಆಲವಾಲ, etc.); ಮರದ ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು (ಸ್ಕನ್ಧಶಾಖೆ, ಶಾಲೆ); ಮರದ ತುದಿ (ಅಗ್ರ, etc.); ಮರದ ಮೊದಲಿನ್ದ ಕೊಮ್ಬುಪರ್ಯನ್ತಮಿರ್ದ ನಡುವಣ ದಿಣ್ಡು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಸ್ಕನ್ಧ); ಬಂಜೆಯಿಲ್ಲದ ಮರ (ಅವನ್ಧ್ಯ, ಫಲೇಗ್ರಹಿ); ಬಂಜೆ ಮರ (ವನ್ಧ್ಯ, ಅಫಲ); ಲೋನೆಯ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಡೊಂಕ ಮರ (ಗೋಪಾನಸಿ); ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಮರನನಿರಿಸಿ ಕೆತ್ತಲು ಪಟ್ಟುದು, ಆ ಅಡಿಯ ಮರನು ಉದ್ಘನ ಎನಿಸುಗು; ಯಾಗಾಗ್ನಿ ಹೊಸೆವ ಮರ (ಅರಣಿ Nr.). ಮರದ ಜಿಡೆ (ಬೀಜಲ್ Śm. 24). ಮರದ ಸಾರಂ (ಕೆಚ್ಚು87); ಶಿಲೆಯನೆತ್ತುವ ಮರಂ (ತಱುಮ್ಬು101). ಮರದ ಹಣ್ಣು ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲೇ. — ಮರ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಮರಣ, ಮನುಷ್ಯ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮರಣ. — ಬೀಜ ಸಣ್ಣದಾದರೆ ಮರ ಸಣ್ಣದೋ? — ಬುಡ ಕಡಿದ ಮೇಲೆ ಮರ ಬಾಟೋಮಣ್ಣೇ? — ಬೇರು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮರದ ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ? — ಮರವೇಱು ಕೆಯ್ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prvs.). see further Bh. 1, 10, 33; Rśv. 9, 11; J. 3, 36; 28, 45; Si. 84. 85. 112. 119-123. 238. 241. 276. 344. 345. 367. 415. — ಮರಅವುಡಲ. a shrub used to make hedges, native of Brazil, Jatropha curcas Lin. (Z.); — ಮರಅಳಿಲೆ. the brilliant flying squirrel, Pteromys nitidus (Bd.). 2, the white-bellied flying squirrel, Pteromys albiventea (Bd.). — ಮರಕಂಚಾಳ. an ornamental tree, Bauhinia variegata Lin. (Z.). — ಮರ ಕಟ್ಟು. parts of the body getting benumbed; to draw toddy (My.). — ಮರ ಕಬ್ಬು. a fragrant grass, Andropogon muricatus (ವೀರಣ, ವೀರತರ sic ! Si. 164). 2, a good, but hard kind of sugarcane. — ಮರಕಾಲ್. a corn measure, a Marcal or Mercall (T., M.; R.). — ಮರಕಾಲು. = ಮರಗಾಲು. a stilt (Te. ಮಱಗಾಲು). 2, a wooden foot or leg. ಮರಕಾಲ. -ಆ 3. a man with a wooden foot or leg; a fisherman. ಬಲೆ ನೆಯ್ದ ಮರಕಾಲ ಬಟ್ಟೆ ನೆಯ್ದಾನೇ? (Prv.). — ಮರಕುಟಿಕ. = ಮರಕುಟಿವಕ್ಕಿ. — ಮರಕುಟಿವಕ್ಕಿ. -ಕುಟಿ-ಪಕ್ಕಿ. the wood-pecker (ಶತಪತ್ರಕ, ದಾರ್ವಾಘಾಟ Nr.; see ಕುಠಾಕು). — ಮರಕುಟಿಕ. = ಮರಕುಟಕ. — ಮರಕುಟಿಗ. (Śmd. 237). a man who deals in wood. 2, the wood-pecker (Bh. 1, 20, 53; Śsv. 3, 33). — ಮರಕುಟ್ಟಿ. = ಮರಕುಟಿಕ. — ಮರಕುಟ್ಟು. wood-powder, wood pulverized by the wood-worm (occasionally). — ಮರಕೊಟಿವಕ್ಕಿ. -ಕೊಟಿ-ಪಕ್ಕಿ. (ಉತ್ಕ್ರೋಶ, ಕುರರ sic! Hlā.). — ಮರಕೆಲಸ. timber-work, carpentry (Si. 339). — ಮರಕೇಸ. a kind of kesa. — ಮರ

ಕೋತಿಯಾಟ. -ಕೋತಿ-ಆಟ. = ಗಿಡಮಂಗನ ಆಟ. (My.). — ಮರಗಡಕ. -ಕಡಕ. the wood-pecker (Bd.; Pr.). 2, the Almorah wood-pecker, Picus moluccensis (Bd.). 3, the brown wood-pecker, Picus moluccensis (Bd.). — ಮರಗಣಿಗಿಲು. -ಕಣಿಗಿಲು. = ದೇವಗಣಿಗಿಲು. (My.). — ಮರಗಬ್ಬು. -ಕಬ್ಬು. a good, but hard kind of sugar-cane (My.). — ಮರಗಾಣ. a wooden oil-mill (My.). — ಮರಗಾಲು. -ಕಾಲು. a wooden stilt used by children, tumblers, etc. (My.). ಮರಗಾಲು ಕಟ್ಟಿ ನಡೆ, to walk on stilts (My.). — ಮರಗಾಳಿ. the sound of wind when murmuring in trees (ಗಜಜು Cb.). -ಮರಗಿಣಿ. a parrot that frequents trees and cannot talk (My.). ಮರಗಿಣೀ ಕೂಡ ಹೋಗಿ, ಅರಗಿಣಿ ಕೆಟ್ಟಿತು (Prv.). — ಮರಗುಟಿಗ. -ಕುಟಿಗ. = ಮರಕುಟಿಕ. (My. occasionally). — ಮರಗುಬ್ಬಿ. the black-throated wheat ear, Saxiola deserta (Bd.). — ಮರಗೂಡು. a wooden cage or trap (Bh. 1, 8, 53). — ಮರಗೂಟಿ. -ಕೂಟಿ. the wood-eater: fire, Agni (ಕಿಚ್ಚು Kk. 21; ಅಗ್ನಿ, ಇಂಗಳ, etc., ಅನಲ Śm. 11). — ಮರಗೂಟಿಮಗ. Kārtikēya (ಗುಹ Kk. 6). [— ಮರಗೆರಸೆ. a kind of game. ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ಮರಗೆರಸೆಯಾಡಲೆನ್ದು ಪರ್ವಿದಾಲದ ಮರದ ಮೊದಲ್ಗೆವನ್ದು Pb. 2, 30 va.]. — ಮರಗೆಲಸ. = ಮರಕೆಲಸ. (My.). — ಮರಗೊಡಲೆ. -ಕೊಡಲೆ. a kind of bird (Bh. 1, 20, 53). — ಮರಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a branch of a tree (ಕೋಡು, ಕೆಯ್ Śm. 24; Śśv. 3, 57). — ಮರಗೊರಡು. -ಕೊರಡು. a log of wood (My.). — ಮರದಣಬೆ. -ಅಣಬೆ. a mushroom that grows on decaying trees (My.). — ಮರದರಸಿನ. -ಅರಸಿನ. = ಮರದರಿಸಿನ. (My.). — ಮರದರಿಸಿನ. -ಅರಿಸಿನ. a species of Curcuma, Curcuma xanthorrhiza Roxb. (ಪೀತದ್ರು, ಕಾಲೇಯಕ, ಹರಿದ್ರವ, ದಾರ್ವಿ, ಪಚಮ್ಪಚೆ, ದಾರುಹರಿದ್ರೆ, ಪರ್ಜನಿ Nr.; ಪಚಮ್ಪಚೆ Mr. 130; My.; see Si. 146). 2, a diffuse shrub yielding a yellow dye, Morinda umbellata Lin. (St. & Pl.). — ಮರದಾಗು. -ತಾಗು. (mutual) touch or rubbing together of trees (Rām. 4, 7, 10). — ಮರದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. the tree Pterospermum acerifolium Wild. (ಕೊಸಗು, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ Kk. 19; Śm. 25; see ವೃಕ್ಷೋತ್ಪಲ). — ಮರದಿಗುಡು. -ತಿಗುಡು. the bark of a tree (J. 28, 44). — ಮರದುದಿ. -ತುದಿ. the top of a tree (Śśv. 2, 87). — ಮರದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a thicket, or grove, of trees [ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಕಱಂಗಿ ಕತ್ತಲಿಸಿದ ಮರದುಱುಗಲ ನಡುವೆ Pb. 3, 18 va.]; (Rśv. 6, 24 va). — ಮರನಾಗು. = ಮರವಡು (Bh. 8, 25, 7). [— ಮರಪಟಲ. a wooden shield? ಆ ರಸತ್ತ್ರುಗರಿಡುವಿಟ್ಟಿಯ ಪಿಡಿಕುತ್ತಿನ ಕಕ್ಕಡೆಯ ಕೋಲ್ಗೆ ಮರಪಟಲಂ ಪಾಯ್ದು ಕೆಡೆದನಾರೂಢದಿಂ ಪೇಸೇಱೆ ತುಱುದು Pb. 12, 60 va.]. — ಮರಪಟ್ಟಿಡಿ. a carpenter's work-board (Si. 399). — ಮರಬಿಜ್ಜು. the Bondar, Paradoxurius bondar (Bd.; My.). — ಮರಮಟ್ಟೆ. boughs of palm-trees (J. 22, 26). — ಮರಮಿಟಲಗಿಡ. a climbing shrub or tree, Urostigma volubile Datz. (Z.). — ಮರಮಿಟ್ಲಗಿಡ. = ಮರಮಿಟಲಗಿಡ. (My.). — ಮರಮುಟ್ಟು. things of wood belonging to a house, as utensils, beams, pillars, etc. (Bhaktisāra v. 85; My.). — ಮರಮೆಣಸು. a West-Indian tree, the Pimento tree, Pimenta acris Wight. (St. & Pl.). [— ಮರಮೊಗ. a mask made out of wood. ಎನಿತಾನುಂ ತೆಱದ ರೂಪುಗಳಂ ಕೈಕೊಣ್ಡು ಮರಮೊಗಂಗಳನಿಟ್ಟು ಬನ್ದು ಮುನ್ದೆ ಆಡಿಯುಂ ಪಾಡಿಯುಂ ನಗಿಸಿಯುಂ Vr. 118, 14; — ಮರಮೊದಲ್. foot of the tree. ಸಿಡಿದು ಪೊಯ್ದು ಸಿಡಿಲ್ ಕಾರಿರುಳೊಳಗುರ್ವಂ ಪಡೆದಿರೆ ಮರವಾನಸನೆನೆ ತಪಸ್ವಿ ಮರಮೊದಲಿರ್ದಂ Ap. 6, 32]. — ಮರರೇವಡಿಗಿಡ. a thorny tree, Capparis grandis L. f. (Z.). — ಮರವಡು. -ಪಡು. = ಮರನಾಗು. to become like a log of wood: to grow paralyzed, to be perplexed, etc. [ಸುಭದ್ರೆಯುಂ ಮೊದಲುರಿಯುತ್ತಿರೆ ಮರವಟ್ಟು ವಿಜಯನಿರ್ದತ್ತಲೆ ನೋಡುತ್ತಿರೆ Pb. 4, 54; Ap. 6, 50]; (Abh. P. 7, 32 va.; 14, 136; 16, 27; Bp. 11, 3; 14, 18; 45, 42; 51, 43; 66, 40). — ಮರವಣೆ. -ಮಣೆ. a wooden stool. ಮರವಣೆಗಂ ಬೀಣೆಗಮ್ ಅನ್ತರಮಾವುದು (Śmd. 81). [— ಮರವಾನಸ. -ಮಾನಸ. a wooden like figure devoid of feeling. ಸಿಡಿದು ಪೊಯ್ದು ಸಿಡಿಲ್ ಕಾರಿರುಳೊಳಗುರ್ವಂ ಪಡೆದಿರೆ ಮರವಾನಸನೆನೆ ತಪಸ್ವಿ ಮರಮೊದಲಿರ್ದಂ Ap. 6, 32. — ಮರವಾನಿಸ. -ಮಾನಿಸ. = ಮರವಾನಸ. ಸಿನಗಿನಿಸುಂ ಕರುಣಮಿಲ್ಲ ಮರವಾನಿಸನ್ಗೆ Kr. 2, 83]. — ಮರವಾಯ್. -ಪಾಯ್. to pass, or jump, over a tree. ಮರನಂ ಪಾಯ್ದಂ or ಮರವಾಯ್ದಂ (Śmd. 195). — ಮರವಾಯಿ. -ಪಾಯಿ. = ಮರವಾಯ್. ಮರವಾಯಿದು ಬಿನದಿಪುದು (ಕುಳಿಲ್ Śs.). — ಮರವಾವು. -ಪಾವು a snake that lives on trees (Rśv. 5, 73; Śśv. 3, 34). [— ಮರವಿಲ್. -ಬಿಲ್. wooden bow. ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕವಡಂ ಮರವಿಲ್ ಕಟ್ಟಿದ ಪಡೆಕಟ್ಟು Pb. 5, 36. — ಮರಸರಿಗೆ. a kind of playing material. ಅನ್ತಾಕೆಗಳು ತೂಗಿ ತೊನೆಪ ತೊನೆಪಗಳುಮಂ ಮರಸರಿಗೆವಿಡಿದು ಬಿಲ್ವಿಡಿದಾಡುವ ಬೂತಾಟಂಗಳುಮಂ ನೋಡಿ Pb. 4, 90 va.]. — ಮರಹರಳು. = ಮರಅವುಡಲಗಿಡ. (St. & Pl.; My.). — ಮರಹಱುವೆ. = ಮರಹಱುಹೆ, q. v. N. of a vegetable, wild cole, Justicia madurensis (My.). — ಮರಹಱುಹೆ. N. of a plant (ಕುಕರ್ಣಿಕೆ Mr. 116, two MSS. ಮರಹಱುವೆ). ವೇಲ್ಲ, ಅಮೋಘೆ, ಚಿತ್ರತಣ್ಡುಲೆ, ತಣ್ಡುಲ, ಕೃಮಿಘ್ನ, ವಿಡಂಗ ಎನ್ದೊಡೆ ವಿಳಂಗ; ಮರಹಱುಹೆ ಎನ್ದು, ಎಮ್ಬರು (Nr.). — ಮರಹಾಸ್ತಿ. a coarse kind of foddergrass, Antistircia cymbaria Roxb. (Z.). see ಬಂಗಡ್ಡ. — ಮರಹುಣಿಸೆ. the hog-plum or wild mango, Spondias mangifera Pers. (ತಿನ್ತಿಡೀಕ, ಚುಕ್ರ, ವೃಕ್ಷಾಮ್ಲ, ಹುಳಿಹಣ್ಣು Si. 310).

ಮರ mara. 2. (= ಮಡ 1). — ಮರಬಿಡಿಕು. a crack in the heel (ಹಿಳ Mr. 385; one MS., against prāsa, ಮಡ-; another MS. ಮಡಬಿರಿಕು).

ಮರ mara. 3. (= ಮರೆವೆ). — ಮರವಾನಸ. -ಮಾನಸ. an intoxicated, mad man (Abh. P. 5, 55; 9, 153). — ಮರಹೊನ್ದು. to become mad or greatly excited (Bp. 44, 3).

ಮರ mara. death, dying; killing. see ಅಭಿ-.

ಮರಕತ marakata. *an emerald* (ಪಚ್ಚೆ Hlā.; ಪಸುರ್ವಣಿ, ಜಾಗವರಲ್ Kk. 48; Śm. 68).

ಮರಗ maraga. = ಮರುಗ, etc. a strong smelling potherb, Mint, Mentha sativa Willd. (Z.; My.; Mhr. ಮರವಾ, sweet marjoram).

ಮರಗಿ maragi. = ಮರಗೆ. (ಅವಗಾಹ Mr. 213).

ಮರಗು maragu. = ಮರುಗ, etc. ಮರಗಿನ ತೊಪ್ಪಲ (ಸುಗನ್ಧ Cb.).

ಮರಗೆ marage. = ಮರಗಿ, ಮರಿಗೆ. a wooden basin; a sort of bucket [Tu. ಮರಾಯಿ]; (My.). ನಾವೆಯೊಳಗಣ ನೀರ ಚಲ್ಲುವ ಮರಗೆ (ಸೇಕಪಾತ್ರ, ಸೇಚನ Nr.).

ಮರಡಿ maradi. = ಮೊರಡಿ 2, etc. a hillock, etc. (My.).

ಮರಣ marana. *dying, death* (ಸಾವು Nn. 137). see ಪಡು, ಪೊನ್ದು, ಬರ್ದು, ಮಡಿ, ಹೊನ್ದು. ಪುಟಗೋಸಿಗಿನ್ತ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ, ಮರಣಕ್ಕಿನ್ತ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). see Prvs. s. ಮರ 1, ಮಾನ 2, ಯಾರ್, ವರ್ಷ. 2, at the end of a compound: dead, killed (Cpr. 10, 105 va.). — ಮರಣಗಾಲ. = ಮರಣಕಾಲ. (My.). see Prv. s. ಮದ್ದು. — ಮರಣಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to die (Bp. 32, 42). — ಮರಣ ಪಡಿಸು. to kill (My.). ಮರಣ ಪಡಿಸುವವ (ಮಾರ, ಕೊಲ್ಲುವವ G.). — ಮರಣ ಪಡು to die (My.). — ಮರಣವಾಗು. -ಆಗು. to die (Bp. 32, 20; 34, 26. 36; 50, 58). ಅವನು ಮರಣವಾದನು (My.). — ಮರಣ ಹೊನ್ದು. to die (My.; B. 4, 7. 186; 5, 73. 162).

ಮರಣಕಮ್ಪ marana-kampa. tremor of the body at the time of death (My., also ಮರಣಕಮ್ಪನ).

ಮರಣಕರಣ maraṇa-karaṇa. killing. see ಮಡಿಸು.

ಮರಣಕಾಲ maraṇa-kāla. the time of death (My.).

ಮರಣವೇದನೆ maraṇa-vēdane. the agony of death (My.).

ಮರಣಶಾಸನ maraṇa-śāsana. a last will, a testament (My.).

ಮರಣಸಂಕಟ maraṇa-saṅkaṭa. = ಮರಣವೇದನೆ. (My.).

ಮರಣಾನ್ತ maraṇa-anta. ending in death, having death for the end or termination (Sk.); death as the end of all (J. 11, 39).

ಮರಣಾಯಾಸ maraṇa-āyāsa. = ಮರಣವೇದನೆ. (Cpr. 2, 24 va.).

ಮರನ್ದ maranda. = ಮಕರನ್ದ. the juice or nectar of flowers, honey. (Śśv. 3, 16).

ಮರನ್ದರಸ maranda-rasa. = ಮರನ್ದ. (Śśv. 2, 39).

ಮರನ್ದೌಕಸ್ maranda-ōkas. a flower. (R.).

ಮರಲ್ maral. 1. = (ಮಗುಟ್), ಮರಳ್ 1, ಮರಳು 1, ಮಲರ್ 1. the face to be turned or averted; to turn back or backwards, to turn; to retreat; to return; to happen or occur again, or to do again (ಪರಾಙ್ಮುಖ Śmd. Dh.; Te. ಮರಲು, ಮಱಲು, ಮಲಗು, ಮಳ್ಳು; T ಮಡಂಗು). P. p. ಮರಲ್ದು [ಮನೋಜ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತುಲಮ್ಪಿನೆ ನೆರೆಯಲ್ಕೆ ದಿವ್ಯ ಮುನಿಯುಂ ಮೃಗಮಾಗಿ ಮರಲ್ದು ಕೂಡೆ Pb. 1, 111; Ap. 13, 37; ಅರರೀ ಪುಟಮೆರಡುಂ ಜೀರ್ಗರೆದು ಮರಲ್ದನ್ದಮೆನ್ತುಟಾಯ್ತು Ap. 13, 37]; (Cpr. 2, 20; 7, 70; 8, 103; 9, 88; Śśv. 4, 9). ಮರಲ್ವ (Śśv. 4, 12). ಮರಲ್ದು is used also in the sense of "*again*". [— ಮರಲಿಱಿ. -ಇಱಿ. to fight again? ದಣ್ಡನ್ದ ಮಹಾಸಾಮನ್ತರಂ ಮರಲಿಱಿದು ಗೆಲ್ದ ಸಾಮನ್ತ ಚೂಡಾಮಣಿಯ ಬೀರಮುಮಂ Pb. 9, 52 va.].

ಮರಲ್ maral. 2. = ಮಣಲ್, ಮರಳ್ 2, ಮರಳು 4, ಮಲರ್ 2, ಮಲಲ್ (Śm. 42), ಮಳಲ್. sand, gravel (ಪುಳಿಲ್, ಮಣಲ್, ಮಲರ್, ಸಿಕತ Śm. 36).

ಮರಲ್ maral. 3. = ಮಲರ್ 3. a flower (ಪುಷ್ಪ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 72; Abh. P. 8, 14). see ಕಣ್-.

ಮರಲು maralu. a ploughshare? (ಫಾಲ, ಕೃಷಿಕ Si. 303).

ಮರಲ್ಚು maralcu. = ಮರಳಿಸು 1, ಮರಳ್ಚು. to turn or avert the face; to turn; to cause to retreat; to return; etc. [ಮರಲ್ಚುವ ನೋಟಮುಱ್ತುಯಿಂ ಸಲಿಸುವ ಭೋಗಮೊಲ್ದಗಲದೋ ಪರ ಕೂಟಂ Ap. 5, 42]; (ಪರಾಙ್ಮುಖೀಕರಣ Śmd. Dh.: Rśv, 6, 9; 11, 80).

ಮರವಳಿ mara-vaḷi. the produce of trees (fruit, bark and leaves, My.). — ಮರವಳಿಗುತ್ತಿಗೆ. renting the produce of (government) trees (My.).

ಮರವೆ marave. = (ಮರ 3), ಮರು, ಮರುವು. intoxication, madness, fury; bewilderment, paralysis, torpor, etc. (ಮತ್ತತ್ವ Ct. I, 105; II, 9; ಜೊಮ್ಪಿಸಿತು Ks.; ಜೊಮ್ಪಿಸಿದುದು Bhn. 48; Bh. 4, 3, 12; Rām. 6, 14, 22; J. 10, 21; 14, 7. 17). — ಮರವೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to deprive of sensibility (J. 21, 2). — ಮರವೆಯೌಷಧ. -ಔಷಧ. a drug to produce madness, etc. (ಕಿಸುರ್ವರ್ Ct. II, 108).

ಮರಸಣಿ marasaṇi. = ಮರಸಣಿಗೆ. a species of kesu or Arum [Tu.]; (ಖರ್ಜುರ Mr. 149; My.).

ಮರಸಣಿಗೆ marasanige. = ಮರಸಣಿ. (My.).

ಮರಸು marasu. to become furious, to begin to rage (Cpr. 6, 34).

ಮರಸುತ್ತು marasuttu. = ಮರುಸುತ್ತು, ಮಲಸೂತ್ರ. a screw (My.; Mhr. ಮಳಸೂತ್ರ).

ಮರಹಮ್ಮತ್ marahammat. = ಮರಾಮತ್, q. v. repairs as of roads, etc. (My.; Br.).

ಮರಳ್ maraḷ. 1. = ಮರಲ್ 1, etc. P. p. ಮರಳ್ದು (Cpr. 6, 79; 7, 49; Bp. 60, 25). ಮರಳ್ವ (Śśv. 4, 74). see J. 2, 47; 5, 42; 31, 4; ಪೊಡೆ-, ಬಗೆ-. — ಮರಳಿಸು. ಮರಳೆ ಇಸು. to shoot arrows so that (an opponent) retreats (Cpr. 5, 109). — ಮರಳೊತ್ತು. ಮರಳೆ ಒತ್ತು. to push backward (Cpr. 6, 29).

ಮರಳ್ maraḷ. 2. = ಮರಲ್ 2, of which it is a colloquial form (Śmd. 41).

ಮರಳಿ maraḷi. = ಮರುಳಿ, ಮಳ್ಳಿ. a person (male or female) who in reality is clever, but simulates stupidity (My.). ಮರಳಿ, ಮಂಚಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲು? ಅನ್ದರೆ ಮೂಱು ಮತ್ತೊನ್ದು ಅನ್ದಳು (Prv.).

ಮರಳಿಚು maraḷicu. = ಮರಳ್ಚು (Bh. 8, 9, 38).

ಮರಳಿದು maraḷidu. = ಮರಳ್ದು of ಮರಳ್ 1. (Bh. 2, 4, 12).

ಮರಳಿಸು maraḷisu. 1. to cause to turn; to cause to return; to return; to requite. ಪಗೆಯ ಮರಳಿಸುವುದು (ವೈರಶುದ್ಧಿ, ಪ್ರತೀಕಾರ, ವೈರನಿರ್ಯಾತನ Nr.).

ಮರಳಿಸು maraḷisu. 2. to cause to bubble up or boil fiercely (My.).

ಮರಳು maraḷu. 1. = ಮರಲ್ 1, etc. to turn, to turn back (v. i.), etc. [Tu. ಮಗ್ಳ್, ಮಗ್ರ್ to turn upside down]. P. p. ಮರಳಿ. ಮರಳಿದುದು (ವೃತ, ವೃತ್ತ, ವ್ಯಾವೃತ್ತ Nr.). ಮರಳಿ ನುಡಿಹ (ಪುನರ್ವಚ Nn. 167). ಮರಳಿ ಬನ್ದಳು ಕುನ್ತಿ (Bh. 1, 10, 26). ವನವೀಥಿಗಳ ವಳಯವ ಹೊಕ್ಕು, ಮರಳಿದುದಿಲ್ಲ ವಿರಹಿಗಳು (1, 5, 10). see Bp. 9, 8; 20, 22; 24, 65; 39, 18; 40, 8; 42, 30; 45 sum.; 52 sum.; Bh. 1, 8, 13; 2, 4, 9; Rśv. 6, 11 va.; J. 3, 40; 5, 59; 17, 10. the P. p. often conveys the meaning of "*again*", "*back*" *e. g.* ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡಿದ್ದದನ್ನು ಮರಳಿ ಕೊಡುವಿಕೆ (ಪ್ರತಿದಾನ Si. 325). — ಮರಳಿ ಮರಳಿ. rep. again and again (Bp. 4, 47). ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟುದು (ಅವಗೀತ Nr.). ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟುಹ (ಪುನರ್ಭವ Nn. 114). ಸನ್ತೋಷ ತ್ವರೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಿನ್ದ ಎರಡು ಮೂಱು ಸಾರಿ ನುಡಿದ ಮಾತೇ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನುಡಿಯಲ್ ಪಡುವದು (ಆಮ್ರೇಡಿತ, ದ್ವಿಸ್ತ್ರಿರುಕ್ತ Si. 56). — ಮರಳೆ. again (Bh. 3, 13, 34).

ಮರಳು maraḷu. 2. to bubble up, to boil fiercely (as water, My.; Te. ಮರಗು, ಮರುಗು, ಮಱಗು, ಮಱುಗು, ಮಸಲು, ಮಸಲು).

ಮರಳು maraḷu. 3. = ಮರುಳ್ 2, etc. madness, etc. (My.; *cf.* ಮದಡು). ಭೋಗಿಗೆ ಯೋಗಿ ಮರಳು, ಯೋಗಿಗೆ ಭೋಗಿ ಮರಳು (Prv.).

ಮರಳು maraḷu. 4. = ಮರಲ್ 2, etc. sand. (My.). ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದು, ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮರಳ್ಚು maraḷcu. = ಮರಲ್ಚು, etc. [ಎಱಗುವ ಬಟ್ಟೆನಮ್ಬುಗಳ ಬಲ್ಸರಿ ಕುಮ್ಭಜನಂ ಮರಳ್ಚೆ Pb. 11, 93]; (Cpr. 4, 78; Abh. P. 8, 35; Grj. 3, 102; Rśv. 13, 84).

ಮರಾಟ marāṭa. Tbh. of ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ. Mahratta; a Mahratta man (My.). ಮರಾಟರ ಹತ್ತರ ಹೋರಾಟ ಸಲ್ಲ (Prv.).

ಮರಾಟಿ marāṭi. belonging to Mahratta; a Mahratta person (My.). — ಮರಾಟಿಯವ. -ಅವ. a Mahratta man (My.). — ಮರಾಟಿಯವಳು. -ಅವಳು. a Mahratta woman (My.).

ಮರಾಮತ್ marāmat. = ಮರಹಮ್ಮತ್. repairs, as of roads, houses, tanks, etc. (My.; Mhr., H.).

ಮರಾಲ marāla. ಮರಾಳ. soft, mild, bland, tender. 2, a flamingo; a goose (ಹಂಸೆ Nn. 8. 9. 17; ಸಾರಸ 56; ಸಾರಸ Mr. 521). 3, a horse. 4, lampblack, used as collyrium. 5, a cloud. 5, a villain, a rogue.

ಮರಾಲಕ marālaka. = ಮರಾಲ No. 2. (Bp. 50, 11).

ಮರಾಲಧ್ವಜ marāla-dhvaja. N. of a king (J. 11, 26. 28; 12, 1. 5. 20).

ಮರಾಲಪದಿ marāla-padi. the plant Cissus pedata Lam. (ತ್ರಿಪದಿ, etc. Mr. 141).

ಮರಾಲಯಾನೆ marāla-yāne. a woman with the gait of a flamingo (Cpr. 7, 118).

ಮರಾಲಿ marāli. a female haṁsa. (A.).

ಮರಾಲಿಕೆ marālike. = ಮರಾಲಿ. (Śmd. 153. 283).

ಮರಾಳ marāḷa. = ಮಳಾರ. a strap or girth of horses (ಕುದುರೆಯ ಪಟ್ಟೆ Śmd. II; Śm. 42, o. r. ಮಳಾರ).

ಮರಿಗೆ marige. = ಮರಗೆ, etc. a wooden basin. (My.; Si. 241; Te. ಮರಿಗೆ, ಮಱಗೆ; see ಕಲ್ಲು-). ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತರೆ ಮಾರಮ್ಮ ಮರಿಗೆ ಹೆತ್ತಳು (Prv.).

ಮರಿಚ marica. = ಮೆಣಸು, ಮೆಱಸು, ಮೆಳಸು. *black pepper.*

ಮರಿಯಾದೆ mariyāde. Tbh. of ಮರ್ಯಾದೆ. limit, etc. (Mr. 529; Bp. 18, 10. 50; 24, 80; 28, 35; 53, 75; 58, 30; My.). see Prv. s. ಮಾನ 2.

ಮರಿಯಿಸು mariyisu. (fr. ಮರ). to kill (Cpr. 5, 133).

ಮರೀಚ marīca. *black pepper.*

ಮರೀಚಕ marīcaka. = ಮರೀಚ. (ಉಷಣ, ಮೆಣಸು Mr. 138).

ಮರೀಚಿ marīci. *a ray of light* (see Nn. s. ವಿಪ್ರ); light. 2, mirage. 3, *N. of a prajāpati.* 4, *one of the seven ṛiṣis and father of Kaśyapa* (see ಮುಖ್ಯಋಷಿ).

ಮರೀಚಿಕ marīcika. = ಮರೀಚಿಕೆ, in ಮರೀಚಿಕಜಲ (Bp. 42, 2).

ಮರೀಚಿಕಾಜಲ marīcikā-jala. mirage (ಬಯಲೊಡ್ಡಱ, ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ Kk. 11*b*).

ಮರೀಚಿಕೆ marīcike. ಮರೀಚಿಕಾ. *mirage.* — ಮರೀಚಿಕೆಯ ಜಲ. (ಬಯಲೊಡ್ಡಱ, ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ Kk. 12).

ಮರೀಚಿಜಲ marīci-jala. mirage (ಬಿಸಲ್ಗುದುರೆ Śm. 15).

ಮರು maru. = ಮರವೆ, etc. madness, etc. see ಮರುಕುಳಿ.

ಮರು maru. 1. *a sandy desert, any arid region or soil destitute of water* (ನೀರು ನೆಱಲಿಲ್ಲದ ಠಾವು Nr.). 2, a mountain, a rock (*cf.* ಮರಡಿ, etc.). 3, N. of a country (Marwar, Bp. 6, 18).

ಮರು maru. 2. = ಮರುವಕ. a kind of ocimum. (ಮರುವಕ, ಫಣಿಜ್ಝಕ, ಕಪ್ಪಾದ ತುಳಸಿ Mr. 129).

ಮರುಕುಳಿ maru-kuḷi. bewilderment, etc. (ಮರುಳ್ಪುದು Śs.).

ಮರುಗ maruga. = ಮರುವ, etc. Tbh. of ಮರುವಕ (Śmd. 375; Grj. 7, 52; My.; Si. 141; ಸುರಭಿ Nn. 30, Mr. 509; see s. ಲಘು). see ಬಿಳೀ-.

ಮರುಗು marugu. = ಮಂಜಿ 2. a perennial plant, etc. (St. & Pl.).

ಮರುಜ maru-ja. a kind of perfume (= ನಖೀ). 2, a tree akin to the Mimosa catechu (see ಖದಿರ). — ಮರುಜವಣಿ. -ಮಣಿ. a bead of maruja (Śsv. 3, 30).

ಮರುಜೆ maru-je. a particular species of plant. — ಮರುಜೇವಣಿ. -ಮಣಿ. a bead of maruje (Rām. 6, 40, 5).

ಮರುತ್ marut. = ಮರುತ್ತು. *wind.* 2, *the god of the wind, regent of the north-west quarter* and father of Hanumat. 3, *any god or deity.* 4, N. of a metrical foot (Ch.). 5, N. of the gods of the winds and storms.

ಮರುತ maruta. wind (Śmd. 106). (ತಾರ, ವಾಯು Nn. 40; ಅನಿಲ, ವಾಯು 72). 2, a deity (ಸುರ, ದೇವತೆ 72). 3, = ಮರುತ್ No. 2 (ದಿಶಾಧಿಪ Mr. 57). 4, a mountain (ಅಚಲ, ಪರ್ವತ 72). 5, N. of a country (ಜನಾನ್ತ, ದೇಶಭೇದ 72). 6, a bow (ಧನು, ಬಿಲ್ಲು 72). 7, N. of a metrical foot (Ch.; Mr. 364). 8, N. of a king (J. 2, 32; 5, 20, etc.).

ಮರುತಬನ್ಧಿ maruta-bandhi. a disease of the spleen (ಗುಲ್ಮ Mr. 387).

ಮರುತಾಶನ maruta-aśana. a serpent (ಸರ್ಪ Mr. 399).

ಮರುತ್ತರಂಗಿಣಿ marut-taraṅgiṇi. the celestial Ganges (Śmd. 260 Mdb.).

ಮರುತ್ತು maruttu. Tbh. of ಮರುತ್. (Ch. v. 121).

ಮರುತ್ತ್ರಯ marut-traya. three mountains (or mērus, Cpr. 1, 69).

ಮರುತ್ವತ್ marut-vat. attended by the maruts: *Indra.*

ಮರುದಾಪ್ತ marut-āpta. fire, Agni (Bp. 21, 1).

ಮರುದಿಷ್ಟ marut-iṣṭa. fire. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಮರುದ್ದೆಸೆ marut-dese. the north-west quarter (Śsv. 1, 62).

ಮರುದ್ವರ್ತ್ಮ marut-vartma. the path of the winds: *the atmosphere.*

ಮರುನ್ನಿಕರ marut-nikara. a multitude of deities (Bp. 2, 20).

ಮರುನ್ನಿಷೇವಣ marut-niṣēvaṇa. living in, enjoying or eating wind (adj., Śsv. 4, 85).

ಮರುನ್ಮಾಲೆ marut-māle. *a sort of grass, Trigonella corniculata* Lin.

ಮರುಭೂಮಿ maru-bhūmi. = ಮರು No. 1. a sandy desert. (My.).

ಮರುವ maruva. = ಮರಗ, ಮರಗು, ಮರು 2, ಮರುಗ (Śmd. 375; Si. 141). ಮರುವಕ. a kind of Ocimum (Sk.); sweet marjoram [ಪರಿಮಳಿತ ಸೌನ್ದರಂ ಬನ್ಧುರಗನ್ಧ ಮದನ ರಾಗ ವರ್ಧನಕರಮಿಾ ಮರುವಂ ಕರ್ಬಾಳಮುಮಿರೆ Ap. 11, 123]; (Cpr. 1, 101). 2, a valuable timber tree with showy purple flowers, Lagerstroemia flos reginae Retz.. (St. & Pl.).

ಮರುವಕ maruvaka. = ಮರುಗ (Śmd. 375), ಮರುವ, etc. a kind of Ocimum. 2, *sweet marjoram or a similar plant* (= ಜಮ್ಬೀರ). 3, *the tree Vangueria spinosa* Roxb.

ಮರುವು maruvu. = ಮರವೆ. (ಮತ್ತತೆ Kk. 31; Śm. 76).

ಮರುಸುತ್ತು marusuttu. = ಮರಸುತ್ತು, etc. a screw, etc. (My.).

ಮರುಳ್ maruḷ. 1. to be bewildered, etc. ಮರುಳ್ಪುದು (ಮರುಕುಳಿ Śs.; Tu.; T. ಮರುಳು, ಮಯಂಗು).

ಮರುಳ್ maruḷ. 2. = ಮರಳು 3, ಮರುಳು, ಮುಳ್, ಮುಳ್ಳ 1. bewilderment, confusion, madness, foolishness, stupidity; fury, ecstasy, frenzy, the state of being possessed (ಪೇಂಕುಳಿ Kk. 65; Tu.; M.; M. ಮಯಲ್, ಮಱಲ್, infatuation, charm of love; Te. ಮರುಲು, love, desire, lust = ಮೋಹ, ಕಾಮ). 2, a mad, or foolish, person; — an evil spirit, a demon, an imp (ಪಿಱಾತಿನಿ Śmd. II; Kk. 91; Śm. 53; ಭೂತ Nn. 78; M.). ಮರುಳ್ಗಳ್ (Śmd. 52). [ಮರುಳುಂ ಮದಿರಾಪರ

ವಶನುಂ ಪೇೞ್ಗುಮಾವನಱಿವಂ ಪೇೞ್ಗಂ Kr. 1, 80; ಮಗಂ ಗಾಂಗೇಯ ನಿರ್ದನ್ತೆ ನೋಡ ಮರುಳ್ ಶನ್ತನು ತನ್ನದೊನ್ದು ಸವಿಗಂ ಸೋಲಕ್ಕಮಿತ್ತಂ ನಿಜಕ್ರಮಮಂ ತನ್ನಯ ಬೇಟದಾಕೆಯ ಮಗಂಗೆ Pb. 1, 71; ಇರೆ ಮರುಳೆ ಶುಷ್ಕವೈಯಾಕರಣಂಗಂ Ap. 1, 24; Cv. 961; ಏಡಿಸುವನ್ತಿರಾಡಿದುದ ದೊನ್ದು ಮರುಳ್ ಫಣಿರಾಜ ಕೇತುವಂ Pb. 13, 54; Ap. 15, 36]. ಮದ್ದಿನ್ದ ಮರುಳಾಗಿ ಹೇಕುಳಿಗೊಣ್ಡಿದ್ದ ನಾಯಿ (ಯೋಗಿತ, ಅಲರ್ಕ Nr.). ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿ ನೆಚ್ಚಿ, ಸಾರಿ, ಕೆಡದಿರು, ಮರುಳೆ! (Sp.). ಬಿರುದರ ಕರುಳಂ ಕೊಱೆ ಕೊಱೆದು ಮರುಳ್ ಇರುಳ್ ತಿಪ್ಪೆಡೆಯೊಳ್ (Śmd. 27). see Śmd. 272; Cpr. 1, 62; 5, 31; 7, 44; Abh. P. 13, 54 va.; 13. 66; Bp. 2, 18. 23; 10, 3; 18, 12; 35, 32; 57, 62; J. 2, 23. 44; 8, 33; 22, 24; ಪುಲ್–; ಪೆರ್–. — ಮರುಳ ಜೆಡೆ. N. of a plant (ಗೋಲೋಮಿ, ಭೂತಕೇಶ Nr.). — ಮರುಳಾಗು. -ಆಗು. to grow bewildered, confused, mad, etc. see Grj. 4, 62; Bp. 40, 6; 45, 33; J. 2, 57. — ಮಗಳೇ, ಮರುಳಾದೆಯಾ? ಇರುಳು ಜಗಳಾಡುವವರು ಯಾರಮ್ಮ? — ಬಱೀ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾದರೆ ಬಱ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಮಗ ಓದಿ ಓದಿ, ಮರುಳಾದ (Prvs). — ಮರುಳಾಟ. -ಆಟ. bewildered, mad, foolish behaviour; confusion, etc. (J. 19, 26; 24, 4; My.). — ಮರುಳಾಟ ನುಡಿ. a confused speech. ಮರುಳಾಟನುಡಿಯ ಅಟ್ಟುಳಿ (ನಿರಸ್ತ Mr. 85). — ಮರುಳಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to act foolishly, etc. (Dp. 102, pallavi). — ಮರುಳಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Rśv. 1, 17). — ಮರುಳ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಮರುಳುಗೊಳ್. to grow bewildered, etc.; to fall into frenzy (on account of a person, Grj. 3, 98 va.). [ಗುಣಾರ್ಣವನ ಪುಟ್ಟಿದೊಸಗೆಯೊಳೊಸಗೆ ಮರುಳ್ಗೊಣ್ಡು ಕುನ್ತಿಯುಂ ಪಾಣ್ಡುರಾಜನುಮಿರೆ Pb. 2, 2 va.; Ap. 7, 111 va.]; — ಮರುಳ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to grow bewildered, etc. (ಬೇಳ್ಮಡು Kk. 72; Śm. 51; Mr. 2; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 5, 19 va.). — ಮರುಳ್ದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. a mad black bee (Śmd. 143). — ಮರುಳ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. = ಮರುಳಾಗು. (Abh. P. 13, 65).

ಮರುಳ muruḷ-a₃. a bewildered, mad, foolish man (My.). 2, a badly disposed man (ದುಃಶೀಲ Bhn. 46). [ಪರಪಿನ ನೀಳದ ಕಡೆಯಂ ಮರುಳಂ ತವೆ ನೋಡಲಾಱದಮ್ಬರ ತಳಮಂ ಕರಿದೆಮ್ಬುನ್ತಿರೆ Pb. 6, 20]. ತನ್ನ ನೆರಳು ತಾ ಕಣ್ಡು ನರಳುವವ ಮರುಳ ನಲ್ಲವೇ? — ಮರುಳಗೆ ಇರುಳಿಲ್ಲ, ಪಿತ್ತದವಗೆ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ. (Prvs.). see Cpr. 4, 18; Bp. 13, 13; 15, 4; 57, 13; 60, 42; B. 4, 180; ಅರೆ–; Prvs. s. ತರ್ಲೆ. [Tu. ಮರ್ಲೆ].

ಮರುಳಿ maruḷi. 1. = ಮರಳಿ, etc. (My.).

***ಮರುಳಿ maruḷi. 2.** a mad woman. ಆಂ ಮರುಳಿಯೆನೆಯುಱಿದು ಮಱಿಯದೆ ಬರಿಸಿದೆಂ Pb. 1, 93.

***ಮರುಳಿಸು maruḷisu.** to enchant, attract; to cause to grow bewildered. ವಸನಾಳಂಕಾರ ಮನ್ದಾರಶೇಖರ ರಮ್ಯಂ ಧೃತಯೌವನಂ ಮರುಳಿಸಲ್ಕಾತನಾತುರಂ Ap. 8, 5.

ಮರುಳು maruḷu. = ಮರುಳ್ 2, etc. (Bp. 20, 21; 51, 53; 56, 46; 58, 44; Bh. 1, 10, 22; My.). [ಹರನ ಕೊರಳಲ್ಲಿಪ್ಪ ಕರೋಟಿಮಾಲೆ ಯ ಶಿರದ ಲಿಖಿತವ ಕಣ್ಡು ಮರುಳು ತಣ್ಡಗಳು ಓದಿನೋಡಲು Bv. 537; Cv. 545; ಮರುಳ ಕಣ್ಡ ಕನಸಿನ ಪರಿಯನ್ತೆ ಶಿವಾಚಾರ Bv. 859]. ಭೂತ ಮರುಳೋ? ಮಾಡ ಮರುಳೋ? — ಭೋಗಿಗೆ ಯೋಗಿ ಮರುಳು, ಯೋಗಿಗೆ ಭೋಗಿ ಮರುಳು. — ಮನೆಗೆ ಬನ್ದ ಮರುಳು (a mad, or foolish, person) ಲೇಸು. — ಎಳೇ (ಎಳೇ ಪ್ರಾಯದ) ಮರುಳೋ? ಎಪ್ಪತ್ತೇ (ಎಪ್ಪತ್ತು ವರುಷದ) ಮರುಳೋ? — ಜನ ಮರುಳೋ? ಜಾತ್ರೆ ಮರುಳೋ? (Prvs.). — ಮರುಳುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to accuse of foolishness (Bh. 5, 1, 41). — ಮರುಳುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಮರುಳ್ಗೊಳ್. (Bp. 41, 7; 52, 7; 54, 30; Bh. 2, 13, 14; C.; B. 4, 17). ಮರುಳು ಗೊಣ್ಡದು (ಉನ್ಮಾದ, ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ Nr.). — ಮರುಳುನಾಯಿ. a mad dog. ಅರೆಮರುಳಗೆ ಮರುಳುನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿತನ್ತೆ (Prv.). — ಮರುಳು ಮಾಡು. to cause to grow bewildered, etc. (Bp. 40, 22; Bh. 1, 8, 71; J. 7, 25; My.). — ಮರುಳುಮಾತು. a confused, or confusing, word or speech (My.). — ಮರುಳುಮ್ಮತ. -ಉಮ್ಮತ. the thorn-apple which produces bewilderment (J. 2, 33). — ಮರುಳು ಹಿಡಿ. bewilderment, etc. to seize or lay hold of. ಅವನಿಗೆ ಮರುಳು ಹಿಡಿಯಿತು (My.).

ಮರುಳುತನ maruḷutana. = ಮರುಳ್ತನ. (ಪೇಂಕುಣಿ Śs.; Bp. 44, 11: Rām. 5, 8, 22; 6, 12, 15; B. 3, 12; ಉನ್ಮಾದ, ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ Si. 70; C.).

ಮರುಳ್ಚು maruḷcu. to bewilder, etc. [ಬಾಲಕೇಳಿಯೆ ಕರಮೆ ಮರುಳ್ಚಿದುದು ತಾಯುಮಂ ತನ್ದೆಯುಮಂ Ap. 8, 38]; (Cpr. 6, 83; V. 29, 14. 21. 22).

ಮರುಳ್ತನ maruḷtana. the state of being bewildered, mad, etc. (Śmd. 248). [ಈತನೊಳ್ ಇದಿರ್ಚಿ ಕಾದುವ ಮರುಳ್ತನಂ ಬೇಡ Ap. 13, 57 va.; Vr. 40, 10]; (ಪೇಂಕುಳಿ Śm. 49; ಮೆಳ್ಪಡೆ Śmd. II, o. r. ಮೆಳ್ವಡೆ; ಮೆಳ್ಪಡೆ Kk. 86; Grj. 8, 9; Śśv. 4, 111).

ಮರೆ mare. a kind of deer (Śmd. 27). (ನ್ಯಂಕು, ರಂಕು Hlā.; ರಂಕು, ನಂಕು Mr. 163: Bp. 34, 32). [ತಡಂ ಮೆಟ್ಟಿ ಪರಿವ ಕಡ ವಿನ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಮರೆಯ ಪಿಣ್ಡುಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.]. ಗಣ್ಡುಮರೆ (ಋಶ್ಯ Si. 169). ಹಿರಿದಹ ಮರೇಮೃಗ (ರಾಮ 170), ಮರೆಯ ಅಡಗು (Śśv. 3, 39). ಇದು ಹುಲ್ಲೆಗಳ ಹಕ್ಕಿ! ಇದು ಮರೆಯ ಹಿಕ್ಕೆ ತಾಂ (Rāghc. 17, 68). see ಕಾಟ್–, ಪೆರ್–, ಬಲ್–, ಹೆಮ್–.

ಮಱ maṟa. 1. = ಮೊಱ 3. a fan used for winnowing, etc. (ಪ್ರಸ್ಫೋಟನ, ಶೂರ್ಪ Si. 307). ತರುವವ ಮಱತರೆ ಮಱ ಏನು ಮಾಡೀತು? (Prv. in B. 5, 314).

ಮಱ maṟa. 2. = ಮಱು 1. again. — ಮಱ ಕಳಿಸು. to bring again (to the mouth), as an animal in rumination (B. 3, 17). 2, = ಮಱು ಕಳಿಸು. to relapse (My.). — ಮಱಸಲ್. = ಮಱುಸಲ್. (My.). — ಮಱಸಿಲ್. = ಮಱಸಲ್, etc. (My.).

ಮಱ maṟa. 3. = ಮಱೆ³ 2. hiding, etc. — ಮಱಮಾಚು. = ಮಱೆ ಮಾಜು. to hide, to conceal (v. t.; Si. 69. 73). — ಮಱ ಮಾಯಿಸು. = ಮಱ ಮಾಚು. (My.).

ಮಱ maṟa. 4. (fr. ಮಱಗು 1). = ಮಲ 1. with grief. — ಮಱ ಮಱನೆ ಮಱುಗು. to be very much grieved (B. 3, 7). — ಮಱ ಮಱ ಮಱುಗು. = ಮಱ ಮಱನೆ–. (B. 4, 20).

***ಮಱಕೆನ್ದು maṟakendu.** to sleep, to lie down unnoticed. ಪುರೋಚನನುಮಾ ಮನೆಯೊಳೊನ್ದೋವರಿಯೊಳ್ ಮಱಕೆನ್ದಿದಂ Pb. 3, 4 va.

ಮಱಗು maṟagu. 1. = ಮಱುಗು. to suffer great pain. ಸಜ್ಜನರು ಸಾಯಲೊಡೆ ನಿರ್ಜರರು ಮಱಗುವರು (Sp.).

ಮಱಗು maṟagu. 2. = ಮಱವು, etc. secrecy (Te. ಮರುಗು, ಮಱುಗು). — ಮಱಗುಗೆಡು. -ಕೆಡು. a secrecy to be divulged (Śāstrasāra in W. v. 1319).

ಮಱತು maṟatu. = ಮಱದು, etc. (My.).

ಮಱದು maṟadu. = ಮಱತು, ಮಱೆದು. P. p. of ಮಱೆ³ 1.

ಮಱಪು maṟapu. 1. to hide, to conceal; to cause to forget (Cpr. 8, 83).

ಮಱಪು maṟapu. 2. = ಮಱವು, etc. (Śsv. 2, 104; T. ಮಱಪ್ಪು; see ಮೆಯ್ಮಱಪು). — ಮಱಪಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to hide oneself (Cpr. 4, 82).

ಮಱಮ್ಬೆ maṟambe. = ಮಱವೆ (Ct. I, 25).

ಮಱಯಿಸು maṟayisu. = ಮಱಸು, etc. (Cpr. 5, 23).

***ಮರಲುನ್ದು maṟalundu.** to lie down; to sleep. (*cf.* ಮಱಸುನ್ದು, ಮಱಕೆನ್ದು). ಈ ಮಱಲುನ್ದಿದರಾರ್ಗೆನ್ದೊಡೆನ್ನ ತಾಯ್ವಿರುವೊಡವುಟ್ಟಿದರೆನ್ದೊಡೆ Pb. 3, 15 va.; Ap. 2, 62; Vr. 17, 23.

ಮಱವು maṟavu. = ಮಱಗು 2, ಮಱಪು 2, (ಮಱವೆ), ಮಱಹು q. v. hiding; secrecy; unmindfulness; forgetting; forgetfulness (My.; Tu.; Te.); etc. ನನಗೆ ಮಱವು ಬನ್ತು (I forgot, My.). ಆ ಮಾತು ನನಗೆ ಮಱವಾಯಿತು (I have forgotten—, My.). see ಮೆಯ್-. ಅಱವು ಇದ್ದದಲ್ಲದೆ ಮಱವು ಹ್ಯಾಗೆ ಬನ್ದೀತು? (Prv.). — ಮಱವಿಗೆ ಹಾಕು. to hide (ಮಱಸು G.).

ಮಱವೆ maṟave. ಮಱ್-ವೆ. = ಮಱಮ್ಬೆ (Śmd. 247). the state of becoming unmindful of; oblivion, forgetfulness (My.; Tu. ಮದಪುನಿ; T. ಮಱವಿ); unconsciousness; stupor; torpor (Bh. 1, 9, 8; My.; T. ಮಱವಿ). see ಪೆರ್ಮಱವೆ, ಮೆಯ್ಮಱವೆ. 2, a disease of the eye (Bp. 18, 66). ಮಱವೆ ಪಿಂಗಿದಂ (ಎಚ್ಚತ್ತಂ Śmd. I).

ಮಱಸು maṟasu. = ಮಱಯಿಸು, ಮಱಿಸು, (ಮಾಚು, ಮಾಜು 1). to veil, to hide, to conceal (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.); to keep oneself out of view; to practise fraud (J. 5, 59); to cause to be unmindful of or to forget (My.). [ನೆಗಱ್ದೋನ್ದು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಂ ಮಱಸಿ ಪೆಱತೊನ್ದು ಮಾಣ್ಕೆಯಿನಱಪುವುದು Kr. 3, 115; Ap. 2, 62]. ಮಱಸಿ, ಕೊರಲನು ಕೊಯ್ವು ನರರ ಮಱಿಕೆ, ಮನವೆ! (Dp. 172). ಕೆಮ್ಮಿನಿನ್ದ ಹೂಸು ಮಱಸಿದ (Prv.).

ಮಱಸುನ್ದು maṟa₃-sundu. 1. to lie hidden (Kāvy. 2, 1, 25). [ತಣಿಯಣ್ಣು ಬೆಣ್ಣು ಮರಲ್ದು ಮಱಸುನ್ದಿದರ್ Pb. 3, 4 va.].

ಮಱಸುನ್ದು maṟa₃-sundu. 2. lying hidden. 2, (maṟa₂-sundu) coitus. ಮಱಸುನ್ದು ಸೂಟಿ ಸುನ್ದೆನೆ ಪೆಱತಿನಿಸಿಪ್ಪೆಱಿಯದೆನೆ ಪದಾನ್ತರದಿನ್ದಂ ನೆಱೆದು ನಿಲೆ ದುಃಪ್ರತೀತಿಯನಱಪುವಪಿಱ ಪಿದವುಮಿನ್ನವೆ ಗ್ರಾಮ್ಯಂಗಳ್ (o. r. ಪೆಱ ಪೆಱ ಉಮ್ಮಿನ್ನವ ಗ್ರಾಮ್ಯಂಗಳ್, Kāvy. 2, 1, 24).

ಮಱಸುಹ maṟasuha. concealing, concealment (of knowledge, etc., ಅಪಹ್ನವ, ಅಪಲಾಪ, ಅಪಜ್ಞಾನ, ಅಪಾತ್ಯಯ Hlā.).

***ಮರಸೊನ್ದು maṟasondu.** = ಮಱಸುನ್ದು 1. ಕೆಟ್ಟೆನಿನಿಯಂ ಮಱಸೊನ್ದಿದನೋ ಬೞಲ್ದನೋ Pb. 2, 19.

ಮಱಹು maṟahu. = ಮಱಪು 2, ಮಱವು, etc. secrecy (Grj. 5, 38); unmindfulness; inadvertence, error, mistake; forgetfulness: loss of consciousness; stupor (ಪ್ರಮಾದ, ಅನವಧಾನ Hlā.; ಅನ್ತರ Nn. 77, Mr. 531; ಅಪಹ್ನವ, ಅಪಲಾಪ, etc. Mr. 441; ಮೂರ್ಛೆ Nn. 124). ಮನದ ಮಱಹು (ಭ್ರಾನ್ತಿ, ಮಿಥ್ಯಾಮತಿ, ಭ್ರಮ Nr.). see Bp. 3, 34; 35, 20; 36, 28; 42, 16. 17; ಮೆಯ್ಮಱಹು.

ಮಱಿ maṟi. 1. the young of any animal to be born (? ಪೋತಕ Śmd. Dh.).

ಮಱಿ maṟi. 2. the young of any animal (excepting kine and buffaloes, see ಕಱು 1; C.; T., M.; Te. ಮರಕೆ); a young child (ಪೋತ, ಪಾಕ, ಅರ್ಭಕ, ಡಿಮ್ಭ, ಪೃಥುಕ, ಶಾಬಕ, ಶಿಶು Si. 179; My.); a pupil (My.); a shoot, a sapling (B. 2, 22. 37). [ಕೞ್ತಲೆಯೆಮ್ಬ ಪಾಪಕರ್ಮನ ಮಱಿಗಳ್ ಕರಂ ಪಲವುಮಂ ಸೆಱಿಗೆಯ್ದವು Pb. 3, 84; Vr. 29, 5]. ಆನೆಯ ಮಱಿ (ಕಲಭ, ಕರಿಪೋತ); ಉಡುವಿನ ಮಱಿ (ಗೌಧೇರ); ಎಲ್ಲಾ ಪಶುಗಳ ಮಱಿ (ಬರ್ಕರ Hlā.). ಉಡುವಿನ ಮಱಿ (ಗೌಧೇರ Nr.). ಆನೆಯ ಮಱಿ (ಮತಂಗಪೋತಕ Nn. 135). ಒಣ್ಟೆಯ ಮಱಿ (ಕರಭ Si. 323). ಕೋಟಿಯ ಮಱಿ (C.). ಕರಿಯಾದರೂ ಮಱಿಯಾಗಿರದೆ ಬೆಳೆಯದು (Prv.). see Cpr, 5, 64 va.; 7, 48. 103; Bp. 11, 10; 20, 13; Bh. 1, 20, 61; 2, 13, 14; 3, 13, 29; Rśv. 5, 40. 44; 8, 117; 9, 28. 29; J. 28, 4. 52; ಅಂಚೆವಱಿ, ಆನೆವಱಿ, ಕಿಱುವಱಿ, ಗಣ್ಡುಮಱಿ, ಗಿಳಿವಱಿ, ಪಕ್ಕೆವಱಿ, ಪಲ್ಲವಮಱಿ, ಪೊಮ್ಮಱಿ, ಮಿಗವಱಿ, ಹೆಣ್ಣುಮಱಿ. — ಮಱಿ ಈ. = ಮಱಿ ಕೊಡು. (My.). — ಮಱಿ ಕೊಡು. to bring forth young, to yean, to cub (B. 5, 17). — ಮಱಿಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a colt (ಬಾಲ, ಪೋತ, ಕಿಶೋರ Hlā., Nr.; Mr. 273). — ಮಱಿಗೋಗಿಲೆ. -ಕೋಗಿಲೆ. a young cuckoo (J. 8, 3). — ಮಱಿಜೇಡಹುಳು. a young spider (B. 4, 113). — ಮಱಿದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. a young black bee [ಮಱಿದುಮ್ಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ನನ್ದನದೊಳ್ ವನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್ Pb. 4, 29; Ap. 4, 41 va.]; (Abh. P. 15, 5; Rām. 2, 7, 4; J. 2, 57; 3, 6. 24; 8, 2. 4; 29, 46). — ಮಱಿಮಕ್ಕಳು. plural of ಮಱಿಮಗ: great grand-children (B. 3, 74; My.). — ಮಱಿಮಗ. a great grand-son (My.; G. 282). — ಮಱಿಮಗಳು. a great grand-daughter (My.). — ಮಱಿ ಮಾಡು. to hatch, as fowls (My.; B. 3, 120), spiders (B. 4, 113). — ಮಱಿಮೀನ್. a young fish (J. 6, 10; 30, 6; B. 4, 119). ಮಱಿಮೀನ ಮೊತ್ತಂ (ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡಮತ್ಸ್ಯಸಂಘಾತ, ಪೋತಾಧಾನ Nr.; ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡ Mr. 410). 2, a sort of gilt-head, Sparus emarginatus B. MSS. (ಗಡಕ, ಶಕುಲಾರ್ಭಕ Nr.). — ಮಱಿಮುಗಿಲ್. a small cloud (Rśv. 1, 135 va.). — ಮಱಿಯಾನೆ. -ಆನೆ. a young elephant (ಧೇನುಕೆ, ಬಾಲಕರೇಣು Nn. 98; ಗಣಿಕೆ, ಶುಣ್ಡಾಲಕಿಶೋರ 98; ಕಲಭ 130; Bh. 1, 8, 61; J. 31, 60). — ಮಱಿಯುಡು. -ಉಡು. a young iguana (ಗೌಧೇರ Mr. 163). — ಮಱಿಸಿಂಗ. a young lion (J. 20, 13). — ಮಱಿ ಹಾಕು. = ಮಱಿ ಕೊಡು. (My.: B. 3, 75). ಬರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರಿ ಮಱಿ ಹಾಕೀತೇ? (Prv.).

ಮಱಿಸು maṟisu. = ಮಱಸು, etc. to hide. ದುಃಖವನ್ನು ಮಱಿಸೋಣ (G. 259).

ಮಱು maṟu. 1. = ಮಱ 2, ಮಲ 3, (ಮಾಱು 2). other; next, following, second; again; opposite (T., Tu., Te.; *cf.* ಮತ್ತು). — ಮಱು ಕಳಿಸು. = ಮಱು ಕಳಿಸು. (V. 30, 32). — ಮಱು ಕಳಿಸು. = ಮಱ ಕಳಿಸು 2. to appear again, to return, as a fever (My.) — ಮಱುಚಲ್. = ಮಱುಸಲ್. — ಮಱುಚಲ ಮಗ. a second-born son (B. 3, 15). 2, a third-born son (My.). — ಮಱುಜೂಜು. another game at dice (Rām. 3, 2, 25). — ಮಱುಜೀವಣಿ. a vegetable substance that restores to life (Rām. 6, 36 sum.; 6, 36, 38). — ಮಱುದಿನ. the next day (ಪರೇದ್ಯುಸ್ Si. 477; Bp. 2, 51; 27, 22; 32, 42; 42, 37; 57, 10; J. 29, 13. 26; B. 2, 28. 46; My.). — ಮಱುದಿವಸ. = ಮಱುದಿನ. [ಪುರೋಚನಂ ತಮ್ಮಂ ಮಱುದಿವಸಂ ಛಿದ್ರಿಸುವನೆನಲುಂ Pb. 3, 4 va,; Ap. 12, 74 va.]; (Bp. 14, 28; 34, 21; 43, 67; B. 3, 50; Rśv. 7, 97 va.; My.). — ಮಱುದಿವಸ. = ಮಱುದಿವಸ. (Cpr. 2, 40 va.; 5, 136 va.). — ಮಱುಭವ. another birth [ಕಣ್ಡರಾರ್ ಮಱುಭವಂಗಳನಿಲ್ಲಿ ವಿಯಚ್ಚರೇಶ್ವರಾ Ap. 2, 9]; (Cpr. 4, 18). — ಮಱುಮಾತು. an answer [ಎನ್ದು ಮಱುಮಾತಿಂಗೆಡೆಯಿಲ್ಲದನ್ತಿರೆ ನುಡಿದ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಣ್ಡನ ಗಣ್ಡವಾತುಮಂ Pb. 5, 75 va.]; (ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯ, ಉತ್ತರ Nr.; Cpr. 10, 54 va.; Abh. P. 15, 30 va.; Rām. 6, 53, 6; V. 5, 39 va.).

— ಮಱುಮಾತುಗುಡು. -ಕುಡು. to give a reply (Abh. P. 9, 155 va.). [— ಮಱುಮಾತುಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಮಱುಮಾತುಗುಡು. ಆತನಂ ಪಿತೃಮಾತೃಗಳೀಯದ ಸ್ತ್ರೀಯರಂ ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದೆನಗಯೋಗ್ಯಮೆನ್ದು ಮಱುಮಾತುಗೊಟ್ಟೊಡೆ Vr. 60, 25]. — ಮಱುಮೆಯ್. another birth. [ಈ ಭವದಿನ್ದ ಮಾಡ ವಾಸನೆ ಮಱುಮೆಯ್ಗು ಮುಕ್ಕುಂ Ap. 4, 52]; (Abh. P. 8, 8; 16, 39 va.). — ಮಱುಮೊನೆ. another sharp point: the point of an arrow that has pierced through one body and thus is ready to enter another (Bh. 7, 6, 32). — ಮಱುಮೊನೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get a second sharp point (by piercing through one body to enter another, Bh. 1, 5, 15; 4, 4, 54; J. 4, 44). — ಮಱುವಕ್ಕ. -ಪಕ್ಕ. another side or party; a hostile army [ಭಗದತ್ತ ನದೀಸುತರೆಮ್ಬ ಸನ್ದ ಬೀರರೆ ಮಱುವಕ್ಕಮಣ್ಣನೊಡನಿರ್ವರೆ ಕೂಸುಗಳೆಮ್ಬ ಶಂಕೆಯುಂ ಪಿರಿದೆನಗೀಗಳಾದಪುದು Pb. 11, 12]; (ಪಗೆವಡೆ Ct. I, 103; Cpr. 5, 107; Abh. P. 7, 69. 99; 9, 58. 62; 11, 51 va.; 13, 87; 15, 55 va.). [— ಮಱುವಕ್ಕದಲ್ಲಳ (ಐ?). -ತಲ್ಲಳ (ಐ). one who causes turmoil in the army of the opposing side. ಸಂಸಾರ ಸಾರೋದಯಂ ಮಱುವಕ್ಕದಲ್ಲಳಂ ನೋಡುತ್ತೆ ಗೆಲ್ಪಂ ಪಾಣ್ಬರಂಕುಸಂ Pb. 1, 148 va. — ಮಱುವಕ್ಕದವರ್. -ಪಕ್ಕದವರ್. those in the opposite side in battle. ಆಗಳಾ ತಲೆಯಂ ಮಱುವಕ್ಕದವರ್ ಕಣ್ಡು ಕೆಲರಂಜಿ ತ್ರಸ್ತಾಭಿಭೂತರಾಗಿ ಯೋಡಿ Vr. 62, 13]. — ಮಱುವಸಲ. -ಮಸಲ್-ಅ. an antagonist, an enemy (ಮಾಱಿಡಿ, ಬೀರ, ಪಗೆ Ss.; ಮಾಱಿಡಿ, ಪಗೆ Kk. 60; Śm. 40; Te. ಮಾರುಮಲೆ, ಮಾರುಮಸಲು, to oppose, front; to rival). [— ಮಱುವಾತು. -ಮಾತು. = ಮಱುಮಾತು. ಆ ಮಾತಿಂಗೆ ಮಱುವಾತು ಗುಡಲಱಿಯದೆ Pb. 2, 82 va.]. — ಮಱುವಾಟ್. -ಬಾಟ್. a second marriage. ಮಱುವಾಟವಳು (ಪುನರ್ಭೂ, ದಿಧಿಷು Hlā.). ಮಱುವಾಟಕಾನ್ತೆ (ಪುನರ್ಭೂ, ದಿಗ್ವಿಭು Mr. 303). — ಮಱುಸಲ್. = ಮಱಿಸಲ್. another or further birth or offspring: a third or last-born son or daughter (My.). ಮಱುಸಲ ಮಗನು, ಮಱುಸಲ ಮಗಳು (My.).

ಮಱು maṟu. 2. (fr. ಮಱೆ 1). forgetfulness. see ಮಱುಕುಳಿ.

ಮಱುಕ maṟuka. sorrow, grief (ಅದವಲಿಲ್ Śmd. II; Cpr. 8, 58; Rsv. 14, 20); affection, love (J. 11, 4; 21, 8; 28, 4; My.). [ಸಮುಱುಗೆಯಿಲ್ಲದ ಮಱುಕಮುಮುಮ್ದಿರೆ Kr. 3, 170; Pb. 4, 12; Ap. 5, 30]. ವಿರಹದಿನ್ದ ಆದ ಮಱುಕ (ಉತ್ಕಣ್ಠೆ, ಉತ್ಕಲಿಕೆ Nr.). ಮಱುಕವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಡತಿಗಿನ್ತ ಮರದ ನೆರಳು ಸುಖ (Prv.). see ಬಾಯ್ಮಱುಕ; Prv. s. ತಿರುಕ. — ಮಱುಕಮ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to feel affection (Rsv. 5, 44).

ಮಱುಕುಳಿ maṟu-kuḷi. (Śmd. 239. 40). a forgetful or absent minded man (ಮಱೆವನ Śm. 48; Kk. 65, o. r. ಮರುಳಿದಂ, for which *cf.* ಮರುಕುಳಿ).

***ಮಱುಗಿಸು maṟugisu.** to cause to suffer pain. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮಮಂ ಮಱುಗಿಸಿ ನಿನ್ನನೀ ಪದಕೆ ತನ್ದುದು Ap. 3, 40.

ಮಱುಗು maṟugu. = ಮಱಿಗು 1. to burn, to be very hot, to be inflamed with passion; to fret; to suffer great pain, to be distressed, to grieve (ಸನ್ತಾಪ Śmd. Dh.; My.; Te. ಮರಗು, ಮಱಗು, to boil up, etc.; T. ಮಱುಗು, to whirl; to be perplexed or confused); to love (ಕೂರ್ Śmd. II; Te.). [ಮಱುಗುವ ಪಾಲ್ಗಳೆಯ ಪನಿಗಳಂ ಬೆರಸಿದ ಪೋಲ್ Kr. 1, 58; ಗುರುಪುತ್ರನಿದಿರ್ಚೆ ಭೀತಿಯಿಂ ಮಱುಗಿ ತೆರಳ್ದು ತೂಳ್ದು ಸುಱಿಗೊಣ್ಡುದು ಪಾಣ್ಡವ ಸೈನ್ಯಸಾಗರಂ Pb. 12, 31; Ap. 3, 67]. ಕೂರ್ತು ಮಱುಗಿದಂ (ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ Kk. 80). ಮಱುಗಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಸನ್ತಾಪಿತ, ಸನ್ತಪ್ತ Nr.). ತೆಱೆದ ಕಣ್ಣಿನ ಮೆಟ್ಟೆ ಮಱುಗುವಾ ತೆಱನನ್ತೆ ಅಱಿಯದರ ಕೂಟ (Sp.). see Śmd. 225. 282. 292; Cpr. 4, 118; Ch. v. 20; Bp. 22, 17; 24, 21; 27, 11; 28, 9; 37, 39; 60, 30; Bh. 1, 8, 73. 89. 90; 1, 20, 61; Rsv. 8, 98; 13, 96 va.; 13, 101; 13, 104 va.; J. 11, 31. 34; 13, 53. 59; 19, 7; 24, 47, etc.; 26, 13. 14; 28, 16. 17. 18. 19. 33. 35. 36. 50; B. 3, 7; 4, 20; ಮಲ-. — ಮಱುಗು ಮಱುಗು. rep. (Bp. 18, 54).

ಮಱುಗುಹ maṟuguha. fretting; grieving, mourning. ಹಲವು ಕಾಲದ ಹಗೆತನ ಮಾಡಿ ಮಱುಗುಹ (ಅನುಶಯ); ದೋಷವನಾರೋಪಿಸುವುದು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಮಱುಗುಹ (ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ, ಅನುತಾಪ, etc. Nr.).

ಮಱೆ maṟe. 1. to become unmindful of; to lose the remembrance of, to forget (ವಿಸ್ಮರಣ Śmd. Dh.; C.; T., M. ಮಱ; Te. ಮಱಚು; Tu. ಮದಪು; T. also ವಱುಕ್ಕು). 2, to be forgotten, to vanish from the mind (My.; M.). 3, to be stupefied (Bp. 54, 81; 59, 22). P. ps. ಮಱತು, ಮಱದು (Cpr. 1, 122; 3, 62), ಮಱೆತು (Śmd. 287 Cm.; My.; B. 3, 54), ಮಱೆದು (Śmd. 287 Cm.). [ಅದುಕಾರಣದಿಂ ರಾಜಸೂಯದ ಮಾತಂ ಕೇಳ್ದಲ್ಲಿಯೆ ಮಱೆವುದು ನುಡಿಯಲ್ವೇಡೆನೆ Pb. 6, 24 va.; Ap. 2, 20]. ವಾರುಣಿ ಕಳ್ಳ ನೀಣ್ಡೆ ಮಱೆದಿಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟಲೊ? (Lilv. 3, 4). ತೆಂಕನಾಡ ಮಱೆಯಲ್ಕೆನ್ಸಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೆ? (Śmd. 164). ಮಱೆಯದಿಹ ಬುದ್ಧಿ (ಮೇಧೆ); ಮಱೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅನ್ತರ್ಗತ, ವಿಸ್ಮೃತ Nr.). ಮಱತು ಹೋದದು (ಅನ್ತರ್ಗತ, ವಿಸ್ಮೃತ, ಮಱೆಯಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 377). ಅದನ್ನು ಮಱೆತೆನು or ಅದು ನನಗೆ ಮಱೆತು ಹೋಯಿತು (My.). ಆಱುತಂಗೆ ಅರ್ವತ್ತು, ಮಱತಂಗೆ ಮೂವತ್ತು, ಬರೆವಂಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಿಪಾಲು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬರೆಯದೆ ಕೆಟ್ಟ (Sp.). ಇಹಾ ನಮ್ಪಿ, ಪರಾ ಮಱತ. — ಎರವು ನಮ್ಪಿ, ನಿಜಾ ಮಱತ. — ತರತರವಾಗಿ ಹೇಱುದ್ದು ಮಱತರೆ ಮರಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ತರುವನ ಮಱತರೆ ಮೋಱ ಏನು ಮಾಡೀತು? (Prvs.). see Cpr. 2, 35. 84; 4, 18. 47; Bp. 1, 57; 6, 27; 37, 9; 45, 6. 17; 51, 8; C. Bp. 11, 6; J. 3, 31; 29, 49; 30, 19; 31, 26. 28; Mr. 7; B. 3, 38; ಕೆಯ್-, ಮೆಯ್-. — ಮಱೆ ಮಱೆ. rep. (Bp. 6, 27; 34, 3).

ಮಱೆ maṟe. 2. (Śmd. 27). = ಮಱ 3, ಮೋಱೆ 3. disappearance; the state of being hid; secrecy, concealment; veiling; cover; a screen; shelter, refuge (Cpr. 8, 5; 8, 60 va.; J. 2, 5; My.; M.; T. ಮಱೈ; Tu. ಮದೆಪು; Te. ಮಱುಗು; T. ಮಱೈ, M. ಮಱೆ, to disappear; to be hid). [ಕುರುಬಲಮೆಲ್ಲ ಮೊಲ್ಲನುಲಿದೋಡಿ ಸುರಾಪಗಾನನ್ದನನ ಮಱೆಯಂ ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್ Pb. 11, 12 va.; Ap. 9, 20; ಕೊಟ್ಟೆನೊಡವುಟ್ಟಿದ ಕವಚಮನಮರಪತಿಗೆ ಮುನ್ನಿನ್ನೆನಗೊಪ್ಪದು ಮಱೆಯನಾಸೆನಡಲ್ Pb. 12, 109]. ಮೇಘಾದಿಗಳಿನ್ದ ಆದ ಮಱೆ (ಅನ್ತರ್ಧೆ, ಪಿಧಾನ, ಆಚ್ಛಾದನ, etc.); ದೊಳುಮಱೆ (ರಥಗುಪ್ತಿ, ವರೂಥ Nr.). ಕಲ್ಲ ಮಱೆ (ಪಡೆ Kk. 70). ಎಲೆಗೆ ಕಾಯಿ ಮಱೆ, ಕಾಯಿಗೆ ಎಲೆ ಮಱೆ (Prv.). ಸಾರಂಗವು ಸೊಪ್ಪೆಯ ಮಱೆಗೆ ಅಡಗಿಕೊಣ್ಡಿತು (B. 4, 42). ಹುಲಿ ಹೋಱ ಬಿದ್ದು, ಎಲ್ಲ್ಯಾದರೂ ಮಱೆ ನೋಡಿ, ಅಡಗಿಕೊಣ್ಡು, ಕೂಡ್ರುತ್ತದೆ (4, 37). — ಮಱೆ ಕಟ್ಟು. to tie or put a screen (My.). — ಮಱೆಗೆ ನಿಲ್ಲು. to stand being hidden by (My.). ಬೇಲಿಯ ಮಱೆಗೆ ನಿನ್ತುಕೊಣ್ಡ ತೋಟಿಗನು (B. 3, 38). — ಮಱೆಗೆವರ್. -ಬರ್. to come for shelter or refuge (Abh. P. 12, 79). — ಮಱೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to hide oneself; to disappear (Grj. 2, 106 va.; Bp. 1, 57; 3, 38). 2, to take refuge, to seek shelter; to take one's shelter [ಬನ್ದಮಾವನೆ ಮಱೆಗೊಣ್ಡು ಬಗ್ಗಿಸುವ ಕೋಗಿಲೆ Ap. 1, 65]; (Śsv. 1, 46; J. 8, 49). ಜವನ ಮಱೆಗೊಣ್ಡಂ (Bp. 11, 8). ಜಿನನ ಮಱೆಗೊಳುತ (52, 14). ಮೃಡನ ಮಱೆಗೊಣ್ಡು (52, 27). 3, to resort to: to make use of, to use. ಸಕ್ಕದಮಂ ಮಱೆಗೊಳ್ಳದೆ (Śmd. 387). — ಮಱೆ ಬಿಡು. to stand out of one's light (My.). — ಮಱೆ ಬೀಱು. to take refuge, to seek shelter

(My.). ಬಣ್ಣಾರದ್ರೋಹ ಮಾಡಿ, ಬೋಱಮುಣ್ಣೀ ಮಱೆ ಬಿದ್ದ (Prv.). — ಮಱಿಬೊಗಿಸು. -ಪೊಗಿಸು. to cause to take refuge (C. Bp. 47, 18). — ಮಱೆಮಾಡು. to hide, to conceal (v. t., My.). — ಮಱೆ ಮಾಡು. to hide (v. t., My.; see Prv. s. ನರೆ 2); to make a screen (My.). — ಮಱೆಮಾತು. a word (or affair) of which the meaning (or purpose) is hidden or not evident (Rām. 1, 5, 18). — ಮಱೆಯಲಿ ನಿಲ್. to hide oneself (Bp. 14, 7). — ಮಱೆಯಾಗು. -ಆಗು. to disappear (My.; *e. g.* ಅವನು ಮಱೆಯಾದನು, ಅದು ಮಱೆ ಯಾಯಿತು). 2, to become a shelter or refuge (J. 15, 3; Dp. 167, 5: My.). — ಮಱೆಯಿರ್. -ಇರ್. to be hidden or veiled (by). ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಮಱೆಯಿಪ್ಪ ಇನನವೊಲು (Bp. 44, 2). 2, shelter or refuge to be. ತುಱುಯಿದ್ದವಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ, ಮಱೆಯಿದ್ದವಗೆ ಮನ್ದತ್ತ ವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಮಱೆಯೊಗು. -ಒಗು. = ಮೊಱೆಯೊಗು, q. v. (J. 7, 64; 28, 34). — ಮಱೆವಾೞ್. -ಬಾೞ್. to have sexual intercourse in secrecy [ತನ್ನ ಪೆಣ್ಡಿರೊಳ್ ಸನ್ತೋಸಮ್ಬಡೆಯದೆ ಮೋದಾಳಿಯೊಳ್ ಮಱೆವಾೞುತ್ತಿರ್ಕುಂ Vr. 21, 18]; (Abh. P. 8, 50 va.). — ಮಱೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to hold up as a screen (Rām. 2, 4, 19). — ಮಱೆವುಗು. -ಪುಗು. to resort to, to go for protection or help (ಮಱೆಗೊಳ್ Smd. 387 Cm.). ಮಱೆವೊಕ್ಕಂ (200). ಪಾರ್ವರ ಮಱೆವೊಕ್ಕರ (120). ಉತ್ತಮನ ಮಱೆವೊಕ್ಕು (Bp. 22, 35). see Bp. 61, 90. — ಮಱೆ ವೆಟ್. -ಪೆಟ್. to take as one's shelter (Cpr. 2, 13). — ಮಱೆ ವೊಗು. -ಪೊಗು. = ಮಱೆವುಗು. [ತನ್ನ ಮಱೆವೊಕ್ಕೊಡೆ ಕಾಯದೆ ಚಾಗ ದೊಳ್ಪಿನಚ್ಚೊತ್ತದೆ Pb. 5, 75]. ಸೊಡರುಗಳ ಮಱೆವೊಗುತ್ತಂ (Bp. 26, 26). ಎಲ್ಲರುಂ ಮಱೆವೊಗುವೆವು ಅಯ್ಯಗಳ (46, 36). — ಮಱೆ ವೋಗು. -ಪೋಗು. cover or shelter to go (Abh. P. 16, 57). — ಮಱೆ ಹಾಕು. = ಮಱೆ ಕಟ್ಟು. (My.). — ಮಱೆ ಹುಗು. = ಮಱೆವುಗು. ಪೊರೆ ಯನೇ ವಣ್ಡಿಯನ್ ಉಮೇಶನು ತನ್ನ ಮಱೆ ಹುಗಲು? (Bp. 54, 70). — ಮಱೆ ಹೊಗು. = ಮಱೆ ಹುಗು. (Bp. 46, 41; 49, 40; My.).

ಮಱಿತು maṟetu. P. p. of ಮಱೆ[3] 1.

***ಮಱೆಯಿಸು maṟeyisu.** to cause to forget. ಸುಡಿಗಳ್ ಮೋಱೆಯಂ ಮಱೆಯಿಪ್ಪುದು Pb. 2, 49.

ಮಱೆಯುವಿಕೆ maṟeyuvike. becoming unmindful of, etc. (see ಮೆಯ್-).

ಮರ್ಕ marka. = ಮಂಗ 1. an ape, a monkey (Sk.).

ಮರ್ಕಟ markaṭa. = ಮಕ್ಕಡ, ಮಂಗಡ. *a monkey, an ape.* ಮರ್ಕ ಟನ ಚೇಷ್ಟೆ ತರ್ಕ ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನಿತೇ? (Prv.). 2, *a spider.*

ಮರ್ಕಟಕಿಶೋರನ್ಯಾಯ markaṭa-kisōra-nyāya. the rule of the monkey and its cub, *i. e.* the rule that the weaker (*i. e.* man) adheres to the stronger (*i. e.* God, for protection) by instinct (My.; Te.).

ಮರ್ಕಟಧ್ವಜ markaṭa-dhvaja. (= ಕಪಿಧ್ವಜ). Arjuna (Śsv. 4, 72).

ಮರ್ಕಟರಾಯ markaṭa-rāya. Sugrīva (Rām. 4, 2, 44).

ಮರ್ಕಟಿ markaṭi. *the Molucca bean, Guilandina bonduc* Lin. 2, *cowhage, Carpopogon pruriens* Roxb. (ನಸುಗುನ್ನಿ Mr. 145).

ಮರ್ಕಳ್ markaḷ. = ಮಕ್ಕಳ್. children. see ಮದವರ್ಕಳ್.

ಮರ್ಚಿಸು marcisu. = ಮಚ್ಚಿಸು, ಮೆಚ್ಚಿಸು, ಮೆರ್ಚಿಸು.

ಮರ್ಚು marcu. 1. = ಮಚ್ಚು 1. to be greatly devoted to, etc. (ಅತಿಪರಿಚಯ Smd. Dh.; Tu.; T., M. ಮರುವು, to be very familiar; M. ಮರುಚ್ಚು, ಮೆ-, to be attached, accustomed, tamed; tameness, friendliness; Te. ಮರಗು, ಮಱಗು, to have a violent inclination, to be inclined or devoted to, to love; to be accustomed to; ಮೆದುಗು, to be familiar with, well versed in; to associate with).

ಮರ್ಚು marcu. 2. (Smd. 250). = ಮಚ್ಚು 2. great devotion or attachment.

ಮರ್ಚು marcu. 3. = ಮಚ್ಚು 6. a bill-hook to cut bushes, etc. (ಗಿಡವಂ ಕಡಿವುದು Ct. I, 24; Te. ಮಲಚು, to chip, cut stone with a chisel).

ಮರ್ಜನ marjana. = ಮಾರ್ಜನ. washing. see ಮುಖ-.

ಮರ್ಜಿ marji. will, pleasure, choice; opinion; disposition of the mind (My.; Br.; Mhr., H.).

ಮರ್ಡಿ marḍi. = ಮೊರಡಿ 2, etc. a hill (B. 5, 105. 128; My.).

ಮರ್ತಬಾ martabā. rank, station, dignity (My.; Mhr., H.).

ಮರ್ತ್ಯ mārtya. doomed to die, mortal; *a mortal, a man* (ಕಾಲಾಳು, ಮನುಷ್ಯ Nn. 144). 2, the world of mortals, the earth (Mr. 3; Bp. 1, 60; 37, 52).

ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ martya-lōka. the world of mortals, the earth. (Bp. 1, 56; 37, 48).

ಮರ್ತ್ಯಾವತಾರ martya-avatāra. a descent as a man, an incarnation in human form. ವಿಷ್ಣು ಪಡೆವಂ ಮರ್ತ್ಯಾವತಾರಕ್ಕೆ (Smd. 260 Mdb.).

ಮರ್ದ marda. crushing, grinding, pounding, etc. see ಅನ-, ಉಪ-, ವಿ-, ಸರ್ವ-.

ಮರ್ದಕ mardaka. = ಮರ್ದ. see ಕರ-; Śsv. 4, 128.

ಮರ್ದನ mardana. *crushing, grinding, pounding, bruising; rubbing;* pressing; trampling on, treading down; destroying; *plaguing, tormenting, paining.* see ಮಿದಿ. — ಮರ್ದನ ಮಾಡು. to crush, etc. (My.).

ಮರ್ದನಿಗ mardaniga. a shampooer (ಸಂಪಾಹಕ Mr. 377).

ಮರ್ದಲ mardala. = ಮದಲೆ, ಮದ್ದಲೆ, ಮದ್ದಳೆ, ಮದ್ದ್ಲೆ, ಮರ್ದಳೆ. *a kind of drum,* a tabor.

ಮರ್ದಳಿಗ mardaḷiga. = ಮದ್ದಳಿಗ. a drummer. (ಮಾರ್ದಂಗಿಕ Ct. II, 60).

ಮರ್ದಿ mardi. crushing, grinding, rubbing, kneading, etc. see ಅಂಗ-, ಕ್ಷುರ-, ಮಹೇನ್ದ್ರ-.

ಮರ್ದಿತ mardita. crushed, pounded, ground; rubbed, kneaded, squeezed. (Bp. 36, 41).

ಮರ್ದಿಸು mardisu. to crush, to grind, to pound, to triturate; to trample on or down; to rub; to destroy (ಸಂಹರ, ನಿಮರ್ದನ Nn. 105; My.). [ಈ ಲೋಕಾನ್ತರವರ್ತಿ ವಿರಹಿಗಣಮಂ ನಿರುತಂ ಮರ್ದಿಸು ವವನ್ Kr. 3, 187]. see Bp. 8, 57; 22, 36; 32, 61; Śsv. 4, 128; J. 18, 6; ತುಱು.

ಮರ್ದಿಸುಹ mardisuha. crushing, grinding, trituration, etc. (ವಿಮರ್ದನ, ಪರಿಮುಲ Nr.).

ಮರ್ದು mardu. (Smd. 49). = ಮದ್ದು 1. medicine. (ಭೇಷಜ, ತನ್ತ್ರ, ಔಷಧ, etc. Hlā.). [ಆರ್ತನ ತೇಜಸಱಯದೆ ಮರ್ದುವೇೞ್ವ ಬೆಜ್ಜನ ತೆಱದಿಂ Kr. 3, 152; Pb. 11, 2 va.]. see Bp. 4, 55; 13, 26; ಬಳ-, ಸೊಕ್ಕು-.

ಮರ್ದು mardu. = ಮದ್ದು. an intoxicating preparation that destroys sound understanding (V. 29, 22. 23). — ಮರ್ದುಗುಣಿಕೆ = ಮದ್ದುಗುಣಿಕೆ. (V. 37, 89). @ this may not be a Sk. derivative.

***ಮರ್ದುಕಾಱ mardu-kāṟa.** a medical man. ಕಾಮು ದೇವನೆನ್ಪು ಬಳಮರ್ದುಕಾಱನ ಮಾಡಿದ ಮರ್ದಿನನ್ತೆ ಬಳೆದು ದಳಮ್ಬಡೆದು Pb. 4, 87 va.

ಮರ್ಬು marbu. = ಮಬ್ಬು, etc. darkness, etc. (ತಮ Kk. 11*b*; ಕತ್ತಲೆ Bhn. 5, o. r. ಮೆಚ್ಚು). [ಒದವಿದ ಚಿನ್ತೆ ಪೆರ್ಚೆ ಪಸಿವಿಲ್ಲದೆ

ಮಬ್ಬೆರೆಯಬೆ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಗೆ ಬೆಚ್ಚಿ Ap. 12, 23]. see Abh. P. 14, 171; Bp. 11, 10; Rśv. 9, 4; 11, 68; ನಸು-. — ಮಬ್ಬುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. a dim light (Rśv. 12, 12).

ಮರ್ಮ marma. = ಮಾರ್ಮ, q. v. an opponent.

ಮರ್ಮ marma. (= ಪರ್ಮ 2). *any open or exposed part of the body particularly liable to be mortally wounded, a vital part, a weak or sensitive part of the body; any vital member or organ.* 2, the joint of a limb, any joint or articulation. 3, a secret, a mystery; anything hidden or recondite; secret meaning; secret design or purpose; a secret quality; the art, trick, of a contrivance, etc. ಧರ್ಮ ಮಾಡಿದರೂ ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯಬೇಕು. — ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯದೆ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದವನ ಮನಸು ನಿರ್ಮಲವಾದೀತೇ? (Prvs.). ಅರ್ಥದ ಮರ್ಮವನ್ ಅಱಿಯದೆ, ವ್ಯರ್ಥಂ ತಾಂ ಕಲಿತರೇನು ಪದಪದ್ಯಂಗಳ್? ಮುತ್ತು ಹವಳಂ ಹಣಂಗಳ ಕತ್ತೆಯು ತಾಂ ಹೊತ್ತರೇನು? ಬೆಲೆಯಱಿದಪ್ಪುದೇ? (Subhāṣita kandapadya).

ಮರ್ಮಜ್ಞ marma-jña. a man acquainted with the mysteries and secret of: one discerning the hidden beauty or spirit of (Bp. 3, 48).

ಮರ್ಮಭೇದ marma-bhēda. (= ಪರ್ಮಭೇದ). piercing or penetrating the vitals, striking a vital member, piercing or cutting to the quick, wounding mortally (Sk.); discovering of a plot, of the art of a contrivance; exposure of one's secret faults, of the vulnerable point, of the weak side or touchy quarter. see ನೆಟ್ ಕೊಳ್.

ಮರ್ಮರ marmara. rustling (as trees, garments, etc.); *a rustling sound, murmuring, murmur* (ಸೀಲೆಗಳ, ಎಲೆಗಳ, ಧ್ವನಿ Nr.). 2, the slough of a serpent (ಕವಚ, ಹಾವಿನ ಹೆರೆ Nn. 88).

ಮರ್ಮಸ್ಪೃಶ್ marma-spṛś. *touching or grazing the vitals, inflicting severe wounds, stinging to the quick, poignant.*

ಮರ್ಮಿ marmi. a person possessing secrets or secret designs, one of mysterious conduct (My.).

ಮರ್ಮಿಕ marmika. = ಮರ್ಮಿಗ. a man who knows what is recondite or secret or the secrets of.

ಮರ್ಮಿಗ marmiga. Tbh. of ಮರ್ಮಿಕ. (Bp. 37, 41).

ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನವಚನ marma-udghāṭana-vacana. a word or speech that reveals secrets, vulnerable points or touchy quarters. see ಕೊಱಚಾಡು. — ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನಂಗೆಯ್. -೦-ಗೆಯ್. to use ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನವಚನ (Abh. P. 9, 143 va.).

ಮರ್ಯಾದೆ maryāde. = ಮರಿಯಾದೆ. *a limit, a boundary, a border; a bank, a shore;* an end, a terminus. 2, the bounds of morality or propriety, moral law, established rule or custom; *rule of decorum or decency; propriety of conduct;* reverential demeanour, respect, civility. ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೆಟ್ಟವ ಪರರ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). — ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡು. to shew respect, civilities or politeness (My.). ಅರಸನು ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿ, ಕಳುಹಿಸಿದನು (B. 4, 127).

ಮರ್ಯೆ marye. (= ಮೇರೆ). a boundary, a limit.

ಮರ್ವು marvu. = ಮಬ್ಬು, etc. darkness, etc. (ಕತ್ತಲೆ Śmd. I; ಕತ್ತಲೆ, ತಿಮಿರ Śm. 16; Cpr. 6, 93).

ಮರ್ಶ marśa. consideration, deliberation; counsel, advise; inquiring into. see ಪರಾ-.

ಮರ್ಷ marṣa. *forbearance, patience, patient endurance, enduring with resignation.* ಪುರುಷನಿಗೆ ಮರ್ಷ ಸಲ್ಲದು (Prv.).

ಮರ್ಷಣ marṣaṇa. = ಮರ್ಷ. see ಅಮ-.

ಮರ್ಷಿ marṣi. *forbearing, patient, forgiving.*

ಮರ್ಸ marsa. — ಮರ್ಸದ ಬಳ್ಳಿ. a large climbing shrub, Calycopteris floribunda (Van Someren).

ಮಲ್ mal. = ಮಲ 1, etc.— ಮಲ್ಮಲ.= ಮಲಮಲನೆ (W. v. 1238).

ಮಲ mala. 1. = ಮಱ 4. with grief. *cf.* ಮಮ್ಮಲ. — ಮಲ ಮಱುಗು. to be greatly grieved (Cpr. 7, 13). — ಮಲಮಲನೆ ಮಱುಗು. to be excessively grieved [ದುರ್ಯೋಧನನ ತಂಗೆ ದುಶ್ಶಳೆ ಕೇಳ್ದು ಮಲಮಲ ಮಱುಗಿ ತಮ್ಮಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆವನ್ದು Pb. 11, 122 va.]; (Bp. 15, 28).

ಮಲ mala. 2. = ಮಲಗಿ, in ಮಲಕೊಳ್ಳು (C.).

ಮಲ mala. 3. = ಮಱು 1, etc. other; next, second (Te. ಮಲಿ, ಮಲು, ಮಾಱು). — ಮಲಅಣ್ಣ. a step-mother's son, if elder than oneself (ವಿಮಾತೃಜ, ವೈಮಾತ್ರೇಯ G.; My.). — ಮಲಜಲ. one of another birth: a third or last child (My.). — ಮಲಜಲು. = ಮಱುಸಲ್. another birth. (My.). — ಮಲಜೂಲು. the second pregnancy, second child (R.). — ಮಲತಂದೆ. = ಮಲದಂದೆ, q. v. — ಮಲತಮ್ಮ. a step-mother's son, if younger than oneself (ವಿಮಾತೃಜ, ವೈಮಾತ್ರೇಯ G.; My.). — ಮಲತಾಯಿ. (= ಬಲತಾಯಿ). a step-mother (My.). ಮಲತಾಯಿಯ ಮಗನು (ವೈಮಾತ್ರೇಯ, ವಿಮಾತೃಜ Si. 190). — ಮಲದಂದೆ, -ತಂದೆ. a step-father (ದ್ವಿಪಪ್ಪ Mr. 312, one MS. ಮಲತಂದೆ). — ಮಲದಾಯಿ. -ತಾಯಿ. a step-mother (ಉಪಮಾತೆ Mr. 312; T. ಮಾಱ್ಱಾನ್ದಾಯಿ; Te. ಮಾಱುದಲ್ಲಿ). — ಮಲಮಗ. a step-son (My.). fem. ಮಲಮಗಳು (My.). — ಮಲಮಾಸ. an intercalary month (My.; it is also in Sk.).

ಮಲ mala. 4. = ಮಲೆ 2. a mountain, etc. (*cf.* Sk. ಮಲ No. 9). — ಮಲನಾಡು. = ಮಲ್ನಾಡು, ಮಲ್ನಾಡ. the hilly-country: the western mountainous part of the Kannaḍa country (My.). ಕಾಡೆಲ್ಲ ಕಸುಗಾಯಿ, ನಾಡೆಲ್ಲ ಹೆಗ್ಗಿಡವು, ಆಡಿದ ಮಾತು ನಿಜವಿಲ್ಲ; ಮಲನಾಡ ಕಾಡು ಸಾಕು. — ಸೀತಧಾತುಗಳುಣ್ಟು, ಬಾತಿಪವು ಕುಕ್ಕಿಗಳು, ಪಾತರವು ಮರದಿ; ತಿರಿದುಣ್ಬ ನಾಡಿಗೆ ಯಾತಕೆ ಬಹರು? — ಅಲ್ಲ ಅರಿಷಣವುಣ್ಟು, ಬೆಲ್ಲ ಬಿಳಿಯೆಲೆಯುಣ್ಟು, ಒಳ್ಳೆ ಹಲಸುಣ್ಟು; ಮೆಲಲಿಕೆ ಮಲನಾಡನಲ್ಲೆನ್ನಬಹುದೆ? (Sp.). see Prv. s. ಮೆಲ್ಲಕ್ಕೆ. — ಮಲಬಾರು. = ಮಲಯಾಳ. (My.; B. 3, 79). — ಮಲಯಾಳ. -ಆಳ. = ಮಲೆಯಾಳ. the hilly-district: Malayāḷam country (My.; M. ಮಲೆಯಾಳ; T. ಮಲೈಯಾಳ, -ಯಾಟ).

ಮಲ mala. 5. = ಮೊಲ. a hare. — ಮಲಪಾತಕ. the lined fishing-eagle, Haliaetus lineatus (Bd.; see ಕರೇ-); a hawk (Pr.).

ಮಲ mala. = ಮಳ. *the twelve impure excretions of the body: adeps* (vasā), *semen* (śukra), *blood* (asṛij), *marrow* (majjā), *urine* (mūtra), *faeces* (viṣ), *mucus of the nose* (ghrāṇa-viṣ), *ear-wax* (karṇa-viṣ), *phlegm* (ślēṣma), *tears* (aśru), *rheum* (dūṣikā), and *sweat* (svēda). 2, leavings (ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ Nn. 22). 3, *any impure matter, dirt, filth, excrement, etc.;* sediment, dregs, alloy or dross of metal; *rust.* 4, flesh (ಮಾಂಸ 22). 5, *moral impurity, taint, sin* (ಮಲೀನ, ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಕೃತ 22). 6, original sin, natural impurity. 7, an intercalary month (ಮಾಸಭೇದ 22; *cf.* ಮಲಮಾಸ s. K. ಮಲ 3). 8, = ಪೀಲಿ, ಹೀಲಿ (22, o. r. ಹಿಲ್ಲಿ in two MSS.). 9, a forest (ವನ, ಅರಣ್ಯ 22, o. r. ಅರಣ್ಯ). — ಮಲಕಟ್ಟು. constipation (My.). — ಮಲಮುಣ್ಡ. a common plant, Indigofera endecaphylla Jacq. (Z.). — ಮಲಮಾತಂಗಿ. a climbing herb with small red hammer-shaped berries, Zehneria garcini Stocks (Z.).

ಮಲಕು malaku. 1. (Tbh. of ಮಾಲಿಕೆ? or = ಮಲಕು 2?). a round ornament of glass-beads and coral or pearls strung upon a thread so that each bead, etc. is separated from the other by a knot; it is worn by females on the head (My.; T.). ಬೆಳಕಿಡುವದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದವ ಮಲಕು ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, a kind of necklace (Tu. ಗೆಜ್ಜೆಮಲಕು). see Prv. s. ಉದ್ದಾನೆ.

ಮಲಕು malaku. 2. a turn, a twist, a fold, a bend (Te. ಮಲಕೆ, ಮಲುಕು, ಮೆಲಿಕೆ; see ಮಡಚು); a sash (see ಮುರಿ-).

ಮಲಕು malaku. 3. = ಮಲುಕು, ಮೆಲಕು, ಮೆಲುಕು, ಮೆಲ್ಕು. returning or bringing up again (to the mouth in rumination; *cf.* ಮಱು ಕಳಿಸು 1 s. ಮಱು 2, and ಮಲ 3). — ಮಲಕು ಹಾಕು. to chew the cud (My.).

ಮಲಗಿಸು malagisu. = ಮಲಂಗಿಸು. to cause to lie down or to recline; to place, to put (J. 28, 20; B. 4, 75; C.). 2, to have oneself laid down, as into a cradle (Prll. 3, 27; My. with ಕೊಳ್ಳು). 3, to put down what stands upright, as a tree, a book, etc. (My.). 4, to have set firmly (in the ground), as palisades (Bp. 16, 11).

ಮಲಗು malagu. 1. = ಮಲಂಗು 1 (Śmd. Dh.). to recline, to lie down (to sleep, etc.), to repose, to rest (ಉಪಧಾನಾ ವಲಮ್ಬ Śmd. Dh.; ಶಯನ Śm. 85; C.; B. 2, 12; 4, 25. 75; 5, 59; Bp. 20, 1; 60, 35; J. 7, 45; 29, 49; 30, 19; *cf.* ಮಡಗು, and see ಮಗ್ಗು 3). 2, to incline, to bend (v. i.), as full ears of paddy, etc. (My.). ಆವನಾನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಲಗಿರಲು ನೇಸಱು ಉದಯಮಾದುಹುದು, ಅವನು ಅಭ್ಯುದಿತ ಎನಿಸುಗು; ಕುಳ್ಳಿರಲಱುಯದೆ ಮೇಲು ಮೊಗಮಾಗಿ ಮಲಗಿಹ ಮಗವು ಉತ್ತಾನಶಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮಲಗುವ ಕೋಣೆ (ಪಕ್ಕೆ G.). ಮಲಗುವ ಮನೆ (ಗರ್ಭಾಗಾರ, ವಾಸಗೃಹ Si. 108; ವಲಭಿ G.). ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ವ್ರತದ ವಶದಿನ್ದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಾನೋ, ಅನ್ತಾವನು ಸ್ಥಣ್ಡಿಲಶಾಯಿ, etc. (Si. 250). see Si. 254. 255; Prv. s. ಬಡಸ್ತಿಕೆ.

ಮಲಗು malagu. 2. = ಮಲಂಗು 2 (Śmd. Dh.). a pillow, a cushion (ಉಪಧಾನ Śmd. Dh.; Śm. 85; ಮೂಡಾವೆ, ಕವುಳುಡೆ Śs.; ಉಪಾಶ್ರಯ, ಮತ್ತವಾರಣ Mr. 203; Bp. 12, 9; C. Bp. 47, 40).

ಮಲಂಗಿಸು malaṅgisu. = ಮಲಗಿಸು. (Grj. 7, 11 va.).

ಮಲಂಗು malaṅgu. 1. = ಮಲಗು 1, q. v. [ನೀಡಿ ಕಾಲನರೆಬರ್ ಮಲಂಗಿದರ್ ಪೊಳೆವ ತಳಿರ ಬೊನ್ದರಿಗಗಳೊಳ್ Ap. 11, 78]; (Cpr. 3, 15; 5, 132; 8, 4 va.; Abh. P. 3, 107; 5, 53 va.; Grj. 7, 11 va.; C. Bp. 46, 1; Śsv. 4, 12). [T. ಮಡಂಗು. to be inactive].

ಮಲಂಗು malaṅgu. 2. = ಮಲಗು 2, q. v. (Rśv. 1, 135 va.).

ಮಲಚೇಟಿ mala-ceṭi. N. (Bp. 23, 20).

ಮಲತು malatu. 1. = ಮಲೆತು. P. p. of ಮಲೆ 3.

ಮಲತು malatu. 2. P. p. of ಮಲೆ 1. ಹೊಸತಾಗಿ ಮಲತ ಮೊಳಕೆ (ಅಂಕುರ, ಅಭಿನವೋದ್ಭಿದ್ Si. 119).

ಮಲತೆ malate. dirtiness, filthiness, impurity. see ಅ-, ನಿರ್-.

ಮಲತ್ರಯ mala-traya. three impurities. see ದುರ್-.

ಮಲತ್ವ malatva. = ಮಲತೆ. see ಅ-, ವಿ-.

ಮಲದೂಷಿತ mala-dūṣita. *soiled with dirt, dirty, filthy, foul.*

ಮಲಧರ mala-dhara. = ಮಲಧಾರಿ. a guru of the Jainas (ಗುರು Mr. 222).

ಮಲಧಾರಿ mala-dhāri. *a Jaina religious mendicant* (ಸವಣ Hlā.; Bp. 50, 64; 51, 53).

ಮಲನಾಗರು malanāgaru. = ಮಲರೋಗ No. 2, ಮಲೋಗರ, ಮಲ್ಲೋಗರ, ಮೊಲೋಗರ, ಮೊಲ್ಲೋಗರ. epilepsy (My.). see Prv. s. ಕರೆ 1.

ಮಲಪು mala-pu. (-pū). *the tree Ficus oppositifolia.*

ಮಲಪೂಪು malapūpu. also ಮಲಪೂಪಿ. enclosure, as of a letter or letters in a cover (My.; Br., H.).

ಮಲಪೃಷ್ಠ mala-pṛṣṭha. dust-page: the fly-leaf, the outer or first page of a book, left unwritten because liable to be dirtied (B. 5, 210).

ಮಲಬನ್ಧ mala-bandha. constipation (My.).

ಮಲಭೇದನ mala-bhēdana. purging. see ಉಚ್ಚರ್.

ಮಲಮಲಿ malamali. = ಮಲ್ಮಲ್, ಮಲ್ಲು. muslin (B. 4, 28; 5, 224. 297; Mhr., H. ಮಲಮಲ).

ಮಲಮಾಸ mala-māsa. an intercalary month (Sk.; see it s. K. ಮಲ 3).

ಮಲಮೂತ್ರ mala-mūtra. faeces and urine (My.); [ಕುಲಗೋತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಲಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ]. — ತಿರುಮಲದೇವರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮಲಮೂತ್ರಾ ಬಯಸಿ ಕೊಣ್ಡ. — ತಿಳಿದವನಾದರೂ ಮಲಮೂತ್ರ ಬಿಟ್ಟೀತೇ?—ಮಲಮೂತ್ರ ಮಾಡದವಗೆ ಮಲಿನತೆಯೋ ಮಲತಾಯಿ (Prvs.). see Bp. 51, 41; 54, 10.

ಮಲಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನ mala-mūtra-visarjana. discharging before and behind (B. 4, 167; My.).

ಮಲಯ malaya. = ಮಲೆಯ, ಮಳಯ, ಮಳೆಯ. N. of a mountainous range in Malabar; the Malabar country (see ಮಳ 4).

ಮಲಯಜ malaya-ja. growing on the Malaya mountains: *sandal-wood;* a sandal tree. — ಮಲಯಜದಮ್ಪು. -ತಮ್ಪು. the refreshing quality of sandal-wood (Cpr. 8, 45).

ಮಲಯಜಾತ malaya-jāta. = ಮಲಯಜ. (ಬಾವನ್ನ Ct. II, 63).

ಮಲಯಪರ್ವತ malaya-parvata. the Malaya mountains (Bp. 43, 25).

ಮಲಯಪವನ malaya-pavana. = ಮಲಯಾನಿಲ. (My.).

ಮಲಯಮಾರುತ malaya-māruta. = ಮಲಯಾನಿಲ. (My.).

ಮಲಯರುಹ malaya-ruha. sandal-wood; a sandal tree. (Bp. 3, 18; 43, 25; 57, 17).

ಮಲಯಾಚಲ malaya-acala. the Malaya mountains (ಬಾವನ್ನವೆಟ್ಟು Śs.; J. 8, 2).

ಮಲಯಾದ್ರಿ malaya-adri. = ಮಲಯಾಚಲ. (Kāvy. V, 44).

ಮಲಯಾನಿಲ malaya-anila. wind (blowing) from the Malaya (and other western) mountains, a cool and odoriferous wind. (Abh. P. 1, 23). ಮಲಯಾನಿಲಂ ತೀಡಿದಂ (Śmd. 109).

ಮಲರ್ malar. 1. = ಮರಲ್ 1, etc. the face to be turned or averted; etc. (ಪರಾಙ್ಮುಖ Śmd. Dh.). [2, to blossom. ಮಲರ್ದಲರ್ದ ನಾಗಸಮ್ಪಗೆಯಲಗಳ್ Ap. 1, 68]. ಕೊಸಗೆಸೆದುದು ಮಲರ್ದಲರ್ದುರ್ಳ್ಳಲರ್ದ ಮಿಸುಪ ಪೊಸತಲರ್ದಲರಿಂ (Cpr. 7, 56). see ಕಣ್ಮಲರ್ 1.

ಮಲರ್ malar. 2. = ಮರಲ್ 2, etc. (Śmd. 42). sand, gravel (ಪುಳಿನ್, ಮಣಲ್, etc. Śm. 36; M. ಮಲರ್, flour, farina).

ಮಲರ್ malar. 3. = ಮರಲ್ 3. a flower (ಪುಷ್ಪ Śmd. Dh.; ಅರಲ್, ಪೂ, ಕುಸುಮ Śm. 23; T., M.; T., M. ಮಲರ್, to open, as a flower). see ಕಣ್ಮಲರ್ 2. — ಮಲರ್ಪುಡಿ. -ಪುಡಿ. the pollen of flowers (ಬಣ್ಣು, ಪರಾಗ Śm. 23).

ಮಲರೋಗ **mala-rōga.** morbid evacuation of the faeces after every meal (My.; ಉತ್ಥಾನ G.). 2, = ಮಲನಾಗರು, etc., epilepsy (S. Mhr.). see Sp. s. ಲಲನೆ.

*ಮಲರ್ಚು **malarcu.** to cause the face to be averted. ಮಹಾಮುನಿಯಂ ಮಲರ್ಚಿ ಪಟ್ಟರಿಸಿಯುರಃಸ್ಥಲಮಂ ನಾಭಿವರೆಗಂ ವಿದಾ ರಿಸಿ Vr. 51, 27.

ಮಲಲ್ **malal.** = ಮಲರ್2, etc. sand, etc. (Śmd. 42).

ಮಲವ **malava.** N. of a tribe (ಮಲಹ Mr. 382; a mountaineer? or *cf.* ಮಲೆವ s. ಮಲೆ 3?).

ಮಲವಿಸರ್ಜನ -ನೆ. **mala-visarjana.** evacuation of the faeces. see ಪೇಲ್.

ಮಲಶುದ್ಧಿ **mala-śuddhi.** clearing away of feculent matter: (regular) evacuation of the bowels. (My.).

ಮಲಶೋಧನೆ **mala-śōdhane.** = ಮಲಶುದ್ಧಿ. (My.). 2, a purgative. ತಲೇ ಸಿಡಿತಕ್ಕೆ ಮಲಶೋಧನೇ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮಲಸೂತ್ರ **malasūtra.** = ಮರಸುತ್ತು, etc. a screw (B. 5, 286).

ಮಲಹ **malaha.** N. of a tribe (ಮಲವ Mr. 382).

ಮಲಹರ **mala-hara.** taking away impurity, removing sin; Śiva (Bp. 3, 47; 4, 6; 22, 54).

ಮಲಹರಾದ್ರಿ **malahara-adri.** Kailāsa (Bp. 19, 26; 44, 52).

ಮಲಾಪಹ **mala-apaha.** removing or destroying impurity or sin (Bp. 3, 6).

ಮಲಾಮತು **malāmatu.** a difficulty, strait; trouble (My.; H.).

ಮಲಾಮು **malāmu.** = ಮುಲಾಮು. salve, ointment, plaster (My.; Br.; Mhr., H. ಮಲಮು).

ಮಲಾರ **malāra.** 1. = ಮಳಾರ. a strap of horses. q. v.

ಮಲಾರ **malāra.** 2. (fr. ಮಾಲಾ-ಹಾರ, a row-string). a cluster or string of glass bracelets as carried about for sale (My.: Te. ಮಲಾರ, ಮಲ್ಲಾರ). see ಬಳೆ-. — ಮಲಾರಪೂಜೆ. a ceremony at the gaurīhabba, when the seller of glass bracelets is called, his string of them adored, and new bracelets are put round the wrist of the adoring females (My.).

ಮಲಿ **mali.** = ಮಲ್ಲಿ. — ಮಲಿದೇವ. = ಮಲ್ಲಿ-. N. see ಮೋಟೆ-. —ಮಲಿ ನಾಥ. = ಮಲ್ಲಿ-. N. (Bp. 48, 8).

ಮಲಿಕೆ **malike.** = ಮಡಿಕೆ 2. a kind of rake. q. v.

ಮಲಿತ **malita.** dirtied, soiled, defiled, tainted. see ಅ-, ನಿರ್-, ವಿ-.

ಮಲಿನ **malina.** *dirty, filthy, impure, unclean;* stained, rusty (ಮಾಸಿದ Hlā.; ಪಿಪ್ಪಲ, ಮಾಸಿದುದು Nn. 62). 2, morally impure, sinful, depraved, vile. 3, dark, obscured, clouded, beclouded (as the intellect), dull, rusty (as learning, etc.; My.). 4, *dark gray, blackish.* 5, sin, fault.

ಮಲಿನಚಿತ್ತ **malina-citta.** a depraved mind (My.). 2, a dull mind (My.).

ಮಲಿನತೆ **malinate.** dirtiness, filthiness, impurity; moral impurity, sinfulness; blackness. see ಮಾಸು; Cpr. 8, 42.

ಮಲಿನಬುದ್ಧಿ **malina-buddhi.** a depraved mind (My.). 2, a dull understanding (My.).

ಮಲಿನಿ **malini.** *a woman during menstruation.*

ಮಲಿಮ್ಲುಚ **malimluca.** *a thief, a robber;* a demon; a gnat, a musquito; wind, air; an intercalary month; etc.

ಮಲೀನ **malīna.** = ಮಲಿನ. (ಮಲ, ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಕೃತ Nn. 22).

ಮಲೀಮಸ **malīmasa.** *dirty, unclean, foul, impure.* see ಮಾಸು.

ಮಲುಕು **maluku.** = ಮಲಕು 3, etc. — ಮಲಕಿಸು. -ಇಸು. to chew the cud, to ruminate (Bp. 32, 26).

ಮಲುಹಣ **maluhaṇa.** Tbh. of ಮಲ್ಹಣ. N. (Bp. 42 sum; 42, 1. 18. 39; 50, 74). — ಮಲುಹಣಕವೀಶ್ವರ. the great poet Maluhaṇa (Bp. 42, 18). — ಮಲುಹಣಸ್ತವ. a praise of Śiva by Maluhaṇa, consisting of 66 ślōkas (Bp. 42, 39).

ಮಲುಹಣಿ **maluhaṇi.** (also once ಮಲುಹಣೆ). N. of the paramour of Maluhaṇa (Bp. 42 sum.; 42. 19. 28. 33. 37. 39).

ಮಲೆ **male.** 1. [to sprout, to unfold]; to be raised or elevated (see ಕಣ್ಮಲೆ); to be haughty, to be puffed up, to be insolent, to act in an overbearing manner (ಔದ್ಧತ್ಯ Śmd. Dh.; Śm. 107; Tu.; T. ಮಲ್ಗು, to be full; to grow great, increase; M. ಮಲೆ, to grow thick, swell.; T. ಮಲ್, strength; fertility; ಮಲಿ, to increase). ಮಲೆದು ನರನೊಳ್ ಅನ್ವಂ ಗಾಮ್ವಂ (Śmd. 275).

ಮಲೆ **male.** 2. = ಮಲ 4. a mountain (My.; Te., Tu.; M.; T. ಮಲೈ); [ಮಲೆಯುಂ ಮಣ್ಣಲಮುಂ ಬೆರ್ಚುವನ್ನು Pb. 4, 10; Cv. 1336]. — a forest (ವನ Śmd. Dh.; Śm. 107). see Bh. 2, 4, 10. — ಮಲೆಕುಡಿಯ. N. of a tribe on the western ghats. — ಮಲೆನಾಗ. a rock-snake, a boa (V. 35, 55 va.). — ಮಲೆಯಾಳ. -ಆಳ. = ಮಲಯಾಳ. (My.; Bp. 6, 18; B. 4, 130). ಮಲೆಯಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೂಗೀ ತನ್ದರು (Prv.).

ಮಲೆ **male.** 3. to oppose, to fight against, to contend with, to be refractory. [Tu.]; (Śmd. 183; Bp. 22, 13; 27, 28; 32, 25; 52, 31; Bh. 2, 4, 7; Śsv. 3, 55; 4, 12; J. 20, 13; 29, 9; Dp. 119, 3; T. ಮಲೈ). [ಮಲೆಯುದುದಂ ಮಲೆಯಿಸಲುಂ ಮಲೆದುದಂ ತೊಲಗಿಸಲುಂ Pb. 5, 43 va.; Ap. 1, 68]. P. ps. ಮಲೆದು (Śsv. 4, 9). ಮಲದು (Abh. P. 14, 132 va.), ಮಲೆತು, ಮಲತು (Grj. 2, 106 va.; J. 4, 61). see ಮಾರ್ಮಲೆ. [—ಮಲೆಪರ್. enemies. ತೆಂಕಣದೆಸೆಯ ಮಲೆಪರಂ ಮಣ್ಡಳಿಕರುಮನಸಿಯುರಾಗೆ ಕವರ್ದುಕೊಣ್ಡು Pb. 6, 32 va.]. — ಮಲೆವ. a man who opposes, etc. (ಮಾರ್ಮ Śmd. II; Śm. 48; Kk. 93, o. r. ಮರ್ಮ; ಕೆಲವನಾಯ್ದು ಸೆಣಸುವ Bhn. 42, o. r. ಮೇಲು ವಾಯ್ದು ಸೆಣಸುವ).

*ಮಲೆ **male.** 4. an overbearing conduct. ಮಲೆ ತಲೆದೋಱದೆನ್ದುದನೆ ಕೊಟ್ಟುದಡಂಗಮಡಂಗಿ ಬನ್ದೊಡೆ Pb. 2, 90; — ಮಲೆಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to show annoyance. ಆಜಿಗೆ ಮೇಲ್ಮಲೆಗೆಯ್ವರಾಗಳುಂ ಗುರು ಗುರುಪುತ್ರಸಿನ್ಧುಸುತರ್ Pb. 9, 70.

ಮಲೆ **male.** 5. = ಮೊಲೆ. the breast. ಮಲೆಯುಣ್ಣುವ ಎಳೇ ಮಗು (ಉತ್ತಾನಶಯ, ಡಿಮ್ಬ, ಸ್ತನಪ, etc. Si. 196).

ಮಲೆತು **maletu.** = ಮಲತು 1. P. p. of ಮಲೆ 3.

*ಮಲೆಪು **malepu.** pride, arrogance. ಅಲರ್ದರಗಳಿಗೆಯ ಜಾದಿಯ ಮಲೆಪುಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪೊಂಕಮುಂ Ap. 11, 122.

ಮಲೆಯ **maleya.** (a mountaineer), a Malayāḷa man (ಬೇಳ Mr. 382).

ಮಲೆಯ **maleya.** = ಮಲಯ. N. of a mountain. (Bp. 6, 18; 19, 28).

ಮಲೋಗರ **malōgara.** = ಮಲ್ಲೋಗರ, etc. epilepsy. (My.).

ಮಲ್ನಾಡು **malnāḍu.** = ಮಲನಾಡು. the hilly country. (My.).

ಮಲ್ಮಲ್ **malmal.** = ಮಲಮಲಿ, etc. muslin. (My.).

ಮಲ್ಯ malya. great, big, chief, principal; a family name. (Tu. ಮಲ್ಲ). — ಮಲ್ಯರಂಡೆ. a great, foremost whore. ಮಲ್ಯರಂಡೆ! ಅನ್ದರೆ ಉಲ್ಲಾಸಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮಲ್ಲ malla. (= ಮೊಲ್ಲ?). one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Ct. II, 48; Kk. 95; Śm. 77). a wrestler, a boxer by profession; a very strong man, an athlete (ಕೆಸಱಂಕ Śmd. II, Kk. 78, as wrestlers use to practice in the garuḍi the floor of which is covered with earth). [ಎಡಱುದೊಡೆನ್ನರೊಳಂ ಮಲ್ಲನೊರ್ವ ನಲ್ಲಲನೆವ್ವಂ Pb. 8, 54]. 2, strong, stout, athletic; good, excellent (*cf.* ಮಲ್ಯ). 3, N. of various men (see *e. g.* Bp. 9, 8; B. 2, 19); N. of an Asura. ಎಲ್ಲಾ ಹೋದರೂ ಮಲ್ಲ ಉಱಿದ.— ಸಿಲ್ಲದಿರುವ ಮಲ್ಲನ ಸಂಗಡ, ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತೀಯಾ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ನಲ್ಲಮಲ್ಲನಾದರೂ ಚಲ್ಲೋದು ತಪ್ಪದು (Prvs.). — ಮಲ್ಲ ಗಣ್ಟು. a band that wrestlers use to tie round the waist (Grj. 7, 11 va.). — ಮಲ್ಲಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. a wrestling or boxing match (Śmd. 386; Kk. 100; Bh. 4, 2, 61; ನಿಯುದ್ಧ, ಬಾಹುಯುದ್ಧ Nr., o. r. -ಗಾಳೆಗ). — ಮಲ್ಲಜೀಯ. N. (Bp. 58, 21). — ಮಲ್ಲಣಾಯರ್. -ಅಣ-ಆಯರ್. N. (Rśv. 1. 17). — ಮಲ್ಲದಾಳ. -ತಾಳ. the slapping of wrestlers (Cpr. 5, 76 va.). — ಮಲ್ಲಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.). — ಮಲ್ಲಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 11; see ಗೋಡೆ-, ರಾಚ-). *cf.* ಮಲ್ಲಯ್ಯ s. ಮಲ್ಲಿ. — ಮಲ್ಲವಾತು. -ಮಾತು. (Śmd. 386; Kk. 100), a wrestlers' expression, a battle-cry.

ಮಲ್ಲಣಿ mallaṇi. = ಮಲ್ಲಱು, q. v. — ಮಲ್ಲಣಿಗೊಳ್. = ಮಲ್ಲಱುಗೊಳ್. (Grj. 1, 131 va.; 2, 71 va. & 106 va.; 6, 6; 8, 10; V. 9, 79 va.).

***ಮಲ್ಲನ್ತಿಗೆ mallantige.** greatness. ಸಾಹಸಭೀಮನುಂ ಮಲ್ಲನ್ತಿಗೆಯನಪ್ಪೊಡಂ ಸಡಿಲಿಸದವನನಯನದೊಳೆನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 3, 16 va. Tu. ಮಲ್ಲತಿಗೆ.

ಮಲ್ಲಮುರಾನ್ತಕ malla-murāntaka. (Śmd. 386; Kk. 100). the strong Viṣṇu or Kṛiṣṇa; the slayer of Malla and of Mura: Viṣṇu.

ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ malla-yuddha. a pugilistic encounter, a wrestling or boxing match. see ಪೋರ್; Cpr. 5, 75 va.; 6, 65; J. 27, 6.

ಮಲ್ಲರಂಗ malla-raṅga. a wrestling place, a palaestra (My.).

***ಮಲ್ಲಲ್ mallal.** a cubical measure. ಪ್ರತಿದಿನಕ್ಕೊನ್ದು ಮಲ್ಲಲ ಕೂೞುಮನೊನ್ದು ಮೊಗಪೆ ನೀರುಮಂ ನೆಲಮನೆಯೊಳಗಣ್ಗೆ ನೀಡಿ Vr. 182, 10.

ಮಲ್ಲಳಿ mallaḷi. a coming together, a large concourse of people, a crowd, etc. (ಸಬ್ಬಮ, ಮೇಳ Śm. 53; Te. ಮಲ್ಲಡಿ).

ಮಲ್ಲಱು mallaṟu. = ಮಲ್ಲಣಿ. turning round, wandering about (ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪುದು Śmd. I; Ct. I, 59, o. r. ಮಲ್ಲಣಿ; M. ಮಲೆ, ವಲೆ, Te. ಮಲಗು, to wander about; to be straitened, distressed). 2, bodily agitation (ಶರೀರವ್ಯಾಕುಲತೆ Śmd. I); perturbation, bewilderment, alarm, fear, amazement (ಅಱರ್, ತಲ್ಲಣ, ಅದಿರ್ಪು, etc., ಭಯ Ss.; ತಲ್ಲಱ, ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡು, ಗುರ್ಬು, ಬಿಗುರ್, ಬೆಪ್ಪಳ, ತಳಮಳ, ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವ Śm. 49; Kk. 42; Te. ಮಲ್ಲಟ, ಮಲ್ಲಡಿ). 3, the black humble bee (ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, etc., ಭ್ರಮರ Ss.; ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಪಱಮೆ, ಬವರ, etc. Kk. 14). — ಮಲ್ಲಱುಕಾತಿ. a woman of rambling habits, a gad (ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪಾಕೆ Śm. 74). — ಮಲ್ಲಱುಗಾತಿ. = ಮಲ್ಲಱುಕಾತಿ. (ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪಾಕೆ Kk. 28). — ಮಲ್ಲಱುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಮಲ್ಲಣಿಗೊಳ್. to grow bewildered, to become afraid; to retreat, to flee (ಮೆಯ್ದೆಗೆ, ಒಳಸೋರ್, ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟು, ಪೆಱ ಹೋಗು, ಪಿನ್ನಣ್ಣೆವರ್, ಬೆಂಗೊಡು, ಪಾಱು, ಸರಿ, ಜಗುೞ್, etc., ಅಪಸರಣ Ss.; Śśv. 2, 2 va.).

ಮಲ್ಲಾಡ mallāḍa. = ಮಲನಾಡು, etc. hilly-country. (B. 4, 121).

ಮಲ್ಲಾಡು mallāḍu. (= a ಮಲದಾಡು). to strive or struggle for the retention or obtainment of things. — ಮಲ್ಲಾಟ. mutual strife or struggle for. ಹಸಲಿಗೆ ಬಡ್ಡಾಟ, ಲಾಭಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಾಟ (Prv.).

ಮಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿ mallāmalli. a tatsama: a pugilistic encounter (ಯುದ್ಧ Śmd. 220). [ಪೋರ್ದುರ್ ಮಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿಯಾಗೆ ಪಲವುಂ ಗಾಯಂಗಳೊಳಾಯಂ ದಪ್ಪದೆ... ಪೋರ್ದುರ್ Pb. 8, 76 va.].

ಮಲ್ಲಾರಿ malla-ari. Kṛiṣṇa. 2, Śiva (Sk.; Mhr.). 3, N. (My.). 4, one of the rāgiṇīs.

ಮಲ್ಲಿ malli. = ಮಲಿ, ಮಲ್ಲಿಕೆ, (ಮೊಲ್ಲೆ). Jasminum sambac. (V. 4, 45). 2, N. of males and females (Śśv. 2, 46; My.). ಅಲ್ಲೇ ನ್ಯಾಯ ಇಲ್ಲೇ ಕಣ್ಡಿತು; ಕೊಳ್ಳೇ, ಮಲ್ಲಿ, ಕೊಂಕುಱ ಕೂಸ! (Prv.). see ದೀಪದ-. — ಮಲ್ಲಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಮಲ್ಲಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 20, 10; see also s. ಮಲ್ಲ). — ಮಲ್ಲರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 19 sum.; 19, 20; 20, 31). — ಮಲ್ಲಿದೇವ. N. see ಗೋಣೆಯ-. — ಮಲ್ಲಿನಾಥ. N. (Bp. 58, 9); N. of a poet and commentator on the Mēghadūta, etc. (My.). — ಮಲ್ಲಿಭಟ್ಟ. N. (Bp. 56, 42).

ಮಲ್ಲಿಕ mallika. *a kind of goose or swan with dark-coloured legs and bill.* ಕಾಲ್ ಮೊಗಂ ಮಾಸೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಖ್ಯಂ (Mr. 173).

ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷ mallika-akṣa. *a horse marked with white about the eyes.* ಬಿಳಿಯ ಕಣ್ಣೆರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷಂ (Mr. 276).

ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ mallikā-māle. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ mallikā-arjuna. N. of Śiva and of a liṅga; N. (Śmd. 2; Bp. 53, 27; see ಪರ್ವತ-, ಪೊರಟದ-, ಸದ್ಗುಣಿ-). — ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪಣ್ಡಿತ. N. (Bp. 1, 10; 47, 36). — ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯೋಗಿ. N. (Bp. 19, 85; 20 sum.).

ಮಲ್ಲಿಕೆ mallike. ಮಲ್ಲಿಕಾ. = ಮಲ್ಲಿಗೆ. *a generally cultivated flower shrub, Jasminum sambac* Ait. 2, *an earthenware vessel of a peculiar form; a sort of drinking-vessel* (ಪಣಿತೆ Nr.; ಕಳಸಿಗೆ, ಕೌಶಿಕೆ Mr. 210; see Hlā. s. ಮಲ್ಲೆ).

ಮಲ್ಲಿಗೆ mallige. Tbh. of ಮಲ್ಲಿಕೆ (Ct. II, 7; Nr., Hlā.; ವಿಚಕಿಲ Mr. 126; Si. 139; Cpr. 6, 64. 71; 7, 153; C.). [ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆಡ್ಡಮಾದ ಕೆನ್ದಲಪ್ಪಂಗೆಡೆಗೊಡ್ಡಂ Pb. 4, 30; Ap. 5, 36]. ಬಲ್ಲವನ ಗುಣ ಮಲ್ಲಿಗೇ ಹಾಗೆ (Prv.). see ಆಡವಿಯ-, ಕದರು-, ಕಸ್ತೂರಿ-, ಕೆರ್ಸ-, ಕೋಲು-, ಗಿರಿ-, ಜಾಜಿ-, ದುಣ್ಡು-, ದೊಡ್ಡಕಾಡು-, ಸಂಜೆ-, ಹಸರು-; Śmd. 77. 84. 256; Bp. 45, 1. ಮಲ್ಲಿಗೆಹೂವಿನಿನ್ದ ಬಾಱಿನಾರು ಪಾವನವಾಯಿತು (Prv.).

ಮಲ್ಲು mallu. = ಮಲಮಲಿ, etc. muslin. (My.).

ಮಲ್ಲೆ malle. = ಮೊಲ್ಲೆ. Jasminum sambac Ait. 2, *a sort of drinking-vessel* (ಕೋಶಿಕೆ, ಮಲ್ಲಿಕೆ Hlā.; Te.: a little shallow earthen vessel). 3, N. of women. — ಮಲ್ಲೆದೇವ. N. (My.; *cf.* ಮಲ್ಲಿ-).

ಮಲ್ಲೇಶ malla-īśa. = ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ. (My.).

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ malla-īśvara. Śiva (C.). 2, N. see ಅಮರಗುಣ್ಡ-.

ಮಲ್ಲೋಗರ mallōgara. = ಮಲನಾಗರು, etc. epilepsy (My.).

ಮಲ್ಹಣ malhaṇa. = ಮಲುಹಣ. N. (Rśv. 1, 17).

ಮವಲಂಗ mavalaṅga. the tree Crataeva religiosa, var. nirvala Ham. (St. & Pl.).

ಮವುಜು mavuju. a plantain (My.; H.; Sk. ಮೋಚ).

ಮವುಜೆ **mavuje.** a village (My.; Br.; Mhr., H. ಮೌಜಾ).
ಮವುರಿ **mavuri.** = ಮೌರಿ. a clarionet, q. v.
ಮವ್ವಳಿಗ **mavvaḷiga.** a kind of horse? see ಕತ್ತಳೆ-.
ಮಶಕ **maśaka.** a gnat, a mosquito, any fly that bites or stings; a bug (ತಗುಣೆ Mr. 166).
ಮಶಕಾರಿ **maśaka-ari.** a spider (ಗುಣಪೃಷ್ಠ, ಜಾಡ Mr. 166).
ಮಶಕೋತ್ಕರ **maśaka-utkara.** a multitude of stinging flies (Ṡśv. 4, 45).
ಮಶೀತಿ **maśīti.** ಮಶೀದಿ. **maśīdi.** = ಮಸೀದಿ. a mosque (My.; Mhr., H. ಮಶೀದ).
ಮಷಾಲು **maṣālu.** a torch (My.; Br.; Mhr., H. ಮಶಾಲ).
ಮಷಾಲ್ಚಿ **maṣālci.** a torch-bearer (My.; Mhr., H. ಮಶಾಲಜೀ).
ಮಷಿ **maṣi.** = ಮಸಿ (Ṡmd. 335), q. v. ink, charcoal, etc.
ಮಷ್ಕರಿ **maṣkari.** = ಮಸ್ಕರಿ (Ṡmd. 350), ಮಸ್ಕರಿ. a mendicant, q. v.
ಮಷ್ಕಿರಿ **maṣkiri.** obstinacy, stubbornness (My.; H.).

ಮಷ್ಟು maṣṭu. = ಮಡ್ಡಿ 1, etc. dregs, sediment (My.; Te., T.). [Tu. ಮುಠ್ಗ].

ಮಸ masa. 1. = ಮಸೆ 2. whetting. — ಮಸಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a whetstone (My.).

ಮಸ masa. 2. = ಮಬ್ಬ 2. dimness. — ಮಸಮಸ. rep. great dimness, darkness (ಬೆಳಗೆಱದುದು Ṡm. 65). — ಮಸಮಸಕನೆ. rep. very dim (Cpr. 8, 60 va.). — ಮಸಮಸವಾಗು. -ಆಗು. light to go out or disappear, to become very dim or dark (ಬೆಳಗೆಱ Kk. 70).

ಮಸ masa. 3. = ಮಸದು, etc. P. p. of ಮಸೆ 1, in ಮಸ ಕೊಳ್ಳು, to whet (My.); mutual rubbing to take place, dissension or enmity to arise (My.).

ಮಸಕ masaka. 1. vehement emotion, great agitation, passion; wrath, rage [ಎಸಗೀವುದು ನಿನ್ನಸಕದ ಮಸಕಮನೆ ಪೋಲ್ವ ಮಗನಂ ಮಘವಾ Pb. 1, 139; Ap. 11, 64]; (Cpr. 5, 64 va.; 5, 106; 8, 62 va.; Abh. P. 7, 57; 9, 70; 14, 105; Grj. 1, 87; Rśv. 5, 55 va.; Ṡśv. 2, 2 va.; J. 17, 22). ಮಾಯೊ ಮಸಕವನು ಮಱಿ ಗೊಣ್ಡು (Rām. 3, 8, 11). see ಮಾ-, ಮೆಯ್-, ರಾಗಿ-. — ಮಸಕಂ ಗುಂದು. -ಂ-ಕುಂದು. passion to abate (V. 42, 12).

ಮಸಕ masaka. 2. = ಮಸುಕು, ಮಸುಕು, ಮಸ್ಕು. (dimness, obscurity, Tu.; Te. ಮಸಕೆ); a dusky colour (My.; B. 3, 55); impurity, soil (My.). [ಅನು ಭಕ್ತನೆಮ್ಬ ಹುಸಿಯ ಮಸಕವ ನೇನ ಬಣ್ಣಿ ಸುವೆನಯ್ಯಾ Bv. 289].

ಮಸಕನೆ masakane. dimness; dim. see ಮಸಮಸಕನೆ.

ಮಸಕು masaku. = ಮಸಕ 2, etc. duskiness, a dusky colour; etc. (My.; see ಕೆಯ್ಮಸಕು No. 1; *cf.* ಮಂಕು, ಮಬ್ಬು, and see M. s. ಮಸಿ); foulness: inimical action (see ಕೆಯ್ಮ ಸಕು No. 2). — ಮಸಕು ಬಣ್ಣ. a dusky colour (My.; B. 5, 12).

ಮಸಗ masaga. a whetter (Rām. 5, 8, 50).

ಮಸಗು masagu. 1. = ಮೊಸಗು. to expand, to become expanded, developed or exhibited, to become displayed, to break forth or out, to appear, to rise (Abh. P. 11, 143 va.; 13, 133; Bp. 21, 18; 26, 60; 52, 6; 53, 34; 61, 11; Bh. 4, 4, 10; Rām. 6, 10, 25; Rśv. 5, 121 va.; 6, 11 va.; Ṡśv. 1, 40; J. 4, 17; 5, 2; 7, 43; 12, 34; 13, 24); activity to be displayed: to be agitated or commoved (Abh. P. 10, 157; Grj. 2, 106 va.; Bh. 1, 15, 19; Ṡśv. 2, 25. 114; J. 8, 32); to be urged on by the passions, to grow furious, to be enraged, to rage (ವಿಜೃಮ್ಭಣ Ṡmd. Dh.; Abh. P. 10, 10; 11, 115; 13, 88; Bp. 28, 29; 44, 47; 46, 59; C. Bp. 47, 19; Rām. 3, 6, 6; 5, 8, 50; Bh. 2, 10, 23. 25; 7, 17, 27; J. 25, 20; Te. ಮಸಗು, to be extended; to be furious). [ಸಿಂಗಂ ಮಸಗಿದವೋಲ್ ನರಸಿಂಗಂ ತಳ್ತು ಱಿಯೆ Pb. 1, 34; Kr. 1, 66; Ap. 14, 6]. ತೋಱಿಯಂ ಪಾಯ್ದೊತ್ತಿ ಬನ್ದಂ, ಗಡ, ಮಸಗಿ ಜರಾಸನ್ಧಂ (Ṡmd. 64 Mdb.). ಕಾಟ್ಟುಱ ಮಸಗಿದ ವೋಲ್ ಒಡ್ಡಿದುದು ಕುರುಸೈನ್ಯಂ (80). ಮಾವಿನೊಳ್ ಮಸಗುತಮಿರ್ಪ ಬಲ್ಸೋನೆಯ ಸೋನೆಗೆ ಕಾಂಚನಕೇತಕೀವನಪ್ರಸರದಲರ್ಗಳ್ ಓಲೆಗು ಡೆ (83). ಭೇರಿಧ್ವನಿ ಪರ್ವಿತ್ತು, ಎತ್ತಲ್ ಮಸಗಿ ಘೋಷಿತಿಕ್ಕಾದಕ್ಕಂ (145). ಕೆಸರ್ಮಸಗಿದುದು (217). ಬೇಡರ ವೋಲ್ ಮಸಗಿ, ತುಱುಗೊಳಲ್ ಬಱ ಸನ್ದಂ (281). 2, to display, to exhibit, to manifest (Bh. 8, 23, 20).

ಮಸಗು masagu. 2. (= ಮಸೆ 1). to rub, to brush, to whet (Bp. 38, 58; Rām. 6, 10, 8).

ಮಸಗೆ masage. dusky colour: mildew (Bh. 1, 8, 48).

ಮಸಣ **masaṇa.** = ಮಸಾಣ. Tbh. of ಶ್ಮಶಾನ. a cemetery. (Ṡmd. 358. 359; My.; Mhr.; Tu.; Te. ಮಸನ; T. ಮಯಾನ); [Cv. 1171]. ಮಸಣದ ಬೂದಿ (Bp. 31, 3). see Prvs. s. ಮೆಚ್ಚು 1, ವಸನ 2. — ಮಸಣಗಾಡು. -ಕಾಡು. a cemetery (ಶ್ಮಶಾನ, ಪಿತೃವನ Hlā.; Bp. 15, 4). — ಮಸಣಗಾಹಿ. -ಕಾಹಿ. Śiva (C. Bp. 47, 19). — ಮಸಣಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 61, 19; see ತೆಲುಗೇಶ-). — ಮಸಣವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. a cemetery (ಸೋಡಬಲಿ Ṡmd. II). — ಮಸಣವಟ್ಟೆ. -ಪಟ್ಟೆ. = ಮಸಣ ವಟ್ಟಿಗೆ. (ಸೊಡವಲಿ Kk. 78, o. r. ಸೋಡಬಲಿ).

ಮಸಣಿ **masaṇi.** Tbh. of ಶ್ಮಶಾನಿ. N. of a form of Durgā (Śāstrasāra in W. v. 1259; Bp. 23, 18; My.). [ಗಣ್ಡ ಶಿವಲಿಂಗ ದೇವರ ಭಕ್ತ, ಹೆಣ್ಡತಿ ಮಾರಿ ಮಸಣಿಯ ಭಕ್ತೆ! Bv. 104]. — ಮಸಣಿದೇವ. N. (Bp. 47, 34; see ಗಜೇಶ್ವರ-).

ಮಸಣಿಸು **masaṇisu.** to become a member of the cemetery, *i. e.*, to die. (S. Mhr. according to z.).

ಮಸದು masadu. = ಮಸೆದು. P. p. of ಮಸೆ 1.

ಮಸರು masaru. = ಮೊಸರು. curds (ಕ್ಷೀರಜ Cb.). ಮಸರು ಬೆರಸ ತುಪ್ಪ (ಪೃಷದಾಜ್ಯ Si. 240). ಮಸರಿನ ಕಡಲು (ದಧ್ಯುದ 81). see Si. 392. — ಮಸರುಚಟ್ಟಿ. (ತೇಮನ, etc. Si. 313).

ಮಸಲ್ masal. delaying, hindering, opposing (see ಮಱುಮಸಲ; Te. ಮಸಲು, ಮಸುಲು, M. ಮಟಿಲ್, to protract, delay, confound).

ಮಸಲತು **masalatu.** ಮಸಲತ್ತು. holding counsel upon; planning; a plan, a plot; counsel; clever contrivance (My.; Mhr., H.; ಆಲೋಚನ, ಉಪದೇಶ Cb.).

ಮಸಸು masasu. to cause to whet, etc. (Bh. 6, 4, 141; My.).

ಮಸಳೆ masaḷe. = ಮೊಸಳೆ. a crocodile. (ಸ್ಥಾನಮೃಗ Cb.).

ಮಸಾಣ **masāṇa.** = ಮಸಣ. a cemetery. (My.).

ಮಸಾರ **masāra.** a sapphire, an emerald. (R.).

ಮಸಾರೆ **masāre.** = ಮಸಾರೆಭೂಮಿ. a kind of good red soil (S. Mhr.).

ಮಸಾಲಾ **masālā.** = ಮಸಾಲೆ. drugs, spices, spicery, seasoning drugs, the seasoning put in curry; horse and cattle physic; ingredients of compositions (Si. 310; Mhr., H.).

ಮಸಾಲೆ masale. = ಮಸಾಲಾ. (My.; B. 2, 52; 3, 64; 4, 120. 147; ವೇಸವಾರ G.). ಕೋಟಿಯ ಕೇಳಿ, ಮಸಾಲೇ ಅರೆಯುತ್ತಾರೋ? (Prv.). ಕಾಯಿಪಲ್ಯದೊಳಗೆ ಹಾಕುವ ಮಸಾಲೆ (ವೇಸವಾರ G.).

ಮಸಿ masi. dirt, impurity (Bp. 44, 1; Te.; *cf.* ಮಸಕ2, ಮಾಸು1 & 2). see Prv. s. ಅಜಿವೆ2. [Tu. ಮಜಿ; T. ಮಯಿ].

ಮಸಿ masi. = ಮಷಿ. the black of culinary vessels, crock (My.; Mhr.); soot, lamp-black (Sk.; My.); black (the colour, ಕಪ್ಪು Si. 385; My.; Abh. P. 9, 176); ink (Sk.; C.; B. 1, 22; 2, 1; 4, 209; 5, 169. 218); charcoal (My.). (T. ಮೈ. M. ಮಯಿ, ಮಷಿ, ಮೈ, black, blackness; ink; antimony; *cf.* ಮಸಕು, etc.). [ಮಸಿಯಿನ್ದಂ ಜಗಮೆಲ್ಲಮಂ ದಿತಿಸುತಂ ಮುಂ ಪೊಟ್ಟನೋ Pb. 4, 49; Ap. 11, 109; Cv. 842]. ಎಲ್ಲಾ ಬಣ್ಣಾ ಮಸಿ ನುಂಗಿತು. — ದೇಸೆಯಿಲ್ಲದವ ಮಸಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ನಸೀ ಭ್ರಮೆ ಇದ್ದವ ಮಸಿ ಆದರೂ ಹಾಕಿಕೊಣ್ತಾನು. — ತೃಷೆ ಆದವಗೆ ಮಸಿಕೆಣ್ಣ ತನ್ದುಕೊಟ್ಟೆ. — ದೋಸೆ ಬಿಸಿಯೆನ್ದು, ಮಸಿಕೆಣ್ಣ ತಿನ್ದ (Prvs.). see Prvs. s. ಮೂಗು, ಶಿಶು, ಶುಚಿ. — ಮಸಿಕುಡಿಕೆ. = ಮಸಿಪಾತ್ರೆ No. 1. (My.). — ಮಸಿಪಾತ್ರೆ. an ink-bottle, an inkstand (ದವುತಿ Mr. 359; My.). 2, a pot covered with crock (My.). — ಮಸಿಬಟ್ಟೆ. a rag used in lifting pots from the fire (My.). — ಮಸಿಬುಡಿಕೆ. = ಮಸಿಕುಡಿಕೆ. (My.). — ಮಸಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become charcoal (said of buried money, Cpr. 9, 12; My.). 2, crock to be produced (My.). — ಮಸಿವಾಪಾಳ. a large shrub or small tree with pinnate leaves (Z.). @ this may not be Sk.; ಮಷಿ is evidently a Sanskritised form of ಮಸಿ.

ಮಸೀದಿ masīdi. = ಮಶೀತಿ, etc. (My.; B. 4, 9); also ಮಸೀದೆ (B. 4, 145). a mosque.

ಮಸುಕು masuku. = ಮಸಕು, etc. (My.). — ಮಸುಕುಬಣ್ಣ. = ಮಸಕುಬಣ್ಣ. (B. 4, 225; My.).

ಮಸುರ masura. = ಮಸೂರ. (Sk.; Si. 304).

ಮಸುರಗೆ masurage. Tbh. of ಮಸೂರಿಕೆ. a mosquito-curtain, a pillow (Cpr. 6, 88 va.).

*ಮಸುರಿಗೆ masurige. = ಮಸುರಗೆ. ಅಲರ ಮಸುರಿಗೆಯೊಳುಸಿರ್ದುಳ್ಳಲರ್ದಡ್ಡನಿಮಿರ್ದ ಲತೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಳಾಸಂ ನಿಲೆ Ap. 11, 78.

ಮಸುಳ್ masuḷ. = ಮಸುಳು. lustre to go away or disappear, light to grow faint, to grow dim, to become pale, etc. (ವಿಗತಪ್ರಭೆ Śmd. Dh.; *cf.* ಮಂಕು, ಮಜಿಲ್). 2, to disappear, to hide oneself (ಮಸುಳಿತೆನೆ ಅಡಂಗಿತು Kk. 72). [ತೇಜಂ ಮಸುಳ್ವಿನಮುಮ್ಬರಮಂ ಬಿಸುಟನಾಗಳಮ್ಬುಜ ಮಿತ್ರಂ Pb. 3, 23; Ap. 12, 52]. ಮಸುಳ್ದಂ, ಮಸುಳ್ದಪಂ, ಮಸುಳ್ಗೆ, ಮಸುಳ್ವಂ (Śmd. 49. 55). see Cpr. 3, 85; 4, 85; 8, 18; Abh. P. 9, 137; Śsv. 2, 106; J. 11, 25; 19, 31; 23, 35; 28, 2.

ಮಸುಳಿಸು masuḷisu. to cause to lose one's lustre, to cause to grow dim, etc. (Cpr. 6, 58; Bp. 25, 51; Rsv. 9, 20); to cause to disappear, to conceal (ಮಾಜು Śm. 87; Abh. P. 10, 157). 2, to conceal oneself, to grow faint, to lose one's lustre, etc. [ನವ ಮೃಗಮದ ಪರಿಮಳಮುಮುನಿವು ಮಸುಳಿಪುವೆನಿಪ ವಿವಿಧ ಗನ್ಧಂಗಳಂ Pb. 8, 56]; (Abh. P. 11, 136; Grj. 2, 106 va.; Bp. 22, 56; 47, 16; Rām. 5, 9, 24; J. 4, 3; 8, 27).

ಮಸುಳು masuḷu. = ಮಸುಳ್. P. p. ಮಸುಳಿ. ಮಸುಳಿದುದು (ಬಾನಲ್ Ct. II, 117). ಮಸುಳಿತೆನೆ ಅಡಂಗಿತು (Kk. 72). ಮಸುಳಿದ ಕಾನ್ತಿ (ಕನ್ದು Śm. 98). see Rām. 1, 14, 1; Bh. 5, 1, 39.

ಮಸೂದೆ masūde. a sketch; a rough copy; a draft (My.; Mhr., H. ಮಸುದಾ); enactment.

ಮಸೂರ masūra. *a sort of pulse or lentil, Ervum hirsutum, Cicer lens* (= ಮಂಗಲ್ಯಕ; see Si. 304).

ಮಸೂರಬಿದಲೆ masūra-bidale. *Indian jalap, Ipomoea turpethum* R. Br.

ಮಸೂರಿ masūri. = ಮಸೂರ. (Sk.; Si. 301).

ಮಸೂರಿಕ masūrika. = ಮಸೂರ. (ಚಣಂಗಿ Mr. 273).

ಮಸೂರಿಕೆ masūrike. ಮಸೂರಿಕಾ. = ಮಸುರಗೆ. an eruption of lentil-shaped pustules, the small-pox. 2, a procuress. 3, a mosquito-curtain. 4, a cushion (Cpr. 8, 47 va.).

ಮಸೃಣ masṛiṇa. *soft, tender, smooth; bland, mild, unctuous, shining.*

ಮಸೆ mase. 1. to rub (see ತಿಮ್ಮಸೆ); to grind, to whet, to sharpen (ಘರ್ಷಣ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 67; Bp. 40, 57; Śsv. 4, 6 va.; C.); to rub off (J. 33, 22); to rub one another: to be closely united or blended [ಮಸೆದುದು ಮುದನಿನ ಬಾಳ್ Pb. 3, 47; Ap. 2, 47]; (J. 8, 4). P. ps. ಮಸದು (Cpr. 6, 67), ಮಸೆದು, ಮಸ್ತು. ಮಸೆದುದು (ನಿಶಾತ, ನಿಶಿತ, ಧೌತ, ತೇಜಿತ Hlā.). ಮಸೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನಿಶಿತ, ಕ್ಷ್ಣುತ, etc. Nr.). ಮಸೆದ ತೆಱಂ (ತೇಜಿತ Mr. 299). ಅತಂಗೆ ಕತ್ತಿಯಂ ಮಸೆದಂ (Śmd. 159). ಎಕ್ಕಲಂ ಚಳಿ ಗದಿರ್ಗಲ್ಲಿನೊಳು ದಾಡಿಯಂ ಮಸೆದು (Rāghc. 17, 72). 2, to grow sharp or acute (Cpr. 6, 77; 6, 84; Bp. 8, 25; 61, 40). — ಮಸದಾಟ. -ಆಟ. fight, quarrel (My.).

ಮಸೆ mase. 2. = ಮಸ1. whetting (Bh. 7, 15, 56); sharpness (Abh. P. 14, 198). 2, acute, vehement lust (Cpr. 4, 78). 3, a rub, a chafe: a slight wound (ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಷತ Śmd. Dh.; Cpr. 10, 81). 4, polish: lustre, shine (ಪೊಗರ್, ತಳಪ, etc., ಕಾನ್ತಿ Śs.; ತಳಪ Kk. 54. 66). see ಪೊಸ-, ಮೊಯ್-. — ಮಸೆಗಣೆ. -ಕಣೆ. a whetted arrow (J. 21, 20). — ಮಸೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. a wound to appear (Bh. 1, 7, 4). — ಮಸೆಮುಖ. a shining face (Rām. 6, 10, 8). — ಮಸೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to be whetted (J. 4, 19. 31; 12, 25; 26, 55). — ಮಸೆವೊಗರ್. -ಪೊಗರ್. lustre arising from being whetted (J. 7, 61).

ಮಸ್ಕರ maskara. *a bamboo.*

ಮಸ್ಕರಿ maskari. = ಮಕ್ಕರಿ, ಮಷ್ಕರಿ. who carries a bamboo cane: a Brāhmaṇa in the fourth order, *a religious mendicant.* 2, the moon. 3, N. of a woman (Abh. P. 9, 3 va.).

ಮಸ್ಕೀರಿ maskīri. a good-for-nothing fellow (My.; H.).

ಮಸ್ಕು masku. = ಮಸಕ2, etc. dimness. (My.).

ಮಸ್ತಕ mastaka. *the head, the skull;* the peak of a mountain, the top of a tree; the upper part of anything. 2, = ನೇತ್ರಿ, etc. (Mr. 140).

ಮಸ್ತಕಮೃಗ mastaka-mṛiga. a louse (ಷಟ್ಪದ, ಹೇನ್ Mr. 166).

ಮಸ್ತಕಸ್ನೇಹ mastaka-snēha. head-oil: *the brain.*

ಮಸ್ತಕಿ mastaki. gum mastic (My.; Te., H.).

ಮಸ್ತಿ masti. intoxication; pride (My.; Mhr., H.; see ಕಟ್ಟು-). 2, fatness: the state of an elephant, camel, etc. in rut (My.; Mhr., H.).

ಮಸ್ತಿಷ್ಕ mastiṣka. *the brain* (ತಲೆಯ ಮಿದುಳು Mr. 397).

ಮಸ್ತು mastu. = ಮಸದು, etc. P. p. of ಮಸೆ1. (My.). ಮಸ್ತಾಟ. = ಮಸದಾಟ. (My.). ನೆಸ್ತಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮಸ್ತಾಟ ಹೆಚ್ಚಿತು (Prv.).

ಮಸ್ತು mastu. 1. (= ಮತ್ತು). intoxicated; intoxication; fat, bulky; fatness, stoutness (Mhr., H., Br.; see ಕಟ್ಟು-). 2, abundant, plentiful; abundance, plenty [Tu.]; (My.; Br.; Mhr., H.).

ಮಸ್ತು mastu. 2. the upper part of thickened sour milk, sour cream. 2, *the watery part of curds, whey;* buttermilk (ಮಜ್ಜಿಗೆ Hlā.).

ಮಸ್ಲತು maslatu. a plot (My.; H.).

ಮಸ್ಲೀನು maslīnu. muslin (My.; H.).

ಮಹ maha. great, mighty. 2, *a feast, a festival.* 3, a sacrifice, an oblation. — ಮಹಮನೆ. = ಮಹಾಮನೆ. a large house (liṅgavanta-maṭha) at Uḷavi (near Sirse; Bp. 3, 84; 14, 13; 35, 55).

ಮಹಕಾಳ maha-kāḷa. N. (Bp. 49, 15).

ಮಹಜರು mahajaru. a title-deed granted by the emperor of Hindustan (Mhr., H.). 2, a written statement of a suit and of the award upon it (Br., Mhr.). 3, a general affidavit; a certificate signed by all present at a transaction (My.; Br.).

ಮಹಡಿ mahaḍi. = ಮಾಡಿ 1. an upstair-house. (My.; H.).

ಮಹತ್ mahat. = ಮಹತ್ತು (Śmd. 106 Cm.), ಮಾ 2 (Śmd. 208. 378; Kāvy, I, 3, 53-56). *great, mighty, strong, big, large.* 2, numerous, abundant, much, many. 3, high, lofty, eminent. noble; excellent, distinguished. 4, the great principle: the intellect (buddhi). 5, *greatness, power, dominion.*

ಮಹತಾಪು mahatāpu. ಮಹತಾಬು. = ಮತಾಪು, etc. a kind of fire-work. (My.).

ಮಹತಿ mahati. *the seven-stringed lute of Nārada.* 2, the egg-plant (= ಬೃಹತಿ).

ಮಹತ್ತಮ mahat-tama. greatest, exceedingly great or mighty or powerful. (Cpr. 8, 19).

ಮಹತ್ತಮಸಾಮಾನ್ಯಾಪವರ್ತನ mahattama-sāmānya-apavartana. the greatest common measure (C.).

ಮಹತ್ತರ mahat-tara. greater, uncommonly mighty, etc. (Bp. 3, 66). 2, the oldest, most respectable; the head or oldest man of the village, house, etc. see ಉದ್ಯಾನ-, ಗೃಹ-, ವನ-.

ಮಹತ್ತು mahattu. Tbh. of ಮಹತ್, q. v. (Bp. 37, 56; 61, 74).

ಮಹತ್ವ mahatva. *greatness, magnitude, majesty, mightiness,* etc.

ಮಹತ್ವತೆ mahatvate. = ಮಹತ್ವ. (Bp. 36, 52; 38, 72; 43, 74; 46, 79).

ಮಹದಾಶ್ರಯ mahat-āśraya. the protection of the great, taking refuge with great people. (My.).

ಮಹದೇವ maha-dēva. Śiva (Bp. 47, 53); N. (My.).

ಮಹದೇವಿ maha-dēvi. Pārvatī or Durgā (Bp. 12, 41; 40, 28); N. (47, 38; 59, 8; see ಕೇಳಿಕೆಯ-, ಬಿಜ್ಜ-).

ಮಹನವಮಿ maha-navami. = ಮಹಾನವಮಿ. Dasara festival (Bh. 7, 14, 44).

ಮಹನೀಯ mahanīya. worthy of honour, praiseworthy, illustrious, glorious. (Bp. 33, 3; 39, 67).

ಮಹನ್ತ mahanta. = ಮಾತ. Tbh. of ಮಹತ್ (Śmd. 106 Cm.). a great, mighty, etc. man (Bp. 4, 4; 47, 57; 53, 13).

ಮಹನ್ತು mahantu. the chief of an order of Gōsāvis, etc. (My.; Mhr.).

ಮಹಮದ mahamada. = ಮಹಮ್ಮದ. (My.).

ಮಹಮ್ಮದ mahammada. Prophet Mahomed (My.); a Mahomedan (My.).

ಮಹನ್ಮೇರು mahat-mēru. = ಮಹಾಮೇರು. the great Mēru mountain. (My.).

ಮಹರಾಜ maha-rāja. = ಮಹಾರಾಜ. a sovereign. (My.).

ಮಹರಾಣಿ maha-rāṇi. = ಮಹಾರಾಣಿ. the principal wife of a Rāja. (My.; B. 5, 3).

ಮಹರಾಯ maha-rāya. = ಮಹಾರಾಯ. a great king. (My.).

ಮಹರ್ನವಮಿ mahas-navami. (= ಮಹಾನವಮಿ). N. of the dasari feast (My.), especially of its ninth day (My.). see Bh. 8, 8, 29.

ಮಹರ್ಲೋಕ mahas-lōka. the fourth of the seven worlds which rise one above the other. (Mr. 32).

ಮಹರ್ಷಿ mahā-ṛiṣi. a great ṛiṣi. (My.). 2, anyone of the saptarṣis. (My.).

ಮಹಲ mahala. = ಮಹಳ 1, etc. a storeyed building. (ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮನೆ G.).

ಮಹಲು mahalu. 1. = ಮಹಲ, etc., ಮಹಾಲು. an upstair house, a large mansion, a palace (My.).

ಮಹಲು mahalu. 2. = ಮಾಲು 1. (My. occasionally). ಮಹಲು ಇರುವಲ್ಲಿ ಹಣ, ಬಹಲು ಇರುವಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ (Prv.).

ಮಹಸ್ mahas. = ಮಾಸ 2. greatness, might. 2, *a feast, a festival.* 3, a sacrifice, an oblation.

ಮಹಸೂಲು mahasūlu. public revenue (My.; Mhr., H.); private income from land (My.).

ಮಹಸೂಲುದಾರ mahasūlu-dāra. a collector or receiver of taxes (My.; H.).

ಮಹಳ mahaḷa. 1. = ಮಹಲ, ಮಹಲು 1, ಮಾಡ, (ಮಾಳ 1?). Tbh. of ಮಹಾಲಯ. (ಮಹಾಲಯ Bhn. 50). [ಸೂಳೆಯ ಮಗ ಮಹಳವ ಮಾಡಿದಡೆ ತಾಯ ಹೆಸರಾಯಿತ್ತು, ತನ್ದೆಯ ಹೆಸರಿಲ್ಲ Cv. 708].

ಮಹಳ mahaḷa. 2. = ಮಹಾಲಯ No. 2, ಮಾಳ 3. the śrāddha performed in the latter fortnight of the Bhādrapada to the manes of all one's male ancestors; this period (My.;) Mhr. ಮಹಾಳ).

ಮಹಾ mahā. = ಮಂ- (ಮಜ್-), ಮಾ 2-. *great,* etc. (= ಮಹತ್). standing before ಖರ್ವ, ಪದ್ಮ, ಕ್ಷೋಣಿ, ಶಂಖ, ಕ್ಷಿತಿ and ಕ್ಷೋಭ, it makes them ten-fold (Mr. 357). — ಮಹಾಮನೆ. = ಮಹಮನೆ. (Bp. 61, 74).

ಮಹಾಕನ್ದ mahā-kanda. *garlic.*

ಮಹಾಕಾಯ mahā-kāya. a man of great stature (Cpr. 6, 61 va.). 2, N. of a rākṣasa (Bp. 18, 20).

ಮಹಾಕಾಲ mahā-kāla. = ಮಹಕಾಳ, ಮಾಕಾಳ. Śiva (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ Nn. 97). 2, a class of pramathas (ಪ್ರಮಥವಿಶೇಷ, ಪ್ರಮಥರಭೇದ 97). 3, *N. of a liṅga at Ujjayinī.* 4, great blackness (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 97). 5, a clouded day (ದುರ್ದಿನ, ಮೋಡಗತ್ತಲೆ 97). 6, a cruel, fierce man (ಕ್ರೂರ 97). 7, the marking-nut tree (ಭಲ್ಲಾತಕ, ಗೇರು 97). 8, *N. of a cucurbitaceous plant, Trichosanthes palmata* (or Cucumis colocynthus, = ಕಿಮ್ಪಾಕ).

ಮಹಾಕಾಲಿ mahā-kāli. ಮಹಾಕಾಳಿ. = ಮಂಕಾಳಿ, ಮಾಕಾಳಿ, ಮಾಂಕಾಳಿ. Durgā (ಬಳ್ಳಾರಿ Ct. II, 119). — ಮಹಾಕಾಲಿದೇವ. N. (Bp. 55, 54; 58, 7).

ಮಹಾಕುಲ mahā-kula. a great or noble family; *sprung from a noble family, of honorable parentage.*

ಮಹಾಖರ್ವ mahā-kharva. ten kharvas. (My.).

ಮಹಾಗಜ mahā-gaja. (Śmd. 379). a great elephant.

ಮಹಾಗಿರಿ mahā-giri. (Śmd. 379). a great mountain.

ಮಹಾಗ್ರೀವ mahā-grīva. long-necked: a camel. (R.).

ಮಹಾಂಗ mahā-aṅga. large-limbed: *a camel.*

ಮಹಾಜನ mahā-jana. (Śmd. 114). = ಮಾಜನ (379). a great multitude of men, the populace. 2, a great man; a number of respectable men (Bp. 56, 2. 25; My.). 3, a merchant, banker, tradesman.

ಮಹಾಜವ mahā-java. very swift (ಅತಿವೇಗ Nn. 97).

ಮಹಾಜಾಲಿ mahā-jāli. *a species of gōṣā with yellowish flowers.*

ಮಹಾಜ್ವರ mahā-jvara. severe fever (ಉಷ್ಣ, ಘುರ್ಮ Mr. 387).

ಮಹಾಟವಿ mahā-aṭavi. a great forest. (R.).

ಮಹಾತಪ mahā-tapa. severe penance (ವಂಶ, ಮಹಾತಪಸ್ಸು Nn. 54).

ಮಹಾತರು mahā-taru. a large tree; a kind of Euphorbia (ವಜ್ರ, ಎಲೆಗಳ್ಳಿ Mr. 136).

ಮಹಾತಲ mahā-tala. N. of the sixth of the seven lower worlds. (Mr. 32).

ಮಹಾತೇಜಸ್ mahā-tējas. of great splendor, etc. 2, *Skanda.*

ಮಹಾತ್ಮ mahā-ātma. high-souled: *magnanimous, noble-minded, high-minded, generous;* eminent, distinguished, mighty (ಉದೀರ್ಣ, ಪಿರಿಯ Mr. 233). see Bp. 25, 2; 32, 11; Sp. s. ಕನ್ನಡಿ. ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ದುರಾತ್ಮನ ಗೊಡವೆ ಏನು? (Prv.).

ಮಹಾತ್ಮೆ mahātme. noble-mindedness, etc. (Bp. 46, 50; My.). 2, a noble-minded woman (My.).

ಮಹಾದಾನ mahā-dāna. *a great gift: epithet of certain valuable gifts or the giving of different kinds of valuable presents to the priests* (sixteen such gifts are particularly enumerated).

ಮಹಾದಾನಿ mahā-dāni. = ಮಾದಾನಿ (Śmd. 209. 379). one who grants all valuable gifts, a very liberal person.

ಮಹಾದೇವ mahā-dēva. = ಮಾದೇವ (Śmd. 209. 379). *Śiva* (Bp. 57, 2); N.

ಮಹಾದೇವಿ mahā-dēvi. = ಮಾದೇವಿ. *Pārvatī.* 2, the first wife of a king. 3, N.

ಮಹಾದ್ವೀಪ mahā-dvīpa. a certain division of the earth (see Mr. s. ವರ್ತನೆ).

ಮಹಾಧನ mahā-dhana. great wealth. 2, *very costly or precious;* anything costly or precious. 3, rich, wealthy.

ಮಹಾಧೇನು mahā-dhēnu. a sacrificial cow (ಮಾಹೇಯಿ Mr. 180).

ಮಹಾನಕ mahā-ānaka. a large kettle-drum (Śśv. 5, 53).

ಮಹಾನಟ mahā-naṭa. the great actor: Śiva. (Sk.; G.).

ಮಹಾನನ್ದ mahā-ānanda. great joy, great bliss; *the great bliss of deliverance from further transmigration.*

ಮಹಾನವಮಿ mahā-navami. = ಮಹನವಮಿ, (ಮಹರ್ನವಮಿ), ಮಹಾನಾಮಿ, ಮಾನಾಮಿ. a festival on the ninth day in the light half of the month āśvina. (My.). 2, the dasarā feast (My.). 3, the last of the nine days or nights dedicated to the durgā-pūjā.

ಮಹಾನಸ mahā-anasa. a large carriage. 2, = ಬಾಣಸ, etc., *a kitchen* (ರಸವತಿ, ಬಾಣಸದ ಮನೆ Mr. 196).

ಮಹಾನಾಭ mahā-nābha. N. of a Dānava (C. Bp. 47, 21).

ಮಹಾನಾಮಿ mahā-nāmi. = ಮಾನಾಮಿ (Śmd. 209). Tbh. of ಮಹಾನವಮಿ.

ಮಹಾನಿಶೆ mahā-niśe. *midnight.*

ಮಹಾನೀಲ mahā-nīla. dark blue, deep black. 2, a kind of sapphire or emerald. (R.).

ಮಹಾನುಭಾವ mahā-anubhāva. being in high esteem, worthy, mighty, exalted, dignified, pre-eminent, just, virtuous; a gentleman. (Śmd. 38; My.). ಮಹಾನುಭಾವರೇ, ಮಹಾಯುಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಯವೆಷ್ಟೆನ್ದು ಕೇಳಿದನನ್ತೆ (Prv.).

ಮಹಾನೈವೇದ್ಯ mahā-naivēdya. an offering of all sorts of eatables to an idol in a temple (My.).

ಮಹಾನ್ತ mahā-anta. a man of an eminent nature (Bp. 61, 9). 2, having extensive limits: abundance (My.).

ಮಹಾಪಥ mahā-patha. = ಮಾಪಥ (Śmd. 379). a chief road, a high street, a high road. 2, the great road: death, the way of all flesh.

ಮಹಾಪದ್ಮ mahā-padma. one of the treasures of Kubēra. 2, N. of a nāga or serpent-demon (Mr. 402, see ಎಣ್ಟುಕುಲ). 3, ten padmas, a million of millions, one hundred billions and other high numbers.

ಮಹಾಪಾತಕ mahā-pātaka. = ಮಾಪಾತಕ (Śmd. 379). a great crime, a crime of the highest degree. see ಪಂಚ–; Bp. 45, 25.

ಮಹಾಪುರುಷ mahā-puruṣa. = ಮಾಪುರುಷ (Śmd. 379). a great man, an eminent personage.

ಮಹಾಪ್ರಲಯ mahā-pralaya. *the total annihilation of the universe at the end of a kalpa* (Bp. 54, 23; 58, 46).

ಮಹಾಪ್ರಸಾದ mahā-prasāda. a great favour or kindness. (Cpr. 2, 59 va.; My.).

ಮಹಾಪ್ರಾಣ mahā-prāṇa. the hard breathing or aspirate, heard in the utterance of aspirated letters (Śmd. 22. 23. 35. 302; Kāvy. I, 1a, 22-27); [an aspirated letter]. 2, the letter ಹ್. 3, a raven. 4, great spirit or power. 5, a kind of vital air (ಒತ್ತಿ ನಡೆವುದು Mr. 32).

ಮಹಾಪ್ರಾಣಾನುಕರಣ mahāprāṇa-anukaraṇa. an imitative sound with an aspirated letter (Śmd. 35).

ಮಹಾಫಲ mahā-phala. = ಮಾಪಳ. a great fruit. 2, a great reward. 1, Aegle marmelos Corr. 4, the citron, Citrus medica Lin. (My. occasionally; St. & Pl.; Mhr.). 5, (wrongly also = ಚಕೋತ 2) the shaddock or pumplemose, Citrus decumana Lin.

ಮಹಾಬಲ mahā-bala. exceedingly strong, very powerful or mighty (Bp. 58, 6). 2, *wind, storm.* 3, Śiva.

ಮಹಾಬಲಗಿರಿ mahābala-giri. N. of the Cāmuṇḍi hill near Mysore (My.).

ಮಹಾಬಲಾದ್ರಿ mahābala-adri. = ಮಹಾಬಲಗಿರಿ. (My.).

ಮಹಾಬಿಲ mahā-bila. a big hole, a cave. 2, the atmosphere, ether. (ಆಕಾಶ G.).

ಮಹಾಭಾಗ mahā-bhāga. highly fortunate; illustrious, highly distinguished. (Abh. P. 11, 76).

ಮಹಾಭಾರತ mahā-bhārata. the great war of the Bharatas: N. of an epic poem describing the acts, rivalries and contests of the sons of the two brothers Dhṛitarāṣṭra and Pāṇḍu, descendants of Kuru and Bharata. (My.).

ಮಹಾಭಾಷ್ಯ mahā-bhāṣya. N. of Patañjali's great commentary on the grammatical sūtras of Pāṇini. (My.).

ಮಹಾಭೀತಿ mahā-bhīti. great terror; *great danger.*

ಮಹಾಭೂತ mahā-bhūta. *a primary element;* ether, air, fire, water, earth.

ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯ mahā-matsya. *a large fish, a sea-monster.*

ಮಹಾಮನಸ್ mahā-manas. *high-minded, magnanimous, liberal.*

ಮಹಾಮಹ mahā-maha. a great festival. (Cpr. 3, 102 va.).

ಮಹಾಮಾಂಸ mahā-māṁsa. epithet of various kinds of meat: human flesh, beef, etc.

ಮಹಾಮಾತ್ಯ mahā-amātya. the prime minister of a king (ಪ್ರಧಾನ Mr. 266).

ಮಹಾಮಾತ್ರ mahā-mātra. = ಮಾವಟಿಗ, etc. great in measure, most excellent. 2, *a great officer of state, a prime minister.* 3,

an elephant-driver or keeper, a Mahout; a superintendent of elephants (ಗಜಾಜೀವ, ಆನೆಯ ವೈದ್ಯನು Hlā.).

ಮಹಾಮಾಯೆ mahā-māye. great deceit or illusion; the power of illusion which makes the material universe appear as if really existing; Durgā. (Bp. 57, 27).

ಮಹಾಮೇದ mahā-mēda. a species of medicinal plant. see ಅಷ್ಟವರ್ಗ.

ಮಹಾಮೇರು mahā-mēru. the great mēru (ಮೇರು Nn. 53).

ಮಹಾಯಜ್ಞ mahā-yajña. a great sacrifice: *a principal act of devotion* of which there are five: brahmayajña, dēva-, pitṛi-, manuṣya-, bhūta-. see ಪಂಚ-.

ಮಹಾಯುಗ mahā-yuga. a yuga of the gods: the aggregate of the kṛita, trētā, dvāpara, and kali yugas. see Prv. s. ಮಹಾನುಭಾವ.

ಮಹಾರಜತ mahā-rajata. *gold.*

ಮಹಾರಜನ mahā-rajana. *the safflower, Carthamus tinctorius* Lin.

ಮಹಾರಣ್ಯ mahā-araṇya. *a large wood, a great forest.*

ಮಹಾರಥ mahā-ratha. a large car, a great chariot. 2, an eminently great warrior fighting from a car (Abh. P. 13, 71. 72; Bh. 8, 24, 41; J. 14, 5).

ಮಹಾರವ mahā-rava. loud-sounding, uttering loud cries; a loud sound or cry. see ಬೊಬ್ಬಿಡು.

ಮಹಾರಾಜ mahā-rāja. = ಮಹರಾಜ. a sovereign, an emperor. 2, a respectful compellation to superiors. (My., also ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀ).

ಮಹಾರಾಜಿಕ mahā-rājika. *N. of a class of demigods.*

ಮಹಾರಾಣಿ mahā-rāṇi. = ಮಹರಾಣಿ. the principal wife of a rāja; a reigning queen; an empress (My.; B. 4, 173; 5, 1).

ಮಹಾರಾಯ mahā-rāya. = ಮಹರಾಯ. Tbh. of ಮಹಾರಾಜ. (Bp. 58, 21; My.; B. 4, 126).

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ mahā-rāṣṭra. = ಮರಾಟಿ. a great realm (Bp. 51, 17); the Mahratta country; relating to that country, as its people, language, etc. (My.).

ಮಹಾರುದ್ರ mahā-rudra. the great rudra: a form of Śiva.

ಮಹಾರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ mahārudra-abhiṣēka. bathing of a liṅga with the recitation of the so-called rudrasūkta, especially at śivarātri (My.).

ಮಹಾರುಷಿ mahā-ruṣi. = ಮಹರ್ಷಿ. a great ṛiṣi. (Cpr. 3, 80 va.; 5, 35 va.).

ಮಹಾರೌರವ mahā-raurava. *one of the twenty-one hells.*

ಮಹಾರ್ಬುದ mahā-arbuda. ten arbudas. (My.).

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ mahā-lakṣmi. = ಮಾಲಕುಮಿ (Śmd. 209. 379). the great Lakṣmī, the śakti or wife of Nārāyaṇa (ಭೋಗಾವತಿ, ರಮೆ Nn. 22; ಗೋಮಿನಿ, ರಾಮೆ 24; ಸಿರಿ 124. 149). 2, Sarasvatī. 3, Durgā. 4, splendor (ಶೋಭೆ, ಸಿರಿ Nn. 22). ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಒಲಿದವಗೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ, ಸರಸ್ವತಿ ಒಲಿದವಗೆ ಹೆಡ್ಡತನವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಮಹಾಲಯ mahā-ālaya. = ಮಹಲು 1, ಮಹಳ 1, (ಮಾಳ 1?). a large mansion, a great dwelling, a palace, a temple, etc. 2, = ಮಹಳ 2. the śrāddha performed to the manes in the latter half of Bhādra month.

ಮಹಾಲಿಂಗ mahā-liṅga. a great phallus; having a great phallus; Śiva; N. (My.). — ಮಹಾಲಿಂಗನ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb growing in hedges, Bryonia laciniosa Lin. (Z.).

ಮಹಾಲು mahālu. = ಮಹಲು, etc. a palace (My.; Mhr., H.), a hall; a seraglio (Mhr.; H.). 2, a sub-division of a talook or district (Mhr.; see B. 4, 146. 200; ಆಸಾರ-).

ಮಹಾಲೋಕ mahā-lōka. = ಮಹರ್ಲೋಕ. (My.).

ಮಹಾವನ mahā-vana. = ಮಹಾರಣ್ಯ. (My.).

ಮಹಾವಾತ mahā-vāta. a great or stormy wind, a strong blast. (ಬಿರುಗಾಳಿ G.).

ಮಹಾವಾರ್ಧಿ mahā-vārdhi. an ocean (J. 13, 11).

ಮಹಾವೃಕ್ಷ mahā-vṛikṣa. a great tree; *a species of Euphorbia, Euphorbia tortilis* or *E. antiquorum.*

ಮಹಾವೃದ್ಧಿ mahā-vṛiddhi. one of the eight principal drugs or medical roots (Si. 149).

ಮಹಾವೇಶ mahā-āvēśa. demoniacal possession (ಗ್ರಹ Mr. 490).

ಮಹಾಶಕ್ತಿ mahā-śakti. very mighty. 2, a great śakti (Bp. 10, 31).

ಮಹಾಶಬ್ದ mahā-śabda. a great word, a pre-eminent term (Śm. 118); a great noise, a loud sound. see ಪಂಚ-.

ಮಹಾಶಯ mahā-āśaya. the ocean. 2, *high-minded, magnanimous, liberal.*

ಮಹಾಶಾಲಿ mahā-śāli. *a kind of large and sweet-smelling rice* (ಕಳಮೆಯ ಭೇದಂ Hlā.).

ಮಹಾಶೂದ್ರ mahā-śūdra. *a cowherd.*

ಮಹಾಶೂದ್ರಿ mahā-śūdri. *a female cow-keeper; a herdsman's wife.*

ಮಹಾಶೇಷ mahā-śēṣa. the serpent śēṣa (Śm. 119; ಅನನ್ತ, ಧರಣೀನ್ದ್ರ Nn. 57). ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಹಾಶೇಷ ಹೊತ್ತಿರುವನಾದರೆ ಮಹಾಶೇಷನನ್ನು ಹೊತ್ತವನು ಯಾರು? (Prv.).

ಮಹಾಶೋಕ mahā-śōka. great grief or sorrow (J. 2, 8). 2, mahā-aśōka. a large aśōka tree (2, 8).

ಮಹಾಶೌರ್ಯ mahā-śaurya. = ಮಾಶೌರ್ಯ (Śmd. 209). great valour.

ಮಹಾಶ್ರಯ mahā-āśraya. = ಮಾಸರ 2. a great seat, resting-place, dwelling, etc.

ಮಹಾಶ್ವೇತೆ mahā-śvēte. *a white variety of the Batatas paniculata* chois. 2, N. of a character in Bāṇa's Kādambari.

ಮಹಾಸನ mahā-āsana. a great seat, a splendid throne: a howdah (ಅಂಬಿಕೆ Mr. 158).

ಮಹಾಸಹೆ mahā-sahe. *the globe amaranth, Gomphraena globosa* Lin.

ಮಹಾಸಾಗರ mahā-sāgara. the great ocean.

ಮಹಾಸಾಮನ್ತ mahā-sāmanta. = ಮಹಾಸಾವನ್ತ, ಮಾಸಾವನ್ತ. a great lord of the borders. (Abh. P. 13, 101 va.).

ಮಹಾಸಾವನ್ತ mahā-sāvanta. = ಮಾಸಾವನ್ತ (Śmd. 379). Tbh. of ಮಹಾಸಾಮನ್ತ.

ಮಹಾಸೇನ mahā-sēna. the commander of a great army. 2, *Skanda.*

ಮಹಾಸೈನ್ಯ mahā-sainya. (Śmd. 379). a large armed force. (ಮನ್ಯು, ಸೇನೆ Nn. 36).

ಮಹಾಸ್ತ್ರ mahā-astra. a great weapon, a powerful missile (J. 13, 37).

ಮಹಾಸ್ನಾಯು mahā-snāyu. *a great artery.*

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ mahā-sragdhare. N. of a vṛitta (Ch.; Mr. 366).

ಮಹಾಹರಿ mahā-hari. Viṣṇu.

ಮಹಾಹರಿಪ್ರಿಯೆ mahāhari-priye. Lakṣmī (Mr. 18).

ಮಹಾಹವ mahā-āhava. a great war or battle, a pitched battle. (Śśv. 4, 77).

ಮಹಾಹಿತ mahā-hita. a great friend (J. 30, 25. 27. 51). 2, mahā-ahita. a great enemy (30, 25. 27. 51).

ಮಹಿ mahi. ಮಹೀ. great, large; greatness. 2, *the earth*; soil. see Mr. s. ವರ್ತನೆ. ಮಳಲುಳ್ಳ ಮಹಿ (ಸಿಕತೆ Mr. 93).

ಮಹಿಕೆ mahike. = ಮಿಹಿಕೆ. (ಬರ್ಫ, ಮಂಜು G.).

ಮಹಿತ mahita. honoured, revered, highly esteemed; proper, right. (Kāvy. V, 967; Bp. 8, 3; 19, 45; 22, 63; 51, 45; Rśv. 1, 8).

ಮಹಿಪ mahi-pa. = ಮಹೀಪ. (A.).

ಮಹಿಮ mahima. greatness, grandeur, majesty, glory; might, power, energy. 2, the magical power of increasing size at will, illimitable bulk. (My.).

ಮಹಿಮಾಕರ mahimā-ākara. a mine of glory (Ch. v. 9).

ಮಹಿಮೆ mahime. ಮಹಿಮಾ. = ಮಯ್ಮೆ, ಮೈಮೆ (Śmd. 361; Ct. II, 85; Rśv. 1, 61; C.). greatness, etc. (= ಮಹಿಮ No. 1). — ಮಹಿಮೆವೆಱು. -ಪೆಱು. to become great, renowned, etc. (Bp. 27, 27; 44, 72; 53, 31).

ಮಹಿಲಾಖ್ಯೆ mahilā-ākhye. *a species of odoriferous plant.*

ಮಹಿಲೆ mahile. ಮಹಿಳೆ. *a woman* (Bp. 28, 20).

ಮಹಿಶಾಸನ mahi-śāsana. a kind of plant (ಶಾಲೆ Mr. 134).

ಮಹಿಷ mahiṣa. *a (male) buffalo* (ಕೋಣ Mr. 162). 2, an asura slain by Durgā. 3, the emblem and vehicle of Yama.

ಮಹಿಷಧ್ವಜ mahiṣa-dhvaja. Yama. see ಜಕ್ಕನ್ದೊಟಲಿದೇರ.

ಮಹಿಷಾಕ್ಷ mahiṣa-akṣa. *a kind of bdellium.*

ಮಹಿಷಾಕ್ಷಿ mahiṣa-akṣi. = ಮಹಿಷಾಕ್ಷ. (ಕೌಶಿಕ, ಗುಗ್ಗುಳ Mr. 144; Bp. 27, 9. 12; 43, 20. 21; 44, 24).

ಮಹಿಷಾಸುರ mahiṣa-asura. the asura Mahiṣa slain by Durgā (Ch. MS. G. v. 4).

ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನಿ mahiṣāsura-mardini. Durgā (My.).

ಮಹಿಷಿ mahiṣi. = ಮೈಸಿ (Śmd. 361). a buffalo-cow. 2, *the first or properly consecrated wife of a king*; any queen. see ಪಟ್ಟ-.

ಮಹಿಷ್ಠ mahiṣṭha. greatest, largest; excessive greatness (Bp. 53, 11).

ಮಹೀಕಾನ್ತ mahī-kānta. a king (Cpr. 2, 15).

ಮಹೀಕ್ಷಿತ್ mahī-kṣit. *a king.*

ಮಹೀಗೃಹ mahī-gṛiha. a subterraneous room (Cpr. 7, 128).

ಮಹೀಜ mahī-ja. a tree. (Bp. 9, 14; 60, 51).

ಮಹೀಜರಾಜ mahīja-rāja. the Indian fig-tree (Bp. 26, 40).

ಮಹೀತಲ mahī-tala. the surface of the earth. (Bp. 50, 50).

ಮಹೀತಲಾಧಿಪ mahītala-adhipa. a king (Rām. 1, 16, 23).

ಮಹೀದೇವತೆ mahī-dēvate. a Brāhmaṇa (Bp. 55, 35).

ಮಹೀಧರ mahī-dhara. earth-bearing: a mountain. 2, Kṛiṣṇa (Mr. 18). 3, N. of a king (Śmd. 82 Mdb.).

ಮಹೀಧ್ರ mahī-dhra. *a mountain.*

ಮಹೀಪ mahī-pa. a king (Bp. 54, 2).

ಮಹೀಪತಿ mahī-pati. = ಮಹೀಪ. (Cpr. 5, 35; Bp. 28, 35).

ಮಹೀಪಾಲ mahī-pāla. a king (Bp. 5, 13; J. 26, 29).

ಮಹೀಭುಜ್ mahī-bhuj. earth-enjoyer: *a king.*

ಮಹೀಭುಜ mahī-bhuja. Tbh. of ಮಹೀಭುಜ್. (Abh. P. 16, 11; Bp. 11, 17).

ಮಹೀಭೃತ್ mahī-bhṛit. earth-supporter: *a mountain.* 2, a king.

ಮಹೀಮಣ್ಡಲ mahī-maṇḍala. the circumference of the earth, the whole earth. (My.).

ಮಹೀರಮಣ mahī-ramaṇa. a king (Bp. 33, 13).

ಮಹೀರುಹ mahī-ruha. *a tree.*

ಮಹೀಲತೆ mahī-late. *an earth-worm.* see Nr. s. ನಾಯಿನೊಳಲೆ.

ಮಹೀವರ mahī-vara. a king (Bp. 50, 41).

ಮಹೀವಲ್ಲಭ mahī-vallabha. = ಮಹೀವರ. (Rśv. 9, 27).

ಮಹೀಶ mahī-īśa. a king (Bp. 5, 44; 50, 20; Rām. 2, 1, 8).

ಮಹೀಶ್ವರ mahī-īśvara. = ಮಹೀಶ. (J. 27, 47). 2, the number 16 (Ch.).

ಮಹೀಸುತ mahī-suta. *the planet Mars.*

ಮಹೀಸುರ mahī-sura. a Brāhmaṇa (Bp. 3, 75. 77; 50, 12; 55, 9. 57).

ಮಹೀಸ್ಪೃಶ mahī-spṛiśa. touching the ground; a Vaiśya (Mr. 345).

ಮಹುಳಿ mahuḷi. (Tbh. of ಪೌಳಿ). sway: overbearing behaviour (Bh. 3, 21, 36).

ಮಹೇಚ್ಛ mahā-iccha. *desirous of great ends, having lofty aims or aspirations; magnanimous, high-minded, liberal.*

ಮಹೇನ್ದ್ರ mahā-indra. great Indra, regent of the east quarter (Śmd. 168); any great chief; N. of a gandharva chief (Cpr. 5, 100. 102. 105, etc.). 2, N. of a place; N. of a mountain or a range of mountains.

ಮಹೇನ್ದ್ರಜಾಲ mahēndra-jāla. = ಇನ್ದ್ರಜಾಲ. Indra's net: stratagem, trick; deception, cheating; illusion; conjuring, magic, jugglery, sorcery (Kāvy. IV, 2, 62; Cpr. 7, 145; Bp. 23, 2; 51, 11; My.).

ಮಹೇನ್ದ್ರಮಣ್ಡಲ mahēndra-maṇḍala. N. of a place (Bp. 53, 38).

ಮಹೇನ್ದ್ರಮರ್ದಿ mahēndra-mardi. the crusher of the gandharva king Mahēndra (Cpr. 5, 122).

ಮಹೇನ್ದ್ರಿ mahēndri. Indra's quarter: the east (ಪೂರ್ವ, ಪ್ರಾಚಿ, ಮೂಡಲ್ Mr. 58).

ಮಹೇರಣೆ mahēraṇe. *the tree Boswellia thurifera* Roxb.

ಮಹೇಶ mahā-īśa. = ಮಹೇಶ್ವರ. (Bp. 50, 54). see ಮಾಸವಳಮದನ-.

ಮಹೇಶ್ವರ mahā-īśvara. a great lord; *Śiva* (Bp. 61, 46); N., also of a town (B. 3, 103; 4, 28). see Prv. s. ಮೋಸಗಾಱ.

ಮಹೇಶ್ವರಿ mahā-īśvari. Gaurī (Mr. 12).

ಮಹೈಶ್ವರ್ಯ mahā-aiśvarya. supreme lordship, great power; great prosperity or riches (ವಿಭೂತಿ, ದೊಡ್ಡಿಹ ಐಶ್ವರ್ಯ Nn. 106).

ಮಹೋಕ್ಷ mahā-ukṣa. *a large bull or ox.*

ಮಹೋಕ್ಷಗ mahōkṣa-ga. Śiva (Bp. 61, 47).

ಮಹೋಕ್ಷಲಕ್ಷ mahōkṣa-lakṣa. Śiva (Rśv. 1, 10).

ಮಹೋಗ್ರಾಣಿ mahā-ugrāṇi. a chief store-keeper. see Mr. s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ.

ಮಹೋತ್ಪಲ mahā-utpala. *the lotus, Nelumbium speciosum* Willd. (ಪದ್ಮ, ಅಬ್ಜ, etc. Mr. 419).

ಮಹೋತ್ಪಾತ mahā-utpāta. very portentous: a meteor, a comet (ಧೂಮಕೇತು Nn. 33, o. r. ಮಹೋದ್ಪಾದ; ಧೂಮಕೇತು Mr. 489).

ಮಹೋತ್ಸವ mahā-utsava. a great festival: a festive train (ಯಾತ್ರೆ Nn. 159; J. 4, 8).

ಮಹೋತ್ಸಾಹ mahā-utsāha. great effort or exertion. 2, *possessing great energy, making great efforts, very energetic or persevering* (ಹೆಬ್ಬಾಳು Hlā.).

ಮಹೋತ್ಸೇಧ mahā-utsēdha. great elevation (ಅನ್ತರ, ಅತಿಯುದ್ಧ Nn. 77).

ಮಹೋದಧಿ mahā-udadhi. the great ocean, a great sea (ಮಹಾಸಾಗರ G.).

ಮಹೋದಯ mahā-udaya. great happiness or prosperity; great elevation or eminence; the final emancipation of the soul. 2, a day very auspicious on account of certain constellations

(My.). 3, giving, or possessing, great happiness, etc. (Ṛśv. 1, 8); a lord, a master. 4, = ಮಹೋದಯೆ.

ಮಹೋದಯೆ mahā-udaye. *the city of Kanyākubja or Canouj.*

ಮಹೋದರ mahā-udara. a large belly (J. 2, 58); an enlargement of the abdomen (My.); dropsy, ascites. 2, bigbellied; N. of a rākṣasa (Rām. 6, 32 sum.).

ಮಹೋದ್ಯಮ mahā-udyama. great effort or exertion. 2, *using great efforts, very diligent or persevering* (ಹೆಬ್ಬಾಳು Hlā.).

ಮಹೋನ್ನತ mahā-unnata. very high, exceedingly lofty, much elevated. (My.).

ಮಹೋನ್ನತಿ mahā-unnati great elevation, high position, high rank (Cpr. 4, 12; Bp. 61, 72).

ಮಹೋಪತಾಪ mahā-upatāpa. great trouble or grief (Cpr. 5, 28).

ಮಹೋಪದ್ರವ mahā-upadrava. great misfortune or calamity or distress (My.).

ಮಹೋರಗ mahā-uraga. a large serpent; a great nāga. (My.).

ಮಹೋಲ್ಲಾಸ mahā-ullāsa. great delight.

ಮಹೌನ್ನತ್ಯ mahā-aunnatya. great elevation (ಉತ್ಸೇಧ, ಅತಿಯುದ್ದ Nn. 132).

ಮಹೌಷಧ mahā-auṣadha. a very efficacious drug; *dry ginger* (ನಾಗರ, ಶುಂಠಿ Mr. 137); *Allium ascalonicum; birch.*

ಮಳ್ maḷ. = ಮಳ್ಳು1, etc. — ಮಳ್ಗೊಡ. bewilderment, etc. to seize (My.). ಜೊಳ್ಳುಮನುಜರು ತಾವು ಸುಳ್ಳುಸಂಸಾರದೊಳು ಮಳ್ಗೊಡಿದು ಮಾಯೆಯೆಂಬ್ಬವಳ ಬಲೆಯೊಳು ಹೊಳ್ಳ್ಯಾಡುತಿಹರು (Sp.).

ಮಳ maḷa. alarm? see ತಳಮಳ s. ತಳ1. (T. ಮಲೈ = ಮಯಂಗು, see s. ಮಂಕು; *cf.* ಮಱ2).

ಮಳ maḷa. = ಮಲ. — ಮಳಮುಣ್ಡಿಕಸ. a common herb, Spermococe stricta L. f. (Z.).

ಮಳಕ maḷaka. = ಮಣಕ, etc. a young cow, etc. (My.).

***ಮಳಮಳಿಸು maḷamaḷisu.** to glisten. ಮಳಮಳಿಪ ರೂಪು ಕಣ್ಗೊಳ್ ಬೆಳ್ಪನಱಯೆ Pb. 4, 88 va.

ಮಳಯ maḷaya. = ಮಳೆಯ, etc. — ಮಳಯರಾಜ. N. (Bp. 9, 46).

***ಮಳಯಾನಿಳ maḷayā-aniḷa.** = ಮಲಯಾನಿಲ. ಮೆಲ್ಲನೆಸೆವ ಳಯಾಮಾನಿಳನುಂ ಮುಳಿಸಂ ಕಟಲ್ಚಿ ಕಳೆದುವು Kr. 2, 71.

ಮಳಲ್ maḷal. ಮಳಲು. = ಮರಲ್2, etc. sand, gravel (ಶಿವ, ಸಿಕತ Nn. 6; ವಾಲುಕ, ಸಿಕತ Mr. 414; ಪುೞಿಲ್ Kk. 13, o. r. ಮಣಲ್; My.; ಉಸುಬು G.). ಮಳಲ ದಿಣ್ಣೆ (ಸೈಕತ, ಪುಲಿನ, ದ್ವೀಪ Hlā.). ಮಳಲನುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶ (ಸಿಕತಾವತಿ Nr.). ಮಳಲುಳ್ಳ ಮಹಿ (ಸಿಕತೆ Mr. 93). ಮಳಲ ಬಯ್ಲು (B. 4, 115). ಕಾಸಿದ ಮಳಲ್ (ಮುಮ್ಮುರಿ Śmd. II, o. r. ಮರಲ್). ಮಳಲ ಬೇಣ್ಪೆಯಂ ಮಾಡಿದ ಪೋಲ್ (II). [ಹಾಲ ತೊಱೆಗೆ ಬೆಲ್ಲದ ಕೆಸಱು, ಸಕ್ಕರೆಯ ಮಳಲು Bv. 290; ರೂಹಿಲ್ಲದ ನೆಳಲಿಂಗೆ ಮಳಲ ಬೊಮ್ಬೆಯ ಮಾಡಿ Cv. 750]. ತುಱಿದ ಧಾನ್ಯ ಮಳಲು ಸಮವೋ? (Prv.). see Bp. 11, 19; 32, 6; 42, 2; 58, 22; ತಾಯ್-. — ಮಳಲೇರಿ. -ಏರಿ. a sand bank (ಸೈಕತ Nr.). — ಮಳಲೊಟ್ಟಲ್. -ಒಟ್ಟಲ್. a mound or bank of sand (ಪುಲಿನ Nr.; ಸೈಕತ, ದ್ವೀಪ, ಪುಲಿನ Mr. 414).

ಮಳಾರ maḷāra. = ಮರಾಳ, q. v. a strap or girth of horses. (ಕುದುರೆಗಳ ಪಟ್ಟೆ Kk. 78, o. r. ಮಲಾರ).

ಮಳಿಗೆ maḷige. = (ಮಣ್ಡಿ1, q. v.), ಮಱಗೆ (?). a warehouse, a shop (My.; ಮಣ್ಡಿ, ಅಂಗಡಿ, ಕೋಠಿ, ದುಕಾನ್, ಷಾಪ್, ಆಪಣ, ನಿಷದ್ಯೆ Si. 106; T. ಮಳಿಗೈ; see s. ಮಾಳಿಗೆ). ತಳಿಗೆ ಚಮ್ಬು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಳಿಗೇ ಬಾಗಲು ಮುಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮಳೆಯ maḷeya. = ಮಲಯ, etc. N. of a mountainous range. — ಮಳೆಯರಾಜ. N. (Bp. 44, 52; 47, 36; 54, 74).

ಮಳ್ಳಿ maḷḷi. = ಮರಳಿ, etc. (My.). — ಮಳ್ಳಿಹುಱ. a grasshopper-like insect (S. Mhr.).

ಮಳ್ಳು maḷḷu. 1. = ಮರುಳ್2, etc. bewilderment. (My.).

ಮಳ್ಳು maḷḷu. 2. = ಮಡಲು, etc. a pouch like fold, etc. (My.).

ಮಳ್ಳೆ maḷḷe. (= ಮಳ್ಳು1). see ಕಳ್ಳೆ-.

ಮೞ maḻa. 1. = ಮೊೞ, etc. a cubit (My.).

ಮೞ maḻa. 2. = (ಮಟ1), ಮಸ2, (ಮಳ). dimness (see s. ಮಂಕು; *cf.* ಮೞಲ್, ಮರುಳ್1, ಮಸುಳ್, ಮಬ್ಬು, ಮಾಸು1 & 2). — ಮೞಮೞಸು. the eyes to become dim (ಕಣ್ಣಡಡು Śmd. I).

ಮೞಲ್ maḻal. the eyes to become dim. (M. ಮಯಲ್, ಮೞಲ್, dimness, dusk; infatuation, charm of love). ಮೞಲ್ದುದೆಸ್ದು, ಕಣ್ಣಡಡಿದ ಭಾವಂ (Śmd. I).

ಮೞಿ maḻi. to die? (fr. ಮಡಿ3? *cf.* ಮಟ್ಟು). see ಮಣ್ಣಱ.

ಮೞಿಗೆ maḻige. Tbh. of ಮಠಿಕೆ. a small maṭha. (Śmd. 30. 341).

ಮಱೆ maḷe. rain (ವೃಷ್ಟಿ Śmd. I; ಧಾರಾಸಮ್ಪಾತ, ಆಸಾರ Hlā.; ವೃಷ್ಟಿ, ವರ್ಷ, etc. Nr., Si. 30; ಘನವಾರಿ, ವೃಷ್ಟಿ, ವರ್ಷ Mr. 43; ವೃಷ್ಟಿ Nn. 15. 47; ಸರಿ Kk. 12; ಸರಿ, ವೃಷ್ಟಿ 70; ಸರಿ, ವೃಷ್ಟಿ Śm. 35; ಉಬ್ಬೆ 101; Bhn. 28; C.; M.; Te. ವಾನ; T. ಮಱೈ, ಮ್ಯೆ, ಮಾರಿ, ಮೇಱಗ, ವಾನ್, water; a cloud; rain). ಮಱೆಗೆ ಮುಗಿಲ್ (Śmd. 159). [ತುಱುಗಿ ಕವಿವಮ್ಬಿನ ಮಱೆಯೆ ಮಱೆಯಂ ಮಾಣಿಸೆ Pb. 5, 96 va.; Ap. 1, 51]. ಮಱೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ದೇವಮಾತೃಕ Hlā.). ಮಱೆಯ ಕಱೆವ ಮೇಘ (ಘನಾಘನ); ಮಱೆಯ ಬಱಹು (ಅನಗ್ರಾಹ, etc. Nr.). ತಾಂ ಬಿಡದೆ ಸುರಿವ ಮಱೆ (ಆಸಾರ Mr. 44). ಅಲರ ಮಱೆಯೊಳ್ ಮಿನ್ದಂ ಭೂಪಾಲಮನ್ಮಥನ್ ಅಜಿಯೊಳ್ (Śmd. 281). ಇದು ನೋಡು! ಎನ್ತಾ ದೊಡ್ಡ ಮಱೆ ಬರಹತ್ತಿತು! (B. 1, 21). ಮೋಡಗಳಿನ್ದ ಮಱೆ ಬೀಱುತ್ತದೆ (2, 49). ಗುಡುಗು ಬಹಳ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ ಬೞಕ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಮಱೆಯಾಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ (4, 186). ಮಱೆಯಿಲ್ಲದ ಪಯ್ರೂ ಮಾತೆಯಿಲ್ಲದ ಕೂಸೂ ಸಮ. — ಮಱೆಯಿಲ್ಲದ ಬೆಳೆ ಮುತಿಯಿಲ್ಲದ ಕೂಸು ಸಮ. — ಕಪ್ಪೆ ಕೂಗಿ, ಮಱೆ ಬರಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಮಱೆಗೆ ಹೆದಱ, ಹೊಱೆಲಿ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ. — ಮಱೇ ತಡಿಸದ ಕೊಡೆ ಸಿಡಿಲ ತಡಿಸೀತೇ? — ಮಱೆ ಜೋಯಿಸನ ಮಿಣ್ಣ, ಕತ್ತೆ ಗುಡಿಗಾಱನ ಮಿಣ್ಣ. — ಮಱೆ ಮಾಱು ಮರಣ ಯಾರೂ ಅಱಿಯರು. — ಮಱೆಯಾದರೆ ಕೇಡಲ್ಲ, ಮಗನುಣ್ಡರೆ ಕೇಡಲ್ಲ (Prvs.). see Cpr. 3, 39; 4, 55; 6, 48; Bp. 6, 25; 51, 24; 55, 13; Bh. 1, 19, 21; 2, 13, 7; Ṛśv. 8, 113; J. 3, 25; 4, 23; Si. 295. 435; ಪೆರ್ಮಱೆ; Prv. s. ಪುಣ್ಯ. [— ಮಱೆಕೊಳ್. = ಮಱೆಗಱೆ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೆಚ್ಚಿದನ್ತೆ ಮಱೆಕೊಳ್ಳವು Vr. 86, 15]. — ಮಱೆಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. darkness caused by rain (clouds): a dark, cloudy day (ದುರ್ದಿನ Hlā.). — ಮಱೆಗಱೆ. -ಕಱೆ. to emit rain, to rain (J. 17, 4; Śsv. 2, 42 va.). ಎಮ್ಮೇ ಮೇಲೆ ಮಱೆಗಱಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಮಱೆಗಾಲ. -ಕಾಲ. the rainy season (ವರ್ಷ, ಪ್ರಾವೃಷ್, ತಪಾತ್ಯಯ Hlā.; ಪ್ರಾವೃಡ, ತಪಾತ್ಯಯ Mr. 72; C.; G. 130. 180; B. 3, 29; 4, 205; 5, 205; Cpr. 4, 87; Abh. P. 7, 130; C. Bp. 47, 34; Bh. 8, 26, 1; J. 18, 27). ಚಳೀ ಕಾಲಕ್ಕಿನ್ತ ಮಱೆಗಾಲ ವಾಸಿ. — ಮಱೆಗಾಲದ ಬಿಸಿಲು ನಮ್ಬಬಾರದು, ನಗೆಗಾಱನ ಮಾತು ನಮ್ಬಬಾರದು (Prvs.). — ಮಱೆಗಾಲು. -ಕಾಲು. = ಮಱೆಗಾಲ. (ಕಾರ್ G.). — ಮಱೆಗುಟಕ. -ಕುಟಕ. the rain-drinker. ಮಱೆಗುಟಕನ ಹಕ್ಕಿ (ಸಾರಂಗ, ಸ್ತೋಕಕ, ಚಾತಕ Si. 172). — ಮಱೆಗುಱುತು. an indication or sign of rain (My.). — ಮಱೆನೀರು. rain water. ಮಱೆನೀರು ಬಿಟ್ಟು, ಮಂಜಿನ ನೀರಿಗೆ

ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಮೞೆಬಿಲ್ಲು. a rainbow (My.; ಇನ್ದ್ರಚಾಪ, ಸುರಚಾಪ G.). — ಮೞೆವನಿ. -ಪನಿ. a drop of rain (J. 25, 5). — ಮೞೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. rain to be mixed with. ಮೞೆವೆರಸಿದ ಗಾಳಿ (ಝಂಝಾವಾತ Hlā.). — ಮೞೆಹನಿ. = ಮೞೆವನಿ. ಮೞೆ ಹನಿ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮರದ ಹನಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಮೞೆಹುೞು. a winged ant that comes out of the ground after the first rains (My.). 2, a rain-worm (ಗಣ್ಡೂಪದ G.).

ಮೞ್ಗಿಸು maḻgisu. = ಮಗ್ಗಿಸು. to cause to disappear, to cause to perish, to destroy (Cpr. 6, 9. 84; Abh. P. 10, 173; V. 30, 12). [ಆರೊರ್ವರರಸಿಯುೞ್ಕೆಯಂ ಮೞ್ಗಿಸಿ ದುಃಖಮಂ ಮೞೆಯಿಸುವೊರವಗೋಸಗೆಯಂ ಮಾಡುವೆನೆನ್ದು ಪೊೞಲೊಳಗೆ ಗೋಸಣೆಯಂ ತೊೞಲ್ಚಿ Vr. 118, 12].

ಮೞ್ಗು maḻgu. (= ಮಗ್ಗು 1). to grow dim or faint, to disappear, to perish (Cpr. 2, 37; 7, 8; see ಮಂಕು, ಮೞ 2). [ಅಗ್ನಿಯಾನನದೊಳ್ ಮೞ್ಗಿದರ್ Pb. 3, 32].

ಮೞ್ತಿ maḻti. = ಮತ್ತಿ 2, etc. a kind of tree. (ಒನ್ದು ಮರಂ Śmd. I; ಅರ್ಜುನ Śs.).

ಮಾ mā. 1. big, great. [— ಮಾಮಲ್ಲ. a great wrestler]. — ಮಾಮುಸಕ. very great emotion: excessive agitation or bustling activity, great zeal, impetuous ardour (ಸಮ್ಭ್ರಮ Ct. II, 41); great passion or wrath (Abh. P. 11, 143 va.; Rśv. 5, 121 va.; 6, 11 va.; Śśv. 3, 55; 4, 15 va.). [ಮುರಾನ್ತಕನನ್ತಕನನ್ತೆ ಮಾಮುಸಕಂ ಮಸಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನಿನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 9, 48 va.]. — ಮಾಮುಸಕಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to grow full of zeal, etc. (Cpr. 10, 58).

ಮಾ mā. 2. = ಮಾಂ- (ಮಾಱ್-), ಮಾನ್-, ಮಾಮ್-, ಮಾವು q. v. the mango tree and its fruit (T. ಮಾ, ಮಾನ್ದಿ, ಮಾಟ್ಟಿ; M. ಮಾ, ಮಾವು, ಮಾಙ್ಙ; Te. ಮಾಮಿಡಿ, ಮಾವಿ; Sk. ಮಾಕನ್ದ). — ಮಾಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. = ಮಾಗಾಯಿ No. 2, when worn in the ears (Grj. 3, 82. 90; 3, 91 va.; 3, 107). — ಮಾಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಮಾಂಗಾಯ್. an unripe mango. 2, a mango-like small ornament worn over the privities of children (My.), or in their ears (Prll. 3, 25; My.). — ಮಾದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. = ಮಾನ್ದಳಿರ್. (J. 3, 10). — ಮಾಮರ. a mango tree. (ನಿೞಲ್ಗ Ct. I, 62; Cpr. 7, 46. 87; T.). [ನನೆದೋಱ ನುಣ್ಪೆಸೆವ ಮಾಮರಂ Pb. 2, 12; Ap. 9, 59]. ಮಾಮರನಲ್ಲದಿಲ್ಲ (Śmd. 77). ಮಾಮರದಳ್ಳೆಗೊಮ್ಬಿನೊಳ್ ಮಿಳಿರ್ವೆಳವಳ್ಳಿ (81). ತಳಿರ್ಗಳಿನೊರ್ಮೆ, ಪೂಗುಡಿಯಿನೊರ್ಮೆ, ಪಸುರ್ಮಿಡಿಯಿನ್ದಮೊರ್ಮೆ, ಕಾಯ್ಗಳಿನಿರದೊರ್ಮೆ, ಪಣ್ಗಳಿನದೊರ್ಮೆ ಜನಕ್ಕೆ ಮನಃಪ್ರಮೋದಮಂ ಬಳಯಿಸಿ, ಮಾಣದಿತ್ತು ಸವಿಯಂ, ಕಿವಿಗೋಲಗಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಕೋಕಿಲರವದೊರ್ಮೆ, ಭೃಂಗರುತದೊರ್ಮೆ, ಶುಕಸ್ವರದೊರ್ಮೆ ಮಾಮರಂ (Cpr. 7, 48). see Bh. 1, 5, 7; Rśv. 2, 39. 41; J. 18, 23; 29, 48; 30, 29; ಬನ್ದಮಾವು. — ಮಾಮಿಡಿ. (= ಮಾವ್ಬುರಲ್ಮಿಡಿ). a pellet-like small unripe mango (J. 3, 32; Rśv. 9, 56). — ಮಾವಣ್. -ಪಣ್. a ripe mango (Bp. 11, 11).

ಮಾ mā. 3. (= ಅಮ, etc.). an interjection expressing admiration: ah! (T., M., Te.). — ಮಾ ಮಾ. rep. (ಕೊಣ್ಡಾಟ Ct. II, 103; Bp. 8, 17; Bh. 8, 26, 17).

ಮಾ mā. 1. (Śmd. 103). *not, no.*

ಮಾ mā. 2. = ಮಾಂ- (ಮಾಱ್-). Tbh. of ಮಹತ್, q. v. great, etc. [ತ್ರಿದಶೇನ್ದ್ರಂಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಧ್ವರದ ಮಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ಸೂೞು ಸೂೞಿದೆ ಪೇೞಲ್ ಪರಿವನ್ತೆ Pb. 6, 38]. — ಮಾಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. a great work (ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ G.). — ಮಾತಾಯಿ. great, excellent mother (My.); Durgā. [— ಮಾಮೂಗರ್. completely dumb persons. ಕಿೞ

ವಕ್ಕಳ್ ಮಾಮೂಗರುಮಱಪಲ್ಲಱವರ್ ವಿವೇಕಮಂ ಮಾತುಗಳಂ Kr. 1, 39. — ಮಾದುರ. big battle. ಬಲಿದ ಬಯಕೆಯಂ ಮಾದುರದೊಳ್ ಕಳೆವನ್ತನ್ನೆಗಂ Pb. 8, 72].

ಮಾಂ māṁ. me (Bp. 20, 38; 61, 48. 49).

ಮಾಂಸ māṁsa. *flesh, meat* (ಅಡಬಳ Bhn. 3; see ಅಡಗು, ಬಾಡು, ಬಿಕ್ಕು); the fleshy part or pulp of fruit.

ಮಾಂಸಗನ್ಧಿ māṁsa-gandi. Tbh. of ಮಾಂಸಗ್ರನ್ಥಿ. (My.).

ಮಾಂಸಗ್ರನ್ಥಿ māṁsa-granthi. flesh-swelling, a gland, a wen. (My.).

ಮಾಂಸಜೀವಿ māṁsa-jīvi. living on flesh; an eater of flesh (ಕೀನಾಶ, ಮಾಂಸವ ತಿಮ್ಬುವನು, ಮಾಂಸಾಹಾರಿ Nn. 92).

ಮಾಂಸಭಕ್ಷಕ māṁsa-bhakṣaka. = ಮಾಂಸಜೀವಿ. (Cb. 127).

ಮಾಂಸಭೇದ māṁsa-bhēda. a kind of flesh. see ಬಿಕ್ಕು, ಮಾಸು.

ಮಾಂಸಭೋಜನ māṁsa-bhōjana. a dinner of meat (J. 16, 30).

ಮಾಂಸಲ māṁsala. fleshy; *lusty, brawny, muscular; powerful, strong;* pulpy.

ಮಾಂಸವಿಕ್ರಯಿ māṁsa-vikrayi. *selling flesh; a meat-seller.*

ಮಾಂಸಾದ್ māṁsa-ad. *flesh-eating, carnivorous;* (a demon).

ಮಾಂಸಾದಿ māṁsa-ādi. *flesh-eating, carnivorous.*

ಮಾಂಸಾರ māṁsa-āra6. Tbh. of ಮಾಂಸಾಹಾರ. ಸಂಸಾರ ಬೆಳೇತು ಎನ್ತ, ಮಾಂಸಾರ ಮಾಡ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಮಾಂಸಾಹಾರ māṁsa-āhāra. the eating of animal food; animal food.

ಮಾಂಸಾಹಾರಿ māṁsa-āhāri. = ಮಾಂಸಜೀವಿ, q. v.

ಮಾಂಸಿಕ māṁsika. *a butcher, a seller of meat* (ಕಟಿಕ G.).

ಮಾಕನ್ದ mā-kanda. *the mango tree, Mangifera indica* Lin. (ಮಾವಿನ ಮರ Nn. 153; Cpr. 7, 32; Bp. 45, 35; see ಇಮ್ಮಾವು, ಸಿಱಗ).

ಮಾಕರ mā-ākara. a mine of greatness (Bp. 4, 1).

ಮಾಕರಿಸು mākarisu. = ಮಾಂಕರಿಸು, q. v. to reveal secrets, to touch vulnerable points (My.).

ಮಾಕಾಳ mā-kāḷa. Tbh. of ಮಹಾಕಾಲ. Śiva (Bp. 45, 46; Śśv. 1, 83).

ಮಾಕಾಳಿ mā-kāḷi. = ಮಾಂಕಾಳಿ. Tbh. of ಮಹಾಕಾಳಿ. Durgā (Śmd. 209. 379; Ct. II, 60; ದೇವಿ Ct. I, 17; ಗಿರಿಜೆ Śm. 3).

ಮಾಕ್ಷಿಕ mākṣika. (fr. ಮಕ್ಷಿಕಾ). coming from a bee; *honey.* see Si. 334.

ಮಾಗಣಿ māgaṇi. = ಮಾಗಳಿ, (ಮಾಗಿಣಿ?). a herb or half shrub, wild and in gardens, Coleus barbatus Benth. (Z.). — ಮಾಗಣಿಬೇರು. = ಮಾಗಳಿಬೇರು. the roots of māgaṇi which are pickled (Z.).

ಮಾಗಣೆ māgaṇi. a division of a talook or district (My., M.; Tu.; T. ಮಾಗಾಣ; H.).

ಮಾಗಣೆ māgaṇe. = ಮಾಗಣಿ. (Rām. 6, 46, 1).

ಮಾಗದಿ māgadi. Tbh. of ಮಾಗಧ (ಮಾಗಧಿ). a bard (Bp. 26, 6).

ಮಾಗಧ māgadha. (fr. ಮಗಧ). relating to or born in Magadha; Jarāsanda (Bh. 2, 2, 94. 104); the successor of Jarāsandha (2, 13, 31). 2, *the son of a kṣatriya mother and vaiśya father.* 3, *the panegyrist of a king, a bard, a minstrel* (ಗ್ರಾಮ, ಮಾಗಧರ್ Nn. 37). 4, = ಮಾಗಧಿ, long pepper (ಕೃಷ್ಣ, ಹಿಪ್ಪಲಿ Nn. 47; ಕಣ, ಕೃಷ್ಣ, ಹಿಪ್ಪಲಿ Mr. 138, see Sk. ಕಣೆ).

ಮಾಗಧಿ māgadhi. the Magadha language. 2, *a sort of jasmin, Jasminnm auriculatum* (ಶತಪತ್ರ, ಸೇವನ್ತಿಗೆ Nn. 49; ಸೇವನ್ತಿ, ಯೂಥಿಕೆ Mr. 123). 3, *long pepper.*

ಮಾಗಳಿ māgaḷi. = ಮಾಗಣಿ. a kind of herb. (My.; see ನೆಲ-). — ಮಾಗಳಿಬೇರು. = ಮಾಗಣಿಬೇರು. (My.).

ಮಾಗಿ māgi. = ಮಾಗೆ. Tbh. of ಮಾಘ (Śmd. 364; Ct. II, 43). the cold season (ಹೇಮನ್ತ Mr. 72); coldness. see Rśv. 9, 26; J. 8, 3. 6; 15, 18; 28, 1. 2; 30, 16; 33, 11. [ಮಾಗಿಯಾ ನೀರಿನ್ದಂ ನನ್ದದು ಪರಿತಾಪಾನಳ Kr. 3, 165]. — ಮಾಗಿಕಾಲ. the cold season (B. 3, 109; 5, 86. 259; My. as ಮಾಗೆ-).

ಮಾಗಿಣಿ māgiṇi. (= ಮಾಗಣಿ ?). N. of a plant (ಮಾಯಿಣಿ, ಗೋಪವಲ್ಲಿ Mr. 131).

ಮಾಗಿಸು māgisu. to cause to ripen, as fruit (My.).

ಮಾಗು māgu. to ripen fully as fruit; to grow mature or seasoned, as a medicine or snuff (My.; Te. ಮಾಗು; Te. ಮ್ರಗ್ಗು, to grow very soft, as fruit).

*ಮಾಗುಡ **māguḍa** Tbh. of ಮಹಾಕೂಟ? a huge auspicious tank. ಆಗಡವ ಮಾಡಿ ಮಾಗುಡವ ಮಿನ್ದರೆ ತಾ ಕೊಡಬಲ್ಲನೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ? Bv. 643.

ಮಾಗೆ māge. = ಮಾಗಿ. (V. 11, 45; My.).

ಮಾಘ māgha. (fr. ಮಘಾ). = ಮಾಗಿ, ಮಾಗೆ. *the month māgha which begins with the winter solstice* (January-February). — ಮಾಘಸ್ನಾನ. a bath taken in the month māgha (looked upon as propitious, My.). ಮಾಘಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಿತ್ಯಸ್ನಾನ ಪೂಜ್ಯ (a naught, Prv.).

ಮಾಘಿ māghi. the plant Hingtsha repens. (R.).

ಮಾಘ್ಯ māghya. *the flower of Jasminum multiflorum or pubescens* (ಕೋಲುಮಲ್ಲಿಗೆ Si. 139).

ಮಾಂ- māṅ. (ಮಾಜ್-). = ಮಾ 2, etc. mango. — ಮಾಂಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. (Śmd. 210). — ಮಾಗಾಯ್, ಮಾಗಾಯಿ. [ಪೊನ್ನ ಮಾಂಗಾಯ ಗೊಂಚಲ್ಗಳುಮಂ Pb. 3, 40 va.; Ap. 8, 15 va.]. the ear-ornament called so (Cpr. 3, 48). — ಮಾಂಗೊನರ್, -ಕೊನರ್. a mango shoot (Rśv. 10, 2).

ಮಾಂ- māṅ. = ಮಾ 2. — ಮಾಂಕಾಳಿ. = ಮಾಕಾಳಿ. Durgā. (My.).

ಮಾಂಕರಿಸು māṅkarisu. = ಮಾಕರಿಸು, q. v. to disregard, to contemn; to put to shame or into shade, to surpass (ಅವಜ್ಞೆ, ಮಿಾಜು Śmd. Dh., o. r. ಮಾಕರಿಸು; Cpr. 6, 71; 10, 125; Rśv. 8, 47). [ಮಾಂಕರಿಸದಱುವು ಗುರುವಚನಾಂಕುಶಮಂ ಪಾಱುಯೆಡೆಗೆ ಪೊಣರ್ದರಿ ಬಲಮಂ ಕಿಂಕೊಳೆ Pb. 1, 32; Ap. 11, 102].

ಮಾಂಗಲ್ಯ māṅgalya. (fr. ಮಂಗಲ). conferring happiness, auspicious; an auspicious or festive ceremony or occasion, as marriage, etc.; prosperity, happiness, welfare (ಭದ್ರ, ಶಿವ Nn. 6; ಭದ್ರ 41; ಮಂಗಲ 89; J. 25, 5).

ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರ māṅgalya-sūtra. = ಮಂಗಳಸೂತ್ರ. a marriage string. (My.).

ಮಾಂಗೆ māṅge. (Tbh. of ಮಾಘ್ಯ). — ಮಾಂಗೆಯಕ್ಕರಸಿ. -ಅಕ್ಕ-ಅರಸಿ. N. (Bp. 50, 26).

ಮಾಚ māca. N. (Śmd. 95); N. of an author (Nn. 3, o. rs. ಜೂದ, ದೂಚ, etc). see ಅಭಿನವ. — ಮಾಚಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 21, 13; 36, 21). — ಮಾಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 37. 47; 22, 37. 67; 27, 76; 36, 19. 22. 36. 44; 37, 3. 8. 24. 26; 61, 8. 5).

ಮಾಚಲ mācala. — ಮಾಚಲದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7; see ಬಡಗಿ-).

ಮಾಚಿ māci. N. (*cf.* ಮಂಚಿ ?). — ಮಾಚಿತನ್ದೆ. N. (Bp. 22, 44). — ಮಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 27 sum.; 27, 78; 36, 9. 41; 37, 14. 45; 61, 74. 75). see ಧೂಪದ-, ಮಡಿವಳ-. — ಮಾಚಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 21, 6; 22, 39; 36 sum.; 36, 30. 35; 37 sum.). see ಮಡಿವಳ-, ಮಡಿವಾಳ-.

ಮಾಚಿ māci. = ಮಂಚಿ, ಮಾಚು. a species of plant (= ಅಮ್ಬಷ್ಠಾ Sk.; ಮಿಟಲಿ Mr. 133, o. rs. ಮಿಟಲೆ, ಮಿಟಲಿ, ಮಾಚು). — ಮಾಚಿಪತ್ರಿ. a common weed, growing flat on the ground, Artemisia maderaspatana Lin. (or Grangea maderaspatana Lam., St. & Pl.; Te., T., M.; ಗ್ರನ್ಥಿಪರ್ಣ, etc. Si. 155; Sk. ಮಾಚೀಪತ್ರ, a kind of medicinal plant described as pungent, bitter, stomachic and a remover of worms and phlegm). — ಮಾಚಿಪತ್ರೆ. = ಮಾಚಿಪತ್ರಿ. (My.).

ಮಾಚು mācu. = ಮಾಜು 1, etc. see ಮಜು-.

ಮಾಚು mācu. = ಮಾಚಿ, q. v.

ಮಾಜನ mā-jana. Tbh. of ಮಹಾಜನ, q. v. the great assembly of men. (My.).

ಮಾಜಾತ mā-jāta. born of Lakṣmī: Kāma (Grj. 8, 38).

ಮಾಜಿ māji. gone by; passed away; superseded; become obsolete; former (My.; Mhr., H., Br.).

ಮಾಜು māju. 1. = (ಮಜುಸು), ಮಾಚು, (ಮಬ್ಬಿಗುಸು), ಮಾಂಜು 1, ಮಾಯಿಸು, (ಮಾಸು 1). to cause to grow dim; to cause to disappear; to hide, to conceal, (ಮುಸುಳಿಸು Śm. 87; J. 3, 39; 5, 67; 7, 9; 18, 45; 30, 31; My.; Dp. 114, 10; Tu.; Te. ಮಾಟು; T. ಮಾಯ್, M. ಮಾಯು, to grow dim; to vanish; to wear away; to die; *cf.* ಮಾಯ್). ತೇಜವಿದ್ದದ್ದು ಮಾಜ ಕೂಡೀತೇ? (Prv.).

ಮಾಜು māju. 2. = ಮಾಂಜು 2. hiding: dissimulation, deceit, fraud (ವಂಚನೆ Śm. 59. 87).

ಮಾಜುಂ mājuṁ. an inebriating preparation of the hemp plant (My.; Mhr., H. ಮಾಜೂಮ).

ಮಾಂಜಿಷ್ಠ māñjiṣṭha. (fr. ಮಂಜಿಷ್ಠಾ). *red as madder;* red, red colour (ಕೆಮ್ಪು Hlā.).

ಮಾಂಜಿಸು māñjisu. to cause to grow dim or to disappear (V. 12, 75).

ಮಾಂಜು māñju. 1. = ಮಾಜು 1. to conceal; to suppress the truth (ಅಪಲಾಪ Śmd. Dh.).

ಮಾಂಜು māñju. 2. = ಮಾಜು 2. (ವಂಚನೆ Kk. 58).

ಮಾಟ māṭa. (fr. ಮಾಡು 1). making, doing; a work, a business, a performance, an undertaking [ಒಲವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ ನೇಹವಿಲ್ಲದ ಮಾಟ ಆ ಪೂಜೆಯೂ ಆ ಮಾಟವೂ ಚಿತ್ರದ ರೂಹು ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ Bv. 126]; (Bp. 30, 22; 37, 34; My.; M.; ಅಗ್ರ, ವಿಧಾನ Nn. 82; ವಿಧಾನ, ಮಾಡುವನ್ದಾದು 144, originally ನಿಧಾನ; see ಒಳು-). 2, = ಮಾಟಿಕ್ಕೆ, a manner, a way (My.). [ಅಗ್ಗಲಿಸಿ ಮುಳಿಸಿಂ ಮಾಟದ ತಲೆಯಿಬ್ಬಾಡುವನನಿನಿಸು ಪೋಲ್ತನುಗೆಯ್ದಂ Pb. 10, 85; Cv. 1146]. 3, the state of being nicely made, well finished state, handsomeness, beauty, elegance (of horses, jewels, trees, etc., Dp. 99, 3; My.). [ಲಲಿತೋನ್ನತ ಮಣಿಮಯ ಕೂಟದನ್ದಮದು ಪಲವುಂ ದೇಸೆಯ ಮಾಟದನ್ದಂ Ap. 4, 31]. 4, a bad design or plan, trickery, jugglery, deceit, magic, sorcery (Tu.; ಕೆಯ್ತ Ct. II, 85; My.; B. 4, 169; Bh. 1, 8, 94; J. 29, 36; Mhr. ಮಾವ). ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮಾರಣವಿಲ್ಲದ ಮಾಟವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಮಾಟಕೂಟ. fine, good execution, finish (Bp. 35, 55; J. 24, 48). [ಮಣ್ಣಿನ್ದಂ ಬಳಸಿಯುಂ ಕೋಣ್ಜೆಯುಂ ಮಾಡಿ ಮಾಟಕೂಟ ಪ್ರಾಸಾದ ಸಹಿತಂ ಪೊಱಲಂ ಮಾಡಿ Vr. 188, 7].

ಮಾಟ māṭa. = ಮಾಡ (Śmd. 338; see ವಲ್ಲಿ-). a house.

ಮಾಟಗಾಱ māṭa-gāṟa. a magician, a sorcerer [Tu. ಮಾಟಗಾರೆ].

ಮಾಟಗಾಱಿಕೆ māṭa-gāṟike. sorcery (My.).

ಮಾಟಗಾರ್ತಿ māṭa-gāṟti. a sorceress (My.).

ಮಾಠರ māṭhara. Vyāsa. 2, *one of the sun's attendants.*

ಮಾಠಾಪತ್ಯ māṭhāpatya. (fr. ಮಠಪತಿ). superintendence of a maṭha (My.).

ಮಾಡ māḍa. = ಮಾಡು 3. a hole or niche made in a wall (Cpr. 7, 54; 8, 99; My.; T., M.; M. ಮಾಳ, a hole in the earth, wood, of snakes, scorpions, etc.; ಮಾೞಿ, a cave). 2, a kind of litter in which a body in a sitting position is carried to the grave (Bp. 32, 54. 56. 58).

ಮಾಡ māḍa. = ಮಹಳ 1, ಮಾಟ, (ಮಾಡಿ 1), ಮಾಡು. a large building (ಹರ್ಮ್ಯ Ct. I, 67; Cpr. 1, 120; 8, 1), an upstair house (ಉಪ್ಪರಿಗೆ Ct. I, 51; Kk. 47. 89; Śm. 38, o. r. ಮಾಡು; M.; Te. ಮಾಡುಗು, ಮಾಡುವು; see ಕನ್ನೆ–, ಕರು–, ನಡೆ–, ನೆಲೆ–, ಪೊಮ್–, ಬಾಗಿಲುವಾಡ, ಬಾಗಿಲ್ಮಾಡ, ಬೆಳರ್–, ಸೆಜ್ಜೆ–. [ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬೆಸದಲ್ ಮುನ್ನಮೆ ಮಾಡಮಂ ಸಮೆದಿಟ್ಟಂ Pb. 3, 2 va.; Ap. 4, 25 va.; Cv. 1502]. 2, a house in general (T.; Tu.; M.: a hut of Pulayas; see ಬಳ್ಳಿ–). 3, a sloping or gable roof (My.; Te. ಮಾಡು, the gable end of a house). ಭೂತ ಮರುಳೋ? ಮಾಡ ಮರುಳೋ? (Prv.). — ಮಾಡ ಹಾಗಲಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, Momordica dioica Roxb. (St. & Pl.).

ಮಾಡಿ māḍi. 1. = ಮಹಡಿ, (ಮಾಡ). an upstair house (My.), a palace (Sk., Mhr.; Te., M. ಮೇಡೆ, T. ಮೇಡೈ; see Mhr. s. ಮಾಳಿಗೆ).

ಮಾಡಿ māḍi. 2. a vehicle, a cart (ಬಣ್ಡಿ Bhn. 30 in two MSS., ಗಾಡಿ in one; perhaps the idea of ನಡೆಮಾಡ is thought of).

ಮಾಡಿಸು māḍisu. to cause to make, do, perform, build, etc. (ನಿರ್ಮಾಣಕರಣ Śmd. Dh.; C.). ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮದಿನ್ದ ಅಭಿವಾದನಂ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳುವಾತನು (ಉಪಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ Hlā.). ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಶವ (Si. 357). see Bp. 8, 43; 15, 26; 19, 69; 28, 21; 30, 6; 37, 58; 38, 73; 42, 12; 49, 36; 50, 42; 52, 2; 53, 23. 32; 54, 15; 55, 14; Bh. 1, 8, 69; 2, 13, 23; J. 10, 27; 28, 60; 29, 34; 31, 29; B. 2, 5; 3, 32. 84; 4, 50. 77. 165; 5, 70. 263.

ಮಾಡಿಸುವಿಕೆ māḍisuvike. causing to make, etc. ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸುವಿಕೆ (ಕೋಶ Si. 460).

ಮಾಡು māḍu. 1. = ಮಾೞ್. to do, to make, to perform, to accomplish, to cause, to effect, to prepare, to manufacture, to construct, to build, to execute; to cultivate, as a field; etc. (ಕರಣ Śmd. Dh.; C.; M.; [Tu. ಮಾಳ್ಪು]; T. ಮಾಡಲ್, doing; see the T. s. ಮನೆ & Te. s. ಮಾೞ್ಕೆ). [ಕೇಡಡಸಿದನ್ದು ಬಗೆಯಂ ಮಾಡದು ಕೂಡಿದುದುಮಱಿದು ವಿಪರೀತಮುಮಂ ಮಾಡುಗುಂ Kr. 1, 72; Pb. 1, 14; Ap. 1, 36; Bv. 226]. P. p. ಮಾಡಿ. ಮಾಡಿದಂ, etc. (Śmd. 80); ಮಾಡುಗುಂ or ಮಾೞ್ಕುಂ (267); ಮಾಡುಗೆ or ಮಾೞ್ಕೆ (232. 271. 272 Cm.); ಮಾಡುವಂ (235; 271 Cm.), ಮಾಡುಪಂ or ಮಾೞ್ಪಂ (28; 272 Cm.); ಮಾಡುವುದು or ಮಾೞ್ಪುದು (271. 272 Cm.); ಮಾಡುವೆಂ or ಮಾೞ್ಪೆಂ (271. 272. Cm.); ಮಾಡಂ (261); ನೀಂ ಮಾಡ or ನೀಂ ಮಾಡಿಂ! (271 Cm.); ನೀಂ ಮಾಡ or ನೀಂ ಮಾಡು! (272 Cm.); ಮಾಡಿಂ! (271. 272 Cm.); ಮಾಡಿ! ಮಾಡಿರಿ! (My.). ಚಿಕ್ಕಣಮಾಗಿ ಮಾಡು (ಕಿಮುೞ್ಚು Śmd. I). ಘಾಸಿ ಮಾಡಿದಂ (ತುೞಿದಂ I). ಮಾಡದ ಕೆಯ್ (ಬೀೞ್ I). ಲಕಾರಮಂ ವಿಕಲ್ಪಂ ಮಾಡ ಬಾರದು (13, o. r. ವಿಕಲ್ಪಮಂ). ಸನ್ಧಿಯಂ ಮಾಡಲಾಗದು (75). ಸಮಾಸಂ ಮಾಡಲಾಗದು (98). ತಣ್ಣನಿರ್ದ ಜಸದಿಂ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳಂ ಮಾಡಿದಂ (159). ಮಾಡಿದೆವೊಳ್ಪಂ (63). ಮರದಿಂ ಮಾಡಾನೆಯಂ! (115). ಮರುತ್ತರಂಗಿಣಿಯಸ್ವಾಲಿಂಗನಂ ಮಾಡುವಂ (260). ಮನೆಯಂ ಮಾಡಿದಂ (156). ಕೆಳೆಯಂಗೆ ಸನ್ತಸಮಂ ಮಾಡಿದಂ (159). ಶಿವ, ಸುಖಮಂ ಮಾಡಿಮ್ ಎಮಗೆ! (271 Cm.); ಆಮೆಲ್ಲರೀಗಳ್ ಅಶ್ವಮೇಧಮಂ ಮಾಡುವಂ! 271 Cm.). ಮಾಲವದೇಶಮಂ ಕಿಡಿಸಿ, ತದ್ಧರಾಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಂ ತೊೞ್ತಿರ್ ಮಾಡಿದಂ (120. 288). ಬೇಸಿಗರಂ ದೇವರ್ಕಳ್ಗೆ ಒಡೆಯರ್ ಮಾೞ್ಪರೇ? (39). ಒಡಮ್ಬಡಂ ಮಾಡಿದರ್ (121). ಮಾಡಿದಹಂ (Bp. 18, 33). ಇಷ್ಟ ಮಾಡುವ ದೈವವು (ಅಯ), ಅನಿಷ್ಟವ ಮಾಡುವ ದೈವವು (ಅನಯ); ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲಾದುದಱಿಂ ಮಾಡಿದ ಅರಮನೆ ದೇಗುಲಂಗಳಂ ಪ್ರಾಸಾದ ಎಮ್ಬುದು; ಕ್ಷೇಮಂ ಮಾೞ್ಪವ (ಕ್ಷೇಮಕರ, etc.); ಸುಖಮಂ ಮಾೞ್ಪವ (ಶಿವಂಕರ, etc.); ಅತಿಥಿಯಂ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು (ಆತಿಥೇಯ, etc.); ಸ್ಥಿರಮಾಗಿ ಸ್ನೇಹ ಮಾೞ್ಪವನು (ನೀಲೀರಾಗ), ಸ್ಥಿರಮಲ್ಲದೆ ಸ್ನೇಹಂ ಮಾೞ್ಪವನು (ಹರಿದ್ರಾರಾಗ); ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಯಾಗ ಮಾಡಿದವನು (ಸ್ಥಪತಿ); ಯಾಗ ಮಾಡುವಾತ (ಯಷ್ಟೃ, ಯಜಮಾನ, etc.); ರಾಜಸೂಯಮಂ ಮಾಡಿದಾತನು (ಸಮ್ರಾಜ್); ಅವುದಾಸೀನ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅನಾದೃತ, etc.); ವಶಂ ಮಾಡುವುದು (ವಶೀಕರಣ, etc.); ಲೇಸು ಮಾೞ್ಪುದು (ಸಂಸ್ಕೃತ, etc.); ತುಪ್ಪದಲೆ ಮಾಡಿದುದು (ಸಾರ್ಪಿಷ); ಉಪ್ಪುನೀರಲಿ ಮಾಡಿದುದು (ಉದಲಾವಣಿಕ Hlā.). ಯಥಾಪ್ರಾಪ್ತದಿನ್ದ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದಣ್ಡವು (ದ್ವಿಪಾದ್ಯ); ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕೆಲದಲುಮ್ ಒಳಗಣ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಸೋಪಾನಂ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣರಾಶಿ (ಹಸ್ತಿನಖ); ಈಗ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾಡುವವನು (ದೀರ್ಘಸೂತ್ರ, ಚಿರಕ್ರಿಯ); ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನುಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ); ಒಬ್ಬುಳಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದು (ಸಮಾಹಾರ, etc.); ಕಿಱಿದಂ ಪಿರಿದು ಮಾಡುವುದು (ವಿಸ್ತಾರ, etc.); ಆನೆಯ ಹಿಡಿಯಲೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ ಕಪ್ಪುಗುೞಿ (ಗಜಬನ್ಧನಿ, etc.); ಚನ್ದನಾದಿಗಳಿನ್ದ ಶರೀರಮಂ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡುವುದು (ಅಂಗಸಂಸ್ಕಾರ, etc.); ಯಾಗಕ್ಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಜಗಲಿ (ವೇದಿ); ಬಾವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಜೀವಧನ ಕುಡಿಯಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲ ದೋಣಿ (ಆಹಾವ, etc.); ಪರಬಲವನು ಭಂಗ ಮಾಡಲೆನ್ದು, ಜೋದರು ಮಾಡುವ ಸಿಂಹನಾದವು (ಕ್ಷ್ವೇಡೆ); ಮಣಿಗಾಸ ಮೊದಲಾದವಱಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಪುತ್ತಳಿ (ಪುಸ್ತ); ಮೂಗಿಂಗೆ ತುಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಗನ್ಧ (ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣ); ರಾಶಿ ಮಾಡಿದ ಭತ್ತ (ಬಹುಲೀಕೃತ, etc.); ಕಿಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೊಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ); ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ ನಣ್ಪನು (ಸಖ್ಯ); ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಮಾಡಿದುದು (ಕೃತ); ಹಲವು ಕಾಲದ ಹಗೆತನ ಮಾಡಿ ಮಱುಗುಹ (ಅನುಶಯ); ನೀರೊಳಗೆ ಮುೞುಂಕಿ, ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಮಾಗಲೆನ್ದು, ಮಾಡುವ ಜಪವು (ಅಘಮರ್ಷಣ); ಆವಳೊರ್ವ ವೃದ್ಧೆಯಲ್ಲದೆ ಹೇೞಿದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡುವಳಾಗಿ ರಾಣಿವಾಸದೊಳ್ ಸುೞಿವಳು (ಅಸಿಕ್ನಿ); ಮೆಯ್ಯ ಹೂಸಲೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಗುಳಿಗೆ (ವರ್ತಿ); ಕಾನ್ತನ ಹತ್ತಿರ ಬಹ ಸಮಯದೊಳು ಸಮ್ಭ್ರಮದಿಂ ಮಾಡುವ ತೊಡಿಗೆಯ ಪಲ್ಲಟ (ವಿಭ್ರಮ); ಹೊನಲನಿಬ್ಬಗೆ ಮಾಡುವ ಕಡಲು (ಕೂಪಕ, etc.); ತೆರಳೆಯ ಹುೞು ಮುಕುಲಾಕಾರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದುದ ಬಿಡಿಸಿ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆ (ಕೌಶೇಯ); ಲೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಳಾಗಿ ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಯ ಮಾಡುವವಳು (ಸೈರನ್ಧ್ರಿ); ಪರರಿಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿ, ತನಗೆ ಲೇಸು ಮಾಡಿಕೊಳುಹ (ವೃದ್ಧಿ), ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ Nr.). ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡುವ ಕಡಂಗು (ಮದಿರಾಗೃಹ, etc. Si. 108). ಸರಿ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟ ನೆಲ (238). ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು (241. 308). ಅಹಸ್ಸನ್ನು ಹದಿನಯ್ದು ಪಾಲು ಮಾಡು (244). ಹಾೞು ಮಾಡು (254. 297). ನಿದ್ರೆ ಮಾಡು (254). ಮದಿವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು (255). ಅಱಿಕೆ ಮಾಡು (260). ರಾಗವನ್ನು ಮಾಡು (261). ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡು (271). ಜೀವನ ಮಾಡು (282). ಯುದ್ಧ ಮಾಡು (288). ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡು (292. 363). ಪಕ್ವ ಮಾಡು (313). ವರ್ತಕತನ ಮಾಡು (324). ಕೂಲಿ ಮಾಡು (339). ಪೂಜೆ ಮಾಡು (339). ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡು (347).

ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡು (353). ದಾನ ಮಾಡು (356). ಕೆಲಸ ಮಾಡು (357). ಸ್ನಾನ ಮಾಡು (357). ಮೋಸ ಮಾಡು (366). ಅವಮಾನ ಮಾಡು (383). ಹೊನ್ದಿಕೆ ಮಾಡು (410). ಭಾಗವ ಮಾಡುವುದು (ವಿಭಾಗ Nn. 90). ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ (ಸಂಸ್ಥೆ 137); ಮರದಿಂ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತುಮೆ (ದ್ರವ್ಯ 164). ಅವನನ್ನು ಗೌಡನನ್ನು ಮಾಡಿದರು; ಅವಳನ್ನು ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡನು, ಅವಳನ್ನು ಹೆಣ್ಡತಿ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡನು (My.). ಅವರ್ಗಳಂ ನಲ್ಲ ಭಕ್ತರನ್ ಅನ್ದು ಮಾಡಿ (Bp. 9, 19). ಅವರನೆಲ್ಲಂ ಹರಭಜಕರಂ ಮಾಡಿ (46 sum.). ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡಿ? (B. 1, 9). ಅವನಿಗೆ ಅರಮನೆಯ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದನು (made up his mind, 2, 8; My.). ಈ ದಡ್ಡಿಯೊಳಗಿನ್ದ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ್ಧೇನೆ (made up my mind, 2, 46; My.). ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಇಷ್ಟು ಒಲುಮೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾವೇನು ಅನ್ಥಾದ್ದು ಆತನಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವು? (2, 45). ಈತನು ಕಣ್ಡ ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು (2, 9). ಆ ನೊಣವನ್ನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀ? (2, 42). ಆ ಬಯ್ದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? (3, 13). ಒನ್ದು ಬಾಡಿಗೆಯ ಬಣ್ಡೀ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ (3, 77). ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾಱಿ, ಹಣ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು (3, 92). ಆ ಹುಡುಗನು ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಮಾಡಿ, ದಡಕ್ಕೆ ಬನ್ದು ಹತ್ತಿದನು (4, 39). ಮಾಡಿ ಉಣ್ಡರೆ ಮನುಷ್ಯರ ಕಾಟ, ತಿರುಕೊಣ್ಡು ಉಣ್ಡರೆ ನಾಯಿಾ ಕಾಟ. — ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ ಗಣ್ಡ ಹಾಡಿಕೊಣ್ಡು ಅತ್ತರೂ ಬಿಡ. — ಮಾಡಬಾರದ್ದು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗಬಾರದ್ದಾಗುವದು. — ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ ದಣ್ಡಕ್ಕೆ ಸಾಲದು. — ಮಾಡಿತೋ ಕೆಯ್, ಉಣ್ಡಿತೋ ಬಾಯ್? — ಮಾಡಿದರೆ ಮನೆ, ಹೂಡಿದರೆ ಒಲೆ. — ಮಾಡುವವರ ಕಣ್ಡರೆ ನೋಡು, ನನ್ನ ಸರಿಯೇ! ಎನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಮಾಡುವವರ ಮುನ್ದೆ, ಹೊಡಿಯುವವರ ಹಿನ್ದೆ ನಿಲ್ಲ ಬೇಕು. — ಮಾಡಿದವ ಉಣ್ಡಾನು, ಮಲಗಿದವ ಕೆಟ್ಟಾನು. — ಮಾಡಿದವನ ಪಾಪ ಆಡಿದವನ ಬಾಯಲಿ. — ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಮಾಡಿದಷ್ಟು, ನೀಡಿದವರಿಗೆ ನೀಡಿದಷ್ಟು. — ಮಾಡೋದು ದುರಾಚಾರ, ಮನೇ ಮುನ್ದೆ ವೃನ್ದಾವನ. — ಮಾಡಿದ್ದು ಉಣ್ಣೋ, ಮಹಾರಾಯ! — ಮಾಡಿದ್ದು ಆಟ, ಆದದ್ದು ಮಾಟ (a beautiful thing, Prvs.). ಆಡದೆ ಮಾಡುವವನು ರೂಢಿಯೊಳಗುತ್ತಮನು, ಆಡಿ ಮಾಡುವನು ಮಧ್ಯಮನ್, ಅಧಮ ತಾನಾಡಿ ಮಾಡಿದವ (Sp.). ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಉಪ್ಪಂ ಸರಿ ಮಾಱ್ಪರೇ? (Sś. 62). see Bp. 12, 4; 22, 26. 27; 23, 6; 27, 31; 38, 33; 42, 3; 46, 24; 49, 32. 56; 53, 14, 58, 31; Bh. 1, 8, 16. 19. 27. 60. 71; 1, 10, 26. 36; 2, 4, 6. 9; 2, 13, 41; 3, 13, 15; Rām. 24, 4; Rśv. 4, 105; 5, 21. 117. 130; 6, 10; 9, 7. 30; 10, 31 va.; 11, 19; 13, 8. 12. 14. 27; J. 1, 6; 3, 6. 31; 13, 9; 28, 4. 15. 22. 47; 29, 9. 37; 31, 27. 33; B. 2, 43; 3, 29. 84. 101; 4, 154; 5, 89. 132. 133. 205; ಊಟ-, ಕಿಱ್-, ಕೆಯ್-, ದುಃಖ-, ನೀಡುವರ್-, ಬಾಯ್-, ಮೊದಲು-, ಸ್ನಾನ-, etc. — ಮಾಡಗೊಡು -ಕೊಡು. to allow to do, etc. (B. 3, 63; 5, 239). — ಮಾಡಾಟ. -ಆಟ. performing, execution. ದಣೀ ಹೇಱಾಟ, ಬಡಗೀ ಮಾಡಾಟ (Prv.). — ಮಾಡು ಮಾಡು. rep. (B. 3, 38; 5, 67). ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಮಡಕೆ ತುಮ್ಬುತ್ತಾನೆ, ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ (Prv.). — ಮಾಡೇ ಮಾಡು. to do certainly (B. 4, 12).

ಮಾಡು māḍu. 2. doing, making. — ಮಾಡುವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. an artificial hill (Śsv. 2, 46).

ಮಾಡು māḍu. 3. = ಮಾಡ. a niche in a wall (ಕುಡ್ಯ ವಿಶೇಷ Śmd. Dh.; My.).

ಮಾಡು māḍu. = ಮಾಡ. an upstair house (see Śm. s. ಮಾಡ and ನಡೆಮಾಡು).

ಮಾಡುವಿಕೆ māḍuvike. doing, etc. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಿಕೆ (Si. 80; see 199. 217. 262. 263. 295. 296. 297. 299. 317, etc., etc.).

ಮಾಡುಹ māḍuha. doing, making, etc. ವೈದ್ಯಂಮಾಡುಹ (ಚಿಕಿತ್ಸೆ, etc.); ವಿಪರೀತಂ ಮಾಡುಹ (ವ್ಯತ್ಯಯ, etc.); ಕಿಱಿದು ಮಾಡುಹ (ಸಂಕ್ಷೇಪ, etc.); ಹಿರಿದು ಮಾಡುಹ (ವ್ಯಾಸ, etc. Hlā.). ಹೆಪ್ಪ ಕೊಡುಹವುಂ ವೇಗಮಂ ತಪ್ಪು ಮಾಡುಹವುಂ ಆತಂಚನ ಎಮ್ಬುದು; ತನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದಂಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡುಹ (ಕ್ಷಯ); ಕೆಯ್ಯಾರೆ ಮಾಡುಹ (ಅಭಿಯೋಗ, ಅಭಿಗ್ರಹ Nr.).

ಮಾಢಿ māḍhi. *the fibre or vein of a leaf.* 2, the hem or border of a garment. 3, the young leaf before it opens. 4, a back or double tooth. 5, dejection, sadness, affliction. 6, poverty, indigence. 7, anger, passion. 8, honouring, reverencing.

ಮಾಣ್ māṇ. (Śmd. 58). = ಮಾಣು, ಮಾಯ್, ಮಾಯು, ಮಾಳ್. to stop (v. i.), to cease, to subside, to be laid aside, to be got rid of, to be checked or repressed; to desist from, to cease from, to give over (ನಿವಾರಣ Śmd. Dh.; Te. ಮಾನು, ಮಾಲು; T., M. ಮಾಱು). 2, to heal, to be healed or cured, to get better (Te., T., M.; see ಏರ್ಮಾಣ್; Mhr. ಮಾಠಣೇಂ, to fill up and heal, v. i., as a wound; ಮಾಲಣೇಂ, ಮಾಲವಣೇಂ, to go out, as a light; to cease, subside, as sickness; *cf.* ಮಾಱು 1, and see ಮಾನ್ದಡೆ). P. p. ಮಾಣ್ದು (Śmd. 288; Cpr. 4, 91; 5, 99). [ಮಾಣದೆ ಜಡಿದದನೆ ಕೃತಿಗಳಂ ಕೆಡೆನುಡಿವರ್ Kr. 1, 40; Pb. 12, 2; Ap. 7, 85; Bv. 358; Cv. 112]. ಕುತ್ತಮಾಗಿ ಮಾಣ್ದವನು (ಉಲ್ಲಾಘ Hlā.). ಕುತ್ತವಾಗಿ ಮಾಣ್ದವಂ (ಊಲ್ಲಾಘ Mr. 240). ಮಾಮರಂ...ಮಾಣದಿತ್ತು ಸವಿಯಂ (Cpr. 7, 48). ಸಾವು ಮಾಣ್ದುದು (Abh. P. 8, 15). ಮಱುಗುವಿನಂ ಮಾಣದೆಚ್ಚನ್ ಅರಿವಾಹಿಣಿಯಂ (Śmd. 282). see Śmd. 79. 153. 180. 207; Cpr. 1, 45; Bp. 14, 30; 17, 5; 21, 36; 24, 74; 28, 57; 40, 49; 41, 7; 43, 58; 45, 41; 46, 32; 49, 27; 50, 70; 55, 30; 59, 3; Bh. 1, 8, 6. 16. 21; Rśv. 13, 19. 25; J. 1, 9; 3, 41; 5, 39; 15, 2. 18; 22, 3. — ಮಾಣ್ ಮಾಣ್. rep. (J. 11. 22).

ಮಾಣವ māṇava. *a youth, a lad, a youngster.* [T.].

ಮಾಣವಕ māṇavaka. *a lad, a boy.* 2, a pupil. 3, *a necklace of a particular number of strings* (ಅಯಿವತ್ತು ಸರದ ಮುತ್ತು Mr. 338; see s. ಮುತ್ತು). 4, N. of a vṛitta (Ch.). ಮಾಣವಕನತ್ತಣಿಂ ಕಾರ್ಯಮುಂ ಬೆಸಗೊಣ್ಡಂ (Śmd. 165).

ಮಾಣವ್ಯ māṇavya. *a multitude of boys.*

ಮಾಣಿ māṇi. the membrum virile (My.; T., M.; *cf.* ಕುಮ್ಮಣ್ಣಿ?).

ಮಾಣಿ māṇi. a lad, a boy (ವಟು, ಮಾಣವಕ Hlā.). [ತನ್ನೋರಗೆಗಳಪ್ಪ ಪಲಮ್ಬರ್ ಮಾಣಿಗಳ್ವೆರಸು ಪೊಱವೊಱಲೊಳ್ ಬಟ್ಟಾಡುತ್ತಿರೆ Vr. 73, 21]. ಎನ್ದೂ ಇಲ್ಲದ ಮಾಣಿ ಅಮವಾಸೇ ದಿನ ಓದ ಕೂತ. — ಕಣ್ಡರೆ ಮಾಣಿ, ಉಣ್ಡರೆ ಗೋಣಿ. — ಪಾನಕಾ ಕುಡಿಯುವಾಗ್ಯೆ ಮಾಣಿ ಕುತ್ತಿಗೇ ಹಿಡಿದ. — ಮಾಣೀ ಕೇಡು ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೂಡ (Prvs.).

ಮಾಣಿಕ māṇika. Tbh. of ಮಾಣಿಕ್ಯ (Śmd. 368; ಪದ್ಮರಾಗ Mr. 101; Bp. 58, 31). [ತೊಟ್ಟ ಮಾಣಿಕಂಗಳ ಬೆಳಗಿಟ್ಟೆಳಂ ತನಗೊಡವ್ವುಡೆ Pb. 4, 40]. ನಾಗರಹಾವಿನ ತಲೇ ಮೇಲೆ ಮಾಣಿಕ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. — ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರೂ ಮಾಣಿಕ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. — ಮಾತು ಬಲ್ಲವ ಮಾಣಿಕ ತನ್ದ, ಮಾತಱಿಯದವ ಜಗಳ ತನ್ದ (Prvs.). see Sp. s. ಮಾತು; ಹಲು-. 2, redness: the menstrual flux, impurity from child-birth (ಮುಟ್ಟವೆ, ಮುಟ್ಟಲ್, ಪೊಲೆ, ಸೂತಕ Ct. II, 51). — ಮಾಣಿಕಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. (Śmd. 197). the red colour of a ruby. — ಮಾಣಿಕಗೊಪ್ಪು ಚೊಲ್ಲೆಯ. -ಕೊಪ್ಪು-. the end of a female's bundle of hair ornamented with a ruby (Rśv. 11, 84). — ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟ. a merchant who knows rubies, etc. (ರತ್ನಪರೀಕ್ಷಕ Kk. 35, o. rs. ಚಟ್ಟೆ, ಚೆಟ್ಟ; ರನ್ನದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಂ ಬಲ್ಲವಂ Śm. 67). [ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟಂ ನೀರಂಜಿಸಿ ದಳಿವಿಡಿದ ಮಹಾರತ್ನದ ದೊರೆಗೆ ವನ್ದುದಾ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಂ Ap. 4, 42]. — ಮಾಣಿಕಟಕ್ಕೆ. (Śmd. 78 Mḍb.). a finger-ring gem consisting of a

ruby. — ಮಾಣಿಕದೀಪ್ತಿ. the lustre of a ruby (Rām. 6, 55, 15). — ಮಾಣಿಕಭಣ್ಡಾರ. = ಮಾಣಿಕ್ಯಭಣ್ಡಾರ (Śmd. 377). a store-room, or treasure, of rubies. — ಮಾಣಿಕಪಲ್ಲಣ. -ಪಲ್ಲಣ. a saddle ornamented with rubies (Rśv. 13, 62).

ಮಾಣಿಕ್ಯ māṇikya. = ಮಾಣಿಕ. *a ruby* (ಶೋಣರತ್ನ, ಪದ್ಮರಾಗ, etc. Nr.). 2, N. of a vṛitta (Ch.). ಮಾಣಿಕ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಹೆಕ್ಕಬಹುದು, ಮಾತು ಬಿದ್ದರೆ ಹೆಕ್ಕಕೂಡದು (Prv.). — ಮಾಣಿಕ್ಯಭಣ್ಡಾರ. = ಮಾಣಿಕಭಣ್ಡಾರ, of which it is an unwarrantable form (Śmd. 377).

ಮಾಣಿಮನ್ಥ māṇimantha. (fr. ಮಣಿಮನ್ಥ). *salt brought from the mountain Maṇimantha, rock-salt* (ಲವಣೋತ್ತಮ, ಸೈನ್ಧವ Mr. 102).

ಮಾಣಿಸು māṇisu. = ಮಾಯಿಸು, etc. to cause to stop, cease, etc. ಮಾಣಿಕುಂ (Śmd. 268). [ತೂರ್ಯ ಸ್ವನೋತ್ಕರಮುಂ ಮಾಣಿಸಿ Ap. 12, 68]. ಮಾಣಿಸುವುದು (ಬಾಧ, ನಿಷೇಧ Nn. 64). ಆನೆ ತಾ ತುಡಗಾಗೆ, ಜ್ಞಾನಿ ಮೂರ್ಖನುಮಾಗೆ, ಭೂನಾಥ ಜಾರನಾದರೆ ಮಾಣಿಪುದು ಮಾನವರಿಗಳವೆ? (Sp.). see Cpr. 4, 91; 5, 101; Bp. 13, 24; 17, 5; 26, 59; 32, 36; 43, 59; 46, 31; 47, 25; 20, 27. 29; 52, 19; Śsv. 1, 29; J. 12, 21; 28, 5.

ಮಾಣಿಸುಹ māṇisuha. causing to stop, etc. (ನಿಷೇಧ, ಇತಿ Nn. 93).

ಮಾಣು māṇu. = ಮಾಣ್. (Bp. 55, 52). ಮಾಣುವದು (ಆರತಿ, ಅವರತಿ, ವಿರತಿ, ಉಪರಾಮ Nr.).

ಮಾಣ್ಡಲಿಕ māṇḍalika. (fr. ಮಣ್ಡಲ). relating to a province; the governor of a province. (G. 395).

ಮಾಣ್ಡವ್ಯ māṇḍavya. (fr. ಮಣ್ಡು). N. of a teacher and artist (Ch. Sd. MS. v. 14; Bp. 31, 22; Rśv. 7, 98 va.).

***ಮಾಣ್ಡಳಿಕ māṇḍaḷika.** = ಮಾಣ್ಡಲಿಕ. ಮಿಾಱುವೆನ್ಬ ಮಾಣ್ಡಳಿಕರೀಯದರೆನ್ಬುದಟರ್ Pb. 1, 109.

ಮಾತೆ māta. = ಮಾತು. ಮಾತವನ್ನು ಮಿಾಱು (G. 407).

ಮಾತ māta. Tbh. of ಮಹನ್ತ (Śmd. 379 Mḍb.). see ಪಡೆ- s. ಪಡೆ 3.

ಮಾತಂಗ mātaṅga. (fr. ಮತಂಗ). (= ಮಾದಿಗ). *an elephant.* 2, *a man of the lowest rank, a cāṇḍāla, an outcast* (ಶ್ವಪಚ, ಮಾದಿಗ Mr. 379). see Bp. 57, 72; 60, 10.

ಮಾತಂಗಚರ್ಮಾಮ್ಬರಧರ mātaṅga-carma-ambara-dhara. Śiva (Bp. 25, 44).

ಮಾತಂಗಿ mātaṅgi. a cāṇḍāla woman [ವ್ಯಾಸ ಬೋಯಿತಿಯ ಮಗ, ಮಾರ್ಕಣ್ಡೇಯ ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ Bv. 588]; (Bp. 57, 72). 2, Durgā. see ಮಲ-.

ಮಾತರಪಿತರೌ mātara-pitarau. (ಮಾತರಪಿತರುಗಳು). *father and mother.*

ಮಾತರಿಶ್ವ mātari-śva. *wind.*

ಮಾತಲಿ mātali. *the charioteer of Indra.*

ಮಾತಾಪಿತರೌ mātā-pitarau. (ಮಾತಾ ಪಿತರುಗಳು). *father and mother.*

ಮಾತಾಮಹ mātā-maha. *a maternal grandfather* (ತಾಯ ತನ್ದೆ Mr. 314).

ಮಾತಾಮಹಿ mātā-mahi. a maternal grandmother (My.).

ಮಾತಾಳಿ mātu-āḷi. (Śmd. 239). a talkative, garrulous man (ಗಱಹಂ Bhn. 6; Bh. 4, 3, 36; 7, 17, 37).

ಮಾತಾಳಿ mātā-āḷi. the line or assemblage of the mātṛis or divine energies (ನರೇನ್ದ್ರ, ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆಯರು Nn. 136). 2, N. of a being attending on Durgā (Sk.).

ಮಾತು mātu. (fr. ಮಾಱು 1). = ಮಾತ. [Tu. ಪಾತೆರ]; a reply (T. ಮಾಱ್ಱು, M. ಮಾಱು, ಮಾಱ್ಱಿ, ಮಾಱು); a word; a saying; a language (ವಾಕ್ಯ Nr.; ಭಾಷೆ, ವಾಚ್, ಉಕ್ತಿ, ವಚನ, etc. Si. 52; C.; T., M.; Te. ಮಾಟ); a promise (C.; Te.); slander, rumour (My.; Te.). [ನೆನೆನೆನೆದು ಪೆಱರ ಮಾತುಗಳನೆ ನೆಗೞ್ದರೆ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 1, 14; Pb. 1, 75; Ap. 2, 9; Bv. 153]. ಮಾತಂ, ಮಾತಿಂ, ಮಾತಿನಿಂ, ಮಾತಿಂಗೆ, ಮಾತಿನತ್ತಣಿಂ, ಮಾತಿನ, ಮಾತಿನೊಳ್ (Śmd. 61, 133), ಮಾತಿಗೆ (C.). ಮಾತುವೆಲ್ಲಂ or ಮಾತೆಲ್ಲಂ ಪೊಲೆ ಸೂರುಳ್ (Śmd. 67). ಏತಱ ಮಾತೊ ಭೂತಲದೊಳ್? (16. 137). ಎಲೆ, ಗಣಪ! ಎನ್ಬ ಮಾತು ಬನ್ದಪುದೀಗಳ್ (151). ಮಾತಿನ ಬಲ್ಲಿಹಂ (196). ಎಲ್ಲರುಂ ಮಾತಱಿಯರ್ (298). ಮಾತೇಂ? (ಹೇೞ್ವುದೇಂ? 58 Cm.). ಜನಂಗಳ್ ಆಡುವ ಮಾತು (ವಾರ್ತೆ); ಮನಕ್ಕೆ ಬಹ ಮಾತು (ಹೃದಯಂಗಮ); ಮುನ್ನುವರಿದು ಮಾತನಾಡುವವನು (ದುರ್ಮುಖ, etc.); ಸೊಗಸುನ ಮಾತು (ಅತ್ಯರ್ಥಮಧುರ, ಸಾನ್ತ್ವ Nr.). ಒಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳ ಕೇಳುವುದು (ಹೂಂ Nn. 154); ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿಹುದು (ಮೌನ, ತೂಷ್ಣೀರುತ 155). ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಮಾತು (ಪಸೆ Ct. I. 72). ಮಾತಿಲ್ಲದ ಮೂಗನು (ಮೂಕ Si. 355). ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ...ನುಡಿದ ಮಾತು (J. 29, 35). ಪಾಮರಜನರು ನುಡಿಯುವ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು (ಗ್ರಾಮ್ಯ, etc. Si. 58). ಶಿಶು...ಸೊಲ್ಪ ಮಾತುಗಳನಾಲಿಸಿ (J. 28, 20). ಮಾತ ಬಲ್ಲಾತಂಗೆ ಮಾತೊನ್ದು ಮಾಣಿಕವು, ಮಾತುಗಳಱಿಯದಧಮರಿಗೆ ಮಾಣಿಕವು ತೂತು ಬಿದ್ದನ್ತೆ (Sp.). ಮರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಒಡನೊಗೆಯ ತೂತು (Dp. 54). ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಗಾದೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ. — ಮಾತು ಅಱಿಯದ ಮುಸಲ ಹಾಸುವ ಕವುದಿ ಒಯ್ದ. — ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಣಿಗೆಯಿಲ್ಲ. — ಬಾಱುವವಗೆ ಒನ್ದು ಮಾತು, ಬಾೞ್ಗೊನ್ದು ಗೊನೆ. — ಬೆಲ್ಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೆಲ್ಲದನ್ತ ಮಾತು ಇಲ್ಲವೇ? — ಭರವಸವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಬಣ್ಣವಾಳ ಕಳಕೊಣ್ಡ. — ಮಾತು ಅನ್ನೋಕೆ ಮಾಡಿ ಅದೆ, ಬೋನ ಉಣ್ಣೋಕೆ ಮಾಡಿ ಅದೆ. — ಮಾತು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವನ ಜಾಣ. — ಮಾತುಕೊಣ್ಡು ಹೋದವ ಉಣ್ಡು ಬನ್ದ, ಮಾಣಿಕ್ಯ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದವ ಹಸ್ತು ಬನ್ದ. — ಮಾತು ಮನೆವಾರ್ತೆಗೆ ಕೇಡು, ತೂತು ಮಡಿಕೆಗೆ ಕೇಡು. — ಮಾತು ಮನೆ ಹಾೞು ಮಾಡಿತು, ಸೂಳೆ ನೆರೆ ಹಾೞು ಮಾಡಿದಳು. — ಮಾತು ಬನ್ದಾಗ ಸೋತು ಹೋದವನೇ ಜಾಣ. — ಮಾತು ಬಲ್ಲವ ಮಾಣಿಕ ತನ್ದ, ಮಾತಱಿಯದವ ಜಗಳ ತನ್ದ. — ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಹೋಲಿಕೆ, ಕೊಳಗ ಮಾತ್ರ ಕಮ್ಮಿ (Prvs.). see Ch. v. 16; Cpr. 2, 88; 4, 78; Bp. 11, 3; 21, 47; 24, 15; 25, 2. 30; 28, 23; 37, 11; 45, 37; 51, 30; 52, 8; 55, 13; 56, 21; Bh. 1, 8, 10. 56. 58; 2, 13, 45; Rśv. 6, 33; 6, 35 va. & 98 va.; J. 14, 33; 29, 40; 31, 34; Si. 59. 362. 363; B. 3, 49; 5, 112. 186; Prv. s. ಮಾಣಿಕ್ಯ; ಇನಿವಾತು, ಎರೆಱ್ಮಾತು, ಒಳ್-, ಗಾಳಿವಾತು, ಗಿಳಿ-, ದಿಟಮಾತು, ನರ್ಮ-, ಪಟಿವಾತು, etc. 2, an antidote, a remedy (My.; T. ಮಾಱು). [— ಮಾತಱಿವರ್. -ಅಱಿವರ್. persons who are adept in the art of talking, ನೆಗೞ್ದ ಮಾತಱಿವರ ಸಬ್ಬವದನರೊಡನನ್ತೊ ಸೆದನ್ನವಾಸದೋಲಗದೊಳಿರ್ದನಾಗಳ್ ಹರಿಗಂ Pb. 3, 80]. — ಮಾತಾಟ. -ಆಟ. talking, talk; garrulity, loquaciousness (Cpr. 8, 53; Bh. 2, 9, 17). — ಮಾತಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to speak, etc. (Bp. 29, 26; 42, 37; 59, 9. 21; J. 16, 9; 17, 50; C.). — ಮಾತಾಡು. -ಆಡು. to utter a word or words; to speak; to converse; to utter (C.). ಕೂಡೆ ಕೂಡೆ ಮಾತಾಡುವುದು (ಸಂಕಥೆ, etc. Hlā.). ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವದು (ಸಂಲಾಪ Si. 58). ಮಾತಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವಿಕೆ (ಮೌನ 247). ಉದ್ದ ಉರುಟುಮಾತಾಡಿ, ಇದ್ದವನು ಹೋಗಾಡಿ, ಉದ್ದ ಮರದ ತುದಿಯನೇಱಿ, ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿ, ಬಿದ್ದು, ಸತ್ತನ್ತೆ (Sp.). ಮುಟ್ಟಿ ತಿಳಿಯದೆ ಮಾತಾಡಬಾರದು. — ಮಾತು ಆಡಿದರೆ ಹೋಯಿತು, ಮುತ್ತು ಒಡೆದರೆ ಹೋಯಿತು (Prvs.). ಸತ್ಯ ಮಾತಾಡುವದು (B. 3, 96). see Bp. 1, 51; 40, 37; 47, 11. 18; 53, 50; 57, 40; Rām. 1, 5, 32; J. 13, 55. 58. — ಮಾತಾಡು

ವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. uttering words, etc. ಮೀರೆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡುವಿಕೆ (ಪಾರುಷ್ಯ, ಅತಿವಾದ Si. 57). [— ಮಾತಿನಮಾತು. the saying in vēda? ಮಾತಿನ ಮಾತಿಂಗೆ ನಿನ್ನ ಕೊನ್ದ ಹರೆನ್ದು ಎಲೆ ಹೋತೆ ಅಳು, ಕಣ್ದಾ! Bv. 572]. — ಮಾತು ಕಥೆ. dupl. (My.; B. 4, 50. 56. 57; Bp. 55, 31). — ಮಾತು ಕೊಡು. to give one's word, to promise (My.; B. 4, 52). — ಮಾತುಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a man who is a rascal as to his promises: a liar, a cheat (My.). — ಮಾತುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಮಾತುಂ ಗುಟ್ಟು (Śmd. 200). to utter abundant words, to prate. ಮೂಗುವಟ್ಟಿರೆ ಕೃಷ್ಣಂ ಮಾತುಗುಟ್ಟಿದಂ, ಬೞು ಮಾತುಗುಟ್ಟೆ ಪೋಪರೆ ಗಣ್ಡರೂ? (200 Mdb.). — ಮಾತುಗೇಳ್. -ಕೇಳ್. to listen to words. ನಣ್ಬರ ನಲ್ಲರ ಮಾತುಗೇಳದೆ ಓಪನೆ, ಪರಮಾತ್ಮ! (Śmd. 120 Mdb.). — ಮಾತುಂಗುಟ್ಟು. -ಂ-ಕುಟ್ಟು. = ಮಾತುಗುಟ್ಟು, q. v. — ಮಾತು ತಪ್ಪಿಸು. to infringe a promise (My.; G. 209). — ಮಾತು ತಪ್ಪು. a promise to be infringed or broken (My.). — ಮಾತು ತಿರಿಗಿಸು. = ಮಾತು ತಪ್ಪಿಸು. (My.). ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ತಿರುಗಿಸುವವ (ಬಾಸೆಗಳ್ಳ G.). ತಾವು ಮೊದಲು ಆಡಿದ ಮಾತು ತಿರಿಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ (ತಿರುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ) ಏನೇನು ಹಿನ್ದೆ ಮುನ್ದೆ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 13). — ಮಾತುಬಲ್ಲಹ. = ಮಾತುವಲ್ಲಹ. ಮಾತುಬಲ್ಲಹಂ ತಾ ಸೋತು ಹೋಹದು ಲೇಸು; ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಮಥಿಸಲ್ಕೆ ವಿಧಿ ಬನ್ದು ಆತುಕೊಣ್ಡಿಹುದು (Sp.). — ಮಾತು ಮಾಡು. to make an agreement by words, to settle (B. 4, 7; B. 5, 110. 114; My.). — ಮಾತು ಮಾತು, rep. ಅವನು ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಹಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು (B. 2, 50). ಮಾತು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಇಬ್ಬರೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು (5, 139). — ಮಾತು ಮುಱು. to break a promise (G. 108; My.). — ಮಾತುವಲ್ಲಹ. -ಬಲ್ಲಹ. = ಮಾತಿನ ಬಲ್ಲಹ (Śmd. 196). a man who knows the weight, importance, or influence of words. 2, Brahmā (?). — ಮಾತುವೆಣ್. -ಪೆಣ್. Sarasvatī (G.). — ಮಾತು ಹಿಡಿ. to lay hold of a particular word or words; to catch one by his word. ಭಟ್ಟ ದಕ್ಷಿಣೆಗಾದರೆ ಮಾತು ಹಿಡಿದಾನು, ಮನ್ತ್ರಕ್ಕಾದರೆ ಬೆನ್ನು ತೋಱಿಸ್ಯಾನು (Prv.). — ಮಾತು ಹೊಱಿಸು. to impute fault, to accuse (My.; ನಿನ್ದಿಸು G. 571). ಅವಳಿಗೆ ಮಾತು ಹೊಱಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 5, 292). ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಮಾತು ಹೊಱಿಸುವದು (My.). — ಮಾತೊಡೆಯಳ್. -ಒಡೆಯಳ್. the mistress of speech: Sarasvatī (Śs.; ಸಾರದೆ, ಭಾರತಿ Kk. 9).

ಮಾತು mātu. 1. at chess: checkmate (Mhr.; My.; see ಪೇದಾ-. 2, an affair (Mhr.; B. 3, 96).

ಮಾತು mātu. 2. Tbh. of ಮಾತೃ. (My.).

ಮಾತುಗ mātu-ga. (Śmd. 237). an eloquent man.

ಮಾತುಗಾಱ mātu-gāṟa. = ಮಾತುಗ. (My.).

ಮಾತುಗಾಱತನ mātu-gāṟatana. (or -kā-). loquacity, eloquence (Bp. 3, 56).

ಮಾತುಗಾಱಿಕೆ mātu-gāṟike. (or -kā-). = ಮಾತುಗಾಱತನ (My.).

ಮಾತುಗಾರ್ತಿ mātu-gārti. an eloquent woman.

ಮಾತುಬರಿ mātubari. respectable, worthy, trustworthy, honest; respectability, trustworthiness (Mhr., H. ಮಾತಬರ, ಮಾತಬರೀ; My., Br.). ಮಾತುಬರಳು, a respectable woman (My.).

ಮಾತುಲ mātula. *a maternal uncle.* 2, *the thorn-apple, Datura metel or fastuosa.*

ಮಾತುಲಂಗ mātulaṅga. = ಮಾತುಲುಂಗ, ಮಾದಲ, ಮಾದಳ, ಮಾದಾಳ, (ಮಾದಿ 2). the citron tree, Citrus medica Lin., var. proper (ರುಚಕ, ಮಾದಲ Nn. 41; ಮಾದಳ Mr. 112; ರುಚಕ Mr. 523; Bp. 19, 66; 26, 35; 45, 40).

ಮಾತುಲಪುತ್ರಕ mātula-putraka. the little son of a maternal uncle. 2, *the fruit of the thorn-apple.*

ಮಾತುಲಾನಿ mātulāni. *the wife of a maternal uncle.* 2, *hemp, Crotolaria juncea* Lin.

ಮಾತುಲಾಹಿ mātula-ahi. *a kind of variegated snake* (ಕೇರೆ Nr.; see Si. 77).

ಮಾತುಲಿ mātuli. *the wife of a maternal uncle.*

ಮಾತುಲುಂಗ mātuluṅga. = ಮಾತುಲಂಗ, etc. (Sk.; My.).

ಮಾತುಲುಂಗಕ mātuluṅgaka. *the citron tree, Citrus medica* Lin., var. proper (ಮಾದೀ ಗಿಡ, ಮಾದಾಳದ ಗಿಡ Si. 141).

ಮಾತುಶ್ರೀ mātu-śrī. a respectful compellation for a mother or for an elderly female (My.; Te.; Mhr.).

***ಮಾತುಳುಂಗ mātuḷuṅga.** = ಮಾತುಲುಂಗ. ಪಣ್ತೊಳೆವ ನಾರಂಗಂ ಫಲಪ್ರಾತದಿಂ ನೆಲನಂ ನೋಡುವ ಮಾತುಳುಂಗಮೆಸೆಗುಂ Ap. 1, 67.

ಮಾತೃ mātṛi. = ಮಾತು 2, (ಮಾದಿರಿ, etc.). a measurer; a maker, creator; a knower, see ಪ್ರ-. 2, *a mother.* 3, *a cow.* 4, *a divine mother, the personified energy of a deity, e. g.* brāhmī, māhēśvarī, kaumārī, vaiṣṇavī, vārāhī, indrāṇī, cāmuṇḍī (see (ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ).

ಮಾತೃಕ mātṛika. maternal; fostered or nourished by; see ದೇವ-, ನದೀ-. 2, = ಮಾತೃ.

ಮಾತೃಕೆ mātṛike. a mother; = ಮಾತೃ No. 4, see ಸಪ್ತ-. 2, the 14 svaras and 33 vyañjanas of the alphabet (Kāvy. I, 1*a*, 7). 3, the first or chief letter of a mantra (Bp. 35, 24). 4, the original from which the copy (putrike) is made (My.; *cf.* ಮಾದಿರಿ).

ಮಾತೃಗಾಮಿ mātṛi-gāmi. one who has committed incest with his mother. (My.).

ಮಾತೃದೀಕ್ಷೆ mātṛi-dīkṣe. a course of austerities (as not shaving the head, abstinence from sexual intercourse, etc.) for the first year after one's mother's death (My.).

ಮಾತೃದ್ರೋಹ mātṛi-drōha. treachery or hatred against one's mother (My.).

ಮಾತೃದ್ರೋಹಿ mātṛi-drōhi. one who hates his mother (My.).

ಮಾತೃಮುಖ mātṛi-mukha. mother-faced: *a simpleton.*

ಮಾತೃವಿಯೋಗ mātṛi-viyōga. the separation from, or death of, a mother.

ಮಾತೃಶಾಸಿತ mātṛi-śāsita. guided by one's mother: *a simpleton.*

ಮಾತೃಷ್ವಸೃ mātṛi-svasṛi. *a mother's sister, a maternal aunt.*

ಮಾತೃಷ್ವಸೇಯ mātṛi-svasēya. *a mother's sister's son.*

ಮಾತೃಷ್ವಸೇಯಿ mātṛi-svasēyi. *a mother's sister's daughter.*

ಮಾತೃಷ್ವಸ್ರೀಯ mātṛi-svasrīya. *a mother's sister's son.*

ಮಾತೃಸೇವೆ mātṛi-sēve. waiting on a mother

ಮಾತೃಹತ್ಯ mātṛi-hatya. matricide

ಮಾತೆ māte. ಮಾತಾ. a mother, etc. (= ಮಾತೃ; Ch. v. 58; My.). ಮುಱಿಯಿಲ್ಲದ ಪಯ್ರೂ ಮಾತೆಯಿಲ್ಲದ ಕೂಸೂ ಸಮ. — ಮಾತೆಯದನ್ನಾ ಮುಮತೆಯಿಲ್ಲ, ನೀತಿಯನ್ನಾ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಮಾತ್ರ mātra. *measure, quantity, extent, size, bulk.* 2, *the full or simple measure of anything, the whole, the one thing and no more, the totality.* 3, *as much as.* 4, *nothing but, mere, only, none but.* 5, *a minute portion, a particle, an atom.* 6, a prosodial instant. ವಿಭಕ್ತಿಮಾತ್ರಮಂ ಕಳೆಯೆ (Śmd. 91). ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ದಡ್ಡರು ಮಾತ್ರ ಹಱಿಯುತ್ತಾರೆ (B. 1, 4). ಸಿಟ್ಟು ಬನ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ತಡವಿದವರನ್ನು ಚಿವರಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಹೊಱಗೆ ತೆಗೆಯುತ್ತದೆ

(1, 27). ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅಂಜುವವರು ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗೂ ಅಂಜುವದಿಲ್ಲ (2, 10). ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಬೇಡ ಬನ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು (4, 7). ಯನ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಮಸಿಯಿನ್ದ ಗೆರೆಗಳು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆಯಲ್ ಪಟ್ಟಿದ್ದವು (5, 169). ಅವರನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ನಮ್ಬ ಕೂಡದು (4, 107). ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ, only that much; ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ, just a little; ನೀನು ಮಾತ್ರ; ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ನಮ್ಬರು; ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರ ದವನು; ಸೂರ್ಯನು ಮೂಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲೆ ಓಡಿತು; etc. (My.). ಕಪ್ಪೆ ಕೂಗಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೆಱೆ ತುಮ್ಬಿತೇ? (Prv.) see Bp. 38, 37; 44, 11; 46, 19; 52, 9.

ಮಾತ್ರಕ mātraka. = ಮಾತ್ರ, *at the end of compounds.*

ಮಾತ್ರತ್ರಯ mātra-traya. three prosodial instants or their prosodial time (ಪ್ಲುತ Kāvy. I, 1a, 10. 11).

ಮಾತ್ರಾಗಣ mātrā-gaṇa. a peculiar metrical foot of a number of prosodial instants, a mora-foot (Ch.).

ಮಾತ್ರಾಛನ್ದಸ್ mātrā-chandas. a metre consisting of mātrā-gaṇas, a mora-metre (Ch.).

ಮಾತ್ರಾಪಿಣ್ಡ mātrā-piṇḍa. a kind of metrical combination (Ch.).

ಮಾತ್ರಾರ್ಯೆ mātrā-ārye. the āryā mora-metre (Ch.).

ಮಾತ್ರೆ mātre. ಮಾತ್ರಾ. *measure, quantity, size.* 2, *a small quantity, a particle, an atom.* 3, *substance, property, wealth.* 4, *materials, goods, requisites, household furniture* (ಗೃಹಮುಟ್ಟು, ಮನೆಯ ಮುಟ್ಟುಗಳು Nn. 157). 5, a load, a burden (ಪೊಱೆ, ಹೊಱೆ 157). 6, a prosodial instant, the length of time required to pronounce a short syllable, a mora (Ch.; ಅಕ್ಷರವಿಶೇಷ, ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಎಣಿಕೆ 157; Śmd. 19). 7, a line (ರೇಖೆ, ಗೀಟು 157); — the oblique line raised upon the horizontal limb of the nāgarī characters, conveying the power of the vowels ē and ō (Mhr., Sk.). 8, a medicinal preparation of metals (Mhr.); a pill (My.). ಅನನ್ತಯ್ಯನ ಮಾತ್ರೆ ವೈಕುಣ್ಠಯಾತ್ರೆ. — ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರೇ ಗುಣ ತಿಳಿದೀತೇ? — ಮಾತ್ರೆಯ ಒನ್ದು ಸುತ್ತಿಗೆ (for a turn in triturating) ಒನ್ದು ವರಹಾ. — ಮಾತ್ರೆ ನುಂಗುವದಕ್ಕೆ ಗೋತ್ರ ಬೇಕೇ? (Prvs.).

ಮಾತ್ರೆವೃತ್ತ mātre-vṛitta. a vṛitta (metre) consisting of moras (Mr. 366).

ಮಾತ್ಸರ್ಯ mātsarya. (fr. ಮತ್ಸರ). envy, jealousy, malice.(My.).

ಮಾಥ mātha. churning, stirring; killing. 2, a road. see ಉನ್-; ಪ್ರಮಾಥಿ.

ಮಾದ māda. 1. (= ಮದ). drunkenness, intoxication, stupor. 2, *joy, delight.* 3, pride, passion.

ಮಾದ māda. 2. (Tbh. of ಮಾದೇವ). N. (My.). — ಮಾದಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (Bp. 47, 69; see ಚಿಕ್ಕ-). — ಮಾದಯ. -ಅಯ. N. see ಚಿಕ್ಕ-. — ಮಾದರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 20, 2; 47, 24; see ಸಕಲೇಶ-, ಸಕಲೇಶ್ವರನ-). — ಮಾದರಸಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 36, 10; 47, 59).

ಮಾದೆಣ್ಡೆ mādaṇḍe. that which does not stop. o. r. of ಮಾನ್ದಡೆ, q. v.

ಮಾದರ mādara. (= ಮೇದರ, etc.). N. (Bp. 15, 26; 56, 50). — ಮಾದರಚನ್ನ. N. (Bp. 47, 37). — ಮಾದರಚನ್ನಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 33, 16). — ಮಾದರದೂಡಯ. N. (Bp. 56, 51). — ಮಾದರ ದೂಡಿದೇವ. N. (Bp. 56, 54). — ಮಾದರದೂಡಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 5).

ಮಾದರಿ mādari. = ಮಾದಿರಿ, etc. (My.).

ಮಾದಲ mādala. Tbh. of ಮಾತುಲಂಗ. (ಬೀಜಪೂರ, ಮಾತುಲುಂಗಕ, etc. Nr.; ರುಚಕ, ಮಾತುಲಂಗ Nn. 41; ಮಾತುಲಂಗ Mr. 112; My.). see ಅರೆ-.

ಮಾದಲಾಮ್ಬೆ mādala-ambe. N. (Bp. 3, 86).

ಮಾದಲು mādalu. (= ಮಾದಲ). see ಅರೆ-.

ಮಾದಲೆ mādale. ಮಾದಲಾ. N. (Bp. 5, 49).

ಮಾದವಿ mādavi. (Tbh. of ಮಾಧವಿ?). = ಮಾಲವತಿ. spring flower. (Ct. I, 32).

ಮಾದಳ mādaḷa. = ಮಾದಲ. (ಮಾತುಲಂಗ Mr. 112; ಫಲಪೂರ, ಬೀಜಪೂರ G.; Rśv. 8, 11; J. 3, 34; My.). see ದೇವ-.

ಮಾದಾನಿ mā-dāni. Tbh. of ಮಹಾದಾನಿ, a great donor.

ಮಾದಾಯಿ māda-āyi. N. (Bp. 2, 49).

ಮಾದಾಳ mādāḷa. = ಮಾದಳ. (ಮಾತುಲುಂಗಕ, ಮಾದಿ Si. 141; ಮಾತುಲಂಗ, ಮಾತುಲುಂಗಕ G.; My.).

ಮಾದಿ mādi. 1. intoxicating; gladdening (Sk.).

ಮಾದಿ mādi. 2. = ಮಾದಲ. (Te.; see Si. s. ಮಾದಾಳ). 2, = ಮಾದ 2 -ಅಯ. — ಮಾದಿರಾಜ. N. (Bp. 2, 46; 9, 44; 19 sum.; 20 sum.; 47, 4. 6. 48; 61, 65. 73). see ಮಣ್ಡಿಗೆ-. — ಮಾದಿರಾಜಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 47, 54. 68. 69; 61, 9).

ಮಾದಿಗ mādiga. (Tbh. of ಮಾತಂಗ). = ಮಾದೆಗ. a cobbler, a a chuckler, an outcast (My.; Te.; ಶ್ವಪಚ, ಮಾತಂಗ Mr. 379; Bp. 57, 37). ಮಾದಿಗರವನ ವೀಣೆ (ಚಾಣ್ಡಾಲಿಕೆ, etc. Si. 344). ಆದಿಯಾ ದೈವವಂ ಭೇದಿಸಲಿಕಱಿಯದೇ, ಹಾದಿಯಾ ಕಲ್ಲಿಗೆಡೆ ಮಾಡಿ, ನಮಿಸುವ ಮಾದಿಗರ ನೋಡು! (Sp.). ಹೊಲೆಯ ಮಾದಿಗರುಣ್ಡು ತೊಗಲಿಟ್ಟ ತೊಗಲೊಳು ಕುಲಜರೆಮ್ಬರಿಗುಣಲಾಯಿತು (sitting on it at their meals); ಹೊಲೆಯನ ಕುಲವಾವುದಯ್ಯ? (Sp.). ಮಾದಿಗನ ಮನೇಲಿ ಪರಮಾನ್ನವಿದ್ದರೆ ಹಾದೀಲಿ ಹೋಗೋರಿಗೇನು? — ಮಾದಿಗನ ಮೆಟ್ಟು ಕಚ್ಚುತ್ತದೆ, ನಾದಿಗನ ಕತ್ತಿ ಚುಚ್ಚುತ್ತದೆ. — ಮಾದಿಗನ ಹೊಲಸು ಸಲ್ಲ, ನಾದಿಗನ ಗಾಯ ಸಲ್ಲ (Prvs.).

ಮಾದಿರಿ mādiri. (fr. ಮಾತೃ in the sense of ಮಾತೃಕೆ No. 4). = ಮಾದರಿ, ಮಾದ್ರಿ 2. the original, as opposed to a copy (My.; Te.); a pattern, a specimen, a sample (My.; Te., T.).

ಮಾದು mādu. P. p. of ಮಾಯ್, ಮಾಯು.

*__ಮಾದುಫಲ māduphala.__ a kind of fruit. ಪಿರಿದೊನ್ದು ಮಾದುಫಲ ಮಂ ಕೊಣ್ಡು ಪೋಗಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಂ ಕಣ್ಡು Vr. 44, 14.

ಮಾದುರ mādura. (Tbh. of ಮಾಧುರ್ಯ). sweetness: a delicacy or dainty; sauce. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಟ್ಟ ಮಾದುರ (ಪ್ರಣೀತ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ); ಒಗ್ಗರಿಸಿದ ಮಾದುರ (ಪ್ರಯಸ್ತ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ); ರಸವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಅಟ್ಟ ಮಾದುರ (ಪಿಚ್ಛಿಲ, ವಿಜಿಲ Nr.).

ಮಾದುರಿಯ māduriya. Tbh. of ಮಾಧುರ್ಯ. — ಮಾದುರಿಯಮ್ಬಡೆ. -ಅಂ-ಪಡೆ. to get (or evince) gracefulness (Grj. 2, 106 va.).

ಮಾದೃಶ mā-dṛiśa. like me, resembling me. (My.).

ಮಾದೆ māde. = ಮಾಲ, q. v. — ಮಾದೆಕಾಕಿ. = ಮಾಲ-. a raven (ದ್ರೋಣಕಾಕ, ಕಾಕೋಲ Si. 173).

ಮಾದೆಗ mādega. = ಮಾದಿಗ. (ಪುಲ್ಕಶ, ಮಾತಂಗ, ಪ್ಲವಕ Hlā.; o. r., for ಪುಲ್ಕಶ, ಪಕ್ಕಶ). [ಚಮ್ಪಾನಗರದೊಳ್ ಮಾದೆಗರ್ಗೆ ಪ್ರಧಾನನಪ್ಪ ನೀಳನೆಮ್ಬ ಮಾದೆಗಂಗಂ Vr. 13, 6].

*__ಮಾದೆಗಿ mādegi.__ a cobbler's wife. ನೀಳನೆಮ್ಬ ಮಾದೆಗಂಗಂ ಕೇಶಿಯೆಮ್ಬ ಮಾದೆಗಿಗಂ ... ಮಗಳಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ Vr. 13, 7.

ಮಾದೇವ mā-dēva. (= ಮಾದ 2). Tbh. of ಮಹಾದೇವ, q. v. Śiva (ಉಮೆಯಾಳ್ದ, etc. Ct. II, 5; ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 3; C.; see Sp. s. ದೇವ). [ಸೀನೆ ... ಮಾದೇವರ ಮುನ್ದಣಾತನೆನಲಲ್ಲದೆ ಪೇಟ್ ಪೆಱತೇನನೆಮ್ಬುದೋ Pb. 4, 96].

ಮಾದೇವಿ mā-dēvi. Tbh. of ಮಹಾದೇವಿ. Pārvatī (ಪಾರ್ವತಿ Śs.). 2, the chief queen (Cpr. 5, 3; 6, 97). [ಎನ್ನ ಮಾದೇವಿ ತಪ್ಪದೀ ಲಲನೆ ತತ್ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೆ ನೋೞ್ಪೊಡೀ ಚಿತ್ರಂ Ap. 4, 7].

ಮಾದ್ಯತ್ mādyat. intoxicating; gladdening; furious, in rut (Cpr. 6, 97; Abh. P. 15, 9).

ಮಾದ್ರ mādra. (fr. ಮದ್ರ). belonging to Madra.

ಮಾದ್ರಿ mādri. 1. (fr. ಮದ್ರ). N. of the second wife of Pāṇḍu and mother of Nakula and Sahadēva. (Bh. 1, 4, 65).

ಮಾದ್ರಿ mādri. 2. = ಮಾದಿರಿ, etc. a specimen. (My.).

ಮಾದ್ರೇಯ mādrēya. son of Mādrī, either Nakula or Sahadēva. (J. 2, 54; 5, 5; 33, 3).

ಮಾದ್ರೇಶ್ವರ mādra-īśvara. Śalya, the king of Madra (Bh. 9, 1, 2. 19).

ಮಾಧವ mādhava. (fr. ಮಧು). made of honey; sweet; honey (ಜೇನ್ Nn. 17). 2, mead, spirituous liquor (ಮದ್ಯ, ಸುರೆ 17; ಮದ Mr. 509). 3, the second month of spring. 4, *the month vaiśākha* (April-May, ಮಾಸಭೇದ 17; ವೈಶಾಖ 509). 5, the vernal season, spring (from the middle of March to that of May, ವಸನ್ತ, ವಸನ್ತಮಾಸ 17; ವಸನ್ತ 509). 6, *Viṣṇu, Kriṣṇa* (ಕೇಶವ, ಕೃಷ್ಣ 17; ಕೃಷ್ಣ 509). 7, Kubēra (ಕುಬೇರ, ಧನಾಧಿಪ 17). 8, a king (ನರಾಧಿಪ, ಅರಸು 17; ಧರಣಿಪತಿ 509). 9, a woman (ಕಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ 17; ವಧು 509). see Bp. 43, 55; Prv. s. ಎನ್ 2. — ಮಾಧವರಾಯ. Kriṣṇa; N. see Prv. s. ಆಗು 1.

ಮಾಧವಕ mādhavaka. *spirituous liquor* (see Si. 347).

ಮಾಧವಿ mādhavi. (= ಮಾದವಿ?). spring-flower: *the creeper Gaertnera racemosa.* 2, clayed or candied sugar. 3, mead. 4, a procuress, a bawd. 5, the earth.

ಮಾಧವೀಲತೆ mādhavī-late. *Gaertnera racemosa.*

ಮಾಧುರ mādhura. (fr. ಮಧುರ). sweetness. 2, mead, spirituous or vinous liquor. (Bp. 11, 13).

ಮಾಧುರ್ಯ mādhurya. = ಮಾದುರ, ಮಾದುರಿಯ. sweetness; pleasantness, gracefulness. 2, kindness, amiability. 3, in rhetoric: the succession of single words in a sentence. (Kāvy. IV, 1, 3; Bp. 1, 19).

ಮಾಧುರ್ಯಾಧೀನ mādhurya-adhīna. a kind of anuprāsa (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಮಾಧುರ್ಯೆ mādhurye. = ಮಾಧುರ್ಯ. (ಜೀವಣಿಗೆ Bhn. 139).

ಮಾಧೂಫಲ mādhūphala. = ಮಧುಫಲ. a kind of cocoanut. (Grj. 10, 61 va. & 79 va.; Rśv. 10, 2; V. 5, 3).

ಮಾಧ್ಯನ್ದಿನ mādhyandina. (fr. ಮಧ್ಯನ್ದಿನ). midday. (My.). 2, middle.

ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ mādhyāhnika. (fr. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ). belonging to midday. [2, prayers offered at noon].

ಮಾಧ್ವ mādhva. sweetness. 2, belonging to Madhva's doctrine; an adherent of Madhva. (My.; see ಶ್ರಿಮತ and ಮುದ್ರಾಧಾರಕ).

ಮಾಧ್ವಿ mādhvi. a kind of spirituous liquor. (R.). 2, = ಮಾಧವಿ No. 1.

ಮಾಧ್ವೀಕ mādhvīka. *a kind of spirituous liquor* (see Si. 347).

ಮಾನ್- mān. = ಮಾ 2, etc. mango. — ಮಾನ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. = ಮಾದಳಿರ್. young mango leaves (Cpr. 7, 115 va.; Bp. 11, 26; Rśv. 2, 46).

ಮಾನ māna. 1. the act of measuring or meting; *measure in general, dimension, magnitude, amount;* computation of time, etc.; an instrument for measuring, a measure; measure, rule, standard. 2, *a particular measure or weight,* half a sēru (My.; see Mr. s. ಖಜರ and ಪಾಗ; see ಬಳ್ಳ; Bp. 23, 4; Si. 63. 329; ಒಪರ್-). 3, likeness, resemblance (= ಉಪಮಾನ); proof (= ಪ್ರಮಾಣ). 4, a building, a house (Vedic Sk.; *cf.* ಮನೆ). ಮಾನದಲ್ಲಿ ಆನೆ ಹಿಡಿದೀತೇ? (Prv.). — ಮಾನಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. a measure of rice (Bp. 27, 17).

ಮಾನ māna. 2. opinion, conception; apprehension (see ದುರ್ಮಾನ). 2, a good opinion of oneself: *conceit, self-reliance, arrogance, pride.* 3, regard for others, paying honour; honour, respect, reverence (My.). dignity, high rank, respectability (My.). 4, a wounded sense of honour; indignation excited by jealousy, sulkiness, caprice. 5, a kind of sambhōga (Kāvy. IV, 2, 27). 6, the śiśna or yōni (My.). ಮಾನ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಬಟ್ಟೆ, ಪ್ರಾಣ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಅನ್ನ. — ಮಾನ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮರಣವಾದ ಹಾಗೆ. — ಮಾನ ಹೋದರೂ ಮರಿಯಾದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಾಗಿ ಸಿನ್ತರೆ ಬೋನಕ್ಕೆ ತರುವವರು ಯಾರು? — ಪ್ರಾಣಾ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮಾನ ಬಿಡಬಾರದು. — ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನ ಸ್ನೇಹ ಇದ್ದ ಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ (Prvs.). see Prv. s. ಅಡಿಕೆ 3. — ಮಾನ ಕಳೆ. to remove (the) honour (of oneself or others), to deprive of honour, to disgrace (C.; B. 4, 199; 5, 70). ನನ್ನ ಮಾನ ಕಳೆಯುತ್ತೀ! (4, 199). — ಮಾನ ಕಾಯು. to protect (the) honour (of, B. 5, 71). — ಮಾನ ಕೊಡು. to give honour (My.). ಮಾನ ಕೊಟ್ಟು, ಮರ್ಯಾದೆ ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು (Prv.). — ಮಾನಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person deprived of his honour or respect, a dishonourable person (B. 3, 72; My.). ಮಾನಗೇಡಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿಗೆಳೆಯ (Prv.). see Prv. s. ಮಾಸಿಷ್ಠ. — ಮಾನಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. a disgraceful condition or state (My.). — ಮಾನಗೇಡು. -ಕೇಡು. loss of honour or respect, disgrace (My.; ಅವಮಾನ G.; B. 5, 292). — ಮಾನಂಗೆಡಿಸು. -ಂ-ಕೆಡಿಸು. to disgrace; to disgrace oneself (Bp. 21, 36). — ಮಾನ ತೆಗೆ. = ಮಾನ ಕಳೆ. (My.). — ಮಾನ ತೋರಿಸು. to show respect (My.). — ಮಾನ ಮಾಡು. to honour (ಸಮ್ಭಾವಿಸು G.; ಅವಸಿಗೆ-, My.). — ಮಾನ ಹೊನ್ದು. to obtain honour, to get respect (My.). ಮಾನ ಹೊನ್ದಿದ (ಸಭಾಜಿತ G.).

ಮಾನಕಂಜರ māna-kañjara. N. (Bp. 11, 38; 24, 73; 25, 9; 44, 52).

ಮಾನಂಗಿ mānangi. a small well (ಚುಣ್ಣಿ, ಚುರಿ Mr. 422).

ಮಾನಚ್ಯುತಿ māna-cyuti. fall from honour: disgrace (My.).

ಮಾನತನ mānatana. haughtiness, arrogance. 2, honour; dignity (Bh. 1, 12, 5).

ಮಾನತೆ mānate. sulkiness, moroseness (Abh. P. 4, 98; see ಮಾನ 2, No. 4).

ಮಾನನ mānana. ಮಾನನೆ. = ಮನ್ನಣೆ. the act of honouring, paying honour, showing respect, reverencing. see ವಿ-.

ಮಾನನೀಯ mānanīya. to be honoured, deserving honour or respect. (My.).

ಮಾನಪಾನ māna-pāna. all sorts of honours and presents (Mhr.; B. 5, 291).

ಮಾನಭಂಗ māna-bhanga. loss of honour, humiliation; treating with dishonour. (Bp. 40, 73; My.; B. 4, 9; 5, 160).

ಮಾನಭಂಗಿತ māna-bhangita. deprived of honour, humiliated (Bp. 52, 19).

ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ māna-maryāde. respect, regard (My.).

ಮಾನವ mānava. (fr. ಮನು). descended from man or Manu; human. 2, *a human being, a man.*

ಮಾನವತಿ māna-vati. a woman possessing honour, a respectable woman (Bp. 11, 41; 52, 19; My.); a high-spirited, haughty woman.

ಮಾನವನ್ತ māna-vanta. a respectable man (My.; B. 5, 47). see Prv. s. ಶಾನಭವ. feminine ಮಾನವನ್ತೆ (My.).

ಮಾನವಿ mānavi. a woman (Sk.). 2, human (Mhr.; B. 4, 141; My.).

ಮಾನವೇನ್ದ್ರ mānava-indra. a king (Bp. 61, 38).

ಮಾನವೇಶ mānava-īśa. a king (Bp. 22, 42).

ಮಾನವೇಶ್ವರ mānava-īśvara. a king (Bp. 50, 21; 57, 79).

ಮಾನಶೇಷರಸ māna-śeṣa-rasa. the liquid that remains in a measure. see ಅಟು.

ಮಾನಸ mānasa. 1. (fr. ಮನಸ್). *belonging to the mind, mental; ideal.* 2, *the mental powers, the mind, the seat or faculty of reason and feeling* (Cpr. 1, 51; Bp. 47, 52; 49, 34; 61, 2; Śśv. 2, 100). 3, N. of a lake in the Himālaya mountains.

ಮಾನಸ mānasa. 2. = ಮಾನಿಸ. Tbh. of ಮಾನುಷ್ಯ (Śmd. 359). a man (ಮನುಷ್ಯ, ಮಾನುಷ, ಮನುಜ, etc. Hlā.; Bp. 47, 52); human. ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮಾನಸರ ಸಂಘಾತಂ (ಸ್ಕನ್ಧ Hlā.). [ಬಾಟೀನಾಚನ್ದ್ರ ತಾರವೋ ಮಾನಸರಾ Kr. 3, 178]. ಮಾನಸರಂ ಪುಲ್ಲೆ ಕಪ್ಪಮಾಗೆ ನೆನೆವಂ (Śmd. 159, o. r. ಮಾನಿಸರಂ). see ದೇವಮಾನಸ, ಮರ-. [— ಮಾನಸಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. Tbh. of ಮಾನುಷ್ಯಕಾವ್ಯ (Śmd. 381). — ಮಾನಸದೇರ. -ತೇರ. = ಮಾನಿಸದೇರ. (ನಿರುತಿ Kk. 15, o. r. ಮಾನಿಸ-). — ಮಾನಸವಾಟ್. -ಬಾಟ್. the human life. ಈತನಿಲ್ಲದೆ ಪೇಟ್ ಮಾನಸವಾಟು ಮೋಹಮೆನಗಿನ್ನೇಬಾರ್ತೆಯೆನ್ದುಗ್ರ ಶೋಕದಿನಾಕ್ರನ್ದಿಸಿದೆಂ Ap. 3, 52]. — ಮಾನಸಪೊತ್ತಗೆ. -ಪೊತ್ತಗೆ. Tbh. of ಮಾನುಷಪುಸ್ತಕ. a human book (Śmd. 380).

ಮಾನಸಗಿರಿ mānasa-giri. the mount of Kailāsa in the Himālaya mountains (Bp. 19, 29).

ಮಾನಸಗೋಲ mānasa-gōla. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 79).

ಮಾನಸಿ mānasi. a woman gifted with a mind; (Tbh. of ಮಾನುಷಿ) a woman (Bp. 52, 20).

ಮಾನಸಿಕೆ mānasika. (fr. ಮಾಣ್). stopping, cessation (My.).

ಮಾನಸಿಕ mānasika. mental. (R.).

ಮಾನಸಿಕೆ mānasa-ike. (Śmd. 248, o. r. in Mdb. ಮಾಸರಿಕೆ). mental state or condition; the state of having honourable pride or elevated principles and feelings, high-mindedness (Abh. P. 14, 118).

***ಮಾನಸಿಕ್ಕೆ mānasikke.** = ಮಾನಸಿಕೆ. ನೆಗೞ್ತೆವೆತ್ತ ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಮೈಮೆಯ ಮಾನಸಿಕ್ಕೆಯುಗ್ಗಡ ಪೊಗೞ್ತೆ ತನ್ನದೆನೆ ಪೆಮ್ಪು ಮನೋಹರಿಗಲ್ಲದಕ್ಕುಮೋ Ap. 1, 72.

ಮಾನಸೂತ್ರಸ್ಥಾಪನ māna-sūtra-sthāpana. the placing or laying of a measuring-cord; the act of establishing or causing (a state, etc.) according to measure: representation, delineation. see ಸೂತ್ರಿಸು.

ಮಾನಸೌಕಸ್ mānasa-ōkas. dwelling on the lake Mānasa. 2, *a wild goose or swan.*

ಮಾನಸೌಕಸ mānasaukasa. Tbh. of ಮಾನಸೌಕಸ್. (ಮಾನಸೌಕಸ್ Mr. 173).

ಮಾನಸ್ಯ mānasya. mental, fit for the mind. see ಅ-.

ಮಾನಸ್ಥ māna-stha. a respectable man (My.). feminines: ಮಾನಸ್ಥಳು, ಮಾನಸ್ಥೆ (My.).

ಮಾನಸ್ಥಾನ māna-sthāna. the śiśna or yōni, the privities (My.).

ಮಾನಹಾನಿ māna-hāni. dishonour (J. 26, 11; My.).

ಮಾನಹೀನ māna-hīna. devoid of honour, disgraced (My.). ಮಾನಹೀನನಗೆ ಬೇಱೆ ಮಾನಹಾನಿ ಆಗುವದುಣ್ಟೇ? (Prv.).

ಮಾನಾಪಹಾರ māna-apahāra. taking away one's own or another's honour or good character (My.).

ಮಾನಾಪಹಾರಿ māna-apahāri. one who takes away or destroys his own or another's honour (My.).

ಮಾನಾಮಿ mā-nāmi. Tbh. of ಮಹಾನವಮಿ (Śmd. 209). [ಅನ್ದೆ ದೀವಳಿಗೆಯುಂ ಮಾನಾಮಿಯುಂ ಮಾಡನೇ Pb. 4, 93]. ಮಾನಾಮಿಯ ಸಾಜೆಯಾಯ್ತು ತನುದವಳುವನಾ (209 Mdb.).

ಮಾನಾಯ māna-āya. the fees in grain which are given to the man who measures the produce of a village.

ಮಾನಿ mani. thinking, considering. 2, an esteemed, respectable person (Bp. 6, 17; B. 5, 267; My.). ಜೇನುಹುಟ ಕಚ್ಚುವಾಗ್ಯೆ ಮಾನಿ! ಎನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ?—ಧ್ಯಾನಿಸಿದವನೇ ಮಾನಿ (Prvs.). see Prv. s. ಸಂಗ 2.

ಮಾನಿತ mānita. honoured, respected. see Ch. v. 18. 233; Kāvy. III, 3, B, 60; Bp. 2, 1; 44, 20; 58, 33; ಅವ-.

ಮಾನಿನಿ mānini. *an angry or disdainful woman or one offended with her lover.* 2, a respectable woman (see Sp. s. ನಾಡ ಮಾತು, & ಶ್ರೀ-).

ಮಾನಿಷ್ಠ māniṣṭha. very highly honoured or esteemed (My.). ಮಾನಿಷ್ಠರು ಮಾನಕ್ಕೆ ಅಂಜಿದರೆ ಮಾನಗೇಡಿ ತನಗೆ ಅಂಜಿದರು ಅನ್ದ (Prv.).

ಮಾನಿಸ mānisa. = ಮಾನಸ 2. (Bp. 28, 29; Bh. 1, 10, 13; 2, 4, 6; 3 13, 16). ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯ ಮಾನಿಸಂ (Śmd. 162, o. r. ಮಾನವಂ). ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮಾನಿಸರ ಸಂಘಾತ (ಸ್ಕನ್ಧ Mr. 476). see ಅರೆವಾನಿಸ, ಪಟವಾನಿಸ. [—ಮಾನಿಸಗಳ್ಳಿ. a woman who cheats men. ಕಂಗಳಲೊಬ್ಬನ ಕರೆವಳು, ಮನದೊಲೊಬ್ಬನ ನೆರೆವಳು...ಮಾನಿಸಗಳ್ಳಿಯ ನಮ್ಬುದಿರಯ್ಯಾ Bv. 110]. — ಮಾನಿಸದೇರ. -ತೇರ. = ಮಾನಸ-. [the man-vehicled one; Niruti]. (ಕೊನ್ತಗೆಯ್ಯ, ಪಿಚ್ಚವಣಿಗ, ನಿರುತಿ Śm. 12. 13). — ಮಾನಿಸವರಿಜು. -ಪರಿಜು. a human form (though a god): a Brāhmaṇa (ಪಾರುವ Ct. I, 69, o. r. ಪಾರಿವ).

ಮಾನಿಸು mānisu. to measure, to mark off, to form, to make. 2, to conceive, to think, to opine. see ಅನು-; ತೀರು-. 3, to honour (My.).

ಮಾನುವೆ mānuve. a kind of grass. see Mr. s. ಸೀತೆ.

ಮಾನುಷ mānuṣa. human; *a human being, a man* (ಮಾನವ Ct. II, 92). 2, humanity; human action or effort. see ಅ-.

ಮಾನುಷಪುಸ್ತಕ mānuṣa-pustaka. = ಮಾನಸಪೊತ್ತಗೆ. a human book.

ಮಾನುಷಿ mānuṣi. = ಮಾನಸಿ. a woman.

ಮಾನುಷ್ಯ mānuṣya. = ಮಾನಸ 2, ಮಾನಿಸ. human; a man (not Sk.); humanity, human nature. see ನಿರ್ಮಾನುಷ್ಯ.

ಮಾನುಷ್ಯಕ mānuṣyaka. human; human nature. 2, *a multitude of men.*

ಮಾನುಷ್ಯಕಾವ್ಯ mānuṣya-kāvya. = ಮಾನಸಗಬ್ಬ. human poetry.

ಮಾನುಷ್ಯಭವ mānuṣya-bhava. coming from a man; human birth (Bp. 3, 28).

ಮಾನೆ māne. = ಮಾನ 1. a standard or model, a copy (written by a teacher at the head of a page) to write from (My.). — ಮಾನೆ ತಿದ್ದು. to draw the pen over the māne as an exercise (My.).

ಮಾನ್ತ ma-anta. a term ending in ಮ (ಮ್, Śmd. 318).

***ಮಾನ್ತನ māntana.** greatness. ಜನಿತ ಪ್ರಗಲ್ಭನೊಳ್ ಮಾನ್ತನದೊಳ್ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದೊಳ್ Kr. 3, 82.

ಮಾನ್ತ್ರಿಕ māntrika. (fr. ಮನ್ತ್ರ). one who recites mantras; one conversant with spells or incantations; an enchanter, a conjurer, a sorcerer. (Bp. 38, 64; 55, 17; B. 4, 107; My.).

ಮಾನ್ದಡೆ māndaḍe. that which does not stop, cease, etc. (ಮಾಣದು. Śmd. II, Kk. 82: in both o. r. ಮಾದಡೆ).

ಮಾನ್ದಿಸು māndisu. to cause to stop or cease (Cpr. 6, 84). [ಇದಿರೊಳ್ ನೋಡಲ್ಕಗುರ್ವಾಗೆ ಮಾನ್ದಿಸಿಮಿಾ ವನ್ದುದು ಕೊನ್ದುದು Pb. 8, 37; Ap. 3, 49].

ಮಾನ್ದು māndu. (fr. ಮಾಣ್). to stop, to cease (Cpr. 10, 107); to stop, to ward off, to check, etc. (ಪ್ರತಿಷೇಧ Śmd. Dh.; o. r. ಪ್ರಸಿದ್ಧ, probably a mistake for ಪ್ರತಿಸಿದ್ಧ).

ಮಾನ್ದುರಿಗ māndurіga. o. r. of ಮನ್ದುರಿಗ, a groom.

ಮಾನ್ದ್ಯ māndya. (fr. ಮನ್ದ). slowness, sluggishness; laziness (ಸ್ವೈರ Nn. 101; Cpr. 3, 33; J. 2, 7). 2, stupidity, torpor; apathy; weakness. 3, *indisposition, illness, sickness* (ರೋಗ, etc. Mr. 384); apepsy (My.). — ಮಾನ್ದ್ಯಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. apepsy (My.).

ಮಾನ್ಧಾತ māndhāta. Tbh. of ಮಾನ್ಧಾತೃ (Śmd. 104; Rām. 1, 16, 23; Bhāgavata 9, 6, 26. 27). ಮಾನ್ಧಾತನ ದೊರೆಯುಪ್ಪ ವೀರರುಂ ಚಾಗಿಗಳುಂ (Śmd. 104, o. r. – – ಧೀರರುಂ).

ಮಾನ್ಧಾತೃ māndhātṛi. N. of a king, son of Yuvanāśva.

ಮಾನ್ಯ mānya. = ಮನ್ನೆಯ. to be respected, respectable, honourable, venerable (Bp. 24, 18; 55, 36); acceptable (B. 3, 53); a respectable man. 2, a ruler, a king (ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಮಾನ್ಯನಪ್ಪವನು Nn. 145). 3, an honourable state, honour (My.); a privilege (Mhr. ಮಾನ); the privilege of going unpunished the whole day for coming early to school (My.). 4, land either liable to a trifling quitrent, or altogether exempt from tax (My.; Te., M.; T. ಮಾನಿಯ; see ನೆತ್ತರು-, ಬಟೆ-, ಸರ್ವ-). ಮಾನ್ಯದೊಕ್ಕಲ್ (Śmd. 203). ಧಾನ್ಯಧನವಾಗದೇ ಮಾನ್ಯ ಪೂಜ್ಯನಾಗನೇ? — ಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದವಗೆ ಮಾನ್ಯ ಬರುವದು. — ಮಾನ್ಯ ಮಾನ್ಯರೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿವಾಗ ಡೊಣ್ಣೆಕಾತ ತಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು (Prvs.). 5, the complimentory forms of address in letters (ಒಕ್ಕಣಿಕೆ, ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಮಾನ್ಯ G.; Mhr., H. ಮಾನಾ). 6, assent (ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ G.).

ಮಾನ್ಯಗಾಱ mānya-gāṟa. a man holding a mānya, an incumbent, a prebend (My.; Te. ಮಾನ್ಯಗಾಡು).

ಮಾನ್ಯೆ mānye. an honourable woman (Śmd. 174). 2, = ಮಾನ್ಯ No. 6 (B. 5, 67. 78. 162).

ಮಾಪಣ māpaṇa. lessening; injuring. see ಪ್ರಮಾಪಣ. 2, measuring; forming, making. see ನಿರ್ಮಾಪಣ.

ಮಾಪಥ mā-patha. Tbh. of ಮಹಾಪಥ. a high way.

ಮಾಪತ್ಯ māpatya. *Kāma.*

ಮಾಫಳ mā-paḷa. Tbh. of ಮಹಾಫಲ. Citrus medica Lin. (My.). see ಅರೆ-.

ಮಾಪಾತಕ mā-pātaka. Tbh. of ಮಹಾಪಾತಕ. great sin.

ಮಾಪಿ māpi. 1. determined by measure of capacity (Mhr.); measure; measuring (My., in ಮಾಪಿ ಮಾಡು, to measure). — ಮಾಪಿಜಿನಿಸು. articles of capacity (not of weight, My.).

ಮಾಪಿ māpi. 2. = ಮಾಫು, q. v. (My.).

ಮಾಪಿಳ್ಳೆ māpiḷḷe. a Moplah (My.).

ಮಾಪುರಾತನ mā-purātana. a great purātana (Bp. 37, 40).

ಮಾಪುರುಷ mā-puruṣa. Tbh. of ಮಹಾಪುರುಷ. a great man.

ಮಾಫಕು māphaku. agreeable unto, conformable, suitable (My.; Mhr., H.).

ಮಾಫು māphu. = ಮಾಪಿ 2. pardoned (My.; Mhr., H.); remission (as of tax, etc.), abatement; pardon, excusing (My.; Br.; Mhr., H. ಮಾಫೀ); gratis (My.).

ಮಾಮ್- mām. = ಮಾ 2, etc. — ಮಾಮ್ಬರಲ್ಮಿಡಿ. -ಪರಲ್-. = ಮಾಮಿಡಿ. (Cpr. 7, 110).

ಮಾಮ māma. = ಮಾನ. mine, my. 2, an uncle (Sk.; Mhr. ಮಾಮಾ, a maternal uncle). [ನೀನೆನಗಿನಿತಂ ಕೆಮ್ಮನೆ ಮಾಮ ಮನಂ ನೊನ್ದು ಬೆಸಸಿದಿರ್ Pb. 12, 96]. see ಚನ್ದ-.

ಮಾಮಲ māmala. = ಮಾಮಲೆ. (My.). — ಮಾಮಲದಾರ. = ಮಾಮಲೆದಾರ. (My.).

ಮಾಮಲೆ māmale. the office of a Māmaledāra (My.; Mhr., H. ಮಾಮಲಾ).

ಮಾಮಲೆದಾರ māmale-dāra. an officer who collects the revenues of a talook (My.; Mhr., H. ಮಾಮಲತ್ದಾರ).

ಮಾಮಸಕ mā-masaka. see s. ಮಾ 1. great emotion.

ಮಾಮಲೇದಾರ māmalē-dāra. = ಮಾಮಲೆದಾರ. (My.; B. 4, 146; Cb. 43).

ಮಾಮೂಲ್ māmūl. usual, ordinary; custom, usage (My.; Br., Mhr., H.; Si. 104); prescription (in law).

ಮಾಯ್ māy. ಮಾಯು. = ಮಾಣ್, etc. (to grow dim), to be hidden (as to the true form, Cpr. 5, 10), to disappear (as colour, Bp. 27, 5), to cease (as the bustle of business, 21, 16; as the excessive current of a river, 32, 35; as breath, 35, 34), to pass away (as the rainy season, Bh. 8, 26, 1); to be healed or cured (as blows, Bp. 52, 20; as wales, B. 5, 222; as wounds, My.); to desist from (Bp. 56, 21); to abandon (58, 30. 64; 60, 44). P. ps. ಮಾದು, ಮಾಯ್ದು; 3rd person neuter imp. ಮಾದಿತು, ಮಾಯಿತು (My.). [Tu. also ಮಾಜು]; (T. ಮಾಯ್, ಮಾಚ್ಚು, to die, see s. ಮಾಜು 1). [ತೆಱಪನೆ ಪಾರ್ದಿರ್ಪಂ ಮಾಯ್ದಱುಲಿ ಜವನದಱುನಿನಿಸು ಪೊಱ್ಬುಂ ತನ್ನಂ ಮಱೆದಿರಲಕ್ಕುಮೆ Ap. 4, 76].

ಮಾಯ māya. Tbh. of ಮಾಯೆ. (Śmd. 25; Cpr. 7, 108; Bp. 24, 63; 31, 3; My.). also: disappearance, vanishing (My.; see ಮಾಯ್). ಮಾಯದಮ್ಬು (Abh. P. 9, 68). — ಮಾಯಜಡ. foolish through illusion (V. 37, 54). — ಮಾಯಜೋಗಿ. a trick-player, a villain (Abh. P. 16, 7). — ಮಾಯಮಾಗು. -ಆಗು. = ಮಾಯವಾಗು. (Cpr. 4, 87; 5, 6). — ಮಾಯ ಮಾಡು. to cause to disappear, to conceal (Bp. 27, 63; My.). 2, to cheat, to deceive (My.). ಮಾಯ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾರಿ ಬಲ್ಲಳು (Prv.). — ಮಾಯವಾಗು. -ಆಗು. to disappear, to vanish (Bp. 44, 16; 53, 18; My.).

ಮಾಯಕ māyaka. = ಮಾಯಿಕ. (ಮಾಯಾವಿ, ಮಾಯಿ, ಮಾಯೆಗೆಯ್ವುಂ Mr. 227). ತುತ್ತು ಮುಕ್ಕಿ ಕೊಣ್ಡು, ಮಾಯಕವಾಯಿತೆನ್ದ (Prv.).

ಮಾಯಕಾತಿ māya-kāti. a woman who is full of deceit or who practices witchcraft (J. 9, 22; Dp. 59, 5).

ಮಾಯಕಾಱ māya-kāṟa. = ಮಾಯಗಾಱ. (C. Bp. 20, 25).

ಮಾಯಗಾತಿ māya-gāti. = ಮಾಯಕಾತಿ. (Bh. 1, 9, 11; My.).

ಮಾಯಗಾಱ māya-gāṟa. a deceiver (My.); a juggler, a sorcerer (My.).

ಮಾಯವಾದ māya-vāda. untruth, falsehood (Dp. 19, 4).

ಮಾಯವಾದಿ māya-vādi. a liar (Dp. 167, 2).

ಮಾಯವಿದ್ಯೆ māya-vidye. jugglery, sorcery, witchcraft (My.).

ಮಾಯಾಕಾರ māyā-kāra. *a conjurer, a juggler.*

ಮಾಯಾಂಗಣೆ māyā-aṅgaṇi. (*i. e.* aṅgane). a deceitful woman (My.).

ಮಾಯಾಜೀವಿ māyā-jīvi. living by jugglery: a juggler. (R.).

ಮಾಯಾದೇವಿ māyā-dēvi. *N. of the mother of the Buddha or Śākyamuni.* 2, Durgā (B. 5, 49).

ಮಾಯಾದೇವೀಸುತ māyādēvī-suta. *Śākyamuni.*

ಮಾಯಾಂತಕ māyā-antaka. Śiva (V. 31, 43).

ಮಾಯಾಪಾಶ māyā-pāśa. the fetters of illusion (Dp. 20, 1). ಕಾಯಾಪಾಶ ಬಿಡಿಸ ಬಹುದು, ಮಾಯಾಪಾಶ ಬಿಡಿಸ ಕೂಡದು (Prv.).

ಮಾಯಾರಾಣಿ māyā-rāṇi. Kālī (ಕೃಷ್ಣಾಂಗಿ Mr. 15).

ಮಾಯಾರಿ māyā-ari. an enemy of illusion or deceit (Bp. 47, 2; 50, 78; V. 32, 4).

ಮಾಯಾವತಿ māyā-vati. a woman possessing powers of illusion or employing deceit. 2, N. of the wife of Pradyumna (J. 33, 42).

ಮಾಯಾವಾದ māyā-vāda. the doctrine of non-duality as taught by Śaṅkarācārya, and his followers (My.).

ಮಾಯಾವಾದಿ māyā-vādi. Śaṅkarācārya, and his adherents (My.).

ಮಾಯಾವಿ māyā-vi. (*i. e.* -ವಿನ್). *possessing magical powers; employing deceit; illusory, creating illusions;* a magician, a conjurer, a juggler (ಮಾಯಕ Mr. 227).

ಮಾಯಿ māyi. 1. possessing illusive or magical powers; *illusory, unreal, deceptive, subject to māyā; a juggler; a cheat* (ಮಾಯಕ Mr. 227). 2, magical art, deceit (see ಮಟ-). 3, Brahmā: Śiva; Agni; Kāma. — ಮಾಯಿದೇವ. N. (Bp. 58, 10; Rśv. 1, 17). — ಮಾಯಿದೇವಯ್ಯ, -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 7). — ಮಾಯಿದೇವಿ. N. (Bp. 11, 43; 59, 6). — ಮಾಯಿಭಟ್ಟ. N. (Bp. 9, 43; 58, 1).

ಮಾಯಿ māyi. 2. a mother (My.; H.; Mhr. ಮಾಯ). see Prv. s. ಬೆಲ್ಲ.

ಮಾಯಿಕ māyika. = ಮಾಯಕ. *illusory, creating illusion; deceitful, deceptive;* a juggler; a cheat. — ಮಾಯಿಕಮಾಯಿಕ. the greatest magician: Śiva (Bp. 61, 15).

ಮಾಯಿಣಿ māyiṇi. = ಮಾಗಿಣಿ. N. of a plant (ಗೋಪವಲ್ಲಿ, ಮಾಗಿಣಿ Mr. 131).

ಮಾಯಿಸು māyisu. = ಮಾಜು, ಮಾಜು 1, etc., ಮಾಣಿಸು. to cause to disappear (see ಮಜ-); to heal (v. t.), as a wound (My.).

ಮಾಯು māyu. = ಮಾಯ್ q. v., etc. to heal (v. t.). P. p. ಮಾದು (My.). ಮಾಯುವದು (My.). see Prv. s. ಚೆಂಕಿ. [Tu. ಮಾಜು].

ಮಾಯು māyu. *sounding, crying, roaring,* etc. 2, *gall, bile.*

ಮಾಯೂರ māyūra. (fr. ಮಯೂರ). *a flock of peacocks.*

ಮಾಯೆ māye. ಮಾಯಾ. = ಮಾಯ. art, wisdom; wonderful power. 2, *illusion, trick, artifice, deceit, deception, fraud; jugglery, sorcery, witchcraft,* decoy (ಮಚ್ಚು Mr. 380); wickedness, villany. 3, an illusory image or apparition, phantasm, phantom, anything unreal, anything which deceives the sight. 4, philosophical illusion, idealism, unreality. 5, illusion personified: Durgā, etc.; N. (see s. ಅರಳೆ); N. of a city. ಕಾಯವನ್ನು ನಮ್ಬದಿರು, ಮಾಯೆಗೆ ಮರುಳಾಗದಿರು, ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಣ್ಣು ನೀನು ಬಯಸಬೇಡ! (Dp. 34). ತನ್ನ ತಾನಱಿವವನ ಮುನ್ನ ಹೊದ್ದದು ಮಾಯೆ, ಉನ್ನತವಪ್ಪ ಗಜವೇಱಿ ಬಪ್ಪವನು ಕುನ್ನಿಗಂಜುವನೆ? (Sp.). — ಮಾಯೆಗೆಯ್. to practice illusion or deceit, etc. ಮಾಯೆಗೆಯ್ಯಂ (ಮಾಯಕಂ Mr. 227).

ಮಾರ್ mār. = ಮಾರು. the measure of a man with extended arms (across the chest), a fathom (ವ್ಯಾಮ Nr.; ವ್ಯಾಮ, ನ್ಯಗ್ರೋಧ Nr.; My.; M. ಮಾರ್, ಮಾಱು; Te. ಬಾರ; T. ಮಾರ್, the breast, bosom; ಮಾರ್ಪು, the human breast; breadth). [Tu. also ಮಾರ್ಪು]. ನೂಱು ಮಾರ ಅಳತೆಯ ಬಟ್ಟೆ (ಘಣ್ಟಾಪಥ, ಸಂಸರಣ Nr.).

ಮಾರ māra. = ಮಾರೆ. N. (Smd. 95; My.). see ನಿಡು-, ಮೋಳಿಗೆ-. — ಮಾರಬಯ (-ಬೋಯ). N. see Prv. s. ಮದ್ದೂರು. — ಮಾರಪ್ರಭು. N. (Bp. 30, 30). — ಮಾರಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 30 sum.). — ಮಾರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 41; 30, 29. 31; see ಅಕ್ಕಿ-, ಎಳೆಯ ದಂಗುಳಿಯ-, ಮೋಳಿಗೆಯ-). — ಮಾರವಿಭು. N. see ಮೋಳಿಗೆ-.

ಮಾರ māra. killing, destroying, slaying. 2, death, pestilence. 3, hindrance, impediment, opposition (*cf.* ಮಾಱು). 4, *Kāma.* 5, the evil one, the devil (with Buddhists). 6, a parasitical plant (ತರುರುಹ, ಬನ್ದಣಿಕೆ Mr. 142).

ಮಾರಜಿತ್ māra-jit. conqueror of the devil: *a Buddha.*

ಮಾರಣ māraṇa. *killing, slaughter;* — being killed, destruction. 2, a magical ceremony having for its object the destruction of an enemy. ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮಾರಣವಿಲ್ಲದ ಮಾಟವಿಲ್ಲ. — ಪುರಾಣಾ ತಿಳಿದರೂ ಮಾರಣ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಮಾರಣಹೋಮ māraṇa-hōma. an oblation into the fire made with the object of killing an enemy (My.).

ಮಾರಮರ್ದನ māra-mardana. Śiva (Bp. 43, 1).

ಮಾರಮಾರಣ māra-māraṇa. Śiva (Bp. 37, 47).

ಮಾರವ mārava. (fr. ಮರು). belonging to a region that is destitute of water.

ಮಾರವಕೂಪ mārava-kūpa. a well in a mārava region (V. 3, 61).

ಮಾರವಳಿ māravaḷi. = ಮಾರವಾಳಿ, (ಮಾರುಳಿ). — ಮಾರವಳಿ ಹುಲ್ಲು. a fragrant grass, Andropogon shoenanthus Lin. (ಮಾಲಾತೃಣಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ, ಇದಱಿನ್ದ ಬಹಳ ಸಾಪೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ Si. 165).

ಮಾರವಾಡಿ māravāḍi. a native of Māravāḍa or Marvar (My.; Mhr.).

ಮಾರವಾಳಿ māravāḷi. = ಮಾರವಳಿ. — ಮಾರವಾಳಿಹುಲ್ಲು. several kinds of fodder-grass of the genus Andropogon, as A. scandens Roxb., A. mollicomus Kunth., etc. (Z.; see ದೊಡ್ಡ-).

ಮಾರವೈರಿ māra-vairi. Śiva (Bp. 40, 81; 55, 54).

ಮಾರಹರ māra-hara. Śiva (Bp. 22, 5). 2, sign for a long syllable (Ch.).

ಮಾರಾಮಾರಿ mārāmāri. mutual fighting or beating (My.; Br., Mhr., H.).

ಮಾರಾರಿ māra-ari. Śiva (Bp. 6, 26; 42, 10; V. 32, 4).

ಮಾರಿ māri. killing, slaying; ruin. 2, any deadly disease, a plague, an epidemic, pestilence; the cholera (B. 5, 205). 3, the goddess of death: Durgā, Cāmuṇḍi (Cpr. 5, 79). 4, N. [ಕೂರದನಿದನೊಡ್ಡಿದಂ ಪಗೆಗೆ ಸನ್ನಸಮಾಗಿರೆ ಮಾರಿ ಸುಯ್ಯುಮೇ Pb. 3, 4; Ap. 1, 52]. ನಾರಿ ಪರವುಪಕಾರಿ, ನಾರಿ ಸ್ವರ್ಗಕೆ ದಾರಿ, ನಾರಿ ಸಕಳರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿ; ಮುನಿದರೆ ನಾರಿಯೇ ಮಾರಿ (Sp.). ಮಾರಿಯ ಕಣ್ಣು ಹೋತನ ಮೇಲೆ. — ಮಾರಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋತ ಕನ್ನಾ ಕೊಱೆದ ಹಾಗೆ. — ಮನೆಗೆ ಮಾರಿ, ಪರರಿಗುಪಕಾರಿ. — ಮಾಯ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾರಿ ಬಲ್ಲಳು. — ಅತ್ತಿತ್ತಲ ಮಾರಿ ಬನ್ದು, ಅತ್ತೆಯ ಬಡುಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಲಿ!

ಎಮ್ಮನ್ನೆ. — ಊರಿಗೆ ಬನ್ದ ಮಾರಿ ಉಣ್ಣಲ್ಲದೇ ಹೋಗದು. — ಕೇಳದ ಕಿವಿ ಊರಿಗೆ ಮಾರಿ ತನ್ನು. — ಜಾರೆಗೆ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ, ಮಾರಿಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ. — ತನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾರಿ ತಮ್ಮಡಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? — ತಾಯಿ ಮಾರಿಯಾದರೆ ತರಳನೆಲ್ಲಿ ಹೋದಾನು? — ತಱುವಾಗ್ಯೆ ಹಾಱದ್ದೆಲ್ಲ ಮಾರೀ ಪಾಲು. — ನಾರಿಯಾಗಿ ಸಮ ನಡೆಯದಿದ್ದವಳೇ ಮಾರಿ. — ನೆಣ್ಣ ನೆಣ್ಣಗೆ ಮಾರಿ, ಕುಣ್ಣೆತ್ತು ಹೊಕ್ಕಲಕ್ಕೆ (or ಹೊಲಕ್ಕೆ) ಮಾರಿ (Prvs.). see Bp. 6, 10; Bh. 1, 8, 31; ತಲೆ-, ಪೇ-, ಮುಡುಕು-, ಮೆಯ್-, ಹೆಮ್-; Prv. s. ಅವುಡು 2. — ಮಾರಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಮಾರಿ Nos. 2-4. ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲ, ಬೀರದೇವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿಯಿಲ್ಲ (used of unchaste widows). — ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತರೆ ಮಾರಮ್ಮ ಮರಿಗೆ ಹೆತ್ತಳು (Prvs.). — ಮಾರಿಗುತ್ತ. -ಕುತ್ತ. = ಮಾರಿರೋಗ. (Abh. P. 14, 49 va.). — ಮಾರಿಜಡ. = ಮಾರಿರೋಗ. (My.). — ಮಾರಿದೇವ. N. (Bp. 30, 31; 36, 58; see ಮೋಳಿಗೆ-). — ಮಾರಿಯ ಮೂರಿ. the destroying deity called Mārī. ಕಡೆಗಾಲದ ಮಾರಿಯ ಮೂರಿಯನ್ತೆ (Abh. P. 4, 38). ಪ್ರಲಯಕಾಲದ ಮಾರಿಯ ಮೂರಿಯನ್ತೆ (13, 119). — ಮಾರಿಯುಪದ್ರ. -ಉಪದ್ರ. the cholera (My.). — ಮಾರಿರೋಗ. the cholera (My.; Si. 295). ಮಾರಿರೋಗ ತಗಲು or ಬೀೞು (My.). — ಮಾರ್ಯಮ್ಮ. = ಮಾರಮ್ಮ. ಮಾರ್ಯಮ್ಮ ಅೞಿಯದ ಕೋಣವೇ? (Prv.).

ಮಾರಿಕಾ mārikā. a plague, a pestilence. — ಮಾರಿಕಾಉಪದ್ರ. the cholera (My.; Cb. 161). — ಮಾರಿಕಾರೋಗ. the cholera (B. 5, 64).

ಮಾರಿಷ mārisa. = ಮಾರ್ಷ. *an honourable man;* the manager or one of the principal actors (in dramatic language, ನರ್ತನದ ಹಿರಿಯ Mr. 83).

ಮಾರೀಚ mārīca. (fr. ಮರೀಚಿ). Kaśyapa. 2, N. of a rākṣasa (Rām. 3, 7, 24).

ಮಾರೀಫತ್ತು mārīphattu. the instrumentality, authority, or knowledge of a person to an action; trust, charge; by means of, through or by (My.; Br.; Mhr., H. ಮಾರಫತ).

ಮಾರು māru. = ಮಾರ್. (My.; ನ್ಯಾಮ Si. 212; ನ್ಯಗ್ರೋಧ 431; ಯುಗ, ವ್ಯಾಮ, ನಾಲ್ಕು ಮೊಳ G.). ಮಾರುದ್ದ ಗುದಿಗೆ (ಭಿನ್ದಿಪಾಲ Si. 290). ಗೇಣುದ್ದ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮಾರುದ್ದ ತಪ್ಪುವದು (Prv.). see Dp. 172, 5; ಒಮ್-; Prv. s. ಜೋಟುದ್ದ.

ಮಾರುಡಿಗೆ mārudige. N. of a place (Bp. 51, 65).

ಮಾರುತ māruta. (fr. ಮರುತ್). proceeding from wind, etc. 2, *wind, air.* 3, N. of a metrical foot (Ch.).

ಮಾರುತಪ್ರೇಮಿ māruta-prēmi. fire, Agni (My.). 2, an antelope (ಶಮ್ಬರ, ಕೃಷ್ಣ Mr. 163).

ಮಾರುತಮಿತ್ರ māruta-mitra. fire, Agni (Bp. 61, 82).

ಮಾರುತಸುತ māruta-suta. Bhīma (J. 4, 25).

ಮಾರುತಾತ್ಮಜ māruta-ātmaja. Hanumant (My.); Bhīma (My.).

ಮಾರುತಾಪ್ತ māruta-āpta. = ಮಾರುತಮಿತ್ರ. (Bp. 54, 11).

ಮಾರುತಿ māruti. Bhīma (Bh. 1, 10, 29. 32; J. 2, 22. 36; 4, 8). 2, Hanumant.

ಮಾರುತೇಷ್ಟ māruta-iṣṭa. fire, Agni. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಮಾರುಳಿ māruli. (= ಮಾರವಳಿ ?). a kind of grass (ವಕ್ರಿ Mr. 110, one MS. ವಕ್ಷಿ, and one ಮೂರುಳಿ; *cf.* ಮುರಳಿ ?).

ಮಾರೆ māre. = ಮಾರ. N., *e. g.* in ಮಾರೆಗವುಡ (My.).

ಮಾಱ್ māṟ. ಮಾಱು. (= ಮಾಱು 1). to be opposite, to be hostile, to oppose (ಇದಿರ್ Śm. 117). ಮೂವರ್ ರಾಯರನೆ ಮಾಱುವನ್ತೆಸೆದಿರ್ಕುಂ (Śmd. 76). ಮಾರ್ಪಂ (275). ಮಾರ್ಪಡೆಗೆ ತೋಳ ಬಾಳ ಕೂರ್ಪಂ ತೋರ್ಪಂ (275). ಶಿವಭಕ್ತರುಗಳಂ ಮಾಱಿದನೆ? (Bp. 45, 18). see ಮಾರ್ಮ.

ಮಾಱಣ māṟaṇa. (= ಮಾಱಣೆ). after, following; the next morning or day (ಸವಳ್ತಡೆ Ct. I, 31).

ಮಾಱಣೆ māṟaṇe. other, following, next. 2, thereupon (Ch. v. 30. 341). — ಮಾಱಣೆದಿವಸ. the next day (My.; B. 4, 52). — ಮಾಱಣೆರಾತ್ರಿ. the following night (My.; B. 4, 175).

ಮಾಱಾಳಿ māṟu-āli. (Śmd. 239). a barterer, a seller, a vaiśya (239).

ಮಾಱಿಸು māṟisu. to cause to sell (My.). 2, to exchange, to change (as money, My.). ತೆಱಪಿಲ್ಲವೆನ್ತೆ, ತೆಱಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು, ಚರಿಗೆ ತಪ್ಪಲೇ ಮಾಱಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಮಾಱು māṟu. 1. to take or give one thing for another: to barter, to sell (ವಿಕ್ರಯ Śmd. Dh.; Śm. 117; C.; Tu., T., M. ಮಾಱು, Te. ಮಾರು, to be changed, altered; to exchange, barter). [ಇದು ಮನೆಯಾಣ್ಮನಂ ಮಾಱುವನ್ದಮಲ್ಲದೆ ಪೂ ಮಾಱುವನ್ದಮಲ್ತು Pb. 4, 81 va.; Ap. 2, 42]. ಮಾಱುವಂ (Śmd. 232). P. p. ಮಾಱಿ. present participle ಮಾಱುವ (also J. 6, 16), once ಮಾರ್ಪ (J. 6, 19). ಮಾಱುವವನು (ವಿಕ್ರೇತೃ, ವಿಕ್ರಯಿಕ); ಮಾಱುವ ದ್ರವ್ಯ (ವಿಕ್ರೇಯ, ಪಣಿತವ್ಯ, etc.); ಮಾಱಿಲ್ ಬೀಡಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವು (ಕ್ರಯ್ಯ); ಕೆಯ್ದುವ ಮಾಱುವವನು (ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ, etc.); ಕೊಳು ಮೊದಲಿನ್ದ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮಾಱಿದುದು (ಅಧಿಕಫಲ, ಲಾಭ Nr.). ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಮಾಱುವವನು (ಮೂಲಿಗ Nn. 43). ಕಳ್ಳ ಮಾಱುವ ಗೃಹ (ಗಂಜ Mr. 198); ಮಾಱುವ ತಾವು (ಪೇಟೆ 350). ಕೊಣ್ಡು ಮಾಱುವ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವಿಕೆ (ವಾಣಿಜ್ಯ Si. 299). ಕೊಣ್ಡು ಮಾಱುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ (ವಾಣಿಜ, etc. 324); ಮಾಱುವವನು (ವಿಕ್ರೇತೃ, etc. 324); ಮಾಱುವದು (ವಿಪಣ, ವಿಕ್ರಯ 325); ಹೆಣ್ಡಾ ಮಾಱುವವನು (ಶೌಣ್ಡಿಕ, etc. 339); ಮಾಂಸ ಮಾಱುವವನು (ವೈತಂಸಿಕ, etc. 340). ಅಂಗಡೀ ಮಾಱಿ, ಗೊಂಗಡೀ ಹೊದ್ದ. — ಪೀತಾಮ್ಬರ ಉಟ್ಟರೂ ಕೋತಮ್ಬರಿ ಮಾಱೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). 2, to be sold, to sell ನಿನ್ನಿನ್ದ ಎತ್ತು ಮಾಱಿತು, ನನ್ನಿನ್ದ ಒಣ್ಟೆ ಮಾಱಿತು (Prv.). 3, to be changed into another form, *e. g.* in ಮಱಿಹಂ ಮಾಱು, to become motionless or paralyzed (for joy, etc., Bp. 36, 28). 4, to change (v. t., Bp. 32, 38). see Cpr. 10, 12; Bp. 27, 21; 42, 5. 10; 60, 14; B. 1, 10; 2, 13; 4, 40. 44. 95. 196; 5, 79. 113. — ಮಾಱಟ. -ಅಟ. exchange, barter, selling (ಪರಿವೃತ್ತಿ, ವಿನಿಮಯ Mr. 346; C.; B. 3, 29. 58; 4, 157; 5, 79. 127. 148). ಮಾಱಾಟಾ ಮಾಡುವವ (ವಿಕ್ರಯಿಕ, ಬಣಜಿಗ); ಮಾಱಾಟದ ಒಡವೆ (ಪಣ್ಯ G.). — ಮಾಱಾಡು. -ಆಡು. to sell (Śmd. 232). — ಮಾಱಾಡುಹ. -ಆಡುಹ. bartering, selling (ಪರಿವೃತ್ತಿ, ವಿನಿಮಯ, ವೈಮೇಯ Hlā.).

ಮಾಱು māṟu. 2. = (ಮಱು 1), ಮಾರ್-. the state of being other, different, or next; that of being changed or altered; that which is given in exchange, barter; that which is put for sale; selling, sale (ವಿಪಣ, ವಿಕ್ರಯ Nr.; Te., T., M.; see ಕೆಯ್-; Prv. s. ಮಱಿ). 2, the state of being opposite or hostile. 3, the state of being reflected. see ಮಾತು; ಮುಮ್-s. ಮುಮ್. — ಮಾಱಿಕೊಳ್ (*i. e.* ಮಾಱನ್ನು-). to buy. ಮಾಱಿ ಕೊಮ್ಬುವನು (ಕ್ರಾಯಕ, ಕ್ರಯಿಕ); ಮಾಱಿ ಕೊಮ್ಬು ವಸ್ತು (ಕ್ರೇಯ Nr.). — ಮಾಱಂಕ. -ಅಂಕ. (Śmd. 386; Kk. 97). a different, uncommon, not generally worn mark (of distinction, Rśv. 6, 11 va.). 2, the counterpart of any real form, a likeness (Bh. 1, 7, 19; 2, 3, 9). 3, that with which one vies: a rival [ಅಂಕ ಕಳನೇಱಿ ಕೈಮಱಿದಿರ್ದೊಡೆ ಮಾಱಂಕ ಬನ್ದಿಱುವುದ ಮಾಣ್ಬನೆ? Bv. 178]; (Bp. 49, 24). — ಮಾಱಿಡ.

-ಅಡಿ. an opponent, an enemy (ಮಱುವಸಲ, ಪಗೆ Śm. 40; ವಿರೋಧಭಾವ Kk. 67; ಪಗೆ, etc., ಶತ್ರು Ss.). — ಮಾಱನೆಯ. -ಅನೆಯ. subsequent. ಮಾಱನೆಯ ದಿನ (ಉತ್ತರೇದ್ಯುಸ್ Si. 477; My.). — ಮಾಱಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a merchant. ಊಱಪ್ಪನ ಎತ್ತು, ಮಾಱಪ್ಪನ ಗೋಣಿ (Prv.). — ಮಾಱವ. -ಅವ. a seller (B. 5, 85). — ಮಾಱಾನ್. -ಆನ್. to stand or hold out against, to oppose, to resist (Śmd. 284; Abh. P. 9, 69; 13, 121; Bp. 54, 50; 58, 37; Bh. 1, 8, 13; C. Bp. 8, 12; J. 7, 55; 20, 14). [ಎಱೆದುಯ್ವುನ್ತಕಂಗಿಲ್ಲ ದೇವಾಂಗನೆಯರ್ ಮಾಱಾನ್ಪರೇ Ap. 3, 6]. — ಮಾಱಾನೆ. -ಆನೆ. another or second elephant (Abh. P. 3, 80). ಮುಗಿಲಂ ಮಾಱಾನೆಗೆತ್ತಂ (Śmd. 282). — ಮಾಱಿಸು. -ಇಸು. to discharge an arrow in opposition (Abh. P. 5, 86). — ಮಾಱುಗುಡು. -ಕುಡು. to give one's self over to, to yield (Cpr. 8, 56 va.). — ಮಾಱುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. (= ಮಾಕೊಳ್). to take up a hostile position, to quarrel about (Bp. 22, 64). [to exchange. (*cf.* T. ಮಾಱು). ತಮ್ಮ ಕೆಮ್ಪಂ ಕಣ್ಗಳ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಣ್ಗಳ ಬೆಳ್ಪಂ ತಮಗೆ ಮಾಱುಗೊಣ್ಡನ್ತೆ Pb. 4, 88 va.; Vr. 14, 19. — ಮಾಱುಗೋಲು. -ಕೋಲು. shooting an arrow in exchange. ಶರಣರೊಡನೆ ಶ್ರವನ ಮಾಡಿ ಮಾಱುಗೋಲು ಬಿಡುವೆನಯ್ಯಾ; ತಾಗಲಿ ತಪ್ಪಲಿ, ಗೆಲವೆನ್ನದೆಮ್ಬೆನಯ್ಯಾ Bv. 702]. — ಮಾಱುತ್ತರ. -ಉತ್ತರ. a reply, an answer [ಅವಳಿಗೆ ಮಾಱುತ್ತರವೇಕೆ? Bv. 467]; (Ssv. 4, 133; T.). — ಮಾಱುತ್ತರಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to reply (J. 21, 24). — ಮಾಱುತ್ರಿನೇತ್ರ. other or further three eyes (Bp. 24, 71). — ಮಾಱುದಾಣ್ಬು (Śmd. 205). another jump, etc. — ಮಾಱುನೊಗ. another or separate yoke (ಪ್ರಾಸಂಗ, ನೊಗಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ಎರಡನೆಯದಾದ ನೊಗ Si. 277). — ಮಾಱುವೋಗು. -ಪೋಗು. to enter another state: to grow amazed or bewildered (Bh. 4, 3, 10. 34; J. 4, 51); to fall under the influence of, to be brought into subjection (Bp. 26, 21). — ಮಾಱೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. to become opposite, to assume a hostile position (Grj. 6, 67 va.); to place or array opposite (J. 33, 31).

ಮಾಱುಳಿ mā̱ṟu-uḻi. another business or affair (Rām. 1, 16, 61).

ಮಾಱೆ māṟe. = ಮೋಱೆ³. the face. (colloq.). see ಅಱ-.

ಮಾರ್- mār. = ಮಾಱು 2. — ಮಾರ್ಕಟ್ಟಳೆ. (Śmd. 79, o. r. ಮಾರ್ಕಟ್ಟೆ). another rule. — ಮಾರ್ಕಟ್ಟು. a selling-structure: "a market" (ವಿಪಣಿ, ಪಣ್ಯವೀಥಿಕೆ Si. 106; My.). — ಮಾರ್ಕಟ್ಟೆ. see ಮಾರ್ಕಟ್ಟಳೆ. another bank, etc. [— ಮಾರ್ಕಣ್ಡಿ. another opening? ಪಕ್ಕೆಯಂ ಗಣಿದಮಂ ಕಣ್ಡಿಯಂ ಮಾರ್ಕಣ್ಡಿಯಂ Pb. 5, 43. — ಮಾರ್ಕಾಡು. another forest? ಕಾಡಬೇಲಿಯಂ ಮಾರ್ಕಾಡನಱಿಯಲುಂ Pb. 5, 41. — ಮಾರ್ಕಿಡಿ. sparks in exchange. ಬಾಳೊಳೆ ಬಾಳ್ ಪಳಂಚಿ ಮಾರ್ಕಿಡಿವಿಡೆ Pb. 10, 42]. — ಮಾರ್ಕೊರಲ್. another or second throat (or voice). ಮಾರ್ಕೊರಲ ಭೈರವಂ (Śmd. 79, o. r. ಮುಕ್ಕೊರಲ-). — ಮಾರ್ಕೊಳ್. to become opposite to, to front, to encounter; to oppose, to resist [ಎನ್ನ ಕೊಟ್ಟುದರ್ಕೆ ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳದೆ ಕೊಳ್ಳಿಂ Pb. 6, 3 va.; Ap. 4, 68]; (ಸಮ್ಮುಖ Śmd. Dh.; ತಳ್ವೊಯ್, ತೊಡರ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Ss.; Abh. P. 15, 30 va., 71 va. & 72 va.; Ssv. 4, 85 va.). — ಮಾರ್ಕೋಲ್. a counter-arrow (Bh. 1, 7, 34). — ಮಾರ್ತರ್. to come down in an uncommon way or rushingly. ಮಾರ್ತಪ್ಪ ತೆರೆಗಳಿಂ ತರಲಾರ್ತುದು ತನ್ನದಿಗೆ ಸುರನದಿವಿಭ್ರಮಮಂ (Śmd. 79. 286). — ಮಾರ್ತಲೆ. (Śmd. 79). another head. ಮಾರ್ತಲೆಯ ದಿನಾಧಿಪಂಗೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ (Abh. P. 10, 235). — ಮಾರ್ದನಿ. an echo (Cpr. 2, 7; Abh. P. 12, 51; Bhāgavata 10, 18, 9). — ಮಾರ್ನಡೆ. to march against (V. 36, 6). — ಮಾರ್ನಾಳ. another stalk of the lotus (Cpr. 8, 10). — ಮಾರ್ನುಡಿ. to answer, to reply (Abh. P. 15, 72 va.; 16, 7 va.; Bp. 14, 10; V. 40, 39). — ಮಾರ್ಪಡೆ. 1. (ಮಾರ್ಪಡಿ). equality, likeness (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಸಾಸಟಿ, ಎಣೆ, etc., ಸಮಾನ Ss.). — ಮಾರ್ಪಡೆ. 2. another or second host, etc. (Cpr. 5, 39 va.). — ಮಾರ್ಪಡೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see another force (Abh. P. 10, 28). — ಮಾರ್ಪೆಜ್ಜೆ. another step or move. — ಮಾರ್ಪೆಜ್ಜೆಗೆಡು. another step or move to fail or become impossible (J. 6, 30). — ಮಾರ್ಪೊಡವು. = ಮಾರ್ಪೊಳವು. a reflected counterpart, a reflection (ಪಡಿನೆೞಲ್, ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ Ss.). — ಮಾರ್ಪೊಯ್. to beat against: to resist, to oppose. ದಿಗ್ಗಜಚಯಮಂ ಮಾರ್ಪೊಯ್ಯುದೇ? (Śmd. 153. 255). — ಮಾರ್ಪೊಳವು. = ಮಾರ್ಪೊಡವು. (ಪಡಿನೆೞಲ್, ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ Kk. 62; Śm. 64; Rsv. 6, 24 va.). — ಮಾರ್ಪೊಳೆ. to be reflected (V. 4, 15; 23, 9). ಬಾಲೆ ... ಹಲಗೆಮಾಣಿಕದೊಟ್ಟಲಲಿ ಮಗ್ಗುಲಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಈಕ್ಷಿಸುತ, ಮಾರ್ಪೊಳೆವ ತನ್ನನೆ ಕಣ್ಡು ನಲಿವುತ, ನಗುತ (Prll. 3, 27). — ಮಾರ್ಬಟ್ಟೆ. another road (Abh. P. 7, 7 va. & 32 va.). — ಮಾರ್ಬಡ್ಡಿ. compound interest (My.). — ಮಾರ್ಬಲ. an opposing force (Śmd. 292; Abh. P. 2, 62 va.). — ಮಾರ್ಮಲೆ. to make opposition, to oppose (Bp. 21, 15; 22, 12; 27, 28; 32, 20; 58, 66; C. Bp. 47, 13; Rsv. 5, 117; Rām. 4, 6, 28; J. 2, 54). [ಮಾರ್ಮಲೆ ದುರ್ಕಿ ಭೀಮನೊಳ್ ಸಮರದೆ ಗರ್ವದಿಂ ಪೊಣರಲಾಪಿರೆ Pb. 4, 7. — ಮಾರ್ಮಲೆದರ್. persons opposing. ಮಾರ್ಮಲೆದರನಿಕ್ಕಿ ನಮ್ಮ ನೆಱದಿಕ್ಕುಗುಂ Pb. 2, 90]. — ಮಾರ್ಮುಗಿಲ್. opposing clouds (Abh. P. 13, 74). — ಮಾರ್ಮುನಿ. to evince anger against (Bp. 28, 32). — ಮಾರ್ವಲ. -ಬಲ. = ಮಾರ್ಬಲ. (Śmd. 207 Mdb.; 386). [ಭಾಸ್ವತ್ಸುಹೃದ್ಬಲಕಂ ಮಾರ್ವಲಕಂ ಗುಣಾರ್ಣವ ಶರ ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯಮಂ ತೋಱುವಂ Pb. 3, 33].

ಮಾರ್ಕ mārka. a low caste of Karṇāṭaka Brāhmaṇas (My.).

ಮಾರ್ಕಣ್ಡೇಯ mārkaṇḍēya. N. of a ṛiṣi, son of Mṛikaṇḍu, and the author of the Mārkaṇḍēya purāṇa through the instrumentality of some sapient birds. (J. 32, 31). ಮುಱುಖನಾದವಗೆ ಮಾರ್ಕಣ್ಡೇಯನ ಆಯುಷ್ಯವಿದ್ದರೂ ಏನು ಫಲ? (Prv.).

ಮಾರ್ಕಣ್ಡೇಯಪುರಾಣ mārkaṇḍēya-purāṇa. N. of a purāṇa (Bp. 43, 76) in honour of Kṛiṣṇa.

ಮಾರ್ಕವ mārkava. *the plant Eclipta prostrata* Lin.

ಮಾರ್ಗ mārga. (partly fr. ಮೃಗ). *seeking, search; investigation, inquiry* (ಅಱಸಿಕೊಮ್ಬುದು Mr. 475). 2, the track of a wild animal: any track, *a road, a way* (ಹಾದಿ Nn. 42; ಬಟ್ಟೆ 86; ಏಕಪದಿ, ಬಟ್ಟೆ Mr. 187; see ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗ, ಬಱ). 3, a channel, a canal. 4, mode, manner, method, characteristic, usage, custom, use (Śmd. 50; Kāvy. III, 2; III, 1, A, 24. 25); style, diction (see ದೇಸಿ-); the right way. 5, *the month mārgaśirṣa* (November-December). — ಮಾರ್ಗದಪ್ಪು. -ಂ-ತಪ್ಪು. the proper course or right way to be missed (Śmd. 114).

ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ mārga-kramaṇa. journeying (B. 5, 227. 298).

***ಮಾರ್ಗಗತಿ mārgagati.** the usage. ಅಱದು ಪೀನಂ ಮಾರ್ಗಗತಿಯಂ Kr. 2, 46.

***ಮಾರ್ಗಗದಿತ mārga-gadita.** according to usage. ಸನ್ತತ ಗತ ಮಾರ್ಗಗದಿತ ದೋಷಂಗಳುಂ Kr. 1, 47.

ಮಾರ್ಗಣ mārgaṇa. seeking, searching for; research; *begging, asking, desiring; a beggar, a suppliant, a mendicant* (ಯಾಚಕಜನ, ಬೇಡುವವರು Nn. 70; ಆಸೆಯಿಂ ಬೇಱ್ಪಂ Mr. 518). 2, *an arrow* (ಅಮ್ಬು Nn. 17; ಶರ, ಅಮ್ಬು 70; ಬಾಣ 75; ನಾರಾಚ 518). 3, an enemy (ಅರಾತಿ, ವೈರಿ 70). 4, an inhabitant of hell (ಸನಾರಕ, ನಾರಕಜೀವಿ

ಗಳು 70). 5, a kind of tree (ಕೀಚಕಾಂಘ್ರಿಪ, ಕೀಚಕದ ಮರ 70; ಕೀಚಕ 518).

ಮಾರ್ಗಣಕ mārgaṇaka. a beggar, solicitor, mendicant. see Mr. s. ಹಾರು 1.

ಮಾರ್ಗಣೆ mārgaṇe. = ಮಾರ್ಗಣ. (ಕಾಣ್ಡ, ಅಮ್ಬು Nn. 116).

ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ mārga-darśana. exhibition of the right way or mode (Kāvy. III, 1, 2, etc.).

ಮಾರ್ಗವಿದ mārga-vida. one who knows the right way or mode (Śmd. 22. 172).

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ mārga-śīrṣa. *the month in which the full moon enters the constellation mṛigaśiras* (November-December; B. 5, 307. 308).

ಮಾರ್ಗಸ್ಥ mārga-stha. a traveller, a wayfarer. (My.; B. 4, 155).

ಮಾರ್ಗಾನ್ತರ mārga-antara. another road. 2, proximity to a road (J. 7, 16).

ಮಾರ್ಗಿಕ mārgika. a traveller. (My.). 2, a hunter.

ಮಾರ್ಗಿತ mārgita. *sought, searched;* inquired after; pursued; desired.

ಮಾರ್ಗೀಕೃತ mārgī-kṛita. customary (Bh. 1, 7, 10).

***ಮಾರ್ಗೋಕ್ತಿ mārga-ukti.** a kind of usage. ಇನ್ತು ಮಾರ್ಗೋಕ್ತಿಗಳೊಳ್ ನೆನೆದಱಿಪಲ್ Kr. 2, 50.

ಮಾರ್ಜ mārja. cleaning; a cleaner, a scourer. see ಶಸ್ತ್ರ-.

ಮಾರ್ಜನ್ mārjan. "margin" (E.).

ಮಾರ್ಜನ mārjana. cleaning, cleansing, scouring, washing. 2, *the plant Symplocos racemosa* Roxb.

ಮಾರ್ಜನಿ mārjani. wiping away, cleansing. see ಸರ್ವ-. 2, a broom.

ಮಾರ್ಜನೆ mārjane. (ಮಾರ್ಜನ). *cleansing the person by wiping or bathing or rubbing it with unguents.*

ಮಾರ್ಜಾರ mārjāra. *a cat.*

ಮಾರ್ಜಾರಿ mārjāri. a female cat. 2, a civet-cat. 3, musk (ಜವಾದಿ Mr. 336).

ಮಾರ್ಜಾಲ mārjāla. = ಮಾರ್ಜಾರ. (ಮಂಜರ Bhn. 10).

ಮಾರ್ಜಾಲಕಿಶೋರನ್ಯಾಯ mārjāla-kiśōra-nyāya. the rule of the cat and its kitten, *i. e.* the rule or instinct which leads the stronger to carry or protect the weaker (used of God when thought to act kindly independently of man's faith and devotion, My.).

ಮಾರ್ಜಿತ mārjita. cleansed, scoured, purified, swept.

ಮಾರ್ಜಿತೆ mārjite. *curds with sugar and spices.*

ಮಾರ್ತಣ್ಡ mārtaṇḍa. *the sun.* 2, the number 12 (Ch.).

ಮಾರ್ತಾಣ್ಡ mārtāṇḍa. = ಮಾರ್ತಣ್ಡ.

ಮಾರ್ತಾಣ್ಡೋಪಲ mārtāṇḍa-upala. the sun-stone (ನೇಸರ್ಗಲ್ Ct. II, 81).

ಮಾರ್ದಂಗಿಕ mārdaṅgika. (fr. ಮೃದಂಗ). a drummer (ಮದ್ದಳಿಗ II, 60; Cpr. 6, 86 va.).

ಮಾರ್ದವ mārdava. (fr. ಮೃದು). softness, weakness, mildness; kindness, gentleness (Bp. 18, 41; 24, 53; 33, 1; 40, 81; 43, 19; 55, 49).

ಮಾರ್ಪು mārpu. exchange, change (My.; Te.). — ಮಾರ್ಪಾಗು. to be altered, to change (My.).

ಮಾರ್ಮ mārma. (fr. ಮಾರ್). = ಮರ್ಮ, (ಮಾರ್ಪ). an opponent (ಮಲೆವ Śmd. II; Śm. 48; Kk. 92, o. r. ಮರ್ಮ).

ಮಾರ್ಷ mārṣa. (fr. ಮರ್ಷ). = ಮಾರಿಷ. an honourable man.

ಮಾರ್ಷ್ಟಿ mārṣṭi. cleaning, cleansing, wiping, rubbing; *cleansing the person by wiping or bathing or rubbing with unguents.*

ಮಾಲ māla. = ಮಾಲು 2. — ಮಾಲಗಣ್ಬು. = ಮಾಲು-. (My.). — ಮಾಲಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. a leaning column. (S. Mhr.).

ಮಾಲ māla. = ಮಾಡೆ, ಮಾಳ 4. N. of a district, lying west and south-west of Bengal (B. 2, 52). 2, *N. of a barbarous tribe;* a barbarian. 3, a forest or wood near a village (*cf.* ಮಲೆ 2). 4, deceit, fraud, artifice. 5, low, base (Sk.; Te. ಮಾಲೆ, a Pariah, outcaste = ಚಣ್ಡಾಲ; vile, base, inferior, wild). — ಮಾಲಕಾಕಿ. = ಮಾಡೆ-. (Te.; Si. 173).

ಮಾಲಕ mālaka. a forest or wood near a village. 2, *the nimb tree, Melia sempervirens* Roxb. 3, a garland; a ring.

ಮಾಲಕುಮಿ mā-lakumi. Tbh. of ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, q. v. (ಇನ್ದಿರೆ Śm. 6; ಶ್ರೀಸತಿ Kk. 7).

ಮಾಲತಿ mālati. *the great-flowered jasmin, Jasminum grandiflorum* Lin. (ಜಾಜಿ Mr. 123; see ಜಾದಿ).

ಮಾಲವ mālava. = ಮಾಳವ. N. of a country, Malva (Śmd. 120. 288). 2, N. of a rāga.

ಮಾಲವತಿ māla-vati. = ಮಾದವಿ. spring flower (Ct. I, 32).

ಮಾಲಾಕಾರ mālā-kāra. *a wreath-maker, a flower-seller, a florist* (ಮಾಲೆಗಾಱ Hlā.).

ಮಾಲಾತೃಣಕ mālā-triṇaka. *a fragrant grass, Andropogon schoenanthus* Lin.

ಮಾಲಾತೋರಣ mālā-tōraṇa. = ಮಾಲೆದೋರಣ (Śmd. 381). a festoon.

ಮಾಲಾಬನ್ಧ mālā-bandha. = ಮಾಳಾಬನ್ಧ. a band of chain of garlands.

ಮಾಲಾರೂಪಕ mālā-rūpaka. a kind of rūpaka (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಮಾಲಾವೃತ್ತ mālā-vṛitta. a class of vṛittas (Ch.).

ಮಾಲಿ māli. wearing a garland or chaplet. see ಅಂಶು-. 2, = ಮಾಲಾಕಾರ. 3, N. of rākṣasa (Abh. P. 13, 121). 4, a gardener (Sk.; My.).

ಮಾಲಿಕ mālika. *a garland-maker, a flower-seller, a florist* (ಮಾಲೆಗಾಱ Mr. 376). see ಕುಸುಮ-.

ಮಾಲಿಕೆ mālike. a garland; a necklace; a collection of things arranged in a line; a species of jasmin. see ನವ-, ಪುಷ್ಪ-, ರಾಗ-; Bp. 46, 62. 2, = ಮಾಳಿಗೆ, a palace.

ಮಾಲಿನಿ mālini. a female florist; a woman who wears a garland. 2, N. of a vṛitta (Ch.). 3, N. of the daughter of king Vīravarma (J. 27, 12. 16. 17, etc.).

ಮಾಲಿನ್ಯ mālinya. (fr. ಮಲಿನ). uncleanness, impurity; sinfulness (Bp. 40, 64; My.). 2, blackness, obscurity.

ಮಾಲಿಸು mālisu. to look obliquely, to turn the eye and cast a look from a corner, to leer (ಕಟಾಕ್ಷ Śmd. Dh.). 2, to bend to one side (v. t., as a post, etc., My.; Te. ವಾಲ್ಚು). 3, to behold for a long time (ದೀರ್ಘಾಲೋಕ Śmd. Dh.).

ಮಾಲೀಕ mālīka. an owner; a master (My.; Br., Mhr., H.).

ಮಾಲೀದಿ mālīdi. a kind of sweetmeat (ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರದು ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸಿದ ಗೋದಿಯ ತುಕಡಿಗಳ ಚೂರು Cb. 136).

ಮಾಲೀಮ mālīma. a ship's officer, master (B. 5, 164; Mhr., H.).

ಮಾಲೀಸು mālīsu. grooming (of a horse, My.; Br., Mhr., H.).

ಮಾಲು mālu. 1. = ಓಲು 3, ವಾಲು. to bend [Tu.]; (v. i., My.; Te. ವಾಲು, ವ್ರಾಲು).

ಮಾಲು mālu. 2. = ಮಾಲ. sloping, slanting; a slope, descent (Te. ವಾಲು). — ಮಾಲುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye that looks obliquely, a squint-eye (My.).

ಮಾಲು mālu. 1. = ಮಾಲು 2. property; goods, wares (My.; Br., Mhr., H.). — ಮಾಲುದಾರ. a man of property (My.); an owner (My.).

ಮಾಲು mālu. 2. N. of a particular mixed caste; N. of one of Śiva's attendants; a species of creeper.

ಮಾಲುಧಾನ mālu-dhāna. *a particular kind of snake* (ಕೇರೆ Nr.; see Si. 77).

ಮಾಲೂರ mālūra. *the bael tree, Aegle marmolos* Corr. (ಶ್ರೀಫಲ, ಬಿಲ್ವ, ಬಿಲ್ಪತ್ರ Mr. 112). 2, the wood-apple tree, Feronia elephantum Corr. (*cf.* ಬೆಳಲ).

ಮಾಲೆ māle. 1. = Sk. ಮಾಲೆ, q. v.

ಮಾಲೆ māle. 2. a caste name.

ಮಾಲೆ māle. ಮಾಲಾ. = ಮಾಳೆ 1. one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). *a wreath, a garland, a chaplet;* a string; a necklace; a rosary. [ಉದಿರ್ವಲರ್ಗಳ ಮಕರನ್ದ ಮಾಲೆಗಳ್ Kr. 3, 137; Pb. 1, 106]. 2, *a row, a line; a series.* see Prv. s. ಶಾಲೆ 2. — ಮಾಲೆಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. sparks in rows (Rām. 6, 14, 20). — ಮಾಲೆದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. a string of black bees. ಅವಳ ಕುರುಳ್ಗೆ ಮಾಲೆದುಮ್ಬಿಗಳ್ ಎಣೆಯೆ (Śmd. 139). — ಮಾಲೆದೊಡರ್. -ತೊಡರ್. a chain of garlands (Grj. 2, 106va.). — ಮಾಲೆದೋರಣ. -ತೋರಣ. = ಮಾಲಾತೋರಣ, q. v. — ಮಾಲೆವೂ. -ಪೂ. a flower, or flowers, of a garland (Cpr. 1, 125; 8, 47; Abh. P. 5, 124). [— ಮಾಲೆಸೂಡು. to put a garland. ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಸತಿ ಮಾಲೆ ಸೂಡಿದಳ್ Pb. 3, 64].

ಮಾಲೆಗಾತಿ māle-gāti. = ಮಾಲೆಗಾತಿರ್. (J. 5, 58; 6, 17. 19).

ಮಾಲೆಗಾಱ māle-gāra. (Śmd. 235. 246). = ಮಾಲಾಕಾರ. a florist (ಮಾಲಾಕಾರ, ಮಾಲಿಕ Nr.; ಮಾಲಾಕಾರ, etc. Hlā.; ಮಾಲಿಕ Mr. 376; Cpr. 3, 28; C. Bp. 47, 41). [ಮಾಲೆಗಾಱನಂ ಪೋಲ್ತುದಗ್ರಮಾಲ್ಯಮಹೀಜಂ Ap. 5, 36]. see ಪ್ರಾತಿಹಾರಿಕ.

ಮಾಲೆಗಾತಿರ್ mālegāra-ti. (Śmd. 244. 246). a female wreath-maker or florist (Cpr. 8, 4 va.; Grj. 2, 86). [ಮಾಲೆಗಾತಿಯರ ನನ್ದರಿಕೇಸರಿ ನಿನ್ದು ನೋಡಿದಂ Pb. 4, 81].

ಮಾಲೊಸರು mālosaru. series of (water) spring? (Mr. 408, o. r. ಮೂಲೊಸರು).

***ಮಾಲೋಪಮಾನ māla-upamāna.** = ಮಾಲೋಪಮೆ. Kr. 3, 81. 82.

ಮಾಲೋಪಮೆ māla-upame. a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಮಾಲ್ಯ mālya. *a wreath, a garland, a chaplet.*

ಮಾಲ್ಯವತ್ mālya-vat. adorned with garlands. 2, *N. of a mountainous range.*

ಮಾಲ್ಯವನ್ತ mālya-vanta. Tbh. of ಮಾಲ್ಯವತ್. = ಮಾಲ್ಯವತ್ No. 2 (Bp. 19, 27; My.). 2, N. of a rākṣasa.

ಮಾವ māva. (Śmd. 25). Tbh. of ಮಾಮ. a mother's brother (My.; Te.; T., M. ಮಾಮ; Tu. ಮಾಮೆ); a wife's or husband's father (ಶ್ವಶುರ Nr.; My.; G.; ಶ್ವಶುರ, ಗಣ್ಡನ ತನ್ದೆಯೂ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ತನ್ದೆಯೂ Si. 191; ಪೂಜ್ಯ, ಶ್ವಶುರ 444). [ಕುನ್ತಿಗವರ ಮಾವನಪ್ಪ ಕುನ್ತಿಭೋಜನುಂ ಸ್ವಯಮ್ಬರಂ ಮಾಡೆ Pb. 1, 105 va.; Vr. 65, 19; Ap. 4, 18 va.]. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾವಂ (ಮುಗ್ದಾಬ್ಧಿ Mr. 19). ಹೆಣ್ಡತಿಯ ತನ್ದೆಯಾ ಹೆಸರಿಡುವ ಕಾಯಿ (the mango, Bedagina caupadi). ಮಾವನ್ದಿರ್ or ಮಾವಂಗಳ್ (Śmd. 124. 126). ಮಾವಂಗಳ್ (Cpr. 6, 88; 7, 90). ಅತ್ತೆ ಮಾವನ್ದರು (ಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶುರ Si. 194; My.). ಅತ್ತೆಯ ತುಱುಬು ಮಾವಗೆ ದಾನ. — ಕತ್ತೇ ಮೇಲೆ ಅತ್ತೆ ಏಱಿದರೆ ಕೊಡೇ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಾವ ಬರಬೇಕು. — ಮಗನಿಗೆ ಮಾವ ಸತ್ತರೇನು? ಸೊಸೆಗೆ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತರೇನು? (Prvs.). see Bp. 4, 49; Bh. 1, 8, 26; 2, 13, 48; Rśv. 9, 38; J. 6, 48. 53; 11, 6; B. 2, 39; ಸೋದರ-. @ this is evidently a dēsi word.

ಮಾವಟಿಗ mā-v-aṭiga. (Śmd. 240). (fr. ಮಹಾಮಾತ್ರ). an elephant-driver (J. 8, 22; ಯನ್ತೃ, ಹಸ್ತಿಪಕ Si. 421; ಆರೋಹ 466; My.; Te. ಮಾವಟೀಡು, ಮಾಷ್ಟೀಡು).

ಮಾವತ māvata. = (ಮಾವಟಿಗ), (ಮಾವತಿಗ), ಮಾವನ್ತ, (ಮಾವನ್ತಿಗ), ಮಾವುತ, ಮಾವ್ತ. an elephant-driver, a mahaut (ಜೋದ Ss.; My.; B. 5, 62; Mhr., H. ಮಹಾತ, ಮಾಹೂತ).

ಮಾವತಿಗ māvatiga. a mahaut (Bp. 22, 15. 29; 61, 24; ಹಂಚಿಗ Ct. I, 18).

ಮಾವನ್ತ māvanta. = ಮಾವತ. (ಹಸ್ತ್ಯಾರೋಹ, ನಿಷಾದಿ, etc. Nr.; ಹಸ್ತ್ಯಾರೋಹ, ಹಸ್ತಿಪಕ, ನಿಷಾದಿ Hlā.; ಜೋದ Kk. 65, Śm. 51; Grj. 6, 75; Bp. 21, 37. 41; 59, 34). [ಕರಿಕರಮುಂ ಮಾವನ್ತನ ಕರಮುಂ ತತ್ಪಾಣ್ಡ್ಯ ಶಿರಮುಮೊಡನುರುಳೆ Pb. 12, 86].

ಮಾವನ್ತಿಗ māvantiga. = ಮಾವತಿಗ. (ನಿಸಾದಿ Śmd. 305; ಯನ್ತೃ, ಹಸ್ತಿಪಕ Nr.).

ಮಾವಿ māvi. = ಮಾಸು 2. the after-birth (Te.). — ಮಾವಿಚೀಲ. the chorion (ಗರ್ಭಾಶಯ, ಜರಾಯು Si. 194).

ಮಾವಿ māvi. of a yellowish green colour (G.; Mhr., H. ಮಾವಾ).

ಮಾವು māvu. = ಮಾ 2, etc. the mango; the mango tree, Mangifera indica Lin. (ಆಮ್ರ, etc. Mr. 112; C.). ಮಾವಿನ ಮರ (ಮಾಕನ್ದ Nn. 153). [ನನೆಯನೆ ಪೇಱು ಕೆನ್ದಳಿರೊಳೆಯ್ದೆ ಬೞಲ್ದಳಮಾವು Ap. 1, 65]. ಮಾವಿನ ಗಿಡ (ಆಮ್ರ, ಚೂತ, ರಸಾಲ Si. 129). ವಸನ್ತದೊಳ್ ಮಾವು ಬನ್ದುದು (Śmd. 163). ನೆಲ್ಲುಂ ಕೌಂಗುಂ ಮಾವುಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯುಂ ಬೆಳೆವುವಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿನ ರಸದಿಂ (84. 256). see Śmd. 83; Cpr. 6, 64; 7, 90. 152; Bp. 3, 75; C. Bp. 11, 5; Rśv. 2, 35. 37; J. 3, 3; 8, 4; 17, 4; 29, 45; Si. 228; B. 2, 16. 35. 51; ಇಮ್ಮಾವು, etc.

ಮಾವುತ māvuta. = ಮಾವತ, etc. (ನಿಷಾದಿ, ಹಸ್ತ್ಯಾರೋಹ Mr. 157, o. r. ಮಾವತ; C. Bp. 47, 32; B. 4, 23; My.).

ಮಾವುಲಿಗ māvuliga. (Tbh. of ವಾಗುರಿಕ?) a man who uses nets for catching deer, etc. (ಮೃಗಯು, ಲುಬ್ಧಕ, ವ್ಯಾಧ, ವಾಗುರಿಕ Hlā.).

ಮಾವ್ತ māvta. = ಮಾವತ, etc. (C. Bp. 47, 44; My.).

ಮಾಶೌರ್ಯ mā-śaurya. Tbh. of ಮಹಾಶೌರ್ಯ. great valour.

ಮಾಷ māṣa. black gram; *a kind of pulse, Phaseolus radiatus* Roxb. (ಉದ್ದು Mr. 374); see ಉದುರ್. 2, a particular weight of gold, etc. (said to be about 17 grains troy).

ಮಾಷಕ māṣaka. a particular weight of gold, etc. (ಎರಡು ಗುಲಗಂಜೀ ತೂಕದ ಬೆಳ್ಳಿ Si. 329).

ಮಾಷಪರ್ಣಿ māṣa-parṇi. *a kind of leguminous shrub, Glycine debilis* Lin.

ಮಾಷಾಪೂಪ māṣa-apūpa. a round flat cake of Phaseolus radiatus with a hole in the middle, especially used at śrāddhas.

ಮಾಷೀಣ māṣīṇa. *a field of māṣas.*

ಮಾಷ್ಯ māṣya. *a field of māṣas.*

ಮಾಸ್ mās. = ಮಾಸ 1. *the moon; a month.*

ಮಾಸ māsa. 1. *the moon; a month of thirty days* (ತಿಂಗಳ್ Śm. 112). ಮಾಸಕ್ಕೆರಡು ಸಲ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ಕಾಸೊನ್ದು ಬಿಡಲಾಱ (Prv.). 2, the number 12. — ಮಾಸಕಬ್ಬೆಪ್ಪ. N. (Bp. 56, 35). — ಮಾ

ಸಗಟ್ಲೆ. -ಕಟ್ಲೆ. a monthly rule or practice (My.). — ಮಾಸ ಮಾಸ. rep. every month (Bp. 26, 3; C. Bp. 47, 7).

ಮಾಸ māsa. 2. greatness, etc. (Tbh. of ಮಹಸ್; see ಮಾಸವಳ, ಮಾಸಾಳು).

***ಮಾಸದಿಕೆ māsadike.** the state of being unsoiled. ಮಾಸಿದ ರೂಪು... ಚಿತ್ರದ ಪೆಣ್ಣು ರೂಪುಮಂ ಮಾಸಿಸೆ ನಾಡೆ ಮಾಸದಿಕೆಯಂ ಪಡೆದಪ್ಪುದು Pb. 8, 62.

ಮಾಸಪಂಚಕ māsa-pañcaka. an aggregate of five months. 2, the fifth month (Śsv. 2, 99).

ಮಾಸರ māsara. 1. a dusky colour (Te.: mingled, mixed). ತುರಗವರ್ಣಂ... ಮಾಸರವಾಗೆ ಪೌರ್ವರನಕ್ಕು (Mr. 275, o. r. ಮುವ್ವರನಕ್ಕು).

***ಮಾಸರ māsara. 2.** trifling? ಒನ್ದು ಲಕ್ಕಗೆಯ್ಯುದಿದರ್ಕಂ ಮಾಸರಂ Pb. 3, 44.

ಮಾಸರ māsara. 1. the meal of parched barley mixed with sour milk or buttermilk and covered with grass. 2, *the scum of boiled rice*, rice-gruel.

ಮಾಸರ (mā-āsara). 2. Tbh. of ಮಹಾಶ್ರಯ. great shelter (Cpr. 8, 50. 52; 9, 72). see Cpr. s. ಬಗೆ 2.

ಮಾಸರಿ māsari. a kind of grass. see ಲವಂಗಮಾಸರಿಹುಲ್ಲು.

ಮಾಸಲು māsalu. impurity, dirtiness (My.). ಬಟ್ಟೆ ಮಾಸಲಾಗಿದೆ (My.). — ಮಾಸಲುಬಟ್ಟೆ. a dirty cloth (My.).

ಮಾಸವಳ māsa2-vaḷa. (Śmd. 234). = ಮಾಸವಳ್ಳ (234) and ಮಾಸಾಳು. a great, mighty, influential man, a hero, a leader. — ಮಾಸವಳಮದನಮಹೇಶ. (Śmd. 207). the great lord Kāma who is very influential.

ಮಾಸವಳ್ಳ māsa-vaḷḷa. = ಮಾಸವಳ, q. v.

*ಮಾಸಾದಿ māsādi. Tbh. of ಮಹಾಸಾದಿ. horse-keeper. ನಕುಳನುಂ...ತನ್ತ್ರಪಾಳನೆಸರೊಳ್ ಮಾಸಾದಿಯಾಗಿರ್ದಂ Pb. 8, 54 va.

ಮಾಸಾರ್ಧ māsa-ardha. *a half-month* (ಪಕ್ಷ, ಹದಿನಯ್ದು ದಿನ Nn. 112; ಪಕ್ಷ Mr. 497). ಮಾಸಾರ್ಧವಾದರೆ ಅಮಾವಾಸೆಯೋ? ಹುಣ್ಣಿಮೆಯೋ? ಎನ್ದು ಕೇಳಿದನನ್ತೆ (Prv.).

ಮಾಸಾವನ್ತ mā-sāvanta. = ಮಹಾಸಾವನ್ತ. a lord of the borders.

ಮಾಸಾಳಿ māsāḷi. = ಮಾಸಾಳು. (C. Bp. 47, 22).

ಮಾಸಾಳು māsāḷu. (= ಮಾಸವಳ). a great man, a hero, a leader (Grj. 2, 106 va.; Bh. 7, 2, 7). ಆತನು ಕಲ್ಲಿನಾಥನ ಕಡುಗಲಿಯ ಮಾಸಾಳು ಮಾಹೇಶ್ವರರ ಬಲದೊಳು (Bp. 37, 46). ಆಳುತನವಾಭರಣವೇ! ಮಾಸಾಳು ಮೆಯ್ದೋಱಿ ಅಱಿಸಲ್ ಅಹಿತರ ಮೇಲೆ ಬಾ! Bh. 8, 4, 31). ವನಿತೆಯರು ಬಳಸಿದರು ಬವರದ ಮನಸಿಜನ ಮಾಸಾಳಿನನ್ದದಲಿ ಉಭಯ ಭೂಮಿಪರ (Rām. 1, 16, 52).

ಮಾಸಿ māsi. a certain weight (Mhr. ಮಾಶೀ). ಅಯ್ದು ಗುಂಜೆಯ ಮಾಸಿ (ಮಾಷ G.).

ಮಾಸಿಕ māsika. monthly. (Si. 243). 2, = ಮಾಸಿಕಶ್ರಾದ್ಧ. (My.).

ಮಾಸಿಕಶ್ರಾದ್ಧ māsika-śrāddha. a monthly śrāddha (My.).

***ಮಾಸಿದೆ māside.** woman wearing old clothes. ಅನ್ತಿರು ಮಾಸಿದೆಯಾದೆ ಮೇಣುಡಲ್ ತರಿಪೆನೆ Pb. 8, 64.

***ಮಾಸಿಸು māsisu.** to cause to fade, etc. ಮದಾಕೃತಿಯಂ ಮಾಸಿಸಿ ಮುಪ್ಪು ಚಪ್ಪರಿಸೆಯುಂ Ap. 1, 81; ದೋಸಮೇನಾನುಂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾದೊಡಂ ಮಾಸಿಸಿರ್ಕುಮಣಂ ಕೃತಿವಧುವಂ Kr. 1, 112.

ಮಾಸು māsu. 1. (= ಮಾಜು 1, etc.) to grow dim, to be obscured, to fade, to decrease (J. 15, 17); to become dusky, grey, or black; to be stained, to become foul, dirty, impure or filthy (ಮಲೀಮಸ Śmd. Dh.; ಮಲಿನತೆ Śm. 110; Bp. 21, 8; J. 18, 25; My.; B. 1, 6; Te. Tu. ಮಾಸ್, ಮಾಯು; *cf.* ಮಸಿ, ಮಱ2). [ಮಾಸಿದನ್ದಮುಂ ಪಸದನದನ್ತೆ ಕಣ್ಗೆಸೆದು ತೋಱುದುದು Pb. 3, 61. 2, to dirty, to soil]; (My.; B. 2, 1; 5, 297). ಮಾಸಿದ ಹಚ್ಚಡ ಸೀರೆ (ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ Nr.). ಮಾಸಿದುದು (ಕಶ್ಮಲ, ಮಲಿನ, ಮಲೀಮಸ, ಮ್ಲಾನ Hlā.; ಸಿಪ್ಪಲ, ಮಲಿನ Nn. 62; ಮಲೀಮಸ, ಮಲಿನ, ಕಚ್ಚರ, ಮಲದೂಷಿತ, ಕೊಱಿಯಾದುದು Si. 368). ಮಾಸಿದ ಕಾಲ್ ಮೊಗಂಗಳಿಂ ಮಲ್ಲಿಕಂಗಳೆಮ್ಬುದು; ನಸು ಮಾಸಿದ ಎಱಂಕೆಗಳಿಂ ಕಲಹಂಸೆಗಳೆಮ್ಬುದು (Hlā.) ಕಾಲ್ ಮೊಗಂ ಮಾಸೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಖ್ಯಂ; ಪಕ್ಷ ಮಾಸೆ ಕಲಹಂಸೆಯಕ್ಕುಂ (Mr. 173). ತುರಗವರ್ಣಂ...ಮಾಸೆ ಚೋರಂ (275). ದೋಸೇ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಸಿದವಳಿನ್ದ ಆಗದೇ? — ಬಟ್ಟೆ ಮಾಸಿದರೆ ಅಗಸಗೆ, ನಾಲಿಗೆ ಮಾಸಿದರೆ ಕೆರಕ್ಕೆ. — ಮಾಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವಳು ಮುಸರೆಗೆ ಹೆದಱ್ಯಾಳೇ? — ಮಾಸುವ ಮೂಱಿಗೆ ಹೇಸುವ ಗಣ್ಡನನ್ತೆ (Prvs.).

ಮಾಸು māsu. 2. = ಮಾವಿ. impurity, filth, dirt (T. ಮಾ, ಮಾಜು; M. ಮಾಚ್ಚು, ಮಾಜು, ಮಾಯ್ಪು). 2, the after-birth, placenta (ಜರಾಯು Śmd. Dh.; Śm. 110; My.; M. ಮಾಚ್ಚು, ಮಾಜು; Mhr. ವಾರ); the exterior membrane which invests the foetus, chorion (ಗರ್ಭಾಶಯ, ಜರಾಯು, ಉಲ್ವ, ಕಲಲ Nr.). ಕೂತು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲಂ ಜರಾಯು; ಆ ತಟದ ಗಲ್ಲೆ ಉಲ್ವಂ; ಆ ತೊಟಲಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಮಾಸು ಕಲಲಂ (Mr. 308). — ಮಾಸುಚೀಲ. = ಮಾವಿ-. ಮಾಸು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪಶುವು ಮೊದಲಾದವುಗಳು (ಜರಾಯುಜ Si. 367).

ಮಾಸೂರೀಣ māsūrīṇa. (fr. ಮಸೂರ). a field of lentils (ಮಸೂರಿಗಳು ಬೆಳೆಯುವ ನೆಲ Si. 301).

ಮಾಸೋಪಮೆ māsa-upame. a simile derived from the moon or the months (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಮಾಸ್ಮ mā-sma. *not, no.*

ಮಾಹಾಕುಲ mahākula. (fr. ಮಹಾಕುಲ). *of noble family or lineage, nobly born.*

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ māhātmya. (fr. ಮಹಾತ್ಮ). high-mindedness. 2, *exalted state or position, greatness, majesty, dignity.* 3, a work giving an account of the merits of any holy place or object, a legend.

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆ māhātmye. = ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ. (ಭಗ Nn. 52).

ಮಾಹಿಷ māhiṣa. (fr. ಮಹಿಷ). *coming from or belonging to a buffalo.*

ಮಾಹಿಷಿ māhiṣi. a she-buffalo (Cpr. 4, 48).

ಮಾಹಿಷ್ಮತಿ māhiṣmati. N. of a city. (J. 9, 10. 11. 15).

ಮಾಹಿಷ್ಯ māhiṣya. *the son of a Kṣatriya father and a Vaiśya mother.*

ಮಾಹೆ māhe. a month (My.; Br., Mhr., H.).

ಮಾಹೆವಾರಿ māhevāri. a monthly settlement; a monthly register of occurrences; monthly accounts (My.; Mhr.); monthly (My.; Br.).

ಮಾಹೇನ್ದ್ರಿ māhēndri. (fr. ಮಹೇನ್ದ್ರ). the energy of Indra. see Mr. s. ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ.

ಮಾಹೇಯ māhēya. (fr. ಮಹಿ). earthen, terrestrial.

ಮಾಹೇಯಿ māhēyi. *a cow* (ಹೋಮಧೇನು Hlā.; ಮಹಾಧೇನು Mr. 180).

ಮಾಹೇಶ māhēśa. (fr. ಮಹೇಶ). relating to Śiva. (J. 20, 14).

ಮಾಹೇಶ್ವರ māhēśvara. (fr. ಮಹೇಶ್ವರ). relating to Śiva; a worshipper of Śiva (Bp. 3, 41; 7, 1; 36, 36; see ವೀರ–).

ಮಾಹೇಶ್ವರಿ māhēśvari. *Pārvatī, Durgā* (Mr. 14).

ಮಾಳ್ māḷ. = ಮಾಣ್, etc. to cause, etc. ಮುಟ್ಟವೆ ಮಾಳ್ದವಳು (ಪುಷ್ಪಿಹೀನೆ, ನಿಷ್ಕಳೆ Hlā.). (2, to abandon, see ಮಾಳ್ಮುಕಿ).

ಮಾಳ māḷa. 1. a loft (Śmd. 40, one MS. ಮೋಳ). = (ಮಹಳ 1? Mhr. ಮಾಳ, a loft). see ನಡುಮಾಳ (? Mdb. MS. has ನಿಡುಮಾಳ, q. v. s. ನಿಡು).

ಮಾಳ māḷa. 2. a plain, an extended tract of ground (My.; Mhr.; see ಗೋ–); [ಅದನಾನುಮುಱುಮಾನಿಸನಾಗದೆ ಮಾಳದೊಳ್ ಮೋದದಿಂನುಡುವ ಸೀರೆಗಂ Kr. 1, 128; Pb. 1, 35; Ap. 13, 86]; a bed for filling in sea-water (B. 4, 202).

ಮಾಳ māḷa. 3. = ಮಹಳ 2. a śrāddha, etc. (My.; Te., M. ಮಾಳಯ; T. ಮಾಲಯ). [ಸೂಳೆಯ ಮಗ ಮಾಳವ ಮಾಡಿದರೆ ತಾಯ ಹೆಸರಾಯಿತ್ತಲ್ಲದೆ ತನ್ದೆಯ ಹೆಸರಿಲ್ಲಾ Bv. 226; Cv. 398]. ನಾಳೆ ಮಾಳಹಬ್ಬ, ಹೋಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು (Prv.). — ಮಾಳಪಕ್ಷ. = ಮಾಳ. (My.).

ಮಾಳ māḷa. 4. = ಮಾಲ. deceit, etc. see ಮಾಳಿಗ. 2, N. of men (My.). ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಳಪ್ಪ ಮೀನು ತಿನ್ದು ಸತ್ತ (Prv.).

ಮಾಳಚಿ māḷaci. N. ಮಾಳಚಿಯ ಭರ್ತೃ ಮಯ್ಲಾರಿ (Mr. 15).

***ಮಾಳಜಿಗೆ māḷajige.** a kind of covering? ಇಟ್ಟಳಮುಮರ್ದಿರ್ದ ಮಾಳಜಿಗೆ ಪಕ್ಕರೆಯಿಕ್ಕಿದ ಜಾಯಿಲಂ Pb. 10, 76.

ಮಾಳವ māḷava. = ಮಾಲವ. (Bp. 6, 18; 61, 30; B. 4, 39).

ಮಾಳವಿ māḷavi. a Māḷava woman. 2, N. of a rāga (My.).

***ಮಾಳವಿಗ māḷaviga.** one who belongs to Māḷava country. ಮಾಳವಿಗರಂ ಕೆಳಗಿವಿಗೆಯ್ಯಲೀಯದೆ Pb. 6, 29 va.

ಮಾಳಾಬನ್ಧ māḷā-bandha. = ಮಾಲಾಬನ್ಧ. see ಅಱಾಜುಗ.

ಮಾಳಾಯಿ māḷi-āyi. N. ಉಮ್ಬೋಕೆ ತಿಮ್ಬೋಕೆ ಮಾಳಾಯಿ, ಕಿಚ್ಚು ಹೊಱೋಕೆ ಸಾನ್ತಾಯಿ (Prv.).

ಮಾಳಿ māḷi. = ಮಾಳೆ 2. N. (of washer-women, etc. My.; Mhr. ಮಾಳೀ, a female gardener or florist). 2, a woman unable to copulate (My.).

***ಮಾಳಿಕೆ māḷike.** = ಮಾಲಿಕೆ. garland. ರತ್ನಾಂಶು ಮಾಳಿಕೆಯಿನ್ದಾರಣರಂಗಮುಂ ಬೆಳಗೆ Pb. 12, 25.

ಮಾಳಿಗ māḷiga. (Śmd. 233). a deceitful man (?).

ಮಾಳಿಗೆ māḷige. (Śmd. 40). (Tbh. of ಮಾಲಿಕೆ). a common house with a flat roof; an upstair house with a flat roof (My.; ಅಟ್ಟ G.; Tu.; Te. ಮಾಳಿಗೆ, a house, abode; M. ಮಾಳಿಗೆ, ಮಳಿಗೆ, an upper storey; a palace; T. ಮಾಳಿಗೈ, a palace; a house; Mhr. ಮಾಳೀ, an upper storey; a boarded loft; a sort of garret; see ಮಾಡ, ಮಾಡಿ 1); the flat roof of a house (My.; ಪಡ್ಡಿ Ct. II; 38; Śs.; Kk. 46). ಮಾಳಿಗೆಯ ಕುಮ್ಬಿ (G. 184). ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಕುಮ್ಬೀ ಮೇಲೆ ಗುಬ್ಬಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಇರುತ್ತದೆ (B. 2, 5). ಗುಡ್ಡ ಹರಿಗಳ ಮಾಳಿಗುರಿಯಿತು (Bp. 56, 33). ದೂಳಿ ದೂಪವಾದೀತೇ? ಮಾಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾದೀತೇ? — ದೂಳಿಯಿನ್ದ ಮಾಳಿಗೆಯಾದೀತೇ? — ಮಠದ ಮಾಳಿಗೇ ಏಱಿದವ ಗಟ್ಟ್ಯಾ ಹತ್ತ್ಯಾನೇ? (Prvs.). see ನೆಲ–, ಚೆಕ್ಕು–. ಕಾಚು ವೀಳೆಯಕಿಮ್ಬು, ಲೋಚನಾಂಕಿತಕಿಮ್ಬು, ಕೂಚುಗಳಿಮ್ಬು ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಭಕ್ತ ಗೆಯ್ದ ಆಚಾರವಿಮ್ಬು (Sp.). — ಮಾಳಿಗೇಮನೆ. a house with a flat roof. ಬಯ್ಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮುಱ ಕಡಿಮೆ ಬೀಳುವದಱಿನ್ದ ಮಾಳಿಗೇ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ನಡಾವಳಿ ವಿಶೇಷವುಣ್ಟು (B. 4, 122).

ಮಾಳೆ māḷe. 1. ಮಾಳಾ. = ಮಾಲೆ. see ಮಾಳಾಬನ್ಧ.

ಮಾಳೆ māḷe. 2. = ಮಾಳಿ. N. of women. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಅಗಸರ ಮಾಳೆಯೇ ಮುತ್ತಯ್ದೆ (Prv.).

ಮಾಳ್ಮುಕಿ māḷmuki. (fr. ಮಾಳ್). a wife who does not leave her husband (ಮುಗಳ್ಮ, ಗಣ್ಡನ ಪತ್ತಿ ಬಿಡದಾಕೆ Śmd. II).

ಮಾೞ್ māḻ. = ಮಾಡು 1, q. v. to do, etc. ಮಾೞ್ಪಂ (Śmd. 28. 217. 275); ಮಾೞ್ಪರ್ (39); ಮಾೞ್ಪರ್ (44); ಮಾೞ್ಪುದು (43. 79. 92. 151. 222. 375); ಮಾೞ್ಕೆ (232. 270); ಮಾೞ್ಪ (Śm. 97). [ತ್ರಿಲೋಕೈಕ ಚೂಡಾಮಣಿಗಳ್ಸಿದ್ಧರ್ ಸ್ವಕೀಯ ಪ್ರಭುತೆಯನೆಮಗಂ ಮಾೞ್ಕತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದಂ Ap. 1, 2]. ಶ್ರೀಸೋಮನಾಥಂ ನಮಗೆ ಅಭಿಮತಮಂ ಮಾೞ್ಕೆ! (Mr. 1*a*). ಮಂಚದೊಳ್ ನೃಪಗೆ ನಿನ್ದು ಸೇವೆ ಮಾೞ್ಪ ಚೊಪ್ಪಿಗಳು (ಪಾಂಚಾಲಿಕೆ, ಪುತ್ರಿಕೆ 204). ಓಲೆಗಳ ಮಾೞ್ಪವಂ (ಪತ್ರಿಕ 377). ನೀತಿಯ ಬಲ್ಲವ ಪುರುಷಂ, ಮಾತುಗಳ ಕೆಡಿಸಿ ನುಡಿಯದಾತನೆ ಚತುರಂ, ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾೞ್ಪನೆ ನಣ್ಪಂ, ಭೀತಿಯೊಳಿರ್ಪವನೆ ಭೃತ್ಯ (Subhāṣitakandapadya). [Tu. ಮಾಳ್ಪು].

ಮಾೞ್ಕೆ māḻke. doing; performance, execution; business; manner, mode (Te. ಮಾಟ್ಕ, ಮಾಡ್ಕಿ). [ಪೆಱಪುಮನೀ ಮಾೞ್ಕೆಯೊಳಂ ತೋಱುವುದು Kr. 1, 67; Pb. 1, 128; Ap. 1, 8]. ಪೆಱವನ ಕಣ್ಗಳ್ ಅನ್ಧಕನ ಕಾಲ್ಗಳ್ ಇವಿನ್ತೊಡಗೂಡಿ ಗಾವುದಂ ತಳರ್ದೊಡೆ ಬಲ್ಲಿದಂ ನಡೆದ ಮಾೞ್ಕೆಯೆನಿಪ್ಪುದೆ? (Grj. 1, 26). see Śmd. 38. 64. 128. 187; Ch. v. 132; Cpr. 8, 49; Bp. 3, 37; 22, 14; 34, 6; 60, 30; J. 2, 26; 5, 24; 19, 29.

ಮಿಕ mika. Tbh. of ಮೃಗ. a deer, etc. (My.; B. 4, 37. 181).

ಮಿಕಿ miki. (= ಮಿಟಿ). a term in imitation of blinking (Te. ಮಿಡಿಕಿಂಚು, to blink the eyes; T., M. ಮಿಱುಕ್ಕು, to open the eyes; Mhr. ಮಿಚಮಿಚ, blinking). — ಮಿಕಿ ಮಿಕಿ ನೋಡು. = ಮಿಟಿ ಮಿಟಿ ನೋಡು. to look at in a blinking and inquisitive manner (B. 3, 74).

ಮಿಕ್ಕು mikku. 1. (= ಮಿಡುಕು 2). a groan. — ಮಿಕ್ಕೆನ್. -ಎನ್. to groan (Bp. 54, 81).

ಮಿಕ್ಕು mikku. 2. P. p. of ಮಿಗು.

ಮಿಕ್ಕು mikku. 3. = ಮಿಗು. to grow abundant, to increase (Bp. 13, 17); to exceed (B. 5, 234. 284); to remain, etc. (T., Te. ಮಿಂಚು). [ಇಕ್ಕಿ ಮಿಕ್ಕನರಿ ವಾಹಿನಿಯಂ Kr. 1, 66; ಮಿಕ್ಕಸುರರ ಮೆಯ್ಯೊಳಾದ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯನಾಱಿಸುತ Pb. 1, 6; 1, 3]. ತುಕ್ಕ ಹಿಡಿದ ಖಡ್ಗ ಮಿಕ್ಕಿದವನಿಗೂ ಆಗದು (Prv.). — ಮಿಕ್ಕೇಱು. to rise greatly (Grj. 3, 12).

ಮಿಕ್ಕು mikku. 4. excess; the state of being more or above or other; remainder, rest (Tu.; T. ಮಿಚ್ಚ; Te. ಮಿಂಚು). ಮಿಕ್ಕಿನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ (ಉಱಿದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ Śmd. 149 Cm.). see Bp. 13, 14. 22; 14, 10; 18, 102; 19, 28; 23, 22; 37, 25; 38, 65; 43, 34; 50, 42; 51, 20; 57, 64; 58, 32; 59, 56. — ಮಿಕ್ಕಾಗು. -ಆಗು. to be left, to remain, to be another (B. 3, 21; My.). ಜೀವರತ್ನಕೆಣೆಯೇ ಮಿಕ್ಕಾದ ಪಾಷಾಣಂ? (Śs. 62). [— ಮಿಕ್ಕುದು. -ಉದು. ortis. ಮಿಕ್ಕುಳ ನೋಡುತ್ತಿರೆ ಮಿಕ್ಕುದುಣ್ಡರನ್ತೆ ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿ Pb. 7, 33 va.].

ಮಿಗ miga. Tbh. of ಮೃಗ (Śmd. 353; ಮೃಗ Nn. 59; ಎರಲೆ Śs.). [ಈ ತಪಸಿಯೆತ್ತ ಮಿಗಮೆನ್ದೆನ್ತಾನೆತ್ತೆಚ್ಚಂ Pb. 1, 113]. ಪಕ್ಕಿ ಮಿಗಂಗಳ್ (Śmd. 89). ಮಿಗಮಂ ಕೆಡಪುವ ಗುಱಿ (ಇಱುಸಿಲ್ II). ಮಿಗಮಿರ್ಪ ತಾಣಂ (ಪಣೆ Kk. 73; Śm. 31). — ಮಿಗಗೆಡಪು. -ಕೆಡಪು. to cause beasts to fall into. ಮಿಗಗೆಡಪುವೆಡೆ (ಇಱುಸಲ್ Śm. 31). — ಮಿಗಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. Śiva (ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2). — ಮಿಗದ ಅಂಕೆಗ. having the mark of an antelope: the moon (R.). — ಮಿಗದಾಣ. -ತಾಣ. a place for beasts (ಹಣೆ Śm. 96). — ಮಿಗದೇರ. -ತೇರ. wind, the wind-god (ಅನಿಲ Kk. 16; Śm. 13; Śsv. 1, 39). — ಮಿಗಲಚ್ಛಣ. the moon (ಶಶಿ Kk. 44; ಚನ್ದ್ರ Śm. 16). — ಮಿಗವಕ್ಕಿಗ. = ಮಿಗವಕ್ಕಿಗ, q. v. — ಮಿಗವಕ್ಕೆ. -ಪಕ್ಕೆ. the lair of a wild beast

(ಹಣೆ Kk. 52). — ಮಿಗವಕ್ಕಿಗ. -ಪಕ್ಕಿಗ. he on whom an antelope reposes: the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44, o. r. -ವಕ್ಕಿಗ). — ಮಿಗವನಗೆ. -ಪಗೆ. a tiger (Śsv. 1, 39). — ಮಿಗವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. a track of wild beasts (ಸರು Ss.). — ಮಿಗವಱಿ. -ಮಱಿ. a young beast (ಕೊಣಸು Kk. 53). — ಮಿಗವೇಣ್ಟೆ. ಬೇಣ್ಟೆ. hunting wild beasts (ಸರವಿ Kk., o. r. ಸವಿಲ್).

ಮಿಗತೆ migate. surplus; remnant, rest (My.; Te.).

ಮಿಗಲು migalu. = ಮಿಗಿಲು. (My.).

ಮಿಗಸು migasu. = ಮಿಗಿಸು. (My.).

ಮಿಗಿಲು migilu. ಮಿಗಿಲ್. = ಮಿಗಲು. greatness, muchness, abundance; excellence, superiority, surpassingness; superabundance, excess; remainder, rest (Tu.; Te. ಮಿಗಲೆ, ಮಿಗುಲು, ಮಿಗುಲೆ). [ಗಣ್ಡಗಾಡಿ ನೂರ್ಮಡಿ ಮಿಗಿಲಾದುದು Pb. 8, 101; Ap. 5, 22]. ನಲನ್...ಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ನಾಕು ಮಡಿ ಮಿಗಿಲ್ (Rām. 3, 2, 18). ಜನಪಂ....ಅಳ್ದನು, ಜನಪರಲಿ ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿ, ರಾಜ್ಯವ (3, 2, 25). ಸನ್ದ ನಾಡು ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಿನ್ದ ಪೂರಿತ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಿನ್ದ ಮಿಗಿಲ್ (Bh. 1, 8, 27). see Ch. v. 4, 8; Cpr. 2, 91; 5, 26; Bp. 52, 8. — ಮಿಗಿಲಾಗು. -ಆಗು. to become or be greater or superior, to surpass, to excel (J. 18, 25; My.). ಗಜಹಯರೂಢಿಯೊಳ್ ಭಗದತ್ತನಿನ್ ಆ ನಲನಿಂ ಮಿಗಿಲಾದಂ (Śmd. 203). ತಪ್ಪದೀ ಪಥಮ್ ಎಲ್ಲರೊಳು ಮಿಗಿಲಪ್ಪ ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮದೇವಗಳ್ (Bp. 31, 25). ಮಿಗಿಲಾದವನ ಹತ್ತರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಗೆಗಾಱಿನ ಹತ್ತರ ಮೈತ್ರಿ ಸಲ್ಲ (Prv.). 2, to be left as a remnant (My.).

ಮಿಗಿಸು migisu. = ಮಿಗಸು. to make great or excessive, etc. (J. 8, 31; 17, 57); to cause to be left or remain (24, 23; My.). [ಪೊಗಿಸಲುಂ ಮಿಗಿಸಲುಂ Pb. 5, 43 va.].

ಮಿಗು migu. = ಮಿಕ್ಕು 3, (ಮಿಂಚು 1). to grow great, abundant or excessive (ಪಿರಿದಾಗು Śm. 81), to exceed, to grow more or larger (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Śm. 81); to superabound, to be in excess, to be over and above, to remain over, to be left as a remnant, to remain; to be other or not the others (ಅನತಿಶಿಷ್ಟ Śmd.; Dh.; Śm. 81; ಅಲ್ಲದೆ ಉೞಿ Śmd. 119. 144. 256 Cm.; ಉೞಿ 134. 210. 252 Cm.; My.; T.); to go beyond, to surpass, to put into shade (ಮಾರ್ಕೊಳ್, ತಳ್ಪೊಯ್, ಮಿಱು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Ss.; Cpr. 1, 33. 101; J. 7, 31; 10, 12; 16, 7); to be counteracted (see ಮನ-). P. p. ಮಿಕ್ಕು (Śmd. 284. 287). [ಬಗೆದವೋಲ್ ಬಗೆಯಂ ಮಿಗಲೀಯದೆ Kr. 1, 149; Ap. 7, 42]. ಇವಱಿನ್ತೆ ಮಿಕ್ಕುವಂ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಬುದು (Śmd. 134). ಮಿಕ್ಕುದು (ಉಲ್ಬಣ, ಉದ್ಭಟ, ಉತ್ಕಟ, ಉದ್ಧತ); ಉಣ್ಡು ಮಿಕ್ಕುದು (ವಿಘಸ, ಭುಕ್ತಶೇಷ Hlā.). ಬಿಳುಪು ಮಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣವಳು (ವಾಮಲೋಚನೆ Nr.). ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಕ್ಕದು (ವಿಘಸ Mr. 220). ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಳು ಆದ ರಾಣಿ ದೇವಿ, ಮಿಕ್ಕನ್ತಾ ರಾಜಪತ್ನಿ ಭಟ್ಟಿನಿ (Si. 65). see Śmd. 136. 207. 284. 287; Cpr. 8, 87; Bp. 5, 61; 21, 23; 32, 10. 32; 35, 36; 40, 34; 43, 27. 28; 47, 50; 51, 48. 50; 55, 4; Mr. 7; Śm. 6; Bh. 1, 10, 29; 2, 13, 6. 10. 11; Rśv. 5, 129; 6, 11 va., thrice; 6, 137 va.; 8, 125 va.; 13, 26; 13, 70 va.; 13, 77; 13, 91 va.; J. 7, 31; 8, 2; 10, 12; 28, 22. 57; 29, 23. 46; 30, 24; Si. 243. 317; Mr. s. ಕೞಿ1; ಕೆಯ್ಮಿಗು.

ಮಿಗೆ mige. 1. abundance, excess (T. ಮಿಗೈ; see ಒಗು-). [ಮಿಗೆ ದುಷ್ಕರ ಕಾವ್ಯಂಗಳೊಳ್ Kr. 1, 68; Pb. 2, 55].

ಮಿಗೆ mige. 2. infinitive of ಮಿಗು: (Śmd. 110). so as to abound, abundantly, excessively, much; further; well (ನಾಡೆ, ಎಡೆ, ಅವಗಂ, ನೆಱೆ, etc., ಅಧಿಕ Śmd. 391; ಕರಂ, ನೆಱೆ, ನೂಳದು, etc. Śm. 58; ಪಾದಪೂರಣಾರ್ಥಂ Ct. I, 19; II, 34). [ಮಿಗೆ ಭೋಗಿಸಿದಂ ಸುರಲೋಕ ಸೌಖ್ಯಮಂ Ap. 2, 70]. ಮಿಗೆ ನುಡಿಯ ಬಲ್ಲಾತನು (ವಾಗೀಶ, ವಾಕ್ಪತಿ Nr.). see Śmd. 112. 221. 273; Śm. 10. 11. 79. 100; Grj. 10, 112; Bp. 2, 42; Bh. 1, 20, 55; 2, 13, 46; 3, 13, 35; Rśv. 5, 33. 37; J. 3, 25; 28, 5. 18. — ಮಿಗೆ ಮಿಗೆ. rep. (Bp. 22, 65). — ಮಿಗೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to grow abundant, etc. (Cpr. 1, 69).

ಮಿಗೆ mige. Tbh. of ಮೃಗ. — ಮಿಗೆವರಗ. -ಪರಗ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 46).

ಮಿಂಗು mingu. (= ನುಂಗು). to swallow (Te.; Tu. ನಿಂಗ್; R.; T. ಮಿಂಗು, ಮಿಜ್ಜೈ, ಮಿೞುಂಗು, ವಿೞುಂಗು, to eat).

ಮಿಜಾಜು mijāju. fastidiousness, airs and affectation, high notions and fancies (My.; Mhr., H.).

ಮಿಂಚಿಸು miñcisu. to cause to shine, to make bright, to furbish, to polish (My.).

ಮಿಂಚು miñcu. 1. (= ಮಿಗು, etc.). to become great, to excel, as in any work (My.; Te.; T. ಮಿಂಜು); to go beyond, to exceed (My.; Te., T.). ಅಯ್ವತ್ತು ವರುಷಗಳಿಗೆ ಮಿಂಚಿದ ವಯಸ್ಸು (ಸ್ಥಾವಿರ, ವೃದ್ಧತ್ವ Si. 195); to expire, as a period, to pass beyond reach (My.; Te. ಮಿಗುಲು); to behave overbearingly or proudly (My.; Te., T.). see ಕೆಯ್ಮಿಂಚು 2.

ಮಿಂಚು miñcu. 2. = ಮಿನುಕು 1, etc. to shine, to be bright, to sparkle, to glitter; to flash, to lighten (ದೀಪ್ತಿ Śmd. Dh.; Śm. 85; C; Tu.; T., M. ಮಿನ್ನು). ಚಳಚಳನೆ ಮಿಂಚಿತ್ತು ಸಿಡಿಲ ಕೆಯ್ದೊವಿಗೆವೋಲ್ (Śmd. 229). ಮಿಂಚುವ ಬಟ್ಟಹ ತೊನ್ತು (ಕೋಪ, ಮಣ್ಡಲಕ Nr.). see Bp. 42, 30; Śm. 41; Bp. 1. 19, 20; Rśv. 6, 54; 8, 102; J. 3, 3; 4, 30; 17, 2; ಕೆಯ್ಮಿಂಚು 1.

ಮಿಂಚು miñcu. 3. shine, lustre, brightness, glitter; lightning (ಕಳೆ, ಕದಿರು, ಮಿನುಗು, ಹಬೆ, ಡಾಳ, ಮಿಱುಗು, ಪೊಳಪು, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; ಕಾನ್ತಿ Kk. 25; ದೀಪ್ತಿ Śm. 85; ಭ್ರಮರ, ಹೊಳಹು Nn. 63; ವಿದ್ಯುತ್ Śmd. Dh.; ವಿದ್ಯುತ್ತು Śm. 85; ಶಮ್ಪೆ, ಚಪಲೆ, ಕ್ಷಣಿಕೆ, etc. Hlā.; ಘನದೀಪ್ತಿ, ಸೌದಾಮಿನಿ, ಚಪಲೆ, etc. Mr. 43; ಶಮ್ಪೆ, ಶತಹ್ರದೆ, etc. Si. 30; ಹ್ರಾದಿನಿ, ತಟಿತ್ 435; ವಿದ್ಯುತ್ 480; ಮುಗಿಲ್ಮಿಳಗು Ss.; C.; Te.; Tu.; T. ಮಿನ್; M. ಮಿನ್ನು). [ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚುಗಳುಂ Kr. 1, 124; ಸುಲಿಪಲ್ ಮಿಂಚಿನ ಗೊಂಚಲ್ Pb. 1, 137; Ap. 2, 33]. ಕಾರ್ಗಾಲ ಮಿಂಚಿನೋಲ್ ಪೊಳೆದವೊ ಬಾಳ್ಗಳ್! (Śmd. 218 Mdb.). ಬೀಸುವ ಬಿಱುಗಾಳಿ, ಕೊಳ್ವ ಮುಱಿ, ಪೊಯ್ವ ಸಿಡಿಲ್, ಚಿಳಿಲೆನ್ಬ ಮಿಂಚು (218 Mdb.). ಖಡ್ಗಾಯುಧಚಾಪಮುಂ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚನೆ ಪೋಲ್ತಿರೆ ಬೀಸು! (272). ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಮಿಂಚಿನ ಭಯ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 2, 92; 4, 38. 42; Bp. 34, 29; 37, 25; 40, 57; 42, 4; Rśv. 6, 54; 8, 118; 13, 78; J. 2, 1; 3, 25; 5, 11; 12, 19; 15, 17. 2, a silver-ring worn by married women on the second toe (My.; Te.; T., M. ಮಿಂಜಿ). ಮಿಂಚು ಕಡಗ ತಾಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮದುವೆಯೇ? (Prv.). — ಮಿಂಚುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. talc (ಅಭ್ರ W. p. 540). — ಮಿಂಚುದಲೆ. -ತಲೆ. a shining head (from being bald, oiled, etc. Bp. 51, 54). — ಮಿಂಚುಪುಡಿ. a powder used in anointing the body. ಮೆಯ್ಮಿಂಚುಪುಡಿ (ಚರ್ಚೆ, etc. Si. 225). — ಮಿಂಚುಬಳ್ಳಿ. the heart-pea (ಪಾರಾವತಾಂಘ್ರಿ, ಕಠಭಿ, ಪಣ್ಯೆ, etc. Si. 159). — ಮಿಂಚುಬುೞು. -ಪುೞು. (Śmd. 204). a fire-fly, a fire-worm (ಖದ್ಯೋತ, ಜ್ಯೋತಿ

ರಿಂಗಣ Nr.; ಪತಂಗ, ಶಲಭ Nn. 61; ಖದ್ಯೋತ Mr. 176; Bh. 7, 6, 59; J. 9, 16). ಸರಿಯೇ ಸೂರ್ಯಗೆ ಕೋಟಿ ಮಿಂಚುಬುಬುಗಳ್? (Sś. 62). — ಮಿಂಚು ಮಾಡು. to cause to shine, etc. (My.). ˙2, to decorate oneself (My.). — ಮಿಂಚುಹುಳ. = ಮಿಂಚುಬುಳು. (My.; ಇಸ್ಸ್ರುಗೋಪ G.).

ಮಿಟಕಿಸು miṭakisu. to open and shut (the eyes) rapidly; to twinkle, to blink; to beckon with the eye; to look at inquisitively with the eyes half shut; to stare (My., with or without ಕಣ್ಣು; see Te. & T. s. ಮಿಕಿ).

ಮಿಟಕು miṭaku. = ಮಿಟಕಿಸು. (My.).

ಮಿಟಗರಿಸು miṭagarisu. = ಮಿಟಕಿಸು. (My.).

ಮಿಟಲ miṭala. = ಮಿಟಲಿ 2, ಮಿಟಲೆ, (ಮಿಟಿಲ), ಮಿಟ್ಲೆ.— ಮಿಟಲಗಿಡ. a small craggy tree with rough leaves, Epicarpurus orientalis Blum. (Z.). see ಮರ–.

ಮಿಟಲಿ miṭali. 1. = ಮಿಟಿಲಿ, q. v.

ಮಿಟಲಿ miṭali. 2. = ಮಿಟಲ, etc. (its leaves are used like sand-paper, My.).

ಮಿಟಲೆ miṭale. = ಮಿಟಲ, etc. (My.).

ಮಿಟಾಯಿ miṭāyi. = ಮಿಠಾಯಿ. (My.).

ಮಿಟಿ miṭi = ಮಿಕಿ, ಮಿಳ್. blinking; staring (see s. ಮಿಕಿ). — ಮಿಟಿ ಮಿಟಿ ನೋಡು. = ಮಿಕಿ ಮಿಕಿ ನೋಡು. (My.). — ಮಿಟಿಮಿಟಿಸಗ್ಗ. a svarga in which the deities (who do not shut the eye-lid) only stare at one another, a svarga that has no attractions and offers no happiness (Cpr. 4, 80; My. as ಮಿಟಿಮಿಟಿಸ್ವರ್ಗ).

ಮಿಟಿಲ miṭila. = ಮಿಟಲ, etc. N. of a plant (ದರ್ದುರಿ Mr. 116).

ಮಿಟಿಲಿ miṭili. N. of a plant (ಮಾಚಿ Mr. 133, o. r. ಮಿಟಲಿ).

ಮಿಟ್ಟ miṭṭa. = ಮಿಟ್ಟನೆ, q. v. [—ಮಿಟ್ಟನ್ನು ಮಿಡುಕು. to move very slightly. ಒರ್ವರಪ್ಪೊಡಂ ಮಿಟ್ಟನ್ನು ಮಿಡುಕಲಣ್ಮದಿರೆ Pb. 12, 150 va.].

ಮಿಟ್ಟನೆ miṭṭane. (fr. ಮಿಡುಕು 1 or ಮಿಡುಗು). (=ಮಿಡ, etc.). in a sorrowful manner. — ಮಿಟ್ಟನೆ ಮಿಡುಕು. to be greatly grieved, to weep on account of sorrow (V. 34, 92). ಮಿಟ್ಟನೆ ಮಿಡುಕಿತು (ಅಜಲ್ Ct. II, 27; Śm. 59; Kk. 43, o. r. ಮಿಟ್ಟ ಮಿಡುಕಿತು).

***ಮಿಟ್ಟಿ miṭṭi.** heap of mud. (H. ಮಿಟ್ಟಿ). ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಕಣ್ಣುದಾಸೀನವ ಮಾಡಿದರೆ ಕಲ್ಲುತಾಗಿದ ಮಿಟ್ಟಿಯನ್ತಪ್ಪ ರಯ್ಯಾ Bv. 194. — ಮಿಟ್ಟಿಯ ಭಣ್ಡ. a shameless arrogant chap. ನಾಚಿದಡೆ ಭಕ್ತನೆಮ್ಬೆ, ಯುಕ್ತನೆಮ್ಬೆ; ನಾಚದಿದ್ದಡೆ ಮಿಟ್ಟಿಯ ಭಣ್ಡರೆಮ್ಬೆನು Cv. 469.

ಮಿಟ್ಟು miṭṭu. = ಮಿಟ್ಟೆ 2, ಮಿಣ್ಟೆ 2. rising or high ground, a hill (Te. ಮಿಟ್ಟ; Tu. ಮಿತ್ತ್; see ಇಱಿಮಿಟ್ಟು; T. ಮಿಱಲ್, ಮಿಱಲ್, greatness: M. ಮಿಱಶೆ, ಮಿೃಶೆ, strength; cf. ಮಿಾಟು 4, etc.). 2, a mass, a multitude. ಮಿಟ್ಟಿಮ್ಪುದು ಮಿಣ್ಟೆ ಅಪ್ಪುದು (Ct. II, 78).

ಮಿಟ್ಟೆ miṭṭe. 1. = ಮಿಣ್ಟೆ 1, q. v. a kind of weapon; (Rśv. 5, 52); [a round hard mass. ಬಳ್ಳಿಡಿಯನೆ ಮಿಟ್ಟೆಯುಮಂ ಮಾಡಿ Pb. 5, 12 va.].

ಮಿಟ್ಟೆ miṭṭe. 2. = ಮಿಟ್ಟು, etc. the state of being high, raised, or jutting out (Te.); rising ground, a hill [Tu. ಮಿಟ್ಟೆ protruding]; (My.; Te.; T. ಮಿಣ್ಟೈ, ಮೇಡು; see ಮೆಲ್ಲ, ಮೇಡು). see ಮೂಡಿಟ್ಟೆ? 2, a mass, a large number (Bh. 7, 4, 32). — ಮಿಟ್ಟೆ ತಗ್ಗು. hills and dales (My.). — ಮಿಟ್ಟೆನೆಲ. rising ground (My.). — ಮಿಟ್ಟೆವರಹಾ. a kind of gold pagoda worth four Rupees (Te.; R.).

ಮಿಟ್ಲೆ miṭle. = ಮಿಟಲ, etc. (My.). see ಮರ–.

ಮಿಠಾಯಿ miṭhāyi. = ಮಿಟಾಯಿ. sweetmeats (My.; B. 3, 101; Mhr., H. ಮಿಠಾಯೀ; Mhr. ಮಿಷ್ಟಾಯೀ, sweetness; Mhr., H. ಮಿಠಾ, sweet).

ಮಿಠಾಯಿಗಾಱ miṭhāyi-gāṟa. a maker, or seller, of sweetmeats (My.).

ಮಿಠಾಲಕಡಿ miṭhā-lakaḍi. sweet wood: liquorice root (ಮಧುಕ, ಮಧುಯಷ್ಟಿಕೆ, ಅತಿಮಧುರ, etc. Si. 148; H.).

ಮಿಡ miḍa. = (ಮಿಟ್ಟನೆ), (ಮಿಡಿ 9), ಮಿಡು. sorrowfully. — ಮಿಡ ಮಿಡನೆ ಮಿಡುಕು. = ಮಿಟ್ಟನೆ ಮಿಡುಕು. (Bp. 24, 56).

ಮಿಡ miḍa. Tbh. of ಮೃಡ. Śiva. (ಈಶ್ವರ Śm. 2).

ಮಿಡತೆ miḍate. = ಮಿಡಿಚೆ, etc. a grass-hopper. (My.; Te.).

ಮಿಡಿ miḍi. 1. = ಮಡ 1, etc. the heel (Rśv. 5, 55 va.). [ಹೊನ್ನ ಹಾವುಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದವನ, ಮಿಡಿಮುಟ್ಟಿದ ಕೆಂಜೆಡೆಯವನ Bv. 501]. see ಹಿಮ್ಮಡಿ. — ಮಿಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize (another's) heel (J. 15, 31).

ಮಿಡಿ miḍi. 2. (= ಮೆಳೆ). a bush, a small shrub (T. ಮಿಡೈ; T. ಮಿಡೈ, ಮಿಣ್ಡು, to be pressed or thronged). see ಗೊರಿ–, ಗೋರಿ–.

ಮಿಡಿ miḍi. 3. (= ಮಿಾಟು 2). to strike at or strike with a finger or the fingers (as an earthen pot to prove its soundness, My.); to fillip (see ಚಿರಲ್–); to strike with the index, as the strings of a lute, etc. (ಅಂಗುಲಿಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.; Śm. 92; M.; T. ಮಿಾಟ್ಟು, Te. ಮಿಾಟು). 2, to toss up with the thumb, as a Rupee (My.; Te.). 3, to move with a jerk of the fingers, to pull or extend the string of a bow (Bh. 7, 10, 38; J. 12, 46; 13, 64; T.). [ದಿಗ್ವಿಜಯಂಗೆಯ್ದು ಮಿಡಿದನಿತು ಬೇಗದಿಂ ಜರಾಸನ್ಧನಂ ನೆಲಕ್ಕಿಕ್ಕಿ Pb. 12, 48 va.; Ap. 2, 58]. ಜೇಡತಿಯು.... ನುಣ್ಪಟ್ಟೆ ಮೊಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕನ್ನರಿಯನಿಟ್ಟು, ಸಿಳ್ಳುಗುರಿನ್ದಲಿ ಒಲಿದೊಲಿದು ಮಿಡಿದು, ಬಾಜಿಸಿ, ಪಾಡುತಿರೆ (Rāghc. 17, 66). ಗಲ್ಲವನೊಡನೆ ಮಿಡಿದು (Bp. 15, 13). ಚಾಪಮಂ ಪಿಡಿದು, ಮಿಡಿದು (J. 8, 35). ಮಿಡಿದರೊಡೆವನ್ತೆ ಅನ್ಯತರಸದಿನ್ದ ನೆಱಿವ ಪೊಂಗೊಡಪೊಲೆಯನ್ ಅವನ ವಕ್ಷಃಸ್ಥಲದೊಳಿಟ್ಟು ಒತ್ತಿದೊಡೆ (11, 17).

ಮಿಡಿ miḍi. 4. P. p. of ಮಿಡಿ 3, in ಮಿಡಿ ಮಿಡಿದು (Bh. 8, 21, 12).

ಮಿಡಿ miḍi. 5. (= ಮಿಾಣ್ಟು 1). to leap, to bounce, as a horse, to hop (Rśv. 6, 11 va.; Te. ಮಿಡಿ, ಮಿಡೆ); to move about rapidly, as a tuft of hair (Bp. 24, 44); to leap, to pass over by leaping (Abh. P. 4, 123). 2, to make fly: to shed, as tears (J. 19, 20. 27).

ಮಿಡಿ miḍi. 6. springing, bouncing, hopping. — ಮಿಡಿನಾಗರ. the venomous Coluber nāga of Russel (Bḍ.; Te. ಮಿಡಿನಾಗು, ಮಿಣ್ನಾಗು, the adder).

ಮಿಡಿ miḍi. 7. a very young, quite unripe, pebble or pellet-like fruit [Tu. ಮುಡಿ]; (ಶಲಾಟುಫಲ Šmd. Dh.; ಶಲಾಟು Šm. 92; ಎಳೆಗಾಯಿ, ಹದಿರ್, ಹೀಚು 22; ಎಳೆಗಾಯ್ Kk. 23; My.; ಪರಳುಗಾಯಿ Bhn. 58; Cpr. 1, 101 va.; 7, 87; Rsv. 2, 47; M. ಮಿಡಿ, a small cucumber before the flowers fall off). [ಮುಗುಳ ಬಿರಿ ಮುಗುಳ ಮಿಡಿಯ ಕಿಱುಮಿಡಿಯ ಬಲ್ಮಿಡಿಗಳೊಳೆಱಗಿ Pb. 5, 5 va.; Ap. 11, 98]. ಒಣಗಿದ ಮಿಡಿ (ವಾನ, ಒಣಗಾಯಿ Si. 123). ಮಿಡಿ ಪಣ್ಣಾಗದೆ? (Šś. 44). see ಪಸುರ್-, ಪೂ-, ಮಾ-. — ಮಿಡಿಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a hard, unripe fruit (ಶಲಾಟು Si. 123). 2, the fruit of the climbing herb Momordica charantia Lin. (St. & Pl.). ತಿರುಳು ದೋರ್ವರ ಮಿಡಿಗಾಯಿ (ಕೋಮಲ, ಶಲಾಟು Mr. 109). — ಮಿಡಿಮಾವು. a quite unripe mango (My.).

ಮಿಡಿ miḍi. 8. moving with a pull of the fingers, propelling. — ಮಿಡಿವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bamboo slit at the one end of which a pebble is kept which is propelled by bending the end backwards and letting it spring back (My.; Rsv. 5, 52. 80).

ಮಿಡಿ miḍi. 9. (fr. ಮಿಡುಕು 1). = ಮಿಡು. grief. see ಸಿಡಿ-.

***ಮಿಡಿ miḍi. 10.** (*cf.* ಮಿಳಿ, ಮಿಣಿ). a leather whip. ನಡೆವ ವಾರುವ ಮುಗ್ಗಿಡದೆ ನಡೆಸಿಕೊಮ್ಬುದಲ್ಲದೆ ಮಿಡಿ ಹಱಿಯೆ ಹೊಯ್ದುವರುಣ್ಟೆ ಲೋಕದೊಳಗೆ Cv. 305.

ಮಿಡಿಚೆ miḍice. = ಮಿಡತೆ, ಮಿಡಿತೆ, ಮಿಡುಚು. that which hops: a grasshopper, a locust (ನೀಲಕಣ್ಠ Nn. 49; ಪತಂಗ, ಶಲಭ Si. 176; My.; M. ವಿಟ್ಟಿಲ್, ವೆಟ್ಟಿಲ್; T. ವೆಟ್ಟುಕ್ಕಿಳಿ).

ಮಿಡಿತೆ miḍite. = ಮಿಡಿಚೆ, etc. (My.; Si. 176; Te. ಮಿಡುತ).

***ಮಿಡಿಯಿಸು miḍiyisu.** = ಮಿಡಿ 3. to strike with the finger, etc. ಬೆರಲಂ ಮಿಡಿಯಿಸಿದುದೆನಿಸಿ ರಾಗದ ತೊಡರೊಳ್ ತೊಡ ರ್ದಿರ್ಪುವಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರಯುಗಳಂ Ap. 9, 117.

ಮಿಡು miḍu. = ಮಿಡ, etc. — ಮಿಡು ಮಿಡನೆ ಮಿಡುಕು. = ಮಿಡ ಮಿಡನೆ-. (Bp. 26, 15; 40, 35; Rsv. 13, 104 va.). — ಮಿಡು ಮಿಡುಕು. = ಮಿಡು ಮಿಡನೆ-. [ಮಿಡು ಮಿಡುಕನೆ ಮಿಡುಕುವ ಸಿಡಿಲೇಚ್ಛೆಯುಮಂ Pb. 10, 51 va.; Ap. 5, 85 va.]; (C. Bp. 19, 32). [— ಮಿಡು ಮಿಡು ಮಿಡುಕು. to suffer, to grieve very much. ತನ್ನ ಬಾಲಂ ಬೆರಸುರಿ ಯೊಳ್ ಬಿದ್ದು ಮಿಡು ಮಿಡು ಮಿಡುಕುತಿರ್ದ ಜನನಿಯಂ ಕಣ್ಡು Pb. 5, 99 va.].

ಮಿಡುಕು miḍuku. 1. = ಮಿಡುಗು. to grieve, etc. (ಅಲು Šm. 80; Bp. 24, 56; 26, 15; 40, 35; Rsv. 5, 41; 13, 104 va.; Te.; T. ವಿಳಿ). [ಸುಡುವುದರಾಗ್ನಿಯುಮೊಡಲಂ ಮಿಡುಕುವಿನಂ ಕಡಿದ ಕಟ್ಟಿ ಱುಮ್ಪೆಗಳುಂ Ap. 5, 13]. see ಮಿಟ್ಟನೆ-.

ಮಿಡುಕು miḍuku. 2. (= ಮಿಕ್ಕು 1). grieving, lamenting, groaning (Te. ಮಿಡುಕು, ಮಿಡುಕೆ).

ಮಿಡುಕು miḍuku. 3. = ಮಿಡುಂಕು, (ಮಿಸುಕು 1, etc.). to recover consciousness, to become conscious, to grow animated or quickened, to become lively or vigorous, to be alive (ಚೈತನ್ಯ Šmd. Dh., o. r. ಮಿಡುಂಕು; ಅಸು Šm. 80; Cpr. 5, 115; J. 21, 40). 2, to move (v. i., Cpr. 5, 64 va.; Bp. 47, 25. 58; 54, 81; Rsv. 1, 41; J. 22, 20; 25, 54; see Sp. s. ಬೆರಳು ಚಾಳಿ). [ಓಪನಂ ಮಿಡುಕಲೀಯದೆ ಕಾಲ್ವಿಡಿದಟ್ಟು Pb. 4, 97; Ap. 14, 104 va.; ತುಟಿ ಮಿಡುಕದೆ ಅಟ್ಟೆಯಾಡಿತ್ತಲ್ಲಾ Bv. 814]. 3, to urge on, to push (see ಕಡು-; M. ಮಿಡುಕ್ಕು, ಮುಡುಕ್ಕು, T. ಮುಡುಕ್ಕು, ಮಿಡುಕ್ಕು, to animate; to urge on). 4, to move (v. t., Rsv. 5, 89). [Tu. ಮುಡ್ಕ್, to be bent; ಮೆದ್ಕ್, to move].

ಮಿಡುಕು miḍuku. 4. moving, setting in motion (Cpr. 5, 99); animation, life, liveliness, activity, sprightliness, vigor, strength, valor (ಪರಾಕ್ರಮ Bhn. 3, o. r. ಕಡುಪು; Bh. 3, 13, 20; Rām. 4, 3, 8; J. 2, 28; 4, 30; 17, 30; 25, 31; M. ಮಿಡುಕ್ಕು, T. ಮಿಡಲ್, ಮುಡುಕ್ಕು). [ಮೈಯೊಳ್ ಮಿಡುಕುಳ್ಳ ತಾಣಮಣಮಿಲ್ಲ ಪ್ಪನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನನಾಗಿ Ap. 6, 34]. — ಮಿಡುಕುಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. activity, etc. to decrease (Šsv. 2, 79).

***ಮಿಡುಕುಱು miḍukuṟu.** a spark of fire. ಹಲವು ಕಾಲ ಧಾವತಿಗೊಣ್ಡು ಒಟ್ಟಿದ ಹಿದಿರೆಯು ಒನ್ದು ಮಿಡುಕುಱಿಲ್ಲಿ ಬೇವನ್ತೆ Bv. 213.

ಮಿಡುಗು miḍugu. = ಮಿಡುಕು 1. to be very much distressed, to grieve, to mourn (ಸಂಖಿನ್ನ Šmd. Dh., ದುಃಖಿ ದಿನ್ನಾದ ಚಿನ್ತೆ Cm.; M. ಮುಡುಗು).

ಮಿಡುಂಕು miḍuṅku. = ಮಿಡುಕು 3, q. v.

ಮಿಡುಂಚು miḍuṅcu. = ಮಿಡಿಚೆ, etc. (Bp. 56, 24).

ಮಿಡ್ಡೆ miḍḍe. = ಮಡ್ಡಿ 1. — ಮಿಡ್ಡೆಕೂಱು. = ಮಡ್ಡಿಯನ್ನ. (My.).

ಮಿಣ miṇa. = ಮಿನು, ಮಿಱು, ಮಿಸು. glittering; sparkling. (Tu. ಮೆಣ್; Mhr. ಮಿಣಮಿಣಣೇಂ, to burn dimly). — ಮಿಣ ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to glitter (My.). — ಮಿಣ ಮಿಣನೆ ಮಿಂಚು. to glitter (My.).

ಮಿಣಕು miṇaku. 1. = ಮಿಣುಕು 1, ಮಿನುಕು 1. to glitter [Tu. ಮಿಣ್ಕ್].

ಮಿಣಕು miṇaku. 2. ಮಿಣಕ್. = ಮಿಣ, ಮಿಣುಕು 2. (Te. ಮಿಣುಕು, ಮಿನುಕು, ಮಿನ್ನು; M. ಮಿನುಕ್ಕ). — ಮಿಣಕುಹುಳು. = ಮಿಂಚು ಹುಳು. (ಖದ್ಯೋತ, ಜ್ಯೋತಿರಿಂಗಣ Si. 176). ಮಿಣಕುಹುಳು ತಿಣಕಿದರೆ ಜೇನು ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). — ಮಿಣಕ್ಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to glitter. [Tu. ಮಿಣ್ಣಮ್ಪುರಿ = glow-worm].

ಮಿಣಕೆ miṇake. = ಮಿಣಿಕೆ, ಮಿನಿಕೆ, q. v. a climbing herb. (My.).

ಮಿಣಿ miṇi. = ಮಿಳಿ. a rope made of twisted leather straps (ಚರ್ಮಪಾಶ Mr. 286; Si. 277; C.; M. ಮುಣಿ, ಮಿಣಿ, ಮುಣಿ, to braid, twist; Te. ಮೆಲಿ, a turn, twist; *cf.* ಮೆಡಱು). ತೊಗಲ ಮಿಣಿ (ನದ್ಧ್ರಿ, ವಧ್ರಿ, ವರತ್ರೆ, ತೊಗಲ ಹಗ್ಗ Si. 344). ಬಿಟ್ಟಿ ಆಡುವ ಗೆಣೆಯು ಹಱಿಕುತೊಗಲಿನ ಮಿಣಿಯು (Dp. 54). see ಕಟ್ಟು-.

ಮಿಣಿಕೆ miṇike. = ಮಿಣಕೆ, etc. (My.).

ಮಿಣುಕು miṇuku. 1. = ಮಿಣಕು 1. (Tu. ಮೆಣುಕು).

ಮಿಣುಕು miṇuku. 2. = ಮಿಣಕು 2. glittering. (My.).

ಮಿಣ್ಟೆ miṇṭe. 1. = ಮಿಟ್ಟೆ 1. a kind of weapon (ಶರ ಮುಣ್ಡ Mr. 296; Šsv. 3, 23; Rām. 3, 3, 18).

ಮಿಣ್ಟೆ miṇṭe. 2. = ಮಿಟ್ಟೆ 2, etc. a mass, a multitude (Rsv. 5, 80).

ಮಿಣ್ಡ miṇḍu1.-a3. 1. a man who does not restrain the animal passion, a libertine, a paramour, an illicit lover, a whoremaster (Cpr. 8, 73 va.; Bp. 11, 5. 6; 40, 13. 25. 56; 42, 13. 19. 29; Si. 193; G. 139; My.; Te.). [Tu. ಮಿಣ್ಡೆ]. ಗಣ್ಡ ಬಯ್ದರೆ ಹುಚ್ಚು, ಮಿಣ್ಡ ಬಯ್ದರೆ ಮೆಚ್ಚು (Prv.). — ಮಿಣ್ಡಜಂಗಮ. a lascivious Jangama (Bp. 6, 33; 11, 2. 23. 43. 50). — ಮಿಣ್ಡ

ಪ್ರಾಯ. the age in which animal passion is powerful, nubile age, etc. (Bp. 25, 9. 10). — ಮಿಣ್ಡಭಕ್ತ. a lascivious devotee (Bp. 11, 37). — ಮಿಣ್ಡವನ್ದಿ. -ಹನ್ದಿ. a lusty hog (Bh. 3, 13, 18). — ಮಿಣ್ಡ ಸಂಗಯ್ಯ. N. (Bp. 59, 5). — ಮಿಣ್ಡಹರೆಯ. = ಮಿಣ್ಡ ಪ್ರಾಯ. (Bp. 9, 33; 27, 65).

ಮಿಣ್ಡ minḍu₂-a₃. 2. a man of high position or character: a hero (Bh. 3, 18, 38). 2, somebody (or something) that is above or beyond another's reach, beyond his faculties, or out of his power. ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರ ಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ (is an object that he never can draw well), ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ (is something he is likely to make mistakes about), ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ. — ದೋಣೀ ದಾಟದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿ ಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ. — ಹೊಟೆ ದಾಟದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿಗರ ಮಿಣ್ಡ. — ತುರುಕ ಮಿಣ್ಡ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಎದುರು ಚುಕ್ಕಿಯೇ? (Prvs.). see Prvs. s. ಉಂಯಿ, ದಿಣ್ಡು, ಮುಟೆ, ಮೋಟ ಮರ.

ಮಿಣ್ಡಗಾತಿ minḍa-gāti. an incontinent woman, an adulteress, a whore (My.).

ಮಿಣ್ಡಗಾಱ minḍa-gāṟa. a paramour, an adulterer, a whoremaster (ಜಾರ, ಉಪಪತಿ Si. 193). ಉಣ್ಡವನಿಗೆ ಹಸಿವಿಲ್ಲ, ಮಿಣ್ಡಗಾಱನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಮಿಣ್ಡತನ minḍatana. lasciviousness, whoredom (Bp. 40, 34).

ಮಿಣ್ಡಿ minḍi. a lusty female; a woman of nubile age (see ತುಱು-, ಸಱು-). ಮಿಣ್ಡಿಯಾ ಗಣ್ಡ ತಾ ದಣ್ಡಿಂಗೆ ಹೋದರೇ ಹಿಣ್ಡಿಯ ಹೆಡಿಗೆಗೆ ಕೋಣನ ತನ್ದು, ಕಣುಗಣ್ಡು, ಹೊಡದನ್ತೆ (Sp.; Dp. 127, 2.) — ಮಿಣ್ಡಿ ವೆಣ್ಡತಿ. -ಪೆಣ್ಡತಿ. a lusty wife (Rāghc. 17, 65). [Tu.].

ಮಿಣು್ಡ minḍu. 1. animal passion, sensual longing, lustiness (J. 3, 8; 30, 5).

ಮಿಣು್ಡ minḍu. 2. (= ಮಿಾಣು 5). the position of being raised (too much, as a lever). ಸನ್ನೆಗೋಲು ಮಿಣ್ಡಾಗಿದೆ. (My.). [Tu. ಮುಣು್ಡ support].

ಮಿಣ್ಣಗೆ minnage. gently, quietly. (Dp. 135a, 5).

ಮಿಣ್ಣನೆ minnane. = ಮಿಣ್ಣಗೆ. (Dp. 130, 21).

ಮಿಣ್ಣಿ minni. = ಮಿಳ್ಳಿ, etc. a small wooden or metal spoon; a small metal vessel in the form of a cambu, any small metal vessel used for drinking (My.). 2, = ಮಿಣು್ಣ, *e. g.* ಮಿಣ್ಣಿಕಾಯಿ, ಮಿಣ್ಣಿಗಡಿಯಾರ (My.). [Tu. ಮಿಣ್ಣಿ, a tiny spark].

ಮಿಣು್ಣ minnu. the state of being small, short, dwarfish. ಮಿಣ್ಣಾಗಿದ್ದವನ ಬಣ್ಣವೇ ಬೇಱೆ (Prv.).

ಮಿಣ್ಣೆ minne. = ಮಿಾಟೆ. anything small? (Śs.).

ಮಿತ mita. 1. measured, meted, measuring; defined, limited; moderate; regular; scanty, frugal; sparing; little, brief, concise; examined, known. see Ch. v. 221. 224. ಮಿತವಾದ್ದು ಬಾಳುವದು, ಹಿತವಾದ್ದು ಫಲಿಸುವದು (Prv.).

ಮಿತ mita. 2. Tbh. of ಮೃತ. dead (Śmd. 353).

ಮಿತಭಾಷಿ mita-bhāṣi. speaking little, seldom speaking; speaking in a deliberate manner. (My.).

ಮಿತಮ್ಪಚ mita-m-paca. cooking food by measure: a miser; *niggardly, stingy, avaricious.*

ಮಿತವಚನ mita-vacana. = ಮಿತಭಾಷಿ. 2, N. (Rśv. 5, 130 va.).

ಮಿತಿ miti. measuring; measure; weight; determinate amount; limit; moderation; accurate knowledge. ಮಿತಿಮಿಾಱದರೂ ಗತಿ ಮಿಾಱ ಬೇಕು (Prv.). ಆ ವ್ಯಾಪಾರವು ಮಿತಿ ಮಿಾಱ ಬೆಳದಿರುತ್ತದೆ (B. 4, 28; see 4, 119). see ಪ್ರ-. 2, interest on money loans (Mhr.). — ಮಿತಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to determine the quantity, to arrange (Dp. 106, 16). — ಮಿತಿ ಮೇರೆ. dupl. ಮಿತಿ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದ ಮೋಹದ ಚಿನ್ತೆ (Dp. 36, 1).

ಮಿತಿಳೆ mitiḷe. Tbh. of ಮಿಥಿಲೆ N. of a city. (Śmd. 338).

ಮಿತ್ತಡಿ mittaḍi. N. see ನಾಟ್ಯನ-. — ಮಿತ್ತಡಿಯನಾರ್. N. (Bp. 17, 1).

ಮಿತ್ತು mittu. Tbh. of ಮೃತ್ಯು. death (Śmd. 351; Cpr. 5, 110; Bp. 40, 55; J. 14, 15).

ಮಿತ್ರ mitra. *a friend, an associate.* 2, *an ally.* 3, *the sun.* 4, N. of an āditya or form of the sun, commonly associated with Varuṇa. ಅಮರಮುನಿಗಳು (ವಿಷ್ಣುವಿನ) ಮಿತ್ರರಕ್ಕು (Mr. 19). feminine ಮಿತ್ರಳು (My.; B. 5, 289). ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಮುಱೆ ಮಾಡ ಬೇಡ, ಶತ್ರುವಿಗೆ ಹೊಣೆಯಾಗಬೇಡ (Prv.).

ಮಿತ್ರಘ್ನ mitra-ghna. friend-killing, treacherous. (My.).

ಮಿತ್ರಜ್ಞ mitra-jña. mindful of a friend's benefits, thankful to him (My.).

ಮಿತ್ರಜ್ಞತೆ mitra-jñate. thankfulness for a friend's benefits (My.).

ಮಿತ್ರತ್ವ mitratva. friendship; alliance; intimacy. (J. 19, 42; My.).

ಮಿತ್ರದ್ರೋಹ mitra-drōha. injury or betrayal of a friend, malice indulged against a friend. (My.).

ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿ mitra-drōhi. the betrayer of a friend, a false or treacherous friend. (My.). ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿಯಾದವನಗೆ ಕಾಣುವವರೆಲ್ಲ ಶತ್ರುಗಳೇ (Prv.).

ಮಿತ್ರಭೇದ mitra-bhēda. separation of friends, breach of friendship. (My.). 2, N. of the first book of the pañcatantra.

ಮಿತ್ರಲಾಭ mitra-lābha. acquisition of friends or of friendship, forming friendship. (My.). 2, N. of the first book of the hitōpadēśa.

ಮಿತ್ರವರ್ಗ mitra-varga. friends looked upon as a class (My.).

ಮಿತ್ರೆ mitre. a female friend (ಸಾರಜ್ಞೆ, ಸಖಿ, ಸಹಜೀವಕೆ, etc., ಕೆಳದಿ Mr. 305).

ಮಿಥಸ್ mithas. *together, mutually, reciprocally.*

ಮಿಥಿಲಾಪುರ mithilā-pura. = ಮಿಥಿಲೆ. (J. 19, 19).

ಮಿಥಿಲೆ mithile. ಮಿಥಿಲಾ. = ಮಿತಿಳೆ, ಮಿಥುಲೆ. *N. of a city, the capital of Vidēha or Tirhut and residence of king Janaka.*

ಮಿಥಿಲೇನ್ದ್ರ mithilā-indra. Janaka (J. 19, 36).

ಮಿಥಿಲೇನ್ದ್ರಸುತೆ mithilēndra-sute. Sītā (J. 19 sum.).

ಮಿಥುನ mithuna. a pair (male and female, boy and girl, etc.; ದಮ್ಪತಿಗಳ್, ಸತಿಪತಿಗಳ್ Mr. 24); *a pair, a couple, a brace;* twins: the sign of the zodiac Gemini. 2, union, junction. 3, cohabitation, copulation. ಸತಿ ಪುರುಷರುಂ ಕೂಡಿ ನುಡಿವಲ್ಲಿ ಮಿಥುನ ಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 434).

ಮಿಥುನೀಕರಿಸು mithunī-karisu. to practise copulation (Abhā. 2, 73).

ಮಿಥುಲೆ mithule. = ಮಿಥಿಲೆ. (Grj. 2, 81).

ಮಿಥ್ಯ mithya. = ಮಿಥ್ಯೆ. untruth, falsehood, etc. ಇತ್ತ ವರ ಮಿಥ್ಯ ವಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಡೋದು ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಮಿಥ್ಯತನ mithyatana. = ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ. see Sp. s. Tbh. ಮುತ್ತು.

ಮಿಥ್ಯಾ mithyā. = ಮಿಥ್ಯೆ. *falsely, wrongly, untruly, deceitfully;* false, untrue, sham, unjust; untruth (personified as the wife of adharma).

ಮಿಥ್ಯಾಕರ್ಷೆ mithyā-ākarṣe. vainly attracting (one's mind or attention to a person). ಮಿಥ್ಯಾಕರ್ಷೆ ಕೇಳ್ವಲ್ಲಿ ಕಶ್ಚಿದ್ (Mr. 535).

ಮಿಥ್ಯಾಚರಣ mithyā-ācaraṇa. = ಮಿಥ್ಯಾಚರ್ಯೆ. (Cpr. 10, 123).

ಮಿಥ್ಯಾಚರ್ಯೆ mithyā-ācarye. *false behaviour, hypocrisy.*

ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನತೆ mithyā-jñānate. false conception, misapprehension (Cpr. 10, 123).

ಮಿಥ್ಯಾತೃ mithyātṛi. a liar (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿ Nn. 58).

ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ mithyātva. falsity, unreality, untruth. (Cpr. 7, 8).

ಮಿಥ್ಯಾದರ mithyā-ādara. hypocritical reverence, etc. see ಬೋೞಸರಿಸು.

ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ mithyā-dṛiṣṭi. *false doctrine, heresy.*

ಮಿಥ್ಯಾಪವಾದ mithyā-apavāda. a false accusation (My.).

ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ mithyā-abhiyōga. an unjust claim; *a false accusation.*

ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ mithyā-abhiśaṁsana. *a false accusation.*

ಮಿಥ್ಯಾಮತಿ mithyā-mati. *false opinion, error, mistake.*

ಮಿಥ್ಯಾಲೋಚನೆ mithyā-ālōcane. a false thought (My.).

ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿ mithyā-vādi. speaking untruly; a liar (ಮಿಥ್ಯಾತೃ, ಕ್ಷುಲ್ಲಕ Nn. 58; My.). 2, a follower of Śaṅkarācārya (My.).

ಮಿಥ್ಯಾವಿನಯ mithyā-vinaya. hypocritical reverence, etc. (ಬೋೞಸರ Ct. I, 41).

ಮಿಥ್ಯೆ mithye. = ಮಿಥ್ಯ, ಮಿಥ್ಯಾ. untruth, falsehood, fraud, hypocrisy (ಕುಕ್ಕುಟಿ, ಶಾಮ್ಬರಿ, ಮಾಯೆ, etc. Mr. 450; My.).

ಮಿದಿ midi. to pound (ಮುಸಲಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; ಮುಸಲಘಾತ Śm. 98; V. 30, 35 va.; My.; Te. ಮೆದುಗು, to be pounded or triturated; T. ಮಿದಿ, ಮಿರಿ; M. ಮೆದಿ, to tread on, to trample, to tread, as loam, to thrash). [to knead as dough. — ಕುದುರೆಯ ಬಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲಣಿಯ ಕೇಣಿಯನಲ್ಲಿ ಕೆಲರ್ ನಿಶಾಟರುಣ್ಮಿದ ಬಿಸುನೆತ್ತರೊಳ್ ಮಿದಿದು ನುಣ್ಣನೆ ನುಂಗಿದರ್ Pb. 12, 8; Tu. ಮೆದ್ಪು]. to beat (Grj. 2, 106 va.), to kill, to destroy (ಘಾತ Śmd. Dh.; ಸಂಹಾರ Śm. 98); to rub, to grind, to triturate (ಮರ್ದನ Śmd. Dh.). ಮಿದಿವುದು (ಸಮ್ಮರ್ದ, ಪರಿಮಲ Hlā.). ಧಾನ್ಯಾದಿ ಪಿಷ್ಟಮಂ ಮಿದಿದು ಪುರಿಯಲ್ಕೆ ಸತ್ತುಗಂ (Mr. 219).

ಮಿದಿಸು midisu. = ಮಿದ್ದಿಸು. to cause to pound, to have pounded, etc. (Bp. 27, 49).

ಮಿದು midu. Tbh. of ಮೃದು. soft, etc. (My.; B. 1, 15).

ಮಿದುಡು miduḍu. = ಮಿದುಳು, q. v. (Te.; ಗೋದ G.; B. 4, 24).

ಮಿದುವು miduvu. = ಮಿದು. (My.; B. 3, 30).

ಮಿದುಳು miduḷu. ಮಿದುಳ್. (Śmd. 59). Tbh. of ಮೇದಸ್ (*cf.* ಮೇದುರ). marrow; the brain (Abh. P. 13, 63; Rśv. 5, 120 va.; Rām. 6, 30, 15; J. 21, 48; 22, 23. 26; B. 4, 82; see ಬಿಡುಮಿದುಳ್). ತಲೆಯ ಮಿದುಳು (ಮಸ್ತಿಷ್ಕ, ಗೋರ್ದ Hlā., Nr., Mr. 397).

ಮಿದ್ದಿಸು middisu. = ಮಿದಿಸು. (My.).

ಮಿನಹು minahu. of or in the afore-said month (Mhr., H.). 2, till, until (My.).

ಮಿನಾಹಿ mināhi. deduction, subtraction (H. ಮಿನ್ಹಾಯಿ). 2, discharging, dismissing, putting out of office (My.).

ಮಿನಿ mini. = ಮಿನು. — ಮಿನಿ ಮಿನಿಸು. = ಮಿನು ಮಿನಿಸು. (Grj. 4, 79).

ಮಿನಿಕೆ minike. = ಮಿಣಕೆ, ಮಿಣಿಕೆ. a climbing herb, the melon vine, Cucumis melo Lin. (St. & Pl.; ಕರ್ಕಟಿಕೆ Mr. 135; *cf.* ಮೆಕ್ಕೆ).

ಮಿನು minu. (= ಮಿಣ), ಮಿನಿ. sparkling, shining, etc. (T. ಮಿನ್). — ಮಿನು ಮಿನನೆ. rep. very glitteringly, brightly or brilliantly (Abh. P. 7, 7). — ಮಿನು ಮಿನಿಸು. to shine brightly (Grj. 4, 80). — ಮಿನು ಮಿನುಪ ಯೋಗವಟ್ಟಿಗೆ Kk. 33).

ಮಿನುಕು minuku. 1. = (ಮಿಂಚು 2), ಮಿಣಕು 1, etc., ಮಿನುಗು 1, (ಮಿಱುಗು 1, ಮಿಸುಗು 1). to shine, to glitter (ಕಾನ್ತಿ Śmd. Dh.).

ಮಿನುಕು minuku. 2. = ಮಿನುಗು 2. lustre, etc. (B. 4, 126. 158; Te.).

ಮಿನುಕು minuku. 3. to speak in an indistinct, faint or low tone; to murmur (ಅನ್ತರ್ಗತಸ್ವನ Śmd. Dh.; Mhr. ಮಿಣಮಿಣಣೇಂ; Sk. ಮಿಣ್ಮಿಣ, speaking indistinctly through the nose; T. ಮಿಙ್ಙೈವು, an internal sound).

ಮಿನುಗು minugu. 1. = ಮಿನುಕು 1. to shine, to be bright, to sparkle, to glitter; to be beautiful (J. 4, 1). ಮಿನುಗುವ ಅದಿಮೂರ್ತ್ತೆ (Śm. 21). ಮಿನುಗುವಾಯುಧಂ (C. Bp. 42, 14). ಮಿನುಗಲ್ (47, 16). ಮಿನುಗುವ ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ (Kk. 18). ಮಿನುಗುವ ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ (71). ಮಿನುಗುವ ಅನ್ನಂ (*i. e.* ಅನ್ತಹಂ, 61).

ಮಿನುಗು minugu. 2. = ಮಿನುಕು 2. shine, lustre, glitter, sparkling (ಕಾನ್ತಿ Kk. 25; Śm. 15; Bh. 7, 6, 59). — ಮಿನುಗುವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain lustre, etc. (Śśv. 3, 35 va.).

ಮಿನ್ದು mindu. P. p. of ಮೀ 1, ಮೀಯು.

ಮಿರಾಸಿ mirāsi. a hereditary entitlement to yearly, monthly or daily gifts of corn, money, etc. (My., also as ಮಿರಾಸು; Mhr., H. ಮಿರಾಸ, a hereditary office in a village; land-tax).

ಮಿರಾಸಿದಾರ mirāsi-dāra. a man who possesses or enjoys a mirāsi (My.).

ಮಿಱು miṟu. (= ಮಿಣ, etc.). shining, sparkling (*cf.* ಮೆಱೆ 1 & 2). — ಮಿಱು ಮಿಱನೆ ಮಿಂಚು. to shine brilliantly (My.). [— ಮಿಱು ಮಿಱು ಮಿಱುಗು. to shine very much. ಪೆಱವುೞದ ಮೂಱು ಮಿಱು ಮಿಱು ಮಿಱುಪ ಶಿತಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ ದ್ವಿಜನ್ಮನ ನೊಸಲಂ ನೆಱೆಗೊಳ್ವಿನಮೆಚ್ಚೊಡೆ Pb. 12, 74].

ಮಿಱುಗು miṟugu. 1. (= ಮಿನುಕು 1, etc.). to glitter, to flash, to sparkle, to shine (ಚಕಚಕಾಯಮಾನ Śmd. Dh.; My.). [ಮಿಱುಗುವ ತೋರ ಹಾರಮುಮಂ Pb. 4, 105; Ap. 2, 62]. ಮಿಱುಗುತ್ತಿರ್ಪ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂ (Śmd. 72). ಮಿಱುಗುತೆ ಪೋದಂ (280). ಮಿಱುಗುವ (J. 8, 3; 11, 8; 33, 19; Śśv. 3, 27). ಮಿಱುಪ (Cpr. 4, 82; J. 25, 5). ಮಿಱುಪಂ (Śmd. 275). ಲಲಾಟದೊಳ್ ಮಿಱುಪ ಕಣ್ಣುರಿಯನ್ತೆ (275). see Cpr. 6, 16; 8, 58; Bp. 13, 17; 27, 77; 28, 26; 42, 24; 44, 1; 56, 29; J. 15, 5).

ಮಿಱುಗು miṟugu. 2. glitter, shine, lustre, polish, etc. (ಮಿಂಚು, ಮಿನುಗು, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 25; Bp. 40, 4; My.; *cf.* ಮೆರುಗು). ಮಿಱುಗು ಮಾಡು, ಮಿಱುಗು ಹಾಕು (My.).

ಮಿಱುಪು miṟupu. = ಮಿಱುಗು 2. (Cpr. 4, 62; 7, 110; Rām. 1, 5, 30; Te. ಮೆರುಪು, ಮೆಱುಪು).

ಮಿರ್ಲೆ mirle. a kind of aquatic bird (My.).

ಮಿಲತ್ milat. ಮಿಳತ್. (Śmd. 100). joining, uniting with; meeting; mixing; assembling.

ಮಿಲದ್ವಿಷ್ಕಿರ milat-viṣkira. surrounded by birds? (Śmd. 100, o. r. ಮಿಲದ್ವಿಷ್ಟರ).

ಮಿಲದ್ವಿಷ್ಟರ milat-viṣṭara. surrounded by trees? (Śmd. 100, o. r. ಮಿಲದ್ವಿಷ್ಕಿರ).

ಮಿಲನ milana. mixing with, coming in contact with, associating with; coming together, meeting, assembling, union (ಕಟಾಹ, ಕೂಟ Nn. 107; ಕಾಣ್ಡ, ಕೂಟ 116; ಪ್ರಮಾಣ, ಕೂಟ 139); contact.

ಮಿಲಾಕತ್ತು milākattu. mingling, mixing; a meeting, an interview (My.; Mhr. ಮಿಳಕತ, mingling or mixing with; earnings, gains).

ಮಿಲಾಯಿಸು milāyisu. to mix (v. t.), to mingle; to join; to bring together, to cause to meet, to introduce (My.; Te. ಮಿಳಾಯಿಂಚು); to be mixed, united, joined, etc. (My.).

ಮಿಲಾವಣೆ milāvaṇe. mingling with, mixing; coming together, meeting, assembling (My.).

ಮಿಲಿತ milita. ಮಿಳಿತ. united, mixed, combined; connected; found, met, encountered. see Cpr. 2, 91 va.; 10, 91 va.; Bp. 38, 14; 39, 50; ಪ್ರ-.

ಮಿಲ್ಟೇರಿ milṭēri. military (Si. 278). (E.).

ಮಿಶನರಿ miśanari. = ಮಿಷನೇರಿ. (B. 5, 303). (E.).

ಮಿಶ್ರ miśra. mixed, mingled, blended, joined; combined (My.); associated, connected; manifold, diverse; mixing, mixture. 2, a species of root or radish. see Śmd. 361. 362; ಸವರ್-, ಸಾಲಾ-.

ಮಿಶ್ರಣ miśraṇa. mixing, uniting, mingling; union, combination (B. 4, 88; My.); addition.

ಮಿಶ್ರಬನ್ಧನ miśra-bandhana. binding or joining diverse things, or joining things so that they be blended. see ಪೆಣೆ.

ಮಿಶ್ರವರ್ಣ miśra-varṇa. being of a mixed colour; a mixed colour (Kāvy. V, 935 seq.).

ಮಿಶ್ರಿ miśri. = ಮಿಶ್ರ No. 2. ಮಿಸಿರಿ. see ಸಾಲಾ-. 2, sugarcandy (My.; Mhr., H. ಮಿಶ್ರೀ).

ಮಿಶ್ರಿತ miśrita. mixed, mingled, blended, united, joined (Bp. 36, 54; My.); added; respected, respectable.

ಮಿಶ್ರೇಯ miśrēye. *the herb Anethum panmori* Roxb., *or a species of anise.*

ಮಿಷ miṣa. opening the eyes; winking. 2, rivalry, emulation, envy. 3, *deceit, fraud, trick, pretence, pretext, false appearance.* see ಅನು-, ನಿ-.

ಮಿಷನೇರಿ miṣanēri. = ಮಿಶನರಿ. a missionary (E.).

ಮಿಷಿತ miṣita. opened eyes, opened. see ಉನ್-.

ಮಿಷ್ಟ miṣṭa. sprinkled, moistened. 2, nice, savoury; sweet, sugary.

ಮಿಷ್ಟಾನ್ನ miṣṭa-anna. *sweet or savoury food, sweetmeats,* etc. (ರಸಾಯನ G.).

ಮಿಸಕು misaku. = ಮಿಸುಕು 1, etc. — ಮಿಸಕಾಡು. -ಆಡು. = ಮಿಸುಕಾಡು. (My.). — ಮಿಸಕ್ಯಾಡು. = ಮಿಸಕಾಡು. (ಮಿಡುಕು Cb.).

ಮಿಸಲು misalu. one's proper place (in an assembly, Mhr.); official view or examination, inspection (of troops, peons, horses, etc., My.).

ಮಿಸಿ misi. *a sort of fennel, Anethum sowa; Anethum panmori* Roxb. 2, *spikenard, Nardostachys jatamansi* Dec.

ಮಿಸಿಕು misiku. = ಮಿಸುಕು 1, etc. (B. 4, 185; My.).

ಮಿಸಿರಿ misiri. = ಮಿಶ್ರಿ. see ಸಾಲಾ-.

ಮಿಸಿಸು misisu. to cause to shine or become full of lustre. [2, to cause to bathe. ಗಂಗಾವಾರ್ಧಿಯೊಳಾತ್ಮ ತುರಂಗಮುಮಂ ಮಿಸಿಸಿ Pb. 1, 38; ಮಂಗಳ ಜಳಂಗಳಿನ್ದಂ ಮಿಸಿಸೆ Ap. 4, 35 va.; Vr. 2, 19]. @ the references from Cpr. given by Kittel also convey the meaning 2 now given; (Cpr. 3, 71; 3, 102 va.; 7, 143).

ಮಿಸು misu. (= ಮಿಣ, etc.). shining, etc. — ಮಿಸುಪಂಚೆ. beautiful cloth (ಅಜುನೆ Kk. 54, o. r. ಮಿಸೆ-).

ಮಿಸುಕು misuku. 1. = (ಮಿಡುಕು 3), ಮಿಸಕು, ಮಿಸಿಕು. to move, to stir; to quiver, to throb, to swing, etc. [Tu. ಮಿಸ್ಕ್]; (ಸ್ಪನ್ದನ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 19; Grj. 4, 67; Bp. 14, 2; 21, 18; 26, 35; 34, 5; 50, 59; Śśv. 3, 53; Rām. 6, 10, 8; My.; Te. ಮಿಸುಗು). [ಅಜಾಣ್ಡ ತಟದಿನ್ದತ್ತಲ್ಲಿ ಪೊಕ್ಕಿರ್ದುಮಿಂ ಮಿಸುಕಲ್ ತೀರ್ಗುಮೆ ವೈರಿಗೆ Pb. 11, 118]. — ಮಿಸುಕಾಡು. -ಆಡು. to move, to stir (My.). ಮಿಸುಕಾಡದೆ ಇರುವನ್ತಾದು (ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟತೆ G.).

ಮಿಸುಕು misuku. 2. moving, shaking, swinging. ಮಿಸುಕಿನೊಳ್ ಒಲೆ (Śm. 108).

ಮಿಸುಗು misugu. 1. (= ಮಿಸುಕು 1, etc.). to shine, to glitter, to sparkle, etc. (ಕಾನ್ತಿ Śmd. Dh.). ಮಿಸುಗುವ (Cpr. 8, 52). ಮಿಸುಗುವ ಅಱಂ (Śmd. 75). ಮಿಸುಪ (Cpr. 1, 101 va.; 5, 40; 6, 58; Śm. 9. 68. 72; Bp. 8, 18; 23, 39; 29, 18; 31, 12; 38, 36; 42, 23; C. Bp. 5, 49; J. 6, 44; Kk. 3; see Śmd. 289). [ಪೆರ್ದುಡುಗೆಗಳೊಳ್ ಮಿಸುಗುವ ಪೊಸ ಮಾಣಿಕದೆಳವಿಸಿಲುಮಂ Pb. 14, 26]. ಅಶೋಕೆಯ ಮಿಸುಪ ಪೊಸದಳಿರ್ (Cpr. 7, 92 va.). see Prll. 3, 25; Rśv. 1, 135 va.; 6, 11 va.; 13, 62. 63. 70. 83; J. 6, 44; 11, 10; 28, 18.

ಮಿಸುಗು misugu. 2. shine, lustre (V. 5, 69).

ಮಿಸುನಿ misuni. the glittering metal: gold (ಕನವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಚೆಮ್ಪೊನ್ನು Śs.; ಕನವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಚೆಮ್ಪೊನ್ನು, ಕಡವರ Śm. 68; Bp. 23, 35; Rām. 1, 13, 8; Bh. 1, 15, 8; 2, 13, 44; Rśv. 6, 11 va.; 13, 62. 63; J. 5, 7). [ಮಿಸುನಿಯಿನ್ದಪ್ಪುದ ಕಟಕಮುಕುಟಾದಿ ತೊಡವುಗಳು ಮಿಸುನಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊನ್ದು ರೂಪಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ ಹೇಳಾ Cv. 215. 357]. see ನಲ್-. — ಮಿಸುನಿಮೊಗ. fire (ಅಗ್ನಿ Śs.). — ಮಿಸುನಿಯಡ್ಡಣಿಗೆ. -ಅಡ್ಡಣಿಗೆ. a golden stand (V. 14, 28 va.). — ಮಿಸುನಿಱವಕೆ. a bodice interwoven with gold-thread (V. 5, 14 va.). — ಮಿಸುನಿವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. a gold cup (J. 6, 44). — ಮಿಸುನಿವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. a garment interwoven with gold-thread (Rśv. 5, 19 va.). — ಮಿಸುನಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. gold-colour (J. 16, 3). — ಮಿಸುನಿವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. Mēru (R.).

ಮಿಹಿಕೆ mihike. = ಮಹಿಕೆ. *mist, fog; frost, snow.*

ಮಿಹಿರ mihira. *the sun.*

ಮಿಹಿರಾಧ್ವ mihira-adhva. the sky (Abh. P. 11, 145).

***ಮಿಹಿಲಾಳು mihilāḷu.** a small man, a base man? ಆನು ಮಿಹಿಲಾಳು ಭೋಜ ದೇವುಲಾಳು Bv. 327.

ಮಿಳ್ miḷ. (= ಮಿಟ್). blinking. — ಮಿಳ್ಮಿಳನೆ. rep. in a staring manner (V. 35, 55 va.; see T., M. s. ಮಿಚಿ). [ಬೀರರೆಲ್ಲಂ ಬಡವರ ಪಿತರರನ್ತೆ ಮಿಳ್ಮಿಳ ನೋಡುತ್ತಿರೆ Pb. 7, 33 va.; Ap. 2, 15].

***ಮಿಳ miḷa.** = ಮಿಳ್. — ಮಿಳ ಮಿಳ ನೋಡು. look at staringly. ಬಳಮೆರಡುಂ ತನ್ನನೆ ಮಿಳ ಮಿಳ ನೋಡೆ Pb. 10. 60.

ಮಿಳಿ miḷi. 1. = ಮಿಣಿ. a leather rope; a rope; a strap (ಆಬನ್ಧ, ಯೋತ್ರ, ಯೋಕ್ತ್ರ Nr.; C. Bp. 47, 44; My.). ಆನೆಯ ನಡುವ ಬಿಗಿವ ಮಿಳಿ (ಕಕ್ಷ್ಯೆ); ಬಾರ ಮಿಳಿ (ನದ್ಧ್ರಿ, ವಧ್ರಿ, ವರತ್ರೆ Nr.). ಉರಮಿಳಿ (ಚೂಷೆ, ಕಕ್ಷ್ಯೆ, ವರತ್ರೆ Hlā.). ಬಾರು ಮಿಳಿಗಳ ಮಾಡು ವವನು (ಚರ್ಮಕೃತ್ Nn. 152). see ಪೆರ್ಮಿಳಿ.

***ಮಿಳಿ miḷi. 2.** = ಮಿಳ್, ಮಿಳ. — ಮಿಳಿ ಮಿಳಿ ನೇತ್ರ. blinking eye. ಗಿಡಿಗಿಡಿ ಜನ್ತ್ರಂ ಮಿಳಿಮಿಳಿ ನೇತ್ರರಪ್ಪ ಮಾಸೋಪವಾಸಂಗೆಯ್ದು ರಿಸಿಯರ್ Vr. 46, 4.

ಮಿಳಿರ್ miḷir. 1. to move to and fro, to move about, to swing, to wave, to jump or fly about, to roll, etc. (ಉಲ್ಲನ Śmd. Dh.; ನೆಗೆ Ct. I, 36). ಮಿಳಿರ್ದು (Śmd. 28). [ದಿವ ಮನೇಳಿಪನ್ತು ಮಿಳಿರ್ವ ವಿವಿಧ ಕೇತನಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 2, 65]. ಮಿಳಿರ್ವ ಎಳವಳ್ಳಿ (Śmd. 81). ಮಿಳಿರ್ವ ಪತಾಕೆಗಳ್ (Rām. 1, 13, 4). ಸಿನ್ಧುರಂಗಳ ... ಮಿಳಿರ್ವ ಕೊರಲ ಮಿಸುನಿಯ ತೊಂಗಲ್ವರಜಿ (Rśv. 6, 11 va.). ಮಿಳಿರ್ದೆತ್ತಂ ತೋಱಿ ಪೊಪ್ಪುಟ್ಟೆಯ ಪಟಿಯಿಗೆಗಳ್ (13, 69). ಗಗನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪಯೋಧರಮಂ ಮುಸುಂಕಿದ ಚೀನಾಮ್ಬರದ ಸೆಱಗಿನನ್ತೆ ತೊಳ ತೊಳಪ ಪಟಿಯಿಗೆಯ ಪಟಂಗಳ್ ಮಿಳಿರುತ್ತಿರೆ (13, 71 va.). ಮಿಳಿರ್ದು ಮಿಳ್ಳಿಸೆ ವಾನರಕೇತನಂ (Abh. P. 13, 119). see Cpr. 1, 106; 4, 42. 82; 5, 69. 131; 6, 64; 7, 52; Abh. P. 14, 192. — ಮಿಳಿ ರ್ದಾಡು. -ಆಡು. to wave, to float, etc. ರಥದ ... ತುದಿಯೊಳ್ ಮಿಳಿ ರ್ದಾಡೆ ಕೇತನಂ (Rśv. 13, 87).

ಮಿಳಿರ್ miḷir. 2. moving to and fro, etc. (ಸಂಚಲತೆ Ct. II, 84).

ಮಿಳಿರ್ miḷir. 3. to prosper, to flourish, to increase or grow greatly, to become powerful (ಸಮೃದ್ಧಿ Śmd. Dh.; ವೃದ್ಧಿಯಾಗು Śm. 23; T.; T. ಮಿಳಿರ್, ವಿಳಿರ್, greatness, fertility, plenty). ಮಿಳಿರ್ದು (Śm. 23).

ಮಿಳಿರ್ಚು miḷircu. to move about (v. t., J. 15, 8).

ಮಿಳ್ಳಿ miḷḷi. = ಮಿಣ್ಣೆ No. 1, q. v., ಮಿಳ್ಳೆ. a small vessel (My.; Si. 241; Te. ಮಿಲ್ಲಿ, ಮಿಳ್ಳಿ).

ಮಿಳ್ಳಿಱಿ miḷḷiṟi. to move to and fro, to move about (v. i., Śśv. 3, 62). — ಮಿಳ್ಳಿಱಿದಾಡು. -ಆಡು. = ಮಿಳಿಱು. (Rśv. 6, 70; V. 31, 7; Śśv. 4, 9).

ಮಿಳ್ಳಿಸು miḷḷisu. (= ಮೆಳ್ಳಿಸು). to move about, to fly, to float, to wave. [ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಮಿಳಿರ್ದು ಮಿಳ್ಳಿಸಿದ ಸಿಂಗದ ಪಟಿವಿಗೆ ಯುಂ Pb. 10, 97 va.]. ಜಯಕೇತು ಮಿಳ್ಳಿಸೆ (Abh. P. 3, 51). ಮಿಳ್ಳಿಸೆ ಗುಡಿಗಳ್ (3, 134). ಮಿಳಿರ್ದು ಮಿಳ್ಳಿಸುವ ಪೆಸರ ಕುಱುಪಿನ ಪಟಿಯಿಗೆ ಗಳುಂ ಸನ್ದಣಿಸಿ (12, 34 va.). ಮರುತ್ಪಥದೊಳ್ ಮಿಳ್ಳಿಸೆ ಪಟಿಯಿಗೆ (13, 68). ಮಿಳಿರ್ದು ಮಿಳ್ಳಿಸೆ ವಾನರಕೇತನಂ (13, 119). 2, to jump, to frisk (ನೆಗೆ Kk. 54; ದಿಂಕಿಡು, ದಾಣ್ಟು, ಸರಳಿಸು, ಕೊಣ ಕಿಡು Śm. 31).

ಮಿಳ್ಳೆ miḷḷe. = ಮಿಳ್ಳಿ, etc. (My.; Si. 310).

ಮಿೞ್ತು miḻtu. Tbh. of ಮೃತ್ಯು. death (Śmd. 351; ಬೋೞಿ Śmd. I; Cpr. 8, 44 va.; Śśv. 2, 67; 4, 19 va.). [ಬಿರಯಿಯ ಮಿೞ್ತುವಂ ಮಿದಿ ದೊಡಲ್ಲದಣಂ ಮುಳಿಸಾಱದೆನ್ದು Pb. 2, 13]. ಮಿೞ್ತುಗೆ ಮಾರಿಗೆ ಪಚ್ಚರ್ (Śmd. 287 Mdb.). [— ಮಿೞ್ತುಗೊಡ್ಡ. dangerous prattle. ತೋರ್ಪ ಸನ್ನೆಗಳುಮಂ ಆಡುವ ಮಿೞ್ತುಗೊಡ್ಡಂಗಳುಮಂ ಕಣ್ಡು ಚೋದ್ಯಮ್ಬಟ್ಟು Pb. 4, 83 va.].

ಮೀ mī. 1. = ಮೀಯು. to cause to bathe, to wash, to bathe (ಸ್ನಪನ Śmd. Dh.). 2, to bathe (v. i.). 3, to pour over (the body, J. 11, 41). [Tu.]. P. p. ಮಿನ್ದು (Śmd. 48. 281). [ಬನ್ದು ಸುರನದಿಯ ನೀರೊಳ್ ಮಿನ್ದು Pb. 1, 91; Ap. 4, 35 va.; Vr. 7, 18; ತೋಱಿವ ಮೀವಣ್ಣಗಳಿರಾ ತೋಱಿಯಿಂ ಭೋ! Bv. 642]. ಮಿನ್ದುಣ್ಡಂ (280). ಅಲರ ಮಱಿಯೊಳ್ ಮಿನ್ದಂ ಭೂಪಾಲಮನ್ಮಥನ್ ಆಜಿಯೊಳ್ (281). ಮೀವುದು (ಆಪ್ಲವನ, ಸ್ನಾನ, ಸವನ Hlā.). ಮೀವುದು ಗೃಹ (ಉದ್ವರ್ತನಾಲಯ Mr. 196). ಮಾಡುತಂ ಕಡುಪಾಪಂಗಳ, ಮೀಯಲ್ ಆತ ಶುಚಿಯೇ? (Sś. 64). ಮೀಪರೇ (ಮೀವುದಕ್ಕೆಯೇ) ಪೋಪರೇ? ಪಾಪಮೇನ್? ಅದು ಕೆಸಱೆ? ಮೀಪರೆ ಮೆಯ್ಯ ಮಲ ಪೋಪುದೇ; ಪಾಪ ಲೇಪಿಸಲಕ್ಕುಂ? (Sp.). see J. 3, 24; 9, 26; 19, 7; 29, 48.

ಮೀ mī. 2. ಮೀಯು. a bath. see Sp. s. ಬಾಸೆಯಿಲ್ಲದ.

ಮೀಂ-mīn. ಮೀಜ್-. = ಮೀನ್ 1, etc. a fish. ಮೀಂಗಳ್ (Cpr. 5, 40; 6, 78; 8, 97). — ಮೀಂಗುಡಿ. a banner the ensign of which is a fish (Cpr. 6, 64). — ಮೀಂಗುಲಿ. -ಕುಲಿ. (Śmd. 221). a fish-killer; a crane or king-fisher (Śśv. 3, 33).

ಮೀಟು mīṭu. 1. jumping, flying (*cf.* ಮೀಣ್ಟು 1). — ಮೀಟು ಮೀನು. a flying-fish (ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, ಶಫರಿ, ಹಾಱಿ ಬೀೞುವ ಮೀನು, ಹಾಱುಮೀನು Si. 87).

ಮೀಟು mīṭu. 2. = ಮಿಡಿ 3, q. v. to strike the wires of a lute or guitar with the index-finger, to touch the lute or guitar (My.; Te., T., M.).

ಮೀಟು mīṭu. 3. = ಮೀಣ್ಟು 2. to raise with any lever (My.; M. ಮಿಡನ್ನು); to raise (Bh. 1, 8, 27). — ಮೀಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to raise and shake (J. 13, 43).

ಮೀಟು mīṭu. 4. = (ಮಿಣ್ಡು 2), ಮೀಣ್ಟು 5. eminence, greatness, superiority, excellency, excess, etc., beauty, niceness (ಅಗ್ಗಳ, ನೆಱಿ, ನೂಳದು, ಒಟ್ಟಜೆ, ಪೆರ್ಚುಗೆ, etc., ಅತಿಶಯ Śs.; ಉತ್ತಮ Bhn. 41; My.; Bh. 3, 18, 38; 3, 19, 50; 7, 14, 30; J. 17, 9; 34, 10. 30; Te.; T. ಮೀಳಿ; *cf.* ಮಿಟ್ಟು, ಮೀಱು, ಮೇಡು). ಈಡಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮೀಟಾದ ಹೆಂಗಸು (Prv.).

ಮೀಟು mīṭu. salt (Mhr. ಮೀಠ). — ಮೀಟುಮೋೞೆ. a place where salt is manufactured (My.; Mhr.).

ಮೀಟೆ mīṭe. = ಮಿಣ್ಣೆ. (Śs.).

ಮೀಢ mīḍha. *passed as urine, urined, watered.* 2, a battle, a combat. see ಅಜ-.

ಮೀಣ mīṇa. ಮೀಯೂಣ. = ಮೀಹ. bathing, bath (My.). see Prvs. s. ಮುಂಚು 1.

ಮೀಣ್ಟು mīṇṭu. 1. (= ಮಿಡಿ 5). to jump, to bounce (Rśv. 13, 91; *cf.* ಮೀಟು 1).

ಮೀಣ್ಟು mīṇṭu. 2. = ಮೀಟು 3. to pull up by the roots, to tear out, to tear up, to pull out (ಉತ್ಪಾಟನ Śmd. Dh.; ಕೀೞ್ Śm. 90; Grj. 10, 74; Rām. 3, 6, 43; Rśv. 5, 89; M. ಮೀಣ್ಡು); [ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಕಣ್ಗಳಂ ಮೀಣ್ಟುವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. to raise with a lever. ಮೀಣ್ಟಿದಂ (Śmd. 48).

ಮೀಣ್ಟು mīṇṭu. 3. (Śmd. 48). an instrument for pulling up or raising, a lever (ಉತ್ಕರ್ಷದ್ರವ್ಯ Śmd. Dh.; Śm. 90; Te. ಮೀಟೆ).

ಮೀಣ್ಟು mīṇṭu. 4. (= ಮೀಟು 2). to strike, to thrill, to cause a tingling sensation or sharp pain (?). ಮೀಣ್ಟುವ ಅಗ್ಗದ ಶೋಕದಿನ್ದಿರದೆ ಪೊಱಮಟ್ಟು (J. 31, 54).

ಮೀಂಟು mīṇṭu. 5. = ಮೀಟು 4. (ಅಧಿಕತೆ Ct. I, 7).

ಮೀತ mīta. hurt, injured, killed. see ಪ್ರ-.

ಮೀದು mīdu. P. p. of ಮೀಯು. (My.).

ಮೀನ್ mīn. 1. (*supposed* to be Tbh. of ಮೀನ Śmd. 365). ಮೀನು = ಮೀಂ- (ಮೀಙ್-), ಮೀಮ್ 1-. a fish [Tu.]; (ಮತ್ಸ್ಯ Śm. 99; ನೈಸಾರಿಣ, ಜಲಚರ, ಮೀನ, etc. Hlā.; ಮೀನ, etc. Mr. 409; ಜಲಚರ, ಸಾರ Nn. 80; ಪೃಥುರೋಮ, ಝಷ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಮೀನ Si. 87; ಅನಿಮಿಷ 461; C.; Te., T., M.). [ಮೀನಾವೆ ಪನ್ನಿಯೆನ್ದೆನಿತಾನುಂ ತೆಱನಾಗಿ ಡೊಮ್ಬವಿದ್ದೆಯನಾಡಲ್ Pb. 6, 57; Ap. 7, 108]. ಮೀನಾಗಿಯುಮ್ ಎಸಡಿಯಾಗಿಯುಮ್ ಏನಾಗಿಯುಂ ತಾನೆಲ್ಲಂ (Śmd. 84). ತೊಡರೆ ಮೀನ್ ಮೃಗಲಾಂಛನಧೀವರಂ ತಡಗೆ ಬೀಸಿದ ಜಾಲಮನ್ ಒತ್ತಿ ತನ್ದಡಸಿ ಬಾನ್ದೊಱೆಯೊಳ್ ತೆಗೆವನ್ತೊನ್ದೆಡೆಗೆ ಬನ್ದುವು ತಣ್ಣದಿರೋಳಿಗಳ್ (Līlv. 3, 2). ಹೆಣ್ಣುಮೀನು (ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, ಶಫರಿ); ಕಿಱಿಯ ಮೀನ ಮೊತ್ತಂ (ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡ, ಮತ್ಸ್ಯಸಂಘಾತ, etc.); ಚೀರಿಲ್ಲಿ ತಿಮಿ ತಿಮಿಂಗಿಲ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಿಲ ಇವು ಒನ್ದೊನ್ದಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯವಪ್ಪ ಮೀನು; ಮೀನ ಗಾಳ (ವಡಿಶ Hlā.). ನೂಱು ಯೋಜನವನುಳ್ಳ ಮೀನು ತಿಮಿ, ಆ ಮೀನ ನುಂಗುವ ಮೀನು ತಿಮಿಂಗಿಲಂ (Nr.). ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಬೆಸ್ತರನು (ಕೈವರ್ತ, etc. Si. 86); ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬುಟ್ಟಿ (ಮತ್ಸ್ಯಾಧಾನಿ, etc. 86). ಕಪ್ಪೆಗಳು ಮೀನುಗಳು ಇಪ್ಪದದು ತೀರ್ಥವೇ? (Sp.). ಆನೆ ನೀರಾಟದಲಿ ಮೀನ ಕಣ್ಣಂಜುವದೆ? (Sp.). ಮೀನು ಬಲ್ಲುದೆ ನೀರು ಚವುಳು ಸೋದೆ ಎಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). ಪರೀಕ್ಷೆಗೆನ್ದು, ಮೀನು ತಿನ್ದರೂ ಬಾಯಿ ನಾಱದೆ ಇದ್ದೀತೇ? — ಮೀನು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೆ ಸ್ನಾನದ ಫಲ ಬನ್ದೀತೇ? — ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಣ ಸ್ನೇಹವಾದರೂ ಮೀನಿನ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕ ಬೇಡ! ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prvs.). see Rsv. 5, 115; 13, 78; J. 6, 6. 8; 9, 24; Si. 87. 88. 90; ಉಣಚಿಮೀನು, ಆಱು ದಾಡೆಯ-, ಕರಿಯ-, ಕಿಱು-, ಕೆಮ್ಪು-, ಕೇರೆ-, ಕೆಚ್ಚನೆಯ-, ಚಳಿಯ-, ಚೊಱ-, ಬಟ್ಟ-, ಬಳ್ಳಿ-, ಬಾಱು-, ಬಾಳೆ-, ಮಱು-, ಮೀಟು-, ಸಾವಿರದಾಡೆಯ-, ಹಾಱು-, ಹಾವು-, ಹುಲ್ಲು-, ಹೆಮ್-, etc. — ಮೀನಕಣ್ಡ. = ಮೀನಗಣ್ಡ. the calf of the leg (My.). — ಮೀನಮ್ಬುೞು. -ಅಂ-ಪುೞು. (Śmd. 205). a worm for catching fishes; (a fire-fly = ಮೀಮ್ಬುೞು). [ಮೀನಮ್ಬುೞುವುಮಂ ನೀರಿಲ್ಲದ ಕೆಱೆಯ ನಡುವುಮಂ ಪೊಗೆ ಪೆರ್ಚಿನೆಗೆದ ಕಾಱ್ಕಿಚ್ಚುಗಮಂ Vr. 85, 26; *cf.* Tu. ಮೀನಂಪುೞು]. — ಮೀನು ಬಲೆ. a fishing-net (My.). — ಮೀನುಬೇಟೆ. fishing (My.). — ಮೀನ್ಬಣ್ಣ. fish-colour (ಪಚ್ಚೆ ತೀವಿರ್ದ ಬಣ್ಣ Kk. 25).

ಮೀನ್ mīn. 2. (= ಮೀನ್ 1, a fish of the sky-ocean?). = ಮೀಮ್ 2. a star (ನಕ್ಷತ್ರ Śmd. II; ತಾರಗೆ Ct. I, 46; ಅಱಿಲ್, ತಾರಗೆ, ನಕ್ಷತ್ರ Kk. 10*b*; ಅಱಿಲ್, ನಕ್ಷತ್ರ 80; ಅಱಿಲ್, ತಾರಗೆ, ತಾರೆ Śm. 16; ಭಗಣ 99; Grj. 4, 66; T., M.; T. also: glittering; *cf.* ಮಿನು, etc.), 2, glittering (see ಮೀಮ್ಬುೞು). — ಮೀನ್ಗೆಳೆಯ. -ಎಱೆಯ. the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಮೀನ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the sky (ಆಕಾಶ Kk. 12).

ಮೀನ mīna. = ಮೀನ್ 1. *a fish.* 2, the Pisces of the zodiac.

ಮೀನಕೇತನ mīna-kētana. *Kāma.*

ಮೀನಕೇತು mīna-kētu. = ಮೀನಕೇತನ. (Cpr. 6, 67).

ಮೀನಗಣ್ಡ mīna-kaṇḍa. the calf of the leg (ಜಂಘೆ G.).

ಮೀನಗಾಱ mīna-gāṟa. = ಮೀನುಗಾಱ. (ಬೆಸ್ತ Cb.).

ಮೀನಧ್ವಜ mīna-dhvaja. Kāma [My.).

ಮೀನಲಾಂಛನ mīna-lāñchana. Kāma (My.).

ಮೀನಾಕ್ಷಿ mīna-akṣi. a fish-eyed woman (Ch. v. 126); N.; a form of Durgā at Madurai (My.).

ಮೀನಾಂಕ mīna-aṅka. Kāma (J. 6, 20).

ಮೀನುಗಾಱ mīnu-gāṟa. a fisherman (My.).

***ಮೀಂಗುಲಿಗ mīn-kuliga.** a fisherman. ಆನಿರೆ ನೀಮಿದೇಕೆ ದಯೆಗೆಯ್ದಿರೊ ಮೀಂಗುಲಿಗಂಗೆ ಪೇೞಿಂ Pb. 9, 67; Vr. 120, 15.

ಮೀಮ್ mīm. 1. = ಮೀನ್ 1, etc. a fish. — ಮೀಮ್ಬುಱಿಯಿಗೆಯ. -ಪಱಿಯಿಗೆಯ. Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 7). — ಮೀಮ್ಬುಱಿವಿಗೆಯ. -ಪಱಿವಿಗೆಯ. Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8). — ಮೀಮ್ಬುಳಿಗ. (-ಬ್-ಉಳಿಗ). an osprey [ಮೀಮ್ಬುಳಿಗನ ಹಕ್ಕಿಯನ್ತೆ ನೀರತಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮೂಗಹಿಡಿದು ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡುವರಯ್ಯಾ Bv. 577]; (ಉತ್ಕ್ರೋಶ, ಕುರರ Nr.; Bh. 1, 20, 53; Rām. 3, 3, 18). — ಮೀಮ್ಬುಳಿಗ. (-ಬ್-ಉಳಿಗ). any aquatic bird, as a crane, gull, etc., feeding on fish. ಮೀಮ್ಬುಳಿಗನ ಹಕ್ಕಿ (ಧ್ವಾಂಕ್ಷ Nr.).

ಮೀಮ್- mīm. 2. = ಮೀನ್ 2. a star; glittering. — ಮೀಮ್ಬಟ್ಟೆ. the sky (ಗಾಳಿವಟ್ಟೆ Kk. 10*b*). — ಮೀಮ್ಬುೞು. -ಪುೞು. a fire-fly, a fire-worm (V. 29, 45; Śsv. 1, 71).

ಮೀಮಾಂಸ mīmāṁsa. Tbh. of ಮೀಮಾಂಸೆ. (My.). ಮೀಮಾಂಸಶಾಸ್ತ್ರ (G. 415). ಮೀಮಾಂಸಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲವ (ಜೈಮಿನೀಯ G.).

ಮೀಮಾಂಸಕ mīmāṁsaka. a follower of the mīmāṁsā system. (My.; ಮೀಮಾಂಸಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲವ G.).

ಮೀಮಾಂಸೆ mīmāṁse. *reflection, investigation, examination, discussion.* 2, a philosophical system: the uttara mīmāṁsā and the pūrva mīmāṁsā. (My.).

ಮೀಯ್ mīy. (Śmd. 58, o. r. in Mdb. ಮಿಯ್). = ಮೀ 2 (?).

ಮೀಯಿಸು mīyisu. = ಮೀಸು. to cause to take a bath, to bathe (v. t., My.). [ಧರಾಮರರೆತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ಮನ್ತ್ರಪೂತ ಜಲಂಗಳಿಂ ಮೀಯಿಸಿ Pb. 14, 17 va.; *cf.* ಮಿಸಿಸು].

ಮೀಯು mīyu. = ಮೀ 1. to take a bath, to bathe (v. i., My.). P. ps. ಮಿನ್ದು, ಮೀದು. ತೆರೇ ತೆಗೆದು ಮೀಯೋದುಣ್ಟೇ? — ಮಿನ್ದುಟ್ಟು ಮಡಿಯಾದರೂ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ನೋಡದವ ಮನ್ದಿಗಿಲ್ಲಾ ಮುಟ್ಟಿಸ್ಯಾನು (Prvs.).

ಮೀಱು mīṟu. ಮೀಱ್. to go beyond; to go beyond the proper limit, as speech, etc.; to evade (v. t.); to transgress, as an order, etc.; to surpass, to exceed, as one person the other in learning, etc., to put into shade; to pass, to elapse, as time; to move out of reach, not to be obtained, as a situation, etc.; to be or become excessive, as trouble, etc.; to be elated, lofty, unrestrained, or proud; to act overbearingly, proudly or in opposition, to bear onward forcibly (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; ಅವಜ್ಞೆ, ಕಡೆಗಣ್ಚು Śmd. Dh.; ಮಾರ್ಕೊಳ್, ಮಿಗು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; My.; Te., M.; T. ಮೀಱು, ವೀಱು; *cf.* ಮೀಟು 4). P. ps. ಮೀಱಿ (Śmd. 224; Cpr. 1, 33. 64; 5, 73; J. 6, 31), and in *later* time, also ಮೀದು (J. 3, 21; 11, 12; 31, 30). ಮೀಱಿದ (J. 3, 41). [ದೆಯ್ವಮನಾರಯ್ಯ ಮೀಱಿ ಬಾೞಲ್ ನೆಱೆವರ್ Pb. 4, 3; Ap. 4, 80]. ಮೀಱಿದುದು (ಅತ್ಯಯ, ಅತಿಕ್ರಮ Nr.; ಭೂತ, ಕೆಯ್ಮೀಱಿ ಹೋದದು Gn. 78). ತನ್ನಿಷ್ಟ ಮೀಱಿದುದು (ಅತ್ಯಯ Nn. 134). ಮೀಱಿ ಕುಡಿವುದು (ಆಪಾನ, ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ Mr. 221); ಮೀಱಿದ ಉದ್ದ (ಅಯನ್ತ್ರಿತ, ಉದ್ದಾಮ, ಉಚ್ಛೃಂಖಲ 445). ಮೀಱುವ (Cpr. 8, 69). ಹದ್ದು ಮೀಱುವದು (ಸ್ಖಲಿತ, ಛಲ Si. 295); ಕಟ್ಟಲೆಯನ್ನು ಮೀಱಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಪರ್ಯಯ, ಅತಿಕ್ರಮ, ಅತಿಪಾತ, ಉಪಾತ್ಯಯ 399). ತುಟೀ ಮೀಱಿದ ಹಲ್ಲು, ನುಡಾ ಮೀಱಿದ ಕಪ್ಪು. — ನುಂಗಬಾರದ ತುತ್ತೂ ತುಟಿ ಮೀಱಿದ ಪಲ್ಲೂ ಸಮ. — ಮಿತಿ ಮೀಱಿದರೂ ಗತಿ

(refuge, good fortune) ಮೀಱ ಬೇಕು (Prvs.). ಎನ್ನಿಗೂ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ ಮಾತು ಮೀಱ ಬಾರದು (B. 3, 2). ಅವರ ಮಾತು ಮೀಱಿದ ದೋಷಕ್ಕೆ ನಾವು ಪಾತ್ರರಾಗುವೆವು (4, 48). see Śmd. 277; Bp. 22, 22; 32, 32; 36, 28; 39 sum.; 39, 14. 49; 45, 18; 50, 66; 52, 8. 24; 56, 20; 61, 29; Bh. 1, 8, 58. 75; 2, 4, 8; Rśv. 6, 11 va., 13, 65 va.; 13, 69. 78. 91; 14, 30; J. 4, 65; 11, 20. 26; 12, 38. 39; 26, 26; ಕೆಯ್-; Sp. s. ಬಾಯ್ಮಾಱು.

ಮೀಱುಹ mīṟuha. going beyond, transgressing, etc. (ಅತ್ಯಾಧಾನ, ಅತಿಕ್ರಮ Hlā.; see ಕೆಯ್-).

ಮೀಲನ mīlana. closing the eyes; winking, blinking, twinkling; the closing of a flower; a covert or concealed simile. see ಉನ್-, ನಿ-, Cpr. 7, 87, and *cf.* the T., M. s. ಮಿಕಿ.

ಮೀಲಿತ mīlita. closed; twinkled; half opened, unblown, partly opened; disappeared; collected, assembled, gathered together. see ಉನ್-.

ಮೀಲೆ mīle. closing the eyes, etc. see ಪ್ರ-.

ಮೀಸಲ್ mīsal. ಮೀಸಲು. (*i. e.* ಮಿಗಿಸಲ್, that which is left for or is different from). any thing (as food, water, milk, money, a cow and its products, plates, a business, etc.) that is set apart for some purpose (*e. g.* to be used for children, guests, beggars, idols, one's self, etc.) and is to be left untouched till the object is accomplished; anything untouched or undefiled (see ನಾಣ್ಮೀಸಲ್); that which is dedicated or vowed (ಬಲಿಸದಿಪ್ಪುದು Bhn. 9; My.; M. ಮೀತ್ತು; Te. ಮಾದು; *cf.* Sk. ಮಿಯೇಧ, food set before the gods). [ಮನಹೀನನ ಮೀಸಲ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದನ್ತೆ Bv. 92]. ಕೊತ್ತಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಹಾಲು ಮೀಸಲೆಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). see Bp. 42, 9; 59, 56; Bh. 8, 8, 8; 8, 26, 36; V. 9, 74; J. 7, 42; 15, 15; 24, 7. — ಮೀಸಲನ್ನ. -ಅನ್ನ. food set apart for a special purpose (My.). — ಮೀಸಲಱು. -ಅಱು. the particular aim, dedication, state or form to be destroyed or lost (Bhāgavata 3, 2, 52; Bh. 2, 2, 114; 8, 27, 13). [— ಮೀಸಲ್ಗಳ್. -ಕಳ್. toddy that is set apart. ಧರ್ಮಗಳ್ಗುಡಿವರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಮೀಸಲ್ಗಳ್ಳನೆಱೆದು Pb. 4, 87 va.]. — ಮೀಸಲು ಕಾಣಿಕೆ. a present destined for a particular purpose (My.). — ಮೀಸಲು ಕಟ್ಟು. to set (anything) apart for a particular purpose (My.; Te.). — ಮೀಸಲುನೀರು. water set aside, especially in the name of an idol (My.). — ಮೀಸಲುಹಸು. a cow whose milk, etc. is set apart especially for an idol (My.). — ಮೀಸಲುಹಾಲು. milk set apart for a special purpose (Bp. 14, 8; My.). — ಮೀಸಲೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a buffalo whose milk, etc. is set apart for a particular purpose (My.). — ಮೀಸಲೆಲೆ. -ಎಲೆ. a leaf-plate or betel leaves put for a particular person (My.). — ಮೀಸಲ್ಪಾಯ್. -ಪಾಯ್. to go beyond the aim, to become excessive (Cpr. 8, 50).

ಮೀಸಿ mīsi. = ಮೀಸೆ, q. v. (B. 2, 22). ಗಡ್ಡ ಮೀಸಿ (ಶ್ಮಶ್ರುವ್ಯಂಜನ Nr.).

ಮೀಸು mīsu. = ಮೀಯಿಸು. to cause to take bath. (My.).

ಮೀಸೆ mīse. = ಮೀಸಿ. a mustache, the mustaches (ಶ್ಮಶ್ರು Hlā., Nr., Mr. 319; ಕೂರ್ಚ, ಶ್ಮಶ್ರು Nn. 89; My.; M. ಮೀಶೆ, ವೀಶೆ; T. ಮೀಶೈ, ವೀಶೈ; Te. ಮೀಸ; Mhr. ಮಿಶೀ; H. ಮುಛಾ). [ಕತ್ತುರಿಯಲ್ ಬರೆದನ್ತಪ್ಪ ವಿಕ್ರಾನ್ತ ತುಂಗನ ಮೀಸೆಗಳಾತನ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಾಪಾನಳ ಧೂಮ ಲೇಖೆಯನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.]. ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಯಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡುಗೂಸು (ತೂಬರ Hlā.). ಮೊಕಮಡಿಯನಾಗಿ ಬಿದ್ದರೂ ಮೀಸೆ ಮಣ್ಣಾಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Cpr. 5, 69; 6, 23; Bp. 20, 11; 31, 13; 56, 38; 57, 74; 59, 5. 15; Rśv. 5, 51; J. 9, 8; Si. 195. 216. 448; ಕುಡಿ-, ಕೆದಱು-; Prvs. s. ಮನೆ, ಸಗಣಿ. — ಮೀಸೆ ತಿಕ್ಕು. to trim the mustaches. ಅಮ್ಬಲಿ ಕುಡಿಯುವವಗೆ ಮೀಸೆ ತಿಕ್ಕುವವರು ಇಬ್ಬರು (Prv.). — ಮೀಸೆ ಮುರಿ. to turn or twist the mustaches (in anger, etc.. Rśv. 6, 36). ದೋಸೇ ತಿನ್ನುವಾಗ ಮೀಸೆ ಮುರಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). [— ಮೀಸೆವೊಱ್. -ಪೊಱ್. to have whiskers. ಕಟ್ಟಸದೆ ಮಾಣ್ದೊಡೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ಮೀಸೆವೊತ್ತನೇ Pb. 2, 50].

ಮೀಹ mīha. bathing, bath. ಮೀಹದ ಮನೆ (Bp. 56, 52).

ಮು- mu. = ಮುಕ್1-, ಮುಗ್-, ಮುಚ್-, ಮುಂ- (ಮುಞ್1-), ಮುನ್1-, ಮುಪ್-, ಮುಮ್1-, ಮುಯ್ 1-, ಮುಲ್-, ಮುವ್-, ಮೂ 1-, ಮೂಱು, ಮೂರ್- (Śmd. 222. 223; Te., M.). three.

ಮುಕ್- muk. 1. = ಮು-, etc. three. — ಮುಕ್ಕಟ್ಟು. three (*i. e.* many) obstacles or difficulties, etc. (My.; see ಇಕ್ಕಟ್ಟು-). 2, three ties (put round a bundle, My.). — ಮುಕ್ಕಡಿ. three cuts, parts or bits (Rām. 6, 30, 14; 6, 54, 17). — ಮುಕ್ಕಣ್. three eyes (Bp. 15, 8). — ಮುಕ್ಕಣ್ಣ. -ಕಣ್-ಅ 3. he of three eyes: Śiva (ಗೊರವ Ct. I, 2; II, 28; Bp. 15, 18; 27, 26; Śśv. 4, 88; J. 19, 4). — ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ದೇವ. the god with three eyes: Śiva (Bp. 54, 25). — ಮುಕ್ಕನ್ನಿ. a cow that calves every third year (My.). — ಮುಕ್ಕಾಣಿ. three sixty-fourths (My.). — ಮುಕ್ಕಾಲು. three feet. 2, a tripod (My.; Te. ಮುಕ್ಕಲಿ; T., M. ಮುಕ್ಕಾಲಿ). 3, three quarters of any whole, three-fourths (My.). ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು. (My.; B. 4, 54. 202). ಮುಕ್ಕಾಲುರೂಪಾಯಿ. (My.; B. 4, 187; 5, 98). ಮುಕ್ಕಾಲುಸೇರು (My.; B. 5, 102). 4, a copper coin worth three kāsus (My.). — ಮುಕ್ಕಾಲುವಾಸಿ. = ಮುಕ್ಕಾಲು No. 3. (My.). — ಮುಕ್ಕುಪ್ಪೆ. (Śmd. 223). three heaps, three hills. 2, a mode of cultivation by which the crop is divided into three parts, of which one is for the landowner and two are for the cultivator (My.). — ಮುಕ್ಕೊಡೆ. (Śmd. 223). three umbrellas or parasols. ಮುಕ್ಕೊಡೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಸುರದುನ್ದುಭಿ (223 Mdb.). — ಮುಕ್ಕೋಟಿ. three kōṭis (J. 16, 31). — ಮುಕ್ಕೋಟಿಯೇಕಾದಶಿ. N. of a tīrtha-festival at Tirupati (My.).

ಮುಕ್- muk. 2. = ಮುಂ- (ಮುಜ್-), etc. the front, etc. — ಮುಕ್ಕಟ್ಟು. the front side, the forepart (B. 3, 118; 4, 61; My.). ಮುಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಮಳೆ, the former or early rain (S. Mhr.).

ಮುಕ್ muk. 3. = ಮೂ 3, etc. the nose. (Te. ಮುಕ್ಕು). — ಮುಕ್ಕಡಿ. nose-cut: a noseless state. ಮುಕ್ಕಡಿಯವ (ವಿಗ್ರ, ಗತ ನಾಸಿಕ, ಮೂಗಿಲ್ಲದವ Si. 197).

ಮುಕ muka. Tbh. of ಮುಖ. face, etc. (Śmd. 338; My.).

ಮುಕರ mukara. a kind of round nose-ring (My.; Te. ಮುಕ್ಕರೆ; Mhr.).

ಮುಕಱು mukaṟu. = ಮುಕ್ಕುಱು 1, etc. to cover, etc. ಜೇನ ನೊಣಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಮುಕಱಿ ಕೊಣ್ಡು ಕೂತಿದ್ದವು (B. 4, 171).

ಮುಕಳಿ mukaḷi. = ಪುಕಳಿ, ಮುಕುಳಿ, ಮುಕ್ಳಿ. the female organ of generation (My.). 2, the anus (My.; Te. ಮುಡ್ಡಿ).

ಮುಕಾರೆಯರು mukāreyaru. a class of people who hire out carts, and bring cocoanuts and salt up from the coast (S. Mhr.).

ಮುಕುಟ **mukuṭa.** = ಮಕುಟ. *a crown, a crest, a diadem.*

ಮುಕುಡು **mukuḍu.** Tbh. of ಮುಗ್ಧ. ಮುಕುಡೆನೆ ಮುಗ್ಧಂ (Bhn. 66, o. rs. ಮುತುಡು, ಮುಗುರು).

ಮುಕುತಿ **mukuti.** Tbh. of ಮುಕ್ತಿ. final emancipation (Śmd. 336 Mdb.; My.; Dp. 56, 3).

ಮುಕುನ್ದ **mukunda.** *Viṣṇu.* 2, N. of a particular treasure. 3, *the resin of Boswellia thurifera* Roxb. [4, a kind of musical instrument. ತಳಿರ್ಗಳಸಂ ಮುಕುನ್ದ ರವಮೆತ್ತಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮಣ್ಟಪಂ Pb. 1, 107; Vr. 83, 28].

ಮುಕುರ **mukura.** = ಮಕುರ. *a mirror* (ಕನ್ನಡಿ Nn. 102; ಕೈಯ್ಪಡಿ Ct. II, 14). 2, N. of two vṛittas (Ch.).

ಮುಕುಲ **mukula.** = ಮುಗುಳ್, etc. *an opening bud, a bud* (ಮೊಗ್ಗೆ Mr. 107). 2, a bud-like junction or bringing together of the fingers of the hand. 3, N. of a vṛitta (Ch.).

ಮುಕುಲತೆ **mukulate.** the state of being joined like a bud (Cpr. 3, 4).

ಮುಕುಲನ **mukulana.** shutting the eye to some extent, one of the kriyās (Kāvy. V, 70).

ಮುಕುಲಭಾವ **mukula-bhāva.** a closing, shutting state (Cpr. 8, 101).

ಮುಕುಲಿತ **mukulita.** budded, having buds; closed like a bud, half-closed; closed, shut. (Abh. P. 6, 112 va.; 12, 2 va.; Bp. 1, 54; 2, 26; 3, 24).

ಮುಕುಷ್ಠಕ **mukuṣṭhaka.** = ಮಕುಷ್ಠಕ. a species of bean. (G.).

ಮುಕುಳಿ **mukuḷi.** = ಮುಕಳಿ, etc. (My.).

*ಮುಕುಳಿತ **mukuḷita.** = ಮುಕುಲಿತ. ಹರ ಮುಕುಳಿತನಾಗಿ ನಸುನಕ್ಕನು Bv. 537.

ಮುಕುಳಿಸು **mukuḷisu.** = ಮುಕ್ಕಳಿಸು, etc. (My.).

ಮುಕ್ಕ **mukka.** a gobbler. see ಮಣ್ಮುಕ್ಕ.

ಮುಕ್ಕ **mukka.** Tbh. of ಮೂರ್ಖ. a common word of abuse (My.). ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ಕ ಇದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೇಡು ತನ್ದ (Prv., or...... ತನ್ನು).

ಮುಕ್ಕರೆ **mukkare.** (ಮುಕ್ಕಱೆ). = ಮುಲುಕು 2. to strain with a grunting. (My.).

ಮುಕ್ಕಳಿಸು **mukkaḷisu.** = ಮುಕ್ಕುಳಿಸು, etc. to rinse the mouth with water, etc. (My.).

ಮುಕ್ಕಳಿಸುವಿಕೆ **mukkaḷisuvike.** rinsing the mouth with water (ಗಣ್ಡೂಷ Si. 485).

ಮುಕ್ಕಾಮ್ **mukkām.** = ಮೊಕಾಮು, etc. encamping, etc. (B. 5, 5. 222).

ಮುಕ್ಕಾರ್ತಿ **mukkārti.** — ಮುಕ್ಕಾರ್ತಿಗಡ್ಡೆ. = ಗಿಣಿಮೂಗಿನಗಡ್ಡೆ. a climbing plant with large tubers that sprout and grow even in the air, Corallocarpus epigaea Hook. f. (Z.).

ಮುಕ್ಕಿ **mukki.** feminine of ಮುಕ್ಕ (Rām. 5, 2, 34).

ಮುಕ್ಕಿಱಿ **mukkiṟi.** = ಮುಕ್ಕರೆ. to strain, to make violent efforts, in pain, etc. (?). ಬಿಡ್ಡೆನ್ದೆನೆ ಮುಕ್ಕಿಱಿದುದು (Ct. I, 11). [Tu. ಮುಕ್ಕ್].

ಮುಕ್ಕು **mukku.** 1. to eat in a certain manner, to put any dry grain, bran, kernels, flour, etc. into the mouth with the hollowed hand and gobble; [to swallow]; (ಖಾದನವಿಶೇಷ Śmd. Dh.; Śm. 79; My.; Rśv. 5, 55 va.; J. 19, 4; Tu.; T. ಮೊಕ್ಕು; Te. ಬೊಕ್ಕು). [ಯಮಸುತನುಂ ಸುರೇನ್ದ್ರಸುತನುಂ ಪೊಸೆದೀಗಳೆ ಮುಕ್ಕಿ ತೋಱರೇ Pb. 4, 7]. ಪಿರಿದು ತವರಾಜಂ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳಾಗಳುವುಱ್ ಇರಲ್, ಅದಂ ಬಿಟ್ಟು, ತವುಡಂ ಮುಕ್ಕುವನ ವೊಲು (Bp. 60, 45). ಮುಕ್ಕಿದನು ಮಹಿಮೆಯನು (Bh. 8, 6, 24). (Dp. 13, 1). ಬೀಸುವ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಮುಕ್ಕಿದ್ದೇ ಲಾಭ. — ಬಂಗಿ ಮುಕ್ಕುವವನಿಗೆ ಅಂಗಿಯಾದರೂ ಉಱಿಯದು (Prvs.). see Prvs. s. ನೇತ್ರ, ಛಲಾ, ಮಾನ್ಯ, ಸಿಟ್ಟು.

ಮುಕ್ಕು **mukku.** 2. = ಮುರ್ಕು, etc. pride, arrogance (ಕಾಮುಕರ, ಗಬ್ಬ, ಬಿಂಕ, ಪನ್ನ, ಗರ್ವ Śm. 38; ಗರ್ವ 79; M. ಮುಷ್ಕು).

ಮುಕ್ಕು **mukku.** 3. = ಮುಱುಕು 1. the state of being somewhat broken; a small break; a small fragment (ಈಷತ್ಖಣ್ಡನ Śm. 79; Bh. 7, 15, 17; My.; Te. ಮುಕ್ಕ). [ಹಾಲು ಕನ್ದಲು, ತುಪ್ಪದ ಮಡಕೆಯು ಬೋಡು ಮುಕ್ಕಿನ ಬೇಡ Bv. 416]. ಮೂಱಿಗೆ ಮುಕ್ಕುಮಡಿಕೆ ಆದರೆ ಆಗದೇ? (Prv.). — ಮುಕ್ಕುವೋಗು. -ಪೋಗು. to be broken to some extent (Rśv. 5, 55 va.).

ಮುಕ್ಕು **mukku.** 4. a certain vessel, pot, pan or cup (ಭಾಣ್ಡ Śm. 79; Te. ಮೂಕುಡು, an earthen platter used as a cover).

ಮುಕ್ಕುಡಿ **mukkuḍi.** obstruction, etc. (ಅವಗಡಿಕೆ Bhn. 3, o. r. ಅವಗಡ).

ಮುಕ್ಕುರಿ **mukkuri.** (ಮುಕ್ಕುಱಿ). straining in pain or distress (? Bh. 7, 17, 26; *cf.* ಮುಕ್ಕರೆ, ಮುಕ್ಕಿಱಿ). [Tu. ಮುಕ್ಕುರು grunting].

ಮುಕ್ಕುಱಿಕು **mukkuṟiku.** 1. to come or fall upon, to attack, to besiege, to surround, to cover, etc. (ಮುತ್ತು Ct. II, 86; Rām. 6, 35, 15; Bh. 3, 18, 34; 3, 19, 26; 7, 15, 56; 8, 13, 10; 8, 26, 10; 10, 12, 16; J. 14, 6).

ಮುಕ್ಕುಱಿಕು **mukkuṟiku.** 2. = ಮುಕ್ಕುಱು 2. — ಮುಕ್ಕುಱಿಕುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to come or fall upon, etc. (Rām. 5, 9, 2).

ಮುಕ್ಕುಱು **mukkuṟu.** 1. = ಮುಕಱು, ಮುಕ್ಕುಱಿಕು 1, ಮುಗುಱು, (ಮುತ್ತು 1), ಮುಸುಕು 1. to come or fall upon, to inclose, to cover, etc.

ಮುಕ್ಕುಱು **mukkuṟu.** 2. coming or falling upon, covering, etc. (ಮುಸುಱುಹಂ Śmd. II; ಮುಸುರ್ವುದು Kk. 79).

ಮುಕ್ಕುಳ್ **mukkuḷ.** = ಮುಕ್ಕುಳಿ. a mouthful of water rinsing the mouth; rinsing the mouth; cleaning the teeth (ಗಣ್ಡೂಷ, ಮುಖಪೂರಣ Hlā. ಗಣ್ಡೂಷ Nr.; ಗಣ್ಡೂಷ Śm. 69; ದನ್ತಧಾವನ Śs.). — ಮುಕ್ಕುಳುದಕ. -ಉದಕ. rinsing-water in the mouth (Bp. 18, 36. 49). — ಮುಕ್ಕುಳೊಳಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to put water into the mouth for rinsing or ejecting (Bp. 18, 47). [Tu. ಮುಕ್ಕುಳಿ].

ಮುಕ್ಕುಳಿಸು **mukkuḷisu.** = ಮುಕುಳಿಸು, ಮುಕ್ಕಳಿಸು, ಮುಗಳಿಸು. to rinse the mouth with water and spit it out; to spit out, to throw out, to throw away, to abandon, to reject (ಗಣ್ಡೂಷ Śmd. Dh.; [Tu. ಮುಕ್ಕುಳಿಪು]; Te. ಪುಕ್ಕಲಿಂಚು; T. ಪಿಲಿಚು, ಪಿಲ್ಲು, ಪಿಳಿರ್; T. ಮುಕ್ಕುಳಿ, ಮೊಕ್ಕುಳಿ, to bubble up, ferment). [ಮುಕ್ಕುಳಿಸಲ್ಕಮ್ಬುಧಿ ಸಾಲ್ದುದಿಲ್ಲ Pb. 4, 20; Ap. 2, 14 va.]. ಇರ್ಭಾಸಿರಂ ಮದಮಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿರ್ದ ದನ್ತಿಘಟೆಗಳ್ (Śmd. 22. 83). ಚೊಕ್ಕಟದ ತನಿಸುಖವ ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವ ಅನುಭವಿ

(Cidakhaṇḍānubhavasāra 1, 7). see Cpr. 7, 48; 8, 44 va.; 10, 2; Bp. 18, 31; 42, 30; 59, 20; Bh. 5, 11, 40; 6, 1, 48; Śsv. 5, 7; J. 5, 29; 8, 16; 13, 12; 30, 42; B. 5, 127.

ಮುಕ್ಕುಳೆ mukkuḷe. = ಮುಕ್ಕುಳ್. rinsing the mouth. (ದನ್ತಧಾವನ Kk. 56, o. r. ಮುಕ್ಕುಳಿ).

ಮುಕ್ತ mukta. loosened, unloosed, let loose, set free, relaxed; discharged, shed, thrown, cast, shot; abandoned, quitted, left, put off, laid aside; (ended); given up; released, liberated, emancipated (from transmigration, personal existence, etc., B. 4, 78; My.); to be emancipated, requiring freedom (from worldly existence, etc., Bp. 51, 28). ಮುಕ್ತಮಾಡುದು (ಪೂರಣೆ, ಮುಕ್ತಾಯ Nn. 93). feminine ಮುಕ್ತಳು (B. 5, 72; My.).

ಮುಕ್ತಕ muktaka. a separate or detached stanza the meaning of which is complete in itself (ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬ Kāvy. V, 961).

ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ mukta-kañcuka. *a snake that has cast its slough.*

ಮುಕ್ತಕೇಶ mukta-kēśa. loose-haired, having the hair dishevelled or hanging down (My.).

ಮುಕ್ತಕೇಶಿ mukta-kēśi. N. of a female (Śsv. 3, 12).

ಮುಕ್ತಾಗುಣ muktā-guṇa. a string of pearls. 2, *the excellence of a pearl, its lustre or water;* an excellent pearl.

ಮುಕ್ತಾಫಲ muktā-phala. a pearl (ಶಾರ, ಮುತ್ತು Nn. 40; J. 2, 27).

ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತ mukta-amukta. loosed and not loosed: (a weapon which may be) *hurled or wielded,* as a club, etc.

ಮುಕ್ತಾಯ muktāya. completing; conclusion, end (ಪಾವಕ, ಪೂರಣ Nn. 122; ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ, ಪೂರಣೆ, ಸಮ್ಪೂರ್ಣ 157; ಇತಿ, ಪೂರಣೆ, ಮುಕ್ತಮಾಡುದು 93; My.; Si. 64). — ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to complete, to finish, to execute (Si. 62; My.).

ಮುಕ್ತಾಲಿ mukta-ali. black bees that are separated from—; muktā-āli, a multitude of pearls (Rśv. 8, 8 va.).

ಮುಕ್ತಾವಲಿ muktā-āvali. *a string or garland of pearls, a pearl necklace.*

ಮುಕ್ತಾಶುದ್ಧಿ muktā-śuddhi. the elegance of a pearl; *a beautiful pearl.*

ಮುಕ್ತಾಸ್ಫೋಟ muktā-sphōṭa. *a pearl oyster;* a pearl-shell (ಶುಕ್ತಿ, ಮುತ್ತಿನ ಸಿಪ್ಪು Hlā.).

ಮುಕ್ತಾಹಾರ muktā-hāra. a string of pearls (J. 31, 12). 2, mukta-āhāra, abandoned food: abandonment of food (31, 12).

ಮುಕ್ತಿ mukti. = ಮುಕುತಿ. loosing, release, setting free. 2, *abandoning, abandonment, giving up, leaving off.* 3, discharging, throwing, casting, shooting. 4, becoming free, freedom. 5, *final liberation or emancipation, the delivery of the individual soul from the body, its exemption from further transmigration and its re-absorption into the soul of the universe, final beatitude* (ನಿಶ್ರೇಯಸ, ಮೋಕ್ಷ, etc. Mr. 26). see ನಾಲ್ಕು-. ಮುಕ್ತಿಯಾದರೂ ಶಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಮುಕ್ತಿ, ಯುಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಉಕ್ತಿ. — ಮುನ್ದಿನ ಮುಕ್ತಿಗಿನ್ತ ಈಗಿನ ಭುಕ್ತಿ ಲೇಸು (Prvs.). see Prv. s. ಶ್ರವಣ 3.

ಮುಕ್ತಿಕನ್ನಿಕೆ mukti-kannike. an emancipated girl: Pārvatī (Bp. 24, 42).

ಮುಕ್ತಿಪಥ mukti-patha. the path to final emancipation (ವೈಕುಣ್ಠ, ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ Nn. 57).

ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ mukti-mārga. = ಮುಕ್ತಿಪಥ, q. v. (My.).

ಮುಕ್ತಿವಿಹೀನ mukti-vihīna. destitute of final emancipation (Bp. 40, 73).

ಮುಕ್ತಿಸತಿ mukti-sati. = ಮುಕ್ತಿಕನ್ನಿಕೆ. (Bp. 24, 45). 2, Lakṣmī (My.). 3, final emancipation looked upon as a woman (My.).

ಮುಕ್ತಿಸಾಧನೆ mukti-sādhane. a means of obtaining mukti (My.).

ಮುಕ್ತಿಸೋಪಾನ mukti-sōpāna. a stair-case or ladder to reach mukti (My.).

ಮುಕ್ತೆ mukte. ಮುಕ್ತಾ. = ಮುತ್ತು, ಮುತ್ತೆ, ಮೋತಿ 1. *a pearl.* 2, an emancipated woman; a dropped female object (see ಮುತ್ತೆ). 3, a harlot.

ಮುಕ್ಳಿ mukḷi. = ಮುಕಳಿ, etc. the female organ of generation etc.; the anus. see Prvs. s. ಕುಕ್ಲಾಟ and ಸಾಯು.

ಮುಖ mukha. = ಮುಕ, ಲೋಕ, ಮೊಗ. *the mouth; the beak of a bird, snout or muzzle of any animal.* 2, *the face;* a direction, a quarter; facing. 3, *the fore-part or front of anything, the van of an army,* etc. 4, *the head, tip or point of anything, the point of an arrow, the nipple of the breast,* etc. 5, the edge of any sharp instrument; surface, upper side. 6, opening, aperture, the mouth of a vessel, the eye of a needle, etc.; *entrance, egress;* the entrance of a house; the mouth or embouchure of a river. 7, pre-eminent, chief, best. 8, *beginning, commencement; beginning with; this and the other ones, and so on.* 9, means, expedient. see *e. g.* Śmd. 107. 124. 150. 168. 170. 171; Kāvy. III, 3, B, 153; V, 967; Bp. 31, 4; 38, 5; 51, 12; 54, 18; Mr. & Nn. s. ಪೋತ್ರ; ಕೃತ-, ದಿವಸ-. ಮುಖ ನೋಡಿ ಗುಜುತು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ, ನಖ ನೋಡಿ ತಿಳಿದೀತೇ? — ಅಟುವದೂ ಮುಖವೇ, ನಗುವದೂ ಮುಖವೇ (Prvs.). — ಮುಖದಿನ್ದ. = ಮುಖಾನ್ತರ. (J. 11, 2; My.). — ಮುಖದಿರುಹು. -ತಿರುಹು. = ಮೊಗದಿರುಹು. (Bh. 6, 4, 36). — ಮುಖ ಮುಚು. to put to shame (My.).

ಮುಖಕಮಲ mukha-kamala. face-lotus, a lotus-like face (My.).

ಮುಖಜ mukha-ja. a Brāhmaṇa. (R.).

ಮುಖಣ್ಡ mukhaṇḍa. a chief, a master. ಮುಖಣ್ಡನಾಗಿರುವಿಕೆ (ಶೃಂಗ Si. 411). ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿ ಮುನ್ನಾದ ಮುಖಣ್ಡನು (ಅಧ್ಯಕ್ಷ 462).

ಮುಖಣ್ಡಿ mukhaṇḍi. *a kind of weapon.* see ಮುಸುಣ್ಡಿ.

ಮುಖದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ mukha-dākṣiṇya. kindness, etc. only shown in a person's presence (My.).

ಮುಖಪಂಕಜ mukha-paṅkaja. = ಮುಖಕಮಲ. (J. 32, 24).

ಮುಖಪೂರಣ mukha-pūraṇa. *a mouthful of water; a mouthful in general* (see Hlā. s. ಮುಕ್ಕುಳ್).

ಮುಖಬನ್ಧನ mukha-bandhana. *a cover, a lid.*

ಮುಖಭಂಗಿತ mukha-bhaṅgita. putting (a person) to shame whilst facing (him, My.).

ಮುಖಭದ್ರ mukha-bhadra. N. of a plant (Bp. 45, 46).

ಮುಖಭಾವ mukha-bhāva. the state, cast, or expression of the countenance (My.).

ಮುಖಭೇದ mukha-bhēda. distortion of the face. (My.).

ಮುಖಮಜ್ಜನ mukha-majjana. washing the face (My.).

ಮುಖಮಣಿ mukha-maṇi. = ನಾಯಕಮಣಿ. (Si. 217).

ಮುಖಮಾರ್ಜನ mukha-marjana. washing the face (B. 4, 194; My.).

ಮುಖಮಲ್ mukhamal. velvet (My.; Br., H.).

ಮುಖಮುದ್ರೆ mukha-mudre. cast or expression of countenance (B. 3, 108; 5, 130).

ಮುಖರ mukhara. talkative, garrulous, noisy; *foul-mouthed, scurrilous, speaking harshly or abusively.*

ಮುಖರತೆ mukharate. talkativeness, garrulity. (Cpr. 3, 9 va.).

ಮುಖರಿತ mukharita. rendered noisy, sounding, ringing (My.).

ಮುಖಲೋಮಿ mukha-lōmi. a cockroach (ತೊಣ್ಣಗಿ Mr. 165).

ಮುಖವಾದ್ಯ mukha-vādya. a wind-instrument (My.).

ಮುಖವಾಸ mukha-vāsa. = ಮುಖವಾಸನ. (J. 15, 45).

ಮುಖವಾಸನ mukha-vāsana. *a perfume for the mouth.*

ಮುಖವಿಕಾರ mukha-vikāra. alteration or distortion of the face. see ಮುಚುಕು.

ಮುಖವೀಣೆ mukha-vīṇe. a kind of pipe or flageolet (My.).

ಮುಖಶ್ರೀ mukha-śrī. = ಮೊಗಸಿರಿ. beauty of countenance, a beautiful face.

ಮುಖಸ್ತುತಿ mukha-stuti. flattery (My.; Te.).

ಮುಖಾಗ್ರ mukha-agra. *the extremity of the mouth, extremity; a snout.*

ಮುಖಾನ್ತರ mukha-antara. another face or mouth or expedient; by means of, through (My.; Te.; B. 4, 59. 196; 5, 70).

ಮುಖಾನ್ತ್ರ mukhāntra. Tbh. of ಮುಖಾನ್ತರ. (My.).

ಮುಖಾಬಿಲೆ mukhābile. = ಮೊಕಾಬಿಲೆ. confronting, bringing face to face, comparison, collation (My.; Te., H.).

ಮುಖಾಮುಖಿ mukha-ā-mukhi. face to face (My.; Te.).

ಮುಖಾಮ್ಬುಜ mukha-ambuja. = ಮುಖಕಮಲ. a lotus-like face. (My.).

ಮುಖಾರವಿನ್ದ mukha-aravinda. = ಮುಖಕಮಲ. (My.).

ಮುಖಿ mukhi. a woman with a face—. see *e. g.* ಅಬ್ಜ–, ಅಭಿ–, ಇನ್ದು–.

ಮುಖೋದ್ಗತ mukha-udgata. sprung from the mouth (My.); known by heart (Bp. 3, 42).

ಮುಖ್ಯ mukhya. belonging to the mouth or face; *being at the head; principal, chief, prime, primary; first, eminent, pre-eminent, first-rate, most excellent* (ವಿಶೇಷ Śmd. 172 Cm.). 2, *the chief, the most excellent among, the first or best of; a leader, a guide* (ನಾಗ, ಮೊದಲಿಗ Nn. 26; ಪೆಗ್ಗಡೆ Kk. 38; Śm. 47; Bp. 50, 18). 3, a principal thing; chief ordinance. 4, beginning with, this and the other ones, and so on (ಮೊದಲಾದ Nn. 167; Bp. 23, 22; 43, 38; 44, 64; 53, 5; 54, 19). feminine ಮುಖ್ಯಳು, an eminent or a leading woman, a high lady (ವರಾರೋಹೆ Mr. 306). — ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ. rep. the various chief— (B. 4, 80. 94).

ಮುಖ್ಯಋಷಿ mukhya-ṛiṣi. an eminent ṛiṣi. ತಪಗೆಯ್ವ ಮುಖ್ಯ ಋಷಿಯರೆನಿಪರ್ ಕಪಿಲ, ಮರೀಚಿ, ಜೈಮಿನಿ, ಗೌತಮ, ದಧೀಚಿ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಅಂಗಿರಸ, ಜಹ್ನು, ಜಮದಗ್ನಿ, ಅತ್ರಿ, ಪುಲೋಮ, ವಶಿಷ್ಠ, ಕವೇರ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಸುಮಾಣ್ಡವ್ಯ (Mr. 258).

ಮುಖ್ಯಜನ mukhya-jana. chief people; persons that are of great importance or requisite for anything (My.).

ಮುಖ್ಯತೆ mukhyate. pre-eminence, the state of being best or chief or of great importance, principalness, primacy, superiority (Śmd. 172. 197).

ಮುಖ್ಯತ್ವ mukhyatva. = ಮುಖ್ಯತೆ. (Śmd. 197 Cm.; 262).

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ mukhya-prāṇa. Hanumat (My.).

ಮುಖ್ಯಸ್ಥ mukhya-stha. a man standing at the head, a chief, a leader (My.). feminine ಮುಖ್ಯಸ್ಥಳು (My.).

ಮುಖ್ಯಾನುಯಾಮಿ mukhya-anuyāmi. *following a chief; striving for the best.*

ಮುಖ್ಯಾಪ್ತ mukhya-āpta. a chief friend (My.).

ಮುಗ್- mug. = ಮು–, etc. three. — ಮುಗ್ಗೆರೆ. = ಮುಗ್ಗೆರೆ. three lines or stripes. — ಮುಗ್ಗೆರೆಪಂಚೆ. a pañce with three lines in its border (My.). — ಮುಗ್ಗೆರೆಬೆಳ್ಳಿ. silver the value of which merchants or goldsmiths mark with three lines (four such lines denoting pure silver): somewhat impure silver (My.). — ಮುಗ್ಗಡ್ಡೆ. (Śmd. 223). three heaps. — ಮುಗ್ಗೆರೆ. = ಮುಗ್ಗೆರೆ. (My.).

ಮುಗಟ mugaṭa. = ಮಗಟ, etc. a silken article of dress, etc. (My.; Mhr. ಮುಕಟಾ, ಮುಕುಟ, ಮುಗಟಾ, ಮುಗುಟ).

ಮುಗದು mugadu. = ಮುಗಿದು. P. p. of ಮುಗಿ. ತೆಗದು ಕೊಣ್ಡ ಪುಷ್ಪ ಮುಗದರೆ ಮಗನಿಗೇನು ಉಜಿದೀತು? (Prv.).

ಮುಗಲ್ mugal. (= ಮುಗಿಲ್). genitive ಮುಗಲ, (not ಮುಗಲಿನ, Śmd. 134).

ಮುಗಸು mugasu. = ಮುಗಿಸು. (B. 5, 148; My.).

ಮುಗಳಿಸು mugaḷisu. = ಮುಕ್ಕುಳಿಸು, etc. (My.).

ಮುಗಳು mugaḷu. = ಮುಗುಳ್. a bud; that is shaped like a bud. — ಮುಗಳಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice that is not properly boiled (My.). — ಮುಗಳಕ್ಕಿಗಂಜಿ. water of boiling rice, used for medicinal purposes (My.).

ಮುಗಿ mugi. (= ಮುಗುಳ್, ಮುಡಿ 3). to contract, shut up or close, as a flower (ಪುಷ್ಪಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.; ಕುಸುಮಸಂಕೋಚನ Śm. 80; Cpr. 2, 52; 7, 142; Grj. 4, 70; Rśv. 9, 9; J. 17, 21; 26, 5). [ಸರೋಜಿನೀ ವನಮಾದಂ ಕೊರಗುತ್ತೆ ಮುಗಿಗುಂ Kr. 3, 31]. 2, to close (v. t.), to shut, as the eyes, the mouth, etc. (Bp. 42, 15; 46, 56; Rśv. 6, 9; 11, 10). 3, to join the two hands with the open palms brought together (in saluting, My.; Cpr. 2, 89; Bp. 37, 3. 4. 52; 39, 52; 43, 32; J. 7, 15; 17, 47; Si. 212. 248). [ಕೆಯ್ಗಳಂ ಮುಗಿದು Pb. 4, 26 va.; Ap. 12, 100]. ಕೆಯ್ಮುಗಿಯುವವನು (ವನ್ದಾರು, ಅಭಿವಾದಕ Si. 360). 4, to close (v. i.), to end, to terminate, to be finished, to be accomplished [Tu.]; (ಇಲ್ಲವೆ Śm. 80; J. 8, 10; 32, 21; My.; T., Te.; *cf.* ಮುಡಿ 3). P. ps. ಮುಗದು, ಮುಗಿದು. ಮುಗಿದ ಕಾರ್ಯ (ನಿಧಾನ, ಮುಗಿದನ್ತಾ ಕೆಲಸ Nn. 144). ಮುಗಿದ ಬಗೆ (ನಿಧಾನ Mr. 483). ಮುಗಿದುದು (ಸಿದ್ಧ, ನಿರ್ವೃತ್ತ, ನಿಷ್ಪನ್ನ Nr.). ಮುಗಿದು ಹೋದದು (ಅವಸಿತ, ಸಿತ Si. 381). ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಮುಗಿಯುವಾಗ ಮಾಡತಕ್ಕ ಯಾಗ (ದರ್ಶ 251). ಮದುವೇ ಮುಗಿದರೂ ಮದು ಮಗನ್ನ ನೋಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). ಊಟ ಮುಗಿದ ಬಟುಕ (B. 4, 57).

***ಮುಗಿಯಿಸು mugiyisu.** to cause to join as hands, etc. ಮರ್ತ್ಯ ವಿದ್ಯಾಧರ ರಾಜನ್ಯನ್ತರಾಧೀಶ್ವರ ಕರ ಸರಸೀಜಂಗಳಂ ವಕ್ತ್ರಚನ್ದ್ರಸ್ಫುರಿತೋದ್ಯತ್ಕಾನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಂ ಮುಗಿಯಿಸೆ Ap. 3, 46.

ಮುಗಿಯುವಿಕೆ mugiyuvike. closing, joining. ಬಗಸೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಕೆಯ್ ಮುಗಿಯುವಿಕೆ (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿ Si. 248). 2, ending, ceasing; the state of being complete (ಅರತಿ, ಅವರತಿ, ಉಪರತಿ, ವಿರತಿ, ಉಪರಾಮ 400; ಕೃತ, ಪರ್ಯಾಪ್ತಿ 426).

ಮುಗಿಲ್ mugil. ಮುಗಿಲು. = (ಮುಗಲ್), ಮುಗುಲು. a cloud [Tu. ಮುಗಲ್]; (ಅಭ್ರ, ಅಬ್ದ, ಘನ, ಮೇಘ, etc. Hlā.; ಮೇಘ Kk. 12; ನೀರ್ದೆರ್, ಮೋಡ, ಮೇಘ Śm. 14; My.; T., M.; Te. ಮೊಗುಲು, ಮೊಯಿಲು, ಮೊಯುಲು; *cf.* ಮುಸುಂಕ್; Sk. ಮುದಿರ); a series or bank of clouds (ಕಾದಮ್ಬಿನಿ Śm. 107); the sky (ಆಕಾಶ Śm. 107; Cpr. 1, 108). [ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚು ಮುಗಿಲೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ Kr. 3, 126; Pb. 1, 27; Ap. 4, 86]. ಮುಗಿಲ್ಗೆರೆ! (Śmd. 153). ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಮುಗಿಲ್ (159). ಮುಗಿಲಂ ಮಾಜುನಿಗೆತ್ತಂ (282. 287). ಕಜಿವ ಮುಗಿಲ್ (ಘನಾಘನ Hlā.; Mr. 483). ಮೊಳೆದಿಗುರ ಮುಗಿಲ್ (ಪರ್ಜನ್ಯ Hlā.). ಮಟ್ಟಿ ಸುರಿಯುವ ಮುಗಿಲು (ಘನಾಘನ Si. 435).

ನೆಗೞಿ ಹಾಱಿದರೆ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟೀತೇ? — ಕೂಸು ಕಾಸ ಹಡೆಯುದು, ಜೋಗಳ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿತು (Prvs.). see Cpr. 1, 132; 3, 81; 4, 38; Abh. P. 13, 63. 75; C. Bp. 5, 52; Bh. 1, 19, 18. 19; Rśv. 6, 11 va.; 8, 116; 3, 25; 15, 17; 17, 2. 4; 25, 5; J. 3, 18. 25; 8, 32; ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್, ಕಿಱು-, ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ್, ಮಾರ್ಮುಗಿಲ್. — ಮುಗಿಲ ಕಿಚ್ಚು. a flash of lightning (ಮೇಘವಹ್ನಿ, ಇರಮ್ಮದ Hlā.; ಮೇಘಜ್ಯೋತಿ, ಇರಮ್ಮದ Nr.). — ಮುಗಿಲಟ್ಟಣೆ. -ಅಟ್ಟಣೆ. a loft or tower as high as the sky (J. 17, 6). — ಮುಗಿಲಟ್ಟಳೆ. -ಅಟ್ಟಳೆ. = ಮುಗಿಲಟ್ಟಣೆ. (Cpr. 1, 111; 8, 44 va.; Rām. 1, 13, 2; J. 3, 20). — ಮುಗಿಲ ಪೂ. water (ಜಲ Śs.). — ಮುಗಿಲ ಬಣ್ಣ. cloud-colour (B. 3, 114). [— ಮುಗಿಲಂ ಮುಟ್ಟು. to reach the skies. ಭರತಂ ನಿನ್ನಗ್ರಜಂ ಸಾಹಸಂ ಮುಗಿಲಂ ಮುಟ್ಟೆ ನಿಜ ಪ್ರತಾಪದಳವಂ ತೋಱಲ್ಕೆ ಮಾಱಾಂಪ್ಪ ಜಟ್ಟಿಗರಾರಪ್ಪೊಡಮಿಲ್ಲ Ap. 14, 52]. — ಮುಗಿಲುಗಡವು. -ಕಡವು. the tree Nauclea orientalis. ಮುಗಿಲುಗಡವಿನ ಮರ (ನೀಪ, ಪ್ರಿಯಕ, ಕದಮ್ಬ, ಹಲಿಪ್ರಿಯ Nr.). — ಮುಗಿಲುದ್ದ. -ಉದ್ದ. as high as the sky (Abh. P. 4, 28; 13, 66). — ಮುಗಿಲೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. a mass, or host, of clouds (Abh. P. 13, 76). — ಮುಗಿಲ್ಗಲ್. -ಕಲ್. hail (ಆಲಿಗಲ್ Ct. II, 113). — ಮುಗಿಲ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಮುಗಿಲ ಕಿಚ್ಚು. (ಸಿಡಿಲ್ವೆಳಗು Ct. II, 113). — ಮುಗಿಲ್ದನಿ. the report of a cloud, thunder (ಮೊೞಗು Śmd. I; Śm. 35). — ಮುಗಿಲ್ದೇರ. -ತೇರ. Indra (ಇನ್ದ್ರ, etc., ಬಲವೈರಿ Kk. 10*b*; ಇನ್ದ್ರ, etc., ಸುರಪತಿ Śm. 9). — ಮುಗಿಲ್ಮುಱು. a piece of a cloud (Cpr. 9, 5). — ಮುಗಿಲ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the sky (ಆಕಾಶ Kk. 12; Abh. P. 3, 28; 12, 96; Śśv. 3, 35 va.). — ಮುಗಿಲ್ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. lightning (ಮಿಂಚು Śs.). — ಮುಗಿಲ್ವೊರೆ. -ಪೊರೆ. a layer or stratum of clouds (Abh. P. 3, 40).

ಮುಗಿಸು mugisu. = ಮುಗಸು, ಮುಗುಸು 1, (ಮುಚ್ಚು 1). to close (v. t.), as a flower (J. 17, 57); to conclude, to finish (J. 34 sum.; My.; Te. ಮೊಗಿಡಿಂಚು, ಮೊಗುಚು, ಮೊಗುಡ್ಚು). ಇದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬರಹ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ (B. 1, 11). ಮುಂಚಿನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೀವು ಹಲವು ಸಾರಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದಿರಿ (3, 1). ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಮೂಱನೇ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಿರಿ (4, 1). ನಾಟಕಕಥೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವದು (ನಿರ್ವಹಣ Si. 65).

ಮುಗು mugu. = ಮೂ 3, etc. the nose. — ಮುಗುದಾಣ. the cord put through an ox's nose. ಮುಗುದಾಣದ ಎತ್ತು (ನಸ್ತಿತ, etc. G.).

ಮುಗುದ muguda. Tbh. of ಮುಗ್ಧ. innocent. (Ct. II, 120; Bh. 4, 4, 61; Te.).

ಮುಗುರ mugura. ignorant? see ಮುಕುಡು.

ಮುಗುಱು muguṛu. ಮುಗುಱ್. = ಮುಕಱು, etc. to inclose, to come or fall upon, etc. (see ಮೂಡಿಗೆ). ಮುಗುರ್ವ (J. 3, 6).

ಮುಗುಲು mugulu. = ಮುಗಿಲ್. a cloud. (ಗಗನ Cb.).

ಮುಗುವಳಿ muguvaḷi. (fr. ಮುಕ್ 2?). a previous settlement about salary, rent, work, etc. (My.). [Tu. ಮುಗಿತೆ].

ಮುಗುಸು mugusu. 1. = ಮುಗಿಸು, etc. (My.).

ಮುಗುಸು mugusu. 2. = ಮೊಗಸು 2, ಮೊಗುಸು. wish, desire (ಇಚ್ಛೆ Kk. 73, o. r. ಮೊಗುಸು; Te. ಮುಚ್ಚಟಿ, ಮೋಜು; Te. ಮುರಿ = ಆಶೆ ಪಡು).

ಮುಗುಳ್ muguḷ. = ಮುಗಿ. to close or shut, as the eye-lids, etc. (ನಿಮೀಲನ Śmd. Dh.); to bud, to sprout [Tu. ಮುಗುರ್]. (ಮುಗುಳ್ದೋಱು Śm. 21; ಮುಗುಳಾಗು Kk. 20; T. ಮುಗಿೞ್; M. ಮುಗಳ್, ಮುಗುಳ್). ಮುಗುಳ್ದ ಅಕ್ಷಿ Śśv. 2, 94). ಮುಗುಳ್ದಂ (Śmd. 49). ಮುಗುಳ್ತು (Śśv. 2, 41). ಮುಗುಳ್ತುದು (Kk. 20; Rśv. 2, 41; 8, 122). ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ ಮುಗುಳ್ತುದೆತ್ತಲುಂ (Cpr. 7, 41), ಮುಗುಳ್ತುದಾಸ್ಯಪದ್ಮದ ಮಧುವಿನ್ದೆ ವಕುಲಂ (7, 113).

ಮುಗುಳ್ muguḷ. (Śmd. 59). ಮುಗುಳು. = ಮುಗಳು. *said* to be Tbh. of ಮುಕುಲ (Śmd. 365; *cf.* ಮೊಗ್ಗು). a bud, an opening bud (ಮುಕುಲು, ಕುಟ್ಮಲ Nr.; ನನೆ, ಮೊಗ್ಗೆ, ಸರ್ಜಕ, ಕುಟ್ಮಲ Śm. 22; Kk. 23; My.; Te. ಮೊಗಡೆ; M. ಮುಗಿೞ್, ಮೊಟ್ಟು). [ಈ ಮುಗುಳೊಳಮಾ ಮಾಟಕ್ಕೆಯಿನಱಿಸಿ ಸುೞಿವುದಳಿ Kr. 3, 128; Pb. 1, 56]. ಹೂವಿನ ಮುಗುಳು (ಕೋರಕ, ಜಾಲಕ, ಕಲಿಕ, ಕುಟ್ಮಲ, ಮುಕುಲ Hlā.). ಮುಗುಳ್ಗೆ (Śmd. 52), ಮುಗುಳ್ಗಳ್ (52; Cpr. 7, 59; Rśv. 2, 41). ಸಮ್ಪಗೆಯ ಮುಗುಳ ಮೊಳೆಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). see ಎದೆ-, ಬಲ್-, ಬಿರಿ-, ಮೊನೆ-; Cpr. 6, 64 va. — ಮುಗುಳಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು-ಅ 3. Kāma (ಮೊಗ್ಗಮ್ಬ Ct. II, 95; Rśv. 11, 95; J. 31, 2). — ಮುಗುಳಾಗು. -ಆಗು. buds to be produced: to bud (Kk. 20). — ಮುಗುಳುಗಣ್. -ಕಣ್. an eye like an opening bud (Bh. 3, 17, 18). — ಮುಗುಳುನಗೆ. = ಮುಗುಳ್ನಗೆ. (Bp. 24, 52; 41, 5; B. 4. 186). — ಮುಗುಳುಬೊಕ್ಕೆ. a bud-like eruption of the skin (ಪಿಟಕ Mr. 384, o. r. ಮುಳ್ಳು-). — ಮುಗುಳ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. a bud-arrow (Rśv. 5, 19 va.). — ಮುಗುಳ್ಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. (Śmd. 53). a fruit that has just come out of the flower, a very small fruit. — ಮುಗುಳ್ದೋಱು. -ತೋಱು. -ದೋಱ್, buds to appear: to bud (ಮುಗುಳ್ Śm. 21). ಮುಗುಳ್ದೋರ್ವ (J. 8, 17). — ಮುಗುಳ್ನಗೆ. a smile (ಸ್ಮಿತ Hlā.; ಹಸಿತ Mr. 330; Cpr. 8, 71 va.; Bp. 3, 27; 15, 35; 17, 11). [ಭೀಷ್ಮನಲಮ್ಪು ಮಿಗೆ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕಂ Pb. 2, 55; Ap. 3, 48 va.]. — ಮುಗುಳ್ಮೞೆ. -ಮೞೆ. a shower of buds (Rśv. 8, 5 va.). [— ಮುಗುಳ್ಸರಿಗೆ. a kind of bangle of budding flowers. ಅನಿತ್ತಱೊಳಂ ಮುಗುಳ್ಸರಿಗೆ ತೋಳ್ವಳೆ ಕಂಕಣವಾರಮೆನ್ಸು Pb. 2, 16].

ಮುಗುಳಿ muguḷi. = ಮುಗ್ಲಿ, q. v. a thorny tree with leaves like those of the Acacia concinna or sīge, the Acacia suma (My.). ತಿಗುಳ ಜನಗೆಣೆಗಿನ್ದ ಬಗಳುವ ಶುನಿ ಲೇಸು, ಮುಗುಳಿಯ ಮರದ ನೆರಳಿನಿನ್ದ ನುಂಗುವಾ ನೆಗಱು ಲೇಸು (Sp.).

ಮುಗುಳ್ಚು muguḷcu. to cause to contract, close or shut, to shut (v. t., ಸಂಕೋಚಕರಣ Śmd. Dh.; Rśv. 11, 149; Śśv. 2, 40).

ಮುಗ್ಗರಿಸು muggarisu. = ಮುಗ್ರಿಸು. to stumble, to trip (My.).

ಮುಗ್ಗಲು muggalu. mustiness, mouldiness (My.). [Tu. ಮುಗ್ಗು].

ಮುಗ್ಗಾ muggā. = ಮುಱಿಗಾ. so that a breakage takes place. see ತಿಗ್ಗಾ-. 2, = ಮುನ್ದೆ. see ಹಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ.

ಮುಗ್ಗಿಸು muggisu. to cause to stumble or fall (Bp. 47, 16).

ಮುಗ್ಗು muggu. 1. = ಮುಱುಗ್ಗು, etc. to be interrupted or hindered in going, to stumble, to trip; to fall; to sink; to be deprived of power (ಗತಿಭಂಗ Śmd. Dh.; Śm. 85; My.; M. ಮುಡಜ್ಜು, T. ಮುಡಂಗು, to be bent, contracted, hindered, obstructed, stopped, to be deprived of the use of the limbs; see ಮುಡುಕು 1). see Bp. 28, 55; C. Bp. 42, 28; Rām. 5, 8, 70; Bh. 1, 20, 61; 3, 18, 41; 8, 24, 47; 8, 26, 21. 54; J. 3, 38; 4. 45; 7, 46; 8, 32; 15, 41; 27, 7. [Tu. ಮುಡಂಕ್, crooked].

ಮುಗ್ಗು muggu. 2. a pitfall, in ತಗ್ಗು-. falling, sinking (Dp. 65 pallavi).

ಮುಗ್ಗು muggu. 3. to get or have the smell of corruption, to become or be musty or mouldy by dampness (ಜೀರ್ಣಾವಗಸ್ಥ Śmd. Dh.; Śm. 85; My.; Te. ಮುಕ್ಕು, ಮುಗ್ಗು; Te. ಮುರುಗು, T. ಮುರಿ, ಮುರುಂಗು, to putrify, rot, perish; *cf.* ಮುಲುಕು 1?). [Tu.].

ಮುಗ್ಗು muggu. 4. an offensive smell, fustiness, mustiness, mouldiness (Tu.; Te. ಮುರುಗುಡು; M. ಮುಯಿಜ್ಜು, ಮುಷಿಜ್ಜು, ಮುಷುಜ್ಜು, ಮುಟುಜ್ಜು; T. ಮುರುಗು, smell; ಮೊಚ್ಚು, the strong smell of sheep; M. ಮುಶಿಡು, ಮುಶಿರೆ, bad smell of the body). — ಮುಗ್ಗುನಾತ. a fusty smell (My.). — ಮುಗ್ಗುನಾತು. = ಮುಗ್ಗುನಾತ. (ಜೀರ್ಣಾವಗಸ್ಥ G.). — ಮುಗ್ಗು ಹಿಡಿ. to get a musty smell, to become musty. ಅದು ಮುಗ್ಗು ಹಿಡಿಯಿತು or ಅದಕ್ಕೆ ಮುಗ್ಗು ಹಿಡಿಯಿತು (My.).

ಮುಗ್ಧ mugdha. = ಮುಕುಡು q. v., ಮುಗುದ. stupified, perplexed, confused; stupid, ignorant; foolish, silly, simple; infatuated, enamoured; artless, innocent, rendered attractive by youthful simplicity, charming, lovely, beautiful. see Śmd. 256. feminine ಮುಗ್ಧಳು (My.). — ಮುಗ್ಧಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಶಿವ-. — ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯ. N. (Bp. 12 sum.; 12, 1).

ಮುಗ್ಧತನ mugdhatana. stupidity, silliness, ignorance; simplicity, artlessness, loveliness, gracefulness (Bp. 13, 17. 27).

ಮುಗ್ಧಭಾವ mugdha-bhāva. stupidity, simplicity (My.).

ಮುಗ್ಧಸಮಾಗಮ mugdha-samāgama. a kind of sambhōga (Kāvy. IV, 2, 22).

ಮುಗ್ಧಾಭಾವ mugdhā-bhāva. the state, or manner, of a stupid, etc. woman. (J. 18, 10).

ಮುಗ್ಧೆ mugdhe. ಮುಗ್ಧಾ. a young and beautiful female (Grj. 3, 91 va.); a clever woman (ವಾಣಿಶಿ Mr. 306), etc.; a stupid woman; an artless woman. ನಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ ಮುಗ್ಧೆಗೆ ಜಾಣಂ ಕಯ್ಗೊಳಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 84 Mdb.).

ಮುಗ್ರಿಸು mugrisu. = ಮುಗ್ಗರಿಸು, to stumble, etc. (My.).

ಮುಗ್ಲಿ mugli. = ಮುಗುಳಿ. a white Acacia, Acacia suma (Van Someren; My.).

ಮುಂ- muṅ. ಮುಙ್-. (fr. ಮುನ್ದು Śmd. 198). = ಮುಕ್ 2-, ಮುಂ- (ಮುಙ್) 2-, (ಮುತ್-, ಮುದು 2), ಮುನ್ 2-, ಮುನ್ದು 2, ಮುನ್ನು, ಮುಮ್ 2-, (ಮುಳ್ 1), (ಮೊತ್ತ 2, ಮೊದಲ್, ಮೊಮ್-). that which is before, in front of, or preceding in space; that which is preceding in time; that which is towards a place (etc.), in front or onward; that which is following (Te.; T. ಮುನ್; M. ಮು, ಮುನ್, ಮಿನ್). [ಬೆರೆಸಿರೆ ಮುಂ ಸಮುಚ್ಚಯ ಪದದ್ವಿತಯೋಕ್ತಿ Kr. 1, 121; Pb. 1, 81; Ap. 2, 67]. — ಮುಂಕಣಿ. the fore-place or part, the front (Grj. 7, 47; Bh. 8, 24, 39). — ಮುಂಕುಡಿ. = ಮುಂಗುಡಿ. (Bh. 6, 2, 10). — ಮುಂಕೊಳ್. -ಕೊಳ್ಳು. to go to the front; to move on, to advance; to push (v. i.); to bear against; to endeavour to be the first or to excel; to be eager or ardent (Bp. 3, 30; 5, 25. 35; 11, 2; 15, 32; 42, 15; 51, 69; 55, 9; 60, 35; C. Bp. 42, 25; Rśv. 6, 11 va.; J. 4, 13; 12, 9; 14, 4; 15, 6; 16, 4; 27, 33). — ಮುಂಕೊಳಿಸು. = ಮುಂಗೊಳಿಸು. to cause to go to the front, etc. (Bh. 6, 4, 106; J. 8, 13). 2, to cause one's self to go to the front, to advance (Bh. 6, 4, 67). — ಮುಂಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a broad offset at the outside of the foot of a wall (My.). 2, the inside part of the embankment of a tank (My.). — ಮುಂಗಡ. -ಕಡ. advance in money or grain (My.). ಅಂಗಡಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದು, ಮುಂಗಡ ಬೇಕು (Prv.); (Dp. 145, pallavi). — ಮುಂಗಡಿ. -ಕಡಿ. = ಮುಂಗಡೆ. (Bp. 32, 59; C. Bp. 42, 15). — ಮುಂಗಡೆ. -ಕಡೆ. the front side, etc. (ಮುನ್ದೆ, ಮುನ್ದುಗಡೆ Śmd. 86 Cm.; ಪರಂ 87; ಪರ 214 Cm.; Bp. 4, 12; 5, 44; 14, 6; 21, 9; 24, 35; 38, 47; 57, 44; Rśv. 5, 92; 6, 11 va.; Śśv. 3, 62). — ಮುಂಗಣ್ಣು -ಕಣ್ಣು. the eye in front: a summerset with the face in front (My.). ಮುಂಗಣ್ಣು ಹೊಡೆ (My.). — ಮುಂಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. the first darkness, *i. e.* that immediately succeeding sunset (My.). 2, the darkness that precedes the rise of the moon (My.). — ಮುಂಗಥೆ -ಕಥೆ. the continuation of a story (J. 25, 1). — ಮುಂಗನ್ದಾಯ. -ಕನ್ದಾಯ. assessment paid at the first instalment (My.). — ಮುಂಗಳ್. -ಗಳ್. the syllable ಗಳ್ which has been adduced before (Śmd. 258). — ಮುಂಗಳುಪು. -ಕಳುಪು. to send in advance (J. 8, 47). — ಮುಂಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. = ಮುನ್ದುಗಾಣ್. to see or consider what is before or coming, to have foresight (Bp. 26, 16; 50, 57; J. 2, 16: 16, 14). — ಮುಂಗಾಣಿಕೆ. -ಕಾಣಿಕೆ. first sight (Bh. 8, 27, 5). — ಮುಂಗಾರ್. -ಕಾರ್. ಮುಂಗಾರು. = ಮುಂಗಾರಿ, ಮುಂಗಾರೆ. the first or early rains (Rśv. 8, 4; J. 12, 15; 26, 69; My.; B. 4, 91). ಅಮ್ಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತರೂ ಮುಂಗಾರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಮುಂಗಾರಿ. -ಕಾರಿ. = ಮುಂಗಾರ್. (S. Mhr.). — ಮುಂಗಾರುಪಯಿರು. an early growing crop, the first crop (My.). — ಮುಂಗಾರುಬೆಳೆ. the first crop (My.).— ಮುಂಗಾರುಮುಟಿ. = ಮುಂಗಾರು. (My.). —ಮುಂಗಾರೆ. -ಕಾರೆ. = ಮುಂಗಾರ್, ಮುಂಗಾರಿ. ಮುಂಗಾರೇ ಮುಟಿ (G. 132). —ಮುಂಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. (Śmd. 199). ಮುಂಗಾಲು. the fore leg or legs (of quadrupeds, Cpr. 4, 48; 5, 59; Śśv. 3, 63; J. 25, 8; B. 3, 108; My.; Si. 169. 270). ಆನೆಯ ಮುಂಗಾಲ್ (ಗಾತ್ರ Mr. 158). 2, the upper part of the foot (My.). — ಮುಂಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. = ಮುಂಕುಡಿ. the fore point, the avant-guard or advanced body (ಮುನ್ದುಚೂಣಿ, ಅಗ್ರಬಲ Bhn. 39; Bh. 1, 19, 9; 6, 4, 101. 111); the front (Rām. 1, 14, 22. 23; 3, 4, 7). 2, the nose (ಮೂಗು Bhn. 47). — ಮುಂಗುಡಿಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. the avant-guard to scatter or go in different directions (Grj. 6, 56 va. & 67 va.). — ಮುಂಗುರುಳು. -ಕುರುಳು. a front lock (ಅಲಕ, ಚೂರ್ಣಕುನ್ತಲ Si. 215; My.; see ಸುಱು-). — ಮುಂಗೆಡಿಸು. = ಮುನ್ದುಗೆಡಿಸು, q. v. to ruin prospects or coming joy (Bp. 40, 49). — ಮುಂಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಮುನ್ದುಗೆಡು, q. v. prospects or coming welfare or happiness to be ruined, etc. (Bp. 41, 8). — ಮುಂಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall with the head downward or on the face (Bh. 6, 8, 12). — ಮುಂಗೆಯ್. 1. to do or perform in time preceding or in a previous time or previously (J. 29, 33). ಮುಂಗೆಯ್ದು ಆರ್ಬಟಿಂ (Sś. 26). 2, to do or perform in time to come (J. 28, 7). — ಮುಂಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. 2. (Śmd. 89. 199, o. r. ಮುಂಗಯ್). the forearm (ಪ್ರಕೋಷ್ಠ Hlā., Nr. Mr. 322; ಕಿಷ್ಕು Si. 405; Cpr. 6, 64 va.; 8, 64; V. 36, 21; see Śmd. 89; Si. 210; Prv. s. ಸನ್ತೆ 1). [ಇನ್ದ್ರನೀಲಂಗಳ ನಡಸಿದನ್ತಪ್ಪ ಮುಂಗೆಯ್ಯುಮಂ ಕಣ್ದು Pb. 5, 103 va.]. ನಿಗುರಿದ ಕೆಯ್ಗೆರಸಿದ ಮುಂಗೆಯ್ (ಹಸ್ತ); ಮೊಟಕೆಯ್ಯ ಕೆಳಗಣ ಭಾಗವು (ಪ್ರಕೋಷ್ಠ Nr.). ಮುಂಗೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕುವನ್ತಾ ಆಭರಣ (ಕಂಕಣ, ಹಸ್ತವಿಭೂಷಣ Nn. 127). ಮುಂಗೆಯ್ಯಲಿಹ ಸರ್ವಭೂಷಣಂ (ಹಸ್ತಸೂತ್ರ Mr. 340).

ಮುಂಗೆಯ್ ಆಡಿದರೆ ಮೊಣಗೆಯ್ ಆಡುವದು (Prv. with regard to a favor in requital). 2, the upper part of the hand (My.). 3, the fore part, the front (of a house or village, My.). — ಮುಂಗೆಯ್ಯಿ. -ಕೆಯ್ಯಿ. = ಮುಂಗೆಯ್ 2. (My.). — ಮುಂಗೆಯ್ಸರಲ್. (Śmd. 41). a plain wire-bracelet round the forearm. — ಮುಂಗೇಣಿಕಾಱ. a chief trafficker, a seṭṭi, a chief (Bh. 8, 24, 42). [— ಮುಂಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. the front of the neck. ಮುಂಗೊರಲೊಳ್ ಕೞಿಕೆ ಮಱಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ದೊರೆಕೊಳೆ Pb. 8, 24]. — ಮುಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಮುಂಕೊಳ್. Ch. v. 2; Śsv. 4, 110). — ಮುಂಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಮುಂಕೊಳಿಸು. to proceed, etc. (Rām. 3, 8, 69; 6, 13, 21). — ಮುಂಗೋಪ. -ಕೋಪ. precipitant, but momentary anger (My.). — ಮುಂಗೋಪಿ. -ಕೋಪಿ. a person who soon gets angry, but whose anger lasts only for a little while (My.; Si. 361). — ಮುಂಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. -ಗೋಲು. the beam of a balance when its one side weighs down by overweight; weight over and above what is required by custom or law (My.). 2, the state of being before or in front to the distance of a measuring-staff (Abh. P. 4, 53 va.). [— ಮುಂಗೋಳ್. -ಕೋಳ್. in the front, forward. ಮೂವರ್ ಮಕ್ಕಳುಂ ... ಮುಂಗೋಳೊಳ್ ನಡೆಯೆ Pb. 9, 95 va.]. — ಮುಂಗೋೞಿ. -ಕೋೞಿ. the cock that first crows (at dawn, about 4 o'clock, My.).

ಮುಂಕಣಿಸು munkaṇisu. to advance, to proceed (Grj. 6, 66 va.). 2, to stretch forth (6, 56 va.).

ಮುಂಗಲಿ mungali. = ಮುಂಗುರಿ, etc. (ವಿಷಜಿತ, ಬಭ್ರು, ನಕುಲ Mr. 166, o. r. ಮುಂಗುಲಿ; ನಕುಲ G.).

ಮುಂಗಿ mungi. 1. = ಮುಂಗುರಿ, etc. (Te.). — ಮುಂಗಿಮೇವು ಗಿಡ. (ನಾಕುಲಿ, ನಕುಲೇಷ್ಟೆ, ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ, ಸುರಸೆ, ನಾಗಸುಗನ್ಧೆ, ಭುಜಂಗಾಕ್ಷಿ, etc. Si. 150).

ಮುಂಗಿ mungi. 2. coloured stripes running to the length of a piece of cloth, in ಮುಂಗಿಕುಪ್ಪಸ, -ಸೀರೆ, etc. (My.).

ಮುಂಗಿಲಿ mungili. = ಮುಂಗುರಿ, etc. (My.).

ಮುಂಗಿಸಿ mungisi. = ಮುಂಗುರಿ, etc. (My.; Te.; ಬಭ್ರು, ಪಿಪುಲವಾದ, ನಕುಲ Si. 450).

ಮುಂಗು mungu. see ಆನೆ-.

ಮುಂಗುರಿ munguri. = ಮುಂಗಲಿ, ಮುಂಗಿ 1, ಮುಂಗಿಲಿ, ಮುಂಗಿಸಿ, ಮುಂಗುಲಿ. the mungoose, Viverra ichneumon (ಬಭ್ರು Hlā., the MS. ಮೂಂಗುರಿ; ನಕುಲ, ಬಭ್ರು Nr.; Nn. 125, one MS. ಮುಂಗುಲಿ; Abh. P. 15, 37 va.; Mhr. ಮುಂಗೂಸ). [ಈ ಪುಲಿ ಪನ್ದಿ ಕೋಡಗಂ ಮುಂಗುರಿಯೆಮ್ಬ ನಾಲ್ಕುಱ ಭವಾವಳಿಯುಂ ಬೆಸಸಿಂ ಮುನೀಶ್ವರಾ Ap. 5, 14; Tu. ಮುಂಗಿಲಿ].

ಮುಂಗುಲಿ munguli. = ಮುಂಗುರಿ, etc. (ಗೀತ, ಬಭ್ರು Nn. 35; ಬಭ್ರು Mr. 481; J. 15, 19; 24, 34; My.).

ಮುಚ್- muc. = ಮು-, etc. three. — ಮುಚ್ಚಂಜೆ. -ಸಂಜೆ. the three periods or divisions of the day: dawn, noon and evening or sunset (ಮೂಸಂಜೆ, ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ Śm. 18; My.; T. ಮುಚ್ಚನ್ದಿ). see ಸಿರಿವತ್ತು. — ಮುಚ್ಚವಡಿ. -ಸವಡಿ. (Śmd. 223). three junctions; three pairs. — ಮುಚ್ಚಾಲ್. -ಸಾಲ್. (Śmd. 83. 223). three rows, etc. — ಮುಚ್ಚೆರೆ. -ಸೆರೆ. (Śmd. 83. 223). three palmfuls. — ಮುಚ್ಚೋಟು. -ಸೋಟು. (Śmd. 223). the spans. — ಮುಚ್ಚೋರೆ. (-ಸೋರೆ). rice and hesaṟu flour mixed with water, salt and jīrige, and pressed through an oraḷu with three apertures into threads which are formed into round rings and fried in ghee (My.).

ಮುಚ್ muc. freeing or delivering from, discharging, letting fall, etc. see ಜಲ-, ಪಯೋ-.

ಮುಚುಕುನ್ದ mucukunda. the plant Pterospermum suberifolium (ಸದಾಪುಷ್ಪ Mr. 127). 2, N. of a muni or king. 3, Mucukunda, the son of Mandhātṛi, who, for the benefit of Kṛiṣṇa, killed Kālayavana, Kṛiṣṇa's enemy. (Bhāgavata 10, 21, 53).

ಮುಚುಕುನ್ದವರದ mucukunda-varada. Kṛiṣṇa, the rewarder of Mucukunda (My.).

ಮುಚ್ಚ mucca. a man who is stupified or has fainted (ಮೂರ್ಛೆವೋದಂ Kk. 75, o. r. ಮೂರ್ಚಿದಂ). *cf.* ಮುಚ್ಚುಱು?

ಮುಚ್ಚಕ muccaka. closing, shutting. see ಒಳ-.

ಮುಚ್ಚಱ muccaṟa. a void, a vacuum, a blank; utter destitution; ruin; vacuity (ಶೂನ್ಯ Ct. II, 54).

ಮುಚ್ಚಱು muccaṟu. = ಮುಚ್ಚಱ. ಮುಚ್ಚಱೆನ್ದು ಶೂನ್ಯಂ (Śs.; *cf.* ಮುಚ್ಚುಱು).

ಮುಚ್ಚಲು muccalu. ಮುಚ್ಚಲ್. (= ಮುತ್ತಲು), closing, covering, screening; the state of being closed, etc. (ಅಪವಾರಿತ, ಸಂವೃತ, ಸಂವೀತ, ವಿಹಿತ Mr. 441), 2, a small winnowing fan (ಮೊಱ), used by children as a toy (My.; Te. ಮುಚ್ಚಿಲಿ; T. ಮುಚ್ಚಿ, ಮುಱ್ಱಿಲ್; *cf.* ಮೊಱ). [Tu. ಮುಚ್ಚಿಲ್. a cover].

ಮುಚ್ಚಲಿಕೆ muccalike. a written engagement under a penalty; a bond of record, a recognizance; the bond of agreement furnished by the parties of a pañcāyat; a final agreement in writing (My.; Tu.; Te.; Mhr., H. ಮುಚಲಕಾ).

ಮುಚ್ಚಳ್ muccaḷ. = ಮುಚ್ಚಳ. ಮುಚ್ಚಳ್ಗಳ್ (C. Bp. 5, 3).

ಮುಚ್ಚಳ muccaḷa. a covering; a cover, a lid (My.; ಅನ್ತರ್ದೆ, ವ್ಯವಧೆ, ಅಪಿಧಾನ, ಛಾದನ, etc. Si. 31; ಶರಾವ 309; Bp. 5, 58; Bh. 8, 23, 39; see Mr. s.. ಕರಬೋನ). ಮುಚ್ಚಳದ ಕರಡಿಗೆ (ಸಮುದ್ಗ, ಸಮ್ಪುಟ Mr. 463). ಬಾವಿಯ ಮುಚ್ಚಳ (ವೀನಾಹ Si. 90); ಕಡುಬುಮುಚ್ಚಳ (ಋಜೀಷ, ಪಿಷ್ಟಪಚನ 309).

ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ muccaḷike. = ಮುಚ್ಚಿಕೆ. see ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಳಿಕೆಯಾಟ.

ಮುಚ್ಚಿ mucci. a man employed in public offices to make pens, ink, provide paper, seal letters, bind books, etc. (My.; Te.; H.).

ಮುಚ್ಚಿಕೆ muccike. shutting, closing. see ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೆಯಾಟ.

ಮುಚ್ಚಿಗ mucciga. a plasterer, a mason, a bricklayer (ಪಲಗಣ್ಡ Mr. 379).

ಮುಚ್ಚಿಗ mucciga. (fr. ಮುಚ್ಚಿ 2). a worker in leather, a shoemaker, etc. (ಚರ್ಮಕೃತ್, ಬಾರು ಮಿಳಿಗಳ ಮಾಡುವವನು Nn. 152; Bp. 21, 44; C. Bp. 47, 41).

ಮುಚ್ಚಿಗೆ muccige. a covering, the ceiling of a room (Tu.).

ಮುಚ್ಚಿಸು muccisu. to cause to close, etc. (My.). ಗವಿಯ ಬಾಗಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು (B. 5, 43).

ಮುಚ್ಚು muccu. 1. (= ಮುಗಿಸು). to close (v. t.), to shut; to shut up; to cover; to conceal (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.; Tu.; Te.; *cf.* Sk. ಮುದ್ರ). 2, to close (v. t.), to shut (My., especially with ಕೊಳ್ಳು). [ಪಚ್ಚೆಯೊಳೆ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಂಕಿದ ಮಾಟಿಕ್ಕೆಯಾದುದು Pb. 7, 22; Ap. 4, 84 va.]. ಮುಚ್ಚುವಂ (Śmd. 260). ಮುಚ್ಚಿದುದು (ಅಪವಾರಿತ, ಪಿಹಿತ, ಸಂವೀತ, ಸಂವೃತ, ಸ್ಥಗಿತ Hlā.). ಮುಚ್ಚಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರಚ್ಛಾದಿತ, ಸಂವೀತ Hlā.; ಛನ್ನ, ಛಾದಿತ Nr.). ಆಲಿಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ತೆಱವುದು (ಸೃಕರ Mr. 52). ಮೋಡ ಮುಚ್ಚಿರುವ ದಿವಸ (ದುರ್ದಿನ Si. 31); ಆಲಸ್ಯದಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮೆಯ್ಮಱತು ಗುಱು ಕಿಡುತ ಬರುವ ಗಾಢನಿದ್ರೆ (ತನ್ದ್ರಾ. ಪ್ರಮಿಲೆ 74); ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯುವ ಕದ (ಕಪಾಟ, etc. 112). ಬೆಕ್ಕು ಯಾವಾಗಲೂ ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡಿರುತ್ತದೆ (B. 1, 27). ಕೆಲವು ಗಿಡಗಳು ಕೆಯ್ ಹಚ್ಚಿದ ಕೂಡಲೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (3, 35). ಒನ್ದು ಸುಳ್ಳು ಮುಚ್ಚುವದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (3, 96). ಕುರುಡ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರೂ ತೆಱೆದರೂ ಒನ್ದೇ. — ಬೆಕ್ಕು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ, ಹಾಲು ಕುಡಿದರೆ ಹೊಕ್ಕವರಿಗೆ ಕಾಣದೇ? — ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ತೂತು ಬಿದ್ದದು ಮಾತಿನಿನ್ದ ಮುಚ್ಚೀತೇ? — ಪುರ್ಕು ಅನ್ದರೆ ಹರ್ಕು ಮುಚ್ಚೀತೇ? (Prvs.). see Cpr. 3, 102 va.; Bp. 14, 6; 22, 33; 24, 57; 50, 7; 56, 18; 57, 2; Bh. 1, 10, 25; Rśv. 11, 10; J. 13, 18; 21, 34; Si. 224. 378. 381. — ಮುಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. shutting-play. see ಕಣ್ಣು-s. ಡಂಗುಱುಚಾಟ. — ಮುಚ್ಚಾಲೆ. -ಆಲೆ. shutting and troubling. see ಕಣ್ಣು-. — ಮುಚ್ಚು ಮುಚ್ಚು. rep. ಗುಱು ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಯಾರಾದರೂ ಒನ್ದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚೀ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ (B. 3, 50).

ಮುಚ್ಚು muccu. 2. shutting, etc. — ಮುಚ್ಚುಗಣ್. -ಕಣ್. shut eyes (Bh. 8, 11, 30). — ಮುಚ್ಚುಗಣೆ. -ಕಣೆ. hidden arrows (Rām. 6, 51, 9). — ಮುಚ್ಚುಗದಹು. -ಕದಹು. a door that is shut (Bp. 57, 43). — ಮುಚ್ಚುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. the stone-cover of a gutter, etc. (My.). — ಮುಚ್ಚು ಮಱೆ. dupl. concealing and hiding; secrecy: hypocricy, deception (Bp. 28, 47; 40, 61; Bh. 6, 5, 47; Rām. 6, 51, 9; J. 26, 67; Dp. 135 *a*. My.). [— ಮುಚ್ಚೆಪಡು. to be covered. ದೇವರ್ಕಳ್ ಸುರಿದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಿನ್ದಂ ಮುಚ್ಚೆಪಟ್ಟನಾಗಿ Vr. 30, 5].

ಮುಚ್ಚುಱು muccuṟu. -ಱ್. to become torpid or stupified, to lose consciousness, to faint away, to swoon, to be troubled in mind (ಮೂರ್ಛೆಪೋಗು Śmd. 11; Te. ಮುಚ್ಚಿಱು, to be perturbated, to grieve, sorrow = ವ್ಯಾಕುಲ ಪಡು). P. p. ಮುಚ್ಚುತ್ತು (Śmd. 11).

ಮುಚ್ಚುವಿಕೆ muccuvike. shutting, etc. (ಅನ್ತರ್ಧೆ, ವ್ಯವಧೆ, etc., ಹೊದಿಕೆ Si. 31; ಆಚ್ಛಾದನ, ಸಮ್ಪಿಧಾನ 438; ತಿರಸ್ 470).

ಮುಚ್ಚೆ mucce. a cover, a lid. see ಎಸ-.

ಮುಚ್ಚೆ mucce. 1. Tbh. of ಮೂರ್ಛೆ. stupor (ಮೂರ್ಛೆ Ct. II, 54; Śs.; ಹರವಸ, ಮೂರ್ಛೆ Kk. 31; ಜೊಂಗುಳಿ, ಹರವಸ, ಮೂರ್ಛೆ Śm. 56). [ನೆತ್ತರೊಕ್ಕು ಪತಿ ಮುಚ್ಚೆಯೊಳೆಚ್ಚೆಯೆಗೆಟ್ಟು ಜೋಲ್ದೊಡೆ Pb. 12, 117]. see ನಸು-.

ಮುಚ್ಚೆ mucce. 2. = ಮೊಚ್ಚೆ, ಮೊಜಾ, ಮೋಜಾ. a shoe (Mhr., H. ಮೋಚಾ; see ಮುಚ್ಚಿಗ, ಮೋಚಿ).

ಮುಜರಾ mujarā. ಮುಜರೆ. any authorised deduction, reduction, remission (My.; Br., H.). 2, respect, obeisance, a bow or a salām (Mhr., H.; My.; Br.).

ಮುಜರಾಯಿ mujarāyi. deductions from the public revenue for religious or charitable purposes, allowances or grants to temples, maṭhas, satras (My.; H.).

ಮುಜಾಕು mujāku. moment, matter, consequence (My.; Mhr., H. ಮುಜಾಕು).

ಮುಜೂರಿ mujūri. = ಮಜೂರಿ. the wages of a labourer. (Si. 347, *only* in Si.). 2, = ಮೂಜುವರಿ, ಮೂಜೂರಿ, refractoriness (My.; H.).

ಮುಂ- muñ. ಮುಞ್-. 1. = ಮು-, etc. three. — ಮುಂಚಂದೆ. -ಸಂದೆ. (= ಮುಚ್ಚಂಜೆ). the three auspicious periods of a day (ಸಿರಿವತ್ತು Ct. I, 81, o. r. ಮುಚ್ಚಂಜೆ).

ಮುಂ- muñ. ಮುಞ್-. 2. = ಮುಂ- (ಮುಜ್-), etc. that which is before, etc. — ಮುಂಜೂಣಿ. the van of an army (J. 8, 28). — ಮುಂಜೆಱಗು. = ಮುಂಜೆಱಗು. (Rām. 3, 4, 8). — ಮುಂಜಾನೆ. = ಮುಂಜಾವ, ಮುಂಜಾವು. the first watch, especially that of the morning; early in the morning (My.; B. 1, 3. 4. 26. 32. 74; 5, 126). ಮುಂಜಾನೆಯ ಮಱೆ ಅಲ್ಲ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನೆಣ್ಟನಲ್ಲ. — ಅಂಜನಕ್ಕೆ ಅಂಜ ಬೇಡ, ಮುಂಜಾನೆಗೆ ಅಡಬೇಡ (Prvs.). see ಬೆಳಗು-. — ಮುಂಜಾವ. = ಮುಂಜಾವು. the first watch (especially that of the morning, My.). see ಇರುಳು. — ಮುಂಜಾವು. = ಮುಂಜಾವ. (My.; ಅಹರ್ಮುಖ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ G.; B. 2, 32. 33; 3, 27). — ಮುಂಜುಟ್ಟು. a tuft of hair on the crown of the head (My.). — ಮುಂಜೂರ್. -ಸೂರ್. (Śmd. 83. 199). the front-eaves of a house. — ಮುಂಜೆಱಗು. -ಸೆಱಗು. = ಮುಂಜೆಱಗು. the front end of a female's garment (Rām. 1, 16, 52; J. 12, 51). — ಮುಂಜೆಱಂಗು. -ಸೆಱಂಗು. (Śmd. 83). = ಮುಂಜೆಱಗು. — ಮುಂಜೋಲೆ. a forward motion (B. 4, 61).

ಮುಂಚೆ muñcu₂-a₃. a man of the front, a chief, a leader (ಮೊದಲಿಗ Ct. I, 49).

ಮುಂಚತ್ muñcat. loosing, loosening, opening, etc. (Śmd. 100).

ಮುಂಚತ್ಕಂಚುಕ muñcat-kañcuka. a loosening bodice. (Śmd. 100).

ಮುಂಚಿತ muñcita. the state of being before in time, before-hand, previous or prior (My.). ಯಾವದೊನ್ದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ (B. 4, 15). ಮಾಗೀ ಕಾಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಚಿತಾಗಲೇ ನಾನು ವಿಚಾರ ಪಡಲಿಲ್ಲ (5, 86). ಹೀಗೆ ಆತನು ಮುಂಚಿತಾಗಲೇ ಹೇಱಿದ್ದನು (5, 149). ಅವನಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಬರು, -- ಹೋಗು (My.).

ಮುಂಚು muñcu. 1. = ಮುನ್ದು 1. to be or go before or first, to precede, to outgo; to go beyond, to exceed; to outdo, to surpass, to excel (ಅಗ್ರಗಮನ Śmd. Dh.). [ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ ಮುಂಚದೆ ಪಿಂಚದೆ ಬಳೆದು Pb. 8, 51]. ಒರ್ವರೊರ್ವರ್ಗೆ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮಹಮಿಕೆ Hlā.). ನಾ ಮುಂಚೆ, ತಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆನೆನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ Nr. *a*). ಒರ್ವರೊರ್ವರ್ಗೆ ಮುಂಚೂದು (ಅಹಮಹಮಿಕೆ Mr. 464). ರಣಕ್ಕೆನ್ನಿನ್ದೆ ನೀಂ ಮುಂಚಿದಯ್ (Śmd. 263). ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ಮಿಣಕ್ಕೆ ಹಿಂಚು (when he may quietly take his bath, Prvs.). see Śmd. 119; Grj. 2, 106 va.; Rām. 3, 2, 21; Bh. 1, 19, 20; 8, 23, 10; Śsv. 4, 40; J. 16, 7; 26, 10; 28, 53.

ಮುಂಚು muñcu. 2. = ಮುನ್ತು. the state of preceding or being before in time or position (see ಮುಂಚ), the state of being previous or prior, former time, etc. (My.). ಮುಂಚಿನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅನ್ತು ನೀವು ಹಲವು ಸಾರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದಿರಿ (B. 3, 1). ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಈಗ ಮುಂಚಿಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು ತಾಮ್ರವು ಬರುತ್ತದೆ (4, 164). ಮುಂಚಿನನ್ತೇ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕಪ್ಪ ಕೊಡುತ್ತಾ ಬನ್ದನು

(4, 216). ಅವನ ಮುಂಚಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಸರಿ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ (5, 212).

ಮುಂಚೆ muñce. = ಮುನ್ತೆ. in advance, in the first place (ಪುರಸ್ತಾತ್ Si. 468); previously, formerly, first (My.). before-hand; before, earlier than, ere (My.). ನಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆ, ತಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆನೆನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ Nr. *b*). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿದ ತಿಳುವಳಿಕೆ (ಉಪಜ್ಞೆ Si. 236). ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ಮುಂಚೆ (B. 5, 223; My.). or ಕೆಲವು ವರುಷಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ (My.). ಈ ಚೂರಿ ಒಯ್ದು, ಅವನ ಗಣ್ಟಿನೊಳಗೆ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಇಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ (B. 2, 29). ಈಯುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಬಾೞೆಯ ಗಿಡದ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತ ಮಱಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ (2, 38). ಮುಂಚೆ ಲವಂಗಗಳು ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಗೆ ತೊಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು, ಆದರೆ ಈಗ ಒನ್ದು ಆಣೆಗೆ ಮೂಱು ನಾಲ್ಕು ತೊಲೆ ಆಗಿವೆ (3, 13). ಅಂಚೇ ಕಾಗದ ಮುಂಚೇ ಬನ್ದರೆ ಲಂಚ ಯಾಕೆ? (Prv.). ಅವನು ಬರುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ, ಅವನು ಬರುವದಕ್ಕೆ–, ಅವನು ಬಾರದ–, ಅವನು ಬಾರದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ– (before or ere he comes or came, My.). see Bp. 36 sum.; 45, 24; B. 3, 116; 5, 223.

ಮುಂಜ muñja. = (ನೊದೆ), ಮದಿ, ಮುಂಜಿ, ಮುಂಜೆ, (ಮೆದೆ), ಮೊದೆ. *a sort of rush or grass, Saccharum munja* Roxb. (ಮೊದೆ Mr. 109), which is used to form the brahmanical girdle (mēkhalā) as well as ropes, brooms, small baskets, thatches, etc. 2, the brahmanical girdle.

ಮುಂಜಕ್ಷಯ muñjakṣaya. = ಮುಂಜಕ್ಷಯ. the bottle bird.

ಮುಂಜಾತೃಣ muñjā-tṛiṇa. = ಮುಂಜ No. 1. (ಮೊದೆ Śmd. Ph.; o. r. ಮುಂಜಿ, ತೃಣ).

ಮುಂಜಿ muñji. = ಮುಂಜ No. 1. (My.). [ಸರಿಗೆಯೊಳ್ ಸಮೆದಕ್ಷಮಾಲಿಕೆ ಪೊನ್ನ ಮುಂಜಿ Pb. 6, 8]. 2, the investiture of a young Brāhmaṇa with the sacrificial thread (ಉಪನಯನ Mr. 255; My.; Mhr.; B. 2, 52). 3, euphemistically: the circumcision of Mohammedans (My.). ಮುಂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಕೊಡುವ ಮುತ್ತುಗಗಿಡದ ಕೋಲು (ಆಷಾಢ); ಹದಿನಾಱು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಮುಂಜಿ ಆಗದವನು (ವ್ರಾತ್ಯ G.). — ಮುಂಜಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to invest with the sacrificial cord [ಮುಂಜಿಗಟ್ಟುವ ಪ್ರಾಯಮಾದೊಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತ ದಿವಸ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರ ಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಮುಂಜಿ ಬನ್ಧನ ಕ್ರಿಯೆಯಂ ಮಾಡಿದ ಬೞಿಕ್ಕೆ Vr. 73, 19]; (Bp. 3, 44). — ಮುಂಜಿಗಿಡ. = ಮುಂಜ No. 1. (St. & Pl.). — ಮುಂಜಿತೃಣ. = ಮುಂಜಾತೃಣ, q. v. — ಮುಂಜಿ ಬಿಡಿಸು. to remove what is connected with upanayana. ಮುಂಜಿ ಬಿಡಿಸುವ ಸಂಸ್ಕಾರವಾದವನು (ಆಪ್ಲವವ್ರತಿ G.). — ಮುಂಜಿಹುಲ್ಲು. = ಮುಂಜಿತೃಣ. (My.).

ಮುಂಜಿಕೇಶಿ muñji-kēśi. having rush-like hair: Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Mr. 17).

ಮುಂಜೆ muñje. ಮುಂಜಾ. = ಮುಂಜ No. 1. 2, = ಮುಂಜಿ No. 2. (ಚೌಲೋಪನಯನ G.).

ಮುಟ್ಟ muṭṭa. 1. prosperity, etc. ಮುಟ್ಟಮೆ ಪದುಳಂ (Ct. II, 79; is the term ಮುಟ್ಟಮೆ?).

ಮುಟ್ಟ muṭṭa. 2. see s. ಮುಟ್ಟು 1.

ಮುಟ್ಟ muṭṭa. 3. = ಮುಟ್ಟು 2. — ಮುಟ್ಟಗೋಲು. = ಮುಟ್ಟುಗೋಲು, q. v. (My.). ದಣ್ಡ ಬೇಱೆ, ಮುಟ್ಟಗೋಲು ಬೇಱೆ (Prv.). — ಮುಟ್ಟಚಿಟ್ಟು. = ಮುಟ್ಟುಚಿಟ್ಟು. (My.).

ಮುಟ್ಟಯಿಸು muṭṭayisu. to touch, to reach (C. Bp. 47, 32).

ಮುಟ್ಟಲ್ muṭṭal. ಮುಟ್ಟಲು. = ಮುಟ್ಟಲೆ, ಮುಟ್ಟವೆ, ಮುಟ್ಟಿಲ್, ಮುಟ್ಟು 2, ಮುಟ್ಟೆ. touch, contact. 2, the menses, menstruation, lochia; impurity from child-birth (ರಜಸ್, ಪುಷ್ಪ, ಆರ್ತವ Nr.; ಮಾಣಿಕ, ಮುಟ್ಟವೆ, ಪೊಲೆ, ಸೂತಕ Ct. II, 51; ಅಣ್ಟು Śm. 64). — ಮುಟ್ಟಲ ಮುರಿಕೆ. a sensitive plant (ನಮಸ್ಕಾರಿ G.; B. 3, 35). — ಮುಟ್ಟಲುಮುರಿಕೆ. = ಮುಟ್ಟಲ–. (ಖದಿರಿ, ಗಣ್ಡಕಾರಿ, ಗಣ್ಡಕಾಲಿ G.).

ಮುಟ್ಟಲೆ muṭṭale. = ಮುಟ್ಟಲ್, etc. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಟ್ಟಲೆ (ಸ್ತ್ರೀಕುಸುಮ, ಋತು Nr.). — ಮುಟ್ಟಲೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. menstruation to appear. ಮುಟ್ಟಲೆಗಾಣುತ ಇರ್ದವಳು (ಮಧ್ಯಮೆ, ದೃಷ್ಟರಜಸ್); ಮುಟ್ಟಲೆಗಣ್ಡ ಸ್ತ್ರೀ (ಪುಷ್ಪವತಿ Nr.).

ಮುಟ್ಟವೆ muṭṭave. = ಮುಟ್ಟಲೆ, etc. (ಮಾಣಿಕ, ಮುಟ್ಟಲ್, ಪೊಲೆ, ಸೂತಕ Ct. II, 51). — ಮುಟ್ಟವೆಗಾಣ್. = ಮುಟ್ಟಲೆಗಾಣ್. ಮುಟ್ಟವೆಗಣ್ಡವಳು (ಅವಿ, ಉದಕ್ಯೆ, ಆತ್ರೇಯಿಕೆ, ಪುಷ್ಪವತಿ); ಕನ್ಯಕೆಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟವೆಗಣ್ಡವಳು (ರಾಕೆ Hlā.).

ಮುಟ್ಟಾಮುಟ್ಟಿ muṭṭāmuṭṭi. Tbh. of ಮುಷ್ಟಾಮುಷ್ಟಿ. fist to fist.

ಮುಟ್ಟಾಳ muṭṭu-āḷa. see s. ಮುಟ್ಟು 3.

ಮುಟ್ಟಿ muṭṭi. Tbh. of ಮುಷ್ಟಿ. fist, etc. (My.; T.). [ಕೊಸೆದೆಸೆದಿಟ್ಟಮುಟ್ಟಿ Pb. 10, 77]. see ಮುಟ್ಟಾ–. — ಮುಟ್ಟಿಯುಗಳ. both fists (Sśv. 4, 77).

ಮುಟ್ಟಿಗೆ muṭṭige. Tbh. of ಮುಷ್ಟಿಕೆ. the fist. (Śmd. 370). [ಛೇದನ ಭೇದನ ಪೂರಣ ಚೂರಣ ಪೀಡನ ಬನ್ಧನಂಗಳುಮಂ ಮುಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಿಟ್ಟು ತೆಗಪುವುದುಂ Vr. 96, 27].

ಮುಟ್ಟಿಲ್ muṭṭil. = ಮುಟ್ಟಲ್, etc. touch, contact, etc. (ಅಣ್ಟು Kk. 64, o. r. ಮುಟ್ಟಲ್).

ಮುಟ್ಟಿಸು muṭṭisu. to cause to touch, to make to touch; to apply to; to convey, as a person from one place to another, etc.; to cause to reach, to deliver, as a letter, etc.; to apprise of; to apply or lay out, to expend, as money for building a tank, etc.; to kindle a dīpa or lamp (C.; Te.); to sting. ಡೋಣಿಗಳೊಳಗಿನ್ದ ಸರಕುಗಳನ್ನೂ ಒಯ್ದು, ಹಡಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 3, 119). ಕೆಲಸ ತೀರಿದ ಕೂಡಲೇ ನಿಮ್ಮ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ನಿಮಗೆ ತನ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ (4, 52). ಚೇೞಿಗೆ ಪಾರುಪತ್ಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಜಾವಕ್ಕೊನ್ದು ಸರ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿಸೀತು (Prv.). see Bp. 6, 7; 38, 37; 44, 11; 56, 57; Rśv. 12, 39; J. 4, 69; B. 4, 53; 5, 39. 54. 157. 284.

ಮುಟ್ಟು muṭṭu. 1. to touch (v. t.); to touch, to come in contact with; to reach, to come to hand, to arrive, as a letter, etc. (with dative of person); to reach, as a place, to arrive at (with dative); to be laid out, expended, or used, as money, etc. [Tu.]. (ಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh.; ಪರಿಸನ Śm. 88; C.; Te.; M.; T., M. ಮುಟ್ಟು, to dash against, knock, tap, butt, strike). [ಮನಕೇನುಂ ಮುಟ್ಟಲ್ಲದನ್ತು ಬಗೆವುದು ದೋಷಂ Kr. 3, 172; Pb. 1, 101; Ap. 1, 18]. ಮುಟ್ಟಿತು, ಮುಟ್ಟದು ದಿವಮಂ (Śmd. 266). ಮುಟ್ಟುವುದು (ಸ್ಪರ್ಶನ Nn. 155). ಕಡೆ ಮುಟ್ಟಲ್ ಓದುವುದು (ಸಾಕಲ್ಯವಚನ, ಪಾರಾಯಣ Hlā.). ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಗಿಡ (ವೈದ್ಯಮಾತೃ, etc. Si. 147). ಮುಟ್ಟಿ ಬಹ ಪದದ ನುಡಿ (ದಣ್ಡಕ Mr. 85). ಈ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಬಾರಿ ಹಣ ಮುಟ್ಟಿತು--- ಹೆಚ್ಚು ಆಳು ಮುಟ್ಟಿತು (My.). ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿದನು (B. 3, 124). ಇದು ನನ್ನ ಪಾಲು, ನನಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು (4, 10). ಆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತಲೆ (4, 217). ಆ ವಸ್ತುಗಳು ಆ ಪುರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ

(5, 69). ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ (5, 227). ಅವನು ಮನೆಯಿಂದ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಮುಟ್ಟಿತು (My.). ನೆಗಟೆ ಹಾಕಿದರೆ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟೀತೇ? — ಮುಟ್ಟಿದ ಕೈಯ್ಗೆ ಒಟ್ಟ, ಕಟ್ಟಿದ ಹೊಟೆಗೆ ದಿಟ್ಟ (Prvs.). see Cpr. 1, 108; 4, 14; Bp. 21, 20; 36, 19; 40, 56; 44, 32; 50, 6; 53, 35. 38; 60, 29. 31; C. Bp. 5, 52; Ssv. 4, 6 va.; J. 3, 18; 8, 17. 26; 21, 17; Si. 374; B. 4, 217; 5, 270. [2, to copulate: to have sexual contact. ಮುನ್ನ ಮುಟ್ಟಿತ್ತೆ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು ಇನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆನಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಣಿವಾಸದಾಣೆ! Bv. 897]. — ಮುಟ್ಟ. = ಮುಟ್ಟಿ. ಮನೆ ಮುಟ್ಟ ಬನ್ದನು (My.). ಅವನ ಚಿರಾಯುಷ್ಯಂ ಮುಟ್ಟ (Cpr. 5, 101). — ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿ. = ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿಯ. (My.). — ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿಯು. = -ಮುನಿವ. (My.). — ಮುಟ್ಟಿವರೆ ಮುನಿವ. a sensitive plant (ನಮಸ್ಕಾರಿ, ಗಣ್ಡಕಾರಿ, ಸಮಂಗೆ, ಖದಿರಿ Si. 157). 2, a prickly shrub, the humble plant, Mimosa pudica Lin. (St. & Pl.). — ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುರುಟುವ. a sensitive plant (ನಮಸ್ಕಾರಿ, etc. Nr.). [— ಮುಟ್ಟೆವರ್. -ಬರ್. to come near. ನನ್ದಿಸೆಯುಂ ನನ್ದದೆ ಮುಟ್ಟವರೆ Pb. 12, 20 va.; Ap. 14, 93 va.]. — ಮುಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು. rep. (Bp. 17, 8; 35, 2; 38, 48). — ಮುಟ್ಟೆ. = ಮುಟ್ಟ. infinitive: so as to touch, as far as, till, to, up to (ವರಂ, ವರೆಗಂ, ಸೀಮಾರ್ಥ Smd. 295; Cpr. 9, 93). ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ ಕಳ್ಳಾ! ಅನ್ದರೆ ಭುಜಾ ಮುಟ್ಟೆ (or ಹೆಗಲು ಮುಟ್ಟೆ) ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಮುಟ್ಟೆವರ್. -ಬರ್. to come near, to approach (Abh. P. 7, 105 va.; 9, 144; 10, 19; 11, 132 va.). [— ಮುಟ್ಟೆವರ್. -ಬರ್. = ಮುಟ್ಟವರ್. ಸಿಟ್ಟಾಲಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟೆವನ್ದು ಕಿಡಿಗುಟ್ಟಿ Pb. 12, 208 va.].

ಮುಟ್ಟು muṭṭu. 2. = ಮುಟ್ಟ3, (ಮುಟ್ಟಲ್, etc.), (ಮುಡ 1, ಮುಡಿ 5). touching; touch, contact (see ಕಡ್-); defilement by contact. 2, the menses, lochia (My.; ರಜಸ್, ಪುಷ್ಪ, ಆರ್ತವ Si. 188; ಸ್ತ್ರೀರಜ, ಆರ್ತವ, ಋತು, ಪುಷ್ಪ G.; Te., T.); a children's disease coming from the touch of a menstruous woman who is not the mother (Bp. 15, 22). ಮುಟ್ಟಿನ ಮನೆ (= ಮುಟ್ಟು-, My.). ಮುಟ್ಟಾದವಳು (ರಜಸ್ವಲೆ, ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಿಣಿ, ಮಲಿನಿ, ಪುಷ್ಪವತಿ, etc. Si. 188; ಅವಿ, ಆತ್ರೇಯಿ G.). ಮುಟ್ಟು ಹೋದ ಹೆಂಗಸು (ನಿಷ್ಕಲೆ G.). 3, impediment, hindrance, stoppage [Tu.]; (T., M.; see ಕಟ್ಟುಮುಟ್ಟು No. 1). 4, a prop, a stay (T.; see ಕಟ್ಟುಮುಟ್ಟು No. 2). 5, nonplus, embarrassment, want (T., M.). — ಮುಟ್ಟುಕಟ್ಟು. pain preceding or accompanying menstruation (My.). [— ಮುಟ್ಟುಗಿಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. to degrade? ಕರ್ಮಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ ತಪಮ್ಬಟ್ಟಾ ತನನಿಜಾಸಿ ಪರಿಭವಿಸಿ ಮುಟ್ಟುಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿಯಲ್ವೇಡೆನ್ದು ಬಾರಿಸಿ Vr. 46, 13. — ಮುಟ್ಟುಗಿಡು. -ಕಿಡು. to loose its quality, to be useless. ಚೆನ್ದ ಚೆನ್ದನುಲಿಯನ್ತೆತರ್ಕಂ ಮುಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಮುಟ್ಟುಗಿಡೆ Pb. 7, 80 va. — ಮುಟ್ಟುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಮುಟ್ಟುಗಿಡು. ಕೂರದರ್ ನೆಲನನೊಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಕೊಳೆ ಕೊಟ್ಟು ಮುಟ್ಟುಗೆಟ್ಟನ್ನುಮರಣ್ಯದೊಳ್ ನಮೆದಪಂ ಯಮನನ್ದನಂ Pb. 7, 55]. — ಮುಟ್ಟುಗೋಲು. -ಕೋಲು. = ಮುಟ್ಟಗೋಲು. a stoppage-staff or pole, *i. e.* a staff or pole that was used to shut the door of a house or the gate of a village to forbid any one to enter either of them, for the sake of sequestration or the seizure of the property of the house, or village-people: total pillage (My.). ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕು, to pillage (My.). — ಮುಟ್ಟುಚಟ್ಟು. = ಮುಟ್ಟಚಟ್ಟು. ceremonial uncleanness, *e. g.* from menstruation, from touching a dead body, etc. (My.). — ಮುಟ್ಟು ನಿಲ್ಲು. menstruation to cease (My.). — ಮುಟ್ಟುನೀರು. a bath after menstruation (My.). — ಮುಟ್ಟುಮನೆ. a room appropriated to a woman in menstruation or child-birth (My.). — ಮುಟ್ಟುರೋಗ. a children's disease coming from the touch of a menstruous woman who is not the mother (My.).

ಮುಟ್ಟು muṭṭu. 3. = ಮುರುಟು 2. contracting, shrinking, etc. — ಮುಟ್ಟಾಳ. -ಆಳ (*i. e.* ಆಟ). cowardice; bluntness, stupidity (Rām. 6, 46, 8; T. ಮುಟ್ಟಾಟ್ಟ). — ಮುಟ್ಟಾಳು. -ಆಳು. a coward; a stupid man (My.). — ಮುಟ್ಟುಮುಡುಗ ಗಿಡ. a sensitive plant (ನಮಸ್ಕಾರಿ, etc. Si. 157).

ಮುಟ್ಟು muṭṭu. 4. = ಮೋಪು No. 4. an implement, a tool, a thing; utensils, furniture; things belonging to a house, as beams, etc.; the wooden frame of a maddaḷe (ಉಪಕರಣ Smd. Dh.; Sm. 88; My.; T.; Sāstraāsra in W. v. 1258. 1259; Cpr. 9, 93; 9, 102 va.; Bh. 1, 10, 18). ಗೃಹಕೈಸವ ಮುಟ್ಟುಗಳ್ (ಸಾಧನ Mr. 501). ಮನೆಯ ಸಮಸ್ತ ಮುಟ್ಟುಗಳು (ಸಾಧನ, ಗೃಹೋಪಕರಣ Nn. 114); ಮನೆಯ ಮುಟ್ಟುಗಳು (ಪಾತ್ರೆ, ಗೃಹಮುಟ್ಟು, ಮನೆಯುಪಕರಣ 157); ಮನೆಯ ಮುಟ್ಟುಗಳು (ವೇಶ್ಮಾಂಗ, ಮನೆಯ ಮುಟ್ಟುಗಳ ಭೇದ, ತೊಲೆ 158). ಅಗ್ಗಜಕೆ ಎನ್ದು, ಅವುಜದ ಮುಟ್ಟುಮುಕ್ಕುಂ (Smd. I). ಕಾರುಕನ ಮುಟ್ಟನೊಳ್ ಉಳಿ (Sm. 116). see ಎರವು-, ಮನೆ-, ಮರ-.

ಮುಟ್ಟುವಳಿ muṭṭuvaḷi. expenses, outlay, as of money, grain, etc. (My.).

ಮುಟ್ಟುವಿಕೆ muṭṭuvike. = ಮುಟ್ಟುಹ. (ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ, ಪೃಕ್ತಿ Si. 389).

ಮುಟ್ಟುಹ muṭṭuha. touching; touch; contact (ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ, ಪೃಕ್ತಿ Nr.; ಸ್ಪರ್ಶಮೆಮ್ಬ ವಿಷಯಂ Nr.).

ಮುಟ್ಟೆ muṭṭe. so as to touch, etc. see s. ಮುಟ್ಟು 1.

ಮುಟ್ಲು muṭlu. = ಮುಟ್ಟಲ್. the touch, etc. — ಮುಟ್ಲ ಮುರಿಕೆಗಿಡ. = ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿವ ಗಿಡ (St. & Pl.).

ಮುಡ muḍa. 1. = ಮುಟ್ಟ 3, ಮುಟ್ಟು 2, ಮುಡಿ 5. touching, etc. — ಮುಡಚಟ್ಟು. = ಮುಟ್ಟಚಟ್ಟು, ಮುಟ್ಟುಚಟ್ಟು, ಮುಡಿಚಟ್ಟು. (C.).

ಮುಡ muḍa. 2. = ಮುಡು 1. P. p. of ಮುಡಿ 1, in ಮುಡಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಮುಡಹ muḍaha. (fr. ಮುಡಿ 3). a resourceless man (Bh. 4, 6, 24).

ಮುಡಿ muḍi. 1. to bind or tie the hair; to fasten or set in the hair of the head, as flowers, etc. (ಕೇಶಬನ್ಧನ Smd. Dh.; Sm. 92; My.; Abh. P. 9, 178; Bp. 5, 28; J. 11, 37; 18, 25; Tu.; T., M.; T., M. also: to knot, put a knot). [ಮುಡಿಯಲ್ ಪೂಮಾಲೆಯನೋಗಡಿಸದೆ ಕುಡುವಮರಿ ಕಲ್ಪಲತೆಯನೆ ಪೋಲ್ವಳ್ Ap. 7, 11]; (Cpr. 6, 86 va.). ಪೂವಂ ಮುಡಿದಂ (Smd. 156). ಚೆಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ Hlā.). ಮುಣ್ಡೆಯಲಿ ಮುಡಿವ ಹೂಚವ್ವುರಿಗಳು (ಶೀರ್ಷಕ Mr. 334). ಮುಣ್ಡೆಯೊಳು ಮುಡಿದ ಪೂಸರ (ನಿರ್ಯೂಹ Si. 466). ಹೇನು ಬಲ್ಲುದೆ ಮುಡಿದ ಹೂವಿನಾ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). ನಾಗಸಮ್ಪಿಗೇ ಮುಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಾರು ಯಾಕೆ? (Prv.). see Si. 230.

ಮುಡಿ muḍi. 2. = ಮುಡು 2, (ಮೂಟೆ, ಮೂಡೆ). a knot or bundle of the hair of the head (of males or females, which when tucked, forms the turubu, My.; Tu., T., M.; Te.: a knot); a braid of hair, hair twisted into a single unornamented braid and allowed to fall on the back (ವೇಣಿ, ಧಮ್ಮಿಲ್ಲ, ಕುನ್ತಲ, ಕವರಿ Hlā.). [ಪೆಜಪೆಜಗನನ್ತೆ ಪರಿ

ತರೆ ಮುಡಿ ಬಿಟ್ಟೆಬಲೆ ನಡು ನಡುಗೆ Pb. 2, 24; Ap. 4, 41 va.; Cv. 1250]. ಮುಡಿಯ ಮೇಗಣ ಮುತ್ತಿನ ಸೆಣ್ಣು (ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ, ಪಾರಿತಥ್ಯೆ Nr.). ಮುಡಿಗಿಕ್ಕಿದಂ (Śmd. 63). see Cpr. 7, 77. 113. 144; Bp. 5, 28; 11, 41; 29, 3; 52, 39; J. 2, 9; 6, 12; 10, 50; 11, 10. 19. ಅಡ್ಡ-, ಕಟ್ಟು-, ಜಡೆ-, ಪೆರ್-, ಬಲ್-, etc. 2, a growth of hair on the head, left unshaven on account of a vow to an idol (My.). 3, an oval bundle formed of layers of straw, etc., containing grain, etc; 42 seers. (Tu., T., M.; Mhr. ಮುಡಾ, ಮುಡೀ). 4, a hollow ring of brass or silver in which certain herbs are inclosed, worn on the upper arm and used as an inferior charm (My.). ತಡೇ ಕಟ್ಟುವವನ ಮುನ್ದೆ ಮುಡಿಯೇನು? (Prv.). 5, a kind of crown for idols (My.).— ಮುಡಿ ಕಟ್ಟು. 1. to tie up in a bundle of straw (as grain, seeds, etc., for which a buṭṭi is required). ಮುಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಆಯಿತು, ಬುಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು ಬಾ! (Prvs.). — ಮುಡಿಕಟ್ಟು. 2. = ಮುಡಿಗಟ್ಟು. hair ornamented and braided round the head, etc. (ವೌಲಿ Nr.). — ಮುಡಿಗಟ್ಟು. = ಮುಡಿಕಟ್ಟು2. (Grj. 6, 56 va.). — ಮುಡಿಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the smell of a muḍi of hair (Rsv. 4, 2; 4, 14 va.). — ಮುಡಿಗೆಣಸು. a climbing plant, the West Indian yam, Dioscorea alata Lin. (St. & Pl.). — ಮುಡಿದಲೆ. -ತಲೆ. a head with a knot of hair (Bp. 27, 38). — ಮುಡಿದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. an opened, loose bundle of hair (Rām. 6, 51, 93). — ಮುಡಿಬಳೆ. = ಮುಡಿ No. 4. (My.). — ಮುಡಿವಣಿ. -ಮಣಿ. a gem for the hair-muḍi (G. 417). — ಮುಡಿವಾಳ. -ಬಾಳ. a kind of perfume or fragrant grass, Andropogon schoenanthus Lin. (ಬಾಲ, ಹ್ರೀವೇರ, ವರ್ಹಿಷ್ಠ, ಕೇಶಾಮ್ಬುನಾಮ Nr.; ಬಾಲ Mr. 131; ವಾಳ Śm. 27; J. 3, 30). ಮುಡಿವಾಳ ಲಾಮಂಚಗಳ ಬೇರ್ಗಳ್ (J. 3, 36). 2, = ಲಾವಂಚ (St. & Pl.). — ಮುಡಿವಿಕ್ಕು. -ಪಿಕ್ಕು. to comb the (loose) hair-knot (Cpr. 6, 86 va.). — ಮುಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to lay hold of the hair-knot (V. 4, 6). 2, ruin to happen (4, 6; see ಮುಡಿ 4). — ಮುಡಿವೂ. -ಪೂ. flowers of a hair-knot (J. 11, 19).

ಮುಡಿ muḍi. 3. (= ಮುಗಿ No. 4). to end, to come to an end, to become extinct (ನಿರ್ವಹಣ Śmd. Dh.; Śm. 92; T., M. ಮುಡಿ; to come to an end, become extinct; T. ಮುಂಜು = ಮುಡಿ, & to die; ಮೂ, to end = ಮುಗಿ, & to grow old = ಮುಪ್ಪಾಗು, see ಮುದು 1; ಮುಱು, to end = ಮುಡಿ; to grow ripe; ಮುಱು, end; M. ಮುಡಿಪ್ಪು, destruction; *cf.* ಮುದು 1).

ಮುಡಿ muḍi. 4. end, ruin, destruction (J. 2, 9; 33, 14). see ಅಡಿ-; ಮುಡಿವಿಡಿ No. 2.

ಮುಡಿ muḍi. 5. = ಮುಡ 1, etc. touching, etc. — ಮುಡಿಚಟ್ಟು. = ಮುಟ್ಟುಚಟ್ಟು, etc. (My.). ಹೆತ್ತ ಮುಡಿಚಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಅಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವ ವಠಾರ (ಅರಿಷ್ಟ, ಸೂತಿಕಾಗೃಹ Si. 108).

***ಮುಡಿಗು muḍigu.** bet? — ಮುಡಿಗಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to lay down a bet? ಇಕ್ಕಿದನಾ ತ್ರಿಪುರ ಹರನನರ್ಜುನನೆನೆ ಗೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮುಡಿಗಿಕ್ಕುವನ್ತೆ ಪೊಲಿಕ್ಕಿದನವಯವದೆ ನೆಲದೊಳರಿಗಂ ಹರನಂ Pb. 8, 22.

ಮುಡಿಪು muḍipu. 1. to end (v. t., Abh. P. 15, 54 va.; 16, 37); [to die. ನನ್ನಿ ಮಿತ್ರ ಕಿತ್ತಯ್ಯಂಗಳ್ ಮುಡಿಪಿದರೆಮ್ಬುದಂ ಕೇಳ್ದ ರಿಸನುಂ Vr. 3, 22; Ap. 5, 48].

ಮುಡಿಪು muḍipu. 2. = ಮುಡುಪು 1. (My.).

ಮುಡಿಯಿಸು muḍiyisu. ಮುಡಿಯಿಸಿದಂ (Śmd. 273). [ಮತ್ತವನ ಕರುಳ ಪಿಣಿಲಿನ್ದೆನ್ನಂ ಮುಡಿಯಿಸುಗೆ Pb. 7, 10].

ಮುಡಿಸು muḍisu. to fasten or set in the hair-knot or braids of hair (of others), as flowers (Cpr. 5, 119; Bp. 40, 39; J. 28, 21; My.). see ಹೂ-.

ಮುಡು muḍu. 1. = ಮುಡ 2. P. p. of ಮುಡಿ 1, in ಮುಡುಕೊಳ್ಳು (My.). ಹೂವು ಮುಡುಕೊಳ್ಳು (ಸೂಡು G.). ತುಱುಬು ಮುನ್ನಾದ ಕೇಶಪಾಶದ ನಡಿವೆ ಈಚೆಗೆ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಮುಡುಕೊಣ್ಡಿರುವ ಹುಪ್ಪಿನ ಸರ (ಗರ್ಭಕ Si. 229).

ಮುಡು muḍu. 2. = ಮುಡಿ 2. — ಮುಡುವಾಳ. = ಮುಡಿವಾಳ. (ಬಾಲ, etc. Si. 152).

ಮುಡುಕು muḍuku. 1. = ಮುಡುಗು 1, ಮುಡುಬು, ಮುದುಕು q. v., (ಮೋಟು 1). to bend (v. i.), to shrink, to become crooked, to be contracted, to be distorted (Bp. 29, 11; T. ಮುಡಂಗು, ಮುಡಂಗು; see s. ಮುಗ್ಗು 1). 2, to bend (v. t.), to crook, to distort, etc. (Bp. 35, 21). [Tu. ಮುಡಂಕ್].

ಮುಡುಕು muḍuku. 2. = ಮುಡುಗು 2, (ಮೊಟಕು 1). bending, shrinking, becoming or being crooked, being distorted, etc.; a curve; a corner, an angle (see ಇಡು-; T. ಮುಡಕ್ಕು, a bend, curve). — ಮುಡುಕುಮಾರಿ. dengue (My.). [Tu. ಮುಡಂಕ್].

ಮುಡುಗು muḍugu. 1. = ಮುಡುಕು 1, No. 1. (My.).

ಮುಡುಗು muḍugu. 2. = ಮುಡುಕು 2. see ಮುಟ್ಟು-. — ಮುಡುಗುದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. the humble plant, Mimosa pudica Lin. (St. & Pl.; Te. ಮುಣುಗು-, Hibiscus mutabilis).

ಮುಡುಪು muḍupu. 1. = ಮುಡಿಪು 2. a bundle, a money-bag (Grj. 10, 79 va.; Bp. 11, 14; Dp. 134, 23; 140, 17; Te.); a bundle the contents of which (money or jewels) are dedicated to a deity. [Tu.].

ಮುಡುಪು muḍupu. 2. = ಮುಡುಹು, etc. (Cpr. 8, 64; Śsv. 4, 79; Rsv. 5, 120 va.; Te. ಮೂಪು; T. ಮೊಯ್ಯು; Mhr. ಮುಣ್ಡಾ, the region or round of the shoulder; T. ಮುದುಗು, the back = ಚುವಲ್).

ಮುಡುಬು muḍubu. = ಮುಡುಕು 1, No. 1. (Bp. 57, 59).

ಮುಡುಹು muḍuhu. = ಮುಡುಪು 2, ಮುಯ್ 2, ಮುಯಿಬು, ಮುಯಿಪು, ಮುಯ್ಯು 1. the upper portion of the arm, the shoulder, the shoulder-blade (ಸ್ಕನ್ಧಸ್, ಭುಜಶಿರಸ್, ಅಂಸ Nr.; ಅಂಸ Mr. 321; ಮುಯ್ Ct. II, 105; Bp. 38, 17; 61, 28; Rām. 6, 10, 5; Bh. 3, 13, 32; 7, 1, 14; J. 10, 42). [ಕುರುಳು ಬೆರಳು ಮುಡುಹು ಮುಪ್ಪುಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳಾ Bv. 499]. ಮುಡುಹಿನ ಸನ್ಧಿಗಳು (ಜತ್ರುಗಳು Nr.). [— ಮುಡುಹಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to mock by shaking the shoulders. ಮುಡುಹಿಕ್ಕಿ ಕೆಲವವರ ಕಣ್ಡಂಜುವೆ Bv. 447].

ಮುಣಗ munaga. = ಮುಳಕ, etc. a plunger. see ಗುಡ-.

ಮುಣಗು muṇagu. = ಮುಣುಗು 1, etc. to plunge, etc. (My.; Cb. 36). ಮುಣಗೋಣ (ಪ್ಲವ Cb., sic!).

ಮುಣಿಗು muṇigu. = ಮುಣಗು, etc. (My.).

ಮುಣಿಗಿಸು muṇigisu. = ಮುಣುಗಿಸು, etc. the immerse (v. t.), to dip, to plunge (Bp. 3, 49; My.; Te. ಮುಣಿಗಿಂಚು); to bathe (v. t., My.); to ruin (My.).

ಮುಣುಗಿಸು muṇugisu. = ಮುಣಿಗಿಸು, ಮುಳಗಿಸು, ಮುಳುಗಿಸು, ಮುಳುಗಿಸು, ಮುಳುಂಕಿಸು. to immerse, etc. (My.).

ಅಮ್ಬು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೆ ಚಮ್ಬು ಮುಣುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ಮುಣುಗು muṇugu. 1. = ಮುಣಗು, ಮುಣಿಗು, ಮುಳುಗು 2, etc. to go or sink under water, to sink, to be plunged in a liquid; to immerse oneself, to dip, to bathe; to sink below the horizon, to set; to be ruined (My.; Te. ಮುಡುಗು, ಮುಣುಗು, ಮುನುಗು; Sk. ಮುಣ್ಡ್, to sink). ಮಂಜು ಸುರಿದರೆ ನಂಜನಗೂಡು ಮುಣುಗೀತೇ? — ಮೀನು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಣುಗಿದರೆ ಸ್ನಾನದ ಫಲ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.). see Prvs. s. ನರಿ, ಮುದ್ದೇಕಬ್ಬಿಣ. [Tu. ಮುರುಂಗ್, ಮುರುಂಕ್, ಮುಂಗ್].

ಮುಣುಗು muṇugu. 2. = ಮುಳಿಗು 3, ಮುಳುಕು 2, ಮುಳುಗು 2. an immersion, a dip. — ಮುಣುಗಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಮುಣುಗು ಹಾಕು. (My.). — ಮುಣುಗು ಹಾಕು. to perform an immersion of oneself; to dip the head whilst standing up to the waist in water (My.). ಮೂಱು ಮುಣುಗು ಹಾಕಿದನು (My.). [Tu. ಮುರುಂಗ್, ಮುರುಂಕ್].

ಮುಣ್ಡ muṇḍa. = ಮುಣ್ಡು, ಮೊಣ್ಡ, ಮೊಣ್ಡು, ಮೊಣ್ಡೆ. *shaved, close-shaved, bald, having no hair on the head;* a man with a shaved head (ಬೋೞ Śmd. 1). 2, hornless; destitute of some limb (see ಮುಣ್ಡಕಾಱ). 3, stripped of leaves or branches; a tree stripped of its leaves or branches, the trunk of a lopped tree, a pollard (ಛಿನ್ನಕುಜಾತ, ಕಡಿದಮರ, ಕಡಿದ ಭೃಂಗಮರ, ತಱಿದ ಮರ Nn. 12). 4, a headless body (ಕಬನ್ಧ 12; ಕಬನ್ಧ, ರುಣ್ಡ Hlā.; ರುಣ್ಡ Mr. 397; ಕಡುಕು Śm. 80; ಅಟ್ಟೆ 89). 5, a bald or shaven head, a bald pate. 6, pointless, blunt. 7, low, mean. 8, a barber. 9, *the head.* 10, myrrh. 11, N. of a daitya. see Bp. 24, 2; 36, 15; 38, 25. — ಮುಣ್ಡ ಮೋಚು. to put a covering on the head as the sign of being a brahmanical widow (My.). (Dp. 47, 2). ಹೆಸಱುಕಾೞಿಗೆ ಮುಣ್ಡ ಮೋಚಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗಾಯಿತು (Prv.).

ಮುಣ್ಡಕ muṇḍaka. = ಮುಣ್ಡಿಗೆ. the lopped trunk or stem of a tree; a barber; the head.

ಮುಣ್ಡಕಾಱ muṇḍa-kāṟa. a man without a head or the hands (Bp. 38, 18).

ಮುಣ್ಡನ muṇḍana. *shaving the head closely, tonsure; shearing.*

ಮುಣ್ಡನಕ್ರಿಯೆ muṇḍana-kriye. the act of shaving the head closely. see ಭದ್ರಿಸು.

ಮುಣ್ಡಾಶ್ಮ muṇḍa-aśma. a pointless or round stone (ಗುಣ್ಡು Mr. 206).

ಮುಣ್ಡಾಸ muṇḍāsa. = ಮುಣ್ಡಾಸು. a turban (B. 3, 80; 5, 123; Si. 217; Mhr., H. ಮುಣ್ಡಾಸ, ಮುಣ್ಡಾಸೇಂ).

ಮುಣ್ಡಾಸನ muṇḍa-āsana. a particular posture in sitting, (Bh. 7, 4, 57).

ಮುಣ್ಡಾಸು muṇḍāsu. = ಮುಣ್ಡಾಸ. (My.; ಉಷ್ಣೀಷ, ಕಿರೀಟ Si. 461). ಉಣ್ಡೆ ಏನೋ, ಗುಣ್ಡಾ? ಅನ್ದರೆ ಮುಣ್ಡಾಸು ಮೂವತ್ತು ಮೊೞ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಒಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಣ್ಡಾಸು ಮಾಡು! — ತಲೆ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಣ್ಡಾಸು ಸಹಸ್ರ ಕಟ್ಟ ಬಹುದು. — ಸಣ್ಣ ತಲೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮುಣ್ಡಾಸು (Prvs.).

ಮುಣ್ಡಿ muṇḍi. shaven, close-shaved, bald, shorn; lopped; hornless. 2, *a barber.* 3, N. of a śakti or mātṛi; *cf.* ಚಾ-. 4, a species of plant (ಬೋೞತರ Śmd. I; ಬೋೞತರ, ವಶ, ಭಿಕ್ಷು Mr. 130). 5, chain-armour, armour (ಜಾಳಿಕ Mr. 292). 6, a pounder or pestle without a ferrule (My.).

***ಮುಣ್ಡಿಗೆ muṇḍige.** a riddle. ಜಗಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಿದೆ ಮುಣ್ಡಿಗೆಯ ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಿ 'ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನೊಬ್ಬನೇ ದೈವ'ವೆನ್ದು Bv. 746; Cv. 488.

ಮುಣ್ಡಿಗೆ muṇḍige. Tbh. of ಮುಣ್ಡಕ. a stem, a post, a pillar (ಸ್ಥಾಣು Mr. 200; Abh. P. 11, 154; Grj. 2, 106 va.; Rsv. 6, 11 va.; My.). a wooden bar (see ಲಾಳ-); the head (see ಅರಿಸಿನಮುಣ್ಡಿಗೆ ರೋಗ).

ಮುಣ್ಡಿತ muṇḍita. *close-shaved;* shorn; bald; lopped.

ಮುಣ್ಡು muṇḍu. 1. (= ಮುತ್ತು 5, etc.). kissing, caressing, fondling (T. ಮುಗರು, to smell a thing, to explore by the smell; M. ಮುಗರು, to smell; to kiss; to fondle; *cf.* ಮೂಸು). — ಮುಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to kiss; to caress; to fondle. [ನೋಡು ವನಾ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಮುಣ್ಡಾಡುವನಮರೇನ್ದ್ರಂ Pb. 1, 148]. ಆಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ ಸನ್ನೆಯಲಾಡಿಸುವ ಪರಿಪರಿದಪಪ ಎನುತ ಕೂಡೆ ನಡೆ ತನ್ದಪ್ಪಿ, ಮೇಲುದ ಸೆಱಗಿನೊಳಗಡಗಿ, ನೋಡುತಲಿದಾ ಎನುತ ಚೆಯ್ ಮುಣ್ಡಾಡಿ, ಮುನ್ದಲೆವಿಡಿದು, ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡಿ, ಸೌಖ್ಯವನೀವುತಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ಮೋಹಿ ನಿಗೆ (Prll. 3, 29). ತನ್ದೆ...ಅವನನ್ನು ಮುಣ್ಡಾಡಿದನು (B. 3, 7). ಕಣ್ಣದ್ದ ನಾಡೆ ಭೂಮುಣ್ಡಲವು ಮುನಿವುದು; ಕೊಣ್ಡಾಡುತಿಚ್ಛೆ ನುಡಿದರೆ ಜಗವೆಲ್ಲ ಮುಣ್ಡಾಡುತಿಹುದು (Sp.). see Cpr. 1, 105 va.; 6, 98; 8, 44 va.; Grj. 1, 11; 3, 107; Bp. 4, 66; 5, 61; 12, 3; 18, 7; 24, 86; 38, 76; 46, 74; 47, 39; V. 14, 44; J. 5, 17; 7, 63; 13, 53; 18, 10. — ಮುಣ್ಡಿಡು. -ಇಡು. to kiss (Abh. P. 7, 106 va.).

ಮುಣ್ಡು muṇḍu. 2. (Tbh. of ಮುಣ್ಡ?). a short cloth (My.; M., T.), used as a turban or as an undergirth cloth [Tu.].

ಮುಣ್ಡು muṇḍu. Tbh. of ಮುಣ್ಡ. a headless body (Bp. 40, 62), etc. ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಣ್ಡು (ಕಡುಕು, ಕಬನ್ಧ G.). — ಮುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. = ಮೊಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ. the leafless, milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum Lin. (ಸ್ನುಹಿ Mr. 136; ಸುಧಾ, ಸ್ನುಹಿ, ಬೊನ್ತೇಕಳ್ಳಿ Si. 433); the Euphorbia called triangular spurge (My.). — ಮುಣ್ಡುಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 11). — ಮುಣ್ಡುಮುಱುಕ. = ಮುಣ್ಡುಮುಳುಕ No. 1. (ಆತಾಯಿ, ಆತಾಪಿ, ಚಿಲ್ಲ Si. 173). — ಮುಣ್ಡುಮುಳುಕ. the head-plunger: the Bengal kite, Falcocheela Lath. (ಆತಾಪಿ, ಶಕುನಿ, ಚಿಲ್ಲ Hlā.; ಆತಪಪಕ್ಷಿ, ಚಿಲ್ಲ Mr. 171). 2, a kind of duck; the waterfowl Pelicanus fusicollis (ಪ್ಲವ ಎನ್ದು, ಮುಣ್ಡುಮುಳುಕ; ನೀರುಗೋೞಿಯೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). — ಮುಣ್ಡುವೋಗು. -ಪೋಗು. to get maimed (Abh. P. 13, 54 va.).

ಮುಣ್ಡೆ muṇḍe. a close-shaved woman: a widow (ವಿಶ್ವಸ್ತೆ, ವಿಧವೆ Nr.; ವಾಪಿತೆ Mr. 303). 2, *a female mendicant* (ಭಿಕ್ಷು 303). 3, an unchaste woman, a harlot (My.). [ಮುಣ್ಡೆಯ ಕೈಯ ಬಾಗಿನವ ಕೊಣ್ಡವೇನಯ್ಯಾ? ಗಣ್ಡನುಳ್ಳ ಗರತಿಯರು ಮೆಚ್ಚರು Cv. 468]. ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಗಣ್ಡ ಬಾಱನು, ಮೂಱಿಕಿವಿಗೆ ಓಲೆ ಬಾಱದು. — ಮುಣ್ಡೆಗೆ, ಮುಣ್ಡೆ ಕಣ್ಡರೆ, ಉಣ್ಡಷ್ಟು ಸನ್ತೋಷ. — ಮುಣ್ಡೆ ಹೆತ್ತು, ಗುಣ್ಡಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಮುಣ್ಡೇ ಮದುವೆಗೆ ಮೂವತ್ತು ವಿಘ್ನ. — ಮುಣ್ಡೇ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಡವನೇ ಜಾಣ. — ಅಣ್ಡೇ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟ ಬಹುದು, ಮುಣ್ಡೇ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟ ಕೂಡದು. — ಅಣ್ಡೆಯೊಳಗಣ ನೀರು, ಮುಣ್ಡೇ ಕೈಯ್ಯೊಳಗಣ ಹಣ ಸಮ. — ಆ ಮಾತಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವದೆ, ಮುಣ್ಡೆ! ಅನ್ದರೆ ಮುಣ್ಡೇ ಗಣ್ಡ! ಎಮ್ಬುವದು. — ಆನೇ ಚಾಕರನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಣ್ಡೆ, ಕುದುರೇ ಚಾಕರನ ಹೆಣ್ಡತಿ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೂ ಮುಣ್ಡೆ, ದಣ್ಡಿಗೆ ಹೋದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮುಣ್ಡೆ. — ಕಳ್ಳನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎನ್ದಿದ್ದರೂ ಮುಣ್ಡೆ. — ಕಣ್ಡ ಕಣ್ಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದರೂ ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬೋೞು ಸದೇ ಬಿಡರು. — ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬನ್ತು. — ತಣ್ಡದ ಜನರು ಹಿಣ್ಡು ಒಡ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದರೆ ಮುಣ್ಡೆಯರಿನ್ದ ಕಡೆ. — ಕೆಟ್ಟ ಮುಣ್ಡೆ ಕುಲಾ ಸೇರಳು. — ದುಗ್ಗಾಣಿಯ ಮುಣ್ಡೇ ಹತ್ತರ ದುಡ್ಡಿನ ದೋಸೆಗೆ ಹೋದ. — ನಿತ್ಯಮುಣ್ಡೇ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚಱದ್ದವನೇ ಜಾಣ. — ಪಾಪೀ ಗಣ್ಡಾ ಪರರಿಗೆ, ಮುಣ್ಡೇ ಗಣ್ಡಾ ಕಣ್ಡವರಿಗೆ. — ಪೋಲೀ ದನಕ್ಕೆ ಹಾಲು

ಹೆಚ್ಚು, ಕೂಲೀ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು. — ಬಾಱುವವರ ಮುನ್ದೆ ಬೋೞಿಮುಣ್ಡೆ ಬಯ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಅತ್ತ ಹಾಗೆ. — ಬೀಸುವ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಮುಕ್ಕಿದ್ದೇ ಲಾಭ. — ತುಣ್ಡು ಪಿಣ್ಡ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಯಾರ ಹಂಗು? (Prvs.). see Prvs. s. ಮೂಡ, ಸನ್ಯಾಸಿ, ಸವತಿ 1. — ಮುಣ್ಡೆಮುಸುಕು. the cover of cloth over the head of a widow (occasionally over the head of a man when in grief or dishonor My.).

ಮುತ್‌- mut. = ಮುತ್ತು 4. old age, etc. — ಮುತ್ತನ್ದೆ. = ಮುತ್ತಾತ. (B. 3, 111; My.). — ಮುತ್ತಾತ. a great grandfather (My.; ಪ್ರಪಿತಾಮಹ, ತಾತನ ತನ್ದೆ, ತನ್ದೆಗೆ ಪಿತಾಮಹ Si. 192; T. ಮೂದಾದ್ಯೆ, a grandfather).

ಮುತ್ತ mutta. 1. = ಮುತ್ತು 2. see ಸುತ್ತ-.

ಮುತ್ತ mutta. 2. = ಮುತ್ತಗ, etc. (Cpr. 7, 59; Śsv. 4, 100). ಮುತ್ತದ ಪೂಗೊಣ್ಡೂ (Rsv. 9, 50). see ಮುಳು-.

***ಮುತ್ತ mutta. 3.** an old man. ಕಿಱಿಯಂ ಮುತ್ತಂ ಧನದಂ ಬಱಿಯಂ ತೊಱಿದಂ ಗೃಹಸ್ಥನೆನ್ನದೆ ಮುಮ್ಮಿಟ್ಟಱಿಸಿ ಕೊಲುತಿರ್ಪ Ap. 4, 77.

ಮುತ್ತಗ muttaga. = ಮುತ್ತ 2, ಮುತ್ತಲ, ಮುತ್ತುಕ, ಮುತ್ತುಗ, ಮುತ್ತುಲ, ಮುಟ್ಟಗ, ಮುಟ್ಟುಗ. a tree with large red or orange flowers, the bastard teak, Butea frondosa Roxb. (ಪಲಾಶ, ಕಿಂಶುಕ, ಪರ್ಣ, ವಾತಪೋಥ Nr.; ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಪಲಾಶ, Nn. 42, o. r. ಮುತ್ತುಗ; My.; Te. ಮೋದುಗ; T. ಮುರುಕ್ಕು, ಪುರಜು, ಪುರೈಜು; T. ಮುತ್ತಗ is a tree with serrate leaves, Zizyphus trinervius). see ಮುಳ್‌-, ಮುಳ್ಳು-.

ಮುತ್ತಲ muttala. = ಮುತ್ತಗ, etc. ಮುತ್ತಲಗಿಡ (ಕಿಂಶುಕ G.). ಮುತ್ತಲದ ಗಿಡ (S. Mhr.). ಮುತ್ತಲಎಲೆ (B. 5, 58). see ಚೆಲೋ-, ಮುಳ್ಳು-.

ಮುತ್ತಲು muttalu. (= ಮುಚ್ಚಲು No. 1). environing, surrounding, see ಸುತ್ತ-, ಸುತ್ತು-.

ಮುತ್ತಿಗ muttiga. = ಮುತ್ತಿಗೆ. (Bp. 16, 10).

ಮುತ್ತಿಗೆ muttige. = ಮುತ್ತಿಗ. covering; surrounding; a siege, a blockade (J. 22, 37; Tu.; Te.; T. ಮುಱ್ಱುಗೈ). ಸೇವಕಜನರ ಮುತ್ತಿಗೆ (ಪರಿಕ್ರಿಯೆ); ಶಾಕರಿಯವರ ಮುತ್ತಿಗೆ (ಪರಿಸರ್ಪ G.). — ಮುತ್ತಿಗೆ ಇಕ್ಕು. = ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕು. (J. 17, 7). — ಮುತ್ತಿಗೆ ತೆಗೆ. to raise a siege (My.). ನೀವು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಮುತ್ತಿಗೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು (B. 5, 39). ಆ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗದು ಹಾಕಿ (5, 53). — ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕು. to lay siege to, to besiege (My.). ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ (B. 4, 146). see B. 5, 38. 68. 187.

ಮುತ್ತಿಸು muttisu. to cause to surround, to cause to besiege (ದುರ್ಗಸಂವೇಷ್ಟನ Śmd. Dh.).

ಮುತ್ತು muttu. 1. (= ಮುಕ್ಕುಱು 1). to inclose; to cover, to settle upon, as flies, etc.; to environ, to encompass, to surround, to hem or shut in; to besiege; to drive into straits; to attack; to swarm or crowd together, as bees, etc., to throng (ಶಿರೋಧಾವರಣ Śmd. Dh.; Śm. 97; ಮುಕ್ಕುಱುಕು Ct. II, 86; My.; ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕು G.; Tu.; T. ಮುಱ್ಱು, ಮೂಱು, ಮೂಂಜು, ಮೊಯ್‌, ಮೋದು; Te. ಮುಟ್ಟು, ಮೂಗು; M. ಮುಟ್ಟಿಕ್ಕ; M. ಮುಱ್ಱು, to be close; ಮೂಡು; to be covered; to cover). [ನರನನ್ದನನ ರಥಮಂ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿಕೊಣ್ಡು Pb. 11, 100 va.; Ap. 9, 59]. ಕಹಳೆಗಳು ಮುತ್ತಿ ಉಲಿಯಲ್ಕೆ ಕೋಲಾಹಲಂ (Mr. 288). ಮುತ್ತಿದನೋ? ಇನ್ದ ಕೋಣ್ಟೆ ಧೂಳಿಪಟಂ! (Śmd. 69).

ಕೆಲದನ್ ಅಲ್ಲಿದನ್ ಇಲ್ಲಿದನ್ ಈಗಳ್ ಎಮ್ಬಿನಂ ಮುತ್ತಿದನ್ ಒನ್ದೆ ತೇರೊಳ್ ಅಮರೇನ್ದ್ರಸುತಂ ಕುರುವೃನ್ದನ್ ಎಲ್ಲನಂ (136). ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ದೊಳ್ ಮುತ್ತಿದನ್, ಅತ್ತಿತ್ತುತ್ತಿತ್ತಂ ಸಾರ್ವರ್ ಇನ್ನಹಿತರ್ಕಳ್ (145). ಮುತ್ತವೇಟ್ದಂ (-ವೇಟ್ದಂ 277). ಮುತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಂ (280). ಶತ್ರುಗಳ್ ಬನ್ದು, ನಿಜನಗರಮಂ ಮುತ್ತಿದೊಡೆ (J. 28, 15). ಮುತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಆಸಾರ, ಪ್ರಸರಣ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇನೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವಿಕೆ Si. 291); ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿ ಇರುವವರು (ಪರೀವಾರ 449). ಅಗಳು ಚೆಲ್ಲಿದರೆ ಕಾಗೆ ಮುತ್ತುತ್ತವೆ. — ಕೆಣ್ಡಕ್ಕೆ ಇಱುವೆಗಳು ಮುತ್ತ್ಯಾವೋ? (Prvs.). see Cpr. 1, 78; 5, 102; Ahh. P. 10, 201 va.; Bp. 34, 16; 56, 28; Rsv. 6, 115 va.; 6, 116; 6, 116 va.; J. 3, 25; 4, 35; 8, 23; 14, 4; 26, 6.

ಮುತ್ತು muttu. 2. = ಮುತ್ತ 1. surrounding, etc. see ಸುತ್ತು-.

ಮುತ್ತು muttu. 3. P. p. of ಮುದು 1.

ಮುತ್ತು muttu. 4. = ಮುತ್‌-, ಮುದಿ, etc. advanced age, oldness, old age, priority (T. ಮುದು, ಮೂ, ಮೂದು, ಮೂರಿ, ಮುಱ್ಱೈ, ಮುಱ್ಱಿಲ್; M. ಮುದು, ಮೂದು). [ಮುತ್ತಂ ಮುತ್ತ ಕುರುಡ ತವಸಿಗಳ ಕೈಯಂ ಪಿಡಿದುಯ್ದವರ ಗುಹೆಗಳಂ ಪುಗಿಪ ಕಪಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.; Ap. 2, 45]. — ಮುತ್ತಜ್ಜ. -ಅಜ್ಜ. = ಮುತ್ತಪ್ಪ. (My.). — ಮುತ್ತಜ್ಜಿ. -ಅಜ್ಜಿ. = ಮುತ್ತವ್ವ. (My.). — ಮುತ್ತಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a great grandfather (My.). — ಮುತ್ತಬ್ಬೆ. -ಅಬ್ಬೆ. = ಮುತ್ತಮ್ಮ. [ಪೆಱರ ಕೀೞುಲೊಳೆಮ್ಮಬ್ಬೆಯುಂ ಮುತ್ತಬ್ಬೆಯುಂ ಸಾರ್ದು ಬದುಗುಗೆಯ್ದುಣ್ಡೆ Ap. 3, 34 va.]; (Kāvy. III, 3, 12). — ಮುತ್ತಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಮುತ್ತವ್ವ. (Abh. P. 10, 145 va.; My.). — ಮುತ್ತಯ್ದೆ. -ಅಯ್ದೆ. an elderly (or young), respectable woman whose husband is alive (ಚಿರಣ್ಟಿ, ಸುವಾಸಿನಿ Nr.; Si. 184; My.; Te.). ಪಟ್ಟೆಗೆ ಮಯ್ಲಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ಮುತ್ತಯ್ದೆಗೆ ಹಾದರ ಸಲ್ಲ. — ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಅಗಸರ ಮಾಳ್ಯೆಯೇ ಮುತ್ತಯ್ದೆ. — ಮುತ್ತಯ್ದೇ ಕೆಯ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆ ಮೂಱು ಹಿಡಿ ಸಾಕು (Prvs.). ಮದುವೆ ಮುನ್ನಾದ ಶುಭಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಯ್ದೆಯರು ಅರಿಸಣದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವದು (ಸೇಸೆ G.). see Bp. 4, 33; C. Bp. 47, 5; Prv. s. ಸನ್ಯಾಸಿ. — ಮುತ್ತಯ್ದೆತನ. the state of being a muttaide (Grj. 4, 95; 10, 97; Rām. 6, 12, 34; J. 5, 55; G. 92; My.). — ಮುತ್ತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಮುತ್ತಪ್ಪ, ಮುತ್ತ್ಯ. (J. 4, 40. 41; My.). ಹೆತ್ತಾತನ್ ಅರ್ಜುನನನು, ಮುತ್ತಯ್ಯ ದೇವೇನ್ದ್ರ, ಮತ್ತೆ ಮಾತುಲನು ಹರಿಯಿರೆ ಅಭಿಮನ್ಯು ಸತ್ತನೇಕಯ್ಯ? (Sp.). — ಮುತ್ತವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಮುತ್ತವ್ವೆ. (My.). — ಮುತ್ತವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. a great grandmother (Bp. 45, 38; Rām. 5, 8, 72; My.; Te.). — ಮುತ್ತುಂಗಾಲ್. -o-ಕಾಲ್. old time, old age. see Śmd. 294 s. ಒಲೆ 4.

ಮುತ್ತು muttu. 5. = (ಮುಣ್ಬು 1), ಮುದ್ದು. a kiss (ಚುಮ್ಬನ Śm. 97; Tu., T. ಮುತ್ತು; M. ಮುತ್ತ, ಮುತ್ತಿ, ಮುತ್ತು; M. ಮುತ್ತು, ಮೊತ್ತು, to kiss; to sip; Mhr. ಮುಕಾ, a kiss). ಮುತ್ತಿಡು, ಮುತ್ತುಕೊಡು (My.). ತಾಸಿಗೊನ್ದು ಕೂಸ ಹೆತ್ತರೆ ಈಸೀಸು ಮುತ್ತು. — ಮನೆಯ ದೀಪವಾದರೆ ಮುತ್ತು ಕೊಡ ಬಹುದೇ? (Prvs.). see Prvs. s. ಯೋಗ್ಯ ಳು, ಸಲಿಗೆ.

ಮುತ್ತು muttu. Tbh. of ಮುಕ್ತ (or ಮುತ್ಯ). a pearl (ಮೌಕ್ತಿಕ Śmd. Dh.; Śm. 97; Mr. 412; ಮುಕ್ತ Hlā.; ಮುಕ್ತಾಫಲ Nn. 40; Tu.; T. ಮುತ್ತ, ಮುತ್ತು; Te. ಮುತ್ತಿಯ, ಮುತ್ತೆಮು; M. ಮುರು, an oyster). [ಮುತ್ತುಂ ಮೆಱಸುಂ ಕೋಲದನ್ತಕ್ಕುಂ Kr. 2, 5; Pb. 7, 92]. ಆಯ್ದುತ್ತು ಸರದ ಮುತ್ತು (ಮಾಣವಕ); ನೂಱು ಸರದ ಮುತ್ತು (ದೇವಚ್ಛನ್ದ); ಮುತ್ತಿನ ಸಿಪ್ಪು (ಮುಕ್ತಾಸ್ಫೋಟ, ಶುಕ್ತಿ); ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ (ರಜತ, ತಾರ Hlā.). ತೆತ್ತಿಸಿದ ಮುತ್ತು (ರಜತ, ಪಣ್ಣಿದ ಮೌಕ್ತಿಕ Nn. 104). ನೂಱು ಸರಮುತ್ತು (ದೇವಚ್ಛನ್ದ); ಅಯಿವತ್ತು ಸರಮುತ್ತು (ಮಾಣವಕ Mr. 338). ಮುತ್ತು ಕೆಟ್ಟರೆ ಬತ್ತಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆಯಾದೀತೇ? — ಮುತ್ತು

ಹುಟ್ಟೋದು ಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲೇ. — ಮುತ್ತಿನ ಚವು ಕತ್ತೆಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? — ತೊತ್ತಿಗೆ ಯಾಕೆ ಮುತ್ತಿನಾಭರಣ? — ಮುತ್ತಿನಷ್ಟು ಗಣ್ಡ (only a very small husband) ಇದ್ದರೆ ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಹೆಱುವೆನು. — ಮುತ್ತಿನನ್ಥ ಗಣ್ಡ ಇರಬೇಕು, ಕತ್ತೆಯನ್ಥ ಅತ್ತೆ ಇರಬೇಕು. — ಹತ್ತು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಮುತ್ತು (one excellent thing) ಕಟ್ಟಬೇಕು (Prvs.). ಮುತ್ತು ಮುದಿಕಿಗೆ ಯಾಕೆ? ತೊತ್ತೀಕೆ ಗುರುಗಳಿಗೆ? ಬತ್ತಿದ ಕೆಱೆಗೆ ತೆಱಿಗೇಕೆ? ಶ್ರವಣರಿಗೆ ಮಿಥ್ಯತನವೇಕೆ? (Sp.). see Cpr. 7, 41; Abh. P. 13, 123; Grj. 10, 40; C. Bp. 2, 4; 5, 51; Rām. 1, 13, 4; Bh. 2, 13, 7. 26; Rśv. 5, 24. 25. 41; 8, 118; J. 3, 17; 6, 6; 10, 3; 17, 6. 26. 28; 18, 23; 28, 44; ಒಳ್-.

ಮುತ್ತುಕ muttuka. = ಮುತ್ತಗ, etc. a kind of tree. see ಮುಳ್-, ಮುಳ್ಳು-.

ಮುತ್ತುಗ muttuga. = ಮುತ್ತುಕ, etc. (ಪಲಾಶ, ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ Mr. 115; ಪಲಾಶ, etc. Si. 128; Bp. 45, 38; Śsv. 3, 32; My.). ಅಱುಗಾಲ ಮೞೆ ಹೊಯ್ದರೂ ಮುತ್ತುಗಕ್ಕೆ ಮೂಱೇ ಎಲೆ (Prv.). see ಮುಳ್-, ಮುಳ್ಳು-.

ಮುತ್ತುಲ muttula. = ಮುತ್ತುಗ, etc. (ಕಿಂಶುಕ, ಪರ್ಣ, ವಾತಪೋಥ G.). ಮುಂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಕೊಡುವ ಮುತ್ತುಲ ಗಿಡದ ಕೋಲು (ಆಷಾಢ G.).

ಮುತ್ತುಹ muttuha. inclosing, surrounding, falling upon, etc. ಪರಿದು ಮುತ್ತುಹ (ಅಭ್ಯವಸ್ಕನ್ದನ, ಅಭ್ಯಾಸಾಧನ Nr.).

ಮುತ್ತೆ mutte. inclosing, surrounding, falling upon, etc. see ಪರಿ- (s. ಪರಿ 3).

ಮುತ್ತೆ mutte. Tbh. of ಮುಕ್ತೆ. a kind of flower? see ಅದಿಮುರ್ತೆ.

ಮುತ್ಯ mutya. = ಮುತ್ತಯ್ಯ. great grand-father. ಪಾಣ್ಡವರ ಮುತ್ಯನು (ಶನ್ತನು G.).

ಮುತ್ಯ mutya. a pearl (Sk.). see ಮುತ್ತು.

ಮುತ್ಸದ್ದಿ mutsaddi. = ಮುಸದ್ದಿ. one of the public officers: an accountant, a clerk; [a diplomat]; (My.; Te.; Mhr., H.).

ಮುದ್ mud. joy, pleasure, delight, gladness, rejoicing. (Rśv. 13, 50). 2, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಮುದ muda. Tbh. of ಮುದೆ, or of ಮುದ್. (Śmd. 106; ಸನ್ತೋಷ Nn. 78; ದೊನ್ದುಳಿ Śm. 113). — ಮುದನೂರ್. -ಊರ್. N. (Bp. 43, 39). — ಮುದನ್ದಳೆ. -ಂ-ತಳೆ. to obtain joy, to become joyful (Rśv. 4, 60). — ಮುದಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to experience joy, to be glad, to rejoice (Rśv. 6, 115 va.; 11, 175 va.). — ಮುದಮ್ಬೆಱು. -ಂ-ಪೆಱು. = ಮುದನ್ದಳೆ. (Bp. 24, 75; Śsv. 2, 92). — ಮುದವಲರು. -ಅಲರು. joy to bloom or become great; to rejoice greatly (Bp. 45, 16. 28). — ಮುದವೆಱು. -ಪೆಱು. = ಮುದಮ್ಬೆಱು. (Bp. 2, 55; 22, 35; 37, 56; 53, 66; 57, 34).

ಮುದಕ mudaka. = ಮುದುಕ. an old man (My.; B. 3, 44; ಆರ್ಯ, ವೃದ್ಧ Nn. 106; ಪ್ರವಯಸ್, ಸ್ಥವಿರ, ವೃದ್ಧ, ಜೀನ, ಜೀರ್ಣ, ಜರತ್ Si. 196; ದಶಮಿಾಸ್ತ, ವೃದ್ಧ 429). ಬಹಳ ಮುದಕ (ವರ್ಷೀಯಸ್, ದಶಮಿ, ಜ್ಯಾಯಸ್ Si. 196).

ಮುದಕಿ mudaki. = ಮುದುಕಿ. an old woman, etc. (My.; Si. 188; B. 3, 59; 4, 6. 7).

ಮುದಡು mudaḍu. 1. = ಮುದುಡು 1, etc. to shrink, etc. (My.).

ಮುದಡು mudaḍu. 2. = ಮುದುಡು 2. shrinking, etc. — ಮುದಡುಗಿವಿ. = ಮುದುಡು-. (My.).

ಮುದಯಿಸು mudayisu. to be glad, etc. — ಮುದ ಮುದಯಿಸು. to play joyfully about (J. 6, 7).

ಮುದರಿಸು mudarisu. to cause to fold, to cause to draw aside, etc. (My.).

ಮುದೆರು mudaru. = ಮುದಡು 1, etc. (My.).

ಮುದಶ್ರು mud-aśru. tears of joy (Cpr. 1, 49; 8, 101 va.).

ಮುದಿ mudi. = ಮುದು 2, etc. advanced age, etc. (My.; Te.; T. ಮುದಿಯನ್, an elder). — ಮುದಿಕಾಗಿ. = ಮುದುಗಾಗೆ. (ದ್ರೋಣಕಾಕ, ಕಾಕೋಲ Si. 137; My.). — ಮುದಿಗುಣ್ಟಣಿ. -ಕುಣ್ಟಣಿ. an old procuress (Rām. 5, 2, 34). — ಮುದಿಗೂಡು. an old, worn out body (J. 26, 39). — ಮುದಿಗೂನು. -ಕೂನು. an old hump. see Prv. s. ಮುದ್ದುಗೂಸು. — ಮುದಿಗೂಬೆ. an old owl: an old man or woman [referred contemptuously]. ಒನ್ದು ಕಂಚಾಯಿತು, ಒನ್ದು ಮಿಂಚಾಯಿತು; ಮುನ್ದೆ ಕೂತಿಯಾ, ಮುದಿಗೂಬೆ? (Prv.). — ಮುದಿಡೊಮ್ಬ. an old ḍomba. ಮುದಿಡೊಮ್ಬನ ಲಾಗ (Prv.). — ಮುದಿಪಾಱು. = ಮುದುಪಾಱು. an old harlot (Rśv. 11, 181). — ಮುದಿಪ್ರಾಯ. advanced, old age (above 60, My.). — ಮುದಿಮುಣ್ಡೆ. an old widow or harlot (Rām. 5, 8, 72). — ಮುದಿಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. = ಮುದುಎತ್ತು. (ವೃದ್ಧೋಕ್ಷ, etc. Si. 319; ಜರದ್ಗವ, etc. G.; My.). — ಮುದಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. an old woman (C. Bp. 47, 42).

ಮುದಿಕಿ mudiki. = ಮುದುಕಿ, etc. an old woman. (My.; ವೃದ್ಧೆ, ಪಲಿಕ್ನಿ Si. 185; ವೃದ್ಧೆ 196, see 187; ವೃದ್ಧೆ G.).

ಮುದಿತ mudita. rejoiced, joyful, delighted, glad; pleasure, happiness. see ಅ-, ಪ್ರ-, ಸನ್-; Cpr. 4, 30; Bp. 17, 14; J. 18, 25.

ಮುದಿತನ muditana. old age (ಸ್ಥಾವಿರ, ವೃದ್ಧತ್ವ Si. 195; ಜ್ಯಾನಿ, ಜೀರ್ಣಿ 389). ಬಹಳ ಮುದಿತನ (ವಿಸ್ರಸೆ, ಜರೆ 195; see 197).

ಮುದಿರ mudira. *a cloud* (ನೋಡ G.; *cf.* ಮುಗಿಲ್). 2, a lover, a libertine. 3, a frog.

ಮುದಿಷ್ಟ mudiṣṭa. (?). a kind of herb? see ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ.

ಮುದು mudu. 1. = ಮೊದೆ. to advance in growth, to increase; to become full grown; to mature; to advance in years, to become old (ವೃದ್ಧಿ Śmd. Dh.; one MS. ನೊದೆ; Te. ಮುದಿ; T. ಮುದಿ, ಮೂ, ಮುದುಗು; M. ಮುದು, ಮೂ; *cf.* ಮುಂ, ಮುಜ್, etc.; see also s. ಮುಡಿ 3). P. p. ಮುತ್ತು. ಮುತ್ತಂ (Śmd. 284). ಮುತ್ತುದು ನೇಸಱ ತೇಜಂ, ಸತ್ತುದು ದಾವಾಗ್ನಿ (264. 284). ಮುತ್ತಕಾಯ್ (ತಟಿಲ್ I). ಮುತ್ತಮು (ಜರದ); ಮುತ್ತೆತ್ತು (ವೃದ್ಧೋಕ್ಷ, ಜರದ್ಗವ Hlā.). ಮುತ್ತ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು (Bp. 15, 25). ನೆಱೆ ಮುತ್ತದಂ ತೊಱದು (18, 30). ಹರನುಂ ಮುತ್ತು, ಮುಪ್ಪಿನಲಿ ಇಸಿತು ಧೃತಿಗೆಡಲೇಕೆ? (25, 23). ನೆಱೆ ಮುತ್ತುದಲ್ಲಾ ದೇಹಂ (44, 5). ಮುತ್ತ ಮುಸುಡು (Rśv. 11, 163).

ಮುದು mudu. 2. = (ಮುಂ-, etc.), ಮುತ್-, ಮುತ್ತು 4 q. v., ಮುದಿ, ಮೂ 2-. (*cf.* ಮೊಸರ್-). — ಮುದುಎತ್ತು. an old ox (ವೃದ್ಧೋಕ್ಷ, ಜರದ್ಗವ Nr.). [— ಮುದುಗಣ್ಣಳ್. elders, old persons. ಎನ್ದು ಮುದುಗಣ್ಣಳ್ ಬಾರಿಸೆ Pb. 2, 31 va.; Ap. 9, 105. — ಮುದುಗಣ್ತನ. old age, infirmity. ನಿಮ್ಮ ಮುದುಗಣ್ತನದೊಳಿದೇನುನ್ತೆ ಬಟ್ಟೆವೋಪೊಡೆ ಪೋಗಿಂ Ap. 9, 106]. — ಮುದುಗರಡಿ. -ಕರಡಿ. an old bear (Bp. 34, 8). — ಮುದುಗಾಗೆ. -ಕಾಗೆ. a raven (ದ್ರೋಣಕಾಕ, etc. Nr.). — ಮುದುಗೂಗೆ. = ಮುದಿಗೂಬೆ. (Bh. 2, 10, 55). — ಮುದುಗೊಣ್ಡೆ. -ಕೊಣ್ಡೆ. N. of a town (Bp. 26, 54). — ಮುದುತಪಸಿ. an old ascetic (Bp. 52, 21). — ಮುದುಪಾಱು. = ಮುದಿಪಾಱು. (Rśv. 11, 162). [— ಮುದುಪಾರ್ವ. an old brahmin. ಮುದುಪಾರ್ವನಾಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಾರ್ವ Pb. 8, 2. — ಮುದುವದ್ದುರ್. -ಪದ್ದುರ್. an old eagle. ಮುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿಱದ ಮುದುವದ್ದುರ್ಗಳುಮಂ Pb. 13, 56 va.]. — ಮುದುಸೂಳೆ. an old harlot (Bp. 52, 34). — ಮುದೆತ್ತು. = ಮುದು ಎತ್ತು. (My.).

ಮುದುಕ muduka. = ಮುದಕ. an old man (ಕೆಟವ Śmd. I; ಕೆಱವ Ct. I, 3; ಪ್ರವಯಸ್, etc. Nr.; ವೃದ್ಧ Si. 432; Abh. P. 4, 112; My.; B. 2, 30). ಮುದುಕರ ಗುಮ್ಪು (ವಾರ್ಧಕ Si. 195). ಮುದುಕ ನಾದರೂ ತದಕು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದ ಮುದುಕ ಬಿಮ್ಮನೆ ನಿನ್ತು ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಮುದುಕತನ mudukatana. old age (My.; ವಾರ್ಧಕ Si. 195; ಜ್ಯಾನಿ, ಜೀರ್ಣ 389).

ಮುದುಕಿ muduki. = ಮುದಕಿ, ಮುದಿಕಿ. an old woman (ವೃದ್ಧೆ, etc. Nr.; My.; M. ಮೂಚ್ಚಿ, ಮೂತ್ತಿ; Te. ಮುದುಸಲಿ, ಮುದು ಸಲಿದಿ). ಅವಳೊರ್ವಳು ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಕಾವಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟವಳು ಅಥವಾ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದವಳು ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮನೆಗೆ ಒನ್ದು ಮುದುಕಿ, ಒಲೆಗೆ ಒನ್ದು ಕುಣ್ಟೆ. — ಸಿಲ್ಲಲಾಱದ ಮುದುಕಿ ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತಾಳೇ? (Prvs.).

ಮುದುಕು muduku. = ಮುಡುಕು 1, etc. to clasp or embrace one's (own) body (ಶರೀರೋಪಗೂಹನ; ಉಪಗೂಹನ ಮೆನ್ದು, ಆಲಿಂಗನಂ; most MSS., also Mdb., have ಮುಡುಕು).

ಮುದುಗರ mudugara. Tbh. of ಮುದ್ಗರ. (Rām. 6, 3, 12).

ಮುದುಡು mudụdu. 1. = ಮುದಡು 1, ಮುದರು, ಮುದುರು, ಮುದ್ರು, (ಮುರುಟು 1). to bend (v. i.); to shrink, to contract, to shrivel up, as flowers or leaves, to wrinkle, as drying cloth or a hide, or as the skin (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.; My.; ಕಿಱುದಾಗು G.); to be reduced in bulk, to be collected or closed (ಕಿಱುದಾಗು G.). ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಮುದುಡೋಣ (G. 226). ಮೊಗ್ಗೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತುಮ್ಬು ಇರು ತ್ತದೆ, ಒಳಗೆ ಹೂವಿನ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪಕಳಿಗಳು ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಹೊನ್ದಿ ಮುದುಡಿಕೊಣ್ಡು ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 36). 2, to bend (v. t.); to draw in or backward, as a limb; to press into irregular inequalities, to crumple, to rumple, as cloth, paper; to fold regularly or irregularly, as a mat, a mattress; to pull up, as clothes when walking through water; to draw aside, as clothes, feet, so as to avoid their touching anything, or as a curtain (My.). •ಒನ್ದು ದಸಿ ಅಂಗಾಲ ನೆಟ್ಟೊಡೆ... ನಿನ್ದು ನೆಲನಂ ಮೆಟ್ಟದಲ್ಲದೆ ನಡೆಯ ಬಾರದಡಿ, ಹಿನ್ದೆಸೆಗೆ ಕಾಲ್ ಮುದಡಬಾರದು (Bp. 43, 84). ಅಲ್ಲಿಯ ಹೂವುಗಳಿಗೆ ಕೆಯ್ ಹಚ್ಚದೆ, ತಮ್ಮ ಅಱುವೆಗಳನ್ನು ಮುದುಡಿಕೊಣ್ಡು, ಅವುಗಳಿಗೆ ತಾಕ ಗೊಡದೆ (B. 3, 81).

ಮುದುಡು mudụdu. 2. = ಮುದಡು 2, (ಮುರುಟು 2). shrinking, contracting, etc. — ಮುದುಡುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. an ear the outside of which is shrunk (Bp. 58, 49; My.). — ಮುದುಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to shrink (J. 30, 22).

***ಮುದುಪ mudupa.** = ಮುದುಕ. an old man. ಪಿರಿದೀವ ಮುದುಪನನುಱುಯಲಂಜಿ Pb. 4, 99 va.

ಮುದುರು muduru. = ಮುದುಡು 1, etc. (My.).

ಮುದೆ mude. (= ಮುದ). pleasure, enjoyment, joy, gladness.

ಮುದ್ಗ mudga. *a kind of kidney-bean, Phaseolus mungo* Willd. (ಹೆಸಱು Mr. 374). 2, a cover, covering, lid. 3, = ಮುದ್ಗ (ಶಂಖದ ಹುಱ G.).

ಮುದ್ಗಪರ್ಣಿ mudga-parṇi. *a kind of kidney-bean, Phaseolus trilobus* Ait. (see Si. 149).

ಮುದ್ಗರ mudgara. = ಮುದುಗರ. *a hammer-like weapon, a mace* (ಘನ Mr. 510); a staff weighted at the bottom with iron for breaking clods of earth. 2, a bud (*cf.* ಮುಗುಳ್).

ಮುದ್ಗಲ mudgala. Nn. 96 for ಪುದ್ಗಲ, q. v. 2, N. of a ṛiṣi and of other persons.

ಮುದ್ಗಾನ್ನ mudga-anna. rice boiled together with the kidney-bean (My.).

ಮುದ್ದ muddu-a3. N. (My.; B. 2, 49). [Tu.].

ಮುದ್ದತು muddatu. = ಮುದ್ದತ್ತು. (Cb. 9. 68; My.).

ಮುದ್ದತ್ತು muddattu. a space of time, a term (My.; G. 175; Mhr., H. ಮುದ್ದತ).

ಮುದ್ದಾಂ muddām. ಮುದ್ದಾಮು muddāmu. expressly, positively (Mhr., H.); fixed, established, permanent (Br.). 2, own (My.; B. 5, 126). ಮುದ್ದಾವ್ ಆಳು, ಮುದ್ದಾಂ ಮನುಷ್ಯ. own servant (My.).

ಮುದ್ದಿ muddi. 1. feminine of ಮುದ್ದ. N. (My.).

ಮುದ್ದಿ muddi. 2. = ಮುದ್ದೆ. a roundish hemp. (B. 4, 121; 5, 19).

ಮುದ್ದಿಕೆ muddike. = ಮುದ್ದಿಗೆ 1. Tbh. of ಮೃದ್ವೀಕೆ. a vine. (Śmd. 351 Mdb.).

ಮುದ್ದಿಗ muddiga. N. (Bp. 29, 7).

ಮುದ್ದಿಗೆ muddige. 1. Tbh. of ಮೃದ್ವೀಕೆ. a vine. (Śmd. 351. 353).

ಮುದ್ದಿಗೆ muddige. 2. Tbh. of ಮುದ್ರಿಕೆ. a seal, etc. (Śmd. 345).

ಮುದ್ದಿಸು muddisu. to kiss; to caress, to fondle (Bp. 18, 57; Rśv. 8, 82 va.; 11, 105; Śśv. 1, 82; J. 8, 12; 28, 16; M. ಮಣಕ್ಕ, ಮುಗಕ್ಕ, to smell; to kiss).

ಮುದ್ದು muddu. = ಮುತ್ತು 5, q. v. a kiss (ಅಲ್ಲೆ, ಅರುಮೆ Kk. 31; Śm. 75; ಓಷ್ಠಪಾನ, ವದನಕೂಟ, ಚುಮ್ಬನ Mr. 330; C.; Te.; Tu.); love, affection, charm; an object of love. [ಮುದ್ದದನ್ತು ಸೊಗಯಿಸವೇಡಾ Pb. 2, 5; Ap. 2, 65va.]. ಬುದ್ಧಿವನ್ತರ ಮೋಜಿಗೆ ಮುದ್ದಿನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀತು. — ಮುದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮೂಱನೆಯ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ (Prvs.). see Cpr. 1, 86; 1, 105 va.; Bp. 1, 51; 24, 45; 32, 45; 47, 32. 42; J. 18, 20; 28, 22; Prvs. s. ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಲ and ಹೆಣ್ಡತಿ. — ಮುದ್ದಂಚೆ. -ಅಂಚೆ. a charming goose (Rśv. 12, 23). — ಮುದ್ದಾಟ. -ಆಟ. frequent kissing (Cpr. 3, 42). — ಮುದ್ದಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to make (somebody) to kiss frequently (Cpr. 6, 98). — ಮುದ್ದಾಡು. -ಆಡು. to kiss mutually; to kiss frequently (Abh. P. 4, 28; Bp. 15, 14; My.; B. 3, 81). — ಮುದ್ದಾಯಿ. -ಆಯಿ. N. (Bp. 59, 6). — ಮುದ್ದಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to kiss (My.). — ಮುದ್ದಿಡು. -ಇಡು. = ಮುದ್ದಿಕ್ಕು. (My.). see Prv. s. ಮನೆ. — ಮುದ್ದು ಕೊಡು. = ಮುದ್ದಿಕ್ಕು. (My.). — ಮುದ್ದುಗೂಸು. -ಕೂಸು. a dear child (My.). ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮುದಿಗೂನೇ ಮುದ್ದುಗೂಸು (Prv.). — ಮುದ್ದುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to kiss; to treat with affection, to caress, to fondle (Rśv. 11, 104; J. 3, 31; 6, 47; 11, 15; 18, 49; 28, 20). — ಮುದ್ದುಗೆಯ್ತ. -ಕೆಯ್ತ. caressing, etc. (Cpr. 3, 44; 8, 53). ನಗೆಮೊಗ ಮಂ ಪೊಡಱ ಪೊಸ ಜವ್ವನಮಂ ಮಿಗಿಲಪ್ಪ ಗಾಡಿಯಂ ಸೊಗಯಿಪ ಮುದ್ದುಗೆಯ್ತಮನೊಱಲ್ದಿನಿಸಂ ಮನವಾರೆ ಕೇಳ್ದು ತೊಟ್ಟಗೆ ಕೊಳೆ ಮೇಲೆ ವಾಯ್ದು ಮಹಿಷಾಸುರನಂ ತವೆ ಕೊನ್ದಳಾವಳ್ ಆ ಭಗವತಿ ತಾನೆ ವೀರ ಸಿರಿಯಕ್ಕೆ ಜಯಾಸಿಗೆ ನಾಗವರ್ಮನಾ! (one Ch. MS. as its v. 4). — ಮುದ್ದುನುಡಿ. a pleasant, sweet word. ಮನವೆಮ್ಬ ಗಿಳಿಯ ನೊಯ್ಯಾರದೊಳೋವಿ, ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುದ್ದುನುಡಿಗಲಿಸೆಲೆ, ಮಾನಿನಿ! (Kp. 4, 8, 1). — ಮುದ್ದುಮಗ. a dear son (My.; B. 3, 7). — ಮುದ್ದು ಮಗು. = ಮುದ್ದುಗೂಸು. (My.). — ಮುದ್ದು ಮಾಡು. = ಮುದ್ದುಗೆಯ್. to caress, etc. ಅವನನ್ನು - - (My.). — ಮುದ್ದುಮಾತು. = ಮುದ್ದು ನುಡಿ. (My.; G. 446). — ಮುದ್ದುಮೊಗ. a sweet face (My.).

-- ಮುದ್ದು ಮೋಹಿಸು. to cause love to dash or pierce into (anybody): to endear oneself. ಎಲ್ಲರ್ಗೆ ಮುದ್ದು ಮೋಹಿಸುತಿರ್ಪನು (J. 28, 22). — ಮುದ್ದುರಂಗ. N. ಎಲೆ! ಎಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಆವಳೇ (wife) ಇಲ್ಲ, ಮಗನ ಹೆಸರು ಮುದ್ದುರಂಗ ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prv.). — ಮುದ್ದು ವೀಱು. -ಬೀಱು. to bestow many kisses; to treat very kindly (Rśv. 4, 73; Śśv. 3, 43).

ಮುದ್ದುತನ muddutana. pleasantness, charm, beauty (Rśv. 1, 135 va.). ಬಾಲೆ...ಬೀಱುತಿರ್ದಳು ಮುದ್ದುತನವನು (Prll. 3, 31). ಮುದ್ದುತನ ಮಿಗೆ ಮಾಯೆ (ಎಮ್ಬ ಬಾಲೆ) ತನ್ನನ್ತೆ ನಡೆಯ ಕಲಿಸಿದಳ್ ಅಂಚೆವಿಣ್ಡಿಗೆ (3, 32).

ಮುದ್ದೆ mudde. = ಮುದ್ದಿ 2. a roundish mass, a ball, a roundish lump (as of iron, food, etc.), a clod (as of earth, etc.), etc. [Tu.]; (ಪಿಣ್ಡ Nr.; My.; Te. also ಮೊದ್ದು; J. 18, 20; T. ಮುತ್ತೈ; see ಕೆಯ್-; Mhr. ಮೂದ, a rice-lump; see ಮೊತ್ತ 1). ಗನ್ಧದ ಮುದ್ದೆ (ಗಾತ್ರಾನು ಲೇಪನ, ವರ್ತಿ Si. 229); ಮದ್ಯ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ನಾನಾ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಕೂಡಿಸಿದ ಮುದ್ದೆ (ಮೋದಕ, ಜಗಲ 348). ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆ (ಕ್ಲೋಮ); ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆ (ಪಿಣ್ಡ G.). ಕೆಸಱಿನ ಮುದ್ದೆ (G. 572). ಬೆಲ್ಲದ ಮುದ್ದೆ (My.). 2, rāgi-porridge (My.). ಮುದ್ದೆಗೆ ಎದ್ದು, ಗುದ್ದಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ. — ಮುದ್ದೆ ಬೆಲ್ಲವಾದರೆ ಮದ್ದಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prvs.). 3, a weaver's peg-stand (S. Mhr.). — see ಮೇಲ-; Prv. s. ಅಟ್ಟು 5. — ಮುದ್ದೆತೊವೆ. tove-porridge (My.). — ಮುದ್ದೆಪಲ್ಲೆ. vegetable-porridge (My.). — ಮುದ್ದೆಬೆಲ್ಲ. a round lump of jaggory (My.). — ಮುದ್ದೇ ಕಬ್ಬಿಣ. a roundish lump of iron. ಮುದ್ದೇ ಕಬ್ಬಿಣ ಮುಣುಗುವದು, ಬಿಲ್ಲೇ ಕಬ್ಬಿಣ ತೇಲುವದು (Prv.).

ಮುದ್ರಾಕರ mudrā-kara. a maker of seals, an engraver, a coiner. (R.).

ಮುದ್ರಾಕ್ಷರ mudrā-akṣara. type, print. (My.).

ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲೆ mudrākṣara-śāle. a printing-office, press (My.).

ಮುದ್ರಾಂಕಿತ mudrā-aṅkita. stamped or marked with a seal (My.); printed. (My.).

ಮುದ್ರಾಂಗುಲೀಯಕ mudrā-aṅgulīyaka. a seal-ring (My.).

ಮುದ್ರಾಧಾರಕ mudrā-dhāraka. a bearer of the seals. 2, a man who impresses various sectarian marks and figures on his forehead and other parts of the body: a Mādhva (My.).

ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ mudrā-dhāraṇe. having the body branded with hot seals by a guru, a custom of the Mādhvas (My.).

ಮುದ್ರಾಧಾರಿ mudrā-dhāri. = ಮುದ್ರಾಧಾರಕ. (My.).

ಮುದ್ರಾಶಕ್ತಿ mudrā-śakti. power (of a rāja, guru, etc.) derived from setting or affixing seals to documents (My.).

ಮುದ್ರಿಕೆ mudrike. = ಮುದ್ದಿಗೆ 2. a seal, a signet, a seal-ring, a signet-ring (ಉಂಗರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕರಂ ಬರೆಯೆ ತಾ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳೆನಿಕ್ಕುಂ Mr. 340; ಬಾಲಕ 525; Bp. 54, 55; J. 18, 6). 3, a stamp, an impression. 4, a mode of intertwining the fingers during worship. 5, dedication to a deity put at the end of chapters or of a book; signature at the end of a poem. ಮುದ್ರಿಕೆಲ್ಲದ ಮುನ್ನೂಱು ಪದ (Prv.). — ಮುದ್ರಿಕೆಯುಂಗುರ. = ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರ, q. v. (My.).

ಮುದ್ರಿತ mudrita. sealed, stamped, impressed, marked, struck, printed; contracted, closed, sealed up; unblown. (Cpr. 8, 4 va.; Bp. 1, 14; 35, 8).

ಮುದ್ರಿಸು mudrisu. to seal; to stamp; to print; to coin; to shut; to seal up, to enclose; to envelop (Cpr. 8, 41; Abh. P. 16, 41; Bp. 24, 22; 35, 9; 58, 58; Bh. 1, 8, 70; 8, 23, 38; Rśv. 5, 25 va.). ಅಕ್ಷಿ ಮುದ್ರಿಸೆ ಸುಪ್ತಿ (Mr. 317). 2, to agree to, to assent, to promise (ಅಂಗೀಕರಣ Śmd. Dh.). ಮುದ್ರಿಸಿದಂ (274).

ಮುದ್ರು mudru. = ಮುದುಡು 1, etc. (My.).

ಮುದ್ರೆ mudre. ಮುದ್ರಾ (= ನೊದಿರ). a seal, a signet, a seal-ring. 2, the mark of a seal; a stamp, a print; a seal of lac (J. 29, 36; 30, 24). 3, a form or figure made by Vaiṣṇavas, etc. on their body. 4, a coin. 5, stamp, cast, air; an air or a disposition of countenance during meditation, etc. (Mhr.; B. 4, 10. 184); a person as to shape and bulk (Mhr.). 6, a mode of intertwining the fingers during worship. 7, shutting, closing. — ಮುದ್ರೆಕರ್ತ. a man entrusted by a guru with his seal and deputed by him to settle disputes of caste (My.; Te.). — ಮುದ್ರೆ ಕೋಲು. a wooden seal, for sealing heaps of corn (My.; Te.). — ಮುದ್ರೆಯವ. -ಅವ. a man who applies a public seal (My.). 2, = ಮುದ್ರಾಧಾರಕ No. 2, a Mādhva (My.). — ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರ. -ಉಂಗುರ. a seal-ring, a signet-ring (ವೇದಿಕೆ, ಮುದ್ರಿಕೆಯುಂಗುರ Nn. 148). — ಮುದ್ರೆಯೂಟಿಗ. -ಊಟಿಗ. the business of applying public seals (My.).

ಮುಧಾ mudhā. *in vain, to no purpose.*

ಮುನ್- mun. 1. = ಮು-, etc. three. — ಮುನ್ನೀರ್. the ocean (so called as it contains three different waters: rain, river-water, and the water of the abyss, and has three different qualities: to produce, to preserve, and to destroy, T.; Br. derives it from ಮುನ್ 2: the first or original waters, which however in T. is ತೊನ್ನೀರ್; — ಸಮುದ್ರ Śmd. II; Ct. I, 70; Kk. 85; ವಾರ್ಧಿ Ct. II, 16; ಕಡಲ್, ಜಲಧಿ Śm. 36; Cpr. 1, 109; Abh. P. 10, 157; J. 19, 4). — ಮುನ್ನೀರೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. the ocean's lord: Varuṇa (ವರುಣ Kk. 15; Śm. 13). — ಮುನ್ನೀರಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. sub-marine fire, the fire of the lower regions (ಕಡಲುರಿ, ಒಡಬಾನಲ Ct. II, 118). — ಮುನ್ನೀರ್ಮಗ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. 1, 107; ಇರುಳೆಱೆಯ II, 6). — ಮುನ್ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗ. -ಪಕ್ಕಿಗ. he who reposes on the ocean: Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Śm. 5. 6; Kk. 7, o. r. ಮುನ್ನೀರ್ವಟ್ಟಿಗ). — ಮುನ್ನೀರ್ವಟ್ಟಿಗ. -ಪಟ್ಟಿಗ. = ಮುನ್ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗ, q. v. — ಮುನ್ನೀರ್ವೆಂಕೆ. -ಬೆಂಕೆ. = ಮುನ್ನೀರಗಿಚ್ಚು. (ಒಡಬಾನಲ Śs.). — ಮುನ್ನೂಱು. three hundred (My.; Te.; see Prv. s. ಮುದ್ರಿಕೆ). ಮುನ್ನೂಱ ಅಱುವತ್ತು (Bp. 33, 13). ಮುನ್ನೂಱ ಅಯ್ವತ್ತು (B. 2, 22).

ಮುನ್- mun. 2. = ಮುಂ- (ಮುಜ್-), etc. that which is before, etc. 2, before (Cpr. 5, 22). see ಮುನ್ನಿನ s. ಮುನ್ನ. — ಮುನ್ನಱುಪು. to let know or indicate before-hand (Ch. v. 70). — ಮುನ್ದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. to fail in the front (Abh. P. 13, 71). — ಮುನ್ದಲೆ. -ತಲೆ. = ಮುನ್ದೆಲೆ. the upper front part of the head; the forehead [ಕೃಷ್ಣೆಯ ಮುನ್ದಲೆಯಂ ಪಿಡಿದೆಟ್ಟವಲ್ಲಿಯೆ Pb. 7, 56]; (Cpr. 8, 64; 8, 101 va.; J. 18, 20). ಮುನ್ದಲೆಯ ಹೂ (ಲಲಾಮಕ Hlā.). ಮುನ್ದಲೆಯಲಿ ಆಲೆವ ಮಾಲೆ (ಲಲಾಮಕ Mr. 334). ಮುನ್ದಲೆಯ ಉಂಗುರಕೂದಲುಗಳು (ಭ್ರಮರಕ G.). 2, locks of hair hanging down on the forehead (My.). — ಮುನ್ದಲೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize the forehead or the locks hanging down on it (Prll. 3, 29). — ಮುನ್ದಳೆ. -ತಳೆ. to proceed (J. 3, 13; 4, 15. 16; 19, 7). — ಮುನ್ದಿವಸ. the previous day (Bp. 53, 16). — ಮುನ್ದೆಲೆ. -ತೆಲೆ. = ಮುನ್ದಲೆ. (Bp. 29, 3; 51, 71). — ಮುನ್ದೆಸೆ. the front side or direction (Bp. 5, 40; 18, 5. 33; 20, 41; 24, 44; 27, 11; 32, 38; 43, 84; 52, 47; 58, 29; 59, 19; 60, 54; 61, 23; Rśv. 13, 71). — ಮುನ್ದೊ

ಱು. -ತೋಱು. to appear beforehand (My.). 2, to show beforehand; to show the way (My.). — ಮುನ್ನಡಿ. -ಅಡಿ. the fore part of the foot, the point of the foot (Cpr. 5, 22; 7, 112). — ಮುನ್ನಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize the point of the foot (Abh. P. 3, 153). — ಮುನ್ನೆಗಪು. to raise and stretch forth (Śśv. 3, 63). — ಮುನ್ನೆರಪು. to join (v. t.) in the beginning (Śśv. 5, 31). — ಮುನ್ನೇಸಱ್. the dawn (ಮುಪ್ಪೊಬ್ಬು Ss.).

ಮುನ muna. = ಮುನಿದು. P. p. of ಮುನಿ 1, in ಮುನಕೊಳ್ಳು. see Prv. s. ಓಟು.

ಮುನಸಪು munasapu. = ಮುನಸೀಪು. a native civil judge (of the lowest class; Si. 258, Te.; Mhr., H. ಮುನಸಫ, ಮುನಸೂಫ).

ಮುನಸೀಪು munasīpu. = ಮುನಸಪು. (My.). see ಗ್ರಾಮ-.

ಮುನಾಸಬು munāsabu. right, proper, fit, due (My.; Br.; Mhr., H.).

ಮುನಿ muni. 1. (= ಮುಳಿ 1). to become angry or wrathful, to manifest anger, to be displeased (ಕ್ರೋಧ Śmd. Dh.; My.; T., M.; T. ಮುನ್ನೈ, to be bold; to be angry). [ಮುನಿಗುಂ ಪಗೆವಂಗೆ Kr. 1, 79]. ಮುನಿವವ (ಕೋಪನ, ಕ್ರೋಧನ, ಕ್ರೋಧಿ, ರೋಷಣ); ಇರ್ದೆಡೆಯಲಿರ್ದು ಪೆಱರ್ಗೆ ಮುನಿವವಂ (ಗೋಷ್ಠಶ್ವ Hlā.). ಪರರ ಸಮ್ಪತ್ತಿಗೆ ಮುನಿವ ಮನುಷ್ಯನು (ಅನ್ಯಶುಭದ್ವೇಷ, ಮತ್ಸರ); ಮುನಿದು ನೋಡುವ ನೋಟ (ಅದೃಷ್ಟಿ Nr.). ಕವಿಗೆ ಕವಿ ಮುನಿವಂ (Śmd. 159; see Śmd. s. ಬಿಣ್ಪು). ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಮುನಿದ ಸುತನಿಗೆ ಗತಿ ಯೇನು? — ಒಲಿದರೆ ನಾರಿ, ಮುನಿದರೆ ಮಾರಿ (Prvs.). ಅರಸೊಲಿದು ನಡಿಸಿದರೆ ಸಿರಿಯಕ್ಕು, ದೆಸೆಯಕ್ಕು, ಕರಿತುರಗಬಲವು ಪಿರಿದಕ್ಕು; ಮುನಿದರೆ ಕರ ನಾಶವಕ್ಕು (Sp.). ಎನ್ತಪ್ಪನಾದರೂ ಮನ್ತ್ರಿಯ ಹಗೆ ಹೊಲ್ಲಾ; ಎನ್ತ ಕ್ಕುಮ್ ಅರಸು ಮುನಿದರೆ? ಆ ಮನ್ತ್ರಿಯನ್ತಕನಕ್ಕು (Sp.). see Cpr. 8, 54. 95; Abh. P. 14, 58; Bp. 22, 21. 28. 65; 45, 3; 47, 11. 12. 19. 28; Bh. 6, 2, 2; J. 6, 2. 30; 24, 55; ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿವ.

ಮುನಿ muni. 2. that becomes angry (see ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿ). 2, anger. — ಮುನಿಯ. -ಅ 3. that becomes angry (see ಮುಟ್ಟಿಟ್ಟರೆ ಮುನಿಯ). [— ಮುನಿವರ್. enemies. ಶೋಕಮನಿ ವರ್ರುಂ ಮುನಿವರಂ ತವೆ ಕೊನ್ದೊಡನೀಗುವಂ Pb. 12, 36].

ಮುನಿ muni. *a recluse who lives alone and has taken the vow of silence.* 2, *an ascetic* (ತಪಸ್ವಿ Śmd. Dh.); a sage, a saint; a devotee; a monk; — *a Buddha or Arhant.* 3, a male devil (My.). see Bp. 10, 27-29. 4, the number 7 (Ch.; see ಸಪ್ತರ್ಷಿ).

ಮುನಿಪ muni-pa. = ಮುನೀನ್ದ್ರ. [ಮುನಿಸುಮನಲ್ಲದಂ ಮುನಿಪನೆಮ್ಬುದು Kr. 2, 108]; (Bp. 43, 41; 50, 70).

ಮುನಿಪು munipu. (= ಮುಳಿಸು). anger, passion (ಕೋಪ Nn. 142. 167; J. 28, 5; T. ಮುನಿವು).

ಮುನಿಪುಂಗವ muni-puṅgava. an eminent sage (J. 2, 20; 21, 44).

ಮುನಿಮತ muni-mata. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮುನಿಮನ muni-mana. N. of a vṛitta (Ch.).

ಮುನಿಯಿಸು muniyisu. to cause to become angry, to irritate (Abh. P. 14, 58).

ಮುನಿವಟು muni-vaṭu. a muni's lad or student (J. 19, 44).

ಮುನಿವರ muni-vara. an excellent muni (My.).

ಮುನಿಷಿ munishi. a secretary, a writer (My.; Br.; Mhr., H. ಮುನಶೀ). 2, a teacher of language (My.; Mhr.).

ಮುನಿಷಿಗಿರಿ munishi-giri. the office or business of munishi (My.; Mhr. ಮುನಶೀಗಿರಿ).

ಮುನಿಸು munisu. (= ಮುಳಿಸು). anger, wrath, passion, rage, enmity (ಕೋಪ, ಕ್ರೋಧ, ಅಮರ್ಷ, ರೋಷ, ಪ್ರತಿಘ Hlā.; ಅನುಶಯ Hlā.; ರೋಷ, etc. Mr. 234; ಮುಳಿಸು, etc., ಕೋಪ Ct. II, 27; ಮುಳಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಸೆಣಸು, etc., ಕೋಪ Śm. 39, Kk. 43; My.). [ಕಡೆಗಣ್ಗಳ್ ಮುನಿಸನಭಿನಯಿಪವೋಲ್ Kr. 1, 94; Pb. 1, 32; Ap. 5, 85]. ಮುನಿಸುಳ್ಳಾತನು (ಲೋಭಿ, ಮತ್ಸರ Nr.). ಮುನಿಸುಳ್ಳವಂ (ಅಮರ್ಷಣ, ಕ್ರೋಧಿ, ರೋಷಣ Mr. 234). ಮುನಿಸಿದು ನಿನತ್ತು, ಸಯ್ರಣೆಯೆನತ್ತು, ಕೆಳದಿಗೆ ತನತ್ತು ಸನ್ದಿಸುವೆಸಕಂ (Śmd. 179). ಕೊಟ್ಟು ಬರುವ ನಿಷ್ಟುರಕ್ಕಿನ್ತ ಕೊಡದೇ ಬರುವ ಮುನಿಸು ಲೇಸು (Prv.). see Cpr. 5, 134; 8, 79 va.; Grj. 2, 106 va.; Bp. 18, 9; 31, 19; 47, 9. 19-22. 25. 27; Bh. 1, 8, 77; J. 4, 54). — ಮುನಿಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to grow angry or sulky (Dp. 63, 1). — ಮುನಿಸು ತಿಳಿ. anger to calm down or be appeased (Bp. 47, 19. 21. 27; My.). — ಮುನಿಸು ತಿಳಿಪು. to appease anger (Bp. 47, 20; 47, 56). — ಮುನಿಸು ತಿಳುಹು. = ಮುನಿಸು ತಿಳಿಹು. (Bp. 18, 9; 47, 27). — ಮುನಿಸು ಹರಿ. anger to go away or cease (My.). — ಮುನಿಸುಹರೆವು. spreading or increase of anger (Bp. 40, 85).

ಮುನಿಸುಗಾಱ munisu-gāra. a passionate man (My.).

ಮುನೀನ್ದ್ರ muni-indra. a great sage or ascetic (ಪದ್ಮ, ಯತಿ, ಯತೀನ್ದ್ರ Nn. 54; ಪುಣ್ಡರೀಕ Mr. 504). 2, *a Buddha or Jina.* 3, Śiva; etc.

ಮುನೀಶ್ವರ muni-īśvara. = ಮುನೀನ್ದ್ರ. (Śmd. 124; Bp. 61, 46; J. 27, 18). 4, a male devil (My.).

ಮುನ್ತು muntu. = ಮುನ್ದು 2 (Śmd. 146), (ಮುಂಚು 2). ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಮುನ್ತು (ಮುಖ, ನಿಃಸರಣ Hlā.). ಮುನ್ತಣ, ಮುನ್ತಣಂ (Śmd. 135). [ಮುನ್ತಣ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷ್ಯಯುಗಾನ್ತರ್ಗತ ಭೇದಮಕ್ಕು ಮಾ ವ್ಯತಿರೇಕಂ Kr. 3, 38]. ಆನೆಯ ಮುನ್ತಣ ಲಲಾಟ (ಅವಗ್ರಹ Mr. 155). — ಮುನ್ತಂ. -ಅಣ್-ಅಂ. (Śmd. 136). a man of the front. — ಮುನ್ತಾಗು. -ಆಗು. to become or be the first of a series. ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಜಾಗರೂಕತೆ ಅವಿವೇಕ ಮುನ್ತಾದದನ್ನು ಕುಱಿತು ವ್ಯಸನ ಪಡುತ ಪರೋಪಕಾರ ತಾತ್ಪರ್ಯವುಳ್ಳ ಸಾತ್ವಿಕಬುದ್ಧಿ (ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ, etc. Si. 69). ಪರದ್ರೋಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆದನ್ನು ತೋಱಿಸಿ, ಮತ್ತೊನ್ದು ಕೊಡುವದು ಮುನ್ತಾದ ಮೋಸವು (ಕಪಟ, etc. 71). ಉಪ್ಪು ಮುನ್ತಾದ ಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಅಗಿಯುವ ಮರದ ಗುದ್ದಲಿಗಳು (ಅಭ್ರಿ, etc.). ಊರ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾಕಿರುವ ಬೇಲಿ ಮುನ್ತಾದ ತಡೆಗಳು (ಪ್ರಾಚೀನ, etc. 107). ಮಾವು ತೆಂಗು ದಾಡಿಮ್ಬೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳು (ವಾನಸ್ಪತ್ಯ 119). ದಳವಾಯಿ ಮುನ್ತಾದವರು (ಪ್ರಧಾನ, etc. 258). ಸೇಕದಾರ ಮಾಮಲೇ ದಾರ ಮುನ್ತಾದವರು (ಗೋಪ, etc. 259). ರಾಜದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ತರ ತಕ್ಕ ಕಾಣಿಕೆ ನಜರ್ ಮುನ್ತಾದದು (ಪ್ರಾಭೃತ, etc. 266). ಕರಿಗಿ, ಗಟ್ಟಿ ಒಡಿವೆ ಮುನ್ತಾಗಿ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಕೃತ 330). ಆ ಮನೆಯ ಯಜ ಮಾನನು ತನ್ನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆನ್ದಿರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಆಶ್ರಿತರು ಆಳು ಮಕ್ಕಳು ಮುನ್ತಾದವರನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 2, 20). ಮದುವೆ ಮುಂಜಿ ಮುನ್ತಾದ ಸಮಾರಮ್ಭಗಳು (2, 52). ಸರಕಾರದವರು ಸಾವಕಾರ ಮುನ್ತಾ ದವರಿಗೆ ಅವರವರ ಗಣ್ಪಿನ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನದೊಳಗಿನ್ದ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ದೊರದೀತೆನ್ಬುದಾಗಿ ವರ್ಷಾಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (5, 111). [— ಮುನ್ತಿಡು. -ಇಡು. = ಮುನ್ದಿಡು. ಷೋಡಶ ಕ್ರಿಯೆ ಗಳಂ ಗಾಂಗೇಯಂ ತಾಂ ಮುನ್ತಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ Pb. 1, 87 va.]. — ಮುನ್ತೆ. -ಎ. (Śmd. 146). (= ಮುಂಚೆ), ಮುನ್ದೆ. in front of anything that is behind [ಮುನ್ತೆ ಪೇಟ್ಟಿ ಕುಱಪಂ ಕುಱಗೊಣ್ಡು Kr. 1, 129; Ap. 3, 45 va.]; (ಮುನ್ದುಗಡೆ 52 Cm.; ಇದಿರೊಳ್ 226 Cm.; Ch. v. 111). 2, hereafter, thereafter; henceforth (ಮುನ್ದೆ Śmd. 399 Cm.; see Sp. after No. 3). 3, previously, beforehand. ಮುನ್ತೆ ಬನ್ದು, ನೀನೆನಗೆ ವಸನ್ತನಾಗಮನಮಂ ನೆಱೆ ಸೂಚಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಯ್!

(Cpr. 7, 41). ಮನ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ, ನೃಪನ ಕಾನ್ತೆಯಾ ಸವಿಮಾತು, ಮನ್ತ್ರ ವಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನಗಳು ತನ್ನ (ನ್ನು) ಮುನ್ದೆ ಕೊಲ್ಲುವವು (Sp.). see Bp. 17, 9; 20, 31; 41, 15; 51, 25; 52, 43; J. 2, 30.

ಮುನ್ಡ munda. = ಮುನ್ದು 2. — ಮುನ್ಡಗಡೆ. = ಮುನ್ದುಗಡೆ. (ಚೂಣಿ G.; My.). — ಮುನ್ಡಗಾಣ್. = ಮುನ್ದುಗಾಣ್. (Bp. 34, 10; My.). — ಮುನ್ಡ ಮಾಡು. = ಮುನ್ದು-. (ಚಾಚು G.).

ಮುನ್ದು mundu. 1. (= ಮುಂಚು 1). to be or go before, first or in advance (ಪುರಸ್ಸರಣ Śmd. Dh.; T.).

ಮುನ್ದು mundu. 2. = ಮುಂ- (ಮುಂಜ್-, Śmd. 198), etc., ಮುನ್ತು (146), ಮುನ್ಡ (My.; Te.). the front-part or side, the front (ಅಗ್ರ Śmd. Dh.; 212 Cm.); the state of being in front of anything that is behind, following, succeeding (as a letter, etc., ಪರಂ 17. 59. 80. 84. 85. 196. 212. 225. 336. 384); the state of being advanced in position; that of being first; the state of being before or previous; the state of being future; (in front, etc.). [Tu. ದುಮ್ಬು]. ಮುನ್ದಣ, ಮುನ್ದಣಿಂ (Śmd. 135), (ಮುನ್ದರ್ಕೆ); ಮುನ್ದಕೆ, ಮುನ್ದಕ್ಕೆ, ಮುನ್ದಣಗೆ (see s. ಪಡು 3), ಮುನ್ದಣ್ಣೆ; ಮುನ್ದಿನ. ಊರ ಮುನ್ದು (Śmd. 162). ಮನೆಯ ಮುನ್ದಣ ಇಕ್ಕೆಲಂ (ಪ್ರಘಾಣ, ಅಲಿನ್ದ); ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ಆದಾತನು (ಪರಾಙ್ಮುಖ, ಪರಾಚೀನ Nr.). ಮುನ್ದಣ ಮೆಯಿ (ಕ್ರೋಡ, ಅಂಕ, ಉತ್ಸಂಗ); ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾಗುಹ (ವಿಪರೀತ, ಪರಾಚೀನ Hlā.). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದುದು (ವಿಪರೀತ Nn. 151). ನಾನು ಮುನ್ದು, ತಾನು ಮುನ್ದು ಎಮ್ಬುದಾಗಿ ಮಾಡಲ್ ಪಡುವ ಕೆಲಸ (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ Si. 293); ಶೋಕಾದಿಗಳಿನ್ದ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ತಿಳಿಯದವನು (ವಿಹಸ್ತ, ವ್ಯಾಕುಲ 365). ಮುನ್ದಾಗಿ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಪುರಸ್ಕೃತ, ಅಗ್ರತಃಕೃತ 428); ಎಡದ ಕಾಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ನೀಡಿಟ್ಟು (288). ನಮಗೆ ಮುನ್ದಕೆ ಸರ್ವಥಾ ಅಮಿತ್ರನಹನು! (J. 30, 25). ರಕ್ಷಿಸನಹನು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ತನಗವಂ! (Bh. 1, 8, 28). ಮನ್ತ್ರಲಕ್ಷ್ಮಂ... ಮುನ್ದಣ್ಣೆ ಬರೆವರೆ (Rśv. 13, 95 va.). ಕಣ್ಣೆಗೆ ಮುನ್ದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಹಿನ್ದು. — ಈರಣ್ಣನ ಮುನ್ದಣ ಬಸವಣ್ಣ. — ಮುನ್ದಣ ಬುದ್ಧಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮೂಱು ದಾರಿಯ ಮಣ್ಣೇ. — ಮುನ್ದಿನ ಮುಕ್ತಿಗಿನ್ತ ಈಗಿನ ಭುಕ್ತಿ ಲೇಸು (Prvs.). ಆತನು ತುಸು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹೋದನು (B. 2, 53). ಮುನ್ದಿನವರು (3, 115). see Bp. 18, 4; 26, 28; 32, 22; 40, 8; 43, 52; 44, 9; 57, 42; Rśv, 13, 1 va. & 61 va. — ಮುನ್ದಕೆ ಮಾಡು. to push forward: to shut, as a door (My.; B. 4, 42). — ಮುನ್ದಕೆ ಹಾಕು. to place, or throw, in front of (My.). 2, to put to the future, to put off, to delay (My.). [— ಮುನ್ದಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to send in advance. ಜಯಶ್ರೀಯ ಮುನ್ದಟ್ಟಿದೆಕ್ಕಾವಳಿಯೆಮ್ಬನ್ತಿರ್ದುದಂ... ಕಟ್ಟಿದಂ ಖೇಚರೇನ್ದ್ರಂ Ap. 1, 76]. — ಮುನ್ದಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. to go on, to advance (Śsv. 3, 49; J. 16, 20). — ಮುನ್ದರಿ. (= ಹರಿ). (= ಮುನ್ದುವರಿ). to run before, to go in advance; to surpass, to excel (My.; B. 4, 143); to go forward (My.). — ಮುನ್ದರಿಸು. (= ಹರಿಸು). to cause to run in advance, as a horse (My.); to cause to proceed, to get on, as a work (My.). — ಮುನ್ದಱಿ. = ಮುನ್ದಱಿ (s. ಮುನ್ದ). to know beforehead (Abh. P. 9, 158); to know what is to come (Abh. P. 9, 158; Rām. 6, 51, 14; J. 5, 20); to be far-seeing, forecasting or provident. ಮುನ್ದಱಿವವನು (ದೀರ್ಘ ದೃಷ್ಟಿ Hlā.; Mr. 240). — ಮುನ್ದಾಗು. -ಆಗು. to be or go before (the rest), to go to the front, to be the first, to excel (B. 5, 43. 163. 185. 285; My.). — ಮುನ್ದಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಮುನ್ದಿಡು. (J. 24, 43; My.). — ಮುನ್ದಿಡು. -ಇಡು. to put before or in front; to put or place in the presence of some one, to present, as a cause or suit; to make something one's chief object or aim; to put to the front, to treat with honour; to put forward, to extend, as the feet [ಆತಂ ಮುನ್ದಿಟ್ಟಾ ಜನಕಸುತೆಯನೊಯ್ದಂ Kr. 3, 195; Ap. 3, 92]; (Cpr. 1, 132; 5, 111 va.; Bp. 6, 7; 12, 7; 14, 18; 37, 51; Rśv. 5, 133; My.). — ಮುನ್ದಿರ್. -ಇರ್. to be in front (of some one, Bp. 47, 43; 57, 61). [ಕುಡುವ ಪೊಜ್ಜೆಯೊಳ್ ಮೇರುವೆ ಮುನ್ದಿರೆಯುಂ Pb. 1, 48]. — ಮುನ್ದಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. = ಮುನ್ದಿಡು, ಮುನ್ದಿರಿಸು. (Bp. 31, 28; 59, 12; My.). — ಮುನ್ದಿಱುಪು. -ಇಱುಪು. to put down in front of (Cpr. 2, 59 va.). — ಮುನ್ದುಕಡೆ. = ಮುನ್ದುಗಡೆ. ಮುನ್ದುಕಡೆ ನಡೆಯುವ ಊಳಿಗದವನು (ಪುರೋಗ, ಅಗ್ರೇಸರ, ಪುರಸ್ಸರ, etc. Si. 281). — ಮುನ್ದುಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಮುನ್ದ-. the front side or direction, the front; the state of being in front, or in front of any thing that is behind; in front; to the front, forwards (My.; J. 28, 45; B. 5, 297). ಮುನ್ದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ (ಮುನ್ತೆ Śmd. 52 Cm.; ಇದಿರೊಳ್ 62 Cm.; ಮುನ್ದೆ 64 Cm.; ಪರದೊಳ್ 20 Cm.). ತಲಬಾಗಿಲ ಮುನ್ದುಗಡೇ ಇರುವ ಅಂಗಳ (ಪ್ರಘಾಣ, etc. Si. 110); ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಜೋಲಾಡುವನ್ತೆ ಮುನ್ದುಗಡೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ ಹುಮ್ಬಿನ ಸರ (ಲಲಾಮಕ 229). — ಮುನ್ದುಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see what is before (oneself); to know what to do, to be unperplexed or unbewildered; to have foresight (Bp. 43, 36; Rśv. 6, 11 va.). — ಮುನ್ದುಗಾಣಂ. -ಕಾಣಂ. a man who does not see what is before himself, a blind, stupid man (ಮೋಡಾಮೋಡಿ Bhn. 40). — ಮುನ್ದುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to appear what is to be done (J. 2, 43). — ಮುನ್ದುಗಿಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. = ಮುನ್ದುಗೆಡಿಸು. (Grj. 9, 68). — ಮುನ್ದುಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಮುನ್ದುಗೆಡು. (Grj. 2, 106 va.; 6, 5 va.). — ಮುನ್ದುಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. = ಮುಂಗೆಡಿಸು, ಮುನ್ದುಗಿಡಿಸು. to ruin prospects or coming joy; to cause to be at a loss; to discomfit (Bp. 18, 22. 65; J. 15, 33; 27, 10; Abhā. 1, 24). — ಮುನ್ದುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಮುಂಗೆಡು, ಮುನ್ದುಗಿಡು. prospects or coming happiness to be ruined; to be at a loss, to grow perplexed or bewildered, to dispair [ಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ ವಿಷಯವೆಮ್ಬ ವಿಷದಿನ್ದೆ ಆನು ಮುನ್ದುಗೆಟ್ಟನಯ್ಯಾ Bv. 20]; (Rśv. 13, 104 va.; J. 15, 26). ಮುನ್ದುಗೆಟ್ಟವನು (ವ್ಯಗ್ರ, ಆಕುಲ Nr.). — ಮುನ್ದುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to put before oneself, to remember (Grj. 4, 103). 2, to take the lead, to go in front (8, 56 va.). — ಮುನ್ದುಚೂಣಿ. = ಮುಂಗುಡಿ, q. v. — ಮುನ್ದುಮಾಡು. = ಮುನ್ದ-. to put to the front (as a speaker, etc. My.); to bring forward, to cause to advance (in learning, etc. B. 5, 213; My.); to extend. — ಮುನ್ದುವರಿ. -ಪರಿ. (= ಮುನ್ದರಿ). to run, hurry or rush forward; to advance; to come to the front; to act precipitately or inconsiderately (ಮುಮ್ಬರಿ Kk. 71; Bh. 1, 14, 20; J. 10, 53; 13, 1; 23, 15; B. 5, 285). ಮುನ್ದುವರಿದು ಮಾತನಾಡುವವನು (ದುರ್ಮುಖ, ಮುಖರ, ಅಬದ್ಧಮುಖ Nr.). — ಮುನ್ದೂಟಿ. -ಊಟಿ. (= ಹೂಟಿ). a leather rope for a cart (S. Mhr.). — ಮುನ್ದೆ. ಮುನ್ದು-ಎ 3 (Śmd. 146). = ಮುನ್ತೆ (146), ಮುನ್ದು 2 (146). the front, etc.; before, in front of; in front of a thing that is behind; before, in advance, at the head; forward; first, in the first instance; further; thereafter, hereafter, in future (ಪುರಸ್ತಾತ್, ಅಗ್ರತಃ Si. 468; ಮುನ್ದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ Śmd. 64. 86. 143 Cm.; ಅಗ್ರದೊಳ್ 66. 225. 245 Cm.; ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ 120 Cm.; ಪರದೊಳ್ 127. 192. 214. 236 Cm.; ಇದಿರ್ 223 Cm.; C.). [ಕಟಿಲ್ಬಿ ಕೆಳೆಗೊನ್ದಿ ಮುನ್ದೆ ಬಾರದ ಪದಮಂ Kr. 2, 5]. ದಿವಿಜರದಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಗಯಿಪುದು ಮುನ್ದೆ ಮುನ್ದರಶ್ಮೆಲಂ (Śmd. 266). ಎಡದ ಕಾಲನುಡುಗಿ ಬಲದ ಕಾಲ ಮುನ್ದೆ ಇಕ್ಕುವದು (ಆಲೀಢ); ಮುನ್ದೆ ಹೋಹವನು (ಪುರೋಗ, etc. Nr.). ಮನೆ ತಲಬಾಕಲ ಮುನ್ದೇ ಇರುವ ಬಯ್ಲು (ಮುಖ, ನಿಸ್ಸರಣ Si. 113); ಮುನ್ದೆ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಿಲ್ಲದೇ ವ್ರಯವಾಗಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ವ್ಯಯ 393). ಅದಱಿನ್ದ ಮುನ್ದೆ (from that time, B. 4,

80; My.). ಕುದುರೇ ಹಿನ್ನಿರಬೇಡ, ಅರಮನೇ ಮುನ್ನಿರಬೇಡ. — ನರೀ ಕಥೆಯು ಮುನ್ದೆ ಹರಿಕಥೆಯೋ? (Prvs.). see Ch. v. 17. 101; Bp. 1, 21. 59; 2, 10; 5, 38; 22, 48; 30, 20; 46, 36; 49, 16; 50, 23; 53, 17; Śm. 20; Bh. 1, 8, 20; 2, 4, 6; C. Bp. 4, 7; Rśv. 5, 118; J. 3, 1; 10, 10; 13, 31. 62; 28, 29. 59; B. 2, 42; 4, 1. 138; 5, 43; Prv. s. ಸನ್ಮುಖ. — ಮುನ್ದೆ ಬರ್. -ಬರು. to come or arrive first (B. 5, 53; My.). — 2, to come, or to happen, hereafter or in future (Rśv. 13, 18; My.). ಮುನ್ದೆ ಬರುವ ಸಮಯ (ಆಯತಿ, ಉತ್ತರಕಾಲ Si. 266); ಮುನ್ದೆ ಬರತಕ್ಕ ಪ್ರಯೋಜನ (ಉದರ್ಕ, ಉತ್ತರಫಲ 266); ಮುನ್ದೆ ಬರುವ ದಿನ (ಶ್ವಸ್ 477). — ಮುನ್ದೆವರಿ. -ವರಿ. = ಮುನ್ದುವರಿ. to rush, or come, forward or to the front. ಆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ, ನಾ ಮುನ್ದೆ ನೀ ಮುನ್ದೆ ಅನ್ನ, ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಉದಾರರಾಗಿ ಮುನ್ದೆವರಿದರು (B. 5, 43). — ಮುನ್ದೆ ಹಿನ್ದೆ. before and behind (Bp. 56, 13).

ಮುನ್ತುಱು mun-tuṟu3. running or moving before, etc. (ಮುಮ್ಬರಿವುದು Kk. 24; Śm. 50). — ಮುನ್ತುಱುವರಿ. -ವರಿ. to move in front, to go before (Abh. P. 15, 2).

ಮುನ್ದೆ munde. 1. see s. ಮುನ್ದು 2.

ಮುನ್ದೆ munde. 2. a jar-like brass vessel (My.).

ಮುನ್ನ munna. ಮುನ್ನಂ. the front, etc. (= ಮುನ್ದು 2); in front, before; beforehand; formerly, previously; in a former time or in former times; first, first of all; prior to; preceding, former; following, henceforth, after, thereafter (ಅದಿ, ಅಗ್ರ, ಪುರಾ, ಪೂರ್ವ, ಪ್ರಥಮ, ಪ್ರಾಕ್, ಪುರಸ್ Hlā.; ಪುರಸ್, ಪುರತಸ್, ಅಗ್ರತಸ್ Nr.; T.). ಮುನ್ನಿನ (Bp. 20, 5; 22, 43; 27, 24. 49; 30, 31; 51, 64; 61, 60; the form probably belongs to ಮುನ್ 2). [ಬಗೆದನ್ತೆ ಸಮಱ ಪೇೞಲ್ ಮುನ್ನಂ ನಿಕ್ಕುವ ನೊಳವಪ್ಪುದಱಂ Kr. 1, 41; ಮುನ್ನಿನ ದಿವಸದೊಳಗಣ Pb. 3, 4 va.; Ap. 6, 48 va.]. ಮುನ್ನಿನ ದಿನಂ (= ಮುನ್ನಾದಿನ, 43, 67). ಸಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಪ್ಪು ಬಾರದ ಮುನ್ನ (ere the black colour came—), ತ್ರಿಪುರಂಗಳುರಿಯದ ಮುನ್ನ, ಗೌರಿಯ ಮದುವೆಯಾಗದ ಮುನ್ನ, ಭೂಗಗನದಿಂ ನಿಚಯಮುಂ ಜಗಕೆ ರಚಿಸದ ಮುನ್ನ, ಮೂರ್ತಿಗಳೆಣ್ಬಿಲ್ಲದ ಮುನ್ನವ್, ಅಜಹರಿಗಳು ಜನಿಸದತ್ತತ್ತಲಿಂ ಮುನ್ನ, ಅತ್ತಲಿಂ ಮುನ್ನತ್ತಲಿಂ ಮುನ್ನತ್ತ ಸೀವೆನ್ನಾಳ್ದನ್, ಆನ್ ಆಳ್ (9, 50. 51). ಕಿಳಿರ್ವ ಗೋಱಗೆಯ ದನಿ ಕಿವಿವೊಗದ ಮುನ್ನಂ (Rśv. 6, 11 va.). ಕಾತಿಗೊಳ್ಳದ ಮುನ್ನ (Bh. 1, 10, 36). ಮಡವು ಸೊಂಕದ ಮುನ್ನ (6, 2, 2). ಅದಱಂ ಮುನ್ನ (Bp. 21, 46). ಜಾಯಿಲ (ಎಕ್ಕಲನಂ) ಕಣ್ದು ಪಾಯಲ್, ಅದಱಂ ಮುನ್ನ (ಬೇಡಂ) ಪರಿದು ಬನ್ದು (Rāghc. 17, 72). ತಾ ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದುದೆರೆಯ ಕಲ್ಲೆಪ್ಪೆ? (Sp.). ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹೊನ್ನಿಲೇ ಪೋಪುದೇ? (Sp.). ಮುನ್ನ ಶತಕೋಟಿರಾಯರಾಳಿದಾ ನೆಲಂ (Dp. 1). see Abh. P. 5, 75; Bp. 2, 10; 4, 27; 20, 41; 30, 9; 38, 51; 43, 49. 69; 44, 4; 53, 27. 33; 55, 32; 60, 4; Bh. 1, 8, 90; 2, 13, 48; J. 1, 10; 6, 30; 18, 19; 29, 32. 36; 31, 35. remark: the compound terms below might be put to ಮುನ್ನೆ. [— ಮುನ್ನನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. as before. ನಡೆ ನೋಡಲ್ ರೂಪು ಕೇಳಲ್ ನುಡಿ ಪುರದ ಜನಕ್ಕಾಯ್ತು ಮುನ್ನನ್ತೆ ಮೇಗಣ್ಗಡರ್ದಾಗಳ್ Ap. 7, 56]. — ಮುನ್ನಮೆ. -ಎ. = ಮುನ್ನವೆ [ಉಡೆವಣೆ ಪಱಿಯದ ಮುನ್ನಮೆ Pb. 1, 46]; (Rśv. 13, 77 va.). — ಮುನ್ನಱಿ. -ಅಱಿ. = ಮುನ್ದಱಿ. to know beforehand; to see before oneself; etc. (Bp. 1, 55; 18, 67; 25, 7; 30, 25). — ಮುನ್ನವೆ. -ಎ 3. even before, beforehand, etc. ಇದಱಿಪದ್ರವವೆನ್ತು ನೋಡುವೆನ್? ಇದಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಸಾವೆಂ! (Bp. 13, 26). ಹಿಡಿಯ ಪೋಪುದಱನ್ದ ಮುನ್ನವೆ (53, 49). see Grj. 4, 54; Bp. 21, 46; 28, 48; 48, 23; 52, 32; 56, 40; Rśv. 13, 96; J. 7, 47. also ಮುನ್ನವೇ (Bp. 5, 13). — ಮುನ್ನಾ. = ಮುನ್ನ. ಮುನ್ನಾದಿನ, ಮುನ್ನಾ ದಿವಸ, the day before, the day preceding to-day (B. 4, 154; My.). — ಮುನ್ನಾಡು. ಮುನ್ನ-ಆಡು. to utter before or previously (Bp. 25, 33). — ಮುನ್ನಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. = ಮುನ್ದಿರಿಸು. (Bp. 14, 7). — ಮುನ್ನಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. to first part of the night, nightfall (ಪ್ರದೋಷ Hlā.). — ಮುನ್ನೀ. -ಈ. to give before or ere (one is asked). ಬೇಡದೇ ಮುನ್ನೀವ ರೂಢಿಯೊಳಗುತ್ತಮನು, ಬೇಡಿದಡೀವ ಮಧ್ಯಮನು, ಅಧಮ ತಾ ಬೇಡಿದಡೀಯ (Sp.). 2, to give in a former time (Bp. 56, 45). — ಮುನ್ನೊರ್ವ. -ಒರ್ವ. one at a former time; a predecessor (J. 28, 14).

ಮುನ್ನಲ್ munnal. = ಮುನ್ನ. (Bp. 35, 46; 50, 72).

ಮುನ್ನಾಗ munnāga. = ಪುನ್ನಾಗ No. 5. a timber tree yielding a red dye, Rottleria tinctoria Roxb. (St. & Pl.).

ಮುನ್ನು munnu. = ಮುನ್ 2, etc. formerly, before, etc. (*only* in Si.). ಮುನ್ನು ಹಸುವುಗಳು ಮೇಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಲ (ಅಶಿತ, ಗವೀನ Si. 318). ಈ ಪದಗಳಿಗೆ ಮುನ್ನು ಪೇಳ್ದ ರೂಪಭೇದದಿನ್ದ ಲಿಂಗನಿರ್ಣಯಮಾಗುವದಿಲ್ಲ (385).

ಮುನ್ನೆ munne. ಮುನ್2-**ಎ**3. = ಮುನ್ನವೆ. (Śmd. 60. 63). even the front, etc. (*e. g.* perhaps J. 8, 25; 19, 4; 29, 32; T. ಮುನ್ನೈ, antiquity). [ಜನಮಱಯದನ್ನೆಗಂ ಮುನ್ನೆ ನಯಮುನಱದು Kr. 3, 144; Pb. 4, 44 va.; Ap. 1, 81]. — ಮುನ್ನಿಱ. -ಇಱ. (Śmd. 60. 63, where this reading, instead of ಮುನ್ನಱ, is in Mdb. MS.). to stab or kill at a former time or previously (Bp. 21 sum). — ಮುನ್ನುಱು. -ಉಱು. to remain alive afterwards. ಇನ್ದ್ರನಂ ಗಿರಿಶನಂ ಸರ್ವಸ್ವಮುಂ ಕೊಣ್ಡು, ಮುನ್ನುಱುವರ್ (Śmd. 78).

ಮುಪ್- mup. = ಮು–, etc. three. — ಮುಪ್ಪಟ್ಟೆ. three stripes or lines (My.). — ಮುಪ್ಪಟ್ಟೆ. three bare places on the head (My.). — ಮುಪ್ಪಾಗ. three pāgas or three-fourths of a paṇa (3 aṇes 6 kāsus, My.). ಹಾಗದ ಕೋತಿ (or ಗೋದಿ) ಮುಪ್ಪಾಗದ ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ತು. — ಹಾಗದ ಕೋಱ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಮೇವು ತಿನ್ತು. — ಆಡು ಹಾಗ, ಕೂಲಿ ಮುಪ್ಪಾಗ. — ಊಟ ಹಾಗ, ಫಲಹಾರ ಮುಪ್ಪಾಗ. — ಹಾದಿ ಜಗಳ ಹಣವಡ್ಡ (or ಹಣಹಾಗ), ಬೀದಿಜಗಳ ಮುಪ್ಪಾಗ (Prvs.). — ಮುಪ್ಪುರಿ. (Śmd. 223). three twists (Rām. 6, 14, 20); three strings, cords or strands (Abhā. 2, 105; a three-fold cord, T.). — ಮುಪ್ಪುರಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. three cords to be united (Abh. P. 3, 64). — ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get three turns or twists (Rām. 6, 13, 6); to form three cords (Grj. 8, 45 va.; Rśv. 4, 113). — ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to twist three times together (Bp. 57, 18). — ಮುಪ್ಪೊಱಲ್. (Śmd. 223). three cities: Tripura. — ಮುಪ್ಪೊಱಲುರಿಕ. -ಉರಿಕ. he who burnt Tripura: Śiva (ಈಶ್ವರ Śm. 2. 3).

ಮುಪ್ಪು muppu. old age (ಜರೆ, ವಿಸ್ರಸೆ Hlā., Nr.; ಸ್ಥಾವಿರ, ವೃದ್ಧತ್ವ Si. 195; ಜ್ಯಾನಿ, ಜೀರ್ಣ 389; My.; Te.; T. ಮೂಪ್ಪು; T. ಮುಪ್ಪು, ಮೂಪು also: superiority, pre-eminence; antiquity; see ಮುದು 1, etc.). [ಸಿಂಗದ ಮುಪ್ಪುಂ ನೆಗೞ್ದ ಗಾಂಗೇಯರ ಮುಪ್ಪುಮಿಱ ಕೆವಡೆಗುಮೆ Pb. 10, 19; Ap. 1, 81]. ಮುಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ. ಮೊದಲಾದವ ಱಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದಾದ ಬಿಳುಪು (ಪಲಿತ Nr.). ಮುಪ್ಪು ಬಲ್ಲಾಗೆ ಶಿಥಿಲಂ (Mr. 310). ಕೇವಲ ಮುಪ್ಪು (ಜರೆ, etc. Si. 195). ಮುಪ್ಪಾದೆಂ (J. 32. 21). ಮುಪ್ಪಾದ ಮೇಲೆ ಮೂಱು ದಿನವಿರ ಬಾರದು. — ಚಿನ್ತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು, ಸನ್ತೋಷವೇ ಯೌವನ. — ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ ಶೀಲ ಹಿಡುಕೊಣ್ಡನ್ತೆ (Prvs.). see Bp. 25, 23; B. 3, 25; 4, 2. 156; Prv. s. ಲೆಕ್ಕ. — ಮುಪ್ಪುದೋಱು. -ತೋಱು. old age to appear. ಮುಪ್ಪುದೋಱುವವಂ (ವಿಸ್ರಸ, ಜರಾವತ್ Mr. 310).

ಮುಮ್- mum. 1. = ಮು-, etc. three. — ಮುಮ್ಮಡಿ. three folds; three times; thrice as much, etc.; triplicity (Bp. 25, 10; 28, 39; Si. 285; My.). ಬಿಳೀ ಕರಡಿಗಳು ಊದೀ ಬಣ್ಣದ ಕರಡಿಗಿನ್ತ ಮುಮ್ಮಡಿ ದೊಡ್ಡವಿರುತ್ತವೆ (B. 3, 108). — ಮುಮ್ಮಡಿಕೆ. = ಮುಮ್ಮಡಿ. (My.). — ಮುಮ್ಮಡಿಸು. to make three folds or three-fold; to do thrice as much; to treble (Bp. 23, 37; My.). — ಮುಮ್ಮಾಱು. (Śmd. 223). three articles of exchange (Te.; three turns or times; see another ಮುಮ್ಮಾಱು s. ಮುಮ್ 2–). — ಮುಮ್ಮೊನೆ. three points (see another ಮುಮ್ಮೊನೆ s. ಮುಮ್ 2–). — ಮುಮ್ಮೊನೆಗೆಯ್ದು. -ಕೆಯ್ದು. a trident (ತ್ರಿಶೂಲ Ct. II, 79; Śs.).

ಮುಮ್- mum. 2. = ಮುಂ- (ಮುಙ್–), etc. that which is before, etc. (*cf.* ಮೊದ್–); before, at a previous time (Cpr. 3, 28; 4, 33; 8, 42; Rśv. 11, 156 va.). — ಮುಮ್ಪಥ. the path or place in front (J. 14, 27). — ಮುಮ್ಪುಗು. to rush forward or enter into (J. 6, 8). — ಮುಮ್ಪೇೞ್. to say or mention before (Abh. P. 11, 7). ಎನ್ತುಂ ಮುಮ್ಪೇೞ್ದರ್ಥಾನ್ತರಮ್ ಅನ್ತುಟನೆ ಬೞಿಕ ತೋಱುವುದದು ದೃಷ್ಟಾನ್ತಂ (Kāvy. III, 3, B, 99). — ಮುಮ್ಪೊಣರ್. to close with first, to fight in the front (Rśv. 13, 86). — ಮುಮ್ಪೊೞ್ತು. the dawn (ಮುನ್ನೇಸಱ್ Śs.). — ಮುಮ್ಪೋಗು. to precede (Kāvy. III, 3, B, 108). — ಮುಮ್ಪಗಲ್. -ಪಗಲ್. (Śmd. 199). the first part of the day, the dawn [ಅನ್ತು ಮುಮ್ಪಗಲ್ಪರಂ ತುಮುಱಿ ಕಾದುವ ಸಮರಭರಂ Pb. 13, 37 va.]; (ಪೊೞ್ತಱ್, ಉಷಃಕಾಲ Śm. 18; Cpr. 8, 103). — ಮುಮ್ಪಗೆ. to think of before (Abh. P. 9, 83); former enmity. — ಮುಮ್ಪದ. 1. the forepart of the haunch (? Cpr. 8, 69; Rśv. 11, 145). — ಮುಮ್ಪದ. -ಪದ. 2. the next verse (Rśv. 11, 33). — ಮುಮ್ಪನಿ. -ಪನಿ. the drops that precede a shower [ಕಾರ್ಗಾಲಮಂ ಸೋಗೆ ಮುಮ್ಪನಿಯಿಂ ಜಾದಗೆವಕ್ಕಿ … ನೆನೆವನ್ನಾಂ ನೆನೆವೆಂ ಸರೋಜಮುಖಿಯಂ ಶ್ಯಾಮಾಂಗಿಯಂ ನಲ್ಲಳಂ Ap. 12, 32]; (Bh. 1, 19, 21; Rśv. 8, 122; V. 5, 14 va.). [— ಮುಮ್ಪಯಣ. -ಪಯಣ. journey ahead. ಅನುವರದೊಳವಂ ಮುಮ್ಪಯಣಮ್ಪೋದಂ Pb. 12, 2]. — ಮುಮ್ಪರಯ. -ಹರಯ. (Śs.). the first period of life. — ಮುಮ್ಪರಿ. -ಪರಿ. 1. to run in front; to run or rush forward; to advance (ಮುನ್ನುಪರಿ Kk. 71; Rām. 3, 4, 7; Rśv. 13, 95; J. 2, 65; 18, 62; 20, 37). ಮುಮ್ಪರಿವುದು (ಮುನ್ನುಱು Śm. 50). — ಮುಮ್ಪರಿ. -ಪರಿ. 2. running forward. — ಮುಮ್ಪರಿಪರಿ. -ಪರಿ. to run or rush forward (Rām. 5, 8, 45). — ಮುಮ್ಪರೆ. -ಪರೆ. to extend forwards: to increase (Rśv. 4, 14 va.; 11, 157; V. 5, 7; Rām. 3, 8, 69). [— ಮುಮ್ಪಲ್ಲು. -ಪಲ್ಲು. front tooth. ಕುರುಳು ಬೆರಳು ಮುಡಹು ಮುಮ್ಪಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳಾ Bv. 499]. — ಮುಮ್ಪಾಗ. = ಮುಮ್ಪಾಗ. (My.). — ಮುಮ್ಪಾಗಲು. the front door (My.). — ಮುಮ್ಪಾರ. weight in the forepart (of a cart, C.). — ಮುಮ್ಪೆಚ್ಚು. -ಪೆಚ್ಚು. to increase greatly (J. 30, 22). — ಮುಮ್ಪೆದೆ. the first time of sowing seed (My.). — ಮುಮ್ಪೆಳಕು. the form of the moon's light in the śukla pakṣa before it gets full (My.). — ಮುಮ್ಪೆಳಗು. the dawn (J. 1, 3). — ಮುಮ್ಪಾಗ. the forepart, the front part, the front (My.; B. 3, 99; 4, 83). ಮುನ್ದಿರದ ಮುಮ್ಪಾಗ (Mr. 491). ಅಣ್ಣುಗಳ ಮುಮ್ಪಾಗನೂದ ದಿಮ್ಮಿ (ಜಘನ Si. 208); ಆನೆಯ ಮುಮ್ಪಾಗ (ದನ್ತಭಾಗ 270); ರಥ ಮೊದಲಾದ ವಹನಗಳ ಮುಮ್ಪಾಗ (ಧುರ್ 276). [— ಮುಮ್ಮಡ. the front portion of the ankle. ಪೆರ್ಬೊಡೆ ಕಟಿ ಮುಮ್ಮಡಂ ಪರಡು ಸನ್ದಿ ನೊಸಲ್ Pb. 11, 136]. — ಮುಮ್ಮನೆ. a house in front, an opposite house (Bp. 48, 20. 25). — ಮುಮ್ಮಾಗಿ. (Śmd. 199). the first part of the cool season. — ಮುಮ್ಮಾಱು. alteration of mind or bewilderment that is occasioned beforehand. — ಮುಮ್ಮಾಱುವೋಗು. -ಪೋಗು. to become bewildered beforehand (Bh. 4, 3, 34). — ಮುಮ್ಮುಖ. = ಮುಮ್ಮೊಗ. (Bh. 6, 4, 107). — ಮುಮ್ಮೇಳ. the performance of a dancing girl in front of the musicians and singers at her back (My.; see Prv. s. ಹಿಮ್ಮೇಳ). — ಮುಮ್ಮೊಗ. the forehead; the front, the forepart; facing, fronting, front (ಅಡಲೆ Ct. II, 111; ಅದಲೆ, ಅಭಿಮುಖ Śs.). — ಮುಮ್ಮೊನೆ. an extreme point; a sharp point (Rām. 1, 16, 52; 3, 8, 22; Bh. 8, 23, 15; J. 30, 11; Śśv. 4, 42).

ಮುಮುಕ್ಷು mumukṣu. desirous of freeing. 2, eager to be free (from mundane existence), striving after mukti or emancipation; a person desirous of mukti. (Cpr. 1, 27; 9, 27 va.; Bp. 7, 15).

ಮುಮೂರ್ಷು mumūrṣu. wishing to die, being about to die. being at the point of death. (Cpr. 10, 57).

ಮುಮ್ಬಯಿ mumbayi. = ಬೊಮ್ಬಯಿ. Bombay (B. 2, 33; 4, 28, 104).

ಮುಮ್ಬರಿ mumbari. = ಮುಮ್ಮುರಿ, q. v. (see another ಮುಮ್ಬರಿ s. ಮುಮ್ 2).

ಮುಮ್ಬಿಗ mumbiga. a man of the front (Bh. 3, 18, 30).

ಮುಮ್ಬು mumbu. the forepart; the front (Bp. 1, 50; Rśv. 13, 71 va.; Rām. 6, 30, 14); the vanguard (Abh. P. 14, 10); the direction of the front; the state of being previous. — ಮುಮ್ಬುಡು. to go or go away before or in advance; to place before one's self: to learn or consider beforehand (ಪುರೋವಗಮನ Śmd. Dh.). [Tu. ದುಮ್ಬು; ಮುನ್ನಿ the front part of a dress].

ಮುಮ್ಮರಿ mummari. = ಮುಮ್ಮುರಿ. (ಕಾಸಿದ ಮಳಲ್ Kk. 89, o. rs. ಮುಮ್ಬರಿ and ಕಾಸಿದ ಮಣಲ್; *cf.* ಮುರುಙ್ಬು 2?).

ಮುಮ್ಮೞಿ mummaḻi. = ಮಣ್ಮೞಿ, etc. an abnormal, hideous death (ರೂಪೞಿದ ಸಾವು Bhn. 28; Abh. P. 13, 65. 92).

ಮುಮ್ಮುರಿ mummuri. = ಮುಮ್ಬರಿ, ಮುಮ್ಮರಿ. heated sand (ಕಾಸಿದ ಮಳಲ್ Śmd. II, o. r. ಮರಲ್; *cf.* ಮುರ್ಮುರ ?).

ಮುಮ್ಮುೞಿ mummuḻi. = ಮುಮ್ಮೞಿ, etc. (Bh. 8, 24, 18).

***ಮುಮ್ಮೞಿಸು mummaḻisu.** to push forward. ಅನ್ತು ಮುಮ್ಪಗಲ್ಪರಂ ತುಮುಱಿ ಕಾದುವ ಸಮರಭರಂ ಮನೋರಾಗಮಂ ಮಾಡೆಯುಂ ಮುಮ್ಮೞಿಸಿ ಪಾಣ್ಡವ ಕೌರವ ಬಲದ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಧಾನ ನಾಯಕರ್ಕಳ್ Pb. 13, 37 va.

ಮುಯ್- muy. 1. = ಮು-, etc. three (ಮೂಱು Śmd. 222; Te.). ಮುಯ್ಯೆನ್ದಂ (222). — ಮುಯ್ಯಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 223). three feet. — ಮುಯ್ಯಾಕು. -ಆಕು. three leaves (Te.). — ಮುಯ್ಯಾಕುಪೊನ್ನೆ. the plant Hedysarum gangeticum (Te.; ವಿದಾರಿಗನ್ಧೆ, etc., ಮೂಱೆಲೆಹೊನ್ನೆ Si. 150). — ಮುಯ್ಯಾರ್. -ಆರ್. six. — ಮುಯ್ಯಾರಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 223). six feet; that which has six feet: the black humble bee (ತುಮ್ಬಿ Śmd. II). — ಮುಯ್ಯಾಮೊಗ. Skanda (ತಾರಕ ಮಥನ Ct. I, 92; II, 52; ಗುಹ Kk. 6). — ಮುಯ್ಯೆರಡು. -ಎರಡು. = ಮುಯ್ಯಾರ್. — ಮುಯ್ಯೆರಡಡಿ. -ಅಡಿ. = ಮುಯ್ಯಾರಡಿ. (ಪಱಮೆ, ಬವರ 2, etc. Kk. 14; ತುಮ್ಬಿ, etc. 90). — ಮುಯ್ಯೇೞ್. twenty-one. [ಮುಯ್ಯೇೞು ಸೂೞ್ ಕೋಪದಿಂ ಕಡಿಯಲ್ Pb. 11, 143]. ಚಲದಿಂ ಮುಯ್ಯೇೞ್ ಸೂೞ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನಱಿಸಿ, ಕೊನ್ದಿಕ್ಕಿದಂ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ (Śmd. 223).

ಮುಯ್ muy. 2. = ಮುಡುಹು, etc. the upper part of the arm, the shoulder-blade, the shoulder (ಮುಡುಹು Ct. II, 105; ತೋಳ್ದಲೆ, ಭುಜದ ತುದಿ Śm. 71). — ಮುಯ್ಯಾನ್. -ಆನ್. to put the shoulder to: to apply the mind to; to resort to; to approach [ದೇವನೊಳ್ಪಿದನೆನ್ದು ಮುಯ್ಯಾನಲು ಬೇಡ ಕಟಕಟ ಕಾಡಿದ ನೊಳ್ಪಿದನೆ? Bv. 148; Cv. 588. 683]; (Grj. 4, 33 va.; 7, 72 va.; Rsv. 11, 108; V. 15, 16).

ಮುಯ್ muy. 3. = ಮುಯಿ, ಮುಯ್ವು 2. (linking to, from ಮುಡಿ 1 ?): requital, the act of returning like for like: the return of good for good, an equivalent returned for anything given (done or suffered), recompense; the return of evil for evil, retaliation, punishment. 2, a present given to the bride and bride-groom at their marriage by relations, etc., with the prospect of a recompense being made on such an occasion in their own house (ತೆಲ್ಲಟ Śm. 62). ಮದುವೆಯ ಮುಯ್ಯ ಸೀರೆ (see s. ತೆರಣ್ಪು). [— ಮುಯ್ಯಿಗೆ ಮುಯ್. tit for tat. ಮುಯ್ಯಿಗೆ ಮುಯ್ಯಾಗಿ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿ Bv. 887].

ಮುಯಿ muyi. = ಮುಯ್ 3, etc. requital in a good or in a bad sense (ಪ್ರತಿಯಾತನ, ಪ್ರತಿಕೃತಿ Mr. 458; My.). 2, = ಮುಯ್ 3, No. 2 (ತೆಲ್ಲಟ್ಟು Ct. II, 69; Bh. 1, 10, 18; My.). — ಮುಯಿ ಮಾಡು. to present an object at a marriage with the prospect of a proper recompense (My.). — ಮುಯಿಗೆ ಮುಯಿ ತೀರಿಸು. to requite, to repay, in a good or in a bad sense (My.). [Tu. gift of money at a wedding].

ಮುಯಿಬು muyibu. = ಮುಯ್ 2, etc. the shoulder. (ತೋಳ್ದಲೆ, ಭುಜಾಗ್ರ Śs.).

ಮುಯಿವು muyivu. = ಮುಯಿಬು, etc. see Kk. s. ಮುಯ್ವು 1.

***ಮುಯ್ಪು muypu.** = ಮುಯ್ವು 1. ಜಯ ಶ್ರೀ ವಧುವಂ ತಾಳ್ದಿ ಮುಯ್ಪಿನೊಳ್ Kr. 3, 190; Ap. 14, 17.

ಮುಯ್ವು muyvu. 1. = ಮುಯ್ 2, etc. the shoulder. (ಭುಜಾಗ್ರ, ಅಂಸ Hlā., ತೋಳ್ದಲೆ, ಭುಜಾಗ್ರ Kk. 67, o. r. ಮುಯಿವು; Abh. P. 8, 31; 14, 184 va.). [ಬಾಲಕ್ರೀಯೆಯುಂ ಮುಯ್ವುಂ ನೋಡಿ ಸಿತು ತಾಯುಮಂ ತನ್ದೆಯುಮಂ Pb. 2, 11]. see ಪೋಜ-. — ಮುಯ್ವಾನ್. -ಆನ್. = ಮುಯ್ಯಾನ್. to apply the mind to: to reason (Cpr. 4, 45; 7, 69).

ಮುಯ್ವು muyvu. 2. = ಮುಯ್ 3, etc. requital. ಮುಯ್ವುಂ ಮುಗುಚ್ಚುವುದು (ಪ್ರತಿನಿರ್ಯಾತನ Hlā.). [ಕ್ಷಿತಿತಳದೊಳ್ ನೆಗಟ್ದರ್ದ ಪ್ರತಿಮಲ್ಲನನಿಕ್ಕಿ ಮುಯ್ವನಣಮಾನದೆ ದರ್ಪಿತ ದುರಿತಮಲ್ಲನುಮನುಡಿವ ತಕ್ಕಿನಿಂ ಸಭೆಗೆ ನಡೆದನಿನ್ದಾರ್ಚಿತನಾ Ap. 14, 134].

ಮುರ mura. 1. (fr. ಮುರಿ 1). = ಮುರವು, ಮುರು 1 No. 1, ಮುರುಗು, ಮುರುವು, ಮುರುಹು No. 2. that is bent: a wire-ring used as an ornament for the nose and the ear (My.).

ಮುರ mura. 2. P. p. of ಮುರಿ 1, in ಮುರ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಮುರ mura. 1. encompassing, encircling, surrounding. 2, a daitya slain by Kṛiṣṇa (Śmd. 183). — ಮುರಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. Kṛiṣṇa (Bh. 6, 1, 61).

ಮುರ mura. 2. = ಮುರೆ. a vegetable perfume. (ಗನ್ಧವತಿ, ಸುರಭಿ Mr. 129).

ಮುರಕ muraka. bending? see ಒಡ ಮುರಕನ ಕಾಯಿ. — ಮುರಕನಾಡು. N. of a province in Telugu (My.; Te. ಮರಕ-, ಮುರಿಕಿ-). — ಮುರಕನಾಡುಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. a caste of Telugu smārta Brāhmaṇas belonging to that province (My.).

ಮುರಗ muraga. Tbh. of ಮೃಗ. a wild beast, etc. — ಮುರಗ ಲಿಂಗ. = ಮೃಗಲಿಂಗ. (Bp. 19, 74).

ಮುರಗಿ muragi. Tbh. of ಮೃಗಿ. a female deer, etc. — ಮುರಗಿ ಮಠ. a maṭha with the muragaliṅga in the Nagara province (My.).

ಮುರಜ muraja. *a kind of small drum, a tambourine* (ಮೃದಂಗ, ಮದ್ದಳೆ Mr. 80). 2, a verse artificially arranged in the form of a drum, one of the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.).

ಮುರಜನಾದ muraja-nāda. the sound of the muraja (Mr. 81; texts very corrupt).

***ಮುರಜ ಬನ್ಧಕ muraja-bandhaka.** = ಮುರಜ No. 2. Kr. 2, 112.

ಮುರಜಿತ್ mura-jit. Viṣṇu or Kṛiṣṇa. (Kāvy. V, 62).

ಮುರಜೆ muraje. = ಮುರಜ No. 1. see Mr. s. ಅಂಕ No. 16.

ಮುರಟು muraṭu. = ಮುರುಟು 1, etc. to shrink, etc. ಪುಷ್ಪಪಾಟಕೆಗಳು ಮುರಟಿದವು (Bp. 57, 48).

ಮುರದಾರಸಿಂಗಿ muradāra-siṅgi. = ಮುರುದಾರಸಿಂಗಿ. sulphate of copper; or litharge, semi-vitrified oxide of lead (My.; Br., H. ಮುರುದಾರು, ಮುರ್ದಾರುಸಿಂಗು).

ಮುರಧ್ವಂಸಿ mura-dhvaṁsi. = ಮುರಜಿತ್. Kṛiṣṇa. (J. 2, 49. 54. 60).

ಮುರನಾಶನ mura-nāśana. = ಮುರಧ್ವಂಸಿ. (Bp. 57, 24).

ಮುರಮಥನ mura-mathana. = ಮುರನಾಶನ. (J. 13, 52).

ಮುರರಿಪು mura-ripu. = ಮುರಾರಿ. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಮುರಲಿ murali. ಮುರಲೀ. ಮುರಳಿ. a flute, a pipe. (My.).

ಮುರಲೀಧರ muralī-dhara. a flute-bearer: Kṛiṣṇa. (My.; *cf.* K. ಮುರಿ).

ಮುರವು muravu. = ಮುರ 1, etc. that is bent, etc. (My.).

ಮುರಹರ mura-hara. Kṛiṣṇa (Mr. 18; Śmd. 81; J. 4, 72). 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಮುರಳಿ muraḷi. = ಮುರುಳಿ. N. of a kind of grass which does much harm when in fields (its seed may be eaten, My.). see Prvs. s. ಎಳ್ಳು.

ಮುರಾನ್ತಕ mura-antaka. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Śmd. 292; J. 14, 14). 2, sign for a short syllable (Ch.).

ಮುರಾರಿ mura-ari. *Viṣṇu or Kṛiṣṇa.* 2, N. of authors.

ಮುರಿ muri. 1. to bend, to be bent; to grow crooked; to turn; to wind, to have many turns or a winding course, to meander; to stretch oneself with windings of the limbs (ವಕ್ರಭಾವ Śmd. Dh.; ವಕ್ರತೆ Śm. 105; My. with ಕೊಳ್ಳು). 2, to bend, to turn round or twist (as the whiskers); to stretch (the body) with windings (of the limbs, My.), etc. [ಪೆಜಿಪಿಂಗುವನಂ ಮುರಿದಡಿಸಿ ಪಿಡಿದು ಘಟ್ಟಿಸಿ Pb. 3, 30]. ಮುರಿದ ಫಣಿ (ಜಿಹ್ಮಗ, ಕುಣ್ಡಲಿ Mr. 400). ಕಣ್ಣ ಮುರಿದೆನೆ (ವಕ್ರ 469). ದೋಸೆ ತಿನ್ನುವಾಗ ಮೀಸೆ ಮುರಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Cpr. 7, 134; Grj. 2, 106 va.; Bp. 20, 11; 32, 28; 38, 17; 44, 5;

46, 56; 59, 12; Bh. 1, 10, 32; 3, 13, 32. 33; Rśv. 5, 83; 5, 120 va.; 6, 36; J. 12, 26; 25, 45; ಮೆಯ್–.

ಮುರಿ muri. 2. = ಮುರಿದು. short P. p. of ಮುರಿ 1. (Bp. 47, 59; 52, 12).

ಮುರಿ muri. 3. (= ಮುರಿವು). the state of bending, being bent, curved, etc. (see ಕರಿ ಮುರಿ s. ಕರಿ 2, ಬಲಮುರಿ, ಚಿಟ್ಟುಮುರಿ); a bend, a winding, the winding course of a river; a ring (see ಫುಲ್ಲ ಮುರಿ s. ಫುಲ್). 2, a ring of bent gold or silver wire worn on the wrist (ಕರಾಭರಣ Śm. 105; My.; see ಕೆಯ್–, ಸಾಗ–). [Tu.]. 3, a pad of wool or down laid under the saddle of an ox (My.; see Prv. s. ಎತ್ತು 4). 4, a contrivance (a sort of iron ring) to keep the pair of rollers of a sugar-mill together (My.). — ಮುರಿಗಡಲು. -ಕಡಲು. a turning, *i. e.* churned, ocean (Bh. 7, 3, 19). — ಮುರಿದಿಟ್ಟ. a crooked look or eye (a side-glance, Rśv. 1, 135 va.). — ಮುರಿಮಲಕು. a sash twisted round (Bh. 8, 24, 24). — ಮುರಿಯಾಟ. -ಆಟ. twisting the body about, contortion (Bh. 1, 6, 14).

ಮುರಿ muri. 4. preparation; preparedness; [propriety]. (ಸಮಕಟ್ಟು Śm. 105; M. ಮುಱಿ, T. ಮುಱೈ, what is binding, law, custom, duty, proper behaviour; ಮುಱಿ, to be decided; to settle; T. ಮುರುಗು, Te. ಮುರುವು, beauty).

ಮುರಿ muri. 5. a bull or ox (ಬಲಿವರ್ದ Śm. 105; T., M. ಮೂರಿ).

ಮುರಿಕೆ murike. bending, moving out of a straight line. see ಮುಟ್ಟಲು–. 2, bending, crooking by straining. see ಹೆಡ–.

ಮುರಿಕೆ murike. Tbh. of ಮೂಲಿಕೆ. medicinal herb. see ಗಿಡ–.

ಮುರಿಗ muriga. = ಮುರಗ. Tbh. of ಮೃಗ. — ಮುರಿಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (B. 2, 25); N. of Subrahmaṇya.

ಮುರಿಗೆ murige. bending, twisting; a twist. see ಕೆಯ್–, ಗೋಣ್–, ಹೆಡ–. 2, = ಮುರಿ 3, No. 2. (Si. 220; see ಸಾಗ–).

ಮುರಿಪು muripu. to turn round or whirl the fist (ಮುಷ್ಟಿಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.).

ಮುರಿವು murivu. (= ಮುರಿ 3, ಮುರುಹು). bending or twisting (the body in dancing, Grj. 2, 106 va.); a bend; a winding, the winding course of a river (J. 19, 5). ತೊಱೆಯ ಮುರಿವು (ಚಕ್ರ, ಪುಟಭೇದ Hlā.). 2, turning round about, encompassing, surrounding (Bh. 7, 5, 27. 84; Rām. 2, 2, 24).

ಮುರು muru. 1. = ಮುರಿ 1, etc. (My.). 2, turning; a turn.— ಮುರುದಲೆ. -ತಲೆ. the place where one turns round into a cross road (My.).

ಮುರು muru. 2. P. p. of ಮುರಿ 1 in ಮುರುಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಮುರುಗ muruga. Tbh. of ಮೃಗ. — ಮುರುಗದೇವ. N. (Bp. 58. 17); Lord Subrahmaṇya.

ಮುರುಗು murugu. = ಮುರು 1, etc. (My.; Te., T.).

ಮುರುಚು murucu. to turn round, to twist (Bh. 4, 4, 14).

ಮುರುಟು muruṭu. 1. = (ಮುದುಡು 1, etc.), ಮುರಟು, ಮುರುಣ್ಟು 1. to be bent or drawn together, to contract, to shrink, to shrivel (My.; Mhr. ಮುರಡಣೇಂ, to double over, under back; to gather up in folds, crimple; to turn round, as the head; to turn back; to wrench, to twist, turn and wriggle). ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುರುಟುವ, a sensitive plant (ನಮಸ್ಕಾರಿ, etc. Nr.). [ಉರಿಯ ಕಣ್ಡರೆ ಮುರುಟುವ ದೈವವನೆನ್ತು ಸರಿಯೆನ್ಬೆ ನಯ್ಯಾ Bv. 556]. see Bp. 18, 30; 21, 20; 57, 56. 59. [Tu. ಮುರುಣ್ಟು].

ಮುರುಟು muruṭu. 2. = ಮುಟ್ಟು 3, (ಮುದುಡು 2). contracting, shrinking, the state of being contracted, etc. — ಮುರುಟುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. = ಮುದುಡುಗಿವಿ. (Bp. 20, 11; My.). — ಮುರುಟುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a shrivelled hand (Rām. 5, 8, 64).

ಮುರುಟುಹ muruṭuha. contracting, shrinking; that contracts. ಹತ್ತಿದರೆ ಮುರುಟುಹಂ (ಶೀಘ್ರ, ರಕ್ತಪದಿ Mr. 145).

ಮುರುಡಸಿಂಗ muruḍasiṅga. a kind of medicinal plant and its root (ಸಿದ್ಧಿ G.).

ಮುರುಡಸಿಂಗಿ muruḍasiṅgi. = ಮುರುಡಸಿಂಗ. (ಖುದ್ಧಿ G.).

ಮುರುಡಸೆ muruḍase. a certain plant (ವರ್ತಕಿ Mr. 140).

ಮುರುಡಿ muruḍi. (= ಮುಗಿ). a shrub or small tree, Helicteres isora Lin. (Z.).

ಮುರುಡಿಸು muruḍisu. to pluck up by twisting (Bh. 1, 8, 18; see Mhr. s. ಮುರುಟು 1).

ಮುರುಡು muruḍu. = ಮೊರಡು 1. roughness, ruggedness, unevenness (My.; T. ಮುರಡು; see ಕರಡು–). — ಮುರುಡುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a rough stone (My.). [Tu. ಮೊರಣ್ಡ].

ಮುರುಣ್ಟು muruṇṭu. 1. = ಮುರುಟು 1, etc. (C. Bp. 46, 25; Rśv. 9, 21; V. 11, 60). [ತಾಂ ತೊನ್ನನಾಗಿ ಮುರುಣ್ಟಿದ ಕೈಯುಂ ಕಾಲುಂ ಬೆರಸು Vr. 122, 22; Ap. 5, 82]. [Tu.].

ಮುರುಣ್ಟು muruṇṭu. 2. to cause to burn, to kindle (ದಹನಕರಣ Śmd. Dh.; T., M. ಮೂಟ್ಟು; T. ಮೂಳು, to catch fire; M. ಮುಱಿ, to be scorched in frying; T. ಮುಱುಗು, to scorch in boiling or frying; *cf.* ಮೂಡಲು 2; ಮೊರಹು 3).

ಮುರುದಾರಸಿಂಗಿ murudāra-siṅgi. = ಮುರದಾರಸಿಂಗಿ. copper-sulphate (My.).

ಮುರುವು muruvu. = ಮುರ 1, etc. (My.; Te.). ಮುರುವಿಗೆ ಬಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹರಗಮಿಾ ದರಿದ್ರವೇ? (Prv.). 2, going or whirling round (of the mind for joy, etc., Bh. 1, 8, 81; 1, 19, 17).

ಮುರುಹು muruhu. = (ಮುರಿವು), ಮೊರಹು 1, ಮೊರೆಹು. a bend, a curve (Bh. 1, 8, 70); a winding, the winding course of a river; a surrounding place; the state of being distorted, distortion (Rām. 3, 7, 13); crookedness of mind (Rām. 1, 5, 31); a crooked object: a pervert (Bp. 40, 62). ನೀರ ಮುರುಹು (ಚಕ್ರಾದಿ Mr. 416). 2, = ಮುರ 1, etc. (Bp. 16, 8). 3, turn: repetition, successive recitation (Bh. 8, 7, 18).

ಮುರುಳಿ muruḷi. = ಮುರಳಿ. a kind of grass. (My.; *cf.* ಮಾರುಳಿ?).

ಮುರೆ mure. = ಮೊರೆ 1. to hum, to buzz, as the humble bee and other insects (ಭ್ರಮರಾದಿನಿನದ Śmd. Dh.; to sound or play a lute, or to sound, as a lute does (ಕಿನ್ನರಿಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.). [Tu. ಮುರೆಸ್, to rumble].

ಮುರೆ mure. = ಮುರ 2, ಮುಳೆ, (ಮೊರ), ಮೊರೆ. *a species of fragrant plant, a vegetable perfume* (ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ Nr.).

ಮುಱ mura. = ಮುಱದು, ಮುಱಿದು, ಮುಱು. P. p. of ಮುಱಿ 1, in ಮುಱಕೊಳ್ಳು (My.). ತನ್ನ ದನ್ತಾ ತಾನು ಮುಱಕೊಣ್ಡು ಅನ್ಯನ ಮೇಲೆ ದೂಱು ಹೇಱುದ (Prv.).

ಮುಱಕ muraka. 1. = ಮುಱುಕ 1. (My.). 2, the state of being broken or out of repair. ಮುಱಕಮನೆಗೆ ಒಡಕಗಡಿಗೆ. — ಪರರ ಒಡವೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಹಱಕಾದರೇನು? ಮುಱಕಾದರೇನು? ತುರಕ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.).

ಮುಱಕ muraka. 2. = ಮುಱುಕು 4, etc. (ವಯ್ಯಾರ, ಒಯ್ಯಾರ G.). ಸ್ತ್ರೀಯರ ಒನ್ದು ತರದ ಮುಱಕ (ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ G.).

ಮುಱಕು muraku. = ಮುಱಕ 2. (My.). ಮುಱಕಿನವಳು (ಒಯ್ಯಾರಗಿತ್ತಿ G.).

ಮುಱದು muradu. = ಮುಱಿದು. P. p. of ಮುಱಿ 1. (My.; B. 3, 71; Cb. 177).

ಮುಱವ murava. = ಮುಱುವ, q. v. (My.). ತಾಳೆಹಣ್ಣು ತಾನೇ ಬಿದ್ದರೂ ಬಾಱದ ಮುಱವಗೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿತು. — ತಲೇ ಕೂದಲು ನೆರೆಯಾದ ಮೇಲೆ ತಬ್ಬಿಕೊಣ್ಡ ತಬ್ಬಲಿಮುಱವ (Prvs.).

ಮುಱಿ muri. 1. to occasion a flaw in a thing by bending it, to sever by fracture, to break (v. t., as sticks, chains, bread, etc., but, *e. g.*, not such things as ropes or earthen vessels); to break off, as leaves, fruits, etc.; to crush; to break down, to defeat, to rout, to destroy; to break up; to put an end to; to do away (ಮೋೞಟನ Śmd. Dh.; My.; T.): to break (v. i.); to become weakened in constitution, to lose strength; to be impaired, etc. (My.; T. ಮುಱಿ, ಮುಱು). P. ps. ಮುಱದು, ಮುಱಿದು (My.). [ಮುಱಿದೆಱೆದುಯ್ಯೊ ನಿನ್ನನಿರದನ್ತಕನಾಂ ನಡೆನೋಡೆ Ap. 3, 14]. ನೆಟ್ಟನೆಯೆ ಮುಱಿದುದು (Śmd. I). ಮುಱಿದ ಕೊಪ್ಪಿನ ಎತ್ತು (ಕೂಟ Hlā.). ಕೊಮ್ಬು ಮುಱಿದ ಎತ್ತು (ಕೂಟ); ಮನಸು ಮುಱಿದವನು (ಪ್ರತ್ಯಾದಿಷ್ಟ, ನಿರಸ್ತ, etc.); ಮುಱಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ರುಗ್ಣ, ಭುಗ್ನ Nr.). ಮುಱಿದು ಹೋದದು (ರುಗ್ಣ, ಭುಗ್ನ Si. 378). ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಅರಸು ಮುಱಿವ ಕಾಲಿನ ಗೊರಸು (Dp. 54). ಮನೆ ಮುಱಿದರೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು, ಮನ ಮುಱಿದರೆ ಕಟ್ಟಲಾಸ (Prv.). ನಾವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿನ್ದ ನಡಕೊಳ್ಳುವವರಾದರೆ ಒನ್ದೊನ್ದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರ ಮನಸ್ಸು ಸಹ ಮುಱಿಯಬೇಕಾಗುವದು (B. 3, 105). ಇವರು ಆ ರಾಜನನ್ನು ಮುಱಿಯುವ ಬಗ್ಗೆ (4, 9). ಅದಱಿನ್ದ ಮುನ್ದೆ ಜಂಗಮರ ಬಣ್ಣ ಮುಱಿಯಿತು (4, 80). ಸರಕಾರದವರು ಈ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಮುಱಿದು (4, 147). ಕೆಲವರು ಮಡಿದುಹೋದರು, ಕೆಲವರು ಮುಱಿದು ಓಡಿಹೋದರು (5, 48). see Cpr. 6, 29; 10, 56; Grj. 2, 106 va.; Bp. 40, 41; 46. 57; 51, 7; 56, 29; 57, 23; Bh. 1, 8, 21. 94; 1, 19, 18; 2, 4, 5. 9. 12; 2, 13, 16; Rśv. 9, 7; 6, 11 va. (twice); 6, 24 va.; Śśv. 4, 15; J. 2, 65; 8, 35. 36. 49; 15, 14; 18, 2; 25, 34. 36; Prv. s. ಸೊಣ್ಣ. — ಮುಱಿನೂಕು. = ಮುಱಿಯ ನೂಕು. (Bh. 7, 3, 34).

ಮುಱಿ muri. 2. = ಮುಱಿದು. P. p. of ಮುಱಿ 1, in ಮುಱಿಮುಱಿದು (Bp. 52, 48; Bh. 1, 9, 10).

ಮುಱಿ muri. 3. a fragment, a piece, a broken-or torn-off particle (ಖಣ್ಡ Śmd. Dh.). [ಪೆಱಿಯ ಮುಱಿಗಂ ಕಣಕೆನೆ ವೋಪವನ್ನು Pb. 13, 39]. ಒರ್ಕುಡಿತೆ ನೀರ್ಗೆ, ಪಱಿಪಟ್ಟೆರ್ಕೆಯ ಮುಱಿಗೆ ದೇಸಿಗರಂ ದೇವರ್ಕಳ್ಗೊಡೆಯಮ್ಮಾಱ್ವರೆ? (Śmd. 39. 345). see ಮುಗಿಲ್ಮುಱಿ; Cpr. 5, 64 va.; 6, 53. 2, the state of being broken, broken off, etc. — ಮುಱಿಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to be routed and fall (Rām. 5, 8, 37). — ಮುಱಿದಲೆ. -ತಲೆ. a head that is cut off (Bh. 8, 8, 8). — ಮುಱಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to be routed or defeated (Bh. 8, 5, 15; J. 24, 35).

ಮುಱಿಕಿ muriki. = ಮುಱಿಗಿ. (*cf.* ಮುಱಿಕಿಲ್ 1). — ಮುಱಿಕಿ ಬಳ್ಳಿ. a hispid, procumbent herb, Ruellia dura, N. ab E. (Z.).

ಮುಱಿಕಿಲ್ murikil. 1. (= ಮುಱುಕಿಲ್). N. of a plant (ಮೊರಡಿ Śm. 25. 95. 106; ಮುಱಿಕೀ ಮರ G.).

ಮುಱಿಕಿಲ್ murikil. 2. impurity, foulness, uncleanness (ಅಶುಚಿ Śm. 106; *cf.* Te. ಮುರಿಕೆ; ಮುಲುಕು 1; ಮುಡ 1?).

ಮುಱಿಗಿ murigi. = ಮುಱಿಕಿ. (B. 2, 31).

ಮುಱಿಗೆ murige. breaking, etc. — ಮುಱಿಗೆಗೆಯ್. to break, to cut into pieces (V. 14, 28).

ಮುಱಿಯುವಿಕೆ muriyuvike. breaking, etc. (ಪ್ರದರ, ಭಂಗ Si. 448).

ಮುಱಿವು murivu. crushing; destruction (Bh. 1, 9, 10).

ಮುಱಿಸು murisu. to cause to break, to cause to crush, etc. (My.). ಗರ್ವ ಮುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು (ಅತ್ತಗರ್ವ, ಅಭಿಭೂತ Nr.). 2, to get changed, as large money into smaller, etc. (My.). ಅವನ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮೆಯ್ ಮೇಲಿನ ಚೂರು ಚೂರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಱಿಸಿ, ಬನ್ದ ಹಣದಿನ್ದ ವರ್ಷ ಎರಡು ವರ್ಷ ಬಡತನದಿನ್ದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತ (B. 4, 50). ಗಣ್ಟು ಪರರ ಕೆಯ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸೊಣ್ಣ ಮುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ಅಲ್ಲದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹಲ್ಲು ಮುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡನು (Prvs.).

ಮುಱು muru. = ಮುಱ. P. p. of ಮುಱಿ 1, in ಮುಱುಕೊಳ್ಳು (My.).

ಮುಱುಕ muruka. 1. = ಮುಱಕ 1 No. 1. a man who breaks or ruins (My.; see ಮನೆ-); a maimed man; an imbecile man (My.); maimed (see ಮೆಯ್-).

ಮುಱುಕ muruka. 2. = ಮುಱುಕು 4, etc. (Rām. 1, 5, 30; 1, 14, 24; 3, 4, 8; Bh. 3, 14, 39).

ಮುಱುಕತನ murukatana. breaking, ruining. see ಮನೆ-.

ಮುಱುಕಿಲ್ murukil. (= ಮುಱಿಕಿಲ್ 1). N. of a plant (ಅಭ್ರವಿಭ್ರಮ Mr. 116).

ಮುಱುಕಿಸು murukisu. to cause to appear distorted, to distort or change, as the face or its features. ಮೋಱೆಯನ್ ಅನ್ತು ಮುಱುಕಿಸುತ (Bp. 29, 5). ಮುಸುಡಂ ಮುಱುಕಿಸುತ (38, 17).

ಮುಱುಕು muruku. 1. = ಮುಕ್ಕು 3. a fragment, a bit, as of bread, sweetmeats, etc. (My.). ಮುಱುಕು ಚೂರುಗಳು (ಭಿತ್ತ, ಶಕಲ, ಖಣ್ಡ, ಅರ್ಧ Si. 32). ಮುಱುಕಿಲ್ಲದ ಅಕ್ಕಿ (ಅಕ್ಷತ 314). ತಿರುಕನಿಗೆ ಮುಱುಕು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಿರಿದುಮ್ಬುವದು ತಪ್ಪದು (Prv.).

ಮುಱುಕು muruku. 2. (**ಮುರುಕು**). = ಮುರ್ಕು, etc. pride, arrogance. (My.). ಮುಱುಕು ಇದ್ದವಗೆ ನರಕ ತಪ್ಪದು. — ಮುಱುಕು ಇಲ್ಲದ ಹೆಂಗಸಿಲ್ಲ, ಸುಱುಕು ಇಲ್ಲದ ಊಟವಿಲ್ಲ. — ತವುಡು ತಿನ್ದರೂ ಮುಱುಕು ಘನ (Prvs.).

ಮುಱುಕು muruku. 3. to give a different shape (to the face), to twist (it) out of (its) natural shape, to distort (it), to change the expression (of it, ಮುಖವಿಕಾರ Śmd. Dh.; T., M. ಮುಱುಕ್ಕು, to twine, twist, wrest, wreath; to

be angry, irritable; to tighten; to clench; to press, urge; to remain tight, firm). [ಮುಱುಕದಮರ ಕಾನ್ತಾ ನರ್ತನಂಗಳ್ ಬೆಡಂಗಂ ಮೆಱೆಯೆ ದಿವಿಜನೃನ್ದಂ ತನ್ದುದನ್ದೊನ್ದು ಚೆಲ್ವಂ Ap. 7, 51].

ಮುಱುಕು muṟuku. 4. = ಮುಱಿಕ 2, ಮುಱಿಕು, ಮುಱುಕ 2. changing the expression of one's countenance, distortion of its features, making foppish or coquettish airs, showiness, parade, etc. [ನುಡಿ ತಡವಪ್ಪುದೊನ್ದು ಮುಱುಕಂ ದೊರೆಕೊಳ್ವುದೊನ್ದು Pb. 2, 49]. — ಮುಱುಕು ಮಾಡು. (ಒಯ್ಯಾರಿಸು G.).

ಮುಱುಗಾ muṟugā. = ಮುಗ್ಗ್ಗಾ. so that a breakage takes place. see ತಿರುಗಾ-.

ಮುಱುವ muṟuva. = ಮುಱಿವ. a maimed man; an imbecile man; a poor wretch (My.). see ಕುಣ್ಟ-, ತಿರುಕ-, ನಾಯಿನ್ದ-. ಕಾಣದ ಮುಱುವ ಕನಸು ಕಣ್ಡರೆ ಏಟು ಬಾರಿ ಎದ್ದು ಕೂತ (Prv.).

ಮುಱ್ಕು muṟku. = ಮುಕ್ಕು 2, ಮುಱುಕು 2. pride, arrogance (ಗರ್ವ Kk. 57; *cf.* ಮೊರಕು).

ಮುರ್ಗಿ murgi. (= ಮುರುಡಿ). — ಮುರ್ಗಿಕಾಯಿಗಿಡ. a shrub or small tree, Helicteres isora L. (Z.).

ಮುರ್ಗು murgu. — ಮುರ್ಗಿನ ಹುಳಿಮರ. the mate mangosteen, Garcinia purpurea Roxb., Wall. (—indica Chois., St. & Pl.).

ಮುರ್ಚು murcu. (fr. ಮುರಿ 1). to cause to bend or shrink (Rsv. 9, 7 MS.).

ಮುರ್ಪು murpu. (muṟpu). ? (Śmd. 51 Mdb.).

ಮುರ್ಮುರ murmura. a fire made of chaff (Sk.; *cf.* ಮುಮ್ಮುರಿ ?).

ಮುಲ್- mul. = ಮು-, etc. three. — ಮುಲ್ಲೋಕದಲ್ಲಣ. -ತಲ್ಲಣ. he who agitates or alarms the three worlds (Rām. 6, 52, 4).

ಮುಲಾಜು mulāju. = ಮುಲಾಜೆ. regard for (My.; Mhr., H. ಮುಲಾಜಾ).

ಮುಲಾಜೆ mulāje. = ಮುಲಾಜು. (My.; Br.).

ಮುಲಾಮು mulāmu. = ಮಲಾಮು. (My.). 2, a gilding or plating (My.; B. 4, 146; Mhr., H. ಮುಲಾಮಾ).

ಮುಲು mulu. crawling, as lice on the head, worms in a wound (*cf.* ಮೆರೆ). — ಮುಲುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to crawl, as lice. 2, to cause the feeling as if worms were moving within, as a sore (My.).

ಮುಲುಕು muluku. 1. to be unbearable; to be disgusting (*ಅಸಹ್ಯತ್ವ Śm. 80; ಮುಗ್ಗು 3?; T. ಮೊಕ್ಕೈ, ignominy,* shame, disgrace); to feel disgust (Bp. 47, 18).

ಮುಲುಕು muluku. 2. = ಮುಕ್ಕರೆ, ಮೂಲುಗು. to strain with a grunting, groaning or moaning noise, as when easing nature (My.; Te., M. ಮುಕ್ಕು, M. also ಮಿಕ್ಕು), or in travail; to suffer the throes of childbirth, to be in labour (ಪ್ರಸವನಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; ಪ್ರಸವವೇದನ Śm. 80; Bp. 57, 15; see T., M. s. ಮುಱುಕು 3; M. ಮುಱುಕ್ಕು, writhing, agony); to groan when lifting a heavy load. [Tu. ಮುಕ್ಕು].

ಮುಲುಕು muluku. 3. straining, etc. in child-birth (My.). ಆಱು ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಮೂಱು ಹೆತ್ತವಳು ಮುಲುಕು ಕಲಿಸಿದಳನ್ತೆ (Prv.). [Tu. ಮುಕ್ಕು].

ಮುಲೆ mule. Tbh. of ಮುರೆ. a species of fragrant plant. (ತಾಲಪರ್ಣ, ಮುರೆ, etc. Si. 152).

ಮುಲ್ಕಿ mulki. (Te. ಮುಲಿಕಿ, ಮುಲ್ಕಿ, an arrow; an arrow head; the peg of a top; *cf.* ಮುಳ್). — ಮುಲ್ಕಿಕಸ. a weed, Acalypha ciliata (Z.).

ಮುಲ್ಕಿ mulki. relating to revenue matters; revenue (My.; B. 5, 7; Mhr. ಮುಲಕೀ). 2, home, native, indigenous (Mhr.).

ಮುಲ್ಲ mulla. a Mahomedan jurist or theologian; a schoolmaster (My.; Br.; Mhr., H. ಮುಲನಾ, ಮುಲ್ಲಾ). — ಮುಲ್ಲಶಾಸ್ತ್ರ. the Koran (My.).

ಮುಲ್ಲಂಗಿ mullaṅgi. = ಮೂಲಂಗಿ. Tbh. of ಮೂಲಕ. radish, etc. (My.; Te.; T. ಮುಳ್ಳಂಗಿ).

ಮುಲ್ಲೆಗ mullega. = ಮೆಲ್ಲೆಗ, (ಮೊಲ್ಲೆಗ). a poor man (ದಾರಿದ್ರ Ct. I, 59, o. r. ಮೆಲ್ಲೆಗ).

ಮುವ್- muv. = ಮು-, etc. three. — ಮುವ್ವತ್ತು. -ಹತ್ತು. thirty (My.). — ಮುವ್ವರು. three persons (My.; B. 5, 146).

ಮುಶಲ muśala. = ಮುಸಲ. *a pestle;* a mace, a club.

ಮುಶಲಿ muśali. = ಮುಸಲಿ. armed with a club; *Baladeva.* 2, *the house-lizard* (ಗೃಹಗೋಧಿಕ, ಗೃಹಪಿಕ, ಹಲ್ಲಿ Mr. 166). 3, *the plant Curculigo orchioides* Roxb.

ಮುಶಲಿಕೆ muśalike. *the house-lizard.* 2, an iguana (ಗೋಧೆ, ಉಡು Mr. 163).

ಮುಶಲ್ಯ muśalya. *deserving to be pounded to death or to be put to death with a club.*

ಮುಶೀರ muśīra. the hot season; heat (ಗ್ರಿಷ್ಮ, ಬೇಸಗೆ Nn. 91). 2, a chowrie (ಚಮರ, ಚಾಮರ 91). 3, a throne (ಆಸನ, ಸಿಂಹಾಸನ 91). 4, buttermilk (ಮಥಿತ, ಮಜ್ಜಿಗೆ 91). 5, a staff, a club (ದಣ್ಡ, ಗದೆ 91).

ಮುಷಿತ muṣita. = ಮುಷ್ಟ. *stolen, robbed;* bereft of, deprived of.

ಮುಷ್ಕ muṣka. *a testicle* (ಅಣ್ಡ Hlā.; ವೃಷಣ, ಲಿಂಗದ ಎಡೆಯ ಅಣ್ಡ Mr. 328). 2, *the scrotum or bag containing the testicles.* 3, the penis (ಲಿಂಗ, ಶಿಶ್ನ Nn. 117; ಮುಷ್ಟಿ 328; ಲಿಂಗ Mr. 514). 4, seizing, grasping, grasp, clenching (ಸಂಗ್ರಹ 328).

ಮುಷ್ಕಕ muṣkaka. *a species of tree the ashes of which are used as a cautery* (= ಗೋಲೀಢ; see ಮೊಕ್ಕ).

ಮುಷ್ಕರ muṣkara. pertinaciousness, stubbornness, obstinacy, insolence; strike (My.; Te., T.; M.: strength; power; M. ಮುಷ್ಕು, strength, vigour; insolence, presumption; ಮುಱುಕ್ಕು, tightness; urgency, rigour, see ಮುಱುಕು 2 & 3; T. ಮುಱುಕ್ಕು, repugnance); ಮುಷ್ಕನ್, stout, stubborn, violent; M., T. ಮುಷ್ಕರನ್, a strong, self-willed, obstinate man; Sk. ಮುಹೇರ, a fool; *cf.* ಮುಸುಣ್ಡ?.

ಮುಷ್ಕರ muṣkara. having testicles; a man with large testicles.

ಮುಷ್ಕಿ muṣki. = ಮುಸುಕಿ. the arms or feet as pinioned (Mhr., H. ಮುಸಕ್ಯಾ). — ಮುಷ್ಕಿ ಕಟ್ಟು. to pinion (My.).

ಮುಷ್ಕೀಲು muṣkīlu. difficult, hard; a difficulty (My.; Mhr., H. ಮುಶಕೀಲ).

ಮುಷ್ಟ muṣṭa. = ಮುಷಿತ. see ಪ್ರ-.

ಮುಷ್ಟಾಮುಷ್ಟಿ muṣṭā-muṣṭi. = ಮುಟ್ಟಾಮುಟ್ಟಿ. fist to fist: hand to hand fighting, fisticuffs (ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ಮೊಯ್ದೊಡ್ಡಿ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧಂ Śmd. 220, o. r. ಮುಟ್ಟಾಮುಟ್ಟಿ; ನಿಯುದ್ಧ, etc., ಜಟ್ಟಿಗರ ಕುಸ್ತಿ, ಕೈಯ್ಯಾಳಗ Si. 294; Te.).

ಮುಷ್ಟಿ muṣṭi. the vomit nut, Strychnos nux vomica Lin. (Te., also ಮುಸಿಡಿ, ಮುಸಿಣಿ, ಮುಸಿನಿ). 2, the plant dhriti (Mr. 150, o. r. ಮುಷ್ಟೆ). — ಮುಷ್ಟಿ ತಪ್ಪಲ. a climbing plant, Lettsonia uniflora Roxb. (Z.).

ಮುಷ್ಟಿ muṣṭi. = ಮುಟ್ಟಿ. stealing, filching, pilfering. 2, *the closed or clenched hand, the fist* (ಬಲಿದು ಹಿಡಿಗೆಯ್ದು ಕೆಯ್ Mr. 323). 3, *a fistful, a handful.* 4, *a hilt or handle of a sword, etc.* (ಬಿಲ್ಲ ನಡು Mr. 294). 5, the penis (ಮುಷ್ಕ Mr. 328). — ಮುಷ್ಟಿಗೆಯ್. to clench the fist, to close the hand. ಕೆಯ್ಯ ಮುಷ್ಟಿಗೆಯ್ದು ಅಳಿಯೆ ರತ್ನಿಯಕ್ಕು (Mr. 323). — ಮುಷ್ಟಿ ಹಿಡಿ. = ಮುಷ್ಟಿಗೆಯ್ (My.). ಕಪಿ ಮುಷ್ಟಿ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮುಷ್ಟಿಕ muṣṭika. *a goldsmith.* 2, N. of an asura. 3, a fight with fists. 4, a particular position of the hands.

ಮುಷ್ಟಿಕೆ muṣṭike. = ಮುಟ್ಟಿಗೆ, ಮುಷ್ಟಿಗೆ. the fist, the hand.

ಮುಷ್ಟಿಗೆ muṣṭige. Tbh. of ಮುಷ್ಟಿಕೆ. (Śmd. 338).

ಮುಷ್ಟಿಗ್ರಾಹ್ಯ muṣṭi-grāhya. a grasp, a handful (ಹಿಡಿ Ct. II, 14).

ಮುಷ್ಟಿಘಾತ muṣṭi-ghāta. a blow with the fist (Cpr. 5, 76 va.).

ಮುಷ್ಟಿತಾಡನ muṣṭi-tāḍana. striking with the fist. see ಗುದ್ದು.

ಮುಷ್ಟಿನಿಷ್ಪೀಡನ muṣṭi-nispīḍana. pressing out with the closed hand. see ಹಿಣ್ಚು.

ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹರಣ muṣṭi-praharaṇa. striking at, or into, with the fist. see ತಿವಿ.

ಮುಷ್ಟಿಬನ್ಧ muṣṭi-bandha. *clenching the fist, closing the hand.* 2, a handful.

ಮುಷ್ಟಿಭ್ರಮಣ muṣṭi-bhramaṇa. whirling the fist. see ಮುರಿಪು.

ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧ muṣṭi-yuddha. a fight with fists, a pugilistic encounter. (Śsv. 4, 65;;My.).

ಮುಸಕು musaku. = ಮುಸುಕು 1. to cover, to spread over, etc. (ವ್ಯಾಪಿಸು Cb.).

ಮುಸಗು musagu. = ಮುಸುಕು 1. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗಿಡಗಳಿನ್ದ ಮುಸಗಲ್ ಪಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳು (B. 5, 116).

ಮುಸಟಿ musaṭi. = ಮುಸುಟಿ, etc. N. of a town. — ಮುಸಟಿಯ ಚವುಡಿದೇವ. N. (Bp. 34, 47).

ಮುಸಡಿ musaḍi. = ಮುಸುಡು, etc. (My.).

ಮುಸದ್ದಿ musaddi. = ಮುತ್ಸದ್ದಿ. (My.; Te.).

ಮುಸಱು musaṟu. = ಮುಸುಱು 1, etc. to cover, to hide, etc. (My.).

ಮುಸಱೆ musaṟe. (ಮುಸರೆ). (that has been covered, etc.?): the pollution caused by touching boiled rice, etc. 2, the vessels in which anything has been boiled and which want cleansing (My.). — ಮಾಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವಳು ಮುಸಱೆಗೆ ಹೆದಱ್ಯಾಳೇ? — ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಗಡಿಗೆ ಮುಸಱೆಯಾದರೇನು? ಮಡಿಯಾದರೇನು? (Prvs.). see Prvs. s. ಸೊಕ್ಕು 2, ಹೇಸು 1, — ಮುಸಱೆಗಡಿಗೆ. a pot in which anything has been boiled and which has not yet been cleansed (My.).

ಮುಸಲ musala. 1. a Musalmān, a Mussulman (C.). ಮಾತು ಆಱಿಯದ ಮುಸಲ ಹಾಸುವ ಕವುದಿ ಒಯ್ದು (Prv.).

ಮುಸಲ musala. 2. = ಮುಶಲ. a pestle. (ಒನಕೆ Mr. 209).

ಮುಸಲಕ್ರಿಯೆ musala-kriye. working with a pestle; pounding. see ಅವಲ್, ಕುಣುಕು, ಕುಮ್ಮು, ಮಿದಿ.

ಮುಸಲಘಾತ musala-ghāta. striking with a pestle. see ಮಿದಿ.

ಮುಸಲಮಾನ musalamāna. = (ಮುಸಲ 1), ಮುಸಲ್ಮಾನ. a Mussulman (My.; B. 4, 8. 145; Mhr., H.).

ಮುಸಲಿ musali. = ಮುಶಲಿ, (ನೊಸಳೆ). Balarāma (ಬಲ Mr. 503; ರಾಮ 504). 2, the house-lizard (ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ, ಹಲ್ಲಿ Nr.); etc.

ಮುಸಲ್ಮಾನ musalmāna. = ಮುಸಲಮಾನ. (My.; B. 3, 33; 4, 180; Br.).

ಮುಸಾಫರ musāphara. a traveller (My.; Mhr., H. ಮುಶಾಫರ).

ಮುಸಾಫರಿ musāphari. relating to travelling or travellers (My.; Mhr., H.).

ಮುಸಿ musi. = ಮೂಸೆ, etc. a crucible (B. 4, 106; ತೈಜಸಾವರ್ತಿನಿ G.).

ಮುಸು musu. 1. = ಬುಸ್, etc. hissing. [ಮುಸು ಮುತ್ತನ್ತೆ ತೆರಳ್ದ ಮೊಗಮಂ ಕಣ್ಡಾಳ್ದನೋ Ap. 2, 45]. — ಮುಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಬುಸುಗುಟ್ಟು. to fume, etc. (My.; Te. ಮುಸಮುಸಮನು).

ಮುಸು musu. 2. = ಮುಸುಕು 3, ಮುಸುವ. a large and black kind of ape (ಗೋಲಾಂಗೂಲ, ಕೃಷ್ಣವಕ್ತ್ರ Hlā.; Mr. 161; Rām. 6, 30, 7. 16; Rśv. 11, 163; J. 21, 18. 33; T. ಮುಜು; M. ಮೊಚ್ಚಿ, a light coloured monkey). [Tu. ಮುಜು].

ಮುಸುಕಿ musuki. = ಮುಷ್ಕಿ. (C.).

ಮುಸುಕು musuku. 1. = ಮುಸಕು, ಮುಸಗು, ಮುಸುಗು, ಮುಸುಂಕು 1 (Śmd. 48), (ನೊಗಸು 3). to cover; to hide; to veil, to shroud; to come, settle or fall upon, as flies, etc.; to close, to swarm or crowd together; to spread over or about (ಆವರಣ Śmd. Dh.; My.). ಮುಸುಕಿದುದು (ರೂಷಿತ, ಗುಣ್ಠಿತ Hlā.; Nr.). [ಮುಸುಕಿದ ನೀರದಾವಳಿಗಳಂ Pb. 3, 61; Ap. 11, 46]. ಮುಸುಕಿದ ಅಜ್ಞಾನ (ದುರ್ಮೋಹ Mr. 488). ಕೆನ್ದೂಳ್ ಅಡರ್ದು, ನಭಮಂ ಮುಸುಕಿತು (J. 22, 5). ತುಮ್ಬಿಗಳ್ ಕಾರ ಮುಗಿಲನ್ತೆ ನವಪಾರಿಜಾತದ ಕುಸುಮ ಪರಿಮಳಕೆ ಸನ್ತತಂ ಮುಸುಕಲ್ (33, 20). see Cpr. 6, 73; Bp. 19, 81; 28, 6; 32, 34; 34, 6; 35, 9; 43, 11. 27; 46, 59; 49, 23; 53, 51; 54, 55; 57, 70; 58, 50. 61; 61, 12; Bh. 1, 10, 2; 2, 13, 9; Prll. 3, 24; Rāghc. 17, 64; Rśv. 13, 17; Śsv. 5, 10; J. 2, 9; 4, 30. 34; 8, 6. 27. 29. 37. 49; 15, 4; 22, 1. 5. 17. 36. 38; 26, 6; 33, 18.

ಮುಸುಕು musuku. 2. = ಮುಸುಂಕು 2. covering, hiding; a cover; a veil; a part of one's cloth thrown over the head (like a hood; ಆವರಣಭಾವ Śmd. Dh.; ಕುವರ, ಜವನಿಕೆ Bhn. 61; ಮುಸುಮ್ಬು Kk. 54, Śm. 62; My.; Te. ಮುಸುಕು, ಮುಸುಂಗು). [ಮುಸುಕಂ ತೆಗೆದಾಗಡೆ ಮೇಲೆವಾಯ್ದು Pb. 8, 76]. ಮುಸುಕಿಕ್ಕು (Bp. 12, 48). ಮುಸುಕಿಡು (Grj. 9, 68; J. 26, 10). see Bp. 28, 49; 43, 14; 47, 25; 51, 81; 58, 58; Bh. 8, 25, 31; ಮುಣ್ಡೆ-, ಮೋಲು-. — ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ. a kind of jōḷa, Indian corn (Tu.).

ಮುಸುಕು musuku. 3. = ಮುಸು 2, etc. (Rām. 6, 1, 10).

ಮುಸುಗು musugu. = ಮುಸುಕು 1, etc. (Grj. 5, 86; Bh. 8, 24, 18; Te. ಮೂಗು). ಮುಸುಗಿರ್ದ ದುರಿತ ದುರ್ಗುಣನೆಮ್ಬ ಕಳೆಯ ಕಿತ್ತು (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 319).

ಮುಸುಂಕು musuṅku. 1. = ಮುಸುಕು 1 (Śmd. 48), etc. ಮುಸುಂಕಿದರ್ಥಂ (ಬಾಸಣಿ Ct. II, 58). see Cpr. 1, 92; 7, 82; Grj. 2, 106 va.; 5, 86 va.; Rśv. 6, 11 va.; 8, 99; 9, 7. 12; 11, 18; 13, 71 va. [ಭೋಗಾಂಗಮಾಗಿಯುಂ ಕೃಷ್ಣಾಗರುಧೂಪಂ ಮುಸುಂಕಿ ಕೊನ್ದಿಕ್ಕಿದುದಾ ಭೋಗಿಗಳಂ Ap. 5, 25].

ಮುಸುಂಕು musunku. 2. = ಮುಸುಕು 2. — ಮುಸುಂಕುಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. overspreading darkness (Grj. 4, 73).

ಮುಸುಟಿ musuṭi. = ಮುಸಟಿ, ಮುಸುಟೆ, No. 2. N. of a town (Bp. 32, 5). — ಮುಸುಟಿಚವುಡಯ. N. (Bp. 32, 9). — ಮುಸುಟಿಚವುಡಯ್ಯ. N. (Bp. 32, 11; 47, 34; 61, 8). — ಮುಸುಟಿಚಾವುಣ್ಡರಾಯ. N. (Bp. 32, 1). — ಮುಸುಟಿಯ ಚವುಡಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 5). — ಮುಸುಟಿಯ ರಾಯ. N. (Bp. 32, 23. 59).

ಮುಸುಟೆ musuṭe. the elephant-creeper, Argyreia speciosa Sweet. (ಚುಕ್ಕಗನ್ಧಿ, ಛಗಲಾನ್ತ್ರಿ, ಆವೇಗಿ, ವೃದ್ಧದಾರಕ, ಜುಂಗ Nr.; T. ಮುಚುಟ್ಟೈ, Ipomoea candicans Rottl.; ಪೇಯ್ಚ್-, Convolvulus speciosus Lin.). 2, = ಮುಸುಟಿ. — ಮುಸುಟೆಚವುಡಯ್ಯ. N. (Bp. 46, 43). — ಮುಸುಟೆಯ ಚವುಡರಾಯ. N. (Bp. 46, 45).

ಮುಸುಡಿ musuḍi. = ಮುಸುಡು, etc. (My.).

ಮುಸುಡು musuḍu. = ಮುಸಡಿ, ಮುಸುಡಿ, ಮುಸುಳಿ, (ಮೂತಿ, ಮೋಱೆ). the face; the mouth; the snout, the muzzle; the nose or nostrils of a horse [Tu. ಮುಸುಣ್ಬು]; (ಮೊಗ Śm. 71; ಪ್ರೋಥ, ಘೋಣೆ Hlā.; My.; T. ಮೂಂಜಿ; Te. ಮೂತಿ; M. ಮುಗಱು, ಮುಚ್ಚಿ, ಮುಖ್ಞು, ಮೊಖ್ಞು, ಮೂಚ್ಚು, ಮೊತ್ತಿ, ಮೋನ್ದಿ; Mhr. ಮುಸಕಡ; *cf.* ಮೂಗು; see ಮೋಱೆ). ಕುದುರೆಯ ಮುಸುಡು (ಘೋಣ, ಪ್ರೋಥ Mr. 274). [ಮಹಾಪಾತಕರ ಮುಸುಡ ನೋಡಲಾಗದು ಕಾಣಾ Cv. 410]. ಆನೆಮುಸುಡಿನ ನೆಗಳು (ನಕ್ರ, ಕುಮ್ಭೀರ Nr.). see Bp. 3, 85; 5, 30; 21, 18; 32, 27; 38, 17; 39, 64; 40, 68; 46, 64; 47, 11. 46; 53, 64; 55, 16; 59, 10; 61, 31; Bh. 2, 13, 42. 44; Rśv. 11, 163; Śśv. 4, 11; J. 16, 22; ಬಲ್-.

ಮುಸುಣ್ಡಿ musuṇḍi. (= ಮೂಸಣ್ಡಿ). a crooked, perverse, rude person; a coward (My.; T. ಮುಚುಡ, ಮುಚುಣ್ಡ, which Rottler derives from ಮುಸು, ape).

ಮುಸುಣ್ಡಿ musuṇḍi. a kind of weapon (Hlā. MS. instead of ಮುಚುಣ್ಡಿ; T.; Abh. P. 13, 76 va.; Rām. 3, 6, 9). [ಕಮ್ಪಣ ಮುಸಲ ಮುಸುಣ್ಡಿ ಭಿಣ್ಡಿವಾಳ Pb. 12, 118 va.].

ಮುಸುಣ್ಡಿತನ musuṇḍitana. crookedness, perverseness; cowardice (My.).

ಮುಸುಮ್ಬು musumbu. 1. (Śmd. 48, o. r. ಮುಸುಮ್ಬೆ). a cover, a veil (ಮುಸುಕು Kk. 54; Śm. 62; Cpr. 7, 114).

***ಮುಸುಮ್ಬು musumbu.** 2. face. ತೊಳಕು ಕರ್ಚರೆ ಮುಯ್ಯು ಮುಸುಮ್ಬು ಮೂಗು ಪೆರ್ಮೊಡೆ ಕಟಿ Pb. 11, 136.

ಮುಸುಮ್ಬೆ musumbe. = ಮುಸುಮ್ಬು 1, q. v.

ಮುಸುಱ್ musuṟ. ಮುಸುಱು. 1. = ಮುಕಱು, ಮುಕ್ಕುಱು 1, ಮುಗುಱು, ಮುಸಱು. to cover; to hide; to go upon; to come, settle or fall upon, to cover, as flies, crows, etc.; to swarm or crowd together (ಸಂಛನ್ನ Śmd. Dh.; Abh. P. 2, 15; Te.). P. p. ಮುಸುಱಿ (Cpr. 5, 64 va.; Abh. P. 3, 139; 10, 201 va.; Grj. 2, 106 va.). [ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಗಳ್ ಮುತ್ತುತುಂ ಮುಸುಱುತ್ತುಂ ಬರೆ Pb. 9, 96; Ap. 4, 70]. ಮುಸುರ್ವುದಕೆ ನೆಱೆ ಮುಕ್ಕುಱಿನ್ದಕ್ಕು (Kk. 79, o. r. ಮುಸುಕುವದಕೆ).

ಮುಸುಱ್ musuṟ. ಮುಸುಱು. 2. a cover, a veil (ಕೊವ್ವರಿ Ct. I, 33, MS. ಮುಸುರ್). — ಮುಸುಱುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a cover to form (over the eye by rheum, My.).

ಮುಸುಱುಹ musuṟuha. covering, etc. ಮುಕ್ಕುಱಿನ್ದು, ಮುಸುಱುಹಂ (Śmd. II).

ಮುಸುವ musuva. = ಮುಸು 2, etc. a large and black kind of ape. (My.; see ಕೊಣ್ಡ-).

ಮುಸುಳಿ musuḷi. = ಮುಸುಡು, etc. the face, etc. (ಕಕುದ Nn. 143).

ಮುಸುಳು musuḷu. the state of being covered: disguise, deception (J. 6, 34).

ಮುಸ್ತ musta. *a species of grass, Cyperus rotundus* Lin. *and its root* (see ಕೇವಟೆ). see ಮುಳ್ಳು-.

ಮುಸ್ತಕ mustaka. *a species of grass, Cyperus rotundus* Lin.

ಮುಸ್ತಾಭ musta-ābha. the grass Cyperus hexastachyus Rottl. — ಮುಸ್ತಾಭಚೂರಣ. a ball made of the roots of Cyperus fried in ghee and mixed with rice-flour, sugar, etc., given especially to Varāha svāmi (Viṣṇu)'s idol as an offering (My.).

ಮುಸ್ತಿ musti. = ಮುಸ್ತೆ. see Nr. s. ಕೇವಟೆ.

ಮುಸ್ತೆ muste. *Cyperus rotundus* Lin. *and its root.* see ಭದ್ರ-.

ಮುಸ್ತೈದು mustaidu. prepared, ready (My.; Br., H.; ಸಿದ್ಧ, ತಯಾರ G.; ತಯಾರ ಮಾಡಿದ್ದು Cb.).

ಮುಹಗ್ಗಳ muhaggaḷa. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಮುಹಡ muhaḍa. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಮುಹುರ್ muhur. = ಮುಹುಸ್. (Śmd. 99).

ಮುಹುರ್ದೃಷ್ಟ muhus-dṛṣṭa. *repeatedly seen, well known* (ಮಗುಱೆ ಮಗುಱೆ ಕಣ್ಡುದು Hlā.).

ಮುಹುರ್ನಿರೀಕ್ಷಣ muhus-nirīkṣaṇa. looking at repeatedly. (Śmd. 99).

ಮುಹುರ್ಭಾಷೆ muhus-bhāṣe. *repeating what is said, tautology.*

ಮುಹುರ್ಮುಹುಸ್ muhus-muhus. at every moment, repeatedly, again and again (My.).

ಮುಹುಸ್ muhus. in a moment; for a moment. 2, *at every moment, repeatedly* (ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ Mr. 430).

ಮುಹೂರ್ತ muhūrta. 1. a moment, an instant, any short space of time; time (J. 29, 12; My.). 2, the fit time (Bp. 53, 32; My.). 3, *the thirtieth part of a day and night, a period or hour of 12 kṣaṇas or 48 minutes.* 4, the twelfth part of a day and night (My.). ಇದೆ ಇದೆ ಸಾರ್ಕೆ ಸಾರ್ಕೆ! ಗಣಕಾವಳಿ ಪೇೞ್ದ ಮುಹೂರ್ತಂ! (Śmd. 231). see Prv. s. ಕುಣ್ಡೆ.

ಮುಹೂರ್ತ muhūrta. 2. Tbh. of ಮೂರ್ತ. a form: a sitting posture. — ಮುಹೂರ್ತಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to sit down (My.).

ಮುಹೂರ್ತಿಕ muhūrtika. an astrologer (Abh. P. 4, 24 va.).

ಮುಳ್ mul. 1. = ಮುಳೆ, ಮುಳು, ಮುಳ್ಳ, ಮುಳ್ಳು. a thorn; a pointed thing, as a prickle, a sting, a spur, the hand of a clock, the tongue of a balance, etc. [Tu. ಮುಳ್ಳ್]: (ಕಣ್ಟಕ Nn. 39. 81. Mr. 334; T., M.; Te. ಮುಲು, ಮುಲ್ಲು; *cf.* ಮುನ್ 2, ಮೊನೆ 1, ಮೊಳೆ 2). ಮುಳ್ಗೆ (Śmd. 139). ಮುಳ್ಳಾಗಿ (84, o. r. ಮುಳ್ಳಂ). ಮುಳ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 118; 13, 19). ಎಯ್ಯ ಮೃಗದ ಮುಳ್ (ಶಲ Mr. 164). see Cpr. 5, 64 va.; Bp. 15, 11; 31, 3; 51, 66; 55, 44. — ಮುಳ್ಕೀರೆ. the plant Amaranthus spinosus (My.). — ಮುಳ್ಗತ್ತಿಗೆ. -ಕತ್ತಿಗೆ. a knife for cutting thorns (V. 11, 61). — ಮುಳ್ಚುಗು. the entering of a thorn (Cpr. 6, 38). — ಮುಳ್ಮುತ್ತಗ. = ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಗ, etc. (ವಂಶ, ಮುಳ್ಳು ಮುತ್ತಗ Nn. 54, o. r. -ಮುತ್ತುಗ). — ಮುಳ್ಮುತ್ತುಕ. = ಮುಳ್ಮುತ್ತುಗ.

(J. 23, 40). — ಮುಳ್ಮುತ್ತುಗ. = ಮುಳ್ಳುತ್ತಗ. see ಮುಳ್ಳುತ್ತಗ & ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತ. — ಮುಳ್ಮುಱು. a thorn (to enter and) break (Rām. 6, 45, 15; My.). — ಮುಳ್ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be full of thorns, to have thorns. ಮುಳ್ವೆರಸಿದ ಗುಜುಜುಗೊಮ್ಬು (ಕಜಿಲೆ (Śmd. I). — ಮುಳ್ಪಿಡಿ. -ಇಡಿ. thorns to abound (J. 10, 24). — ಮುಳ್ಪಿಱು. -ಇಱು. to cause a thorn to enter, to run a thorn into (Bp. 51, 34).

ಮುಳ್ mul̤. 2. (= ಮುಳಿ 1). to be irritated, to be vexed or annoyed, to become angry (ಕಣ್ಪಕ Śmd. Dh.). ಮುಳ್ದು, ಭಕ್ತದ್ರೋಹಿಯಂ ಕೊಲವೇಟ್ದು (Bp. 61 sum.). 2, to prick, to sting (see ಮುಳುಹು).

ಮುಳ mul̤a. = ಮುಳ್ 1, etc. — ಮುಳಗಳ್ಳಿ. = ಮುಳ್ಳುಗಳ್ಳಿ. (ಶುಭ, ಸುಧೆ Cb.).

ಮುಳಿ mul̤i. 1. (= ಮುನಿ 1, ಮುಳ್ 2). to grow passionate, angry, etc. (ಕೋಪ Śmd. Dh.; My.). [ಬಕನಂ ನಾಡೆಯೆ ಅನ್ತರದೆ ಕಣ್ಡು ಮುಳಿದಂ ಭೀಮಂ Pb. 3, 28; Vr. 8, 16; Ap. 12, 13]. see Cpr. 7, 67. 148; Bp. 18, 40; 27, 54; 28, 14; 46, 19; 47, 27; 50, 24; 55, 38; Bh. 1, 10, 36; 8, 23, 21; Rśv. 11, 10; 13, 26; J. 3, 4; 7, 35; 8, 37. 40. 42. 43; ಕಡು-.

ಮುಳಿ mul̤i. 2. = ಮೊಳೆ 2. a germ; a cause (My.).

ಮುಳಿಯಿಸು mul̤iyisu. to cause to become angry (ಕೋಪ Śmd. Dh.).

ಮುಳಿಸು mul̤isu. (= ಮುನಿಸು). anger, passion (ಮುನಿಸು, etc., ಕೋಪ Ct. II, 27; ಕನಲ್ಕೆ, etc., ಕೋಪ Kk. 43; ಮುನಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು ಸೆಣಸು, etc., ಕೋಪ Śm. 39; My.). [ಮೆಲ್ಲನೆಸೆವ ಮಳಯಾನಿಳನುಂ ಮುಳಿಸಂ ಕಜಿಲ್ಚಿ ಕಳೆದುವು Kr. 2, 71; Pb. 1, 2; Ap. 4, 10; ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಮುಳಿಸ ತಾಳೆ ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಅರೆಯಾಯಿತ್ತು! Bv. 255]. ಭಯದಿನ್ದಂ ಮುಳಿಸಿನ್ದಂ ಸ್ಮಯದಿನ್ದಂ (Śmd. 131). ಮುನಿಸಲ್ಕೆ ಮಗಾತನೊಳ್ ಅವ ಪಾಂಗಿನಿಂ (200, o. r. ಮುನಿಸಿಲ್ಲೆ-). see Cpr. 5, 49; Abh. P. 10, 21. 94; Grj. 8, 48; Bp. 3, 61; 18, 43; 21, 44; 22, 48; 40, 58; 47, 22. 27; 49, 38: 54, 80; 55, 30; 60, 26; Śśv. 1, 46; V. 4, 6; J. 2, 5. — ಮುಳಿಸನ್ದೋಱು. -ತೋಱು. to show anger (Abh. P. 10, 18 va.). — ಮುಳಿಸು ತಿಳಿ. anger to be appeased; (Bp. 47, 23). — ಮುಳಿಸು ತಿಳುಹು. to appease anger (Bp. 47, 27).

ಮುಳು mul̤u. = ಮುಳ್ 1, etc. a thorn. ಕಲು ಮುಳುಗಳ್ (Bh. 1, 8, 93). — ಮುಳುಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a knife for (cutting) thorns (Bp. 20, 12). — ಮುಳುದೊಡಕು. -ತೊಡಕು. entanglement of thorns, entangling thorns (Bh. 3, 13, 29). — ಮುಳುಮುತ್ತ. = ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಗ, etc. (ಪಲಾಶ, ಮುತ್ತಗ Nn. 147, o. r. ಮುಳ್ಮುತ್ತಗ). — ಮುಳುಮೊನೆ. the point of a thorn (Bh. 1, 6, 6). — ಮುಳುವೆಟ್ಟು. -ಪೆಟ್ಟು. a stroke with thorns (Bh. 8, 21, 15). — ಮುಳುವೇಲಿ. -ಬೇಲಿ. a hedge of thorns (Bh. 3, 18, 26).

ಮುಳುಹು mul̤uhu. pricking, stinging, goading; a goad (ಪ್ರಾಜನ Mr. 371). — ಮುಳುಹುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a goad (ಪ್ರತೋದ, ಪ್ರಾಜನ, ತೋತ್ರ Hlā.).

ಮುಳ್ಳ mul̤l̤a. = ಮುಳ್ 1, etc. the hand of a clock (B. 5, 181).

ಮುಳ್ಳು mul̤l̤u. = ಮುಳ್ 1, etc. a thorn, etc., (C.), a fork (B. 5, 284). ಎಯ್ಯ, ಮುಳ್ಳು (ಶಲಲ, ಶಲ Hlā., Nr.). ಧಾನ್ಯದ ಮುಳ್ಳು (ಕಿಂಶಾರು, ಶಸ್ಯಶೂಕ); [ಪಾಟಿಸುವೆನೊಯ್ಯನೆ ಮುಳ್ಳೊಳೆ ಮುಳ್ಳನೆನ್ದು Pb. 9, 67]; ಧಾನ್ಯದ ತುದಿಯ ಮುಳ್ಳು (ಕಿಂಶಾರು, ಧಾನ್ಯಶೂಕ Nr.). ಒಳ್ಳೆಯನಿರದ ಊರು, ಕಳ್ಳನೊಡನಾಟವೂ, ಸುಳ್ಳನ ಮಾತಿವುಮೂಱು ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಗಡಿಯಾಳದ ತಗಡಿನ ನಡುವೆ ಸಣ್ಣದೊನ್ದೂ ದೊಡ್ಡದೊನ್ದೂ ಎರಡು ಮುಳ್ಳುಗಳು ಹಚ್ಚಿರುತ್ತವೆ (B. 3, 87). — ಮುಳ್ಳಿನ್ದ ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆದ ಹಾಗೆ.—ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆದು, ಕೊಳ್ಳಿ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಅಂಗಾಲಿನ ಮುಳ್ಳು ತೆಗಿಯುವದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿ ಬೇಕೇ? (Prvs.). — ಮುಳ್ಳಂಕೋಲೆ ಗಿಡ. -ಅಂಕೋಲೆ. the herb Barleria longiflora Lin. (St. & Pl.). — ಮುಳ್ಳ ಪನ್ದಿ. a porcupine (Śśv. 4, 17). — ಮುಳ್ಳಾವಿಗೆ. -ಆವಿಗೆ. a wooden shoe in the inside of which thornlike nails are fixed, worn by devotees of Śiva and Viṣṇu (My.). — ಮುಳ್ಳಿಡು. -ಇಡು. horripilation to take place. ಅವನ ಮೆಯ್ ಮುಳ್ಳಿಟ್ಟು (B. 5, 71). — ಮುಳ್ಳು ಅಬ್ಬೆ. the shrub Capparis aphylla Roxb. (ಕರೀರ, ಕ್ರಕರ, ಗ್ರನ್ಥಿಲ Si. 140). — ಮುಳ್ಳು ಕಲ್ಲು. thorns and stones. ಮುಳ್ಳುಕಲ್ಲು ಇದ್ದ ಹಾದಿ (ವ್ಯಧ್ವ G.). — ಮುಳ್ಳುಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. the prickly pear, Opuntia dillenii Haw. (St. & Pl.). 2, a thorny and milky shrub or tree, Euphorbia nivulia Ham. (Z.). — ಮುಳ್ಳುಗಿಡ. a thorny shrub or tree (B. 3, 66; ಕರೀರ Si. 450). — ಮುಳ್ಳು ಗೆಣಸು. a prickly kind of yam, Dioscorea tomentosa Spr. (St. & Pl.). — ಮುಳ್ಳುಗೊಗ್ಗಿ. -ಕೊಗ್ಗಿ. a shrubby plant of a greyish hue, Indigofera argentea Lin. (Z.; My.). 2, = ಕೊಗ್ಗಿಗಿಡ (Z.). ಮುಳ್ಳುಗೋರಟೆ. = ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟೆ No. 2. (Z.).— ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟ. the shrub Barleria cristata Lam. (—buxifolia Roxb., ಸೈರೇಯಕ, ಝಿಣ್ಟಿ Si. 140). ಕೆಮ್ಪು ಹುವ್ವುಳ್ಳ ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟ (ಕುರವಕ 140). — ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟೆ. = ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟ. (ಸೈರೇಯಕ, ಝಿಣ್ಟಿ Nr.). ಕೆಮ್ಪಿನ ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟೆ (ಕುರವಕ); ಅರಿಸಿನಬಣ್ಣದ ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟೆ (ಕುರಣ್ಟಕ, ಸಹಚರಿ, ಪೀತಝಿಣ್ಟಿ Nr.). 2, = ಮುಳ್ಳುಗೋರಟೆ. a small prickly shrub with yellow flowers, Barleria prionitis Lin. (St. & Pl.). — ಮುಳ್ಳುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a goad for driving cattle; a spear tipped with iron (ಶಲ್ಯ, ಶಂಕು Si. 290; ಪ್ರಾಜನ, ತೋದನ, ತೋತ್ರ 302). — ಮುಳ್ಳುಜಾಗನ ಗಡ್ಡೆ. a perennial creeping plant forming large roundish prickly heads of flowers close to the earth, Lepidagathis cristata Willd. (Z.). — ಮುಳ್ಳುಜಾಜಿ different kinds of small shrubs of the genus Barleria, *e. g.* ಅರಸಿನಮುಳ್ಳುಜಾಜಿ = ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟೆ No. 2; others are B. dichotoma and buxifolia (Z.). — ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿ. a thorn hedge (My.). — ಮುಳ್ಳುಮದರಂಗಿ. = ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟೆ No. 2. (St. & Pl.). — ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಗ. = ಮುಳ್ಮುತ್ತಗ, ಮುಳ್ಮುತ್ತುಕ, ಮುಳ್ಮುತ್ತುಗ, ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಕ, ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಗ, (ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಲ). the tree Andersonia rohitaka Roxb. (ರೋಹಿ, ರೋಹಿತಕ, ಪ್ಲೀಹಶತ್ರು, ದಾಡಿಮಪುಷ್ಪಕ Nr.; ರೋಹಿಣದ ಮರ Nr.; My.; see Nn. s. ಮುಳ್ಮುತ್ತಗ; Te. ಮುಲು ಮೋದುಗ, Anders. rohitaka). — ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಲ. a thorny tree with corky bark and scarlet flowers, Erythrina suberosa Roxb. (Z.). 2, the tree Jonesia asoka Roxb. (ಅಶೋಕ G.). — ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಕ. = ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಗ. (ರೋಹಿ, ರೋಹಿತಕ, etc. Si. 133; My.). — ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಗ. = ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಕ. (Si. 133; My.). — ಮುಳ್ಳುಮುಸ್ತ. a spinous shrub, Canthium parviflorum Lam. (St. & Pl.). — ಮುಳ್ಳುಮೊಗ. = ಮುಳ್ಳುಮೋಱೆ. (My.). — ಮುಳ್ಳು ಮೊನೆ. the point of a thorn (J. 26, 6; My.). ಮುಳ್ಳುಮೊನೆಯಷ್ಟು ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದವನ ತಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ (Prv.). ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಯೋಗವನು, ಬುದ್ಧಿವನ್ತಗೆ ಮತಿಯು, ಬಿದ್ದಿದ್ದವಿಗೆ ಕಿಚ್ಚನು, ಮುಳ್ಳುಮೊನೆ ತಿದ್ದಿದವರಾರು? (Sp.). — ಮುಳ್ಳುಮೋಱೆ. a pock-marked face (My.). — ಮುಳ್ಳುಲಗಾಮು. a rough bit (My.). — ಮುಳ್ಳುಸವುತೆ. the common cucumber, Cucumis sativus Lin. (St. & Pl.; My.).

— ಮುಳ್ಳುಸಾವನ್ತಿಗೆ. = ಮುಳ್ಳುಸೇವನ್ತಿಗೆ. (My.). — ಮುಳ್ಳುಸೀಗೆ. a kind of fragrant plant (ಜನಿ, ಜತೂಕೆ, ರಜನಿ, ಜತುಕೃತ್, ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿ, ಸಂಸ್ಪರ್ಶೆ Nr.; see ಕೋರಿನ್ದೆ). — ಮುಳ್ಳುಸೇವನ್ತಿಗೆ. a kind of white rose, Rosa glandulifera (ತರಣಿ G.; My.). — ಮುಳ್ಳುಹನ್ದಿ. a porcupine (My.). ಮುಳ್ಳುಹನ್ದಿಯ ಕೂದಲು (ಶಲಲ, ಶಲ, etc. Si. 168). — ಮುಳ್ಳುಹಱುವೆ. a common weed, Amarantus spinosus Lin. (Z.; My.). — ಮುಳ್ಳುಹುೞ. a scorpion (ಶೂಕಕೀಟ, ವೃಶ್ಚಿಕ Si. 405, *only* in Si.).

ಮುೞಕ muḻaka. = ಮುಣಗ, ಮುೞುಕ, etc. a plunger, a diver. see ಮುಣ್ಡು-. [2, a sweet prepared by immersing pieces of fruit in dough and fried].

ಮುೞಗಿಸು muḻagisu. = ಮುಣುಗಿಸು, etc. to immerse.

ಮುೞಗು muḻagu. 1. = ಮುೞ್ಗು, etc. to fall down; set. ವಾರುಣಿಯನ್ ಒಲಿದು ಮುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣದಿಂ ಮುೞುಗುವನ್ತೆ, ತನ್ನಯೆ ಕಳೆಯಂ ನೀರೊಳ್ ಅಲೆವನ್ತೆ ಪಶ್ಚಿಮವಾರುಧಿಯೊಳ್ ಮಗ್ನನಾದನ್ ಅಮೃತಕರಂ (Līlv. 3, 6).

ಮುೞಗು muḻagu. 2. = ಮುೞುಗು 1, etc. to immerse oneself, etc. (My.). ಯಾವಾಗಲೂ ಮುೞಗಿಕೊಣ್ಡಿರುವ ಮೀನು (ಮದ್ಗುರ Si. 87). ಮುೞಗೋಣ (ಮಜ್ಜನ Cb.).

ಮುೞಗು muḻagu. 3. = ಮುಣುಗು 2, etc. an immersion, etc. (My.).

ಮುೞವು muḻavu. = ಮುೞುವು. ruin, loss. (B. 5, 66; M. ಮುೞಿ, vexation, trouble).

ಮುೞಿಗಿಸು muḻigisu. = ಮುೞಗಿಸು, etc. (My.).

ಮುೞಿಗು muḻigu. = ಮುೞುಗು 1, etc. (Bp. 50, 5; My.).

ಮುೞಿಂಕು muḻiṅku. = ಮುೞುಗು 1, etc. (Cpr. 5, 59; 9, 56 va.).

ಮುೞುಕ muḻuka. = ಮುೞಕ etc., ಮುೞುಗ. see ಮುಣ್ಡು-.

ಮುೞುಕು muḻuku. 1. = ಮುೞುಗು 1, etc., ಮುೞುಂಕು q. v. (Śmd. Dh.; Bp. 59, 17). — ಮುೞುಕಾಡು. -ಆಡು. = ಮುೞ್ಕಾಡು. to immerse oneself repeatedly or playfully (Cpr. 3, 37).

ಮುೞುಕು muḻuku. 2. = ಮುಣುಗು 2, etc. (My.; T. ಮುೞುಕ್ಕು; Te. ಬುಡುಕೆ, ಮುಣಕೆ, ಮುನಕೆ, ಮುನುಕೆ).

ಮುೞುಗ muḻuga. = ಮುೞುಕ, etc. see ಗಣ್ಡು-, ಗುಣ್ಡು-.

ಮುೞುಗಿಸು muḻugisu. = ಮುಣುಗಿಸು, etc. to immerse (v. t.); to dip, to plunge; to bathe (v. t.); to ruin (My.; Tu. ಮುರ್ಕಾವು). ಅರಸನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುೞುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು (B. 4, 146). ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿ, ಅವನ್ನು ಒನ್ದು ತರದ ಜಿಗಟನ್ನ ರಸದೊಳಗೆ ಮುೞುಗಿಸಿ (4, 207). ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಳಿತು ಮಾಡುವ ದಕ್ಷೋಕ್ಕೀಸ್ಕರ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮುೞುಗಿಸಿದನ್ತೆ ಆದೀತು (5, 112). ಬೊಬ್ಬಿಱಿದುದು ಸೇನೆ, ನಿಮಿಷಕೆ ಮೊಬ್ಬು ಮುೞುಗಿಸಿತೀ ಬಲವಂ (Bh. 8, 23, 20). ವಿಷದ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯ ತನ್ದದನ್ ಅಸಮ ಬಹುತೀರ್ಥದಲಿ ಮುೞುಗಿಸೆ ವಿಷವೆಮ್ಬುದು ಹೋಗಿ, ಸೀಕಾಯಹುದೇ? (Jñs. 22, 29).

ಮುೞುಗು muḻugu. 1. = ಮುಣಗು, ಮುಣಿಗು, ಮುಣುಗು 1, ಮುೞಗು 2, ಮುೞಿಗು, ಮುೞುಕು 1, ಮುೞಿಂಕು, ಮುೞುಂಕು, ಮುೞುಂಗು, ಮುೞ್ಕು. to go or sink under water; to sink; to become plunged in a liquid; to immerse oneself, to dive, to dip; to set, as the sun, etc.; to be ruined (ನಿಮಗ್ನ Śmd. Dh., the MSS. wavering between ಮುೞುಗು and ಮುಳುಗು; My.; T.; T. also ಮೂೞ್ಗು; Tu. ಮುರ್ಕು; M. ಮುಕ್ಕು, ಮುಜ್ಜು, to immerse, v. t., etc.). [ಆ ಕೂಸಂ ಮುೞುಗಲೀಯದೆ Pb. 1, 95 va.; Ap. 1, 84]. ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುೞುಗೆ ಕರಗೊದೇ ಪಾಪ? (Sp.). ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ತರಣಿ ಮುೞುಗಿದಂ ಪಡುಗಡಲೊಳ್ (J. 26, 5). ಹೊತ್ತು ಮುೞುಗಲು ಬಾಡಿ ಬಚ್ಚಿಡುವದೆಲ್ಲ (an umbrella, Beḍagu caupadi). ಮೀನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುೞುಗಿದರೆ ಸ್ನಾನದ ಫಲ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 7, 139; 8, 88; Bp. 42, 2; 49, 39; 52, 15. 17; Rśv. 5, 45; 6, 6; J. 3, 39; Si. 254; B. 2, 45; 4, 31; 5, 242. 294.

ಮುೞುಗು muḻugu. 2. = ಮುೞುಕು 2, etc. (My.).

ಮುೞುಂಕಿಸು muḻuṅkisu. = ಮುೞುಗಿಸು, etc. to immerse, etc. (Bp. 27, 65).

ಮುೞುಂಕು muḻuṅku. = ಮುೞುಗು 1, etc. (ಜಲನಿಮಜ್ಜನ Śmd. Dh.; Cpr. 8, 31). ನೀರೊಳಗೆ ಮುೞುಂಕಿ ಸರ್ವ ಪಾಪಕ್ಷಯಮಾಗಲೆನ್ದು ಮಾಡುವ ಜಪವು (ಅಘಮರ್ಷಣ Nr.).

ಮುೞುಂಗು muḻuṅgu. = ಮುೞುಗು 1, etc. ಮುೞುಂಗಿದಂ (ಆಟ್ಟಿಂc Śmd. I, o. r. ಮುಳುಂಗಿದಂ). ನೀರೊಳ್ ಮುೞುಂಗಿದಂ (ಆಟ್ಟಿಂ I, o. r. ಮುಳುಂಗಿದಂ). see Cpr. 7, 143; Grj. 1, 23; Rśv. 6, 24 va.; 12, 12; 13, 43. — ಮುೞುಂಗಾಡು. -ಆಡು. to immerse oneself repeatedly or playfully, etc. (C. Bp. 32, 40; 47, 6).

ಮುೞುವು muḻuvu. = ಮುೞವು. ruin, loss. ನಿನ್ನ ಹಟಮಾರಿತನವೇ ನಿನಗೆ ಮುೞುವು ಆಯಿತು (B. 2, 50). ಯಾವ ಕೋಡುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಗರ್ವ ಬನ್ದಿತ್ತೋ, ಆ ಕೋಡುಗಳೇ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮುೞುವು ಆದವು (3, 19). ಜಾಣರು ಮೋಸ ಹೋಗದೆ, ಧೂರ್ತರ ಹಂಚಿಕೆಗಳು ಅವರಿಗೇ ಮುೞುವಾಗುವನ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (4, 19).

ಮುೞ್ಕು muḻku. = ಮುೞುಗು 1, etc. [ಆಪತ್ಪಯೋದಧಿಯೊಳಗತ್ಯಾಪತ್ತಿನ್ದೞ್ಕಿ ಮುೞ್ಕಿ ನವೆವೆಮಗೆ Pb. 7, 61]. — ಮುೞ್ಕಾಡು. = ಮುೞುಕಾಡು. (Cpr. 4, 54; Abh. P. 3, 133 va.; 14, 59). [ಮೂಡುವ ಮುೞ್ಕಾಡುವ ತಡುಮಾಡುವ ಬಗೆಯಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಪೆಱತುಣ್ಟೆ Ap. 6, 40].

ಮುೞ್ಗು muḻgu. = ಮುಗ್ಗು 1, ಮುೞಗು 1, ಮೊೞ್ಗು 1. to fall, to fall down (ಬೀೞ್ Śmd. I; ಪತನ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 22). 2, to make obeisance (ಪೊಡಮಡು Śmd. I).

ಮುೞ್ತಗ muḻtaga. = ಮುತ್ತಗ, etc. pālāśa tree. (ಒನ್ದು ಮರಂ Śmd. I).

ಮುೞ್ತುಗ muḻtuga. = ಮುೞ್ತಗ, etc. (ಪಲಾಶವೃಕ್ಷ Śs.).

ಮೂ- mū. 1. = ಮು-, etc., ಮೂಱು (Śmd. 222). three (T.). — ಮೂಗಣ್ಡುಗ. -ಕಣ್ಡುಗ. three kaṇḍugas (My.). — ಮೂಗನ್ದಾಯ. -ಕನ್ದಾಯ. the three spaces of four months (in astrology, My.). — ಮೂಗಳ. -ಕಳ. three kaḷas or koḷagas (My.). ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಮೂಗಳ ಗಂಜೀ ಕುಡಿಯುವವಗೆ ಉಪ್ಪಿದ್ದರೆ ನಾಗಳವೂ ಸಾಲದು (Prv.). — ಮೂಗಾವುದ. (Śmd. 223; My.). three leagues. ಮೂಗಾವುದಮಂ ನಡೆದಂ (157). — ಮೂಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. (Śmd. 223). three hands; three branches. ಪಣೆಯುಂ ಮೂಗೆಯ್ಯ ಕವಲ್ ಕವಲ್ತು ಪಲವುಂ (223). — ಮೂಗೆರೆ. = ತ್ರಿವಲಿ. (V. 4, 110). — ಮೂಗೇಣ್. (Śmd. 223). three spans. — ಮೂಗೊಂಕು. -ಕೊಂಕು. (Śmd. 223). three bends or curves. — ಮೂಗೊಳ. -ಕೊಳ. = ಮೂಗಳ. (My. occasionally). — ಮೂಗೋಣ್ಟು. three corners or sides: the place enclosed within them. ಹಮ್ರ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಗೋಣ್ಟು (ಕಕ್ಷ್ಯೆ, ಹಮ್ರ್ಯಾದಿಪ್ರಕೋಷ್ಠ Nr.). — ಮೂಗೋಱು. -ಕೋಱು. = ಮುಕ್ಕುಪ್ಪೆ. (My.). ಕಿಡೆ ಮೂಗೋಱುಂ ಬೋೞಿಸಿ, ನಡುದಲೆಯೊಳ್ ಮೊೞಿಸನೊಡೆದು (Śmd. 223). — ಮೂಜಗ. the three worlds (Bp. 4,

42; 11, 22; 54, 55; J. 2, 12. 25; 18, 12; 19, 4). ಮೂಜಗದೊಡೆಯ (Bp. 29, 29). — ಮೂಡೊಂಕು. = ಮೂಗೊಂಕು. (Bp. 17, 2).— ಮೂದಲೆ. -ತಲೆ. (Śmd. 223). three heads. — ಮೂದೆಱ. -ತೆಱ. three kinds (Śmd. 131; ಮೂಱು ತೆಱ 94 Cm.; ಮೂಱು ಪ್ರಕಾರ 141 Cm.; Cpr. 3, 102). — ಮೂದೇವರ್. the three (chief) gods [ಅನ್ತು ಮೂದೇವರುಂ ಪರಸಿ ನಿಜ ನಿವಾಸಂಗಳ್ಗೆ ಪೋದರಾಗಳ್ Pb. 5, 103 va.]; (J. 19, 4). — ಮೂನೂಱು. (Śmd. 223). three hundred. ಮೂನೂಱು ಱುವ್ವತ್ತು (Cpr. 9, 50). [— ಮೂನೂಱಱುವತ್ತು. -ಅಱುವತ್ತು. three hundred and sixty. ಮೂನೂಱಱುವತ್ತು ಜಾತಿಯ ಕಳ್ಗಳಂ ಮುದ್ದಿಟ್ಟು Pb. 4, 87 va. — ಮೂನೂಱಿಪ್ಪತ್ತು. -ಇಪ್ಪತ್ತು. three hundred and twenty. ಮಿಳಿರ್ವ ನಾಲ್ಸಾಸಿರದ ಮೂನೂಱಿಪ್ಪತ್ತು ಮಹಾಧ್ವಜಂಗಳಿನ್ದಂ Ap. 10, 32 va. — ಮೂನೆಲೆ. three stages. ಮೂಱು ಲೋಕಮನೆ ಪೋಲ್ತುದು ಮೂನೆಲೆಯಿಂ ಸಯಪ್ಪುರಂ Pb. 3, 53]. — ಮೂಲೋಕ. (Śmd. 170. 223). = ಮೂಜಗ. see Śm. 114; J. 8, 25; 26, 26; 28, 2. [ಮೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೆಮ್ಪಿನ್ದ ಗುನ್ದಲೆಯಾಗಿರ್ದುದು ದೇವದಮ್ಪತಿರತಶ್ರೀ ಸುನ್ದರಂ ಮನ್ದರಂ Ap. 1, 50]. — ಮೂವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. = ತ್ರಿಪಥ. (J. 19, 4). — ಮೂವಡಿ. -ಮಡಿ. three folds; three times (Grj. 6, 48). ಆ ಬಕಾರಿಯಿಂ ಮೂವಡಿ....ನೆಗೞ್ತೆಯದಟರ ಭೀಮಂ (Śmd. 81). — ಮೂವಡಿಸು. -ಮಡಿಸು. to treble (v. i., Grj. 7, 11 va.). — ಮೂವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. three colours (Cpr. 8, 75; V. 4, 114). — ಮೂವತ್ತು. -ಪತ್ತು. thirty (Bp. 27, 37; 33, 13; C.). ಮೂವತ್ತು ದಿವಸಮಂ ಮಾಸ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ತಾಂ ದಿವಸ ಮೂವತ್ತು ಮಾಸಮದು (Mr. 69). ಮೂವತ್ತು ವರುಷದ ವರೆಗೆ ಮದುವೆ ಆಗದವಳಿಲ್ಲ, ಮೂಱು ಜಾವಕ್ಕೆ ಊಟ ಆಗದವನಿಲ್ಲ. (Prv.). [ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು thirty four. Ap. 1, 48 va.].— ಮೂವತ್ತಾಱು, thirty-six (Bp. 42, 39). ಮೂವತ್ತಾಱುಂ ಗುಣಂಗಳ್ ತಮಗಮರ್ದಿರೆ (Śmd. 201). ಮೂವತ್ತಾಱುಂ ಗುಣದಿಂ (Abh. P. 1, 19). ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ವತ್ತು, thirty or forty (B. 3, 111. 115). — ಮೂವತ್ತುಮೂಱ್, -ಮೂಱು, thirty-three (Mr. 348). ಮೂವತ್ತುಮೂಱುನೂಱು (B. 4, 174). ಮೂವತ್ತು ಮೂಕೋಟಿ (J. 19, 4). ಮೂವತ್ತಿರ್ವರ್, thirty-two persons (Cpr. 9, 51). [—ಮೂವತ್ತಿರ್ಛಾಸಿರ. ಇರ್-. — ಸಾಸಿರ. thirtytwo thousand. ಮೂವತ್ತಿರ್ಛಾಸಿರ್ವರ್ ಮೆಯ್ಗಾಪಿನ ಗಣಬದ್ಧದೇವರುಂ Ap. 15, 3 va.]. ಮೂವತ್ತು ಮೂವರ್ [ನನ್ದೀಶನನ್ದರ್ ಮೊದಲಾಗೆ ಮೂವತ್ತು ಮೂವರಂ ಜವಂಗೆ ಬಿರ್ದನಿಕ್ಕುವನ್ತಿಕ್ಕಿ Pb. 11, 9 va.]; (Śmd. 122). [— ಮೂವತ್ತು ಮೂದೇವರು thirty three gods...ದೇವರುಂ ಮೊದಲಾಗೆ ಮೂವತ್ತುಮೂ ದೇವರುಂ Pb. 1, 147 va.]. — ಮೂವತ್ತೆರಡು, thirty-two [ನಿರನ್ತರಂ ಸೊಗಯಿಕುಂ ಮೂವತ್ತೆರೞ್ಡುಗಳ್ Ap. 1, 51]; (Ch. v. 337; Mr. 348; Si. 418). [— ಮೂವತ್ತೆರಡಾಯುಧ. thirtytwo kinds of weapons. Pb. 10, 51 va.]. ಮೂವತ್ತೊನ್ದು, thirty-one (B. 4, 100). — ಮೂವರ್. -ರು. three persons (Śmd. 154; Bp. 32, 47: 61, 22. 24. 31. 33; Bh. 1, 8, 3; J. 2, 43). [ಆ ಮೂವರ್ಕನ್ನೆಯರಂ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂಗೆಯ್ದುಗಳ್ Pb. 1, 74 va.]. ಮೂವರ ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ಮೂಱು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವದು. — ಮೂವರು ಹೊತ್ತ ಬಣ್ಣಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗದು, ಮನೆಗೆ ಬಾರದು (Prvs.). see Prv. s. ಲೋಕಾನ್ತ. — ಮೂವಳಸು. -ಬಳಸು. 1. to go round thrice (Abh. P. 9, 26). — ಮೂವಳಸು. -ಬಳಸು. 2. three rounds or encompassings (Cpr. 8, 44 va.; Abh. P. 13, 99; 10, 91 va.). — ಮೂವಾೞ್. -ಬಾೞ್. three states of life. ಮೂವಾೞ್ ಇಕ್ಕಿದುರ್ವರೆಯೊಳ್ (Śmd. 81. 197 Mdb.). [— ಮೂವಿಟ್ಟಿ. -ಬಿಟ್ಟಿ. three kinds of service. ಅಳವಟ್ಟ ಸಾರಧನಮುಂ ಮೂವಿಟ್ಟಿಗಂ ಪೂಣ್ದು ಕಾಲ್ಗೆಱಗಿತ್ತು Pb. 6, 30]. — ಮೂವಿಟ್ಟೆ. (Śmd. 223). -ಮಿಟ್ಟೆ (?). three hills (?). — ಮೂವಿಧಿ. three methods, etc. (C. Bp. 47, 22). *cf.* ಮೂಱು ವಿಧ. — ಮೂವೆಳಸು. -ಬೆಳಸು. (Śmd. 223, o. r. -ವಳಸು. three crops. — ಮೂಸಂಜೆ. = ಮುಚ್ಚಂಜೆ, q. v. — ಮೂಹುರಿ. three strings or cords (Bp. 38, 14).

ಮೂ- mū. 2. = ಮುದು 2, etc. advanced age. — ಮೂದೇವಿ. the elder sister of Lakṣmī, the goddess of misfortune (My.; Te., T.). see Prv. s. ಮೂಸು.

ಮೂ mū. 3. = ಮೂಗು, etc. the nose. — ಮೂಕೊಱತಿ. a woman whose nose has been cut off [ತನ್ನ ಸತಿ ಮೂಕೊಱತಿ ! Bv. 105]; (Rām. 3, 6, 8). 2, N. of a plant (ವದನಿ Mr. 122). — ಮೂಕೊಱೆಯ. a noseless man (ವಿಗತನಾಸಿಕ Nr., Mr. 389; Rām. 6, 28, 11; 6, 38, 6; 6, 47, 22; T. ಮೂಕ್ಕುಱೈಯ). [Bv. 105; Cv. 379. 504]. — ಮೂಗಳೆ. -ಕಳೆ. to deprive of the nose (Rām.). — ಮೂಗುಚಿರ. -ಕುಚಿರ. (= ಮೂಕೊಱೆಯ). a noseless, disgraced man (Bh. 4, 4, 61). 2, N. of a tree (My.; *cf.* ಮೂಕೊಱತಿ). — ಮೂದಾಣ. the cord put through a bullock's nose (My.). — ಮೂದಾಣಿ. = ಮೂದಾಣ. (My.). — ಮೂದಾನ. = ಮೂದಾಣ. (My.).

ಮೂಕ mūka. = ಮೂಗ, (ಮೂಂಗ), ಮೂಗು. *dumb; speechless, silent, mute* (Mhr. ಮುಕಾ); a dumb man. 2, N. of a Dānava (Bh. 3, 5 sum., etc.). ಪೋಕನಿಗೆ ನಾಕ ಸಲ್ಲ, ಮೂಕನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನ ಸಲ್ಲ. — ಮೂಕನ ಸ್ವಪ್ನ ಹೇೞಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದು, ಹೇೞದೆ ತೀರದು. — ಮೂಕನೆ ದುರಿಗೆ ಮೂಗು ತುಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prv. s. ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ. — ಮೂಕಮುಂಚ. ಮೂಂಗನೆನೆ ಮೂಕ ಮುಂಚ (Ct. I, 73).

ಮೂಕತೆ mūkate. dumbness, muteness, silence (Cpr. 1, 23; 7, 46).

ಮೂಕಾಮ್ಬೆ mūka-ambe. N. of a śakti of Śiva (My.).

ಮೂಕಾಸುರ mūka-asura. the asura Mūka (Śsv. 4, 17 va.).

ಮೂಕಿ mūki. the taper pole or shaft of a carriage (My.). — ಮೂಕಿಮರ. = ಮೂಕಿ. (My.). — ಮೂಕಿ ಹೊಱೆ. a bundle of fire-wood of a tapering form (My.).

ಮೂಕಿ mūki. = ಮೂಗಿ. a dumb female (My.; B. 3, 50; Sk. ಮೂಕೆ).

ಮೂಕೀಭಾವ mūkī-bhāva. the state of being dumb or silent (Cpr. 1, 41; Abh. P. 7, 156).

ಮೂಕುತಿ mū-kuti. (ಕುತ್ತಿ 3). = ಮೂಗುತಿ. a nose jewel, a nose-ring (ಘ್ರಾಣಾಂಕುಶ Mr. 337; My.; T. ಮೂಕ್ಕುತ್ತಿ, M. ಮೂಕ್ಕುತ್ತಿ; Grj. 3, 91 va.; 10, 39; Bp. 12, 20; 16, 8; Rśv. 1, 135va.). [Tu. ಮೂಂಕುತ್ತಿ].

ಮೂಗ mūgu-a3. a man with a nose. see ನಿಡು-.

ಮೂಗ mūga. Tbh. of ಮೂಕ. (ಮೂಕ, ಅವಾಚ್ Nr.; ಜಡ, ಕಲ Hlā., Mr. 388; ಮೌನಿ Bhn. 12; Bp. 47, 65). [ಮೂಗ ಕಣ್ಡ ಕನಸಿನ ನ್ತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ Bv. 294]. ಮಾತಿಲ್ಲದ ಮೂಗನು (ಮೂಕ Si. 355). ಕಿವುಡನಿಗೂ ಮೂಗನಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆಯಾದವನು (ಅನೇಡಮೂಕ 363). ಕಿವುಡಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮೂಗಬಣ್ಣ (Prv.).

ಮೂಗತನ mūgatana. dumbness (My.). ಕಿವುಡುತನ ಮೂಗತನ ಉಳ್ಳವನು (ಏಡಮೂಕ Si. 363).

ಮೂಗಿ mūgi. a person with a nose. see ನಿಡು-. 2, N. of a bird (ಘ್ರಾಣಿ Mr. 175).

ಮೂಗಿ mūgi. Tbh. of ಮೂಕಿ (ಮೂಕೆ). (My.). see Prv. s. ಮಲೆಯಾಳ.

ಮೂಗು mūgu. = ಮುಕ್ 3; ಮುಗು, ಮೂ 3. the nose (ಸಿಂಘಿನಿ, ನಾಸಿಕೆ, ನಾಸೆ, ಘ್ರಾಣ, ಘೋಣೆ Hlā., Mr. 319; ಶ್ರವಣ, ನಾಸಿಕೆ Nn. 50; ಘ್ರಾಣ, ಗನ್ಧವಹೆ, ಘೋಣೆ, ನಾಸೆ, ನಾಸಿಕೆ Si. 213; My.; Tu. ಮೂಂಕ್; T. ಮೂಕ್ಕು; Te. ಮುಕ್ಕು, ಮೂಡಿ); a forepart; a snout, etc.; a bill or beak; the nozzle of a vessel

(My.; T.; ಮುಂಗುಡಿ Bhn. 47; *cf.* ಮುನ್ 2, etc.; ಮುಸುಡಿ, etc.). [ಪಗೆಯಿಱಿಯ ಬನ್ದರ ಮೂಗನರಿದಪ್ಪುನ್ತೆ Pb. 7, 32 va.]. ಚಿಕ್ಕ ಮೂಗಿನವ (ನೀಕ್ಷ್ಣುದ್ರ); ಮೂಗಿಲ್ಲದವನು (ವಿಗ್ರ Hlā.). ಎಱಗಿದ ಮೂಗುಳ್ಳವನು (ನತನಾಸಿಕ, etc.); ಚಪ್ಪಟೆ ಮೂಗಿನವನು (ಖುರನಸ್); ಮೂಗಿಂಗೆ ತುಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಗನ್ಧ (ಸುರಭಿ, ಘ್ರಾಣ ತರ್ಪಣ Nr.). ಮೂಗಿನ ಕಮ್ಬು (Mr. 280); ಒತ್ತಿ ಮೂಗಂ ಚುಚ್ಚಿ ನಸ್ತಿತಂ (179). ಚಿಕ್ಕ ಮೂಗುಳ್ಳವನು (ಅವಟೀಟ, ನತನಾಸಿಕ, etc. Si. 197); ಮೂಗ ತೀಟೇ ಕಜ್ಜಿಯುಳ್ಳವನು (ಪಾಮನ, ಕಚ್ಚುರ 202); ನೇಗಲ ಮೂಗು (ಪೋತ್ರ 452); ಪಕ್ಷಿಯ ಮೂಗು (ಚಂಚು, ತ್ರೋಟಿ 178); ಕುದುರೆಯ ಮೂಗು (ಪ್ರೋಥ, ಘೋಣೆ 274); ಹನ್ದಿಯ ಮೂಗು (ಪೋತ್ರ 452); ನೆಲನ ಮೂಗಿಂಗೂಱ ಹಿಣ್ಣ ನೊಡೆದೆಕ್ಕಲಂ (Rāghc. 17, 72). ಮೂಗಿಗಿನ್ತ ಮೂಗುತಿ ಭಾರ. — ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಮಸಿ ಅನ್ದರೆ ಕೋಪ. — ಮೂಗಿಲ್ಲದವಳಿಗೆ ಮೂಗುತಿ ಯಾಕೆ? — ಮೂಗು ಕೊಯಿ ಕೊಣ್ಡು, ಅವಲಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಮೂಗು ಕೊಯಿದರೂ ಮೂಗಿನ ಸೊಳ್ಳೆ ಉಣ್ಟಲ್ಲ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). ನಿಜ ಶಿರವನೊಲೆದು, ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟು, ಮೌನದಿಂ ನಿನ್ದು (J. 18, 47). ಮೂಗಿನ ಕತ್ತಿ (a knife for cutting off the nose, Bp. 53, 57). see Bp. 20, 12; 22, 40; 45, 29; 46, 59; 47, 2; 50, 24; Bh. 1, 10, 38; ಕುಱ-, ತುದಿ-, etc. — ಮೂಗ ದಾಣ. = ಮೂಗು-. (My.). — ಮೂಗ ದಾರ. = ಮೂಗ ದಾಣ. (My.). — ಮೂಗಱು. -ಅಱು. to cut off the nose (V. 41, 37). — ಮೂಗಱಕ. (*i. e.* ಹಱಕ). a man whose nose is cut off (My.). — ಮೂಗಱಕಿ. -ಅಱಕಿ. (*i. e.* ಹಱಕಿ). = ಮೂಗುಹಱಕಿ. (My.). — ಮೂಗಱುಕಿ (*i. e.* ಹಱುಕಿ). = ಮೂಗು ಹಱುಕಿ. (Rām. 3, 6, 52). — ಮೂಗಿಡು. -ಇಡು. to muzzle, to string a rein through the nose. ಮೂಗಿಟ್ಟುದು (ನಸ್ತಿತ, ನಸ್ಯೋತ Hlā.). [— ಮೂಗಿಱು. -ಇಱು. to ignore. ಪರಾಂಗನಾ ಜನದ ಮೆಚ್ಚಿಂಗಂ ಮೂಗಿಱುವನ್ತೆ Pb. 2, 39 va.]. — ಮೂಗಿಲಿ. -ಇಲಿ. a musk-rat (My.). — ಮೂಗುಕಟ್ರಿ. = ಮೂಗ್ಗಟ್ರಿ. dyspepsy that affects the nose so that dumbness is created (My.). — ಮೂಗು ಕೊಕ್ಕರೆ. a crane (ಬಕ, ಕಹ್ವ Si. 174, *only* in Si.). — ಮೂಗು ತುಱುಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to scratch one's nose (which when done before a ಮೂಕ, is understood as if one wanted to deride him on account of his dumbness). ಮೂಕನೆದುರಿಗೆ ಮೂಗು ತುಱುಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಮೂಗುದಾಣ. the cord put through an ox's nose (My.). — ಮೂಗುದಾರ. = ಮೂಗುದಾಣ. (My.). — ಮೂಗುನೇಣ್. -ಣು. = ಮೂಗುದಾಣ. (C. Bp. 47, 46). ಎತ್ತುಗಳ ಮೂಗುನೇಣು (ನಾಸ್ಯ Nr.). — ಮೂಗುಬೊಟ್ಟು. a trinket for the nose (My.). — ಮೂಗು ಹಱುಕಿ. = ಮೂಗಱಕಿ, ಮೂಗಱುಕಿ. a woman whose nose is cut off (G. 421). — ಮೂಗ್ಗಟ್ರಿ. = ಮೂಗುಕಟ್ರಿ. (My.).

ಮೂಗು mūgu. Tbh. of ಮೂಕ. dumbness (My.). — ಮೂಗಕ್ಕೆ. -ಅಕ್ಕೆ. (Rām. 1, 4, 9). [— ಮೂಗಟ್ಕಿ. -ಅಟ್ಕಿ. = ಮೂಗಕ್ಕೆ. silent weeping. ನಾಣ್ಚಿ ತನ್ನೊಳೆ ಮೂಗಟ್ಕಿಯನಟ್ಟು Pb. 8, 82 va.]. — ಮೂಗು ಗಾಯ. internal wound occasioned by a blow (My., also ಮೂಗ್ಗಾಯ). — ಮೂಗುಬಲಿ. an offering to an idol without music (My.). — ಮೂಗುಬ್ಬಸ. -ಉಬ್ಬಸ. a predicament. (Rām. 30, 37). — ಮೂಗುಮಾರಿ. a silent, mysterious Durgā (Bh. 3, 6, 81; My.). — ಮೂಗುವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. silence (ರಿಕ್ಕಟೆ, ಮೌನ Ss.). — ಮೂಗುವಡು. -ಪಡು. to become mute or silent (ಮೌನ Śmd. Dh.): [ಮೂಗುವಡದಿಲ್ಲಿಯ ಕೋಗಿಲೆ Pb. 4, 21; Ap. 3, 26; ತರ್ಕ ತರ್ಕಿಸಲಱಿಯದೆ ಮೂಗುವಟ್ಟಿದ್ದತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 749]. ಮೂಗುವಟ್ಟುದು (ಮೌನಾರ್ಥಂ Kk. 53).

ಮೂಗುತಿ mū-kuti. = ಮೂಕುತಿ. (Bp. 4, 39; 14, 4; Rām. 6, 12, 34; My.). ಮೂಱೀ ಮೂಗುತಿ ಹೋದ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಮೂಲೇ ಕಸವೆಲ್ಲ ಹೋಯಿತು (Prv.). see Prvs. s. ಮೂಗು. — ಮೂಗುತಿಬಳ್ಳಿ. a name given to several species of Ipomaea, such as I. sepiaria Koen., I. obscura Bot. Reg., etc. (Z.).

***ಮೂಂಕಿಱಿ mūṅkiṟi.** to grunt? ದೆಸೆಗಳ್ಗೆ ಬೆರ್ಚಿ ಮೂಂಕಿಱಿವ ವನಮಹಿಷಿಗಳಿಂ Pb. 7, 29 va.

ಮೂಂಗ mūṅga. (Tbh. of ಮೂಕ; see ಮೂಕಮುಂಚ). a dumb man.

ಮೂಜುವರಿ mūjuvari. = ಮೂಜೂರಿ. (My.).

ಮೂಜೂರಿ mūjūri. = ಮುಜೂರಿ No. 2, ಮೂಜುವರಿ. refractoriness (My.; H.).

ಮೂಟೆ mūṭe. = (ಮುಡಿ 2), (ಮೊಟ್ಟೆ). a bundle of grain, cloth, etc., a pack, a bale (My.; Te.; T. ಮೂಟ್ಟೈ; M. ಮೂಡೆ; T., M. ಮೂಟ್ಟು, to join, link, stitch together; *cf.* ಮೂಡೆ).

ಮೂಡ mūḍa. = ಮೂಡಲ್ 1 (Śmd. 145), ಮೂಡಿ, ಮೂಡು 2. the direction in which the sun rises: the east (C.; M. ಮೂಡು, root, origin). ಮೂಡಣ, ಮೂಡಣ್ಗೆ, ಮೂಡಣಿಂ, ಮೂಡಣತ್ತಣಿಂ (Śmd. 135. 147), ಮೂಡಣದಿನ್ದ (B. 4, 205). ಪಡುವ ಮೂಡ ತೆಂಕ ಬಡಗ ಪೊಡವಿಪತಿಗಳ್ ಇಲ್ಲೆನಲ್ ನಡೆದು, ಗೆಲ್ದು (145). [ಮೂಡಣ ಮನ್ದರದ ಪರವಿದೇಹದ ಸೀತಾನದಿಯ ಬಡಗಣ ತಡಿಯ ಗನ್ಧಿಳ ವಿಷಯದ ಪಾಟಳಿಗ್ರಾಮದೊಳ್ Ap. 3, 33 va.]. ಮೂಡಣಿಂ ಕ್ರಮದಿ ನಿರ್ದ ದೆಸೆಯಾನೆಗಳು (ಐರಾವತ ಪುಣ್ಡರೀಕ ಇತ್ಯಾದಿ Hlā.). ಮೂಡಣ ಲರೂದೆ (Rśv. 9, 30). ಮೂಡಣ ಸನ್ತೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ, ಮುಣ್ಡೇ ಮಗಳನ್ನು ತರಬೇಡ (Prv.). — ಮೂಡಣಂ. -ಅಣ್-ಅಂ. (Śmd. 136). a man of the east. — ಮೂಡಗಡೆ. -ಕಡೆ. the east side or quarter (Bp. 24, 36; My.). — ಮೂಡಣ ತೆಂಕಣ ದೇಶ. the south-east (ಪ್ರಾಗ್ದಕ್ಷಿಣದೇಶ Nr.). — ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕು. = ಮೂಡಣ ದೆಸೆ. (ವಿಶಾಖ Mr. 528; B. 3, 25). — ಮೂಡಣ ದೆಸೆ. the east (ಐನ್ದ್ರಿ, ಪೂರ್ವ, ಪ್ರಾಚಿ Hlā.; J. 31, 63). — ಮೂಡದೆಸೆ. the east (J. 2, 65; 17, 40). ಪಸರಿಸಿದತ್ತು ಮೂಡದೆಸೆಯೊಳ್ ಬೆಳರ್ಗೆಮ್ಪು (Śmd. 266). [— ಮೂಡಮೊಗ. eastern direction. ಜಗುನೆಯಂ ಪಾಯ್ದು ಮೂಡಮೊಗವೆ ಪಯಣಪ್ಪೋಗಿ Pb. 8, 50 va.]. — ಮೂಡವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the eastern mountain (ಪೂರ್ವಾಚಲ Ss.).

ಮೂಡಲ್ mūḍal. ಮೂಡಲು. 1. = ಮೂಡ. (Śmd. 145. 147). etc. the east [Tu. ಮೂಡಾಯ್]; (ಪ್ರಾಚಿ, ಪೂರ್ವ Mr. 58; My.); in the east. ಮೂಡಲಿರ್ದ ಪದದೊಳ್ ತಾಂ ರಾಮನೊವಲ್ಲಭಂ? (Śmd. 145). ಮೂಡಲಾದುದು (ಪ್ರಾಚೀನ, ಪ್ರಾಂಚ್ Hlā.; ಪ್ರಾಚೀನ Mr. 58). ಮೂಡಲು ಮೊದಲಾದ ಎಣ್ಟು ದೆಸೆಗಂ ಕ್ರಮದಿ ನ್ದೊಡೆಯರು (ಇನ್ದ್ರ ಅನಲ ಯಮ ಇತ್ಯಾದಿ Hlā.). ಮೂಡಲಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದದು (ಪ್ರಾಚೀನ Si. 29). see Bp. 22, 28; Rām. 1, 14, 2; Bh. 2, 4, 9; Si. 28.

ಮೂಡಲ್ mūḍal. ಮೂಡಲು. 2. dry cow-dung (Si. 315; Te. ಮೂಟ; M. ಮುಳಿ, scorched or dry; *cf.* ಮುರುಣ್ಟು 2; Sk. ಮೋಣ).

ಮೂಡಾವೆ mūḍāve. = ಮೂಡೆ No. 2. a pillow, a cushion (ಕವುಳುಡೆ, ಮುಲಗು Ss.; ಕವುಳುಡೆ Ct. II, 83, o. r. ಮೂಡಾವಿ).

ಮೂಡಿ mūḍi. = ಮೂಡ, etc. rising of the sun, etc. (ಉದಯ Śmd. II; Kk. 75, o. r. ಮೂಡಿತು).

ಮೂಡಿಗೆ mūḍige. a quiver (ತೂಣೀರ, ಉಪಾಸಂಗ, ತೂಣ, ತೂಣಿ, etc. Hlā.; ಡೊಣೆ, ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಕಣೆಯ ಪೊದೆ Kk. 40; ಡೊಣೆ, ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಪೊದೆ Śm. 43; ಇಷುಧಿ Bhn. 30; Cpr. 1, 106; Rām. 3, 6, 5; Śsv. 4, 54; J. 3, 33; My.; T. ಮೂಡು, ಮೂಯ್, M. ಮೂಡು,

Te. ಮೂಯು, to be covered; to cover; T. ಮೂಟ್ಟು, M. ಮೂಡಲ್[6], ಮೂಡಿ, ಮೂಡು, a cover; T. ಮೂಡ, M. ಮೂಡಲ್, dark sky; *cf.* ಮುಗುಱು, ಮುಸುಗು; ಮುಗಿಲ್, ಮೋಡ). [ಬೇಲಿಯಂ ಮಾರ್ಕಾಡನಱು ಯಲುಂ ಮೂಡಿಗೆ ಕಕ್ಕುಪ್ಪಂ ಸುಱಿಸಿ Pb. 5, 41]. [Tu. ಮೂಡೆ, a bag].

ಮೂಡಿಸು mūḍisu. to cause to rise, etc. ಉಗಿಯ ಯನ್ತ್ರ ದಿನ್ದ ಮೋಹರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 5, 224).

ಮೂಡು mūḍu. 1. to rise, to arise; to originate, to be produced; to be born, to come into existence; to become visible or apparent; to come about [Tu.]; (ಉತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh., C.). [ಸುರಂಗಮಂ ಗಂಗೆಯೊಳ್ ಮೂಡುವನ್ನಾಗೆ ಸಮೆದು Pb. 3, 4 va.; Ap. 1, 84]. ಮೂಡಿತು (*i. e.* ಮೂಡಿದದು, ಉದಯ Kk. 75, o. r. ಮೂಡಿ). ಮೆಯ್ಯನಿಮೂರ್ಡಿತು (ಪುಳಕ Ct. II, 76). ತಱತಱನೆ ನೇಸಮೂರ್ಡಿದುದು (Śmd. I). ಹೊಸತಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಮೊಳೆ (ಅಂಕುರ); ಇನ್ದ್ರಚಾಪ ಸಸಿನೆ ಮೂಡಿದಡೆ ರೋಹಿತ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ಕೊರದು (Nr.). ರವಿ ಮೂಡಿದಂ or ರವಿ ಮೂಡಿದುದು (Śmd. 109). ನೇಸಮೂರ್ಡಿದುದು ಮಿಱ್ತು ಮೂಡುವ ತೇಜದಿಂ (217). ಎಡಗಡೆಯ ಮುಂಗಾಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಪೂರಾ ಮೂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 4, 170). ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮೂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಣ್ಡನು (4, 207). see Cpr. 3, 37; 4, 54; Abh. P. 13, 74; Bp. 24, 45; 25, 21; 37, 68; 39, 51; 52, 23; 53, 14; 57, 47; 59, 14; C. Bp. 4, 7; Rśv. 5, 39; 8, 105; 12, 42; 13, 45; J. 1, 3; 6, 11; 22, 5; 26, 5. 13. 26; 29, 9. 34; Bh. 1, 8, 48.

ಮೂಡು mūḍu. 2. = ಮೂಡ, etc. the east. — ಮೂಡುಗಡೆ. = ಮೂಡಗಡೆ. (My.).

ಮೂಡೆ mūḍe. a straw-bundle containing pulse or rāgi (My.; M.; *cf.* ಮೂಟೆ). [Tu.].; [a case made of leaves]. 2, = ಮೂಡಾವೆ, a pillow, a cushion (Rśv. 1, 135 va.). ನಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ಓಡುವಾಗ ಮೂಡೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ (Prv.). see Prv. s. ಮೂಢಭಕ್ತಿ.

ಮೂಢ mūḍha. = ಮೂರ, ಮೋಡ, ಮೋಳ. stupefied, bewildered, perplexed, confused; *stupid, dull, silly, foolish, simple, ignorant;* a fool, etc. ಮೂಢಗೆ ಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿ, ಅಡಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಮೇವು (Prv.). 2, gone astray or adrift; wrong, out of the right place (see ಶುಕ್ರ-).

ಮೂಢಚಿತ್ತ mūḍha-citta. a foolish, silly man (ಕುಱುಬ Bhn. 61).

ಮೂಢತನ mūḍhatana. = ಮೂಢತ್ವ. (My.; B. 4, 49).

ಮೂಢತೆ mūḍhate. = ಮೂಢತ್ವ. (Śsv. 4, 113).

ಮೂಢತ್ವ mūḍhatva. stupidity, bewilderment, simplicity, folly, ignorance. (My.; ಅಚಾತುರ್ಯ Cb.).

ಮೂಢಭಕ್ತಿ mūḍha-bhakti. a simple, undiscriminating or blind devotion to, or faith in, one's guru or deity (My.). ಮೂಢ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ, ಮೂಡೆರಾಗಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಮೂಢಾತ್ಮ mūḍha-ātma. a person bewildered in mind, a foolish, ignorant person, a fool. (J. 11, 28; My.).

ಮೂತ mūta. *bound, tied.*

ಮೂತಿ mūti. = ಮೋತಿ. the face, the mouth, the snout, etc. (My.; see T., etc. s. ಮುಸುಡು; ಅಸ್ರG.).

ಮೂತ್ರ mūtra. *urine* (ವಪುಜಲ Mr. 328). see ಮಲ-. — ಮೂತ್ರ ಕಟ್ಟು. = ಮೂತ್ರಬನ್ಧ. (My.).

ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ mūtra-kṛcchra. *strangury.*

ಮೂತ್ರಗನ್ಧ mūtra-gandha. the smell of urine. see ಕೊಱಚರ್ 3.

ಮೂತ್ರದ್ವಾರ mūtra-dvāra. the urethra (My.).

ಮೂತ್ರಬನ್ಧ mūtra-bandha. stoppage of urine, strangury (My.).

ಮೂತ್ರರೋಗ mūtra-rōga. a sickly discharge of urine (My.).

ಮೂತ್ರಶಂಕೆ mūtra-śaṅke. urgent need for making water (My.).

ಮೂತ್ರಿತ mūtrita. *voided as urine; soiled with urine.*

ಮೂತ್ರಿಸು mūtrisu. to discharge urine (Bp. 32, 26; 60, 50; My.).

ಮೂದಲಿಸು mūdalisu. to confront and upbraid, to taunt (My.; Te. ಮುದಲಕಿಂಚು, ಮೂದಲಿಂಚು; T. ಮುಗದಲ್ಲೈ, ಮೂದಲಿ, ಮುದರಿ). [ಮೂದಲಿಸಿದಿರಿಂ ತಡೆವೆನೆ ಕಟ್ಟಿದುದೆ ಸುರಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿದುದೆ ಕಳಂ Ap. 3, 72; ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತದ ಗಿರಿಯ ಗಜ ಬನ್ದು ಮೂದಲಿಸೆ ಅಱುದು ಕೊಲುವೊಡೆ ರಿಪುಗಳ ಕಲಿತನವ ನೋಡಾ! Bv. 16]. see Cpr. 10, 86 va.; 10, 109; Abh. P. 9, 83; 14, 133; 16, 5 va.; Bp. 20, 24; 28, 21; 30, 29; 32, 33; 36, 42; 39, 19; 42, 18; 44, 69; 46, 48. 50. 51; 49 sum.; 49, 13. 21; 52, 32. 33; 53 sum.; 53, 14; 56, 20; 59, 55; Rśv. 6, 11 va.; J. 8, 33.

ಮೂದಲೆ mūdale. confronting and upbraiding, taunt (Cpr. 1, 14; Bh. 6, 2, 4; 8, 23, 11; J. 22, 31; 23, 15; My.; T.). [ಮುಖ ಮೂದಲೆ ಏಕಯ್ಯಾ Bv. 536]. — ಮೂದಲೆವಾತು. -ಮಾತು. = ಮೂದಲೆ. (Śsv. 4, 131).

ಮೂಬದಲು mūbadalu. = ಮೂಬದಲೆ. (ವಿನಿಮಯ, ನೈಮೇಯ, ಪರಿದಾನ, ಪರಿವರ್ತ, ಪ್ರತಿದಾನ, ವಿನಿಮಯ, ನೈಮೇಯ G.; ವಿನಿಮಯ Cb.).

ಮೂಬದಲೆ mūbadale. = ಮೂಬದಲು. exchanging, exchange, barter; sums lent and paid on running accounts without the use of receipts or documents on either side (ಪ್ರತಿ Si. 468; My.; Mhr. ಮೋಬದಲಾ, ಮೋಬಾದಲಾ; Br. ಮುಬಾದಿಲೆ, ಮೊಬಾದಲಾ).

ಮೂಮೆ mūme. = ಮೂಮೆರ್. thrice. (ಮೂಱುಂ ಸೂಳ್ Ct. II, 85). [ಶ್ರೀನುಜ್ಜಿನ ಭವನಮನಖಿಳಾಮರ ನರ ಖಚರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಸ್ತುತಮಂ ಮೂಮೆ ಬಲಗೊಣ್ಡು Ap. 4, 1].

ಮೂರ mūra. = ಮೂಢ. 2, destroying, killing (ಮೂರದೇವ, a particular kind of demon).

***ಮೂರಿ mūri.** shaking? — ಮೂರಿವಿಡು. -ಬಿಡು. to tremble, shake. ಶಕುನಿ ಸೈನ್ಯವ ಪ್ರಭೃತಿಗಳ್ ನೆಲಂ ಮೂರಿವಿಟ್ಟನ್ತೆ ಸಭಾಕ್ಷೋಭಮಾಗೆ ತಳರ್ದು Pb. 2, 86 va.

ಮೂರಿ mūri. the destroying deity. see ಮಾರಿಯ-.

ಮೂರಿತಿ mūriti. Tbh. of ಮೂರ್ತಿ. an image, an idol, etc. (My.). see ತ್ರೈ-; J. 10, 38; Dp. 32, 5.

ಮೂರುಳಿ mūruḷi. = ನಾರುಳಿ, q. v.

ಮೂಱು mūṟu. (Śmd. 154). = ಮು-, etc. (222). the number three; three (ತ್ರೈತೆ, ತ್ರಯ Nn. 98; Bp. 40, 73; C.; T. ಮೂನ್ಱು; M. ಮೂನ್ನು; Te. ಮುಗುರು, ಮುಗ್ಗುರು, ಮೂಡು; Tu. ಮೂಜಿ). ಮೂಱಱ (Ch. v. 326), ಮೂಱಱ (C.); ಮೂಱನ್ನು (Si. 62; C.); ಮೂಱಱಲ್ಲಿ (Śmd. 32. 189 Cm.; Nn. 98; Bp. 35, 32; C.); ಮೂಱಱೊಳ್ (Śmd. 189); ಮೂಱಱುಂ (135); [ಲೋಕಮುದೂರ್ಧ್ವಾರ್ಧೋಮಧ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷಿತ ಭೇದರೂಪದಿಂ ಮೂಱಕ್ಕುಂ Kr. 1, 109; Ap. 8, 60 va.]; ಮೂಱರ್ (Bp. 21, 27; C.). ಮೂಱು ಮಾತ್ರೆಯನುಳ್ಳುದು (ತ್ರಿಮಾತ್ರಕಂ Śmd. 18 Cm.). ಮೂಱು ಲಿಂಗಂ (ಸ್ತ್ರೀ ಪುಂ ನಪುಂಸಕಗಳೆಂಬ್ಬ ಮೂಱು ಲಿಂಗಂ 186 Cm.). ಮೂಱುಂ ಲಗ್ನದೊಳಂ (Cpr. 5, 76 va.). ಮೂಱುಂ ಲೋಕವಿದೆಲ್ಲಂ (ತ್ರಿಭುವನಮಖಿಲಮಿದಂ); ಮೂಱು ವೇದಂಗಳುಂ (ತ್ರಯಿ); ಎರಡು ಮೂಱು ಸೂಳ್ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಆಮ್ರೇಡಿತ); ಪಾದ ದೇವ ಭಟ್ಟಾರಕ ಈ ಮೂಱುಂ ಹೆಸರ ಕಡೆಯೊಳು ಪೂಜಾವಚನ; ಭದ್ರ ಮನ್ದ ಮೃಗ ಎನ್ದು, ಇನ್ತು ಆನೆಗಳ್ ಮೂಱು ತೆಱನಕ್ಕುಂ; ಮೂಱು ರೇಖೆಯನುಳ್ಳ ಕೊರಳು (ಕಮ್ಬುಗ್ರೀವೆ Hlā.). ಮೂಱು ಬಾರಿ ಉತ್ತ ಕೆಯಿ (ತ್ರಿಗುಣಾಕೃತ Nr.). ಮನ್ದಂ

ಮೃಗಂ ಭದ್ರಮೆನಲು ಗಜಜಾತಿ ಮೂಱಿನ್ದಮಕ್ಕು (Mr. 154). ಮೂಱು ವೇದಗಳು (ತ್ರಯಿ Si. 53). ಮೂಱು ದಿನದ ಬಾಱಿಗೆ ಆಱು ಜೋಡು ಓಲೆ. — ಮುಪ್ಪಾದ ಮೇಲೆ ಮೂಱು ದಿನವಿರಬಾರದು. — ಆಲಸ್ಯದವಗೆ ಎರಡು ಕೆಲಸ, ಲೋಭಿಗೆ ಮೂಱು ಖರ್ಚು (Prvs.). see Prv. s. ಮುತ್ತಯ್ದೆ. — ಮೂಱಗ್ನಿ. -ಅಗ್ನಿ. the three sacrificial fires (ತ್ರೇತೆ Si. 239). — ಮೂಱಡಿ. -ಅಡಿ. three feet (Bp. 2, 5; J. 16, 20). — ಮೂಱಡಿಗ. -ಅಡಿಗ. Agni (ಅಗ್ನಿ Ss.). — ಮೂಱನೆಯ. -ಅನೆಯ. third (Bp. 58, 59; B. 2, 48; C.). [ಈ ಭವಕ್ಕೆ ಮೂಱನೆಯ ಭವದೊಳ್ Ap. 3, 33 va.]. ಮೂಱನೆಯ ವರ್ಣಂ (Śmd. 373). ಮೂಱನೆಯ ಯುಗ (ದ್ವಾಪರ Nr.). — ಮೂಱನೆಯಂ. (Śmd. 243). a third man. — ಮೂಱನೆಯವ. -ಅನ. a third man (C.). ಮೂಱನೆಯವರು ಕೇಳದ ಮಾತು (ಅಷಡಕ್ಷೀಣ G.). ಮೂಱನೆಯವನೊಬ್ಬ (B. 3, 71). — ಮೂಱನೆಯವಳು. -ಅನಳು. ಮೂಱನೆಯಾಕೆ. -ಆಕೆ. a third woman (My.; B. 5, 283). — ಮೂಱಮ್ಬಕ. -ಅಮ್ಬಕ. three eyes (J. 31, 46). — ಮೂಱವಸರ. -ಅವಸರ. the three times: morning, noon, and evening (Bp. 18, 42; 44, 24; 45, 10). — ಮೂಱಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. three nights (J. 32, 20). — ಮೂಱು ಏಣಿನ ಕಳ್ಳಿ. a large leafless, thorny and milky shrub, Euphorbia antiquorum Lin. (Z.). — ಮೂಱುಂ ಸೂಟ್. three times (ಮೂಱನೆ Ct. II, 85). — ಮೂಱು ಕಟ್ಟು. three bands or ties (J. 8, 19). — ಮೂಱು ಕಣ್. three eyes (Bp. 50, 66). — ಮೂಱು ಕಣ್ಣವ. -ಅವ. a man with three eyes (J. 16, 20). — ಮೂಱು ಗಾವುದ. = ಮೂಗಾವುದ. ಮೂಱು ಗಾವುದ ದೊಳಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡ್ಯೇನು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಮೂಱು ಗ್ರಾಮ. three villages. 2, a musical expression. ಶ್ರುತಿಯೊಳ್ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಗಮಕಮಕ್ಕು, ಅವಕೆ ದೇಶೀಯ ಮೇಳ ಮಕ್ಕು, ಅವಕೆ ಮೂಱು ಗ್ರಾಮಮಕ್ಕು, etc. (Mr. 78). — ಮೂಱು ದಾರಿ. a place where three roads meet and much dust is found. ಮುನ್ದಣ ಬುದ್ಧಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮೂಱು ದಾರಿಯ ಮಣ್ಣೇ. — ಮೂಱು ದಾರಿ ಆಱು ಬಟ್ಟೆ (said when a business is spoiled, Prvs.). — ಮೂಱು ನಾಮ. the three sectarian lines applied to a Vaiṣṇava's forehead and other parts of the body. ಮೂಱು ನಾಮದವ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮದವ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಾನು? (Prv.). — ಮೂಱು ನಾಲ್ಕು. three or four (B. 2, 21. 35; 3, 13; C.). — ಮೂಱು ನಾಲ್ಕುಂ. seven (Bp. 5, 64). [— ಮೂಱುಂ ಪೊತ್ತು. three times. ಮೂಱುಂ ಪೊತ್ತು ಮರ್ಚನಾ ಪುರಸ್ಸರಂ ಧೂಪೋದ್ಧಾರಂ ಗಯ್ದು ನಿರನ್ತರ ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯಾ ಸೇವೆಯುಂ Ap. 15, 13 va.]. — ಮೂಱು ಬಾಱಿ. three times (Bp. 50, 38; My.). — ಮೂಱು ಮನ್ದಿ. three persons (C.). ಹುರುಳಿ ತಿನ್ನು ವವನಿಗೆ ಕಣ್ಣ ಹಿಡಿಯುವವರು ಮೂಱು ಮನ್ದಿ (Prv.). — ಮೂಱು ಮೂಱು. three and three, in a distributive sense, each three, every three (B. 3, 3. 106; 4, 46). — ಮೂಱು ಮೂರ್ತಿ. = ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ (My.). — ಮೂಱು ಮೋಹ. three mōhas (Cpr. 8, 80). — ಮೂಱು ಲೋಕ. the three worlds. ಮೂವರ ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ಮೂಱು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವದು. — ತಾನುಣ್ಬೋ? ಮೂಱು ಲೋಕ ಉಣ್ಬೋ? (Prvs.). [— ಮೂಱುಂ ಲೋಕ. = ಮೂಱು ಲೋಕ. ಧುರದೊಳ್ ಮೂಱುಂ ಲೋಕಂ ನೆರೆದಿರೆಯುಂ Pb. 1, 48]. — ಮೂಱು ವರುಷ. three years. ಮೂಱು ವರುಷದ ಬುದ್ಧಿ ನೂಱು ವರುಷದ ತನಕ (Prv.). — ಮೂಱುವರೆ. -ಂ-ಅರೆ. three and a half (My.; B. 3, 86; 5, 252). — ಮೂಱು ವರ್ಣ. three colours; three letters: the letters a, u, ma (My.; ಶ್ವೇತವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಣವ Kp. 4, 8, 1 Cm.). — ಮೂಱು ವಿಧ. = ಮೂವಿಧ. three modes, etc. ಪೊಲನಱಿಯದ, ನೆಲನಱಿಯದ, ಕೆಲ ನಱಿಯದ, ಮೂಱು ವಿಧವಱಿಯದ (Śmd. 127; cf. ಮೂವಿಧಿ). — ಮೂಱು ಸಂಜೆ. dawn, noon, evening-twilight (My.; B. 3, 80). — ಮೂಱು ಸನ್ಧ್ಯೆ. = ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯೆ. (Bp. 39, 4). — ಮೂಱು ಸೂಟ್. -ಸೂಟು. three times or turns (Bp. 46, 55; 51, 79; 60, 61). — ಮೂಱು ಹೊತ್ತು. the three periods of the day: morning, noon, and evening (Bp. 50, 66; My.). — ಮೂಱೂ ಕಾಲು. three and a quarter (My.; B. 5, 255). — ಮೂಱೂ ಸಂಜೆ. = ಮೂಱು-. (ಪ್ರದೋಷ G.; B. 4, 176. 183; My.). ಮೂಱೂ ಸಂಜೆಯ ಬಿಸಲು (G. 153). [— ಮೂಱೆಡೆ. -ಎಡೆ. three places. ಚಟ್ಟಾರು ಭುಜಂಗನ ಕೊರಲನ್ತೆ ಬಾಗಿದಂ ಮೂಱೆಡೆಯೊಳ್ Ap. 12, 111]. — ಮೂಱೆರಡು. -ಎರಡು. six (Bp. 1, 9; My.). — ಮೂಱೆಲೆಗನ್ನೆ. -ಎಲೆಕನ್ನೆ. the plant Hedysarum gangeticum (ವಿದಾರೀಗನ್ಧೆ, ಸಾಲಪರ್ಣಿ, ಅಂಶುಮತಿ, ಸ್ಥಿರೆ, ಧ್ರುವೆ Nr.). — ಮೂಱೆಲೆಹೊನ್ನೆ. = ಮೂಱೆಲೆಗನ್ನೆ. (Si. 150; My.).

ಮೂರ್- mūr. = ಮೂಱು, etc. (Bp. 46, 3). see ಮೂವರ್. — ಮೂರ್ಕೋಟಿ. three crores (J. 19, 4). — ಮೂರ್ಗರ್ಳ್. three (plural form, C. Bp. 47, 30). — ಮೂರ್ದಿನ. three days (Bp. 27, 22). — ಮೂರ್ವಿಧ. = ಮೂಱು ವಿಧ. (Bp. 18, 87). — ಮೂರ್ಸೂಟ್. = ಮೂಱು ಸೂಟ್. (Bp. 9, 7; 50, 30).

ಮೂರ್ಖ mūrkha. = ಮುಕ್ಕ. stupid, foolish, silly, ignorant; *a fool, a blockhead.* ಮೂರ್ಖಗೆ ಹೇಱಿದ ಬುದ್ಧಿ, ಗೋರ್ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಹೊಯಿದ ಮಟಿ (Prv.). see Sp. s. ಮೆಲು. — ಮೂರ್ಖನೆಯ್ನಾರ್. N. (Bp. 44, 60. 63. 64). — ಮೂರ್ಖಪಟ್ಟು. the obstinate way in which a fool grasps or handles a business (My.).

ಮೂರ್ಖತನ mūrkhatana. stupidity, folly, foolishness, dulness, ignorance (ವ್ಯಾಮೋಹ Cb.; My.; B. 4, 161; 5, 109).

ಮೂರ್ಖತೆ mūrkhate. = ಮೂರ್ಖತನ. (Sk.; Grj. 6, 11).

ಮೂರ್ಖತ್ವ mūrkhatva. = ಮೂರ್ಖತೆ. (Sk.; My.).

ಮೂರ್ಚು mūrcu. 1. (= ಮುಚ್ಚು). to be stupefied, etc. see Kk. s. ಮೂರ್ಛೆಪೋಗು.

ಮೂರ್ಚು mūrcu. 2. (Tbh. of ಮೂರ್ಛೆ). — ಮೂರ್ಚೋಗು. (*i. e.* ಮೂರ್ಚು ಹೋಗು). to be stupefied, to faint away, etc. (ಹಮ್ಮೈದವ್ಪೋಗು Ct. II, 111).

ಮೂರ್ಛನ mūrchana. stupefying, etc. 2, fainting, swoon, stupor, etc. 3, violence, vehemence; growth, increase. 4, swelling or rising of sounds, an intonation, note, a tone or semi-tone in the musical scale (Sk.; V. 11, 8).

ಮೂರ್ಛನೆ mūrchane. ಮೂರ್ಛನಾ. = ಮೂರ್ಛನ. — ಮೂರ್ಛನೆ ತಿಳಿ. loss of consciousness, etc. to disappear (Bp. 28, 61). — ಮೂರ್ಛನೆ ಬಿಗಿ. stupor to seize firmly or become strong (Bp. 28, 54).

ಮೂರ್ಛಾನುಗತ mūrchā-anugata. arrived at a swoon; swooned (J. 4, 43).

ಮೂರ್ಛಾಲ mūrchāla. *fainting, fainted, senseless.*

ಮೂರ್ಛಾವಿಲ mūrchā-āvila. not clear (in one's mind) on account of stupor (Śsv. 5, 18).

ಮೂರ್ಛಾವೇಗ mūrchā-vēga. violence or intensity of fainting (Cpr. 5, 18).

ಮೂರ್ಛಿ mūrchi. a person overcome with stupor; a puffed up, proud or insolent man (ಸೊಕ್ಕಿದಂ Bhn. 65).

ಮೂರ್ಛಿತ mūrchita. *stupefied, rendered senseless, fainted, fainting.* (Bp. 46, 23; My.). feminine ಮೂರ್ಛಿತಳು (B. 5, 132), ಮೂರ್ಛಿತೆ (My.). 2, *grown, increased, augmented, swollen, intensified, thick, solid.*

ಮೂರ್ಛಿಸು mūrchisu. to become torpid or stupefied, to become senseless, to faint away, to swoon (C. Bp. 19, 31).

ಮೂರ್ಛೆ mūrche. ಮೂರ್ಛಾ. = ಮುಚ್ಚೆ 1, (ಮೂರ್ಚು 2). *fainting, loss of consciousness, a swoon, stupor*; spiritual stupor or blindness, hallucination (ಮಱಹು Nn. 124). 2, the rising of sounds,

diatonic scale. — ಮೂರ್ಛೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಮೂರ್ಛೆಪೋಗು. (My.). — ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿ. a swoon to pass away: to recover from fainting, etc. (ಮಲಚುರ G.: My.). ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದಂ (ತೆರ್ಪತ್ತಂ Kk. 91). — ಮೂರ್ಛೆದಿಳಿ. -ತಿಳಿ. = ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿ. (Abh. P. 9, 111). — ಮೂರ್ಛೆರೋಗ. epilepsy (My.). — ಮೂರ್ಛೆಪೋಗು. -ಪೋಗು. to become torpid or stupefied, to become senseless, to lose consciousness, to faint, etc. (Abh. P. 10, 154; Śsv. 4, 22). ಮೂರ್ಛೆಪೋದಂ (ಮುಚ್ಚಂ Kk. 75, o. r. ಮೂರ್ಚಿದಂ). see ಮುಚ್ಚು ಜ್. — ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಸ್ದು. = ಮೂರ್ಛೆಗೊಳ್ಳು. (My.; ಹಮ್ಮಯ್ಸು G.).

ಮೂರ್ತ **mūrta.** = ಮುಹೂರ್ತ 2. thickened; *settled into any fixed shape, formed, substantial, solid, material, corporeal, embodied.* 2, *stupefied, unconscious. fainted, insensible.* — ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸು. = ಮೂರ್ತಿ-. to cause to take a (sitting) posture: to cause to sit down (Bp. 4, 5). — ಮೂರ್ತ ಮಾಡು. to form a (sitting) figure: to sit down (My.).

ಮೂರ್ತಿ **mūrti.** = ಮೂರುತಿ. any solid body, any material form, anything which has definite shape and limits; a material element (especially as a component of the human body); *body, form, visible shape; matter, substance;* embodiment, manifestation, incarnation, personification. 2, *an image, an idol, a statue, a figure, a form.* ಮೂರ್ತಿ ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಕೀರ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು (Prv.). — ಮೂರ್ತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to assume a body or form (Abh. P. 3, 144. 145); to take a (sitting) posture: to sit down (Śsv. 1, 72 va.; 5, 57 va.; V. 14, 31 va.). — ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸು. (Rśv. 3, 80 va.; V. 14, 27 va. & 28 va.; 23, 13 va.). — ಮೂರ್ತಿವೆಟ್. -ಪೆಟ್. to assume a body or form (Śsv. 1, 79 va.).

ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ **mūrti-pūje.** idol-worship (My.).

ಮೂರ್ತಿಮತ್ **mūrti-mat.** having a material or bodily form, material, embodied, corporeal, incarnate, personified.

ಮೂರ್ತಿಮದ್ವಸ್ತುಸಮ್ಮದ **mūrtimat-vastu-sammada.** the pleasant group of embodied objects (ಪುದ್ಗಲ, ಮೂರ್ತಿಯನುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳು Nn. 96).

ಮೂರ್ತ್ಯಷ್ಟಕ **mūrti-aṣṭaka.** eight forms (Śsv. 5, 34; see ಅಷ್ಟ ಮೂರ್ತಿ).

ಮೂರ್ಧ **mūrdha.** the forehead; *the head* (ತಲೆ Mr. 315); the top. ಮೂರ್ಧ್ನಿ, on the head, at the head (My.; G.).

ಮೂರ್ಧಜ **mūrdha-ja.** *the hair of the head.*

ಮೂರ್ಧನ್ಯ **mūrdhanya.** belonging to the head. 2, cerebral, as a letter (Śmd. 27).

ಮೂರ್ಧಪಿಂಡ **mūrdha-piṇḍa.** a lump upon the head of an elephant: *either of the globes on the forehead of an elephant* (ಕುಂಭ, ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಲ, ಎರಡು ಕುಂಭಸ್ಥಲದ ನಡು ಬೀಡು ಎಮ್ಬುದು Hlā.).

ಮೂರ್ಧವೇಷ್ಟನ **mūrdha-vēṣṭana.** *a turban.*

ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತ **mūrdha-abhiṣikta.** having the head anointed, inaugurated, installed; *a consecrated king; a Kṣatriya;* a royal counsellor.

ಮೂರ್ಧಾಭಿಷೇಚನ **mūrdha-abhiṣēcana.** the act of consecrating, anointing, inauguration (J. 18, 3).

ಮೂರ್ಧ್ನ್ಯಾಘ್ರಾಣ **mūrdhni-āghrāṇa.** smelling at the head (Grj. 3, 110; 3, 119 va.).

ಮೂಱ್ಮೆ **mūṟ-me.** (Śmd. 243). = ಮೂಮೆ. thrice.

ಮೂರ್ವೆ **mūrve.** *the plant Sanseviera roxburghiana Shult.*, a sort of creeper from the fibres of which bow-strings and the girdle of the Kṣatriyas are made.

ಮೂಲ **mūla.** *the root of any plant or tree* (ಬೇರ್ Nn. 66; ಮರದ ಬೇರು 100; *cf.* ಮೊದಲ್; Te. ಮುದಲ = ಮೂಲ; M. ಮೂಡು, the bottom). 2, the bottom of anything (ಬುಧ್ನ, ಮೊದಲ್ Nn. 136); *the basis, the ground-work, the beginning;* a wall (ಮೊದಲ್, ಶಾಲ 2 Nn. 20). 3, *root, origin;* cause; means; the first cause. 4, the original, the original text of any work. 5, original property, capital, principal, stock. 6, *the nineteenth lunar asterism.* 7, the end: termination, destruction, ruin (My.). ಮೂಲ ತಿಳಿದವಗೆ ಮೇಲೆ ತೋಱಿಸಬೇಡ. — ಕುರುಡಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಮನೇ ಗಡಿಗೆಗೆ ಮೂಲ. — ಬಡವನ ಸಿಟ್ಟು ದವಡೆಗೆ ಮೂಲ. — ಜಾಲೀ ಬಿತ್ತಲು ಕಾಲಿಗೆ ಮೂಲ. — ಮೊಣ್ಡಕೊಡಲಿ ಅಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲ. — ಜಾಲಿ ನೆಟ್ಟು ಕಾಲಿಗೆ ಮೂಲವಾಯಿತು (Prvs.). — ಮೂಲಗಣ್ಟು. = ಮೂಲಧನ (B. 5, 102). [— ಮೂಲದವ. -ಅವ. original inhabitant]. — ಮೂಲ ಬಣ್ಡವಲ. = ಮೂಲಗಣ್ಟು. (B. 5, 98; My.). — ಮೂಲಪ್ಪುರಂ. -ಂ-. to the bottom (Cpr. 5, 42 va.).

ಮೂಲಕ **mūlaka.** = ಮುಲ್ಲಂಗಿ, ಮೂಲಗೆ, ಮೂಲಂಗಿ. having roots; rooted in, springing from; on the ground or reason of; on account of (My.; B. 4, 92. 163). 2, an esculent root; *the radish, Raphanus sativus Lin.*

ಮೂಲಕರ್ಮ **mūla-karma.** *magical employment of roots, sorcery.*

ಮೂಲಕಾರಣ **mūla-kāraṇa.** the first or original cause (My.).

ಮೂಲಗೆ **mūlage.** Tbh. of ಮೂಲಕ. (ಮೂಲಕ Hlā.).

ಮೂಲಂಗಿ **mūlaṅgi.** Tbh. of ಮೂಲಕ. (ಮೂಲಕ Nr.; Mr. 95; Si. 162; My.).

ಮೂಲತಃ **mūla-taḥ.** from the root; from the beginning (B. 4, 89; My.).

ಮೂಲದ್ರವ್ಯ **mūla-dravya.** = ಮೂಲಧನ. (ಪರಿಪಣ G.; My.).

ಮೂಲಧನ **mūla-dhana.** *original property, capital, principal, stock* (Bp. 27, 1).

ಮೂಲನ **mūlana.** rooting. see ನಿರ್ಮೂಲನ.

ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರ **mūla-nakṣatra.** = ಮೂಲ No. 6. (J. 28, 14).

ಮೂಲನಗರ **mūla-nagara.** *old town, opposed to the suburbs.*

ಮೂಲನಿವಾಸಿ **mūla-nivāsi.** an original inhabitant, an aboriginal (B. 4, 205; My.).

ಮೂಲಬಲ **mūla-bala.** an original force, the principal force or army (My.); one's own army (Si. 267).

ಮೂಲಭದ್ರಿಕೆ **mūla-bhadrike.** a certain permutation of letters (Mr. 352).

ಮೂಲಭೂತ **mūla-bhūta.** become the root or original. (B. 4, 86).

ಮೂಲಮನ್ತ್ರ **mūla-mantra.** an original or fundamental mantra; the principal mantra of a sect (Bp. 38, 45; My.).

ಮೂಲರೋಗ **mūla-rōga.** = ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ. (My.).

ಮೂಲವಿಗ್ರಹ **mūla-vigraha.** a base-idol: an idol of stone that is not taken out of the temple for processions (My.).

ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ **mūla-vyādhi.** the disease called piles (ಗುದ ಕೀಲಕ, etc. Hlā.; ಅಸನಾಂಕುರ Mr. 386; ಅರ್ಶಸ್, ದುರ್ನಾಮಕ, ಮೊಳೆ ರೋಗ Si. 201; ಅರ್ಶಸ್, ದುರ್ನಾಮಕ G.; C.; Te., T.; Mhr. ಮೂಳ ವ್ಯಾಧಿ).

ಮೂಲಸ್ಥಾನ **mūla-sthāna.** the place of origin (B. 3, 23; My.); a principal place.

ಮೂಲಸ್ಥಾಪಕ **mūla-sthāpaka.** the first establisher, the founder (B. 4, 213; My.).

ಮೂಲಾಧಾರ mūla-ādhāra. a mystical circle situated above the generative organs (see ಚಕ್ರ).

ಮೂಲಿಕ mūlika. primary, principal. 2, the first one, an elder brother (ಅಗ್ರಜ, ತನ್ನಿನ್ದವೂ ಹಿರಿಯನು Nn. 44). 3, the slough of a snake (ನಿರ್ಮೋಕ, ಹಾವಿನ ಹೆರೆ 44). 4, a weapon (ಶಸ್ತ್ರ, ಆಯುಧ 44). 5, a physician (ವೈದ್ಯನು 44). 6, a sick man (ರೋಗಿ, ವ್ಯಾಧಿಸ್ಥ 44). 7, the moon (ಮೃಗಧರ, ಚನ್ದ್ರ 44).

ಮೂಲಿಕಾಶಕ್ತಿ mūlikā-śakti. the virtue of a medicinal root (My.).

ಮೂಲಿಕೆ mūlike. ಮೂಲಿಕಾ. = ಮುರಿಕೆ. a root; a multitude or collection of roots. 2, Ceylon leadwort (ಶಿಖಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲಿಕೆ Nn. 4). ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಮಾಱುವವನು (ಕದಲಿ, ಮೂಲಿಗ Nn. 43).

ಮೂಲಿಗ mūla-iga. (Śmd. 233). a vendor of (medicinal) roots (ಕದಲಿ, ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಮಾಱುವವನು (Nn. 43). 2, a man of ancient times (ಪೞೆಯಂ Śmd. 232 Mḍb.). [3, person as the root cause. ಜೂದೆ ನೆವಮಾಗಿರೆ ಮೂಲಿಗನಾದೆ ನಾನೆ Pb. 13, 18; ಹರನು ಮೂಲಿಗನಾಗಿ ಪುರಾತರೊಳಗಾಗಿ Bv. 347; Cv. 19. 1444].

ಮೂಲಿತ mūlita. rooted. see ಉನ್-, ನಿರ್-.

ಮೂಲೀಕರ್ಮ mūlī-karma. *magical employment of roots, sorcery.*

ಮೂಲುಗು mūlugu. = ಮುಲುಕು 2. to strain, etc. (My.; Te.).

ಮೂಲೆ mūle. a corner; an angle; a point of the compass (My.; Tu.; Te., M.; T. ಮೂಲೈ). ಎರಡು ದಿಕ್ಕುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಮೂಲೆಗಳು (ಅಪದಿಶ, ವಿದಿಶ್ Si. 29). ಮೂಲೆಗೆ ಇಡುವನ್ಥಾದ್ದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಡಬಾರದು. — ಮೂೞೀ ಮೂಗುತಿ ಹೋದ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಮೂಲೇ ಕಸವೆಲ್ಲ ಹೋಯಿತು (Prvs.). see ಚೌ-, ದಿಗ್-; Bp. 26, 26; 28, 34. 52; 54, 12; Bh. 1, 20, 57; B. 2, 50; 4, 177; 5, 191. 227; Prv. s. ಮೊದಲು. — ಮೂಲೆದಣ್ಡಿಗೆ. = ದಣ್ಡಿಗೆ. (My.). — ಮೂಲೆಮಟ್ಟ. a mason's or carpenter's square (My.).

ಮೂಲ್ಯ mūlya. being at the root; to be eradicated; to be bought for a price, purchasable. 2, original value; *price, worth, value, cost.* 3, wages. 4, capital, principal.

***ಮೂವಟ್ಟಲು mūvaṭṭalu.** a ceremony performed in connection with child birth before the close of ten days after the birth. ಈೞಲು, ಮೂವಟ್ಟಲು, ಹಸೆ-ಹನ್ದರ, ತೊಣ್ಡಲು ಬಾಸಿಂಗ...ಈ ಪೞಯ ಮಾಡುವನೆ ಶಿವಭಕ್ತ Cv. 238.

ಮೂಷಕ mūṣaka. = ಮೂಸಕ. a thief; *a mouse; a rat.*

ಮೂಷಕವಾಹನ mūṣaka-vāhana. Gaṇēśa (My.).

ಮೂಷಿಕ mūṣika. = ಮೂಸಿಕ. *a mouse; a rat;* a thief, a plunderer.

ಮೂಷಿಕಪರ್ಣಿ mūṣika-parṇi. *an aquatic plant, Salvinia cucullata* Roxb. (see ಇಲಿವಾಲ).

ಮೂಷಿಕೆ mūṣike. *a female rat or mouse, a rat, a mouse* (ಹೆಗ್ಗಣ Si. 170).

ಮೂಷಿತ mūṣita. = ಮುಷಿತ. *stolen.*

ಮೂಷೆ mūṣe. = ಮುಸಿ, ಮೂಸಿ, ಮೂಸೆ. a rat, a mouse. 2, *a crucible.*

ಮೂಸಕ mūsaka. Tbh. of ಮೂಷಕ. — ಮೂಸಕದೇರ. -ತೇರ. Gaṇēśa (ವಿನಾಯಕ Kk. 5, o. r. ಮೂಸಿಕ-).

ಮೂಸಣ್ಡಿ mūsaṇḍi. (= ಮುಸುಣ್ಡಿ). — ಮೂಸಣ್ಡಿದೊತ್ತು. -ತೊತ್ತು. a perverse maid (Bp. 55, 29).

ಮೂಸಿ mūsi. Tbh. of ಮೂಷೆ. a crucible (ಮುಸಿ G.). ಭಂಗಾರವನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಮೂಸಿ (ತೈಜಸಾವರ್ತಿನಿ G.).

ಮೂಸಿಕ mūsika. Tbh. of ಮೂಷಿಕ. — ಮೂಸಿಕದೇರ. = ಮೂಸಕ-, q. v.

ಮೂಸು mūsu. to smell [Tu. ಮೂಸ್]; (v. t., ಆಘ್ರಾಣ Śmd. Dh.; Bp. 24, 29; Rśv. 5, 114 va.; My.; T. ಮೋ, ಮೋರು, ಮುಗರು; Te. ಮೂರ್ ಕೊನು, ಮೂರು ಕೊನು, ಮೂತಿ ಚೂಚು, ಮೂಚೂಚು; see ಮುಣ್ಡು 1). ಮೂಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಘ್ರಾಣ, ಘ್ರಾತ Nr.). ಪೂವಂ ಮೂಸಿದಂ (Śmd. 156). ಮೂಸಿದ್ದು ಮೂದೇವಿಗೂ ಆಗದು (Prv.). — ಮೂಸಿ ನೋಡು. to explore by the smell: to smell (C.; ಆಘ್ರಾಣಿಸು, ಘ್ರಾಣಿಸು G.). ಮೂಸಿ ನೋಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಘ್ರಾಣ, ಘ್ರಾತ Si. 378). ಮೂಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಹೂಸಿನ ನಾತ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). see Bp. 14, 30; 24, 78; 32, 27; 60, 32.

ಮೂಸೆ mūse. Tbh. of ಮೂಷೆ. a crucible (My.; Te.; T. ಮೂಜೈ; Mhr. ಮೂಸ, ಮೋಸ; Mhr. also: a matrix; a mould; a trace, a track). ಚಿನ್ನ ಮೊದಲಾದುದು ಕರಗಿಸುವ ಮೂಸೆ (ಮೂಷೆ, etc. Si. 345).

ಮೂಳೆ mūḷe. a bone (ಎಲು, ಅಸ್ಥಿ Śm. 32; ಎಲು Bhn. 31; Abh. P. 13, 54 va.; Śśv. 4, 15; My.; Te. ಮುಡುಸು a bone). ತಲೇ ಮೂಳೆ (ಕರ್ಪರ, ಕಪಾಲ Si. 206); ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆಗೆ ಬುಡ (ತ್ರಿಕ 209); ಹಣೆಯ ಮೂಳೆ (ಶಂಖ, ಲಲಾಟಾಸ್ಥಿ 408).

ಮೂಟ mūḷa. the state of being deprived of or without, that of being bare, that of being maimed (*cf.* ಮೋಟು). 2, a man without ears, an earless man (ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದಂ Mr. 389). 3, a man who has lost any member; a word of abuse: a man with a mental defect, a fool, a brute (My.; see Bp. 14, 30; 52, 10; ಕಾಟ ಮೂಟ). ತೋಳು ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮೂಟನಾದ. — ದೂಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವ ಮೂಟನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prvs.). see Prv. s. ಬಡಿವಾರ. — ಮೂಟಕಿವಿ. a maimed ear; an ear without any ornament (My.). ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಗಣ್ಡ ಬಾಟನು, ಮೂಟಕಿವಿಗೆ ಓಲೆ ಬಾಟದು (Prv.). — ಮೂಟನಾಯಿ. a maimed dog. ತೂಳು ಬನ್ದು ಹೇೞದ ಮಾತು ಮೂಟನಾಯಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಕೇಳಬೇಕು? — ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆಗ್ಗಡತಿಯಾದರೆ ಗಣ್ಡ ಮೂಟನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prvs.).

ಮೂೞಿ mūḷi. 1. = ಮೂಟ No. 1. see ಕತ್ತು-, ಕಾಲು-, ಕೆಯ್-. (M., T. ಮೂಳಿ). 2, an earless woman (ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದವಳ್ Śmd. I; Rām. 5, 2, 34; see ಕಿವಿ- No. 1). 3, a woman without any ornament in her ears (My.; see ಕಿವಿ No. 2). 4, a widow (My.; see ಉಚ್ಚೆ-; Prv. s. ಮುಕ್ಕು 3). ಮೂೞೀ ಮೂಗುತಿ ಹೋದ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಮೂಲೇ ಕಸವೆಲ್ಲಾ ಹೋಯಿತು. — ಕಿವಿ ಕಿತ್ತ ಮೂೞಿ ಬೇಲಿ ನುಗ್ಗ ಹೆದಱುವಳೇ? — ನೂಲೋ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟು, ಹೇಲೋ ಮೂೞಿಯ ತನ್ದ. — ಮಂಕುಮೂೞಿಯಾದರೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತದೇ? (Prvs.).

ಮೂೞಿ mūḷi. 2. the spout of a water-jar (ಕರಗದ ಜೂಳಿ Śmd. I).

ಮೃಕಣ್ಡು mṛikaṇḍu. N. of a ṛiṣi, the father of Mārkaṇḍēya.

ಮೃಗ mṛiga. = ಮಿಕ, ಮಿಗ, ಮಿಗೆ, ಮುರಗ, ಮುರಿಗ, ಮುರುಗ. *a wild beast.* 2, *any quadruped, an animal in general, e. g.* a cow (ಪಶು ವ್ರಜ, ಗೋವುಗಳು Nn. 81); *a deer, an antelope* (ಕಮಲ, ಎರಳೆ Nn. 29; ಹರಿಣ, ಎರಳೆ 95; ಹುಲ್ಲೆ Mr. 162); *an elephant characterized by particular marks* (ದನ್ತಿ, ಆನೆ 81; see Hlā. s. ಮೂಱು); a jackal (ವನಾಯು, ನರಿ 81); game in general (ಬೆಳ್ಮೃಗ, ನಾನಾಮೃಗ 81). 3, *the spots on the moon represented as a hare or antelope.* 4, the nakṣatra Mṛigaśiras (ತಾರಗೆ, ನಕ್ಷತ್ರ 81). 5, *seeking, research, investigation.*

ಮೃಗಜಲ mṛiga-jala. deer-water: mirage. (ಬಿಸಿಲ್ಕುದುರೆ G.).

ಮೃಗಜಾಲಿಕೆ mṛiga-jālike. *a net for snaring game.*

ಮೃಗಣೆ mrigaṇe. *seeking, searching, research, inquiry.*

ಮೃಗತೃಷ್ಣೆ mriga-trisṇe. deer-thirst: *mirage.*

ಮೃಗದಂಶ mriga-daṁśa. animal biter: *a dog.*

ಮೃಗದ್ವಿಷ mriga-dvisa. a lion (ಸಿಂಹ G.).

ಮೃಗಧರ mriga-dhara. the moon (ಚನ್ದ್ರ Nn. 44; J. 10, 5). 2, Śiva (My.). 3, the number 1 (Ch.). 4, a mountain (J. 10, 5).

ಮೃಗಧೂರ್ತಕ mriga-dhūrtaka. *a jackal.*

ಮೃಗನಯನೆ mriga-nayane. = ಮೃಗಾಕ್ಷಿ. (Bp. 41, 5).

ಮೃಗನಾಭಿ mriga-nābhi. *musk.* ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲ, ತನು ಮೃಗನಾಭಿ ಬೇಡಿತು (Prv.).

ಮೃಗನಾರಿ mriga-nāri. a vegetable and medicinal substance, erycibe paniculata, used as a vermifuge (ವಿಳಂಗ Mr. 142).

ಮೃಗನೇತ್ರ mriga-nētra. N. of a vritta (Ch.).

ಮೃಗಪತಿ mriga-pati. *a lion.* 2, a tiger. 3, a roe-buck.

ಮೃಗಪಾಲಿಕೆ mriga-pālike. a musk-deer. (R.).

ಮೃಗಪೋತ mriga-pōta. a young deer, a fawn; a young wild beast (ಕೊಣಸು Ct. II, 80).

ಮೃಗಬನ್ಧನಿ mriga-bandhani. *a net for snaring game.*

ಮೃಗಭೇದ mriga-bhēda. a sort of quadruped. see ಉಡು.

ಮೃಗಭೇದನ mriga-bhēdana. a tiger; N. of an asura (Śsv. 5, 9).

ಮೃಗಮದ mriga-mada. *musk.*

ಮೃಗಯಾತ್ರೆ mriga-yātre. hunting, the chase (Śsv. 2, 118).

ಮೃಗಯು mrigayu. *a huntsman.*

ಮೃಗಯೆ mrigaye. *hunting, the chase.*

ಮೃಗರಿಪು mriga-ripu. *a lion* (Bp. 52, 50; Bh. 1, 8, 40).

ಮೃಗರೋಮಜ mriga-rōma-ja. *woollen.*

ಮೃಗಲಂಘನ mriga-laṅghana. leaping or jumping of animals. see ಕೊಣಕು.

ಮೃಗಲಾಂಛನ mriga-lāñchana. the moon (Lilv. 3, 2).

ಮೃಗಲಿಂಗ mriga-liṅga. = ಮುರಗಲಿಂಗ. N. of a liṅga (Bp. 19, 74).

ಮೃಗವಧಾಜೀವ mriga-vadha-ājīva. *a huntsman.*

ಮೃಗವಾಹನ mriga-vāhana. Vāyu. (R.).

ಮೃಗವಿಶೇಷ mriga-viśēsa. a kind of quadruped. see ಉಡು.

ಮೃಗವ್ಯ mrigavya. *hunting, the chase.*

ಮೃಗಶಿರ mriga-śira. = ಮೃಗಶಿರಸ್. (My.).

ಮೃಗಶಿರಸ್ mriga-śiras. *the fifth lunar mansion or nakṣatra.*

ಮೃಗಶಿರೆ mriga-śire. = ಮೃಗಶಿರಸ್. (ಮೃಗಶೀರ್ಷ Mr. 39; My.).

ಮೃಗಶೀರ್ಷ mriga-śīrṣa. *the fifth lunar mansion.*

ಮೃಗಶೃಂಗಧರ mriga-śriṅga-dhara. carrying a stag's horn (J. 33, 40).

ಮೃಗಾಕ್ಷಿ mriga-akṣi. a woman with eyes like an antelope's. (J. 11, 8; 30, 15).

ಮೃಗಾಂಕ mriga-aṅka. *the moon* (ಸಸಿ Śm. 111; Kk. 97; Śmd. 386).

ಮೃಗಾದನ mriga-adana. *a hyena;* a hunting leopard.

ಮೃಗಾರಾತಿ mriga-arāti. a lion (ಸಿಂಹ Mr. 159).

ಮೃಗಾರಿ mriga-ari. a lion; *a tiger.*

ಮೃಗಾಶನ mriga-aśana. a tiger; a leopard; a lion (G.).

ಮೃಗಿ mrigi. = ಮುರಗಿ. *a female deer or antelope, a doe.* (Cpr. 4, 47; Bp. 34, 29).

ಮೃಗಿತ mrigita. chased, hunted after; *sought, searched for.*

ಮೃಗೇನ್ದ್ರ mriga-indra. *a lion;* a tiger.

ಮೃಗೋದ್ಭವ mriga-udbhava. musk (Rsv. 13, 88; Śsv. 1, 50).

ಮೃಜೆ mrije. wiping, cleansing; *cleaning the person by wiping, bathing, or rubbing it with unguents.*

ಮೃಡ mriḍa. = ಮಿಡ. *Śiva.*

ಮೃಡಾನಿ mriḍāni. *Pārvatī.*

ಮೃಣಾಲ mriṇāla. the creeping root of a lotus; *the film or fibres attached to the stalk of a lotus; the hollow or tubular stalk of a lotus* (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ತಾವರೆಯ ದಣ್ಟು Nn. 60; ಬಿಸ, ಕೊನರ್ Nr.; ನಾಳ Hlā.). ತಾವರೇ ಬಳ್ಳಿಯ ಕೊಟಬಿಗಳು (ಮೃಣಾಲ, ಬಿಸ Si. 96).

ಮೃಣ್ಮಯ mrid-maya. = ಮೃನ್ಮಯ. made of earth, earthen, etc.

ಮೃಣ್ಮಯಪಾತ್ರೆ mriṇmaya-pātre. an earthen vessel (ಮಣ್ಣ ಮಡಕೆ Nn. 85).

ಮೃತ mrita. = ಮಿತ 2. *dead, deceased;* mortal (Bp. 51, 29). 2, death (ನಿರ್ಯಾಣ, ಸಾವು Nn. 90). 3, a dead body, a corpse (ಕುಣಪ, ಹೆಣನು Nn. 11; ಶಬ, ಸಾವು 64). 4, water (ಅರ್ಣ, ಉದಕ 11). 5, disease (ರೋಗ, ವ್ಯಾಧಿ 11). 6, dispute (ವಾದ, ಜಗಳ 11). 7, begging. — ಮೃತವಾಗು. -ಆಗು. to die (My.). ಆ ಯುವತಿ ಮೃತವಾಗೆ (Bp. 32, 42).

***ಮೃತಕ mritaka.** dead-body, corpse. ಮೃತಕಮಂ ಕಣ್ಡನಿಬರುಂ ಮೂರ್ಛೆವೋಗಿ Vr. 30, 7.

***ಮೃತಕಸೆಜ್ಜೆ mritaka-sejje.** death bed. ಮೃತಕಸೆಜ್ಜೆಯೊಳಿರ್ದು ಸಂನ್ಯಸನಂ ಗೆಯ್ದು ಧರ್ಮಧ್ಯಾನ ಶುಕ್ಲ ಧ್ಯಾನಂಗಳಂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Vr. 29, 1.

ಮೃತತಿಥಿ mrita-tithi. the death-day of any relation, on which śrāddha is performed (My.).

ಮೃತಪತ್ರ mrita-patra. a written will (B. 5, 264).

ಮೃತಸಂಸ್ಕಾರ mrita-saṁskāra. *funeral rites or ceremonies, obsequies.* (ಸಾಧನ G.).

ಮೃತಸಂಜೀವ mrita-sañjīva. making alive: N. of a plant (Rām. 6, 36, 45).

ಮೃತಸಂಜೀವಕ mrita-sañjīvaka. reviving the dead (J. 24, 9).

ಮೃತಸಂಜೀವಿ mrita-sañjīvi. = ಮೃತಸಂಜೀವ. (Rām. 6, 36, 46).

ಮೃತಸ್ನಾತ mrita-snāta. *one who has washed himself after a death or funeral, bathed after mourning.*

ಮೃತಸ್ನಾನ mrita-snāna. *ablution after a death or funeral.*

ಮೃತಾಲಕ mritālaka. *a kind of loam or clay.*

ಮೃತಾಶೌಚ mrita-āśauca. impurity contracted through a death in one's family (My.).

ಮೃತಿ mriti. death (ನಿರ್ಯಾಣ, ಸಾವು Nn. 79; ಸಾವು G.). see ಸಾಯ್; Kāvy. IV, 2, 16.

ಮೃತೆ mrite. *food or alms obtained by begging.*

ಮೃತ್ತಾಲಕ mrittālaka. = ಮೃತಾಲಕ.

ಮೃತ್ತಿಕೆ mrittike. *earth, clay, loam.*

ಮೃತ್ತು mrittu. Tbh. of ಮೃದ್. (My.).

ಮೃತ್ಪಿಣ್ಡ mrid-piṇḍa. a clod of earth, a lump of clay.

ಮೃತ್ಪಿಣ್ಡಸಂಘಟನ mritpiṇḍa-saṅghaṭana. joining clods of earth together. see ಒಟ್ಟು 2.

ಮೃತ್ಯು mrityu. = ಮಿತ್ತು, ಮಿಟ್ಟು. *death* (ಸಾವು G.; see ಬೋಟು 1); death personified, also as a female (Dp. 4, 4); Yama, the god of death. ತೃಪ್ತನಿಗಾದರೂ ಮೃತ್ಯು ತಪ್ಪದು (Prv.).

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ mrityu-ñ-jaya. overcoming death. 2, *Śiva.*

ಮೃತ್ಯುಂಜಯಮನ್ತ್ರ mrityuñjaya-mantra. a mantra that overcomes death (Cpr. 5, 35 va.).

ಮೃತ್ಯುತಿಥಿ mrityu-tithi. = ಮೃತತಿಥಿ. (B. 4, 215).

ಮೃತ್ಯುಪತ್ರ mrityu-patra. = ಮೃತಪತ್ರ. (B. 5, 183).

ಮೃತ್ಯುಭಯಹರ mrityu-bhaya-hara. removing the peril of death or the fear of death (Bp. 46, 33).

ಮೃತ್ಯುಹರ mrityu-hara. remover of death: Śiva (Śśv. 4, 45).

ಮೃತ್ಸೆ mritse. *good earth or clay.*

ಮೃತ್ಸ್ನೆ mritsne. *good earth or clay.* 2, *a kind of loam or clay.*

ಮೃದ್ mrid. ಮೃತ್. = ಮಟ್ಟಿ, ಮೃತ್ತು. *earth, soil, clay, loam.*

ಮೃದಂಗ mridanga. *a sort of tabour* (ಮದ್ದಳೆ, ಮುರಜ Hlā.; ಮದ್ದಳೆ Nn. 66, Mr. 80; ರಿಗ್ಗವಣೆ Ct. II, 97). 2, N. of a plant (= ಘೋಷಾತಕಿ in Sk.; ಫಲಿನಿ, ಜಾಲಿನಿ, ಹೀರೆ Mr. 146).

ಮೃದು mridu. = ಮಿದು, ಮಿದುವು, ಮೆತ್ತು, ಮೆದು, (ಮೆಲ್, ಮೆಲು). *soft, tender, supple, flexible, pliant.* 2, *mild, gentle;* softness, mildness, gentleness; weak, moderate; blunt; slow. ನಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜಾಱುವದು, ಮೃದುವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಊಱುವದು (Prv.).

ಮೃದುತರ mridu-tara. uncommonly mild, etc. (Bp. 33, 4; 38, 36; 39, 61; 57, 36).

ಮೃದುತಲ mridu-tala. a soft sole of the foot (Grj. 3, 91 va.).

ಮೃದುತ್ವಚ್ mridu-tvac. *a species of birch tree* (= ಭೂರ್ಜ).

ಮೃದುನೇತ್ರ mridu-nētra. N. of a vritta (Ch.).

***ಮೃದುಬನ್ಧ mridu-bandha.** a kind of verse composition. Kr. 2, 57.

ಮೃದುಲ mridula. *soft, tender, mild, gentle.*

ಮೃದುಯಾನ mridu-yāna. slow walk (Cpr. 7, 119).

ಮೃದುವಾಕ್ಕು mridu-vākku. a mild, gentle word.

ಮೃದುಶಬ್ದ mridu-śabda. a gentle sound or word (Kk. 2).

ಮೃದುಸ್ಮಿತ mridu-smita. a gentle smile (Śśv. 4, 59).

ಮೃದೂಕ್ತಿ mridu-ukti. a gentle word (Cpr. 5, 17).

ಮೃದ್ಘಟ mrid-ghaṭa. = ಮೃದ್ಭಾಂಡ. (My.).

ಮೃದ್ಭಾಣ್ಡ mrid-bhāṇḍa. *an earthen vessel.*

ಮೃದ್ವೀಕಾಲತೆ mridvīkā-late. a vine (Cpr. 1, 101 va.).

ಮೃದ್ವೀಕೆ mridvīke. = ಮುದ್ದಿಕೆ, ಮುದ್ದಿಗೆ 1. a vine; *a bunch of grapes, a grape.*

ಮೃಧ mridha. *war, battle.*

ಮೃನ್ಮಯ mrid-maya. = ಮೃಣ್ಮಯ. made of earth or clay, earthen.

ಮೃಷಾ mrisā. in vain, to no purpose, uselessly. 2, *wrongly, falsely, untruly.* 3, untruth.

ಮೃಷಾರ್ಥಕ mrisā-arthaka. *having a false sense or meaning, untrue, absurd.*

ಮೃಷೆ mrise. = ಮೃಷಾ No. 3. untruth (My.).

ಮೃಷ್ಟ mrista. wiped, rubbed; *cleansed, clean, pure;* smeared, besmeared; prepared, dressed, savoury. 2, pepper.

ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ mrista-anna. delicate food, dainties (ಅಮನ್ತ್ರಣ Nn. 155; J. 6, 53).

-ಮೆ me. 1. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಒಳ್ಮೆ, ಬಲ್ಮೆ, ಕಡುಮೆ, ಮೆಯ್ಮೆ, ಕೂರ್ಮೆ, ಪೆರ್ಮೆ (Śmd. 248).

-ಮೆ me. 2. an affix for expressing so and so many times, *e. g.* ಒರ್ಮೆ, ಇರ್ಮೆ, ಮೂರ್ಮೆ, ಸಾಸಿರ್ಮೆ, ಪಲರ್ಮೆ (Śmd. 242. 243).

ಮೆಕ್ಕಾ mekkā. = ಮಕ್ಕಾ, etc. Mecca. (Si. 101; My.).

ಮೆಕ್ಕೆ mekke. a climbing herb, Cucumis trigonus Roxb. (Bryonia callosa Rottl., ಉರ್ವಾರು Mr. 148; Bh. 1, 8, 76; My.; *cf.* ಮಿಗಿಕೆ). ಅಕ್ಕಿಯಿನ್ದಲೆ ತೆಂಗು, ಮೆಕ್ಕೆಯಿಂ ಕಣಕ, ಜಾನಕ್ಕಿಯಿಂ ಲಂಕೆ ಕೆಡುವನ್ತೆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಹೊಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕೇಡು (Sp.). see ದೊಡ್ಡ-, ಹಾವು-, ಹೆಬ್-. — [ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ. a kind of maize].

ಮೆಚ್ಚವಣಿಗೆ meccavanige. what recommends itself or is praiseworthy (ಮೆಚ್ಚನುಳ್ಳುದು Śmd. II; Kk. 75; Śm. 56). [ಓಲಗವುರುಡಿಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚವಣಿಗಿಲ್ಲ ಕರಂ ಮುಳಿಸಿಲ್ಲ ಕಾಯ್ದು ಕೆಮ್ಮಗೆ ಬಳಿಸನ್ದು ಕೊನ್ದಪನಕಾರಣದಿಂ ಮೊಱೆಯೋ ಮನೋಭವಾ Ap. 12, 34].

ಮೆಚ್ಚಿಕೆ meccike. = ಮಚ್ಚಿಕೆ, ಮೆಚ್ಚಿಗೆ. assent, approval, approbation, liking, pleasure (My.). see ಮೆಯ್-. [Tu. ಮೆಚ್ಚಿಗೆ].

ಮೆಚ್ಚಿಗೆ meccige. = ಮೆಚ್ಚಿಕೆ. (My.).

ಮೆಚ್ಚಿಸು meccisu. = ಮಚ್ಚಿಸು, etc. to cause to assent, etc., to please (Bp. 12, 25; 25, 14; 31, 23; 52, 28; 53, 54; 58, 26; 61, 54; Śśv. 2, 84; J. 7, 15).

ಮೆಚ್ಚು meccu. 1. = ಮಚ್ಚು 1, etc. to assent, to agree to, to admit to be true, to approve, to be pleased with; to like [Tu. ಮೆಚ್ಚ್]; (ಅಭ್ಯುಪಗಮ Śmd. Dh.; ಒಡಂಬಡು Śmd. 4. 296 Cm.; ಅಂಗೀಕರಿಸು 385 Cm.; My.; Te.; T. ಮೆಚ್ಚು, to praise, laud). [ಪರಿಣಾಮ ಪಥ್ಯಮಂ ಸುಖಪರಿಕರಮಂ ಮೆಚ್ಚದನ್ಧರಾರ್ Kr. 3, 153; Pb. 1, 7; Ap. 1, 26]. ಆಃ, ಸನ್ದಯಮಿಲ್ಲ! ಮೆಚ್ಚಿದೆಂ (Śmd. 20). ದೇವತೆಯರ್ ಮೆಚ್ಚಿ, ವರಮನ್ ಅರಸಂಗಿತ್ತರ್ (109). ಬಿರುದಾವಳಿಯೊಳ್ ಮೆಚ್ಚಿದನ್ತೆ ಪೇೞ್ವುದು (207). ಚದುರರ್ ಅದಂ ಮೆಚ್ಚರ್ (296). ವಿಜಯಸಿರಿ ವಾಚಾಟರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುವಳೆ? (Bh. 2, 13, 47). ಮೆಚ್ಚಿದವನಿಗೆ ಮಸಣವೇ ಸುಖ (Prv.). see Cpr. 7, 94 va.; Grj. 10, 114; Bp. 22, 19; 24, 67; 25, 26; 27, 64; 36, 16; 37, 10; 40, 41; 41, 30; 43, 40; 46, 51; 54, 76; 57, 61; 60, 60; Nn. 3; Śm. 1; J. 2, 23; 29, 32.

ಮೆಚ್ಚು meccu. 2. = ಮಚ್ಚು 2, etc. assent, approbation; what recommends itself, is pleasant, etc.; satisfaction, pleasure. (Te.). [ಸರಸೀರುಹ ಜನ್ಮನ ಮೆಚ್ಚು ತೀಗೆ Pb. 5, 18]. ಮೆಚ್ಚಿನೊಳ್ ಅಕ್ಷೇಪದೊಳ್ ಬೆಚ್ಚ ಓ (Śmd. 69). ನಾನಾರ್ಥರತ್ನಾಕರಂ... ಜಗದೊಳ್ ಜಾಣರ ಮೆಚ್ಚು (Nn. 168). ನಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ದಾದಿಯರ್ಗಂ ಮೆಚ್ಚನೀವುತಿರ್ದಳು ಮೋಹಿನೀದೇವಿ (Prll. 3, 26). see Cpr. 3, 45; Abh. P. 3, 67; 8, 65; Bp. 14, 13; 28, 47; 43, 37. [2, present. ತನ್ನ ನಲ್ಲನ್ಪುಗಳಿನ್ದೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಂ ಸಲಿಸುವಂ Pb. 4, 23. — ಮೆಚ್ಚುಕೆಯ್. to do whatever one pleases. ಕಳ್ಳನಾರಯ್ಯಲಾಱದಾಗಳ್ ದೇವರೆನ್ನಂ ಮೆಚ್ಚುಕೆಯ್ವುದು Vr. 123, 23]. — ಮೆಚ್ಚುಗುಡು. -ಕುಡು. to assent (Cpr. 7, 95 va.; 11, 26 va.); to give what creates satisfaction; to give a present. (V. 14, 56).

ಮೆಚ್ಚು meccu. 3. = ಮಚ್ಚು 3. illusion, etc. see Bhn. 55. ಮರ್ಬು. — ಮೆಚ್ಚುಮದ್ದು. = ಮಚ್ಚುಮದ್ದು. (G. 423).

ಮೆಚ್ಚುತು meccutu. that which recommends itself or is pleasant. — ಮೆಚ್ಚುತುಣ್ಣಿ. delightful food (Śmd. 75; it is a bad compound, as it may be taken for ಮೆಚ್ಚು-ತುಣ್ಣಿ 75).

***ಮೆಚ್ಚುವಣಿಗೆ meccuvanige.** = ಮೆಚ್ಚವಣಿಗೆ. ಅನ್ತು ಮುಳಿಸಿನ ಮೋಪಿನ ಗಣ್ಡಮಚ್ಚರದ ಮೆಚ್ಚುವಣಿಗೆಯಂಕಕಾಱರ್ Pb. 12, 76 va.

ಮೆಚ್ಚುವಿಕೆ meccuvike. assenting, agreeing to, etc. (G. 423).

ಮೆಟ್ಟಿಗೆ mettige. a step, a stair; steps, stairs (My.; Te. ಮೆಟಿಕೆ, ಮೆಟ್ಟಿಕೆ). [Tu. ಮೊಟ್ಟು].

ಮೆಟ್ಟಿಸು mettisu. to cause to step or walk, to cause to tread on, etc. (My.; Rśv. 6, 11 va.; see ಹಿಮ್-). [Tu. ಮೊಟ್ಟಾವು].

ಮೆಟ್ಟು meṭṭu. 1. to put or place down the foot or feet; to step, to pace, to walk; to tread or trample on; to put the foot on or in, to put on, as a slipper or shoe [Tu. ಮೊಟ್ಟು]; (ಪಾದವಿನ್ಯಾಸ Śmd. Dh.; ಚರಣವಿನ್ಯಾಸ Śm. 88; My.; Te.; see s. ಮಿದಿ). [ಆ ದೆಸೆಯ ಬಿಲ್ಲವರಂ ಸುಱುದಾನೆ ಮೆಟ್ಟಿದುವು Kr. 1, 120; Ap. 4, 34 va.]. ಮುಟ್ಟಿತು ಮುಟ್ಟಿದು ದಿವ ಮಂ, ಮೆಟ್ಟಿತು ಮೆಟ್ಟಿದು ರಸಾತಲಾಗ್ರಮನೆನ್ನೊಲ್ ಬಿಟ್ಟಿಳಮಾಗಿರೆ ದಿವಿಜರ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಗಯಿಪ್ಪುದು ಮುನ್ದೆ ಮನ್ದರಶೈಲಂ (Śmd. 266). ಬಕನನ್ನಿರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೆಟ್ಟು! (272). ಅಱೆಯಿಂ ಸೀಳುವಡಾನೆ ಮೆಟ್ಟಲಹುದೇ? (Śś. 11). ತೆಱೆದ ಕೆಣ್ಣವಂ ಮೆಟ್ಟಿ ಮಱುಗುವಾ ತೆಱನನ್ತೆ ಅಱುಯದರ ಕೂಟ (Sp.). ಪುಲಿನ್ದಂ... ಕೆರ್ಪಂ ನಲವಿಂ ಮೆಟ್ಟುತ್ತೆ (Rśv. 5, 51). ಮೆಟ್ಟಿ ಸೀಳ್ವ... ಗಜಂಗಳ್ (6, 11 va.). ಮೆಟ್ಟಿದಲ್ಲದೆ ಹಾವು ಕಡಿಯದು. — ಮೆಟ್ಟಿ ದಾಕ್ಷಣ ಗಟ್ಟಿ ತಗ್ಗೀತೇ? — (ಹೇಲನ್ನು) ಮೆಟ್ಟೀ! ಅನ್ದರೆ ತಿನ್ದರೇನು ಕೊಟ್ಟೀ? ಅನ್ದ (Prvs.). see Cpr. 8, 44 va.; Bp. 12, 12; 22, 15; 26, 14; 32, 32; 43, 84; 45, 6; 51, 41; 60, 14; Rśv. 4, 14 va.; 6, 11 va.; 13, 96; J. 7, 17; B. 5, 297; ತಡಮ್-, ಪೆಡಮ್-, ಹಿಮ್-.

ಮೆಟ್ಟು meṭṭu. 2. stepping; a step of the foot (ಅಡಿವಜ್ಜೆ Ct. I, 47); that goes (see ಪೆಡಮೆಟ್ಟು 2). 2, the step or stop of a stringed instrument on which the finger is pressed so as to modify the tone (My.; T., Te.). 3, a sandal, a shoe (ಪಾದತ್ರಾಣ Śmd. Dh.; ಕೆರ್ಪು Śm. 88; My.; Te.). ನೆಣ್ಣರೊಳಗಣ ಸಾಲ ಮೆಟ್ಟಿನೊಳಗಣ ಕಲ್ಲು. — ನಿನ್ನ ಹೊಱಿಗೆ ನನ್ನ ಮೆಟ್ಟೇ? (Prvs.). 4, the step of a stair (Bp. 20, 21; My.). ಮೆಟ್ಟುಗಳು (ಆರೋಹಣ, ಸೋಪಾನ Si. 112; ಸೋಪಾನ, ಪಾ ವಟಿಗೆ G.). 5, a kind of foot-ring of which two are put to the second toe and which tingle when struck together by walking (My.). — ಮೆಟ್ಟಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice which is stepped on: a large platter filled with rice on which the bridegroom has to stand at the marriage ceremonies (Grj. 10, 82 va.; 10, 85; Bh. 1, 16, 65; Rām. 1, 16, 46; J. 31, 16). — ಮೆಟ್ಟು ಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ಈಳಿಗೆ No. 2, ಈಳಿಗೆಕತ್ತಿ. (My.). — ಮೆಟ್ಟುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a step-stone, a stair. [ಮನೆಯಿನ್ದ ದೊಡ್ಡ ಮೆಟ್ಟುಗಲ್ಲು]. — ಮೆಟ್ಟುಗಲ್ಲೇ ಗಟ್ಟ, ಬಾವಿನೀರೇ ಭಾಗೀರಥಿ. — ಮೆಟ್ಟುಗಲ್ಲು ಚಿನ್ನವಾದರೆ ನಿನಗರವಾಸಿ, ನನಗರವಾಸಿ (Prvs.). — ಮೆಟ್ಟುಹಲಿಗೆ. the lower timber of a door (Si. 110).

ಮೆಟ್ರೆ meṭre. the throat (My.; T. ಮನ್ನೈ, ಮೆನ್ನಿ, the throat; M. ಮನ್ನೆ, Te. ಮೆಡ, the neck; T., M. ಮಿಡಱು, the neck; the throat). — ಮೆಟ್ರೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a swelling of the glands of the throat (My.).

ಮೆಟ್ಲ meṭla. a step, a stair. see ಕಲ್ಲು-.

ಮೆಟ್ಲು meṭlu. = ಮೆಟ್ಲ. (My.).

ಮೆಡಱು meḍaṟu. to plait, as screens. [ಮಿಂಚಂ ಕಟ್ಟಿ ಮೆಡಱಿದನ್ತೆ Pb. 3, 55 va.]. ತಟ್ಟಿ ಮೆಡಱಿದನೆನ್ದು, ತಟ್ಟಿವೆಣದಂ (Śmd. II; Kk. 76; see ಮಿಣಿ).

ಮೆಡಿಸು meḍisu. = ಮೆಡು. (S. Mhr. according to Z.).

ಮೆಡು meḍu. = ಮೆಟ್ಟು 1. to put on, as a shoe, etc.

ಮೆಣಸಿಗೆ meṇasige. N. of a plant (ಅರು Mr. 139).

ಮೆಣಸು meṇasu. = ಮೆಳಸು, etc. black pepper. (ವೇಲ್ಲಜ, ಮರಿಚ Nr.; ವೇಲ್ಲಜ, ಮರೀಚ, ಉಷಣ Hlā.; ಉಷಣ, ಮರೀಚಕ Mr. 138; Bp. 33, 13; My.; B. 4, 177). ಮೆಣಸು ಕೊಟ್ಟರೆ ಜೋಳಕ್ಕಿನ್ನ ಕಡೆಯೇ? (Prv.). see ಕಾಡು-, ಮರ-; Prv. s. ಸಂಸ್ಕೃತ. — ಮೆಣ ಸಿನ ಕಸ. a common weed, Cleome monophylla Lin. (Z.). 2, the weed Vinca pusilla Murr. (Z.). — ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ. chilli, the pod of the Spanish or Cayenne pepper, Capsicum annuum Lin. (Z.; My.; B. 4, 177). — ಮೆಣಸಿನ ಬಳ್ಳಿ. the black pepper vine, Piper nigrum Lin. (Z.; My.). — ಮೆಣಸಿನ ಹಮ್ಬು. = ಮೆಣಸಿನ ಬಳ್ಳಿ. (My.). — ಮೆಣಸು ಕಾಱು. ಮೆಣಸಿನ ಕಾಱು. a corn of black pepper (My.; B. 4, 71). — ಮೆಣಸುಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. the Bengal-gram mixed with chilli. ಮಾವಿನ ಮಿಡಿಯ ಮಾರುದಿನ ಮೆಣಸುಗಡಲೆಯ ಪುಡಿಯೊಳಡಸಿದಲ್ಲವಲ್ಲಣಿಗೆಯ ಚಿಕ್ಕಣಂಗಳಂ ಸವಿ ಸವಿದು Pb. 4, 87 va.]. [Tu. ಮುಣ್ಚಿ].

ಮೆತ್ತಗೆ mettu-age4. = ಮೆತ್ತಿಗೆ. softness; soft, pliant, etc.; softly; slowly (Bp. 38, 35; My.; Tu. ಮೆತ್ತನೆ; T. ಮಿರುದು, ಮೆದು). ಮೆತ್ತ ಗಿರುವದು (ಮೃದು, ಮೃದುಲ, ಕೋಮಲ, etc. Si. 374). ಬೆಕ್ಕಿನ ಮೆಯ್ಯು ಹತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಮೆತ್ತಗಿರುತ್ತದೆ (B. 1, 26). ಹಾವಿನ ಮೆಯ್ ಮೆತ್ತಗೆ (2, 22). ಒಣ್ಣೆಯ ಅಂಗಾಲು... ಬಹು ಮೆತ್ತಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (3, 64). ನೆನೆದ ಕಲ್ಲು ಮೆತ್ತಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಮೆತ್ತನೆ mettane. = ಮೆತ್ತಿಗೆ. plastering; plaster for coating walls, etc. (My.). ಮೆತ್ತನೆ ಹಾಕು (My.). [Tu. ಮೆತ್ತಿಗೆ].

ಮೆತ್ತನೆ mettu-ane2. = ನೆತ್ತಾನೆ. soft, etc. (My.).

ಮೆತ್ತನ್ನ mettu-anna1. soft, etc. (My.). ಮೆತ್ತನ್ನ ಹುಲ್ಲು. (G. 63). ಮೆತ್ತನ್ನ ತೊಗಲು (B. 1, 20). see 3, 30. 31; 4, 144. 215.

ಮೆತ್ತಾನೆ mettu-āne4. = ಮೆತ್ತನೆ. plastering, etc. (My.).

ಮೆತ್ತಿಗೆ mettige. = ಮೆತ್ತನೆ. (My.).

ಮೆತ್ತಿಗೆ mettige. = ಮೆತ್ತಗೆ. slowly, etc. (My.).

ಮೆತ್ತು mettu. to coat walls with chunam or mud, to plaster, to plaster over, to lay on or apply to; to press into. [Tu.]; (J. 12, 27; My.; Te.; T., M. ಮೆಱುಗು, to daub a place with cow-dung, to wax or varnish; Te. ಮೇಗು, to smear, besmear; see ಮೆರುಗು); to cover (J. 14, 4). [ಕೆನ್ನೆತ್ತ ರೊಳ್ ಮೆತ್ತಿ ರೂಪಱಿಯಲಾಗದನ್ನಿರ್ದ ವೀರಭಟರ್ Pb. 12, 60 va.]. ಎಲುವನಿಕ್ಕಿ ಮೆತ್ತಿದ ಗೋಡೆ (ಏಡೂಕ Nr. *a*). ಮೆತ್ತಿದ ನೆರಕೆ (ಏಡೂಕ Nr. *b*). ಚೋಱುದು ಮೆತ್ತುವ ಕೆಲಸ (ಪುಸ್ತ Si. 344). ಇಲಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಬಿಲಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಮೆತ್ತಿದ. — ಕತ್ತಿಗೆ ಮೆತ್ತಿದ ಜೇನು (Prvs.). ಅನುರಾಗಿಗೆ... ಶೇಷಾನ್ನದಲ್ಲಿ ತೋಱುತ ತುತ್ತುಗಳ ತೂಗುತ್ತ ಮೆತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡನು ಬಾಯೊಳ್ (Bh. 1, 10, 32).

ಮೆತ್ತು mettu. Tbh. of ಮೃದು. see ಮೆತ್ತನ್ನ, ಮೆತ್ತಾನೆ; T. s. ಮೆತ್ತಗೆ.

ಮೆತ್ತುವಿಕೆ mettuvike. smearing over, etc. (ಸಮಾಲಮ್ಭ, ವಿಲೇಪನ Si. 397).

ಮೆತ್ತೆ mette. bedding, a matress (My.; Te., M.; T. ಮೆತ್ತೈ).

ಮೆದಗ medaga. (fr. ಮೆದೆ). a stupid man (My.). feminine ಮೆದಗಿ (My.).

ಮೆದಡು medaḍu. Tbh. of ಮೇದಸ್. marrow; the brain (Te.; ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲುವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ನೆಣ, ಮೇದಸ್ Si. 204).

ಮೆದಳು medaḷu. = ಮೆದಡು. (My.).

ಮೆದು medu. Tbh. of ಮೃದು. soft, tender, etc. (My.; T.).

ಮೆದುಳ್ meduḷ. = ಮೆದುಳು. (J. 12, 45).

ಮೆದುಳು meduḷu. = ಮೆದಡು. (My.). ಎಲುವುಗಳ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೆ ದುಳು (ಮಸ್ತಿಷ್ಕ, ಗೋರ್ಧ Si. 205).

ಮೆದೆ mede. a heap, a pile (Bh. 1, 15, 7); a stack, especially of straw before being thrashed (ತೃಣರಾಶಿ

Śm. 99; My.). 2, a crude mass: stupidity, silliness (ಹೆದ್ದತನ Śm. 99). ಹುಲ್ಲು ಮೆದೆ (ತೃಣ್ಯ, ತೃಣಸಂಹತಿ Si. 165). [ಕಾಡ ಗಿಚ್ಚಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕರಡವ ಕೊಯ್ಸಿದನ್ತಿರಬೇಕು ಭಕ್ತನು. ಹಿನ್ದೆ ಮುನ್ದೆ ಮೆದೆಯಿಲ್ಲ Cv. 330]. ಮೆದೇ ಹುಲ್ಲು ಸೂಜಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಹಿಡಿ ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ (Prv.). — ಮೆದೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to make fall down in heaps (J. 12, 43). — ಮೆದೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall down in heaps (Grj. 6, 5 va.; 6, 8; J. 22, 23). — ಮೆದೆಯೊಟ್ಟು. -ಒಟ್ಟು. to pile, to stack (My.). — ಮೆದೆಹಾಕು. = ಮೆದೆಯೊಟ್ಟು. (My.).

ಮೆದೆ mede. (Tbh. of ಮುಂಜ). = ಬಲ್ಬಜ. a kind of grass.

ಮೆದ್ದು meddu. P. p. of ಮೆಲು, ಮೆಲ್ಲು.

ಮೆನ್ತೆ mente. Tbh. of ಮನ್ಥ. a common vegetable plant, fenugreek, Trigonella foenum graecum Lin. (My.; Te. ಮೆನ್ತಿ; T. ವೆನ್ದಿಯ, ವೆನ್ದ್ಯೆಯ; M. ವೆನ್ದಯ; Mhr. ಮೇಥೀ). ಮೆನ್ತೆ ತಿನ್ದಾಕ್ಷಣ ಕುನ್ತೀ ಮಗನಾದಾನೇ? (Prv.). — ಮೆನ್ತೆಕಾಳು. fenugreek grain (My.). — ಮೆನ್ತೆಪಲ್ಯ. the fenugreek vegetable (My.). — ಮೆನ್ತೆ ಸೊಪ್ಪು. = ಮೆನ್ತೆಪಲ್ಯ. (My.).

ಮೆನ್ತೆಯ menteya. = ಮೆನ್ತೆ. (My.).

ಮೆನ್ತ್ಯ mentya. = ಮೆನ್ತೆಯ. (My.). ಅನ್ತ್ಯಜನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಮೆನ್ತ್ಯ ಕದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಮೆನ್ಥೆಯ mentheya. (= ಮೆನ್ತ್ಯ). the creeper Gaertnera racemosa (ಅದಿಮುರ್ಕ್ತೆ, etc. Kk. 18).

ಮೆಯ್ mey. (Śmd. 58). = ಮುಯ್ 1, ಮಯಿ, ಮೆಯಿ, ಮೆಯ್ಯಿ, ಮೈ. the body; side, part; place [Tu.]; (ಒಡಲ್, ಡೊಕ್ಕೆ Śm. 71; ಸ್ವರೂಪ Śmd. 142. 358. 385 Cm.; My.; T., M. ಮೆಯ್, ಮೇನಿ; Te. ಮಯಿ, ಮಯ, ಮೆಯಿ, ಮೆಯಿ, ನೇ, ಮೇನು). [2, ಉರಿಸಿತ್ತ ಶೋಕಪಲ್ಲವ ವಿರಚಿತ ಶಯನೀಯಮೆನ್ನ ಮೆಯ್ಯಂ Kr. 3, 37; Pb. 5, 85]. ಮೆಯ್ಯ ಮಸಿ (Śmd. 84). ತುಱುಗಳ ಮೆಯ್ಗಳ ರೋಮಂ (291). ಪಿನ್ತಣ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ (201); ಪೆಱಗಣ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ (52). ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲು (ರೋಮ, ತನೂರುಹ); ಪಡೆಯ ಹಿನ್ದಣ ಮೆಯ್ (ಪ್ರತಿಗ್ರಹ Hlā.). ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲು (ರೋಮ, etc.); ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೆಯ್ಯ ತೆರೆ (ವಲಿ); ಕೋಡಗದ ಮೆಯ್ಯ ಬಣ್ಣ (ಶ್ಯಾವ, etc.); ಕಣ್ಣಹಕ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಮೆಯ್ಯ ಮಲಂ (ಕಿಟ್ಟ, etc.); ಮೆಯ್ಯ ಹೂಸಲೆನ್ದು ಮಾಡಿದ ಗುಳಿಗೆ (ವರ್ತಿ); ಬಡ ಮೆಯ್ಯವನು (ಅನಾಂಸ, etc.); ತುಮ್ಬಿದ ಮೆಯ್ಯವನು (ಬಲವಾನ್); ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕೆಲದಲುಮ್ ಒಳಗಣ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಸೋಪಾನಂ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣ ರಾಶಿ (ಹಸ್ತಿನಖ Nr.). ಮೆಯ್ಯ ತಿಮಿರು (ಕಣ್ಡು, ಖರ್ಜು Mr. 384); ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲ್ (ಲೋಮ 319). ಮೆಯ್ಯ ಜೋಡು (ಸವಗ Śm. 42). ಮೆಯ್ಯ ಬಲಕಡೆ (ಅಪಸವ್ಯ Si. 376); ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಎಡಗಡೆ (ಸವ್ಯ 376); ಹಾವಿನ ಮೆಯ್ (ಭೋಗ 410); ಚಿಕ್ಕ ಮೆಯ್ಯವನು (ಪೃಶ್ನಿ, ಅಲ್ಪತನು 198); ಅಜೀರ್ಣದಿನ್ದ ಮೆಯ್ ಬಿಸಿಯಾಗುವಿಕೆ (ಜ್ವರ 201. 400); ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂದಲು (ತನೂರುಹ, etc. 216). ಮೆಯ್ ಬೆಳ್ಳಗಾದವನ ನೆರಳು ಬೆಳ್ಳಗೆಯೇ? — ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನ, ಕಿವಿ ಮಾತ್ರ ಹಿತ್ತಾಳಿ. — ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೋಗಕ್ಕಿನ್ತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಔಷಧ ಮೇಲು (Prvs.). ಆಕಳು ಅವನನ್ನು ಕಣ್ಡ ಕೂಡಲೆ ಇಱಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಅವನ ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ (B. 2, 19). ಆ ಹಾವು... ಅವನ ಮೆಯ್ಮೇಲೆಯೇ ಬನ್ತು (2, 28). ಹುಚ್ಚುನಾಯಿಗಳನ್ನು ತನ್ದು, ದಾರಿಕಾಱರ ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಬಿಡುತ್ತಿರೋ? (2, 53). see Cpr. 5, 63. 69. 123; Bp. 57, 60; Bh. 1, 5, 5; 3, 13, 17; Rśv. 9, 22; J. 11, 25. 37; 28, 4; 30, 19; ಇರ್ಮ್-, ಎಣ್-, ಕೆಳ-, ಹೊಱ-. — ಮೆಯ್ಕಟ್ಟು. the build or form of the body (C.; B. 3, 39; 4, 22; B. 5, 66. 165. 276). — ಮೆಯ್ಕೂದಲು. the hair of the body (Si. 73). — ಮೆಯ್ಕೆಡಿಸು. to ruin (one's) body (My.). — ಮೆಯ್ಕೆಡು. the body to be ruined, wasted away, etc. (Bp. 56, 52; 57, 57). — ಮೆಯ್ಗೊಡು. = ಮೆಯ್ಯುಡು, ಮೆಯ್ಗೊಡು. to deliver the body or oneself over, to present, exhibit or expose the body or oneself (Bh. 1, 10, 38); to apply the body (or shoulders) to. — ಮೆಯ್ಗೊಟಿ. impurities on the body (My.). — ಮೆಯ್ಗಡಿತ. -ಕಡಿತ. cutting the body (Bh. 6, 8, 12). — ಮೆಯ್ಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. he who has the body full of eyes: Indra (ಸುರಪ Ct. II, 31). — ಮೆಯ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the smell or fragrance of the body (J. 3, 8. 10). — ಮೆಯ್ಗರೆ. -ಕರೆ. to hide the body or oneself (ಅಡಂಗು Ss.; Kk. 43; Śm. 44). [ಕರೆದೊಡೆ ಜೂದಿಂಗಂ ಧುರಭರಕಾಜೀಟಕ್ಕೆ ಭೂಭುಜಂಗಾಗದು ಮೆಯ್ಗರೆದಿರಲ್ Pb. 6, 71]. ಭೃಂಗಶಿಶು... ಕುತ್ತಸಳ್ಳುಱುವದೊಳ್ ಅಯ್ದೆ ಮೆಯ್ಗರೆದು, ಕೇಸರದೊಳ್ ನಲುವಿಂ ಪೊರಳ್ದು (Cpr. 7, 60). ಮೆಯ್ಗರೆಯಲ್ ಪಾಣ್ಡವರ್ಗೆ ನೆಱೆದುವು ಬರಿಸಂ (Śmd. 73). see Cpr. 7, 44. 109; 8, 29. 101; Abh. P. 1, 60; 7, 89; 10, 9; 14, 122; Grj. 1, 66; Rśv. 13, 90; C. Bp. 42, 27. 28; J. 16, 42. — ಮೆಯ್ಗರ್ಚು. -ಕರ್ಚು. to wash (or rub) the body (Rśv. 2, 8 va.). — ಮೆಯ್ಗರ್ಪು. -ಕರ್ಪು. (Śmd. 50). the body's black colour. — ಮೆಯ್ಗಲಿ. -ಕಲಿ. a person of a powerful body, a valiant person (Abh. P. 5, 4. 78). [ಮೆಯ್ಗಲಿ ಬದ್ದೆಗನನ್ನನಾವನೋ Pb. 1, 26]. ಕಾದುವರೊಳ್ ಈತಂ ಮೆಯ್ಗಲಿ (Śmd. 163). — ಮೆಯ್ಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a lazy man (C.; Bp. 4, 139; Si. 401). — ಮೆಯ್ಗಳ್ಳತನ. -ಕಳ್ಳತನ. slothfulness, laziness (C.; B. 4, 139). — ಮೆಯ್ಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. a lazy woman (My.). [— ಮೆಯ್ಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to realise. ಮೆಯ್ಗಣ್ಡು ಪುಂಖಾನುಪುಂಖಮಿಸುತ್ತಿ ಪೆಡೆಯೊಳ್ Ap. 13, 61]. — ಮೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. -ಕಾಣಿಕೆ. showing the body. see ಇಮ್ಮೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. — ಮೆಯ್ಗಾಪು. -ಕಾಪು. = ಮೆಯ್ಗಾಹು. (Abh. P. 12, 31 va.). [ಕಳಭಾಷಿಣಿಗಮುರಿಯರೆ ಬಳಸಿ ಮೆಯ್ಗಾಪಾದರ್ Ap. 7, 13]. — ಮೆಯ್ಗಾವಲು. -ಕಾವಲು. = ಮೆಯ್ಗಾಪು. (My.). — ಮೆಯ್ಗಾಹು. -ಕಾಹು. protection of the body; body-guard (Bh. 7, 9, 70). [— ಮೆಯ್ಗಿಡು. -ಕಿಡು. to lose form. ಕತೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ಕತೆ ಮೆಯ್ಗಿಡಲೀಯದೆ Pb. 1, 11]. — ಮೆಯ್ಗುಡು. -ಕುಡು. = ಮೆಯ್ಗೊಡು, etc. (Rśv. 8, 83; 11, 125). — ಮೆಯ್ಗುದುರು. -ಕುದುರು. the body to recover from illness (My.). — ಮೆಯ್ಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. the body to emaciate, become lean or weak (ಇಱು Śmd. I; Śsv. 2, 106). — ಮೆಯ್ಗುಱುಹು. -ಕುಱುಹು. the sign or characteristic of bodies (Bh. 4, 10, 16). — ಮೆಯ್ಗೂಟ. -ಕೂಟ. coition (J. 6, 32). — ಮೆಯ್ಗೂಡಿಕೆ. -ಕೂಡಿಕೆ. union of bodies (Rām. 6, 11, 7). — ಮೆಯ್ಗೂಡು. to be joined to the body or oneself (Bh. 10, 7, 31). 2, to contract the body (3, 13, 35). — ಮೆಯ್ಗೂದಲು. = ಮೆಯ್ಕೂದಲು. (ತನೂರುಹ, ರೋಮ Si. 216). — ಮೆಯ್ಗೆಡು. = ಮೆಯ್ಕೆಡು. (Bp. 56, 57; 57, 65). — ಮೆಯ್ಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to toss the body about, to rouse it up (Bh. 1, 9, 8). — ಮೆಯ್ಗೊಡಪು. -ಕೊಡಪು. to shake the body (Rśv. 5, 89). — ಮೆಯ್ಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಮೆಯ್ಗೊಡು, etc. (Rām. 5, 9, 2; Bh. 2, 2, 96; J. 21, 21; 25, 31; 30, 34). ಅಡವಿಯೊಳಗಿಹ ವೇಣು ತಿದ್ದಿದರೆ ಮೆಯ್ಗೊಟ್ಟು, ಕಡುಹುಳ್ಳ ದೊರೆಗಳನು ಹೊಱೆವು ತಿಹುದು (Dp. 148). — ಮೆಯ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing by means of the body (Rśv. 6, 11 va.). — ಮೆಯ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take a body, to be embodied [ನಿನ್ನ ಮೆಯ್ಗೊಳ್ವ ದೊಡ್ಡಿಸಕ್ಕೆ ಗುಱಿಯಪ್ಪುದು Ap. 3, 60] Bh. 5, 4, 13. — ಮೆಯ್ಚಾಚು. to stretch out the body, to bend towards (Bh. 1, 20, 61). — ಮೆಯ್ಜೋಡು. a coat of mail (ಕವಚ, ವರ್ಮ Nn. 88; ಸವಗ Kk. 43; J. 9, 27; see ಇಮ್-). — ಮೆಯ್ಝಳ. heat of the body (Rām. 2, 7, 3). — ಮೆಯ್ತುಮ್ಬು. so that the body is filled; all over the body; through the whole body (C.; B. 1, 5; 3, 35). ಮೆಯ್ತುಮ್ಬ ಬಟ್ಟೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬ ಅನ್ನ (Prv.). — ಮೆಯ್ತುಮ್ಬು. the body to be filled (Bp. 12, 17). 2, the body to become stout and strong (My.). ತುಮ್ಬಿದ ಮೆಯ್ಯವನು (ಬಲವಾನ್, Nr.). 3, to be possessed by an

evil spirit or a deity (My.). — ಮೆಯ್ದಡವು. -ತಡವು. to stroke the body, to caress, to fondle (Bp. 4, 70; 14, 2; 60, 31, 36; 61, 62; Bh. 7, 10, 36; Śsv. 5, 40; J. 13, 24; 28, 55). — ಮೆಯ್ದಡಿ. -ತಡಿ. a saddle on the body (Bh. 7, 10, 86). — ಮೆಯ್ದಳಿ. the body considered as a leaf or leaves (?); or -ತಳಿ, the body considered as a place of refuge (? Cpr. 2, 14). — ಮೆಯ್ದೀವು. -ತೀವು. the body to be full. ಮೆಯ್ದೀವಿ, with the whole body (Grj. 3, 119 va.). — ಮೆಯ್ದುಮ್ಬು. = ಮೆಯ್ತುಮ್ಬು. (Bp. 35, 57). — ಮೆಯ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to keep the body or oneself away from; to shun; to be afraid; to take oneself off, to run away (ಅಕ್ಕುಳಿಸು, ಪೆಡಮೆಟ್ಟು, etc., ಅಪಸರಣ Ss.). ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ದೆಗೆವವನು (ಮನ್ದ, ತುನ್ದ, ಆಲಸ್ಯ, etc. Nr.) see Grj. 5, 46 va.; Bh. 3, 13, 18; 7, 4, 41; 8, 1, 22; J. 8, 33. [2, to become empty. ಕೆಱೆಹಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳು ಮೈದೆಗೆದರೆ ಗುಳ್ಳೆಗೊರಜೆ ಚಿಪ್ಪುಗಳು ಕಾಣಬಹುದು Bv. 861]. — ಮೆಯ್ದೊಗಲು. -ತೊಗಲು. the skin of the body (Rām. 6, 14, 22; G. 277; B. 5, 234). — ಮೆಯ್ದೊಡವು. -ತೊಡವು. = ಮೆಯ್ದೊಡಿಗೆ. (Cpr. 1, 132; Abh. P. 3, 39). — ಮೆಯ್ದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. ornaments of the body (J. 33, 22). — ಮೆಯ್ದೊಳೆ. -ತೊಳೆ. to wash the body; to wash thoroughly (Bp. 3, 32; Rsv. 6, 24 va.; 11, 7). — ಮೆಯ್ದೋಱ್. -ತೋಱ್. ಮೆಯ್ದೋಱು. the body or oneself to appear, to appear (Ch. v. 244 in two MSS.; Śsv. 2, 66; J. 2, 66). [ದಾನ ಶಿಖಿವೊಲ್ ಮೆಯ್ದೋಱು ತದ್ದ್ರುಪದೀ ಲಲನಾ ವ್ಯಾಜದಿಂ Pb. 3, 33; Ap. 7, 23]. 2, to cause to appear, to show (Bh. 6, 3, 77; Dp. 119, 5). 3, to exhibit valour (Grj. 6, 67 va.; Bh. 6, 7, 25). ಆರ್ ಮೆಯ್ದೋರ್ಪರ್? ಆರ್ ನಿಲ್ವರ್? ಆರ್ ಪೊಣರ್ವರ್ (Śmd. 183). — ಮೆಯ್ನವಿರ್. the hair of the body (Cpr. 5, 64 va.). ಮೆಯ್ನವಿರ್ ಮೂಡಿತು (*i. e.* ಮೂಡಿದುದು, ಪುಳಕ Ct. II, 76). — ಮೆಯ್ನೆಱೆ. the body to become mature: the menses to set in: to become pubescent (C). ಮೆಯ್ನೆಱೆದವಳು (ದೃಷ್ಟರಜೆ, ಮಧ್ಯಮೆ); ಮೆಯ್ನೆಱೆಯದ ಕನ್ನೆ (ನಗ್ನಿಕೆ); ಮೆಯ್ನೆಱೆಯದ ಹೆಂಗಸು (ಅನಾಗತಾರ್ತವೆ G.). — ಮೆಯ್ನೋಟ. the look or appearance of the body (Bh. 1, 8, 94). — ಮೆಯ್ನೋತ. pain in the body (My.). — ಮೆಯ್ನೋವು. = ಮೆಯ್ನೋತ. (My.). — ಮೆಯ್ಪಚ್ಚು. = ಮೆಯ್ವೆಚ್ಚರ್ (J. 5, 7). — ಮೆಯ್ಪಣ್ಣ. the colour of the body (B. 3, 74; 4, 22). — ಮೆಯ್ಪರು. to become stout and strong (My.). ಅವನಿಗೆ ಮೆಯ್ ಬನ್ತು (My.). — ಮೆಯ್ಪಲಿ. to make one's body strong and ready for exertion (Bh. 1, 14, 10). — ಮೆಯ್ಪಿದಿರು. to stretch out the limbs, etc. (Bh. 6, 9, 14). — ಮೆಯ್ಪಿದಱು. the body to start or be roused (Bh. 10, 9, 6). — ಮೆಯ್ಪೊಗ್ಗು. to bend the body, as in work (My.). ಮೆಯ್ಪೊಗ್ಗದವ, a sluggard (My.). — ಮೆಯ್ಮಱವು. = ಮೆಯ್ಮಱಹು. forgetting oneself: unconsciousness; swoon; torpor; inadvertance (Cpr. 8, 69). — ಮೆಯ್ಮಱವು. = ಮೆಯ್ಮಱಪು. (J. 12, 31). — ಮೆಯ್ಮಱವೆ. = ಮೆಯ್ಮಱವು. (Bh. 1, 9, 8). — ಮೆಯ್ಮಱೆ. to forget oneself: to become unconscious; to swoon, to faint; — to grow intoxicated, as from pride; — to be inadvertent or careless (My.). ಮಯ್ಮಱೆದಿರುಹ (ಪ್ರಮಾದ, ಅನವಧಾನತೆ (Nr.). ಮದ್ಯಪಾನಾದಿಗಳಿನ್ದ ಮೆಯ್ಮಱತವನು (ಮತ್ತ, ಶೌಣ್ದ, ಉತ್ಕಟ, ಕ್ಷೀವ Si. 359). see Bp. 14, 26; 40, 72; Bh. 5, 4, 102; 6, 3, 68; 7, 14, 51; Rsv. 11, 35; J. 4, 47; 7, 39. 45. 55; 21, 36; Si. 74; B. 5, 187. — ಮೆಯ್ಮಱೆಯುವಿಕೆ. becoming unconscious, etc. (ಮೂರ್ಛೆ, ಕಶ್ಮಲ, ಮೋಹ Si. 295). [ತಮ್ಮ ಮೆಯ್ಮಱೆವಿನಮಿರ್ವರುಂ ನಮೆದರ್ Pb. 1, 135]. — ಮೆಯ್ಮಸಕ. great agitation, passion, impetuous ardour (Bh. 2, 2, 109). — ಮೆಯ್ಮಸೆ. a slight wound of the body (Bh. 7, 2, 9; 7, 14, 7). — ಮೆಯ್ಮಾರಿ. a killer of the body (Bh. 7, 2, 27). — ಮೆಯ್ಮುರಿ. to stretch the body with windings of the limbs; to wind the body, as a snake; etc. (Cpr. 6, 23; Bp. 59, 12; Bh. 3, 13, 33; 5, 1, 19; Śsv. 3, 48; J. 4, 48. 49). — ಮೆಯ್ಮುಱುಕ. broken with regard to the body: maimed, lame (Bh. 10, 4, 16). — ಮೆಯ್ಮುಳ್ಳು. bristling of the body's hair (ಪುಳಕ Cb.). — ಮೆಯ್ಮೆಚ್ಚಿಕೆ. loving care for (another's) body or person, attendance, service (J. 25, 2). [— ಮೆಯ್ಮೆಯ್ಗೆ. seperately. ಎನ್ನುಗಣ್ಡವಾತುಮುಳುಮ್ಪಂ ಭೃತಮಕ್ಕು ಮೆನ್ದು ಮೆಯ್ಮೆಯ್ಗೆ ಬೆಸಸೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 6, 26 va.]. — ಮೆಯ್ಮೇಗು. the surface of the body. ಅವನ ಮೆಯ್ಮೇಗಿನ ಬಾಸಱೆಗಳು (B. 5, 222). — ಮೆಯ್ಮೆಟ. a chief body-servant (ಸಂವಾಹಕ, ಅಂಗಮರ್ದಿ Hlā.). — ಮೆಯ್ಮೇಲೆ. on or upon the body (C.; B. 3, 31; see B. 2 s. ಮೆಯ್). — ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಬರು. to come upon one's body, to fall upon, to be possessed (B. 5, 62; My.). — ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಹಾಕು. to put upon (another's) person, to burden (anything) on (another one, B. 4, 137). — ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಹೋಗು. to go or fall upon one's body, to attack (B. 3, 40; My.). — ಮೆಯ್ಮೇಳ. (Śmd. 40). body-union: intercourse (?). [— ಮೆಯ್ಯನಿಕ್ಕು. -ಅಂ- ಇಕ್ಕು. = ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕು. ಮೆಯ್ಯನಿಕ್ಕೆಯುಮುದಾತ್ತೋತ್ಸಾಹದಿಂ ರಾಜಮನ್ದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕನುದಾರ ಸಾರವಿಭವಂ ಸಂಸಾರ ಸಾರೋದಯಂ Ap. 12, 129. — ಮೆಯ್ಯಗಿ. -ಅಗಿ. to shake the body. ಕಿಡುವೊಡಲ ಕಿಡುವ ರಾಜ್ಯದ ಪಡೆಮಾತುಗೊಳಲ್ಕ ಮೆನ್ನ ಮೈಯಗಿದಪುದು Ap. 14, 127]. — ಮೆಯ್ಯಱು. the body to know: to become perceivable (Bh. 7, 6, 61). 2, to know the faculty of one's own body (in eating, etc., My.). 3, to know oneself, to be conscious (see Śāstrasāra s. ಎಸಕ). — ಮೆಯ್ಯವಚು. to press the body against (Bh. 2, 10, 13). — ಮೆಯ್ಯಳಿಪು. -ಅಳಿಪು. the body's desire (Cpr. 9, 56). — ಮೆಯ್ಯಳುಕು. -ಅಳುಕು. the body to tremble (Bh. 2, 2, 105). — ಮೆಯ್ಯಾನಿಸು. -ಆನಿಸು. to present the body to (Cpr. 4, 26). — ಮೆಯ್ಯಾರಯ್ಕೆ. -ಆರಯ್ಕೆ. looking to one's own body, taking care of it (My.). — ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. 1. to posture oneself: to assume the position proper for salutation, to salute, to make obeisance, to prostrate. ದ್ವಾರಪಾಲಂ...ಸಾನನ್ದಗೆ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ (Sānandacaritra). [ಇದಿರ್ವನ್ದು ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು Pb. 3, 2 va.; Ap. 8, 56]. see Grj. 2, 106 va.; 5, 39; Bp. 4, 6; 24, 52; 30, 8; 32, 10; 37, 23; 39, 51; 43, 32; 49, 31; Bh. 6, 6, 17; Rsv. 5, 24 va.; 10, 1 va.; J. 6, 40. — ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕ ದಂ. a male who does not prostrate; a deity (ನಿರ್ಜರ Kk. 10*a*). — ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. 2. salutation, obeisance, etc. (ಮೊಗ್ಗು, ತುೞಿಲ್, ಕುಮ್ಬು, etc., ನಮಸ್ಕಾರ Ss.). [— ಮೆಯ್ಯಿಡು. to touch. ಊರ್ಧ್ವಗಾಂಶುನಿವಹಂ ಮೆಯ್ಯಿಟ್ಟಲರ್ಚುತ್ತುಮಿರ್ಪುದು Pb. 4, 22]. — ಮೆಯ್ಯಿೞು. -ಇೞು. an abortion to happen (My.). — ಮೆಯ್ಯುಕ್ಕು. -ಉಕ್ಕು. to come up and run over the body (J. 12, 25). — ಮೆಯ್ಯುಡುಗು. -ಉಡುಗು. the body to shrink, etc. (J. 21, 41). — ಮೆಯ್ಯುಣ್ಣು. -ಉಣ್ಣು. to be imbibed or absorbed. ನೀರೆಲ್ಲ ಮೆಯ್ಯುಣ್ಡು (B. 4, 158). — ಮೆಯ್ಯುಬ್ಬು. -ಉಬ್ಬು. swelling, etc. of the body (Bh. 1, 13, 61). — ಮೆಯ್ಯುರಿ. -ಉರಿ. 1. the body to burn or be hot (My.). — ಮೆಯ್ಯುರಿ. -ಉರಿ. 2. burning or heat of the body (My.). — ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. to put or present the body to (J. 8, 5; 28, 50); to apply or devote oneself to. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡುವವನು (ದಕ್ಷ, ಚತುರ, ಪೇಶಲ, etc. Nr.). — ಮೆಯ್ಯೊರೆ. -ಒರೆ. similarity of a body (J. 11, 11). [— ಮೆಯ್ಯೋಗ. company? ಸಂಗಡವರ್ಪವರೊಳ್ಪಿನಿನ್ದೆ ಮೆಯ್ಯೋಗೆ ಮುಳುಮ್ಬುಮಪ್ಪ ಬಿಯಮಾಗೆರ್ದೆಗಂ ಬರೆ Pb. 4, 87]. — ಮೆಯ್ವತ್ತು. -ಪತ್ತು. a body or form to come about (Grj. 4, 67). [— ಮೆಯ್ವ

ಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the colour of the body. ಇನ್ತುಟಪ್ಪ ಮೆಯ್ವಣ್ಣಕ್ಕಿನ್ತು Pb. 3, 45]. — ಮೆಯ್ವಱಹು. -ಮಱಹು. = ಮೆಯ್ಮಱಪು. (ಅನವಧಾನ, ಪ್ರಮಾದ Mr. 451). — ಮೆಯ್ವಸ. -ಬಸ. (Śmd. 81). body-subjection; body-desire, desire (Abh. P. 13, 78). — ಮೆಯ್ವಸವೊನ್ದು. -ಪೊನ್ದು. desire to attach oneself to or lay hold of. ಮೆಯ್ವಸವೊನ್ದೆ ಪೂವಿನೊಳೆ ಪೋಗಿ ಮೊಗಂ ಮುರಿದಳ್ಳೆಗೊಪ್ಪಿನೊಳ್ ಪಾಯ್ದುದು (Śmd. 81 Mḍb. and another MS.). — ಮೆಯ್ವಸುರ್. -ಪಸುರ್. green colour of the body (Cpr. 7, 43). — ಮೆಯ್ವಸೆ. serum or marrow of the body (Rām. 3, 6, 57). — ಮೆಯ್ವೞಿ. -ಪೞಿ. adaptedness to the body: propriety (Cpr. 7, 71); control, power, subjection (Bh. 2, 2, 3; 8, 18, 15; J. 6, 35). ಅಶ್ವಂಗಳಂ ... ಮೆಯ್ವೞಿಗೆ ತನ್ದು (Rśv. 6, 11 va.). — ಮೆಯ್ವಿಡು. -ಬಿಡು. to be fearless, bold, etc. (ನಿಃಶಂಕತೆ Śmd. Dh.). — ಮೆಯ್ವೆಱು. -ಪೆಱು. -ಪೆಱ್. to take or assume a body or form (Ch. v. 170; Cpr. 2, 34; 7, 38; 10, 84; Rśv. 5, 115 va.). [ಮೆಯ್ವೆತ್ತ ಸ್ವರ್ಥತೆಯುಂ ತಾಳ್ದಿತ್ತು ವಿದೇಹಂ ವಿದೇಹಮೆಮ್ಬೀ ಪೆಸರಂ Ap. 1, 53]. — ಮೆಯ್ವೆರ್ಚಿಸು. -ಪೆರ್ಚಿಸು. to cause the body to swell, etc. (Cpr. 10, 58). — ಮೆಯ್ವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. the body to swell: to be inflated with pride; to be filled with exultation (Cpr. 4, 47; 6, 26; 7, 88; Abh. P. 9, 56; 10, 29). [— ಅತ್ಯನ್ತ ಸೌನ್ದರ ಶುದ್ಧಾನ್ತ ವಧೂಕದಮ್ಬಕಮನೇಂ ಮೆಯ್ವೆರ್ಚಿಸಲ್ಕಾತುರ್ದದೋ Ap. 11, 42]. — ಮೆಯ್ವೆಸ. -ಬೆಸ. the compactness, firm build or strength of the body Cpr. 10, 84. — ಮೆಯ್ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. lustre of the body (Cpr. 1, 10; 7, 78; Rām. 1, 14, 1). [— ಮೆಯ್ವೊಣರ್ಚು. -ಪೊಣರ್ಚು. to fight closely. ರಥಕ್ಕೆ ವಾಯ್ದಡಿಗಿಡೆ ಮೆಯ್ವೊಣರ್ಚುವ ಮಹಾರಥರ್ Pb. 10, 114]. — ಮೆಯ್ಸಂಚು. stratagems of the body (Bh. 8, 23, 10). — ಮೆಯ್ಸಲ್. the body to enter, to enter, etc. (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 11, 83. 125). — ಮೆಯ್ಸವಿ. sweetness or charm of the body. ಬಾಯ್ಸವಿಗೆ ಮೆಯ್ಸವಿ ಕಣ್ಸವಿಯಪ್ಪ ರೂಪು (Śmd. 83). — ಮೆಯ್ಸಾರ್. the body to approach, to approach, etc. (Rśv. 9, 17; 11, 148; Ṡśv. 3, 35 va.). — ಮೆಯ್ಸಾರ್ಚು. to cause the body or oneself to approach or to stand opposite, to expose oneself (Abh. P. 9, 69; 13, 120); to go near, to approach (Cpr. 8, 44 va.; Rśv. 2, 76 va.). 2, to put to or on one's body (Rśv. 8, 124). — ಮೆಯ್ಸಾಲ. a loan without pledge or mortgage (My.). ಪೈಸಲುಗೊಣ್ಡ ಮನುಷ್ಯಗೆ ಮೆಯ್ಸಾಲ ನಮ್ಬರು (Prv.). — ಮೆಯ್ಸಾಲಪತ್ರ. a simple bond (My.). — ಮೆಯ್ಸಿರಿ. beauty of the body (Cpr. 2, 7; 3, 36; Abh. P. 1, 64; Bh. 4, 6, 21; 5, 9, 63; Rśv. 13, 60; J. 25, 5). ಮೆಯ್ಸಿರಿಯ ಕಾನ್ತಿ (ಗನ್ಧರ್ವ Mr. 518). [ತನ್ನ ಮೆಯ್ಸಿರಿ ಭಾಗ್ಯಂ ನೆರಮುಪ್ಪುದು Pb. 10, 43. — ಮೆಯ್ಸುಕ. pleasure for the body. ಏವೇಳ್ಪುದನುಳ್ಳ ಮೆಯ್ಸುಕಮುಮಿನ್ತೆನ್ನಂ ಕರಂ ನೋಡಿ ನಾಡೆ ಮನಂಗೊಣ್ಡರೆ Pb. 4, 31. — ಮೆಯ್ಸೊಕ. = ಮೆಯ್ಸುಕ. ಬಗೆಯದೆ ಮೆಯ್ಸೊಕಮಂ Pb. 7, 67. — ಮೆಯ್ಸೊಗ. = ಮೆಯ್ಸೊಕ. ಮೆಯ್ಸೊಗಕ್ಕೆ ಪಮ್ಬಲಿಸದೆ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟು ನಿಜಜಾಗರದೊಳ್ ತೊಡರ್ದು Pb. 1, 136]. — ಮೆಯ್ಸೋಂಕು. touch of the body (Cpr. 6, 84). — ಮೆಯ್ಸೊಬಗು. (Śmd. 83). beauty of the body. — ಮೆಯ್ದುತ್ತು. to act upon the body, to affect (one), as food, medicine, etc. (My.).

ಮೆಯಿ meyi. = ಮೆಯ್, etc. the body, etc. (My.). ಮುನ್ದಣ ಮೆಯಿ (ಕ್ರೋಡ, ಅಂಕ, ಉತ್ಸಂಗ Hlā.). ಹರಡುಗಳೊಳಗಣ ಮೆಯಿ (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ, ಮಡ Nr.).

***ಮೆಯ್ದುನ meyduna.** = ಮಯ್ದುನ. ಎನ್ನ ಮೆಯ್ದುನನಪ್ಪ ವಜ್ರಬಾಹುಗಮೆನ್ನ ತಂಗೆಯಪ್ಪ ವಸುನ್ಧರೆಗಂ ವಜ್ರಜಂಘನೆಮ್ಬ ತನುಜನಾದಂ Ap. 3, 83 va.; ಏ ದೊರೆಯುಂಕಂಜೋದರನ ಮೆಯ್ದುನಂ Pb. 7, 17.

ಮೆಯ್ಮೆ mey-me. (Śmd. 248). bodiliness (?).

ಮೆಯ್ಯಿ meyyi. = ಮೆಯಿ, etc. (My.).

ಮೆರ mera. P. p. of ಮೆರೆ in ಮೆರ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಮೆರಸು merasu. to cause to wander, to spread everywhere, as a secret (My.).

ಮೆರುಗು merugu. (= ಮಿಱುಗು 2). shine, lustre (My.; T. ಮೆರುಗು, ಮೆಱುಗು, smoothness, glitter, lustre; Te. ಮೆರುಗು, ಮೆರುಂಗು, grease, oil, ghee; polish, lustre; see ಮೆತ್ತು & ಮೇಣ).

ಮೆರೆ mere. to wander, to roam about [Tu.]; (Bp. 52, 33; Te. ಮೆಲಗು; *cf.* ಮಿಡಿ 5, ಮಿಡುಕು 3, ಮುಲು). 2, to be carried on, to last, as a feast (Bp. 28, 57).

ಮೆಱ meṟa. = ಮೆಱೆ 2. — ಮೆಱಮಿಣ್ಡನಾರ್. N. (Bp. 26, 1).

ಮೆಱದು meṟadu. = ಮೆಱೆದು. P. p. of ಮೆಱೆ 1.

ಮೆಱಯಿಸು meṟayisu. = ಮೆಱಸು, etc. to cause to shine, etc. (Bp. 4, 64; 15, 17; 57, 9. 32).

ಮೆಱವಣಿ meṟa-vaṇi. (or **-aṇi**). display, ostentation, parade, show (Bp. 27, 75; 33, 10; 34, 36; 54, 76).

ಮೆಱವಣಿಗೆ meṟa-vaṇige (or **-aṇige**). ostentatious display; a great, able performance (Bp. 26, 69); a public procession (of marriage, of an idol, of a birthday, etc. My.; Te. ಮೆರವಡಿ). [Tu.].

ಮೆಱಸು meṟasu. = ಮೆಱಯಿಸು, ಮೆಱೀಸು. to cause to shine; to make manifest; to display; to exhibit (Bp. 13, 27; 15 sum.; 23, 12; 25, 18; 35, 53. 54; 59, 58).

ಮೆಱಹು meṟahu. shine, lustre, brightness (J. 33, 19).

ಮೆಱಿಸು meṟisu. = ಮೆಱಸು, etc. (B. 3, 29; 5, 47).

ಮೆಱೆ meṟe. 1. to shine; to gleam, to glitter; to become manifest, to appear (Te. ಮೆಱ, ಮೆಱೆ; *cf.* ಮಿಱು, etc.); — to assume an ostentatious appearance. p. Ps. ಮೆಱದು, ಮೆಱೆದು. [ಕುಱುತನ್ತೆ ಪೇೞ್ದ ಪದದೊಳ್ ಮೆಱೆಯದೊಡೆಲ್ಲಂ ವಿವಕ್ಷಿತಾರ್ಥಮಶೇಷಂ Kr. 1, 101; Pb. 5, 23; Ap. 1. 83]. ತೊಡೆಗಳ್ ರಮ್ಭಾಸ್ತಮ್ಭಕ್ಕೆಡೆಗಳ್, ಕಣ್ಗಳ್ ಮನೋಜವೀರನ ಗೇಣ್ಗಳ್, ನಿಡಿದೋಳ್ಗಳ್ ದಿಕ್ಕರಿಕರದೊಡನಾಡಿಗಳ್ ಎನಿಸಿ, ಮೆಱೆವುದಾತನ ರೂಪಂ (Śmd. 117). ಸಡಗರಮಿದು! ಜಯಮೆ ಮೆಱೆವುದು! (177). ಮೆಱೆಗುಂ ಸುಮ್ಮನೆ ಸುಮ್ಮಗೆ ಬಱದೆ ಅಲ್ಲವಱೆಪ್ಪ ಮಾತು ಅಕಾರಣದೊಳ್ (398). see Cpr. 1, 120; 4, 64; Bp. 31, 4; 33 sum.; 37, 59; 39, 42. 65. 66; 40, 23; 44, 68; 52, 41; 61, 26; C. Bp. 5, 4. 50. 52; 11, 6; Bh. 1, 8, 83; 1, 19, 18; Rśv. 2, 37; 5, 26. 28. 38; 6, 11 va. (twice); 11, 2; Rām. 1, 13, 9; J. 2, 1. 48; 3, 2; 6, 5; 17, 4; 25, 3. 5; 28, 18; Nn. 168; Mr. 7; ಸೂಳ್ಮೆಱೆ. 2, to make manifest; to display; to show, to exhibit (ವಿಡಮ್ಬ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 81; 7, 77. 110; Abh. P. 9, 177; Bp. 53, 10; 61, 7. 78; Rśv. 7, 97 va.; Śśv. 4, 63); [to entertain. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ ಶ್ವಪಚನ ಮೆಱೆದೊಡೆ ಜಾತಿ ಭೇದವ ಮಾಡಲಮ್ಮವು Bv. 81. — ಮೆಱೆಯಲ್ವೇಡು. -ಅಲ್. -ಬೇಡು. to wish to exhibit. ತನ್ನ ಬಿನ್ನಣಮಂ ನೆರೆದ ನೆರವಿಗೆ ಮೆಱೆಯಲ್ವೇಡಿ Vr. 120, 18].

ಮೆಱೆ meṟe. 2. = ಮೆಱ. shine, lustre; ostentation. — ಮೆಱೆಮಿಣ್ಡ. N. (Bp. 26, 15. 21; 37, 44). — ಮೆಱೆಮಿಣ್ಡದೇವ. N. (Bp. 27, 75). — ಮೆಱೆಮಿಣ್ಡನಾರ್. N. (Bp. 26 sum.).

ಮೆಱೆ meṟe. 3. tossing (*cf.* ಮಿದಿ). — ಮೆಱೆಕೋಲು. a staff with a hook used to toss the straw that has been trodden out by oxen, and remove it to one side (ಉತ್ಕಲಿ Mr. 372; My.).

ಮೆರ್ಚಿಸು mercisu. = ಮೆಚ್ಚಿಸು, etc. to please. (Cpr. 8, 21; V. 29, 35).

ಮೆಲ್ mel. 1. = ಮೆಲಿ, ಮೆಲು, ಮೆಲ್ಲು. to chew, to masticate, to eat with a muttering sound, to mumble, to eat (Cpr. 8, 41; J. 26, 57). (T. ಮೆಲ್ಲು). [ಅರೆಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಗಳಂ ವನಕರಿ ಮೆಲ್ಲದೆ ಲಲಿತ ಸಲ್ಲಕೀ ಪಲ್ಲವಮಂ Kr. 3, 8; ಕಣ್ಡಂಗಳನರ್ವಿಸೆ ಮೆಲ್ದುಮೆಲ್ದು Pb. 12, 157; Ap. 5, 85]. P. ps. ಮೆಲ್ದು (Cpr. 5, 39 va.; Ṡsv. 4, 66), ಮೆಲ್ತು (Bp. 1, 65). ಮೆಲಲ್ ಪೋದಂ (Ṡmd. 86). ಮೊಗದೊಳ್ ಮೆಲ್ದಂ (163). ಮೆಲ್ಲಯ್, ಮೆಲ್ಲರ್ (87). ಮೆಲ್ವ ತನಿವಣ್ಗಳ್ (J. 28, 20). ಮೆಲ್ಲನೊ? (Bp. 24, 58). ಬಸವ, ನೀ ಮೆಲ್ಲೆನಲು (37, 66). — ಮೆಲ್ ಮೆಲ್. rep. (J. 30, 39).

ಮೆಲ್ mel. 2. a ripe fruit. ಮೆಲ್ಲೆನ್ದೆನಿಪುದು ಪಣ್ಣದು (Ct. I, 2). ಮೆಲ್ಲೆನಿಪುದು ಪಣ್ಣೆನ್ದೆನಿಪರ್ಥನಾಮಂ (Ct. II, 28).

ಮೆಲ್ mel. (fr. ಮೆಲ್ಲಿತ್ತು Ṡmd. 195. 213). (Tbh. of ಮೃದು). = ಮೆಲು. soft, tender, pliant, mild, gentle, kind, pleasant; slow, etc. (T. ಮೆಲ್, ಮೆಲು, thin, light). — ಮೆಲ್ನಗೆ. a smile (Rśv. 13, 104). — ಮೆಲ್ನಡೆ. a gentle, slow walk (Rśv. 6, 23; J. 28, 49). — ಮೆಲ್ನುಡಿ. (Ṡmd. 197). a gentle or soft voice or word (J. 28, 36). — ಮೆಲ್ನುಡಿಗುಡು. -ಕುಡು. to utter gentle words (Rśv. 14, 35). — ಮೆಲ್ಲಡಿ. -ಅಡಿ. (Ṡmd. 195. 213). a soft foot (Grj. 3, 40. 75. 89; Bp. 4, 6. 16; 5, 20; 19, 22; 25, 2; 32, 30; 45, 26; 50, 26. 72; 54, 44; C. Bp. 5, 20; J. 4, 5; 8, 17). [ತಡಕುಂ ಪಿಟ್ಟೆಯುಮೊತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳಂ Pb. 3, 9]. — ಮೆಲ್ಲುಲಿ. -ಉಲಿ. a gentle, sweet sound. (Cpr. 8, 68; Abh. P. 12, 27). [ಎಸೆವ ವಿಮಾನ ಘಣ್ಟೆಗಳ ಮೆಲ್ಲುಲಿ ಕಿನ್ನರ ಗೇಯದೊಳ್ ಪೊದಟ್ದಿಸೆಯೆ Ap. 2, 41]. — ಮೆಲ್ಲುಲಿಗುಡು. -ಕುಡು. to emit a gentle, sweet sound (Rśv. 9, 59; 13, 102). [— ಮೆಲ್ಲೆರ್ದೆ. -ಎರ್ದೆ. delicate heart. ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ನಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲೆರ್ದೆ ಪೇಳೆ ಗೊಣ್ಡುದೋ Pb. 5, 33]. — ಮೆಲ್ಲೆಲರ್. -ಎಲರ್. a gentle breeze (Rśv. 2, 76 va.; V. 9, 24). [— ಮೆಲ್ವಡಗು. -ಅಡಗು. soft flesh. ಒನ್ದೊನ್ದಱೊಳ್ ಪೊಯ್ದುಮೆಲ್ವಡಗಪ್ಪನ್ನೆಗಮೆತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ತಡವ್ವೊಯ್ದು Pb. 10, 104]. — ಮೆಲ್ಮಾತು. -ಮಾತು. (Ṡmd. 81). a gentle, kind word. — ಮೆಲ್ಪಾಸು. -ಪಾಸು. a soft bed (J. 11, 24; 18, 30; 28, 20). — ಮೆಲ್ಬಿನ್ನಣಿ. -ಬಿನ್ನಣಿ. (Ṡmd. 198). a pleasant, kind scholar. — ಮೆಲ್ಬಿಲ್. -ಬಿಲ್. a pliant bow (Cpr. 4, 45). — ಮೆಲ್ಸರ. (Ṡmd. 83). a gentle, sweet sound (Cpr. 3, 95). — ಮೆಲ್ಸರಿ. a gentle, light rain (Grj. 3, 61; Rśv. 8, 112).

ಮೆಲಕು melaku. = ಮಲಕು 3, etc. bringing up again for rumination. 2, (that by means of which rumination is performed): the lower jaw, or the corner of the mouth (B. 3, 24; 5, 21; ದವಡೆ, ಸೃಕ್ವG.). — ಮೆಲಕಾಡಿಸು. to chew the cud (C.; B. 3, 10. 16. 17. 24; 5, 14). ದನಗಳ ಮೆಲಕಾಡಿಸೋಣ (ರೋಮನ್ಥG.). — ಮೆಲಕಾಡು. = ಮೆಲಕಾಡಿಸು. (My.). — ಮೆಲಕು ಹಾಕು. = ಮೆಲಕಾಡಿಸು. (My.; B. 5, 22).

ಮೆಲಿ meli. = ಮೆಲ್ 1, etc. to chew. P. p. ಮೆಲಿದು. (Bp. 15, 24. 25; 19, 81; 32, 21; 43, 65. 79; 54, 30).

ಮೆಲು melu. = ಮೆಲ್ 1, etc. to chew. P. p. ಮೆದ್ದು (Bp. 24, 58; J. 6, 47; My.). [ಅಪ್ಪಿದರೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಮೆಲಿದರೆ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ! Bv. 126]. ಮದ್ಯವ ಸೇವಿಸುವಾಗ ಮೆಲುವ ಗುಗ್ಗುರಿ (ಅವದಂಶ Nr.). ಇಲ್ಲೆನ್ದು, ಹುಲ್ಲು ಮೆಲಬಹುದೇ? — ಈಸೀಸಗಲ ದೋಸೆ ಏಸೇಸು ಮೆದ್ದೀ? (Prvs.). ಮೆದ್ದದು (Si. 384). ಒಲೆಗುಣ್ಡನೊಬ್ಬನೇ ಮೆಲಬಹುದು ಎನ್ದರೂ ಮೆಲಬಹುದೆನ್ದು, ಎನಬೇಕು; ಮೂರ್ಖನ ಗೆಲಬಾರದಯ್ಯ! (Sp.). see Bp. 14, 11; 18, 16; 24, 55. 68; 60, 40.

ಮೆಲು melu. = ಮೆಲ್. soft, etc. — ಮೆಲುನಗೆ. = ಮೆಲ್ನಗೆ. (Bh. 7, 7, 39). — ಮೆಲುನುಡಿ. = ಮೆಲ್ನುಡಿ. (Bp. 42, 25).

ಮೆಲುಕು meluku. = ಮೆಲಕು, etc. (My.).

ಮೆಲ್ಕು melku. = ಮೆಲಕು, etc. — ಮೆಲ್ಕಾಡು. = ಮೆಲಕಾಡು. (Rśv. 5, 78). — ಮೆಲ್ಕಾಯಿಸು. -ಆಯಿಸು. = ಮೆಲಕಾಡಿಸು. (My.).

ಮೆಲ್ಪು mel-pu. (Ṡmd. 248). softness, mildness, etc. [ಈಗಳಾನು ಸಿರ್ದಪ್ಪೆಂ ಸಲೆ ಮೆಲ್ಪು ಬಲ್ಪನಱಿಗುಂ Pb. 9, 19; Ap. 1, 78]; (ಮೆಲ್ಲಿತು Ct. II, 97; Cpr. 8, 62; Abh. P. 10, 232; V. 8, 27). [— ಮೆಲ್ಪುಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to lose softness (sweetness). ಪುಗಿಲೆನ್ನದೆ ದಲ್ ಪುಗಿಮೆನ್ದು ಮೆಲ್ಪುಗುನ್ದದ ದನಿಯಿಂ… ಪಿಕಾಳಿ ಮೆಲ್ಲನೊಳ್ದುದು Pb. 14, 12. — ಮೆಲ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain softness. ಪದಂ ಪವಣಾಗಿರೆ ಮೆಲ್ಪುವೆತ್ತು ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿಪನ್ತೆ Kr. 1, 149].

ಮೆಲ್ಲ mella. excessiveness; exceedingly, much, further (ಅಗುನ್ದಲೆ, ಕರಂ, ನೆಱೆ, ನೂಳದು, ಅಯ್ದೆ, ಪೆಮ್ಪು, ನೀಡೆ, ನಾಡೆ, etc., ಅಧಿಕ Ṡm. 58; T. ಮೆತ್ತ, much, very = ಮಿಗುತ್ತ; Te. ಮೆಟ್ಟೆ, ಮೆಣ್ಡು, ಮಿಱು, = ಅಧಿಕ; *cf.* ಮಿಗಲು, ಮಿಟ್ಟೆ2, ಮೇಲ್). [Tu. ಮೆಲ್ಲ, slow].

ಮೆಲ್ಲ mella. (fr. ಮೆಲ್). = ಮೆಲ್ಲೆ. abbreviation of ಮೆಲ್ಲನೆ. (Ṡmd. 229; T. ಮೆಲ್ಲ, ಮೆಳ್ಳ). — ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಕೆ. rep. = ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ. (C.; B. 5, 132. 195). — ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ. rep. = ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಕೆ. (C.; B. 4, 79. 134). — ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ. rep. (Ṡmd. 229). very gently or softly; very slowly; very deliberately (Cpr. 8, 4 va. and 44 va.; Bp. 20, 5; 26, 27; 59, 11; J. 26, 5; 28, 16; My.). [ಈಕೆಯ ಬಗೆಯನಱಿಯಲ್ವೇಟ್ಕುಮೆನ್ದು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕೆಲಕ್ಕೆ ವನ್ದು Pb. 4, 66 va.].

ಮೆಲ್ಲಕೆ mellake. = ಮೆಲ್ಲಗೆ. (C.; B. 2, 1; 5, 137. 154).

ಮೆಲ್ಲಕ್ಕೆ mellakke. = ಮೆಲ್ಲಕೆ. (My.). ಮೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಉಣು! ಮಲನಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಅನ್ದ (Prv.).

ಮೆಲ್ಲಗೆ mellage. = ಮೆಲ್ಲನೆ. (My.; ಶನೈಃ, ಅದ್ರುತ Si. 475; Te. ಮೆಲ್ಲಗಾ). [ಬಗೆದರ್ಥಮನಱಿಪದೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿರ್ದುವ ಬಗೆಯಿಂ Kr. 3, 132]. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಹವನು (ಮನ್ದಗಾಮಿ, ಮನ್ಥರ Nr.). ವಿಚಾರಿಸಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನ ಮಾಡುವವನು (ದೀರ್ಘಸೂತ್ರ, ಚಿರಕ್ರಿಯ Si. 356).

ಮೆಲ್ಲನೆ mel-ane 1. (Ṡmd. 109. 229. 389). gently, softly; slowly; deliberately (ಶನೈಃ, ಅದ್ರುತ Nr.; C.; Te.). [ಮೆಲ್ಲನೆಸೆವ ಮಳಯಾನಿಳನುಂ ಮುಳಿಸಂ ಕಟಿಲ್ಚಿ ಕಳೆದುವು Kr. 2, 71; Pb. 1, 111; Ap. 1, 61]. ಮೆಲ್ಲನಿರ್ವರ್ ನುಡಿದರ್ (Ṡmd. 112). ಬಕನನ್ತಿರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೆಟ್ಟು! (272). ಮೆಲ್ಲನೆ ಗೆಯ್ವವ (ಕುಣ್ಠ, ಮನ್ದ Hlā.). ಈಗ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾಡುವವನು (ದೀರ್ಘಸೂತ್ರ, ಚಿರಕ್ರಿಯ); ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾಱಿಸುಹ (ವಿಲಮ್ಬಿತ Nr.). ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಿಲುವ್ಬೆನೆ ಕಾಳಿಕೆಗೆ ನಾಮಂ (Kk. 51). ಮೆಲ್ಲನುಚ್ಚಳಿಪುದೆನೆ ಪೊರಪೊಣ್ಮುವುದು (74). see Cpr. 3, 15. 53; 8, 30. 59; Bp. 1, 53; 3, 15; 32, 25. 39; 57. 75. 82; Rśv. 12, 41 va.; 13, 8; 13, 95 va.; J. 5, 59; 26, 4; 28, 26; 29, 7; 30, 29; B. 3, 51; 5, 137.

ಮೆಲ್ಲಿತು mel-itu. = ಮೆಲ್ಲಿತ್ತು. (Ṡmd. 96). that which is soft, mild, etc. ಮೆಲ್ಲಿತಹುದು (ಕೋಮಲ, ಮೃದುಲ, ಮೃದು Nr.). ಮೆಲ್ಲಿತಲ್ಲದೆಲರ್ (Rśv. 2, 35). plural: ಮೆಲ್ಲಿದುವು (Ṡmd. 117). [ತಳಿರ್ಗಳ ಪೋಲ್ ಮೆಲ್ಲಿದುವೀ ತಳಂಗಳ್ Kr. 3, 61]. ಮೆಲ್ಲಿದುವಪ್ಪ ಕಾಲ ತಲಮುಂ ಕಡುವೆಟ್ಟಿದುವಪ್ಪ ಹಸ್ತಮುಂ (117).

ಮೆಲ್ಲಿತ್ತು mel-ittu. = ಮೆಲ್ಲಿತು. (Ṡmd. 96; ಮೆಲ್ಪು Ct. II, 97; ಮೃದು Ṡm. 50; Grj. 3, 101).

ಮೆಲ್ಲಿದ mellida. a gentle, man. ಮೆಲ್ಲಿದಂ (Śmd. 184). [— ಮೆಲ್ಲಿದಳ್. a mild woman. ಅಗ್ನಿಭೂತಿರಿಸಿಯರ್ ತಿಳಿಯೆ ಧರ್ಮಮಂ ಪೇೞ್ದೊಡೆರ್ದೆಯೊಳ್ ಮೆಲ್ಲಿದಳಾಗಿ Vr. 11, 28].

ಮೆಲ್ಲು mellu. = ಮೆಲ್ 1, etc. (My.). to chew. P. p. ಮೆದ್ದು (My.). ಧರೆ ಬೀಜಂಗಳ ನುಂಗೆ, ಬೇಲಿ ಪೊಲವೆಲ್ಲಂ ಮೆದ್ದೊಡಂ, ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡಿರನ್ ಅತ್ಯುಗ್ರದಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್, ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಭೂಪಾಲಕಂ ಬಾಧಿಸಲ್, ತರುವೇ ಪಣ್ಗಳ ಮೆಲ್ಲೆ, ಮಾತೆ ವಿಷಮಂ ಪೆತ್ತರ್ಭಕಂಗೂಡಿಸಲ್, ಹರ ಕೊಲ್ಲಲ್ ಪರ ಕಾಯ್ವನೇ? (Śś. 20).

ಮೆಲ್ಲೆ melle. = ಮೆಲ್ಲ. slowly (My.).

ಮೆಲ್ಲೆಗ mellega. = ಮುಲ್ಲೆಗ, q. v. a poor man.

ಮೆಳ್ meḷ. (ಮೇಳ್?). bewilderment, etc. (*cf.* ಬೆಳ್ಪು? or ಬೇಳ್ 3?). — ಮೆಳ್ಪಡೆ. the state of being bewildered, etc. (ಮರುಳ್ತನ Śmd. II, o. r. ಮೆಳ್ಪಡೆ; ಮರುಳ್ತನ Kk. 86). — ಮೆಳ್ಪಡೆ. = ಮೆಳ್ಪಡೆ, q. v.

ಮೆಳೆ meḷe. (= ಮಿಡಿ 2). a bush, a clump, a thicket [Tu. ಮೆದಿ]; (ಕುಂಜ Nr.; Cpr. 5, 39 va. & 64 va.; Śśv. 4, 23; Bh. 2, 2, 57; 7, 17, 26; My.; see ಬಲು–). [ತೊಲ ತೊಲಗೀ ಮೆಳೆಗೆ ಪುಲಿಯ ದೆಮ್ಬುದು ಮಾರ್ಗಂ Kr. 2, 26; Pb. 8, 38 va.]. ಹಣೆಯಿಲ್ಲದ ಮೆಳೆ ಬಳ್ಳಿ ಗಿಡುಗಳ್ (ಗುಲ್ಮ Nr.). ಹಲವು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹಬ್ಬಿದನ್ತಾ ಮೆಳೆಗಳು (ಪಲವು ಲತಾ ವೇಷ್ಟಗುಲ್ಮ Nr. 162). ಬೆತ್ತದ ಮೆಳೆ (ವೇತಸ G.). ಮೆಳೆಯಲಿಕ್ಕಿದ ಜೇನು, ಶೂದ್ರ ಕಲಿತನ್ತಾ ವಿದ್ಯೆ, ಉಚ್ಛಿಷ್ಟನಾಗಲು ವ್ಯಪ್ತನ್ನವು, ಸರ್ಪ ಕಾಯ್ವ ಧನಮುಂ, ಉಬ್ಬಂಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯಮುಂ, ಹೊಲೆಪಾಟನ್ದಲೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ (ಕೂಡಲಿಕ್ಕಿದ್ದು) ಪರರಿಂ ಬೇಱಾಗೆ (ಅದು) ತಾಂ ಪೋಪ ಪೋಲ್ ಗಱಸೇನುಣ್ಣದೆ ಪೋಪುದಯ್ (Śs. 80). ಚಳಿಗಿಲ್ಲದ ಕಮ್ಬಳಿ ಮೆಳೇ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೇನು? ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೇನು? (Prv.). — ಮೆಳೆದೋಱು. -ತೋಱು. to grow luxuriantly (V. 37, 69).

***ಮೆಳ್ಪಡಿಸು meḷpaḍisu.** to cause bewilderment. ಪುರೋಚನನೆಮ್ಬ ಬೂತು... ನಮ್ಮಂ ಮೆಳ್ಪಡಿಸಲೆನ್ದೆ ಮಾಡಿದಂ Pb. 3, 4 va. (*cf.* ಮೆಳ್ಪಡೆ under ಮೆಳ್).

***ಮೆಳ್ಪಡು meḷpaḍu.** to get bewildered. ಉಪ್ಪಿಕ್ಕಿದೊಡೆ ತುಪ್ಪದ ಮೆಳ್ಪಡಿತೆಮ್ಬನ್ತೆ ನಮ್ಮ ಕೆಮ್ಮನಿರ್ಪಿರವಿದೇ ಕಾರಣಂ Pb. 7, 16 va.; ನಿನ್ನ ಮೆಳ್ಪಡಿದೇ ಕಾರಣಮನ್ತಕಂ ಕಡುಪಿನಿಂ ಕಣ್ಗ್ರಹಂಗೆಯ್ಯದಿಂ ತಡೆಯಂ ಚೇತರಿಸೆನ್ದು ಬನ್ದು ಕಿವಿಯೊಳ್ಪೇೞ್ವನ್ತೆ ಪೊಲ್ Ap. 1, 79. (*cf.* ಮೆಳ್ಪಡೆ under ಮೆಳ್).

ಮೆಳ್ಳ meḷḷa. = ಮೆಳ್ಳೆ. 2, a squinting man. ಕುರುಡರೊಳಗೆ ಮೆಳ್ಳನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ (Prv.). — ಮೆಳ್ಳಗಣ್ಣು. = ಮೆಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. (My.).

ಮೆಳ್ಳಿಸು meḷḷisu. (= ಮಿಳ್ಳಿಸು). to move round (v. t.), to cause to revolve, to roll, as the eyeball (Bp. 1, 49; 32, 25; 49, 20; 59, 11).

ಮೆಳ್ಳೆ meḷḷe. = ಮೆಳ್ಳ No. 1. rolling; looking obliquely, squinting (Te. ಮೆಲ್ಲ). — ಮೆಳ್ಳೆಗಣ್. -ಕಣ್. = ಮೆಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. (Bp. 58, 49). — ಮೆಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye the ball of which continually turns to all sides; a squint-eye (My.). ಮೆಳ್ಳೆಗಣ್ಣಿನವನು, a man with squint-eyes (ವಲಿರ, ಕೇಕರ Nr.; Si. 199).

ಮೆೞಸು meḻasu. (ಮೆಳಸು). = ಮೆಣಸು, ಮೊೞಸು. *said* to be Tbh. of ಮರಿಚ Śmd. 347, or ಮರೀಚ 360. 364. 369; p. 369 the word, according to the MSS., appears as ಮೆಳಸು; *cf.* K. ಕೞಲೆ = Sk. ಕರಿರ, ಕರೀರ). black pepper (T. ಮಿರಿಯಲ್, ಮಿಳಗು, ಮುೞಗು; M. ಮಿಳಗು, ಮುಳಗು; Te. ಮಿರಿಯಂ; Tu. ಮುಣಚಿ). [ಮುತ್ತುಂ ಮೆೞಸುಂ ಕೋಡದನ್ತಕ್ಕುಂ Kr. 2, 5; Pb. 7, 92]. ಪೞಗನ್ಡದ ಪುದುಂಗೊಳೆ ಕೊೞೆಸಕ್ಕದಮಂ ತಗುಳ್ಚಿ ಜಾಣ್ಡಿಡೆ ಮುತ್ತುಂ ಮೊೞಸುಂಗೋದನ್ತಿರೆ ಪೇೞ್ಱಗವಿಗಳ ಕವಿತೆ ಬುಧರನ್ ಎರ್ದೆಗೊಳಿಸುಗುಮೇ? (Śmd. 78; Kāvy. I, 1*b*, 24, where ಮೊಱಸುಂ–). see s. ಮೂಗೋಱು.

***ಮೆೞ್ಪಡು meḻpaḍu.** = ಮೆಳ್ಪಡು. ನೀನುಂ ಮೆೞ್ಪಟ್ಟು ವಿದುರ ನೆಮ್ಮೀ ತೊೞ್ಪಟ್ಟಯ ಮನೆಯ ಕೂೞ್ ನುಡಿಯಿಸೆ ನುಡಿದ್ಯ Pb. 9, 58.

ಮೇ mē. 1. = ಮೇಯ್, ಮೇಯು. to graze, to eat grass, to browse, to feed, to eat [Tu.]; (ತಿರ್ಯಗ್ಕ್ವಾದನ Śmd. Dh.; Bp. 60, 22. 24; T., M. ಮೇಯ್, Te. ಮೆಯ್ಯು, ಮೇಯು). P. p. ಮೇದು (Cpr. 4, 48; Rśv. 5, 78; 9, 26). ಮೇದತ್ತು (Śmd. 265 Cm.). ಕಣ್ಣೆರವಂ ಪುಲು ಮೇವುದೆ (Bp. 11, 11). ಮೆದುದು (Rśv. 9, 26).

ಮೇ- mē. 2. = ಮೇಲ್, etc. that which is above, etc. [Tu.]; (Te., M.). — ಮೇಗಡೆ. -ಕಡೆ. the upper side (Bp. 22, 15; My.). — ಮೇಗರೆ. -ಕರೆ. the upper border: the upper side (Bh. 3, 6, 48; 8, 4, 22). 2, superficialness, shallowness: sham (4, 2, 7; 8, 23, 28). — ಮೇಗಾಟು. -ಗಾಟು. the main guard (My.). — ಮೇಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. ಮೇಗಾಲು. the upper side of the foot; the instep; the forepart of the foot (ಪಾದಾಗ್ರ, ಪ್ರಪದ Nr.; Abh. P. 13, 54 va.; Bp. 43, 86; My.). ಕೀೞ ಕಣಕಬೇಡ, ಮೇಗಾಲು ತುಱುಸಬೇಡ (Prv.). — ಮೇಗಾವಲು. -ಕಾವಲು. guard, supervision (Rām. 6, 6, 8). — ಮೇಗಾಳಿ. wind that has passed over any object (Bh. 1, 9, 10). — ಮೇಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the back of the hand; the metacarpus (ಕರಭ, ಮಣಿಕಟ್ಟು ತೊಡಗಿ ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಪರ್ಯನ್ತಮಾಗುಳ್ಳ ಕೆಯ್ಯ ಹೊಱಗು Nr.; ಕರೋಧರ್ Mr. 322; My.). — ಮೇಗೆಯ್ಯಿ. -ಕೆಯ್ಯಿ. = ಮೇಗೆಯ್. (My.).

ಮೇ mē. 3. the baa or bleating of sheep and the cry of goats (My.; T. ಪೇಯ್).

ಮೇಕಲ mēkala. N. of a mountain; N. of a people.

ಮೇಕಲಕನ್ಯಕೆ mēkala-kanyake. *the Narmadā river.*

ಮೇಕಲಕನ್ಯೆ mēkala-kanye. *the Narmadā river* (ರೇವೆ, ನರ್ಮದೆ Mr. 414).

ಮೇಕು mēku. (superiority): rivalry (My.).

ಮೇಕು mēku. a peg, a tent-pin, a small stake, a nail (My.; Te., T.; Mhr., H. ಮೇಖ).

ಮೇಕೆ mēke. a she-goat (My.; Te.; Sk. ಮೇಕ, a he-goat). ನೂಕಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮೇಕೆ ಕಾಯೋದು ಲೇಸು (Prv.). — ಮೇಕೆಯೊಲ್ಲದ ಗಿಡ. -ಒಲ್ಲದ–. the tree Justicia ganderussa & adhatoda (ವೈದ್ಯಮಾತೃ, ಸಿಂಹಿ, ವೃಷ, ಆಟರೂಷ, etc., ಅಡ್ಡಸರದ ಗಿಡ, ಆಡುಸೋಗೆ–, ಆಡು ಮುಟ್ಟದ– Si. 147).

ಮೇಖಲೆ mēkhale. *a waist-band; a girdle, a zone; the zone of a woman; the triple zone worn by the first three classes* (ಕಂಕಣ, ಉಡಿದಾರ Nn. 45; ಕಾಂಚಿ, ಉಡಿದಾರ Nn. 118). 2, a thing that surrounds: a woman's cloth (ವಸ್ತ್ರ, ಸೀರೆ 118). 3, a sword-belt; *a sword-knot or string fastened to the hilt.* 4, the edge or top of a mountain (ಪರ್ವತದಗ್ರ, ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ 118). 5, the buttock (ಜಘನ, ಕಿಕ); *the hips.*

ಮೇಗ mēga. Tbh. of ಮೇಘ. (My.).

ಮೇಗು mēgu. = ಮೇಗೆ (Śmd. 145), ಮೇಂ– (198), ಮೇಲ್, etc. the upper side, the surface, etc. (T. ಮೇಕ್ಕು; see ಮೆಯ್–; Bp. 6, 9; 55, 52). [ಮೇಗಿಲ್ಲದ ಬಲ್ಲಾಳ್ತನದಾಗರಮೆನೆ Pb. 6, 67]. declension: ಮೇಗಣ [ಕೆಳಗಣ ಕೆನ್ದಳಿರ್ ಪುದಿದ ಮೇಗಣ ಪನ್ದಳಿರ್ Pb. 5, 32; Ap. 7, 56]; (Śmd. 135; Cpr. 5, 109; Bp. 38, 58; My.), ಮೇಗಳ (My.); ಮೇಗಣಿಂ (Śmd. 135); ಮೇಗಣ್ಣ (Śśv. 2, 42 va.). ಅಡಿಮೇಗುಗಳ್ (Śmd. 198). ಮೇಗಣ ಪೆಸರು, names for "above"

etc. (ಉಪರಿಷ್ಟಾತ್, ಉಪರಿ, ಊರ್ಧ್ವ); ಮೊಣಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಮೇಗಣ ಬಾಗೆ (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ Hlā.). ಮಧ್ಯದ ಮೇಗಣ ನಿಡಿ (ಕಾರೋತ್ತರ, etc.); ಮೇಗಣ ದಿನದಲ್ಲಿ (ಪರೇದ್ಯವಿ); ಮುಡಿಯ ಮೇಗಣ ಮುತ್ತಿನ ಸೆಣ್ಡು (ವಾಲಪಾಶ್ಯ, etc. Nr.). ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಗಳ ನೆಲ (ಅಧಿತ್ಯಕೆ Si. 117; My.).

ಮೇಗೆ mēge. = ಮೇಗು (Śmd. 145), etc., ಮೇಲೆ. above (348 Cm.; My.). [ಪೊಡೆಸಣ್ಡಂ ಪೊಯ್ದುನ್ತೆ ಮೇಗೊಗೆದು ಸೆಣಸೆ Pb. 3, 30 va.; Ap. 4, 90]. see Cpr. 5, 51. 107; Bp. 45, 3; 46, 6; 49, 12; 50, 75; 57, 2; ಅ–.

ಮೇಘ mēgha. = ಮೇಗ. *a cloud* (ನೀರ್ದೇರ್, ಮುಗಿಲ್ Kk. 12; ನೀರ್ದೇರ್, ಮುಗಿಲ್, ಮೋಡ Śm. 14; ಮೋಡ 95). 2, a mass, a multitude. 3, *the fragrant grass Cyperus rotundus* Lin. ಮೇಘ ನೋಡಿ ನವಿಲು ಕುಣಿದರೆ ಗೂಗೆಯು ನೋಡಿ ಕೋಟು ಕುಣಿಯಿತನ್ತೆ (Prv.). 4, N. of one of the six rāgas or musical scales (see Bp. 19, 8).

ಮೇಘಕುಸುಮ mēgha-kusuma. water (ಉದಕ Mr. 404).

ಮೇಘಗರ್ಜನೆ mēgha-garjane. thundering, thunder (My.).

ಮೇಘಜಾಲ mēgha-jāla. *a mass of clouds, thick clouds.*

ಮೇಘಜ್ಯೋತಿ mēgha-jyōti. *lightning.*

ಮೇಘಡಮ್ಬರ mēgha-ḍambara. = ಮೇಘಾಡಮ್ಬರ. a mass of clouds (Cpr. 4, 42 va.; Mhr.). 2, a parasol, an umbrella (ತಟಿ, ಕೊಡೆ, ಛತ್ರ Śs.; Cpr. 4, 42 va.; Rśv. 6, 11 va.). 3, cloud-drum: thunder (Sk.).

ಮೇಘತಿಮಿರ mēgha-timira. *darkness resulting from a clouded sky, cloudy weather.*

ಮೇಘದೂತ mēgha-dūta. cloud-messenger; a poem by Kālidāsa.

ಮೇಘದ್ವಾರ mēgha-dvāra. the sky (My. Amara).

ಮೇಘಧ್ವನಿ mēgha-dhvani. the muttering of clouds: thunder (ಪರ್ಜನ್ಯ, ಮುಗಿಲ ಗರ್ಜನೆ Nn. 57; ಅಭ್ರಗರ್ಜಿತ 135).

ಮೇಘಧ್ವಾನ mēgha-dhvāna. = ಮೇಘಧ್ವನಿ. (ಮೊಳಗು Kk. 12).

ಮೇಘನಾದ mēgha-nāda. thunder; making a noise like thunder. 2, N. of a son of Ghaṭōtkaca (J. 2, 35. 40). 3, the plant Amaranthus polygonoides. 4, the palāśa tree, Butea frondosa.

ಮೇಘನಾದಾನುಲಾಸಿ mēghanāda-anulāsi. rejoicing in the rumbling of thunder-clouds: *a peacock.*

ಮೇಘನಾಮ mēgha-nāma. *the grass Cyperus rotundus* Lin.

ಮೇಘನಿನದ mēgha-ninada. (= ಮೇಘನಾದ). thunder. 2, = ಕಿಚು ಕಸಲೆ, q. v.

ಮೇಘನಿರ್ಘೋಷ mēgha-nirghōṣa. *thunder.*

ಮೇಘಪುಷ್ಪ mēgha-puṣpa. *water.*

ಮೇಘಮಣ್ಡಲ mēgha-maṇḍala. the sphere of the clouds, the atmosphere (My.; B. 5, 143).

ಮೇಘಮಾಲೆ mēgha-māle. *a line or succession of clouds, gathering of clouds.*

ಮೇಘವರ್ಣ mēgha-varṇa. the hue of a cloud: ash-colour (My.). 2, N.

ಮೇಘವರ್ಣಕ mēgha-varṇaka. = ಮೇಘನಾದ No. 2. (J. 2, 44).

ಮೇಘವಹ್ನಿ mēgha-vahni. *lightning.* see ಸಿಡಿಲ್.

ಮೇಘವಾಹನ mēgha-vāhana. *Indra.* 2, Śiva.

ಮೇಘವಿಸ್ಫೂರ್ಜಿತ mēgha-visphūrjita. thunder. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಮೇಘಾಗಮ mēgha-āgama. approach of clouds: the rainy season (Cpr. 4, 31; Rām. 4, 6, 4).

ಮೇಘಾಗ್ನಿ mēgha-agni. = ಮೇಘವಹ್ನಿ. (ಸಿಡಿಲ್ Śm. 107).

ಮೇಘಾಡಮ್ಬರ mēgha-āḍambara. = ಮೇಘಡಮ್ಬರ. a mass of clouds; the lowering of the clouds (Mhr.). 2, an umbrella. 3, thunder. 4, a mass of drums.

ಮೇಘಾಧ್ವ mēgha-adhva. the sky (ಆಕಾಶ G.).

ಮೇಂ- mēṅ. ಮೇಙ್-. = ಮೇ 2, ಮೇಗು (Śmd. 198), ಮೇಲ್, etc. the upper side, etc. — ಮೇಂಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. (Śmd. 198. 199). = ಮೇಗಾಲ್. ಉದ್ದಮಾಗಿ ಬಿಗಿದ ಮೇಂಗಾಲ್ (199 Mdb.). — ಮೇಂಗೆಯ್ಯ್. -ಕೆಯ್ಯ್. (Śmd. 198. 199). = ಮೇಗೆಯ್ಯ್.

ಮೇಚಕ mēcaka. dark-blue, dark-coloured, black; *dark blue colour, black* (ಹರಿತ, ಪಚ್ಚೆಯ ವರ್ಣ Nn. 60). 2, *an eye of a peacock's tail.* 3, a wild mountaineer (ಕಿರಾತ, ಶಬರ 60). 4, a cloud (ಬಲಾಹಕ, ಮೇಘ 60). 5, moon-light (ಕೌಮುದಿ, ಬೆಳುದಿಂಗಳು 60).

ಮೇಚಕಶೈಲ mēcaka-śaila. a black hill (Śsv. 4, 3).

ಮೇಚಕಿತ mēcakita. become black (Śsv. 2, 51).

ಮೇಜವಾನಿ mējavāni. entertaining, feasting, receiving hospitably (My.; B. 3, 94; 4, 21. 122; Mhr., H.).

ಮೇಜಿಸ್ತ್ರೇಟ್ mējistrēṭ. magistrate (E.).

ಮೇಜು mēju. a table (My., Br.; Mhr., H.; B. 4, 188; 5, 140. 285); dinner (My.); the stake or sum played for at dice (My.). — ಮೇಜು ಕಟ್ಟು. to stake (My.).

ಮೇಜೋಡು mē-jōḍu. a stocking, a pair of stockings (My.).

ಮೇಟಿ mēṭi. 1. loftiness, greatness, excellence, superiority (Bp. 35, 55; 51, 75; 54, 17; J. 6, 37; Te.; T. ಮೇಟ್ಟಿಮೈ; see ಮೇಡು). 2, a big man, a chief, a head (Bp. 9, 12; 16, 5; Te.; T.; see ಮೆಯ್ಯ್–). 3, a head-servant (My.; T., a supposed Anglicism from "mate").

ಮೇಟಿ mēṭi. 2. = ಮೇಣಿ. the plough-tail (My.; Te. ಮೇಡಿ; T., M. ಮೇ಴ಿ). ಮೇಟೀ ಬಲವಿದ್ದರೆ ಕೋಟಿ ಗೆಲಬಹುದು (Prv.). — ಮೇಟಿಪಾಲು. = ಮೇಣಿಪಾಲು. (My.).

ಮೇಟಿ mēṭi. Tbh. of ಮೇಠಿ. (ಮೇಧಿ Nr.; ಮೇಧಿ Mr. 372, o. r. ಮೇಢಿ; ಖಲೇವಾಲಿ, ಮೇಠಿ Hlā.; ಮೇಧಿ Si. 303; My., also ಮೇಟಿ ಕಮ್ಬ, ಮೇಟಿಮರ).

ಮೇಠಿ mēṭhi. = ಮೇಟಿ, ಮೇಢಿ, ಮೇಢ್ಯ, ಮೇಧಿ. a pillar, a post; *a pillar in the middle of a threshing-floor to which oxen are bound;* a post to which cattle are tied; a prop for supporting the shafts of a carriage.

ಮೇಡಿ mēḍi. the glomerous fig tree, Ficus racemosa (Te. = ಉದುಮ್ಬರ). 2, the opposite-leaved fig tree, Ficus oppositifolia Roxb. (ಕಾಕೋದುಮ್ಬರಿಕೆ, ಫಲ್ಗು, ಮಲಪು, ಜಘನೇಫಲೆ Si. 137, see ಬ್ರಹ್ಮ–).

ಮೇಡು mēḍu. height; rising ground, a hillock (T., M.; My.; T. ಮೇಡ್ಯ, an artificial mound; Te. ಮೇಟ, accumulation, alluvial soil, *cf.* ಮಿಟ್ಟು, etc., ಮಿಾಟು 4, ಮೇಟಿ 1). [ಅಗ್ಗದ ನಿಡುಗೋಡು ಮೇಡುಮುಮುರುತ್ತು ಮಿಙುಂಕಿದ ಕೆಚ್ಚಲ್ Pb. 8, 104].

ಮೇಢಿ mēḍhi. = ಮೇಠಿ, etc. see Mr. s. ಮೇಟಿ.

ಮೇಢ್ರ mēḍhra. *the penis.* 2, *a ram.*

ಮೇನ್ mēn. = ಮೇಣು, ಮೇಲ್, etc. what is above: above; upwards; further; and, besides; or (ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥ Śmd. 397; ವಿಕಲ್ಪದಿನ್ದ 52. 95. 105 Cm.; ಅದಲ್ಲದೆ 52. 82. 86. 225 Cm.;

M. ಮೇನ್). [ತಗುಳ್ದಿರೆ ಮೇಣ್ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ Kr. 1. 117; Pb. 1, 77; Ap. 1, 82]. see Śmd. 59. 68. 83. 127. 177; Cpr. 4, 31; Bp. 20, 41; 46, 34; Śm. 53; Bh. 1, 20, 60; 2, 13, 34. 38; Rśv. 13, 84; J. 4, 66; 28, 2. 57; 29, 38. — ಮೇಣ್ಪಳ್ಕು. to bend or turn upwards (Rśv. 9, 29).

ಮೇಣ mēṇa. = ಮಯಣ. Tbh. of ಮದನ. bees-wax (C.; Mhr.; B. 3, 63; Tu.; T., M. ಮೆ಴ು, ಮೆಙುಗು; see ಮೆರುಗು); — oily dirt (My.; Mhr.); — gum, resin (My.). ಜೇನುಮೇಣ (ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟ, ಸಿಕ್ಥಕ Si. 334; My.). ಎಲವದ ಮೇಣ (ಪಿಚ್ಛ, etc. 133). — ಮೇಣ ಗಪ್ಪಟೆ. — ಕಪ್ಪಟೆ. waxed cloth (My.); a rain-coat (My.). — ಮೇಣದ ಬತ್ತಿ. a wax-candle (My.; Si. 231); any candle (My.).

ಮೇಣಸಿ mēṇasi. = ಮೇಧಸಿ, q. v. N. of a plant.

ಮೇಣಿ mēṇi. = ಮೇಟಿ 2, loftiness, etc. (My.). — ಮೇಣಿ ಪಾಲು. the share of the crop which is given to the person who assisted the owner in ploughing, etc. (My.).

ಮೇಣಿಸು mēṇisu. to be up to: to liken, etc. ಮೇಣಿ ಸುವುದು (ಎಸಕ Ct. II, 41).

ಮೇಣು mēṇu. = ಮೇಣ್, etc. (Bp. 39, 36; Bh. 1, 8, 5. 16). ಅಭಿಯೋಗ ಅಭಿಗ್ರಹ ಎನ್ದೊಡೆ ಕೆಯ್ಯಾರೆ ಮಾಡುಹ, ಮೇಣು ಇದಿರೆದ್ದು ಕಾಡುಹ; ನೀವಾಕ ಎನ್ದೊಡೆ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳ ಅರ್ಘಮಂ ಪಾರ್ವುದು, ಮೇಣು ಧಾನ್ಯವ ಹೊಯಿವುದು; ಆಕ್ರೋಶನ ಎನ್ದೊಡೆ ಬಯ್ದುದು, ಮೇಣು ಬೇಡೆನ್ದು ಒಱಲುಹ (Nr.).

ಮೇಣೆ mēṇe. = ಮೇನ. a kind of palankeen (Mhr. ಮೇಣಾ; B. 5, 39. 40. 286).

ಮೇಣ್ಟಿ mēṇṭi. (Śmd. 48). = ಮೇಟಿ. Tbh. of ಮೇಥಿ (372, o. r. ಮೇಧಿ).

ಮೇಣ್ಢ mēṇḍha. *a ram.*

***ಮೇತ mēta.** grazing. ವ್ಯಗಂ ಕೆಯ್ವುಱುಗಳ ಮೇತದೊಳೆ ತಣಿ ದಪುವು Pb. 5, 38.

ಮೇಥಿಕೆ mēthike. = ಮನ್ತೆ, etc. fenugreek. (Sk.).

ಮೇಥಿನಿ mēthini. = ಮೇಥಿಕೆ, etc. (Sk.).

ಮೇದ mēda. = (ಮಾದರ), ಮೇದರ, ಮೇದಾರ. a man who plaits baskets, mats, etc. of bamboo splits, a man of the basket-maker-caste (ಗವಱಿಗ Śm. 58; ಚಪಕಾರಕ, ವಂಶಚ್ಛೇದಿ Mr. 377; My.; *cf.* the terms s. ಮಿಣಿ?). — ಮೇದಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a street where Mēdas live (My.). — ಮೇದರನ. -ಅನ. = ಮೇದ (My.; Te.). — ಮೇದರವಳು. -ಅವಳು. a Mēda woman (Cb. 94; My.).

ಮೇದ mēda. fat (ವಸೆ, ನೆಣ Mr. 398; see ಮೇದಸ್). 2, a particular mixed caste: the son of a Vaidēha by a Kārāvara female.

ಮೇದಕ mēdaka. *spirituous liquor used for distillation.*

ಮೇದರ mēdara. = ಮೇದ, etc. (My.; Te.). see ದೀವಿ-. — ಮೇದರಕೇತಿದೇವ. N. (Bp. 37 sum.; 37, 1. 11. 37). — ಮೇದರ ಕೇತಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 8).

ಮೇದಸ್ mēdas. = ಮಜ್ಜೆ, ಮಿದುಡು, ಮಿದುಳು, ಮೆದಡು, ಮೆದಳು, ಮೆದುಳ್, ಮೆದುಳು, ಮೇದ. *fat, marrow, lymph, brain* (ನೆಣ Hlā.).

ಮೇದಾರ mēdāra. = ಮೇದ, etc. (S. Mhr.; ಗವಱಿಗ G.). — ಮೇದಾರವಳು. -ಅವಳು. a Mēdāra woman (G. 378).

ಮೇದಿನಿ mēdini. *the earth, land, ground* (ಎಳೆ, ಬೂಮಿ, ಬುವಿ, ದರೆ, ನೆಲ, ತಿರೆ, ರತ್ನವಸಿಱಿಳ್, ಪೊಡವಿ Śm. 37). — ಮೇದಿನಿಯ ಸುತೆ. Sītā (J. 18, 6).

ಮೇದಿನೀಪಾಲ mēdinī-pāla. a king (J. 4, 51).

ಮೇದಿನೀಶ mēdinī-īśa. a prince, a king (Bp. 53 sum.; 53, 75).

ಮೇದಿನೀಶ್ವರ mēdinī-īśvara. = ಮೇದಿನೀಶ. (Bp. 3, 86; 57, 17; 58, 30).

ಮೇದಿನೀಸುರ mēdinī-sura. a Brāhmaṇa (Bp. 3, 52; 57, 77).

ಮೇದು mēdu. P. p. of ಮೇ 1, ಮೇಯು. (My.).

ಮೇದುರ mēdura. fat; *smooth, soft, bland, unctuous*; thick, dense.

ಮೇದೆ mēde. a root resembling ginger, said to be one of the eight principal medicines. see ಅಷ್ಟವರ್ಗ.

ಮೇಧ mēdha. a sacrifice. (see ಅಶ್ವ-, ತುರಗ-, ನರ-, ಪುರುಷ-).

ಮೇಧಸ್ mēdhas. = ಮೇಧೆ.

ಮೇಧಸಿ mēdhasi. N. of a plant (ಉರಿಯ ಮರ Mr. 118, o. r. ಮೇಣಸಿ).

ಮೇಧಾದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ತಿ mēdhā-dakṣiṇa-mūrti. a person clever in bestowing wisdom: Śiva (My.).

ಮೇಧಾವನ್ತ mēdhā-vanta. an intelligent, wise man (My.).

ಮೇಧಾವಾನ್ mēdhā-vān. = ಮೇಧಾವನ್ತ. (My.).

ಮೇಧಾವಿ mēdhā-vi (-vin). *possessed of mental power, intelligent, wise, judicious;* a learned man, etc. 2, N. of a king (J. 28, 14). 3, = ಗೋಪೀಚನ್ದನ (Bp. 3, 54).

ಮೇಧಾವಿನಿ mēdhāvini. an intelligent female. 2, N. (J. 28, 59; 29, 40).

ಮೇಧಿ mēdhi. = ಮೇಣಿ, etc. *a pillar in the middle of a threshing-floor to which oxen are bound.*

ಮೇಧೆ mēdhe. ಮೇಧಾ. *understanding, intelligence, prudence, wisdom.*

ಮೇಧೋಹೋತ mēdhas-hōta. a sacrificial priest: N. of a brahmarākṣasa (J. 16, 23. 24).

ಮೇಧ್ಯ mēdhya. fit for a sacrifice, free from blemish, as a victim. 2, *clean, ritually pure,* not defiling by contact or by being eaten. see ಅ-.

ಮೇನ mēna. = ಮೇಣೆ. a kind of palankeen (My.; ಶಿಬಿಕೆ, etc., ಅನ್ದಳ, ಡೋಲಿ, ಪಾಲಕ್ಕಿ Si. 275; M. ಮೇನಾವು).

ಮೇನಕಾತ್ಮಜೆ mēnakā-ātmaje. *Pārvatī.*

ಮೇನಕಾತ್ಮರುಹೆ mēnakā-ātma-ruhe. Pārvatī (ಗೌರಿ Mr. 12).

ಮೇನಕೆ mēnake. ಮೇನಕಾ. *N. of an Apsaras, wife of Himālaya and mother of Pārvatī.*

ಮೇನೆ mēne. ಮೇನಾ. = ಮೇನಕೆ. (Grj. 2, 106; C. Bp. 36, 16).

ಮೇಪು mēpu. = ಮೇಹು, etc. grazing, etc. [ಕಱುವುಱುವುಂ ಕಾಪುಂ ಮೇಪುಂ ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ Pb. 5, 43 va.]. — ಮೇಪುಗಾಡು. -ಕಾಡು. = ಮೇಹುಗಾಡು. (Cpr. 8, 4 va.). [Tu.].

ಮೇಯ್ mēy. = ಮೇ 1, etc. P. p. ಮೇಯ್ದು (Bp. 60, 34).

ಮೇಯ mēya. to be measured, measurable; capable of being estimated, discernible. see ಅ-, ಅನು-.

ಮೇಯಿಸು mēyisu. (Śmd. 25). = ಮೇಸು. to graze (v. t.), to feed, to cause (animals) to eat (C.). ಮೇಯಿಸಿದಂ Śmd. 64). ಜಗುನೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಱುಗಳಂ ಮೇಯಿಸಿದಂ (273). ಮುನ್ನು ಹಸುವುಗಳು ಮೇಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಲ (ಅಶಿತ, ಗವೀನ Si. 318). ಕುಱಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಿ, ಅಡವಿಯೊಳಗಿನ ಗಿಡಗಣ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿ (B. 2, 45). ದನಾ ಮೇಯಿಸುವವನಿಗೆ ಘನ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಮೇಯು mēyu. = ಮೇ 1, etc. to graze (v. i.); etc. (My.). P. p. ಮೇದು (C.). 3rd person imperfect ಮೇದಿತು,

ಮೇಯಿತು (My.). ಗಣ್ಡುಗುಬ್ಬಿ ಮೇದು ಬರುವ ತನಕ (B. 2, 6). ಆಡುಗಳು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಮೇದು (3, 10). ಮೇಯಿತು (G. 424). ಮೇದ ಮೋಟೂ ಹೋದ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. — ಕತ್ತೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೇವಿಲ್ಲ. — ಉದ್ದು ಮೇದ ಕತ್ತೇ ಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೀನನು. — ಬೇಲಿ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯುವಾಗ್ಯೆ ಕಾಯೋದು ಯಾರು? — ಆನೆಯಾಗಿ ಕಬ್ಬು ಮೇಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಇಱುವೆಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಮೇಯುವದು ಲೇಸು (Prvs.).

ಮೇರು **mēru.** *N. of a fabulous mountain, said to form the central point of Jambudvīpa and to be* 84,000 *yōjanas high* (ಸುರಗಿರಿ, ಕನಕಾದ್ರಿ Mr. 29; Abh. P. 5, 91; Bp. 57, 68; see ಶಕ್ರಕ್ರೀಡಾಚಲ). 2, the large middle gem of a necklace. ಮೇರುವಿಂಗೆಣೆಯಿಲ್ಲ, ಧಾರುಣಿಗೆ ಪಡಿಯಿಲ್ಲ; ಕಾರಣಿಕರಪ್ಪ ಹಿರಿಯರ ಸಂಸರ್ಗವ್ ಆರಿನ್ದವ್ ಅಧಿಕಂ! (Sp.).

ಮೇರುಪ್ರಸ್ತಾರ **mēru-prastāra.** a term for a representation of all the possible combinations of a metre (Mr. 367).

ಮೇರುವೆ mēruve. a pile, a pyramid, a high top (C. Bp. 5, 3. 4; *cf.* ಮೇಡು? or ಮೇರು?).

ಮೇರೆ **mēre.** (Tbh. of ಮರ್ಯಾದೆ). a boundary, a limit, an edge, a verge; an end; the bounds of propriety, moderation; manner; extent, rate (ಅನ್ತ್ಯ Śmd. 366 Cm.; ಸಂಸ್ಥಾ, ಮರ್ಯಾದೆ, ಧಾರಣೆ, ಸ್ಥಿತಿ Nr.; C.; Te., M.; T. ಮೇರೈ, Mhr. ಮೇರ). 2, sphere, region, place of habitation (ಹಕ್ಕೆ, ಇಕ್ಕೆ, ಇಮ್ಬು, etc., ಆಶ್ರಯ Ss., Kk. 64). 3, devotion, prayer (B. 5, 293). [ರಂಗತ್ತರಂಗಪಾರ್ಥಿಚಯಂಗಳ್ ತನ್ತಮ್ಮ ಮೇರೆಯಂ ದಾಣ್ಟುವೊಡಂ Pb. 1, 84; ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಅನುಭಾವವಿಲ್ಲದವರ ಹೊಲ ಮೇರೆಯ ಹೊನ್ದಿ ಹೊಲನ ಬಿಟ್ಟೋಡುವೆ Bv. 447]. — ಹೊಲಮೇರೆ (ಅವಧಿ, ಆಘಾಟ, ಸೀಮ, ಸೀಮೆ Hlā.). ಹೊಲದ ಮೇರೆ (ಸೀಮ, ಸೀಮೆ Nr.). ಈ ಮೇರೆ ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕದು (Si. 36, 276); ಈ ಮೇರೆ ಊಹಿಸತಕ್ಕದು (385). ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದನ್ಥ (ನಿರವಧಿ G.). ಕರೆದು ಕೆಮ್ಪದು ಬಿಳೆದು ಈ ಮೇರೆಗೆ ಮಣ್ಣು ಹಲವು ತರದು ಇರುತ್ತದೆ (B. 1, 1). ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದವರು ಈ ಮೇರೆಗೆ ಕೇಡಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ (1, 11). ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಕೇಡು ಬರುವದು (2, 5). see Bh. 5, 1, 6; J. 10, 34; B. 2, 13. 14. 32. 36; 5, 85. — ಮೇರೆ ಕಟ್ಟು. to fix boundaries (My.). — ಮೇರೆ ಕಲ್ಲು. a boundary-stone (My.). [— ಮೇರೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to cross the limit. ಮೇರೆಗಳೆದಿರೆ ವಿಶೇಷ ವಿಚಾರವದಧಿಕೋಕ್ತಿಯೊಳ್ ತಗುಳ್ಚುವುದಕ್ಕುಂ Kr. 3, 92]. — ಮೇರೆ ತಪ್ಪು. the prescribed, proper or usual bounds or limits to be missed, deviated from or exceeded; to exceed such bounds. ನಡೆತನ್ದಂ ಮೇರೆ ತಪ್ಪಿ ಕವಿವ ಅಮ್ಬುಧರವ್ಪೊಲ್ (Śmd, 281). see Prv. s. ಸಮುದ್ರ 1. — ಮೇರೆದಪ್ಪು. = ಮೇರೆತಪ್ಪು. (Abh. P. 9, 186; J. 5, 23; 8, 14. 28; Rśv. 13, 45 va.). [ಅನ್ತು ವಿಳಯಕಾಲ ಜಳನಿಧಿಗಳನ್ತೆ ಮೇರೆದಪ್ಪಲ್ ಬಗೆದ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರ್ ತಮ್ಮನ್ದಿರ Pb. 7, 8 va.]. ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡುವಿಕೆ (ಪಾರುಷ್ಯ, ಅತಿವಾದ Si. 57); ಮೇರೆದಪ್ಪಿದ ಬುದ್ಧಿ (ಉನ್ಮಾದ, ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ 70). ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಜಗಳಾಡೋಣ (ಛಲ); ಮೇರೆದಪ್ಪಿದ (ಸಂವರ್ಧಿತ, ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾದ G.). — ಮೇರೆವರಿ. -ಪರಿ. to run over its bounds (J. 1, 1; 4, 7). @ the word may not be a Tbh.

*ಮೇಱೆ **mēṟe.** = ಮೇರೆ. ಕಡುಗುಣ್ಪುವೆರಸು ದಾಣ್ಟೆಂ ಗಡ ಮೇಱೆಯಂ Ap. 12, 124.

ಮೇಲ್ mēl. = (ಮಿಗಿಲು, ಮಿಾಸಲ್), ಮೇ 2-, ಮೇಗು, ಮೇಗೆ, ಮೇಂ- (ಮೇಜ್-), ಮೇಣ್, ಮೇಣು, ಮೇಲ, ಮೇಲು, ಮೇಲೆ (Śmd. 146). that which is above, the top part, the upper part; the surface; that which is on high; high, superior region; that which is more; that which is upper, higher, better, superior; that which is good, beneficial, excellent or noble; superior position; (superior, etc.); that which is to come, future, following; over, above, on; upwards; afterwards; after; farther (ಉಪರಿ, ಅಗ್ರ Nr.; ಉಪರಿ, ಊರ್ಧ್ವ Mr. 59; ಅಗ್ರ Śmd. 348. 349 Cm.; T., M.; Te. ಮೇಲು; see ಮೆಲ್ಲ). declension: (ಮೇಲರ್ಕೆ), [ಮೇಲಾದ ಪಾಣ್ಡುಸುತರನುಪಾಲಮ್ಬಂಗೆಯ್ಯುತಿರ್ಪ ದುರ್ಯೋಧನನಂ Pb. 3, 6; Ap. 2, 18]. ಮೇಲಕ್ಕೆ, ಮೇಲಕೆ, ಮೇಲಣ (C.). ಕುಲಂ ಮೇಲೆನಿಸಿದುದು (Śmd. 187). ತಾನೆ ಮೇಲೆಮ್ಬುವನು (ಅಹಂಯು, ಅಹಂಕಾರಿ); ಮೇಲಪ್ಪ ಫಲಂ (ಉದರ್ಕ, ಉತ್ತರಫಲ); ಮೇಲಪ್ಪ ಕಾಲಂ (ಉತ್ತರಕಾಲ, ಆಯತಿ Hlā.). ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ಬಾಱುಸುಹ (ಅಂಕ್ಯ); ನಾಳೆಯೆಮ್ಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ಶ್ವಃ ಎನಿಸುಗು, ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಮೇಲಣ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪರಶ್ವಃ ಎನಿಸುಗು; ಮೇಲಕ್ಕೆ ನಿಗುಚಿದ ತೋಳು ಸಹಿತಮಹ ಪುರುಷಪ್ರಮಾಣಿನಲ್ಲಿ ಪೌರುಷ ಎನಿಸುಗು; ಎಲ್ಲಾ ರಸಂಗಳ ಮೇಲಣ ಉದಕವು (ಮಣ್ಡ); ಓಗರದ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಮಾಸರೆ, etc.); ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾಱುವ ಪಕ್ಕಿ (ಉಡ್ಡೀನ); ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲಹಂ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, etc. Nr.). ಪೆಱರಿನ್ದ ಮೇಲೆಮ್ಬಂ (ಅಹಂಕಾರಿ Mr. 230); ಮೇಲಪ್ಪ ಫಲಂ (ಉತ್ತರ, ಉದರ್ಕ 72); ಮೇಲನೀಕ್ಷಿಸುವುದು (ಉನ್ಮೀಲನ 317); ಮೇಲು (*i. e.* ಮೇಲೂ) ಕೆಳಗಂ ನೋಡುವುದು ಅನಿಲಂ (ದೇವದತ್ತ 52); ಕುದುರೆಯ ಉರದಿನ್ದ ಮೇಲಿರ್ಪ ಸುೞಿ (ರೋಚಮಾನ 281); ಮೇಲ ಬಯಸುವಂ (ಲುಬ್ಧ, ತೃಷ್ಣಕ, etc. 232); ಕೆಳಗಾಱು ಮೇಲಾಱು ಹಲ್ಲಿರಲು (ಕುದುರೆ) ಜಯಮಕ್ಕು (277); ಬಿತ್ತರದ ಭೂ ಭುವಸ್ ಸ್ವರ್ ಮಹತ್ ಜನಂ ತಪಂ ಸತ್ಯಮ್ ಎನ್ದೇೞು ಮೇಲಣ ಲೋಕಮಕ್ಕುಂ (32). ಮೇಲನಱಿಯದೆ, ಮಿಕ್ಕು ನುಡಿದಪೆ! (Bp. 21, 23). see Bp. 1, 20; 5, 18; 18, 13. 38; 39, 58; 42, 33; 43, 38; 44, 7; 46, 30; 48, 29; 51, 15; 59, 16; 61, 53; C. Bp. 5, 48; Bh. 1, 8, 18. 61; Rśv. 9, 29; 10, 31 va.; 11, 67. — ಮೇಲಱಿ. -ಅಱಿ. to think to know more than (another). ಮೇಲಱಿದು ತರ್ಕಿಪಂ (ವಾದಿ, ತಾರ್ಕಿಕ Mr. 360). — ಮೇಲಲ್ಲದವ. -ಅಲ್ಲದವ. a man who has no high position (or character, ಕೀೞ್ Śm. 114). — ಮೇಲಾಗು. -ಆಗು. to become or be higher, superior, better, excellent, etc. (Bp. 3, 69; 51, 12; C.). [ಮೇಲಾದ ವಿಳಾಸದೊಡ್ಡವಿನಿತುಂ ದಿವದಿನ್ದೊಡವನ್ದುವೆಮ್ಬನಿತ್ತಾದುದು Ap. 3, 10]. ತಮಗಿನ್ತ ಮೇಲಾದವರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಮ್ಬ ಒಣ ಹೆಮ್ಮೆ (B. 2, 12). ತೇಜವುಳ್ಳನ್ಥ ಒಡವೆಗಳಿಗಿನ್ತ ಮೇಲಾದ ಸುನ್ದರನೂ ತೇಜವುಳ್ಳವನೂ ಸೂರ್ಯನೇ! (3, 27). ಒಬ್ಬ ಮೇಲಾದ ಚಿತ್ರಗಾಱನು (3, 49). ಗೋದೀ ರೊಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲಾದದ್ದು (3, 110). — ಮೇಲಾರಯ್ಕೆ. -ಆರಯ್ಕೆ. superintendence, control (Rām. 1, 7, 24; J. 12, 11). — ಮೇಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put upon, to charge with (My.). ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲಹಂ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, etc. Nr.). 2, to place higher, to esteem more highly (Bp. 55, 44). 3, to be put or fall upon (J. 13, 12). — ಮೇಲುಕ್ಕು. -ಉಕ್ಕು. to swell or rise higher, above or over (Bp. 32, 35). — ಮೇಲುಗುೞ್. -ಉಗುೞ್. to spit upon (J. 5, 29). — ಮೇಲುಡೆ. -ಉಡೆ. an upper garment (Śśv. 3, 11). [— ಮೇಲೆೞ್. -ಎೞ್. to rise against. ಮೇಲೆೞ್ದ ಬಲಂ ಕೋಟೆಗೆ ಮೇಲಪ್ಪೊಡಂ Pb. 1, 47]. — ಮೇಲೆನಿಸು. -ಎನಿಸು. to have oneself called superior or excellent, to be excellent, etc. (Bp. 50, 15; 51, 1. 73; 55, 53; 60, 41; J. 4, 51). — ಮೇಲೊಗು. -ಒಗು. to burst forth excessively (Bh. 2, 5, 51). — ಮೇಲೊದಗು. -ಒದಗು. to be or become endowed with superior power (Bp. 58, 35). [— ಮೇಲೋಗರ. -ಓಗರ. a side dish. ಗುರುವೆ ಬೋನ, ಶಿಷ್ಯನೆ ಮೇಲೋಗರ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪದಾರ್ಥವರ್ಪಿತವಯ್ಯಾ Cv. 831]. — ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು. = ಮೇಲು-. an upper tie: an awning, a canopy (ಚನ್ದ್ರೋದಯ, ಖಜವ, ವಿತಾನ, ಉಲ್ಲೋಚ Mr. 204; ವಿತಾನ Nn. 115, o. r.

ಮೇಲುಕಟ್ಟು; ವಿತಾನ, ಉಲ್ಲೋಚ Si. 224; Abh. P. 4, 27; Bp. 18, 38; Bh. 2, 6, 35; C. Bp. 5, 51). — ಮೇಲ್ಕಡೆ. the upper side; on the top; above; upon (Si. 110. 224; My.). — ಮೇಲ್ಕೀಳ್. that which is high or low, great or small, good or bad (C. Bp. 42, 29). — ಮೇಲ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. 1. to force upon (My.). — ಮೇಲ್ಗಟ್ಟು. 2. = ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು. ವಸನ್ತಗೃಹದ...ಎಳೆವಾಟಿಯ ಸುಚಾಯಿಲೆಯ ತಳತಳಿಪ ಮೇಲ್ಗಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.). — ಮೇಲ್ಗಡೆ. = ಮೇಲ್ಕಡೆ. (C.). ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭಗದ ಮೇಲಗಡೆ (ಜಘನ, etc. Si. 208); ಕೆಯ್ಮೇಲ್ಗಡೆ (210); ಕುದುರೆಯ ಕೊರಳುಮೇಲ್ಗಡೆ (ನಿಗಾಲ 273). see Si. 115; B. 3, 9; 4, 22. 83; 5, 181. — ಮೇಲ್ಗಾವಲಿ. -ಕಾವಲಿ. superintendence, overseership, control (My.). — ಮೇಲ್ಗಾವಲು. -ಕಾವಲು. = ಮೇಲ್ಗಾವಲಿ (My.). — ಮೇಲ್ಗುಡಿ. = ಮೇಲುಗುಡಿ. an excellent, or a raised, flag (Rsv. 8, 2). — ಮೇಲ್ಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a superior hand (J. 21, 14). — ಮೇಲ್ತರ. a superior kind (My.; B. 4, 162). — ಮೇಲ್ದವಡೆ. the upper jaw (B. 4, 22). — ಮೇಲ್ದುಡುಗೆ. -ತುಡುಗೆ. (Śmd. 78, o. r. -ದುಡಿಗೆ). an excellent ornament. — ಮೇಲ್ದೆಸೆ. = ಮೇಲ್ಕಡೆ. (Bp. 34, 5). — ಮೇಲ್ದೊಟೆ. -ತೊಟೆ. the surface of the rind (of a plant, B. 4, 40; My.). — ಮೇಲ್ನುಡಿ. = ಮೇಲು-. an excellent, appropriate word (Bp. 40, 6). — ಮೇಲ್ನೆಲೆ. an upper story (Rsv. 8, 125 va.). — ಮೇಲ್ಪಡು. = ಮೇಲಾಗು. (My.). — ಮೇಲ್ಪೋಗು. = ಮೇಲುಪೋಗು. falling upon: destruction (Bh. 10, 4, 21). — ಮೇಲ್ಪೋಡು. a kind of metrical composition in which kandas and vrittas are mixed (Kāvy. V, 962). — ಮೇಲ್ಬರಹ. a superscription; the direction on a letter (My.). — ಮೇಲ್ಬೀಟು. = ಮೇಲ್ವರಿ & ಮುಗುಚು (G.). — ಮೇಲ್ಭಾಗ. the upper (or fore) part. ಕಾಲಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗ (ಪ್ರಪದ); ಪರ್ವತದ ಮೇಲ್ಭಾಗ (ಪ್ರಸ್ಥ G.). ಸಮುದ್ರದ ದಡ್ಡೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗವು (B. 4, 69). ರುಣ್ಡದ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೂ ಹಿಮ್ಭಾಗಕ್ಕೂ ತಲೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ (4, 82). ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಣೆ ಇರುತ್ತದೆ (4, 83). see Si 111. 213. — ಮೇಲ್ಮಡಿವಾಸು. -ಪಾಸು. a newly washed cloth or sheet to be put on a bed (Bp. 12, 19). — ಮೇಲ್ಮಾಡು. = ಮೇಲು-1, No. 1. to turn upwards (B. 4, 209). — ಮೇಲ್ಮಾಳಿಗೆ. an upper storey (My.; G. 386). — ಮೇಲ್ಮುಚ್ಚಳ. an upper cover: a lid; a thatch, a roof (My.). ಮನೆಯ ಮೇಲ್ಮುಚ್ಚಳದ ಅಂಚು (ವಲೀಕ Si. 111); ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯ ಮೇಲ್ಮುಚ್ಚಳ (ಕುಮ್ಬ 239). — ಮೇಲ್ಮುಸುಕು. = ಮೇಲು ಮುಸುಕು. a covering over (the body or the head): an upper garment; a part of one's cloth put over the head; a veil (ಜಳಪ್ಪ Kk. 21; C. Bp. 47, 39). — ಮೇಲ್ಮೇಲ್. = ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ q. v. up and up; one upon or after the other; etc. (ಎಕ್ಕೆಕ್ಕೆ, ತೇನ ತೇನ Ct. II, 72). — ಮೇಲೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. to rush upon (Cpr. 2, 22). — ಮೇಲ್ಲೋಕ. the upper or good world: heaven (My.). — ಮೇಲ್ವಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. an awning (ವಿತಾನ Mr. 493). — ಮೇಲ್ವರಿ. -ಪರಿ. to run or go upwards; — to run or flow over; — to rush upon. ಪುಲಿ ಗರ್ಜಿಸುತ ಬರಲ್ (ಶಬರಂ) ಬಿಲ್ಗೋಲುದಳೆವನಿತಱೊಳಗೆ ಸೊಕ್ಕಾನ ಮೇಲ್ವರಿಯೆ (Rāghc. 17, 70). see Grj. 8, 8 va.; Bp. 18, 48. 62; 22, 30; 46, 51; 49, 7; 61, 61; Rsv. 13, 45 va.; V. 29, 20. — ಮೇಲ್ವಾಯ್. -ಪಾಯ್. = ಮೇಲೆವಾಯ್. to come upward, to rise; to run or flow over; — to rush upon; to jump upon; — to become excited or angry (ಅನ್ವಳಿಸು Ct. II, 84). [ಪೊಸ ಪೂವಿನ ಸರಿ ಪಿರಿದಾಯ್ತು ಸದಳ ಮುಸಪೆಲರದೊನ್ದು ಮೇಲ್ವಾಯ್ದಾಗಳ್ Ap. 10, 2]. ಕಡಲುಕ್ಕಿ ಮೇಲ್ವಾಯದ ತಡೆ (ಮೇಲೆ Si. 456). see Cpr. 5, 74; Abh. P. 9, 44. 83. 146; Bp. 59, 18; Rsv. 6, 23; J. 7, 49; 11, 15; 18, 55; 28, 46; Si. 83. — ಮೇಲ್ವಾಯಿ. -ಪಾಯಿ. = ಮೇಲ್ವಾಯ್. (Bh. 3, 13, 27). — ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ. an overseer, a superintendent (My.). — ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ. overseership, superintendence (My.). — ಮೇಲ್ವೊದಕೆ. -ಪೊದಕೆ. an upper covering, a garment; a roof, a thatch (Rsv. 10, 31 va.). — ಮೇಲ್ಸೀಮೆ. the upper country: the country on the Ghauts (My.); the country above the Ghauts (from the coast). — ಮೇಲ್ಸೆರಗು. the end of a woman's garment that is not tucked, but is put over the upper body (Bp. 15, 21; My.). — ಮೇಲ್ಹೊದಕೆ. = ಮೇಲ್ವೊದಕೆ. an upper garment (Bp. 29, 18), etc. — ಮೇಲ್ಹೊದಕೆದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to take the upper garment off (Bp. 56, 30).

ಮೇಲ mēla. = ಮೇಲ್, etc. — ಮೇಲಕಟ್ಟು. = ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು. (ವಿತಾನ Cb.). — ಮೇಲಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. other work; additional work (B. 4, 122). — ಮೇಲಸ್ವರ. a high, shrill note (ತಾರ Cb.).

ಮೇಲ mēla. = ಮೇಳ, q. v. meeting, coming together, union, intercourse. 2, an assembly, company, society (ವಿಧಿ Nn. 21). 3, a large concourse of people collected at stated periods for religious or commercial purposes; a fair. 4, a band of musicians (Mhr.). 5, a set of dancing-girls, musicians, and singers, and their performance (My., as ಮೇಳ). 6, a musical scale (*cf.* ಮೇಲೆ). ಶ್ರುತಿಯೊಳ್ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಗಮಕಮಕ್ಕು, ಅವಕೆ ದೇಶೀಯ ಮೇಳಮಕ್ಕು, ಅವಕೆ ಮೂಱು ಗ್ರಾಮಂ, etc. (Mr. 78).

ಮೇಲಕ mēlaka. meeting; *a congress, an assembly, a company.*

ಮೇಲನ mēlana. = ಮೇಳಣೆ. meeting, coming together, joining; mixing with, mixture; adding to. see ವಿರಲವಸ್ತು-, ಸರ್-.

ಮೇಲಾಪ mēlāpa. ಮೇಳಾಪ. uniting; bringing together, joining, assembling; conjunction (Kāvy. IV, 2, 20; Bh. 2, 7, 4; 2, 12, 78; J. 19, 55).

ಮೇಲಾಪಕ mēlāpaka. ಮೇಳಾಪಕ. = ಮೇಲಾಪ. (Sk.; Cpr. 4, 50 va.).

ಮೇಲಾಪಿಸು mēlāpisu. ಮೇಳಾಪಿಸು. to bring together, to join, to get ready (Bh. 8, 26, 22).

ಮೇಲು mēlu. = ಮೇಲ್, etc. that which is above, etc. (My.). ಕುಳ್ಳಿರಲಱಿಯದೆ ಮೇಲು ಮೊಗಮಾಗಿ ಮೆಲಗಿಹ ಮಗವು (ಉತ್ತಾನಶಯ, ಡಿಮ್ಭ Nr.). ಮೊಟಕೆಯ್ಯ ಮೇಲು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ Mr. 323). ಜಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲು (Bp. 28, 46). ಪಿಜರ ಮೇಲನ್ನು ಕಣ್ಣು ಸಯ್ರಿಸಲಾಱದೇ ಕಳವಳಗೊಳ್ಳುವದು (ಅಕ್ಷಾನ್ತಿ, etc. Si. 68); ನೀರೂಱು ಮೇಲಕ್ಕೇಱುವ ಗುಳ್ಳೆಗಳು (ವಕ್ರಗಳು 82); ಎಲ್ಲಾ ಮಾಂಸ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲಾದ ಕೊಬ್ಬು (ವಸೆ 205); ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಚಾಚಲ್‌ಪಟ್ಟ ಕೆಯ್ಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನ ಅಳತೆ (ಪೌರುಷ 212); ಹೆಣ್ಣದ ಮೇಲಣ ತಿಳಿ (ಕಾರೋತ್ತರ, etc. 348); ಮೇಲಾಗಿರುವಿಕೆ (ಉತ್ಕರ್ಷ, ಅತಿಶಯ 390); ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುವಿಕೆ (ಉತ್ಕ್ಷೇಪಣ 400); ಬಹಳ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬೆಳದದು (ಉಚ್ಚ, etc. 372); ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕೆಳಗಿನಿನ್ದ ಎತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಸಮುದಕ್ತ, ಉದ್ಧೃತ 378); ಮೇಲಿನಿನ್ದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಬಿಡುವಿಕೆ (ಅವನಾಯ, ನಿಪಾತನ); ಜೀವದ ಮೇಲಣ ಆಶೆಯಿಲ್ಲದೇ ದುಡುಕುವ ಕೆಲಸ (ಅತ್ಯಾಹಿತ, ಮಹಾಭಯ 427). ರಾವಣನ ಮೇಲಣ ರಾಜಕಾರಿಯದ ಕಥನಕಾಲೋಚಿಸಿ (J. 18, 5). ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುವದು (ಉದ್ಧರ Dhw.). ಕವಿಕುಲದ ಮೇಲುಗಳೆ! (you who are the best of—, Sp.). ಇವರೆಲ್ಲ, ಬಱಿಕ ಅವಿಚಾರದಿಂ ನೀವು ಅವರ ಮೇಲಿಂಗೆ ಎತ್ತಿ ಹೋದಡೆ (Bp. 21, 36). ಹಲಿಗೇ ಮೇಲಿನ ಬರಹ (B. 1, 11). ಈ ದ್ವೀಪದ ವಾಯವ್ಯದಣ್ಡೇ ಮೇಲಿನ ಹಾಗೆ ಮುತ್ತು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಱದುವದಿಲ್ಲ (4, 205). ಮೆರದ ಮೇಲಿನ್ದ ಬೀಱುವದು (1, 9). ಇದು ನನಗೆ ಬಂಗಾರದನ್ತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯಾತಱ ಮೇಲಿನ್ದ? (on what account? why? 1, 18). ಗಿಡದ ಮೇಲಿನ್ದ ಹಾಱಿ ಬನ್ದು (2, 26). ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲಿನ್ದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹಡಗು

ಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (3, 116). ದೇವರನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇಷ್ಟಱ ಮೇಲಿನ್ದಲೇ, ಅತನು ಇಲ್ಲವೆನ್ದು, ಸರ್ವಥಾ ಊಹಿಸಲಾಗದು (4, 58). ಇನ್ಥಾ ತರದ ಭೂರಚನೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇನ್ಥಾ ಧಾತು ದೊರೆಯುವದೆನ್ದು, ಅನುಭವದ ಮೇಲಿನ್ದ ಗೊತ್ತಾಗುವದು (4, 95). ಇದು ಹೞೇ ಲೇಖಗಳ ಮೇಲಿನ್ದ ತಿಳಿಯ ಬರುತ್ತದೆ (4, 148). ಸರಕುಗಳು ಹಡಗದಿನ್ದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೇಗನೇ ಹೋಗುವನ್ತೆ ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ್ದ ಹೋಗವು (4, 161). ಮೊದಲು ಜನರು ಕಾಲ ನಡಿಗೆಯಿನ್ದಾಗಲಿ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲಿನ್ದಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬಣ್ಡಿಯ ಮೇಲಿನ್ದಾಗಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು (4, 188). ಅರಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇಲಿನ್ದ ಎಲ್ಲ ಹಡಗಗಳನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒನ್ದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರು (5, 192). ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ (2, 11). ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮೋಱೆ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡು (3, 95). ಆ ನಾಯಿ ಮೋಱೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ, ಏನೋ ಬೇಡುವನ್ತೆ ಕುಂಯಿ ಕುಂಯಿ ಮಾಡ ಹತ್ತಿತು (3, 122). ಎಲ್ಲ ನಾಡುಗಳ ಕುದುರೆಗಳೊಳಗೆ ಅರಬಸ್ಥಾನದ ಕುದುರೆಗಳು ಮೇಲು (3, 54). ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರಿಗಿನ್ತ ಅವನು ಸಣ್ಣವನಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ವಿದ್ಯೆಯಿನ್ದ ಅವರೊಳಗೆ ಮೇಲು ಇದ್ದನು (3, 61). ಮೇಲಿನ ಮೋಡ ನೋಡಿ, ವರ್ತನೇ ಬಾವಿಯಲ್ಲು ಉಚ್ಚಿ ಹೊಯಿದ ಹಾಗೆ. — ಮೇಲು ಮಾಡಿದರೆ ಕೇಡು ಆಗುವದು. — ದೀನನ ಸಿರಿಗಿನ್ತ ದಾನಿಯ ಬಡತನವೇ ಮೇಲು. — ನಳಿನಕ್ಕಿನ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುಷ್ಪವಿಲ್ಲ, ಅಳಿಗಳಿಗಿನ್ತ ಮೇಲು ಹುೞಗಳಿಲ್ಲ. — ತಿಪ್ಪಯ್ಯಗೆ ಸೂಜಿ ಮೇಲು, ಕಳ್ಳಗೆ ಬಾಯಿ ಮೇಲು. — ನಮ್ಮಿನ್ದ ಮೇಲು ಯಾರು? ನಾವೇ ಮೇಲು! — ಪುತ್ತಳಿಗಿನ್ತ ಮೇಲು ಬಂಗಾರವಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಿಗಿನ್ತ ಮೇಲು ತೊದಲು ಇಲ್ಲ. — ಮೇಲಿನಿನ್ದ ಹದ್ದು ಅಱಿಯದು, ಕೆಳಗಿನಿನ್ದ ಕಾಗೆ ಅಱಿಯದು. — ಬಲದಲ್ಲಿ ವಾಲಿ ಮೇಲು, ಚಲದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಮೇಲು. — ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೋಗಕ್ಕಿನ್ತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಔಷಧ ಮೇಲು (Prvs.). — ಮೇಲಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. an upper aṅgi (My.). — ಮೇಲ ಮುದ್ದೆ. the earth put on a ceiling or a flat roof (B. 4, 121). — ಮೇಲ ಮೆಯ್. the upper side (My.). ಎಲೆಯ ಮೇಲ ಮೆಯ್ (B. 4, 70). — ಮೇಲಾಟ. -ಆಟ. outbidding (another, My.). — ಮೇಲಾಡು. -ಆಡು. to bid above (another, My.). — ಮೇಲಾಯ. -ಆಯ. the upper part of the body (from the navel, My.; Si. 76). 2, further income; (as) a further requisition (Bh. 1, 10, 11). — ಮೇಲಿನ ದಿನ. the following or next day (My.). — ಮೇಲಿನ್ದ ಮೇಲೆ. one after the other; from time to time, again and again, continually (C). ಈ ಸ್ಥಲದ ಐತಿಹ್ಯ ನೋಡಲಾಗಿ ಮೇಲಿನ್ದ ಮೇಲೆ ಹೞಬರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಹೊಸ ಬರು ಬರುತ್ತಾರೆ (B. 4, 157). ಈಗ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಜನರು ಸಹ ಪರ ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತ ಇಷ್ಟರಿಗೆ ಮೇಲಿನ್ದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ (B. 4, 87). ತಾಯಿ ಮೇಲಿನ್ದ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಈಕೆ ತನ್ನ ನಡತೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (1, 6). — ಮೇಲುಕಟ್ಟು. = ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು. (ಚನ್ದ್ರೋದಯ, ವಿತಾನ, ಉಲ್ಲೋಚ, ಖಜಕ Hlā.; ಉಲ್ಲೋಚ, ವಿತಾನ Nr.; ವಿತಾನ, ಚನ್ದ್ರೋದಯ Nr.; ವಿತಾನ Nn. 115, o. r. ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು; Bp. 12, 13; Bh. 1, 12, 11; Rām. 13, 7). — ಮೇಲು ಕೇಡು. = ಮೇಲ್ಕೇಡ್. (My.). — ಮೇಲುಗಟ್ಟು. = ಮೇಲು ಕಟ್ಟು. (Rām. 1, 7, 14; Bh. 5, 11, 34). — ಮೇಲುಗಡೆ. = ಮೇಲ್ಗಡೆ. (My.; B. 5, 23. 249). — ಮೇಲುಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see the future or what is to come (Bh. 6, 3, 71). — ಮೇಲುಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. a fight with a favourable issue: victory (Bh. 6, 5, 7). — ಮೇಲುಗುಡಿ. -ಗುಡಿ. = ಮೇಲ್ಗುಡಿ. a raised banner (Bh. 5, 11, 44). — ಮೇಲುಗುಡಿದೋಳ್. -ಕುಡಿ-ತೋಳ್. a sprout-like upraised arm (Bh. 3, 4, 42). — ಮೇಲುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a raised hand (Bh. 6, 2, 1). — ಮೇಲುಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. N. of a place of Vaiṣṇava pilgrimage near Mysore (My.). ಈ ಮುಖಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಮೇಲುಗೋಟೆ ನಾಮ (that is white)? — ಮೇಲುಗೋಟೇ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ (where all appear with bare heads) ನನ್ನ ಬೋೞದಾಸಯ್ಯನ ಕಣ್ಡಿಯಾ? (Prvs.). — ಮೇಲುಚನ್ದನ. superior sandal-wood (Bp. 50, 35). — ಮೇಲುಜಾತಿ. a high caste or family (My.). — ಮೇಲುತಲೆ. an excellent head (Bp. 38, 61). — ಮೇಲುತೋಳು. the upper portion of the arm (My.; ಮೊಣಕೆಯ್ಗಿನ್ತಲೂ ಮೇಲೆ ಕಂಕೞವರಿಗೂ ಇರುವದು Si. 210). — ಮೇಲುದವಡೆ. = ಮೇಲ್ದವಡೆ. (Si. 214). — ಮೇಲುದಿರುಹು. -ತಿರುಹು. to turn upwards (Bh. 6, 5, 13). — ಮೇಲುದುಟಿ. -ತುಟಿ. the upper lip (B. 3, 30; 5, 30; My. as ಮೇಲುತುಟಿ). — ಮೇಲುದುರ್ಗ. a high, superior fort (Bp. 16, 29; Bh. 2, 4, 11). — ಮೇಲುದೋತ್ರ. an upper cloth; a superior dōtra (ಸುಚೇಲಕ, etc. Si. 223). — ಮೇಲುನುಡಿ. = ಮೇಲ್ನುಡಿ. (Bp. 40, 39). — ಮೇಲುನೋಟ. looking upwards (ಸಮುದ್ವೀಕ್ಷಣ G.). 2, a fine sight (My.). — ಮೇಲುಪಂಕ್ತಿ. the best or principal row (of a company next to the idol, Bp. 59, 9; My.). 2, an upper line (My.). — ಮೇಲುಪೋಗು. = ಮೇಲ್ಪೋಗು. going upward: death (Bh. 2, 10, 81). 2, falling upon: destruction (3, 5, 2). — ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆ. -ಉಪ್ಪರಿಗೆ. the highest storey of a house; a grand house (My.); (ಉಪಕಾರಿಕೆ, ಚನ್ದ್ರಶಾಲೆ, ಹರ್ಮ್ಯ G.). see B. 5, 41. 97. — ಮೇಲುಬಟ್ಟೆ. superior, fine cloth (ಸುಚೇಲಕ, ಪಟ Si. 223). — ಮೇಲು ಬೀೞು. to come for to quarrel; to outbid; to fall upon, to use force; to become a loss (My.). — ಮೇಲುಬುಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟು. superior perfume (ಚೂರ್ಣ, ವಾಸಯೋಗ Si. 229). — ಮೇಲುಭಾಗ. = ಮೇಲ್ಭಾಗ. (Bh. 2, 8, 23). — ಮೇಲುಮದ. excessive pride (Bh. 10, 10, 1). — ಮೇಲು ಮಾಡು. 1. to turn upwards, as the face (My.; B. 5, 21. 143. 295). 2, to do a kindness, to bestow a favour (My.). — ಮೇಲುಮಾಡು. 2. = ಮೇಲುಮಾಳಿಗೆ. (My.). — ಮೇಲುಮಾಳಿಗೆ. = ಮೇಲ್ಮಾಳಿಗೆ. (My.). — ಮೇಲುಮುಚ್ಚಳ. = ಮೇಲ್ಮುಚ್ಚಳ. (My.). ಮನೆಯ ಮೇಲುಮುಚ್ಚಳ (ಪಟಲ, ಛದಿಸ್ Si. 111). — ಮೇಲುಮುದ್ದೆ. = ಮೇಲ ಮುದ್ದೆ. (C.). — ಮೇಲುಮುಸುಕು. = ಮೇಲ್ಮುಸುಕು. (ಪ್ರಾವಾರ q. v., ಉತ್ತರಾಸಂಗ, ಬೃಹತಿಕೆ, ಸಂವ್ಯಾನ, ಉತ್ತರೀಯ Nr.; Si. 224; ಜಳವ್ಪು Śm. 59; Bh. 6, 9, 39; My.). — ಮೇಲುವತ್ತಿಗೆ. -ಪತ್ತಿಗೆ. the upper-holding: the circumference or periphery of a wheel (ನೇಮಿ, ಪ್ರಧಿ Mr. 285). — ಮೇಲುವಾಸಿ. a beneficial promise (Bh. 8, 22, 42). — ಮೇಲುವಿಲಾಸ. the superscription or direction on a letter, address (My.). — ಮೇಲುವೆರಳು. -ಬೆರಳು. a finger (put) on (the nose, Bh. 3, 2, 2). — ಮೇಲುವೆಸರು. -ಪೆಸರು. a surname (Bh. 2, 9, 29). — ಮೇಲುವೊದಕೆ. -ಪೊದಕೆ. = ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ. (Bh. 1, 12, 11). — ಮೇಲುಸೆಱಗು. = ಮೇಲ್ಸೆಱಗು. 2, screen, umbrage (Bh. 2, 5, 41). — ಮೇಲುಸೀರೆ. a superior sīre (ಸುಚೇಲಕ, etc. Si. 223). — ಮೇಲುಸುರು. -ಉಸುರು. panting, a pant (Bh. 7, 15, 46; My.). — ಮೇಲುಹಾಸಿಗೆ. a sheet put over a mattress (ನಿಚೋಲ, ಪ್ರಚ್ಛದಪಟ, ಹಾಸಿಗೇ ಮೇಲೆ ಹಾಸುವ ನವುರುಬಟ್ಟೆ Si. 223; My.). — ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ. = ಮೇಲ್ವೊದಕೆ. an upper garment (My.; ಪ್ರಾವಾರ, ಉತ್ತರಾಸಂಗ, etc. Si. 224). 2, a thatch, a roof (My.; ಪಟಲ, ಛದಿಸ್ Si. 111). — ಮೇಲುಹೊೞೆ. a river that has reached an uncommonly high level in its bed (My.; ಪರೀವಾಹ, etc. Si. 83). — ಮೇಲೋಗರ. -ಓಗರ. by-meat: vegetables (My.; ವಾಜ, ಶಾಕ Nn. 124). ಮೇಲೋಗರವ ಬೆಳೆವ ತೋಣ್ಟ (ಶಾಕಕ್ಷೇತ್ರ Nr.). 2, vegetable sauce (My.).

ಮೇಲುಡು mēl-udu. an upper garment (ಪ್ರಾವರಣ, ಸಂವ್ಯಾನ, ಪ್ರಚ್ಛಾದನ, ಉತ್ತರೀಯ Hlā.; ಪ್ರಾವರಣ, ಉತ್ತರೀಯ Mr. 343); the end of a female's garment that is laid over or covers the breast (ಕುಚದ ಮೇಲಿರ್ಪ ಸೆಱಗು Śm. 71; Rām. 1, 5, 30; J. 3, 7). [ಕೌರವಬಳ ಜಳನಿಧಿ ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು ಮೇಲುದಂ ಬೀಸಿದೊಡೆ Pb. 12, 202; Ap. 11, 16]. genitive: ಮೇಲುದಱ (Śmd. 135),

ಮೇಲುದಿನ (Bh. 2, 14, 71; J. 6, 46; 11, 8; 30, 7), ಮೇಲುದ (Prll. 3, 29); accusative: ಮೇಲುದಂ (Cpr. 1, 95; J. 5, 60; 18, 21; 25, 3); ablative: ಮೇಲುದಱಿಂ (Cpr. 6, 89). ಮೇಲುದಱ ಸೆಱಂಗನ್ ಓಸರಿಸುವನ್ನಿರೆ (Śmd. 135).

ಮೇಲೆ mēle. = ಮೇಲ್ (Śmd. 146), etc. that is above: above; over; on; upon; upwards; after; afterwards; in addition to; more; farther; for, toward; on the pledge of (somebody's word or property); on account of; in some degree, somewhat (ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ Śmd. 149 Cm.; ಅ ಮೇಲೆ 210 Cm.; ಮೇಗೆ 348 Cm.; My.). [ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನಿಟ್ಟು ಪರಶುರಾಮಂ ಮಱದೊಱಗಿದಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ Pb. 1, 104 va.; Ap. 1, 79 va.]. ಮೇಲೆಯುಂ ಕೆಳಗೆಯುಂ (26). ಅವುದಾನೊಂದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಮರನನಿರಿಸಿ ಕೆತ್ತಲುಪಟ್ಟುದು ಆ ಅಡಿಯ ಮರನಂ (ಉದ್ಧನ); ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸುವ ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಲ (ಅಸ್ತರಣ, etc. Nr.). ಹಗಲಿರುಳಾದಡೆ ಗಣರಾತ್ರ ಎಮ್ಬುದು, ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಮೇಲೆ ಚಿರರಾತ್ರ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಗಣ್ಡನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಗೋಳಕ Si. 193); ಬಿತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತದು (ಬೀಜಾಕೃತ, etc. 301). ಕಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿದ ಮೇಲೆ ಚಣಮಾತ್ರಮಿರಲಿಲ್ಲ (Dp. 44). ಪಿಡಿಯೊಳ್ ತುಮ್ಬಿರೆ ಪಂಕ ಮೇಲೆ ತೊಳೆಯಲ್ ತಾಂ ಶುದ್ಧನೇ? (Sś. 64). ಮದನನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ (J. 31, 36). ಸಾವಿರದ ಮೇಲೇಟ್ಟೂಱು ಬಸದಿಗಳ್ (Bp. 51, 66). ಅವನ ಮನೆ ನಮ್ಮ ಸಾಲೇ ಹಾದಿ ಮೇಲೆ ಅದೆ (B. 2, 35). ನೀನು ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವನ್ತೆ ಹಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹಾ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಾ! (2, 36). ಆ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ (3, 114). ಮುನ್ದೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ (4, 1). ಆ ಪಟ್ಟಣದಿನ್ದ ಕೆಲವು ಹರದಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒನ್ದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ಅದೆ (4, 30). ಇಲ್ಲಿನ್ದ ಅಯ್ದು ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ರಾಮಪುರವೆಮ್ಬ ಊರಿಗೆ ಹೋಗು! (4, 179). ನಿನ್ನ ಒಣ್ಟೆಯನ್ನು ಬಾವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ (4, 181). ಅವನು ಪರರಾಜನ ಮೇಲೆ ಹೊಱಟಾಗ್ಯೆ (5, 53). ಉಪಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 74). ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದನು (My.). ಎಮ್ಮೆ ಕಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಅದೆ (B. 1, 15; My.). ಆ ನಾಡೊಳಗಿನ ತೋಳಗಳು ಕೆಮ್ಪಿನ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ (3, 85). ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಣ್ಣ ತುಸು ಕೆಮ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವದು (4, 147). ಅದು ಬಿಳುಪಿನ ಮೇಲೆ ಅದೆ (My.). ಅವನು ಕೋಪದ ಮೇಲೆ (*i. e.* ಕೋಪದಲ್ಲಿ) ಇದ್ದಾನೆ (My.). ಅವನ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟೆನು (My.). ಅವನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ನಾನು ಇವನಿಗೆ ನೂಱು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟೆನು (My.). ತಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ದಣ್ಡಿಸಿದೊಡೆ (Bp. 53, 34). ಮೂಲ ತಿಳಿದವಗೆ ಮೇಲೆ ತೋಱಸಬೇಡ (Prv.). see Śmd. 124. 152; Ch. v. 337; Bp. 5, 18; 22, 52; 27, 1; 28, 42; 32, 45; 37, 42. 44; 38, 11; 39, 42; 46, 44; 47, 19; 51, 23. 59. 69; 61, 13. 66; Bh. 1, 5, 9; 1, 8, 5. 65; Rśv. 6, 11 va., twice; 13, 69; J. 3, 21; 20, 12; 13 sum.; 13, 8; 15, 10; 25, 5; 26, 26; 28, 19; 30, 25; Si. 69. 78. 84. 198. 215. 224. 266. 283. 380; ಆ-, ಇನ್ನು-. — ಮೇಲೆ ಇಡು. to put upon (Rśv. 9, 23). — ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಆಗು. to move up and down (B. 4, 150). — ಮೇಲೆಗಡೆ. = ಮೇಲ್ಗಡೆ. (Si. 110). — ಮೇಲೆ ನಡೆ. to march against (Bh. 1, 5, 7). — ಮೇಲೆ ಬರ್. to come upon, to attack (Bh. 1, 19, 19). — ಮೇಲೆ ಬೀೞ್. -ಬೀೞು. (= ಮೇಲು-). to fall upon (Bp. 27, 58; 52, 14; J. 15, 19). 2, to begin to quarrel with. see Prv. s. ಮೇಳದವ. 3, to urge one with impertinence to buy anything (My.). ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸರ್ಕಿಗೆ (or ಸೂಳೆಗೆ) ಹಾಗದ ಕಾಸು (ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ, Prv.). — ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ. = ಮೇಲ್ಮೇಲ್. up and up, higher and higher, to a great height; one after the other; in a series, in succession; from time to time, continually; before long, by and by (ತೇನ ತೇನ Śmd. II; Ct. I, 97; Kk. 90; Śm. 65; C. Bp. 42, 13; Abhā. 1, 7; B. 4, 161). — ಮೇಲೆವಾಯ್. = ಮೇಲ್ವಾಯ್. see Ch. s. ಮುದ್ದುಗೆಯ್ತು; Cpr. 6, 40 va. — ಮೇಲೆ ಹೋಗು. to march against. ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ (ದಣ್ಡನ್) ಎತ್ತಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನುಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ Nr.).

ಮೇಲೆ mēle. ಮೇಲಾ. any black substance used for writing, ink (*cf.* ಮಯ್ಲಿ). 2, *the indigo plant.* 3, a musical scale.

ಮೇವು mēvu. = ಮೇಹು, etc. grazing; pasturage, feed of any kind (C.; Te. ಮೆಸಗು, ಮೆಸವು, to feed on, etc.). ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಮೇವೂ ವಿಶ್ರಾನ್ತಿಯೂ ಬೇಕು (B. 4, 161). ಹಾಗದ ಕೋೞಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಮೇವು ತಿನ್ದು. — ಮೂಢಗೆ ಹೇೞಿದ ಬುದ್ಧಿ, ಅಡಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಮೇವು. — ಕತ್ತೆ ಮೇದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರೆ ಮೇವಿಲ್ಲ (Prvs.). see ಪುಲ್-, ಮುಂಗಿ-; V. 5, 14 va.; J. 15, 19. [— ಮೇವಳಿ. manner of grazing. ಸೋವಳಿ ಮೇವಳಿ ಬಿಸುವಳಿಯಂ Pb. 5, 46].

ಮೇಷ mēṣa. = ಮೇಸ. *a ram.* 2, *the sign of the zodiac Aries.* 3, N. of a demon said to possess children (Sk.). 4, winking, twinkling. see ಉನ್⁶-, ನಿ-.

ಮೇಷಕಮ್ಬಲ mēṣa-kambala. *a woollen blanket.*

ಮೇಷಯುದ್ಧ mēṣa-yuddha. a ram-fight (My.).

ಮೇಷಾಣ್ಡ mēṣa-aṇḍa. having ram's testicles: Indra (My.).

ಮೇಷಿ mēṣi. an ewe. (R.).

ಮೇಸ mēsa. Tbh. of ಮೇಷ. (Śmd. 335).

ಮೇಸು mēsu. = ಮೇಯಿಸು (C.). [colloq.]. ಒಬ್ಬ ಕುಱುಬಹುಡುಗನು ಕುಱಿಗಳನ್ನು ಮೇಸುವದಕ್ಕೆ ದಿನಾಲು ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು (B. 2, 34). ಎಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ದನಕಱುಗಳನ್ನು ಆ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಮೇಸುತ್ತಾರೆ (5, 114).

ಮೇಸ್ತ್ರಿ mēstri. a head workman (My.; Te., M., Mhr.; fr. Portuguese mestre).

ಮೇಹ mēha. urine. 2, *urinary disease, excessive flow of urine, diabetes; gonorrhoea* (ಮೂತ್ರರೋಗ, ರಕ್ತಮೇಹ ಬಿಳೀಮೇಹ ಎನ್ದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರ G.). 3, venereal disease (My.). — ಮೇಹಕಾವು. morbid heat from venereal disease (My.). — ಮೇಹವೆಟ್ಟೆ. = ಮೇಹಕಾವು. (My.).

ಮೇಹಕಾಸ mēha-kāsa. a cough caused by venereal affections (My.).

ಮೇಹಕ್ಷಯ mēha-kṣaya. consumption occasioned by venereal disease (My.).

ಮೇಹಗ್ರನ್ಥಿ mēha-granthi. venereal herpes (My.).

ಮೇಹಜಾಡ್ಯ mēha-jāḍya. = ಮೇಹರೋಗ. (My.).

ಮೇಹನ mēhana. passing urine. 2, *the penis.* 3, urine.

ಮೇಹರೋಗ mēha-rōga. = ಮೇಹ No. 2. (My.).

ಮೇಹವಾಯು mēha-vāyu. rheumatism, cramp, or flatulence from venereal disease (My.).

ಮೇಹಶೂಲೆ mēha-śūle. venereal pains in the abdomen (My.).

ಮೇಹು mēhu. = ಮೇವು. (Cpr. 4, 47; Bp. 60, 27. 31. 34; Bh. 3, 6, 60). ಮೇಹಿಂಗೆ (Bp. 58, 44). — ಮೇಹುಗಾಡು. -ಕಾಡು. = ಮೇವುಗಾಡು. the wild or jungle where beasts graze, pasture-ground (Bh. 3, 13, 17; 7, 1, 12). — ಮೇಹುನಾಡು. pasture-ground (Bh. 3, 7, 10).

ಮೇಹುಕಾಱ mēhu-kāṟa. a man who eats roots, berries, etc. (Bh. 6, 1, 11).

ಮೇಳ mēḷa. = ಮೇಲ Nos. 1-6, q. v. 7, mirth, merriment, jest, sport, joking, fun (ಅಲ್ಲಣಿಗೆ, ಸಬ್ಬನ Śmd. II; ಅಲ್ಲಣಿಗೆ Śmd. 25;

ಅಲ್ಲಣಿಗೆ Ct. 1, 30; ಸಬ್ಬವ I, 26; ಅಲ್ಲಣಿ, ಸಬ್ಬವ Kk. 78; ಸಬ್ಬವ, ಅಲ್ಲಳಿ Śm. 53). [ತನ್ನೊಡನಾಡಿಗಳಪ್ಪ ಮೇಳದ ಸಬ್ಬವದ ನಗೆಯ ತೆಗಱು ನವರನೆನ್ನು ಬಱಯಟ್ಟಿದನ್ನು ಬನ್ನಿಂ Pb. 2, 95 va.]. ಮೇಳದ ರಥ (ಪುಷ್ಪರಥ Mr. 285). ಮೇಳ ಕೂಡಿಸದೆ, ತಾಳ ಬಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see ಮೆಯ್-, Cpr. 8, 53; Abh. P. 12, 74; J. 6, 47; 7, 6. 8, a musical instrument (see ನುಡಿ-). [— ಮೇಳಗಾಳೆಗ. -ಕಾಳೆಗ. a mock fight, battle. ಕಾದುವ ಮಾಱ್ಕೆಯಲ್ಲವಿದು ಕೆಮ್ಮನೆನೆಪ್ಪನ ಮೇಳಗಾಳೆಗಂ ಗಾದುವ ಮಾಱ್ಕೆ Pb. 13, 43]. — ಮೇಳಂಗೆಯ್. -ಂ-ಕೆಯ್. to tune (a lute, etc. Rśv. 1, 135 va.; 11, 87). — ಮೇಳಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to join (v. i., Rśv. 9, 29). [— ಮೇಳದಂಕ. -ಅಂಕ. = ಮೇಳಗಾಳೆಗ. ಅಣುಗಾಳನ್ತೆ ದಾಯಮಪ್ಪುಡೆದುಂ ಮೇಳದಂಕದನ್ತೆ ಸುಱುಯಱುದುಂ Pb. 6, 72 va.]. — ಮೇಳದವ. -ಅವ. a man belonging to a set of performers (My.). ಕುಣಿಯಲಾಱದ ಚೂಡ್ಡಿ ಮೇಳದವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು (Prv.). — ಮೇಳದವಳ್. -ಅವಳ್. ಮೇಳದವಳು. a dancing-girl (Bp. 5, 43; My.). 2, = ಮೇಳದಾಕೆ. ಒಡ್ಡೊಡ್ಡೊಡ್ಡೆನುತೊಡ್ಡಿ, ಮೇಳ ದವಳ್ ಕುಂಕುಮವಾರಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಪೊಯ್ದಳ್ (Śmd. 231). — ಮೇಳ ದಾಕೆ. -ಆಕೆ. a female buffoon, etc. (ಸಬ್ಬವಕಾತಿ Śs.; Śm. 74; ಸಬ್ಬವಗಾತಿ Kk. 28, o. r. -ಕಾತಿ). — ಮೇಳದಾತ. -ಆತ. a male buffoon (ಪರಿಹಾಸ, ದ್ರವ, ನರ್ಮ Hlā.).]

ಮೇಳಗಾಱ mēḷa-gāṟa. = ಮೇಳದವ. (My.).

ಮೇಳಣೆ mēḷaṇe. Tbh. of ಮೇಲನ. meeting, etc. (Cpr. 7, 97).

ಮೇಳಮ್ಬ mēḷamba. the black humble bee (ತುಮ್ಬಿ Śmd. II; ಆಱಡಿ, ಬವರ, etc., ಚಿತ್ರವಿಹಗ Śm. 27; ತುಮ್ಬಿ, etc. Kk. 14. 90; Te. ಮಿಳಿನ್ದ, Mhr. ಮಿಲಿನ್ದ).

ಮೇಳಯ mēḷaya. uniting, joining, union. — ಮೇಳಯ ಮಾಡು. to join (v. t.), to get ready (Bh. 8, 24, 14).

ಮೇಳಯಿಸು mēḷayisu. (Śmd. 65). to meet, to come together, to combine (Mr. 361). 2, to join, to put to (Grj. 2, 106 va.; 10, 38; Rām. 3, 6, 48); to bring together, to assemble (J. 25, 10).

ಮೇಳಯ್ಸು mēḷaysu. = ಮೇಳಯಿಸು. to come together (Bp. 42, 14); to form a member of a meeting. ಮೇಳಯ್ಸಿ ನಾನಾ ರವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಗೆಯ್ವವಂ (ಚರ್ಮಣ, ವಾಗ್ಮಿ Mr. 360).

ಮೇಳವ mēḷava. union (Rām. 6, 11, 7); an assembly, a meeting (Bh. 2, 2, 1); harmony (J. 33, 19); a chorus, a dance accompanied with song and music (Bp. 4, 7. 8; J. 33, 26).

ಮೇಳವಣಿ mēḷavaṇi. a chorus, a dance accompanied with song and music (Bh. 1, 12, 20).

ಮೇಳವಿಸು mēḷavisu. to bring together; to mix; to join [ಮಾಣಿ ಕ್ಯದ ಮಣ್ಟಪದೊಳಗೆ ಏಳು ಚಿತ್ರಕರೊಡನೆ ಮೇಳವಿಸಿದನು ಮಹಾಮನ್ತ್ರ ಗಳನು Cv. 948]; (Bp. 3, 27; 4, 35; 38, 14); to fasten (Cpr. 7, 80); to get ready (Bh. 8, 24, 49); to form and prepare, as a plot (Bp. 11, 4).

***ಮೇಳಾಪ mēḷāpa.** = ಮೇಲಾಪ. group, etc. ಗಣ ಮೇಳಾಪವೆಮ್ಬುಲ ಗಿನಿನ್ದಿಱವೆ Bv. 699; Cv. 719.

ಮೇಳಿಗೆ mēḷige. a concourse or mass of people, an assembly (Bp. 11, 4).

ಮೇಳಿಸು mēḷisu. to join (v. i.), to unite, etc. (ಸಂಯೋಗ Śmd. Dh.; Cpr. 10, 5; Abh. P. 3, 155; 5, 58; 16, 61). [ಕರಂ ಮೇಳಿಸಿದಪ್ಪುದೆನ್ದೆ ದೆಯಿಂ Pb. 1, 96; Ap. 3, 30]. ರುಧಿರಂ ದಿಗನ್ತಮಂ ಮೇಳಿಸೆ (Abh. P. 13, 63). 2, to join for coition (Abh. P. 9, 152).

ಮೈ mey (mai). for Kannada and some Tbh. words that appear with this initial in writ or print see s. ಮಯ್ and ಮೆಯ್; *e. g.* ಮೈ= ಮೆಯ್, etc.; ಮೈದ = ಮಯ್ದ; ಮೈದುನ = ಮಯ್ದುನ; ಮೈಲಾರ = ಮಯ್ಲಾರ; ಮೈಲಿ, ಮೈಲಿಗೆ = ಮಯ್ಲಿ, ಮಯ್ಲಿಗೆ; etc.

ಮೈತ್ರ maitra. (fr. ಮಿತ್ರ). of or belonging to a friend; of or belonging to Mitra. 2, friendship, friendliness, good-will (ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೀತಿ, etc. Mr. 430; Bp. 18, 59); association, intimate connection, union. 3, a friend (My.). ಚೈತ್ರದಲ್ಲಿ (when it is very hot) ಮೈತ್ರನಾದರೂ ಮೆಯ್ ತಗಲಿಸಕೂಡದು (Prv.).

ಮೈತ್ರಾವರುಣ maitrāvaruṇa. of or belonging to Mitra and Varuṇa: *Vālmīki.* 2, Agastya.

ಮೈತ್ರಾವರುಣಿ maitrāvaruṇi. *Agastya.* 2, Vasiṣṭha. 3, Vālmīki.

ಮೈತ್ರಿ maitri. *friendship.* 2, a friend. ಮಿಗಿಲಾದವನ ಹತ್ತರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಗೆಗಾಱನ ಹತ್ತರ ಮೈತ್ರಿ ಸಲ್ಲ (Prv.).

ಮೈತ್ರೆ maitre. N. of the wife of one of the chief ṛiṣis (Mr. 258).

ಮೈತ್ರೇಯ maitrēya. friendly. 2, N. of a ṛiṣi (My.).

ಮೈತ್ರ್ಯ maitrya. *friendship.*

ಮೈಥುನ maithuna. (fr. ಮಿಥುನ). paired; united by marriage. 2, *union, connection.* 3, *copulation, coitus.* 4, marriage, matrimony (*cf.* ಮಯ್ದುನ). see ಕೂಡು, ಗೆಬಗೆ, ಸುನ್ದು.

ಮೈದಾನ maidāna. a plain, a level tract (My.; Te., M.; Mhr., H.).

ಮೈನ maina. the Goravaṅka, a kind of jay, Gracula religiosa (C.; Mhr., H. ಮೈನಾ; Te.; M. ಮೈನಾಗ, ಮೈನಾನ್).

ಮೈನಾಕ mainākа. N. of a mountain (son of Himavat by Mēnā). (Grj. 2, 106 va.; Bp. 19, 27).

***ಮೈನ್ದಬಾಳೆ mainda-bāḷe.** a variety of plantain. ಎಳ ಮೈನ್ದಬಾಳೆಯೆಲೆಯ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಗಳಿಂ ಬೀಸಲ್ವೇೞ್ದು Pb. 5, 6 va.

ಮೈಮೆ maime. = ಮಯ್ಮೆ. Tbh. of ಮಹಿಮೆ (Śmd. 361; Ct. II, 85; Cpr. 4, 11; 5, 23; Grj. 10, 79 va.). [ತತ್ಪ್ರಧಾನನ್ದನರುದ್ಯೋಗದ ಚಾಗದ ಯಾಗದ ಭೋಗದ ಮೈಮೆಗೆ ಸುಯೋಧನಂ ಬೆಱಗಾದಂ Pb. 6, 67; Ap. 1, 72]. — ಮೈಮೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain greatness, etc. (Śśv. 2, 6).

ಮೈರೇಯ mairēya. *a kind of spirituous liquor;* toddy (ಆಸವ, ಕಲ್ಲು, etc., ಕಳ್ Mr. 221; Tu. ಮಿರೆ).

***ಮೈಲಾರ mailāra.** idol of a goddess. ಒಳ್ಳಿಯ ಮೈಲಾರನವೊಳಗಲ್ಲ ಸಣಬು ಹೊರಗಣ ಬಣ್ಣ ಕರ ಲೇಸಾಯಿತ್ತಯ್ಯ Bv. 280.

ಮೈಲಿ maili. = ಮಯ್ಲಿ 1 & 2. impurity, etc.; a mile.

ಮೈಲಿಗೆ mailige. = ಮಯ್ಲಿಗೆ. impurity.

ಮೈಸಿ maisi. Tbh. of ಮಹಿಷಿ (Śmd. 361). — ಮೈಸೂರು. the town, or country, of Mysore (Si. 329; C.; B. 3, 28).

ಮೊಕ್ mok. P. p. of ಮೊಗೆ 1, in ಮೊಕ್ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಮೊಕ moka. Tbh. of ಮುಖ. (My.; Te.). — ಮೊಕಮಡಿಯನಾಗಿ. -ಅಡಿಯನ್-ಆಗಿ. with the head downwards, topsy turvy. see Prv. s. ಮಾಸೆ. — ಮೊಕವಾಡ. = ಮೊಗವಡ, ಮೊಗವಾಡ.

ಮೊಕತಾ mokatā. = ಮೊಕ್ತಾ. (My.). in front, etc.

ಮೊಕದ್ದಮೆ mokaddame. an affair, a matter; a case, civil or criminal (My.; Te.; Mhr., H. ಮುಕದಮಾ).

ಮೊಕರರು mokararu. settled, fixed, certain (My.; Br.; Mhr., H. ಮುಕರರ).

ಮೊಕರೂರು mokarūru. = ಮೊಕರರು. (My.).

ಮೊಕಾಬಿಲೆ mokābile. = ಮುಖಾಬಿಲೆ. collation, etc. (My.).

ಮೊಕಾಮು mokāmu. = ಮುಕ್ಕಾಮ್, ಮೊಕ್ಕಾಮು. a place of alighting: a stage; encamping; a place of residence (My.; Br.; Mhr., H. ಮುಖಾಮು).

ಮೊಕೋಬ mokōba. a fragrant powder that is taken with snuff, etc. (My.; H.).

ಮೊಕ್ಕ mokka. = ಮೊಕ್ಕೆ. Tbh. of ಮೋಕ್ಷ. a species of tree the ashes of which are used as a cautery. ಮೊಕ್ಕದ ಮರ (ಗೋಲೀಢ, ಝಾಟಲ, ಘಂಟಾಪಾಟಲಿ, ಮೋಕ್ಷ, ಮುಷ್ಕಕ Nr.; St. & Pl.: Calosanthes indica Blum.).

***ಮೊಕ್ಕನೆ mokkane.** an imitative sound. ಮೊಕ್ಕನೆ ಪೋಗೆಚ್ಚಂ Vr. 62, 12.

ಮೊಕ್ಕಳ mokkaḷa. (Śmd. 49). = ಮೊಗ್ಗರ. a heap, a mass, an assemblage (ಮೊಗ್ಗರ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಗೊಂಡಣೆ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಹೊರಳಿ, ಮೊತ್ತ, ಮೊಗ್ಗರ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ನೆರವಿ 111; Te. ಮೂಕ); abundance; abundant, much, exceeding, etc. (ವೆಗ್ಗಳ Śmd. 168 Cm.; ಪ್ರಾಜ್ಯ, ಭೂರಿ, ಬಹುಲ, ವಿಪುಲ, ಪುಷ್ಕಲ, etc. Hlā.; ಅಗುಂದಲೆ, etc., ಪಿರಿದು Kk. 49; ಅಗುಂದಲೆ, ಕರ, ನೆಱೆ, ನೂಳದು, ಅಯ್ದೆ, ಪೊಮ್ಪುಳಿ, etc., ಅಧಿಕ Śm. 58; ಅಧಿಕ 111; *cf.* ಮುಕ್ಕುಱು 1 & 2; T. ಮುಡುಗು, ಮೊಯ್, to swarm as bees, etc., to throng; a crowd, throng). [ಪೇಱೆಡ್ಡಿಡಿದು ಮೊಕ್ಕಳಮುಪಮಾ ಖ್ಯಾತಮಪ್ಪ ತತ್ಪಾಖ್ಯಾತಂ Kr. 3, 76; Pb. 10, 23; Ap. 2, 63]; (see Cpr. 6, 88; 8, 47; Bp. 40, 58; V. 40, 75). — ಮೊಕ್ಕಳದ ರಾಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಮೊಕ್ಕಾಮು mokkāmu. = ಮೊಕಾಮು, etc. camp. (My.).

ಮೊಕ್ಕು mokku. = ಮೊಟ್ಟು 2, q. v. an obeisance.

***ಮೊಕ್ಕನೆ mokkene.** = ಮೊಕ್ಕನೆ. — ಮೊಕ್ಕು ಮೊಕ್ಕನೆ. rep. ಶರಾ ಳಿಗಳೆಯ್ದೆ ಚಕ್ಕು ಚಕ್ಕನೆ ಕೊಳೆ ಮೊಕ್ಕು ಮೊಕ್ಕನೆ ಶಿರಂಗಳುರುಳ್ದುವು Pb. 12, 119.

ಮೊಕ್ಕೆ mokke. = ಮೊಕ್ಕ. ಮೊಕ್ಕೇ ಮರ (ಗೋಲೀಢ, etc. Si. 130; Te.).

ಮೊಕ್ತಾ moktā. = ಮೊಕತಾ. in front, before, face to face (My.).

ಮೊಕ್ತಿಯಾರ್ moktiyār. ಮೊಕ್ತಿಯಾರ. absolute, free; a plenipotentiary (Mhr., H. ಮುಕ್ತ್ಯಾರ, ಮುಖತ್ಯಾರ); independence, plenipotency (My.); an agent, an attorney. see Prv. s. ಬೇ ರೋಜುಗಾಱ. — ಮೊಕ್ತಿಯಾರ್ನಾಮ, a power of attorney (My.; Mhr. ಮುಖತ್ಯಾರ–).

ಮೊಕ್ತಿಯಾರಿ moktiyāri. full powers or authority delegated: absolute state, etc. (My.; Mhr. ಮುಖತ್ಯಾರೀ).

ಮೊಕ್ತೇಸರ moktēsara. = ಮುತ್ತೇಸರ. a headman; a chief officer (My.; H.).

ಮೊಖಮಲ್ಲು mokhamallu. = ಮುಖಮಲ್ಲು. velvet (My.).

ಮೊಗ್ mog. = ಮೊಱೆ 3, etc. refuge, shelter. — ಮೊಗ್ಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a rock of shelter or a sheltered rock (Bh. 3, 18, 30).

ಮೊಗ moga. 1. P. p. of ಮೊಗೆ 1, in ಮೊಗ ಮೊಗದು (Bp. 56, 12; 58, 68; C. Bp. 28, 20; J. 6, 39; 8, 39).

ಮೊಗ moga. 2. = ಮೊಗು, etc. a child [colloq.]. (My.).

ಮೊಗ moga. 3. = ಮೊಗಸಿ. P. p. of ಮೊಗಸು, in ಮೊಗ ಮೊಗಸು s. ಮೊಗಸು 1.

ಮೊಗ moga. Tbh. of ಮುಖ. face, etc. (Śmd. 340. 355; ಮುಖ, ಆಸ್ಯ Hlā.; ಮುಸುಡು Śm. 71; My.). [ಮೊಗಮೆಮ್ಬುದಮ್ಬುಜದಲರ್ Kr. 3, 25; Pb. 1, 141 va.; Ap. 1, 74]. ಮೊಗದೊಳ್ ಮೆಲ್ದಂ (Śmd. 163). ಮೊಗ ನೋಡಿದಂ or ಮೊಗಂ ನೋಡಿದಂ (200). ಕೆಮ್ಪಪ್ಪಕಾಲ್ ಮೊಗಂಗಳಿಂ ರಾಜಹಂಸೆಗಳ್ (Hlā.). see Cpr. 3, 85; Bp. 5, 20; Rśv. 11, 10; 13, 18 va.; J. 8, 39; 15, 3; ಅಗ್ಗಿ–, ಅಯ್–, ಅಱು–, ಕರಿ–, ನಗೆ–, etc. — ಮೊಗಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to put (a person) to shame whilst facing (him, ಅವನ or ಅವನನ್ನು My.). ಮೊಗಗೆಡಿಪ ಖಳದೊಳಗೆ ಸುಡುತಿರುವ ಚಿನ್ತೆ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). — ಮೊಗಗೊಡು. -ಕೊಡು. to turn the face towards one (My.). [— ಮೊಗಂಗಿಡು. -ಕಿಡು. to lose one's face, to be in a stupor. ಬಿರಿದೊನ್ದು ಮುಗುಳ ಕಮ್ಪಿನೊಳೆ ಮೊಗಂಗಿಡುವುವು ತುಮ್ಬಿಗಳ್ Pb. 1, 56]. — ಮೊಗಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. = ಮೊಗಗೊಡು. (Cpr. 6, 83). — ಮೊಗ ಚಿಟ್ಲಿಸು. = ಮೊಗ ಸಿಣ್ಡ್ರಿಸು. to express contempt or disgust by the face, to frown (My.; Te. ಮುಖಮು ಚಿಟ್ಲಿಂಚು). — ಮೊಗದಣ್ಡೆ. a face looked upon as a wreath (Bh. 6, 4, 36). — ಮೊಗದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. a lotus-like face (Rśv. 10, 8; 13, 102; J. 3, 22). — ಮೊಗದಿರುಹು. -ತಿರುಹು. to turn the face (J. 2, 53). — ಮೊಗದೊಡಗು. -ತೊಡಗು. to form tops or crests (as waves, J. 12, 13). — ಮೊಗದೊಳೆ. -ತೊಳೆ. to wash the face (J. 30, 42). — ಮೊಗದೋಱು. -ತೋಱು. to show the face (J. 17, 34). [— ಮೊಗನ್ದಿರಿ. -ತಿರಿ. to turn the face, to retreat. ಉಱಿದರಸು ಮುಕ್ಕೆಲ್ಲಂ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯರ್ ಮೊಗನ್ದಿರಿದುದಂ ಕಣ್ಡು ಮನಂಗೆಟ್ಟು Pb. 3, 71 va.]. — ಮೊಗ ಬಾಡು. the face to become pale (Bp. 54, 81). — ಮೊಗಮಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put the face, mouth, or trunk (Abh. P. 13, 76 va.; Rśv. 5, 79). — ಮೊಗ ಮಿಡು. -ಇಡು. = ಮೊಗಮಿಕ್ಕು. (J. 15, 45). — ಮೊಗಮ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to obtain a (conciliatory, kind) face (or look from another), to win over, to conciliate, to pacify; to be civil, etc. (ಅನುನಯ Śmd. Dh.). [— ಮೊಗಮ್ಪುಗಿಸು. -ಪುಗಿಸು. to cause to enter. ಅನ್ತಾ ದನ್ತಿಘಟೆಗಳನಾರೋಹಕರ್ ತೋಱಿಕೊಟ್ಟೊನ್ದೊನ್ದರ್ಕೆ ಮೊಗಮ್ಪುಗಿಸಿದಾಗಳ್ Pb. 10, 93 va.]. — ಮೊಗಮ್ಪುಗು. -ಪುಗು. 1. the face to enter: to meet in front, to face (Cpr. 5, 39 va.; 5, 79; 10, 83; Abh. P. 13, 81). — ಮೊಗಮ್ಪುಗು. -ಪುಗು. 2. facing. ಮೊಗಮ್ಪುಗುತರ್. to face (Abh. P. 13, 81). [ನಗೆಮೊಗಮಂ ಪೊದಱ್ದಲರ್ದ ತಾವರೆಯೆಮ್ಪು ವಿಮೋಹದಿಂ ಮೊಗಮ್ಪುಗಲೊಡಂ Pb. 5, 10. — ಮೊಗಂ ಮುರಿ. to twist the face (in pain). ಉನ್ನತ ಮಸ್ತಕ ಸ್ಥಳದೊಳಮ್ಪುಗಳಟ್ಟಿಡಿದಿರ್ದೊಡೆ...ಇಟ್ಟಱಿನೊಳ್ ಕಿಱಿ... ಮೊಗಂ ಮುರಿಯದಳ್ಕದೆ...ಇರ್ದರ್ Pb. 11, 3]. — ಮೊಗರಮ್ಪು. = ಮೊಗವಡ. (C. Bp. 47, 44; Bh. 7, 4, 9; 9, 2, 42; Rśv. 6, 11 va.). — ಮೊಗರಾಗ. (Śmd. 207). red or bright colour of the face. — ಮೊಗರಾಗಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. bright colour of the face to disappear (Abh. P. 7, 163 va.). — ಮೊಗವಡ. -ಪಡ. = ಮೊಕವಾಡ, etc. a kind of head-stall for horses and oxen (Grj. 6, 56 va.; 7, 46; Bh. 9, 2, 42; My.). [ಇಕ್ಕಿದ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಗಳುಮುಚಿತದ ಮೊಗವಡಂಗಳುಂ ಕಟ್ಟಿದ ಪಱಿಯಿಗೆಗಳುಂ Pb. 10, 51 va.]. 2, a cloth made to cover the face (of elephants, Abh. P. 13, 74). 3, a mask (My.; Mhr. ಮುಖವಟಾ, ಮುಖೋಟಾ). 4, a muzzle (My.; Mhr. ಮೋವಾಳೀಂ). — ಮೊಗವರಿಗೆ. -ಪರಿಗೆ. a shield to protect the face (Bh. 6, 4, 89; 9, 2, 42). — ಮೊಗವಱು. -ಅಱು. to know the face (of a person): to be more or less familiar with, to be acquainted with. — ಮೊಗವಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. acquaintance, intimacy (ಪರಿಚಯ, ಸಂಸ್ತವ Mr. 454). — ಮೊಗವಱಿತ. -ಅಱಿತ. = ಮೊಗವಱಿಕೆ. (ಸಂಸ್ತವ, ಪರಿಚಯ Hlā.). — ಮೊಗವಲರ್. -ಅಲರ್. the face to bloom or become bright (Bp. 24, 44). — ಮೊಗವಲರಿಸು. -ಅಲರಿಸು. to cause the face to bloom, etc. (Bp. 45, 36). — ಮೊಗವಾಡ. (-ಪಾಡ). = ಮೊಗವಡ Nos. 1 & 3. (My.). — ಮೊಗವಾಸ. Tbh. of ಮುಖವಾಸ. (J. 12, 6; 15, 24. 44. 45). — ಮೊಗಸನ್ನೆ. a sign of the face (Bh. 4, 19, 43). — ಮೊಗಸಸಿ. a moon-like, lovely face; the face considered as a moon (Rśv. 1, 135 va.). — ಮೊಗಸಾಲೆ. a front verandah (ಪ್ರಘಣ, ಪ್ರಘಾಣ, ಅಲಿನ್ದಕ Hlā.; Rśv. 13, 1 va. & 61 va.; My.). [ಹಮ್ಯ್ರದೆರಡನೆಯ ಮೊಗಸಾಲೆಯೊಳ್ Pb. 4, 43 va.]. — ಮೊಗ ಸಿಣ್ಡ್ರಿಸು. = ಮೊಗ

ಚಟ್ಲಿಸು. (My.). — ಮೊಗಸಿರಿ. = ಮುಖಶ್ರೀ. beauty of the face (Rsv. 13, 59 va.). — ಮೊಗಸೂರಿಗೆ. a sword or knife attached to the forepart (of a carriage, Bh. 9, 2, 43).

ಮೊಗಚು mogacu. = ಮಗಚು, etc. to turn upside down. (My.).

ಮೊಗಟ mogaṭa. = ಮಗಟ, etc. silken cloth. (My.).

ಮೊಗಡು mogaḍu. = ಮೊಗಳು. (My.).

ಮೊಗದು mogadu. = ಮೊಗೆದು. P. p. of ಮೊಗೆ 1.

ಮೊಗದುಂ mogadum. = ಮುಗುದುವ್ಮ್. — ಮೊಗದುಂ ಸಕ್ಕರೆ. a kind of sugar (ಫಾಣಿತ Si. 312; My.).

*__ಮೊಗಪೆ mogape.__ a vessel for lifting water. ಖಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ಜಾಟಣದೊಳಗಮ್ಮ ನೀಂ ಮೊಗಪೆಯಾದೆ Ap. 3, 71; ಒನ್ದು ಮಲ್ಲಲ ಕೂಟುವುನೊನ್ದು ಮೊಗಪೆ ನೀರುಮಂ ನೆಲಮನೆಯೊಳ ಗಣ್ಗೆ ನೀಡಿಯೊಡನಿಬರುಂ ಪಚ್ಚುಗೊಣ್ಡಿಪ್ಪರ್ Vr. 182, 10.

ಮೊಗಱು mogaṟu. (ಮೊಗರು). (fr. ಮುಗುಱು?). the state of being (still partly) covered (?). — ಮೊಗಱು ಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. (= ಮುಗುಳ್ಗಾಯ್). a fruit that has just come out of the flower, a very small fruit (My.). — ಮೊಗಱುಬದನೆ. a badane that is still very young (My.).

ಮೊಗಲ mogala. a mogul (My.; B. 4, 3; Mhr., H. ಮೋಗಲ).

ಮೊಗಲಾಯಿ mogalāyi. relating to the moguls (My.; Br.; Mhr.).

ಮೊಗಸು mogasu. 1. to begin to exert oneself, to make oneself ready for work, to act zealously after (or for) a contrived plan, to exert oneself (ಉದ್ಯೋಗಾ ರಮ್ಭ Śmd. Dh.; ವಿರಚಿತೋದ್ಯೋಗ Śm. 110; T. ಮುಯಲ್, ಮುಯಲು, to apply oneself to a thing, to make effort; Te. ಮೊನೆ, to busy himself, engage in; to prepare, be ready; ಮೊಗೆ ಕೊನು, to begin. = ಮೊದಲು ಪೆಟ್ಟು). [ಅಱುವತ್ತು ಸಾಸಿರಂಗಳ್ ನೆಱೆದವು ಬರಿಸಂಗಳೆನ್ದು ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಳಟ್ಟಱನೊಳಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮೊಗಸಿ ದನಱಕೆಯ ಪಱಿ ಪಲವುಮೆಸೆಯೆ ಭರತಮಹೀಶಂ Ap. 14, 2]. see Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 1, 77; 12, 9; Rām. 6, 46, 16; Bh. 6, 4, 101; 7, 5, 39; 7, 18, 14; J. 8, 39; 28, 45. — ಮೊಗ ಮೊಗಸು. rep. to exert oneself very much (J. 12, 22).

ಮೊಗಸು mogasu. 2. = ಮುಗುಸು 2, etc. desire, wish (ಇಚ್ಛೆ Śm. 50. 110).

ಮೊಗಸು mogasu. 3. (fr. ಮೊಗೆ 5. = ಮುಸುಕು 1, etc.). to cover, to fall upon, to attack [ಅರಲ ಮುಗುಳ್ಗೆ ಮೊಗಸಿ ದಳಿಕುಳಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 10, 30]; (J. 8, 31).

ಮೊಗಳು mogaḷu. = (ಮಗಿಲ್), ಮೊಗಡು. the ridge of a roof (My.; Te. ಮುಗಡು, ಮೊಗಡು, ಮೊಗಲು, ಮೊಗುಟು, ಮೋಡು; M. ಮುಗುಡು, ಮುಗಳ್; T. ಮುಗುಡು; see s. ಮೊರಡು 2).

ಮೊಗೞ್ mogaḻ. = ಮಗುೞ್. to return. (V. 36, 65 va.).

ಮೊಗಿಸು mogisu. to cause to lade, etc. (My.).

ಮೊಗು mogu. = ಮಗವು, ಮಗು, etc. a child (My.; ಪೋತ, ಪಾಕ, ಅರ್ಭಕ, ಡಿಮ್ಭ, ಪೃಥುಕ, ಶಾವಕ, ಶಿಶು Si. 179; ಭ್ರೂಣ, ಅರ್ಭಕ 418; ಪೋತ, ಶಿಶು 422; ಗರ್ಭ, ಅರ್ಭಕ 441).

ಮೊಗುಂ mogum. general, undefined, not particularized (My.; Mhr., H. ಮೋಘಮ).

ಮೊಗುಚು mogucu. = ಮೊಗಚು, etc. (My.). ಕಿವಿ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಕೆಯ್ ಮೊಗಚದೇ? (Prv.).

ಮೊಗುಟ moguṭa. = ಮೊಗಟ, etc. (My.).

ಮೊಗುವು moguvu. = ಮೊಗು, etc. (My.; ಪೃಥುಕ Si. 404; ಡಿಮ್ಭ, ಶಿಶು 440).

ಮೊಗುವುತನ moguvutana. childhood (Bh. 1, 3, 17).

ಮೊಗುಸು mogusu. = ಮುಗುಸು 2, q. v., etc.

ಮೊಗೆ moge. 1. to take (water with a vessel out of a pond, tank or stream for one's use, Abh. P. 7, 105; 7, 105 va.; J. 6, 6; My.; ಜಲಾಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; T. ಮುಗ, ಮೊಳ್ಳು; Te. ಮುಂಚು). 2, to lade, to lade out (any fluid with a small vessel, etc. out of a larger one). to scoop, to bale [Tu. ಮುಗೆ]; (ಜಲವಮೊಗೆ Śm. 82; My.). P. ps. ಮೊಕ್, ಮೊಗ, ಮೊಗದು, ಮೊಗೆ, ಮೊಗೆದು. see Bp. 56, 31; Bh. 8, 23, 11; J. 12, 8. Dp. 155, pallavi.

ಮೊಗೆ moge. 2. = ಮೊಗ 1, etc. P. p. of ಮೊಗೆ 1, in ಮೊಗೆ ಮೊಗೆದು (Grj. 4, 131; Bp. 56, 9; Bh. 8, 21, 4).

ಮೊಗೆ moge. 3. the state of (water) being sufficient to be taken (out of a pond, etc.). [ಕೊಕ್ಕರಿಸದೆ ಬಗಸಿರೆ ಯಿನಳುಕ್ಕೆಯಿ ಮೊಗೆಮೊಗೆದು ನೆತ್ತರಂ ಪವನಸುತಂ Pb. 12, 153]. see Prv. s. Tbh. ಮಗೆ.

ಮೊಗೆ moge. 4. = ಮಗೆ, etc. a small earthen vessel for lading out, etc. [Tu. ಮುಗೆ]; (ಘಟಭೇದ Śmd. Dh., o. r. ಭೂಭೇದ; ಕುಮ್ಭದ ಭೇದ Śm. 82; ಅಣಿಮಣಿಕೆ Mr. 211; My.). ಮೊಗೆ ಮಾಡದ ಕುಮ್ಬಾಱ ಗುಡಾಣ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? — ಮುಖೀ ನೀರು ಮೊಗೀಲಿಡು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಮೊಗೆನೀರು. a moge-full of water. ಮೊಗೆನೀರಿನೊಳಗೊನ್ದು ನೆಗಟಾಡಿದನ್ದಿಗೆ ತಗುಣಿ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯ ಹಿಡಿದನ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಯ ನಮ್ಬುವದು (Sp.). — ಮೊಗೆವಾಲ್. -ಪಾಲ್. a moge-full of milk (Bp. 1, 20).

ಮೊಗೆ moge. 5. to cover; to fall upon, to close with; to go close to (J. 8, 39; 12, 13; 13, 12; Grj. 3, 119 va.; see T. s. ಮೊಕ್ಕಳ). [ಬನ್ದು ಮುತ್ತಿ ಮೊಗೆದಂ ವಿಭು ಗೋಕುಲಮಂ ವಿರಾಟನಾ Pb. 8, 92; Cv. 23. 203]. 2, to grow abundant (see ಪೊಗ ಪೊಗೆ).

ಮೊಗೆ moge. 6. (= ಮೊಗೆ 3?). — ಮೊಗೆಯ ಭೂಮಿ. a fertile, yellowish soil (ಪಾಣ್ಡುಭೂಮ, ಉದಗ್ಭೂಮ Hlā.).

ಮೊಗ್ಗರ moggara. (Śmd. 49). (= ಮೊಕ್ಕಳ, ಮೋಹರ). a mass, a heap (of clouds, etc.); an assemblage, a body; an army, a force (ಗೊನ್ದಣಿ, ಹೊರಳಿ, ಮೊತ್ತ, ಮೊಕ್ಕಳ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಒಟ್ಟು 88; ಜಂಗುಳಿ, ಮೊಕ್ಕಳ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಬಲ Bhn. 13; Cpr. 5, 110; 7, 81 va.; J. 3, 38; 8, 32). — ಮೊಗ್ಗರವ್ಬಾಯ್. -o-ಪಾಯ್. to form a mass or body, etc. (Grj. 6, 67 va.).

ಮೊಗ್ಗರಿಸು moggarisu. to grow collected into a mass or body, etc. (Grj. 6, 56 va.).

ಮೊಗ್ಗು moggu. 1. (Śmd. 49). = ಮೊಗ್ಗೆ 1, etc. (J. 10, 14; My.; T. ಮೊಕ್ಕು). ಅಜ್ಞನ ಬುದ್ಧಿ ಮೊಗ್ಗಿನ ಹಾಗೆ, ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಬುದ್ಧಿ ಫಲದ ಹಾಗೆ (Prv.).

*__ಮೊಗ್ಗು moggu. 2.__ possible. ಕೆಮ್ಮನೆ ಬೇಳಲ್ ಏನುಗನ್ನು ರಾಜಸೂಯಂ ಮೊಗ್ಗೇ Pb. 6, 24; Ap. 6, 29.

ಮೊಗ್ಗೆ mogge. 1. = ಮಗ್ಗು 4, ಮೊಗ್ಗು. a bud (ಕೋರಕ Nn. 164; ಮುಕುಲ, ಕಲಿಕೆ, etc. Mr. 107; ಉತ್ಕಲಿಕೆ 527; ನನೆ, ಮುಗುಳ್, ಸರ್ಜುಕ, ಕುಟ್ಮಲ Śm. 22; Kk. 23; ಕೋಶ, ಕುಟ್ಮಲ Si. 460; My.; Te.; T., M. ಮೊಟ್ಟು; *cf.* ಮುಗುಳ್, ಮೊಳಕೆ; Mhr. ಮೋಗ, a germ, shoot; see Cpr. 1, 106; Bp. 22, 8; Rśv. 10, 31 va.; J. 31, 9; B. 3, 36). ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ (ಕುಟ್ಮಲ್ಯ Nn. 52; ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಕೋರಕ 102). — ಮೊಗ್ಗಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. he whose arrows are buds: Kāma (Ct. II, 95).

ಮೊಗ್ಗೆ mogge. 2. = ಮಗ್ಗಿ. multiplication table. ಅಂಕೆ ಮೊಗ್ಗೆ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತೇನೆ (B. 1, 11).

ಮೊಚ್ಚೆ mocce. = ಮುಚ್ಚೆ 2, etc. a shoe (Bh. 6, 4, 52; My.). @ this seems to be a dēśi word.

***ಮೊಚ್ಚೆಯ mocceya.** = ಮೊಚ್ಚೆ. ಚಿನ್ನದ ಸವಂಗನುಪೂರ್ವದ ಮೊಚ್ಚೆಯಂ ಪವಣ್ಬಡೆದ ಸುವರ್ಣ ಪಾರಿವದ ಕುಪ್ಪಸಮೊಪ್ಪೆ Pb. 9, 103.

ಮೊಜಾ mojā. = (ಮೊಚ್ಚೆ), ಮೋಜಾ. (Si. 279, *only* in Si.).

ಮೊಟಕು moṭaku. 1. the state of being (shrunk or) small in size; a bit, a piece, as of a pencil, etc. (My.; Te. ಮೊಟಕೆ; *cf.* ಮುಡುಕು 2, ಮೋಟು). ಮೊಟಕಾದವನು (ಖರ್ವ, ಹ್ರಸ್ವ, ವಾಮನ, ಗಿಡ್ಡನು Si. 197; My.). — ಮೊಟಕುಕತ್ತಿ. a small sword, a cutlass (My.; Si. 290; Te. ಮೋಟಕತ್ತಿ). — ಮೊಟಕುಬೆರಳು. the little finger (My.). — ಮೊಟಕು ಮಾಡು. to shorten. — ಮೊಟಕುಹಾದಿ. a short road that soon ends (My.; ಬಹಳ ದೂರವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಹಾದಿ Si. 105).

ಮೊಟಕು moṭaku. 2. the sound produced by the grazing of cattle, etc. — ಮೊಟಕು ಮೊಟಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. the repeated sound of moṭaku to be produced (My.).

ಮೊಟ್ಟ moṭṭa. 1. = ಮಟ್ಟ 1, etc. exactness, etc.—ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ್. -ಮೊದಲು. = ಮಟ್ಟ ಮೊದಲು. (Bp. 24, 80; 32, 7; 45, 30; My.).

ಮೊಟ್ಟ moṭṭa. 2. = ಮಟ್ಟ 3. shortness. — ಮೊಟ್ಟಕಿರುಬ. a hyena (My.).

***ಮೊಟ್ಟನೆ moṭṭane.** bare. ದೇವ ಕಿನ್ನರ ಪನ್ನಗಾವಳಿ ಮೊಟ್ಟ ನಪ್ಪಿನಮೆಚ್ಚು ಕೊಂಡು Pb. 5, 94; — ಮೊಟ್ಟನಾಗು. -ಆಗು. to become empty. ದೆಸೆಗಳ್ ಪೆರ್ಚದೆ ಮೊಟ್ಟನಾಡುವಗಲಕ್ಕೆಮ್ಬನ್ನೆಗಂ Ap. 15, 47. T. ಮೊಟ್ಟೈ.

ಮೊಟ್ಟು moṭṭu. 1. to rap the head (of another) with the knuckles of the fist (My.; Te.).

ಮೊಟ್ಟು moṭṭu. 2. a rap with the knuckles of the fist (My.; M. ಮುಟ್ಟು; see ತಲೆ-). ಮೊಟ್ಟು ಬಿತ್ತು (My.).

ಮೊಟ್ಟೆ moṭṭe. 1. an egg (ಪೇಶೀಕೋಶ, ಅಣ್ಡ Hlā.; ಅಣ್ಡ Śm. 88; Si. 179. 367; My.; T. ಮುಟ್ಟೈ; M. ಮುಟ್ಟ, ಮೊಟ್ಟ). ಕೇಡುಗಾಲಕ್ಕೆ ನಾಯಿಯ ಮೊಟ್ಟೇ ಇಕ್ಕಿತು (Prv.). see Prv. s. ತೊಟ್ಟೆ 2. [Tu. ಮುಟ್ಟೆ].

ಮೊಟ್ಟೆ moṭṭe. 2. = ಮಟ್ಟೆ. bough of palm tree. (My.).

ಮೊಟ್ಟೆ moṭṭe. = ಮಟ್ಟೆ. a leather bag (ಸಮ್ಮದ ತಿತ್ತಿ Śm. 88). 2, a bundle, a bale, a burden, a load (Bp. 21, 15; 29, 18. 19; Rām. 5, 8, 73; My.; Mhr. ಮೋಟ; *cf.* ಮೂಟೆ). ಅಟ್ಟಿಕ್ಕುವವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣತಿಯಾಗಬೇಡ, ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊರುವವನಿಗೆ ಆಳಾಗಬೇಡ. — ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ ಯುಟ್ಟರೂ ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊರುವದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ನೇಯಿದರೆ ಬಟ್ಟೆ, ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮೊಟ್ಟೆ. — ಬಣ್ಡೆ ಬಣ್ಡಾಟ, ಹೇಉ ಹೆಟ್ಟ್ಯಾಟ, ತಲೆಮೊಟ್ಟೆ ಪರಮಸುಖ. — ಮೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟ್ಯಾನೇ? (Prvs.).

ಮೊಡವಿ moḍavi. = ಮೊಡವೆ. a small pimple in the face (Rśv. 4, 9; 9, 48; J. 18, 25; My.; Te. ಮೊಟಿಮ; T. ವಡಿ, ವಡಿವು).

ಮೊಡವೆ moḍave. = ಮೊಡವಿ. (My.).

***ಮೊಡೆನಾರ್ modenār.** to smell badly. ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಿಲೊಳಾದಮಾನುಂ ಗುಣ್ಡೆ ತಪ್ಪ ರಸದ ಬಾವಿಯುಂ ಮೊಡೆನಾರ್ಪುದಂ ಕಣ್ಡು Vr. 187, 8.

ಮೊಡ್ಡ modda. = ಮಡ್ಡ, ಮೊರಡ. a stupid man. (My.).

ಮೊಣ mona. = ಮೋಟಿ, q. v. projecting joint. — ಮೊಣಕಾಲ್. -ಕಾಲು. the knee (ಜಾನು, ಅಷ್ಠೀವತ್ Hlā.; ಜಾನು G.; My.; Bp. 57, 59; B. 2, 30; 3, 24). ಮೊಣಕಾಲು ಊಊಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಮೊಟಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ನಿತ್ತಾನೇ? — ಮಣ್ಡೆ ಇರುವಾಗ್ಯೆ ಮೊಣಕಾಲಿಗೆ ಪಟ್ಟವೇ? (Prvs.). — ಮೊಣಕಾಲು ಕಣ್ಣು. the hollow on each side of the knee (C.). — ಮೊಣಕಾಲುಗಣ್ಟು. the knee and all that pertains to it (My.). — ಮೊಣಕಾಲುಚಿಪ್ಪು. the knee-pan (My.). — ಮೊಣಕಾಲುದ್ದ. -ಉದ್ದ. as high as the knee, knee-deep. ಪಾಪಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಮೊಣಕಾಲುದ್ದ ನೀರು (Prv.). — ಮೊಣಕಾಲು ಮುರಿ. N. of a taluk in Mysore (My.). — ಮೊಣಕೆಯ್. the elbow (Bp. 24, 82; 27, 6; My.). ಮೊಣಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಮೇಗಣ ಬಾಗೆ (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ Hlā.). — ಮೊಣಗೆಯ್. = ಮೊಣಕೆಯ್. (My.; see Prv. s. ಮುಂಗೆಯ್ 2). [Tu. ಮೊರಮ್ಬು knee].

ಮೊಣ್ಡ moṇḍa. = ಮೊಣ್ಡು. Tbh. of ಮುಣ್ಡ. — ಮೊಣ್ಡಕೆಯಿ. a maimed hand (My.; Te. ಮೊಣ್ಡಿ ಚೆಯಿ). — ಮೊಣ್ಡಕೊಡಲಿ. a blunt axe or hatchet. ಮೊಣ್ಡಕೊಡಲಿ ಜಿಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲ (Prv.). — ಮೊಣ್ಡಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a blunt knife (My.). — ಮೊಣ್ಡಗುದ್ದಲಿ. a blunt hoe (My.). — ಮೊಣ್ಡಚೂರಿ. = ಮೊಣ್ಡಗತ್ತಿ. (B. 4, 40; My.). — ಮೊಣ್ಡಪುರಿ. = ಚೂರುಮುರಿ. (My.). — ಮೊಣ್ಡಬಾಲ. a docked, stumpy tail (My.; B. 3, 44). — ಮೊಣ್ಡಸೀಗೆ. a large, very thorny climber, Caesalpinia sepiaria Roxb. (Z.; My.).

ಮೊಣ್ಡು moṇḍu. stupid obstinacy, especially in demanding or dunning (My.; Te.; T. ಮುಣ್ಡು, ಮೊಣ್ಡು; see ಮೋಟ 1). — ಮೊಣ್ಡ. -ಅ 3. an obstinate man, one who begs impudently (My.). ಮೊಣ್ಡನ ಕೊನ್ದವರಿಲ್ಲ, ನಾಯಿಯ ತಿನ್ದವರಿಲ್ಲ (Prv.). — ಮೊಣ್ಡಾಟ. -ಆಟ. stupid obstinacy; obstinate, impudent begging (My.). — ಮೊಣ್ಡಿ. an obstinate female (My.).

ಮೊಣ್ಡು moṇḍu. = ಮೊಣ್ಡ. Tbh. of ಮುಣ್ಡ. blunt. (My.). ಕೊಡ್ಲಿ ಮೊಣ್ಡಾಯಿತು (My.). — ಮೊಣ್ಡು ಕೆಯ್. = ಮೊಣ್ಡ ಕೆಯಿ. (My.). — ಮೊಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. = ಮುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ (My.).

ಮೊಣ್ಡುತನ moṇḍutana. stupid obstinacy (My.).

ಮೊಣ್ಡೆ moṇḍe. ಮೊಣ್ಡೆಯ. Tbh. of ಮುಣ್ಡ. headless body. (Te. ಮೊಣ್ಡೆಮು). ತಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಣಿದಾಡುವ ಮೊಣ್ಡೆಯ (ಕಬನ್ಧ, etc. Si. 297). — ಮೊಣ್ಡೆಮರ. a small tree, Cerbera odollam Gaertn. (St. & Pl.).

ಮೊತ್ತ motta. 1. a heap, a mass; a multitude, a flock, etc.; a collection, a code (ಸಮೂಹ, ನಿಕರ, ವ್ರಜ, etc. Nr.; ಜಂಗುಳಿ Ct. II, 99; ಪುಷ್ಕಲ, ಪ್ರಭೂರಿ, ಬಹುಲ, etc. Mr. 430; ಮೊಗ್ಗರ, ಮೊಕ್ಕಳ, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಹೊರಳಿ, etc. ಶ್ರೇಣಿಕೆ, Kk. 17, Śm. 54; ಓಳಿ Bhn. 6; ನೆರವಿ 10; ಉರಳಿ 61; My.; [Tu. ಮನ್ತ]; T. ಮೊತ್ತ, bulk, lump; Te. ಮೊತ್ತ, the total, whole; T. ಮೊತ್ತ, universal; T., M. ಮುಱು, ಮುಱುದು, that is whole, entire; M. ಮುಱುಕ್ಕ, to grow thick, big; to grow ripe; ಮುಱುಪ್ಪು, thickness, thronged state; ಮುಱಿ, protuberance, tumour; T. ಮುಱ್ಱು, the end, see ಮುಡಿ 3; see ಮುದ್ದೆ, ಮೊನೆ 2). [ಮುತ್ತಿನ ಮೊತ್ತವ ಕತ್ತಿಗ

ಲಂಕರಿಸಿದಡೇನು? Cv. 408]. ಕಾಗೆಯ ಮೊತ್ತಂ (ಕೊತ್ತೞ Śmd. I). ಕಿಱಿಯ ಮೀನ ಮೊತ್ತಂ (ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡಮತ್ಸ್ಯಸಂಘಾತ, etc.); ಹಿಮದ ಮೊತ್ತಂ (ಹಿಮಾನಿ); ಸೂಳೆಯರ ಮೊತ್ತಂ (ಗಾಣಿಕ್ಯ Hlā.). ಮಱಿಮೀನ ಮೊತ್ತ (ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡಮತ್ಸ್ಯಸಂಘಾತ, ಪೋತಾಧಾನ); ಆನೆಗಳ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ ಆನೆ (ಯೂಥನಾಥ); ಧರ್ಮಂಗಳ ಮೊತ್ತವು (ಸ್ಮೃತಿ, ಧರ್ಮ ಸಂಹಿತೆ Nr.). ಮಱಿಮೀನ ಮೊತ್ತಂ (ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡ Mr. 410). ಕವಿ ಜನರ ಮೊತ್ತಂ (Sp.). see Bp. 5, 39; 19, 83; 22, 57; 28, 22; 36, 31; 58, 53; 60, 33; J. 4, 19; 5, 15. — ಮೊತ್ತವೆಱು. -ಪೆಱು. to become a heap, to be heaped, etc. (Bp. 32, 6).

ಮೊತ್ತ motta. 2. = ಮೊದಲ್ (Śmd. 229). — ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ್. (Śmd. 229). the very beginning; at the very first; in the first place (Cpr. 1, 82 va.). [ಎತ್ತಿದ ತೋಳ ಮೊತ್ತಮೊದಲಂಗಜನಂ ಪಟವಿದ್ದೆಗೆತ್ತಿದನ್ತೆತ್ತಮಪೂರ್ವಮಾಗೆ Pb. 4, 81].

ಮೊದ moda. = ಮೊದಲ್. — ಮೊದ ಮೊದಲು. = ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ್. (My.; B. 4, 189).

ಮೊದಲ್ modal. (fr. ಮುಂ-, ಮುಖಲ್-, etc.).= ಮುದಲು, ಮೊತ್ತ 2 (Śmd. 229), ಮೊದ, ಮೊದಲು. the state of being first, preceding, in front, or prior; the state of being chief, the chief thing; the beginning; the root; the base; the extremity or tip; the original, principal or capital, the stock in trade; at the beginning, first, etc.; for the first time (ಆದಿ, ಪೂರ್ವ, ಪೌರಸ್ತ್ಯ, ಪ್ರಥಮ, ಆದ್ಯ Nr.; ಮೂಲ Nr.; ಮೂಲ Nn. 20; ಆದಿ 111; ಬುಧ್ನ, ಮೂಲ 136; ಆದ್ಯ, ಆದಿ Mr. 460; ಆರಮ್ಭ 432; ಆದಿ Śmd. 9. 13. 52. 84. 117. 118. 147. 171. 199. 258. 352; ಮೂಲ 7. 8. 253. 259 Cm.; ಪೂರ್ವ 17. 46. 51. 54. 71. 258. 377 Cm.; ಮುಖ್ಯ 18 Cm.; ಪ್ರಥಮ 78. 171 Cm.; My. as ಮೊದಲು; T., M. ಮುದಲ್; [Tu. ಮುದೆಲ್. base, bottom]; Te. ಮೊದಲು, ವ್ಮೊಲು; Mhr. ಮುದಲ). [ಪೂರ್ವ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಳಂ ತಾಂ ಮೊದಲೊಳ್ ಕಲ್ತಂಗಲ್ಲದೆಪದದೊಳ್ ಜಾಣುಂ ಬೆಡಂಗುಮುಕ್ಕುಮೆ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 1, 9; Pb. 2, 95 va. Ap. 14, 7]. ನಾಭಿಯ ಮೊದಲ್ (Śmd. 8). ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯುಂ ಪರಪದದ ಮೊದಲುಂ (60). ಮುದಗ ಜಮೆರಡಱ ಬಾಲದ ಮೊದಲಂ ಪಿಡಿದು (91). ಆದೇಶಮೆನ್ದೊಡೆ ಮೊದಲಿರ್ದುದಂ ತೊಲಗಿಸಿ ಬರ್ಪುದು (30 Cm.). ಮೊದಲ್ಗೆ (258 Cm.). ಮೊದಲ ನಾಟ್ಯಂ (ಪೂರ್ವರಂಗ); ಮೊದಲ ಮನೆ (ಚನ್ದ್ರಶಾಲೆ, ಶಿರೋಗೃಹ); ಎಱಕೆಯ ಮೊದಲ್ (ಪಕ್ಷತಿ); ಆನೆಯ ಮೊದಲ ಬಾಲ (ಪೇಚಕ, ಪುಚ್ಛಮೂಲ Hlā.). ಮರದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಉದಕವನೆಱೆವ ಕಟ್ಟೆ (ಆಲವಾಲ, etc.); ಕೊಳುಮೊದಲಿನ್ದ ಅಧಿಕಮಾಗಿ ಮಾಱುದುದು (ಅಧಿಕಫಲ, ಲಾಭ); ವೇದದ ಮೊದಲನೋದ ತೊಡಗಿದವನು (ಶೈಕ್ಷ, ಪ್ರಾಥಮಕಲ್ಪಿಕ); ಮರದ ಮೊದಲಿನ್ದ ಕೊಮ್ಬು ಪರ್ಯನ್ತರಮಿರ್ದ ನಡುವಣ ದಿಣ್ಡು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಸ್ಕನ್ಧ); ಮೊದಲ ಕಲ್ಪ (ಮುಖ್ಯ); ಮೊದಲಿನ್ದ ತುದಿವರಮುಡರ್ದ ಲತೆ (ಆರೋಹ Nr.). ಮೊದಲಮನೆ (ಚನ್ದ್ರಶಾಲೆ Mr. 201); ಮೊದಲ ಗಱಿ (ಪಕ್ಷತಿ 168); ಕರ್ಣದಮೊದಲ್ (ಚೂಲಿಕೆ 156); ಮೊದಲ ಬಾಲಂ (280); ಕುದುರೆಯ...ಎರಡು ಕರ್ಣದ ಮೊದಲೊಳ್ (ಸುೞಿ) ಇರೆ ಶುಭಂ (289); ಮೊದಲ ನರ್ತನಂ (ಪೂರ್ವರಂಗ 79). see Cpr. 2, 41; 3, 38. 40; 5, 96; Bp. 41, 8; 52, 1; 56, 42; 60, 14. 40; 61, 57; Bh. 1, 8, 31; Rsv. 5, 40; 9, 18; 13, 5; J. 13, 42; 30, 29; 31, 36. — ಮೊದಲನಕ. -ಅನಕ. to the root (Bp. 60, 40). — ಮೊದಲನೆಯ. -ಅನೆಯ. ಮೊದಲನೇ. so much as the beginning or first: first, etc. (My.). ಮೊದಲನೆಯದು, ಮೊದಲನೇದು, that is the first, the first (Si. 97; B. 1, 12; C.); ಮೊದಲನೆಯವ, who is the first, the first (C.; B. 5, 80). ಮೊದಲನೇ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯ (Si. 396). ಮೊದಲನೇ ಭಾಗ (B. 4, 13). ಮೊದಲನೇ ಪುಸ್ತಕ (4, 44). — ಮೊದಲಾಗು. -ಆಗು. to become or be the first of a series (C.). etcetera. [ಪೆಣ್ಡಿರೆಮ್ಬರೊಳ್ ಕೂಡುವನಲ್ಲೆನಿನ್ದು ಮೊದಲಾಗಿರೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Pb. 1, 73]. ಮೊಬಗು ಮೊದಲಾದ ಪಲ ತೆಱದ ದನಿಗಳ್ (Śmd. 10). ಏಕಾರಂ ಮೊದಲಾದ ಸನ್ಧ್ಯಕ್ಷರಂಗಳ್ (ಏಕಾರ ಮುಖ್ಯ ಸನ್ಧ್ಯಕ್ಷರಂಗಳ್ 18 Cm.). ತೃತೀಯೆ ಮೊದಲಾದುವಱೊಳ್ (130). ಉರ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿ ಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನಿಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟಿ ಕೂಟ್ (ಪುೞು I). ಇವು ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾನುಕರಣಂಗಳ್ (1). ಮೊದಲಾದುದು (ಆದ್ಯ, ಆದಿಮ); ಅಶ್ವಿನಿ ಮೊದಲಾದ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳಂ ಚನ್ದ್ರಮನ ಸ್ತ್ರೀಯರಂ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ ಎಮ್ಬುದು; ಹೇಲೆ ವಿಲಾಸ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭಾವಂಗಳು; ಹಸು ಎಮ್ಮೆ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲಂ (ಜೀವಧನ); ಸ್ವಸ್ತಿಕ ವರ್ಧಮಾನ ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ ಈ ಮೂಱು ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳವು ಅರಮನೆಯ ಚನ್ದಂಗಳು; ಬಿಟ್ಟೇಱು ಮೊದಲಾದುದು (ಪಾಣಿಮುಕ್ತ); ಅಭಿಧಾನ ವ್ಯಾಹಾರ ಇವು ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳವು ನುಡಿಯ ಭೇದಂಗಳು; ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಂ; ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲಾದುವಱಿಂ ಮಾಡಿದ ಅರಮನೆ ದೇಗುಲಂಗಳಂ ಪ್ರಾಸಾದ ಎಮ್ಬುದು; ಲೆಪ್ಪ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳ ಕೆಲಸ (ಪುಸ್ತಕರ್ಮ); ಕಿರಾತ ಶಬರ ನಿಷ್ಟ್ಯ ಪುಲಿನ್ದ ನಾಹಲ ಭಟ ಮಾಲ ಮ್ಲೇಚ್ಛ ಈ ಅ ಬೇಡರ್ (ಭಿಲ್ಲ) ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳ ಅನ್ತ್ಯಜಾತಿಗಳು (Hlā.). ಆಕಳ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ (ಗವ್ಯ); ನೂಲು ಮೊದಲಾದವಱ ಕಟುಕು (ಪಕ್ಷ್ಮ); ವೀಣೆ ಮೊದಲಾಗಿರ್ದವಱ ಕುಡುಹು (ಕೋಣ Nr.). ಆದಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ನವಗ್ರಹಂಗಳು (ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹ Nn. 33); ಮನ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನ್ತ್ರಿ ಪ್ರಧಾನರು (ಅಷ್ಟಾದಶಾಮಾತ್ಯರ್ 48); ಮೊದಲಾದ (ಮುಖ್ಯ 167). see Bp. 58, 12. 19; 59, 53; Bh. 1, 20, 53; J. 5, 43; 12, 24; 28, 52. [— ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ. -ಅಗು-ಒಡೆಯ. etcetera. ಕಪ್ಪೆಗಳುಮೆಸಡುಗಳುಮಿಲಿಗಳು ಮೊಸ್ತಿಗಳುಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಜೀವರಾಶಿಗಳಂ ಕೊನ್ದುತಿನ್ಬೆಯಾದಯ್ Vr. 140, 4]. — ಮೊದಲೆನಿಸು. -ಎನಿಸು. to make oneself called, or to be, the first of a series (Bp. 59, 35; 61, 9). [— ಮೊದಲ್ಗಿಡು. -ಕಿಡು. to destroy from the root. ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗುಳ್ಳ ಭೂಭುಜರ ಬಿತ್ತು ಮೊದಲ್ಗಿಡೆ ಮುನ್ನಮೇಕವಿಂಶತಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯೆಯಿಂ ತವಿಸಿ Pb. 2, 45]. — ಮೊದಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take as the first of a series (C.). 2, to begin (v. t. or v. i., Cpr. 8, 10). ಇದು ಮೊದಲ್ಗೊಣ್ಡು ಶುಕ್ಲಶುಭ್ರಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ವರಿಗೂ ಹೇಟಿಲ್ ಪಡುವ ಪದಗಳು (Si. 70). ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮೊದಲ್ಗೊಣ್ಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತನಕ ಗಡಿಯಾಳಗಳು ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 88). — ಮೊದಲ್ಗೊಳುಹ. -ಕೊಳುಹ. beginning, commencement (ಉಪಜ್ಞ, ಉಪಕ್ರಮ, ಆರಮ್ಭ Hlā.).

ಮೊದಲಿಗ modaliga. a chief, a headman (ನಾಗ, ಮುಖ್ಯ Nn. 26; ಮುಂಚ Ct. I, 49; Bp. 19, 1; C. Bp. 47, 38; My.). [ಕಡು ಪೆಮ್ಪಿನ ಪೊಱಗೆ ನೀವು ಮೊದಲಿಗರಾದಿರ್ Pb. 6, 12; Ap. 6, 70].

ಮೊದಲು modalu. = ಮೊದಲ್, etc. (Bp. 16, 12; 55, 44; C.). ಮರದ ಮೊದಲು (ಅವಾಗ್ಭಾಗ, ಬುಧ್ನ); ಆನೆಯ ಕಿವಿಯ ಮೊದಲು (ಕರ್ಣಮೂಲ, ಚೂಲಿಕೆ); ಎಱಕೆಯ ಮೊದಲು (ಪಕ್ಷತಿ, ಪಕ್ಷಮೂಲ Hlā.). ತೋಳ ಮೊದಲುಗಳೆರಡೂ (ಬಾಹುಮೂಲಂಗಳು, ಕಕ್ಷಂಗಳು Nr.). ಮೊದಲು ಬಿತ್ತಿ, ಬಱಿಕ ಗೆಯಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ (ಬೀಜಾಕೃತ Si. 301); ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇದೇ ಮೊದಲೆನ್ದು ಹೇಳ್ವಿಕೆ (ಉಪಕ್ರಮ, etc. 442). ಅವರು ಒನ್ದುವೇಳೆ ಮೊದಲು ನಮ್ಬದಿದ್ದರೂ (B. 4, 17). ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಮೊದಲಿನಷ್ಟು (as many as in former times) ಸಿಂಹಗಳು ಈಗ ಇಲ್ಲ (4, 213). ಮಯಿಲ್ಲಾ ತೆಗೆಯುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿವನ್ತನಾದ ಶಸ್ತ್ರವೈದ್ಯನು ಸನ್ನ 1796ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದನು (4, 220). ಮೊದಲಿನನ್ತೆ (as before, B. 5, 94). ಏಟು ಮಾತ್ರಕೆಯರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನವಳು (ಬ್ರಾಹ್ಮಿ G.). ಮೊದಲು ಮಟಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಕೊಟಿ. — ಮೊದಲುದೇವರು (= ಮೂಲವಿಗ್ರಹ) ಮೂಲೇಲಿದ್ದರೂ ಹನುಮನ್ತರಾಯಗೆ ದೀಪೋತ್ಸವವು. — ಮೊದಲು ಕೂಡ ಬಾರದು, ಕೂಡಿ ಕಾಡಬಾರದು. — ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗಾದೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ. — ಮೊದಲಿಗೆ ಮೋಸ, ಲಾಭಕ್ಕೆ ಗುದ್ದಾಟ (Prvs.). — ಮೊದಲು ಕಥೆ. an old legend (ಪುರಾಣ, ಆದಿಕಥೆ Nn. 138). — ಮೊದಲು ಕಾರಣ. the first or original cause (My.). — ಮೊದಲುಗಣ್. -ಕಣ್. the

root of the eye (ಅಕ್ಷಿಮೂಲ, ಪೂರ್ವನೇತ್ರ Mr. 317). [— ಮೊದಲು ಗೆಡು. -ಕೆಡು. to lose the capital in trade. ಬೆವಹಾರದ ಮುನ್ನ ಗೊಣ್ಡ ದೇನಯ್ಯಾ? .... ಮೊದಲುಗೆಡುವ ಹರದನನ್ನೆನಗಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ Cv. 346. 586]. — ಮೊದಲುಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. the root of an elephant's tusk (ಕರೀರಿ, ದನ್ತಮೂಲ Hlā.). — ಮೊದಲುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಮೊದಲ್ಗೊಳ್ No. 1. (C.). ಬೇರು ಮೊದಲುಗೊಣ್ಡು ರೆಪ್ಪೆಗಳ ವರೆಗೂ ಗಿಡದ ಮಧ್ಯಭಾಗ (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, etc. Si. 121). ಅನ್ದಿನ ದಿವಸ ಮೊದಲು ಗೊಣ್ಡು ಅವನು ದಿನಾಲು ನಿಯಮದಿನ್ದ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡ ಹತ್ತಿದನು (B. 4, 124). — ಮೊದಲುತರ. the first or best sort (My.)—ಮೊದಲು ಮಾಡು. to make a beginning, to begin (My.) ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಪ್ರಕ್ರಮ, ಉಪಕ್ರಮ Si. 396; ಉಪಕ್ರಮ 442). — ಮೊದಲು ಮೊದಲು. = ಮೊದ ಮೊದಲು. at the very first (B. 4, 87). — ಮೊದಲೆ. -ಏ 3. = ಮೊದಲೇ. (J. 24, 11; 25, 1). — ಮೊದಲೇ. -ಏ 2. the very beginning; even first or prior; at the first beginning; at first; first of all (C.). ಈ ರಾಜನು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಗಿನ್ತ ಮೊದಲೇ ತೀರಿದನು (B. 4, 7). ಒಡಿವೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಮ್ಪಾದಿಸಿದರೆ, ಜನರು ನಮಗೆ ಅವನ್ನು ದಕ್ಕಗೊಡುವದಿಲ್ಲೆನ್ದು, ಅಂಜಿಕೆಯಿನ್ದ ಮೊದಲೇ ಯಾರೂ ಗಳಿಸುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 91). ಹೊಟ್ಟೆ ಏನೂ ದುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ, ಈ ಹೊಟ್ಟೆಯಿನ್ದ ನಮಗೆ ಲಾಭವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ (5, 93).

ಮೊದಿರ modira. (Tbh. of ಮುದ್ರೆ). a ring (T., M. ಮೋದಿರ). — ಮೊದಿರಕಣ್ಣಿ. a climbing shrub, Hugonia mystax Lin. (St. & Pl.; T., M. ಮೋದಿರಕನ್ನಿ).

ಮೊದೆ mode. = ಮುದು 1, q. v. old age.

ಮೊದೆ mode. (= ಮೊದೆ, ಮದಿ). Tbh. of ಮುಂಜ (Śmd. 369. 372). the grass Saccharum muñja (ಮುಂಜಾತೃಣ Śmd. Dh.; ಮುಂಜ, ಶರ Mr. 109).

ಮೊದ್ದು moddu. = ಮದ್ದು 2. a lump, a mass (Te.; see s. ಮೊತ್ತ 1); a block, a log of wood (Te.). 2, stupidity (My.; Te.); bluntness, as of a knife (Te.). — ಮೊದ್ದ. -ಅ 3. a male blockhead (My.). — ಮೊದ್ದಿ. a female blockhead (My.).

ಮೊನೆ mone. 1. (fr. ಮುನ್ 2). a point; an extremity, an end; sharpness [Tu. ಮುನೆ]; (ನಿಶಿತ Śm. 100; My.; Te. ಮುನಿ, ಮೊನೆ; M. ಮುನೆ; T. ಮುನೈ). 2, smartness: boldness, courage (ಧೈರ್ಯಗತ್ವ Śm. 100; T., M.). [ಕರವಾಳ ಬಾಯ್ಗು ಮುಮ್ಬಿನ ಮೊನೆಗಂ ... ಪಿಡಿದೆನ್ದು ನೂಂಕುವೆಂ Pb. 11, 90; ಮಕರವ್ಯೂಹದ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸುತ್ತಿಱಿದೆತ್ತಿದ ಪೊನ್ನ ತೊಳಪ ಪಟಯಿಗೆಗಳುಂ Pb. 10, 52 va.; Cv. 73; ಉರಿಯ ನಾಲಗೆಗಂಜೆ ಸುರಗಿಯ ಮೊನೆಗಂಜೆ Bv. 446]. ಸೂಚಿಯ ಮೊನೆ (ಕಣ್ಟಕ Nr.). ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರಕ್ಷುರಪ ಇವು ಮೊದಲಾ ಗುಳ್ಳುವು ಹೂವಿನೆಲೆಯ ಆಕಾರದ ಭೇದದ ಮೊನೆಯಮ್ಬುಗಳು (Hlā.). ಕೋಡ ಮೊನೆ (Rśv. 6, 11 va.). ಬಾಣದ ಮೊನೆ (J. 8, 40). ಆ ತುದಿ ಯನ್ನು ಅರ್ಸದಿನ್ದ ತಿಕ್ಕಿ ಮೊನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 4, 158). see Bh. 8, 22, 38; 8, 23, 31; Abh. P. 9, 69; 13, 34 va. 3, the state of being before or preceding (see ಮೊನೆಯೇಡು). — ಮೊನೆ ಕುತ್ತು. a stroke by the point (of an arrow, Bh. 6, 7, 17). — ಮೊನೆಗಣೆ. -ಕಣೆ. a sharp arrow (Bh. 3, 6, 13; 8, 23, 15; J. 12. 49). — ಮೊನೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. = ಮೊನೆದೋಱು No. 1. to show the point (of a weapon, Bp. 26, 12). — ಮೊನೆಗಾರು. -ಕಾರು. a tongue used to make wire (My. occasionally). — ಮೊನೆಗುತ್ತು. = ಮೊನೆಕುತ್ತು. (Bh. 7, 14, 9). — ಮೊನೆಗುದ್ದಲಿ. a sharp-pointed hoe, a pick-axe (My.). — ಮೊನೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. the point to be spoiled: to become blunt (My.). — ಮೊನೆದೋಱು. -ತೋಱು. = ಮೊನೆಗಾಣಿಸು (Bp. 32, 14). 2, to evince courage (Grj. 2, 106 va.). 3, a point (as of a thorn, a weapon, etc.) to appear (Bp. 43, 86; Rśv. 5, 99). — ಮೊನೆಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of jasmine with small, pointed buds (Rśv. 2, 37). — ಮೊನೆಮುಗುಳ್. a pointed flower-bud (J. 3, 32). — ಮೊನೆಯ ಧರ. N. (Bp. 11, 37; 25, 10). [— ಮೊನೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. = ಮೊನೆಗಣೆ. ಕನ್ತು ಪುಷ್ಪಾಂಜಳಿಯಿಂ ಸೂಸಿದ ಪದದೊಳೆ ಸಭೆಗಂ ಸೂಸಿದನೊಡನೊಡನೆ ನನೆಯ ಮೊನೆಯಮ್ಬು ಗಳಂ Ap. 9, 21]. — ಮೊನೆಯಾರ್. (*i. e.* ಮೊನೆಯವರು). N. see ನರಸಿಂಹ-. — ಮೊನೆಯಿಡು. -ಇಡು. sharpening (?). ಮೊನೆಯಿಡು ನಾಯಿನಾರ್, N. (Bp. 11, 37). — ಮೊನೆವಲ್. -ಪಲ್. a sharp tooth (ಪನೆ Kk. 70; J. 11, 22). [4, a nib].

ಮೊನೆ mone. 2. an affray, a fight, a battle (ಕಾಳಗ Śmd. II; ಪೊಣರ್, ಕೊಳುಗುಳ, ಬಣ್ಣಣ, ಜುದ್ದ, ಕಾಳಗ Kk. 41; ಕಾಳೆಗ 87; ಕೊಳುಗುಳ, ಬಣ್ಣಣ, ಜುದ್ದ, ಪೊಣರ್, ಕಾಳಗ Śm. 39; ಕಾಳಗ 100; Bh. 3, 18, 30; T. ಮುನ್ನೈ; T. ಮೊಯ್, a crowd, throng; a fight, battle; ಮುಯಲ್, a fight, battle; endeavour; ಮುಯಂಗು, to embrace, hold fast; see ಮೊತ್ತ 1). [ಮೊನೆಯೊಳ್ ವಿಜಯಂಗೆ ವಿಜಯಮಾಗಿರೆ Pb. 8, 36]. ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸೂೞ್ ತಡವಾಯ್ತು ನೀಮಿರೆ ಮತ್ತವಾರಣಮುಂ ತಾರಕಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ (Śmd. 263). — ಮೊನೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to offer battle: to fight (Bh. 6, 4, 30). — ಮೊನೆಯಾಳು. -ಆಳು. a warrior (Bh. 3, 8, 7).

ಮೊನೆಗಾಱ mone-gāṟa. a bold, courageous man [ಅಱು ಗರಂ ಬೇಟ್ಪರುಮಂ ಮೊನೆಗಾಱರಂ ಪ್ರಗೀತರನಿಮ್ಪಾಗಿರೆ ಚೌಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರ್ Pb. 2, 67].

ಮೊನೆಯೇಡು mone₁-ēḍu. preceding time: last month or last week (? ಕಿಂಚಿದ್ಭೂತಭೂತಕಾಲ Śmd. 400, o. r. ಮೊನೆ ಯೇಱು). ಮೊನೆಯೇಡಿಂಗೆ (401). *cf.* ಮೊನ್ನೆ.

ಮೊನೆಯೇಱು mone-ēṟu. = ಮೊನೆಯೇಡು, q. v.

ಮೊನ್ನೆ monne. the day before yesterday; the other day, lately (ಕಾಲವಾಚಕ Śmd. 400; C.; Te.; T. ಮುನ್ದುನಾಳ್ಱು, ಮುನ್ದುನಾಳ್; Tu. ಮೊರಣೆ, ಮೊರಾನಿ). ಮೊನ್ನಿನ (133. 401); ಮೊನ್ನಿಂಗೆ (401). ಮೊನ್ನೆ ಮದುವೆಯಾದೆನು (Dp. 4). see Bp. 25, 11; 39, 38; 47, 25; 55, 19; Prv. s. ನಿನ್ನೆ. — ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ. rep. lately (My.).

ಮೊಬಲಗು mobalagu. sum (of an account or an addition, My.; Mhr., H. ಮುಬಲಕ್); money (My.).

ಮೊಬ್ಬು mobbu. = ಮಬ್ಬು, etc. dimness, darkness, etc. (Bh. 8, 23, 20, o. r. ಮಬ್ಬು; C.).— ಮೊಬ್ಬಿಱು. -ಇಱು. to be bewildered or stupefied (Rām. 6, 44, 51). — ಮೊಬ್ಬುಗಣ್ಣು. = ಮಬ್ಬು-. (My.). — ಮೊಬ್ಬುಗವಿ. a dark cave (My.).

ಮೊಮ್- mom. (= ಮುಮ್ 2-). — ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು. grand-children (C.; B. 2, 20). [ಎನ್ತು ಕಾದುವೆನೆನ್ನಯ ಮಕ್ಕಳೊಳವೆನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೊಳಂ Pb. 10, 12]. — ಮೊಮ್ಮಗ. a grandson (ನಪ್ತೃ Si. 191, G.; C.; Bp. 30, 26; B. 3, 25). ಮೊಮ್ಮಗನಾದರೆ ಗುಮ್ಮನ ಹಾಗಿರಬೇಕೋ? (Prv.). — ಮೊಮ್ಮಗಳು. a grand daughter (ನಪ್ತ್ರೀ, ಪೌತ್ರಿ, ಸುತಾತ್ಮಜೆ Si. 191: ನಪ್ತ್ರಿ G.; C.; B. 4, 3).

ಮೊಮ್ಮ mom-a₃. a grand-son (Bp. 47, 38; Bh. 2, 2, 72; 5, 9, 47; Rām. 1, 8, 33; J. 23, 55; 24, 57; 32, 29). [ಬ್ರಹ್ಮರ ಮೊಮ್ಮ ನಪ್ಪ ವೃದ್ಧ ಪರಾಶರ ಮುನೀನ್ದ್ರನುತ್ತರಾಪಥಕ್ಕೆ ಪೋಗುತ್ತುಂ ಬನ್ದು Pb. 1, 68 va.; Ap. 13, 73].

ಮೊಮ್ಮು mommu. = ಮಮ್ಮು. food in the language of children.

ಮೊರ mora. (= ಮೊರೆ?). — ಮೊರಸಾಸಿವೆ. black mustard, Sinapis ramosa Roxb. (ರಾಜಿಕೆ, ಕೃಷ್ಣಿಕೆ, ಅಸುರಿ Nr.).

ಮೊರಕು moraku. = ಮೊರ್ಕು. to be turning round, or be giddy, from pride (ದರ್ಪಘೂರ್ಣನ Śmd. Dh., o. r. ಮೊರ್ಕು; *cf.* ಮುರ್ಕು).

ಮೊರಟಿ moraṭa. (ಮೊಱಟಿ). N. of a village. — ಮೊರಟದ ಬಂಕತನ್ದೆ. N. (Bp. 9, 27; 38, 40). — ಮೊರಟದ ಬಂಕಿದೇವ. N. (Bp. 9, 23; 49, 18; 52, 35). — ಮೊರಟದ ಬಂಕಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 8). — ಮೊರಟದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. N. (Bp. 49, 24).

ಮೊರಡಿ moraḍi. 1. N. of a plant (ಮುಱುಕಿಲ್ Śm. 25. 95. 106). ಕರಿಯನು ಸೇವಿಪ ಸಿಂಹಕೆ ಮೊರಡಿಯ ಸೇವಿಪುದೆನಿಪ್ಪ ಮೊಲ ಪಾಸಟಿಯೇ? (V. 3, 37).

ಮೊರಡಿ moraḍi. 2. = ಮಡ್ಡಿ 2, ಮಣ್ಣಿ, ಮುರಡಿ, ಮರ್ಡಿ, ಮೊರಡು 2, ಮೊರಡೆ, ಮೊರ್ಡಿ. a hill, a hillock (ಬೆಟ್ಟು Śm. 95; ದಿಬ್ಬ G.; C.; B. 4, 115). ಬೆಟ್ಟದ ಸಮಿಪದ ಮೊರಡಿಗಳು (ಪಾದಂಗಳ್, ಪ್ರತ್ಯನ್ತಪರ್ವತಂಗಳ್ Nr.). [ಮೊರಡಿಯಿನ್ದೊಸರುವ ನೀರ ತೀರ್ಥವೆನ್ದು ಸೇವಿಸಿ ಭವಭಾರಿಗಳಾಗುತಿಪ್ಪರಯ್ಯಾ Cv. 204. 1457]. ಕಲ್ಲಿನ ಮೊರಡಿ (ಅಕೂಪಾರ G.). see ಕಿಱು-, ಹೆಬ್-; Śsv. 3, 30; J. 10, 8.

ಮೊರಡು moraḍu. 1. = ಮುರುಡು. roughness, etc. (My.; M. ಮುಟಿ, protuberance; roughness, knottiness; *cf.* ಮೊಟಿ & see s. ಮೊತ್ತ 1). — ಮೊರಡ. -ಅ 3. = ಮಡ್ಡ, ಮೊಡ್ಡ. a rude, uncultivated, ignorant man (My.; T., M. ಮುರಡ).

ಮೊರಡು moraḍu. 2. = ಮೊರಡಿ 2, etc. a stony, rough hillock (My.; Te. ಮೋಡು, a knoll or rising ground, the crest of hill; T. ಮೋಡು, height, the top of a hill = ಮುಗಡು, see ಮೊಗಳು; ಮುರುಗು, elevation, height; ಮುರಮ್ಬು, a hill of stones; a rock; *cf.* ಮೋಳೆ 2). [ಎಱಗುವ ಮಱೆ ಕದಡಿ ಬರ್ಪ ತೊಱೆ ಬೆಟ್ಟು ತೆವರ್ ಮೊರಡುಪಜಲಧಿಗಳೆನೆ Ap. 6, 62].

ಮೊರಡೆ moraḍe. = ಮೊರಡಿ 2, etc. ಮೊರಡೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಾಗಲಿ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ದು ಉಲ್ಲಾಸದಿನ್ದ ಜಿಗಿದಾಡುವ ಕುಱೀಮಱಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ (B. 3, 90).

ಮೊರಹ moraha. = ಮೊರಹು 2. (ಗಾವರ Ct. II, 33).

ಮೊರಹು morahu. 1. = ಮುರುಹು, ಮೊರೆಹು. a bend; the winding course of running water. ಕೂಪಾದಿಗಳಿನ್ದ ಉದಕ ಹೊಱವಟ್ಟು, ಚಕ್ರಾಕಾರದಿನ್ದ ಎಲ್ಲಾ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು (ಚಕ್ರ, ಪುಟಭೇದ Nr. *a*; ಮೊರೆಹು in Nr. *b*).

ಮೊರಹು morahu. 2. = ಮೊರಹ. humming, buzzing, murmuring, tinkling, etc. (Bp. 11, 47). see ಪೆರ್ಮೊರಹು.

ಮೊರಹು morahu. 3. anger, wrath (ಕೋಪ Ct. I, 72; Bh. 3, 13, 20; *cf.* ಮುರುಣ್ಬು 2?).

ಮೊರಳ್ moraḷ. to hum. (T. ಮುರಲು, to sound; M. ಮುರಳು, ಮುರುಳು, to hum, grunt, growl, buzz, howl, hem). ಮೊರಳ್ದಂ (Śmd. 49).

ಮೊರೆ more. 1. (Śmd. 27). = ಮುರೆ. to hum, to buzz (Cpr. 2, 93 va.; 5, 64 va.; Śsv. 4, 45; Bh. 1, 5, 7; Rām. 2, 7, 4; J. 2, 65; 3, 25. 28; 19, 33; 28, 36; 29, 46; 31, 17); [ಮೊರೆವಳಿಕುಳಂಗಳು Kr. 2, 71; Pb. 1, 115 va.]; to sound (as instruments, Bp. 46, 53; 60, 42; C. Bp. 24, 4; J. 33, 26; as vocal music, Bp. 44, 71); to ring (as bells, Bp. 44, 50; 53, 37); to tingle (as gejjes, Bp. 24, 44; 32, 29); to murmur (as a stream of blood, Abh. P. 9, 124; Rśv. 6, 47; as a stream, J. 19, 5); to murmur (as mantras repeated, Bp. 1, 47; 39, 4; 54, 45); to creak (as shoes, Bp. 12, 12); to bubble or gurgle (as boiling oil, J. 11, 37); to whizz (as an arrow, Rśv. 6, 47); to be noisy (as battle cries, C. Bp. 24, 24); to be uttered plaintively (as cries, Bp. 46, 34); to cause to sound, to grind (as teeth, Bh. 1, 10, 31). ಮೊರೆವ ದವುಡೆ (ಡಿಣ್ಡಿಮ Mr. 80).

ಮೊರೆ more. 2. P. p. of ಮೊರೆ 1, in ಮೊರೆ ಮೊರೆದು (J. 3, 37; 19, 5; 33, 26).

ಮೊರೆ more. 3. (ಮೊಱೆ). = ಮೊರಹು 2. humming, etc. see ಮೊಱೆ 2.

ಮೊರೆ more. Tbh. of ಮುರೆ. a kind of fragrant plant. (ತಾಲಪರ್ಣಿ, ಮುರೆ, etc. Si. 152; M. ಮುಱಿಳ್, ಮೂಱು, myrrh).

ಮೊರೆಹು morehu. = ಮೊರಹು 1, q. v.

ಮೊರ್ರೋ morrō. = ಮೊಱೋ. an imitative sound. see ಕೊಯ್ಯೋ-.

ಮೊಱ moṟa. 1. P. p. of ಮೊಱೆ 1, in ಮೊಱಕೊಳ್ಳು (My.).

ಮೊಱ moṟa. 2. = ಮೊಱೆ 2. — ಮೊಱಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to roar, as beasts, the wind, waves, etc. (My.).

ಮೊಱ moṟa. 3. = ಮಱ 1. a bamboo fan used for winnowing corn, etc., and for various other purposes (ಪ್ರಸ್ಫೋಟನ, ಶೂರ್ಪ Nr.; Si. 307; ಸೂರ್ಪ Mr. 209; C.; T., M. ಮುಱ; *cf.* ಮುಚ್ಚಲು). ಮೊಱದ ಹಾಗೆ ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳವ (ಬಿಂಕಣಗಿವಿಯ, ಗಣೇಶ G.). ತೆರೇ ಕೊಟ್ಟು, ಮೊಱಾ ಕೊಣ್ಡ. — ಮೊಱದಿನ್ದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಱ ಹಾಕಬಹುದೇ? (Prvs.). see J. 31, 55; B. 4, 22. — ಮೊಱದ ವೆಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 7). — ಮೊಱದ ವೇಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 10).

ಮೊಱಟೆ moṟaṭe. = ಮೊಱಲೆ, etc. (ರಾಜಾದನ, ಪ್ರಿಯಾಲ, ಪಿಯಾಲ, ಸನ್ನಕದ್ರು, ಧನುಃಪಟ Si. 129).

ಮೊಱತ moṟata. roaring, etc. (My.).

ಮೊಱಪ್ಪಿ moṟappi. = ಮೊಱಲೆ, etc. (ರಾಜಾದನ, etc. Si. 129).

ಮೊಱಲೆ moṟale. = ಮೊಱಟೆ, ಮೊಱಪ್ಪಿ, ಮೊಱವೆ. a large tree, bearing a kind of almonds, Buchanania latifolia Roxb. (ರಾಜಾದನ, ಪಿಯಾಲ, ಸನ್ನಕದ್ರು, ಧನುಃಪಟ Nr.; Te. ಮೊರಲಿ, ಮೋರಲಿ; M. ಮುರಳ್, ಮುಱಿಳ್).

ಮೊಱವೆ moṟave. = ಮೊಱಲೆ. (St. & Pl.).

ಮೊಱೆ moṟe. 1. (Śmd. 27). to roar, as the sea (J. 26, 14; My.), as a tiger, etc. (Bh. 2, 1, 62; My.); to cry aloud, to clamour, to bawl, to yell (Bp. 56, 7; J. 5, 54; 7, 50); to hiss, as a serpent (Bp. 46, 22; 51, 59; Rśv. 9, 25; T., M. ಮುಱುಮುಱು, to murmur, grumble; Mhr. ಮುರಮುರಣೇಂ, to mutter, grumble). [ತಾಳತರುವಿತತಿಯೊಳ್ ಬೇತಾಳಂಗಳ್ ಮೊಱೆದು ತೆಱೆದು ಬಾಯ್ಗಳಂ Kr. 3, 194; Vr. 51, 7]. ಮೊಱೆಯುತ್ತ ಇರುವನ್ನಾದು (ಸ್ವನಿತ, ಧ್ವನಿತ, ಕೂಗುತ ಇರುವನ್ನಾದು Si. 379).

ಮೊಱೆ moṟe. 2. = ಮೊಱ 2. crying loud, roaring, etc. (Cpr. 8, 69). 2, wailing, lamentation (Bp. 40, 55. 58; My. in ಅೞುವಿಕೆಯ-; M. ಮುಱೆ). 3, clamour, complaint (Grj. 6, 6. 9; Rśv. 13, 136; J. 2, 5; My.; T. ಮುಱೈ). ನನ್ನ ಬಡವನ ಮೊಱೆ ಕೇಳಿಕೊಣ್ಡು (B. 4, 107). ಬಡವರು ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅವರ ಮೊಱೆಯನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ (B. 5, 2). — ಮೊಱೆಗೆಯ್. to cry loud, to lament (C. Bp. 46, 20). — ಮೊಱೆಯಿಡು. -ಇಡು. to cry loud; to wail; to lament [ಕೂಡಲ

ಸಂಗಯ್ಯಂಗೆ ಶರಣೆನ್ದು ಮೊಱೆಯಿಟ್ಟರೆಲ್ಲರು Bv. 548; Cv. 40, 1178]; (Bp. 52, 14; C. Bp. 50, 27; Rśv. 13, 104 va.; J. 11, 34; 26, 52; My.; M.); to clamour, to complain (Grj. 6, 7; Bp. 3, 38; 27, 52; 28, 27; Rśv. 13, 134; 13, 138 va.; J. 21, 5. 7; 24, 36; My.); to tell in a plaintive manner. ಮೈಥುನವನ್ನು ಕುಱಿತು ಹಬ್ಬುಲಿಸಿ ಕೂಗಿ ಮೊಱೆಯಿಡುವದು (ಆಕ್ಸಾರಣೆ Si. 57). ಅವನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ, ದೇವರಿಗೆ ಮೊಱೆಯಿಟ್ಟು, ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದನು (B. 4, 74). ನಾನು ಸತ್ತ ಬೞಿಕ ದೇವರ ಬೞಿಗೆ ಹೋಗಿ, ದೇವರೇ, ನನ್ನ ಕುಟುಮ್ಬದವರನ್ನು ಉಪ ವಾಸ ಕೊಲ್ಲಬೇಡ! ಎನ್ದು, ದೇವರಿಗೆ ಮೊಱೆಯಿಡುವೆನು (4, 77). ದೇವರು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ, ಆದದಱಿನ್ದ ಅವನಿಗೆ ಮೊಱೆಯಿಡು! (4, 144). ಅವನ ಮೇಲೆ ಮೊಱೆಯಿಟ್ಟನು (he complained against him, My.). — ಮೊಱೆಮುಗಿಲ್. a thundering cloud (Bh. 9, 1, 7). — ಮೊಱೆ ವೆಣ. -ಪೆಣ. a (still) lamenting corpse (Bh. 6, 4, 134). — ಮೊಱೆ ವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to complain (J. 21, 8).

ಮೊಱೆ more. 3. = (ಮೊಗ್), ಮಱೆ 2, etc. shelter, refuge. [ಇನ್ನೆನಗಾಗದ ಮೊಱೆ ನೋಡವ್ವಾ Bv. 502]. — ಮೊಱೆಯೊಗು. -ಒಗು. = ಮಱೆಯೊಗು. to resort to, to go for protection or help (J. 11, 35; 18, 43). — ಮೊಱೆಹೊಗು. = ಮೊಱೆಯೊಗು. ಸರ್ವಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಗ್ನಿಯ ಮೊಱೆಹೊಕ್ಕು, ತಮ್ಮ ಮಾನವನ್ನು ಉೞಿಸಿಕೊಣ್ಡರು (B. 5, 43). ಆತನು ದೇವರನ್ನು ಮೊಱೆಹೊಕ್ಕು (5, 229).

ಮೊಱೆ more. 4. (fr. ಮಱು 1). a turn, a time (My.).

***ಮೊಱೆ more. 5.** propriety; virtue. 2, relationship. ಈ ವಧುಗಾದ ಪುತ್ರರೊಳ್ ಕೂಡುಗೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೊಱೆಯಲ್ತೆನಗನ್ತದು ಪೆಣ್ಡಿರೆಮ್ಬರೊಳ್ ಕೂಡುವನಲ್ಲಂ Pb. 1, 73; Ap. 2, 11; Vr. 168, 8; ನುಡಿಗಳ್ ಮೊಱೆಯಂ ಮಱೆಯಿಪ್ಪುದು Pb. 2, 49. — ಮೊಱೆಯಱು. -ಅಱು. to break the law. ತನ್ನ ಮಗಳಂ ತಾನೆ ಕೊಣ್ಡು ಮೊಱೆಯ ಱದನಪ್ಪುದಱಿಂ Vr. 118, 25. T. ಮುಱೈ order; Tu. ಮುದೆ relationship.

ಮೊಱೆಯುವಿಕೆ moreyuvike. crying loud, etc. (ರಣ, ಕ್ವಣ, ಕೂಗುವಿಕೆ Si. 388).

ಮೊಱೋ moro. = ಮೊರ್ರೋ. an imitative sound of crying loud. — ಮೊಱೋ ಎನ್ನು. to roar, as the sea, rivers, rain, or the wind (My.); to wail (My.).

ಮೊರ್ಕು morku. = ಮೊರಕು, to be turning round.

ಮೊರ್ಡಿ mordi. = ಮೊರಡಿ 2, etc. a hillock. (B. 5, 154. 155. 165; see ಕೆವ್-).

ಮೊಲ mola. = ಮಲ 5. (Śmd. 90). a hare; a rabbit [Tu. ಮುಗೆರ್, ಮೇರ್]; (ಶಶ Nr.; Mr. 160; Si. 170; G.; C.; T. ಮುಜಲ್ ಮುಯಲ್; M. ಮುಯಲ್; Te. ಮೊಸಲಿ, ಕುನ್ದೇಲು). [ಆ ಪಡೆಯೊಳ್ ಗಣ್ಡನುಮಾ ಮೊಲಂ ದ್ರುಪದನುಂ Pb. 10, 4; ವ್ಯಾಧನೊನ್ದು ಮೊಲನ ತನ್ದರೆ ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ Bv. 158]. ಮೊಲನು (ಶಶಕ Nn. 27). ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಯನಱಿದು, ಹತ್ತೆ ವಿಡಿದೋಲಯ್ಯು! ಚಿತ್ತನ ಪಡೆದು ಮದ ವೇೞ ಮೊಲ ನಾಯಿಾ ಹತ್ತಿದನ್ತಕ್ಕು (Sp.). ಮೊಲದ ಕಣ್ಣು ಬೇಟೆಗಾಱಗೆ ಮುದ್ದೇ? — ನಾನು ಹಿಡಿದ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಮೂಱೇ ಕಾಲು. — ಮೊಲ ಬರು ವಾಗ ನಾಯಿ ಬಯಲ್ಕಡೆಗೆ ಕೂತು ಕೊಣ್ಡಿತು. — ಬಲಾತ್ಕಾರದಿನ್ದ ತನ್ದ ನಾಯಿ ಮೊಲನ ಹಿಡಿದೀತೇ? (Prvs.). see V. s. ಮೊರಡಿ 1; Śsv. 3, 34; J. 15, 19; 28, 52; Prv. s. ಸಲಿಗೆ. — ಮೊಲದ ಕಿವೀ ಗಡ್ಡೆ. the resin of Boswellia thurifera Roxb. (ಪಾಲಂಕಿ, ಮುಕುನ್ದ, ಕುನ್ದ, ಕುನ್ದುರು Si. 152). — ಮೊಲದ ಹುಲ್ಲು. a common grass, Andropogon aciculatus Lin. (Z.).

***ಮೊಲಗೆಟ್ತಲೆ mola-kaltale.** delusion? ಶರ ಸಂಘಾತದಿ ನೊಗೆದ ರಣಗತ್ತಲೆಯೆ ಮೊಲಗತ್ತಲೆಯಂ ಮಾಡೆ Pb. 11, 148 va.; Ap. 3, 63.

ಮೊಲೆ mole. = ಮಲೆ 4. (Śmd. 27). the female breast; the dug of an animal [Tu. ಮಿರೆ]; (ಉರಸಿಜ, ಕುಚ, ವಕ್ಷೋರುಹ, ಪಯೋಧರ, ಸ್ತನ Hlā.; Mr. 321; ಸ್ತನ, ಕುಚ Si. 209; C.; T. ಮುಲೈ, ಮೊಂಜಿ; M. ಮುಲ; Te. ಱೊಮ್ಮು; Te. ಮೊಲೆ, the waist, middle). [ಮೊಲೆಯ ಬಿಣ್ಪಿನೊಳಂ ನಡು ಬಳ್ಕಿದಪ್ಪುದು Pb. 3, 46; Ap. 4, 44]. ಬಟ್ಟಿದುವು ಮೊಲೆ (Śmd. 170). ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು (ಕುಚಮುಖ, ಚೂಚುಕ, ವೃತ, ಶಿಖ), ತೋಳು ಮೊಲೆ ಕೊರಳ್ಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಲೇಪನದಿನ್ದಂ ಬರೆದ ರೇಖೆ (ಪತ್ರವಲ್ಲಿ Hlā.). ಮೊಲೆಯ ತುದಿ (ಚೂಚುಕ; ಕುಚಾಗ್ರ); ಮೊಲೆಯನುಮ್ಬ ಮಗವು (ಸ್ತನಪ, etc. Nr.). ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು (ಚೂಚುಕ Mr. 321). ಹೆಂಗಳ ಮೊಲೆ (ಸ್ತನ, ಪಯೋಧರ Si. 448). ಆಡಿನ ಕೊರಳ ಮೊಲೆ (ಛಾಗಗಲಸ್ತನ Nn. 67). ದಿಗ್ವಾರಣದ ಮಱಿಯುಮ್ಬುದೇ ಬನ್ದೂರುವನ್ದಿಯ ಮೊಲೆಯಂ? (Bp. 11, 10). ಗಱಿಗೆ ಜಾವೞಿವನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲ (a cock, Sp.). ತಾಯಿ ನಿನಗೆ ಮೊಲೆ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು (B. 1, 24). ಆಕಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮೊಲೆಗಳಿರುತ್ತವೆ (3, 17). ಕತ್ತೇ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗ ಹಾಲಿದ್ದರೇನು? (Prv.). see Cpr. 2, 20; 5, 64; Bp. 3, 34; 15, 13. 18; 24, 45; 50, 3. 4; 57, 83; 60, 36; B. 1, 21; 3, 86; ನೆಲೆ-. — ಮೊಲೆಕಟ್ಟು. a breast-girdle (of women, J. 16, 4). — ಮೊಲೆಗುಡು. -ಕುಡು. to give the breast, to suckle.(Rśv. 5, 65). — ಮೊಲೆಗುನ್ನಿ. -ಕುನ್ನಿ. a puppy (My.). — ಮೊಲೆಗೂಸು. -ಕೂಸು. a young child nursed at the breast, a suckling (My.). — ಮೊಲೆಗೆಲ. -ಕೆಲ. the side or region of the breast: the breast (Cpr. 6, 64 va. & 91 va.; 5, 60; 30, 8). — ಮೊಲೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಮೊಲೆಗುಡು. (Rām. 6, 45, 28; Bh. 3, 13, 29; J. 21, 3). — ಮೊಲೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to give the breast (Rām. 6, 45, 28). — ಮೊಲೆತುದಿ. the nipple (My.). — ಮೊಲೆತೊಟ್ಟು. = ಮೊಲೆತುದಿ. (My.). — ಮೊಲೆ ಬರು. the breast of a female to form: the time of maturity to approach (My.). — ಮೊಲೆಬಾವು. a morbid enlargement of the breast (My.). — ಮೊಲೆ ಬಿಡಿಸು. to wean. ಕೂಸನ್ನು ಮೊಲೆ ಬಿಡಿಸು. (My.) — ಮೊಲೆಮೊಗು. = ಮೊಲೆಗೂಸು. (My.). — ಮೊಲೆಯೂಡು. to suckle (Grj. 3, 119 va.; J. 15, 19; 18, 21). [ಸುಕೌಶಳ ಸ್ವಾಮಿಯಂ ಮೊಲೆಯೂಡುವ ದಾದಿ ಸುಬ್ರತೆಯೆಮ್ಬೊಳ್ Vr. 45, 12]. — ಮೊಲೆವಾಲ್. -ಪಾಲ್. breast-milk (Abh. P. 6, 49; Bp. 2, 11; 24, 68; 48, 30; 50, 13). [ಕರಿಣಿಯ ಸೀಯನಪ್ಪ ಮೊಲೆವಾಲ್ಗೆ ತಗುಳ್ದುದು ತಕ್ಕಿಶೋರ ಕೇಸರಿ Pb. 7, 80].

ಮೊಲೋಗರ mologara. = ಮಲನಾಗರು, etc. epilepsy.

ಮೊಲ್ಲ molla. (= ಮಲ್ಲ?). N. (Bp. 61, 21). — ಮೊಲ್ಲಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 61, 34).

ಮೊಲ್ಲೆ molle. = (ಮಲ್ಲಿ, ಮಲ್ಲೆ), ಮೊಳ್ಳೆ 1. a kind of jasmine, Jasminum multiflorum or pubescens (ಮಾಘ್ಯ, ಕುನ್ದ Nr.; ಕುನ್ದ Mr. 125; T. ಮುಲ್ಲೈ, J. angustifolium; J. trichotomum Rottl.; M. ಮುಲ್ಲ, J. sambac; Abh. P. 7, 139; Bp. 45, 41; 50, 72; Rśv. 9, 4; J. 8, 21; 30, 4; 31, 9; My.; Te.). [ಒಗೆತರ್ಪ ಪಲ್ಲಳ್...ಚೆಲ್ವಿನ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮುಗುಳ್ಗಳನಿೞಿಸಿರೆ Pb. 2, 9; Ap. 11, 114].

ಮೊಲ್ಲೆಗ mollega. = ಮುಲ್ಲೆಗ. a miserable wretch (Bp. 45, 41).

ಮೊಲ್ಲೋಗರ mollogara. = ಮೊಲೋಗರ, etc. (My.).

ಮೊಸಗು mosagu. = ಮುಸಗು 1. to expand, etc. (Bh. 10, 2, 11).

ಮೊಸರ್ mosar. (Śmd. 58). **ಮೊಸರು.** = ಮುಸರು. curds (ದಧಿ Mr. 182; C.; T. ಮೊಗರು, ಮೋರ್, M. ಮೋರ್, buttermilk; T. ಮುಱರ್, artificially curdled milk; Te. ಪೆರುಗು, curd, *cf.* ಪೆಱ್ 2). ಮೊಸರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). [ನೆಲ್ಲುಂ ಮೊಸರುಂಗುಡಿದನ್ತೆ Kr.

2, 4; Ap. 4, 33]. ಮೊಸರ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಮನ್ದ, ಮಸ್ತು 338 Cm.). ಅಳೆ ಬೆರಸಿದ ಮೊಸರು (ದ್ರಪ್ಸ, ದಧ್ಯಘನ); ಮೊಸರಲಿ ಕಲಸಿದ ಸತ್ತುಗ (ಕರಮ್ಭ, ದಧಿಸಕ್ತು); ಮೊಸರಲೆ ಮಾಡಿದದು (ದಾಧಿಕ Hlā.). ಆಳಕಮಹ ಮೊಸರು (ದ್ರಪ್ಸ್ಯ); ಆಕಳ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ (ಗವ್ಯ); ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದುದ ಜಿತ್ತಣಿನ್ದ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ, ಒಡೆ, ನಟಕ); ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಜನೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಭ, ದಧಿಸಕ್ತುವ); ಮೊಸರ ಕಟಲು (ರಸಾಲೆ, ಮಾರ್ಜಿತೆ); ಮೊಸರ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಮಸ್ತು); ಮೊಸರು ಬೆರಸಿದ ತುಪ್ಪ (ಪೃಷದಾಜ್ಯ Nr.). ಹಾಲು ಕಾಸಿ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಿದರೆ ಮೊಸರು ಆಗುವದು (B. 1, 15). ಮೊಸರು ಹುಳಿಯೆನ್ದ, ಹಸುರು ಹುಲ್ಲ ಹಿಣ್ಡದನನ್ತೆ. — ಬಜ್ಜಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಮೊಸರು? — ಅಸಲು ಇಲ್ಲದೆ ಬಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ, ಮೊಸರು ಇಲ್ಲದೆ ಮಜ್ಜಿಗೆಯಿಲ್ಲ. — ಒಲ್ಲದ ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು. — ತಾನು ಹೋದರೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಮೊಸರಿಗೆ ಚೀಟು (Prvs.). see Si. 240. 313. 315. 316; ನೀರು-; Prv. s. ಕೊಸರು 3. ನಾರಿಯಳ (*i. e.* ನಾರಿಯ) ಗಣ್ಡ ತಾ ಬೇಲೂರ್ಗೆ ಹೋದರೆ ಅಱುದೋಗರಕೆ ಮೊಸರಿಕ್ಕಿ ಕಾಗೆಗೆ ತೋಱು ಕೊಟ್ಟನ್ತೆ (Sp.). — ಮೊಸರನ್ನ. -ಅನ್ನ. = ಮೊಸರೋಗರ. (C.). — ಮೊಸರೋಗರ. boiled rice mixed with curds. ಕೋಣ ಗದ್ದೇ ಉತ್ತರೆ ಮೊಸರೋಗರಾ ಇಕ್ಕೋರೋ? (Prv.).

ಮೊಸಳೆ mosaḷe. = ಮುಸಳೆ, (ಮುಸಲಿ). an alligator, a crocodile [Tu. ಮುದಳೆ]; (ಕುಮ್ಭೀರ, ನಕ್ರ Hlā., Mr. 410; ಶಿಶುಮಾರ Nr.; ಕುಮ್ಭೀರ, ಗ್ರಾಹ, ನಕ್ರ, ನೆಗಱು, ಮಕರ G.; ನಕ್ರ, ಕುಮ್ಭೀರ, ನೆಗಱು Si. 89; C.; Te. ಮೊಸಲಿ; M. ಮುದಲೆ; T. ಮುದಲೈ; *cf.* Sk. ಮಾಚಲ). [ಅನ್ತರಂ ಮೊಸಳೆಯಂ ಪಿಡಿವನ್ತಿರೆ ನೀರೊಳೊತ್ತಿ ಭೀಮನನತಿ ಗರ್ವದಿಂ ಪಿಡಿಯೆ Pb. 1, 26]. ಮೊಸಳೆಗೆ ಉಪಕಾರಾ ಮಾಡಿ, ನಶಿಸಿ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.). ಬಿಸಲೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೊಸಳೆಯ ಅಸುವಱಿಯದ ಹಾಗೆ ತನ್ದು ನೀರೊಳ್ ಬಿಡಲ್ ಆ ಮೊಸಳೆ ಮರಳವನ (ಮರಳಿ ಅವನ) ನುಂಗಿತು; ಪಿಸುಣಂಗುಪಕಾರ ಮಾಡೆ ತಪ್ಪದು ಕೇಡು (Subhāṣita kandapadya). — ಮೊಸಳೆತುಪ್ಪ. alligator's fat, used as a medicine (My.). — ಮೊಸಳೆವಿಣ್ಡು. -ಹಿಣ್ಡು. a multitude of alligators (Cpr. 5, 39 va.).

ಮೊಹತರ್ಪ mohatarpa. tax on the shopkeepers and artificers of a village or town (My.; Br.; Mhr. ಮೋಹತ, ರಫಾ); house-tax (My.).

ಮೊಹರ mohara. = ಮೊಹರಿ 1, ಮೋಹರ. a gold coin, a mohur (My.; Mhr., H. ಮೋಹರ).

ಮೊಹರಂ moharaṁ. = ಮೊಹರಮು. the first Mahomedan month called Moharam (Muharram), and its festival in commemoration of the death of two heroes called Hasan and Husain (C.; Br.; Mhr., H. ಮೋಹರಮು).

ಮೊಹರಮು moharama. = ಮೊಹರಂ. (B. 5, 47).

ಮೊಹರಿ mohari. 1. = ಮೊಹರ, etc. (My.).

ಮೊಹರಿ mohari. 2. = ಮೋರಿ. a little channel to carry off water (My.; Si. 82; Mhr., H. ಮೋಹರೀ).

ಮೊಹರಾ moharā. a leader, a chief (My., Mhr., H. ಮೋಹರಾ). 2, any piece or man at chess, except pawns (My.; Br. ಮೊಹರಾ; H.).

ಮೊಹರು moharu. a seal (My.; Br.; Si. 220; Mhr., H. ಮೋಹರ); a seal ring (My.).

ಮೊಹಲಾ mohalā. a quarter, a ward (My.; Mhr., H. ಮುಹಲಾ).

ಮೊಹಸಲೆ mohasale. = ಮೋಸಲೆ. restraint placed on a person to prevent his escape or to enforce the payment of a demand; arrest, confinement (My.; Br., H. ಮೊಹಸಲು, ಮೊಸೂಲು).

ಮೊಳಕೆ moḷake. = ಮೊಳಿಕೆ. a germ, a bud, a sprout [Tu. ಮುಂಗ]; (ಒಟ್ಟು Śm. 88; My.; Te. ಮೊಟಕೆ, ಮೊಲಕೆ, ಮೋಕೆ; Si. 367). ಹೊಸತಾಗಿ ಮಲತ ಮೊಳಕೆ (ಅಂಕುರ, ಅಭಿನವೋದ್ಭಿದ್ Si. 119).

ಮೊಳತು moḷatu. P. p. of ಮೊಳೆ 1.

ಮೊಳಲೆ moḷale. = ನೊಳಲೆ. a shell, etc. (see Nr. *b* s. ನಾಯಿನೊಳಲೆ; M. ಮುಳ, to creep in, etc.; *cf.* ನೊಱೆ).

ಮೊಳಸು moḷasu. germination, etc. (My.). 2, a kind of morbid swelling of the guttural glands (My.).

ಮೊಳಿಕೆ moḷike. = ಮೊಳಕೆ, (ಅಂಕುರ Bhn. 28; C.; G. 426; B. 3, 35. 107). — ಮೊಳಿಕೆಹುಲ್ಲು. grass just come forth out of the ground (ದರ್ಭಾಂಕುರ G.).

ಮೊಳೆ moḷe. 1. to germinate, to grow or shoot forth, to come forth out of the ground, to sprout, to bud, to shoot (ಪ್ರರೋಹಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; My.; T. ಮುಳೈ, M. ಮುಳ; Te. ಮೊಲಚು, ಮೊಲುಚು); — to grow, to arise; to appear (T., M., Te.). P. ps. ಮೊಳೆತು [ಬೆಳಗನೆ ಮೊಳೆತನ್ತೊಪ್ಪಿದುವು ತೊಳಪ ರನ್ನದ ಕೇಗರ್ಗಳ್ Ap. 4, 34]; (Śmd. 287 Cm.), ಮೊಳತು (Bp. 38 sum.; 39, 36). see Bp. 13, 21; 24, 44; 40, 11; 42, 1; 43, 72; 49, 19; 56, 53; C. Bp, 8, 13; Bh. 1, 8, 18; Rśv. 8, 124; 13, 18 va.; J. 3, 4; 33, 14. — ಮೊಳೆ ಮೊಳೆ. rep. (Bp. 58, 39).

ಮೊಳೆ moḷe. 2. = ಮುಳೆ 2 (Śmd. 27. 40). a germ, a bud, a sprout, a first shoot out of the ground (ಅಂಕುರ Śmd. Dh.; ಅಂಕೂರ, ಅಂಕುರ Hlā., Mr. 106; ಕರೀರ Mr. 125; ಅಗೆ, ಅಂಕುರ Kk. 23; ಅಗೆ, ಅಂಕುರ Śm. 22; ಅಂಕುರ 111; ಸುಱು 115; My.; M. ಮುಳ; T. ಮುಳೈ, ಮುಱು). ಹೊಸತಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಮೊಳೆ (ಅಂಕುರ Nr.). ಕರ್ಮಮಾರ್ಗಂಗಳ ಮೊಳೆಗಳು (Bp. 40, 57). ಬೆಳೆಸಿರಿ ಮೊಳೆಯಲೇ ಕಾಣುವದು (Prv.). 2, a pin, a nail, a spike, a wedge, a peg, a stake, a pointed object (ಗೂಣ್ಟ Śm. 111; ಶಲ್ಯ, ಶಂಕು, ಗೂಟ Si. 290; Cpr. 7, 87; My.; T., M.; Te. ಮೊಲೆ; *cf.* ಮುಳ್ 1, ಮೊನೆ 1). ಮೊಳೆಗಳು (ಕರ್ಮಸಾನ Mr. 274). ನೊಗದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಗಲು ಹಾಕುವ ಮೊಳೆ (ಶಮ್ಯೆ, ಯುಗಕೀಲಕ Si. 303). ಕಣ್ಡಯದ ಮೊಳೆ ನೆಡೆದ ಖಡ್ಗದ ಹಿಣ್ಡುಗಳ್ (Bh. 3, 13, 18). ಕುಮುದ ಮುಕುಲದ ಮೊಳೆಗಳ್ (Rśv. 10, 31 va.). ಮೊಳೆಗಳಂ ಹೊಱ ನೂಂಕಿ, ಒಳ್ಳಿಹ ಮೊಳೆಯನೊರಿಗೊಮ್ಬುಕ್ಕಸಾಲೆ (Bp. 21, 30). ಸಮ್ಪಗೆಯ ಮುಗುಳ ಮೊಳೆಗಳಂ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಬಿತ್ತರಮ್ಬಡೆದ ಜವಳಿವಡಿಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ಅಚ್ಚು ಹಾಕುವ ಮೊಳೆಗಳ್ (types, B. 5, 216). ಮೊಳೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದ ಕಮ್ಮಾಱ ಮರಸುತ್ತು ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). 3, the core of a boil (My.; T.). 4, piles (My.; M.). — ಮೊಳೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to let appear a germ: to show to a small extent (J. 30, 32). — ಮೊಳೆದಿಗುರು. -ತಿಗುರು. a wheel with a sharp edge; a discus, a thunderbolt. ಮೊಳೆದಿಗುರ ಮುಗಿಲ್ (ಪರ್ಜನ್ಯ, ಗಜರ್ನ್ನೇಘ Hlā.). — ಮೊಳೆದೋಱು. -ತೋಱು. to show a germ; to arise (J. 2, 5; 31, 4). — ಮೊಳೆಮೊಲೆ. breasts that are forming (J. 6, 27). — ಮೊಳೆರೋಗ. the piles (ದುರ್ನಾಮಕ, ಅರ್ಶಸ್, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ Si. 201; My.). — ಮೊಳೆವಲ್. -ಪಲ್. a pointed tooth (J. 8, 21); — just teething tooth: a milk tooth (Śsv. 3, 43; J. 28, 18). — ಮೊಳೆವುಲ್. -ಪುಲ್. grass just come forth out of the ground, very young grass (Rśv. 5, 78). [ಮೊಳೆವುಲ್ಗಳನಿ ಧರಣೀ ವಿಭಾಗ ಮೊಪ್ಪಿರೆ Pb. 7, 23]. — ಮೊಳೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to germinate, to sprout, etc. (Rśv. 6, 2). — ಮೊಳೆ ಹೊಮ್ಮು. a sprout to grow: a bifurcation (*i. e.* duplicity) to arise (Bh. 7, 1, 41).

ಮೊಳ್ದು moḷdu. to transpass, to transgress, to trespass (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; *cf.* ಮುನ್ 2, ಮುಳ್ 2).

ಮೊಳ್ಳೆ moḷḷe. 1. = ಮೊಲ್ಲೆ. a kind of jasmine. ಮೊಳ್ಳೇ ಗಿಡ (ಮಾಘ್ಯ, ಕುನ್ದ, ಕೋಲುಮಲ್ಲಿಗೆ Si. 139, *only* in Si.).

ಮೊಳ್ಳೆ moḷḷe. 2. a prominent navel (My.).

ಮೊೞ moḻa. = ಮೞ 1, ಮೊಣ. projecting joint (M.; M. ಮುೞ, a knuckle, joint; ಮುೞ³, protuberance, projection, see ಮೊರಡು 1; T. ಮುಡಿ, ಮುಳಿ, a joint of the body; a knot in the stem of a plant, etc.): the distance from the elbow to the end of the middle finger, etc., a cubit [Tu. ಮುರಂಗೆ]; (ಅರತ್ನಿ Śmd. I; ಕಿಷ್ಕು, ಹಸ್ತ Si. 405; C.; T. ಮುೞ; Te. ಮೂರೆ, ಮೋ). [ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯಮ್ಬುಧಿ ಮಿತ ಜೀವಿತಮುಂ ಮೂಱು ಮೊೞದ ದಿವ್ಯಾಂಗಮುಮಾ ದೇವಂಗಾಯ್ತು Ap. 6, 17]. ಮೊೞನು (ಪ್ರಮಾಣಿಕೆ); ಹಿಡಿಕೆಯ್ಸಿದ ಮೊೞನು (ರತ್ನಿ); ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯಿನ್ದ ಅಳೆದ ಮೊೞನು (ಅರತ್ನಿ Hlā.). ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಅಳೆದ ಮೊೞದಲ್ಲಿ ಸರತ್ನಿ ಎನಿಸುಗು; ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಅಳೆದ ಮೊೞ ದಲ್ಲಿ ಅರತ್ನಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಅಳವಲ್ಲಿ ಕಿಱುವೆರಳ ಮೊೞಂ (ಅರತ್ನಿ Mr. 323); ಅಳವ ಮೊೞ (ಪ್ರಮಾಣಿಕ 323); ಗೇಣ್ ಎರಡಾಗಲ್ ಒನ್ದು ಮೊೞನಕ್ಕು, ಅದಕೆ ಮಿಕ್ಕ ನಾಲ್ವೆರಳು ಪೆಚ್ಚಲ್ಕೆ ಗಜಮ್ ಅಕ್ಕು, ಮೊೞನೆರಡಾಗೆ ನಾಭಿಗೋಲ್ ಎನ್ದೆನಿಕ್ಕು, ಎರಡು ಕೋಲ್ ಆಗೆ ದಣ್ಡಮ್ ಎನಿಕ್ಕುಮ್, ಆ ದಣ್ಡಮ್ ಎರಡು ಸಾವಿರಮಾಗೆ ಕ್ರೋಶ ಮ್ (o. rs. ಕೋಶಮ್, ಕ್ಲೋಶ) ಅಕ್ಕು, ಅವು ನಾಲ್ಕುವರಲು ಯೋಜ ನಮ್ ಅಕ್ಕು, ಅವಿಪ್ಪತ್ತು ನೇಳ್ಪಮ್ ಅಕ್ಕು, ಅವು ಹತ್ತು ವರ್ತನಾಖ್ಯಂ (325). ಚಾಚಲ್ ಪಟ್ಟ ಕೆಯ್ಯುಳ್ಳ ಹಸ್ತ ಅನ್ದರೆ ಮೊೞ (ಹಸ್ತ); ಹಿಡಿ ಯೊಡಗೂಡಿದ ಮೊೞ ಅನ್ದರೆ ಹಿಡಿ ಕಡಿಮೇ ಮೊೞ (ರತ್ನಿ); ಚಾಚಲ್ ಪಟ್ಟ ಕಿಱುಬೆರಳುಳ್ಳ ಹಿಡಿಯಿನ್ದ ಒಡಗೂಡಿದ ಮೊೞ (ಅರತ್ನಿ Si. 212). ತೋಟಿ ಮೂಱು ಮೊೞ, ಕಾಯಿ ಆಱು ಮೊೞ. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಿತ್ತ ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೊೞ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದ. — ಬಱಗೆಯ್ಯಲಿ ಮೊೞ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see B. 3, 103; 4, 146; Prv. s. ಸನ್ತೆ 1. — ಮೊೞಕಾಲ್. -ಕಾಲು. = ಮೊಣ-. the knee (ಒಳ್ದೊಡೆಯ ಸನ್ದು Śmd. I; ಜಾನು, ಊರುಪರ್ವ, ಅಷ್ಠೀವತ್ Nr.; Mr. 332, Si. 207; My.; Tu. ಮುರ ಮ್ಬು, M. ಮುೞಕಾಲ್, T. ಮುೞಂಗಾಲ್; Te. ಮೋಕಾಲು). [ಅನ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಸುಲಿದ ಮೊೞಕಾಲ್ಗಳುಂ ಕೆಟಲ್ದ ಪಲ್ಗಳುಂ...Pb. 2, 31 va.; Vr. 29, 13]. ಅಗಲದ ಮೊೞಕಾಲುಳ್ಳವನು (ಪ್ರಜ್ಞು, ಪ್ರಗತಜಾನುಕ); ಕೂಡಿದ ಮೊೞಕಾಲುಳ್ಳವನು (ಸಂಜ್ಞು, ಸಂಗತಜಾನುಕ Nr.). see Si. 198; B. 5, 21. 293. 298. — ಮೊೞಕೆಯ್. = ಮೊಣ-. the elbow (ಕಫೋಣಿ, ಕೂರ್ಪರ Nr.; Si. 210; My.; M. ಮುೞಕೆಯ್, T. ಮುೞಂಗೆಯ್; Te. ಮೋಚೆಯ್ಯಿ). ಮೊೞಕೆಯ್ಯ ಕೆಳಗಣ ಭಾಗವು (ಪ್ರಕೋಷ್ಠ, ಮುಂಗೆ ಯ್ Nr.). ಮೊೞಕೆಯ್ಯ ಮೇಲು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ Mr. 323). ಮೊೞಕೆಯ್ಯಾಡಿ ದರೆ ಮುಂಗೆಯ್ಯಾಡುತ್ತದೆ. — ಮೊಣಕಾಲು ಊಱಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಮೊೞ ಕೆಯ್ಯೂನ್ದಸಿತ್ತಾನೇ? (Prvs.). see Bp. 4, 12; B. 2, 31.

ಮೊೞಗು moḻagu. 1. (= ಮುಗ್ಗು 2). to sound, as certain musical instruments (ವಾದನಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Śm. 84); to roar; to thunder (ಸ್ತನಿತ Śmd. Dh.; M. ಮುೞಙ್ಙು; T. ಮುೞಂಗು; Te. ಮ್ರೋಗು, ಮ್ರೋಯು). [ಮೊೞಗಿದುದತಿ ರಭಸದೆ ಧಾತ್ರಿ Pb. 1, 132]. ಬಹುವಾದ್ಯ ಮೊೞಗಲ್ ಅದು ಲಗ್ಗೆ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 288). see Cpr. 8, 94; Grj. 9, 41; Bp. 57, 47; C. Bp. 28, 20; Bh. 1, 19, 19; 7, 10, 28; 7, 17, 25; Rśv. 6, 11 va.; 13, 71; J. 7, 22; 10, 47; 11, 15; 13, 24. 41. 43; 17, 2. 2, to play certain instruments (Bh. 7, 10, 38).

ಮೊೞಗು moḻagu. 2. the sound of certain musical instruments (ವಾದ್ಯ, ವಾದನವಿಧಿ Śmd. I); roaring; thundering, thunder (ಮುಗಿಲ ದನಿ Śmd I; ಘನರವ, ಸ್ತನಿತ Mr. 43; ಮೇಘಧ್ವಾನ Kk. 12; ಸಿಡಿಲ ದನಿ 73; ಸಿಡಿಲ ರವ Śm. 35; Śmd. 10; Cpr. 5, 61; 10, 26; Abh. P. 10, 157; 11, 13; Grj. 9, 41. 42; Rśv. 3, 36; J. 11, 22). — ಮೊೞಗಿಡು. -ಇಡು. to sound as certain instruments, etc. (Abh. P. 12, 50).

ಮೊೞಗು moḻagu. 3. the plant Marsilea quadrifolia Lin. (ಒನ್ದು ಮರ Śmd. I; ವೃಕ್ಷಭೇದ Śmd. Dh.; ತರುಭೇದ Śm. 35; Rśv. 3, 32). ಮೊೞಗಿನ ಮರ (ವಾತಕ, ಶೀತಲೆ, ಉಪರಾಜಿತೆ, ಅಶನ ಪರ್ಣಿ Nr.; ಶಮ್ಬವತಿ Mr. 120).

ಮೊೞಸು moḻasu. = ಮೆೞಸು. pepper.

ಮೊೞ್ಗು moḻgu. 1. = ಮುೞ್ಗು, etc. to bow (v. i.), to bend, to bow to (ನಮನ Śmd. Dh.; Rśv. 4, 114; Te. ಮೊಕ್ಕು, ಮೊಗ್ಗು, ಮ್ರೊಗ್ಗು; see ಮುಡುಕು 1 & ಮುಗ್ಗು 3). [ಎಯ್ದೆ ಬಗಿದ ಪುಣ್ಗಳ ಪೊಱೆಯಿಂ ಮೊೞ್ಗಿದ ಕರಿ ಘಟೆ ಜವನಡುವಟ್ಟೆಯನನುಕರಿಸೆ Pb. 11, 64].

ಮೊೞ್ಗು moḻgu. 2. = ಮೊಕ್ಕು. a bow, an obeisance (ತುೞಲ್, ಎಱಗು, ಮಣಿ, ಕುಮ್ಬು, ಪೊಡವಡಿಕೆ, ನಮಸ್ಕಾರ Śm. 34; Kk. 34, o. r. ಮೊಕ್ಕು; Te. ಮೊಕ್ಕು, ಮೊಗ್ಗು, ಮೋಡುಪು, ಮೋಡ್ಪು).

ಮೋಕ mōka. the state of being let loose: a cast-off skin (see ನಿರ್ಮೋಕ).

ಮೋಕು mōku. (fr. ಮುನ್ 2). the upper portion, the top, the forepart (Bh. 7, 7, 45). ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದ ಪರ್ವ ತದ ಮೋಕು (ಪ್ರಪಾತ, ಭೃಗು G.). ರಥ ಮುನ್ನಾದವುಗಳ ಮೋಕು (ಯಾನಮುಖ G.). ಅವನು ಹಳದೀ ಗಟ್ಟದ ಮೋಕು ಹಿಡಿದು, ಕೂತನು (B. 5, 62).

ಮೋಕ್ಷ mōkṣa. = (ಮುಕ್ತಿ), ಮೊಕ್ಕ, ಮೊಕ್ಕೆ. untying, letting loose, setting free, liberating; freeing oneself from; liberation, deliverance, escape, release. 2, *liberation from individual existence, the deliverance of the soul from the body, its exemption from further transmigration, and its absorption into the soul of the universe; final beatitude.* 3, death (My.). 4, *a species of tree* (see ಮೊಕ್ಕ). ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ನಿನಗೆತ್ತಣದು ಮೋಕ್ಷಮ್, ಅಯ್? ಸತ್ತು ಹೋಗದತಿಜೀವಮಿರಲು ಮೋಕ್ಷದ ಗೊತ್ತು ತಿಳಿ! (Sp.). ಮೋಕ್ಷ ಸಿಕ್ಕ ಬೇಕಾದರೆ ಭಕ್ಷ ತಿನ್ನಬೇಕೇ? (Prv.; see Prv. s. ಸಾಕ್ಷಿ). 5, the liberation of an obscured planet, the last contact or separation of the eclipsed and eclipsing bodies (My.).

ಮೋಕ್ಷಕ mōkṣaka. *setting at liberty, freeing;* a deliverer, a liberator.

ಮೋಕ್ಷಕರ್ತ mōkṣa-karta. the worker or giver of final emancipation: Viṣṇu; Śiva (My.).

ಮೋಕ್ಷಕಾಲ mōkṣa-kāla. the time of ಮೋಕ್ಷ No. 5. (My.).

ಮೋಕ್ಷಗತಜೀವ mōkṣa-gata-jīva. a being that attains or has attained mōkṣa (ಭವ್ಯ, ಮೋಕ್ಷವನಯ್ದುವ ಜೀವನು Nn. 90).

ಮೋಕ್ಷದ mōkṣa-da. = ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ. (My.).

ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ mōkṣa-dāyaka. giver of mōkṣa: Viṣṇu; Śiva (My.); giving mōkṣa (My.). — ಮೋಕ್ಷದಾಯಕಿ. Pārvatī (J. 15, 25).

ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮ mōkṣa-dharma. law or rule of emancipation (My.).

ಮೋಕ್ಷನಾಯಕ mōkṣa-nāyaka. who leads to mōkṣa: Viṣṇu; Śiva (My.).

ಮೋಕ್ಷಪ್ರದ mōkṣa-prada. = ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ. (My.).

ಮೋಕ್ಷಭಾಗ್ಯ mōkṣa-bhāgya. the complete attainment or excellence of mōkṣa (My.).

ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ mōkṣa-mārga. the path to mōkṣa (My.).

ಮೋಕ್ಷರಾಜ್ಯ mōkṣa-rājya. the world of mōkṣa (My.).

ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿ mōkṣa-lakṣmi. mōkṣa considered as a beautiful woman (Cpr. 1, 8).

ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರ mōkṣa-śāstra. the doctrine of mōkṣa. (Abhā. 1, 35).

ಮೋಕ್ಷಸಂಪದ mōkṣa-sampada. = ಮೋಕ್ಷಭಾಗ್ಯ. (Abhā. 1, 6: 2, 94).

ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ mōkṣa-sādhana. means of emancipation (My.).

ಮೋಕ್ಷಸ್ನಾನ mōkṣa-snāna. an ablution performed at the last contact of an eclipsed body (My.).

ಮೋಕ್ಷಾಂಗನೆ mōkṣa-aṅgane. the mōkṣa-woman: Pārvatī (ಅಮರ್ದುರ್ಗಣ Kk. 70; Śm. 34; Bp. 24, 17).

ಮೋಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿ mōkṣa-adhikāri. a person entitled to or fit for mōkṣa (My.).

ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆ mōkṣa-apēkṣe. desire for mōkṣa (Abhā. 1, 24).

ಮೋಕ್ಷಿತ mōkṣita. set free, liberated. see ಶಾಪ-.

ಮೋಖೂಪು mōkhūpu. abolishment, cessation (My.; Br.; H.).

ಮೋಘ mōgha. *vain, useless, purposeless.*

ಮೋಘೆ mōghe. *the trumpet-flower, Bignonia suaveolens* (ಪಾದರಿ G.). 2, a species of plant the seeds of which are used as a vermifuge (= ವಿಡಂಗ; ವಾಯಿವಿಡಂಗ G.).

ಮೋಚ mōca. liberating (Bp. 53, 3); — final emancipation (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ Nn. 20); freedom from worldly passion, asceticism (ವಿರಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ 20); composedness, calmness (ಸ್ಥಿರ, ಸುಸ್ಥಿರ 20). 2, a tree; the horse-radish tree, Moringa pterygosperma Gaertn. (ಭೂಜ, ಮರ 20). 3, *a fruit of the Musa sapientum, a plantain* (ಕದಲಿ, ಬಾಳೆ 20). ವಣ್ಣಾರಕಮ್ಮಳ, ಬಸಜೂರ ಜಪ್ಪಳ, ಕೋಟೇಶ್ವರ ಕೋಡೀ ಹಬ್ಬ ಮೂಜೂ ಕಣ್ಣರೆ ಮೋಚ (Prv.).

ಮೋಚಕ mōcaka. liberating; final emancipation (ಮುಕ್ತಿ Mr. 510); a deliverer, a liberator; freedom from worldly desires (ವಿರಾಗ 510); an ascetic; long-lived, long-lasting (ಸ್ಥಿರಾಯು 510). 2, a tree; the silk-cotton tree (ಭೂರುಹ 510). 3, *the horse-radish tree, Moringa pterygosperma* Gaertn. (ನುಗ್ಗಿ 510). 4, the plantain tree (ಬಾಳೆ 510).

ಮೋಚನ mōcana. (ಮೋಚನೆ). releasing, liberating, liberation, setting free, loosing; unyoking; discharging. see ಗರ್ಭ-, ವಿ-.

ಮೋಚಿ mōci. a shoemaker (My.; Mhr., H.; see ಮುಚ್ಚಿ 2). — ಮೋಚಿಕೇರಿ. shoemakers' street (My.).

ಮೋಚು mōcu. to become a widow (ವೈಧವ್ಯ Śmd. Dh.; My.; Te. ಮೋಪಿ, T. ಮೋಪ್ಪಿ, a widow). ಅವಳು ಮೋಚಿದಳು (My.). ಈಚಲದ ಮರ ಹೀನ, ನೀಚರದು ನೆರೆ ಹೀನ, ಮೋಚಿದ ಹೆಣ್ಣು ತರಹೀನ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪೇಚಾಟ ಹೀನ (Sp.). 2, to put a covering (on the head) as the sign of being a widow (Bp. 36, 15; see ಮುಣ್ಡ-).

ಮೋಚೆ mōce. 1. ಮೋಚಾ. *the plantain or banana tree, Musa paradisiaca* Lin. (Musa sapientum Roxb.). 2, *the cotton shrub* (ಹತ್ತಿ ಗಿಡ G.). 3, the silk-cotton tree, Bombax heptaphyllum Roxb. (ರೇಶ್ಮೀ ಗಿಡ G.).

ಮೋಚೆ mōce. 2. = ಮೋಜಾ, etc. a shoe (Tu.). ಈಚೆಯಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಮೋಚೆಯಿನ್ನಾಗುವದೆ? (Prv.).

ಮೋಜಗಾಱ mōja-gāṟa. = ಮೋಜುಗಾಱ. (ವಿಲಾಸಿ, ಸಲೀಲ G.).

ಮೋಜಾ mōjā. = ಮುಚ್ಚೆ 2, ಮೊಚ್ಚೆ, ಮೊಜಾ, ಮೋಚೆ 2. a boot (My.; Br.; Mhr., H. ಮೋಜಾ, a stocking, a sock; a glove).

ಮೋಜು mōju. = ಮೌಜು. play, sport; acts or sights of exciting merriment; wanton sport (M.; Mhr., H. ಮೌಜ).

ಮೋಜುಗಾಱ mōju-gāṟa. = ಮೋಜಗಾಱ. a playing, sportive, wanton man (My.).

ಮೋಟ mōṭa. 1. stupidity (Te. ಮೋಟು, ಮೋಟ; M. ಮೋಟ್ಟು, obstinacy, perverse pride, see ಮೊರಡು 1; T. ಮೋಟ್ಟುತನ, stupidity = ಮುರಟ್ಟುತನ; *cf.* ಮೊಣ್ಡು, see ಮೋಟಗಾಱ and s. ಮೋಟು).

ಮೋಟ mōṭa. 2. see s. ಮೋಟು.

ಮೋಟ mōṭa. 3. = ಮೋಟು, q. v. — ಮೋಟಕರ. = ಮೋಟಕೆಯ್ (Bp. 38, 28). — ಮೋಟಕೆಯ್. = ಮೋಟಗೆಯ್. (Bp. 38, 18. 25). ಹಾಸುವಿಲ್ಲದ ನಿದ್ರೆ, ಪೂಸುವಿಲ್ಲದ ವಿಾಯು, ಬಾಸೆಯಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನ ಮೋಟ ಕೆಯ್ ಬೀಸಿ ಕರೆದನ್ತೆ (Sp.). — ಮೋಟಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. = ಮೋಟುಗೆಯ್. (Bp. 38, 16). — ಮೋಟಮಲಿದೇವ. N. (Bp. 38, 21). — ಮೋಟವಾದ. discourse or dispute without a point, foolish discourse, etc. (Bp. 54, 17).

ಮೋಟ mōṭa. strong, coarse (My.; Mhr. ಮೋಟಾ); large, thick (My.; Mhr.).

ಮೋಟಗಾಱ mōṭa-gāṟa. a man who makes a fool of himself. ತಾಟುಗಾಱನು ಆಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮೋಟಗಾಱನಾಗಿ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ಮೋಟನ mōṭana. crushing, breaking, grinding, destroying. see ಉಡಿ 1, ಮುಱಿ 1. 2, disgrace (My.).

ಮೋಟಿ mōṭi. see ಕರ್ಣ-. (*cf.* ಮೋಟ s. ಮೋಟು?).

ಮೋಟು mōṭu. = ಮೋಟ 3. the state of being deprived of the point, short or stumpy, that of being maimed; the stump of a tree (My.; ಸ್ಥಾಣು, ಧ್ರುವ, ಶಂಕು Si. 120); stubbles [Tu. ಮೋಣ್ಟು]; (My.; Te. ಮೋಟು, ಮೋಡು, T. ಮುರುಡು, M. ಮುರಡು; the stump of a tree; that of the arm or leg; T. ಮೂಟ್ಟಿ, a stump; stupidity; M. ಮೂಲೆ, cattle without horns or with horns turned; stupidity; *cf.* ಮೂಱ, ಮೊಟಕು 1, ಮೋಟ 1). ಮೇದ ಮೋಟೂ ಹೋದ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (Prv.). ಬಾಲ ಮೋಟಾದ ಎತ್ತು (ವಣ್ಡ Nr.) ಮೋಟಿನ ಮರ (ಸ್ಥಾಣು Si. 419). see Prv. s. ಹಾರೆ. — ಮೋಟ. -ಅ 3. a man deprived of the forearm (My.; Bp. 38, 54; Dp. 55, 2). ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಮೋಟನಾದಂ (ಕುಣಿಕ Mr. 389). ದಾಟಿಯಿನ್ದ ಹೋಗಿ, ಮೋಟನಾದ (Prv.). [a lame man. ಮೋಟನ ಮೌಳಿ ಮೂಕೋಟಿಯು ಶೃಂಗಾರ ಬೇಟ ಕುರುಡಂಗೆ ನಗೆಗೆಡೆಯಾಯಿತ್ತು Bv. 330]. 2, a short; dwarfish man (My.). — ಮೋಟಮರ. (*i. e.* ಮೋಟನ-). = ಮೋಟುಮರ. ಮೋಟ ಮರ ಗಾಳಿಗೆ ಮಿಣ್ಣ (Prv.). — ಮೋಟಾಳು. -ಆಳು. a little servant, an underling (My.; see Prv. s. ಆಟಾಳು). — ಮೋಟಿ. a female who is deprived of the forearm or is dwarfish (My.). — ಮೋಟುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a maimed ear (My.). — ಮೋಟುಗುದ್ದಲಿ. a shovel without a point, a short shovel (My.). — ಮೋಟುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a maimed arm (My.). — ಮೋಟುಬಾಲ. a docked, stumpy tail (My.). — ಮೋಟುಮರ. a branchless trunk or stem (My.).

ಮೋಡ mōḍa. a cloud (ನೀರ್ದೇರ್, ಮುಗಿಲ್; ಮೇಘ Śm. 14; ಮೇಘ 95; Rām. 1, 16, 16; C.; B. 1, 21; 2, 49); cloudiness, a cloudy day, hazy weather (ದುರ್ದಿನ, ಅಭ್ರತಿಮಿರ Mr. 43; Te.; see ಮುಗಿಲ್, ಮುತ್ತು 1, ಮೂಡಿಗೆ). ಮೋಡ ಮುಚ್ಚಿರುವ ದಿವಸ (ದುರ್ದಿನ Si. 31). ಮೋಡವು (rainless clouds) ಕಣ್ಣರೆ ನಾಯಿ ಬಾಸಿಗೆ ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಮೋಡಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. cloudy

weather (ದುರ್ದಿನ Nn. 97). — ಮೋಡಗವಿ. -ಕವಿ. clouds to overspread the sky (B. 3, 68). [Tu. ಮೋಡೊ].

ಮೋಡ mōḍa. = ಮೋಳ. Tbh. of ಮೂಢ (Śmd. 356; ಗಾನ್ಪು Śm. 95).

ಮೋಡಾಮೋಡಿ mōḍa-ā-mōḍi. 1. a blind, stupid man (ಮುನ್ನು ಗಾಣನ್ Bhn. 40, one MS. ಕನ್ನುಗಾಣನ್). see Bp. 19, 15; Bh. 1, 7, 41; 7, 14, 8.

ಮೋಡಾಮೋಡಿ mōḍāmōḍi. 2. (fr. ಮೋಡಿ 3). a beautiful, elegant fashion or style (Grj. 2, 106 va.; Bp. 19, 15; Bh. 1, 7, 41; 7, 14, 8).

ಮೋಡಿ mōḍi. a kind of craft, or enchantment, used by one to try the ability of another, the conjurer burying anything in the ground whilst repeating some mantras, and telling his rival to remove it by his mantras, if he can (My.; T., M.). — ಮೋಡಿ ತೆಗೆ. to overpower the mōḍi and take up the buried thing (My.). — ಮೋಡಿ ಹಾಕು. to bury an object under the repetition of mantras (My.).

ಮೋಡಿ mōḍi. 1. the Mōr or common business character of the Marathi alphabet (My.; Mhr. ಮೋಡೀ, ಮೋಡು), a running hand, [a cursive writing which can be read only with practice].

ಮೋಡಿ mōḍi. 2. a kind of drug, the root of the long pepper vine (ಶಿರ, ಹಿಪ್ಪಲೀ ಬೇರು G.; My.).

ಮೋಡಿ mōḍi. 3. a turn, a caste, a style, a fashion (of speech, composition. action, Mhr.; Bh. 2, 12, 18; Rām. 4, 15; J. 23, 15; Te., M.).

ಮೋಡಿಗಾಱ mōḍi-gāṟa. a man who performs the mōḍi enchantment (for money, My.). ನಾಡು ಓಡುವಾಗ ಮೋಡಿಗಾಱ ಬನ್ದ (Prv.).

ಮೋಣ mōṇa. dried fruit (Sk.; *cf.* ಮೂಡಲ್ 2).

ಮೋತಾದಾರ mōtādāra. a groom (Mhr., K. ಮೋತದ್ದಾರ, ಮೋತಾದ್ದಾರ; ವಾಹಕ Cb.).

ಮೋತಿ mōti. = ಮೂತಿ. the face, etc. ಜಾತಿವರ್ಣದ ಹಯಕ್ಕೆ ಅಂಘ್ರಿವಲಯಂ ವಾಲ ಮೋತಿ ಕಪ್ಪಾಗೆ ಸತ್ವಾಧಿಕಂ (Mr. 278). [Tu. ಮೋನೆ, ಮೋಱೆ].

ಮೋತಿ mōti. 1. (Tbh. of ಮುಕ್ತಾ). a pearl (My.; Mhr. ಮೋತೀಂ). — ಮೋತೀಚೂರು. an ornamented border to a dōtra, etc.; N. of a sweetmeat (Mhr.; My.).

ಮೋತಿ mōti. 2. a corn-handler: a petty grocer (Mhr., H. ಮೋದೀ). — ಮೋತೀಖಾನೆ. the commissariat department of an army (Mhr., H. ಮೋದೀ-); a granary (My.).

ಮೋತೆ mōte. (fr. ಮುಗಿ No. 2). the leaf-like envelope over the flowers of the plantain, the cocoanut and kēdage (My.). 2, a scale or coat (*only* in Si.). ಒನ್ದು ಗಡ್ಡೆಯೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಮೋತೆಗಳುಳ್ಳ ಗಣ್ಣೇ ಮುಸ್ತೆಗಳು (ಚೂಡಾಲೆ, ಚಕ್ರಲೆ, ಉಚ್ಚಟ Si. 162). — ಮೋತೆಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a cocoanut that is not yet quite out of the mōte, a very young, tender cocoanut. (My.). [Tu.].

ಮೋದ mōda. delight, gladness, joyousness. 2, fragrance, perfume. see ಅನು-, ಆ-, ಪ್ರ-; Bp. 5, 2; 43, 75. — ಮೋದವಯ್ದು. -ಐಯ್ದು. delight to go into or enter (Bp. 57, 17).

ಮೋದಕ mōdaka. causing happiness or delight. 2, *a small round sweetmeat* (= ಕಾಯಿಕಡಬು My.).

***ಮೋದಗೆ mōdage.** = ಮೋದಕ No. 2. ಆಕೆಗೆ ಗರ್ಭವಾಗಿ ಮೋದಗೆಯ ಮೇಗೆ ಬಯಕೆಯಾದೊಡೆ Vr. 18, 14.

ಮೋದಣ್ಡ mōdaṇḍa. the state of being undetermined, undefined, not particularized (My.; Sk. ಮೋ, not indeed).

ಮೋದನ mōdana. pleasing, affording pleasure; — joy, pleasure. see ಅನು-.

ಮೋದಿತ mōdita. pleased, delighted; — delight (Bp. 2, 51).

ಮೋದಿಸು mōdisu. to rejoice, to be glad; — to be fragrant (Bh. 5, 3, 93).

ಮೋದು mōdu. 1. = ಮೋಹು. to strike, to beat, to smite (ತಾಡನ Śmd. Dh.; ಪೊಯ್ Kk. 59; Śmd. 16; Abh. P. 2, 45; 7, 58; 9, 151; 10, 58; 14, 90. 101; Grj. 4, 157; Cpr. 10, 86; Bh. 7, 4, 3; 7, 18, 32; V. 14, 107; J. 7, 47; Te., T. ಮೊತ್ತು, ಮೋದು); [ಲೋಲ ಲೋಚನೆಯನನ್ದನ್ನಾ ಸಭಾಮಧ್ಯದೊಳ್ ಪಸುವಂ ಮೋದುವ ಪೋಲೆ ಮೋದೆಯುಂ Pb. 7, 58; Ap. 1, 67]. to dash against, to attack (ಎಱಗು, ಪೊಯಿ Śs.; T., M.). ಗದೆಯಿಂ ಮೋದಿದಂ (Śmd. 157).

ಮೋದು mōdu. 2. a swelling occasioned by a blow; a hard boil; a venereal tumor (My.). — ಮೋದುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a mōdu to be formed (My.).

ಮೋದೆ mōde. ಮೋದಾ. feminine of ಮೋದ. see ಅಜ-.

ಮೋನ mōna. Tbh. of ಮೌನ. silence (ತುಷ್ಣೀಂಭಾವ, ನುಡಿಯದಿಹುದು Nn. 155; Bh. 7, 19, 52; 9, 1, 7; Abhā. 1, 49; My.; T.; Mhr. ಮೋಹನ). 2, rejection, abandoning, asceticism (ತ್ಯಜಿಸುವುದು, ಬಿಡುವುದು 155). 3, a royal assembly (ರಾಜಭಾಗ, ರಾಜಸಭೆ 155).

ಮೋಪು mōpu. (fr. ಮೋಱ್). a load, a burden (Te.). 2, heaviness, as of a load (My.); severeness, as of a wound or of blows (My.; Te.); firmness, as of grasping (My.). [ತನ್ನ ಮೋಪಿನಾಕೆಯ ಮುನೆಗೆ ಪೋಪ ಚೇಟದಾಣ್ಮನಂ ಪಿಡಿದು Pb. 4, 98 va.; ಅನ್ತು ಮುಳಿಸಿನ ಮೋಪಿನ ಗಣ್ಡಮುಚ್ಚರದ Pb. 12, 76 va.]. 3, grasp; convenient time or opportunity (for punishing or rewarding, My.). 4, all heavy wooden things used for house-building, as beams, rafters, pillars, doors, etc. (My.).

ಮೋಮ್ mōm. = ಮಯಣ. Tbh. of ಮದನ. (My.; H.). — ಮೋಮ್ಬತ್ತಿ. a wax-candle (My.).

ಮೋರ mōra. Tbh. of ಮಯೂರ (Śmd. 356. 361; ನವಿಲ್, ಸೋಗೆ Kk. 24; Śm. 29; Mhr.). — ಮೋರಚೂತ. blue vitriol (ಮಯೂರಕ, ವಿತುನ್ನಕ G.; Mhr., H. ಮೋರಚುತ).

ಮೋರಟ mōraṭa. *the root of the sugar-cane.*

ಮೋರಟೆ mōraṭe. *hemp used for bow-strings, Sanseviera roxburghiana* Schult.

ಮೋರಿ mōri. = ಮೊಹರಿ 2. a little channel to carry off water (My.; Mhr.).

ಮೋಱ್ mōṟ ಮೋಱು. to carry on the head (ಶಿರೋಧಾರಣ, in one MS. of Śmd. Dh.; Te. ಮೋಯು; see ಮೋಪು).

ಮೋಱೆ mōṟe. = ಮೂಱೆ; the face (ವದನ, etc. Mr. 315; C.; Te. ಮೋಮು, ಮೋರೆ; M. ಮುಗಙು, ಮೋರ್; Tu. ಮೋಱೆ; see ಮುಸುಡು). ಎನ್ನ ಮೋಱೆ (Śmd. 161). ಮೋಱೆ ಕಣ್ಣರೆ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲವೇ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಮೋಱೆ ಕಣ್ಡರೆ ಮನಸು ಇಱಿದೀತೇ? — ಸೀರುಳ್ಳಿಯವನ ಸಂಗಡ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮೋಱಿಲ್ಲ ನಾಱದೇ?

— ಬುದ್ಧಿವನ್ತರ ಮೋಚಿ ಮುದ್ದಿನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀತು (Prvs.). see Bp. 9, 31; 20, 12; 32, 28; 38, 14; 46, 57; 52, 13; 58, 49; 60, 23; Śsv. 3, 55; Bh. 2, 13, 42; 3, 13, 27; B. 2, 2. 15; 3, 43. 62. 95. 99. 122; 4, 3. 199; 5, 73.

ಮೋರ್ಚಾ mōrcā. a battery: fortifications (Mhr., H. ಮೋರಚಾ; My.; Br. ಮೋರ್ಜಾ).

ಮೋರ್ಚಿಂಗು mōrcingu. a jew's-harp (My.; Mhr., H. ಮೋರಚಂಗ).

ಮೋಷ mōṣa. robbery, theft, stealing; plundering, sacking; stolen property; a robber, a thief. see ಪರಿ-.

ಮೋಷಕ mōṣaka. *a robber, a thief.*

ಮೋಷಿ mōṣi. = ಮೋಷಕ. see ಪರಿ-.

ಮೋಸ mōsa. = ಮೋಸು. deceit, fraud, trick, duping; hypocrisy (C.; Tu., Te., T., M.); blunder, fault, mistake (My.; M.); detriment, danger, peril (My.; T., Tu., Te.); loss (My.; M.; *cf.* ಮೋಷ and Sk. themes ಮುಚ್, ಮುಚ್, ಮುಂಚ್, to cheat; ಮುಹ್, to err, be mistaken). ಮೋಸ ಯಾರ ದಾಸನಲ್ಲ (Prv.). ಅವನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮೋಸವಿಲ್ಲ (there is no danger—, My.). see J. 2, 5; 4, 15; 7, 28. 32; 31, 39. — ಮೋಸಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to deceive (My.). ಮೋಸಗೊಳಿಸುವ ಮಾತು (ಅಪಲಾಪ, etc. Si. 58; ವಿಸಂವಾದ G.). ಹೆಚವರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸದನ್ಥ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗನು (B. 3, 8). see B. 4, 19. 45. — ಮೋಸಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to be deceived (My.; B. 5, 9). ಮೋಸಗೊಣ್ಡವನು (ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ G.). — ಮೋಸ ಬೀಟು. to be deceived (My.). — ಮೋಸ ಮಾಡು. to deceive (My.). ಮೋಸ ಮಾಡುವವನು (ವಂಚಕ, etc. Si. 366). ಏನಾದರೂ ಹೊತ್ತು ಬನ್ದರೆ ಒಡೆಯಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿ, ಕೆಯ್ಗಣ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (B. 5, 288). — ಮೋಸಹೋಗು. to be deceived (C.). ಜಾಣರಾದವರು ಮೋಸಹೋಗದೆ (B. 4, 19). ಕೋಮಟಿ ಮೋಸ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ, ಮೋಸಹೋದರೆ ಹೇಟುವದಿಲ್ಲ (Prv.). Dp. 14, 1; 102, 2.

ಮೋಸಗಾತಿ mōsa-gāti. = ಮೋಸಗಾರ್ತಿ (My.).

ಮೋಸಗಾಱ mōsa-gāṟa. = ಮೋಸುಗಾಱ. a deceiver, a deceitful or treacherous man, a trickster (ಕಪಟಿ, ದಾಮ್ಭಿಕ G.; C.; B. 2, 52; 3, 51; 4, 107). ಮೋಸಗಾಱನ ಮನಸು ಮಹೇಶ್ವರ ಬಲ್ಲ (Prv.).

ಮೋಸಗಾರ್ತಿ mōsa-gārti. a deceitful, artful, treacherous woman (My.).

ಮೋಸಬೆ mōsabe. responsibility (My.; H.).

ಮೋಸಮೆ mōsame. = ಮೋಸಬೆ. (My.).

ಮೋಸಲೆ mōsale. = ಮೊಹಸಲೆ. restraint, etc. (My.).

ಮೋಸು mōsu. = ಮೋಸ. (ಉಪಧಿ, ಕಪಟ, ಕಾಪಟ್ಯ, ಕುಟಿಲ, ಕುಸೃತಿ G.).

ಮೋಸುಗಾಱ mōsu-gāṟa. = ಮೋಸಗಾಱ. (G. 174. 229).

ಮೋಹ mōha. *stupor, unconsciousness, loss of consciousness, fainting, a swoon* (ಘನ Nn. 15); delusion, bewilderment, perplexity, phrenzy; *weakness of intellect, ignorance, folly, infatuation; fascination; error, mistake.* 2, the state of being enamoured, affection or fondness, love (with or without sound judgment, ಕೂರ್ಮೆ Ct. II, 76; ಮಮಕಾರ Kk. 30; Bp. 18, 13; 47, 38. 41; 48, 23; Bh. 2, 1, 58; J. 2, 34; 28, 55; My.; Mhr.). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರದ ನಡುಗಡಲೊಳು ಮೋಹಮೆಮ್ಬ ಬಲುಬಲೆಯೊಳು ನೀಂ ತೊಡರ್ದು ಬೀಟದೆ (Jmt. 24). see Kāvy. IV, 2, 16; ನಿರ್ಮೋಹ. 3, a magical art employed to bewilder an enemy. — ಮೋಹಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to bewilder (My.). 2, to excite affection, to fascinate, to charm (My.). ಮೋಹಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ತೋಱುಸುವ ಹಸ್ತದ ಅಭಿನಯ (ಭಾವಕ G.). — ಮೋಹಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become stupefied, to grow bewildered (My.). 2, to become full of affection, to be fascinated, etc. (My.). — ಮೋಹಚೂರಣ. love-powder (My.). — ಮೋಹದ ರಾಣಿ. a wife who has great affection for her husband (My.).

ಮೋಹಕ mōhaka. bewildering, confusing; the act of bewildering, etc. (Rām. 6, 47, 38).

ಮೋಹನ mōhana. stupefying, depriving of consciousness, bewildering, deluding, deceiving; charming, fascinating, alluring (ವೈಶಿಕ Nn. 134); temptation, seduction; stupor, unconsciousness. 2, *sexual intercourse* (ನಿಧುವ Nn. 105). see ಚಿತ್ತ-; Cpr. 1, 59; J. 2, 48; 11, 17; 16, 13.

ಮೋಹನಮನ್ತ್ರ mōhana-mantra. incantations used to bewilder a person (My.).

ಮೋಹನಾಂಗ mōhana-aṅga. a man with a fascinating body (My.).

ಮೋಹನಾಂಗಿ mōhana-aṅgi. a woman with a fascinating body (My.).

ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರ mōhana-astra. a missile weapon charmed to bewilder the person against whom it is directed. (My.).

ಮೋಹನೀಯ mōhanīya. relating to or producing bewilderment, etc.; perplexing, confusing; that causes distraction, pain or affliction (Abh. P. 16, 53).

ಮೋಹಪಾಶ mōha-pāśa. the snare of (worldly) illusion (My.). ಮೋಹಪಾಶಿ, a woman who uses that snare (Bp. 40, 54).

ಮೋಹರ mōhara. (= ಮೊಗ್ಗರ). a mass, a multitude, a host, an army [ಮುಂಜಿನ ಮೋಹರ ರವಿಯ ಕಿರಣದ ಕೆಡಿಸಲಾಪುದೆ? Cv. 929]; (ಘಟ್ಟ Bhn. 37; ಸೃಪಸೈನ್ಯ 23; Te.: battle array). see Grj. 7, 56; Bp. 37, 31; Bh. 10, 4, 21; 10, 10, 24; Rām. 6, 30, 14. 31; J. 12, 40; 14, 7; 16, 8. 9. — ಮೋಹರವರಿಗೆ. -ಪರಿಗೆ. a mass of shields (Bh. 7, 3, 77).

ಮೋಹರ mōhara. = ಮೊಹರ, etc. a gold coin. (B. 5, 80. 221. 224).

ಮೋಹರಿಸು mōharisu. to become plentiful or abundant (Grj. 3, 28). 2, to be formed into a host (J. 17, 7). 3, to form a host: to array, as troops for battle (Bh. 7, 5, 27). ಮೋಹರಿಸಿರ್ದ ಸೇನೆ (ಸನ್ನಾಹ, ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ಸೇನೆ Nn. 105).

ಮೋಹಳ mōhaḷa. (fr. ಮೋಹು). that which is affixed: the hilt of a sword, of a dagger, etc. (ಪಾಲಿ, ಪರಜು Mr. 297; Bp. 9, 30; 28, 53; Bh. 7, 1, 12; Te. ಮೋಹಣ).

***ಮೋಹಾಪೋಹ mōhāpōha.** one of the varieties of *apahnuti* alaṅkāra. Kr. 3, 184.

ಮೋಹಿ mōhi. stupefying, perplexing, beguiling, alluring, fascinating, charming; charm (Bp. 12, 41; 35, 43; see ಪತಿ-). — ಮೋಹಿ ಕೊಳ್. to be fascinated, charmed or delighted (Bp. 1, 63; 32, 15).

ಮೋಹಿಚಕ mōhicaka. N. of a plant (ತ್ರಿಪತ್ರಕ, ಕಿಂಶುಕ Mr. 122, o. r. in two MSS. ಹಿತಚಕ).

ಮೋಹಿತ mōhita. stupefied, bewildered, infatuated, deluded, beguiled, fascinated. see ಕಡು-.

ಮೋಹಿನಿ mōhini. a fascinating woman. 2, N. of an Apsara. (Sk.); a female ghost of beautiful form (My.); N. (Prll. 3, 29). — ಮೋಹಿನಿಯವತಾರ. -ಅವತಾರ. an incarnation of Viṣṇu in the form of a mōhinī to beguile the asuras (My.).

ಮೋಹಿಸು mōhisu. to cause to beat or dash against or into etc.; to apply or put to with force, to thrust, etc. (J. 12, 49). [ಅಲಗಲಗು ಮೋಹಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಕಲಿತನವ ಕಾಣಬಾರದು Bv. 667; Cv. 1346]. ತನ್ನ ಕರವಾಳ ಮುನ್ದೆ, ಕೊರಳಲಿ ಮೋಹಿಸಲು (Bp. 27, 31). see ಮುದ್ದು-.

ಮೋಹಿಸು mōhisu. to grow unconscious, to faint, to become stupefied, etc. (J. 30, 26; 31, 36). 2, to be fascinated, to take a liking to; to feel affection for; to desire; to love (Bp. 25, 25; 51, 23; Śsv. 1, 79 va.; J. 30, 27. 28. 51; 31, 36; My.). ಅಸವಲ್ಲ ದವನ ಕೂಡೆ ಆರಮ್ಬಾ ಮಾಡಿ, ಹಸೀ ಅವರೇ ಕಾಯಿಗೆ ಮೋಹಿಸಿದ (Prv.).

ಮೋಹು mōhu. = ಮೋದು 1. to beat, to strike, to smite, to deal a blow (Bh. 6, 4, 67; Rām. 1, 14, 2; 6, 30, 30; 6, 51, 68); to slam (Bp. 43, 46). 2, to put to, to affix; to put or place down; to put (Bp. 42, 36; 47, 31; Bh. 7, 3, 21; 8, 18, 14; 8, 19, 80; 10, 3, 8).

***ಮೋಹೋಪಮೆ mōha-upame.** one of the varieties of the figure of speech, *upamā* Kr. 3, 69.

ಮೋಳ mōḷa. = ಮೋಡ (Tbh. of ಮೂಢ). gone astray or adrift: stray; mad. — ಮೋಳಬೆಕ್ಕು. a tom cat. ಬೆಳಗನರೆಗೆ ಕಡದ ಬೆಣ್ಣೆ ಮೋಳಬೆಕ್ಕಿನ ಪಾಲು ಆಯಿತು (Prv.).

ಮೋಳಿಗೆ mōḷige. [load of wood. ಏಳು ಕಟ್ಟಿನ ಮೋಳಿಗೆಯನೆ ಹೊತ್ತು ನಡೆದನಯ್ಯಾ Cv. 237]. — ಮೋಳಿಗೆಮಾರ. N. (Bp. 30, 6, 7). — ಮೋಳಿಗೆಮಾರವಿಭು. N. (Bp. 30, 1. 4). — ಮೋಳಿಗೆಮಾರಿದೇವ. N. (Bp. 30, 8. 11. 32). — ಮೋಳಿಗೆಮಾರಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 30, 27). — ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 7).

ಮೋಳೆ mōḷe. 1. (fr. ಮುಱು 1). a small hole (made by crabs, etc.) in the banks of rice-fields or tanks, a fissure (My.).

ಮೋಳೆ mōḷe. 2. a pile, a heap (of salt-earth, My.; *cf.* ಮೊರಡು 2). see ಉಪ್ಪಾಟ-, ಮಿಾಟು-.

ಮೌ- mau. for a few words with this final in writ or print. see ಮವು-.

ಮೌಕಲಿ maukali. = ಮೌಕುಲಿ. *a raven* (ಅಡವಿಯ ಕಾಗೆ Hlā.).

ಮೌಕುಲಿ maukuli. *a raven* (ಸಿರಿಕಾಕ, ವನಾಶ್ರಯ, ದ್ರೋಣ, ಕಾಕೋಲ, ಕಾಡ ಕಾಗೆ Mr. 170).

ಮೌಕ್ತಿಕ mauktika. (fr. ಮುಕ್ತಾ). *a pearl* (ಮುತ್ತು Mr. 412; see ಮುತ್ತು).

ಮೌಕ್ತಿಕಫಲ mauktika-phala. = ಮುಕ್ತಾಫಲ. (Bp. 4, 3).

ಮೌಜು mauju. = ಮೋಜು. (ಲಲನ G.).

ಮೌಂಜ mauñja. (fr. ಮುಂಜ). made of muñja grass.

ಮೌಂಜಿ mauñji. the brahmanical girdle made of a triple string of muñja grass (My.).

ಮೌಂಜೀಬನ್ಧನ mauñjī-bandhana. the investiture with the brahmanical girdle (My.).

ಮೌಢ್ಯ mauḍhya. (fr. ಮೂಢ. *stupidity, folly, ignorance.* ಪಾಡ್ಯ ಪಾತಕ್ಕಾಗದು, ಮೌಢ್ಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗದು (Prvs.).

ಮೌದ್ಗಲ್ಯ maudgalya. (fr. ಮುದ್ಗಲ). sprung from or relating to mudgala; N. of a ṛiṣi (My.).

ಮೌದ್ಗೀನ maudgīna. (fr. ಮುದ್ಗ). *sown with beans, bearing beans, as a field.*

ಮೌದ್ಗ್ಯ maudgya. = ಮೌದ್ಗೀನ. (Cpr. 1, 89).

ಮೌನ mauna. (fr. ಮುನಿ). = ಮೋನ. the office or position of a muni. 2, *silence; taciturnity*, stillness (ಸುಮ್ಮಗೆ, ಸುಮ್ಮನೆ, ಉಸಿಕನೆ Śmd. 389; ಕುಂಗು Ct. I, 35; ಜಾಗು 1, 71; ಸಯ್ತು, ಸಾವಗಿಪುದು Kk. 49; ಎನಸು, ಗುಜುಗುಮ್ಮನೆ, ರಿಕ್ಕಟೆನ್ದಲ್, etc. 50; ಮೂಗುವಟ್ಟಿಪುದು 53; see ಮೂಗುವಡು; Bp. 61, 58). ಮೌನದಿನ್ದಿರು (B. 4, 49). ಮೌನಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಧನಂ (Prv.). — ಮೌನಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. ಮೌನಗೊಳ್ಳು. to become silent (Bp. 37, 9; My.). — ಮೌನಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to silence (My.).

ಮೌನತ್ವ maunatva. silence (My.).

ಮೌನವ್ರತ mauna-vrata. a vow of silence (My.).

ಮೌನಿ mauni. a person who observes silence or is taciturn; one who does or can not speak (ಮೂಗ Bhn. 12). 2, = ಮುನಿ. (Sk.; Bp. 6, 17).

ಮೌರಜಿಕ maurajika. (fr. ಮುರಜ). *a drummer.*

ಮೌರಜಿಗ maurajiga. Tbh. of ಮೌರಜಿಕ. (Bh. 3, 20, 25).

ಮೌರಿ mauri. = ಮವುರಿ. a clarionet (C. Bp. 5, 7; My.; Te.).

ಮೌರ್ವ maurva. N. of a horse. ತುರಗವರ್ಣಂ ಮಾಸರವಾಗೆ ಮೌರ್ವನಕ್ಕು (Mr. 275, o. r. ಮವುರ).

ಮೌರ್ವಿ maurvi. (fr. ಮೂರ್ವಾ). a girdle or string made of mūrvā. 2, *a bow-string* (ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ Nn. 27. 73).

ಮೌಲ maula. (fr. ಮೂಲ). radical, original, of old standing ancient; holding an office from ancient times (Cpr. 2, 49 va.).

ಮೌಲಧನ maula-dhana. = ಮೂಲಧನ. principal amount. (Cpr. 2, 49 va.).

ಮೌಲಬಲ maula-bala. = ಮೂಲಬಲ. principal army. (Cpr. 10, 94 va.).

ಮೌಲಿ mauli. = (ಮುಹುಳಿ), ಮೌಳಿ. *the head, the top of any thing.* 2, *a crown, a crest, a diadem* (ಕಿರೀಟ, ಮಕುಟ Nn. 101; ಮಕುಟ Mr. 521). 3, *a lock of hair left on the crown of the head at and after tonsure* (ಚೂಡ 521). 4, *hair ornamented and braided round the head* (ಜಟೆ, ಜಡೆ 101; ಕೇಶ 521). 5, superintendence, etc. (ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ, ಒಡೆತನ 101, as ಮೌಳಿ, o. rs. ಕರ್ತೃತ್ವ, ಕರ್ತನ).

ಮೌಲ್ಯ maulya. (fr. ಮೂಲ). = ಮೂಲ್ಯ. being at the root, etc. 2, price, worth, value, cost (ಅರ್ಘ್ಯ, ಬೆಲೆ Nn. 102; ಕ್ಲಪ್ತ, ವೇತನ, ಹೊತ್ತ ಬೆಲೆ Mr. 346). see Bp. 43, 66; ಅ-.

ಮೌಷ್ಟೆ mauṣṭe. (fr. ಮುಷ್ಟಿ). *a combat with fists, playing at fisticuffs.*

ಮೌಹೂರ್ತ mauhūrta. (fr. ಮುಹೂರ್ತ). *an astrologer.*

ಮೌಹೂರ್ತಿಕ mauhūrtika. momentary. 2, relating to a particular time. 3, *an astrologer.*

ಮೌಳಿ mauḷi. = ಮೌಲಿ, q. v. (ಮಕುಟ Bhn. 6; My.); [Bv. 330]. — ಮೌಳಿ ದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2).

-ಮ್ಬರ್ m-bar. = -ಬರ್ 3, etc. an affix for the plural. ಕೆಲಬರ್ or ಕೆಲಮ್ಬರ್, ಪಲಬರ್ or ಪಲಮ್ಬರ್ (Śmd. 122).

ಮ್ಯಾ myau. imitation of the mewing of a cat (C.; Mhr.). — ಮ್ಯಾ ಮ್ಯಾ. rep. (C.).

ಮ್ರೇಡಿತ mrēḍita. mad. see ಅ-.

ಮ್ಲಾನ mlāna. withered, faded. 2, wearied. 3, languid. 4, faint, feeble, weak. 5, dispirited, dejected, downcast, melancholy. 6, *foul, dirty* (= ಮಲಿನ). 7, black, dark-coloured. 8, withered or faded state, etc. see ಉಚ್ಛಪುಚ್ಛ; ಬಾಡು; Cpr. 8, 5.

ಮ್ಲಾನತೆ mlānate. witheredness, the state of being faded; that of being out of spirits; languor (Cpr. 8, 14).

ಮ್ಲೇಚ್ಛ mlēccha. a man speaking any language but Saṁskṛita and not conforming to brahmanical institutions: *a non-Aryan, a man of an outcast race, as a Kirāta, Śabara or Pulinda*, a Mahomedan, etc. (ಬೇಡರ್ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳ ಅನ್ತ್ಯಜಾತಿಗಳು Hlā.); Mahomedan (My.). ಮ್ಲೇಚ್ಛರೆನೆ ಕೊಡವ ಕೊಡಗರು (Mr. 379, in three MSS; one MS...... ಕೊಡವ ಕೊಂಕರು; *i. e.* probably ಕೊಂಗರು).

ಮ್ಲೇಚ್ಛದೇಶ mlēccha-dēśa. *a foreign or mlēccha country, any country inhabited by Mlēcchas.*

ಮ್ಲೇಚ್ಛಮುಖ mlēccha-mukha. what is foreign-faced (or has the copper-coloured complexion of the Greek or Mahomedan invaders of India): *copper.*

ಮ್ಲೇಂಚ್ಛ mlēñccha. Tbh. of ಮ್ಲೇಚ್ಛ. (My.).

CORRECTIONS

Page	*under*	*for*	*read*
967	ನೋಯಿಸು	ನಾಡೆಕಾಡೆ	ನೋಡೆ ನಾಡೆ
1039	*ಪಿಡುಗು	*ಪಿಡುಗು piḍugu	*ಪಿಡುಗು piḍugu.1.
1042	ಪಿರಿ	ಹಿರೆ 1	ಹಿರಿ 1
1055	*ಪುರಿಗಣೆ	delete = ಪುರಿ 5, ಹುರಿ 5	
1092	ಪೋೞ್ 2	(ಪೋಡು 2)	(ಪೋಡು 3)
1102	ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ	flrst	first
1178	ಬಾೞ್ತೆ	ಎಮು ಗೆಮುರ್ದು	ಎಮುಗೆ ಮುರ್ದು
1206	ಬೆಟ್ಟ4	ಜೆಟ್ಟದನ್ತತ್ತ	ಬೆಟ್ಟದನ್ತತ್ತ
1318	ಮಾಲೊಸರು	spring	springs

DOCTRINA·VIM·PROMOVET INSITAM

055-ಉ

KITTEL'S

KANNADA - ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

REVISED & ENLARGED EDITION

VOLUME FOUR

y - ḻ

1971

UNIVERSITY OF MADRAS

Rs. 15/-

ಹ.ಕಾ೪(೧)-೮

KITTEL'S KANNAḌA-ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

(Revised and enlarged)

By

Prof. M. Mariappa Bhat, M. A.

VOLUME IV

y - ḷ

UNIVERSITY OF MADRAS

1971

First edition published by
Basel Mission Book and Tract Depository
Mangalore (1894)

COPYRIGHT RESERVED
UNIVERSITY OF MADRAS

PRINTED AT
THE MANGALORE PRESS, CAR STREET, MANGALORE-1

ಕಿಟ್ಟೆಲರ
ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು

೪ ಸಂಪುಟಗಳು

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ)

ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.

ಸಂಪುಟ ೪

ಯ – ೞ

THE ALPHABET AND SYSTEM OF TRANSLITERATION.

The Kannaḍa alphabet (its consonants appearing with the mark that shows their power when being pronounced without a vowel, and that corresponds to the virāma of Saṁskṛita) together with its transliteration is as follows:

Kannaḍa	Transliteration	Kannaḍa	Transliteration
ಅ	a	ಝ್	jh
ಆ	ā	ಞ್	ñ
ಇ	i	ಟ್	ṭ
ಈ	ī	ಠ್	ṭh
ಉ	u	ಡ್	ḍ
ಊ	ū	ಢ್	ḍh
ಋ	ṛi	ಣ್	ṇ
ೠ	ṛī	ತ್	t
ಌ	lṛi	ಥ್	th
ೡ	lṛī	ದ್	d
ಎ	e	ಧ್	dh
ಏ	ē	ನ್	n
ಐ	ai, ei	ಪ್	p
ಒ	o	ಫ್	ph
ಓ	ō	ಬ್	b
ಔ	au	ಭ್	bh
ಂ	ṁ	ಮ್	m
ಃ	ḥ	ಯ್	y
X̲̄, X	h̤	ರ್	r
°°, ಱ	r̤h, r̤	ಱ್	r̤
ಕ್	k	ಲ್	l
ಖ್	kh	ವ್	v
ಗ್	g	ಶ್	ś
ಘ್	gh	ಷ್	ṣ
ಙ್	ṅ	ಸ್	s
ಚ್	c	ಹ್	h
ಛ್	ch	ಳ್	ḷ
ಜ್	j	ೞ್	l̤

LIST OF ABBREVIATIONS.

A. Anthology (Mangalore, 1874, used only with regard to a few Saṁskṛita terms).

Abhā. Anubhavāmṛita (Manuscript; it differs greatly from the edition printed at the Vicāradarpaṇamudrākṣaraśāle, Bangalore, 1874).

Abh. P. Abhinava Pampa's Rāmāyaṇa (Manuscript).

Abhś. Anubhavaśikhāmaṇi (Manuscript).

adj. Saṁskṛita verbal adjective.

Ap. Ādi Purāṇa by Pampa (Ed. S. G. Narasiṁhachar. — 1900).

B. Bombay, the Department of Public Instruction, Kanarese Books: 1 (1882), 2 (1882), 3 (1883), 4 (1882), and 5 (1868). One of the numbers refers to the book, the other one to the page. The pages of B. 2 have been counted from p. 7 of the text not from the title-page.

Bḍ. Bēḍas (fowlers) of Dharwar.

Bh. Kumāra Vyāsa's Bhārata. Bangalore, Vicāra darpaṇa Press, 1875.

Bhn. Bhārata nighaṇṭu (Manuscript).

Bp. Basava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850.

Br. C. P. Brown Esq., of the Madras Civil Service (see Te.).

Bv. Basavaṇṇanavara ṣaṭsthala vacanagaḷu (Ed. S. S. Basavanal.—1954).

C. Common.

Cb. A small Kannaḍa Vocabulary (Śabdasaṅgraha, by Gururāva Viṭhala Mōhare) dedicated to Cannabasappa Basaliṅgappa, Deputy Educational Inspector, Dharwar S. D. (1874).

C. Bp. Cannabasava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1851.

Cd. Hindū Caritradarpaṇa (Bangalore, 1882).

cf. confer (compare).

Ch. Nāgavarma's Chandas (Basel Mission Press, Mangalore, 1875). The references are to the Index for the Canarese text, if no v. with a number is added.

Cm. Commentary.

colloq. colloquial.

Cpr. Candraprabha purāṇa by Argaḷa dēva (Manuscript).

Ct. Caturāsya nighaṇṭu (according to two different Manuscripts, marked as I & II).

Cv. Canna Basavaṇṇanavara vacanagaḷu (Ed. Dr. R. C. Hirēmaṭh.—1965).

Dh. The Dhātuprakaraṇa of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Dhw. A portion of Dhanañjaya's ṭīkā printed at Dharwar.

Dp. Dāsapada. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850. It is a collection of Dāsa songs from various manuscripts.

dupl. duplication, that is to say a couple of words that are not the same as to form and meaning, used to make the idea more comprehensive or impressive, *e. g.* akaḷa cakaḷa, āsaṟ bēsaṟ, kāka pōka, giḍa gaḍḍe, giḍagaṇṭi, dana kaṟa, nuccu nusi, bandhu baḷaga, makkaḷu maṟigaḷu, mātu kathe, sandi gondi. Occasionally the *first* word is meaningless by itself, forming a sort of alliteration, *e. g.* akkaḍi takkaḍi, andā dundi, aradēśi paradēśi, āḷi dāḷi, ēru pēru,

taṭavaṭa, as also the *second* one may be, *e. g.* aḍḍā tiḍḍi, kara kanna, gaja baja, cūru pāru, ḍoṅku ḍosaku, toḷḷe paḷḷe, dēvaru diṇḍaru, dodde bidde. This last kind may be referred to "reiteration", q. v.

E. English.

e. g. exempli gratia (for example).

fr. from.

G. A small Canarese vocabulary by Gaṅgādhara Maḍivāḷēśvara, Translation Exhibition, Belgaum (Bangalore, 1869). The numbers refer to the pages.

Grj. Girijākalyāṇa. Bangalore, Lakṣmīvilāsa Press, 1886.

Gz. Gazetteer of the Bombay Presidency, Vol. XXII, 1884.

H. Hindūstānī.

Hlā. Ancient Kannaḍa commentary on Halāyudha's Abhidhānaratnamālā (Manuscript).

J. Jaimini Bhārata. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1848. (Kṛiṣṇarājavilāsa Press, 1861 & 1875).

Jm. Jinamunitanaya (Manuscript).

Jñs. Jñānasindhu. Bangalore, Karṇāṭaka Mudrākṣaraśāle Press, 1879.

Jnv. Jagannāthavijaya (Manuscript).

K. Kannaḍa.

Kāvy. Nāgavarma's Kāvyāvalōkana (Manuscript).

Kk. Kabbigara Keypiḍi (Manuscript).

Kp. Kaivalyapaddhati. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1873.

Kr. Kavirāja mārga (Ed. A. Venkata Rau & H. Sesha Ayyangar.—1930).

Lilv. Līlāvatīprabhandha. A specimen lithographed at Dharwar, 1873.

M. Malayāḷa (A Malayalam and English Dictionary by the Rev. H. Gundert, D. Ph., Mangalore, 1872).

Mḍb. Mūḍabidare (in South Canara).

Mg. Mangalore (in South Canara).

Mhr. Marāṭhi.

Mr. Maṅgarāja's nighaṇṭu (Manuscript). For the sake of convenience the verses of the whole MS. have been counted successively (without regard to the various divisions), and are quoted in that manner. Four MSS. have been consulted.

MS. Manuscript. (MSS. = Manuscripts).

My. Mysore.

N. Name; proper name.

Nn. Nānārtharatnākara (Manuscript).

Nr. Nācirācīya, the ancient Kannaḍa commentary on the Amarakōśa. The two Mḍb. Manuscripts used by the Author refer to Trikāṇḍaśēṣa, Dhanañjaya, Rabhasa, Viśvaprakāśikā, Vaijayantī, Subhūtiṭīkā, Subōdhe, and Halāyudha. Are these references by Nācirāci himself?

o. r. other reading. (o. rs. = other readings).

P. Pañcatantra (a new translation, edited by J. Garrett Esq., Director of Public Instruction in Mysore, Bangalore, 1865).

Pb. Pampa Bhārata (Ed. Beḷḷāve Veṅkaṭanāraṇappa.—1931).

P. p. Past participle. (P. ps. = Past participles).

Pr. W. S. Price Esq., Revenue Survey, Dharwar.

Prll. Prabhuliṅgalīlā (Manuscript).

Prv. Proverb. (Prvs. = Proverbs).

q. v. quod vide (which see).

R. Rev. W. Reeve's Carnātaka and English Dictionary.

Rāghc. Rāghavāṅkacaritra (Manuscript).

Rām. Kumāra Vālmīki's Rāmāyaṇa. When in the references only two numbers are adduced, they refer to the 31 sandhis (chapters) of the Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1849, which comprise the bālakāṇḍa, ayōdhyākāṇḍa, and six chapters of the araṇyakāṇḍa. The other references are to the edition printed in Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1881.

reit. reiteration, that is to say a couple of words of

which the first one's meaning is made more comprehensive or impressive by the second one, though this is a mere alliterative formation and meaningless by itself (see "duplication"), *e. g.* aḍḍi saḍḍi, okkalu dakkalu, kaṭaku kuṭuku, gaji biji, caḷa maḷa, curu buriga, taḍa baḍa, baḍa bagga, bēpāra sāpāra, loḍa baḍa, vecca sacca, sara bara. Especially the syllables *gi* (q. v.) and *pa* (see pa 3) are used in reiteration, *e. g.* āḷu gīḷu, koḍu giḍu, tandare gindare (s. taru 1), ravi givi, śikhi gikhi, okkalu pakkalu, kaḷa paḷe, cadu puḍane, taka pakane, taṭa paṭa, lekka pakka.

rep. repetition, that is to say the act of using the same word twice or thrice. See Śmd. 228 seq., and further *e. g.* allalli, ittitta, intintu, inthintha, enitenitu, ententa, ellelli, obbobba, tama tama, eṇṭeṇṭu, eraḍeraḍu, kāḷu kāḷu, tara tara (s. tara 1), dūra dūra, doḍḍa doḍḍa, saṇṇa, saṇṇa, savi savi, hosa hosa, aridaridaridu (s. aridu).

Rnc. Rāmanāthacaritra (Manuscript).

Rśv. Rājaśēkharavilāsa (Manuscript; Bangalore edition, Kriṣṇarāja Vilāsa Press, 1866).

Śm. Tōṭada Ārya's Śabdamañjari (Manuscript).

Śmd. Śabdamaṇidarpaṇa. The Arabic numbers refer to the pages of the edition printed at the Basel Mission Press, Mangalore, 1872; of the Roman ones I refers to the terms with ಱ್ (p. 31 seq.), and II to those of pages 402-407.

Śmd. Dh. The list of Dhātus (verbal themes) of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Śśv. Śabaraśaṅkaravilāsa. Bellary, C. L. S. Press, (*i. e.* Citralipiśāradā P.), 1886; and Madras, Grantharatnākara Press, 1887.

Śs. Śabdasāra (Manuscript).

s. sub (under).

Sd. Rev. D. Sanderson's edition of Mr. Reeve's Carnātaka and English Dictionary, Bangalore, 1858.

seq. sequentes, sequentia (following, succeeding).

Si. Siddhānti Subrahmaṇya Śāstri's new interpretation of the Amarakōśa, Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1872. The numbers denote the pages.

Sk. Saṁskṛita.

S. Mhr. South Marāṭha (Mahratta).

Sp. Sarvajñapada (Manuscript & W.).

Sś. Sōmēśvaraśataka (Manuscript; Bangalore edition, Wesleyan Mission Press, 1872).

St. & Pl. Messrs. C. Stolz and G. Plebst's Five Hundred Indian Plants, Mangalore, 1881.

sum. summary.

T. Tamiḻ (A Dictionary of the Tamil and English languages, by the Rev. J. P. Rottler, D. Ph., Madras, 1834).

Tbh. Tadbhava.

Te. Telugu (Messrs. A. D. Campbell and C. P. Brown's Telugu-English Dictionaries).

Ts. Tatsama.

Tu. Tuḷu (Tuḷu-English Dictionary, (i) A. Manner, Basel Mission Press, Mangalore, 1886 (ii) M. M. Bhat & A. S. Kedilaya, Madras University, 1967).

V. Vṛiṣabhēndravijaya. Bangalore, Carnatic Press, 1875.

V. verse.

va. vacana (Prose passage).

v. i. verb intransitive.

Vr. Vaḍḍārādhane (Ed. D. L. Narasimhachar — 1959).

v. t. verb transitive.

W. Rev. G. Wurth's Canarese Poetical Anthology, Bangalore, 1868.

Z. Rev. F. Ziegler.

@ certain special remarks by the present editor.

[ ] new items now included under old lexical entries.

***** sign to indicate new lexical entries.

KITTEL'S
KANNAḌA-ENGLISH
DICTIONARY

(4 VOLUMES)

VOLUME
FOUR

y – ḻ

KITTEL'S

KANNAḌA-ENGLISH

DICTIONARY

Vol. IV

ಯ್

y

ಯ್ y. the forty-sixth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). it is the final of several nouns and verbs (58). about its use in euphony see Śmd. 64. 65. 67. 68. 69; and about its being doubled, 84. 86. 87; it takes the place of ಗ್ in ಪೋಯ್ತು, ಆಯ್ತು (Śmd. 289); for other changes observe *e. g.* ಮದನ = ಮಯಣ, ಮದವನ = ಮಯ್ದುನ; ಯಕ್ಷ = ಜಕ್ಕ, ಯಜ್ಞ = ಜನ್ನ, ಯಮ = ಜವ, ಯಮಲ = ಜವಳ; ವೇಧ = ಯಜ್ಜ; ಯಜಮಾನ = ಎಜಮಾನ, ಯಜ್ಞ = ಎಜ್ಞ, ಯತಿ = ಎತಿ, ಯಮ = ಎಮ; ಯೋಗ್ಯ = ವೋಗ್ಯ; ಅರ್ಕ = ಯಕ್ಕ, ಯಮಲ = ಅಮಳ್; ಯುಗ = ನೊಗ; ಯವಸ = ತವಸ, ದವಸ; ವಿಂಗಡಿಸು = ಯಿಂಗಡಿಸು; ವಿಭೂತಿ = ಯಿಬೂತಿ; ವ್ಯಸನ = ಯೆಸನ; in colloq. Kannaḍa initial ಎ is often represented by ಯ, *e. g.* ಯಕ್ಕು = ಎಕ್ಕು, ಯಣ್ಣೆ = ಎಣ್ಣೆ, ಯಮ್ಮೆ = ಎಮ್ಮೆ; an initial ಇ is often written and pronounced as ಯಿ, *e. g.* ಯಿಕ್ಕು = ಇಕ್ಕು, ಯಿಲಿ = ಇಲಿ. further ಏತ becomes ಯಾತ, ಏಲಕ್ಕಿ ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಆಂ ಯಾನು, ಏ ಯಾ, ಆವ ಯಾವ. see also ಈ 4, ಏ 1 and ಏ 4; ಯುಗಾದಿ = ಉಗಾದಿ; ಹೋಯಿತು, etc.

ಯ ya. the letter ಯ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಯ ya. one of the metrical feet (Ch.; Mr. 363). 2, the number 1 (Mr. 349).

ಯಕಾರ ya-kāra. the letter ಯ (Śmd. 11).

ಯಕೃತ್ yakṛit. *the liver.*

ಯಕ್ಕ yakka. = Tbh. ಎಕ್ಕ1 (My.). ಯಕ್ಕ ಹುಟ್ಟಿಸು, to grow yakka (on another's place): to ruin (ಮನೆಯನ್ನು or ಅವನನ್ನು, My.). 2, = Tbh. ಎಕ್ಕ2, a card with a unit, an ace (My.).

ಯಕ್ಕು yakku. = ಎಕ್ಕು1. (My.). to divide; also: to beat soundly (Bh. 3, 10, 51; My.).

ಯಕ್ಷ yakṣa. = ಜಕ್ಕ2. *N. of certain demi-gods who are attendants on Kubēra,* generally regarded as beings of a benevolent and inoffensive disposition, but occasionally classed with piśācas, etc. 2, a ghost, a spirit. 3, *Kubēra.*

ಯಕ್ಷಕರ್ದಮ yakṣa-kardama. *a perfumed paste consisting of camphor, agallochum, musk, and bdellium.*

ಯಕ್ಷಗಾನ yakṣa-gāna. a kind of popular dramatic composition (My.). field drama; also called ಆಟ or ಬಯಲಾಟ.

ಯಕ್ಷಧೂಪ yakṣa-dhūpa. *the resin of Shorea robusta;* resin in general.

ಯಕ್ಷಪ yakṣa-pa. = ಯಕ್ಷರಾಜ್. (My.).

ಯಕ್ಷರಾಜ್ yakṣa-rāj. *Kubēra.*

ಯಕ್ಷಿ yakṣi. = ಜಕ್ಕಿ, ಜಕ್ಕೆ. a female Yakṣa. 2, Kubēra's wife.

ಯಕ್ಷಿಣಿ yakṣiṇi. = ಜಕಣಿ, ಜಕ್ಕಣಿ, ಜಕ್ಕಿಣಿ. a female Yakṣa. 2, Kubēra's wife. 3, a sort of female fiend attached to the service of Durgā and frequently maintaining intercourse with mortals. 4, sorcery done with the help of that fiend (My.).

ಯಕ್ಷಿಣಿಗಾಱ yakṣiṇi-gāṟa. a sorcerer (My.).

ಯಕ್ಷಿಣೀಮಂತ್ರ yakṣiṇī-mantra. spells repeated for magical purposes (My.).

ಯಕ್ಷಿಣೀವಿದ್ಯೆ yakṣiṇī-vidye. = ಯಕ್ಷಿಣಿ No. 4. (My.).

ಯಕ್ಷೇಶ yakṣa-īśa. a king of the Yakṣas. 2, Kubēra. ಶ್ರೀಮಾನಿನೀಶ ಯಕ್ಷೇಶ ವಾಣೀಶರ್ ಎಮ್ಬವರು (ಶಿವನ) ನಿಜಮಿತ್ರರಕ್ಕು (Mr. 13).

ಯಕ್ಷ್ಮ yakṣma. *pulmonary consumption.*

ಯಕ್ಷ್ಮರೋಗ yakṣma-rōga. = ಯಕ್ಷ್ಮ. (My.; ಕ್ಷಯರೋಗ G.).

ಯಜನ yajana. the act of sacrificing (in or for one's own person); sacrifice; a place of sacrifice. see ನೂಱುಯಜನ, ಷಟ್ಕರ್ಮ.

ಯಜಮಾನ yajamāna. = ಎಜಮಾನ. *a man who sacrifices* (ಯಾಗ ಮಾಡುವಾತ Hlā.); *a man* (generally a householder) *who institutes or performs a regular sacrifice and pays the expenses of it;* any person who intends performing or is able to bear the cost of a regular sacrifice. 2, a householder, the master of a house; the chief or head of a family, caste, etc. (My.); a respectable, especially elderly man (My.); a compellation by the wife for her husband (My.). see B. 1, 14; 4, 43; 5, 84. 89. 102. 115. 117. 275. feminine: ಯಜಮಾನಳು (=ಯಜಮಾನಿ My.; ಒಡತಿ G.; B. 5, 287).

ಯಜಮಾನಗಿತ್ತಿ yajamāna-gitti. a woman who is chief, exercises authority, etc., a mistress (My.). 2, a wife (My.).

ಯಜಮಾನತನ yajamānatana. the rank or position of a yajamāna (My.).

ಯಜಮಾನತಿ yajamānati. = ಯಜಮಾನಗಿತ್ತಿ. (My.).

ಯಜಮಾನಿ yajamāni. = ಯಜಮಾನಗಿತ್ತಿ. (My.; Dp. 1, 1).

ಯಜಮಾನಿಕೆ yajamānike. the rank or position of a yajamāna or yajamāni (My.).

ಯಜಿಸು yajisu. to sacrifice, to kill as a sacrificial victim (Bhāgavata 9, 7, 7. 8).

ಯಜು yaju. Tbh. of ಯಜುಸ್. (My.).

ಯಜುರ್ವೇದ yajus-vēda. the sacrificial vēda, *i. e.* the collective body of mantras for the Adhvaryu priest, formed out of the ṛigvēda, with additional texts for sacrificial purposes (My.).

ಯಜುಸ್ yajus. = ಯಜು, ಯಜುಸ್ಸು. a sacrificial prayer or formula. 2, a technical term for certain words or mantras (chiefly taken from the ṛigvēda), muttered in a peculiar manner at a sacrifice, and thus distinguished from the ṛics which are recited, and from the sāmans which are sung. 3, *the yajurvēda.*

ಯಜುಸ್ಸು yajussu. Tbh. of ಯಜುಸ್ (Śmd. 106).

ಯಜುಸ್ಸೂಕ್ತಿ yajus-sūkti. a nice word or sentence from the yajurvēda (Bp. 43, 74).

ಯಜ್ಜ yajja. = ಬೆಜ್ಜ 2, etc. Tbh. of ವೇಧ 1. a perforation, etc. (My.; Si. 345).

ಯಜ್ಞ yajña. = ಎಜ್ಞ, ಜನ್ನ. *a sacrifice.* see ಮಹಾ-; Bp. 55, 6. — ಯಜ್ಞ ಮಾಡು. to sacrifice (My.); to kill (My.); to beat soundly (My.). ಯಜ್ಞ ಮಾಡೋಣ (ಯಜನ G.).

ಯಜ್ಞಕಂಕಣ yajña-kaṅkaṇa. a bracelet (chiefly of cotton thread) worn at the time of sacrificing (My.).

ಯಜ್ಞಕುಣ್ಡ yajña-kuṇḍa. a hole in the ground for receiving the sacrificial fire (My.).

ಯಜ್ಞಕೃತ್ yajña-kṛit. performing or arranging a sacrifice; a priest conducting a sacrifice; Viṣṇu (My.).

ಯಜ್ಞತನ್ತ್ರ yajña-tantra. sacrificial ritual (Si. 235).

ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷೆ yajña-dīkṣe. initiation into sacrifices, admission to sacrificial rites; due performance of the sacrifice (My.).

ಯಜ್ಞಪಶು yajña-paśu. an animal for sacrifice, a sacrificial victim (My.).

ಯಜ್ಞಪಾತ್ರ yajña-pātra. a sacrificial vessel (My.).

ಯಜ್ಞಪುರುಷ yajña-puruṣa. the soul of sacrifice: fire, Agni (My.). 2, Viṣṇu (My.).

ಯಜ್ಞಭೂಮಿ yajña-bhūmi. a place for sacrifice (My.; G. 534).

ಯಜ್ಞವಾಟ yajña-vāṭa. a place prepared and enclosed for a sacrifice (J. 34, 10).

ಯಜ್ಞವೇದಿ yajña-vēdi. a raised place (altar) for sacrifice (Bp. 55, 17; My.).

ಯಜ್ಞಶರ್ಮ yajña-śarma. N. (Bp. 56, 35).

ಯಜ್ಞಶಾಲೆ yajña-śāle. a sacrificial shed; a house or place for keeping the sacrificial fire (My.).

ಯಜ್ಞಶಿರ yajña-śira. the head of sacrifice: Viṣṇu (Bp. 54, 46).

ಯಜ್ಞಸಾಧನ yajña-sādhana. accomplishing sacrifices (Sk.); materials for a sacrifice (My.).

ಯಜ್ಞಸೂತ್ರ yajña-sūtra. the sacrificial cord (My.; see Nr. s. ನೆಗಹು 1).

ಯಜ್ಞಸೇನ yajña-sēna. N. of Drupada (My.).

ಯಜ್ಞಾಂಗ yajña-aṅga. any means or instrument of a sacrifice. 2, *the glomerous fig-tree, Ficus glomerata* Roxb.

ಯಜ್ಞಾನ್ತ yajña-anta. *the conclusion or termination of a sacrifice* (ಅವಭೃಥ, ಯಜ್ಞದ ತೀರ್ಕಣೆ Hlā.).

ಯಜ್ಞಾರಿ yajña-ari. Śiva (Sk.; My.); Vīrabhadra (My.).

ಯಜ್ಞೀಯ yajñīya. *relating to a sacrifice; suitable or fit for sacrifice;* sacred, adorable.

ಯಜ್ಞೇಶ್ವರ yajña-īśvara. Viṣṇu. 2, fire, Agni (My.).

ಯಜ್ಞೋಪಕರಣ yajña-upakaraṇa. any utensil or implement useful or necessary for sacrifice (My.).

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ yajña-upavīta. the investiture of youths of Brāhmaṇas, Kṣatriyas and Vaiśyas with the sacrificial thread that is worn over the left shoulder and hanging down diagonally across the body to the right hip. 2, the sacrificial cord itself (Bp. 32, 51; My.).

ಯಜ್ವ yajva. a sacrificer, *one who performs sacrifices in due form or agreeably to the ritual of the vēda.*

ಯತ್ yat. 1. = ಯದ್. who, which, etc.

ಯತ್ yat. 2. striving or endeavouring after, exerting oneself; going, moving. see ಸಂ-.

ಯತ yata. raised, held up, lifted up; stretched out; etc. 2, kept or held in, restrained, curbed, kept in check; governed; limited, moderate. 3, *the spurring or guiding of an elephant by means of the rider's feet* (ಒದವ ಗತಿ Mr. 157; *cf.* ಯಾತ). see ಆ-, ಉದ್-, ನಿ-, ಪ್ರ-.

ಯತನ yatana. = ಯತ್ನ, etc. the act of making effort or exertion, an effort, an endeavour (My.).

ಯತಸ್ yatas. from which, whence; *because, as;* where, whither.

ಯತಿ yati. = ಎತಿ, ಜತಿ. restraint, control, check; guidance; stopping, ceasing, term. 2, a pause (in music); harmonious musical time or measure (see ಜತಿ). 3, caesura [ಯತಿಯೆಮ್ಬುದುಸಿರ್ವ ತಾಣಂ Kr. 1, 71]; (in prosody, Ch.; Kāvy. II, 2, B, 27-29; Ct. II, 121). 4, *a person who has restrained his passions and abandoned the world; an ascetic, a devotee; a religious mendicant.* 5, = ಮುನಿ, the number 7 (Ch. v. 189). ಗತಿಗೆಟ್ಟ ಮತಿಹೀನನು ಯತಿಯಾಗುವದುಂಟೇ? (Prv.). see ಆ-, ನಿ-.

ಯತಿನಿನ್ದೆ yati-ninde. abusing a religious mendicant. ಪರನಿನ್ದೆ ಗೃಹಕ್ಷಯ, ಯತಿನಿನ್ದೆ ಕುಲಕ್ಷಯ (Prv.).

ಯತಿಪ yati-pa. an eminent ascetic or sage (Cpr. 2, 64).

ಯತಿಪತಿ yati-pati. = ಯತಿಪ. (Cpr. 2, 73).

ಯತಿಭಂಗ yati-bhaṅga. violation of caesura [ತಡತಡಿಸಿ ಯತಿಯ ನಿನ್ತಿರೆ ತೊಡರ್ಚಿ ಕೆಡೆ ಪೇೞ್ದೊಡಕ್ಕುಮದು ಯತಿ ಭಂಗಂ Kr. 1, 73]; (Kāvy. II, 2, B, 3. 27-29).

ಯತಿವಿಲಂಘನ yati-vilaṅghana. passing beyond or neglecting the caesura (in grammar or prosody, Śmd. 408).

ಯತೀನ್ದ್ರ yati-indra. a great ascetic (ಪದ್ಮ, ಯತಿ Nn. 54; ಯೋಗೀಶ್ವರ 62).

ಯತೀಶ yati-īśa. = ಯತೀನ್ದ್ರ. (ಕಂ Nn. 506).

ಯತೀಶ್ವರ yati-īśvara. = ಯತೀಶ. (ಶುಚಿ, ಯೋಗೀನ್ದ್ರ Nn. 18).

ಯತ್ಕಿಂಚತ್ yat-kiñcat. Tbh. of ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್. (My.).

ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ yat-kiñcit. whatsoever, somewhat (My.).

ಯತ್ಕಿಂಚಿತ yat-kiñcita. Tbh. of ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್. (B. 5, 90; My.).

ಯತ್ತ yatta. = ಜತ್ತ. endeavoured; making effort or exertion; prepared, ready; cared for, attended to. 2, restrained, etc. (= ಯತ). see ಆ-.

ಯತ್ನ yatna. = ಎತನ, ಎತ್ತನ, ಎತ್ನ, ಜತನ, ಯತನ. *effort, exertion;* an effort; *energy, diligence, perseverance;* pains, care; effort for, endeavour after (ಸಾಧಿತಬುದ್ಧಿಯುಜ್ಜುಗ, ಸಾಧಿಸಲು ಪಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುದ್ಯೋಗ Nn. 148); eagerness, speed (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ 148; ಪರಿವುದು Mr. 490); help, etc. (ಉಪಕಾರ 148; 490). — ಯತ್ನ ನಡಿಸು. to use or make efforts, etc. ಎದೆಗುಂದ ಬೇಡಿರಿ! ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೇ ಯತ್ನ ನಡಿಸಿರಿ! (B. 4, 16). — ಯತ್ನ ನಡೆ. an effort (or efforts) to avail, etc. ಅವರ ಯತ್ನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ (B. 5, 68). — ಯತ್ನ ಮಾಡು. to make effort, to exert oneself, to endeavour, to strive after, to take pains; to make an effort or efforts (C.). ಕೆಯ್ಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟು ನುಂಗುವದಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಯತ್ನ ಮಾಡಿರಿ! (B. 4, 16). ಅವರು ಆ ದಣ್ಣನ್ನು ಪುರದ ಹತ್ತರ ಬರಗೊಡ ಬಾರದೆನ್ದು ಬಹಳ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು (5, 68). ಪತ್ನಿ ಇದ್ದವನು ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ (ಹೆಚ್ಚಿನ) ರತ್ನ ಸಿಕ್ಕೀತೇ?— ಭಗೀರಥ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ಭಾಗೀರಥಿ ತನ್ದ; ನಗರದವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ನಗಾ ಕಳ ಕೊಣ್ಡ (Prvs.).

ಯತ್ನಯಿಸು yatnayisu. = ಎತ್ನಯಿಸು, ಯತ್ನಯ್ಸು. (My.).

ಯತ್ನಯ್ಸು yatnaysu. = ಯತ್ನ ಮಾಡು. to make effort. (My.).

ಯತ್ನಿಸು yatnisu. = ಯತ್ನಯ್ಸು. (B. 5, 41; My.).

ಯತ್ವ yatva. the letter ಯ್, or the letter and syllable ಯ (Śmd. 63. 188. 288. 339).

ಯತ್ಸುಖ yat-sukha. (Śmd. 100). which or what joy, whichever or whatever joy.

ಯಥಾ yathā. *in which manner, in which way, as, like as, like.* ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ (Prv.).

ಯಥಾಕಾಮ yathā-kāma. (ಯಥಾಕಾಮಂ). according to wish, as one likes, at pleasure (My.).

ಯಥಾಕಾಮಿ yathā-kāmi. *acting according to will or pleasure, independent, uncontrolled.*

ಯಥಾಕಾಲ yathā-kāla. the proper time (for anything), a suitable moment; (ಯಥಾಕಾಲಂ) according to time, in due time, at the proper moment, at the right time (My.).

ಯಥಾಕ್ರಮ yathā-krama. (ಯಥಾಕ್ರಮಂ). *according to order, in due succession, regularly, methodically, orderly, properly.* 2, a kind of vāstava (Kāvy. III, 3, B, 3. 13-15).

ಯಥಾಗತಿ yathā-gati. as the course: as customary or usual, as before (My.).

ಯಥಾಜನೋದ್ವೇಜನ yathā-jana-udvējana. according to (its) hurting the feelings of persons (Kāvy. III, 3, B, 75).

ಯಥಾಜಾತ yathā-jāta. just as born: *senseless, stupid, foolish.*

ಯಥಾತಥ yathā-tatha. (ಯಥಾತಥಂ). *in conformity with truth or reality.*

ಯಥಾಪೂರ್ವ yathā-pūrva. (ಯಥಾಪೂರ್ವಂ). as before, as previously; in succession, one after another (My.).

ಯಥಾಪ್ರಕಾರ yathā-prakāra. as before, as previously (C.).

ಯಥಾಪ್ರತಿ yathā-prati. agreeably with the original copy; a true copy (My.).

ಯಥಾಪ್ರಯೋಗ yathā-prayōga. (ಯಥಾಪ್ರಯೋಗಂ). according to use or practice (Śmd. 345); common usage or custom (My.).

ಯಥಾಪ್ರಾಪ್ತ yathā-prāpta. in conformity with a particular state of condition; conformity with them (see Nr. s. ಇಮ್ಮಡಿ).

ಯಥಾಮತಿ yathā-mati. according to opinion; to the best of one's judgment; suitably to one's capacity (My.).

ಯಥಾಯಥ yathā-yatha (ಯಥಾಯಥಂ). *properly, suitably, fitly;* in regular order, by degrees.

ಯಥಾಯೋಗ್ಯ yathā-yōgya. (ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ). accordantly with propriety or suitableness, rightly, justly, suitably (B. 5, 177; My.).

ಯಥಾರೀತಿ yathā-rīti. accordantly with custom, as customary or usual (My.).

ಯಥಾರ್ಥ yathā-artha. conformable to the truth or true meaning, agreeing with fact, true, real, genuine, right, suitable; truth, etc. (Bp. 57, 28; My.); (ಯಥಾರ್ಥಂ) *according to the meaning, according to reality, suitably, fitly, truly, justly.*

ಯಥಾರ್ಥಗತಿ yathārtha-gati. the true, proper course (Kāvy. II, 2, B, 27-29).

ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞ yathārtha-jña. one who knows the truth, etc. (Cpr. 5, 31).

ಯಥಾರ್ಥತ್ವ yathārthatva. suitableness, fitness, propriety, truthfulness (My.).

ಯಥಾರ್ಥವರ್ಣ yathārtha-varṇa. having a true colour or appearance: *a spy, a secret emissary.*

ಯಥಾರ್ಥಾನುವೃತ್ತಿ yathārtha-anuvṛitti. proper reference to what precedes (Kāvy. III, 1, A, 4).

ಯಥಾರ್ಹ yathā-arha. as deserving, according to merit, appropriate, suitable, just, adequate; (ಯಥಾರ್ಹಂ) suitably, etc.

ಯಥಾರ್ಹವರ್ಣ yathārha-varṇa. having a suitable appearance: *a spy, a secret emissary.*

ಯಥಾವತ್ yathā-vat. according to propriety, becomingly, properly, exactly, truly; according to law (My.).

ಯಥಾವಿಧಿ yathā-vidhi. *according to direction or precept, according to rule, duly, fitly, suitably.*

ಯಥಾಶಕ್ತಿ yathā-śakti. according to one's power or ability, to the utmost of one's power (Bp. 45, 14).

ಯಥಾಶಕ್ತಿಸಾಗಮನ yathāśakti-sāgamana (*i. e.* sahagamana). going with the deceased husband (at cremation) to the extent of one's power (contemptuously said of the wife who, instead of burning herself with the husband, throws a bamboo tube on the pile My.).

ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರ yathā-śāstra. (ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ). according to the codes of law or to the precepts of science, as the law ordains (Si. 234; My.).

ಯಥಾಸಂಖ್ಯ yathā-saṅkhya. relative order; (ಯಥಾಸಂಖ್ಯಂ) *according to number, number for number.*

***ಯಥಾಸಂಖ್ಯಾವ್ಯತಿರೇಕ yathā-saṅkhyā-vyatirēka.** one of the figures of speech, yathāsaṅkhyā. Kr. 3, 51.

ಯಥಾಸಮ್ಭವ yathā-sambhava. accordance with possibility or inclination (Śmd. 164); (ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ) compatibly, according to the previous order.

ಯಥಾಸ್ಥಾನ yathā-sthāna. the right, proper, or usual place; (ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ) according to place, all in regular order, in statu quo, properly, suitably (My.).

ಯಥಾಸ್ಥಿತ yathā-sthita. (ಯಥಾಸ್ಥಿತಂ). suitably with (the requirement of) circumstances, properly, conveniently; as things stood before, in statu quo (B. 4, 155; My.).

ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ yathā-sthiti. in accordance with usage or custom, as usual, as on previous occasions (My.).

ಯಥಾಸ್ವ yathā-sva. (ಯಥಾಸ್ವಂ). each on his own account, individually; *properly, suitably.*

ಯಥೇಚ್ಛ yathā-iccha. = ಎಥೇಚ್ಛ. agreeable to wish or desire; (ಯಥೇಚ್ಛಂ) according to wish or desire, ad libitum, plentifully, copiously; lawlessly. (My.; B. 4, 77. 122).

ಯಥೇಚ್ಛೆ yathā-icche. a suitable wish or desire (Sk.). 2, = ಯಥೇಚ್ಛ. (My.).

ಯಥೇಪ್ಸಿತ yathā-īpsita. as wished, agreeable to wish or expectation; (ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ) *according to one's desire, ad libitum;* wantonly, wilfully.

ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರ yatheṣṭa-ācāra. doing what one likes, unrestrained, wilful, lawless, licentious; heedless proceedings, wilfulness. see ವಿಸಟವ್ಬುರಿ.

ಯಥೋಚಿತ yathā-ucita. *accordant with propriety or equity, right, proper;* (ಯಥೋಚಿತಂ) suitably, fitly, properly.

ಯಥೋತ್ತರ yathā-uttara. following in regular order or succession; (ಯಥೋತ್ತರಂ) *in regular order or succession, one after another.*

ಯಥೋದ್ಗತ yathā-udgata. as arisen, as one came (into the world): *without sense, childlike, stupid.*

ಯದ್ yad. = ಯತ್ 1. (Śmd. 100). who, which, what, whoever, whatsoever, etc. 2, *for which reason, on which account, since, as, because.*

ಯದಾ yadā. at what time, when; since, as (My.).

ಯದಾನಿಬಳ್ಳಿ yadāni-baḷḷi. a winding half shrubby plant; Cocculus villosus Dec. (St. & Pl.).

ಯದಿ yadi. *if, in case that.*

ಯದು yadu. = ಎದು. N. of a son of Yayāti, brother of Puru and ancestor of Kṛiṣṇa (Śmd. 2. 301). 2, N. of a country to the west of the Yamunā; N. of the dakṣiṇa country. ಯದುಗಳು, the family and descendants of Yadu (J. 25, 13).

ಯದುಕುಲ yadu-kula. the family of Yadu. ಯದುಕುಲದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ (ಯಾದವರ್ Śmd. 2 Cm.).

ಯದುಕುಲಾಗ್ರಣಿ yadukula-agraṇi. Kṛiṣṇa (J. 33, 3).

ಯದುಕುಲೇನ್ದ್ರ yadukula-indra. = ಯದುಕುಲಾಗ್ರಣಿ. (J. 2, 19).

ಯದುಕುಲೋದ್ಭವ yadukula-udbhava. Kṛiṣṇa (My.).

ಯದುಗಿರಿ yadu-giri. the Yadu-hill: Mēlkōṭe, to the north of Mysore (My.).

ಯದುಗಿರಿನಾಯಕ yadugiri-nāyaka. Viṣṇu (My.).

ಯದುಗಿರಿನಾಯಕಿ yadugiri-nāyaki. Lakṣmī (My.).

ಯದುನೃಪಾಲ yadu-nṛipāla. king Yadu, etc.

ಯದುನೃಪಾಲಕಟಕ yadunṛipāla-kaṭaka. the whole number of the Yadu kings (Śmd. 301 Mdb.).

ಯದುರಾಜ yadu-rāja. Kṛiṣṇa (J. 26, 70).

ಯದುಶೈಲ yadu-śaila. = ಯದುಗಿರಿ. (My.).

ಯದೃಚ್ಛೆ yad-ṛicche. *acting as one likes, following one's own inclination, self-will, wilfulness, independence; spontaneity;* casual course, accident, chance (ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, ಅನಿಮಿತ್ತ, ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ Mr. 452). 2, a noun which is neither a generic nor specific term nor noun of agency, one either not derived from authority or not possessing meaning.

ಯದ್ಭವಿಷ್ಯ yad-bhaviṣya. one who says "what will be" or "what must be": *a man who believes in the power of fate, a fatalist.*

ಯದ್ವದ yad-vada. *talking anything, talking nonsense, saying no matter what.*

ಯದ್ವಾ yad-vā. or, or else, whether.

ಯದ್ವಾತದ್ವಾ yadvā-tadvā. disorderly; disorder, confusion (My.).

ಯನ್ತ್ರಿ yantṛi. restraining, controlling; guiding. 2, one who restrains, a governor, etc.; *a charioteer; an elephant driver or rider.*

ಯನ್ತ್ರ yantra. = ಎನ್ತ್ರ, ಜನ್ತ್ರ. a means or instrument for holding or restraining or fastening anything. 2, a band, a fastening, a tie, a thong, etc. 3, *any instrument, a machine, an engine, an apparatus.* 4, restraint, constraint, force. 5, a plate or birch-leaf on which are written the names of certain deities, etc. and which is worshipped and tied to the upper arm for the removal of demoniac influences, etc., an amulet, a charm (J. 3, 26); a diagram of a mystical nature or astrological character used as an amulet. see ಮನ್ತ್ರ-. — ಯನ್ತ್ರ ಕಟ್ಟು. to tie an amulet to the upper arm. [— ಯನ್ತ್ರಯುಗ. machine age].

ಯನ್ತ್ರಕ yantraka. a bandage; a restrainer; a machinist. see ಕು-.

ಯನ್ತ್ರಕಲೆ yantra-kale. the mechanical art, mechanics (B. 4, 163).

ಯನ್ತ್ರಣ yantraṇa. restraint, etc., control, rule, etc. see ನಿ-.

ಯನ್ತ್ರತನ್ತ್ರ yantra-tantra. amulets and (other) devices (Bp. 40, 62; 43, 79; 50, 78; 51, 11).

ಯನ್ತ್ರಧಾರಾಗೃಹ yantra-dhārā-gṛiha. a room fitted up with a kind of shower-bath (Cpr. 7, 146).

ಯನ್ತ್ರಮುಕ್ತ yantra-mukta. *thrown by any kind of machine* (said of weapons).

ಯನ್ತ್ರಿತ yantrita. restrained, checked, curbed; bound, fastened, fettered; subject to; one who makes exertions or takes pains. see ಅ-, etc.

ಯನ್ತ್ರಿಸು yantrisu. to bind, etc. (Bp. 60, 22).

ಯಭನ yabhana. sexual intercourse. (R.; see ಯಾಭ).

ಯಭಸ್ವ yabhasva. know carnally; do the sexual act. (My.).

ಯಮ yama. = ಎಮ, ಜಮ, ಜವ2. restraining, controlling, taming, keeping in check; *restraint* (of the senses, affections, etc.), *self-control; any great moral duty* (which is obligatory, as chastity, refraining from violence or injury, patience, truthfulness, honesty, as opposed to ನಿಯಮ). 2, *Yama* (the sister of Yamī and son of Vivasvat, the sun), *the god who presides over the pitṛis and rules the spirits of the dead: the judge and punisher of the dead, and the guardian or regent of the south quarter,* in which direction in some region of the lower world is his abode. 2, *a pair, a brace, a couple;* a twin, one of a pair or couple, a fellow. ನಿಯಮವುಳ್ಳವನನ್ನು ಕಣ್ಡರೆ ಯಮನಿಗೂ ಭಯ (Prv.). — ಯಮಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. slaughter done by Yama. ಕರಿವ ಕಾದೆಣ್ಣೆಯೊಳು ಇಱಿವ ಬೆನ್ನೊಳು, ಕರುಳ ಹೆರಿವ, ಬಾಯೊಳಗಲಗ ಸರಿವ, ಕರಗಸದಿಂ ಕೊಱೆವ, ಕೆಯ್ ಕಾಲುಗಳ ಮುಱಿವ, ಕೆಂಗೆಣ್ಡದೊಳು ಹುರಿವ ಯಮಗೊಲೆಗಳುಕಿ ಸಾಯಲಾಱದಲೇ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). — ಯಮದಿಕ್ಕು. the south (My.). — ಯಮನವ. -ಅವ. = ಯಮನಾಳು. (Dp. 4). — ಯಮನಾಳು. -ಆಳು. = ಯಮದೂತ. (My.).

ಯಮಕ yamaka. restraint; a religious obligation; a twin, one of a pair; doubled, two-fold. 2, the repeating or setting in opposition in the same stanza of words or syllables different in meaning but similar in sound, a kind of play on words or paronomasia [Kr. 2, 112. 129]; (Śmd. 26-28; Kāvy. III, 2, B, 2-32). see ಪದವರ್ಣಾವೃತ್ತಿ.

ಯಮಕಿಂಕರ **yama-kiṅkara.** = ಯಮದೂತ. (My.).
ಯಮದಣ್ಡ **yama-daṇḍa.** = ಜವದಣ್ಡ. Yama's rod (J. 7, 49).
ಯಮದೂತ **yama-dūta.** a messenger of death, Yama's messenger, employed to bring the souls of the dead to Yama's judgment-seat, and thence conduct them to their final destination (Abh. P. 13, 42).
ಯಮಧರ್ಮರಾಯ **yama-dharmarāya.** Yama (My.).
ಯಮನ **yamana.** restraining, controlling, etc. see ಸಂ–.
ಯಮನಗರಿ **yama-nagari.** = ಯಮಪುರ. (Bp. 61, 38).
ಯಮನನ್ದನ **yama-nandana.** Dharmarāja (Bh. 1, 10, 21).
ಯಮನಿಯಮ **yama-niyama.** obligatory and self-imposed restraint or religious observance (Bp. 38, 5; J. 23, 2).
ಯಮಪುರ **yama-pura.** = ಜವಪುರ. the city or abode of Yama (Abh. P. 13, 42).
ಯಮಪುರಿ **yama-puri.** = ಯಮಪುರ. (My.).
ಯಮಬಾಧೆ **yama-bādhe.** = ಯಮಯಾತನೆ. (My.).
ಯಮಯಾತನೆ **yama-yātane.** the torment or torture inflicted by Yama (My.).
ಯಮರಾಜ್ **yama-rāj.** *king Yama.*
ಯಮರಾಜ **yama-rāja.** = ಯಮರಾಜ್. (Bp. 10, 30).
ಯಮಲ **yamala.** = ಅಮಳ್, ಅವಳ, ಜವಳ, ಜವಳಿ, ಸವಡ. *a pair.* 2, twin, one of a pair or couple, paired, doubled. 3, the number two.
ಯಮಲಮರ್ದಲ **yamala-mardala.** = ಜವಳಿವದ್ದಳೆ. a double drum.
ಯಮಲಿ **yamali.** = ಅವಳಿ, ಜವಳಿ, etc. a pair. 2, a sort of dress consisting of two pieces.
ಯಮಲೋಕ **yama-lōka.** Yama's world (My.).
ಯಮಹರ **yama-hara.** Śiva (Bp. 46, 33).
*ಯಮಳ **yamaḷa.** = ಯಮಲ. ಕೂರ್ಪುಡುಗದೆ ಬನ್ದು ತಾಗೆ ಯಮಳರ್ ತಡೆಗೊಣ್ಡೊಡೆ Pb. 12, 162.
ಯಮಾನುಜೆ **yama-anuje.** Yama's sister: the river Yamunā (Mr. 414).
ಯಮಾನ್ತಕ **yama-antaka.** Śiva (My.).
ಯಮಿ **yami.** one who restrains himself, an ascetic (ತಪಸಿ Śm. 109; Bp. 54, 24). 2, Yamī, the sister of Yama: the river Yamunā. see ದಿನಕರಾತ್ಮಜೆ.
ಯಮುನಾಭಿದ್ **yamunā-bhid.** who has divided the river Yamunā into two parts (with his ploughshare): Baladēva. (R.).
ಯಮುನಾಭ್ರಾತೃ **yamunā-bhrātṛi.** the brother of Yamunā: *Yama.*
ಯಮುನೆ **yamune.** ಯಮುನಾ. = ಜಗುನೆ, ಜಮುನೆ. *the river Yamunā* (Jumna), personified as Yamī, the twin sister of Yama and daughter of the sun.
ಯಮೋಪಮ **yama-upama.** a man like Yama (J. 11, 34).
ಯಯಾತಿ **yayāti.** N. of the fifth monarch of the lunar race, from the two wives of whom came the two lines of the lunar race, that of Yadu and that of Puru (Bhāgavata 9, 20, 8; see ದೇವಯಾನಿ).
ಯಯು **yayu.** = ಯುಯು. going, running about. 2, *a horse* (ಕುದುರೆ Hlā.). 3, *a horse fit for sacrifice.* see Bp. 59, 37.
ಯರ್ತ **yarta.** Tbh. of ವ್ಯರ್ಥ. useless, etc. (My.).
ಯವ **yava.** = ಎವೆ, ಜವೆ2, ಯವೆ No. 1, ಯೆವೆ. removal, separation (see ಅಪಯವ). 2, *barley, Hordeum hexastichon;* a barley corn, as a measure or as a weight. 2, a figure or mark on the hand resembling a barley corn, supposed to indicate good fortune.
ಯವಕ **yavaka.** = ಯವಕೆ. barley; a sort of barley.
ಯವಕೆ **yavake.** = ಯವಕ. ಯವಕೆಗಳು ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ಷೇತ್ರ (ಯವಕ್ಯ Si. 301).
ಯವಕ್ಯ **yavakya.** *sown with barley, producing barley, fit for barley.*
ಯವಕ್ಷಾರ **yava-kṣāra.** = ಜವಕಾರ. *an alkali prepared from the ashes of burnt barley-straw, saltpetre, nitre, nitrate of potash.*
ಯವಕ್ಷೋದ **yava-kṣōda.** barley-meal. (R.).
ಯವನ **yavana.** = ಜವನ1. speed, velocity. 2, a fast horse, a courser. 3, an Ionian, a Greek; a Mahomedan, an individual of a foreign race (ತುರುಕ, ತುರುಷ್ಕ, ಜೋನಗ Mr. 382).
ಯವನಕ **yavanaka.** = ಜೋನಗ. a Greek; a Turk (see Mr. s. ಯವನ).
ಯವನದೇಶ **yavana-dēśa.** the country of the Yavanas: Ionia, Bactria, Turkisthān, Arabia (My.).
ಯವನಾಲ **yava-nāla.** a sort of grass or grain, Andropogon bicolor. 2, a kind of millet (ಕಳಿಕ, ಜೋಳ Mr. 374).
ಯವನಿ **yavani.** a Yavana woman (My.).
ಯವನಿಕೆ **yavanike.** = ಜವನಿಕೆ. a curtain, a screen; a veil (Cpr. 4, 31).
ಯವಫಲ **yava-phala.** that which has barley-like fruit: *a bamboo.*
ಯವಲ **yavala.** bamboo-seed (Bp. 14, 15).
ಯವಸ **yavasa.** = ತವಸ, ದವಸ. *grass, fodder, pasturage, pasture, meadow grass.*
ಯವಸಾಯ **yavasāya.** Tbh. of ವ್ಯವಸಾಯ. cultivation, etc. [colloq.].
ಯವಾಗು **yavāgu.** *rice-gruel* (see ಗಂಜಿ1).
ಯವಾಗ್ರಜ **yava-agra-ja.** = ಯವಕ್ಷಾರ. *nitre, saltpetre.*
ಯವಾನಿ **yavāni.** *bishop's weed, Ptychotis ajowan* Dec. (Ligusticum. a. Roxb.; ಜಾಪಾರ Mr. 136).
ಯವಾನಿಕೆ **yavānike.** *Ptychotis ajowan* Dec.
ಯವಾರ **yavāra.** Tbh. of ವ್ಯವಹಾರ. a law-suit; fight, quarrel [colloq.].
ಯವಾಸ **yavāsa.** = ಯಾಸ1. *the manna plant, Alhagi maurorum* Tournef.
ಯವಿಷ್ಠ **yaviṣṭha.** youngest.
ಯವೀಯಸ್ **yavīyas.** younger; *a younger brother.*
ಯವೆ **yave.** Tbh. of ಯವ. barley (ಯವ Nr.; Mr. 374; Si. 301. 304). ಯವೆ ಗೋದಿ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ (ಶೂಕಧಾನ್ಯ Nr.). 2, Tbh. of ಯವ್ಯ (Mr. 93).
ಯವ್ಯ **yavya.** *a field of barley* (ಯವೆ Mr. 93).
ಯವ್ವನ **yavvana.** Tbh. of ಯೌವನ. youth, etc. (My.; Te.).
ಯವ್ವನಿಗ **yavvaniga.** Tbh. of ಯೌವನಿಕ. a youth, etc. (ತರುಣ; ಯುವ Mr. 309).
ಯವ್ವನೆ **yavvane.** Tbh. of ಯೌವನಿ. a young woman. see ನವ–; Bp. 40, 18.
ಯಶ **yaśa.** = ಜಸ, ಯಶಸ್, ಯಶಸ್ಸು (Śmd. 107). (ಕೀರ್ತಿ Nr. 56; ಭಗ 515).
ಯಶಃಪಟಹ **yaśas-paṭaha.** = ಯಶಪ್ಪಟಹ. *a double drum.*
ಯಶಃಶೇಷ **yaśas-śēṣa.** having nothing left but glory or fame: dead; death. (R.).
ಯಶಪ್ಪಟಹ **yaśap-paṭaha.** = ಯಶಃಪಟಹ. (Abh. P. 9, 94).
ಯಶಶ್ರೀ **yaśa-śrī.** splendour of glory (Cpr. 4, 10; 6, 1).

ಯಶಸ್ yaśas. = ಯಶ, etc. *honour, glory, renown, fame, reputation;* beauty, splendour, magnificence.

ಯಶಸ್ಕರ yaśas-kara. causing renown, conferring fame or distinction, famous, glorious (My.).

ಯಶಸ್ವಿ yaśas-vi. (-vin). possessing honour or glory, renowned, famous (My.).

ಯಶಸ್ಸು yaśassu. Tbh. of ಯಶಸ್ (ಯಶ Śmd. 107).

ಯಶೋದೆ yaśas-de. = ಜಸೋಯೆ. a glory-giving female: *the wife of the cowherd Nanda and foster-mother of Kṛiṣṇa* (J. 6, 44; 7, 24).

ಯಶೋಲತೆ yaśas-late. fame looked upon as a creeper (Cpr. 7, 32).

ಯಶೋವನ್ತ yaśas-vanta. a man who possesses fame or glory (My.).

ಯಷ್ಟಿ yaṣṭi. *a pole, a staff, a stick;* a wooden roller (ಧ್ರುವ, ಕಣೆ Mr. 213); a column, a pillar. 2, *a club, a mace.* 3, *a string, a string of pearls;* a kind of pearl necklace. see ಏಕ–, ಭಾರ–, ಹಿಂಸಾ–.

ಯಷ್ಟಿಕೆ yaṣṭike. a staff, a stick, a club, etc. (= ಯಷ್ಟಿ). see ಏಕ–, ಚರ್ಮ–.

ಯಷ್ಟಿಮಧು yaṣṭi-madhu. *liquorice root, liquorice.*

ಯಷ್ಟಿಮಧುಕೆ yaṣṭi-madhuke. *liquorice.* see ಮಧುಕ.

ಯಷ್ಟೃ yaṣṭṛi. = ಯಜಮಾನ. *a sacrificer.*

ಯಾ yā. = ಏ 5. what? which? (T.; Te.; T. also ಯಾಂಗು = ಎಂಗು; ಯಾದು = ಎದು). [Tu. ಎವು]. – ಯಾ ಪಾಟಿ. what, or which, manner? (My.).

ಯಾ yā. = ವಾ. or (My.; B. 5, 7).

ಯಾಕೆ yāke. = ಏಕೆ. why? wherefore? (Bp. 25, 18; B. 1, 25; 3, 72; 4, 10. 18. 75; 5, 40. 223; C.). ಯಾಕಾಗವಲ್ಲದು? (*i. e.* ಯಾಕೆ ಆಗ ಒಲ್ಲದು? C.). [Tu. ಒಯಿಕ್].

ಯಾಗ yāga. = ಜಾಗ 1. *a sacrifice* (to the gods). ಯಾಗದವರ್ (Bp. 56, 35). ಯಾಗದಾವಿನ ಕಮ್ಬ (ಯೂಪ Nr.). ಯಾಗಕೆ ಅಯ್ದದ ಪಶು (ಪ್ರಾಕೃತ Mr. 461). — ಯಾಗಗೆಯ್. to sacrifice. ಯಾಗಗೆಯ್ವಂ (ಸ್ಥಪತಿ Mr. 261).

ಯಾಗದೀಕ್ಷೆ yāga-dīkṣe. = ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷೆ. initiation into sacrifices.

ಯಾಗಪ್ಪ yāgappa. a chisel used in breaking stones (My., but neither Te. nor T.; *cf.* ವೇಧ 1?).

ಯಾಗಮಣ್ಟಪ yāga-maṇṭapa. a shed or hall for sacrifices (J. 26, 46).

ಯಾಗವ್ರಯ yāga-vraya. expense for a sacrifice: a fee, a present (ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣೆ Mr. 261).

ಯಾಗಶಾಲೆ yāga-śāle. = ಯಜ್ಞಶಾಲೆ. (ಜನ್ನಶೆ Ct. I, 70); a place for hōmas in a temple (My.).

ಯಾಗ್ರ yāgra. Tbh. of ವ್ಯಾಘ್ರ. tiger. (My.).

ಯಾಚಕ yācaka. *a petitioner, a beggar* (ಬೇಡುವವನು Nn. 70). feminine ಯಾಚಕಿ.

ಯಾಚನಕ yācanaka. *a petitioner, a beggar.*

ಯಾಚನೆ yācane. asking, soliciting; *a petition, an entreaty, a request.*

ಯಾಚಿತ yācita. *asked, prayed for, solicited.*

ಯಾಚಿತಕ yācitaka. *anything borrowed.*

ಯಾಚಿಸು yācisu. to ask, to beg, to solicit, to request. see ಎರೆವಂ, ಬೇಡು; Bp. 6, 6; J. 26, 49.

ಯಾಚ್ಞೆ yācñe. *a petition, a request, an entreaty;* begging. see ಎರೆ 4, ಬೇಡು.

ಯಾಜಕ yājaka. a sacrificer, a sacrificing priest, *a priest officiating at a sacrifice.*

ಯಾಜನ yājana. the act of causing a sacrifice to be performed, superintending or assisting at the sacrifices of others. see ಷಟ್ಕರ್ಮ; J. 5, 24; ಮಖ–.

ಯಾಜಮಾನ yājamāna. the part of a sacrificial ceremony performed by the yajamāna or institutor of the sacrifice himself. see ಸದ್–.

ಯಾಜಿ yāji. a sacrificer. 2, a sacrifice. see ಸೋಮ–.

ಯಾಜ್ಞ yājña. (fr. ಯಜ್ಞ). belonging to sacrifice.

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ yājñavalkya. N. of an ancient ṛiṣi; N. of the author of a code of law (My.).

ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ yājñasēni. (fr. ಯಜ್ಞಸೇನ). Draupadī (My.).

ಯಾಜ್ಞಿಕ yājñika. (= ಜನ್ನಿಗ). relating or belonging to sacrifice. 2, a sacrificer, the officiating priest at a sacrificial ceremony, the institutor of a sacrifice; one skilled in sacrificial rites, a ritualist (Bp. 3, 64; 56, 34).

ಯಾಜ್ಯ yājya. 1. to be sacrificed; sacrificial; one on whose behalf a sacrifice is made (J. 5, 24).

ಯಾಜ್ಯ yājya. 2. Tbh. of ವ್ಯಾಜ್ಯ. quarrel, etc. (My.).

ಯಾತ yāta. = ಏತ 2. a picotta (My.; G. 426. 478). ಯಾತ ಗಣೆಯದು ಚಿಗತು ಕಾತು ಫಲವಾದದನ್ದು ಹೋತು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯನಿಱಿದುದನ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾತ ನೆಚ್ಚು! (Sp.). ಯಾತ ತಲೆ ತೂಗಿದರೆ ಪಾತಾಳದ ನೀರು ಬನ್ತು, ತಾತ ತಲೆ ತೂಗಿದರೆ ಪಗಡಿ ಬಿತ್ತು (Prv.).

ಯಾತ yāta. gone; going; motion. 2, *the guiding or driving of an elephant with a hook or goad* (ಅಂಕುಶಚಾರಣ Hlā.; ಒದೆವುದು Hlā., *cf.* ಯತ). see ವಿ–. 3, a foot soldier (ಪದಾತಿಕ, ಪತ್ತಿ, etc., ಕಾಲಾಳ್ Mr. 287).

ಯಾತಕೆ yātake. ಯಾತಕ್ಕೆ yātakke. = ಏತಕೆ, etc. why? for what end? (Bp. 24, 65; 25, 17; C.; B. 1, 25; 5, 76). [Tu. ದಾಯೆಗ್, ಜಾಯೆಗ್].

ಯಾತನ yātana. = ಯಾತನೆ. the act of requiting, etc. (ಕಾರಣ, ದಣ್ಡಣೆ Mr. 392; see ನಿರ್–).

ಯಾತನೆ yātane. requital, retaliation, reward, return. 2, *acute pain, torment, anguish, agony,* especially *punishment inflicted by Yama, the pains of hell* [ಕಾರಣೆ, ದಣ್ಡಣೆ Hlā.).

ಯಾತಯಾಮ yāta-yāma. that which has stood for a night: used, spoiled, impaired. 2, one who has run out or completed a course: *exhausted, old, aged.*

ಯಾತಱ್ yātaṟ. = ಏತಱ್. ಯಾತಱ = ಏತಱ, of what? (C.; B. 1, 18; 3, 115). ಯಾತಱಿನ್ದ (C.; B. 3, 69. 91). ಯಾತಱದು (Bp. 28, 31; C.; B. 1, 18). ಯಾತಱವ = ಏತಱವ. (C.). ಯಾತಱಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಪಾತ್ರದಾಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಿತ್ತು (Prv.). [Tu. ದಾದೊವು].

ಯಾತಿ yāti. going, marching, proceeding (ಅಯ್ದುವುದು Nn. 77).

ಯಾತು yātu. a goer; a traveller, a wayfarer. 2, *a rākṣasa, an evil spirit, a demon.* 3, witchcraft; injury; torture.

ಯಾತುಧಾನ yātu-dhāna. *a rākṣasa, an evil spirit, a demon.*

ಯಾತೃ yātṛi. a goer, a traveller. 2, a charioteer. 3, *husband's brother's wife.* (ನಗೆವೆಣ್ Mr. 312).

ಯಾತ್ಯ yātya. to be tormented, subject to the torments of hell: *a condemned spirit, an inhabitant of hell.*

ಯಾತ್ರಾದಾನ yātrā-dāna. a present of navadhānya given by one who commences a journey or by the pūjāri at the commencement of a car-festival, with the object of obtaining good success (My.).

ಯಾತ್ರೆ yātre. ಯಾತ್ರಾ. = ಜಾತ್ರೆ. *going, travel, march* (ಗಮನ, ಗಮನಿಸುವುದು Nn. 159). 2, *the march of an army, an expedition.* 3, going on a pilgrimage, pilgrimage, a company of pilgrims. 4, a periodical festival in honour of an idol, to which pilgrims resort; a car-festival; a festive procession, a great festival (ಮಹೋತ್ಸವ, ಮಹಾ ಉತ್ಸಹ 159). 5, *support of life, maintenance, support.* 6, going after, following: *conformity to usage, practice, custom, usage* (ಅನುಸರಿಸುವುದು 159; Hlā.; My. 479). ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದರೂ ಪಾತ್ರೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರೇ ಗುಣ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prvs.).

ಯಾತ್ರೋತ್ಸವ yātrā-utsava. a festive procession (Cpr. 2, 94 va.).

ಯಾತ್ರೋತ್ಸಾಹ yātrā-utsāha. = ಯಾತ್ರೋತ್ಸವ (Cpr. 2, 90).

ಯಾದ yāda. Tbh. of ಯಾದಸ್. (ಅನಿಮಿಷ, ಮೀನ್ Nn. 148).

ಯಾದಃಪತಿ yādas-pati. *the ocean, the sea.*

ಯಾದವ yādava. (fr. ಯದು). descended or coming from Yadu; a descendant of Yadu; Kriṣṇa. see Śmd. 2. 302; Bp. 54, 63; J. 4, 52; 7, 2. — ಯಾದವರೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. Kriṣṇa (J. 2, 46).

ಯಾದವಶಿಖಾಮಣಿ yādava-śikhāmaṇi. Kriṣṇa (J. 24, 39).

ಯಾದವಾಚಲ yādava-acala. = ಯದುಗಿರಿ. Mēlkōṭe, to the north of Mysore. (My.).

ಯಾದವಾದ್ರಿ yādava-adri. = ಯಾದವಾಚಲ. (My.).

ಯಾದವೇಂದ್ರ yādava-indra. Kriṣṇa (J. 5, 5).

ಯಾದಸ್ yādas. = ಯಾದ. any animal living in water, *any large aquatic animal, a sea-monster.*

ಯಾದಸಾಂನಾಥ yādasām-nātha. lord of sea-animal: *Varuṇa.*

ಯಾದಸಾಂಪತಿ yādasām-pati. *Varuṇa.*

ಯಾದಾಸ್ತು yādāstu. a memorandum, a rough note, a memorial (My.; Br., H.).

ಯಾದಿ yādi. remembrance; memorandum-scrap (My.; Br.; Mhr., H. ಯಾದ, ಯಾದೀ).

ಯಾದೃಶ yā-dṛiśa. which like? what like? of what kind? which? what? as like (My.).

ಯಾನ yāna. going, moving, riding; marching or proceeding (against an enemy). 2, *a conveyance or vehicle of any kind, a carriage,* etc. 3, a channel to carry off water (ಸಾರಣಿ, ನೀರ ಹರುಕಣಿ Mr. 422; *cf.* ಪಾನ).

ಯಾನಪಾತ್ರ yāna-pātra. *a boat, a ship.*

ಯಾನಮುಖ yāna-mukha. *the forepart of a carriage.*

ಯಾನು yānu. = ಆಂ 1, etc. I, (R.; Tu. also ಏನ್, T. ಯಾನ್).

***ಯಾನೆ yāne.** = ಆನೆ. an elephant. ಆ ಯಾನೆಯಂ ತನ್ದನ್ದು ಗಣ್ಡರ್ ನಿನ್ನನ್ನರೀ ಭುವನದೊಳಾರುಮಿಲ್ಲ Vr. 34, 25. (T. ಯಾನೈ).

ಯಾನೆಗ yānega. see ಗಜಾಜೈ.

ಯಾನ್ತ ya-anta. a term ending in ಯ or ಯ್ (Śmd. 318).

ಯಾನ್ತ್ರಿಕ yāntrika. (fr. ಯನ್ತ್ರ). relating to instruments or machines (B. 5, 227).

ಯಾಪನ yāpana. causing to go or pass away; spending time, wasting time, delay, procrastination; loitering, staying. 2, supporting life: *maintenance, support.*

ಯಾಪಾರ yāpāra. Tbh. of ವ್ಯಾಪಾರ. trade, traffic (My.). — ಯಾಪಾರ, ಸಾಪಾರ. dupl. (My.). [colloq.].

ಯಾಪ್ಯ yāpya. = ಜಾಪ್ಯ. to be passed or spent, as time; to be removed or cured; to be rejected or expelled. 2, *low, vile, contemptible, little, trifling, unimportant.*

ಯಾಪ್ಯಯಾನ yāpya-yāna. *a palanquin, a litter.*

ಯಾಭ yābha. sexual intercourse (ವ್ಯವಾಯ, ರತಿ, ಮೈಥುನ, ಕೂಟ Mr. 329).

ಯಾಮ yāma. 1. (= ಯಮ). *restraint; forbearance.* see ಆ-, ಉಪ-. 2, relating to, or coming from, Yama.

ಯಾಮ yāma. 2. = (ಜಾಮ), ಜಾಮು, ಜಾವ, ಜಾವು. going, proceeding, motion, course. 2, *a night-watch, a period or watch of three hours, the eighth part of a day.*

ಯಾಮಿ yāmi. 1. = ಜಾಮಿ. a sister, female relation. 2, one who restrains, etc. see ಅನ್ತರ್-.

ಯಾಮಿ yāmi. 2. possessing watches: night (ಯಾಮಿನಿ Mr. 65).

ಯಾಮಿಕ yāmika. being on watch; a watchman, one on guard or duty at night (V. 6, 42).

ಯಾಮಿನಿ yāmini. *night* (ಯಾಮಿ Mr. 65).

ಯಾಮಿನೀಪತಿ yāminī-pati. the moon (My.).

ಯಾಮಿರ yāmira. the moon. (R.).

ಯಾಮುನ yāmuna. (fr. ಯಮುನಾ). relating to, or coming from, the river Yamunā; *antimony;* N.

ಯಾಮ್ಯ yāmya. relating to Yama; *southern; the south.*

ಯಾಯಜೂಕ yāyajūka. frequently sacrificing; *a performer of frequent sacrifices.*

ಯಾಯವಾರ yāyavāra. Tbh. of ಯಾಯಾವರ. also: alms (My.). ಬುಧವಾರವಾದರೆ ಯಾಯವಾರ ಇಕ್ಕ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಯಾಯಾವರ yāyāvara. going repeatedly; wandering in all directions; a vagrant mendicant; the life of a wandering beggar.

ಯಾಯಿ yāyi. going, moving, etc.; a traveller, etc. see ಅನು-.

ಯಾಯಿವಾರ yāyivāra. = ಯಾಯವಾರ. (My.).

ಯಾರ್ yār. ಯಾರು yāru. = ಆರ್ 1, etc. the plural of ಯಾವ: who? (C.). [Tu. ಏರ್]. ಯಾರಿಗೆ (B. 5, 127). ಯಾರೋ (B. 3, 44. 99. 126; 4, 205). ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ (3, 6). ಯಾರ್ಯಾರು (3, 53). ಯಾರಿಗೆ ನಿತ್ತರೂ ಬೊಮ್ಮಬಟ್ಟೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. — ಯಾರಿಗೆ ಯಾರಿಲ್ಲ, ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ. (or ಸಂಗಾತವಿಲ್ಲ). — ಯಾರಿಗೆ ಶರಣು ಬಿದ್ದರೂ ಮರಣದ ಭಯ ತಪ್ಪದು. — ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಆಗಸರ ಮಾಳಿಯೋ ಮುತ್ತಯ್ದೆ. — ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನೀರುಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Si. 189. 264. 278.

ಯಾರಿ yāri. = ಈರಿ. a species of plant. ಯಾರಿಯೆನೆ ಚಾರಮುಸ್ಕಡ ಮೆನಲಾ ಬುಗುರಿ (Mr. 117; o. r. in one MS. ಯಾರಿಯೆನೆ ಚಾರಮುಸ್ಕನ್ದೆಯೆನಲಾ ಬುಗುರಿ; two MSS. ಈರಿಯೆನೆ ಬೇಲಮುಸ್ಕನ್ದೆಯೆನಲಾ ಬುಗುರಿ).

ಯಾಲ yāla. = ಏಲಾಂ, etc. an auction. etc. (My.).

ಯಾಲಕಿ yālaki. = ಯಾಲಕ್ಕಿ. (Bp. 26, 36; My.).

ಯಾಲಕ್ಕಿ yālakki. = ಏಲಕ್ಕಿ. large cardamoms. (ಪೃಥ್ವಿಕೆ G.; C.; B. 3, 29). ಯಾಲಕ್ಕೀ ಕಾಟು (ಉಪಕುಂಚಿಕೆ G.). see Si. 152. 153. 415.

ಯಾವ yāva. = ಆವ, etc. what? which? (C.). [Tu. ವಾ]. ಯಾವ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಬರುವದೊ, ಆ ತಿಂಗಳು ಪುಷ್ಯಮಾಸ ಎನ್ನಲ್ ಪಡುವದು (Si. 42). ಯಾವವನು (-ಅವನು) ಹಗೆಯವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಹೋಱಡುತ್ತಾನೋ, ಅನ್ಥವನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. (282). ಆನೆಯ ಮುಮ್ಬಾಗವು ಯಾವುದೋ (-ಅದೋ),

ಅದು ದನ್ನ ಭಾಗ (270). ಯಾವ ಮುಳ್ಳಿಗಾದರೂ ಶೂಕ ಎಮ್ಬ ಹೆಸರು (306). ಯಾವದನ್ದರೆ (-ಅನ್ದರೆ, B. 5, 109). ಯಾವದಾದರೂ (-ಆದರೂ, 5, 113. 300). ಯಾವದಾದರೊನ್ದು (-ಆದರೂ ಒನ್ದು, B. 3, 2. 3; 4, 129. 134; 5, 124). ಯಾವದೊನ್ದು (ಯಾವದೊ ಒನ್ದು, B. 5, 117). ಅಪ್ಪಾ, ಈ ಜನರು ಯಾವದೋ ಆಟ ಆಡುತ್ತಾರಲ್ಲೇ? (4, 150). ಈ ವಜ್ರವು ಯಾವದೋ ಒನ್ದು ದೇವಾಲಯದೊಳಗಿನ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿತ್ತು (4, 174). ಯಾವದೋ ಒನ್ದು ಕರೀ ಬೀಜದ ಚೀಲವು (4, 62). ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನು ಆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಒಯ್ದನೆನ್ದು, ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (3, 24). ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಅನ್ಯದೇಶದ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು (5, 221). ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಹಿನ್ದೆ, ದೇವಕಾರ್ಯ ಮುನ್ದೆ. — ಯಾವ ಕಾಲ ತಪ್ಪಿದರೂ ಸಾಯುವ ಕಾಲ ತಪ್ಪದು. — ಯಾವ ದೇವರು ವರಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳಾಗವು. — ಯಾವ ರಾಯರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೂ ರಾಗಿ ಬೀಸೋದು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ (Prvs.). ಯಾವ್ಯಾವ (= ಯಾವ ಯಾವ, B. 5, 13. 96). ಯಾವಾಕೆ (-ಆಕೆ, = ಯಾವಳು, B. 5, 290). ಯಾವಾತ (ಆತ, = ಯಾವನು, G. 13). — ಯಾವನು. which man? who? (My.). — ಯಾವಲ್ಲಿ. -ಅಲ್ಲಿ. where? whither? (My. B. 5, 63). — ಯಾವಳು. which woman? who? (My.). — ಯಾವಾಗ. -ಆಗ. when? (My.; B. 2, 5; 5, 58). ಯಾವಾಗಿನನ್ತೆ (ಯಾವಾಗಿನ ಅನ್ತೆ), as usual (My.; B. 5, 103). — ಯಾವಾಗಲಾದರೂ. -ಆಗಲಾದರೂ. at any time (one does not know when, My.). — ಯಾವಾಗಲು. -ಆಗಲು. ಯಾವಾಗಲೂ. -ಆಗಲೂ. always, ever (My.; ಸರ್ವದಾ, ಸದಾ Si. 477; ಅನವರತ, ನಿತ್ಯ G.). see B. 1, 14. 26; 2, 8; 3, 32; 5, 103; Si. 87. — ಯಾವಾಗಾದರೂ. -ಆದರೂ. = ಯಾವಾಗಲಾದರೂ. (My.; B. 5, 205. 302). — ಯಾವಾಗ್ಯೆ. = ಯಾವಾಗ. (My.). ಯಾವಾಗ್ಯಾದರೂ. = ಯಾವಾಗಾದರೂ. (My.). — ಯಾವಾಗ್ಯೂ. -ಆಗ್ಯೂ. = ಯಾವಾಗಲೂ. (My.). — ಜೀವನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹೀನವೇ ಸರಿ (Prv.).

ಯಾವ yāva. (fr. ಯವ). relating to barley. 2, *lac or the red dye prepared from the cochineal insect* (ಅಲತಿಗೆ, ಅರಗು, ಮದರಂಗಿಯ ರಸ G.).

ಯಾವಕ yāvaka. *lac, the red dye.* 2, *half ripe barley; forced rice*; — a kind of food prepared from barley, barley gruel (ಅರ್ಧ ಬೇಯಿಸಿದ ಕಾಳು, ಗುಗ್ಗರಿ G.). 3, a kind of pulse, Dolichos biflorus (see ಅಲಸನ್ದಿಗೆ).

ಯಾವಕದ್ರವ yāvaka-drava. = ಯಾವಕ No. 1. (Cpr. 6, 64 va.).

ಯಾವಜ್ಜೀವ yāvat-jīva. (ಯಾವಜ್ಜೀವಂ). throughout life, all one's life long (My.).

ಯಾವತ್ yāvat. as great, as large; *as much, as many;* as often, as far, as long; *how much, how many; as much as, as many as, all, all whatsoever, the whole, totally; as long as; as far as, unto, until.*

ಯಾವತ್ತರು yāvattaru. Tbh. of ಯಾವತ್. as many persons as, all persons; also ಯಾವತ್ತರೂ (-ಊ, B. 2, 50). ಯಾವತ್ತರಿಗೂ (B. 3, 89. 92).

ಯಾವತ್ತು yāvattu. Tbh. of ಯಾವತ್. all, the whole (C.; B. 3, 26. 27. 75); also ಯಾವತ್ತೂ (C.; B. 3, 27. 128).

ಯಾವನ yāvana. (fr. ಯವನ). born or produced in the land of the Yavanas; *incense.*

ಯಾಷ್ಟೀಕ yāṣṭīka. (fr. ಯಷ್ಟಿ). *a warrior armed with a club.*

ಯಾಸ yāsa. 1. = ಯವಾಸ. *the manna-plant, Alhagimaurorum.*

ಯಾಸ yāsa 2. Tbh. of ವೇಷ. guise, etc. (My.). [colloq.].

ಯಾಸಿ yāsi. = ಯಾಸೆ, etc. (B. 3, 84; 5, 252).

ಯಾಸೆ yāse. (Tbh. of ವ್ಯಾಜ? or of ವ್ಯಾಸ?). = ಏಸೆ q. v., ಯಾಸಿ. bent, crooked, slanting (Te. ಯಾಸೆ, ವ್ಯಾಸೆ).

ಯಿ yi. for Kannaḍa words with this initial see ಇ.

ಯಿಗತಿ yigati. Tbh. of ಯುಕ್ತಿ. contrivance, etc. (S. Mhr.).

ಯಿಗುತಿ yiguti. = ಯಿಗತಿ. (My.).

ಯಿಗ್ರ yigra. Tbh. of ವಿಗ್ರಹ. an image, idol, etc. (My.).

ಯಿಂಗಡ yiṅgaḍa. = ಎಂಗಡ. the state of being separate, etc. (My.). [colloq.].

ಯಿಂಗಡಿಸು yiṅgaḍisu. = ಎಂಗಡಿಸು. to separate. [colloq.].

ಯಿಸವಾಸ yisavāsa. Tbh. of ವಿಶ್ವಾಸ. (My.). [colloq.].

ಯೀ yī. for Kannaḍa words with this initial see ಈ.

ಯೀಬೂತಿ yībūti. Tbh. of ವಿಭೂತಿ. sacred ashes, etc. (My.).

ಯುಕ್ yuk. (ಯುಜ್). yoked; in couples or pairs, even, not odd; even line (Ch.); a pair, two.

ಯುಕುತ yukuta. Tbh. of ಯುಕ್ತ. (My.).

ಯುಕುತಿ yukuti. Tbh. of ಯುಕ್ತಿ. (Bp. 20, 25: My.).

ಯುಕ್ತ yukta. = ಯುಕುತ. yoked, joined, united; joined with, endowed or furnished with, possessed of, having, possessing (Śmd. 372); *arranged in regular order, adapted, fitted, fit, suitable, just, proper, right, moderate, due;* fixed on, intent on; occupied with, engaged in, attentive, given up or devoted to; proved, inferred, deduced by argument. feminine: ಯುಕ್ತೆ (A.), ಯುಕ್ತಳು (My.). —ಯುಕ್ತಗೆಯ್. to join oneself to, to be found in. ಉಕ್ತದಿಂ ಧರೆಯೊಳಿಹ ಜೀವಗಳು ಜಲದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಗೆಯ್ವುವು (Mr. 412).

***ಯುಕ್ತಕಾರಿ yukta-kāri.** one of the varieties of the figure of speech, arthāntaranyāsa Kr. 3, 29, 32.

ಯುಕ್ತರಸೆ yukta-rase. *N. of a plant* (= ಏಲಾಪರ್ಣಿ, ರಾಸ್ನೆ).

***ಯುಕ್ತರೂಪಕ yukta-rūpaka.** one of the varieties of rūpaka, a figure of speech.

ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ yukta-ayukta. suitable and unsuitable (G. 516; My.). [2, one of the varieties of arthāntaranyāsa, a figure of speech. Kr. 3, 29. 33].

***ಯುಕ್ತಾರ್ಥಾನ್ತರನ್ಯಾಸ yuktā-arthāntara-nyāsa.** one of the varieties of arthāntaranyāsa, a figure of speech. Kr. 3, 37.

ಯುಕ್ತಿ yukti. = ಜುಕುತಿ, ಜುಗುತಿ, ಜುತ್ತಿ, ಯಿಗತಿ, ಯಿಗುತಿ, ಯುಕುತಿ. yoking, joining, *junction, union, combination, connection.* 2, application, use, employment, practice, usage. 3, appliance, means, plan, scheme, expedient. 4, trick, contrivance, device, stratagem, ingenuity, cunning. 5, skill, dexterity, art, tact (J. 1, 6). 6, *suitableness, adaptedness, fitness, propriety.* 7, the art (as of a piece of mechanism); the secret, the key, etc. 8, in law: enumeration of circumstances, etc. 9, reasoning, argument, inference, deduction from circumstances. 10, in the drama: connection of events in the plot. 11, in rhetoric: emblematic or mystical expression of purpose. 12, supplying an ellipsis. ಯುಕ್ತಿಯ ಮಾತು ಮಕ್ಕಳಿನ್ದಾದರೂ ತಿಳುಕೊ! — ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಮುಕ್ತಿ, ಯುಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಉಕ್ತಿ (Prvs.). see Prv. s. ಶಕ್ತಿ. — ಯುಕ್ತಿ ತೆಗೆ. to take hold of a contrivance, etc., to frame and use it (My.; B. 5, 222); to make an invention (My.; B. 5, 170. 171. 224). — ಯುಕ್ತಿ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆ. to make an invention (My.; B. 5, 173. 179). — ಯುಕ್ತಿ ಹುಡುಕು. to seek or seek after a contrivance, etc. (My.).

ಯುಕ್ತಿಪರ yukti-para. filled with fitness, etc., suitable, apt; ingenious, etc. (B. 5, 182; My.).

ಯುಕ್ತಿವನ್ತ yukti-vanta. a man fertile in expedients or of resources; an ingenious or clever man; etc. (My.).

ಯುಕ್ತಿಶಾಲಿ yukti-śāli. = ಯುಕ್ತಿವನ್ತ. (My.).

ಯುಕ್ತಿಸಾಧ್ಯ yukti-sādhya. attainable by expedients, etc. (My.).

ಯುಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯ yukti-sāmarthya. the power that is in expedients, etc. (My.).

ಯುಕ್ತಿಸು yuktisu. to direct or bend the thoughts towards any object, to consider, to think upon (Bp. 10, 42; 26, 49; 39, 12; 47, 56; 58, 14).

ಯುಗ yuga. = ಜುಗ, ನಗ 3, ನೊಗ. *a yoke* (ನೊಗನು Nn. 90). 2, *a pair, a couple* (ದ್ವಿತಯ, ಎರಡು 90; ಎರಡು 84; ಜೋಡು Śm. 91). 3, wife and husband (ದಮ್ಪತಿ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು 90). 4, a period or astronomical cycle of five years, a lustrum. 5, the period of a year (see ಯುಗಾದಿ). 6, *an age of the world*, of which there are four: kṛita, trētā, dvāpara, and kali (ಕಾಲ 90). 7, the number 4 (Ch.; ನಾಲ್ಕು Mr. 347). 8, a measure of length (ಮಾರು, ನಾಲ್ಕು ಮೊಳ G.). 9, a species of drug (= ವೃದ್ಧಿ; ಔಷಧ G.). feminine: ಯುಗೆ, she who possesses a pair (A.).

ಯುಗಕೀಲಕ yuga-kīlaka. *the pin of a yoke.*

ಯುಗನ್ಧರ yuga-n-dhara. *the pole of a carriage.*

ಯುಗಪತ್ yuga-pat. = ಯುಗಪದ್. (Śmd. 99. 107).

ಯುಗಪತ್ರಕ yuga-patraka. *mountain ebony, the tree Bauhinia variegata.*

ಯುಗಪತ್ಸಮ್ಭ್ರಮ yugapat-sambhrama. (Śmd. 99). simultaneous agitation, etc.

ಯುಗಪದ್ yuga-pad. being in the same yoke or by the side of each other: *together, at one time, simultaneously, at once, all at once, all together.*

ಯುಗಪದುಕ್ತಿ yugapad-ukti. speaking of or mentioning two (persons, etc.) at one time (Śmd. 261. 269).

ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ yuga-pārśva-ga. *going at the side of the yoke* (said of young ox in training).

ಯುಗಲ yugala. = ಜೋಳ 2. *a pair, a couple, a brace.*

ಯುಗಲತೆ yugalate. the state of being a couple (ಎರಡೆರಡು Śmd. 255).

ಯುಗಲಸನ್ಧಾನ yugala-sandhāna. joining or fastening a pair together. see ಕಚ್ಚಿಜು.

ಯುಗಲಾರ್ಥ yugala-artha. having or conveying the meaning of a pair (Śmd. 174).

ಯುಗಲೋಚ್ಚರಣ yugala-uccaraṇa. uttering twice (Śmd. 230).

ಯುಗಾಕ್ಷ yuga-akṣa. the two axles (J. 8, 38).

ಯುಗಾಂಗುಲಿವಿಮೋಚನ yuga-aṅguli-vimōcana. unloosening, or sending forth, with a pair of fingers. see ಚಿಮ್ಮು.

ಯುಗಾದಿ yuga-ādi. = ಉಗಾದಿ. the commencement of a yuga, the beginning of the world (Bp. 5, 62). 2, the commencement of a year, a new year's first day (and its feast, My.). ಉಣ್ಣದ್ದೇ ಯುಗಾದಿ, ಮಿನ್ದದ್ದೇ ದೀವಳಿಗೆ (Prv.). — ಯುಗಾದಿಹಬ್ಬ. a festivity observed on a new year's day (My.).

ಯುಗಾನ್ತ yuga-anta. the end of a yoke; the end of a generation; *the end of a yuga or age, destruction of the world.*

ಯುಗ್ಮ yugma. = ಜುಗಮು, ಜುಗುಮು. *a pair, a couple, a brace.* 2, = ಯುಕ್, an even line (Ch.).

ಯುಗ್ಮೆ yugme. = ಯುಗ್ಮ No. 2. (Ch.).

ಯುಗ್ಯ yugya. fit or proper to be yoked or harnessed. 2, *a vehicle, a carriage.* 3, any yoked or draught animal.

ಯುಜ್ಯ yujya. = ಉದ್ದಿ. allied; fit; union (see Te. s. ಉದ್ದಿ and ಪಿಳ್ಳಾವುದ್ದಿ).

ಯುತ yuta. fastened to or on, attached to; added, joined, united; furnished with, endowed with, possessed of, filled with (ಅನ್ವಿತ, ಸಂಹಿತ, ಸಮನ್ವಿತ, ವಾನ್, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440). see Ch. v. 56; J. 10, 5; ಧಾನ್ಯಯುತತ್ವಣರಾಶಿ, ಎ-, ವಿ-.

ಯುತಕ yutaka. a pair, a couple; union; a sort of dress worn by women. (R.).

ಯುತಿ yuti. (= ಜೊತೆ). junction, union, joining, uniting.

ಯುದ್ಧ yuddha. = ಜುದ್ದ. *a war, a battle, a conflict, a fight, a combat.* see ಕಾದು 1. — ಯುದ್ಧಂಗೆಯ್. -ಂ-ಕೆಯ್. = ಯುದ್ಧ ಮಾಡು. (Śsv. 4, 77). — ಯುದ್ಧ ನಡೆ. a war to be carried on or happen (B. 5, 67; My.). — ಯುದ್ಧ ಮಾಡು. to make war, to fight (B. 5, 53; My.).

ಯುದ್ಧಕ್ರಮಣಗಮನ yuddha-kramaṇa-gamana. going in a war-like manner, etc. see ಉಜುಮ್ಬು.

ಯುದ್ಧಭೂಮಿ yuddha-bhūmi. a field of battle (My.).

ಯುದ್ಧರಂಗ yuddha-raṅga. = ಯುದ್ಧಭೂಮಿ. (My.).

ಯುದ್ಧಸಮಯಕ್ರಮ yuddha-samaya-krama. the manner of the time of a war (Cpr. 4, 44).

ಯುಧ್ yudh. *a war, a fight, a battle.*

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ yudhi-sthira. firm or steady in battle: the eldest of the five sons of Pāṇḍu (ಧರ್ಮಜ, ಧರ್ಮಪುತ್ರ Mr. 264; J. 2, 5; 7, 67).

ಯುಯು yuyu. = ಯಯು. *a horse.*

ಯುವ yuva. (ಯುವನ್). = ಯುವಾನ. young, youthful, juvenile, adult, arrived at puberty; strong, excellent. 2, *a youth, a young man.* 3, the ninth year in the cycle of sixty.

ಯುವತಿ yuvati. *a young woman.*

ಯುವನಾಶ್ವ yuvanāśva. N. of the father of Māndhātṛi, and of other persons.

ಯುವರಾಜ yuva-rāja. an heir apparent associated with the reigning sovereign in the government, a crown prince (ಪಟ್ಟದ ಕುವರಂ Mr. 310).

ಯುವಾಧಿಪ yuva-adhipa. = ಯುವರಾಜ. (Cpr. 6, 37).

ಯುವಾನ yuvāna. Tbh. of ಯುವ (ಯುವನ್, Śmd. 108; Kāvy. I, 2, 96-103).

ಯುವೇಶ್ವರ yuva-īśvara. = ಯುವರಾಜ. (Cpr. 2, 56).

ಯುವೋನ್ಮೃಗ yuva-unmṛiga. young men looked upon as large wild animals or game (Grj. 2, 88).

ಯುಷ್ಮದ್ yuṣmad. you, your (Śmd. 100; 300 Cm.; Kāvy. I, 2, 66-70; I, 5, 6-12. 27-31; Bp. 47, 64).

ಯುಷ್ಮದ್ಗುಣ yuṣmad-guṇa. (Śmd. 100). your merit, etc.

ಯೂಕ yūka. a louse (Śm. 79).

ಯೂಕಸಮೃದ್ಧಿ yūka-samṛiddhi. increase of lice. see ಹೇನ್.

ಯೂಕಾಭೀತಿ yūkā-bhīti. fear on account of lice (Cpr. 1, 45).

ಯೂಕೆ yūke. ಯೂಕಾ. = ಯೂಕ.

ಯೂಥ yūtha. *a flock, a herd;* a troop; a multitude.

ಯೂಥನಾಥ yūtha-nātha. the leader of a troop; *the head of a flock or herd.*

ಯೂಥಪ yūtha-pa. *the leader of a herd* (especially of elephants).

ಯೂಥಿ yūthi. = ಯೂಥಿಕೆ. a kind of jasmine (V. 4, 45).

ಯೂಥಿಕೆ yūthike. *a kind of jasmine, Jasminum auriculatum* (ಮಾಗಧಿ, ಸೇವನ್ತಿ Mr. 123).

ಯೂಪ yūpa. *a post or stake to which the sacrificial victim is fastened* (J. 18, 12). 2, a column erected in honour of a victory.

ಯೂಪಕಟಕ yūpa-kaṭaka. *a ring at the top of the sacrificial post.*

ಯೂಪಖಣ್ಡ yūpa-khaṇḍa. *shavings of the wood of which a sacrificial post is made.*

ಯೂಪಸ್ತಮ್ಭ yūpa-stambha. = ಯೂಪ No. 1. (My.).

ಯೂಪಾಗ್ರ yūpa-agra. *the top of the sacrificial post.*

ಯೂಷ yūṣa. *soup, broth, peas-soup, the water in which pulse of various kinds has been boiled.*

ಯೆಗ್ಗಳ yeggaḷa. = ವೆಗ್ಗಳ. greatness, etc. (My.).

ಯೆಂಗಿ yeṅgi. (Tbh. of ವ್ಯಂಗ್ಯ). — ಯೆಂಗಿ ಹಾಕು. to cheat (My.).

ಯೆಸನ yesana. Tbh. of ವ್ಯಸನ. grief, sorrow, etc. (colloq.).

ಯೆವೆ yeve. Tbh. of ಯವ. barlecorn (Si. 304).

ಯೇರಣಿಗ yēraṇiga. = ವೇರಡಿಗ, a Keralite?

ಯೇಸ yēsa. Tbh. of ವೇಷ. disguise, etc. (colloq.).

ಯೋಕ್ತೃ yōktṛ. (= ಜೋದ). one who yokes or harnesses, a coachman, a driver; one who employs or makes use of. see ಪ್ರ-.

ಯೋಕ್ತ್ರ yōktra. = ಯೋತ್ರ. *a tie, a fastening, a cord, a halter, a rope, a thong* (ಹಗ್ಗ Hlā.); the tie of the yoke of a plough; the thongs by which an animal is attached to the pole of a vehicle.

ಯೋಕ್ತ್ರಕ yōktraka. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, ಜತಿಗೆ, ಜತ್ತಿಗೆ, ಜೆತ್ತಿಗೆ, ಜೊತಿಗೆ, ಜೊತ್ತಗೆ, ಜೊತ್ತಿಗೆ, ಯೋಕ್ತ್ರ q. v. a tie, etc.

ಯೋಗ yōga. = ಜೋಹ, ಜೋಗ, ಜೋಹ, ಸೋಗು. yoking, joining, junction, union, contact; *connection, association* (ಕೂಟ Śmd. 161 Cm.; ಕೂಟ, ಸಂಗ Nn. 113; ಕೂಟ, ನೀವಿ 105, ಕೂಟ Mr. 514); *combination or mixing of various materials, mixture; the arraying or equipping (of an army), arrangement, disposition; manner, method, means; an expedient, a plan, a device;* supernatural means, charm, magic, magical art. 2, undertaking, work, business; performance, execution. 3, *fitness, propriety, suitability.* 4, accession of property, substance, wealth (ಧನ 113; ದ್ರವ್ಯ 514). 5, conjunction (of stars); lucky conjuncture; and auspicious moment; good luck, a good or happy condition (ಸದ್ಗತಿ, ಒಳ್ಳಿಹ ಗತಿ 113; ಸುಗತಿ 514); final beatitude (ಮುಕ್ತಿ 514); luck, destiny (My.). 6, a period of time; a day (ದಿನ, ದಿವಸ 113; ದಿನ 514). 7, a particular division of time or astronomical period, indicating the sum of the l ongitude of the sun and moon; twenty-seven (or twenty-eight) such yōgas are enumerated (ವಿಷ್ಕಮ್ಭಾದಿಯೋಗ Mr. 68). 8, a constellation, an asterism. 9, etymology, derivation of the meaning of a word from its root; the etymological meaning of a word, opposed to rūḍhi. 10, the connection of words together, construction. 11, a rule, an aphorism, a precept. 12, zeal, endeavour. 13, *application or concentration of the thoughts, fixing the mind on a particular point and keeping the body in a fixed posture, abstract contemplation, meditation* (ಜಪಾರ್ಚನ, ಜಪ ಅರ್ಚನೆಗಳು 113; ನೆನವ ಸುಧ್ಯಾನ 514). 14, the systematic practice of the above abstract contemplation, the yōga system (darśana) of philosophy as established by Patañjali, a division of the sāṅkhya system (ಯಮನಿಯಮಾದಿಗಳ್ Mr. 259). 15, a good quality (ಸದ್ಗುಣ, ಒಳ್ಳಿಹ ಗುಣ 113). 16, the body (ಕಾಯ, ದೇಹ 113; ತನು 514). 17, disguise (ವೇಷ 113; ವೇಶ 514); a spy. 18, application of a remedy: a remedy, a medicine (ಔಷಧ 113; ಔಷಧಿ 514). 19, a kind of boat (see s. ಜೋಗ). ಯೋಗವಿದ್ದಷ್ಟು ಭೋಗಿಸ್ಯಾನು (Prv.).

ಯೋಗಕ್ಷೇಮ yōga-kṣēma. happy condition and health, well-being, welfare (My.). ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಬಲ್ಲ (Prv.).

ಯೋಗದೃಷ್ಟಿ yōga-dṛiṣṭi. knowledge obtained by meditation (My.).

ಯೋಗಧಾರಣ yōga-dhāraṇa. continuance or perseverance in abstract contemplation (My.).

ಯೋಗಧ್ಯಾನ yōga-dhyāna. contemplation (of the deity) in mental concentration (My.).

ಯೋಗನಿದ್ರೆ yōga-nidre. contemplation-sleep: a state of half contemplation and half sleep, a state between sleep and wakefulness which admits of the full exercise of the mental powers; the sleep of Viṣṇu, etc. at the end of a yuga (Bp. 4, 9; 35, 8. 41).

ಯೋಗಪಟ yōga-paṭi. = ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ. (ವ್ಯಾಪಿ Mr. 256, one MS. ಯೋಗವಟ).

ಯೋಗಪಟ್ಟ yōga-paṭṭa. = ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ. (Sk.; R.).

ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ yōga-paṭṭike. = ಜೋಗವಟ್ಟಿಗೆ, ಯೋಗವಟ್ಟಿಗೆ. the cloth thrown over the back and knees of an ascetic during meditation (Sk. ಯೋಗಪಟ್ಟಕ).

ಯೋಗಪಾದುಕೆ yōga-pāduke. = ಜೋಗವಾವುಗೆ, ಯೋಗವಾವುಗೆ, a magical shoe, supposed to carry the wearer wherever he wishes.

ಯೋಗಪೀಠ yōga-pīṭha. a particular posture during religious contemplation (Sk.; *cf.* ಯೋಗಾಸನ; Bp. 23, 21).

ಯೋಗವಟ್ಟಿಗೆ yōga-paṭṭige. Tbh. of ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ. (ಜೋಗವಟ್ಟಿಗೆ Kk. 33).

ಯೋಗವನ್ತ yōga-vanta. a lucky man (My.).

ಯೋಗವಾವುಗೆ yōga-pāvuge. Tbh. of ಯೋಗಪಾದುಕೆ. (Kk. 33).

ಯೋಗವಾಹ yōga-vāha. a letter on the top of another (Śmd. 369); especially a term for the sounds visarjanīya (visarga), jihvāmūlīya, upadhmānīya, and nāsikya (sonne, Śmd. 25. 26. 43. 44).

ಯೋಗವಿಭಾಗ yōga-vibhāga. the disuniting or separation of that which is usually combined together into one, the separation of one rule into two, making two rules of what might be propounded as one (Śmd. 300. 419).

ಯೋಗಶಕ್ತಿ yōga-śakti. the power derived from yōga (My.).

ಯೋಗಶಾಲಿ yōga-śāli. = ಯೋಗವನ್ತ. (My.).

ಯೋಗಾಕ್ಷರ yōga-akṣara. a compound consonant (when such consonants are used for alliteration there is some freedom, but their upper consonant must be *always* the same, Ch. v. 54 and an instance found in one MS.).

ಯೋಗಾಚಾರ yōga-ācāra. the observance or practice of the yōga. 2, a follower of a particular Buddhist sect.

ಯೋಗಾಚಾರ್ಯ yōga-ācārya. a teacher of the yōga system of asceticism. 2, a teacher of the magical art. see Bp. 24. 48.

ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ yōga-abhyāsa. practice of the yōga (My.).

ಯೋಗಾಸನ yōga-āsana. the posture or mode of sitting proper for abstract meditation (My.).

ಯೋಗಿ yōgi. = ಜೋಗಿ. a follower of the yōga system, a yōgi; an ascetic; a devotee (ಭಗ Mr. 515; Ṡmd. 2; Bh. 1, 8, 24; C.); a class of śaiva devotees and beggars (My.). 2, a magician, one supposed to have obtained supernatural powers. ಮನವ ಘನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಘನವ ಮನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮನವನ್ ಅದುವೆ ಪಾಪಕೆಳಸದಾ ಯೋಗಿಗೆ ವನವಾಸ ಯಾಕೆ? (Sp.). ಯೋಗಿಯಾದರೂ ಭೋಗ ಬಿಡ (Prv.). — ಯೋಗಿದೇವ. N. (Bp. 58, 9).

ಯೋಗಿಣಿ yōgiṇi. Tbh. of ಯೋಗಿನಿ. a female yōgi (J. 15, 15). 2, = ಯೋಗಿನಿ No. 1 (J. 15, 21). 3, an unlucky conjunction of stars (Mr. 59).

ಯೋಗಿತ yōgita. yoked, joined. see ಸಂ-. 2, *bewitched, under the influence of charms or sorcery, mad.* see Nr. s. ಮರುಳ್ 2.

ಯೋಗಿನಿ yōgini. = ಯೋಗಿಣಿ. a female demon or being endowed with magical power, a fairy, a sorceress, one of the eight yōginis created by and attendant on Durgā (Sk.). 2, a class of yōginis, of which sixty-four are enumerated (J. 5, 72).

ಯೋಗೀನ್ದ್ರ yōgi-indra. = ಯೋಗೀಶ್ವರ. (ಯತೀಶ್ವರ Nn. 18).

ಯೋಗೀಶ್ವರ yōgi-īśvara. a great yōgi (ಪಿಪ್ಪಲ, ಯತೀನ್ದ್ರ Nn. 62; ಎತೀಶ್ವರ 78).

ಯೋಗೇಷ್ಟ yōga-iṣṭa. *lead;* tin.

ಯೋಗ್ಯ yōgya. = ಜೋಗ್ಯ. fit for the yoke; fit for yōga. 2, *useful, serviceable, fit, becoming, suitable, proper, able, fit for, qualified for;* a useful, etc. man (ಅದಿಯನ್ Kk. 68). feminine: ಯೋಗ್ಯಳು. ನತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದವಳು ಮುತ್ತು ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, *a species of plant or drug* (ವೃದ್ಧಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ವದ್ದಿಯೆಂಬ್ಬ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯಂ Nr.).

ಯೋಗ್ಯತನ yōgyatana. = ಯೋಗ್ಯತೆ. (B. 5, 290; My.).

ಯೋಗ್ಯತೆ yōgyate. *suitableness, propriety, fitness, appropriateness;* ability, capability (ಪುರುಳ್ Ct. I, 43). ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳುಯದ ದೊರೆತನವೂ ರೋಗವಿಲ್ಲುಯದ ವೈದ್ಯನೂ ಒನ್ದೇ (Prv.).

ಯೋಗ್ಯತ್ವ yōgyatva. = ಯೋಗ್ಯತೆ (Cpr. 10, 18).

ಯೋಗ್ಯಾರಥ yōgyā-ratha. *a carriage employed in military exercises.*

ಯೋಗ್ಯೆ yōgye. ಯೋಗ್ಯಾ. exercise, practice, especially *gymnastics, warlike or martial exercise, drill.* [2, a fit woman].

ಯೋಚನ yōcana. = ಯೋಚನೆ. Tbh. of ಯೋಜನ. application of the mind, deliberation, consideration, reflection, thought; sorrowful thought (ವಿಚಾರ G.; B. 5, 80).

ಯೋಚನೆ yōcane. = ಯೋಚನ. (ಗತಿ Nn. 166; My.; Te.; M. ಯೋಜನೆ; T. ಯೋಜನೈ). ಕಜ್ಜಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲ. — ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವಗೆ ದೈವದ ಯೋಚನೆ ಏನು? — ಧೀರನಿಗೆ ಯಾಕೆ ನಾರೀ ಯೋಚನೆ? — ಪಾಪಿಗೆ ಪಾರಾಯಣದ ಯೋಚನೆ ಉಣ್ಟೇ? — ಪ್ರಾಣಾ ಹೋಗುವಾಗ್ಯೆ ಕೋಣನ ಯೋಚನೆ ಏನು? — ಬಡ್ಡಿಗೆ ಯಾತಕೆ ಬದುಕಿನ ಯೋಚನೆ? — ಬಣ್ಡನಿಗೆ ಪಿಣ್ಡದ ಯೋಚನೆಯೇ? — ಬಾರಿನವರಿಗೆ ಬೇರಿನ ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ? — ಬಾಟು ತಪ್ಪಿದ ಬಟಾಕ ಬಳೆಯ ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ? — ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟದ ಯೋಚನೆ (Prvs.). see B. 5, 65. 68. 200.

ಯೋಚಿಸು yōcisu. (= ಯೋಜಿಸು). to deliberate, to reflect, to think; to consider, to ponder, to weigh in the mind; to ascertain (Ṡmd. 187. 188; Bp. 5, 55; 50, 44; B. 3, 15. 51; My.). ಯೋಚಿಸಿದಹಾಗೆ ಸೂಚಿಸುವದು (Prv.).

ಯೋಜನ yōjana. = ಯೋಚನ, ಯೋಚನೆ. the act of joining, junction, harnessing, yoking, etc.; the act of applying, application, fixing, arranging, preparation. 2, a stage or distance gone in one harnessing or without unyoking: *a measure of distance equal to four krōśas* or about 9 English miles (others: about equal to an European league, *i. e.* 4 or 5 miles; others: equal to 2½ English miles; ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ G.; My.). 3, grammatical construction. 4, application of the thoughts: directing the thoughts to one point, concentration of the mind, abstraction (Sk.); devising, contriving, inventing (B. 5, 227; Mhr. ಯೋಜನಾ. ಯೋಜನ ನಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡದಿದ್ದರೂ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ಭೋಜನ ಅನ್ದರೆ ಯೋಜನ ಹೋದೇನು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಯೋಜನಗನ್ಧಿ yōjana-gandhi. a woman whose fragrance extends for a yōjana: Satyavatī, the wife of Ṡantanu (Bh. 1, 2, 23; Sk. -ಧೆ).

ಯೋಜನವಲ್ಲಿ yōjana-valli. *Bengal madder, Rubia munjista.*

ಯೋಜನಸ್ತನಿ yōjana-stani. N. of a female demon (J. 16, 35. 36. 41).

ಯೋಜಿತ yōjita. joined, united, etc. see ಸಂ-.

ಯೋಜಿಸು yōjisu. (= ಯೋಚಿಸು). to yoke to, to put to, to join; to bestow upon (Cpr. 4, 3. 60; 7, 3; Abh. P. 3, 146). 2, to deliberate, etc. (Bp. 3, 68, 51, 30). 3, to approve, to assent to, to permit, to grant (ಅನುಮತ Ṡmd. Dh.).

ಯೋಜ್ಯ yōjya. to be joined; fit to be applied; to be appointed; to be made use of or employed; etc. see ನಿ-.

ಯೋತ್ರ yōtra. (= ಯೋಕ್ತ್ರ). *a tie, a band, a cord, a rope;* etc. (ಕಣ್ಣಿ, ಹಗ್ಗ, ಬನ್ಧ Mr. 371).

ಯೋದ್ಧೃ yōddhṛi. *a fighter, a warrior, a soldier, a combatant.*

ಯೋಧ yōdha. (= ಜೋದ). *a warrior, a soldier.*

ಯೋಧಕ yōdhaka. = ಜೋದಕ, ಯೋಧ. (My.; ಕಾದುವವನು G.).

ಯೋಧನ yōdhana. fighting, battle, strife. see ದುರ್-.

ಯೋಧಸಂರಾವ yōdha-saṁrāva. *challenging to battle, mutual defiance of combatants.*

ಯೋಧ್ಯ yōdhya. fit to be fought, to be overcome in battle, conquerable. feminine: ಯೋಧ್ಯೆ; see ಅ-.

ಯೋನಿ yōni. *the womb, the uterus, the matrix, the vulva, the vagina; the female organs of generation* (ಪುಕ್ಕು Ṡm. 78); any place of birth; *birth, origin, source;* family, race, stock, caste.

ಯೋನಿಜ yōni-ja. born or produced from the womb, viviparous (Bp. 2, 10; 54, 26).

ಯೋಷಿತ್ yōṣit. *a woman; a wife.*

ಯೋಷಿತೆ yōṣite. *a woman; a wife.*

ಯೋಷೆ yōṣe. *a woman; a wife.*

ಯೌಕ್ತಿಕ yauktika. (fr. ಯುಕ್ತಿ). a king's companion or associate (= ನರ್ಮಸಚಿವ). (R.).

ಯೌಗಿಕ yaugika. (fr. ಯೋಗ). useful, applicable; proper, customary, usual; *suiting the derivation, agreeing with the etymology, derivative;* relating to the yōga. [2. a chemical compound].

ಯೌತಕ yautaka. property given at marriage, a woman's dowry, *a nuptial gift, presents made to a bride at her marriage by her father and friends,* also to the bride-groom.

ಯೌತವ yautava. = ಪೌತವ. *measure in general.*

ಯೌವತ yauvata. (fr. ಯುವತಿ). *an assemblage of young women.*

ಯೌವತರತ್ನ yauvata-ratna. a number of girls that resemble precious stones (Cpr. 7, 128).

ಯೌವನ yauvana. (fr. ಯುವ, ಯುವನ್). = ಜವ್ವನ, ಯುವ್ವನ. juvenile; *youth, youthfulness, the prime of life, the bloom of youth, puberty, manhood.* ಚಿನ್ತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು, ಸನ್ತೋಷವೇ ಯೌವನ. — ಯೌವನ ಕುನ್ದಿದರೂ ಗಂಹರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಯೌವನಮದ yauvana-mada. the pride of youth (My.).

ಯೌವನಶ್ರೀ yauvana-śrī. the beauty of youthfulness (Cpr. 2, 19).

ಯೌವನಾವಸ್ಥೆ yauvana-avasthe. the state of youth, youthfulness, puberty (My.).

ಯೌವನಾಶ್ವ yauvanāśva. (fr. ಯುವನಾಶ್ವ). a son of Yuvanāśva: Māndhātṛi, and others (J. 2, 34. 36; 8, 34).

ಯೌವನಿ yauvani. (ಯೌವನೆ at the end of compounds). = ಜವ್ವನಿ, ಜವ್ವನೆ, ಯುವ್ವನೆ. a young woman.

ಯೌವನಿಕ yauvanika. = ಜವ್ವನಿಗ, ಯುವ್ವನಿಗ. a youth, a young man (Grj. 2, 106 va.).

ಯೌವನೋನ್ಮತ್ತೆ yauvana-unmatte. a female intoxicated on account of her youth (Cpr. 8, 4 va.).

ಯೌವರಾಜ್ಯ yauva-rājya. (fr. ಯುವರಾಜ). the rank or office of an heir-apparent; his rights and privileges, right of succession to the kingdom (Cpr. 2, 41; 4, 88 va.).

ಯೌವರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ yauvarājya-abhiṣēka. consecration for the official duties of an heir-apparent (Cpr. 2, 54).

ರ್

r

ರ್ r. the forty-seventh letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). it is the final of many words (58), becomes ಲ್ (42), ಳ್ (42). ಮ್ (248), ನ್ (281), arises from ಱ್ (50), and ಡ್ (in ಅರೆ = ಅಡೆ, ಒಡೆ), is occasionally dropped when arisen from ಱ್ (see *e. g.* ಬದುಕು 1, etc.), and in the *present* language represents also ಱ್.

ರ ra. the letter ರ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ರ ra. N. of a metrical foot (Ch.; Mr. 349). 2, the number 2 (Mr. 349).

ರಂಹಸ್ raṁhas. *speed, velocity;* eagerness, impetuosity.

ರಂಹಸ raṁhasa. = ರಂಹಸ್. (ಜವ, ರಯ, etc., ಓಟ Mr. 273).

ರಕಮು rakamu. an item or article (of an account); an amount (of money); an appointed quantity: a dose; a piece (My.; B. 5, 264; Mhr., H). — ರಕಮುವಾರು. article by article, piece by piece (My.; Mhr., H.). [2, wholesale].

ರಕಾರ ra-kāra. the letter or syllable ರ (Śmd. 11).

ರಕುತ rakuta. Tbh. of ರಕ್ತ. (Rām. 3, 6, 56; Bh. 8, 22, 46; Si. 204. 427; My.).

ರಕ್ಕ rakka. Tbh. of ರಕ್ಷೆ. see ರಕ್ಕಸಂಕಲೆ. 2, Tbh. of ರಕ್ಷ; see ಅಂಗ–.

ರಕ್ಕಸ rakkasa. Tbh. of ರಾಕ್ಷಸ. a demon, etc. (Śmd. 356; Kk. 11*a*; ಪುಣ್ಯಜನ Hlā.; ಅಮರ್ದುಣಿವಗೆಯ Kk. 56; ಚುಕ್ಕಿಗುವರ, ಮುಬ್ಬಿಗ, ಅಸುರ Śm. 9; ಬಲಿ 108). [ಕೆಲರ್ ಕುದುಗುಳಿ ರಕ್ಕಸರ್ Pb. 12, 8]. — ರಕ್ಕಸಗಂಗ. see Ch. s. ಅಜಿತಸೇನ. — ರಕ್ಕಸದಲೆ. -ತಲೆ. the head of a rākṣasa (Rām. 3, 6, 56). — ರಕ್ಕಸಬೇರ. the enemy of the rakkasas: Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7). — ರಕ್ಕಸರೋಜ. -ಓಜ. Śukra (ಚುಕ್ಕಿ, ಅಸುರ ಗುರು Śm. 17). — ರಕ್ಕಸವಗರಣ. -ಪಗರಣ. Tbh. of ರಾಕ್ಷಸ ಪ್ರಕರಣ (Śmd. 380). — ರಕ್ಕಸವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. Viṣṇu (ಹರಿ Ct. II, 4; ಉಪೇನ್ದ್ರ Śm. 6). — ರಕ್ಕಸವಡೆ. -ಪಡೆ. an army of rākṣasas (Abh. P. 13, 126 va.). [ಅನ್ತು ರಕ್ಕಸವಡೆ ತನ್ನ ಪಡೆಯೆಲ್ಲಮಂ ತೆರಳ್ಚಿ ತೇರಯಿಸಿ ನುಂಗಿದೊಡೆ Pb. 12, 8 va.]. — ರಕ್ಕಸವಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. the shield of a rākṣasa (Rām. 3, 6, 41). — ರಕ್ಕಸವೇರ. -ಬೇರ. = ರಕ್ಕಸಬೇರ. (ವಿಷ್ಣು Śs.).

ರಕ್ಕಸಂಕಲೆ rakka-saṅkale. Tbh. of ರಕ್ಷಾಶೃಂಖಲ. a chain worn as a preservative. (Śmd. 376).

ರಕ್ಕಸಿ rakkasi. (Śmd. 49. 287). Tbh. of ರಾಕ್ಷಸಿ. a female demon. (Bp. 40, 52; J. 16, 35). [ಜರೆಯೊಮ್ಮ ರಕ್ಕಸಿ ಕಣ್ಡು Pb. 6, 26 va.]. ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿಗೆ (ಡಾಹಿಣಿ Śmd. II). ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿ (ಡಾಕಿನಿ Kk. 81).

ರಕ್ಕೆ rakke. Tbh. of ರಕ್ಷೆ. protection, etc. (Śmd. 346; ಕಾಪು Ct. I, 84). see ಅಂಗ–, ಜೀವ–, ಪಕ್ಕ–, ಪಾದ–. — ರಕ್ಕೆವಣಿ. -ಮಣಿ. Tbh. of ರಕ್ಷಾಮಣಿ (Ct. II, 104).

ರಕ್ತ rakta. = ರಕುತ, ರಗತ, ರಗುತ. *coloured, dyed, painted, tinged.* 2, *reddened, red;* red colour (ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು Nn. 126; ಕೆಮ್ಪು Mr. 518). 3, *blood* (ನೆತ್ತರು Nn. 54. 126; ರುಧಿರ 518; ಕೆನ್ನೀರ್ Kk. 40). 4, *saffron* (ಕಾಶ್ಮೀರ, ಕುಂಕುಮದ ಹೂವು 126; ಕುಂಕುಮ 518). 5, affected by passion, impassioned, passionately fond of; passion, love (ಮೋಹ 126; ಅನುರಾಗ 518). 6, loving, dear, beloved. 7, lovely, pleasant, sweet. 8, copper. 9, vermilion. 10, cinnabar. ಬಂಗಾರದ ಕತ್ತಿಯಾದರೆ ರಕ್ತ ಬಾರದೇ? (Prv.). ರಕ್ತದ ಮುಟಿ (Si. 295). — ರಕ್ತ ಉಗು. blood to issue (Bp. 57, 75). — ರಕ್ತಕೊಡಿಗೆ. free land granted by a ruler to a brave soldier who has risked his person in battle, or if he has bled for him, to his family (My.). — ರಕ್ತದ ಹೊನ್ನೇ ಮರ. = ಹೊನ್ನೆಮರ (Z.). — ರಕ್ತ ಪರಿ. blood to flow or stream (Rśv. 13, 96 va.). — ರಕ್ತ ಸುರಿ. blood to flow (Bp. 46, 22; 57, 60; C.).

ರಕ್ತಕ raktaka. red, etc. 2, *the plant Pentapetes phoenicea.*

ರಕ್ತಕಣ್ಠಿಕೆ rakta-kaṇṭhike. a woman with a sweet voice (Cpr. 3, 96 va.).

ರಕ್ತಕಮಲ rakta-kamala. a red lotus-flower (My.).

ರಕ್ತಕಾಸ rakta-kāsa. cough attended with spitting of blood (My.).

ರಕ್ತಕುಷ್ಠ rakta-kuṣṭha. red leprosy (My.).

ರಕ್ತಕುಸುಮ rakta-kusuma. a morbid issue of blood from the yōni (My. as an adopted term).

ರಕ್ತಚನ್ದನ rakta-candana. *red sandal, Pterocarpus santolinus* L. f.

ರಕ್ತಚ್ಛದ rakta-c-chada. red-winged: N. of a bird (ಪಿಕ್ಕುಳಿಕೆ Mr. 175).

ರಕ್ತತೆ raktate. redness; the state of being affected by passion, affection (Kāvy. V, 35).

ರಕ್ತಧಾರೆ rakta-dhāre. a stream of blood (Rśv. 13, 96).

ರಕ್ತಪ rakta-pa. blood-drinking; a rākṣasa. see ರಕ್ತಪೆ.

ರಕ್ತಪಕ್ವ rakta-pakva. blood-ripeness, pus. see ಕೀ 2.

ರಕ್ತಪದಿ rakta-padi. a species of plant (ಶೀಘ್ರ, ಹತ್ತಿದರೆ ಮುರುಟು ಹಂ Mr. 145).

ರಕ್ತಪವಳ rakta-pavaḷa. = ರಕ್ತಬಾಳ. (My.).

ರಕ್ತಪಾನ rakta-pāna. the drinking of blood (J. 2, 60).

ರಕ್ತಪಾಯಿ rakta-pāyi. blood-drinking; a bug. (R.).

ರಕ್ತಪುಷ್ಪ rakta-puṣpa. a red flower (My.). 2, red-flowered: N. of various plants.

ರಕ್ತಪೆ rakta-pe. *a blood-sucker, a leech.*

ರಕ್ತಫಲೆ rakta-phale. *the plant Momordica monadelpha* Roxb. (ತೊಣ್ಡೆ ಬಳ್ಳಿ G.).

ರಕ್ತಬಾಳ rakta-bāḷa. gum-myrrh (ಗನ್ಧರಸ, ಗೋಪ, ರಸಗನ್ಧ G.; My.).

ರಕ್ತಭೇದಿ rakta-bhēdi. the dysentery (My.).

ರಕ್ತಮಣ್ಡಲ rakta-maṇḍala. a large red-ringed snake, the bite of which causes putrification of the blood (My.).

ರಕ್ತಮೇಹ rakta-mēha. passing of blood in the urine, bloody urine (My.; G. 425).

ರಕ್ತಶಾಲಿ rakta-śāli. *red rice, Oryza sativa.*

ರಕ್ತಶ್ಯಾಮ rakta-śyāma. *dark-red.*

ರಕ್ತಸಂಕೋಚ rakta-saṅkōca. safflower. (ಕುಂಕುಮ G.).

ರಕ್ತಸನ್ಧ್ಯಕ rakta-sandhyaka. *the flower of the red water-lily, Nymphaea rubra.*

ರಕ್ತಸರೋರುಹ rakta-sarōruha. *a red lotus.*

ರಕ್ತಾಕ್ಷ rakta-akṣa. red-eyed; *a male buffalo.*

ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ rakta-akṣi. a buffalo (ಕೋಣ Mr. 162). 2, the fifty-eighth year in the cycle of sixty (My.).

ರಕ್ತಾಂಗ rakta-aṅga. red-bodied; a bug; *a species of plant* (= ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ).

ರಕ್ತಾಂಗಿ rakta-aṅgi. the plant Rubia munjista (ಮಂಜಿಷ್ಠ, etc. Mr. 139, one MS. ರತ್ನಾಂಗಿ).

ರಕ್ತಾತಿಸಾರ rakta-atisāra. the dysentery (My.).

ರಕ್ತಾಮ್ಬರ rakta-ambara. a red garment (J. 8, 46).

ರಕ್ತಾರ್ಜುನ rakta-arjuna. the tree Terminalia arjuna (ನದೀಸರ್ಜ, ಅರ್ಜುನ, etc., ತೋರಮತ್ತಿ, ಕೆಮ್ಪುಮತ್ತಿ Si. 132).

ರಕ್ತಿ rakti. pleasingness, loveliness; affection, attachment, devotion. see ಅನು-, ವಿ-, ಸು-; Bp. 18, 97; 26, 24.

ರಕ್ತೆ rakte. the red one: *one of the seven tongues of fire.*

ರಕ್ತೇಕ್ಷಣ rakta-īkṣaṇa. a man who has red eyes (from wrath, My.).

ರಕ್ತೋತ್ಪಲ rakta-utpala. *the blossom of the red water-lily, Nymphaea rubra.*

ರಕ್ತೋದನ rakta-ōdana. red boiled rice (for a bali, Bh. 1, 7, 19).

ರಕ್ತೋಡೆ rakta-uḍe. ರಕ್ತೋಡಾ. a (female) river that has red water (Cpr. 1, 81 va.).

ರಕ್ಷ rakṣa. = ರಕ್ಷ No. 2. a guard, a protector.

ರಕ್ಷಃಸಭೆ rakṣas-sabha. *an assemblage or multitude of rākṣasas.*

ರಕ್ಷಕ rakṣaka. who, or what, guards, watches, takes care of, protects, saves, keeps, or tends; a guardian, a protector, etc. (ಕಾಪಾಡುವವನು G.; Bp. 10, 41; 28, 64; My.). ಪಕ್ಷಾ ಮಾಡುವವ ರಕ್ಷಕನಾದಾನೇ? (Prv.).

ರಕ್ಷಣ rakṣaṇa. the act of guarding, watching, tending, caring for, protecting, preserving, maintaining, or saving; a guardian, etc. see ಪಾದ-; ವಿಶ್ವ-; ಕಾ, ಸಲಹು, ಸಾಕು 1.

ರಕ್ಷಣೆ rakṣaṇe. = ರಕ್ಷಣ. (ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ G.; My.). ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲ. — ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆನ್ತ, ಗೋಣಿ ಉಟ್ಟರೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.).

ರಕ್ಷಸ್ rakṣas. *an evil being or demon, a rākṣasa.*

ರಕ್ಷಾಪತ್ರ rakṣā-patra. a blank leaf at the beginning and end of a book to protect it, a book-cover; [dust cover]. (My.; ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲಿನ ಕಾಗದ, ಕವರ G.).

ರಕ್ಷಾಬನ್ಧ rakṣā-bandha. the binding of a twist of thread around the wrist as a preservative (against evil spirits, etc.), done on particular occasions (as marriage, sacrifice, investiture with the sacrificial cord, etc. My.).

ರಕ್ಷಾಮಣಿ rakṣā-maṇi. = ರಕ್ಷೆಮಣಿ. a jewel worn as a preservative (against evil spirits, etc.). 2, (a man who is) a jewel of protection (Abh. P. 10, 84).

ರಕ್ಷಾಶೃಂಖಲ rakṣā-śriṅkhala. = ರಕ್ಷಸಂಕಲೆ. a chain worn as a preservative.

ರಕ್ಷಿ rakṣi. *a guardian, a protector, a defender, a guard.*

ರಕ್ಷಿಣಿ rakṣiṇi. a protectress (A.).

ರಕ್ಷಿತ rakṣita. *guarded, protected, taken care of, preserved, maintained, kept, saved from* (ಕಾಯಲ್ ಪಟ್ಟ, ಕಾಪಾಡಿದ G.). feminine ರಕ್ಷಿತೆ (J. 5, 52).

ರಕ್ಷಿತ್ರಿ rakṣitri. *one who guards or protects, a guardian,* etc.

ರಕ್ಷಿವರ್ಗ rakṣi-varga. *a body-guard.*

ರಕ್ಷಿಸು rakṣisu. to guard, to take care of, to protect, to preserve, to save, to keep, to maintain, to tend, to govern (ಪಾಲನ Śmd. 717; ಕಾಪಾಡು G.; C.). ರಕ್ಷಿಸುವುದು (ಪರಿಪಾಲನೆ Nn. 113); ರಕ್ಷಿಸುವವನು (ಅಕ್ಷ, ಪೋಷಕ 37). ರಕ್ಷಿಕೆ or ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ (Śmd. 270). see Śmd. 155, 264; Bp. 5, 67; 36, 36; 51, 49; 53, 48; 61, 50. 93; J. 11, 2; 13, 34; B. 4, 83.

ರಕ್ಷೀಕೃತ rakṣī-krita. = ರಕ್ಷಿತ. (Cpr. 1, 101).

ರಕ್ಷೆ rakṣe. = ರಕ್ಷ No. 1, ರಕ್ಷೆ, ರಕ್ಷಾ. the act of guarding or protecting, protection, care, etc. 2, a preservative (against evil spirits, etc.): a piece of thread bound round the wrist, a mark made with ashes on the forehead, a mark made by cauterizing (My.); *ashes of cow-dung* (ಕ್ಷಾರ, ಭಸ್ಮ, ವಿಭೂತಿ, etc., ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ Mr. 48), etc. see ಪಾದ-. — ರಕ್ಷೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie a preservative or amulet (Cpr. 6, 107). — ರಕ್ಷೆಬಳೆ. a ring worn on the right upper arm as an amulet (My.). — ರಕ್ಷೆಬೊಟ್ಟು. a round mark or spot of ashes, lamp-black, etc. put on the forehead to save one from fear, etc. (My.).

ರಕ್ಷೋಗಣ **rakṣas-gaṇa.** a company of demons (J. 10, 4).

ರಕ್ಷೋಘ್ನ **rakṣas-ghna.** killing or destroying demons (J. 16, 39; 33, 40).

ರಕ್ಷ್ಣ **rakṣṇa.** *protection.*

ರಕ್ಷ್ಯ **rakṣya.** proper or worthy to be guarded, protected, taken care of, etc. (My.).

ರಗಡ **ragaḍa.** abundance, profusion, masses, lots, heaps; press, throng (Mhr., H.; S. Mhr.).

ರಗತ **ragata.** Tbh. of ರಕ್ತ. (My.). blood, etc. — ರಗತಬಾಳ. = ರಕ್ತಬಾಳ. (Cb. 132). gum-myrrh.

ರಗಳೆ **ragaḷe.** Tbh. of ರಘಟೆ (Śmd. 31). a class of Mora feet metres. 2, a vain word, vain words, gabble (B. 4, 198; My.; see ಒಣ-, ಗಜ-. 3, a long-continuing, never-ending business; lengthiness, prolixity (My.).

ರಗುತ **raguta.** Tbh. of ರಕ್ತ. blood, etc. (ಕೆನ್ನೀರ್, ನೆತ್ತರ್, ಶೋಣಿತ Śm. 44; My.).

ರಘಟೆ **raghaṭe.** = ರಗಳೆ. a class of Mora feet metres (Ch.).

ರಘು **raghu.** N. of a king who was the grandfather of Daśaratha and great-grandfather of Rāmacandra (Rām. 1, 16, 23).

ರಘುಕುಲ **raghu-kula.** the race or family of Raghu (J. 18, 32. 45; 19, 22).

ರಘುಕುಲೋದ್ಭವ **raghukula-udbhava.** Rāma (J. 19, 15).

ರಘುಜ **raghu-ja.** Rāma (J. 6, 2).

ರಘುನನ್ದನ **raghu-nandana.** a descendant of Raghu: Rāma (My.).

ರಘುನಾಥ **raghu-nātha.** the leader of the Raghus: Rāma (Bp. 31, 21; J. 18, 4. 46).

ರಘುಪತಿ **raghu-pati.** = ರಘುನಾಥ. (J. 18, 17. 44).

ರಘುರಾಮ **raghu-rāma.** Rāmacandra (Abh. P. 3, 152; Bp. 54, 39).

ರಘುವಂಶ **raghu-vaṁśa.** the race or family of Raghu. 2, N. of a poem (by Kālidāsa) in honour of the race of Raghu (My.).

ರಘುವರ **raghu-vara.** Rāma (J. 18, 15; 20 sum.).

ರಘುವೀರ **raghu-vīra.** Rāma (J. 18, 7).

ರಘುಸುತ **raghu-suta.** = ರಘುನನ್ದನ. Rāma. (Mr. 19).

ರಘೂದ್ವಹ **raghu-udvaha.** Rāma (J. 19, 4; 20, 5).

ರಂಕ **raṅka.** niggardly, mean, indigent, poor, miserable, hungry; a beggar. 2, slow. (R.).

ರಂಕು **raṅku.** *a species of deer or antelope, the spotted axis* (ಮರೆ Mr. 163). see ಜಲ-.

ರಂಕೆ **raṅke.** = ರೆಂಕೆ, ರೊಂಕೆ q. v. the grunt of an ox (Sd., Te.; Mhr. ರೇಂಕಣೇಂ, to grunt, as a buffalo).

ರಂಗ **raṅga.** = ರಂಗು. colour, paint, hue. 2, *a place of public amusement or for dramatic exhibitions, a stage, an arena, a circus, a place of public contests.* 3, a place of assembly. 4, an assembly or assemblage of spectators. 5, a field of battle. 6, dancing, singing, acting, fun, frolic, pleasure. 7, *tin.* 8, Viṣṇu (My.); N. (My.; B. 1, 15. 23); ರಂಗನ ಮುನ್ದೆ ಸಿಂಗನೇ? (Prv.). 9, splendour, brilliance, glow, and glitter; beauteousness or excellence of state (Mhr.; see ರಂಗು). 10, devotion, love, see ಸು-. — ರಂಗಮ್ಬುಗು. -ಪುಗು. to enter an arena, etc. ರಂಗಪ್ರೊಕ್ಕಂ (Śmd. 200). — ರಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ರಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ರಂಗನಾಥ **raṅga-nātha.** Viṣṇu (My.); N.

ರಂಗನಾಯಕ **raṅga-nāyaka.** = ರಂಗನಾಥ. (My.). — ರಂಗನಾಯಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. Lakṣmī (My.).

ರಂಗನಾಯಕಿ **raṅga-nāyaki.** Lakṣmī (My.).

ರಂಗಭೂಮಿ **raṅga-bhūmi.** a palaestra, an arena, a circus, a theatre (My.; ನೈಪಥ್ಯ G. sic!).

ರಂಗವಲಿ **raṅga-vali.** = ರಂಗವಲ್ಲಿ No. 2, etc. (ಕಡೆ, ಪೂವಲಿ Śs.; ಕಡೆಯು Kk. 26; Cpr. 4, 42; V. 14, 51). ಅವಿರಲಮಾಗಿ ತಳಿದ ಕುಂಕುಮ ಜಲದ ಚಳೆಯದೊಳ್ ಅದಾರ ಬಗೆಗಂ ಮಾಸರಮ್ ಆದ ನಾಗಕೇಸರದ ರಜದ ರಂಗವಲಿ (Cpr. 7, 92 va.).

ರಂಗವಲ್ಲಿ **raṅga-valli.** = ರಂಗವಲಿ, ರಂಗವಾಲಿ, ರಂಗೋಲೆ. a kind of plant used at sacrifices (Sk.). 2, ornamental lines and figures drawn with various powders on the floor, the walls, in front of the house, on the floor before an idol, etc. (Śsv. 5, 57 va.).

ರಂಗವಾನ್ **raṅga-vān.** Śukra, the preceptor of the daityas (ಅಸುರಗುರು, etc., ಶುಕ್ರ Mr. 38).

ರಂಗವಾಲಿ **raṅga-vāli.** = ರಂಗವಲ್ಲಿ No. 2. ವೃಕ್ಷಂ ಲತೆ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ಪದ್ಮರೇಖೆ ಗೃಹಲಕ್ಷಣಮೆನಿಪ್ಪ ಬನ್ಧಂ ರಂಗವಾಲಿಯಕ್ಕು (Mr. 201). see Bp. 4, 54; 6, 20; 9, 20; 12, 13; 19, 69; 41, 21; 27, 14; J. 17, 28.

ರಂಗಸ್ವಾಮಿ **raṅga-svāmi.** Viṣṇu, Kriṣṇa; N. (My.). ಅಗಭೋಗ ಕೈಲ್ಲಾ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಸತ್ಯಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ (Prv.).

ರಂಗಳಿಸು **raṅgaḷisu.** to press and rub fine, as small articles, with the fingers on the palm of the hand so as to brighten them, (My.; Mhr., H. ರಗಡಣೇಂ).

ರಂಗಾಜೀವ **raṅga-ājīva.** *a painter.* 2, an actor.

ರಂಗಾರೆ **raṅgāre.** a dyer (C.; Mhr., H.).

ರಂಗಿ **raṅgi.** Lakṣmī; N. (My.; B. 1, 22). 2, colouring, dyeing, painting; passionate; attached to, finding enjoyment in; etc. see ಸುರಂಗಿದ.

ರಂಗಿಣಿ **raṅgiṇi.** the indigo shrub, Indigofera tinctoria Lin. (ನೀಲಿ Mr. 131). 2, a scandent thorny shrub, Asparagus racemosus Willd.

ರಂಗಿಸು **raṅgisu.** (Śmd. 22). to be coloured, to redden; to have the passions or feelings roused, to be excited (Bp. 26, 12).

ರಂಗು **raṅgu.** Tbh. of ರಂಗ. colour, paint, hue (My.); redness; beauty; splendour (ಕಾನ್ತಿ Śm. 83; V. 5, 69); [ಅಂಗರಾಗದೊಳ್ ರಂಗಪ್ಪುಡೆದು ಸಿರಿಸದಾಮ ಕೋಮಲೆಯರ ಭುಜಲತೆಗಳೊಳ್ ಪಸರಿಸಿಯುಂ Ap. 7, 125 va.]. pleasantness, agreeableness, pleasure (ರಮ್ಯ 83); — ಒಚಿಪು (83). — ರಂಗಾಗು. -ಆಗು. = ರಂಗಿಸು. to grow passionate (S. Mhr.). — ರಂಗುದುಟಿ. -ತುಟಿ. (Śm. 118). a red lip. — ರಂಗುಮಹಲು. a saloon, a drawing-room, a banqueting-room (Mhr. ರಂಗಮಹಾಲ; R.). — ರಂಗುಮಾಣಿಕ. a splendid ruby (J. 8, 45). — ರಂಗುವರಲ್. -ಪರಲ್. a ruby (see s. ಕಿಕ್ಕಿಱು 1). — ರಂಗುವಾಲ. -ಮಾಲ. (ಅರಿಷ್ಟ, ಫೇನಿಲ, ಅರಟಾಳದ ಗಿಡವೆನ್ತಲೂ ಅನ್ನುವರು Si. 128).

ರಂಗೋಲೆ **raṅgōle.** Tbh. of ರಂಗವಲ್ಲಿ. ornamental lines and figures, etc. (My.; Mhr. ರಾಂಗೋಳೀ). ರಂಗೋಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹೊಂಗರಕನ ಕೆತ್ತೆ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಚಾಪೇ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ತೂಱಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಂಗೋಲೇ ಕೆಳಗೆ ತೂಱಿದ (Prvs.).

ರಚನಾತಿಶಯ **racanā-atiśaya.** eminence of formation or composition (Kāvy. IV, 1, 2).

ರಚನೆ racane. ರಚನಾ. making, forming, fabricating, building, formation, creation, arranging, preparing (J. 5, 2; 27, 7); (orderly and becoming) arrangement, disposition, preparation, performance, accomplishment, fabrication; *dressing or decorating of the hair;* embellishment (ಬಣ್ಣ Ct. I, 74); *stringing flowers or garlands* (ಸನ್ದರ್ಭ, ಶ್ರನ್ಥನ, ಗುಮ್ಫ, ಗ್ರನ್ಥನ Mr. 425); *the arrangement of troops* (ವ್ಯೂಹ Nn. 108); *arranging of the parts of a literary composition,* etc.; a literary production. ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ರಚನೆವೆಚ್. -ಪೆಚ್. to be arranged in a proper manner (Ch. v. 339).

ರಚಯಿಸು racayisu. = ರಚಿಸು. (Ch. v. 1). V. 9, 21 va.

ರಚಿತ racita. made, formed, fabricated, produced, contrived, planned, arranged, composed; adorned, etc. (Ch. v. 1. 233; Kāvy. IV, 1, 5; Cpr. 2, 59; Bp. 1, 52; ರಚಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 93 Cm.).

ರಚಿಸು racisu. to make, to form, to construct, to compose, to array, etc. (Bp. 9, 6; 53, 29; J. 5, 20; 12, 10; 33, 33; My.).

ರಚ್ಚೆ racce. (fr. ಅಱಚು & ಅಱಸು). = ರಟ್ಟೆ 2. crying aloud (of children), noisy and abusive clamour (of bad women, My.). 2, report, publication, betraying, divulging a secret, bringing before the public (Te. ರಚ್ಚ, ರಟ್ಟಡಿ, ರಟ್ಟು, ಅಟ್ಟು, ರದ್ದಿ, ರವ್ವೆ, ಅವ್ವೆ, ಅಕ್ಕ; Te. ಎರುಗಿಂಚು, to tell, publish; T. ಅರಱು, to sound; ಅಱೈ, a word; see ರಟ್ಟಡಿತನ, ರಪ್, ರವಳಿ, ಹರಟ). [ರಚ್ಚೆಯ ನೆರವಿಗೆ ನಾಣುನುಡಿಯಿಲ್ಲದಿಹುದೆ? Bv. 825; Cv. 516. 841. 1237]. — ರಚ್ಚೆಗೆಲೆ. -ಕೆಲೆ. to vociferate abusively (Sś. 98). — ರಚ್ಚೆ ಮಾಡು. to cry aloud, to scream (as a child, My.). 2, to vociferate abusively; to abuse (My.). — ರಚ್ಚೆವಾತು. -ಮಾತು. report, defamation, scandal (ಜನವಾದ, ಜನಶ್ರುತಿ, ವಿಗಾನ, ವಚನೀಯತೆ, etc. Hlā.).

ರಜ್ raj. = ರಜ್ಜು. (Śmd. 106; *cf.* ಸ್ರಜ್). a rope, etc.

ರಜ raja. = ರಜಸ್, q. v. (ಪರಾಗ Hlā.; Mr. 108; ಧೂಳು Nn. 69; ರೇಣು, ಧೂಳು, -ಗುಣ, ಗುಣಭೇದ, -ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು Nn. 90). 2, a particle (of metal, earth, etc.; My.; B. 4, 105; Mhr.). ಹೂವಿನ ರಜ (ರಜಸ್ Hlā.).

ರಜಕ rajaka. *a washerman* (ಬಲಿ, ಅಸಗ, o. r. ಅಗಸ Nn. 16).

ರಜಕಿ rajaki. a washerwoman (ಅಗಸಗಿತ್ತಿ G.; My.).

ರಜತ rajata. *white,* silver-coloured (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು Nn. 104). 2, *silver* (ಬೆಳ್ಳಿ 104; Nn. 44). 3, *gold.* 4, pure; pureness (ವಿಮಲ, ನಿರ್ಮಲ, ನಿರ್ಮಲತ್ವ 104). 5, *a pearl-ornament or necklace* (ಪಣ್ಣಿದ ಮೌಕ್ತಿಕ, ತೆತ್ತಿಸಿದ ಮುತ್ತು 104; ಸರ್ವ ಮಣಿಹಾರ Mr. 467). 6, N. of a particular mountain (ಧರಾಧರ, ಪರ್ವತಭೇದ 104).

ರಜತಗಿರಿ rajata-giri. Kailāsa (Bp. 44, 68; C. Bp. 47, 4); N. of a particular mountain (C. Bp. 47, 12). *cf.* ರಾಜತಗಿರಿ; ರೌಪ್ಯಧರಣೀಧರ.

ರಜತದ್ಯುತಿ rajata-dyuti. Hanumat. (R.).

ರಜತಪರ್ವತ rajata-parvata. Kailāsa (Bp. 34, 19).

ರಜತಪ್ರಸ್ಥ rajata-prastha. Kailāsa. (R.).

ರಜತಭಸ್ಮ rajata-bhasma. calcined silver (My.).

ರಜತಶೈಲ rajata-śaila. Kailāsa (Bp. 10, 16; 44, 37).

ರಜತಾಚಲ rajata-acala. Kailāsa (Bp. 24, 65; 27, 6).

ರಜತಾಚ್ಛತೆ rajata-acchate. brightness of silver (Cpr. 6, 4).

ರಜತಾದ್ರಿ rajata-adri. silver-mountain: N. of a particular mountain (ಬೆಳ್ಳಿವೆಟ್ಟು, ಪಿಂಜರಿವೆಟ್ಟು Śm. 10; Abh. P. 12, 11); Kailāsa (J. 5, 35).

ರಜನ rajana. colouring, dyeing. see ಮಹಾ-.

ರಜನಿ rajani. ರಜನೀ. *night.* 2, Durgā. 3, *a species of plant* (= ಜತುಕೃತ್). 4, the long-rooted turmeric, Curcuma longa Lin. (ಹರಿದ್ರೆ, etc, ಅರಿಸಿನ Mr. 130).

ರಜನಿಕರ rajani-kara. night-maker: *the moon.*

ರಜನಿವರ್ಣ rajani-varṇa. yellow colour (ಪೀತ, ಹರಿದ್ರ Mr. 444).

ರಜನೀಕರ rajanī-kara. = ರಜನಿಕರ. (Bp. 5, 32).

ರಜನೀಚರ rajanī-cara. the moon. 2, a rākṣasa (My.). 3, a thief. 4, an owl, a bat, etc.

ರಜನೀಚಾರಿ rajanī-cāri. = ರಜನೀಚರ. (Rśv. 11, 74).

ರಜನೀಪತಿ rajanī-pati. the moon (My.).

ರಜನೀಪಾಲ rajanī-pāla. the moon (My.).

ರಜನೀಮುಖ rajanī-mukha. beginning of night: *evening, nightfall.*

ರಜನೀಶ rajanī-īśa. = ರಜನೀಪತಿ. (Śśv. 1, 83).

ರಜನೀಶಕೋಟೀರ rajanīśa-koṭīra. Śiva (J. 15, 23).

ರಜನೀಸಂಚರ rajanī-sañcara. = ರಜನೀಚಾರಿ. (Rśv. 11, 73).

ರಜಪುತ್ರ rajaputra. Tbh. of ರಾಜಪುತ್ರ. a Rajput (My.; Te.; B. 4, 40; Mhr. ರಜಪುತ). ರಜಪುತ್ರನಾದರೂ ಅಜನ ಬರಹ ಮೀಱುವನೇ? (Prv.).

ರಜಪುಷ್ಪಿ raja-puṣpi. see ಆಸರೆ No. 2.

ರಜಪೂತ rajapūta. = ರಜಪುತ್ರ, ರಜಪೂತಸ್ಥಾನ. Rajputana (B. 4, 115).

ರಜಸ್ rajas. = ರಜ q. v., ರಜಸ್ಸು. gloom, dimness, darkness. 2, *dust,* powder, any small particle of matter. 3, *the dust or pollen of flowers.* 4, the darkening quality (guṇa): *passion, foulness.* 5, *the menstrual excretion.*

ರಜಸ್ವಲೆ rajas-vale. *a menstruating woman.*

ರಜಾ rajā. leave, permission. 2, leave of absence (My.; Mhr., H.).

ರಜಾಯಿ rajāyi. a quilt, a quilted garment (Mhr., H. ರಜಈ; ನೀಶಾರ G.).

ರಜೋಗುಣ rajas-guṇa. the quality rajas or passion (My.).

ರಜೋಮೂರ್ತಿ rajas-mūrti. Brahmā (G.).

ರಜೋವಿಕೃತಿ rajas-vikriti. perturbation of passion (Cpr. 4, 43).

ರಜೋಹರಣಧಾರಿ rajas-haraṇa-dhāri. *an ascetic, a pious man.*

ರಜ್ಜು rajju. = ರಜ್. *a rope, a cord, a string, a line* (ರಣೆ Śs.; ಸರವಿ Śm. 108). 2, a lock of braided hair, a braid. 3, N. of a particular constellation.

ರಜ್ಜುಕ್ರಿಯೆ rajju-kriye. rope-making. see ಹಮ್ಮು.

ರಂಜಕ rañjaka. 1. colouring, dyeing. 2, causing affection or passion, exciting love or pleasure, gladdening, rejoicing, pleasing (see ಮನೋ-). 2, red sandal (ರಕ್ತಚನ್ದನ G.).

ರಂಜಕ rañjaka. 2. priming-powder (Mhr., H.; My.; Br.; T. ಇರಂಜಗ). phosphorus. 2, the match of a rocket (Mhr., H.). 3, the train of powder to a mine (My.; Mhr., H.). ರಂಜಕದ ಕಡ್ಡಿ or ರಂಜಕದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, the match of a rocket (My.).

ರಂಜಣಿಗೆ rañjaṇige. a large jar for keeping sandal-paste, perfumed water, musk, etc. in (Bh. 1, 12, 16; Rām. 1, 13, 9; 6, 55, 32; Mhr. ರಾಂಜಣ).

ರಂಜನ rañjana. colouring, dyeing. 2, exciting passion or love; exhilerating, delighting, rejoicing, giving pleasure; conciliating, befriending. see ಮನೋ-. 3, *red sandal-wood.*

ರಂಜನಿ rañjani. *the indigo plant.*

ರಂಜನೆ rañjane. = ರಂಜನ. decoration (ರಚನೆಯ ಪರಿಕರ Ct. I, 63). 2, a female of beautiful form or qualities, ರಚಿತರಂಜನೆ (Prll. 3, 10).

ರಂಜಿತ rañjita. coloured, dyed, tinted; made splendid, adorned, beautiful (Rśv. 6, 17 va.). 2, affected, moved; highly delighted.

ರಂಜಿಸು rañjisu. to be coloured. 2, to shine, to be splendid; to appear (Śmd. 397); to be beautiful, to look beautiful or handsome (ಶೋಭೆ Śmd. Dh.; Cpr. 1, 79; Abh. P. 3, 152; C. Bp. 11, 5; Rśv. 2, 11; 6, 9; Śśv. 1, 54. 74. 76; J. 4, 5; 8, 22. 46; 33, 18). ರಂಜಿಕ್ಕುಂ (Śmd. 268). 3, to be affected or moved, to have the passions or feelings roused, to be excited, etc. (ರಾಗ Śmd. Dh.). 4, to be pleased or delighted with. 5, to cause to shine, etc. (Bp. 61, 79).

ರಟತ್ ratat. (Śmd. 100). shouting, yelling, crying, calling out.

ರಟತ್ಕೋಕಿಲ ratat-kōkila. (Śmd. 100). a crying cuckoo.

ರಟನ ratana. shouting, cry or shout of applause (Rśv. 6, 11 va.).

ರಟಿತ ratita. screamed, shouted, etc.; a shout, a roar, etc.

ರಟ್ಟಡಿತನ rattaditana. noisy and abusive clamouring (V. 28, 63; see Te. s. ರಚ್ಚೆ).

ರಟ್ಟು rattu. 1. (fr. ಎರಡು). double (Te. ರೆಟ್ಟು; Tu. ರಡ್ಡ್): a cloth woven with double thread, coarse, thick cloth (My.; M.; Te. ರೆಟ್ಟು, ರೆಟ್ಟಮು; see ಗಂಜಿ-). 2, the cover of a book; its binding. [Tu.].

ರಟ್ಟು rattu. 2. = ರಚ್ಚೆ, crying, etc. q. v. (My.; Te.; see Prv. s. ಸಂಸಾರ). divulging a secret (Tu.).

ರಡ್ಡಿ raddi. a kind of plant? see ಅಕ್ಕಿರಡ್ಡಿ ಗಿಡ.

ರಡ್ಡಿ raddi. (Tbh. of ರಾಟ್). a king, a ruler: a Reddi, a petty baron, a title of a caste of Telugu cultivators (who ruled the Telugu country from A. D. 1125-1439, Br., and who at present still frequently are the headmen of villages, My.; Te. ರೆಡ್ಡಿ, ರೆಡ್ಡಿ; T. ಇರಟ್ಟಿ, ಇರೆಟ್ಟಿ).

ರಣ rana. 1. *sound, noise.* 2, *battle, war, combat* (ಕಾಳೆಗ Nn. 155). 3, joy, delight. — ರಣಅಂಜಿ. a man afraid of war (Bh. 8, 8, 30). —ರಣಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. the darkness of battle, battle regarded as darkness (Abh. P. 13, 39). — ರಣಗಲಿ. -ಕಲಿ. a hero in war, a brave man (ಲೇಸಿಗ Ct. I, 41). [— ರಣಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. = ರಣಗತ್ತಲೆ. ಶರಸಂಘಾತದಿನೊಗೆದ ರಣಗಟ್ಟಲೆಯಂ ಮೊಲಗಟ್ಟಲೆಯಂ ಮಾಡೆ Pb. 11, 148 va.]. — ರಣಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a straight war-trumpet (My.). — ರಣದವಕ. -ತವಕ. eagerness for battle; noise and velocity (J. 12, 13). — ರಣದವಕಿಗ. -ತವಕಿಗ. a man who is eager for combat (Rām. 4, 3, 12). — ರಣದಾಗಡಿಗ. -ತಾಗಡಿಗ. a man who has ardour for combat (Bh. 3, 10, 51). — ರಣದಾಣಿಗ. -ತಾಣಿಗ. a man who stands firm in battle (Bh. 7, 17, 21). — ರಣಬಾಜು. = ರಣವಾದ್ಯ. (My.). — ರಣಮಯ್ಯಾರ. a kind of demons that frequent battle-fields (Bh. 5, 9, 70). — ರಣರಭಸಿಗ. a man impetuous in battle (Rām. 6, 19, 19). — ರಣವಾತು. -ಮಾತು. battle-words: taunt in battle (Bh. 8, 23, 11). — ರಣಹದ್ದು. a vulture (C.). — ರಣಹಲಿಗೆ. a kind of war-drum (G. 45. 135). — ರಣಹಾಳೆಹದ್ದು. the Bengal vulture, Vultur bengalensis, and V. monarchus (Bd.). — ರಣಹೇಡಿ. a man who cowardly flies in battle; [worst coward].

ರಣ rana. 2. = ಜಣ. Tbh. of ವ್ರಣ. a wound, etc. (My.; Te.; T. ಇರಣ). — ರಣವೈದ್ಯ. Tbh. of ವ್ರಣವೈದ್ಯ. the science of curing sores. (My.).

ರಣದೋಹಳ rana-dōhala. a man who has an ardent desire for battle (Cpr. 6, 29).

ರಣಧೀರ rana-dhīra. a man who is brave or bold in war (ತೋರಹತ್ತ Bhn. 25).

ರಣಬಾಲಕ rana-bālaka. an inexperienced soldier, a recruit (Abh. P. 3, 47; 6, 84).

ರಣಭೂತ rana-bhūta. a demon that frequents battle-grounds (My.).

ರಣಭೂಮಿ rana-bhūmi. a field of battle (J. 24, 64; G. 426; B. 5, 55).

ರಣಭೇರಿ rana-bhēri. a military kettle-drum (My.).

ರಣಮಂಡಲ rana-mandala. a field of battle (J. 12, 9; 24, 43).

ರಣಮುಖ rana-mukha. the front or van of battle (My.).

ರಣರಂಗ rana-ranga. a field of battle (J. 8, 33; 12, 19).

ರಣರಣಕ rana-ranaka. *anxious regret for some beloved object, a longing, anxious desire.*

ರಣರಣಿಕೆ rana-ranike. = ರಣರಣಕ. (ಉತ್ಕಂಠೆ, ಉತ್ಕಲಿಕೆ, etc., ಆತುರ Mr. 446).

ರಣವಾದ rana-vāda. the siddhi to gain the victory (Bh.).

ರಣವಾದ್ಯ rana-vādya. martial music (My.).

ರಣವೀರ rana-vīra. a hero in war, a warrior (My.).

ರಣವೈದ್ಯ rana-vaidya. a military doctor (My.). 2, see s. ರಣ 2.

ರಣಶೂರ rana-śūra. = ರಣವೀರ. (My.).

ರಣಸಂಕುಲ rana-sankula. *the confusion or noise of a battle, a mixed or tumultuary combat, a melee.*

ರಣಾಗ್ರ rana-agra. the head or front of a battle (My.).

ರಣಾಂಕಣ rana-ankana. = ರಣಾಂಗಣ No. 1. (J. 21, 13).

ರಣಾಂಗಣ rana-angana. a battle-place, a field of battle. 2, war, battle (ಬಲ, ಕಾಳೆಗ Nn. 14; ಘನ, ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಾಳೆಗ 15).

ರಣಾಜಿರ rana-ajira. arena for fighting, a battle-field (Rśv. 6, 17 va.).

ರಣಾರಂಭ rana-ārambha. commencement of a battle. see ಕೆಯ್ಯಾಸು.

ರಣಾವನಿ rana-avani. = ರಣಭೂಮಿ. a field of battle. (J. 24, 40).

ರಣಿತ ranita. sounded, sounding, a sound (Cpr. 1, 101 va.).

ರಣೆ rane. a string, a rope (J. 28, 47; see Tbh. ಅಗ್ಗರಣೆ).

ರಣೋತ್ಸಾಹ rana-utsāha. prowess in battle (J. 14, 2).

ರಣ್ಟೆ rante. a small plough drawn by one pair of oxen (C.).

ರಣ್ಡೆ rande. a widow (ವಿಧವೆ G.; My.); [ಜೋಯಿಸರ ಮಗಳು ಹಸೆಯಲ್ಲೇ ರಣ್ಡೆಯಾದಳು Prv.]. — a slut; a whore; an adulteress (My.). [Tu.]. 2, *the plant Salvinia cucullata* Roxb. ರಣ್ಡೆಗೆ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲ, ಬಣ್ಡೆಗೆ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ. — ಬಣ್ಡೆಪ್ರೊಡೆಯ ಬಹುದು, ರಣ್ಡೇ ಮನಸು ಒಡೆಯ ಕೂಡದು (Prvs.). — ರಣ್ಡೆಗಣ್ಡ. a widow's husband (a word of abuse, My.). — ರಣ್ಡೆಮಗ. a son born to a widow (a word of abuse, My.). — ರಣ್ಡೆಮುಣ್ಡೆ. a shorn wench; an adulteress (My.). ಉಣ್ಡೆಯೇನೋ, ಗುಣ್ಡಬಟ್ಟ? ಅನ್ದರೆ ಹೌದು, ಕಾಣೆ, ರಣ್ಡೆಮುಣ್ಡೆ! (Prv.).

ರಣ್ಡೆತನ randetana. widowhood (ವೈಧವ್ಯ G.).

ರತ rata. pleased, delighted, satisfied; enamoured of; delighted with, taking pleasure in; intent on, addicted to; devoted to, occupied in, engaged in; inclined to, disposed; loved, beloved. 2, pleasure, joy (ಹರ್ಷ, ಹರುಷ Nn. 155). 3, *sexual union, coition* (ಕೂಟ, ಸುರತ 155). see ಅವ-, ಭಾಷ್ಯಾದಿ-, ವಿ-.

ರತಕೂಜಿತ rata-kūjita. *lascivious murmur.*

ರತನ ratana. Tbh. of ರತ್ನ. a gem, jewel, etc. (My.).

ರತವ್ಯಾಹಾರ rata-vyāhāra. = ರತಕೂಜಿತ. (Cpr. 1, 126).

ರತಾಂತ rata-anta. N. of a vritta (Ch.). 2, end of coition (Cpr. 6, 86; Grj. 4, 89).

ರತಾರ್ಥಿ rata-arthi. *wishing for sexual enjoyment.*

ರತಿ rati. 1. pleasure, delight. 2, *love, affection, fondness* (Bp. 50, 72; 52, 1; 56, 8). 3, sexual passion; *sexual intercourse.* 4, a longing, anxious desire (ರಣರಣಿಕೆ, etc., ಆತುರ Mr. 446). *Rati, the wife of Kāma* (ಇಚ್ಚೆಗಾತಿ Kk. 8). 5, N. of the sixth kalā of the moon. see ವಿ-; Kāvy. IV, 2, 14-16. 20. — ರತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. affection to be destroyed or cease (Bp. 38, 31). — ರತಿಗೆಯ್. to love; — to have sexual intercourse (Bp. 42, 15).

ರತಿ rati. 2. the seed of Abrus precatorius used as a weight (B. 4, 174; My.; Br.; Mhr. ರತೀ).

ರತಿಕಾಲ rati-kāla. the times of coition (G. 385).

ರತಿದೇವಿ rati-dēvi. Rati, Kāma's wife (ಇಸ್ಟ್ರಾಣಿ, ರತಿ Nn. 28; ಚಲುವತಿ Ct. I, 91).

ರತಿಪ rati-pa. = ರತಿಪತಿ. (Bp. 40, 7).

ರತಿಪತಿ rati-pati. *Kāma.*

ರತಿಪ್ರಭು rati-prabhu. = ರತಿಪತಿ. (Mr. 22).

ರತೀಶ rati-īśa. Kāma (Grj. 8, 7; Bp. 3, 81; see ಜಿತ-).

ರತುನ ratuna. Tbh. of ರತ್ನ (Śmd. 336 Mdb.; My.). [ಪಂಚರತುನದೊಳೆ ನೆಟಿದ ಪಸರದಿಂ Pb. 3, 22]. — ರತುನದಾಲಿ. -ತಾಲಿ. a plate ornamented with gems (Grj. 3, 91 va.).

ರತೋತ್ಕಂಠೆ rata-utkanṭhe. longing for coition (Cpr. 8, 54).

ರತೋತ್ಸವ rata-utsava. feast of sexual enjoyment (Cpr. 6, 86).

ರತ್ನ ratna. = ರತನ, ರತುನ, ರನ್ನ. *a jewel, a gem, a precious stone;* a pearl, coral (ಮಣಿ Śmd. Dh.; Śm. 96; Nn. 155; see ನವ-). 2, *anything valuable, any precious thing, anything excellent or best of its kind* (ಭಾಸುರತರ, ಒಪ್ಪವಸ್ತಾದು 155). 3, = ರತ್ನತ್ರಯ, q. v. (155). ರತ್ನ ಒಳ್ಳೇದಾದರೆ ಇದ್ದ ಠಾವಿನಲ್ಲೇ ಬೆಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ (Prv.). — ರತ್ನಗಮ್ಬಳಿ. = ರತ್ನಕಮ್ಬಲ. (My.; B. 4, 164). — ರತ್ನಪಡಿ. jewels, gems; jewelry (My.; see Prv. s. ರಾತೀಬು).

ರತ್ನಕಣ್ಠಿಕೆ ratna-kanṭhike. = ಕಣ್ಠಿಕೆ. a single string of gems. (Cpr. 2, 55).

ರತ್ನಕಮ್ಬಲ ratna-kambala. = ರನ್ನಗಮ್ಬಳಿ. a figured carpet (My.).

ರತ್ನಕವೀಶ್ವರ ratna-kavīśvara. the poet called Ratna or Ranna (Cpr. 1, 66).

ರತ್ನಗನ್ಧಿ ratna-gandhi. a shrub with showy red and yellow flowers, the peacock's pride, Caesalpinia pulcherrima Swartz (St. & Pl.). see ದೊಡ್ಡ-.

ರತ್ನಗರ್ಭ ratna-garbha. containing jewels, etc.; — the sea. 2, Kubēra.

ರತ್ನಗರ್ಭೆ ratna-garbhe. *the earth.*

ರತ್ನತ್ರಯ ratna-traya. three jewels or excellent things: accurate perception, complete knowledge, correct conduct (ರತ್ನ: ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರ ಎಮ್ಬ ರತ್ನತ್ರಯ Nn. 155). the three poets Pampa, Ponna and Ranna.

ರತ್ನನಗರಿ ratna-nagari. N. of a town (J. 26, 3).

ರತ್ನನಾಯಕ ratna-nāyaka. a chief gem. ಹಾರಮಧ್ಯದ ರತ್ನನಾಯಕಂ (ತರಲ Mr. 338).

ರತ್ನಪಟ್ಟಿಕೆ ratna-paṭṭike. = ರನ್ನವಟ್ಟಿಗೆ. a jewel-frontlet.

ರತ್ನಪರೀಕ್ಷಕ ratna-parīkṣaka. an examinator of gems (ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟ Kk. 35).

ರತ್ನಪರೀಕ್ಷೆ ratna-parīkṣe. jewel-testing (My.).

ರತ್ನಪುರಿ ratna-puri. = ರತ್ನನಗರಿ. (J. 26, 2. 7).

ರತ್ನಮಂಚ ratna-mañca. (Śmd. 385; Kk. 96). a bedstead studded with precious stones.

ರತ್ನಮಣಿ ratna-maṇi. = ರನ್ನವಣಿ. a ruby (?; *cf.* ರನ್ನವರಲ್?).

ರತ್ನಮಯ ratna-maya. made or consisting of jewels; abundantly studded with precious stones (Cpr. 4, 25).

ರತ್ನಮಾಲೆ ratna-māle. a jewel necklace or garland. 2, N. of various works; see ಅಭಿಧಾನ-.

ರತ್ನಶಿಲೆ ratna-śile. a jewelled slab (ಮಣಿಶಿಲೆ Mr. 102).

ರತ್ನಸಾನು ratna-sānu. *the mountain Mēru.*

ರತ್ನಹರ್ಮ್ಯ ratna-harmya. a mansion adorned with precious stones (Cpr. 1, 136).

ರತ್ನಾಕರ ratna-ākara. a jewel-mine; — *the ocean.*

ರತ್ನಾಂಗಿ ratna-aṅgi. = ರಕ್ತಾಂಗಿ, q. v. the plant rubia munjista.

ರತ್ನಿ ratni. a measure of length: *the distance from the elbow to the end of the closed fist* (ಹಿಡಿಕೆಯ್ಯಿನ ಮೊಳನು Hlā.). ಕೆಯ್ಯ ಮುಷ್ಟಿಗೆಯ್ದು ಅಳೆಯೆ ರತ್ನಿ ಅಕ್ಕು (Mr. 323).

ರತ್ಯಂಗ rati-aṅga. Pudendum muliebre. (R.).

ರತ್ಯುದ್ಗಮ rati-udgama. production of love, etc. (Cpr. 4, 26).

ರತ್ವ ratva. the letter or syllable ರ (Śmd. 368).

ರಥ ratha. *a carriage, a car, a chariot.* 2, a warrior, a champion, 3, the body. 4, the foot. 5, a limb, a member, a part. 6, pleasure, delight, desire. 7, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 8, *the plant Calamus rotang.* ದೊರೆಯ ರಥವಾದರೂ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗದು (Prv.). [— ರಥದಂ. of the chariot, the person having the chariot. ಮಿಱುಗುವ ಚೆಮ್ಬೊನ್ನ ರಥದನಶ್ವತ್ಥಾಮಂ Pb. 10, 57].

ರಥಕಡ್ಯೆ ratha-kadye. *a multitude of carriages,* etc.

ರಥಕಾರ ratha-kāra. *a coach-builder, a carpenter, regarded as the son of a Māhiṣya by a Karaṇī.*

ರಥಗುಪ್ತಿ ratha-gupti. car-preservative: *a fence of wood or iron protecting a war-chariot from collisions,* etc. see Nr. s. ಕಮ್ಬುಗೆ.

ರಥಗೋಪನ ratha-gōpana. = ರಥಗುಪ್ತಿ. *a fence of wood, etc. cf.* ರಥಿಗೋಪ.

ರಥದ್ರು ratha-dru. *the tree Dalbergia ougeinensis* Roxb.

ರಥನ್ತರ ratha-n-tara. a vedic hymn in praise of Śiva (Śśv. 1, 79 va.; My.).

ರಥವಿದ್ಯೆ ratha-vidye. the art of driving cars. (R.).

ರಥವಿಮೋಚನ ratha-vimōcana. the unyoking of a chariot. see ಬಿದಿಚುರ್.

ರಥವ್ರಜ ratha-vraja. *a number of carriages.*

ರಥಶಾಲೆ ratha-śāle. a carriage-shed, a coach-house (My.).

ರಥಸಪ್ತಮಿ ratha-saptami. the seventh day in the light half of the month māgha, so called as the beginning of a manvantara when a new sun ascended his car (My.).

ರಥಾಗ್ರ ratha-agra. the forepart of a carriage (ಅಪಸ್ಕರ, ಕುಱುಗೆಯ್ಯಿ Hlā.; J. 13, 23. 25).

ರಥಾಂಗ ratha-aṅga. *any part of a carriage.* 2, *a carriage-wheel.* 3, a discus (Cpr. 6, 101). 4, *the ruddy goose, Anas casarca* Gm. (ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ Nn. 17).

ರಥಾಂಗಧರ rathāṅga-dhara. Viṣṇu. see Cpr. 7, 37. (Bp. 18, 94).

ರಥಾಂಗನಾಮಕ rathāṅga-nāmaka. *the ruddy goose.*

ರಥಾಂಗಪಾಣಿ rathāṅga-pāṇi. *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ರಥಾಂಗೋರೋಜೆ rathāṅga-urōje. a woman whose breast is the ruddy goose (V. 4, 7).

ರಥಾಭ್ರಪುಷ್ಪ ratha-abhra-puṣpa. *the plant Calamus rotang.*

ರಥಾರೋಹ ratha-ārōha. mounted on a chariot. 2, the act of mounting or ascending a chariot.

ರಥಾರೋಹಣ ratha-ārōhaṇa. = ರಥಾರೋಹ No. 2. — ರಥಾರೋಹಣಂ ಗೆಯ್. -ಂ-. to ascend a chariot (J. 25, 17. 29).

ರಥಾವಯವ ratha-avayava. *any part of a carriage.*

ರಥಿ rathi. having or possessing a chariot; riding in a chariot; *an owner of a carriage; a warrior who fights from a chariot* (ಸೂತ, ರಥಿಕ Nn. 32).

ರಥಿಕ rathika. *one who rides in a carriage; the owner of a carriage* (ರಥಿ, ಸೂತ Nn. 32); a charioteer (ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ, ಕಾಳಗದ ಬಣ್ಡಿಯಂ ಹತ್ತಿ ಹೊಡಹಂ Mr. 247).

ರಥಿಗೋಪ rathi-gōpa. a fence of wood or iron protecting the charioteer (ಸಮುಕ್ಷದಲ್ಲಿಹ ಕಟ್ಟಿವಂಜರ Mr. 286).

ರಥಿನ rathina. *one who rides in a chariot; the owner of a carriage.*

ರಥಿನಿ rathini. a number of carriages or chariots (Cpr. 10, 21).

ರಥಿರ rathira. *one who goes by chariot; the owner of a carriage;* a warrior.

ರಥೋತ್ಸವ ratha-utsava. the car-festival, a procession of an idol mounted on a car (My.).

ರಥೋದ್ಧತೆ ratha-uddhate. N. of a vritta (Ch.).

ರಥ್ಯ rathya. *a carriage-horse.*

ರಥ್ಯೆ rathye. *a road for carriages, a high-road.* 2, *a number of carriages.* see Si. s. ತಾಟವಾರ.

ರದ rada. splitting, etc. 2, *a tooth*; a tusk.

ರದನ radana. splitting, etc. 2, *a tooth;* a tusk (ಪಲ್, ಜನ್ತ Śm. 70).

ರದನಚ್ಛದ radana-c-chada. *a lip.*

ರದನಿ radani. = ರದಿ. (Ch., in one MS.'s v. 23).

ರದಿ radi. *an elephant.*

ರದ್ದು raddu. cast off, laid by; renderd null and void, cancelled, repealed (My.; Br.; Mhr., H.).

ರನ್ತು rantu. a way, a road; a river. (R.).

ರನ್ದಣಗಿತ್ತಿ randaṇagitti. a female cook. ಅನುಶ್ರುತವ ಮಾಡಿಹೆನೆನ್ದು ಉಪ್ಪರ ಗುಡಿಯನೆತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಮನೆ, ಅಟ್ಟಿಕ್ಕುವ ರನ್ದಣಗಿತ್ತಿಯ ಮನೆ Cv. 708.

ರನ್ಧ್ರ randhra. *a split, a rent, a fissure, an opening, an aperture, a hole, a chasm, a cavity* (ಸನ್ಧಿ, ಛಿದ್ರ Nn. 164; ಭುವಿನಿವ್ವ, ಗರ್ತ, etc., ತೂಱು Mr. 392); one of the nine openings reckoned in the human body (two in the nose, two in the eyes, two in the ears, one in the mouth, urethra, and anus); the number 9 (Ch.; ಒಮ್ಬತ್ತು Mr. 347); *a defect, a fault, a flaw, a weak part, an assailable point.*

ರನ್ಧ್ರಿ randhri. a sieve, a strainer (ಚಾಲನಿ, ಸಾರಣಿಗೆ Mr. 208).

ರನ್ಧ್ರಿಸು randhrisu. to make or bore a hole (as in walls, trees, etc., My.), to split, to open (Bh. 1, 20, 60).

ರನ್ನ ranna. Tbh. of ರತ್ನ (Śmd. 350; Ct. I, 100; II, 15; Cpr. 3, 96). [ಚಿನ್ನೊನ್ನ ಪಟ್ಟವಣೆ ರನ್ನದ ಕನ್ನಡಿವೆರಸು ಸರ್ವಧಾನ್ಯದ ನಡುವಿರೆ Ap. 4, 33]. 2, N. of a poet (My.; see ರತ್ನಕವೀಶ್ವರ). — ರನ್ನಗನ್ನಡಿ. -ಕನ್ನಡಿ. a gemmed mirror (J. 1, 10). — ರನ್ನಗಮ್ಬಳಿ. Tbh. of ರತ್ನಕಮ್ಬಲ (Śmd. 381; Bp. 3, 26). — ರನ್ನಜಗಲಿ. a seat set or studded with gems (C. Bp. 5, 50). — ರನ್ನದಪ್ಪಲ್. -ತಪ್ಪಲ್. Mēru (ಪೊಮ್ಬೆಟ್ಟು, ಸುರಗಿರಿ Śm. 10). — ರನ್ನದಾರತಿ. -ಆರತಿ. an ārati ornamented with precious stones (Śsv. 5, 57 va.). — ರನ್ನದಾಳಿ. -ತಾಳಿ. = ರತುನದಾಲಿ. (V. 5, 14 va.). — ರನ್ನದೆನೆ. -ತೆನೆ. a gemmed top of a rampart (J. 3, 19). — ರನ್ನದೇರ್. -ತೇರ್. a conveyance studded with gems. (R.). — ರನ್ನದೊಟ್ಟಿಲ್. -ತೊಟ್ಟಿಲ್. a cradle studded with gems (Grj. 3, 66). — ರನ್ನದೊಡವು. -ತೊಡವು. jewel ornaments (J. 11, 41). — ರನ್ನಪಲ್ಲಕ್ಕಿ. a palankeen set with gems (C. Bp. 47, 39). — ರನ್ನವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. a gem cup (R.). — ರನ್ನವಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ರತ್ನಪಟ್ಟಿಕೆ. (Śmd. 380). — ರನ್ನವಟ್ಟೆ. -ಪಟ್ಟೆ. = ರನ್ನವಟ್ಟಿಗೆ. (Grj. 6, 56 va.). — ರನ್ನವಣಿ. Tbh. of ರತ್ನಮಣಿ. (Śmd. 380). — ರನ್ನವರಲ್. -ಪರಲ್. a ruby (ಕೆಮ್ಬರಲ್, ಕಿಸುಗಲ್, ಕುರುವಿನ್ದ Śm. 68). — ರನ್ನವಲ್ಲಣ. -ಪಲ್ಲಣ. a saddle set with gems (Śsv. 2, 38). — ರನ್ನವಸರ. -ಪಸರ. a shop where jewels are sold (Grj. 2, 93). — ರನ್ನವಸಿಱುವಳ್. -ಬಸಿಱುವಳ್. the earth (ಧರೆ Kk. 16). — ರನ್ನವಸಿಱಳ್. -ಅಳ್. = ರನ್ನಬಸಿಱುವಳ್. (ಪೊಡವಿ, etc., ಮೇದಿನಿ Śm. 37). — ರನ್ನವಾವುಗೆ. -ಪಾವುಗೆ. a shoe studded with gems (Śsv. 1, 78; 5, 57 va.). — ರನ್ನವಾಸಱ್. -ಪಾಸಱ್. a slab ornamented with precious stones (J. 3, 13). — ರನ್ನವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the lustre of gems or pearls (J. 6, 6).

ರನ್ನೆ ranne. an excellent female (J. 30, 3).

ರಪ್ rap. = ರೊಪ್. a sound imitating that of slapping, and that of a heavy body falling suddenly (Mhr. ರಪಾಟಾ, a smart smack or slap; *cf.* ಱಪ್ಪು). — ರಪ್ ರಪ್. rep. (My.).

ರಪಣ rapaṇa. = ರವಣ 2. a kind of weapon (Bh. 1, 10, 14; 3, 22, 30; 8, 24, 50). [ಮಾಣಿಸಿದೊಡೆ ಮಾಣದೆ ರಪಣಮುಂ ತೋಱಿಯುಮೊತ್ತೆಯನುಗ್ಗಡಿಸಿಯುಂ Pb. 7, 3 va.].

ರಪು rapu. = ರಪ್ಪು. darning (Mhr., H. ರಫೂ).

ರಪುಗಾಱ rapu-gāra. a darner (S. Mhr.).

ರಪ್ಪನೆ rappane. with the sound of ರಪ್ (My.).

ರಪ್ಪರ rappara. (Bh. 8, 19, 41).

ರಪ್ಪು rappu. = ರಪು. (My.). — ರಪ್ಪು ಮಾಡು. to darn (My.).

ರಬ್ಬಳಿಗೆ rabbaḷige. gañji made of jōḷa grits (S. Mhr. among jaṅgamas; Mhr. ರವಾಳ, granulous; composed of granules, as honey, ghee, etc.).

ರಬ್ಬು rabbu. to crouch, to stoop low (ಕುನುಂಗು, ಕುಗ್ಗು G.; B. 5, 242).

ರಭಸ rabhasa. = ರವಸು. *violence, impetuosity, vehemence, haste, speed, velocity, precipitation.* 2, passion, anger, rage. 3, passionate fondness. 4, joy, pleasure. 5, a loud cry, clamour, a loud noise (of demons, thunder, rain, kettle-drums, etc., My.; ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿ G.; Bh. 2, 13, 33; C. Bp. 5, 5).

ರಭಸಿಗ rabhasiga. a man who is violent, impetuous, etc. see ರಣ-.

ರಭಿ rabhi. pleasurableness. see ಸು-.

ರಮ rama. pleasing, delightful; dear, beloved; etc. see its feminine ರಮೆ.

ರಮಡೋಲು **ramaḍōlu.** a large double-drum (My.).

ರಮಣ **ramaṇa.** causing pleasure, pleasing, agreeable, delightful, charming (ರಮಣೀಯ, ರಾಮಣೀಯಕ Ct. II, 114). 2, *a lover; a husband.* 3, pleasure (Bp. 55, 39); sporting, amorous sport. 4, Kāma. 5, an ass.

ರಮಣಿ **ramaṇi** *a beautiful young woman; a wife, a mistress* (ಉಡುಪೆ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 72).

ರಮಣೀಯ **ramaṇīya.** pleasing, pleasant, agreeable, delightful, beautiful, lovely, charming (ಮನೋಹರ Nn. 93; ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424; ರಮಣ, etc. Ct. II, 114).

ರಮಣೀಯತೆ **ramaṇīyate.** pleasantness, agreeableness, delightfulness, beauty, charm (Cpr. 10, 59 va.).

ರಮಾಕರ **ramā-kara.** creating fortune (Bp. 44, 15).

ರಮಾಧವ **ramā-dhava.** Viṣṇu (J. 6, 5).

ರಮಾಪತಿ **ramā-pati.** Viṣṇu (My.).

ರಮಾಪ್ರಿಯ **ramā-priya.** Viṣṇu (My.). 2, a lotus (Sk.).

ರಮಾರಮಣ **ramā-ramaṇa.** — ರಮಾಧವ. (J. 32, 34).

ರಮಿತ **ramita.** delighted; carnally known (J. 2, 10).

ರಮಿಯಿಸು **ramiyisu.** = ರಮಿಸು No. 2. (Cpr. 3, 28 va.). [ರಮಿಯಿಸಿದಳಾಕೆ ಮರುತಾತ್ಮಜನೊಳ್ Pb. 3, 19].

ರಮಿಸು **ramisu.** to be pleased or delighted, to rejoice, to play (J. 10, 4). 2, to enjoy sexually; to know carnally (ಕ್ರೀಡೆ Śmd. Dh.; ಸಮ್ಭೋಗ Nn. 140; Bp. 42, 32; 54, 48; J. 11, 21; 15, 44; 16, 13; 19, 22; Abhā. 2, 85. 90; My.).

ರಮೆ **rame.** ರಮಾ. a wife, a mistress; a woman (ಸ್ತ್ರೀ Nn. 140). 2, *Lakṣmī* (ಭೋಗಾವತಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 22; ಗೋಮಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 140; ಇಂಗಡಲಣುಗಿ Ct. II, 119). 3, good luck, fortune, riches, opulence; splendour, pomp. 4, sexual intercourse (ಸಮ್ಭೋಗ, ರಮಿಸುವುದು 140).

ರಮ್ಪ **rampa.** clamour, vociferation (My.; Te. ರಮ್ಪಿ, ರಮ್ಪು, ಜಿನ್ತು; see ರಚ್ಚೆ).

ರಮ್ಪಿಗೆ **rampige.** (fr. ಅರಿ 1? or ಅಱು 3?). a shoe-maker's knife or awl (ಚರ್ಮಪ್ರಭೇದಿಕೆ G.; Te. ರಮ್ಪ; *cf.* Mhr., H. ರಾಪೀ?).

ರಮ್ಬ **ramba.** Tbh. of ರಮ್ಭ 1. see ನೊಗ-.

ರಮ್ಬು **rambu.** Tbh. of ರಮ್ಭ2. (*cf.* ರಮ್ಪ). — ರಮ್ಬಾಟ. -ಅಟ. clamour, noise (B. 4, 185).

ರಮ್ಬೆ **rambe.** = ರೆಮ್ಬೆ. a twig, a small bough, a branch (My.; Si. 122; Te. ರಿಮಟ, ರಿಮ್ಬೆ, ಜಿಬ್ಬೆ, ಜಿಮ್ಮೆ = ಉಪಶಾಖೆ).

ರಮ್ಬೆ **rambe.** Tbh. of ರಮ್ಭೆ (Śmd. 339). ಅಮ್ಬೆಗಾಲು ಹಾಕಿದರೆ ರಮ್ಬೆ ಸಿಕ್ಕ್ಯಾಳೇ? (Prv.).

ರಮ್ಭ **rambha.** 1. = ರಮ್ಬ. seizing, taking; taking hold of, clasping, embracing. 2, a prop, a support, a staff, a stick. see ಆ-, ಪರಿ-, ಪ್ರಾ-.

ರಮ್ಭ **rambha.** 2. = ರಮ್ಬು. sounding, roaring, bellowing, lowing, making a noise.

ರಮ್ಭಣ **rambhaṇa.** = ರಮ್ಭ 1. see ಪರಿ-.

ರಮ್ಭಿತ **rambhita.** = ರಮ್ಭ 2. (Br.; R.).

ರಮ್ಭೆ **rambhe.** = ರಮ್ಬೆ, ಅಮ್ಬೆ. *the plantain tree, Musa sapientum* (ಮೋಚ, ಬಾಳೆ Nn. 62). 2, *N. of an Apsaras,* a beautiful nymph of Indra's residence (ಸುರಸತಿ, ದೇವಸ್ತ್ರೀ 62). 3, a harlot. 4, water (ಅರ್ಣ, ಉದಕ 62). see Bp. 41, 3.

ರಮ್ಮದ **rammada.** = ಇರಮ್ಮದ. a flash of lightning (ಪಾರಿವಾಹದ ಕಿಚ್ಚು Mr. 48).

ರಮ್ಯ **ramya.** *enjoyable, pleasing, pleasant, delightful, agreeable, beautiful, handsome;* beauty, etc. (ಚೆಡಂಗು Kk. 32; ರಂಗು Śm. 83).

ರಮ್ಯಕ **ramyaka.** = ರಮ್ಯ. (A.). 2, N. of a varṣa or division of the world (Cpr. 3, 32 va.).

ರಯ **raya.** *the stream of a river, current.* 2, *velocity, speed, swiftness.*

ರಯತ **rayata.** = ರಯಿತ, ರೈತ. a subject (as of a king); a tenant (as of a landholder); a ryot (My.; B. 5, 106. 110. 233; Mhr., H.).

ರಯತಾಪಿ **rayatāpi.** peasantry; the condition, duties of a subject (My.; Mhr., H. ರಯತಾವಾ).

ರಯಿ **rayi.** = ರೈ. wealth, etc.

ರಯಿತ **rayita.** = ರಯತ. (My.; B. 5, 111).

ರಯ್ಯ **rayya.** Tbh. of ರೈ. (wealth). 2, beauty, loveliness (ರಮ್ಯ Ct. I, 92; II, 52; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ಲೇಸು, ಎಡ್ಡ, etc., ಮನೋಹರ Śm. 55; Kk. 18; Cpr. 1, 86). [ಕಡು ರಯ್ಯಮಪ್ಪ ಹಸ್ತಿನಪುರಮಂ Pb. 4, 5; Ap. 4, 53]. Te. ರಯ್ಯ.

ರಲ್ಲಕ **rallaka.** *a woollen cloth, a blanket.* 2, *an eyelash.*

ರವ **rava. 1.** a cry, a shriek, a bray, a yell, a howl, a roar; etc.; *clamour, outcry; sound, noise.* ಸಿಡಿಲ ರವ (Śmd. 84). — ರವಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to sound (Rśv. 7, 17).

ರವ **rava. 2.** an imitative sound. — ರವ ರವ. rep. the biting (upon the tongue) of certain substances (Mhr.). ರವ ರವ ಎನ್ನು, to bite (upon the tongue, C.); (the tongue) to be bitten or irritated (for abuse, My.).

ರವಕಾಯ **rava-kāya.** sound-bodied: a man who is an incorporation of a certain (musical) sound. ಷಡ್ಜಾದಿಯ ಅಂಗಿರಸ ವಾಗುರುಕಶ್ಯಪಂ ಸುವಸಿಷ್ಠ ನಾರದನ್ ಅತ್ರಿ ಕಪಿಲಂ ಕ್ರಮದಿ ರವಕಾಯರ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 177).

ರವಡಿ **ravaḍi.** = ರಾಡಿ. a mass of mud. (moral class-book p. 121).

ರವಣ **ravaṇa.** 1. *crying, making an outcry or noise of any kind, sounding* (see Nr. s. ಒಱಲು 1). 2, jesting; a jester. 3, unsteady, fickle. 4, *a camel.* 5, the cuckoo. 6, sharp, hot (*cf.* ರವ 2).

ರವಣ **ravaṇa. 2.** = ರಪಣ. a kind of weapon. (Bh. 8, 24, 46).

ರವಣಿಕ **ravaṇika.** a stick put through one of the two holes in a book of cadjan leaves to keep them together (ಪುಸ್ತಕಮಂ ಪೊತ್ತಿಪ್ಪ ಕೋಲ್ Mr. 359 in two MSS.; one MS. ತವಣಿಕ, another ಟವಣಿಕ).

ರವದಿ **ravadi.** leaves of jōḷa (S. Mhr.). see ಒಣ-. — ರವದಿ ರಪ್ಪಡಿ. reit. (S. Mhr.).

ರವಸು **ravasu.** Tbh. of ರಭಸ. clamour (My.).

ರವಳಿ **ravaḷi.** cry, clamour, vociferation (Abh. P. 13, 11 va.; Te. ಅವಲಿ; *cf.* ರಮ್ಪ, etc. and Sk. ರವಣ 1). [ನಿರನ್ತರಂ ರವಳಿ ಘೋಷಿಸುಗೆ Pb. 10, 32].

ರವಳಿಗೆ **ravaḷige.** a small bamboo basket. ಬಿದರಿನಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಬುಟ್ಟಿ, ರವಳಿಗೆ ಮುನ್ತಾದವು (ವಿದಲ); ಅಕ್ಕಿ ತೊಳೆಯುವ ರವಳಿಗೆ (ಅಲು G.).

ರವಳಿಸು **ravaḷisu.** to vociferate (v. i., V. 28, 73).

ರವಾನಿಸು **ravānisu.** to send on, to despatch, to transmit (My.)

ರವಾನೆ ravāne. sending off, sending on, despatch (My.; Br.); a pass, a permit, a passport (Br.; Mhr., H. ರವಾನಾ).

ರವಿ ravi. *the sun* (ತಿಗ್ಮಾಂಶು, ಸೂರ್ಯ Nn. 119; ಅರ್ಕ Mr. 489; ನೇಸರ್ Ct. I, 95. 103; II, 20). 2, *a mountain* (ಧಾತ್ರೀಧರ, ಪರ್ವತ 119; ಗಿರಿ 489). 3, the number 12 (Ch.; ಹನ್ನೆರಡು Mr. 347). 4, wealth (ಪೃಕ್ಥ, ಧನ 119; ಪೃಕ್ಥ 489). 5, N. of a metrical foot (Ch.; Mr. 364). ರವಿ ಕಾಣದ್ದು ಕವಿ ಕಣ್ಣ, ಕವಿ ಕಾಣದ್ದು ಹೆಡಿಗೆ ಗುಮ್ಮ ಕಣ್ಣ (Prv.). — ರವಿಗಿವಿ. reit. (Grj. 6, 38).

ರವಿಕಲಮ್ಬ ravi-kalamba. N. of a magical arrow (J. 13, 15).

ರವಿಕಾನ್ತ ravi-kānta. a sort of crystal (ಬಿಸುಗಲ್ Ct. II, 112; Grj. 1, 59); [a kind of marble].

ರವಿಕುಮಾರ ravi-kumāra. Karṇa (J. 2, 37).

ರವಿಕುಲ ravi-kula. the solar race of kings of Ayōdhyā (J. 18, 1).

ರವಿಜ ravi-ja. Karṇa (Mr. 263). 2, the planet Saturn.

ರವಿಜಾತ ravi-jāta. = ರವಿಜ. (Śmd. 182).

ರವಿನನ್ದನ ravi-nandana. = ರವಿಜ 1 & 2. 2, Yama (Rām 1, 3, 26). 3, Sugrīva.

ರವಿಪ್ರಭೆ ravi-prabhe. N. of a vṛitta (Ch.).

ರವಿವಾರ ravi-vāra. Sunday (Mr. 68; My.).

ರವಿಸು ravisu. to cry, to sound. see ರ-; J. 15, 47.

ರವಿಸುತ ravi-suta. Karṇa (Śmd. 251; J. 14, 5). 2, Yama (Bp. 18, 19). 3, Sugrīva. 4, Saturn.

ರವೆ rave. (Tbh. of ಲವ). a grain (as of gunpowder, sand, etc.), a granule (as of sugar, etc. My.; Mhr., H. ರವಾ); a particle of anything (My.; Te. ರವೆ, ಅವೆ; T. ಇರವೈ; Mhr.; H.); hail or small shot (My.; Br.; T.); granulous wheaten flower, grits (My.; Mhr., H.; see ಗೋದಿ-); a small spark (My.); dust (Bp. 18, 59. 66; Te.). — ರವಷ್ಟು. -ಅಷ್ಟು. as much as a particle: a little, a trifle (My.; Te. ರವನ್ತೆ). — ರವೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. a small difference to exist (Bh. 8, 22, 41). — ರವೇಸು. -ಏಸು. = ರವಷ್ಟು. (My.). — ರವೋಟು. -ಓಟು. = ರವೇಸು, etc. (My.). — ರವೋಸು. -ಓಸು. = ರವೋಟು. (My.).

ರವೇಸು ravēsu. manner, fashion, course (Mhr., H.); customary fees (Br., R.).

ರಶನೆ raśane. a rope; a rein, a bridle. 2, *a girdle, a zone; a woman's zone.*

ರಶೀತಿ raśīti. = ರಶೀದಿ, ರಶೀದು. a "receipt" (My.). [E.].

ರಶೀದಿ raśīdi. = ರಶೀತಿ. (My.).

ರಶೀದು raśīdu. = ರಶೀದಿ. (My.).

ರಶ್ಮಿ raśmi. = ರಸುಮೆ.. a rope; *a bridle, a rein.* 2, *a ray of light, a beam;* light. 3, an eyelash. 4, a goad.

ರಸ rasa. the sap or juice of plants; the juice of the sugar-cane, syrup. 2, *the best or finest or prime part of anything, essence* (ಶಕ್ತಿ, ಸತ್ವ Nn. 83; ಇರ್ಪು Kk. 56). 3, *any liquid or fluid.* 4, *melted butter, ghee;* water (ಅಮ್ಬು, ಉದಕ 83; ಉದಕ Mr. 499); liquor; milk; etc. (ಘೃತಾದಿರಸ ಪಂಚಕ, ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಅಯ್ದು ರಸ 83, see ಪಂಚರಸ; ಘೃತಾದಿ ಷಡುರಸ 499); a condiment, sauce, spice, seasoning. 5, nectar (ಅಮೃತ 83). 6, *poison* (ಹಲಾಹಲ, ವಿಷ 83; ವಿಷ 499). 7, *myrrh.* 8, *quicksilver* (ಪಾರದ, ಪಾದರಸ 83; ಪಾರಜ 499). 9, gum, resin (ಪಗಿನು, ಹಗಿನು 83; ಪಗಿನು 499). 10, *a constituent fluid or essential juice or element of the body;* chyle, blood, flesh, fat, bone, marrow, and *semen virile* (ರಸಮುಖ್ಯಸಪ್ತಧಾತು, ರಸ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತಧಾತು 83; ಧಾತು, ವೀರ್ಯ 499). 11, a metal, an ore (ಕನಕಾದಿಲೋಹ 83). 12, *taste, flavour, savour, relish:* the six principal tastes (being madhura, amla, lavaṇa, kaṭuka, and kaṣāya, ಲವಣಕಷಾಯಮುಖ್ಯರಸವ್ ಆಱು 83). 13, *taste, inclination for anything, passion, desire, love* (ನಾನಾ ತೆಱದ ರಾಗ 499; ವಿಷಯಂಗಳು, ವ್ಯಸನಂಗಳು 83). 14, pleasure, charm, grace, elegance, beauty, sweetness, spirit, wit; joy, etc. (ಉತ್ಸಹ, ಉತ್ಸವ 83). 15, taste, style, character (of a work). 16, essential or inherent property. ರತಿಸ್ಥಿತಿಯಿನ್ದ ಪೊಱಗೆ ಪುಟ್ಟುವ ಮನ ವಿಕಾರಂ ಸ್ವಭಾವಮಕ್ಕು, ಅದು ರಸಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 75). 17, the number 6 (Ch.; ಆಱು Mr. 347; see No. 12). 18, ಗದವಿಶೇಷ (ಗದ ಭೇದ 83). 19, *taste, sentiment, feeling, emotion, pathos, any affection of the mind, as an object of dramatic composition* wherein nine rasas are enumerated: śṛiṅgāra, bhaya, śānta, adbhuta, bībhatsa, hāsya, raudra, vīra, and karuṇa (Kāvy. IV, 1; IV, 2. 14. 19. 20 seq.; ನವರಸ, ಶೃಂಗಾರಾದಿನವರಸ 83; Mr. 75; ಒಮ್ಬತ್ತು ರಸ 499; to which occasionally vātsalya, paternal fondness, is added). — ರಸ ಕಟ್ಟು. to kill mercury (My.). — ರಸಕರ್ಪೂರ white sublimate or submuriate of mercury, made with sulphur, quicksilver, and common salt (My.). — ರಸಗವಳ. -ಕವಳ. savoury mouthfuls: well-seasoned rice (My.). — ರಸಬಾಟೆ. a plantain of a sweet flavour (My.; B. 2, 38). — ರಸಮ್ಪಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. to obtain sweetness, etc. (Grj. 2, 106 va.). — ರಸವಾಟೆ. = ರಸ ಬಾಟೆ. (see s. ಒಸಗೆಯೋಲೆ).

ರಸಗನ್ಧ rasa-gandha. gum-myrrh (ರಕ್ತಬಾಳ, etc. G.).

ರಸಘುಟಿಕೆ rasa-ghuṭike. a pill made with quicksilver (My.).

ರಸಚಿತ್ರ rasa-citra. tasteful ornament (in composition, Śmd. 408).

ರಸಜ rasa-ja. sugar, molasses. 2, blood. (R.).

ರಸಜ್ಞ rasa-jña. knowing tastes. 2, a writer who understands the rasas. 3, an alchemist. 4, a physician.

ರಸಜ್ಞೆ rasa-jñe. *the tongue.*

ರಸತ್ rasat. tasting, perceiving flavour (Sk.; Sd.). 2, crying, sounding (Sk.).

***ರಸತ್ತಾರುಗ rasattāruga.** a soldier? ಮದೇಭಂಗಳನಾರ್ದು... ಕೊರಲ ಬಳಿಗಳೊಳೆ ಕಾಲ್ಗೋದು ಪರಿಯಿಸುವ ರಸತ್ತಾರುಗರುಮಂ Pb. 12, 60 va.

ರಸದಾನ rasa-dāna. presenting fluids. see ಹನಿಸು.

ರಸದಾಳಿ rasa-dāḷi. ರಸದಾಲಿ. = ರಸ್ತಾಳೆ. a fine sort of sugarcane (Te. ರಸದಾಡಿ). — ರಸದಾಳಿಕಬ್ಬು. = ರಸದಾಳಿಗವುರ. (My.). Dp. 27, 2. — ರಸದಾಳಿಗವುರ. -ಕವುರ. = ರಸದಾಳಿ. (J. 3, 5).

ರಸದ್ರವ್ಯ rasa-dravya. a fluid (Śmd. 35).

ರಸಧಾನ್ಯಾಕರ್ಷಣಪಾತ್ರ rasa-dhānya-ākarṣaṇa-pātra. a vessel for the reception of liquids and grain. see ಸೆಡೆ.

ರಸಧಾರೆ rasa-dhāre. a flow of juice (Śsv. 2, 49).

ರಸನ rasana. 1. tasting; taste; perception. see feminine ರಸನೆ.

ರಸನ rasana. 2. roaring, crying, etc.

ರಸನಾಯಕ rasa-nāyaka. quicksilver. 2, Śiva (R.).

ರಸನೆ rasane. *the tongue.*

ರಸಪಾತ್ರೆ rasa-pātre. a vessel for fluids (ಕಾಳಂಜಿ Mr. 265).

ರಸಬದ್ಧಗಿಡ rasa-baddha-giḍa. N. of a tree (ನೂದ, ಪೂಷ, ಕ್ರಮುಕ, etc. Si. 131).

ರಸಭವ rasa-bhava. blood. (R.).

ರಸಭಸ್ಮ rasa-bhasma. calx or oxide of mercury (My.).

ರಸಭಾಣ್ಡ rasa-bhāṇḍa. a vessel for keeping liquids (A.).

ರಸಯೋನಿ rasayōni (-yōgi?). borax (ಟಂಕಣ, ಬೆಳಗಾರ Nr.).

ರಸರಸಾಯನ rasa-rasāyana. an excellent boiled fruit-juice (Bp. 30, 5. 6; J. 6, 44).

ರಸವತ್ rasa-vat. = ರಸವತ್ತು. having juice or sap; tasteful, savoury, well-seasoned, well-flavoured; tasty, charming, elegant, beautiful; full of feeling; spirited, witty; [one of the figures of speech Kr. 3, 4. 188]; (Kāvy. IV, 2, 59).

ರಸವತಿ rasa-vati. *a kitchen.*

ರಸವತ್ತು rasa-vattu. Tbh. of ರಸವತ್. (My.; B. 5, 214).

ರಸವತ್ತ್ವ rasa-vattva. juiciness; savouriness; tastefulness; elegance, beauty (Kāvy. IV, 1, 10).

ರಸವರ್ಗ rasa-varga. all condiments (as pepper, salt, etc.) collectively (My.). 2, a mixture that forms an excellent gāre or mortar (My.).

ರಸವಾದ rasa-vāda. metallurgy; alchemy (ಧಾತುವಾದ, ಸತ್ವ Nr.; ದಳ, ವಾದ Nn. 9; My.).

ರಸವಾದಿ rasa-vādi. an alchemist (My.).

ರಸವಿಹೀನ rasa-vihīna. deprived or devoid of juice. see ಕೊರಗು.

ರಸಶುದ್ಧಿ rasa-śuddhi. purification of quicksilver, etc. (My.).

ರಸಸಿದ್ಧಿ rasa-siddhi. knowledge of the art of performing various chemical operations with mercury which secure health and wealth to the adept; skill in alchemy (My.).

ರಸಸಿನ್ದೂರ rasa-sindūra. a sort of factitious cinnabar (My.).

ರಸಹಾರಿ rasa-hāri. fluid-remover: a sort of stone (ಉಮ್ಮಕಲ್ Mr. 206, q. v.).

ರಸಾಂಜನ rasa-añjana. *a sort of collyrium.*

ರಸಾತಲ rasā-tala. the surface of the earth (Śsv. 4, 129. 2, *the lower world* (ವಾಡಬ Nn. 13; ಪಾತಾಲ Mr. 329). 3, one of the seven regions under the earth (Mr. 32).

ರಸಾಧಿಭೂತೆ rasā-adhibhūte. the mistress of the earth (Rśv. 5, 134).

ರಸಾನ್ನ rasa-anna. well-flavoured, savoury food (Bp. 43, 20).

ರಸಾಭಾಸ rasa-ābhāsa. the semblance or mere appearance of sentiment, a sentiment attributed to an inanimate object. 2, the unsuitable manifestation of a sentiment. 3, disorder, confusion, spoiled condition, ruin (My.).

ರಸಾಯನ rasa-ayana. = ರಸೆಯನ. a medicine supposed to prevent old age and prolong life, an elixir, elixir vitae; any medicine or medicinal compound. 2, alchemy, chemistry, the employment of mercury as a remedy or for magical purposes. 3, boiled fruit-juice to which milk, sugar, etc. are added (My.). 4, a particular drug used as a vermifuge (= ವಿಡಂಗ). ಇವು (ಷಡ್ರಸಂಗಳ್) ತಮ್ಮೊಳ್ ಒನ್ದೊನ್ದು ಬೆರಸಿ ತೋಱಲು ಸ್ವಾದುರುಚಿರಸಾಯನಮೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 218). see ರಸ–.

ರಸಾರುಹ rasā-ruha. a tree (Rśv. 10, 124 va.; Śsv. 2, 42 va.).

ರಸಾರ್ದ್ರ rasa-ārdra. a relish in a liquid state, well-seasoned sauce, broth. see ಸಾಱು 2.

ರಸಾರ್ದ್ರೆ rasa-ārdre. a woman wet from any fluid (J. 6, 22).

ರಸಾಲ rasāla. *the mango tree* (Śm. 26). 2, *the sugar-cane.* 3, a kind of sugar-cane (= ಪುಣ್ಡ್ರಕ).

ರಸಾಲೆ rasāle. *curds mixed with sugar and spices.*

ರಸಾವಿಷ್ಟ rasa-āviṣṭa. possessed of taste for (Grj. 5, 22).

ರಸಾಳೆ rasāḷe. Tbh. of ರಸಾಲ. ರಸಾಳೇ ಕಬ್ಬು (Cb. 139).

ರಸಾಸ್ವಾದನ rasa-āsvādana. the sipping of juices or liquids. see ಹೀರ್ 1.

ರಸಿಕ rasika. tasty, savoury, sapid. 2, full of feeling or passion; graceful. elegant; beautiful. 3, spirited, witty, humourous, jocular. 4, apprehending or appreciating flavour or excellence. 5, having a liking or passion for, delighting in. 6, lustful. 7, gracefulness, etc. (Bp. 53, 39). 8, a man full of feeling or passion, etc.; a man who appreciates excellence, etc. (Śmd. 167; Bp. 40, 24; J. 34, 44; Kk. 3. 20. 94). 9, a libertine (My. B. 5, 206).

ರಸಿಕತನ rasikatana. = ರಸಿಕತ್ವ. (Bp. 9, 30; 33, 15).

ರಸಿಕತ್ವ rasikatva. tastefulness, savouriness, sapidity. 2, taste, feeling, the state of having a taste for; that of appreciating excellence, etc.; affection; spiritedness; taking pleasure in (My.). 3, libertinism, lewdness (My.).

ರಸಿಕೆ rasike. = ರಸಿಗೆ. the juice of the sugar-cane (Sk.). 2, the serum on a wound (My.; B. 4, 220. 221). [ಮೂಗೊಳಗರ್ದು ರಸಿಗೆ ಸುರಿಯೆ ನೊಱವುಗಳ್ ಮುಸುಱಿಕೊಣ್ಡು ತಿನೆ Vr. 122, 23].

ರಸಿಗೆ rasige. Tbh. of ರಸಿಕೆ No. 2. (Bp. 39, 64; My.).

ರಸಿತ rasita. 1. tasted; having taste or sentiment; gilded, plated; vinous liquor.

ರಸಿತ rasita. 2. sounded; a roar, a cry, a noise, a sound; *the rattling the thunder.* see ಹೇಷಾ–.

ರಸುಮೆ rasume. Tbh. of ರಶ್ಮಿ. a ray of light. (Ct. II, 55; My.). Rām. 6, 24, 16. ರಸುಮೆ ಹರೆ, rays of light to spread (My.).

ರಸೆ rase. ರಸಾ. *the earth, ground, soil.* 2, *the plant Clypea hernandifolia* W. & A. (see ಅಗುಳುಸುಣ್ಣಿ). 3, *the plant Boswellia thurifera* Roxb. — ರಸೆಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. darkness that covers the whole earth (Grj. 4, 73).

ರಸೆಯನ raseyana. Tbh. of ರಸಾಯನ (Śmd. 360. 373).

ರಸೋಕ್ತಿ rasa-ukti. a word full of sentiment, etc. (Grj. 2, 106 va.).

ರಸೋನ rasōna. = ರಸೋನಕ, ಲಸೋನ, q. v.

ರಸೋನಕ rasōnaka. *a kind of garlic, shallot, Allium ascalonicum.*

ರಸೋಲೂಖಲ rasa-ulūkhala. a sugar-cane mill (ಆಲೆಗಾಣ Mr. 213).

ರಸ್ತಾಳೆ rastāḷe. Tbh. of ರಸದಾಳಿ. (My.; Si. 163).

ರಸ್ತು rastu. grain stored up for an army (My.; Br.; Mhr., H. ರಸದ).

ರಸ್ತೆ raste. a road, a way (My.; Br.; Mhr., H. ರಸ್ತಾ).

ರಸ್ಯ rasya. juicy, tasty, palatable. 2, blood. (R.).

ರಹ raha. 1. = ರಹಸ್; see ವಿ–. 2, the state of being hidden from the intellect or surpassing it: wonderfulness, a great marvel (ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ Bhn. 50; Bh. 3, 13, 8; 4, 9, 22).

ರಹ raha. 2. = ರಹಿ 2. way; method, manner (My.; Mhr., H. ರಹಾ).

ರಹಣಿ rahaṇi. = ರಹಿಣಿ. dancing, pantomime (= ನಟನೆ, q. v. Bp. 28, 20; Bh. 1, 15, 19; Mhr. ರಹಣೀ, manner of life, daily walk; ordinary course); manner (Bh. 3, 22, 18; Rām. 1, 2, 17).

ರಹದಾರಿ rahadāri. passage to and fro (on a road); traffic (Mhr., H.); a passport (My.; Br.); a permit; transit duty; a guard taken on a journey (Br.).

ರಹಸ್ rahas. = ರಹ 1. loneliness, solitariness, solitude; privacy, secrecy, retirement; a solitary abode, a hiding place. 2, *a secret, a mystery.* 3, *sexual intercourse.* 4, *secretly.*

ರಹಸ್ಯ rahasya. *secret, private, clandestine, concealed;* fit to be concealed; mysterious. 2, anything hidden or recondite, a secret; *a secret doctrine or mystery, the doctrine of the upanișads.*

ರಹಾಟ rahāṭa. = ರಾಟಣ, etc. a machine for drawing water; the wheel of a machine in general (Mhr., H.; Br. & R. as ರಹಟ).

ರಹಿ rahi. 1. a person who is alone, etc. see ಏ-. 2, a kind of fly (ತೊನಸೆ Mr. 177).

ರಹಿ rahi. 2. = ರಹ 2. (ಈ ಪ್ರಕಾರ Bhn. 50; Bh. 2, 2, 78; 3, 13, 16).

ರಹಿಣಿ rahiṇi. = ರಹಣಿ. manner (J. 17, 55).

ರಹಿತ rahita. left, quitted, forsaken, abandoned, deserted. 2, *deprived of, void or destitute of, without.*

ರಹಿತತೆ rahitate. the state of being without, etc. (V. 14, 61).

ರಹಿಸು rahisu. to be current or fitted for general acceptance (Bh. 3, 22, 18); [to be exceedingly interesting].

ರಾಕಡಿ rākaḍi. = ರಾಗಟೆ. a golden circular ornament worn by females upon their hair-tresses (My.; Te. ರಾಕಿಡಿ, ರಾಗಡ, ರಾಗಿಡಿ; Mhr. ರಾಖಡೀ).

ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ rākā-candra. full moon (My.).

ರಾಕಾತ್ರಿಜ rākā-atrija. = ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ. (V. 3, 39).

ರಾಕಾಶಶಾಂಕ rākā-śaśāṅka. = ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ. (J. 29, 38).

ರಾಕಾಸಿ rākāsi. Tbh. of ರಾಕ್ಷಸಿ. (My.).

ರಾಕಾಸುಧಾಕರ rākā-sudhākara. = ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ. (G.).

ರಾಕೆ rāke. ರಾಕಾ. *the day of full moon, full moon* (ತುಮ್ಬಿದ ಹುಣ್ಣಿವೆ Hlā.; ಇನ್ದು ಪೆರ್ಚಿದ ಪೌರ್ಣಮಿ Mr. 69). 2, *a girl in whom menstruation has just commenced* ಪ್ರಥಮ ಋತುವಾಗಿರ್ದ ಮುಡದಿ Mr. 302).

ರಾಕೇನ್ದು rākā-indu. = ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ. (My.).

ರಾಕ್ಷಸ rākṣasa. (fr. ರಕ್ಷಸ್). = ರಕ್ಕಸ. demoniacal. 2, *an evil being or demon, an evil or malignant spirit*; a goblin. 3, a yakṣa or attendant of Kubēra (ರಕ್ಕಸ, ಪುಣ್ಯಜನ Hlā.). ರಾಕ್ಷಸನಾದರೆ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಏನು? (Prv.). 4, a form of marriage: the violent seizure and rape of a girl after the defeat or destruction of her relatives.

ರಾಕ್ಷಸಕೃತ್ಯ rākṣasa-kṛitya. a fiendish, cruel deed (My.).

ರಾಕ್ಷಸಪ್ರಕರಣ rākṣasa-prakaraṇa. = ರಕ್ಕಸವಗರಣ. a rākṣasa-drama, etc.

ರಾಕ್ಷಸರಾಜ rākṣasa-rāja. Nairṛita, the ruler of the south-west quarter (Bp. 10, 30).

ರಾಕ್ಷಸವೈದ್ಯ rākṣasa-vaidya. harsh medical treatment (My.).

ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪ rākṣasa-adhipa. Kubēra (Mr. 54). 2, Rāvaṇa (My.). 3, Nairṛita (My.).

ರಾಕ್ಷಸಾನ್ತಕ rākṣasa-antaka. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 18, 40).

ರಾಕ್ಷಸಾನ್ತಕಿ rākṣasa-antaki. Pārvatī (Rām. 1, 1, 4).

ರಾಕ್ಷಸಾರಿ rākṣasa-ari. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 10, 32).

ರಾಕ್ಷಸಿ rākṣasi. = ರಕ್ಕಸಿ, ರಾಕಾಸಿ. *a female demon.* 2, *a kind of perfume* (ಚಣ್ಡ, ಧನಹರಿ, etc., Nr.).

ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ rākṣasa-īśvara. = ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪ. (My.).

ರಾಕ್ಷೆ rākṣe. = ಲಾಕ್ಷೆ. *lac, the red dye.*

ರಾಗ rāga. colour, hue, tint; *red colour.* 2, affection, emotion, passion, feeling. 3, *love, sympathy, interest in anything, joy, pleasure; vehement longing or desire.* 4, greediness, envy. 5, anger, wrath. 6, loveliness, beauty. 7, a musical mode (Mr. 78; see Bp. 19); a tune; a musical note, harmony, music. ರಾಗ ನೆನಪಾಗುವಾಗ ತಾಳ ಮಱತು ಹೋಯಿತು. — ರಾಗ ಬರುವಾಗ ತನ್ತಿ ಹಱಿಯಿತು. — ಉಗುಱು ಉಗುಱು ರೋಗ, ಬೊಗಳಿ ಬೊಗಳಿ ರಾಗ (Prvs.). see Kāvy. IV, 2, 49. ಶ್ರುತಿಯೊಳ್ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಗಮಕ ಮುಕ್ಕು, ಅವಕೆ ದೇಶೀಯಮೇಳಮುಕ್ಕು, ಅವಕೆ ಮೂಱು ಗ್ರಾಮಂ, ಅವಕೆ ಪದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಂ ಬಾಸಣಿಸಿರಲ್ಕೆ ಅವಱೊಳುದಿಸಿದ ರಾಗಾಂಗ ಭಾಷಾಂಗಂ ಕ್ರಿಯಾಂಗಮ್ ಉಪಾಂಗಮ್ ಎಮ್ಬ ನಿಜಭಾಷೆಯೊಳು ನೂಱೊನ್ದು ರಾಗಂಗಳ್, ಅವಱಲ್ಲಿ ನೂಱೊನ್ದು ತಾಳಮುಕ್ಕುಂ (Mr. 78). — ರಾಗ ತೆಗೆ. to begin a tune, to begin to sing (My.). — ರಾಗ ನುಡಿಸು. to make music (My.). — ರಾಗ ಮಾಡು. = ರಾಗ ಹಾಡು. (My.; ಉಲಿ Cb.). — ರಾಗವ್ಪೆಱು. -o-ಪೆಱು. to experience affection, joy, etc. (Bp. 2, 56; 3, 31; 29, 29). — ರಾಗ ಹಾಡು. to sing a tune (My.). ಪುಣ್ಯವನ್ತ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯ ಹೇಱಿದ್ದೇ ರೋಗ (Prv.). — ರಾಗ ಹೇಱು. to utter or sing a tune (My.).

ರಾಗಟೆ rāgaṭe. = ರಾಕಡಿ. (My.).

ರಾಗತೆ rāgate. the state of being red (Cpr. 7, 147), etc.

ರಾಗದ್ವೇಷ rāga-dvēṣa. hatred that arises from anger or envy (My.).

ರಾಗಮಾಲಿಕೆ rāga-mālike. a piano, a harmonium, a concertina, etc. also ರಾಗಮಾಲಿಕೆಪೆಟ್ಟಿಗೆ [a combination of different rāgas].

ರಾಗಮಾಲೆ rāga-māle. = ರಾಗಮಾಲಿಕೆ. (My.).

ರಾಗಾಂಗ rāga-aṅga. auxiliary musical modes (see Mr. s. ರಾಗ).

ರಾಗಾಧರ rāga-adhara. a man with red lips (Śmd. 266, one MS.); a red lip.

ರಾಗಾಧರೆ rāga-adhare. a woman with red lips (Rśv. 13, 45 va.).

ರಾಗಾನ್ಧತೆ rāga-andhate. blindness from love or interest in (Cpr. 4, 52; Grj. 7, 42 va.).

ರಾಗಿ rāgi. raggy, a sort of grain much cultivated in the south, Eleusine coracana Pers. (ಧೂಳಿಕ Mr. 373; C.; Mhr.; Te.; M. ರಾಗಿ, ಱಾಯಿ; T. ಇರಾಗಿ; Sk., Pers. ರಾಗಾ, ರಾಗೀ). [Tu.]. ಕಡ್ಲೇ ಸಂಗಡ ರಾಗಿ ಕೂಡಿ ಹುರಿದ ಹಾಗೆ. — ರಾಗಿ ತಿನ್ದವ ರೋಗಿ, ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ದವ ಹಕ್ಕಿ. — ಮೂಢ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ, ಮೂಡೆರಾಗಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ. — ಯಾವ ರಾಯರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೂ ರಾಗಿ ಬೀಸೋದು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ. — ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಕಾಗೆ ರಾಗೀ ತಿನ್ತು (Prvs.). see ನಾಯಿ. — ರಾಗಿಮುದ್ದೆ. a lump of raggy hiṭṭu, and raggy hiṭṭu itself (My.). — ರಾಗಿಯಮ್ಬಲಿ. -ಅಮ್ಬಲಿ. raggy gruel (My.). — ರಾಗಿರೊಟ್ಟಿ. raggy bread (C.). — ರಾಗಿಹಿಟ್ಟು. raggy meal; a thick paste or porridge made of it (C.; B. 3, 46). — ರಾಗಿಹುಲ್ಲು. raggy grass or straw (My.).

ರಾಗಿ rāgi. (Śmd. 109). *coloured, dyed*; red; full of feeling or passion; given up to passion; full of love; passionately fond of, taking great pleasure in; having great taste or relish for; a painter; a person given up to passion; one who is fond of, a lover; a lustful man, a libertine. ಅಗದ ಹೋಗದ ಬದುಕಿಗೆ ರಾಗಿ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ರಾಗಿತೆ rāgite. the state of being coloured or red (Cpr. 7, 96), etc.

ರಾಗಿಸು rāgisu. (Śmd. 63. 92). to be coloured; to shine (Bp. 57, 55; Rśv. 2, 11); to feel vehement longing or desire; to be very fond of, to love (Grj. 4, 84; Bp. 23, 21; 38, 16).

ರಾಗೆ rāge. N. of a daughter of Aṅgiras (? Cpr. 1, 86).

ರಾಘವ rāghava. (fr. ರಘು). a descendant of Raghu. 2, Rāmachandra (Ch. V. 56; Bp. 19, 30; J. 2, 25; 8, 40). 3, N. of an author (Bp. 1, 11). — ರಾಘವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ರಾಘವಾತ್ಮಜರ್ rāghava-ātmajar. the son of Rāma: Kuśa and Lava (J. 19, 48).

ರಾಘವಾನುಜ rāghava-anuja. Lakṣmaṇa (J. 20, 54. 61).

ರಾಘವೇನ್ದ್ರ rāghava-indra. Rāmacandra (J. 18, 11; 19, 44); N. (My.).

ರಾಘವೇಶ್ವರ rāghava-īśvara. = ರಾಘವೇನ್ದ್ರ. (J. 19, 2, 23).

ರಾಘು rāghu. a lover, a gallant (Mhr.). 2,= ರಾಘವ, N. (My.; B. 1, 21).

ರಾಘೆ rāghe. the thigh (Grj. 2, 106 va.).

ರಾಂಕವ rāṅkava. (fr. ರಂಕು). *made from the hair of the raṅku deer.*

ರಾಚ rāca. Tbh. of ರಾಜ. a man belonging to the kṣatriya tribe: a class of Telugu Raiputs who are counted as Śūdras (commonly Vaiṣṇavas, My.; Te.). — ರಾಚಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.; Te.). — ರಾಚಮಲ್ಲಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 1).

ರಾಚಾವಾರ rācāvāra. = ರಾಚ. (My.).

ರಾಚೇವಾರ rācēvāra. = ರಾಚ, ರಾಚಾವಾರ. (My.; Te.).

ರಾಜ್ rāj. = ರಾಜ. nominative ರಾಟ್. shining, radiant. 2, *a king, a chief.*

ರಾಜ rāja. = ಅರಸ, ಅರಸು, ರಾಚ, ರಾಯ, ರಾವು 2. *a king, a sovereign, a prince, a chief* (ಧರಣೀಶ, ದೊರೆ Nn. 80); a most excellent man; any principal object or anything the best of its kind; a master (ಮುಖ್ಯ, ಶ್ರೇಷ್ಠ 80). 2, *a man of the military caste, a Kṣatriya.* 3, *the moon* (ಮೃಗಾಂಕ, ಚನ್ದ್ರ 80). 4, an ascetic (ಸಯ್ಯಮಿ, ಎತಿ 80). 5, a house (ಮನ್ದಿರ, ಮನೆ 80). 6, white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು 80). 7, black (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 80). ರಾಜರ ರೀವಿ ತಿರುಕರ ಲಕ್ಷಣ. — ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ (Prvs.). — ರಾಜಕನ್ನಿಕೆ. an (unmarried) princess (My.; B. 4, 5). — ರಾಜಗುಳ್ಳ. a species of Solanum (Si. 149). — ರಾಜನೆಲ್ಲು. a good kind of paddy (My.). — ರಾಜಪಾಲು. the portion of a crop falling to the share of the owner (My.). — ರಾಜಪೆಣ್ಡೆ. sprung from a royal house (ರಾಜಬೀಜಿ, etc., ರಾಜವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ಅರಸುಪೆಣ್ಡೆ Si. 232). — ರಾಜಬಾಟೆ. = ರಾಜಕದಲಿ. (My.). — ರಾಜಬೀದಿ. Tbh. of ರಾಜವೀಥಿ, q. v. (B. 4, 149; My.). — ರಾಜಹುಣ್ಣು. a carbuncle (My.).

ರಾಜಕ rājaka. irradiating, splendid. 2, a little king, a petty prince. 3, *a king, a sovereign.* 4, *a number of kings.* 5, what comes from a king (good or bad things, but especially oppression from a foreign invader, My.; Te. ರಾಜಿಕ). ರಾಜಕ ಬನ್ದರೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ದೈವಿಕ ಬನ್ದರೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ (Prv.).

ರಾಜಕದಲಿ rāja-kadali. an excellent kind of plantain (Cpr. 6, 105; Śsv. 2, 42 va.).

ರಾಜಕಶೇರು rāja-kaśēru. *the fragrant roo of Cyperus pertenuis* Roxb. (=ನಾಗರ).

ರಾಜಕಾರಸ್ಥಾನ rāja-kāra-sthāna. a royal scheme, policy; a council of state (Mhr.; B. 5, 188).

ರಾಜಕಾರ್ಯ rāja-kārya. a king's duty or business, state affairs (J. 2, 54).

ರಾಜಕೀಯ rājakīya. regal, royal, kingly; political (My.; B. 4, 116. 117).

ರಾಜಕೀರ rāja-kīra. = ಅರಗಿಣಿ (J. 26, 21).

ರಾಜಕುಮಾರ rāja-kumāra. a king's son, a prince (My.).

ರಾಜಕುಲ rāja-kula. a royal family; the court of a king; a royal palace; a courtesan, a harlot (ವಾರಸತಿ, ವಿಲಾಸಿನಿ Mr. 305).

ರಾಜಗೃಹ rāja-gṛiha. a royal dwelling, a palace (ರಾಜಸದನ, etc., ಅರಮನೆ Si. 109).

ರಾಜಚಿಹ್ನ rāja-cihna. ರಾಜಚಿಹ್ನೆ. a mark or sign of royalty, insignia of royalty, regalia (Cpr. 2, 93 va.).

ರಾಜಚೂಡಾಮಣಿ rāja-cūḍāmaṇi. the best or most excellent of kings (My.).

ರಾಜಛತ್ರ rāja-chatra. a parasol regarded as an ensign of royal power (B. 5, 62).

ರಾಜತ್ rājat. ruling, shining (Rśv. 13, 76).

ರಾಜತ rājata. (fr. ರಜತ). silvery; silver.

ರಾಜತಗಿರಿ rājata-giri. Kailāsa (Bp. 25, 15).

ರಾಜತರು rāja-taru. the tree Cassia fistula Lin. (ಆರಗ್ವಧ, etc., ಕಕ್ಕೆ Mr. 114). 2, the plant Pterospermum acerifolium.

ರಾಜತಶೈಲ rājata-śaila. = ರಾಜತಗಿರಿ. (Bp. 24, 49).

ರಾಜತಾಚಲ rājata-acala. = ರಾಜತಗಿರಿ. (Bp. 8, 29; 57, 19).

ರಾಜತಾದ್ರಿ rājata-adri. = ರಾಜತಗಿರಿ. (Bp. 12, 25).

ರಾಜತ್ವ rājatva. kingship, royalty, the rank or function of a king, kingly dignity or authority, government (My.).

ರಾಜದನ್ತ rāja-danta. a principal tooth, a front tooth, an incisor. (R.).

ರಾಜಧರ rāja-dhara. Moon-wearer: Śiva (Bp. 8, 29).

ರಾಜಧರ್ಮ rāja-dharma. a king's duty; a law as prescribed in the śāstras for the guidance of kings in the administration of government; a virtue befitting a king (My.).

ರಾಜಧಾನಿ rāja-dhāni. *a royal city, a capital, a metropolis.*

ರಾಜನ rājana. illuminating, causing to shine. see ನೀ-. 2, belonging to a royal family, of regal descent. — ರಾಜನದ ಬೊಮ್ಮ ದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2).

ರಾಜನಾಮ rāja-nāma. the name of king (Cpr. 4, 20). 2, the plant Trichosanthes dioeca.

ರಾಜನೀತಿ rāja-nīti. royal conduct or policy, the administration of government, politics (My.).

ರಾಜನ್ಯ rājanya. *a man of the military or regal tribe, a Kṣatriya.*

ರಾಜನ್ಯಕ rājanyaka. *a number of Kṣatriyas.*

ರಾಜನ್ವತ್ rājan-vat. *having a good king, governed by a just monarch.*

ರಾಜಪಟ್ಟ rāja-paṭṭa. a royal fillet or tiara. — ರಾಜಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟು. -ಂ-ಕಟ್ಟು. to tie the royal fillet (C. Bp. 47, 9).

ರಾಜಪತ್ನಿ rāja-patni. a king's wife, a queen (My.).

ರಾಜಪದವಿ rāja-padavi. the rank of a king, kingship, royalty (My.).

ರಾಜಪುಂಗವ rāja-puṅgava. a most excellent king (My.).

ರಾಜಪುತ್ರ rāja-putra. = ರಜಪುತ್ರ, ರಜಪೂತ. a king's son, a prince. 2, a Rajpoot (My.; B. 4, 3). ಹಸ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಕಾರ (ಪಂಚಭಾರತ)

ರಾಜಪೂಜಿತ rāja-pūjita. honoured by kings: excellent (My.).

ರಾಜಪ್ರಕೃತಿ rāja-prakṛiti. a king's minister (ಮನ್ತ್ರಕ್ಷಾತ್ರವಟ್ಟ Mr. 267).

ರಾಜಫಣಿ rāja-phaṇi. an ophiophagous serpent (ಫಣಿಭುಜ್, ಅರೆವಾವು Mr. 401).

ರಾಜಬಲೆ rāja-bale. *the plant Paederia foetida* Lin.

ರಾಜಬಾಟೆ rāja-bāṭe. = ರಾಜಮಾರ್ಗ. (My.).

ರಾಜಬೀಜಿ rāja-bīji. *sprung from a royal progenitor, of royal parentage or descent.*

ರಾಜಭವನ rāja-bhavana. a king's abode, a palace (My.).

ರಾಜಭಾಗ rāja-bhāga. a royal assembly or court (ವೋಲನ, ರಾಜಸಭೆ Nn. 155).

ರಾಜಭೋಗ rāja-bhōga. a royal repast. 2, enjoyments fit for a king (My.).

ರಾಜಮನ್ದಿರ rāja-mandira. the palace of a king, a royal mansion (Cpr. 2, 91 va.; Bp. 61, 28).

ರಾಜಮರಾಲ rāja-marāla. a kind of flamingo or goose (ಕಾಲ್ ಮೊಗಂ ಕೆಮ್ಪುದೊಱೆ ರಾಜಮರಾಲಂ Mr. 173).

ರಾಜಮರ್ಯಾದೆ rāja-maryāde. respect shown to a king and to superiors in general (My.).

ರಾಜಮಹಿಷಿ rāja-mahiṣi. the properly consecrated wife of a king (My.).

ರಾಜಮಾನ್ಯ rāja-mānya. worthy to be honoured by kings: excellent (My.; B. 4, 87).

ರಾಜಮಾರ್ಗ rāja-mārga. the king's highway; a royal or main road, a high road (Cpr. 1, 125 va.; Bp. 32, 12); a fashion, custom sanctioned by general approbation (Mhr.).

ರಾಜಮುದ್ರೆ rāja-mudre. a royal signet; a governmental seal or impression (My.).

ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮ rāja-yakṣma. *pulmonary consumption, atrophy.*

ರಾಜಯೋಗ rāja-yōga. a configuration of planets, etc. at the birth of any person indicating him to be destined for kingship. 2, an easy mode of meditation (yōga) as distinguished from the more rigorous (My.).

ರಾಜಯೋಗ್ಯ rāja-yōgya. befitting a king, princely (My.).

ರಾಜರತ್ನಾಪೀಡ rāja-ratna-āpīḍa. wearing a chaplet of brilliant gems (Cpr. 7, 148 va.).

ರಾಜರಾಜ rāja-rāja. a king of kings. 2, *Kubēra.*

ರಾಜರ್ಷಿ rāja-ṛiṣi. a royal ṛiṣi or saint, a ṛiṣi of royal descent (My.).

ರಾಜಲಕ್ಷಣ rāja-lakṣaṇa. a royal sign or token, any mark on the body, etc. indicating a future king. 2, royal insignia, regalia (My.).

ರಾಜಲೋಕ rāja-lōka. a company of kings (Cpr. 2, 91 va.; 5, 111).

ರಾಜವಂಶ rāja-vaṁśa. a royal family; a dynasty (Si. 232).

ರಾಜವಂಶ್ಯ rāja-vaṁśya. *belonging to a royal family, of regal race or descent.*

ರಾಜವತ್ rāja-vat. having a king. 2, like a king (My.).

ರಾಜವದನೆ rāja-vadane. a woman with a moon-like face (J. 23, 52).

ರಾಜವರ್ತ್ಮ rāja-vartma. = ರಾಜಮಾರ್ಗ. (Sk.; My.).

ರಾಜವಲ್ಲಭ rāja-vallabha. a king's favourite. (R.).

ರಾಜವಶ್ಯ rāja-vaśya. bringing over a king to one's own view by mantras (My.).

ರಾಜವಾಹನ rāja-vāhana. a royal horse (ಪಂಚಪಲ್ಲವದ ವಾಜಿ Śmd. II; Kk. 78; Śm. 41).

ರಾಜವಾಹ್ಯ rāja-vāhya. *a royal elephant.*

ರಾಜವಿಡ್ದೂರ rāja-viddūra. molestation (of the subjects) proceeding from a ruler (My.).

ರಾಜವಿದ್ಯೆ rāja-vidye. royal science, state policy (Cpr. 4, 5).

ರಾಜವೀಜಿ rāja-vīji. = ರಾಜಬೀಜಿ. of royal parentage or descent.

ರಾಜವೀಥಿ rāja-vīthi. = ರಾಜಬೀದಿ. a principal street, a high street, a main road (ಸುಮುಖ, ರಾಜಬೀದಿ Nn. 126).

ರಾಜವೃಕ್ಷ rāja-vṛikṣa. = ರಾಜತರು. *the tree Cassia (or Cathartocarpus) fistula* Lin. (see ರಾಜತರು).

ರಾಜವೈದ್ಯ rāja-vaidya. a royal physician: an eminent physician (My.). 2, excellent practice of medicine (My.).

ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ rāja-śārdūla. a great king (My.).

ರಾಜಶಾಸನ rāja-śāsana. a royal edict or order (My.).

ರಾಜಶಿಖಾಮಣಿ rāja-śikhāmaṇi. the first of kings (My.).

ರಾಜಶಿರೋಮಣಿ rāja-śirōmaṇi. = ರಾಜಶಿಖಾಮಣಿ. (My.).

ರಾಜಶೇಖರ rāja-śekhara. the chief of kings (J. 2, 13). 2, Śiva (J. 2, 13). 3, N. of a king of Cōlamaṇḍala (Rśv. 4, 58).

ರಾಜಶೇಖರವಿಲಾಸ rājaśekhara-vilāsa. king Rājaśekhara's sport, N. of a Kannada poem by Ṣaḍakṣari dēva (Śśv. 5, 63).

ರಾಜಶ್ರಿಯಾವಿರಾಜಿತ rājaśriyā-virājita. adorned with majesty and grace (Mhr.; B. 4, 87; My.).

ರಾಜಶ್ರೀ rāja-śrī. royal sovereignty or majesty; a term of courtesy for a person in general (My.; B. 4, 87).

ರಾಜಸ rājasa. (fr. ರಜಸ್). belonging or relating to the guṇa or quality rajas; endowed with or influenced by the quality of passion, passionate, lustful, etc. (My.).

ರಾಜಸದನ rāja-sadana. *a palace.*

ರಾಜಸಭೆ rāja-sabhe. *a royal assembly or court, a court of justice, a privy council* (ಆಸ್ಥಾನ Hlā.; ವೋಲಗ, ರಾಜಭಾಗ Nn. 155).

ರಾಜಸರ್ಪ rāja-sarpa. = ರಾಜಫಣಿ. *an ophiophagous serpent* (ಸರ್ಪ ಭುಜ್, ಅರಹಾವು Hlā.).

ರಾಜಸರ್ಷಪ rāja-sarṣapa. *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ರಾಜಸಿಂಹ rāja-siṁha. an illustrious king (My.).

ರಾಜಸೂಯ rāja-sūya. *a great sacrifice performed by a universal monarch attended by his tributary princes.*

ರಾಜಸೇವೆ rāja-sēve. king's service, royal service (My.).

ರಾಜಹಂಸ rāja-haṁsa. = ರಾಯಂಚೆ. *a flamingo.* 2, an illustrious king. (Cpr. 7, 149). 3, an eminent person (Ch. v. 16).

ರಾಜಾ rājā. = ರಾಜ. (Nom. of ರಾಜನ್). — ರಾಜಾರೂಪಾಯಿ. the former Mysore rāja's rupee (My.). — ರಾಜಾಸಾಬ್. = ರಾಜಾ ಸಾಹೇಬ. (My.). — ರಾಜಾಸಾಹೇಬ. a title of native rājas (My.).

ರಾಜಾಂಗ rāja-aṅga. = ರಾಜ್ಯಾಂಗ. (My.). 2, = ರಾಜಬೀಜಿ. (My.).

ರಾಜಾಜ್ಞೆ rāja-ājñe. a king's edict, royal decree or demand, ordinance (My.).

ರಾಜಾದನ rāja-adana. *a large tree, bearing a kind of almonds, Buchanania latifolia* Roxb. (see ಮೊಱಲೆ). 2, *a large tree, cultivated for its eatable fruits, Mimusops kauki* Lin.

ರಾಜಾಧಿರಾಜ rāja-adhirāja. a king of kings, a paramount sovereign, a mighty potentate (ರಥವನೇಱುವಂ Mr. 287).

ರಾಜಾನ್ನ rāja-anna. royal food: a kind of rice of a superior quality (see s. ನೆಲ್ಲು). ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಶಿಷ್ಯ, ಗೊತ್ತುಗೆಟ್ಟುಪದೇಶ ಬತ್ತಿದ ಕೆಱೆಯ ಬಯ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಜಾನ್ನ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳದನ್ತೆ (Sp.). — ರಾಜಾನ್ನ ಅಕ್ಕಿ. = ರಾಜಾನ್ನ. (Bp. 27, 15; 33, 13; My.). — ರಾಜಾನ್ನನೆಲ್ಲು. Rājanna paddy (Bp. 27, 16; My.).

ರಾಜಾರ್ಕ rāja-arka. moon and sun. 2, the plant Calotropis gigantea. (R.).

ರಾಜಾರ್ಥ rāja-artha. royal revenue, tax (ಕರ, ಸಿದ್ದಾಯ Nn. 19).

ರಾಜಾರ್ಹ rāja-arha. fit or suitable for a king, royal, noble. 2, *aloe wood, Agallochum.*

ರಾಜಾಲಯ rāja-ālaya. = ರಾಜಗೃಹ. a palace. (J. 23, 52).

ರಾಜಾವರ್ತ rāja-āvarta. a kind of gem: a sapphire of a light colour [ರಾಜಾವರ್ತದ ಕಮ್ಪುದೊಳಂ Pb. 3, 74 va.]; (ಎಳನೀಲ Śmd. II; ಎಳೆಯ ನೀಲ Kk. 85; Śm. 69).

ರಾಜಾಸ್ಥಾನ rāja-āsthāna. the court of a king (My.).

ರಾಜಿ rāji. 1. *a strip, a line, a row* (ಲೇಖೆ, ಎಡೆಬಿಡದ ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು Nr.); a multitude (ಪಙ್ತಿ Hlā.; ಆಳಿ, ಆವಳಿ, ವೀಥಿ, ಪಙ್ತಿ Mr. 359; Kāvy. V, 44; Bp. 9, 14; 35, 16; 61, 61).

ರಾಜಿ rāji. 2. willing, ready (Mhr., H.); good will and pleasure; full consent, willingness, acquiescence, agreement, content, pleasure (My.; Br.). see ರಾಜೀನಾಮೆ. — ರಾಜಿ ಮಾಡು. to bring to terms (My.). — ರಾಜಿಯಾಗು. -ಆಗು. to consent, etc. (My.).

ರಾಜಿಕ rājika. = ರಾಜೀಕ. relating to or being connected with a king; = ರಾಜಕ No. 5 (My.); a lord, a noble person. see ಮಹಾ-. 2, = ರಾಜಿಕೆ No. 3. (ಸರ್ಷಪ, ಸಾಸುವೆ Mr. 137).

ರಾಜಿಕೆ rājike. a stripe, a line, a row. 2, a field. 3, *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ರಾಜಿತ rājita. illuminated, irradiated; adorned, embellished. see Ch. v. 191; Kk. 1; ಆ-.

ರಾಜಿಲ rājila. striped. 2, *a species of snake* (ಡುಣ್ಡುಭ, ಒಳ್ಳೆ Hlā.; Mr. 401; see ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕಹಾವು).

ರಾಜಿಸು rājisu. to shine, to glitter, to be radiant or splendid (ಶೋಭೆ Śmd. Dh.; Bp. 57, 19; Rśv. 10, 1 va.; J. 1, 10; 2, 12; 3, 32; 5, 35; 18, 38); to make radiant (see ವಿ-).

ರಾಜೀಕ rājīka. Tbh. of ರಾಜಿಕ. what comes from a king, especially from a foreign invader: ransacking, etc. (My.; Si. 391).

ರಾಜೀನಾಮೆ rājī-nāme. a written acknowledgment given by the plaintiff of a cause being finally settled; a deed of resignation (of an office), of relinquishment (of a claim), an acquittance; a written declaration of one's willingness to follow the directions of (Mhr., H.; My., Br.).

ರಾಜೀವ rājīva. *a species of fish.* 2, a kind of deer. 3, a blue lotus-flower; *a lotus* (ಕಮಲ, ತಾವರೆ Nn. 22). 4, a multitude (ಸಮಿತಿ, ಸಮೂಹ 22). 5, the hair of the head (ಶಿರೋರುಹ, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ 22). 6, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 22).

ರಾಜೀವನೇತ್ರ rājīva-nētra. Viṣṇu or Kriṣṇa (J. 14, 3).

ರಾಜೀವಮಿತ್ರ rājīva-mitra. the sun (J. 3, 23).

ರಾಜೀವಮುಖಿ rājīva-mukhi. a woman with a lotus-like face (Bp. 40, 68).

ರಾಜೀವಲೋಚನೆ rājīva-lōcane. a woman with lotus-like eyes (Bp. 42, 12).

ರಾಜೀವಸಖ rājīva-sakha. the sun (Śāstrasāra in W. v. 1505).

ರಾಜೇನ್ದ್ರ rāja-indra. a king of kings, a supreme sovereign (J. 2 sum.; 2, 11; 21, 25. 37). 2, N. — ರಾಜೇನ್ದ್ರಚೋಳ. N. (Bp. 44, 58). — ರಾಜೇನ್ದ್ರಮುನಿ. N. (Bp. 52, 18).

ರಾಜೋಪಭೋಗ್ಯ rāja-upabhōgya. fit for the use or amusement of a king (J. 18, 30).

ರಾಜ್ಞಿ rājñi. = ರಾಣಿ. *a queen.*

ರಾಜ್ಞೀಪಟ್ಟ rājñī-paṭṭa. = ಅರಸಿಪಟ್ಟ. the fillet or tiara of a queen.

ರಾಜ್ಯ rājya. *a kingdom, a country, a principality, an empire, a government* (ನೆಲ Ct. II, 63). see Prv. s. ರಾಜಕ. 2, administration or exercise of government. 3, kingship. — ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್. -ಂ-. = ರಾಜ್ಯ ಮಾಡು. (My.). [— ರಾಜ್ಯಂಗೆಯಿಸು. -ಂ-. to cause to rule. ಚಿತ್ರಾಂಗದಂಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯಿಸುತ್ತುಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Pb. 1, 73 va.]. — ರಾಜ್ಯ ಮಾಡು. to exercise government, to rule (B. 5, 89). — ರಾಜ್ಯವಾಳು. -ಆಳು. to rule (Bp. 27, 28; My.).

ರಾಜ್ಯಪದ rājya-pada. (= ರಾಜಪದವಿ). kingship (obtained by consecration, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಿಶೇಷ Nn. 139).

ರಾಜ್ಯಭರ rājya-bhara. getting or taking charge of an empire (Cpr. 2, 56 va.).

ರಾಜ್ಯಭಾರ rājya-bhāra. the weight of (the duties) of government. 2, the act of taking care of government: rule, reign (My.; B. 5, 1). — ರಾಜ್ಯಭಾರಂಗೆಯ್. -ಂ-. to rule (My.). — ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡು. = ರಾಜ್ಯಭಾರಂಗೆಯ್. (My.).

ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ rājya-lakṣmi. the good fortune of a kingdom, glory of sovereignty (Cpr. 6, 101).

ರಾಜ್ಯಶ್ರೀ rājya-śrī. an empire looked upon as a beautiful woman (Cpr. 2, 39 va.).

ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಕ rājya-śrīka. possessing a prosperous government (Cpr. 3, 70).

ರಾಜ್ಯಾಂಗ rājya-aṅga. (= ರಾಜಾಂಗ). limb of royalty: *a requisite of regal administration,* enumerated *e. g.* as nine, viz. the monarch, the prime minister, a friend or ally, treasure, territory, a stronghold, an army, the companies of citizens, and the purōhita.

ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿ rājya-adhipati. a ruler, a king (My.).

ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ rājya-abhiṣēka. inauguration to a kingdom, coronation (My.).

ರಾಟ್ rāṭ. = ರಡ್ಡಿ, ರೆಡ್ಡಿ, ರಾಜ್ (of which it is the nominative). a king (ಅರಸು Nn. 119; Mr. 262).

ರಾಟಣ rāṭaṇa. (Tbh. of ಅರಘಟ್ಟ). = (ಅರಟೆ), ರಹಾಟ, ರಾಟವಾಣ, ರಾಟವಾಳ, ರಾಟಳ, ರಾಟಾಣ, ರಾಟಾಳ, ರಾಟಿ, ರಾಟೆ, ರಾಟ್ನ, ರಾಟ್ನೆ, ಜಾಟಳ, ಜಾಟಾಳ, ಜಾಟ್ಟ. a machine for drawing water; a water-wheel worked with the feet; a spinning wheel; a machine for reeling; the wheel of a machine in general (ಉದ್ಘಾಟಕ, ಘಟೀಯನ್ತ್ರ, ಪಾದಾವರ್ತ, ಅರಘಟ್ಟಕ Hlā.; My.; Te. ರಾಟ್ನ, ರಾಟ್ನ; T. ಇರಾಟ್ಟಿನ; M. ಜಾಟ್ಟು). see ಕೆಯ್-. 2, a whirling machine, "an up and down" in which people amuse themselves at jātres (My.; Te. ರಾಟ್ನ).

ರಾಟವಾಣ rāṭavāṇa. = ರಾಟಣ. (My.).

ರಾಟವಾಳ rāṭavāḷa. = ರಾಟಣ. (My.).

ರಾಟಳ rāṭaḷa. = ರಾಟಣ. (Grj. 2, 71 va.; My.).

ರಾಟಾಣ rāṭāṇa. = ರಾಟಣ. (My.).

ರಾಟಾಳ rāṭāḷa. = ರಾಟವಾಳ. [ಭವರಾಟಳದೊಳು ತೊಮ್ಪದೆ? ಕೆಡದೆ? Bv. 68]; (Rśv. 8, 5 va.; My.).

ರಾಟಿ rāṭi. = ರಾಟೆ. ನೀರು ಸೇದುವ ರಾಟೆ (ಅರಘಟ್ಟ); ಬಾವಿಯೊಳಗಿನ ನೀರು ತೆಗೆಯತಕ್ಕ ರಾಟೆ (ಉದ್ಘಾಟನ); ಬಾವಿಯೊಳಗಿನ ನೀರು ಸೇದುವ ರಾಟೆ (ಘಟೀಯನ್ತ್ರ G.).

ರಾಟಿಸು rāṭisu. to wind upon a reel, to reel (Si. 221, *only* in Si.).

ರಾಟೆ rāṭe. = ಅರಟೆ, ರಾಟಣ, etc. (My.; Si. 90. 343). see ಕೆಯ್-.

ರಾಟ್ನ rāṭna. = ರಾಟಣ. (My.).

ರಾಟ್ನೆ rāṭne. = ರಾಟ್ನ. (My.).

ರಾಡಿ rāḍi. = ರವಡಿ. a mass of mud; slop; foul, turbid (My.; Mhr. ರಬಾಡಾ, ರಾಡ, ರಾಡಾ, ರಾಬಡೀ).

ರಾಢೆ rāḍhe. *splendour, light, lustre, beauty.*

ರಾಣಿ rāṇi. = ರಾಣೆ. a kind of skink. see ಹಾವು-.

ರಾಣಿ rāṇi. Tbh. of ರಾಜ್ಞಿ. (My.; Te.; Mhr.; Nn. 2, Bp. 50, 20; J. 2, 58; Si. 65. 182. 183). a queen. 2, a wife (My.). ರಾಣಿಯ ವಾಸ (ಅವರೋಧ, etc. Hlā.). ರಾಣಿಯಾದರೆ ಗೋಣಿಯೆತ್ತ ಬಾರದೇ?

(Prv.). — ರಾಣಿರಾಜ್ಯ. a queen's government (My.). — ರಾಣಿವಾಸ. the inner apartments of a palace, the queen's or women's apartments (ಪೆಣ್ಡವಾಸ Kk. 63; Śm. 37; Si. 119; Bp. 45, 25; J. 33, 13). — ರಾಣೀವಾಸ. = ರಾಣಿವಾಸ. (J. 7, 20).

ರಾಣಿಕ rāṇika. (fr. ರಣ). that is agreeable (Bh. 3, 21, 12).

ರಾಣುವೆ rāṇuve. an army, an armed force (ಸೇನೆ Bhn. 53; Te., M.; T. ಇರಾಣುವ).

ರಾಣೆ rāṇe. = ಅರಣೆ, ರಾಣಿ. a kind of skink. see ಹಾವು-.

ರಾತಲ್ rātal. a weight of twelve, fifteen, or sixteen ounces (Mhr., H. ರತಲ; M. ಱಾತ್ತಲ್; port. arratel; My. = 16 ounces or 1 lb.).

ರಾತೀಪು rātīpu. = ರಾತೀಬು. (My.).

ರಾತೀಬು rātību. nutritive and fattening diet (for men and animals, My.; Mhr., H. ರತೀಬ); a regular quantity of food (My.). ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾತೀಬಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ, ರತ್ನಪಡಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ (Prv.).

ರಾತ್ರ rātra. = ರಾತ್ರಿ. see ಪಂಚ-.

ರಾತ್ರಿ rātri. *night* (ಇರುಳ್ Śm. 19; ಅನೇಕ ರಾತ್ರೆ, ಹಲವು ರಾತ್ರೆ Nn. 161, o. r. ರಾತ್ರೆ). 2, a superior, a master (ಪತಿವ್ರಢ, ಒಡೆಯನು 161). — ರಾತ್ರಿವೇಳೆ. = ರಾತ್ರಿಕಾಲ. (My.).

ರಾತ್ರಿಕಾಲ rātri-kāla. night-time (My.; B. 5, 258).

ರಾತ್ರಿಚರ rātri-cara. a night-rover, a thief, a robber. 2, a watchman, a patrol. 3, *rākṣasa*; a goblin.

ರಾತ್ರಿಜ rātri-ja. a star, a constellation. (R.).

ರಾತ್ರಿಜಲ rātri-jala. dew, mist, fog. (R.).

ರಾತ್ರಿಜಾಗರ rātri-jāgara. a dog (Mr. 185).

ರಾತ್ರಿಂಚರ rātri-n-cara. = ರಾತ್ರಿಚರ. *a rākṣasa.*

ರಾತ್ರಿನ್ದಿವ rātri-n-diva. *a night and day, day and night.*

ರಾತ್ರಿಮಣಿ rātri-maṇi. the moon. (R.).

ರಾತ್ರಿಮಾನ rātri-māna. the length of a night (B. 5, 307; My.).

ರಾತ್ರಿಸಂಚಾರ rātri-sañcāra. going or walking about at night; going to a brothel (My.).

ರಾತ್ರೀಶ rātri-īśa. the moon (Bp. 24, 48).

ರಾತ್ರೀಶ್ವರ rātri-īśvara. = ರಾತ್ರೀಶ. (Grj. 4, 44).

ರಾತ್ರೆ rātre. = ರಾತ್ರಿ, q. v. night. (My.).

ರಾದಾರಿ rādāri. = ರಹದಾರಿ. a pass-port, etc. (My.).

ರಾದ್ಧ rāddha. propitiated, conciliated. 2, accomplished, completed, finished, done; prepared; ready. 3, obtained, attained. see ಆಪ-.

ರಾದ್ಧಾನ್ತ rāddha-anta. an established end or result, *a demonstrated conclusion, a demonstrated truth, a dogma;* the conclusion of an argument. [2, tumult, confusion].

ರಾದ್ಧಾನ್ತಪಾರಗ rāddhānta-pāraga. conversant with dogmas (Cpr. 9, 21).

ರಾಧ rādha. carrying out, doing; see ಅಪ-. 2, favour, goodwill, kindness; a gift; liberality; success; opulence. 3, *the month vaiśākha* (April-May.).

ರಾಧನ rādhana. pleasing, propitiating; pleasure, satisfaction; accomplishing, effecting; obtaining. see ಆ-.

ರಾಧಾಪತಿ rādhā-pati. Kṛiṣṇa (My.).

ರಾಧಾಸುತ rādhā-suta. = Karṇa. (R.).

ರಾಧಿಕೆ rādhike. = ರಾಧೆ. (My.).

ರಾಧೆ rādhe. ರಾಧಾ. N. of the foster-mother of Karṇa. 2, N. of a cowherdess, the favourite mistress and consort of Kṛiṣṇa in Vṛindāvana. 3, *N. of the sixteenth lunar asterism.*

ರಾಧೇಯ rādhēya. Karṇa (My.).

ರಾನ್ತ ra-anta. a term with final ra (r, Śmd. 53. 103. 319; Kāvy. I, 2, 93-95).

ರಾಪ rāpa. the property of astringency; the astringent and austere juice of certain fruits and plants (Mhr.; B. 3, 46).

ರಾಪು rāpu. (Tbh. of ರಾಹು). = ರಾವು 1. a startle. — ರಾಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be startled (J. 28, 50).

ರಾಪ್ತಿ rāpti. custom, usage (= ರೂಢಿ My.; H. ರಾಫ್ತಾ). — ರಾಪ್ತಿಬೀಳು. to become customary, familiar, etc. (My.).

ರಾಮ rāma. stopping, staying, pausing; see ವಿ-. 2, pleasing, delighting; *lovely, beautiful, charming, pleasant* (ಸೌನ್ದರ, ರೂಪು Nn. 24; ಚಲುವು Mr. 504). 3, *dark, black* (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 24; ಅತಿ ಕಪ್ಪು 504). 4, *white* (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 24; ಬಿಳಿದು 504); —*pure* (ವಿಮಲ, ನಿರ್ಮಲ 24). 5, joy, pleasure. 6, Paraśurāma, thé sixth avatāra of Viṣṇu (ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ, ಪರಶುರಾಮ 24; ಜಮದಗ್ನಿತನಯ 504; Mr. 19). 7, Rāmacandra, Viṣṇu's seventh avatāra (ದಾಶರಥ, ರಾಮಚನ್ದ್ರ 24; ದಶರಥಾತ್ಮಜ 504; Mr. 19). 8, *Balarāma,* Viṣṇu's eighth avatāra and elder brother of Kṛiṣṇa (ಹಲಾಯುಧ, ಬಲದೇವ 24; ಮುಸಲಿ 504; Mr. 19). 9, a lover. 10, *a kind of deer* (see ವಿಷಹರಮೃಗ). 11, a horse. see Śmd. 68, 76. 113. 116. 142. 145. 146. 188. 255. ಬಲದಲ್ಲಿ ವಾಲಿ ಮೇಲು, ಚಲದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಮೇಲು. — ಬೆಳಗಾನಾ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆಯೇನಾಗಬೇಕೆನ್ದ. — ರಾಮನನ್ಥಾ ರಾಜನಿಲ್ಲ, ಕಾಮನನ್ಥಾ ಪುರುಷನಿಲ್ಲ. — ರಾಮನಾಮ ಜಪ ಮಾಡುವದು, ತಲೆಕೂದಲಿನ್ದ (for—) ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವದು. — ರಾಮಗುಳ್ಳ. the plant Solanum jacquini Willd. (St. & Pl.; Si. 149. 426). — ರಾಮಟಂಕಿ. ರಾಮಟಂಕಿ. a rare gold coin on which Rāma's paṭṭābhiṣēka is represented (My.). — ರಾಮತುಳಸಿ. the herb Ocimum album Lin. (St. & Pl.). — ರಾಮಪಟ್ಟಯಾಟಿ. = ತಿಳಲಿಯಾಟಿ. (S. Mhr.; see ಉಪ್ಪು2). — ರಾಮಬಣ್ಟ. Rāma's soldier: a monkey; Hanumat (My.). — ರಾಮಯ. -ಅಯ. N. see ಏಕಾನ್ತ-. — ರಾಮಯ ದೇವ. N. see ಉದರದ-. — ರಾಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 47; 49, 5. 7; see ಏಕಾನ್ತ-, ಮೊಕ್ಕಳದ-). — ರಾಮರಸ. -ಅರಸ. N. of Abhinavamaṅga's father (Mr. 540).

ರಾಮಗಿರಿ rāma-giri. N. of a hilly place in Mysore (Mr.).

ರಾಮಚನ್ದ್ರ rāma-candra. moon-like Rāma: Rāma, the son of Daśaratha (J. 19, 52; 20, 3). see ರಾಮ No. 7.

ರಾಮಜಯನ್ತಿ rāma-jayanti. = ರಾಮನವಮಿ. (My.).

ರಾಮಠ rāmaṭha. *Asafoetida* (ಇಂಗು Śm. 83).

ರಾಮಣೀಯಕ rāmaṇīyaka. (fr. ರಮಣೀಯ). lovely, pleasing, etc. (ರಮಣ, ರಮಣೀಯ Ct. II, 114; Abhā. 2, 83; J. 18, 28).

ರಾಮದೂತ rāma-dūta. Rāma's messenger: Hanumat; a monkey (My.).

ರಾಮನವಮಿ rāma-navami. N. of the ninth day in the light half of caitra, being the birthday of Rāmacandra (My.).

ರಾಮನಾಥ rāma-nātha. Śiva; N. of a liṅga (Bp. 51, 12. 13. 14. 34. 51. 60; 54, 62. 63).

ರಾಮನಾಥಪುರ rāmanātha-pura. N. of a place on the Kāvēri in Mysore (My.), and of one near Rāmēśvara (My.).

ರಾಮಪುರ rāma-pura. N. of several places in Mysore (My.). and Southern Mahratta (B. 4, 179).

ರಾಮಫಲ rāma-phala. the bullock's heart, the fruit of the tree Anona reticulata Lin. (My.; St. & Pl.; Z.).

ರಾಮಬಾಣ rāma-bāṇa. Rāma's arrow (J. 21, 33. 34). 2, a term for a promise, prediction, expedient, etc. that is sure, infallible (Mhr., My.). 3, a kind of firework (My.).

ರಾಮರಸ rāma-rasa. an intoxicating potion prepared from hemp (baṅgi) and sugar (My.).

ರಾಮಲಿಂಗ rāma-liṅga. N. of a liṅga (Bp. 57, 54).

ರಾಮವಾಕ್ಯ rāma-vākya. a true word, a faithful promise (My.).

ರಾಮಸೇತು rāma-sētu. Rāma's bridge: Adam's bridge (My.).

ರಾಮಾಣ್ಯ rāmāṇya. Tbh. of ರಾಮಾಯಣ. (My.). (colloq.). ರಾಮಾಣ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲಣ್ಣ, ಆಳಿಗೆ ಆಳುಭಾರ! (Prv.).

ರಾಮಾದೇವಿ rāmā-dēvi. N. (Bp. 59, 8).

ರಾಮಾನುಜ rāma-anuja. Lakṣmaṇa (Rām. 1, 16, 24; My.). 2, Bharata (J. 21, 15. 19). 3, a Vaiṣṇava teacher of the twelfth century (My.; see ಶ್ರೀಮತ). 4, a follower of the sect of Rāmānuja (My.). — ರಾಮಾನುಜಕೂಟ. the sattra where Rāmānujas have to take their meals (My.).

ರಾಮಾನುಜಭಾಷ್ಯ rāmānuja-bhāṣya. a commentary by Rāmānuja on the bhagavadgītā (My.).

ರಾಮಾಯಣ rāma-ayaṇa. = ರಾಮಾಣ್ಯ. Rāma's goings or adventures: an epic poem by Vālmīki, describing the adventures of Rāmacandra. ಬೆಳಗಾನಾ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆ‌ಯೇನಾಗ ಬೇಕೆನ್ದ. — ಮಜ್ಜಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕ ರಾಮಾಯಣ ಹೇಳಿದ (Prvs.).

ರಾಮಾವತಾರ rāma-avatāra. Rāmacandra (Bp. 54, 62; J. 13, 42. 46).

ರಾಮೆ rāme. ರಾಮಾ. *a charming, handsome woman.* 2, *a woman in general* (ಕಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 24; ಲಲನೆ Mr. 504). 3, Lakṣmī (ಗೋಮಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 24).

ರಾಮೇಶ್ವರ rāma-īśvara. Śiva; a liṅga of Śiva (Bp. 43, 48; 51, 57). 2, N. of various places, especially Rameswaram between Ceylon and the coast of Coromandel. ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶನೀಶ್ವರ ಬಿಡದು (Prv.).

ರಾಮ್ಬ rāmbha. (fr. ರಮ್ಭ). *the bamboo staff of a religious student.*

ರಾಯ rāya. Tbh. of ರಾಜ (Śmd. 369; Kk. 101; C.; Te., T., M., Mhr.; and of ರಾಜ್ಯ, see ರಾಯಬಾರ). [ರಾಯೆಮ್ಮಿಪ್ಪೀ ಪೆಸರಿಲ್ಲದನ್ತುಮುಳಿಸಿಂ Pb. 12, 38]. ರಾಯರ ಪಾದದಾಣೆ! ಹಾರೆ ನುಂಗು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ರಾಯರು ಸತ್ತ ಹಾವಳಿ. — ಬರುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾ ರಾಯನ ಕುದುರೆ ಕತ್ತೆ ಆಯಿತು. — ಯಾವ ರಾಯರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೂ ರಾಗಿ ಬೀಸೋದು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ. — ರಾಯ ಸತ್ತರೂ ಹೆಣ, ನಾಯಿ ಸತ್ತರೂ ಹೆಣ (Prvs.). — ರಾಯಕೋಳಾಹಳ. (Śmd. 208). loud noise of a king, etc. — ರಾಯಗಿಡಿಗ. = ರಾಯಗಿಡಿಬಿಡಿ. (Bh. 6, 2, 3). -ರಾಯಗಿಡಿಬಿಡಿ. a large drum shaped like an hour-glass (Bh. 4, 2, 17). — ರಾಯಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. (Śmd. 387). a royal fort. — ರಾಯಗೋಪುರ. a very large kind of tower at Śrīraṅga near Trichinopoly (and other places, My.). ರಾಯಗೋಪುರವನ್ನು ಹದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತೋ? (Prv.). — ರಾಯಂಚೆ. -ಅಂಚೆ. Tbh. of ರಾಜಹಂಸ. (ರಾಜಹಂಸ Śs.). — ರಾಯನೆಲ್ಲಿ. = ಅರನೆಲ್ಲಿ. (Z.; ಶ್ಯಾಮ Cb.). — ರಾಯ ಬಹಾದರ್. a title of honor for Hindus (My.). — ರಾಯಬಾರ. = ರಾಜ್ಯಭಾರ. (My.; Te.). — ರಾಯಬಾರಿ. an ambassador (My.; Te.). — ರಾಯಬೋರೆ. a large shrub or small tree, Webera corymbosa Willd. (St. & Pl.). — ರಾಯವಳ. -ಬಳ. a royal force or army (Rām. 4, 7 sum.).

ರಾಯಸ rāyasa. secretaryship in native governments, clerkship (Te., M.; T. ಇರಾಯಜ). 2, a letter from a superior (guru, etc., My.). — ರಾಯಸದವ. -ಅವ. a clerk (My.).

ರಾಯಿ rāyi. a stone (Te. ರಾ, ರಾಯಿ, ಜಾ, ಜಾಯಿ; *cf.* ಅಜೆ 4), a rubber (see ಅಳ್ರ-; Te. ರಾಚು, ರಾಯು, T. ಅರಾವು, M. ರಾಗು; to rub; to file; *cf.* ಅರೆ 2). — ರಾಯಿಪುಡಿಸಕ್ಕರೆ. a coarse-grained candy sugar (Si. 312; My.).

ರಾರಾಜಿಸು rārājisu. to be full of splendour, to be beautiful, to look beautiful or handsome, to shine (Cpr. 6, 57; J. 11, 24; 18, 25).

ರಾಲ rāla. = ಅರಾಲ No. 2, ರಾಳ. *the resin of the Sāla tree, Shorea robusta* Gaertn.

ರಾವ rāva. a cry, a shriek, a roar, a scream, a yell, etc., the cry of any animal; a sound, noise in general. ಪುಗಿಲ್ಪುಗಿಲೆನಿಪ ರಾವಂ (ಕೋಕಿಲನಿನದಂ Ct. II, 93). see ಒಳಱು.

ರಾವಣ rāvaṇa. screaming, roaring, etc.; the vociferator: Rāvaṇa, the ruler of Laṅkā (Ceylon), with ten heads and twenty arms, the chief of the rākṣasas (Bp. 54, 62; J. 2, 25). ರಾವಣನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ. — ರಾವಣನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅರೆಕಾಸಿನ ಸುಣ್ಣ (Prvs.).

ರಾವಣಕರ rāvaṇa-kara. the number 20 (Ch.).

ರಾವಣರಿಪು rāvaṇa-ripu. = ರಾವಣಾರಿ. (J. 21, 34).

ರಾವಣಾರಿ rāvaṇa-ari. Rāmacandra (J. 18, 10; 19, 41).

ರಾವಣಿ rāvaṇi. any son of Rāvaṇa, especially Indrajit (Rām. 6, 13, 16).

ರಾವಿ rāvi. the tree Ficus religiosa (Te.; *cf.* ಅರಳಿ 1). — ರಾವಿಚೆಟ್ಟು. = ರಾವಿ. (Te.; ಬೋಧಿದ್ರುಮ, ಅಶ್ವತ್ಥ, etc., ಅರಳೀಮರ Si. 125).

ರಾವಿ rāvi. N. of a river in the Panjaub (My.).

ರಾವು rāvu. 1. = ರಾಪು. Tbh. of ರಾಹು. the daitya Rāhu (My.). 2, a startle. — ರಾವುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a malicious eye, the evil eye (My.). — ರಾವು ತಟ್ಟು. a startle or horror to touch or come upon one (My.). — ರಾವು ತೆಗೆ. to wave an offering (of a fowl, sheep, etc.) slowly downwards in front of a person to remove the influence of evil (My.). — ರಾವು ಬಡಿ. = ರಾವು ತಟ್ಟು. (My.).

ರಾವು rāvu. 2. Tbh. of ರಾಜ a king (used as an honorific affix to names, Mhr.; My.).

ರಾವುತ rāvuta. = ರಾವ್ತ, ರಾಹುತ a horseman, a trooper (ಗೋಜಾಯಿಲ್ಲ Ct. II, 39; Kk. 36; Śm. 45; Bh. 3, 5, 22; J. 22, 7. 21. 43; My.; Te. ರಾಹುತು, ರಾಹುತ್ತು; T. ಇರಾವುತ್ತ; M. ಜಾವುತ್ತು; Mhr. ರಾಊತ; *cf.* ರಾಮು, a horse?). ತತ್ತಳದ ರಾವುತಂ (Śmd. 162). [ಕೊಡವಿಡಿಯೆ ಕುದುರೆಯ ದೃಢವುಳ್ಳ ರಾವುತನೇಱು Bv. 16]. ಇದ್ದ ಮನೆ ಬಿದ್ದು ಹೋದರೆ ಗೆದ್ದು ಕೊಣ್ಡ ರಾವುತ. — ಎನ್ದೂ ಏಱದ ರಾವುತ ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾಗಿ ಏಱಿದ (Prvs.).

ರಾವುತಿಕೆ rāvutike. the business of a trooper (Bh. 1, 7, 2).

ರಾವೆ rāve. N. of a plant (ಸೋಪೆ Mr. 120).

ರಾವ್ತ rāvta. = ರಾವುತ, etc. (Bh. 2, 13, 32; C. Bp. 47, 44).

ರಾಶಿ rāśi. = ರಾಸಿ. *a heap, a mass, a pile, a group, a multitude, a quantity, a number;* exceedingly much (My.). 2, *a sign of the zodiac,* an astrological house. 3, the figure or figures put down for an arithmetical operation (such as multiplying, dividing, etc.). see ಕುಪ್ಪಳಿಸು, ಪುಂಜಿಸು.

ರಾಶಿಕುಣ್ಡಲಿ rāśi-kuṇḍali. = ರಾಶಿಚಕ್ರ No. 2. (My.).

ರಾಶಿಚಕ್ರ rāśi-cakra. the zodiacal circle, the zodiac. 2, an astrological diagram (My.).

ರಾಶ್ಯಧಿಪ rāśi-adhipa. the regent of an astrological house (My.).

ರಾಷ್ಟ್ರ rāṣṭra. *a kingdom, a realm, an empire;* a district, a country, a territory. 2, *any public calamity* (as famine, plague, etc.), affliction.

ರಾಷ್ಟ್ರಿಕೆ rāṣṭrike. *a kind of Solanum* (= ಬೃಹತಿ).

ರಾಷ್ಟ್ರಿಯ rāṣṭriya. belonging or relating to a kingdom. 2, *a king's brother-in law.*

ರಾಸ rāsa. uproar, din, noise. 2, a particular rustic dance, that in which Kṛiṣṇa and the gōpīs engaged.

ರಾಸಕ್ರೀಡೆ rāsa-krīḍe. the circular dance of Kṛiṣṇa and the cowherdesses (Bhāgavata 10, 28 sum.).

ರಾಸಭ rāsabha. sounding, braying, etc. 2, *an ass.*

ರಾಸಿ rāsi. Tbh. of ರಾಶಿ (Śmd. 335; see Mr. 408). see ಕಂಪ್ಪಳಿಸು. — ರಾಸಿಮಸಕ. excessive passion or wrath (Cpr. 6, 40 va.). — ರಾಸಿ ಮಾಡು. to make or form into a heap, to heap together, to pile up, to accumulate (C.; G. 186. 334. 527; B. 4, 40).

ರಾಸ್ನೆ rāsne. *the thorny shrub Mimosa octandra* Roxb. (= ಏಲಾಪರ್ಣಿ). 2, *the ichneumon plant* (=ನಾಕುಲಿ).

ರಾಸ್ಮೆ rāsme. Tbh. of ರಾಸ್ನೆ (My.; Te.). = ರಾಸ್ನೆ No. 1. (ಏಲಾಪರ್ಣಿ, ರಾಸ್ನೆ, etc., ಸಣ್ಣ ದುಮ್ಮರಾಸ್ಮೆ Si. 157; My.). 2, a tall perennial plant, the greater Galangal, Alpinia galanga Sw. (St. & Pl.; see ದುಮ್ಮರಾಸ್ಮೆ).

ರಾಹು rāhu. = ರಾವು, ರಾವು 1. (the seizer): N. of a daitya or demon with four arms and a tail, who drank a portion of the amṛita produced by the gods from the churned ocean, for which reason Viṣṇu severed his head and two of his arms from the rest of the body; the head and tail were transferred to the stellar sphere, the head wreaking its vengeance on the sun and moon by occasionally swallowing them for a time, while the tail, under the name of Kētu, gave birth to a numerous progeny of comets and fiery meteors: the dragon's head, *the ascending node of the moon* (ಸಿಂಹಿಕಾತನುಜ Mr. 39; ಗ್ರಹವಿವರ, ಗ್ರಹಭೇದ Nn. 76; ಬಾಂಗೆಸೆವ ಪಾವು Kk. 11 *b;* ಬಾಮ್ಬಾವು 12; ಚಾಟ್, ಎಲರ್ವಟ್ಟವಾವು Śm. 17; see Mr. 59). 2, an eclipse, the moment of occultation or obscuration. 3, a startling event, any public calamity, as an eclipse, a meteor, an earthquake, etc. (ಉತ್ಪಾತ 76). 4, a formidable poison (ಕರಾಲ, ಮಹಾವಿಷ 76). 5, fire (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 76.)

ರಾಹುಗ್ರಸ್ತ rāhu-grasta. swallowed by Rāhu: *eclipsed.*

ರಾಹುಟಿ rāhuṭi. a small tent (Mhr., H. ರಾವಟೀ; B. 4, 23; 5, 240).

ರಾಹುತ rāhuta. = ರಾವುತ, etc. (Bp. 61, 24; Si. 434; My.; B. 4, 181).

ರಾಹುಸಂಸ್ಪರ್ಶ rāhu-saṁsparśa. *an eclipse of the sun or moon.*

ರಾಳ rāḷa. = ರಾಲ, etc. (ಶಾಲ, ಸಜ್ಜರಸ Mr. 144; ಯಕ್ಷಧೂಪ, ಸರ್ಜರಸ G.); resin in general (Mhr.; My.). — ರಾಳದ ಮರ. the white Dammer tree, Vateria indica Lin. (St. & Pl.). — ರಾಳಧೂಪದ ಮರ. a tall tree furnishing the resin called black Dammer (Z.).

ರಿ ri. the second note of the gamut (Mr. 76; see ಸಪ್ತಸ್ವರ).

ರಿಕಾಪು rikāpu. = ರಿಕಾಬು. a stirrup (My.; Mhr., H. ರಿಕಬೀ, ರಿಕೆಬೀ).

ರಿಕಾಬು rikābu. = ರಿಕಾಪು. (My.).

ರಿಕಾಮಿ rikāmi. empty, void, hollow, vacant, unemployed, etc. (ರಿಕ್ತಕ G.; Mhr. ರಿಕಾಮಾ).

ರಿಕ್ಕಟ rikkaṭa. = ರಿಕ್ಕಟು, etc. silence, taciturnity (ಮೂಗುವಟ್ಟಗೆ, ಮೌನ Ss.); silently, etc. (ಗುಱುಗುಮ್ಮನೆ, ಬಿಸ್ಸನೆ, ಬಿಸ್ಸಗೆ Kk. 50).

ರಿಕ್ಕು rikku. = ರುಕ್ 3, ರುಕ್ಕು, etc. Ṛigvēda (My.).

ರಿಕ್ತ rikta. emptied, cleared, purged; *empty, void, poor, indigent;* vain, worthless; left, abandoned; devoid of, without. see ಅತಿ-.

ರಿಕ್ತಕ riktaka. *empty, void.*

ರಿಕ್ತೆ rikte. a poor woman (My.). 2, epithet of the fourth, ninth, or fourteenth days of the lunar fortnight (My.).

ರಿಕ್ಥ riktha. property left at death, inheritance, bequest. 2, *property in general, substance, wealth.*

ರಿಕ್ಥಿ rikthi. an heir. (R.).

ರಿಗ್ಗ rigga. — ರಿಗ್ಗವಣೆ. -ಪಣೆ. a sort of tabour (ಮೃದಂಗ Ct. II, 97; Cpr. 8, 30).

ರಿಂಖ riṅkha. (also ರಿಂಖೆ). creeping; sliding; dancing; one of a horse's paces; a horse's hoof; deceiving, disappointing. (R.).

ರಿಂಖಣ riṅkhaṇa. = ರಿಂಗಣ. (J. 22, 23).

ರಿಂಗಣ riṅgaṇa. *the act of moving, crawling, creeping.* 2, dancing; a (certain) dance (ಕುಣಿಹ Ct. II, 57; ಕುಣಿಹ, ನಚ್ಚಣಂ Kk. 59; Bh. 1, 12, 15; see ರಿಂಖ). 3, *slipping, sliding.* 4, *deviating* (from rectitude, duty, etc.). — ರಿಂಗಣಗುಣಿ. -ಕುಣಿ. to perform a (certain) dance (Śsv. 5, 37; J. 12, 45).

ರಿಜು riju. Tbh. of ಋಜು (Śmd. 353).

ರಿಣ riṇa. Tbh. of ಋಣ (Śmd. 353; Bp. 61, 56; ಸಾಲ Nn. 122; My.).

ರಿತು ritu. Tbh. of ಋತು (Śmd. 353; Śm. 20; Cpr. 7, 38; My.).

ರಿಂಡ rinda. angry, petulant (Mr. H. Haigh. H.).

ರಿಪು ripu. *an enemy, an adversary, a foe* (ಹಗೆ Nn. 75).

ರಿವಾಜು rivāju. usage, custom (C.; B. 5, 9; Mhr., H.).

ರಿಷಿ riṣi. = ಋಷಿ. a sage, etc. (Sk.; My.).

ರಿಷ್ಟ riṣṭa. injured, hurt, wounded; unlucky; mischief, harm: *misfortune, bad luck; destruction, loss; sin.* 2, *good luck, prosperity.* see ಅ-.

ರಿಷ್ಟತಾತಿ riṣṭa-tāti. *causing prosperity, propitious, auspicious.*

ರಿಷ್ಟಿ riṣṭi. = ಋಷ್ಟಿ. *a sword.*

ರಿಸಾಲು risālu. = ರಿಸಾಲೆ. a troop of horse (My.; Mhr., H. ರಿಸಾಲಾ).

ರಿಸಾಲುದಾರ risālu-dāra. the commander of a risālu (My.).

ರಿಸಾಲೆ risāle. = ರಿಸಾಲು. (My.).

ರಿಸಿ risi. Tbh. of ಋಷಿ. a sage, etc. (Śmd. 353; Ct. II, 42; Kk. 33; Śm. 34; Cpr. 5, 20).

ರೀಢೆ rīḍhe. *disrespect, slight, contempt.*

ರೀಣ rīṇa. *dropping, trickling, oozing, distilling, flowing.*

ರೀತಿ rīti. dropping, flowing; *going, moving, motion;* a stream; a course. 2, *way, method, mode, manner, fashion;* usage, observance (ಆಚಾರ Mr. 250). 3, style, diction (Kāvy. IV, 1, seq.). 4, *brass, bell-metal.* 5, calx of brass; rust of iron; scoria of any metal. ರೀತಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಮಾತು ಬಲ್ಲ (Prv.). — ರೀತಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain a manner (Śsv. 2, 30).

ರೀತಿಕೆ rītike. brass, bell-metal (ಪುಷ್ಪಕ, ಹಿತ್ತಾಳೆ Nn. 123; ಹಿತ್ತಾಳೆ Mr. 98).

ರೀತಿಕ್ರಮರಸನಿರೂಪಣ rīti-krama-rasa-nirūpaṇa. representation of the proper dictions and of the sentiments: N. of one of the adhikaraṇas of the kāvyāvalōkana (Kāvy. I, 1*a*, 5; IV, 1 seq.).

ರೀತಿಪುಷ್ಪ rīti-puṣpa. *calx of brass.*

ರೀತಿವಿಫಲ rīti-viphala. unprofitableness or unmeaningness of diction, vain diction (one of the ashṭādaśadōṣas, Ch. v. 40).

ರೀಪರ್ rīpar. ರೀಪಾರ್ rīpār. lath work or lathing of a roof (Mhr.; Mhr. ರೀಪ, a lath).

ರುಂ ruṁ. the sound of a small spinning top (S. Mhr.). — ರುಂ. ರುಂ. rep. the sound of a certain drum that is not beaten, but rubbed with a stick (S. Mhr.).

ರುಕ್ ruk. 1. = ರುಚ್, of which it is the nominative. (ದಾಮ, ಕಿರಣ Nn. 33; ಕಿರಣ 131).

ರುಕ್ ruk. 2. = ರುಜ್, of which it is the nominative.

ರುಕ್ ruk. 3. Tbh. of ಋಚ್. the ṛigvēda. see ರುಗಾಗಮ.

ರುಕುಮಿಣಿ rukumiṇi. Tbh. of ರುಕ್ಮಿಣಿ. (Bp. 54, 35; My.).

ರುಕ್ಕು rukku. = ರಿಕ್ಕು. Tbh. of ಋಚ್. (My.).

ರುಕ್ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ruk2-pratikriye. *counteraction of disease, practice of medicine.*

ರುಕ್ಮ rukma. bright, radiant; *gold*; iron.

ರುಕ್ಮಕಾರಕ rukma-kāraka. *a goldsmith.*

ರುಕ್ಮವತಿ rukma-vati. N. of the wife of Aniruddha. (R.).

ರುಕ್ಮಾಂಗದ rukma-aṅgada. N. of a king. (J. 11, 30).

ರುಕ್ಮಿಣಿ rukmiṇi. = ರುಕುಮಿಣಿ. N. of a daughter of king Bhīṣmaka, carried off and espoused by Kṛiṣṇa (J. 6, 52; 7, 3. 8. 11. 24). 2, the goddess Lakṣmī. — ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸುತ. Pradyumna (J. 22, 18).

ರುಕ್ಷ rukṣa. 1. = ರೂಕ್ಷ. rough, harsh to the touch, not smooth or soft; rough to the taste, astringent, not bland; *rough, rugged, uneven; harsh, cruel, unkind, austere.*

ರುಕ್ಷ rukṣa. 2. Tbh. of ಋಕ್ಷ. a star (ನಕ್ಷತ್ರ Nn. 40, o. r. ಋಕ್ಷ; ತಾರೆ Mr. 513); a bear (Bp. 61, 83).

ರುಗಾಗಮ ruk3-āgama. the ṛigvēda (Śsv. 1, 65).

ರುಗ್ಣ rugṇa. broken; thwarted; *bent, crooked, curved;* injured; diseased, sick, infirm. see Mr. s. ಭಗ್ನ.

ರುಗ್ಮಂಜರಿ ruk1-mañjari. a cluster of lustre or rays (Cpr. 1, 19).

ರುಚ್ ruc. = ರುಕ್ 1. *light, lustre, brightness.* 2, *a ray of light.* 3, pleasure, wish, desire; loveliness, beauty.

ರುಚಕ rucaka. = ರುಚಿಕ. agreeable, pleasing; auspicious; any auspicious thing, any object supposed to bring good luck (ಭದ್ರ, ಮಾಂಗಲ್ಯ Nn. 41; ವರಮಂಗಲದ್ರವ್ಯ Mr. 523). 2, sharp, acid; tonic, stomachic. 3, *sochal salt* (ಸೌವರ್ಚಳ Hlā.; ಲವಣ, ಉಪ್ಪು 41; ಲವಣ 523). 4, a kind of golden ornament (ಆಭರಣ 41; 523). 5, a tooth (ದಶನ, ದನ್ತ 41; ದನ್ತ 523). 6, the throat, the neck (ಶಿರೋಧರ, ಕೊರಳ್ 41; ಕೊರಳ್ 523). 7, a mountain (ಭೂಧರ, ಪರ್ವತ 41). 8, ambrosia (ಅಮೃತ 41). 9, the citron (ಮಾತುಲಂಗ, ಮಾದಲ 41; ಮಾತುಲಂಗ 523).

ರುಚಾಳಿಸು rucāḷisu. to compare (ಪೋಲಿಸು Śs.; T. ಉಜ್ಜು, to be like; ಉಜ್ಜು, comparison).

ರುಚಿ ruci. *light, lustre, splendonr,* beauty; colour. 2, *a ray of light.* 3, *wish, desire, pleasure, will;* inclination, taste for, liking for (Śmd. 158), relish. 4, *passion.* 5, taste, perception by the palate; flavour; relish, savour, savouriness (ಸಾಧನ, ಅನ್ನಮುಖ್ಯ ರುಚಿಸಂಚಯ, ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದ ರುಚಿಗಳು, o. r. ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದ ರುಚಿಕರಂಗಳು Nn. 114). ಕಾರ ಕಹಿ ಹುಳಿ ಒಗರುಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ರುಚಿಗಳು (ಸೌರಭ್ಯ Nn. 119, o. r. ನಾಲ್ಕು ರಸಗಳು). 6, a kind of bitter grass (ಕಹಿಹುಲ್ಲು Mr. 110). 7, N. of another plant (ಚಿತ್ರಟೆ, ಸಿಂಪಿಕೆ Mr. 130). ರುಚಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಸಿಯಕ್ಕಿ ತಿನ್ನಾನೇ? (Prv.). see Prvs. s. ಲೇವಡಿ, ಸಗಣಿ. — ರುಚಿ ಕಾಣು. = ರುಚಿ ನೋಡು. ರುಚಿ ಕಣ್ಣಾಯಿ ಸುಚಿಯಾದರೂ ಬಿಡದು (Prv.). — ರುಚಿ ನೋಡು. to examine the taste of anything: to taste, to try (C.; B. 4, 59). — ರುಚಿ ಹತ್ತು. to prove luscious, to become or be luscious or savoury; to become or be tasty or agreeable (C., B. 4, 46).

ರುಚಿಕ rucika. = ರುಚಕ. shining, etc. (Bp. 3, 1).

ರುಚಿಕರ ruci-kara. causing pleasure. 2, making tasteful; savoury, tasty; that makes tasteful, etc. (My.; see Nn. s. ರುಚಿ No. 5).

ರುಚಿಕಾರ ruci-kāra. = ರುಚಿಕರ. ಅನ್ನಾದಿರುಚಿಕಾರ (ಸಾಧನ Mr. 501).

ರುಚಿತ್ವ rucitva. the state of taking pleasure in. 2, the state of possessing splendour, beauty or colour (Cpr. 7, 89).

ರುಚಿರ rucira. bright, brilliant, shining; *beautiful; pleasing; charming, pleasant;* sweet, dainty, nice; stomachic. 2, N. of a vritta (Ch.).

ರುಚಿರಾಮ ruci-rāma. quicksilver (ಸೂತ, ಪಾದರಸ Nn. 131). 2, the eye (ದೃಕ್, ಕಣ್ಣು 131). 3, white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು 131; ಬಿಳಿದು Mr. 475).

ರುಚಿಸು rucisu. to find pleasure in, to desire, to enjoy (Bp. 11, 10). 2, to appear as savoury, to be luscious, savoury or tasty (My.); to be agreeable, as a word (My.).

ರುಚ್ಯ rucya. bright, radiant; *beautiful, handsome, pleasing, delightful; a lover;* a husband.

ರುಜ್ ruj. = ರುಕ್ 2. breaking, dashing to pieces; fracture. 2, *sickness, disease;* toil, fatigue.

ರುಜ ruja. = ರುಜ್. (Sk.).

ರುಜನ rujana. = ರುಜು. see ರೋಗ-.

ರುಜು ruju. 1. Tbh. of ಋಜು. straight, right, etc. ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು ರುಜು (ರೋಹಿತ Hlā.).

ರುಜು ruju. 2. signature; proof (My.; Br.; H.). ರುಜುಮಾಡು. to sign; to prove (My.). — ರುಜುವಾತ್. proved, established; proof.

ರುಜೆ ruje. breaking, fracture, destruction. 2, *sickness, disease, pain.*

ರುಂಜೆ ruñje. a brazen drum (Te.; Abh. P. 4, 56).

ರುಣ ruṇa. Tbh. of ಋಣ. (My.; Bh. 1, 8, 39). ಕುಣಿ ಅಗಿಸಿದರೆ ರುಣ ತೀರೀತೇ (or ತೀರಿತೇ)? (Prv.). see Prvs. s. ಸುಡು 1, ಹಣ, ಹೆಣ 1.

ರುಣ್ಡ ruṇḍa. *a headless body, a mere trunk* (retaining life and continuing to mix in battle). 2, the head as separated from the body, a skull (Mhr.; ಸಿರ Śs.).

ರುಣ್ಡಮಾಲೆ ruṇḍa-māle. a necklace or wreath of skulls (J. 13, 63; 14 sum.; 14, 19; Mhr.; My.).

ರುಣ್ಡಿಕೆ ruṇḍike. a field of battle. 2, the threshold of a door. 3, a go-between. 4, superhuman power. (R.).

ರುತ ruta. 1. broken to pieces, divided. see ನಿ-.

ರುತ ruta. 2. = ರುತಿ, ರುತು 2. sounded, filled with cries; *any cry or noise: the note of birds, humming of bees,* etc.; song.

ರುತಿ ruti. = ರುತ 2. (Rśv. 13, 76).

ಋತು **rutu. 1.** Tbh. of ಋತು (ಶುಚಿ Nn. 18; ಶಾರದೆ 28; Si. 44; My.). [ಈ ಋತುವಿಂಗೀ ಪಸದನಂ Pb. 3, 45]. ವಸನ್ತ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಪ್ರಾವೃಷ್ ಶರದ್ ಹೇಮನ್ತ ಶಿಶಿರ ಎನ್ದು ಆಱುಂ ಋತುಗಳಕ್ಕುಂ (Hlā.).

ಋತು **rutu. 2.** Tbh. of ಋತ 2. (ಗೀತ Nn. 35).

ರುದಿತ **rudita.** cried, lamented, wept; *a crying, a weeping, a wailing, a lamentation.*

ರುದ್ದು **ruddu.** = ರುಬ್ಬು 1. (Te.); to beat soundly (My.).

ರುದ್ಧ **ruddha.** stopped, checked, impeded, opposed; *shut in, confined, surrounded, fenced in.*

ರುದ್ರ **rudra.** crying, howling, roaring; one who roars, etc. 2, the roarer or howler: N. of the god of tempests and father of the Rudras or Maruts. 3, *Śiva.* 4, *Śiva as the regent of the north-east quarter.* 5, any one of the (eleven) Rudras or storm winds, *i. e. a class of demigods* who are regarded as inferior manifestations of Śiva (Bp. 61, 53; see ಪನ್ನೊನ್ದು ರುದ್ರರ್). 6, the number 11 (Ch.; ಹನ್ನೊನ್ದು Mr. 347; Bp. 5, 64). 7, sign for a metrically long syllable (Ch.). 8, N. of a class of feet (Ch.). 9, = ರುದ್ರಸೂಕ್ತ (My.). ರುದ್ರನಾದರೇನು? ಭದ್ರನಾದರೇನು? ಸಿಪ್ಪೆ ಬನ್ದರೆ ಸರಿ (Prv.). — ರುದ್ರಗಣ್ಟೆ. a dōtra or sīre with a border the texture of which represents rudrākṣas (My.). — ರುದ್ರಗಣ್ಟು. the peculiar knot with which a Śaiva joins the two ends of his sacrificial thread (My.). — ರುದ್ರದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 1). — ರುದ್ರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). see ಕಾಲಾಗ್ನಿ-.

ರುದ್ರಟ **rudraṭa.** N. of the author of the Śriṅgāratilaka. see Kāvv. V, 970.

ರುದ್ರಪಶುಪತಿ **rudra-paśupati.** N. (Bp. 9, 45; 13, 1).

ರುದ್ರಪುಷ್ಪ **rudra-puṣpa.** *the shoe-flower* (ದಾಸವಣ, ಜಪೆ Hlā. MS.; the print has ಒಡ್ರಪುಷ್ಪ).

ರುದ್ರಪ್ರಕರ **rudra-prakara.** the multitude of Rudras (Bp. 10, 19).

ರುದ್ರಪ್ರಯಾಗ **rudra-prayāga.** N. of the place where the river Mandākinī joins the Ganges. (R.).

ರುದ್ರಭೂಮಿ **rudra-bhūmi.** a burying or burning ground (My.).

ರುದ್ರಮನ್ತ್ರ **rudra-mantra.** = ರುದ್ರಸೂಕ್ತ. (My.).

ರುದ್ರಮುದ್ರೆ **rudra-mudre.** the mark or impression of a liṅga (Bp. 57, 32).

ರುದ್ರವೀಣೆ **rudra-vīṇe.** Rudra's lute: a lute with two dried sōre-gourds (My.). 2, a particular religious observance.

ರುದ್ರವೀರ್ಯ **rudra-vīrya.** Śiva's semen; quicksilver; sulphur (My.).

ರುದ್ರಸೂಕ್ತ **rudra-sūkta.** N. of a ṛigvēda hymn addressed to Rudra (Śsv. 1, 79 va.; 4, 101).

ರುದ್ರಾಕ್ಷ **rudra-akṣa.** Rudra-eyed: the tree Elaeocarpus ganitrus, and its berry (sacred to Śiva). see Bp. 12, 12; 32, 51; 41, 8.

ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆ **rudrākṣa-māle.** a rosary made of rudrākṣa berries (My.).

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ **rudra-akṣi.** = ರುದ್ರಾಕ್ಷ. (My.; see ಅಡವಿ-).

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಭಸಿತಾಕಲಿತದೇಹಿ **rudrākṣi-bhasita-ākalita-dēhi.** Śiva; a Liṅgavanta (Bp. 27, 30).

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಭಸಿತಾಭರಣ **rudrākṣi-bhasita-ābharaṇa.** Śiva; a Liṅgavanta (Bp. 27, 33).

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಸರ **rudrākṣi-sara.** = ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆ. (My.).

ರುದ್ರಾಕ್ಷೆ **rudra-akṣe.** = ರುದ್ರಾಕ್ಷ. (Bp. 3, 26; 12, 19; 38, 14; 41, 20).

ರುದ್ರಾಣಿ **rudrāṇi.** *Rudra's wife Durgā.*

ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ **rudra-abhiṣēka.** anointing a liṅga whilst repeating the rudrasūkta (My.).

ರುದ್ರಾವತಾರ **rudra-avatāra.** an incarnation of Śiva (Bp. 53, 6; 60, 1).

ರುದ್ರೇಶ **rudra-īśa.** the ruler of the Rudras (Bp. 24, 48).

ರುದ್ರೋದ್ಗಾರಿ **rudrōdgāri.** Tbh. of ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ. (My.).

ರುಧಿರ **rudhira.** red; *blood;* saffron.

ರುಧಿರಾಕ್ಷ **rudhira-akṣa.** N. of a rākṣasa (J. 20, 48. 49. 51).

ರುಧಿರೆ **rudhire.** N. of a plant (ಸುದುರಂಗಿ Mr. 117).

ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ **rudhira-udgāri.** spitting blood; the fifty-seventh year in the cycle of sixty (My.).

ರುಣ್ದಿ **rundi.** breadth, width (My.; Mhr.).

ರುನ್ದ್ರ **rundra.** large, great (Bp. 1, 40; 8, 4; it is the word that, instead of ವಡ್ರ, appears in the Mysore Amarakōśa; see Si. 370).

ರುಪಾಯಿ **rupāyi.** = ರೂಪಾಯಿ. (C.).

ರುಬರೂಬು **rubarūbu.** = ರೂಬರೂ, ರೂಬರೂಬು. face to face (My.; Mhr., H. ರುಬರೂ, ರುಬೇರೂಬ, ರೂಬರೂ).

ರುಬ್ಬು **rubbu. 1.** (fr. ಒರೆ 3). = ರುದ್ದು. to grind in a mortar (My.; Te.).

ರುಬ್ಬು **rubbu. 2.** grinding. — ರುಬ್ಬುಗುಣ್ಡು. a grind-stone (My.; Te. ರುಬ್ಬುರಾಯಿ).

ರುಮ **ruma.** = ರುಮೆ. (Si. 312).

ರುಮಾಲ **rumāla.** = ರುಮಾಲು, ರೂಮಾಲು, ರೂಮಾಲೆ. a handkerchief, a towel; any square piece of cloth for wrapping round the head or for tying up articles, a turban, etc. (Br.; B. 2, 7; Cb. 73. 134; Mhr., H. ರುಮಾಲ; T. ಉಱುಮಾಲೈ).

ರುಮಾಲು **rumālu.** = ರುಮಾಲ. (My.). see Prv. s. ರುವ್ವಿ.

ರುಮೆ **rume.** *a salt-pit, a salt-mine* (especially one in the district of Sambhar in Ajmere); rock-salt (ಉಪ್ಪಿನ ಕಲ್ಲುಗಳು Mr. 100). see s. ಉಪ್ಪಿನ ಕಟ್ಟೆ.

ರುರು **ruru.** *a kind of deer* (ಬಿಳಿಯ ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ Nr.).

ರುವಿ **ruvi.** (fr. ರೂಪು?). = ರುವ್ವಿ. a pie, a kāsu (My.; Te. ರುವ್ವ; Mhr. ರುಕಾ, the 12th part of an Anna).

ರುವೂಕ **ruvūka.** = ಉರುವೂಕ, ರೂಬುಕ, ರೂವುಕ. (Colebr.).

ರುವ್ವಿ **ruvvi.** = ರುವಿ. (My.). ರುವ್ವಿ ಕೊಡದವ ರುಮಾಲು ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ರುಷ್ **ruṣ.** *anger, wrath, passion.*

ರುಷಿ **ruṣi.** Tbh. of ಋಷಿ. a sage, etc. (Ct. II, 42; see ಮಹಾ-).

ರುಷಿತ **ruṣita.** enraged, irritated, angry (My.).

ರುಷ್ಟಿ **ruṣṭi.** Tbh. of ವೃಷ್ಟಿ. rain, a shower, etc. (My.).

ರುಸಬ **rusaba.** Tbh. of ವೃಷಭ. a bull. (My.).

ರುಸಿ **rusi.** Tbh. of ಋಷಿ. a sage, etc. (My.; Te.).

ರುಸುಮು **rusumu.** fees, dues, commission (My.; Br.; H.).

ರುಹ್ **ruh.** = ರುಹ. see ಅವ್ರೋ-.

ರುಹ **ruha.** rising, mounting, springing up, growing, increasing; mounted, ascended upon. see ಅವ್ರೋ-, ಕರ-, ಕ್ಷಿತಿ-.

ರುಹೆ **ruhe.** *bent grass, Panicum dactylon* (see Si. 162).

ರುಳಿ **ruḷi.** a silver chain worn on the leg, just above the ankle, by women (My.; Mhr. ರುಳಣೀಂ, to shake gracefully).

ರೂ **rū.** (fr. ಒರೆ 5, ಉರು to repeat ?). repetition of words and sentences to commit them to memory.

(Te. రువ్వు). — ರೂ ಹಾಕು. to repeat words frequently to commit them to memory (My.; G. in his preface).

ರೂಂ rūṁ. N. of a country (Si. 101).

ರೂಕ್ಷ rūkṣa. = ರುಕ್ಷ 1. rough, harsh, etc. (ಕಿರ್ಚ್ಚು, ಕಿಗ್ಗ, etc. Mr. 34; Cpr. 5, 4 va.).

ರೂಕ್ಷಣ rūkṣaṇa. making rough, rugged or harsh; making dry or thin. see ವಿ-.

ರೂಕ್ಷೆ rūkṣe. dryness, aridity, emaciation; harshness, unkindness, cruelty (Bp. 61, 83).

ರೂಡಿ rūḍi. Tbh. of ರೂಢಿ (Śmd. 339; Bp. 50, 36). ಹಾಗೆ ಇದ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಡತೆಗಳು ಎನ್ದಿಗೂ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 4, 188). — ರೂಡಿದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. the usual current of a river (Bp. 50, 38). — ರೂಡಿ ಬೀಳು. to become habitual or customary (My.). — ರೂಡಿ ಮಾಡು. to practise, to learn by practice (Cpr. 2, 14 va.; My.). — ರೂಡಿ ಮಾತು. a commonly known and used word (My.).

ರೂಡಿಸು rūḍisu. to be commonly known and used (J. 28, 22; B. 5, 113); to assemble in numbers (J. 4, 14; Śsv. 4, 42); to become or be notorious or famous (Bp. 5, 41; 26, 62; 42, 6; 51, 42; 54, 55; 56, 30). 2, to ascend, to rise (Bp. 24, 50). 3, to cause to grow, become large or much, to accumulate, to join (as property, grain, etc., My.).

ರೂಢ rūḍha. mounted, risen, ascended; sprung up, born, produced; grown, increased, developed; large, bulky, great, much; commonly known, notorious; certain, ascertained; traditional, generally received, popular, customary, conventional, not to be etymologically resolved; having a special meaning or one not depending directly on the etymology; obscure. see Śmd. 75. 158. 174.

ರೂಢನಾಮ rūḍha-nāma. a noun of which the meaning is not to be etymologically resolved, a word not etymologically derived, a word used in a conventional sense (Śmd. 93-95).

ರೂಢಮೂಲ rūḍha-mūla. well-rooted, well-established, powerful (My.).

ರೂಢಿ rūḍhi. = ರೂಡಿ q. v., ಊಢಿ. mounting, ascending, rise, ascent. 2, springing up, birth, origin. 3, fame, renown, notoriety. 4, custom, customary usage, common currency, general prevalance, use; popularity; familiarity with. 5, a popular or conventional acceptation of words (as opposed to their direct etymological meaning). 6, the employment of a word in a sense not borne out by its etymology. ರೂಢಿಯಿಲ್ಲದ ಪದ ಹಾಡಿದರೆ ತಿಳಿದಾನೇ? (Prv.). see Śmd. 29. 122. 202. 391; Kāvy. V, 1; Sp. s. ಮಾಡು 1. — ರೂಢಿವಡೆ.-ಪಡೆ. = ರೂಢಿವೆಱ No. 2. (Grj. 2, 106 va.). — ರೂಢಿವೆಱ. -ಪೆಱ. to obtain use or notoriety: to come into common use (ರೂಢಿಯಾಗು Śmd. 186 Cm.). 2, to grow great or famous (Cpr. 2, 16; Bp. 37, 68).

ರೂಢಿತ rūḍhita. = ರೂಢ. mounted, ascended (Bp. 50, 2).

ರೂಢಿಪತಿ rūḍhi-pati. a notorious ruler. see Sp. s. ನಾಡು.

ರೂಢಿಶಬ್ದ rūḍhi-śabda. = ರೂಢನಾಮ (Sk.). 2, a word that is commonly known and used (My.).

ರೂಢಿಸು rūḍhisu. = ರೂಡಿಸು, q. v.

ರೂಪ rūpa. = ರೂಪು, ರೂವು, ರೂಹು. *any outward appearance or phenomenon, form, figure, shape* (ಪರಿಜು Ct. I, 100; ವರ್ಣ, ನಾನಾ ವರ್ಣ Nn. 119); image, resemblance, semblance; any visible object, an image, an idol. 2, the form of a noun or verb, etc. in grammar, an inflected form by declension or conjugation. 3, a handsome form, shapeliness, beauty. 4, natural state or condition, nature, property, feature, character. 5, kind, sort, species. 6, mode, manner. 7, a single specimen, a type, a pattern, an exemplar. 8, the number one, the arithmetical unit. 9, in algebra: a known quantity. 10, a drama, a play, a dramatic composition. 11, cattle. 12, *a beast*, a number of beasts or various beasts (ಮೃಗಸಮೂಹ, ನಾನಾಮೃಗಂಗಳು 119). — ರೂಪವ್ಪೆಱ. -ಂ-ಪೆಱ. to get a form (Grj. 4, 34).

ರೂಪಕ rūpaka. illustrating by metaphor, figurative; a peculiar metaphor or simile (upamā) in rhetoric, the description of one object under the form of an another which it is poetically supposed to resemble Kr. 3, 2. 12. (Kāvy. III, 3, B, 41. 80seq.; ಅಲಂಕಾರ Nn. 135; ಅತ್ಯಲಂಕಾರ Mr. 526). 2, a form, a figure, a shape, an image; a peculiar shape or image, a feature (? ಪ್ರತಿಮಾಭೇದ, ಪ್ರತುಮೆಗಳ ಭೇದ 135). 3, a kind, a species (ಸಲಾಕ್ಷಣ್ಯ, ಲಕ್ಷಣಭೇದ 135). 4, shapeliness, beauty (ಸರೂಪ, ಚೆಲುವು 135). 5, a drama, a play, a dramatic composition (ಕಾವ್ಯ 526). 6, a theatrical performance, dancing (ತಾಣ್ಡವ, ನೃತ್ಯ 135; ನಾಟ್ಯ 526). 7, a particular time in music (ತಾಳವಿಭೇದ 135; ತಾಳಮಾನ 526). 8, a clever man (ಚತುರ, ಚದುರ 135); a cunning, crafty man (ಧೂರ್ತ 526).

ರೂಪಕತಾಲ rūpaka-tāla. = ರೂಪಕ No. 7. (My.).

ರೂಪಕರೂಪಕ rūpaka-rūpaka. a kind of rūpaka in rhetoric [Kr. 3, 23]; (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

***ರೂಪಕಾಪಹ್ನುತಿ rūpaka-apahnuti.** one of the varieties of rūpaka, a figure of speech. Kr. 3, 24.

ರೂಪಣ rūpaṇa. forming, representing; figure; figurative illustration. see ನಿ-.

ರೂಪತೆ rūpate. the state of being formed or composed of; the state of having a form. see ದ್ವಿ-.

ರೂಪದ್ವಿತ್ವ rūpa-dvitva. repetition of the form of a noun, etc. (Kāvy. I, 3, 89-97; *cf.* ಪದಯುಗಲೋಚ್ಚರಣ).

ರೂಪವತಿ rūpa-vati. a handsome or beautiful woman (My.; B. 5, 43).

ರೂಪವನ್ತ rūpa-vanta. a handsome man (My.). feminines ರೂಪವನ್ತಳು, ರೂಪವನ್ತೆ (My.).

ರೂಪಹೀನ rūpa-hīna. devoid of beauty, ugly. ರೂಪಹೀನ ವಾದುದು (ವಿಕಟ, ಕುರೂಪು Nn. 146).

ರೂಪಾಕಾರ rūpa-ākāra. = ರೂಪಾರ. a beautiful form (?).

ರೂಪಾಜೀವೆ rūpa-ājīve. *a harlot, a prostitute.*

ರೂಪಾದಿಲೇಖನ rūpa-ādi-lēkhana. writing or drawing figures, etc. see ಚಿತ್ರಿಸು.

ರೂಪಾನ್ತರ rūpa-antara. another form, a change of form (Śmd. 111 Cm.; 156; My.).

ರೂಪಾಯಿ rūpāyi. (fr. ರೂಪ್ಯ). = ರುಪಾಯಿ. a rupee (C.; Mhr. ರುಪಯಾ; B. 2, 25; 4, 87). ೧ ರೂಪಾಯಿತೂಕ (ಕನಿಷ್ಠಪಲ); ೨ ರೂಪಾಯಿತೂಕ (ಮಧ್ಯಮಪಲ); ೩ ರೂಪಾಯಿತೂಕ (ಉತ್ತಮಪಲ); ೧, ಅಥವಾ ೨, ಅಥವಾ ೩ ರೂಪಾಯಿಗಳ ತೂಕದ ಚಿನ್ನ (ಕುರುವಿನ್ತ, ಚಿನ್ನದ ಪಲ Si. 328).

ರೂಪಾರ rūpa-āra2. Tbh. of ರೂಪಾಕಾರ (Śmd. 383).

ರೂಪಾವಳಿ rūpa-āvaḷi. the rows or tables of declension or conjugation (B. 5, 271).

ರೂಪಿ **rūpi.** having form or figure; *well-shaped, handsome, beautiful*; appearing as, like.

ರೂಪಿತ **rūpita.** formed, represented, exhibited, imagined. (Bp. 49, 41; see ಅವ- and ಕಲ್ಪಿತ).

ರೂಪಿಸು **rūpisu.** = ರೂಹಿಸು. to form, to mould, to figure, to represent (as any image, picture, etc., My.); to show, to point out (as a fault, My.). [ರೂಪಕಮೆಮ್ಬುದು ಪೆಱವರ ರೂಪಾದಿ ಗುಣಂಗಳಾನಭೇದೋಕ್ತಗಳಿಂ ರೂಪಿಸುವುದು Kr. 3, 12]. 2, to view, to inspect, to look at, to consider, to regard (Bp. 4, 53; 15, 15; 19, 50). 3, to appear (Bp. 19, 38; 51, 40; 61, 18).

ರೂಪು **rūpu.** Tbh. of ರೂಪ. (Śmd. 364; Cpr. 6, 79; Bp. 4, 53; 23, 26; 50, 25; 51, 32; 52, 34. 56; C. Bp. 11; J. 28, 40; ಪರಿಜು Ct. I, 69; ಬಲ Nn. 14; ಸೌನ್ದರ 24; ಚೆಲ್ವ 68; ಚೆಲುವು 70; ಆಕಾರ 71). ರೂಪಿನ್ದೆ (Śmd. 10); ರೂಪಿಂಗೆ (131); ರೂಪಿನಲ್ಲಿ (141 Cm.). ಮರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ರೂಪು (ಪ್ರವ್ಯ, ಮರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದನ್ತಾ ಪ್ರತುಮೆಗಳು Nn. 164). see Sp. s. ಸ್ವರ 2. — ರೂಪಡಗು. -ಅಡಗು. a form to disappear (J. 15, 40). — ರೂಪೞಿ. -ಅೞಿ. natural form, or beauty, to be destroyed (Bp. 57, 56). ರೂಪೞಿದ ಸಾವು (ಮಣ್ಮೞಿ Śmd. I). 2, to destroy a form, etc. (Bp. 16, 3). — ರೂಪಾನ್. -ಆನ್. to take or assume a form, etc. (Rśv. 13, 77 va.). — ರೂಪಿಡು. -ಇಡು. to indicate or evince anger or passion (ಕ್ರೋಧನಿರ್ದೇಶ Śmd. Dh.). — ರೂಪುಗರೆ. -ಕರೆ. form or beauty to disappear (Abh. P. 3, 39. 45). [2, to disguise. ಪಾಂಚಾಳರಾಜ ತನೂಜೆಯುಂ ರೂಪುಗರೆದು ಸ್ವೈರನ್ಧ್ರೀವೇಷದೊಳ್ ಪೋಗಿ Pb. 8, 55 va.]. — ರೂಪುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. a form or figure to appear (Bp. 16, 5). — ರೂಪುಗಿಡು. -ಕಿಡು. natural form, or beauty, to be destroyed or disappear. see ಅೞಿ and ಕೞಕುೞ; Abh. P. 13, 69. — ರೂಪುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ರೂಪುಗಿಡು. (Bp. 57, 70). — ರೂಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ರೂಪಾನ್. (Cpr. 7, 80; Bp. 15, 17). — ರೂಪುದಳೆ. -ತಳೆ. = ರೂಪುಗೊಳ್. (Cpr. 5, 81). — ರೂಪುದೋಱು. -ತೋಱು. to show a form (V. 14, 106; 14, 106 va.; Śśv. 2, 92). — ರೂಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. = ರೂಪುಗೊಳ್. (Rśv. 5, 50 va.).

ರೂಪ್ಯ **rūpya.** = ರುಪಾಯಿ, ರೂಪಾಯಿ. *handsome, beautiful.* 2, bearing a stamp, stamped. 3, *wrought metal, silver or gold bearing a stamp or impression, a stamped coin.* 4, *silver.*

ರೂಪ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ **rūpya-adhyakṣa.** *a master of the mint.*

ರೂಬಕಾರಿ **rūbakāri.** the written record of case (My.; H.).

ರೂಬರೂ **rūbarū.** = ರುಬರೂಬು, etc. face to face (Si. 399; My.).

ರೂಬರೂಬು **rūbarūbu.** = ರೂಬರೂ. (My.).

ರೂಬುಕ **rūbuka.** = ರೂವುಕ. castor plant (ಅವುಡಲ ಗಿಡ G.).

ರೂಮಾಲು **rūmālu.** = ರುಮಾಲ, etc. (My.; M. ಱೂಮಾಲ್).

ರೂಮಾಲೆ **rūmāle.** = ರೂಮಾಲು. ಪೂಮಾಲೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರೂಮಾಲೆ ಬೇಡವೋ? (Prv.).

ರೂಲು **rūlu.** a "rule", a ruler [E.]. (My.); a line (My.). — ರೂಲು ದೊಣ್ಣೆ. a ruler (My.).

*ರೂವಾರಿ **rūvāri.** a sculptor.

ರೂವು **rūvu.** Tbh. of ರೂಪ (Śmd. 364).

ರೂವುಕ **rūvuka.** = ರುವೊಕ, etc.

ರೂಷಿತ **rūṣita.** adorned, decorated. 2, *covered, overspread* (ಗುಣ್ಠಿತ, ಮುಸುಕಿದುದು Hlā., o. r. ಕುಣ್ಠಿತ). 3, made rough or rugged. 4, *pounded, reduced to dust* (see ಗುಣ್ಠಿತ).

ರೂಹಿಸು **rūhisu.** = ರೂಪಿಸು. to appear, etc. (Grj. 6, 56 va.; Rām. 3, 6, 6).

ರೂಹು **rūhu.** Tbh. of ರೂಪ. form, etc. (ಪರಿಜು Ss.). [ಆವಿಗೆಯೊಳೊದವಿದ ಪುತ್ರಳಿಯ ರೂಹಿನನ್ತಾಯಿತ್ತು Bv. 16; Cv. 1435]. — ರೂಹುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to show (J. 13, 42); to show a form (26, 3).

ರೆಕ್ಕಟ **rekkaṭa.** = ರಿಕ್ಕಟ, ಱಿಕ್ಕಟ. quietly, silently. (ಬಿನ್ನಗೆ, ಬಿನ್ನನೆ, ಸುಮ್ಮಗೆ Ss.).

*ರೆಕ್ಕೆ **rekke.** = ಎಱಂಕೆ a wing of a bird (Tu. ರೆಂಕೆ).

ರೆಂಕೆ **reṅke.** = ರಂಕೆ. (Sd.; Te. ರೆಙ್ಕು, to low as cattle).

ರೆಂಜೆ **reñje.** the tree Mimusops elengi Lin. (St. & Pl.; M. ಇರಞ್ಞಿ, ಇಲಞ್ಞಿ; T. ಇಲಂಜಿ). [Tu.]. see ಗುಡ್ಡ-.

ರೆಡ್ಡಿ **reḍḍi.** = ರಡ್ಡಿ. a title of a caste of a Telugu cultivators. (My.).

ರೆಬ್ಬೆ **rebbe.** (or ರೆಬ್ಬು? Te. ಱೆಬ್ಬ = K. ರೆಪ್ಪೆ; Te. ಱವ್ವೆ, ill-fame; abuse, see ರಟ್ಟೆ). — ರೆಬ್ಬಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 6). — ರೆಬ್ಬವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. see ಪುರಾತ-.

ರೆಮ್ಬೆ **rembe.** = ರಮ್ಬೆ, q. v. a twig, etc. (My.; Si. 117. 120. 121. 123. 143).

ರೆಮ್ಮ **remma.** (= ರೇಮ?). — ರೆಮ್ಮಾಯಿ. -ಆಯಿ. N. of Abhinavamaṅga's mother (Mr. 540).

ರೆಳ್ಳು **reḷḷu.** a reed, used to write with, Saccharum sara (Te. ರೆಲ್ಲು). — ರೆಳ್ಳುಗಸವು. -ಕಸವು. N. of a grass (ಕಾಶ, etc. Si. 163).

ರೇ **rē.** 1. a particle of calling (a male): oh you! you fellow! sirrah! etc. (Sk., Mhr.; Bp. 55, 46; 61, 20).

ರೇ **rē.** 2. = ರಯಿ, ರೈ, etc. property, possessions, goods, wealth, gold; costliness; grandeur, shine, glitter, lustre, beauty. see ರೇವಣ್.

ರೇಕ **rēka.** emptying, evacuating; resigning, leaving; looseness, purging. 2, suspicion, doubt, care. 3, an outcaste. 4, a frog. see ಅತಿ-.

ರೇಕು **rēku.** a thin plate of metal (used in covering other metals instead of chemically gilding or plating, My.; Te.; T. ಇರೇಕ್ಕು); gold (My.). 2, the leaf of a flower, the petal of a flower (My., Te., T.). ಎಳೇ ರೇಕುಗಳು (ಸಂವರ್ತಿಕೆ, etc. Si. 97). — ರೇಕವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 9, 35).

ರೇಕೆ **rēke.** Tbh. of ರೇಖೆ. a line. ರೇಕೆ ಎಱೆ, -ಬರೆ, -ಹಾಕು (My.). 2, regular arrangement, order, trim (My.). — ರೇಕೆ ಮಾಡು. to put in proper order, to arrange properly, to collect (My.). ರೇಕೇ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ತೋಟಕೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ರೇಖಾಂಶ **rēkhā-aṃśa.** a degree of longitude; longitude (B. 5, 307).

ರೇಖಾಗಣಿತ **rēkhā-gaṇita.** geometry (My.).

ರೇಖಾತ್ರಿತಯ **rēkhā-tritaya.** a triad of lines or stripes, three lines, etc. (Bp. 41, 2).

ರೇಖಾಯಿಲ **rēkhā-āyila.** (Śmd. 252). a man who delineates, paints, or writes.

ರೇಖಿಕೆ **rēkhike.** ರೇಖಿಕಾ. = ರೇಖೆ. a line (drawn from the outer corner of the eye, Cpr. 8, 77).

ರೇಖೆ **rēkhe.** ರೇಖಾ. = ರೇಖ, ಲೇಖೆ. *a line* (ಗೆರೆ Ct. 1, 48; Śm. 16; ಗೆಱೆ Nn. 157); *a streak, a stripe;* a row, a series; a continuous line; drawing; the first or prime meridian (from Ceylon to the North-pole). 2, fulness, satisfaction. 3, deceit, fraud. 4, a small quantity, a little portion. — ರೇಖೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to put a line to (V. 5, 14 va.).

ರೇಗಿಸು rēgisu. (to cause to rise); to irritate, to excite, to make angry (My.; Te. ರೇಚು).

ರೇಗು rēgu. 1. (fr. ಎಱ್ 1, etc.). to rise, as dust (Te.); to be aroused, to get excited, to become angry, to begin to rage (My.; Te. ರೇಗು, ಲೇಚು).

ರೇಗು rēgu. 2. (= ಎಗಚಿ, etc.). the Jujube (ಬದರ, etc., ಎಳಚಿ, etc. Si. 130; Te.).

ರೇಗುಪ್ತಿ rē-gupti. N. of a rāga (My.).

ರೇಚ rēca. emission of breath, etc. (in yōga, see ರೇಚಕ). 2, N. of two plants. — ರೇಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 37). (Te. ರೇಚು. a sort of ounce or lynx.)

ರೇಚಕ rēcaka. emptying, purging; emitting the breath; emission of breath, exhalation, expiration (ನಾಸಿಕದಿ ಬಿಡುವ ಅನಿಲಂ Mr. 53); expelling the breath out of one of the nostrils (in the practice of yōga). 2, a purge, cathartic. 3, N. of men.

ರೇಚನ rēcana. = ರೇಚಕ. see ವಿ-.

ರೇಚಿತ rēcita. left void or empty, freed from, cleared; purged. 2, *one of a horse's paces, cantering* (or moving in the lounge, or sidling; ಕುದುರೆಯ ದುಡಕಿಯ ನಡಿಗೆ G.).

ರೇಜಿಗೆ rējige. disgust (My.; *cf.* ಅರೋಚಕ?).

ರೇಜುದಾನು rējudānu. a sandbox used by a writer (My.; Br., H.).

ರೇಣು rēṇu. *dust.* 2, *the pollen of a flower.* 3, a female elephant (ಪೆಣ್ಣಾನೆ Mr. 153). ರೇಣು ಮಾಣಿಕವಾದರೂ ವಾಣಿಜತನ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). 4, N.

ರೇಣುಕ rēṇuka. N. of a Yakṣa. 2, N. of one of Śiva's pramathas (Bp. 1, 52); N. of a śaiva devotee and poet (Rśv. 1, 17). 3, N. of a serpent (Bp. 46, 28). 4. N. of an elephant. 5, a sort of pulse (ಬಟಕಡ್ಲೇ ಕಾಳು G.). — ರೇಣುಕ ಬೀಜ. (ಕಪಿಲೆ, ಹರೇಣು G.).

ರೇಣುಕಾಸುತ rēṇukā-suta. Paraśurāma (My.).

ರೇಣುಕೆ rēṇuke. ರೇಣುಕಾ. the wife of Jamadagni and mother of Paraśurāma (Mr. 258). 2, *a particular drug or medicinal substance,* said to be fragrant, but bitter and slightly pungent in taste, and of a greyish colour.

ರೇಣುಕೇಶ rēṇuka-īśa. = ರೇಣುಕ No. 2. (Rśv. 1, 53; *cf.* ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯ 1, 56).

ರೇತ rēta. = ರೇತಸ್. (ಶುಕ್ಲ, ಇನ್ದ್ರಿಯ Nn. 32; ಇನ್ದ್ರಿಯ 37. 48).

ರೇತಸ್ rētas. = ರೇತ, ರೇತು. *semen virile.* 2, quicksilver.

ರೇತು rētu. Tbh. of ರೇತ. (ತೇಜಸ್, ಬೀಜ, ವೀರ್ಯ G.).

ರೇಫ rēpha. = ರೇಫೆ. a burr, a burring sound: the letter ರ (ರ್, Śmd. 41. 217; ವಿಸರ್ಜ, ನೀಟು Nn. 62, o. r. ಗೀಟು). 2, cretic, one short syllable between two long syllables. 3, passion. 4, *low, vile, contemptible.* see Kāvy. I, 3, 60-63. 98-103; III, 2, B. 48-51.

ರೇಫಸ್ rēphas. *low, vile, contemptible.*

ರೇಫಸ rēphasa. Tbh. of ರೇಫಸ್. (Mr. 225).

ರೇಫಸಂಯೋಗ rēpha-saṃyōga. a term that is endowed with the rēpha (Śmd. 50).

ರೇಫಾನ್ತ rēpha-anta. a term with a final rēpha (Śmd. 53).

ರೇಫಾಶ್ರಿತ rēpha-āśrita. closely connected with the rēpha (Śmd. 26).

ರೇಫೆ rēphe. Tbh. of ರೇಫ. see Śmd. 27. 71. 75. 217. 218. — ರೇಫೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be united with a rēpha (Śmd. 38. 71).

ರೇಮ rēma. (Tbh. of ರೇವ). — ರೇಮಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 48, 22). — ರೇಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 48, 30; see ಕದಿರ-).

ರೇರಿಹಾಣ rērihāṇa. Śiva; a thief; an asura. (R.).

ರೇಲ rēla. the Cassia tree (Te.; ಆರಗ್ವಧ, ಆರೇವತ, etc. Si. 126).

ರೇವ rēva. (= ರೇಮ). N. of the father of Raivata (Sk.). ರೇವಣ. (-ಅಣ). N. (Rśv. 1, 55. 61).

ರೇವಡಿ rēvaḍi. = ಲೇವಡಿ 2. a kind of sweetmeat (Mhr.). 2, exposed and disgraced state; utter discomfiture and disconcernment (Mhr.). — ರೇವಡಿಗಿಡ. a wiry thorny shrub, Capparis divaricata Lam. (Z.; see ಎಳ್ಳು-, ಮರ-).

ರೇವತ್ rē2-vat. rich, wealthy; grand in external appearance, shining, beautiful, illustrious.

ರೇವತಿ rē-vati. N. of the twenty-seventh nakṣatra (My.). 2, the wife of Balarāma.

ರೇವತೀರಮಣ rēvatī-ramaṇa. *Balarāma.*

ರೇವತೀಶ rēvatī-īśa. Balarāma (ಬಲ Mr. 21).

ರೇವನ್ತ rēvanta. N. of the fifth Manu of the present kalpa; N. of a king (Bh. 1, 7, 2). 2, Tbh. of ರೇವತ್ (A.).

ರೇವಲ್ಚಿನ್ನಿ rēval-cinni. a tall perennial plant, growing in Central Asia, Rhubarb, Rheum palmatum Lin. (St. & Pl.; My.; Br.; Mhr. ರೇವಸ, ರೇವಾಚಿನಿ).

ರೇವು rēvu. (ಅಕೇವು). (fr. ಎಱಗು 1). descending, disembarking: a landing place, a beach, a port or haven (My.; T. ಇರೇವು; T. ಇಱಂಗು, M., ಇಱಙ್ಙು, to descend, go down, disembark).

ರೇವೆ rēve. 1. *the Narmadā river.*

ರೇವೆ rēve. 2. fine gravel; the grit of sugar, milk, etc. (Mhr. ರೇವ; B. 4, 55).

ರೇಶಮಿ rēśami. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. (B. 5, 219).

ರೇಶಿಮಿ rēśimi. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. (G. 151. 165. 279). — ರೇಶಿಮಿ ಗಿಡ. = ರೇಶ್ಮೀ ಗಿಡ. (Cb. 139).

ರೇಶ್ಮಿ rēśmi. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. ರೇಶ್ಮೀ ವಸ್ತ್ರ (ದುಕೂಲ, ಕ್ಷೌಮ G.). — ರೇಶ್ಮೀ ಗಿಡ. the silk-cotton tree (ಮೋಚೆ, ಶಲ್ಮಲಿ, ಶಾಲ್ಮಲಿ G.).

ರೇಶ್ಮೆ rēśme. = ರೇಶಮಿ, ರೇಶಿಮಿ, ರೇಶ್ಮಿ, ರೇಷ್ಮೆ, ರೇಸಿಮಿ, ರೇಸಿಮೆ. silk; silken (My.; B. 3, 9. 102; Mhr., H. ರೇಶೀಮ, silk; ರೇಶಮೀ, silken). — ರೇಶ್ಮೆಹುಳು. the silkworm (My.; Si. 221).

ರೇಷಣ rēṣaṇa. howling, yelling, roaring. (R.). 2, injury, hurt.

ರೇಷೆ rēṣe. ರೇಷಾ. a line (ರೇಖೆ, ಗೆರೆ G.; My.; Mhr.; see ಮಧ್ಯ-).

ರೇಷ್ಮೆ rēṣme. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. (Si. 221).

ರೇಷ್ತ್ರ rēṣtra. (= ರೊಷ್ಟು?). bother, trouble (Mr. H. Haigh).

ರೇಸಿಮಿ rēsimi. = ರೇಶಿಮಿ, etc. (B. 4, 70).

ರೇಸಿಮೆ rēsime. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. ರೇಸಿಮೆಬಟ್ಟೆ (B. 5, 295). ರೇಸಿಮೆಯ ಎಲೆ (4, 176). — ರೇಸಿಮೆಹುಳು. = ರೇಶ್ಮೆ-. (B. 4, 162; 5, 89).

ರೈ rai. = ರಯಿ, ರಯ್ಯ, ರೇ 2. *property, wealth; gold;* shine, lustre, beauty (see ರೇವತ್); costliness. ರೈ ಒದವಿತ್ತು (Śmd. 64).

ರೈಟರ್ raiṭar. a "writer" (C.; Si. 261). [E.].

ರೈತ raita. = ರಯತ, etc. a peasant. (Si. 113; B. 4, 80; Mhr. ರೈಯತ).

ರೈತೋರಣ rai-tōraṇa. a festoon of gold (Cpr. 7, 5).

ರೈಧಾರೆ rai-dhāre. a shower of gold (Cpr. 4, 92).

ರೈವತ raivata. (fr. ರೇವತ್). rich, wealthy. 2, N. of the fifth Manu (My.). 3, N. of a mountain; N. of a king.

ರೈವತಕ raivataka. N. of a mountain (My.).

ರೈವೃಷ್ಟಿ rai-vṛiṣṭi. = ರೈಧಾರೆ. a shower of gold (Abh. P. 3, 137; 9, 2).

ರೊಕ್ಕ rokka. cash, ready money; change; money in general (C.; Si. 84; B. 1, 23; 3, 77; Te.; M. ರೊಕ್ಕ, ಱೊಕ್ಕ; Mhr. ರೋಕಡಾ, ರೋಖೀ; see Dp. 40; *cf.* ರೋಕ). ಹೊಟ್ಟೆಯು ದಾಟಿಸುವ ರೊಕ್ಕ (ತರಪಣ್ಣ G.). ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ದುಕ್ಕಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯೇ? — ಅಣ್ಣ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದ, ತಮ್ಮ ರೊಕ್ಕಾ ಮಾಡಿದ. — ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ಉಣ್ಟೋ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ ಉಣ್ಟು. — ಪಕ್ಷವಿದ್ದರೆ ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡೀಲಿ, ಕೊಟ್ಟ ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ದುಕ್ಕವೇನು? — ಬೊಕ್ಕೆ ಎದ್ದರೆ ರೊಕ್ಕ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.).

ರೊಂಕೆ roṅke. = ರಂಕೆ, etc. the grunt of a wild buffalo. — ರೊಂಕಿಡು. -ಇಡು. to grunt (Śsv. 3, 56). *cf.* ರೊಯ್.

ರೊಚ್ಚು roccu. (ಱೊಚ್ಚು). = ರೊಚ್ಚೆ, ರೊಜ್ಜು, ರೊಜ್ಜೆ, (ರೊಣ್ಡೆ, ರೋತೆ). mud, mire, foul water (My.; Te. ರೊಚ್ಚು, ರೊಪ್ಪ; *cf.* ಉಚ್ಚೆ, ಒಚ್ 1).

ರೊಚ್ಚೆ rocce. = ರೊಚ್ಚು. (My.).

ರೊಜ್ಜು rojju. = ರೊಚ್ಚು. (My.). ದುರ್ಜನರ ಕೂಡ ಒಡನಾಟ ರೊಜ್ಜನನ್ತಿಹುದು (Sp.).

ರೊಜ್ಜೆ rojje. = ರೊಚ್ಚೆ. (My.).

ರೊಟ್ಟಿ roṭṭi. bread; a cake (C. Bp. 47, 42; C.; Br.; M. ಱೊಟ್ಟಿ; G. 202; B. 2, 12; Mhr., H. ರೋಟೀ). ಅಕ್ಕೀ ಹಿಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ರೊಟ್ಟಿ (ಕಜ್ಜಾಯ G.). ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಬನ್ದ ನಾಯಿ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ರೊಟ್ಟಿ ತೊಳೆದು, ನೀರು ಕುಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು, ರೊಟ್ಟಿಗೆ ತುಪ್ಪ (Prvs.). see Prv. s. ಅಟ್ಟೆ. — ರೊಟ್ಟಿಗಿಡ. ರೊಟ್ಟಿಹೂವಿನ ಗಿಡ. = ಕಪ್ಪೆರೊಟ್ಟಿ ಗಿಡ. (Z.).

ರೊಡ್ಡ roḍḍa. (= ಎಡ 2). the left, the left side (Te.). — ರೊಡ್ಡಕೆಯ್. the left hand (My. occasionally; Te. ರೊಡ್ಡ ಚೆಯ್ಯಿ).

ರೊಣ rоṇa. Tbh. of ಋಣ. a debt, obligation. ಹೆಣ ಕೇಡು, ರೊಣ ತೀರಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ರೊಣಕ roṇaka. Tbh. of ಋಣಿಕ. a debtor, one under any obligation. (My. occasionally).

ರೊಣಕು roṇaku. jumping, leaping (*cf.* ಕೊಣಕು 2). — ರೊಣಕಿಡು. -ಇಡು. to jump, etc. ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳು ರೊಣಕಿಡೋಣ (ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಸರಳಿಸು G.).

ರೊಣ್ಡಿ roṇḍi. the haunch (Te.; My.).

ರೊಣ್ಡೆ roṇḍe. mud (Bp. 10, 8; My.; *cf.* ರೊಚ್ಚು).

ರೊಪ್ rop. = ರಪ್. an imitative sound. (My.).

ರೊಯ್ roy. a sound produced by a paper-kite (S. Mhr.). 2, the grunt of a buffalo (S. Mhr.). *cf.* ರೊಂಕೆ.

ರೊಷ್ಟು roṣṭu. teasing, vexing, annoying (My.; Te; *cf.* ಒರಸು 2).

ರೋಕ rōka. light, lustre. 2, *a hole, an aperture, a cavity.* 3, a boat, a ship. 4, buying with ready money (*cf.* ರೊಕ್ಕ).

ರೋಗ rōga. (fr. ರುಜ್). breaking up of strength: *sickness, disease, malady.* ರೋಗವುಡುಗಿಸು (Bp. 50, 29). ರೋಗದಲ್ಲಿ ಬೀಟು (B. 5, 167). ರೋಗವಾದರೇನು? ಭೋಗವಾದರೇನು? ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗದೇ? — ಉಗುಟು ಉಗುಟು ರೋಗ, ಬೊಗಳಿ ಬೊಗಳಿ ರಾಗ. — ಪುಣ್ಯವನ್ತ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇ ರೋಗ. — ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಬಲ್ಲ (Prvs.). see Prvs. s. ವಾಸಿ 4, ವೇಗ. — ರೋಗ ರುಜನ. dupl. (My.).

ರೋಗಚಿಹ್ನೆ rōga-cihne. = ರೋಗಲಕ್ಷಣ. (My.).

ರೋಗನ್ rōgan. varnish (My.; Br.; Mhr., H. ರೋಗಣ).

ರೋಗಪರೀಕ್ಷೆ rōga-parīkṣe. the examination of a disease (My.).

ರೋಗಭೇದ rōga-bhēda. a kind or variety of disease. see ಉಡಿ, ಕುಷ್ಟ.

ರೋಗಯುತ rōga-yuta. possessed of sickness: a sick man (ರೋಗಸ್ಥ Nn. 143, o. r. ರೋಗಿ).

ರೋಗರಾಜ rōga-rāja. consumption (My.).

ರೋಗಲಕ್ಷಣ rōga-lakṣaṇa. the sign or symptoms of a disease (My.).

ರೋಗಶಮನ rōga-śamana. = ರೋಗಶಾನ್ತಿ. (My.).

ರೋಗಶಾನ್ತಿ rōga-śānti. cure or alleviation of disease (My.).

ರೋಗಸಮೂಹ rōga-samūha. = ರೋಗಾವಳಿ, q. v.

ರೋಗಸ್ಥ rōga-stha. a sick man (ರೋಗಯುತ, ರೋಗಿ Nn. 143).

ರೋಗಹರ rōga-hara. taking away disease, remedial (Si. 199; My.).

ರೋಗಹಾರಿ rōga-hāri. curing, curative. 2, *a physician.*

ರೋಗಾವಳಿ rōga-āvaḷi. a line or number of diseases (ಆತಂಕ, ರೋಗಸಮೂಹ Nn. 66).

ರೋಗಿ rōgi. sick, diseased; a sick person (ಮೂಲಿಕ, ವ್ಯಾಧಿಸ್ಥ Nn. 44; ರೋಗಯುತ 143; Śmd. 159). ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದೇ ವೈದ್ಯ ತರಿಸಿದ. — ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ. — ರಾಗಿ ತಿನ್ದವ ರೋಗಿ, ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ದವ ಹಕ್ಕಿ (Prvs.).

ರೋಗಿತ rōgita. *diseased;* mad (said of a dog).

ರೋಗಿಷ್ಠ rōgiṣṭha. most sick: one who is always sickly or ill (My.).

ರೋಗೋಪಶಮನ rōga-upaśamana. cure or alleviation of disease (My.).

ರೋಚಕ rōcaka. making bright. 2, giving an appetite. 3, sapid, tasty, savoury (My.); pleasing, agreeable (V. 28, 80). 4, a stomachic, a stimulant. 5, hunger, appetite. see ಅ-.

ರೋಚನ rōcana. making bright, illuminating; splendid; pleasing, charming. 2, sharpening or giving an appetite, stomachic; a stomachic. 3, *a variety of the silk-cotton tree.* 4, a particular yellow pigment, see ಗೋ-. 5, = ರೋಚನಿ No. 2 (? V. 5, 3).

ರೋಚನಿ rōcani. *the plant Convolvulus turpethum* R. Br. 2, *N. of another plant, a perfume and drug so called* (= ಶಾಮ್ಪಿಲ್ಲ; see ವಸಾರೆ).

ರೋಚಮಾನ rōcamāna. shining, bright; pleasing, agreeable. 2, a tuft or curl of hair on a horse's neck (or above the breast, ಕುದುರೆಯ ಉರದಿನ್ದ ಮೇಲಿರ್ಪ ಸುಳಿ Mr. 281).

ರೋಚಿ rōci. = ರೋಚಿಸ್. (ರಶ್ಮಿ, ದೀಧಿತಿ, etc. Mr. 35; see ಮಣಿ-).

ರೋಚಿಷ್ಣು rōciṣṇu. shining, bright, splendid; *gaily adorned, elegantly dressed.*

ರೋಚಿಸ್ rōcis. = ರೋಚಿ. *light, splendour, flame.* 2, *a ray of light.*

ರೋಜ rōja. 1. = ರೋಜಾ. a rose (My.).

ರೋಜ rōja. 2. a fast (My.; Mhr., H. ರೋಜಾ).

ರೋಜಾ rōjā. = ರೋಜ 1. (Si. 139; My.).

ರೋಜಿ rōji. daily food or subsistence (Mhr., H. ರೋಜೀ); work (My.).

ರೋಜು rōju. a day (My.; Mhr., H.); wages for a day (Dp. 169, 3; Mhr., H.); service, work, employment (My.; H.).

ರೋಜುಗಾರ rōju-gāra. a man who has service, a workman, a servant (My.; see ಚೇ-).

ರೋಜುಗಾರಿ rōju-gāri. work, employment; wages, pay, earning (My.).

ರೋಜುಗಾರಿಕೆ rōju-gārike. work, employment (My.).

ರೋಜುನಾಮ rōju-nāma. a ledger-book, a journal or day-book, a diary (My.; Mhr.).

ರೋಟು rōṭu. = ರೋಡ್. (My.). [E.].

ರೋಡ್ rōḍ. a "road" (Si. 104; My.). [E.].

ರೋತೆ rōte. (= ರೋಸು 1). dirt, filth, ordure, any nasty thing (My.; Te.; *cf.* ರೊಚ್ಚು; ಒಜಿತೆ).

ರೋದನ rōdana. *weeping, wailing, lamentation* (My., also ರೋದನೆ). 2, *a tear, tears.* see ಅಟ್, ಅಟ್ಟಿ.

ರೋದನಿ rōdani. *the plant Alhagi maurorum* Tournef.

ರೋದಸ್ rōdas. *heaven.*

ರೋದಸಿ rōdasi. *heaven and earth* (Mr. 25).

ರೋದಿಸು rōdisu. to weep, to wail (J. 19, 16. 38; My.).

ರೋದೋಂಗಣ rōdas-aṅgaṇa. the sky (ಕಕುದ, ಆಕಾಶ Nn. 143).

ರೋದೋರಂಗ rōdas-raṅga. = ರೋದೋಂಗಣ. (Cpr. 6, 25).

ರೋಧ rōdha. stopping, checking, arresting, holding, restraining, impeding, etc.; restraint, stoppage, obstruction, suppression, prevention, prohibition; confining; blocking up; siege; attacking; a dam, a bank. see ಅನು-, ನಿ-, ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಪ್ರತಿ-, ವಿ-.

ರೋಧಕ rōdhaka. stopping, checking, etc. see ಉಪ-, ಪ್ರತಿ-.

ರೋಧನ rōdhana. = ರೋಧ. see ಅವ-, ವಿ-.

ರೋಧಸ್ rōdhas. *a bank, a dam; a shore.*

ರೋಧಾಕರ್ಷಣ rōdha-ākarṣaṇa. laying hold of and pulling forcibly. see ಎಟಿ.

ರೋಧಿ rōdhi. stopping, etc.; one who stops, etc. see ಪ್ರತಿ-, ವಿ-.

ರೋಧೋಭಾಗ rōdhas-bhāga. a mound, a rampart (ವಪ್ರ Nn. 61).

ರೋಧೋವಕ್ರೆ rōdhas-vakre. winding along its banks: *a river* (ತೊಱೆ Hlā.).

ರೋಪ rōpa. 1. causing to grow; healing; putting or placing on; setting up, erecting, raising. 2, an arrow. see ಆ-.

ರೋಪ rōpa. 2. confusing, perplexing; disturbing. (R.).

ರೋಪಣ rōpaṇa. 1. = ರೋಪ 1. see ಆ.-

ರೋಪಣ rōpaṇa. 2. = ರೋಪ 2. (R.).

ರೋಪಿತ rōpita. made to grow; raised, erected; set, planted, placed in or upon. see ಆ-, ಉಪ-.

ರೋಮ rōma. = ರೋವ, ಲೋಮ. *the hair on the body of men and animals; wool, down, nap, bristles, feathers.* ಪಕ್ಕಿಯ ರೋಮಂ (ತುಪ್ಪುಳ್ Śmd. I; Śm. 30). ರೋಮವಿದ್ದರೇನು? ಗೋಮು ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ರೋಮಕ rōmaka. 1. = ರೋಮ at the end of compounds.

ರೋಮಕ rōmaka. 2. Roman; Rome. see ರೌಮಕ.

ರೋಮಕರ್ಣಕ rōma-karṇaka. hair-eared: a hare. (R.).

ರೋಮಕೂಪ rōma-kūpa. a pore of the skin (My.).

ರೋಮನ್ಥ rōmantha. *ruminating, chewing the cud.*

ರೋಮಪಾದ rōma-pāda. N. of a king (My.).

ರೋಮರಾಜಿ rōma-rāji. a row or line of hair, a streak of hair (My.).

ರೋಮವಿಕಾರ rōma-vikāra. change of the hair of the body: *bristling or erection of the hair of the body, horripilation.*

ರೋಮಶ rōmaśa. = ಲೋಮಶ. hairy, etc.; a sheep, a ram; a hog, a boar; N. of a ṛiṣi (J. 32, 31; 33, 39; 34, 38).

ರೋಮಹರುಷಿತ rōma-haruṣita. Tbh. of ರೋಮಹರ್ಷಿತ. feminine ರೋಮಹರುಷಿತೆ (Rām. 1, 2, 10).

ರೋಮಹರ್ಷ rōma-harṣa. = ಲೋಮಹರ್ಷ. *the bristling of the hair of the body,* a thrill or shudder (caused by joy, astonishment, fear, cold, etc.), horripilation.

ರೋಮಹರ್ಷಣ rōma-harṣaṇa. = ಲೋಮಹರ್ಷಣ, q. v. (J. 25, 25).

ರೋಮಹರ್ಷಿತ rōma-harṣita. having the hair of the body bristling or erect with joy or horror.

ರೋಮಾಂಚ rōma-añca. = ಲೋಮಾಂಚ. *erection of the hair of the body,* a thrill of rapture; a thrill of horror, horripilation.

ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಿತ romāñca-kañcukita. furnished with a coat of mail consisting (as it were) of the hair of the body erect through astonishment, etc. (Abh. P. 9, 2 va.).

ರೋಮಾಂಚತೆ rōma-añcate. = ರೋಮಾಂಚ. (Cpr. 2, 81).

ರೋಮಾಂಚನ rōma-añcana. = ರೋಮಾಂಚ. (ಪುಲಕ Nn. 39. 63. 145). see Kāvy. IV, 2, 17.

ರೋಮಾಂಚನಸುಖ rōmāñcana-sukha. joy attended with a thrill of rapture (ಜಮ್ಮನೆ Ct. I, 44).

ರೋಮಾವಳಿ rōma-āvaḷi. = ರೋಮರಾಜಿ. (My.).

ರೋಮಿ rōmi. hairy, etc.; a kind of deer; the yak (ಗೋಕರ್ಣ, ಚಮರಿಮೃಗ Mr. 163).

ರೋಮೋದ್ಗಮ rōma-udgama. *erection of the hair of the body* (= ರೋಮಹರ್ಷ).

ರೋಲಮ್ಬ rōlamba. = ಲೋಲಮ್ಬ. a bee. (ಭೃಂಗ, ಷಟ್ಪದ, etc., ತುಮ್ಮಿ Si. 176; My. Amara).

ರೋವ rōva. Tbh. of ರೋಮ (Śmd. 347).

ರೋಷ rōṣa. = ರೋಸ. *anger, rage, wrath, passion, fury.* 2, an arrow (ಅಮ್ಬು Mr. 295; *cf.* ರೋಪ 1).

ರೋಷಣ rōṣaṇa. *angry, wrathful, passionate.*

ರೋಷನ್ rōṣan. lighting, illumination (My.; H.).

ರೋಷಾಕರ rōṣa-ākara. a source for anger (Śśv. 4, 4).

ರೋಷಾವೇಶ rōṣa-āvēśa. possession by anger (Cpr. 2, 24 va.; Śśv. 4, 70 va.).

ರೋಸ rōsa. Tbh. of ರೋಷ (Śmd. 335 Mdb.). — ರೋಸನಡಗು. -ಅಡಗು. anger to subside (Bp. 20, 24).

ರೋಸು rōsu. 1. = ರೋತೆ. dirt, filth, ordure, any nasty thing (My.). *cf.* ರೋತೆ.

ರೋಸು rōsu. 2. to dislike, to feel disgust (My.; Te. ರೋಯು). ಮನಸ್ಸು ರೋಸಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಆರ್ತನ, ಖುತೀಯೆ, etc., ಬೇಜಾರು Si. 398).

ರೋಹ rōha. = ರೋಹಣ. see ಆ-.

ರೋಹಕ rōhaka. riding on; a rider. see ಆ-. 2, growing on.

ರೋಹಣ rōhaṇa. rising; mounting upwards, ascending; riding on, sitting or standing on; growing; growing over, healing. see ಆ-. 2, N. of a mountain (Adam's peak in Ceylon).

ರೋಹಣಗಿರಿ rōhaṇa-giri. = ರೋಹಣಾದ್ರಿ. (Rśv. 1, 29).

ರೋಹಣದ್ರುಮ rōhaṇa-druma. *the sandal tree.*

ರೋಹಣಾದ್ರಿ rōhaṇa-adri. Mēru (Bp. 19, 29).

ರೋಹಿ rōhi. rising; mounting, etc.; growing; grown. 2, *the tree Andersonia rohitaka* Roxb. 3, a kind of deer (*cf.* ರೋಮ?).

ರೋಹಿಣ rōhiṇa. = ರೋಹಿ No. 2. ರೋಹಿಣದ ಮರ (ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಗ Nr.).

ರೋಹಿಣಿ rōhiṇi. (Śmd. 113). ರೋಹಿಣೀ. rising, mounting, etc. see ಅಧಿ-. 2, = ರೋಹಣದ್ರುಮ (ಮಲಯಜ, ಚನ್ದನ, ಗನ್ಧ Mr. 335). 3, the red one: N. of the ninth nakṣatra (Sk.); N. of the fourth nakṣatra (My.), that is personified as a daughter of Dakṣa and the wife of the moon (Bp. 4, 30). 4, N. of various women, *e. g.* of Balarāma's mother. 5, *a cow.* 6, a young girl.

ರೋಹಿಣೀಪತಿ rōhiṇī-pati. = ರೋಹಿಣೀವಲ್ಲಭ. (My.).

ರೋಹಿಣೀವಲ್ಲಭ rōhiṇī-vallabha. *the moon.*

ರೋಹಿಣೀಶ rōhiṇī-īśa. the moon (Mr. 36).

ರೋಹಿಣೀಸುತ rōhiṇī-suta. the planet Mercury (My.). 2, Balarāma (My.).

ರೋಹಿತ್ rōhit. the sun. 2, = ರೋಹಿತ No. 3, the female of a deer, a doe. (R.).

ರೋಹಿತ rōhita. = ಲೋಹಿತ. *red, of a red colour*; the colour red; coloured. 2, *a kind of deer.* 3, *the fish Cyprinus rohita* Ham. 4, *a kind of rainbow appearing in a straight form, Indra's bow unbent and invisible mortals* (ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು ರುಜು Hlā.; see ಋಜು ರೋಹಿತ and s. ಕೊರಡು). 5, blood. 6, saffron.

ರೋಹಿತಕ rōhitaka. *the tree Andersonia rohitaka* Roxb.

ರೋಹಿತಾಶ್ವ rōhita-aśva. having red horses: *fire, Agni.*

ರೋಹಿಷ rōhiṣa. a kind of fragrant grass. 2, a species of fish. 3, a kind of deer. see ರೌಹಿಷ.

ರೌಕುಳ raukuḷa. formidableness (Bh. 7, 16, 36; J. 27, 7. o. r. ತಾಕುಳ).

ರೌಚನಿಕ raucanika. (fr. ರೋಚನ). yellowish, the tartar of the teeth. (R.).

ರೌದ್ರ raudra. (fr. ರುದ್ರ). belonging to Rudra or to the Rudras. 2, Rudra-like: violent, impetuous, *terrible, formidable.* 3, one of the rasas in dramatic composition: ardour, passion, *anger, wrath, rage, fury* [Kr. 2, 100; 3, 189. 195]; (Kāvy. IV, 1, 7. 10. 11; IV, 2, 37. 40. 41. 52. 57; ತಾಗುಳ Bhn. 47). 4, *heat, hot weather.* 5, a kind of evil spirit. 6, the fifty-fourth year of the cycle of sixty.

ರೌದ್ರತೆ raudrate. wild or savage state, fierceness, formidableness, dreadfulness (Bp. 53, 5).

ರೌದ್ರಾಯಮಾನ raudrāyamāna. formidable, etc. (Cpr. 4, 29).

ರೌದ್ರಿ raudri. Gaurī. 2, a species of creeper (ಕಣಬೆ Mr. 147). 3, the fifty-fourth year of the cycle of sixty (My.).

ರೌಪ್ಯ raupya. (fr. ರೂಪ್ಯ). made of silver, etc.; silver (ರಜತ, etc., ಬೆಳ್ಳಿ Mr. 98; ತಾರೆ 513).

ರೌಪ್ಯಧರಣೀಧರ raupya-dharaṇīdhara. = ರಜತಗಿರಿ. Kailāsa (Bp. 44, 73).

ರೌಮಕ raumaka. (fr. ರೋಮಕ2). Roman. 2, (fr. ರುಮಾ), *a kind of salt* produced from a salt-pit near Sambhar in Ajmere.

ರೌರವ raurava. (fr. ರುರು). made of the hide of ruru deer. 2, dreadful, terrible. 3, unsteady; cheating, dishonest. 4, *one of the hells.*

ರೌಹಿಣೇಯ rauhiṇēya. (fr. ರೋಹಿಣೀ). *Balarāma.* 2, *the planet Mercury.* 3, an emerald.

ರೌಹಿಷ rauhiṣa. = ರೋಹಿಷ. *a kind of deer.* 2, *a sort of grass* (see ಕಾಚಿಹುಲ್ಲು). 3, a species of fish.

ಱ್ r

ಱ್ ṟ. the forty-eighth letter of the alphabet (Śmd. 26-28); it is the final of many words (53. 59. 78. 79. 275. 284. 256), and the initial of some; it changes into ತ್ (215. 282. 285), into ಡ್ (206), into ೞ್ (218), and into ಯ್ (223); replaces the Saṁskṛita ರ್ *e. g.* in ಱೂಢಿ (in Padmarāja's Sānandacaritra there is also ಧ್ಯಾನಾಱೂಢಂ), ಕಾಱ, ಗಾಱ; and since about one or two hundred years is represented by ರ್ in the common Kannaḍa language. (see also ಱಣ, ಱವ್ವ); it is occasionally elided (Śmd. 222. 246. 247); about its representation of the upadhmānīya see ೦ ೦. 2, it forms an auxiliary in ಱ 2.

ಱ ṟa. 1. the letter ಱ್ pronounced with a short a.

ಱ ṟa. 2. (*i. e.* ಱ್-ಅ 11). = ದ 3, etc. an auxiliary used in the formation of the genitive singular and plural neuter of pronouns. see ಅಱ್ 1.

ಱಕಾರ ṟa-kāra. the letter of syllable ಱ (ಱ್, Śmd. 53. 58. 78. 217; Kāvy. I, 3, 98-103).

ಱಕ್ಕೆ ṟakke. = ಱೆಕ್ಕೆ, etc. (My.).

ಱಂಚಿ ṟañci. = ಱಂಚೆ, etc. (ಗುಱಿ, ತಂಗುಡ, ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Kk. 53, o. r. ದಂಚಿ).

ಱಂಚಿಕೆ ṟañcike. = ಱಂಜಿಕೆ. an uncovered box or chair upon an elephant, for the convenience of the riders: a howdah (ಮಹಾಸನ Mr. 158; C. Bp. 47, 44).

ಱಂಚೆ ṟañce. = ಱಂಚಿ, ಱೆಂಚೆ. the armour and gear of elephants; horse trappings, martingale, etc. (ಗುಱಿ Ct. II, 104; ಗುಱಿ, ಕುದುರೆ, ಆನೆಗಳ ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Kk. 42; Śm. 41; Grj. 6, 56 va.; C. Bp. 42, 26).

ಱಂಜಿಕೆ ṟañjike. = ಱಂಚಿಕೆ. (J, 8, 38).

ಱಟ್ಟೆ ṟaṭṭe. = ಱೆಟ್ಟೆ. a wing (ಎಱಂಕೆ, ಪಕ್ಕ Kk. 69; ಎಱಂಕೆ Śm. 30). 2, the upper part of the arm, from the elbow to the shoulder [Tu.]; (My.; ಪ್ರಗಣ್ಡ G.; Te. ರೆಟ್ಟೆ); the arm (My.). ಱಟ್ಟೆ ಇದ್ದರೂ ಆಟ್ಟು ಉಣ್ಣ. — ಱಟ್ಟೆ ಮುರಿಯ ಬೇಕು, ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನ ಬೇಕು (Prvs.). see ಬೀಱು-. — ಱಟ್ಟೆಕ್ಕು. ಇಕ್ಕು. to put the upper arm in position (Bp. 27, 64).

ಱಣ ṟaṇa. = ರಣ 2. (ಪುಱುಕು Kk. 91).

ಱತ್ವ ṟa-tva. the letter or syllable ಱ (Śmd. 79 Cm.).

ಱಪ್ಪೆ ṟappe. = ಱೆಪ್ಪೆ. (My.).

ಱಂಭೆ ṟambhe. = ರಂಭೆ. name of an Apsara, etc.(Śmd. 160 Mdb. Cm.).

ಱವಕೆ ṟavake. = ಱವಿಕೆ. a bodice (worn by females, V. 5, 14 va.; My.; Tu.; Te. ಱಯಿಕೆ, ಱವಿಕೆ); a quilted jacket, armour, mail (ವಾರವಾಣ, ಕಂಚುಕಿ Nn. 97). see ಪೊ-, ಮಿಸುನಿ-.

ಱವಿಕೆ ṟavike. = ಱವಕೆ. (Bp. 14, 15; My.).

ಱಳ ṟa-ḷa. a compound letter used to represent the letter ೞ or a term with the letter ೞ (Śmd. 26. 27. 28. 29. 31. 32. 51. 78).

ಱಳಾನ್ತ ṟaḷa-anta. a term with final ೞ್. (Śmd. 52. 54).

**ಱಾಟಣ ṟāṭaṇa.* = ಱಾಟಳ. ನಿನಗೀ ಱಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ಪುದೊನ್ದು ಱಾಟಣದೊಳಗಮ್ಮ ನೀಂ ಮೊಗಪೆಯಾಗದೆ ತಾಳ್ದಪವರ್ಗ ಮಾರ್ಗಮಂ Ap. 3, 71.

ಱಾಟಳ ṟāṭaḷa. ಱಾಟಾಳ, q. v. [ಇಕ್ಕಿದ ಱಾಟಳ ತುಮ್ಬುತ್ತ ಕೆಡಹುತ್ತ ಲಿದ್ದಿತ್ತು Cv. 1258].

ಱಾಟಾಳ ṟāṭāḷa. = ರಾಟಣ, etc. a machine for drawing water. ಸಲಿಲೋದ್ವಾಹನ ಘಟಿಯನ್ತ್ರ ಉದ್ಘಾಟನ ಎನ್ದೊಡೆ ಬಾವಿಯ ನೀರನೆತ್ತುವ ಜನ್ತ್ರವಿಶೇಷವು, ಇದು ಱಾಟಾಳದ ಹೆಸರು Nr. *b*;....ಇದು ಱಾಟಳದ ಹೆಸರು Nr. *b*). ತಿರಿಗಿ ಬಹ ಱಾಟಾಳಂ (ಅರಘಟಿಕ, ಉದ್ಘಾಟಕ Mr. 422).

ಱಾಟ್ಟೆ ṟāṭṭa. = ಱಾಟಾಳ. ಬಾವಿಯ ಱಾಟ್ಟಂ (ಪ್ರಧಿ, ನೇಮಿ Hlā.).

ಱಾನ್ತ ṟa-anta. a term with final ಱ (ಱ್, Śmd. 284. 328).

ಱಿಕಾರ ṟi-kāra. the syllable ಱಿ (Śmd. 184).

ಱೂಢಿ ṟūḍhi. = ರೂಢಿ. (Śmd. 391 Mdb. Cm.). — ಱೂಢಿವೆಱ್. = ರೂಢಿಪೆಱ್. (Śmd. Mdb. Cm. 186 in sūtra and ṭīku).

ಱಿಕ್ಕಟ ṟikkaṭa. = ರಿಕ್ಕಟ, etc. silence. (Abh. P. 1, 107).

ಱೆಕ್ಕೆ ṟekke. = ಎಱಕೆ 2, etc. a wing (J. 19, 34; C.; Te.; ಗರುತ್, ಪಕ್ಷ, ಪತ್ರ, ಪತತ್ರ, ತನೂರುಹ Si. 178); a leaf of a door (Te.). ನವಿಲಿನ ಱೆಕ್ಕೆ (ಶಿಖಣ್ಡ, etc. Si. 177); ಬಾಣದ ಱೆಕ್ಕೆಗಳು (ಪಕ್ಷ, ವಾಜ 289). see Abhā. 2, 72; B. 2, 23; 4, 118. — ಱೆಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲು. a leaved door (ಪಕ್ಷದ್ವಾರ, ಪಕ್ಷಕ Si. 110). — ಱೆಕ್ಕೆಯಿಱುವೆ. -ಇಱುವೆ. a winged ant (My.). — ಱೆಕ್ಕೆಹುಱು. = ಈಚಲು ಹುಱು. (My.).

ಱೆಂಚೆ ṟeñce. = ಱಂಚೆ, etc. the armour and gear of elephants. (Bh. 6, 4, 140; 8, 24, 14).

ಱೆಟ್ಟೆ ṟeṭṭe. = ಱಟ್ಟೆ. (My.). the upper part of the arm. ಮೊಣ್ಡಕೊಡಲಿ ಱೆಟ್ಟೆಗೆ ಮೂಲ (Prv.).

ಱೆಪ್ಪು ṟeppu. to strike (ಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.; Te. ಱೊಪ್ಪು, to beat).

ಱೆಪ್ಪೆ ṟeppe. = ಱಪ್ಪೆ. an eyelid (ಪಱೆ Śm. 117; ವರ್ತ್ಮ Si. 437; Bp. 18, 57; 46, 56; B. 4, 83; C.; Te.). ಹದಿನೆಣ್ಟು ಸಾರಿ ಱೆಪ್ಪೆ ಆಡಿಸುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠ Si. 40). ಱೆಪ್ಪೆ ಹನ್ನಿದರೆ ಇಪ್ಪೆ ಹಾಕುವದು ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). — ಱೆಪ್ಪೆಪಾಟು. the twinkling of an eye. ಜಳಂ ಱೆಪ್ಪೆಪಾಟುಗಳ ಹೊತ್ತು (ಕಲೆ Si. 456). — ಱೆಪ್ಪೆ ಬಡಿ. to wink (My.).

ಱೊಪ್ಪ ṟoppa. (Śmd. 48). a fold (for sheep and goats. Grj. 1, 104; My.).

ಱೊಪ್ಪು ṟoppu. to roar; to grunt (like a hog, Ṡsv. 4, 12; Te.).

ಱೊಬ್ಬೆ ṟobbe. (= ರೊಜ್ಜೆ ?). mud, mire? — ಱೊಬ್ಬೆಯೆನ್ದು ಹಟಿಕು (Ṡmd. II, o. r. ರಱಜ್ಜೆಯೆನ್ದು-).

ಱೋಡು ṟōḍu. (Sk. ರೋಡ್, ಲೋಡ್, to be foolish or mad = ಉನ್ಮಾದ; to despise, disrespect = ಅನಾದರ). — ಱೋಡಾಡು. -ಆಡು. to laugh at with a distortion of one's body, with grimaces, violently or sarcastically, to deride (ವಿಕೃತಾಂಗಾಪಹಸನ Ṡmd. Dh.; Grj. 9, 104; Cpr. 10, 7). [ಎನಗರಸಿಯಾಗ ನಿನ್ನೊಡನೆನೆ ಗೇಗೆಟ್ಟಪುದಿದೆನ್ದು ಱೋಡಾಡಲ್ ಕೆಮ್ಮನೆ ನುಡಿದೊಡೆ Pb. 8, 68]; ಱೋಡಾಡುವ ನಗೆ (ಅಪ್ಪುರಿತಕ, ಹಾಸ, ಸೋತ್ಪ್ರಾಸ Nr.).

ಲ್

l

ಲ್ l. 1. the forty-ninth letter of the alphabet (Ṡmd. 12. 21). it is final in many words (58), becomes ರ್ (42) and ನ್ (280. 281), is elided (229), and when the final of a short monosyllabic theme, is doubled before a following short vowel (84. 87) except in ಕೊಲೆ (86). an initial ಲ್ has been changed into ನ್, *e. g.* in ನಂಗಲ್, ನೇಗಲ್, ನೇವಣ, ನೇವಳ, ನೊಚ್ಚಗೆ.

ಲ್ l. 2. a letter of euphony in-ಲಿ (ಲ್-ಇ 13), *e. g.* ಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದಲಿ (Bp. 1, 3), ಒಡಬಡುತಲಿ (2, 2), ಮಾಡಲಿ ಬೇಡ (53, 5); in-ಲೆ (ಲ್-ಎ 3) or-ಲೇ (-ಲ್-ಏ 2), see *e. g.* Si. 106. 121; and in-ಲು (-ಲ್-ಉ 9) or -ಲೂ (-ಲ್-ಊ 7), see *e. g.* Si. 19. 20. 44. 47. 49. 61. 102. 103. 106. 263. 299. 307; -ಲಿ 2, -ಲು, -ಲುಂ, -ಲೂ, -ಲೆ, -ಲೇ.

ಲ la. the letter ಲ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಲ la. sign for a metrically short syllable (Ch.; Mr. 363). 2, the number 3 (Mr. 349).

ಲಕ್ lak. a sound to imitate that of slapping with the palm of the hand. 2, one to imitate the tinkling or clinking of a post-runner's gejjes. — ಲಕ್‌ಲಕ್. rep. (My.).

ಲಕ laka. = ಲಕು. a sound in imitation of glittering. — ಲಕಮುಕ. the blue king-fisher (Pr.). — ಲಕಲಕ. glitter, gleam, flash (Mhr., also ಲಖಲಖ); with a flash, brightly, brilliantly (B. 4, 70. 174).

ಲಕಚ lakaca. a kind of instrument used by artisans (Mr. 383).

ಲಕಡಿ lakaḍi. wood (Mhr., H.; see ಮಿಣಾ-).

ಲಕಾರ la-kāra. the letter ಲ (ಲ್, Ṡmd. 11).

ಲಕು laku. = ಲಕ. — ಲಕುಮುಕ. the king-fisher (Te.; *cf.* ಲಕಮುಕ). 2, the lapwing (ಟಿಟ್ಟಿಭಕ Si. 178. Te.).

ಲಕುಚ lakuca. = ಲಿಕುಚ. *a kind of bread-fruit tree, Artocarpus lacucha* Roxb. see Nr. s. ಕಂಚಿ.

ಲಕುಟ lakuṭa. = ಲಗುಡ, q. v. a staff; a club.

ಲಕುಮಣ lakumaṇa. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಣ (Ṡmd. 336).

ಲಕುಮಿ lakumi. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಿ (Ṡmd. 336; ಸಿರಿ, etc., ಇನ್ದಿರೆ Ṡm. 6; see ಮಾ-).

ಲಕೋಟು lakōṭu. = ಲಕೋಟೆ 1, ಲಕ್ಕೋಟೆ. an envelope, the envelope of a letter (My.; Mhr., H. ಲಖೋಟಾ, ಲಾಖೋಟಾ); a closed letter, a letter sealed or wafered (My.; Mhr., H.).

ಲಕೋಟೆ lakōṭe. 1. = ಲಕೋಟು, etc. (My.). — ಲಕೋಟೆಹೋಳಿಗೆ. a kind of hōlige (My.).

ಲಕೋಟೆ lakōṭe. 2. the fruit called Laquot (My.).

ಲಕ್ಕ lakka. 1. Tbh. of ಲಕ್ಷ [ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಕ ಬಲಮುಂ ನೆರಪ್ಪೇಱು ಕಳಿಪಿದನಾಗಳ್ Pb. 2, 92 va.]; (Ṡmd. 346; Bp. 10, 13; 22, 52; J. 10, 43). 2, N. (My.).

*ಲಕ್ಕ lakka. 2. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಯ. ಸಾಸಿರ ಪೊಂಗೆಯ್ದುಂ ಚೀ ಕಾಸಟಮೆನ್ದೊನ್ದು ಲಕ್ಕಗೆಯ್ದುದಿದರ್ಕಂ ಮಾಸರಂ Pb. 3, 44.

ಲಕ್ಕಣ lakkaṇa. Tbh. of ಲಕ್ಷಣ. a mark, etc. (Ṡmd. 346; see 334 and ಸಬ್ಬ-).

ಲಕ್ಕಣಿಕೆ lakkaṇike. = ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ. a reed-pen. (G. 103. 445; My.).

ಲಕ್ಕಾ lakkā. a kind of pigeon (B. 3, 114).

ಲಕ್ಕಿ lakki. = ನೆಕ್ಕಿ, ಲಕ್ಕಿಲಿ, ಲೆಕ್ಕಿ, ಲೊಕ್ಕಿ. the shrub or small tree Vitex negundo or trifolia Lin. [Tu. ನೆಕ್ಕಿ]; (ಸಿನ್ದುವಾರ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ಇನ್ದ್ರಾಣಿ Mr. 114, o. r. ಲೊಕ್ಕಿ; ಸಿನ್ದುಕ, ಸಿನ್ದುವಾರ, ಇನ್ದ್ರಸುರಸ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ಇನ್ದ್ರಾಣಿಕೆ Si. 138; ಶೇಫಾಲಿಕೆ 484; ಇನ್ದ್ರಸುರಸ, ಸಿನ್ದುವಾರ G.). see ಅಡವಿಯ-, ಕರೇ-, ಕರ್ಲಕ್ಕಿ, ಬಿಳಿಹೂವಿನ-, ಬಿಳೇ-. — ಲಕ್ಕಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಲಕ್ಕಿಲಿ lakkili. = ಲಕ್ಕಿ. ಕರೀ ಹುವ್ವುಗಳುಳ್ಳ ಲಕ್ಕಿಲಿ (ಶೇಫಾಲಿಕೆ, ಸುವಹೆ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ನೀಲಿಕೆ Si. 138); ಬಿಳೀ ಹುವ್ವುಗಳುಳ್ಳ ಲಕ್ಕಿಲಿ (ಶ್ವೇತಸುರಸೆ, ಭೂತವೇಶಿ 139).

ಲಕ್ಕೆ lakke. Tbh. of ಲಕ್ಷ. (Cpr. 6, 37). [ಮೂವತ್ತಾರು ಲಕ್ಕೆ ಪುರ್ಬಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ದೆ Ap. 2, 23 va.].

ಲಕ್ಕೋಟೆ lakkōṭe. = ಲಕೋಟು, etc. (My.).

ಲಕ್ತಕ laktaka. = ನಕ್ತಕ. *a dirty and tattered cloth, a rag.* 2, lac, the red dye (= ಅಲಕ್ತಕ).

ಲಕ್ತಿಕೆ laktike. = ಲಕ್ತಕ No. 2. (ಹಕ್ಕಳೆ Mr. 110, o. r. ಅಲಕ್ತಿಕೆ).

ಲಕ್ಷ lakṣa. = ಲಕ್ಕ, ಲಕ್ಕೆ. a mark, a sign, a token. 2, *a mark or sign to aim or shoot at, a butt, an aim, a target* (ಶರವ್ಯ, ನಿಮಿತ್ತ, ಗುಱಿ Mr. 296). 3, appearance, show, pretence, disguise, fraud. 4, *a lac, one hundred thousand.* 5, = ಲಕ್ಷ್ಯ No. 3, consideration, attention, regard (Mhr.). (ಸಾಲ) ಲಕ್ಷವಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡ ಬಾರದು. — ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ, ಕೋಟಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮುಕ್ತ (Prvs.). — ಲಕ್ಷ ಕೊಡು. to give heed, to pay attention to, to care for,

to mind, to aim at (B. 5, 94. 124. 169. 181). — ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. by lacs (My.; B. 4, 119). — ಲಕ್ಷಗಟ್ಲೆ. -ಕಟ್ಲೆ. = ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ. (My.; B. 3, 80). — ಲಕ್ಷಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಲಕ್ಷಕೊಡು. (B. 5, 67. 97. 186). — ಲಕ್ಷದೊಳಗೆ ಇಡು. to consider, to regard, to pay attention to (B. 5, 198). — ಲಕ್ಷದೊಳಗೆ ಬರು. to come under observation, to come to the mind, to become a matter of concern, to be perceived (B. 5, 107. 124. 203).

ಲಕ್ಷಕ lakṣaka. marking, indicating, etc. (B. 61, 50).

ಲಕ್ಷಚ್ಯುತ lakṣa-cyuta. a man who has deviated from, or missed, the mark (ತಪ್ಪಲೆಚ್ಚಂ Mr. 296).

ಲಕ್ಷಣ lakṣaṇa. = ಲಕ್ಕಣ. *a mark, a distinctive mark, a sign, a token, a characteristic* (Śmd. 3); character, attribute, quality. 2, *a lucky mark, a favourable sign;* handsomeness (My.; Mhr.). 3, a symptom or indication of disease. 4, an accurate description, a definition (Śmd. 6 Cm.); [Kr. 1, 48]; 5, *aiming at, aim, intention, scope, object, signification;* observation, sight, seeing (ದರ್ಶನ, ಧ್ಯಾನ, ಅವಲೋಕನ, ನೋಟ Mr. 316); form, kind; cause, occasion; operation, influence. 6, the Indian crane, Ardea sibirica (ಸಾರಸ G.). ಭಾಗಾಕಾರಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹಾಗಡ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯದೇ? —ರಾಜರ ಶೀವಿ ತಿರುಕರ ಲಕ್ಷಣ (Prvs.). see Śmd. 334. 335; Nn. s. ಪ್ರತ್ಯಯ and ಸ್ವರ. — ಲಕ್ಷಣಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person deprived of good marks, an unlucky person. ಲಕ್ಷಣಗೇಡಿ ಹೆತ್ತ ಳೇ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳ? (Prv.). — ಲಕ್ಷಣವಿಪ್ಪಿಡಿ. -ಂ-ಪಿಡಿ. to lay hold of characteristics (Śsv. 1, 79 va.).

ಲಕ್ಷಣವನ್ತ lakṣaṇa-vanta. a man endowed with good marks, a lucky man; a handsome man (My.). ಲಕ್ಷಣವನ್ತಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯೇ ಸಿರಿ (Prv.).

ಲಕ್ಷಣವಿಧಿ lakṣaṇa-vidhi. the rule or method of definition (Śmd. 371).

ಲಕ್ಷಣಸಮ್ಬನ್ಧ lakṣaṇa-sambandha. connection with a distinctive mark or attribute (Śmd. 161; ಕುರುಪಿನ ಸಮ್ಬನ್ಧ 162).

ಲಕ್ಷಣಾಚಾರ್ಯ lakṣaṇa-ācārya. a distinguished teacher (Śmd. 3).

ಲಕ್ಷಣೆ lakṣaṇe. an indirect indication or hint, an ellipsis, a word or phrase understood though not expressed, metonymy; indirect application of a word (as distinguished from its literal meaning). (My.).

ಲಕ್ಷಲಕ್ಷಿತ lakṣa-lakṣita. a man who hits the mark (ತಾಗಲೆಸುವನಂ Mr. 296).

ಲಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿ lakṣa-adhikāri. a man possessed of a lac, a millionaire (My.).

ಲಕ್ಷಾನ್ತರ lakṣa-antara. a lac and more, very much (My.).

ಲಕ್ಷಾವಧಿ lakṣa-avadhi. the extent of a lac, very much, very many; by lacs (My.; B. 4, 147. 171).

ಲಕ್ಷಿತ lakṣita. marked, denoted, characterized; recognisable by; defined; hinted at; aimed at; remarked, observed, perceived, discovered, beheld, evident; considered, regarded; enquired into, examined. see ಅ-, ಲಕ್ಷ-; Cpr. 3, 102 va.

ಲಕ್ಷಿತೇಶ್ವರ lakṣita-īśvara. one regarded or favoured by Śiva (Rśv. 1, 10).

ಲಕ್ಷಿಸು lakṣisu. to distinguish; to indicate; to aim at; to consider, to regard, to examine, to behold, to notice, to know, to perceive (ಕುರುವಿಡು Śmd. 334 Cm.; ಕುರುಪಿಡು 335 Cm.; My.).

ಲಕ್ಷೀಕರಿಸು lakṣī-karisu. to aim at; to look at, to behold, to mind, to pay attention to (My.).

ಲಕ್ಷುಮಿ lakṣumi. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮೀ (Dp. 130, 71, 134, 12).

ಲಕ್ಷೇಶ್ವರ lakṣa-īśvara. = ಲಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿ. (My.). ಲಕ್ಷೇಶ್ವರನೊಬ್ಬ, ಭಿಕ್ಷೇಶ್ವರನೊಬ್ಬ (Prv.).

ಲಕ್ಷ್ಮ lakṣma. *a mark, a sign, a token, a characteristic* (ಕಲಂಕ, ಕುರುಹು Nn. 86). 2, *the chief, principal, most excellent.*

ಲಕ್ಷ್ಮಣ lakṣmaṇa. = ಲಕುಮಣ, ಲಚುಮ, ಲಚ್ಚ. having marks or signs. 2, *possessed of lucky marks or signs, lucky, fortunate, prosperous.* 3, the male Indian crane, Ardea sibirica (see ಪೆಣ್ಣು-). 4, Rāmacandra's younger brother (Śmd. 116; Abh. P. 7, 75; J. 16, 14; 18, 2. 4).

ಲಕ್ಷ್ಮಣೆ lakṣmaṇe. *the female of the crane Ardea sibirica.*

ಲಕ್ಷ್ಮಿ lakṣmi. ಲಕ್ಷ್ಮೀ. = ಲಕುಮಿ, ಲಚ್ಚಿ. *good fortune, prosperity, wealth, success, happiness.* 2, *beauty, loveliness, charm, splendour.* 3, a rich or beautiful woman; *N. of the goddess of fortune and beauty, the wife of Viṣṇu,* sprung from the froth of the ocean when churned by the gods and demons. 4, N. of other females. 5, *N. of a plant* (= ಋದ್ಧಿ; see Nr. s. ವದ್ಧಿ). 6, turmeric. — ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಳೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನ್ತಿ. the splendour of wealth (as seen in the person of a rich man, My.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕರ lakṣmī-kara. causing prosperity, productive of wealth.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನ್ತ lakṣmī-kānta. Viṣṇu. (J. 9, 34; 26, 77).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರ lakṣmī-dhara. N. of various persons. 2, Lakṣmaṇa (Abh. P. 7, 78 va.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ lakṣmī-pati. = ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನ್ತ. (J. 8, 49. 67).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುತ್ರ lakṣmī-putra. Kāma. 2, a prosperous rich man (My.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರ lakṣmī-pura. N. of a town (Cpr. 1, 128).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋವಲ್ಲಭ lakṣmī-manas-vallabha. Viṣṇu (J. 17, 60).

ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ lakṣmī-ramaṇa. Viṣṇu (Bp. 58, 62; J. 1, 1).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಲ lakṣmī-lōla. Viṣṇu, Kriṣṇa (Bh. 2, 3, 1; Rām. 1, 5, 7; J. 13, 28).

ಲಕ್ಷ್ಮೀವತ್ lakṣmī-vat. *lucky, prosperous, fortunate, wealthy, rich;* handsome, beautiful.

ಲಕ್ಷ್ಮೀವನ್ತ lakṣmī-vanta. a wealthy man (My.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀವರ lakṣmī-vara. = ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನ್ತ. (J. 1, 8; 13, 64).

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭ lakṣmī-vallabha. = ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ. (Bp. 54, 40).

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾರ lakṣmī-vāra. Thursday. (R.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ lakṣmī-īśa. Viṣṇu (J. 1, 11). 2, N. of a Kannaḍa poet. (1, 11).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರ lakṣmī-īśvara. = ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ. see Prv. s. ಲಾವಂಚ.

ಲಕ್ಷ್ಯ lakṣya. to be marked, to be defined or described (Śmd. 6 Cm.); having marks or attributes; *to be aimed at;* deserving to be regarded; recognisable by. 2, *an aim, an object, a butt, a target;* a characteristic sign or feature (ಕುರುವು Śmd. 4 Cm.); an illustration (ಉದಾಹರಣೆ 139 Cm.). [Kr. 3, 5]. 3, = ಲಕ್ಷ No. 5, attention, consideration, etc. (My.; Mhr.). 4, *sham, pretence, fraud.* see Kāvy. V, 4-9. — ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡು. = ಲಕ್ಷಕೊಡು. (B. 4, 184; 5, 210). — ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರು. to mark, to mind, etc. (My.; B. 5, 205). — ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಡು. = ಲಕ್ಷದೊಳಗೆ ಇಡು. (My.; B. 3, 6; 4, 94. 153. 170). — ಲಕ್ಷ್ಯದೊಳಗೆ ಬರು. = ಲಕ್ಷದೊಳಗೆ ಬರು. (My.; B. 5, 124. 153).

ಲಕ್ಷ್ಯಸಿದ್ಧಿ lakṣya-siddhi. proof derived from examples or illustrations (ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಸಿದ್ಧಿ Śmd. 298 Cm.).

4

ಲಗಕ್ರಿಯೆ la-ga-kriye. doing the short and long syllables: a kind of prosodical computation (Ch.).

ಲಗಡಿಸು lagaḍisu. (= ಲಗಾಯಿಸು). to beat, to flog (Bh. 3, 6, 28; My.; Mhr., H. ಲಗಾವಿಣೇಂ).

ಲಗಬಗೆ laga-bage. = ಲಗೆಬಗೆ. hastily (B. 4, 38; Mhr. ಲಗಬಗ).

ಲಗಬಿಗಿ laga-bigi. hurry and bustle (B. 4, 43; Mhr. ಲಗಬಗ).

ಲಗಳಿ lagaḷi. (*cf.* Mhr. ಲಗಟ, ಲಾಗಟ?). — ಲಗಳಿಚಣ್ಣ. (S. Mhr.).

ಲಗಾಂ lagām. = ಲಗಾಮ, ಲಗಾಮು. the bit of a bridle, a bit-mouth; a bridle (My.; ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ Si. 274; Mhr., H. ಲಗಾಮ).

ಲಗಾಟಿ lagāṭi. an unchaste, quarrelsome, wicked woman (My.; *cf.* Sk. ಲಂಕೆ, ಲಂಜೆ, ಲಟ್ವೆ; Sk. ಲಂಗ = ಸಂಗ).

ಲಗಾಮ lagāma. = ಲಗಾಂ. (ಕಡಿವಾಣ, ಕಲೀಯು, ಕವಿಕೆ, ಪಲ್ಯಯನ, ವಾಘೆ G.; B. 4, 79).

ಲಗಾಮು lagāmu. = ಲಗಾಮ. (My.; B. 5, 12). ತುಣ್ಣಕುದುರೆಗೆ ಗಣ್ಣು ಲಗಾಮು (Prv.).

ಲಗಾಯಿಸು lagāyisu. to join, to affix, to put to or on; to push in (Sk. ಲಗ್; Mhr. ಲಗಟಣೇಂ). 2, = ಲಗಡಿಸು, q. v. (My.). 3, to push into the mouth, to eat (My.).

ಲಗಾವು lagāvu. union, connection, association (My.; Mhr. ಲಗ, ಲಗಾ).

ಲಗು lagu. Tbh. of ಲಘು. light; relieved after suffering, better in health; alleviation; quickly, swiftly. — ಲಗುಬಿಗು. the state of being either easy to be subdued or difficult to be subdued (as another's mind); that of being either not strict or strict (as another's words or order, My.). — ಲಗು ಲಗು. rep. very quickly (B. 2, 38).

ಲಗುಡ laguḍa. = ಲಕುಟ. *a stick, a staff;* a club (ಲಕುಟ, ಡಾಣೆ Śmd. 338).

ಲಗುನ laguna. Tbh. of ಲಗ್ನ (Śmd. 336 Mdb.; Śm. 20: Mhr. ಲಗನ).

ಲಗೆಬಗೆ lage-bage. = ಲಗಬಗೆ. (B. 4, 184).

ಲಗ್ಗ lagga. (= ಲಗ್ಗೆ2). (Cpr. 5, 76 va.).

ಲಗ್ಗಿಕ laggika. Tbh. of ಲಾಗ್ನಿಕ. relating to a bondsman (Śmd. 351, o. r. ಲಗ್ಗಿಗ in Mdb.; 356, o. r. ಲಗ್ಗಿಗ in Mdb.).

ಲಗ್ಗಿಗ laggiga. (Śmd. 49). see ಲಗ್ಗಿಕ.

ಲಗ್ಗೆ lagge. 1. (Tbh. of ಲಗ್ನ). a union or concord of the sounds of various musical instruments (ಬಹುವಾದ್ಯ ನೊಟಿಗಲ್ Mr. 288; Rām. 3, 6, 3; 6, 11, 16; Bh. 5, 11, 39; 8, 21, 26). see ಸಬ್ಬ-. — ಲಗ್ಗೆವಜೆ. -ವಜೆ. various concordantly sounding drums (C. Bp. 42, 24; J. 13, 43). — ಲಗ್ಗೆಸೂಳು. a loud sound of lagge (Bh. 5, 11, 39).

ಲಗ್ಗೆ lagge. 2. (Tbh. of a ಲಂಘ = ಲಂಘನ). ascending, scaling, escalade (My.; Te.); an assault, an attack, a storm (ದಾಟು Bhn. 13). see Cpr. 5, 79. 104; Rām. 6, 11 sum.; 6, 11, 7. 14; C. Bp. 42 sum.; Rsv. 6, 116 va. ಲಗ್ಗೆ ಹತ್ತು. to scale (My.). — ಲಗ್ಗೆಚಣ್ಣಾಡು. -ಆಡು. to play at the game of throwing balls at one another (My.). — ಲಗ್ಗೆಚಣ್ಣು. an assault-ball: the ball used in that game (My.).

ಲಗ್ನ lagna. = ಲಗುನ, (ಲಗ್ಗೆ1). attached, adhered, stuck, held fast; attached to, joined to, connected with; joined, united; fastened in, sticking in; intent on; auspicious. 2, the moment of the sun's entrance into a zodiacal sign. ಪರಿವಿಡಿದು ಮೇಷಾದಿಗಳು ಲಗ್ನಮಂ ಅಕ್ಕು (Mr. 65). 3, *the rising of the sun, of the planets, or of a sign of the zodiac.* 4, the division of the equator which rises in succession with each sign in an oblique sphere. 5, an auspicious moment, a particular time fixed upon as lucky for the performance of anything; the decisive moment, time for action. 6, marriage: nuptials (My.; Mhr.; B. 4, 214). 7, a bard or minstrel who awakes the king in the morning. 8, *an elephant in rut* (ಮದಗಜ Mr. 155). 9, the twelfth part of a day and night (My.).

ಲಗ್ನಕ lagnaka. *a surety, a bondsman, a bail.*

ಲಗ್ನಕಚ lagna-kaca. joined hair, hair matted and twisted together (ಜಟೆ, ಜಡೆ Nr.).

ಲಗ್ನಕಾಲ lagna-kāla. the moment or time pointed out by astrologers as favourable for any undertaking, an auspicious moment or time. 2, the time of marriage (My.). ಲಗ್ನಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡಬಾರದು (Prv.).

ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆ lagna-patrike. the paper on which the auspicious moment for the celebration of a marriage is noted down (My.; Mhr.); a letter sent to call people to a marriage (My.).

ಲಗ್ನಸಮಾರಂಭ lagna-samārambha. the celebration of a marriage (My.; B. 4, 215).

ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ lagna-adhipati. the reigning star in a constellation (My.).

ಲಗ್ನಾಹ lagna-aha. a day fixed upon or chosen as favourable for any undertaking, especially for a marriage (Cpr. 6, 44).

ಲಘಿಮೆ laghime. lightness, absence of weight: a kind of siddhi or supernatural faculty of assuming excessive lightness at will (Mr. 455). 2, smallness, insignificance. 3, frivolousness, fickleness. 4, meanness.

ಲಘಿಷ್ಠ laghiṣṭha. (fr. ಲಘು). most quick; lightest; smallest (My.).

ಲಘು laghu. = ಲಗು. *quick, swift, fleet, rapid* (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ Nn. 145; ಶೀಘ್ರ Mr. 528); *quickly.* 2, light, easy, not difficult, not heavy. 3, prosodically light or short; a short syllable; a mora (Ch.; Mr. 363; Śmd. 19; Kāvy. II, 2, B, 30-32; ಸಯ್ದು Śs.). 4, little, small, slight, unimportant, trivial, insignificant, of little worth or estimation. 5, weak, feeble, wretched, low, lowly, humble (ದೈನ್ಯ 145); mean, contemptible, vain, frivolous. 6, pithless, sapless (ನಿಸ್ಸಾರ 145; 528). 7, soft, low, gentle (as sound). 8, *pleasing, agreeable, pleasant, handsome, beautiful;* a charming, clever man (ಮನೋಜ್ಞ, ಬಲ್ಲನ 145). 9, the going or velocity of the wind (ವಾಯುಚಾರ, ವಾಯುವಿನ ಚಾರ, ಗಾಳಿಯ ನಡೆ 145; ಮರುತಗತಿ 528). 10, *the plant Trigonella corniculata* Lin. (see Si. 155). 11, Agallochum, a particular kind of Agallochum (ಅಗರು 145, o. r. ಮರುಗ; ಅಗರು Mr. 528 in one MS., o. r. ಅರಗು). 12, the root of Andropogon muricatus (ಕರೇಬಾಳದ ಬೇರು G.). — ಲಘುಪಾಟು. an easy manner (Bh. 1, 7, 1).

ಲಘುಚಂಚುಘಾತನ laghu-cañcu-ghātana. a slight stroke with the beak. see ಕರ್ದುಕು.

ಲಘುತಮ laghu-tama. = ಲಘಿಷ್ಠ.

ಲಘುತಮಸಾಮಾನ್ಯಾಪವರ್ತನ laghutama - sāmānya - apavartana. the least common multiple (C.).

ಲಘುತ್ವ laghutva. quickness; lightness; levity: want of decorum; incivility, unpoliteness, disrespect (My.); thoughtlessness, levity, frivolity.

***ಲಘುದೋಷ laghu-dōṣa.** a defect in poetical composition Kr. 1, 129.

ಲಘುಲಯ laghu-laya. *the root of Andropogon muricatus.*
ಲಘುಶಂಕೆ laghu-śaṅke. making water (My.; Mhr.).
ಲಘುಹಸ್ತ laghu-hasta. light-handed, ready-handed, expert, clever; *a spedious shooter, a good archer* (ಶೀಘ್ರವೆಸುವಾತ Hla.).
ಲಂಕಾಧಿಪತ್ಯ laṅkā-ādhipatya. the rule over Laṅkā (J. 18, 7).
ಲಂಕಾನಾಥ laṅkā-nātha. Rāvaṇa (My.).
ಲಂಕಾನಿವಾಸಿ laṅkā-nivāsi. an inhabitant of Laṅkā (J. 2, 10).
ಲಂಕಾಪತಿ laṅkā-pati. = ಲಂಕಾನಾಥ. (My.).
ಲಂಕಿಣಿ laṅkiṇi. a female demon of Laṅkā (Rām. 5, 2, 7; My.). 2, a woman without fear and shame (My.).
ಲಂಕಿತ laṅkita. mistake for ಲಂಘಿತ. passing over from one to another (Bp. 19, 11).
ಲಂಕೆ laṅke. ಲಂಕಾ. *the capital of Rāvaṇa in Ceylon; Ceylon.* 2, N. of a female evil spirit. 3, an unchaste woman. ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲದ ಕಪಿ ಲಂಕೇ ಸುಟ್ಟಿತು. — ಲಂಕೆಗೆ ಹೋದರೂ ಕೊಂಕಣಿಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Sp. s. ಮೆಕ್ಕೆ; Bp. 54, 62.
ಲಂಕೇಶ್ವರ laṅkā-īśvara. = ಲಂಕಾಪತಿ. (My.).
ಲಂಕೋಪಿಕೆ laṅkōpike. *the plant Trigonella corniculata* Lin.
ಲಂಗ laṅga. a skirt (worn by Mahomedan and certain Hindu females, My.; H.). see Prv. s. ಬೆಕ್ಕಪ್ಪ.
ಲಂಗರ್ laṅgar. = ನಂಗಲ್, ಲಂಗರ. an anchor (My.; Si. 85; M.; Mhr. ನಾಗರ, ನಾಂಗರ; Mhr., H. ಲಂಗರ; Br. ನಂಗೂರ, ಲಂಗರು; T. ಇಲಂಗರ್, ನಂಗುರ, ನಂಗೂರ).
ಲಂಗರ laṅgara. = ಲಂಗರ್. (B. 3, 118).
***ಲಂಗಿಗ laṅgiga.** one who jumps: a Domba. Tbh. of ಲಂಘಕ. ಮಿಳಿಯ ಬಿದಿರ ಮೇಗೇಱಿಯಾಕಾಶದೊಳಾಡುವ ವಿದ್ಯಾಧರ ಲಂಗಿಗರ ಮನೆಯೊಳ್ Vr. 8, 26.
***ಲಂಗಿಸು laṅgisu.** = ಲಂಘಿಸು. ಸಿಂಗಂಗಳಳುರೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಲಂಗಿಸಿ ಪುಡಪುಡನೆ ಪುಱ್ಱ ಸತ್ತುವು ಪಲವುಂ Pb. 5, 92.
ಲಂಗೋಟಿ laṅgōṭi. a piece of cloth worn round the loins covering the privities (My.; ಕೌಪೀನ, ಗುಹ್ಯಾಂಗ Si. 437; Mhr., H.; Br.).
ಲಂಘನ laṅghana. (= ಲಗ್ಗ, ಲಗ್ಗ 2). the act of leaping or jumping, going by leaps or jumps, springing; leaping over, overstepping, stepping across, crossing; one of a horse's paces: curvetting, bounding. 2, *going beyond bounds, transgressing, violation;* offence, affront; contempt. 3, ascending, mounting; assaulting, storming, capturing a fort; capture, conquest. 4, fasting, abstinence. see ಗತಿ-; ಕುಪ್ಪು, ದಾಣ್ಣು, ಪಾಯ್, ಲಾಗು 1.
ಲಂಘನೆ laṅghane. = ಲಂಘನ 1-3. (My.).
ಲಂಘಿತ laṅghita. left over, overstepped, passed beyond, passed over; transgressed, violated; disregarded; insulted. see ಲಂಕಿತ; V. 11, 9.
ಲಂಘಿಸು laṅghisu. to leap, to spring (Bp. 32, 25; 61, 32; Rśv. 5, 116); to jump or spring over, to leap or step over; to overstep, to overflow (Cpr. 5, 40); to ascend, to mount upon; etc.
ಲಂಘ್ಯ laṅghya. to be jumped or stepped over, to be crossed; attainable; capable of being transgressed or violated; to be neglected or disregarded; capable of being wronged. see ಅ-.
ಲಚುಮ lacuma. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಣ. having marks or signs, etc. (My.).
ಲಚ್ಚಣ laccaṇa. Tbh. of ಲಾಂಛನ. a mark, sign. (Śmd. 340. 372; ಲಾಂಛನ Ct. II, 29; see ಮಿಗ-).
ಲಚ್ಚಿ lacci. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಿ. N. (My.; Te.).
ಲಚ್ಮ lacma. = ಲಚುಮ. (My.).
ಲಜ್ಜಾಳು lajjā-ālu. bashful, modest, shameful (My.).
ಲಜ್ಜಾವತಿ lajjā-vati. a woman possessed of shame, etc. (My.). 2, a prickly shrub, the humble plant, Mimosa pudica Lin. (St. & Pl.).
ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನ lajjā-vihīna. destitute of shame, void of modesty, shameless, impudent (ನಾಚಿಲಿ Kk. 39; Śm. 48).
ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನತ್ವ lajjā-vihīnatva. shamelessness, impudence (ಬಱ್ಱು Śm. 93).
ಲಜ್ಜಾಶೀಲ lajjā-śīla. *of a modest disposition, bashful, modest* (ನಾಚುವಾತನು Nr.).
ಲಜ್ಜಾಹೀನ lajjā-hīna. = ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನ. (My.).
ಲಜ್ಜಿತ lajjita. *ashamed, abashed, modest, bashful* (ಹ್ರೀತ, ನಾಚಿದುದು Nr.); embarrassed, perplexed. feminine ಲಜ್ಜಿತೆ (Grj. 10, 2).
ಲಜ್ಜಿಸು lajjisu. to be ashamed, to blush (Cpr. 6, 77; Bp. 20, 24; 24, 66; 41, 10; 46, 7; 54, 82; J. 7, 58).
ಲಜ್ಜೆ lajje. ಲಜ್ಜಾ. *shame, modesty, bashfulness;* embarrassment, perplexity (ಪಾಲಿ Nn. 31); one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). see ನಾಂಚು, ನಾಣ್ಚು. — ಲಜ್ಜೆ ಪಡು. = ಲಜ್ಜಿಸು. (My.). — ಲಜ್ಜೆವೆರಸು. -ವೆರಸು. to be joined with or possessed of shame, to feel ashamed (J. 11, 28).
ಲಜ್ಯೆ lajye. *shame, modesty, bashfulness.*
ಲಂಚ lañca. = ಲಂಚೆ. (ಲಂಚೆ Mr. 270; My.; Mhr. ಲಾಂಚ). ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಂಚು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. — ಲಂಚ ಕೊಡ್ಡವ ಕೊಂಚ. — ಅಂಚೀ ಕಾಗದ ಮುಂಚೇ ಬನ್ದರೆ ಲಂಚ ಯಾಕೆ? — ಮಂಚಕ್ಕೆ ಮಣೆ ಯಾಕೆ? ಲಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಣೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). ಸೊಡರು ಲಂಚವ ಕೊಣ್ಡು, ಕೊಡುವುದೊಚ್ಚತ ಬೆಳಗ; ಪೊಡವಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಬೆಳಗೀವೋಲ್ ಲಂಚವ ಹಿಡಿಯದವ ಧರ್ಮಿ (Sp.). — ಲಂಚ ಗಿಂಚ. reit. (My.). — ಲಂಚ ತಿನ್ನು. to take bribes (My.). — ಲಂಚ ಸಂಚ. reit. (My.).
ಲಂಚಖೋರ lañca-khōra. a receiver of bribes (My.).
ಲಂಚಗಾಱ lañca-gāṟa. = ಲಂಚಖೋರ. (My.).
ಲಂಚಂಗುಳಿ lañca-ṅ-guḷi. (Śmd. 238). a man who takes bribes.
ಲಂಚವಣಿಗ lañca-vaṇiga. (Śmd. 242). = ಲಂಚಂಗುಳಿ.
ಲಂಚೆ lañce. *a present, a bribe* (ಲಂಚ Mr. 270).
ಲಂಜೆ lañje. an adulteress (Sk.).
ಲಟ್ laṭ. = ನಟ್. a sound to imitate that of cracking the finger joints and that of the branch of a tree breaking. — ಲಟ್ ಲಟ್. rep. (My.).
ಲಟ laṭa. 1. = ಲಟ್, etc. — ಲಟ ಲಟ. rep. = ಲಟ್ ಲಟ್. (My.).
ಲಟ laṭa. 2. = ಲೊಟ. an imitative sound. — ಲಟ ಪಟ. = ಲೊಟ ಪಟ. ಕದ ನುಂಗುವವನಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಲಟ ಪಟ (Prv.).
ಲಟಕಟಿಸು laṭakaṭisu. to grow agitated; to become restless; to be alarmed (Rām. 3, 6, 45; Bh. 3, 13, 34; 7, 3, 77; 8, 24, 46; 8, 25, 7; J. 4, 18; 12, 12; Mhr. ಲಟ ಪಟ, lively motion; restlessness; the agitation of terror).
ಲಟಕ್ಕನೆ laṭakkane. = ನಟಕ್ಕನೆ. (My.). word to indicate sound produced in breaking or cracking.
ಲಟಪಟ laṭapaṭa. restlessly, quickly (see Mhr. s. ಲಟಕಟಿಸು). ಲಟಪಟ ನಡುಗು (B. 4, 41).
ಲಟಲಟಿಸು laṭa-laṭisu. to shake tremulously and quickly (Bh. 3, 21, 14; 7, 6, 66; Mhr. ಲಟಲಟಣೇಂ).
***ಲಟಹ laṭaha.** delight. ಪಱೆಯಿಂ ಪೊಯ್ಯಿಸಿಯೊಸೆದು ರಾಗಿಸಿ ತ್ರಿದಣ್ಡಮನೆತ್ತಿ ಸೊಕ್ಕಿದ ಪ್ರಜೆವೆರಸು ಲಟಹದಿನ್ದಾಡಿದೊಂ Vr. 190, 15.

ಲಟಾಪಟಿ laṭāpaṭi. altercation, sharp bandying of angry words, coming to blows (My.; Mhr.).

ಲಟ್ಟ laṭṭa. a stick; a club (My.; Mhr., H.); monstrously large, stout, thick (My.; Si. 303; Mhr., H.). — ಲಟ್ಟಾವಾದ್ಯ. = ಗೆಜ್ಜೆ ಗೋಲು. (My.; H.).

ಲಟ್ಟಣಿಗೆ laṭṭaṇige. a roller (to ink forms of types, B. 4, 209); a rolling-pin (My.; Mhr. ಲಾಟಣೆ, ಲಾಟ).

ಲಟ್ಟಿಸು laṭṭisu. to roll out, as a piece of pastry or dough (My.; Mhr. ಲಾಟಣೇಂ).

ಲಟ್ಟೆ laṭṭe. a rude and reckless woman (Bp. 40, 56; Mhr. ಲಾಟ್ಯಾ; Sk. ಲಟ್ಟ, a bad, contemptible man).

ಲಟ್ವೆ laṭve. *a kind of bird,* said to be a kind of sparrow. 2, a game, gambling. 3, a bad or unchaste woman.

ಲಡಾಯಿ laḍāyi. fighting; a fight; war (C.; Br.; Cb. 7. 17. 111, etc.; Mhr., H. ಲಢಾಈ). ಬಡಾಯಿ ಬಲ್ಲವನು ಲಡಾಯಿ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.).

ಲಡಿ laḍi. a string (of pearls, etc.; Mhr., H. ಲಡ, ಲಢ, ಲಡೀ; My.; Si. 218. 219).

ಲಡ್ಡ laḍḍa. = ಲಣ್ಡ 1. a wretch, a villain, a bad man (Sk.).

ಲಡ್ಡಿಕೆ laḍḍike. = ಲಡ್ಡಿಗೆ. see ಗುಳ್ಳುರಿಗೆ.

ಲಡ್ಡಿಗೆ laḍḍige. Tbh. of ಲಡ್ಡುಕ. see Prvs. s. ತಟಗು, ಸಡ್ಡಕ.

ಲಡ್ಡು laḍḍu. = ಲೊಡ್ಡು. pithlessness, weakness (as that of wood, My.). — ಲಡ್ಡಾಗು. -ಆಗು. to become pithless or weak, as wood (My.). — ಲಡ್ಡುತೊಲೆ. a pithless, unsound beam (My.). — ಲಡ್ಡುಮರ. a pithless tree (My.). — ಲಡ್ಡು ಸವುದೆ. pithless firewood (My.). [Tu.].

ಲಡ್ಡು laḍḍu. = ಲಾಡು. a sweetmeat-ball of numerous varieties (Sk.; Mhr. ಲಡ್ಡು, ಲಾಡು; My.).

ಲಡ್ಡುಕ laḍḍuka. = ಲಡ್ಡಿಕೆ, ಲಡ್ಡಿಗೆ, ಲಡ್ಡು q. v., ಲಡ್ಡುಗೆ. (Sk.).

ಲಡ್ಡುಗೆ laḍḍuge. Tbh. of ಲಡ್ಡುಕ. (ಮೋದಕ Nr.; ಲಡ್ಡುಕ Nr.; Śmd. 159; Bp. 14, 15; Bh. 1, 19, 18; V. 9, 78). [ವಿಷದ ಲಡ್ಡುಗೆಯ ನಿಕ್ಕೆಯುಂ Pb. 2, 32 va.; Vr. 78, 17].

ಲಣ್ಡ laṇḍa. 1. (Tbh. of ಲಡ್ಡ, q. v.). (Te.; T. ಇಲಣ್ಡ; Mhr.: a deeply designing and knavish fellow; a refractory child, etc.). ಪಿಣ್ಡ ಹಾಕಿದರೂ ಲಣ್ಡನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಲಣ್ಡ laṇḍa. 2. = ಲದ್ದಿ. excrement (Sk., also ಲೇಣ್ಡ; ಲದ್ದಿ Mr. 158).

ಲಣ್ಡತನ laṇḍatana. knavery (Dp. 24, 2).

ಲತಾಗೃಹ latā-gṛiha. a creeper-house, an arbour (My.).

ಲತಾಂಗಿ latā-aṅgi. a woman of a creeper-like delicate form (Cpr. 2, 14; 3, 68; Bp. 3, 4; 48, 4; 52, 1).

ಲತಾನ್ತ latā-anta. the end of a creeper: a flower (ಪ್ರಸೂನ, ಹೂ Nn. 25; ಸುರಭಿ, ಪುಷ್ಪ 30; ಸುಮನ, ಪುಷ್ಪ 68; ಪುಷ್ಪ 120; Bp. 26, 39; Śsv. 3, 16; J. 18, 19).

ಲತಾನ್ತಶರ latānta-śara. Kāma (J. 6, 36).

ಲತಾಬನ್ಧ latā-bandha. N. of a certain feat of wrestlers (Śsv. 4, 75).

ಲತಾರ್ಕ latā-arka. a green onion.

ಲತಾವಧು latā-vadhu. a creeper looked upon as a woman (J. 3, 23).

ಲತಿಕಾಗೃಹ latikā-gṛiha. = ಲತಾಗೃಹ (Cpr. 3, 28 va.).

ಲತಿಕಾಸಮೂಹ latikā-samūha. a clump or bush of creepers, etc. (ಗುಂಜ, ಲತೆಯ ಹೊದಱು Nn. 133).

ಲತಿಕೆ latike. ಲತಿಕಾ. a small creeper; a winding plant in general; a plant of any kind. (Cpr. 1, 83; 4, 36; 7, 152; Bp. 18, 84).

ಲತೆ late. ಲತಾ. one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77): *a creeper, a climbing or winding plant.* 2, a plant of any kind (ಸಸಿ Śm. 111). 3, *a branch.* 4, *the plant Panicum italicum.* 5, *the plant Cardiospermum halicacabum.* 6, *the plant Gaertnera racemosa.* 7, the plant toṭṭi (Śm. 89). 8, the plant biṅga (Śm. 83). — ಲತೆವನೆ. -ಮನೆ. (Śmd. 386). a bower, an arbour. — ಲತೆವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. (Śmd. 386; Kk. 99). a branched creeper.

ಲತೋದ್ಗಮ latā-udgama. *the upward climbing of a creeper* (ಮರದ ಮಡಲ್ Hlā.).

ಲತ್ತೆ latte. = ಲಾತು. a kick; a blow (My.; Mhr. ಲತ್ತಾ, ಲಾತ). ಲತ್ತೆ ಜಾಡಿಸು (B. 5, 13). ನಿನಗೆ ಲತ್ತೆ ಬೀಜಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (3, 61; My.). ಲತ್ತೆ ಕೊಡು, -ಹಾಕು (My.).

ಲತ್ವ latva. the letter or syllable ಲ (ಲ್, Śmd. 41. 281. 366).

ಲದ್ದಿ laddi. the dung of elephants, camels, horses, asses, or mules (My.; ಲಣ್ಡ Mr. 158; Te. ಲದ್ದಿ, ಲದ್ದೆ; T. ಇಲತ್ತಿ, ಇಲತ್ತೈ; Mhr., H. ಲೀದ; Mhr., H. ಲೇಣ್ಡ, a nodule of the dung of sheep, goats, horses, camels, rats, etc.). ಕುಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿ, ಆಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಲದ್ದಿ (Prv.). ಲದ್ದಿ ಹಾಕು (My.).

ಲಪನ lapana. speaking, talk. 2, *the mouth*; the face.

ಲಪನಶ್ರೀ lapana-śrī. the lustre of the face (Cpr. 5, 133).

ಲಪಿತ lapita. *spoken, said,* chattered; speech.

ಲಪ್ಪ lappa. Tbh. of ಲೇಪ. putty (My.).

ಲಪ್ಪಟ್ಟೆ lappaṭṭe. a cloth for wrapping round the head (My.; Mhr., H. ಲಪೇಟ, ಲಪೇಟಾ).

ಲಬ laba. ಲಬಾ labā. ಲಬೋ labō. a sound in imitation of that produced by beating oneself on the mouth. — ಲಬ ಲಬ. rep. (My.; Te.; Mhr.: gabble, clack). ಲಬ ಲಬ ಅನ್ನ ಬಡಕೊಳ್ಳು (My.). — ಲಬಾ ಲಬ. = ಲಬ ಲಬ. (My.). — ಲಬೋ ಲಬೋ. = ಲಬಾ ಲಬ. [Tu.].

ಲಬ್ಧ labdha. *taken hold of, obtained, received, got, gained, won, acquired.* 2, obtained, as a quotient by division, etc. (Mr. 63).

ಲಬ್ಧನಾಶ labdha-nāśa. the loss of anything acquired (My.).

ಲಬ್ಧವರ್ಣ labdha-varṇa. having learnt his letters: *lettered, learned, skilful, clever.*

ಲಬ್ಧಾಗಮನಾಭ್ಯನುಜ್ಞೆ labdha-āgamana-abhyanujñe. order obtained to come near (Cpr. 5, 112 va.).

ಲಬ್ಧಾನುಜ್ಞ labdha-anujña. *one who has obtained leave of absence.*

ಲಬ್ಧಿ labdhi. *obtaining, gaining, acquisition, acquirement, attainment.* 2, anything gained or obtained, gain, profit. 3, the quotient in arithmetic.

ಲಬ್ಬೆ labbe. a caste of people who originally were Arabs; they are still Mahomedans, but speak a dialect of Tamil; they sell ghee, cloths, etc. (My.; Te.; H.).

ಲಭ labha. = ಲಮ್ಭ. see ಅ-, ದುರ್ಲಭ, ಸು-.

ಲಭಿಸು labhisu. to be gained or obtained, etc. (My.).

ಲಭ್ಯ labhya. acquirable, obtainable, attainable, procurable (My.). 2, intelligible. 3, *suitable, proper, fit.*

ಲಮಾಣಿ lamāṇi. = ಲಮ್ಬಾಡಿ, etc. a lambāḍi. (S. Mhr.).

ಲಮ್ಪಟ lampaṭa. = ಲಮ್ಬಳ 1, ಲಮ್ಬಟ. covetous, greedy, desirous, lustful; *hampering after, addicted to, devoted to* (women

and worldly pleasures), *lascivious, dissolute* (ಲೋಲುಪ, ಲೋಲುಭ Nr.; ಲಾಲಸ, ಲೋಲುಪ, etc.; ಅಳುಪುವಂ Mr. 232).

ಲಮ್ಪಟತನ lampaṭatana. = ಲಮ್ಪಟತೆ. (ಲೋಲುಪ್ತಿ G.). [ಜಂಗಮವೇ ಲಿಂಗವೆಮ್ಬುದಕ್ಕೆ ಏನು ಗುಣ ಮನದ ಲಮ್ಪಟತನ ಹಿಂಗದಾಗಿ Bv. 217].

ಲಮ್ಪಟತೆ lampaṭate. eagerness, greediness; libertinism, dissoluteness, lewdness. (Cpr. 4, 80).

ಲಮ್ಪಟತ್ವ lampaṭatva. = ಲಮ್ಪಟತೆ. (J. 4, 60).

ಲಮ್ಪುಟೆ lampu-aṭe. = ಅಲಪಟೆ. weariness, fatigue (Te.; My.).

ಲಮ್ಪಟೆ lampaṭe. a woman who is addicted to (J. 5, 56).

***ಲಮ್ಪಳ lampaḷa.** = ಲಮ್ಪಳ 1. greedy, etc. ಲಮ್ಪಳರಪ್ಪೆಮ್ಮನ್ದಿಗರಂ ಬಗೆವನ್ದದೆ ಕೊಡ್ಡಿಕ್ಕವೆ ಸಕಲ ವಿಷಯ ವಿಷಮ ವಿಷಂಗಳ್ Ap. 4, 73.

ಲಮ್ಪು lampu. = ಅಲಮ್ಪು, q. v. beauty; ornament, etc.

ಲಮ್ಬ lamba. = ಲಮ್ಬು. hanging down, depending, pendulous, pendent, dangling (Bp. 59, 17). 2, hanging on or upon, attached to. 3, long, tall; length (My.). 4, expanded, great, large; spacious, capacious. 5, a perpendicular (in geometry). see ಅವ-, ಆ-, ಪ್ರ-, ಪ್ರಾ-. 6, N. of a Daitya (C. Bp. 47, 21).

ಲಮ್ಬಕರ್ಣ lamba-karṇa. a long-eared male (Bp. 8, 33); an elephant; an ass; etc.

ಲಮ್ಬಜಠರ lamba-jaṭhara. a big-bellied male (Bp. 8, 33).

ಲಮ್ಬಜಿಹ್ವ lamba-jihva. a long-tongued male (Bp. 8, 33).

ಲಮ್ಬಣ lambaṇa. = ಲಮ್ಬಳ 2. Tbh. of ಲಮ್ಬನ. [ಸುರಗಿಗಿವು ಲಮ್ಬಣಕ್ಕವು ಬರಗಲೆಗಿವು...ಎನ್ದಾದರದಿನ್ದಂ ಕೊಯ್ದರಾಯ್ದು ದಿವಿಜಾಂಗನೆಯರ್ Ap. 7, 68; Pb. 5, 6 va.]. — ಲಮ್ಬಣಮಾಲೆ. long garlands (V. 5, 2; Rśv. 8, 5 va.).

ಲಮ್ಬಣಿಗೆ lambaṇige. Tbh. of ಲಮ್ಬನ. (ಲಮ್ಬನ Nr.).

ಲಮ್ಬನ lambana. = ಲಮ್ಬು, ಲಮ್ಬಣ, ಲಮ್ಬಳ 2. hanging down, depending, etc. 2, *a long necklace depending from the neck to the navel.* see ಆ-.

ಲಮ್ಬನಾಸಿಕ lamba-nāsika. a long-nosed male (Bp. 8, 33).

ಲಮ್ಬನೇತ್ರ lamba-nētra. a large-eyed male (Bp. 8, 33).

ಲಮ್ಬಳ lambaḷa. 1. Tbh. of ಲಮ್ಪಟ. covetous, greedy (Śmd. 31, or perhaps ಲಮ್ಬಟ 31).

ಲಮ್ಬಳ lambaḷa. 2. Tbh. of ಲಮ್ಬನ. a long garland (Cpr. 6, 49; Rām. 1, 7, 14).

ಲಮ್ಬಟ lambaḷa. = ಲಮ್ಬಳ 1, q. v.

ಲಮ್ಬಾಡಿ lambāḍi. = ಲಮಾಣಿ, ಲಮ್ಬಾಣಿ. a Lumbadee (or Brinjari), a migratory caste who trade in salt, grain, bullocks, etc., and often have the character of being thieves (My.; Br.; H.; T. ಇಲಮ್ಬಾಡಿ; M. ಲಮ್ಮಾಗಳ್). *cf.* ಸುಕಾಲಿಗ.

ಲಮ್ಬಾಣಿ lambāṇi. = ಲಮ್ಬಾಡಿ. (My.; B. 4, 130).

ಲಮ್ಬಿ lambi. hanging down, depending, pendent; *hanging on or upon, suspended from;* being attached to, resting on. see ಅರ್ಥ-.

ಲಮ್ಬಿಕೆ lambike. hanging down, etc. 2, the uvula. 3, the lobe of the ear (ಪತ್ರಾಶ್ರಯ, ಹಾಲೆ Mr. 319). see ಪ್ರಾ-.

ಲಮ್ಬಿತ lambita. hanging down, pendent; suspended; sunk, gone down; laying hold of, attached to; supported or resting on; slow (of time in music). see ಆ-, ವಿ-; Cpr. 2, 58; Bp. 12, 14.

ಲಮ್ಬಿಸು lambisu. to hang down, to dangle, to hang from, etc. (J. 7, 16; 13, 59). 2, to extend, to become great (Bh. 2, 2, 108); to lengthen, to expand (as words, time, etc., My.).

ಲಮ್ಬು lambu. = ಲಮ್ಬ, ಲಾಮ್ಬು. Tbh. of ಲಮ್ಬ. long; length (My.; Te.; Mhr. ಲಾಮ್ಬ, ಲಾಮ್ಬಿ).

ಲಮ್ಬೋದರ lamba-udara. pot-bellied: a glutton; *Gaṇēśa.*

ಲಮ್ಬೋದರಿ lamba-udari. N. of a female demon (J. 16, 35. 36. 41).

ಲಮ್ಭ lambha. = ಲಭ. obtaining, attaining, attainment, acquirement; finding, meeting with; procuring; causing to get; gain. see ಆ-, ಉಪ-, ಪ್ರ-, ವಿಪ್ರ-, ವಿ-.

ಲಯ laya. (= ಲಾಯ). clinging, adhering, adherence, clinging to, embracing. 2, lying, reclining, dwelling in, staying in; lurking, hiding, cowering; rest, repose; place of rest, a dwelling, a house (see ಆ-). 3, melting, fusion; melting away; dissolution, extinction, destruction (ಶಂಕು, ಕೆಡುವನ್ತಾದು Nn. 147); ಲಯವಹುದು (ನಿರ್ಮೂಲನ, ಪ್ರಲಯ 100); disappearing, vanishing, disappearance. 4, mental inactivity, slackness of mind. 5, *equal time in music and dance* (ಸಮಾನವಪ್ ಆಗುಹಂ Hlā.; ಸಮನೆತ್ತಲ್ಲಿ Mr. 79); *time in music* (Ch.), regarded as of three kinds: druta, madhya, vilambita. 6, a pause in music. 7, the root of Andropogon muricatus (ಬಾಳದ ಬೇರು G.). ಬಲವಿದ್ದದ್ದು ಲಯವಾದ ಮೇಲೆ ಭಯ ಪಡುವದೇ ಸರಿ. — ಭಯವಾದ್ದು ನಯದಿನ್ದ ಲಯವಾದೀತೇ? (Prvs.). see ಅಱಿಯಿಸು, ಅಟ್ಟು, ಪುಚ್ಚಱಿಸು.

ಲಯಕಾಲ laya-kāla. time of dissolution or destruction. (Bp. 54, 12; Śsv. 4, 38).

ಲಯಗ್ರಾಹಿ laya-grāhi. N. of two vṛittas (Ch.).

ಲಯನ layana. clinging, adhering; lying; rest, repose; a place of rest, a house. see ಗುಣಲಯನಿ.

ಲಯಾಗ್ನಿ laya-agni. the fire at the destruction of the world (Bp. 56, 24).

ಲಲನ lalana. playing, sporting, dallying; play, etc. (ಮೋಜು G.); — a husband (Bp. 11, 45). 2, lolling the tongue.

ಲಲನೆ lalane. a wanton woman. 2, *a woman in general* (ರಾಮೆ Mr. 504; Grj. 3, 11; Bp. 40, 12); a wife. 3, the tongue. ಜಲದ ಒಳಗಿನ ಕಲ್ಲು ಸಲೆ ಚಿವರ ಬಲ್ಲುದೇ? ಲಲನೆಯುರ ಒಲುಮೆ ತನಗೆಮ್ಬ ಮರುಳಂಗೆ ಮಲರೋಗದನ್ತೆ (Sp.).

ಲಲನ್ತಿಕೆ lalantike. *a long pendulous necklace, one reaching to the navel.*

ಲಲಾಟ lalāṭa. *the forehead.* ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಲಾಗಾಟ ಹಾಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಲಲಾಟಪಟ್ಟ lalāṭa-paṭṭa. the plate of the forehead: *the forehead.* 2, a tiara, a fillet.

ಲಲಾಟರೇಖೆ lalāṭa-rēkhe. a line on the forehead supposed to indicate long life (Sk.). 2, destiny written by Brahmā on each man's forehead (My.).

ಲಲಾಟಲಿಖಿತ lalāṭa-likhita. = ಲಲಾಟರೇಖೆ No. 2. (My.).

ಲಲಾಟಲೇಖೆ lalāṭa-lēkhe. = ಲಲಾಟರೇಖೆ No. 2. (My.).

ಲಲಾಟಶೂನ್ಯ lalāṭa-śūnya. a man who has a bare forehead, *i. e.* a forehead without any sectarian mark (My.).

ಲಲಾಟಾಕ್ಷ lalāṭa-akṣa. Śiva (Bp. 61, 89).

ಲಲಾಟಿಕೆ lalāṭike. *an ornament worn on the forehead.* 2, *a mark made with sandal, etc., on the forehead.* see ನೊಸಲ ಪಟ್ಟ.

ಲಲಾಮ lalāma. *a mark or spot on the forehead* (ತಿಲಕ, ಬೊಟ್ಟು Nn. 26; ತಿಲಕ Mr. 498). 2, *a mark or spot in general, a sign, a token.* 3, a good mark (ಸಲಕ್ಷಣ, ಒಳ್ಳಿಹ ಲಕ್ಷಣ 29). 4, *a banner, a flag, an ensign* (ಧ್ವಜ, ಪತಾಕೆ 26). 5, *eminence, greatness,*

dignity (ತುಂಗ, ದೊಡ್ಡಿತು 26; ಹೆಮ್ಮೆ 498). 6, *beauty* (ಶೃಂಗಾರ 26). 7, *an ornament* (ವಿಭೂಷಣ, ಆಭರಣ 26; ಆಭರಣ 498). 8, *any one who is the ornament of his class, any eminent or principal person* (ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಮುಖ್ಯ 26; ಮುಖ್ಯ 498). 9, Sarasvatī (ಭಾರತಿ, ಸರಸ್ವತಿ 26). 10, Lakṣmī (ಗೋಮಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 26). 11, a bull, an ox (ವೃಷಭ, ಬಸವ 26). 12, *a horse* (ತುರಂಗ, ಕುದುರೆ 26; ವಾಜಿ 26). 13, the sun (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ 26); the moon (ಚನ್ದ್ರ 26). 14, a point (ಅಗ್ರ, ತುದಿ 26). 15, *a horn* (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು 26; ಕೋಡು 498). 16, *a tail* (ವಾಳ, ಬಾಲ 26; ನೀಳ್ದ ಲರ್ವ ಬಾಲ 498). 17, a ray (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 26). 18, red (ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು 26). 19, lac, the red dye (ಅಲತಿಗೆ 498). 20, white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 26). 21, sport (ಕೇಲಿ, ಕ್ರೀಡೆ 26). 22, a sound or tone (ನಾದ, ಸ್ವರ 26).

ಲಲಾಮಕ lalāmaka. *a chaplet or wreath of flowers worn on the forehead.*

ಲಲಿತ lalita. sported, played; sporting, playing, dallying, wanton, frolicsome, amorous, voluptuous; lovely, handsome, beautiful, graceful, elegant; simple, artless; gay, cheerful; soft, gentle; pleasant, agreeable, sweet, wished for, desired, loved. 2, sport, dalliance, amorous gesture; grace, beauty; charmingness, *gracefulness of gait, softness and delicacy of motion,* languid gestures in a woman; any natural and artless act; simplicity, innocency. 3, N. of a plant (ಹಸ್ರುಗಣೆ Mr. 121). 4, N. of a vṛitta (Ch.).

ಲಲಿತಗತಿ lalita-gati. N. of a vṛitta (Ch.).

ಲಲಿತಪದ lalita-pada. N. of three vṛittas (Ch.).

ಲಲಿತರಗಳೆ lalita-ragaḷe. a kind of metre (Cpr. 6, 102 seq.).

ಲಲಿತವೃತ್ತಿ lalita-vṛitti. a kind of anuprāsa (Kāvy. III, 2, B, 52. 53).

ಲಲಿತಾಂಗ lalita-aṅga. a handsome, etc. body (J. 19, 51).

ಲಲಿತಾಂಗಿ lalita-aṅgi. a handsome, etc. woman (Bp. 57, 61; J. 3, 10).

ಲಲಿತೆ lalite. a wanton woman; a woman in general. 2, one of the ragaḷe metres (Ch.).

ಲಲ್ಲಯಿಸು lallayisu. to caress, to kiss, etc. (Cpr. 8, 4 va.).

ಲಲ್ಲೆ lalle. coaxing, caressing, blandishing; love, affection; a kiss (ಅರವೆ, ಮುದ್ದು Ś.s.; ಅರುವೆ, ಮುದ್ದು Kk. 31; Śm. 75; Cpr. 4, 78; 8, 53; Rśv. 8, 82 va.; J. 6, 34; Mhr. ಲಳಾ). [ಮಲರ್ದಲರ್ದೆಸೆವೀ ಮೊಲ್ಲೆಯುಂ ಒಲಿಸಿದ ನಲ್ಲರ ಲಲ್ಲೆಯುಮಾರಾರ ಮನಮುಮಂ ಸೋಲಿಸವೇ Ap. 11, 114; Pb. 3, 83]. — ಲಲ್ಲೆಗೆಯ್. to caress; to kiss (J. 11, 22; 15, 43). [ಬಗೆ ಗೆಲಲೆನ್ದು ಕಾದಿ ಪುಸಿನಿದ್ದೆಯೊಳಾನಿರೆ ಲಲ್ಲೆಗೆಯ್ದು Pb. 4, 107]. — ಲಲ್ಲೆನುಡಿ. = ಲಲ್ಲೆವಾತು. (C. Bp. 19, 32). — ಲಲ್ಲೆವಾತು. -ಮಾತು. a blandishing word, an affectionate word (Rām. 3, 8, 33; J. 11, 21. 23).

ಲಲ್ಲೈಸು lallaisu. = ಲಲ್ಲಯಿಸು. ಕುಡದಿರ್ ಪುರಿಗಣೆಯನೆನಿತು ಲಲ್ಲೈಸಿದೊಡಂ Pb. 9, 78; Ap. 3, 43.

ಲವ lava. (= ರವೆ). *the act of cutting up or off; reaping, mowing, plucking or gathering.* 2, anything cut off, a section; *a fragment, a piece, a bit, a small piece, a small quantity, a little* (ಅಸ್ರು q. v., ತುಣ್ಣು Nn. 65; ತುಣ್ಣು 125). 3, a minute division of time, half a second, a moment, an instant. 4, a shorn fleece, wool, hair. 5, N. of a son of Rāmacandra and Sītā, brother of Kuśa (J. 20, 5, seq.). 6, = ಲಾವ, a kind of quail. 7, = ಲವಂಗ, cloves. 8, the root of Andropogon muricatus. 9, = ಲಲನ, sport. 10, one of the vāstavas [Kr. 3, 4]; (= ಲೇಶ, Kāvy. III, 3, B, 3. 35-37). — ಲವದಿನಿತು. -ಇನಿತು. as much as a particle: a little (Bp. 4, 64).

ಲವಂಗ lavaṅga. (= ಲವ No. 7, ಲವಿ). *the clove tree, Myristica cariophyllata; cloves* (ದೇವಕುಸುಮ Nr.; ದೇವಕುಸುಮ, ಲವಿ, ತೀಬು Mr. 143). 2, Cassia bark, green cinnamon (ತ್ವಕ್ಪತ್ರ, ವರಾಂಗಕ, etc. Nr.; Si. 155; ನೀರಸನಿ, ಭಾಳಪರ್ಣ, ಕುಟನ್ನಟ Mr. 142). — ಲವಂಗಚಕ್ಕೆ. cinnamon (My.). — ಲವಂಗಚಕ್ಕೆ ಮರ. the cinnamon tree, Cinnamomum zeylanicum Nees. (St. & Pl.). — ಲವಂಗಚೂರು. boiled and dried pieces of the areca nut, the form of which resembles cloves (My.). — ಲವಂಗದಾನಿ. a metal box for keeping cloves, etc. (My.). — ಲವಂಗಪಟ್ಟೆ. = ಲವಂಗಚಕ್ಕೆ. (My.; T.). — ಲವಂಗಪತ್ರೆ. the leaves of Laurus cassia (My.; T.). — ಲವಂಗಮಾಸರಿಹುಲ್ಲು. a grass with a fragrant root, Panicum cimicinum Lin. (Z.).

***ಲವಟು lavaṭu.** ferocious people? ಭಟಾರಾ ಲವಟುಗಳ ಕೈಯಲ್ ಪಗಲುಣಲುಮುಡಲುಂ ಪೆಱಲಾಗ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದೆಱೆದು ಕೊಣ್ಡುಪ್ಪುರ್ Vr. 92, 3.

ಲವಡಾ lavaḍā. = ಲವ್ಡಾ. the penis (My.; Mhr.).

ಲವಡಿ lavaḍi. = ಲವುಡಿ 2, ಲವುಣ್ಡೆ. a female slave (My.; Mhr., H.); a strumpet, a harlot (My.).

ಲವಣ lavaṇa. *salt: sea-salt, rock or fossil salt* (ಉಪ್ಪು Nn. 23; ರುಚಕ, ಉಪ್ಪು 41; ಸಮುದ್ರಜ, ಕಲ್ಲುಪ್ಪು Mr. 143). 2, *saline, salt, briny, brinish.* 3, charming, handsome, beautiful. 4, N. of a Daitya.

ಲವಣದಾನವ lavaṇa-dānava. = ಲವಣ No. 4. (J. 20, 48).

ಲವಣಭಸ್ಮ lavaṇa-bhasma. calcined salt (My.).

ಲವಣಸಮುದ್ರ lavaṇa-samudra. = ಲವಣೋದ. (My.).

ಲವಣಾಕರ lavaṇa-ākara. *a salt-mine.*

ಲವಣಾಸುರ lavaṇa-asura. = ಲವಣದಾನವ. (J. 20, 35).

ಲವಣಿ lavaṇi. = ಲವಣೆ 2. stooping, bending, winding, inclining forward or towards, when they form artistic or clever attitudes in dance or war (Rām. 6, 38, 14; Rśv. 5, 19 va.; Bh. 1, 7, 3. 28; 5, 11, 39; 10, 6, 25; Mhr. ಲವಣ, a winding). 2, flash, shine (Bh. 2, 13, 28; see ಲವಣಿಸು). — ಲವಣಿಸಾರ. the highest degree of perfection in the above-mentioned attitudes (Grj. 2, 106 va.).

ಲವಣಿಸು lavaṇisu. to wind or wriggle, as a serpent, etc. Mhr. ಲವಣೇಂ). 2, to shine, to be full of lustre, to flash (Bh. 8, 23, 32; Mhr. ಲವಣೇಂ).

ಲವಣೆ lavaṇe. 1. lustre, beauty (Sk.).

ಲವಣೆ lavaṇe. 2. = ಲವಣಿ No. 1. (Bh. 2, 2, 108; 10, 7, 35).

ಲವಣೋತ್ತಮ lavaṇa-uttama. *river or rock salt.* 2, nitre.

ಲವಣೋದ lavaṇa-uda. *the ocean.*

ಲವಣೋದಕ lavaṇa-udaka. *salt water, brine.* 2, the ocean.

ಲವಣೋದಕಿ lavaṇa-udaki. what has been put into salt water, pickles of fruits, leaves, etc. (ನೀರುಪ್ಪಿನಲಿ ಕಲಸಿದವು Mr. 216).

ಲವಣೋದಧಿ lavaṇa-udadhi. the ocean (My.).

ಲವನ lavana. = ಲವ. *cutting; reaping.* see ಕೊಯ್. 2, an implement for cutting, a sickle, etc.

ಲವಲವಿಕೆ lavalavike. = ಡವಡವಿಕೆ. ardent desire, longing (ಔತ್ಸುಕ್ಯ, ಪರಾಯಣ, ಲಾಲಸೆ G.; J. 27, 32; 29, 1; 30, 24; 33, 1; My.; Mhr. ಲವಣೇಂ, the mind to incline or be affected towards). ಲವಲವಿಕೆಯುಳ್ಳಂ (ಉತ್ಕಣ್ಠಿತ Mr. 242).

ಲವಲವಿಸು lavalavisu. to desire ardently (C. Bp. 19, 32).

ಲವಲಿ lavali. the small tree Averrhoa acida Lin. (Cicca disticha Lin., Cpr. 6, 74; see ಅರನೆಲ್ಲಿ).

ಲವಿ lavi. = ಲವಂಗ, q. v.

ಲವಿತ್ರ lavitra. an instrument for cutting: *a sickle*, etc. see ಮಚ್ಚು.

ಲವುಡಾ lavuḍā. = ಲವಡಾ. (My.).

ಲವುಡಿ lavuḍi. 1. (= ಲಗುಡ?). a kind of iron weapon, an iron club (Bh. 3, 13, 19; 6, 4, 141; 6, 7, 17; 8, 10, 10; Rām. 6, 30, 15; Rśv. 6, 11 va.).

ಲವುಡಿ lavuḍi. 2. = ಲವಡಿ, etc. (My.).

ಲವುಣ್ಡಿ lavuṇḍi. = ಲವುಡಿ 2, etc. (My.; Te.).

ಲಶುನ laśuna. *garlic*. (ಗೃಂಜನ, ಲಸೋನ, ಪಲಾಣ್ಡು, ಅರಿಷ್ಟ, ಉಳ್ಳಿ Mr. 137).

ಲಷಿತ laṣita. wished, desired. see ಅಭಿ-.

ಲಷ್ಕರು laṣkaru. an army (My.; Mhr., H.); a cantonment (My.). 2, a lascar (Mhr., H.).

ಲಸತ್ lasat. (Śmd. 100). shining, glittering, bright; beautiful; skilful, clever (ಒಪ್ಪಲ್ ಪಟ್ಟೆ 244 Cm.; J. 2, 11; 5, 4); sporting, playing.

ಲಸದ್ವಚನ lasat-vacana. (Śmd. 100). a clever word.

ಲಸಿತ lasita. played, sported, sporting, playing; shone, shining, beautiful; appeared, come to light; skilled, skilful. see Kāvy. III, 3, B, 96; Cpr. 4, 89; Bp. 1, 53; 12, 37; 31, 30; 39, 64; ವಿ-.

ಲಸೋನ lasōna. = ರಸೋನ. a kind of garlic. see Mr. s. ಲಶುನ.

ಲಸ್ತಕ lastaka. *the middle of a bow.*

ಲಸ್ತಕಿ lastaki. a bow. (R.).

ಲಹಣಿ lahaṇi. = ಲಹರಿ 1. undulation (of voices in singing). — ಲಹಣಿ ವಡೆ. -ಪಡೆ. to produce undulation (Grj. 2, 106 va.).

ಲಹರಿ lahari. 1. = ಲಹಣಿ. *a large wave, a billow;* an undulation: a waving line (Mhr. ಲಹರ); undulating lines or flashes of lustre or beauty (Rām. 1, 7, 14; Bh. 1, 7, 26; 1, 15, 19; 2, 13, 25. 26; 5, 11, 39; 6, 2, 17; 8, 25, 6; 10, 6, 25). see ವಹೊೀ-.

ಲಹರಿ lahari. 2. an intoxicating substance (C. Bp. 47, 45); intoxication (My.; see Prv. s. ಅಪಿನಿ; Br., H. ಲಾಹಿರಿ).

ಲಹರಿಕೆ laharike. a large wave or billow (Cpr. 1, 80).

ಳಳಿ laḷi. briskness, sprightliness, liveliness (in music, Bp. 19, 11. 14; Bh. 8, 21, 26); enthusiasm, animation, cheerfulness (Bh. 10, 7, 20. 35; Rām. 1, 15, 22; 3, 6, 45; 6, 9, 24; J. 9, 23. 24; 13, 24; 24, 72; *cf.* ನಲಿ 3?); adroitness, dexterity (Bh. 2, 2, 108; J. 23, 15); wonderfulness (Rām. 1, 7, 14; 6, 26, 87; J. 22, 21).

ಳಳಿಗೆ laḷige. = ನಳಿಗೆ, ಲೊಳಗೆ. Tbh. of ನಲಕ. a tube (ನಾಡಿ Nr.); a bamboo joint used as a vessel (My.).

ಳ್ಳಿ laḷḷi. = ನಳ್ಳಿ. a crab (My.)

ಲಾಕ lāka. = ಲಾಕಳ. ಲಾಕಮಿ ಲಾಕಳಂ (Ct. II, 109).

ಲಾಕಳ lākala. = ಲಾಕ, q. v. a staff?

ಲಾಕ್ಷ lākṣa. = ಲಾಕ್ಷೆ. (ಕೀಲಕ, ಅರಗು Nn. 101).

ಲಾಕ್ಷಣಿಕ lākṣaṇika. (fr. ಲಕ್ಷಣ). knowing marks or characteristics; distinguished, great (Śm. 77); a man who knows marks, etc.: a distinguished teacher (Śmd. 3. 407; Ct. I, 1). 2, characteristic; technical.

ಲಾಕ್ಷಣ್ಯ lākṣaṇya. relating to a sign or mark, etc. see ಸ-.

ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹ lākṣā-gṛiha. = ಲಾಕ್ಷಾಭವನ. (My.).

ಲಾಕ್ಷಾಪ್ರಸಾದನ lākṣā-prasādana. *the red lōdhra tree.*

ಲಾಕ್ಷಾಭವನ lākṣā-bhavana. a house made of shell-lac (Bh. 1, 8, 64).

ಲಾಕ್ಷಾಮುದ್ರೆ lākṣā-mudre. a seal of lac (Grj. 2, 65).

ಲಾಕ್ಷಾರಸ lākṣā-rasa. a liquid made from shell-lac, used in colouring the sole of the foot (My.).

ಲಾಕ್ಷೆ lākṣe. ಲಾಕ್ಷಾ. = ಲಾಕ್ಷ. *a kind of red dye, lac;* the insect which produces the lac.

ಲಾಖಿ lākhi. a red dye extracted from the shell-lac: crimson (C.; Br., H.; Mhr. ಲಾಖ).

ಲಾಗ lāga. 1. (= ಲಾಗು 1). a summerset (My.; Te. ಲಾಗು, T. ಇಲಾಗು). ಮುದಿಡೊಮ್ಬನ ಲಾಗ (Prv.). — ಲಾಗ ಹಾಕು. to make a summerset, to tumble over head and ears (My.).— ಲಾಗ ಹೊಡೆ. = ಲಾಗ ಹಾಕು. (C.; B. 3, 114). — ಲಾಗಾಟ. -ಆಟ. repeated summersets. ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಲಾಗಾಟ ಹಾಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಲಾಗ lāga. 2. = ಲಾಗು 2, No. 2. see ಹಸ್ತಲಾಗ.

ಲಾಗವಡು lāgavaḍu. = ಲಾಗವಾಡು, ಲಾಗೋಡು. expense, cost (My.; Te. ಲಾಗುಬಡಿ, ಲಾಗುವಡು, ಲಾಗುವಡೆ; Mhr. ಲಾಗವಡ).

ಲಾಗವಾಡು lāgavāḍu. = ಲಾಗವಡು. (My.).

ಲಾಗಾಯಿತು lāgāyitu. beginning, commencement; from the beginning or from a long time (My.; Br., H. ಲಾಗಾಯತು).

ಲಾಗಿಸು lāgisu. 1. to jump (C. Bp. 47, 37; Rāghc. 17, 73; Bh. 10, 7, 20).

ಲಾಗಿಸು lāgisu. 2. to make ready, to cause to arise and proceed, to despatch, to emit (Bh. 8, 23, 40; Mhr. ಲಾವಣೇಂ. Mhr. ಲಾಗಣೇಂ, to come or arise unto; to arise and proceed; to be applied unto; to be joined to; to be arrived at the proper stage, etc.; see ಲಾಗು 2, ಲಾವಣಿ 1).

ಲಾಗು lāgu. 1. (= ಲಾಗ 1). a leap, a jump (ಲಂಘನ Śm. 82; Rśv. 5, 19 va.; Rām. 3, 8, 68; Te.; T. ಇಲಾಗು; Mhr. ಲಾಗ); a summerset (see Te., T. s. ಲಾಗ).

ಲಾಗು lāgu. 2. excessiveness, excess, etc. (ವೆಗ್ಗಳ Śm. 82; Bp. 6, 9; Bh. 1, 20, 26; 6, 2, 23; 8, 23, 40; Rām. 1, 15, 22; Mhr. ಲಾಗ, coming in contact, joining, etc.; see ಲಾಗಿಸು 2, ಲಾವಣಿ 1). 2. catch, hold; an aim, an object (Bh. 6, 2, 23; Mhr. ಲಾಗ).

ಲಾಗುವೇಗ lāgu-vēga. excessive impetuosity or force (Bh. 5, 3, 103).

ಲಾಗೋಡು lāgōḍu. = ಲಾಗವಡು, etc. expense, cost. (My.).

ಲಾಗ್ನಿಕ lāgnika. = ಲಗ್ಗಿಕ, ಲಗ್ಗಿಗ. relating to a bondsman (?).

ಲಾಘ lāgha. = ಲಾಘನ. see ಉಲ್-.

ಲಾಘವ lāghava. (fr. ಲಘು). quickness, swiftness, speed; lightness, levity; shortness of a vowel or syllable; versatility, dexterity (J. 22, 6); ease, facility; health; littleness; delicacy, fineness; masterliness of workmanship; insignificance, meanness; slight, disrespect.

ಲಾಂಗಲ lāṅgala. = ನೇಗಲ್, etc. *a plough.* 2, the palm tree.

ಲಾಂಗಲದಣ್ಡ lāṅgala-daṇḍa. *the pole or beam of a plough.*

ಲಾಂಗಲಪದ್ಧತಿ lāṅgala-paddhati. a plough's path or line: *a furrow.*

ಲಾಂಗಲಿ lāṅgali. furnished with or possessing a plough: Baladēva. 2, *the cocoa-nut tree; the cocoa nut.*

ಲಾಂಗಲಿಕಿ lāṅgaliki. = ಲಾಂಗುಲಿಕಿ. *the plant Methonica superba* Lam. (= ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ; see ತರಿಗೊಟ್ಟು).

ಲಾಂಗು lāṅgu. "long" (Si. 222). (E.).

ಲಾಂಗುಲಿ lāṅguli. N. of a plant (see Nr. s. ಜಲಹಿಪ್ಪಲಿ).

ಲಾಂಗುಲಿಕಿ lāṅguliki. = ಲಾಂಗಲಿಕಿ. (ನಾಂಗುಲಿಕ, ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ Nr., o. r. ಲಾಂಗಲಿಕಿ).

ಲಾಂಗೂಲ lāṅgūla. *a tail* (ಬಾಲ Nn. 130; ವಾಲಧಿ; ಬಾಲ Mr. 274). 2, the penis.

ಲಾಚಾರು lācāru. helpless, forlorn, poor (My.; Mhr., H.; ಲಾಚಾರಿ; helplessness; helpless and wretched state, Mhr., H.).

ಲಾಜ lāja. = ಲಾಜೆ. commonly in the plural: ಲಾಜಂಗಳ್, *parched grain.*

ಲಾಜಾಂಜಲಿ lāja-añjali. an añjali filled with parched grain (Cpr. 6, 77 va.).

ಲಾಜಾಶ್ಮ lāja-aśma. the marriage-ceremony of throwing parched grain into the fire and of performing the aśmārōpaṇa (J. 31, 18).

ಲಾಜೆ lāje. parched grain (ಅರಳು, ಲಾಜಾಜ್ಯೆ Mr. 375).

ಲಾಂಛನ lāñchana. *a mark, a sign, a token, a spot; a stain, a stigma, a mark of ignominy* (B. 4, 20). 2, a name, an appellation.

ಲಾಂಛಿತ lāñchita. marked, distinguished, characterized; decorated; furnished with (My.).

ಲಾಂಛ್ಯನ lāñchyana. = ಲಚ್ಚಣ q. v., ಲಾಂಛನ.

ಲಾಟ lāṭa. = ಲಾಡ 1, ಲಾಟು. N. of a people and of the district inhabited by them. 2, repetition of words in the same sense but in a different application; idle or childish language. 3, old, worn, spoiled.

ಲಾಟಭಾಷಿಕ lāṭa-bhāṣika. = ಲಾಟಬಾಸೆಗ. a man who speaks the language of the Lāṭas.

ಲಾಟಿ lāṭi. = ಲಾಟು. feminine of ಲಾಟ. a Lāṭa woman; etc.

ಲಾಟಿಸು lāṭisu. to beat (My.).

ಲಾಟು lāṭu. a "lot". (E.). a quantity or large number, a mass (My.; Br.). ಲಾಟಿಗೆ ಲಾಟು, ಹೊಟ್ ದಾಟು (Prv.). — ಲಾಟು ಲಾಟು. rep. ಜಿನಸು ಲಾಟು ಲಾಟಾಗಿ ಅವೆ (My.). ದನ ಲಾಟು ಲಾಟಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ (My.).

ಲಾಡ lāḍa. 1. = ಲಾಟ No. 1. (ಲಾಟ Mr. 382; My.).

ಲಾಡ lāḍa. 2. = ಲಾಳ 2, etc. a horse-shoe, etc. (My.; Br.).

ಲಾಡಿ lāḍi. = ಲಾಳಿ, q. v. a pair of pincers.

ಲಾಡಿ lāḍi. a cord (My.; Mhr. ನಾಡಾ). 2, a strap, a thong (of a horse, My.; Mhr.). 3, the tape (of drawers, etc. My.; Mhr. ನಾಡ, ನಾಡೀ).

ಲಾಡು lāḍu. = ಲಡ್ಡು. a ball of sweet-meat. (My.; see ಗುಂಜಾ–).

ಲಾತು lātu. = ಲತ್ತೆ, q. v. a kick. (My.).

ಲಾನ್ತ la-anta. a term with final ಲ್ (Śmd. 41. 321).

ಲಾನ್ತವ lāntava. N. of a certain part of the earth (Abh. P. 16, 73; 16, 73 va.).

ಲಾನ್ದರ lāndara. a "lantern" (E.). (My., also ಲಾನ್ದ್ರು; Te., M.).

ಲಾಪ lāpa. chattering, speaking, talking. see ಪ್ರ–, ಸಂ–.

ಲಾಭ lābha. obtaining, receiving, gaining, getting, finding; *acquirement, acquisition; gain, advantage, profit.* ಲಾಭಮಾದುದು (ಉಟಾದುದು Śmd. I). ಲಾಭವಿಲ್ಲದೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ (ಬೆಳ್ಳಕ್ಕೆ) ಹೋಗ. — ಬೀಸುವ ಮುಣ್ಣೆಗೆ ಮುಕ್ಕಿದ್ದೇ ಲಾಭ. — ಬೆಲೆ ಬಿದ್ದ ಸರಕಿನಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಉಣ್ಟೇ? — ಅಸಲಿಗೆ ಬಣ್ಣಾಟ, ಲಾಭಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಾಟ (Prvs.).

ಲಾಭನಷ್ಟ lābha-naṣṭa. profit and loss (My.).

ಲಾಭಿಸು lābhisu. to gain, to have advantage or profit (J. 17, 1).

ಲಾಮಚ lāmaca. = ಲಾಮಚ್ಚ, ಲಾಮಜ್ಜ, (ಲಾಮಜ್ಜಕ), ಲಾಮಂಚ, ಲಾವಂಚ. Tbh. of ಲಾಮಜ್ಜ (Śmd. 369 Mdb., o. r. ಲಾಮಚ್ಚ). a grass with fragrant roots used for fans, etc., the cuscus-grass, Andropogon muricatus Retz. (ಕೊಳವೇರ್ Śmd. II, o. r. ಲಾಮಜ್ಜ; Kk. 85; ಬಾಳ Nn. 123, o. r. ಲಾಮಂಚ).

ಲಾಮಚ್ಚ lāmacca. = ಲಾಮಚ, q. v. (ಕೊಳವೇರ್, ಬಾಳ Śm. 27; ಬಾಳ್ 111).

ಲಾಮಜ್ಜ lāmajja. = ಲಾಮಚ, q. v.

ಲಾಮಜ್ಜಕ lāmajjaka. (= ಲಾಮಜ್ಜ). *the root of Andropogon muricatus* Retz.

ಲಾಮಂಚ lāmañca. = ಲಾಮಚ, etc. (ಉಶೀರ, ಅಭಯ, ನಲದ, ಲಾಮಜ್ಜಕ, etc. Si. 164; ಬಾಳ Ct. II, 70; Mr. 131; ಬಾಲಕ Mr. 525; ಕೊಳವೇರ್ Kk. 32; My.; see Nn. s. ಲಾಮಚ).

ಲಾಮ್ಬಿ lāmbi. = ಲಮ್ಬ, q. v. hanging down. (My.).

ಲಾಯ lāya. (= ಲಯ). a stable. (ಕುದುರೆಯ ಲಾಯ, ಮನ್ದುರೆ Nr.; Si. 108; My.). ವಾಜಿಗಳ ಲಾಯ (ಮನ್ದುರ Mr. 193). ಅರಸನ ಕುದುರೆ ಲಾಯದಲ್ಲೇ ಮುಪ್ಪಾಯಿತು (Prv.). see Prv. s. ಬಾಲ; J. 16, 2; 17, 57.

ಲಾಲ್ lāl. = ಅಲ್. red. (Mhr., H., Br. ಲಾಲ್, red). — ಲಾಲ್ ತಿಗಡೆ. (= ಅಲ್ತಿಗುಡು). ಭೇದಿ ಆಗುವ ಲಾಲ್ ತಿಗಡೆ (ತ್ರಿಪುಟೆ, ತ್ರಿವೃತ್, etc. Si. 148; My.). — ಲಾಲ್ ಬಾಗ್. a fine, royal garden (ಉದ್ಯಾನ, ಆಕ್ರೀಡ Si. 118). N. of a garden in Bangalore.

ಲಾಲನ lālana. = ಲಾಲನೆ. (Sk.; My.).

ಲಾಲನೆ lālane. caressing, fondling, coaxing, dandling (J. 28, 19); (My.); coaxing play (Bh. 3, 13, 18). ಲಾಲನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪಾಲನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ. — ಪಾಲನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲಾಲನೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? (Prvs.).

ಲಾಲಸ lālasa. *longing, ardent desire;* ardently desirous of, eagerly longing for, etc. (ಲೋಲುಪ, ಲೋಲುಭ, ಲಮ್ಪಟ, ಲೋಲ, ಅಳುಪುವಂ Mr. 232).

ಲಾಲಸೆ lālase. = ಲಾಲಸ, especially *the longing of a pregnant woman.*

ಲಾಲಾ lālā. N. of an asura (Bp. 54, 56; Grj. 10, 110 va.).

ಲಾಲಾಜಲ lālā-jala. = ಲಾಲೆ. (My.).

ಲಾಲಾಮದ lālā-mada. = ಮದಜಲ. (Abh. P. 3, 130).

ಲಾಲಿ lāli. a lullaby sung to children (My.). — ಲಾಲಿ ಹಾಡು. to sing a lullaby (My.). 2, ಲಾಲಿಹಾಡು. = ಲಾಲಿ. (My.).

ಲಾಲಿತ lālita. caressed, tenderly cherished, fondled, nursed, coaxed, indulged; loved, desired; pleasure, joy, love. see Kāvy. III, 1, A, 15; Bp. 4, 16; 5, 18; 10, 16; 19, 11; 56, 8.

ಲಾಲಿತ್ಯ lālitya. loveliness, charm, grace, beauty, pleasantness; gaiety; amorous or languid gestures. see Bp. 1, 19. 40; ಪಾಕ–.

ಲಾಲಿಸು lālisu. to caress, to fondle, to coax, to dandle (Cpr. 4, 78; Bp. 29, 34; 47, 31; J. 19, 47). 2, kindly to attend to, kindly to listen to, to accept favourably (Bp. 50, 27; Kk. 3; My.). — ಲಾಲಿಸು ಲಾಲಿಸು. rep. of No. 1. (Bp. 6, 31).

ಲಾಲೆ lāle. ಲಾಲಾ. = ಲಾಳ 3. *saliva, spittle, slaver* (Sk. also ಲಾಲ). see ಲೋಳೆ, etc.

ಲಾಲ್ಯ lālya. to be caressed, fondled, or coaxed (Bp. 43, 66; 46, 72).

ಲಾವ lāva. cutting, severing; reaping; plucking; destroying. 2, *a sort of quail, Perdix chinensis.* — ಲಾವಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಲಾವ. (My.; G.); the red spur-fowl, Galloperdix spadiceus (Bd.).

ಲಾವಕ lāvaka. = ಲಾವಗ, ಲಾವಿಗೆ, ಲಾವುಗೆ. a cutter; a reaper; a destroyer, one who seeks to destroy (Bh. 2, 1, 61). 2, a snake-catcher and exhibiter (ಪಾವಡಿಗ Ct. I, 58). 3, = ಲಾವ No. 2. a quail.

ಲಾವಕತನ lāvakatana. tale-bearing (see Prv. s. ಸೇವಕ; Mhr. ಲಾವಾಲಾವ, tale-bearing).

ಲಾವಗ lāvaga. Tbh. of ಲಾವಕ. a quail. see ಕರಿ–, ಕೆಮ್ಮು–.

***ಲಾವಗೆ lāvage.** = ಲಾವಗ. ನಾಲ್ಕುಂ ಲಾವಗೆಗಳಗ್ನಿಸೂಕ್ತಂಗಳನೋದುತ್ತುಮಿರದಿದಿರಂ ಬರೆ ಮೆಚ್ಚಿ Pb. 5, 100 va.

ಲಾವಂಚ lāvañca. = ಲಾಮಚ, etc. the cuscus grass. (ಬಾಲ Si. 457; My.). ಲಾವಂಚವೂ ಹುಲ್ಲೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರನೂ ಮನುಷ್ಯನೇ, ಆದರೆ ಭೇದವಿಲ್ಲವೇ? (Prv.).

ಲಾವಣ lāvaṇa. a list of soldiers or of public servants (My.; Br.; M. ಲಾವಣ, ಲಾವಣಿ; T. ಇಲಾವಣ).

ಲಾವಣಿ lāvaṇi. 1. = ಲಾವಣಿಗೆ. a mass, a collection, an assembly, a throng (ಗೊಂದಣಿ, ಸಂದಣಿ, ಒಗ್ಗು, ಪಸರ, etc., ಸಮೂಹ Ṡs.; Mhr. ಲಾವಣೇಂ, fr. ಲಾಗಣೇಂ, to place in contact or connection, to join together, etc.; see s. ಲಾಗಿಸು 2, ಲಾಗು 2).

ಲಾವಣಿ lāvaṇi. 2. a kind of ballad and its rustic tune (My.; Mhr.). a kind of folk song.

ಲಾವಣಿಗೆ lāvaṇige. = ಲಾವಣಿ 1. (ಓಳಿ, ಸಮೂಹ Kk. 72, o. r. ತಾವಣಿಗೆ; Bh. 1, 7, 26; 2, 2, 109; 2, 13, 26; 3, 13, 18; 6, 2, 17; 8, 3, 3; Rām. 6, 14, 18).

ಲಾವಣ್ಯ lāvaṇya. (fr. ಲವಣ). saltness. 2, beauty, loveliness, charm, gracefulness (ಚನ್ದ Ṡm. 99; ಡಾಳ Bhn. 26; Ch. v. 10; Cpr. 5, 96; Grj. 4, 120 va.).

ಲಾವಣ್ಯವತಿ lāvaṇya-vati. a beautiful, handsome woman (My.).

ಲಾವಣ್ಯವನ್ತ lāvaṇya-vanta. a handsome man (My.). feminines: ಲಾವಣ್ಯವನ್ತಳು, ಲಾವಣ್ಯವನ್ತೆ (My.).

ಲಾವಿಗೆ lāvige. Tbh. of ಲಾವಕ. ಲಾವಿಗೇ ಹಕ್ಕಿ (ಲಾವ Si. 177; My.).

ಲಾವುಗೆ lāvuge. Tbh. of ಲಾವಕ. (ಲಾವ Nr.; ಕಪಿಂಜಲ Mr. 177; ನೀಲಕಣ್ಠ Nn. 49; Bh. 1, 20, 53). [ಪಲವುಂ ಲಾವುಗೆಯುಂ ಕೊರಸುಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿಗಳಂ ಬಲೆಯನೊಡ್ಡಿ ಪಿಡಿದು Vr. 151, 3].

ಲಾಷುಕ lāṣuka. covetous, greedy. see ಅಭಿ–.

ಲಾಸ lāsa. jumping about, sporting; dancing; wanton sport. see ವಿ–.

ಲಾಸಕ lāsaka. one who sports, etc.; a male dancer, an actor.

ಲಾಸಿ lāsi. moving to and fro, dancing. see ಅನು–.

ಲಾಸಿಕೆ lāsike. *a female dancer, a dancing girl.*

ಲಾಸ್ಯ lāsya. *a dance, dancing* (ನೃತ್ಯ, ತಾಣ್ಡವ, ನಾಟ್ಯ Mr. 79); a dance accompanied with instrumental music and singing; *a dance in which the emotions of love are mimically represented, a Nach.* 2, a dancer (fem. ಲಾಸ್ಯೆ).

ಲಾಳ್ lāḷ.? (ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ Ṡmd. II, o. r. ವಾಳ್; ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ Kk. 82, one MS. perhaps ನಾಲ್).

ಲಾಳ lāḷa. 1. Tbh. of ನಾಲ 1. a tube; a stalk. 2, = ಲಾಳಿ, a kind of reed of which pens are made (My.). — ಲಾಳದ ಕಡ್ಡಿ. a pen made of that reed (My.). — ಲಾಳಮುಣ್ಡಿಗೆ. = ಲಾಳವಿಣ್ಡಿಗೆ. (My.). — ಲಾಳವಿಣ್ಡಿಗೆ. -ಪಿಣ್ಡಿಗೆ. a wooden bolt or bar for fastening a door (ಅಗ್ಗಳಿಕೆ Ṡmd. I, o. rs. ಅಗಟಳಿಕೆ, ಅಗಟಳಿ, ಪರಿಘ, ಕಪಾಟಾ‍ರ್ಗಳ Hlā., Nr.; Rām. 6, 51, 86; My.).

ಲಾಳ lāḷa. 2. = ನಾಲ 2, etc. a horse or bullock shoe. (My.).

ಲಾಳ lāḷa. 3. = ಲಾಲೆ. saliva. — ಲಾಳವಾಯ್ಪೇಟಿ. -ಬಾಯ್ -ಪೇಟಿ. a mouth with saliva looked upon as the moon (Cpr. 3, 44).

ಲಾಳಕ lāḷaka. one who shoes horses or bullocks (C. Bp. 47, 41).

ಲಾಳಬನ್ದಿ lāḷa-bandi. = ನಾಲಬನ್ದಿ, etc. horse or bullock shoeing (My.).

***ಲಾಳಮೇಳಿ lāḷa-mēḷi.** group of liṅga-dhāris. ಅನನ್ತ ವೀರರನು ಅನನ್ತ ಲಾಳಮೇಳಿಗಳನು ಅನನ್ತ ಸೋಹಂ ಘನಮುಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ ರ್ಪವರನು ತನ್ದಿರಿಸಿ Cv. 560.

***ಲಾಳಾಜಳ lāḷā-jaḷa.** = ಲಾಲಾಜಲ. saliva. ರುಧಿರ ಜಲದೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಪದಗೆಮ್ಮನಾಳ್ದ ಜಾತ್ಯಶ್ವದ ಲಾಳಾಜಳದೊಳಂ Pb. 10, 70 va.

ಲಾಳಿ lāḷi. a pair of tongs, a pair of pincers (ತಣ್ಡಸ, ಇಕ್ಕಳ, ಗಾಳಕ Mr. 383, one MS. ಲಾಡಿ; Te. ಲಾಗು, ಲಾಚು, to pull, drag, draw, twitch, *cf.* ಎಳೆ 1).

ಲಾಳಿ lāḷi. = ನಾಳಿ, etc. a weaver's shuttle (My.; B. 5, 227). ನೆಯ್ಯುವವನಿಗೆ ಲಾಳಿ, ನಗಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ (Prv.). 2, = ಲಾಳ 1 No. 2. — ಲಾಳೀ ಕಡ್ಡಿ. ವೀರಣ, ವೀರತರ ಎನ್ದರೆ ಮುರಕಬ್ಬು; ಕೆಲವರು ಲಾಳೀ ಕಡ್ಡಿ ಅನ್ನುವರು, ಕೆಲವರು ಹುಲ್ಲಾಳೀ ಕಡ್ಡಿ ಅನ್ನುವರು (Si. 164). — ಲಾಳೀ ಸೊಪ್ಪು. a vegetable with stalks, a species of Amaranthus (My.).

***ಲಾಳೆ lāḷe.** = ಲಾಳ 3. ಉಣ್ಮುವ ಲಾಳೆಯು ಲೋಳೆಗಳ್ ಪೊನಲ್ಪರಿವುವು Pb. 4, 100.

ಲಾಟ lāṭa. = ಳಾಟ. Tbh. of ಲಾಟ. N. of a country. (Ṡmd. 30; ಲಾಡ Mr. 382; Bp. 6, 18). — ಲಾಟಬಾಸೆಗ. = ಲಾಟಭಾಷಿಕ (Ṡmd. 30).

ಲಾಟಿ lāṭi. Tbh. of ಲಾಟಿ. (Ct. II, 91).

-ಲಿ li. 1. = -ಅಲಿ 2, etc. a locative suffix. (C.). see *e. g.* ಕೆಯ್ಲಿ (B. 4, 72. 158. 187; 5, 303), ದಾರಿಲಿ (s. ದೂರ), ಬೀದಿಲಿ (B. 4, 170), ಬಾಯಿಲಿ (4, 187), ಸಂಗತಿಲಿ (4, 214), ಹೆಸರಲಿ (5, 303). in S. Mhr. ಲಿ (as ಉ in My.). is used in multiplication, *e. g.* ಅಯ್ದು ನಾಲ್ಕಲಿ, twenty.

-ಲಿ li. 2. occasionally = -ಲೆ, *e. g.* a suffix denoting continuous tense. ಮೂದಲಿಸುತಲಿ (Bp. 28, 21; see -ಲ್ 2).

ಲಿಕುಚ likuca. = ಲಕುಚ. *the tree Artocarpus lacucha* Roxb.

ಲಿಕ್ಷೆ likṣe. *a nit, a young louse.*

ಲಿಖನ likhana. scratching; writing, inscribing; a writing, a written document, etc.

ಲಿಖಿತ likhita. scratched, scraped, scarified; written (Bp. 5, 52; Rām. 1, 16, 6), drawn, delineated, painted; *a writing, a written document or composition, scripture.* 2, N. of a ṛiṣi (J. 12, 1. 2).

ಲಿಖಿಸು likhisu. to write (ಬರೆ Ṡmd. 5 Cm.; Bp. 53, 73).

ಲಿಗಾಡು ligāḍu. a perplexing affair, a trouble, a dilemma, a scrape; a calumnious invention (Mhr. ಲಿಗಾಡ). 2, compensation for damages (My.).

ಲಿಂಗ liṅga. = ಲಿಂಗ. *a mark, a sign, a token, an emblem;* a distinguishing or discriminating mark, a characteristic, a specification (ವಸ್ತುನಿಕಾಯನಾಮುವಚನನಿರ್ದಿಷ್ಟಂಗಳು, ಲೋಕದ ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರ ಹೇಳುವುದು Nn. 117; Ṡmd. 154). 2, *a proof, an evidence, a means of proof, proof from a sure sign or token;* inference (ಅನ್ಮಾನ, ಅನುಮಾನ 117; ಅನುಮಾನ Mr. 514). 3, *the penis* (ಮುಷ್ಕ, ಶಿಶ್ನ 117; ಮುಷ್ಕ 514; ಮೇಢ್ರ, ಶಿಶ್ನ, etc. Mr. 328). 4, *Ṡiva's genital organ, the phallus; Ṡiva worshipped in the form of a phallus* (ಶಿವಮೂರ್ತಿಭೇದ, ಶಿವಮೂರ್ತಿ 117; ಶೈವಮೂರ್ತಿ 514). 5, the image of a god, an idol. 6, a nominal theme or base, the crude form or base of a noun (Ṡmd. 47. 51. 52. 88-90. 92. 98-100. 102-105. 107. 114. 118. 120. 174; Kāvy. I, 2, 1. 14-19; ಪ್ರಕೃತಿ 514). 7, gender in grammar (Ṡmd. 96. 97. 108. 109-113. 128. 138. 187). 8, the indestructible original of the gross or visible body. 9, prakṛiti or pradhāna. 10, N., *e. g.* of the author of the Kabbigara keypiḍi (Kk. 1, 101). ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಲೆ ಇಲ್ಲ, ಗಂಗೆಗೆ ಮುಡಿ

ಇಲ್ಲ (*i. e.* its purity does not go by touch). — ಲಿಂಗ ಹಱಿದ ಮೇಲೆ ಜಂಗಮನ ಹಂಗೇನು? — ಪಂಗುವಾದರೂ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿದ್ದರೆ ಭಂಗವಾಗ (Prvs.). ಬಟ್ಟೆಯಾ ಕಲ್ಲಿಂಗೆ ಒಟ್ಟೆ ಪತ್ರೆಯನ್, ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದ ಲಿಂಗವ್ ಅಡಿಯಾಗಿ ಶರಣೆಪ್ಪು ಭ್ರಷ್ಟರಾ ನೋಡು! (Sp.). see ಚರ-; Bp. 8, 48. 49; Prv. s. ಸವಾಸೇರು. — ಲಿಂಗದ ಕಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 58, 1). ಲಿಂಗದೇವ. N. (Bp. 58, 6; 59, 1; see ಸೊದ್ದಳ-). — ಲಿಂಗದೊಣ್ಣೆ ಬಳ್ಳಿ. -ತೊಣ್ಣೆ-. a climbing herb growing in hedges, Bryonia laciniosa Lin. (C.). — ಲಿಂಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.). — ಲಿಂಗಬಣಜಿಗ. a Liṅgavanta baṇajiga (My.). — ಲಿಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಲಿಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಲಿಂಗಸೆಟ್ಟಿ. N. (B. 3, 33). — ಲಿಂಗಾದೇವಿ. N. (Bp. 12, 42; 59, 7).

ಲಿಂಗಕ liṅgaka. *grammatical gender* (at the end of compounds).

ಲಿಂಗಜಂಗಮ liṅga-jaṅgama. the phallus and the jaṅgama; or the jaṅgama who is an incarnate phallus (Bp. 1, 33; 24, 69; 30, 3).

ಲಿಂಗಜಂಗಮಪೂಜನ liṅga-jaṅgama-pūjana. worship of the liṅga-jaṅgama (Bp. 24, 89).

ಲಿಂಗತ್ರಯ liṅga-traya. the three grammatical genders (Śmd. 57. 97 Cm.; 111. 113. 152. 171. 183. 267. 297). 2, the iṣṭa-, guru-, and prāṇa-liṅga (Bp. 8, 49; 43, 5). see Nn. s. ಲಿಂಗವರ್ಚಸ.

ಲಿಂಗದೇಹ liṅga-dēha. the subtle body which accompanies the grosser (sthūladēha) in all its transmigrations and is not destroyed by death (My.).

ಲಿಂಗದ್ವಯ liṅga-dvaya. a couple of liṅgas (Bp. 38, 66).

ಲಿಂಗಧಾರಕ liṅga-dhāraka. a Liṅgavanta (My.; Bp. 58, 51).

ಲಿಂಗಧಾರಿ liṅga-dhāri. = ಲಿಂಗಧಾರಕ. (My.).

ಲಿಂಗನ liṅgana. embracing, an embrace. see ಆ-.

ಲಿಂಗನದಿ liṅga-nadi. N. of the Narmadā. (Si. 93).

ಲಿಂಗಪಸಾದ liṅga-pasāda. = ಲಿಂಗಪಸಾಯಿತ. (Bp. 4, 11).

ಲಿಂಗಪಸಾಯಿತ liṅga-pasāyita. blessed or presented by the liṅga: N. of a dagger used by Liṅgavantas (Bp. 9, 21. 30).

ಲಿಂಗಪುರಾಣ liṅga-purāṇa. N. of one of the Purāṇas, in which Śiva, supposed to be present in a great fiery liṅga, gives an account of the creation, etc. as well as of his own incarnations, in opposition to those of Viṣṇu (My.).

ಲಿಂಗಪೂಜೆ liṅga-pūje. worship of the liṅga (Rśv. 4, 14 va.).

ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ liṅga-prasāda. a portion or remnant of any thing that has been presented to a liṅga (Bp. 33, 12; 45, 19; 58, 16. 32. 38; 61, 20).

ಲಿಂಗಭಟ್ಟೀಯ liṅga-bhaṭṭīya. ಲಿಂಗಾಭಟ್ಟೀಯ. N. of a commentary on the Amarakōśa (My.). ಅಮರಪದವಿವೃತ್ತಿ (ಸಂಸ್ಕೃತ)

ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ liṅga-mudre. an impression of the liṅga (applied to bullocks, etc. My.). — ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಕಲ್ಲು. a boundary stone bearing the impression of the liṅga (My.).

ಲಿಂಗವಚನ liṅga-vacana. gender and number (in grammar, Śmd. 57).

ಲಿಂಗವಚನಭೇದ liṅgavacana-bhēda. difference with regard to gender and number: one of the dōṣas in upames (Kāvy. III, 3, B, 75 seq.).

ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ liṅga-pattige. ? (ಲಾಳ್, q. v.).

ಲಿಂಗವನ್ತ liṅga-vanta. a male individual of the sect who exclusively worship Śiva, his phallus, and Basava, and carry the representation of the phallus suspended around the neck (Bp. 8, 49; 9, 5; 21, 9. 39; 29, 8; 35, 43; 54, 78; 59, 21; 61, 10. 21; C.); a Vīraśaiva. feminine ಲಿಂಗವನ್ತಳು (C.). — ಲಿಂಗವನ್ತನುದಾಸಿ. N. (Bp. 44, 48).

ಲಿಂಗವರ್ಚಸ liṅga-varcasa. proof-form: a form with three kinds of proof (ಸಾಧನ, ಲಿಂಗತ್ರಯವರ್ತಿಸುವುದು Nn. 114; ಸಾಧನ Mr. 501).

ಲಿಂಗವೃತ್ತಿ liṅga-vṛitti. *one who assumes the dress, etc. of an ascetic to gain a livelihood.* (see ಧರ್ಮಧ್ವಜ).

***ಲಿಂಗಸಾರಾಯ liṅga-sārāya.** one who knows secret of liṅga. ಅಸಮ್ಬನ್ಧ ಸಮ್ಬನ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಲಿಂಗಸಾರಾಯ ಸನುಮತದಿನ್ದ Bv. 843.

ಲಿಂಗಶರೀರ liṅga-śarīra. = ಲಿಂಗದೇಹ. (My.).

ಲಿಂಗಾಂಗಣ liṅga-aṅgaṇa. an area where a phallus is placed and worshipped (Bp. 19, 69).

ಲಿಂಗಾನುಶಾಸನ liṅga-anuśāsana. the doctrine or laws of grammatical gender (My.).

ಲಿಂಗಾಯತ liṅga-āyata. = ಲಿಂಗವನ್ತ. (My.).

ಲಿಂಗಾಯಿತ liṅga-āyita. = ಲಿಂಗಾಯತ. (My.).

ಲಿಂಗಾಯ್ತ liṅga-āyta. = ಲಿಂಗಾಯಿತ. (My.).

ಲಿಂಗಾವತಾರ liṅga-avatāra. an incarnation of Śiva's phallus: Basava, etc. (Bp. 22, 58).

ಲಿಂಗಿ liṅgi. = ಲಿಂಗಿ. wearing a distinguishing mark; characterized by; bearing false marks, a hypocrite; one who is entitled to wear religious marks: *an ascetic*; one who wears the phallus: a liṅgavanta (Bh. 1, 12, 22); N. of females (My.). see Bp. 36, 60; 54, 27; ಸರ್ವ-.

ಲಿಂಗೈಕ್ಯ liṅga-aikya. identity with the śiva-liṅga (Bp. 57, 68; 58 sum.; 58, 15. 20).

ಲಿತ್ವ litva. the syllable ಲಿ (Śmd. 220; Kāvy. I, 3, 57-59).

ಲಿಪಿ lipi. = ಲಿವಿ. smearing, besmearing, anointing, plastering; painting, drawing, writing. 2, *written characters, the letters.* 3, *a writing, a writ*, a manuscript, a document, a letter (ಅಕ್ಷರದ ಬರಹ Hla.). ಲಿಪಿ (of Brahmā) ಮೀಱಲಿಕ್ಕೆ ಪಿಪೀಲಿಕೆಯಿನ್ದ ಕೂಡೀತೇ? (Prv.).

ಲಿಪಿಕ lipika. a writer, a scribe (ಗ್ರನ್ಥಲೇಖಕ Mr. 360).

ಲಿಪಿಕರ lipi-kara. an anointer, a white-washer, a plasterer. 2, *a writer, a scribe, a copyist.* 3, an engraver.

ಲಿಪಿಕಾರ lipi-kāra. = ಲಿಪಿಕರ. *a writer, a scribe, a copyist*; etc.

ಲಿಪಿಜ್ಞ lipi-jña. one who understands writing, etc. (Kk. 101).

ಲಿಪಿಸಂಖ್ಯೆ lipi-saṅkhye. *a number of written characters.*

ಲಿಪ್ತ lipta. smeared, besmeared, anointed. 2, *stained, soiled, defiled.* 3, smeared with poison, poisoned. 4, *eaten.*

ಲಿಪ್ತಕ liptaka. *a poisoned arrow.*

ಲಿಪ್ಯಮಾನ lipyamāna. the state of being smeared, etc. (Cpr. 1, 81 va.).

ಲಿಪ್ಸು lipsu. *desiring to become possessed of, eager for, covetous.*

ಲಿಪ್ಸೆ lipse. *the desire to gain or to obtain, desire for possessing.*

ಲಿಫಾಫೆ liphāphe. an envelope (My.; Br.; Mhr., H. ಲಿಫಾಫ).

ಲಿಮ್ಬಳ limbaḷa. a Koṅkaṇiga (ಕೊಂಕಣಿಗ Mr. 382 two MS., one MS. ರಿಂಬಳ, another one ವಿಮ್ಬಳ).

ಲಿಮ್ಬೆ limbe. = ನಿಮ್ಬೆ 1, etc. the acid lime, etc. (My., St. & Pl.).

ಲಿವಿ livi. = ಲಿಪಿ. *writing, writ*, etc.

ಲಿಹ್ lih. licking. see ಪುಷ್ಪ-, ಮಧು-.

ಲೀಢ lîḍha. licked, tasted, devoured, eaten; darted out (as the tongue). see ಅವಲೀಢ; Grj. 5, 26.

ಲೀನ lîna. clung to, adhered to, attached to, clinging to, embracing; lying, resting on, staying in; hiding, entered into. 2, dissolved, melted; absorbed, absorbed in or into, swallowed up in; intimately united with; devoted to. 3, disappeared, effaced, vanished, departed. see ಅನ್ತರ್ಲೀನ, ಪ್ರ-.

ಲೀನತ lînata. = ಲೀನ. see ವಿ-.

ಲೀನತೆ lînate. the state of adhering; the state of being hidden or concealed; etc.

***ಲೀಯು lîya.** Tbh. of ಲೀನ. ಮನ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಲೀಯವಹನ್ತೆ ಮಾಡು Bv. 458.

ಲೀಲಾಲಸತೆ lîlā-alasate. the state of being tired of sport (Cpr. 3, 85).

ಲೀಲಾವತಿ lîlā-vati. a beautiful, or wanton, woman. 2, N. (J. 33, 43). 3, N. of a town (Cpr. 1, 83). 4, N. of several treatises. ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯ.

ಲೀಲಾವಹ lîlā-vaha. conveying or bringing sport (Cpr. 4, 42 va.).

ಲೀಲಾವಿಭೂತಿ lîlā-vibhûti. great sport (My.).

ಲೀಲೆ lîle. ಲೀಲಾ. *play, sport, diversion, amusement, pastime.* 2, wanton sport, *amorous pastime, as shown in the imitation of a lover's gait, manner, speech, etc.* (in his absence), wantonness. 3, joking, frivolity, child's play. 4, sportive appearance, dissimulation, sham. 5, air, mien, manner. 6, grace, beauty, loveliness. 7, a story about the sport of a deity. ಲೀಲೆ ಕೇಳಿದಾ ಕ್ಷಣ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಟ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಲೀಲೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to get beauty (Rsv. 5, 19 va.).

-ಲು l₂-u₉. (= -ಲುಂ, -ಲೂ). see -ಲ್ 2. a locative suffix, it is used also in multiplication, *e. g.* ಎರಡು ಮೂಱಲು, six, ಅಯ್ದು ನಾಲ್ಕಲು, twenty, ಆಱು ಏೞಲು, forty-two, etc. (My.).

-ಲುಂ l₂-um 1. (= -ಲು, etc.). see ನಿಚ್ಚಲುಂ.

ಲುಕಸಾನು lukasānu. = ಲುಕುಸಾನು, etc. (My.).

ಲುಕುಸಾನು lukusānu. = ಲುಕಸಾನು, ಲುಕ್ಸಾನು. loss; damage (My.; Mhr., H. ನುಕಸಾನ, ನುಕಸಾನೀ, ಲುಕಸಾನ, ಲುಕಸಾನೀ; Br.).

ಲುಕ್ಸಾನು luksānu. = ಲುಕುಸಾನು. (My.).

ಲುಂಗಿ luṅgi. a piece of cloth tied round the loins by males, reaching down to the knees (My.; ಆಢೋರ್ರುಕ G.; H.).

ಲುಚ್ಚಾ luccā. dissolute, libertine, mean, base, low (used of persons, words, business, etc., My.; Br.; Mhr., H.).

ಲುಚ್ಚಾತನ luccātana. dissoluteness, profligacy, meanness, etc. (My.; Br.).

ಲುಚ್ಚೇಗಿರಿ luccē-giri. = ಲುಚ್ಚಾತನ. (Mhr.; ತನ್ತ್ರ Cb.).

ಲುಟಾಯಿಸು luṭāyisu. to plunder (My.; Br.; Mhr. ಲುಟಣೇಂ).

ಲುಠನ luṭhana. rolling, rolling or wallowing on the ground, weltering; moving about, moving to and fro; rolling down. see ಪರಿ-; ಚಿಮಿಚಿಮಿಸು, ಪೊರಳ್, ಪೊರಳ್ಚು, ಮಿಳಿರ್.

ಲುಠಿತ luṭhita. rolled; rolling; fallen; *the rolling on the ground (of a horse).*

ಲುಣ್ಟಾಕ luṇṭāka. a robber, a thief (Sk.). 2, a crow (Sk.). 3, raising, lifting up (ನೆಗಪುವುದು Kk. 74; Sm. 66; not Sk.). see ಲೋಕ್-.

***ಲುನ್ದು lundu. 1.** to sleep, to lie down. ಪ್ರಾಸಾದದಮೇಗೇಱಿನೆಯ ನೆಲೆಯೊಳ್ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಪುಣ್ಣಮಿಯನ್ದು ಸುಖದಿನ್ದೆ ಲುನ್ದಿರ್ದಂ Vr. 28, 7.

***ಲುನ್ದು lundu. 2.** = ಸುನ್ದು. sleeping; sexual intercourse. ಬಳಸುವ ಬೇಟದೊಳ್ ಮೊಳೆದ ಗೊಟ್ಟಿಯೊಳೀರೆಲೆವೋದ ಲುನ್ದಿನೊಳ್ Ap. 12, 21. — ಲುನ್ದುವೋವರಿಗೆ. -ಓವರಿಗೆ. bedroom. ಕರುಮಾಡದೇಱಿನೆಯ ನೆಲೆಯೊಳ್ ತನ್ನ ಲುನ್ದುವೋವರಿಗೆಯ ಪುಡಿಕೆಯೊಳಿಟ್ಟು Vr. 123, 8.

ಲುಪ್ lup. *dropping out, elision, cutting off, rejection.*

ಲುಪ್ತ lupta. broken, injured, destroyed (Bp. 8, 3); robbed, deprived of; omitted, neglected (J. 6, 45); cut off, elided; rejected, disappeared, lost; obsolete; plunder, booty, stolen property (ಅಪಹೃತಿ, ಕಳವಿನೊಡವೆ Mr. 226).

ಲುಪ್ತಪದ lupta-pada. *wanting (whole) words.*

ಲುಬ್ಧ lubdha. desiring; *covetous, greedy, avaricious.* 2, a hunter. 3, a lustful man, a libertine.

ಲುಬ್ಧಕ lubdhaka. a greedy or avaricious man, a miser (ಕೃಪಣ, ದೀನ Nn. 127). 2, *a huntsman* (ಶಾಬರ, ಕಿರಾತ 127; ಕಣ್ಣಕ, ಬೇಡ Nn. 39). 3, the sixth (or eighth, My.). nakṣatra or lunar mansion (ಆರ್ದ್ರೆ, ಆರ್ದ್ರಾನಕ್ಷತ್ರ 127; ಆರ್ದ್ರೆ, ಪುಷ್ಯ Mr. 39). 4, the star Sirius.

ಲುಬ್ಧತ್ವ lubdhatva. avariciousness, covetousness (My.).

ಲುಭಿತ lubhita. perplexed, disturbed, deluded, fascinated. (R.).

ಲುಲಾಪ lulāpa. *a male buffalo.*

ಲುಲಾಯು lulāya. *a male buffalo* (ಕೋಣನು Nn. 61. 102).

ಲುಲಿತ lulita. *shaken, agitated, tossed about, shaking about, tremulous, moving,* etc.

ಲುಳಿ luḷi. agility, the power (or art) of moving the limbs quickly, briskness, nimbleness, quick motion; tremulous motion or vibration of lustre or light (Bh. 1, 7, 41; 2, 2, 103. 104; 6, 3, 18. 21; 6, 4, 54. 78; 8, 23, 17; 8, 24, 24; 10, 6, 22; 10, 7, 2. 51; Ssv. 4, 80; J. 9, 23; 24, 72). — ಲುಳಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to produce quickness, to act quickly (Rām. 6, 51, 43).

-ಲೂ l₂-û₇ = -ಲು. see s. -ಲ್ 2. ಯಾವಾಗಲೂ (B. 1, 14), ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದಲೂ ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದಲೂ, ಬೇಕೆನ್ತಲೂ (1, 24), ತಕ್ಕದ್ದೆನ್ತಲೂ, ಒಳ್ಳೇದೆನ್ತಲೂ, ಸಾಕೆನ್ತಲೂ (3, 13). see s. ಇನ್ತ 1.

ಲೂಟಿ lûṭi. robbing; booty, spoil (C.; Si. 295; Br.; Mhr., H. ಲೂಟ). ಬೇಟೆಗೋಸ್ಕರ ಬನ್ದು, ಲೂಟ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಲೂತಿ lûti. = ನೂತಿ, (ಲೂತೆ). a sort of venereal sore about the face (ಆಸನದ ಹುಣ್ಣು Mr. 386), etc. (My.). ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ನೀತಿ ಹುಟ್ಟುವದು, ಲೂತಿಯಿನ್ದ ಗಜ್ಜಿ ಹುಟ್ಟುವದು (Prv.).

ಲೂತೆ lûte. (= ಲೂತಿ, etc.). *a spider.* 2, a kind of cutaneous disease (said to be produced by moisture from a spider).

ಲೂನ lûna. *cut, severed, clipped; cut off; reaped;* plucked, gathered; wounded; bitten; destroyed. 2, *a tail.* see ತಱಿ.

ಲೂಮ lûma. *a tail.*

-ಲೆ l₂-e = (-ಅಲೆ4), -ಲಿ2, (-ಲೇ). see *e. g.* ಬಱಿಕಲೆ (Bp. 3, 84); ಸಹಿತಲೆ (5, 14). ಬಲಗಣ್ಣಿನ್ದಲೆ (18, 46), ಎನುತಲೆ (22, 53; 42, 38), ನಗುತಲೆ (23, 14), ಅಕ್ಷತೆಯಿನ್ದಲೆ (24, 23), ಒಲವಿನ್ದಲೆ (28, 8), ಇರುತಲೆ (47, 24), ಅನ್ತರಲೆ (B. 5, 137), ಆಗುತಲೆ (B. 5, 294. 295), ನೋಡದಲೆ, ಹೇಳದಲೆ (My.).

ಲೆಕ್ಕ lekka. (Tbh. of ಲೇಖಾ). reckoning, reckoning up, numbering, numeration, calculation, computation; arithmetic; a sum, an account; a number, a numeral (ಅಂಕೆ, ಸಂಖೆ Mr. 349; ಸಂಖ್ಯೆ Smd. 123 Cm.; 243 Cm.; ವಸು, ಸಂಖ್ಯೆ, ಗಣನಾಭೇದ Nn. 17; Ch. v. 229. 288; My.; Te.; T. ಇಲಕ್ಕ; ಎಣಿಕೆ G.). 2, estimation, esteem, regard (Te.; Mhr. ಲೇಖಾ; Mhr. ಲೇಖಣೇಂ, to write; to esteem,

reckon). [ದುಷ್ಕವಿಯುಂ ಕವಿಯೆಮ್ಬ ಲೆಕ್ಕಮೇ Pb. 1, 12; Ap. 4, 35]. ಲೆಕ್ಕ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರೇನು ಮಾಡ್ಯಾರು? — ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಬದುಕು ಒನ್ಮಾರು ಕಡಿಮೆ. — ಲೆಕ್ಕದಿನ್ದ ಹೊತ್ತದಕ್ಕೂ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದ ಸತ್ತದಕ್ಕೂ ದುಕ್ಕವೇನು? — ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ಉಣ್ಟೋ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ ಉಣ್ಟು. — ಬರದು ತಿಳಿಯದ ಲೆಕ್ಕ ಕಡೆಗೆ ದುಕ್ಕ. — ಮಣಿಯಗಾಱನಿಗೆ ಸುಖ ದುಃಖ ಹೇೞಿದರೆ ಮಣುವಿನ ಲೆಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಲಕ್ಷಣಗೇಡಿ ಹೆತ್ತಳೇ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳ? (Prvs.). see Bp. 1, 34; 31, 29; Si. 219. 278. 326. 327. 370. 371; Prv. s. ಖೀಸ. — ಲೆಕ್ಕಇಡು. to keep account (B. 5, 81; My.). — ಲೆಕ್ಕ ಕಾಯು. to watch over accounts (and examine them). ಲೆಕ್ಕ ಕಾಯುವವ (ಗಣಕ, ಗಣಿಕ, ಶಾನಭೋಗ G.). — ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡು. to deliver in an account; to give an account (My.). ದೇವರಿಗೆ ಅದಱ ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡ ಬೇಕಾದೀತು (B. 5, 189). ನಾವೆಲ್ಲರು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಐಶ್ವರ್ಯದ ವಿನಿಯೋಗದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ದೇವರ ಹತ್ತರ ಕೊಡ ಬೇಕಾದೀತೆನ್ದು ನೆನಪಿಡ ಬೇಕು (5, 204). — ಲೆಕ್ಕಗೊಳ್. - ಕೊಳ್. to regard, to mind (Bp. 40, 77). — ಲೆಕ್ಕ ಪಕ್ಕ. reit. (My.). — ಲೆಕ್ಕ ಭೇದ. a mode of calculation or counting (ಪುರ, ಗಣನೆ Nn. 72). — ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡು. to count, to reckon up; to compute (My.; ಎಣಿಸು G.; B. 4, 100). — ಲೆಕ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆ. dupl. (ಕೋಟಿ, ಗಣನೆ Nn. 43). — ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. -ಆಚಾರ. = ಲೆಕ್ಕ. (My.).

ಲೆಕ್ಕಣಿ lekkaṇi. Tbh. of ಲೇಖನಿ. (My.).

ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ lekkaṇike. Tbh. of ಲೇಖನಿಕೆ. (ಕಲಾಮು Mr. 359; My.; B. 1, 23; 3, 57). [ತರಳಾಪಾಂಗ ವಿಳಾಸ ಸ್ಫುರಿತಮೆ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಾಗೆ Ap. 4, 14]. ಚಿತ್ರವ ಬರೆವ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ (ಈಷೀಕೆ, ತೂಲಿಕೆ Nr.; Si. 345).

ಲೆಕ್ಕಣಿಗೆ lekkaṇige. = ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ. (My.).

ಲೆಕ್ಕಿ lekki. = ಲಕ್ಕಿ. a kind of shrub. etc. (My.).

ಲೆಕ್ಕಿಗ lekka-iga. (Śmd. 233). an arithmetician. (Kp. 2, 21, 3).

ಲೆಕ್ಕಿಸು lekkisu. to count, to reckon up; to compute (My.; ಗಣಿಸು G.). ಲೆಕ್ಕಿಸ ಬಾರದು (ಪ್ರಸೂನ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ Nn. 25). ಲೆಕ್ಕಿಸ ಬಾರದು (ಅಗಣಿತ, ಲೆಕ್ಕಮಿಲ್ಲದುದು 43). ಲೆಕ್ಕಿಪ ಸಂಖ್ಯೆ (ಪದ್ಮ Mr. 507). 2, to esteem, to regard, to mind, to consider (Grj. 3, 5; Bp. 1, 34; 24, 85; 39, 43; Śsv. 4, 17 va.).

ಲೆಂಕ leṅka. a male servant (Bp. 9, 39; 27, 73; 47, 35; 52, 35; Te.; see ಶಿವ-; Mhr. ಲೇಂಕ, a son; a daughter). [ಕರ್ಣನ ಲೆಂಕಂ ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಯೆಮ್ಬನುಮಂ Pb. 7, 4 va.; ಓಡುವಾತ ಲೆಂಕನಲ್ಲ ಬೇಡುವಾತ ಭಕ್ತನಲ್ಲ Bv. 441; Cv. 1158]. — ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 8). — ಲೆಂಕರ ಲೆಂಕ. a servant of servants (Bp. 27, 70; Rām. 5, 3, 57).

ಲೆಂಕತಿ leṅka-iti. a female servant (ಅಸಿಕ್ನಿ Hlā.; Mr. 304).

ಲೆತ್ತ letta. = ನೆತ್ತ. (My.; ಅಕ್ಷ, ದೇವನ G.; ಅಕ್ಷ, ದೇವನ, ಪಾಶಕ Si. 349). ಲೆತ್ತದ ಆಟ (ಕೈತವ G.). ಲೆತ್ತ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಬೋಕಿ ಬಿತ್ತು (Prv.). — ಲೆತ್ತ ಪಗಡೆ. letta and pagaḍe (My.; ಅಕ್ಷ Cb.). — ಲೆತ್ತಸಾಲೆ. = ನೆತ್ತಸಾರಿ. (ಅಷ್ಟಾಪದ, ಶಾರಿಫಲ, ನೆತ್ತವಾಡುವ ಹಲಿಗೆ Si. 349).

ಲೆಪ್ಪ leppa. Tbh. of ಲೇಪ್ಯ (Śmd. 351; Abh. P. 3, 26. 28; 3, 26va.; ಲೇಪ್ಯರೂಪು Kk. 46). ಲೆಪ್ಪದ ಚಿತ್ರದ ಸ್ತ್ರೀ (ಅಂಜಲಿಕಾರಿಕೆ); ಲೆಪ್ಪ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳ ಕೆಲಸ (ಲೇಪ್ಯಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ, ಪುಸ್ತಕರ್ಮ Hlā.).

ಲೆಪ್ಪಗಾಱ leppa-gāṟa. a plasterer, a bricklayer; one who moulds or models (ಲೇಪಕ, ಪಲಗಣ್ಡ Hlā.).

-ಲೇ l2-ē2. (= -ಲೆ, etc.). see *e. g.* ಕೂಡಲೇ (B. 1, 14), ಅನ್ತರಲೇ (4, 63), ಕೊಡದಲೇ (B. 5, 77).

ಲೇಕಣಿ lēkaṇi. Tbh. of ಲೇಖನಿ. (My.).

ಲೇಖ lēkha. *a writing, a writ, a letter, a document,* etc. (ಅಕ್ಷರ, ಲಿಪಿ, ಲೇಖನ, ಬರಹ Mr. 360; Bp. 5, 54; B. 1, 15; 4, 148). 2, *a deity.*

ಲೇಖಕ lēkhaka. *a writer, a scribe, a copyist, a clerk, a secretary.*

ಲೇಖಣಿ lēkhaṇi. Tbh. of ಲೇಖನಿ. (My.; B. 5, 183; Mhr.).

ಲೇಖನ lēkhana. scratching, scarifying, making an incision; writing; copying; a writing, etc. (see Mr. s. ಲೇಖ; Bp. 5, 53). see ವಿ-; ಬರೆಯಿಸು.

ಲೇಖನಿ lēkhani. = ಲೆಕ್ಕಣಿ, ಲೇಕಣಿ, ಲೇಖಣಿ. a reed-pen, a pen, a style.

ಲೇಖನಿಕೆ lēkhanike. = ಲಕ್ಕಣಿಕೆ, ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ, ಲೆಕ್ಕಣಿಗೆ. an instrument for writing and painting, a reed-pen, etc.

ಲೇಖರ್ಷಭ lēkha-ṛiṣabha. best of deities: *Indra.*

ಲೇಖವಾಹಕ lēkha-vāhaka. a letter-carrier (Abh. P. 4, 42 va.).

ಲೇಖಾಮಣ್ಡಲಿಕ lēkhā-maṇḍalika. an accountant general (Bp. 5, 14).

ಲೇಖಿತ lēkhita. scratched; written (My.).

ಲೇಖಿಸು lēkhisu. to write (My.).

ಲೇಖೆ lēkhe. = ರೇಖೆ, ಲೇಖಾ. a scratch; *a streak, a line; a stripe, a stroke* (ರಾಜಿ, ಎಡೆದೆಱಹು ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು Nr.); a furrow, a row, a groove. 2, writing; a writ (Bp. 50, 33); *drawing lines, delineation, drawing;* painting; a drawing, a figure; an impression, a mark. 3, the curved line or pale streak of the young moon, the moon's crescent (see ಇನ್ದು-). 4, *a flash* (of lightning). see ಪತ್ರ-.

ಲೇಡಿ lēḍi. a "lady" (My.). [E.].

ಲೇಣಾ lēṇā. ಲೇಣ (in ದೇಣಾ-). ಲೇಣೆ. = ಲೇವಾ. borrowing. — ಲೇಣಾದೇಣ. = ಲೇವಾದೇವಿ. (My.). — ಲೇಣೆದೇಣೆ. = ಲೇಣಾದೇಣ. (My.).

ಲೇಪ lēpa. = ಲಪ್ಪ. besmearing, daubing, anointing, plastering. 2, materials to be smeared with: salve, ointment, unguent; *plaster, mortar, chunam, white-wash,* etc. 3, a particular rite at funeral oblations. 4, impurity, dirt, any grease or dirt sticking to vessels, etc. 5, a spot, a stain, moral impurity. 6, *food, victuals.* ಮಣ್ಣೇ ನೋತಕ್ಕೆ ಕುಣ್ಡಿಗೆ ಲೇಪವೇ? (Prv.).

ಲೇಪಕ lēpaka. *a plasterer, a bricklayer;* one who moulds or models. (ಲೇಪಗಾಱ Mr. 377; see ಲೆಪ್ಪಗಾಱ).

ಲೇಪಗಾಱ lēpa-gāṟa. = ಲೇಪಕ, q. v.

ಲೇಪನ lēpana. smearing, besmearing, smearing over, daubing, anointing, spreading on, plastering (ಚರ್ಚೆ, ಅನುಲೇಪನ Nn. 73). 2, anything smeared on, salve, ointment, plaster, mortar, white-wash, etc. see ಊಡು; ವಿ-. -ಲೇಪನಗೆಯ್. to besmear, etc. (Bp. 39, 6).

ಲೇಪನಕ್ರಿಯೆ lēpana-kriye. = ಲೇಪನ No. 1. (ಅಜ್ಜೆ, ಅಣ್ಣು Kk. 55, o. r. ಅನುಲೇಪನ).

ಲೇಪಾಳಿಗ lēpa-āḷiga. a man who covers with unguents (?). see ಲೇಪಾಳಿಗಿತಿ.

ಲೇಪಾಳಿಗಿತಿ lēpāḷiga-iti. (Śmd. 244). a female lēpāḷiga.

ಲೇಪಿತ lēpita. smeared, besmeared, etc. (My.).

ಲೇಪಿಸು lēpisu. to smear, to spread over or on, to besmear, to anoint, to cover by smearing, etc. (ಬಱ Śmd. I; Cpr. 6. 64 va.; Bp. 12, 11; My.; Si. 445). ಮಾಪರೆ ಪೋಪರೇ? ಪಾಪವೇನ್? ಅದು ಕೆಸಱೆ? ಮಾಪರೆ ಮೆಯ್ಯು ಮಲಪೋಪುದೇ; ಪಾಪ ಲೇಪಿಸಲಕ್ಕುಂ? (Sp.). 2, to be smeared or anointed, etc. (Cpr. 8, 39).

ಲೇಪು lēpu. a sort of quilt (Mhr. ಲೇಪ); a mattress, a bed (My.; Te.).

ಲೇಪ್ಯ lēpya. = ಲೆಪ್ಪ. to be smeared, etc. 2, *spreading over, smearing, plastering;* making models, moulding, modelling; moulded, modelled; a model. — ಲೇಪ್ಯರೂಪು. a modelled form, a model (ಲೆಪ್ಪ Kk. 46).

ಲೇಪ್ಯಕರಣ lēpya-karaṇa. smearing, besmearing, daubing, etc. see ತೊಡೆಯಿಸು.

ಲೇಪ್ಯಕರ್ಮ lēpya-karma. moulding, making models, modelling. see ಕರುವಿಡು.

ಲೇಪ್ಯಮಯ lēpya-maya. *made of mortar or clay, moulded.*

ಲೇಲಿಹಾನ lēlihāna. frequently licking or darting out the tongue: a serpent (My. Amara).

ಲೇಲಿಹ್ಯಮಾನ lēlihyamāna. frequently licking, constantly darting out the tongue (Cpr. 1, 135).

ಲೇವಡಿ lēvaḍi. 1. derision, mockery (My.; H.).

ಲೇವಡಿ lēvaḍi. 2. = ರೇವಡಿ. a kind of sweet meat. ಲೇವಡೀ ರುಚಿ ಹಾವಡಿಗ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.).

ಲೇವಳ lēvaḷa. = ನೇವಳ, ಲೇವಾಳ. silver or gold girdle. ಲೇವಳಂ ಪದಕ ಸರಪಳಿ ಪಟ್ಟಿಕಾದಿಗಳು ಗ್ರೈವೇಯಂ (Mr. 339). [Tu. ನೇವಳೊ].

ಲೇವಾಳ lēvāḷa. = ಲೇವಳ, etc. a silver or gold girdle or zone. (Abh. P. 7, 41).

ಲೇವಾ lēvā. = ಲೇಣಾ. borrowing. — ಲೇವಾದೇವಿ. borrowing and lending (My.; Mhr., H.; Br. ಲಾವಾದೇವಿ; T. ಇಲೇವಾದೇಯಿ).

ಲೇಶ lēśa. what is torn off: *a small part or portion, a particle, an atom, a bit, a little bit, a small quantity, a little* (ಗುಣ, ತುಣ್ಣು Nn. 78); smallness, littleness, briefness. 2, a particular figure of speech in rhetoric, employment of a comparison instead of a direct statement; representing as a disadvantage what is otherwise regarded as an advantage and vice versa [Kr. 3, 171]; (Kāvy. III, 3, B, 35).

ಲೇಶಮಾತ್ರ lēśa-mātra. only a little (My.).

ಲೇಶಾಂಶ lēśa-aṁśa. a small part (My.).

ಲೇಶ್ಯೆ lēśye. ಲೇಶ್ಯಾ. lustre, light. (Cpr. 3, 32 va.).

ಲೇಷ್ಟು lēṣṭu. (= ಲೋಷ್ಟ). *a clod, a lump of earth.*

ಲೇಸಿಗ lēsiga. an excellent man: a brave man (ರಣಗ ೩ Ct. I, 41).

ಲೇಸು lēsu. goodness; excellence, superiority; a superior thing; well-being, welfare, health; alleviated state; pleasantness; beauty; properness, propriety, fitness, recommendableness; rightness; reality [Tu.]. (ಒಲ್ಲು, ವಾಮು Nr.; ಒಳ್ಳು Ct. II, 81; ಸೌಷ್ಠವ Mr. 451; ಅನು, ಹಸ, ಚೊಕ್ಕ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ರಮ್ಯ, ಎಡ್ಡ, etc., ಮನೋಹರ Śm. 55; My.; Te. ಲೆಸ್ಸ, ಲೇಸು). [ಸಕ್ಕದವೇನೊ ಕಾರಕವಿಭಕ್ತಿಯೊಳೊನ್ದೆ ಸಮಾಸಯುಕ್ತಿ ಲೇಸಕ್ಕುಂ Kr. 1, 117; Pb. 5, 47; ಲೇಸಕಣ್ಣಾ ಮನ ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ ಆಸೆಮಾಡಿದೊಡಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣಯ್ಯ Bv. 23; Cv. 1445]. ಲೇಸಾದ (ಸತ್ Śmd. 65 Cm.). ಲೇಸಾಗಿ (ಸಂ 93. 98 Cm.). ಲೇಸಪ್ಪುದು (ಚಾರು, ರಾಮು Nr.) ಲೇಸಾಗಿರ್ಪುದು (ಸೌಷ್ಠವ, ಅವಷ್ಟಮ್ಭ Hlā.). (ಕುದುರೆಯಲ್ಲಿ) ತೆಳ್ಳಿತ್ತು ಕೆಮ್ಪುಸಿದೆನಿಪ್ಪ ನಾಲಗೆ ಲೇಸು (Mr. 277). ಲೇಸಾದ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗಂ (ಸುಮಾರ್ಗಂ Śmd. 4 Cm.). ಲೇಸಹ ರೋಗ (ವ್ಯಾಮು, ಸರೋಗ Nn. 129). ಲೇಸೆಲ್ಲಂ (Śmd. 63). ಲೇಸಿನೊಳ್ (J. 29, 32); ಲೇಸ (23, 54); ಲೇಸಂ (23, 1, 13). ಏನೇ ಹೋ! ಓದಿನ ಪರಿ ಲೇಸು, ಲೇಸು! (Śmd. 69). ಲೇಸು ಆಗುವಾಗ್ಯೆ ನಾಟಿಗೊಳ್ಳ ಬಾರದು. — ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಲೇಸು, ಹಬ್ಬಕ್ಕಿನ್ತ ಮದುವೆ ಲೇಸು. — ಲೇಹ ಕುಡಿದರೆ ಲೇಸು ಆದೀತು. — ನಾಶ ಮಾಡುವವನು ದಾಸ ನಾದರೆ ಲೇಸು ಮಾಡ್ಯಾನೇ? — ಹೆಡ್ಡನಾದರೂ ದೊಡ್ಡವನೇ ಲೇಸು (Prvs.). see Śmd. 174; Cpr. 1, 48; 2, 48; Bp. 1, 21; 23, 5; 29, 18; 40, 68; 48, 19; 51, 50; Bh. 1, 8, 90; 2, 13, 24. 37; Rśv. 4, 118; 38, 51; J. 2, 18; 18, 40; 28, 48; B. 1, 17; ಕಡು-. — ಲೇಸುದೋಱು. -ತೋಱು. well-being to appear or arise (Dp. 30, 1). — ಲೇಸು ಲೇಸು. rep. (ಕೊಣ್ಡಾಡಿ Ct. II, 103; Bp. 13, 7; 20, 9; 36, 15; 42, 9; 54, 84).

ಲೇಹ lēha. licking, tasting, sipping. 2, anything to be taken by licking, a lambative, a medicine to be taken by licking, a linctus. ಲೇಹ ಕುಡಿದರೆ ಲೇಸು ಆದೀತು (Prv.).

ಲೇಹನ lēhana. licking, tasting or lapping with the tongue. see ಈಸಲ್-, ತಿರ್ಯಕ್ಕಣ್ಡಾತಿ-, ನಕ್ಕು.

ಲೇಹ್ಯ lēhya. to be licked, lickable, capable of being licked or eaten by licking, fit to be licked; a lambative, a medicine to be taken by licking, a linctus (My.); nectar, ambrosia.

ಲೈಂಗಿ laiṅgi. (fr. ಲಿಂಗ). a liṅgavanta (Bp. 18, 98; 29, 8).

ಲೈಂಗ್ಯ laiṅgya. (fr. ಲಿಂಗ). relating to Śiva's phallus and its worship (Bp. 19, 5; 37, 36).

ಲೈಂಗ್ಯಪುರಾಣ laiṅgya-purāṇa. = ಲಿಂಗಪುರಾಣ. (Bp. 43, 76).

ಲೊಕ್ಕಿ lokki. = ಲಕ್ಕಿ, etc. a kind of shrub. (ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ Nn. 28). ಕರಿಯ ಲೊಕ್ಕಿ (ಶೇಫಾಲಿಕೆ Nr.).

ಲೊಗಡಿ logaḍi. = ಲೊಡದಿ, etc. mucus, etc. (S. Mhr.; occasionally).

ಲೊಚ್ loc. ಲೊಚ loca. a sound to imitate that produced by lapping or sucking in a peculiar manner; one to imitate that of smacking (in tasting); a particular sound of the house-lizard. — ಲೊಚ್ ಲೊಚ್. rep. (C.). — ಲೊಚಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to lap, as dogs, etc. do; to suck the breast, etc. with the sound of loca, as babies; to smack in tasting; to smack, as the house-lizard does (My.). — ಲೊಚ ಲೊಚ. rep. with the repeated sound of ಲೊಚ. ನಾಯಿಗಳು ಬೆಕ್ಕುಗಳ ಹಾಗೆ ತುದಿನಾಲಿಗೆಯಿನ್ದ ಲೊಚ ಲೊಚ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ (B. 3, 40). — ಲೊಚ್ಚ ಲೊಚ್ಚ ಎನ್ದು ಕುಡಿ (My.).

ಲೊಚ್ಚಗೆ loccage. = ನೊಚ್ಚಗೆ. agreeableness, etc. (My.).

ಲೊಟ lota. = ಲಟ 2, ಲೊಟಾ, ಲೊಡ. a sound to imitate that of gabbling or jabbering, that of a stone, etc. being shaken in an unsound pot, that of a cracked bell being rung, that of metal vessels, etc. shaken about in a sack or carriage, that of unsound wooden utensils, wheels, etc. when shaken, of the wooden bell on a cow's neck when shaken, or of a dry loose kernel when shaken in the nut. — ಲೊಟ ಕಲೆ. 1. = ಲೊಟಗರೆ. (My. occasionally). — ಲೊಟಕಲೆ. 2. gabbling, jabbering (My.). — ಲೊಟಗರೆ. -ಕರೆ. to gabble, to jabber (My.). — ಲೊಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಲೊಟಗರೆ. (My.). — ಲೊಟಪಟ. reit. = ಲಟಪಟ, ಲೊಟ ಲೊಟ. the repeated sound of loṭa (My.). 2, the state of being quite empty, as a house; nothing (My.). — ಲೊಟ ಲೊಟ. rep. = ಲಟಪಟ No. 1. (My.).

ಲೊಟಕ್ loṭak. = ನಟಕು, etc. the cracking noise of the finger and other joints. (S. Mhr.).

ಲೊಟಕು loṭaku. to scold (My.). see Prv. s. ಸೋರು 1.

ಲೊಟಾ loṭā. = ಲೊಟ. — ಲೊಟಾ ಲೊಟಾ. rep. = ಲೊಟ ಲೊಟ. (My.).

ಲೊಟ್ಟೆ loṭṭe. 1. a smack or cluck with the tongue (in driving cattle, etc., in playing, etc., My.; Te.). ಲೊಟ್ಟೆ

ಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗನಾದರೂ (ತೆಱಗೆ) ಕೊಟ್ಟೆ ವಿನಹಾ (ಅವನನ್ನು) ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prv.). — ಲೊಟ್ಟೆ ಹಾಕು. to click or smack the tongue against the palate (My.). see Prv. s. ಕಿಟ್ಟೆ. — ಲೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆ. = ಲೊಟ್ಟೆ ಹಾಕು. (My.).

ಲೊಟ್ಟೆ lotte. 2. emptiness, hollowness. [a lie]. (Te., M.; T. ಉಲೊಡಕ್ಕು). see ಲೊಟ ಪಟ No. 2 and ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. [Tu. lie].

ಲೊಡ loḍa. = ಲೊಟ. (My.). — ಲೊಡ ಬಡ. reit. = ಲೊಟ ಪಟ. (My.).

ಲೊಡ್ಡು loḍḍu. = ಲಡ್ಡು. (My.; *cf.* ಲೊಟ್ಟೆ 2).

ಲೊತ್ತ lotta. a hollow, a ravine, a pit. (Te. ಲೊತ್ತೆ, ಲೊದ್ದಿ, ಲೊಟ್ಟೆ, ಲೋತು; *cf.* ಲೊಟ್ಟೆ 2). ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬಾಯಂ ತೆಱೆದೊಡೆ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಲೊತ್ತದಸ್ತಿ ಪೂರ್ಣದು (Śmd. 227 Mdb.).

ಲೊದಡಿ lodaḍi. = ಲೊಗಡಿ, ಲೊದಳೆ, etc. ರಕ್ತವಿಕಾರದಿನ್ದ ಆದ ಲೊದಡಿ (ಕಫ); ಎದೆಯೊಳಗಿನ ಲೊದಡಿ (ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಕಫ G.).

ಲೊದಳಿ lodaḷi. = ಲೊದಳೆ, etc, (Rām. 6, 30, 33).

ಲೊದಳೆ lodaḷe. = ಲೊಗಡಿ, ಲೊದಡಿ, ಲೊದಳಿ, ಲೊದ್ಲೆ, ಲೋಯಿ, ಲೋಳ, ಲೋಳಿ, ಲೋಳು, ಲೋಳೆ q. v. saliva, slaver, tenacious mucus, etc. (Bh. 8, 25, 6. 19; My.).

ಲೊದ್ಲೆ lodle. = ಲೊದಳೆ, etc. (My.).

ಲೊಲ್ lol. = ಲೊಳ್ 1, ಳೊಳ್ 1. — ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. perfect emptiness: nothing. ಊರಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾದರೆ ನಾಯಿಗೆ ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ (Prv.).

ಲೊಳ್ loḷ. 1. = ಲೊಲ್, etc. — ಲೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ. = ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. (My.).

ಲೊಳ್ loḷ. 2. = ಳೊಳ್ 2. imitation of the sound of a dog's barking. (Te.). — ಲೊಳ್ ಲೊಳ್. rep. (My.).

ಲೊಳೆ loḷa. = ಳೊಳೆ q. v. (My.).

ಲೊಳಗೆ loḷage. = ಳಳಿಗೆ, etc. tube. ನಾಯಿಯ ಬಾಲವನ್ನು ಲೊಳಗೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ನೆಟ್ಟಗಾದೀತೇ? (Prv.).

ಲೋಕ lōka. = ಲೋಗ. the vast space, the wide world, sky, heaven; any division of the universe; *the world;* any place, *a region, a tract, a country, a district, a province.* 2, *mankind, folk, men, people* (Śmd. 187); subjects (as contrasted with the king). 3, common life, ordinary practice, common usage. 4, seeing, looking, sight, regard. ಬಿತ್ತರದ ಭೂರ್ ಭುವರ್ ಸ್ವರ್ ಮಹರ್ ಜನಂ ತಪಂ ಸತ್ಯಮ್ ಎನ್ದೀಟು ಮೇಲಣ ಲೋಕಮುಕ್ಕುಂ; ಮತ್ತತಲ ವಿತಲ ಸುತಲ ರಸಾತಲ ತಲಾತಲ ಮಹಾತಲ ಪಾತಾಲಮ್ ಎನ್ದು, ಸತತಂ ವರ್ತಿಸುವ ಕೆಳಲೋಕಮ್ ಏೞುಕ್ಕು (Mr. 32). ಲೋಕದವರೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತರೆ ಶೋಕ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? — ಲೌಕಿಕ ನಡೆಸಿ, ಲೋಕವೇ ಮಱೆತ. — ಲೋಕ ಹಾೞಾದರೆ ನಾಕ ಹಾೞಾದೀತೇ? (Prvs.). see ದ್ವಿಸಪ್ತ-, ಸಪ್ತ-; Bp. 32, 31; 36, 62. — ಲೋಕನಡತೆ. the manner of the world (My.). — ಲೋಕನಾಡಿಕೆ. the custom of the world (My.).

ಲೋಕಕರ್ತ lōka-karta. the creator of the world (Bp. 10, 41).

ಲೋಕಜಿತ್ lōka-jit. conquering heaven; a conqueror of the world; a sage; *a Buddha.*

ಲೋಕತ್ರಯ lōka-traya. the three worlds: heaven, earth, and the lower regions (My.).

ಲೋಕಧಾತು lōka-dhātu. the earth; a particular division of the earth.

ಲೋಕಧಾತ್ವಂಶ lōkadhātu-aṁśa. *a country.*

ಲೋಕನ lōkana. looking, seeing, viewing. see ಅವ-, etc.

ಲೋಕನಾಥ lōka-nātha. lord of worlds: Brahmā; Viṣṇu or Kriṣṇa (Dp. 28); Śiva (Bp. 55, 20); N. (59, 4); a king.

ಲೋಕನೇತ್ರ lōka-nētra. the sun (My.); the moon (My.).

ಲೋಕಪದ್ಧತಿ lōka-paddhati. general or universal way (My.).

ಲೋಕಪಾಲ lōka-pāla. a guardian of the world, a regent of a quarter of the world (= ದಿಕ್ಪಾಲ). 2, *a king, a sovereign.*

ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿ lōka-prasiddhi. universal establishment or reception, general notoriety or prevalence (ಲೋಕರೂಢಿ Śmd. 334 Cm.).

ಲೋಕಬಾನ್ಧವ lōka-bāndhava. *the sun.*

ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆ lōka-maryāde. popular observance, established usage or custom (My.).

ಲೋಕಮಾತೃ lōka-mātṛi. *Lakṣmī.*

ಲೋಕಮಾತೆ lōka-māte. Lakṣmī (Mr. 18).

ಲೋಕಮೂಢ lōka-mūḍha. folly arising from the example given by (other) people (Śāstrasāra in W. v. 1255. 1256. 1257).

ಲೋಕಯಾತ್ರೆ lōka-yātre. travelling round the world (J. 26, 26). 2, the business and traffic of men, worldly affairs, ordinary actions or conduct. 3, man's pilgrimage through this world (My.).

ಲೋಕರಕ್ಷಕ lōka-rakṣaka. protector or saviour of the world (Bp. 10, 41). 2, a king.

ಲೋಕರೀತಿ lōka-rīti. the manner of the world (My.).

ಲೋಕರೂಢಿ lōka-rūḍhi. = ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿ (Śmd. 334 Cm.).

ಲೋಕಲುಣ್ಟಾಕ lōka-luṇṭāka. a notorious robber (Abh. P. 4, 35).

ಲೋಕವಾದ lōka-vāda. the talk of the world: *public rumour, popular report, common talk, news.*

ಲೋಕವಾರ್ತೆ lōka-vārte. the world's news: popular report or rumour (My.).

ಲೋಕವಿರುದ್ಧ lōka-viruddha. contrary to universal notions or facts: one of the vākyadōṣas (Kāvy. II, 2, B, 3. 19-23).

ಲೋಕವ್ಯವಹಾರ lōka-vyavahāra. the affairs or business of the world: universal use, popular usage (Śmd. 231).

ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿ lōka-sākṣi. witness of the world, universal witness. 2, Brahmā. 3, fire (My.).

ಲೋಕಾಚಾರ lōka-ācāra. popular usage (My.).

ಲೋಕಾನೀಕ lōka-anīka. all the several worlds (My.); a large number of people (My.).

ಲೋಕಾನ್ತ lōka-anta. the world's end: publicity; amongst the people, public, notorious (Bp. 52, 45). ಇಬ್ಬರಿದ್ದರೆ ಏಕಾನ್ತ, ಮೂವರಿದ್ದರೆ ಲೋಕಾನ್ತ. — ಏಕಾನ್ತ ಹೋಗಿ, ಲೋಕಾನ್ತವಾಯಿತು (Prvs.).

ಲೋಕಾನ್ತರ lōka-antara. another world; the next world, a future life (My.).

ಲೋಕಾಪವಾದ lōka-apavāda. the reproach or censure of the world, general outcry against, popular accusation (J. 19, 40; 21, 63; Dp. 91, 4).

ಲೋಕಾಯತ lōka-āyata. materialistic, atheistical; *materialism, the system of atheistical philosophy taught by Cārvāka.*

ಲೋಕಾಲೋಕ lōka-alōka. world and no world: the visible and invisible world (Kāvy. I, 1a, 2). 2, *a mythical belt or circle*

of mountains surrounding the earth and separating it from the region of darkness.

ಲೋಕೇಶ lōka-īśa. *Brahmā.*

ಲೋಕೇಶ್ವರ lōka-īśvara. Śiva (Bp. 58, 17).

ಲೋಕೋಕ್ತಿ lōka-ukti. a general or common saying; a proverb; the language of the people (Śmd. 119).

ಲೋಕೋತ್ತರ lōka-uttara. surpassing the world, beyond what is common or general, unusual, extraordinary.

ಲೋಕೋತ್ತರವರ್ಣನ lōkōttara-varṇana. description of unusual qualities (Kāvy. III, 1, A, 18).

ಲೋಕೋದ್ಧಾರ lōka-uddhāra. deliverance or salvation of mankind (My.).

ಲೋಕೋಪಕಾರ lōka-upakāra. a public charity (My.).

ಲೋಕೋಪಕಾರಕ lōka-upakāraka. beneficial to the public; a public benefactor (My.).

ಲೋಗ lōga. Tbh. of ಲೋಕ. mankind, people, folks, a common man. [ವಸುಧೆಗಸದಳಮಾಯ್ತು ಮಗನನ್ನಮೆನ್ದು ಲೋಗರ್ ಬಗೆದಿರೆ Pb. 1, 97; Vr. 22, 14; ಲೋಗರ ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡುಮ್ಬ ದೈವಂಗಳು ತಾವೇನ ಕೊಡುವುವು Bv. 533; Cv. 848]. ಲೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಳಾಗಿ ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಯ ಮಾಡುವವಳು (ಸೈರನ್ಧ್ರಿ); ಲೋಗರ ಕೊನ್ದು ಇಹ, ಕೆಡಿಸಿ ಇಹೆನೆಮ್ಬ ವಿಚಾರಂ (ವ್ಯಾಪಾದ, etc.); ಲೋಗರ್ ಇಕ್ಕುವ ಕೂಳನುಣ್ಬವಂ (ಪರಾನ್ನ, etc. Nr.). ಲೋಗರ ಮನೇಲಿ ಎಮ್ಮೆಯಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಮನೇಲಿ ಹಾಲೋಗರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇನು? (Prv.). see Bp. 38, 8; 43, 36; 52, 2; Bh. 7, 1, 25; V. 8, 19; 14, 37; J. 6, 53; ಪರಿಪೀಡನ.

ಲೋಚ lōca. seeing, looking or gazing at. see ಉಲ್-.

ಲೋಚಕ lōcaka. a stupid man. 2, the pupil of the eye. 3, lamp-black. 4, a lump of flesh (ಮಾಂಸದ ಕರಣೆ G.); etc., etc.

ಲೋಚನ lōcana. illuminating, brightening; causing to see. 2, *the eye* (ಕಣ್ Nn. 5). 3, the number 2 (see ಕೃತಯುಗ).

ಲೋಚನಕ್ರಿಯೆ lōcana-kriye. the act of causing to behold or look at. see ನೋಡಿಸು.

ಲೋಚನಗೋಚರ lōcana-gōcara. perceptible, cognizable, worthy of observation or adoration (ವನ್ದನ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಬಹನ್ತಾದು Nn. 87). 2, the range or horizon of the eye.

ಲೋಚನವಾರಿ lōcana-vāri. a tear, tears (Bp. 36, 8).

ಲೋಚನಾಂಕಿತ lōcana-aṅkita. the eye and its mark (made with a collyrium, see Sp. s. ಮಾಳಿಗೆ).

ಲೋಚಮಸ್ತಕ lōca-mastaka. *cock's comb, Celosia cristata.*

ಲೋಚು lōcu. Tbh. of ಲುಂಛನ. plucking or tearing out. — ಲೋಚುಗೆಯ್. to have the hair plucked. ರಿಸಿಯರ್ಗೆ ಚರಿಗೆ ಮಾಡಲಾಗದೆನ್ದು ಬಾರಿಸಿಯವರ್ಗೆ ಲೋಚುಗೆಯ್ದು ಬ್ರತಂಗಳನೇಱಿಸಿ Vr. 91, 24.

ಲೋಟಾ lōṭā. 1. an earthen pot used on water-wheels, etc.; a metal cup (Mhr., H.; Si. 309; My.).

ಲೋಟಾ lōṭā. 2. a species of pigeon (B. 3, 114; Mhr., H. ಲೋಟನ).

ಲೋಟಿ lōṭi. = ದೋಟಿ. (My.). a pole with a hook for plucking fruits, etc.

ಲೋಟಿಸು lōṭisu. to roll (v. t.); to push vehemently, etc. (Bh. 3, 12, 38; Mhr. ಲೋಟಣೇಂ). see ನಿರ್-.

ಲೋಟು lōṭu. tumbling upon, pushing, shoving, disturbance, annoyance (My.).

ಲೋಡನ lōḍana. agitating, moving about, stirring, disturbing. see ಆ-.

ಲೋಡಿಗೆ lōḍige. = ಲೋಡು. (Bh. 10, 4, 14).

ಲೋಡು lōḍu. a long bolster for the back of sitters to recline upon (My.; Te.; Mhr. ಲೋಡ).

ಲೋಣಿಕೆ lōṇike. a kind of sorrel (ಕ್ಷುಲ್ಲಕಾಮ್ಲ, ಪುಳುಮ್ಬುಚಿಸೆ Mr. 141).

ಲೋಧ್ರ lōdhra. *a tree the bark of which is used in dyeing, Symplocos racemosa* Roxb. ಕೆಮ್ಪಿನ ಲೋಧ್ರ (ತಿರೀಟ, ತಿಲ್ವ, ಮಾರ್ಜನ); ಬಿಳಿಯ ಲೋಧ್ರ (ಗಾಲವ, ಶಾವರ or ಶಾಬರ, ಲೋಧ್ರ Nr.). ಅಶ್ವತ್ಥಾಕಾರಮಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ (ಲೋಧ್ರ, ತೂದ, ಪೂಗ, ಕ್ರಮುಕ Nr.).

ಲೋಧ್ರಪುಷ್ಪ lōdhra-puṣpa. the tree Bassia latifolia Roxb. (ಮಧೂಕ, ಗುಡಪುಷ್ಪ, ಇಪ್ಪೆ Mr. 140).

ಲೋಪ lōpa. breaking; cutting off; destruction. 2, rubbing, plundering. 3, deprivation, want, deficiency; loss. ಲೋಪವೇನೂ ಇಲ್ಲ, ದೀಪಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಗೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). 4, omission, separation, disappearance, dropping or falling out, rejection, annulling, cancelling; grammatical elision (Śmd. 56. 57. 62. 67. 70. 118-122. 183. 195. 198. 209. 211. 212. 223. 226. 228. 229. 234. 243. 274. 278. 288. 289. 295. 343. 344. 360. 365. 367. 370. 371. 379. 380-382; Kāvy. I, 2, 12. 13. 17-19; I, 3, 18-20. 49-52. 60-74. 80-83; I, 4, 9. 10; I, 5, 32. 33. 38-40). — ಲೋಪಮ್ಪೊರ್ದು. -ಂ-ಪೊರ್ದು. to suffer elision (Śmd. 195).

ಲೋಪತ್ವ lōpatva. the state of being injured, destroyed, annihilated, etc. see ಅಱುಪು.

ಲೋಪವೃತ್ತಿ lōpa-vṛitti. the state of elision, elision (Śmd. 370).

ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಪತಿ lōpāmudrā-pati. husband of Lōpāmudrā: *Agastya.*

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ lōpa-amudre. *the wife of Agastya* (Mr. 258).

ಲೋಪಾಶ lōpāśa. a jackal, a fox. (R.).

ಲೋಪಿಸು lōpisu. = ಲೋಬಿಸು. to omit, to drop, to elide (Śmd. 150. 268. 344. 356).

ಲೋಪ್ತ್ರ lōptra. *stolen property, plunder, booty.*

ಲೋಬ lōba. Tbh. of ಲೋಭ. (Śmd. 339).

ಲೋಬಾನ lōbāna. Olibanum, frankincense (My.; ತುರುಷ್ಕ, ಪಿಣ್ಡಕ, ಪಿಣ್ಯಾಕ, ಯಾವನ, ಸಿಲ್ಹ G.; Mhr., H.).

ಲೋಬಿಸು lōbisu. Tbh. of ಲೋಪಿಸು. to go away, to disappear, ಲಾಭ ಲೋಬಿಸಿತು (Prv.).

ಲೋಬೆ lōbe. = ಲೋವೆ. (My.).

ಲೋಭ lōbha. = ಲೋಬ. eager desire, covetousness, cupidity, avarice, greed (Sk.; My.). 2, affection or favour (Mhr.; B. 4, 19). ಲೋಭ ನಡಿಸಿ ನಡಿಸಿ, ಭೋಗ ಕೆಡಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಲೋಭತ್ವ lōbhatva. = ಲೋಭ No. 1. ನಾಭಿಪರಿಯನ್ತರ ಉಟ್ಟಾಕ್ಷಣ ಲೋಭತ್ವ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಲೋಭಿ lōbhi. eager after, greedy, covetous, avaricious, grasping, stingy; a greedy, etc. person (ನೆಲಕಲ Smd. II; Gt. I, 10; II, 17; Kk. 84; Śm. 57; ಕೃಪಣ, ಕ್ಲೀಬ Nn. 146). ಆಲಸ್ಯದವಗೆ ಎರಡು ಕೆಲಸ, ಲೋಭಿಗೆ ಮೂಱು ಖರ್ಚು. — ಪಾಪಿಗೆ ಪರಮಾಯು, ಲೋಭಿಗೆ ಚಿರಾಯು. — ಪಿಸುಣನ ದ್ರವ್ಯ ಲೋಭಿ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಆಡಿದರೆ ಕೊಡದ ಲೋಭಿ ಬೇಡಿದರೆ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.).

ಲೋಭಿತನ lōbhitana. = ಲೋಭಿತ್ವ. (My.).

ಲೋಭಿತ್ವ lōbhitva. the condition of being covetous, stingy, etc. (My.).

ಲೋಮ lōma. = ರೋಮ. *the hair on the body of men and animals* (ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲ್ Mr. 319; see ಪ್ರತಿ-). 2, a tail.

ಲೋಮಕರ್ಕಟಿ lōma-karkaṭa. Bishop's weed (ಅಜಮೋದ, ಓವು Mr. 136).

ಲೋಮವಿಷ lōma-viṣa. whose hair is poisonous (said of tigers, etc.). (R.).

ಲೋಮಶ lōmaśa. = ರೋಮಶ. hairy, etc; N. of a ṛiṣi.

ಲೋಮಶೆ lōmaśe. *the plant Nardostachys jatamansi* Dec. (= ಜಟಾ ಮಾಂಸಿ).

ಲೋಮಹರ್ಷ lōma-harṣa. = ರೋಮಹರ್ಷ. *the bristling or erection of the hair of the body, etc.*

ಲೋಮಹರ್ಷಣ lōma-harṣaṇa.= ರೋಮಹರ್ಷಣ. causing bristling or erection of the hair of the body, causing a shudder, thrilling. 2, *the bristling of the hair of the body, horripilation, thrilling with delight, shuddering with horror.*

ಲೋಮಾಂಚ lōma-añca.=ರೋಮಾಂಚ. horripilation. see s. ಕೊಳರ್.

ಲೋಮಿ lōmi. see s. ತಾವಿ.

ಲೋಮಿಕೆ lōmike. the herb Hibiscus esculentus Lin. (ಬೆಣ್ಡೆ Mr. 149).

ಲೋಯಿ lōyi. = ಲೋಳೆ, etc. saliva, slaver, etc. — ಲೋಯಿಸರ. = ಲೋಳ-, ಲೋಳಿ-, ಲೋಳು-. the plant Aloe perfoliata Lin. (ಕುಮಾರಿ Mr. 131); the small aloe, Aloe litoralis Koen. (St. & Pl.; Z.).

ಲೋಲ lōla. *moving hither and thither, shaking, swinging about, dangling, trembling, quivering;* agitated, alarmed; unsteady, restless, uneasy; *changeable, inconstant, fickle.* 2, *longing for, eager or anxious for; cupidinous, lustful, greedy* (ಲಾಲಸ, ಲೋಲುಪ, etc., ಅಳುಪುವಂ Mr. 232). 3, joy (not Sk.). ಹತ್ತಾದರೆ ಸಾಲ, ನೂಱಾದರೆ ಲೋಲ, ಸಾವಿರಾದರೆ ಸಮ್ಪನ್ನ (Prv.). see ಭೂ-, ಲಕ್ಷ್ಮೀ-.

ಲೋಲತ್ lōlat. moving to and fro, moving about (Cpr. 6, 18).

ಲೋಲತರ lōla-tara. uncommonly cupidinous, etc. (Bp. 38, 61).

ಲೋಲತೆ lōlate. movableness, tremulousness; fickleness, unsteadiness, restlessness; eager desire for, cupidity, lustfulness, lust. Cpr. 10, 4. see ವಿ-.

ಲೋಲನ lōlana. = ಲೋಲ. see ಅಲೆ.

ಲೋಲನಯನೆ lōla-nayane. a woman with a rolling eye (Bh. 5, 11, 34).

ಲೋಲಮತಿ lōla-mati. a fickle mind; an eager mind (Bp. 46, 75).

ಲೋಲಮ್ಬ lōlamba. = ರೋಲಮ್ಬ. (J. 9, 28).

ಲೋಲಲೋಚನೆ lōla-lōcane. = ಲೋಲಾಕ್ಷಿ. (My.).

ಲೋಲಾಕ್ಷಿ lōla-akṣi. a woman with a rolling eye (My.).

ಲೋಲಾಪ್ತಿ lōlāpti. Tbh. of ಲೋಲುಪತೆ. (My.).

ಲೋಲಿತ lōlita. moved hither and thither, shaken, agitated, tremulous, trembling. (R.).

ಲೋಲುಪ lōlupa. *very desirous, very eager, ardently longing for; greedy after, covetous* (ಲಾಲಸ, ಲೋಲುಭ, ಲಮ್ಪಟ, ಲೋಲ, ಅಳುಪುವಂ Mr. 232; Bp. 57, 1).

ಲೋಲುಪತೆ lōlupate. = ಲೋಲಾಪ್ತಿ, ಲೋಲುಪ್ತಿ. eager desire or longing; greediness, cupidity, desire, lust, lustfulness (My.).

ಲೋಲುಪತ್ವ lōlupatva. = ಲೋಲುಪತೆ. (My.).

ಲೋಲುಪ್ತಿ lōlupti. Tbh. of ಲೋಲುಪತೆ. (ಲಮ್ಪಟತನ G.; J. 5, 63; 6, 45; 9, 9).

ಲೋಲುಭ lōlubha. = ಲೋಲುಪ, q. v. *very desirous, etc.*

ಲೋವೆ lōve. = ಲೋಬೆ. a sloping affixture to a flat roof (My.). 2, the frame-work of a sloping roof: wood for the support of ಲೋವೆ No. 1 (ಗೋಪಾನಸಿ Hlā.; Mr. 200). ಲೋವೆಯ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಡೊಂಕ ಮರಂ (ಗೋಪಾನಸಿ Nr.). see Rām. 1, 7, 14; Bh. 2, 13, 25; C. Bp. 5, 3; J. 6, 20; 17, 6. 23; Si. 109; ಚುಂಚು ಲೋವೆ.

ಲೋಷ್ಟ lōṣṭa. = ಲೇಷ್ಟ. *a lump of earth or clay, a clod* (ಹೆಣ್ಟೆ Mr. 371; ಹೆಟ್ಟೆ Śm. 89).

ಲೋಷ್ಟಕ lōṣṭaka. = ಲೋಷ್ಟ. *a clod.*

ಲೋಷ್ಟಭೇದ lōṣṭa-bhēda. = ಲೋಷ್ಟಭೇದನ. (ಕೊರಡು Mr. 370).

ಲೋಷ್ಟಭೇದನ lōṣṭa-bhēdana. *an agricultural instrument for breaking clods, a clod-crusher, a harrow* (ಕೋಟಿಶ, ಹಲಿಕೆ Hlā.).

ಲೋಹ lōha. red, reddish, copper-coloured. 2, *any metal* (see ಪಂಚ-). 3, gold. ಕನಕಾದಿಲೋಹ (ರಸ Nn. 83). 4, *iron;* steel (ಉಕ್ಕು Śm. 79; ಕಬ್ಬಿಣ, ಉಕ್ಕು Si. 332). 5, copper. 6, blood. 7, a weapon. 8, *aloe wood, Agallochum.* ಲೋಹದ ಘಟ್ಟ (ಪಱ Śmd. I). — ಲೋಹವಕ್ಕರೆ. -ಪಕ್ಕರೆ. the iron armour of horses (Śmd. 22. 83; Abh. P. 13, 60). [ಆಗಳೇಱಿಸಿದ ಬಿಸುಗೆಗಳುಮಿಕ್ಕಿದ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಗಳುಂ Pb. 10, 51 va.].

ಲೋಹಕಾನ್ತ lōha-kānta. a loadstone, a magnet (My.).

ಲೋಹಕಾರ lōha-kāra. *a worker in iron, a smelter of iron, an iron-smith, a blacksmith.* 2, a copper-smith; one who sells copper-vessels (ಬೋಗಾಱ Hlā.; see s ಲೋಹಕಾರಕ).

ಲೋಹಕಾರಕ lōha-kāraka. = ಲೋಹಕಾರ 1. 2, a copper-smith. ಆ ಲೋಹಕಾರಕನೆನಲು ಕಂಚಗಾಱನ್; ಅದ ಪೇಱೆ ಮಾಱುವನ ಬೋಗಾಱನೆನ್ದೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 376).

ಲೋಹಕಿಟ್ಟ lōha-kiṭṭa. rust of iron, or iron filings (My.).

ಲೋಹಜಿತ್ lōha-jit. a diamond. (R.).

ಲೋಹಟಂಕ lōha-ṭaṅka. an iron hammer (ಸುತ್ತಿಗೆ Mr. 383).

ಲೋಹದೃತಿ lōha-dṛiti. steel drops (My.).

ಲೋಹಪೃಷ್ಠ lōha-pṛiṣṭha. iron-backed: *a heron.*

ಲೋಹಪ್ರತಿಮೆ lōha-pratime. *an iron image;* an anvil.

ಲೋಹಭಸ್ಮ lōha-bhasma. rust of iron, or a medicinal preparation from it (My.; B. 4, 149).

ಲೋಹಭೇದ lōha-bhēda. a kind of metal or of iron. see ಉಕ್ಕು.

ಲೋಹಮಾರಕ lōha-māraka. calcining metal. 2, the Achyranthes triandra Roxb. (R.).

ಲೋಹಮಾರ್ಗ lōha-mārga. a railway (My.).

ಲೋಹಲ lōhala. iron, made of iron. 2, *speaking indistinctly or inarticulately.*

ಲೋಹವರ lōha-vara. the most precious metal, gold. (R.).

ಲೋಹಸನ್ಧಾನ lōha-sandhāna. soldering. see ಬಿಸು 3.

ಲೋಹಾಭಿಸಾರ lōha-abhisāra. *lustration of arms, a military ceremony observed by kings before commencing a campaign, or for making the army ready for attack and battle* (see Si. s. ನಿವಾಳಿಸು, and Nr. s. ನಿವಾಳಿಸುಹ).

ಲೋಹಾಭಿಹಾರ lōha-abhihāra. = ಲೋಹಾಭಿಸಾರ. *lustration of arms, etc.*

ಲೋಹಿತ lōhita. = ರೋಹಿತ. *red* (ಕೀಲಾಲ, ಕೆಮ್ಪು Nn. 54; ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು 87); the colour red. 2, *blood.* 3, copper, metal. 4, anger, wrath (ಸರೋಷ, ಕೋಪ 87). 5, joy (ಸನ್ತಸ, ಸನ್ತೋಷ 87). 6, an axe, a hatchet (ಸೃಣಿ, ಕೊಡಲಿ 87). 7, all (ಅಖಿಲ, ಎಲ್ಲವು 87).

ಲೋಹಿತಕ lōhitaka. *a ruby.*

ಲೋಹಿತಚನ್ದನ lōhita-candana. saffron.

ಲೋಹಿತಾಂಗ lōhita-aṅga. red-limbed: *the planet Mars.*

ಲೋಹಿತಾಶ್ವ lōhita-aśva. having red horses: Agni, fire (Mr. 45).

ಲೋಹಿನಿ lōhini. *a woman with a red-coloured skin or red with anger.*

ಲೋಳ lōḷa. = ಲೋಳೆ, etc. — ಲೋಳಸರ. = ಲೋಯಿಸರ, etc. (My.).

ಲೋಳಿ lōḷi. = ಲೋಳೆ, etc. — ಲೋಳಿಸರ. = ಲೋಯಿಸರ, etc. (My.). [Tu. ಇಶೋಳಿ slimy, sticky].

ಲೋಳು lōḷu. = ಲೋಳೆ, etc. — ಲೋಳುಸರ. = ಲೋಯಿಸರ, etc. (My.).

ಲೋಳೆ lōḷe. = ಲೊದಳೆ, etc. saliva, slaver; tenacious mucus, phlegm: a ball of viscid mucus of the nose, or a pendulous globe of phlegm; expectorated phlegm (ಲಾಲೆ Nr.; Bp. 46, 57; Bh. 6, 3, 4; 8, 23, 40; My.; Mhr. ಲೋಳೀ). [ಉಣ್ಮುವ ಲಾಳೆಯ ಲೋಳೆಗಳ್ ಪೊನಲ್ವರಿವುವು Pb. 4, 100].

ಲೌಕಾಯತಿಕ laukāyatika. (fr. ಲೋಕಾಯತ). a follower of Cārvāka, a materialist, an atheist. (R.).

ಲೌಕಿಕ laukika. (fr. ಲೋಕ). worldly, mundane, terrestrial; popular, general, familiar from long established or extensive prevalence; belonging to ordinary life, occurring in every-day life, vulgar, common, ordinary; pertaining to this world or life; secular, not sacred (as opposed to vaidika, śāstrīya, etc.); a common or ordinary man (as opposed to the learned, etc.); a man of the world; anything occurring in the world, the laws; or ordinances of the world, secular business, public affairs. ಲೌಕಿಕ ನಡಿಸಿ, ಲೋಕವೇ ವ್ಯಜಿತ (Prv.). see Ch. v. 12; Bp. 1, 57 7, 2; 40, 84; 48, 28; B. 4, 215. — ಲೌಕಿಕ ಖರ್ಚು. bribes (My.).

ಲೌಕಿಕತನ್ತ್ರ laukika-tantra. expedients or tricks used by government officials or by traders (My.).

ಲೌಕಿಕವ್ಯಾಪಾರ laukika-vyāpāra. common or ordinary practice or transaction (My.).

ಲೌಕಿಕಸನ್ಧಾನ laukika-sandhāna. = ಲೌಕಿಕತನ್ತ್ರ (My.).

ಲೌಕೀಕ laukīka. Tbh. of ಲೌಕಿಕ. (My.). — ಲೌಕೀಕ ಕೆಲಸ. a secular business or profession (My.).

ಲೌಡಿ lauḍi. = ಲವುಡಿ 1, q. v. a harlot.

ಲೌಭ್ಯ laubhya. (fr. ಲೋಭ). cupidity, avarice (My.).

ಲೌಲ್ಯ laulya. (fr. ಲೋಲ). *restlessness, instability, inconstancy, fickleness.* 2, eagerness, lustfulness, eager, desire, greediness, passion. see Bp. 43, 66; 46, 72; ಅ-.

ಲೌಹ lauha. (fr. ಲೋಹ). made of metal; coppery; metallic; iron. 2, *metal.* 3, *iron.*

ವ್

V

ವ್ v. the fiftieth letter of the alphabet (Śmd. 11. 12. 21. 53). *it often changes places with* ಬ್, *e. g.* ಕೆಲಸಕ್ಕೆವರ್, ನೆಲೆಗೆವರ್ (Śmd. 82), ಇರ್ವರ್ or ಇರ್ಬರ್, ಪಲವರ್ or ಪಲಬರ್ (121-123), ಬೇರ್ವೆರಸು, ಎಳವಳ್ಳಿ, ಅಳ್ವಲ್ಕೆ, ಕಡುವೆಳ್ಪು (81), ದೆಸೆಗೆವಿಟ್ (134), ಏವನ್ದಂ (211), ಬೆಟ್ಟುವೆಸೆಗೆ, ತೆಳ್ಪಸಿಱ್ (212), ಊರ್ವೇಲಿ (218), ಕುಡುವಿಲ್ (220), ಮೂವೆಳಸು (223), ಇನ್ದ್ರವ್ಪೋಲ್ (251), ನಾನ್ವಂ, ಎನ್ವಂ, ತಿನ್ವಂ (275); — *with* ಪ್ (*or* ಹ್), *e. g.* ಬೆಮರ್ವನಿ, ಎಸಳ್ವಸೆ (54), ಪರಿವವೊನಲ್ (65), ಬೆಳೆವೊಲ, ಎಳವೆಱೆ, ನೀರ್ವೊನಲ್ (81), ಊರ್ಗೆವೋಗು, ತರವೇಱ್ (82), ಕಾಲ್ವಿಡಿ (155), ಕೆಯ್ದುವೋಱ್ (171), ಮೞೆವುಗು, ಬೆಸವಡೆ (200), ಏವೇೞ್ವಂ, ಏವೋದಂ (211), ಬೆಳ್ವಲ್ (213), ನಿಡುವಯಿಣ (215), ಕಿಸುವೊನ್ (216), ಬಿಱುವೊಯ್ಲು, ಕುಡುವೆಱೆ (218), ನಾಣಿಲಿವೆಣ್ (221), ಉಡಲ್ವೇಱ್, ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಕೆವೇೞ್ (278), ಬರವೇೞ್ (293), ಅಡಂಗೆವೊಯ್ (293. 406), ನೋೞ್ವಂ, ಮಾೞ್ವಂ, ಬೇೞ್ವಂ (217. 275), ಬರ್ಪಂ (275), ತಪ್ಪಂ, ತಪ್ಪಪಂ (= ತವ್ದಂ, ತವ್ದಪಂ, 286); — *with* ವ್, *e. g.* ದೋಷವಿದು (= ದೋಷಮಿದು, 155), ಭೇದವಂ (= ಭೇದಮಂ, 155), ಪಱವಾನಿಸ, ಮೆಲ್ವಾತು (81), ಶೌಚವಣ್ಣು (= ಶೌಚಮಣ್ಣು), ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ (= ನಾಸಿಕಮಡ್ಡಂ), ತಾವರೆ or ತಾಮರೆ, ಸಾವನ್ತ or ಸಾಮನ್ತ, ತಿವಿರ್ or ತಿಮಿರ್, ತೆವರ್ or ತೆಮರ್, ಸಾವಿ or ಸಾಮಿ (128), ಎವೆ or ಎಮೆ (q. v.), ಪಿರಿದುವೆಪ್ಪು (393), ತಾವೊಗೆದು (398), ನೇಮದಿನ್ದವೆ (Bp. 27, 51), ಉದಕದಿನ್ದವೇ (33, 6), ಬಾಗಿಲವರಿನ್ದವೆ (35, 47), ಸಮತೆಯಿನ್ದವೆ (45, 43), ಮಿಡುಕುತವೆ (24, 56), ಎನುತ್ತವೆ (24, 59; 26, 8), ಕೀರ್ತಿಸುತವೆ (32, 49), ವಿಹರಿಸುತವೆ (44, 7), (*cf.* also *e. g.* the later Kannaḍa ಪೊಲನನು = ಪೊಲನಂ, ಪೊಲಮಂ, and -ಉವ 3, -ಉವಂ 1 & 2, -ಉವೊ); — *with* ಗ್, see ತೊಗಲ್ = ತೊವಲ್; — *and* (in mediaeval Kannaḍa, when the corresponding later and new forms are compared) *with* ಯ್, *e. g.*, ಪಿಡಿವುತ (= later and new ಪಿಡಿಯುತ, Bp. 8, 43), ಜಱೆವುತ್ತ (9, 10), ಬಯ್ದುತ (9, 13), ಕಡವುತ (13, 2), ಸುರಿವುತ (18, 46. 51; 22, 57), ಕರೆವುತ (24, 44), ನಡವುತಂ (26. 68), ಮುಗಿವುತ್ತ (27, 72), ಮುಳಿವುತಂ (28, 17), ಮಲವುತ (38, 21), ಬರವುತಂ (38, 48), ನೆನೆವುತಂ (38, 49), ತೆಗವುತ (38, 50), ಹೊಳವುತ (44, 46); see -ಉತ,-ಉತಂ, -ಉತ್ತ 1. — *it frequently is a letter of euphony, e. g.* ಪಟುವೇಕವಾಕ್ಯಂ, ವಿಧುವಿದು, ಮಡುವಿದು, ಕುಡುವಿಲ್ಲ (Śmd. 63), ಮನುವಿನ, ಪೂವಿನ, ಹೋತ್ರುವೆ (66), ಋವೆನ್ದಂ, ಗೋವಿನ, ಮಾತುವೆಲ್ಲಂ, ಸೊವಡುವೊನ್ದು, ಸುರಸಿನ್ಧುವೆ, ವಿಧುವಿಲ್ಲದ (67), ಪೂವಿನ, ಪಿತೃವಿನ, ಮಡುವಿಂ (133), ಇವಿದು, ಈವೀ, ಈವಿದು (67), ಅವುವಿಂಗೆ (117), ಅವುವಿನ (119), ಅರುವಕ್ಕುಂ (120), ಅರುವಿಂಗೆ (123), ಅಲುವಿಂಗೆ (150), ಅದುವೆ (153. 155. 171. 172. 174), ಅದುವಿದುವುದು (181. 185. 202), ಎವುವಿನ (257), ಇಸುವಿನ (268; see s. -ಉ 4; *cf.* -ವಿರ್= ಇರ್).—*in colloq. language and writ it is often put before the vowels* ಉ, ಊ, ಒ, ಓ, *e. g.* ವುಣ್ಣಾಗು (Dh. 23), ವೂರು (Dh. 23; Si. 113. 339), ವೋವ (once in Nr.); *and an initial* ಒ *is often written in the form of* ವ (see ಒ 1). — observe also the use that is made of ವ್ in ಕೊಲುವುತ್ತ (Bp. 22, 29), ಪಾಯ್ವುತ್ತ (32, 27), and ಕೊಯ್ವುತ್ತ (34, 16), and the regular ಹಸಿವುದು (13, 6).

ವ va. 1. the letter ವ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 4 (Mr. 349).

-ವ va. 2. (ವ್-ಅ 17). = -ಪ 2, etc. a syllable used in the formation of the future tense and of the present or future relative participle, *e. g.* ಕುಡುವಂ, ಉಡುವಂ, ಪಿಡಿವಂ (Śmd. 260), ನುಸುಳ್ವಂ (55), ಅಯ್ದುವುವು (54), ಪಾಡುವೆಂ, ಪಾಡುವೆವು (91), ಸಂಚರಿಸುವ (56), ಒಗುವ, ಒತ್ತುವ, ಬೇಡುವಂ, ಪೊಯ್ವಂ (91), ಪಾಡುವ ತುಮ್ಬಿ, ಕುಡುವ ಪುೞಲ್, ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂ, ಪೊಡೆವ ಭೇರಿ, ಪೂರಯಿಸುವ ಶಂಖಂ, ಪಿಡಿವ ಕಹಳೆ, ಪೊಣ್ಮುವ ಘುರ್ಮ ಜಲಂಗಳ್ (201). ಹಸಿವುದು (Bp. 13, 6). ಶಿಶುವನ್ ಅರಿಸುವ ಮರಳಿ ಬರಿಸುವ ಗಸಣಿ ಯಾಕೆ? (24, 65). ಶಿವಿವ ಮರಳ್ಚುವ ಅಬ್ಬರಿಪ ಗರ್ವಿಪ ಬೊಬ್ಬಿಱಿಪ ಅರ್ವ ಸಾರ್ವ ಮೇಣ್ ಕವಿವ ಕಡಂಗುವ ಇಟ್ಟಣಿಪ...ಏೞ್ಗೆಯ ಬಲಂ (Rśv. 13, 84). ಕುಸಿದಿಟ್ಟ ಚಕ್ರದನ್ತೆ ಕುನುಂಗಿ ಪರಿವ ಸುಟ್ಟು ರೆಗಾಳಿಯನ್ತೆ ಸುಱುಸುಱುದು ಪರಿವ ತೋರಣದೊಳ್ ನುಸುಳ್ವನ್ತೆ ತಲೆದರ್ಗಿ ಪರಿವ ಕಳಕಳಮನಾಲಿಸುತೆ ಅಡ್ಡವರಿಯೊಳ್ ಅನ್ತು ನಿನ್ದಿದಿರ್ಚಿ ಪರಿವ ಒಟ್ಟೆಜೆಯಿಂ ಸಿಲ್ಕಿದರಂ ಪಿಡಿವ ಜಡಿವ ಜಾಡಿಸುವ ತುಡುಂಕಿ ತೆಗೆವ ತೊಡಂಗಿ ಪಾಯ್ವ ಕಡಂಗಿ ಪೊಯ್ದೆತ್ತಿಱುವ ಪೊತ್ತು ಪರಿವ ಸುತ್ತಿ ತೆಗೆವ ಮೆಟ್ಟಿ ಸೀಳ್ವ ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆಯ ದುಷ್ಟಗಜಂಗಳ್ (6, 11 va.). observe the colloq. forms ಕೇಳವನು (= ಕೇಳ್ವವನು or ಕೇಳುವವನು), ಮಾಡವನು (= ಮಾಡುವವನು, B. 5, 138), ಮುಕ್ಕವನು (= ಮುಕ್ಕುವವನು G.).

-ವ va. 3. (ವ್-ಅ 8). = -ಅ 8 q. v., -ವಾ. a suffix.

-ವ va. 4. probably. = -ಹ 2. a suffix. see -ಉವ 2, No. 2 and -ಓಕೆ; *cf.* ಇಕ್ಕುವ, ಹಣ್ಣುವ, ಹಳಿದಿಸುವ.

-ವಂ vaṁ. (ವ್-ಅಂ 2). = -ಅಂ 2. a suffix.

ವಂಶ vaṁśa. = ಬಂಚ, ವಂಚ. *a bamboo* (ಬಿದಿರ್ Nn. 54; Mr. 519); a flute, a pipe, a fife. 2, a staff. 3, *the back-bone, the spine* (ಬೆನ್ನಸ್ಥಿ 54; ಬೆನ್ನ ನಿಟ್ಟೆಲುವು Mr. 474; ಅಪರ 519). 4, *a lineage, a race, a family* (ಕುಲ 54; 519); a dynasty. 5, an assemblage, a multitude (ಸಮೂಹ 54). 6, severe penance (ಮಹಾತಪ, ಮಹಾತಪಸ್ಸು 54). 7, the tree Andersonia rohitaka Roxb. (ಮುಳ್ಮುತ್ತಗ 54). 8, the Sal tree, Shorea robusta. 9, water (ವಾರಿ 54 in one MS.). see ತಳಿ, ಬಱಾ 1.

ವಂಶಚ್ಛೇದಿ vaṁśa-c-chēdi. one who does bamboo work, a basket-maker, etc. (ಚಪಕಾರಕ, ಮೇದ, Mr. 377). 2, = ವಂಶನಾಶಕ. (My.).

ವಂಶಜ vaṁśa-ja. made of bamboos. 2, belonging to the family of (Bp. 24, 7). 3, sprung from a good family.

ವಂಶಧರ vaṁśa-dhara. carrying bamboos: N. of a mountain (Cpr. 5, 65 va.).

ವಂಶನಾಶಕ vaṁśa-nāśaka. a man who destroys the line of descent, the last of a family or race (My.).

ವಂಶಪರಮ್ಪರೆ vaṁśa-parampare. family succession, lineage, descent, the order of a race; progeny. (My.; B. 4, 31).

ವಂಶರೋಚನೆ vaṁśa-rōcane. *bamboo manna, Tabashir.*

ವಂಶವೃಕ್ಷ vaṁśa-vṛikṣa. genealogical tree (My.).

ವಂಶವೃದ್ಧತ್ವ vaṁśa-vṛiddhatva. old age of bamboos. see ಕಟ್ಟೆ.

ವಂಶವೃದ್ಧಿ vaṁśa-vṛiddhi. growth or a multitude of bamboos. 2, prosperity of a family (My.).

ವಂಶಶಲಾಕೆ vaṁśa-śalāke. *a bamboo peg, a bamboo pin or stake.*

ವಂಶಸ್ಥ vaṁśa-stha. standing in or belonging to a (good) family or race. ವಂಶಸ್ಥನಾದರೂ ವಂಶಾನ್ತಕನಾದ (Prv.). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ವಂಶಾಂಕುರ vaṁśa-aṅkura. *the shoot of a bamboo* (ಬಿದಿರ ಕಳಲೆ Nn. 136).

ವಂಶಾನುಚರಿತ vaṁśa-anucarita. the history of a family or dynasty, a genealogical list (My. Amara).

ವಂಶಾನ್ತಕ vaṁśa-antaka. — ವಂಶನಾಶಕ. see Prv. s. ವಂಶಸ್ಥ.

ವಂಶಾವಲಿ vaṁśa-āvali. the line of a family, the series of progenitors, genealogy, a genealogical table (My.).

ವಂಶಾಸನ vaṁśa-āsana. a bamboo seat, a mat (ಚಾಪೆ Mr. 208).

ವಂಶಿ vaṁśi. *a flute, a pipe.*

ವಂಶಿಕ vaṁśika. relating to a bamboo. 2, pertaining to a family (see ಅನ್ತರ್-). 3, *aloe wood, Agallochum.*

ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ vaṁśa-uddhāraka. one who preserves a race or family (My.).

ವಕ vaka. = ಬಕ q. v., ವೃಕ. *a crane, Ardea nivea.* 2, *the plant Sesbana grandiflora* (Agati grandiflora Desv. = ಏಕಾಸ್ಥೀಲ).

ವಕನ್ಯಾಯ vaka-nyāya. the crane's way, cunning, hypocrisy (the crane stationing itself cunningly by a pool apparently absorbed in meditation till it sees a fish on which to dart; Cpr. 1, 48).

ವಕಾರ va-kāra. the letter ವ (Śmd. 11).

ವಕಾಲತ್ತು vakālattu. the duties or office of a Vakil (My. Mhr., H.; M.). — ವಕಾಲತ್ತುನಾಮೆ. the credentials furnished to a Vakīl, a power of attorney (My.; Mhr., H.).

ವಕೀಲ vakīla. a lawyer, a pleader (My.; Mhr., H.); an ambassador, an envoy, a factor (B. 5, 67; Mhr.; H.).

ವಕೀಲಿ vakīli. = ವಕಾಲತ್ತು. (My.; B. 5, 229).

ವಕುಲ vakula. ವಕುಳ vakuḷa. = ಬಕುಳ. *the tree Mimusops elengi Lin.*

ವಕೋಟ vakōṭa. = ಬಕೋಟ. *a crane.*

ವಕ್ಕಣಿಸು vakkaṇisu. to explain; to state (J. 10, 29).

ವಕ್ಕಣೆ vakkaṇe. = ಒಕ್ಕಣೆ, (ವಕ್ಖಾಣ?). Tbh. of ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. explanation, comment; statement (J. 30, 51).

ವಕ್ಖಾಣ vakkhāṇa. (Śmd. 23). Tbh. of ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.

ವಕ್ತವ್ಯ vaktavya. to be spoken or uttered, fit or proper to be said; to be spoken about or against, *blamable, reprehensible; accountable, responsible; subject, dependent;* a rule, a precept, a sentence; speaking; censure.

ವಕ್ತಾರ vaktāra. Tbh. of ವಕ್ತೃ. (My.).

ವಕ್ತೃ vaktṛi. a speaker; an orator; speaking; loquacious. 2, *speaking well or sensibly, eloquent;* honest. see ಅತಿ-.

ವಕ್ತೃತ್ವ vaktṛitva. ability to speak, eloquence (My.).

ವಕ್ತ್ರ vaktra. the organ of speech, *the mouth; the face.* 2, in algebra: the initial quantity or first term of a progression. 3, the root of Tabernaemontana coronaria.

ವಕ್ತ್ರೆ vaktre. a woman who has a face. 2, (= ವಕ್ತ್ರ No. 3?). N. of a plant (ಬಕ್ಕುಡಿ Mr. 145).

ವಕ್ರ vakra. = ಒಕ್ಕರ, ಬಂಕ, ವಂಕ. *crooked, winding, tortuous, curved, bent, meandering, curly* (ಕೊಂಕು Nn. 24; ಡೊಂಕು 54, o. r. ಕೊಂಕು; ಕೊಲ್ಲೆ Kk. 74); retrograde. 2, prosodically long; a prosodically long syllable (the form of the long mark being curved, Ch.; see ಕೊಂಕು 2, No. 2). 3, crooked in disposition, cunning, fraudulent, dishonest; evasive, ambiguous. 4, cruel, malignant. 5, *the winding course of a river, the arm or bend of a stream* (= ಪುಟಭೇದ, q. v.). 6, *the planet Mars* (ಶಿಖಿ, ಅಂಗಾರಕ, ಮಂಗಳ Nn. 4; ಅಂಗಾರಕ, ಅವನಿಜ, ಭೌಮ, ಮಂಗಲ Mr. 38; ಶಿಖಿ Mr. 503). see ಕುಡು 3, ಸೆಡೆ 2; Prv. s. ಶುಕ್ರ. — ವಕ್ರಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಮಾಲುಗಣ್ಣು. (My.).

ವಕ್ರಗತಿ vakra-gati. crooked or winding course; apparent retrograde motion or retrogression; a devious or fraudulent course or conduct (My.).

ವಕ್ರಗ್ರೀವ vakra-grīva. crooked-necked: a camel. (R.).

ವಕ್ರತರ vakra-tara. uncommonly crooked, etc. (Cpr. 9, 15).

ವಕ್ರತುಣ್ಡ vakra-tuṇḍa. wry-mouthed: Gaṇapati (My.). 2, a parrot.

ವಕ್ರತೆ vakrate. crookedness, curvedness, tortuousness, bending, meander; retrograde motion (in astronomy); perverseness, falseness, dishonesty, ambiguity. see ಮುರಿ; Grj. 2, 106 va.; 6, 37.

ವಕ್ರತ್ವ vakratva. = ವಕ್ರತೆ. (My.; B. 4, 65).

ವಕ್ರದ್ವಾರ vakra-dvāra. = ವಂಕದರ, ವಂಕದಾರ, ವಂಕಬಾರ. a crooked door or entrance, etc.

ವಕ್ರನಾಸಿಕ vakra-nāsika. crooked-nosed; an owl (My.).

ವಕ್ರಬುದ್ಧಿ vakra-buddhi. a person of a crooked disposition of mind, an ill-intentioned, malevolent person (ಕುಚರ, ಕುಟಿಲಾಶಯ Hlā.); a crooked, etc. mind.

ವಕ್ರಭಾವ vakra-bhāva. the state of being bent or crooked, curvature, crookedness; fraudulent or dishonest disposition, cunning, craft, deceit. see ಉಜುಗು, ಎಡಚು 1, ಮುರಿ 1.

ವಕ್ರಭೂಮಿ vakra-bhūmi. a bent or curved ground. see ಕುನಿ 2.

ವಕ್ರಮಾರ್ಗ vakra-mārga. a crooked path; crooked conduct (My.).

ವಕ್ರರೇಖೆ vakra-rēkhe. a curved line (My.).

ವಕ್ರಶೃಂಗೆ vakra-śriṅge. a cow with bent horns (Si. 321).

ವಕ್ರಸಂಸ್ಥ vakra-saṁstha. *placed transversely.*

***ವಕ್ರಸ್ವಭಾವನಿಯತಿಕ್ರಮ vakra-svabhāva-niyati krama.** definite rules based on *vakra-ukti* and *svabhāva-ukti.*

ವಕ್ರಾಂಗಿ vakra-aṅgi. a person with crooked limbs (J. 16, 20).

ವಕ್ರಿ vakri. crooked; retrograding; dishonest; a cunning, fraudulent, or malevolent person (ಕುಚರ, ನಿಯತಹಾರಿ, ಕುವಿಲಾಸಿ Mr. 244). 2, a species of grass (ಮಾರುಳಿ Mr. 110).

ವಕ್ರಿಮ vakrima. bent, curved. (Cpr. 3, 9 va.; 8, 80 va.).

ವಕ್ರಿಸು vakrisu. = ಒಕ್ಕರಿಸು. to become crooked; to become transverse, to oppose (J. 2, 52). [ಇನ್ನಾರುಮಿದರ್ಕೆ ವಕ್ರಿಸದಿರಿಂ Pb. 1, 114].

ವಕ್ರೋಕ್ತಿ vakra-ukti. indirect or perverse speech, equivocation, prevarication, evasive speech or reply, evasion; hint, insinuation; pun; sarcasm. see Kāvy. III, 2, B, 2. 88-91; III, 3, B, 2. 148. 159 seq.

ವಕ್ಷ vakṣa. = ಅಕ್ಕು. Tbh. of ವಕ್ಷಸ್. the breast. (Mr. 327; Bp. 41, 28).

ವಕ್ಷಸ್ vakṣas. *the breast.*

ವಕ್ಷಸ್ಥ vakṣa-stha. pectoral (Bp. 46, 34).

ವಕ್ಷಸ್ಥಲ vakṣa-sthala. = ವಕ್ಷ. (My.).

ವಕ್ಷೋಜ vakṣas-ja. the female breast (Cpr. 4, 40).

ವಕ್ಷೋರುಹ vakṣas-ruha. *the female breast.*

ವಗಲಾ vagalā. = ಬಗಳಾ. a goddess worshipped by the tāntrikas (Sk.).

ವಗ್ಯೆರೆ vagaire. and the rest, et cetera (My.; Br.; Mhr., H.).

ವಗ್ರಹ vagraha. Tbh. of ಅವಗ್ರಹ. drought (My. occasionally; *cf.* the form of ವತಂಸ).

ವಗ್ರಾಹ vagrāha. Tbh. of ಅವಗ್ರಾಹ. drought (My. occasionally).

ವಂಕ vaṅka. (= ಬಂಕಾ). Tbh. of ವಕ್ರ (see ವಂಕದರ, etc.). crookedness; (a corner); the winding course of a stream, the bend of a river; etc. 2, a door, a gate (Bh. 10, 4, 18).

ವಂಕದರ vaṅka-dara. Tbh. of ವಕ್ರದ್ವಾರ. a crooked entrance. (Śmd. 384; Cpr. 5, 105).

ವಂಕದಾರ vaṅka-dāra. = ವಂಕದರ (Śmd. 384).

ವಂಕಬಾರ vanka-bāra. = ವಂಕದಾರ (Śmd. 384).

ವಂಕಿ vaṅki. = ಒಂಕಿ, (ಬಂಕಿ). a kind of hook. 2, a sort of knife or sword (ದೀವಿಮೇದರಗತ್ತಿ Mr. 383; Rśv. 6, 11 va.). 3, a kind of curved armlet (My.; ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದ Si. 220; Bh. 1, 8, 76). 4, = ಮುರಿ 3 No. 4 (My.).

ವಂಕುಡಿ vaṅkuḍi. = ಬಂಕುಡಿ. a sort of weapon: a dagger (C. Bp. 47, 37; Te. ವಂಕಿಣಿ, a dagger; ವಂಕಿ, a sword of a wavy shape; M. ವಂಗಿ, T. ವಾಂಗು, a kind of dagger).

ವಂಕ್ಷಣ vaṅkṣaṇa. *the groin, the pubic and iliac regions; the joint of the thigh* (ತೊಡೆಯ ಸನ್ಧಿ Hlā.; ಎರಡು ತೊಡೆಗಳ ಸನ್ಧಿ Mr. 332).

ವಂಗ vaṅga. Bengal proper(Bp. 6, 18); a king of Bengal (Bp. 2, 4, 9); an inhabitant of Bengal. 2, *tin* (ಮಧು, ತವರ Nn. 13). 3, lead.

ವಂಗಡ vaṅgaḍa. an assemblage, a multitude, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ಬಳಗ, ಬಮ್ಬುಲ್, ತಣ್ಡ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಗೊಣ್ಡಣಿ, ಬಳಗ, ಜಂಗುಳಿ, ಬಮ್ಬುಲ್, etc. ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; Grj. 10, 79 va.; Bp. 10, 31; 40, 4; J. 22, 4). *cf.* ಪಂಗಡ?

ವಂಗಡಿಸು vaṅgaḍisu. to come together, to be amassed, etc. (V. 5, 84).

ವಂಗಭಸ್ಮ vaṅga-bhasma. calx of tin (My.).

ವಂಗಾರ vangāra. = ಒಂಗಾರ, ಬಂಗಾರ, etc. gold. (My.).

ವಂಗಿ vaṅgi. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ವಚ vaca. Tbh. of ವಚಸ್. (ಶಬ್ದ Nn. 94; see ಸಾಮು-, ಪುನರ್-).

ವಚನ vacana. speaking, uttering, reciting, declaring, ordering; mentioning; naming. 2, *a speech, a word, an expression, an utterance, a sentence, a message* (ನುಡಿ Nn. 52); a declaration, an affirmation, a promise. 3, pronunciation. 4, a text, a dictum, an aphorism, a rule, a precept, a passage of a book or code. 5, a form of composition; prose form. 6, the meaning of a word (in grammar). 7, grammatical number (Śmd. 154. 183; Kāvy. I, 5, 13-16). ವಚನ (of a physician) ಕೇಳಿದ್ದ ಜಾನ್ವ ಆಹಾರ ಪಚನವಾದೀತೇ? — ವರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಚನಕ್ಕೆ ದರಿದ್ರವೇ? — ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prvs.). — ವಚನ ಕಡೆಗಾಣಿಸು. to fulfil a promise (B. 4, 78). — ವಚನ ಕೊಡು. to give a promise, to promise (My.; B. 5, 47). — ವಚನ ನೆಜವೇಱಿಸು. to fulfil a promise (My.).

ವಚನತ್ರಯ vacana-traya. the three grammatical numbers (ēka-. dvi-, bahu-, Śmd. 57. 111. 139. 152. 267. 297).

ವಚನತ್ರಿತಯ vacana-tritaya. = ವಚನತ್ರಯ. (Śmd. 111).

ವಚನದೋಷ vacana-dōṣa. a mistake in speech, a slip of the tongue (J. 26, 18). [2, flaw due to grammatical number. Kr. 1, 118].

ವಚನಭ್ರಷ್ಟ vacana-bhraṣṭa. a man strayed from his promise, one who has broken his promise (My.).

ವಚನಮಾತ್ರ vacana-mātra. mere words. 2, mere numbering or counting (Śmd. 154).

ವಚನವಿರೋಧ vacana-virōdha. being at variance with words; inconsistency of words, precepts or texts, incongruity (Sk.); faltering in speaking (see ಉಗ್ಗು).

ವಚನಸ್ಥ vacana-stha. a man who abides by his word, a truthful or trustworthy man (My.).

ವಚನೀಯ vacanīya. to be spoken, fit or proper to be said, mentionable; to be called or named; to be spoken about or against; liable to reproach; reproach, censure, blame.

ವಚನೀಯತೆ vacanīyate. liability to be spoken about or against; *rumour, report; evil report, blamableness, detraction, scandal, blame, reprehension* (ಜನವಾದ, ಜನಶ್ರುತಿ, ವಿಗಾನ, ರಚ್ಚೆವಾತು Hlā.).

ವಚನೇಸ್ಥಿತ vacanē-sthita. abiding in a command: *obeying orders, compliant, obedient.*

ವಚಸ್ vacas. = ವಚ. *speech, voice.* 2, a speech, a word (ವಾಕ್ಯ Śmd. 301). 3, advice, counsel. 4, edict, command. 5, a sentence. 6, grammatical number.

ವಚಸ vacasa. = ವಚಸ್. (A.). 2, talkative, eloquent.

ವಚಿಸು vacisu. to speak, etc. (Rām. 3, 6, 54).

ವಚೆ vace. = ಬಜಿ, ಬಜೆ, ವಜೆ 1. *an aromatic water-plant, Acorus calamus* Lin.

ವಚೋಲಹರಿ vacas-lahari. flashes or beautiful style of diction (Rām. 1, 1, 12).

ವಜನಿ vajani. of weight, not of capacity (Mhr., H.; My.; Si. 327).

ವಜನು vajanu. = ಒಜನ, q. v. weight (My.; Br.).

ವಜನುದಾರ vajanu-dāra. weighty; influential; an influential man (My.; Mhr., H.).

ವಜಾ vajā. subtracted (Mhr., H.); subtraction; deduction; removal (My.). — ವಜಾ ಮಾಡು. to subtract, to debit, etc.; to remove; to dismiss (My.; ಕಳೆ G.).

ವಜಾವಟ್ಟ vajā-vaṭṭa. making the required deductions and allowances and determining the several dues; making up and settling of accounts betwixt parties; deducting out of a gross amount some particular amounts and bringing to account the remainder (Mhr., H. ವಜಾವಾಟ; My.).

ವಜೀರ vajīra. a vizier, a prime minister (My.; Br.; Mhr., H.). 2, a horseman (Br.). ಕುದುರೇ ವಜೀರ (ಅಶ್ವರೋಹ, etc. Si. 278). 3, the queen at chess (My.; Mhr., H.). 4, a playing card bearing the figure of a vajīra (My.).

ವಜೆ vaje. 1. Tbh. of ವಚೆ. (ಉಗ್ರಗನ್ಧಿ, ಬಜೆ Mr. 136).

ವಜೆ vaje. 2. = ಒಜ್ಜೆ, etc. weight (My.).

ವಜ್ಜರ vajjara. = ಒಜ್ಜರ. a spring, fountain. see Śs. s. ಒಜಿನ್ತೆ.

ವಜ್ಜರಕ್ಕೆ vajjarakke. = ಬಜ್ಜರಕ್ಕೆ, q. v. a spring, etc.

ವಜ್ಜೆ vajje. = ಒಜ್ಜೆ, etc. weight, etc. — ವಜ್ಜಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಅಣಕ-.

ವಜ್ರ vajra. ಒಜ್ಜರ, ಬಜ್ಜರ, ಬಜ್ಜರ, ವಯಿರ 2. adamantine, hard, impenetrable. 2, severe, harsh. 3, *a thunderbolt, the weapon of Indra*; a discus; any destructive weapon. 4, *a diamond.*

5, a form of military array. 6, a particular configuration of the planets and stars. 7, the plant Emblic myrobalan. 8, a kind of Euphorbia (ಶಕ್ರ, ಕಳ್ಳಿಯ ಮರ Nn. 80, o. r. ವಜ್ರಿ). 9, a kind of very tenacious mortar or hard cement (Sk.); a strong glue (used by carpenters, etc., My.; Te., T.). 10, an impetuous or overawing man (Mhr.). — ವಜ್ರಗಾರೆ. a hard or durable plaster (My.). — ವಜ್ರಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to seize a thunderbolt or discus (Śmd. 200).

ವಜ್ರಕರ್ಣ vajra-karṇa. N. of a man (Abh. P. 7, 72. 80).

ವಜ್ರಕವಚ vajra-kavaca. an impenetrable armour (ಕಂಚುಕ, ತೊಗಲ ಕುಡ್ತಾ Si. 279).

ವಜ್ರಕಾಯ vajra-kāya. having a frame hard as adamant; one who has a very robust and hardy body (My.). 2, a robust and hardy body, an iron frame (My.).

ವಜ್ರಕೀಟ vajra-kīṭa. a winged insect which bores holes in wood and stone (My.).

ವಜ್ರಜ್ವಾಲೆ vajra-jvāle. *a thunder-flash, lightning.*

ವಜ್ರದನ್ತ vajra-danta. hard-toothed: a hog, a boar. 2, a rat. — ವಜ್ರದನ್ತಗಿಡ. (ಕೇಸರ, ವಕುಲ, ಪವಳದ ಹುವ್ವಿನ ಗಿಡ, ಹಲ್ಲುಮುದ್ದು ಗಿಡ Si. 137).

ವಜ್ರದನ್ತಿ vajra-danti. N. of a plant (ಹಳದೀ ಗೋರಟೆಗಿಡ G.).

ವಜ್ರದೇಹ vajra-dēha. = ವಜ್ರಕಾಯ. (My.).

ವಜ್ರದ್ರು vajra-dru. *a species of Euphorbia.*

ವಜ್ರಧರ vajra-dhara. *Indra.*

ವಜ್ರನಿರ್ಘೋಷ vajra-nirghōṣa. *a clap of thunder.*

ವಜ್ರಪಂಜರ vajra-pañjara. a very firm cage; an impregnable hold, an asylum (Bp. 28, 25; 61, 90; Bh. 8, 25, 27).

ವಜ್ರಪಾಣಿ vajra-pāṇi. holding a thunderbolt in the hand; Indra (My.).

ವಜ್ರಪುಷ್ಪ vajra-puṣpa. *the blossom of tila or Sesamum.*

ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿ vajra-muṣṭi. a hard or iron fist. 2, a weapon of the athlete, etc. (Abh. P. 13, 76 va.; Bh. 4, 2, 65; J. 3, 32).

ವಜ್ರಲೇಪ vajra-lēpa. = ವಜ್ರ No. 9. (Cpr. 5, 79; J. 10, 12).

ವಜ್ರಶರೀರ vajra-śarīra. = ವಜ್ರದೇಹ. (My.).

ವಜ್ರಶುಣ್ಟ vajra-śuṇṭa. an extremely stupid and illiterate man (My.).

ವಜ್ರಾಂಗಿ vajra-aṅgi. = ವಜ್ರಕವಚ. (C. Bp. 47, 44; Dp. 19, 6).

ವಜ್ರಾಸನ vajra-āsana. a diamond seat or throne. 2, a particular way of sitting (see ಆಸನ 2).

ವಜ್ರಿ vajri. *Indra* (Bp. 54, 4). 2, a kind of Euphorbia (ಮಹಾತರು, ಎಲೆಗಳ್ಳಿ Mr. 136; see ವಜ್ರ No. 8).

ವಜ್ರಿತನಯ vajri-tanaya. the monkey-king Vāli (Rām. 4, 2, 25).

ವಂಚ vañca. Tbh. of ವಂಶ (Śmd. II).

ವಂಚಕ vañcaka. deceiving, cheating; fraudulent, deceitful, crafty. 2, *a deceiver, a rogue, a cheat, a knave.* 3, *a jackal.* ವಂಚಕನಿಗೆ ಸಂಚು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see ದೇಹ-, ಧನ-, ಪ್ರಾಣ-.

ವಂಚಕತ್ವ vañcakatva. fraud, etc. see ಅ-, ನಿರ್-.

ವಂಚಕಿ vañcaki. a female deceiver, etc. (Bp. 40, 53).

ವಂಚನ vañcana. the act of deceiving, cheating, tricking, defrauding, shunning, evading, *fraud, deceit.* 2, illusion, delusion, hallucination. see ಆಟು.

ವಂಚನೆ vañcane. = ಬಂಚನೆ, ವಂಚನ. (ಪ್ರಲಮ್ಬ, ವಿಪ್ರಲಾಪ Mr. 449). ವಂಚನೇ ಹಣ ಸಂಚಯನಕ್ಕೆ ಬಾರದು. — ಪ್ರಪಂಚ ಬಿಟ್ಟರೂ ವಂಚನೆ ಬಿಡ (Prvs.). see ಮಾಜು 2, ಮಾಂಜು 2.

ವಂಚಿತ vañcita. *deceived, tricked, cheated, imposed upon.*

ವಂಚಿಸು vañcisu. to deceive, to cheat (a person, ಅವನನ್ನು or ಅವನಿಗೆ, My.); to deny, to withhold wrongfully, to hide (ಅಪಲಾಪ Śmd. Dh.). ವಂಚಿಸುವುದವಂಗೆಯುಂ ನಿನಗೆಯುಂ ಸಹಜಂ, ಬಿಡಿಸಲ್ಕೆ ಬರ್ಕುಮೆ? (Śmd. 150). see Bp. 6, 1; 10, 7; 25, 29; 37, 15; 39, 20; 57, 35; J. 29, 34; B. 5, 95. 106.

ವಂಚಿಸುಹ vañcisuha. deceiving, etc. (ವಿಪ್ರಲಪ್ಪ, ವಿಪ್ರಲಾಪ, etc. Hlā.).

ವಂಚುಕ vañcuka. = ವಂಚಕ. (ನರಿ G.).

ವಂಜಿ vañji. (in Tamil partly a Tbh. of ವಂಶಿ). see ನಜು-?

ವಂಜುಲ vañjula. *the tree Dalbergia ougeinensis* Roxb. 2, *the tree Jonesia asoca* Roxb. 3, *common, cane or ratan Calamus rotany* Lin. (ವಾನೀರ, ವಿದುಲ, ವೇತಸ, ಹಚ್ಚೆಯ ಮರ Hlā.). 4, a sort of bird. see ಹೊಜಿಸು.

ವಟ vaṭa. 1. = ಒಟ, ಬಡ. a sound to imitate that of gabbling, jabbering, prating, or croaking. — ವಟ ವಟ. rep. the repeated sound of vaṭa (My.; Mhr.).

ವಟ vaṭa. 2. = ವಡೆ, ವೊಡೆ. *the Banyan or Indian fig tree, Ficus indica* Roxb. (F. bengalensis Lin., ಶಿವ, ಆಲದ ಮರ Nn. 6; ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಆಲದ ಮರ 42; ಕುಜಾತವಿವರ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 96; ಆಲದ ಮರ Mr. 123). 2, *a string, a rope, a tie* (ವಟರ, ಕಾಲುಕಣ್ಣಿಗಳು Mr. 380). 3, a little ball, a globule, a pill, a small lump or roundish mass. 4, a cake made of pulse ground and fried with oil or ghee. 5, a small shell, the cowry. 6, Kāma (ಮದನ, ಕಾಮನು 96). 7, the juice that exudes from an elephant's temples when in rut (ಮದ, ಆನೆಯ ಮದ 96). 8, leavings (ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ 96). 9, equality in shape or dimension. 10, a round figure, a circle, cipher.

ವಟಕ vaṭaka. a small lump or round mass, a ball, a globule. 2, *a cake made of pulse fried in oil or ghee* (ವೊಡೆ Nr.). 3, a particular weight, 8 māṣas.

ವಟಪುರ vaṭa-pura. N. (Bp. 21, 1).

ವಟರ vaṭara. a string, a rope, a tie (see Mr. s. ವಟ 2, No. 2). 2, wicked, villainous. 3, a thief. 4, a cock; etc., etc.

ವಟಾರ vaṭāra. (probably fr. Mhr. ವಾಡಾ, house, and ವಾರ, enclosure; or = ವಾಟ-, ಆರ 7). = ಒಟಾರ, ವಟ್ಟಾರ. (My.). 2, a lodge, a room (Si. 109; Mhr. ವಠಾಣ).

ವಟಿ vaṭi. = ವಟ 2, No. 2. (ಹಗ್ಗ G.).

ವಟಿಕೆ vaṭike. (= ವಳಿಗೆ). a small lump or roundish mass, a ball, a bolus, a pill. 2, a chessman.

ವಟು vaṭu. *a boy, a lad, a stripling, a youth* (ತನುಜರೊಳ್ ಚಿಕ್ಕವಂ Mr. 309). 2, a young Brāhmaṇa or brahmacāri, a religious student (J. 7, 4; 13, 14).

ವಟುಕ vaṭuka. = ವಟು. a boy, etc. (Bp. 50, 6). 2, a deity that guards places, fields, etc. (ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ Mr. 14). 3, a stupid fellow, blockhead.

ವಟುತನ vaṭutana. the state of a brahmacāri. (Rām. 5, 9, 27).

ವಟ್ಟ vaṭṭa. 1. = ಒಟ್ಟ, q. v. discount: a deduction made by money-changers in their own favor; a deduction made by money-lenders in their own favor; a deduction made by government in their own favor (My.; Bp. 27, 52); loss (Bp. 5, 33). ವಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟ ವಿನಹಾ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಡ. — ಸಲ್ಲದ ಹೊನ್ನಿಗೆ ವಟ್ಟವಿಲ್ಲ (Prvs.). — ವಟ್ಟನ್ನಿಡ್. -ತಿನ್. to pay discount: to be humbled (Abh. P. 12, 68).

ವಟ್ಟ vaṭṭa. 2. (Tbh. of ವರ್ತ). round, circle, etc. see ಆಲ–, ತಾಳ–.

ವಟ್ಟಾರ vaṭṭāra. = ವಠಾರ, etc. premises, (My. occasionally).

ವಟ್ಟಾವಟ್ಟ vaṭṭā-vaṭṭi. round and round? (Bh. 5, 3, 104).

ವಟ್ಟಿಸ vaṭṭisa. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ವಟ್ರ vaṭra. = ಬಟ್ಟ 1, etc. roundness (Te.). — ವಟ್ರಸುಡಿ. = ವಟ್ರಸುಳಿ. (Te.; My.). — ವಟ್ರಸುಡಿದೀರ್ಘ. the form of the letter ಋ when joined to a consonant (Te.; My.). — ವಟ್ರಸುಳಿ. the round twirl: the form of the letter ಋ when joined to a consonant (My.).

ವಡ vaḍa. Tbh. of ವಾಟ. a garden. [2, Tbh. of ಪಟ. a curtain *cf.* ಕಾಣ್ಡಪಟ. ತಳಿರ್ಗಳ ಕಣ್ಡವಡಂಗಳೆ ತಳಿರ್ಗಳ ಪಾಸುಗಳೆ ತಳಿರ್ಗಳೋವರಿಗಳೆ...ವಿಳಾಸಮುಂ ಮೆಚಿದರಲ್ಲಿ ಕೆಲರಬಲೆಯರೊಳ್ Ap. 11, 79].

ವಡಕಾಱ vaḍa-kāṟa. a gardener. see ಪುಲ್ಲ–.

ವಡಂಗ vaḍaṅga. = ವಿಡಂಗ. the vegetable and medicinal substance. see ವಾಯು–.

ವಡಂಜಿ vaḍañji. N. of a garment (Bp. 11, 26).

ವಡಬಶಿಖಿ vaḍaba-śikhi. = ವಡಬಾಗ್ನಿ. (J. 13, 59).

ವಡಬಾಗ್ನಿ vaḍabā-agni. = ಬಡಬಾಗ್ನಿ. submarine fire (ವಡವಾನಲ Nn. 13; J. 13, 11).

ವಡಬೆ vaḍabe. ವಡಬಾ. = ವಡವೆ.

ವಡವಾಗ್ನಿ vaḍavā-agni. = ವಡಬಾಗ್ನಿ, etc. (Sk.).

ವಡವಾನಲ vaḍavā-anala. = ಬಡಬಾನಲ, ಬಡಬಾನಲ. *submarine fire, the fire of the lower regions* (said to be at the South-pole).

ವಡವಾಮುಖ vaḍavā-mukha. = ವಾಡವಾಮುಖ. *submarine fire.* 2, the entrance to the lower regions at the South-pole: *the infernal regions* (ಪಾತಾಳ Hlā.).

ವಡವೆ vaḍave. ವಡವಾ. = ಬಡಬೆ, ವಡಬೆ. *a female horse, a mare.* 2, the nymph Aśvinī. 3, a female slave. 4, a harlot, a prostitute.

ವಡಿ vaḍi. = ಒಡಿ 4. heat (My.).

ವಡಿಗ vaḍiga. (Śmd. 233. 234). (= ಬಡಿಗ). one who puts, etc. if the literal meaning of ವಡಿಗ be "one who puts or gives", compare ಬಡಿಸು 2, ಬಟು 2. see ಅರಲ್–, ಕುಂಚ–, ಪುಲ್ಲ–.

ವಡಿಶ vaḍiśa. = ಬಡಿಸ, ವಲಿಶ. a hook, *a fish-hook* (ಗಾಣ Mr. 462, o. r. ಗಾಳ).

ವಡೆ vaḍe. = ವೊಡೆ. Tbh. of ವಟ (or ವಡಾ). a cake made of pulse (Sk. ವಟ, ವಟಕ, ವಡಾ, ವಡಿಕಾ; Mhr. ವಡಾ; My.; B. 4, 55; Te.; T. ವಡೈ; see ಅಮು–). ಒಡೆಯನ ಕಣ್ಣ ಮೇಲೆ ವಡೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ದರಿದ್ರನೇ? (Prv.). see Prv. s. ಶ್ರಾದ್ಧ.

*ವಡ್ಡ vaḍḍa. Tbh. of ವೃದ್ಧ.— ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ. an old Kannada prose work by Śivakōṭyacārya of about tenth century A. D. ಈ ಪೇೞ್ದ ಪತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು ಕಥೆಗಳಂ ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯರ್ ಪೇೞ್ದರ್ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಂ Vr. 194, 13.

ವಡ್ರ vaḍra. *large, great* (see ರುನ್ದ್ರ).

ವಣಾರ vaṇāra. one of the daityas. see s. ಸೊಸಣೆ.

-ವಣಿ vaṇi. = (-ಅಣಿ 3, etc.; or = -ಪಡಿ 1, etc.), -ವಣೆ, (-ವಳಿ). an affix for forming masculine and neuter nouns (see ಉರ–, ನೆಚ–, ಪಕ್ಕು–, ಪಕ್ಕೂ–, ಮೆಚ–).

ವಣಿ vaṇi. a mode in saṅgīta (V. 11, 9).

ವಣಿಕ್ಕು vaṇikku. Tbh. of ವಣಿಜ್. (My.).

ವಣಿಕ್ಪಥ vaṇij-patha. trader's path: *a merchant's street, a market;* a merchant's shop. 2, traffic, a trader's business.

-ವಣಿಗ vaṇiga. (Śmd. 241. 242). = (-ಪಡಿಗ, -ಪಳಿಗ), -ವನಿಗ, -ವಳಿಗ. an affix for the formation of masculine nouns; see ಎರ–, ಕೂಟ್–, ಪಿಚ್ಚ–, ಮುದ–, ಲಂಚ–, ಸಾಲ–.

-ವಣಿಗೆ vaṇige. (= -ಅಣಿಗೆ 2, etc.; or = -ಪಡಿಕೆ, -ಪಳಿಕೆ), an affix for forming neuter nouns; see ಉರ–, ನೆಚ–, ನೆಚ–, ಮೆಚ–.

ವಣಿಗ್ಧನ vaṇij-dhana. *the capital of a trader.*

ವಣಿಗ್ಭಾವ vaṇij-bhāva. the state of being a merchant: *traffic, trade, commerce.*

ವಣಿಗ್ವರ vaṇij-vara. a great merchant (C. Bp. 47, 41).

ವಣಿಗ್ವಾಟ vaṇij-vāṭa. = ವಣಿಕ್ಪಥ No. 1. (J. 6, 14).

ವಣಿಜ್ vaṇij. Nom. ವಣಿಕ್. = ವಣಿಕ್ಕು. *a merchant, a trader.* 2, trade, merchandise.

ವಣಿಜ vaṇija. = ವಣಿಜ್. (ಬಣಂಜಿಸುವ ವರವಿಪಣಿಕ, ನೈಗಮ Mr. 345).

ವಣಿಜಕ vaṇijaka. = ಬಣಜಿಗ, ಬಣಂಜಿಗ, ಬಣಿಜಿಗ. a merchant.

ವಣಿಜೆ vaṇije. = ಬಣಿಜ. the sixth Karaṇa of the day. (My.).

ವಣಿಜ್ಯ vaṇijya. *trade, traffic.*

ವಣಿಜ್ಯೆ vaṇijye. *trade, traffic.*

-ವಣೆ vaṇe. = -ವಣಿ, etc. see ಉರ–.

ವಣ್ಟ vaṇṭa. = ಬಣ್ಟ 1, q. v. Tbh. of ವಣ್ಠ (Śmd. 338, o. r. ಬಣ್ಟ).

ವಣ್ಟಕ vaṇṭaka. dividing. 2, *a part, a portion.* 3, an unmarried man (*cf.* K. ಒಣ್ಟಿಗ).

ವಣ್ಟಿಸು vaṇṭisu. to cause to come off or out: to take out, to remove, as a thorn (Rām. 2, 4, 19; *cf.* Mhr. ವಠಣೇಂ, to rise; to come off; etc.).

ವಣ್ಠ vaṇṭha. = ಬಣ್ಟ 1, ವಣ್ಟ. a servant. 2, crippled, maimed; a dwarf. 3, an unmarried man. 4, a javelin.

ವಣ್ಡ vaṇḍa. = ಬಣ್ಡ 1. maimed, defective, crippled; an ox without a tail. 2, impotent, emasculated.

ವಣ್ಡಾರ vaṇḍāra. N. of a place in South Canara. ವಣ್ಡಾರ ಕಮ್ಬಳ, ಬಸ್ರೂರ ಜಪ್ಪಳ, ಕೋಟೇಶ್ವರ ಕೋಡೀ ಹಬ್ಬ ಮೂಱೂ ಕಣ್ಡರೆ ಮೋಕ್ಷ. — ಪಾಣ್ಡವರನ್ದರೆ ವಣ್ಡಾರಕಮ್ಬಳದ ಕೋಣಗಳೋ? (Prvs.).

ವಣ್ಡು vaṇḍu. = ಒಣ್ಡು. (My.). sediment, deposit, etc.

-ವತ್ vat. 1. -ವನ್ತ್. = -ವನ್ತ, (-ವಾನ್). possessing, having, endowed with.

-ವತ್ vat. 2. as, like (ಅನ್ತೆ Śmd. 139 Cm.).

ವತ vata. *ah! alas! oh!*

ವತಂಸ vataṁsa. = ಅವತಂಸ. (Sk.). *cf.* the form of ವಗ್ರಹ.

ವತನ vatana. a hereditary estate (B. 5, 203; Mhr., H.).

ವತನದಾರ vatana-dāra. the holder of a vatana (B. 5, 204; Mhr., H.; My. as ವತನ್ದಾರ).

ವತನವೃತ್ತಿ vatana-vṛitti. proceedings with regard to a vatana (B. 5, 204).

ವತಿ vati. 1. asking, begging.

-ವತಿ vati. 2. (fr. -ವತ್1). = -ವನ್ತೆ. she who is possessing, etc. see ಅಕ್ಷ–, ದ್ವೀಪ–, etc.

ವತ್ತ vatta. = ವೊತ್ತ. Tbh. of ವರ್ತ. see ಚಕ್ಕ–, ಚಲ್ಲ–, ಚೆಲ್ಲ–.

ವತ್ತಿ vatti. Tbh. of ವರ್ತಿ. see ಜಗ–.

ವತ್ತಿಸು vattisu. Tbh. of ವರ್ತಿಸು. see ಕೆಯ್–.

ವತ್ವ vatva. the letter ವ (ವ್, Śmd. 65. 80. 121. 122. 127. 132. 188. 250. 274. 341. 347. 350).

ವತ್ಸ **vatsa.** = ಬಚ್ಚ. *a calf* (ಕಱು Śm. 33; ಕನ್ದ 98; ಕಿಱುಬೋರಿ Mr. 178; ವತ್ಸಸಮೂಹ, ಕಱುಗಳು Nn. 110, o. r. ವತ್ಸ);— *a child*, often used as a term of endearment; a son, a boy. 2, *a year* (ಸಂವತ್ಸರ 110). 3, *the breast, the chest.* 4, purity (ನಿರ್ಮಲವು 110). 5, a sign (ಕುಱುಪು, ಕುಱುಹು 110). 6, Varuṇa (ಪಾಶಿ, ವರುಣನು 110).

ವತ್ಸಕ **vatsaka.** a little calf. 2, *the medicinal plant Wrightia antidysenterica* R. Br.

ವತ್ಸಕಾಮೆ **vatsa-kāme.** *a cow longing for her calf.*

ವತ್ಸತರ **vatsa-tara.** more than a calf: *a young ox or bull, a steer* (ಕಿರ್ದುಮ್ಬೋರಿ Hlā.).

ವತ್ಸನಾಭ **vatsa-nābha.** *a particular kind of strong poison* prepared from the root of a kind of aconite (said to resemble the nipple of a cow; ಬಚನಾಗ G.).

ವತ್ಸನಾಭಿ **vatsa-nābhi.** = ವತ್ಸನಾಭ. (My.; Bp. 58, 55).

ವತ್ಸರ **vatsara.** *a year.*

ವತ್ಸರವಿವರ **vatsara-vivara.** a certain year, one of the years (ಪ್ಲವಂಗ, ವತ್ಸರಭೇದ Nn. 46).

ವತ್ಸಲ **vatsala.** child-loving: *affectionate, kind, loving, tender.* 2, fond of, devoted to.

ವತ್ಸಲತೆ **vatsalate.** = ವತ್ಸಲತ್ವ. see ಭಕ್ತ-.

ವತ್ಸಲತ್ವ **vatsalatva.** affectionateness, lovingness, tenderness, affection (Bp. 20, 34).

ವತ್ಸಲೆ **vatsale.** = ಬಚ್ಚಣೆ 1, ಬಚ್ಚಳೆ 1. *a cow fond of her calf.*

ವತ್ಸಾದನಿ **vatsa-adani.** she who eats her own offspring (or berries): *the plant Cocculus cordifolius* Dec.

ವತ್ಸೆ **vatse.** a female calf. 2, a little daughter, a little girl (My.).

ವದ **vada.** speaking. 2, *speaking well or sensibly.* see ಪ್ರಿಯಂ-, ಯದ್-.

ವದನ **vadana.** the act of speaking. 2, *the mouth, the face, the countenance* (ಮುಖ, ವಕ್ತ್ರ, etc., ಮೋಱೆ³, ಬಾಯ್ Mr. 315). ವದನೆ, she who has a mouth or countenance (see ಕಮಲ-, etc.).

ವದನಕೂಟ **vadana-kūṭa.** a kiss (ಚುಮ್ಬನ, ಓಷ್ಠಪಾನ, ಮುದ್ದು Mr. 330).

ವದನವನಜಾತೆ **vadana-vanajāte.** a woman with a lotus-like mouth or face (Bp. 41, 4).

ವದನಾರವಿನ್ದ **vadana-aravinda.** a lotus-like mouth (J. 32, 32).

ವದನಿ **vadani.** N. of a plant (ಮೂಕೊಱತಿ Mr. 122).

ವದರೆ **vadare.** = ಬದರೆ, q. v. cotton plant.

ವದವು **vadavu.** the shrub Dichrostachys cinerea W. & A. (St. & Pl.; Te. ವೆಱುತುರು, ವೆಲುತುರು; T. ವಿಡತ್ತೇರ್).

ವದಾನ್ಯ **vadānya.** *eloquent;* speaking kindly or agreeably; *affable; bountiful, liberal, munificent* (ಮನ್ನಣೆಯ ನುಡಿ ಸಹಿತವೀವಂ Mr. 237).

ವದಾವದ **vadāvada.** speaking much, talkative; a speaker; *able to speak well, eloquent.*

ವದ್ದಿ **vaddi.** Tbh. of ವೃದ್ಧಿ 1. ವದ್ದಿಯೆಪ್ಪ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯಂ (ಯೋಗ್ಯ, ವೃದ್ಧಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ Nr.).

ವದ್ಧ್ರಿ **vaddhri.** = ವಧ್ರಿ, ವಧ್ರೀ. *a leathern strap or thong.*

ವದ್ಯ **vadya.** to be uttered or spoken; speech; speaking, conversing. see ಅ-.

ವಧ **vadha.** = ವಧೆ. striking, killing; *slaughter, murder* (ಕೊಲೆ Nn. 132).

ವಧಿಸು **vadhisu.** to strike, to kill, to slay, to murder (Bp. 18, 26; 24, 21. 51; 28, 8; 53, 43; 54, 14; 55, 18; J. 31, 37).

ವಧು **vadhu.** ವಧೂ. a bride or newly married woman, *a young wife, a spouse.* 2, *a woman in general, a female.* 3, *a daughter-in-law.* 4, the plant *Trigonella corniculata* Lin.

ವಧುತಾತ **vadhu-tāta.** a father-in-law (ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟವಂ, Mr. 313).

ವಧೂಟಿ **vadhūṭi.** *a young woman living in her father's house* (whether married or not, ಚಿರಣ್ಟಿ, ಜವ್ವನಿ Mr. 302); a woman in general (J. 34, 30).

ವಧೂಟಿಕೆ **vadhūṭike.** = ವಧೂಟಿ. (Bp. 12, 11).

ವಧೂವರ **vadhū-vara.** bride and bridegroom (My.).

ವಧೆ **vadhe.** = ವಧ (Śmd. 102; J. 2, 17).

ವಧೋದ್ಯತ **vadha-udyata.** *prepared or ready to kill, murderous.*

ವಧ್ಯ **vadhya.** *to be killed, to be put to death, deserving death;* an enemy (Bp. 24, 20).

ವಧ್ಯಾಭಾವ **vadhya-abhāva.** invulnerableness (Cpr. 8, 39 va.).

ವಧ್ರಿ **vadhri.** = ವದ್ಧ್ರಿ. *a leathern strap or thong* (ಬಾರ ಮಿಳಿ Nr.).

ವನ **vana.** = ಬನ. *a wood, a forest* (ವಿಪಿನ, ಅರಣ್ಯ Nn. 43; see ಮಲೆ); a grove, a garden; (a field, see ಕಱಮಾ-). 2, a place of abode, a residence (*cf.* ಮನೆ). 3, *water* (ಉದಕ, ನೀರ್ 43). 4, light, splendour. ವನ ಹಣ್ಣಾಯ್ತು, ಗಿಣೀ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಣ್ಣಾಯಿತು (Prv.).

ವನಗಜ **vana-gaja.** a wild elephant (My.).

ವನಚರ **vana-cara.** *roaming in woods, living in a forest;* a forester (Cpr. 5, 48); etc.

ವನಜ **vana-ja.** forest-born. 2, produced in water: a lotus (Cpr. 7, 117 va.; 7, 122). 3, N. of a vṛitta (Ch.).

ವನಜಜ **vanaja-ja.** Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 59).

ವನಜದಲ **vanaja-dala.** a lotus-leaf. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ವನಜನಯನೆ **vanaja-nayane.** a woman with lotus-like eyes (Bp. 42, 27).

ವನಜಮುಖಿ **vanaja-mukhi.** a woman with a lotus-like face (Bp. 5, 31).

ವನಜಸಮ್ಭವ **vanaja-sambhava.** Brahmā.

ವನಜಸಮ್ಭವಗಣ **vanajasambhava-gaṇa.** a class of metrical feet (Ch.).

ವನಜಾಕ್ಷ **vanaja-akṣa.** Viṣṇu, Kriṣṇa (ಅಜ, ಕೃಷ್ಣ Nn. 47).

ವನಜಾತ **vana-jāta.** a lotus.

ವನಜಾತಕೋಶ **vanajāta-kōśa.** the pericarp of a lotus (ಕರ್ಣಿಕೆ, ತಾವರೆಯ ಕರ್ಣಿಕೆ Nn. 21).

ವನಜಾಮ್ಬಕಿ **vanaja-ambaki.** a woman with lotus-like eyes (J. 24, 58).

ವನತಿಕ್ತಿಕೆ **vana-tiktike.** *the plant Clypea hernandifolia* W. & A.

ವನದೇವತೆ **vana-dēvate.** a sylvan deity, a dryad (Śmd. 108; Cpr. 1, 101 va.; 2, 85 va.).

ವನದೇವಿ **vana-dēvi.** = ವನದೇವತೆ (Cpr. 5, 48; J. 3, 32). 2, the forest-goddess: Cāmuṇḍī (ಚಾಮುಣ್ಡಿ, ಚರ್ಚಿ, ಭೈರವಿ Mr. 14).

ವನಧಿ **vana-dhi.** the ocean (Bp. 5, 5). see ಕೃಪಾ-.

ವನಧಿಪೀತ **vanadhi-pīta.** Agastya (Mr. 257).

ವನನ **vanana.** liking, loving; causing to like. see ಸಂ-.

ವನನಿಧಿ **vana-nidhi.** the ocean (Bp. 48, 7; 55, 47).

ವನಪಶು **vana-paśu.** a wild beast (B. 5, 237).

ವನಪಾಲ **vana-pāla.** a forest or grove protector, a gardener (Cpr. 2, 91; Rsv. 10, 2).

ವನಪಾಲಕ **vana-pālaka.** = ವನಪಾಲ. (C. Bp. 45, 29).

ವನಪ್ರಸ್ಥ **vana-prastha.** retiring into a forest, leading the life of an anchorite. see ವಾನಪ್ರಸ್ಥ.

ವನಪ್ರಿಯ **vana-priya.** fond of the wood: *the cuckoo.*

ವನಮಕ್ಷಿಕೆ **vana-makṣike.** *a gad-fly.*

ವನಮಂಜರಿ **vana-mañjari.** N. of two vṛittas (Ch.).

ವನಮಯೂರ **vana-mayūra.** N. of a vṛitta (Ch.).

ವನಮಲ್ಲಿಕೆ **vana-mallike.** wild jasmine (My.).

ವನಮಹತ್ತರ **vana-mahattara.** the overseer of a garden, a gardener (Cpr. 2, 59 va. & 62 va. & 69va.).

ವನಮಹಿಷ **vana-mahiṣa.** a wild buffalo (ಕಾಡುಕೋಣ G.).

ವನಮಾಲಾಧರ **vanamālā-dhara.** = ವನಮಾಲಿ. (My.).

ವನಮಾಲಿ **vanamāli.** adorned with a vanamāle: *Kṛiṣṇa, Viṣṇu.*

ವನಮಾಲಿಪ್ರತುಮೆ **vanamāli-pratume.** an idol of Kṛiṣṇa or Viṣṇu (Bp. 53, 71).

ವನಮಾಲೆ **vana-māle.** ವನಮಾಲಾ. (Śmd. 386). a garland of wood-flowers; the chaplet worn by Kṛiṣṇa.

ವನಮುದ್ಗ **vana-mudga.** *a sort of kidney-bean, Phaseolus trilabus* (see ಮುಡಿಕೀ ಕಾಳು).

ವನರಾಜಿ **vana-rāji.** a row of trees; *a long tract of forest.*

ವನರುಹ **vana-ruha.** a lotus (Ch. v. 108. 172).

ವನರುಹಭವ **vanaruha-bhava.** Brahmā.

ವನರುಹಭವಾಣ್ಡ **vanaruhabhava-aṇḍa.** the universe (J. 2, 1).

ವನರುಹೋದರ **vanaruha-udara.** Viṣṇu.

ವನರುಹೋದರಗಣ **vanaruhōdara-gaṇa.** a class of metrical feet (Ch.).

ವನಲಕ್ಷ್ಮಿ **vana-lakṣmi.** a forest looked upon as a beautiful woman (Cpr. 2, 77; 3, 83).

ವನಲತೆ **vana-late.** N. of a vṛitta (Ch.).

ವನವಲ್ಲರಿ **vana-vallari.** N. of a vṛitta (Ch.).

ವನವಹ್ನಿ **vana-vahni.** *a forest-fire, a wood on fire.*

ವನವನಧಿ **vana-vanadhi.** a forest looked upon as an ocean (Śsv. 2, 42 va.).

ವನವಾಸ **vana-vāsa.** living in a wood, residence in a forest (J. 2, 18). ಮನದ ಘನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಘನದ ಮನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮನನದುವೆ ಪಾಪಕೆಳಸದಾ ಯೋಗಿಗೆ ವನವಾಸ ಯಾಕೆ? (Sp.). ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಘನಕಷ್ಟ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವನವಾಸಿ **vana-vāsi.** one who dwells in a forest; a hermit (My.).

ವನಶೃಂಗಾಟ **vana-śriṅgāṭa.** *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 2, = ನೆಗ್ಗಿಲ್, q. v.

ವನಸಮೂಹ **vana-samūha.** *a thick forest or wood, a quantity of groves or forests.*

ವನಸ್ಥ **vana-stha.** living in the wood; a hermit, an ascetic (My.).

ವನಸ್ಥಲ **vana-sthala.** a wood, a forest (J. 19, 28).

ವನಸ್ಥಲಿ **vana-sthali.** = ವನಸ್ಥಲ. (Sk.; Śsv. 2, 50).

ವನಸ್ಪತಿ **vana-s-pati.** *a large tree bearing fruit, but apparently having no blossoms.* 2, *any tree.*

ವನಾನ್ತ **vana-anta.** the skirts of a wood, the neighbourhood of a forest; the middle or interior of a grove or garden (Rsv. 5, 57).

ವನಾನ್ತರ **vana-antara.** the middle or interior of a wood (ಕದಲಿ, ಆರಣ್ಯಮಧ್ಯ Nn. 43, o. r. ಅರಣ್ಯ-); a forest (ಕರಕ, ಅರಣ್ಯ 50; Bp. 26, 34). 2, another wood.

ವನಾಯು **vanāyu.** N. of a son of Purūravas; N. of a dānava; a district to the north-west of India inhabited by the Vanāyus. 2, ವನ-ಆಯು, living in the wood: a jackal (ಮೃಗ, ನರಿ Nn. 81, o. r. ಕರಿ).

ವನಾಯುಜ **vanāyu-ja.** *produced or bred in Vanāyu, a horse of Vanāyu,* a Persian horse (ಕುದುರೆ ಪಾರಶಿಕದೇಶದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿರೆ ವನಾಯುಕಂ Mr. 282).

ವನಾಶ್ರಯ **vana-āsraya.** living in the forest; an inhabitant of the wood; *a raven.*

ವನಾಶ್ವ **vana-asva.** a wolf (ಕೋಕ, ತೋಳನು Nn. 128).

ವನಿ **vani.** the elephant grass (ಆಪು Mr. 110).

-ವನಿಗ vaniga. = -ವಣಿಗ. see ಮುದ-.

ವನಿತ **vanita.** solicited, begged; wished for, desired, loved; served.

ವನಿತೆ **vanite.** *a loved woman, a wife, a mistress* (ಹೆಟ್ಟಾಗೆ Ss.). 2, *a woman in general.* 3, a kind of aromatic root (ಷಡ್ಗ್ರನ್ಥಿ, ಕರ್ಪೂರಸುಣ್ಠಿ Mr. 135).

ವನಿಪ **vanipa.** = ವನೀಪಕ. (Mr. 235).

ವನೀಪಕ **vanīpaka.** *a beggar, a mendicant.*

ವನೀಯಕ **vanīyaka.** *a beggar.*

ವನೇಚರ **vanē-cara.** wandering in a forest, dwelling in a forest; a forester; an anchorite, a hermit; a sylvan; an imp, a demon; a wild beast (Śmd. 144).

ವನೇಚರಪತಿ **vanēcara-pati.** a chief of foresters or hunters (Cpr. 5, 58).

ವನೇಜ **vanē-ja.** born in the woods. 2, produced in water: a lotus (ಗೋಪ, ತಾವರೆ Nn. 53).

ವನೇಜಮಿತ್ರ **vaneja-mitra.** the sun (ಅರ್ಕ, ಸೂರ್ಯ Nn. 13).

ವನೇಜಾತ **vanē-jāta.** = ವನೇಜ. (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ತಾವರೆ Nn. 18).

ವನೇರಣ **vanē-raṇa.** a jungle sheep (ಆಟವ್ಯವಿ, ಕೊಣ್ಡಗುರಿ Mr. 160).

ವನೋತ್ಥ **vana-uttha.** risen in, or coming forth from, a wood (Cpr. 5, 61).

ವನೌಕಸ್ **vana-ōkas.** living in a forest; a forester; an anchorite, a hermit; *an ape.*

ವನೌಕಸ **vana-ōkasa.** Tbh. of ವನೌಕಸ್. (ವನೌಕಸ್, ಕೋಡಗ Mr. 161).

ವನ್ತ **vanta.** Tbh. of ವತ್ 1. (ಉಳ್ಳ, ಒಡೆಯ Śmd. 73. 241. 242; ಯುತ Mr. 440; Mhr.). feminine ವನ್ತಳು (My.).

ವನ್ತಿ vanti. = ಒನ್ತು 2 q. v., ವನ್ತು. a turn, a time (My.).

-ವನ್ತಿಗ **vantiga.** (fr. ವನ್ತ). a man who possesses, has, etc. see ಸ್ಥಲ-.

ವನ್ತಿಗೆ **vantige.** possession, etc. see ಪಾಲು-, ಸಿರಿ-, ಸ್ಥಲ-. 2, a public subscription (My.). ವನ್ತಿಗೆ ಎತ್ತು, ವನ್ತಿಗೆ ಹಾಕು (My.). [Tu.].

ವನ್ತು vantu. = ವನ್ತಿ, etc. (My.).

-ವನ್ತೆ **vante.** Tbh. of -ವತಿ 2. she who is possessing. (My.).

ವನ್ದ **vanda.** (= ಬನ್ದು 1, ಬೊನ್ದು). praising, extolling, blessing, begging.

ವನ್ದನ **vandana.** begging, soliciting, asking. 2, praising, praise. 3, showing honour, obeisance, reverence, adoration (ಲೋಚನ ಗೋಚರ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಾದು Nn. 87). 4, a festoon (ತೋರಣ

87). 5, pleasant, etc. (ಮನೋಹರ, ನಿರ್ಘ 87). 6, an aquatic animal (ಪಯೋಜನ್ತು, ಜಲಚರ 87). 7, darkness (ತಿಮಿರ, ಕತ್ತಲೆ 87). 8, water (ಅರ್ಣ, ಉದಕ 87). — ವನ್ದನಂಗೆಯ್. -ಂ- ಗೆಯ್. to reverence, to salute respectfully (Bp. 30, 20).

ವನ್ದನಮಾಲಿಕೆ vandana-mālike. = ವನ್ದನಮಾಲೆ. (Cpr. 4, 64).

ವನ್ದನಮಾಲೆ vandana-māle. *a festoon suspended across gateways, etc. on festive occasions* (ತೋರಣ Mr. 200).

ವನ್ದನೀಯ vandanīya. to be praised or worshipped, praiseworthy, adorable, to be saluted or made obeisance to (J. 33, 25).

ವನ್ದನೆ vandane. *praise, worship, adoration.* 2, = ವನ್ದನ No. 3. ನಿನ್ದನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ವನ್ದನೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ವನ್ದನೆ ಕೊಳ್. to get respectful greetings, to be made obeisance to (J. 33, 25). — ವನ್ದನೆ ಮಾಡು. = ವನ್ದನಂಗೆಯ್. ವನ್ದನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹನ್ದೀ ಕಾಟ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವನ್ದರಿ vandari. = ಒನ್ದರಿ, etc. a sieve, etc. (My.).

ವನ್ದರೆ vandare. = ವನ್ದರಿ (My.).

ವನ್ದಾಕೆ vandāke. a parasitical plant (also ವನ್ದಕ, ವನ್ದನ, ವನ್ದಾರ, ವನ್ದೆ, q. v.).

ವನ್ದಾರು vandāru. praising, celebrating; *respectful, civil, polite*; a panegyrist.

ವನ್ದಿ vandi. 1. = ಬನ್ದಿ 1. *a captive, a prisoner.* 2, plunder, booty, spoil.

ವನ್ದಿ vandi. 2. = ಬನ್ದಿ 2. *a praiser, a panegyrist, an encomiast, a bard* (ಪ್ರಬೋಧ, ವೈತಾಲಿಕ, ಮಾಗಧ, ಸೂತ, ಕೀರ್ತಿಪ ನರ Mr. 270). ವನ್ದಿ ಪೊಗಟೆ ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಂ (Śmd. 296).

ವನ್ದಿತ vandita. = ಒನ್ದಿತ. praised, extolled; done homage, respectfully saluted; venerated, adored (Nn. 1; Bp. 34, 37).

ವನ್ದಿವ್ರಾತ vandi-vrāta. a multitude of bards (ಸೂತ, ವನ್ದಿಜನಂಗಳ್ Nn. 32, o. r. ವನ್ದಿಸಮೂಹ).

ವನ್ದಿಸು vandisu. = ಒನ್ದಿಸು, ಬನ್ದಿಸು, ವೊನ್ದಿಸು. to praise, to eulogize; to show honour, to do homage, to salute respectfully; to venerate, to worship; (with ಕೊಳ್) to be honoured. ಪ್ರತಿಪತಿಯಂ...ವನ್ದಿಸಿದಂ (Cpr. 3, 70). ವನ್ದಿಸುವ ಮನುಜಂ (ಉಪಸಂಗ್ರಹಣ Mr. 251). ಸಭೆಗೆ ವನ್ದಿಸಿ (J. 8, 11); ಪದಕೆ ವನ್ದಿಸಿ (12, 4). ಭೂಜನರಿನ್ದೆ ವನ್ದಿಸಿ ಕೊಮ್ಬುಳ್ (ಇಳಾವನ್ದ್ಯ Śmd. 2 Cm.). see Bp. 4, 47; 49, 31; 61, 60; J. 5, 51; 33, 25.

ವನ್ದೆ vande. (= ವನ್ದಾಕೆ, etc.). *a parasitical plant* (see ಬನ್ದಣಿಕೆ); — the parasitical plant Epidendrum tesselatum, etc.

ವನ್ದ್ಯ vandya. to be praised, laudable, praiseworthy; to be reverentially saluted; adorable, very venerable; to be respected (Ch. v. 11). see ಅ-; J. 26, 31. feminine ವನ್ದ್ಯೆ (Śmd. 1).

ವನ್ದ್ರ vandra. a worshipper, a votary, a follower. (R.).

ವನ್ದ್ರಿ vandri. = ವನ್ದರಿ, etc. a sieve. (My.).

ವನ್ಧುರ vandhura. = ಬನ್ಧುರ 2. the seat of a charioteer.

ವನ್ಧ್ಯ vandhya. = ವನ್ಧ್ಯೆ.

ವನ್ಧ್ಯಾಸ್ತನ vandhyā-stana. the breast of a barren woman (Cpr. 3, 7).

ವನ್ಧ್ಯೆ vandhye. ವನ್ಧ್ಯಾ. = ಬಂಜೆ 1, ಬನ್ಧ್ಯೆ. a barren or childless woman. see Hlā. & Si. s. ಬಂಜೆ 1.

ವನ್ಯ vanya. (fr. ವನ). *belonging to a wood, produced in a wood;* living in woods.

ವನ್ಯೆ vanye. *a multitude of groves, a large forest.* 2, abundance of water, a flood.

ವಪನ vapana. *shearing, shaving.* 2, sowing seed. see ಕಿರಿ; ನಿರ್-.

ವಪು vapu. = ವಪುಸ್.

ವಪುಜಲ vapu-jala. urine (ಮೂತ್ರ Mr. 328).

ವಪುಸ್ vapus. a form, a figure, a body, a person, an appearance; *the body*; a beautiful form or figure; beautiful appearance, beauty; a marvellous phenomenon.

ವಪುಸಿದ್ಧಿ vapu-siddhi. a kind of penance (ನಿರ್ವಾಣ Mr. 507).

ವಪೆ vape. *a cavity, a hollow, a hole.* 2, *the serum of flesh.* 3, *fat, marrow.* 4, the omentum.

ವಪ್ತೃ vaptṛ. a shearer, a shaver. 2, a sower, a planter, a husbandman. 3, *a procreator, a progenitor, a father* (*cf.* ವಪ್ರ No. 5).

ವಪ್ರ vapra. a sown field; *a field in general;* a garden or plantation (ವನ, ಉಪವನ Nn. 61). 2, *a rampart, a mudwall, a mound* (ರೋಧೋಭಾಗ 61); a bank; a fort (ಕೋಟೆ Hlā.; ಶಾಲ, ಕೋಟೆ 61); — a ditch. 3, *the slope or declivity of a hill, table-land on a mountain* (ಅಚಲ, ಪರ್ವತ 61; ಅತುಲಪರ್ವತದ ಪೊರೆ Mr. 477). 4, the circumference of a sphere of globe (ಪರಿವೇಷ 61). 5, a father (ಪಿತೃ 61). 6, *lead.* 7, dust, earth. 8, sin (ಪಾಪ 61). 9, the butting of an elephant, bull, etc.

ವಮಥು vamathu. *vomiting, ejecting from the mouth.* 2, *water ejected from an elephant's trunk* (ಆನೆಯ ಕರದಿಂ ಕೆದರ್ವ ಸಣ್ಣ ಹನಿ Mr. 156).

ವಮನ vamana. vomiting. see ಕಾಱ್. 2, an emetic. 3, offering oblations to fire. 4, pain, paining. ವಮನ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಗಮನಕ್ಕೆ (for death) ಸಿದ್ಧವಾದ (Prv.).

ವಮಿ vami. *vomiting*, being sick.

ವಮ್ರಿ vamri. *an ant.* see Hlā. s. ಉರ್ಚು, and observe that ಉಪದೇಹಿಕೆ appears also as ಉಪಜಿಹ್ವೆ, q. v.

ವಮ್ರೀಕೂಟ vamrī-kūṭa. *an ant-hill.*

ವಯ್ vay. ವಯ್ಯು vayyu. = ಒಯ್ 1, etc. to carry off, etc. ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಲ್ಲಜೀ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ವಯ್ವ ಮರದ ದೋಣಿಗಳು (ದ್ರೋಣಿ Si. 84).

ವಯ vaya. Tbh. of ವಯಸ್ (Śmd. 107; ಪ್ರಾಯ, ವಯಸ್ಸು Nn. 88; My.; B. 5, 283).

***ವಯಲ್ vayal.** = ಬಯಲ್. open space, etc. ಈಯದರೆ ಮ್ಬದಟರ್ ವಯಲ್ಗೆ ಮೆಯ್ದೋಱುವವೆಮ್ಬ ಪೊಣೆಗರ್ Pb. 1, 109.

ವಯಃಸ್ಥ vayas-stha. being in the period of youth or in the prime of age, young, youthful; *a man of the virile age;* middle-aged, mature. 2, a contemporary, an associate, a friend.

ವಯಃಸ್ಥೆ vayas-sthe. a female contemporary, a female friend or companion. 2, *the plant Emblica officinalis* Gaertn. 3, *a medicinal root* (see ಗೊರಿಮಿಡಿ). 4, *the plant Terminalia chebula or citrina.* 5, *the moon plant, Asclepias acida* (= ಬ್ರಾಹ್ಮಿ; see ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ s. ಹೊನ್).

ವಯಸ್ vayas. = ವಯ, ವಯಸು, ವಯಸ್ಸು. the time of health and strength, youth, the prime of life. 2, *any period of life, age, time of life, state of existence, year of life or age.* 3, *a bird.*

ವಯಸ vayasa. = ವಯಸ್. (at the end of compounds; Cpr. 3, 77; Rsv. 4, 78).

ವಯಸು vayasu. Tbh. of ವಯಸ್. (Cpr. 4, 61; My.).

ವಯಸ್ಕ vayaska. = ವಯಸ, q. v. (B. 4, 146). 2, advanced in age (My.; Mhr.).

ವಯಸ್ಯ **vayasya.** relating to age; being of the same age, contemporary; *a companion of equal age, an associate, a friend.*

ವಯಸ್ಯೆ **vayasye.** *a female companion or friend.*

ವಯಸ್ಸು **vayassu.** Tbh. of ವಯಸ್ (Śmd. 107). ವಯಸ್ಸು ಕಡಿಮೆ ಯಾದರೂ ಆಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ವಯಿ **vayi.** = ವಹಿ. (My.).

ವಯಿನ **vayina.** Tbh. of ವಹನ? (or *cf.* ಬಟಿಸು?). a way, a means; a contrivance (My.; T., Te. also ವಯನ).

ವಯಿರ **vayira.** 1. Tbh. of ವೈರ. see ವಯಿರಿ.

ವಯಿರ **vayira.** 2. Tbh. of ವಜ್ರ. (T.; My.). — ವಯಿರಮುಡಿ. a sort of crown of the Viṣṇu idol at Mēlkōṭe (My.).

ವಯಿರಿ **vayiri.** Tbh. of ವೈರಿ. an enemy (ವೈರಿ Nn. 25, in one MS.).

ವಯೋಧರ್ಮ **vayas-dharma.** the laws for, or practices of, or nature of the different periods of life (Bp. 40, 80; My.).

ವಯೋಧಿಕ **vayas-adhika.** older in age; advanced in age; exceedingly old; an old man (Cpr. 10, 86 va.).

ವಯೋವೃದ್ಧ **vayas-vriddha.** advanced in years, old (J. 32, 10).

ವಯ್ಕರಿ **vaykari.** = ವೈಖರಿ. way, manner, style (Te. ವೈಖರಿ; *cf.* ವಯಿನ?); good manner or style (My.).

ವಯ್ಯಾರ **vayyāra.** = ಒಯ್ಯಾರ q. v., ವೈಯಾರ. (Tbh. of ವಿಹಾರ). going about for show, parade: ostentatious and proud display of one's person, clothes, ornaments, etc., attempt to attract admiration or notice, showiness, dandyism, coquetry (My.; ಮುಟುಕ, ಮುಟುಕು G.). ತವಡು ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ವಯ್ಯಾರ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ವಯ್ಯಾರತನ **vayyāratana.** = ಒಯ್ಯಾರತನ, ಒಯ್ಯಾರ. (My.; ಭಂಗಿ G.).

ವಯ್ಯಾರಿ **vayyāri.** = ಒಯ್ಯಾರಿ. a showy man (My.) or woman (C.).

ವಯ್ಯಾರಿಸು **vayyārisu.** = ಒಯ್ಯಾರಿಸು. proudly to display one's person, etc., to play the coquette, etc.

ವಯ್ಯಾಳಿ **vayyāḷi.** (Tbh. of ವಾಹ್ಯಾಳಿ). = ಉಯ್ಯಾಳಿ, ಒಯಾಳಿ, ಒಯ್ಯಾಳಿ, ವಯ್ಹಾಳಿ, (ವಾಹಳಿ, ವಾಳಿ), ವೈಹಾಳಿ. an excursion on horseback, a ride (C.; Te. also ವಯಾಳಿ); a procession of idols on wooden horses carried by people (My.). — ವಯ್ಯಾಳಿಗೆಯ್. to take an excursion on horseback. ವಸುಮತೀಶ್ವರನ್ ಅಖಿಲಪರಿವಾರಸಹಿತಂ ವಯ್ಯಾಳಿಗೆಯ್ವಾವಸರದಲಿ (Bp. 37, 65).

ವಯ್ಯಾಳಿಗ **vayyāḷiga.** = ಉಯ್ಯಾಳಿಗ, ಒಯ್ಯಾಳಿಗ. a man who makes an excursion on horseback or takes a ride (My.).

ವಯ್ವಾಟ **vayvāṭa.**=ವಯ್ವಾಟು, ವಹಿವಾಟು. administration or management of; skill in carrying on, despatch; business, traffic; enjoying, using, use; practice; intercourse with; a report (as of a public officer) of his conduct (Mhr. ವಹಿವಾಟ; S. Mhr.).

ವಯ್ವಾಟು **vayvāṭu.** = ವಯ್ವಾಟ. practice; intercourse with (My.).

ವಯ್ಹಾಳಿ **vayhāḷi.** = ವಯ್ಯಾಳಿ, etc. (My.).

-ವರ್ var. 1.-ವರು = -ಬರ್ 3, etc., *e. g.* ಎಲ್ಲವರ್, ಮೂವರ್, ಇರ್ವರ್, ನೂರ್ವರ್ (Śmd. 122. 123).

***ವರ್ var. 2.** = ಬರ್ 1. to come. ನೆಲಕ್ಕೆ ವರುತಿರ್ದ ವಿಮಾನಂ ಬಾರಣೆಡೆಯಿನ್ದೆ ಮೇಗೆ ಮುಗುಟ್ಟುದು Vr. 85, 23; 86, 11.

ವರ **vara.** = ಒರ 2, ಬರ, (ವರಿ 1, etc.). surrounding, encompassing. 2, compass, space, room; limit; up to, till, as far as (ಸೀಮೆ Śmd. 295; see ಅನ್ನೆವರಂ, ಇನ್ನೆ-, ಎನೆ-, ಕಿವಿ-, ತುದಿ-). [ಪುಬ್ಬಕೋಟಿ ಪರಿಸಂ ಖ್ವೈವರಂ Ap. 1, 52; Kr. 1, 36]. 3, selecting, choosing, engaging. 4, *requesting, soliciting, entreating.* 5, choice, election, wish, desire, request. 6, *a boon, a blessing, a favour;* a gift; a reward, a recompense. 7, any desirable object. 8, a dowry. 9, charity, alms. 10, one who chooses: *a suitor, wooer, a lover; a bridegroom, a husband.* 11, wished for, desirable, valuable, *precious, excellent, best;* the best, most excellent or eminent; eldest. 12, *saffron.* — ವರಂ, *preferably, rather, better.* ತಾ ಕಾಣದ ದೇವರು ಪೂಜಾರಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? — ತನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾರಿ ತಮ್ಮಡಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? (Prvs.). — ವರದ ಸೋಮುನ್ನೆ. N. (Bp. 50, 56).

ವರಕ **varaka.** a cover; a cloak; a cover or awning. 2, a chooser, an asker. 3, a wish, a request, a boon. see ಅಪ-.

ವರಕವಿ **vara-kavi.** an excellent (inspired) poet (Dp. 3 pallavi).

ವರಕು **varaku.** = ಅರಕು No. 2, ಒರಕು. a leaf (of gold, etc.), a thin plate of metal, tinsel (My.; Mhr., H. ವರಖ).

ವರಚಕ್ರಿ **vara-cakri.** Viṣṇu; having excellent ruddy geese (J. 15, 12).

ವರಟ **varaṭa.** *a kind af wasp.*

ವರಟೆ **varaṭe.** *a kind of wasp.* 2, *a goose, a female swan* (*cf.* ವರಲೆ).

ವರಣ **varaṇa.** enclosing, encircling, surrounding; screening, covering, protecting. 2, a rampart, a mound, a well, an outer enclosure. 3, *a causeway, a bridge, a dam* (ಕಟ್ಟೆ Hlā.). 4, choosing, selecting, choice of a bride; wishing, requesting, soliciting. 5, *the tree Crataeva roxburghii* R. Br. (ವಾಯುವಡಂಗದ ಗಿಡ G.).

ವರಣಸಿ **varaṇasi.** = ವಾರಾಣಸಿ. Benares. (Sk.).

ವರಣ್ಡ **varaṇḍa.** *a veranda, a portico.* (E.). 2, a multitude. 3, an eruption on the face.

ವರಣ್ಯ **varaṇya.** (= ವರೇಣ್ಯ). desirable, pleasant, etc. (ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424).

ವರತೀರ್ಥ **vara-tīrtha.** an excellent piece of water (ಅಬ್ದ, ಉತ್ತಮತೀರ್ಥ Nn. 74); sacred water.

ವರತ್ರೆ **varatre.** a strap, a thong, a strip of leather, a girth; *an elephant's or horse's girth.*

ವರದ **vara-da.** *granting wishes, conferring a boon or boons,* ready to fulfil requests or answer prayers. see Bp. 39, 68; 53, 46.

ವರದಕ್ಷಿಣೆ **vara-dakṣiṇe.** a present made to the bridegroom by the father of the bride in giving her away (My.).

ವರದರಾಜ **varada-rāja.** N. of the idol of Viṣṇu at Kāñci (My.).

ವರದಾನಿ **vara-dāni.** a woman who confers boons (Bp. 48, 19).

ವರದಿ **varadi.** (Tbh. of ವಾರ್ತಾ; *cf.* ವರ್ತಮಾನ). tidings, report, intelligence, communication (My.; M. ವರುದಿ). — ವರದಿ ಮಾಡು. to give information, to communicate, to report (My.). — ವರದಿ ಹೇಳು. to tell tidings: to give information (to a superior, as *e. g.* a clerk does regarding the contents of written petitions, letters, etc., My.). ವರದಿ ಹೇಳುವವನಿಗಾದರೂ ಹರದನ ಹಂಗು ಬೇಕು (*e. g.* for getting a loan of money, Prv.).

***ವರದಿಗಾರ varadi-gāra.** a news reporter.

ವರದೆ **varade.** she who confers boons; Sarasvatī (Kāvy. I, 1 *a*, 2; J. 1, 4).

ವರಧುರ್ಯೆ **vara-dhurye.** a pregnant woman (ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Mr. 307).

ವರಪೂಜೆ **vara-pūje.** respectful attentions shown by the bride's parents to the bridegroom in giving their daughter away (My.).

ವರಪ್ರಸಾದ **vara-prasāda.** a deity's bestowal of desired kindness; an eminent favour (Rām. 1, 1, 10; My.).

ವರಪ್ರೌಢ vara-prauḍha. a highly proficient man (ಚಿತ್ರಗ, ಬರ್ದುಗ, ಬಿನ್ನಣಿ Śm. 47).

ವರಯಿತ varayita. Tbh. of ವರಯಿತೃ (Mr. 307).

ವರಯಿತೃ varayitṛ. *a suitor, a wooer, a lover, a bridegroom, a husband* (ವರಯಿತ Mr. 307).

ವರಯಿಸು varayisu. = ವರಿಯಿಸು, ವರಿಸು. to choose, to elect, to desire, to claim, to make one's own (ಸ್ವೀಕಾರ Śmd. Dh., o. r. ವರಿಯಿಸು).

ವರರುಚಿ vara-ruci. N. of a poet and grammarian; N. of a lexicographer (see Hlā. s. ಕೋ 3; Mr. 1 *b*). ವರರುಚಿಯ ಜಾಣ್ಮೆ (Mr. 4).

ವರಲೆ varale. = ವರಟೆ, (ವಾರಲೆ). *a goose, a female swan* (Bh. 1, 20, 53).

ವರವಧು vara-vadhu. a virtuous wife (ಜಿತಕಾಮೆ, ಪತಿವ್ರತೆ Nn. 44).

ವರವನಿತೆ vara-vanite. = ವರಸ್ತ್ರೀ (Bp. 45, 25).

ವರವರ್ಣ vara-varṇa. beautiful colour; beautiful letters or syllables (J. I, 12).

ವರವರ್ಣಿ vara-varṇi. having a beautiful complexion or colour.

ವರವರ್ಣಿನಿ vara-varṇini. a woman with a beautiful complexion; *an excellent woman.* 2, *turmeric.*

ವರಸಾಮ್ಯ vara-sāmya. likeness (in form) of the bride to the bridegroom (My.).

ವರಸೆ varase. = ವರಿಸೆ. a line, a row (ಪಂಕ್ತಿ, ಸಾಲು Tu.; Te. also ವರುಸೆ); lineage, race, family (My.; Te.; T. ವರಿಜೈ, row, regularity, order, rule = ಒಬ್ಬುಂಗು; ವರುಕ್ಕೈ, ವಕ್ಕೈ, order; see ಒಯ್ಯನೆ, ಓಜೆ; *cf.* ಬಱಸು, ಬಱ 1 & ವರ್ಗ). ಹೇವಗೇಡಿಗಳಿಗೆ ಪಾವಿಯೇನು? ವರಸೆಯೇನು? (Prv.).

ವರಸೆ varase. (fr. Sk. ವೃತ್, to turn?). = ವರಿಸೆ. a turn, a time (Te.). 2, revolving. — ವರಸೆ ತಿರಿಗಿಸು. to swing round or brandish, as a sword, knife or club (My.).

ವರಸ್ತ್ರೀ vara-strī. *an excellent woman.*

ವರಹ varaha. Tbh. of ವರಾಹ. = ಒರ 1, ಒರಹ, ವರಹಾ, ವರಾ. a boar, a hog (Bp. 54, 41. 43). 2, a gold coin with a boar-stamp, a pagoda; four rupees. (My.; B. 4, 81; Te. ವರಹಾ, ವರಹಾನಿ, ವರಾ; T. ವರಾಗ; M. ವರಾಹ). ಮಣವಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿಯಿಲ್ಲ, ಹಣವಿಲ್ಲದ ವರ ಹವಿಲ್ಲ (Prv.).

ವರಹಾ varahā. = ವರಹ, q. v. (My.). — ವರಹಾಕಟ್ಟು. a brush made of hog's bristles (My.; Si. 168; Te. ವರಾಕಟ್ಟೆ). — ವರಹಾಕಟ್ಟೆ. = ವರಹಾಕಟ್ಟು. (Si. 168). — ವರಹಾಕೂಚ. = ವರಹಾಕಟ್ಟು. (My.). — ವರಹಾಕೂರ್ಚ. = ವರಹಾಕೂಚ. (My.). — ವರಹಾಬಣ್ಣ. the colour of the gold of a pagoda or of an English pound sterling (My.).

ವರಹೀನ vara-hīna. devoid of personal charms, riches, appropriate age, etc. ಕುಲಹೀನನಾದರೂ ವರಹೀನನಾಗ ಬಾರದು (Prv.).

ವರಾ varā. = ವರಹ, q. v. (My.).

ವರಾಕ varāka. pitiable, miserable, poor, wretched, low, vile. feminine ವರಾಕೆ (V. 9, 57).

ವರಾಂಗ vara-aṅga. the best member: *the head.* 2, *the female pudenda.* 3, *excellent or beautiful in all parts.*

ವರಾಂಗಕ vara-aṅgaka. *Cassia bark, green cinnamon.*

ವರಾಟ varāṭa. = ವರಾಳ. a cowry, Cypraea moneta (used as a coin, $\frac{1}{80}$ of a paṇa, ಕಪರ್ದ, ಕವಡೆ Mr. 412). 2, *a rope, a cord.*

ವರಾಟಕ varāṭaka. *a cowry* (ಕವಡೆ Nr.). 2, *a rope, a cord.* 3, *the seed-vessel of a lotus-flower.*

ವರಾಡ varāḍa. a public subscription; tax, impost (My.; Te. ವಿರಳ, ವಿರಾಳ).

ವರಾತ varāta. urging for payment, dunning (My.; Mhr., H.). ವರಾತದವನಿಗೆ ಪರಾತವಾದರೂ ಮಾಱ ಕೊಡಬೇಕು (Prv.). see Prv. s. ಹರದ.

ವರಾತು varātu. = ವರಾತ. (My.).

ವರಾರೋಹ vara-āroha. an excellent rider. 2, *having fine hips.*

ವರಾರೋಹೆ vara-ārohe. a handsome or elegant woman, a noble lady (ಮುಖ್ಯಳ್ Mr. 306). 2, the hip or flank.

ವರಾಶಿ varāśi. *coarse cloth.*

ವರಾಹ varāha. = ವರಹ, etc. *a boar, a hog.* 2, the third or boar-incarnation of Viṣṇu (Mr. 19). — ವರಾಹತಿಮ್ಮಪ್ಪ. the Veṅkaṭaramaṇa of Tirupati (Dp. 119, 5).

ವರಾಳ varāḷa. = ವರಾಟ (Śmd. 31). 2, N. of a country and its people (Bp. 6, 19; Bh. 2, 4, 11). 3, N. of a rāga (My.).

ವರಾಳಿ varāḷi. N. of a rāga (My.; T.).

ವರಿ vari. 1. = (ಬರ, ಬರೆ, ವರ No. 2), ವರಿವು, (ವರೆ 1). limit (Te. ಬರಿ). ವರಿಗೆ, to the limit of, up to; till, until, as far as (C.; Mhr. ವರೀ; Si. 378); frequently also ವರಿಗೂ (ವರಿಗೆ-ಊ 7; C.; Si. 50. 121. 210. 224. 328. 373. 466). ಹಲವು ಕಾಲದ ವರಿಗೆ (B. 5, 113). ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ವರಿಗೆ (5, 120). see ಈ ವರಿಗೆ.

ವರಿ vari. 2. *the plant Asparagus racemosus.*

ವರಿ vari. 3. (fr. ವರ, what is requested? or fr. ಬರಿ 2?). tax, cess; levy, contribution (T., M.; My.). see ನೀರು-. — ವರಿ ಎತ್ತು. = ವರಿ ತೆಗೆ No. 1. (My.). — ವರಿ ತೆಗೆ. to gather or raise taxes (My.). 2, to remove taxes (My.). — ವರಿ ಹಾಕು. to impose taxes (My.).

ವರಿಯಿಸು variyisu. = ವರಯಿಸು, q. v. to choose, etc. (Śsv. 5, 60).

ವರಿವಸಿತ varivasita. *served, honoured, adored.*

ವರಿವಸ್ಯಿತ varivasyita. *served, honoured, adored.*

ವರಿವಸ್ಯೆ varivasye. *service, honour, worship,* devotion.

ವರಿವು varivu. = ವರಿ 1. (T. ವರೈವು). ವರಿವಿಗೆ, ವರಿವಿಗೂ = ವರಿಗೆ, ವರಿಗೂ (My.; Si. 199. 302. 326. 403. 445. 466. 468. 485).

ವರಿಷ್ಠ variṣṭha. (fr. ವರ). the most excellent, best (Bp. 21, 5). 2, *widest, broadest, largest, greatest.* 3, *copper.*

***ವರಿಸು varisu.** = ಬರಿಸು. to cause to come. ಆ ಪಾಣ್ಬನಂ ನಮ್ಮ ನುಡಿದಾ ಪೊಚ್ಚುಂಗೆನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ವರಿಸವಂಗೆ ತಕ್ಕುದನಾನೆ ಬಲ್ಲೆಂ Pb. 8, 72 va.; Vr. 2, 18.

ವರಿಸು varisu. = ಒರಿಸು, ವರಯಿಸು. (Bp. 40, 43; Si. 378; J. 5, 24. 25. 28-39. 42. My.).

ವರಿಸೆ varise. = ವರಸೆ. a line, a row. (My.).

ವರಿಸೆ varise. = ವರಸೆ. (My.). a turn, a time.

ವರೀಯಸ್ varīyas. (fr. ವರ). *more excellent, better, uncommonly excellent.* 2, *wider, broader, larger, uncommonly large.*

ವರುಣ varuṇa. *the god of the heavens and of the waters,* who seizes transgressors with his noose (pāśa, see ಪಾಶಪಾಣಿ), inflicts diseases (especially dropsy), and pardons sin; *the regent of the western quarter* (ಪಶ್ಚಿಮದ ದೆಸೆಗೊಡೆಯ, ಮುನ್ನೀರೆಱೆಯ, ನೀರೊಟ್ಟಿಲಾಣ್ಮ, ನೆಗಱ್ದೇರ Kk. 15; see ದಿಶಾಧಿಪ). 2, *the tree Crataeva roxburghii* R. Br. — ವರುಣ ದಿಕ್ಕು. the western quarter (My.).

ವರುಣಾಣಿ varuṇāṇi. Varuṇa's wife (Abh. P. 8, 2).

ವರುಣಾತ್ಮಜೆ varuṇa-ātmaje. Varuṇa's daughter: *spirituous or vinous liquor.*

ವರುಣಾಸ್ತ್ರ varuṇa-astra. = ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರ. a kind of weapon (J. 20, 56).

ವರುತ್ರ varutra. an upper and outer garment. (R.).

ವರುಷ varuṣa. Tbh. of ವರ್ಷ. a year, etc. (ಬರಿಸ Śs.; Grj. 9, 51; Bp. 20, 30; My.). [ಧರಾಮರ ವೇಷದೊಳೊನ್ದು ವರುಷಮಿರ್ಪನ್ನೆಗ ಮೊನ್ದು ದಿವಸಂ Pb. 3, 22 va.]. ವರುಷ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಪರಸೇ ಸಂಗಡ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೇನು? (Prv.). — ವರುಷಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. yearly rule or order; every year (My.). — ವರುಷಪ್ಪುರೆ. -೦-ಬರೆ. for a year (Bp. 26, 3). — ವರುಷ ವರುಷ. rep. every year (Bp. 23, 21; 53, 11; 54, 50). — ವರುಷಾನುವರ್ಷ. -ಅನುವರ್ಷ. yearly; for years (B. 5. 97).

ವರುಸ varusa. Tbh. of ವರ್ಷ. a year, etc. (My.).

ವರೂಥ varūtha. protection; *a sort of ledge or fender fastened round a chariot as a defence against collision* (see Nr. s. ಕಪ್ಪುಗೆ). 2, armour, a coat of mail. 3, a shield (made of leather, etc.). 4, a multitude, a host, a swarm, a flock, an assemblage, an army. 5, a chariot (not Sk.; J. 14, 17; 25, 41; see ಮಣೆ-).

ವರೂಥಿನಿ varūthini. *a multitude, a troop, an army.*

ವರೆ vare. = ವಾರೆ, etc. declivity, etc. see ಇಟ-.

ವರೆ vare. 1. = ಅರೆ 2, ಬರೆ, etc., ವರಿ 1. limit, boundary, measure: up to, until, as far as (M.; T. ವರೈ). see ಅನ್ನೆ-, ಇನ್ನು-. — ವರೆಗಂ. ವರೆಗೆ-ಅಂ 5. up to, until, as far as, till (ಸೀಮೆ Śmd. 295). [... ತೋಯಧಿ ಧರಣೀಧರಾಧರ ಸ್ಥಿತಿ ವರೆಗಂ Kr. 3, 207]. see ಇನ್ನೆ-. — ವರೆಗೂ. ವರೆಗೆ-ಊ 7. = ವರೆಗಂ. ಇನ್ದಿನ ವರೆಗೂ (B. 3, 11; My.). — ವರೆಗೆ. = ವರೆಗಂ. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ (B. 1, 27; My.). ಅವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಜ಼್‌ಾಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ವರೆಗೆ (4, 157). ಮಂಗಳವಾರದ ವರೆಗೆ ಗಂಗೆ ಳ ತೊಳೆಯ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ವರೆ vare. 2. a woman who chooses; see ಪತಿಂ-. 2, an excellent woman; the best of women.

ವರೇಣ್ಯ varēṇya. (= ವರಣ್ಯ). desirable; *excellent, superior, chief, pre-eminent.*

ವರೇಶ್ವರ vara-īśvara. presiding over boons; Śiva (Bp. 61, 46).

ವಱಿ vaṟi. = ವಱು. see s. ಈವಱು.

-ವಱು vaṟu. a particle to indicate time? (or ಅಱು, ಹಱು? *cf.* ಹೊತ್ತಱು). see ಈವಱು.

-ವಱೆ vaṟe. (or ಅಱೆ 6?) = -ವಱು. see s. ಈವಱು.

ವರ್ var. a sound produced by insects gnawing wood. —ವರ್ ವರ್. rep. (S. Mhr.).

ವರ್ಕರ varkara. any young animal; *a kid, a lamb* (*cf.* ಕಱ 2?).

ವರ್ಗ varga. excluding, removing. 2, a class or multitude of similar things, a division, a class, a tribe, a troop, a company, a society, a family (ಜಾತಿಗಳು Nn. 159). ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಊಱು ಗದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). 3, the whole class of objects of life (ತ್ರಿವರ್ಗ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮವೆಮ್ಬ ತ್ರಿವರ್ಗ 159). 4, *any series or group of words classified together.* 5, a class or series of consonants in the alphabet (Śmd. 21. 43. 44. 192. 283; Kāvy. I, 1*a*, 15. 16; I, 1*b*, 23-41; I, 2, 110-112; I, 3, 64-68; III, 2, B, 48-51; see ಅ-). 6, every thing embraced or comprehended under any department or head, everything included under a category; severality of things or beings ranged under a common denomination (ಪೃಥಕಮೆನಿಪ್ಪೆಡೆ, ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕವಾಗಿಹುದು 159). 7, *a section, a chapter of a book.* 8, a sphere, a province. 9, a school-class (B. 1, 11; My.). 10, the square of a number. 11, bodily actions (ಶರೀರಕರ್ಮ, ಶರೀರಾಧೀನವಾದ ಕರ್ಮ 159). 12, all actions or doings (ಸಂಜನಿತಸಮಸ್ತಕೃತ್ಯ, ಹುಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯ 159). 13, women (ಕಾಮಿನೀಜನ, ಸ್ತ್ರೀಯರು 159). 14, location or transfer (of officers from one place or business to another, My.). 15, transferment of right or ownership with regard to lands (My.). 16, a ledger (My.). — ವರ್ಗ ಕೊಡು. to deliver land to somebody as his property (My.). — ವರ್ಗದಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. = ವರ್ಗಾಕ್ಷರ. (Ch. v. 55).

ವರ್ಗತೃತೀಯ varga-tritīya. the third consonant of a varga (Śmd. 337).

ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯ varga-dvitīya. (or ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಣ Śmd. 337). the second consonant of a varga.

ವರ್ಗಪಂಚಮ varga-pañcama. the fifth consonant of a varga (Śmd. 193).

ವರ್ಗಪ್ರಥಮ varga-prathama. the first consonant of a varga (Śmd. 77. 337; Kāvy. I, 1*b*, 23-31).

ವರ್ಗಪ್ರಾಸ varga-prāsa. a kind of alliteration [Kr. 2, 37]; (Ch.).

ವರ್ಗಮೂಲ varga-mūla. square root (My.).

ವರ್ಗಾಕ್ಷರ varga-akṣara. a classified consonant (Śmd. 21. 192 Cm.; Cpr. 1, 84 va.).

ವರ್ಗೀಯ vargīya. belonging to a class or family; belonging to, or forming, a class of consonants. see ಅ-.

ವರ್ಚ varca. Tbh. of ವರ್ಚಸ್. (ಬುಧ, ಚನ್ದ್ರನ ಮಗನು G.).

ವರ್ಚಸ್ varcas. vigour, energy. 2, *light, lustre, brilliancy.* 3, form, figure, shape, colour. 4, *excrement, ordure, feces.* 5, N. of a son of Sōma.

ವರ್ಚಸ varcasa. = ವರ್ಚಸ್ (at the end of a compound). 2, Tbh. of ವರ್ಚಸ್. (ನಿಸರ್ಗ, ವಿಮುಕ್ತ Mr. 488). see ಲಿಂಗ-.

ವರ್ಚಸ್ಕ varcaska. *ordure.*

ವರ್ಚಸ್ವಿ varcas-vi (-vin). full of power or vigour; full of lustre (My.).

ವರ್ಜ varja. = ವರ್ಜನ. (Sk.; My.).

ವರ್ಜನ varjana. excluding; avoiding, leaving, abandoning, giving up, renouncing; desertion; *exclusion.* 2, *killing, hurting, injury.*

ವರ್ಜನೀಯ varjanīya. to be excluded; to be avoided, improper, censurable (My.).

ವರ್ಜಿತ varjita. excluded; abandoned, avoided; relinquished; left, remnant; deprived of, destitute of, without (Bp. 22, 51; 30, 1; see ಅನ್ನವರ್ಜಿತವ್ರತ and ಪ್ರಾಯ, ಪುಣ್ಯ-). ಅಮ್ಬರವರ್ಜಿತ ಪಂಚಭೂತ (ಆಕಾಶ ಹೊಱಗಾದ ಪಂಚಭೂತ Nn. 82).

ವರ್ಜಿಸು varjisu. to avoid, to leave, to abandon, etc. (ಬಿಡು Nn. 111; Bp. 22, 9; 55, 29; 60, 39; 61, 6; My.).

ವರ್ಜ್ಯ varjya. = ವರ್ಜನೀಯ. (Sk.; My.).

ವರ್ಣ varṇa. = ಬಣ್ಣ. covering; a cover; an abode, a place (ಆವಾಸ, ಸ್ಥಾನ Nn. 71). 2, outward appearance, exterior, form, figure (ರೂಪು, ಆಕಾರ 71). 3, *colour, hue, tint, dye, paint* (ಶ್ವೇತಾದಿಷಡ್ವರ್ಣ, ಬಿಳಿದು ಮೊದಲಾದ ಆಱು ವರ್ಣಂಗಳು 71; ಶ್ವೇತ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣಂಗಳ್ Mr. 499). 4, *lustre, beauty* (ಶೋಭೆ, ಒಪ್ಪುವುದು 71; ವಿಶೋಭೆ 499). 5, *a coloured blanket for an elephant,* etc. 6, staining or anointing the body with coloured unguents ಉದ್ವರ್ತನ, ತೊಳೆವುದು 71, o. r. ತೊಡೆವುದು). 7, *dress, decoration, embellishment* (ವೇಷ 499; o. r. ವೇಶ). 8, gold. 9, *saffron.* 10, the colour of gold upon the touchstone (as indicating its quality). 11, *a sort, a kind, a species, a class, a race, a tribe, an order, a caste* (ದ್ವಿಜಾದಿಕುಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಬು ಜಾತಿಗಳು ೭೧; ವಿಪ್ರಾದಿಜಾತಿ 499). 12, *a letter of the alphabet* (ಬಾವನ್ನಾಕ್ಷರ,

ಅಯ್ವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಕರಂಗಳ್ 71; ಅಕ್ಷರ 499; Śmd. 10. 337; Kāvy. I, 1a, 7. 28. 29; III, 2, B, 29-32; III, 3, B, 162; IV, 1, 2). 13, quality, property. 14, *a musical mode* (ಗೀತ, ರಾಗ 71; ಗೀತ 499). 15, *praise* (ಸ್ತುತಿ, ಸ್ತೋತ್ರ 71; ಸ್ತುತಿ 499, o. r. ಶ್ರುತಿ); renown, fame, glory. 16, a religious observance, asceticism (ತಪ, ತಪಸ್ಸು 71; ವ್ರತ 499). 17, a garland of flowers (ಮಾಲೆ, ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ 71). 18, semen virile (ಶುಕ್ಲ, ಇನ್ದ್ರಿಯ 71). 19, an ear (ಶ್ರೋತ್ರ, ಕಿವಿ 71). 20, final emancipation (ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ 71). 21, a flower-bud (? ಉದ್ಗಮ 71). ವರ್ಣ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಮರಣ ಪಡೆಯದೆ ಇರ (Prv.).

ವರ್ಣಕ **varṇaka.** a mask, the dress of an actor. 2, colour, paint; *anything for smearing on the body, a perfume for it.* 3, a letter, a syllable. 4, sandal. 5, a panegyrist, a bard. 6, a kind of imaginative poetical diction; (an epic). ನಗರಾರ್ಣವ ಸನ್ಪ್ರೋಗಂ ನಗಚನ್ದ್ರಾರ್ಕೋದಯಂ ಸಲಿಲಕ್ರೀಡಾದಿಗಳಾಗೆ ಮಧುರ ಸರಸೋಕ್ತಿಗಳಿಂ ವರ್ಣಿಸುಗೆ ವರ್ಣಕಂಗಳನ್ ಅವಱೊಳ್ (Kāvy. V. 966; see Bp. 1, 11. 21; Rśv. 1, 78).

ವರ್ಣಕಕೃತಿ **varṇaka-kṛiti.** an imaginative poetical composition; (an epic). ಅಱುವತ್ತೇೞುಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಉಱುವ ಮಹಾ ಭಾರತದೀ ವರ್ಣಕಕೃತಿಯೊಳ್ ತುಱುಗಿಹ ಶಬ್ದಾರ್ಥಕ್ಕೋಸ್ಕರಮಾಗಿಯೆ ಪೇೞ್ದೆನಖಿಲ ಶಬ್ದಾನ್ತರಮಂ (Bhn. 68 of Mādēvapura).

*ವರ್ಣಚ್ಯುತಕ **varṇa-cyutaka.** one of the pe̅ḷikes. Kr. 2, 144. 151.

ವರ್ಣನ **varṇana.** painting, colouring; delineation; *description, representation, explanation, describing, pointing out qualities*; praise (see ಕೀರ್ತಿಸು).

ವರ್ಣನೆ **varṇane.** = ಬಣ್ಣಣೆ. description, etc. (= ವರ್ಣನ); *praise, commendation, panegyric.* — ವರ್ಣನೆ ಮಾಡು. to describe, etc. (ವರ್ಣಿಸು G.).

ವರ್ಣಪಂಚಕ **varṇa-pañcaka.** what consists of five syllables: the pañcākṣari (Bp. 5, 1).

ವರ್ಣಪುಷ್ಪ **varṇa-purpa.** = ವರ್ಣಪುಷ್ಪ. (Hlā. MS.).

ವರ್ಣಪುಷ್ಪ **varṇa-puṣpa.** *the blossom of the globe-amaranth* (ಬಣ್ಣದ ಹೂ Hlā.; see ಅಮಿಲಾತ).

ವರ್ಣಪೂರ **varṇa-pūra.** = ಬಣ್ಣವುರ. filling with colour; filled with colour, coloured.

ವರ್ಣಪೂರರೇಖೆ **varṇapūra-rēkhe.** a coloured line or streak, (coloured lines or streaks). see ಗುಡಿಕಟ್ಟು.

ವರ್ಣಮಾಲೆ **varṇa-māle.** the alphabet (My.).

*ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಯ **varṇa-vyatyaya.** one of the pe̅ḷikes. Kr. 2, 144. 148; metathesis.

ವರ್ಣಶರ **varṇa-śara.** = ಬಣ್ಣಸರ No. 1. a coloured arrow.

ವರ್ಣಸಂಕರ **varṇa-saṅkara.** a mixture or confusion of castes through intermarriage with different castes (My.).

ವರ್ಣಸಂಖ್ಯೆ **varṇa-saṅkhye.** the counting of letters or syllables (ಗ್ರನ್ಥ, ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಭೇದ, ಅಕ್ಷರದ ಎಣಿಕೆ Nn. 141).

ವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆ **varṇa-sañjñe.** (= ವರ್ಣಾಂಕ). letter-name: the state of being counted as a letter (Śmd. 16).

ವರ್ಣಸರ **varṇa-sara.** = ಬಣ್ಣಸರ No. 2. a coloured string: a string of gold beads, corals, etc.

ವರ್ಣಾಂಕ **varṇa-aṅka.** letter-mark: the state of bearing the characteristic mark of a letter or of being a letter (Śmd. 15).

ವರ್ಣಾತ್ಮ **varṇa-ātma.** consisting of sounds or letters; a word (My.).

ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿ **varṇa-āvṛitti.** the repetition of letters of similar or cognate sound in the course of a stanza, etc. (Śmd. 26-28. 43).

ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಯಮಕ **varṇāvṛitti-yamaka.** a peculiar kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ವರ್ಣಾಶ್ರಮ **varṇa-āśrama.** caste and order, class and stage of life (ಗೋತ್ರ, ಕುಲ Nn. 16; Cpr. 2, 49 va.; Bp. 55, 6).

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ **varṇāśrama-dharma.** the duties of caste and order (My.).

ವರ್ಣಿ **varṇi.** having the colour or appearance of; belonging to a tribe; belonging to the caste of; a man belonging to one of the four castes; *a religious student or brahmacāri;* a painter; a writer, a scribe.

ವರ್ಣಿತ **varṇita.** painted, delineated; described, explained; *praised, eulogized.*

ವರ್ಣಿನಿ **varṇini.** a caste-woman. 2, *a woman in general.*

ವರ್ಣಿಸು **varṇisu.** = ಬಣ್ಣಿಸು, ಬಣ್ಣಿಸು (Śmd. 92). to depict, to delineate, to write, to describe; to praise (ಸ್ತೋತ್ರ Śmd. Dh.). see Kāvy. s. ವರ್ಣಕ; Bp. 61, 77; J. 7, 61.

ವರ್ತ **varta.** = ವತ್ತ, ವೊತ್ತ. turning oneself, turning round, revolving. 2, moving on, proceeding (ಗತಿ, ವರ್ತನೆ, ಗಮನ Nn. 166). 3, occupying oneself with. 4, manner of existence or subsistence, livelihood, living. see ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ಶಬ್ದ-, ಸಂ-, and Mr. s. ವರ್ತನೆ.

ವರ್ತಕ **vartaka.** who or what abides or exists, abiding, existing, living; given up to, devoted or attached to; being occupied with, following a profession (ಆಚರಣ Śmd. 232). 2, a trader, a merchant (C.; B. 3, 14). 3, = ಪ್ರವರ್ತಕ (Bp. 55, 19). 4, *a horse's hoof.* 5, *a quail.* 6, a kind of insect (ಕೆನ್ನಲೇ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹುೞು Si. 406).

ವರ್ತಕತನ **vartakatana.** the state of being a merchant; traffic, trade (My.; ವಣಿಗ್ಭಾವ, ವ್ಯಾಪಾರ Si. 299). — ವರ್ತಕತನ ಮಾಡು. to trade (My.). ವರ್ತಕತನ ಮಾಡುವವನು (ವಣಿಜ್, etc. Si. 324).

ವರ್ತಕಿ **vartaki.** N. of a plant (ಮುರುಡಸೆ Mr. 140). 2, a quail.

ವರ್ತನ **vartana.** (= ವೃತ್ತಿ Śmd. 80 Cm.; ವರ್ತನೆ 196. 241 Cm.). turning, revolving. 2, moving forward, moving about, moving, walking (ಸಂವರ್ತ, ಚರಿತ್ರ, ಚರಿಸುವುದು Nn. 160). 3, proceeding, conduct, behaviour; practice, observance (ಧರ್ಮ, ಚಾರಿತ್ರ Nn. 79), employment, use. 4, stationary, stable; staying, abiding, being, living, residing. 5, living on, supporting life by; *livelihood, subsistance;* earnings, hire, wages, salary. 6, occupation, profession; intercourse, commerce, traffic. 7, causing to revolve, move, be or exist. 8, appointing, appointment (Sk.; My. as ವರ್ತನೆ).

ವರ್ತನಿ **vartani.** *a way, a road, a path.*

ವರ್ತನೆ **vartane.** = ವರ್ತನ, (ವೃತ್ತಿ Śmd. 11. 46 Cm.; ವರ್ತ, ಗತಿ, ಗಮನ Nn. 166). 2, a measure of fifty maṇḍalas. ವರ್ತನೆಯೆಂದು ಅಯ್ವತ್ತು ಮಣ್ಡಲಮ್ ಎನಿಕ್ಕು, ಅವು ಅಯ್ವತ್ತು ವರ್ತಮ್ (two MSS. ವಾರ್ತಮ್) ಎನಿಕ್ಕು, ಅವು ಅಯ್ವತ್ತು ಸಂಖೆವರಲು ಉತ್ತಮದ್ವೀಪಮ್ ಅಕ್ಕು, ಅವು ವಿಂಶತಿಯೆನಲ್ ಮಹಾದ್ವೀಪಮ್ ಎನ್ದೆನಿಕ್ಕು, ಮತ್ತಾ ಮಹಾ ದ್ವೀಪ ಹತ್ತಾಗಲ್ ಈ ಮಹಿಯ ಬಿತ್ತರಮ್ ಎನಿಕ್ಕು, ಅದಱ ನವಭಾಗ ಖಣ್ಡಮ್ (o. rs. ಖಾಣ್ಡಮ್, ಭಾಣ್ಡಮ್) ಅಕ್ಕು, ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ವಾರ್ಧಿ ಭೂಸಂಖೆಯಿಂ ಮೇಲೆ ಕಾಲ್ಸಂತಿ ಪೆರ್ಚಿ ತೋರ್ಕುಂ (Mr. 326; see Mr. 325 s. ಮೊೞ). see ವಿರಾಗ-. — ವರ್ತನೆಗೆ ಸಲಿಸು. to use, to make use of (Mr. 3). — ವರ್ತನೇ ಬಾವಿ. a well which one has appoint-

ed for his water-supply. ಮೇಲಿನ ಮೋಡ ನೋಡಿ, ವರ್ತನೇ ಬಾವಿ ಯಲ್ಲು ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).— ವರ್ತನೇ ಮನೆ. a house which has been appointed for being furnished with the necessary supply of milk, etc. (My.).

ವರ್ತಮಾನ vartamāna. = ಒರ್ತಮಾನ. turning, turning round, revolving. 2, being, existing, living, extant; *present;* presence; the present tense (Śmd. 54. 266. 294; Kāvy. I, 5, 1-5. 13-16. 34. 35). 3, news, tidings (C.; Mhr.).

ವರ್ತಮಾನಕಾಲ vartamāna-kāla. the present time; the present tense (Śmd. 54. 91 Cm.; 267; ಸಮ್ಪ್ರತಿ 294 Cm.).

ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯೆ vartamāna-kriye. the present tense (Śmd. 91. 279).

ವರ್ತಮಾನಪತ್ರ vartamāna-patra. a news-paper (Mhr.; C.; B. 4, 87. 183).

ವರ್ತಮಾನವರ್ಷ vartamāna-varṣa. the current year. see ಸೂಳ್.

ವರ್ತಮಾನವಿಹಿತಕ್ರಿಯೆ vartamāna-vihita-kriye. action performed in the present: the present tense (Śmd. 279).

ವರ್ತಿ varti. = (ಬಟ್ಟೆ 2), ಬತ್ತಿ, ವತ್ತಿ. turning, revolving; causing to move. 2, moving, going, behaving; having force, being in use (Kāvy. III, 1, A, 24). 3, abiding, staying, resting, being, situated. 4, conducting oneself, behaving, acting, practising. 5, what is rolled: *the wick of a lamp.* 6, *the projecting threads or unwoven ends of woven cloth* (ಸೀರೆಯ ಕರೆ Hlā.; ಸಿಚ, ಕರೆ Mr. 342). 7, a swelling or protuberance formed by internal rupture, a rupture. 8, *an ointment, a perfume for the person.* ವರ್ತಿ ಉರಿಯಿತೋ? ತೈಲ ಉರಿಯಿತೋ? (Prv.).

ವರ್ತಿಕೆ vartike. *a quail.* 2, a roll or ball of cotton (ಹಂಜಿ Mr. 207); the wick of a lamp. 3, a paint-brush.

ವರ್ತಿತ vartita. caused to be or exist; being. see ತಿರ್ಯಗ್-.

ವರ್ತಿಷ್ಣು vartiṣṇu. turning, revolving, circular. 2, *abiding, staying, being stationary or fixed;* standing firm.

ವರ್ತಿಸು vartisu. 1. (Śmd. 92). = ವತ್ತಿಸು. to turn round; to cause to go (see ಕೆಯ್-). 2, to move, to go; to move about, to walk, to conduct oneself; to be used or employed; to take place, to occur; to occupy oneself with; to enter upon. 3, to stay, to abide, to be; to live (ವರ್ತನ Śmd. Dh.). see Śmd. 5. 11. 21. 97. 154. 175. 237. 240. 241. 255. 396. 397; Cpr. 3, 35; 6, 106 va.; Bp. 2, 40; 23, 26; 39, 8; 43, 34; 45, 12; 49, 8; 60, 15. 16; Mr. 498. 506; Kk. 29; Śm. 11; J. 5, 46; 20, 41; 31, 34; B. 4, 10; Si. 42. 67. [ಅಭ್ಯಾಸವೆನ್ನ ವರ್ತಿಸಿತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 510]. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಶೋಭೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುಗುಂ (Hlā.). ಊತ ಸ್ಯೂತ ಇವು ನೂಲ ನೆಯ್ಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸುಗು (Nr.). see Mr. s. ವಾಸವತಿ.

***ವರ್ತಿಸು vartisu. 2.** to begin. ಶಬ್ದ ಸಮ್ಭಾಷಣೆಯ ನುಡಿಯ ವರ್ತಿಸಿ ನುಡಿವೆ Bv. 289.

ವರ್ತುಲ vartula. (= ಬಟ್ಟಲ್, etc.). *round, circular, globular, spherical* (ನಿಸ್ತಲ, ವೃತ್ತ, ಬಟ್ಟಿತು Hlā., Nr.); a ball; a circle; a kind of pulse, a pea; the round bulb of a kind of onion.

ವರ್ಟೆ varṭe. = ಒಱತೆ, etc. a spring, a fountain. (My.; G. 97. 378. 546).

ವರ್ತ್ಮ vartma. what turns: a whirlpool, an eddy (ಆವರ್ತ, ಸುೞಿ Nn. 86). 2, *an eyelid* (ಪಕ್ಷ್ಮ, ಕಣ್ಣಿನ ಎವೆ 86; ಕಣ್ಣ ಮುರಿದ ಎವೆ Mr. 469. 3, *a way, a road, a path* (ಮಾರ್ಗ, ಬಟ್ಟೆ 86).

ವರ್ತ್ಮನಿ vartmani. = ವರ್ತನಿ. a way, a road, etc. (Sk.; ಮಾರ್ಗ G.).

ವರ್ಧ vardha. increasing, augmenting, etc. see ಪ್ರ-. 2, lead.

ವರ್ಧಕ vardhaka. 1. increasing, strengthening, etc. 2, *the plant Clerodendrum siphonantus* R. Br.

ವರ್ಧಕ vardhaka. 2. cutting, dividing, cutting off.

ವರ್ಧಕಿ vardhaki. = ಬಡಗಿ, etc. *a carpenter* (ಬಡಗಿ Mr. 376, o. r. ಬಡಿಗಿ).

ವರ್ಧನ vardhana. 1. *increasing, augmenting, growing, thriving;* increase, growth, prosperity, success. 2, causing to increase, magnifying, strengthening; a restorative; elevation; a granter of increase, a bestower of prosperity. see ನನ್ದಿ-, ಪಟ್ಟ-, ಪೀಠ-, ಪ್ರ-, etc.

ವರ್ಧನ vardhana. 2. *cutting, cutting off.*

ವರ್ಧನಿ vardhani. *a broom, a brush.* 2, *a water-jar of a peculiar shape.*

ವರ್ಧನ್ತಿ vardhanti. = ಒಡ್ಡನ್ತಿ. (day of) growth or increase: a birth-day, a natal festivity (My.). see ವರ್ಷ-.

ವರ್ಧಮಾನ vardhamāna. = ಬದ್ದವಣ 2. increasing, growing, thriving, prospering, prosperous. 2, *the castor-oil plant, Ricinus communis* (see ಅವುಡಲ). 3, the district Burdwan. 4, the last of the Arhats (Kāvy. I, 1*a*). 5, *a dish or platter of a peculiar shape* (see ಶ್ರಾವೆ). 6, *a palace or temple built in the shape of a kind of mystical figure or diagram.*

ವರ್ಧಮಾನಕ vardhamānaka. *a dish or platter of a particular shape, a lid, a cover.*

ವರ್ಧಿ vardhi. increasing, growing, thriving; augmenting, strengthening.

ವರ್ಧಿತ vardhita. increased, grown, made prosperous (Bp. 40, 1; My.).

ವರ್ಧಿಷ್ಣು vardhiṣṇu. *increasing, growing, thriving.*

ವರ್ಧಿಸು vardhisu. to increase, to grow, to thrive (Bp. 1, 25; 3, 58; 20, 30; 21, 7; 36, 49; 54, 57. 84; 61, 67; J. 18, 3; My.).

ವರ್ಧ್ರಿ vardhri. = ವಧ್ರಿ. *a leather strap, a thong.*

ವರ್ಮ varma. 1. *defensive armour, a coat of mail* (ಮೆಯ್ಜೋಡು Nn. 88). 2, a bulwark, shelter, defence, protection (frequently at the end of the names of Kṣatriyas). 3, N. of particular preservative formulas or prayers. see ಕೃತ-, ನಾಗ-.

ವರ್ಮ varma. 2. (= ಮರ್ಮ). the art and trick of a process, machine, etc., the latent meaning of a passage in a book, etc., the point (My.; Mhr., H.). [ವರ್ಮವನಱಿಯದ ಮಾಟ ಸಯಿದಾನದ ಕೇಡು Bv. 190; Cv. 1138]. ವರ್ಮ ಬಲ್ಲವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? (Prv.). see ವರ್ಮಕರ್ಮ, ವರ್ಮಭೇದ.

ವರ್ಮಕ varmaka. = ವರ್ಮ 1, No. 1. see ಕೃತ-.

ವರ್ಮಕರ್ಮ varma-karma. secret, mysterious work (Bp. 36. 21).

ವರ್ಮಭೃತ್ varma-bhṛit. wearing armour: *a mailed soldier.*

ವರ್ಮಭೇದ varma-bhēda. = ಮರ್ಮಭೇದ. see ನೆಱಿಕೊಳ್.

ವರ್ಮಿತ varmita. *clad in armour, mailed.*

ವರ್ಯ varya. to be chosen, eligible; to be solicited; *excellent, eminent, best.*

ವರ್ಯೆ varye. *a girl who has the privilege of choosing her husband.*

ವರ್ವಣೆ varvaṇe. *a blue fly.*

ವರ್ವರ varvara. = ಬರ್ಬರ, q. v. N. of a district or country.

ವರ್ವರೆ varvare. = ಬರ್ಬರೆ, q. v. a kind of strongly smelling herb.

ವರ್ಷ varṣa. = ಒರುಷ, ವರುಸ, ಬರಿಸ, ವರುಷ, ವರುಸ. *raining, rain,* a shower of rain (ಸರಿ Śm. 103); effusion, seminal effusion. 2, *a year.* 3, *a division of the world or known continent.* 4, a day (see ವರ್ಷವಾಚಕ). — ವರ್ಷಗನ್ದಿ. -ಕನ್ದಿ. (a cow, etc.) bearing a calf every year (My.). ಆವುದಾನೊನ್ದು ವರ್ಷಗನ್ದಿಯಾಕಳುಣ್ಟು, ಅದು ಸಮಾಂಸಮಿಾನೆ (Nr.). — ವರ್ಷಗನ್ದಿ. -ಕನ್ದಿ. = ವರ್ಷಗನ್ದಿ. (My.). ವರ್ಷಗನ್ದಿಯುಪ್ಪ ಪಸು (ಸಮಾಂಸಮಿಾನೆ Hlā.).

ವರ್ಷಕಾಲ varṣa-kāla. the rainy season (My.).

ವರ್ಷಣ varṣaṇa. raining, rain. see ಅ-.

ವರ್ಷಧರ varṣa-dhara. a cloud. 2, *a eunuch,* an attendant on the women's departments. 3, N. of a mountain (Abh. P. 10, 3).

ವರ್ಷಧಾರೆ varṣa-dhāre. the stream or flow of rain (My.).

ವರ್ಷಪರ್ವತ varṣa-parvata. one of the mountainous ranges supposed to separate the various divisions of the globe from each other. (R.).

ವರ್ಷಫಲ varṣa-phala. the events of the year as determined astrologically on the first day of it (My.).

ವರ್ಷಭೇದ varṣa-bhēda. a kind of rain. see ಜಿನುಗು 2.

ವರ್ಷಯೋಗ varṣa-yōga. a conjunction of nakṣatras that bodes rain (My.).

ವರ್ಷಋತು varṣa-ṛitu. the rainy season (My.).

ವರ್ಷವರ varṣa-vara. = ವರ್ಷಧರ No. 2. *a eunuch.*

ವರ್ಷವರ್ಧನ್ತಿ varṣa-vardhanti. = ವರ್ಧನ್ತಿ. (My.; Sk. ವರ್ಷವೃದ್ಧಿ).

ವರ್ಷವಾಚಕ varṣa-vācaka. a term that refers to years or days (Śmd. 401).

ವರ್ಷಾ varṣā. yearly, every year (B. 4, 78; My.). see also ವರ್ಷ.

ವರ್ಷಾಋತು varṣā-ṛitu. = ವರ್ಷಋತು. (Cpr. 4, 49 va.; Mhr.).

ವರ್ಷಾಕಾಲ varṣā-kāla. the rainy season (My.).

ವರ್ಷಾನ್ತರ varṣa-antara. another year; other years, some years (My.).

ವರ್ಷಾಬ್ದಿಕ varṣa-ābdika. an annual offering made to departed ancestors (My.).

ವರ್ಷಾಭು varṣā-bhu. (bhū). produced in the rains: *a frog.* 2, *a female frog, any small frog.* 3, hogweed. 4, an earth-worm.

ವರ್ಷಾಭ್ವಿ varṣā-bhvi. *a female frog* (ಭೇಕಿ, ಪೆಣ್ಗಪ್ಪೆ Mr. 411).

ವರ್ಷಾಲಂಕಾಯಿಕೆ varṣā-laṅkāyike. the plant Trigonella corniculata Lin. (= ಲಂಕೋಪಿಕೆ, Sk.).

ವರ್ಷಾಶನ varṣa-aśana. an annual allowance (My.; B. 4, 174; 5, 111. 112).

ವರ್ಷಿಷ್ಠ varṣiṣṭha. *oldest, very old;* largest, greatest; best.

ವರ್ಷೀಯಸ್ varṣīyas. *older, very old.*

ವರ್ಷುಕ varṣuka. rainy.

ವರ್ಷುಕಾಬ್ದ varṣuka-abda. *a rainy cloud.*

ವರ್ಷುಕಾಮ್ಬುದ varṣuka-ambuda. *a rain-cloud.*

ವರ್ಷೆ varṣe. ವರ್ಷಾ. *rain, the rains.*

ವರ್ಷೋಪಲ varṣa-upala. *hail.*

ವರ್ಷ್ಮ varṣma. *measure;* height, elevation. 2, form, shape; *the body.*

ವರ್ಹ varha. = ಬರ್ಹ. a peacock's tail. see ಪರಿ-.

ವರ್ಹಣ varhaṇa. pulling up, tearing up, eradicating. see ನಿ-.

ವರ್ಹಿಣ varhiṇa. = ಬರ್ಹಿಣ, q. v. a peacock.

ವರ್ಹಿಣವಾಹನ varhiṇa-vāhana. = ಬರ್ಹಿಣವಾಹನ. Skanda.

ವರ್ಹಿತ varhita. pulled up, eradicated. see ಆ-.

ವರ್ಹಿಷ್ಠ varhiṣṭha. = ಬರ್ಹಿಷ್ಠ, q. v. largest, strongest, etc.

ವಲ್ val. = ಒಲ್ 1. to desire, etc. *e. g.* in the colloq. ನಾ ವಲ್ಲೆ, ನನಗೆ ತಿಳಿಯ ವಲ್ಲದು, ಯಾವಾಗ ವಲ್ಲದು (C.).

ವಲ vala. ವಲಂ. most certainly! to be sure! (ಏಗಂ, ಪೇೞಂ, ದಲ್, ಅತಿನಿಶ್ಚಯ Śmd. 392; ನಿಶ್ಚಯಮಾಗಿ 58. 196 Cm.; ನಿಶ್ಚಯಂ 59 Cm.; ವಿಶೇಷವಿಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥಂ Ct. II, 71; ನಿಕ್ಕುವ, ನಿಸದ, ನಿನ್ನಿ, ನೆನಸು, ಪೇೞಂ, ದಲ್, ಸಾಜ, ದಿಟ Śm. 34; ಪೇೞಂ, ನೆನಸು, ದಿಟ Kk. 48). [ಅದಿನ್ತರಣ್ಯರುದಿತಂ ವಲವೇನ್ನೋಲವಿನ್ದುವಕ್ತ್ರಯಾ Pb. 4, 79; Ap. 1, 19].

ವಲ vala. = ಬಲ 2, q. v. power, strength. 2, see s. ಕುಣ್ಡಲು.

ವಲಕ್ಷ valakṣa. *white;* the colour white (*cf.* ಬೆಳ್ ?).

ವಲಗ್ನ valagna. = ಅವಲಗ್ನ. (Sk.). hanging down, etc.

ವಲಜ vala-ja. = ಬಲಜ. a pretty figure, etc. (G.).

ವಲಜೆ vala-je. = ಬಲಜೆ. a pretty or handsome woman. (G.).

ವಲಭಿ valabhi. *the wooden frame of a roof, a roof* (ಆಚ್ಛಾದನ, ಮನೆಯ ಹೊದಕೆ Hlā.; ಛದೆ, ಮನೆಗೆ ಏಱಿಸಿದ ಹೊದಕೆ Mr. 200).

ವಲಯ valaya. = (ಬಳೆ), ವಳಯ, etc. what surrounds: *a bracelet, an armlet, a ring* (see ಬಾಹು-); a zone, a girdle. 2, a circle, a boundary, a circumference (see ಅಂಘ್ರಿ-, ಜಗತೀ-, ದಿಗ್-; Bp. 6, 22). 3, a boundary, an enclosure, a fence.

ವಲಯಿತ valayita. *encircled, surrounded, encompassed, enclosed* (ವೇಷ್ಟಿತ, ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ಸುತ್ತು Mr. 434).

ವಲರಿಪು vala-ripu. Indra (Mr. 41).

ವಲಲ valala. Bhīma (Bh. 4, 4, 23).

ವಲವರ valavara. = ಒಲವರ, q. v. pleasure, etc. (Bh. 8, 16, 28; 8, 23, 25).

ವಲಸೆ valase. = ಒಲಸೆ, etc. flight, a removing from home for fear of a hostile army, emigration (My.; Te.; T. ವಲಜಲ್, ವಲಜ್ಯೆ; ಒೞಿದಲ್, departure, *cf.* ಉೞಿ 1; ವಲ್ಲಯಿಸು?). — ವಲಸೆ ತೆಗೆ. to leave, all at once, one village and go to another for safety (My.).

ವಲಾಗ್ರ valāgra. = ಬಾದಾಮಿ. almond. (St. & Pl.).

ವಲಾರಾತಿ vala-arāti. = ಬಲಾರಾತಿ. *Indra.*

ವಲಿ vali. 1. = ಬಲಿ, ವಳಿ No. 1. tax, etc. 2, *a natural line or fold of skin, a wrinkle, a fold of skin, over the navel* (ತೆರೆ Kk. 13; Śm. 35).

ವಲಿ vali. 2. Tbh. of ವಲ್ಲಿ. see ಪೂ-, ರಂಗ-.

ವಲಿತ valita. = ವಳಿತ. surrounded; moved; constrained; wrinkled. see ನಿ-, ಸಂ-.

ವಲಿನ valina. = ಬಲಿನ. *wrinkled, shrivelled.*

ವಲಿಭ valibha. *wrinkled.*

ವಲಿಯ valiya. a kind of bird. (T. ವಲಿಯನ್, ವಲಿಯಾನ್, a small, black bird). — ವಲಿಯನ ಹಕ್ಕಿ. (ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ, ಭರದ್ವಾಜ Nr.).

ವಲಿರ valira. *squint-eyed.*

ವಲಿಶ valiśa. = ಬಡಿಶ, etc. a fish-hook, etc. (Sk.).

ವಲಿಸೆ valise. = ವಲಸೆ, etc. (My.).

ವಲೀಕ valīka. *the edge of a thatched roof, the eaves of a roof* (ಸೂರು Hlā.; Mr. 200).

ವಲೀಮುಖ valīmukha. = ಬಲೀಮುಖ. a monkey.

ವಲೆ vale. = ವಲ್ಲ. a species of pulse. (ನಿಷ್ಪಾವಕ, ಅವರೆ Mr. 374).

ವಲ್ಕ valka. *the bark of a tree.* 2, the scales of a fish.

ವಲ್ಕಲ valkala. *the bark of a tree.* 2, *a garment made of bark* (ನಾರ ಸೀರೆ Bhn. 24).

ವಲ್ಕಿನಿ valkini. (= ಬಾರಂಗಿ Mr. 121, one MS. ವಲ್ಗನೆ; Sk. ವಲ್ಕಲಾ a medicinal substance said to be of cooling properties).

ವಲ್ಗನ valgana. going by leaps, bounding, jumping (Cpr. 3, 51).

ವಲ್ಗಿತ valgita. leaped; *a bound, gallop, one of the paces of a horse.*

ವಲ್ಗು valgu. *handsome, beautiful, lovely* (ವಾಮು, ಲೇಸು Nr.).

ವಲ್ಗುದರ್ಶನ valgu-darśana. a beautiful sight (ಒಳ್ಳಿಹ ನೋಟ Nr.).

ವಲ್ಗುಲ valgula. (= ಬಾವಲ್). a flying fox.

ವಲ್ಗೆ valge. *a bridle, a rein.*

ವಲ್ಭನ valbhana. *eating;* food.

ವಲ್ಮೀಕ valmīka. *an ant-hill, the mound made by the white ant* (ಹುತ್ತು Nn. 71; ಹುತ್ತ 128). 2, swelling of the neck or of the chest and other parts of the body (see ಪಾದ-).

ವಲ್ಲ valla. = ವಲೆ. *a species of pulse, Phaseolus radiatus* (ನಿಷ್ಪಾವಕ, ಅವರೆ Hlā., Nr.; see ಅವರೆ). 2, winnowing corn (*cf.* ಅಲೆ 1, ಒನೆ, ಒಲೆ 2). 3, prohibiting, prohibition (*cf.* ಒಲ್ 1, ವಲ್).

ವಲ್ಲಕಿ vallaki. *a lute, the vīṇā;* a vīṇā with two strings (Mr. 80). see ಚಣ್ಡಾಲ-.

ವಲ್ಲಭ vallabha. = ಬಲ್ಲಹ. *beloved, desired, dear;* supreme, superintending. 2, a lover, a husband, a friend, a favourite (Śmd. 3). 3, *a superintendent.* 4, a chief herdsman.

ವಲ್ಲಭೆ vallabhe. a beloved female, a wife, a mistress. (Bp. 2, 29; 43, 10; J. 7, 58).

ವಲ್ಲಯಿಸು vallayisu. to turn round or backwards (v. i.), to retreat (ಮೊಗ್ದೆಗೆ, ಪೆಡಮೆಟ್ಟು, ಬೆಂಗೊಡು, etc., ಅಪಸರಣ Ss.; Sk. ವಲ್ಲ್, to go, to move; *cf.* ವಲಸೆ?).

ವಲ್ಲರಿ vallari. *a branching foot-stalk, a compound pedicle;* a cluster of blossoms (ಮಂಜರಿ, ಗೊಂಚಲ್ Mr. 106); a creeping or twining plant.

ವಲ್ಲವ vallava. *a cook* (ಸೂಪಕಾರ, ಸೂದ, ಭೂಪರ್ಗಳ ಅಡಿಗೆಯವಂ Mr. 269). 2, *a cowherd.*

ವಲ್ಲಿ valli. = ಬಳ್ಳಿ, ವಲಿ 2. *a creeper, any climbing or creeping plant.* see ರಂಗ-. 2, the earth.

ವಲ್ಲಿಮಾಟ valli-māṭa. = ಬಳ್ಳಿಮಾಡ. a house of creepers, an arbour.

ವಲ್ಲಿವೃದ್ಧಿ valli-vṛiddhi. the growth of creepers. see ಮಡಲ್.

ವಲ್ಲೀಕರಣ vallī-karaṇa. the making of creeper-like (*i. e.* long) forms. see ಚರ್ಮ-.

ವಲ್ಲೂರ vallūra. *dried flesh.* ಹವಣಱಿದು ಮಾಂಸಮಂ ತುಣ್ಡುಗೆಯ್ದು ಉಪ್ಪೂಡಿದದಱಿಲ್ಲಿ ವಲ್ಲೂರಮೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 218). 2, a thicket. 3, a desert. 4, an uncultivated field; a desert (*cf.* ಪಾಟ್?).

ವಲ್ಲ್ಯಗ್ರ valli-agra. the foremost part or point of a creeper. see ಕುಡಿ.

ವಲ್ವಜ valvaja. = ಬಲ್ಬಜ, q. v. a species of coarse grass. (ಗಂಜಳದ ಹುಲ್ಲು Hlā.).

ವವ್ vav. a sound in imitation of barking. — ವವ್ವ. = ವವ್ವಾ. (S. Mhr.). — ವವ್ವಾ. rep. (My.).

ವಶ vaśa. = ಬಸ 1, ವಸ 1. willing; subdued, subject, submissive, obedient, tamed, overpowered; fascinated; charmed. 2, *wish, desire;* will, authority; power, influence, (force, virtue, sake, Śmd. 42. 86. 264. 351); control, supremacy, mastership; subjection, submission, the state of being overpowered (ಮುಗ್ಗು Ct. I, 4); charge, the exercise of custody or care. ಹಣವನ್ನು ಒಬ್ಬ ನಮ್ಬಿಗೆಯುಳ್ಳ ಮುದುಕಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು (B. 4, 6). ವಶವೊಪ್ಪಿಸಿದರೂ ದಸೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prv.). 3, N. of a plant (see ಬೋಳಿತರ). — ವಶ ಮಾಡು. to subject to one's will, to get into one's power, to subjugate, to subdue (Bh. 1, 8, 45; My.; B. 4, 80).

ವಶಂವದ vaśa-m-vada. speaking submissively to the will of another: compliant, submissive (My.).

ವಶಕ್ರಿಯೆ vaśa-kriye. *the act of subduing or overpowering* (especially by drugs, charms, or incantations).

ವಶವರ್ತಿ vaśa-varti. acting obediently to the will of another, obsequious (J. 29, 21; 30, 20).

ವಶಿಕ vaśika. *void, empty* (*cf.* ಬಱಿ?).

ವಶಿತ್ವ vaśitva. subjugation, dominion; one of the siddhis: subduing by magical means. see ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ.

ವಶಿಷ್ಠ vaśiṣṭha. = ವಸಿಷ್ಠ, q. v. see ಮುಖ್ಯಋಷಿ.

ವಶೀಕರಣ vaśī-karaṇa. *the act of making subject, subjugating, overcoming by magic rites, enchanting, charming.*

ವಶೀಕರಿಸು vaśī-karisu. = ವಶ ಮಾಡು, q. v. (My.).

ವಶೀಕೃತ vaśī-krita. brought into subjection, subdued, etc. (Cpr. 4, 28 va.; Bp. 36, 38).

ವಶೀಭೂತ vaśī-bhūta. become subject, brought under control, etc. (Bp. 49, 36).

ವಶೆ vaśe. = ಬಸೆ 1. *a woman;* a wife. 2, a cow. 3, a barren woman (ಬಂಜೆ Mr. 181). 4, *a barren cow.* 5, *a female elephant.*

ವಶ್ಯ vaśya. to be subjected, able to be subdued, controllable, governable; subdued; *under control, obedient, tamed,* docile, humble.

ವಶ್ಯಾಂಜನ vaśya-añjana. a collyrium by which a person may bring every body and all things he wishes into his own power (Cpr. 5, 55; My.).

ವಷಟ್ vaṣaṭ. = ವೌಷಟ್. *an exclamation used on making an oblation to a deity with fire;* may he (Agni) bear it to the gods!

ವಷಟ್ಕೃತ vaṣaṭ-krita. *offered in fire with the exclamation of* ವಷಟ್; an oblation made in fire with the formula vaṣaṭ. ಬಯಲಾಗಮುದ ಹವಿ ವಷಟ್ಕೃತಮುಕ್ಕು (Mr. 261).

ವಷ್ಕಯಿಣಿ vaṣkayiṇi. *a cow that has already full-grown calves* (ಕಡೆಗನ್ದು Hlā., Mr. 181). *a cow that has borne many calves.*

ವಸ vasa 1. Tbh. of ವಶ. see ದಕ್ಕು 1; Bp. 6, 8; [ಬಿದಿ ವಸದಿನ್ದೆ ಪುಟ್ಟುವುದು Pb. 12, 182]. ಗರ-; ಮೊಯ್ವಸ, ಹರ-.

ವಸ vasa. 2. = ವಸನ 2. (J. 18, 29).

ವಸಡಿ vasaḍi. = ಒಸಡಿ, etc. (C.).

ವಸಡು vasaḍu. = ವಸಡಿ, etc. (My.).

ವಸತಿ vasati. = ಒಸತಿ, ಬಸತಿ, ಬಸದಿ, ಬಸ್ತಿ. dwelling, living, abiding in; *a dwelling-place* (B. 4, 128), *a house, an abode, a residence; a Jaina monastery or temple* (ಜಿನಗೃಹ Hlā., Mr. 475; ಜೈನರಿಹ ಗೃಹ Mr. 222). 2, *night.* 3, homeliness: commodiousness, comfort, commodity, convenience (My.; Te., M.).

ವಸಥ vasatha. abiding, dwelling; a dwelling-place. see ಶಯ್ಯಾ-; ಸಂ-.

ವಸನ vasana. 1. = ಬಸನ 1. a dwelling, a residence, a house. see ಅಸತಿ-.

ವಸನ vasana. 2. = ಬಸನ 2, ವಸ 2. covering, clothing, wearing; *cloth, clothes, dress, attire* (ವೇಷ್ಟನ, ವಸ್ತ್ರಭೇದ Nn. 23; ಹುಟ್ಟಿಗೆ, etc. Ss.). ವಸನವಿದ್ದವನಿಗೂ ಮಸಣ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ವಸನಬನ್ಧಿಕೆ **vasana-bandhike.** what binds or joins cloth: a needle (ಸೂಜಿ Mr. 206).

ವಸನಾಶ್ರಯ **vasana-āśraya.** a cloth-louse (ಕೂಜು Mr. 166).

ವಸನ್ತ **vasanta.** ಬಸನ್ತ. *spring, the vernal season* (comprising the months caitra and vaiśākha, from the middle of March to that of May, Mr. 70; My.; ಸುರಭಿ Nn. 30; ಹೂವಿನ ಹಬ್ಬ, ಸುಗ್ಗಿ, ಬಸನ್ತ Śm. 20; ಮಧುಪ್ರಿಯ, ಚೈತ್ರ Nn. 29; see Nn. s. ಮಾಧವ). 2, dysentery, diarrhoea; small-pox. 3, a kind of rāga (My.; Mhr.). 4, = ಓಕುಳಿ, saffron water (My.; Te., T.; Mhr., H. ಬಸನ್ತೀ, of a yellow colour). — ವಸನ್ತಸೋಮಯಾಜಿ. N. (B. 2, 52).

ವಸನ್ತಕಾಲ **vasanta-kāla.** the vernal season (My.).

ವಸನ್ತತಿಲಕ **vasanta-tilaka.** N. of a vṛitta (Ch.).

ವಸನ್ತದೂತ **vasanta-dūta.** the cuckoo (My.).

ವಸನ್ತದೂತಿ **vasanta-dūti.** = ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ. (Sk.; My.).

ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ **vasanta-dūtike.** the creeper Gaertnera racemosa (ಅದಿರ್ಗನ್ತಿ, ಅದಿಮುರ್ತ್ತೆ Kk. 18; Śm. 21; Cpr. 7, 41).

ವಸನ್ತದ್ರುಮ **vasanta-druma.** the mango tree. (R.).

ವಸನ್ತಮಣ್ಟಪ **vasanta-maṇṭapa.** a shed erected in gardens, near roads and temples, used, during the hot weather, for recreation's sake, etc. (My.).

ವಸನ್ತಮಾಸ **vasanta-māsa.** (ಮಾಧವ, ವಸನ್ತ Nn. 17).

ವಸನ್ತಋತು **vasanta-ṛitu.** the vernal season (My.).

ವಸನ್ತಸಖ **vasanta-sakha.** Kāma (Cpr. 8, 70 va.).

ವಸನ್ತೋತ್ಸವ **vasanta-utsava.** the spring festival or celebration of the return of spring (Bp. 42, 11). 2, any festive occasion on which vasanta (ōkuḷi) is sprinkled or squirted (My.).

ವಸರ **vasara.** a shop? see ಅಂಗುಡಿ. (was it ಅಂಗಡಿ ಪಸರಂ?).

ವಸಲೆ **vasale.** (= ಬಸಲೆ). the tree Crataeva roxburghii R. Br. (ವರುಣ, ಸೇತು, ತಿಕ್ತಶಾಕ, ಕುಮಾರಕ, ಮುದವಸಲೇ ಗಿಡ, ಉಲಿಮಿರಿಬಸಲೆ Si. 126). [Tu. ಬಸಳೆ].

ವಸಾರೆ **vasāre. 1.** N. of a perfume and drug. ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಯಕರ್ಕಶ ಚನ್ದ್ರ ರಕ್ತಾಂಗ ರೋಚನಿ ಅನ್ದರೆ ಕಮ್ಪಿಲ್ಲ ರೋಚನಿ ಎಮ್ಬ ಓಷಧಿ, ಇದ ನ್ನು ಗಟ್ಟಿದ ಕೆಳಗೆ ವಸಾರೆ ಅನ್ನುವರು (Si. 158).

ವಸಾರೆ **vasāre. 2.** a veranda (My.; H. ವಸಾರಾ).

ವಸಿ **vasi. 1.** (ವಶಿ). (what controls or keeps firm?): a clamp (ಜಿಗುಳಿ Mr. 370).

ವಸಿ **vasi. 2.** = ಒಸಿ, ಪೊಸಿ. a little (colloq. My.; Mhr. ವಾಇಸಾ).

ವಸಿಯಿಸು **vasiyisu.** to dwell, to abide (Abh. P. 9, 165; 15, 58 va.). [ಇದಜಿಕೊಳ್ ಮಧ್ಯಮ ಕೂಟದೊಳ್ ವಸಿಯಿಪಂ Ap. 13, 16; Vr. 107, 18].

ವಸಿರ **vasira.** *a plant bearing a pungent seed or fruit resembling pepper, Scindapsus officinalis* Schott. (= ಗಜಪಿಪ್ಪಲಿ). 2, *sea-salt.*

ವಸಿಷ್ಠ **vasiṣṭha.** = ವಶಿಷ್ಠ. (fr. ವಸು). most wealthy. 2, N. of a ṛiṣi, the purōhita of king Sudās. 3, one of the prajāpatis. see ರವಕಾಯ; Bp. 57, 72; J. 13, 40; 18, 9. = ವಸಿಷ್ಠದರ್ಭೆ. a species of darbhe (Si. 164).

ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರ **vasiṣṭha-putra.** a son of Vasiṣṭha. see Nr. s. ಕೊರಳು.

ವಸಿಸು **vasisu.** = ವಸಿಯಿಸು. to dwell, to live, to abide in, to dwell with or live near (Bp. 8, 24; 19, 24; 61, 80; My.).

ವಸೀಲು **vasīlu.** connection with great personages as a means of power or profit, interest: an influential person as a medium of advancement (My.; Mhr., H. ವಶಿಲಾ); support, patronage (My.; Br. ವಸೀಲಾ). — ವಸೀಲುದಾರ. an influential person as a medium of advancement, a patron (My.).

ವಸು **vasu.** good; wealthy; sweet. 2, eminence, excellence, a good quality (ಗುಣ Nn. 17). 3, chief, eminent (ಮುಖ್ಯ 17). 4, *light, radiance; a ray of light* (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 17; ರಶ್ಮಿ Mr. 493). 5, *fire, Agni* (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 17; ಅಗ್ನಿ 493). 6, gold (ಕಸವರ, ಪೊನ್ Śmd. II). 7, *wealth, riches* (ಧನ 17; 493). 8, *a gem, a jewel* (ರತ್ನ 17). 9, *N. of a kind of deity belonging to a class of eight* (ಸುರ, ದೇವತೆಗಳ ಭೇದ 17; ತ್ರಿದಶರ್ 493). 10, the number 8 (Ch.; ಸಂಖ್ಯೆ, ಗಣನಾಭೇದ 17; ಎಣ್ಬು Mr. 347). 11, a rein (ಅಸೀನು Cb.). 12, the tie of a yoke. 13, cloth (ಅಂಶುಕ, ವಸ್ತ್ರ 17). 14, a shield (ಪೇಟಿಕ, ಹರಿಗೆ 17). 15, a forest (ಕಾನನ, ಅರಣ್ಯ 17, o. r. ಅರಣ್ಯ; ವನ 493). 16, proximity (ನಿಕಟ, ಸಮೀಪ 17). 17, a sort of salt (ಬಳೆಯುಪ್ಪು Mr. 143). 18, *the tree Sesbana grandiflora* (= ಬಕ; see ಚಿನ್ನಧಾರೆ). 19, the plant Trophis aspera.

ವಸುಕ **vasuka.** the tree Sesbana grandiflora. 2, *the shrub Asclepias gigantea* (= ಅರ್ಕ, etc.). 3, *sea-salt; a fossil salt* (ಅಟ್ಟುಪ್ಪು Mr. 143).

ವಸುಕರ **vasu-kara.** the sun (Mr. 34).

ವಸುಕಾನ್ತಿ **vasu-kānti.** the moon-plant, Asclepias acida (ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ Mr. 135).

ವಸುಜಾಲಕ **vasu-jālaka.** a gold-coloured bud (ಹೊಮ್ಮುಗುಳು Mr. 141). see ಹೊಮ್ಮುಗುಳು.

ವಸುದೇವ **vasu-dēva.** *the husband of Dēvaki and father of Kṛiṣṇa.* see ಮಣ್ಡಿಗೆಯು-.

ವಸುಧಾಧೀಶ **vasudhā-adhīśa.** a king (Rām. 1, 13, 12).

ವಸುಧಾಮರ **vasudhā-amara.** a Brāhmaṇa (Abh. P. 8, 50 va.).

ವಸುಧಾರಮಣ **vasudhā-ramaṇa.** a king (Bp. 46, 74).

ವಸುಧೆ **vasu-dhe.** ವಸುಧಾ. she who contains wealth: *the earth* (ಪೊಡವಿ Śm. 108).

ವಸುಧೇಶ **vasudhā-īśa.** a king (Bp. 27, 10).

ವಸುಧೇಶ್ವರ **vasudhā-īśvara.** = ವಸುಧೇಶ. (Bp. 43, 10).

ವಸುನ್ಧರೆ **vasu-n-dhare.** she who carries wealth: *the earth.*

ವಸುಭೂತಿ **vasu-bhūti.** N. (Abh. P. 8, 50 va.).

ವಸುಮಣಿ **vasu-maṇi.** a name for all gems. ಎಲ್ಲಾ ರತ್ನಮುಂ ವಸುಮಣಿ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಸರ್ವರತ್ನಂ ವಸುಮಣಿಗಳೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 100).

ವಸುಮತಿ **vasu-mati.** ವಸುಮತೀ. she who possesses treasures: *the earth.*

ವಸುಮತಿಪತಿ **vasumati-pati.** = ವಸುಮತೀಶ. (Prll. 3, 24).

ವಸುಮತೀಶ **vasumati-īśa.** a king (Mr. 189).

ವಸುಮತೀಶ್ವರ **vasumati-īśvara.** = ವಸುಮತೀಶ. (Bp. 37, 65; 55, 18).

ವಸುಮತೀಸುರ **vasumatī-sura.** a Brāhmaṇa (Bp. 3, 85; 55, 29).

ವಸುವಿಭೇದಕ **vasu-vibhēdaka.** a goldsmith (Rām. 5, 8, 50).

ವಸುವೀರ್ಯ **vasu-vīrya.** fire, Agni (Mr. 45).

ವಸುಷೇಣ **vasu-ṣēṇa.** Karṇa. (R.).

ವಸೂಲಾತಿ **vasūlāti.** = ವಸೂಲು. (My.).

ವಸೂಲು **vasūlu.** revenue, rent (Mhr., H.); collections, collection (My.; Br.). — ವಸೂಲು ಬಾಕಿ. balance due of the revenue, of grain, of money, etc. (My.). — ವಸೂಲು ಮಾಡು. to collect, as revenue, etc. (My.).

ವಸೆ **vase.** = ಬಸೆ 2. *the serum or marrow of the flesh, marrow, adeps, fat* (ನೆಣ Hlā.; ಮೇದ, ನೆಣ Mr. 398).

ವಸ್ತ **vasta.** = ಬಸ್ತ. abiding (*e. g.* in a state of abstinence, see ಉಪ-); an abode. 2, *a he-goat.*

ವಸ್ತಾದಿ **vastādi.** a master or teacher, especially a teacher of singing, dancing, wrestling, etc. (My.; Mhr., H. ಮುಸ್ತಾದ).

ವಸ್ತಿ vasti. (fr. ಒಸರ್ 1, or ಬಸಿ 1). dampness (in walls after heavy rains, My.).

ವಸ್ತಿ vasti. (= ವಸತಿ). abiding, staying; an abode; peopled state; the people, population (Mhr.; B. 4, 145; My.). 2, *the lower-belly, the abdomen,* the hypogastric or pubic region (*cf.* ಬಸಿಱ್?); the pelvis; the bladder. 3, *the unwoven threads of a web of cloth; the ends or skirt of a cloth.* ವಸ್ತಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಸ್ತಿ ಮಾಡ ಬಾರದು (Prv.).

ವಸ್ತು vastu. = ವೊಸ್ತು. any really existing or abiding substance, a real substance; the real; reality. 2, object, the object (of love, etc.). 3, a thing in general; any article; substance, wealth, property, goods (ವಿತ್ತ, ಬಣ್ಣ Mr. 346; ಸಾರ Nn. 80). 4, essence; the pith or substance of anything; essential property, nature. 5, the main plot or subject of a poem or play. 6, means, mode, plan, project, design. ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಬೞ ಯೊಳ್ ಕುಡುವುದು (ಬೞವೞ Śmd. I).

ವಸ್ತುಕ vastuka. substantial, real, true, not connected with imagination, faithful (as a narrative); poetical diction that closely adheres to facts; classical form of poetical composition (Bp. 1, 11. 21; Rśv. 1, 78; Śśv. 5, 59).

ವಸ್ತುಕವಿ vastu-kavi. a real poet (Ch. v. 148).

ವಸ್ತುಕೃತಿ vastu-kriti. a composition closely adhering to facts (Cpr. 1, 51).

ವಸ್ತುಪ್ರತತಿ vastu-pratati. a multitude of things (ನಾನಾ ವಸ್ತುಗಳು Nn. 59; see s. ಸತ್).

ವಸ್ತುವಿಕಾರ vastu-vikāra. a change of form of a thing (Śmd. 162).

ವಸ್ತುಸಮೂಹ vastu-samūha. a large number of things; the aggregate of things (ವಸ್ತುಪ್ರತತಿ, ಸತ್ Nn. 84).

ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವ vastu-svabhāva. the true nature of anything.

ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಕಥನ vastusvabhāva-kathana. a faithful narration or representation (ವಾಸ್ತವ Kāvy. III, 3, B, 2).

ವಸ್ತೂಪಮೆ vastu-upame. a kind of simile [Kr. 3, 60]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ವಸ್ತ್ಯ vastya. *an abode, a house.*

ವಸ್ತ್ರ vastra. (= ಬಟ್ಟೆ 2). *cloth, clothes, garment, raiment, dress; a cloth;* a handkerchief (My.). — ವಸ್ತ್ರಗಾಯು. sifting through a cloth (My.).

ವಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ vastra-kriye. the fabrication of cloth. see ನೆಯ್.

ವಸ್ತ್ರಗಲಿತ vastra-galita. strained or sifted through a cloth (My.).

ವಸ್ತ್ರಗಾಲಿ vastra-gāli. = ವಸ್ತ್ರಗಲಿತ. (My.; Mhr. ವಸ್ತ್ರಗಾಳ).

ವಸ್ತ್ರಗಾಲಿತ vastra-gālita. = ವಸ್ತ್ರಗಲಿತ. (My.).

ವಸ್ತ್ರದಶೆ vastra-daśe. the unwoven threads of a web of cloth; the ends or skirt of a cloth. see ಕರೆ 6.

ವಸ್ತ್ರದಾನ vastra-dāna. giving, or a gift of, clothes (Grj. 3, 63; Bp. 24, 72).

ವಸ್ತ್ರಪ್ರಕ್ಷಾಲನ vastra-prakṣālana. the washing of clothes. see ಒಗೆ.

ವಸ್ತ್ರಪ್ರವೇಷ್ಟನ vastra-pravēṣṭana. the covering over with clothes. see ಉಡು 1.

ವಸ್ತ್ರಯೋನಿ vastra-yōni. *the material of which cloth is made.*

ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷ vastra-viśēṣa. a sort of cloth. see ಪಱ 2.

ವಸ್ತ್ರವೇಶ್ಮ vastra-vēśma. *a tent.*

ವಸ್ತ್ರಸ್ವಲ್ಪಘಾತನ vastra-svalpa-ghātana. slightly striking or beating a cloth. see ಕುಕ್ಕು 3.

ವಸ್ತ್ರಹೀನ vastra-hīna. devoid of clothes, without clothes. ವಸ್ತ್ರಹೀನನೋ? ಕುಲಹೀನನೋ? (Prv.).

ವಸ್ತ್ರಾಗ್ರ vastra-agra. the ends or skirt of a cloth. see ಕರೆ 6.

ವಸ್ತ್ರಾಂತರಪ್ರವೇಶ vastra-antara-pravēśa. the tucking in of (the end of) a cloth. see ಸೆಕ್ಕು.

ವಸ್ನ vasna. 1. cloth, a cloth, clothes.

ವಸ್ನ vasna. 2. hire, wages; *price.*

ವಸ್ನಸೆ va (*i. e.* ava)-snase. = ಅವಸ್ನಸೆ. *a tendon, a nerve.*

ವಹ vaha. bearing, carrying, conveying, bringing. see ಗನ್ಧ-, ನಿ-, ಪ್ರ-, ಲೀಲಾ-, ಹುತ-. 2, any vehicle or means of conveyance. 3, a road, a way. 4, *the shoulder of an ox.*

ವಹಣಿ vahaṇi. 1. grand display; pomp (ವಿಡಾಯ Bhn. 5).

ವಹಣಿ vahaṇi. 2. Tbh. of ವಹನ. waves, billows (ತೆರೆಗಳ್ Bhn. 15; Mhr. ವಹಾಣ, stream, flow; a brook). see Grj. 2, 106 va.

ವಹಣೆ vahaṇe. Tbh. of ವಹನೆ. (Bp. 5, 43).

ವಹನ vahana. (= ವಯಿನ). bearing, carrying, conveying; being carried or borne along, proceeding, moving; flowing (as a stream); (a current; a stream); (a way, see ವಹ No. 3); any vehicle or means of conveyance; a raft, a float, a boat. see ಉದ್-, ನಿರ್-, ಪ್ರ-.

ವಹನೆ vahane. = ವಹಣೆ. a river, a stream in general.

ವಹಮಾನ vahamāna. bearing, carrying, conveying; being carried or riding on; flowing; having, possessing; carriage, conduct (J. 18, 42).

ವಹವಾ vahavā. = ವಾಹವಾ. bravo! (My.).

ವಹಿ vahi. = ವಯಿ. a stitched book (for accounts, etc.); any book (Rām. 6, 45, 63; My.; Mhr., H. ವಹೀ).

ವಹಿಕ vahika. a bearer (ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಱುವವನು Mr. 381).

ವಹಿತ್ರ vahitra. = ಬಹಿತ್ರ, etc. a raft, a float, a boat, a vessel (Bp. 8, 9; Śśv. 5, 32).

ವಹಿತ್ರಕ vahitraka. = ಬಹಿತ್ರಕ. a raft, etc. (= ವಹಿತ್ರ).

ವಹಿತ್ರಭೇದ vahitra-bhēda. a kind of vessel. see ಪಾಱು 2.

ವಹಿಲ vahila. (a current, a flow, the state of being borne along swiftly): quickness, agility (ಚಳಕ Bhn. 60, o. r. ವಹಿಲ್ ತ್ವರಿತಂ; ವೇಗಾರ್ಥಂ 65); quickly (ಗಮ್ಮನೆ Ct. II. 79; Mhr. ವಹಿಲಾ). see Bp. 16, 24; 21, 38; 23, 20; 31, 9; Śśv. 2, 33; Bh. 1, 10, 23; 8, 23, 36. 37; J. 10, 33.

ವಹಿವಾಟು vahivāṭu. = ವಯ್ವಾಟ, q. v. management. (ಬೞಕೆ G.; B. 5, 266; My.).

ವಹಿಸ್ vahis. = ಬಹಿಸ್. out, without, etc.

ವಹಿಸು vahisu. to bear, to sustain; to carry, to convey; to lead (J. 8, 44; Si. 273; My.); to appropriate to oneself (My.); to be carried along, to proceed, to become current (Rām.).

ವಹ್ನಿ vahni. *fire.* 2, the number 3 (Ch.; Mr. 540). 3, N. of a metrical foot (Ch.). 4, *lead-wort, Plumbago zeylanica.*

ವಹ್ನಿಜ vahni-ja. skanda (Mr. 16).

ವಹ್ನಿರೇತಸ್ vahni-rētas. *Śiva.*

ವಹ್ನಿಶಿಖ vahni-śikha. *safflower, Carthamus tinctorius.*

ವಹ್ನಿಸಖ vahni-sakha. the wind (Rśv. 9, 7).

ವಹ್ಲಿ vahli. speaking, telling (*cf.* ಪೇೞ್?).

ವಹ್ಲಿಕೆ vahlike. = ವಹ್ಲಿ. see ಪ್ರ-.

-ವಳ್ val. (ವ್-ಅಳ್ 4). a feminine suffix. (Śmd. 185. 186).

ವಳ್ vaḷ. (Tbh. of ವಲಯ, what covers or surrounds). = ಒಳ್, ಒಳು, ಒಳೆ, ವಳೆ, ವಳಯ q. v., ವಳೆಯ, ವೊಳೆ. (T. ವಳ್, a leather thong).

-ವಳ vaḷa. = -ಬಳ 2, -ವಳ್ಳ, (-ವಾಡ, -ವಾಡಿ, -ವಾಳ). an affix for the formation of masculine nouns, *e. g.* ಅಡಪವಳಂ, ಮಾಸವಳಂ, ಮಡಿವಳಂ, ಪಡೆವಳಂ, ಸೆಜ್ಜೆವಳಂ, ಅಡುವಳಂ (Śmd. 234), ಪಸುಬೆವಳಂ, ಪೂವಳಂ (Śm. 67), ಜನ್ನ-, ತುಱು-, ತೋಟ-.

ವಳಯ vaḷaya. = ವಲಯ, (ವಳ್, etc.), ವಳೆಯ q. v. a bracelet, an armlet, a ring (ಕಟಕ Mr. 523); a zone, a girdle. 2, a circle, a boundary, a circumference (see ಇಲಾ-, ಸುತ್ತು-, ಹೊಱ-). [Ap. 1, 48]. 3, a gold or silver ring occasionally put round the hoof of a horse (ತಾವಿ Mr. 274, o. r. ಲೋಮಿ. see Śmd. and Kk. s. ವಳೆಯ).

ವಳಾವಳಿ vaḷāvaḷi. restless anxiety [ಅಱಿಯದೆ ವಳಾವಳಿಯಿನ್ದ ನಾ ಮಾಡಿದಹೆನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿನ್ದ ಕೈಕೊಣ್ಡು ಇಲ್ಲದುದನುಣ್ಟುಮಾಡಿ ಇತ್ತು ಪಡೆದು ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆನ್ಬು ಬಯಕೆಯು...ಇರವಿನ ಪರಿಯ ನೋಡಾ Cv. 683]; (Bh. 3, 2, 23; Mhr. ವಳ ವಳ).

-ವಳಿ vaḷi. (= -ಪಡಿ 1, etc.). an affix for forming neuter nouns, *e. g.* ನಡೆವಳಿ, ನುಡಿವಳಿ, ಸಲ್ವಳಿ (Śmd. 252), ಹುಟ್ಟುವಳಿ.

ವಳಿ vaḷi. = ವಲಿ 1. a wave; a wrinkle (ತೆರೆ Ct. I, 59; Cpr. 2, 83; see ತಿವಳಿ). 2, a mode in saṅgīta (Grj. 2, 106 va.; V. 11, 9).

-ವಳಿಗ vaḷiga. = -ವಣಿಗ, etc. an affix. see ಕಳ-, ಮಡ-.

ವಳಿಗೆ vaḷige. (Śmd. 39). = ವಱಗೆ, ವೊಳಿಗೆ. (Tbh. of ವಟಿಕೆ). a round lump or mouthful of food (ಜೇವಣ, ಕವಳ, ತುತ್ತು Kk. 46; Śm. 59).

ವಳಿತ vaḷita. = ವಲಿತ. a circle, a district, a territory, a dependency (J. 28, 53; 31, 19. 27; My.; Te. ವಣಿತ).

ವಳಿತ್ರಯ vaḷi-traya. = ತ್ರಿವಳಿ. three folds. (J. 8, 19).

ವಳೆ vaḷe. = ವಳ್, etc., ವೊಳೆ. ವಳೆಯೊನಲ್ ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Śm. 41, o. r. ವೊಳೆಯೊನಲ್). see ಪ್ರಭಾ-.

ವಳೆಯ vaḷeya. = ವಳಯ, etc. (ಆವಾಪ, ಪಾರಿಹಾರ್ಯ, etc. Mr. 340). ಒಳೆನ್ದು, ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Śmd. II). ವೊಳೆಯೊನಲ್ ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Śmd. 41, o. r. ವಳೆ). ವೊಳೆಯೊನಲ್ ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Kk. 81, o. r. ವಳಯಂ). ಬೆಟ್ಟಿದುವುಮೆನಿಪ್ಪ ಲೋಹಖುರವಳೆಯಂಗಳ್ (Śmd. 120). see ಸುತ್ತು-, ಹೊಱ-.

-ವಳ್ತಿ vaḷti. the feminine form of -ವಳ. see ಗಟ್ಟ-, ತುಱು-.

-ವಳ್ಳ vaḷḷa. = -ವಳ, *e. g.* ಅಡಪವಳ್ಳಂ, ಮಾಸವಳ್ಳಂ, ಮಡಿವಳ್ಳಂ (Śmd. 234).

ವಱಗೆ vaḷige = ವಳಿಗೆ q. v. (Śmd. 39).

-ವಾ v-ā. (*i. e.* the lengthened-ಅ 8). = -ಅ 8, q. v., -ವ 3. ತಿಳಿ ಸುವಾ! (B. 3, 83). ನೋಡುವಾ! (B. 5, 150). ಮಾಡುವಾ! (My.).

ವಾ vā. 1. *or* (ಪ್ರತ್ಯುಪಮಾವಿಶೇಷ, ಪ್ರತ್ಯುಪಮಾನಗಳು Nn. 139; ಪ್ರತ್ಯುಪಮೆ Mr. 533); *either-or not* (ವಿಕಲ್ಪ 533); else; *as if*; or else.

ವಾ vā. 2. Tbh. of ವಾಃ (ಜಲ, ಉದಕ Nn. 139). see ವಾರಾಶಿ.

ವಾಂಶಿಕ vāṁśika. (fr. ವಂಶ). a flute-player. (Cpr. 6, 86 va.).

ವಾಂಶ್ಯ vāṁśya. (fr. ವಂಶ). = ವಾಸ 1, q. v. made of bamboo (Sk. ವಾಂಶ).

ವಾಃ vāḥ. = ವಾರ್. water.

ವಾಃಕಣ vāḥ-kaṇa. a water-drop (Cpr. 4, 46).

ವಾಃಕಿಟಿ vāḥ-kiṭi. water-pig: a porpoise. (R.).

ವಾಃಕೇಲಿ vāḥ-kēli. sporting or gamboling in water (Cpr. 1, 100).

ವಾಃಕ್ರೀಡೆ vāḥ-krīḍe. = ವಾಃಕೇಲಿ. (Cpr. 7, 148).

ವಾಕ್ vāk. = ವಾಕ್ಕು, ವಾಚ್. speech; Sarasvati. (ಶಾರದೆ, ಸರಸ್ವತಿ Nn. 28).

ವಾಕ vāka. sounding; speaking. see ವಿ-.

ವಾಕರಿಕೆ vākarike. = ಓಕರಿಕೆ, etc. vomiting. (My.; Te. ವಾಕರಿ).

ವಾಕರಿಸು vākarisu. = ಒಕ್ಕರಿಸು, etc. to vomit. (My.).

ವಾಕಳಿಕೆ vākaḷike. = ವಾಕರಿಕೆ. (My.).

ವಾಕಳಿಸು vākaḷisu. = ವಾಕರಿಸು. (My.).

ವಾಕಿಂಗ್ vāking. "walking" (Si. 275). [E.].

ವಾಕು vāku. (curvature, Mhr.): an ornament for the wrist (of females and children, My.; Si. 219; Mhr. ವಾಕ, ವಾಂಕ).

ವಾಕುಚಿ vākuci. = ಬಾವುಚಿಗೆ, ಬಾವುಚಿ, ವಾಕುಷಿ, ವಾಗುಜಿ, ವಾಗುಷಿ. *the plant called purple flea-bane, Vernonia anthelmintica* Willd. (Serrata anth. Lin.; ಬಾವುಚಿ Mr. 122).

ವಾಕುಷಿ vākuṣi. = ವಾಕುಚಿ. see Nr. s. ಬಾವುಚಿಗೆ.

ವಾಕ್ಕಲಹ vāk-kalaha. speech-strife: quarrel, dispute (My.).

ವಾಕ್ಕು vākku. Tbh. of ವಾಕ್ (Śmd. 106; ವಾಗ್ದೇವಿ 2 Cm.).

ವಾಕ್ಕುಟಿಲ vāk-kuṭila. a man who is crooked or dishonest in his speech (My.); dishonesty in speech (My.).

ವಾಕ್ಕೋವಿದ vāk-kōvida. skilled in speech or language (ವಾಕ್ಪ್ರೌಢ Śmd. 174 Cm.).

ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯ vāk-cāturya. cleverness of speech (My.). ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯವಿದ್ದವನಾದರೆ ನಾಕ ಸೇರುವನೇ? (Prv.).

ವಾಕ್ಚಾಪಲ್ಯ vāk-cāpalya. volubility of speech; rattle, gabble (My.).

ವಾಕ್ಪಟುತ್ವ vāk-paṭutva. skill or ability in speech, eloquence (My.).

ವಾಕ್ಪತಿ vāk-pati. *eloquent; an eloquent man.* 2, Bṛihaspati (Mr. 38; Kāvy. I, 5, 47).

ವಾಕ್ಪರಿಣತ vāk-pariṇata. proficient in speech or language (ವಾಕ್ಪ್ರೌಢ Śmd. 249 Cm.).

ವಾಕ್ಪಾರುಷ್ಯ vāk-pāruṣya. harshness or severity of language; wordy violence; scurrility (My.).

ವಾಕ್ಪೌರುಷ vāk-pauruṣa. power in speaking or using big words (My.).

ವಾಕ್ಪ್ರಗುಮ್ಫನ vāk-pra-gumphana. stringing together or good arrangement of words (Cpr. 1, 59).

ವಾಕ್ಪ್ರೌಢ vāk-prauḍha. proficient in speech or language (see ವಾಕ್ಕೋವಿದ, ವಾಕ್ಪರಿಣತ).

ವಾಕ್ಪ್ರೌಢಿ vāk-prauḍhi. proficiency in speech or language (Cpr. 1, 11).

ವಾಕ್ಯ vākya. *speech*, saying, assertion, statement; a word (ಸೊಲ್ Ct. II, 97). 2, *a sentence*; a period (Śmd. 170-172; Kāvy. I, 1b, 32-41; II, 2, B, 1. 2); prose (Śmd. 80). 3, a rule, a precept, an aphorism.

ವಾಕ್ಯಖಣ್ಡ vākya-khaṇḍa. syntax (My.).

ವಾಕ್ಯದೀಪಕ vākya-dīpaka. illustration or explanation of a sentence (Śmd. 177).

ವಾಕ್ಯದೋಷ vākya-dōṣa. a fault of the sentence; a violation of certain rules of poetical composition (Kāvy. II, 2, B, 1 seq.).

ವಾಕ್ಯನಿರ್ವಾಹ vākya-nirvāha. the completion or end of a sentence (Śmd. 173).

ವಾಕ್ಯಮಾಲೆ vākya-māle. a line of words: a sentence (Śmd. 92).

ವಾಕ್ಯವಿದ vākya-vida. possessed of the knowledge of words or language (ಉಕ್ತಿವಿದ Śmd. 102 Cm.).

ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನ vākya-vēṣṭana. a complex of (*e. g.* saṁskṛita) words: a quotation (Śmd. 73).

ವಾಕ್ಯಶೇಷ vākya-śēṣa. the remainder of a speech, anything intended to be said but left unsaid. (R.).

ವಾಕ್ಯಾನ್ವಯ vākya-anvaya. the natural order, or logical connection, of words in a sentence (Śmd. 174).

ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ vākya-artha. the meaning of a word or sentence (Kāvy. II, 1, 6). 2, inquisition concerning a doctrine, etc.: a disputation, a discussion; a lecture (My.).

ವಾಕ್ಯಾಲಂಕಾರ vākya-alaṅkāra. *an expletive.*

ವಾಕ್ಯೋಪಮೆ vākya-upame. a kind of simile [Kr. 3, 83]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ವಾಕ್ಶ್ರೀ vāk-śrī. the beauty of speech; Sarasvatī (Cpr. 2, 1; 4, 10).

ವಾಕ್ಶ್ರೀನಿವಾಸ vāk-śrī-nivāsa. the beauty of speech dwelling in or on (Kāvy. III, 3, B, 173; Ct. II, 122).

ವಾಕ್ಸುವರ್ಣ vāk-suvarṇa. speech considered as gold (Cpr. 1, 60).

ವಾಗ್ vāg. = ವಾಕ್. — ವಾಗ್ಘೋರಣೆ. good style of composition (My.). — ವಾಗ್ವ್ಯಯ. expenditure of words or speech, waste of breath (My.).

ವಾಗಾಡಂಬರ vāg-āḍambara. a vain display of words (My.).

ವಾಗೀಶ vāg-īśa. *a master of language, an eloquent man.* 2, Bṛihaspati. 3, Brahmā. 4, N. of a man (Rśv. 1, 77). — ವಾಗೀಶಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 44, 47).

ವಾಗೀಶ್ವರ vāg-īśvara. Brahmā (My.).

ವಾಗೀಶ್ವರಿ vāg-īśvarī. Sarasvatī (My.).

ವಾಗು vāgu. = ವಾಗುಸ. a sort of large fish (ಮದ್ಗು, ಶೃಂಗಿ, ಹೆಮ್ಮೀನ್ Mr. 409).

ವಾಗುಜಿ vāguji. = ವಾಕುಚಿ, etc. a kind of plant. (Sk.).

ವಾಗುರ vāgura. = ವಾಗುರೆ. (ಜಾಲಿಕ, ಬೆಳ್ವಾರ Mr. 380).

ವಾಗುರಿಕ vāgurika. *one who uses nets for catching deer,* etc.

ವಾಗುರೆ vāgure. *a net* (for catching deer or wild animals), *a snare, a noose.*

ವಾಗುಷಿ vāguṣi. = ವಾಕುಚಿ. a kind of plant. see Nr. s. ಬಾವುಚಿಗೆ.

ವಾಗುಸ vāgusa. = ವಾಗು. (Sk.). see ಹೆಮ್ಮೀನ್.

ವಾಗೆ vāge. = ವಾಘೆ. *a bridle* (ವಲ್ಗೆ, ಕುಶೆ, ರಶ್ಮಿ Hlā.).

***ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರ vāk-gēya-kāra.** a composer of musical compositions.

ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರತೆ vāk-gēya-kārate. performance of good composition and song (Cpr. 2, 14 va.).

ವಾಗ್ಜಾಲ vāg-jāla. a congeries of words; prate, gabble (My.).

ವಾಗ್ಝರಿ vāg-jhari. current of words: good style of composition.

ವಾಗ್ದತ್ತ vāg-datta. promised; a promise (My.); betrothed.

ವಾಗ್ದರಿದ್ರ vāg-daridra. poor in speech, of few words, speaking little or humbly, speaking guardedly. (R.).

ವಾಗ್ದಾನ vāg-dāna. giving by promise; betrothing; a promise.

ವಾಗ್ದೃಷ್ಟ vāg-driṣṭa. verbal evidence (Bp. 51, 12).

ವಾಗ್ದೇವತೆ vāg-dēvate. = ವಾಗ್ದೇವಿ. (Kāvy. I, 1a, 4).

ವಾಗ್ದೇವಿ vāg-dēvi. the goddess of speech or eloquence: Sarasvatī (Śmd. 1).

ವಾಗ್ಬಲ vāg-bala. powerful in speaking; the power of speech (My.).

ವಾಗ್ಮಿ vāgmi. speaking much, loquacious, talkative, verbose. 2, *speaking well, eloquent*; an eloquent man (ಚರ್ಮಣ, ಮೇಳಯಿಸಿ ನಾನಾ ರವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಗೆಯ್ವನಂ Mr. 360).

ವಾಗ್ಯತ vāg-yata. reserved in speech, taciturn, silent. (R.).

ವಾಗ್ರುತ vāg-ruta. a deaf man (? ಕೇಳದವಂ Mr. 440; text corrupt).

ವಾಗ್ವರ vāg-vara. Brahmā; Bṛihaspati (Śsv. 5, 27).

ವಾಗ್ವಾಣ vāg-vāṇa. a word considered as an arrow (Cpr. 1, 44).

ವಾಗ್ವಾದ vāg-vāda. quarrel, verbal dispute (My.).

ವಾಗ್ವಿದ vāg-vida. clever in speech, skilled in language (Śmd. 398).

ವಾಗ್ವಿಭವ vāg-vibhava. power, or excellence, of speech or diction (Kāvy. I, 5, 50).

ವಾಗ್ವಿರೋಧ vāg-virōdha. enmity appearing in words (My.).

ವಾಗ್ವೃಷ್ಟಿ vāg-vriṣṭi. a shower of words (Cpr. 3, 68).

ವಾಘೆ vāghe. = ವಾಗೆ. (ಕುಶೆ, ರಶ್ಮಿ Mr. 274; Grj. 2, 106 va.; J. 13, 24).

ವಾಙ್ vāṅ. = ವಾಗ್.

ವಾಙ್ನಿಷ್ಠುರ vāṅ-niṣṭhura. cruelty shown by words (My.).

ವಾಙ್ಮನಸು vāṅ-manasu. speech and mind (Bp. 50, 70).

ವಾಙ್ಮಯ vāṅ-maya. relating to speech; consisting of words; eloquent, rhetorical; speech; eloquence; rhetoric. (R.); [literature].

ವಾಙ್ಮಾಧುರ್ಯ vāṅ-mādhurya. sweetness or pleasantness of speech (My.).

ವಾಙ್ಮುಖ vāṅ-mukha. *the opening or commencement of a speech, an exordium.*

ವಾಙ್ಮೂಲ vāṅ-mūla. origin of words: deposition (Te.; My.).

ವಾಚ್ vāc. = ವಾಕ್, ವಾಕ್ಕು, (ವಾಗ್, ವಾಙ್). speaking; speech; voice; talk; language; discourse. 2, *a word;* a saying. 3, *the goddess of speech, Sarasvatī* (ಶಾರದೆ, ವಾಕ್, ಸರಸ್ವತಿ Nn. 28).

ವಾಚಂಯಮ vācaṁ-yama. speech-restrainer: *a sage who practises rigid taciturnity.*

ವಾಚಕ vācaka. speaking, reading; declaratory, expressing, signifying; verbal, expressed by words; a speaker, a reader; *a word.* see Ch. v. 1. 18; ಭೂ-. — ವಾಚಕದಾಟಿ. fluency in reading (My.).

ವಾಚಕತೆ vācakate. expressiveness, significance; the meaning that is intended to be expressed (Kāvy. III, 1, A, 13-15).

ವಾಚಕಶಕ್ತಿ vācaka-śakti. power in reading (My.).

ವಾಚನ vācana. the act of reciting or reading, recitation. 2, the act of relating or declaring, proclamation, declaration. see ಸ್ವಸ್ತಿ-.

ವಾಚನೆ vācane. = ಬಾಜನೆ, ವಾಚನ.

ವಾಚಸ್ಪತಿ vācas-pati. the lord of speech: Bṛihaspati.

ವಾಚಾಗುರು vācā-guru. a teacher of sacred texts (Bp. 1, 1).

ವಾಚಾಟ vācāṭa. *talkative, loquacious.*

ವಾಚಾಮಗೋಚರ vācāma-agōcara. impossible to be expressed by words (My.).

ವಾಚಾಮ್ಬಿಕೆ vācā-ambike. Sarasvatī; N. of the mother of the poet Argaḷa (Cpr. 1, 54).

ವಾಚಾಲ vācāla. *talkative;* boasting.

ವಾಚಾಲಕ vācālaka. = ವಾಚಾಲ. (My.).

ವಾಚಿ vāci. = ಹಾಮುಚಿ. a kind of creeper. (Te.). — ವಾಚಿ ತೀಗೆ. = ಹಾಮುಚಿಬಳ್ಳಿ. (Si. 159; Te.).

ವಾಚಿ vāci. (= ವಾಕ್ 4). speaking, uttering, expressing; what expresses: a word. see ಕ್ರಮ-, ಗುಣ-, ಭಾವ-, ಮನೋಹರ-. 2, expressing genus, generic. 3, a word which defines or limits the meaning of another word; an epithet, an attribute, an adjective (ವಿಶೇಷ Nn. 103, o. r. ವಿಶೇಷಣ). 4, a speaker, a counsellor, a minister (ಪ್ರಧಾನ, ಸಚಿವ 103). 5, Sarasvatī (ಸರಸ್ವತಿ 103). 6, an attribute, a quality, a good quality; good or improved state or condition (ಗುಣ 103).

ವಾಚಿಕ vācika. verbal, oral. 2, *communicated by speech or by word of mouth.* 3, news, tidings, intelligence.

ವಾಚಿಸು vācisu. to speak, to say, to utter, to declare (Rām. 1, 16, 6; J. 11, 30; 26, 15. 49; 29, 4).

ವಾಚೆ vāce. ವಾಚಾ. speech; a holy word, a sacred text, a divine utterance; an oath.

ವಾಚೋಯುಕ್ತಿ vācas-yukti. possessing fitness or dexterity of speech.

ವಾಚೋಯುಕ್ತಿಪಟು vācōyukti-paṭu. *skilled in fitness of speech, eloquent.*

ವಾಚ್ಯ vācya. to be spoken or said, proper (or possible) to be said. 2, to be spoken against, blamable, censurable, contemptible. 3, to be predicated (of anything), attributive, adjective, declinable as an adjective, taking three genders. 4, that which may be said of anything. 5, a predicate (in grammar). 6, the voice of a verb. see Ch. v. 1; Kāvy. III, 3, B, 159.

ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ vācya-liṅga. adjective gender, *i. e.* gender that depends on the word which is to be distinguished or defined (ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗ Śmd. 108. 109); *adjusting itself to the gender of a noun, being an adjective.*

ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಕ vācya-liṅgaka. *being an adjective.*

ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಕತ್ವ vācya-liṅgakatva. *the state of being an adjective.*

ವಾಚ್ಯಾವಾಚ್ಯ vācya-avācya. proper to be said and improper to be said (My.).

ವಾಜ vāja. = ಓಜ. an artificer, etc. (My.). ವಾಜರ ಮನೆ (ಆವೇಶನ, ಶಿಲ್ಪಶಾಲೆ Si. 108).

ವಾಜ vāja. strength, vigour, energy. 2, *speed* (ತೂರ್ಣ, ಬೇಗ Nn. 124). 3, one of the paces of a horse (ಅಶ್ವಗತಿ, ಕುದುರೆಯ ನಡೆ 124; ತುರಗಗತಿ Mr. 524). 4, boiled rice, food in general, vegetable food (ಶಾಕ, ಮೇಲೋಗರ 124; ಶಾಕ 524). 5, clarified butter, ghee (ಘೃತ, ತುಪ್ಪ 124; ತುಪ್ಪ 524). 6, *a wing; the feather of an arrow* (ಛದ, ಗರಿ 124; ಗರಿ 524). 7, a mantra or prayer concluding a sacrifice (ಮಖಾನ್ತ್ಯ, ಯಜ್ಞದ ಕಡೆ 124; ಕ್ರತುವಿನನ್ತ್ಯ 524). 8, N. of a tree (ತರುಭೇದ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 124; ತರು 524; *cf.* ವಾಜಿ No. 7?).

ವಾಜಪೇಯ vāja-pēya. *N. of a particular sacrifice.*

ವಾಜಿ vāji. strong, powerful, impetuous; swift. 2, *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 14. 51; ತುರಗ, ಕುದುರೆ 75). 3, *a bird* (ವಿಯಚ್ಚರ, ಪಕ್ಷಿ 75). 4, *an arrow* (ಮಾರ್ಗಣ, ಬಾಣ 75). 5, a bone (? ಅಸ್ಥಿ 75, o. r. ಆಸ್ತಿ). 6, an enemy (ರಿಪು, ಹಗೆ 75). 7, the plant ವಾಜಿದನ್ತಕ.

ವಾಜಿತರ vāji-tara. a mule (ಚಕ್ರೀವತ್, ಹೇಸರಗತ್ತೆ Mr. 186).

ವಾಜಿದನ್ತಕ vāji-dantaka. *the shrub Justicia adhatoda* (and genderussa Lin., = ಆಟರೂಷ).

ವಾಜಿಧ್ವಾನ vāji-dhvāna. neighing (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಕುದುರೆಯ ಧ್ವನಿ Nn. 18).

ವಾಜಿನಿ vājini. *a mare.*

ವಾಜಿಬಿ vājibi. fit, proper, right (My.; Br.; Mhr., H. ವಾಜಬೀ, ವಾಜವೀ).

ವಾಜಿಮಿ vājimi. = ವಾಜಿಬಿ. (My.).

ವಾಜಿಮೇಧ vāji-mēdha. a horse-sacrifice (J. 2, 25. 66). = ಅಶ್ವಮೇಧ

ವಾಜಿಶಾಲೆ vāji-śāle. *a horse stable.*

ವಾಂಚಲ್ಯ vāñcalya. Tbh. of ವಾತ್ಸಲ್ಯ. (My.).

ವಾಂಛಿತ vāñchita. *wished, desired, longed for.*

ವಾಂಛಿಸು vāñchisu. to wish, to desire (My.).

ವಾಂಛೆ vāñche. *wish, desire*; desire for.

ವಾಟ vāṭa. 1. = ಓಟ. running [colloq.]. (My.).

ವಾಟ vāṭa. 2. a slope, an incline, as of the ground, of a roof, of a water-course, etc. (My.; Te.; T., M. ವಾಟ್ಟ; *cf.* ವಾರೆ & ವಾಲು). ಕ್ರಮದಿನ್ದ ವಾಟವಾಗಿ ಇಳಿಯ ತಕ್ಕ ನೆಲ (ಪ್ರವಣ Si. 421).

ವಾಟ vāṭa. (= ಬಟ್ಟ 1, ಬಾಟ, ಬಾಡು, ವಡ). *an enclosure,* a piece of enclosed ground, a court-yard, a compound. 2, a garden a park, a plantation. 3, the enclosure of a town or village, a fence, a wall, a hedge, etc. 4, a road, a way (*cf.* ಬಟ್ಟೆ 1); a street (see ವೇಶ್ಯಾ-). 5, course, procedure (Mhr.). 6, made of the vaṭa-tree.

ವಾಟಿ vāṭi. 1. a garden. see ಪುಷ್ಪ-.

ವಾಟಿ vāṭi. 2. a street (My.; ಓಣಿ G.). 2, = ಟೊಂಕ (G.).

ವಾಟಿಕ vāṭika. = ಬಾಡಗ, ವಾಡಿಗ. a gardener. 2, a garden (see ಪುಷ್ಪ-).

ವಾಟಿಕೆ vāṭike. an enclosure; a garden. see ಅನ್ನ-, ಪುಷ್ಪ-, ವೃಕ್ಷ-.

ವಾಟೆ vāṭe. = ಓಟೆ 1. jungle reed (My.).

ವಾಟೆ vāṭe. 1. = ಓಟೆ 2. q. v. stone of mango. (My.).

ವಾಟೆ vāṭe. 2. = ಓಟೆ 1, etc. shell of cocoanut. (My.).

ವಾಟ್ಯಾಲಕ vāṭyālaka. *the plant Sida cordifolia or rhomboidea* (= ಬಲೆ).

-ವಾಡ vāḍa. = -ವಾಳ. see ಕುಳ-.

ವಾಡಬ vāḍaba. = ವಾಡವ.

ವಾಡಬಾನಲ vāḍaba-anala. = ವಾಡವಾನಲ. (ವಾಡವ, ವಡಬಾಗ್ನಿ Nn. 13).

ವಾಡವ vāḍava. = ಬಾಡಬ, ಬಾಡವ, ವಾಡಬ, ವಾರುವ. *submarine fire* (ವಡವಾನಲ, ವಡಬಾಗ್ನಿ Nn. 13). 2, the lower regions (at the south-pole, ದಾನವವಾಸ, ರಸಾತಲ 13). 3, a country (ಜನಾನ್ತ, ದೇಶ 13). 4, *a Brāhmaṇa* (ವಿಪ್ರ 13). 5, *a stud, a collection of mares;* a horse (ತುರಂಗ, ಕುದುರೆ 13).

ವಾಡವಾಗ್ನಿ vāḍava-agni. = ಬಾಡಬಾಗ್ನಿ. submarine fire.

ವಾಡವಾನಲ vāḍava-anala. *the fire of the lower regions.*

ವಾಡವಾಮುಖ vāḍavā-mukha. = ವಡವಾಮುಖ. (ವಾರಿಧಿಯ ಕಿಚ್ಚು Mr. 48).

ವಾಡವೇಯ vāḍavēya. = ಬಾಡಬೇಯ. *a bull, an ox.*

ವಾಡವ್ಯ vāḍavya. *a number af Brāhmaṇas.*

-ವಾಡಿ vāḍi. (= -ವಳ). an affix. (Te. ವಾಡಿ, ವಾಳ). see ನಾಯಕವಾಡಿ.

ವಾಡಿ vāḍi. an enclosure; an enclosing wall (Mhr., H.); an enclosed piece of meadow-field, or garden-ground; a hamlet (*cf.* ಪಾಡಿ); a division of the suburban portion of a city (Mhr. ವಾಡೀ).

ವಾಡಿಕೆ vāḍike. (fr. ಬಳಸು 1). usage, custom, practice; the state of being habitual, that of being well known by practice (My.; ರೂಢಿ G.; Tu.; Te. ವಾಡಿಕೆ, ವಾಡುಕೆ, ವಾಳಿ; T.; Te. ವಾಡು, to use, make use of). ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗೆಗಳಾಗುವವು (B. 3, 36). ಚಿನ್ನವು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ರಜಗಳ ರೂಪದಿಂದ್ದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (4, 105). ದಿವಸ ಹೋದವರಿಗೆ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಅಷ್ಟು ನಿದ್ದೆ ಬೇಕಾಗುವದಿಲ್ಲ (4, 135). ನನಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ವಾಡಿಕೆಯಿಲ್ಲ (My.). ವಾಡಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನಾದರೆ ಹಾಡಿಕೆ ತಿಳಿಯುವದೇ? (Prv.). see ಲೋಕ-.

ವಾಡಿಗ vāḍiga. a gardener. (Tbh. of ವಾಟಿಕ). = ಬಾಡಗ. see ಹುವ್ವಾಡಿಗ, ಹೂವಾಡಿಗ.

ವಾಡೆ vāḍe. = ಓಡೆ, q. v. a broad burnt earthen hoop used for walling the inside of wells, etc. (My.; ಕುಸೂಲ, ಗಳಿಗೆ Si. 416).

ವಾಢ vāḍha. = ಬಾಡ No. 1. *hard, firm, strong;* much, abundant, excessive, exceeding. ವಾಢಂ, *much, excessively; indeed, truly, surely, positively, very well, yes.*

ವಾಣ vāṇa. = ಬಾಣ. arrow. see ವಾಗ್-.

ವಾಣಿ vāṇi. 1. = ಬಾಣಿ. *sound, speech; noice.* 2, *Sarasvatī* (ಗೋ. ಸರಸ್ವತಿ Nn. 5; ಸರಸತಿ, ಬಾಣಿ, etc. Kk. 9). 3, speaking. 4, (fr. ವಾಣ) having an arrow or arrows. 5, = ವಾಣಿಜ, a Banyan (Mhr.). 6, an oil-miller, an oilman (T. ವಾಣಿಯ). ವಾಣಿ ಗಾಣಿ (= ಗಾಣಿಗ) ತೇಲಿ ಅನ್ನ ಹಾಗೆ (Prv.). 7, articles of trade (see ಹಸರುವಾಣಿ). — ವಾಣಿಯರಸ. -ಅರಸ. Brahmā (Bp. 46, 78).

ವಾಣಿ vāṇi. 2. *weaving;* a weaver's loom.

ವಾಣಿಗ vāṇiga. a knave (Bp. 28, 19; in a corrupt line of Ct. I, 84 there is: ವಾಣಿಗ ರಕ್ಕು, the metre would require ರಕ್ಕಂ, whether ಠಕ್ಕಂ; o. r. is ಠಂಕಂ).

ವಾಣಿಜ vāṇija. = ವಾಣಿಯ No. 1. *a merchant,* a Banyan.

ವಾಣಿಜತನ vāṇijatana. traffic, trade. ರೇಣು ಮಾಣಿಕವಾದರೂ ವಾಣಿಜತನ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ವಾಣಿಜ್ಯ vāṇijya. = ವಾಣಿಯ No. 2. *traffic, trade* (ಹರದು Mr. 346).

ವಾಣಿಜ್ಯತನ vāṇijyatana. = ವಾಣಿಜತನ. (My.).

ವಾಣಿನಿ vāṇini. *a sharp or clever woman, a shrewd woman* (ವಿದಗ್ಧೆಯುಂ ಮುಗ್ಧೆಯುಮೆಂ ಆಗಿರ್ಪವಳು Hlā.; ಮುಗ್ಧೆ Mr. 306). 2, *a dancing girl.* 3, *a drunken woman,* one literally or figurativley intoxicated, *a passionate woman* (ಮತ್ತೆ Hlā.; ಸೊಕ್ಕಿದವಳು Nr.).

ವಾಣಿಯ vāṇiya. Tbh. of ವಾಣಿಜ. (C. Bp. 47, 41; Bh. 8, 24, 42). 2, Tbh. of ವಾಣಿಜ್ಯ. (Bh. 2, 15, 37).

ವಾಣೀಶ vāṇi-īśa. Brahmā, one of the attendants on Śiva. ಶ್ರೀಮಾನಿನೀಶ ಯಕ್ಷೇಶ ವಾಣೀಶರ್ ಎನ್ಬುವರು (ಶಿವನ) ನಿಜಮಿತ್ರರಕ್ಕು (Mr. 13).

ವಾಣೀಶ್ವರ vāṇi-īśvara. Brahmā (Bp. 1, 46).

ವಾತ vāta. blown; extinguished. 2, *wind, air, breeze.* 3, wind or air, as one of the humours of the body. 4, morbid affection of the windy humour, rheumatism, gout. 5, N. of a metrical foot (Ch.). ನಾತವಾಗಲಿ ಪರಿಮಳವಾಗಲಿ ವಾತಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. — ನಾಥನಾದರೂ ವಾತ ಬಿಡದು (Prvs.). see ಮಜ್ಜಸಾರ.

ವಾತಕ vātaka. *the plant Marsilea quadrifolia* Lin. (= ಅಶನಪರ್ಣಿ; see ನೊಣಗು 3).

ವಾತಕಿ vātaki. *rheumatic, gouty.*

ವಾತಕುಂಭ vāta-kumbha. *the part of an elephant's forehead below the frontal sinuses.*

ವಾತಗುಲ್ಮ vāta-gulma. acute gout (Sk., Mhr.), attended by an induration of the mesenteric glands (C.).

ವಾತಜ್ವರ vāta-jvara. fever occasioned by the prevalence of the vāta-humour (My.).

ವಾತಧಾತು vāta-dhātu. one of the (three) arteries near the wrist (My.).

ವಾತನಾಡಿ vāta-nāḍi. = ವಾತಧಾತು. (My.).

ವಾತನಾರಾಯಣ vāta-nārāyaṇa. a small plant of which the fruits are eaten and the leaves, roots, etc. used to remove rheumatism (My.; also ವಾತನಾರಾಯಣಿ).

ವಾತಪೂರಣ vāta-pūraṇa. a flag (Bp. 6, 21).

ವಾತಪೋಥ vāta-pōtha. *the Palāśa tree Butea frondosa.*

ವಾತಪ್ರಕೋಪ vāta-prakōpa. excess of vāta in the body (My.).

ವಾತಪ್ರಮಿ vāta-prami. *a sort of swift antelope.*

ವಾತಮಂಡಲಿ vāta-maṇḍali. wind-circle: a whirlwind (ಸುಳಿವ ಅನಿಲ Mr. 50).

ವಾತಮೃಗ vāta-mṛiga. *a sort of swift antelope.*

ವಾತರೋಗ vāta-rōga. rheumatism, gout (My.; B. 4, 71). ವಾತರೋಗವಿದ್ದವನಾದರೆ ವಾದ್ಯ ಬಾಜಿಸುವನೇ? (Prv.).

ವಾತರೋಗಿ vāta-rōgi. *afflicted with vātarōga.*

ವಾತಶರೀರ vāta-śarīra. a body afflicted with vāta (My.). ವಾತಶರೀರಿ, a person who has such a body (My.).

ವಾತಸಹ vāta-saha. *afflicted with vāta.*

ವಾತಸುತ vāta-suta. Hanumat (Rām. 4, 1, 16).

ವಾತಾಯನ vāta-ayana. = ಬಾದಣ, ಬಾದವಣ. *an air-passage, an air-hole, a window.*

ವಾತಾಯು vātāyu. *an antelope, a deer.*

ವಾತಾಶನ vāta-aśana. the act of eating wind (Śsv. 2, 99). 2, a serpent (My.). 3, a tiger (My.).

ವಾತಾಹಾರ vāta-āhāra. = ವಾತಾಶನ No. 1. (My.).

ವಾತೂಲ vātūla. *afflicted with vāta.* 2, mad, insane. 3, *a whirlwind a gale.*

ವಾತೂಲಿಕೆ vātūlike. = ವಾತೂಲ No. 3. (Cpr. 4, 18 va.).

ವಾತ್ಯೆ vātye. *a whirlwind, a gale.*

ವಾತ್ಸಕ vātsaka. (fr. ವತ್ಸ). *a herd of calves.*

ವಾತ್ಸಲ್ಯ vātsalya. (fr. ವತ್ಸಲ). = ವಾಂಛಲ್ಯ. lovingness: tender fondness (J. 18, 60; My.; ಮಮತೆ G.).

ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನ vātsyāyana. N. of a muni and of a writer on amorous subjects (Rśv. 1, 135 va.).

ವಾದ vāda. 1. = ಓದ. a ditch, a trench; a pitfall for catching elephants (Te. ಓದ; Abhā. 2, 4; *cf.* ವಾರಿ 3 No. 4?).

ವಾದ vāda. 2. (= ಓಮ, etc.). bishop's weed. — ವಾದಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. bishop's weed (My.).

ವಾದ vāda. = ಬಾದು 1. speaking, talking. 2, sound, sounding; playing a musical instrument (see ವೀಣಾ-). 3, discourse, conversation. 4, disputation, debate, dispute, controversy, words (ಮೃತ, ಜಗಳ Nn. 11). 5, explanation, exposition. 6, a plaint, a suit at law. 7, report, rumour. ವಾದ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಹಾದರ ಕಲಿತು ಕೊಣ್ಣ. — ಭೇದಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ವಾದಾ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prvs.). 8, a

marvellous skill or siddhi (to make gold, etc. ದಳ, ರಸವಾದ Nn. 9; My.; Abhā. 2, 37; see ರಣ-, ರಸ-).

ವಾದಕ vādaka. speaking; a speaker. 2, a player of a musical instrument, a musician (Śmd. 46). ಪಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ ಬಾಜಿಸಿದಂ (296).

ವಾದನ vādana. the act of sounding; instrumental music; the sound of musical instruments.

ವಾದನಕ್ರಿಯೆ vādana-kriye. the sounding of musical instruments. see ಮೊಟಗು.

ವಾದನದಣ್ಡ vādana-daṇḍa. *a stick, etc. for striking a musical instrument, a plectrum, etc.* (ವಾದ್ಯಮಂ ನುಡಿಸುವ ಕುಡುಹು Śmd. 46 Cm.). *cf.* ವಾದ್ಯಕೋಣ.

ವಾದನವಿಧಿ vādana-vidhi. a mode of the sound of musical instruments. see ಮೊಟಗು.

ವಾದಪ್ರತಿವಾದ vāda-prativāda. a set disputation, assertion and counter-assertion, dispute, debate (My.; B. 5, 226).

ವಾದವಿವಾದ vāda-vivāda. a discussion about any statement, argument and disputation, dispute, debate, argumentation (B. 4, 206; My.).

ವಾದಿ vādi. speaking; asserting; disputing. 2, a speaker. 3, a disputant; a dialectician (ತಾರ್ಕಿಕ, ಮೇಲಱಿದು ತರ್ಕಿಪಂ Mr. 360; Bp. 53, 67). 4, a plaintiff, an accuser. 5, an explainer, an expounder of the law, śāstras, etc., a great personage or doctor (ನರೇನ್ದ್ರ Nn. 136; Mr. 490). 6, one who maintains any particular system of doctrine (see ಅದ್ವಯ-, etc.). 7, learned; wise, sage, skilful. see ಚಲ-, ಸ್ವರ-, ಹಟ-. ವಾದಿಯು ಸಂಗಡ ವಾದಿಸಲು ಸಲ್ಲ, ಕುಣ್ಟನ ಕೂಡ ಹಾದಿ ನಡೆಯಲು ಸಲ್ಲ (Prv.).

ವಾದಿತ್ರ vāditra. *a musical instrument.*

ವಾದಿನಿ vādini. the feminine form of ವಾದಿ. see ಪರಿ-.

ವಾದಿಪ್ರತಿವಾದಿ vādi-prativādi. an assertor and a counter assertor; a plaintiff and a defendant (My.).

ವಾದಿಸು vādisu. = ಬಾಜಿಸು, ಬಾಱಿಸು. to dispute (v. i.); to debate; to speak contentiously (Bp. 3, 52; 55, 54; Bh. 1, 8, 16; My.; see Prv. s. ವಾದಿ). 2, to sound a musical instrument, to play.

ವಾದ್ಯ vādya. = ಬಾಜಾ, ಬಾಜೆ. to be spoken (see ಅಭಿ-); — *any musical instrument; instrumental music.* ವಾದ್ಯ ಬಾಱಿಸು (B. 5, 294).

ವಾದ್ಯಕೋಣ vādya-kōṇa. = ವಾದನದಣ್ಡ. (ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು Nn. 127).

ವಾದ್ಯಭಾಣ್ಡ vādya-bhāṇḍa. *a musical instrument.*

ವಾದ್ಯಭಾಣ್ಡಮುಖ vādyabhāṇḍa-mukha. *the mouth or top part or point of a musical instrument.*

ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ vādya-viśēṣa. a sort of musical instrument. see ಪಟಹ.

ವಾಧ್ರೀಣಸ vādhrīṇasa. *a rhinoceros.*

-ವಾನ್ vān. the masculine form of -ವತ್ 1. (ಅನ್ವಿತ, ಸಂಹಿತ, ಯುತ, etc. Mr. 440).

ವಾನ vāna. 1. blown; blown upon; *dry, dried* (*cf.* ಒಣ); dry or dried fruit (ಶಲಾಟು, ಒಣಗಿದ ಕಾಯಿ Nn. 90; ಒಣಗು ದೋರ್ವ ಕಾಯಿ Mr. 109). 2, blowing; moving, rolling. 3, fragrance. see ನಿರ್-.

ವಾನ vāna. 2. weaving, sewing. 2, the fruit of actions (ಕರ್ಮಫಲ, ಕಟ್ಟಿದನ್ಥಾ ಕರ್ಮಗಳು Nn. 90). 3, what is complete or perfect (ಅಕ್ಷೀಣ, ಕೊಱತೆಯಿಲ್ಲದನ್ತಹುದು 90).

ವಾನ vāna. 3. (fr. ವನ). relating to a forest or wood. 2, a multitude of woods, a collection of groves or thickets. 3, table-land (ಸಾನು, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 90).

ವಾನಪ್ರಸ್ಥ vānaprastha. (fr. ವನಪ್ರಸ್ಥ). *a Brāhmaṇa of the third order (āśrama) who has passed through the stages of student and householder, and has left his house and family for the woods.* 2, *the tree Bassia latifolia* (= ಗುಡಪುಷ್ಪ).

ವಾನರ vānara. *a monkey.*

ವಾನರಕುಲ vānara-kula. belonging to the monkey tribe: Nīla (ನೀಲ, ವಾನರಭೇದ, ಕಪಿಗಳ ಭೇದ Nn. 30).

ವಾನರವರಧ್ವಜ vānara-vara-dhvaja. Arjuna (J. 8, 37).

ವಾನರಸಮುನ್ನತಧ್ವಜ vānara-samunnata-dhvaja. Arjuna (J. 13, 3).

ವಾನಸ್ಪತ್ಯ vānaspatya. (fr. ವನಸ್ಪತಿ). *a tree the fruit of which is produced from* (visible) *blossoms.*

ವಾನಾಯು vānāyu. (fr. ವನಾಯು). the district Vanāyu.

ವಾನಾಯುಜ vānāyu-ja. = ವನಾಯುಜ. *a Vānāyu horse.*

ವಾನೀರ vānīra. *a sort of cane, the ratan, Calamus rotang* Lin. (ಹಚ್ಚೆಯ ಮರ Hlā.)

ವಾನೇಚರ vānē-cara. wandering or dwelling in forests (Cpr. 1, 137).

ವಾನೇಯ vānēya. *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ವಾನ್ತ va-anta. 1. a word with final ವ (ವ್, Śmd. 323).

ವಾನ್ತ vānta. 2. vomited, ejected from the mouth, effused. see ಉದ್-.

ವಾನ್ತಿ vānti. vomiting; the matter vomited; an emetic. ಕುಡಿದ ವಿಷವು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ, ದುಣ್ಡರಿಸಿ, ವಾನ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊಱಗೆ ಬಿತ್ತು (B. 5, 72). ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹಿಡಿದವಗೆ ವಾನ್ತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). — ವಾನ್ತಿಭೇದಿ. vomiting and purging: cholera (My.). — ವಾನ್ತಿಭ್ರಾನ್ತಿ. vomiting and aberration: cholera (C.; B. 4, 132).

ವಾಪ vāpa. sowing seed, strewing. 2, weaving. 3, shearing, shaving. see ನಿರ್-, ಪರೀ-, ಪ್ರತೀ-.

ವಾಪನ vāpana. 1. = ವಾಪ. see ನಿರ್-.

ವಾಪನ vāpana. 2. blowing. see ನಿರ್-.

ವಾಪಸು vāpasu. back, in return (C., Br.; Mhr., H.).

ವಾಪಿ vāpi. 1. a sowing machine (ಕೂರಿಗೆ Mr. 370).

ವಾಪಿ vāpi. 2. = ಬಾಂವಿ, ಬಾವಿ, ಬಾವಿ, ವಾಯಿ. *an oblong reservoir of water, a pool or lake* (ಬೆಂಚೆ Hlā); a well.

ವಾಪಿತ vāpita. sown; shaven, shorn. see ಪರಿ-.

ವಾಪಿತೆ vāpite. a close-shaved woman, a widow (ಮುಣ್ಡೆ Mr. 303); a female mendicant (ಭಿಕ್ಷು 303).

ವಾಮ vāma. = ಓಮ, etc. bishop's weed. (My.).

ವಾಮ vāma. 1. *beautiful, handsome, pleasing, lovely* (ಮನೋಹರ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು Nn. 24; *cf.* ಓ 4?).

ವಾಮ vāma. 2. *reverse, adverse, opposite, contrary, inverted* (ಪ್ರತಿಕೂಲ Nn. 24). 2, *left, not right* (ಎಡದ ಭಾಗ 24). 3, crooked (ವಕ್ರ, ಕೊಂಕು 24). 4, bad, vile, base, wicked. 5, short.

ವಾಮದೇವ vāma-dēva. *Śiva.* 2, N. of a ṛiṣi (J. 20, 3; 33, 39).

ವಾಮದೇವವದನ vāmadēva-vadana. N. of one of Śiva's faces (Śśv. 5, 4).

ವಾಮನ vāmana. short in stature, dwarfish; *a dwarf* (ಗುಡ್ಡ, ಕುಬ್ಜ Nn. 132; ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಕಿಱಿದಾಗೆ ವಾಮನನೆನಿಕ್ಕು Mr. 389). 2, Viṣṇu in his dwarf (5th) incarnation, on account of Bali (Mr. 19; J. 26, 47). 3, *the elephant that supports the south* (or western) *quarter.* 4, N. of the author of the kāvyālaṅkāravṛitti (Kāvy. V, 970). — ವಾಮನಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 56, 27).

ವಾಮನಪುರಾಣ vāmana-purāṇa. the purāṇa that contains an account of the dwarf-incarnation of Viṣṇu (Bp. 43, 76).

ವಾಮನಾವತಾರ vāmana-avatāra. = ವಾಮನ No. 2. (My.).

ವಾಮನೇತ್ರೆ vāma-nētre. *a woman with beautiful eyes.*

ವಾಮಲೂರ vāmalūra. *an ant-hill* (ವಲ್ಮೀಕ, ಹುತ್ತ Mr. 401).

ವಾಮಲೋಚನೆ vāma-lōcane. *a woman with beautiful eyes.*

ವಾಮಾಂಗ vāma-aṅga. the left side of the body (J. 26, 57).

ವಾಮಾಂಗಿ vāma-aṅgi. a wife who is the left side of her husband (J. 26, 56).

ವಾಮಾರ್ಧಾಂಗ vāmā-ardhāṅga. Śiva, the husband of Pārvatī (Bp. 61, 49).

ವಾಮಿ vāmi. *a mare.*

ವಾಮೆ vāme. (= ಬಣವೆ, etc). a heap of grass, straw, wood, etc. (Te. ಓವು, ಓವೆ, ವಾಮಿ; Te. ವಾಪು, swelling, *cf.* ಬಾ 2). ಹುಲ್ಲುವಾಮೆ (ತೃಣ್ಯ, ತೃಣಸಂಹತಿ, ಹುಲ್ಲ ರಾಶಿ Si. 165).

ವಾಮೆ vāme. ವಾಮಾ. *a handsome female;* an intelligent woman (ಮನೋಜ್ಞೆ, ಜಾಣ Nn. 24); Gaurī; *a woman in general* (ಭಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ 24).

ವಾಯ vāya. 1. (Śmd. 25). (Tbh. of ವ್ಯಾಜ). deceit, lie, vainness, pretext (ಪುಸಿ Bhn. 5; Bp. 40, 45; Bh. 8, 13, 47; J. 5, 38; 9. 22. 34; 11, 34; 18, 55; 26, 43: *cf.* ಬಾಡ No. 2); [ಆಗಮ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆ ಮ್ಬನೆ? ವಾಯಹೊಸ್ತಿತ್ತು Bv. 550].

ವಾಯ vāya. 2. weaving, sewing. see ತನ್ತು-, ತುನ್ನ-.

ವಾಯಜ vāyaja. (Tbh. of ವೈಡೂರ್ಯ?). see ಬಾಲ-.

ವಾಯದಣ್ಡ vāya-daṇḍa. *a weaver's loom.*

ವಾಯನ vāyana. = ಬಾಗಿನ, ಬಾಯಿನ. sweetmeats or cakes which may be eaten during a religious fast; presents of sweetmeats, etc., forming part of an offering to a deity, or prepared on festive occasions, such as marriages, etc., and sent as presents to friends and acquaintances.

ವಾಯವಡಂಗ vāya-vaḍaṅga. = ವಾಯುವಿಡಂಗ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ವಾಯಿ ವಡಂಗ, ವಾಯಿವಿಡಂಗ, ವಾಯುವಳಂಗ, ವಾಯು ವಿಳಂಗ, q. v. (ಅನೋಘ, ವರಣ, ವಿಡಂಗ, ವೇಲ್ಲ, ಸೇತು G.; Mhr. ವಾವಡಿಂಗ, the plant Embellia ribes).

ವಾಯವಿಡಂಗ vāya-viḍaṅga. = ವಾಯುವಡಂಗ, etc. a kind of medicinal plant. (ಕೃಮಿಘ್ನ, ಚಿತ್ರತಣ್ಡುಲ G.).

ವಾಯವಿಳಂಗ vāya-viḷaṅga. = ವಾಯುವಿಡಂಗ. (My.).

ವಾಯವ್ಯ vāyavya. windy; relating to Vāyu; the quarter or region of the wind, the north-west (presided over by the lōkapāla Vāyu). (My.; B. 4, 114. 117).

ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರ vāyavya-astra. a kind of weapon (J. 13, 15).'

ವಾಯಸ vāyasa. *a crow* (ಕಾಗೆ Nn. 14. 16).

ವಾಯಸಾರಾತಿ vāyasa-arāti. *an owl.*

ವಾಯಸಿ vāyasi. *the plant Solanum indicum* Lin. (= ಕಾಕೆ ಮಾಚಿ; see Nr. s. ಗಣಿಕಿ).

ವಾಯಸೋಲಿ vāyasōli. *a medicinal root* (= ಕಾಕೋಲಿ; see ಗೊರಿ ಮಿಡಿ).

ವಾಯಿ vāyi. Tbh. of ವಾಪಿ 2. — ವಾಯಿಕಟ್ಟು. (ವೀನಾಹ Si. 91).

ವಾಯಿಣ್ಟೆ vāyiṇṭe. a kind of plant. (Te. ವಾಯಿಣ್ಟೆ, ವಾವಿಣ್ಟೆ). — ವಾಯಿಣ್ಟೆ ಚಿಟ್ಟು. (ಬರ್ಬರೆ, ಕವರಿ, etc., ನಾಱುಮ್ಬೇಳೆ Si. 157; Te.).

ವಾಯಿದೆ vāyide. a promise, an agreement, an engagement with fixedness of term (Mhr., H.); period; term fixed for payment; instalment, stated period (My.; Br.).

ವಾಯಿವಡಂಗ vāyi-vaḍaṅga. = ವಾಯವಡಂಗ. (ಮೋಘ G.).

ವಾಯಿವಿಡಂಗ vāyi-viḍaṅga. = ವಾಯಿವಡಂಗ. (ತಣ್ಡುಲ G.).

ವಾಯು vāyu. *wind, air; Vāyu, the god of the wind.* 2, *the air of the body, a vital air,* of which five are reckoned: prāṇa, apāna, vyāna, samāna, udāna. 3, N. of a metrical foot (Ch.). 4, rheumatism, gout (C.).

ವಾಯುಗುಲ್ಮ vāyu-gulma. = ವಾತಗುಲ್ಮ. acute gout, etc. (My.).

ವಾಯುಚಾರ vāyu-cāra. the fleetness of the wind (ಲಘು, ಗಾಳಿಯ ನಡೆ Nn. 145).

ವಾಯುತ್ರಯ vāyu-traya. (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Nn. 40).

ವಾಯುನನ್ದನ vāyu-nandana. Bhīma (J. 2, 54).

ವಾಯುಪಂಚಕ vāyu-pañcaka. the set of five vital airs (see ವಾಯು No. 2; My.).

ವಾಯುಪುತ್ರ vāyu-putra. Bhīma (ಭೀಮ, ಭೀಮಸೇನ Nn. 5; ಕುರು ವೈರಿ, ವೃಕೋದರ, ಭೀಮ Mr. 264). 2, Hanumat.

ವಾಯುಭಕ್ಷಕ vāyu-bhakṣaka. N. of a ṛiṣi (J. 33, 40).

ವಾಯುಮೃಗ vāyu-mṛiga. = ವಾತಮೃಗ. (ವಾತಮೃಗ, etc., ಗಾಳಿಗೆದು ರಾಗಿ ನಡಿಯುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಹುಲ್ಲೆ, ಕಡಹದ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದವು Si. 168).

ವಾಯುರಯ vāyu-raya. fleet as the wind (Rsv. 13, 91).

ವಾಯುಲಿಂಗ vāyu-liṅga. N. of a phallus of Śiva (My.).

ವಾಯುವಿಕಾರ vāyu-vikāra. a change of form of the air of the body. see ತೇಗು.

ವಾಯುವಳಂಗ vāyu-vaḷaṅga. = ವಾಯುವಡಂಗ, etc. (My.).

ವಾಯುವಿಳಂಗ vāyu-viḷaṅga. = ವಾಯುವಡಂಗ, etc. *a plant of which the seed is used as a vermifuge, Erycibe paniculata* Roxb. (ವೇಲ್ಲ, ಅಮೋಘೆ, ಕ್ರಿಮಿಘ್ನ, ವಿಡಂಗ etc. Si. 147).

ವಾಯುವೇಗ vāyu-vēga. the velocity of the wind; a gust or blast of wind; fleet as the wind (Bp. 34, 24; My.).

ವಾಯುವೇಗಿ vāyu-vēgi. fleet as the wind; N. of a horse (Bp. 59, 39).

ವಾಯುಶರೀರ vāyu-śarīra. = ವಾತಶರೀರ. body afflicted with rheumatism. (My.).

ವಾಯುಸಖ vāyu-sakha. *fire.*

ವಾಯುಸಖಿ vāyu-sakhi. *fire.*

ವಾಯುಸಂಚಾರ vāyu-sañcāra. the blowing of the wind (ತೀಟಿ, ತೀಡೂದು, ಊದೂದು Ss.).

ವಾಯುಸುತ vāyu-suta. = ವಾಯುಪುತ್ರ. (ಭೀಮ Mr. 512).

ವಾಯುಸ್ತಮ್ಭ vāyu-stambha. one of the siddhis: raising the body in the air and maintaining it in such a position without support (My.).

ವಾಯುಸ್ಪರ್ಶನ vāyu-sparśana. the touching or touch of the wind. see ತೀಡು.

ವಾರ್ vār. = ವಾ 2, ವಾರು 1, ವಾಱ್. *water.*

ವಾರ vāra. 1. = ಓರ, ವಾರೆ, etc. declivity, sloping; side (T., M.; My. in compounds). see ಇಱ-, ತಾಱ್-. *cf.* ವಾಸರ. — ವಾರಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. a kacce that hangs to one side (My.). — ವಾರದುಱುಬು. = ಓರೆದುಱುಬು. (My.).

ವಾರ vāra. 2. a share: a landlord's half share of the produce of a field in lieu of rent (Bp. 27, 52; My.; Te.

T., M.; see ಇರ–, ಇರು–; *cf.* ಅರೆ 7? or ಓರೆಗೆ). — ವಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡು. to give land to somebody for the sake of cultivation (retaining the ownership and) receiving half its produce instead of rent (My.; also cattle, etc. are given on vāra, My.).

ವಾರ vāra. 1. (= ಬಾರಿ 2). anything which screens, covers or surrounds; a cover. 2, a multitude, a quantity, a heap. 3, a flock, a herd, a troop. 4, *a turn, a time*; (turning round, see ಕೆಯ್ವಾರ No. 1; ಪುರ–). 5, a day of the week; a stated and recurring day for furnishing a meal to poor males (Mhr.; My.). 6, *a moment, an occasion, an opportunity*. 7, (choosing, preferring; adoring, in ಕೆಯ್ವಾರ No. 2). see ಪರಿ–, ಮಧು–, ಶನಿ–, etc. 8, = ಪಾರ, the opposite bank of a river. — ವಾರ ಕೊಡು. to fix a day for free-boarding once a week (My.). — ವಾರದನ್ನ. -ಅನ್ನ. food that is obtained by poor males, according to rotation, from the houses of charitable people (My.). — ವಾರದ ಮನೆ. a house where vāradanna is given (My.). — ವಾರದ ಮೇಲೆ ಊಟ ಮಾಡು. to eat gratis by turns in different houses (My.).

ವಾರ vāra. 2. = ವಾಲ 1. a tail (Sk.).

ವಾರಕ vāraka. restraining, opposing, resisting, obstructing, removing. see ನಿ–.

ವಾರಗಿತ್ತಿ vārage-itti. = ಓರಗಿತ್ತಿ. a husband's brother's wife. (My.).

ವಾರಡಿ vāraḍi. = ಓರಡಿ. sloping, declivity.

ವಾರಣ vāraṇa. *warding off, keeping off or back;* stopping; removing; restraining, resisting, opposing; screening, covering; guarding; protecting, taking care of; defending, defence, resistance; opposition, prohibition; obstacle, impediment. 2, armour, mail. 3, the embankment of a tank (ತಟಾಕಬನ್ಧನ, ಕೆಱೆಯ ಏರಿ Nn. 99; ಸೇತು, ಕಟ್ಟೆ Mr. 416). 4, *an elephant* (ಆನೆ, ಗಜ 99). 5, a camel (ಶೀಘ್ರಗಾಮಿ, ಒಷ್ಟ್ರ 99; ಕರಭ Mr. 469). 6, a cloud (ಜಲಧರ, ಮೇಘ 99). see ಜ್ಯಾಘಾತ–, ಪ್ರ–, ಮತ್ತ–. — ವಾರಣ ಮಾಡು. to ward off, to remove, as fear, trouble (My.).

ವಾರಣನಗರ vāraṇa-nagara. Hastināpura (J. 7, 1).

ವಾರಣಬುಸೆ vāraṇa-buse. *the plantain, Musa sapientum.*

ವಾರಣಹಸ್ತ vāraṇa-hasta. the trunk of an elephant. ವಾರಣ ಹಸ್ತದ ಅಗ್ರ (ಪುಷ್ಕರ, ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ Nn. 27).

ವಾರಣಾವತ vāraṇāvata. N. of a town (perhaps Allahabad, Bh. 1, 8, 77. 83).

ವಾರಣಾವತಿ vāraṇāvati. = ವಾರಣಾವತ. (My.).

ವಾರಣಾಸಿ vāraṇāsi. = ವಾರಾಣಸಿ. (Bp. 54, 65; 58, 34; My.).

ವಾರಣಾಸ್ಯ vāraṇa-āsya. Gaṇapati (ವಿಘ್ನರಾಜ, ವಿನಾಯಕ, etc. Mr. 16).

ವಾರನಾರಿ vāra-nāri. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Bp. 40, 81; J. 7, 6).

ವಾರಪುರನ್ಧ್ರಿ vāra-purandhri. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Bp. 40, 56).

ವಾರಮುಖ್ಯೆ vāra-mukhye. *the chief of a number of harlots, a royal courtezan.*

ವಾರಲೆ vārale. (= ವರಲೆ). *a female swan, a goose* (see ಹೆಣ್ಣಂಚೆ).

ವಾರವನಿತೆ vāra-vanite. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Bp. 40, 51).

ವಾರವಾಣ vāra-vāṇa. *a bodice; a quilted jacket, a cuirass, armour, mail* (ಕವಚ, ಜೋಡು; ಕಂಚುಕಿ, ಅವಕೆ Nn. 97; ಕಂಚುಕ, ಚೊಲಕ, ಕುಪ್ಪಸ, ಬಾಜಿ Mr. 343).

ವಾರಶೂಲ vāra-śūla. = ವಾರಶೂಲೆ. (Mr. 59).

ವಾರಶೂಲೆ vāra-śūle. any unpropitious day or direction of the compass which is to be avoided for beginning a journey, celebrating marriages, etc. (My.).

ವಾರಸತಿ vāra-sati. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (ರಾಜಕುಲ, ವಿಲಾಸಿನಿ Mr. 305; Bp. 28, 22; 40, 41). ವಾರಸತಿಯರ ಹಿಣ್ಡು (ಗಾಣಿಕ್ಯ 305).

ವಾರಸದಾರ vārasa-dāra. = ವಾರಸುದಾರ. (B. 5, 6).

ವಾರಸು vārasu. heritage; the proprietorship of it (My.; Br. ವಾರಿಸು; Mhr., H. ವಾರಸಾ, ವಾರೀಸ); claim, title (My.; Mhr.).

ವಾರಸುದಾರ vārasu-dāra. an inheritor or a proprietor of lands, etc. (My.; Mhr. ವಾರಸೇದಾರ, ವಾರೀಸ–).

ವಾರಸುನ್ದರಿ vāra-sundari. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Sk.; My.).

ವಾರಸ್ತ್ರೀ vāra-strī. *a common woman, a harlot, a courtezan.*

ವಾರಾಂಗನೆ vāra-aṅgane. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Bp. 40, 3).

ವಾರಾಣಸಿ vārāṇasi. = ವರಣಸಿ, ವಾರಣಾಸಿ. *the town Benares* (Bp. 53, 58; 57, 23). — ವಾರಾಣಸಿಯ ದಸರಿಯ ಪೊತ್ತಿ. a kind of cloth (Bp. 11, 26).

ವಾರಾಶಿ vā2-rāśi. water-heap: the ocean (ಸಿನ್ಧು, ಪಾರಾವಾರ, ಅರ್ಣವ, etc. Mr. 405; Bp. 4, 44; 53, 25; Sk. ವಾರ್ರಾಶಿ). — ವಾರಾಶಿ ದುರ್ಗ. a fortress in the ocean (Bp. 54, 36).

ವಾರಾಹ vārāha. (fr. ವರಾಹ). relating to a boar, boarish; a boar.

ವಾರಾಹಪುರಾಣ vārāha-purāṇa. the vaiṣṇava purāṇa, said to have been revealed to the earth by Viṣṇu in the form of a boar (Bp. 43, 76).

ವಾರಾಹಿ vārāhi. one of the mātris, the śakti of Viṣṇu in the form of a boar (see ಮಾತೃ and ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ). 2, *an esculent root or yam, Dioscorea* (= ಗೃಷ್ಟಿ).

ವಾರಿ vāri. 1. = (ಬಾರಿ 2), ವಾರು 2. by; according to; for (Br.; Mhr. ವಾರೀಂ; My. *e. g.* in ದಿನಸುವಾರಿ, according to the articles; see ತರಾ–).

ವಾರಿ vāri. 2. regularity, regular practice: unrelenting demand (*cf.* ವಾರಿ 1?). ವಾರಿಯಿಲ್ಲದ ಸುಂಕ ದಾರಿಗೆ ದಾರಿಯೋ! (*i. e.* it escapes by the many ways leading to and from a place, Prv.).

ವಾರಿ vāri. 3. *water.* 2, a particular drug (= ಹ್ರೀವೇರ). 3, *a place for tying or fastening an elephant.* 4, a hole or trap for catching elephants (*cf.* ವಾದ 1?). — ವಾರಿವರಲ್. -ಪರಲ್. hail (Grj. 9, 46).

ವಾರಿಗೆ vārige. = ಓರಿಗೆ, etc. equality, a match, etc. (C.).

ವಾರಿಚರ vāri-cara. moving or living in water, aquatic; a fish (My.).

ವಾರಿಜ vāri-ja. a lotus (ತಾವರೆ Nn. 8).

ವಾರಿಜಬಾನ್ಧವ vārija-bāndhava. the sun (ಸೂರ್ಯ Nn. 8).

ವಾರಿಜಭವ vārija-bhava. Brahmā (Kk. 1).

ವಾರಿಜರಿಪು vārija-ripu. the moon. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ವಾರಿಜವಿಲೋಚನ vārija-vilocana. Viṣṇu (ವಿಷ್ಣು Nn. 8).

ವಾರಿಜವೈರಿ vārija-vairi. the moon (ಚನ್ದ್ರ Nn. 8).

ವಾರಿಜಾಕ್ಷ vārija-akṣa. Viṣṇu (Bp. 54, 41; Dp. 102, 4).

ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿ vārija-akṣi. a woman with lotus-like eyes (My.).

ವಾರಿಜಾನನೆ vārija-ānane. = ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿ. (Bp. 40, 29).

ವಾರಿಜಾಮ್ಬಕ vārija-ambaka. Viṣṇu or Kriṣṇa (J. 2, 49).

ವಾರಿಜಾಸನ vārija-āsana. Brahmā (My.).

ವಾರಿಜೋದ್ಭವ vārija-udbhava. Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮ Nn. 8).

ವಾರಿತ vārita. warded off, prevented, hindered, impeded, stopped, restrained. see ಅ–, ಅಪ–; Bp. 5, 16; 28, 58.

ವಾರಿದ vāri-da. water-giving: *a cloud.*

ವಾರಿದಪಥ vārida-patha. the sky (ಗಗನ Mr. 31).

ವಾರಿಧರ vāri-dhara. water-holding: a cloud (ಮೇಘ, ಮುಗಿಲ್ Nn. 57; ಮೇಘ Mr. 42; ಘನ 510).

ವಾರಿಧಿ vāri-dhi. water-hold: the ocean (Śmd. 408; Cpr. 1, 61; Bp. 4, 75). — ವಾರಿಧಿಯ ಕಿಚ್ಚು. (ವಾಡವಾಮುಖ Mr. 48).

ವಾರಿಧಿಕನ್ಯೆ vāridhi-kanye. Lakṣmī (My.).

ವಾರಿಧಿರಾಜ vāridhi-rāja. Varuṇa (Bp. 10, 30).

ವಾರಿನಾಥ vāri-nātha. the ocean. 2, Varuṇa. 3, a cloud. (R.).

ವಾರಿನಿಧಿ vāri-nidhi. water-receptacle: the ocean (ವಾರಾಶಿ, etc. Mr. 405).

ವಾರಿಪರ್ಣಿ vāri-parṇi. *the aquatic plant Pistitia stratiotes* Lin.

ವಾರಿಪ್ರದ vāri-prada. a cloud (ಮೇಘ Nn. 19).

ವಾರಿಪ್ರವಾಹ vāri-pravāha. *a water-fall, a cascade.*

ವಾರಿಫೇನ vāri-phēna. cuttle-fish bone (ಕಡಲ ನಾಲಗೆ Mr. 144).

ವಾರಿಭವ vāri-bhava. = ವಾರಿಜ. (My.).

ವಾರಿಭೃತ್ vāri-bhṛit. a cloud (My.).

ವಾರಿಮುಚ್ vāri-muc. water-discharging: a cloud. (R.).

ವಾರಿಯನ್ತ್ರ vāri-yantra. = ಜಲಯನ್ತ್ರ. a syringe (My.).

ವಾರಿರಮ್ಯ vāri-ramya. the deep (ಅಗಾಧ, ಗಭೀರ, etc., ಮಹಾಸಾಗರದ ನೀರ ಗುಮ್ಪು Mr. 405).

ವಾರಿರುಹ vāri-ruha. a lotus (ಅಬ್ಜ Mr. 516).

ವಾರಿವಾಹ vāri-vāha. water-bearer: *a cloud.*

ವಾರಿವೃದ್ಧಿ vāri-vṛiddhi. *flood-tide* (see ನೀರೊತ್ತು).

ವಾರಿಸು vārisu. = ಬಾರಿಸು 1. (Ct. II, 73). to ward off, to restrain, to keep back, to stop, to remove (Cpr. 3, 67; Bp. 1, 44; 21, 37; 26, 53; My.); [ದುರ್ವಾರ ಪರಾಕ್ರಮಂ ತಳರೆ ಬಾರಿಸಿ ವಾರಿಸಿ ಕುನ್ತಿ ಮಾದ್ರಿಯರ್ Pb. 1, 114].

ವಾರಿಸೇಚನ vāri-sēcana. sprinkling of water (J. 11, 24).

ವಾರು vāru. 1. Tbh. of ವಾರ್. see ವಾರುಧಿ.

ವಾರು vāru. 2. = ವಾರಿ 1. (My.; Mhr., H. ವಾರ, like, in, with, or after the fashion of detail, etc.). see ದಿನ-.

ವಾರುಣ vāruṇa. (fr. ವರುಣ). connected with Varuṇa. 2, N. of a weapon. 3, N. of one the divisions of Bhāratavarṣa. 4, water.

ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರ vāruṇa-astra. N. of a weapon (J. 13, 13. 14).

ವಾರುಣಿ vāruṇi. the western quarter or region presided over by Varuṇa, *the west;* the west looked upon as a woman (Līlv. 3, 4. 6). 2, a particular kind of spirit; *any spirituous liquor.* 3, N. of the lunar asterism śatabhiṣaj, *i. e.* requiring a hundred physicians. 4, a species of dūrvā grass. 5, the bitter apple, cucumis colocynthis (ಬಲಿಬನ್ಹಾಕ್ಷಿ. ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ Mr. 146). 6, a place for catching elephants (ಗಜವ ಪಿಡಿವ ತಾವು Mr. 157; *cf.* ವಾರಿ 3 No. 4). 7, the bastard sago tree (ಬಯ್ನೆ Mr. 117).

ವಾರುಧಿ vārui-dhi. (Tbh. of ವಾರ್ಧಿ). the ocean (Līlv. 3, 6); the number 4 (Ch.).

ವಾರುವ vāruva. Tbh. of ವಾಡವ. a horse (Cpr. 3, 51; Bh. 7, 18, 44; J. 4, 25; Dp. 172, 5).

ವಾರುಷಿಕ vāruṣika. Tbh. of ವಾರ್ಷಿಕ. possessing years (J. 32, 37).

ವಾರೆ vāre. = ಓರೆ, ಓರೆ, ವರೆ, ವಾರ 1. declivity, sloping (C.; see ಇಜ-; *cf.* ವಾಲು). [Tu.].

ವಾಱ್ vāṟ. = ವಾರ್. water.

ವಾಱ್ಪತತ್ vāṟ-patat. the descending or flowing down of water (Cpr. 1, 72).

ವಾಱ್ಪೂರ vāṟ-pūra. a flood of water (Cpr. 8, 90).

ವಾರ್ತ vārta. (or ವಾರ್ತ್ತ, fr. ವೃತ್ತಿ). being in good state: *healthy, hale;* welfare, health. 2, *chaff;* meanness, vileness (ಹೊಲ್ಲೆಹ Nn. 138). 3, = ವಾರ್ತೆ, news (ಚರನುಡಿ, ದೂತರ ವಾಕ್ಯ 138). 4, = ವಾರ್ತೆ, vedic tradition (ಸಮನ್ತು, ಅನುಶ್ರುತ 138); good, virtuous (ಸಮ, ಸಮಾನ 138); visible, manifest (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ದೃಷ್ಟ 138). see Mr. s. ವರ್ತನೆ.

ವಾರ್ತಾಕ vārtāka. *the egg-plant, Solanum melongena* Lin. (ಬದನೆ Hlā.).

ವಾರ್ತಾಕಿ vārtāki. *the egg-plant.*

ವಾರ್ತಾವಹ vārtā-vaha. a news-bearer. 2, *a vendor of grain, rice, oil, etc., a chandler.*

ವಾರ್ತಾವಿಶೇಷ vārtā-viśeṣa. a way of becoming manifest (ಸಾಕ್ಷಾತ್ Nn. 118).

ವಾರ್ತಾಹರ vārtā-hara. one who conveys news: a news-bearer, a messenger (Cpr. 6, 88 va.).

ವಾರ್ತಿಕ vārtika. relating to news; conveying intelligence; relating to business, following an occupation. 2, an intelligencer, a reporter, a spy, an envoy. 3, *a great teacher* (ನರೇನ್ದ್ರ, q. v.). 4, a vaiśya. 5, an explanatory or supplementary rule, a critical gloss.

ವಾರ್ತಿಕಷಟ್ಪದಿ vārtika-ṣaṭpadi. = ವಾರ್ಧಕ-, etc. (Ch.).

ವಾರ್ತೆ vārte. ವಾರ್ತಾ. = ಬಾರ್ತೆ, (ವರದಿ), ವಾರ್ತ. abiding, staying, being. 2, *livelihood; business; profession;* agriculture, trade, the occupation of a vaiśya. 3, *tidings, report, rumour, news, intelligence* (ನುಡಿವ ಗುಮಿತ Mr. 534). 4, knowledge (ಸಂಜ್ಞೆ Mr. 480). 5, the state of being or becoming manifest (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ 534). 6, the state of being equal, good, etc. (ಸಮ 534). 7, meanness, vileness (ಹೊಲ್ಲೆಹ 534). 8, a particular figure of rhetoric: simple description, the mere narration of facts without rhetorical or poetical embellishment.

ವಾರ್ಧಕ vārdhaka. (fr. ವೃದ್ಧ). increase, augmentation. 2, *old age.* 3, *a collection of old men.*

ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ vārdhaka-ṣaṭpadi. = ವಾರ್ತಿಕ-, ವಾರ್ಧಿಕ-, ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ-, ವಾರ್ಧೀಕ-. N. of a metre (Ch.).

ವಾರ್ಧಕ್ಯ vārdhakya. = ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ. old age (Sk. & Mhr.).

ವಾರ್ಧರ vār-dhara. a cloud (Śsv. 2, 38).

ವಾರ್ಧಿ vār-dhi. = ವಾರುಧಿ. the ocean (ಸಿನ್ಧು, ಸಮುದ್ರ Nn. 70; ಸಮುದ್ರ 89; ಮುನ್ನೀರ್ Ct. II, 16; see s. ವರ್ತನೆ). 2, the number 4 (Ch.; see Mr. s. ದ್ವಾಪರ).

ವಾರ್ಧಿಕ vārdhika. = ವಾರ್ಧಕ. (not Sk.).

ವಾರ್ಧಿಕಷಟ್ಪದಿ vārdhika-ṣaṭpadi = ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ, etc. (Ch.).

ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ vārdhikya. = ವಾರ್ಧಕ್ಯ. (not Sk.; ಮುಪ್ಪು G.; My.).

ವಾರ್ಧಿಕ್ಯಷಟ್ಪದಿ vārdhikya-ṣaṭpadi. = ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ, etc. (Ch.).

ವಾರ್ಧಿತ vārdhita. increased, grown, great, large (Śmd. 188; Kāvy. I, 2, 87).

ವಾರ್ಧಿವಿಭು vārdhi-vibhu. Varuṇa (Mr. 49).

ವಾರ್ಧೀಕ vārdhīka. = ವಾರ್ಧಕ. (not Sk.).

ವಾರ್ಧೀಕಷಟ್ಪದಿ vārdhīka-ṣaṭpadi. = ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ, etc. (Mr. 3).

ವಾರ್ಧುಷಿ vārdhuṣi. (fr. ವೃದ್ಧಿ). *one who exacts high interest, a usurer.*

ವಾರ್ಧುಷಿಕ vārdhuṣika. *a usurer.*

ವಾರ್ಬಿನ್ದು vār-bindu. a water-drop (Cpr. 4, 40).

ವಾರ್ಯ vārya. to be warded off or prevented, to be checked or impeded, to be stopped or obstructed. see ಅ-, ನಿರ್-. 2, eligible, desirable, excellent (Bp. 39, 53).

ವಾರ್ಲಿಪಿ vār-lipi. a writing on water (V. 3, 72).

ವಾರ್ಷಿಕ vārṣika. (fr. ವರ್ಷ). = ವಾರುಷಿಕ. belonging to the rainy season; belonging to a year, annual. 2, *N. of a medicinal plant* (= ತ್ರಾಯನ್ತಿ).

ವಾರ್ಹತ vārhata. = ಬಾರ್ಹತ, q. v. a kind of brinjal. see ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳ.

ವಾಲ vāla. 1. = ಬಾಲ, etc. *hair.* 2, a tail. 3, *the cuscus-grass, Andropogon muricatus* Retz. (= ಹ್ರೀವೇರ).

ವಾಲ vāla. 2. = ವಾಲಗ 2. — ವಾಲಕ್ರಿಯೆ. = ವಾಲಗಕ್ರಿಯೆ, q. v.

ವಾಲಕ vālaka. = ಬಾಲಕ. a bracelet. 2, a finger-ring. 3, = ವಾಲ 1 No. 3, *the cuscus-grass.* 4, a tail.

ವಾಲಖಿಲ್ಯ vāla-khilya. a collection of eleven additional or apocryphal hymns in the eighth maṇḍala of the ṛigvēda (Sk.). 2, a divine personage of a particular class; they are enumerated as 60,000, were produced from the hair of Brahmā's body, and are of the size of the thumb. see Abh. P. 7, 116 va.; (Mhr.; My.).

ವಾಲಗ vālaga. 1. = ಓಲಗ 1 q. v., ವಾಲ 2. service, etc. (Tbh. of ವಾಲಕ, in the meaning of tailing, following or hanging to like a tail, being closely attached to? *cf.* ಬಾಲಿಸು in ಹಿವರ್-; — or of ವಾರಕ, fr. ವೃ, in the meaning of choosing, selecting, adoring?) service, etc. (My.). ವಾಲಗಂ ಪರಿವುದುವರ್ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಪೊಕ್ಕಂ (Śmd. 295). — ವಾಲಗಕ್ರಿಯೆ. doing service (at meals, o. r. ವಾಲಕ್ರಿಯೆ). see ಬಡಿಸು 2.

ವಾಲಗ vālaga. 2. = ಓಲಗ 2. a hautboy (My.; *cf.* ವೇಣುಕ?).

ವಾಲಧಿ vāla-dhi. = ಬಾಲಧಿ. *a hairy tail* (ಲಾಂಗೂರು, ಕುದುರೆಯ ಬಾಲ Mr. 274).

ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ vāla-pāśye. = ಬಾಲಪಾಶ್ಯೆ. *an ornament worn between the hair when parted on the forehead; a string of pearls binding the hair.*

ವಾಲವ್ಯಜನ vāla-vyajana. tail-fan: a chowrie, a whisk (Si. 267).

ವಾಲಹಸ್ತ vāla-hasta. *a hairy tail.*

ವಾಲವ vālava. = ಬಾಲವ. the second astrological division of time or karaṇa.

ವಾಲಾಗ್ರ vāla-agra. the end of a tail (J. 16, 41).

ವಾಲಿ vāli. = ಬಾಲಿ, q. v. (J. 18, 5). ವಾಲಿಯಂಗಕ್ಕೆ ಕಲೆಯಿಲ್ಲ; ರಾಮನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಹುಸಿಯಿಲ್ಲ. — ವಾಲೀ ಹಾಗೆ ಬಲವನ್ತನಿಲ್ಲ, ಹಾಲಿನಕ್ಕಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ. — ಬಲದಲ್ಲಿ ವಾಲಿ ಮೇಲು, ಚಲದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಮೇಲು (Prvs.).

ವಾಲಿಜ vāli-ja. Vāli's son Aṅgada (My.).

ವಾಲಿತನೂಜ vāli-tanūja. = ವಾಲಿಜ. (My.).

ವಾಲೀ vālī. a protector, a patron; a master (My.; Mhr., H.).

ವಾಲು vālu. = ಓಲು 3, ಮಾಲು 1, q. v. to bend. (My.; Te.; Te. ವಾಲು = ಮಾಲು 2, sloping, slanting, descending, etc., long; a slope; *cf.* ಒಲೆ 2, ವಾಟ 2, ವಾರೆ). [Tu. ಮಾಲು].

ವಾಲುಕ vāluka. = ವಾಲುಕೆ (Śmd. 102). sand, gravel (ಸಿಕತ, ಮಳಲ್ Mr. 414). 2, *a kind of drug and perfume* (= ಏಲವಾಲುಕ, ಹರಿವಾಲುಕ; ಕತ್ತುರಿಕಾಮ Mr. 131). 3, a species or cucumber (ಸವುತೆ Mr. 148; *cf.* ವಾಲುಕಿ).

ವಾಲುಕಾಸ್ತಮ್ಭ vālukā-stambha. a pillar of sand, a cloud of drifting sand (My.).

ವಾಲುಕಿ vāluki. *a species of cucumber, Cucumis utilissimus* (ಸವುನ್ತೆ Hlā.).

ವಾಲುಕೆ vāluke. ವಾಲುಕಾ. = ವಾಲುಕ. *sand, gravel.*

ವಾಲುವಿಕೆ vāluvike. sloping; descending, perching (ಸಣ್ಡೀನ, ಇಱಿಯುವಿಕೆ Si. 178).

ವಾಲೆ vāle. = ಓಲೆ. an ear-ring of gold, etc. (My.; B. 2, 1). ಕಿವಿಯೊಳಗಿನ ವಾಲೆ (ಕರ್ಣಿಕೆ); ಪುಸ್ತಕದ ವಾಲೆ (ಸಮ್ಪುಟ G.).

ವಾಲೆಕಾಱ vāle-kāṟa. = ಓಲೆಕಾಱ. a servant who carries letters, etc. (My.).

ವಾಲ್ಕ vālka. (fr. ವಲ್ಕ). *made of the bark of trees.*

ವಾಲ್ಮಿಕ vālmika. = ವಾಲ್ಮೀಕ. — ವಾಲ್ಮಿಕದೇವ. N. of a phallus of Śiva (Bp. 26, 16).

ವಾಲ್ಮಿಕಿ vālmiki. = ವಾಲ್ಮೀಕಿ. — ವಾಲ್ಮಿಕೀನಾಥ. = ವಾಲ್ಮಿಕದೇವ. (Bp. 26, 45).

ವಾಲ್ಮಿಕೇಶ್ವರ vālmika-īśvara. = ವಾಲ್ಮಿಕದೇವ. (Bp. 26, 18).

ವಾಲ್ಮೀಕ vālmīka. (fr. ವಲ್ಮೀಕ). = ವಾಲ್ಮೀಕಿ. — ವಾಲ್ಮೀಕವಲ್ಲಭ. = ವಾಲ್ಮಿಕದೇವ. (Bp. 26, 24. 58). — ವಾಲ್ಮೀಕವಿಭು. = ವಾಲ್ಮೀಕವಲ್ಲಭ. (Bp. 26, 28).

ವಾಲ್ಮೀಕಿ vālmīki. *N. of the author of the Rāmāyaṇa* (J. 19, 38. 39, etc.).

ವಾಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರ vālmīka-īśvara. = ವಾಲ್ಮೀಕವಲ್ಲಭ. (Bp. 26, 4. 5. 10. 32).

ವಾವದೂಕ vāvadūka. talking much. 2, *eloquent.*

ವಾವಿ vāvi. = ವಾವೆ. consanguinity, affinity, relationship (My.; Te. = ವರಸೆ; vedic Sk. ಜಾಮಿ, related by blood; blood-relationship, consanguinity). see Prv. s. ವರಸೆ. — ವಾವಿ ವರಸೆ. dupl. (My.).

ವಾವಿಲಿ vāvili. the tree Vitex negundo (Te.; ಸಿನ್ದುಕ, ಸಿನ್ದುವಾರ, ಲಕ್ಕಿ Si. 138).

ವಾವೃತ್ತ vāvṛitta. *chosen, selected.*

ವಾವೆ vāve. = ವಾವಿ. (My.).

ವಾಶಿ vāśi. (= ವಾಸಿ 4). roaring, singing, crying; a war-cry; voice, speech. 2, = ವಾಸಿ 5, an axe.

ವಾಶಿಕೆ vāśike. = ವಾಸಿಕೆ. (ಅಡಸಾಲದ ಗಿಡ G.).

ವಾಶಿತ vāśita. roared, cried, sung, etc; *the cry of birds or animals.* 2, = ವಾಸಿತ, perfumed, scented.

ವಾಶಿತೆ vāśite. *a female elephant.* 2, *a woman.*

ವಾಶ್ರ vāśra. (= ಬಾಸರ). roaring, bellowing, crying, shrieking, singing.

ವಾಷ್ಪ vāṣpa. = ಬಾಙ್ಪ, ಬಾಷ್ಪ. *vapour, steam, mist.* 2, *a tear* (of joy). see ಸೆಕಳೆ.

ವಾಷ್ಪಿಕೆ vāṣpike. *N. of a drug.*

ವಾಸ vāsa. 1. Tbh. of ವಾಂಶ್ಯ (Śmd. 368. 372). made of bamboo (or reed): a flute, a fife. see ವಾಸಗಾಱ, ವಾಸರವ and Mr. s. ಅಯ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ್ಯ.

ವಾಸ vāsa. 2. dwelling, resting, living; *a dwelling-place, a house, a habitation;* site, situation, abode, place of staying or abiding. ವಾಸ ತಪ್ಪಿದರೂ ಹಾಸಲಿಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). see ಪ್ರ-.

ವಾಸ vāsa. 3. perfuming; perfume. see ಪಟ-2, ಮುಖ-. 2, scent, trace, sign; the smallest remains of (Mhr.).

ವಾಸ vāsa. 4. dress, cloth, clothes. see ಕಟ್ಟು-, ಪಟ-.

ವಾಸಕ vāsaka. 1. causing to inhabit, making to dwell or abide; a dormitory.

ವಾಸಕ vāsaka. 2. perfuming, fumigating, filling with perfume; perfume. see ಪಟ-. 2, *the shrub Gendarussa vulgaris* Nees. (Justicia gendarussa Lin.; ಅಡಸಾಲದ ಗಿಡ G.).

ವಾಸಕ vāsaka. 3. clothing, clothes.

ವಾಸಕಸಜ್ಜಿಕೆ vāsaka-sajjike. a woman (or wife) dressed in all her ornaments, etc. to receive her lover (or husband, Rśv. 11, 126 va.).

ವಾಸಗಾಱ vāsa-gāṛa. a flute-player (ವೇಣುಧ್ಮ, ವೈಣವಿಕ Nr.).

ವಾಸಗೃಹ vāsa-gṛiha. *an inner apartment, a dormitory.*

ವಾಸತೇಯಿ vāsatēyi. (fr. ವಸತಿ). *night.*

ವಾಸನ vāsana. 1. causing to abide; abiding, abode; a particular posture during abstract meditation; any receptacle or vessel; knowledge. see ಉದ್-, ಪ್ರ-.

ವಾಸನ vāsana. 2. the act of perfuming, fumigating with fragrant vapours; perfume. see ಮುಖ-.

ವಾಸನ vāsana. 3. (= ಬಾಸಣ). enveloping, covering; cloth, clothes; an envelope.

ವಾಸನದ್ರವ್ಯ vāsana-dravya. a perfume (Bp. 46, 54).

ವಾಸನಾವಾಸನ vāsanā-vāsana. perfuming with scent (Bp. 42, 26).

ವಾಸನಿಸು vāsanisu. to perfume. ನೆತ್ತಿಯ ವಾಸನಿಸಿದರೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ವಾಸನೆ vāsane. 1. (fr. ವಾಸನ 2). smell, odour, scent; fragrance, flavour (ಸೊವಡು, ನಱು, ನಾನ್ತ, etc. Kk. 55; Bp. 26, 43; 28, 6; 33, 7; 61, 80; C.; B. 4, 176; see ದುರ್-, ಸು-). ಬಸೇ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯ ಹ್ಯಾಗೆ ಕರ ತರೋದು? (Prv.). — ವಾಸನೆಹುಲ್ಲು. the lemon grass, Andropogon shoenanthus Lin. (St. & Pl.).

ವಾಸನೆ vāsane. 2. (fr. ವಾಸನ 1). knowledge derived from memory, *the present consciousness of past perceptions, and impression remaining unconsciously in the mind from past good or evil actions and hence producing pleasure or pain* (ಹಿನ್ದಿನ ನೆನಪು G.). 2, fancy, imagination, idea, inclination. 3, expectation, desire; trust, confidence (ಬಯಕೆ G.).

ವಾಸನ್ತ vāsanta. (fr. ವಸನ್ತ). relating to spring, vernal.

ವಾಸನ್ತಿ vāsanti. = ಬಾಸನ್ತಿ. *the creeper Gaertnera racemosa* Roxb. (= ಅತಿಮುಕ್ತ). 2, a species of jasmine, Jasminum auriculatum.

ವಾಸನ್ತಿಕ vāsantika. vernal. 2, *the buffoon* (vidūṣaka) *in a drama.* 3, a dancer, an actor.

ವಾಸನ್ತಿಕೆ vāsantike. ವಾಸನ್ತಿಕಾ. spring (Grj. 7, 38).

ವಾಸಯೋಗ vāsa-yōga. *fragrant powder sprinkled on the clothes,* the ōkuḷi.

ವಾಸಯೋಗ್ಯ vāsa-yōgya. fit to reside in (My.).

ವಾಸರ vāsara. = ಓಸರ, etc. sloping, slanting, etc. (C.; *cf.* ವಾರ 1).

ವಾಸರ vāsara. *a day* (ಹಗಲು Nn. 149). 2, = ವಾಸೀರ (ವೇತಸ, ವಂಜುಲ, ವಿದುಲ, ಶೀತ, ಪಟ್ಟೆ Mr. 124; *cf.* ವಾಸ 1).

ವಾಸರಪತಿ vāsara-pati. the sun (My.).

ವಾಸರಮಣಿ vāsara-maṇi. the sun (My.).

ವಾಸರವ vāsa-rava. the sound of a flute (Mr. 81).

ವಾಸರು vāsaru. = ವಾಸರ. (My.).

ವಾಸರೆ vāsare. = ವಾಸರ. (My.).

ವಾಸರೇನ್ದು vāsara-indu. a day-moon (Cpr. 9, 10 va.).

ವಾಸರೈ vāsarai. (= ವಾಸತೇಯಿ). night (ಇರುಳು Mr. 65).

ವಾಸವ vāsava. (fr. ವಸು). *Indra.* (Bp. 57, 78).

ವಾಸವತಿ vāsa-vati. a house in which there are many clothes (ಬಹುವಸ್ತ್ರ ವತಿಗಸಿಹ ಮನೆ Mr. 196).

ವಾಸವನನ್ದನ vāsava-nandana. Arjuna, Vāli; Jayanta (My.).

ವಾಸವಾತ್ಮಜ vāsava-ātmaja. Arjuna, etc. (My.).

ವಾಸವಾನುಜ vāsava-anuja. Viṣṇu (My.).

ವಾಸಸ್ vāsas. *cloth, clothes, dress, a garment*; a curtain; a cover.

ವಾಸಸ್ಥಲ vāsa-sthala. a place of residence, a house (My.).

ವಾಸಸ್ಥಾನ vāsa-sthāna. = ವಾಸಸ್ಥಲ. (My.).

ವಾಸಾಗಾರ vāsa-āgāra. *a sleeping apartment* (ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆ Hlā.).

ವಾಸಾನ್ತರ vāsa-antara. an abode (Bp. 50, 14).

ವಾಸಿ vāsi. 1. abiding, dwelling, inhabiting; an inhabitant. see *e. g.* ನಗರ-, ಪ್ರ-, ಸಹ-, etc.

ವಾಸಿ vāsi. 2. having or wearing clothes, clothed.

ವಾಸಿ vāsi. 3. having or emitting perfume.

ವಾಸಿ vāsi. 4. (Tbh. of ವಾಚಿ; *cf.* also ವಾತಿ No. 1). a word, a promise; an asseveration, vow; resolution; obstinacy (ಪನ್ತ Bhn. 9; Bp. 9, 33; 40, 33; Bh. 2, 2, 114; 4, 4, 70; 7, 1, 9; 8, 22, 44; 8, 26, 36; Śsv. 4, 36; J. 2, 5; 16, 15; 20, 7; 23, 13; 25, 32). 2, quality: the state of being so and so much (My.; Te., T.; see ಅರ-, ಕಾಲು-, ಮುಕ್ಕಾಲು-): a good quality, a good condition or state, an improved state: the state of being better (in health, etc.), relief, case; surpassingness, superiority, preference (My.; Te., T.; see ಅಱು-, ಕಾಯರ್-, ಹೆಸರು-; Bh. 8, 22, 21; J. 23, 54). ವಾಸಿಯಾಗದ ರೋಗಕ್ಕೆ ರಾಸಿಮದ್ದು ಮಾಡಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ. — ಈತನಿಗಿನ್ತ ಆತ ವಾಸಿ, ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಉಣ್ಣುತ್ತಾನೆ. — ಚಳೀ ಕಾಲಕ್ಕಿನ್ತ ಮಱೆಗಾಲ ವಾಸಿ. — ತುಚ್ಛನ ಸಂಗಡ ಬಾಱಿಕೋತಿನ್ತಲೂ ಹುಚ್ಚನ ಸಂಗಡ ಬಾಱಿಕೋದು ವಾಸಿ. — ಬಾತಿದ್ದವನಿಗೆ ಹೂಸಿದಷ್ಟು ವಾಸಿ. — ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಡಿಗಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಇರುವ ಕಿವಿಯೇ ವಾಸಿ (Prvs.). 3, reasonableness, moderation (of price, in ದಾರಣವಾಸಿ, My.). ವಾಸೀಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಜೀನಸು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದರೂ ಕೊಣ್ಡಾನು (Prv.). 4, excess, interest (My.; see ತಲ-).

ವಾಸಿ vāsi. 5. = ಬಾಚಿ 2, ವಾತಿ No. 2. an axe, an adze.

ವಾಸಿಕೆ vāsike. = ವಾತಿಕೆ. the shrub Justicia ganderussa.

ವಾಸಿಗ vāsiga. a (house) servant (ಭೃತ್ಯ Bhn. 26).

ವಾಸಿತ vāsita. = ವಾತಿತ No. 2. *perfumed, scented, made fragrant.*

ವಾಸಿನಿ vāsini. a woman who abides or dwells (Kāvy. I, 1*a*, 2). 2, a woman who wears (a garment, etc.).

ವಾಸಿಸು vāsisu. 1. to dwell, to abide (Cpr. 1, 101 va.; My.; B. 4, 127. 418).

ವಾಸಿಸು vāsisu. 2. to have an odour or particular scent, to smell, to be fragrant, to be perfumed (Bp. 12, 9; 44, 4). 2, to perceive by the nose, to smell [ಶ್ರೋತ್ರದಾಹಾರವ ಜಂಗಮವ ಕೇಳಿಸುವೆ ಘ್ರಾಣದಾಹಾರವ ಜಂಗಮವ ವಾಸಿಸುವೆ Bv. 429]; (ಅಘ್ರಾಣ Śmd. Dh., Cpr. 3, 44; 6, 49; 8, 37; Śsv, 2, 96; My.). 3, to perfume. ಸುಗನ್ಧದ್ರವ್ಯದಿನ್ದ ವಾಸಿಸಿದ ವಸ್ತು (ಭಾವಿತ, ವಾಸಿತ); ಕಯ್ಯುಗುಳಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಮುಖ ವಾಸಿಸುವ ಗನ್ಧಂ (ಆಮೋದಿ, ಮುಖವಾಸನ Nr.). [— ವಾಸಿಸಿದಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. perfumed rice. ವಾಸಿಸಿದಕ್ಕಿಯೊಳ್ ಪೆಱವಕ್ಕಿಯುಂ ನೀವುಂ ಬನ್ದೊಡೆ ಬೆರಸಿಯುಟ್ಟುದು ಕೂಱುಮುಪ್ಪುದಱಂ Vr. 27, 7].

ವಾಸು vāsu. dwelling in: the universal soul; the soul; Viṣṇu. 2, *a young girl.*

ವಾಸುಕಿ vāsuki. = ಬಾಸುಗಿ, ವಾಸುಗಿ. *the serpent Vāsuki.* brother of śeṣa or ananta and sovereign of the snakes.

ವಾಸುಗಿ vāsugi. Tbh. of ವಾಸುಕಿ (Śmd. 337; ಅನ್ಯತಕರ, ಶೇಷ, ಧರಣೀನ್ದ್ರ Nn. 35; see Mr. s. ಎಣ್ಟುಕುಲ; Bp. 51, 57). [ವಾಸುಗಿ ಯುಮುಱಿಯಲಾಱದೆ ಬೇಸಱುಗುಂ Kr. 1, 46].

ವಾಸುದೇವ vāsu-dēva. *Viṣṇu or Kṛiṣṇa* (Bp. 54, 24. 49; 57, 24); N. (My.). ತಣ್ಣಾ ಮುಣ್ಣಾ ವಾಸುದೇವ (Prv.).

ವಾಸೆ vāse. *the tree Justicia adhatoda* Lin.

ವಾಸ್ತವ vāstava. (fr. ವಸ್ತು). substantial; real, true; one of the arthālaṅkāras of poetical composition: a faithful narration or representation (ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಕಥನ Kāvy. III, 3, B, 1-59); substantiated, determined, demonstrated.

ವಾಸ್ತವಿಕ vāstavika. substantial, real, actual, according with reality, just, right; demonstrated (ಸತ್ಯ G.; My.; B. 4, 67. 160).

ವಾಸ್ತವೀಕ vāstavīka. Tbh. of ವಾಸ್ತವಿಕ. (Cb. 52; B. 5, 118).

ವಾಸ್ತವ್ಯ vāstavya. = ವಾಸ್ತವ. (My.). 2, fit or purposed to be inhabited; an inhabitant.

ವಾಸ್ತು vāstu. the site or foundation of a house, *a building place, building ground.* 2, *a house, a habitation, a place of abode.*

ವಾಸ್ತುಕ vāstuka. *the pot-herb Chenopodium album* (ಚಕ್ಕವತ್ತ Hlā., Nr., Mr. 95, Nn. 145).

ವಾಸ್ತುಕ್ರಮ vāstu-krama. the plan of a building ground or of a dwelling (C. Bp. 5, 49).

ವಾಸ್ತುಪುರುಷ vāstu-puruṣa. the tutelary god of a house (My.).

ವಾಸ್ತುವಿಧೇಯ vāstu-vidhēya. (a place) fit for placing or building a habitation or habitations on (Bh. 1, 7, 13).

ವಾಸ್ತುಶಾನ್ತಿ vāstu-śānti. = ಗೃಹಶಾನ್ತಿ. ceremony for purification of a house.

ವಾಸ್ತೂಕ vāstūka. = ವಾಸ್ತುಕ. *Chenopodium album.*

ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿ vāstōṣ-pati. lord of the house: *Indra.*

ವಾಸ್ತ್ರ vāstra. (fr. ವಸ್ತ್ರ). made of cloth; *covered with cloth.*

ವಾಹ್ vāh. bearing, carrying. see ಪೃಷ್ಠ-, ಹವ್ಯ-.

ವಾಹ vāha. bearing, carrying, conveying, drawing; see ಗನ್ಧ-ಪರೀ-, ಪ್ರ-, ವಾರಿ-, ವಿ-. 2, a bearer, a porter. 3, a beast of burden. 4, *a horse* (Abh. P. 13, 66 va.). 5, any vehicle. 6, the arm. 7, *a measure of capacity, nearly equal to a ton in weight* (ಇಬ್ಬಳ Nr.).

ವಾಹಕ vāhaka. bearing, carrying, conveying. see ಲೇಖ-, ಸಂ-, ಸ್ಕನ್ಧ-. 2, a porter, a carrier. 3, the driver of a chariot. 4, a horseman (Abh. P. 13, 65; Bp. 59, 40).

ವಾಹಕತ್ವ vāhakatva. horsemanship (Rśv. 13, 25).

ವಾಹದ್ವಿಷತ್ vāha-dviṣat. *a buffalo.*

ವಾಹನ vāhana. carrying, bearing, conveying, conducting, driving. see ಉದ್-, ನರ-; *any vehicle, a chariot, a carriage.*

ವಾಹವಾ vāhavā. = ವಹವಾ. bravo! capital! excellent! (My.; Te.; Mhr., H.).

ವಾಹಸ vāhasa. a large snake, especially *the Boa constrictor* (ಹೆಬ್ಬಾವು Hlā.; ಅಜಗರ, ತ್ರಿಲಿಂಗ, ಗೋನಾಸ, ಶಯು, ಹಿರಿಯ ಹಾವು Mr. 400; see Si. 77).

ವಾಹಳಿ vāhaḷi. = ವಾಳಿ (Śmd. 361). (Tbh. of ವಾಹ್ಯಾಳಿ). a row of horses, etc.: an exhibition of horses, etc. and of their running. ತುರಗದ ವಾಹಳಿ (Śmd. 131).

ವಾಹಳಿತನ vāhaḷitana. horsemanship (Rśv. 6, 11 va.; 13, 82).

ವಾಹಾರೋಹಭೇದ vāha-ārōha-bhēda. a mode of mounting horses. see ಕೊಸೆ 2.

ವಾಹಿ vāhi. bearing, carrying. see ಸಾಧು-. 2, a chariot.

ವಾಹಿಕ vāhika. = ವಾಹಿ. see ಅತಿ-.

ವಾಹಿತ್ಥ vāhittha. *the part of an elephant's forehead below the frontal globes.*

ವಾಹಿನಿ vāhini. ವಾಹಿನೀ. *a river.* 2, *an army, a body of forces* (ಬಲ Śm. 108). 3, *a division of an army:* 81 elephants, 81 cars, 243 horses, and 405 foot.

ವಾಹಿನೀಪತಿ vāhinī-pati. *the leader of an army, a general.*

ವಾಹಿಸು vāhisu. to cause to bear, to place upon or in. ವಾಹಿಸಲ್ (ಆರೋಪಿತ, ಹಿತ, ನಿಹಿತ, ನ್ಯಸ್ತ Mr. 462).

ವಾಹ್ಯ vāhya. to be carried or borne; a carriage, a vehicle; any beast of burden: an ox, a horse, etc. see ಕಮ್ಬಲ-, ಪೃಷ್ಠ-. 2, = ಬಾಹ್ಯ, q. v.

ವಾಹ್ಯಕ vāhyaka. *a carriage.* see ಕಮ್ಬಲಿ-.

ವಾಹ್ಯಾಳಿ vāhya-āḷi. = (ವಯ್ಯಾಳಿ, etc., ವಾಹಳಿ), ವೈಹಾಳಿ, ವೈಹ್ಯಾಳಿ (Śmd. 361). a row of horses, etc.: an exhibition of horses, etc. and of their running.

ವಾಹ್ಲಿಕ vāhlika. = ಬಾಹ್ಲಿಕ. N. of country.

ವಾಹ್ಲೀಕ vāhlīka. = ಬಾಹ್ಲೀಕ. N. of country.

-ವಾಳ vāḷa. (=-ವಳ, etc.). an affix for the formation of masculine nouns. see ಆಕೆ-, ತುಱು-, ತೋಟ-, ಮಡಿ-, ಹೊಱಗೆ-.

ವಾಳ vāḷa. = ಬಾಲ, etc. a tail (ಪ್ರವಾಲ, ಬಾಲ Nn. 7; ಲಲಾಮ, ಬಾಲ 26). 2, a tumour, a bubo (Mhr. ವಳ, ವಾಳಾ).

ವಾಳತನ vāḷatana. the state of being occupied with or of being endowed with. see ಆಕೆ-.

ವಾಳಸಿಗ vāḷasiga. = ಬಾಣಸಿಗ. (Rām. 5, 8, 51).

ವಾಳಿ vāḷi. Tbh. of ವಾಹಳಿ (Śmd. 361).

ವಾಳಿಕೆ vāḷike. = ವಾಳತನ. see ಆಕೆ-.

ವಾಳೆ vāḷe. o. r. of ಲಾಳ್, q. v.

ವಾಳೆಯ vāḷeya. (Bh. 2, 14, 61).

***ವಾಲ್ತೆ vālte.** = ವಾರ್ತೆ? news. ಇನ್ದಿನ ಬನ್ದಾ ಕಾಟಾದ ವಾಲ್ತೆ ಗೊಣ್ಡೊಡೆ ಪಾಟಾದುದು ಮನಮುಮೆರ್ದೆಯುಮೇನಂ ಪೇಳ್ವೆಂ Pb. 4, 61.

-ವಿ vi. (= -ವೆ 1). an affix for forming verbal nouns, *e. g.* ಆಳವಿ, ಬಳವಿ (Śmd. 247).

-ವಿ vi. 1. = ವೀ-. a prefix: apart, apart from, asunder; in different directions; to and fro; away, away from, off; different; various; distinct; manifold; contrary; improper; etc. 2, a prefix that intensifies an idea.

ವಿ vi. 2. = ವೀ. *a bird.*

ವಿಂಶತ್ viṁśat. = ವಿಂಶತಿ. (My.).

ವಿಂಶತಿ viṁśati. = ಬೀಸಿಗೆ. *twenty.*

ವಿಂಹಲ viṁhala. Tbh. of ವಿಹ್ವಲ. agitated, etc. (ವಿಕ್ಲಬ, ಅಸ್ಥಿರ Mr. 245; Bp. 22, 14; 57, 74).

ವಿಕಂಕತ vikaṅkata. *the plant Flacourtia sapida* Roxb. (= ಗ್ರನ್ಥಿಲ).

ವಿಕಚ vi-kaca. having no hair, bald. 2, *blown, opened, expanded* (as a flower, etc.), spread.

ವಿಕಚತೆ vi-kacate. the state of being blown. 2, the state of being without hair (Cpr. 9, 42 va.).

ವಿಕಜ್ಜಲ vi-kajjala. devoid of lamp-black, collyrium (Cpr. 8, 77).

ವಿಕಟ vi-kaṭa. (= ವಿಗಡ). *large, great* (ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 146); powerful. 2, formidable, hideous, ugly, uncouth (ಕುರೂಪು,

ರೂಪಹೀನವಾದುದು 146); crooked, perverse (ಕೊಂಕು, ಡೊಂಕು 146; ಕರಾಲ, ಅತಿಕೊಂಕು Mr. 450; see ಕೊಂಕು 1 & 2); horrible, frightful. 3, *beautiful, excellent.*

ವಿಕಟತೆ vikaṭate. the state of being large, hideous, etc. (Bh. 1, 8, 89).

ವಿಕತ್ಥನ vi-katthana. boasting, vaunting, boastful. 2, speaking ostentatiously, proclaiming loudly; *praise.* 3, irony.

ವಿಕರ vi-kara. = ವಿಕಿರ. a bird (Mr. 167).

ವಿಕರಾಲ vi-karāla. = ವಿಕ್ರಾಳ. very formidable or terrible; hideous (My.).

ವಿಕರಿಸು vi-karisu. to alter, to change (v. t., in arithmetic, My.).

ವಿಕರ್ತನ vi-kartana. *the sun.*

ವಿಕರ್ತನೋದ್ಭವ vikartana-udbhava. Śani, Saturn (Bp. 10, 30).

ವಿಕರ್ಮ vi-karma. various business or duty; see ಶಿಲ್ಪ-, 2, fraud. 3, not acting, free from action.

ವಿಕಲ vi-kala. (ವಿಕಳ). deprived of a part, defective, imperfect, incomplete. 2, decayed, impaired, withered, waned. 3, confused, confounded, agitated, sorrowful (Cpr. 5, 39 va.; Bp. 3, 51; 4, 55). 4, option; optionally (ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ Śmd. 124 Cm.). — ವಿಕಲಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to confuse, etc. (Rām. 3, 7, 34).

ವಿಕಲತೆ vi-kalate. confusion, agitation, sorrow (Bp. 37, 9; 40, 64; 56, 31).

ವಿಕಲತ್ವ vi-kalatva. = ವಿಕಲತೆ. (ಬೆಬ್ಬಳ Bhn. 44).

ವಿಕಲಪಾಣಿ vikala-pāṇi. = ವಿಕಲಪಾಣಿಕ. (ವಿಕಹಸ್ತ Mr. 389).

ವಿಕಲಪಾಣಿಕ vikala-pāṇika. *one who has a mutilated hand.*

ವಿಕಲಮತಿ vikala-mati. = ವಿಕಲ No. 3. (J. 25, 60).

ವಿಕಲಾಂಗ vikala-aṅga. *having mutilated or defective limbs, deformed.*

ವಿಕಲಿಸು vikalisu. to grow confused, etc. (C. Bp. 19, 31).

ವಿಕಲ್ಪ vi-kalpa. *alternative, option* (ಮೇಣ್ Śmd. 396); admission of an option or alternative, the act of allowing a rule to be observed or not at pleasure (Śmd. 12. 41). 2, uncertainty, ambiguity. 3, indecision, doubt, hesitation. 4, error, mistake, ignorance. 5, suspicion, surmise, evil apprehension, an evil thought (Mhr.; B. 4, 51). see ನಿರ್-; ಮನೋ-; ಸ್ವ-; Bp. 2, 19; Śmd. 13; ಹಂ.

ವಿಕಲ್ಪಬಿಂದು vikalpa-bindu. an optional bindu (Śmd. 48).

ವಿಕಲ್ಪಿತ vi-kalpita. made optional, held to be optional, optional (Bp. 8, 3).

ವಿಕಲ್ಪಿಸು vi-kalpisu. to prepare differently; to prescribe variously; to form (Śmd. 160).

ವಿಕಸತ್ vi-kasat. opening (as a flower), budding, blown (Kāvy. V, 35).

ವಿಕಸನ vi-kasana. (ವಿಕಶನ). bursting; opening (as a flower), blossoming, blowing, expanding; displaying itself. see ಅರಲ್ 1, ಅಲರ್ 1, ಅಲರ್ಚು, ಕಿಸಿ 1, and ದನ್ತ-.

ವಿಕಸಿತ vi-kasita. *blown* (as a flower, ಅಲರು Nn. 115).

ವಿಕಸಿಸು vi-kasisu. to open (v. i.), to expand. ವಿಕಸಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದು (ವಿಕಾಸಿ, ವಿಕಸ್ವರ, ಅರಳುವನ್ತಾದು Si. 361).

ವಿಕಸೆ vi-kase. *Bengal madder, Rubia munjista* (= ಮಂಜಿಷ್ಟೆ).

ವಿಕಸ್ವರ vi-kasvara. *opening, expanding.*

*__ವಿಕಳ vikaḷa.__ = ವಿಕಲ. ವಿಕಳನಾದೆನು ಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ ಧಾತುವಿನಿನ್ದ Bv. 43.

*__ವಿಕಳತೆ vikaḷate.__ = ವಿಕಲತೆ. ಗುಣಜಾತ್ಯಾದಿಗಳೊಳಗನುಗುಣಮಾಗಿರೆ ಪೇಚಿದವಟ ವಿಕಳತೆಯಂ ಸಯ್ತೆಸಿ Kr. 3, 121; ಭಕ್ತಿರತಿಯ ವಿಕಳತೆಯ ಯುಕ್ತಿಯನೇನ ಬೆಸಗೊಮ್ಬಿರಯ್ಯಾ Bv. 514.

ವಿಕಾರ vi-kāra. *change, change of form or nature, alteration or deviation from any natural state, modification* (ರೂಪಾನ್ತರ Śmd. 111 Cm.), *abnormity.* 2, change for the worse, change from a state of health, disease, sickness. 3, change from the quiescent condition of the soul, perturbation, emotion, passion, feeling, excitement. see ಧ್ವನಿ-, ನಿದ್ರಾ-, ಮುಖ-, ರೋಮ-. — ವಿಕಾರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to deviate from the natural or proper state (B. 5, 196; My.).

ವಿಕಾರಚೇಷ್ಟೆ vikāra-ceṣṭe. abnormal action (Cpr. 5, 120).

ವಿಕಾರಿ vi-kāri. producing a change; undergoing a change. 2, an ugly, ill-natured person (Bp. 14, 26; 40, 53). 3, the thirty-third year in the cycle of sixty (My.).

ವಿಕಾರಿಸು vikārisu. = ವಿಕರಿಸು. (My.).

ವಿಕಾರ್ಯ vi-kārya. transformable, modifiable (Śmd. 156).

ವಿಕಾಶ vi-kāśa. (= ವಿಕಾಸ). opening, expanding, blowing (as a flower, ವಿಕಸಿತ, ಅಲರು Nn. 115; ಅಲರು 120, o. r. ವಿಕಾಸ). 2, appearance, becoming visible, display, manifestation, exhibition, open or splendid appearance (ವ್ಯಕ್ತ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಾದು 115).

ವಿಕಾಶಿ vi-kāśi. = ವಿಕಾಸಿ.

ವಿಕಾಸ vi-kāsa. (= ವಿಕಾಶ). *opening, expanding, blowing (as a flower, etc.), budding.* 2, expanse, sky, heaven. 3, = ವಿಕಾಶ No. 2, appearance, etc. 4, pleasure, joy, enjoyment. [5, evolution]. see ಅರಲ್ 1, ಮನೋ-; Ch. v. 134; Kāvy. V, 70; Grj. 3, 47; Bp. 2, 16.

ವಿಕಾಸಿ vi-kāsi. = ವಿಕಾಶಿ. opening, blowing, budding. 2, becoming visible or apparent, becoming manifested, shining forth. 3, *expanding, spreading, developing itself.* see Nr. s. ಅರಳು 1.

ವಿಕಾಳಿಸು vikāḷisu. (fr. ವಿಕ್ರಾಳ?). to become very formidable or excessive (Bh. 3, 19, 37; J. 18, 14).

ವಿಕಿರ vi-kira. = ವಿಕರ. scattering about (as boiled rice at a śrāddha, My.). 2, *a bird.* 3, a well.

ವಿಕಿರತ್ vi-kirat. scattering about (Cpr. 1, 141).

ವಿಕೀರಣ vi-kīraṇa. scattering. 2, *gigantic swallow wort, Calotropis gigantea* (= ಅರ್ಕ 1).

ವಿಕೀರ್ಣ vi-kīrṇa. scattered in different directions, thrown about (or away), sprinkled, tossed about, dispersed, dishevelled; spread about, expanded, extended, diffused (ಹರಹಿದನ್ತಾದು, ಪ್ರಸರ Nn. 108); covered, filled with; torn asunder, split, rent; celebrated, famous. see ಕರ-, ಕೆದಱು 1, ಬಿದಿರ್ 1, ಸಿಡಿ 3, ಸಿಡಿಲ್ 1; J. 29, 11.

ವಿಕೀರ್ಣಪತನ vikīrṇa-patana. falling in a scattered-about manner. see ಪಡಲಿಡು.

ವಿಕೀರ್ಯ vi-kīrya. having scattered about, having spread in different directions. see ಪೀಱ್ 1.

ವಿಕುರ್ವಾಣ vi-kurvāṇa. undergoing or causing a change of form or of mind; feeling emotions of joy, *rejoicing, cheerful.*

ವಿಕೃತ vi-kṛita. changed, altered, modified, transformed, changed in form or feeling; changed for the worse, *diseased;* disfigured, ugly; afflicted, hurt (ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ, ದೈನ್ಯ Mr. 242);

unnatural; affected by passion; entertaining feelings of disgust or aversion, estranged; strange, extraordinary. 2, change, alteration; any disorder; diseased state; any passion; disgust, aversion. see Bp. 43, 82. — ವಿಕೃತದೋಱು. -ತೋಱು. to show grimaces (Śsv. 1, 79 va.).

ವಿಕೃತಗತಿ **vikṛita-gati.** a deformed walk. see ಕುಣ್ಬು 1.

ವಿಕೃತರೂಪ **vikṛita-rūpa.** changed in form or appearance, misshaped, ugly-faced (Śmd. 120 Mdb.).

ವಿಕೃತಾಕಾರ **vikṛita-ākāra.** = ವಿಕೃತರೂಪ. (My.).

ವಿಕೃತಾಂಗ **vikṛita-aṅga.** changed or distorted in form or limbs. (Kāvy. IV, 2, 30).

ವಿಕೃತಾಂಗಾಪಹಸನ **vikṛitāṅga-apahasana.** laughing at with grimaces. see ಅಣಕೋಡಾಡು.

ವಿಕೃತಿ **vi-kṛiti.** *change; alteration of any kind* (as of purpose, mind, form, nature, matter, etc.); change from a natural or healthy state, sickness, disease; change from a quiescent state, emotion, anger, wrath, fear; disgust, aversion (Cpr. 1, 49). 2, *a production or that which is evolved from a previous source* (prakṛiti). 3, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). ಪ್ರಕೃತಿ ಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿಕೃತಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). see ಕ್ಷೀರ-, ಮನೋ-, ರಜೋ-; Bp. 38, 31. 4, the twenty-fourth year in the cycle of sixty (My.).

ವಿಕ್ಕಿರ **vikkira.** Tbh. of ವಿಷ್ಕಿರ (Śmd. 350). a bird (ಪಕ್ಕಿ 350).

ವಿಕ್ತ **vikta.** separated. see ವಿ-.

ವಿಕ್ರಮ **vi-krama.** stepping or going beyond; going, proceeding, walking; *a step, a stride.* 2, *heroism, prowess, heroic valour, great power or strength* (ಪನ್ನತಿಕೆ Ct. II, 15). 3, = ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ. 4, the fourteenth year in the cycle of sixty (My.). — ವಿಕ್ರಮಚೋಳ. N. (Bp. 27, 67; 44, 58).

ವಿಕ್ರಮಶಕ **vikrama-śaka.** the era of Vikramāditya, which begins 57 B. C. (My.; B. 5, 37).

ವಿಕ್ರಮಶಾಲಿ **vikrama-śāli.** a valourous, courageous person (My.).

ವಿಕ್ರಮಹೀನ **vikrama-hīna.** *destitute of valour, wanting in courage.*

ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ **vikrama-āditya.** N. of a king of Ujjayini, the founder of the Vikramaśaka (My.).

ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ **vikrama-arka.** = ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ. (My.).

ವಿಕ್ರಯ **vi-kraya.** (= ಬಿಕರಿ). *sale, selling, vending* (ಕೊಡುಹ Mr. 346). see ಬಿಲ್ 1, ಮಾಱು 1.

ವಿಕ್ರಯಿ **vi-krayi.** = ವಿಕ್ರಯಿಕ. see ಮಾಂಸ-.

ವಿಕ್ರಯಿಕ **vi-krayika.** *a seller, a vender.*

ವಿಕ್ರಯಿಸು **vi-krayisu.** to sell, to vend (Bp. 30, 4; 42, 10; My.).

ವಿಕ್ರಾಂತ **vi-krānta.** stepped or passed beyond. 2, *valiant, mighty, victorious, courageous; a hero.* 3, a step. 4, valour, prowess; eminence (ಶುಭ, ಪರಾಕ್ರಮ Nn. 139; ಶುಭ, ಮಂಗಲ, etc. Mr. 530).

ವಿಕ್ರಾಳ **vi-krāḷa.** Tbh. of ವಿಕರಾಲ. (Mhr.; Cb. 116).

ವಿಕ್ರಿಯಾಬಲ **vikriyā-bala.** the power of changing the form of one's body ad libitum (Abh. P. 16, 49).

ವಿಕ್ರಿಯೆ **vi-kriye.** ವಿಕ್ರಿಯಾ. (= ವಿಕೃತಿ). *change, alteration;* transformation, change of mind, etc.; any change from a natural or quiescent state: disease; emotion, anger, passion; injury, mischief. see Bp. 4, 60; 6, 24.

ವಿಕ್ರೀಡಿತ **vi-krīḍita.** played with; play, sport. see ಮತ್ತೇಭ-, ಶಾರ್ದೂಲ-.

ವಿಕ್ರೀತ **vi-krīta.** sold (My.).

ವಿಕ್ರುಷ್ಟ **vi-kruṣṭa.** called out, cried out. 2, *harsh, gruff, abusive, unkind* (as speech); harsh speech (ಬಲುನುಡಿ Mr. 84).

ವಿಕ್ರೇತೃ **vi-krētṛi.** *a seller, a vender.*

ವಿಕ್ರೇಯ **vi-krēya.** *to be sold, saleable, vendible.*

ವಿಕ್ಲಬ **vi-klaba.** = ವಿಕ್ಲವ. (Cpr. 5, 19).

ವಿಕ್ಲವ **vi-klava.** overcome with fear or agitation, *confused, agitated, bewildered; excited, alarmed.*

ವಿಕ್ಲೀಬ **vi-klība.** (= ವಿಕ್ಲವ). agitated, alarmed, confused (ವಿಂಹಲ; ಅಸ್ಥಿರ Mr. 245).

ವಿಕ್ಷಾವ **vi-kṣāva.** sneezing, cough. 2, *a sound.*

ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ **vi-kṣipta.** thrown apart or asunder; thrown away, cast, thrown; scattered; bewildered, perplexed (My.).

ವಿಕ್ಷೇಪ **vi-kṣēpa.** throwing apart or asunder; throwing away, casting, throwing; projection; sending, despatching; casting off or aside, discarding; rejecting, refuting; throwing about; scattering; confusion, alarm, fear; looking about vaguely or wildly; a side-glance (ಕಟಾಕ್ಷ, ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟ Mr. 316). see ಅಂಗ-, ದೃಷ್ಟಿ-, (ಬಯಸ್ 2).

ವಿಕ್ಷೇಪಣ **vi-kṣēpaṇa.** = ವಿಕ್ಷೇಪ. (A.).

ವಿಕ್ಷೇಪಶಕ್ತಿ **vikṣēpa-śakti.** the projective power (of ignorance or māyā), that power of projection which raises up on the soul enveloped by it the appearance of an external world (Abhā. 5, 56).

ವಿಖಚಿತ **vi-khacita.** well inlaid or studded (Bp. 50, 15).

ವಿಖು **vikhu.** = ವಿಗ್ರ, noseless. (R.).

ವಿಖ್ಯಾತ **vi-khyāta.** generally known, notorious, renowned, famous, celebrated (Śmd. 138; Bp. 61, 88; J. 10, 44); = ವಿಖ್ಯಾತಿ (Mr. 417).

ವಿಖ್ಯಾತಿ **vi-khyāti.** notoriety, fame, celebrity. ವಿಖ್ಯಾತಿ ಪಟ್ಟರೂ ಅಪಖ್ಯಾತಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 39, 66; J. 2, 6; ನೆಗಱ್ತು. — ವಿಖ್ಯಾತಿವೆಱು. -ಪೆಱು. to become notorious, etc. (Bp. 57, 73).

ವಿಖ್ಯಾಪನ **vi-khyāpana.** making known; declaring, announcing, publishing; explanation, exposition; avowing, acknowledging, confessing (My.).

ವಿಗಡ **vigaḍa.** Tbh. of ವಿಕಟ. large, great, etc.; a great, etc. man; a wicked man (ಕೆಡುಕ Ct. I, 89). see Bp. 5, 40; 8, 11; 13, 15; 29, 10; 36, 22; 38, 24; 49, 42; 50, 60; 61, 12; Prll. 3, 5; Bh. 6, 2, 2. 4; Rām. 6, 10, 15; J. 5, 26; 17, 53.

ವಿಗಡಿಸು **vigaḍisu.** to become crooked or perverse (Bh. 1, 8, 30). 2, to strike or impress with horror (3, 5, 11).

ವಿಗಡೆ **vigaḍe.** (fr. ವಿಗಡ). a great, powerful, perverse, etc. woman (Bp. 55, 36; J. 16, 4).

ವಿಗತ **vi-gata.** gone away, departed, disappeared, ceased, gone; dead; parted, separated; devoid of; lost; *destitute of light, obscured, gloomy, dark.* 2, the flight of birds.

ವಿಗತಕೃಪ **vigata-kṛipa.** devoid of pity (Cpr. 5, 41).

ವಿಗತಪ್ರಭಾವ **vigata-prabhāva.** disappeared strength, etc. see ಜಳಿ.

ವಿಗತಪ್ರಭೆ **vigata-prabhe.** disappeared lustre. see ಮಸುಳ್.

ವಿಗತಭಾವ **vigata-bhāva.** disappeared nature, etc. see ಜಳಿ.

ವಿಗತಾರ್ತವೆ vigata-ārtave. *a woman in whom the menstrual excretion has ceased.*

ವಿಗತಾರ್ಥ vigata-artha. devoid of meaning or sense (Cpr. 5, 74).

ವಿಗತಾಸು vigata-asu. one whose life is going (Cpr. 6, 94).

ವಿಗರ್ಹಣ vi-garhaṇa. blaming, blame, abuse, censure, reproach. (R.).

ವಿಗಲತ್ vi-galat. flowing away, flowing, etc. (Cpr. 1, 130).

ವಿಗಲಿತ vi-galita. ವಿಗಳಿತ. flowed away, trickled, oozed; dropped down, dropped, fallen; liquefied; passed away (My.).

ವಿಗಳಿಗೆ vi-gaḷige. Tbh. of ವಿಘಟಿಕೆ. (Mr. 63; Bp. 8, 16; My.).

ವಿಗಾನ vi-gāna. singing discordantly; *defamation, ill report;* censure, reproach. see ದುರ್-.

ವಿಗೀತ vi-gīta. badly sung; decried, abused, reproached. (R.).

ವಿಗುರ್ಬಣೆ vigurbaṇe. that which is formidable, a fearful object, a thing which causes amazement [ಅಂಜಲದೇಕೊ ಲೋಕವಿಗುರ್ಬಣೆಗೆ Bv. 689]; (Abh. P. 10, 147 va.; Bp. 18, 67; *cf.* ಅಗುರ್ಬು, ಗುರ್ಬು, etc., ಬಿಗುರ್ಪು).

ವಿಗುರ್ಬಿಸು vigurbisu. to become or be formidable (Abh. P. 9, 186; 9, 186 va.). 2, to make terrible, to make (some thing) an object of amazement (10, 147 va. & 149 va.; 14, 90 va.).

ವಿಗುರ್ವಿಸು vigurvisu. = ವಿಗುರ್ಬಿಸು No. 1. (Abh. P. 14, 6va. & 170 va.). 2, = ವಿಗುರ್ಬಿಸು No. 2. (8, 46 va.). [3, to create by māya. ಗನ್ಧೋದಕಮಂ ಮೇಲೆ ತಳಿದು ತಣ್ಣೆಳಿಯಂ ವಿಗುರ್ವಿಸಿ ದೇಹಕ್ಕಾಪ್ಯಾಯನಂ ಮಾಡೆ Vr. 56, 13].

ವಿಗ್ನ vigna. shaken, trembling, agitated, disturbed, alarmed. see ಆ-.

ವಿಗ್ರ vigra. *noseless.*

ವಿಗ್ರಹ vi-graha. = ಬೇರ 3, ಯುಗ್ರ. *stretching out or apart, extension, expansion* (ವಿಸ್ತರ Nn. 98). 2, *shape, form, figure;* an image, an idol (My.). 3, *the body* (ಶರೀರ, ದೇಹ 98). 4, distributing into parts, dividing; separation, resolution, analysis, resolution of a compound word into its constituent parts, the separation or analysis of any word capable of separation. 5, a division, a part, a portion; a given thing (ಕೊಟ್ಟೊಡವೆ Mr. 474). 6, liberal; liberality (ಅತ್ಯುದಾರ, ಉದಾರ 98). 7, *opposition, encounter, conflict, quarrel, war, assault* (ಕಾಳೆಗ 98). 8, the expanse, the sky (ಗಗನಾಂಗಣ, ಆಕಾಶ 98). see Bp. 53, 2; 54, 86; 61, 35.

ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆ vigraha-ārādhane. idol-worship, idolatry (My.).

ವಿಗ್ರಹಾವೇಶ vigraha-āvēśa. intentness on war (J. 22, 35).

ವಿಗ್ರಹಿಸು vi-grahisu. to oppose, to offer opposition, to quarrel; to assault, to wage war against (Bp. 21, 38; 22, 15).

ವಿಘಟನ vi-ghaṭana. becoming separate, flying apart, being divided, being severed (see ವಿಂಗಡ); — breaking up, destruction, ruin, misfortune; striking asunder, hurting, destroying (Ch. v. 56).

ವಿಘಟಿಕೆ vi-ghaṭike. = ವಿಗಳಿಗೆ. a particular measure of time, the sixtieth part of a ghaṭikā, equal to twentyfour seconds.

ವಿಘಟಿಸು vi-ghaṭisu. to become separate (Cpr. 2, 39 va.).

ವಿಘಡಿಸು vi-ghaḍisu. to separate (v. t., Abh. P. 2, 65).

ವಿಘಸ vi-ghasa. remains of food (ಉಣ್ಡು ಮಿಕ್ಕುದು Hlā., ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಕ್ಕದು, ಉಣ್ಡ ಭಾಜನದೊಳ್ ಇರೆ ಫೇಲಿ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಮ್ ಎನಿಸಿಕ್ಕು Mr. 220); — *the residue of an oblation of food (offered to the gods, to the mānes, to a guest, or to a spiritual preceptor).*

ವಿಘಾತ vi-ghāta. destruction; killing; a blow; opposition, prohibition, prevention, impediment, obstacle; abandoning. see Bp. 54, 25; Bh. 2, 2, 10; 3, 13, 31; ಕಾರ್ಯ-.

ವಿಘಾತಕ vi-ghātaka. one who destroys or kills. see ತಿಲ-.

ವಿಘಾತಿ vi-ghāti. = ವಿಘಾತ. see Bp. 16, 7; Bh. 2, 2, 109; J. 26, 2; 32, 56. 2, he who, or that which, destroys, opposes, etc.

ವಿಘಾತಿಸು vi-ghātisu. to strike down, to destroy, to afflict, etc. (Dp. 114, 6).

ವಿಘೂರ್ಣಿಸು vi-ghūrṇisu. to expand greatly, to become excessive (Abh. P. 13, 35).

ವಿಘ್ನ vi-ghna. destroying. 2, *an obstacle, an impediment, a hindrance, an embarrassment, an opposition* (ಅನ್ತರಾಯ, ವ್ಯಪಾಯ Mr. 252). 3, any difficulty or trouble. ಮುಣ್ಡೇ ಮದುವೆಗೆ ಮೂವತ್ತು ವಿಘ್ನ. — ಲಗ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡ ಬಾರದು. — ವಿಘ್ನವಾಯಿತೆನ್ದು ನಗ್ನವಾದರೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.).

ವಿಘ್ನರಾಜ vighna-rāja. he who overrules obstacles or difficulties: *Gaṇēśa.*

ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ vighna-īśvara. = ವಿಘ್ನರಾಜ. (ವಿನಾಯಕ Nn. 165).

ವಿಂಗಡ viṅgaḍa. = ಇಂಗಡ, ಯಿಂಗಡ. (Tbh. of a ವಿಘಟ = ವಿಘಟನ). the state of being separate, disunited or apart, separation, parting (My.; Te. & T. ವಿಂಗಡ, ವಿಂಗಳ; Mhr. ವಿಘಡ).

ವಿಂಗಡಿಸು viṅgaḍisu. = ಇಂಗಡಿಸು, ಯಿಂಗಡಿಸು, ಹಿಂಗಡಿಸು. to separate (v. t.), to disunite (My.). ಒನ್ದೊನ್ದು ಶಬ್ದ ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅರ್ಥ ತಿಳುಕೊಣ್ಡು ಓದ ಬೇಕು (B. 3, 4).

ವಿಚಕಿಲ vi-cakila. *a kind of jasmine* (ಮಲ್ಲಿಗೆ Hlā., Mr. 126; ಶಕ್ರ, ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ Nn. 80, one MS. only ಮಲ್ಲಿಗೆ).

ವಿಚಕ್ಷಣ vi-cakṣaṇa. seeing distinctly, clear-seeing, *farsighted, discerning, knowing, wise, clever, proficient* (Śmd. 68; ವಿಧಿ, ಬಲ್ಲವರ್ Nn. 21; ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223; Cpr. 1, 86; Bp. 51, 65; 61, 93).

ವಿಚಕ್ಷಣೆ vi-cakṣaṇe. a clever female. 2, cleverness, skill (My.).

ವಿಚಯ vi-caya. = ವಿಚಯನ. (Sk.; A.).

ವಿಚಯನ vi-cayana. *searching for, search, research, investigation, seeking.*

ವಿಚರಣ vi-caraṇa. = ವಿಚಾರ. see ಪ್ರ-.

ವಿಚರ್ಚಿಕೆ vi-carcike. *Cutaneous eruption, scab, itch, herpes.*

ವಿಚಲ vi-cala. moving about, shaking, unsteady; unfixed (J. 26, 18).

ವಿಚಲಿತ vi-calita. moved about, moving about; agitated; swerved. see Ch. v. 214; Bp. 35, 24; ಆ-.

ವಿಚಾರ vi-cāra. = ವಿಚ್ಯಾರ. wandering, roaming about, going or moving about (J. 15, 14). 2, *deliberation, consideration, reflection, investigation, examination, trial* (ಮೀಮಾಂಸ Hlā.; Śmd. 394; ವಿತಾನ Nn. 115; Mr. 493; ತರ್ಕ Nn. 148). 3, the exercise of judgment or reason, discriminating, judging, discrimination, judgment, decision. 4, subject, topic (My.). 5, doubt, hesitation. 6, perplexity, anxiety, anxious thought, trouble (My.; Mhr.). ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). see ಆರ್ 1. — ವಿಚಾರಗೆಡು. -ಕೆಡು. judgment to be lost: to grow perplexed, bewildered or distracted. ದುಃಖದಿನ್ದ ವಿಚಾರಗೆಟ್ಟವನು (ವಿಹಸ್ತ, ವ್ಯಾಕುಲ G.). — ವಿಚಾರಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. one who has lost his judgment, a bewildered or foolish person (Bp. 34, 7; 51, 5).

— ವಿಚಾರಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. loss of judgment, foolishness (B. 5, 94). — ವಿಚಾರ ತಿದ್ದು. to investigate, to examine. ಸರ್ವರ ವಿಚಾರಮಂ ತಿದ್ದುವನಂ (ಕಾರಣಿಕ, ಪರೀಕ್ಷಕ Mr. 244). — ವಿಚಾರ ಪಡು. to experience anxious thought; to use earnest thought, to reflect, to care (B. 5, 71. 86. 182; My.). — ವಿಚಾರ ಮಾಡು. to investigate, to inquire into (My.). 2, to reflect (B. 3, 123; 4, 56; My.). 3, to entertain anxious thoughts, to be anxious (My.).

ವಿಚಾರಕ vi-cāraka. a man who investigates, judges, or manages (My.). see ಮೇಲ್-.

ವಿಚಾರಣೆ vi-cāraṇe. *deliberation, consideration, examination, investigation;* the exercise of judgment. — ವಿಚಾರಣೆ ಆಗು. an examination or trial to take place (B. 5, 279). — ವಿಚಾರಣೆಕರ್ತ. one who makes investigation, a judge; a manager, a superintendent, a master (My.). — ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆ. = ವಿಚಾರಣೆ ಆಗು. (B. 4, 198). — ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡು. to examine, to investigate, to try (B. 5, 267. 268. 279). — ವಿಚಾರಣಾರಿ. N. (Bp. 12, 4).

ವಿಚಾರದೂರ vicāra-dūra. far from (*i. e.* without) judgment, etc. (Bp. 26, 57).

ವಿಚಾರಪರ vicāra-para. occupied with reflection, thoughtful, inquisitive (B. 5, 182).

ವಿಚಾರಭ್ರಷ್ಟ vicāra-bhraṣṭa. fallen from, or deprived of, judgment, etc. (Bp. 45, 21).

ವಿಚಾರವನ್ತ vicāra-vanta. a man who considers, is inquisitive, thoughtful, or considerate (Bp. 28, 13).

ವಿಚಾರಿ vi-cāri. a deliberate, thoughtful, or considerate person (B. 5, 52. 213).

ವಿಚಾರಿತ vi-cārita. *deliberated about, examined, inquired into, judged.*

ವಿಚಾರಿಸು vi-cārisu. to examine, to investigate, to enquire into, to inquire after; to ask; to reflect, etc. (ವಿತಾನ, ವಿಚಾರ Nn. 115; ವೇದನ 156; Śmd. 44. 72. 88. 297 Cm.; Cpr. 2, 49 va. & 61 va.; Bp. 34, 8; 40, 37. 50; 51, 56; Mr. 472; J. 11, 35; B. 5, 136. 192; My.).

ವಿಚಾರಿಸುಹ vi-cārisuha. examining, etc. ವಿಚಾರಿಸುಹಂ (ಅದುವದು Śmd. II).

ವಿಚಾರೆ vi-cāre. a woman who thinks about, etc. (Bp. 40, 57).

ವಿಚಾರ್ಯ vi-cārya. to be deliberated (adj.). 2, having deliberated; see ಅ-.

ವಿಚಾಲಿತ vi-cālita. moved about, shaken. see ಅ-.

ವಿಚಿಕಿತ್ಸೆ vi-cikitse. *doubt, uncertainty.*

ವಿಚಿತ್ರ vi-citra. variegated; handsome, beautiful, elegant; wonderful, surprising (ಆಶ್ಚರ್ಯ Nn. 13). 2, N. of a vṛitta and of a Kannaḍa metre (Ch.). see Cpr. 2, 59 va.; Śsv. 4, 30; J. 2, 47.

ವಿಚಿತ್ರತರ vicitra-tara. uncommonly beautiful, etc. (Śmd. 301).

ವಿಚಿತ್ರದೇಹ vicitra-dēha. having a variegated body; elegantly formed; a cloud. (R.).

ವಿಚಿತ್ರಲಲಿತ vicitra-lalita. N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯ vicitra-vīrya. N. of a king of the lunar race (Bh. 1, 3, 1).

ವಿಚಿತ್ರಿತ vi-citrita. variegated, coloured; wonderful (Cpr. 1, 83).

ವಿಚೇತನೆ vi-cētane. senselessness, unconsciousness (Cpr. 8, 86).

ವಿಚ್ಛನ್ದ vi-c-chanda. = ಪಿಚ್ಛನ್ದ, ಬಿಚ್ಚಣ್ಣ, ಬಿಚ್ಚನ್ದ, ವಿಚ್ಛನ್ದಕ q. v., ವಿಛ್ಯನ್ದ.

ವಿಚ್ಛನ್ದಕ vi-c-chandaka. *a building consisting of several stories and surrounded by a portico;* a palace, a temple.

ವಿಚ್ಛಾಯ vi-c-chāya. 1. *the shadow of a flock of birds.*

ವಿಚ್ಛಾಯ vi-c-chāya. 2. destitute of shadow, shadowless. 2, a jewel, a gem.

ವಿಚ್ಛಾಯೆ vi-c-chāye. discoloured condition (Bp. 46, 58).

ವಿಚ್ಚಿತಿ vicchiti. Tbh. of ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ. cessation (My.).

ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ vi-c-chitti. cutting asunder, tearing asunder, dividing, separating; cutting off, breaking off; interruption, cessation; stealing, theft; anything stolen (ಚೌರ್ಯ, ಸ್ತೇಯ, ಕಳವು Mr. 226); destruction, loss; cesura, pause in a verse; boundary, limit; N. of certain amorous gestures practised by a mistress or heroine in a drama. see ಪಜಾ 1.

ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಚಿತ್ರ vicchitti-citra. N. of a class of embellishments in poetical composition (Kāvy. III, 2, B, 2. 56-80; *cf.* III, 1 and ನಾನಾ-).

ವಿಚ್ಛಿನ್ನ vi-c-chinna. cut asunder, severed, divided, parted, cut off; broken off, broken; interrupted, discontinued, ceased; violated; destroyed; variegated, diversified (Bp. 27, 18; 30, 2; B. 4, 78). — ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ. rep. various (Bp. 35, 35).

ವಿಚ್ಛೇದ vi-c-chēda. cutting asunder or into pieces, dividing, separation, disjunction; cutting off; breaking off, breaking; a broken piece; interruption, termination, disappearance; the division of a book, a section; dissension, difference; space, interval. see ಎಡೆಯುಡುಗು.

ವಿಚ್ಛೇದನ vi-c-chēdana. cutting asunder, etc. (ಕಲ್ಪನ, ಕರ್ತನ, etc., ಕಡಿಹಂ Mr. 433).

ವಿಚ್ಯಾರ vicyāra. Tbh. of ವಿಚಾರ. (Cb. 143). — ವಿಚ್ಯಾರಗೇಡು. = ವಿಚಾರಗೇಡು. (Cb. 126).

ವಿಛ್ಯನ್ದ vichyanda. = ವಿಚ್ಛನ್ದ. see ಬಿಚ್ಚನ್ದ.

ವಿಜನ vi-jana. free from people, *lonely, solitary.*

ವಿಜನನ vi-janana. bearing young, bringing forth. see ವೈಜನನ.

ವಿಜಪಿಲ vijapila. *mud, a muddy place* (ಪಿಚ್ಚಿಲ, ಕೆಸಱುಳ್ಳೆಡೆ Hlā., MS. ವಿಜಲಕ; ಪಿಚ್ಚಿಲ, ಕೆಸಱ ನೀರ್ Mr. 418).

ವಿಜಯ vi-jaya. conquest, *victory,* overcoming. 2, a victor (ಧುರಜೈತ್ರ, ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನು Nn. 94). 3, Arjuna (ಪಾರ್ಥ, ಅರ್ಜುನ 94). 4, yellow myrobalan, Terminalia chebula (ಅಭಯ, ಅಣಿಲೆ 94; Sk. ವಿಜಯೆ). 5, the twenty-seventh year of the cycle of sixty (My.).

ವಿಜಯತೆ vi-jayate. victorious state (Bp. 36, 28).

ವಿಜಯದಶಮಿ vijaya-daśami. the tenth day of the dasara feast (My.).

ವಿಜಯನಗರ vijaya-nagara. N. of a town (B. 3, 14; 4, 7. 80. 126).

ವಿಜಯನ್ತ vi-jayanta. the victorious: Indra. see ವೈಜಯನ್ತ.

ವಿಜಯರಾಘವ vijaya-rāghava. Rāma; N. (My.).

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ vijaya-lakṣmi. = ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ. the godess of victory. (Abh. P. 9, 165; Grj. 2, 106 va.).

ವಿಜಯಶೇಷಿ vijaya-śēṣi. = ವಿಜಯಸೇಸಿ. (Śmd. 376). one who has almost gained the victory.

ವಿಜಯಶ್ರೀ vijaya-śrī. = ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ. (Cpr. 4, 10).

ವಿಜಯಸೇಸಿ vijaya-sēsi. Tbh. of ವಿಜಯಶೇಷಿ, q. v.

ವಿಜಯಾನನ್ದ vijaya-ānanda. N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿಜಯಾರ್ಧ vijaya-ardha. N. of a mountain (Cpr. 6, 2).

ವಿಜಯಿ vi-jayi. hemp (ಬಂಗಿ Mr. 116; Sk. ವಿಜಯೆ).

ವಿಜಯೇಶ್ವರ vijaya-īśvara. Śiva (Bp. 42 sum.; 42, 39).

ವಿಜಯೋತ್ಸವ vijaya-utsava. victory-festival (J. 23, 49).

ವಿಜಾತ vi-jāta. born separately; base-born; of a mixed origin; generated; born; wild, refractory (Mhr.).

ವಿಜಾತಿ vi-jāti. 1. different origin or birth. 2, a different species; a different kind (Mr. 337). 3, a different caste or tribe; a low caste (J. 17, 1; My.; see Sp. s. ಜಾತಿಹೀನ).

ವಿಜಾತಿ vi-jāti. 2. the feathered tribe, birds (V. 4, 13).

ವಿಜಾತೀಯ vi-jātīya. of a different or mixed origin; of a different kind or sort (My.).

ವಿಜಾತೆ vi-jāte. *a woman who has borne children*; a mother.

ವಿಜಾಪುರ vijā-pura. N. of a town (B. 4, 8. 145). ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಇಜಾರದವರೆಷ್ಟು ಜನ? ಅನ್ನ ಹಾಗೆ (Prv.).

ವಿಜಿಗೀಷಣ vi-jigīṣaṇa. = ವಿಜಿಗೀಷು. (Bp. 20, 38).

ವಿಜಿಗೀಷು vi-jigīṣu. desirous of victory or conquest, desirous to overcome or surpass (Cpr. 7, 28 va.). ಶತ್ರುವನಾಕ್ರಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲೆನ್ನು, ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳಂ ಹಾರುತೆ ದುರ್ಗಾದಿಗಳಂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿಜಿಗೀಷುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು (ಅಸನ Nr.).

ವಿಜಿಗೀಷೆ vi-jigīṣe. *a desire to conquer or overcome or surpass, emulation.*

ವಿಜಿತ vi-jita. conquered, subdued, won, gained (Cpr. 6, 6. 43; Bp. 5, 1; 39, 56; Rśv. 5, 26).

ವಿಜಿತಬಲ vijita-bala. one who has conquered an army (Rām. 1, 14, 2).

ವಿಜಿಲ vijila. *sauce, etc. mixed with rice-water or gruel, any sauce, or condiment with gravy* (see Nr. s. ಮಾದುರ).

ವಿಜುಗುಪ್ಸತೆ vi-jugupsate. disgust, aversion: one of the sthāyi-bhāvas (Kāvy. IV, 2, 15).

ವಿಜುಲಿ vijuli. (= ವಿಜಿಲ). (ತುಟುದ ಕಚ್ಚರಿ Mr. 219).

ವಿಜೃಮ್ಭ vi-jṛimbha. displaying, extending, etc. (Cpr. 4, 33).

ವಿಜೃಮ್ಭಣ vi-jṛimbhaṇa. yawning, gaping; expanding, unfolding, displaying, exhibiting, extending; displaying activity or energy, exhibiting courage, power, etc.; blossoming, budding; pastime, sport. see ಕೆಳರ್ 1, ಪೊಣರ್ಚಿಸು, ಮಸಗು 1; Cpr. 5, 118.

ವಿಜೃಮ್ಭಿತ vi-jṛimbhita. yawned; expanded, opened, unfolded, displayed, exhibited, acted; *blown, blossomed;* arisen, appeared; sported, wantoned; pastime, sport; wish, desire; act. see ಭುಜಂಗ–; Bp. 58, 68.

ವಿಜೃಮ್ಭಿಸು vi-jṛimbhisu. to yawn; to expand, to unfold oneself, etc. see Bp. 39, 43; 51, 59; 53, 9; Rśv. 5, 116; 13, 4.

ವಿಜ್ಞ vi-jña. knowing, intelligent; wise, learned; *clever, skilful;* discreet.

ವಿಜ್ಞಪ್ತಿ vi-jñapti. = ವಿಜ್ಞಾಪನ. (My.).

ವಿಜ್ಞಾತ vi-jñāta. discerned, understood, known; *celebrated, famous, notorious.*

ವಿಜ್ಞಾನ vi-jñāna. = ಬಿನ್ನಣ, etc. distinguishing, perceiving, discerning, understanding; *intelligence, knowledge, science, learning, worldly knowledge of any kind, wisdom;* experience, experimental knowledge; skill.

ವಿಜ್ಞಾನಿ vi-jñāni. = ಬಿನ್ನಣಿ. learned, well-informed, clever, skilful, proficient.

ವಿಜ್ಞಾನಿಕ vi-jñānika. = ಬಿನ್ನಣಿಗ. learned, etc. (= ವಿಜ್ಞಾನಿ).

ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರೀಯ vijñāna-īśvarīya. N. of a commentary (the mitākṣarā) by Vijñāneśvara on Yājñavalkya's dharmaśāstra (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪನ vi-jñāpana. = ಬಿನ್ನ 2, ಬಿನ್ನಪ, ಬಿನ್ನಹ. the act of making known or acquainting, teaching; representing, informing; respectful statement or communication, respectful representation, humble intimation. — ವಿಜ್ಞಾಪನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to state respectfully (Rśv. 5, 133; Śśv. 1, 79 va.; J. 2, 37).

ವಿಜ್ಞಾಪನಪತ್ರಿಕೆ vijñāpana-patrike. = ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ. a letter of respectful communication and petition (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪನೆ vi-jñāpane. = ವಿಜ್ಞಾಪನ. (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪಿತ vi-jñāpita. apprised, informed; respectfully told and represented (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪಿಸು vi-jñāpisu. = ಬಿನ್ನವಿಸು, etc. to make a respectful representation or request, to state respectfully, to represent, to submit (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪ್ತಿ vi-jñāpti. = ವಿಜ್ಞಪ್ತಿ. humble intimation, etc. (G.).

ವಿಜ್ಞಸಾರ vijñā-(*i. e.* ವಿಜ್ಞ-) sāra. one who is the best of the skilful, etc. (Rām. 1, 8, 21).

ವಿಜ್ಞೇಯ vi-jñeya. to be perceived or known or understood (Hlā. II, 109); cognizable, discernible, comprehensible.

ವಿಂಜು viñju. a wagtail (ಖಂಜನ, ಖಂಜರೀಟ Hlā.).

ವಿಟ್ viṭ. nominative of ವಿಷ್, q. v. excrement, etc.

ವಿಟ viṭa. = ವಿಠ. *a voluptuary, a libertine, a lecher, a gallant, a paramour* (see Mr. s. ವೇಶ್ಯಾವರ); a catamite; a rogue, a cheat. ವಿಟನಾದವಗೆ ಮುಠವಾದರೇನು? (Prv.).

ವಿಟಕೋವಿದ viṭa-kōvida. an experienced libertine (Bp. 26, 11).

ವಿಟಗಾತಿ viṭa-gāti. = ವಿಟಗಾರ್ತಿ. (My.).

ವಿಟಗಾಱ viṭa-gāṟa. a libertine, a lecher (My.; ವಿಟ G.).

ವಿಟಗಾಱಿಕೆ viṭa-gāṟike. whoredom, lewdness (My.).

ವಿಟಗಾರ್ತಿ viṭā-gārti. a strumpet, a harlot (My.).

ವಿಟಂಕ vi-ṭaṅka. *a dove-cot* (ಕಪೋತ, ಹೆಟ್ಟಗೆ Mr. 200).

ವಿಟಚೇಷ್ಟೆ viṭa-ceṣṭe. the conduct of a libertine or lewd man, lewdness (Bp. 26, 14).

ವಿಟಜಂಗಮ viṭa-jaṅgama. a lewd Jaṅgama (Bp. 11 sum.).

ವಿಟತನ viṭatana. = ವಿಟತ್ವ. (Bp. 42, 6; My.).

ವಿಟತ್ವ viṭatva. lewdness (Bp. 12, 56; 26, 19; My.).

ವಿಟಪ viṭapa. *the young branch of a tree or creeper; a branch* (in general, ಮರದ ಕೊಮ್ಬು Hlā.; Mr. 104); *a bush, a thicket.* (ಹೊದಱ್ Hlā.).

ವಿಟಪಿ viṭapi. ವಿಟಪೀ. having branches; *a tree;* the Indian fig-tree, Ficus indica.

ವಿಟಪೀವರ viṭa-pīvara. a stout, robust gallant. 2, viṭapīvara, an excellent tree (J. 6, 27).

ವಿಟಲ viṭala. = ವಿಟ್ಠಲ, etc. (My.).

ವಿಟಾಳ viṭāḷa. impurity, pollution (Mhr.; Bh. 3, 5, 19; 3, 18, 10).

ವಿಟ್ಖದಿರ viṭ-khadira. *a kind of fetid Mimosa, Vachellia farnesiana* W. & A. (= ಅರಿಮೇದ).

ವಿಟ್ಚರ viṭ-cara. filth-goer: *a village hog.*

ವಿಟ್ಟು viṭṭu. Tbh. of ವಿಷ್ಣು-. — ವಿಟ್ಟಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. see ಹೆಗಲ-.

ವಿಟ್ಟೆ viṭṭe. Tbh. of ವಿಷ್ಠೆ. excrement. (Bp. 11, 11).

ವಿಟ್ಠಲ viṭṭhala. = ವಿಟಲ, ವಿಠಲ. Viṣṇu or Kriṣṇa (worshipped as Viṭōba especially at Punderpoor, My.; see ಪುರನ್ದರ-).

ವಿಠ viṭha. = ವಿಟಿ. (ಮಧುಪ್ರಿಯ, ಭುಜಂಗ Nn. 29; ಭುಜಂಗ 63).

ವಿಠಲ viṭhala. = ವಿಟ್ಠಲ. (My.). — ವಿಠಲಭಟ್ಟ. N. ವಿಠಲಭಟ್ಟನು ಪುರಾಣ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಯಿತು (Prv.). — ವಿಠಲರಾಯ. Krisna; N. (My.).

ವಿಡ viḍa. *a kind of factitious salt;* a particular kind of fetid salt. 2, a fragment, a bit (*cf.* ಬಿಡ 2).

ವಿಡಕ viḍaka. (= ಪಿಟಕ). a basket (ಹೆಡಗೆ Mr. 208, o. rs. ಹೆಡಿಗೆ, ಹೆಡೆಗೆ).

ವಿಡಂಗ viḍaṅga. = ವಡಂಗ, ವಿಳಂಗ. *the vegetable and medicinal substance Embelia ribes* (Erycibe paniculata, considered of great efficacy as a vermifuge, = ಅಮೋಘೆ; see Mhr. s. ವಾಯುವಿಡಂಗ). see ವಾಯು–.

ವಿಡಮ್ಬ vi-ḍamba. = ವಿಡಮ್ಬನ. see ಮೆಟ್ 1; Bh. 1, 15, 19.

ವಿಡಮ್ಬಕ vi-ḍambaka. a man who ridicules or mocks (ನಿನ್ದಿಸುವವನು G.).

ವಿಡಮ್ಬನ vi-ḍambana. imitation, copying, assuming a similar appearance or dress, disguise, masquerade; simulation; imposture, deceiving, deception, fraud (Sk.; ಕಪಟ, ವಂಚನೆ My.; Bh. 8, 22, 22). 2, making a show of: displaying, exhibiting, showing, display, manifestation, etc. (see ಬೇದ–, ವಿಸ್ಮಯ–). 3, ridiculing, mocking; slighting (ಕಳೆ Śm. 112). 4, afflicting, distressing, vexation, distress. 5, = ದವುಲು (G.).

ವಿಡಮ್ಬರ vi-ḍambara. = ವಿಡಮ್ಬನ. (Bp. 40, 51. 81. 82. 84).

ವಿಡಮ್ಬಿತ vi-ḍambita. imitated, simulated; mocked at; deceived; vexed; distressed, abject. (R.).

ವಿಡಮ್ಬಿಸು vi-ḍambisu. to become manifest, to appear (Cpr. 5, 19).

ವಿಡಲವಣ viḍa-lavaṇa. = ವಿಡ. (ಕೃತಕ Mr. 143).

ವಿಡಾಯ viḍāya. = ವಿಡಾಯಿ. grand display; pomp; greatness; might (Bh. 3, 8, 31; V. 38, 80; J. 29, 11; 31, 14; ವಹಣಿ Bhn. 5).

ವಿಡಾಯಿ viḍāyi. = ವಿಡಾಯ, q. v. (Bh. 1, 12, 3; 3, 6, 21; Rām. 1, 16, 41; 6, 14, 24; J. 4, 30; 33, 26). — ವಿಡಾಯಿಗೆಡಿಸು. –ಕೆಡಿಸು. to destroy the greatness or might of — (Rām. 1, 16, 6).

ವಿಡೂರ viḍūra. = ವಿಡ್ದೂರ. ವಿಡೂರ ಬನ್ದದ್ದು ಅಡೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ವಿಡೋಜಸ್ viḍōjas. *Indra.*

ವಿಡೌಜಸ್ viḍaujas. = ಬಿಡೌಜ. *Indra.*

ವಿಡ್ದೂರ viḍḍūra. = ಇಡ್ದೂರ, ವಿಡೂರ. enmity, annoyance, molestation (My.; Te.; see ರಾಜ–).

ವಿಡ್ವರಾಹ viṭ-varāha. (= ವಿಟ್ಚರ). a village hog. (R.).

ವಿಣ್ಮೂತ್ರ viṭ-mūtra. feces and urine (My.; B. 5, 321).

ವಿತ್ vit. (= ಬಿತ್ತು). knowing, knowledge.

ವಿತಂಸ vi-taṁsa. = ವೀತಂಸ. a cage; etc.

ವಿತಣ್ಡ vi-taṇḍa. a sort of lock or bolt with three divisions or wards. 2, an elephant. 3, = ವಿತಣ್ಡೆ, q. v. (My.).

ವಿತಣ್ಡಾವಾದ vitaṇḍā-vāda. = ವಿತಣ್ಡೆ. (My.).

ವಿತಣ್ಡಾವಾದಿ vitaṇḍā-vādi. a person who raises idle objections, a hypercritic (My.).

ವಿತಣ್ಡೆ vi-taṇḍe. = ವಿತಣ್ಡ No. 3, ವಿದಣ್ಡ. *cavil, captious objection, carving, idle confuting or objecting against, hypercriticism, perverse or frivolous argument, unprofitable and vexatious wrangling.* 2, criticism in general.

ವಿತತ vi-tata. stretched out; extended, spread out, expanded; lengthened, elongated, large, broad, wide; prepared, diffused, performed, accomplished, celebrated. 2, any stringed instrument. see Śmd. 129; Ch. v. 8; Kāvy. I, 1*a*, 6; Cpr. 5, 50; Bp. 1, 48; 6, 22; Mr. 362; ತತ–.

ವಿತತಿ vi-tati. stretching out; spreading, extension, expansion; a collection, a quantity, a multitude; a clump, a cluster (Bp. 1, 42. 51; 5, 29. 39; 55, 22; J. 31, 56).

ವಿತಥ vi-tatha. *untrue, false.*

ವಿತನ್ತು vi-tantu. having no thread (with the marriage badge): a widow (My.). 2, a good horse.

ವಿತನ್ದ್ರ vi-tandra. untired, indefatigable, without sleep.

ವಿತನ್ದ್ರತ್ವ vi-tandratva. wakefulness, vigilance, indefatigableness (Rśv. 1, 9).

ವಿತರಣ vi-taraṇa. crossing or passing over. 2, a gift, a donation. 3, giving up, abandoning. 4, liberal; regardless of restraint (as to expense); liberality (Cpr. 2, 5; Bp. 5, 64; 19, 4; Rśv. 4, 112; My. also as ವಿತರಣೆ).

ವಿತರಣಗುಣ vitaraṇa-guṇa. liberality (My.).

ವಿತರತ್ vi-tarat. passing over; conveying away; giving; producing, causing (Cpr. 7, 151).

ವಿತರ್ಕ vi-tarka. reasoning, argument, discussion, controversy (ವಿವಾದ Śmd. 105 Cm.); inference, conjecture, guess, supposition, opinion; *deliberation, consideration of probabilities or alternatives, doubt, apprehension* (ತರ್ಕ Mr. 522). see Kāvy. I, 5, 48; III, 3, B, 9; Cpr. 1, 31.

ವಿತರ್ಕಿತ vi-tarkita. conjectured, imagined, anticipated. (R.).

ವಿತರ್ದಿ vi-tardi. *a raised square piece of ground in the centre of a house or temple,* a quadrangular seat of earth, etc., a kind of altar or temporary stage, a temporary platform. see Nr. s. ಜಗಳಿ.

ವಿತರ್ದಿಕೆ vi-tardike. = (ಬಿತ್ತರಿಗೆ), ವಿತರ್ದಿ. *a raised square piece of ground, etc.* (ಜಗಲಿ Hlā.; ಜಗುಲಿ, ವೇದಿಕೆ Mr. 199).

ವಿತಲ vi-tala. the second in order of the seven lower regions (see Mr. s. ಕೆಳಲೋಕ; Bp. 32, 36; J. 24, 12).

ವಿತಸ್ತಿ vi-tasti. *a long span measured by the extended thumb and little finger,* equal to twelve aṅgulas (ಕಿರುಬೆರಳ ಗೇಣ್ Mr. 324).

ವಿತಾನ vi-tāna. *stretching or spreading out, expansion, extension* (ಪ್ರಸರ, ಹರಹಿದುದು Nn. 115). 2, increase (ಪೆರ್ಚುಗೆ, ಹೆಚ್ಚುಗೆ 115); — *a heap, a quantity, a multitude.* 3, *an awning, a canopy* (ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು, ಮೇಲುಕಟ್ಟು 115; ಮೇಲ್ಕಟ್ಟ Mr. 493). 4, *a sacrifice* (ಮಖ, ಯಜ್ಞ 115; ಮಖ 493). 5, the sacrificial hearth on which the sacred fires are kept, or the sacred fire itself. 6, *season, opportunity* (ಅವಧಿ 493); — leisure, rest, interval of occupation. 7, unfolding: deliberation, etc. (ವಿಚಾರ, ವಿಚಾರಿಸುವುದು 115; ವಿಚಾರ 493). 8, quickness (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ 115). 9, *empty, vacant* (ಶೂನ್ಯ 115; 493). 10, pithless, sapless. 11, *dull, stupid.* see Ch. v. 62. 92. 100. 233.

ವಿತಾಳ vitāḷa. Tbh. of ವಿತಾನ. expansion, extension, increase, excess (Bh. 8, 26, 44).

ವಿತಾಳಿಸು vitāḷisu. to expand (v. i.), to increase, to become excessive (Rām. 6, 50, 5. 18); to be wholly engaged or absorbed in (Bh. 2, 9, 29).

ವಿತುನ್ನ vi-tunna. *the pot-herb Marsilia quadrifolia* (M. dentata Roxb.).

ವಿತುನ್ನಕ vi-tunnaka. *the tree Flacourtia cataphracta* Roxb. 2, *coriander seed.* 3, *blue vitriol.*

ವಿತೆ vite. Tbh. of ವ್ಯಥೆ. useless, etc. (Śmd. 338. 353; ಪ್ರಯೋಜನ ಮಿಲ್ಲದುದು 338).

ವಿತ್ತ vitta. *known, notorious, famous.* 2, found out; *investigated, examined, discussed, judged.* 3, found, acquired, gained, possessed. 4, *property, wealth, goods, money, substance, thing* (ಪ್ರಕರ, ಕಸ್ವರ Nn. 45; ವಸ್ತು, ಬಣ್ಣ Mr. 346). 5, power.

ವಿತ್ತವಣಿಜ vitta-vaṇija. a shroff (ಚಿನ್ನವರದಂ Mr. 358).

ವಿತ್ತಾಧಿಪ vitta-adhipa. Kubēra (Cpr. 2, 23 va.).

ವಿತ್ತಾಧೀಶ vitta-adhīśa. = ವಿತ್ತಾಧಿಪ. (Śsv. 1, 83).

ವಿತ್ತಿ vitti. 1. knowledge; investigation. 2, probability. 3, acquisition, gain. see ಪರಿ-.

ವಿತ್ತಿ vitti. 2. Tbh. of ವೃತ್ತಿ 1. turning round, etc. (Śmd. 353 Mdb.).

ವಿತ್ತೇಶ್ವರ vitta-īśvara. Kubēra (My.).

ವಿತ್ತೇಷಣ vitta-īṣaṇa. desire of wealth (My.).

ವಿತ್ಪತ್ತಿ vitpatti. Tbh. of ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ. production. (My.).

ವಿತ್ಪನ್ನ vitpanna. Tbh. of ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ. produced (Bh. 3, 19, 9; My.).

ವಿತ್ರ vitra. Tbh. of ವೃತ್ರ. darkness, etc. see ವಿತ್ರಾರಿ.

ವಿತ್ರಸ್ತ vi-trasta. frightened, alarmed. (R.).

ವಿತ್ರಾರಿ vitra-ari. = ವೃತ್ರಾರಿ. Indra; N. of a serpent (Bp. 46, 28).

ವಿತ್ರಾಸ vi-trāsa. *fear, terror, alarm.*

ವಿದ್ vid. ವಿತ್. who or what knows, a knower, knowing. 2, obtaining, possessing (ಯುತ, etc. Mr. 440). 3, knowing, knowledge. see ಆತ್ಮ-, ತ್ರಿಕಾಲ-, ಸಂ-.

ವಿದ vida. knowing, a knower. see ಆತ್ಮ-, ವೇದ-. 2, one who has obtained. see ಕೀರ್ತಿ-, ಸುವಯೋ-.

ವಿದಂಶಿಕೆ vi-daṁśike. = ಅಡ್ಡಪೊಜೆ. a pole usually placed across the shoulder for carrying loads. (Mr. 213).

ವಿದಗ್ಧ vi-dagdha. burnt, inflamed; consumed by fire; cooked; destroyed, spoiled. 2, *clever, shrewd, knowing, witty;* subtle, cunning, crafty.

ವಿದಗ್ಧತನ vi-dagdhatana. sharpness, shrewdness, cleverness, wit (Bp. 12, 6; 17, 23).

ವಿದಗ್ಧೆ vi-dagdhe. a sharp or knowing woman (ವಾಣಿನಿ Hlā.; Ch. v. 100).

ವಿದಣ್ಡ vi-daṇḍa. = ವಿತಣ್ಡ, etc. hypercriticism, etc. (Bp. 53, 8).

ವಿದತ್ vidat. ವಿದನ್ತ. *knowing, learned, intelligent, wise.*

ವಿದನಿ vi-dani. Tbh. of ವಿಧ್ವನಿ. an unnatural sound. (Bp 47, 8).

ವಿದರ vi-dara. *tearing asunder, rending.*

ವಿದರ್ಭ vidarbha. a district and city to the south-west of Bengal, the modern Berar proper. 2, the king of Vidarbha (Rām. 3, 2, 16).

ವಿದರ್ಭಕನ್ಯೆ vidarbha-kanye. = ವಿದರ್ಭಜೆ. (My.).

ವಿದರ್ಭಜೆ vidarbha-je. Damayantī, the wife of Nala. 2, Rukmiṇī, the wife of Kṛiṣṇa (My.).

ವಿದರ್ಭರೀತಿ vidarbha-rīti. the style of poetical composition that is peculiar to Vidarbha (Kāvy. IV, 1, 2-4. 9).

ವಿದಲ vi-dala. *rent asunder, split; opened, blown* (as a flower); rending; the cuttings or chips of any substance; a basket made of split bamboos (*cf.* ಬಿದರು).

ವಿದಲನ vi-dalana. tearing or rending asunder, splitting, breaking to pieces (Bp. 31, 1).

ವಿದಲಿತ vi-dalita. burst asunder, rent, torn, split; opened, blown (as a flower, Cpr. 6, 81).

ವಿದಲಿತವನರುಹ vidalita-vanaruha. N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿದಾರಕ vi-dāraka. tearing asunder, rending; a render, a divider. 2, a tree or rock in the middle of a stream dividing its course (see Nr. s. ಕಡಲ್ 1). 3, *a hole or pit for water sunk in the bed of a dry river.*

ವಿದಾರಣ vi-dāraṇa. tearing asunder, rending, splitting; killing, massacre, slaughter; war (ಕಾಳಗ Mr. 289). see ಪೋೞ್ 1, ಸೀೞ್ 1.

ವಿದಾರಿ vi-dāri. tearing asunder. 2, *the plant Batatas paniculata* Chois.

ವಿದಾರಿತ vi-dārita. torn asunder, rent, split. (R.).

ವಿದಾರಿಸು vi-dārisu. to tear asunder or to pieces, to rend, to split (Bp. 22, 12; 29, 6; see Grj. s. ಡುಱುಕು). [ಹೃದಯಮುನಳವಳಿಲಿನ್ದುಜೆ ವಿದಾರಿಸುವುದಿನ್ತು Kr. 3, 10; Vr. 51, 28].

ವಿದಾರೀಗನ್ಧೆ vidārī-gandhe. *the plant Hedysarum gangeticum.*

ವಿದಾಹ vi-dāha. burning; great heat (Cpr. 8, 84; see ತನು-).

ವಿದಿಕ್ಕು vi-dikku. Tbh. of ವಿದಿಶ್. (My.).

ವಿದಿತ vidita. *known, perceived, understood*; apprised, informed; represented; knowledge, information, representation; consideration, thought (Bp. 2, 24).

ವಿದಿಶ್ vi-diś. ವಿದಿಕ್. = ವಿದಿಕ್ಕು. an intermediate point of the compass.

ವಿದಿಶೆ vi-diśe. = ವಿದಿಶ್. (ಅನ್ತರಾಲ, ಪ್ರದಿಶೆ Mr. 59).

ವಿದು vidu. 1. = ಬಿದು 2. *the hollow between the frontal globes of an elephant.*

ವಿದು vidu. 2. = ಬಿದು 1. Tbh. of ವಿಧು. the moon. (ಚನ್ದ್ರ Śm. 16).

ವಿದುರ vidura. *knowing, intelligent, wise.* 2, N. of the younger brother of Dhṛitarāṣṭra and Pāṇḍu (J. 7, 19).

ವಿದುಲ vidula. *the ratan, Calamus rotang* (and also Calamus fasciculatus, ಹಜ್ಜೆಯ ಮರ Hlā.; see Si. 128; *cf.* ಬಿದುರು).

ವಿದುಷ viduṣa. Tbh. of ವಿದ್ವಸ್. a learned, wise man, a scholar (My.)

ವಿದುಷಿ viduṣi. a learned, intelligent woman (Sk.; My.).

ವಿದೂರ vi-dūra. very far, remote; far from, devoid of, without (ರಹಿತ Śmd. 4 Cm.; Bp. 32, 2; Bh. 1, 7, 3).

ವಿದೂರಥ vidūratha. N. of a king, younger brother of Haṁsadhvaja (J. 10, 44).

ವಿದೂಷಕ vi-dūṣaka. corrupting, contaminating, a defiler; censorious; a detractor, an abuser; jocular; a jester, a buffoon; the jocose companion and confidential friend of the hero of a dramatical play; a libertine, a catamite. see Cpr. 8, 44 va.; Bp. 22, 60; J. 6, 31; 7, 6.

ವಿದೆ vide. ವಿದಾ. (= ಬಿತ್ತೆ). knowledge, learning, understanding, intellect.

ವಿದೇಶ vi-dēśa. another or foreign country, any place away from home (My.).

ವಿದೇಹ vi-dēha. bodiless, Kāma (Cpr. 1, 77). 2, a district in the province of Behar, Mithilā, Tirhut (Cpr. 1, 74. 77. 78); its people; a king of Mithilā (Janaka, etc.; Rām. 1, 16, 21).

ವಿದೇಹಕನ್ಯೆ vidēha-kanye. Sītā (My.).

ವಿದೇಹೆ vi-dēhe. *Mithilā* (the capital of Tirhut).

ವಿದ್ದಿ viddi. = ಬಿದ್ದಿ. Tbh. of ವೃದ್ಧಿ 1. increase, etc. (Śmd. 353).

ವಿದ್ದೆ vidde. Tbh. of ವಿದ್ಯೆ. learning. (My.; Te.). [ಓದದೋದಱಯುದ ವಿದ್ದೆ ಸಲ್ಲದ ಚದುರ್ ನೆಜೆ ಕಲ್ಲದ ಕಲ್ಪಿ Pb. 4, 95]. ಬಿಲ್ಲ ವಿದ್ದೆಯಂ ಬಲ್ಲನನು (ಕೃತಪುಂಖ, etc. Hlā.).

ವಿದ್ಧ viddha. = ಬಿದ್ಧ 2. *pierced, perforated, penetrated;* wounded; beaten; thrown, cast, sent; opposed, impeded; resembling, like.

ವಿದ್ಧಕರ್ಣಿ viddha-karṇi. having bored ears. 2, *the plant Clypea hernandifolia* W. & A.

ವಿದ್ಯ vidya. a scholar (Śmd. 402; Cpr. 5, 138). 2, Tbh. of ವಿದ್ಯೆ (Bh. 1, 8, 13; J. 2, 61; My.; B. 4, 2; 5, 171; see ಸಿಜ–). ವಿದ್ಯಕ್ಕಿನ್ತ ಬುದ್ಧಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಬುದ್ಧಿಗಿನ್ತ ಆಹಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠ. — ವಿದ್ಯವಿಲ್ಲದವ ಹದ್ದಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prvs.).

ವಿದ್ಯಮಾನ vidyamāna. being perceived or known; being found, being present; *being in existence, existing;* actual, real; being in one's possession.

ವಿದ್ಯಾ vidyā. = ವಿದ್ಯೆ. ವಿದ್ಯಾ ಬಕ್ಕಾರಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟು, ದೊಡ್ಡೆಯಾಗಿ, ಬಣ್ಣಯ ಬೋವನಾದ (Prv.). — ವಿದ್ಯಾಖಾತೆ. educational department (G.'s preface).

ವಿದ್ಯಾಗುರು vidyā-guru. a teacher of knowledge or science (My.).

ವಿದ್ಯಾತ್ರಯ vidyā-traya. = ತ್ರೈವಿದ್ಯ. three branches of knowledge. (Cpr. 1, 31).

ವಿದ್ಯಾದಾತೃ vidyā-dātṛi. one who imparts knowledge, a teacher (My.).

ವಿದ್ಯಾದಾನ vidyā-dāna. the giving of knowledge, teaching (My.).

ವಿದ್ಯಾಧನ vidyā-dhana. wealth consisting in learning; money acquired by scholarship (My.).

ವಿದ್ಯಾಧರ vidyā-dhara. = ಬಿಜ್ಜೋದರ. knowledge-holder; a particular kind of good or evil genius attending upon the gods; a kind of spirit or fairy. 2, the number 12 (? Ch.). 3, N. of persons.

ವಿದ್ಯಾಧರಚಕ್ರವರ್ತಿ vidyādhara-cakravarti. King Vidyādhara (Śmd. 155).

ವಿದ್ಯಾಧರಿ vidyā-dhari. = ಬಿಜ್ಜೋದರಿ. a female of the vidyādharas, a fairy, a sylph.

ವಿದ್ಯಾಧೇನು vidyā-dhēnu. the cow of knowledge, a form of the cow called kāmadhēnu (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ vidyā-abhyāsa. pursuit of learning, study (My.; B. 5, 88. 166. 197).

ವಿದ್ಯಾಮದ vidyā-mada. pride of learning (My.).

ವಿದ್ಯಾಮೃತ vidyā-amṛita. learning looked upon as ambrosia (Cpr. 4, 3).

ವಿದ್ಯಾರ್ಥ vidyā-artha. = ವಿದ್ಯಾಧನ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥವೇ ವೆಗ್ಗಳಂ (Sś. 15).

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ vidyā-arthi. one who seeks for knowledge: a student, a pupil, a disciple (My.; B. 3, 1. 3).

ವಿದ್ಯಾಲಯ vidyā-ālaya. a school; a college (My.).

ವಿದ್ಯಾವನ್ತ vidyā-vanta. a learned man (My.). feminines ವಿದ್ಯಾವನ್ತಳು, ವಿದ್ಯಾವನ್ತೆ (My.).

ವಿದ್ಯಾವಿನೋದ vidyā-vinōda. artful play (J. 33, 19).

ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದತ್ವ vidyā-viśāradatva. skill in science and art (Cpr. 2, 14 va.).

ವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಸಂಗ vidyā-vyāsaṅga. diligent study of science and art (My.).

ವಿದ್ಯಾಶಾಲಿ vidyā-śāli. possessed of learning; a learned person (My.).

ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆ vidyā-śāle. an institution for learning: a school; a college (My.).

ವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ vidyā-śikṣaka. a man who teaches knowledge (ಕಲ್ಲಾಯ್ತು Kk. 36).

ವಿದ್ಯಾಶುಲ್ಕ vidyā-śulka. the rate of a teacher's fees (My.).

ವಿದ್ಯಾಸದನ vidyā-sadana. = ವಿದ್ಯಾಲಯ. (My.).

ವಿದ್ಯಾಸಾಧನೆ vidyā-sādhane. acquisition of knowledge (My.).

ವಿದ್ಯಾಸಾಫಲ್ಯ vidyā-sāphalya. the profit of learning (My.).

ವಿದ್ಯಾಸಾಮರ್ಥ್ಯ vidyā-sāmarthya. the power of learning or science (My.).

ವಿದ್ಯಾಹೀನ vidyā-hīna. destitute of knowledge or learning, uninstructed, ignorant (My.).

ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವ vidyut-jihva. lightning-tongued: a kind of rākṣasa (My.).

ವಿದ್ಯುತ್ vi-dyut. = ವಿದ್ಯುತ್ತು. *lightning, electricity.* see ಮಿಂಚು 3.

ವಿದ್ಯುತ್ತು vi-dyuttu. Tbh. of ವಿದ್ಯುತ್ (Śmd. 106).

ವಿದ್ಯುನ್ನಟಿ vidyut-naṭi. lightning looked upon as an actress (Cpr. 4, 31).

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿ vidyut-māli. N. of an asura (My.).

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೆ vidyut-māle. garland of lightning: N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆ vidyut-late. lightning-creeper: forked or zigzag lightning (B. 5, 219; My.).

ವಿದ್ಯೆ vidye. ವಿದ್ಯಾ. = (ಬಜ್ಜೆ), ಬಂಜೆ 2, ಬಿಜ್ಜೆ, ವಿದ್ದೆ. knowledge, learning, science; an art; magical skill; a spell, an incantation; the goddess Durgā; learning considered as a goddess. see Kāvy. II, 1, 1-5. ವಿದ್ಯೆಗೆ ಎಡೆ ಇಲ್ಲ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಡೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). see Abh. P. s. ಪೊಡಕರಿಸು.

ವಿದ್ರಧಿ vidradhi. *a* (deep-seated or internal) *abscess.*

ವಿದ್ರವ vi-drava. running in different directions or away, *flight, retreat;* panic. 2, flowing out, oozing. 3, melting, liquefaction. 4, censure. 5, intellect.

ವಿದ್ರಾವ vi-drāva. flight, retreat; liquefaction. (R.).

ವಿದ್ರಾವಣ vi-drāvaṇa. driving away, chasing, defeating (Abh. P. 10, 226; Grj. 2, 106 va.; Bp. 53, 1; 60, 1); liquefaction.

ವಿದ್ರಾವಿತ vi-drāvita. driven away, put to flight (My.); liquefied.

ವಿದ್ರುತ vi-druta. run in different directions or away; agitated, alarmed; *liquefied, liquid, fluid.*

ವಿದ್ರುಮ vi-druma. *coral* (ಹವಳ Nn. 130; ಚೆಂಗುಡಿ Kk. 47; Śm. 68).

ವಿದ್ರುಮಲತೆ vidruma-late. *a sort of perfume* (= ಕಪೋತಾಂಘ್ರಿ).

ವಿದ್ವಜ್ಜನ vidvat-jana. a learned man, a scholar, a philosopher (Kāvy. IV. 2, 59; Abh. P. 6, 93).

ವಿದ್ವತ್ vidvat. = ವಿದ್ವತ್ತು, ವಿದ್ವಸ್.

ವಿದ್ವತ್ತು vidvattu. Tbh. of ವಿದ್ವತ್. (My.).

ವಿದ್ವತ್ತೆ vidvatte. = ವಿದ್ವತ್ವ. (Mhr.; B. 5, 169).

ವಿದ್ವತ್ವ vidvatva. learning, erudition (Cb. 134; My.).

ವಿದ್ವತ್ಸಭೆ vidvat-sabhe. an assembly or congregation of scholars (Ct. I, 1).

ವಿದ್ವತ್ಸಮೂಹ vidvat-samūha. = ವಿದ್ವತ್ಸಭೆ. (ಬುಧಚಯ Śmd. 253 Cm.).

ವಿದ್ವತ್ಸಮ್ಭಾವನೆ vidvat-sambhāvane. respectful reception or treatment of learned men (My.).

ವಿದ್ವತ್ಸಮಾಜ vidvat-samāja. = ವಿದ್ವತ್ಸಭೆ. (My.).

ವಿದ್ವತ್ಸೇವೆ vidvat-sēve. service of or attendance on scholars. ಪ್ರತಿಭೆಯುಮ್ ಅಭ್ಯಾಸಮುಂ ವಿದ್ವತ್ಸೇವೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯಮುಂ ಕವಿತೆಗೆ ಕಾರಣಂ (Śmd. 175).

ವಿದ್ವಸ್ vidvas. ವಿದ್ವತ್. = ವಿದುಷ, ವಿದ್ವತ್, ವಿದ್ವತ್ತು, ವಿದ್ವಾಂಸ, ವಿದ್ವಾನ್. *learned, wise;* a wise man, a learned man, a scholar.

ವಿದ್ವಾಂಸ vidvāṁsa. Tbh. of ವಿದ್ವಸ್ (Śmd. 108; ಧೀಮತ್, ಧೀರ, etc. Hlā.; ಶೀಘ್ರ Nn. 48; ಕವಿ 59; ಪಣ್ಡಿತ 126; ಸೂರಿ Mr. 223; Śmd. 133. 294 Cm.; C.). Nn. 42 has the following explanation of it (? o. rs. being ವಿದ್ವಂಶ, ವಿದ್ವಾಂಶ, ವಿದ್ವನ್ತ, ವಿದ್ವಾನ್ತ): ಆಗಸ (ಆಕಾಶ); 2, ಚಿತ್ರ (ಚಿತ್ರಂಗಳ್); 3, ಶಾಶ್ವತ (ಸ್ಥಿರ); 4, ಶಂಕರ (ಈಶ್ವರ); 5, ಸರಸಿಜನಾಭ (ವಿಷ್ಣು); 6, ಸಮಾನ (ಸಮ); 7, ಗುಣಾಢ್ಯ (ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಗುಣಜ್ಞನು); 8, ಅಸಿತ (ಕಪ್ಪು). — feminine ವಿದ್ವಾಂಸಳು (My.). ವಿದ್ವಾಂಸನಾದರೂ ವಿಧ್ವಂಸನಾಗದೆ ಇರ. — ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮುನ್ದೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬರ ಬಹುದೇ, ಗೋವಿನ್ದ? (Prvs.).

ವಿದ್ವಾನ್ vidvān. = ವಿದ್ವಸ್. (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223; B. 5, 230).

ವಿದ್ವಿಟ್ vi-dviṭ. = ವಿದ್ವಿಷ್. (Cpr. 5, 34).

ವಿದ್ವಿಟಿ vi-dviṭi. Tbh. of ವಿದ್ವಿಷ್. (ವಿದ್ವಿಷ Ct. II, 116).

ವಿದ್ವಿಟ್ಸ್ತ್ರೀ vidviṭ-strī. a hostile woman (not a good compound, Śmd. 76).

ವಿದ್ವಿಷ್ vi-dviṣ. ವಿದ್ವಿಟ್. = ವಿದ್ವಿಟಿ. hating, inimical, hostile, adverse; an enemy, a foe.

ವಿದ್ವಿಷ vi-dviṣa. = ವಿದ್ವಿಷ್. (ವಿದ್ವಿಟಿ Ct. II, 116; Bp. 51, 11).

ವಿದ್ವಿಷ್ಟ vi-dviṣṭa. hated, disliked, odious. 2, an enemy (Grj. 2, 106 va.).

ವಿದ್ವೇಷ vi-dvēṣa. *enmity, hatred;* contempt.

ವಿದ್ವೇಷಣ vi-dvēṣaṇa. one who hates, a hater. 2, hatred, enmity.

ವಿದ್ವೇಷಣವಿದ್ಯೆ vidvēṣaṇa-vidye. Vidyā looked upon as a deity who creates enmity (Abh. P. 6, 93).

ವಿದ್ವೇಷಿ vi-dvēṣi. hating, hostile; an enemy (My.).

ವಿಧ್ vidh. piercing, penetrating. see ಶ್ವಾ-.

ವಿಧ vi-dha. form, manner, kind, sort; fold (after numerals). *cf.* ವಿಧೆ. ವಿಧ ತಿಳಿದವನಾದರೂ ವಿಧಿ ಬಿಡದು. — ವಿಧ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮದ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). — ವಿಧವಿಧ. rep. ವಿಧ ವಿಧವಾಗಿ, variously (My.).

ವಿಧಜ್ಞ vidha-jña. knowing the form or manner. see ದೀಕ್ಷಾ-.

ವಿಧವತೆ vi-dhavate. widowhood (Cpr. 1, 35).

ವಿಧವೆ vi-dhave. = ವೆಧವೆ. a husbandless woman: *a widow* (ಪತಿ ಸತ್ತವಳು Mr. 303).

ವಿಧಾತ vi-dhāta. Tbh. of ವಿಧಾತೃ. (My.).

ವಿಧಾತೃ vi-dhātṛi. an arranger, a disposer, a maker, a creator. 2, *Brahmā.*

ವಿಧಾತ್ರ vi-dhātra. Tbh. of ವಿಧಾತೃ. (Śmd. 104; Kāvy. 1, 2, 93-95). ಧಾತು ತಿಳಿಯದವನು ವಿಧಾತ್ರನಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ವಿಧಾನ vi-dhāna. = ಬೆಸನ 1. the act of putting in order, arranging, making ready, disposing, ordering, performing, forming, making, placing on, putting on or in, putting down, commencing (ಅಗ್ರ Nn. 82, o. r. ಮಾಟ); arrangement, disposition, creation; act, action, especially the performance of prescribed acts or rites. 2, a rule, a precept; a law, an ordinance, an injunction; a regulation, sacred text. 3, an act of worship, a rite, a ceremony. 4, *a form, a mode, a method, a manner* (ವಿಧಿ Nn. 21). 5, a means, an expedient. 6, an assembly (ತನ್ತ್ರ, ಕೂಟ 75; *cf.* ವಿಧಿ No. 12). 7, in grammar: affixing, prefixing, taking as an affix, etc. see ಸಮುಕಟ್ಟು; Śmd. 14. 42. 65. 352. 383.

ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕ vidhāna-pūrvaka. according to rule or precepts (My.; B. 4, 215).

***ವಿಧಾನಸಭೆ vidhāna-sabhe.** Legislative Assembly.

ವಿಧಾಯಕ vi-dhāyaka. disposing, arranging, performing; consigning; enjoining. 2, a precept; an injunction (My.). 3, one who rules, a ruler, a leader (My.).

ವಿಧಾವನ್ತ vidhā-vanta. a man who receives hire, a hireling (C. Bp. 47, 15; Bh. 2, 1, 40).

ವಿಧಿ vi-dhi. = ಬಿದಿ. a rule, a formula, a precept, an injunction, a text prescribing any act or observance, a vedic text; the vēda (ಶ್ರುತಿ, ವೇದ Nn. 21). 2, *an order, an ordinance, a statute, a law.* 3, a rite, a ceremony. 4, a method, a manner, a way (ವಿಧಾನ Nn. 21). 5, *Brahmā* (ಅಮ್ಬುಜಾಸನ, ಬ್ರಹ್ಮ 21; ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Mr. 520). 6, *Viṣṇu.* 7, an excellent person (ಉತ್ತಮರ್ 21). 8, a clever or wise person (ವಿಚಕ್ಷಣರ್, ಬಲ್ಲವರ್ 21). 9, a poet (ಕವಿ, ಕವೀಶ್ವರ 21). 10, a physician. 11, *fate, destiny.* 12, an assembly (ಮೇಳ 21; ಕೂಟ Mr. 483; *cf.* ವಿಧಿ No 6). 13, *time* (ಕಾಲ 21; ಕಾಲ 483). 14, in grammar: the imperative (Śmd. 90. 91. 270. 272. 276. 289. 290; Kāvy. I, 5, 1-5). see Śmd. 41. 120. 342. 366; Prv. s. ವಿಧ. — ವಿಧಿ ಪಡು. -ಪಡು. to obtain or suffer fate (Cpr. 9, 8).

ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆ vidhi-kriye. the imperative (Śmd. 36, No. 144. 91).

ವಿಧಿತ vi-dhita. arranged, settled; apportioned, fixed, decreed (Bp. 2, 9).

ವಿಧಿದರ್ಶಿ vidhi-darśi. *a priest whose business is to see that everything at a sacrifice is done according to prescribed rules.*

ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ vidhi-prakāra. according to rule (My.).

ವಿಧಿರೂಪ vidhi-rūpa. the imperative; the permissive imperative (as in ಮಾಡಲಿ, My.).

ವಿಧಿಲಿಖಿತ vidhi-likhita. Brahmā's writ (on a man's fore-head): destiny (My.).

ವಿಧಿವತ್ vidhi-vat. agreeably to rule, in due form (My.).

ವಿಧಿವನ್ತ vidhi-vanta. a man who is in conformity with caste-rules (Bp. 57, 6).

ವಿಧಿವಶ vidhi-vaśa. the power or influence of a rule or of fate (Kāvy. III, 3, B, 48; Cpr. 3, 39).

ವಿಧಿಸು vi-dhisu. to prescribe, to order, to ordain, to appoint, to allot; to give order to (a person). (Bp. 43, 82; Si. 265; My.; B. 4, 186).

ವಿಧೀಕರಣ vidhī-karaṇa. the act of putting in order, arranging, regulating or ordering. see ಏಳವು.

ವಿಧು vidhu. = ಬಿದು 1, ವಿದು 2. *the moon.* 2, *Viṣṇu.*

ವಿಧುಕಲಾಧರ vidhu-kalā-dhara. Śiva (Bp. 11, 16).

ವಿಧುತ vi-dhuta. shaken about; shaken off; *abandoned, relinquished, left off.*

ವಿಧುಧರ vidhu-dhara. Śiva (Bp. 52, 5).

ವಿಧುನ್ತುದ vidhun-tuda. moon-troubler: *Rāhu.*

ವಿಧುಬಿಮ್ಬ vidhu-bimba. the moon's disk (J. 4, 7).

ವಿಧುಮುಖಿ vidhu-mukhi. a woman with a moon-like face (My.).

ವಿಧುಮೌಲಿ vidhu-mauli. Śiva (Bp. 61, 89).

ವಿಧುರ vidhura. *separated;* separation (from a mistress or lover, ಅಗಲ್ಕೆ Hlā.). 2, agitated, troubled, distressed, bewildered. 3, *adverse;* adversity (ಹೊಲ್ಲಮೆ Hlā.).

ವಿಧುರೆ vidhure. a woman who is distressed (Cpr. 5, 124).

ವಿಧುವನ vi-dhuvana. *shaking about, trembling, tremor.*

ವಿಧುವನಕರಣ vidhuvana-karaṇa. causing to shake about or tremble, etc. see ಕೊಸೆ.

ವಿಧುಹಾಸ vidhu-hāsa. = ಚನ್ದ್ರಹಾಸ No. 3. (J. 29, 8; 31, 37).

ವಿಧೂತ vi-dhūta. shaken or tossed about; trembling; shaken off, dispelled, removed; abandoned; repugnance (Bp. 10, 12; 21, 2; 38, 67; 39, 67).

ವಿಧೂನನ vi-dhūnana. causing to shake or tremble; *shaking, trembling, tremor.*

ವಿಧೃತ vi-dhṛita. kept apart. 2, seized, grasped, held; taken, assumed, possessed (Cpr. 4, 42 va.).

ವಿಧೆ vi-dhe. ವಿಧಾ. (= ಬೆಸ 1). *form, formula, rule.* 2, *manner, kind, sort, way.* 3, act, action. 4, doing well, prosperity, affluence. 5, *hire, wages.* 6, the food of horses, elephants, etc., fodder.

ವಿಧೇಯ vi-dhēya. to be arranged, to be prescribed, to be enjoined; to be placed on, fit to be put or built on (see ವಾಸ್ತು-); to be performed; liable to be ruled, governable, subject to; *compliant, submissive, tractable,* obedient. see ಬಱು 1.

ವಿಧೇಯತೆ vi-dhēyate. = ವಿಧೇಯತ್ವ. (Cpr. 2, 49 va.).

ವಿಧೇಯತ್ವ vi-dhēyatva. tractableness, docility, submission, obedience (My.).

ವಿಧ್ಯರ್ಥ vidhi-artha. the imperative (in grammar, Śmd. 54. 264. 269. 270 Cm.).

ವಿಧ್ಯುಕ್ತ vidhi-ukta. declared or enjoined by the vēdas or śāstras (My.).

ವಿಧ್ವಂಸ vi-dhvaṁsa. falling to pieces; ruin, destruction, death (Bp. 24, 7); a man liable or subject to death, one who dies (see Prv. s. ವಿದ್ವಾಂಸ). 2, aversion, enmity. 3, insult, offence.

ವಿಧ್ವನಿ vi-dhvani. = ವಿದನಿ. an unnatural sound.

ವಿನತ vi-nata. bent down, bowed; humble, modest; dispirited (Ch. v. 246; Bp. 35, 3).

ವಿನತಾತನಯ vinatā-tanaya. Garuḍa (Cpr. 5, 75).

ವಿನತಾನನ್ದನ vinatā-nandana. Garuḍa (Cpr. 2, 7 va.). 2, vinata-ānandana, one who treats friends or guests humbly and courteously (2, 7 va.).

ವಿನತಾಸುತ vinatā-suta. Garuḍa (J. 14, 21).

ವಿನತಿ vi-nati. bowing down, bending; humility, modesty (Bp. 5, 47).

ವಿನತೆ vi-nate. ವಿನತಾ. *one of the wives of Kaśyapa and mother of Garuḍa and Aruṇa;* a bent down, etc. woman.

ವಿನದ vi-nada. sound, noise. (A.).

ವಿನದ್ಧ vi-naddha. firmly bound or tied. see ಅ-.

ವಿನಮಜ್ಜನಾರ್ದನ vinamat-janārdana. Śiva (Bp. 61, 48).

ವಿನಮತ್ vi-namat. bending down, bowing.

ವಿನಮಿತ vi-namita. bowed down, bowed, bent; humble, modest (Ch. v. 227; Śsv. 5, 55 va.). feminine ವಿನಮಿತೆ (Ch. v. 224, where originally ವೃತ್ತಸ್ತನಭರವಿನಮಿತೆ; Grj. 5, 12 va.).

ವಿನಮಿಸು vi-namisu. to bow (v. i.) in token of reverence, to make obeisance (Bp. 23, 35).

ವಿನಮ್ರ vi-namra. bowed (ಮಣಿ, ಅತಿಬಾಗಿದುದು Nn. 67); depressed; humble, modest; N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿನಯ vi-naya. leading away; leading, guidance, training, discipline; gentleman-like bearing, good behaviour, decorum; condescension, affability; humility (Cpr. 2, 18; My.); reverence (Śmd. 124), obeisance, courtesy.

ವಿನಯಗ್ರಾಹಿ vinaya-grāhi. *compliant, submissive, humble.*

ವಿನಯಪೂರ್ವಕ vinaya-pūrvaka. with reverence, etc. (Bp. 25, 38; 28, 48; My.).

ವಿನಯಿತ vi-nayita. = ವಿನೀತ. a well-behaved, etc. man. ಎಡೆವಱಿನ ವಿನಯಿತಂ ವೀತರಾಗನೆನಿಕ್ಕು (Mr. 241). see Mr. s. ನೀಲೀರಾಗ.

ವಿನಯೋಕ್ತಿ vinaya-ukti. a gentle, modest, etc. word (J. 18, 41).

ವಿನಯೋಪಚಾರ vinaya-upacāra. respectful, etc. attentions (My.).

ವಿನಶನ vi-naśana. perishing, loss; disappearance. 2, the place where the river Sarasvatī is lost in the sand: Kurukṣētra (Si. 101).

ವಿನಶ್ವರ vi-naśvara. *liable to be destroyed, perishable.*

ವಿನಹ vinaha. Tbh. of ವಿನಾ. (My.; ಹೊತ್ತುರ್ G.).

ವಿನಹಾ vinahā. Tbh. of ವಿನಾ. (My.; Te.). ಲೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗನಾದರೂ (ತೆಱಗೆ) ಕೊಟ್ಟ ವಿನಹಾ (ಅವನನ್ನು) ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ.— ವಟ್ಟಕೊಟ್ಟ ವಿನಹಾ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಡ (Prvs.). see Prvs. s. ಸಿಟ್ಟು, ಬರು & ಹೆಣ್ಣು.— ವಿನಹಾಯುತಿ. exception (My.).

ವಿನಾ vinā. *without, except* (ವ್ಯತಿ, ಪ್ರಥಕ್, ಅನ್ತರ, ಬೇಱು ನುಡಿವೆಡೆ Mr. 534); exclusive of. ಮನುಷ್ಯನು ವಿನಾ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಜನ್ತುಗಳ ಗುಮ್ಪಿಗೂ ಯೂಥವೆನ್ದು ವಿಶೇಷನಾಮವು (Si. 180).

ವಿನಾಡಿ vi-nāḍi. a period of twenty-four seconds, the sixtieth part of a nāḍi or Indian hour (My.).

ವಿನಾದ vi-nāda. = ವಿನದ. (A.).

ವಿನಾಯಕ vi-nāyaka. = ಬೆನಕ. taking away; a remover (of obstacles): *Gaṇēśa* (ಎಲರುಣಿವಸಿಱ, ಎಡರ್ಗೇಡಿ, ಪೆರ್ಬೊಡೆಯ, ಸುಣ್ಡಿಲಮೊಗ, etc. Śm. 4; Kk. 5). 2, leading; a leader or guru. 3, *a Buddha or Jina.* 4, anarchical (My.).

ವಿನಾಯಿಸು vināyisu. (fr. ವಿನಾ). to be excepted. ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ವಿನಾಯಿಸಿ ಬೇಱೆ ದ್ರವ್ಯವಿಲ್ಲ (My.). 2, to except, to exempt (My.).

ವಿನಾಶ vi-nāśa. *utter, loss, perdition, ruin, destruction, annihilation, extinction* (Bp. 38, 3; 47, 51; 54, 22). see ಅಱು 1, ಕಿಡು 2, ನನ್ದು 2.

ವಿನಾಶನ vi-nāśana. destructive, ruinous; completely lost or ruined (see Mr. s. ದ್ರುತ); destruction, annihilation (My.).

ವಿನಾಶೋನ್ಮುಖ vināśa-unmukha. about to perish: *full ripe, mature.*

ವಿನಾಹ vi-nāha. = ವೀನಾಹ.

ವಿನಿದ್ರ vi-nidra. sleepless, awake (Bp. 34, 2).

ವಿನಿನ್ದಿತ vi-nindita. reproached, reviled, abused. 2, blameless (Ch. v. 7).

ವಿನಿಪತತ್ vi-ni-patat. falling down, falling (Cpr. 4, 44).

ವಿನಿಮಯ vi-nimaya. *exchange, barter.* 2, a pledge, a deposit, a security. see ತಿಱ್.

ವಿನಿಯತ vi-niyata. restrained, checked, controlled (Bp. 46, 71).

ವಿನಿಯೋಗ vi-niyōga. unyoking, separating; parting with; giving up. 2, appointment (to any office). 3, assignment, apportionment, distribution (of eatables, My.). 4, commission, charge. 5, application, use, employment (J. 20, 5; My.). ನಾವೆಲ್ಲರು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಐಶ್ವರ್ಯದ ವಿನಿಯೋಗದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ದೇವರ ಹತ್ತರ ಕೊಡ ಬೇಕು (B. 5, 204). 6, an appointed task or duty, a business, a function, service (C. Bp. 47, 15; Śsv. 1, 79 va.; J. 7, 4). ಇವರು ಭೂರಮಣರಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಮಂ ತಾಳ್ದು, ಪದಿನೆಣ್ಬರು ಪ್ರಧಾನರೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 272; see ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ). ಓಲಗದ ವಿನಿಯೋಗಭೇದ (ಕರಣ, ಸಭಾಭೇದ Nn. 108). ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೆ (distribution)

ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಹನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). 7, a servant (V. 6, 44).

ವಿನಿಯೋಗಿಸು vi-niyōgisu. to assign, to apportion (Bh. 1, 10, 4; My.). 2, to use (My.).

ವಿನಿರ್ಮಲ vi-nirmala. very pure (Cpr. 1, 79; Bp. 24, 38; 30, 1; 38, 43*b*; 41, 30; 54, 20; 57, 66).

ವಿನಿರ್ಮಲತೆ vi-nirmalate. great pureness or brightness (Śsv. 2, 32).

ವಿನಿರ್ಮಿತ vi-nirmita. formed or made of; constructed, built, formed, made, created (Ch. v. 182. 194. 222; Cpr. 6, 5).

ವಿನಿವರ್ತನ vi-nivartana. causing to come forth, calling forth, arousing (Cpr. 9, 39).

ವಿನಿಶ್ಚಲ vi-niścala. immovable, firm, steady (Abh. P. 16, 28; Bp. 10, 16; 21, 34; 26, 55; 60, 16; 61, 70).

ವಿನಿಶ್ಚಿತ vi-niścita. ascertained, settled, decided, certain (Bp. 54, 49).

ವಿನಿಹಿತ vi-nihita. put off or down; placed or put on; fixed upon, directed; fixed in (Rsv. 5, 35).

ವಿನೀತ vi-nīta. led away, taken away; removed; conducted, performed, done (Kāvy. 4, 1); *well-trained, educated, disciplined, refined, well-behaved, well-controlled;* compliant; *modest, demure, meek,* virtuous, gentle; tamed, broken in; plain, neat (in dress, etc.); lovely, handsome (Bp. 43, 78; My.).

ವಿನೀತಿ vi-nīti. good behaviour, reverence, homage; morals (Bp. 27, 76; 39, 23; 57, 90).

ವಿನೀಲತೆ vi-nīlate. the state of being dark-blue or blue (Kāvy. V, 50).

ವಿನುತ vi-nuta. praised (ಕೊಣ್ಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ Śmd. 92. 256 Cm.; Ch. v. 11. 60). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿನುತಪ್ರಾಸ vinuta-prāsa. a kind of alliteration (Ch.). [Kr. 2, 31. 34].

ವಿನುತಿ vi-nuti. praise (My.).

ವಿನುತಿಸು vi-nutisu. to utter with praise (Bp. 1, 37); to praise (25, 38; 38, 60; 59, 50; 61, 60).

ವಿನುತ್ಯ vi-nutya. = ವಿನುತ. (Śsv. 5, 63).

ವಿನೂತ vi-nūta. = ವಿನುತ. praised (Ch. v. 224, o. r. ವಿನೂತ್ನ; Cpr. 2, 7 va.).

ವಿನೂತ್ನ vi-nūtna. new, novel. see Ch. s. ವಿನೂತ.

ವಿನೇಯ vi-nēya. to be taken away; to be governed or directed, governable, tractable; compliant, disciplined, refined (Cpr. 1, 3. 8. 53. 60. 68; Abh. P. 1, 4).

ವಿನೋದ vi-nōda. = ಬಿನದ. driving away; removing; abandoning. 2, *diversion, sport, pastime, play.* 3, interesting pursuit or occupation, pleasure, gratification, happiness (Śmd. 251). 4, eagerness. 5, jesting, joking (Mhr., My.).

ವಿನೋದಗಾತಿ vinōda-gāti. a playful, wanton woman (ಲಲನೆ Si. 182; My.).

ವಿನೋದಗಾಱ vinōda-gāṟa. a playful, wanton man (My.); a man fond of jesting (My.).

ವಿನೋದನ vi-nōdana. = ವಿನೋದ. (Cpr. 2, 14).

ವಿನೋದಿಸು vi-nōdisu. = ಬಿನದಿಸು. to play, to sport (My.). 2, to be delighted, to be happy (Bp. 4, 9; My.).

ವಿನ್ದ vinda. finding, getting, gaining, taking; one who finds, etc. see ಗೋ-.

ವಿನ್ದು vindu. = ಬಿನ್ದು. 2, *intelligent, knowing.*

ವಿನ್ದುಜಾಲಕ vindu-jālaka. = ಬಿನ್ದುಜಾಲಕ. see Hlā. s. ಚಿಬ್ಬು.

*ವಿನ್ದೆ **vinde.** a gathering. Tbh. of ಬೃನ್ದ. ಅತಿರಥ ಸಮರಥ ಮಹಾರಥಾರ್ಧರಥರೊನ್ದ ವಿನ್ದೆಯಲ್ಲದೊನ್ದೊರ್ವರೊಳ್ ಸನ್ಧಿಸಿ Pb. 11, 146 va.

ವಿನ್ಧ್ಯ vindhya. = ಬಿಂಜ. *N. of a range of mountains.* 2, a hunter.

ವಿನ್ಧ್ಯಾಚಲ vindhya-acala. the Vindhya mountains (ಬಿಂಜವೆಟ್ಟು Ss.).

ವಿನ್ಧ್ಯಾದ್ರಿ vindhya-adri. = ವಿನ್ಧ್ಯಾಚಲ. (G. 51).

ವಿನ್ನ vinna. known; *discussed, judged.* 2, *obtained, gained.*

ವಿನ್ನಾಣ vinnāṇa. = ಬಿನ್ನಾಣ. (Abh. P. 11, 46 va. & 94va.). [ಏಕಾನ್ತದೊಳ್ ವಿದುರನಟ್ಟಿದ ವಿನ್ನಾಣಂಗಳಂ ಪೇೞ್ದು ನಮ್ಬಿಸಿ Pb. 3, 4 va.].

ವಿನ್ಯಸ್ತ vi-ni-asta. placed down, deposited, fixed; inlaid, paved; delivered; offered, presented (Bp. 7, 16).

ವಿನ್ಯಾಸ vi-ni-āsa. putting or placing down; depositing, entrusting; a deposit; putting or placing on or into; placing in order, adjusting, disposing, arranging, distributing (ನಿಱುಗೆ Śmd. 5); orderly arrangement, disposition; any site or receptacle on or in which anything is placed or deposited; an assemblage. see ಅಕ್ಷರ-, ಚರಣ-, ಪದ-, ಬಲ-; Kāvy. III, 2, B, 33; Si. 66. 2, gesticulation (My.).

ವಿಪಕ್ವ vi-pakva. *cooked, dressed;* ripened, mature.

ವಿಪಕ್ಷ vi-pakṣa. *an opponent, an antagonist, an adversary, an enemy;* a rival; contrary, hostile. 2, a disputant. 3, an exception (in grammar). 4, a syllogism in which the proposition to be maintained is always wanting. 5, an instance on the opposite side (Bp. 45, 44; 61, 47. 50. 83; Bh. 1, 8, 17).

ವಿಪಜ್ಜಲನಿಧಿ vipad-jalanidhi. an ocean of distress, etc. (Bp. 58, 52).

ವಿಪಂಚಿ vi-pañci. *a lute* (with five strings, Mr. 80; ಪ್ರವಾಲ, ವೀಣೆಯ ಹೊಳಹು Nn. 7, o. r. ವೀಣೆ).

ವಿಪಣ vi-paṇa. *selling, sale.*

ವಿಪಣಿ vi-paṇi. *a shop, a stall* (see ಪಣ 2, No. 12); a market-street; any article for sale.

ವಿಪಣಿಕ vi-paṇika. a dealer, a merchant (ವಣಿಜ, etc. Mr. 345).

ವಿಪತ್ಕಾಲ vipad-kāla. a time of calamity, adversity (My.).

ವಿಪತ್ತಿ vi-patti. going wrongly: *adversity, calamity, misfortune, disaster.*

ವಿಪತ್ತು vi-pattu. = ವಿಪ್ಪತ್ತು. Tbh. of ವಿಪದ್. (My.). ವಿಪತ್ತು ಬನ್ದರೂ ಆಪತ್ತು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವಿಪಥ vi-patha. a wrong way; *a bad road.*

ವಿಪದ್ vi-pad. ವಿಪತ್. = ವಿಪತ್ತು, ವಿಪ್ಪತ್ತು. going wrongly: *adversity, calamity, misfortune, disaster, distress;* death.

ವಿಪದೆ vi-pade. misfortune, adversity (Sk.). 2, a miserable woman (J. 5, 61).

ವಿಪನ್ನ vi-panna. gone wrong, fallen into adversity or misfortune, unfortunate, distressed; lost; failed (Cpr. 4, 40).

ವಿಪನ್ನತೆ vipannate. the state of being without or destitute of (Cpr. 3, 79).

ವಿಪರಿಯಸ್ತಕ vi-pari-astaka. = ವಿಪರ್ಯಸ್ತಕ. (Mr. 256 in 2 MSS.).

ವಿಪರೀತ vi-parīta. gone or turned the wrong way, *reversed, inverted, opposite, adverse, perverse, contrary;* reversed state (ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾಗುಹ Hlā.; ಅಭಿಹಾರ, ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದುದು Nn. 151); wrong, contrary to rule; uncommon, unusual (My.); different; cross; disagreeable; inauspicious; hostile (Kāvy. II, 2, B, 19-23; Bp. 18, 45; 21, 18; 39, 40; 50, 58). feminine ವಿಪರೀತೆ (J. 5, 61). — ವಿಪರೀತಕೆಲಸ. unusual, exorbitant work or business (My.).

ವಿಪರೀತಕಲ್ಪನ viparīta-kalpana. one of the padadōṣas (Kāvy. II, 1, A, 12. 16-19; see ಅಷ್ಟಾದಶದೋಷ).

ವಿಪರೀತಕಾಲ viparīta-kāla. an adverse time, a time of calamity (My.).

ವಿಪರೀತತನ vi-parītatana. contrariety, inversion, reverse or opposite state or condition (Cb. 124).

ವಿಪರೀತಪತನ viparīta-patana. falling upside down. see ಕವಿಚು 2.

*ವಿಪರೀತಾರ್ಥಾನ್ತರನ್ಯಾಸ **viparīta-arthāntara-nyāsa.** a figure of speech Kr. 3, 36.

ವಿಪರ್ಯಯ vi-pari-aya. *reverse, inversion, contrariety;* inverted order, perverseness, obstruction, opposition (ವಿಪರೀತಂ ಮಾಡುಹ Hlā.); — reverse of fortune, misfortune, calamity; exchange, barter; error, transgression; mistake; enmity; destruction.

*ವಿಪರ್ಯೋಪಮೆ **viparya-upame.** a figure of speech. Kr. 3, 62.

ವಿಪರ್ಯಸ್ತಕ vi-pari-astaka. = ವಿಪರಿಯಸ್ತಕ, q. v. what is thrown across (the shoulders): a dōtra (Mr. 256).

ವಿಪರ್ಯಾಯ vi-pari-āya. = ವಿಪರ್ಯಯ. (Kāvy. III, 1, A, 24).

ವಿಪರ್ಯಾಸ vi-paryāsa. *reverse, contrariety;* opposition; interchange; error, mistake, delusion. see Ch. 54. 239. 254; ತಡ ಮಾಡು, ತೊಡಕು 1.

ವಿಪರ್ಯಾಸೋಪಮೆ viparyāsa-upame. one of the similes (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ವಿಪಲ vi-pala. ವಿಪಳ. a moment, an instant (B. 4, 103).

ವಿಪಶ್ಚಿತ್ vipaś-cit. *wise, learned, intelligent.*

ವಿಪಾಕ vi-pāka. cooking thoroughly: cooking, dressing; ripening, ripeness, maturity; digestion; result; *the consequence or result of any action* either in this or in a former birth matured by the operation of time; calamity, distress.

ವಿಪಾದಿಕೆ vi-pādike. *a blister or sore on the foot.*

ವಿಪಾಶ್ vi-pāś. *the Vipāśā or Beas river in the Pañjāb.*

ವಿಪಾಶೆ vi-pāśe. -ಶಾ. *the Beas river.*

ವಿಪಿನ vipina. *a wood, a forest, a grove* (ಸುರಭಿ, ಆರಣ್ಯ Nn. 30, o. r. ಅರಣ್ಯ).

ವಿಪಿನಚರ vipina-cara. roaming or living in a forest; a wild animal (Cpr. 4, 48).

ವಿಪಿನಾಶ್ವ vipina-aśva. a species of deer (ಕಡವು Mr. 160).

ವಿಪುಲ vi-pula. *large, great, extensive, broad, wide, spacious* (ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 36. 127); ample, abundant, much; deep, profound.

ವಿಪುಲತರ vipula-tara. uncommonly large, etc. (A.).

ವಿಪುಲವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ vipula-vidyā-śikṣaka. a teacher of many sciences (ಓಜ Kk. 35). see s. ಕಲ್ಲಾಯ್ತ.

ವಿಪುಲಾಧಿನಾಯಕ vipulā-adhināyaka. the ruler of the town Vipule. (Cpr. 5, 116).

ವಿಪುಲೆ vi-pule. ವಿಪುಲಾ. the wide (female): *the earth.* 2, N. of a ṛiṣi's wife (Mr. 258). 3, N. of a metre (Ch.). 4, N. of a town (Cpr. 5, 93; 6, 11 va. & 17 va.).

ವಿಪ್ಪತ್ತು vippattu. Tbh. of ವಿಪದ್ adversity, etc. (My.).

ವಿಪ್ರ vipra. a singer of vedic hymns, a poet, a ṛiṣi. 2, *a Brāhmaṇa* (ಪಾರ್ವ Ct. II, 50; ಭೂಸುರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Nn. 104). 3, a ray (ಮರೀಚ, ಕಿರಣ 104). 4, the kuśa grass (ಕುಶೆ, ದರ್ಭೆ 104).

ವಿಪ್ರಕಾರ vi-prakāra. *treating with disrespect, hurt, injury, offence* (ಉಪಮರ್ದ, ಕಿವುಚುವುದು Mr. 457); — abuse; opposition; retaliation; various manner.

ವಿಪ್ರಕಾರಣ vi-prakāraṇa. offensiveness, offence; deceit (ವ್ಯಾಳಿಕ, ವಂಚನ, ಅಟಿಗೊಳುಹಂ Mr. 439).

ವಿಪ್ರಕೃತ vi-prakṛita. *treated with disrespect, hurt, injured, offended;* abused; opposed; retaliated.

ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟ vi-prakṛiṣṭa. drawn or removed away; *remote, distant.*

ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟಕ vi-prakṛiṣṭaka. *remote, distant.*

ವಿಪ್ರತಿಷಿದ್ಧ vi-prati-siddha. contradicted, opposed, prohibited, forbidden (Kāvy. III, 3, B, 140).

ವಿಪ್ರತಿಸಾರ vi-pratisāra. *repentance.*

ವಿಪ್ರತೀಸಾರ vi-pratīsāra. *repentance.*

ವಿಪ್ರಯುಕ್ತ vi-prayukta. disjoined, separated. feminine ವಿಪ್ರಯುಕ್ತೆ (Cpr. 8, 7).

ವಿಪ್ರಯೋಗ vi-prayōga. *disjunction, separation.*

ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ vi-pralabdha. cheated, deceived; *hurt, injured,* afflicted, disappointed (ವಿಕೃತ, ದೈನ್ಯ Mr. 242).

ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ vi-pralambha. cheating; *deceiving by false assertions or by not keeping a promise; deception, deceit* (in general). 2, quarrel, disagreement. 3, disunion, disjunction. 4, *separation of lovers,* one of the śriṅgāra rasas in poetry (Kāvy. IV, 2, 20. 26-29).

ವಿಪ್ರಲಾಪ vi-pralāpa. talking idly, prattling; *mutual contradiction, wrangling, quarrelling, quarrel;* deception.

ವಿಪ್ರವಾರಣ vi-pravāraṇa. a gift, a present (ದಾನ Mr. 455).

ವಿಪ್ರಶ್ನಿಕೆ vi-praśnike. *a female fortune-teller.*

ವಿಪ್ರಿಯ vi-priya. unpleasant, disagreeable, unbeloved; *offence, transgression.* 2, very much beloved (Śmd. 166).

ವಿಪ್ರುಷ್ vi-pruṣ. = ವಿಪ್ಲುಷ್. *a drop of any fluid.*

ವಿಪ್ರೇನ್ದ್ರ vipra-indra. an excellent Brāhmaṇa (J. 26, 38).

ವಿಪ್ಲವ vi-plava. floating or drifting about or in different directions; confusion, perplexity; trouble, disaster, calamity; predatory or devastating warfare; rapine, extortion; *affray, scuffle, turmoil, disturbance.*

ವಿಪ್ಲವನ vi-plavana. = ವಿಪ್ಲವ. (Cpr. 1, 81 va.).

ವಿಪ್ಲುಷ್ vi-pluṣ. = ವಿಪ್ರುಷ್. *a drop of any fluid.*

ವಿಫಲ vi-phala. fruitless, useless, ineffectual, unmeaning, vain, idle. see ರೀತಿ–; Bp. 26, 48.

ವಿಫುಲ್ಲಿತ vi-phullita. expanded, blown, as a flower (ಅರಳಿದ G.).

ವಿಬನ್ಧ vi-bandha. = ವಿವನ್ಧ. entire stoppage; fastening or binding well or on different sides, a dike (ಪಾಲಿ, ಅತಿಬನ್ಧನ Nn. 31); *constipation, ischury.*

ವಿಬಾಡ vibāḍa. (ವಿಭಾಡ). a man who beats or destroys (Rām. 6, 10, 25; 6, 50, 43).

ವಿಬಾಡಿಸು vibāḍisu. (ವಿಭಾಡಿಸು). to beat, to flog; to subdue; to destroy (*cf.* ಬಡಿ 1). ಗರ್ವಿಸುವ ದಕ್ಷಿಣಪತಿಯ ಮದವಂ ವಿಬಾಡಿಸುವ ಸರ್ವಮಂಗಲೆಯಣುಗ ಬಾರಾ! (Bp. 24, 37). ಒಬ್ಬನೆ ಭೀಮನ್ ಅನಿಬರ ಸದೆವ, ತಾ ಸೋತರೆ ವಿಬಾಡಿಸಿ ಕೆದಱುವನು, ಗೆದ್ದೊಡಿದರೆ ಬೆಮ್ಬತ್ತಿ ಹಿಡಿದೆಟಿದು ಸದೆದು ಬಿಡುವನು (Bh. 1, 6, 3). ಬಗೆಯದೆನ್ನೊಡಲಸುರ ಘಾತಿಗೆ ಮಿಗೆ ವಿಬಾಡಿಸಿ ಕೊಡುವೆಂ (1, 10, 13). ಬಲುಗತ್ತೆ ಗೂಳಿಯನ್ ಇವ ವಿಬಾಡಿಸಿದನೇ (2, 10, 13). see J. 4, 14; 6, 54; 14, 12; 21, 21.

ವಿಬುಧ vi-budha. a learned or wise man (ವಿದ್ವತ್ Śmd. 181 Cm.). 2, *a god.*

ವಿಬುಧಪತಿ vibudha-pati. Indra (Kk. 1).

ವಿಬೋಧ vi-bōdha. 1. awaking; perceiving; intelligence; wisdom (Kāvy. I, 1*a*, 1).

ವಿಬೋಧ vi-bōdha. 2. want of consciousness, absence of mind.

ವಿಭಕ್ತ vi-bhakta. divided, partitioned, portioned. 2, parted, separated. — ವಿಭಕ್ತಕುಟುಮ್ಬ. a family the members of which

are separated, each having received his portion of the family property (My.). — ವಿಭಕ್ತಸಹೋದರರು. brothers who are separated, each having received his portion of the paternal inheritance (My.).

ವಿಭಕ್ತಿ vi-bhakti. a division, a partition. 2, a part, a portion, a share of inheritance, etc. 3, a termination or inflection either of a case or of the persons of a verb [Kr. 1, 114]; (Śmd. 46. 62. 86. 88. 90. 116. 163. 170. 194. 195. 253. 255. 256. 259; Kāvy. I, 1*b*, 1-5; I, 2, 1. 17-22. 55-61; I, 5, 1-16).

ವಿಭಕ್ತಿಗಣ vibhakti-gaṇa. the various terminations or inflections (Kāvy. I, 3, 1-4).

ವಿಭಕ್ತಿಪರಿಣಾಮ vibhakti-pariṇāma. changes of the inflections of nouns or of cases (Śmd. 177).

ವಿಭಕ್ತಿಮಾಲೆ vibhakti-māle. the row of the terminations or their collection arranged in order (Śmd. 89).

ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಕ vibhakti-rūpaka. a kind of rūpaka (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ವಿಭಂಗ vi-bhaṅga. breaking, fracture; destroying; division; stoppage, obstruction; bending, contracting; expression or play of features (Bp. 61, 49).

ವಿಭಂಗಿತ vi-bhaṅgita. broken, destroyed, divided, etc. (Bp. 7, 3).

ವಿಭಂಗಿಸು vi-bhaṅgisu. to break to pieces, to destroy (Śsv. 4, 129).

ವಿಭಜನ vi-bhajana. division, (also in arithmetic, My.), separation, disjunction, partition. see ಎಕ್ಕು 1, ಪಸು 3, ಬಿಚರ್ 1.

ವಿಭಜಿಸು vi-bhajisu. to divide, to partition; to divide (in arithmetic, My.).

ವಿಭಣ್ಡಿ vibhaṇḍi. (?). (Rām. 6, 19, 27).

ವಿಭರ್ತ್ಸನ vi-bhartsana. (= ನಿಭರ್ತ್ಸನ). threatening. see ಕೊಕ್ಕರಿಸು 1.

ವಿಭವ vi-bhava. manifestation; display, magnificence (Bh. 1, 8, 164); greatness, glory, dignity, majesty, excellence; power, wealth; lofty-mindedness, magnanimity; the second year in the cycle of sixty (My.). see ಅಲಮ್ಪು. — ವಿಭವಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to obtain greatness, to appear in a glorious state (Śsv. 1, 81 va.).

ವಿಭವರಮೆ vibhava-rame. a woman possessed of greatness or wealth: Lakṣmī (Rśv. 13, 71 va.).

ವಿಭವವತ್ vibhava-vat. *possessed of power, wealthy.*

ವಿಭಾಕರ vibhā-kara. *the sun.*

ವಿಭಾಗ vi-bhāga. dividing, division, separation, partition (ನಿಯಾರಣ, ಭಾಗವ ಮಾಡುವುದು Nn. 90); *portion, part, share* (ಪಾಲಿ, ಭಾಗೆಯು Nn. 31; ಭಾಗ, ಭಾಗಿ 79); the share or portion of an inheritance (ಸ್ವೈಭಾಗ, ದಾಯ Nn. 142); partition of inheritance, distribution, apportionment; arrangement. see Kāvy. III, 3, B, 162. — ವಿಭಾಗಪತ್ರ. a deed of partition (My.). — ವಿಭಾಗಸಾಧನ. a partition-settling; a deed of partition (My.).

ವಿಭಾಗಿಸು vi-bhāgisu. to divide, to apportion, to distribute (Śmd. 46; B. 5, 92; My.).

ವಿಭಾಜ್ಯ vi-bhājya. to be divided or apportioned, portionable, divisible (My.).

ವಿಭಾತ vi-bhāta. shining; *dawn, day-break.*

ವಿಭಾತಿ vi-bhāti. shine, lustre, beauty (Bp. 18, 39; 38, 45); dawn.

ವಿಭಾವ vi-bhāva. any condition which excites or develops a particular state of mind or body: one of the divisions of bhāvas (Kāvy. IV, 2, 18. 19); any causative or exciting property (as dress, perfumes, etc. causing amorous desire, extravagant gesture causing mirth, etc., etc., Cpr. 4, 78). discrimination, judgment; a friend, an acquaintance. see Bp. 8, 5; 53, 31; 55, 1.

ವಿಭಾವನ vi-bhāvana. = ವಿಭಾವನೆ. causing to appear distinctly, clear perception, distinguishing or perceiving distinctly, discrimination, judgment. 2, description of effects not arising from the usual causes, peculiar causation; or description by negatives, bringing out the qualities of any object more clearly than by positive description.

ವಿಭಾವನತೆ vi-bhāvanate. manifestation (Bp. 56, 47).

ವಿಭಾವನೆ vi-bhāvane. = ವಿಭಾವನ No. 2. one of the atiśayas in arthālaṅkāra [Kr. 3, 4, 169]; (Kāvy. III, 3, B, 121. 130 seq.).

ವಿಭಾವರಿ vibhā-vari. the dawn. 2, *night.*

ವಿಭಾವಸು vibhā-vasu. abounding in light; *the sun; fire.*

ವಿಭಾಷೆ vi-bhāṣe. an alternative, option (Kāvy. III, 2, B, 33). 2, another or foreign language (My.).

ವಿಭಾಸ vi-bhāsa. Tbh. of ವಿಭಾಸೆ. (Bp. 16, 23).

ವಿಭಾಸಿ vi-bhāsi. shining, radiant (Cpr. 2, 13).

ವಿಭಾಸೆ vi-bhāse. bright shine, light, lustre.

ವಿಭಾಸ್ಕರ vi-bhāskara. very shining or resplendent (Bp. 46, 69. 70).

ವಿಭಿನ್ನ vi-bhinna. split or broken asunder, divided, separated, pierced; scattered, dispersed, dispelled, gone (Bp. 42, 20); bewildered, estranged, perplexed; disappointed; various, different.

***ವಿಭಿನ್ನರೂಪಕ vibhinna-rūpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 22.

ವಿಭೀತ vi-bhīta. fearless. 2, *the tree Terminalia bellerica* Roxb. (ತಾರು Hlā.).

ವಿಭೀತಕ vi-bhītaka. *the tree Terminalia bellerica* Roxb. (ಅಕ್ಷ, ತಾರು Mr. 122, o. r. ತಾರಿ).

ವಿಭೀಷಣ vi-bhīṣaṇa. terrifying, formidable. 2, N. of the younger brother of Rāvaṇa (J. 18, 7. 8. 38; see ನಿತ್ಯಜೀವಿ).

ವಿಭು vi-bhu. being everywhere, omnipresent; excellent, eminent, supreme; capable, able; a lord, a ruler, a master, an owner; Brahmā; Viṣṇu; Śiva (Ch. v. 5; J. 4, 62; 19, 15).

ವಿಭುತ್ವ vi-bhutva. might, power (Rśv. 13, 10); mastership, ownership (My.).

ವಿಭೂತಿ vi-bhūti. = ಇಬತ್ತಿ, ಈಬೂತಿ, ಉಬತ್ತಿ, ಯಿಬೂತಿ. *great power, might, dominion, supremacy, dignity;* great success, prosperity, welfare (ಮಹೈಶ್ವರ್ಯ, ದೊಡ್ಡಹ ಐಶ್ವರ್ಯ Nn. 106); glory, renown (ಜಸ, ಕೀರ್ತಿ 106); superhuman power (consisting of eight faculties; see ಅಷ್ಟ-). 2, the ashes of cow-dung (ಭೂತಿ, ಬೂದಿ 106; ಕ್ಷಾರ, ಭಸ್ಮ, etc., ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ Mr. 48). 3, N. of a vṛitta (Ch.). — ವಿಭೂತಿಕಸ. = ಬೂದಿಗನ ಕಸ. (Z.). — ವಿಭೂತಿಗಟ್ಟಿ. a quadrangular cake of indurated ashes (My.). — ವಿಭೂತಿಯುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a ball of indurated ashes (My.).

ವಿಭೂಷಣ vi-bhūṣaṇa. decoration, ornament; *an ornament* (ಅಲಂಕಾರ, ಆಭರಣ Nn. 26; see ಮಣಿ-).

ವಿಭೂಷಿತ vi-bhūṣita. adorned, decorated, ornamented (My.).

ವಿಭೂಷೆ vi-bhūṣe. decoration; *lustre, splendour, beauty.*

ವಿಭೃತಿ vi-bhṛiti. (= ಪ್ರಭೃತಿ). leading forwards, etc. (Bp. 46, 73).

ವಿಭೆ vi-bhe. ವಿಭಾ. *light, lustre; a ray of light.*

ವಿಭೇದ vi-bhēda. breaking asunder, dividing, splitting in two, breaking; opening; separating (ಬಿಕ್ಕಿಲ್ Mr. 372); loosening,

untying, etc.; a variety, a kind, distinction, difference (ಭೇದ Nn. 18. 37; ವಿವರ 72; Ch. v. 25; J. 13, 41).

ವಿಭೇದಕ vi-bhēdaka. a man who divides or pierces. see ವಸು-.

ವಿಭೇದಿಸು vi-bhēdisu. to cleave, to divide, to pierce (Śsv. 1, 16; My.). 2, to become different, to alter (My.).

ವಿಭೋಗ vi-bhōga. enjoyment, joy (Bp. 8, 58; 57, 92).

ವಿಭ್ರಮ vi-bhrama. roaming or wandering about, whirling round, going round (ತಿರಿಗಿ ಬಾಹನ್ನಾದು Nn. 129, o. r. ತಿರುಗುವ ನ್ನಾದು); error, mistake; *doubt, apprehension; hurry, confusion, bewilderment, agitation, alarm, perturbation, flurry* (ಸೂಗುರಿಸಿದುದು Ct. II, 89); especially *one of the classes of feminine action proceeding from love, as when an enamoured woman through flurry puts on her ornaments in the wrong places* (see Nr. s. ಒಳು 2); rapture; *beauty, charm, grace.* see ಚಿತ್ತ-; Nn. & Mr. s. ಶೋಭೆ 1.

ವಿಭ್ರಮಣ vi-bhramaṇa. = ವಿಭ್ರಮ. (ಸಮ್ಭ್ರಮ, ತಿರುಗುವುದು Nn. 63).

ವಿಭ್ರಮಿ vi-bhrami. agitated, alarmed, etc. (ವಿಹ್ವಲ Nn. 149).

ವಿಭ್ರಮಿಸು vi-bhramisu. to be confused, to become bewildered, to fall into error, etc. (Bp. 45, 17; 54, 30; 55, 34).

ವಿಭ್ರಾಜ್ vi-bhrāj. *shining, splendid.*

ವಿಭ್ರಾಜಿತ vi-bhrājita. made splendid or bright (J. 7, 9).

ವಿಭ್ರಾಜಿಸು vi-bhrājisu. to shine forth, to shine, to glitter, to be bright (Bp. 3, 68; 36, 50; A.).

ವಿಭ್ರಾನ್ತ vi-bhrānta. whirled about; agitated, bewildered, flurried, confused (Abh. P. 14, 171; Bp. 22, 50; 29, 22). feminine ವಿಭ್ರಾನ್ತೆ (40, 27).

ವಿಭ್ರಾನ್ತಿ vi-bhrānti. confusion, bewilderment, etc. (Cpr. 2, 52; Bp. 22, 4; Rsv. 6, 20; see ದಾವ-). — ವಿಭ್ರಾನ್ತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grow confused, etc. (Bp. 18, 46).

ವಿಮಗ್ನ vi-magna. plunged into, deeply entered into (Bp. 12, 30).

ವಿಮಣ್ಡಿತ vi-maṇḍita. greatly adorned or decorned or decorated (Abh. P. 14, 177).

ವಿಮತ vi-mata. disagreed, disagreeing, dissenting; at variance, averse; slighted, despised, offended; of a different mind or disposition; an enemy; a different religion or caste (My.).

ವಿಮತಸ್ಥ vimata-stha. a man of a different religion or caste (My.).

ವಿಮನಸ್ vi-manas. changed in mind or feeling; averse, displeased; *sad, distressed, heart-broken;* absent in mind; perplexed, bewildered.

ವಿಮನಸ್ಕ vi-manaska. depressed in spirit, sad, melancholy (My.). 2, of estranged mind.

ವಿಮಯ vi-maya. (= ವೈಮೇಯ). exchange, barter.

ವಿಮರ್ದ vi-marda. crushing, bruising; grinding, pounding; rubbing; *trituration* (of perfumes); touch, contact; destroying; war, battle.

ವಿಮರ್ದನ vi-mardana.= ವಿಮರ್ದ. trituration (of perfumes, ಮರ್ದಿ ಸುಹ, ಪರಿಮಳ Nr.); etc. see ಹಸ್ತ-.

ವಿಮರ್ಶ vi-marśa. consideration, deliberation; investigation, examination, inquiry (My. as ವಿಮರ್ಶೆ), discussion.

ವಿಮರ್ಶಕ vi-marśaka. an investigator, etc. (My.).

ವಿಮರ್ಶನ vi-marśana. = ವಿಮರ್ಶ. investigation, etc. (G.).

ವಿಮಲ vi-mala. *stainless, spotless, pure, clean, clear* (ಪಳಂಚಿ Ct. II, 59). — ವಿಮಲದೇವ. N. (Bp. 58, 4). — ವಿಮಲಾದೇವಿ. -ದೇವಿ. N. (Bp. 59, 8).

ವಿಮಲತರ vimala-tara. uncommonly pure (Bp. 39, 63; 46, 64).

ವಿಮಲತ್ವ vi-malatva. stainlessness, cleanliness, purity, clearness (Bp. 2, 37).

ವಿಮಲಮತಿ vimala-mati. (Śmd. 111). pure-minded.

ವಿಮಲಾತ್ಮಕ vimala-ātmaka. pure-minded, *clean, pure.*

ವಿಮಲಿತ vi-malita. made clean, clean (Bp. 4, 27; 55, 39).

ವಿಮಲೆ vi-male. a stainless woman; *a particular plant* (= ಚಮರ್ ಕಶೆ, etc.).

ವಿಮಲೇನ್ದ್ರಮುನಿಪ vimala-indra-munipa. N. (Bp. 52, 18).

ವಿಮಾತೃ vi-mātṛi. a step-mother.

ವಿಮಾತೃಜ vimātṛi-ja. *a step-mother's son.* see ಸವತಿದಾಯಗ್.

ವಿಮಾನ vi-māna. 1. disrespect, dishonour.

ವಿಮಾನ vi-māna. 2. a measure. 2, *a car or chariot of the gods,* serving as a throne or as a conveyance through the skies, self-directed and self-moving; a palankeen (ಶಿಬಿಕೆ Nn. 42). see ಪಾಜು 2. ವಿಮಾನ ಏಟಿ ಬೇಕಾದರೆ ಪರಮಾನ್ನ ತಿನ್ನಬೇಕೇ? (Prv.).

ವಿಮಿಶ್ರ vi-miśra. mixed or mingled together.

ವಿಮಿಶ್ರವರ್ಣ vimiśra-varṇa. commingled or double letters (Kāvy. III, 1, A, 4).

ವಿಮುಕ್ತ vi-mukta. loosed, let loose, sent forth, liberated, freed from; quitted; issued from; hurled, thrown (ನಿಗಮ, ಬಿಟ್ಟುದು Nn. 40; Śmd. 296 Mdb.; see Cpr. 6, 3; J. 5, 30; 10, 9). 2, excrement (see Mr. s. ನಿಸರ್ಗ & *cf.* ವಿಸರ್ಗ).

ವಿಮುಕ್ತಿ vi-mukti. liberation, release; escape. 2, final emancipation (My.).

ವಿಮುಖ vi-mukha. having the face turned away or cast down, averted; turned away from; disinclined, opposed (Bp. 39, 68; 60, 9; J. 11, 4. 5). ಪ್ರಮುಖನಾದವನು ವಿಮುಖನಾಗಬಾರದು (Prv.).

ವಿಮುಖ್ಯ vi-mukhya. chief, excellent.

ವಿಮುಖ್ಯಾಸ್ಪದ vimukhya-āspada. the best place or state: detachment of the soul from further transmigrations, etc. (ಕೈವಲ್ಯ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ Nn. 165).

ವಿಮುಞ್ಚಿ vi-muñci. N. of a Brāhmaṇa (Abh. P. 6, 32 va. & 35va.).

ವಿಮುಣ್ಡನ vi-muṇḍana. shaving (ಕ್ಷೌರ, etc. Mr. 438).

ವಿಮೋಕ್ಷ vi-mōkṣa. liberation, release, freedom; discharging; final emancipation. see Bp. 24, 85; 34, 86; 46, 8; ಶಾಪ-.

ವಿಮೋಚನ vi-mōcana. unloosing, loosening; unharnessing; sending forth; liberating, setting at large; emitting; giving up, quitting; throwing; escape, liberation, release. see ಉಜು 1, ಕಟು 3, ಬಿಡು 1; ಕರ-, ಗಾಢ-, ಯುಗಾಂಗುಲಿ-, ರಥ-; J. 8, 6.

ವಿಮೋಚನೆ vi-mōcane. = ವಿಮೋಚನ. (My.).

ವಿಮೋಚಿಸು vi-mōcisu. to liberate, to free, to set at large (My.).

ವಿಮೋಹ vi-mōha. infatuation, bewilderment, confusion. see ದುರ್-; ಬೆಚ್ಚಳಿಸು; Cpr. 3, 26; 5, 6. 8.

ವಿಮೋಹನ vi-mōhana. confusing, perplexing, infatuating, bewildering, stupefying; alluring, seducing, bewitching, tempting. see ಚಿತ್ತ-.

ವಿಮೋಹನವಿದ್ಯೆ vimōhana-vidye. the art or power of bewitching (Cpr. 5, 5).

ವಿಮೋಹಿಸು vi-mōhisu. to grow confused, to become perplexed or bewildered (Cpr. 2, 25; 4, 78).

ವಿಮ್ಬ vimba. = ಬಿಮ್ಬ. a reflection.

ವಿಮ್ಬಿ vimbi. = ಬಿಮ್ಬಿ. a kind of plant.

ವಿಮ್ಬಿಕೆ vimbike. = ವಿಮ್ಬಿ.

ವಿಯಚ್ಚರ viyat-cara. a bird (ಪಕ್ಷಿ Nn. 75). 2, a monkey (Abh. P. 12, 93. 96). 3, a Gandharva.

ವಿಯಚ್ಚರೇಶ್ವರ viyaccara-īśvara. a king of the Gandharvas (Cpr. 6, 18 va.).

ವಿಯತ್ vi-yat. *the sky, the atmosphere.* 2, a zero (see s. ದ್ವಾಪರ).

ವಿಯತಿ vi-yati. a wrong caesura (Bp. 1, 18).

ವಿಯತ್ತಲ viyat-tala. = ವಿಯತ್. (Bp. 11, 44; 44, 40).

ವಿಯತ್ಶುಕ viyat-śuka. the sky considered as a parrot (Cpr. 4, 50).

ವಿಯದ್ಗಂಗೆ viyat-gaṅge. *the sky-Ganges, the heavenly Ganges;* the galaxy.

ವಿಯನ್ನೀರಜ viyat-nīraja. the sky looked upon as a lotus (Cpr. 8, 34).

ವಿಯನ್ಮಹೀರುಹ viyat-mahīruha. a tree of the sky (Cpr. 3, 96).

ವಿಯಮ vi-yama. *restraint, check; forbearance;* rest, cessation; pain, distress. see Si. s. ಸಾಕುಮಾಡು.

ವಿಯಾತ vi-yāta. *shameless, impudent, ill-behaved, bold.*

ವಿಯಾಮ vi-yāma. = ವಿಯಮ. *restraint,* etc.

ವಿಯುಕ್ತ vi-yukta. disjoined, detached, separated (Ch. v. 57).

ವಿಯುತ vi-yuta. separated, deprived of, separated from.

ವಿಯುತಾರ್ಥಕ viyuta-arthaka. *void of meaning.*

ವಿಯೋಗ vi-yōga. *separation* (ಅಗಲಿಕೆ Nn. 149), disunion, disjunction; loss, death, absence.

ವಿಯೋಗಿ vi-yōgi. being separated; one who is separated from his wife, etc. (Cpr. 4, 39; Śsv. 1, 52); the ruddy goose. ವಸನ್ತ ರಾಜನ್ ಎಟ್ಟಿನ್ದಪನ್ ಇನ್ನು, ನಾಳೆ ಬರ್ದುಕಿಲ್ಲ ವಿಯೋಗಿಗೆ (Śmd. 260. Mdb.).

ವಿಯೋಗಿನಿ vi-yōgini. a woman separated from her husband or lover (Cpr. 4, 40).

-ವಿರ್ v-ir 2. an affix for the plural, masculine and feminine, *e. g.* ತನ್ದೆವಿರ್, ತಾಯ್ವಿರ್, ಸೊಸೆವಿರ್ (Śmd. 120), ಅತ್ತೆವಿರ್, ಅತ್ತೆವಿರ್ಗಳ್ (124).

ವಿರ vira. = ಇರ 2, etc. two. — ವಿರಜಾಜಿ. double jasmine (Te.; ಸಪ್ತಲೆ, ನವಮಾಲಿಕೆ, ಹೆಜ್ಜಾಜಿ Si. 139).

ವಿರಕ್ತ vi-rakta. discoloured. 2, disaffected, estranged, indifferent. 3, free from passion or affection; one who is void of attachment to worldly objects or freed from worldly affections and passions (ವಿರಾಗಾರ್ಹ, ವೈರಂಗಿಕ Hlā.; ವೈರಾಗಿ Mr. 236).

ವಿರಕ್ತಿ vi-rakti. change of disposition or feeling, estrangement. 2, absence of affection, freedom from passion, weanedness from the world (Cpr. 7, 28; Bp. 44, 65; J. 4, 50; see Si. s. ಆಸ್ತಿಕ್ಯ).

ವಿರಚನ vi-racana. the act of arranging, arrangement; constructing, contriving, contrivance; making; compiling, composing, composition; embellishing; any artificial or ornamental fabcic.

ವಿರಚನಾರ್ಥ viracana-artha. the meaning of viracana; an object of embellishment. see ಪೋಟ್ 3.

ವಿರಚನೆ vi-racane. = ವಿರಚನ. (Bp. 11, 31; My.).

ವಿರಚಿತ vi-racita. arranged; contrived, constructed, formed, made, prepared; compiled, composed (Śmd. 408; Cpr. 6, 43; J. 3, 2).

ವಿರಚಿತೋದ್ಯೋಗ viracita-udyōga. arranged undertaking, etc. see ಮೊಗಸು 1.

ವಿರಚಿಸು vi-racisu. to arrange; to construct, to build, to form, etc.; to compile, etc. (Kāvy. 1, 1*a*, 3; Ch. v. 172; Cpr. 1, 133 va.; 6, 90; Bp. 1, 23; 4, 27; 21, 27; 25, 20; 53, 32; Mr. 422).

ವಿರಜಸ್ vi-rajas. free from dust; passionless; free from the menstrual excretion.

ವಿರಜಸ್ತಮಸ್ virajas-tamas. *free from the qualities of passion and ignorance.*

ವಿರಂಚಿ virañci. = ವಿರಿಂಚಿ. *Brahmā.*

ವಿರಡ virada. (Tbh. of ವಿರಾಟ್). ಹರಿಯ ಬಸುಱೊಳಗಖಿಲಲೋಕದ ವಿರಡವಡಗಿಹ ಪೋಲು (Bh. 1, 1, 12).

ವಿರತ vi-rata. ceased from, desisting from, stopped, ceased, rested, ended, concluded; come to an end. see ಅ-; Grj. 4, 104 va.; Bp. 27, 33.

ವಿರತಿ vi-rati. *cessation, stop, end;* pause, caesura (Ch.); indifference.

ವಿರಥ vi-ratha. having no car or chariot, chariotless (J. 12, 24. 47).

ವಿರಲ virala. = ವಿರಳ. having interstices, separated by intervals (of space or time; *cf.* ಬಿಡು 2, ಬಿರಿ 3 or ಬೇಱ್?); *not close or compact, open in texture, not thick or dense, fine, thin, delicate; loose, wide apart;* rare, of unfrequent occurrence; rare, scarce; single; remote; *little, few.* see ಅ-.

ವಿರಲತೆ viralate. = ವಿರಳತೆ. the state of being of unfrequent occurrence, etc.

ವಿರಲತ್ವ viralatva. = ವಿರಲತೆ, ವಿರಳತ್ವ.

ವಿರಲವಸ್ತುಮೇಲನ virala-vastu-mēlana. joining or collecting things that are separated from one another. see ಆಯ್ 2.

ವಿರಲವಸ್ತ್ವಾಕರ್ಷಣ virala-vastu-ākarṣaṇa. pulling or taking things towards oneself that are separated by intervals. see ಆಯ್ 2.

ವಿರಲಾರ್ಥ virala-artha. in a separate, loose, or single manner. see ಪಟಪಟನೆ.

ವಿರಲಿತ viralita. not compacted, not closely united, not dense. see ಅ-.

ವಿರಲೇತರ virala-itara. other than wide apart: *dense, thick, compact, close.*

ವಿರಸ vi-rasa. juiceless, sapless, flavourless, tasteless, insipid; dry, flat (as speech); unenergetic; vigourless; painful; saplessness, etc.; pain. see Bp. 3, 46; 19, 1; J. 22, 16; 40, 80; B. 5, 139; ಶ್ರುತಿ-. feminine ವಿರಸೆ (Bp. 40, 53; J. 5, 61). ಸರಸ ವಿರಸವಾಗದೇ? (Prv.).

ವಿರಹ vi-raha. = ಬಿರಯ, ಬಿರಹ. *separation, parting, separated state* (especially of lovers or friends); the anguish of separation (ಅಲ್ಲರ Ct. I, 85; ಉತ್ಕಲಿಕೆ Nn. 102; ಬೇಟ Bhn. 41); loneliness, distance; want of; abandonment, cessation, relinquishment. ತಾಳಲಾಱದ ವಿರಹ ತಿಣಿಕಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ವಿರಹಜ್ವರ viraha-jvara. the anguish of separation (Cpr. 8, 66 va.).

ವಿರಹತಾಪ viraha-tāpa. = ವಿರಹಾಗ್ನಿ. (My.).

ವಿರಹಾಗ್ನಿ viraha-agni. the fire of separation (Cpr. 5, 129).

ವಿರಹಾನಲ viraha-anala. = ವಿರಹಾಗ್ನಿ. (Cpr. 8, 6).

ವಿರಹಿ vi-rahi. = ಬಿರಯಿ, ಬಿರಹಿ. being separated from, absent from, bereft of; a man separated from his beloved ones, or one who suffers the pangs of absence from them (Śmd. 16, o. r. ಬಿರಯಿ; J. 1, 9; 3, 24. 26). feminine ವಿರಹಿಣಿ (Rśv. 11, 10).

ವಿರಹಿತ vi-rahita. abandoned, deserted, left, left alone, solitary, lonely, separated, absent from; devoid of, exempt from, bereft of, destitute of, free from, wanting, without (Śmd. 82; Bp. 18, 98; 25, 32; 46, 16; J. 18, 13). feminine ವಿರಹಿತೆ (J. 5, 51).

ವಿರಹಿಸು virahisu. = ಬಿರಯಿಸು. to be abandoned; to be separated from, etc.

ವಿರಳ viraḷa. = ವಿರಲ. (ಬಿಡಿಕೆ Ct. I, 43; ಬೇಱು Śmd. 336 Mdb. Cm.). ವಿರಳಂ (ಕಿಱುವೆಡೆಯೊಳ್ Śmd. 226). — ವಿರಳಮುಟಿ. -ತುಟಿ. separated lips (Bp. 46, 57).

ವಿರಳತೆ viraḷate. = ವಿರಲತೆ. (ಕೆಲವೆಡೆ Śmd. 211; ವಿರಳತ್ವ Cm.).

ವಿರಳತ್ವ viraḷatva. = ವಿರಲತ್ವ, ವಿರಳತೆ, q. v.

ವಿರಾಗ vi-rāga. change of colour or feeling. 2, absence of desire or passion; disregard of all sensual enjoyment (ಮೋಚ, ವೈರಾಗ್ಯ Nn. 20; ಅಕ್ಷ, ವೈರಾಗ್ಯ 37; ಭಗ, ವೈರಾಗ್ಯ 52; ಮೋಚಕ Mr. 510).

ವಿರಾಗವರ್ತನೆ virāga-vartane. a life void of passion or desire (Cpr. 2, 85).

ವಿರಾಗಾರ್ಹ virāga-arha. *qualified for freedom from passion* (see Hlā. s. ವಿರಕ್ತ).

ವಿರಾಗಿ vi-rāgi. void of passion or desire (My.).

ವಿರಾಜ್ vi-rāj. ವಿರಾಟ್. shining; splendor; beauty. 2, *a man of the regal or military class.* 3, the first progeny of or male power of Brahmā and producer of the first Manu or Manu Svāyambhuva. 4, intellect located in and ruling over the collective aggregate of bodies. 5, the body.

ವಿರಾಜ vi-rāja. = ವಿರಾಜ್ No. 1. (ಒಪ್ಪುವನ್ನಾದು Nn. 77).

ವಿರಾಜಮಾನ vi-rājamāna. shining, brilliant, splendid, handsome (My.).

ವಿರಾಜಿ vi-rāji. a person who shines or is filled with brightness (Nn. 1).

ವಿರಾಜಿತ vi-rājita. illuminated, irradiated, splendid, shining, brilliant, handsome; manifested (Cpr. 2, 93; Rśv. 8, 2).

ವಿರಾಜಿಸು vi-rājisu. to shine, to be brilliant, etc. (Ch. v. 184. 203. 214; Cpr. 1, 125 va.; 4, 73; Bp. 4, 24; 57, 65; Rśv. 6, 7).

ವಿರಾಟ್ vi-rāṭ. = (ವರಡ), ವಿರಾಜ್.

ವಿರಾಟ virāṭa. N. of a district of India (perhaps Berar) and of its town (Bh. 4, 1 sum., etc.). 2, N. of a king (G. 69).

ವಿರಾಟ್ಪುರುಷ virāṭ-puruṣa. = ವಿರಾಜ್ No. 3. (My.).

ವಿರಾಧ vi-rādha. opposition; annoyance; N. of a rākṣasa (J. 19, 20).

ವಿರಾಮ vi-rāma. cessation, rest, repose; stoppage, stop, pause; caesura (Ch.; Kāvy. II, 2, B, 27-29), 3, *end, conclusion, term;* the stop: a small oblique stroke placed under a consonant to denote that it is quiescent. 4, N. of a vṛitta (Ch.). — ವಿರಾಮ ಚಿಹ್ನ. any sign in a book to indicate a pause of the voice in reading (B. 2, 1; 3, 5; My.).

ವಿರಾಮಸಮಯ virāma-samaya. time of ending, end (Cpr. 4, 49 va.).

ವಿರಾವ vi-rāva. *sound, cry.*

ವಿರಿಂಚ viriñca. *Brahmā.*

ವಿರಿಂಚಿ viriñci. = ವಿರಂಚಿ. *Brahmā.*

ವಿರುತ vi-ruta. shrieking, howling, crying, humming, chirping (ಪಕ್ಷಿಗಳ ನುಡಿ Mr. 168).

ವಿರುತಿ vi-ruti. cry, clamour, sound, tone (Kāvy. V, 47; Cpr. 6, 96).

ವಿರುತ್ತು vi-ruttu. Tbh. of ವಿರುದ್ (Śmd. 106 Cm.).

ವಿರುದ್ vi-rud. = ವಿರುತ್ತು, q. v. crying aloud, lamenting, etc.

ವಿರುದ vi-ruda. = ಬಿರುದ, etc. crying; proclaiming; a laudatory poem, a panegyric.

ವಿರುದ್ಧ vi-ruddha. opposed, hindered, obstructed; contrary, repugnant, opposite, contradictory, perverse, reverse; incongruous; hostile, adverse, at variance; unpropitious, unfavorable, disagreeable; prohibited, forbidden; opposition, contrariety, perverseness, incongruity; hostility, enmity, disagreeableness.

*ವಿರುದ್ಧರೂಪಕ **viruddha-rūpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 19.

ವಿರುದ್ಧಸಮಾಸ viruddha-samāsa. an incongruous, improper composition of words (ಅರಿಸಮಾಸ Śmd. 207).

ವಿರುದ್ಧಾಭಾಸ viruddha-ābhāsa. = ವಿರೋಧಾಭಾಸ. the semblance of opposite qualities: one of the ślēṣas (Kāvy. III, 3, B, 148. 153 seq.).

ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ viruddha-artha. an improper or a contradictory meaning (Bp. 1, 18). [2, a defect in composition. Kr. 1, 69. 81].

*ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕಾರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ **viruddha-arthaka-arthāntara-nyāsa.** a figure of speech. Kr. 3, 35.

ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಪದ viruddhārtha-pada. a word (or verse) that is contradictory to or inconsistent with the meaning (Kāvy. II, 2, B, 13-15).

ವಿರುಪೆ virupe. (Tbh. of ವಿರೂಪೆ?). N. (of a village, Kk. 2).

ವಿರುವಕ viruvaka. see Mr. s. ಜಲರಂಕು.

ವಿರೂಕ್ಷಣ vi-rūkṣaṇa. making rough or dry, astringent. 2, *censure, blame, reviling, abuse;* oath, imprecation.

ವಿರೂಕ್ಷಿಸು virūkṣisu. to feel aversion or dislike (Abh. P. 9, 191).

ವಿರೂಪ vi-rūpa. deformed, of ill-looking form, misshapen, ugly, unusual in form or nature, monstrous, unnatural; deformity, etc. 2, of various form, multiform.

ವಿರೂಪತೆ vi-rūpate. deformity, malformation (Cpr. 7, 79).

ವಿರೂಪಸನ್ಧಿ virūpa-sandhi. a composition of words that is unusual in its form (Kāvy. II, 1, A, 16-19).

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ virūpa-akṣa. having deformed eyes (*i. e.* an odd number of them): *Śiva.* 2, N. (Kk. 101). see ಪಮ್ಪಾ-; Bp. 59, 4.

ವಿರೇಕ vi-rēka. purging, evacuation of the bowels. 2, a purgative. (R.).

ವಿರೇಚನ vi-rēcana. = ವಿರೇಕ. No. 1. (My.).

ವಿರೋಕ vi-rōka. shining; *a ray of light.*

ವಿರೋಚನ vi-rōcana. shining, illuminating. 2, *the sun* (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ Nn. 6). 3, *the moon* (ಇನ್ದು, ಚನ್ದ್ರ 6). 4, *fire* (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 6). 5, N. of an asura, the father of Bali (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸ 6). 6, a child, a boy (ಬಾಲಕ 6).

ವಿರೋಧ vi-rōdha. opposition, obstruction, hindrance, impediment; impediment to the successful progress of a plot in a drama; restraint, check; siege, blockade, confinement; contradiction, contrariety, antithesis, contrast; inconsistency, opposition of qualities (in food, medicine, etc.); antagonism; *hostility, enmity* (ಹಗೆ Nn. 97); one of the atiśayas in poetry [Kr. 3, 135]; (Kāvy. III, 3, B, 121 seq.).

ವಿರೋಧನ vi-rōdhana. the act of opposing, obstructing, hindering, etc.; *opposition, contradiction;* incongruity.

ವಿರೋಧಭಾವ virōdha-bhāva. an enemy (ನೂಱಡಿ Kk. 67); inimical disposition.

ವಿರೋಧಾಭಾಸ virōdha-ābhāsa. = ವಿರುದ್ಧಾಭಾಸ. (Kāvy. III, 3, B, 148. 153 seq.).

ವಿರೋಧಿ vi-rōdhi. opposing, adverse to, etc. 2, *an opponent, an enemy* (ಹಗೆ Mr. 290). 3, the twenty-third year of the cycle of sixty (My.).

ವಿರೋಧಿಕೃತ್ virōdhi-krit. the forty-fifth year of the cycle of sixty (My.).

ವಿರೋಧಿಮರ್ದನ virōdhi-mardana. a victor (ಜಿಷ್ಣು, ಹಗೆಯು ಗೆದ್ದವನು Nn. 38).

ವಿರೋಧಿಸು virōdhisu. to hinder, to obstruct (ಅವನನ್ನು-, My.); to hate (My.). 2, to be opposed to or inconsistent with (*e. g.* ಅನ್ನವು ದೇಹಕ್ಕೆ, My.); to be hostile (J. 2, 39; 10, 38).

ವಿರೋಧೋಕ್ತಿ virōdha-ukti. *contradiction.*

***ವಿರೋಧೋಪಮೆ virōdha-upame.** a kind of simile. Kr. 3, 75.

***ವಿರ್ದು virdu.** (*cf.* ಬಿರ್ದು, ಬಿದ್ದು). feast. ನೆತ್ತರನೆಯ್ದೆ ಪೀರ್ದು ವಿರ್ದಾಡುವೆಂ Pb. 9, 24. (T. ವಿಱುನ್ದು).

ವಿಲ vila. = ಬಿಲ. a hole.

ವಿಲಕ್ಷ vi-lakṣa. having no distinguishing mark or aim; strange, extraordinary; embarrassed; *astonished, surprised;* abashed, ashamed.

ವಿಲಕ್ಷಣ vi-lakṣaṇa. having different or opposite marks or characteristics, other, different; extraordinary, strange, odd, novel. 2, any state or condition for which no cause can be assigned, *vain or causeless state.* (B. 4, 215. 224; 5, 255; My.).

ವಿಲಕ್ಷ್ಯ vi-lakṣya. having perceived. 2, having become bewildered or confused (Bh. 3, 13, 10).

ವಿಲಗ vilaga. incongruity, unsuitableness, inconsistency, discordance, discrepancy (Bh. 3, 12, 3; J. 5, 62; 18, 49; Mhr.).

ವಿಲಗ್ನ vi-lagna. fastened or attached to, fixed or resting on, connected with (J. 8, 41). 2, *the waist* (ನಡು Hlā.).

ವಿಲಂಘನ vi-laṅghana. the act of passing beyond, transgressing, overstepping, violating, neglecting; transgression, offence. see ಯತಿ-.

ವಿಲಂಘಿಸು vi-laṅghisu. to jump, to skip, to leap or jump over (Rśv. 5, 77).

ವಿಲಮ್ಬ vi-lamba. hanging or falling down, pendulousness. 2, slowness, delay (Si. 63; My.). see ಅ-.

ವಿಲಮ್ಬನ vi-lambana. = ವಿಲಮ್ಬ. see ಅ-.

ವಿಲಮ್ಬಮಾನ vilamba-māna. slow measure or time (Si. 63).

ವಿಲಮ್ಬಿ vi-lambi. depending, pendulous; slow; the thirty-second year of the cycle of sixty (My.).

ವಿಲಮ್ಬಿತ vi-lambita. hanging or falling down, depending; pendulous; dependent on; retarded, delayed, protracted; *slow* (as time in music, etc.); slowness (Abh. P. 4, 9). see ಅ-.

ವಿಲಮ್ಬಿಸು vi-lambisu. to hang down, on, or from. 2, to protract, to procrastinate (My.).

ವಿಲಮ್ಭ vi-lambha. giving; *liberality.*

ವಿಲಯ vi-laya. dissolution, liquefaction; destruction, especially destruction of the world (Bp. 53, 9).

ವಿಲಯರುದ್ರ vilaya-rudra. a terrible form of Śiva at the dissolution of the world (J. 13, 11).

ವಿಲಯಾಗ್ನಿ vilaya-agni. the fire at the destruction of the world (Rśv. 5, 115).

ವಿಲಸ vi-lasa. Tbh. of ವಿಲಾಸ. (Śmd. 359; Bp. 4, 10; 39, 25; Mhr.).

ವಿಲಸತ್ vi-lasat. flashing, shining, brilliant, beautiful, splendid, elegant, charming (ಚೆರ, ಒಪ್ಪುವನ್ತಾದು Nn. 165, o. r. ಒಳ್ಪಿತ್ತು; ಒಪ್ಪಲ್ಪಟ್ಟ Śmd. 23 Cm.; Bp. 35, 7); playing, sporting.

ವಿಲಸನ vi-lasana. flashing, gleaming; sporting, play, sport (Bp.).

ವಿಲಸಿತ vi-lasita. flashing, gleaming, glittering, shining; manifested; a gleam, a flash; appearance, manifestation; sported; sportive, wanton, sport, play, pastime, dalliance. see Ch. v. 163. 210; Cpr. 4, 44; Bp. 4, 23; 51, 33; Mr. 1 *a;* Śm. 58; ಭ್ರಮರ-. feminine ವಿಲಸಿತೆ (Ch. v. 178; A.).

ವಿಲಾಪ vi-lāpa. *lamentation, crying, weeping, wailing, moaning* (ಪರಿದೇವನ, ಪೆರ್ಚಿದ ಅೞ್ತೆ Mr. 396).

ವಿಲಾಯತಿ vilāyati. relating to a foreign country (Mhr.); a foreign country, but understood especially of England or Europe (My. also as ವಿಲಾಯಿತಿ; B. 1, 22; 3, 50; 5, 227; Br.; Mhr., H. ವಿಲಾಯತ). — ವಿಲಾಯತಿಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. a milky plant or small shrub, used as a bordering in gardens, Euphorbia lithymaloides Willd. (Z.). — ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲೆಕಾಯಿಮರ. -ಅಲ್ಲೆ-. a road-side tree with fragrant flowers, Sumach caesalpinia coriaria Willd. (St. & Pl.). — ವಿಲಾಯತೀ ಹತ್ತಿ. = ಕರಿಹತ್ತಿ. (Z.). — ವಿಲಾಯತೀ ಹರಳುಗಿಡ. the shrub Adenoropium multifidum Pohl. (St. & Pl.). — ವಿಲಾಯತೀ ಹುಣಸಿ. a road-side tree, Albizzia glomerifera Kurz. (? Z.).

ವಿಲಾಸ vi-lāsa. = ವಿಲಸ. shining forth, appearing, manifestation: a label, a direction on a letter, the marks on goods or packets (My.; Te., T.; see ಮೇಲು-), a short inscription naming the builder of a temple, etc. (My.). 2, *sport, pastime, amusement, play, merriness* (ಉಲ್ಲಸ Ct. I, 85), especially amorous pastime, diversion (with women, dancers, singers, etc.); *coquetry, affectation of coyness, wantonness:* a form of feminine gesture considered as indicative of amorous sentiments, such as change of place, posture, gait, look, hiding at the approach of a lover, assuming a look of displeasure, etc. 3, grace, elegance, charm, beauty. — ವಿಲಾಸನ್ದೋಱು. -ತೋಱು. to show play, to divert, to amuse (Śśv. 2, 39). — ವಿಲಾಸವ್ಪೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get beauty, to be full of beauty (Grj. 6, 67).

ವಿಲಾಸತೆ vilāsate. sporting, sport, etc. (Rām. 3, 2, 16).

ವಿಲಾಸಾವನಮ್ರ vilāsa-avanamra. bowing in a sportive or coquettish manner. see ನಿಕ್ಕುಳಿಸು.

ವಿಲಾಸವಾಸ vilāsa-vāsa. a pleasure-house, a summer-house (Cpr. 7, 92).

ವಿಲಾಸಿ vi-lāsi. wanton, sportive, coquettish, playful, dallying; a sporter, a voluptuary, a sensualist (ಸಲೀಲ G.). — ವಿಲಾಸಿದೇವ. N. see ಒಱತೆಯು-.

ವಿಲಾಸಿತ vi-lāsita. made merry, diverted, amused (Bp. 57, 78).

ವಿಲಾಸಿನಿ vi-lāsini. a wanton woman, a courtesan, a harlot (ವಾರಸ್ತ್ರೀ, etc. Hlā.; ವಾರಸತಿ, ರಾಜಕುಲ Mr. 305). 2, a coquettish woman; a woman in general (Bp. 59, 26; J. 2, 7).

ವಿಲಿ vili. a sound in imitation of convulsive movements (Te. ವಿಲವಿಲ, T. ವೆಲವೆಲ, with cramps, convulsively;

M. ವಿಲಕ್ಕ, a cramp, a stitch; *cf.* ಇಲುಕು). — ವಿಲಿವಿಲಿಸು. to be convulsed, to shake with irregular spasms (V. 28, 70).

ವಿಲಿಖಿತ vi-likhita. scratched, scraped; written (Cpr. 1, 73; 2, 14 va.).

ವಿಲಿಪ್ತ vi-lipta. smeared, smeared over, besmeared (J. 31, 22).

ವಿಲೀನ vi-līna. clinging to, cleaving to, addicted to, immersed in. 2, *dissolved, liquefied, melted, liquid.* 3, disappeared, vanished, perished. see ಪರಿ–; ಕರಗು; Bp. 12, 1; 35, 4.

ವಿಲೀನಿತ vi-līnita. immersed in; dissolved; disappeared (Bp. 35, 40).

ವಿಲುಲಿತ vi-lulita. shaken down, falling down, rolling down (Cpr. 6, 87 va.; Abh. P. 12, 10 va.).

ವಿಲೂನ vi-lūna. cut asunder, cut off, cut (Bp. 53, 4).

ವಿಲೆ vile. a class or head; rank, order (Mhr., H. ವಿಲ್ಹಾ, ವಿಲ್ಹೇ). 2, order, arrangement (My.). 3, readiness (as of money for payment, My.). — ವಿಲೆವಾರಿ. assorting, classifying (My.; Mhr., H. ವಿಲ್ಹೇವಾರೀ). 4, distribution; settlement (My.; Te.).

ವಿಲೇಖನ vi-lēkhana. scratching, making incisions, writing; making furrows; digging. see ಉಟ್, ಬರೆ 1.

ವಿಲೇಪನ vi-lēpana. smearing over, besmearing, plastering, spreading over, anointing; smearing or spreading on; anointing the body with fragrant oils, etc. (ಅಂಗರಾಗ, ಉದ್ವರ್ತನ, ತೀವಿ ಪೂಸುವುದು Mr. 339); *unguent for perfuming the body* (ಗೋಮುಖಿ, ಅನುಲೇಪನ Nn. 20).

ವಿಲೇಪಿ vi-lēpi. *rice gruel* (ಗಂಜಿ Hlā.).

ವಿಲೇಪಿತ vi-lēpita. smeared over, besmeared, smeared, plastered, anointed (My.).

ವಿಲೇಪಿಸು vi-lēpisu. to smear over, etc. (My.).

ವಿಲೋಕನ vi-lōkana. the act of looking or regarding; sight, observation. — ವಿಲೋಕನಂಗೆಯ್. -ಂ-. to look at or upon, to regard (Abh. P. 6, 112 va.).

ವಿಲೋಕನೀಯ vi-lōkanīya. worthy of being looked at, agreeable, beautiful (Cpr. 5, 118 va.).

ವಿಲೋಚನ vi-lōcana. the eye (ಕಣ್ಣು Nn. 51. 61; Bp. 18, 75; J. 11, 25). 2, the sun (ಸೂರ್ಯ Mr. 34). 3, one who has an eye (Abh. P. 12, 10 va.; Bp. 30, 2).

ವಿಲೋಭನ vi-lōbhana. the act of leading astray, perplexing, beguiling; allurement, attraction, temptation, seduction; flattering, praise, commendation (especially by contrast with inferiority). (R.).

ವಿಲೋಭಿತ vi-lōbhita. allured, beguiled; deceived; flattered, praised. (R.).

ವಿಲೋಮ vi-lōma. against the hair, against the grain, out of the usual or proper course, reverse, inverted, contrary, opposite; reverse order, opposite course, reverse (Ch. v. 238).

ವಿಲೋಮಕ್ರಿಯೆ vilōma-kriye. the negative mood (Śmd. 281. 282).

ವಿಲೋಲ vi-lōla. moving or shaking about; shaking, trembling, tremulous, fickle, unsteady; tremor (ನಡುಕ Ct. II, 39); rolling (as the eye), tossing about, waving. see Śmd. 112; Ch. v. 132. 203. 251; Bp. 16, 29; 21, 2.

ವಿಲೋಲತೆ vi-lōlate. tremulousness, unsteadiness; rolling (of the eyes, Bp. 2, 33).

ವಿಲೋಲುಪ vi-lōlupa. very desirous, ardently longing for (Bp. 27, 59).

ವಿಲ್ವ vilva. = ಬಿಲ್ವ. the bael tree.

ವಿವಕ್ಷಿತ vivakṣita. wished or intented to be spoken or said; purposed, intended; meant, signified, literal (not figurative); wished, desired; *handsome, pleasing, agreeable,* calm, gentle (ಸೌಮ್ಯ, ಚೆಲುವಿಕೆ; ಸೂನೃತ, ಧೀರ Nn. 103; ಸೌಮ್ಯ Mr. 471). 2, the proximity of a house (ಭವನಾಭ್ಯರ್ಣ, ಮನೆಯ ಸಮೀಪ 103).

ವಿವಕ್ಷಿಸು vivakṣisu. to wish or desire to speak or to say; to intend; to wish, to desire (Cpr. 2, 49 va.; Mr. 480).

ವಿವಕ್ಷೆ vivakṣe. *a wish or desire to speak or to express;* meaning, sense; intention, purpose, wish, desire (Śmd. 117. 266).

ವಿವಧ vivadha. = ವಿವನ್ಧ, ವೀವಧ. *a yoke or pole for carrying burdens;* a burden, a load (carried on the head, ಪರ್ಯಾಹಾರ, ವೀವಧ, ಭಾರ, ತಲೆಹೊಱೆ Hlā.; ವೀವಧ, ವಿವನ್ಧ, ತಲೆಪೊಱೆ Mr. 213; see Nr. s. ಎಡೆಯಾಡು). 2, *a road.*

ವಿವನ್ದ vivanda. Tbh. of ವಿಬನ್ಧ. entire stoppage. (Śmd. 342, o. r. ವಿಬನ್ದ).

ವಿವನ್ಧ vivandha. = ವಿವಧ, q. v.

ವಿವರ vi-vara. = ವಿವರು. uncovering, spreading out; expansion, opening, widening; separation; division, variety, distinction (see ಕುಜಾತ–, ಕುಲ–, ಗ್ರಹ–, ದಿಗ್–); specification, detailed account, particulars (My.). 2, *a fissure, a hole, a chasm, a cave, a burrow, a hollow;* an interval, an intermediate space. 3, a breach, a fault, a flaw, a vulnerable place, a weak point. see ಕಾಸು 2, ಬೇರ್ಪಡು. — ವಿವರಪತ್ರಿಕೆ. a written statement containing all the particulars (My.). — ವಿವರವಿವರ. rep. (Bp. 33, 11).

ವಿವರಣ vi-varaṇa. uncovering, spreading out, expanding, opening, unfolding; separating. 2, *explanation, exposition, interpretation, comment* (ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಆಖ್ಯ Mr. 251). 3, detailing, describing, description, specification, detailed account. see ಕಾಪಾಗಸ–, ಖನನ–; ಪಿಕ್ಕು.

ವಿವರಣೆ vi-varaṇe. = ವಿವರಣ. distinction (Śmd. 252); explanation, etc. (My.).

ವಿವರಿಸು vi-varisu. to be spread out, to unfold or display oneself, to become manifest, to appear (ವಿವರಮಾಗು Śmd. 401 Cm.; Ch. v. 214). 2, to separate (Bp. 24, 23; 59, 42). 3, to explain, to interpret (My.); to particularize, to detail, to specify (Bp. 39, 20; 54, 58; J. 5, 37; My.).

ವಿವರು vivaru. Tbh. of ವಿವರ. specification, etc. (B. 4, 167. 168).

ವಿವರ್ಜಿತ vi-varjita. left, abandoned; destitute of, entirely free or exempt from, without (Bp. 8, 2).

ವಿವರ್ಜಿಸು vi-varjisu. to leave, to abandon (Grj. 10, 88).

ವಿವರ್ಣ vi-varṇa. colourless; pale, wan, pallid; bad-coloured, discoloured; low, vile; *unlettered, ignorant, stupid; a man of low caste.*

ವಿವರ್ಣಿಸು vi-varṇisu. to describe (Kāvy. V, 939).

ವಿವರ್ತನ vi-vartana. turning round, revolution; circumambulating (as an altar, etc.); passing through a change or succession of various states or existences. (R.).

ವಿವರ್ಧನ vi-vardhana. augmenting, increase, growth (Bp. 1, 17; My.).

ವಿವರ್ಧಿಸು vi-vardhisu. to increase, to become enlarged, to become powerful, etc. (Bp. 35, 57).

ವಿವಶ vi-vaśa. unrestrained, unsubdued, uncontrolled. 2, independent. 3, subject, subjected; authority, power (Bp. 26, 30). 4, *apprehensive of death.*

ವಿವಸ್ವತ್ vi-vasvat. the shining one: *the sun.* 2, *a deity.*

ವಿವಸ್ವಂತ vi-vasvanta. Tbh. of ವಿವಸ್ವತ್. the sun (ನಲಿನೀಮಿತ್ರ, ಸೂರ್ಯ Nn. 110). 2, a deity (ಸುಪರ್ವ, ದೇವತೆ 110). 3, Brahmā (ಸರೋಜಾಸನ, ಬ್ರಹ್ಮ 110).

ವಿವಹನ vi-vahana. = ವಿವಾಹ. marriage. (Cpr. 6, 50).

ವಿವಾಕ vi-vāka. one who declares or who decides causes, a judge. see ಪ್ರಾಡ್–.

ವಿವಾದ vi-vāda. *a dispute, a quarrel, a controversy, a debate, a contest, contention.* 2, a contest at law, *a lawsuit.* 3, crying out, sound. see ಕೆಳರ್.

ವಿವಾಹ vi-vāha. carrying off, leading away; conducting home; *the taking a wife, marriage, matrimony.*

ವಿವಾಹದೀಕ್ಷೆ vivāha-dīkṣe. the marriage rite, marriage ceremony (Sk.). 2, the rite of not shaving the head for six months after marriage (My.).

ವಿವಿಕ್ತ vi-vikta. separated, disjoined, detached, kept apart, scattered, abstracted, sequestered. 2, *single, alone, solitary.* 3, distinguished, discriminated, judged. 4, altered. 5, judicious. 6, *pure, faultless.* 7, profound (as judgment or thought). 8, separation, etc. see Kāvy. V, 50. see ತೊಲಗು.

ವಿವಿಧ vi-vidha. *of various sorts or kinds, diverse, manifold, various* (Bp. 35, 33; 52, 41).

ವಿವಿರಕ್ತ vi-virakta. perfectly indifferent to (Bp. 39, 68).

ವಿವೃತ್ತ vi-vṛitta. turned or twisted round, whirling, revolving, rolling. see ಅ– & ಪ್ರೋಕ.

ವಿವೇಕ vi-vēka. *discrimination, judgment, the faculty of distinguishing and classifying things acccording to their real properties;* in the vēdānta system: the power of separating the invisible soul or the Brahmā from the visible world or reality from mere semblance or illusion. 2, true knowledge. 3, discretion. 4, discussion, investigation. — ವಿವೇಕವ್ಪಡೆ. -o-ಪಡೆ. to acquire knowledge or skill (Grj. 2, 106 va.).

ವಿವೇಕಜಲ vivēka-jala. discrimination looked upon as water (Śsv. 4, 99 va.).

ವಿವೇಕತೆ vi-vēkate. judgment, discrimination, the faculty of judgment (Cpr. 2, 34).

ವಿವೇಕಿ vi-vēki. discriminating, judicious, prudent, descreet, considerate; a discriminator, etc. see Ch. V. 968; Bp. 36, 33; ಅ–.

ವಿವೇಕಿಸು vi-vēkisu. to distinguish, to discriminate, to decide, to act with judgment, to judge (Bp. 36, 45; Rām. 1, 3, 9).

ವಿವೇಚನೆ vi-vēcane. (ವಿವೇಚನ). discriminating, distinguishing; investigation (My.).

ವಿವ್ವೋಕ vivvōka. = ಬಿಬ್ಬೋಕ. affectation of indifference, etc. (G.).

ವಿಶ್ viś. *an agriculturist, a merchant, a vaiśya.* 2, *a man in general; people.*

ವಿಶ viśa. = ವಿಶ್. (ವೈಶ್ಯ Mr. 345). 2, = ವಿಸ 2.

ವಿಶಂಕಟ vi-śaṅkaṭa. (ವಿಸಂಕಟ). *great, large, broad* (ವಿಶಾಲ, ಅತಿಯಗಲ Mr. 450); strong, vehement.

ವಿಶಂಕೆ vi-śaṅke. suspicion, doubt, fear, apprehension (Śmd. 16. 67. 176. 396; Kāvy. I, 1*b*, 15-22).

ವಿಶದ vi-śada. *clear, pure, bright, pellucid;* white; *evident, apparent, obvious, manifest;* beautiful (Kāvy. III, 1, A, 8).

ವಿಶದತ್ವ vi-śadatva. clearness, brightness (Cpr. 3, 94).

ವಿಶದೀಕರಿಸು viśadī-karisu. to make clear, to explain (Cpr. 2, 14 va.).

ವಿಶರ vi-śara. splitting, bursting; *destroying, killing, slaughter.*

ವಿಶಲ್ಯ vi-śalya. free from thorns or darts; free from trouble or embarrassment, without care or pain.

ವಿಶಲ್ಯೆ vi-śalye. *the plant Cocculus cordifolius* DC. (Menispermum cordifolium Willd., = ಗುಡೂಚಿ). 2, *a sort of pot-herb* (see ಹಾವು ಮೆಕ್ಕೆ; Te. s. ತರಿಗೊಬ್ಬು). 3, *the plant Croton polyandrum* Roxb. 4, the plant Convolvulus turpethum. see ಎಲುವುಸನ್ನಿಗಿಡ, ಬೆಣ್ಣೆ ಬಿದುರು.

ವಿಶಸನ vi-śasana. cutting up; *killing, slaying, immolating, slaughter* (ಸೂದನ, etc., ಕೊಲೆ Mr. 300).

ವಿಶಾಖ vi-śākha. branchless; having spreading branches. 2, an attitude in shooting, standing with the feet a span apart. 3, the top of a tree (ಭೂರುಹಾಗ್ರ, ಮರದ ತುದಿ Nn. 38); the branch of a tree (ಮರದ ಶಾಖೆ Mr. 528). 4, *Kārttikēya* (ಕ್ರೌಂಚಾರಿ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕೇಯ 38; ಗುಹ 528). 5, power (ಶಕ್ತಿ 38). 6, an enemy (ರಿಪು, ವೈರಿ 38). 7, = ವಿಶಾಖೆ (ತಾರಕ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 38; ತಾರೆ 528). 8, the east (ಸುರಪಾಶೆ, ಮೂಡದಿಕ್ಕು 38; ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕು 528). 9, = ತಾಳಧರ (ತಾಳಧರ, ತಾಳಧಾರಿ 38; ತಾಳಧಾರಿ 528).

ವಿಶಾಖೆ vi-śākhe. *the sixteenth lunar asterism.*

ವಿಶಾಪ vi-śāpa. deliverance from a curse (J. 33, 8; My.).

ವಿಶಾಯ vi-śāya. *sleeping and watching alternately,* as watchmen.

ವಿಶಾರದ vi-śārada. *learned, wise; skilled in, conversant with.* 2, *confident, bold, presuming.*

ವಿಶಾರದತ್ವ vi-śāradatva. skilfulness, skill in. see ವಿದ್ಯಾ–.

ವಿಶಾಲ viśāla. *large, great, wide, broad, extensive* (ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 20). 2, (= ವಿಶಾಲೆ), the bitter apple, cucumis colocynthis (ಕಲಿಲ್ಲಿಕ, ಬೆಳ್ಳಡಕಿಲ್ Mr. 133).

ವಿಶಾಲತೆ viśālate. *largeness, greatness, width, breadth, expansion, magnitude, bulk* (ಪರಿಣಾಹ, ಸುತ್ತು Hlā.).

ವಿಶಾಲತ್ವಚ್ viśāla-tvac. *the tree Bauhinia variegata* Lin. (others: Echites scholaris Lin.; = ಶಾರದಿ). see Nr. s. ಏಟಿಲೆನಾಟಿ.

ವಿಶಾಲೆ viśāle. *the bitter apple, cucumis colocynthis* Lin.

***ವಿಶಾಳ viśāḷa.** = ವಿಶಾಲ. ಅದಱ ಪೊಱವೊಟಲ ವಿಶಾಳ ಕನಕ ಕೃತಕ ಗಿರಿಗಳಿಂ Pb. 1, 58.

ವಿಶಿಖ vi-śikha. devoid of the śikhā; pointless; without a crest. 2, *an arrow.*

ವಿಶಿಖೆ vi-śikhe. a spade; a hoe. 2, a spindle. 3, *a broad or carriage road.* 4, a barber's wife.

ವಿಶಿಷ್ಟ vi-śiṣṭa. distinguished, distinct, particular, special, peculiar; endowed with some distinguishing and particularizing property or adjunct, having distinctive qualities or exclusive properties; distinguished by, endowed with, possessed of, having; superior, excellent, more excellent, better (Śmd. 125; Bp. 3, 70; 40, 3). 2, without a rest; all (My.).

ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ viśiṣṭa-advaita. a unity with distinction: a union of prakṛiti and puruṣa with the Brahmā at which the two are always in it, but are distinct from it (My.; see ತ್ರಿಮತ and ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ).

ವಿಶೀರ್ಣ vi-śīrṇa. shattered, broken to pieces, wrecked (ಒಡೆದುದು Nn. 96; ಜರ್ಜರ, ಒಡದುದು Nn. 41; Cpr. 2, 22); decayed, withered, rotten; impaired, wasted (ನಷ್ಟ, ನಷ್ಟಮಾದುದು 41; Cpr. 5, 51 va.). 2, a flag (ಪತಾಕೆ 41). 3, a lotus (ಸರಸಿಜ, ತಾವರೆ 41).

ವಿಶುದ್ಧ vi-śuddha. completely purified or cleansed; cleared; clean (ಗೋಮುಖ, ಶುದ್ಧ Nn. 20; My.); pure, free from all vice or fault; pious, virtuous; humble, modest, compliant; rectified, corrected, without error, correct, accurate (My.). 2, a kind of mystical circle (cakra) in the body: the hollow between the frontal sinuses. see Kāvy. IV, 2, 54; Bp. 3, 5; 38, 40; 40, 73; 41, 28; 54, 21.

ವಿಶುದ್ಧಿ vi-śuddhi. complete purity; cleansedness, purity; correct state, rectitude. see ತುಲಾಮಾನ-.

ವಿಶೂನ್ಯ vi-śūnya. void, non-existent (ಅಕಸ್ಮಿಕ, ಇಲ್ಲದುದು Nn. 126).

ವಿಶೃಂಖಲ vi-śriṅkhala. unfettered, unrestrained. (R.).

ವಿಶೇಷ vi-śēṣa. = ವಿಸೇಸ. the act of distinguishing or discriminating, discrimination. 2, *difference, distinction,* a distinguishing property or mark, a specific quality, speciality, peculiarity (ಕಾಲ Mr. 530). 3, particularity (Śmd. 229); the state of being especial, especialness. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, especially (ನೀಡುಂ Śmd. 172 Cm.). 4, in grammar: a word which defines or limits the meaning of another word. 5, *a species, a kind, a sort, a variety, a mode, a manner* (see *e. g.* ಖಾದನ-, ತರು-, ಭೂ-, ಮೃಗ-, etc.). 6, a distinct or different object. 7, distinction, peculiar merit, excellence, superiority. 8, predicament (in logic). 9, extraordinary, singular (My.; Mhr.); much, more (My.; Mhr.). see Nn. s. ವಾಚಿ. — ವಿಶೇಷಧೂಪದ ಮರ. the tree Boswellia thurifera Roxb. (St. & Pl.).

ವಿಶೇಷಕ vi-śēṣaka. distinguishing, characteristic, attributive; any distinguishing property or characteristic; an attribute, a predicate; *an ornamental or sectarial mark on the forehead.*

ವಿಶೇಷಣ vi-śēṣaṇa. distinguishing, discriminative, attributive; distinctive (as a property, etc.). 2, *distinction, discrimination.* 3, a word which particularizes or defines another word, the differencer or distinguisher of another word (called the viśēṣya); an epithet, an attribute, an adjective. 4, a word used in apposition. see Śmd. 6 Cm. 167. 168. 169. 175. 187; Ch. v. 1; Kāvy. I, 2, 55-57; III, 1, A, 18; III, 3, B, 96. 153. 156. 159; & s. ವಾಚಿ.

ವಿಶೇಷಣಪದ viśēṣaṇa-pada. a differencer (see ವಿಶೇಷಣ No. 3); an attribute, an adjective (Śmd. 170).

***ವಿಶೇಷಣೋರುರೂಪಕ viśēṣaṇa-uru-rūpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 18.

ವಿಶೇಷತಸ್ viśēṣa-tas. *especially, particularly.*

ವಿಶೇಷತ್ವ vi-śēṣatva. distinction, excellence, superiority (Śmd. 125).

***ವಿಶೇಷಪ್ರಕಾಶಕ viśēṣa-prakāśaka.** a figure of speech. Kr. 3, 29, 31.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ viśēṣa-artha. a peculiar or excellent meaning (J. 4, 8). 2, much money (4, 8).

ವಿಶೇಷಿಸು vi-śēṣisu. to distinguish; to particularize, to specify (Śmd. 229; My.). 2, to become particular, to become much, more or extraordinary, as wind, etc. (My.).

ವಿಶೇಷೋಕ್ತಿ viśēṣa-ukti. statement of distinction, description of excellence: one of the atiśayas in arthālaṅkāra (Kāvy. III, 3, B, 121. 144 seq.).

ವಿಶೇಷ್ಯ vi-śēṣya. to be distinguished; requiring to be defined or determined; distinguished, pre-eminent. 2, the word to be differenced or distinguished, the thing or object to be particularized by another word (called the viśēṣaṇa), a substantive, a noun; the subject of a predicate [Kr. 2, 94]; (Śmd. 6 Cm.; 169. 187. 212; Kāvy. I, 3, 18-20; III, 3, B, 121. 144 seq.; Ch. v. 1).

ವಿಶೇಷ್ಯಪದ viśēṣya-pada. = ವಿಶೇಷ್ಯ No. 2. (Śmd. 170 Cm.).

ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗ viśēṣya-adhīna-liṅga. gender that depends on or adjusts itself to a noun, or a word the gender of which depends on or adjusts itself to a noun (ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ Śmd. 108. 109. 110).

ವಿಶೋಕ vi-śōka. free from sorrow; exemption from grief, joy (My.).

ವಿಶ್ರಬ್ಧ vi-śrabdha. entrusted, confided; *reliable, trust-worthy;* confident, fearless; firm, quiet, steady (ಸ್ಥಿರ, ಹದುಳವುಳ್ಳವಂ Mr. 236); tranquil, patient, meek, lowly-minded, not lofty.

ವಿಶ್ರಮ vi-śrama. cessation from labour or fatigue; rest, repose; pause, stop; caesura (Ch.).

ವಿಶ್ರಮಣ vi-śramaṇa. = ವಿಶ್ರಮ. (Ch.).

ವಿಶ್ರಮಿಸು vi-śramisu. to rest, to repose (Cpr. 5, 44 va.; Śsv. 5, 15).

ವಿಶ್ರಮ್ಭ vi-śrambha. *trust, confidence.* 2, affection; affectionate inquiry.

ವಿಶ್ರವ vi-śrava. Tbh. of ವಿಶ್ರವಸ್. (My.).

ವಿಶ್ರವಸ್ vi-śravas. a son of Pulastya and father of Kubēra and of Rāvaṇa.

ವಿಶ್ರವಸು viśravasu. Tbh. of ವಿಶ್ರವಸ್. (Rām. 1, 8, 23. 24).

ವಿಶ್ರಾಣನ vi-śrāṇana. giving away, *gift, donation.*

ವಿಶ್ರಾನ್ತ vi-śrānta. rested, reposed; rest, repose; pause; caesura (Ch.); calm, composed.

ವಿಶ್ರಾನ್ತಿ vi-śrānti. cessation from toil or work, rest, repose (Bp. 61, 67; J. 3, 13; My.; B. 4, 134). — ವಿಶ್ರಾನ್ತಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to take rest (B. 4, 48; Cb. 62; My.).

ವಿಶ್ರಾಮ vi-śrāma. = ವಿಶ್ರಮ. (Ch.; Bp. 7, 17).

ವಿಶ್ರಾವ vi-śrāva. being heard far and wide: *great fame or celebrity.*

ವಿಶ್ರುತ vi-śruta. heard of far and wide, *renowned, celebrated, famous* (ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ Śmd. 161 Cm.).

ವಿಶ್ಲಥ vi-ślatha. untied, loose (Cpr. 4, 36).

ವಿಶ್ಲೇಷ vi-ślēṣa. *disunion, disjunction;* being divided; *separation;* absence, bereavement. see ಊರು-, ಪ್ರ-; ಬಗಿ 1. 2, one of the dōṣas in poetical composition (Ch. 40). 3, firm union or junction; see ಗಾತ್ರ-.

ವಿಶ್ವ viśva. *all, every, every one;* much, many (ಅದಭ್ರ, ಬಹಳ Nn. 95). 2, *N. of a kind of deity belonging to a class of ten* (or twelve), viz. vasu, satya, kratu, dakṣa, kāla, kāma, dhriti, kuru, purūravas, mādravas, (rōcaka or lōcana, and dhvani). 3, Viṣṇu (Bp. 57, 26). 4, one of the vital airs (ಕೆಯಸ್ ಕಾಲಗತಿಯಲ್ಲಿಹುದು Mr. 52). 5, the universe, the world (ಜಗ, ಲೋಕ 95). 6, the ornamented gateway or tower of a temple

(ಗೋಪುರ 95). 7, *dry ginger* (ಶುಣ್ಠಿ 95). 8, the number 13 (ಪದಿಮೂಱು Mr. 347). 9, N. of a Saṁskṛita lexicon (My.). — ವಿಶ್ವಯು. -ಅಯು. N. (Bp. 58, 11).

ವಿಶ್ವಕದ್ರು viśva-kadru. *a dog trained for the chase.*

ವಿಶ್ವಕರ್ತ viśva-karta. the creator of the universe (Bp. 51, 13; My.).

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ viśva-karma. all-maker: *the architect or artist of the gods,* Tvaṣṭri, who presides also over all manual labours as well as the sixty-four mechanical arts, whence he is worshipped by artizans (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Nn. 40). 2, Brahmā (ಅಮ್ಬುಜಭವ, ಬ್ರಹ್ಮ 40; ವಿಧಿ Mr. 520). 3, Śiva (ಶಿವ 40; ಈಶ್ವರ 520). 4, a counsellor, a minister (ಮನ್ತ್ರಿ 40; 520). 5, the sun (ಸೂರ್ಯ 40; ರವಿ 520). 6, = ವಾಯುಪುತ್ರ (40). 7, the whole multitude of stars (ಭಗಣ, ನಕ್ಷತ್ರ 40).

ವಿಶ್ವಕೃತ್ viśva-kṛt. = ವಿಶ್ವಕರ್ಮ. *the architect of the gods.*

ವಿಶ್ವಕೇತು viśva-kētu. *Kāma's son Aniruddha.*

***ವಿಶ್ವಕೋಶ viśva-kōśa.** encyclopaedia.

ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನ viśvak-sēna. = ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ. Viṣṇu (Bp. 54, 44).

ವಿಶ್ವಗುರು viśva-guru. the guru of the universe (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವಜಿತ್ viśva-jit. all-subduing: N. of a particular ceremony or sacrifice (My.).

ವಿಶ್ವಂಚ್ viśvañc. = ವಿಷ್ವಂಚ್. all pervading. *cf.* ವಿಸಟ ?.

ವಿಶ್ವತಃಪಾದ viśvatas-pāda. having feet on every side: Śiva (Śśv. 4, 130).

ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು viśvatas-cakṣu. having eyes on every side: Śiva (Śśv. 4, 130).

ವಿಶ್ವತಸ್ viśva-tas. everywhere, all around, universally.

ವಿಶ್ವತೆ viśvate. the state of being all (Mr. 534).

ವಿಶ್ವತೋಬಾಹು viśvatas-bāhu. having arms on every side: Śiva (Śśv. 4, 130).

ವಿಶ್ವತೋವಕ್ತ್ರ viśvatas-vaktra. having a face on every side: Śiva (Śśv. 4, 130).

ವಿಶ್ವದಾತ viśva-dāta. the giver of all (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವದೇವ viśva-dēva. = ವಿಶ್ವ No. 2. name of a deity.

ವಿಶ್ವನಾಥ viśva-nātha. Śiva, as the object of adoration at Benares (My.); N. (My.).

ವಿಶ್ವಪತಿ viśva-pati. lord of the universe; Śiva (Bp. 53, 63).

ವಿಶ್ವಪ್ರಕಾಶ viśva-prakāśa. N. of a lexicon by Mahēśvara. 2, its author. ವಿಶ್ವಪ್ರಕಾಶನ ಚದುರು (Mr. 4).

ವಿಶ್ವಭರ್ತ viśva-bharta. the nourisher or supporter of the universe (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವಭೇಷಜ viśva-bhēṣaja. *dry ginger.*

ವಿಶ್ವಮಯ viśva-maya. made or consisting of all, comprehensive of all: Śiva (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವಮ್ಭರ viśvam-bhara. supporting the universe, all-maintaining; *Viṣṇu.*

ವಿಶ್ವಮ್ಭರೆ viśvam-bhare. *the earth.*

ವಿಶ್ವರಕ್ಷಣ viśva-rakṣaṇa. the protector or saviour of the world (Bp. 50, 74).

ವಿಶ್ವರೂಪ viśva-rūpa. taking all forms, existing in all forms, universal, omnipresent; *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ವಿಶ್ವವಲ್ಲಭ viśva-vallabha. Śiva (Bp. 51, 34; 57, 26).

ವಿಶ್ವಸನ vi-śvasana. (= ವಿಶ್ವಾಸ). trusting, confiding in (My.).

ವಿಶ್ವಸನೀಯ vi-śvasanīya. to be trusted, reliable, trust-worthy, credible (My.).

ವಿಶ್ವಸಿಸು vi-śvasisu. = ವಿಶ್ವಾಸಿಸು. (My.).

ವಿಶ್ವಸೃಜ್ viśva-sṛij. ವಿಶ್ವಸೃಟ್. a creator of the universe; *Brahmā.*

ವಿಶ್ವಸ್ತ vi-śvasta. trusted, confided in; worthy of trust; faithful; full of confidence, bold, fearless.

ವಿಶ್ವಸ್ತೆ vi-śvaste. *a widow.*

ವಿಶ್ವಹರ್ತ viśva-harta. one who destroys, or absorbs, the universe (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವಾತ್ಮ viśva-ātma. the universal soul; Brahmā; Viṣṇu; Śiva.

ವಿಶ್ವಾನರ viśvā-nara. ruling or benefiting all men: the sun. see ವೈಶ್ವಾನರ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ viśvā-mitra. (or viśva-amitra). N. of a Kṣatriya (son of Gādhi) who elevated himself to the rank of a Brāhmaṇa (ಕೌಶಿಕ Mr. 257; J. 18, 37; 20, 3).

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರದರ್ಭೆ viśvāmitra-darbhe. a kind of darbha grass, (Si. 164).

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ viśvāmitra-sriṣṭi. Viśvāmitra's creation (who is fabled to have created several things in rivalry of Brahmā, *e. g.* the fruit of the palmyra in imitation of the human skull, the buffalo in imitation of the cow, (the ass of the horse, etc.): lie, untruth (My.).

ವಿಶ್ವಾವಸು viśvā-vasu. wealth of all: N. of one of the gandharvas (worshipped at marriages, My.). 2, the thirty-ninth year in the cycle of sixty (My.).

ವಿಶ್ವಾಸ vi-śvāsa. = ಯಿಸವಾಸ. *trust, confidence, faith, reliance* (ಪ್ರತ್ಯಯ, ನಮ್ಬುಗೆ Nn. 137; ನಮ್ಬಿಗೆ G.); hope, wish (ಶ್ರದ್ಧೆ, ಬಯಕೆ Nr.); affection, love (My.; Te.). see ನಚ್ಚು 1, ನಮ್ಬು. 2, a confidential communication, a secret. — ವಿಶ್ವಾಸವಿಡು. -ಇಡು. to place confidence in, to rely on (ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ, ಒನ್ದಱ ಮೇಲೆ, or ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ, ಒನ್ದಱಲ್ಲಿ, My.; B. 5, 38. 233; ನಮ್ಬು G.). — ವಿಶ್ವಾಸವುಱು. -ಉಱು. to abandon one's confidence (Bp. 31, 15).

ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ viśvāsa-ghāta. breach of trust, treachery (B. 4, 34; 5, 70; My.).

ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ viśvāsa-ghātaka. a traitor, a betrayer (My.). 2, = ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ. (My.).

ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕತನ viśvāsa-ghātakatana. = ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ. (My.).

ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕಿ viśvāsa-ghātaki. a woman who abuses confidence (Bp. 40, 53; My.).

ವಿಶ್ವಾಸತನ viśvāsatana. trustworthiness (Bp. 31, 14).

ವಿಶ್ವಾಸಸೂಚಕ viśvāsa-sūcaka. a divulger of secrets, a treacherous man (Bh. 1, 8, 66).

ವಿಶ್ವಾಸಿ vi-śvāsi. confiding, trusting; a person who confides or trusts (My.). 2, trustworthy, trusty, honest; a trustworthy person (Bp. 9, 42; 29, 1; 59, 28; Śś. s. ಪುಲಿ; My.). 3, one who loves (My.).

ವಿಶ್ವಾಸಿತನ vi-śvāsitana. love, affection (ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರಿಯತೆ, ಹಾರ್ದ, ಸ್ನೇಹ Si. 70).

ವಿಶ್ವಾಸಿಸು vi-śvāsisu. to consider as trustworthy or true, to trust (ಅವನನ್ನು or ಅದನ್ನು, My.). 2, to love (ಅವನನ್ನು, My.).

ವಿಶ್ವೆ viśve. *the medicinal plant Aconitum ferox.* 2, *dry ginger.*

ವಿಶ್ವೇದೇವ viśvē-dēva. = ವಿಶ್ವದೇವ (My.).

ವಿಶ್ವೇಶ visva-īsa. Śiva (Bp. 53, 62); = ವಿಶ್ವನಾಥ (J. 5, 30; 13, 45). 2, Viṣṇu. (J. 26, 74).

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ visva-īsvara. Śiva, as worshipped at Benares (Bp. 53, 56. 67; 57, 23); N. (My.).

ವಿಷ್ viṣ. = ವಿಟ್. *feces, ordure, excrement.*

ವಿಷ viṣa. = ಇಸ, ಬಿಸ 1, ವಿಸ 1. *poison, venom* (ನಂಜು Nn. 11); anything bitter; bitterness. 2, *water* (ಜಲ 11). 3, cruel, etc.; cruel speech (ಕಠೋರ, ನಿಷ್ಠುರ 11, o. rs. ನಿಟ್ಟುರ, ನಿಷ್ಠುರದ ನುಡಿ). 4, intoxication, madness, etc. (ಮದ 11). ವಿಷ ತಿನ್ದರೆ ಬದುಕ ಬಹುದು, ವಿಷಮದಲ್ಲಿ ಬದುಕ ಕೂಡದು. — ವಿಷದನ್ನ ಉಣ್ಣಲ್ಲದೆ ವಿಷ ತಿಳಿಯದು (Prvs.). see ಅಚ್ಚ-; ನಂಬು 2. — ವಿಷಕುಮ್ಬಳ. (ಕಹಿ ಸೋರೆ G.). — ವಿಷಶುದ್ದಿ. the under-shrub Sida carpinifolia Lin. (St. & Pl.). — ವಿಷಗಳಿಗೆ. an unlucky time (My.). — ವಿಷಗಿಡ. the thorn-apple (?). ವಿಷಗಿಡದ ಹುಟಿ (ಮಾಲುಧಾನ, ಮಾತುಲಾಹಿ, ಉಮ್ಮತ್ತದ ಹುಟಿ Si. 77). — ವಿಷಬಳ್ಳಿ. a poisonous creeper; a water-creeper. ವಿಷಬಳ್ಳೀ ಮೀನು (ಗ್ರಾಹ, ಅನಹಾರ Si. 88). — ವಿಷ ಮುಂಗುಲಿ. the bulbous plant Crinum deflexum Ker. (St. & Pl.). — ವಿಷವಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or administer poison (Bp. 49, 39; My.). — ವಿಷವಿಳಿ. -ಇಳಿ. poison to lose its effects (My.). — ವಿಷವಿಳುಸು. -ಇಳುಸು. to remove the effects of poison, to dispel poison (My.). ವಿಷವನ್ನಿಳುಸುವ ವೈದ್ಯನು (ಜಾಂಗುಲಿಕ G.). — ವಿಷವೇಱು. -ಏಱು. poison to take effect (B. 3, 101; 5, 49; My.).

ವಿಷಕಣ್ಠ viṣa-kaṇṭha. = ವಿಷಕನ್ಧರ. (My.).

ವಿಷಕನ್ಧರ viṣa-kandhara. Śiva (Bp. 59, 36).

ವಿಷಕನ್ನಿಕೆ viṣa-kannike. a maiden who poisons by her touch everybody who marries her (J. 15, 50).

ವಿಷಕಪರ್ದ viṣa-kaparda. Śiva (Bp. 49, 39).

ವಿಷಕಾರಕ viṣa-kāraka. poisonous (B. 3, 37; My.).

ವಿಷಜಿತ viṣa-jita. an ichneumon (ಬಭ್ರು, ನಕುಲ, ಮುಂಗಲಿ Mr. 166).

ವಿಷಣ್ಣ vi-ṣaṇṇa. (vi-sanna). dejected, sad, downcast (My.).

ವಿಷಧರ viṣa-dhara. holding or containing poison; *a snake* (Bp. 21, 1). 2, holding or carrying water; a cloud (21, 1). 3, Śiva (21, 1; 49, 39).

ವಿಷಧರಾಹಿತ viṣadhara-ahita. snake-enemy: Garuḍa (Bp. 21, 1). 2, a peacock (21, 1). 3, the moon, as an enemy of the serpent rāhu (21, 1).

ವಿಷಪ viṣa-pa. elephantiasis (ವಿಸರ್ಪ, ಶ್ಲೀಪದ Mr. 385).

ವಿಷಪುಚ್ಛ viṣa-puccha. a scorpion (My.).

ವಿಷಬ್ರಧ್ನ viṣa-bradhna. a cloud (ವಾರಿದ, ಮೇಘ Nn. 55, o. rs. ವೃಷಬ್ರಧ್ನ; ವಿಷಬ್ರುಧ್ನ). 2, a forest (ಅರಣ್ಯ, ವನ 55). 3, a bad man (ದುರ್ಜನ, ದುಷ್ಟ 55). 4, a snake (ಸರ್ಪ, ಹಾವು 55). 5, Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 55). 6, the sun (ಹಂಸ, ಸೂರ್ಯ 55).

ವಿಷಭಿಷಜ್ viṣa-bhiṣaj. *a poison-doctor;* a dealer in antidotes:

ವಿಷಮ vi-ṣama. uneven: rough, rugged. 2, unequal, irregular. 3, old, not even (in numbers). 4, different. 5, difficult, hard to be understood. 6, coarse, rude, cross. 7, disagreeable, painful, troublesome, vexatious. 8, odd, unusual, unequalled, unparalleled. 9, intermittent, inconstant. 10, unfair, dishonest. 11, bad, adverse, unpropitious. 12, wicked. 13, fearful, awful, unhappy. 14, unevenness, etc. etc. (ವೈಷಮ್ಯ Ct. II, 16). 15, one of the dōṣas in poetical composition (Ch. v. 40). feminine ವಿಷಮೆ (J. 5, 61.) ವಿಷ ತಿನ್ದರೆ ಬದುಕ ಬಹುದು, ವಿಷಮದಲ್ಲಿ ಬದುಕ ಕೂಡದು. — ವಿಷಯ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ವಿಷಮ ತಿಳಿಯದೇ? (Prvs.).

ವಿಷಮಕಾಲ viṣama-kāla. an unfavourable time, an inauspicious season (My.).

ವಿಷಮಗೋ viṣama-gō. having an odd number of eyes (*i. e.* three eyes): Śiva (Bp. 1, 6).

ವಿಷಮಚ್ಛದ viṣama-c-chada. *the tree Bauhinia variegata* Lin. (= ವಿಶಾಲತ್ವಚ್, q. v.).

ವಿಷಮಜ್ವರ viṣama-jvara. a fever of irregular periods and of unequal paroxysms (Mhr., Sk.); an unremittent fever (causing the tongue to become red or black, My.); remittent fever (Mhr.).

ವಿಷಮತ್ viṣa-mat. a snake.

ವಿಷಮತರ viṣama-tara. uncommonly uneven, etc. (Bp. 58, 56).

ವಿಷಮತೆ vi-ṣamate. the state of being rude or wicked, wickedness (Cpr. 2, 24 va.; 5, 44).

ವಿಷಮತ್ಪೀಡನ viṣamat-pīḍana. a hawk; a falcon (ಪ್ರಾಚಿಕೆ, ಶ್ಯೇನ, ಗಿಡುಗ Mr. 174).

ವಿಷಮದಾರಿ viṣama-dāri. the shrub Clerodendron inerme R. Br. (St. & Pl.).

ವಿಷಮನಯನ viṣama-nayana. = ವಿಷಮಗೋ. (Bp. 12, 37).

***ವಿಷಮಬನ್ಧ viṣama-bandha.** a type of composition. Kr. 2, 59.

ವಿಷಮಬುದ್ಧಿ viṣama-buddhi. a crooked or wicked mind (My.).

***ವಿಷಮರೂಪಕ viṣama-rūpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 17.

ವಿಷಮವಿಭಾಗ viṣama-vibhāga. an unequal division of property amongst co-heirs (My.).

ವಿಷಮವೃತ್ತ viṣama-vṛitta. a class of vṛittas (Ch.).

ವಿಷಮಶರ viṣama-sara. = ವಿಷಮಾಯುಧ. (My.).

ವಿಷಮಶೀತಜ್ವರ viṣama-sīta-jvara. = ವಿಷಮಜ್ವರ. (My.).

ವಿಷಮಸಂಖ್ಯೆ viṣama-saṅkhye. an odd number (My.).

ವಿಷಮಸಾಯಕ viṣama-sāyaka. = ವಿಷಮಾಯುಧ. (My.).

ವಿಷಮಸಿಂಹ viṣama-simha. the fierce lion, the lion (see Mr. s. ಕೊಕ್ಕೃಗ).

ವಿಷಮಾಧ್ವ viṣama-adhva. a rough road (ಕಾನ್ತಾರ, ಬಿಱಿಸಿನ ಹೆದ್ದಾರಿ Nn. 106).

ವಿಷಮಾಯುಧ viṣama-āyudha. having an odd number of arrows (*i. e.* five arrows): *Kāma.*

ವಿಷಮಾಸ್ತ್ರ viṣama-astra. = ವಿಷಮಾಯುಧ. (Cpr. 2, 80).

ವಿಷಮಿಸು vi-ṣamisu. to become abnormal or dangerous, as a fever (My.).

ವಿಷಮುಷ್ಟಿ viṣa-muṣṭi. a kind of shrub possessing medicinal properties (My.; Strychnos, Te.).

ವಿಷಮೋನ್ನತ viṣama-unnata. *unevenly raised, having ups and downs* (ಕುಱಿ ತೆವರು Hlā.; ಸ್ಥಪುಟ, ಅತಿನಳ್ಳು ಬುಗುಡು Mr. 450).

ವಿಷಮೋರಗ viṣama-uraga. a fierce serpent (Cpr. 1, 139).

ವಿಷಯ vi-ṣaya (vi-sayā). = ವಿಸಯ. binding to (any one or anything). 2, *an object of sense* (which are five in number: śabda, sparśa, rūpa, rasa, and gandha; see Nr. s. ಕೇಳುಹ);—an organ of sense (Śmd. 163). 3, the number 5 (Ch.). 4, anything perceptible by the senses, any object (of affection, of desire, of art, etc.). 5, a worldly object or aim, pursuit, affair, business, transaction. 6, worldly or sensual enjoyment, pleasure of sense, sensuality, sensual passion (ರಸ, ವ್ಯಸನ Nn. 83); coition (J. 15, 50). 7, an object of concern, concern, respect, regard, reference, aim (Śmd. 53. 71. 76. 78); subject, subject-matter, topic, the subject of a book. 8, *a country, a region, a district, a*

province, a realm. 9, *a department, a field, a sphere, an element, a peculiar province or abode.* 10, that which comes within the range of sight, horizon, scope, *range, compass, reach.* 11, *a refuge, an asylum.* ವಿಷಯ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ವಿಷವು ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ವಿಷಯಗ್ರಾಮ viṣaya-grāma. *the aggregate or assemblage of objects of sense or visible objects.*

ವಿಷಯಲಮ್ಪಟ viṣaya-lampaṭa. addicted to worldly objects, pursuits or sensual enjoyment (Dp. 4, 1).

ವಿಷಯಲೋಭ viṣaya-lōbha. = ವಿಷಯಾತುರ. (Abh. P. 2, 18).

ವಿಷಯಾತುರ viṣaya-ātura. great desire for objects of sense or for sensuality (Bp. 40, 63).

ವಿಷಯಾನನ್ತರ viṣaya-anantara. *neighbouring.*

ವಿಷಯಾನ್ತರ viṣaya-antara. a different country or province; a different topic (My.).

ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆ viṣaya-abhilāṣe. = ವಿಷಯಾತುರ. (My.).

ವಿಷಯಿ vi-ṣayi. relating to objects of sense; attached to sensual objects; engaged in worldly occupations or enjoyments; a man of the world; a materialist. 2, *an organ of sense.*

ವಿಷಯೆ vi-ṣaye. N. of a female (J. 30, 1, etc.).

ವಿಷಯೇನ್ದ್ರಿಯ viṣaya-indriya. an organ of sense (My.).

ವಿಷವೈದ್ಯ viṣa-vaidya. *a poison-doctor.*

ವಿಷಸೂಚಕ viṣa-sūcaka. the Greek partridge, Perdix rufa (= ಚಕೋರ). (R.).

ವಿಷಹರ viṣa-hara. removing poison, antidotal (My.).

ವಿಷಹರಮೃಗ viṣahara-mṛiga. a kind of deer (ರಾಮ, ಹಿರಿಯ ದುಪ್ಪಿ, ಹಿರಿದಹ ಮರೇ ಮೃಗ Si. 170).

ವಿಷಹಾರಿ viṣa-hāri. a species of plant (ಕನ್ದೆ, ಮಡುವಾಗಲ್ Mr. 149).

ವಿಷಾಂಗನೆ viṣa-aṅgane. = ವಿಷಕನ್ನಿಕೆ. a maiden who poisons by her touch, etc. (J. 15, 48).

ವಿಷಾಣ viṣāṇa. *the horn of any animal* (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು Nn. 28). 2, *the tusk of an elephant* or boar.

ವಿಷಾಣಿ viṣāṇi. *the shrub Odina wodier* Roxb. (= ಅಜಶೃಂಗಿ, q. v.).

ವಿಷಾದ vi-ṣāda. (vi-sāda). *dejection, lowness of spirits, despondency, want of energy, languor, lassitude; sadness, sorrow; fear* (Kāvy. II, 2, B, 7; B. 4, 197). 2, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ವಿಷಾದಗರ್ಭ viṣāda-garbha. containing or filled with sadness (Cpr. 3, 77).

ವಿಷಾದನ vi-ṣādana. (vi-sādana). = ವಿಷಾದ. (Cpr. 4, 46).

ವಿಷಾಪಹಾರ viṣa-apahāra. taking away or removing poison (Cpr. 5, 39 va.).

ವಿಷು viṣu. in two equal parts; various, manifold. 2, the fifteenth year in the cycle of sixty (My.). 3, = ವಿಷುವ. (My.). 4, solar new year day.

ವಿಷುವ viṣuva. *the equinoctial point or equinox,* the first point of Aries or Libra into which the sun enters at the vernal or autumnal equinox.

ವಿಷುವತ್ viṣu-vat. *the equinoctial point or equinox.*

ವಿಷೂಚಿ vi-ṣūci. a kind of spasmodic cholera (My.; Sk. ವಿಸೂಚಿಕೆ).

ವಿಷೆ viṣe. *a kind of very active vegetable poison, Aconitum ferox* (= ಅತಿವಿಷೆ).

ವಿಷೋರ್ವೀರುಹ viṣa-urvīruha. a poison tree, the Upas tree (Abh. P. 2, 16).

ವಿಷ್ಕಮ್ಭ vi-ṣkambha. *an obstacle, an impediment* (ತಗಹು 453). 2, *the bolt or bar of a door.* 3, the first of the twenty-seven astronomical periods or yōgas, the leading star of the first lunar mansion (ವಿಷ್ಕಮ್ಭಾದಿಯೋಗ Mr. 68).

ವಿಷ್ಕರ viṣkara. = ವಿಷ್ಕಿರ. a bird (Mr. 167; V. 12, 73).

ವಿಷ್ಕಿರ viṣkira. = ವಿಕ್ಕಿರ. *a bird;* a cock.

ವಿಷ್ಟ viṣṭa. entered, gone to; penetrated, pervaded. see ಉಪ-, ನಿ-. 2, (Tbh. of ವಿಷ್ಟೆ), that which is inauspicious (ಅಶುಭ, ಅಲ್ಲದುದು Nn. 103). 3, sin (ಪಾಪೌಘ, ಪಾಪರಾಶಿಗಳು 103).

ವಿಷ್ಟಪ viṣṭapa. = ಪಿಷ್ಟಪ. *the world.*

ವಿಷ್ಟಮ್ಭ vi-ṣṭambha. planting firmly, placing in or on. 2, obstruction of the urine or feces. 3, *paralysis, loss of motion.*

ವಿಷ್ಟರ vi-ṣṭara. = ವಿಸ್ತರ. spreading; anything spread out: a layer, a bed, a couch; *a seat, a stool, a throne* (ಸಿಂಹಾಸನ Nn. 69; ಆಸನ, ಪೀಠ, ಮಣೆ Mr. 208). 2, *a handful of kuśa grass.* 3, *a tree.*

ವಿಷ್ಟರಶ್ರವಸ್ viṣṭara-śravas. *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ವಿಷ್ಟಿ viṣṭi. = ಬಿಟ್ಟಿ. *unpaid labour, press-service.* 2, dispatching; consigning to hell. 3, N. of the seventh karaṇa or astrological division of the day.

ವಿಷ್ಟಿಸು viṣṭisu. to ease nature (My.). [ಕಾಗೆ ವಿಷ್ಟಿಸುವ ಹೊನ್ನ ಕಳಸವನುದಣ್ಡ ಒಡೆಯರು ಜೋಗೈಸುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ Bv. 361].

ವಿಷ್ಟೆ viṣṭe. = ವಿಷ್ಟ Nos. 2 & 3, ವಿಷ್ಠೆ.

ವಿಷ್ಟ್ಣು viṣṭṇu. Tbh. of ವಿಷ್ಣು. (*e. g.* Nn. 57. 58; My.).

ವಿಷ್ಠೆ viṣṭhe. = ವಿಟ್ಟೆ, ವಿಷ್ಟ, ವಿಷ್ಟೆ. *feces, excrement.*

ವಿಷ್ಣು viṣṇu. = ವಿಟ್ಟು, ವಿಷ್ಟ್ಣು. *the second deity of the Hindu triad or trimūrti.* — ವಿಷ್ಣುಸ್ವಾಮಿ. N. (Bp. 56, 36).

ವಿಷ್ಣುಕಾನ್ತಿ viṣṇu-kānti. = ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತಿ. a small creeping herb with sky-blue flowers growing on road-side, Evolvulus alsinoides Lin. (ನೇತ್ರಮೂಲಿ, ಜಯನ್ತಿ Mr. 128; Z.).

ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತಿ viṣṇu-krānti. = ವಿಷ್ಣುಕಾನ್ತಿ. (St. & Pl.; Z.).

ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತೆ viṣṇu-krānte. *the creeper Clitoria ternatea* Lin. (= ಆಸ್ಫೋತೆ).

ವಿಷ್ಣುಗಣ viṣṇu-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ವಿಷ್ಣುಗುಪ್ತ viṣṇu-gupta. = ಚಾಣಕ್ಯ (Sk.). 2, the guru of Cāṇakya (My.).

ವಿಷ್ಣುತ್ವ viṣṇutva. the state of being Viṣṇu (Bp. 54, 33).

ವಿಷ್ಣುನಕ್ಷತ್ರ viṣṇu-nakṣatra. the nakṣatra called śravaṇa (J. 18, 33).

ವಿಷ್ಣುಪದ viṣṇu-pada. *the sky, the atmosphere.*

ವಿಷ್ಣುಪದಿ viṣṇu-padi. issuing from Viṣṇu's foot: *the Ganges.*

ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದ್ಭವೆ viṣṇu-pāda-udbhave. = ವಿಷ್ಣುಪದಿ. (My.).

ವಿಷ್ಣುರಥ viṣṇu-ratha. Viṣṇu's chariot; *Garuḍa.*

ವಿಷ್ಣುವಾಹನ viṣṇu-vāhana. = ವಿಷ್ಣುರಥ. (My.).

ವಿಷ್ಯ viṣya. *deserving death by poison.*

ವಿಷ್ವಕ್ viṣvak. *every way, all around, everywhere.*

ವಿಷ್ವಕ್ಕು viṣvakku. Tbh. of ವಿಷ್ವಚ್. (Śmd. 106 Cm.).

ವಿಷ್ವಕ್ಸಮ viṣvak-sama. *equal all about, round.*

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ viṣvak-sēna. = ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನ. *Viṣṇu or Kriṣṇa;* the general of Viṣṇu's host (My.; Bp. 57, 22). 2, N. of a king, etc.

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಪ್ರಿಯೆ viṣvaksēna-priye. Lakṣmī. 2, *a sort of yam, Dioscorea.* (= ವಾರಾಹಿ).

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನೆ viṣvak-sēne. *a kind of plant* (= ಪ್ರಿಯಂಗು, ಫಲಿನಿ).

ವಿಷ್ವಚ್ viṣu-ac. = ವಿಷ್ವಂಚ್. see ವಿಷ್ವಕ್ಕು.

ವಿಷ್ವಂಚ್ viṣu-añc. = ವಿಷ್ವಕ್, ವಿಶ್ವಂಚ್. *going everywhere, all-pervading.*

ವಿಷ್ವದ್ರ್ಯಂಚ್ **visu-adri-añc.** *going everywhere, all-pervading.*

ವಿಸ **visa.** 1. Tbh. of ವಿಷ. poison, etc. [colloq.]; (Śmd. 335).

ವಿಸ **visa.** 2. = ಬಿಸ 2; ವಿಶ No. 2. *the film or fibres of the stalk of the water-lily or lotus, the part of the stalk of the lotus which is underground, the stalk itself.* see s. ಕೊಟವಿ.

ವಿಸಂವಾದ **vi-samvāda.** false assertion, *breaking a promise, deception;* contradiction, disagreement.

ವಿಸಕಣ್ಠಿಕೆ **visa-kanthike.** (= ಬಿಸಕಣ್ಠ). *a small crane* (ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ Hlā.).

ವಿಸಜ **visa-ja.** = ಬಿಸಜ. fibre-produced: *a lotus-flower.*

ವಿಸಂಚಿಸು **vi-sañcisu.** to go asunder or to pieces (Bh. 4, 9, 58). to become bereft of power (4, 9, 88).

ವಿಸಟ **visata.** = ಬಿಸಟ, ಬಿಸುಟ. (Tbh. of ವಿಶ್ವಂಚ್?). — ವಿಸಟಮ್ಬರಿ. -o-ಪರಿ. to run according to one's desire or ad libitum; to run from street to street; to spread far about [ಅವರೆಂ ಮತ್ತನಾಗಿ ವಿಸಟಮ್ಬರಿದು...ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿಕೊಮ್ಬುತನೀಗ ಲಿಂಗ ಸುಯಿಧಾನಿ Cv. 885]; (ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರ Kk. 73; ಯಥೇಷ್ಟದ ಆಚಾರ Śm. 50; ಬೀದಿವರಿ Bhn. 10; Rśv. 5, 19 va.; 6, 11 va.; Śśv. 1, 77; 4, 13; Bh. 5, 2, 4; J. 22, 42; 32, 11). — ವಿಸಟಮ್ಬರಿಯಿಸು. -o-ಪರಿಯಿಸು. to cause to run ad libitum, etc. (Rśv. 6, 11 va.).

ವಿಸನ್ಧಿ **vi-sandhi.** absence of combination of letters (Śmd. 73. 75). 2, wrong combination of letters: one of the padadōsas [Kr. 1, 69. 95]; (Kāvy. II, 1, A, 12. 16-19).

ವಿಸಪ್ರಸೂನ **visa-prasūna.** fibre-produced: *a lotus-flower.*

ವಿಸಮುಗೋಲು **visamugōlu.** = ಇಸಬುಗೋಲು. an annual plant (St. & Pl.).

ವಿಸಯ **visaya.** Tbh. of ವಿಷಯ. an object of sense [colloq.]. (Śmd. 335).

ವಿಸರ **vi-sara.** going forth or abroad; going; spreading, extending; *a multitude, a crowd, a flock,* etc. see Śm. 77; ಪಂಚಮಹಾವಿಸರವಾದ್ಯ.

ವಿಸರತ್ **vi-sarat.** spreading, extending (Rśv. 14, 106 va.).

ವಿಸರ್ಗ **vi-sarga.** sending forth, letting go, emission; *dismissal, abandonment, relinquishment, rejection,* casting off, repudiating, getting rid off; giving away; *voiding, evacuation of excrement; excrements;* separation; emanation; creation; final emancipation, freedom from transmigration; the aspirate marked by two dots (Śmd. 19. 20. 25. 26. 44. 45. 107; Ch.; Mr. 363).

ವಿಸರ್ಜ **vi-sarja.** letting go, abandonment (ತ್ಯಜ, ಬಿಡುವುದು Nn. 62). 2, the rēpha (ರೇಫ, ನೀಟು 62). 3, conduct, etc. (ಚರಿತ್ರ, ಚಾರಿತ್ರ 62).

ವಿಸರ್ಜನ **vi-sarjana.** sending forth, letting go, letting loose, emitting, dispatching, dismissal; abandoning, relinquishing, quitting, abandonment, getting rid off (ಪ್ರತೀಹಾರ, ತ್ಯಜಿಸುವುದು, Nn. 100), voiding; giving away, *donation, gift.* see ಅಂಗುಲಿ-, ಮಲ-; ಉಗು 1, ಕಳೆ 1, ತೊಱೆ 1.

ವಿಸರ್ಜನೀಯ **vi-sarjanīya.** to be sent forth, etc.; proper, fit or necessary to be abandoned; the aspirate marked by two dots (ವಿಸರ್ಗ Śmd. 19 Cm.).

ವಿಸರ್ಜನೆ **vi-sarjane.** = ವಿಸರ್ಜನ. (My.).

ವಿಸರ್ಜಿಸು **vi-sarjisu.** to get rid off, to abandon, to reject (Cpr. 3, 38 va.; 5, 35 va.; Bp. 60, 15; My.).

ವಿಸರ್ಪ **vi-sarpa.** creeping about; gliding; spreading about; erysipelatous inflammation, a sort of dry spreading itch; morbid enlargement of the leg, elephantiasis (ಶ್ಲೀಪದ, ವಿಷಪ Mr. 385).

ವಿಸರ್ಪಣ **vi-sarpana.** = ವಿಸರ್ಪ. creeping about; gliding, going gently; *spreading, extending, diffusion;* itch, itching (ಪ್ರಸರ, ಚಿಬ್ಬು ತುಱಿ ಹಿಡಿವುದು Nr.).

*ವಿಸಸನ **visasana.** = ವಿಶಸನ. slaying. ವಿಸಸನದೊಳನ್ತೆ ನೀಮುಂ ಪೆಸರಂ ಕರ್ಣಂಗೆ ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಳ್ಳಿಂ Pb. 12, 91.

ವಿಸಾಗರಿ **visāgari.** a hinge, an iron band or clamp (M., Portuguese; Mg.).

ವಿಸಾರ **vi-sāra.** going out or forth; spreading out, expansion; flowing, sliding, gliding along: *a fish.*

ವಿಸಾರಿ **vi-sāri.** going out or forth; *spreading, expanding, diffusing;* expansion, diffusion (Cpr. 2, 12), gliding along.

ವಿಸಿತ **visita.** Tbh. of ಪಿಶಿತ. flesh (V. 14, 34).

ವಿಸಿನಿ **visini.** = ಬಿಸಿನಿ. *an assemblage of lotus-flowers, a place abounding in lotuses.* 2, *the lotus plant, Nelumbium speciosum.* 3, lotus fibres.

ವಿಸುಮಯ **visumaya.** Tbh. of ವಿಸ್ಮಯ. wonder, etc. (Bp. 50, 59; My.).

ವಿಸೃತ **vi-srita.** *spread out, extended, expanded, diffuse;* drawn (as a bow-string).

ವಿಸೃತಿ **vi-sriti.** going forth, going; expansion, extension. see ಪದ-.

ವಿಸೃತ್ವರ **vi-sritvara.** spreading about; *sliding, gliding along, flowing, creeping.*

ವಿಸೃಮರ **vi-srimara.** = ವಿಸೃತ್ವರ. *sliding,* etc.

ವಿಸೃಷ್ಟ **vi-srista.** let go, sent forth, emitted, emanated, created (My.).

ವಿಸೇಸ **visēsa.** Tbh. of ವಿಶೇಷ. [colloq.].

ವಿಸ್ತ **vista.** *a weight of gold, equal to one karsa or sixteen māsas,* about half an ounce troy. see ಕುರು-.

ವಿಸ್ತರ **vi-stara.** = ಬಿತ್ತರ (Mr. 447; Kk. 68; Śm. 51). spreading; extension, expansion (ವಿಗ್ರಹ Nn. 98; ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 140), *prolixity diffuseness; detailed description, minute detail;* amplification. 2, an affectionate solicitation. 3, anything spread out, a layer, a bed; a seat, a stool. 4, abundance, quantity, multitude. 5, good, pure; goodness, purity (ಸಾದ್ಗುಣ್ಯ, ಪವಿತ್ರ 140). 6, a stone (ದೃಷತ್, ಕಲ್ಲು 140). see Mr. s. ವ್ಯಾಸ.

ವಿಸ್ತರಣ **vi-starana.** = ವಿಸ್ತರ No. 1. (Bp. 39, 68; 55, 51).

ವಿಸ್ತರಿತ **vi-starita.** extended, expanded; enlarged (J. 2, 13).

ವಿಸ್ತರಿಸು **vi-starisu.** = ಬಿತ್ತರಿಸು. to spread out (v. t.), to extend, to amplify, to particularise at length, to detail (Bp. 4, 8; 5, 37; 6, 27; 11, 17; 26, 64; 31, 32; 55, 39; Si. 351; J. 10, 22; My.).

ವಿಸ್ತಾರ **vi-stāra.** = ಬಿತ್ತರ, q. v. *spreading, expansion, extension, diffusion;* detail; breadth, amplitude (ಅಗಲ Bhn. 19); *vastness, expanse* (ವಿಸ್ತೀರ್ಣ Mr. 538); amplification, evolution (as of a subject); *the branch of a tree with its new shoots.* see ಪಬ್ಬು 1, ಪೆರ್ಚು 1, ಬಿಚ್ಚಱಿಕೆ, ಬಿಚ್ಚಱಿಸು, ಬಿತ್ತರಿಸು.

ವಿಸ್ತಾರಕ **vi-stāraka.** a man who spreads or propagates (Grj. 6, 4; Bp. 58, 52).

ವಿಸ್ತಾರಿಸು **vi-stārisu.** = ವಿಸ್ತರಿಸು. (Cpr. 3, 28 va.; 5, 17; Bp. 10, 55; 56, 1; My.). 2, to spread out (v. t.), to extend, to become large, to expand [ಮಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರಿಸಿ ನೆಗಱೆ ಪೇಱಿದ್ದೊಡಕ್ಕುಂ ಮತ್ತ ಪ್ರಸ್ತುತಮೆಮ್ಬುದು Kr. 3, 139]; (Cpr. 2, 12; 4, 10).

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ **vi-stīrna.** spread about, strewed; spread out, extended, expanded; broad; *large, great, vast;* roomy, wide (ವಿಸ್ತರ, ತೆಱಪು Nn. 140; ವಿಸ್ತಾರ Mr. 538).

ವಿಸ್ತೃತ vi-strita. spread; *diffuse*; broad; ample.

ವಿಸ್ತೋತ್ರ vi-stōtra. great praise (Bp. 59, 45).

ವಿಸ್ನೇಹ vi-snēha. want of affection. see ಘನ-.

ವಿಸ್ಪಷ್ಟ vi-spasta. clear, apparent, manifest, evident, distinct, open; plain, intelligible. see Ct. s. ವಲ; Cpr. 3, 68; Bp. 11, 1; 48, 33; ಅ-.

ವಿಸ್ಫಾರ vi-sphāra. trembling, vibrating; *the twang of a bow-string* (see Nr. s. ಜೇವೊಡೆ 2).

ವಿಸ್ಫುಟ vi-sphuta. = ಸ್ಫುಟ. clear, etc. (Bp. 21, 26; 56, 32).

ವಿಸ್ಫುಟತರ visphuta-tara. uncommonly clear, etc. (Bp. 58, 59).

ವಿಸ್ಫುರಣ vi-sphurana. trembling, quivering, tremor; flashing, glittering, shine (Bp. 26, 10).

ವಿಸ್ಫುರತ್ vi-sphurat. trembling, quivering, throbbing; glittering; flashing vividly on the mind; swelling, enlarging (Bp. 35, 12).

ವಿಸ್ಫುರಿತ vi-sphurita. shaken, quivering, tremulous; tremor (Śmd. 119); swollen, enlarged.

ವಿಸ್ಫುರಿಸು vi-sphurisu. to flash, to glitter, to shine (Rām. 1, 3, 31).

ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗ vi-sphulinga. a spark of fire. 2, *a sort of poison* (Bp. 53, 52).

ವಿಸ್ಫೂರ್ಜಿತ vi-sphūrjita. resounded, resounding; roar. see ಮೇಘ-.

ವಿಸ್ಫೂರ್ತಿ vi-sphūrti. flashing, glittering, shine (Bp. 46, 40; 48, 1).

ವಿಸ್ಫೋಟ vi-sphōta. *a boil, a tumour, a pustule.*

ವಿಸ್ಮಯ vi-smaya. = ವಿಸುಮಯ. *wonder, surprise, amazement, astonishment* (ಬಿಸವನ್ದ Ct. II, 94; Kk. 49). 2, one of the sthāyi-bhāvas (Kāvy. IV, 2 15). — ವಿಸ್ಮಯಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to grow astonished, etc. (V. 5, 25). — ವಿಸ್ಮಯ ಪಡು. to be surprised, etc. (B. 4, 110; My.). — ವಿಸ್ಮಯವುರ್ ಉಱು. surprise to arise (Cpr. 5, 90). — ವಿಸ್ಮಯಪ್ಪಡು. -ಂ-ಪಡು. = ವಿಸ್ಮಯ ಪಡು. (Cpr. 1, 134; 2, 24 va. & 61va.; Bp. 57, 84). — ವಿಸ್ಮಯಮಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ವಿಸ್ಮಯಂಗೊಳ್. (Śsv. 4, 86). — ವಿಸ್ಮಯವೊನ್ದು. = ವಿಸ್ಮಯಪ್ಪಡೆ. (Bp. 24, 15).

ವಿಸ್ಮಯವಿಡಮ್ಬನ vismaya-vidambana. manifestation of surprise (Śmd. 394).

ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತ vismaya-anvita. *filled with wonder, astonished.*

ವಿಸ್ಮರಣ vi-smarana. forgetting, oblivion, unmindfulness. see ಮಜಿ 1; Bp. 43, 76.

ವಿಸ್ಮಾಪನ vi-smāpana. causing wonder or surprise, exciting astonishment. see ಬಿಸವನ್ದ.

ವಿಸ್ಮಿತ vi-smita. astonished, surprised, astounded, perplexed (Bp. 32, 16; 53, 26; J. 10, 22. 33).

ವಿಸ್ಮೃತ vi-smrita. *forgotten.*

ವಿಸ್ಮೃತಿ vi-smriti. forgetfulness, loss of memory, oblivion, unmindfulness (My.).

ವಿಸ್ರ visra. *a smell like that of raw meat.*

ವಿಸ್ರಮ್ಭ vi-srambha. = ವಿಶ್ರಮ್ಭ. trust, confidence.

ವಿಸ್ರಸ vi-srasa. infirm from old age, old (ಜರಾವನ್ತ್, ಮುಪ್ಪು ದೋಱುವವಂ Mr. 310).

ವಿಸ್ರಸೆ vi-srase. *decrepitude, weakness, the infirmity of old age.*

ವಿಸ್ರಸ್ತ vi-srasta. fallen down, dropped; infirm, weak (My.).

ವಿಸ್ರಾವ vi-srāva. flowing forth, dropping, trickling (My.).

ವಿಸ್ವರ vi-svara. without a vowel (Śmd. 289. 290). 2, discordant, unharmonious.

ವಿಹ vi-ha. (ವಿಹಾ). the sky, the air.

ವಿಹಗ viha-ga. *a bird.* see ಚಿತ್ರ-. 2, cloud. 3, an arrow. 4, the sun; the moon; a planet.

ವಿಹಗೇನ್ದ್ರ vihaga-indra. Garuda.

ವಿಹಗೇನ್ದ್ರವಾಹನ vihagēndra-vāhana. Visnu or Krisna (J. 8, 44).

ವಿಹಂಗ viha-ṅ-ga. = ವಿಹಗ. *a bird;* etc.

ವಿಹಂಗಮ viha-ṅ-gama. *a bird;* etc.

ವಿಹಂಗರಾಜ vihaṅga-rāja. Garuda.

ವಿಹಂಗರಾಜರಥ vihaṅga-rāja-ratha. Visnu or Krisna (Śsv. 5, 26).

ವಿಹಂಗಿಕೆ vihaṅgike. *a pole or yoke for carrying burdens* (ಕಾಸಿನ ಕಮ್ಬಿ Hlā.).

ವಿಹತಿ vi-hati. a stroke, a kick (Bp. 18, 48); striking, killing; hurting.

ವಿಹರಣ vi-harana. removing, taking. 2, going about for pleasure or exercise (Cpr. 1, 81 va.; 6, 88 va.; 7, 117 va.; Rsv. 13, 63; Bh. 1, 15, 19). 3, amusing or diverting oneself, pastime, pleasure.

ವಿಹರಿಸು vi-harisu. to take away, to remove, to destroy. 2, to go or walk about for pleasure or exercise, to ramble, to roam (Bp. 44, 7; 52, 11; Rsv. 13, 26; My.). 3, to amuse or divert oneself, to sport, to play (Bp. 19, 48; My.). see ಸು-; J. 25, 46.

ವಿಹಸಿತ vi-hasita. smiled, laughed; smiled at; *a smile, a laugh.*

ವಿಹಸ್ತ vi-hasta. handless; helpless; *confounded, perplexed, bewildered* (ವ್ಯಾಕುಲ, ಕಳವಳಿಸುವವಂ Mr. 239).

ವಿಹಾಪಿತ vi-hāpita. caused to abandon or give up. 2, given up, given; *a gift, a donation.*

ವಿಹಾಯಸ್ vihāyas. *the sky, the atmosphere, the air.* 2, *a bird.*

ವಿಹಾಯಸ vihāyasa. = ವಿಹಾಯಸ್. (Śmd. 106; ಬಲ, ಆಕಾಶ Nn. 14; ಆಕಾಶ 25; ಗಗನ Mr. 31). 2, (ಪಕ್ಷಿ Mr. 167).

ವಿಹಾಯಸಾ vihāyasā. *through the sky or air, in the air.*

ವಿಹಾರ vihāra. (= ವಯ್ಯಾರ, etc.). taking away, removing. 2, *walking for pleasure or amusement, taking an airing, wandering, roaming, gadding, going about* (ಪರಿಕ್ರಮ, etc., ನಡೆ Mr. 438). 3, amusing or diverting oneself, sporting, play, sport, pastime, pleasure (*cf.* the meaning of ವಿಶ್ವತ, ವಿಹಾರಿ No. 3). 4, the hall where priests walk about: Buddhist or Jaina temple or convent. 5, a temple. 6, a palace. 7, a pleasure-garden.

ವಿಹಾರಶರಣ vihāra-śarana. a pleasure-house, a play-house (Si. 117).

ವಿಹಾರಿ vi-hāri. wandering or roaming about for pleasure; one who wanders, etc. 2, enjoying oneself. 3, beautiful.

ವಿಹಾರಿಸು vi-hārisu. = ವಿಹರಿಸು No. 2. (Bh. 1, 5, 5).

ವಿಹಾಸ vi-hāsa. a smile, a laugh. see ವೈಹಾಸಿಕ.

ವಿಹಿತ vi-hita. placed or deposited at, in, to, or unto; apportioned; put in order, regulated, arranged, settled, ordered, ordained; suitable, fit, proper (Bp. 55, 42; My.; B. 4, 195); done, performed; formed; furnished with, possessed of; connected with (ಕೂಡಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 140. 279 Cm.).

ವಿಹೀನ vi-hīna. entirely abandoned, destitute; deprived of, void or devoid of, free from, without. see ಕುಲ-, ಗತಿ-, ನೀತಿ-, ಮುಕ್ತಿ-, ರಸ-, ಲಜ್ಜಾ-.

ವಿಹೀನತಿಕೆ vi-hīnatike. = ವಿಹೀನತೆ. see ಭಕ್ತಿ-.

ವಿಹೀನತೆ vi-hīnate. the state of being wholly abandoned; that of being deprived of, etc. see ಮತಿ-.

ವಿಹೀನತ್ವ vi-hīnatva. = ವಿಹೀನತೆ. see ಲಜ್ಜಾ-.

ವಿಹೃತ vi-hṛita. removed, destroyed (Rśv. 1, 8). 2, sported, played. 3, one of the blandishments or feminine modes of indicating love, hesitation or reluctance to avow feelings to a lover.

ವಿಹೃತಿ vi-hṛiti. taking away. 2, opening, expanding. 3, sport, pastime, pleasure (Bh. 1, 15, 19).

ವಿಹ್ವಲ vi-hvala. = ವಿಂಹಲ. shaking about; *agitated, alarmed, perturbed, disquieted, confused* (ಭ್ರಮಿ, ವಿಭ್ರಮಿ Nn. 149); stupid (ಜಡ 149); a wicked man (ದುರ್ಜನ 149); distressed, afflicted; desponding. feminine ವಿಹ್ವಲೆ (Cpr. 5, 125; J. 5, 61).

ವಿಹ್ವಲತೆ vi-hvalate. agitation, perturbation, consternation, anxiety (Cpr. 4, 18).

ವಿಳಂಗ viḷaṅga. (Śmd. 29). Tbh. of ವಿಡಂಗ. (ವೇಲ್ಲ, ಅಮೋಘೆ, ವಿಡಂಗ Nr.; ಮೃಗನಾರಿ Mr. 142; see ವಾಯ–, ವಾಯು–). 2, (= ಮರಹಜುಹೆ Nr.).

ವಿಳ್ಳೆ viḷḷe. = ವಿಳ್ಳೆಯು. (C. Bp. 47, 42; My.).

ವಿಳ್ಳೆಯು viḷḷeya. = ವೀಟಿ, etc. (My.). ವಿಳ್ಳೇದ ಎಲೇ ಬಳ್ಳಿ (Si. 152).

ವೀ vī. = ವಿ 1 & 2. a prefix. 2, a bird.

ವೀಕಾಶ vī-kāśa. *manifestation, display.* 2, absence of manifestation, *solitude, privacy.*

ವೀಕ್ಷಣ vi-īkṣaṇa. the act of seeing or looking at sight (Bp. 7, 15; 18, 77; 61, 93). see ಸಂ–.

ವೀಕ್ಷಿತ vi-īkṣita. seen, viewed. 2, a glance, a look (My.).

ವೀಕ್ಷಿಸು vi-īkṣisu. to see, to behold, to view, to observe (Bp. 18, 87).

ವೀಕ್ಷೆ vi-īkṣe. seeing, looking at, sight (My.).

ವೀಖೆ vīkhe. *walking.* see Hlā. s. ನಡಹ.

ವೀಚಿ vīci. (= ಪಿಂಚೆ). *a wave, a small wave* (ಪಿಂಚೆ Ct. I, 18; ನೀರ ತೆರೆ Nn. 5. 107. 164; ತರಂಗ, ಭಂಗ, ಕಿಱುದೆರೆ Mr. 406).

ವೀಚು vīcu. (= ಬೀಗು 1?). to retreat, to disappear (Bh. 3, 12, 3).

ವೀಜ vīja. 1. = ಬೀಜ. seed, etc.

ವೀಜ vīja. 2. a certain attendant of a king (Cpr. 8, 44 va.).

ವೀಜನ vījana. fanning (*cf.* ಬೀಸು 1); a fan (Cpr. 5, 128; Grj. 2, 80; 4, 106; Śsv. 3, 35 va.).

ವೀಜ್ಯಮಾನ vījyamāna. being fanned, fanned (Cpr. 7, 84 va.).

ವೀಟಿ vīṭi. = ಈಳ್ಯ, ಈಳ್ಳೆಯು, ವಿಳ್ಳೆ, ವಿಳ್ಳೆಯು, (ವೀಟಿಕೆ), ವೀಳಯು, (ವೀಳಿಗೆ), ವೀಳೆ, ವೀಳೆಯು, ವೀಳ್ಯ, ವೀಳ್ಯಯು, ವೀಳ್ಯೆ, ವೀಳ್ಳೆಯು. the betel plant, Piper betel; the leaf of Piper betel, the roll of this leaf with betelnut, spices, and lime to be chewed (My.; Te. ವಿಡಿಯೆ, ವಿಡೆಮು, ವಿಡ್ಯ, ವೀಡಿಯು, ವೀಡೆಮು, ವೀಡ್ಯ; Mhr., H. ವಿಡಾ, ವಿಡೀ).

ವೀಟಿಕೆ vīṭike. = ವೀಟಿ, ವೀಳಿಗೆ. (My.).

ವೀಣಾಗಾನ vīṇā-gāna. the music of the lute (My.).

ವೀಣಾದಣ್ಡ vīṇā-daṇḍa. *the neck of a lute.*

ವೀಣಾಧ್ವನಿ vīṇā-dhvani. the sound of the lute (Mr. 81).

ವೀಣಾನಾದ vīṇā-nāda. = ವೀಣಾಧ್ವನಿ. (My.).

ವೀಣಾವಾದ vīṇā-vāda. *a lutanist.*

ವೀಣಾವಾದನ vīṇā-vādana. playing on the lute (My.).

ವೀಣೆ vīṇe. ವೀಣಾ. = ಬೀಣೆ. *the Indian lute* (see Bp. 19, 7). [ತನ್ನೊಳಿನ್ನು ಪೋಲಿಸುವೊಡೆ ಪೋಲಿಸಲ್ಕೆ ದೊರೆ ವೀಣೆಯುನಾ ಸುರತ ಪ್ರವೀಣೆಯುಂ Ap. 2, 77]. ವೀಣೆ ಬಾಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಸಾಣೆ ತೇಯುಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.). — ವೀಣೆಯು ಕುಮ್ಬುಳಕಾಯಿ. the gourd of a lute (ಕಕುಭ G.). — ವೀಣೆಯು ಸೋರೆಬುಱುಡೆ. = ವೀಣೆಯು ಕುಮ್ಬುಳಕಾಯಿ. (My.).

ವೀಣೆಗಾಱ vīṇe-gāṟa. a lutanist (ವೀಣಾವಾದ Nr.; My.).

ವೀಣ್ಟು vīṇṭu. to throw away, etc. (ಬಿಸುಡು Ct. I, 42, o. r. ನೀಣ್ಟು).

ವೀತ vi-ita. 1. gone apart, gone away, departed, disappeared (Cpr. 7, 62 va.); set free, let go; exempt, freed from, devoid of.

ವೀತ vīta. 2. gone, moved; gone towards, approached; accepted, liked; quiet, tame, *unfit for war* (as a horse, etc.); driven; *driving an elephant as well with a goad as by spurring it with the feet* (ಮುಟ್ಟಿಯೊದಹಂ ಚಾರಣಂ ಕೂಡೆ Mr. 158).

ವೀತ vīta. 3. covered, clothed, put on, worn. see ಉಪ–, ನಿ–, ಸಂ–.

ವೀತಂಸ vī-taṁsa. = ವಿತಂಸ. *a cage, any net or chain or apparatus for confining beasts or birds.*

ವೀತಕೇತಕ vīta-kētaka. free from screw-pines (Cpr. 4, 42 va.).

ವೀತರಾಗ vīta-rāga. free from passions or affections; calm; colourless; a man with subdued passions; *a Buddhist or Jaina saint* (ಜಿಷ್ಣು, ಜಿನ Nn. 38; ಜಿನೇನ್ದ್ರ Mr. 23; ಜಿಷ್ಣು Mr. 512).

ವೀತಶೋಕ vīta-sōka. free from care or sorrow (My.).

ವೀತಿ vīti. = ಪೀತಿ 2. going, etc.; light, lustre; a horse.

ವೀತಿಹೋತ್ರ vīti-hōtra. *Agni, fire.*

ವೀಥಿ vīthi. = ಬೀದಿ ವೀದಿ. *a row, a line.* 2, *a road, a street.* — ವೀಥಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a row or line (Grj. 7, 72 va.).

ವೀಥಿಕೆ vīthike. = ವೀಥಿ. see ಪಣ್ಯ–.

ವೀದಿ vīdi. Tbh. of ವೀಥಿ. — ವೀದಿ ವೀದಿ. rep. (Bp. 5, 19; 21, 9; 52, 42).

ವೀಧ್ರ vīdhra. *clean, clear, pure, bright* (*cf.* ಬಿಳ್).

ವೀನಾಹ vī-nāha. = ವಿನಾಹ. *a top or cover for the mouth of a well* (ವಾಯಿಕಟ್ಟು Si. 91; ಬಾವಿಯು ಮೊಟ್ಟೆಯು ಬಾರಿ, ಯಾತದ ಬಾರಿ G.).

ವೀಪ್ಸೆ vīpse. *several or successive order or series, the arrangement of things or properties in regular succession or each by each;* repetition, the repetition of words to imply continuous or successive action (Śmd. 228. 230; Kāvy. I, 3, 89-97).

ವೀರ vīra. = ಈರ 1, ಬೀರ, ಬೀರೆ. heroic, mighty, powerful, strong, robust, excellent, eminent; *a hero, a brave man, a warrior, a champion, an eminent man;* Vīrabhadra (ಭಯಂಕಾರಿ, ದಕ್ಷಾರಿ, ಶರಭ Mr. 15); N. (My.); power, strength, prowess (ಪೌರುಷ, ಪ್ರತಾಪ, ಪರಾಕ್ರಮ Mr. 438; ತುಱಿಲ್ Kk. 76; Śmd. 163; Cpr. 2, 5; Abh. P. 7, 54); *heroism, valour, as one of the rasas* [Kr. 2, 99]; (Kāvy. IV, 1, 7. 9; IV, 2, 37-39. 52. 57); fire. ವೀರನ ಶೌರ್ಯ ಹಾರುವನ ಮೇಲೆಯೋ? (Prv.). 2, a man of whom some ancestor died in battle, called so when he on the first of phālguna, habited as a warrior, proceeds with warlike pomp and state to make obeisance to an idol (Mhr.). — ವೀರಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. a heroic, etc. act or work (Bp. 48, 18; 53, 53). — ವೀರಗೆಲಸದ ಸೋಯಿದೇವ. N. (Bp. 58, 10). — ವೀರಚೋಳ. N. (Bp. 44, 58). — ವೀರಚೋಳವೆ. -ಅವೆ. N. (Bp. 15, 25; 40, 29). — ವೀರಚೋಳವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 9, 40). — ವೀರಚೋಳಾದೇವಿ. -ದೇವಿ. N. (Bp. 33, 17). — ವೀರದಮ್ಬುಲ. -ತಮ್ಬುಲ. betel fit for a vīra (Bp. 60, 61). — ವೀರದೇವ. N. (Bp. 58, 10). — ವೀರನೇವುರ. an anklet fit for a vīra (Bh. 1, 14, 6). — ವೀರಪಲಗೆ. a tabor fit for a vīra (Bp. 5, 40). — ವೀರಪಟಿ. a garment fit for a vīra (J. 12, 51). — ವೀರಪವಾಡ. fanatical and generally cruel and furious acts (as ripping open one's belly, cutting one's throat, etc., in the name of

Viṣṇu or Śiva, My.). — ವೀರಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 10). — ವೀರಮುಣ್ಡಿ. genuflection of a warrior when shooting an arrow (My.). — ವೀರವ್ಪೇಱು. -ಂ-ಪೇಱು. to assume heroism, to become valorous, etc. (Bp. 61, 34). — ವೀರರಾಯ. N. of a king (B. 2, 20). — ವೀರವಡೆ. -ಪಡೆ. = ವೀರವ್ಪೇಱು. see ಪಾವ್ಪು. — ವೀರಶಂಕರ ದಾಸ. N. (Bp. 53, 50). — ವೀರಸಂಗವ್ವೆ. N. see ನೇಮುದ-. — ವೀರ ಸೆಟ್ಟಿ. N. (B. 3, 14). — ವೀರಸೇಸೆ. sēse fit for a vīra (Grj. 7, 72 va.).

ವೀರಕ **vīraka.** a hero; one of the pramathas (Bp. 1, 52; 37, 50; 49, 5; 58, 54).

ವೀರಕಂಕಣ **vīra-kaṅkaṇa.** a wrist-ornament for a warrior (My.).

ವೀರಗಣ **vīra-gaṇa.** a host of vīras. 2, Vīrabhadra (Bp. 21, 43).

ವೀರಗಣೇಶ್ವರ **vīragaṇa-īśvara.** Vīrabhadra (Bp. 50, 24).

ವೀರಣ **vīraṇa.** a double drum used at weddings, etc. (Te.; C. Bp. 5, 7; *cf.* M., T. ವೀರ್, crying, bellowing, etc.).

ವೀರಣ **vīraṇa.** *the fragrant grass Andropogon muricatus.*

ವೀರಣಿ **vīraṇi.** = ವೀರಣ. *Andropogon muricatus.*

ವೀರಣೀಮೂಲ **vīraṇī-mūla.** *the root of Andropogon muricatus.*

ವೀರತನ **vīratana.** = ವೀರತ್ವ. (My.).

ವೀರತರ **vīra-tara.** bolder; a great hero; *Andropogon muricatus.*

ವೀರತರು **vīra-taru.** *the tree Terminalia arjuna* W. & A.

ವೀರತೆ **vīrate.** = ವೀರತ್ವ. (Bp. 54, 76).

ವೀರತ್ವ **vīratva.** heroism, prowess, valour, courage (Bp. 44, 49; 46, 79). see ತುಱುಲ್.

ವೀರಪತ್ನಿ **vīra-patnī.** *the wife of a hero.*

ವೀರಪಾಣ **vīra-pāṇa. (-pāna).** *the drink of warriors,* taken, before or during a battle, for refreshment or to raise the courage.

ವೀರಬಲ **vīra-bala.** a force of warriors, etc. (ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ Mr. 472).

ವೀರಭಕ್ತ **vīra-bhakta.** a man who is exclusively devoted to one deity (Bp. 6, 26).

ವೀರಭಕ್ತಿ **vīra-bhakti.** devotion that is exclusively directed towards one deity (Bp. 32, 11. 49; 34, 34; 58, 13).

ವೀರಭಟ **vīra-bhaṭa.** Bhīma (ಭೀಮ, ಭಟಾಗ್ರಣಿ Nn. 5).

ವೀರಭದ್ರ **vīra-bhadra.** a distinguished hero; an avatāra or son of Śiva, said to have been created from Śiva's mouth (or from a drop of his sweat) in order to spoil the sacrifice of Dakṣa, clothed in a tiger's skin drippping with blood (ಬೀರ, ಅರೆವಾಣಿಸವ ಗೆಯ Kk. 6, Śm. 5; ವೀರ, ಭಯಂಕಾರಿ, ದಕ್ಷಾರಿ, ಶರಭ Mr. 15; Bp. 13, 7; 22, 2; 37, 50; 43, 7; 45, 47; 49, 5; 54, 52; 58, 54; 61, 22); N. (C.). — ವೀರಭದ್ರನ ಜಾತ್ರೆ. a festival in honour of Vīrabhadra (Bp. 42, 10). — ವೀರಭದ್ರನ ಹಲಿಗೆ. a plate with an image of Vīrabhadra (Bp. 14, 14). — ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 59, 3)

ವೀರಭಾರ್ಯೆ **vīra-bhārye.** *the wife of a hero.*

ವೀರಮಾತೃ **vīra-mātṛi.** *the mother of a hero.*

ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ **vīra-māhēśvara.** = ವೀರಶೈವ. (Bp. 3, 83; 22, 5; 25, 4; 43, 1; 58, 16).

ವೀರರಸ **vīra-rasa.** heroism as one of the rasas (Śsv. 4, 67; J. 12, 25).

ವೀರರಾಘವ **vīra-rāghava.** Rāmacandra; N. (My.).

ವೀರಲ **vīrala.** (= ವೀರ) in ವೀರಲ ದೇವಿ, N. (Bp. 59, 8).

ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿ **vīra-lakṣmī.** = ವೀರಶ್ರೀ. (Grj. 2, 106 va.).

ವೀರವರ್ಮ **vīra-varma.** N. of a king (J. 27 sum.; 27, 4, etc.).

ವೀರವರ್ಮಕ **vīra-varmaka.** = ವೀರವರ್ಮ. (J. 27, 12. 18).

ವೀರವಸನ್ತ **vīra-vasanta.** N. of a Liṅgāyta who was expected to be born in A. D. 1583 and to become king in Basava's town (Kalyāṇa paṭṭaṇa, C. Bp. 63, 64-74).

ವೀರವೃಕ್ಷ **vīra-vṛikṣa.** *the marking-nut plant, Semecarpus anacardium* Lin.

ವೀರವೈಷ್ಣವ **vīra-vaiṣṇava.** a champion of the notions and practices of the Vaiṣṇavas, a follower of Rāmānuja (My.).

ವೀರಶೈವ **vīra-śaiva.** a champion of the notions and practices of the Śaivas, a Liṅgavanta (Bp. 3, 49; 25, 26; 44, 36; 50, 43).

ವೀರಶೈವಾಚಾರ **vīraśaiva-ācāra.** the practices of the Vīraśaivas (Bp. 22, 23).

ವೀರಶ್ರೀ **vīra-śrī.** = ಬೀರಸಿರಿ. the glory of valour; heroism.

ವೀರಸೂ **vīra-sū.** *the mother of a hero.*

ವೀರಸೇನ **vīra-sēna.** having an army of heroes; N. of the father of Nala; N. of a great Jaina muni.

ವೀರಸೇನತೆ **vīra-sēnate.** the state of being a Vīrasēna (Cpr. 1, 31).

ವೀರಹ **vīra-ha.** destroyer of the sacrificial fire: *a Brāhmaṇa who has suffered the sacred domestic fire to become extinct.*

ವೀರಾಜಿ **vīrā-ji.** master Vīra (Mhr.). ಎಲ್ಲರೂ ನನಗಂಜಿದರೆ ನಾನು ವೀರಾಜಿಗಂಜುವೆನು (Prv.).

ವೀರಾವತಾರ **vīra-avatāra.** Śiva's avatāra as Vīrabhadra (Bp. 61, 22. 24).

ವೀರಾವೇಶ **vīra-āvēśa.** excitement of valour (J. 8, 32; 25, 20).

ವೀರಾಶಂಸನ **vīra-āśaṁsana.** *the post of danger in a battle.*

ವೀರಾಸನ **vīra-āsana.** kneeling on one knee. 2, a particular posture in sitting practised by ascetics (sitting on the thighs, one leg being in the other, My.).

ವೀರು **vīru.** a fortified place, a stronghold (Cpr. 5, 65; Sk. ವೀಡು, ವೀಳು).

ವೀರುಧ್ **vī-rudh.** *a far-spreading creeper;* a bush (ಹೊದಱ್ Hlā.).

ವೀರುಧ **vī-rudha.** = ವೀರುಧ್. (ಗುಲ್ಮ, etc., ನೆಯ್ಗೆ ಗೊಣ್ಡೆರ್ದ ಹೊದಱ್ Mr. 108).

ವೀರೇಶ್ವರ **vīra-īsvara.** Śiva; Vīrabhadra. (Bp. 48, 16).

ವೀರ್ಯ **vīrya.** *vigour, strength, power, energy.* 2, heroism, prowess, valour, fortitude, courage. 3, virile energy, virility. 4, *semen virile.*

ವೀರ್ಯಪುಷ್ಟಿ **vīrya-puṣṭi.** virile strength (My.).

ವೀರ್ಯವತಿ **vīrya-vati.** possessing seeds, etc.; N. of a plant (ಚುಂಚು Mr. 149).

ವೀರ್ಯವನ್ತ **vīrya-vanta.** a vigorous, brave or heroic man (My.).

ವೀರ್ಯವೃದ್ಧಿ **vīrya-vṛiddhi.** increase of virile energy (My.).

ವೀರ್ಯಶಾಲಿ **vīrya-śāli.** = ವೀರ್ಯವನ್ತ. (My.).

ವೀರ್ಯಶುಲ್ಕೆ **vīrya-śulke.** a woman who has prowess or heroism as her price, one who is to be purchased by valour (My.).

ವೀರ್ಯಸ್ಖಲನ **vīrya-skhalana.** = ವೀರ್ಯಸ್ರಾವ. (My.).

ವೀರ್ಯಸ್ರಾವ **vīrya-srāva.** seed-flow: the emission of semen at other times than in sexual intercourse, pollution (My.).

ವೀವಧ **vīvadha.** = ವಿವಧ, q. v. *a yoke or pole for carrying burdens, etc.*

ವೀಸ vīsa. = ಈಸ 1. the fraction called one-sixteenth, $\frac{1}{16}$ of a hana, etc. (Bp. 23, 34; 57, 78; My.; Te.; Tu. ವೀಸು; T. ವೀಜ; M. ವೀಶ; *cf.* ವಿಸ್ತ ?). [ಒಂದು ವೀಸವನಪ್ಪೊಡಮೂರ್ಗ ಮಿತ್ತ ಜಿಯದೆ ಚಾಗಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಾನ್ತುಂ Pb. 4, 94 va.]. ಚನ್ದ್ರನಲ್ಲಿ ವೀಸಪಾಲು (ಕಲೆ Si. 31). ವೀಸದ ಲೆಕ್ಕ ತಿಳಿಯದವ ಬಾಸೆಯ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? — ಬೀಗನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ಹಾಗೂ ವೀಸ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). ದಾಸಿಯನು ಹೋಗುವಗೆ ವೀಸ ಹತ್ತದು ಕೆಯ್ಗೆ, ಹೇಸಿ ತೊಲಗುವಳು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಆಯುಷ್ಯ ನಾಶವಾಗುವದು (Sp.). — ವೀಸ ಬಡ್ಡಿ. interest to the amount of the sixteenth part (My.); something small or insignificant (Bh. 4, 4, 70); interest at the rate of one āne and 2 kāsus for 3 rupāyis (My.).

***ವೀಸಿಸು visisu.** to cause to whirl (swing). ಆಜಿಗೆ ಜೆಟ್ಟಿಗರಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಿ ವೀಸಿಸುಗೆ Pb. 10, 32. *cf.* ಬೀಸು.

***ವೀಸೆ vīse.** a measure of weight; five seers.

ವೀಳಯ vīḷaya. Tbh. of ವೀಟಿ. betel-nut plant. (My.; see Kk. s. ವೀಳಿಗೆ).

ವೀಳಿಗೆ vīḷige. Tbh. of ವೀಟಿಕೆ (Śmd. 31; Kk. 59, o. rs. ವೀಳಯ, ವೀಳೆಯ; T. ವೀಡಿಗ್ಯೆ, M. ವೀಡಿಗೆ). betel-nut plant.

ವೀಳೆ vīḷe. Tbh. of ವೀಟಿ. (My.; B. 3, 13; 4, 40; Mhr. ವೇಲ). — ವೀಳೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರ. the distribution of betel on the occasion of promising to give a daughter in marriage (My.).

ವೀಳೆಯ vīḷeya. Tbh. of ವೀಟಿ. (ವೀಟಿಕೆ Ct. II, 13; ತಾಮ್ಬೂಲ Mr. 337; J. 2, 42; 7, 34; My.; see Kk. s. ವೀಳಿಗೆ). ವೀಳೆಯದೆಲೆ (B. 4, 204). — ವೀಳೆಯಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take betel (J. 11, 41). — ವೀಳೆಯಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to give betel (J. 28, 21).

ವೀಳ್ಯ vīḷya. Tbh. of ವೀಟಿ. (My.). ಪಟ್ಟೇ ವೀಳ್ಯಕ್ಕೆನ್ತ ಹೋಗಿ, ಕುಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದ. — ಪಟ್ಟೇ ವೀಳ್ಯವಾದರೆ ಭಟ್ಟರಿಗಾಗದೇ? (Prvs.). — ವೀಳ್ಯದ ಬಳ್ಳಿ. the betel-leaf pepper, Piper betel Lin. (St. & Pl.; Z.). — ವೀಳ್ಯದೆಲೆ. -ಎಲೆ. a betel-leaf (C.). — ವೀಳ್ಯ ದೆಲೇ ಬಳ್ಳಿ. -ಎಲೇ-. = ವೀಳ್ಯದ ಬಳ್ಳಿ. (ತಾಮ್ಬೂಲವಲ್ಲಿ, etc. Si. 152).

ವೀಳ್ಯಯ vīḷyaya. = ವೀಳಯ. (ತವಲಾಯ Bhn. 17).

ವೀಳ್ಯೆ vīḷye. = ವೀಳ್ಯ. ಸುಣ್ಣ ವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯೆ, ಬಣ್ಣ ವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ, ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದನ ಸಂಸಾರ, ಮಳಲೊಳಗೆಯೆಣ್ಣೆ ಹೊಯ್ದನ್ತೆ (Sp.).

ವೀಳ್ಳೆಯ viḷḷeya. = ವೀಳೆಯ. (My.).

ವು vu. 1. for Kannada words with this initial see ಉ.

-ವು vu. 2. = -ಉ 5, q. v. a nominative suffix. ಕಸವು, ಗುಣವು, etc.

-ವು vu. 3. (= -ಪು 1). an affix for forming verbal nouns (Śmd. 247); occasionally it is dropped (56).

ವುಕ vuka. = ಬುಕ, ವಕ. a species of plant.

ವೂ vū. for Kannada words with this initial see ಊ.

ವೃಂಹಿತ vrimhita. = ಬೃಂಹಿತ. *the roaring of elephants.* 2, grown, increased.

ವೃಕ vrika. *a wolf.* 2, a jackal. 3, a crow, etc.

ವೃಕಧೂಪ vrika-dhūpa. *compounded perfume.* 2, *turpentine.*

ವೃಕೋದರ vrika-udara. wolf-bellied: Bhīma (ಕುರುವೈರಿ, ವಾಯುಪುತ್ರ, ಭೀಮ Mr. 264; J. 2, 1. 40).

ವೃಕ್ಣ vrikṇa. *cut*; torn; broken.

ವೃಕ್ಷ vrikṣa. *a tree*; a shrub; especially also the tilaka (ತಿಲಕ, ತಿಲಕವೃಕ್ಷ Nn. 110), the syandana (ಸ್ಯನ್ದನ, ತಾಱಯ ಮರ 110), the nandivaṭṭa (110), the sarala (110), the kaṅkelli (ಕಂಕೇಲ್ಲಿ, ಅಶೋಕೆ 110), the mōca (ಮೋಚ, ಬಾಟಿ 110), the dava (ದವ, ಚಿತ್ರಮೂಲ 110), the nalina (ನಲಿನ, ತಾವರೆ 110), and the śāla (ಶಾಲ, ಆಸಿನ ಮರ 110). see ಇಂಗಳ 2, ಇಟ್ಟಿ, ತಾಟ್ 1, ತೇಗು 1. ವೃಕ್ಷ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ಪಕ್ಷಿ ಹೇಳದೆ ಬಿಡದು (Prv.).

ವೃಕ್ಷಭೇದ vrikṣa-bhēda. a kind of tree. see ಆಸು 2, ತವಸಿ, ತೇಗು 1, ಮೊಟಗು 3.

ವೃಕ್ಷಭೇದಿ vrikṣa-bhēdi. tree (wood)-splitter: *a carpenter's chisel;* a hatchet.

ವೃಕ್ಷರುಹೆ vrikṣa-ruhe. *a parasitical plant.*

ವೃಕ್ಷವಾಟಿಕೆ vrikṣa-vāṭike. *a grove of trees, a garden.*

ವೃಕ್ಷಾದನ vrikṣa-adana. *a carpenter's chisel;* an adze; a hatchet.

ವೃಕ್ಷಾದನಿ vrikṣa-adani. *a parasitical plant.*

ವೃಕ್ಷಾಮ್ಲ vrikṣa-amla. *the hog-plum, Spondias mangifera*; acid seasoning.

ವೃಕ್ಷಾರೋಹಣ vrikṣa-ārōhaṇa. mounting or climbing a tree. see ಹಲಕು.

ವೃಕ್ಷೋತ್ಪಲ vrikṣa-utpala. *the tree Pterospermum acerifolium* Willd. (ಕೊಸಗು Hlā.).

ವೃಜಿನ vrijina. *crooked, bent, curved.* 2, *curled hair, hair* (ಶಿರೋಜ, ಮುಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ Nn. 64). 3, wicked; *wrong, sin, vice, wickedness* (ಪಾಪ 64; ಗತಿ, ದುಷ್ಕರ್ಮ Nn. 166); harshness, etc. (ತೀವ್ರ, ನಿಷ್ಠುರವು 64). 4, distress, misery, affliction (ಅತಿಕ್ಲೇಶ Mr. 468). 5, sickness (ರುಜೆ, ರೋಗ 64). 6, a crocodile (ನಕ್ರ, ನೆಗಳು 64).

ವೃಢ vriḍha. raised, lifted up, increased. see ಪರಿ-.

ವೃತ್ vrit. turning, turning round; moving, going; existing. see ನಿ-.

ವೃತ vrita. 1. = ವೃತ್ತ 2. screened, covered, concealed, encompassed, surrounded, enveloped (ಸುತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 11 Cm.; 344; ಬಳಸಿದ, ಸುತ್ತಿ 345; see ಸಿ-); restrained, kept back; impeded, hindered, checked; chosen, selected; preferred; *agreed, assented to*; loved, adored; solicited, asked for.

ವೃತ vrita. 2. = ಋತ, q. v. (Nn. 9). true, right, etc.

ವೃತ vrita. 3. = ವೃತ್ತ 1 (*cf.* ವೃತ್). (ವೃತ್ತ, ವ್ಯಾವೃತ್ತ, ಮರಳಿದುದು Nr.).

ವೃತಿ vriti. = ವೃತ್ತಿ 2. surrounding, encompassing; hiding; *an enclosure, a hedge* (ಆವೇಷ್ಟಕ, ಬೇಲಿ Hlā.). 2, *choosing, selecting, preferring*; selection, choice; soliciting, asking for.

ವೃತ್ತ vritta. 1. = (ಬಟು, etc., ಬಟ್ಟ 1, etc.), ವೃತ 3. turned, turned round. 2, *round, rounded, circular* (ಬಟುವು Nn. 112; ಬಟುವು Mr. 529, o. r. ಬಟುಹು; ಚಕ್ರ, ಬಟುಹು Nn. 49, o. r. ಬಟ್ಟಿತ್ತು; ಬಟುಹು Nn. 95). 3, been, existed, lived; *happened, having taken place; past, gone, finished;* dead, deceased; done, performed, engaged in, undertaken. 4, proceeded, derived from. 5, *fixed, firm, strong* (ದೃಢ, ಸತ್ವ 112; ದೃಢ 529). 6, unimpaired. 7, famous. 8, event, occurrence, news. 9, proceedure; practice, profession, occupation, means of subsistence. 10, act, action, behaviour, demeanour, *conduct* (ಚಾರಿತ್ರ, ನಡವಳಿ 112); observance of any enjoined practice (ವಿಮಲಚಾರಿತ್ರ 529); actual practice, law. 11, a circle, a circumference. 12, the epicycle (in astronomy). 13, *metre*; a form or class of metre (Ch.; Mr. 366; ಛನ್ದ 529); a verse. 14, ambrosia (ಅಮೃತವು 112; 529). 15, = ವೃತ್ರ, an enemy (ಅರಿ, ಹಗೆ 112). 16, = ವೃತ್ರ, a daitya (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 112; ದೈತ್ಯ 529). 17, = ವೃತ್ರ, darkness (ತಿಮಿರ, ಕತ್ತಲೆ 112). — ವೃತ್ತನೆಱು. -ಪೆಱು. to become round (Bp. 4, 17).

ವೃತ್ತ vritta. 2. = ವೃತ 1. *chosen, selected*, etc.

ವೃತ್ತತೆ vṛittate. roundness (ಉರುಟು Śm. 90).

ವೃತ್ತಭೇದ vṛitta-bhēda. a verse (ಪದ Nn. 84).

ವೃತ್ತಸಮ್ಪನ್ನ vṛitta-sampanna. well behaved or conducted, behaving with propriety. (R.).

ವೃತ್ತಾಧ್ಯಯನರ್ದ್ಧಿ vṛitta-adhyayana-ṛiddhi. *increase of moral conduct and study, holiness resulting from observance of rules and study.*

ವೃತ್ತಾನ್ತ vṛitta-anta. the end or result of a course of action: occurrence, incident, event. 2, *tidings, rumour, report, intelligence: a tale, a story, an account.* 3, *a topic, a subject.* 4, *sort, kind; mode, manner, state.* 5, *the whole, totality.* (Bp. 22, 49; 28, 17; 34, 18; 53, 74).

ವೃತ್ತಾನ್ತರ vṛitta-antara. different (various) news or tales (Bp. 26, 64).

ವೃತ್ತಿ vṛitti. 1. = ವಿತ್ತಿ 2. turning, turning round, revolving. 2, the circumference of a circle or wheel. 3, being, existence, abiding, staying, remaining. 4, state, condition. 5, proceeding, course, conduct, behaviour, action. 6, a way, a manner. 7, *practice, business, profession, function, employment, mode of life; livelihood, maintenance, means of subsistence* (ವಾರ್ತೆ, ಜೀವನ, ಬಾಳುಕೆ Mr. 345); inām land (My.). 8, application, use, currency; occurrence. 9, *style in composition* (Kāvy. III, 1, A, 12. 24; III, 3, B, 3. 171; IV, 1; IV, 1, 5; IV, 2, 58 seq., V, 70). 10, *comment, commentary, explanation, exposition, gloss* (Śmd. 5, etc.). 11, wages, hire; fee. see ಅಕ್ಷರ-, ಅರ್ಥ-, ಇತ್ವ-, ದ್ವಿತ್ವ-, ತೃತೀಯ-, ನಿ-, ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ಬಹುಳ-, ಮನೋ-, ಲೋಪ-, ಶಿಥಿಲ-.

ವೃತ್ತಿ vṛitti. 2. = ವೃತಿ. a hedge (ಅರಘಟ್ಟಿಕ, ಬೇಲಿ Mr. 192).

ವೃತ್ತಿಕೆ vṛittike. a kind of metre (see ಪ್ರಾಜ್ಯ-). 2, a ring (ಬಳೆ Mr. 285). 3, a kind of plant (ಕಟ್ಟಿವತ್ತಿ Mr. 145).

ವೃತ್ರ vṛitra. = ವಿತ್ರ, (ವೃತ್ತ 1, Nos. 15. 16. 17). *darkness.* 2, a cloud. 3, *the demon Vṛitra, the perpetual enemy of Indra.* 4, a wicked man, an enemy.

ವೃತ್ರರಿಪು vṛitra-ripu. Indra (Mr. 41).

ವೃತ್ರಶಾತ್ರವ vṛitra-śātrava. Indra (Bp. 21, 31).

ವೃತ್ರಹ vṛitra-ha. *Indra.*

ವೃತ್ರಾರಿ vṛitra-ari. *Indra.*

ವೃಥಾ vṛithā. = ವೃಥೆ. *unnecessarily, uselessly, fruitlessly, in vain.* 2, *wrongly, incorrectly.* 3, idly, falsely. 4, vain, purposeless, useless, fruitless.

ವೃಥಾಕೃತ vṛithā-kṛita. done in vain (J. 4, 63).

ವೃಥಾಭಿಯೋಗ vṛithā-abhiyōga. a useless attack (Bh. 2, 3, 9).

ವೃಥೆ vṛithe. = ವಿತೆ, ವೃಥಾ. (ನಿಷ್ಫಲ, ಮೋಘ, ನಿರರ್ಥಕ Mr. 462).

ವೃದ್ಧ vṛiddha. increased, augmented. 2, grown up, full-grown. 3, *old, aged, advanced in years, ancient.* 4, great, large. 5, *wise, learned.* 6, an old man (ಮುದಕ Nn. 106; ಸ್ಥವಿರ, ಹರೆಯ ಹೋದವ Mr. 310); a respectable man; a sage, a saint. 7, *benzoin.*

ವೃದ್ಧತ್ವ vṛiddhatva. *old age.* see ವಂಶ-; Sp. s. ತರುಣತ್ವ.

ವೃದ್ಧದಾರಕ vṛiddha-dāraka. *the plant Argyreia speciosa* or *argentea* Sweet. (= ಖುಕ್ಷಗನ್ಧೆ).

ವೃದ್ಧನಾಭಿ vṛiddha-nābhi. *having a prominent navel;* corpulent.

ವೃದ್ಧಭಕ್ತ vṛiddha-bhakta. an ancient devotee (Bp. 60 sum.).

ವೃದ್ಧಶ್ರವ vṛiddha-śrava. Tbh. of ವೃದ್ಧಶ್ರವಸ್. Indra (Mr. 40).

ವೃದ್ಧಶ್ರವಸ್ vṛiddha-śravas. having great glory: *Indra.*

ವೃದ್ಧಸಂಘ vṛiddha-saṅgha. *an assembly of old men, a meeting or council of elders.*

ವೃದ್ಧಸೇವೆ vṛiddha-sēve. the serving or honouring of learned men (śāstrānvitasēve, Kāvy. II, 1, 1-5); reverence for the aged.

ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ vṛiddha-āpya. old age (J. 5, 52; My.).

ವೃದ್ಧಿ vṛiddhi. 1. = ಬಡ್ಡಿ 2, ಬಿದ್ದಿ, ವದ್ದಿ, ವಿದ್ದಿ. *increase, increment, augmentation, growth.* 2, a heap, a quantity, an assemblage, a multitude. 3, prosperity, success, advancement. 4, extension of power or revenue, as one of the conditions or objects of royal power. 5, profit, gain. 6, *paying back money lent with increase or interest, returning the principal with a proportionate increment.* 7, money-lending, usury, interest (ಕಲಾನ್ತರ, ಬಡ್ಡಿ Mr. 346). 8, in grammar: a peculiar increase or lengthening to which vowels are subject under certain conditions (Śmd. 17). 9, *a sort of medicinal drug* (see Nr. s. ವದ್ದಿ). see ಬಳೆ 1, ಮಿಳಿರ್ 3, ಮುದು 1. 10, impurity arising to a house-hold on the occasion of a birth in it (Mhr.; My.).

ವೃದ್ಧಿ vṛiddhi. 2. cutting off, abscission; in law: forfeiture, deduction. (R.).

ವೃದ್ಧಿಕರ vṛiddhi-kara. yielding or causing increase, etc. (Bp. 58, 14; My.).

ವೃದ್ಧಿಜೀವ vṛiddhi-jīva. *one who lives by money-lending, a usurer.*

ವೃದ್ಧಿಜೀವನ vṛiddhi-jīvana. *gaining a livelihood by money-lending, subsistence by usury, usury.*

ವೃದ್ಧಿಜೀವಿಕೆ vṛiddhi-jīvike. = ವೃದ್ಧಿಜೀವನ. *gaining a livelihood, etc.*

ವೃದ್ಧಿಮಂತ್ vṛiddhi-mat. *having increase, increased, increasing, growing;* prosperous.

ವೃದ್ಧಿಹೀನ vṛiddhi-hīna. devoid of increase or growth. see ನುಜುಕು.

ವೃದ್ಧೆ vṛiddhe. *an old woman.*

ವೃದ್ಧೋಕ್ಷ vṛiddha-ukṣa. *an old bull or ox.*

ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ vṛiddhi-ājīva. *one who lives by money-lending, a usurer* (ಬಡ್ಡಿಗೊಡುವವಂ Mr. 345, one MS. ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವಿ).

ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವಿ vṛiddhi-ājīvi. = ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ, q. v.

ವೃನ್ತ vṛinta. *the stalk of a flower or of a leaf or of a fruit.* 2, *a nipple.*

ವೃನ್ತಕ vṛintaka. = ವೃನ್ತ. see ತಾಲ-.

ವೃನ್ದ vṛinda. = ಬಿನ್ದ, ಬೃನ್ದ. *a heap, a multitude, a large number; a flock, a drove.*

ವೃನ್ದಾರಕ vṛindāraka. *much, great.* 2, *excellent, eminent, chief, best; respectable, venerable.* 3, *handsome, pleasing.* 4, *a deity, a god* (ನಾಕಾವಾಸ, ದೇವತೆ Nn. 153). 5, an elephant (ಇಭ, ಆನೆ 153). 6, a cloud (ಬಲಾಹಕ, ಮೇಘ 153). 7, a tree (ಕುಜ, ವೃಕ್ಷ 153).

ವೃನ್ದಾರಕತ್ವ vṛindārakatva. beauty (Cpr. 7, 92).

ವೃನ್ದಾರಕಪಥ vṛindāraka-patha. the sky (ಗಗನ Mr. 31).

ವೃನ್ದಾವನ vṛindā-vana. a wood near the town Gōkula in the district of Mathurā where Kṛiṣṇa as Gōpāla passed his youth, associating with the cowherds and milkmaids (Bhāgavata 10, 14, 57, etc.). 2, a little tower-form erection of earth in which the worshippers of Kṛiṣṇa plant and preserve the tulasī. ನೂಡೋದು ದುರಾಚಾರ, ಮನೇ ಮುನ್ದೆ ವೃನ್ದಾವನ (Prv.).

ವೃನ್ದಿಷ್ಠ vṛindiṣṭha. *very much or great; very excellent; most beautiful.*

ವೃನ್ದೆ vṛinde. ವೃನ್ದಾ. = ವೃನ್ದಾವನ No. 1. 2, the tulasī, Ocymum sanctum.

ವೃಶ್ಚಿಕ vṛiścika. a scorpion (see ತೇಳ್, ಎಮ್ಮೆಚೇಳು). 2, the zodiacal sign Scorpio. 3, a hairy caterpillar. 4, a centipede.

ವೃಶ್ಚಿಕಮಾಸ vṛiścika-māsa. the month when the sun is in Scorpio; the eighth of the twelve solar months.

ವೃಷ್ vṛiṣ. raining. see ಪ್ರಾ-.

ವೃಷ vṛiṣa. a rainer, a sprinkler. 2, *a bull* (ಗೂಳಿ, ಬಸವ Nn. 16). 3, *the zodiacal sign Taurus.* 4, *an amorous or lustful man.* 5, *the chief of a class, anything the best of its kind: excellent, pre-eminent.* 6, *justice or virtue personified as a bull* (ಶರೀರಭೇದ 16); virtue, goodness (ಒಳ್ಪು, ಒಳ್ಳಿತು 16; Abh. P. 1, 19). 7, justice, virtue, morality; attentive to duties (ಸುಧರ್ಮ, ಸದ್ಧರ್ಮ 16). 8, a Jina (ಅಜಿತ, ಜಿನ 16). 9, *Indra.* 10, *a rat.* 11, *the plant Gendarussa vulgaris* or *adhadota* (= ಅಟರೂಷ). 12, *a particular drug.*

ವೃಷಕೇತು vṛiṣa-kētu. = ವೃಷಧ್ವಜ No. 3. (J. 2, 35; 3, 14; 7, 35: 8, 36).

ವೃಷಣ vṛiṣaṇa. raining, sprinkling. 2, *a testicle* (ಮುಷ್ಕ, ತರುಡು Si. 209). 3, *the scrotum or bag containing the testicles.*

ವೃಷದಂಶ vṛiṣa-daṁśa. rat-devourer: *a cat.*

ವೃಷದಂಶಕ vṛiṣa-daṁśaka. *a cat.*

ವೃಷಧ್ವಜ vṛiṣa-dhvaja. having a bull for a sign: *Śiva.* 2, having a rat for a sign: Gaṇapati. 3, Karṇa's son (J. 2, 37; 8, 29).

ವೃಷಭ vṛiṣabha. = ಋಷಭ, ಬಸ 2, ಬಸವ, ರುಸಬ. *a bull* (ಗೋವೆನ್ದ Kk. 6); the zodiacal sign Taurus. 2, anything good or excellent of its kind: *good, excellent, best* (ಭದ್ರ, ಒಳ್ಳಿತು Hlā.; ಒಳ್ಳಿತಂ Mr. 467). 3, *a particular drug.*

ವೃಷಭಗಮನ vṛiṣabha-gamana. Śiva (Bp. 50, 10).

ವೃಷಭಧ್ವಜ vṛiṣabha-dhvaja. Śiva. (Śsv. 4, 72; 5, 57).

ವೃಷಭಪ್ರಾಸ vṛiṣabha-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ವೃಷಭಮಾಸ vṛiṣabha-māsa. the month when the sun is in Taurus; the second of the twelve solar months.

ವೃಷಭರಥ vṛiṣabha-ratha. Śiva (My.).

ವೃಷಭಲಕ್ಷ್ಯ vṛiṣabha-lakṣya. Śiva. ವೃಷಭಲಕ್ಷ್ಯಂ, the metrical foot ◡◡◡-- (Ch.).

ವೃಷಭಾಯತ vṛiṣabha-āyata. the stateliness of a bull (J. 16, 12).

ವೃಷಭವಾಹನ vṛiṣabha-vāhana. Śiva (My.).

ವೃಷಭವಾಹಿನಿ vṛiṣabha-vāhini. a cow (Mr. 180).

ವೃಷಭೇನ್ದ್ರ vṛiṣabha-indra. Śiva's bull Basava (Bp. 46, 74; Śsv. 5, 56; see ಆದಿ-).

ವೃಷರಾಜ vṛiṣa-rāja. = ವೃಷಭೇನ್ದ್ರ. (J. 14 sum.).

ವೃಷಲ vṛiṣala. *a Śūdra* (ಕುಂಬಟಿಗ Mr. 375).

ವೃಷಲಿ vṛiṣali. a woman of the Śūdras, a low caste woman. 2, an unmarried girl twelve years old, in whom menstruation has commenced.

ವೃಷಲೀಪತಿ vṛiṣalī-pati. the husband of a woman of low caste, a Brāhmaṇa who owns such a woman as his mistress (My.).

ವೃಷವಾಹನ vṛiṣa-vāhana. Śiva (My.).

ವೃಷಸ್ಯನ್ತಿ vṛiṣasyanti. *a lascivious woman.* see Hlā. s. ಅಬಿಕೆ 1.

ವೃಷಾಕಪಾಯಿ vṛiṣākapāyi. wife of vṛiṣākapi: the dawn; *Lakṣmī; Gaurī.*

ವೃಷಾಕಪಿ vṛiṣākapi. the sun. 2, Agni, fire (ಅಗ್ನಿ Nn. 58). 3, *Viṣṇu.* (ಮುಕುನ್ದ, ವಿಷ್ಣು 58). 4, *Śiva* (ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, ಈಶ್ವರ 58). 5, a kind of tree (ಶಾಖಿ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 58). 6, a kind of animal (ಮೃಗಭೇದ 58). 7, a sword (ಖಡ್ಗ, ಆಯುಧ 58).

ವೃಷಾಂಕ vṛiṣa-aṅka. bull-marked: *Śiva* (Śmd. 386).

ವೃಷಾಧಿಪ vṛiṣa-adhipa. = ವೃಷರಾಜ. (Śsv. 1, 36).

ವೃಷಾಧಿರಾಜ vṛiṣa-adhirāja. = ವೃಷಾಧಿಪ. (Śsv. 5, 63).

ವೃಷಿ vṛiṣi. *the seat of a religious student, a kind of seat or cushion made of kuśā grass wound into a pad, the seat or cushion of an ascetic.*

ವೃಷೆ vṛiṣe. *the tree Gendarussa vulgaris* or *adhadota* (Justitia adhatoda Lin.). 2, *the plant Salvinia cucullata* Roxb.

ವೃಷ್ಟಿ vṛiṣṭi. = ರುಷ್ಟಿ. *rain,* a shower (ಮಳೆ Nn. 15. 47. 69; ಸರಿ, ಮಳೆ Kk. 70). — ವೃಷ್ಟಿಗಳೆ -ಕಱೆ. to rain (Śsv. 3, 59).

ವೃಷ್ಣಿ vṛiṣṇi. raining. 2, *a ram.* 3, *a ray of light.* 4, N. of one of the Yādava kings (J. 12, 32; 14, 3).

ವೃಹತ್ vṛihat. = ಬೃಹತ್. great, vast. see ಹಿರಿದು s. ಹಿರಿ 1.

ವೃಹತಿ vṛihati.= ಬೃಹತಿ. a sort of prickly night-shade. see ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳ.

-ವೆ ve. 1. (=-ವಿ). an affix for forming verbal nouns, *e. g.* ಮಱವೆ, etc. (Śmd. 247).

ವೆ ve. 2. = ಎ 13. a sound that is used to express disgust (My.).

ವೆಕ್ಕಸ vekkasa. (fr. ಬೆಱು). roughness, unsmoothness; harshness, severity; unkindness; unpleasantness, etc. (ಪರ್ಪರಿಕೆ Ct. I, 12; Abhā. 2, 52. 54; J. 16, 22; 26, 11; Te. ವೆಕಟು, ವೆಕ್ಕಸ, ವೆಗಟು, harshness, repugnance, disgust, dislike).

ವೆಕ್ಕಳಿಸು vekkaḷisu. = ವೆಗ್ಗಳಿಸು. (J. 14, 6).

ವೆಕ್ತ vekta. Tbh. of ವ್ಯಕ್ತ. (My.). evident. ವೆಕ್ತವಾದುದು (ಸ್ಫುಟ, ಖುಲು, ಸ್ಪಷ್ಟ Dhw. 29).

ವೆಗ್ಗಳ veggaḷa. = (ಅಗ್ಗಳ), (Śmd. 49). ಎಕ್ಕಳ, ಎಗ್ಗಳ, ಯೆಗ್ಗಳ, q. v., ವೆಗ್ಗಳೆ, ಹೆಗ್ಗಳ. muchness, abundance, greatness, excess [ಹೋದು ನೀನು ಜಪತಪದಿನ್ದ ವೆಗ್ಗಳ ಕೂಡಲ ಸಂಗನು ದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಮಾಣದೆ ನೆನೆವರಂಗೆ Bv. 609; Cv. 371]; (ಅಧಿಕ Ct. II, 62; ಲಾಗು Śm. 82; Bp. 22, 65; Śsv. 4, 20; Te. ವೆಕ್ಕಸ, ವೆಗ್ಗಲ); a great man (see Prv. s. ಅಗ್ಗಳ). — ವೆಗ್ಗಳವಾಗು. -ಆಗು. to become much, etc. (ಅಗ್ಗಲಿಸು Śmd. 209 Cm.). ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ (ಪಿರಿದಂ 108 Cm.; ಘನಮಾಗಿ 237 Cm.). ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ ಬಾರದು (ಘನ ಮಿಲ್ಲ 342 Cm.). ವೆಗ್ಗಳವಹ ದಾನ (ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ Nn. 142, o. r. ಹಿರಿದಾಹ-).

ವೆಗ್ಗಳತನ veggaḷatana. = ವೆಗ್ಗಳಿಕೆ (Bh. 7, 16, 14).

ವೆಗ್ಗಳಿಕೆ veggaḷike. the state of being much, excess, abundance (Bp. 12, 14; Bh. 1, 5, 8).

ವೆಗ್ಗಳಿಗ veggaḷa-iga. a superior man (ಹೆಚ್ಚಿನವ G.).

ವೆಗ್ಗಳಿಸು veggaḷisu. = ವೆಕ್ಕಳಿಸು. to become much, to increase greatly, to become plentiful (ಅಗ್ಗಲಿಸು Śmd. 365 Cm.); to go beyond the common boundary (in emotions), to be elated or actuated by impulse. see Bp. 4, 25; 28, 56; 34, 23; 36, 62; 40, 40; 42, 16; 44, 33; 50, 42; 54 sum.; 57, 48; Bh. 3, 13, 27; J. 10, 14; 23, 16; 25, 5; 30, 19.

ವೆಗ್ಗಳೆ veggaḷe. = ವೆಗ್ಗಳ. — ವೆಗ್ಗಳೆಯ. -ಅ 3. a superior man (Bh. 8, 21, 15; 8, 23, 43).

ವೆಗ್ಗು veggu.=ಎಗ್ಗು 2, etc. shame, etc. [T. ವೆಕ್ಕಂ]; (My.).

ವೆಂಕ veṅka. = ವೆಂಕಟ. (My.). — ವೆಂಕಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.). ಅಚ್ಚು ಬೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚಪ್ಪಗೆ, ನುಚ್ಚುಗಂಜಿ ವೆಂಕಪ್ಪಗೆ (Prv.). — ವೆಂಕಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ವೆಂಕಟ venkaṭa. = ಎಂಕಟ, ಎಂಗಟ, ವೆಂಗಟ. N. of an idol of Viṣṇu on a hill at Tirupati — ವೆಂಕಟಗಿರಿ. the hill on which Viṣṇu is worshipped (My.). 2, a fort on that hill (My.). — ವೆಂಕಟಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (see s. ವೆಂಕಟರಮಣ). -ವೆಂಕಟರಮಣ. the lord Veṅkaṭa: Viṣṇu (My.; Dp. 140 pallavi). ವೆಂಕಟರಮಣ! ಎನ್ದರೂ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಬೆನ್ನು ಬಿಡ. — ಸಂಕಟ ಬನ್ದರೆ ವೆಂಕಟರಮಣ (Prvs.). — ವೆಂಕಟಾಚಲ. -ಅಚಲ. = ವೆಂಕಟಗಿರಿ. (My.). — ವೆಂಕಟಾದ್ರಿ. -ಅದ್ರಿ. = ವೆಂಕಟಾಚಲ. (My.). 2, N. of a man (B. 4, 9; My.). — ವೆಂಕಟೇಶ. -ಈಶ. = ವೆಂಕಟರಮಣ. (My.; Dp. 132 pallavi; 140, 10. 16; 141 pallavi). 2, N. (My.).

ವೆಂಕಟಿ venkaṭi. = ಎಂಕಟಿ, ಎಂಗಟಿ, ವೆಂಗಟಿ. N. of females (My.).

ವೆಂಕಿ venki. = ವೆಂಕು. N. of females (My.).

ವೆಂಕು venku. = ವೆಂಕಿ. (My.). ವೆಂಕು ಪಣಮ್ಬೂರಿಗೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ವೆಂಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ವೆಂಕುಬಾಯಿ. = ವೆಂಕಮ್ಮ (My.).

ವೆಂಗಟ vengaṭa. = ವೆಂಕಟ, etc. (My.).

ವೆಂಗಟಿ vengaṭi. = ವೆಂಕಟಿ, etc. (My.).

ವೆಂಗಳಿ vengaḷi. = ಎಂಗಳಿ, ವೆಂಗಿ (Te. ವೆಕಲಿ, ವೆಂಗಳಿ, ವೆಂಗಿಲಿ; *cf.* ವೆಱ ?) — ವೆಂಗಳಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ವೆಂಗಳಿ. (My.).

ವೆಂಗಿ vengi. 1. (fr. ವೆಱ). = ಎಂಗಿ 1. a mad man, a fool (Bp. 9, 10).

***ವೆಂಗಿ vengi.** 2. N. of a kingdom. ಅರಿಕೇಸರಿ ವೆಂಗಿ ವಿಷಯಮಂ ಮನ್ತ್ರಿಗಳಿಂ ಬೆರಸೂತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು Pb. 1, 20.

***ವೆಂಗಿಪೞು vengi-paḻu.** N. of a place. (*cf.* ವೆಂಗಿ). ವೆಂಗಿಪೞು ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ Pb. 14, 40.

ವೆಂಗುರ್ಲೆ vengurle. the town Vingorla (B. 4, 179).

ವೆಂಗ್ಯ vengya. Tbh. of ವ್ಯಂಗ್ಯ. crookedness, perverseness, impropriety, contrariety (My.; Te.). — ವೆಂಗ್ಯಮಾತು. a crooked, etc. word (My.).

ವೆಚ್ಚ vecca. Tbh. of ವ್ಯಯ. spending, expenditure, outlay, disbursement (Bp. 26, 18; 29, 9; My.; Te.; Mhr. ವೇಚ). ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಚ್ಚರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ವೆಚ್ಚಮಾಡು. to spend (B. 3, 93; 4, 194; 5, 81. 95). — ವೆಚ್ಚವಾಗು. -ಆಗು. to be spent, to be consumed (B. 4, 164). — ವೆಚ್ಚ ಸಚ್ಚ. reit. (My.). — ವೆಚ್ಚ ಹತ್ತು. expenditure to be called for or to be required (B. 5, 82). — ವೆಚ್ಚ ಹಿಡಿ. = ವೆಚ್ಚ ಹತ್ತು. (B. 5, 276; My.).

ವೆಚ್ಚಿಸು veccisu. to spend (Bp. 40, 41; J. 31, 26; My.); to distribute (J. 28, 58).

ವೆಜನಿ vejani. (ಹೆಜ್ಜಾವೆ Mr. 110, o. r. ಹೆಜ್ಜಾತಿ; Sk. ವೇಜಾನೀ, the medicinal plant Serratula anthelmintica = ಸೋಮರಾಜಿ).

ವೆಜ್ಜ vejja. = ಬೆಜ್ಜ 2, etc. a perforation, etc. (My.).

ವೆಂಜನ venjana. Tbh. of ವ್ಯಂಜನ. condiment; boiled and seasoned vegetables, pickles, chutney (My.).

ವೆಟ್ಟೆ vetṭe. 1. = ಎಟ್ಟೆ 1. heat (My.; Te.; M.; T. ವೆಟ್ಟೈ; Te. also ವೇಡಿ, ವೆಣ್ಡ್ರ. *cf.* ಬೆಟ್ಟೆ). see ಮೇಹ-. — ವೆಟ್ಟೆಭೂಮಿ. a hot, *i. e.* strengthless, poor soil. — ವೆಟ್ಟೆರೋಗ. venereal disease (My.). — ವೆಟ್ಟೆಶರೀರ. a body morbidly heated (My.).

ವೆಟ್ಟೆ vetṭe. 2. = ಎಟ್ಟೆ 2, ಬೆಟ್ಟೆ 2, etc. hardness, rudeness, etc. — ವೆಟ್ಟೆಬಂಗಾರ. = ಬೆಟ್ಟೆಚಿನ್ನ. (My.). — ವೆಟ್ಟೆಬೆಳ್ಳಿ. = ಬೆಟ್ಟೆಬೆಳ್ಳಿ. (My.).

ವೆಡ್ಡಯ್ಸು veḍḍaysu. = ವೇಡಯಿಸು, etc. to surround, etc. (Bh. 3, 18, 5; J. 31, 11).

ವೆಣ್ಟಣಿಸು venṭaṇisu. to encircle; to beset, to cover; to pervade, to go everywhere; to occupy; to be encircled or surrounded (Bh. 8, 25, 19; Rām. 5, 8, 66; J. 9, 31; 10, 43; 13, 67; 17, 7; Mhr. ವೇಟಾಳಣೇಂ, ವೇಢಣೇಂ).

ವೆಣ್ಣಮಯ್ಯ veṇṇamayya. (*cf.* ವೆಮ್ಮಯ್ಯ?). N. (Ch. v. 5. 9. 11. 13. 14, according to one MS. also in 6; o. rs. ವೆಣ್ಣಮಯ್ಯ, ವೆಣ್ಣಮಯ್ಯ).

ವೆತಿರೇಕ vetirēka. = ಬೆತಿರೇಕ, q. v. Tbh. of ವ್ಯತಿರೇಕ. contrast, etc. (My.).

ವೆತೆ vete. = ಬೆತೆ, q. v. Tbh. of ವ್ಯಥೆ. sorrow. (My.; Te.).

ವೆತ್ಯಾಸ vetyāsa. Tbh. of ವ್ಯತ್ಯಾಸ. difference. (My.).

ವೆಧವೆ vedhave. Tbh. of ವಿಧವೆ. widow. (My.).

ವೆಮ್ಮ vemma. = ವೇಮ. N. — ವೆಮ್ಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಮೊಱಸ-.

ವೆಯ್ vey. ವೈ. ವೈಯ್ಯು. = ಒಯ್ 1, etc. to carry off, etc. ವೈಯೋಣ (ನಯನ, ವಾಹನ Cb.). ವೈಯ್ಯು (G. 485).

ವೆಱ veṟa. ವೆಱಂ. (fr. ಬಿಱು). firmly, emphatically, most certainly, verily [ಮೇಣ್ ವೆಱಂ ಗಡಂ ಗಳಂ Kr. 2, 13]; (ಖಗಂ, ವಲಂ, ದಲ್, ಅತಿನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಂ Śmd. 392; ವಲಂ, ನೆನಸು, ದಿಟ Kk. 48).

ವೆಱಿ veṟi. madness, intoxication, fury, folly, confusion, fear (T., M.; Te. ವೆಱ್ಱಿ; R.; T. also: a devil; see ಬೆಚ್ಚು 1, ಬೆಱಗು; *cf.* ಪೇ 1; Mhr. ವೇಡ, madness, folly).

ವೆರ್ಥ verta. Tbh. of ವ್ಯರ್ಥ. useless. (My.).

ವೆಲ vela. — ವೆಲನಾಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. N. of a class of Telugu smārta Brāhmaṇas (My.).

ವೆಲ್ಲಹಿಸು vellahisu. (fr. ವೆಲ್ಲನ). to roll. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ವೆಲ್ಲಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಾವೃತ್ತ ಲುಠಿತ ಎನಿಸುಗು, ಇದು ಹೊರಳುವುದು (Nr.).

ವೆವಧಾನ vevadhāna. Tbh. of ವ್ಯವಧಾನ. leisure, etc. (My.).

ವೆವಸಾಯ vevasāya. Tbh. of ವ್ಯವಸಾಯ. cultivation. (My.).

ವೆವಸ್ತೆ vevaste. Tbh. of ವ್ಯವಸ್ಥೆ. state, condition, etc. (ಸಿರಿ, ಸೂರುಳು Nn. 150; My.).

ವೆವಹಾರ vevahāra. Tbh. of ವ್ಯವಹಾರ. business, etc. (Śmd. 368 Mdb.; Bp. 21, 16; Dp. 1, 3; My.; Te.).

ವೆಸನ vesana. Tbh. of ವ್ಯಸನ. sorrow, etc. (My.; Cb. 147).

ವೆಸನಿ vesani. Tbh. of ವ್ಯಸನಿ. a sorrowful person, etc. (Bp. 44, 55; My.).

***ವೆಸಲೆ vesale.** = ಬೆಸಲೆ. pregnant. ಅರಸಿಯರ್ಕಳೊಳಗಾರ್ವೆಸಲೆಯಾಗಿ ಮಗನಂ ಪೆತ್ತಳ್ Vr. 112, 13.

ವೇಕ vēka. separation; discrimination. see ಪ್ರ-, ವಿ-.

ವೇಗ vēga. = ಬೇಗ. agitation; impetus, impulse, momentum. 2, *impetuosity, speed, rapidity, quickness, velocity* (ಮಹಾಜವ, ಅತಿಬೇಗ Nn. 97; ಚಕ್ಕನೆ Ct. II, 36; ಘುಱುಲನೆ II, 37); *haste, rashness,* violence. 3, *stream, current.* 4, energy, activity, force, power, strength. 5, an enemy (ಅರಾತಿ, ಹಗೆ 97). 6, a fence, etc. (ಪರಿಧಿ, ಕೋಟೆ 97). 7, the Strychnos nux vomica (ಕಿಮ್ಪಾಕ, ಕಾಂಜಿರ 97). ವೇಗದವನಿಗೆ ರೋಗ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ವೇಗತನ vēgatana. haste, violence (ಉದ್ವೃತ್ತ G.).

ವೇಗತ್ವ vēgatva. haste (My.).

ವೇಗಶಾಲಿ vēga-śāli. an agile, quick, active or nimble person (My.).

ವೇಗಾಯಿಲ vēga-āyila. a courier, an express (ಹರಿಕಾಱ Śs.).

ವೇಗಾಯ್ಲ vēga-āyla. very swift, of great velocity; a runner (ಕಡುವೇಗಂ Ct. II, 32; Bh. 2, 2, 107).

ವೇಗಿ vēgi. *swift, fleet, impetuous, rapid, hasty;* a courier, an express.

ವೇಂಗಿ vēṅgi. a country in the Rajahmandry (Rāja-mahēndra) district (Te. ವೇಗಿ, ವೇಂಗಿ). — ವೇಂಗಿಪಱು. N. of a place in Vēṅgi (Ch. 4). — ವೇಂಗಿವಿಷಯಂ. the Vēṅgi district (Ch. 4).

ವೇಟ vēṭa. a twist (of straw, grass, etc., Mhr.). see ಹುಲು-.

ವೇಡಯಿಸು vēḍayisu. = ವೆಡ್ಡಯ್ಸು, ವೇಡಯ್ಸು. (C. Bp. 47, 32).

ವೇಡಯ್ಸು vēḍaysu. = ವೇಡಯಿಸು, etc. to surround, to enclose, to encompass, to invest, to hem in, to secure (Bh. 2, 1, 75; Bp. 51, 69; J. 31, 33; Rām. 3, 6, 1; Mhr. ವೇಢಣೇಂ).

***ವೇಡು vēḍu.** = ಬೇಡು. to desire for. ಪೇಟ್ಟರ್ಥಮನಾದರದಿಂ ಸಾಧಿಸಲೆ ವೇಡಿ Kr. 3, 28.

ವೇಡೆ vēḍe. 1. = ಬೇಡೆ. a boat.

ವೇಡೆ vēḍe. 2. (Tbh. of ವೇಷ್ಟ). surrounding, enclosing, encircling, blockading, blockade (Rām. 5, 8, 74; Bh. 3, 12, 18); anything that surrounds or encompasses, a ring, an enclosure, a fence (Bh. 3, 13, 24. 25; Mhr. ವೇಢಾ). — ವೇಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be encompassed or entangled (Bh. 3, 8, 31). — ವೇಡೆಯಾಗು. -ಆಗು. a blockade to take place (Bh. 3, 12, 16).

ವೇಡೆಯ vēḍeya. = ವೇಡೆ 2, ವೇಢೆಯ. enclosing; an enclosure, a fence; a circle described by a moving body. 2, a ring or troop of horses, or a circular motion of horses (ಹಯಮಣ್ಡಲಿ Bhn. 40, one MS. ಹಯಮಣ್ಡಲ; Te. ವೇಡೆಮು, ವೇಡೆಮ್ಬು, riding or running round in the ring). — ವೇಡೆಯವನಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put a fence round; to secure or shut up by an enclosure (Bp. 50, 52; 51, 70).

ವೇಢೆಯ vēḍheya. = ವೇಡೆಯ. (Śmd. 24).

ವೇಣಿ vēṇi. ವೇಣೀ. weaving, braiding. 2, *a braid of hair, hair twisted into a single unornamented braid and allowed to fall on the back.* 3, the conflux or meeting of two or more rivers or streams in a common point of union (see ತ್ರಿ-). 4, *a stream, a current.* 5, N. of a river. 6, *the plant Lipeocercis serrata* Trin. (the grass Andropogon serratus, = ಖರೆ; see ದಾಗಡಿ). 7, a certain weight (used for musk, My.).

ವೇಣೀಬನ್ಧ vēṇī-bandha. the binding of a braid of hair, or a tie for it (My.).

ವೇಣು vēṇu. *a bamboo* (see ಬಿದಿರ್ 2); a reed. 2, *a flute, a fife, a pipe.*

ವೇಣುಕಾಣ್ಡ vēṇu-kāṇḍa. a multitude of bamboos (Śśv. 3, 35 va.).

ವೇಣುಗೋಪಾಲ vēṇu-gōpāla. Kriṣṇa (My.).

ವೇಣುಧ್ಮ vēṇu-dhma. *a flute-player, a fifer, a piper.*

ವೇಣುನಾದ vēṇu-nāda. the sound of a flute (My.).

ವೇಣುಪತ್ರ vēṇu-patra. a bamboo-leaf (V. 8, 11).

ವೇಣುವಾದ್ಯ vēṇu-vādya. = ವೇಣು No. 2. see ಕೊಟಲ್.

ವೇತಣ್ಡ vētaṇḍa. = ವೇದಣ್ಡ. (Mr. 153; Bp. 5, 14).

ವೇತನ vētana. (= ವೇತೆ). *hire, wages;* livelihood, subsistence.

ವೇತನಾದಾನ vētana-adāna. non-payment of wages. (R.).

ವೇತಸ vētasa. *the ratan, Calamus rotang* Willd. (see ಪಟ್ಟೆ).

ವೇತಸ್ವತ್ vētas-vat. *abounding in reeds or canes.*

ವೇತಾಲ vētāla. ವೇತಾಳ. = ಬೇತಾಳ. *a kind of ghost, a goblin, a vampire, a demon* (J. 12, 45; 31, 55). 2, a door-keeper. 3, a teacher. ಆಚಾರ್ಯನು (Mr. 299).

ವೇತಾಲಪಂಚವಿಂಶತಿ vētāla-pañcavimśati. a collection of twenty-five tales told by a Vētāla to Vikramāditya (My.).

ವೇತೆ vēte. = ವೇತನ. *hire, wages. (cf.* ಬಾಟೆ*?).*

ವೇತ್ತ vētta. Tbh. of ವೇತ್ತೃ. (Bp. 46, 1; My.).

ವೇತ್ತಿ vētti. a touch-stone (ಪರೀಕ್ಷಿತ, ಒರೆಗಲ್ಲು Mr. 358).

ವೇತ್ತೃ vēttṛi. = ವೇತ್ತ. one who knows, a knower; a sage. 2, one who obtains or acquires. see ಪರಿ-.

ವೇತ್ತೃತೆ vēttṛite. knowledge (Cpr. 1, 31).

ವೇತ್ರ vētra. a reed, a cane, the ratan (ಬೆತ್ತ Mr. 145; Sk. also ವೇತ); a stick, a staff, a rod, a mace.

ವೇತ್ರಧರ vētra-dhara. a mace-bearer, *a door-keeper.*

ವೇತ್ರಪಾಣಿ vētra-pāṇi. staff-handed: a door-keeper (My.).

ವೇತ್ರವತಿ vētra-vati. *the river Betwa.*

ವೇತ್ರಾಸನ vētra-āsana. cane-seat: *a small cot or oblong low couch of cane work.*

ವೇದ vēda. = ಏದ, ಬೇದ 1. knowing, knowledge. 2, *the Vēda, the three Vēdas* (the trayī): ṛigvēda, yajurvēda, and sāmavēda, to which the atharvavēda is added (ಶ್ರುತಿ, ವೇದ Nn. 58; ಪಟು ವಾತು Kk. 70, Śm. 34; Bp. 55, 45). see ಆರಣ್ಯಕ, ಉಪನಿಷದ್ and ಬ್ರಾಹ್ಮಣ No. 3; also ವೇದಾಂಗ. 3, Brahmā (ಪಿತಾಮಹ, ಬ್ರಹ್ಮ 58). 4, the sun (ತಪನ, ಸೂರ್ಯ 58). 5, that which is chief (ಮುಖ್ಯವು 58). ವೇದವೆನ್ಬುವದು ಗಾದೆಯೋ? — ವೇದಾ ತಿಳಿದವನಾದರೂ ವೇದನೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ವೇದ ಗಾದೆವಾತು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸನ್ತೆಗುಲ್ಲು, ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಡರ ಗೋಟ್ಟಿ. — ವೇದಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹಾದಿ ತಿಳಿಯದೇ? — ವೇದಾ ಪಠಿಸಿದವ ಭೇದಾ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಗಾದೆ. — ವೇದದ ಪಕ್ಷಿ. (ತಿತ್ತಿರಿ Si. 177).

ವೇದಗರ್ಭ vēda-garbha. Brahmā (Rām. 1, 1, 10).

ವೇದಣ್ಡ vēdaṇḍa. = ವೇತಣ್ಡ. an elephant (Bp. 8, 19; 10, 1; 19, 84; 22, 32; 36, 39; 51, 69; Te.).

ವೇದನ vēdana. knowledge, perception (ಬಲ್ಲತನ Nn. 156; Kāvy. II, 1, 1); deliberation, reflection, etc. (ವಿಚಾರಿಸುವದು 156). 2, pain, agony (ನೋವು 156). see ಪ್ರಸವ-. — ವೇದನಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to get pained, etc. (Bp. 39, 31).

ವೇದನಾಧ್ವನಿ vēdanā-dhvani. a sound of pain. see ಒಱಲ್ 3, ನರಲ್.

ವೇದನಿಕರ vēda-nikara. = ವೇದಸಮೂಹ, q. v.

ವೇದನೆ vēdane. ವೇದನಾ. = ಬೇದನೆ, ವೇದನ No. 1. *knowledge, perception* (ಬಲ್ಲತನ Mr. 479). 2, *pain, torment, smart, agony* (Śmd. 393; Bp. 52, 13; Prv. s. ವೇದ).

ವೇದಪಾರಗ vēda-pāraga. a Brāhmaṇa skilled in the vēda (My.).

ವೇದಪಾರಂಗತ vēda-pāraṅgata. = ವೇದಪಾರಗ. (My.).

ವೇದಪಾರಾಯಣ vēda-pārāyaṇa. reciting the vēda; one who recites the vēda (My.; Śāstrasāra in W. v. 1291).

ವೇದಪಿತಾಮಹ vēda-pitāmaha. N. of a dog (Bp. 55, 46. 52).

ವೇದಬಾಹಿರ vēda-bāhira. = ವೇದಬಾಹ್ಯ. (Bp. 51, 54; 54, 8).

ವೇದಬಾಹ್ಯ vēda-bāhya. external to the vēda, not founded on the vēda; contrary to the vēda (Bp. 49, 14); one who is not allowed to read the vēda (My.).

ವೇದಮೂರ್ತಿ vēda-mūrti. embodiment of the vēda: an honourable compellation used in letters before the name of a learned Brāhmaṇa (My.; B. 4, 87).

ವೇದವಿತ್ತ vēda-vitta. one whose wealth or power is the vēda (Bp. 6, 17).

ವೇದವಿದ್ vēda-vid. ವೇದವಿತ್. knowing the vēda, conversant with the vēda; a Brāhmaṇa versed in the vēdas (My.).

ವೇದವಿದ vēda-vida. Tbh. of ವೇದವಿದ್ (Śmd. 106. 129; Bp. 5, 2).

ವೇದವೃಂದ vēda-vṛinda. the vēdas collectively, all the vedic texts (ನಿಗಮ Mr. 465).

ವೇದವೇದ್ಯ vēda-vēdya. he who is to be known by the vēda: the universal soul; Brahmā; Viṣṇu; Śiva (My.).

ವೇದವ್ಯಾಸ vēda-vyāsa. vēda-arranger: Vyāsa or Bādarāyaṇa (ಕೃಷ್ಣ, ಬಾದರಾಯಣ Nn. 47; J. 2, 13. 31).

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನ vēda-śāstra-sampanna. versed in the vēdas and śāstras: an epithet of a learned Brāhmaṇa (B. 4, 87; My.).

ವೇದಸ್ vēdas. acquisition, wealth. 2, the vēdas collectively. see ಜಾತ-, ಸರ್ವ-.

ವೇದಸಮೂಹ vēda-samūha. = ವೇದವೃಂದ. (ನಿಗಮ, ವೇದನಿಕರ Nn. 40).

ವೇದಾಂಗ vēda-aṅga. N. of certain works or classes of works regarded as auxiliary to and even in some sense as part of the vēda; they are: śikṣa, chandas, vyākaraṇa, nirukta, jyōtiṣa, and kalpa (Bp. 26, 45). see ಷಡಂಗ.

ವೇದಾಧ್ಯಯನ vēda-adhyayana. the going over or study of the vēdas (Si. 235; My.).

ವೇದಾಂತ vēda-anta. end of the vēda: an upaniṣad; *the uttaramīmāṁsā, and the popular pantheistic creed of the present day, which is based on the upaniṣads* (Bp. 51, 12; 53, 7).

ವೇದಾಂತವೇದ್ಯ vēdānta-vēdya. he who is to be known by the upaniṣads: the universal soul; Viṣṇu; Śiva (My.).

ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ vēdānta-śāstra. the vēdānta philosophy (My.).

ವೇದಾಂತಿ vēdānti. a follower of the vēdānta philosophy (Bp. 6, 10; 55, 16). — ವೇದಾಂತಿಗಳ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ. N. (Bp. 56, 41).

ವೇದಾಭ್ಯಾಸ vēda-abhyāsa. study of the vēda (My.).

ವೇದಾಭ್ಯಾಸಿ vēda-abhyāsi. one who studies or has studied the vēda (My.).

ವೇದಾಳಿ vēda-āḷi. a Brāhmaṇa (ಪಾರ್ವ Ct. I, 21).

ವೇದಿ vēdi. 1. knowing, acquainted with; a knower; a learned Brāhmaṇa; a teacher. see ನೀತಿ-.

ವೇದಿ vēdi. 2. (= ವೇದಿಕೆ). *a raised place made of kuśa grass or strewed with it and prepared for an oblation for placing the vessels used at a sacrifice, a place or ground (more or less raised and of various shapes) prepared for sacrifice* (ಯಾಗದ ಭೂಮಿ Mr. 260); an altar; a raised quadrangular piece of ground in the centre of a house or temple, a quadrangular seat of earth, etc. (ಜಗಲಿ Nn. 86; Śsv. 1, 70). 2, a seal-ring (see ಸ್ಪರ್ಶ-).

ವೇದಿಕೆ vēdike. *a raised square piece of ground in the centre of a house or temple,* a platform; a quadrangular seat of earth, etc., a seat (ಜಗಲಿ Nn. 148; ವಿತರ್ದಿಕೆ, ಜಗುಲಿ Mr. 199). 2, a seal-ring (ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರ Nn. 148; Bp. 47, 10; 48, 20).

ವೇದಿತ vēdita. made known, represented, known (Bp. 3, 20; 55, 19).

ವೇದಿಸು vēdisu. to make known, to represent (Bp. 19, 6; 21, 27; 25, 7; 36, 42; 43, 75); to suffer pain, to be afflicted (5, 2); to present, to offer (39, 6). see ನಿವೇದಿಸು, ಸು-. 2, to afflict, to trouble (Bp. 38, 62 ?; My.). ಬೂದಿಯೊಳು ಹುದಿಗಿಸಿ, (ತನ್ನವರನ್ನು) ವೇದಿಸಿ, ಮುಚಿ ಮಾಡಿ, ಕಾದಿರ್ದ ಚಿನ್ನದೊಳು (ಏನೊ) ಬೆರಸಿ, ಒರೆ ಹಚ್ಚಿ, ಊದುತಾ ಟೊಣೆನ (ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯನು, Sp.).

ವೇದೆ vēde. 1. = ವೇದನೆ. pain (My.; Si. 424; Te. ವೇಧ).

ವೇದೆ vēde. 2. lively and never-intermitted remembrance, a constant pricking (Bh. 3, 13, 67; Mhr. ವೇಧ).

ವೇದೋಕ್ತ vēda-ukta. taught by or declared in the vēdas (J. 2, 30; 19, 54; 20, 4).

ವೇದೋಕ್ತಾಶೀರ್ವಾದ vēdōkta-āśīrvāda. a mode of blessing in a letter from a Brāhmaṇa to his son or to a Kṣatriya or Vaiśya (My.).

ವೇದ್ಯ vēdya. possible, necessary or proper to be known or ascertained (Bp. 26, 7; see ವೇದ-); known (My.); a knower (Bp. 1, 43; 8, 49; 46, 23).

ವೇಧ vēdha. 1. = ಬೆಜ್ಜ 2, etc. *piercing, penetrating, boring, perforation;* a hole, an excavation.

ವೇಧ vēdha. 2. Tbh. of ವೇಧಸ್. (My.).

ವೇಧನ vēdhana. piercing, perforation. see ಮತ್ಸ್ಯ-.

ವೇಧನಿಕೆ vēdhanike. *a borer, an auger, a gimblet, an awl,* etc.

ವೇಧಮುಖ್ಯಕ vēdha-mukhyaka. *Zedoary, Curcuma zerumbet* Roxb.

ವೇಧಸ್ vēdhas. = ವೇಧ 2. an arranger, a creator; *Brahmā; Viṣṇu.*

ವೇಧಿ vēdhi. piercing; hitting a mark; a butt, a target. see ಶತ-, ಶಬ್ದ-, ಶೀಘ್ರ-.

ವೇಧಿತ vēdhita. *pierced, perforated.*

ವೇಧ್ಯ vēdhya. to be pierced or perforated; *a mark for shooting at, a butt, a target.*

ವೇಪಥು vēpathu. *trembling, tremor.*

ವೇಪನ vēpana. trembling, tremor (My.).

ವೇಪಿಸು vēpisu. Tbh. of ವ್ಯಾಪಿಸು. to spread. (Bp. 50, 25).

ವೇಮ vēma. (= ವೇಮ್ಮ, ವ್ಯೋಮ). N. (Bp. 46, 76. 77. 79). — ವೇಮಗುರು. N. (Bp. 46, 62). — ವೇಮನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 46, 18). — ವೇಮನಾರಾಧ್ಯ. -ಆರಾಧ್ಯ. N. (Bp. 46 sum.; 46, 78). — ವೇಮನಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 46, 56. 64-66). — ವೇಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಬೆಲಿದೇವಿಯರ-, ಮೋಚಿಸ-. — ವೇಮವಿಭು. N. (Bp. 46, 76). — ವೇಮಾರಾಧ್ಯ. -ಆರಾಧ್ಯ. N. (Bp. 46, 80). — ವೇಮಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 46, 60).

ವೇಮ vēma. *a loom* (see Nr. s. ನೆಯ್ಗೆಕಾಱ & Si. s. ಕೊಟಿವಿ).

ವೇಮದಂಡ vēma-daṇḍa. = ವೇಮ. see Nr. s. ನೆಯ್ಗೆಕಾಱ.

***ವೇಮಾಱು vēmāṟu.** to be careless, to fall a prey to deceit (*cf.* T. ಏಮಾಱು). ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹೋಗ್ರಾಗ್ನಿಯಾನನದೊಳ್ ಮುಟ್ಟಿದರೆನ್ನ ಪುಣ್ಯಮುಱಿಯರ್ ವೇಮಾಱಿನ್ನಾರೊ ಬೇರನೆ ಕಿಟ್ಟಿಕ್ಕಿದಂ Pb. 3, 32.

ವೇರ vēra. a root (see ಶೃಂಗ-, and *cf.* ಬೇರ್). 2, the body. 3, the egg-plant. 4, saffron.

ವೇರಡಿಗ vēraḍiga. Keralite? (Mr. 382 in two MSS.; see ಕೇರಳ).

ವೇಲಾವನ vēlā-vana. *a wood on a shore or sea-coast* (ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯ ಬನ Hlā., Mr. 406).

ವೇಲೆ vēle. ವೇಲಾ. = ವೇಳೆ, ವೇಳ್ಯ. *time;* season (ಕಾಲ Nn. 152). 2, opportunity, interval, leisure (ಪ್ರಸ್ತಾವ 152); convenience (ಕುಶಲ Mr. 488 one MS., another one ಕುಶ, the others quite corrupt). 3, the sea-shore ಜಲಧಿತೀರ 152). 4, *tide, especially flood-tide* (ವಾರಿವೃದ್ಧಿ, ನೀರೊತ್ತು Hlā.). 5, a firm decree or declaration (ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಮಾಣ್, ಪ್ರಮಾಣ 152; ವ್ಯವಸ್ಥೆ Mr. 488).

ವೇಲ್ಲ vēlla. going, moving; shaking; rolling on the ground. 2, *particular plant* (= ವಿಡಂಗ, q. v.).

ವೇಲ್ಲಜ vēllaja. *black pepper (cf.* ಮೆಣಸು).

ವೇಲ್ಲತ್ vēllat. moving about, shaking about (Cpr. 3, 17; 5, 61).

ವೇಲ್ಲನ vēllana. = ವೇಲ್ಲ. No. 1. see ವೆಲ್ಲಹಿಸು.

ವೇಲ್ಲಿತ vēllita. *shaken, shaking, trembling, tremulous.* 2, *bent, crooked (cf.* ಬಳಸು 1).

ವೇಶ vēśa. entrance, ingress. 2, an abode. 3, *a house of prostitutes.* 4, dress, apparel. 5, disguise, masquerade (ಯೋಗ Mr. 514). see ಆ-, ಕೇಶ-, ದುರ್-, ನಿ-, ಪ್ರ-, etc.

ವೇಶನ vēśana. entering, access, etc. see ಸಂ-.

ವೇಶನ್ತ vēśanta. *a small pond (cf.* ಬೆಂಟೆ).

ವೇಶಸ್ತ್ರೀ vēśa-strī. = ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀ. a harlot (ಗಣಿಕೆ, etc. Dhw. p. 11).

ವೇಶಿ vēśi. Tbh. of ವೇಶ್ಯೆ. (Bp. 42, 1). ದಾಸಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ, ವೇಶಿಗೆ ದಯವಿಲ್ಲ (Prv.).

ವೇಶೆ vēśe. = ವೇಶಿ. (Sp. s. ಪಡಿ 2).

ವೇಶ್ಮ vēśma. *a house, an abode.*

ವೇಶ್ಮಭೂ vēśma-bhū. *the site of a habitation,* ground suitable for a house.

ವೇಶ್ಮಾಂಗ vēśma-aṅga. a member or article of a house (ಮನೆಯ ಮುಟ್ಟುಗಳು Nn. 158).

ವೇಶ್ಯ vēśya. to be entered; a habitation; the habitation of harlots.

ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ vēśyā-jana-samāśraya. *a habitation of harlots.*

ವೇಶ್ಯಾಪತಿ vēśyā-pati. *the paramour of a harlot* (ಭುಜಂಗ Hlā.).

ವೇಶ್ಯಾಮಾತೆ vēśyā-māte. harlot-mother; N. of the mother of Maluhaṇi (Bp. 42, 6. 19).

ವೇಶ್ಯಾಲಯ vēśyā-ālaya. = ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ. (ಸೂಳೆಯರ ಗೃಹ Mr. 198).

ವೇಶ್ಯಾವರ vēśyā-vara. = ವೇಶ್ಯಾಪತಿ. (ವಿಟ, ಭುಜಂಗ, etc. Mr. 239).

ವೇಶ್ಯಾವಾಟ vēśyā-vāṭa. a harlot-street (Śmd. 91 Mdb.).

ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀ vēśyā-strī. = ವೇಶ್ಯೆ. (My.).

ವೇಶ್ಯೆ vēśye. ವೇಶ್ಯಾ. = ವೇಶಿ, ವೇಶೆ. *a courtezan, a harlot, a prostitute* (ಸೂಳೆ Hlā., Mr. 305, see ಸ್ವವೇಶ್ಯೆ).

ವೇಷ vēṣa. = ಯಾಸ, ಯೇಸ, (ವೇಶ), ವೇಸ. *dress, apparel, garb.* 2, disguise, masquerade (ಯೋಗ Nn. 113; ಜೋಹ Bhn. 45). 3, hypocrisy, falsity (ಕಪಟ My.). 4, *ornament, decoration.* see ಪರಿ-. ವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಸ್ಯ, ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆ (Prv.). — ವೇಷನ್ದಳೆ. ೦-ತಳೆ. to assume a garb or the garb of, etc. (Bp. 21, 30; 29, 5; 57, 25; V. 14, 37 va.).— ವೇಷಮ್ಬಡೆ. -೦-ಪಡೆ. = ವೇಷನ್ದಳೆ. (Śsv. 1, 71 va.). — ವೇಷಮ್ಬೇಱು. -೦-ಪೇಱು. = ವೇಷನ್ದಳೆ. (Bp. 27, 62).

ವೇಷಗಾಱ vēṣa-gāṟa. a masquerader (C.).

ವೇಷಧಾರಿ vēṣa-dhāri. *one that assumes the garb of.* 2, a hypocrite. 3, one who is disguised.

ವೇಷವಾರ vēṣavāra. = ವೇಸವಾರ.

ವೇಷಿ vēṣi. having a dress, dressed; assuming a particular garb or form (Bp. 25, 1; 52, 3).

ವೇಷ್ಟ vēṣṭa. (= ವೇಡೆ 2). surrounding, enclosing; an enclosure, a fence; a halo round the sun or moon (ಪರಿವೇಷ, ನಾನಾರೂಪು Nn. 23); a turban; a dōtra (ವಸನ, ವಸ್ತ್ರ, ವಸ್ತ್ರಭೇದ 23); a crown (ಮಕುಟ 23). 2, the head (ಉತ್ತಮಾಂಗ, ಶಿರಸ್ಸು 23). 3, exudation, gum; resin (see ಶಾಲ್ಮಲೀ-, ಶ್ರೀ-). see ಪ್ರ-.

ವೇಷ್ಟಕ vēṣṭaka. surrounding, encompassing; anything which encloses or invests: a turban, etc.; resin, gum (ಅಂಟು G.).

ವೇಷ್ಟನ vēṣṭana. surrounding, encompassing, enclosing, encircling; anything that surrounds or encompasses: a wrapper; a fence; a turban, a tiara, a diadem; a girdle; a band; a cover, a case; the outer ear. see ಕರ್ಣ-, ಮೂರ್ಧ-; ಸುತ್ತು 1.

ವೇಷ್ಟಿ vēṣṭi. a dōtra (My).

ವೇಷ್ಟಿತ vēṣṭita. *surrounded, encompassed, enclosed, encircled,* enveloped, bound or wound round, wrapped up; dressed; invested; impeded, blocked, secured from access.

ವೇಷ್ಟಿತಕ vēṣṭitaka. that is surrounded, etc. (Cpr. 7, 94).

ವೇಷ್ಟಿಸು vēṣṭisu. (= ವೇಡಯಿಸು, etc.). to surround, to enclose, to encompass, to encircle; to wind or wrap round (Cpr. 6, 64 va.).

ವೇಸ vēsa. Tbh. of ವೇಷ. (Śmd. 335; My.; see ತಪ-).

ವೇಸರ vēsara. *a mule* (J. 7, 5; *cf.* ಹೇಸರ, ಹಾಸರ). [ಕತ್ತೆ ಕುದುರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವೇಸರನನ್ತೆ Bv. 614].

ವೇಸರಿ vēsari. a female mule (Cpr. 7, 81 va.).

***ವೇಸರಿಗಱ್ತೆ vēsari-kaṟte.** = ವೇಸರ. ವೇಸರಿಗಱ್ತೆಗಳುಂ ಪಿಡಿಗಳುಂ ಸಿಬಿಗೆಗಳುಮನೆಱು ಸೀಗುರಿಗಳುಮಂ ಕೊಡೆಗಳುಮಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿ Vr. 80, 10.

ವೇಸರೆ vēsare. = ವೇಸರ. (J. 5, 73).

ವೇಸವಾರ vēsavāra. = ವೇಷವಾರ. *a particular condiment or kind of seasoning* (consisting of coriander, mustard, pepper, ginger, spice, etc. ಊಟದ ಪರಿಕಾರ Hlā.).

ವೇಹತ್ vēhat. *a cow miscarrying from taking the bull un-seasonably.* 2, *a cow that has taken the bull* (ಕಟ್ಟಿದಾವು Hlā.).

ವೇಹಿ vēhi. a cow that has taken the bull (ಸಮ್ಭೋಗದಾವು Mr. 180).

ವೇಳೆ vēḷe. = ವೇಲೆ. time (Bp. 35, 47; 41, 10; 47, 19; J. 2, 67; C.). [ಪೂರ್ವಾನುಯೋಗಾಬ್ಧಿಯಂ ಪೊಱಪೊಣ್ಮುತ್ತದು ವೇಳೆಯನ್ತೆ ಕಥೆ Ap. 1, 39]. see ಒನ್ದು ವೇಳೆ. — ವೇಳೆ ಕಳೆ. to spend time (B. 4, 194, 5, 167). ವೇಳೆ ಕಳೆವೆನೆನ್ದರೆ ಕಾಳ ಕೇಳ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ವೇಳೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ವೇಳೆ ಕಳೆ. (B. 5, 97). [— ವೇಳೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to follow tradition. ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ನಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲೆರ್ದೆ ವೇಳೆಗೊಣ್ಡುದೋ Pb. 5, 33; Ap. 11, 110]. — ವೇಳೆಯಾಳು. -ಆಳು. a watchman (Bp. 53, 35). [— ವೇಳೆವಾಳಿ. a time keeper. ಜೋಳವಾಳಿಯಾನಲ್ಲ, ವೇಳೆ ವಾಳಿಯನ ನಾನಯ್ಯ Bv. 698]. — ವೇಳೆ ಹತ್ತು. time to be required (B. 5, 171. 173).

ವೇಳ್ಪ vēḷpa. a large measure of distance (see Mr. s. ಮೊಱ).

ವೇಳ್ಯ vēḷya. Tbh. of ವೇಲೆ. time (B. 5, 19; My.).

ವೈ vey. = ವೆಯ್, q. v. to carry.

ವೈ vai. *indeed, certainly; so, just.*

ವೈಕಕ್ಷ vaikakṣa. (fr. ವಿಕಕ್ಷ). a garland or string of flowers, worn as a kind of scarf hanging down below the hip, or like the sacrificial cord, over the left shoulder and under the right

arm (ದಣ್ಣೆಗಳು Mr. 334). 2, *an upper garment* (ಶಾಟಿ, etc., ಹೊದವ ಉತ್ತರಾಸಂಗ Mr. 256).

ವೈಕಕ್ಷಕ vaikakṣaka. = ವೈಕಕ್ಷ No. 1. *a garland worn scarf-like across the chest*, etc.

ವೈಕಂಕತ vaikaṅkata. (fr. ವಿಕಂಕತ). *coming from the plant vikaṅkata;* and the plant itself.

ವೈಕಟಿಕ vaikaṭika. *a jeweller.*

ವೈಕಲ್ಪಿಕ vaikalpika. (fr. ವಿಕಲ್ಪ). doubtful, dubious; alternative, optional; option (ವಿಕಲ್ಪ Śmd. 278. 355).

ವೈಕಲ್ಯ vaikalya. (fr. ವಿಕಲ). imperfection, incompleteness, deficiency, defect; a defective or imperfect state of any limb or organ; incompetency, insufficiency; agitation, flurry, perturbation. see Kāvy. III, 3, B, 114; B. 4, 34; My.; ಮನೋ-.

ವೈಕಾರಕ vaikāraka. (fr. ವಿಕಾರ; Sk. ವೈಕಾರಿಕ). a modifier; a blacksmith (ಕಮ್ಮಾಱ Mr. 376).

ವೈಕಾಸ vaikāsa. (fr. ವಿಕಾಸ). smiling, laughter (ನಕ್ಕುದು Ct. I, 42).

ವೈಕುಣ್ಠ vaikuṇṭha. *Viṣṇu or Kriṣṇa* (ಅರವಿನ್ದಾಕ್ಷ, ವಿಷ್ಣು Nn. 57). 2, *Indra* (ಬಿಡೌಜ, ಇನ್ದ್ರ 57). 3, *the heaven of Viṣṇu.* 4, the way of final emancipation (ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ, ಮುಕ್ತಿಪಥ 57). 5, sign for a metrically short syllable (Ch.). ಕೈಲಾಸದವರು ಬಲ್ಲರು, ವೈಕುಣ್ಠದವರು ಬಲ್ಲರು. — ವೈಕುಣ್ಠಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿಯುಪದ್ರ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ವೈಕುಣ್ಠಯಾತ್ರೆ vaikuṇṭha-yātre. going to Vaikuṇṭha; death. ಅನನ್ತಯ್ಯನ ಮಾತ್ರೆ ವೈಕುಣ್ಠಯಾತ್ರೆ (Prv.).

ವೈಕುರ್ವಣ vaikurvaṇa. alteration, change (Abh. P. 16, 48).

ವೈಕೃತ vaikṛita. (fr. ವಿಕೃತಿ). undergoing change, changed; change, modification, alteration; change of mind, aversion, disgust. (R.).

ವೈಖರಿ vaikhari. = ವಯ್ಖರಿ. articulate utterance; the faculty of speech (Sk.; Mhr.). 2, good manner or style (T.; Te.).

ವೈಖಾತಿಕ vaikhātika. known, notorious, famous (Cpr. 8, 105 va.).

ವೈಖಾನಸ vaikhānasa. *a Brāhmaṇa of the third order, a vānaprastha or hermit.* 2, N. of a sect of Vaiṣṇavas (My.).

ವೈಖಾನಸಾಗಮ vaikhānasa-āgama. the laws of the Vaikhānasas (My.).

ವೈಚಕ್ಷಣ್ಯ vaicakṣaṇya. (fr. ವಿಚಕ್ಷಣ). proficiency, skill, cleverness (My.).

ವೈಚಿತ್ರ್ಯ vaicitrya. (fr. ವಿಚಿತ್ರ). variety; variegatedness; manifoldness; surprisingness, surprise, wonderfulness (Cpr. 4, 50 va.).

ವೈಜ vaija. Tbh. of ವೈದ್ಯ. relating to medicine, etc. — ವೈಜನಾಥ. = ವೈದ್ಯನಾಥ. a form of Śiva (Bp. 52, 29; B. 3, 76). — ವೈಜವೆ. -ಅವೆ. N. (Bp. 52, 20). — ವೈಜಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (Bp. 52, 5. 21. 28. 29). — ವೈಜಾಬ್ಬಿಕೆ. -ಅಬ್ಬಿಕೆ. N. (Bp. 52, 27). — ವೈಜಿ. = ವೈಜಪ್ಪ. (Bp. 52, 7).

ವೈಜನನ vaijanana. (fr. ವಿಜನನ). *the last month of pregnancy.*

ವೈಜಯನ್ತ vaijayanta. (fr. ವಿಜಯನ್ತ). the banner of Indra. 2, *a banner or flag in general.* 3, *the palace of Indra.*

ವೈಜಯನ್ತಿ vaijayanti. *a banner, a flag.* 2, the necklace of Viṣṇu (My.). 3, N. of a lexicon and of its author (Mr. 1b). ವರವೈಜಯನ್ತಿಯ ನಯಂ (Mr. 4).

ವೈಜಯನ್ತಿಕ vaijayantika. *a flag-bearer.*

ವೈಜಯನ್ತಿಕೆ vaijayantike. *the plant Sesbania aegyptiaca* Pers.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ vaijñānika. (fr. ವಿಜ್ಞಾನ). *skilful, conversant with, clever.*

ವೈಡೂರಿಯ vaiḍūriya. Tbh. of ವೈಡೂರ್ಯ. (Bh. 2, 13, 25).

ವೈಡೂರ್ಯ vaiḍūrya. = (ವಾಯಜ), ವೈದೂರ್ಯ. a gem of a dark colour, *Lapis lazuli or a kind of turkois* (ಸೌನ್ದರ, ಬಾಲವಾಯಜ Mr. 101).

ವೈಣವ vaiṇava. (fr. ವೇಣು). belonging to a bamboo or reed; *a bamboo-staff*; a staff (ಲಗುಡ, ದಣ್ಡ, etc., ದಡಿ Mr. 442); *bamboo-seed* (ಬಿದಿರಕ್ಕಿ Nr.).

ವೈಣವಿಕ vaiṇavika. *a flute-player, a flutist.*

ವೈಣಿಕ vaiṇika. *a flutist.*

ವೈಣುಕ vaiṇuka. *a bamboo-pike, pointed with iron and used to drive an elephant;* a piper, a flutist.

ವೈತಂಸಿಕ vaitaṁsika. (fr. ವಿತಂಸ). *a seller of the meat of beasts or birds, a butcher* (ಕೌಳಿಕ, ಕಟಿಕ Mr. 379).

ವೈತಣ್ಡಿಕ vaitaṇḍika. (fr. ವಿತಣ್ಡೆ). = ವೈದಣ್ಡಿಕ, q. v. criticism, etc. (Sk. ವೈತಣ್ಡಿಕ, a disputatious or captious person).

ವೈತನಿಕ vaitanika. (fr. ವೇತನ). living on wages; *a hireling; a labourer.*

ವೈತರಣಿ vaitaraṇi. (fr. ವಿತರಣ). a river which must be crossed before entering the infernal regions: *the river of hell.*

ವೈತಾಲಿ vaitāli. N. of a metre (Ch.).

ವೈತಾಲಿಕ vaitālika. *a bard whose duty is to awaken a prince at dawn with music and song.*

ವೈತಾಲಿಕೆ vaitālike. N. of a metre (Ch.).

ವೈದಗ್ಧಿ vaidagdhi. (fr. ವಿದಗ್ಧ). artifice, craft, trick. (R.).

ವೈದಗ್ಧ್ಯ vaidagdhya. (fr. ವಿದಗ್ಧ). cleverness, dexterity, skill, acuteness, wit; cunning, craft (My.).

ವೈದಣ್ಡಿಕ vaidaṇḍika. (fr. ವಿದಣ್ಡ). = ಬೆದಣ್ಡೆ, q. v. (Śmd. II; Kk. 81; Śm. 52), ವೈತಣ್ಡಿಕ.

ವೈದರ್ಭ vaidarbha. (fr. ವಿದರ್ಭ). belonging to the country vidarbha; N. of its sovereign, the father of Damayantī.

ವೈದರ್ಭಮಾರ್ಗ vaidarbha-mārga. a particular style of poetical composition (Kāvy. III, 1, A, 25).

ವೈದರ್ಭಿ vaidarbhi. Damayantī; Rukmiṇī (My.).

ವೈದಿಕ vaidika. (fr. ವೇದ). *relating to the vēdas, derived from or conformable with the vēdas, vēdic, prescribed by the vēdas* (Ch. v. 12); vedic ritual; *a man well versed in the vēdas*; a religious mendicant (My.). ವೈದಿಕ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಬಯ್ದಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲ (Prv.).

ವೈದಿಕಜಾತ vaidika-jāta. sprung from a vaidika (Bp. 60, 52).

ವೈದಿಕಜೀವನ vaidika-jīvana. living as a religious mendicant by begging alms (My.).

ವೈದಿಕಮಾರ್ಗ vaidika-mārga. the rites of vaidikas (My.).

ವೈದಿಕವೃತ್ತಿ vaidika-vṛitti. = ವೈದಿಕಜೀವನ. (My.).

ವೈದೀಕ vaidīka. Tbh. of ವೈದಿಕ. (My.; Te.). 2, the day of performing a śrāddha (My.).

ವೈದುಷ್ಯ vaiduṣya. (fr. ವಿದ್ವಸ್). wisdom, learning, sapience (J. 2, 18).

ವೈದೂರ್ಯ vaidūrya. = ವೈಡೂರ್ಯ. *the lapis lazuli or a kind of turkois.*

ವೈದೇಹ vaidēha. (fr. ವಿದೇಹ). the king of Vidēha, father of Sītā. 2, a dweller in Vidēha. 3, *a trader, a merchant.*

ವೈದೇಹಕ vaidēhaka. *a trader, a merchant.* 2, *the son of a Vaiśya father and Brāhmaṇa mother.*

ವೈದೇಹಿ vaidēhi. Sītā (J. 18, 33. 36; 19, 1. 38. 43). 2, *long pepper, Piper longum.*

ವೈದ್ಯ vaidya. (fr. ವೇದ). = ಬೆಜ್ಜ 1, ಬೆಜ್ಜು, ವೈಜ. vēdic. 2, relating to medicine, medical, medicinal. 3, a learned man, a Paṇḍit; a follower of the vēdas, one well versed in them. 4, *a medical man, a doctor, a physician* (ಅಮೃತಕರ Nn. 35). 5, the business of a physician, medical practice, medical treatment (My.). 6, a medicine (ಪುಷ್ಕರ, ಭೇಷಜ Nn. 27). ವೈದ್ಯನಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೂ ಆಯುಷ್ಯವದು (death) ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಪುಣ್ಯವನ್ತ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇ ರೋಗ. — ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಯದ ದೊರೆತನವೂ ರೋಗನಿಯದ ವೈದ್ಯನೂ ಒನ್ದೇ. — ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದೇ ಹಾಲು, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಹಾಲು. — ಮಡಿಯೊಳಗಿನ ಹುಣ್ಣು, ಮಾವನ ವರ ವೈದ್ಯ (Prv.). see Bp. 46, 23; 59, 29. — ವೈದ್ಯಕೆಲಸ. the business of a physician (My.).

ವೈದ್ಯತನ vaidyatana. medical science; the business of a physician (B. 3, 109; 4, 220; 5, 210).

ವೈದ್ಯನಾಥ vaidya-nātha. Śiva (My.). 2, N. of a poet.

ವೈದ್ಯನಾಥೀಯ vaidyanāthīya. a treatise on ethics by the poet Vaidyanātha (My.).

ವೈದ್ಯಭಾಗ vaidya-bhāga. a portion of the medicine sold and administered by a doctor, forming a part of his fee (My.). 2, a part of a book that treats on medicine (My.).

ವೈದ್ಯಮಾತೃ vaidya-mātṛi. the mother of a physician. 2, *the plant Gendarussa vulgaris* Nees. (Justicia gendarussa Lin.).

ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ vaidya-śāstra. a work on medicine; the science of medicine (My.).

ವೈಧವ್ಯ vaidhavya. (fr. ವಿಧವಾ). widowhood. see ಮೋಟು.

ವೈಧಾತ್ರ vaidhātra. (fr. ವಿಧಾತೃ). *Sanatkumāra, the son of Brahmā.*

ವೈಧೃತಿ vaidhṛiti. (fr. ವಿಧೃತ). N. of a particular position of the sun and moon (yōga) that is considered a malignant aspect (My.).

ವೈಧೇಯ vaidhēya. (fr. ವಿಧೇಯ). *foolish, ignorant.*

ವೈನತೇಯ vainatēya. (fr. ವಿನತಾ). *Garuḍa, the son of Vinatā.*

ವೈನಯಿಕ vainayika. (fr. ವಿನಯ). relating to moral conduct or discipline. 2, *a chariot employed in military exercises* (ಶ್ರಮದ ರಥ Hlā.).

ವೈನೀತಕ vainītaka. (fr. ವಿನೀತ). *an indirect means of conveyance,* as a porter carrying a dooly, a palanquin-bearer, a horse dragging a carriage, etc.

ವೈಪರೀತ್ಯ vaiparītya. (fr. ವಿಪರೀತ). *contrariety, adverseness, reverse.*

ವೈಭವ vaibhava. (fr. ವಿಭವ). power, greatness, grandeur, glory, magnificence and splendour of state, wealth (Cpr. 4, 89; Bp. 50, 16; 58, 14; J. 2, 52; 33, 19; Bh. 1, 8, 59; B. 5, 42. 212; My.).

ವೈಭಾಗ vaibhāga. (fr. ವಿಭಾಗ). the share or portion of an inheritance, or partition of inheritance (ವಿಭಾಗ, ದಾಯ Nn. 142).

ವೈಭಾವೆ vaibhāve. (fr. ವಿಭಾವ). a female gifted with discrimination. see ಕಟ್ಟು-, s. ಕಟ್ಟು 1.

ವೈಭೋಗ vaibhōga. Tbh. of ವೈಭವ. (My.).

ವೈಮನಸು vaimanasu. Tbh. of ವೈಮನಸ್ಯ. = ವೈಮನಸ್ಯ No. 2. (S. Mhr.).

ವೈಮನಸ್ಯ vaimanasya. (fr. ವಿಮನಸ್). great sadness or sorrow, distractedness (J. 4, 47; 15, 26; My.). 2, hostility of feeling towards (Mhr.).

ವೈಮಲ್ಯ vaimalya. (fr. ವಿಮಲ). spotlessness, cleanliness, purity (ವಿಮಲ Ct. II, 114).

ವೈಮಾತ್ರೇಯ vaimātrēya. (fr. ವಿಮಾತೃ). *a step-mother's son.*

ವೈಮಾನಿಕ vaimānika. (fr. ವಿಮಾನ). a deity (Bh. 8, 25, 19); [an air pilot].

ವೈಮೇಯ vaimēya. = ವಿಮಯ. *barter, exchange.*

ವೈಯಾಕರಣ vaiyākaraṇa. (fr. ವ್ಯಾಕರಣ). grammatical; a grammarian (Śmd. 173 Cm.; 221. 272).

ವೈಯಾಕರಣಿ vaiyākaraṇi. a female grammarian (Sk.). 2, a grammarian (Mhr.; My.).

ವೈಯಾಘ್ರ vaiyāghra. (fr. ವ್ಯಾಘ್ರ). belonging to a tiger; consisting of a tiger's skin; *covered with a tiger's skin;* a tiger's skin.

ವೈಯಾತ್ಯ vaiyātya. (fr. ವಿಯಾತ). immodesty, boldness, impudence. (R.).

ವೈಯಾರ vaiyāra. = ವಯ್ಯಾರ. showiness. (My.).

ವೈಯಾಸಿಕ vaiyāsika. (fr. ವ್ಯಾಸ). composed by Vyāsa (My.).

ವೈರ vaira. (fr. ವೀರ). = ಬೇರ 1, ವಯಿರ 1. heroism. 2, *enmity, malice, spite, hatred* (ಅಱಿ Śm. 95). 3, an enemy (ಪ್ರಧ್ವಂಸ, ರಿಪು Nn. 25). ವೈರವಿದ್ದವನಿದ್ದ ಕ್ಷಾರ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.).

ವೈರಂಗಿಕ vairaṅgika. (fr. ವಿರಂಗ). *a passionless man, an ascetic* (see ವಿರಕ್ತ).

ವೈರತನ vairatana. = ವೈರತ್ವ. (My.; Cb. 62).

ವೈರತ್ವ vairatva. enmity, hostility, hatred (My.; Sk. ವೈರಿತ್ವ). see Prv. s. ವೈರಾಗ್ಯ.

ವೈರನಿರ್ಯಾತನ vaira-niryātana. *revenge, retaliation.*

ವೈರಮ್ಭಣ vairambhaṇa. (fr. ವಿರಮ್ಭಣ). one of the vital airs (ತಿರಿಗಿಸುವ ಗಾಳಿ Mr. 52).

ವೈರವಶ vaira-vaśa. enemy or hatred-controlled: control over hostile feelings, calmness (ನಿರ್ವಾಣ, ವೈರದ ಶಮ Nn. 19, o. r. ವೈರದ ಸಮ).

ವೈರಶುದ್ಧಿ vaira-śuddhi. the removal or wiping out of a grudge: *revenge, retaliation.*

ವೈರಸ್ಯ vairasya. (fr. ವಿರಸ). juicelessness, etc. 2, pain (Cpr. 3, 76 va.).

ವೈರಾಗಿ vairāgi. (fr. ವಿರಾಗ). = ಬೈರಾಗಿ. one who has subdued all worldly desires, an ascetic or devotee (ವಿರಕ್ತ Mr. 236). 2, a class of religious mendicants.

ವೈರಾಗ್ಯ vairāgya. freedom from passion, absence of all worldly desires and appetites, renunciation of all sensuous delight (ಮೋಹ, ವಿರಾಗ Nn. 20; ಅಕ್ಷ, ವಿರಾಗ 37; ಭಗ, ವಿರಾಗ 52; Cpr. 9, 39; Bp. 48, 27). ವೈರಾಗ್ಯವುಳ್ಳವನಾದರೂ ವೈರತ್ವ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವೈರಿ vairi. = ವಯಿರಿ. *an enemy* (ಹಗೆ Nn. 39).

ವೈರಿದ್ರುಮ vairi-druma. enemies looked upon as a tree (J. 2, 41).

ವೈರಿಪದ vairi-pada. an improper word (Bp. 1, 18).

ವೈರೋಚನ vairōcana. (fr. ವಿರೋಚನ). Bali, the son of Virōcana.

ವೈರೋಚನನಿಕೇತನ vairōcana-nikētana. abode of Bali: *pātāla, the infernal regions.*

*__ವೈಲ vaila.__ a kind of air. ವೈಲ, ವೈರಮ್ಭಣ, ಮುಖಪ್ರಭಂಜನ, ಅನ್ತರ್ಗಹವಾಯು. Cv. 1314.

ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ vailakṣaṇya. (fr. ವಿಲಕ್ಷಣ). contrariety, difference (B. 4, 14), disparity. 2, novelty; strangeness, oddness (Si. 230; My.; Mhr.).

ವೈವಧಿಕ vaivadhika. (fr. ವಿವಧ). *a chandler, a peddler, a vender of grain, oil, ghee, etc.*

ವೈವರ್ಣ್ಯ vaivarṇya. (fr. ವಿವರ್ಣ). change of colour or complexion; one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17). 2, deviation or secession from caste, etc. 3, heterogeneity.

ವೈವರ್ತ vaivarta. (fr. ವಿವರ್ತ). revolution, change or modification of existence. see ಬ್ರಹ್ಮ- in ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣ.

ವೈವಸ್ವತ vaivasvata. (fr. ವಿವಸ್ವತ್). *Vivasvat's son Yama.* 2, Yama's brother, the Manu of the present period. 3, Śani. 4, the seventh or present period or manvantara.

ವೈವಾದ vaivāda. difference (ಭಿನ್ನ Bhn. 8, o. r. ವೈವಾವ).

ವೈವಾಹ vaivāha. (fr. ವಿವಾಹ). = ವೈವಾಹಿಕ. relating to marriage; marriage (J. 10, 23; 30, 33). ವೈವಾಹಮಾದ ಅಂಗನಾತತಿ (ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು Nn. 136).

ವೈವಾಹಿಕ vaivāhika. = ವೈವಾಹ. (Sk.).

ವೈಶದ್ಯ vaiśadya. (fr. ವಿಶದ). whiteness; cleanness, purity, clearness (Rśv. 1, 1).

ವೈಶಮ್ಪಾಯನ vaiśampāyana. N. of a sage, who was also the narrator of the Mahābhārata to Janamējaya. 2, N. of the author of a law-book. 3, Vyāsa (ಸತ್ಯವತಿಜ, ಪರಾಶರ, ವ್ಯಾಸ Mr. 257, one MS., against the metre, ಸತ್ಯವಾದಿ).

ವೈಶಸ vaiśasa. (fr. ವಿಶಸ). striking, killing, slaughter. 2, distress, pain, anguish; hindrance, impediment.

ವೈಶಸನ vaiśasana. (fr. ವಿಶಸನ). = ಬಿಸಸನ, ವೈಶಸ.

ವೈಶಾಖ vaiśākha. (fr. ವಿಶಾಖಾ). = ಬೇಸಗೆ, ವೈಸಾಗ. *the second month of the year* (April-May; B. 5, 307. 308). 2, *a churning-stick.* 3, a particular attitude in shooting (standing with the feet a span apart). 4, relating to Kārttikēya (Cpr. 4, 42 va.). ವೈಶಾಖಮಾಸ ಬನ್ದರೂ ವೈಶ್ಯರ ಉಪದ್ರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವೈಶಿಕ vaiśika. (fr. ವೇಶ್ಯಾ). = ಭೇಷಜ No. 2, ವೈಸಿಕ. a kind of nāyaka or lover in erotic poetry, one who associates with courtezans. 2, the allurements of harlots, the arts of courtezans (Sk.); deluding, deceiving, seduction (ಆಕರ್ಷ, ಮೋಹನ Nn. 134).

ವೈಶೇಷಿಕ vaiśēṣika. (fr. ವಿಶೇಷ). characteristic. 2, a follower of the vaiśēṣika doctrine. 3, one of the divisions of the nyāya school of philosophy founded by Kaṇāda, propounding the doctrine of particularity or individual essence, *i. e.* maintaining the eternally distinct nature of the nine substances: air, fire, water, earth, mind, ether, time, space, and soul, of which the first five are held to be atomic (Bp. 15, 12; 53, 8).

ವೈಶ್ಯ vaiśya. (fr. ವಿಶ್). *a man of the third caste whose business is agriculture and trade* (ಪಸುಬೆವಳ Kr. 34; Śm. 67). see Prv. s. ವೈಶಾಖ.

ವೈಶ್ಯಕಾನ್ತೆ vaiśya-kānte. = ವೈಶ್ಯೆ. (Cpr. 3, 76 va.).

ವೈಶ್ಯೆ vaiśye. *a woman of the Vaiśya caste.*

ವೈಶ್ರವಣ vaiśravaṇa. (fr. ವಿಶ್ರವಸ್). *Kubēra.*

ವೈಶ್ವದೇವ vaiśvadēva. (fr. ವಿಶ್ವದೇವ). an offering or sacrifice to the vaiśvadēvas; a daily offering to all deities (that is given to the dog kept in the house, My.).

ವೈಶ್ವದೇವಿ vaiśvadēvi. the eighth day of the second half of the month māgha. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ವೈಶ್ವಾನರ vaiśvānara. (fr. ವಿಶ್ವಾನರ). *Agni, fire.* 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ವೈಷಮ್ಯ vaiṣamya. (fr. ವಿಷಮ). inequality, unevenness, oddness. 2, calamity, misery, distress (ವಿಷಮ Ct. II, 116). 3, injustice. 4, solitariness, singleness.

ವೈಷಯ vaiṣaya. (fr. ವಿಷಯ). relating to a viṣaya; a viṣaya (ವಿಷಯ Ct. II, 116).

ವೈಷಯಿಕ vaiṣayika. relating to an object; having for an object; being the aim or object of an action when it is observed by the senses (Śmd. 155); sensual; carnal.

ವೈಷಸಮ್ಯ vaiṣasamya. = ವೈಷಮ್ಯ? (ಬಿಸಸನ Ct. II, 115).

ವೈಷ್ಣವ vaiṣṇava. (fr. ವಿಷ್ಣು). relating or belonging to Viṣṇu; a worshipper or follower of Viṣṇu (Bp. 53, 10; J. 12, 1; 23, 63; 24, 56). ವೈಷ್ಣವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಂಗಾರವೇ ಬಂಗಾರ, ಸ್ಮಾರ್ತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗನ್ಧವೇ ಚನ್ದ. — ಸ್ಮಾರ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಹೆಚ್ಚು. — ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಭಕ್ಷ, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಕಕ್ಷ, ನಾರಾಯಣ ಅನ್ದವಗೆ ಮೋಕ್ಷ (Prvs.).

ವೈಷ್ಣವಪುರಾಣ vaiṣṇava-purāṇa. a purāṇa of the Vaiṣṇavas (Bp. 46, 76).

ವೈಷ್ಣವಿ vaiṣṇavi. the personified śakti of Viṣṇu (see ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ).

ವೈಸಾಗ vaisāga. Tbh. of ವೈಶಾಖ. the second month of the lunar year. (Śmd. 340).

ವೈಸಾರಿಣ vaisāriṇa. (fr. ವಿಸಾರಿ). *a fish.*

ವೈಸಿಕ vaisika. Tbh. of ವೈಶಿಕ. deceit, fraud, falsity, hypocrisy, false and crafty practice (ಡೊಳ್ಳಾಸ Śs.; ಡೊಳ್ಳಾಸ Ct. II, 20; ಕಪಟಕೃತ್ಯ Bhn. 9; Bp. 20, 20; 24, 54; 37, 10; 40, 51. 60; 51, 21; Bh. 8, 26, 29; Rām. 5, 8, 72).

ವೈಹಾಯಸ vaihāyasa. (ವಿಹಾಯಸ್). being in the air, aerial (Cpr. 6, 16 va.).

ವೈಹಾಯಸಮಾರ್ಗ vaihāyasa-mārga. the atmosphere, the air, the sky (Cpr. 5, 22 va.).

ವೈಹಾಸಿಕ vaihāsika. (fr. ವಿಹಾಸ). *a comic actor, a jester, a buffoon.*

ವೈಹಾಳಿ vaihāḷi. Tbh. of ವಾಹ್ಯಾಳಿ. a row of horses, etc. (Śmd. 361, o. r. ವೈಹ್ಯಾಳಿ; Cpr. 3, 51 va.; Rśv. 13, 25; 13, 82 va.; Bh. 5, 3, 65).

ವೈಹ್ಯಾಳಿ vaihyāḷi. = ವೈಹಾಳಿ, q. v.

ವೊ vo. for Kannaḍa words with this initial see ಒ.

ವೊಡೆ voḍe. = ವಡೆ, q. v. (ವಟಕ Nr.; C.; V. 14, 80). a cake made of pulse. ದಧಿಯಾಮ್ರದುಗ್ಧಾದಿಯಲ್ಲಿ ವೊಡೆಗಳಂ ಕಲಸಲ್ ಅದು ಕರಮ್ಬಕಂ (Mr. 219).

ವೊತ್ತ votta. = ವತ್ತ. turning round. see ಚಲ್ಲ-.

ವೊನ್ದಿಸು vondisu. Tbh. of ವನ್ದಿಸು. to salute respectfully. (Bp. 35, 8; 37, 63; 39, 7. 37; 47, 24; 57, 61).

ವೊಲ್ vol. = ಒಲ್ 2, etc. likeness, etc.; like, as, similar to; as if; so that (ವೋಲ್, ಅನ್ತೆ, ಅನ್ತೆ ವೋಲ್, ಪೋಲಿಸುವ ಎಡೆ Śmd. 73. 250; ಹಾಗೆ 75 Cm.; ಅನ್ತೆ, ತೋಱು, ಪಡಿ, ಸಾಮ್ಯ Ct. I, 88; ವೋಲ್, etc., ಸಾಮ್ಯ II, 32; ಅನ್ತೆವೋಲ್, ಅನ್ತಿರೆ, ಪೋಲಿಪ ಅರ್ಥ Śm. 55). [ನಗದ ಗುಹಾಧ್ವನಿಯ ವೊಲ್ Kr. 1, 14.; Pb. 1, 77; Ap. 1, 16]. ಫಣಿಯ ವೊಲ್ (Śmd. 28). ಗಿರ್ಗಟದ ದನಿವೊಲ್ (75). ಕಮ್ಮಟಿವೊಲ್ (91). ಸರ್ವವಿದ್ಯೆ ಸಂಜನಿಪ ವೊಲ್ (Rśv. 4, 76). ಘನಸಿನದಕ್ಕಿದರ್ಗಳಮ್ ಎಸಿಪ್ಪ ವೊಲ್ (5, 116). ಕೋಡುಗಲ್ಲಂ ಪತ್ತುವ ವೊಲ್ (J. 2, 65). ತನ್ನ ವೊಲ್ (17, 2). ಎನ್ದಿನ ವೊಲ್ (26, 26). ಮನ್ತ್ರಭಿನ್ನಮ್ ಆಗದ ವೊಲ್ (29, 27). see Bp. 21, 42; 37, 54; 51, 32. 33; Rśv. 2, 39. 41.

ವೊಲು volu. = ವೊಲ್, etc. (Bp. 56, 47).

ವೊಸಿ vosi. = ವಸಿ 2. (My.). a little (colloq.).

ವೊಸ್ತು vostu. Tbh. of ವಸ್ತು. (Bp. 61, 84). a real substance.

ವೊಳಿಗೆ volige. = ವಳಿಗೆ, etc. a round lump of food. (ಜೇವಣ, ಕಬಳ, ತುತ್ತು Ss.).

ವೊಳೆ vole. = ವಳೆ, etc. a bracelet. see Śm. s. ವಳೆ and Kk. s. ವಳೆಯ.

ವೋ vō. for Kannada words with this initial see ಓ.

ವೋಗ್ಯ vōgya. Tbh. of ಯೋಗ್ಯ. fit. (S. Mhr.). (colloq.).

ವೋಟೆ vōṭe. (= ಪೋಟೆ). *a female servant.*

ವೋಢವ್ಯ vōḍhavya. to be borne or carried; able to be borne, etc. (R.).

ವೋಢೃ vōḍhṛi. one who carries or bears or draws; *a bearer, a porter*; a leader; a draught horse; a bull; a bridegroom.

ವೋಪದೇವ vōpa-dēva. N. of a grammarian (of about the latter half of the 13th century; see s. oo).

ವೋಮ vōma. = ಓಮ, etc. bishop's weed. [Tu.].

ವೋಲ್ vōl. = ವೊಲ್, etc. (ಅನ್ತೆ, ಅನ್ತೆವೋಲ್, ವೊಲ್, ಪೋಲಿಸುವ ಎಡೆ Śmd. 250; ಉಪಮೆ 251; ಅನ್ತಿರೆ, ಅನ್ತೆ, ಅನ್ತೆವೋಲ್, ಉಪಮಾನಾರ್ಥ 397; ಪೋಲಿಸುವ ಅರ್ಥ 397 Cm.; ವೊಲ್, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 32; Kk. 63; Śm. 55; ಹಾಗೆ Śmd. 7 Cm.; 19 Cm.; ಹಾಂಗೆ 148 Cm.). [ರಸಭಾವದ ಪೆರ್ಚಿಂ ಪುಣ್ಯವನಿತೆವೋಲ್ Ap. 1, 17]. ವೋಲೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ (Śmd. 250). ಜಲನಿಧಿಯ ವೋಲ್ (251). ಇನ್ದ್ರನ್ಮೋಲ್ (251). ಮುಳಲ ಬೇಣ್ಣೆಯುಂ ಮಾಡಿದ ವೋಲ್ (Śmd. II). ಅಚ್ಚಮುತ್ತಿನ ಪೊಸ ಪಚ್ಚೆಯುಂ ತಳೆದ ವೋಲ್ (Cpr. 7, 41). ಲೋಕಂ ಲಾಲಿಸುವ ವೋಲ್ (Bp. 1, 20). see Cpr. 4, 43; Rsv. 2, 48; Bh. 1, 8, 53; J. 4, 19.

ವೋಲ vōla. = ಬಾಳ 2, ಬೋಲ, ಬೋಳ, ಬೋಳು. *gum-myrrh.*

ವೋಳಿ vōḷi. a number of flags (ಧ್ವಜಾನೀಕ, ಪತಾಕೆಯ ಸಮೂಹ Nn. 153, o. r. ಓಳಿ). 2, an ear (ಕರ್ಣ, ಕಿವಿಗಳು 153). 3, a creeper, a plant (ಲತೆ, ಲತೆಗಳು 153). 4, cloth (ಅಮ್ಬರ, ವಸ್ತ್ರ 153). 5, a wicked man (ಅಧಮನರ, ಅಧಮಮನುಷ್ಯ 153; *cf.* ಪೋಲಿ?). [6, = ಓಳಿ. multitude ಎಲ್ಲಾ ವೋಳಿಯುಮಣಿಸಿಯುಣಿಸಿಯರಸನಂ ಕಾಣದೆ Vr. 181, 7].

ವೌಷಟ್ vaushaṭ. = ವಷಟ್. *an exclamation used on offering an oblation to the gods or manes with fire.*

ವ್ಯಂಸಕ vi-aṁsaka. dividing asunder, etc.; *deceitful, a rogue, a cheat, a juggler.* see ಜಲಿಕ.

ವ್ಯಕ್ತ vi-akta. = ವೆಕ್ತ. caused to appear, manifested, developed, manifest, apparent, evident, clear (ವಿಕಾಶ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ ಬಹ ಸ್ಥಾದು Nn. 115); specifically known or understood; specified, distinguished; specific, individual; *wise, learned.* see ಪ್ರ–. — ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸು. to make clear, to manifest, to show (B. 4, 49; My.).

ವ್ಯಕ್ತತರ vyakta-tara. uncommonly or very evident or plain (Ch. v. 228).

ವ್ಯಕ್ತಿ vi-akti. visible appearance or manifestation, making clear or evident, clearness, distinctness, discernibility, discrimination (Kāvy. III, B, 130; ನೆಟ್ಟನೆ Ct. II, 87); indication. 2, specific appearance or variation, individuality (B. 5, 279; ಪೃಥಗಾತ್ಮತೆ G.). 3, *a person, an individual* (opposed to jāti). 4, a real being, an entity (Mhr.). 5, a harlot (My.). see ಅರ್ಥ–, ಸ್ಥಾನ–.

ವ್ಯಗ್ರ vi-agra. = ಬ್ಯಗ್ರ. *distracted, bewildered, perplexed, agitated, alarmed, disquieted.* 2, *zealous, eagerly engaged in, occupied, zealously occupied.*

ವ್ಯಗ್ರತೆ vyagrate. perplexedness, perplexity, confusion (ಕ್ಷೋಭ Cb.); zealous occupation, zeal; immoderate zeal (Rsv. 13, 8. 9).

ವ್ಯಂಗ vi-aṅga. limbless; *deformed, mutilated, crippled;* deficient, unentire, as an article (Mhr.).

ವ್ಯಂಗತ್ವ vyaṅgatva. deformedness, crippled state. ಅವಯವ ವ್ಯಂಗತ್ವ (ವೈಕಲ್ಯ Cb.).

ವ್ಯಂಗ್ಯ vi-aṅgya. = ಯೆಂಗಿ, ವೆಂಗ್ಯ. to be indicated correctly (see ವ್ಯಕ್ತ); to be intimated by sarcastic allusions or insinuations (adj.); allusive language or insinuation, sarcasm, covert expression of suspicion or contempt, etc.; deformedness, crookedness, perversity, impropriety (My.; Te.).

ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥ vyaṅgya-artha. a covert meaning; a crooked, improper meaning (My.).

ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿ vyaṅgya-ukti. covert language, sarcastic insinuation; a crooked or an improper speech (My.).

ವ್ಯಜನ vi-ajana. = ಬಿಂಕಣ, ಬಿಂಕಣಿ, ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ, etc. *a fan* (ಬೀಸಣಿಗೆ Nn. 166).

ವ್ಯಂಜಕ vi-añjaka. making clear, manifesting, indicating; *external indication of passion or feeling*, gesture, dramatic action.

ವ್ಯಂಜನ vi-añjana. = ಬೆಂಜನ, ವೆಂಜನ. the act of making clear, marking, indicating. 2, a consonant (Śmd. 19. 21. 59. 82. 133. 192. 214. 215. 217. 223; Kāvy. I, 1*a*, 7-9. 28. 29; Ch.). 3, *a mark, a spot, a sign, a token.* 4, a sign of puberty: *the beard* (see ಮೀಸೆ). 5, *a mark of sex or gender, a privy part* (male or female). 6, *seasoning, condiment, sauce* (ಹಾಲೋಗರದ ಪಾಯಸ Mr. 215). 7, = ವ್ಯಜನ, *a fan.* 8, = ವ್ಯಂಜನೆ.

ವ್ಯಂಜನಸನ್ಧಿ vyañjana-sandhi. the junction of consonants (in grammar, My.).

ವ್ಯಂಜನಾಂಗ vyañjana-aṅga. having the body, form or character of a consonant (Śmd. 20).

ವ್ಯಂಜನಾನ್ತ vyañjana-anta. ending in a consonant; a word with a final consonant (Śmd. 58. 105. 133. 138. 152. 260).

ವ್ಯಂಜನೆ vi-añjane. figurative expression or insinuation; irony, sarcasm; suggestion. (R.).

ವ್ಯಂಜಿಸು vi-añjisu. to cause to appear, to manifest. see ಅಭಿ–.

ವ್ಯಡಮ್ಬಕ vyaḍambaka. *the castor-oil plant, Ricinus communis* (= ಏರಣ್ಡ).

ವ್ಯಡಮ್ಬನ vyaḍambana. = ವ್ಯಡಮ್ಬಕ. (Sk.).

ವ್ಯಡಮ್ಬರ vyaḍambara. = ವ್ಯಡಮ್ಬನ. (Sk.; see ಅವುಡಲ).

ವ್ಯತಿ vi-ati. different (ಪೃಥಕ್, ವಿನಾ, ಅನ್ತರ, ಬೇಱು ನುಡಿವೆಡೆ Mr. 534).

ವ್ಯತಿಕರ vi-ati-kara. acting reciprocally, reciprocal; reciprocal action, mutual relation; obstruction, hindrance; reverse, misfortune, calamity (Cpr. 5, 130; Abh. P. 15, 69 va.). 2, scattering in different directions; mixing or blending together, mixture.

ವ್ಯತಿಕರಣ vi-ati-karaṇa. mixing or blending together, mixture (Kāvy. IV, 2, 54).

ವ್ಯತಿಕೀರ್ಣ vi-ati-kīrṇa. scattered about in different directions; mixed together (Kāvy. II, 2, B, 4).

ವ್ಯತಿಕ್ರಮ vi-ati-krama. passing over or beyond, transgressing; violating, disregard; inverted order, reverse, contrariety,

opposition, the contrary of anything: crime, sin: adversity, misfortune (My.).

ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ vi-ati-rikta. reaching beyond, surpassing, excessive immoderate; separate, different from, distinct from; wanting, void of; excepted; without, except; withdrawn, withheld (My.).

ವ್ಯತಿರಿಕ್ತತೆ vyatiriktate. the state of being withdrawn or absent (Cpr. 5, 13).

ವ್ಯತಿರೇಕ vi-ati-rēka. = ಬೆತಿರೇಕ, ವೆತಿರೇಕ. reaching or passing, beyond, excelling, excellence; separation from, difference, distinction, separateness; *exception, exclusion;* contrariety, contrast, dissimilitude; a particular figure in poetry, one of the vāstavas: the contrasting of things compared in some respects with each other [Kr. 3, 38. 39]; (Kāvy. III, 3, B, 3. 38-47); negative inference.

ವ್ಯತಿಹಾರ vi-ati-hāra. taking or receiving mutually; barter, exchange; reciprocity; the composition of words seen *e. g.* in ಖಡ್ಗಾಖಡ್ಗಿ, ಮುಖಾಮುಖಿ (My.).

ವ್ಯತೀತ vi-ati-ita. passed away, passed by, passed over, gone (My.).

ವ್ಯತೀಪಾತ vi-atīpāta. falling entirely away; deviation from right, excessive sin, great or portentous calamity; any portent or prodigy indicating or occasioning calamity, as a comet, an earthquake, etc.; one of the astronomical yōgas; a malignant aspect of the sun and moon (My.).

ವ್ಯತ್ಯಯ vi-ati-aya. going away or in a different direction, *contrariety, opposition to the usual rule, irregularity; reverse;* inverted or reverse order; transposition, inter-change (Śmd. 5. 261; Cpr. 7, 96).

ವ್ಯತ್ಯಸ್ತ vi-ati-asta. thrown or placed in an inverted position, reversed, inverted; contrary (Cpr. 7, 151; My.).

ವ್ಯತ್ಯಾಸ vi-ati-āsa. = ವೆತ್ಯಾಸ. *inverted position, inverted or reverse order; contrariety, oppositeness, opposition, variation;* difference (My.).

ವ್ಯಥಕ vyathaka. *inflicting pain, painful.*

ವ್ಯಥನ vyathana. the being agitated or afflicted; suffering pain, being sorrowful; giving pain. see ನಿರ್-; ನೋ.

ವ್ಯಥಿತ vyathita. agitated, disquieted, pained; distressed, afflicted; troubled (My.).

ವ್ಯಥಿಸು vyathisu. to be afflicted, to be sorrowful or unhappy (J. 7, 39; 13, 21).

ವ್ಯಥೆ vyathe. = ಬೆತೆ, ಬೆದೆ, ವೆತೆ. disquietude, perturbation, agitation; *pain, affliction, agony;* sorrow, unhappiness; distress; anguish, ache; alarm, fear.

ವ್ಯಧ vyadha. *piercing, perforating, boring.*

ವ್ಯಧ್ವ vi-adhva. *a bad road;* a wrong road.

ವ್ಯನ್ತರ vi-antara. = ಬೆನ್ತರ. a kind of supernatural being (piśāca, bhūta, etc.).

ವ್ಯಪದೇಶ vi-apadēśa. information, apprising, notice, hint; designation by name or appellation; a name, an appellation; *fraud, craft, deceit, pretext, shame, stratagem, device;* one of the upames (Kāvy. III, 3, B, 61. 108 seq.).

ವ್ಯಪಸರ್ಗ vi-apa-sarga. letting go; dismissing, relinquishing, abandoning (Kāvy. III, 3, B, 62).

ವ್ಯಪಾಕೃತ vi-apākrita. perfectly taken away or removed (Cpr. 9, 20).

ವ್ಯಪಾಯ vi-apāya. going away, departure (Cpr. 3, 77 va.). 2, an obstacle, an impediment (ಅನ್ತರಾಯ, ವಿಘ್ನ Mr. 252).

ವ್ಯಪೇತ vi-apa-ita. gone apart, severed, separated; gone away, passed away, departed; opposed to, contrary. (see ಅ-.).

ವ್ಯಪೇತಾವ್ಯಪೇತಯಮಕ vyapēta-avyapēta-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ವ್ಯಭಿಚರಿಸು vi-abhi-carisu. to go astray: to commit adultery (My.; Te.).

ವ್ಯಭಿಚಾರ vi-abhi-cāra. going or departing from, going away; wandering away, going astray; following improper courses, profligacy; adultery (My.); erroneous or fallacious reasoning; irregularity, anomaly. — ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡು. to commit adultery (used of males and females, My.). ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಅಭಿಚಾರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ವ್ಯಭಿಚಾರಸ್ತ್ರೀ. an adulteress (My.; ಕರ್ಷಣಿ G.). — ವ್ಯಭಿಚಾರಸ್ತ್ರೀಯಳು. = ವ್ಯಭಿಚಾರಸ್ತ್ರೀ. (G. 37. 60. 276. 327).

ವ್ಯಭಿಚಾರಿ vi-abhi-cāri. going away; going astray, deviating from; doing what is improper; profligate; an adulterer, an adulteress (My.; ಅನುಕ, ಕಮನ, ಕಾಮಾನ್ಧ G.); — untrue, false; irregular, anomalous.

ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವ vyabhicāri-bhāva. (= ಸಂಚಾರಿಭಾವ). a transitory feeling or state (of the mind or body described in poetical compositions, Si. 67).

ವ್ಯಯ vyaya. (vi-aya). = ಬಿಯ್ಯ, ಬೀಯ, ವೆಚ್ಚ, ಪ್ರಯ. going, moving; disappearance, loss; perishing, decay, destruction, decline, misfortune. 2, *spending, expenditure, expense, outlay, disbursement;* squandering, waste. 3, the twentieth year of the cycle of sixty (My.).

ವ್ಯರ್ಥ vi-artha. = ಎರ್ತ, ಯರ್ತ, ವೆರ್ತ. *useless, unprofitable, fruitless, ineffectual, vain;* unmeaning; uselessness, etc.; one of the vākyadōṣas (Kāvy. II, 2, B, 3. 13-15). ವ್ಯರ್ಥದ ಆಲಾಪ (ಜಱುಚು Kk. 79). ವ್ಯರ್ಥವಾದದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪಟ್ಟಾರೇ? — ವಾಸಿಯಾಗದ ರೋಗಕ್ಕೆ ರಾಸಿ ಮದ್ದು ಮಾಡಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ (Prvs.). see Prv. s. ಸಮಯ. — ವ್ಯರ್ಥಂ ಮಾಡು. to make useless, etc. (Cpr. 4, 18 va.).

ವ್ಯರ್ಥಕ vi-arthaka. = ವ್ಯರ್ಥ. *useless, etc.*

ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ vyartha-ālāpa. useless conversation, speech, etc. (ಚೀಱುಮ್ಬು Ss.).

ವ್ಯಲೀಕ vi-alīka. = ವ್ಯಾಲಿಕ. disagreeable, painful, offensive; improper or unfit to be done; false; any cause of pain or uneasiness or disagreeableness; *pain, suffering, grief;* any improper act; contrariety; *cheating, tricking; falsehood.*

ವ್ಯವಕಲನ vi-ava-kalana. subtraction, deduction (My.).

ವ್ಯವಚ್ಛೇದ vi-avacchēda. cutting off or in pieces; dividing, separating; discrimination; a division, a section, etc.; *letting fly an arrow, shooting.*

ವ್ಯವಧಾನ vi-avadhāna. = ವೆವಧಾನ. the act of placing apart or between, intervening, intervention, interposition, separation, break, gap, temporary stoppage; anything which intervenes or screens; a screen, a partition, an intervening object; *intervening space, interval, space;* an obstruction; the state of being covered or concealed; *covering, concealment;* pretext (ಅಪವಾರಣ Hlā.; ಶಿರೋಧಾನ, ಅಪವಾರಣ, ನೆವ Mr. 435); disappearance; leisure (My.). ನವಧಾನ್ಯ ಬೆಳದವನಿಗೆ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲ. (Prv.). see ಕಿಱ್.

ವ್ಯವಧೆ vi-avadhe. anything which intervenes or conceals from sight; a screen, etc.; the state of being covered or concealed; *covering, screening, concealment;* disappearance.

ವ್ಯವಯಿಸು vyavayisu. (fr. ವ್ಯವಾಯ). = ಎವಯಿಸು. to have sexual intercourse.

ವ್ಯವಸಾಯ vi-avasāya. = ಬವಸು, ಬವಸೆ, ಬೆವಸಾಯ, ಬೇಸಾಯ, ಯವಸಾಯ, ವೆವಸಾಯ. settled determination, resolve, obstinacy. 2, *endeavour, strenuous effort or exertion, activity, energy, diligence, industry, perseverance;* seeking after, wish, desire. 3, action, performance; conduct, behaviour. 4, following any business or profession; a trade, business, livelihood. 5, cultivation, agriculture (My.; ಸಾಗವಳಿ ಮಾಡೋಣ G.). 6, an artifice, a stratagem, a device.

ವ್ಯವಸಾಯಗಾಱ vyavasāya-gāṛa. an agriculturist, a farmer (My.).

ವ್ಯವಸಾಯಿ vyavasāyi. one who acts energitically, a diligent, assiduous, enterprising or persevering man; a clever man (ಅಲಂಕರ್ಮೀಣ, ಕರ್ಮಶೀಲ Hlā.; My.).

ವ್ಯವಸ್ಥಾಕರಣ vyavasthā-karaṇa. making a decision or firm declaration, an oath (ಸೌಸ್ಥೆ, ಸೂರುಳು, ಪ್ರಮಾಣವ ಮಾಡುವುದು Nn. 162).

ವ್ಯವಸ್ಥಾನ vi-ava-sthāna. *regular arrangement or distribution;* remaining firm, steadiness; *state, course, condition.* |

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ vi-ava-sthāpaka. that settles, adjusts or decides (My.).

ವ್ಯವಸ್ಥೆ vi-avasthe. ವ್ಯವಸ್ಥಾ. = ವೆವಸ್ತೆ. placing apart, separating. 2, placing in suitable order, adjusting, arranging, arrangement. 3, relative position or state. 4, fixing on a firm basis: settlement, *a decision, a decree, a rule,* a written declaration of the law; a firm declaration, an affirmation, an oath (ವೇಲೆ, ಪ್ರಮಾಣ್, ಪ್ರಮಾಣ Nn. 152; ವೇಲೆ Mr. 488). 5, *a state, a course, a condition, a system or order of things* (ಸ್ಥಿತಿ, ತನ್ನಿರವು Mr. 486). 6, what is lawful, true or good (see ವೆವಸ್ತೆ). see Śmd, 57. 183; B. 4, 12. 217. — ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡು. to lay down a law, to decree (B. 4, 223; My.).

ವ್ಯವಹರಣ vi-ava-haraṇa. = ವ್ಯವಹಾರ. (Śmd. 240 Cm.; My.).

ವ್ಯವಹರಣೆ vi-ava-haraṇe. = ವ್ಯವಹರಣ. (Rām. 2, 2, 26).

ವ್ಯವಹರಿಸು vi-ava-harisu. to be employed or used, to be in use, to take place (ವರ್ತಿಸು Śmd. 10; ಬರ್ 68 Cm.; see 121. 145. 245. 343. 373. 381; Śm. 18). 2, to use (Śmd. 172; Bp. 28, 19). 3, to deal in, to traffic with, to carry on a business or trade (Śmd. 234. 240). 4, to carry on legal proceedings, to litigate, to contend (My.).

ವ್ಯವಹರಿಸುವಿಕೆ vyavaharisuvike. carrying on a business, etc. (ದೇವನ Si. 436).

ವ್ಯವಹರ್ತೃ vi-ava-hartṛi. one who transacts business or is engaged in any affair; the conductor of any judicial business, a judge, an umpire; a litigant, a plaintiff (My.).

ವ್ಯವಹಾರ vi-ava-hāra. = ಬೇಹರ 2, ಬೇಹಾರ, ಯವಾರ, ವೆವಹಾರ. doing, performing, performance; conduct, behaviour; operation, action; process, procedure, practice; affair; occupation, work, profession, transaction (ಭೋಗ, ಬೇಹಾರ Nn. 113; My.); dealing, traffic, commerce, trade; *a contest at law, a lawsuit* (My.); the practice of the courts of law; fight, quarrel (My.); use, usage, habit, custom (My.); adherence to law; steadiness, propriety; a contract. ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ಆಹಾರಕ್ಕೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಮಾಡ ಬಾರದು (Prv.). see Śmd. 9. 27 Cm.; 162; Bh. 1, 8, 25.

ವ್ಯವಹಾರಕಾಲ vyavahāra-kāla. the period of action, a mundane period (Abh. P. 1, 48).

ವ್ಯವಹಾರಮೌಲ್ಯಸಂಕೇತನ vyavahāra-maulya-saṅkētana. appointment of the price in a transaction. see ಕೆಯ್ಯಾಡು.

ವ್ಯವಹಾರಿ vyavahāri. = ಬೇಪಾರಿ. transacting, practising any business or trade; a trader, a merchant (My.; see ಭೈತ್ರ-). ಪೋತದ ವ್ಯವಹಾರಿ (ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕ Mr. 407). 2, litigant, engaged in a lawsuit. 3, customary. 4, relating to a legal process.

ವ್ಯವಹಾರಿಕ vyavahārika. relating to practice or business; transacting business, engaged in business; customary, usual, common, ordinary (My.).

ವ್ಯವಹಾರ್ಯ vyavahārya. to be transacted, to be practised; liable to a legal process; to be employed or used; customary, usual. (R.).

ವ್ಯವಹಿತ vi-ava-hita. placed apart, placed between; *separated;* impeded; screened from view, concealed; not contiguous, not immediately connected; hostile, opposite; laid aside, passed over, omitted; surpassed, excelled, put to shame; done, performed; one of the vākyadōṣas [Kr. 1, 69. 90]; (Kāvy. II, 2, B, 3-6). see ಅ-.

ವ್ಯವಹಿತಭ್ರಾತೃ vyavahita-bhrātṛi. a brother older than one's self, but not the next in age (My.).

ವ್ಯವಹಿತಯಮಕ vyavahita-yamaka. one of the yamakas (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ವ್ಯವಹೃತಿ vi-ava-hṛiti. = ವ್ಯವಹಾರ. business, etc. (Śmd. 26. 27. 76. 143. 266. 393).

ವ್ಯವಾಯ vi-avāya. separation; the state of being alone (ಏಕಾನ್ತ Nn. 152; Mr. 479); dissolution, disappearance; dissipation; loose habits; *an obstacle, an impediment; sexual intercourse* (ಸುರತಸುಖ 479); agitation, grief, etc. (ಉದ್ವೇಗ, ಉಮ್ಮಳಿಕೆ 152); unsteadiness, fickleness (ಚಂಚಲ, ಚಂಚಲತ್ವ 152).

ವ್ಯಷ್ಟಿ vi-aṣṭi. singleness, individuality. 2, an aggregate or whole viewed as consisting of many separate bodies, *e. g.* an object, such as man, viewed as a separate part of a whole or constituting a part of the universal soul, while he is himself composed of parts or individuals (*cf.* ಸಮಷ್ಟಿ). (R.).

ವ್ಯಸನ vi-asana. = ಬಸನ 3, ಬೆಸನ 2, ಬ್ಯಸನ, ಯೆಸನ, ವೆಸನ. throwing in different directions, away, or about; separating; arranging. 2, violation, infraction; *calamity, misfortune, ill-luck; destruction, loss, defeat, falling away.* 3, *a sin, a vice* (*e. g.* the following ten: hunting, gambling, sleeping in the day, calumny, addiction to women, drinking spirits, dancing, singing, and instrumental music, and idle roaming; see ಸಪ್ತವ್ಯಸನ), *a bad or vicious habit in general, inordinate addiction* (ರಸ, ವಿಷಯ Nn. 83). 4, *intense application or attachment to any object, diligence.* 5, grief, sorrow (My.; not Sk.). ಅಶನ ವಸನ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಸನವು ಯಾಕೆ? — ವ್ಯಸನವಿದ್ದವ ಹಸನು ಆಗನು (Prvs.). see Nn. 158 s. ಪರಿವರ್ತನ. — ವ್ಯಸನ ಪಡು. to feel grief, to sorrow (B. 5, 144; My.).

ವ್ಯಸನಕರ vyasana-kara. grievous (My.).

ವ್ಯಸನಸುಖ vyasana-sukha. pleasure arising from a bad habit (Śmd. 394).

ವ್ಯಸನಾರ್ತ vyasana-ārta. *afflicted by calamity or misfortune, suffering pain.*

ವ್ಯಸನಿ vyasani. = ವೆಸನಿ. calamitous, unfortunate, unlucky. 2, addicted to any kind of vice or evil practice (Bp. 44, 55; Bh. 1, 6, 1); of vicious habits; attached intently to any object (Bp. 40, 2). 3, a sorrowful person (My.).

ವ್ಯಸ್ತ vi-asta. thrown in different directions, away, or about; separated, divided, severed, distinct, uncompounded; broken asunder or to pieces, shattered; different, manifold, various, changed; scattered, dispersed; *agitated, disturbed, troubled, confused, confounded, bewildered;* expelled, removed, spread; reversed, inverted; disordered, deranged, out of order; reverse, inverse, opposite; penetrated, pervaded, inherent in or pervading all the several parts of any thing (*cf.* ಸಮಸ್ತ). see Ch. v. 19; ಬೆದಱ್.

ವ್ಯಸ್ತಪದ vyasta-pada. confused statement of a case. 2, a simple or uncompounded word (in grammar). 3, a sentence or stanza the words of which do not occur in the regular order (My.).

***ವ್ಯಸ್ತರೂಪಕ vyasta-rūpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 14.

ವ್ಯಾಕರಣ vi-ākaraṇa. undoing, analysis, explaining, expounding. 2, grammatical analysis, grammar (Śmd. 3. 8; see ದಶ–); [Kr. 1, 6].

ವ್ಯಾಕರಣಕಾರ vyākaraṇa-kāra. a grammarian (Śmd. 20 Cm.).

ವ್ಯಾಕರಣಜ್ಞ vyākaraṇa-jña. a grammarian (ವೈಯಾಕರಣ Śmd. 221 Cm.).

ವ್ಯಾಕೀರ್ಣ vi-ākīrṇa. scattered or tossed in every direction, thrown about or away, disordered (J. 31, 57).

ವ್ಯಾಕುಂಚಿತ vi-ākuñcita. *crooked, contracted, curved.*

ವ್ಯಾಕುಲ vi-ākula. = ಬಾಗುಳ್, ಬಾಗುಳ, ಬ್ಯಾಕುಲ. *confounded, confused, agitated, bewildered, perplexed, troubled;* thrown into disorder; *tumultuous;* perplexing, bewildering (Śmd. 5); anxious thought, grief (My.); busily occupied about anything.

ವ್ಯಾಕುಲತೆ vi-ākulate. perturbation, agitation, perplexity, bewilderment, alarm; anxious thought, grief (My.). see ತರೀರ–, ಸ್ಥಾನ–.

ವ್ಯಾಕುಲಿ vi-ākuli. N. of a bird (ಕಿರೀಟಚಾಪ, ಕೋಟಿ Mr. 170).

ವ್ಯಾಕುಲಿತ vi-ākulita. = ಬ್ಯಾಕುಲಿತ. agitated, flurried, perplexed, confounded, alarmed; grieved (My.); agitation, perplexity, alarm (Bp. 61, 5).

ವ್ಯಾಕುಲಿತೆ vi-ākulite. an agitated, etc. female (Bp. 40, 83).

ವ್ಯಾಕುಲಿಸು vi-ākulisu. = ಬಾವಳಿಸು. to become perplexed. 2, to grieve (Grj. 4, 66; My.).

ವ್ಯಾಕೂತಿ vi-ākūti. wrong or evil intention, *fraud, deception, disguise* (see ವ್ಯಾಕೃತಿ No. 4).

ವ್ಯಾಕೂಲ vyākūla. = ವ್ಯಾಕುಲ. (Cb. 124; Mhr.).

ವ್ಯಾಕೃತಿ vi-ākṛiti. analysing. 2, grammar (Śmd. 15. 17). 3, change of form, development. 4, a way, a manner, a kind, a mode, a form or shape (ಪರಿ, ಭಂಗಿ Hlā. MS. instead of ವ್ಯಾಕೂತಿ; ಛಂದ ಭಂಗಿ Mr. 445).

ವ್ಯಾಕೋಶ vi-ā-kōśa. *expanded, blossomed, blown* (as a flower).

ವ್ಯಾಖ್ಯಾಕೃತ್ vyākhyā-kṛit. an explainer. see ಮನ್ತ್ರ–.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ vi-ākhyāna. = ಒಕ್ಕಣೆ, ವಕ್ಕಣೆ, ವಕ್ಖಾಣ. explaining in detail, expounding, commenting; explanation, exposition; gloss, comment, interpretation (My.; Si. 484); unfolding; telling in full; relating, narrating; naming, calling. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಂ ಪೇೞ್ವಂ (ಅಧ್ಯಾಪಕ Mr. 251).

ವ್ಯಾಖ್ಯೆ vi-ākhye. ವ್ಯಾಖ್ಯಾ. *explanation, exposition; gloss, comment;* description, delineation; definition.

ವ್ಯಾಘಾತ vi-āghāta. striking against, etc. 2, contradiction, inconsistency of statement (Kāvy. II, 2, B, 13). 3, the thirteenth astronomical yōga.

ವ್ಯಾಘ್ರ vyāghra. = ಬಗ್ಗ, ಬಗ್ಗು1, ಯಾಗ್ರ. *a tiger.* 2, at the end of a compound: *best, pre-eminent.* 3, N. of an asura (Bp. 18, 23).

ವ್ಯಾಘ್ರನಖ vyāghra-nakha. a tiger's claw. 2, *a sort of perfume* (= ಕರಜ).

ವ್ಯಾಘ್ರಪದ್ vyāghra-pad. also ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ. *the plant Jlacourtia sapida* Roxb.

ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ vyāghra-pāda. tiger-footed. 2, N. (Bp. 44, 46).

ವ್ಯಾಘ್ರಪುಚ್ಛ vyāghra-puccha. a tiger's tail. 2, *the castor-oil plant, Ricinus communis.*

ವ್ಯಾಘ್ರಾಜಿನ vyāghra-ajina. a tiger's skin (used to sit upon, My.).

ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ vyāghra-aṭa. *a sky-lark.* 2, *N. of another bird* (ಭರದ್ವಾಜ, ಹೆಗ್ಗಾಜ Hlā.; ಭರದ್ವಾಜ, ವಲಿಯನ ಹಕ್ಕಿ Nr.).

ವ್ಯಾಘ್ರಾಸನ vyāghra-āsana. a tiger's skin used as a seat (My.).

ವ್ಯಾಘ್ರಾಸುರಹರ vyāghra-asura-hara. Śiva (Grj. 3, 87).

ವ್ಯಾಘ್ರಿ vyāghri. a tigress. 2, *a sort of prickly night-shade, Solanum jacquini* Lin. see ನೆಲಗುಳ್ಳ.

ವ್ಯಾಜ vi-āja. = ವಾಯ 1. *deceit, deception, fraud, craft, art, cunning; disguise* (either of purpose or of person); *pretext, pretence* (My.). 2, wickedness.

ವ್ಯಾಜನಿನ್ದೆ vyāja-ninde. false censure: censure in appearance conveying real commendation; in appearance blaming one, in reality another: disguised reproach (My.).

***ವ್ಯಾಜರೂಪಕ vyāja-rūpaka.** one of the figures of speech. Kr. 3, 26.

ವ್ಯಾಜಸಂಸ್ತವ vyāja-saṁstava. a particular figure of rhetoric: disguised reproach; covert praise; praising one person whilst apparently blaming another; censuring one person whilst apparently commending another (Kāvy. III, 3, B, 148 seq.).

ವ್ಯಾಜಸ್ತುತಿ vyāja-stuti. = ವ್ಯಾಜಸಂಸ್ತವ. [Kr. 3, 4. 161]; (Kāvy. III, 3, B, 148 seq.).

ವ್ಯಾಜೋಕ್ತಿ vyāja-ukti. covert allusion (intended to mislead), innuendo (My.).

ವ್ಯಾಜ್ಯ vi-ājya. (fr. ವಿ-ಅಜಿ). = ಯಾಜ್ಯ 2. a contest, a quarrel, a dispute (My.; Te., T., M.); a law-suit (My.; Te., etc. — ವ್ಯಾಜ್ಯ ತೀರಿಸು. to settle a dispute (B. 4, 93. 142; My.). — ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡು. = ವ್ಯಾಜ್ಯವಾಡು. ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡುವವ ಅಜ್ಜಗೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). — ವಾಜ್ಯವಾಡು. –ಆಡು. to quarrel (My.); to litigate (My.). — ವ್ಯಾಜ್ಯವೆಬ್ಬಿಸು. –ಎಬ್ಬಿಸು. to create a quarrel (B. 2, 25).

ವ್ಯಾಜ್ಯಗಾಱ vyājya-gāra. a litigious man (My.).

ವ್ಯಾಡ vyāḍa. = ವ್ಯಾಲ. *a snake.* 2, *a carnivorous animal, a beast of prey.* 3, a villain, a rogue.

ವ್ಯಾಡಾಯುಧ vyāḍa-āyudha. *a sort of perfume.* (= ವ್ಯಾಘ್ರನಖ).

ವ್ಯಾತ್ಯುಕ್ಷಿ vyātyukṣi. bathing together for amusement, mutual splashing and sporting in water. (Si.).

ವ್ಯಾಧ vyādha. = ಬಿಯದ. *a hunter.* 2, a wicked man.

ವ್ಯಾಧಾಮ vyādhāma. *a thunder-bolt.*

ವ್ಯಾಧಿ vyādhi. = ಬಿಯದಿ. *sickness, ailment, disease.* 2, *the plant Costus speciosus or arabicus* (= ಕುಷ್ಠ).

ವ್ಯಾಧಿಘಾತ vyādhi-ghāta. *the tree Cathartocarpus fistula* Pers. (Cassia fistula Lin.).

ವ್ಯಾಧಿತ vyādhita. *diseased, sick, ill.*

ವ್ಯಾಧಿವಿಕಾರ vyādhi-vikāra. a change of the nature of a disease. see ಇಕ್ಕುಳ್ 2.

ವ್ಯಾಧಿಸ್ಥ vyādhi-stha. a sick man (ರೋಗಿ Nn. 44. 76).

ವ್ಯಾನ vyāna. 1. covering. see ಸಂ-.

ವ್ಯಾನ vi-āna. 2. *one of the vital airs, that which is diffused through the body.*

ವ್ಯಾಪಕ vi-āpaka. reaching through, pervading, diffusive, comprehensive, going everywhere, widely spreading, extending over the whole of anything, invariably concomitant or inherent; an invariably concomitant or inherent property or substance (Śmd. 162). see ಅಖಿಲ-. 2, a man who is an intimate associate of the whole community (My.).

ವ್ಯಾಪದ್ vi-āpad. death; calamity; ruin.

ವ್ಯಾಪದ್ಗತ vyāpad-gata. *involved in calamity.*

ವ್ಯಾಪನ vi-āpana. the act of spreading through or throughout, pervading, penetrating, filling up (My.).

ವ್ಯಾಪರಿಸು vyāparisu. = ವ್ಯಾಪಿಸು. to spread through. (My.).

ವ್ಯಾಪಾದ vi-āpāda. destroying, destruction, ruin; *the wish or project to injure another.*

ವ್ಯಾಪಾದನ vi-āpādana. *destroying, killing, slaying, slaughter.*

ವ್ಯಾಪಾದಿತ vi-āpādita. destroyed, killed; hurt, injured. (R.).

ವ್ಯಾಪಾರ vi-āpāra. = ಬೇಪಾರ, ಬೇರ 2, ಯಾಪಾರ. the state of being occupied or engaged in; occupation, employment, business, trade, profession (ಉದ್ಯೋಗ Bhn. 51). 2, exercise, practice, exertion, activity. 3, work, affair, operation, action, transaction, doing, performance. 4, trade, traffic (My.; Mhr.). see Sp. s. ಪಾಪಕರ್ಮ. — ವ್ಯಾಪಾರದ ಹುಟು. see ಕೆಡ್ಡಲೇ-. — ವ್ಯಾಪಾರ ನಡಿಸು. to do a work (B. 5, 301). 2, to trade (My.). — ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡು. to trade (My.). ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವ (ವರ್ತಕ G.) ಹಡಗದಿನ್ದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವ (ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕ G.).

ವ್ಯಾಪಾರಗಾಱ vyāpāra-gāṟa. = ವ್ಯಾಪಾರಿ No. 2. (My.; B. 5, 122).

ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ vyāpāra-stha. = ವ್ಯಾಪಾರಿ No. 2. (My.; B. 3, 58. 116; 5, 287).

ವ್ಯಾಪಾರಿ vyāpāri. = ಬೇಪಾರಿ, ಬೇರಿ 1. occupied, busy; transacting business. 2, a tradesman, a dealer, a merchant (My.; Si. 84. ಪರದ, ಹರದ G.).

ವ್ಯಾಪಾರಿಗ vyāpāriga. = ವ್ಯಾಪಾರಿ No. 2. (ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಿಕ G.).

ವ್ಯಾಪಿ vi-āpi. *reaching through, pervading, extending over or to, overspreading, covering.* 2, all-pervading, diffusive; invariably inherent or concomitant. 3, = ಯೋಗಪಟ, q. v.

ವ್ಯಾಪಿತ vi-āpita. = ವ್ಯಾಪ್ತ. (Bp. 2, 6; 33, 7).

ವ್ಯಾಪಿನಿ vyāpini. feminine of ವ್ಯಾಪಿ (Cpr. 2, 66).

ವ್ಯಾಪಿಸು vi-āpisu. = ವೇಪಿಸು. to reach through, to spread through, to go everywhere, to overspread, to pervade, to permeate, to cover, to fill, to occupy (Bp. 19, 38; 44, 34; J. 1, 4; 18, 1; Si. 50. 76; B. 4, 202; My.).

ವ್ಯಾಪೃತ vi-āpṛita. occupied or engaged in. see ಕುಟುಮ್ಬ-.

ವ್ಯಾಪೃತಿ vi-āpṛiti. occupation, engagement (Cpr. 4, 28; 8, 1; 9, 6).

ವ್ಯಾಪ್ತ vi-āpta. *spread through, pervaded, pervading, extended, thoroughly occupied or penetrated by; filled up, full*; overspread, covered over; invariably attended or accompanied; etc.

ವ್ಯಾಪ್ತಿ vi-āpti. the act or state of pervading, pervasion, permeation, presence throughout the extension of. 2, universality; fulness (J. 2, 55). 3, obtaining, gaining, acquiring. 4, occupation, work (ಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ Nn. 117; My.).

ವ್ಯಾಪ್ಯ vi-āpya. permeable, penetrable. 2, that which may be the site or locality of an invariably concomitant cause or characteristic. 3, that is to be comprehended. 4, *the medicinal plant Costus speciosus or arabicus.*

ವ್ಯಾಮ vyāma. *a fathom or the space between the tips of the fingers of either hand when the arms are extended* (ಅಳತೆ, ಪ್ರಮಾಣ Nn. 129). 2, one hundred (ಶತ, ನೂಱು 129). 3, sickliness (ಸರೋಗ, ಲೇಸಹ ರೋಗ 129).

ವ್ಯಾಮೋಹ vi-āmōha. bewilderment. 2, excessive love or affection (Bp. 24, 24; Prll. 3, 12; My.; see ದುರ್-).

ವ್ಯಾಯತ vi-āyata. drawn asunder, separated; drawn out, extended, *long, tall*; hard, firm; mighty, powerful, strong, intense, much.

ವ್ಯಾಯಾಮ vi-āyāma. drawing or stretching out; athletic exercise; exercise of the body in general (My.; B. 4, 122. 124; B. 5, 189); fatigue, labour; a fathom.

ವ್ಯಾಲ vyāla. = ಬಿಯಳ, ಬ್ಯಾಲ, ವ್ಯಾಡ. *a snake* (ಉರಗ, ಸರ್ಪ Nn. 74; ಪನ್ನಗ Mr. 486). 2, *a carnivorous animal, a beast of prey* (ಕೊಳ್ಳಿಗ, ಕೊಲುವ ಮೃಗ 74; ಕೊಳ್ಳೃಗ 486). 3, *wicked, villainous, bad*; cruel, fierce, vicious; *a villain, a cheat, a rogue* (ದುರ್ಜನನು 74); a cruel man (ಅತೀವಹಿಂಸಕರ, ನಾನಾಹಿಂಸೆಗಳ ಮಾಡುವವನು 74); a terrible man (ಭಯಕಾಱ 74; ಉರ್ವ ಭಯಕಾರ 486). 4, *a vicious elephant* (ಮದೇಭ, ಸೊಕ್ಕಿದಾನೆ 74; ಇಭ 486). 5, the Ceylon leadwort (ಚಿತ್ರಮೂಲ, etc. Mr. 128).

ವ್ಯಾಲಗನ್ಧಿ vyāla-gandhi. the ichneumon plant (ನಾಂಗುಲಿಕ Mr. 133, one MS. ವ್ಯಾಲನನ್ದಿ).

ವ್ಯಾಲಗ್ರಾಹಿ vyāla-grāhi. *a snake-catcher.*

ವ್ಯಾಲಪತಿ vyāla-pati. a big snake (in ದುರ್ವ್ಯಾಲಪತಿ, J. 24, 20).

ವ್ಯಾಲಶಾಯಿ vyāla-śāyi. Viṣṇu (My.).

ವ್ಯಾಲಾಯುಧ vyāla-āyudha. = ವ್ಯಾಡಾಯುಧ. *a sort of perfume.*

ವ್ಯಾಲಾರಿ vyāla-ari. Garuḍa (Mr. 21).

ವ್ಯಾಲಿ vyāli. the plant Bonvolvulus argenteus (ಕೋಟೆರಪುಷ್ಪಿ, ಎಮ್ಮೆವಳ್ಳಿ Mr. 148).

ವ್ಯಾಲಿಕ vyālika. (= ವ್ಯಲೀಕ). cheating, deceit, falsehood (ವಿಪ್ರಕಾರಣ, ವಂಚನ, ಆಱುಗೊಳುಹಂ Mr. 439).

ವ್ಯಾಲೋಲ vi-ālōla. rolling about, shaking, waving (Ch. v. 202).

ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ vyāvahārika. (fr. ವ್ಯವಹಾರ). relating to business or practice or action, practical, active; belonging to judicial procedure, judicial, legal; customary, usual; use (My.; Si. 48).

ವ್ಯಾವೃತ್ತ vi-āvṛitta. separated; excluded; freed from; *turned back, turned round, revolved* (ಮರಳಿದುದು Nr.); encompassed, surrounded; fenced.

ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ vi-āvṛitti. separation from, selection. 2, exception, exclusion, rejection, removal. 3, turning away. 4, rolling

round; repetition. see ಕಾವ್ಯಮಲ-, ಪದವರ್ಣ-. [5, a figure of speech. Kr. 3, 4. 20].

ವ್ಯಾಸ vi-āsa. = ಬಿಯಸ. throwing in different directions; distribution or separation into parts; severing; *severality, distinction, detail.* 2, diffusing, extending, spreading (ಬಿತ್ತರ, ವಿಸ್ತರ, ಪ್ರಪಂಚ, ಹಿರಿದು ಮಾಡುವುದು Mr. 447); *diffusion, extension, width, breadth*; the diameter of a circle (B. 4, 65; My.). 3, disposing in order, arranging; an arranger; *Vyāsa, the son of Parāśara and Satyavati,* who is regarded as the original arranger of the vēdas and founder of the vēdānta philosophy (ಕೃಷ್ಣ Mr. 519; ವೈಶಮ್ಪಾಯನ, ಸತ್ಯವತಿಜ, ಪರಾಶರ Mr. 257). see Bp. 54, 64; 57, 72.

ವ್ಯಾಸಪೀಠ vyāsa-pīṭha. a kind of stool on which the book is placed in reading (My.).

ವ್ಯಾಸಂಗ vi-āsaṅga. = ಬಿಯಸಂಗ. excessive attachment, close adherence, devotion or addiction to; assiduous application to, diligent study of. see ವಿದ್ಯಾ-.

ವ್ಯಾಸಹಸ್ತ vyāsa-hasta. = ಬಿಯಸಹಸ್ತ. Vyāsa's hand cut off by Nandi, and its image (Bp. 54, 49; 57, 24; 58, 53). see ನನ್ದಿ ಕಮ್ಬ.

ವ್ಯಾಸೇಶ vyāsa-īśa. N. of a liṅga (Bp. 54, 64).

ವ್ಯಾಹರಣ vi-āharaṇa. *uttering, pronouncing, etc.*

ವ್ಯಾಹಾರ vi-āhāra. *uttering, pronouncing; utterance, speech, voice;* a word; a humorous speech, a facetious allusion.

ವ್ಯಾಹೃತಿ vi-āhṛiti. utterance, etc. 2, a mystical word pronounced after ōṁ (bhūr, bhuvaḥ and svar being the three great vyāhṛitis).

ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮ vi-utkrama. going out of the right course; transgression; inverted order, reverse or irregular arrangement, disorder, confusion, contrariety.

ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮಣ vi-utkramaṇa. = ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮ. (Kāvy. III, 3, B, 16).

ವ್ಯುತ್ಥಾನ vi-utthāna. rising up against, *opposition, doing anything prohibited; obstruction, hindering; following one's own inclination, independent action;* the completion of a religious act or vow.

ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ vi-utpatti. = ವಿತ್ಪತ್ತಿ. production, origin; derivation (of words from roots, etc.), etymology (My.). 2, conversancy with or proficiency in (literature or science); scholarship, learning. see ಶಾಸ್ತ್ರ-.

ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ vi-utpanna. = ವಿತ್ಪನ್ನ. produced; derived (from a root, etc.); formed (as a derivative word); completed, perfected, accomplished. 2, *quite conversant with or proficient in* (literature, etc.); learned.

ವ್ಯುತ್ಪಾದಕ vi-utpādaka. producing, productive; deriving or tracing (words, My.).

ವ್ಯುತ್ಪಾದನ vi-utpādana. tracing (words) back to a root or theme (My.).

ವ್ಯುತ್ಪಾದಿಸು vi-utpādisu. to derive from a root, to trace back to a root (My.).

ವ್ಯುದಾಸ vi-udāsa. throwing or scattering in different directions, throwing or laying away or aside; rejection, exclusion; prohibition; disregard for. see ಕ್ಷಿತಿವ್ಯುದಾಸ s. ಹಗ.

ವ್ಯುಷ್ಟ vi-uṣṭa. *dawn, day-break.*

ವ್ಯುಷ್ಟಿ vi-uṣṭi. dawn. 2, *increase, prosperity.* 3, *product, fruit, consequence.*

ವ್ಯೂಢ vi-ūḍha. *expanded, wide, broad, large; arrayed, arranged.*

ವ್ಯೂಢಕಂಕಟ vyūḍha-kaṅkaṭa. *accoutred, mailed, armed.*

ವ್ಯೂತಿ vi-ūti. *weaving,* sewing.

ವ್ಯೂಹ vi-ūha. = ಬಿಂಹ, ಬಿಹ್ವ q. v. *a mass, a multitude, a flock* (ಓಘ, ಸಮೂಹ Nn. 108); an army (ಸೈನ್ಯ, ಸೇನೆ 108). 2, orderly arrangement, disposition, array; *military array* (ರಚನೆ 108; ಪಡಯೊಡ್ಡು Mr. 468; see ಒಡ್ಡು).

ವ್ಯೂಹಪಾರ್ಷ್ಣಿ vyūha-pārṣṇi. *the rear of an army.*

ವ್ಯೋಕಾರ vyō-kāra. = ಬೋಗಾಜಿ. *a blacksmith.* 2, a coppersmith; one who makes and sells brass and copper-vessels (ಲೋಹಕಾರ, ಬೋಗಾಜಿ Hlā.; see Mr. s. ಲೋಹಕಾರಕ).

ವ್ಯೋಮ vyōma. (ವೇಮ). N. (Bp. 46, 76. 77). — ವ್ಯೋಮನಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 46, 68). — ವ್ಯೋಮನಾರಾಧ್ಯ. -ಆರಾಧ್ಯ. N. (Bp. 46, 41. 45. 81). — ವ್ಯೋಮನಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 46, 67). — ವ್ಯೋಮಪ್ರಭು. N. (Bp. 46, 75. 76). — ವ್ಯೋಮವಿಭು. N. (Bp. 46, 5). — ವ್ಯೋಮಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 46. 76).

ವ್ಯೋಮ vyōma. *the sky, the ether, the atmosphere.* 2, the zero (see ಕೃತಯುಗ).

ವ್ಯೋಮಕಚಾಭಿರಾಮ vyōma-kaca-abhirāma. Śiva (Śsv. 5, 25).

ವ್ಯೋಮಕೇಶ vyōma-kēśa. *Śiva.*

ವ್ಯೋಮಗಂಗೆ vyōma-gaṅge. the heavenly Ganges (My.).

ವ್ಯೋಮನದಿ vyōma-nadi. = ವ್ಯೋಮಗಂಗೆ. (Bp. 24, 74).

ವ್ಯೋಮಯಾನ vyōma-yāna. *a celestial car, a chariot of the gods* (ನಡೆಮಾಡ, ಪಾಟು Śm. 10).

ವ್ಯೋಷ vi-ōṣa. *the aggregate of three spices: black pepper, long pepper, and dry ginger.*

ವ್ರಜ vraja. = ಬ್ರಜ. going, wandering, roaming; *a road.* 2, *a flock, a herd, a multitude.* 3, *a station of cowherds, a cowpen, a cattle-shed.* see ಪಶು-.

ವ್ರಜ್ಯೆ vrajye. *travelling or wandering about* (in quest of alms, etc.). 2, *march, attack, invasion.* see ಅನು-, ಪರಿ-.

ವ್ರಣ vraṇa. = ಬ್ರಣ, ರಣ 2, ಜಣ. *a wound, a sore, an ulcer, a boil, a bruise, a tumor* (ಅರುಸ್, ಪುಣ್ಣು Mr. 398). see ನಾಡೀ-. ನೊಣ ಕೂತರೆ ವ್ರಣ ಹೊರ್ತು ಹೆಣ ಜೀವಿಸೀತೇ? (Prv.).

ವ್ರಣಕಾರಿ vraṇa-kāri. *causing wounds,* etc.

ವ್ರಣವೈದ್ಯ vraṇa-vaidya. = ರಣವೈದ್ಯ s. ರಣ 2. a doctor for curing sores, etc. (My.); the science of curing sores, etc. (My.).

ವ್ರಣಾಶನ vraṇa-aśana. a tick (ಉಣ್ಣೆ Mr. 166).

ವ್ರಣಿ vraṇi. N. of a plant (ತೇರಣ Mr. 117).

ವ್ರತ vrata. = ಬತ, ಬ್ರತ. rite, observance, practice, work (see ಮಧು-); 2, any religious act or obligation enjoined by the gods. 3, sacrifice. 4, *a self-chosen or voluntary act of religious merit* (fasting, continence, etc.), *any selfimposed relgious observance or obligaticn to hold it, vowed observance, a vow made to do or bear.* ನೇತ್ರವಿದ್ದರೆ ವ್ರತ, ಹೋದುವಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ (Prv.).

ವ್ರತತಿ vratati. *expansion, spreading,* 2, *a climbing plant.*

ವ್ರತಭಂಗ vrata-bhaṅga. the breach of a vow (My.).

ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟ vrata-bhraṣṭa. fallen or deviated from one's vow (Bp. 57, 76; 60, 27).

ವ್ರತಸಮಾವರ್ತನೆ vrata-samāvartane. = ಸಮಾವರ್ತನೆ. (My.).

ವ್ರತಸ್ಥ vrata-stha. a man that is under the obligation of a religious vow (My.; Si. 250).

ವ್ರತಹೀನ vrata-hīna. a man who neglects his vowed observance; bad penance (ಕುತಪ, ಕೆಟ್ಟ ತಪಸ್ಸು Nn. 107).

ವ್ರತಾಚರಣ vrata-ācaraṇa. = ವ್ರತಾಚಾರ. see ನೋನ್.

ವ್ರತಾಚಾರ vrata-ācāra. *the act of observing a vow or religious obligation.*

ವ್ರತಾದಾನ vrata-ādāna. *undertaking the obligations of a devotee.*

ವ್ರತಿ vrati. = ಬ್ರತಿ. observing a vow, practising any penance or religious observance: *an ascetic, a devotee* (ಕಿತ್ತಡಿ Kk. 76); *a man engaged in the performance of a sacrifice.*

ವ್ರತಿಪತಿ vrati-pati. an eminent ascetic (Cpr. 2, 65; 3, 70).

ವ್ರತೆ vrate. = ಬತೆ, ಬದೆ, ಬ್ರತೆ. a woman who keeps her vow (of loyalty to her husband, see ಪತಿ–).

ವ್ರಯ vraya. Tbh. of ವ್ಯಯ. spending, expenditure, expense, outlay (My.; Si. 393; Te.; see ದುರ್–, ಯಾಗ–).

ವ್ರಶ್ಚನ vraścana. who or what cuts; *a small chisel or saw, a fine file.*

ವ್ರಾಜ್ vrāj. wandering about. see ಪರಿ–.

ವ್ರಾಜಕ vrājaka. = ವ್ರಾಜ್. see ಪರಿ–.

ವ್ರಾತ vrāta. = ಬ್ರಾತ. *a multitude, a flock, an assemblage, a troop.* 2, manual or bodily labour (Bp. 39, 23; 47, 12).

ವ್ರಾತ್ಯ vrātya. *a man of one of the first three classes who has lost caste through non-observance of the saṁskāras, an outcaste* (ಸಂಸ್ಕಾರಂಗಳಿಲ್ಲದವನು Hlā.; ಸಂಸ್ಕಾರಹೀನ Mr. 253); a man of a particular inferior class (regarded as the descendant of a Śūdra father and Kṣatriya mother); a low or vile person; illiterate, ill-bred man (My.).

ವ್ರೀಡೆ vrīḍe. *shame, modesty, bashfulness.* 2, N. of a plant (ಜಕ್ಕುಲಿಗಾರೆ Mr. 134).

ವ್ರೀಹಿ vrīhi. *rice, paddy* (ನೆಲ್ಲು Hlā.; Nn. 86).

ವ್ರೀಹಿಭೇದ vrīhi-bhēda. a species of rice. 2, *the grain Panicum miliaceum.*

ವ್ರೈಹೇಯ vraihēya. = ಬ್ರೈಹೇಯ. *a field of rice.*

ಶ್

Ś

ಶ್ ś. the fifty-first letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); it does not occur in pure Kannaḍa (44-45), and appears as ಸ್ in tadbhavas (234. 235), or as ಚ್ (see ಚಕಡಾ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಚಕ್ಕೆ, ಚಳ್ಳೆ, ಚಿಕರಿ, ಚಿಕ್ಕ 2, ಚಿಪ್ಪು, ಚುಕ್ಕಿ; *cf.* also ಛಕ್ಕ).

ಶ śa. the letter ಶ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 5 (Mr. 349). 3, = ಶಯ, sleeping; see ಗಿರಿ–.

ಶಂಸ śaṁsa. hurting, injuring. see ನೃ–.

ಶಂಸನ śaṁsana. saying, telling; reciting, repeating, praising (My.).

ಶಂಸಿತ śaṁsita. said, told; praised (My.); desired; calumniated.

ಶಂಸೆ śaṁse. speech; praise, eulogium. 2, wish, desire. see ಪ್ರ–.

ಶಕ śaka. N. of a king, especially applied to Śālivāhana. 2, an era, an epoch (My.; B. 3, 23). 3, N. of a country and of a race of people.

ಶಕಟ śakaṭa. = ಚಕ್ಕಡಿ, etc. *a cart, a waggon* (ಬಣ್ಡಿ Nn. 10; ಅಕ್ಷ, ಬಣ್ಡಿ 37).

ಶಕಟಾಂಗ śakaṭa-aṅga. a part of a cart. see ಈಸು.

ಶಕಲ śakala. *a part, a portion, a piece, a fragment; a potsherd.* 2, *the skull* (ತಲೆಯ ಚಿಪ್ಪು Mr. 397). 3, *skin; bark;* the scale of a fish.

ಶಕಲಿ śakali. having scales: *a fish.*

ಶಕವರುಷ śaka-varuṣa. = ಶಕಾಬ್ದ. (Bp. 61, 92).

ಶಕಾಬ್ದ śaka-abda. a year of the śaka era (especially of that of Śālivāhana, My.).

ಶಕಾರ śa-kāra. the letter ಶ್ (Śmd. 11).

ಶಕುನ śakuna. = ಸಕುನ. *a bird.* 2, a prognostic, an omen, a prodigy (generally one that indicates good luck). ಶಕುನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವಶಕುನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿಯ ಗೋಣು ಮುಱಿದ ಹಾಗೆ. — ಶಕುನವಾಗುತ್ತದೆನ್ದು, ಬೆಳಗ ತನಕ ಕದ್ದರೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.). see ಉಱುಗ 2, ಒಕ್ಕು 4, ತಾಱ್ 2; Prv. s. ಶೂಲ.

ಶಕುನಿ śakuni. = ಸಕುನಿ. *a bird.* 2, *a kite, Falco cheela.* 3, a doll (ಪುತ್ರಿಕೆ) of omen (ಸನ್ದ ಸುರತವನುಸುರ್ವುವು ಅಯ್ದು ಶಕುನಿಗಳಕ್ಕು Mr. 204). 4, N. of the maternal uncle of the Kauravas (Bh. 1, 8, 11 seq.). 5, = ಶಕುನ್ತ No. 4 (My.).

ಶಕುನ್ತ śakunta. *a bird.* 2, *a particular kind of bird, probably the Indian vulture or perhaps a sort of falcon.* 3, a small kind of owl (ಪಿಂಗಲಿ, ಭಾಸ, ಹಾಲುವಕ್ಕಿ Mr. 174; see ಪಾಲ್ವಕ್ಕಿ). 4, N. of one of the astronomical periods (karaṇas).

ಶಕುನ್ತಲೆ śakuntale. N. of a daughter of the apsaras Mēnakā by Viśvāmitra, who was reared as his daughter by Kaṇva and became the mother of Bharata (My.).

ಶಕುಲ śakula. *a kind of fish* (ಚಿಕ್ಕ ಮೀನ್ Mr. 410). see ಸೀಗಡಿ.

ಶಕುಲಾಕ್ಷಕ śakula-akṣaka. *white bent-grass; Panicum dactylon* (= ಗಣ್ಡಾಲಿ).

ಶಕುಲಾದನಿ śakula-adani. *a medicinal plant* (= ಕಟು). 2, *the plant Commelina salicifolia.*

ಶಕುಲಾರ್ಭಕ śakula-arbhaka. *a sort of fish* (= ಗಡಕ).

ಶಕೃತ್ śakṛit. (= ಸಗಣ, etc.). *excrement, ordure, feces, dung, cow-dung* (ವಿಷ್ಠೆ Hlā.).

ಶಕೃತ್ಕರಿ śakṛit-kari. dung-making; *a calf.*

ಶಕ್ತ śakta. strong, mighty, powerful; *able, capable, competent;* clever, diligent, attentive, intent. ಭಕ್ತನಿಗೆ ಭುಕ್ತಿ, ಶಕ್ತನಿಗೆ ಕತ್ತಿ (Prv.). see ಅನು–, ಅ–; Cpr. 5, 118; Bp. 39, 12; 55, 2.

ಶಕ್ತಿ śakti. = ಸಕತಿ, ಸಕುತಿ. *strength, power; ability, capacity, capability, faculty;* regal power; a powerful man (ಬಲಾನ್ವಿತ, ಬಲಾಢ್ಯ Nn. 60). 2, the energy or active power of a deity per-

sonified as his wife, *e. g.* Pārvatī (ಗಿರಿಸುತೆ, ಪಾರ್ವತಿ 60; see ಆದಿ-); a woman (ಕಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ 60). 3, the power or signification of a word, the force or meaning of a term. 4, *a spear, a pike, a dart;* a sword (ಖಡ್ಗ, ಆಯುಧಭೇದ 60). 5, N. of a muni. 6, the female organ (as the counterpart of Śiva's phallus worshipped by the śāktas). ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದವನಾದರೂ ಯುಕ್ತಿಯಿದ್ದವನ ಕೆಳಗೆ (Prv.). — ಶಕ್ತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. power to be ruined or lost (Bp. 57, 3).

ಶಕ್ತಿಕ್ಷಯ śakti-kṣaya. diminution or loss of power. see ತುಟ್ಟಿಸು.

ಶಕ್ತಿತೆ śaktite. power, faculty. see ಅತಿ-.

ಶಕ್ತಿತ್ರಯ śakti-traya. the three constituents of regal power: prabhutva, mantra, and utsāha; or: king, minister, and energy (Cpr. 2, 8; Rsv. 5, 19 va.).

ಶಕ್ತಿಧರ śakti-dhara. a spearman, a lancer. 2, *Skanda.*

ಶಕ್ತಿಪಾಣಿ śakti-pāṇi. spear-handed, a spearman. 2, *Skanda.*

ಶಕ್ತಿಪೂಜೆ śakti-pūje. worship of the śakti No. 6 (as done by the śāktas, My.).

ಶಕ್ತಿಮಾನ śakti-māna. = ಶಕ್ತಿವನ್ತ. (Mhr.; B. 5, 210; Cb. 36).

ಶಕ್ತಿವನ್ತ śakti-vanta. strong, mighty; able, competent (Bp. 53, 20; My.).

ಶಕ್ತಿಹೀನ śakti-hīna. powerless, impotent (B. 5, 210; My.).

ಶಕ್ತಿಹೇತಿಕ śakti-hētika. *one who has a spear for a weapon, a soldier armed with a lance.*

ಶಕ್ನು śaknu. *speaking kindly or pleasingly.*

ಶಕ್ಯ śakya. able, possible, capable, practicable, able to be effected or done, easy to be accomplished; that may be conveyed or expressed (as sense or meaning by any particular word, etc.). ಶಕ್ಯವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲ (Prv.). see Śmd. 5. 231 Cm.; Bp. 39, 20; ಅ-.

ಶಕ್ಯಾರ್ಥ śakya-artha. admissible meaning, the meaning conveyed by a word (My.).

ಶಕ್ರ śakra. powerful, strong, mighty. 2, *Indra* (ಇನ್ದ್ರ Nn. 80; Mr. 517). 3, Viṣṇu (ಹರಿ, ನಾರಾಯಣ 80). 4, Yama (ಕಾಲ, ಯಮ 80). 5, white (ಶುಭ್ರ, ಬಿಳಿದು 80; ಸಿತ 517). 6, *the plant Wrightia antidysenterica R. Br.* 7, a kind of jasmine (ವಿಚಕಿಲ, ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ 80; ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ 517). 8, a kind of Euphorbia (ವಜ್ರ, ಕಳ್ಳಿಯ ಮರ 80, o. r. ವಜ್ರಿ; ಎಲೆಗಳ್ಳಿ 517). 9, an arbour, etc. (ಉಟಜ, ಪರ್ಣಶಾಲೆ 80). ತಕ್ರ ಶಕ್ರನಿಗೆ ಸಹಾ ದುರ್ಲಭ (Prv.)

ಶಕ್ರಕ್ರೀಡಾಚಲ śakra-krīḍā-acala. Indra's pleasure-mountain: *the mountain mēru.*

ಶಕ್ರಗೋಪ śakra-gōpa. the insect cochineal (= ಇನ್ದ್ರಗೋಪ). (V. 14, 16).

ಶಕ್ರಚಾಪ śakra-cāpa. the rainbow (ಇನ್ದ್ರಬಿಲ್ Śs.; Bp. 37, 25).

ಶಕ್ರಜಿತ್ śakra-jit. N. of the son of Rāvaṇa (My.).

ಶಕ್ರಜೇತಾರ śakra-jētāra. = ಶಕ್ರಜಿತ್ (My.).

ಶಕ್ರಧನುಸ್ śakra-dhanus. *the rainbow.*

ಶಕ್ರಪಾದಪ śakra-pādapa. *a sort of pine, Pinus deodara* Roxb.

ಶಕ್ರಪುಷ್ಪಿ śakra-puṣpi. *the plant Menispermum cordifolium* Willd. (= ಅಗ್ನಿ ಶಿಖೆ). 2, the plant Pentaptera arjuna (see ತರಿಗೊಟ್ಟು).

ಶಕ್ರಶರಾಸನ śakra-śarāsana. *the rainbow.*

ಶಕ್ರಸಾರಥಿ śakra-sārathi. the charioteer of Indra: *Mātali.*

ಶಕ್ರಸುತ śakra-suta. Arjuna (J. 14, 28).

ಶಕ್ರೇಭ śakra-ibha. Indra's male elephant (ಐರಾವತ Nn. 124).

ಶಕ್ಲ śakla. = ಶಕ್ನು. speaking kindly or pleasingly. (ಸವಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವವನು G.).

ಶಕ್ವರಿ śakvari. N. of a type of metres (Ch.; ಛನ್ದ, ಛನ್ದೋಭೇದ Nn. 58; ಛನ್ದಸ್ Mr. 362; ಛನ್ದ Mr. 520). 2, a cow (ಪಶು 58; 520). 3, the vēdānta (ವೇದ 58, one MS. ವೇದಾನ್ತ; ವೇದಾನ್ತ 520).

ಶಂಕತೆ śaṅkate. = ಶಂಕೆ. doubt, etc. see ನಿಃ-.

ಶಂಕರ śam-kara. = ಸಂಕರ 2. causing happiness, conferring good fortune. 2, *Śiva.* 3, N. (Bp. 54, 74). — ಶಂಕರದಾಸ. N. see ವೀರ-. — ಶಂಕರದಾಸಿ. N. (Bp. 23, 4. 7. 34. 41; see ಶರಣ-). — ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 38; 23, 1. 5. 25; 29, 30; 44, 46; 47, 35; 58, 4). — ಶಂಕರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 39).

ಶಂಕರಗಣ śaṅkara-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಶಂಕರತ್ವ śaṅkaratva. the state of being Śiva. see ಅ-.

ಶಂಕರಪ್ರಸಾದಿತ śaṅkara-prasādita. = ಸಂಕರಪಸಾಯಿತ. purified by Śiva, etc.; graciously presented by Śiva.

ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ śaṅkara-ācārya. N. of a teacher of the advaita vēdānta philosophy (My.).

ಶಂಕರಿ śaṅkari. Śiva's wife. 2, a kind of vessel (ಸರಕೆ, ದಾರೆ ಗಿಣ್ಣಲ್ Mr. 212, o. r. -ಗಿಣ್ಣೆಲ್).

ಶಂಕಾನಿವೃತ್ತಿ śaṅkā-nivṛtti. putting an end to doubt (My.).

ಶಂಕಾಪರಿಹಾರ śaṅkā-parihāra. dispelling doubt (My.).

ಶಂಕಿತ śaṅkita. doubted, apprehended, feared, suspected, distrusted; doubtful, uncertain; *alarmed, frightened, apprehensive, having scruples, fearful of;* distrustful, suspicious, suspecting (Bp. 52, 35).

ಶಂಕಿ śaṅki. doubting, suspecting, full of fear.

ಶಂಕಿನಿ śaṅkini. a woman that doubts, suspects or fears (Grj. 7, 11 va.).

ಶಂಕಿಸು śaṅkisu. to doubt, to be doubtful or uncertain, to hesitate; to fear, to be alarmed; to have a suspicion (Cpr. 3, 52; Bp. 25, 26; 43, 55; 56, 16; My.).

ಶಂಕು śaṅku. = ಸಂಕು 1, q. v. *a pin, a peg, a spike* (ಗೂಟ Mr. 200); *a stake, a post, a pale, a pillar.* 2, *a dart, a javelin.* 3, *the trunk of a lopped tree;* wood, dry wood (ಕಾಷ್ಠ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ Nn. 147). 4, the style or pin of a dial. 5, *the skate fish.* 6, a hole, etc. (ಛಿದ್ರ 147). 7, destruction, etc. (ಲಯ, ಕೆಡುವನ್ನಾದು 147). 8, crowdedness, etc. (ಸಂಕೀರ್ಣ, ಇಟ್ಟಿಡೆ 147). 9, a particular high number, ten billions. 10, the sine of altitude. 11, a surveyor's compass (My.). see ಗಿರ್ನಡಿ.

ಶಂಕುಮತ್ śaṅku-mat. *filled with spikes or stakes.*

ಶಂಕುಯನ್ತ್ರ śaṅku-yantra. a sun-dial (Mhr.; B. 4, 190).

ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ śaṅku-sthāpane. the erection of the first post of a house and its worship (My.). 2, exact determination of the points of the compass by means of ಶಂಕು No. 11 (My.).

ಶಂಕೆ śaṅke. ಶಂಕಾ. = ಸಂಕೆ 1. *doubt, uncertainty, hesitation, scruple, distrust, suspicion, misgiving, fear, alarm, apprehension* (ಬೆದಗು Ct. I, 9); one of the sañcāribhāvas (Kāvy. 4, 2, 16). 2, an objection started in disputation. 3, presumption. 4, hope.

ಶಂಖ śaṅkha. = ಸಂಕೆ 1, ಸಂಕು 2. *a shell, the conch-shell* (ಕಮ್ಬು Nn. 66). 2, *the temple or temporal bone;* the cheek-bone. 3, *a particular high number,* a hundred billions (ಸಂಖ್ಯಾತ, ಗಣನಾಭೇದ 66; see Mr. s. ಖರ್ವ). 4, *one of Kubēra's treasures* (ನಿಧಿ 66). 5, *a particular perfume.* 6, white (ಶ್ವೇತ, ಬಿಳಿದು 66). 7, a kind of military array (ವ್ಯೂಹ, ಬಿಹ್ವಭೇದ 66). ಶಂಖ ಹಿಡಿದರೂ ಮಂಕುತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಶಂಖ ಊದಿದವನಿಗೆ ಹೂಸಿನ ಪರವಿಯೇನು? — ಆಗೋ ಪೂಜೆ ಆಗಲಿ! ಊದೋ ಶಂಖ ಊದಿ ಬಿಡುವ! (Prvs.). — ಶಂಖಚಕ್ರದ

ಕೋಲು. a rod with the seal of a śaṅkha and cakra for marking the person or stamping cattle (My.). — ಶಂಖದ ಹುಟ (ಮುದ್ದ G.).
ಶಂಖದ್ರಾವಿ śaṅkha-drāvi. a kind of sorrel. see ಸಕ್ಕರೆನಿಪ್ಪೆ.
ಶಂಖಧರ śaṅkha-dhara. Kṛiṣṇa (My. 18).
ಶಂಖಧ್ವಾನ śaṅkha-dhvāna. the sound of a conch (My.). 2, the sound produced when beating one's own mouth with the palm of the hand from grief, etc. (My.).
ಶಂಖನಖ śaṅkha-nakha. *the shell of the Trochus perspectivus.*
ಶಂಖಪಾಲ śaṅkha-pāla. = ಸಂಕಪಾಲ. N. of a serpent (see ಎಣ್ಟು ಕುಲ and ಅಷ್ಟಫಣಿ).
ಶಂಖಪಾಷಾಣ śaṅkha-pāṣāṇa. white oxide of arsenic (My.).
ಶಂಖಪುಷ್ಪಬಳ್ಳಿ śaṅkha-puṣpa-baḷḷi. a climbing herb with large blue or white flowers, growing in hedges, Clitoria ternatea Lin. (St. & Pl.).
ಶಂಖಮುದ್ರೆ śaṅkha-mudre. the seal of a conch (My.).
ಶಂಖಲಿಖಿತರ್ śaṅkha-likhitar. the two purōhitas Śaṅkha and Likhita (J. 10, 45. 46; 11, 29. 30).
ಶಂಖವರ್ಮ śaṅkha-varma. N. (Kāvy. I, 2, 99).
ಶಂಖವಾದ್ಯ śaṅkha-vādya. the conch-shell used for blowing as a horn. 2, conch-music: beating the mouth with the palm of the hand from grief, etc. (My.).
ಶಂಖವೃತ್ತ śaṅkha-vṛitta. N. of a metre (Ch., o. r. ಶಂಖಾವೃತ್ತ).
ಶಂಖಾಸು śaṅkhāsu. N. of a plant (ಶುಮ್ಬೆ Mr. 150, o. r. ಶಮ್ಖಾಸು).
ಶಂಖಿ śaṅkhi. having a conch; possessing shells; Viṣṇu; a shell-blower; a worker in shells; the ocean.
ಶಂಖಿನಿ śaṅkhini. (fem. of ಶಂಖಿ). *the grass Andropogon aciculatus* Roxb.
ಶಚಿ śaci. = ಸಚಿ. *the wife of Indra.*
ಶಚಿದೇವಿ śaci-dēvi. = ಶಚಿ. (ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ಪುಲೋಮಜಾತೆ Nn. 28).
ಶಚಿವಲ್ಲಭ śaci-vallabha. = ಶಚೀಪತಿ. (ಇನ್ದ್ರ Nn. 47).
ಶಚೀಪತಿ śacī-pati. *Indra.*
ಶಚೀಪಾಲ śacī-pāla. Indra. (Mr. 41).
ಶಟ śaṭa. sour, acid, astringent.
ಶಟಿ śaṭi. *the plant Zedoary, Curcuma zedoaria* (C. amhaldi).
ಶಠ śaṭha. wicked, bad, perverse, dishonest, perfidious, deceitful (see ದನ್ತ-). 2, *a rogue, a knave.* 3, a fool, a blockhead. 4, roguery, perfidy, deceit (Bp. 40, 52). 5, N. (J. 7, 2; 12, 12. 50).
ಶಠತ್ವ śaṭhatva. wickedness, depravity, roguery, knavery (Sk.; My.). 2, stupidity, foolishness (My.).
ಶಠಾಗಮಿಕ śaṭha-āgamika. a man well versed in roguery or deceit (Bh. 1, 14, 29).
ಶಠಾರ್ಥ śaṭha-artha. the meaning of deceit. see ಟೊಣೆ 1.
ಶಠೆ śaṭhe. = ಸಟೆ 1. deceit, falsehood, lying (ಕುಕ್ಕುಟೆ, etc. Mr. 450; Bp. 51, 47). 2, a bullock-load (ಹೇಱು Mr. 350).
ಶಣ śaṇa. = ಸಣಬು. hemp, Cannabis sativa. 2, *a kind of hemp, Bengal San, Crotolaria juncea.*
ಶಣಗ śaṇaga. a bullock on which bundles are put or which carries loads (ಗಣ್ಟೆಕ್ಕುದು Mr. 350).
ಶಣಪುಷ್ಪಿಕೆ śaṇa-puṣpike. *Crotolaria of various species* (= ಘಣ್ಟಾರವೆ).
ಶಣಸೂತ್ರ śaṇa-sūtra. *hempen cord or string, pack-thread, cordage; the net made of hemp.*

ಶಣ್ಟ śaṇṭa. = ಶಾಟ No. 2, ಶೇಟಿ, ಸಣ್ಟ. a bristle, a stiff hair (Mhr. ಸಡ; *cf.* ಸಟೆ 2); the hair about the privities (My.; Mhr. ಶೇಣ್ಟ). ಕಣ್ಣು ಕರೆಯದ ನೆಣ್ಟ ಗಣ್ಡು ಕತ್ತೆಯ ಶಣ್ಟ (Dp. 54, 4). ಒನ್ದು ದಿನ ನೆಣ್ಟ, ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಬಣ್ಟ, ಮೂಱನೆಯ ದಿನ ಶಣ್ಟ (Prv.).
ಶಣ್ಡ śaṇḍa. = ಷಣ್ಡ, etc. a multitude. 2, an encampment (ನಿವೇಶ, ಶಿಬಿರ, ಪಾಳೆಯ Nr.).
ಶಣ್ಢ śaṇḍha. = ಷಣ್ಢ, etc. *a eunuch;* an impotent man. 2, bull at liberty.
ಶತ śata. *a hundred* (ನೂಱು Nr. 129). — ಶತವರುಷ. a hundred years (Bp. 32, 47). — ಶತಕನ್ಥೆ. a garment composed of a hundred patches (My.).
ಶತಕೋಟಿ śata-kōṭi. having a hundred edges: *a thunder-bolt.* 2, a hundred crores (Bp. 1, 65; Dp. 1, 2).
ಶತಕ್ರತು śata-kratu. having or honoured by a hundred sacrifices: Indra (My.).
ಶತಘ್ನಿ śata-ghni. slaying hundreds: a kind of weapon, a stone or cylindrical piece of wood studded with iron spikes. 2, a cannon (My.).
ಶತಚ್ಛಿದ್ರ śata-c-chidra. a hundred, *i. e.* many, holes or fragments (My.).
ಶತತಮ śata-tama. the hundredth (My.).
ಶತತಾರೆ śata-tāre. = ಶತಭಿಷಜ್. N. of a nakṣatra (My.).
ಶತದಲ śata-dala. a lotus (Ch. v. 154; Bp. 13, 30; 35, 13).
ಶತದಲಾಕರ śatadala-ākara. a collection or multitude of lotuses (Bp. 19, 61).
ಶತದಲಾಕ್ಷ śatadala-akṣa. Viṣṇu (Bp. 54, 46).
ಶತದಲಾಮ್ಬಕ śatadala-ambaka. = ಶತದಲಾಕ್ಷ. (Bp. 16, 26).
ಶತದಲಾಸನ śatadala-āsana. Brahmā (Bp. 16, 26).
ಶತದಲಾಸ್ಯೆ śatadala-āsye. a woman with lotus-like eyes (Bp. 40, 7).
ಶತದ್ರು śata-dru. = ಶಿತದ್ರು. flowing in a hundred branches: *the river Sutlej* in the Pañjāb.
ಶತದ್ರೋಹಿ śata-drōhi. one who has been guilty of a hundred acts of treason (My.).
ಶತಧಾಮ śata-dhāma. having a hundred forms: Viṣṇu (My.).
ಶತಧಾರ śata-dhāra. having a hundred edges: *a thunder-bolt.*
ಶತಧೃತಿ śata-dhṛiti. having a hundred sacrifices: Indra. 2, Brahmā (My.).
ಶತನಾಮೆ śata-nāme. = ಶತಪುಷ್ಪೆ, q. v. a kind of flower.
ಶತಪತ śatapata. (Tbh. of a ಶತಪದ್). = ಶತಪದ. (My.).
ಶತಪತ್ರ śata-patra. *a lotus* (ಅಮ್ಬುರುಹ, ತಾವರೆ Nn. 49; *cf.* ನೂಱಿತೆ). 2, a sort of jasmine, Jasminum auriculatum (ಮಾಗಧಿ, ಸೇವನ್ತಿಗೆ 49). 3, *a wood-pecker.* 4, *the Indian crane* (ಸಾರಸ Hlā.; ಸಾರಸ, ಸಾರಸಪಕ್ಷಿ 49). 5, Indra (ಶತಮಖ, ಇನ್ದ್ರ 49).
ಶತಪತ್ರಕ śata-patraka. *a wood-pecker* (ಬಡಿಗನ ಹಕ್ಕಿ G.).
ಶತಪತ್ರಲೋಚನ śatapatra-lōcana. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 13, 37).
ಶತಪತ್ರೋದ್ಭವ śatapatra-udbhava. Brahmā (Ch. v. 249).
ಶತಪಥ śata-patha. a hundred paths or lectures (adhyāyas).
ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ śatapatha-brāhmaṇa. the brāhmaṇa portion of the white yajurvēda, having one hundred adhyāyas (My.).
ಶತಪದ śata-pada. a hundred or more steps taken for exercise or pleasure: walking for either purpose (My.).
ಶತಪದಿ śata-padi. *a centipede.*

ಶತಪರ್ವ śata-parva. having a hundred knots or joints: *a bamboo.*

ಶತಪರ್ವಿಕೆ śata-parvike. *Dūrvā-grass, Panicum dactylon.* 2, *an aromatic water-plant* (= ವಚೆ; see Nr. s. ಕಟುಕೆ).

ಶತಪುಷ್ಪೆ śata-puṣpe. = ಸದಗುಪ್ಪೆ. *a sort of dill or fennel, Anethum sowa* Roxb. (ಶತನಾಮ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ Mr. 136, o. r. ಶತನಾಮಿ).

ಶತಪ್ರಾಸ śata-prāsa. *a kind of oleander, Nerium odorum* Ait.

ಶತಬಲಿ śata-bali. N. of a monkey-chief (J. 21, 9).

ಶತಭಿಷಜ್ śata-bhiṣaj. requiring a hundred physicians: N. of one of the nakṣatras containing one hundred stars (My.).

ಶತಭಿಷೆ śata-bhiṣe. = ಶತಭಿಷಜ್. (My.).

ಶತಭೀರು śata-bhīru. *a sort of jasmine, Jasminum sambac* Ait.

ಶತಮಖ śata-makha. having a hundred sacrifices: *Indra.* 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಶತಮಖಸುತ śatamakha-suta. Arjuna (Śsv. 4, 81).

ಶತಮನ್ಯು śata-manyu. *Indra.*

ಶತಮಾನ śata-māna. of the measure or amount of a hundred. 2, *a pala of silver* (ಹಲತೂಕ ಬೆಳ್ಳಿ Si. 495). 3, an āḍhaka. 4, a century (My.; B. 3, 23. 88). 5, a hundred-fold.

ಶತಮೂಲಿ śata-mūli. *a scandent thorny shrub, Asparagus racemosus* Willd. (ಬಹುಸುತೆ, ಅಭೀರು, etc., ಅಸಡಿ Nr.; ಸೇರು, ಅಸಡಿ Mr. 133, one MS. ಸೀರು).

ಶತಮೂಲಿಕೆ śata-mūlike. *the shrub Asparagus racemosus* Willd. (ಅಭೀರು, ಅಸಡಿ Hlā.).

ಶತರುದ್ರಿಯ śata-rudriya. N. of a hymn in praise of Rudra (My.).

ಶತರೂಪೆ śata-rūpe. N. of the daughter and wife of Brahmā (Bh. 3, 14, 34).

ಶತವೀರ್ಯೆ śata-vīrye. *white-flowering dūrvā* (see Nr. s. ಕಟುಕೆ).

ಶತವೇಧಿ śata-vēdhi. piercing a hundred: *a kind of dock or sorrel, Rumex vesicarius.*

ಶತಶತಚಣ್ಡಕರಭಾಭಾಂಗರೋಚಿ śata-śata-caṇḍakara-bhā-bhāaṅga-rōci. Śiva (Bp. 58, 67).

ಶತಶರಾಸನ śata-śarāsana. a N. of Śiva (Bp. 16, 26).

ಶತಹ್ರದೆ śata-hrade. *lightning.*

ಶತಾಂಗ śata-aṅga. *a car, a chariot, a carriage.*

ಶತಾನನ್ದ śata-ānanda. *Brahmā.*

ಶತಾಪರಾಧ śata-aparādha. a hundred, *i. e.* many, crimes (Śsv. 5, 19).

ಶತಾಯು śata-āyu. (Sk. ಶತಾಯುಸ್). a person a hundred years old (My.).

ಶತಾವರಿ śata-avari. *the shrub Asparagus racemosus* Willd.

ಶತೃ śattṛi. (ಶತೃ). a technical term for the kṛit affix *at* used in forming present participles.

ಶತೃಙನ್ತ śattṛi-ṅ-anta. a term with final *at* (Śmd. 99. 100).

ಶತ್ರು śatru. *an enemy, a foe, an adversary.* 2, *an antagonist, a political rival or hostile neighbouring king.*

ಶತ್ರುಘ್ನ śatru-ghna. N. of one of Rāmacandra's brothers (J. 18, 2. 55. 56).

ಶತ್ರುತ್ವ śatrutva. hostility, enmity (My.).

ಶತ್ರುಭಾವ śatru-bhāva. = ಶತ್ರುತ್ವ. (My.).

ಶತ್ರುವರ್ಗ śatru-varga. = ಅರಿವರ್ಗ, q. v. a troop of enemies (My.).

ಶನಿ śani. = ಸಣಿ, ಸನಿ 2. *the planet Saturn or the regent of it* (of ominous influence). 2, a wicked person, an adversary (My.; Mhr.). ಶನಿ ಕಾಡಿತೆನ್ದು, ಹನಿಗೆ ನಿತ್ತರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ಶನೀ ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಸುಖವುಣ್ಟೇ? — ದಿನ ದಿನ ಶನಿ ಕಾಡಿದರೆ ಬಾಟೋಲು ಯಾವಾಗ? — ಪಂಚಮದ ಶನಿ ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣಿಸ್ಯಾನು (Prvs.).

ಶನಿಗ್ರಹ śani-graha. the planet Saturn (My.).

ಶನಿಬಾಧೆ śani-bādhe. the ominous influence of Saturn (My.).

ಶನಿವಾರ śani-vāra. = ಸಣಿವಾರ. Saturn's day, saturday (My.; B. 1, 7). ಎಣ್ಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಶನಿವಾರ (Prv.).

ಶನಿವೇದೆ śani-vēde. = ಶನಿಬಾಧೆ. (My.).

ಶನೀಶ್ವರ śani-īśvara. the regent of the planet Saturn, Śani. ಗೋಪಾಲಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶನೀಶ್ವರ ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ. — ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶನೀಶ್ವರ ಬಿಡದು. — ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದ ಕುಕ್ಕೆಗೆ ಶನೀಶ್ವರ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಶನೈಶ್ಚರ śanaiś-cara. slow-going: *the planet Saturn.*

ಶನೈಸ್ śanais. *slowly, tardily; by degrees, little by little.*

ಶನ್ತ śanta. = ಶನ್ತನು. (C. Bp. 54, 6). 2, = ಶಾನ್ತ, ಸನ್ತ 2. calmed, etc.

ಶನ್ತನು śantanu. N. of the younger brother of Dēvāpi. 2, = ಶಾನ್ತನು, the great grandfather of Pāṇḍu and father of Bhīṣma (Bh. 1, 2, 20. 31; My.).

ಶಪಥ śapatha. = ಸಪತ. *an imprecation, a curse.* 2, *an oath, administering an oath, swearing, asseveration by oath or ordeal.* see ಸೂರುಳ್ 2. — ಶಪಥವಾನ್. -ಅನ್. to receive a curse: to be cursed (Bp. 27, 64). — ಶಪಥವಾಳ್. -ಅಳ್. = ಶಪಥವಾನ್. (Bp. 49, 28).

ಶಪನ śapana. *imprecating, cursing, a curse.* 2, an oath.

ಶಪಿಸು śapisu. to utter a curse (Bp. 61, 8); to curse; to abuse (ಒಬ್ಬನನ್ನು, My.).

ಶಪಿಸುವಿಕೆ śapisuvike. cursing. ಕತಿಗೊಣ್ಡು ಶಪಿಸುವಿಕೆ (ಆಕ್ರೋಶನ, etc., ಬೊಯಿಲು Si. 387).

ಶಪ್ತಕ śaptaka. cursed; sworn. see ಸಂ-.

ಶಪ್ಪ śappa. = ಸಪ್ಪ. the hair round the privities.

ಶಫ śapha. *a hoof.*

ಶಫರ śaphara. *a kind of carp; a kind of small glittering fish, Cyprinus sophore* Ham.

ಶಫರಿ śaphari. *the female śaphara* (see Mr. s. ಪ್ರೋಷ್ಠಿ).

ಶಬ śaba. = ಶವ, ಶ್ರವ 4, ಸಬ 1, ಸಪ 2. a dead body, a corpse (ಮೃತ, ಸಾವು Nn. 64; ಸಾವು Mr. 521; Bp. 32, 13; 46, 35; 47, 7). 2, cloth, clothes (ನಿವಸನ, ವಸ್ತ್ರ 64; ಶುಕ 521). 3, all sorts of beasts (ನಾನಾಮೃಗಂಗಳ್ 64; ಅಖಿಲಮೃಗ 521).

ಶಬಗಸ್ತು śabagastu. = ಸರಗಸ್ತು. nocturnal procession, especially of a marriage (My.; H. ಶಬ್ಗಷ್ತ್).

ಶಬರ śabara. (= ಶಮ್ಬರ). *N. of a wild mountaineer tribe; a Śabara* (ಲುಬ್ಧಕ, ಕಿರಾತ Nn. 59; ಬೇಡ, ಬಿಯದ, ಬಿಲ್ಲ Śm. 32). 2, a sort of deer (ಮೃಗ, ಮೃಗಭೇದ 59). 3, Śiva (ಶಿವ, ಹರ 59). 4, the soul (ಜೀವನು 59). 5, N. of a demon (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 59). 6, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 59). 7, frost, dew, etc. (ತುಹಿನ, ಹಿಮ 59). 8, a cloud (ಅಭ್ರ, ಮೇಘ 59). 9, variegated colour (ಶಬಲಿತ, ಶಬಲವರ್ಣ 59).

ಶಬರಚರ್ಮಾವೃತ śabara-carma-āvṛita. Śiva (Bp. 44, 2).

ಶಬರಲೀಲೆ śabara-līle. Śiva's sport in the form of a Śabara or huntsman (Śsv. 5, 59).

ಶಬರಶಂಕರ śabara-śaṅkara. Śiva in the form of a Śabara (Śsv. 4, 46 va.).

ಶಬರಶಂಕರವಿಲಾಸ śabaraśaṅkara-vilāsa. Śabaraśaṅkara's sport: N. of a K. poem by Ṣaḍakṣaridēva.

ಶಬರಸಮೂಹ śabara-samūha. a multitude of Śabaras (ಬೇಡು Śm. 95).

ಶಬರಾಲಯ śabara-ālaya. *the abode of Śabaras.*

ಶಬರಿ śabari. a Śabara-woman (J. 10, 3). 2, N. (18, 5).

ಶಬರೇನ್ದ್ರ śabara-indra. = ಶಬರೇಶ್ವರ. (Śsv. 4, 86).

ಶಬರೇಶ śabara-īśa. = ಶಬರೇಶ್ವರ. (Śsv. 4, 24).

ಶಬರೇಶ್ವರ śabara-īśvara. chief of the Śabaras: Śiva (Bp. 44, 1).

ಶಬಲ śabala. *variegated, brindled, speckled* (ಹಲವು ವರ್ಣ Mr. 444); a variegated colour (ಸಾರಂಗ 444).

ಶಬಲವರ್ಣ śabala-varṇa. a variegated colour (ಸಾರಂಗ Nn. 34).

ಶಬಲಿ śabali. *a spotted cow;* the kāmadhēnu.

ಶಬಲಿತ śabalita. = ಶಬಲ. (ಶಬರ, ಶಬಲವರ್ಣ Nn. 59; Cpr. 1, 141; 5, 92; Abh. P. 12, 2 va.).

ಶಬ್ದ śabda. = ಸದ್ದ, ಸದ್ದು, ಸಬುದ. *sound, noise; a sound* (ಧ್ವನಿ Śmd. 46 Cm.). 2, *a word, a significant word* (ಸಮಾಖ್ಯ Nn. 166; ಸಮಾಖ್ಯಾನ 115); a declinable word. 3, grammar. ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬದ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). see Śmd. 7. 23. 24. 39. 40; Kāvy. II, 1, 7; II, 2, B, 1. 2.

ಶಬ್ದಖಣ್ಡ śabda-khaṇḍa. a chapter on words (My.).

ಶಬ್ದಖಣ್ಡನ śabda-khaṇḍana. refutation of words, verbal criticism (Grj. 2, 106 va.).

ಶಬ್ದಗ್ರಹ śabda-graha. receiving or catching sound: *the air.*

ಶಬ್ದಗ್ರಾಮ śabda-grāma. *the compass or range of sound.*

ಶಬ್ದಚೋರ śabda-cōra. a plagiarist (My.).

ಶಬ್ದಜ್ಞ śabda-jña. a philologist, a grammarian (Śmd. 98; ಶಾಬ್ದಿಕ 136. 397 Cm.). 2, one skilled in sounds: a time-keeper in musical performances (ತಾಳಧರ Mr. 378).

ಶಬ್ದದೋಷ śabda-dōṣa. verbal fault (in literary composition, My.).

ಶಬ್ದದ್ರವ್ಯ śabda-dravya. the substance called sound (Śmd. 7).

ಶಬ್ದನ śabdana. *marking a sound or noise, uttering sounds;* sounding, sonorous; a sound, a noise.

ಶಬ್ದನಿರೂಪಣ śabda-nirūpaṇa. a word's definition or meaning (ಶಬ್ದಾರ್ಥ, ಅರ್ಥ Nn. 156).

ಶಬ್ದಪುಸ್ತಕ śabda-pustaka. a primer on nouns (My.).

ಶಬ್ದಭೇದಿ śabda-bhēdi. an arrow that pierces an object the sound of which only is heard (My.).

ಶಬ್ದಮಂಜರಿ śabda-mañjari. a flower-cluster of words: N. of a Saṁskṛit vocabulary (Nn. 3). 2, = ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಮಂಜರಿ. 3, N. of a Kannaḍa vocabulary by Tōṭada ārya (Śm. 1).

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ śabda-maṇi-darpaṇa. the jewel-mirror of grammar: N. of a Kannaḍa grammar by Kēśava (Śmd. 3).

ಶಬ್ದವರ್ತ śabda-varta. the function or use of a word (Grj. 10, 114; Sk. ಶಬ್ದವೃತ್ತಿ).

ಶಬ್ದವೇಧಿ śabda-vēdhi. an archer who can pierce an invisible object the sound of which only is heard (My.).

ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರ śabda-śāstra. a grammar (Śmd. 3).

ಶಬ್ದಶ್ಲೇಷ śabda-ślēṣa. = ಭಂಗಶ್ಲೇಷ, q. v. a kind of pun in rhetorical diction. (Kāvy. III, 3, B, 147 seq.). *cf.* ಅರ್ಥಶ್ಲೇಷ.

ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ śabda-saṅgraha. a collection of words; a vocabulary (ಪಲ್ಲವ, ಶಬ್ದಸಮೂಹ Nn. 130).

ಶಬ್ದಸಮೂಹ śabda-samūha. = ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ, q. v.

ಶಬ್ದಸಾಮರ್ಥ್ಯ śabda-sāmarthya. the sense or force of words (Śmd. 3).

ಶಬ್ದಸಿದ್ಧಿಸ್ಮರಣ śabda-siddhi-smaraṇa. rules on the complete use of words: N. of the first adhikaraṇa of the Kāvyāvalōka (Kāvy. I, 1a, 6).

ಶಬ್ದಸೌಷ್ಠವ śabda-sauṣṭhava. excellence of words (My.).

ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ śabda-smṛiti. = ಶಬ್ದಸಿದ್ಧಿಸ್ಮರಣ. (Kāvy. I, 1a, 6).

ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ śabda-anuśāsana. a title of Pāṇini's grammar. 2, N. of two other Saṁskṛita grammatical works. 3, N. of a grammar in Saṁskṛita treating on the Kannaḍa language; this grammar was completed by Bhaṭṭā-Kaḷanka in 1604 A. D. (Śmd. Cm. 66. 105. 106. 271. 281. 287. 300. 301).

ಶಬ್ದಾನ್ತ śabda-anta. the end of a word (Śmd. 363).

ಶಬ್ದಾನ್ತರ śabda-antara. another or different word; the interior of a word: a word (Kāvy. III, 3, B, 147).

ಶಬ್ದಾನ್ತರಕೂಟ śabdāntara-kūṭa. union or combination with other words (Kāvy. II, 1, 8-11).

ಶಬ್ದಾನ್ತರಸಂಸರ್ಗ śabdāntara-saṁsarga. = ಶಬ್ದಾನ್ತರಕೂಟ. (Kāvy. II, 1, 8-11).

ಶಬ್ದಾರ್ಥ śabda-artha. the sense or meaning of a word (ಅರ್ಥ, ಶಬ್ದನಿರೂಪಣ Nn.); that which is real or true (ಸತ್ Nn. 84).

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ śabda-alaṅkāra. verbal ornament: rhetorical use of words which is of four kinds: yamaka, anuprāsa, vicchitticitra, and vakrōkti [Kr. 2, 30]; (Kāvy. III, 2, B, 2 seq.).

ಶಬ್ದಾಲಂಕೃತಿ śabda-alaṅkriti. = ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ. (Kāvy. III, 2, B, 1).

ಶಬ್ದಾವಯವ śabda-avayava. the component parts of a term or of terms (Kāvy. III, 3, B, 147).

ಶಬ್ದಿತ śabdita. sounded, made to give out a sound (My.).

ಶಮ್ śam. *happiness, joy, welfare, prosperity, hail.*

ಶಮ śama. = ಶಮೆ. *quiet, tranquillity, rest, calm, peace.* 2, quietude, quietism, stillness of the mind, stoicism, restraint of the organs of sense, indifference to objects of sense, absence of passion. — ಶಮ ದಮ. quietism and self-command (Bp. 38, 5).

ಶಮತ್ವ śamatva. = ಶಮ. quietism: one of the sthāyibhāvas (Kāvy. IV, 2, 15. 49).

ಶಮಥ śamatha. *quiet, tranquillity, quietism,* absence of passion.

ಶಮನ śamana. = ಸವನ 3. appeasing, allaying, tranquilizing, soothing, quenching, removing. 2, tranquillity, calmness, indifference. 3, cessation, termination, end, destruction. 4, *killing* (animals for sacrifice), *immolation.* 5, *yama* (ಸವನ, ಯಮ Nn. 103; Bp. 41, 29).

ಶಮನಶಮನ śamana-śamana. Yama's destroyer: Śiva (Bp. 27, 27).

ಶಮನಸ್ವಸೃ śamana-svasṛi. *Yama's sister: the river Yamunā.*

ಶಮಲ śamala. *feculent matter, feces, ordure; impurity;* sin.

ಶಮಿ śami. ಶಮೀ. = ಜಮ್ಮಿ. *a legume, a pod* (ಶಿಮ್ಬೆ, ಧಾನ್ಯದ ತೊಗಟು Nr.). 2, *the tree Prosopis spicigera* Lin. (see ಬನ್ನಿ 2); — the tree Mimosa (or Acacia) suma Roxb. 3, the shrub Serratula anthelmintica. 4, = ಕರಿಜಾಲಿಮರ. (St. & Pl.). 5, calm, tranquil.

ಶಮಿತ śamita. *appeased, allayed, calmed, pacified,* calm, etc.; alleviated, cured; tempered, etc.

ಶಮಿಫಲಿನ śami-phalina. the fruit of the Śamī tree (ಸಂಗರ, ಬನ್ನಿಕಾಯಿ Nn. 19).

ಶಮಿಸು śamisu. to be appeased, to be allayed, to grow calm, to become quiet or tranquil; to cease; to appease, to pacify, to soothe, etc. (My.).

ಶಮೀಧಾನ್ಯ śamī-dhānya. pod-grain: *any pulse or grain growing in pods.*

ಶಮೀರ śamīra. *a small variety of Śamī tree* (also ಶಮೀರು).

ಶಮೆ śame. = ಶಮು. (My.). — ಶಮೆ ದಮೆ. = ಶಮ ದಮ. (Bp. 40, 10; My.).

ಶಮ್ಪಾಕ śam-pāka. = ಸಮ್ಪಾಕ. *the pudding-pipe tree, Cathartocarpus fistula* Pers. (Cassia fistula Lin.).

ಶಮ್ಪೆ śampe. *lightning.*

ಶಮ್ಬ śamba. *Indra's thunderbolt* (ತುರಾಷಾಟ್ತೀವ್ರಾಸ್ತ್ರ, ಇನ್ದ್ರನ ಆಯುಧವಹಸ್ತಾ ವಜ್ರ Nn. 119). 2, a ship (ಸುಛೈತ್ರ, ಹಡಗು 119).

ಶಮ್ಬಪಾಣಿ śamba-pāṇi Indra (V. 7, 58).

ಶಮ್ಬರ śambara. (= ಶಬರ), ಸಮ್ಬರ 1. *N. of a demon* (of drought) represented as an enemy of Indra. 2, N. of a daitya, the enemy af Kāma. 3, *a sort of deer* (ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ Nr.; ಎರಳೆ Mr. 163; Mhr. ಸಾಮ್ಬರ). 4, *water* (ನೀರ್ Nn. 27). 5, a cloud.

ಶಮ್ಬರಮಥನ śambara-mathana. Kāma (J. 26, 22).

ಶಮ್ಬರಸೂದನ śambara-sūdana. *Kāma.*

ಶಮ್ಬರಾರಿ śambara-ari. *Kāma.*

ಶಮ್ಬರಾಹಿತ śambara-ahita. Kāma (Bp. 5, 23).

ಶಮ್ಬರಾಹಿತಶಾಸನ śambarāhita-śāsana. Śiva (V. 7, 58).

ಶಮ್ಬರಿ śambari. *the plant Salvinia cucullata* Roxb.

ಶಮ್ಬಲ śambala. = ಸಮ್ಬಲ, ಸಮ್ಬಳ. *provender or provisions for a journey;* (pay, salary, ಸಮ್ಬಳ Hlā.).

ಶಮ್ಬವತಿ śamba-vati. the plant Marsilea quadrifolia Lin. (ಮೊಱಗು Mr. 120).

ಶಮ್ಬವಾಹಕ śamba-vāhaka. a cloud (ಮೇಘ Mr. 42).

ಶಮ್ಬಾಕೃತ śambā-krita. *twice ploughed* (ಇರ್ಬಾಱಟಿ Hlā.).

ಶಮ್ಬಾಸುಖಿನಿ śambā-sukhinī. N. of a plant (ಹೂಲಿ Mr. 122).

ಶಮ್ಬು śambu. = (ಕಮ್ಬು), ಶಮ್ಬುಕ. see s. ಸಿಮ್ಪಿ.

ಶಮ್ಬುಕ śambuka. = ಶಮ್ಬೂಕ. (ಗುಳ್ಳೆ Nn. 151). 2, N. of a rākṣasa (Rām. 3, 3 sum.; 3, 1).

ಶಮ್ಬೂಕ śambūka. *a bivalve shell, a cockle* (ಗುಳ್ಳೆ Mr. 412), a small conch-shell; a snail. 2, N. of a daitya.

ಶಮ್ಬೆ śambe. ಶಮ್ಬಾ. the second ploughing of a field.

ಶಮ್ಭಲಿ śambhali. = ಸಮ್ಭಲಿ, ಸಮ್ಭೊಳಿ. *a procuress, a bawd.*

ಶಮ್ಭು śam-bhu. = ಸಮ್ಭು. being for or causing happiness; a happy, prosperous man (ಕೌಶಲ, ಕುಶಲ Nn. 64). 2, Yudhiṣṭhira (ಧರ್ಮಜ, ಧರ್ಮಪುತ್ರ 64). 3, a Jaina sanctified teacher (ಅರ್ಹನು 64). 4, *Brahmā* (ಅಜ, ಬ್ರಹ್ಮ 64). 5, *Viṣṇu.* 6, *Śiva* (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ 64).

ಶಮ್ಭುದ್ವೀಪ śambhu-dvīpa. a resting place for Śiva (Bp. 2, 6).

ಶಮ್ಮಿಸು śammisu. = ಶಂಖಾಸು, q. v. N. of a plant.

ಶಮ್ಯೆ śamye. ಶಮ್ಯಾ. *the pin of a yoke;* a wooden stick or post; a staff. 2, a kind of cymbal.

ಶಯ saya. lying down, reposing, asleep. 2, sleep, sleeping. 3, a bed, a couch. 4, *a hand* (*cf.* ಕಯ್ 1, ಕೆಯ್ 1).

ಶಯನ śayana. lying, lying down, reclining; resting, reposing; sleeping. 2, *sleep.* 3, *a couch, a bed* (ಮಂಚ Mr. 202). 4, copulation. ಅಯನ ನೋಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ, ಶಯನ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಶಯನಗೃಹ śayana-griha. a dormitory (My.).

ಶಯನಸ್ಥಲ śayana-sthala. a couch, a bed (ತಲ್ಪ, ಹಾಸಿಕೆ Nn. 118; ಸಂಸ್ಥ, ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಲ, ಹಾಸಿಕೆ 162).

ಶಯನಸ್ಥಾನ śayana-sthāna. a sleeping-place, a place of repose; *a sleeping apartment* (ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆ Hlā.). see ಪಟಿಕ್ಕ.

ಶಯನಾಸನ śayana-āsana. a seat or place of repose (ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ Mr. 25).

ಶಯನಿಸು śayanisu. to lie down, to recline, to repose, to sleep (Bp. 12, 14; My.).

ಶಯನೀಯ śayanīya. to be lain on, fit or suitable for sleeping; *a couch, a bed.*

ಶಯಶವಿ śaya-śavi. a cradle (ಬಾಲಶಯ್ಯೆ, ತೊಟ್ಟಿಲ್ Mr. 203).

ಶಯಾನಕ śayānaka. reposing, sleeping. see ಪ್ರತಿಸೂಯರ್-, ಬಱಸೂಯರ್-. 2, the boa constrictor. 3, a chameleon.

ಶಯಾಲು śaya-ālu. *sleepy, slothful, sluggish.*

ಶಯಿತ śayita. reposed, *sleeping, asleep.*

ಶಯು śayu. *the boa constrictor* (ಹೆಬ್ಬಾವು Hlā.; ಅಜಗರ, etc., ಹಿರಿಯ ಹಾವು Mr. 400).

ಶಯ್ಯಾಗೃಹ śayyā-griha. a sleeping-apartment (ಸೆಜ್ಜೆವನೆ, ಪಕ್ಕೆವನೆ Ss.; Cpr. 2, 39 va.).

ಶಯ್ಯಾಗೃಹರಕ್ಷಕ śayyāgriha-rakṣaka. a guardian or superintendent of (a king's) sleeping-apartments (ಸೆಜ್ಜೆವಳ Ss.).

ಶಯ್ಯಾವಸಥ śayyā-avasatha. a sleeping-apartment (ಸಜ್ಜೆವನೆ Mr. 195).

ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಲ śayyā-sthala. = ಶಯನಸ್ಥಲ, q. v. a couch, a bed.

ಶಯ್ಯೆ śayye. ಶಯ್ಯಾ. = ಸಜ್ಜೆ, ಸೆಜ್ಜೆ. *a couch, a bed* (ಮಂಚ Mr. 202; ಪಟಿಕ್ಕ, ಸೆಜ್ಜೆ Kk. 30, Śm. 76; ಸೆಜ್ಜೆ Śm. 87). 2, sleeping, sleep (ಸುಪ್ತಿ, ನಿದ್ರೆ Nn. 55).

ಶರ śara. = ಸರ 5. injuring; hurt. see ಶಿ-. 2, *a sort of reed or grass, Saccharum sara* Roxb. (ತೃಣ, ಹುಲ್ಲು Nn. 35; ಮೊದೆ Mr. 109; ತೃಣ Mr. 509). 3, *an arrow* (ಬಾಣ, ಅಮ್ಬು Nn. 7; ಬಾಣ, ಅಮ್ಬು 35; ಬಾಣ 509). 4, the number 5 (Ch.; ಅಯ್ದು Mr. 347). 5, one of the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 6, the upper part or cream of slightly curdled milk, cream. 7, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 35; ಉದಕ Mr. 404; ವಾರಿ 509). 8, a lake (ಸರೋವರ, ಕೊಳನು 35; *cf.* ಸರ 6). 9, sound, noise (ನಿಸ್ವನ, ಧ್ವನಿ 35; *cf.* ಸರ 4).

ಶರಕೋಷ śara-koṣa. a quiver. see ಹೊದೆ 2.

ಶರಖಣ್ಡಿ śara-khaṇḍi. N. of a weapon (Bh. 9, 2, 43; *cf.* ಶರಮುಣ್ಡಿ).

ಶರಗತಿ śara-gati. an arrow's flight. see ಏಸಾಡು.

ಶರಚ್ಚನ್ದ್ರ śarad-candra. the autumnal moon (My.).

ಶರಜನ್ಮ śara-janma. *Skanda,* said to have been born in thicket of reeds.

ಶರಣ್ śaraṇ. = ಶರಣು. Tbh. of ಶರಣ 2. — ಶರಣೆನ್. -ಎನ್. to say "(somebody is my) refuge" (Bp. 1, 25. 26; 31, 7; 39, 51). — ಶರಣ್ಬುಗು. -ಪುಗು. to go for protection or refuge, to take refuge (Bp. 3, 14; Śśv. 4, 99 va.; J. 11, 33). ಶರಣ್ಬುಗೆ ಕಾಯಲ್ (Śind. 84 Mdb.).

ಶರಣ śaraṇa. 1. injuring, killing. see ಶಿ-.

ಶರಣ śaraṇa. 2. = ಶರಣ್, ಶರಣು, ಸರಣು. *a protector, a preserver, a defender.* 2, *protection, preservation, help, refuge.* 3, a refuge, an asylum. 4, *a house, an abode;* a lair. 5, a devotee, a liṅgavanta (My.). ಶರಣನ ಗುಣ ಮರಣದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು (Prv.). see Bp. 37, 27; 57, 32. — ಶರಣದೇವ. N. (Bp. 58, 6). — ಶರಣವ್ಪೊಗು. -ಪೊಗು. = ಶರಣ್ಬುಗು. (Bp. 23, 28; 26, 67; 56, 39). — ಶರಣಶಂಕರ ದಾಸಿ. N. (Bp. 53, 69).

ಶರಣಾಗತ śaraṇa-āgata. come for protection; a refugee, an appellant (Bp. 32, 46; 44, 35; J. 9, 34; B. 4, 219; My.).

ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣ śaraṇāgata-rakṣaṇa. affording protection or shelter to a refugee (My.).

ಶರಣಾಗತಿ śaraṇa-āgati. coming for protection or help (to a guru in order to be instructed, My.).

ಶರಣಾರ್ಥ śaraṇa-artha. a form of salutation: for the sake of your protection I am your refugee or most humble servant (Mhr.; Bp. 30, 8. 9).

ಶರಣಾರ್ಥಿ śaraṇa-arthi. a person who solicits protection or refuge (My.). 2, = ಶರಣಾರ್ಥ (Bp. 23, 30; 32, 14; 38, 19; 44, 35; My.).

ಶರಣಾರ್ಥಿಸು śaraṇa-arthisu. to solicit protection, help, etc. (Bp. 32, 14).

ಶರಣು śaraṇu. Tbh. of ಶರಣ 2 No. 2. 2, = ಶರಣಾರ್ಥ (My.). — ಶರಣು ಬೀಐು. = ಶರಣುಬುಗು. ಶರಣು ಬಿದ್ದವನಿಗೆ ಮರಣ ಉಣ್ಟೇ? (Prv.). see Prv. s. ಹರಸು. — ಶರಣುಬುಗು. -ಪುಗು. = ಶರಣ್ಬುಗು. (Bp. 3, 14). — ಶರಣುವುಗು. -ಪುಗು. = ಶರಣುಬುಗು. (Bp. 16, 4; 28, 11). — ಶರಣುವೊಗು. -ಪೊಗು. = ಶರಣುವುಗು. (Bp. 23, 17; 46, 36. 50; 50, 6). — ಶರಣು ಶರಣು. rep. (Bp. 41, 7).

ಶರಣ್ಯ śaraṇya. fit or good for refuge, to be protected or aided, needing protection, poor, helpless, miserable; a place of refuge; a house; protection, defence; a protector, one who affords refuge, etc. (My.). see Bp. 19, 72. 75. 77; 32, 63; 43, 7.

ಶರತ್ śarat. (ಶರತ). = ಷರತ್. a bet.

ಶರತ್ಕಾಲ śarad-kāla. the autumnal season (J. 25, 5).

ಶರದ್ śarad. *autumn, the season of autumn* (the season of two months succeeding the rains, fluctuating from August to November; ಇಷ and ಊರ್ಜ Mr. 70). 2, *a year.* ಶರದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿಜಯಮನ್ ಉಚಿತಂ (Śmd. 163).

ಶರದ śarada. = ಶರದ್, ಸರದ. (Rśv. 6, 1 va.).

ಶರದಮ್ಭೋಜಿನಿ śarad-ambhōjini. an autumnal lotus-pond (Rśv. 6, 10).

ಶರದಾಕಾಶ śarad-ākāśa. an autumnal (clear) sky (My.).

ಶರದಿಚನ್ದ್ರೋದ್ಗಮ śaradi-candra-udgama. moonrise in the season of autumn (Cpr. 4, 6).

ಶರದಿನ್ದು śarad-indu. the autumnal moon (Bp. 4, 28; 5, 27).

ಶರದೃತು śarad-ṛitu. the season of autumn (Rśv. 6, 10 va.).

ಶರದೆ śarade. *autumn, the season of autumn.*

ಶರದ್ದಿನ śarad-dina. an autumnal day (J. 25, 3).

ಶರಧರ śara-dhara. a cloud (Rśv, 1, 120).

ಶರಧಿ śara-dhi. the ocean (ಅಮ್ಬುಧಿ, ಸಮುದ್ರ Nn. 11; ಕಟಕ, ಸಮುದ್ರ Nn. 127, Mr. 523). 2, the number 4 (Ch.). 3, a river (ನದಿ, ಹೊಳೆ 11). 4, a forest (ಕಾನನ, ಅಡವಿ 11). 5, a quiver (ಬಾಣಗೇಹ, ಬತ್ತಳಿಕೆ 11; ತೂಣ, ಶರಾಶ್ರಯ, etc., ಹೊದೆ ಯೊತ್ತು, ಡೊಣೆ Mr. 295).

ಶರಧಿಶಯನ śaradhi-śayana. Viṣṇu (Mr. 17).

ಶರಧಿಸುತೆ śaradhi-sute. Lakṣmī (Mr. 18).

ಶರಧೃತ śara-dhṛita. containing the śara grass; full of arrows (J. 10, 5).

ಶರನಿಧಿ śara-nidhi. the ocean (ಕಡಲ್ Ct. II, 33; J. 2, 1).

ಶರನ್ಮೇಘ śarad-mēgha. an autumnal cloud (Rśv. 6, 4).

ಶರಪಂಜರ śara-pañjara. an arrow-cage: arrows showered on an enemy so as to encompass him as in a cage (My.). 2, a man in whose body many arrows have lodged (Abh. P. 13, 108).

ಶರಪುಂಖೆ śara-puṅkhe. the feathered end of an arrow. 2, a shrubby plant of a greyish hue, Indigofera argentea Lin. (My.).

ಶರಬನ್ಧ śara-bandha. = ಸರವನ್ದ. an arrow-tie.

ಶರಭ śarabha. *a fabulous animal with eight legs,* represented as stronger than a lion (ಎಣ್ಬಡಿ Ct. II, 23; ಕೇಸರಿದ್ವಿಷ Mr. 160). 2, an avatāra of Śiva (Bp. 54, 42; 57, 25); Vīrabhadra (ದಕ್ಷಾರಿ, ವೀರಭದ್ರ, etc. Mr. 15).

ಶರಭಪ್ರಾಸ śarabha-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಶರಮ śarama. shame (Mhr., H.). — ಶರಮುಪಟ್ಟಿಯಾಟ. = ರಾಮ ಪಟ್ಟಿಯಾಟ. (S. Mhr.).

ಶರಮಯ śara-maya. full of arrows, etc. (My.).

ಶರಮುಣ್ಡಿ śara-muṇḍi. a kind of weapon (ಮಿಣ್ಟೆ Mr. 296).

ಶರರುಹ śara-ruha. a lotus (Rśv. 9, 21).

ಶರವರ್ಷ śara-varṣa. a flight or shower of arrows (Śsv. 4, 51; J. 22, 8).

ಶರವಿಮೋಚನ śara-vimōcana. the act of throwing arrows. see ಇಸು 3.

ಶರವೃಷ್ಟಿ śara-vṛiṣṭi. = ಶರವರ್ಷ. (Śsv. 4, 41).

ಶರವೇದ śara-vēda. = ಧನುರ್ವೇದ. (J. 21, 44).

ಶರವೈರಿ śara-vairi. a kind of bird (ಚಕೂಟ Mr. 172; *cf.* ಶರಾರಿ).

ಶರವ್ಯ śaravya. *a butt or mark for arrows, an aim.*

ಶರಷಟ್ಪದಿ śara-ṣaṭpadi. N. of a metre (Ch.).

ಶರಸನ್ಧಾನ śara-sandhāna. fixing an arrow on a bow. see ತುಡು 1.

ಶರಾಗ್ನಿ śara-agni. fire created by arrows (J. 13, 13).

ಶರಾಭ್ಯಾಸ śara-abhyāsa. *practice with bow and arrow, archery.*

ಶರಾರತ್ śarārat. wickedness, outrage (My.; Br.; H.).

ಶರಾರಿ śara-ari. the bird Turdus ginginianus (ಸರಕೂಟವಕ್ಕಿ Hlā.; Sk. also ಶರಾಲಿ).

ಶರಾರು śarāru. *hurtful, mischievous.*

ಶರಾವ śarāva. = ಶ್ರಾವೆ. ಸರಾವ. *a shallow cup, a dish, a platter; a lid, a cover.*

ಶರಾವತಿ śarā-vati. full of reeds: *N. of a river.*

ಶರಾಶ್ರಯ śara-āśraya. a quiver (ಶರಧಿ, etc. Mr. 295).

ಶರಾಸನ śara-āsana. shooting arrows: *a bow.*

ಶರಿರ śarira. = ಶರೀರ. (ಶರೀರ Nn. 150).

ಶರೀರ śarīra. *the body* (J. 8, 33; B. 4, 133; 5, 177). 2, a covert term for pudendum virile or muliebre (Mhr.). see Nr. s. ಪುದ್ಗಲ; Nn. 31 s. ಪಾಲಿ 2.

ಶರೀರಗುಣ śarīra-guṇa. = ಶರೀರಪ್ರಕೃತಿ. constitution of the body. (My.).

ಶರೀರಜ śarīra-ja. produced by or in the body: a son. 2, sickness. 3, lust, passion. 4, Kāma. (R.).

ಶರೀರಜನ್ಯ śarīra-janya. produced by or in the body (My.).

ಶರೀರತ್ಯಾಗ śarīra-tyāga. suicide, [casting off the body].

ಶರೀರದಣ್ಡನೆ śarīra-daṇḍane. mortification of the body by austerities; corporal punishment (My.).

ಶರೀರಧರ್ಮ śarīra-dharma. the functions of the body; its nature or constitution (My.).

ಶರೀರಪ್ರಕೃತಿ śarīra-prakriti. constitution of the body (My.).

ಶರೀರಪ್ರಾಣಾರ್ಥ śarīra-prāṇa-artha. body, life, and property (Bp. 39, 15).

ಶರೀರಬನ್ಧಕ śarīra-bandhaka. personal pledge: a hostage. (R.).

ಶರೀರವ್ಯಾಕುಲತೆ śarīra-vyākulate. agitation of the body. see ಮಲ್ಲಟಿ.

ಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರ śarīra-saṁskāra. decoration or adorning the person (My.).

ಶರೀರಸಮ್ಬನ್ಧ śarīra-sambandha. bodily connection: relation by marriage, affinity; consanguinity (My.).

ಶರೀರಸಮ್ಬನ್ಧಿ śarīra-sambandhi. one who is related to by marriage or consanguinity (My.).

ಶರೀರಸುಖ śarīra-sukha. bodily or animal pleasure (My.).

ಶರೀರಸ್ಫುರಣ śarīra-sphuraṇa. quivering, throbbing, or agitation of the body. see ಉಲುಕು 1.

ಶರೀರಾಂಗಭೇದ śarīra-aṅga-bhēda. a particular limb or part of the body. see ಹಲಕು 2, ಹರಡು 3.

ಶರೀರಾನ್ತ śarīra-anta. death (My.).

ಶರೀರಾಭಿಮಾನ śarīra-abhimāna. body-love: taking great care of the body (from fear of disease or death, My.).

ಶರೀರಾವಸಾನ śarīra-avasāna. death (My.).

ಶರೀರಿ śarīri. having a body, embodied. 2, *an animal or sentient being; a man.* 3, the incorporate soul.

ಶರೀರೋಪಗೂಹನ śarīra-upagūhana. clasping or embracing the body. see ಮುದುಕು.

ಶರೆ śare. = ಸರಿ 6, ಸರೆ. an accumulation, a heap, a mass (ಒಟ್ಟಿಲ್ Mr. 350).

ಶರೌಘ śara-ōgha. a multitude of arrows (Śsv. 4, 131).

ಶರ್ಕರಾವತ್ śarkarā-vat. *full of stony particles, gritty, gravelly.*

ಶರ್ಕರಾವರ್ತ śarkarā-āvarta. a whirlwind abounding with small stones (J. 23, 46).

ಶರ್ಕರಿಲ śarkarila. *full of stony particles.*

ಶರ್ಕರೆ śarkare. = ಶರ್ಕರಾ, ಸಕ್ಕರೆ, ಸಕ್ರಿ, ಸಕ್ರೆ. *a potsherd.* 2, *a small stone, a pebble, gravel, grit.* a soil abounding in stony or gritty fragments. 4, *granulated or candied sugar.*

ಶರ್ಧ śardha. a troop, a multitude. 2, strength, power. 3, breaking wind.

ಶರ್ಧಿಸು śardhisu. = ಶ್ರದ್ಧಿಸು. to break wind downwards.

ಶರ್ಮ śarma. happy, prosperous. 2, a blessing. 3, *happiness, delight, pleasure.* 4, refuge, protection; a house. ಶರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡು ಕರಿಯೊನಕೆಯ ತುಣ್ಡು (Dp. 54). 5, at the end of names of Brāhmaṇas (J. 26, 33).

ಶರ್ವ śarva. = ಸಬ್ಬ 1, ಸರ್ವ 2. *Śiva.* 2, sign for a long syllable (Ch.). — ಶರ್ವಂ. the metrical foot — — (Ch.).

ಶರ್ವರಿ śarvari. *night.*

ಶರ್ವರೀಪತಿ śarvarī-pati. the moon (My.).

ಶರ್ವಾಣಿ śarvāṇi. = ಸಬ್ಬಾಣಿ, ಸರ್ವಾಣಿ. *Śiva's wife, Pārvatī.*

ಶಲ śala. *the quill of a porcupine* (ಎಯ್ಯಮೃಗದ ಮುಳ್ Mr. 164). 2, = ಶಲ್ಯ 1.

ಶಲಭ śalabha. *a grasshopper* (ಪತಂಗ Mr. 176); a locust. 2, *a moth.* 3, a fire-fly (ಪತಂಗ, ಮಿಂಚುಬುಳು Nn. 61).

ಶಲಲ śalala. *the quill of a porcupine.* 2, *a porcupine.*

ಶಲಲಿ śalali. *the quill of a porcupine.* 2, a small porcupine.

ಶಲಾಕೆ śalāke. = ಸಲಕಿ, ಸಲಗೆ, ಸಲಾಕಿ, ಸಲಾಕೆ, ಸಲಾಖೆ, ಸಲಿಕಿ, ಸಲಿಕೆ. a javelin, a dart (ಶಲ್ಯ, ಕೆಯ್ದು Mr. 287). 2, *a spike* (as of grass), *a quill, a pin* (for piercing, etc.), *any long, thin, pointed body, a shaft, a rod, a peg, a thin bar, a rib* (of an umbrella) (ಶಲ್ಯ Nn. 157). 3, *a bone, a rib.* 4, *the bird sārikā, Turdus salika.*

ಶಲಾಟು śalāṭu. *fresh, moist, raw, unripe* (as fruit); unripe fruit (ಎಳೆಗಾಯಿ Hlā.; ಕೋಮಲ, ತಿರುಳುದೋರ್ವ ಮಿಡಿಗಾಯಿ Mr. 109); dry fruit (ವಾಸ, ಒಣಗಿದ ಕಾಯಿ Nn. 90).

ಶಲಾಟುಕ śalāṭuka. unripe fruit (ಮಿಡಿ Śm. 92).

ಶಲಾಟುಫಲ śalāṭu-phala. = ಶಲಾಟುಕ. see ಮಿಡಿ 7.

ಶಲ್ಕ śalka. = ಚಕ್ಕೆ, ಚಿಕ್ಕೆ, ಸಕ್ಕೆ, ಸೆಕ್ಕೆ. *a fragment, a splint, a paring, a shaving.* 2, *bark* (of a tree), *rind.* 3, the scale of a fish.

ಶಲ್ಕಿ śalki. *a fish.*

ಶಲ್ಮಲಿ śalmali. = ಶಾಲ್ಮಲಿ. the silk-cotton tree. see ರೇಶ್ಮೀ ಗಿಡ.

ಶಲ್ಯ śalya. 1. = ಶಲ್ಯಹ, ಸಲ್ಲೆಹ, ಸೆಲ್ಲೆಹ. *any stake or rod, a spike, a quill, a pin, a splinter, a thorn, any piercing object* (ಶಲಾಕೆ Nn. 157). 2, *a dart, a javelin, a spear tipped with iron; a pike;* an arrow, a shaft (ಶಸ್ತ್ರ, ಆಯುಧಭೇದ 157; ಶಲಾಕೆ, ಕೆಯ್ದು Mr. 287). 3, *a porcupine.* 4, a fragment, a piece (ಲವ, ತುಣ್ಡು 157). 5, a thin, emaciate body (ಕೃಶಾಂಗ, ಬಡವಾದ ದೇಹ 157). 6, a fence, a boundary. 7, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 157). 8, N. of the prince of Madra, maternal uncle of the sons of Pāṇḍu (ಪಾರ್ಥಿವವಿಭೇದ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಭೇದ 157; Mr. 263; J. 2, 17; Bh. 9, 1 sum.). 9, *the thorny shrub Vanguiera spinosa* Roxb. 10, difficulty, embarrassment, distress, trouble.

ಶಲ್ಯ śalya. 2. = ಶಲ್ಲೆ. Tbh. of ಚೇಲ. muslin cloth without a border (My.; Te. ಶಲ್ಲಾ; T. ಚೆಲ್ಲಾ). ಶಲ್ಯ ಹೊದ್ದು, ಸಾಲಮಾಡಿ, ಕಮ್ಬಳಿ ಹೊದೆಯ ಬಾರದು (Prv.).

ಶಲ್ಯಕ śalyaka. *a porcupine.*

ಶಲ್ಯಹ śalyaha. ಶಲ್ಯ 1. Tbh. of ಶಲ್ಯ No. 2. (A.).

ಶಲ್ಲಕ śallaka. *a porcupine.*

ಶಲ್ಲಕಿ śallaki. = ಸಲ್ಲಕಿ. *the gum olibanum tree, Boswellia thurifera* Roxb. see ತದಿಕು, ತಡುಕು.

ಶಲ್ಲೆ śalle. = ಶಲ್ಯ 2, ಶೆಲ್ಲೆ. (My.).

ಶವ śava. = ಶಬ, etc. *a corpse.*

ಶವರ್ಣ śa-varṇa. the letter ಶ (Ch.).

ಶವಸಂಸ್ಕಾರ śava-saṁskāra. cremation or burial of a corpse (My.).

ಶವಿ śavi. a cradle. see ಶಯ-. (*cf.* ಶಿಬಿಕೆ?).

ಶಶ śaśa. = ಸಸ. *a hare.* 2, *spots on the moon supposed to resemble the figure of a hare.*

ಶಶಕ śaśaka. a hare (ಶಶ, ಮೊಲನು Nn. 27).

ಶಶಧರ śaśa-dhara. *the moon.*

ಶಶಧರಕಲಾಶೇಖರ śaśadhara-kalā-śēkhara. = ಶಶಿಖಣ್ಡಶೇಖರ. Śiva (Bp. 38, 46).

ಶಶಲಕ್ಷ್ಮ śaśa-lakṣma. = ಶಶಲಾಂಛನ.

ಶಶಲಕ್ಷ್ಮಕಲಾಧರೆ śaśalakṣma-kalā-dhare. Pārvatī (Śsv. 5, 47).

ಶಶಲಾಂಛನ śaśa-lāñchana. *the moon.*

ಶಶಲೋಮ śaśa-lōma. *the hair of a hare;* hare-skin.

ಶಶಾಂಕ śaśa-aṅka. *the moon.* 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಶಶಾಂಕಲೇಖೆ śaśāṅka-lēkhe. a digit of the moon; the lunar crescent (Śsv. 1, 74).

ಶಶಾದನ śaśa-adana. *a hawk, a falcon.*

ಶಶಿ śaśi. = ಸಸಿ 1. having hare-like spots: *the moon* (ಸವಿಗಡಲಣುಗ, ಮಿಗಲಚ್ಛಣ, etc. Kk. 44). 2, the number 1 (ಒನ್ದು Mr. 347; Ch. v. 283. 287). 3, N. of a metrical foot (Ch.; Mr. 364). 4, N. of a peasant (Cpr. 5, 86. 87). 5, the air that is drawn up into the left nostril (Mr. 53).

ಶಶಿಕರ śaśi-kara. a moon-beam (Śśv. 3, 35 va.).

ಶಶಿಕಲೆ śaśi-kale. a digit of the moon (of which there are sixteen, My.).

ಶಶಿಕಾನ್ತ śaśi-kānta. the moon-stone (= ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ; J. 3, 13; 10, 2. 3; 25, 5). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಶಶಿಖಣ್ಡ śaśi-khaṇḍa. = ಶಶಿಕಲೆ. (My.).

ಶಶಿಖಣ್ಡಚೂಡ śaśikhaṇḍa-cūḍa. whose tuft of hair is a digit of the moon: Śiva (Bp. 10, 1).

ಶಶಿಖಣ್ಡಮೌಲಿ śaśikhaṇḍa-mauli. Śiva (Bp. 38, 25).

ಶಶಿಖಣ್ಡಶೇಖರ śaśikhaṇḍa-śēkhara. Śiva (Bp. 9, 43).

ಶಶಿಚೂಡ śaśi-cūḍa. Śiva (Bp. 24, 86; 51, 9).

ಶಶಿಜೂಟ śaśi-jūṭa. Śiva (Bp. 9, 12).

ಶಶಿಪುರ śaśi-pura. N. of a town.

ಶಶಿಪುರಾಧಿನಾಥಸೋಮೇಶ್ವರ śaśipura-adhinātha-sōmēśvara. N. (Mr. 90 va.).

ಶಶಿಪುರಾಧೀಶಸೋಮೇಶ śaśipura-adhīśa-sōmēśa. N. (Mr. 540).

ಶಶಿಪ್ರಭೆ śaśi-prabhe. N. of a queen (Cpr. 5, 95. 137; 6, 1. 77).

ಶಶಿಭೂಷಣ śaśi-bhūṣaṇa. Śiva (Bp. 50, 71).

ಶಶಿಮುಖಿ śaśi-mukhi. a moon-faced woman (My.).

ಶಶಿಮೌಲಿ śaśi-mauli. Śiva (Bp. 41, 10; 50, 46).

ಶಶಿರೇಖೆ śaśi-rēkhe. a digit of the moon (My.). 2, a daughter of Balarāma (My.).

ಶಶಿಲೇಖೆ śaśi-lēkhe. a digit of the moon (Abh. P. 4, 30).

ಶಶಿವಕ್ತ್ರೆ śaśi-vaktre. = ಶಶಿಮುಖಿ. (My.).

ಶಶಿವದನೆ śaśi-vadane. = ಶಶಿವಕ್ತ್ರೆ. (Bp. 45, 1).

ಶಶಿಶೇಖರ śaśi-śēkhara. moon-crested: *Śiva.*

ಶಶಿಹಾಸ śaśi-hāsa. = ಚನ್ದ್ರಹಾಸ. N. (J. 29, 20. 48; 30, 50; 31, 36).

ಶಶೋರ್ಣ śaśa-ūrṇa. *the hair of a hare*, hare-skin.

ಶಶ್ವತ್ śaśvat. *perpetually, continually, repeatedly, frequently, always, again and again.*

ಶಷ್ಕುಲಿ śaṣkuli. = ಚಕ್ಕಲಿ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಚಕ್ಕುಳಿ. the orifice of the ear. 2, rice-gruel or barley-water (mixed with rice, sesamum, and other grain). 3, a kind of baked cake.

ಶಷ್ಪ śaṣpa. = ಶಪ್ಪ, ಸಪ್ಪ. *young grass* (ಎಳವುಲ್ಲು Hlā.).

ಶಸನ śasana. the act of striking, wounding, killing, immolation. see ವಿ–.

ಶಸ್ತ śasta. 1. struck, cut, wounded, injured, killed.

ಶಸ್ತ śasta. 2. said, told, recited, repeated. 2, praised, eulogized. 3, best, excellent. 4, *auspicious, happy, well, right.* see ಅಭಿ–; Bp. 39, 54.

ಶಸ್ತ್ರ śastra. 1. a hymn, a hymn of praise.

ಶಸ್ತ್ರ śastra. 2. an instrument for cutting or wounding, a weapon; a sword, a knife, a scymitar (ಕೂರಹು Mr. 383). 2, *iron;* steel. ಶಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೋ? (Prv.). see ಕೆಯ್ದು.

ಶಸ್ತ್ರಕ śastraka. *iron;* steel.

ಶಸ್ತ್ರಕೋಷ śastra-kōṣa. the sheath of a weapon. see ಒಱೆ 2.

ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ śastra-kriye. weapon-business. see ಚಿಮ್ಮು 2.

ಶಸ್ತ್ರಜೀವಿ śastra-jīvi. = ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ. a soldier. (My.).

ಶಸ್ತ್ರಧರ śastra-dhara. bearing weapons; a warrior. see Nr. s. ನಿವಾಳಿಸುಹ.

ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿ śastra-dhāri. bearing arms; an armed man (B. 5, 39. 105).

ಶಸ್ತ್ರಪಿಧಾನ śastra-pidhāna. = ಶಸ್ತ್ರಕೋಷ. (ಕೋಶ, ಕೆಯ್ದುವಿನ ಒಱೆ Nn. 52).

ಶಸ್ತ್ರಮಾರ್ಜ śastra-mārja. *a furbisher, an armourer.*

ಶಸ್ತ್ರಯುದ್ಧ śastra-yuddha. a fight with swords (My.).

ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಗುರು śastravidyā-guru. Drōṇa (My.).

ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ śastra-vidye. the science of arms (My.).

ಶಸ್ತ್ರವೈದ್ಯ śastra-vaidya. a surgeon (My.; B. 4, 20). 2, surgery (My.; B. 5, 273).

ಶಸ್ತ್ರಸಂಚಾಲನ śastra-sañcālana. the act of shaking arms. see ಕುರುಳ್ಚು, ಕೆಯ್ಮಾಡು.

ಶಸ್ತ್ರಸನ್ನ್ಯಾಸ śastra-sannyāsa. the relinquishment of weapons or of their use (My.).

ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ śastra-ājīva. living by the profession of arms: *a soldier.*

ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವಾವಾಸ śastrājīva-āvāsa. an abode of soldiers, a casern (or an armoury, ಜೀನಶಾಲೆ Mr. 195, q. v.).

ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವಿ śastra-ājīvi. = ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ. (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳು ಕೆಯ್ದುವಿಡಿವಂ Mr. 254).

ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ śastra-abhyāsa. the practice of arms, military exercise (My.).

ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ śastra-astra. arms and missile weapons (J. 12, 26).

ಶಸ್ತ್ರಿ śastri. bearing arms; armed with a sword. 2, *a knife.*

ಶಸ್ತ್ರಿಕೆ śastrike. *a knife, a blade.*

ಶಸ್ಯ śasya. 1. to be told; to be praised, praiseworthy. see ಪ್ರ–.

ಶಸ್ಯ śasya. 2. = ಸಸ್ಯ, etc. to be cut, to be wounded or injured (adj.). 2, corn, grain. 3, the fruit or produce of any plant or tree.

ಶಹಬಾಸು śahabāsu. = ಶಾಬಾಸು, ಶಾಹಾಬಾಸು. bravo! well done! noble! (My.; Cb. 96; Mhr., H. ಶಾಬಾಸ).

ಶಹರ śahara. = ಶಹರು, ಷಹರ್, ಷಹರು. a city or large town (Cb. 22; B. 5, 195. 265; Mhr., H. ಶಹರ್).

ಶಹರು śaharu. = ಶಹರ. (My.; Br.).

ಶಹಾ śahā. a king (My.; Mhr., H.). 2, in chess-playing: check (My.; Mhr., H. ಶಹ).

ಶಹಾಣೆ śahāṇe. = ಶಾಣ 3. sagacious; knowing, clever (Mhr., H. ಶಹಾಣಾ; *cf.* ಶ್ಯಾಹಣ್ಯಾ). ಹೆಚ್ಚು ಶಹಾಣೆ (ಪಟುತರ Cb.).

ಶಹಾನ śahāna. N. of a rāga (My.; H.).

ಶಹಾಮೃಗ śahā-mṛiga. = ಶಾಹಮೃಗ. the king's animal: a fabulous bird, a griffin (Mhr., H.); an ostrich (My.; B. 4, 191).

ಶಹಾವಲಿಬೇರು śahāvali-bēru. = ಸೀಬರಿಬೇರು. scandent thorny shrub. (St. & Pl.).

ಶಾಕ śāka. 1. = ಶಾಖ No. 1. *any potherb or vegetable;* vegetable food (ವಾಜ, ಮೇಲೋಗರ Nn. 124, one MS. ಶಾಖ; Bp. 24, 34). 2, power, strength. 3, N. of one of the seven dvīpas.

ಶಾಕ śāka. 2. = ಸಾಕ, ಸೆಕೆ, etc., ಸೇಕ 1. heat (My.).

ಶಾಕಟ śākaṭa. (fr. ಶಕಟ). *relating to a cart.* 2, any yoked animal, *a draught-ox.* 3, a field.

ಶಾಕಶಾಕಟ śāka-śākaṭa. *a field of vegetables,* a kitchen garden. see ಬಾಡು.

ಶಾಕಶಾಕಿನ śāka-śākina. *a field of vegetables.*

ಶಾಕಿನ śākina. a field.

ಶಾಕಿನಿ śākini. a powerful female; a kind of female demon or fair attendant on Durgā (Bh. 7, 7, 45).

ಶಾಕುನಿಕ śākunika. (fr. ಶಕುನ). belonging or relating to birds; ominous; *a fowler.*

ಶಾಕ್ತ śākta. (fr. ಶಕ್ತಿ). relating to śakti. 2, a worshipper of the divine energy under its feminine representation. ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವಾಗ ಭಕ್ತ, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಶಾಕ್ತ (Prv.).

ಶಾಕ್ತೀಕ śāktika. relating to a spear; *a spearman, a lancer.*

ಶಾಕ್ತೇಯ śākteya. = ಶಾಕ್ತ. (My.).

ಶಾಕ್ಯ śākya. N. of the family of Buddha. 2, *Buddha (son of Māyādēvī), the founder of the Buddhist faith.*

ಶಾಕ್ಯಮುನಿ śākya-muni. = ಶಾಕ್ಯ No. 2. *Buddha.*

ಶಾಕ್ಯಸಿಂಹ śākya-siṁha. = ಶಾಕ್ಯ No. 2. *Buddha.*

ಶಾಕ್ವರ śākvara. *a bull, an ox* (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಶಾಕ್ವರಾರೋಹ śākvara-ārōha. one who mounts or has mounted an ox (ಅನಡ್ವಾಹ, ಎತ್ತೇಱುವನಂ Mr. 247).

ಶಾಖ śākha. Tbh. of ಶಾಕ 1, q. v. ಸೀಳ್ದೊಣಗಿ ಬಾಡ್ದ ಶಾಖಂ (ಬಾಱುಕಂ Śmd. I). 2, a measure of capacity (ಕೊಳಗ Mr. 206). 3, Tbh. of ಶಾಖೆ (Bp. 19, 64).

ಶಾಖಾಚಂಕ್ರಮಣ śākhā-caṅkramaṇa. skipping from branch to branch: desultory study. (R.).

ಶಾಖಾಚರ śākhā-cara. a monkey.

ಶಾಖಾಚರಬನ್ಧ śākhācara-bandha. a certain feat of wrestlers (Śsv. 4, 75).

ಶಾಖಾನಗರ śākhā-nagara. *a suburb.*

ಶಾಖಾಮುಖ śākhā-mukha. the fore part, top or tip of a branch. see ತಳಲ್.

ಶಾಖಾಮೃಗ śākhā-mṛga. *a monkey.*

ಶಾಖಾಶಿಫೆ śākhā-siphe. *a pendent root growing from a branch, as in the Indian fig tree.*

ಶಾಖಾಸ್ಥಿ śākhā-asthi. *the bone of the arm or of the leg* (ಕೆಯ್ಯ ಕಾಲ ಎಲ್ಬು Hlā.; see ನಲಕ).

ಶಾಖಿ śākhi. having branches. 2, *a tree.*

ಶಾಖೆ śākhe. ಶಾಖಾ. = ಶಾಖ No. 3. *the branch of a tree, etc., a branch in general.* 2, an arm. 3, a subdivision, a section of any book. 4, a sect, a faction, a party. 5, a traditional recension or text of any of the original vēdas handed down by different schools or sects. 6, any one of the vēdas. see Bp. 43, 75; 55, 45.

ಶಾಂಕರಿ śāṅkari. (fr. ಶಂಕರ). Pārvatī (Grj. 3, 81).

ಶಾಜೀರಿಗೆ śā-jīrige. an excellent kind of jīrige (My.; ಸುಗನ್ಧ Cb.).

ಶಾಟ śāṭa. cloth; a particular clean or white garment; a petticoat (*cf.* ಜಾಡ). 2, = ಶಣ್ಟ. the hair about the privities. (My.; see Prv. s. ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ).

ಶಾಟಕ śāṭaka. = ಜಾಟೀಗೆ, ಶಾಟಿ. see ಸ್ಥೂಲ-.

ಶಾಟಿ śāṭi. = ಚಾಟಿ, ಸಾಟಿ 1. cloth. 2, an upper or outer garment (ಬೃಹತಿಕೆ, ವೈಕಕ್ಷ, ಪೊದವ ಉತ್ತರಾಸಂಗ Mr. 256); the cloth of Sannyāsis dyed with red ochre (My.).

ಶಾಠ್ಯ śāṭhya. (fr. ಶಠ). *villainy, dishonesty, perfidy, deceit.*

ಶಾಡ್ವಲ śādvala. = ಶಾದ್ವಲ. *abounding in fresh grass, green, verdant;* a grassy spot.

ಶಾಣ śāṇa. 1. = ಸಾಣೆ, ಸಾಣಿ. sharpening, a whetting. 2, a whetstone, a grindstone. 3, *a touchstone.* 4, a saw. see ಖರ-.

ಶಾಣ śāṇa. 2. (fr. ಶಣ). hempen.

ಶಾಣ śāṇa. 3. = ಶಹಾಣೆ. a sagacious, knowing, clever man (My.). feminine ಶಾಣೆ (My.).

ಶಾಣೆ śāṇi. a hempen cloth or garment. 2, a ragged or torn raiment. see Si. s. ಸಾಣೆ.

ಶಾಣೋಪಲ śāṇa-upala. a whetstone (Rsv. 5, 35).

ಶಾಣ್ಡಿಲ್ಯ śāṇḍilya. N. of a muni or sage. 2, *the tree Aegle marmelos* Corr.

ಶಾತ śāta. *sharpened, whetted, sharp.* 2, *thin, spare, slender, small* (ಅಸಿದು Hlā.; ಸನ್ನ, ಸಣ್ಣ Mr. 448, o. r. ಶಾನ್ತ). 3, weak, feeble. 4, beautiful, handsome. 5, happy; *joy, pleasure, happiness.* see ಬಸಿ 2.

ಶಾತಕುಮ್ಭ śāta-kumbha. *gold.*

ಶಾತಕುಮ್ಭಾಸನ śātakumbha-āsana. a golden seat, a throne (My.).

ಶಾತಕೌಮ್ಭ śāta-kaumbha. gold; *golden.*

ಶಾತನ śātana. sharpening, whetting; sharpness. 2, causing to fall or perish, felling (Bp. 53, 4). causing to wither or decay. 3, cutting off; withering, decaying.

ಶಾತಾತಪ śātātapa. N. of the author of a law-book (Bp. 43, 73).

ಶಾತ್ರ śātra. that which cuts off or away (Bp. 39, 22).

ಶಾತ್ರವ śātrava. (fr. ಶತ್ರು). hostile; *an enemy.* 2, enmity, hostility. 3, a multitude of enemies. see ದಮಿತ-, ನೃತ್ರ-.

ಶಾದ śāda. *young or fresh grass.* 2, *mud, mire.*

ಶಾದಹರಿತ śāda-harita. *green with young grass.*

ಶಾದಿ śādi. marriage (My.; H.).

ಶಾದ್ವಲ śādvala. = ಶಾಡ್ವಲ. *abounding in fresh or green grass; etc.*

ಶಾನಭವ śāna-bhava. = ಶಾನಭಾಗ. ಶಾನಭವನ ಗುಣ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಮಾನವನ್ತನ ಗುಣ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡು (Prv.).

ಶಾನಭಾಗ śāna-bhāga. = ಶಾನಭೋಗ. (My.). the clerk of a village. see Prv. s. ಹೊಟ್ಟೆ 3.

ಶಾನಭೋಗ śāna-bhōga. = ಶಾನಭವ, ಶಾನಭಾಗ, ಶ್ಯಾನಭೋಗ, ಸಾನಬಾಗ, ಸಾನಬೋಗ, ಸೇನಬೋವ q. v. the clerk of a village or of some villages (My.; ಗಣಿತ, ಗಾವಲ G.). ಶಾನಭೋಗನ ಸಪ್ಪಳ ಸನ್ತೋ? ಎನ್ದು ಕೇಳ ಬೇಡ; ಹೆಣ್ತೀ ದೆಸೆಯವರು ಉಣ್ಡರೋ? ಎನ್ದು ಕೇಳ ಬೇಡ. — ಊರ ಮೇಲೆ ನೂಱು ಬಿದ್ದರೆ ಶಾನಭೋಗನಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇನು? (or ಶಣ್ಟಕ್ಕೇನು?). — ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ (Prvs.). see ನಾಡು-.

ಶಾನಭೋಗತನ śānabhōgatana. the office or business of a śānabhōga (My.).

ಶಾನಭೋಗಿಕೆ śānabhōgike. = ಶಾನಭೋಗತನ, ಶಾನಭೋಗಿಕೆ. (My.).

ಶಾನಾಯ śāna-āya. the portion of a crop which a śānabhōga receives from villagers as his fees (My.).

ಶಾನೆ śāne. = ಸಾನೆ. (Tbh. of ಸೇನೆ). much; many (My.). ಶಾನೆ ಯಾಚೆಯುಳ್ಳವನು (ಲೋಲುಪ Si. 358).

ಶಾನ್ತ śānta. appeased, allayed, calmed, alleviated, pacified, stilled, hushed; *tranquil, calm,* free from passions, contented, satisfied, undisturbed; *put an end to, annihilated, destroyed, ceased, extinguished;* mild, gentle; meek, humble. 2, *an ascetic whose passions are subdued* (ಇನ್ದ್ರಿಯದ್ರುಢ, ಶ್ರಾನ್ತ Mr. 251). 3, *tranquillity, quietism, as one of the rasas* [Kr. 3, 189. 198]; (Kāvy. IV, 2, 49-51). 4, appeasing, pacifying, stilling (ಸಾಮ, ನಮ್ಬಿಸುಹ Mr. 459). 5, bright, friendly, cheering speech (ಹೊಳಹುನುಡಿ

Mr. 84). — ಶಾನ್ತದೇವ. N. (Bp. 58, 10). — ಶಾನ್ತ ಪಡಿಸು. to pacify, etc. (ಸನ್ತವಿಸು G.; My.).

ಶಾನ್ತತನ śāntatana. = ಶಾನ್ತತೆ. (ವಿನಯು G.).

ಶಾನ್ತತೆ śāntate. quietness, calmness, quietism, meekness (Cpr. 2, 73; Bp. 20, 25; 38, 6. 13).

ಶಾನ್ತತ್ವ śāntatva. = ಶಾನ್ತತೆ. ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಯ್ದ ಮೂಗು ಶಾನ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ತೀತೇ? (Prv.).

ಶಾನ್ತನವ śāntanava. Bhīṣma, the son of Śāntanu (My.).

ಶಾನ್ತನು śāntanu. = ಶನ್ತನು No. 2. N. of a king, the father of Bhīṣma (Sk.).

ಶಾನ್ತಪೂರ್ವಪ್ರಾಸ śānta-pūrva-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಶಾನ್ತಪ್ರಾಸ śānta-prāsa. a kind of alliteration [Kr. 2, 35]; (Ch.).

ಶಾನ್ತಮಣ್ಡಲ śānta-maṇḍala. N. of a place (Bp. 13, 19; 50, 62).

ಶಾನ್ತಮನ śānta-mana. tranquil-minded, calm (Kāvy. I, 5, 49); a calm mind.

ಶಾನ್ತಿ śānti. = ಸಾನ್ತಿ. quiet, quietness, calmness, peace, ease; composure, serenity; mildness; quietism, stoicism; *absence of passion, in difference to objects of pleasure or pain;* rest, repose, remission; appeasing, pacification, soothing, allayment, alleviation, satisfying; causing to cease; any expiatory or propitiatory rite for averting evil or calamity; ceremonies in conciliation of incensed devils, etc.; good fortune, felicity. ಶಾನ್ತಿ ತಿಳಿಯದವನಾದರೆ ವಾನ್ತಿವಮನ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? — ಶಾನ್ತಿ ಮಾಡಿದರೂ ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಶಾನ್ತಿ ಪಡಿಸು. to appease, etc. (G. 237. 492; My.). — ಶಾನ್ತಿಮರ. the tree Terminalia belerica Roxb. (St. & Pl.).

ಶಾನ್ತಿಕೆ śāntike. calmness, composure, mildness (Bp. 6, 8).

ಶಾನ್ತಿತ śāntita. appeased, tranquil, calm, peaceful (Bp. 20, 19).

ಶಾಂತಿಪರ್ವ śānti-parva. N. of the twelfth book of the Mahābhārata, containing stories, etc. for the tranquillizing of Yudhiṣṭhira (Bp. 5, 2).

ಶಾನ್ತೀಶ śānti-īśa. N. of the father of the poet Argaḷa (Cpr. 1, 54).

ಶಾಪ śāpa. = ಶ್ರಾಪ, ಸಾಪ 2. *curse, anathema, cursing, reviling.* 2, abuse. 3, *an oath.* — ಶಾಪ ಕೊಡು. to give a curse, to curse (My.). ರಾಜನಿಗೆ ಹಲವು ಶಾಪಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು (B. 5, 71). ಶಾಪಾ ಕೊಡುವವ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದಱ. [ಮುಣ್ಡೇ ಶಾಪ ಕುಣ್ಡೇ ಮೇಲೆ] (Prvs.). — ಶಾಪ ಕೊಳ್ಳು. to receive a curse, to be cursed. ಪಾಪ ಬರ ಬಾರದೆನ್ದು, ಶಾಪ ಕೊಣ್ಡ. ಶಾಪಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ಶಾಪ ಕೊಳ್ಳು. (Bp. 34, 19). — ಶಾಪವೀ. -ಈ. = ಶಾಪ ಕೊಡು. (Bp. 34, 11).

ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ śāpa-grasta. seized by a curse, suffering under a curse (My.).

ಶಾಪಮೋಕ್ಷ śāpa-mōkṣa. deliverance from a curse (Bp. 34, 12. 14).

ಶಾಪಮೋಕ್ಷಿತ śāpa-mōkṣita. released from a curse (Bp. 34, 25).

ಶಾಪರಹಿತ śāpa-rahita. void of curse (My.).

ಶಾಪವಿಮುಕ್ತಿ śāpa-vimukti. = ಶಾಪಮೋಕ್ಷ. (My.).

ಶಾಪವಿಮೋಕ್ಷ śāpa-vimōkṣa. = ಶಾಪವಿಮುಕ್ತಿ (Bp. 34, 17).

ಶಾಪವಿಮೋಚನೆ śāpa-vimōcane. = ಶಾಪವಿಮೋಕ್ಷ. (My.).

ಶಾಪಾನುಗ್ರಹಸಮರ್ಥ śāpa-anugraha-samartha. capable of conferring benefits and of cursing (My.).

ಶಾಪಿಸು śāpisu. to curse (Bp. 20, 16; 48, 11; 50, 60; 52, 6; 57, 58; J. 15, 32; My.).

ಶಾಬಕ śābaka. = ಶಾವಕ. (Rām. 3, 8, 25).

ಶಾಬರ śābara. (fr. ಶಬರ). = ಶಾವರ. belonging to the Śabaras; a man of the Śabara tribe (ಲುಬ್ಧಕ, ಕಿರಾತ Nn. 127; Bp. 18, 35). 2, *the tree Symplocos racemosa* Roxb. 3, a kind of non-vēdic mantras which are considered as innocent (ಶಾಪರಹಿತ, My.); magic, sorcery (Mhr.).

ಶಾಬಾಸು śābāsu. = ಶಹಬಾಸು. (B. 4, 69; My.; Br.; Mhr., H.).

ಶಾಬ್ದ śābda. (fr. ಶಬ್ದ). sonorous, sounding; relating to sound; relating to or derived from words; verbal, oral.

ಶಾಬ್ದವೇತ್ತೃತೆ śābda-vēttṛite. knowledge of grammar (Cpr. 1, 31).

ಶಾಬ್ದಿಕ śābdika. relating to sounds or words; a philologist, a grammarian (Śmd. 87. 135. 252. 395. 396; Cpr. 1, 58).

ಶಾಮ śāma. Tbh. of ಶ್ಯಾಮ. black, dark, etc. (My.); N. (My.).

ಶಾಮಕ śāmaka. appeasing, curing. ರೋಗಕ್ಕೆ ಶಾಮಕವಾಗಿ ಔಷಧಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಚಿಕಿತ್ಸೆ Si. 199).

ಶಾಮನ śāmana. tranquillity, peace; settling, killing. 2, seeing, hearing. see ನಿ-.

ಶಾಮಿಲ್ śāmil. including, comprehending, extending to (My.; H.).

ಶಾಮಿಲಾತು śāmilātu. a part or parcel of land attached to an estate (My.; see Prv. s. ಸಿಸ್ತು).

ಶಾಮ್ಬರಿ śāmbari. (fr. ಶಮ್ಬರ). *jugglery, sorcery, illusion.*

ಶಾಮ್ಭವ śāmbhava. (fr. ಶಮ್ಭು). belonging to Śiva; a worshipper of Śiva (Bp. 50, 4).

ಶಾಮ್ಭವಿ śāmbhavi. Pārvatī (Śśv. 5, 57).

ಶಾಮ್ಭವೀಧವ śāmbhavī-dhava. Śiva (Śśv. 5, 24).

ಶಾಯ śāya. lying, reposing, sleeping. see ಉಪ-, ವಿ-.

ಶಾಯಿ śāyi. 1. lying down, reclining, sleeping. see ವ್ಯಾಲ-; ಸ್ಥಣ್ಡಿಲ-.

ಶಾಯಿ śāyi. 2. ink (My.; Br.; Mhr., H.). ಶಾಯಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾಗದ ನಾಯಿಗೂ ಬೇಡ (Prv.). — ಶಾಯಿಕುಡಿಕೆ. an ink-bottle (My.).

ಶಾಯಿದಿ śāyidi. a witness at law; witness, deposition (Mhr., H., also ಶಾಹಿದೀ; My.; Br. ಶಾಹಿದಿ). — ಶಾಯಿದಿದಾರ. a witness (My.; Mhr.).

ಶಾರ śāra. *variegated* (in colour), *of different colours, mixed, blended.* 2, *air, wind.*

ಶಾರಣ śāraṇa. hurting, injuring, killing. see ನಿ-.

ಶಾರದ śārada. (fr. ಶರದ್). autumnal. 2, *fresh, new, recent.* 3, able, competent, clever (ಕೌಶಲ, ಕುಶಲ Nn. 28; ಕುಶಲ Mr. 510). 4, breaking, reducing to pieces (? ಕ್ರಿಯಾಖಣ್ಡನ, ಖಣ್ಡನಕ್ರಿಯೆಗಳು 28, o. r. ಶಾರದೆ; ಖಣ್ಡನಕ್ರಿಯೆ 510). 5, fragments, leavings (ಉಚ್ಛಿಷ್ಟವು 28). 6, lean, feeble, poor; leanness; etc. (ಕೃಶ, ಬಡವು 28). 7, *modest, diffident.* 8, corn, grain, fruit. 9, white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 28; ಅಮಲಪಾಣ್ಡುರ 510). 10, the sky (ನಭ, ಆಕಾಶ 28). 11, a ship (ಭೈತ್ರ, ಹಡಗು 28). see ಶಾರದೆ.

ಶಾರದಾಬ್ರ śārada-abra. = ಶರದಾಕಾಶ. autumnal sky. (Grj. 3, 34).

ಶಾರದಿ śāradi. *the plant Jussiaea repens* Lin. 2, *the tree Alstonia* (or Echites) *sholaris* (= ವಿಶಾಲತ್ವಚ್).

ಶಾರದೆ śārade. ಶಾರದಾ. = ಸಾರದೆ. Sarasvatī (ವಾಕ್, ಸರಸ್ವತಿ Nn. 28; Mr. ಭಾರತಿ 510). 2, understanding, intelligence (ಬುದ್ಧಿ 28; ಸುಬುದ್ಧಿ 510). 3, essence, pith (ಸಾರ, ಕೆಚ್ಚು 28; ಸಾರ 510). 4, a season (ರುತು, ಷಡುರುತು 28).

ಶಾರಿ śāri. = ಚಾರಿ 2, ಸಾರಿ 2. *a piece at chess or at a kind of draughts or at backgammon;* a kind of die.

ಶಾರಿಕೆ śārike. = ಸಾರಿಕೆ, q. v. a kind of bird: maina. (ಗೊರವಂಕೆ ಹಕ್ಕಿ Si. 484). 2, = ಶಾರಿ.

ಶಾರಿದ śārida. = ಸಾರಿದ. a gift of Kṛiṣṇa? (Śmd. 335 Mdb.).

ಶಾರಿಫಲ śāri-phala. *a chequered cloth or board for playing draughts, etc.*

ಶಾರಿಫಲಕ śāri-phalaka. = ಶಾರಿಫಲ. *a chequered cloth, etc.*

ಶಾರೀರ śārīra. (fr. ಶರೀರ). = ಸಾರೀರ. corporeal, bodily; incorporate. 2, a division of medicine comprehending anatomy and pathology (Mhr.; B. 5, 194). 3, = ಸಾರಿರ, gutteral sound (in singing, My.).

ಶಾರೀರಕ śārīraka. corporeal; incorporate. 2, the embodied soul, or the doctrine inquiring into its nature. 3, = ಶಾರೀರ No. 2. (Mhr.; B. 5, 197).

ಶಾರೀರಕಮೀಮಾಂಸೆ śārīraka-mīmāṁse. an inquiry into the embodied soul (My.).

ಶಾರೀರಾಗ್ನಿ śārīra-agni. the gastric juice (B. 4, 31; My.).

ಶಾರು śāru. injuring. see ಶಿಂ–.

ಶಾರ್ಕರ śārkara. (fr. ಶರ್ಕರಾ). *gravelly, stony;* sugary.

ಶಾರ್ಙ್ಗ śārṅga. (fr. ಶೃಂಗ). (= ಶಿಂಗಾಡಿ). made of horn, horny. 2, a bow. 3, *the bow of Viṣṇu or Kṛiṣṇa.*

ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವ śārṅga-dhanva. Viṣṇu (My.).

ಶಾರ್ಙ್ಗಧರ śārṅga-dhara. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Mr. 18).

ಶಾರ್ಙ್ಗಿ śārṅgi. *Viṣṇu.*

ಶಾರ್ದೂಲ śārdūla. *a tiger.* 2, *best, pre-eminent* (at the end of compounds). 3, N. of a metre (Mr. 366). 4, N. of a rākṣasa (Bp. 54, 56).

ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತ śārdūla-vikrīḍita. N. of a vṛitta (Ch.).

ಶಾರ್ದೂಲಾಜಿನಾಂಬರ śārdūla-ajina-ambara. Śiva (Bp. 27, 46).

ಶಾರ್ವರ śārvara. (fr. ಶರ್ವರೀ). nocturnal; *darkness, gloom.* 2, *killing, mischievous, pernicious.*

ಶಾರ್ವರಿ śārvari. night (Mr. 65). 2, the thirty-fourth year of the cycle of sixty (My.). 3, N. of a śakti (Śsv. 3, 12).

ಶಾಲ śāla. 1. = ಶಾಲು, etc. (B. 5, 297).

ಶಾಲ śāla. 2. = ಸಾಲ 1. *the timber tree Vatica robusta* W. & A. (or Shorea robusta Roxb.; ವನಸ್ಪತಿ, ವೃಕ್ಷಭೇದ Nn. 20; ಆಸಿನ ಮರ Nn. 110; see ಆಸು 2, ರಾಳ); its resin. 2, *a tree in general.* 3, *a surrounding wall of masonry on a rampart, a rampart; a fence or wall surrounding a building, any wall* (ಕೋಟೆ Hlā.; ಕೋಟೆ Nn. 20. 61. 121; see ಪ್ರಾಕಾರ). 4, large, great, etc. (ವಿಶಾಲ, ದೊಡ್ಡಿತು 20). 5, power, ability (ಶಕ್ತಿ, ಸತ್ವ 20; ಘನಶಕ್ತಿ Mr. 471). 6, a root (ಮೂಲ, ಮೊದಲ್ 20). 7, *a kind of fish, Ophiocephalus wrahl* Hām. (ಬಾಳುಮೀನು Nr.).

ಶಾಲಗ್ರಾಮ śāla-grāma. = ಸಾಲಗ್ರಾಮ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಸಾಲಿಗ್ರಾವ. a black stone chiefly found in the river Gaṇḍakī and worshipped as sacred to Viṣṇu (Sk.).

ಶಾಲಣ śālaṇa. = ಸಾಲಣ. (Śmd. 335, not in Mdb.).

ಶಾಲಪರ್ಣಿ śālaparṇi. = ಸಾಲಪರ್ಣಿ. *the shrub Desmodium gangeticum* (or Hedysarum g.). see ಹೊನ್ನೆ.

ಶಾಲಭಂಜಿಕೆ śāla-bhañjike. = ಸಾರಭಂಜಿಕೆ, ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ. a doll, a wooden puppet (J. 30, 13). 2, a courtezan, a harlot. 3, a kind of game played in the east of India. ಶಾಲಭಂಜಿಕೆವೆತ್ತು (–ಗೆತ್ತು?), ಅರಸಂ ನೋಡಿದಂ ಲಲಾಟಕೋಮಲೆಯಂ (Śmd. 285, o. r. ಸಾರಭಂಜಿಕೆ).

ಶಾಲಾಜಿರ śālājira. *a platter, a dish, a saucer.* see ಶ್ರಾವೆ.

ಶಾಲಾವೃಕ śālā-vṛika. = ಸಾಲಾವೃಕ. house-wolf: *a dog.*

ಶಾಲಿ śāli. 1. belonging to a house. 2, endowed with, possessed of, possessing, having (My.). 3, *shining or resplendent with, excellent.*

ಶಾಲಿ śāli. 2. = ಸಾಲೆ 6. rice, paddy (ವ್ರೀಹಿ, ಸ್ತಮ್ಬಕರಿ, ನೆಲ್ಲು Mr. 373).

ಶಾಲಿಕ śālika. belonging to a house. 2, a weaver. 3, a village of artificers. *cf.* ಶಾಲೆ 2; ಶಾಟ; ಜಾಡ.

ಶಾಲಿಕೆ śālike. a small house, a room. see Cpr. 4, 64; ಜಯನ–, ಪಾನೀಯ–.

ಶಾಲಿನಿ śālini. a mistress of a house, a woman who is endowed with (J. 27, 22). 2, N. of two vṛittas (Ch.).

ಶಾಲಿವಾಹನ śāli-vāhana. N. of a king of Pratiṣṭhāna on the Gōdāvarī, the institutor of the era (śaka) which commences seventy-eight years after Christ.

ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ śālivāhana-śaka. the era of Śālivāhana (Mr. 540 va.).

ಶಾಲಿಹೋತ್ರ śāli-hōtra. a horse. 2, N. of a writer on veterinary subjects (Rśv. 6, 11 va.).

ಶಾಲೀನ śālīna. attached to the house or to one's own room: *retiring, humble, modest, diffident.*

ಶಾಲು śālu. ಶಾಲ 1, ಶಾಲುವೆ, ಷಾಲು. a woolen shawl (My.; B. 3, 9; 4, 164; Mhr., H. ಶಾಲ). ಶಾಲು ಹೊದ್ದವನಾದರೂ ಹಾಲು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? – ಶಾಲು ಸಕಲಾತಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಕವುದಿ ತನ್ನ ಗತಿಯೇನು ಅನ್ನಿತು (Prvs.). — ಶಾಲುಜೋಡು. a double shawl (My., also ಜೋಡಿ). — ಶಾಲುನಾಮ. = ಶಾಲು. (My.).

ಶಾಲುವೆ śāluve. = ಶಾಲು, etc. (My.; Br.).

ಶಾಲೂಕ śālūka. *the root of the esculent water-lily.*

ಶಾಲೂರ śālūra. *a frog.*

ಶಾಲೆ śāle. 1. ಶಾಲಾ. = ಸಾಲೆ 3. *the upper or main branch of a tree.* 2, a hall, a saloon; *an apartment, a room* (ಕೋಣೆ Nn. 121); *a house* (ಗೃಹ, ಮನೆ Nn. 20); *a stable.* 3, a school (My.; Mhr.). 4, (= ಶಾಲ 2?) N. of a plant (ಮಹಿಶಾಸನ Mr. 134).

ಶಾಲೆ śāle. 2. Tbh. of ಚೇಲ = ಸಾಲೆ 2, etc. a woman's garment (ಸೀರೆ My.). ಶಾಲೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ದರಿದ್ರನಾದರೆ ಮೂಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೂ ದರಿದ್ರವೇ? — ತಾಯನ್ತೆ ಮಕ್ಕಳು, ನೂಲನ್ತೆ ಶಾಲೆ. — ಬಸಜು ಬನ್ದಾ ಕ್ಷಣ ಹಸುರುಶಾಲೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). — ಶಾಲೆರೋಗ. = ಸಾಲೆರೋಗ, ಸೀರೆರೋಗ. a morbid issue of blood from the yōni (My.).

ಶಾಲೇಯ śāleya. *a field of paddy.* 2, *a sort of fennel, Anethum Panmorium* Roxb. (or A. sowa). see ಸಬ್ಬಸಿಗೆ.

ಶಾಲ್ಮಲಿ śālmali. ಶಾಲ್ಮಲೀ. = ಶಲ್ಮಲಿ. *the seemul or silk-cotton tree, Salmalia malabarica* Sch. & E. (or Bombax heptaphyllum Roxb.; ಸ್ಥಿರಜೀವಿ, ಎಲವ Mr. 119).

ಶಾಲ್ಮಲಿಕುಜ śālmali-kuja. = ಶಾಲ್ಮಲಿ. (ಶುಕ, ಎಲವದ ಮರ Nn. 153).

ಶಾಲ್ಮಲೀವೇಷ್ಟ śālmalī-vēṣṭa. the gum of the silk-cotton tree.

ಶಾಲ್ಯೋದನ śāli-ōdana. a good kind of boiled rice (J. 6, 44).

ಶಾವ śāva. (fr. ಶವ). relating to a dead body. 2, *the young of any animal.*

ಶಾವಕ śāvaka. = ಶಾಬಕ. *the young of any animal.*

ಶಾವರ śāvara. = ಶಾಬರ. (ಬಿಳಿಯ ಲೋಧ್ರ Nr.).

ಶಾವಿಗೆ śāvige. = ಸಾವಿಗೆ, q. v. (C.; Bh. 1, 15, 7). Tbh. of ಸೇವಿಕಾ. macaroni, vermicelli. ಶಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತವನಿಲ್ಲ, ಹಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ (Prv.).

ಶಾಶ್ವತ śāśvata. (fr. ಶಶ್ವತ್). = ಸಾಸತ. *eternal, constant, perpetual, permanent* (ಸ್ಥಿರ Nn. 42; ಸತ Kk. 57). 2, Śiva; N. 3, heaven, ether.

ಶಾಷ್ಕಲ śāṣkala. = ಶಾಷ್ಕುಲ, ಶೌಷ್ಕಲ. an habitual eater of flesh. (ಅಡಗನ್ ಓರನ್ತೆ ತಿಮ್ಬುವಂ Mr. 231).

ಶಾಷ್ಕುಲ śāṣkula. = ಶಾಷ್ಕಲ.

ಶಾಷ್ಕುಲಿಕ śāṣkulika. (fr. ಶಷ್ಕುಲೀ). *a quantity of baked cakes.*

ಶಾಸಕ śāsaka. a kind of kettle-drum (see s. ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ).

ಶಾಸನ śāsana. the act of governing, ruling, government; training, instructing; correcting; punishing (see ಪಾಕ-, ಶಮ್ಬರಾಹಿತ-). 2, instruction, discipline. 3, *an order, a command; a precept* (ಆಜ್ಞೆ, ಶಾಸಿತ, ಪ್ರಯೋಗ, ಪೇೞ್ವುದು Mr. 440). 4, a royal grant, a charter, an edict (inscribed on stone or copper, Bp. 59, 56; Śsv. 1, 36). 5, a writing, a deed, a written contract or agreement. — ಶಾಸನ ಮಾಡು. to punish (B. 4, 142). ದುಷ್ಟರಿಗೆ ದೇವರು ಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ (5, 280).

ಶಾಸನಧಾರಕ śāsana-dhāraka. a man who receives and carries out orders (Bp. 58, 15).

ಶಾಸಿತ śāsita. governed, ruled, directed; guided (see ಮಾತೃ-); corrected; punished. 2, = ಶಾಸನ No. 3, q. v.

ಶಾಸಿಸು śāsisu. to instruct; to order; to correct; to punish (ಶಿಕ್ಷಿ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 13).

ಶಾಸೆ śāse. = ಸೇಸೆ, q. v. the remains of flowers, raw rice and other offerings made to an idol or used in śubha kārya and afterwards distributed as a blessing, etc. (Bp. 61, 22).

ಶಾಸ್ತ್ರ śāstra. = ಸಾಸ್ತ್ರ. *an order, a command, a rule, a precept.* 2, *a religious or scientific treatise, any work or book of standard authority* (Śmd. 1). 3, a book, a treatise, a body of teaching in general. 4, divination, sooth (My.). ಶಾಸ್ತ್ರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ವಸ್ತ್ರ ಮಯ್ಲಿಯಾಗಿರ ಬೇಕೇ? — ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇೞಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅದೆ, ಬದನೆಕಾಯಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅದೆ (Prvs.). see Prv. s. ವೇದ.

ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರ śāstra-kāra. the author of a scientific, etc. book; a writer or author in general (Śmd. 2 Cm.).

ಶಾಸ್ತ್ರಚತುರ್ಮುಖ śāstra-caturmukha. a man who knows the śāstras like Brahmā (Śāstrasāra in W. v. 1291).

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ śāstra-jña. knowing, or skilled in, religious or scientific works (B. 4, 100; My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಪದ್ಧತಿ śāstra-paddhati. the way indicated by a śāstra (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠ śāstra-pāṭha. the reading or study of a śāstra (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಗ śāstra-pāraga. well versed in śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರವತ್ śāstra-vat. conformably or according to the śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ śāstra-vid. *knowing the śāstras.*

ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ śāstra-vida. = ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್. (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧ śāstra-viruddha. opposed to the śāstras (Kāvy. II, 2, B, 3. 24-26).

ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ śāstra-vyutpatti. perfect conversancy with the śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಶಿಕ್ಷೆ śāstra-śikṣe. teaching the śāstras. see ಓದಿಸು.

ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧ śāstra-siddha. established by the śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಾಂತ śāstra-siddhānta. a truth established by the śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಾನ್ವಿತ śāstra-anvita. a man who understands the śāstras, a learned man (ವೃದ್ಧ Kāvy. II, 1, 1).

ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ śāstra-abhyāsa. the study of religious or scientific treatises (Cpr. 1, 101 va.).

ಶಾಸ್ತ್ರಿ śāstri. versed in the śāstras; a learned man; a teacher of the śāstras (My.; B. 4, 183. 184). 2, a title affixed to the names of smārta Brāhmaṇas (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ śāstrīya. authorized by or conformable to the śāstras, scriptural (Si. 243. 436).

ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ śāstra-ukta. declared or enjoined by the śāstras (My.).

ಶಾಹಮೃಗ śāha-mṛiga. = ಶಹಾಮೃಗ. (B. 3, 94).

ಶಾಹಾಬಾಸು śāhābāsu. = ಶಹಬಾಸು, etc. (Cb. 13; My.).

***ಶಾೞಿ śāḻi.** = ಶಾಲಿ 2. rice, paddy. ಪೊಸ ನೈದಿಲ ಕಮ್ಪನೆ ಬೀಱುಕಾಯ್ತು ಕೆಂಗೊಲೆಯೊಳ್ ಜೋಲ್ವ ಶಾೞಿ Pb. 1, 52.

ಶಿಂಶಪೆ śiṁśape. = ಸಿಸವೆ. *the tree Dalbergia sisu* Roxb.

ಶಿಂಶುಪೆ śiṁśupe. = ಶಿಂಶಪೆ. (My. Amara).

ಶಿಂಶುಮಾರ śiṁśu-māra. = ಶಿಶುಮಾರ. (My. Amara).

ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರ śiṁśumāra-cakra. a collection of stars near the dhruva (My.).

ಶಿಂಹಾಣ śiṁhāṇa. = ಸಿಂಹಾಣ, etc. mucus of the nose.

ಶಿಕಸ್ತು śikastu. broken or folded state (as of paper); wrecked (as a ship); ruined, out of repair (as a building, tank, etc., My.; Br.; Mhr., H.).

ಶಿಕಾರಿ śikāri. = ಸಿಕಾರಿ. hunting, the chase (My.; Br.; Mhr., H. ಶಿಕಾರ). — ಶಿಕಾರಿಯವ. -ಅವ. a hunter (My.).

ಶಿಕ್ಯ śikya. = ಚಿಕ್ಕ 2, ಸಿಕ್ಕ. *a sling for suspending things; a loop suspended from each end of a pole to receive the load* (see ಕಾಚ and ನೆಲಹು); the strings of a balance.

ಶಿಕ್ಯಿತ śikyita. *suspended in a śikya* (see s. ನೆಲಹು).

ಶಿಕ್ಯೋತ್ಸವ śikya-utsava. a festival on the day following Kṛiṣṇa's birthday when Kṛiṣṇa's idol is carried about in a maṇṭapa in which pots with milk, butter, and curds are suspended (My.).

ಶಿಕ್ಷಕ śikṣaka. a male teacher, an instructor (B. 5, 274; My.; see ವಿದ್ಯಾ-; Mr. s. ಭಾವ 2); one who corrects or chastises (Bp. 10, 41; 28, 64). feminine ಶಿಕ್ಷಕಳು (My.; B. 5, 275).

ಶಿಕ್ಷಣ śikṣaṇa. learning, acquiring knowledge. 2, teaching, training (Śmd. 68).

ಶಿಕ್ಷಾಕ್ರಮಣ śikṣā-kramaṇa. methodical instruction or training (Bh. 1, 8, 24).

ಶಿಕ್ಷಾಗುರು śikṣā-guru. a teacher in general. ತತ್ಕರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಾಗುರು (*i. e.* ಬಿಲ್ಲ ಕರ್ಮ-) ದ್ರೋಣನಕ್ಕುಂ (Mr. 294). 2, a religious preceptor.

ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ śikṣā-ācārya. = ಶಿಕ್ಷಾಗುರು.

ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯತನ śikṣācāryatana. teaching; training (Prll. 3, 32).

ಶಿಕ್ಷಾಲಯ śikṣā-ālaya. a school (ಓದುವ ಗೃಹ Mr. 197).

ಶಿಕ್ಷಾವಚನ śikṣā-vacana. words of instruction (Cpr. 4, 24 va.; 4, 25).

ಶಿಕ್ಷಿತ śikṣita. instructed, taught (Cpr. 4, 24); — disciplined, trained; tame; corrected; *skilful, clever, conversant; skilled in archery.*

ಶಿಕ್ಷಿತಾಯುಧ śikṣita-āyudha. *skilled in weapons.*

ಶಿಕ್ಷಿಸು śikṣisu. to teach (as science, Cpr. 4, 4; My.); to check, to train, to discipline, to subdue (ನಿಯಮು Śmd. Dh., o. r. ನಿಯಾಮು; J. 5, 57); to chastise, to punish (Bp. 27, 33; 36, 36; J. 29, 4; Sś 20; My.; Si. 79). ಕಲ್ಲಾಯ್ತುನ್ ಓಜನ್ ಎನ್ದಿನೆ ವಿಪುಲ ವಿದ್ಯಮುಂ ಬಲ್ಲಿತಾಗಿಯೆ ಶಿಕ್ಷಿಪಾತಂ (Śm. 46). see Mr. s. ದಣ್ಡ.

ಶಿಕ್ಷೆ śikṣe. ಶಿಕ್ಷಾ. learning, study, the acquisition of knowledge. 2, *teaching, instruction, training, discipline.* 3, punishment (My.; Mhr.). 4, one of the vēdāṅgas: the science which teaches proper pronunciation and especially the laws of vedic euphony. see ಶಾಸಿಸು. ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ನಾಚುವನನ್ತೆ. — ಶಿಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ ಭಕ್ಷ ಬೇಯುತ್ತದೆ ಅನ್ನ. — ಪಕ್ಷಾಭೇದಾ ಮಾಡಿದವಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪದು. — ಪುಟಗೋಸಿಗಿನ್ತ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ, ಮರಣಕ್ಕಿನ್ತ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭೋಗಿಸು. to suffer punishment, to be punished (B. 5, 279; My.). — ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡು. to give punishment, to punish (B. 5. 268; My.). — ಶಿಕ್ಷೆ ರಕ್ಷೆ. punishing and protecting (J. 24, 56).

ಶಿಕ್ಷೋಪಕರಣ śikṣā-upakaraṇa. an instrument or tool for training, etc. (Rśv. 6, 11 va.).

ಶಿಕ್ಷೋಪಾಯ śikṣā-upāya. a means for learning, etc. 2, capital punishment (see Nn. s. ದಣ್ಡ).

ಶಿಖ śikha. = ಶಿಖೆ. the clitoris (ಅಂಗನೆಯ ಯೋನಿಯ ಅಂಕುರಂ Mr. 328). see ಅಗ್ನಿ-.

ಶಿಖಣ್ಡ śikhaṇḍa. a tuft or lock (or locks) of hair left on the crown or sides of the head at tonsure. 2, *the tail of a peacock.* 3, a crest; a top (Cpr. 4, 75 va.).

ಶಿಖಣ್ಡಕ śikhaṇḍaka. *a tuft or lock* (or locks) *of hair left on the crown or sides of the head at tonsure.*

ಶಿಖಣ್ಡಿ śikhaṇḍi. tufted; crested. 2, *a peacock.* 3, a kind of snake. ಎರಡು ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ಶಿಖಣ್ಡಿ ಎನ್ಬ ಸರ್ಪ (ರಾಜಿಲ, etc. Si. 77). 4, N. of a ṛiṣi. 5, N. of a son of Drupada, born as a female (Bh. 6, 8 sum.). 6, an hermaphrodite (Mhr.; My.; ಷಣ್ಡ, ಕ್ಲೀಬ, etc., ನಪುಂಸಕ Si. 195).

ಶಿಖಣ್ಡಿಕೆ śikhaṇḍike. *a tuft or lock of hair on the crown of the head* (ಜೆಣ್ಡಿಕೆ Hlā.).

ಶಿಖರ śikhara. = ಸಿಕರ. a point, a top, a summit, a pinnacle; *the peak of a mountain; the top of a tree.*

ಶಿಖರಿ śikhari. = ಚಿಕರಿ. pointed, peaked, crested, tufted. 2, *a mountain* (ಪರ್ವತ Nn. 65). 3, *a tree* (ಕುಜ, ಮರನು 65). 4, *the lapwing* (see ಕೊಟ್ಟುಕ). 5, the plant Achyranthes aspera (ಅಪಾಮಾರ್ಗ, ಉತ್ತರಣೆ Mr. 128). 6, a cover, a lid (see ಉತ್ಪುಟ). 7, a forest (ಅರಣ್ಯ, ವನ 65). 8, gold (ಕಾಂಚನ, ಸುವರ್ಣ 65). 9, Arabian jasmine.

ಶಿಖರಿಣಿ śikhariṇi. an eminent or excellent woman. 2, N. of a vṛitta (Ch.). 3, a dish of curds and sugar with spices.

ಶಿಖರಿದಶನ śikhari-daśana. teeth that resemble the buds of the Arabian jasmine (J. 30, 11).

ಶಿಖಾಮಣಿ śikhā-maṇi. a crest-gem; pre-eminent (at the end of compounds, Si. 217).

ಶಿಖಾರ śikhāra. a pleasing tone or note; singing (ಕಲಕಣ್ಠ, ಗಾನ Nn. 73, o. r. ಗಾನವಿದ್ಯ).

ಶಿಖಾವತ್ śikhā-vat. having a point; crested; having a tuft of hair; possessing flame, flaming; *fire.*

ಶಿಖಾವಲ śikhā-vala. *a peacock.*

ಶಿಖಿ śikhi. pointed, crested, peaked, having a tuft or lock of hair on the top of the head. 2, *a peacock* (ನವಿಲ್ Nn. 4; Mr. 503). 3, *fire* (ಅಗ್ನಿ 4; 503). 4, the number 3. 5, N. of a metrical foot (Ch.). 6, *a comet* (ಕೇತು, ಕಿರಣ 4). 7, Kētu, the descending node (ಕೇತು 503; ಕೇತು Mr. 39). 8, the top of a tree (ಪಾದಪಾಗ್ರ, ಮರದ ತುದಿ 4). 9, the head (ಶಿರಸ್ಸು 4; ಶಿರಸ್, ಚೂಡ Mr. 471). 10, a crest (ಚೂಡ, ಮಕುಟ 4; ಚೂಡ 503). 11, a tuft of hair left on the crown of the head (ಶಿರಸ್ಸು, ಜೆಣ್ಡಿಕೆ Nn. 162). 12, a Brāhmaṇa (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವಿಪ್ರ 4). 13, a black serpent (ಕಾಳೋರಗ, ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ 4). 14, the planet Mars (ಅಂಗಾರಕ, ಮಂಗಳನು 4; ವಕ್ರ 503). 15, a tree (ವೃಕ್ಷ 503; Mr. 103). 16, copper (ತಾಮ್ರ, ತಾಮ್ಬ್ರ 4; ತಾಮ್ರ 503). 17, a helmet (ಸೀಸಕ 1). 18, Ceylon leadwort (ಮೂಲಿಕೆ, ಚಿತ್ರಮೂಲಿಕೆ 4). (in some of the instances ಶಿಖಿ is = ಶಿಖೆ). — ಶಿಖಿ ಗಿಖಿ. reit. (Grj. 6, 38).

ಶಿಖಿಕೇತು śikhi-kētu. N. of a king (J. 25, 56. 57).

ಶಿಖಿಗ್ರೀವ śikhi-grīva. a peacock's neck. 2, *sulphate of copper, blue vitriol.*

ಶಿಖಿಧ್ವಜ śikhi-dhvaja. = ಶಿಖಿಕೇತು. (J. 26, 32. 55). 2, Kārttikēya (Sk.).

ಶಿಖಿನೇತ್ರ śikhi-nētra. Śiva (My.).

ಶಿಖಿಪಟೂಕರಣ śikhi-paṭūkaraṇa. kindling a fire. see ಕತ್ತು 2.

ಶಿಖಿಪಿಂಛ śikhi-piñcha. a feather of a peacock's tail (My.).

ಶಿಖಿಬ್ರಜ śikhi-braja. the number 3 (Ch.).

ಶಿಖಿವಾಹನ śikhi-vāhana. having a peacock for his vehicle: *Kārttikēya.*

ಶಿಖಿಸನ್ಧಾರಣ śikhi-sandhāraṇa maintaining fire (?). see ಚರ್ಚು.

ಶಿಖೆ śikhe. ಶಿಖಾ. = ಶಾಕ 2, ಶಿಖ, (ಶಿಖಿ), ಸಕೆ, ಸಖೆ, ಸಗೆ, ಸಾಕ, ಸೆಕೆ, ಸೆಖೆ, ಸೆಗೆ. a sharp end, a point, a spike, a peak, a projection, a top, an end or point in general. 2, a crest, a tuft, a plume; *a tuft or lock of hair on the crown of the head* (see ಕಾಕಪಕ್ಷ); *a peacock's crest.* 3, *the head;* the chief of anything, the acme. 4, *a nipple.* 5, *a flame.* 6, *a ray of light.* 7, the heat or fever of love. 8, a branch which takes root; any branch.

ಶಿಗ್ರು śigru. *the horse-radish tree, Moringa pterygosperma* Gaertn. (Guilandina a moringa Lin.; see ನುಗ್ಗೆ). 2, *a potherb in general.*

ಶಿಗ್ರುಜ śigru-ja. *the seed of the Moringa.*

ಶಿಂಘಾಣ śiṅghāṇa. = ಸಿಂಹಾಣ, etc. the mucus of the nose.

ಶಿತ śita. sharpened, whetted; thin, emaciated; weak, feeble. see ನಿ-, ಸಂ-; Bp. 39, 55.

ಶಿತದ್ರು śita-dru. = ಶತದ್ರು. *the river Sutlej.*

ಶಿತಾರು śitāru. a stringed instrument, a cithara (My.; H.).

ಶಿತಿ śiti. = ಸಿತಿ 2. *white.* 2, *black, dark-blue.*

ಶಿತಿಕಣ್ಠ śiti-kaṇṭha. *Śiva.*

ಶಿತಿಸಾರಕ śiti-sāraka. having black essence: *a sort of ebony, Diospyros embryopteris* Pers.

ಶಿಥಿಲ śithila. *loose, slackened, relaxed, untied, lax, not rigid or compact, not close or firm;* out of repair, ruined (as a building, My.); looseness, laxity, a loose fastening. 2, a peculiar weak state of double consonants: the state of their lacking force of utterance and not lengthening a preceding syllable [Kr. 2, 64]; (Śmd. 52. 71). 3, decayed. 4, *inert, weak, feeble* (ಮುಪ್ಪು ಬಲ್ಪಾಗೆ ಶಿಥಿಲನಕ್ಕುಂ Mr. 310).

ಶಿಥಿಲತೆ śithilate. looseness, laxity; the state of being unfastened; that of being ruined or out of repair (My.); a state of dissolution; want of energy, languor (Grj. 6, 50). 2, = ಶಿಥಿಲ No. 2 (Śmd. 53. 54).

ಶಿಥಿಲತ್ವ śithilatva. = ಶಿಥಿಲತೆ No. 1. 2, = ಶಿಥಿಲತೆ No. 2 (Śmd. 51. 53. 408).

ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವ śithila-dvitva. the state of being doubled on the principle of śithila No. 2 (Śmd. 47. 49. 54).

ಶಿಥಿಲವೃತ್ತಿ śithila-vṛitti. = ಶಿಥಿಲತೆ No. 2. (Śmd. 55. 140).

ಶಿದಾನ śidāna. behaving badly, etc. (see Mr. s. ದುರ್ವೃತ್ತ).

ಶಿನಿ śini. = ಸಿನಿ. N. of a son of Sumitra; N. of a descendant of Garga, a chief of the Kṣatriya tribe; a man belonging to a particular class of Kṣatriyas. see ಶೈನೇಯ.

ಶಿಪಾರಸು śipārasu. recommendation; patronage (My.; B. 5, 234; Br.; Mhr., H. ಶಿಫಾರಸ).

ಶಿಪಿ śipi. a ray of light. 2, skin, leather.

ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ śipi-viṣṭa. *leprous;* leprosy (ಕಷ್ಟಚರ್ಮ, ಕೆಟ್ಟ ತೊಗಲು Nn. 143; ಕಷ್ಟಚರ್ಮ Mr. 479). 2, *bald-headed,* hairless (ಅರೋಮಕ, ರೋಮವಿಲ್ಲದವನು 14, o. r. ರೋಮವಿಲ್ಲದುದು). 3, a sick man (ರೋಗಯುತ, ರೋಗಸ್ಥ 143). 4, *Śiva* (ಅಂಗಜವೈರಿ, ಪರಮೇಶ್ವರ 143).

ಶಿಫಾಕಂದ śiphā-kanda. *the root of a water-lily, etc.* (= ಕರಹಾಟ).

ಶಿಫೆ śiphe. ಶಿಫಾ. *a fibrous root; a root growing from a branch* (see ಬೀಟಿಲ್ & ಬೀೞಲ್).

ಶಿಬಿ śibi. = ಶಿವಿ, ಸಿಬಿ. (J. 24, 21).

ಶಿಬಿಕೆ śibike. = ಶಿವಿಕೆ, (ಸಿದಿಗೆ 2), ಸಿವಿಗೆ. (ವಿಮಾನ Nn. 42; J. 31, 55; 32, 49).

ಶಿಬಿರ śibira. = ಶಿವಿರ. a camp, etc. (ದಣ್ಣು ಬಿಡುವ ಎಡೆ Mr. 287).

ಶಿಂಬೆ śimbe. *a legume, a pod.*

ಶಿರ śira. = ಶಿರಸ್, ಸಿರ 2, ಸಿಲೆ 2, ಸೆಲೆ 2. the head (ಮಣ್ಡೆ Nn. 7). 2, the root of the pepper plant (ಮೋಡಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀ ಬೇರು G.). 3, a large serpent (*cf.* ಸೆಲೆ 2). — ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸು. to take upon one's head: to accept with pleasure (as a command) for execution, to honour highly (Bp. 39, 42; My.). *cf.* ತಲೆಯೊಳ್ ಆನ್. — ಶಿರದೊಳ್ ಆನ್. = ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸು. (Bp. 28, 63; 44, 73). — ಶಿರದೊಳ್ ಧರಿಸು. = ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸು. (Bp. 1, 15; 48, 21). — ಶಿರಮ್ಪರಂ. -ಂ-ಬರಂ. up to the head (Grj. 1, 110). — ಶಿರವಾನ್. -ಆನ್. to honour highly (Bp. 45, 16).

ಶಿರಃಕಮ್ಪನ śiras-kampana. shaking of the head, waving of it (My.).

ಶಿರಃಪ್ರಧಾನಿ śiras-pradhāni. a prime minister (J. 17, 30).

ಶಿರಚ್ಛೇದ śiras-chēda. cutting of the head, decapitation (My.).

ಶಿರಸ್ śiras. = ಶಿರಸು, ಶಿರಸ್ಸು. *the head* (ಶಿಖಿ, ಚೂಡ Mr. 471). 2, the skull. 3, *the top of a tree; the head or top of anything; the highest part.*

ಶಿರಸಾ śirasā. with the head: with profound reverence or humble submission (Mhr.). — ಶಿರಸಾ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳು. to honour highly (G., preface; My.). — ಶಿರಸಾ ವಹಿಸು. = ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸು. (My.).

ಶಿರಸಿಜ śirasi-ja. produced on the head: *the hair of the head.*

ಶಿರಸು śirasu. Tbh. of ಶಿರಸ್. (Bp. 49, 17; 54, 6. 42; 59, 12). — ಶಿರಸಿನಲಿ ಧರಿಸು. = ಶಿರದೊಳ್ ಧರಿಸು. (Bp. 53, 23).

ಶಿರಸ್ಕ śiraska. belonging to the head; that belongs to the head. 2, a helmet; a crown (Śsv. 4, 134); a turban. see ಅ-.

ಶಿರಸ್ತೆ śiraste. the office or business of a śirastedāra (My.).

ಶಿರಸ್ತೆದಾರ śiraste-dāra. the head clerk in the office of a collector or in a court of justice (My.; Br.; Mhr., H. ಶಿರಸ್ತೇದಾರ).

ಶಿರಸ್ತ್ರ śiras-tra. head-protector: *a helmet.* 2, a turban, a cap.

ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ śiras-trāṇa. = ಶಿರಸ್ತ್ರ. (My.; Si. 279).

ಶಿರಸ್ನಾನ śira-snāna. bathing (the body together with) the head: bathing the whole body (My.).

ಶಿರಸ್ಯ śirasya. belonging to the head; *clean or unentangled hair.*

ಶಿರಸ್ಸನ್ಧಾನ śiras-sandhāna. the act of joining, or of supporting, the head. see ತಲೆಮಡು.

ಶಿರಸ್ಸು śirassu. Tbh. of ಶಿರಸ್. the head (ಉತ್ತಮಾಂಗ Nn. 23; ಸಿರ, ಮಣ್ಡೆ Nn. 162). 2, a crown, a crest (ಮಕುಟ 162). 3, a tuft of hair on the crown of the head (ಶಿಖಿ, ಜೆಣ್ಡೆಕೆ 162).

ಶಿರೀಷ śirīṣa. = ಸಿರಸಲ, ಸಿರಿಸ, ಸಿಸಗಲ. *the tree Acacia sirissa* Buch. (see ಕಡಚಿ). 2, a large tree, Albizzia lebbeck Benth. (St. & Pl.).

ಶಿರೆ śire. = ಸಿರ 1, ಸಿರೆ, ಸೆರೆ. *any tubular vessel of the body, a nerve, a tendon, a fibre, a gut, a vein, a blood-vessel, an artery* (ಸೆರೆಯು ನರ Hlā.). see ನರ.

ಶಿರೋಗೃಹ śiras-gṛiha. *a room on the top of a house.*

ಶಿರೋಗ್ರನ್ಥಿ śiras-granthi. a bunch or chaplet (of pearls) on the head (ತೊಣ್ಡಲ್ Mr. 334).

ಶಿರೋಜ śiras-ja. the hair of the head (ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ Nn. 5).

ಶಿರೋದೇಶ śiras-dēsa. *the region of the head, the head.*

ಶಿರೋಧರ śiras-dhara. = ಶಿರೋಧರೆ. (ಕೊರಳ್ Nn. 41. 144).

ಶಿರೋಧರೆ śiras-dhare. *the neck.*

ಶಿರೋಧಾರಣ śiras-dhāraṇa. taking upon or bearing on the head. see ಪೊಱು.

ಶಿರೋಧಿ śiras-dhi. *the neck.*

ಶಿರೋಭ್ರಮಣಿ śiras-bhramaṇi. vertigo, giddiness (J. 13, 35).

ಶಿರೋಮಣಿ śiras-maṇi. crest-jewel, a gem worn in a crest. 2, a most distinguished person; best (Bp. 41, 5; 61, 70; J. 2, 45; 14, 16).

ಶಿರೋರಕ್ಷೆ śiras-rakṣe. = ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ. a helmet. (My.).

ಶಿರೋರತ್ನ śiras-ratna. *a jewel worn in a crest.*

ಶಿರೋರುಹ śiras-ruha. *the hair of the head* (ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ Nn. 4. 22. 45).

ಶಿರೋರೋಗ śiras-rōga. headache (ಮಣ್ಡೆನೋವು Mr. 387, o. r. ಶಿರೋವ್ಯಥೆ).

ಶಿರೋವಲಯ śiras-valaya. a certain feat of wrestlers (Śsv. 4, 75).

ಶಿರೋವೇದನೆ śiras-vēdane. = ಶಿರೋರೋಗ. (My.).

ಶಿರೋವೇಷ್ಟನ śiras-vēṣṭana. a turban (ಉಷ್ಣೀಷ, ತಲೆಸುತ್ತು Nn. 121; Cpr. 2, 59).

ಶಿರೋವೇಷ್ಟಿ śiras-vēṣṭi. = ಶಿರೋವೇಷ್ಟನ. (V. 38, 98 va.).

ಶಿರೋವ್ಯಥೆ śiras-vyathe. = ಶಿರೋರೋಗ, q. v. headache.

ಶಿರೋವ್ಯಾಧಿ śiras-vyādhi. = ಶಿರೋವ್ಯಥೆ. (My.).

ಶಿರೋಸ್ಥಿ śiras-asthi. *the skull.*

ಶಿರ್ಸಿ śirsi. N. of a town on the western ghauts (My.; B. 3, 30).

ಶಿಲ śila. *ears of corn left in a field; gathering ears of corn, gleaning.* see ಉಂಛ-.

ಶಿಲವೃತ್ತಿ śila-vṛitti. subsistence by gleaning (Si. 299).

ಶಿಲಾಜತು śilā-jatu. *bitumen; red chalk.*

ಶಿಲಾಜಿತ್ śilā-jit. = ಶಿಲಾಜತು. (ಅಧ್ರ್ಯಗ, ಅಶ್ಮಜ, ಅಶ್ಮಪುಷ್ಪ G. as ಶಿಲಾಜಿತ).

ಶಿಲಾದ śilā-ada. stone-eater; N. — ಶಿಲಾದಮುನಿ. N. (Bp. 1 sum.; 1, 64).

ಶಿಲಾಧಾತು śilā-dhātu. chalk: red chalk; etc. (My.).

ಶಿಲಾನದಿ śilā-nadi. N. of a river on the Himālaya (My.).

ಶಿಲಾಪಟ್ಟ śilā-paṭṭa. a flat stone for grinding condiments, etc. (ಅಸಿಯ ಕಲ್ Mr. 406).

ಶಿಲಾಪಾಂಗ śilā-apāṅga. a deformed, huge stone (J. 10, 7).

ಶಿಲಾಭೇದಿ śilā-bhēdi. a stone-cutter's chisel. 2, the plant Plectranthus scutellarioides (? ಹಿಟ್ಟುಳಿ Mr. 131; Sk. ಶಿಲಾಭೇದ).

ಶಿಲಾಲಿ śilāli. = ಶೈಲಾಲಿ. an actor, a dancer. see ನಟ.

ಶಿಲಾವರ್ಷ śilā-varṣa. = ಶಿಲಾವೃಷ್ಟಿ. (My.).

ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹ śilā-vigraha. a stone image (My.).

ಶಿಲಾವೃಷ್ಟಿ śilā-vṛiṣṭi. stone-rain: hail (My.).

ಶಿಲಾಶಾಸನ śilā-śāsana. a grant or edict inscribed on stone (Bp. 37, 25).

ಶಿಲಾಸಾರ śilā-sāra. iron (ಗಿರಿಸಾರ, etc., ಕಾಬೋ್ರನ್ Mr. 98).

ಶಿಲಿ śili. the lower timber of a door. 2, *a small earth worm.*

ಶಿಲೀನ್ಧ್ರ śilīndhra. *a mushroom* (ಅಣಬ್ಬೆ Nn. 86; Mr. 485). 2, *a sort of tree* (ವೃಕ್ಷ, ಮರನ ಭೇದ 86; ವೃಕ್ಷ 485). 3, an arrow (ಶರ, ಅಮ್ಬು 86).

ಶಿಲೀಮುಖ śilī-mukha. = ಶಿಳೀಮುಖ. *an arrow.* 2, *a bee.*

ಶಿಲುಕು śiluku. balance in hand (of money, articles, etc., My.; Mhr., H. ಶಿಲಕ). — ಶಿಲುಕಿನ ಬಾಕಿ. balance left (My.).

ಶಿಲುಬೆ śilube. = ಸಿಲುಬೆ, q. v. crucifix, a cross.

ಶಿಲೆ śile. ಶಿಲಾ. = ಸಿಲೆ 1, ಸೆಲೆ 1. *a stone; a rock* (ಕಲ್ಲು Nn. 68; ಗುಣ್ಡು Śm. 95; ಕಣೆ 96; ಕಲ್ 108; see ಅಱೆ[3] 4); a flat stone on which substances are ground. ಪೇಷಣಗೆಯ್ವ ಶಿಲೆ (ಕನ್ದು Śm. 98). ಶಿಲೆಯುನೆತ್ತುವ ಮರ (ತುಱುಮ್ಬು 101). 2, *the lower timber of a door.*

ಶಿಲೋಚ್ಚಯ śilā-uccaya. rock-accumulation: *a mountain.*

ಶಿಲೋದ್ವಹನದಾರು śilā-udvahana-dāru. a wooden lever for raising stones. see ತಱುಮ್ಬು 2.

ಶಿಲೋರ್ಜಿತ śilā-ūrjita. stone-fastened, a flag-staff (ಇಟ್ಟೆಡುವ ಢೆಂಕಣೆ Mr. 192, originally ಶಿಲೋಜ್ಜ್ರಿತ, o. rs. ಶಿಲೋಜಿತ, ಶಿರೋಋತ).

ಶಿಲ್ಪ śilpa. = ಚಿಪ್ಪ. *an art, any manual or mechanical or fine art* (= ಕಲೆ, q. v.; Śmd. 232). 2, *skill in any art.* — ಶಿಲ್ಪಕೆಲಸ. artisanship (especially work upon stone, My.; B. 4, 147). — ಶಿಲ್ಪಕೆಲಸದವ. -ಅವ. an artisan (especially one who works upon stone, My.).

ಶಿಲ್ಪಕ śilpaka. an artisan (Śmd. 232).

ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ śilpa-karma. = ಶಿಲ್ಪ No. 1. an art, etc. (ಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪ ವಿಕರ್ಮ Nn. 150).

ಶಿಲ್ಪಕಾರಕ śilpa-kāraka. a man versed in an art.

ಶಿಲ್ಪಕಾರಿಕೆ śilpa-kārike. *a woman versed in an art.*

ಶಿಲ್ಪಗಾಱ śilpa-gāṟa. an artisan, a mechanic (B. 4, 95).

ಶಿಲ್ಪವಿಕರ್ಮ śilpa-vikarma. = ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ, q. v.

ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆ śilpa-vidye. the science of mechanics, mechanical knowledge, skill in art; handicraft, art. ಲೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಳಾಗಿ ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಯ ಮಾಡುವವಳು (ಸೈರನ್ಧ್ರಿ Nr.).

ಶಿಲ್ಪಶಾಲೆ śilpa-śāle. *a work-shop, a manufactory.*

ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ śilpa-śāstra. a treatise on any mechanical or fine art (as architecture, etc.); mechanics (My.; B. 4, 151).

ಶಿಲ್ಪಿ śilpi. belonging or relating to any mechanical art; *an artificer, an artist, an artisan.* 2, images engraved on stone (My.).

ಶಿಲ್ಪಿಕ śilpika. = ಚಿಪ್ಪಿಗ 1, ಶಿಲ್ಪಿಗ. an artisan, a mechanic.

ಶಿಲ್ಪಿಕವಿದ್ಯೆ śilpika-vidye. = ಚಿಪ್ಪಿಗಬಿಜ್ಜೆ, ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆ. handicraft, etc.

ಶಿಲ್ಪಿಗ śilpiga. Tbh. of ಶಿಲ್ಪಿಕ. (B. 4, 151; My.).

ಶಿಲ್ಪಿಶಾಲೆ śilpi-śāle. *a workshop, a manufactory.*

ಶಿವ śiva. = ಶಿವು, ಸಿವ 1. *auspicious, prosperous, happy* (ಭದ್ರ, ಮಾಂಗಲ್ಯ Nn. 6; ಶುಭ Mr. 495). 2, *bliss, prosperity, happiness, well-being, pleasure* (ಸುಖ 6). 3, *Śiva* (ಈಶ್ವರ 6; ಗಿರಿಜೇನ್ದ್ರ 495: Kk. 5). 4, virtue, etc. (ಪುಣ್ಯ 6). 5, a serpent (ಫಣೀನ್ದ್ರ, ಧರಣೀಧ್ರ 6; ಸರ್ಪ 495). 6, = ಶಿವೆ, a jackal (ಸೃಗಾಲ, ನರಿ 6; ನರಿ 495; ಜಮ್ಬುಕ, etc., ನರಿ Mr. 162). 7, a parrot (ಶುಕ, ಗಿಳಿ 6; ತರಣಿ 495, o. r. ಕೀರ). 8, = ಶಿವೆ, the tree Terminalia chebula Roxb. (ಅಭಯೆ, ಅಣಿಲೆ 6; ಅಣಿಲೆ 495). 9, = ಶಿವೆ, the emblic myrobalan (ಆಮಲಕ, ನೆಲ್ಲಿ 6; ನೆಲ್ಲಿ 495). 10, the banyan tree (ವಟ, ಆಲದ ಮರ 6). 11, the black thorn-apple (ಕರೇ ಮದಗುಣಿಕೆಯ ಗಿಡ Cb.). 12, N. of a mountain (ಕೀಲಕ, ಪರ್ವತವಿಶೇಷ 6). 13, water (ಉದಕ 6). 14, foam, etc. (ಫೇನ, ನೊರೆ 6; ಫೇನ 495). 15, white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 6). 16, sand (ಸಿಕತ, ಮಳಲ್ 6). 17, thick, close, etc. (ಸಾನ್ದ್ರ, ದಟ್ಟೈತ್ತು 6; ಸಾನ್ದ್ರ 495). 18, a measure of capacity (ಬಳ್ಳ Mr. 206). see Bp. 58, 17-19. ಶಿವ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? — ಶಿವಾ! ಎನ್ದರೆ ಸೆಱಗು ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡ; ಭವಾ! ಎನ್ದರೆ ಭೈರವಾಸ ಹರದು ಬಿಟ್ಟ (Prvs.). ಕಟ್ಟಲೂ ಬಿಡಲು (if one ties and suspends Śiva, *i. e.* his liṅga, round the neck, is it done because) ಶಿವ ಬಟ್ಟಲವ ಕದ್ದನೇ? ಕಟ್ಟಲೂ ಬೇಡ, ಬಿಡ ಬೇಡ! ಕಣ್ ಮನವ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಕು! (Sp.). — ಶಿವಕವಿದೇವ. N. (Bp. 1, 17). — ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 8). [— ಶಿವಕಳೆಯ. (= ವಿಭೂತಿ). the ashes of cowdung. ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಕಳೆಯದ ಕರಡಿಗೆಯನೆ ಮುರಿದ Bv. 900]. — ಶಿವಚಿತ್ತ. N. (Bp. 55, 55). — ಶಿವದಾರ. = ಶಿವಸೂತ್ರ. the cord which like a necklace supports the liṅga on the breast of the Liṅgavantas (C.). 2, the janivāra of the Ārādhya Brāhmaṇas of which they reject the original meaning, considering it to be identical with No. 1. (C.). — ಶಿವದಾಸಯ್ಯ. N. (Bp. 23, 29). — ಶಿವದೇವ. N. (Bp. 14, 1; see ಬಾಸಣದ-). — ಶಿವದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). — ಶಿವನ ಕಡ್ಲೆ. an erect shrubby plant, Pavonia zeylanica Cav. (Z.). 2, the plant Hibiscus micranthus Lin. (Z.). — ಶಿವನಾಗಮಯ. N. (Bp. 54 sum. 57, 86). — ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯ. N. (Bp. 38, 46; 55, 2. 8. 23; 57 sum.; 57, 80. 81. 88. 89). — ಶಿವಪಸಾದ. Tbh. of ಶಿವಪ್ರಸಾದ. (Bp. 58, 31. 39). — ಶಿವಪಸಾಯ. = ಶಿವಪಸಾದ. (V. 6, 22). — ಶಿವಪಸಾಯತ. Tbh. of ಶಿವಪ್ರಸಾದಿತ. (Bp. 57, 81). — ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕ. -ಅಪ್ಪ-. N. of a prince of Nagara. ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ಶಿಸ್ತು, taxes imposed by him (My.). — ಶಿವಭದ್ರ. N. (Bp. 9, 45). — ಶಿವಮುಗ್ಧಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 4). — ಶಿವರಕ್ತಬಳ್ಳಿ. a scandent plant with red and yellow flowers, Gloriosa superba Lin. (St. & Pl.). — ಶಿವರುದ್ರ. N. (B. 2, 43). — ಶಿವಲೆಂಕಮಂಚಣಪಣ್ಡಿತ. N. (Bp. 1. 10). — ಶಿವಲೆಂಕಮಂಚಯ್ಯ. N. (Bp. 53, 55).

ಶಿವಕ śivaka. *a post, a pole, a stake, a peg, a plug* (ಗುಡಿಯ ಗೂಟ Hlā.; ಗೂಟ Mr. 288; ಗುಣ್ಟ, ಕೀಲಕ Nr.).

ಶಿವಕಾರಿ śiva-kāri. one who causes happiness (ಸುಖಂಗೆಯ್ವವಂ Mr. 230).

ಶಿವಕೂಟ śiva-kūṭa. the place in a temple where Śaivas have to take their meals (My.).

ಶಿವಗಂಗೆ śiva-gaṅge. a village and hill in Mysore, noted as a place for pilgrimage; the temple there contains a liṅga and Basava (My.).

ಶಿವಗಣ śiva-gaṇa. Śiva's host of ancient and new followers (pramathas, jaṅgamas, etc. Bp. 57, 90).

ಶಿವಂಕರ śiva-ṅ-kara. *causing happiness or prosperity, auspicious, propitious.*

ಶಿವತಾತಿ śiva-tāti. = ಶಿವಂಕರ. *causing happiness, etc.*

ಶಿವದಾನ śiva-dāna. buttermilk (S. Mhr.); a gift in the name of Śiva (My.). ಅಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಇಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಕಲ್ಲೊಳಗುಜ್ಜೇ ಶಿವದಾನ? — ಅಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಇಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಬಸ್ತಿಯೊಳಗುಜ್ಜೇ ಶಿವದಾನ? (Prvs.).

ಶಿವದೀಕ್ಷೆ śiva-dīkṣe. initiation in the doctrines of the śaiva sect (Bp. 57, 4).

ಶಿವಧಾ śivadhā. an exclamation of sorrow (Grj. 8, 75).

ಶಿವನಾಭಿ śiva-nābhi. a particular form of the śiva-liṅga (Sk.). — ಶಿವನಾಭಿಬಳ್ಳಿ. = ಸೂತ್ರನಾಭಿಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.).

ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯ śiva-nirmālya. the flowers, etc. remaining of an offering which has been made to Śiva (My.).

ಶಿವಪುರ śiva-pura. Benares (Sk.); Kailāsa (Bp. 25, 11).

ಶಿವಪೂಜೆ śiva-pūje. worship or adoration of Śiva. ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕರಡಿ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಶಿವಪ್ರಸಾದ śiva-prasāda. = ಶಿವಪಸಾದ, ಶಿವಪಸಾಯ. a prasāda received from Śiva or left at his worship (Bp. 58 sum.; 58, 29. 33; 59 sum.; Rśv. 13, 1 va.).

ಶಿವಪ್ರಸಾದಿ śiva-prasādi. a liṅgavanta; one who has received a gift from Śiva (My.).

ಶಿವಪ್ರಸಾದಿತ śiva-prasādita. = ಶಿವಪಸಾಯಿತ. given by Śiva as a prasāda (V. 5, 14 va.) or left at his worship.

ಶಿವಪ್ರಾಣಿ śiva-prāṇi. a liṅgavanta (V. 11, 5).

ಶಿವಭಕ್ತ śiva-bhakta. a follower of Śiva; a liṅgavanta (Bp. 25, 22).

ಶಿವಮಲ್ಲಿ śiva-malli. *the tree Agati prandiflorum* Desv. (Sesbana grandiflora Poir.). 2, the low under-shrub Indigofera aspalathoides Vahl. (St. & Pl.).

ಶಿವಮೂರ್ತಿ śiva-mūrti. Śiva; his phallus (ಲಿಂಗ, ಶಿವಮೂರ್ತಿಭೇದ Nn. 114).

ಶಿವಯೋಗ śiva-yōga. abstract contemplation of Śiva, cultivating absorption into Śiva by various ascetic means (V. 11, 6).

ಶಿವಯೋಗಿ śiva-yōgi. a person who practises śivayōga (My.).

ಶಿವರಾತ್ರಿ śiva-rātri. a night on which fasting, vigil, etc. are held in honour of Śiva in the dark half of the month māgha (Bp. 6, 1; 53, 11). ಏಕಾದಶೀ ಮನೆಗೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅವುತಣಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಶಿವರಾತ್ರೆ śiva-rātre. = ಶಿವರಾತ್ರಿ. (Bp. 9, 39; 26, 3; 41, 23; 42, 10; 53, 30; 54, 76; J. 13, 45). ನವರಾತ್ರೇ ಮಧ್ಯ ಶಿವರಾತ್ರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). — ಶಿವರಾತ್ರೆ ಗಿವರಾತ್ರೆ. reit. (Bp. 53, 13). — ಶಿವರಾತ್ರೆಯೊಡೇರು. -ಒಡೇರು. a jaṅgama who has to go from house to house and eat palāra on śivarātre (My.). — ಶಿವರಾತ್ರೆ ಸಂಕಣ್ಣ. N. (Bp. 58, 6). — ಶಿವರಾತ್ರೆ ಸಂಗಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಶಿವಲಿಂಗ śiva-liṅga. Śiva's genital organ or Śiva worshipped in the form of a phallus (Bp. 26, 50; 61, 70; J. 24, 14; see ಆದಿ-). 2, N. — ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (B. 4, 217). — ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ. a prasāda of the śivaliṅga (Bp. 58, 32; 61, 18). — ಶಿವಲಿಂಗರುದ್ರಸರ್ಜ. N. (B. 4, 216).

ಶಿವಲೀಲೆ śiva-līle. Śiva's sport. ಹುಚ್ಚಲ್ಲ, ಬೆಪ್ಪಲ್ಲ, ಶೀವಲೀಲೆ (Prv.).

ಶಿವಲೋಕ śiva-lōka. Kailāsa (My.).

ಶಿವವಿಪ್ರ śiva-vipra. an Ārādhya Brāhmaṇa (Bp. 50, 1).

ಶಿವಶಕ್ತಿ śiva-śakti. Śiva's energy personified as his wife. 2, attachment or devotion to Śiva. — ಶಿವಶಕ್ತಿಬಳ್ಳಿ. = ಶಿವರಕ್ತಿಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.).

ಶಿವಶರಣ śiva-śaraṇa. a jaṅgama; a liṅgavanta (My.). — ಶಿವಶರಣಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 46, 44).

ಶಿವಸಮುದ್ರ śiva-samudra. N. of a village and of its temple on the river Kāveri (My.). the waterfall there.

ಶಿವಸೂತ್ರ śiva-sūtra. = ಶಿವದಾರ. cord which supports the liṅga. s. ಶಿವ. (Bp. 44, 61).

ಶಿವಸೋದರಿ śiva-sōdari. a sister of Śiva (Bp. 14, 13).

ಶಿವಾಂಗಿ śiva-aṅgi. N. of a plant (ಬಾಗಿ Mr. 127).

ಶಿವಾಚಾರ śiva-ācāra. the rites or practices of śaivas (especially of liṅgavantas). — ಶಿವಾಚಾರದವ. -ಅವ. a follower of the śaiva rites; a liṅgavanta (My.).

ಶಿವಾಟಿ śivāṭi. hog-weed (ಪುನರ್ನವೆ, ಕೊಮ್ಮೆ Mr. 133, o. r. ಶವಾಟಿ).

ಶಿವಾದ್ವೈತಭಾಜ್ಯ śiva-advaita-bhājya. one whose only portion or lot is Śiva (V. 11, 5).

ಶಿವಾನನ್ದ śiva-ānanda. Śiva's joy. 2, N. (Bp. 34, 4. 9).

ಶಿವಾಯಿ śiva-āyi. 1. N. (Bp. 59, 6).

ಶಿವಾಯಿ śivāyi. 2. besides; except; extra (My.; Br.; Mhr., H.). — ಶಿವಾಯಿಜಮೆ. the effects of persons dying without heirs, etc., which revert to government (My.).

ಶಿವಾರಮಣ śivā-ramaṇa. Śiva (Bp. 25, 51).

ಶಿವಾರ್ಚನೆ śiva-arcane. worship of Śiva. ಶೀಲವನ್ತೆ ತನ್ನ ಅಗ್ಗಿಣಿ ಜಂಗಮುಗೆ ಶಿವಾರ್ಚನೆಗಾಯಿತು (Prv.).

ಶಿವಾಲಯ śiva-ālaya. any temple dedicated to Śiva (ಕೇದಾರ, ದೇವಗೇಹ, ದೇವಾಲಯ Nn. 38; Bp. 41, 7).

ಶಿವಾವಲ್ಲಭ śivā-vallabha. Śiva (Grj. 1, 133; 2, 108).

ಶಿವಿ śivi. = ಶಿಬಿ. N. of a king.

ಶಿವಿಕೆ śivike. = ಶಿಬಿಕೆ, etc. *a palanquin, a litter*; a bier.

ಶಿವಿರ śivira. = ಶಿಬಿರ. *a camp:* an intrenchment for the protection of an army; a royal camp, a royal residence.

ಶಿವು śivu. Tbh. of ಶಿವ. N. (B. 2, 16).

ಶಿವೆ śive. ಶಿವಾ. = ಸಿವೆ. the wife of Śiva: *Durgā.* 2, *a jackal.* 3, *the emblic myrobalan, Emblica officinalis* Gaert. (ನೆಲ್ಲಿ Hlā). 4, *the tree Terminalia chebula* Roxb. (see ಅಣಲೆ). 5, *the tree Prosopis psicigera* Lin. (see ಬನ್ನಿ 2). see ಶಿವ.

ಶಿವೈಕ್ಯ śiva-aikya. one who has become one with, or has been absorbed into, Śiva (Bp. 27, 71). see ಸಾಂಖ್ಯ-.

ಶಿಶಿರ śiśira. *cool, cold.* 2, *coolness, cold, frost.* 3, *the cool or cold season* (from about the middle of January to that of March, comprising the months ತಪ & ತಪಸ್ಯ Mr. 70).

ಶಿಶಿರಕರ śiśira-kara. the moon (My.).

ಶಿಶಿರರ್ತು śiśira-ṛitu. = ಶಿಶಿರ. No. 3. (My.).

ಶಿಶಿರೋಪಚಾರ śiśira-upacāra. kind treatment with cooling or refreshing articles (Cpr. 8, 84; Abh. P. 4, 94; Grj. 4, 117; My.).

ಶಿಶು śiśu. = ಸಿಸು. *a child, an infant; the young of any animal, as a calf, puppy,* etc. 2, a pupil, a scholar. ಶಿಶು ಹೋಗಿ ಕೆಸು ತಿನ್ತು! ಎನ್ತ, ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಸಿಯೊರಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಶಿಶುಕ śiśuka. a child. 2, *a fish resembling a porpoise or a porpoise.*

ಶಿಶುತೆ śiśute. = ಶಿಶುತ್ವ. (Cpr. 2, 16).

ಶಿಶುತ್ವ śiśutva. *childhood.*

ಶಿಶುಪಾಲ śiśu-pāla. N. of a king who was killed by Kṛiṣṇa (Bh. 2, 8 sum.).

ಶಿಶುಮಾರ śiśu-māra. = ಶಿಂಶುಮಾರ. *the Gangetic porpoise, Delphinus gangeticus* (see ಮೊಸಳೆ & ನೆಗಳು). 2, the heavenly porpoise: a collection of the stars and planets.

ಶಿಶುಸನ್ಧಾರಣ śiśu-sandhāraṇa. supporting children. (?). see ಚರ್ಚೆ.

ಶಿಶುಹಾರಿ śiśu-hāri. child-destroyer: N. of a female demon (Bp. 14, 14).

ಶಿಶ್ನ śiśna. *the penis.*

ಶಿಶ್ನೆ śiśne. = ಶಿಶ್ನ. (ಮುಷ್ಕ, ಲಿಂಗ Nn. 117; ಮೇಢ್ರ, ಲಿಂಗ, etc. Mr. 328).

ಶಿಶ್ವಿದಾನ śiśvidāna. *sinful, wicked.*

ಶಿಶ್ರೂಷ śiśrūṣa. Tbh. of ಶುಶ್ರೂಷೆ. (ಉಪಾಸ್ತಿ, etc., ಸೇವೆ Mr. 27).

ಶಿಶ್ರೂಷೆ śiśrūṣe. = ಶಿಶ್ರೂಷ. service, reverence, etc. (My.).

ಶಿಷ್ಟ śiṣṭa. 1. left, remaining, residual; remainder. see ಅವ-, etc.

ಶಿಷ್ಟ śiṣṭa. 2. ordered, commanded. 2, *disciplined, educated, trained;* obedient, docile; *learned, wise; a learned man;* well-behaved, good, virtuous; eminent, noble, excellent. 3, instruction, order. see Kāvy. V, 1; Bp. 4, 50; 22, 38; 36, 43; 59, 26.

ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲಕ śiṣṭa-paripālaka. = ಶಿಷ್ಟಪಾಲಕ. (My.).

ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನ śiṣṭa-paripālana. protection of the virtuous (My.).

ಶಿಷ್ಟಪಾಲಕ śiṣṭa-pālaka. a guardian or protector of the virtuous (C. Bp. 47, 27).

ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ śiṣṭa-ācāra. the manner and procedure, the custom and course, of the venerable and good (My.).

ಶಿಷ್ಟಿ śiṣṭi. ruling. 2, *an order, a command.* 3, punishment, chastisement.

ಶಿಷ್ಮಬಾಗೆಮರ śiṣma-bāge-mara. a valuable timber tree, furnishing a kind of blackwood, Dalbergia sissoo Roxb. (St. & Pl.).

ಶಿಷ್ಯ śiṣya. to be disciplined or educated. 2, *a pupil, a disciple.* see Bp. 39, 39; J. 2, 18; Sp. s. ರಾಜಾನ್ನ. 3, an apprentice (Mhr.).

ಶಿಷ್ಯತನ śiṣyatana. pupilage; apprenticeship (B. 5, 273).

ಶಿಷ್ಯತ್ವ śiṣyatva. the state or character of a pupil, pupilage (My.).

ಶಿಷ್ಯಸಮ್ಪತ್ತು śiṣya-sampattu. a large number of pupils or followers (My.).

ಶಿಷ್ಯಾರ್ಜನೆ śiṣya-ārjane. the gain or fees received from pupils (My.).

ಶಿಸ್ತು śistu. = ಸಿಸ್ತು. aim (My.; Mhr., H.). 2, a roll of the householders (of village, etc.) from whom the revenue is to be gathered in, or upon whom an assessment is to be laid (Mhr., H.). 3, assessment, tax (My.; Br.). 4, suitable, proper, correct (Mhr.); beautiful, elegant, decorated; decoration (My.). 5, discipline. ಸೆಟ್ಟಿ ಶಿಸ್ತು ಮಾಡುವದಱೊಳಗೆ ಪಟ್ಣ ಸೂಱೆ ಹೋಯ್ತು (Prv.). — ಶಿಸ್ತುಗಾಱ. a decorated man; a fop; a lewd man (My.). — ಶಿಸ್ತುಗಾಱಿಕೆ. lewdness (My.). — ಶಿಸ್ತುಗಾತಿ. a decorated female; a foppish one; a whore (My.).

ಶಿಳೀಮುಖ śiḷī-mukha. = ಶಿಲೀಮುಖ. an arrow, etc. (ದಶ, ಬಾಣ Nn. 27; Abh. P. 4, 94; J. 22, 42).

ಶೀಕರ śīkara. = ಸೀಕರ, ಸೀವರ. *thin or drizzling rain, drizzle, spray, rain driven by wind.* 2, a drop of rain or water.

ಶೀಘ್ರ śīghra. *quick, speedy;* ಶೀಘ್ರಂ, *quickly, rapidly, swiftly.* (ಭೋಲಂಕನೆ, etc. Śmd. 351; ಭೋಲಂಕನೆ, ಚಡುಪುಡನೆ, ಚೆಚ್ಚರ, etc. Kk. 50; ಚೆಚ್ಚರ, ಬೆಚ್ಚರ, ಬೇಗ, ಗಱಗಱನೆ, ಚೆಡುಪುಡನೆ, ಚೆಕ್ಕನೆ, etc. Śm. 61); swiftness (Bp. 44, 5).

ಶೀಘ್ರಗಾಮಿ śīghragāmi. going quickly: a camel (ವಾರಣ, ಒಷ್ಟ್ರ Nn. 99).

ಶೀಘ್ರವೇಧಿ śīghra-vēdhi. quickly piercing (the mark): *a good archer* (ಶೀಘ್ರವೆಸುವಾತ Hlā.).

ಶೀಘ್ರೆ śīghre. a particular plant (= ದನ್ತಿ, Sk.). 2, another plant (ರಕ್ತಪದಿ, ಹತ್ತಿದರೆ ಮುರುಟುಹಂ Mr. 145).

ಶೀತ śīta. = ಸೀತ. *cold, chilly, frigid; cold, coldness.* see ಚಳಿ. 2, dull, apathetic; idle, lazy, stupid. 3, *the ratan, Calamus rotang* Willd. (or a kind of ratan, C. fasciculatus; see ಪಚ್ಚೆ). 4, *the tree Cordia myxa* Lin. (= ಉದ್ದಾಲ). 5, water (Sk.); dampness; damp (My.). ಶೀತ ಮಿಾಱಿದವಗೆ ವಾತದ ಭಯವೇನು? (Prv.).

ಶೀತಕ śītaka. *cold, dull, slow, apathetic; idle, lazy, stupid.*

ಶೀತಕರ śīta-kara. having cold rays: the moon. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಶೀತಕರಧರ śītakara-dhara. Śiva (Bp. 43, 9).

ಶೀತಕಿರಣ śīta-kiraṇa. = ಶೀತಕರ. No. 1. (J. 4, 4).

ಶೀತಕೃತ್ಕರ śīta-kṛit-kara. the moon (Grj. 4, 114).

ಶೀತಜ್ವರ śīta-jvara. a cold fever, ague (ಹಿಮಘರ್ಮ Mr. 387; My.). 2, fever occasioned by cold (My.).

ಶೀತಭೀರು śīta-bhīru. afraid of cold. 2, *Arabian jasmine, Jasminum zambac.*

ಶೀತಮರೀಚಿ śīta-marīci. = ಶೀತಕಿರಣ. (ಚನ್ದ್ರ Nn. 123).

ಶೀತರಶ್ಮಿ śīta-raśmi. = ಶೀತಮರೀಚಿ. (My.).

ಶೀತರುಚಿ śīta-ruci. = ಶೀತರಶ್ಮಿ. (Bp. 11, 18).

ಶೀತಲ śītala. *cold, chilly, frigid, cool.* 2, *the plant Marsilea quadrifolia* Lin. (see ಮೊಱಗು 3).

ಶೀತಲೆ śītale. = ಸೀತಾಳ, ಸೀತಾಳೆ 1. small-pox; (the chickenpox); the goddess presiding over or inflicting small-pox.

ಶೀತವಾರಿ śīta-vāri. cold water (Grj. 4, 116).

ಶೀತಶಿವ śīta-śiva. *a kind of fennel* (= ಶಾಲೇಯ). 2, *a sort of resin, storax or benzoin.* 3, *rock-salt.*

ಶೀತಾಂಶು śīta-aṁśu. cool-rayed: *the moon.*

ಶೀತಾಂಗ śīta-aṅga. cool-bodied, having cold limbs. 2, a kind of fever. (R.).

ಶೀತಾಮ್ಬು śīta-ambu. = ಶೀತವಾರಿ. (J. 3, 12).

ಶೀಧು śīdhu. = ಸೀಧು. *a spirit distilled from molasses, rum.*

ಶೀನ śīna. *congealed, thick.*

ಶೀರ śīra. = ಸೀರ. a plough, etc. (G.).

ಶೀರ್ಣ śīrṇa. withered, shrivelled; decayed, rotten; thin, wasted; slender, small; shattered, injured (My.).

ಶೀರ್ಷ śīrṣa. = ಸಿರಸ. *the head.*

ಶೀರ್ಷಕ śīrṣaka. = ಸೀಸಕ 1. the head or skull. 2, *a helmet;* a turban (ತಲೆಸುತ್ತು Mr. 342). 3, an ornament of flowers on the head (ಮಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂಚವುರಿಗಳು Mr. 334).

ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ śīrṣa-c-chēdya. *to be beheaded, meriting death by decapitation.* see Nr. s. ಅರಿಸು 1.

ಶೀರ್ಷಣ್ಯ śīrṣaṇya. *clean and unentangled hair.* 2, *a helmet;* a cap.

ಶೀಲ śīla. = ಸೀಲ್. *disposition, inclination, character, natural disposition; habit, usage.* 2, *practice, behaviour, conduct* (ಆಚಾರ Nn. 129). 3, *good disposition or character, good nature, good conduct, moral practice, virtue, piety.* 4, form, shape, beauty. 5, at the end of compounds: possessed of naturally; propense, prone, disposed to. ಶೀಲವೊಳ್ಳೇದಾದರೂ ಗುಣ ಕೆಟ್ಟದು.—ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ ಶೀಲ ಹಿಡುಕೊಣ್ಡನ್ತೆ (Prvs.). see Śmd. 238.

ಶೀಲಗ್ರಹಣ śīla-grahaṇa. following an inclination; observing a practice (Śmd. 238).

ಶೀಲವನ್ತ śīla-vanta. a man possessed of good qualities, one of a good or amiable disposition, a well-conducted man (Bp. 1, 33; 47, 49). ಶೀಲವನ್ತರ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಮಾಯವಾಯ್ತು (Prv.). feminine ಶೀಲವನ್ತೆ. ಶೀಲವನ್ತೆ ತನ್ನ ಅಗ್ಗಿಣಿ ಜಂಗಮಗೆ ಶಿವಾರ್ಚನೆಗಾಯಿತು (Prv.). — ಶೀಲವನ್ತಗ್ಗಯ್ಯ. -ಅಗ್ಗಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 7).

ಶೀಲವೃದ್ಧ śīla-vṛiddha. advanced in moral practice, very virtuous (My.).

ಶೀವಲ್ಲಿ śīvalli. N. of a creeping plant (ಕಾಣ್ಡೀರಿ, etc. Mr. 145).

ಶುಕ śuka. = ಸುಕ 1. *a parrot* (ಗಿಳಿ Nn. 10. 23. 153). 2, a mango tree (ಮಾಕನ್ದ, ಮಾವಿನ ಮರ 153). 3, the silk-cotton tree (ಶಾಲ್ಮಲಿಕುಜ, ಎಲವದ ಮರ 153). 4, *a particular drug and perfume* (= ಗ್ರನ್ಥಿಪರ್ಣ). 5, cloth, clothes (ಶಬ Mr. 521). 6, a son of Vyāsa (Rśv. 5, 75); an ascetic (ಯೋಗಿ, ಯತಿ 153). 7, Śiva (ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ, 153).

ಶುಕತಾತ śuka-tāta. Vyāsa (J. 5, 47).

ಶುಕನಾಸ śuka-nāsa. having a nose like a parrot's beak. 2, *the tree Calosanthes indica* Bl. (or Bignonia indica Lin.). 3, the tree Bignonia chelonoides Lin.

ಶುಕಪಂಜರ śuka-pañjara. a parrot's cage (My.).

ಶುಕವಾಣಿ śuka-vāṇi. the prate of a parrot (My.). 2, a woman who speaks like a parrot (My.).

ಶುಕಸಪ್ತತಿ śuka-saptati. N. of seventy stories related by a parrot (My.).

ಶುಕೋಕ್ತಿ śuka-ukti. the prate of a parrot (ತೊಣ್ಡುಗೆಡದುದು Ct. II, 65).

ಶುಕ್ತ śukta. *sour gruel* (ಅವನ್ತಿಸೋಮ, ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು Hlā.). 2, *sour, acid* (ಆಮ್ಲ, ಹುಳಿತದು Si. 428); *a kind of acid liquid* or vinegar. 3, *harsh; hard* (ಪರುಷ, ಬಿಱುಸಿಹುದು Nr.).

ಶುಕ್ತಿ śukti. = ಸುತ್ತಿ. *a pearl-oyster, an oyster-shell* (ಸಿಪ್ಪು Ct. I, 75; ಚಿಪ್ಪು Mr. 412); a small shell, a muscle, a cockle. 2, *a sort of perfume.* 3, a curl on a horse's neck or breast.

ಶುಕ್ತಿಕೆ śuktike. = ಶುಕ್ತಿ No. 1. (My.).

ಶುಕ್ತಿಜ śukti-ja. oyster-born: a pearl (Kāvy. V, 4; Cpr. 8, 34; Śśv. 1, 34).

ಶುಕ್ತಿಮತ್ śukti-mat. N. of a mountain or mountain range. see ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ.

ಶುಕ್ರ śukra. = ಚುಕ್ಕಿ. bright, resplendent. 2, white. 3, *Agni, fire.* 4, *the planet Venus, or its regent, the preceptor of the asuras.* 5, *semen virile.* 6, *the month jyēṣṭha* (May-June). ಶುಕ್ರ ವಕ್ರನಾದರೂ ತಕ್ರಬಿಡ (Prv.).

ಶುಕ್ರನಾಡಿ śukra-nāḍi. N. of a work on astrology (My.).

ಶುಕ್ರನೀತಿ śukra-nīti. N. of a work on ethics (My.).

ಶುಕ್ರಮಹಾದಶೆ śukra-mahā-daśe. an aspect of the planet Venus that is considered as influencing the fortunes of men for good (My., also as ಶುಕ್ರಮಹರ್ದಶೆ).

ಶುಕ್ರಮೂಢ śukra-mūḍha. the time of the year during which Venus is invisible, which is considered as inauspicious (My., also as ಶುಕ್ರಮೌಢ್ಯ).

ಶುಕ್ರಲ śukrala. spermatic, seminal. 2, *lustful.*

ಶುಕ್ರವಾರ śukra-vāra. Friday (C.; B. 1, 7).

ಶುಕ್ರಶಿಷ್ಯ śukra-śiṣya. pupil of Śukra: *an asura.*

ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ śukra-ācārya. Śukra, the preceptor of the asuras (My.). 2, a monoculous man, a Cyclops (My.; Mhr.).

ಶುಕ್ರೋದಯ śukra-udaya. the time of the year when the śukramūḍha has passed away (My.).

ಶುಕ್ಲ śukla. = (ಶುಕ್ರ), ಸುಕಲ 2. *bright, white*; a white colour (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು Nn. 32). 2, *the light half of a month from new to full moon.* 3, the third year in the cycle of sixty (My.). 4, semen virile (ರೇತ, ಇನ್ದ್ರಿಯ 32; ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ಇನ್ದ್ರಿಯ Nn. 125; ರೇತಸ್, ಇನ್ದ್ರಿಯ, etc. Mr. 395; ಮಜ್ಜಾಸಾರ Mr. 497; ಸುರತರಸ Mr. 508). 5, the eye (ಅಕ್ಷಿ, ಕಣ್ 32; ಕಣ್ 508). 6, a disease of the cornea or white part of the eye. 7, N. of a month (ಮಾಸ, ಮಾಸಭೇದ 32; ಮಾಸ 508; Mr. 70). 8, large, great (ಪೃಥು, ದೊಡ್ಡಿತು 32). 9, a valiant man (ಸುಭಟ 32; ಕಲಿ 508). — ಶುಕ್ಲಾಟ. -ಆಟ. = ವೀರ್ಯಸ್ರಾವ. ಶುಕ್ಲಾಟಕ್ಕೆ ಶುಣ್ಠೀ ತಿನ್ನು, ಮುಕ್ಕಿಯೆಲ್ಲಾ ಉರಿ (Prv.).

ಶುಕ್ಲತ್ವ śuklatva. whiteness (My.).

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ śukla-pakṣa. *the light half of a month, the period from new to full moon* (ಬೆಳ್ಪಕ್ಕ Kk. 59; Śm. 20). 2, the innocent or pure side of two sides or parties contending. 3, the condition of a female after menstruation during the śuklapakṣa (Bp. 40, 21).

ಶುಕ್ಲಪಾಡ್ಯ śukla-pāḍya. the first day of the light half of the month (Si. 39; My.).

ಶುಕ್ಲಾಪಾಂಗ śukla-apāṅga. having white eye-corners: a peacock. (R.).

ಶುಚ್ śuc. ಶುಕ್. *sorrow, grief;* affliction.

ಶುಚಿ śuci. = ಸುಚಿ. *bright; white;* a white colour (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 18). 2, *clean; pure;* purity (ಶುದ್ಧ, ಶುದ್ಧವು 18). 3, virtuous, holy, innocent, undefiled; honest, upright, true; correct, accurate, free from fault or error; guileless; innocence, virtue, goodness; correctness, accuracy. 4, *a faithful minister;* a true friend. 5, an ascetic (ಯೋಗೀನ್ದ್ರ, ಯತೀಶ್ವರ 18). 6, a Brāhmaṇa (ಬಾಡಬ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ 18). 7, *fire* (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 18). 8, eternal, everlasting (ನಿತ್ಯ, ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು 18). 9, = ಅಮೃತ (18). 10, being at the head (ಮುಖ್ಯ, ಮುಖ್ಯವು 18). 11, = ಋತು (18). 12, a particular plant (ಲತಾವಿಭೇದ, ಬಳ್ಳಿಗಳ ಭೇದ 18). 13, wood (ಕಾಷ್ಠ 18). 14, *the month āṣāḍha* (ಆಷಾಢ, ಆಷಾಢಮಾಸ, 18). ಶುಚಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮುಸಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳೋದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಶುಚಿಕರ śuci-kara. purifying (My.).

ಶುಚಿತನ śucitana. = ಶುಚಿತ್ವ. (Rām. 5, 9, 27).

ಶುಚಿತೆ śucite. = ಶುಚಿತ್ವ (Cpr. 10, 110).

ಶುಚಿತ್ವ śucitva. purity, cleanness; virtue, holiness (My.).

ಶುಚಿರ śucira. the colour white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು Nn. 136). 2, goodness, virtue (ಒಳ್ಪು, ಒಳ್ಳಿತು 136).

ಶುಚಿರೋಚಿಸ್ śuci-rōcis. the moon (R.).

ಶುಚೆ śuce. sorrow, grief; affliction (My.).

ಶುಣ್ಟ śuṇṭa. = ಶುಣ್ಠ. (Mhr.; My.; see ವಜ್ರ-).

ಶುಣ್ಠ śuṇṭha. a blockhead, a dolt (My.; Te.; Mhr.; T. ಚುಣ್ಡ). ಶುಣ್ಠನಿಗೆ ಎಣ್ಣಷ್ಟು ಕಲಿಸಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ (Prv.).

ಶುಣ್ಠಕಾಯ śuṇṭha-kāya. = ಶುಣ್ಠ. (My.).

ಶುಣ್ಠಿ śuṇṭhi. = ಸುಣ್ಟಿ, ಸೊಣ್ಟಿ. *dry ginger* (ನಾಗರ, ಮಹೌಷಧ Mr. 137). see Prv. s. ಶುಕ್ಲಾಟ.

ಶುಣ್ಡ śuṇḍa. = ಶುಣ್ಡೆ, ಸುಣ್ಡ, ಸೊಣ್ಡ, ಸೊಣ್ಡೆ, ಸೊಣ್ಡೆ. an elephant's trunk (ಇಭಹಸ್ತ, ಆನೆಯ ಕೆಯ್ Nn. 131). 2, a frog (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 131).

ಶುಣ್ಡಾಪಾನ śuṇḍā-pāna. *a place where spirits are drunk, a tavern.*

ಶುಣ್ಡಾರ śuṇḍāra. = ಶುಣ್ಡ, ಸುಣ್ಡಿಲು, etc. an elephant's trunk.

ಶುಣ್ಡಾಲ śuṇḍāla. (= ಸುಣ್ಡಿಲು or ಸೊಣ್ಡಿಲ್-ಅ 3?). = ಸುಣ್ಡಾಲ. an elephant.

ಶುಣ್ಡಾಲಕರಾಗ್ರ śuṇḍāla-karāgra. the tip of an elephant's trunk (ಗಜಹಸ್ತಾಗ್ರ, ಕರ್ಣಿಕೆ Nn. 21).

ಶುಣ್ಡಾಲಕಿಶೋರ śuṇḍāla-kiśōra. a young elephant (ಮರಿಯಾನೆ Nn. 98).

ಶುಣ್ಡೆ śuṇḍe. ಶುಣ್ಡಾ. *an elephant's proboscis or trunk.* 2, *spirituous liquor.*

ಶುದ್ಧ śuddha. = ಸುದ್ದ. purified, cleansed, *clean, pure*; purity, purification; anything pure (ಗೋಮುಖ, ವಿಶುದ್ಧವು Nn. 20). 2, stainless, guileless, true, fair, honest, virtuous, holy. 3, free from fault or error; correct, accurate, normal, right (Śmd. 38. 296). 4, simple, unmixed. 5, simple, mere, only, alone; nothing but; wholly. see ಅ-, ಅತಿ-, ಪರಿ-. ಶುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಒದ್ದೆ ಉಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (Prv.). ಶುದ್ಧಮಪ್ಪುದು (ಪವಿತ್ರ Nn. 52); ಶುದ್ಧಮಹಚರಿತ್ರ (ಬ್ರಹ್ಮ. ಚಾರಿತ್ರ 79). — ಶುದ್ಧಕಳ್ಳ. a downright thief (My.; see Sp. s. ಕಳ್ಳ. — ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to purify. ಕಲ್ಮಷವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ನಿರ್ಣಿಕ್ತ, ಶೋಧಿತ, etc. Si. 368; My.). — ಶುದ್ಧಟೊಣಪ. a complete unlettered savage (B. 4, 108). — ಶುದ್ಧಪಡವಲು. due west. see Sp. s. ಬೀಡು 2. — ಶುದ್ಧಮಾಡು. to make clean (My.). — ಶುದ್ಧರೋಗಿ. a man completely diseased (My.). — ಶುದ್ಧಲೋಭಿ. a complete miser (My.). — ಶುದ್ಧಶೂನ್ಯ. a mere blank, nothing at all, etc. (My.). — ಶುದ್ಧಸಾತ್ವಿಕ. a perfect sātvika (My.). — ಶುದ್ಧಸುಳ್ಳು. a pure lie (My.).

ಶುದ್ಧಗೆ śuddhage. = ಸುದ್ದಗೆ. purity. 2, the state of being true or normal; a standard letter (ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರ Śmd. 43-45).

ಶುದ್ಧತೆ śuddhate. purity, cleanness, correctness, etc. (Cpr. 1, 32; Bp. 46, 11).

ಶುದ್ಧತ್ವ śuddhatva. = ಶುದ್ಧತೆ. (My.; ವೈಶದ್ಯ Cb.).

ಶುದ್ಧಪ್ರತಿ śuddha-prati. a correct, faultless, fair copy (My.).

ಶುದ್ಧಬೋಧೆ śuddha-bōdhe. pure, faultless instruction or knowledge (Bp. 27, 76).

ಶುದ್ಧಭಕ್ತಿ śuddha-bhakti. true devotion (Bp. 60 sum.).

ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸು śuddha-manassu. a pure, guileless, honest mind (My.).

ಶುದ್ಧಯಿಸು śuddhayisu. (Śmd. 65). = ಸುದ್ದಯಿಸು. to purify, etc.

ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರ śuddha-akṣara. a standard letter (see ಶುದ್ಧಗೆ).

ಶುದ್ಧಾಚಾರ śuddha-ācāra. virtuous conduct or practices (My.).

ಶುದ್ಧಾದ್ವಯನಿರಂಜನ śuddha-advaya-nirañjana. one who possesses a perfect and peerless purity (J. 13, 28).

ಶುದ್ಧಾನ್ತ śuddha-anta. a pure or sacred interior: the private or women's apartments (in the palace of a king), *a harem, a seraglio.* 2, *a king's wife or concubine.*

ಶುದ್ಧಾನ್ವಯ śuddha-anvaya. of a pure race, belonging to a noble family (ಕೌಲೀನ, ಸತ್ಕುಲೀನ Nn. 76).

ಶುದ್ಧಾಪಹ್ನುತಿ śuddha-apahnuti. a particular figure of rhetoric: denial of any quality or property for the sake of applying some other, *e. g.* this is not the moon, it is a lotus of the heavenly Ganges (My.).

ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ śuddha-aśuddha. pure and impure, correct and incorrect (My.).

ಶುದ್ಧಿ śuddhi. = ಸುದ್ದಿ. purity, cleanness, holiness, freedom from defilement; cleaned state; *elegance* (of a pearl). 2, purification, cleansing. 3, rightness or goodness; freedom from unpropitious influences, suitableness for holy works (used of planetary aspects, of lunar days, etc.). 4, clearance, acquittal. 5, clearing of expenses, paying off arrears. 6, correction; correctness, accuracy; truth, certainty. see ಪಾಯಾ-, ವೈರ-. 7, searching, exploring; searched state (Mhr.).

ಶುದ್ಧಿಪತ್ರ śuddhi-patra. a sheet or paper of corrections, an errata list (My.). 2, a certificate to a person who (through the administration of prāyaścitta) has been purified from his pollution, and restored to fitness for the intercommunication of the social relation (My.).

ಶುದ್ಧೋದನ śuddha-ōdana. N. of a king, the father of Śākyamuni. see ಶೌದ್ಧೋದನಿ.

ಶುನಕ śunaka. = ಸೊಣಕ, ಸೊಣಗ, ಸೊಣಗು. *a dog.* 2, N. (Bp. 55, 45). ಪಾನಕಾ ಬೇಕೆನ್ನು, ಶುನಕಕ್ಕೆ ಕರದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಶುನಕಿ śunaki. *a bitch.*

ಶುನಾಸೀರ śunāsīra. *Indra.*

ಶುನಿ śuni. *a bitch.* see Sp. s. ಮುಗುಳಿ.

ಶುಭ śubha. = ಸುಬ, bright, shining; *splendid; handsome, beautiful.* 2, *auspicious, lucky, fortunate, good, happy* (ಮಂಗಲ Nn. 139; Mr. 530); right, good, virtuous; eminent, distinguished (ವಿಶೇಷ Mr. 530). 3, *pure* (ಅಮಲ, ನಿರ್ಮಲ 139). 4, anything bright or beautiful, auspiciousness. 5, *good fortune, good luck.* 6, *goodness, welfare, happiness, hail, joy* (ನಲ್ಮೆ Ct. II, 81). 7, perpetuity (ನಿತ್ಯವು 139). 8, kingship (ರಾಜ್ಯಪದ, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ವಿಶೇಷ 139; ಪಟ 530). 9, valour, etc. (ವಿಕ್ರಾನ್ತ, ಪರಾಕ್ರಮ 139; ವಿಕ್ರಾನ್ತ 530). 10, the prickly pear (ಮುಳಗಳ್ಳಿ Cb.). 11, the śamī tree (? ಭೂಜಾತ, ಮರ 139; Sk. ಶುಭಾ is = ಶಮೀ). ಶುಭ ನೋಡಿ, ಅಶುಭ ತೋರಿ (Prv.). — ಶುಭಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person of inauspicious words. ಶುಭ ನುಡಿಯೋ, ಶುಭಗೇಡಿ! ಅನ್ನರೆ ಹನ್ನರದವರೆಲ್ಲ ಬೋಳಿಯರು! ಅನ್ದ (Prv.). — ಶುಭಮಸ್ತು. may happiness become your portion! (used in letters, My.); may it be auspicious, etc.

ಶುಭಂಯು śubhaṁyu. *happy, blissful, auspicious, prosperous.* 2, a man who causes welfare, etc. (ಒಳಿತಂಗೆಯ್ವವ Hlā.). *cf.* ಶುಭಯುತ.

ಶುಭಕರ śubha-kara. causing welfare, etc.; auspicious, favourable (Bp. 25, 20; 27, 79; 60, 47).

ಶುಭಕರ್ಮ śubha-karma. a good or virtuous act. 2, a happy or joyous ceremony or rite (as a marriage, upanayana, etc., as opposed to a funeral, dolorous rite, My.; see Nn. s. ಶೋಭನ).

ಶುಭಕಾರ್ಯ śubha-kārya. = ಶುಭಕರ್ಮ No. 2. (Bp. 60, 1; My.). ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅಶುಭವಾಗೋದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಶುಭಕೃತ್ śubha-kṛit. N. of the thirty-sixth year in the cycle of sixty (My.).

ಶುಭದಾಯಕ śubha-dāyaka. granting happiness, etc.; one who grants happiness, etc. (My.).

ಶುಭದಾಯಕಿ śubha-dāyaki. a woman who grants happiness, etc.; Pārvatī (Rām. 1, 1, 4).

ಶುಭದಿನ śubha-dina. an auspicious day (Cpr. 2, 54).
ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ śubha-nakṣatra. a fortunate star (My.).
ಶುಭಪ್ರಸ್ತ śubha-prasta. = ಶುಭಕರ್ಮ No. 2. (My.).
ಶುಭಫಲ śubha-phala. auspicious result, good or happy consequence (My.).
ಶುಭಮುಹೂರ್ತ śubha-muhūrta. a lucky moment or time (Rām. 1, 8, 7).
ಶುಭಯುತ śubha-yuta. a man who causes welfare, etc. (ಮಿಗೆ ಒಳ್ಳಿತಂ ಮಾಳ್ಪವಂ Mr. 240). *cf.* ಶುಭಸಂಯುತ.
ಶುಭರೇಖೆ śubha-rēkhe. an auspicious line (*e. g.* on the sole of the foot, Mr. 332).
ಶುಭಲಗ್ನ śubha-lagna. = ಶುಭಮುಹೂರ್ತ. (My.).
ಶುಭವಾರ್ತೆ śubha-vārte. good news (My.; B. 5, 302).
ಶುಭವೇಷಿ śubha-vēṣi. one who has an auspicious decoration (*i. e.* a liṅga): a liṅgavanta (Bp. 50, 71).
ಶುಭಶಕುನ śubha-śakuna. a good omen (My.).
ಶುಭಸಂಯುತ śubha-saṁyuta. *endowed with prosperity or happiness, blissful.* 2, a man who causes welfare, etc. (ಒಳಿತಂಗೆಯ್ವುವ Hlā.).
ಶುಭಸೂಚನೆ śubha-sūcane. an auspicious hint or sign (My.).
ಶುಭಾಂಗಿ śubha-aṅgi. a handsome-limbed, beautiful woman (Śśv. 1, 76).
ಶುಭಾತ್ಮಕ śubha-ātmaka. *agreeable, gladdening.*
ಶುಭಾನನ್ತ śubha-ananta. N. of a vṛitta (Ch.).
ಶುಭಾನ್ವಿತ śubha-anvita. *endowed with prosperity or happiness, prosperous, happy.*
ಶುಭಾವಹ śubha-āvaha. *causing welfare, etc.*
ಶುಭಾಶುಭ śubha-aśubha. prosperous and unfortunate, good and evil; *good and evil, good and bad fortune, weal and woe.*
ಶುಭೋದಯ śubha-udaya. rising or production of welfare (J. 2, 24).
ಶುಭೋರ śubha-ura. one who has a beautiful chest (J. 5, 6).
ಶುಭ್ರ śubhra. (= ಸುಬ್ಬ). *shining, radiant, bright.* 2, *white* (ಬಿಳಿದು Nn. 40. 46. 80).
ಶುಭ್ರಕರಿ śubhra-kari. Indra (Mr. 41).
ಶುಭ್ರತೆ śubhrate. whiteness (Cpr. 1, 33).
ಶುಭ್ರದನ್ತಿ śubhra-danti. *the female of the elephant puṣpadanta,* Indra's elephant (Mr. 42, o. r. ಅಭ್ರದನ್ತಿ).
ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರ śubra-vastra. a white cloth (My.).
ಶುಭ್ರವಾಹನ śubhra-vāhana. Arjuna (J. 32, 24).
ಶುಭ್ರಾಂಶು śubhra-aṁśu. white-rayed: *the moon.*
ಶುಭ್ರಾತಪತ್ರ śubhra-ātapatra. a white parasol (Cpr. 8, 34).
ಶುಭ್ರಾಭ್ರ śubhra-abhra. a bright, clear sky (J. 6, 11).
ಶುಭ್ರೋಪಲ śubhra-upala. a white stone (ಬಳಪ Mr. 359, o. r. ಬಳಹ).
ಶುಮ್ಭ śumbha. = ಸುಮ್ಬ, (ಸೊಮ್ಬ). N. of a demon (C. Bp. 47, 21; Mhr.). 2, a dull, sluggish and stupid fellow (Mhr.). *cf.* ನಿಶುಮ್ಭ.
ಶುಮ್ಭನ śumbhana. injuring, killing (see ನಿ-). 2, shining, brilliant.
ಶುಲ್ಕ śulka. = ಸುಂಕ. *toll, duty, customs* (ಸುಂಕ Nn. 25; Mr. 484). 2, price; purchase-price for a woman (money, valour, learning, etc.). 3, *the property settled on a woman before marriage;* a dower (ಸ್ತ್ರೀಸಮ್ಬನ್ಧದ ದ್ರವ್ಯ 25; ಸ್ತ್ರೀದ್ರವ್ಯ 484). 4, gain, profit. 5, money advanced to ratify a bargain.
ಶುಲ್ಕಿಕ śulkika. N. of a country. see ಶೌಲ್ಕಿಕೇಯ.
ಶುಲ್ಕಿಗ śulkiga. = ಸುಂಕಿಗ. a collector of customs, a custom-house officer, a publican.
ಶುಲ್ಬ śulba. = ಶುಲ್ವ. (My. Amara).
ಶುಲ್ವ śulva. = ಸುಲ್, ಸುಲು, ಸುಲ್ವ. *a rope; a cord, a string* (ಉರು ತನ್ತಿ Mr. 380). 2, *copper.*
ಶುಲ್ವೆ śulve. *a rope.*
ಶುಶ್ರೂಷಣೆ śuśrūṣaṇe. = ಶುಶ್ರೂಷೆ. (My.).
ಶುಶ್ರೂಷೆ śuśrūṣe. = ಶಿಶ್ರೂಷ, ಶಿಶ್ರೂಷೆ. desire or wish to hear or to obey; obedience. 2, *service;* obsequiousness, reverence.
ಶುಷಿ śuṣi. = ಸುಷಿ 2. drying. 2, *a hole, a chasm.*
ಶುಷಿರ śuṣira. = ಸುಷಿರ. full of holes or crevices. 2, *a hole, a chasm* (ಕುಳಿ Hlā).
ಶುಷ್ಕ śuṣka. *dried, dried up, dry;* shrivelled, withered; groundless, causeless; unproductive, fruitless, unprofitable, uselesss, vain.
ಶುಷ್ಕಪರ್ಣ śuṣka-parṇa. *a dry leaf.*
ಶುಷ್ಕಫಲ śuṣka-phala. *dry fruit.*
ಶುಷ್ಕಮಾಂಸ śuṣka-māṁsa. *dry flesh, dry meat.*
ಶುಷ್ಕವಾದ śuṣka-vāda. useless talk (My.).
ಶುಷ್ಕೋಪಚಾರ śuṣka-upacāra. unmeaning compliments, etc. (My.).
ಶುಷ್ಮ śuṣma. *power, strength, prowess.* 2, *fire;* light, lustre.
ಶುಷ್ಯತ್ śuṣyat. becoming dry, drying up (Cpr. 9, 83).
ಶೂಕ śūka. = ಸುಂಕು. *the awn of barley, etc.* 2, a bristle, a spicule; a point (Bp. 39, 64). 3, *pity, compassion, clemency.*
ಶೂಕಕೀಟ śūka-kīṭa. *a caterpillar.* see ಮುಳ್ಳುಹುಳು.
ಶೂಕಧಾನ್ಯ śūka-dhānya. *any awned or bearded grain, as barley, etc.*
ಶೂಕರ śūkara. = ಸೂಕರ. *a hog, a pig.* ಮುಕರರಾಶಿಗೆ ಗುರು ಬನ್ದರೆ ಶೂಕರಗೆ ಏನು? (Prv.).
ಶೂಕಲ śūkala. ಶೂಕಳ. = ಶೂಲಕ, ಸೂಕಳ. *an ill-trained, unbroken, restive horse;* ill-trained, etc. (Abh. P. 4, 112; 16, 65 va.; Grj. 2, 106 va.). see Hlā. s. ಸಿಲುಕುಗುದುರೆ.
ಶೂಕಶಿಮ್ಬಿ śūka-śimbi. *Cowach, Mucuna pruritus* Hook.
ಶೂಚಿ śūci. = ಸೂಚಿ. needle.
ಶೂಚಿಯಾನ śūci-yāna. = ಸೂಯಾಣ. marching in a sharp file or column.
ಶೂದ್ರ śūdra. = ಸೂದ್ರ. *a man of the fourth or servile tribe* (or caste; ಕುಡಿಯ Ct. I, 84. 101; Ct. II, 16; see ಮಹಾ-). feminine ಶೂದ್ರಳು (My.).
ಶೂದ್ರತ್ವ śūdratva. the state or condition of a śūdra (Bp. 55, 42).
ಶೂದ್ರಿ śūdri. *the wife of a śūdra.* see ಮಹಾ-.
ಶೂದ್ರಿಕ śūdrika. N. of a king (Śmd. 297; Bp. 11, 51; 31, 23).
ಶೂದ್ರೆ śūdre. *a woman of the śūdra tribe.*
ಶೂನ್ಯ śūnya. = ಸುನ್ನ, ಸುನ್ಯ, ಸೊನ್ನೆ 2. *empty, void, hollow; vacant; non-existent.* 2, *utterly destitute or deprived of, without.* 3, *ruined.* 4, nonsensical, unmeaning. 5, lonely, private. 6, bare, naked. 7, a void, a vacuum, a blank; inanity. 8, *a lonely place, a desert;* etc. etc. (ಬಕ್ಕಟಬಯಲ್ Ct. I, 86; ಮುಚ್ಚಟಿ Ct. II, 54). 9, the sky. 10, a dot, a spot. 11, a cypher, a zero (ಕಂ Mr. 506). 12, the anusvāra or bindu (Śmd. 19). 13, absolute vacuity, nonentity, nihility (one of the principle of Bauddha metaphysics). 14, one of the vital airs (ಒಸರಿಸಿ ನಡೆಯದಿರೆ ಶೂನ್ಯಮುಕ್ಕು Mr. 53). 15, sorcery (My.). feminine ಶೂನ್ಯಳು (see ಪತಿ-, ಮತಿ-). — ಶೂನ್ಯದ ಬೊಮ್ಬೆ. an effigy (of

clay) that is to represent the person whom the sorcerer wants to destroy (My.).

ಶೂನ್ಯಗಾಱ śūnya-gāṟa. a sorcerer (My.; Si. 340).

ಶೂನ್ಯಗಾಱ್ತಿ śūnya-gāṟti. a sorceress (My.).

ಶೂನ್ಯಲಲಾಟ śūnya-lalāṭa. a forehead destitute of any sectarian mark (My.).

ಶೂನ್ಯವಾದಿ śūnya-vādi. an atheist; a Buddhist (My.).

ಶೂನ್ಯಶೀರ್ಷ śūnya-śirṣa. a bare head (Śsv. 4, 108).

ಶೂನ್ಯಸ್ಥಾನ śūnya-sthāna. an empty, waste place. see ಪಾೞ್.

ಶೂನ್ಯಹಸ್ತ śūnya-hasta. empty-handed. (R.).

ಶೂಯಮಾನ śūyamāna. swelling, enlarging, increasing; thriving. (G.).

ಶೂರ śūra. *a hero, a warrior, a valiant man, a great or mighty man* (ಆಕೆವಾಳ್ Bhn. 6).

ಶೂರಣ śūraṇa. = ಸುರಣ, ಸೂರಣ. *a kind of esculent root, Amorphophallus campanulatus* Decaisn., or *the Telinga potato, Arum campanulatum* Roxb.

ಶೂರತೆ śūrate. heroism, prowess, valour, bravery (Prll. 3, 7).

ಶೂರತ್ವ śūratva. = ಶೂರತೆ. (Bp. 38, 64).

ಶೂರಸೇನ śūra-sēna. N. of the country about Mathurā (Bp. 6, 19). 2, N. of a king.

ಶೂರ್ಪ śūrpa. = ಸೂರ್ಪ. *a van, a winnowing basket, a sifting fan.* 2, a measure of two drōṇas.

ಶೂರ್ಪಕ śūrpaka. N. of a demon, an enemy of Kāma.

ಶೂರ್ಪಕಪ್ರಹರ śūrpaka-prahara. Kāma.

ಶೂರ್ಪಕಪ್ರಹರಪ್ರಹಾರಿ śūrpakaprahara-prahāri. Śiva (Bp. 58, 41).

ಶೂರ್ಪಕಮರ್ದನ śūrpaka-mardana. Kāma (Grj. 7, 3).

ಶೂರ್ಪಕರಣ śūrpa-karaṇa. = ಸೂರ್ಪಕರಣ. winnowing, sifting. see ಒನೆ, ತೆಱ್ಱು.

ಶೂರ್ಪಕರ್ಣ śūrpa-karṇa. an elephant. 2, Gaṇēśa (My.).

ಶೂರ್ಪಕವೈರಿ śūrpaka-vairi. = ಶೂರ್ಪಕಾರಾತಿ. (Mr. 22).

ಶೂರ್ಪಕಾರಾತಿ śūrpaka-arāti. *Kāma.*

ಶೂರ್ಪಕಾರಿ śūrpaka-ari. Kāma.

ಶೂರ್ಪಕಾರಿಪ್ರಹರ śūrpakāri-prahara. Śiva (Bp. 31, 1).

ಶೂರ್ಪಣಖಿ śūrpa-ṇakhi. ಶೂರ್ಪಣಖೆ. śūrpa-ṇakhe. = ಸೂರ್ಪನಕ್ಕಿ. N. of the sister of Rāvaṇa (Rām. 3, 4 sum.; J. 16, 14; 18, 4); any monstrous or hideous female, a Xanthippe, a vixen (My.).

ಶೂಲ śūla. = ಶೂಲೆ, ಸುಳ, ಸೂಲ 2, ಸೂಳ 1. a sharp or pointed weapon: *a pike, a spear, a lance, a spike;* the trident of Śiva. 2, *a spit.* 3, a stake for impaling criminals. 4, *any sharp or acute pain, especially pain in the stomach and head.* 5, the ninth astronomical yōga (see ವಾರ–). 6, death, dying. 7, one of the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). see Bp. 50, 42. 45. 51. 52. ಶೂಲಕ್ಕೆ ತಿಕಾ ಆನಿಸಿಕೊಣ್ಡು, ಗವುಳೀ ಶಕುನ ಕೇಳಿದ (Prv.). — ಶೂಲದ ಬೊಮ್ಮ ದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2).

ಶೂಲಕ śūlaka. = ಶೂಕಲ. *an unbroken, restive horse.*

ಶೂಲಧರ śūla-dhara. Śiva (Mr. 12). — ಶೂಲಧರಂ. the foot —◡◡— (Ch.).

ಶೂಲಪಾಣಿ śūla-pāṇi. = ಸೂಳಪಾಣಿ. holding or bearing a pike, Śiva.

ಶೂಲಾಕೃತ śūla-ākṛita. *roasted on a spit;* roasted meat. see Nr. s. ಸುಣ್ಣಗೆ.

ಶೂಲಾಯುಧ śūla-āyudha. Śiva (Bp. 25 sum.; 61, 25).

ಶೂಲಿ śūli. = ಸುಳಿ. suffering sharp pain. 2, a spearman. 3, *Śiva.* — ಶೂಲಿರೋಗ. = ಶೂಲ No. 4. (Bp. 49, 28).

ಶೂಲಿಕ śūlika. having a pike, etc.; piercing, killing. see ನಯ–.

ಶೂಲಿಕೆ śūlike. = ಸೂಲಿಕೆ. N. of a plant (ಜಾಲೆ Mr. 138). 2, a crowbar (ಅಯೋಮುಖ, ಒತ್ತುವ ಹಾರೆಗಟ್ಟೆಗೆ Mr. 158). 3, a spear.

ಶೂಲೆ śūle. = ಶೂಲ No. 4, ಸೂಲೆ. (Bp. 49, 26; My.). 2, = ಸೂಳೆ, a harlot, a prostitute (Sk.). — ಶೂಲೆರೋಗ. = ಶೂಲಿರೋಗ. (My.; ಶೂಲ G.).

ಶೂಲ್ಯ śūlya. *roasted on a spit;* roasted meat (ಸುಣ್ಣಗೆ Mr. 217).

ಶೃಗಾಲ śrigāla. = ಸೃಗಾಲ. *a jackal.*

ಶೃಂಖಲ śṛiṅkhala. = ಶೃಂಖಲೆ, ಸಂಕಲೆ, ಸಂಕೋಲೆ. an iron chain; any chain or fetter. 2, *a belt or chain worn round the waist.* 3, *a chain for confining the feet of an elephant* (Mr. 154).

ಶೃಂಖಲಕ śṛiṅkhalaka. a chain. 2, *a young camel* (or other young animal) *with wooden rings or clogs on his feet* (to prevent his straying). 3, *a camel* (ಒಟ್ಟೆ Hlā.).

ಶೃಂಖಲಾಬನ್ಧ śṛiṅkhalā-bandha. = ಸಂಕಲೆವನ್ಧ. confining with chains or fetters.

ಶೃಂಖಲಿತ śṛiṅkhalita. chained, fettered (ಬೇಡಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು Dhw.).

ಶೃಂಖಲೆ śṛiṅkhale. ಶೃಂಖಲಾ. = ಶೃಂಖಲ, etc. (Śsv. 3, 25). 2, N. of a plant (ಕಾಞ್ಜೀರಿ, etc. Mr. 145; Sk. ಶೃಂಖಲೀ is = ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ).

ಶೃಂಗ śṛiṅga. = ಸಿಂಗ 2. *a horn* (ಗೋ, ಕೋಡು Nn. 5; ಲಲಾಮ, ಕೋಡು, ಕೊಮ್ಬು Nn. 26; ಕೋಡು Nn. 34; ವಿಷಾಣ, ಕೋಡು Nn. 28). 2, *the top of a mountain* (ಪರ್ವತದಗ್ರ, ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ 28). 3, a horn used for blowing. 4, height, elevation (ತುಂಗ, ದೊಡ್ಡಿತು 28). 5, *dignity, lordship, supremacy, sovereignty.* 6, a lord, a chief (ಪ್ರಭು, ಮುಖ್ಯ 28). 7, an elephant (ದನ್ತಿ, ಆನೆ 28). 8, a tree (ಪಾದಪ, ಮರ 28). 9, *a medicinal plant and root* (= ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ). 10, N. of a ṛiṣi (Rām. 1, 5 sum.).

ಶೃಂಗಪುರ śṛiṅga-pura. = ಶೃಂಗೇರಿ. (My.).

ಶೃಂಗರಿಸು śṛiṅgarisu. = ಶೃಂಗಾರಿಸು, ಸಿಂಗರಿಸು. to ornament, to decorate (My.).

ಶೃಂಗವೇರ śṛiṅga-vēra. *undried ginger* (ಆರ್ದ್ರಕ, ಹಸಿಯ ಅಲ್ಲ Mr. 137).

ಶೃಂಗಸಂಕರ್ಷಣ śṛiṅga-saṅkarṣaṇa. dragging along or pulling with the horns. see ಈಡಿಱ.

ಶೃಂಗಾಟ śṛiṅgāṭa. a place where four roads meet (ಬಟ್ಟೆಗಳು ಕೂಡೆ Mr. 192). 2, the aquatic plant Trapa bispinosa, etc. (= ಶೃಂಗಾಟಕ).

ಶೃಂಗಾಟಕ śṛiṅgāṭaka. *a place where four roads meet.* 2, the plant Trapa bispinosa. 3, the plant Asteracantha longifolia Nees.

ಶೃಂಗಾರ śṛiṅgāra. = ಸಿಂಗರ, ಸಿಂಗಾರ. decoration, dress, embellishment; beauty. 2, *love, sexual passion, the erotic sentiment* (rasa) *in poetry, sexual union,* etc. [Kr. 3, 189. 193]; (Kāvy. IV, 1, 9; IV, 2, 14. 20-29. 52. 57). ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಂಗಾಟಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ಬಂಗಾರವಿದ್ದರೆ ಶೃಂಗಾರ (Prvs.). — ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್. -ಂ-. to adorn, to decorate (Cpr. 7, 151 va.). ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್ವುದು (ಅಕಲ್ಪ, ಮಣ್ಡನ, etc. Hlā.). — ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡು. = ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್. (ಸಿಂಗರಿಸು G.). — ಶೃಂಗಾರವೆಪ್ಪೞ್. -ಂ-ಪೆೞ್. to be adorned (Śsv. 1, 79 va.).

ಶೃಂಗಾರಕ śṛiṅgāraka. horned, crested. 2, = ಶೃಂಗಾರ. 3, red lead. (R.).

ಶೃಂಗಾರಿತ śṛiṅgārita. affected by love, impassioned. 2, adorned, decorated. 3, stained with red-lead (Bp. 44, 70).

ಶೃಂಗಾರಚೇಷ್ಟೆ śriṅgāra-cēṣṭe. *love-gesture, any outward action indicating love.*

ಶೃಂಗಾರಯೋನಿ śriṅgāra-yōni. love-source: *Kāma.*

ಶೃಂಗಾರಶೇಖರ śriṅgāra-śēkhara. a man greatly addicted to amorous passion (My.).

ಶೃಂಗಾರಿ śriṅgāri. feeling love or amorous passion; enamoured, impassioned. 2, dress, decoration. (R.).

ಶೃಂಗಾರಿಸು śriṅgārisu. = ಶೃಂಗರಿಸು, ಸಿಂಗಾರಿಸು. to decorate. (Bp. 42, 21; My.).

ಶೃಂಗಾರೆ śriṅgāre. a woman who is decorated (Bp. 5, 26).

ಶೃಂಗಿ śriṅgi. = ಸಿಂಗಿ. horned; crested, peaked. 2, a mountain (ಬೆಟ್ಟ Mr. 96). 3, a kind of gold used for making ornaments. 4, *a sort of Silurus or sheat-fish* (see ವಾಗು). 5, the spotted antelope, or a deer (ಸಾರಂಗ Mr. 162). 6, *a particular medicinal root* (= ವೃಷಭ). 7, a very poisonous medicinal plant (see ಅತಿಬಜೆ). 8, = ಕಡಸೀಗೆ. (Mr. 150). 9, = ಶೃಂಗಿಕ No. 2.

ಶೃಂಗಿಕ śriṅgika. *a sort of poison.* 2, a kind of Betula or birch tree.

ಶೃಂಗಿಣಿ śriṅgiṇi. a cow.

ಶೃಂಗೀಕನಕ śriṅgī-kanaka. *a kind of gold used for ornaments.*

ಶೃಂಗೇರಿ śriṅga-ēri. = ಶೃಂಗಪುರ. N. of a village and maṭha on the western ghauts (My.).

ಶೃತ śrita. *boiled*; cooked, dressed.

ಶೃತಾನನ್ತ śrita-ananta. N. of a vṛitta (Ch., o. rs. ಶೃತಾನನ್ದ, ಶುಭಾನನ್ತ).

ಶೆಲ್ಲೆ śelle. = ಶಲ್ಲೆ. Tbh. of ಚೇಲ. muslin cloth without a border. (B. 3, 27).

ಶೇಕದಾರ śēkadāra. = ಸೇಕದಾರ. the native collector of the revenue of a division of villages or land (My.; Mhr., H. ಶೇಖು ದಾರ).

ಶೇಕದಾರಿ śēkadāri. = ಶೇಕದಾರಿಕೆ. (My.).

ಶೇಕದಾರಿಕೆ śēkadārike. the office or business of a śēkadāra (My.).

ಶೇಖರ śēkhara. (fr. ಶಿಖರ). *a garland of flowers worn on the top of head, a chaplet, a crest, a diadem* (ಬಾಸಿಂಗ, ಅವತಂಸ, ಸಿರದ ರತ್ನಚೂಡಾಮಣಿ Mr. 333). 2, the chief or head of any thing (Bp. 59, 50).

ಶೇಟ śēṭa. = ಶಣ್ಬ. the hair about the privities. (My.).

ಶೇನ್ದಿ śēndi. toddy (My.; H.).

ಶೇಫ śēpha. *the penis.*

ಶೇಫಸ್ śēphas. *the penis.*

ಶೇಫಾಲಿಕೆ śēphālike. the small tree Nyctanthes arbor tristis Lin. (= ಸೀಲಿಕೆ). 2, *the shrub or small tree Vitex negundo or trifolia* Lin. see Nr. s. ಲೊಕ್ಕಿ.

ಶೇಮುಷಿ śēmuṣi. *understanding, intellect.*

ಶೇಲು śēlu. = ಚಳ್ಳೆ, etc. *the sepistan plum, Cordia myxa* Lin. (C. latifolia Roxb.).

ಶೇಲೆ śēle. = ಸೇಲೆ. Tbh. of ಚೇಲ. cloth; a garment (Bp. 18, 60; My.). ನೂಲಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶೇಲೆ, ಸಾಲಿಗೆ ತಕ್ಕ ಎಡೆ (Prv.).

ಶೇವ śēva. a snake. 2, height, elevation. 3, happiness. 4, treasure, wealth. 5, Agni. 6, the penis (= ಶೇಫ).

ಶೇವಧಿ śēva-dhi. wealth-receptacle: one of the treasures of Kubēra. 2, *a hoard, a treasure.*

ಶೇವಲ śēvala. = ಶೇವಾಲ, ಶೈವಲ, ಶೈವಾಲ, ಸೇವಳ, ಸೇವಾಳ. *the aquatic plant Vallisneria octandra* (or Blyxa o.). 2, the green moss-like substance growing on the surface of water, duck-weed.

ಶೇವಾಲ śēvāla. = ಶೇವಲ, etc. *Vallisneria octandra, etc.*

ಶೇಷ śēṣa. = ಸೇಸ. *remaining, other, all the other.* 2, *remainder, leavings, rest, residue, surplus, balance* (Śmd. 162); orts (My.). 3, *the thousand-headed serpent Śēṣa.* 4, Balarāma; Lakṣmaṇa (My.). 5, distinguishing (see ವಿ-). see Kāvy. V, 32; Nn. s. ಪುಣ್ಡರೀಕ.

ಶೇಷಕ śēṣaka. distinguishing. see ವಿ-.

ಶೇಷಕರಣ śēṣa-karaṇa. causing to remain, leave remaining. see ಉಳುಪು.

ಶೇಷಗಿರಿ śēṣa-giri. N. of the hill at Tirupati (My.). 2, N. of men (My.; B. 2, 36).

ಶೇಷಣ śēṣaṇa. distinguishing. see ವಿ-.

ಶೇಷಧರ śēṣa-dhara. Śiva (Bp. 25, 14).

ಶೇಷಭೂಷಣ śēṣa-bhūṣaṇa. Śiva (Bp. 37, 12).

ಶೇಷಾಕ್ಷತ śēṣā-akṣata. = ಶೇಷೆ No. 2. (Cpr. 6, 88 va. & 97 va.).

ಶೇಷಾದ್ರಿ śēṣa-adri. = ಶೇಷಗಿರಿ. (My.).

ಶೇಷಾನ್ನ śēṣa-anna. leavings of food (J. 11, 20).

ಶೇಷಿ śēṣi. having an (unessential) rest. see ವಿಜಯು-.

ಶೇಷೆ śēṣe. = ಸೇಸೆ, etc. the remains of flowers, raw rice, and other offerings made to an idol or used in a śubhakārya and afterwards distributed as a blessing among the worshippers and attendants (My.). 2, raw rice over which incantations have been pronounced and which is thrown on the heads of the bride and bridegroom during the marriage ceremony and other joyous rites (My.); instead of raw rice also pearls are used (see ಮುತ್ತಿನ ಸೇಸೆ in Cpr. 6, 91; Rśv. 8, 118; J. 8, 12).

ಶೈಕ್ಷ śaikṣa. (fr. ಶಿಕ್ಷಾ). *a youthful student just commencing the study of the vēdas.*

ಶೈಖರಿಕ śaikharika. (fr. ಶೇಖರ). *the plant Achyranthes aspera* (= ಅಪಾಮಾರ್ಗ).

ಶೈಘ್ರ್ಯ śaighrya. (fr. ಶೀಘ್ರ). quickness, rapidity. (R.).

ಶೈತ್ಯ śaitya. (fr. ಶೀತ). = ಸೈತ್ಯ. coldness, frigidity, cold, coolness; dampness (ತಣ್ಣಸ Ct. I, 2; II, 28; ಕೋಡು I, 38; Śm. 94; ಘುಮ್, ಶೀತ Nn. 22; ಕೋಡು, ಕೋಟೆ, ತಣ್ಣೆತು Kk. 23; ತಣ್ಣೆತು, ಕೋಡು, ಕೊಟ್ಟೆ Śm. 36; ಕುಳಿರ್ Śm. 105); chilliness; (a shivering); prevalence of cold in the system. — ಶೈತ್ಯಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grow faint-hearted or cowardly. ಶೈತ್ಯಗೊಣ್ಡವಂ (ಹೇಡಿ Śm. 96).

ಶೈತ್ಯಪದಾರ್ಥ śaitya-padārtha. a cooling thing, as a plantain, an orange, a cucumber, tamarind, curds, etc. (My.).

ಶೈತ್ಯಾಲಯ śaitya-ālaya. a cool house (ಕುಳಿರ್ವನೆ Kk. 23).

ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರ śaitya-upacāra. attention paid to a tired and heated person in order to cool and refresh his system by presenting cool drinking water, flowers, fruits, scented water, etc., by fanning, etc. (My.).

ಶೈಥಿಲ್ಯ śaithilya. (fr. ಶಿಥಿಲ). looseness, laxity; flaccidity, slackness, remissness; dilatoriness; weakness; etc.; relaxation of rule or connexion. see ಸಡಿಲ್ಪು.

ಶೈಥಿಲ್ಯವರ್ಣ śaithilya-varṇa. a decayed, *i. e.* wrongly omitted, letter (Bp. 1, 18).

ಶೈನೇಯ **śainēya**. (fr. ಶಿನಿ). Sātyaki, the charioteer of Kriṣṇa (J. 12, 47).

ಶೈಬ್ಯ **śaibya**. N. of a ṛiṣi (J. 33, 39).

ಶೈಲ **śaila**. (fr. ಶಿಲ). of stone; stony, rocky. 2, *a mountain*. 3, the number 7 (Ch.).

ಶೈಲಜಾಧಿಪ **śailajā-adhipa**. Śiva (Bp. 16, 1).

ಶೈಲಜೆ **śaila-je**. ಶೈಲಜಾ. Pārvatī.

ಶೈಲಧರೆ **śaila-dhare**. the earth (Mr. 91).

ಶೈಲಪ **śaila-pa**. = ಶೈಲರಾಜ. (Grj. 3, 105).

ಶೈಲಪುತ್ರಿ **śaila-putri**. = ಶೈಲಜೆ. (Śśv. 4, 69).

ಶೈಲಭಿದ್ **śaila-bhid**. Indra (Bp. 17, 12).

ಶೈಲರಾಜ **śaila-rāja**. the Himālaya.

ಶೈಲರಾಜತನೂಜೆ **śailarāja-tanūje**. = ಶೈಲಜೆ. (Bp. 10, 33).

ಶೈಲಾಟ **śaila-aṭa**. a mountaineer, a savage. 2, a lion. (R.).

ಶೈಲಾಲಿ **śailāli**. (= ಶಿಲಾಲಿ). *an actor, a dancer*.

ಶೈಲಿ **śaili**. a short explanatory rule; a special or particular interpretation (Sk.). 2, a way, a style, fashion (Mhr., Mysore print).

ಶೈಲೂಷ **śailūṣa**. *an actor, a dancer*, a tumbler, etc. 2, *the bilva tree, Aegle marmelos* Corr. 3, a rogue, a cheat.

ಶೈಲೇಯ **śailēya**. (fr. ಶಿಲ). produced from rocks or in the mountains; rocky, stony; hard. 2, *benzoin or storax*.

ಶೈಲ್ಯ **śailya**. rocky, stony; hard; rockiness; stoniness; hardness. 2, a mountain (Mhr.). ಸೀಸದ ಉಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಲ್ಯ ಒಡೆಯ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಶೈವ **śaiva**. (fr. ಶಿವ). = ಸೈವ. relating or belonging to Śiva; a worshipper or follower of Śiva. see Bp. 25, 5; 57, 42; ವೀರ–.

ಶೈವಕಿ **śaivaki**. (= ಶಿವಿಕೆ). a litter, etc. (ಪಾಸು Mr. 207).

ಶೈವದೀಕ್ಷೆ **śaiva-dīkṣe**. initiation in the doctrines of the śaiva sect (Bp. 57, 67). — ಶೈವದೀಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. a man who initiates or is fit to initiate in the śaiva doctrines (Bp. 58 sum.). — ಶೈವದೀಕ್ಷಾಮುಖ್ಯ. = ಶೈವದೀಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ. (Bp. 58, 20).

ಶೈವಪುರಾಣ **śaiva-purāṇa**. N. of a purāṇa devoted to the praise of Śiva (Bp. 43, 76).

ಶೈವಮೂರ್ತಿ **śaiva-mūrti**. Śiva's phallus (ಲಿಂಗ Nn. 514).

ಶೈವಲ **śaivala**. = ಶೇವಲ, etc. *the aquatic plant Vallisneria octandra* etc.

ಶೈವಲಿನಿ **śaivalini**. possessing the plant śaivala: *a river*.

ಶೈವಾಲ **śaivāla**. = *the aquatic plant Vellisneria octandra* etc.

ಶೈಶವ **śaiśava**. (fr. ಶಿಶು). *childhood, infancy*.

ಶೈಶಿರ **śaiśira**. (fr. ಶಿಶಿರ). belonging to the cold or cool season; the cold or cool season (J. 28, 1).

ಶೋಕ **śōka**. *sorrow, grief, mourning, lamentation* (ತಿಮಿರ, ಅಕ್ಕೆ Nn. 12). — ಶೋಕ ಪಡು. to be grieved or sorrowful, to mourn, to lament (B. 5, 39). — ಶೋಕ ಮಾಡು. = ಶೋಕಪಡು. (B. 5, 72). ಲೋಕದವರೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತರೆ ಶೋಕ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? (Prv.).

ಶೋಕಾಗ್ನಿ **śōka-agni**. the fire of sorrow, the torment of grief, deep distress (My.).

ಶೋಕಾರ್ತ **śōka-ārta**. afflicted with sorrow, sorrow-stricken (J. 19, 39).

ಶೋಕಿಸು **śōkisu**. = ಶೋಕ ಪಡು. (Bp. 36, 18; My.; ಮರುಗು G.).

ಶೋಕೋದ್ಗತ **śōka-udgata**. proceeded or arisen from sorrow, caused by grief: one of the sthāyibhāvas (Kāvy. IV, 2, 15).

ಶೋಕೋದ್ರೇಕ **śōka-udrēka**. excess of sorrow (Cpr. 3, 64; 5, 11va.).

ಶೋಚನ **śōcana**. *sorrow, grief, mourning, lamentation*.

ಶೋಚಿ **śōci**. Tbh. of ಶೋಚಿಸ್. (ಕಿರಣ, ರಶ್ಮಿ, etc. Mr. 35).

ಶೋಚಿಷ್ಕೇಶ **śōcis-kēśa**. *fire*.

ಶೋಚಿಸ್ **śōcis**. *light, lustre, radiance, a ray of light*.

ಶೋಣ **śōṇa**. *coloured like the red lotus, red*, of a chesnut colour. 2, *the colour of the red lotus, red, crimson*. 3, *a chesnut or bay horse*. 4, *the river Sōṇa* which rises in Gōṇḍavana on the table-land of Amarakanṭaka (ನಿರ್ಮಲೆ, ಹಿರಣ್ಯಸುಬಾಹು, ಶೋಣನದಿ Mr. 414).

ಶೋಣಕ **śōṇaka**. *the plant Bignonia* (or Calosanthes) *indica* (= ಕಟ್ಟಂಗ). see ಹೆಮ್ಮರ.

ಶೋಣತೆ **śōṇate**. redness (Kāvy. V, 50).

ಶೋಣತ್ವ **śōṇatva**. = ಶೋಣತೆ. (Kāvy. V, 52).

ಶೋಣರತ್ನ **śōṇa-ratna**. *a ruby*.

ಶೋಣಾಚಲ **śōṇa-acala**. N. of a mountain (J. 22, 5).

ಶೋಣಾಭ್ರ **śōṇa-abhra**. a red cloud (J. 12, 42).

ಶೋಣಾಂಬರ **śōṇa-ambara**. a red garment (J. 17, 41).

ಶೋಣಾಶ್ಮ **śōṇa-aśma**. *a ruby*.

ಶೋಣಿತ **śōṇita**. (= ಶ್ರೋಣಿತ). red, crimson, purple; *blood* (ಕೆನ್ನೀರ್, ರಗುತ, ನೆತ್ತರ್ Śm. 44, originally ಶ್ರೋಣಿತ).

ಶೋಥ **śōtha**. *swelling, intumescence, tumefaction from disease;* dropsy.

ಶೋಥಘ್ನಿ **śōtha-ghni**. *hogweed, Boerhavia procumbens* Roxb. (B. diffusa Lin.).

ಶೋಧ **śōdha**. cleansing (Sk.). 2, correction (Sk.). 3, search, quest, inquiry, investigation; scrutiny, inspection (Mhr.; B. 4, 51. 91. 207. 221; 5, 174). 4, an instrument for dressing cotton (ಬೆಸೆ, ಬಿಲ್, ಕುಡುಹು Mr. 206).

ಶೋಧಕ **śōdhaka**. purificatory; cleansing; corrective. 2, a purifier; one who corrects (a writing, etc. My.). 3, one who seeks or seeks after (My.). 4, one who inquires, an inquirer or scrutinizer (My.). 5, one who searches (My.). ಶೋಧಕನಾದರೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ (Prv.). see ನಗರ–.

ಶೋಧನ **śōdhana**. = ಶೋಧನೆ, ಸೋದನೆ. the act of cleaning, purifying. 2, refining (as metals); filtering. 3, correction, freeing from faults, clearing away errors, removing anything prejudicial or erroneous. 4, payment, clearance or discharge of a debt, quittance. 5, expiation. 6, retaliation, punishment. 7, subtraction (in arithmetic, ಗತ, ಊನ, ಕಳಹಂ Mr. 440). 8, excrement, feces. 9, searching. see ಕಾರ್ಪಾಸ–, ಪರಿ–, ನಗರ–.

ಶೋಧನಿ **śōdhani**. *a broom, a brush*. see ಪರಿ–.

ಶೋಧನೆ **śōdhane**. = ಶೋಧನ, ಸೋದನೆ. the act of straining or sifting (My.). 2, the act of examining (as articles at the custom-house, a disease, a man's understanding, etc., My.); that of examining and cleansing (as the soil for a foundation, My.). 3, the act of seeking (what has been lost, My.). 4, = ಶೋಧ No. 3, the act of searching (for the purpose of finding something, as a house, people, My.).

ಶೋಧಿತ **śōdhita**. *cleaned, cleansed;* purified, refined. 2, *strained, sifted, filtered*. 3, corrected; examined. 4, excused. 5, discharged, liquidated. 6, acquitted, absolved. 7, purged. 8, sought after (Ch. v. 334). see ಅ–, ಪರಿ–.

ಶೋಧಿಸು **śōdhisu**. = ಸೋಚ್ಚು, ಸೋದಿಸು, ಸೋಸು 1. to purify (Bp. 43, 24-26), to cleanse (My.); to correct (as a book, My.). ಶೋಧಿಸಿದ್ದು (ನಿರ್ಣಿಕ್ತ G.). 2, to strain, to sift, to filter (Bp. 47,

14. 15; My.). 3, to refine (as metals, My.; B. 4, 105, as jaggory, Bh. 1, 15, 7, My.). 4, to remove impurities out of rice (akki), etc. by picking; to clean a place by removing filth (My.). 5, to examine, to investigate, to search (My.; B. 5, 171 twice; 5, 179). ದೇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಶೋಧಿಸುವದಱಿಂದ ಆತನ ಬಲ ಜ್ಞಾನ ದಯೆಗಳ ಮಹಿಮೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ (B. 4, 59). 6, to seek, to seek for (a passage in a book, a thing that has been lost, etc., My.), to seek after (Bb. 2, 4, 12; My.). ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲ ಶೋಧಿಸೋಣ (ವ್ಯುತ್ಪಾದನ G.). 7, to be cleaned from impurities (as soil, Rām. 1, 7, 11). see ಪರಿ-; Grj. s. ಪುಡಿ. — ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆ. to come upon by seeking, to discover by study or experiment (B. 5, 175. 181; My.).

ಶೋಧ್ಯ śōdhya. to be purified or cleansed, to be cleaned or refined, impure, etc. see ನಿ-.

ಶೋಫ śōpha. = ಶೋಬೆ, ಶೋಭ 2, ಶೋಭೆ 2, ಸೋಬೆ. *swelling, intumescence, tumefaction from disease* (ಬಾಹು Mr. 385).

ಶೋಬೆ śōbe. Tbh. of ಶೋಫ. (My.).

ಶೋಭ śōbha. 1. bright, brilliant, handsome; lustre.

ಶೋಭ śōbha. 2. Tbh. of ಶೋಫ. see ಬಾ 2.

ಶೋಭಕೃತ್ śōbha-krit. the thirty-seventh year in the cycle of sixty (My.).

ಶೋಭನ śōbhana. = ಸೋಬಾನೆ. *shining, splendid; beautiful, handsome.* 2, propitious, auspicious (Mr. 1); happy; pleasant (Śmd. 268). 3, lustre, brilliance, splendour (Bp. 1, 39); any happy or auspicious event or ceremony, as a marriage, etc. (ಮಂಗಲ, ಶುಭಕರ್ಮಗಳು Nn. 154). 4, = ನಿಷೇಕ No. 2 (My.). 5, coitus (My.). ನೇಮವಿದ್ದರೆ ವ್ರತ, ಹೋಮವಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ. — ಬಾರು ಬಿಗಿದರೆ ಮದ್ದಳೆ, ನಾರಿ ಇದ್ದರೆ ಶೋಭನ (Prvs.). see Prv. s. ಸೋಬಾನೆ. — ಶೋಭನಗೂಡು. -ಕೂಡು. brilliance or happiness to be added or to come about (Bp. 24, 45).

ಶೋಭನಪ್ರಸ್ತ śōbhana-prasta. = ಶೋಭನ No. 4. (My.).

ಶೋಭರ śōbhara. (fr. ಶುಭ್ರ). purity (Rām. 4, 2, 4; Mhr. ಸೋವಳಾ).

ಶೋಭಾಕರ śōbhā-ākara. a mine of splendour or beauty (Kāvy. III, 2). 2, śōbhā-kara, causing lustre, beautifying.

ಶೋಭಾಂಜನ śōbhā-añjana. *the horse-radish tree, Moringa pterygosperma* Gaertn. (Hyperanthera moringa Vahl.).

ಶೋಭಾಯಮಾನ śōbhāyamāna. shining, looking beautiful or handsome, splendid (J. 3, 20; 6, 14; B. 5, 12; My.).

ಶೋಭಾಷ್ಟಕ śōbhā-aṣṭaka. = ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ. (Bp. 4, 7).

ಶೋಭಿತ śōbhita. beautiful, adorned, decorated, made splendid (Bp. 43, 26; J. 4, 8; see ಅ-, ಪರಿ-).

ಶೋಭಿಸು śōbhisu. to shine, to be splendid, to be or look beautiful or handsome, to appear to advantage (Ch. v. 50; Cpr. 2, 54; 3, 104; 5, 93; Kk. 3. 26; Śm. 72).

ಶೋಭೆ śōbhe. 1. ಶೋಭಾ. *light, lustre, splendour, sheen* (ಕಾನ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸು Nn. 129). 2, *beauty, elegance, grace, comeliness,* appearing to advantage (ಒಪ್ಪುವುದು Nn. 71; ಶ್ರೀ 478). 3, Lakṣmī (ಸಿರಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 129; ಇನ್ದಿರೆ 478). 4, a lovely woman (ಕಾನ್ತೆ 478). 5, distinguished merit. see ಎಸೆ, ರಂಜಿಸು, ರಾಜಿಸು, ಸೊಗಯಿಸು. 6, = ವಿಭ್ರಮ (71; 478).

ಶೋಭೆ śōbhe. 2. Tbh. of ಶೋಫ. (ಗಡ, ರೋಗಭೇದ Nn. 129; My.).

ಶೋಷ śōṣa. drying up, becoming dry; dryness; withering (My. as ಶೋಸೆ). 2, *pulmonary consumption.*

ಶೋಷಣ śōṣaṇa. drying up; draining; causing to fade. 2, becoming dry; withering; exhaustion (My. as ಶೋಷಣೆ). see ಅಮ್ಮು 2, ಒಣಗು 1, ತಾಜ್ 1.

ಶೋಷದಾಯಕ śōṣa-dāyaka. giving dryness, drying, causing to languish (Cpr. 3, 64).

ಶೋಷಿತ śōṣita. dried, dried up, desiccated, absorbed, exhausted, drained (My.). see ಸಂ-.

ಶೋಷಿಸು śōṣisu. to dry, to become dry, etc. (My.). 2, to make dry, to dry up, etc. (J. 13, 15).

ಶೌಕ śauka. (fr. ಶುಕ). *a flock of parrots.*

ಶೌಕ್ತಿಕೇಯ śauktikēya. (fr. ಶುಕ್ತಿ). *a pearl.*

ಶೌಕ್ಲ್ಯ śauklya. (fr. ಶುಕ್ಲ). *whiteness;* clearness.

ಶೌಚ śauca. (fr. ಶುಚಿ). purification (My.). 2, evacuation of excrement. 3, freedom from defilement, purity, cleanness (J. 2, 27; 5, 65).

ಶೌಣ್ಡ śauṇḍa. (fr. ಶುಣ್ಡಾ). fond of spirituous liquor, addicted to it. 2, *drunk, intoxicated;* passionately fond of anything (see ಜಯ-, ದಾನ-).

ಶೌಣ್ಡಿ śauṇḍi. *long pepper.*

ಶೌಣ್ಡಿಕ śauṇḍika. *a distiller* (and vender) *of spirituous liquors* (ಸುರೆಯ ಮಾಱ್ಪಂ Mr. 378).

ಶೌಣ್ಡಿಲ್ಯಕ śauṇḍilyaka. N. of a ṛiṣi (Rśv. 5, 75). 2, a young elephant (5, 75).

ಶೌಣ್ಡೀರ śauṇḍīra. proud, haughty. 2, elevated, looking upwards. (R.).

ಶೌದ್ಧ śauddha. (fr. ಶುದ್ಧ). an arhat (ಜಿನೇನ್ದ್ರ, etc. Mr. 23).

ಶೌದ್ಧೋದನಿ śauddhōdani. (fr. ಶುದ್ಧೋದನ). *Śākyamuni.* 2, *a Buddha.*

ಶೌನಕ śaunaka. N. of a learned ṛiṣi (Rām. 1, 7, 21).

ಶೌರಿ śauri. (fr. ಶೂರ). = ಸೌರಿ. *Viṣṇu or Kriṣṇa.* 2, *the planet Saturn* (Bp. 53, 9; 54, 37. 41).

ಶೌರಿದ śauri-da. = ಸೌರಿದ, q. v. a gift of Kṛiṣṇa, etc. (?).

ಶೌರಿಯ śauriya. Tbh. of ಶೌರ್ಯ. (Bh. 5, 10, 34).

ಶೌರ್ಯ śaurya. (fr. ಶೂರ). *heroism, valour, prowess, might, courage.* 2, the heroic branch of the dramatic art, representation of war, etc. ಬೆವರು ಸುರಿದರೂ ಶೌರ್ಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ವೀರನ ಶೌರ್ಯ ಹಾರುವನ ಮೇಲೆಯೋ? (Prvs.).

ಶೌರ್ಯತೆ śauryate. = ಶೌರ್ಯ No. 1. (Bp. 53, 5).

ಶೌರ್ಯವನ್ತ śaurya-vanta. a man who possesses valour, etc. (My.).

ಶೌರ್ಯಾತಿರೇಕ śaurya-atirēka. excessive valour, etc. (ಉಬ್ಬಟೆ Bhn. 35).

ಶೌರ್ಯೇತರ śaurya-itara. devoid of heroism, etc. (Cpr. 5, 89).

ಶೌಲ್ಕಿಕೇಯ śaulkikēya. (fr. ಶುಲ್ಕಿಕ). *a kind of poison.*

ಶೌಲ್ವಿಕ śaulvika. (fr. ಶುಲ್ವ). *a coppersmith.*

ಶೌಷ್ಕಲ śauṣkala. = ಶಾಷ್ಕುಲ, ಶಾಷ್ಕುಲ. *an habitual eater of flesh.*

ಶ್ಚೋತ ścōta. *oozing, trickling out; sprinkling, aspersion pouring forth, shedding.*

ಶ್ಚ್ಯೋತ scyōta. = ಶ್ಚೋತ.

ಶ್ಮಶಾನ śmaśāna. = ಮಸಣ, ಮಸಾಣ. *a cemetery, a burning or burial ground.* ಪರಮೇಶ್ವರನಾದರೂ ಶ್ಮಶಾನ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಪಾಷಾಣದ ಭೋಗ, ಶ್ಮಶಾನದ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? (Prvs.).

ಶ್ಮಶಾನಭೂಮಿ śmaśāna-bhūmi. = ಶ್ಮಶಾನ. (My.).
ಶ್ಮಶಾನವಾಸಿ śmaśāna-vāsi. dwelling in cemeteries; Śiva (My.).
ಶ್ಮಶಾನವೈರಾಗ್ಯ śmaśāna-vairāgya. abandonment of worldly desire at the sight of a cemetery (My.).
ಶ್ಮಶಾನಿ śmaśāni. = ಮಸಣಿ. Kālī or Durgā (not in Sk.).
ಶ್ಮಶ್ರು śmaśru. *the beard* (ಕೂರ್ಚ, ಮೀಸೆ Nn. 89).
ಶ್ಮಶ್ರುಕೂರ್ಚ śmaśru-kūrca. the mustaches (Cpr. 2, 59).
ಶ್ಮಶ್ರುಮುಖಿ śmaśru-mukhi. a woman with a beard. (R.).
ಶ್ಯಾನಭೋಗ śyāna-bhōga. = ಶಾನಭೋಗ. village accountant (My.).
ಶ್ಯಾನಭೋಗಿಕೆ śyānabhōgike. = ಶಾನಭೋಗಿಕೆ. (My.).
ಶ್ಯಾಮ śyāma. = ಶಾಮ, ಸಾಮ 2, ಸಾಮೆ, ಸಾವೆ. *black, dark-coloured; dark-blue* (ಶ್ಯಾಮಲ, ರಾಮ Mr. 443); *green* (ಪಾಲಾಶ, ಹರಿತ್, ಹಸಿರು 443); brown. 2, *a species of Ipomoea with dark blossoms* (=ಪಾಲಿಂದ್ರಿ). 3, *the climbing plant Ichnocarpus frutescens* R. Br. (or Echites fr.). 4, *a certain tree* (ಪ್ರಿಯಂಗು, ಫಲಿನಿ, ನೇಟಲ್ Mr. 111; see s. ಶ್ಯಾಮೆ). 5, = ಶ್ಯಾಮಕ, q. v.
ಶ್ಯಾಮಕ śyāmaka. = ಶ್ಯಾಮಾಕ. a kind of edible grain, *Panicum frumentaceum* (or colonum, ಸಾವೆ Hlā.).
ಶ್ಯಾಮಕಣ್ಠ śyāma-kaṇṭha. *a peacock.* 2, Śiva.
ಶ್ಯಾಮಕನ್ಧರ śyāma-kandhara. a peacock; Śiva; a serpent (Bp. 1, 5).
ಶ್ಯಾಮಕನ್ಧರಗಮನ śyāmakandhara-gamana. Ṣaṇmukha (Bp. 1, 5).
ಶ್ಯಾಮಕನ್ಧರರಾಜ śyāmakandhara-rāja. the serpent śēṣa (Bp. 1, 5).
ಶ್ಯಾಮತೆ śyāmate. blackness, etc. (Cpr. 7, 79). — ಶ್ಯಾಮತೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become black, dark-blue, etc. (Śsv. 2, 42 va.).
ಶ್ಯಾಮಲ śyāmala. *black; dark-blue.*
ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗ śyāmala-aṅga. Viṣṇu; Yama (Bp. 1, 5).
ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗಿ śyāmala-aṅgi. Kālī, Pārvatī (Bp. 1, 5).
ಶ್ಯಾಮಲಿತ śyāmalita. blackened, turned black; darkened, discoloured (Abh. P. 12, 2 va.).
ಶ್ಯಾಮಲೆ śyāmale. Kālī, Durgā (My.).
ಶ್ಯಾಮವರ್ಣ śyāma-varṇa. = ಸಾಮವರ್ಣ. the colour black.
ಶ್ಯಾಮಾಕ śyāmāka. = ಶ್ಯಾಮಕ. *Panicum frumentaceum* (ಸಾವೆ Hlā.).
ಶ್ಯಾಮಾಂಗ śyāma-aṅga. black or brown-bodied. 2, the planet Mercury. 3, Viṣṇu (My.). 4, N. of a vṛitta (Ch.).
ಶ್ಯಾಮಾಂಗಿ śyāma-aṅgi. a dark or brown-coloured woman (Ch. v. 76). 2, Kālī (My.).
ಶ್ಯಾಮೆ śyāme. *night.* 2, = ಶ್ಯಾಮ 4 (see Nr. s. ನೆಟಲ್).
ಶ್ಯಾಯ śyāya. coagulated; viscous, thick. see ಪ್ರತಿ-.
ಶ್ಯಾಲ śyāla. = ಸ್ಯಾಲ. *a wife's brother.*
ಶ್ಯಾಲಕ śyālaka. a wife's brother (Sk.; ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಯ, ಮಯ್ದುನ Nn. 124); a younger sister's husband (ತಂಗಿಯ ಅಧಿಪ Mr. 313). see ಸ್ಯ-.
ಶ್ಯಾವ śyāva. = ಶ್ಯಾಮ. dark; *dark-brown, brown.*
ಶ್ಯಾಹಣ್ಯಾ śyāhaṇyā. = ಶಹಾಣೆ. sagacious (ವೃದ್ಧ Cb.).
ಶ್ಯೇತ śyēta. (*cf.* ಶ್ವೇತ). *white.*
ಶ್ಯೇನ śyēna. = ಸೇನ 1. the colour white. 2, *a hawk, a falcon.* see ಗಿಡಗ.
ಶ್ಯೇನಿ śyēni. *a woman described as resembling a* (white) *water-lily leaf.*
ಶ್ಯೈನಮ್ಪಾತೆ śyaina-m-pāte. that which is accompanied with the flying of falcons: *hunting, the chase.*
ಶ್ಯೋನಾಕ śyōnāka. *the plant Bignonia indica* (= ಶೋಣಕ).
ಶ್ರತ್ śrat. faith, trust, belief.
ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ śraddhā-bhakti. faith and devotion (My.); confiding devotion.
ಶ್ರದ್ಧಾಯ śraddhāya. N. of a king's minister (J. 10, 37).
ಶ್ರದ್ಧಾಯಷ್ಟಿ śraddhā-yaṣṭi. a staff used (by doorkeepers) to (give) confidence (J. 30, 46).
ಶ್ರದ್ಧಾಲು śraddhā-ālu. *faithful.* 2, desirous. 3, *a pregnant woman longing for anything.*
ಶ್ರದ್ಧಿಸು śraddhisu. Tbh. of ಶರ್ಧಿಸು, q. v. to break wind. (My.; Mhr. ಶ್ರದ್ಧಾ, ventris crepitus). ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರದ್ಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಧೂಪ ಹಾಕಿದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ (Prv.).
ಶ್ರದ್ಧೆ śrat-dhe. ಶ್ರದ್ಧಾ. *faith, belief, trust, confidence.* 2, = ಸಡ್ಡೆ 2, respect, reverence. 3, *hope; wish, desire* (ವಿಶ್ವಾಸ, ಬಯಕೆ Nr.). 4, *the longing of a pregnant woman.*
ಶ್ರನ್ಥನ śranthana. *tying, binding, stringing together, as flowers;* arranging, putting in order (ರಚನೆ Mr. 425). 2, untying, loosening; destroying, killing.
ಶ್ರಬ್ಧ śrabdha. careless, negligent, etc. see ವಿ-.
ಶ್ರಮ śrama. = ಶ್ರಮೆ, ಶ್ರವ 1, ಸವ 3. exertion, labour, toil, taking pains; hard study. 2, exercise, practice, military exercise, drill (ಅಭ್ಯಾಸ Bhn. 33, o. r. ಶ್ರವ). 3, weariness, fatigue. 4, distress, pain; vexation, annoyance. 5, penance, mortification of the body. 6, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). ಶ್ರಮದ ರಥ (ಯೋಗ್ಯಾರಥ, etc. Hlā.). see ಅ-. — ಶ್ರಮಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to fatigue; to annoy (G. 252. 259; My.). — ಶ್ರಮಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to grow wearied or fatigued (ಅಲಸು, ದಣಿ, ಬಟಲ್ G.; My.), etc. 2, = ಶ್ರಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. (B. 4, 2; 5, 93; My.). — ಶ್ರಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to exert oneself, to take pains, to be diligent (B. 4, 1. 109; My.). — ಶ್ರಮ ಪಡಿಸು. to weary, to annoy see Prv. s. ಶ್ರಾದ್ಧ. — ಶ್ರಮ ಪಡು. to be wearied; to be distressed (ತೊಟಲ್ G.; My.). 2, = ಶ್ರಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. (B. 5, 79; My.). — ಶ್ರಮಬಡು. -ಪಡು. = ಶ್ರಮ ಪಡು. No. 2. (B. 5, 79. 208). — ಶ್ರಮ ಬೀಟು. fatigue, fatiguing exertion or toil to take place (B. 4, 103. 151). — ಶ್ರಮ ಮಾಡು. = ಶ್ರಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. (B. 4, 177; 5, 178).
ಶ್ರಮಗಾಱ śrama-gāra. a laborious, hard working man (My.).
ಶ್ರಮಣ śramaṇa. = ಶ್ರವಣ 2, ಸವಣ್, ಸವಣ 1. making effort or exertion, labouring; following a menial business; vile. 2, an ascetic. 3, *a Buddhist mendicant; a Jaina* (ಕ್ಷಪಣ, ಜೈನ Hlā.).
ಶ್ರಮಣೆ śramaṇe. *a female religious mendicant.*
ಶ್ರಮನಿವಾರಣೆ śrama-nivāraṇe. removal of fatigue (My.).
ಶ್ರಮಸ್ಥಾನ śrama-sthāna. *a drilling-place.*
ಶ್ರಮೆ śrame. Tbh. of ಶ್ರಮ. (My.). ಭ್ರಮೆಯಿದ್ದವಗೆ ಶ್ರಮೆಯಿಲ್ಲ, ಶ್ರಮೆಯಿದ್ದವಗೆ ಭ್ರಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).
ಶ್ರಮ್ಭ śrambha. = ಶ್ರಬ್ಧ. see ವಿ-.
ಶ್ರಯ śraya. 1. (Tbh. of ಶ್ರಾಯ 1). improvement of land by cultivation (My.; *cf.* ಉಚ್ಛ್ರಯ?). 2, depreciated land, land let at a rate below its original value, to which it is expected gradually to rise again (My.). — ಶ್ರಯಭೂಮಿ. a land fertilized by cultivation. ಸಕಲಮಾದ ಪಯ್ರು ಪಚ್ಚೆಗಳಿನ್ದ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಮಾದ ಶ್ರಯಭೂಮಿ (ಉರ್ವರೆ Si. 190; My.). 2, = ಶ್ರಯ No. 2 (My.). — ಶ್ರಯಸಾಗುವಳಿ. farming land on a rent below its original value and progressively rising to it (My.). — ಶ್ರಯಸಾಗುವಳಿ ಚೀಟು. lease of land let below its value (My.).

ಶ್ರಯ śraya. 2. going to, approaching for protection, asylum, refuge, protection, shelter. see ಆ-, ಪ್ರತಿ-, ಪ್ರ-; *cf.* ಶ್ರಾಯ 2.

ಶ್ರಯಣ śrayaṇa. = ಶ್ರಯ 2. *going to, etc.*

ಶ್ರಯಣಿ śrayaṇi. feminine of ಶ್ರಯಣ. see ಅಧಿ-.

ಶ್ರವ śrava. 1. Tbh. of ಶ್ರಮ. (ಅಭ್ಯಾಸ, ಯೋಗ್ಯ Hlā.); [Bv. 702]. — ಶ್ರವಗೃಹ. a place for athletic, exercises, etc. (ಖಲೂರಿಕೆ, ಗರುಡಿ ಸಾಧನೆಯ ಮನೆ Mr. 197). — ಶ್ರವಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to perform military exercise. ಶ್ರವಂಗೆಯ್ವ ಠಾವು (ಖಲೂರಿಕೆ Hlā.).

ಶ್ರವ śrava. 2. hearing, listening to. 2, *the ear.*

ಶ್ರವ śrava. 3. = ಸ್ರವ. flowing, etc.

ಶ್ರವ śrava. 4. = ಶವ. dead body, etc. (My.; see ಜೀವ-).

ಶ್ರವಣ śravaṇa. 1. = ಸ್ರವಣ, q. v. also: the nose (ನಾಸಿಕ, ಮೂಗು Nn. 50).

ಶ್ರವಣ śravaṇa. 2. = ಸವಣ 1. Tbh. of ಶ್ರಮಣ. a Jaina (Bp. 51, 35). see Prvs. s. Tbh. ಮುತ್ತು & ಸಪ್ಪಗೆ.

ಶ್ರವಣ śravaṇa. 3. the act of hearing. 2, studying. 3, *the ear* (ಕರ್ಣ, ಕಿವಿ Nn. 50). 4, *the twenty-second lunar asterism* (ಭಗಣ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 50). 5, certain sacrificial ceremonies (ಅಧ್ವರಭೇದ, ಯಜ್ಞಭೇದ 50). 6, good singing, or one who sings (ಒಳ್ಳಿತ ಗಾನವು 50, o. r. ಪಾಡುವ ಗಾನ ಹಾಡುವವನು 50). ಶ್ರವಣದಿನ್ದ ಮನನ, ಮರಣದಿನ್ದ ಮುಕ್ತಿ (Prv.).

ಶ್ರವಣ śravaṇa. 4. = ಸವಣ 2. a goldsmith's pincers (My.; Te. ಶ್ರಾವಣ); a pair of tweezers or nippers (My.; see s. ಚಿಮುಟಿಗೆ).

ಶ್ರವಣಕುಣ್ಡಲ śravaṇa-kuṇḍala. an ear-ring (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲ Nn. 21).

ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶಿ śravaṇa-dvādaśī. a particular tithi or lunar day when fasting and other religious ceremonies are observed (My.).

ಶ್ರವಣಭೂಷಣ śravaṇa-bhūṣaṇa. an ear-ornament; the ornament of the star śravaṇa (J. 31, 10).

ಶ್ರವಣೆ śravaṇe. she who has ears (J. 6, 22).

ಶ್ರವಣೇನ್ದ್ರಿಯ śravaṇa-indriya. the organ of hearing, the ear (My.).

ಶ್ರವಸ್ śravas. *the ear.* 2, fame, renown, glory. see ಉಚ್ಚೈಃ-, ವಿಸ್ಫುರ-, ವೃದ್ಧ-.

ಶ್ರವಿಷ್ಠೆ śraviṣṭhe. *the twenty-third* (or twenty-fourth) *lunar mansion.*

ಶ್ರಾಣ śrāṇa. boiled; stewed, cooked; prepared, dressed. 2, moist, wet. see ಸಿರಿವನ್ತಿಗೆ.

ಶ್ರಾಣನ śrāṇana. giving. see ವಿ-.

ಶ್ರಾಣೆ śrāṇe. (fr. ಶ್ರಾಣ). *rice-gruel.* (ಗಂಜಿ Hlā.).

ಶ್ರಾದ್ಧ śrāddha. (fr. ಶ್ರದ್ಧಾ). faithful, believing, 2, *a funeral ceremony observed at various fixed periods, consisting of offerings of piṇḍās* (balls of meal) *with water and fire to the gods and manes, and of gifts and food to relations present and assisting Brāhmaṇas* (ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ ಸಮ್ಬನ್ಧವಾದ ಕರ್ಮ G.; see Si. 244; B. 4, 215). ಶ್ರಾದ್ಧದೊಳಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸೇವೆ (ಪರ್ಯೇಷಣೆ G.). ಶ್ರಾದ್ಧದ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರದು, ಶ್ರಮ ಪಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿ ವಡೆ ತಿನ್ನುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಒಬ್ಬಟ್ಟು ತಿನ್ನುವದು ಲೇಸು (Prvs.).

ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತೃ śrāddha-kartṛi. the performer of a funeral rite (My.).

ಶ್ರಾದ್ಧಘಾತಕ śrāddha-ghātaka. injuring or spoiling of a funeral rite (*e. g.* by defiling acts, My.). 2, one who spoils a śrāddha (My.).

ಶ್ರಾದ್ಧದೇವ śrāddha-dēva. *Yama.*

ಶ್ರಾದ್ಧಪ್ರಯೋಜನ śrāddha-prayōjana. the performance of a śrāddha (Si. 224).

ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಕ್ತೃ śrāddha-bhōktṛi. one who eats food prepared at a śrāddha; a deceased ancestor (My.).

ಶ್ರಾನ್ತ śrānta. wearied, fatigued, tired, exhausted; distressed. 2, calmed, tranquil. 3, *one whose passions are subdued, an ascetic* (ಇನ್ದ್ರಿಯದೃಢ, ಶಾನ್ತ Mr. 251). see Bp. 38, 7; ಪಥ-.

ಶ್ರಾನ್ತಿ śrānti. weariness, fatigue, exhaustion. see ಬಚಿಲ್ 1.

ಶ್ರಾಪ śrāpa. Tbh. of ಶಾಪ. a curse (S. Mhr.; Mhr.; H. ಸರಾಪ್).

ಶ್ರಾಯ śrāya. 1. belonging to śrī, *i. e.* prosperity, etc. see ಶ್ರಯ 1; *cf.* ಉಚ್ಛ್ರಾಯ?

ಶ್ರಾಯ śrāya. 2. *approaching for protection, refuge, protection. cf.* ಶ್ರಯ 2.

ಶ್ರಾವ śrāva. hearing. see ದುಃ-, ವಿ-.

ಶ್ರಾವಕ śrāvaka. a hearer. 2, a pupil. 3, one of a particular class of Jainas (Bp. 49, 38; 50, 28; 51 sum.; 51, 16. 56. 63).

ಶ್ರಾವಣ śrāvaṇa. = ಆವಣಿ. relating to the ear, audible (Śmd. 10. 11). 2, belonging to the asterism śravaṇa. 3, *N. of the fifth lunar month* (July-August; B. 5, 307. 308; Bp. 61, 92). 4, the ceremony of renewing the sacrificial thread (My.; Mhr. ಶ್ರಾವಣೀ). 5, the act of causing to be heard.

ಶ್ರಾವಣಿಕ śrāvaṇika. *the month śrāvaṇa.*

ಶ್ರಾವಿತ śrāvita. caused to be heard, spoken, told, narrated (My.).

ಶ್ರಾವೆ śrāve. Tbh. of ಶರಾವ. a lid. (ಶರಾವ, ವರ್ಧಮಾನಕ Nr., Mr. 210, ಶಾಲಾಜಿರ, ವರ್ಧಮಾನ, ಶರಾವ Hlā.; ಶರಾವ, etc., ಮುಚ್ಚಳ Si. 309; Bp. 58, 68; My.).

ಶ್ರಾವ್ಯ śrāvya. to be caused to be heard; to be heard; fit to be heard, pleasing to the ear (Śmd. 267).

ಶ್ರಿತ śrita. gone to, approached, had recourse to, approached for protection; entered; clung to, founded or placed on; resting or sitting on, attached or contiguous to, connected with, joined with; auxiliary; protected; served, honoured, worshipped; covered with, overspread; contained; having, possessing; assembled, collected. see ಆ-.

ಶ್ರಿತಲೇಖೆ śrita-lēkhe. a book (ಚಿತ್ತಿ, ಪುಸ್ತಕ Mr. 359).

ಶ್ರೀ śrī. = ತಿರು, ಸಿರಿ, ಸಿರಿಯು. *prosperity, well-being, happiness, good fortune, success, thriving or flourishing condition; wealth, riches, plenty.* 2, *high rank, elevation, dignity, majesty, glory;* fame, renown. 3, *beauty, grace, loveliness; splendour, light, lustre.* 4, *Lakṣmī, the wife of Viṣṇu;* a beautiful woman, a woman (see ಶ್ರೀದಾನ). 5, any virtue or excellence. 6, decoration, ornament, dress. 7, intellect. 8, the three objects of life collectively (= ತ್ರಿವರ್ಗ). 9, an honorific prefix to the names of deities. celebrated literary works, holy places, spiritual teachers, etc.; it is also written at the beginning of books, letters, and writings generally. 10, *cloves* (= ಲವಂಗ). 11, a kind of ant (ಕೊಱಲೆ Mr. 165). 12, N. of a rāga. 13, a sort of medicinal drug (= ವೃದ್ಧಿ; poison Te.). 14, N. of two vṛittas (Ch.). ಶ್ರೀ ಒಣಗಿದೆ, ಗ ಬಚ್ಚಿದೆ (Prv., in writing ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ). — ಶ್ರೀವೆಱು. -ಪೆಱು. = ಸಿರಿವೆಱು. to obtain prosperity, etc. (Bp. 10, 13).

ಶ್ರೀಕ śrīka. possessing dignity, etc. see ತಪ-, ದಿಗಮ್ಬರ-, ರಾಜ್ಯ-.

ಶ್ರೀಕಣ್ಠ śrī-kaṇṭha. *Śiva.*

ಶ್ರೀಕಣ್ಠಸಖ śrīkaṇṭha-sakha. *Kubēra.*

ಶ್ರೀಕರ śrī-kara. causing prosperity, etc. (Bp. 2, 38; 4, 38; 35, 36; 39, 55; J. 15, 8). 2, Viṣṇu. 3, the red lotus. 4, the hand of Lakṣmī (J. 3, 1).

ಶ್ರೀಕಾನ್ತ śrī-kānta. Viṣṇu (one MS. of Ch. in its v. 24). 2, N. of a king (Cpr. 4, 60).

ಶ್ರೀಕಾನ್ತೆ śrī-kānte. ಶ್ರೀಕಾನ್ತಾ. Lakṣmī (My.). 2, N. of Śrī-kānta's wife (Cpr. 3, 28 va.). 3, N. of another Jaina woman (Ch. v. 12).

ಶ್ರೀಕಾರ śrī-kāra. the word śrī occurring at the beginning of a book, letter, etc. (Bp. 4, 27. 38; 42, 26).

ಶ್ರೀಕಾಳಿನಾಥ śrī-kālinātha. Śiva (Bp. 50, 15).

ಶ್ರೀಖಣ್ಡ śrī-khaṇḍa. = ಸಿರಿಕಣ್ಡ. *sandal-wood* (ಸಿರಿಗನ್ಧ Hlā.).

ಶ್ರೀಗನ್ಧ śrī-gandha. = ಸಿರಿಗನ್ಧ. sandal-wood (ಮಲಯಜ, etc. Nr.). — ಶ್ರೀಗನ್ಧದ ಮರ. the sandal-wood tree, Santalum album Lin. (St. & Pl.).

ಶ್ರೀಗಿರಿ śrī-giri. = ಸಿರಿಗಿರಿ. N. of hills that adjoin those at Tirupati (Bp. 1, 64; 2, 28; 53, 52; 61, 73; My.). — ಶ್ರೀಗಿರಿಯಯ್ಯ, -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 9).

ಶ್ರೀಘನ śrī-ghana. coagulated milk. 2, *a Buddha.* see ಬುದ್ಧಾವತಾರ.

ಶ್ರೀಚಕ್ರ śrī-cakra. a circle of metal containing several bījākṣaras of the mantras of Lakṣmī, which is worshipped with the purpose of obtaining wealth (My.).

ಶ್ರೀಚೂರ್ಣ śrī-cūrṇa. the substance used for making the central of the sectarian marks on the forehead, etc. of Vaiṣṇava and that mark itself (My).

ಶ್ರೀಜಗತ್ಪತಿ śrī-jagatpati. Kriṣṇa (Mr. 18).

ಶ್ರೀತಾಲ śrī-tāla. ಶ್ರೀತಾಳ. the Talipot or fan-palm, Corypha umbraculifera Lin.

ಶ್ರೀತಾಳಿ śrī-tāḷi. ಶ್ರೀತಾಳೆ. (ಕರತಾಳ, ಹಿನ್ತಾಲಿ Mr. 359).

ಶ್ರೀತಾಳೆ śrī-tāḷe. = ಸೀತಾಳೆ 2. Tbh. of ಶ್ರೀತಾಲ. (My.).

ಶ್ರೀತುಲಸಿ śrī-tulasi. the holy basil of a greenish colour (My.).

ಶ್ರೀದ śrī-da. bestowing wealth: *Kubēra.*

ಶ್ರೀದಾನ śrī-dāna. giving a female in marriage (Grj. 3, 63).

ಶ್ರೀದ್ವಾರ śrī-dvāra. = ಸಿರಿಯದರ, ಸಿರಿಯದಾರ, ಸಿರಿಯಬಾರ. a royal door; etc.

ಶ್ರೀಧರ śrī-dhara. = ಸಿರಿಧರ. Viṣṇu or Kriṣṇa (Bp. 53, 67). 2, N. of a muni (Cpr. 2, 47 va., 2, 66). 3, N. of a king (4, 84).

ಶ್ರೀನನ್ದನ śrī-nandana. Lakṣmī's son: *Kāma.*

ಶ್ರೀನಾರಿ śrī-nāri. Lakṣmī.

ಶ್ರೀನಾರೀಕಾನ್ತ śrīnārī-kānta. = ಶ್ರೀಧರ No. 1. (ಬ್ರಹ್ಮ, ಕೃಷ್ಣನ್ನ. Nn. 79).

ಶ್ರೀನಿತಮ್ಬಿನಿ śrī-nitambinī. N. of a female (Cpr. 3, 76 va.).

ಶ್ರೀನಿವಾಸ śrī-nivāsa. Viṣṇu (My.).

ಶ್ರೀಪಣ್ಡಿತ śrī-paṇḍita. = ಶ್ರೀಪತಿಪಣ್ಡಿತ, ಸಿರಿಪಣ್ಡಿತ. (Bp. 55, 25).

ಶ್ರೀಪತಿ śrī-pati. a king. 2, Viṣṇu (J. 23, 24). 3, N. of a metrical foot (Ch.).

ಶ್ರೀಪತಿಪಣ್ಡಿತ śrīpati-paṇḍita. = ಸಿರಿಪತಿಪಣ್ಡಿತಯ್ಯ. N. (Bp. 55, 24).

ಶ್ರೀಪದ śrī-pada. a stanza that contains the word śrī (Ch. v. 71 *cf.* ಶ್ರೀಕಾರ).

ಶ್ರೀಪರ್ಣ śrī-parṇa. *the tree Premna spinosa or longifolia* (= ಅಗ್ನಿಮನ್ಥ). 2, a lotus.

ಶ್ರೀಪರ್ಣಿ śrī-parṇi. = ಸೀವನ್ನಿ. *the shrub or tree Gmelina arborea* Roxb. (= ಕಾಶ್ಮರಿ). 2, the medicinal plant katphala.

ಶ್ರೀಪರ್ಣಿಕೆ śrī-parṇike. *the medicinal shrub katphala.*

ಶ್ರೀಪರ್ವತ śrī-parvata. = ಶ್ರೀಗಿರಿ. (Bp. 19, 20).

ಶ್ರೀಪಿಷ್ಟ śrī-piṣṭa. the resin of the pine tree, turpentine (ಧೂಪ G.).

ಶ್ರೀಪುರ śrī-pura. N. of a town (Cpr. 3, 13; 5, 85).

ಶ್ರೀಪ್ರಭ śrī-prabha. N. of a muni (Cpr. 4, 24 va.).

ಶ್ರೀಫಲ śrī-phala. *the bilva tree, Aegle marmelos* Corr. (see ಮಾಲೂರ).

ಶ್ರೀಫಲಿ śrī-phali. *the indigo plant.*

ಶ್ರೀಭೂತಿ śrī-bhūti. N. of a prince (Abh. P. 6, 60-62).

ಶ್ರೀಮತ್ śrī-mat. = ಶ್ರೀಮತು, ಶ್ರೀಮನ್ತ, ಸಿರಿವನ್ತ. possessed of fortune, fortunate, prosperous, thriving; wealthy, opulent; beautiful, pleasing; famous, illustrious. 2, *a title applied to any exalted or venerable person, an illustrious person, a person of high position.* 3, *the tilaka tree.*

ಶ್ರೀಮತು śrī-matu. Tbh. of ಶ್ರೀಮತ್. (My.; B. 4, 87).

ಶ್ರೀಮತ್ಸಕಲಗುಣಸಮ್ಪನ್ನ śrīmat-sakala-guṇa-sampanna. endowed with every excellent quality (My.).

ಶ್ರೀಮನ್ತ śrī-manta. Tbh. of ಶ್ರೀಮತ್ (Śmd. 108). fortunate, etc.; a man of fortunate and illustrious station; an opulent, noble man; a rich man (My.; B. 3, 79).

ಶ್ರೀಮನ್ತರಾಜಶ್ರೀ śrīmanta-rājaśrī. a term of courtesy for a person in general (My.; B. 4, 87).

ಶ್ರೀಮಯ śrī-maya. full of health, very rich (Cpr. 4, 10).

ಶ್ರೀಮಾನಿನಿ śrī-mānini. a lovely and respectable woman (Ch. v. 96. 151); Lakṣmī.

ಶ್ರೀಮಾನಿನೀಶ śrīmānini-īśa. Viṣṇu; one of attendants on Śiva. see Mr. s. ವಾಣೀಶ.

ಶ್ರೀಮುಖ śrī-mukha. an illustrious countenance, a resplendent face. 2, the seventh year in the cycle of sixty (My.). 3, a letter from a religious teacher (guru), a parent, or any elderly, respectable person (My.).

ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ śrī-mudre. a seal containing the figure either of a śaṅkha or of a cakra, or of a gada, or of a padma or of a śārṅga, used by Mādhvas in marking the face, etc.; its mark (My.). ಕರುಡದೂಮನೆಗೆ ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಶ್ರೀಮುದ್ರೆಗಿಡ. the plant Sida mauritana Herit. (St. & Pl.; My.).

ಶ್ರೀರಂಗ śrī-raṅga. Kriṣṇa (My.). 2, N. 3, the town of Śrīraṅgam near Trichinopoly (My.). — ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ. the town of Śrīraṅgapaṭṭaṇa near Mysore (My.).

ಶ್ರೀರಂಗಿ śrī-raṅgi. Lakṣmī (My.); N. (My.).

ಶ್ರೀರಮಣ śrī-ramaṇa. Viṣṇu (Kk. 1).

ಶ್ರೀರಾಮ śrī-rāma. Rāmacandra (J. 20, 47). — ಶ್ರೀರಾಮಭಟ್ಟ. N. (Bp. 56, 27).

ಶ್ರೀರುದ್ರ śrī-rudra. N. of an upaniṣad (Bp. 53, 39).

ಶ್ರೀಲ śrīla. prosperous, fortunate; rich, wealthy; *illustrious, of high position;* celebrated.

ಶ್ರೀವತ್ಸ śrī-vatsa. the favourite of śrī: *Viṣṇu* (My. 18). 2, *a particular mark* (resembling a cruciform flower) *on the breast of Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ಶ್ರೀವತ್ಸಕ śrī-vatsaka. a horse with a curl of hair like the śrīvatsa on its breast. ದೇವಮಣಿಯೊಮ್ಬು ಕುಚುಹಿರಲ್ ಶ್ರೀವತ್ಸಕನೆನಿಕ್ಕು (Mr. 276).

ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನ śrīvatsa-lāñchana. *Viṣṇu.*

ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕ śrīvatsa-aṅka. *Viṣṇu.*

ಶ್ರೀವಧು śrī-vadhu. Lakṣmī (J. 1, 1).

ಶ್ರೀವಧುರಮಣ **śrīvadhu-ramaṇa.** Viṣṇu (My.).

ಶ್ರೀವನಿತೆ **śrī-vanite.** = ಶ್ರೀವಧು. (Rām. 1, 1, 1).

ಶ್ರೀವರ **śrī-vara.** = ಸಿರಿವರ. Viṣṇu or Kriṣṇa (J. 6, 54).

ಶ್ರೀವರ್ಮ **śrī-varma.** N. of a king (Cpr. 3, 102 va.; 4, 10. 25).

ಶ್ರೀವಾಸ **śrī-vāsa.** *the resin of Pinus longifolia, turpentine.*

ಶ್ರೀವಿಜಯ **śrī-vijaya.** N. of a Kannaḍa poet (Śmd. 4). — ಶ್ರೀವಿಜಯಮುನಿ. N. (Bp. 52, 17).

ಶ್ರೀವಿಲಾಸಿನಿ **śrī-vilāsini.** N. of a vritta (Ch.).

ಶ್ರೀವೃಕ್ಷ **śrī-vrikṣa.** *the sacred fig-tree, Ficus religiosa* Lin. (Bp. 40, 72). 2, *a ring or curl of hair on the chest and forehead of a horse.*

ಶ್ರೀವೃಕ್ಷಕಿ **śrī-vrikṣaki.** *a horse with the śrīvrikṣā.*

ಶ್ರೀವೇಷ್ಟ **śrī-vēṣṭa.** *the resin of Pinus longifolia, turpentine.*

ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ **śrī-vaiṣṇava.** a Vaiṣṇava of the viśiṣṭādvaita sect or follower of Rāmānuja (My.; B. 4, 81).

ಶ್ರೀಶ **śrī-īśa.** Viṣṇu (Bp. 34, 48; 54, 60). 2, Rāmacandra.

ಶ್ರೀಶೈಲ **śrī-śaila.** = ಶ್ರೀಗಿರಿ. (Bp. 34, 4).

ಶ್ರೀಶ್ವರ **śrī-īśvara.** = ಶ್ರೀಶ. (Bp. 54, 67).

ಶ್ರೀಷೇಣ **śrīṣēṇa.** N. of Śrīvarma's father (Cpr. 3, 19; 4, 12 va. & 24 va.).

ಶ್ರೀಸಂಜ್ಞ **śrī-sañjña.** *cloves.*

ಶ್ರೀಸತಿ **śrī-sati.** Lakṣmī (ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ. Nn. 89; ಸಿರಿಯರಸಿ, ಮಾಲ ಕುಮಿ Kk. 7).

ಶ್ರೀಸತೀಶ **śrīsati-īśa.** Viṣṇu (Bp. 54, 1).

ಶ್ರೀಹರ್ಷ **śrī-harṣa.** N. of a saṁskṛita writer and poet (My.; see ಹರ್ಷ).

ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ **śrī-hastini.** *the sun-flower, Heliotropium indicum* Lin. (= ಭೂರುಣ್ಡಿ). see ಹಣ್ಣೆ.

ಶ್ರುತ್ **śrut.** hearing; sound. see ಪ್ರತಿ-.

ಶ್ರುತ **śruta.** heard, listened to; reported, heard of; *ascertained, understood*; called. 2, that which has been heard: *traditional learning and science, a śāstra,* the vēda. see ಅ-, ವಿ-. — ಶ್ರುತ ಪಡಿಸು. to cause to hear, to let know, to tell (B. 5, 159; My.).

ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ **śruta-kīrti.** having renowned fame, celebrated (Bp. 26, 65). 2, N. of a Jaina muni (Cpr. 1, 52).

ಶ್ರುತದುಷ್ಟ **śruta-duṣṭa.** a defect in poetry. Kr. 1, 62.

ಶ್ರುತದೇವಿ **śruta-dēvī.** goddess of learning: Sarasvatī (Kāvy. III, 3, B, 173).

ಶ್ರುತಿ **śruti.** = ಸುತಿ. hearing. 2, *an ear.* 3, anything heard, oral account, report, news. 4, *the vēda; any vedic text.* 5, the number 4 (ನಾಲ್ಕು Mr. 347). 6, a sound. 7, in music: a quarter tone or interval (twenty-two of these are enumerated, four constituting a major tone, three a minor, and two a semi-tone). ಆ ಸಪ್ತನಾದಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಶ್ರುತಿಯೆನಿಕ್ಕು (Mr. 78). 8, a sort of drone blown by musicians (My.; Te.). see ಸಪ್ತ-, — ಶ್ರುತಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. vocal song to be adapted (to music Ssv. 3, 35 va.). — ಶ್ರುತಿಯವ. -ಅವ. = ಶ್ರುತಿಗಾಱ. (My.).

ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ **śruti-kaṣṭa.** painful or harsh to the ear, cacophonous [Kr. 1, 62]; (Śmd. 75).

ಶ್ರುತಿಗಾಱ **śruti-gāṟa.** a drone-player (My.).

ಶ್ರುತಿಚೋರತಮ **śruti-cōra-tama.** Tama (Hayagrīva), who stole the vēdas (C. Bp. 47, 26).

ಶ್ರುತಿನಿಕರ **śruti-nikara.** the vēdas collectively, all the vedic texts (ನಿಗಮ, ವೇದಸಮೂಹ Nn. 40).

ಶ್ರುತಿಪಥ **śruti-patha.** sound-path: the ear (Abh. P. 3, 51).

ಶ್ರುತಿಬಾಹಿರ **śruti-bāhira.** external or contrary to the vēda (Bp. 54, 7).

ಶ್ರುತಿಬಾಹ್ಯ **śruti-bāhya.** = ಶ್ರುತಿಬಾಹಿರ. (Bp. 50, 47).

ಶ್ರುತಿಭೇದ **śruti-bhēda.** a division of the vēda (ಪಾಲಿ, ವೇದ ಭೇದ Nn. 31).

ಶ್ರುತಿವಿರಸಪದ **śruti-virasa-pada.** a word that is painful to the ear (Kāvy. II, 1, A, 20-28).

ಶ್ರುತಿಶಿರಸ್ **śruti-śiras.** the vēdānta (My.).

ಶ್ರುತಿಸಹ್ಯ **śruti-sahya.** agreeable to the ear, euphonic (Śmd. 408).

ಶ್ರೇಣಿ **śrēṇi.** = ಸೇಣಿ. *a line, a row, a range.* 2, a multitude, a number, a troop (ಸ್ತೋಮ Mr. 422). 3, *a corporation of artisans following the same business, a guild of traders dealing in the same articles.*

ಶ್ರೇಣಿಕೆ **śrēṇike.** = ಶ್ರೇಣಿ. (ಗೊನ್ದಣಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಸಾಲ್, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಸೇಣಿ, etc. Sm. 54). 2, a tent.

ಶ್ರೇಯ **śrēya.** Tbh. of ಶ್ರೇಯಸ್. (Śmd. 107. 159). see Kāvy. II, 2, B, 24).

ಶ್ರೇಯಸ್ **śrēyas.** superior, preferable. 2, *best, excellent, eminent.* 3, very fortunate, very prosperous. 4, *virtue, moral merit.* 5, *good fortune, prosperity, bliss.* 6, *final beatitude, release from further transmigration.*

ಶ್ರೇಯಸ **śrēyasa.** = ಶ್ರೇಯಸ್ (at the end of compounds). see ನಿಃ-.

ಶ್ರೇಯಸಿ **śrēyasi.** *the ink-nut tree, Terminalia chebula* Roxb. 2, *the plant Clypea hernandifolia* W. & A. 3, *the plant Scindaspus officinalis* Schott.

ಶ್ರೇಯಸ್ಸು **śrēyassu.** Tbh. of ಶ್ರೇಯಸ್. (Śmd. 107. 159).

ಶ್ರೇಯಾಂಸ **śrēyāṁsa.** a man possessing prosperity, etc. (My.).

ಶ್ರೇಯೋವನ್ತ **śrēyas-vanta.** = ಶ್ರೇಯಾಂಸ. (My.).

ಶ್ರೇಷ್ಠ **śrēṣṭha.** *best, excellent, most excellent, very eminent, pre-eminent, far better;* most prosperous; oldest, senior. ವಿದ್ಯೆಕ್ಕಿನ್ತ ಬುದ್ಧಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಬುದ್ಧಿಗಿನ್ತ ಆಹಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠ (Prv.).

ಶ್ರೇಷ್ಠತನ **śrēṣṭhatana.** = ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ. (My.; G. 91. 480).

ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ **śrēṣṭhate.** = ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ. (My.).

ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ **śrēṣṭhatva.** superiority, eminence, excellence (My.; Cb. 42).

ಶ್ರೇಷ್ಠಿ **śrēṣṭhi.** = ಸೆಟ್ಟಿ, etc. best, chief. see ಕುಲ-. 2, the head or chief of a company following the same trade, a president or foreman of a guild or corporation (ಸೆಟ್ಟಿ G.).

ಶ್ರೇಷ್ಠೆ **śrēṣṭhe.** an excellent woman. 2, an excellent cow (ನೈಚಿಕಿ, ತಲೆಯಾವು Mr. 181).

ಶ್ರೋಣ **śrōṇa.** *lame*; a cripple. 2, dressed, cooked, matured. 3, the star śravaṇa.

ಶ್ರೋಣಿ **śrōṇi.** = ಸೋಣಿ. *the hip and loins, the buttocks* (ಜಘನ Hlā.; Nn. 2; ಕುಣ್ಡೆ G.).

ಶ್ರೋಣಿತ **śrōṇita.** Tbh. of ಶೋಣಿತ, q. v. red. (*cf.* ಶ್ರಾಪ = ಶಾಪ).

ಶ್ರೋಣಿಫಲಕ **śrōṇi-phalaka.** *the hip.*

ಶ್ರೋತವ್ಯ **śrōtavya.** to be heard or listened to, fit or necessary to be heard, possible to he heard (My.).

ಶ್ರೋತೆ **śrōte.** (fr. Sk. ಶ್ರೋತಸ್, the ear). a woman who gives ear to (Bp. 2, 47).

ಶ್ರೋತ್ರ śrōtra. the organ of hearing: *the ear* (ಕಿವಿ Nn. 31. 71; ಇಂದ್ರಿಯ Nn. 72). 2, the tip of an elephant's trunk (ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ, ಆನೆಯ ಸುಂಡಿಲ ತುದಿ 72). 3, a river (ಅಪಗೆ, ನದಿ 72). 4, very harsh or cruel (ಅತೀವಕಠೋರ, ಅತಿನಿಷ್ಠುರ 72).

ಶ್ರೋತ್ರಿ śrōtri. a woman who hears (ಕಿವಿಯುಳ್ಳಾಕೆ G.).

ಶ್ರೋತ್ರಿಯ śrōtriya. *a Brāhmaṇa versed in the study of the vēdas, a learned Brāhmaṇa.* — ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಗ್ರಾಮ. a village of śrōtriyas with rent-free land (My.). — ಶ್ರೋತ್ರಿಯಮಾನ್ಯ. rent-free land belonging to śrōtriyas (My.). — ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಗ್ರಹಾರ. -ಅಗ್ರಹಾರ. = ಶ್ರೋತ್ರಿಯಗ್ರಾಮ. (My.).

ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ śrōtra-indriya. the organ of hearing (My.).

ಶ್ರೌತ śrauta. relating to the ear. 2, relating or belonging to the śruti (vēda). 3, prescribed by the vēda, founded on it; sacrificial. 4, any observance ordained by the vēda. 5, a man who observes vedic rites, a priest. ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯರ್ ಎನ್ದು, ಶ್ರೌತರ್ (Śmd. 93).

ಶ್ರೌತಿ śrauti. (Tbh. of ಶ್ರೋತ್ರಿಯ). a title affixed to the name of Smārtas (My.).

ಶ್ರೌಷಟ್ śrauṣaṭ. "may he (the god) hear us!" *an exclamation used in making an offering with fire to the gods or departed spirits.*

ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣ ślakṣṇa. *small, fine, thin, minute, slender, delicate.* 2, *smooth; soft, gentle, amiable, of pleasing address.* 3, swampy; swampy ground (ಪಿಪ್ಪಲ, ಜವುಗಿನ ನೆಲ Nn. 62).

ಶ್ಲಥ ślatha. *loose, slack, relaxed* (ಶಿಥಿಲ, ಸಡಿಲ Mr. 461); untied; dishevelled.

ಶ್ಲಾಘೆ ślāghe. flattery; *praise*; boasting.

ಶ್ಲಾಘ್ಯ ślāghya. to be praised or commended, praise-worthy, venerable, respectable (J. 2, 11). 2, praise-worthiness (J. 8, 9); (praise).

ಶ್ಲಾಘ್ಯವಿಶೇಷ ślāghya-viśēsa. a peculiar kind of praise (Kāvy. III, 1, A, 18-21).

ಶ್ಲಿಷ್ಟ śliṣṭa. clung to, adhered to. 2, connected so as to be susceptible of a double interpretation: a figure of speech in arthālaṅkāra, by which two objects are closely connected and epithets applied to both in common, implied meaning, etc. (Kāvy. III, 3, B, 1. 162: *cf.* ಶ್ಲೇಷ).

*ಶ್ಲಿಷ್ಟರೂಪಕ **śliṣṭa-rūpaka.** a kind a metaphor. Kr. 3, 21.

ಶ್ಲೀಪದ ślīpada. *elephantiasis.*

ಶ್ಲೇಷ ślēṣa. = ಶ್ಲೇಷೆ. adhering or clinging to; embracing. 2, *union, junction, contact.* 3, a figure of alaṅkāra in rhetoric: connection of words so as to admit of a double meaning, verbal equivocation, paronomasia, pun, irony, implied meaning (*cf.* ಶ್ಲಿಷ್ಟ). [Kr. 3, 3. 109]. see Kāvy. III, 2, B, 85-91; III, 3, B, 147-171; ಅರ್ಥ-, ಶಬ್ದ-.

*ಶ್ಲೇಷಾಕ್ಷೇಪ **ślēṣākṣēpa.** a figure of speech. Kr. 3, 100.

*ಶ್ಲೇಷಾರ್ಥಾನ್ತರನ್ಯಾಸ **ślēṣa-arthāntara-nyāsa.** a figure of speech. Kr. 3, 29. 34.

ಶ್ಲೇಷಾಲಂಕಾರ ślēṣa-alaṅkāra. the alaṅkāra called ślēṣa (My.).

ಶ್ಲೇಷೆ ślēṣe. = ಶ್ಲೇಷ No. 3. (My.).

ಶ್ಲೇಷೋಪಮೆ ślēṣa-upame. a kind of simile [Kr. 3, 72]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮ ślēṣma. *phlegm, rheum, the phlegmatic humor;* a cold (ನೆಗಡಿ Hlā.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮಜ್ವರ ślēṣma-jvara. a phlegmatic fever (My.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮಣ ślēṣmaṇa. *phlegmatic, abounding or affected with phlegm.*

ಶ್ಲೇಷ್ಮನಾಡಿ ślēṣma-nāḍi. a pulse near the wrist indicating the amount (or an excess) of phlegm (My.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮರೋಗ ślēṣma-rōga. a severe coughing-disease (C.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮಲ ślēṣmala. = ಶ್ಲೇಷ್ಮಣ. *phlegmatic, etc.*

ಶ್ಲೇಷ್ಮಶರೀರ ślēṣma-śarīra. a body abounding with the phlegmatic humor (My.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ ślēṣmātaka. *the tree Cordia latifolia* Roxb. (= ಶೇಲು). see ಚೆಳ್ಳು.

ಶ್ಲೋಕ ślōka. praising or hymning in verse. 2, *celebrity, renown, fame, reputation.* 3, *a particular kind of metre, the epic ślōka* (Ch.). 4, any verse or stanza (Sk.; My.).

ಶ್ವ śva. = ಶ್ವನ್, ಶ್ವಾ.

ಶ್ವಃಶ್ರೇಯಸ śvas-śrēyasa. *happiness, prosperity, bliss.* 2, Brahma, the universal soul.

ಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರೆ śva-daṁṣṭre. a dog's tooth. 2, *the plant Asteracantha longifolia* Nees. (ನೆಗ್ಗಿಲು Hlā.).

ಶ್ವನ್ śvan. = ಶ್ವ, etc. *a dog.*

ಶ್ವನಿಶ śva-niśa. *a night on which dogs bark and howl.*

ಶ್ವಪಚ śva-paca. = ಸೊಪಚ. dog-cooking: *a man of a low and degraded caste* (described as son of an Ugra woman by a Kṣatriya), *a Caṇḍāla.* see Bp. 57, 77; 60, 9. — ಶ್ವಪಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 57, 4).

ಶ್ವಭ್ರ śvabhra. *a hole, a chasm;* a den.

ಶ್ವಯಥು śvayathu. *swelling, morbid intumescence.*

ಶ್ವವಾಹನ śva-vāhana. Bhairava (My.).

ಶ್ವವೃತ್ತಿ śva-vṛtti. the life of a dog; condition of a dog; *service, servitude.*

ಶ್ವಶುರ śvaśura. *a father-in-law.*

ಶ್ವಶುರೌ śvaśurau. (dual). ಶ್ವಶುರಂಗಳ್. *a father and mother-in-law.*

ಶ್ವಶುರ್ಯ śvaśurya. *a brother-in-law, a wife's brother, a husband's brother;* a husband's younger brother.

ಶ್ವಶ್ರು śvaśru. *a mother-in-law.*

ಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶುರೌ śvaśrū-śvaśurau. (dual). ಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶುರಂಗಳ್. *a mother and father-in-law.*

ಶ್ವಸ್ śvas. *to-morrow.* 2, future. 3, (future happiness).

ಶ್ವಸನ śvasana. breathing, respiration, breath. 2, *air, wind.* 3, N. of a metrical foot (Ch.). 4, *the thorny plant Vanguiera spinosa* Roxb.

ಶ್ವಸನಾಶನ śvasana-aśana. a snake, a serpent. (R.).

ಶ್ವಸಿತ śvasita. breathed; sighed; breathing, breath; a sigh. see ನಿಃ-.

ಶ್ವಾ śvā. = ಶ್ವ, etc.

ಶ್ವಾನ śvāna. = ಸಾನ 2, ಸೋನ. (Śmd. 108; Kāvy. I, 2, 96-103). a dog (ಶುನಕ Nn. 74). ನೇಮ ಹೆಚ್ಚಿ, ಹೋಮ ಮಾಜಿ ಶ್ವಾನನ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡುವದಾಯಿತು (Prv.). ಶ್ವಾನ ಬಲ್ಲುದೆ ರಾಗ ಭೇದಂಗಳ? (Dp. 76, 2).

ಶ್ವಾನಜಮ್ಬುಕಧ್ವನಿ śvāna-jambuka-dhvani. the howling of dogs and jackals. see ಊಳಿಡು.

ಶ್ವಾಪದ śvā-pada. *a beast of prey, a wild beast.* 2, a tiger.

ಶ್ವಾವಿಧ್ śvā-vidh. *a porcupine.*

ಶ್ವಾಸ śvāsa. = ಸೋಸ. breathing, breath, respiration; sighing; air, wind; hard breathing (My.); asthma. see ಉಚ್ಛ್ವಾಸ, ನಿಃ-. — ಶ್ವಾಸ ಆಡಿಸು. to breathe (My.). — ಶ್ವಾಸ ಆಡು. respiration to

take place (My.). — ಶ್ವಾಸ ಎಱೆ. to inhale, to draw breath; to breathe hard at the time of death. (My.). — ಶ್ವಾಸ ಬಿಡು. to exhale (My.).

ಶ್ವಾಸಕ śvāsaka. an utterance, a word (ಜಿಹ್ವಾರವ, ಚೆರ್ Mr. 330).

ಶ್ವಾಸಧಾರಣೆ śvāsa-dhāraṇe. suppression or suspension of breath (in yōga, My.).

ಶ್ವಾಸಪ್ರಹರಣ śvāsa-praharaṇa. expelling breath, blowing. see ಊದು.

ಶ್ವಿತ್ śvit. white. see ಉದ-.

ಶ್ವಿತ್ರ śvitra. *white leprosy, vitiligo.*

ಶ್ವೇತ śvēta. = ಸೇತ. *white* (ಬಿಳಿದು Nn. 66; ಧವಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 103). 2, *silver* (ಬೆಳ್ಳಿ 103). 3, one of the ranges of mountains dividing the known continent (ಪರ್ವತ, ಪರ್ವತಭೇದ 103). 4, one of the minor divisions of the known continent (ದ್ವೀಪ, ದ್ವೀಪದ ಭೇದ 103). 5, N. (Bp. 41 sum.; 40, 87; 41, 4. 5. 28; 54, 51; see ಕಲಿ-). — ಶ್ವೇತ ಮುನಿ. N. (Bp. 41, 25. 28).

ಶ್ವೇತಕುಷ್ಠ śvēta-kuṣṭha. white leprosy (My.).

ಶ್ವೇತಕೇತು śvēta-kētu. N. of a sage, son of Uddālaka; N. of a king (My.).

ಶ್ವೇತಗರುತ್ śvēta-garut. *a goose.*

ಶ್ವೇತಚ್ಛದ śvēta-c-chada. *a goose.*

ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ śvēta-dvīpa. = ಶ್ವೇತ No. 4. (My.).

ಶ್ವೇತಮರಿಚ śvēta-marica. white pepper. 2, *the seed of Moringa pterygosperma* Gaertn. (= ಶಿಗ್ರುಜ).

ಶ್ವೇತರಕ್ತ śvēta-rakta. *pale red, rosy, pink.*

ಶ್ವೇತರೋಗ śvēta-rōga. a kind of venereal affection in which whitish urine is passed (My.).

ಶ್ವೇತರೋಚಿಸ್ śvēta-rōcis. *the moon.*

ಶ್ವೇತವಾಸಸ್ śvēta-vāsas. clad in white: *a bauddha* (or jaina) *mendicant* (ಸವಣ Hlā.).

ಶ್ವೇತವಾಹನ śvēta-vāhana. having white horses: the moon. 2, Arjuna (J. 13, 16; 24, 62).

ಶ್ವೇತಸುರಸೆ śvēta-surase. *a Vitex negundo* Lin. *with white blossoms.*

ಶ್ವೇತಾಕ್ಷತೆ śvēta-akṣate. uncoloured grains of rice, used for oblations with fire and at funeral rites (My.).

ಶ್ವೇತಾಗರು śvēta-agaru. a white kind of Agallochum (Si. 227).

ಶ್ವೇತಾದ್ರಿ śvēta-adri. the white mountain (J. 3, 16). *cf.* ರಜತಗಿರಿ.

ಶ್ವೇತಾರ್ಕ śvēta-arka. the Calotropis gigantea alba (ಬಿಳಕನ ಎಕ್ಕ Si. 141; My.).

ಶ್ವೇತಾರ್ಜುನವೃಕ್ಷ śvēta-arjuna-vṛikṣa. = ಮತ್ತಿ 2 No. 2, a kind of tree.

ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರ śvēta-aśvatara. N. of a ṛiṣi. 2, N. of an upaniṣad of the yajurvēda (My.).

ಶ್ವೋವಸೀಯ śvas-vasīya. *future well-being, good fortune, prosperity, bliss.*

ಷ್ Ṣ

ಷ್ ṣ. the fifty-second letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); it does not occur in pure Kannaḍa (44. 45); it becomes ಸ್, *e. g.* in ವಿಸಯ, or ಟ್, *e. g.* in ಚಟ್ಟಿ.

ಷ ṣa. the letter ಷ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 6 (Mr. 349).

ಷಕಾರ ṣa-kāra. the letter ಷ (Śmd. 11).

ಷಕ್ಕು ṣakku. doubt, suspicion, misgiving (My.; Mhr., H. ಶಕ, ಶಕ್); blemish, fault (My., *e. g.* in ಷಕ್ಕು ಹೊಱಿಸು).

ಷಟ್ ṣaṭ. = ಷಷ್. *six.*

ಷಟ್ಕ ṣaṭka. = ಛಕ್ಕ. consisting of six, sixfold, six; *an aggregate of six* (Śmd. 101; Ch. v. 191).

ಷಟ್ಕರ್ಮ ṣaṭ-karma. (Śmd. 101). *the six acts or duties enjoined on Brāhmaṇas collectively:* adhyayana, adhyāpana, yajana, yājana, dāna, and pratigraha (Bp. 2, 46). 2, the six acts or occupations called lēkhana, vyavahāra, kṛiṣi, khaḍga, gōpāla, yācñye (C. Bp. 47, 43). 3, six acts belonging to the practice of yōga. 4, six acts that may be performed by means of magical texts.

ಷಟ್ಕೋಣ ṣaṭ-kōṇa. hexangular; a hexagon (My.).

ಷಟ್ಖಂಡ ṣaṭ-khaṇḍa. six divisions of the world (Cpr. 5, 34).

ಷಟ್ಚರಣ ṣaṭ-caraṇa. six-footed; *a bee* (ತುಮ್ಬಿ Hlā.).

ಷಟ್ತರ್ಕ ṣaṭ-tarka. six kinds of tarka (Cpr. 1, 31).

ಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ ṣaṭ-triṁśat. thirty-six.

ಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ತತ್ತ್ವ ṣaṭtriṁśat-tatva. thirty-six tatvas (Śsv. 2, 93; see Vivēkacintāmaṇi 3, 2).

ಷಟ್ತ್ರಿಂಶದ್ಗುಣ ṣaṭtriṁśat-guṇa. thirty-six guṇas (Cpr. 1, 3).

ಷಟ್ಪಂಚಾಶತ್ ṣaṭ-pañcāśat. fifty-six.

ಷಟ್ಪಂಚಾಶದ್ವಿಷಯ ṣaṭpañcāśat-viṣaya. the fifty-six countries (Ch. p. 22).

ಷಟ್ಪದ ṣaṭ-pada. six-footed; *a* (male) *bee;* a louse (ಮಸ್ತಕಮೃಗ, ಹೇನ್ Mr. 166).

ಷಟ್ಪದಿ ṣaṭ-padi. six-footed (feminine). 2, N. of a Kannaḍa metre (Ch.; Mr. 366; Bp. 61, 91). 3, a female bee (Bp. 4. 31; 61, 94).

ಷಟ್ಪ್ರತ್ಯಯ ṣaṭ-pratyaya. six kinds of calculations (Ch.).

ಷಟ್ಪ್ರಾಸ ṣaṭ-prāsa. six kinds of alliteration (Ch. p. 15 seq.).

ಷಟ್ಛತ ṣaṭ-śata. one hundred and six. 2, six hundred (Bp. 61, 91).

ಷಟ್ಸಮಾಸ ṣaṭ-samāsa. six kinds of compound words (Śmd. 89).

ಷಟ್ಸ್ಥಲ ṣaṭ-sthala. six (śaiva) subjects or topics (Śm. 1; C. Bp. 3, 18. 26), *e. g.* bhakti, mahēśvara, prasāda, prāṇaliṅga, śaraṇa,

and aikya (Vivēkacintāmaṇi 2, 80). — ಷಟ್ಸ್ಥಲದವ. -ಅವ. a Liṅgavanta (C.).

ಷಡ್ ṣaḍ. = ಷಟ್, etc.

ಷಡಕ್ಷರ ṣaḍ-akṣara. consisting of six syllables; the six syllables ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ (Bp. 61, 47; Śsv. 5, 63).

ಷಡಕ್ಷರಿ ṣaḍ-akṣari. N. (Śsv. 5, 62).

ಷಡಂಗ ṣaḍ-aṅga. six-membered, as the ṣaḍakṣara (Bp. 3, 68). 2, the six vēdāṅgas.

ಷಡಧ್ವ ṣaḍ-adhva. six particular ways (Bp. 7, 15).

ಷಡಭಿಜ್ಞ ṣaḍ-abhijña. knowing six sciences: *a Buddha.*

ಷಡರಿ ṣaḍ-ari. the six enemies: kāma, krōdha, lōbha, mōha, mada, and matsara (Bp. 6, 6; 39, 15).

ಷಡಾನನ ṣaḍ-ānana. six-mouthed, six-faced: *Kārtikēya.*

ಷಡಿಂದ್ರಿಯ ṣaḍ-indriya. an aggregate of six indriyas (My.).

ಷಡು ṣaḍu. Tbh. of ಷಡ್.

ಷಡುದರುಸನ ṣaḍu-darusana. Tbh. of ಷಡ್ದರ್ಶನ, q. v.

ಷಡುದರ್ಶನ ṣaḍu-darśana. Tbh. of ಷಡ್ದರ್ಶನ. (Bp. 3, 66).

ಷಡುದ್ರವ್ಯ ṣaḍu-dravya. the six elementary substances (of the Jainas): jīva, dharma, adharma, pudgala, kāla, and ākāśa (ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಷಡುದ್ರವ್ಯಗಳು Nn. 164).

ಷಡುರಸ ṣaḍu-rasa. Tbh. of ಷಡ್ರಸ. (ಲವಣಕಷಾಯಮುಖ್ಯರಸ ಮಾಱು Nn. 83).

ಷಡುರಸಾನ್ನ ṣaḍurasa-anna. boiled rice which has the six flavours (J. 6, 43).

ಷಡುರುತು ṣaḍu-rutu. Tbh. of ಷಡ್ಋತು. (ರುತು Nn. 23).

ಷಡುವರ್ಗ ṣaḍu-varga. Tbh. of ಷಡ್ವರ್ಗ. (ಕಾಮಾದಿಷಡುವರ್ಗ Nn. 51).

ಷಡುಸಮಾರ್ಜನಿ ṣaḍu-samārjani. six ways of cleansing, cleaning, or rubbing (Bp. 6, 20).

ಷಡೂರ್ಮಿ ṣaḍ-ūrmi. the six human infirmities. (Abhā. 12, 61.)

ಷಡೂಷಣ ṣaḍ-ūṣaṇa. six spices collectively: long pepper, black pepper, dried ginger, the root of long pepper, plumbago, and cavi. (R.).

ಷಡ್ಋತು ṣaḍ-ṛitu. = ಷಡುರುತು. the six seasons.

ಷಡ್ಗವ ṣaḍ-gava. a yoke of six oxen; *a yoke of six* (beasts, as horses, etc.).

ಷಡ್ಗುಣ ṣaḍ-guṇa. six-fold, six times. 2, an assemblage of six qualities or properties. 3, *the six acts or measures to be practised by a king in his military capacity:* sandhi, vigraha, yāna, āsana, dvaidhībhāva, saṁśraya. 4, the six excellent attributes: aiśvarya, jñāna, yaśas, śrī, vairāgya, dharma (Bp. 8, 48).

ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ṣaḍguṇa-aiśvarya. lordship or greatness consisting in the possession of the six properties or excellencies (Bp. 54, 68; Si. 411).

ಷಡ್ಗ್ರಂಥ ṣaḍ-grantha. *a variety of the prickly climbing shrub, Caesalpinia bonducella* Flem.

ಷಡ್ಗ್ರಂಥಿ ṣaḍ-granthi. a kind of aromatic root (ವನಿತೆ, ಕರ್ಪೂರ ಸುಂಟಿ Mr. 135).

ಷಡ್ಗ್ರಂಥಿಕೆ ṣaḍ-granthike. *the plant Zeodary, Curcuma zeodarica* (= ಶಟಿ).

ಷಡ್ಗ್ರಂಥೆ ṣaḍ-granthe. *Orris root* (= ವಚೆ, q. v.).

ಷಡ್ಜ ṣaḍ-ja. six-born, produced from six (*i. e.* the tongue, teeth, palate, nose, throat; and chest): *N. of the fourth* (or, according to others, of the first) *of the seven primary notes of music* (svaras). see ಸಪ್ತಸ್ವರ.

ಷಡ್ಡಕ ṣaḍḍaka. = ಸಡ್ಡಕ, q. v. (My.). a co-brother.

ಷಡ್ದಂತ ṣaḍ-danta. six teeth (of a horse, Mr. 281).

ಷಡ್ದರ್ಶನ ṣaḍ-darśana. = ಷಡುದರುಸನ, ಷಡುದರ್ಶನ. the six recognized systems of philosophy: pūrvamīmāṁsa (by Jaimini), uttaramīmāṁsā (or vēdānta, by Bādarāyaṇa), nyāya (by Gōtama), vaiśēṣika (by Kaṇāda), sāṅkhya (by Kapila), and yōga (by Patañjali; ತೀರ್ಥ, ದರ್ಶನ, ಷಡುದರುಸನ, ಆಱು ದರ್ಶನ Nn. 48).

ಷಡ್ದಶನ ṣaḍ-dasana. *having six teeth.*

ಷಡ್ಬಲ ṣaḍ-bala. six powers (Cpr. 9, 117 va.).

ಷಡ್ಭಾಷೆ ṣaḍ-bhāṣe. the six languages: saṁskṛita, prākṛita, paiśāca, mālava, māgadha, rākṣasa (My.).

ಷಡ್ರಸ ṣaḍ-rasa. = ಷಡುರಸ. the six flavours or tastes: madhura, kaṭu, amla, tuvara, tikta, lavaṇa (Mr. 218; J. 2, 64).

ಷಡ್ರಿಪುವರ್ಗ ṣaḍ-ripu-varga. = ಷಡ್ವರ್ಗ. (Śsv. 2, 90).

ಷಡ್ವರ್ಗ ṣaḍ-varga. = ಷಡುವರ್ಗ. a class or aggregate of six things, especially of the six faults: kāma, krōdha, lōbha, mōha, mada, and matsara (ಕಾಮಾದಿಷಡ್ವರ್ಗ Mr. 259).

ಷಡ್ವರ್ಣ ṣaḍ-varṇa. the six colours (ಶ್ವೇತಾದಿಷಡ್ವರ್ಣ, ಬಿಳಿದು ಮೊದಲಾದ ಆಱು ವರ್ಣಗಳು Nn. 71).

ಷಡ್ವಿಂಶತಿ ṣaḍ-viṁśati. twenty-six (Ch. v. 336).

ಷಡ್ವಿಂಶತಿಛಂದ ṣaḍviṁśati-chanda. the twenty-six types of metres (Mr. 348).

ಷಡ್ವಿಭಕ್ತಿ ṣaḍ-vibhakti. the six personal affixes (Śmd. 253).

ಷಡ್ವೈರಿ ṣaḍ-vairi. = ಷಡರಿ. six enemies. (My.).

ಷಣ್ ṣaṇ. = ಷಷ್, etc. six.

ಷಣ್ಡ ṣaṇḍa. = ಶಣ್ಡ, ಶಣ್ಢ, ಷಣ್ಢ, (ಸಣ್ಡ). *a multitude, a collection, a quantity, a group, a heap, a flock* (ಸಮೂಹ Nn. 128); a place where two things are joined into one (ಎರಡೊನ್ದಾದೆಡೆ, ಎರಡು ಒನ್ದಾಗಿ ಕೂಡಿದ ಠಾವು 128); two trees being joined (ವೃಕ್ಷವೆರಡು ಬನ್ಧಿಸಿದಲ್ಲಿ Mr. 476); a thicket, a wood. 2, *a bull at liberty.* 3, a eunuch (ನಪುಂಸಕನು 128).

ಷಣ್ಡಕ ṣaṇḍaka. a eunuch. 2, = ಸಣ್ಡಿಗೆ. (Mr. 217).

ಷಣ್ಡತಾಯೋಗ್ಯ ṣaṇḍatā-yōgya. (a, bull) fit to be set free.

ಷಣ್ಡತೆ ṣaṇḍate. the state of a bull at liberty; the state of being a eunuch (My.). see Nr. s. ಹೋರಿ.

ಷಣ್ಡತ್ವ ṣaṇḍatva. the state of being a eunuch; *the state of being neuter* (Hlā.).

ಷಣ್ಢ ṣaṇḍha. = ಷಣ್ಡ, ಸಣ್ಢ. *a eunuch.* 2, *the neuter gender.*

ಷಣ್ಢತಿಲ ṣaṇḍha-tila. *barren sesamum.*

ಷಣ್ಮತ ṣaṇ-mata. the six sects: vaiṣṇava, śaiva, śāktēya, gāṇapatya, kāpālika, saura (My.).

ಷಣ್ಮುಖ ṣaṇ-mukha. six-mouthed, six-faced: *Kārtikēya.* 2, Agni (My.).

ಷತ್ವ ṣatva. the letter ಷ (ಷ್, Śmd. 350. 369. 370).

ಷರತ್ ṣarat. = ಶರತ್, (ಶರತು). a wager, a bet (My.; Mhr., H. ಶರ್ಯತ). 2, agreement, conditions, agreed upon (My.; Br.; H.).

ಷರಬತ್ ṣarabat. the drink called sherbet, composed of water, lemon juice, and sugar (My.; Mhr., H. ಶರಬತ).

ಷರಾ ṣarā. remark; postscript; nota-bene (My.; Br.; H.).

ಷರಾಬು ṣarābu. spirituous liquor (My.; Mhr., H. ಶರಾಬ).

ಷರಾಯಿ ṣarāyi. trousers (My.; Br.; H.).

ಷವರ್ಣ ṣa-varṇa. the letter ಷ (Ch.).

ಷಷ್ ṣaṣ. = ಷಟ್, ಷಡ್, ಷಡು, ಷಣ್, ಷೋ. *six.*

ಷಷ್ಟ ṣaṣṭa. sixtieth (after another numeral). 2, Tbh. of ಷಷ್ಠ. (My.).

ಷಷ್ಟಿ ṣaṣṭi. 1. sixty. (Mr. 64; Bp. 24, 14).

ಷಷ್ಟಿ ṣaṣṭi. 2. Tbh. of ಷಷ್ಠಿ. (My.). 2, N. of a low caste of Karṇāṭaka Brāhmaṇas (My.).

ಷಷ್ಟಿಕ ṣaṣṭika. *a kind of rice ripening in about sixty days.*

ಷಷ್ಟಿಕೆ ṣaṣṭike. = ಷಷ್ಟಿಕ. (Si. 301).

ಷಷ್ಟಿಕ್ಯ ṣaṣṭikya. *a field of ṣaṣṭika.*

ಷಷ್ಟಿಪೂರ್ತಿ ṣaṣṭi-pūrti. the end of the cycle of sixty years when a feast is held (My.).

ಷಷ್ಠ ṣaṣṭha. sixth, the sixth (My.).

ಷಷ್ಠಿ ṣaṣṭhi. (feminine). = ಚಟ್ಟಿ 1, ಷಷ್ಟಿ 2. the sixth day of a lunar fortnight (My.). 2, the sixth or genitive case (Śmd. 63. 112. 115. 142. 149. 161. 163. 166. 399; Kāvy. I, 2, 36-40. 52-55; V, 947). 3, a N. of Durgā as Kātyāyanī. — ಷಷ್ಟೀಹಬ್ಬ. = ಸುಬ್ಬರಾಯಷಷ್ಟಿ. (My.).

ಷಷ್ಠೀಗ್ರಹಣ ṣaṣṭhī-grahaṇa. = ಚಟ್ಟಿಗರಣ. (Śmd. 376).

ಷಹರ್ ṣahar. ಷಹರು. ṣaharu. = ಶಹರ, etc. a city. (My.).

ಷಹರ್ಜಾಗ ṣahar-jāga. a place where a city is (My.; Si. 106).

ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ṣāḍguṇya. (fr. ಷಡ್ಗುಣ). the aggregate of six qualities. 2, the six measures or acts of royal policy (Cpr. 2, 49 va.).

ಷಾಣ್ಮಾತುರ ṣāṇmātura. (fr. ಷಷ್-ಮಾತೃ). having six mothers: *Kārtikēya.*

ಷಾಪ್ ṣāp. a "shop" (My.; ಆಪಣ, etc. Si. 106). [E.].

ಷಾಲು ṣālu. = ಶಾಲು, etc. (My.). — ಷಾಲುರುಮಾಲು. a square shawl that is worn like a turban (My.).

ಷಿಕಮಿ ṣikami. a subordinate tenure in which the holder pays his revenue through the proprietor of the land, not direct (My.; H.). — ಷಿಕಮಿದಾರ. a subordinate cultivator who holds lands in farm and pays the revenue through the proprietor (My.).

ಷಿಡ್ಗ ṣiḍga. a profligate man, a libertine, a lecher; an inconstant lover, a gallant (Sk.; My. Amara; *cf.* ಸಿತಗ).

ಷುರು ṣuru. = ಸುರು 1. begun (Mhr., H. ಸುರೂ); beginning, commencement (My.; Si. 64; Br.).

ಷೋ ṣō. = ಷಷ್. six.

ಷೋಕಿ ṣōki. voluptuousness (My.; Mhr., H. ಶೌಕ).

ಷೋಕಿದಾರ ṣōki-dāra. a voluptuous man (My.).

ಷೋಕು ṣōku. = ಷೋಕಿ. (My.).

ಷೋಡತ್ ṣō-ḍat. six-teethed: *a young ox with six teeth.*

ಷೋಡಶ ṣō-ḍaśa. *sixteenth, the sixteenth.* 2, sixteen (Ch. v. 334; J. 32, 43). 3, a śrāddha ceremony performed on the twelfth or sixteenth day after a person's death (My.). — ಷೋಡಶರ್. a class of famous Śaivas (Liṅgavantas, Bp. 48, 18).

ಷೋಡಶಗಣ ṣōḍaśa-gaṇa. = ಷೋಡಶರ್. (Bp. 54, 76).

ಷೋಡಶದಾನ ṣōḍaśa-dāna. the aggregate of sixteen kinds of gifts (Abhā. 2, 100).

ಷೋಡಶೋಪಚರಣೆ ṣōḍaśa-upacaraṇe. = ಷೋಡಶೋಪಚಾರ. (Bp. 41, 24).

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ṣōḍaśa-upacāra. sixteen ways of doing homage (to idols) or showing civility (to men, viz. āsana, svāgata, pādya, argha, ācamanīya, madhuparka, ācamana, snāna, vasana, ābharaṇa, sugandhi, sumanas, dhūpa, dīpa, naivēdya, vandana). (Bp. 45, 11; My.).

ಷ್ಠೀವ ṣṭhīva. = ಷ್ಠೀವನ. see ನಿ-.

ಷ್ಠೀವನ ṣṭhīvana. the act of spitting; spittle. see ನಿ-.

ಷ್ಠೇವ ṣṭhēva. spitting. see ನಿ-.

ಷ್ಠೇವನ ṣṭhēvana. = ಷ್ಠೇವ. see ನಿ-.

ಷ್ಠ್ಯೂತ ṣṭhyūta. spit, ejected (as saliva). see ನಿ-.

ಷ್ಠ್ಯೂತಿ ṣṭhyūti. spitting. see ನಿ-.

ಸ್ S

ಸ್ s. the fifty-third letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); it takes the place of ಶ್ in tadbhavas (234. 235), becomes ಚ್ (83. 223; 283. 284), ಛ್ (83), ಜ್ (83. 204), and is elided (268. 270. 275), when occasionally it takes the form of the bindu (215); once it appears as ಗ್ (see ಸೀಳ್ 3 & ಸೀಳು 1); for its connection with ಟ್ *cf. e. g.* ಪಿಸುಕು with ಪಿಟು and see M. s. ಮುಸಲ್, for that with ಡ್ and ಟ್ see *e. g.* the T., M. and Te. s. ಬಸಿ 1-3, for that with ಜ್ and ಯ್ *e. g.* the terms s. ಉಯ್ಯಲ್, ಬಸಿಟ್ and ಸಯ್ 1, and for that with ಳ್ *cf. e. g.* ಹಿಸಿ with ಹಿಳಿ. (in Tuḷu ಸ್ occasionally is the substitute of ಹ್, so that *e. g.* ಹಾದಿ, a road, appears as ಸಾದಿ; *cf.* Sk. ಸಿನ್ಧು and ಹಿನ್ದೂ). *cf.* also ಬೇಸನ 1 = ವಿಧಾನ; ಮಿಡುಕು 3 = ಮಿಸುಕು 1; ಮಿನುಕು 1 = ಮಿಸುಗು 1.

ಸ sa. the letter ಸ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಸ sa. 1. with, together with, along with, having accompanied by, possessing, same, similar. 2, N. of a certain metrical foot (Ch.; Mr. 363). 3, an abbreviated term of the musical note ಷಡ್ಜ (Mr. 76). 4, the number 7 (Mr. 349).

ಸ sa. 2. a Tbh. of ಸ್ವ in ಸರೂಪ 2.

ಸಂ saṁ. = ಸಮ್, q. v. together with, etc.

ಸಂಯ saṁ-ya. a yoke (ಯುಗ, ನೊಗ Mr. 286). 2, a skeleton.

ಸಂಯತ್ saṁ-yat. contest, *war, battle.*

ಸಂಯತ saṁ-yata. held together; restrained, checked, fettered, controlled; *constrained, bound;* subdued; *one who restrains himself or controls his passions.*

ಸಂಯತ್ತು saṁyattu. Tbh. of ಸಂಯತ್ (Śmd. 106 Cm.).

ಸಂಯಮ saṁ-yama. *restraint, check, control; coercion;* avoiding infliction of pain on others, humanity, forbearance, compassionateness; a religious vow.

ಸಂಯಮನ saṁ-yamana. = ಸಂಜಮನ. one who restrains, a ruler. 2, restraining, checking, etc. (= ಸಂಯಮ). (B. 5, 216; My.). 3, a cluster or square of four houses.

ಸಂಯಮನಿ saṁ-yamani. the city or residence of Yama (ಯಮನ ಪಟ್ಟಣ G.; My.).

ಸಂಯಮಿ saṁ-yami. = ಸಂಜಮಿ, ಸಯ್ಯಮಿ. who or what restrains or subdues; one who subdues or controls his passions, an ascetic (ನಿಶ್ಚಲ, ಯತಿ Nn. 46, o. r. ಸಯ್ಯಮಿ; ಯತಿ 52, o. r. ಸಯ್ಯಮಿ; ಎತಿ 80. 94, o. r. ಸಯ್ಯಮಿ; Bp. 19, 78; 38, 3).

ಸಂಯಾತ್ರೆ saṁ-yātre. travelling, voyaging by sea. see ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕ.

ಸಂಯಾಮ saṁ-yāma. = ಸಂಯಮ. *restraint, etc.*

ಸಂಯುಕ್ತ saṁ-yukta. conjoined; united; attached; mingled, blended; accompanied or attended by; endowed with (J. 5, 53; B. 4, 3. 226; My.).

ಸಂಯುಗ saṁ-yuga. conjunction, union, mixture; *conflict, war battle* (ಕಾಳಗ Nn. 43). see ಪ್ರೊಣಚರ್ಮ.

ಸಂಯುತ saṁ-yuta. conjoined, joined together, connected, joined, attached; mixed with, blended; heaped together; endowed or furnished with. see ಶುಭ-.

ಸಂಯೋಗ saṁ-yōga. *conjunction, connection, junction;* union, close connection, association; mingling, mixing (Śmd. 157; Bp. 57, 69); a conjunct or double consonant (190); conjunction of two heavenly bodies; endowment with; copulation (Mhr.; My.). ಕಪಿಗಳ ಸಂಯೋಗ (ಕಾಪೇಯ Mr. 161). ಸರ್ವಶಬ್ದಸಂಯೋಗ (538). see ನೆರೆ 1, ಪಾಳಿಸು 2, ಪೆಣೆ 1, ಮೇಳಿಸು; Kāvy. III, 2, B, 29.

ಸಂಯೋಗಿತ saṁ-yōgita. = ಸಂಯೋಜಿತ.

ಸಂಯೋಗಿಸು saṁ-yōgisu. to join, to mix (My.). 2, to copulate, to cohabit (ನೆರೆ G.).

ಸಂಯೋಜಿತ saṁ-yōjita. *conjoined, joined, united;* attached, annexed.

ಸಂರಕ್ಷಕ saṁ-rakṣaka. guarding, etc.; that guards, protects or keeps carefully (Mhr.; My.).

ಸಂರಕ್ಷಣ saṁ-rakṣaṇa. the act of protecting, guarding, keeping, preserving, taking care of, protection; saving. see ಕಾಪಿಡು, ಕೆಯ್ಗಾಯ್; B. 4, 42. — ಸಂರಕ್ಷಣ ಮಾಡು. = ಸಂರಕ್ಷಿಸು. to guard, etc. (ಓ G.).

ಸಂರಕ್ಷಣೆ saṁ-rakṣaṇe. = ಸಂರಕ್ಷಣ. (ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ G.; B. 4, 74. 119. 199; My.).

ಸಂರಕ್ಷಿತ saṁ-rakṣita. protected, preserved, kept, taken care of (My.).

ಸಂರಕ್ಷಿಸು saṁ-rakṣisu. to guard, to preserve, to take care of, to protect, to save (ಓವು, ಕಾಪಾಡು G.; B. 1, 25; 4, 77; My.).

ಸಂರಮ್ಭ saṁ-rambha. = ಸೌರಮ್ಭ. taking hold of, beginning. 2, agitation (arising from fear, joy, etc.); cheerful quickness; flurry; *energy, zeal, impetuosity* (ಸಮ್ಭ್ರಮ Hlā.; ಸೌರಮ್ಭ, ಸಂವೇಗ Mr. 438); a festival, a feast (as marriage, My.); rage, wrath, fury, anger; *pride, arrogance.*

ಸಂರಾವ saṁ-rāva. clamour, uproar; *sound, noise, crying aloud.* see ಬೋಧ-.

ಸಂರೂಢ saṁ-rūḍha. grown together, grown over, cicatrized, healed; grown, sprouted, budded, blossomed; burst forth, appeared; taking firm root; confident, bold. (R.).

ಸಂರೋಧ saṁ-rōdha. complete obstruction or opposition, impediment, hindrance, stop, check (ವಿಘ್ನ, ಅಡ್ಡಿ G.). 2, throwing, sending.

ಸಂಲಗ್ನ saṁ-lagna. closely attached, stuck together, united with, adhering (Cpr. 5, 129).

ಸಂಲಬ್ಧ saṁ-labdha. obtained, received (Cpr. 9, 114).

ಸಂಲಾಪ saṁ-lāpa. = ಸಲ್ಲಾಪ. talking together, *familiar or friendly conversation*, chat, discourse.

ಸಂಲಾಪಿ saṁ-lāpi. = ಸಲ್ಲಾಪಿ. conversing together in a friendly way (adj.); discoursing; one who converses or discourses.

ಸಂವತ್ saṁ-vat. *a year.*

ಸಂವತ್ಸರ saṁ-vatsara. *a year;* a year of Vikramāditya's era.

ಸಂವತ್ಸಲವಣ saṁvatsa-lavaṇa. = ಸಂವರ್ಚಲವಣ, ಸೌವರ್ಚಲವಣ. a kind of salt (ರುಚಕ Mr. 143, o. r. ಸಂವಚ್ಛಲವಣ).

ಸಂವದನ saṁ-vadana. speaking together, conversing. 2, *subduing by charms* (such as mystical gems, drugs, etc.), *overpowering by magic.*

ಸಂವದನೆ saṁ-vadane. = ಸಂವದನ No. 2.

ಸಂವನನ saṁ-vanana. *subduing by magical drugs or charms;* charming, fascination.

ಸಂವರಣ saṁ-varaṇa. the act of covering or screening, concealing, enclosing, concealment; a secret; a disguise, pretext.

ಸಂವರಣೆ saṁ-varaṇe. 1. = ಸಂವರಣ. see ಆಕಾರ–.

ಸಂವರಣೆ saṁvaraṇe. 2. = ಸವರಣೆ, ಸೌರಣೆ. Tbh. of ಸಮ್ಭರಣ. bringing together, collecting; perparing, preparation, making ready, procuring (of materials or ingredients of any kind; ಪಟ್ಟೆಕ Śm. 42; Rām. 3, 8, 36; Bh. 10, 4, 56; Te. ಸವರಣೆ); nourishing.

ಸಂವರಿಸು saṁvarisu. = ಸವಣಿಸು, ಸವರಿಸು. to bring together, to collect; to make ready; to prepare; to fit; to make preparations; to support or maintain well, to nourish. see Abh. P. 7, 27; 11, 96; Grj. 3, 119 va.; Bp. 1, 46; Mr. 4; Bh. 1, 5, 22; 1, 10, 17; 2, 10, 24; 3, 19, 44; Rām. 3, 4, 8; 3, 8, 35; 5, 8, 66.

ಸಂವರ್ಚಲವಣ saṁvarca-lavaṇa. = ಸಂವತ್ಸಲವಣ. (My.).

ಸಂವರ್ತ saṁ-varta. turning towards; going towards; going (ವರ್ತನ, ಚರಿತ್ರ Nn. 160); coming to pass, becoming; rolling up, destruction; *periodical destruction of the universe* (ಪ್ರಲಯ, ಪ್ರಲಯಕಾಲ 160; ಪರಿವರ್ತ, ಜಗದ್ವಿನಾಶ Mr. 71); *a year* (ಸಂವತ್ಸರ 160); N. of one of the seven clouds at the dissolution of the universe; N. of a ṛiṣi (J. 5, 43, etc.).

ಸಂವರ್ತಕ śaṁ-vartaka. the world-destroying fire. 2, N. of Balarāma (G.). 3, the plough of Balarāma (G.).

ಸಂವರ್ತನ saṁ-vartana. = ಸಂವರ್ತ. periodical destruction of the universe (ಪರಿವರ್ತನ, ಪ್ರಳಯ Nn. 158; ಪರಿವರ್ತನ Mr. 472).

ಸಂವರ್ತಿ saṁ-varti. = ಸಂವರ್ತಿಕೆ.

ಸಂವರ್ತಿಕೆ saṁ-vartike. *the new leaf of a water-lily*, the petal or leaf near the filament.

ಸಂವರ್ಧಿತ saṁ-vardhita. brought to complete growth, brought up, reared, raised, cherished, protected, encouraged (ಮೇರೆದಪ್ಪಿದ, ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾದ G.; My.).

ಸಂವಲಯಾವೇಷ್ಟನ saṁvalaya-āvēṣṭana. N. of a feat of wrestlers (Śsv. 4, 75).

ಸಂವಲಿತ saṁ-valita. met together, mixed, mingled; connected or associated with; united; encompassed, surrounded; possessed of (R.).

ಸಂವಸಥ saṁ-vasatha. an inhabited place, *a village.*

ಸಂವಾದ saṁ-vāda. speaking together, conversation, colloquy, dialogue; discussing, discussion; communication of intelligence, report, information, news; assent; agreement, conformity, sameness; sounding together, as musical instruments. see Kāvy. III, 1, A, 25; Bp. 14, 22; ವಿ–.

ಸಂವಾದಿತ saṁ-vādita. caused to speak with, made to converse; sounded, played (Cpr. 2, 14 va.); agreed with or upon.

ಸಂವಾದಿಸು saṁ-vādisu. to speak together, to speak with, to converse; to discuss; to dispute (Bp. 50, 77; 51, 12).

ಸಂವಾಹಕ saṁ-vāhaka. *a shampooer* (ಮರ್ದನಿಗ Mr. 377).

ಸಂವಾಹನ saṁ-vāhana. *rubbing the person, shampooing.* 2, hearing (a burden), carrying.

ಸಂವಿ saṁvi. = ಸವಿ 4. sweetness. ಸಂವಿ ಮಾತಾಡುವವನು (ಶಕ್ತ); ಸಂವಿ ಮಾತಿನವ (ಶಕ್ಲ Cb.).

ಸಂವಿಗ್ನ saṁ-vigna. agitated, startled, started up, alarmed.

ಸಂವಿತ saṁvita. probably a mistake for ಸಂವಿಗ್ನ. (ಪ್ರಜ್ವೋದಿತ, ಬೆಜಗು Mr. 463).

ಸಂವಿತ್ತಿ saṁ-vitti. *perception*, ascertainment, knowledge, consciousness, feeling. 2, *intellect, understanding.* 3, recognition, recollection. 4, accommodation of disputes, harmony.

ಸಂವಿತ್ತು saṁvittu. Tbh. of ಸಂವಿದ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಸಂವಿದ್ saṁ-vid. *knowledge*, intellect, understanding. 2, a mutual understanding, *agreement, contract*, covenant. 3, consent, assent, promise. 4, prescribed custom, established usage. 5, *a watch-word, a war-cry.* 6, *war, battle.* 7, *a name, appellation.* 8, a sign, signal. 9, pleasing, delighting.

ಸಂವಿದಾನ saṁ-vidāna. being found with or together with; connected, united; agreeing with, harmonious (G.).

ಸಂವಿದಿತ saṁ-vidita. known. 2, *agreed upon, assented to, promised;* agreement.

ಸಂವಿದ್ವ್ಯತಿಕ್ರಮ saṁvid-vyatikrama. breach of promise, violation of contract. (R.).

ಸಂವಿಧಾನ saṁ-vidhāna. = ಸುಯಿದಾನ. disposition, arrangement; performance; plan, mode, rite; attending to, minding (My.).

ಸಂವೀಕ್ಷಣ saṁ-vīkṣaṇa. *search, inquiry.*

ಸಂವೀತ saṁ-vīta. covered over, coated over, overlaid; *wrapped up, covered;* clothed; adorned (ಅಪವಾರಿತ, ಸಂವೃತ, etc., ಮುಚ್ಚಲ್ Mr. 441); *surrounded*, enclosed, encompassed, shut in. see ಸುತ್ತು 1.

ಸಂವೃತ saṁ-vṛita. covered up, *covered*, enveloped, surrounded, *wrapped up* (ಸಂವೀತ, etc., ಮುಚ್ಚಲ್ Mr. 441); concealed, hidden; secluded; closed, shut up, secured; filled with, full of; furnished or attended with, accompanied by (Cpr. 2, 92; Rśv. 5, 92).

ಸಂವೃತ್ತ saṁ-vṛitta. become, arisen, happened, taken place. 2, furnished with; covered (ಸಮ್ಪಾದಿಸಿದ G.).

ಸಂವೇಗ saṁ-vēga. *agitation* (arising from joy, fear, etc.); cheerful quickness (ಹರ್ಷದಿನ್ದ ತ್ವರ ಮಾಡೋಣ G.); flurry; *excessive impetus or impetuosity, vehemence* (ಸಮ್ಭ್ರಮ Hlā.; ಸಂರಮ್ಭ, ಸೌರಮ್ಭ Mr. 438); *pride, conceit;* hurry, haste, speed.

ಸಂವೇದ saṁ-vēda. *perception, consciousness*, knowledge, understanding.

ಸಂವೇದಿಸು saṁ-vēdisu. to know thoroughly, to know, to learn (Bp. 1, 22; 47, 69).

ಸಂವೇದ್ಯ saṁ-vēdya. to be known or understood (adj.); to be made known. 2, *the junction of two rivers.*

ಸಂವೇಶ saṁ-vēśa. entering. 2, *reposing, sleep, sleeping.* 3, cohabitation, copulation. 4, dreaming, a dream. 5, a seat.

ಸಂವೇಶನ sam-vēśana. the act of causing to enter or causing to lie down; *sexual union, coition.*

ಸಂವೇಷ್ಟನ sam-vēṣṭana. surrounding, enveloping, encompassing. see ದುರ್ಗ-.

ಸಂವ್ಯಾನ sam-vyāna. a covering; cloth, clothes, garment, an upper garment (Cpr. 10, 34).

ಸಂಶಪ್ತಕ sam-śaptaka. *a soldier sworn never to recede from a fight and stationed to prevent the flight of others;* a picked warrior.

ಸಂಶಯ sam-śaya. = ಸಂಸಯ, ಸಂಸೆ. uncertainty, irresolution, *doubt,* scruple, misgiving, suspicion. 2, difficulty, danger, risk, peril. 3, one of the upames [Kr. 3, 70]; (Kāvy. III, 3, B, 61. 103 seq.). — ಸಂಶಯ ಒನ್ದು. to grow uncertain or irresolute or doubtful; to waver; to become suspicious (Bp. 26, 38). — ಸಂಶಯ ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಸಂಶಯ ಒನ್ದು. (ಶಂಕಿಸು G.; My.). — ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. = ಸಂಶಯಗೊಳ್ಳು. (B. 5, 292). — ಸಂಶಯ ತೆಗೆ. = ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. (B. 4, 69). — ಸಂಶಯ ಪಡು. to doubt, to suspect (B. 4, 168; My.).

***ಸಂಶಯಾಕ್ಷೇಪ samśaya-ākṣēpa..** a figure of speech. Kr. 3, 105.

ಸಂಶಯಾತ್ಮ samśaya-ātma. having a doubtful, or irresolute, mind; a sceptic (My.).

ಸಂಶಯಾಪನ್ನ samśaya-āpanna. beset with doubt, irresolute; uncertain, dubious.

ಸಂಶಯಾಪನ್ನಮಾನಸ samśayāpanna-mānasa. *irresolute, un-settled in opinion.*

ಸಂಶಯಿತ sam-śayita. uncertain, dubious, doubtful (Kāvy. III, 3, B, 103).

ಸಂಶಿತ sam-śita. thoroughly finished or completed, finished off, accomplished; *established, decided, determined, certain;* firm, resolute (ಸುನಿಶ್ಚಿತ, ದೃಢಚಿತ್ತನ್ Mr. 252).

ಸಂಶೋಷಿತ sam-śōṣita. made thoroughly dry, dried up (Cpr. 4, 42 va.).

ಸಂಶ್ರಯ sam-śraya. having recourse to, betaking one's self to; refuge, shelter, protection (ಆಶ್ರಯ G.). 2, seeking alliance, league. 3, an aim, object.

ಸಂಶ್ರವ sam-śrava. hearing or listening attentively. 2, *promise, assent, agreement.*

ಸಂಶ್ರಿತ sam-śrita. gone or fled to for refuge, come for protection; taken under protection, sheltered, protected, supported; a dependant, a servant, a follower. 2, united, joined (ಯುತ, ಸಂಘಾತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440).

ಸಂಶ್ರುತ sam-śruta. well heard. 2, *promised, agreed, assented.*

ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ sam-śliṣṭa. clasped or pressed together, embraced; joined, united. 2, adjoining, touching, close together. 3, one of the guṇas in poetical composition (Kāvy. III, 1, A, 3. 8-12). 4, endowed; possessed of.

ಸಂಶ್ಲೇಷ sam-ślēṣa. *embrace, embracing.* 2, *union, connection, junction, association, contact.* 3, a kind of ślēṣa in poetry (Kāvy. III, 3, B, 164).

ಸಂಸಕ್ತ sam-sakta. adhered or stuck together, joined or attached or linked together; attached or tied to; fastened; closely connected; *close, near, adjoining, contiguous;* intent on; possessing, endowed with.

ಸಂಸಂಗ sam-saṅga. close connection (Cpr. 2, 62; 4, 40).

ಸಂಸಂಗಿ sam-saṅgi. one who is closely connected with or endowed with (Cpr. 1, 124).

ಸಂಸದ್ sam-sad. ಸಂಸತ್. sitting down together. 2, *an assembly, meeting,* congress, session; a court of justice.

ಸಂಸಯ samsaya. Tbh. of ಸಂಶಯ. uncertainty, etc. (Śmd. 335).

ಸಂಸರ samsara. Tbh. of ಸಂಸಾರ. (Jñs. 22, 53).

ಸಂಸರಣ sam-saraṇa. going, proceeding; moving or going round in a circuit, revolving, revolution, passing through a succession of states, *birth and re-birth of living beings;* the world. 2, going well or unobstructedly: *the unresisted march of troops.* 3, the commencement of war or battle. 4, *a highway.* 5, a resting place for passengers near the gates of a city.

ಸಂಸರಿಸು samsarisu. to go towards (and rest on, Rśv. 5, 73).

ಸಂಸರ್ಗ sam-sarga. mixture or union together, commixture, conjunction, *close or intimate union;* close contact, touch, proximity; association, society; intercourse, sexual attachment or connection, coition; acquaintance, familiarity; intimate relation, co-existence. see Sp. s. ಮೇರು; ಶಬ್ದಾನ್ತರ-.

ಸಂಸರ್ಗದೋಷ samsarga-dōṣa. the fault or evil consequences of society (with bad people); (My.).

ಸಂಸರ್ಗಾಭವ samsarga-abhava. in the nyāya philosophy: a particular form of the category of non-existence, said to be of three kinds, prior, incidental, and final, or absence of birth, destruction of present being, and necessary cessation of existence. (R.).

ಸಂಸಾರ sam-sāra. course, passage. 2, passing through a succession of states, *course or circuit of mundane existence,* transmigration, metempsychosis; the world, human life, secular life; mundane affairs, the affairs of life (B. 5, 122. 291; My.); worldly illusion; a house-hold (My.; Te.); a family (My.; Te.); a wife (My.; Te.). ಸುಣ್ಣ ವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯ, ಬಣ್ಣ ವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ, ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದನ ಸಂಸಾರ ಮಳಲೊಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯಿದನ್ತೆ (Sp.). ನಿಲವಿಲ್ಲದೆ ಹಲದಿನ್ದ ಹೊಲದ ಉಕ್ಕೆ; ನಿಲ ನೋಡಿ, ಸಂಸಾರ. — ಸಂಸಾರ ಗುಟ್ಟು, ರೋಗ ರಟ್ಟು. — ಸಂಸಾರವೆಮ್ಬುದು ಸಾಗರದ ಹೋಟೆ, ಈಸ ಬಲ್ಲವಗೆ ಎದೆ ಯುದ್ದ. — ಸಂಸಾರ ಸಾಗರ, ಅವಸರಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. — ಸಂಸಾರ ಬೆಳೀತು ಎನ್ದು, ಮಾಂಸಾರ ಮಾಡಬಹುದೇ? (Prvs.). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರ ನಡುಗಡಲೊಳು ಮೋಹವೆಮ್ಬ ಬಲುಬಲೆಯೊಳು ನೀಂ ತೊಡರ್ದು ಬೀಳದೆ, ಜೀವನೆ, ನಡೆ, ಧರ್ಮದ ಬಟ್ಟೆಯಜೀತು (Jm.). — ಸಂಸಾರ ನಡಿಸು. to carry on the affairs of life; to keep house (B. 5, 116; My.). — ಸಂಸಾರ ಮಾಡು. to manage the affairs of life; to keep house (B. 3, 59; My.). — ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸು. = ಸಂಸಾರ ನಡಿಸು. (B. 5, 124; My.).

ಸಂಸಾರಚಕ್ರ samsāra-cakra. the whirl and maze of mundane affairs or secular life (Mhr.; My.).

ಸಂಸಾರತಾಪತ್ರಯ samsāra-tāpatraya. the three kinds of affliction arising from mundane affairs; family trouble (My.).

ಸಂಸಾರಪಾಶ samsāra-pāśa. the fetters of the world or worldly illusion (J. 13, 28).

ಸಂಸಾರಭಾರ samsāra-bhāra. the weight of the affairs of life (My.).

ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗ samsāra-mārga. the road of the world, the course or stage of mundane affairs, the world. 2, the vulva. (R.).

ಸಂಸಾರವಿಮೋಚನ samsāra-vimōcana. liberating or emancipating from worldly existence; emancipation from the world (My.).

ಸಂಸಾರಿ saṁ-sāri. passing through (successive existences), transmigratory; worldly, mundane, secular; engaged in worldly or secular occupations; that has the cares of a family (Mhr.); that has a family (My.). 2, *a living or sentient being, an embodied soul* (ಮುದ್ಗಲ, ಆತ್ಮನು Nn. 96). see Bp. 36, 17; 51, 28; ಅ-, ನಿಃ-; Prv. s. ತಥ್ಯ.

ಸಂಸಾರಿಕ saṁsārika. worldly, mundane (Cpr. 2, 39 va.; 4, 52); a man who has a family (J. 15, 13; My.).

ಸಂಸಿದ್ಧ saṁ-siddha. fully done or accomplished, made perfect, perfected; *prepared, made.* 2, one who has attained final emancipation. see Bp. 51, 40; Śm. 1.

ಸಂಸಿದ್ಧಿ saṁ-siddhi. *complete accomplishment, completion,* perfection, complete attainment; beatitude, final emancipation. 2, *nature, natural disposition,* natural state or quality. 3, a passionate or intoxicated woman. see Bp. 52, 50; 57, 89; 61, 80.

ಸಂಸ್ರಿತ saṁ-sṛita. gone towards, approached, attained, obtained.

ಸಂಸೃತಿ saṁ-sṛiti. = ಸಂಸಾರ. (Cpr. 4, 51 va.; Bp. 11, 1; 21, 29; 44, 65).

ಸಂಸ್ರಿತೇನ್ಧನದಾವ saṁsṛita-indhana-dāva. fire with much fuel (Bp. 36, 7).

ಸಂಸೃಷ್ಟ saṁ-sṛiṣṭa. commingled, conjoined, united, common to all (My.); composed; associated or connected together (as partners, etc.); reunited (as kinsmen, see ಸಂಸೃಷ್ಟಿ No. 2); involved in; cleanly dressed. 2, created (ಕೂಡಿದನ್ನ, ಹುಟ್ಟಿದನ್ನ G.).

ಸಂಸೃಷ್ಟಿ saṁ-sṛiṣṭi. union, combination; association, intercourse, co-partnership; living together in one family; collection, collecting, assembling; the aggregation or combining of a number of metaphors in one passage. 2, a reunited kinsman (applied to persons of the same family who, after having made a partition, again live together, annulling the partition previously made). 3, a co-partner. see ಸಾಂಸೃಷ್ಟಿಕ.

ಸಂಸೆ saṁse. Tbh. of ಸಂಶಯ. doubt, etc. (C.).

ಸಂಸೇವಿ saṁ-sēvi. one who serves or worships (Bp. 7, 3).

ಸಂಸೇವ್ಯ saṁ-sēvya. to be served or honoured, honourable, eminent (Cpr. 6, 56 va.).

ಸಂಸ್ಕರಣ saṁ-s-karaṇa. = ಸಂಸ್ಕಾರ. (Kāvy. I, 5, 50).

ಸಂಸ್ಕರಿಸು saṁskarisu. to put together, to construct; to form well or thoroughly, to make perfect, to refine; to form accurately; to make ready, to prepare, to arrange; to consecrate, to sanctify; to invest (with the sacrificial thread); to purify, to cleanse; to decorate. see Si. 238-241.

ಸಂಸ್ಕಾರ saṁ-s-kāra. forming well or thoroughly, making perfect, *perfecting;* completing, finishing, refining, refinement, accomplishment. 2, forming in the mind, conception, idea, notion; the power of memory, faculty of recollection, *the realising of past perceptions;* self-productive quality; any faculty, capacity, instinct. 3, preparation, making ready, preparation of food, etc., cooking, dressing. 4, decoration, embellishment, ornament, elegance. 5, making sacred, hallowing, consecration, dedication; consecration of a king, etc. 6, making pure, *purification,* purity. 7, *a sanctifying or purificatory rite or essential ceremony* (enjoined on all the first three classes or castes; the following are considered as saṁskāras: garbhādhāna, puṁsavana, sīmantōnnayana, jātakarma, nāmakaraṇa, niṣkramaṇa, annaprāśana, cūḍakarma, upanayana, and vivāha; others name more). 8, any rite or ceremony. 9, funeral obsequies. see ಅಂಗ-, ಮೃತ-; Bp. 55, 19; B. 4, 215.

ಸಂಸ್ಕಾರಹೀನ saṁskāra-hīna. destitute of saṁskāras; *a man who has not received the saṁskāras,* a Vrātya or outcast (see ವ್ರಾತ್ಯ).

ಸಂಸ್ಕಾರಿ saṁ-s-kāri. one who has received a saṁskāra or is dedicated to (Bp. 49, 32).

ಸಂಸ್ಕೃತ saṁ-s-kṛita. = ಸಕ್ಕದ. carefully or accurately formed, elaborated, highly wrought, artificial, refined, polished, *finished, educated.* 2, made ready, *prepared,* cooked, dressed, compounded. 3, consecrated, sanctified, hallowed, initiated. 4, *cleansed, purified.* 5, decorated, ornamented. 6, *excellent, best.* 7, highly wrought speech, the Saṁskṛita language (Ch.; Śmd. 44. 62. 64. 105). ಸಂಸ್ಕೃತ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮೆಣಸಿನ ಕಾರ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.). see ಅತಿ-, ಸಮು-; ಪ್ರಶಸ್ತ.

ಸಂಸ್ಕೃತಲಿಂಗ saṁskṛita-liṅga. a Saṁskṛita theme or term (Śmd. 408).

ಸಂಸ್ಕೃತಿ saṁ-s-kṛiti. = ಸಂಸ್ಕಾರ. 2, = ಸಂಕೃತಿ, N. of a type of metres (Mr. 362). 3, culture.

ಸಂಸ್ಕ್ರಿಯೆ saṁ-s-kriye. = ಸಂಸ್ಕಾರ. any purificatory rite. 2, funeral ceremonies or obsequies. (R.).

ಸಂಸ್ತರ saṁ-stara. *a bed, a couch;* a bed made of leaves, etc. 2, *a sacrifice.* 3, a stone (ದೃಷತ್, ಕಲ್ಲು Nn. 144). 4, a wood, a jungle (ಅಟವಿ, ಅಡವಿ 144).

ಸಂಸ್ತವ saṁ-stava. praise. 2, association together, *acquaintance, intimacy, familiarity.*

ಸಂಸ್ತವನ saṁ-stavana. praise, celebration. see ಪೊಗಳ್: Bp. 5, 29.

ಸಂಸ್ತಾವ saṁ-stāva. reciting vedic hymns or verses in chorus; *the place occupied at a sacrifice by the Brāhmaṇas reciting hymns;* praise.

ಸಂಸ್ತುತ saṁ-stuta. praised well or properly; lauded, eulogized (ಕೊಂಡಾಡಿದ G.; My.). 2, intimate, acquainted, known.

ಸಂಸ್ತುತಿ saṁ-stuti. praise in chorus; praise, celebration (Bp. 58, 58).

ಸಂಸ್ತುತ್ಯ saṁ-stutya. greatly to be praised, greatly praised (Mr. 1). 2, praise (Bp. 54, 83).

ಸಂಸ್ತ್ಯಾಯ saṁ-styāya. *an assemblage, a collection, a heap, a multitude;* expansion, diffusion. 2, *vicinity, proximity.* 3, *a habitation, a house.*

ಸಂಸ್ಥ saṁ-stha. standing or staying or being together or with, associated; staying, abiding, stationary, fixed; ended, perished, dead; a resident; a neighbour; a spy. see ವಕ್ರ-. — ಸಂಸ್ಥಂ ಮಾಡು. to establish (Cpr. 2, 49 va.).

ಸಂಸ್ಥಗಿತ saṁ-sthagita. covered with (Cpr. 5, 62).

ಸಂಸ್ಥಾನ saṁ-sthāna. standing together, being together. 2, a collection, aggregation, heap. 3, the aggregation of primitive atoms, primary formation. 4, conformation, configuration; form, figure, shape; construction; *disposition, distribution.* 5, *an open place, either in a town or its vicinity;* a common place of abode, vicinity, neighbourhood. 6, *a place where four roads meet* (ಚೌವಟ Mr. 192). 7, any place, a station, an abode (ಸನ್ನಿವೇಶ, ನಿಲವು Hla.; ನಿಲವು Mr. 461; ಲೇಸಾದ ಸ್ಥಾನ Śmd. 356 Cm.). 8, a royal city (My.; Mhr.); a capital (My.); a state, a govern-

ment (My.). 9, standing still, dying, death. ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಮನಸ್ತಾಪ ಹೋಗದು (Prv.). see ಅಕ್ಷರ–; Kāvy. III, 2, B, 56; Bh. 1, 7, 41.

ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿ saṁsthāna-adhipati. a ruler, a king (My.).

ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ saṁ-sthānika. that enjoys a saṁsthāna or town made over to him for his maintenance (Mhr.); a ruler, a chief (B. 3, 100; 4, 5; My.).

ಸಂಸ್ಥಾಪತ್ತನ saṁsthā-pattana. = ಸನ್ತೆಪಟ್ಟಣ. (Śmd. 380). a town of assemblage: a town where a fair is kept.

ಸಂಸ್ಥಾಪನ saṁ-sthāpana. placing together, collecting. 2, fixing firmly, placing, fixing; confirming, establishing, establishment; a statute, regulation. see ನಡು 2.

ಸಂಸ್ಥಿತ saṁ-sthita. standing or being together, contiguous, near. 2, brought together, collected, heaped, covered. 3, agreeing, like, resembling. 4, standing firm, settled, fixed, established. 5, staying, abiding, residing, being in or at. 6, placed in or on (Cpr. 4, 88 va). 7, stationary. 8, stopped, concluded, ended; *dead, deceased.* 9, a form of sacrifice, a sacrifice (ಯಜ್ಞ Mr. 260; *cf.* ಸಂಸ್ಥೆ).

ಸಂಸ್ಥಿತಿ saṁ-sthiti. staying or abiding or being together. 2, collection, accumulation, heap (Bp. 5, 46). 3, standing or staying with, residing or living with or near; contiguity, nearness, connection. 4, standing firm; duration, continuance. 5, abiding, abode; situation, station, state, condition. 6, standing still, stoppage; death, dying.

ಸಂಸ್ಥೆ saṁ-sthe. ಸಂಸ್ಥಾ. = ಸನ್ತೆ 1, ಸೌಸ್ಥೆ q. v. an assembly, assemblage; a thicket. 2, staying; residence, abode (ಇಪ್ಪ ಪದ, ಇಹನ್ಥಾ ಸ್ಥಾನ Nn. 137). 3, a town. 4, a sleeping-place, a bed. 5, state or condition of being, situation, time of life, etc. 6, occupation, business, profession. 7, the aggregate of actions (ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ, ಮಾಡಿದನ್ಥಾ ಕಾರ್ಯಗಳು 137). 8, *continuance in the right way, correct conduct.* 9, an ordinance, a rule, an order (ನಿಯಮ Mr. 480). 10, swearing. 11, stop, stay; end, completion; destruction; *death, dying* (ಮರಣ, ಸಾವು Nn. 137). 12, manifestation, appearance. 13, resemblance, likeness; form. 14, a form or kind of sōma sacrifice.

ಸಂಸ್ಪರ್ಶ saṁ-sparśa. close or mutual contact, touch, touching, conjunction, laying hold of (see ರಾಹು–). 2, perception, sense.

ಸಂಸ್ಪರ್ಶನ saṁ-sparśana. touch, touching (Bp. 12, 36).

ಸಂಸ್ಪರ್ಶಸಮ್ಬನ್ಧ saṁsparśa-sambandha. connection by means of touch (Śmd. 161).

ಸಂಸ್ಪರ್ಶೆ saṁ-sparśe. (= ಜನಿ). *a kind of fragrant plant or perfume.*

ಸಂಸ್ಫೇಟ saṁ-sphēṭa. = ಸಂಸ್ಫೋಟ.

ಸಂಸ್ಫೋಟ saṁ-sphōṭa. *conflict, war.*

ಸಂಸ್ಫೋಟನ saṁ-sphōṭana. = ಸಂಸ್ಫೋಟ. (Mr. 289).

ಸಂಸ್ಮರಣ saṁ-smaraṇa. *remembering, recollecting* (Bp. 15, 1). also ಸಂಸ್ಮರಣೆ (Bp. 39, 29).

ಸಂಸ್ಮಾರಕತ್ವ saṁ-smārakatva. reminding, putting in mind (Cpr. 9, 117).

ಸಂಸ್ಮಿತ saṁ-smita. smiled, smiling, etc. (= ಸ್ಮಿತ, Bp. 36, 38).

ಸಂಹ saṁ-ha. = ಸಂಹತ.

ಸಂಹತ saṁ-hata. struck together, closely joined, closed, shut; *well knit* or compacted together, firmly united, compact, close, firm, solid; closely allied; combined, *joined, connected;* keeping together; collected, assembled, accumulated; close union (ಕೂಟ Śmd. 219 Mdb. Cm.); struck, hurt, wounded, killed; flighting (ಕಾದುವುದು Śmd. 219 Cm.).

ಸಂಹತಜಾನು saṁhata-jānu. = ಸಂಹತಜಾನುಕ.

ಸಂಹತಜಾನುಕ saṁhata-jānuka. *knock-kneed.*

ಸಂಹತಲ saṁha-tala. *the two hands joined with the open palms brought together.*

ಸಂಹತಿ saṁ-hati. the state of being brought into close contact, firm or close combination; firm union; compactness; *a mass, an assemblage, a collection, a heap, a host, a multitude.*

ಸಂಹನನ saṁ-hanana. striking together. 2, killing, destroying; a destroyer; destruction (Bp. 54, 57). 3, compactness; strength. 4, *the body.*

ಸಂಹರ saṁ-hara. drawing together, bringing together; union (ಪೊರ್ದುಗೆ, ಹೊದ್ದುಗೆ Nn. 105, o. r. ಹೊದ್ದಿಗೆ). 2, destroying, destruction (ನಿಮರ್ದನ, ಮರ್ದಿಸುವುದು 105; Bp. 54, 23).

ಸಂಹರಿಸು saṁ-harisu. = ಸಮ್ಹರಿಸು. to bring together, to accumulate (Bp. 43, 24). 2, to crush together, to destroy, to annihilate (Bp. 4, 15; 6, 4; 16, 4; 27, 76; 33 sum.; 47, 2; 57, 25; Bh. 1, 8, 15; Śm. 79). ಸಿಂಹವಾದದ್ದು ಸಂಹರಿಸಲಾಱದೋ? (Prv.).

ಸಂಹರ್ಷ saṁ-harṣa. = ಸಂಘರ್ಷ 1. bristling or erection of the hair of the body (either from rapture or terror), thrill of delight, *joy, pleasure.* 2, *emulation, rivalry, contention.*

ಸಂಹಾರ saṁ-hāra. drawing together, contraction, abridgement, abbreviation, compression. 2, close, end, conclusion. 3, collection, assemblage, accumulation. 4, crushing together: destruction, annihilation (Bp. 50, 80), loss. 5, *the periodical destruction of the universe at the end of a kalpa* (ಸಮುಸುಪ್ತಿ, etc., ಮಹಾಪ್ರಲಯ Mr. 71). 6, withdrawing, withholding, restraining; seizing, laying hold of. ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವವ ಕಮ್ಮಾಱನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). see ಇರ್ಕು 2, ಮಿದಿ.

ಸಂಹಾರಕಾಲ saṁhāra-kāla. time of destruction (Bp. 31, 19).

ಸಂಹಾರಿ saṁ-hāri. one who destroys (Bp. 19, 2).

ಸಂಹಾರಿಸು saṁhārisu. = ಸಂಹರಿಸು No. 2 (Bp. 21, 36; 54, 42).

ಸಂಹಿತ saṁ-hita. put, joined or fastened together, joined, connected, united, conformable to; endowed with, possessed of, accompanied by, abounding in (ಯುತ, ಅನ್ವಿತ, ಸಮನ್ವಿತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440).

ಸಂಹಿತೆ saṁ-hite. conjunction, combination, union; euphonic junction (ಸನ್ಧಿ Śmd. 59. 70. 73. 74 Cm.; 76; Kāvy. I, 1*a*, 28. 29). 2, a collection, compilation, compendium. 3, any methodical or arranged collection of texts or verses; the hymnical text of the vēdas.

ಸಂಹೂತಿ saṁ-hūti. shouting or calling out together, *general shout or clamour, exclamation, tumultuous exultation.*

ಸಂಹೃತ saṁ-hṛita. drawn together; contracted, abridged; closed; destroyed; collected, assembled; withheld; restrained; seized (G.).

ಸಂಹೃತಿ saṁ-hṛiti. = ಸಂಹಾರ. (A.).

ಸಕಂಚುಕ sa-kañcuka. *furnished with armour or mail.*

ಸಕತಿ sakati. Tbh. of ಶಕ್ತಿ. power, etc. (Rām. 3, 7, 34).

ಸಕರಣೇನ್ದ್ರಿಯ sa-karaṇēndriya. the aggregate of the organs of sense (Bp. 35, 6).

ಸಕರ್ಮ sa-karma. performing any act or rite. 2, following similar business. 3, together with the actions (Bp. 61, 59).

ಸಕರ್ಮಕ sa-karmaka. having or performing any act. 2, having an object: transitive; the transitive or active verb (Śmd. 299).

ಸಕಲ sa-kala. 1. (fr. ಕಲಾ). together with parts or portions; *all, whole, entire;* every thing; the whole. see Bp. 51, 27. 2, a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಸಗಟು sagaṭu. = ಸಗಾಟು. the whole in a lump; an average (My.; ಒಟ್ಟು G.; Te. ಸಗಟು, ಸಗುಟು; T., M. ಚಗಡು; Mhr. ಸಕಟ, in gross, in a lump; indiscriminately).

ಸಗಣ sagaṇa. 1. = ಜಗಲ, ಸಗಣಿ, ಸಗಣೆ, ಸೆಗಣ, ಸೆಗಣಿ. cow-dung, buffalo-dung (ಗೋಮಯ, ಕರೀಷ Hlā., Mr. 182; ಅಡೆ Śm. 91; Bp. 32, 27; 60, 4; M., T. ಚಾಣ, ಚಾಣಗ, ಚಾಣಿ; Mhr. ಶೇಣ; Sk. ಛಗಣ, dried cow-dung; *cf.* ಶಕೃತ್). [ಸಗಣಕ್ಕೆ ಸಾಸಿರ ಹುಳು ಹುಟ್ಟಿವೆ, ದೇವಾ? Bv. 156]. ಕಱುವಿನ ಸಗಣಂ (ಎರಣ Śm. 33). ಆಕಳ ಸಗಣ (ಗೋವಿಷ್, ಗೋಮಯ); ಆ ಗೋಮಯಮುಮ್ ಒಣಗಿದಡೆ ಕರೀಷ ಎನಿಸುಗು (Nr.). [— ಸಗಣನೀರ್. water mixed with cowdung used for purifying purposes. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸಗಣನೀರ್ ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ರಂಗವಲಿ Pb. 3, 2]. — ಸಗಣ ಪಿಣ್ಡ. a (dry) cake of cow-dung. ಸಗಣಪಿಣ್ಡದ ಪುಂಜ (ಬಾನ್ Śm. 100).

ಸಗಣ sa-gaṇa. 2. the metrical foot called ಸ (My.).

ಸಗಣಿ sagaṇi. = ಸಗಣ 1, etc. (My.; ಶಕೃತ್, ಮಲ G.). ಸಗಣಿ ತಿನ್ನುವವ ತುಪ್ಪದ ರುಚಿ ಬಲ್ಲನೇ? — ಸಗಣಿ ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಮೀಸೆ ಹಿಡಿಯುವವನೊಬ್ಬ. — ದನಾ ತಿಂಬುವವನಿಗೆ ಸಗಣಿ ಅಸಹ್ಯವೇ? (Prvs.). ಸಗಣಿ ತೊಪ್ಪೆ ಮುನ್ತಾದದು (ಗೂನ, ಹನ್ನ Si. 380; see 315. 402; ಒಣಸಗಣಿ).

ಸಗಣೆ sagaṇe. = ಸಗಣಿ, etc. (ಎರಣ G. 433). ಆಕಳ ಸಗಣೆ (ಗೋಮಯ G.).

ಸಗರ sagara. N. of a king of Ayōdhyā (see Mr. 263 s. ಅಱುಪರ್, and ಸಾಗರ).

ಸಗರಿ sagari. — ಸಗರಿಕಣ್ಣಿ. a prickly shrub with rose-coloured heads of flowers, Mimosa hamata Willd. (Z.). — ಸಗರಿಮುಳ್ಳು. = ಸಗರಿಕಣ್ಣಿ. (Z.).

ಸಗರ್ಭ sa-garbha. pregnant. 2, having the same womb: *a brother by the same father and mother,* a brother of whole blood.

ಸಗರ್ಭ್ಯ sa-garbhya. *a brother by the same father and mother.*

ಸಗರ್ವ sa-garva. proud; pride (ಅತಿಗರ್ವ, ಹಂ Nn. 161).

ಸಗಳಿ sagaḷi. = ಸೆಗಳಿ. heat; hot vapour.

ಸಗಾಟ sagāṭa. great friendship (S. Mhr.).

ಸಗಾಟಿಕೆ sagāṭike. = ಸಗಾಟ. (S. Mhr.).

***ಸಗಾಟಿಸು sagāṭisu.** = ಸಗಾಡಿಸು. ಆಸೆದೋಱಿ ಬಗೆದೋಱಿದೊಡಂ ನೆರೆದಿರ್ದೊಡಂ ಸಗಾಟಿಸದೊಡಂ Pb. 4, 92.

ಸಗಾಟು sagāṭu. = ಸಗಟು. ಒಗಟುಮಾತಿಗೆ ಸಗಾಟ ತನ್ದ. (Prv.).

ಸಗಾಡಿಸು sa-gāḍisu. = ಸಗಾಢಿಸು, q. v.

ಸಗಾಢ sa-gāḍha. = ಸಗಾಢಿಕೆ. excess, abundance; greatness; vehemence, force (Bh. 8, 26, 44; Rām. 3, 8, 36; 6, 24, 18; 6, 50, 43; J. 4, 14).

ಸಗಾಢಿಕೆ sa-gāḍhike. the state of being close, intense, strong, vehement, or excessive: excessiveness, abundance, excess; eminence, greatness (Grj. 6, 56 va.; Bh. 7, 17, 31). — ಸಗಾಢಿಕೆವೆಱ್. -ವೆಱ್. to grow intense, excessive, etc. (Bh. 10, 4, 54).

ಸಗಾಢಿಸು sa-gāḍhisu. = ಸಗಾಡಿಸು. to become close or tight, to come to close quarters (Bḥ. 6, 2, 5), etc.

ಸಗುಣ sa-guṇa. having properties or qualities; possessing good qualities or attributes, virtuous; worldly (My.). see ಸಾಗುಣ್ಯ.

ಸಗೆ sage. Tbh. or ಶಿಖೆ. heat (Te.; R.).

ಸಗೋತ್ರ sa-gōtra. being of the same family or kin, related; a kinsman of the same family; one sprung from a common ancestor; one connected by funeral oblations of food and water; *a distant kinsman;* family, race, lineage (Bp. 3, 63).

ಸಗ್ಗ sagga. 1. Tbh. of ಸ್ವರ್ಗ 1. heaven. (Śmd. 368; Sk. 10*b*; ನಾಕಲೋಕ. Ct. I, 4; II, 95; ಅಮರಲೋಕ Kk. 10*a*; Cpr. 4, 78. 79). see Prv. s. ಸಾಯು. — ಸಗ್ಗದ ಮರ. (ಸುರತರು Śm. 10). — ಸಗ್ಗದಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. Indra (J. 3, 38). — ಸಗ್ಗದುಱು. -ತುಱು. (ಸುರಧೇನು Śm. 10). — ಸಗ್ಗಪೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. (ಸ್ವರ್ನದಿ Śm. 10). — ಸಗ್ಗವೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. (ಸುರನದಿ Ct. II, 45).

ಸಗ್ಗ sagga. 2. Tbh. of ಸರ್ಗ. letting go, etc. [ಸಾಗಿಸಿಸಲ್ಕೆ ಸಾಲ್ವ ಸಗ್ಗದ ಪೊಸದೇಸಿಯೋಳಿಗಳನೊರ್ವಳೊಱಲ್ದು ನೆಱಲ್ದು ಪಾಡಿದಳ್ Pb. 7, 90; Ap. 2, 31]. see ಬಿಲಸಗ್ಗ.

ಸಗ್ಗಳೆ saggaḷe. = ಚಕ್ಕಳೆ. a skin-flask: a vessel for holding drinking water [ಕೆರಹ ಕಳೆದು ಕೈಯ ತೊಳೆದು ಸಗ್ಗಳೆಯ ನೀರು ಕುಡಿದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಭಕ್ತಿಯನ್ಯಾಯಿತಯ್ಯಾ ಸಮಯಾಚಾರಿಯ ಭಕ್ತಿ Cv. 500]; (ಕುಡಿನೀರ್ ಇಹುದು ಪಾತ್ರೆ Mr. 265; Bh. 1, 4, 18; J. 28, 55; Te. ಸಗ್ಗಡೆ, a cup, glass = ಚೆಮ್ಬು).

ಸಗ್ಗಿಗ saggiga. a deity (ಸುರ Śm. 9; ನಿರ್ಜರ Kk. 10*a*). — ಸಗ್ಗಿಗದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. (ಸ್ವರ್ನದಿ Śm. 10). — ಸಗ್ಗಿಗರಡಬಳ. -ಅಡಬಳ. fire (ಅನಲ Śm. 11; ಕೃಶಾನು Kk. 21). — ಸಗ್ಗಿಗರ ಪಿರಿಯ. Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ಸಗ್ಗಿಗರಾಣ್ಬ. -ಅಣ್ಬ. = ಸಗ್ಗಿಗರಾಣ್ಮ, q. v. — ಸಗ್ಗಿಗರಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. Indra (ಸುರಪ Kk. 11*a*, o. r. ಸಗ್ಗಿಗರಾಣ್ಬ). — ಸಗ್ಗಿಗರೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. Indra (ಸುರಪತಿ Śm. 9). — ಸಗ್ಗಿಗರೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. = ಸಗ್ಗಿಗರೆಱೆಯ. (G.). — ಸಗ್ಗಿಗವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the sky. (ಅಮ್ಬರ Śm. 14; ಆಕಾಶ Kk. 12). — ಸಗ್ಗಿಗವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the mountain Mēru (ಮೇರು Śs.).

ಸಗ್ಧಿ sa-gdhi. *eating together.*

ಸಘಾಟ saghāṭa. = ಸಗಾಢ. force; brunt (of a battle, Śāstrasāra in W. v. 1302).

ಸಘಾಟಿಕೆ saghāṭike. forwardness, boldness, confidence, impudence (Bp. 21, 18; 27, 40; 43, 44; J. 17, 9). 2, = ಸಗಾಢಿಕೆ, excess; greatness (J. 34, 10).

ಸಂ- saṅ. = ಸಮ್-. together.

ಸಂಕ saṅka. 1. Tbh. of ಶಂಖ. a conch-shell (Śmd. 338). 2, N. (My.). ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದರೆ ಸಂಕನ ಮನೆ ಸುಡದೇ? (Prv.). (Cpr. 10, 14). — ಸಂಕದೋಲೆ. -ಓಲೆ. an ōle of white colour (Cpr. 8, 52; V. 7. 9).

ಸಂಕ saṅka. 2. a bridge (My.; *cf.* ಸಂಕ್ರಮ, ಸಂಕ್ರಾಮ; Mhr ಸಾಂಕೂ, a bridge or a float of rude and hasty construction). ಸಂಕ ಮುಱಿದಲ್ಲೇ ಸ್ನಾನ, ಗ್ರಹಚಾರ ಹಿಡಿದಲ್ಲೇ ದಾನ (Prv.).

ಸಂಕಟ saṅ-kaṭa. = ಸಂಗಟ. contracted, *narrow, strait;* impassable, impervious; crowded. 2, a narrow passage, strait, defile, pass. 3, a strait, difficulty, trouble, hardship; affliction, distress, agony. [ಪಿರಿದೊನ್ದು ಸಂಕಟಮನೀ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದೊಳ್ ಮಾಡಿದರ್ Pb. 1, 79]. ಆವುದು ಸಂಕಟಂ ನಿನಗೆ? ನಿಲ್ಲಜ! ನಿಲ್ಲಜಾ! ಸಯ್ತಿರು! (Śmd. 139). ಅವನನ್ನು ಸಂಕಟದೊಳಗಿನ್ದ ದಾಟಿಸಿದನು (B. 5, 62). ಸಂಕಟ ಬನ್ದರೆ ವೆಂಕಟರಮಣ. — ಬಡವನ ಸಂಕಟ ಮನೆಯೆಲ್ಲ, ಅರಸನ ಸಂಕಟ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ. — ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣಾ ಅನ್ದರೂ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಬೆನ್ನು ಬಿಡ (Prvs.). — ಸಂಕಟಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grow full of trouble,

annoyance, etc. (Bp. 44, 13). — ಸಂಕಟ ಪಡು. to suffer trouble, distress, etc. (B. 4, 77; C.).

ಸಂಕಟಕ san-kaṭaka. the loop or knot of strings (ಹಮ್ಮಿಗೆಯ ಕುಣಿಕೆಗಳು Mr. 292).

ಸಂಕಥನ san-kathana. the act of narrating fully, narration relation. see ಬಹು-.

ಸಂಕಥೆ san-kathe. *conversation, discourse, talking together* (ಸಂಗೀತ, ಕೂಡುಮಾತು Mr. 461).

ಸಂಕಪಾಲ saṅkapāla. Tbh. of ಶಂಖಪಾಲ. N. of a serpent. see Prv. s. ಅಂಕಡೊಂಕು s. ಅಂಕ.

ಸಂಕರ san-kara. 1. mixing together, intermixture, blending, union; confusing, confusion; irregular or unlawful mixture. 2, a mixed caste or race, proceeding from the promiscuous intercourse of the four tribes, etc. 3, *sweepings, dust, off-scourings.* 4, a double sack for manure and grain to be carried on the back of a bullock (My.).

ಸಂಕರ saṅkara. 2. Tbh. of ಶಂಕರ. Śiva.

ಸಂಕರಜಾತಿ saṅkara-jāti. = ಸಂಕರ 1, No. 2. ಅಮ್ಬಷ್ಠಕರಣಾದಿ ಜಾತಿಗಳು ಸಂಕರಜಾತಿಗಳೆಮ್ಬಲ್ ಪಡುವರು (Si. 336).

ಸಂಕರಪಸಾಯಿತ saṅkara-pasāyita. Tbh. of ಶಂಕರಪ್ರಸಾದಿತ. (Śmd. 380).

ಸಂಕರೀಕರಣ saṅkarī-karaṇa. the act of mixing together; confusing, confusion; causing mixture or loss of caste. (R.).

ಸಂಕರ್ಷಣ san-karṣaṇa. drawing together, contracting; shortening; attracting, drawing; dragging away with, dragging along; making rows, ploughing. 2, *Baladēva.* see ಶ್ರೀಗ-.

ಸಂಕಲ san-kala. a pile, a collection, an accumulation, a quantity. see Ct. I, 80 s. ಸಂಕುಲ.

ಸಂಕಲನ san-kalana. the act of heaping together; contact, junction, collision, intermixture (Bp. 51, 39). 2, addition (in arithmetic; My.).

ಸಂಕಲಿಕೆ san-kalike. union; a pair of wedding garments (My.). — ಸಂಕಲಿಕೆದೋತ್ರ. two dōtras (My.).

ಸಂಕಲಿತ san-kalita. *heaped together, piled up, joined;* blended, mixed with (Bp. 22, 25); added. 2, addition (in arithmetic).

ಸಂಕಲೆ saṅkale. Tbh. of ಶೃಂಖಲ. (Śmd. 353; Mr. 154; ದಟ್ಟಣ Śmd. I; see ಪಾದ-, ರಕ್ಕ-; Bp. 22, 29). [ಕಾಲ್ವಿಡಿದಟ್ಟು ತೋರಕಮ್ಬನಿಗಳನಿಕ್ಕಿದಳ್ ತರಳಲೋಚನ ಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ ಪೋಲ್ Pb. 4, 97]; Cpr. 10, 74. ಕರಿಯ ಸಂಕಲೆ (ನಿಗಳ Ct. I, 64). — ಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to chain. ತೊಡೆ ಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿದ ಪೋಲ್ ಕುಡಿಯಳ್ಳಿಗಳಿನ್ದೆ ಸುರಿದುವು ಇರ್ಕೆಲಕೆ ಕರುಳ್ (Śmd. 132). — ಸಂಕಲೆವನೆ. -ಮನೆ. a jail, a prison (Bh. 3, 8, 10). — ಸಂಕಲೆವನ್ದ. Tbh. of ಶೃಂಖಲಾಬನ್ಧ. (Śmd. 380). — ಸಂಕಲೆವೀಡು. -ಬೀಡು. = ಸಂಕಲೆವನೆ. (Cpr. 1, 99).

ಸಂಕಲ್ಪ san-kalpa. will, volition, strength of will, purpose, mental resolve or determination, resolution, vow. 2, *will, wish, desire.* 3, idea formed in the mind, thought, imagination, fancy, contrivance; consideration, reflection (ನೆನವದು Mr. 456). 4, mind, soul, heart. 5, a solemn vow to perform a ritual observance, declaration of purpose. see Nn. s. ಮನೋವಿಕಲ್ಪ; Bp. 22, 29.

ಸಂಕಲ್ಪಜ saṅkalpa-ja. Kāma. (R.).

ಸಂಕಲ್ಪಜನ್ಮ saṅkalpa-janma. mind or heart-born: *Kāma.*

ಸಂಕಲ್ಪಿತ san-kalpita. wished for, aimed at, resolved on; conceived, imagined, thought, contrived (Bp. 8, 3).

ಸಂಕಲ್ಪಿಸು san-kalpisu. to will, to purpose, to resolve (My.); to wish for, to desire, to strive after (Bp. 2, 19).

ಸಂಕಸುಕ san-kasuka. going or moving about unsteadily, *unsteady, inconstant, fickle;* uncertain, doubtful; weak, feeble; bad, wicked.

ಸಂಕಾಶ san-kāśa. light, radiance (ಅರ್ಕ, ಪ್ರಭೆ Nn. 13). 2, appearance. 3, vicinity. 4, *like, similar.*

ಸಂಕಿ saṅki. N. — ಸಂಕಿದೇವ. N. (Bp. 9, 39).

ಸಂಕೀರ್ಣ san-kīrṇa. poured together, mixed together, intermingled; *confused; miscellaneous;* made full, filled, full; crowded, closely packed (ಕಿಂಕಲ Ct. I, 80); contracted, narrow (ಶಂಕು, ಇಟ್ಟೆಡೆ Nn. 47); indistinct; scattered, strewed, spread, diffused; sprinkled. 2, of mixed caste, of impure origin; *impure.* 3, *a man of mixed or impure origin,* an outcast. 4, N. of a metre (Ch.). see ಇಡಿ 1, ತಿಣೆ. [5, mixed figures of speech. Kr. 3, 3. 15].

ಸಂಕೀರ್ಣಕ san-kīrṇaka. = ಸಂಕೀರ್ಣ No. 4. (Ch.).

ಸಂಕೀರ್ಣರಾಶಿ saṅkīrṇa-rāśi. a heap of miscellaneous things. see ನಿಗುಮ್ಬಿಸು.

ಸಂಕೀರ್ತನ san-kīrtana. the act of reciting or proclaiming at full; greatly praising or celebrating, lauding, honouring, glorification (Bp. 42, 37; My.). — ಸಂಕೀರ್ತನಂಗೆಯ್. -ಒ-. to celebrate or praise greatly (Śsv. 1, 79 va.).

ಸಂಕೀರ್ತನೆ san-kīrtane. = ಸಂಕೀರ್ತನ. (Bp. 61, 78; My.).

ಸಂಕು saṅku. 1. Tbh. of ಶಂಕು. a pin, a peg, etc. (Śmd. 335). ಸಂಕುವೆನ್ದು ಕೊರಡುಂ ಗಿರ್ನಿಸ್ಸಿಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (335).

ಸಂಕು saṅku. 2. Tbh. of ಶಂಖ. (ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಶಂಖ Nn. 65; My.; Te.). ಸಂಕಿನಲ್ಲಿ (Nn. 65).

***ಸಂಕು saṅku. 3.** a weapon shaped like a peg. ನಡುವ ಸರಲ್ಗೆ ಮೆಯ್ಯೊಳಡಂಗುವ ಸಂಕುಗೆ ದಿಂಕುಗೊಳ್ವ ಕಕ್ಕಡೆಗೆ Pb. 10, 94.

ಸಂಕುಚಿತ san-kucita. contracted, narrowed, shrivelled up, shrunk, wrinkled (ಸಣ್ಣಾದ G.; My.); closed, shut, unblown.

ಸಂಕುಲ san-kula. crowded together, thronged; mixed together; *confused, perplexed;* much (ಬಹಳ Ct. I, 80, o. r. ಸಂಕಲ): *filled with, full of.* 2, a crowd, a throng, a multitude (ಗ್ರಾಮ, ಸಮೂಹ Nn. 37; ಸ್ತೋಮ Mr. 422).

ಸಂಕುಲತೆ san-kulate. confusion, perplexity (Śsv. 4, 107).

ಸಂಕೃತ san-krita. = ಸಂಸ್ಕೃತ (Cpr. 9, 131).

ಸಂಕೃತಿ san-kriti. = ಸಂಸ್ಕೃತಿ No. 2. N. of a type of metres (Ch.).

ಸಂಕೆ saṅke. 1. Tbh. of ಶಂಕೆ. (Śmd. 335). *cf.* ನಿಸ್ಸಂಕೆ. [ಪಡಿದೇಟಿವನ್ದದಿನ್ದ ಮೆದೆಯಿಂ ತೆಱೆದತ್ತು ಪೊದಟ್ಟ ಸಂಕೆಯಿಂ Pb. 5, 15; Ap. 12, 122]. ಸಂಕೆ ತೀಳಿಯದವಗೆ ಅಂಕೆ ಮಾಡಬೇಡ (Prv.).

ಸಂಕೆ saṅke. 2. (Tbh. of ಸ್ಪೃಕ್ಕೆ). the plant Trigonella corniculata Lin. — ಸಂಕೆಬೇರು. (ಮರುನ್ಮಾಲೆ, ಪಿಶುನೆ, ಸ್ಪೃಕ್ಕೆ, ದೇವಿ, ಲತೆ, ಲಘು, ಸಮುದ್ರಾನ್ತೆ, ವಧು, ಕೋಟಿವರ್ಷೆ, ಲಂಕೋಪಿಕೆ, ಸ್ಪೃಕ್ಕ ಎಮ್ಬ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ Si. 155).

ಸಂಕೇತ san-kēta. any indicatory sign or gesture, intimation, hint, allusion, *a sign, a signal, a token,* a mark, symbol (ಸಮಯ Mr. 530); gesticulation; *agreement, convention;* engagement, *appointment, assignation* (with a lover).

ಸಂಕೇತಕ san-kētaka. *an agreement, a convention,* an appointment. 2, a rendezvous.

ಸಂಕೇತನ saṅ-kētana. = ಸಂಕೇತಕ No. 1. see ವ್ಯವಹಾರಪೌಲ್ಯ-. 2, assignation (see ಸಂಕೇತನಭವನ).

ಸಂಕೇತನಭವನ saṅkētana-bhavana. a house of assignation, appointed house (J. 26, 9).

ಸಂಕೇತಭೂಮಿ saṅkēta-bhūmi. = ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ. (ಕೊಮ್ಮು Kk. 39).

ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ saṅkēta-sthala. a place of assignation, appointed place (ಪನವು, ಕೊಮ್ಮು Śm. 57; ಪನವು, ಕೊಳ, ಕೊಮ್ಮು Kk. 94).

ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರ saṅkēta-akṣara. a secret writing (My.).

ಸಂಕೇತಿ saṅ-kēti. a certain caste of smārta Brāhmaṇas in Mysore, speaking a very corrupt Tamiḷ (My.).

ಸಂಕೇತೋದ್ಯೋಗ saṅkēta-udyōga. secret exertion, etc. see ಹೊಂಚು 1.

ಸಂಕೋಚ saṅ-kōca. shrinking, contracting, shrivelling up, contraction, shrinking; crouching, cowering; compression, abridgment; diminution; narrowness; shutting up, closing (of flowers). 2, terror, fear (Sk.); reserve, closeness; abashedness, repression (Mhr.; ಭಯ, ಬಿಡೆ Cb.). 3, *saffron.* 4, a sort of skate fish. see ಕುಗಿಸು, ಸುಕುರ 1.

ಸಂಕೋಚಕರಣ saṅkōca-karaṇa. the act of causing to shrink, contract, etc. see ಮುಗುಳ್ಚು.

ಸಂಕೋಚಗಾಱ saṅkōca-gāṟa. a man who is abashed or hesitate, (in speaking, eating, etc., My.).

ಸಂಕೋಚನ saṅ-kōcana. the act of contracting or shrinking, contraction, causing to shrink or close; contracting, shrinking, closing, etc. see ಉಡುಗು, ಕುನುಂಗು, ಮುದುಡು, ಸುರುಟ್ಟು, ಸುರುಳ್, ಸುರುಳ್ಚು.

ಸಂಕೋಚಿ saṅ-kōci. shrinking; contracting; closing. see ಗಾತ್ರ-.

ಸಂಕೋಚಿಸು saṅkōcisu. to shrink, etc.; to close, to shut (as a flower, Cpr. 2, 39 va.).

ಸಂಕೋಲೆ saṅkōle. = ಸಂಕಲೆ. Tbh. of ಶೃಂಖಲ. an iron chain, etc. [ಶನಿ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾದಡೆ, ಕುಣ್ಟನಾಗಿ ಸಂಕೋಲೆ ಬೀಳ್ವನೆ? Cv. 493]; (ಶೃಂಖಲ G.; My.).

ಸಂಕ್ರಂದನ saṅ-krandana. crying, roaring. 2, *Indra.*

ಸಂಕ್ರಮ saṅ-krama. = ಸಂಕ್ರಾಮ. going or coming together, meeting together, etc.; being transferred; etc.

ಸಂಕ್ರಮಣ saṅ-kramaṇa. the act of going along with, concurrence. 2, the act of going or passing through, transition, proceeding, progress; passage. 3, the sun's passage from one sign of the zodiac to another. 4, the day on which the sun passes from one sign of the zodiac to another (My.). 5, the day on which the sun's progress to the north of the equator or summer solstice begins. see ಮಕರ-. 6, the air of both the two nostrils (ಎಡ ಬಲಂ ಬೆರಸಿ Mr. 53).

ಸಂಕ್ರಾಂತಿ saṅ-krānti. = ಸಂಕ್ರಮಣ. passage of the sun or planetary bodies from one sign into another, etc. (ಸೂರ್ಯಮಾರ್ಗ G.), especially the ಮಕರಸಂಕ್ರಾಂತಿ (My.). 2, = ಸಂಕ್ರಾಂತಿಹಬ್ಬ (G.). ಎನ್ನೆನ್ನವರು ಅನ್ನೇ ಹೋದರು, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಬನ್ದು ಹುಳಿದೋಸೆ ಬೇಡಿತು (Prv.). see B. 5, 309. — ಸಂಕ್ರಾಂತಿಹಬ್ಬ. the ಪೊಂಗಲುಹಬ್ಬ, held on ಮಕರಸಂಕ್ರಾಂತಿ (My.).

ಸಂಕ್ರಾಮ saṅ-krāma. = ಸಂಕ್ರಮ. *difficult progress or passage, making one's way over difficult ground* (as over rocks or torrents or inaccessible passes). 2, a causeway, a bridge.

ಸಂಕ್ಲೇಶ saṅ-klēśa. affliction, pain, torment, anguish. see ಜಿಗಿಲ್ 2, ಪಗಿಲ್ 2.

12

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ saṅ-kṣipta. thrown together, heaped up; dashed together, destroyed; compressed, abridged, abbreviated, diminished (ಸಂಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದ G.; My.); concise, compact, small; thrown, despatched.

ಸಂಕ್ಷುಬ್ಧ saṅ-kṣubdha. = ಸಂಕ್ಷುಭಿತ. (ಅಲ್ಲಾಡಿದ G.).

ಸಂಕ್ಷುಭಿತ saṅ-kṣubhita. tossed together, tossed about, violently shaken or agitated (My.).

ಸಂಕ್ಷೇಪ saṅ-kṣēpa. throwing together; compression, *abridgment, abbreviation, rendering concise; conciseness, briefness;* a brief or concise exposition, epitome, paraphrase; throwing, sending. ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ, concisely, in short, briefly (My.).

ಸಂಕ್ಷೇಪಣ saṅ-kṣēpaṇa. = ಸಂಕ್ಷೇಪ. *abridgment, brevity, abbreviation.*

ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸು saṅ-kṣēpisu. to abridge, to shorten, to abbreviate (My.); to reduce to a more simple expression, as a compound quantity or equation (My.).

ಸಂಕ್ಷೋಭ saṅ-kṣōbha. shaking about, trembling, agitation; disturbance; overturning, upsetting; pride (G.).

ಸಂಕ್ಷೋಭಿತ saṅ-kṣōbhita. shaken or tossed about; the state of being violently shaken about or agitated (Ch. G. MS. in its v. 38).

ಸಂಖಿನ್ನ saṅ-khinna. greatly depressed or distressed, suffering great pain or uneasiness. see ಮಿಡುಗು.

ಸಂಖೆ saṅkhe. Tbh. of ಸಂಖ್ಯೆ. (ಲೆಕ್ಕ, ಅಂಕೆ Mr. 349; see Mr. s. ವರ್ತನೆ and ಸ್ವರ 2; Bp. 5, 60; 9, 22; 61, 92).

ಸಂಖ್ಯ saṅ-khya. *conflict, battle, war.*

ಸಂಖ್ಯಕ saṅ-khyaka. *numbering, amounting to, composed of a certain number* (at the end of compounds).

ಸಂಖ್ಯಾತ saṅ-khyāta. reckoned up, enumerated, calculated; *numbered, counted.* 2, number; a particular high number (ಶಂಖ, ಗಣನಾಭೇದ Nn. 66; Bp, 58, 50).

ಸಂಖ್ಯಾನ saṅ-khyāna. the act of reckoning up, numbering, numeration, calculation (see ಸಂಖ್ಯಾಸ). 2, a numeral (Śmd. 169); a noun of a numerical character (as ಇಕ್ಕೊಡೆ, ಎರಟ್ಟಾತು, etc., Śs.).

ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣ saṅkhyā-pūraṇa. completion, *i. e.* gradation, in number (Śmd. 242).

ಸಂಖ್ಯಾರುಚಿ saṅkhyā-ruci. reason, intellect (ಮತಿ, ಪ್ರಜ್ಞೆ, etc., ಬುದ್ಧಿ Mr. 223).

ಸಂಖ್ಯಾವತ್ saṅkhyā-vat. having number, numbered. 2, possessing reason or intellect, *intelligent.*

ಸಂಖ್ಯಾವಸ್ತು saṅkhyā-vastu. a thing to which a number is prefixed (Śmd. 170).

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ saṅkhyā-vācaka. expressive of number. 2, a numeral (My.).

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ saṅkhyā-vāci. a numeral (Śmd. 22. 110. 122. 170 C.). ಏಟಿನ್ನು, ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ (Śmd. I).

ಸಂಖ್ಯಾಸ saṅkhyā-āsa. a kind of computation in prosody (Ch.; Mr. 369, o. r. ಸಂಖ್ಯಾನ).

ಸಂಖ್ಯೆ saṅ-khye. ಸಂಖ್ಯಾ. = ಸಂಖೆ. reckoning up, numbering, numeration, calculation. 2, an account, sum. 3, *number; a numeral* (ಲೆಕ್ಕ Śmd. 123. 243 Cm.; ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ 82. 98. 110 Cm.; see ಒನ್ದು 2, ಪತ್ತು 3; Śmd. 22. 120-122. 134. 179-200. 256; Kāvy. I, 1a, 22-27; I, 1b, 42-47. 62-65). 4, *deliberation, reasoning, reflection; reason, intellect, understanding.* ಸಂಖ್ಯೆಯರ್, persons that number (Bh. 2, 13, 11).

ಸಂಖ್ಯೇಯ sań-khyēya. *numerable, calculable.* 2, that is to be counted (Śmd. 169).

ಸಂಗ saṅga. 1. Tbh. of ಸಂಘ. group, society, etc. (Śmd. 338).

ಸಂಗ sań-ga. 2. going together; coming together; joining, uniting, union, contact, touch (ಕೂಟ, ಯೋಗ Nn. 113); *association, intercourse, friendship, love;* sexual intercourse; the confluence of rivers. 2, N. (My.; B. 2, 31). ಸೆಟ್ಟೀ ಸಂಗಾ ಮಾಡು, ಗಿಟ್ಟೀ ಸಂಗಾ ಮಾಡ ಬೇಡ. — ಹಾರವಯ್ಯನ ಸಂಗ ಹಲವಂಗ. — ಹೀನನ ಸಂಗ ಮಾನಿಗೆ ಆಗದು, ಮಾನಿಯ ಸಂಗ ಹೀನಗೆ ಆಗದು (Prvs.). — ಸಂಗ ಮಾಡು. to connect oneself with, to associate with; to have sexual intercourse (ಕೇ G.). — ಸಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 9, 32). 2, N. (37, 20; see ಮಿಣ್ಡ-, ಮುಗ್ಧ-, ಶಿವರಾತ್ರಿ-, ಹೆಮ್ಮ-). — ಸಂಗವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. see ವೀರ.

ಸಂಗಟ saṅgaṭa. Tbh. of ಸಂಕಟ. contracted, etc. (My.; Te. ಸಂಗಡ).

ಸಂಗಡ saṅgaḍa. Tbh. of ಸಂಘಾತ. (Śmd. 363; *cf.* ಸಂಘಟ). closely joined or united, joined; together with, with (C.); by, in presence. 2, junction, union, combination, company (Śmd. 118; ಸರಿ, ಎಣೆ, ಜೋಡು, ಜೋಳಿ, ಹೋಟೆ, etc., ಸಮಾನ Śs.). [ಅವನೆ ಸಂಗಡಂಗೊಣ್ಡರ್ದ ಸತ್ತಿ ಸಂಗಡಂಗಳುಂ Ap. 8, 15 va.]. ಸಂಗಡದಿಂ ಬನ್ದಂ (Śmd. 157). ಸಿಡಿದುದು ದನ್ತಿದನ್ತಮುದು ಸಂಗಡಮಾಗಿರೆ ಕುಮ್ಭಮೌಕ್ತಿಕಂ (Rśv. 5, 46). ರುದ್ರಪ್ರಮಥಮುನಿಗಣಪುಂಗವರ ಸಂಗಡದೊಳ್ (Bp. 27, 56). ಅವಱ ಸಂಗಡಂ (J. 2, 29). ಅವರ ಸಂಗಡ ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಮಾತಾಡುವನು (B. 5, 183). ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಒಬ್ಬ ಆಳು ಬರುವನು (1, 3). ಬೀದೀಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಸುರಿದು, ಹಾದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಭರಭರನೆ ಹೋಗಿ, ಭೈರವ ದೇವರ ಸಂಗಡ ಭೈರವಾಸ ಕೇಳಿದ. — ಮಡದಿ ಇಲ್ಲದವನ ಸಂಗಡ, ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಎನ್ತ, ಕೇಳಿದ (Prvs.). see Prv. s. ಸವತಿ. — ಸಂಗಡ ಕರಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು. to take (somebody) with (oneself, B. 3, 70; 5, 302). [— ಸಂಗಡಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to accompany. Ap. 8, 15 va.]. — ಸಂಗಡ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to take (something) with (oneself, B. 5, 298). — ಸಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು. to take (somebody) with (oneself, B. 5, 47). — ಸಂಗಡಲೂ. -ಲೂ. together also: also together with (G.). — ಸಂಗಡಲೇ. -ಲೇ. even together with (B. 4, 77).

ಸಂಗಡದಾಳ saṅgaḍadāḷa. Tbh. of ಸಂಘಾತತಾಳ. combined musical time. (Śmd. 381).

ಸಂಗಡವೆಕ್ಕಣ saṅgaḍavekkaṇa. Tbh. of ಸಂಘಾತಪ್ರೇಕ್ಷಣ. combined sight. (Śmd. 380, o. r. ಸಂಗಡವೆಗ್ಗಣ).

ಸಂಗಡವೆಗ್ಗಣ saṅgaḍaveggaṇa. = ಸಂಗಡವೆಕ್ಕಣ, q. v.

ಸಂಗಡಿ saṅgaḍi. a companion (ಸಂಗಡ ಇರುವವನು G.; *cf.* ಸಂಘಟ್ಟ). 2, a means, that by the help of which an end is attained (B. 4, 38).

ಸಂಗಡಿಗ saṅgaḍiga. a companion, an associate, a friend (ಮಿತ್ರ, ಪ್ರೇಮಿ, ಸಖ Mr. 311; Cpr. 2, 35; Bp. 26, 12; 29, 8; 47, 36; My.). ಒನ್ದೆ ಪ್ರಾಯದ ಸಂಗಡಿಗನು (ವಯಸ್ಯ, ಸವಯಸ್, ಸ್ನಿಗ್ಧ); ಎಡೆಯಲಾದ ಸಂಗಡಿಗನು (ಮಿತ್ರ, ಸುಹೃತ್ Nr.).

ಸಂಗಡಿಗತನ saṅgaḍigatana. intimacy, friendship (ಸಖ್ಯ Nr.).

ಸಂಗಡಿಗಿತ್ತಿ saṅgaḍiga-itti. a female companion or friend (My.).

ಸಂಗಡಿಸು saṅgaḍisu. (= ಸಂಗಳಿಸು). union to take place (ಒನ್ದಾಗು Śmd. 118 Cm.); to be one (Śm. 55); to be closely joined or united; to assemble (v. i.), to be numerous, to swarm, to crowd; to be joined with (see Bp. 5, 44; 12, 13; 32, 52; 50, 16; 57, 44; 60, 34; Rśv. 5, 46; J. 22, 4). 2, to join (v. t., J. 24, 65). 3, to act immediately or directly, to lose no time (ಅಡಸು Śmd. 29 Cm.).

ಸಂಗತ sań-gata. come together, convened, met. 2, joined, conjoined, united, associated, connected with (Kāvy. III, 3, B, 140; IV, 1, 7); united in wedlock; sexually united. 3, assembled, collected, accumulated, mixed. 4, fitted together, *apposite, proper, seasonable, appropriate,* applicable, adapted to, fitted for (Śmd. 166. 219; Kāvy. III, 3, B, 75). 5, union, meeting; association, intercourse, connection; *friendship,* acquaintance.

ಸಂಗತಿ sań-gati. = ಸಂಗ್ತಿ. *coming together, meeting;* interview; union, junction, conjunction, mixture. 2, *association, intercourse, society, company.* 3, *sexual intercourse.* 4, adaptation, fitness, appropriateness, applicability. 5, going to, visiting, frequenting. 6, meeting or coming to pass accidentally, chance, accident. 7, occurrence, affair; matter, subject (C.; B. 3, 1. 13), ಸಂಗತಿ ಸೀಯೋ? ಬಾಱೇ ಹಣ್ಣು ಸೀಯೋ? — ಸಂಗತೀ ಗುಣ ಸೋತು ನೋಡು, ಹೆಣ್ಡತೀ ಗುಣ ಹೇತು ನೋಡು (Prvs.). ಸಂಗತಿಯ ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು (ಭಾಷಾಂಗ Mr. 82). — ಸಂಗತಿಗೆ ಬೀಳು. to fall into society. ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಗರು ಕೆಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗೆ ಬಿದ್ದು (B. 4, 1). — ಸಂಗತಿಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳು. to take into one's company: to take with oneself. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದನ ಕುಱಿಗಳ ಹಿಣ್ಡನ್ನು ಸಂಗತಿಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು, ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ (B. 4, 214). — ಸಂಗತಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to become proper or applicable (ಸಮ್ಬನ್ಧವಾಗು Śmd. 130 Cm.). — ಸಂಗತಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸಂಗತಿವಡೆ. (Kāvy. V, 950). — ಸಂಗತಿ ಹಿಡಿ. to begin to keep company with, to have intercourse with, to ally or connect oneself with. ಹಿರೇ ಮಗನು ಕೆಟ್ಟ ಗೆಳೆಯರ ಸಂಗತೀ ಹಿಡಿದು (B. 1, 1). ಸಭ್ಯ ಆಕಳು ......ತುಡುಗ ಆವಿನ ಸಂಗತಿ ಹಿಡಿಯಿತು (3, 22).

ಸಂಗತಿದೋಷ saṅgati-dōṣa. a blemish, vice or ill-habit contracted through keeping company with (My.). ಸಂಗತಿ ದೋಷ ಕೊರಳಿಗೆ ಡೊಣ್ಣೆ (Prv.).

ಸಂಗತ್ಯ sań-gatya. having met, having come together, having become united (Sk.). 2, a word or speech in proper course or order (ಕ್ರಮವಿಡಿದ ನುಡಿ Mr. 461).

ಸಂಗಮ sań-gama. = ಸಂಗವ. *coming together, meeting;* union, junction, contact, touch; *association, intercourse, society, company;* sexual intercourse; *the junction or confluence of two rivers* (ಕೂಡಲ್ Ct. I, 67); *the mouth of a river; planetary conjunction;* fitness, adaptation. — ಸಂಗಮದೇವ. a form or liṅga of Śiva as worshipped at ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ (Bp. 4, 70; 5, 7; 22, 53; 32, 11; 35, 50; 61, 51. 55). — ಸಂಗಮನಾಥ. = ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 32, 9). — ಸಂಗಮೇಶ. -ಈಶ. = ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 4, 74; 58, 41; 61 sum.; see ಕೂಡಲ-, ಗುರು-). — ಸಂಗಮೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. = ಸಂಗಮೇಶ. (Bp. 3, 44; 28, 6; 36, 61; 52, 49; 61, 63; see ಕಪ್ಪಡಿ-, ಗುರು-). 2, = ಸಂಗಮೇಶ್ವರಪುರ. (5 sum.). — ಸಂಗಮೇಶ್ವರದೇವ. = ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 30, 29). — ಸಂಗಮೇಶ್ವರಪುರ. the town at ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ (Bp. 61, 10). — ಸಂಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ. — ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 61, 49).

ಸಂಗರ sań-gara. 1. agreeing together; *agreement, assent; promise.* 2, a day and night (ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳ್, ಹಗಲಿರುಳುಗಳ್ Nn. 19).

ಸಂಗರ sań-gara. 2. swallowing up, devouring. 2, flesh, meat (ಮಾಂಸ Nn. 19). 3, *war, battle* (ಕಾಳೆಗ Nn. 9; ಧುರ, ಕಾಳೆಗ 19).

4, *misfortune, calamity, trouble,* pain (ದುಃಖ, ವ್ಯಥೆ 19). 5, a stupid man (ಮೂರ್ಖ, ಮೂಢ 19). 6, the fruit of the śamī tree (ಶಮಿಫಲಿನ, ಬನ್ನಿಕಾಯಿ 19).

ಸಂಗರಕ್ರಿಯೆ saṅgara-kriye. causing to fight. see ಕಾದಿಸು.

ಸಂಗವ saṅgava. Tbh. of ಸಂಗಮ. (Śmd. 347).

ಸಂಗಳಿಸು saṅ-gaḷisu. (= ಸಂಗಡಿಸು). to be joined, combined, mingled or mixed (Rśv. 5, 19 va.; 5, 55 va.; 6, 11 va.; 8, 5 va.; 8, 85; Śsv. 1, 50). [ಕೀರ್ತಿ ಪುರಾಕೃತ ಪುಣ್ಯದಿನ್ದೆ ಸಂಗಳಿಸುವುದೆನ್ದೊಡೆ Pb. 6, 19; Ap. 7, 27]; (Cpr. 7, 140). 2, to be brought about, to be produced (Cpr. 3, 40; 4, 66); to come to pass, to occur, to be used (ಬರ್ Śmd. 256 Cm.; ಉಣ್ಬು 264; ಸಮ್ಬನ್ಧವಾಗು 264 Cm.). 3, to produce (Cpr. 1, 59; 3, 48).

ಸಂಗಾತ saṅgāta. Tbh. of ಸಂಘಾತ. union, association, company; with, together with (C.).

ಸಂಗಾತಿ saṅgāti. Tbh. of ಸಂಘಾತಿ. a companion, a friend (My.). see ಸರಿ-. — ಸಂಗಾತಿಮಚ್ಚೆ. marks on the body said to indicate the number of a person's friends (in children's language, My.).

ಸಂಗಿ saṅgi. going with or to, uniting with, flowing together. 2, full of attachment or devotion, attached, devoted, addicted to, fond of; desirous; lustful. — ಸಂಗಿದೇವ. N. (Bp. 59, 1).

ಸಂಗೀತ saṅ-gīta. sung together, song in chorus or harmony. 2, *singing accompanied by music and dancing,* symphony (ನೃತ್ಯಮ್ ಆ ವಾದ್ಯಮ್ ಆ ಗೀತಮ್ ಇವು ಕೂಡಿದರೆ ಸಂಗೀತಮ್ ಎನ್ದೆನಿಕ್ಕುಂ Mr. 79); singing accompanied with music, a concert; a song sung by many voices, chorus. 3, the art of singing with music and dancing. 4, = ಸಂಗೀತಿ No. 2, conversation, discourse (ಸಂಕಥೆ, ಕೂಡುಮಾತು Mr. 461). ಬಧಿರ ಕೇಳುವನೆ, ಸಂಗೀತವ ಪಾಡಿದರೆ? (Dp. 87). ಸಂಗೀತ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಅಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲ (Prv.). — ಸಂಗೀತದ ಹಕ್ಕಿ. N. of a bird (ಕುಕ್ಕುಭ Si. 177. 178).

ಸಂಗೀತಕ saṅ-gītaka. singing together; a concert; symphony; public entertainment consisting of songs combined with music and dancing. see Cpr. 4, 84. ಸಂಗೀತಕನ ಸ್ವರಭೇದ (ತಾರ Nn. 109; o. rs. ಸಂಗೀತದ ಸ್ವರಭೇದ, ರಾಗಭೇದ).

ಸಂಗೀತಗಾಱ saṅgīta-gāṟa. a singer; a teacher of singing. (? R.).

ಸಂಗೀತವಿದ್ಯೆ saṅgīta-vidye. = ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ. (My.).

ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ saṅgīta-śāstra. the science of singing combined with music and dancing (My.).

ಸಂಗೀತಸ್ವರ saṅgīta-svara. the seven notes of the musical scale (My.).

ಸಂಗೀತಿ saṅ-gīti. singing together, a concert, etc. (= ಸಂಗೀತ). 2, *conversation, discourse.*

ಸಂಗೀರ್ಣ saṅ-gīrṇa. praised. 2, *agreed, assented to, promised.*

ಸಂಗೂಢ saṅ-gūḍha. completely concealed. 2, contracted, abridged. 3, *brought into contact,* united, joined; *heaped together.* 4, *arranged.*

ಸಂಗೋಷ್ಠಿ saṅ-gōṣṭhi. society, fellowship (Bp. 12, 24; 37, 36).

ಸಂಗ್ತಿ saṅgti. Tbh. of ಸಂಗತಿ. occurrence, etc. see Prv. s. ಪಂಕ್ತಿ.

ಸಂಗ್ರಥಿತ saṅ-grathita. strung or tied together. (A.).

ಸಂಗ್ರಹ saṅ-graha. seizing or holding together, seizing, grasping, clenching (ಮುಷ್ಟಿ Mr. 328), grasp, grip, taking hold of, taking. 2, reception, admission, assent. 3, receiving kindly, guarding, protecting, supporting, entertaining. 4, bringing together, *a gathering, conjunction, collection,* heap, conglomeration (ಕೂಡಲಿಕ್ಕುವುದು Nn. 109), store. 5, *a compilation.* 6, sum, amount, totality. 7, *condensation, conciseness.* 8, *an abridgment,* epitome, summary. 9, a catalogue, list. 10, restraining, confining, controlling. 11, a store-room, a place where anything is kept. see ನೆರವು, ಸಂಚಿಸು, ಸ್ಥಾನಸಂಗ್ರಹ. — ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡು. to gather together, to collect, to amass, to lay up in store (B. 4, 2; 5, 76); etc. (= ಸಂಗ್ರಹಿಸು).

ಸಂಗ್ರಹಣ saṅ-grahaṇa. the act of taking hold of, seizing, grasping, embracing, etc.; bringing or gathering together, collecting, assembling, etc. see ಉಪ-.

ಸಂಗ್ರಹಣಿ saṅ-grahaṇi. diarrhoea, dysentery (ಗ್ರಹಣೀರುಜ್, ಪ್ರವಾಹಿಕೆ G.).

ಸಂಗ್ರಹಿಸು saṅ-grahisu. to include, to comprehend (Śmd. 66 Cm.). 2, to gather together, to collect, to acquire, to amass, to pile (as books, money, grain, furniture, knowledge, My.; Bp. 9, 38; 16, 12). 3, to abridge (as a story, My.).

ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ saṅgrahisuvike. gathering together; abridging ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಇರುವದನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಮಾಡುವಿಕೆ, ಸಂಕ್ಷೇಪಣ, etc. Si. 394).

ಸಂಗ್ರಾಣಿಸು saṅ-grāṇisu. *(i. e.* ಸಂಗ್ರಹಣಿಸು). to bring or gather together, to collect, etc. (Bh. 4, 2, 52).

ಸಂಗ್ರಾಮ saṅ-grāma. *a battle, war,* fighting (ಘನ, ಕಾಳೆಗ, o. r. ರಣಾಂಗಣ Nn. 15; ಕಾಳೆಗ 91; ಬವರ Bhn. 33).

ಸಂಗ್ರಾಮಧೀರ saṅgrāma-dhīra. brave in war; a brave warrior (My.).

ಸಂಗ್ರಾಮಲಮ್ಪಟ saṅgrāma-lampaṭa. hankering after fighting or quarrel (an epithet of Nārada, Grj. 8, 40 va.).

ಸಂಗ್ರಾಹ saṅ-grāha. seizure, grasp; clenching the fist. 2, *the fist.* 3, *the handle of a shield.*

ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ saṅ-grāhya. to be laid hold of or seized, capable of being seized, seizable (Kāvy. V, 10); to be collected; to be received.

ಸಂಘ saṅ-gha. = ಸಂಗ 1. close contact or combination. 2, any collection, a heap, *a mass, a multitude,* a quantity, a crowd, a host, a group, a flock, an assemblage (Bp. 58, 48); any number of people or inhabitants living together; a committee (as of a school, of a municipality, etc., My.).

ಸಂಘಟ saṅ-ghaṭa. = ಸಂಘಟ್ಟ. (Sk.; Bp. 56, 7).

ಸಂಘಟನ saṅ-ghaṭana. = ಸಂಘಟನೆ, ಸಂಘಟ್ಟನ. (Sk.; My.).

ಸಂಘಟನೆ saṅ-ghaṭane. contact, union, junction; embrace; being come by, obtained or acquired; being accomplished or effected; rubbing together, friction, crushing, bruising. — ಸಂಘಟನೆಯಾಗು. -ಆಗು. to be applied or used, to occur (ಸನ್ದಿಸು, ಬರ್ Śmd. 79 Cm.). 2, to meet, to occur with: to occur, to happen (ತಾಗು 174 Cm.).

ಸಂಘಟಿ saṅ-ghaṭi. that crushes: a millstone (ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು Mr. 206).

ಸಂಘಟಿತ saṅ-ghaṭita. = ಸಂಘಟ್ಟಿತ. joined; come by, obtained, achieved (My.); struck, sounded.

ಸಂಘಟಿಸು saṅ-ghaṭisu. to join, to be combined (J. 4, 18). 2, to come, to occur, to happen (14, 13). 3, to be obtained (Rām. 5, 9, 27). 4, to be effected. ಸಂಘಟಿಸಿತು (ಸಾಧ್ಯ Bhn. 66).

5, to strike (one thing) against (another, Śsv. 4, 39). 6, to crush (J. 11, 16).

ಸಂಘಟೀಕರಣ saṅghaṭī-karaṇa. joining. see ಅಮುಚುರ್.

ಸಂಘಟ್ಟ saṅ-ghaṭṭa. = ಸಂಘಟ. meeting, joining together, close contact, union. 2, striking against, touch; clashing together, collision; shock, clash, encounter, conflict; embracing. 3, rubbing together, friction.

ಸಂಘಟ್ಟನ saṅ-ghaṭṭana. = ಸಂಘಟನ, ಸಂಘಟ್ಟ. close contact, contact, union, junction; cleaving or adhering to. 2, striking against, striking; collision. 3, collecting, meeting, encountering, occurrence. 4, rubbing together, friction. see ಪಾದ-; ಕಿಡು ಕುಟ್ಟು, ತಾಗು, ತಾಂಗು 1, ತಾಟು 1, ಪಳಂಚು 1.

ಸಂಘಟ್ಟಿ saṅ-ghaṭṭi. a companion, a follower (Sk.; *cf.* ಸಂಗಡಿ).

ಸಂಘಟ್ಟಿತ saṅ-ghaṭṭita. = ಸಂಘಟಿತ. assembled, collected. 2, struck against, touched. (R.).

ಸಂಘರ್ಷ saṅ-gharṣa. 1. Tbh. of ಸಂಹರ್ಷ. emulation, etc. (see Mr. 533 s. ಹಸ್ತ 3).

ಸಂಘರ್ಷ saṅgharṣa. 2. see ಪೆರ ಪರಿಸುಹ. rubbing together, grinding, trituration, friction (ತಿಕ್ಕೋಣ G.); rubbing against (another), collision, mutual attrition, emulation, vying or contending for superiority; envy. see Mr. 463, where the text is corrupt.

ಸಂಘರ್ಷಣ saṅ-gharṣaṇa. rubbing against (another, etc. J. 12, 7; 17, 28).

ಸಂಘಾಟನ saṅ-ghāṭana. = ಸಂಘಟ್ಟನ (?). see Grj. 2, 106 va.

ಸಂಘಾತ saṅ-ghāta. = ಸಂಗಡ, ಸಂಗಾತ. close combination, union, association, connection (ಯುತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440). 2, a collection, *a mass, a multitude, an assemblage.* a heap, a cluster, a band. 3, a collection of mucus, phlegm. 4, striking together; striking, killing, hurting. 3, *a division of the infernal regions.* see ಮತ್ಸ್ಯ-.

ಸಂಘಾತತಾಳ saṅghāta-tāḷa. = ಸಂಗಡದಾಳ. (Śmd. 381). combined musical time, etc.

ಸಂಘಾತಪ್ರೇಕ್ಷಣ saṅghāta-prēkṣaṇa. = ಸಂಗಡವೆಕ್ಕಣ. (Śmd. 380). combined sight, etc.

ಸಂಘಾತಿ saṅ-ghāti. a companion, an associate, a friend (Bp. 57, 10).

ಸಚರಾಚರ sa-cara-acara. comprehending all moving and motionless creatures, comprising animate and inanimate, having all things, universal. 2, every created things animate or inanimate; the universe. see Bp. 10, 42; 51, 15. 31.

ಸಚಿ saci. = ಶಚಿ. the wife of Indra. 2, an associate, a friend. 3, connection, friendship.

ಸಚಿವ saciva. a companion, a friend. 2, *a counsellor, a minister* (ಪ್ರಧಾನ Nn. 103).

ಸಚೀಶ saci-īsa. a minister of state (Bp. 59, 57).

ಸಚೇತನ sa-cētana. having consciousness, sentient, animate, living (Cpr. 8, 102; B. 4, 13).

ಸಚೇಲ sa-cēla. having clothes, clothed, dressed.

ಸಚೇಲಸ್ನಾನ sacēla-snāna. bathing with one's clothes on, ablution in one's garments (Bp. 55, 35; B. 5, 61; My.).

ಸಚ್ಚರಿತ sat-carita. good conduct, good behaviour (ಪ್ರಧಾನ, ಒಳ್ಳಿಹ ಚಾರಿತ್ರವು Nn. 60). 2, well-behaved; a virtuous, honest, upright man (Śmd. 175; ನೀತಿಗ Ct. I, 89).

ಸಚ್ಚರಿತ್ರ sat-caritra. = ಸಚ್ಚರಿತ. (Bp. 6, 1; 38, 77; 39, 57; 55, 46).

ಸಚ್ಚಿದಮಲ sat-cit-amala. pure in nature and thought (Bp. 39, 28. 34).

ಸಚ್ಚಿದಾನನ್ದ sat-cit-ānanda. existence, thought and joy (an epithet of the universal soul); having existence, thought and joy (Kp. p. 130).

ಸಚ್ಚಿದಾನನ್ದಮಯ saccidānanda-maya. consisting of existence, thought, and joy (Kp. p. 132; J. 5, 7).

ಸಚ್ಚಿದ್ರೂಪ sat-cit-rūpa. having the form of true knowledge (Śsv. 4, 124).

ಸಚ್ಚೇತನ sat-cētana. having a virtuous mind (Bp. 33, 3).

ಸಜಡ sa-jaḍa. stupid; ill; etc. see Bp. 40, 65.

ಸಜಮ್ಬಾಲ sa-jambāla. having mud, *muddy, clayey.*

ಸಜಲ sa-jala. possessing water, watery, wet, humid.

ಸಜಲತೆ sa-jalate. wateriness (Cpr. 5, 124).

ಸಜಾ sajā. punishment (My.; Mhr., H.; see ಪಾತಿ-).

ಸಜಾತಿ sa-jāti. of the same sort or kind or species; *of the same class or tribe or caste.*

ಸಜಾತೀಯ sa-jātīya. *of the same class or tribe or caste;* etc.

ಸಜೀವ sa-jīva. having life, alive, animate (My.).

ಸಜ್ಜ sajja. = ಸಜ್ಜು. covered, clothed, dressed. 2, accoutred, trimmed. 3, ornamented, decorated. 4, *prepared, made ready.* 5, *armed,* fortified. 6, apparatus, equipment, equipage, harness, armour, mail.

ಸಜ್ಜಕ sajjaka. 1. = ಸಜ್ಜುಕ. new, etc.

ಸಜ್ಜಕ sajjaka. 2. = ಸಜ್ಜಿಗೆ. wheat granules. (My.; see ಅಕ್ಕಿ-).

ಸಜ್ಜನ sajjana. 1. clothing, dressing; preparing, making ready; putting on armour, arming. 2, *a guard,* a sentry, a picket (ಉಪರಕ್ಷಣ, ಪಾಳೆಯದ ಕಾಪು Nr.). 3, a kind of girth (ಉಪರಕ್ಷಣ, ಬಲ್ಲಾಳದಟ್ಟ Nr.).

ಸಜ್ಜನ sat-jana. 2. well-born, of good family, respectable, reputable; virtuous, good. 2, *a good man, a virtuous man* (Śmd. 114). 3, = ಸೌಜನ್ಯ, goodness, generosity, kindness (see s. ಸಾಹಿತ್ಯ). [ಸಜ್ಜನವೆನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲಯ್ಯಾ ಎನ್ನಲ್ಲೇನನಱಸುವೆ? Bv. 282]. ದುರ್ಜನನ ಸಹವಾಸದಿನ್ದ ಸಜ್ಜನ ಕೆಡುವನು.— ಸಜ್ಜನನಿಗೂ ಸಜ್ಜನನಿಗೂ ಮೂಱು ದಾರಿ, ದುರ್ಜನನಿಗೂ ದುರ್ಜನನಿಗೂ ಒನ್ದೇ ದಾರಿ, ಸಜ್ಜನನಿಗೂ ದುರ್ಜನನಿಗೂ ಎರಡು ದಾರಿ (Prvs.). see Bp. 28, 37; 36, 2; 55, 32; 59, 51; Bh. 1, 8, 26; Sp. s. ಸಾಯರ್.

***ಸಜ್ಜನ sajjana. 3.** wife. ಸೈನ್ಧವನ ಸಜ್ಜನಂ ದುರ್ಯೋಧನನ ತಂಗೆ ದುಶ್ಶಳೆ ಕೇಳ್ದು Pb. 11, 122 va.; Vr. 51, 17.

ಸಜ್ಜನಮಿತ್ರ sajjana-mitra. a friend of the good (Bp. 36, 2).

ಸಜ್ಜನವಧು sajjana-vadhu. a woman of good family (Śmd. 186).

ಸಜ್ಜನಸಂಗ sajjana-saṅga. company of the good (My.).

ಸಜ್ಜನಿಕೆ sajjanike. virtuousness, goodness (Ch. v. 8; My.). [ಸಹಜ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ಮೂಗ ಹಲುದೋಱಿ ಕೊಯ್ವ! Bv. 673].

ಸಜ್ಜನೆ sajjane. 1. a virtuous, etc. woman; a wife (ದಾರ, ಕಲತ್ರ, ಗೃಹ, ವಧು, etc. Mr. 306). [ದುಣ್ಡಿಯುನವಳ ಸಜ್ಜನೆಯೆನ್ದೆನ್ನಬಹುದೆ? Bv. 615].

ಸಜ್ಜನೆ sajjane. 2. the act of dressing; dress, decoration, equipment, accoutrement, *caparisoning an elephant;* arming.

ಸಜ್ಜರಸ sajjarasa. Tbh. of ಸರ್ಜರಸ. resin, etc. (ಬಹುರೂಪ, ಸರ್ವರಸ, ರಾಲ, ಸರ್ಜರಸ Nr.; ರಾಳ, ಶಾಲ Mr. 144; Bh. 1, 8, 69; Si. 227; My.). [ಅರಗು ಮೊದಲಾಗೆ ಘೃತ ಸಜ್ಜರಸಂ ಬೆಲ್ಲಂ ಸಣಮ್ಬಿ ವೆಮ್ಬುವಱಿಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಸಮೆದು Pb. 3, 3].

ಸಜ್ಜಳ sajjaḷa. a whip (ಸಜ್ಜನಕೋಲೆ, a scourge or whip Br., fr. H. ಸಜಾ). ಅಶ್ವಾದಿಗಳ ಹೊಡೆವ ಸಜ್ಜಳ (ಕಶೆ Nr.).

ಸಜ್ಜಿಕೆ sajjike. 1. = ಸಜ್ಜೆ. the liṅga box (V. 3, 66).

ಸಜ್ಜಿಕೆ sajjike. 2. a female who is clothed or dressed. see ವಾಸಕ-.

ಸಜ್ಜಿಗೆ sajjige. = ಸಜ್ಜಕ 2, ಸೊಜ್ಜಿಗೆ, ಸೋಜಿ. wheaten flour in fine granules, wheaten grits, rolong (My.; Mhr. ಸೋಜೀ). 2, grits of roasted rice: a mess or dish made of grits of roasted rice (My.; Tu., Te., H. ಸುಜ್ಜಿ, ಸೊಜ್ಜಿ, ಸೂಜ್ಜಿ; Mhr. ಸೋಜೀ). ಸಾವೆ ತಿನ್ನುವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜಿಗೆ ಹುಡುಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಸಮ್ಪ್ರಮದ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿಸಜ್ಜಿಗೆ (Prvs.). see ಅಕ್ಕಿ-.

ಸಜ್ಜಿತ sajjita. clothed, dressed; made ready, prepared; equipped, *accoutred* (as an elephant for war), armed.

ಸಜ್ಜೀಕರಣ sajjī-karaṇa. equipping, making ready, preparing; decorating; arming. see ಪಣ್ಣು 1.

ಸಜ್ಜೀಕಾರ sajjīkāra. = ಸದ್ಯಕ್ಷಾರ. Tbh. of ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ. impure carbonate of soda, country alkali, natron (Mhr. ಸಜ್ಜಾಖಾರ, ಸಜ್ಜೀಖಾರ; ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷರ, ಸುಖವರ್ಚಕ G.).

ಸಜ್ಜೀಕೃತ sajjī-kṛita. arrayed; prepared; decorated; armed (Cpr. 2, 93 va.).

ಸಜ್ಜು sajju. Tbh. of ಸಜ್ಜ. prepared, made ready, ready (My.). ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹೂಜೆ ಸಜ್ಜು ಆಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸಜ್ಜುಗೆಯ್. to make ready; to make oneself ready (Rśv. 6, 116 va.).

ಸಜ್ಜುಕ sajjuka. = ಸಜ್ಜಕ 1, ಸಜುರ್ಕ. Tbh. of ಸದ್ಯಸ್ಕ. new, recent, young (ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ, ಸದ್ಯಸ್ಕ Hlā.). 2, that is young or fresh: a bud (ನನೆ, ಮುಗುಳ್, ಮೊಗ್ಗೆ, ಕುಟ್ಮಲ Śm. 22, o. r. ಸಜುರ್ಕ; Kk. 23, o. r. ಸಜ್ಜಕ; J. 17, 24; 18, 30).

ಸಜ್ಜೆ sajje. = ಚಜ್ಜೆ, etc. the grain Holcus spicatus Roxb. (My.).

ಸಜ್ಜೆ sajje. = ಚಜ್ಜೆ, ಚೆಜ್ಜೆ, ಸಜ್ಜಿಕೆ 1, ಸೆಜ್ಜೆ q. v. Tbh. of ಶಯ್ಯೆ. a place of rest or repose, a bed (Bh. 1, 8, 86). 2, a place of rest or receptacle for the liṅga or phallus (of Śiva), the liṅga box suspended from the neck by Liṅgavantas (Bp. 38, 15; Te. ಸಜ್ಜೆ, ಸೆಜ್ಜೆ; T. ಚೆಜ್ಜೈ). 3, an upper story (My.; T. ಚೆಜ್ಜೈ). — ಸಜ್ಜೆಮನೆ. = ಸಜ್ಜೆವನೆ. (J. 8, 9). — ಸಜ್ಜೆವನೆ. -ಮನೆ. = ಸೆಜ್ಜೆವನೆ. a sleeping-apartment (ಶಯ್ಯಾವಸಥ Mr. 195; J. 18, 30).

ಸಂ- san̄. = ಸವ್‌-. together.

ಸಂಚ san̄ca. = ಸಂಚು 2. an expedient, means, etc. see Bp. 51, 54 and ಸಂಚಗಾತಿ.

ಸಂಚ san̄ca. Tbh. of ಸಂಚಯ. that is accumulated, put up or saved (for future use, as money, grain, etc., My.). [2, grip. ಗೀಜಗನ ಗೂಡು ಕೋಡಗದಣಲ ಸಂಚ Bv. 634; Cv. 180. 944. 1224].

ಸಂಚಕರ san̄cakara. = ಸಂಚಕಾರ, q. v. something given by a person as a pledge of bestowing more of the same kind (Cpr. 2, 55). [ತತ್ಪ್ರಕಟ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಚಕರಂಗೊಳ್ವನ್ತೆ Ap. 4, 2].

ಸಂಚಕಾರ san̄cakāra. = ಸಂಚಕರ, ಸಂಚಗಾರ. Tbh. of ಸತ್ಯಂಕಾರ. something given as a pledge of bestowing more of the same kind (Bh. 8, 5, 9; J. 19, 18; 23, 31); something given in advance as an earnest or security for the performance of a contract, earnest-money, pledge (My.); ratification of a contract or bargain (ಸತ್ಯಾಪನ, ಸತ್ಯಂಕಾರ, ಸತ್ಯಾಕೃತಿ Nr.; see ಪಣಾರ್ಪಣ). ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗು (Prv.). see Si. 325.

12*

ಸಂಚಗಾರ san̄cagāra. = ಸಂಚಕಾರ, etc. ಪಂಚಲೋಹದ ಹಂಚು ಆದರೆ ಸಂಚಗಾರ ಕೊಡಬಾರದೇ? — ಸಂಚು ನಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಚಗಾರಕೊಡಬೇಕೇ? (Prvs.).

ಸಂಚಗಾತಿ san̄ca-kārti. = ಸಂಚುಗಾತಿ. a woman who secretly attempts to reach an aim. (Śmd. 246 Mdb.).

ಸಂಚಯ san̄-caya. = ಸಂಚ. piling together, heaping up, collection, accumulation, heap, hoard, store, *multitude*, *number*, quantity. — ಸಂಚಯ ಮಾಡು. = ಸಂಚಯ್ಸು. (My.).

ಸಂಚಯನ san̄-cayana. the act of piling together, heaping up, collecting; putting up or saving (for future use, My.; see Prv. s. ವಂಚನೆ). 2, taking the ashes and bones of a body and casting them, the day after burning, into some river, or burying them (My.).

ಸಂಚಯ್ಸು san̄caysu. to collect or put up (for future use, My.).

ಸಂಚರ san̄-cara. going about; going or passing through, passage, transit; a way; any narrow road or difficult pass, a defile, a bridge over a torrent. see ದುರ್ಗ-.

ಸಂಚರಣ san̄-caraṇa. going together, meeting, joining; passing through; going about, travelling, going; motion; setting in motion, use, practice (Cpr. 3, 95; 4, 15). — ಸಂಚರಣವ್ಪೊಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to begin to practise (Śsv. 4, 69).

ಸಂಚರತ್ san̄-carat. going, walking or wandering about (Cpr. 1, 124).

ಸಂಚರಿಸು san̄-carisu. to come together, to join, to be combined; to occur, to come or be used (Ch. v. 324; ನೆಲಸು Śmd. 352; ಇರ್ 374; ಬರ್ 395 Cm.). 2, to go or walk about, to move about, to roam, to wander (Bp. 19, 77; J. 3, 3; 20, 42).

ಸಂಚಲ san̄-cala. = ಸಂಚಳ 1. moving about (adj.), shaking; moving to and fro, unsteady, wavering, oscillating; fickle; trembling, quivering; moving away, off or on, departing; starting or jumping up (ಚಾಪಲ, ಚಂಚಲ, etc. Mr. 228; Śmd. 168; Bp. 40, 57). 2, agitation, commotion, etc. (ಬೆಳ್ಪಳ Kk. 86; Śm. 41; ತೆರಳ್ಚೆ Ct. I, 3).

ಸಂಚಲತೆ san̄-calate. ಸಂಚಳತೆ. shaking, moving to and fro, motion, etc.; agitation, etc. (ಮಿಳಿರ್ Ct. II, 84; Grj. 9, 58 va.; Bp. 17, 15).

ಸಂಚಲತ್ವ san̄-calatva. = ಸಂಚಲತೆ. see ಕದಕದಿಸು.

ಸಂಚಲನ san̄-calana. moving about, shaking, trembling, agitation, etc. see ಅಲುಗು, ಅಲ್ಲಾಡು.

ಸಂಚಲಿತ san̄-calita. moved about, unsteady, trembling, etc. see ಅ-; Bp. 38, 24.

ಸಂಚಲಿಯಿಸು san̄-caliyisu. = ಸಂಚಲಿಸು. (Grj. 8, 44).

ಸಂಚಲಿಸು san̄-calisu. ಸಂಚಳಿಸು. to move about (v. i.), to shake, to move to and fro, to grow unsteady, to quiver, to tremble (Cpr. 4, 46; Bp. 28, 41; 50, 58; 57, 47; Rśv. 13, 77 va.). see ಸುಱು1.

ಸಂಚಳ san̄-caḷa. 1. = ಸಂಚಲ.

ಸಂಚಳ san̄-caḷa. 2. Tbh. of ಸೌವರ್ಚಲ. a factitious salt prepared by fusing fossile salt with Emblic myrobalans (nelli, Mhr.). — ಸಂಚಳಕಾರ. = ಸಂಚಳ 2. (ರುಚಕ, ಸೌವರ್ಚಲ G.).

ಸಂಚಾರ san̄-cāra. going or walking about, roaming, wandering, traversing; passing through, passage; progress, course; a passage; the passage or entrance of the sun into a new sign; difficult progress; etc. ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೂ ನಡುರಾತ್ರಿಸಂಚಾರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

— ಸಂಚಾರ ಮಾಡು. to go or walk about, to wander, to move (B. 4, 13. 165).

ಸಂಚಾರಕ sañ-cāraka. causing to go or go towards; conveying, leading; a leader, a guide, a messenger.

ಸಂಚಾರತೆ sañ-cārate. the act of going or moving about (Grj. 9, 56).

ಸಂಚಾರಿ sañ-cāri. moving about, going, moving, roaming, wandering; one who moves about, etc.; a go-between, a bawd, a procuress (ಸಂಚಾರಿಕೆ Mr. 305). 2, changeable, fickle, unsteady, not permanent, transitory (as a bhāva or feeling); a transitory bhāva or feeling (J. 21, 58).

ಸಂಚಾರಿಕೆ sañ-cārike. a female messenger, *a go-between, a bawd, a procuress.*

ಸಂಚಾರಿಭಾವ sañcāri-bhāva. (= ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವ). a transitory bhāva or feeling (Kāvy. IV, 2, 16. 18. 19).

ಸಂಚಾಲನ sañ-cālana. the act of causing to move about, that of shaking, etc. see ಶಸ್ತ್ರ–, ಅಸುವ್ಟು.

ಸಂಚಿ sañci. a sack, a bag (My.; Tu., Te., M.; Mhr. ಚಂಚೀ, a bag with divisions or pockets). ಸಂಚಿ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಮುಂಚ ಹಿಡಿದೀತೇ? (Prv.).

ಸಂಚಿಕೆ sañcike. a collection of a few palm leaves forming a book (My.; Te.; Sk. ಸಂಚ); a section or part of a book (My.; Te.).

ಸಂಚಿತ sañ-cita. heaped up, accumulated, amassed, collected, gathered, saved (Bp. 24, 3). 2, filled with, furnished or provided with, full of (Bp. 8, 52, 22, 51; 36, 53). 3, the state of being provided with (J. 4, 8).

ಸಂಚಿತಕರ್ಮ sañcita-karma. accumulated guilt, demerit or sins contracted in a former birth (My.).

ಸಂಚಿತದ್ರವ್ಯ sañcita-dravya. amassed wealth (My.).

ಸಂಚಿತಪುಣ್ಯ sañcita-puṇya. accumulated merit, merit wrought out and laid up in a former birth (My.).

ಸಂಚಿಸು sañcisu. to pile up, to accumulate, to collect (ಸಂಗ್ರಹ Śmd. Dh.). [ಒಡಲೊಳ್ ಜೀವಮಿರ್ದು ಗಡ ಸಂಚಿಸುತಿರ್ಪುದು ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಮಂ Ap. 2, 8]. 2, to collect (v. i.), to be arranged in order (Ch. v. 87).

ಸಂಚು sañcu. 1. to be full of artifices or act cunningly (J. 26, 10). [Tu.].

ಸಂಚು sañcu. 2. (fr. ಸನೆ 2?). = ಸಂಚ. (a making, a contrivance): an expedient, a means (My.); an artifice, a stratagem; a trick; intrigue [Tu.]; (Rśv. 6, 11 va.; Śśv. 4, 73; J. 6, 34; My.; Te. ಚಂಚು, ಸಂಚು, trim, delicacy, fashion; way, mode, manner; artifice, stratagem; Te. ಸಮುತು, a combination or league, a strike; T. ಚಮುಖು, a seditious assembly, a seditious view, a plot); cleverness, skill. 2, a trace (ಜಾಡ Te.; Si. 61). see ಒಳ್–, ಮೆಯ್–. [ಸಂಚುವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ, ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹನ್ತನ ತೋಱು Bv. 512]. ಸಂಚು ನಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಚಗಾರ ಕೊಡಬೇಕೇ? — ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಂಚು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. — ಅಂಚು ಇಲ್ಲದ ಹೊಲವಿಲ್ಲ, ಸಂಚು ಇಲ್ಲದ ಮಾತು ಇಲ್ಲ. — ವಂಚಕನಿಗೆ ಸಂಚು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಸಂಚುಗೂಡು. -ಕೂಡು. cleverness to be combined with (Rśv. 1, 135 va.). — ಸಂಚುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get or evince cleverness (Śśv. 3, 35 va.).

ಸಂಚುಗಾತಿ sañcu-gāti. = ಸಂಚುಗಾತಿಫ. (My.).

ಸಂಚುಗಾಱ sañcu-gāṟa. a man who makes use of good means to reach an aim (My.). one who secretly attempts to reach an aim. 2, a spy (My.). [Tu.].

ಸಂಚುಗಾತಿಫ sañcu-gārti. = ಸಂಚಗಾತಿಫ. a woman who employs good means to reach an aim (My.). 2, a pimp (My.).

ಸಂಚೂರ್ಣ sañ-cūrṇa. powder, any minute particle of substance. see ಸುಱ 1, ಸುಳ್ಳು.

ಸಂಚೀಯಮಾನ sañ-cēyamāna. being heaped, collected, gathered together, or arranged (Cpr. 1, 127 va.).

ಸಂಛನ್ನ sañ-channa. entirely covered over or enveloped, concealed, hidden, obscure (Cpr. 6, 14); surrounded; invested, clothed. see ಎಡೆಗಿಱ, ತುಱುಗು 1, ಮುಸುಱ್ 1.

ಸಂಛಾದಿತ sañ-chādita. put on as a cover (J. 29, 35).

ಸಂಜ sañ-ja. universal producer: Brahmā; Śiva. — ಸಂಜಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ನಿಷ್ಕೂರ–.

ಸಂಜನನ sañ-janana. birth, production, origin (Cpr. 5, 6). 2, the act of begetting, causing, producing.

ಸಂಜನಿತ sañ-janita. produced, caused, created, born, arisen (Cpr. 5, 8; Ch. v. 51; Bp. 7, 7; 26, 39; 29, 24; 30, 8). ಸಂಜನಿತ ಸಮಸ್ತಕೃತ್ಯ (ವರ್ಗ, ಹುಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯ Nn. 159).

ಸಂಜನಿಯಿಸು sañ-janiyisu. to be born, to arise, to be produced, to take place, to appear, to happen (ಹುಟ್ಟು Śmd. 134. 192).

ಸಂಜನಿಸು sañ-janisu. = ಸಂಜನಿಯಿಸು. (Rśv. 4, 76; Rām. 6, 43, 9).

ಸಂಜಮಿ sañjami. Tbh. of ಸಂಯಮಿ. one who subdues his passion, etc. (ಸಂಯಮಿ Ct. I, 99, o. r. ಸಯ್ಯಮಿ).

ಸಂಜಯ sañ-jaya. N. of the charioteer of king Dhṛitarāṣṭra (Bh. 8, 25, 1).

ಸಂಜವನ sañ-javana. = ಸಂಯಮನ. *a square formed by four houses,* a quadrangle (ಚೌರಗೆ Hlā.; ಚೌಕಿ Mr. 195).

ಸಂಜಾತ sañ-jāta. born, produced, appeared, arisen, become (Ch. v. 152). 2, a multitude or collection of things.

ಸಂಜೀವ sañ-jīva. living together, living. 2, bringing to life, animating, life-restoring (see ಮೃತ–; Bp. 19, 9). 3, Hanumat (ಹನುಮನ್ತG.).

ಸಂಜೀವಕ sañ-jīvaka. living together. 2, animating; the act of bringing to life or restoring life (J. 24, 2. 3. 17; see ಮೃತ–) 3, N. of a bull.

ಸಂಜೀವನ sañ-jīvana. living together. 2, remaining alive (My.). 3, bringing to life, animating, re-animating, life-restoring; an animating process, a cordial, an elixir (J. 5, 54; Śśv. 5, 14 va.; My.). ಸಂಜೀವನ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಮಂಜಿನ ನೀರು ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಸಂಜೀವನಕರಣಿ sañjīvana-karaṇi. a cordial, an elixir (My.).

ಸಂಜೀವಿನಿ sañjīvini. a plant that restores to life (Rām. 6, 36, 46; Mhr.).

ಸಂಜೀವಿಸು sañ-jīvisu. to remain alive (My.).

ಸಂಜೆ sañje. = ಚಂಜೆ, ಸನ್ದೆ. Tbh. of ಸನ್ಧ್ಯ. evening. (Śmd. 344; Hlā.; Śm. 18; ಕುತಪ, ಅಪರಾಹ್ಣ Nn. 107; ಸಾಯಂ Si. 476; B. 5, 126; C.). [ನೆರೆದೈ ಸಂಜೆಯೊಳೆನ್ದು ಕಾಯ್ದೊದೆದೊಡ Ap. 12, 6]. — ಸಂಜೆಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. evening-darkness. see Sp. s. ಹೊಲೆ. — ಸಂಜೆಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. the redness of evening (Cpr. 10, 59; Rśv. 11, 7;

Śsv. 3, 6; J. 4, 39; 5, 15; 17, 26). — ಸಂಜೆದಾರಕಿ. -ತಾರಕಿ. an evening-star (J. 26, 5). — ಸಂಜೆಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of medicinal flower that opens in the evening (My.). — ಸಂಜೆಮುಗಿಲ್. a (red) evening-cloud (Cpr. 6, 70; Abh. P. 13, 63). — ಸಂಜೆವಱಿ. -ಮಱಿ. an evening-rain (C. Bp. 47, 47). [— ಸಂಜೆವಾರಿಸು. to perform evening rituals. ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ಸಂಜೆವಾರಿಸಲೆನ್ದು ಪೋದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯಂಗಿದಿರಂ ನೀರಂ ಸೂಸುವಾಗಳ್ Vr. 5, 3]. — ಸಂಜೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. evening looked upon as a woman (J. 8, 46; 17, 21). — ಸಂಜೇ ಹೊತ್ತು. evening-twilight, evening-time (B. 4, 74).

ಸಂಜ್ಞ sañ-jña. named, called, designated (see ಶ್ರೀ–). 2, being conscious. 3, = ಸಂಜ್ಞೆ (ನಾಮ, ಮನ್ತ್ರ Mr. 485).

ಸಂಜ್ಞಕ sañ-jñaka. = ಸಂಜ್ಞ No. 1. see ಬೀಜ–.

ಸಂಜ್ಞಪನ sañ-jñapana. *the act of killing* (a sacrificial victim).

ಸಂಜ್ಞಾಕ್ಷರ sañjñā-akṣara. a letter, often an initial, denoting a person or thing (My.).

ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣ sañjñā-prakaraṇa. a section on letters, etc. (Smd. 61; Kāvy. I, 1a, 6 seq.).

ಸಂಜ್ಞಾವಾಚಕ sañjñā-vācaka. a syllable used to denote a certain object (My.).

ಸಂಜ್ಞಿತ sañ-jñita. = ಸಯಿಜ್ಞಿತ. named, called, designated, denominated, termed. 2, renowned, honoured (ಶಾಂಚಿತ, ಅಚಿರ ಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು Hlā.).

ಸಂಜ್ಞು sañ-jñu. *knock-kneed.*

ಸಂಜ್ಞೆ sañ-jñe. ಸಂಜ್ಞಾ. = ಸನ್ನೆ, ಸಯ್ಗೆ, ಸೊನ್ನೆ3. sense, *consciousness*, becoming aware of anything; knowledge, understanding, intellect; thought, mind, right mind (ಪರಚೇತನ, ಚೈತನ್ಯ Nn. 99). 2, *a sign, token, signal*, symbol, gesture, gesticulation, indication, hint (ಸೂಚನೆ 99; Śmd. 61). 3, *an appellation, a name*, title, designation, term (ನಿಜನಾಮ, ಹೆಸರು 99; ಸಮಾಹ್ವಯ, ಹೆಸರ್ 159). 4, (in grammar) the name of any thing thought of as standing by itself, any name or noun having a special meaning (see Śmd. 61). 5, an entire or complete army (ಚತುರ್ಬಲ, ಚತುರಂಗಬಲ 99). see ಅಕ್ಷರ–.

ಸಂಜ್ಯೋತಿ sañ-jyōti. a brilliant light (Bp. 21, 4).

ಸಂಜ್ವರ sañ-jvara. full of heat or fever (Rsv. 5, 39). 2, great heat or fever; *heat, burning, scorching.*

ಸಟ saṭa. 1. = (ಸೆಡವು 1). pride, arrogance. ಸಟವಿದ್ದವನಿಗೆ ಹಟವು ಯಾಕೆ? (Prv.); it is possible that this word is not Kannaḍa but Tbh. of ಶಠ. see also ಇಚ್ಚಟ.

ಸಟ saṭa. 2. = ಸೆಡ 1. P. p. of ಸಟಿ 1. — ಸಟ ಕೊಳ್ಳು. to grow puffed up or proud. ತನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಕೇಳಿ, ಕಾಗೆಯು ತಾನು ಯಾರು? ಎನ್ದು ಎಚ್ಚಱ ಮಱೆತು, ಸಟಕೊಣ್ಡು, ಕೊಂಕು ಮಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಈ ನರಿಯು ಭ್ರಾನ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸನ್ತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕೆನ್ದು, ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಆರಮ್ಭ ಮಾಡಿತು (B. 3, 12).

*ಸಟ saṭa. Tbh. of ಜಟಾ. matted hair. ತಿರುಪಿದ ಮೀಸೆ ಕೊಂಕಿದ ಸಟಂ ಕೞಿದಪ್ಪ ಕದಮ್ಬು Pb. 12, 7.

ಸಟತನ saṭatana. the state of being puffed up or proud. ಮಠಪತಿಯಾದರೂ ಸಟತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). it is possible that this word is not Kannaḍa and its meaning is the same as that of ಶಠತ್ವ, coming from ಸಟ 1.

ಸಟಿ saṭi. 1. = ಸೆಡೆ 1. to grow puffed up, etc. (S. Mhr.).

ಸಟಿ saṭi. 2. = ಸೆಟೆ, ಸೆಡೆ 2. to be or become crooked or bent, to bend (S. Mhr.).

ಸಟಿ saṭi. 3. = ಸೆಡೆ 4. becoming crooked, etc. — ಸಟಬೇನೆ. a disease by which the limbs grow bent, convulsions (S. Mhr.).

ಸಟಿಗೆ saṭige. a N. of Durgā (Mhr. ಸಟವಾಈ, ಸಟವೀ). — ಸಟಿಗೆಯವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಸಟಿಗೆ. (S. Mhr.).

ಸಟುಕ saṭuka. = (ಸಟ್ಟು), ಸಟ್ಟುಗ, ಸೊಟಕ. a ladle of wood or of a cocoa-nut shell (My.).

ಸಟೆ saṭe. 1. Tbh. of ಶಠೆ. (Śmd. 338). falsehood, lying, cheating (ಅನೃತ Śmd. 232 Cm.; J. 5, 56; My.; Te.). [ಸಟೆಯಿಲ್ಲದನ್ತೆ ... ನಡೆಸಯ್ಯಾ Bv. 61; Cv. 888]. ಸಟೆಯ ನುಡಿ (ಅನೃತಂಪಱೆ. ಸುಳ್ಳು ಮಾತು Si. 59); ಸಟೆಯಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಿವೇಷವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡು ತಿರಿದುಮ್ಬುವದು (ಕುಹನೆ 254; see 299. 406). ಪುಟವಿಕ್ಕಿದರೂ ಸಟೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಸಟೆ ನುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಮಠದ ಪೂಜೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಸಟೆ ಪಟೆ. reit. = ಸಟೆ. (My.). — ಸಟೆಪಟೆಕೆಲಸ. fictitious, useless work (as that of children when they imitate cooking, without fire, water, food, etc., My.). — ಸಟೆಪಟೆಮಾತು. a lie (My.). — ಸಟೆಮಾತು. a lie, untruth. ಮಾಡೋದೇ ಪಾರಾಯಣ, ಆಡೋದೇ ಸಟೆಮಾತು (Prv.).

ಸಟೆ saṭe. 2. = ಜಟೆ. *an ascetic's matted or clotted hair;* the mane of a lion, the bristles of a boar. *cf.* ಶಣ್ಬ.

ಸಟೆಗ saṭe-ga. (Śmd. 237). a dishonest, deceitful man (?).

ಸಟೆಗಾಱ saṭe-gāra. a liar (My.). ಸಟೆಗಾಱನ ಮಾತು ದಿಟವಾದರೂ ನಮ್ಬರು (Prv.).

ಸಟೆಗಾರ್ತಿ saṭe-gārti. a female liar (My.).

ಸಟ್ಟ saṭṭa. = ಚಟ್ಟ, ಸಟ್ಟು, etc. plural ಸಟ್ಟು (My.).

ಸಟ್ಟಿ saṭṭi. = ಚಟ್ಟಿ, ಚಟ್ಟಿ2, etc., ಸಟ್ಟ, ಸೆಟ್ಟಿ, q. v. (My.). — ಸಟ್ಟಿ ವರ್ತಕರು. a satti and other merchants (My.).

ಸಟ್ಟು saṭṭu. = (ಸಟುಕ), ಸಟ್ಟುಗ, (ಸವುಟು). a ladle (C. Bp. 42, 29; Tu. ಸಟ್ಟಿ; *cf.* ತದುರ್?).

ಸಟ್ಟುಗ saṭṭuga. = ಸಟ್ಟು. a ladle, a spoon (ದರ್ವಿ, ತದುರ್, ಖಜಿಕೆ, ದಾರುಹಸ್ತ Hlā.; ದರ್ವಿ, ಕವ್ಚಿ, ಖಜಾಕೆ Nr.; Bp. 53, 40; Si. 310; My.; M. ಚಟ್ಟುಗ; T. ಚಟ್ಟುವ). [ಅನ್ನಗಂ ಭೀಮಸೇನನುಂ ಬೋನವೇಳೆಗೆಯಂ ಸಟ್ಟುಗಮುಮನೂರ್ವರ ಪರಿಚಾರಕನಿಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದು ನಿನ್ದನಂ ಕಣ್ಡು Pb. 8, 53 va.; Vr. 89, 8; ಮತಿಯೆಮ್ಬ ಸಟ್ಟುಗದಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟಿಸಿ ಪಾಕಕ್ಕೆ ತನ್ದು Bv. 851; Tu.].

ಸಡಕ saḍaka. = ಸಡಕು 1. an ornament of a certain description. ಹಱವಿಗೆಯ ತುದಿಯ ಸಡಕಂ (ಉಚ್ಚೂಡ Mr. 287). see Hlā. s. ಹಱಿಯಿಗೆ.

ಸಡಕು saḍaku. 1. = ಸಡಕ. ತಳಿತ ಪಲ್ಲವ ಸತ್ತಿಗೆಯ ಹೊಂಗಲಸಗಳ ಹೊದೆಱಿದ್ದ ಝಲ್ಲರಿಗಳ ವಿಚಿತ್ರಾಮ್ಬರದ ಮುತ್ತಿನ ಮೇಲುಗಟ್ಟುಗಳ ನೆಲೆ ನೆಲೆಯ ಲೋವೆಗಳ ಮುಕ್ತಾಫಲದ ಸಡಕಿನ ಸೂಸಕದ ಲಮ್ಬಳದ ಲಳಿಗಳ ಲಹರಿಯಲಿ (ಸೌಧಾಳಿಗಳ್) ರಂಜಿಸಿದವು ಅನವರತ (Rām. 1, 7, 14). ಮಿಳಿರ್ವ ಪತಾಕೆಗಳ ಪರಿಪಿಡಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಸೂಸಕದ ಸಡಕುಗಳ ಸೀಗುರಿಯ ಇಡಿದ ಮಣಿಮಯಕಲಶದಿನ್ದ ಎಸೆವ ಎಡ ಬಲದ ಸೌಧಗಳ್ (1, 13, 4).

ಸಡಕು saḍaku. 2. = (ಸಡಗರ 1), ಸೆಡಕು 1. the state of being proper or correct (My.).

ಸಡಗರ saḍa-gara. 1. nicety, neatness, fitness (Śm. 25. 40. 55), goodness, excellence, beauty (ಒಳ್ಪಿತು Bhn. 56; Bh. 1, 4, 6; 3, 8, 20; *cf.* ಗರಗರಿಕೆ; ಚಬ್ 2, ಸಯ್ 1).

ಸಡಗರ saḍagara. 2. agitation, great activity; eagerness; elation; joy; merrimake, festivity; festive display

[Tu.]; (ಸಮ್ಭ್ರಮ Ct. II, 65; My.; *cf.* ಕಡಂಗು 1 & ಕಡು 1? ಚಯ್?). ಧುರಕ್ಕೊದಗುವರಾರ್? ತೊಡರ್ದೊಡೆ ಭಂಗಂ ಬಕ್ಕುಂ! ಸಡಗರವಿುದು! ಜಯಮೆ ಮೆಱೆವುದು! (Śmd. 177). [ಅವಲಕ್ಷಣ ನಾಯನುಡಿಯ ಸಡಗರ ಡೊಖಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನುಡಿಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು! Bv. 567]. see Grj. 9, 58 va.; Bp. 6, 20; 40, 62; 56, 17; Rśv. 6, 11 va.; 8, 125 va.; 13, 65 va., 71 va. & 95 va.; Śśv. 4, 130; Rām. 1, 1, 3; 1, 13, 10; 6, 14, 28; B. 3, 71. 77; 5, 291. Dp. 130, 22. 52; 151, 5. — ಸಡಗರಾಗು. -ಆಗು. to become or be full of joy or merri-make. ಉಡಹೀನ ಮೂಡಲೂ ನುಡಿಹೀನ ಬಡಗಲೂ ಕಡುಕೋೞ ಪವನರು ಪಡವಲು ಟೆಂಕಲೂ ಸಡಗರಾದವರು (Sp.).

ಸಡಗರಿಸು sadagarisu. 1. to decorate or adorn (oneself, Rśv. 7, 17 va., 8, 5 va.).

ಸಡಗರಿಸು sadagarisu. 2. to grow agitated, eager, elated or joyful (Grj. 6, 56 va.; Bp. 5, 28; 24, 44; 30, 9; Rśv. 6, 17 va.).

ಸಡಲ್ sadal. = ಸಡಿಲ್, etc. (Bp. 40, 22).

ಸಡಲ sadala. = ಸಡಿಲ, etc. the state of being loose, etc. (My.).

ಸಡಲಿಸು sadalisu. = ಸಡಿಲ್ಚು, etc. to make loose, etc., (Bp. 59, 10; J. 27, 40; My.).

ಸಡಲು sadalu. 1. = ಸಡಿಲ್, etc. P. p. ಸಡಲಿ. (Bp. 22, 8. 33; 44, 9; 45, 20; 46, 57; B. 5, 71. 144; My.). ತೊಗಲು ಸಡಲಿ ಮುಪ್ಪು, ಹಗಲು ಸಡಲಿ ಇರುಳು (Prv.).

ಸಡಲು sadalu. 2. = ಸಡಿಲು 2, etc. (My.).

*ಸಡಹುಡ sadahuda. shaking? ಸಡಹುಡನಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿಕೊಡೆ ಸನ್ನಸದಿಂ ಪೆಱಗೇಱು ಬರ್ಪ ಕನ್ನಡಿವಿಡಿದಾಕೆ Pb. 9, 103.

ಸಡಿ sadi. (Te. ಸಡಿ, infamy, slander, reproach, censure, blame = ದೂಱು, ಅಪವಾದ, ದೂಷಣ, ಅಪಕೀರ್ತಿ; noise, clamour = ಚಡಿ, ರವ್ವೆ; notoriety = ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ). — ಸಡಿ ಪಡ. reit. (Grj. 6, 36; 8, 40; Bp. 43, 55).

ಸಡಿಲ್ sadil. = ಸಡಲ್, ಸಡಲು 1, ಸಡಿಲು 1, ಸಡ್ಲು 1. to become loose; to become slack; to relax (v. i.); to become lax. [Tu.]. P. p. ಸಡಿಲ್ದು. [ಬಿಗಿದಮುದಿರ್ದರ ತೋಳ್ ಸಡಿಲೆ Pb. 12, 19; Ap. 2, 45]. ಸಡಿಲ್ದುದು (ಜಂಗಳ Kk. 56; ಜಂಗಳ, ಬೞಲ್, ಸೋೞ್ Śm. 49; Te. ಸಡಲು, ಸಳ್ಳು). see Cpr. 8, 98. 103; Abh. P. 14, 3 va.; Grj. 10, 92; Bp. 5, 28; 44, 22.

ಸಡಿಲ sadila. = ಸಡಲ, ಸಡಿಲು 2, etc. (ಶ್ಲಥ, ಶಿಥಿಲ Mr. 461).

ಸಡಿಲಿಸು sadilisu. = ಸಡಿಲ್ಚು, etc. (Grj. 10, 61 va.; Bp. 59, 3; Te. ಸಡಲಿಂಚು, ಸಳ್ಳಿಂಚು). [ಸಡಿಲಿಸದಲಸದರಂ ಪೇೞ್ಬೆಡೆಯೊಳ್ ನಿಲೆ Kr. 1, 73; Pb. 5, 93].

ಸಡಿಲು sadilu. 1. = ಸಡಿಲ್, etc. P. p. ಸಡಿಲಿ (Grj. 4, 30).

ಸಡಿಲು sadilu. 2. = ಸಡಲ, ಸಡಲು 2, ಸಡಿಲ, ಸಡ್ಲ, ಸಡ್ಲು 2, ಸಳ್ಳ, ಸಳ್ಳು. the state of being loose, slack, relaxed, or lax (My.; Tu. ಸಡಿಲ್). — ಸಡಿಲಾಗು. -ಆಗು. to become loose, etc. (C.; G. 125). ನರಗಳು ಸಡಿಲಾಗುತ್ತವೆ (B. 4, 134). — ಸಡಿಲು ಬಿಡು. to relax (v. t.); to remit in respect to restraint or restriction, to allow too much liberty. ಸಡಿಲು ಬಿಟ್ಟವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಮಡಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೂ ಬಾರದು (Prv.).

ಸಡಿಲ್ಚು sadilcu. = ಸಡಲಿಸು, ಸಡಿಲಿಸು, ಸಡ್ಲಿಸು. to make loose, to loosen; to slacken; to relax (v. t., ಶೈಥಿಲ್ಯ Śmd. Dh.; Grj. 10, 61 va.; Rśv. 5, 19 va.; J. 30, 16). [ತೆಪ್ಪರಲ್ ಪೊರೆವೊರೆಯಂ ಸಡಿಲ್ಚೆ Pb. 5, 33].

ಸಡ್ಡಕ saddaka. = ಷಡ್ಡಕ. a man who has become the relation of another by marrying the sister of that man's wife (My.; Te.). ಸಡ್ಡಕನಿಗಿನ್ತ ನಣ್ಟನಿಲ್ಲ, ಲಡ್ಡಿಗೆಗಿನ್ತ ಕಜ್ಜಾಯವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಸಡ್ಡಿ saddi. = ಸಡ್ಡೆ 1. see ಎೞೆ-.

ಸಡ್ಡೆ sadde. 1. a sowing machine used with the hand to sow in rows (ಅಡ್ಡೆ Mr. 370; My.).

ಸಡ್ಡೆ sadde. 2. Tbh. of ಶ್ರದ್ಧೆ. respect, honour, esteem, regard; attention, heed (My.; Te.; T. ಚಟ್ಟೈ; see ಅಸಡ್ಡೆ). — ಸಡ್ಡೆ ಮಾಡು. to respect, to honour, to regard; to heed, to care for or about (My.).

ಸಡ್ಯ sadya. Tbh. of ಶಾಕ್ಯ? decerb? ಪಾಡ್ಯವಾದರೂ ಸಡ್ಯವಿರ ಬಾರದು (Prv.).

ಸಡ್ಲ sadla. = ಸಡಿಲು 2, etc. (My.).

ಸಡ್ಲಿಸು sadlisu. = ಸಡಿಲ್ಚು. (My.).

ಸಡ್ಲು sadlu. 1. = ಸಡಿಲ್, etc. to become loose, etc. (My.).

ಸಡ್ಲು sadlu. 2. = ಸಡಿಲು 2, etc. the state of being loose. (My.; ಶಿಥಿಲ, ಶ್ಲಥ G.; *cf.* ಸೈಲು).

ಸಣ sana. P. p. of ಸಣೆ 2, in ಸಣ ಕೊಳ್ಳು. to wash (My.).

ಸಣಬು sanabu. Tbh. of ಶಣ. the sun-hemp plant, Crotolaria juncea L., and the common hemp plant, Cannabis sativa L. (the flower of which is occasionally used in pūjā; ಶಣ Mr. 141; St. & Pl.; ಭಂಗಿ Nr., Si. 301; ಮಾತುಲಾನಿ, ಭಂಗಿ Nr., Si. 305); hemp (My.; Bh. 3, 6, 43; J. 26, 54; B. 5, 146. 296; Si. 121). ಸಣಬು ಬಿತ್ತಿದರು ಕೆಯ್ (ಭಾಂಗೀನ Mr. 93).

*ಸಣಮ್ಬು sanambu. = ಸಣಬು. ಸಜ್ಜರಸಂ ಬೆಲ್ಲಂ ಸಣಮ್ಬಿವೆಮ್ಬಿವೞಿಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಸಮೆದ Pb. 3, 3.

ಸಣಸು sanasu. = ಸೆಣಸು 1, q. v. to be envious or jealous. ಸಣಸುವವನಾದರೆ ಹೆಣ ನೋಡಿ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಸಣಾಡಿಕಾಗಿಡ sanādikā-gida. = ಬಳೆವಡಕಗಿಡ. a prostrate herb, etc. (St. & Pl.).

ಸಣಿ sani. = ಸಣೆ 2 (?). see Dp. 95, 2.

ಸಣಿ sani. Tbh. of ಶನಿ. Saturn. (ಶನಿ Śm. 17; My.).

ಸಣಿವಾರ sani-vāra. Tbh. of ಶನಿವಾರ. Saturday. (Śmd. 377; My.).

ಸಣೆ sane. 1. to cause to assume an expression of displeasure or anger. ಮೋಱೆಯನ್ನು ಸಣೆಯುವದು (My.).

ಸಣೆ sane. 2. = ಸೆಣೆ 2. to wash, as clothes (My.; *cf.* ಸಳೆ?).

ಸಣ್ಟ santa. = ಶಣ್ಟ. the hair about the privities. see Prv. s. ದೇವ.

ಸಣ್ಟರ santara. = ಸುಣ್ಟರೆ, etc. turning, whirling. — ಸಣ್ಟರಗಾಳಿ. = ಸುಣ್ಟರೆಗಾಳಿ. a whirlwind. (G.).

ಸಣ್ಡ sanda. Tbh. of ಷಣ್ಡ. a multitude, etc. (Śmd. 339).

ಸಣ್ಡವಣೆ sandavane. Tbh. of ಸನ್ಧಾನ. bringing together, etc. (G.).

ಸಣ್ಡಿಗೆ sandige. = ಸೆಣ್ಡಿಗೆ. Tbh. of ಷಣ್ಡಕ No. 2. a condiment or seasoning of grain or pulse made with chillies, salt, etc., dried and fried in oil or ghee (My.; ಷಣ್ಡಕ Mr. 217; Rām. 5, 8, 69). see Prv. s. ತೇರು 1. ಸಣ್ಡಿಗೆ ಹುರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಮುಣ್ಡೆ ಕೇಳಗೆ

ಮಾಡಬೇಕೇ? — ಮನೇ ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ಕದ ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಡಿಗೆ (Prvs.). — ಸಣ್ಡಿಗೆಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. -ಕುಮ್ಬಳ-. (ಇಕ್ಷ್ವಗನ್ಧೆ, ಕರ್ಕಾರು, ಕುಷ್ಮಾಣ್ಡಕ, ಕೂಷ್ಮಾಣ್ಡ, ಕ್ರೋಷ್ಟ್ವ, ಮಹಾಶ್ವೇತ, ವಿದಾರಿ, ಕ್ಷೀರವಿದಾರಿ G.).

ಸಣ್ಡಿಶ saṇḍiśa. a pair of tongs or nippers (Sk.; *cf.* ತಣ್ಡಸ).

ಸಣ್ಡೀನ saṇ-ḍīna. flying together. 2, *alighting, perching* (as a bird).

ಸಣ್ಣ saṇṇa. Tbh. of ಸನ್ನ1. small, little, tiny, minute, thin, fine, delicate, slender, narrow, insignificant; smallness, etc. (ಸನ್ನ, ಶಾತ Mr. 448; ಸ್ತೋಕ, ಅಲ್ಪ, ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕೃಶ, ತನು, etc. Si. 370; ಅಲ್ಪG.; C.; Mhr. ಸಾನ; Tu.; M. ಸನ್ನ; Te. ಸನ್ನ, ಸನ್ನೆ; T. ಚನ್ನ). — ಸಣ್ಣ ಇರುವೆ. a small ant (B. 2, 9). — ಸಣ್ಣ ಈಚಲೆ ಮರ. the small date-palm, Phoenix farinifera Roxb. (St. & Pl.). — ಸಣ್ಣ ಕಡುಕು. N. of a plant (ಕಣಿಕೆ Nr.). — ಸಣ್ಣ ಕವಿ. an insignificant or bad poet (ಕುಕವಿ, ಕೀಱ ಕವಿ Cb.). — ಸಣ್ಣ ಕಾಗೆಸೊಪ್ಪು. = ಕರೇ ಹೂಲಿ. (St. & Pl. according to Z.). — ಸಣ್ಣ ಕುಡಿಕೆ. a small kuḍike (My.). — ಸಣ್ಣ ಕೆಱೆ. a small tank (ಅಲ್ಪ ಸರ G.). — ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. small-grained, very good rice (My.). — ಸಣ್ಣಗಮ್ಬಳಿ. -ಕಮ್ಬಳಿ. a thin, black cumley (My.). — ಸಣ್ಣ ಗಾರೆ. fine plaster (My.). — ಸಣ್ಣ ಗಾಳ. (Śmd. 386; Kk. 98). a small fish-hook, etc. — ಸಣ್ಣ ಗೋದಿ. small wheat (ಮಧುರ Cb.). — ಸಣ್ಣ ಗೋರಣ್ಟೆ. a kind of gōraṇṭe (ಸಹೆ, ಕುಮಾರಿ, ತರಣಿ Si. 139). — ಸಣ್ಣ ಜಂಘೆ. a small or thin shank or leg (J. 28, 46). — ಸಣ್ಣ ಜಾಲಿ. = ಕಿಱುಜಾಲಿ. (St. & Pl.). — ಸಣ್ಣ ತಲೆ. a small head. ಸಣ್ಣ ತಲೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮುಣ್ಡಾಸು (Prv.). — ಸಣ್ಣ ತುಱಿಚಿ. a plant that stings like a nettle, Tragia cannabina L. f. (St. & Pl.). — ಸಣ್ಣದು. -ಅದು. that is small, etc., a small, etc. thing, etc. (C.). ಬೀಜ ಸಣ್ಣದಾದರೆ ಮರ ಸಣ್ಣದೋ? (Prv.). ಬಹಳ ಸಣ್ಣದು (ಅಲ್ಪಿಷ್ಠG.). — ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ. small and big. ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳು (B. 4, 142). — ಸಣ್ಣ ಧ್ವನಿ. a low, whispering voice (G. 146). — ಸಣ್ಣ ನಡು. a slender, delicate waist (J. 16, 3; 18, 34). — ಸಣ್ಣ ನೆಗ್ಗಿಲು. a small kind of neggilu (My.). — ಸಣ್ಣ ನೆಲ್ಲಿ. = ಕಿಱುನೆಲ್ಲಿ. (G.). — ಸಣ್ಣ ನೆಲ್ಲು. the paddy of ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ (My.). — ಸಣ್ಣ ಪಡವಲಬಳ್ಳಿ. = ಕಹಿಪಡವಲ. (St. & Pl.). — ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟೆಗಡಲೆ. (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Si. 304). — ಸಣ್ಣ ಬತ್ತ. (ಅಣು Si. 305). — ಸಣ್ಣ ಬರಸ. the plant Euphorbia thymifolia Willd. (Z.). — ಸಣ್ಣ ಬುರ್ಲಿ. the partridge called Perdix hepburnii var. Pallida odypore (Bd.). — ಸಣ್ಣ ಮಲ್ಲಿಗೆ. (ಕುನ್ದ My.). — ಸಣ್ಣ ಮಾಗು. -ಆಗು. to become small, etc. ಸಣ್ಣಮಾಗಿ ತುಱು (ಕಿಮುಟ್ಟುಱು Śmd. I). ಸಣ್ಣಮಾಡುದು (ಸನ್ನ, ಶಾತ Hlā.). ನಯಮಾಗಿ ಸಣ್ಣಮಾಗಿ ಇದ್ದ ಧ್ವನಿ (ಕಾಕಲಿ Nr.). — ಸಣ್ಣ ಮಾತು. a petty, insignificant word (My.). 2, a low, mean word (My.). ಸಣ್ಣ ಮಾತಾಡೋಣ (ಕೀಱುನುಡಿ Cb.). — ಸಣ್ಣ ಮೊನೆ. a fine point (My.). — ಸಣ್ಣ ಮೋಱೆ. a dejected, low-spirited countenance (B. 3, 84). — ಸಣ್ಣಲಬು. -ಅಲಬು. the herb Alysicarpus bupleurifolius D. C. (Z.). — ಸಣ್ಣವ. -ಅವ. a small, etc., young male; a boy (C.). ಸಣ್ಣವರು (ಪಲ್ಲವ, ಬಾಲಕರು Nn. 130; it is also the plural of ಸಣ್ಣವಳು). ಸಣ್ಣವರೂ ದೊಡ್ಡವರೂ ಇಱುವೆಗಳ ಹಾಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರಬೇಕು (B. 3, 70). ಸಣ್ಣವರೂ ದೊಡ್ಡವರೂ ಕೂಡಿ (5, 211). ಸಣ್ಣವನಾದರೂ ಚಿಪ್ಪಿಗೆ ಸೇರಿಯಱನೆ ಕದಿಯದೆ ಬಿಡ. — ಸಣ್ಣವನಿನ್ದ ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸವು ಆಗದು (Prvs.). — ಸಣ್ಣ ವಡಂಜಿ. a small kind of vaḍañji (Bp. 11, 26). — ಸಣ್ಣವಳು. -ಅವಳು. a small, etc., young female; a girl (C.). ಸವತಿ ಸಣ್ಣವಳು, ದಾಯಾದಿ ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲ (Prv.). — ಸಣ್ಣವಳೆ. -ಬಳೆ. a small ring for the wrist (Cpr. 8, 52). — ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ. rep. ಹಕ್ಕಿ ಇಲಿ ಇಣಚಿ ಮೊಲ ಮುನ್ತಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳು (B. 3, 31). ಹೂವಿನ ನಡುವೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತನ್ತುಗಳು ಇರುವವು (3, 37). ಮೊದಲು ಜನರು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (3, 38). ಅವನಿಗೆ ಆಱು ಮನ್ದಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳು (4, 74). ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳೂ ಉಸುಬಿನ ದಿನ್ನೆಗಳೂ ಅವೆ! (4, 204). — ಸಣ್ಣ ಹನಿ. a small drop (My.). ಆನೆಯ ಕರದಿಂ ಕೆದರ್ವ ಸಣ್ಣ ಹನಿ (ವಮಥು Mr. 156). — ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿ. a little girl (ಬಾಲೆ, etc. Dhw.). — ಸಣ್ಣ ಹುಡಿ. fine particles, dust, powder (ಚೂರ್ಣ, ಪಾಂಸು, ರೇಣು, ಧೂಳಿ, etc. Mr. 284). — ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗ. a little boy (My.). — ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿ. = ಸಣ್ಣ ಹುಡಗಿ. (My.). — ಸಣ್ಣ ಹುಲ್ಲು. small, fine grass (Si. 163). — ಸಣ್ಣ ಹುಳಕ. a kind of sand-piper (Pr.; *cf.* ದೊಡ್ಡ-). — ಸಣ್ಣಾಗು. -ಆಗು. = ಸಣ್ಣಮಾಗು. to become small, fine (B. 4, 105. 118. 157; G. 300) or low (in spirits), dispirited, weak (4, 139). [@ This seems to be a word of Dravidian origin].

ಸಣ್ಣಗೆ saṇṇa-age4. small, etc. (My.). ಸಾರಂಗದ ಕಾಲುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿ ಬಹಳ ಸಣ್ಣಗೆ ಅವೆ (B. 3, 18). ಒಣ್ಟೆಯ ಗೋಣು ಸಣ್ಣಗೆ ಉದ್ದವಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಿನನ್ತೆ ಡೊಂಕ ಇರುವದು; ... ಕಾಲು ಸಣ್ಣಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (3, 64). ಸಣ್ಣಗೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ದುರ್ಬಲನಾದವನು (ಗ್ಲಾನ, ಗ್ಲಾಸ್ನು, Si. 402). ಸಣ್ಣಗಿರುವ ನರಗಳು (ಸ್ನಾಯು, etc. 205). ಕಾರುಕೃತ್ಯಗಳಿನ್ದ ಸಣ್ಣಗೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಮಾನು (381).

ಸಣ್ಣನೆ saṇṇa-ane1. = ಸಣ್ಣಗೆ. (My.). ಸಣ್ಣನಾದುದು (ಬಡವಟ್ಟುದು Ct. I, 15). ಸಣ್ಣನೆಗಿಡ್ದಾಳು (ಪೃಶ್ನಿ, ಅಲ್ಪತನು Si. 198).

ಸಣ್ಣನ್ನ saṇṇa-anna1. small, etc. ಒನ್ದು ಸಣ್ಣನ್ನ ಎಱೆ (B. 4, 175). ಸಣ್ಣನ್ನ ಬಿಳೇ ಮಳಲು (4, 225).

ಸಣ್ಣಿ saṇṇi. a garment of fibres or silk, that is considered always ceremoniously clean and not requiring washing (Tu.). ಎಣ್ಣೆ ಮಾಱುವವನಿಗೆ ಸಣ್ಣಿ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಸಣ್ಣಿಗೆ saṇṇige. that in which anything is made fine or powdered, a mortar. ಶಶಿಕಾನ್ತದ ಸಣ್ಣಿಗೆ (Cpr. 1, 123). ಪೊಸ ಸಣ್ಣಿಗೆಯೊಳ್ ಇಡಿದ (ground) ಪುಲಿನದಿನ್ದೆ (J. 15, 9).

ಸಣ್ಣಿತು saṇṇa-itu. = (ಸಣ್ಣದು), ಸಣ್ಣಿತ್ತು. that is small, fine, etc. (ಅತಿಚೂರ್ಣ Ct. I, 79).

ಸಣ್ಣಿತ್ತು saṇṇa-ittu1. = ಸಣ್ಣಿತು. ಸಣ್ಣಿತ್ತುಂ ಕೊರಿತ್ತುಮಪ್ಪ ಅಹ ಧಾನ್ಯದ ತುದಿ (ಶೂಕ Nr.).

ಸಣ್ಣಿಸು saṇṇisu. to powder: to harass greatly (Grj. 2, 106 va.). [ಬಲಮೆಲ್ಲಮನರೆದು ಸಣ್ಣಿಸಿದನ್ತೆ ಮಾಡಿ Pb. 10, 117 va.; Ap. 11, 47].

ಸಣ್ಣುಕ saṇṇa-uka. (Śmd. 239). a man who makes small or fine (?).

ಸತ್ sat. ಸನ್. = ಸತು, ಸದು. *being, existing.* 2, real, essential, true. 3, *virtuous, good; right, proper* (ಹಿತ, ಪ್ರಯೋಜನ Nn. 84); excellent, best; handsome, beautiful. 4, venerable, respectable. 5, wise, learned. 6, *a good, intelligent or wise person.* 7, that which is, a substance, a thing (ವಸ್ತುಪ್ರತತಿ, ವಸ್ತುಸಮೂಹ 84). 8, (the various worldly objects as being exceedingly numerous): innumerable (ಅಸಂಖ್ಯಾತ 84). 9, that which really is, entity or existence; the really existent, the universal soul. 10, that which is good or real or true; reality, truth (ಶಬ್ದಾರ್ಥ 84). 11, worship (ಉಪಾಸ್ತಿ, ಪೂಜೆ 84). 12, gold (ಜಮ್ಬೂನದ, ಸುವರ್ಣ 84). 13, water. 14, (= ಸದ್?) that is to be left or abandoned (ಹೇಯ, ಬಿಡುವಲ್ಲಿ 84). see Śmd. 113.

ಸತ sata. constant, eternal (ಶಾಶ್ವತ Kk. 57).

ಸತತ satata. constant, incessant, perpetual, eternal, continual (Kāvy. II, 2, B, 44). ಸತತಂ, incessantly, *always.*

ಸತತಗತಿ satata-gati. continually moving; the wind.

ಸತತಗತಿತನುಜ satatagati-tanuja. Hanumat (Abh. P. 11, 60).

ಸತವು satavu. = ಸತುವು. Tbh. of ಸತ್ವ 1. strength, power; firmness, hardness (My.). 2, = ಸನ್ದ್ಯಾವರ್ತ (W.). — ಸತವಿನ ಹೂವು. (ಪುಷ್ಪಕೇತು G.).

ಸತಿ sati. 1. (fr. ಸತ್). *a virtuous or faithful wife*, a suttee. 2, a wife (ಗನ್ಧರ್ವ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 135; ಹೆಣ್ಡತಿ G.). ಸತಿಯು ಸೂತಕ (ಋತು 133). ಹುರುಡಿಪ ಸತಿ (Śm. 73). ಪತಿ ಇದ್ದವಳೇ ಸತಿ, ಎತಿ ಇದ್ದದ್ದೇ ಕ್ಷೇತ್ರ. — ಪತಿಯಿಲ್ಲದ ಸತಿ, ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ದಾತಾರ (Prvs.). — ಸತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್. to take a wife (Bp. 51, 9). — ಸತೀ ಹೋಗು. to become a suttee, to burn oneself with the husband's corpse (B. 5, 50).

ಸತಿ sati. 2. in the being or taking place (locative of ಸತ್). 2, = ಸತೀ (*i. e.* ಸತಿ 1, feminine of ಸತ್), being, true, etc. 3, giving, a gift. 4, end, destruction. 5, = ಸತಿಸಪ್ತಮಿ. — ಸತಿ ಸಪ್ತಮಿ. the locative (used) when (some-thing else) is taking place, a locative-infinitive to be followed by a verb with another agent (Śmd. 162 Cm.; 293 Cm. and vṛitti; 294; 295 vṛitti; 296; 408). — ಸತ್ಯರ್ಥ. -ಅರ್ಥ. the concern or meaning of the ಸತಿಸಪ್ತಮಿ (Śmd. 162. 163. 293).

ಸತೀನ satīna. = ಸತೀಲ.

ಸತೀನಕ satīnaka. = ಸತೀಲಕ.

ಸತೀರ್ಥ sa-tīrtha. = ಸತೀರ್ಥ್ಯ.

ಸತೀರ್ಥ್ಯ sa-tīrthya. *a pupil of the same guru*, a fellow religious student.

ಸತೀಲ satīla. = ಸತೀಲಕ.

ಸತೀಲಕ satīlaka. *pease, pulse of a particular kind* (= ಕಲಾಯ).

ಸತು satu. Tbh. of ಸತ್. being, etc.

ಸತುಪಾತ್ರ satu-pātra. Tbh. of ಸತ್ಪಾತ್ರ. a worthy person, etc. (Bp. 18, 59; My.).

ಸತುವು satuvu. = ಸತವು. Tbh. of ಸತ್ವ 1. strength, etc. 2, = ಸತ್ತು, pewter, zinc (My.; B. 4, 141).

ಸತೃಣ sa-tṛiṇa. having grass of straw: worthless (Śmd. 72).

ಸತೃಷ್ಣ sa-tṛiṣṇa. *thirsty.*

ಸತ್ಕಥೆ sat-kathe. an excellent story, especially one that contains no obscenities (My.).

ಸತ್ಕರಣೆ sat-karaṇe. treating with respect, hospitality, etc. (ಅರ್ಘ Mr. 482).

ಸತ್ಕರಿಸು sat-karisu. to treat well or kindly, to treat with respect, to show kindness or respect, to receive hospitably, to welcome; to honour; to worship. see J. 2, 27; 5, 66; 7, 67; 9, 6; 10, 17; 19, 44.

ಸತ್ಕರ್ಮ sat-karma. a good or virtuous act, a pious deed (My.; B. 5, 280).

ಸತ್ಕರ್ಮಿ sat-karmi. a person of virtuous acts, a virtuous person (Jñs. 22, 53).

ಸತ್ಕವಿ sat-kavi. an excellent poet (Ch. v. 16; Kāvy. V, 1; Nn. 168; Śm. 118).

ಸತ್ಕವೀನ್ದ್ರ satkavi-indra. = ಸತ್ಕವೀಶ್ವರ. (Rśv. 8, 5 va.).

ಸತ್ಕವೀಶ್ವರ satkavi-īśvara. a most excellent poet (Śmd. 239 Cm.).

ಸತ್ಕಳೆ sat-kaḷe. a prime science or fine art. see Nn. s. ಸ್ಯಾತ್.

ಸತ್ಕಾರ sat-kāra. kind treatment, hospitable treatment or reception, hospitality; reverence, respect; care, attention (ಅರ್ಘ್ಯ Nn. 102; Bp. 5, 17).

ಸತ್ಕಾರ್ಯ sat-kārya. = ಸತ್ಕರ್ಮ. a good act. (My.).

ಸತ್ಕೀರ್ತಿ sat-kīrti. good, great fame (Bp. 36, 47).

ಸತ್ಕುಮಾರ sat-kumāra. = ಸನತ್ಕುಮಾರ. N.; a good son.

ಸತ್ಕುಲ sat-kula. a good family, a noble family (ಅನೂಕ, ಒಳ್ಳಿಹ ಕುಲ Nn. 129; Bp. 36, 3).

ಸತ್ಕುಲಜ satkula-ja. sprung from a noble family; a man born in a noble family ಒಳ್ಳಿಹ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು Nn. 160; ಜಾತ್ಯ Mr. 482; Bp. 57, 39. 55).

ಸತ್ಕುಲಜನ satkula-jana. = ಸತ್ಕುಲಜ. see s. ಸತ್ಕುಲೀನ.

ಸತ್ಕುಲೀನ sat-kulīna. belonging to a good family, born of a noble family; a well-born man (ಕೌಲೀನ, ಶುದ್ಧಾನ್ವಯ Nn. 76, o. r. ಸತ್ಕುಲಜನ).

ಸತ್ಕೃತ sat-kṛita. done well, acted rightly or properly. 2, treated with respect or hospitality (J. 32, 55). 3, *respected, revered, honoured;* worshipped, adored, welcomed, saluted. 4, virtue; respect; hospitality.

ಸತ್ಕೃತಿ sat-kṛiti. a good or excellent literary composition (Kāvy. V, 32; Mr. 7). 2, acting properly; a virtuous act; virtue, morality; treating with respect, hospitality (Rām. 1, 5, 25).

ಸತ್ಕೃತ್ಯ sat-kṛitya. a good, virtuous act (My.).

ಸತ್ಕ್ರಿಯೆ sat-kriye. a good or virtuous action, virtue, charity (Bp. 22, 19; 32, 4; 57, 31; Śm. 1; My.). 2, respectful treatment; hospitable treatment (Bp. 60, 62); salutation, welcome. 3, excellent, charming action (Kāvy. IV, 2, 14). 4, any purificatory ceremony. 5, funeral or obsequial ceremonies.

ಸತ್ತ satta. Tbh. of ಸಪ್ತ. seven (in cards, My.).

ಸತ್ತಪೋವೃತ್ತಿ sat-tapas-vṛitti. practice of excellent austerities (Cpr. 4, 18).

ಸತ್ತಮ sat-tama. most or very good or right; most virtuous; *excellent, best*; very venerable.

ಸತ್ತವಿ sattavi. = ಸತ್ತವೆ. (Śmd. 349).

ಸತ್ತವೆ sattave. Tbh. of ಸಪ್ತಮಿ. the seventh lunar day of the fortnight. (Śmd. 365, Śm. 19).

ಸತ್ತಾ sattā. = ಸತ್ತೆ, ಸಧಿ. being, existence; authority, right over; right of rule, sway, disposal, application or use; power, might (Mhr.; ಅಸ್ಪದ Cb.).

ಸತ್ತಾರ್ಥ sattā-artha. the meaning of existence or being. see ಉಳ್ 1.

***ಸತ್ತಿ satti.** = ಸತ್ತಿಗೆ. an umbrella. ಅವನೆ ಸಂಗಡಂಗೊಣ್ಡರ್ ಸತ್ತಿ ಸಂಗಡಂಗಳುಂ Ap. 18, 15 va.

ಸತ್ತಿಗೆ sattige. Tbh. of ಛತ್ರಿಕೆ. an umbrella. (Śmd. 340, 345; Ct. II, 60; ಛತ್ರ, ಆತಪತ್ರ Nr., Mr., 265; ತಳಿರ್ಪಟ Bhn. 32; ತಟಿಶ Śm. 42. 114; Cpr. 1, 87. 93; 7, 80; Bp. 56, 13; 58, 53; C. Bp. 47, 47; J. 4, 19). ಬಿಳಿಯ ಸತ್ತಿಗೆ (ಸಿತಾತಪತ್ರ Nn. 18). [ಎತ್ತಿ ಸಿದೊನ್ದು ಸತ್ತಿಗೆ ಕರಂ ಮೊಯ್ವೆತ್ತು Pb. 9, 104]. ಸತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಧ ಬೋಯಿಗೆ, ಅತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಧ ಬಾವಗೆ. — ನೆತ್ತಿಯ ವಾಸನಿಸಿದರೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆಯೇ. — ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಸತ್ತು sattu. P. p. of ಸಾಯ್, ಸಾಯು.

ಸತ್ತು sattu. = ಸತುವು No. 2. pewter (My.; Te.; Si. 332).

ಸತ್ತುಗ sattuga. Tbh. of ಸತ್ವಕ. (Śmd. 351. 360; perhaps Sk. ಸಕ್ತುಕ = ಸಕ್ತು is meant). flour of parched barley (ಧಾನ್ಯಾದಿಪಿಷ್ಟಮಂ ಮಿದಿದು ಪುರಿಯಲ್ಕೆ Mr. 219; Mhr. ಸತೂ; *cf.* ಸದ್ದುಕ); ಮೊಸರಲಿ ಕಲಿಸಿದ ಸತ್ತುಗ (ಕರವ್ಪು, ದಧಿಕಸ್ತು Hlā.).

ಸತ್ತುವ sattuva. Tbh. of ಸತ್ತ್ವ. essence, etc. (ಸತ್ವ 1). (My.; Te.).

ಸತ್ತೆ satte. (= ಸದೆ 3). rubbish, dirt, stuff, trash (My.; Te. చెత్త, T. சேத்தை); a covert name for a serpent (My.). — ಸತ್ತೆಹುಲ್ಲು. worthless grass (My.).

ಸತ್ತೆ satte. = ಸತ್ತಾ. existence, entity, being, reality (see ಉಳ್ 1); goodness, excellence; essence, sap (My.; Si. 158).

ಸತ್ತ್ರ sad-tra. the true Sk. form of ಸತ್ರ, q. v. a choultry, etc.

ಸತ್ತ್ವ sat-tva. the true Sk. form of ಸತ್ವ 1, q. v. essence.

ಸತ್ಥಣಿ satthaṇi. one of the terms with ಥ್ (Śmd. 23, o. rs. ಸುತ್ಥಣೆಯು, ಸುಥಣೆ).

ಸತ್ಪಥ sat-patha. *a good road;* good course of life, correct or virtuous conduct.

ಸತ್ಪದ sat-pada. a proper verse or verse-foot (A.).

ಸತ್ಪಾತ್ರ sat-pātra. = ಸತುಪಾತ್ರ. a proper object of presents or honours, a worthy or virtuous person (ತೀರ್ಥ Nn. 48; J. 10, 27). ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಪ್ರಕಾರ ತಾನಾಗಿ ಕೊಡುವಿಕೆ (ತ್ಯಾಗ, etc. Si. 243). ಕೊಡ ಬೇಕುತ್ತಮನಾದವಂಗೆ ಮಗಳಂ, ಸತ್ಪಾತ್ರಕಂ ದಾನಮನ್ನಿಡ ಬೇಕು (Śś. 25).

ಸತ್ಪುಣ್ಯ sat-puṇya. true virtue, real merit (Bp. 60, 7).

ಸತ್ಪುತ್ರ sat-putra. a good, virtuous son (B. 4, 78; My.).

ಸತ್ಪುರುಷ sat-puruṣa. a good or virtuous man, a worthy man, a respectable man (ಸಾಧು, ಸಜ್ಜನ, ಆರ್ಯ Hlā.; ಸಜ್ಜನ, etc. Mr. 241; ಫಲೀನ, ಉತ್ತಮಪುರುಷ Nn. 45; ಸನ್ಮತ್, ಮದನ 115; Bp. 40, 15; 45, 19; J. 2, 56; B. 4, 185). ಕಪ್ಪೆಗಳು ಮೀನುಗಳು ಇಪ್ಪದದು ತೀರ್ಥ ವೇ? ತುಪ್ಪವಮ್ ಓಗರಕೆ ಸಲುವದು; ಸತ್ಪುರುಷನಿಪ್ಪದೇ ತೀರ್ಥ! (Sp.).

ಸತ್ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ sat-prati-pakṣa. a counterbalanced reason or one along with which there exists another equally good on the opposite side; contrariety of argument, existence of opposite premises proving the existence or non-existence of a thing. (R.).

ಸತ್ಫಲ sat-phala. = ಸಪ್ಫಳ. having good fruit; good fruit (ಪ್ರಸೂನ, ಒಳ್ಳಿಹ ಫಲ Nn. 25, o. r. ಒಳ್ಳಿತ್ತಹ ಫಲ); Bp, 36, 45).

ಸತ್ಯ satya. *true,* real, genuine, sincere, honest, truthful, faithful, virtuous, good. 2, fulfilled, realized, 3, *truth* (ನೈಜ, ನನ್ನಿ Kk. 48; ನಿಕ್ಕುವ, ನನ್ನಿ, ನಿಸದ 64; ನನ್ನಿ Ct. I, 70. 100); sincerity, reality, goodness, the quality of goodness or purity. 4, demonstrated truth or conclusion, dogma; a fixed rule or order (ನಿಬದ್ಧ, ಕಟ್ಟಳೆ Mr. 358). 5, a solemn asseveration, promise, *oath* (ಪ್ರಮಾಣ, ತಪ್ಪದೆನ್ನುಪ್ಪುದು Nn. 139). 6, the uppermost of the seven lōkas or worlds, the abode of Brahmā. 7, the first of the four yugas or ages, the best or golden age. ಸತ್ಯಸದ್ಗುಣ ತೀರ್ಥವುಮ್, ಉತ್ತಮರ ನಡೆ ತೀರ್ಥ, ಸತ್ಯರ ಸಂಗಮ್ ಅದು ತೀರ್ಥ, ಹರಿವ ನೀರ್ ಎತ್ತಣದು ತೀರ್ಥ? (Sp.). ಸತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಎತ್ತಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. — ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಬತ್ತಲೆ (Prvs.). — ಸತ್ಯಮಾತು. a true, good word (B. 5, 127). ಸತ್ಯಮಾತಾಡು, to speak the truth (B. 3, 96).

ಸತ್ಯಕ satyaka. = ಸತ್ಯ. true, real, etc. 2, N. (J. 11, 50).

ಸತ್ಯಂಕಾರ satya-ṅ-kāra. = ಸಂಚಕರ, ಸಂಚಕಾರ, ಸಂಚಗಾರ. making good or true, *ratification of a contract or bargain.* 2, something given in advance as an earnest or security for the performance of a contract, earnest-money, pledge.

ಸತ್ಯತನ satyatana. = ಸತ್ಯತೆ. (G. 99. 511; B. 5, 8. 157. 232).

ಸತ್ಯತೆ satyate. trueness, truth, sincerity, veracity (My.). ಸುಜನಂ ಸತ್ಯತೆಯುಳ್ಳವಂ (Śś.).

ಸತ್ಯತ್ವ satyatva. = ಸತ್ಯತೆ. (Sk.; My.).

ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞ satya-pratijña. true or faithful to a promise or engagement (My.).

ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆ satya-pratijñe. a sincere promise or vow (My.).

ಸತ್ಯಪ್ರಮಾಣ satya-pramāṇa. a sincere oath (My.).

ಸತ್ಯಭಾಮೆ satya-bhāme. N. of one of the eight wives of Kriṣṇa (J. 6, 47. 48. 52).

ಸತ್ಯಮುನಿ satya-muni. a true muni (ಅಜ Mr. 524).

ಸತ್ಯಯುಗ satya-yuga. = ಸತ್ಯ No. 7. see ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯೆ.

ಸತ್ಯರೂಪ satya-rūpa. a true form; a form of truth or goodness; he whose whole form of being is truth (J. 13, 28).

ಸತ್ಯಲೋಕ satya-lōka. = ಸತ್ಯ No. 6. see Mr. s. ಲೋಕ.

ಸತ್ಯವಚ satya-vaca. Tbh. of ಸತ್ಯವಚಸ್. (G.).

ಸತ್ಯವಚನ satya-vacana. truth-speaking, veracity, speaking the truth; a true word, a sincere promise (B. 5, 47; My.).

ಸತ್ಯವಚನಿ satya-vacani. a person who speaks truth (B. 5, 38).

ಸತ್ಯವಚಸ್ satya-vacas. truth-speaking, veracious; *a ṛiṣi;* truth, veracity.

ಸತ್ಯವತ್ satya-vat. possessing or practising truth, veracious, true.

ಸತ್ಯವತಿ satya-vati. N. of the wife of Parāśara and mother of Vyāsa (Mr. 257; see s. ಗಂಗೆ).

ಸತ್ಯವತಿಜ satyavati-ja. Vyāsa (Mr. 257).

ಸತ್ಯವತೀಸುತ satyavatī-suta. Vyāsa (Sk.; G.).

ಸತ್ಯವನ್ತ satya-vanta. Tbh. of ಸತ್ಯವತ್. a man who practises truth, a faithful, honest, sincere man (ಸತ್ಯಸನ್ಧ G.). feminine ಸತ್ಯವನ್ತೆ (My.).

ಸತ್ಯವಾಕ್ satya-vāk. ಸತ್ಯವಾಚ್. truth-speaking, veracious, sincere (My.). 2, a ṛiṣi.

ಸತ್ಯವಾದಿ satya-vādi. speaking truth, veracious; a person who speaks the truth (J. 25, 15; G. 357). see s. ನೈಶಮ್ಪಾಯನ.

ಸತ್ಯಶಾಪ satya-śāpa. an efficacious curse (Bp. 61, 40).

ಸತ್ಯಶಾಲಿ satya-śāli. endowed with truth; a faithful, honest person (My.).

ಸತ್ಯಶೀಲ satya-śīla. disposed to speak the truth, veracious. 2, N. (J. 26, 33).

ಸತ್ಯಸಂಗರ satya-saṅgara. true to an agreement or promise, veracious, faithful (ಸತ್ಯವನ್ತ G.).

ಸತ್ಯಸನ್ಧ satya-sandha. true to an agreement or compact, faithful to an engagement; faithful, veracious; a faithful, etc. man (Abhā. 1, 43; J. 9, 90).

ಸತ್ಯಾಕೃತಿ satyā-kṛiti. *ratification of a bargain.*

ಸತ್ಯಾಚರಣೆ satya-ācaraṇe. observance of truth (J. 11, 30).

ಸತ್ಯಾನೃತ satya-anṛita. true and false, containing truth and falsehood. 2, practice of truth and falsehood, *commerce, trade, traffic.*

ಸತ್ಯಾಪನ satya-āpana. *ratification of a bargain.*

ಸತ್ಯೇನ್ದ್ರಚೋಳ satya-indra-cōḷa. N. of a king of Cōḷa (Rśv. 3, 144; 13, 99).

ಸತ್ಯೇಶ satya-īśa. N. — ಸತ್ಯೇಶಚಾಮಯ. N. (Bp. 36, 58). — ಸತ್ಯೇಶಚಾಮಯ್ಯ. N. (Bp. 47, 35).

ಸತ್ರ satra. = ಸತ್ತ್ರ, ಛತ್ರ 1, ಛತ್ರ 2. a session; a long sacrificial session or sacrifice; *a sacrifice.* 2, an oblation, offering, gift; giving alms or charity, liberality; wealth. 3, a residence, house. 4, a place of refuge, a choultry or halting place for

travellers or strangers (ತಳಿ Śmd. Dh.; Kk. 85; Cpr. 5, 46). 5, *covering, concealing.* 6, *a wood, a forest.* 7, the distribution of food to Brāhmaṇas and mendicants; the building erected or the spot appointed for this distribution (Mhr.). ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬಾರದೇ? (Prv.). see ಅನ್ನ-.

ಸತ್ರಂ sa-tram. *with, together with* (ಕೂಟ Mr. 535).

ಸತ್ರಶಾಲೆ satra-śāle. a building where food and alms are given away to Brāhmaṇas and mendicants, *an alms-house.*

ಸತ್ರಾ sa-trā. = ಸತ್ರೆ. *with, together with.* 2, always, ever.

ಸತ್ರಾಜಿತ್ satrā-jit. N. of the father of Satyabhāmā, father-in-law of Kṛiṣṇa.

ಸತ್ರಾಜಿತ satrājita. Tbh. of ಸತ್ರಾಜಿತ್. (Bhāgavata to, 67 sum.).

ಸತ್ರಾಣ sa-trāṇa. having power or force; power, force, vehement effort (Bhn. 53; Bh. 2, 2, 96.).

ಸತ್ರಾಣಿ sa-trāṇi. a powerful, strong person (ಭೀಮ, ಸತ್ವವನ್ತ Nn. 5).

ಸತ್ರಾರ್ಥ satra-artha. the meaning of a choultry. ತಳಿ ಸತ್ರಾರ್ಥದೊಳ್ ಕುಳಂ (Śmd. I).

ಸತ್ರಿ satri. *a liberal householder* (ಗೃಹಪತಿ) *who constantly performs sacrifices and distributes gifts or alms.*

ಸತ್ರೆ sa-tre. = ಸತ್ರಾ, q. v.

ಸತ್ವ satva. 1. = ಸತ್ತು, ಸತುವು, ಸತುವು, ಸತ್ತುವ. *being, existence,* entity, essence, true essence (ಅಜಿತದ ಉಳ್ಕೆ Mr. 502, o. rs. ಅಜತ ಮಳೆ, ಅಜಿತಮಳ್ಕೆ), life, the principle of being. 2, *breath;* spirit, *mind,* sense, consciousness. 3, *a substance, a thing;* wealth. 4, an elementary substance, as earth, air, fire, etc. 5, nature, natural property, characteristic, disposition (ಸುಜನಪ್ರಕೃತಿ 502; ತ್ರಿಗುಣ, ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮಂಗಳ್ Nn. 14). 6, *any living or sentient being, an animal, a beast,* an evil being, demon, spirit, ghost, goblin, monster (ಭೂತ 502; ಜೀವಜಯ, ಜೀವರಾಶಿ 14). 7, goodness, virtue, excellence. 8, truth, certainty, reality. 9, *strength, energy, vigour, power* (ಶಕ್ತಿ 502; ಬಲ, ಶಕ್ತಿ 14; ಅಳ Bhn. 29; ಸಹಸ Bhn. 15). 10, *the quality of purity or goodness* (the other two being rajas and tamas). 11, an embryo. 12, a horse (ವಾಜಿ, ಕುದುರೆ 14). 13, Pārvatī (ಅದ್ರಿಜಾತೆ, ಪಾರ್ವತಿ 14). 14, a mountain (ಪರ್ವತ 14). 15, water (ಅಮ್ಭಸ, ಉದಕ 14). 16, a cloud (ಘನ, ಮೇಘ 14). 17, alchemy (ಧಾತುವಾದ, ರಸವಾದ 14). 18, a substantive, a noun, see ಊಜು 1. — ಸತ್ವವುಳ್ಳವನು. an able, sensible, clever man (ದಕ್ಷ, ಬಲ್ಲಿದನು Nn. 121).

ಸತ್ವ satva. 2. the letter ಸ್ (Śmd. 82 Cm.; 334. 339. 346. 347).

ಸತ್ವಕ satvaka. flour of parched barley? see ಸತ್ತುಗ.

ಸತ್ವಗ satva-ga. going vigorously (?); standing in connection with vigour (?). see ಅಕ್ಕುಡ.

ಸತ್ವಗುಣ satva-guṇa. the faculties or organs of sense (ಅಖಿಲೇನ್ದ್ರಿಯ Nn. 67). 2, the quality of purity or goodness (ತ್ರಿಗುಣಭೇದ, ಗುಣತ್ರಯಭೇದ 67). 3, generosity, liberality (ತ್ಯಾಗ 67). 4, power, valour (ಪರಾಕ್ರಮ 67). 5, the colour of twilight, etc. (ಅಸ್ತರಾಗ, ಸನ್ಧ್ಯಾರಾಗ 67).

ಸತ್ವರ sa-tvara. having haste or speed, *expeditious, quick, speedy.* ಸತ್ವರಂ, quickly, swiftly, hastily, suddenly.

ಸತ್ವರಗ್ರಹಣ satvara-grahaṇa. quick or sudden seizure. see ತುಡುಕು 1.

ಸತ್ವವನ್ತ satva-vanta. a powerful man (ಭೀಮ, ಸತ್ರಾಣಿ Nn. 5).

ಸತ್ವಸಾಮಾನ್ಯತೆ satva-sāmānyate. the state of strength being low or feeble. see ಬಸವಳಿ.

ಸತ್ವಹೀನ satva-hīna. impotent, weak; a weak man (My.).

ಸತ್ವಾತಿಶಯ satva-atiśaya. eminence of, or superiority in, strength (J. 7, 33).

ಸತ್ವಾಧಿಕ satva-adhika. possessing superior strength (see Mr. s. ಪೊಗಟೆ); a very powerful man (J. 13, 46).

ಸತ್ವೆ satve. a pregnant woman (ವರಧುಯೆ, ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Mr. 307; *cf.* ಆಪನ್ನಸತ್ವೆ).

ಸತ್ಸಂಗ sat-saṅga. association with the good; good company (J. 18, 39). ಮಗನೆ, ನೀಂ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪುದು! (Śś.).

ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯ sat-sampradāya. good custom or usage (My.).

ಸತ್ಸಹವಾಸ sat-sahavāsa. living together with the good, keeping good company, good company (My.).

ಸಥಿ sathi. Tbh. of Mhr. ಸತಾ. ಸತ್, q. v. above. (B. 4, 138).

ಸದ್ sad. ಸತ್. one who sits or settles down, sitting, dwelling, residing, etc. see ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪ-, ದಿವಿ-, ನಿ-, ಸಂ-, ಸಭಾ-.

ಸದ sada. = ಸದ್. see ಅಪ-, ಸಭಾ-.

ಸದಕೀರ್ತನ sat-akīrtana. the neglect to mention what is essential (Kāvy. V, 26).

ಸದಕು sadaku. = ತದಕು 1. to beat (Rām. 6, 43, 8; *cf.* ಸದೆ 1).

ಸದಗುಪ್ಪೆ sadaguppe. (= ಸದಾಬು, etc.). Tbh. of ಶತಪುಷ್ಪೆ. a sort of fennel (ಶತಪುಷ್ಪೆ, ಸಿತಚ್ಛತ್ರೆ, ಅತಿಚ್ಛತ್ರೆ, etc. Nr.).

ಸದನ sadana. sitting; a seat. 2, *an abode, a dwelling, a house* (ಮನೆ Nn. 84). 3, sinking down, perishing, decaying; exhaustion.

ಸದನಾಂಗಣ sadana-aṅgaṇa. the court or yard of a house (Bp. 40, 3).

ಸದಭಿಮತ sat-abhimata. approved of by, or pleasant to, intelligent or learned persons (Kāvy. II, 1, 6).

ಸದಮಲ sat-amala. true and pure; truly pure (ನಿರ್ಮಲ Bhn. 64; Śmd. 64; Ch. v. 179. 226). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸದಮಲಭಕ್ತಿ sadamala-bhakti. truly pure devotedness (My.).

ಸದಮಲಾತ್ಮ sadamala-ātma. a truly pure person (Bp. 36, 47).

ಸದಮಲಾತ್ಮಕ sadamala-ātmaka. one whose character is truly pure (Bp. 24, 42; 39, 65; 61, 71).

ಸದಯ sa-daya. merciful, compassionate, benevolent; mercy, etc. (Bp. 22 sum.; 37, 34).

ಸದರ್ sadar. = ಸದರ 1, ಸದರು. the highest court of the law (Mhr., H. ಸದರ). 2, hall of audience, a state-room, a seat for the administration of justice or the direction of public business (Mhr., H.). 3, chief, principal, head (Mhr., H.). 4, a heading (in papers of accounts, etc. Mhr., H.). — ಸದರ್ ಅದಾಲತ್. a zillah court (My.). — ಸದರ್ ಅಮೀನ್. the second class judge over a civil court subordinate to the zillah courts (My.; Mhr.). — ಸದರ್ ಬೇಸದರ್. a heading and that is not the heading, but comes under it (My.).

ಸದರ sadara. 1. = ಸದರ್. — ಸದರ ಅಮೀನ. = ಸದರ್ ಅಮೀನ್. (B. 5, 106). — ಸದರ ಅಮೀನಿ. relating to the ಸದರ ಅಮೀನ (B. 5, 87).

ಸದರ sadara. 2. familiarity, intimacy, friendliness, affability (Bh. 1, 8, 6; My.); acquaintance, knowledge (Bh. 8, 24, 51); facility, easiness, an easy affair [ಮನದದ್ಭುತವಹಂಕಾರವಳಿಯದನ್ನ

ಕ್ಕ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸದರವೆನ್ತೆಪ್ಪನು! Cv. 1172]; (Śśv. 4, 61; J. 16, 35; 25, 15; My.; *cf.* ಚತುರ?). (ಕಾರ್ಯ) ಹೇಳುವದು ಸದರ, ಮಾಡುವದು ಕಷ್ಟ (Prv.).

ಸದರ sa-dara. 3. fearful, afraid, timorous.

ಸದರಹು sadarahu. = ಸದರಿ. (My.; Mhr. ಸದರಹೂ, accordingly with the heading, text, matter duly set down, etc.).

ಸದರಿ sadari. afore-said, above-mentioned, that (My.; Br. ಸದ ರಹಿ, ಸದರ್ಹಿ).

ಸದರು sadaru. = ಸದರ್. a state-room; an assembly (vīramāhēśvaratantraṭikā); an assembly before which dancers, players and singers exhibit (My.; T. ಚದರ್, ಚದುರ್). ಸದರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒದಱುವದಕ್ಕೂ ತಿಳಿಯದೋ? (Prv.). *cf.* ಸದಸ್.

ಸದರ್ಥ sat-artha. true, proper meaning (Mr. 2); having a proper meaning; mannered tasteful (Kāvy. III, 1, A, 25).

ಸದಲಂಕಾರ sat-alaṅkāra. an excellent rhetorical expression or figure (Kāvy. III, 3, B, 54).

ಸದಸ್ sadas. = ಸದಸ್ಸು. *a seat, an abode, a dwelling.* 2, *an assembly*, a meeting.

ಸದಸತ್ sat-asat. being and not being, existent and non-existent, real and unreal, true and false; good and bad, virtuous and wicked (My.).

ಸದಸ್ಯ sadasya. any man present at or belonging to an assembly, an assessor, a spectator, a member of an assembly, a councillor. 2, any one present or assisting at a sacrifice; *a superintending priest* (ṛitvij) whose duties are to superintend the whole sacrifice and correct mistakes.

ಸದಸ್ಸು sadassu. Tbh. of ಸದಸ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಸದಳ sadaḷa. grain (Rām. 1, 16, 10).

ಸದಳಿಗ sadaḷiga. a grain-seller (C. Bp. 47, 46).

ಸದಾ sadā. *always, at all times, continually, perpetually, ever* (ಸಿರ ನ್ತರ, ಅನುಶ್ರುತ Nn. 137), everlastingly, eternally (ನಿತ್ಯ, ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಾದು 137).

ಸದಾಕಾಲ sadā-kāla. all times or seasons; at all times, ever (C.).

ಸದಾಗತಿ sadā-gati. ever-going: *air, wind, Vāyu.*

ಸದಾಚರಣ sat-ācaraṇa. = ಸದಾಚಾರ. (B. 5, 189; My.).

ಸದಾಚರಣಿ sat-ācaraṇi. = ಸದಾಚಾರಿ. (B. 5, 158; My.).

ಸದಾಚಾರ sat-ācāra. moral or virtuous conduct, correct deportment, good manners; approved usage, a good custom (Bp. 61, 13; J. 5, 55; Abhā. 1, 41; B. 5, 204. 281; My.).

ಸದಾಚಾರಿ sat-ācāri. a virtuous person, a person of correct deportment (B. 5, 204; My.).

ಸದಾತನ sadātana. continual, perpetual, *eternal.*

ಸದಾದಾನ sadā-dāna. always giving: *liberality, munificence.*

ಸದಾನನ್ದ sadā-ānanda. always happy (Bp. 2, 17; 8, 58); perpetual happiness (24, 40).

ಸದಾನವ sadā-nava. always new (J. 10, 5). 2, ಸ-ದಾನವ, containing demons (10, 5).

ಸದಾನೀರೆ sadā-nīre. always possessing water: *N. of a river, the Katōyā.*

ಸದಾಪ sadāpa. = (ಸದಗುಪ್ಪೆ), ಸದಾಬು, (ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಸೋಪು). a kind of fennel, Anethum panmori or sowa (ಶಾಲೇಯ, ಶೀತಶಿವ, etc., ಸಬ್ಬಸಿಕೆ Si. 147; Te.).

ಸದಾಪುಷ್ಪ sadā-puṣpa. ever-flowering; the plant Pterospermum suberifolium (ಮುಚುಕುನ್ದ Mr. 127); the cocoa-nut.

ಸದಾಬು sadābu. = ಸದಾಪ. a strong-smelling herb, the common rue, Ruta graveolens L. (Z.).

ಸದಾಭೋಗ sadā-bhōga. ever-enjoying. 2, perpetual enjoyment or pleasure (Kāvy, IV, 2, 60).

ಸದಾರ sa-dāra. 1. accompanied by a wife, together with a wife.

ಸದಾರ sadāra. 2. very strong or powerful, able (ಸಮರ್ಥ Bhn. 25).

ಸದಾರುಣ sadā-aruṇa. always red (J. 2, 8). 2, ಸ-ದಾರುಣ, always rough (2, 8).

ಸದಾಶಿವ sadā-śiva. always happy; an epithet of Śiva (ಸೂಚಕ, ತ್ರ್ಯಂನೇತ್ರ Nn. 122; Bp. 43, 78; 54, 49; 61, 53; J. 5, 35; see ದೇವಾಂಗ); N. (B. 4, 7).

ಸದಿ sadi. = ಸದೆ 1. to crush, etc. (G.).

ಸದು sadu. Tbh. of ಸತ್. being, etc.

ಸದುಗುಣ sadu-guṇa. Tbh. of ಸದ್ಗುಣ. good quality. (Rām. 6, 53, 20).

ಸದುಭಕ್ತ sadu-bhakta. Tbh. of ಸದ್ಭಕ್ತ. a devotee. (Bp. 1, 35; 47, 4).

ಸದುವಿನಯ sadu-vinaya. Tbh. of ಸದ್ವಿನಯ. true decorum. (Bp. 22, 19; 26, 64).

ಸದೃಕ್ಷ sa-drikṣa. *like, resembling, similar,* (Kāvy. III, 2, B, 58; Bp. 61, 83).

ಸದೃಶ್ sa-driś. ಸದೃಕ್. *like, resembling, similar,* same.

ಸದೃಶ sa-driśa. *like, resembling, similar,* same (ಪಾಂಗು Kk. 31; ಪಾಡು Bhn. 30); conformable, fit, proper, right, suitable; worthy. (Kāvy. III, 3, B, 144. 156).

ಸದೃಶತೆ sa-driśate. likeness, similarity, sameness (Kāvy. III, 3, B, 75).

ಸದೃಶತ್ವ sa-driśatva. = ಸದೃಶತೆ. (Cpr. 8, 2).

***ಸದೃಶಯೋಗಿತಾಲಂಕಾರ sadriśayōgita-alaṅkāra.** a figure of speech. Kr. 3, 2. 96.

ಸದೃಶವೃತ್ತಿ sadriśa-vritti. comparison; resemblance (ಸಾದೃಶ್ಯ, ಸಮಾನವರ್ತನೆ Śmd. 158. 159).

ಸದೃಶಾಕ್ಷರ sadriśa-akṣara. a similar letter, the same letter (Kāvy. III, 2, B, 33-47).

ಸದೃಶಾರ್ಥತೆ sadriśa-arthate. the state of having the meaning of ಸದೃಶ. see s. ತೇಂಗು 2.

ಸದೃಶ್ಯ sa-drisya. like, similar (ಸಮ, ಸಮಾನ Nn. 158). 2, appearance, look (ನೋಟ 158).

ಸದೆ sade. 1. = ತದೆ, ಸದಿ. to pound to some extent, to bruise, to squash, to crush (ಈಷಚ್ಚೂರ್ಣ Śmd. Dh.; M.; T. ಚದೈ; see ಚಪಟ; *cf.* ಚಚ್ಚು); to strike, to beat (ತಾಡನ Śm. 99). [ತನಗಿದಿರೊಡ್ಡಿ ನಿನ್ದ ರಿಸ್ಸಪ ಬಲಮನರೆದು ಸದೆದು Pb. 8, 104 va.]; P. ps. ಸದದು, ಸದೆದು, ಸದ್ದು. see Grj. 2, 106 va.; Bp. 14, 20; 55, 36; C. Bp. 32, 39; 47, 11; Rśv. 6, 11 va.; Śśv. 4, 19. 106; J. 7, 47. 59; 13, 50; 14, 5; 16, 26. 34. 35; 18, 6; Bh. 1, 10, 26; 2, 4, 7. ಬೀಱು-. 2, to be reduced to a palpable powder; to be bruised; etc. (Te. ಚದಿ; M. ಚದುಜ್ಞು).

ಸದೆ sade. 2. shortened infinitive of ಸದೆ 1. — ಸದೆ ಬಡಿ. to beat (any thing) so as to crush (it, C. Bp. 32, 44: J. 4, 71; 25, 59; Rām. 5, 9, 6; Bh. 2, 4, 6).

ಸದೆ sade. 3. = (ಸತ್ತೆ), ಸೆದಗೆ. trash, rubbish, sweepings, stuff, litter, etc. (ಕಸ Śm. 99; Bp. 16, 22). ಉದರಕ್ಕೋಸ್ಕರ

ಸದೆಯಾದರೂ ಹುಡುಕ ಬೇಕು. — ಸದೇ ಸದೇ ಹೇಚಿದರೂ ಸದೆ ಕೂಡಿ ಸೋದು ಬಿಡ. — ಸದೆ ಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಹದನಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಸದೆಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to collect rubbish, to sweep. ಬುಧವಾರವಾದರೆ ಸದೆಗೂಡಿಸಬಾರದೇ? (Prv.). — ಸದೆಬಡಿಗ. a sweeper, a low servant (Abhā. 2, 95).

ಸದೇಶ sa-dēsa. possessing a country. 2, of the same country or place. 3, *neighbouring, near.*

ಸದ್ಗತಿ sat-gati. good or happy state, felicity, fortune (ಯೋಗ, ಒಳ್ಳಿಹ ಗತಿ Nn. 113; Bp. 26, 66; 42, 40; J. 2, 33; 26, 56).

ಸದ್ಗುಣ sat-guṇa. = ಸದುಗುಣ. having good qualities, good, virtuous. 2, a good quality or property, a virtuous nature or disposition (ಒಳ್ಳಿಹ ಗುಣ Nn. 66. 113; Bp. 22, 62; Sp. s. ಸತ್ತ್ವ). — ಸದ್ಗುಣವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to acquire a virtuous nature (Bp. 55, 2).

ಸದ್ಗುಣಜಾತ sadguṇa-jāta. a man with innate good qualities (My.).

ಸದ್ಗುಣಿ sat-guṇi. a person who has good qualities, a good, virtuous person (Bp. 41, 23; B. 3, 74; 4, 3). — ಸದ್ಗುಣಿಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. N. (Bp. 20, 8). — ಸದ್ಗುಣಿಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇಶಿಕ. N. (Bp. 19, 85).

ಸದ್ಗುರು sat-guru. a true, good or excellent guru (Cpr. 4, 24; Bp. 35, 27; 37, 32; 50, 29).

ಸದ್ದ sadda. = ಸದ್ದು. Tbh. of ಶಬ್ದ. sound. — ಸದ್ದಂಗಿಡಿಸು. -ಂ-ಕಿಡಿಸು. to destroy the distinction of sound (Abh. P. 5, 123 va.). — ಸದ್ದಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. the distinction of sound to be lost (Cpr. 6, 14; Abh. P. 13, 34 va.; 13, 100).

ಸದ್ದಿದ saddida. = ಸನ್ದಿದ, q. v. *cf.* ಸದ್ದು 1, so that the meaning would be "a man who has ceased"?

ಸದ್ದೀವಾಲ saddīvāla. a town-magistrate (My.).

ಸದ್ದು saddu. 1. to cease, to stop (v. i. as in speaking or working, used only in the imperative singular ಸದ್ದು, and plural ಸದ್ದಿ, My.; is it = Sk. root ಸದ್?).

ಸದ್ದು saddu. 2. P. p. of ಸದೆ 1. (My.).

ಸದ್ದು saddu. = ಸದ್ದ. Tbh. of ಶಬ್ದ. sound, noise, etc. (ಧ್ವಾನ Kk. 25; My.; Te.; B. 2, 21). [ಬದ್ದವಣದ ಪಱೆಗಳ್ ಕಿವಿ ಸದ್ದಂಗಿಡೆ ಮೊೞಗೆ Pb. 12, 218]. ಸದ್ದಾಗುವಿಕೆ (ಶಬ್ದ, etc., ಕೂಗುವಿಕೆ Si. 60). ಸದ್ದು ಕೇಳಿದರೆ ಗವುಜಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಮದ್ದು ಕುಡಿದರೆ ರೋಗ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ (Prv.).

ಸದ್ದುಕ sadduka. barley (B. 3, 66; 5, 36. 287; Mhr. ಸತೂ; *cf.* ಸತ್ತುಗ).

ಸದ್ದ್ವಿಜ sat-dvija. = ಸದ್ವಿಜ. a true, excellent Brāhmaṇa.

ಸದ್ಧರ್ಮ sat-dharma. a good religion; a good religious practice; justice, virtue, morality; attentive to duties (ವೃಷ, ಸುಧರ್ಮ Nn. 16; Mr. 540).

ಸದ್ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ saddharma-cāriṇi. a woman who lives virtuously: a wife (ದಾರ, ಕಲತ್ರ, ವಧು, etc. Mr. 306). *cf.* ಸಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ.

ಸದ್ಧಾರ್ಮಿಕ sat-dhārmika. a truly virtuous man (ನಿಜಧರ್ಮಪುಳ್ಳವ G.).

ಸದ್ಭಕ್ತ sat-bhakta. = ಸದುಭಕ್ತ. a true or good follower or devotee (Bp. 53, 42).

ಸದ್ಭಕ್ತಿ sat-bhakti. true or good devotion, etc. (Bp. 1, 58; 43, 54; 55, 2).

ಸದ್ಭಾವ sat-bhāva. the quality of being, actual existence, reality, being, entity. 2, good nature or disposition (ಜ್ಯೋತಿ, ಒಳ್ಳಿಹ ಮನಸ್ಸು Nn. 68); goodness, amiability. see Bp. 35, 8. 43.

ಸದ್ಮ sadma. a seat; *a house, a habitation;* a temple; an altar; a place, station. see ಈಶ್ವರ-, ಬಲಿ-.

ಸದ್ಮಿ sadmi. an esculent root (ಸೂರಣ, ಕನ್ದ Mr. 137).

ಸದ್ಯ sadya. = ಸದ್ಯಾ. Tbh. of ಸದ್ಯಸ್. now, this moment, etc., (Bp. 49, 34; My.). ಸದ್ಯಕ್ಕೆ (My.; B. 4, 12; G. 78). ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಪಡೆಯು ತಕ್ಕ ಫಲ (ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ, ಸದ್ಯಃಫಲ Si. 266).

ಸದ್ಯಃಫಲ sadyas-phala. instantly bearing fruit; immediate fruit or consequence. see s. ಸದ್ಯ.

ಸದ್ಯಕ್ಷಾರ sadyakṣāra. = ಸಜ್ಜೀಕಾರ. Tbh. of ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ. natron. (ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ, ಕಾಪೋತ, etc. Si. 335).

ಸದ್ಯಸ್ sadyas. = ಸದ್ಯ. to-day, this very day, this moment, at this time, now; *at once, on the spot,* presently, forthwith, immediately, on a sudden; quickly.

ಸದ್ಯಸ್ಕ sadyaska. = ಸಜ್ಜುಕ. belonging to the present day; immediate, present. 2, *new, recent.*

ಸದ್ಯಾ sadyā. = ಸದ್ಯ. now (My.; Mhr., Te. ಸಧ್ಯಾ).

ಸದ್ಯಾಜಮಾನ sat-yājamāna. the excellent part of a sacrifice performed by the yajamāna himself (J. 8, 10).

ಸದ್ಯೋಘೃತ sadyas-ghṛita. butter just clarified (My.).

ಸದ್ಯೋಜಾತ sadyas-jāta. newly born, born in a moment. 2, an epithet of Śiva. 3, a calf. 4, fresh butter (My.).

ಸದ್ಯೋವದನ sadyas-vadana. N. of one of Śiva's five faces (Śsv. 5, 3. 31).

ಸದ್ರುತ sa-druta. having quickness, of a quick tempo (Ch. v. 120).

ಸದ್ವಂಶ sat-vaṁśa. of a good family or race, of high birth; a good family (ತೀರ್ಥ, ಆಮ್ನಾಯ Nn. 48; Śmd. 160).

ಸದ್ವನಿತೆ sat-vanite. a good, virtuous woman (ಒಳ್ಳಿಹ ಸ್ತ್ರೀ Nn. 167).

ಸದ್ವಸ್ತು sat-vastu. a good thing (Cpr. 6, 21); any person or thing true and good.

ಸದ್ವಿಜ sadvija. Tbh. of ಸದ್ದ್ವಿಜ. a true brahmin. (Bp. 55, 55).

ಸದ್ವಿಧಿ sat-vidhi. right, proper manner (Bp. 52, 5).

ಸದ್ವಿನಯ sat-vinaya. = ಸದುವಿನಯ. true decorum or reverence or humility.

ಸದ್ವಿಮಲತ್ವ sat-vimalatva. excellent purity (Śsv. 1, 3).

ಸದ್ವಿವೇಕ sat-vivēka. just discrimination; good discrimination; true knowledge (Śsv. 4, 55).

ಸದ್ವಿಷಯ sat-viṣaya. a good object, aim or affair (My.).

ಸದ್ವೃತ್ತ sat-vṛitta. well-behaved, amiable; virtuous, moral; good conduct (My.).

ಸದ್ವೃತ್ತಿ sat-vṛitti. good course of conduct (My.). 2, a good, honorable profession or office (My.).

ಸದ್ವ್ಯಯ sat-vyaya. wise, profitable or proper expenditure (My.; B. 3, 93).

ಸದ್ವ್ಯವಹಾರ sat-vyavahāra. good business, occupation or transaction (My.).

ಸದ್ವ್ಯಾಪಾರ sat-vyāpāra. good occupation, practice or transaction (My.).

ಸದ್ವ್ರತಿ sat-vrati. a true, or an excellent devotee (Bp. 38, 31).

ಸದ್ವ್ರತೆ sat-vrate. a truly faithful wife (Bp. 11, 32).

ಸದ್ವ್ರಯ sat-vraya. = ಸದ್ವ್ಯಯ. (My.).

ಸಧರ್ಮ sa-dharma. having similar duties, having the same or similar properties; of the same sect or caste; performing like duties; resembling, equal, like. 2, the duties peculiar to one's religion (J. 8, 44).

ಸಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ sadharma-cāriṇi. a wife who assists (her husband) in the performance of religious duties, a virtuous wife; *a wife. cf.* ಸಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ.

ಸಧರ್ಮಿ sa-dharmi. *observing the same customs or laws.*

ಸಧರ್ಮಿಣಿ sa-dharmiṇi. *a wife.*

ಸಧ್ರ್ಯಕ್ಕು sadhryakku. Tbh. of ಸಧ್ರ್ಯಚ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಸಧ್ರ್ಯಚ್ sadhryac. ಸಧ್ರ್ಯಂಚ್. ಸಧ್ರ್ಯಕ್. going with, *accompanying.*

ಸನ್ san. = ಸನ್ನ2. an age or period (Mhr., H.), a year; in the year, anno Domini (C.; B. 4, 3; 5, 173. 184; Mhr.).

ಸನಕ sanaka. N. of one of the (four or seven) sons of Brahmā, inhabiting the janalōka.

ಸನತ್ sanat. always, ever. 2, Brahmā.

ಸನತ್ಕುಮಾರ sanat-kumāra. *N. of one of the sons of Brahmā and oldest of the progenitors of mankind* (see ವೈಧಾತ್ರ).

ಸನತ್ಸುಜಾತ sanat-sujāta. N. of the second of the sons of Brahmā (My.).

ಸನತ್ಸುತ sanat-suta. = ಸನತ್ಸುಜಾತ. (Bp. 54, 49).

ಸನದಿ sanadi. relating to a grant, etc., held by a grant, etc. (B. 5, 274; Mhr., H.).

ಸನದು sanadu. = ಸನ್ನದು. a grant, a diploma, a charter, a patent, a commission or warrant (My.; B. 5, 231; Mhr., H. ಸನದ). — ಸನದುಪತ್ರ. a document conveying to an individual emoluments, titles, privileges, offices, or the government rights to revenue from land, etc., under the seal of the ruling authority (B. 5, 232).

ಸನನ್ದ sa-nanda. joy-possessing; N. of one of the sons of Brahmā (Bp. 1, 43).

ಸನನ್ದನ sa-nandana. = ಸನನ್ದ. (My.).

ಸನಯ sa-naya. prudent conduct or behaviour; fitness, propriety (ಜಾತಿ, ಅತಿನಯವು Nn. 76; Bp. 24, 9).

ಸನಾ sanā. *always, perpetually, eternally.* see Mr. s. ಸಾಗುಣ್ಯ.

ಸನಾಡಿಕಾಗಿಡ sanādikā-giḍa. = ಬಳೆವಡಕಗಿಡ. a prostrate herb, etc. (St. & Pl.).

ಸನಾತನ sanātana. *continual, perpetual, eternal;* permanent; ancient. 2, *Viṣṇu;* Brahmā; etc.

ಸನಾಥ sa-nātha. having a master or protector, etc. 2, occupied by, possessed by; endowed with, possessed of, possessing, having (Śmd. 251).

ಸನಾದಿ sanādi. (= ಸುನಾಯಿ, ಸೊನಾಯಿ). a clarion or haut-boy (S. Mhr.; Mhr., H. ಸನಈ).

ಸನಾಭಿ sa-nābhi. uterine; a near kinsman, a uterine brother; *a relation or kinsman as far as the seventh degree* (= ಸಪಿಣ್ಡ). 2, like, resembling.

ಸನಾಭಿಜನ sanābhi-jana. kinsmen (Cpr. 6, 80).

ಸನಾಭಿತೆ sa-nābhite. the state of having a navel; the state of being a uterine brother (Cpr. 3, 9 va.).

ಸನಾಮಕ sa-nāmaka. having the same name (My.). 2, the horse-radish tree, Hyperanthera moringa Vahl.

ಸನಾರಕ sa-nāraka. an inhabitant of hell (ಮಾರ್ಗಣ, ನರಕಜೀವಿಗಳು Nn. 70).

ಸನಿ sani. 1. a request, *a respectful entreaty* (addressed to a guru, etc.). 2, giving, donation. 3, service, worship.

ಸನಿ sani. 2. Tbh. of ಶನಿ. (My.), [ಸನಿಯನ್ನಳೆ ಕುಣ್ಣಣಿ ಪೋದ ಮಾರಿಯನ್ನಳೆ ಮನೆದೊಟ್ಟು Pb. 4, 98]. ಸಾಯುವ ತಂಕ ಸನೀ ಕಾಟವಾದರೆ ಬಾಟೋದು ಯಾವಾಗ? (Prv.).

ಸನಿನ್ದ sa-ninda. *attended with blame.*

ಸನಿಷ್ಠೇವ sa-niṣṭhēva. *sputtered; speech accompanied with sputtering.*

ಸನಿಹ saniha. Tbh. of ಸಮೀಪ. (ಸಮೀಪ Kk. 33; ಸಮೀಪ Śm. 59; ಪೊರೆ 103; ಬಟಾ 115).

ಸನೀಡ sa-nīḍa. having a nest or abode; occupying the same nest or abode; *near, proximate.*

ಸನೀನು sanīnu. a bayonet (My.; Br.; Mhr., H. ಸಂಗೀನ).

ಸನುಮತ sanumata. Tbh. of ಸನ್ಮತ. well-known or understood (Śm. 94. 103).

ಸನೇಮ sa-nēma. having the same rule, agreeing with one another; alliteration (ಪ್ರಾಸ Śmd. 27 Cm.).

ಸನ್ತ santa. 1. (fr. ಸತ್). = ಸಾನ್ತ1. a holy man, a saint (My.; Mhr.); venerable, respectable, respected. ಸನ್ತಷಡ್ದರ್ಶನಂಗಳ್ (ತೀರ್ಥ Mr. 532).

ಸನ್ತ santa. 2. Tbh. of ಶನ್ತ No. 2. gentle, calm, soft; mild, not vehement; soft, placid, lovely (as a disposition, Mhr.; Ch. v. 111). 2, calmness, etc.; peace, agreement (Rśv. 6, 132). ಸನ್ತಂ, mildly, gently (Grj. 4, 47); agreeably (Ch. v. 234). [ಸನ್ತಂ ಬಾಟ್ಟುದು ಮೀಜಿದಾ ನರಪನೊಳ್ Kr. 2, 142; Pb. 9, 10; Ap. 14, 48; ಸನ್ತವಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಕೊನ್ತವ ತನ್ದನ್ತೆ Bv. 100]. — ಸನ್ತಮಿರ್. -ಇರ್. to be still or calm (Śsv. 1, 83). — ಸನ್ತವಿಡು. -ಇಡು. to appease, to calm, to soothe, etc. (Grj. 3, 119 va.; 6, 19; 9, 99; C. Bp. 32, 45; J. 24, 11; Bh. 1, 6, 39); to settle, to cause to sink (Bh. 1, 10, 34).

ಸನ್ತತ್ santat. a virtuous man (ಮದನ, ಸತ್ಪುರುಷನು Nn. 115).

ಸನ್ತತ saṁ-tata. stretched along; connected together; extended; continuous, uninterrupted, continual, lasting, eternal. ಸನ್ತತಂ, *constantly, continually, eternally, always.*

ಸನ್ತತಿ saṁ-tati. stretching or extending along, extent, expanse; continuity; a continuous line, row; uninterrupted succession, descent; lineage, race; *progeny, offspring, a child,* a son, a daughter (ಪುತ್ರರ್ Nn. 16); a number of people, multitude (Bp. 39, 17).

ಸನ್ತಪನ saṁ-tapana. the act of inflaming or tormenting. see ಸಾನ್ತಪನ.

ಸನ್ತಪ್ತ saṁ-tapta. greatly heated or inflamed, glowing; melted, burnt up, scorched, dried up; inflamed with passion, etc.; *suffering great pain or anguish, tormented,* distressed, afflicted, wearied, fatigued.

ಸನ್ತಮಸ saṁ-tamasa. *overspreading or universal darkness.* see ಅವತಮಸ.

ಸನ್ತಯಿಸು santayisu. (fr. ಸನ್ತ2; *cf.* ಸಾನ್ತ್ವ). = ಸನ್ತಯ್ಸು, ಸನ್ತವಿಸು. to appease, to allay, to pacify, to calm, to tranquillize, to soothe, to settle, to comfort, to console (Cpr. 3, 63 va.; 8, 65 va.; Bp. 34, 21). [ಜಗನ್ನುತನಂ ಸನ್ತಯಿಸಿ Kr. 2, 8; ಅನ್ತು... ಪಿರಿದುಂ ಪೊಟ್ಟು ಸನ್ತಪಿಸನಂ ಪೋರೆ Pb. 8, 21 va.].

ಸನ್ತಯ್ಸು santaysu. = ಸನ್ತಯಿಸು, etc. (Cpr. 3, 68 va.; Abh. P. 14, 7 va.; 15, 7 va.; Bp. 24, 10; 44, 15; 49, 21; J. 5, 26. 43; 6, 4; 8, 10; 28, 18; 32, 55. 56). — ಸನ್ತಯ್ಸಿ ಕೊಳ್. to appease oneself, to remain calm (Bh. 3, 13, 34).

ಸನ್ತಯ್ಸುಹ santaysuha. the act of appeasing, consoling, consolation, comforting, etc. (ಪ್ರಣತಿ, ಅನುನಯ, ಪ್ರಣಿಪಾತ, ಸಾನ್ತ್ವನ Hlā.).

ಸನ್ತರ್ಪಣ saṁ-tarpaṇa. the act of satisfying, satiating; gratifying, delighting; a sumptuous meal (My., also ಸನ್ತರ್ಪಣೆ; ಅನ್ನದಿನ್ದ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸೋಣ).

ಸನ್ತವಣ santavaṇa. Tbh. of ಸನ್ಥಾನ. (Ss.; probably mistake for ಸನ್ದವಣೆ).

ಸನ್ತವಣೆ santavaṇe. Tbh. of ಸಾನ್ತ್ವನ. the act of appeasing, etc. (ಪ್ರಣಿಪಾತಿ, ಅನುನಯ, ಪ್ರಣತಿ Mr. 455; *cf.* ಸನ್ತಯ್ಸುಹ).

ಸನ್ತವಿಸು santavisu. = ಸನ್ತಯಿಸು, etc. (Bp. 13, 12; 20, 31; Rām. 5, 8, 24; 5, 9, 25).

ಸನ್ತಸ santasa. Tbh. of ಸನ್ತೋಷ. (ಸನ್ತೋಷ, ಹರಿಸ Ss.; ಹರುಷ Ct. II, 64; ಲೋಹಿತ, ಸನ್ತೋಷ Nn. 87; ಹರ್ಷ 117; Cpr. 1, 77; 4, 71; Bp. 1, 60; 23, 18; 27, 17; 48, 6; C. Bp. 11, 5). [ವರಂ ಬಡೆದ ಸನ್ತಸಂ ಮನದೊಳಾಗಲ್ Pb. 1, 86; Ap. 3, 60]. ಕೆಳೆಯಂಗೆ ಸನ್ತಸವಂ ಮಾಡಿದಂ (Śmd. 159 Mdb.). — ಸನ್ತಸಗಮ್ಬನಿ. -ಕಮ್ಬನಿ. a tear of joy (V. 5, 61 va.; Śsv. 5, 14). — ಸನ್ತಸಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. joy to be destroyed or lost (Abh. P. 7, 35). — ಸನ್ತಸಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to grow pleased, delighted, or happy (J. 10, 30). — ಸನ್ತಸಮ್ಬಡಿಸು. -ಂ-ಪಡಿಸು. to cause to be delighted, to rejoice, etc. (Cpr. 2, 91 va.). — ಸನ್ತಸಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to feel satisfied, to be pleased or delighted, etc. (Bp. 49, 28; Rsv. 7, 98 va.; 13, 64 va.). — ಸನ್ತಸಮ್ಬೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. = ಸನ್ತಸಂಗೊಳ್. (C. Bp. 47, 5). — ಸನ್ತಸವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸನ್ತಸಮ್ಬೆಱ್. (Bp. 21, 11; 32, 9; 55, 2). — ಸನ್ತಸವೊನ್ದು. -ಂ-ಒನ್ದು. = ಸನ್ತಸವೆಱ್. (Bp. 24, 6; 38, 76).

ಸನ್ತಾನ saṁ-tāna. extending, extension, expansion, spreading; continuance, continuous succession, lineage, race, family (Bp. 61, 38); *progeny, offspring, a child*, a son or daughter (ತನುಜ, ಮಕ್ಕಳು Nn. 92); a number of people, a multitude (ನಿಚಯ, ಸಮೂಹ 92); *one of the five trees of Indra's heaven* (ಸುರಭೂಜ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ 92); the body (ಶರೀರ, ದೇಹ 92). ಸನ್ತಾನವಿಲ್ಲದವ ಮನ್ತಾನಸ್ತನಾದಾನೇ? — ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟು, ಸನ್ತಾನ ಪಡೆಯಬೇಕು (Prvs.).

ಸನ್ತಾನಕ saṁ-tānaka. spreading, etc.; one of the five trees of Indra's heaven, the kalpa tree (Cpr. 2, 56).

ಸನ್ತಾನಸಮೃದ್ಧಿ santāna-samṛiddhi. increase of progeny (My.).

ಸನ್ತಾನಿಕೆ saṁ-tānike. froth, foam; cream, coagulated milk; a cobweb; the blade of a knife or sword. (R.).

ಸನ್ತಾಪ saṁ-tāpa. *great heat*, burning heat; inflammation, *fire*. 2, affliction, pain, anguish, distress (ಬೇಗುದಿ Ct. II, 89; ಅಂಕ Mr. 527; ಹೊದಕುಳಿ Bhn. 64). 3, remorse, resentment, penance, penitence, repentance. see ಕುದಿ, ಮಱುಗು. — ಸನ್ತಾಪಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to afflict, to torment, to torture, to harass. ಹೇರಿಗನಂ ಸನ್ತಾಪಬಡಿಸುವನುಂ ಸ್ವಶ ಎನಿಸುಗುಂ (Nr.).

ಸನ್ತಾಪಿತ saṁ-tāpita. made very hot, burnt up, scorched; inflamed, consumed; *tormented, pained*, harassed, distressed, afflicted, wearied (Bp. 47, 23).

ಸನ್ತಾಪಿಸು saṁ-tāpisu. to suffer great pain or anguish, to be distressed or afflicted (Bp. 2, 16. 18; 13, 12; 14, 17; 18, 63; 44, 34; 52, 3; 61, 13).

ಸನ್ತಾಳ santāḷa. N. of a tribe inhabiting the skirts of the Rājmahāl hills (My.; B. 4, 130 wrongly as ಸಾನ್ತಾಳ).

ಸನ್ತಿ santi. = ಸನ್ತೆ 1. (ಹಟ್ಟಿ, ಬಜಾರ G.).

ಸನ್ತು santu. = ಸನ್ದಿತು. third person singular of the imperfect of ಸಲ್ಲು (My.). see Prv. s. ಶಾನಭೋಗ.

ಸನ್ತುಷ್ಟ saṁ-tuṣṭa. quite satisfied, contented, well-pleased, delighted (Bp. 3, 70; 5, 17; 30, 7).

ಸನ್ತುಷ್ಟಿ saṁ-tuṣṭi. complete satisfaction, contentment, gratification, delight (Grj. 10, 111; Bp. 29, 34; see ಭೂತ-).

ಸನ್ತೃಪ್ತಿ saṁ-tṛipti. complete satisfaction, etc. (ತೃಪ್ತಿ G.).

ಸನ್ತೆ sante. 1. = ಸನ್ತಿ. Tbh. of ಸಂಸ್ಥಾ. an assemblage, a mass, a crowd, etc. (ತಿನ್ತಿಣಿ, ತೆಮ್ಮೆಲ್, ಒಗ್ಗರ, ಸಂಗಡ, ಮೊತ್ತ, etc. Śm. 54; Kk. 17). 2, a gathering of buyers and sellers, a (weekly or annual) fair or market (C.; B. 1, 7; Te.; M. ಚನ್ದೆ, T. ಚನ್ದೈ). 3, a market-place (ನಿಷದ್ಯ, ಪಣ್ಯವೀಥಿಕೆ, ಬಜಾರ G.). [ಕಾಮದೇವಂ ಮಾಡಿದೋಜನ ಸಾಲೆಯಿರ್ಪನ್ತಿರ್ದ ಪೂವಿನ ಸನ್ತೆಯೊಳ್ Pb. 4, 80 va.]. ಸನ್ತೆಗೆ ಹೋಗುವದು ಒನ್ದು ನಾಯಿ, ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವದು ಒನ್ದು ಊಡಕ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವದು ಒನ್ದು ಅರಗಿಣಿ. — ಸನ್ತೇ ಗುದ್ದು ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. — ಸನ್ತೆಗೆ ಚೀಟು, ಮುಂಗೆಯ್ಗೆ ಬಳೆ. — ಸನ್ತೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂಱು ಮೊಱ ನೇದ ಹಾಗೆ. — ಸನ್ತೇ ಸೂಳೆಯ ನಚ್ಚಿ, ಮನೇ ಹೆಣ್ತಿಯ ಬಿಟ್ಟ. — ಸನ್ತೆ ಹೋದರೂ ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಸನ್ತೆ ಕಟ್ಟು. a market to convene (v. i.) or assemble (My.). 2, to form or make a fair. ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳರು ಕೂಡಿ, ಸನ್ತೇ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಸನ್ತೆಕೂಟ. the crowd of people at a fair (My.). — ಸನ್ತೆ ಕೂಡು. = ಸನ್ತೆ ನೆರೆ. (My.). — ಸನ್ತೆಗೋವಿನ್ದ. N. ಅನ್ದಕನ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೆದಱಿ, ಸನ್ತೆಗೋವಿನ್ದನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಹೆದಱುತ್ತೇನೆ (Prv.). — ಸನ್ತೆ ನೆರೆ. a market to convene (v. i.) or assemble (C.; B. 4, 186). ಸನ್ತೆ ನೆರೆಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಗಣ್ಟುಗಳ್ಳರು ಹಾವಳಿ (Prv.). — ಸನ್ತೆವಟ್ಟಣ. Tbh. of ಸಂಸ್ಥಾಪತ್ತನ. (Śmd. 380).

ಸನ್ತೆ sante. 2. reading and conning in order to commit to memory (Mhr. ಸನ್ಥಾ; Te. ಸನ್ತೆ). 2, the portion to be read and conned, a lesson (Mhr.; My.). — ಸನ್ತೇ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳು. to have a sante repeatedly told oneself by a teacher (My.). — ಸನ್ತೆ ಹೇಳು. (a teacher) to tell a sante repeatedly (My.).

ಸನ್ತೋಷ saṁ-tōsa. = ಸನ್ತಸ. *contentedness, satisfaction.* 2, happiness, delight, joy, pleasure (ಆಹ್ಲಾದ Nn. 77; ಮುದ 78; ಗನ್ದನ Mr. 531; ನಲ Bhn.; ದೊನ್ದಳಿ Śm. 56). ಚಿನ್ತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು, ಸನ್ತೋಷವೇ ಯೌವನ. — ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿಯನ್ನಾದರೂ ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಹೇಱು (Prvs.). ಸನ್ತೋಷ ಕೊಡು. to give joy. ಸನ್ತೋಷ ಕೊಡುವನ್ಥ (ಆನನ್ದಕರ G.). — ಸನ್ತೋಷಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to satisfy, to please, to rejoice, to gladden, to make happy, to gratify (B. 3, 12). — ಸನ್ತೋಷಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to grow delighted or happy. ಸನ್ತೋಷಗೊಮ್ಬುವಿಕೆ (ಮದೋತ್ತರ Cb.). — ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಇರು. to be joyful or happy (B. 3, 104). — ಸನ್ತೋಷ ಪಡಿಸು. = ಸನ್ತೋಷಗೊಳಿಸು. (C.; B. 3, 105; G. 401). ಸನ್ತೋಷ ಪಡಿಸೋಣ (ಅಪ್ಯಾಯನ G.). — ಸನ್ತೋಷ ಪಡು. to feel satisfied, to be pleased or delighted, to be cheerful, happy or glad (C.; B. 3, 123). — ಸನ್ತೋಷಮ್ಬಡಿಸು. -ಂ-ಪಡಿಸು. = ಸನ್ತೋಷ ಪಡಿಸು. (Cpr. 2, 49 va.; Abh. P. 7, 7 va.; Bp. 32, 10). — ಸನ್ತೋಷಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. = ಸನ್ತೋಷ ಪಡು. — ಸನ್ತೋಷವಾಗು. -ಆಗು. joy to be produced or arise. 2, to become joyful or happy. ಅಲ್ಲಿಯ ಹಡಗಗಳ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಹಳ ಸನ್ತೋಷವಾದನು (B. 5, 194).

ಸನ್ತೋಷಕರ santōṣa-kara. causing joy, etc., pleasing (B. 5, 88; My.).

ಸನ್ತೋಷಬಾಷ್ಪ santōṣa-bāṣpa. a tear of joy (Cpr. 2, 49 va.).

ಸನ್ತೋಷಿ saṁ-tōṣi. a person of a contented, cheerful or happy disposition (ಉತ್ಸಾಹಿ Mr. 232).

ಸನ್ತೋಷಿತ saṁ-tōṣita. = ಸನ್ತುಷ್ಟ. contented, etc. (Bp. 8, 59).

ಸನ್ತೋಷಿಸು santōṣisu. = ಸನ್ತೋಷ ಪಡು. (Bp. 53, 11; My.).

ಸನ್ತೋಷಿಸುವಿಕೆ santōṣisuvike. the state of feeling happy, etc. (ದೇವನ Si. 436).

ಸನ್ತ್ರಾಣಿ saṁ-trāṇi. a person that protects or shelters well (Bp. 11, 31); a very powerful person.

ಸನ್ತ್ರಾಸ saṁ-trāsa. great trembling, terror, fear, alarm. see ಅಗಿ 3, ಬೆದರ್ 1.

ಸನ್ದಂಶ saṁ-daṁśa. a pair of tongs or nippers. see ಇಕ್ಕುಳ್ 1.

ಸನ್ದಕ sandaka. = ಸನ್ದುಕ, etc. a large box, a chest. (B. 5, 140; My.).

ಸನ್ದಗಿಸು sandagisu. = ಸನ್ದಣಿಸು. (Cpr. 8, 4 va.).

ಸನ್ದಣ sandaṇa. = ಸನ್ದಣಿ, q. v. Tbh. of ಸನ್ಧಾನ. (Śsv. 1, 79 va.).

ಸನ್ದಣಿ sandaṇi. = ಸನ್ದಣ, (ಸನ್ದವಣೆ). Tbh. of ಸನ್ಧಾನ. the state of being joined, united, accumulated or associated: crowded or full state; a collection, a mass, a crowd, a throng, a flock, a swarm, etc. (ಆಚಿತ, ನಿಚಿತ, ವ್ಯಾಪ್ತ, ಛನ್ನ, ಕೀರ್ಣ, ಸಂಕುಲ, ಆಕುಲ, ಭರಿತ, ಪೂರ್ಣ Hlā.; ಭರಿತ, ಪರಿಕೀರ್ಣ, ಪ್ರಪೂರ್ಣ, etc. Mr. 431; ಇಟ್ಟಳ Kk. 68; ಇಱುಬೆ 80; ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಚೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ 17; ಇಟ್ಟಳ, ಇಱುಬೆ Śm. 53; ಮೊಕ್ಕಳ, ಮೊಗ್ಗರ, ಪಸರ, ಪಿಣ್ಡು, ಸೇಣಿ, etc. 54; Cpr. 7, 81 va.; Grj. 9, 58 va.; 10, 79 va.; Bp. 5, 38; 59, 9; 61, 25. 28; C. Bp. 5, 3; 42, 15; J. 33, 26; Te. ಸನ್ದಡಿ). [ಬಳಸಿದ ವೇದ ಪಾರಗರ ಸನ್ದಣಿ Pb. 1, 107; Cv. 938]. — ಸನ್ದಣಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to collect (v. i.), to assemble in crowds, to crowd, to become numerous, to swarm (Grj. 4, 16; Rśv. 5, 19 va.; 13, 68 va.; Śsv. 5, 14. 37). — ಸನ್ದಣಿಮರ. numerous trees (Bh. 3, 9, 24).

ಸನ್ದಣಿಸು sandaṇisu. = ಸನ್ದಗಿಸು. to collect (v. i.), to meet, to join, to assemble or gather in crowds, to flock, to crowd, to throng, to swarm (ಸಮೂಹ Śmd. Dh.); to be or become much, many or numerous (ಬಾಹುಲ್ಯ Śmd. Dh.). see Cpr. 1, 101 va.; 6, 35; 7, 128; Bp. 1, 44; 2, 21; 5, 23; 16, 32; 35, 42; 36, 22; 47, 59; 52, 12; Rśv. 2, 46; 5, 110; J. 2, 51; 7, 22. 46; 22, 3. 5; Bh. 2, 13, 11. 15. 2, to join (v. t. Bp. 53, 40). [ತೋಳ ನೀಳದ ಕೆನ್ದಳಿರಿನ್ದಂ ಸನ್ದಣಿಸಿರ್ದ ಮದಾಳಿ Ap. 3, 30].

ಸನ್ದಯ sandaya. = ಸನ್ದೆಗ, etc. Tbh. of ಸನ್ದೇಹ. doubt, etc. (Śmd. 20. 89. 281; Cpr. 5, 33; T. ಚನ್ದಯ).

ಸನ್ದರಿ sandari. = ಸನ್ದಿ. a junction, etc. (ಗೊನ್ದಿ, ಸನ್ದಿ G.).

ಸನ್ದರುಶನ sandaruśana. Tbh. of ಸನ್ದರ್ಶನ. meeting, etc. (Bp. 35, 41).

ಸನ್ದರ್ಭ saṁ-darbha. stringing or connecting together, weaving, interweaving, arranging. 2, collecting, uniting, mixture. 3, regular connection, *composing artificially, a* (literary or poetical) *composition;* construction (ರಚನೆ, etc. Mr. 425). 4, convenience, fitness of time, opportunity, leisure (My.; ಸಮಯ, ಅನುಕೂಲ; Te., T.). 5, affair, matter, subject (My.). see ಅ-.

ಸನ್ದರ್ಭಿಸು sandarbhisu. opportunity or convenience to be found, to become opportune or convenient (My.).

ಸನ್ದರ್ಶನ saṁ-darśana. the act of looking steadfastly, gazing, looking; viewing, beholding, seeing, sight, vision; seeing one another, meeting, appearance, presence; an interview, a visit (My.; ಭೆಟ್ಟಿ G.). 2, the act of causing to see, showing, etc. see Cpr. 5, 2 va.; Bp. 3, 69; 48, 7; J. 24, 70. — ಸನ್ದರ್ಶನ ಕೊಡು. to visit (by coming, My.). — ಸನ್ದರ್ಶನ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳು. to visit (by going to see another, My.).

ಸನ್ದರ್ಶನೀಯ saṁ-darśanīya. fit to be looked at (Cpr. 1, 107).

ಸನ್ದವಣೆ sandavaṇe. (= ಸನ್ದಣ). Tbh. of ಸನ್ಧಾನ. binding together, etc. (Kk. 57; Śm. 62).

ಸನ್ದಶನ saṁ-daśana. the two middle teeth (of a horse, ಎರಡು ನಡುದನ್ತಗಳು Mr. 281).

ಸನ್ದಷ್ಟ saṁ-daṣṭa. bitten (J. 1, 9); compressed, pressed closely together; nipped, pinched. 2, a particular fault in pronunciation (arising from keeping the teeth too close together).

ಸನ್ದಷ್ಟಯಮಕ sandaṣṭa-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 24 seq.).

ಸನ್ದಾನ saṁ-dāna. *a rope* (especially for tying cattle).

ಸನ್ದಾನಿತ saṁ-dānita. *bound, tied.*

ಸನ್ದಾಯ sanda (fr. ಸಲ್)**-āya.** delivering over of what is due, payment (Tu.; T. ಚಂಡಾಯ, ಚನ್ದಾಯ). ಹಡಗದ ಮೇಲೆ ತೆಗದ ಉಪವಾಸ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಸನ್ದಾಯ (Prv.).

ಸನ್ದಾಯಿ sandāyi. N. (Rśv. 11, 41 va. & 74 va.).

ಸನ್ದಾಯಿತ sanda-āyita. = ಸನ್ದಾಯ. (My.).

ಸನ್ದಾವ saṁ-dāva. = ಸನ್ದ್ರಾವ. flight, retreat, running away (G.).

ಸನ್ದಿ sandi. = ಸನ್ದರಿ, ಸನ್ದು. Tbh. of ಸನ್ಧಿ. joint, junction, etc. (ಸನ್ದರಿ, ಗೊನ್ದಿ G.). ಎರಡು ತೊಡೆಗಳ ಸನ್ದಿ (ವಂಕ್ಷಣ Mr. 332). ತೊಡೆಯ ಸನ್ದಿ (ವಂಕ್ಷಣ Hlā.). [ಕಟಿ ಮುಮ್ಮಡಂ ಪರಡು ಸನ್ದಿ ನೊಸಲ್ ಪಣೆ Pb. 11, 136]. ಸೊಪ್ಪೆಯ ಹೊಱೆಯ ಸನ್ದಿಯೊಳಗಿನ್ದ ಸಾರಂಗದ ಕೋಡುಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವು (B. 4, 43). — ಸನ್ದಿಗೊನ್ದಿ. dupl. a narrow lane or passage; junctions or narrow ways and nooks (C.; Rām. 5, 8, 54; Bh. 2, 4, 11). — ಸನ್ದಿವಾತ. = ಸನ್ದುವಾತ, q. v. (B. 4, 108). — ಸನಿ ಸನ್ದಿ. rep. various junctions or corners; the various joints (of the body, Bp. 16, 10; 58, 66).

ಸನ್ದಿಗ್ಧ saṁ-digdha. besmeared; covered, confused; indistinct, obscure, unintelligible; doubted, dubious, doubtful; entertaining doubt, despairing; uncertain, unsafe, dangerous, riskful (Rśv. 13, 8; J. 23, 63; 34, 5).

ಸನ್ದಿತ saṁ-dita. *bound, tied.*

ಸನ್ದಿದ sandida. = ಸದ್ದಿದ. see ಉಳಿಗ 1.

ಸನ್ದಿಸು sandisu. = (ಸನ್ಧಿಸು), ಸನ್ನಿಸು. to place together; to join (v. t., ಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.; Cpr. 2, 24; 8, 4 va.; Ch. v. 59; Bp. 2, 26; 35, 23; 49, 16. 21; 51, 78; 52, 44; 57, 81; 61, 63; J. 8, 8); to touch (Bp. 21, 9. 13); to fasten, to tie (Bp. 9, 26; 49, 44); to fix (an arrow on a bow, Bp. 44, 3); to bring together or unite in friendship. [ಅದಱ ಕೆಲದೊಳೊನ್ದಿ ಸನ್ದಿಸಿ ಗಗನತಳಮಂ ತಱುಮ್ಬುವನ್ತಿರ್ದ ಶಿಖರಿ ಶಿಖರಂಗಳಿನ್ದಂ Pb. 7, 29 va.]. ಮುನಿಸಿದು ನಿನತ್ತು, ಸಯ್ಯಣೆಯೆನತ್ತು, ಕೆಳದಿಗೆ ತನತ್ತು ಸನ್ದಿಸುವೆಸಕಂ (Śmd. 179). 2, to join (v. i.), to unite oneself with, to associate oneself to (ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗು Śmd. 114 Cm.; 115; Bp. 40, 11; J. 28, 54; 33, 23); to meet (in battle, Abh. P. 13, 45); to occur, to happen, to come (ಸಂಘಟನೆಯಾಗು, ಬರ್ Śmd. 79 Cm.; ಬರ್ 190. 278 Cm.; 205. 212. 217. 275; Bp. 1, 25; 48, 2; 50, 55; 60, 2).

ಸನ್ದು sandu. P. p. of ಸಲ್ 1, ಸಲು, ಸಲ್ಲು.

ಸನ್ದು sandu. (= ಸನ್ಧಿ). Tbh. of ಸನ್ಧಿ. (Śmd. 365, through Mhr. ಸನ್ಧ). juncture, union; an opportunity; a joint, an articulation; a nook, a corner; a lane; a cleft, a gap, a fissure, a crack, an opening, a space between (My.; Te.; T. ಚನ್ದು; Mhr. ಸನ್ಧ). [ದೆಸೆಗಳ ಸನ್ದಂ ಪಱಿದಾಗಸದಿನ್ದಂ ಪತ್ತುವಿಡಿಸುವನ್ತೆ Ap. 12, 54; Cv. 764. 881. 1249]. ಆನೆ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದೇ ಸನ್ದು, ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲೇ ಪಟ್ಟಣ. — ಕಳ್ಳಗೆ ಸನ್ದು ಕೊಟ್ಟು, ಒಡವೆಗೆ ಹುಯ್ಯಲಿಕ್ಕಿದ (Prvs.). ಒಳ್ದೊಡೆಯ ಸನ್ದು (ಮೊಱಕಾಲ್ Śmd. I). see Bp. 1, 62; 2, 43. — ಸನ್ದುಕಟ್ಟು. conjunction; opportunity, convenience (Si. 284). 2, the place where two lanes meet and form a right angle (My.). 3, the commencement of any conjunction (in astronomy, My.). see ಸಮಯ–. — ಸನ್ದು ಕೂಡಿಸು. to rabbet (My.); to shut any crack or hole. ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೆ ಸನ್ದು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೆ ಮಣ್ಣು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ (Prv.). — ಸನ್ದುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. the exactly opportune period, the very opportunity (Bh. 1, 8, 86). — ಸನ್ದು ಗೊನ್ದಿ. = ಸನ್ದಿ ಗೊನ್ದಿ. (My.). — ಸನ್ದು ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb with thick four-winged eatable stems, Vitis quadrangularis Wall. (St. & Pl.). — ಸನ್ದು ಬೀೞು. to crack (My.). — ಸನ್ದುರೋಗ. a disease of children arising from cold (śīta) and characterised by panting and heaving of the alles (My.). — ಸನ್ದುವಡೆ. -ಪಡೆ. to join, to obtain. ಒನ್ದು ಆವಿಗೆಯ ಭಾಣ್ಡನ್ದೊನ್ದು ಭೋಗವನ್ನನ್ದದಿ ಸನ್ದುವಡದು ಹಂಚಾದನ್ತೆ ಬಿನ್ದುವಿನ ದೇಹ (Sp.). — ಸನ್ದುವಾತ. (Tbh. of ಸನ್ಧಿವಾತ Śmd. 376). rheumatism in the joints (My.). — ಸನ್ದುವಿಡು. -ಬಿಡು. to leave a space (Rśv. 10, 31 va.). — ಸನ್ದು ಸನ್ದು. rep. the various joints (of the body, Bp. 49, 10). — ಸನ್ದುಸೇರುವೆ. exact joinery (My.).

ಸನ್ದುಕ sanduka. = ಸನ್ದಕ, ಸನ್ದೂಕ, ಸನ್ದೂಕು. a large box, a chest (My.; B. 1, 8; Mhr., H. ಸನ್ದೂಕ).

ಸನ್ದೂಕ sandūka. = ಸನ್ದುಕ, etc. a large box, etc. (My.).

ಸನ್ದೂಕು sandūku. = ಸನ್ದೂಕ. (My.).

ಸನ್ದೃಪ್ತ saṁ-dṛipta. very mad, wild or proud (Śśv. 3, 57).

ಸನ್ದೃಷ್ಟಿ saṁ-dṛishṭi. complete sight, full view; a sight, glance, look, aspect. see ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ.

ಸನ್ದೆ sande. = ಸಂಜೆ. (Bp. 40, 45; My.).

ಸನ್ದೆಗ sandega. = ಸನ್ದಯ, ಸನ್ದೆಯ, ಸನ್ದೆಹ. Tbh. of ಸನ್ದೇಹ. doubt, etc. (ಸನ್ದೇಹ Nn. 96; Cpr. 2, 79; 8, 44 va.; Bp. 1, 59; 51, 57; J. 9, 2).

ಸನ್ದೆಯ sandeya. = ಸನ್ದೆಗ, etc. (ಸನ್ದೇಹ Ct. II, 35). [ಸನ್ದೆಯಮಿಲ್ಲದೆ ಸಲೆ ತಱಿಸನ್ದೋಸಱಿಸುವುದು Kr. 2, 19; Pb. 4, 70; Ap. 3, 83 va.; — ಸನ್ದೆಯವ್ಪಡು. -ಂ-ಪಡು. to doubt. ಅದರ್ಕೆ ಸನ್ದೆಯವ್ಪಡನೆ Pb. 2, 49].

ಸನ್ದೆಹ sandeha. = ಸನ್ದೆಯ, etc. (Bp. 16, 24; 34, 18; 53, 17).

ಸನ್ದೇಶ saṁ-dēśa. communication of intelligence, information, tidings, news; a message, commission, command.

ಸನ್ದೇಶವಾಕ್ಯ sandēśa-vākya. = ಸನ್ದೇಶವಾಚ್. (G.).

ಸನ್ದೇಶವಾಚ್ sandēśa-vāc. news, tidings; *a commission, an order.*

ಸನ್ದೇಶಹರ sandēśa-hara. a news-bringer, *a messenger,* a courier; an envoy.

ಸನ್ದೇಹ saṁ-dēha. = ಸನ್ದೆಗ, etc. *doubt, uncertainty,* suspense; risk, danger. 2, one of upames (Kāvy. III, 3; B, 61. 103 seq.). see Sp. s. ಅಱಿಬು.

ಸನ್ದೇಹಿ saṁ-dēhi. doubtful, dubious; doubting (Bp. 51, 29).

ಸನ್ದೋಹ saṁ-dōha. milking; the whole of a quantity of drawn milk. 2, *a multitude, a mass,* an assemblage.

ಸನ್ದೋಹಕ saṁ-dōhaka. = ಸನ್ದೋಹ No. 2. (Cpr. 6, 30).

ಸನ್ದೋಹನ saṁ-dōhana. = ಸನ್ದೋಹ No. 2. (A.).

ಸನ್ದೋಹ್ಯ saṁ-dōhya. having caused to milk; to be milked (see ಸುಖಸನ್ದೋಹ್ಯ).

ಸನ್ದ್ರಾವ saṁ-drāva. *flight,* retreat.

ಸನ್ಧ saṁ-dha. holding together; joined; placed in or on; possessing. see ಸತ್ಯ–.

ಸನ್ಧರ್ಮ saṁ-dharma. = ಸದ್ಧರ್ಮ (*cf.* ಸಧರ್ಮ). attentive to duties, etc. ಸನ್ಧರ್ಮದೊಳು ನುಡಿಯ ಕಲಿವುದು (Jm. 13).

ಸನ್ಧರಣ saṁ-dharaṇa. holding together, etc.; putting on (as clothes, Bp. 5, 66).

ಸನ್ಧಾನ saṁ-dhāna. = ಸನ್ದವಣ, ಸನ್ದಣ, ಸನ್ದಣೆ, ಸನ್ದವಣೆ. the act of placing or holding together, joining, junction, uniting; tying or binding together, tying; a cord, a rope (ದಾಮ Mr. 183; *cf.* ಸನ್ದಾನ); intimate union, combining, combination; adaptedness (Bp. 3, 22); composing, *compounding, mixing;* bringing together, uniting in friendship; alliance, league, association; peace; company, companionship; fixing an arrow on a bow (ಕಣೆಯ ಸನ್ಧಾನಂ, ತುಡುವುದು Śm. 92); directing, taking aim; aim, advertence, attention, heed; the application of expedients, the concentration of efforts, energies or talents towards the performance of (Mhr.; see ಲೌಕಿಕ–); assisting, sustaining, supporting; reception, receiving;—*sour rice-gruel* (ಅಮ್ಬಿಲ Hlā.). see ಅತಿ–, ಕ್ರಮ–, ದೃಢ–, ಯುಗಲ–, ಲೋಹ–, ಶರ–, ಶಿರಸ್–; ಸನ್ಧಿಸು; Nn. s. ಸನ್ಧಿಕಾರ್ಯ.

***ಸನ್ಧಾನೋಪಮೆ sandhana-upame.** a kind of simile. Kr. 3, 84.

ಸನ್ಧಾರಣ saṁ-dhāraṇa. holding together; holding in, restraining; observing, practising; supporting, sustaining, preserving, maintaining; keeping in mind, remembering; bearing. see ಶಿಖಿ–, ಶಿಶು–.

ಸನ್ಧಾರ್ಯಮಾಣ saṁ-dhāryamāṇa. being held together; being held, maintained or preserved (Cpr. 5, 35 va.).

ಸನ್ಧಿ saṁ-dhi. = ಸನ್ದಿ, ಸನ್ದು. placing or holding together; conjunction, *junction, union,* combination, connection, contact (ಕೂಟ Mr. 487). 2, *alliance, league, peace,* making a treaty of peace, negotiating alliances (ನೃಪಕೂಟ, ಅರಸುಗಳ ಸನ್ಧಾನ Nn. 164, o. r. -ಸ್ಥಾನ). 3, euphonic junction of final, (middle) and initial letters in grammar (Śmd. 6. 18. 59. 60. 67. 69. 70. 71. 73. 74. 408; Kāvy. I, 6; I, 1*b*, 1 seq.; V. 967; Ct. II, 121). 4, *a joint, an articulation* (of the body, etc.). 5, juncture; critical juncture, opportune moment, time (B. 4, 8. 9. 13. 80; B. 5, 67). 6, *a breach, a chasm, a fissure, a chink, a cleft, a gap, a hole, an opening, a mine* (ರನ್ಧ್ರ, ಛಿದ್ರ Nn. 164; ಕುಣಿ Mr. 487); a chapter. ಸನ್ಧಿ ಮುಗಿದರೂ ಮನ್ಧಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). 7, the vagina or vulva. 8, an interval, pause, rest. 9, a period at the expiration of each yuga or age. 10, smallness (ಅಲ್ಪವು Nn. 164).—ಸನ್ಧಿಸಾಧಿಸು. an opportune moment to be obtained (B. 3, 67); to look out for an opportunity (My.).

ಸನ್ಧಿಕಾರ್ಯ sandhi-kārya. the act of making an agreement or a treaty of peace (ಹರಣ, ಸನ್ಧಿಕೃತ್ಯ, ಸನ್ಧಾನ ಮಾಡುವುದು Nn. 166).

ಸನ್ಧಿಕೃತ್ಯ sandhi-kritya. = ಸನ್ಧಿಕಾರ್ಯ, q. v.

ಸನ್ಧಿನಿ saṁ-dhini. *a cow which has just taken the bull; a cow with calf.* 2, a cow milked unseasonably.

ಸನ್ಧಿವಾತ sandhi-vāta. = ಸನ್ದುವಾತ. rheumatism in the joints.

ಸನ್ಧಿವಿಗ್ರಹ sandhi-vigraha. peace and war, reconciliation and rupture (My.).

ಸನ್ಧಿವಿಗ್ರಹಿ sandhi-vigrahi. a minister of war (see Mr. 272 s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ).

ಸನ್ಧಿವಿಷಯ sandhi-viṣaya. the sphere of grammatical sandhi or its application (ಸನ್ಧಿಪ್ರಯೋಜನ Śmd. 60 Cm.).

ಸನ್ಧಿಸು sandhisu. an irregular form of ಸನ್ದಿಸು, occasionally found in MSS. and books. [ಅದಱೊಳೆ ಪೆಱತಂ ಸನ್ಧಿಸಿ ಪೇೞ್ದೊಡೆ Kr. 2, 9].

ಸನ್ಧಿಸೂಚನೆ sandhi-sūcane. the contents at the head of a chapter (My.).

ಸನ್ಧುಕ್ಷ್ಯಮಾಣ saṁ-dhukṣyamāṇa. being kindled or lighted up; being animated or revived; being increased (Cpr. 3, 97 va.).

ಸನ್ಧೆ saṁ-dhe. junction, union; alliance, compact, stipulation; *a convention, an agreement, a promise.* 2, = ಸನ್ಧ್ಯೆ, twilight. 3, state, condition. 4, *a boundary, a limit.*

ಸನ್ಧ್ಯಕ saṁ-dhyaka. = ಸನ್ಧ. holding together, etc. see ರಕ್ತ–.

ಸನ್ಧ್ಯಕ್ಷರ sandhi-akṣara. a compound vowel, a diphthong (Śmd. 17. 18; Kāvy. I, 1*a*, 12-14).

ಸನ್ಧ್ಯಕ್ಷರಿ sandhyakṣari. N. of a vicchitticitra (= ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಿ, Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

ಸನ್ಧ್ಯಾಕಾಲ sandhyā-kāla. twilight-period; evening-time, evening (My.).

ಸನ್ಧ್ಯಾರಾಗ sandhyā-rāga. the (red) colour of twilight or evening (ಅಸ್ತರಾಗ Nn. 67; Cpr. 8, 4 va.). 2, a sīre which has that colour (Bp. 11, 24). see Mr. s. ಪಟಭೇದ. 3, red-lead.

ಸನ್ಧ್ಯಾರುಚಿ sandhyā-ruci. = ಸನ್ಧ್ಯಾರಾಗ No. 1. (Cpr. 8, 101).

ಸನ್ಧ್ಯಾರುಣ sandhyā-aruṇa. the redness of twilight or evening (J. 1, 3; 12, 6).

ಸನ್ಧ್ಯಾವನ್ದನ sandhyā-vandana. morning and evening adoration or prayer (My., also as –ನೆ).

ಸನ್ಧ್ಯೆ saṁ-dhye. = ಸಂಜೆ, etc. holding or joining together; union, conjunction, connection. 2, *twilight*, morning or evening twilight: evening, dusk: early morning, day-break. 3, any one of the three divisions of the day (forenoon, noon and afternoon). 4, morning or evening or midday adoration or prayer. 5, the period which precedes a yuga or age. 6, agreement, promise, assent.

ಸನ್ನ sanna. 1. = ಸಣ್ಣ. sunk down; seated, resting, settled down; still, motionless; sunk, low (in tone, accent, etc.). 2, stunted, shrunk, contracted. 3, a little, a small quantity. 4, depressed, low (in spirits), desponding, dispirited, spiritless, weak, feeble, diminished; *wasted away, decayed, perished, destroyed, spoiled, lost* (ಶಾತ, ಸಣ್ಣದು Mr. 448, o. r. ಶಾನ್ತ, as in the printed edition of Halāyudha; see Hlā. s. ಸಣ್ಣಮಾಗು); oppressed; gone. *cf.* ಸನ್ನಕ. see ಆ–, ಉಪ–, ಪ್ರ–.

ಸನ್ನ sanna. 2. = ಸನ್. an age or period. (B. 4, 116. 145. 216).

ಸನ್ನಕ sannaka. low, dwarfish (Sk.).

ಸನ್ನಕದ್ರು sanna-kadru. *the tree Buchanania latifolia* Roxb.

ಸನ್ನಣ sannaṇa. = ಸನ್ನಹ. Tbh. of ಸನ್ನಾಹ. preparation. (Kk. 42; Śm. 39; see ಸಜ್ಜು–, ಸವಗ–). [the armour. ಪಡೆವಳ್ಳರ ಮಾತುಗಳ್ ಮನಂಗೊಂಡ್ಡಿರೆ ಸನ್ನಣನನ್ದುಡುವ ಪಣ್ಣುವ ಬಾೞ್ತೆಯವನ್ದಿರಂ Pb. 10, 49; Ap. 14, 90].

ಸನ್ನತಿ saṁ-nati. bowing down, reverential salutation; reverence, humility. (R.).

ಸನ್ನದು sannadu. = ಸನದು. a grant, etc. (My.; Br.).

ಸನ್ನದ್ಧ saṁ-naddha. bound or fastened or tied together; bound or girded on or round, fastened on, girt, bound; dressed or clad in, *armed, mailed, accoutred* (ಕವಚದೊಟ್ಟವಂ Mr. 292); harnessed; arranged, arrayed, prepared, provided; ready for battle; prepared, ready (in general); well provided and furnished with anything; provided with destructive weapons, *murderous, felonious;* closely attached or connected, in close contact with, contiguous, bordering, near. see Cpr. 5, 51 va.; J. 7, 29; 27, 32. ತರವೇೞ್ ಸನ್ನದ್ಧವಾಜಿಸಾಧನಮುಂ! (Śmd. 278 Mdb.).

ಸನ್ನದ್ಧತೆ saṁ-naddhate. the act of dressing or arming oneself (Cpr. 6, 26).

ಸನ್ನಯ saṁ-naya. leading or bringing together; a collection, *a multitude, a number, a quantity.* 2, *the rear of an army, a rear-guard.*

ಸನ್ನಲಿಗೆ sannalige. = ಸೊನ್ನಲಿಗೆ, q. v. roundness, etc. (ಬಟ್ಟಿತು Ss.).

ಸನ್ನಹ sannaha. Tbh. of ಸನ್ನಾಹ. (Bh. 6, 2, 3).

ಸನ್ನಹನ saṁ-nahana. binding or fastening or tying together; *the act of arming, preparing, making oneself ready;* preparation.

ಸನ್ನಹಿತ saṁ-nahita. bound together; bound to, joined with, in close contact with (Bp. 2, 44; 38, 54; 50, 17; 51, 64). feminine ಸನ್ನಹಿತೆ (Abh. P. 14, 105 va.).

ಸನ್ನಾಮ sat-nāma. a good name (Bp. 46, 68. 77). 2, ಸನ್ನ್-ನಾಮ, bowing down before any one, worship.

ಸನ್ನಾಮಿ sat-nāmi. having a good name (Bp. 2, 46; 36, 44). 2, a worshipper.

ಸನ್ನಾಯ್ಯ saṁ-nāyya. = ಸಾನ್ನಾಯ್ಯ. any substance mixed with ghee and offered as oblation to fire. q. v.

ಸನ್ನಾಹ saṁ-nāha. = ಸನ್ನಣ, ಸನ್ನಹ. binding or fastening together or on; girding on armour, *arming for battle.* 2, preparation, military array (ಒಡ್ಡಣೆ Bhn. 10). 3, an army arranged or ready for battle (ಮೋಹರಿಸಿರ್ದ ಸೇನೆ, ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ಸೇನೆ Nn. 105). 4, *accoutrements, armour, mail;* a collection, a multitude, a number (ಬಹು, ಬಹಳ 105). 5, a man provided with knowledge, a learned man (ಭಾವಕ, ವಿದ್ವಾಂಸ 105). 6, the supreme soul (ಪರಮಾತ್ಮನು 105).

ಸನ್ನಾಹ್ಯ saṁ-nāhya. (an elephant) *fit for war* (ಕಾದ ಬಲ್ಲುದು, Mr. 156).

ಸನ್ನಿ sanni. 1. imperative plural of ಸರಿ 1. [ಬಡಭಕ್ತರು ಬನ್ದರೆ 'ಎಡೆಯಿಲ್ಲ ಅತ್ತ ಸನ್ನಿ' ಎನ್ಬುರು Bv. 413]; (Bp. 4, 4).

ಸನ್ನಿ sanni. 2. (*cf.* ತನು). coolness. — ಸನ್ನಿಗದಿರ. -ಕದಿರ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 107; ಇರುಳೆಱೆಯ II, 6).

ಸನ್ನಿ sanni. = ಜನ್ನಿ 2. Tbh. of ಸನ್ನಿಪಾತ No. 3. (ಸೀತಳ Mr. 387; ಗರಲ, ವಿಷ, etc., ಪ್ರಾಣಹರಮಾದ ಪಿತ್ತ, ನಂಜು Si. 78; My.; Te.; M.; T. ಚನ್ನಿ).

ಸನ್ನಿಕರ್ಷ saṁ-ni-karṣa. = ಸನ್ನಿಕರ್ಷಣ. (Sk.; R.).

ಸನ್ನಿಕರ್ಷಣ saṁ-ni-karṣaṇa. the act of drawing together, bringing near; approaching near, approximation, *proximity, nearness, vicinity.*

ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟ saṁ-ni-kṛiṣṭa. drawn together, drawn near; contiguous, proximate, approximate, *near*, adjacent, close; vicinity.

ಸನ್ನಿಘೃಷ್ಟ saṁ-ni-ghṛiṣṭa. well rubbed. see ಉದುರ್ 1.

ಸನ್ನಿದ sannida. Tbh. of ಸನ್ನಿಧ. (ಸಮ್ಬನ್ಧ Śmd. 199 Cm.; Cpr. 6, 92; Abh. P. 14, 105; Śsv. 4, 106). [ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿದಮಾಗಿರ್ದುವು ಕೌರವಧ್ವಜಿನಿಯೊಳ್ ಕಾಳಿನ್ದಿಯುಂ ಗಂಗೆಯುಂ Pb. 10, 31].

ಸನ್ನಿಧ sam̐-ni-dha. (= ಸನ್ನಿಧಾನ). juxta-position, proximity, vicinity; near. see ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ.

ಸನ್ನಿಧಾನ sam̐-ni-dhāna. placing down together; juxta-position, *proximity, nearness, vicinity, presence;* appearance, becoming visible. 2, placing down, depositing; a receptacle. 3, receiving, taking charge of.

ಸನ್ನಿಧಾನಸಮ್ಬನ್ಧ sannidhāna-sambandha. connection of proximity (Śmd. 161).

ಸನ್ನಿಧಿ sam̐-ni-dhi. placing near; juxta-position, *proximity, nearness, vicinity, presence* (ಸಮೀಪ Nn. 139); appearance, visibility, perceptibility. 2, receiving, taking charge of. see Cpr. 2, 73; Bp. 50, 56; 53, 52.

ಸನ್ನಿಪಾತ sam̐-ni-pāta. = ಸನ್ನಿ. flying down, alighting, descending, falling down. 2, falling together, meeting; contact, union; collision; collection, assemblage; mixture, miscellaneous collection; coming near, arrival. 3, combined derangement of the three humors (wind, bile and phlegm) producing fever and dangerous illness, as convulsions, paralysis, delirium and syncope, typhoid (Sk.; My.; Cpr. 10, 116). — ಸನ್ನಿಪಾತರೋಗ. (ಮೋಹ Cb.).

ಸನ್ನಿಪಾತಕ sam̐-ni-pātaka. = ಸನ್ನಿಪಾತ No. 3. — ಸನ್ನಿಪಾತಕಜ್ವರ. (ಸಂಕರ Cb.).

ಸನ್ನಿಬದ್ಧ sam̐-nibaddha. firmly bound on; firmly tied, fettered; closely connected with or attached to (My.).

ಸನ್ನಿಬನ್ಧ sam̐-nibandha. binding firmly, tying. 2, literary composition (Kāvy. II, 2, B, 43). 3, connection; serial arrangement (Kāvy. V, 2 va.).

ಸನ್ನಿಭ sam̐-nibha. *like, similar, resembling.*

ಸನ್ನಿವಾಸ sam̐-nivāsa. dwelling together; living in; dwelling place, abode (Bp. 53, 17).

ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟ sam̐-ni-viṣṭa. entered together, met together, assembled; entered deeply into; stationed in, abiding in; inserted in, depending on; contiguous, near; seated, encamped. (R.).

ಸನ್ನಿವೇಶ sam̐-nivēśa. entering together; entering; thorough or deep entrance into, ardent attachment to. 2, assemblage, collection, multitude. 3, union, junction, contact. 4, *proximity, vicinity, neighbourhood.* 5, station, seat, place, position (ಸಂಸ್ಥಾನ, ನಿಲವು Hlā.); *an open space in or near a town.* 6, causing to enter together, *construction, fabrication, preparation.* 7, form, figure. 8, causing to enter, insertion.

ಸನ್ನಿಸು sannisu. = ಸನ್ದಿಸು. to join, meet, etc. (Ch. v. 328).

ಸನ್ನಿಹಿತ sam̐-ni-hita. placed near together, near, contiguous, proximate; close at hand, present; deposited, fixed, laid up; put into; prepared, ready; staying, being. see Bp. 24, 71; 27, 57; 43, 61; J. 10, 2; Bh. 3, 8, 30.

ಸನ್ನುತ sat-nuta. (or **sam̐-nuta**). highly praised or commended, eulogized (Ch. v. 286; Bp. 2, 25; J. 2, 28; 11, 41; 13, 7; 18, 18). feminine ಸನ್ನುತೆ (My.).

ಸನ್ನುತಾಂಗಿ sannuta-aṅgi. a woman who has highly praised limbs or such a body (Ch. v. 328).

ಸನ್ನುತಿ sat-nuti. (or **sam̐-nuti**). great praise or eulogium (Bp. 28, 45; 38, 49; 61, 75).

ಸನ್ನೆ sanne. (fr. ಸರಿ ?). = ಸೊನ್ನೆ. a lever (Te.). ಸನ್ನೆ ಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳಿನ ಸತ್ವವರ್, ಅಯ್! (Sś. 11). — ಸನ್ನೆಕೋಲು. a pole put under a weight to lift it, a lever (My.).

ಸನ್ನೆ sanne. Tbh. of ಸಂಜ್ಞೆ. a sign, etc. (Cpr. 2, 93 va.; 3, 51; Bp. 5, 39; Rśv. 5, 114 va.; Śsv. 4, 30; J. 3, 13; B. 3, 51; C., Te.; T. ಚನ್ನೈ). [ಪೋಗಂ ಬಾರಿಯುಂ ಸನ್ನೆಯುಂ ನೂಱುವಮುರ್ಚುವ ನಿಲ್ವೆಡೆಯುಂ Pb. 5, 43]. ಸನ್ನೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮನ್ನಣೆಯೂ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.). — ಸನ್ನೆಗೆಯ್. to make a sign (Cpr. 8, 4 va.; Grj. 2, 106 va.). — ಸನ್ನೆವಾತು. -ಮಾತು. words expressed by signs (Rām. 6, 10, 12). — ಸನ್ನೆವೇಟೆ. -ಬೇಟೆ. signs made in hunting (Rśv. 5, 85). — ಸನ್ನೆವೇಣ್ಟೆ. -ಬೇಣ್ಟೆ. = ಸನ್ನೆವೇಟೆ. (Śsv. 3, 47).

ಸನ್ನ್ಯಾಸ sam̐-nyāsa. = ಸನ್ಯಾಸ. putting down; deposit, trust; stake, wager. 2, laying aside, relinquishment, resignation, abandonment of all worldly possession and earthly affections, profession of asceticism. 3, *abstinence from food,* fasting as a form of suicide.

ಸನ್ನ್ಯಾಸಿ sam̐-nyāsi. = ಸನ್ಯಾಸಿ. one who has cast off all worldly possessions and carnal affections, an ascetic. 2, a Brāhmaṇa of the fourth order (āśrama), a religious mendicant.

ಸನ್ನ್ಯಾಸಿಕ sam̐-nyāsika. a man who abandons or resigns. see ಕರ್ಮ-.

ಸನ್ನ್ಯಾಸಿಮಠ sannyāsi-maṭha. an abode of sannyāsis (Bp. 56, 35).

ಸನ್ಮತ sat-mata. = ಸನುಮತ. well esteemed. 2, a good, proper mind, thought, view or doctrine (Bp. 3, 76); approbation, sanction (50, 20). ಉನ್ನತನು ಸನ್ಮತವಾಗಿ ನಡಿಯಬೇಕು (Prv.).

ಸನ್ಮತಿ sat-mati. good or right judgment or mind, a wise and discerning heart, a good understanding (Bp. 25, 50; 35, 4; 39, 27; 47, 4).

ಸನ್ಮಥನ sat-mathana. proper stirring or agitation (Bp. 51, 23).

ಸನ್ಮಾನ sat-māna. respect for the good; the respect or esteem of the good; respect, honour (Bp. 37, 31; 45, 13; J. 8, 1; ಪುರಸ್ಕಾರ G.; My.; Te.; Mhr.). — ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡು. to pay respect to, to honour (G. 93). ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡು! (B. 1, 14).

ಸನ್ಮಾನತೆ sat-mānate. the state of being respected (Bp. 46, 11).

ಸನ್ಮಾನಿತ sat-mānita. respected, honoured (Rśv. 7, 97 va.; Mhr.).

ಸನ್ಮಾನಿಸು sat-mānisu. to respect, to honour (J. 9, 21; My.).

ಸನ್ಮಾರ್ಗ sat-mārga. a right way; the right way; the proper course; a virtuous way, good or virtuous conduct. ಕವೀಶ್ವರರ ಉದಾಹರಣಸನ್ಮಾರ್ಗ (Śm. 119). see Bp. 25, 39; 31, 20; 51, 39; B. 5, 203. 209.

ಸನ್ಮಾರ್ಗವರ್ತನ sanmārga-vartana. going in the right way, good or virtuous conduct (Bp. 46, 10).

ಸನ್ಮಾರ್ಗಸ್ಥ sanmārga-stha. standing or being in the right way; a man of good or virtuous conduct (My.).

ಸನ್ಮುದ sat-muda. true pleasure, joy, delight, happiness (ಸುಖ, ಹರ್ಷ, etc. Mr. 25; Bp. 4, 70).

ಸನ್ಮುನಿ sat-muni. an excellent sage (Bp. 57, 73).

ಸನ್ಮೂರ್ತಿ sat-mūrti. an excellent form (Bp. 47, 64; 50, 70).

ಸನ್ಮೋಹನ sat-mōhana. greatly stupefying, bewildering, alluring or fascinating (J. 6, 25).

ಸನ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರ sanmōhana-astra. a kind of weapon (J. 21, 2).

ಸನ್ಮೋಹನೋತ್ತರೆ sanmōhana-uttare. a woman who is very powerful in alluring, etc. (J. 6, 22).

ಸನ್ಯಾಸ sanyāsa. common Tbh. of ಸನ್ನ್ಯಾಸ.

ಸನ್ಯಾಸಿ sanyāsi. common Tbh. of ಸನ್ನ್ಯಾಸಿ. (ಪರಿವ್ರಾಜಕG.; B. 4, 155; see ಬಾಲ-). ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಕಚ್ಚಿದ ನಾಯಿ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗೋ ವರೆಗೆ ಕಾಲು ಕೊಟೆಯುತ್ತದೆ. — ಸನ್ಯಾಸೀ ಹೆಣ್ಡತಿ ಮುಣ್ಡೆಯೂ ಅಲ್ಲ, ಮುತ್ತೈದೆಯೂ ಅಲ್ಲ (Prvs.).

ಸಪಕ್ಷ sa-pakṣa. having wings. 2, having a side or party; belonging to the same party; a partisan, a follower, an adherent (Bh. 1, 8, 17).

ಸಪತ sapata. Tbh. of ಶಪಥ. an oath, etc. (My.).

ಸಪತಗಾಱ sapata-gāṟa. a man who promises or asseverates by oath (to do something), a vaunter (My.).

ಸಪತ್ನ sapatna. hostile; *an enemy, an adversary*, a rival (ಹಗೆ Nn. 62).

ಸಪತ್ನಿ sa-patni. = ಸವತಿ. a woman who has the same husband with another woman or whose husband has other wives, a fellow wife, a rival wife (Śśv. 3, 35 va.).

ಸಪತ್ನೋತ್ಕರ sapatna-utkara. a multitude of enemies (Śśv. 4, 69).

ಸಪತ್ರ sa-patra. having feathers; an arrow.

ಸಪತ್ರಾಕರಣ sapatrā-karaṇa. wounding so that the feathered part of an arrow enters the body; causing excessive pain, *worrying any one to death.* see Hlā. s. ಪೀಡಿಸು.

ಸಪದಿ sa-padi. *instantly, in a moment, immediately;* quickly.

ಸಪರ್ಯ saparya. = ಸಪರ್ಯೆ. (Bp. 39, 27. 53).

ಸಪರ್ಯೆ saparye. *worship, adoration, reverence* (ಅರ್ಚೆ, ಬಲಿ, ಉಪಹಾರ, ಪೂಜೆ Mr. 28).

ಸಪಾಟ sapāṭa. = ಚಪಟೆ. flatness, etc. (S. Mhr.; Mhr.).

ಸಪಾಯಿ sapāyi. polish, gloss (Mhr., H. ಸಫಾಈ); smoothness; clearness, cleanness, neatness, elegance (My.; Mhr., H.).

ಸಪಿಣ್ಡ sa-piṇḍa. having the same piṇḍa; *a kinsman entitled to participate in the offering of funeral cakes to the manes of certain relations* (father, grandfather, great-grandfather, etc.) *as far as the sixth* (or fourth) *degree, both in an ascending and descending line* (ತನ್ನ ಗೋತ್ರಜ Mr. 311). see G. s. ಪೀಡಿ.

ಸಪಿಣ್ಡಿ sa-piṇḍi. the offering of a ball of rice, etc. to a deceased relative, commonly on the twelfth (or sixteenth) day after his decease (My.; Mhr.). — ಸಪಿಣ್ಡೀಶ್ರಾದ್ಧ. = ಸಪಿಣ್ಡಿ. (My.).

ಸಪಿಣ್ಡೀಕರಣ sapiṇḍī-karaṇa. performing the śrāddha to deceased relatives called sapiṇḍas. — ಸಪಿಣ್ಡೀಕರಣಶ್ರಾದ್ಧ. = ಸಪಿಣ್ಡೀಕರಣ. (My.).

ಸಪೀತಿ sa-pīti. *compotation, drinking together or in company.*

ಸಪ್ತ sapta. = ಸತ್ತ. seven (Śmd. 101).

ಸಪ್ತಋಷಿ sapta-ṛiṣi. = ಸಪ್ತರ್ಷಿ. the seven great ṛiṣis. (Bp. 1, 43; 58, 40).

ಸಪ್ತಕ saptaka. containing seven, seven; the seventh; a collection of seven (Śmd. 101; Ch. v. 244; Cpr. 1, 132).

ಸಪ್ತಕಿ saptaki. *a woman's girdle, a zone.*

ಸಪ್ತಕುಲಪರ್ವತ sapta-kula-parvata. = ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ. (My.).

ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ sapta-kula-acala. the seven principal mountains of each division of a continent or varṣa (My., those of India being mahēndia, malaya, sahya, śuktimat, ṛikṣa, vindhya, and pāriyātra).

ಸಪ್ತಕೋಣ sapta-kōṇa. septangular, heptagonal. (R.).

ಸಪ್ತಚ್ಛದ sapta-c-chada. having seven leaves; N. of a tree (Cpr. 5, 49; *cf.* ಸಪ್ತಪರ್ಣ).

ಸಪ್ತಜಿಹ್ವ sapta-jihva. seven-tongued: agni, fire. (R.).

ಸಪ್ತತನ್ತು sapta-tantu. having seven performers or seven chief forms: *a sacrifice*, an offering (Abhā. 2, 98).

ಸಪ್ತತಿ saptati. seventy. see ಏಕ-.

ಸಪ್ತತ್ರಯ sapta-traya. twenty-one (C. Bp. 47, 11).

ಸಪ್ತತ್ವ saptatva. the state of being seven (the possession of seven requisites of royal administration, viz. the monarch, the prime minister, a friend or ally, treasure, territory, a stronghold, and an army, Cpr. 1, 19).

ಸಪ್ತದಶ sapta-daśa. the seventeenth (My.). 2, (Tbh. of ಸಪ್ತದಶನ್), seventeen. (R.).

ಸಪ್ತದ್ವೀಪ sapta-dvīpa. the seven divisions of the terrestrial world (Śmd. 101; C. Bp. 47, 11; see ದ್ವೀಪ). the seven dvīpas are: jambu, plakṣa, sālmalī, kuśa, krauñca, śāka, and puṣkara.

ಸಪ್ತಧಾತು sapta-dhātu. the seven essential ingredients of the body (ಧಾತು Nn. 82). ರಸಮುಖ್ಯಸಪ್ತಧಾತು (ರಸ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತ ಧಾತುಗಳು 83).

ಸಪ್ತನಗ sapta-naga. = ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ. see ನಗ2.

ಸಪ್ತನಾದ sapta-nāda. = ಸಪ್ತಸ್ವರ (Mr. 78).

ಸಪ್ತಪದ sapta-pada. having seven steps. see ಸಾಪ್ತಪದೀನ.

ಸಪ್ತಪದಿ sapta-padi. the seven steps at marriage (Grj. 10, 98 va.).

ಸಪ್ತಪರಮಸ್ಥಾನ sapta-parama-sthāna. seven excellent places (in mukti, Cpr. 1, 3; 4, 24 va.).

ಸಪ್ತಪರ್ಣ sapta-parṇa. *the tree Alstonia scholaris* R. Br. (ವಿಶಾಲತ್ವಚ್, ವಿಷಮಚ್ಛದ, ಏಟಿಲೆವಾಟಿ Nr.; ಅಸಮಚ್ಛದ, ಏಟಿಲೆಯ ಬಾಟಿ Mr. 111).

ಸಪ್ತಪುರಿ sapta-purī. seven celebrated towns (of pilgrimage, Abhā. 2, 96; they are: Ayōdhyā, Madhurā, Māyā, Kāśi, Kāñci, Avanti, and Dvārāvatī, My.).

ಸಪ್ತಮ saptama. the seventh.

ಸಪ್ತಮದ sapta-mada. seven kinds of pride relating to kula, yauvana, strī, anna, dhana, vidyā, and udyōga (My.). in the number of October (P. xxxv) of the Mysore ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ the following verse is quoted from Pampā's Rāmāyaṇa. ಕುಲಮದಮೊನ್ದು ರೂಪಮದಮೊನ್ದು ವಯೋಮದಮೊನ್ದು ತನ್ನದೋ। ರ್ಬಲಮದಮೊನ್ದು ಜಾತಿಮದಮೊನ್ದು ಕಲಾಮದಮೊನ್ದು ದೇವತಾ ॥ ಬಲಮದಮೊನ್ದು ರಾಜ್ಯಮದಮೊನ್ದಿನಿತಲ್ಲದೆ ಬೇಟಿ ರಾಗ ಮ। ಗ್ಗಲಿಸಿದ ದೋಷ ದೃಷ್ಟಿ ವಿಷಯಾತುರರ್ ಏಂ ಗಡ ಮುನ್ದುಗಾಣ್ಬರೇ? ॥

ಸಪ್ತಮಾತೃ sapta-mātṛi. = ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ. (Bp. 58, 40).

ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ sapta-mātṛike. the divine mothers or personified energies of the principal deities. ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ಕೌಮಾರಿ, ವೈಷ್ಣವಿ, ಸುವಾರಾಹಿ, ಮಾಹೇನ್ದ್ರಿ, ಚಾಮುಣ್ಡಿ ಎನೆ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ್ ಎನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 14; Bp. 30, 31).

ಸಪ್ತಮಿ saptami. = ಸತ್ತವೆ. the seventh case, the locative (Śmd. 115. 144. 146. 162. 164; Kāvy. I, 2, 41-43; see ಸತಿ-). 2, the seventh tithi or lunar day of the fortnight.

ಸಪ್ತರಸನ sapta-rasana. seven-tongued: agni, fire (Mr. 45).

ಸಪ್ತರ್ಷಿ sapta-ṛṣi. = ಸಪ್ತಋಷಿ. the seven great ṛṣis: Marīci, Atri, Aṅgiras, Pulastya, Pulaha, Kratu, and Vasiṣṭha (see Mr. s. ಮುಖ್ಯಋಷಿ and ಠವಣಾಯಿ). 2, *the constellation Ursa major* (the seven stars of which are supposed to be the seven great ṛṣis, ಚಿತ್ರಶಿಖಂಡ್ಡಿ, ಋಷಿಯರ್ Mr. 39).

ಸಪ್ತಲೆ saptale. *double jasmine* (ನವಮಾಲಿಕೆ, ಇರವನ್ತಿ Mr. 126). 2, *the soap-nut plant, Mimosa abstergens* Roxb. before the soap-nut plant.

ಸಪ್ತಲೋಕ sapta-lōka. the seven worlds (My.; see s. ಲೋಕ).

ಸಪ್ತವಿಂಶತಿ sapta-viṁśati. *twenty-seven.*

ಸಪ್ತವಿಂಶತಿನಕ್ಷತ್ರ saptaviṁśati-nakṣatra. the twenty-seven asterisms in the moon's path or lunar mansions. see ನಕ್ಷತ್ರ.

ಸಪ್ತವಿಧವಿಭಕ್ತಿ sapta-vidha-vibhakti. the seven kinds of case-terminations (ಏಬು ತೆಱನಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್ Śmd. Cm. 114).

ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿ sapta-vibhakti. the seven case-terminations (Śmd. 88 Cm.; 88. 89. 111. 148).

ಸಪ್ತವ್ಯಸನ sapta-vyasana. the seven vices or bad habits (ಅಘ, ವ್ಯಸನ, ಸಪ್ತವ್ಯಸನಂಗಳು Nn. 115; see s. ವ್ಯಸನ V. 5, 39 va.).

ಸಪ್ತಶ್ರುತಿ sapta-śruti. = ಸಪ್ತಸ್ವರ. ಷಡ್ಜಾದಿಸಪ್ತಶ್ರುತಿಗಳ್ (Bp. 1, 48).

ಸಪ್ತಸಪ್ತಿ sapta-sapti. having seven horses: the sun (Mr. 34; Bp. 58, 40).

ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ sapta-samudra. = ಸಪ್ತಾಬ್ಧಿ. (My.).

ಸಪ್ತಸ್ವರ sapta-svara. *the seven notes of the musical scale or gamut: ṣadja, ṛiṣabha, gāndhāra, madhyama, pañcama, dhaivata, and niṣāda* (ಷಡ್ಜಾದಿಸಪ್ತಸ್ವರ Nn. 84). they are designated by their initial letters or syllables, thus: sa, ri, ga, ma, pa, dha, ni. ಷಡ್ಜ ಋಷಭ ಗಾನ್ಧಾರ ಮಧ್ಯಮ ಪಂಚಮ ಧೈವತ ನಿಷಾದಮ್ ಓರನ್ತೆ ಸಪ್ತಸ್ವರಂಗಳ್ ಅಕ್ಕು; ಅವಱ್ಲಿ ತೋಱುವ ಅಕ್ಷರದ ಆದಿಸಂಜ್ಞೆ ಸ ರಿ ಗ ಮ ಪ ಧ ನಿ; ನವಿಲು ವೃಷಮ್ ಅಜ ಸಿಂಹ ಪಿಕ ತುರಗ ಕರಿ ಎನಿಪ್ಪವಱ ನಾದಂ (Mr. 76; see Bp. 1, 48; 10, 32; 19, 10; J. 21, 58).

ಸಪ್ತಹಯ sapta-haya. = ಸಪ್ತಸಪ್ತಿ. see ಹಯ.

ಸಪ್ತಹಸ್ತ sapta-hasta. having seven hands; measuring seven cubits. (R.).

ಸಪ್ತಾಂಗ sapta-aṅga. consisting of seven members or parts or constituent elements (as a kingdom, ಪ್ರಕೃತಿ Nn. 111; see ಪ್ರಕೃತಿ No. 7 & ಸಪ್ತತ್ವ); the seven constituent elements. see Cpr. 10, 125 va. (Bh. 1, 8, 19). ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯೊಳು ಬಲನ್ ಎನಿಪ್ಪ ಅರಸು, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂ ನಿಜಮ್ ಎನಿಪ್ಪ ಪೆರ್ಗಡೆ, ನೆಗೞ್ತೆಯ ಸಮ್ಪೂರ್ಣೋನ್ನತದ ಜನಪದಂ, ಜಲಶಿಲಾಧಾರಮ್ ಅಹ ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹದ ದುರ್ಗಂ, ರನ್ನ ಹೇಮಾದಿಭಣ್ಡಾರಂ, ಮಹಾವೀರಸೈನ್ಯಂ, ನಿಜಪ್ರಿಯಂ ಕೂಡೆ ಸಪ್ತಾಂಗ ಸಮ್ಪನ್ನನ್ ಎನಿಸುವ ರಾಜ್ಯಮ್ ಅಕ್ಕುಮ್, ಇನಿತಿಲ್ಲದಿಹ ರಾಜ ದುರ್ಬಲನ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 271).

ಸಪ್ತಾಬ್ಧಿ sapta-abdhi. the seven seas, that of salt-water (lavaṇa), sugar-cane juice or syrup (ikṣu), wine (surā), clarified butter (ghṛita), curds (dadhi), milk (dugdha), and fresh water (jala). (C. Bp. 47, 11; J. 13, 43).

ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ sapta-arci. Tbh. of ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಸ್. (ಧೂಮಕೇತು Mr. 489; Bp. 54, 67; C. Bp. 47, 11).

ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಸ್ sapta-arcis. seven-flamed: *agni, fire.*

ಸಪ್ತಾಶ್ವ sapta-aśva. having seven horses: *the sun* (ನೇಸಱ್, etc. Kk. 45; Bp. 54, 67).

ಸಪ್ತಿ sapti. *a horse.*

ಸಪ್ತಿವರ sapti-vara. an excellent horse (Bp. 59, 36).

ಸಪ್ತೋಪಾಯ sapta-upāya. the seven means of success against an enemy (My.; see s. ಉಪಾಯ).

ಸಪ್ಪ sappa. = ಸಪ್ಪೆ. insipidness, etc. — ಸಪ್ಪ ಸಪ್ಪನೆ, rep. ಸಪ್ಪ ಸಪ್ಪನೆ ರಸಂ (Śmd. 229).

ಸಪ್ಪ sappa. = ಶಷ್ಪ. Tbh. of ಶಷ್ಪ. the hair round the privities (My.).

ಸಪ್ಪಗೆ sappage. = ಚಪ್ಪಗೆ, ಸಪ್ಪಗೆ. flatly, vapidly, insipidly; flatness, etc.; flat, etc.; spiritless, dull, dejected; inert; without effect, destitute of results (My.; ಅರೋಚಕ, ಸಪ್ಪನ್ನ G.); still, quiet (in Prv.). ಅವನು ಸಪ್ಪಗಿದ್ದಾನೆ (My.). ಉಪ್ಪು ಸಪ್ಪಗೆಯಕ್ಕು, ಕರ್ಪುರವು ಕರಿದಕ್ಕು, ಸರ್ಪಗೆ ಬಾಲವೆರಡಕ್ಕು ಶ್ರವಣರುಂ ತಪ್ಪಾಡಿದನ್ದು (Sp. in a sarcastic manner). ಸಪ್ಪಗೆ ಇರು! ಎನ್ದರೆ ಅಪ್ಪಪ್ಪ! ಎನ್ತ, ಕೂಗಿದ (Prv.). [Tu. ಚಪ್ಪೆ].

ಸಪ್ಪಂಗಗಿಡ sappaṅga-giḍa. the long zedoary, Curcuma zerumbet Roxb. (St. & Pl.; H. ಪತ್ತಂಗಲಕಡಿ, St. & Pl.).

ಸಪ್ಪಂಗಮರ sappaṅga-mara. the suppan or brasiletto, Caesalpinia sappan Lin. (St. & Pl.; Koṅkaṇi ಸಪ್ಪಂಗು).

ಸಪ್ಪಡಿ sappaḍi. = ಚಪಟೆ. flatness, etc. (Sd.). 2, = ಸಪ್ಪಗೆ. (Sd.; M. ಚಪ್ಪಡೆ).

ಸಪ್ಪನೆ sappane. = ಸಪ್ಪಗೆ. (My.; see ಸಪ್ಪ-). ಸಪ್ಪನೆಗಂಜಿ (My.).

ಸಪ್ಪನ್ನ sappe-anna₁. flat, insipid, etc. (ಅರೋಚಕ, ಸಪ್ಪಗೆ G.).

ಸಪ್ಪಳ sappaḷa. = ಸಪ್ಪುಳ್, ಸೊಪ್ಪುಳ್, etc. a sound, a noise (My.; ಧ್ವನಿ G. 80; ಕಟ್ಟಿಉಲುಹು 108; Te. ಚಪ್ಪಿಡಿ, ಚಪ್ಪುಡು; see Te. s. ಜಡಿಪ). ವಾದ್ಯದ ಸಪ್ಪಳ (G. 44); ನೀರಿನ ಸಪ್ಪಳ (188); ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಸಪ್ಪಳ (227); ಕುದಿಯುವ ಸಪ್ಪಳ (231); ಎಲೆಗಳ ಸಪ್ಪಳ (404). ಕಲ್ಲು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ಸಪ್ಪಳ (B. 3, 51). ಹಪ್ಪಳ ತಿಮ್ಬುವ ವನಾದರೆ ಸಪ್ಪಳಾ ನುಂಗ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡು. to make a sound or noise (G. 109). — ಸಪ್ಪಳವಾಗು. -ಆಗು. a sound or noise to be produced. ಏನಾದರೂ ತುಸು ಸಪ್ಪಳವಾದ ಕೂಡಲೆ ಕಾಡ ನಾಯಿಗಳು ಎಚ್ಚಱವಾಗುತ್ತವೆ (B. 3, 40). ಗೂಗೆಯ ಱಕ್ಕೆಯ ಗಱಿಗಳು ಬಹು ಮೆತ್ತಗಿರುವದಱಿನ್ದ ಅದು ಹಾಱುವಾಗ ಸಪ್ಪಳವಾಗುವದಿಲ್ಲ (3, 120). — ಸಪ್ಪಳಾಗು. -ಆಗು. = ಸಪ್ಪಳವಾಗು. (My.; B. 5, 28).

ಸಪ್ಪು sappu. = ತೊಪ್ಪಲು, etc., ಸೊಪ್ಪು 3 q. v. foliage, etc. (My.; Tu. ತಪ್ಪು, ಸಪ್ಪು). ಬಸಳೇ ಸಪ್ಪು ಬಸವಗೆ ಯಾಕೆ? — ತಾನು ತಿಮ್ಬೋದು ಪಲ್ಲೇ ಸಪ್ಪು, ಹಿರೇ ಕುದುರೆ ಚೇಷ್ಟೆ (Prvs.).

ಸಪ್ಪುಳ್ sappuḷ. = ಸಪ್ಪಳ, etc. [ಪಾದಾಭಿಘಾತದೊಳುಚ್ಚಳಿಸುವ ನೀರ ಸಪ್ಪುಳಮಂ ಕೇಳ್ದು Pb. 3, 33 va.]; (J. 25, 12).

ಸಪ್ಪೆ sappe. = ಚಪ್ಪೆ3. flatness, insipidness; the condition of being spiritless, dull, dejected, inert, without effect or destitute of results; flat, etc. (My.; Te., M. ಚಪ್ಪ; Tu. ಚಪ್ಪೆ, ಸಪ್ಪೆ). ಕಾಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಬಿಸಿಯಾದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಸೇರಿ ಹೆಪ್ಪು ಕಟ್ಟಿ ಒಡದನ್ತೆ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿರುವದು (ಅಮುಕ್ತೆ Si. 240). ಉಪ್ಪು ಸಪ್ಪೆಯಾದರೂ ಕಾರ ಬಿಡದು (Prv.). — ಸಪ್ಪೆಪತ್ಯ. diet without salt, acids and any thing heating (My.). — ಸಪ್ಪೆಪತ್ಯ ಇಡು. to order such a diet (My.). — ಸಪ್ಪೆಯವುಸ್ತಿ. -ಅವುಸ್ತಿ. medicine requiring persons to abstain from salt, acids and any thing heating (My.). — ಸಪ್ಪೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become insipid. 2, to grow spiritless, etc. (My.). ಅವನ ಕೆಲಸ ಸಪ್ಪೆಯಾಯಿತು (My.). — ಸಪ್ಪೆಯಿಡು. -ಇಡು. = ಸಪ್ಪೆಪತ್ಯ ಇಡು. (My.).

ಸಪ್ಫಳ sapphaḷa. Tbh. of ಸತ್ಫಲ. good fruit. (Śmd. 350).

ಸಪ್ರಕಾರಕ sa-prakāraka. with or according to manner. ಸ ಪ್ರಕಾರಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಿಕೆ (ಉಪಲಬ್ಧಿ, ಅನುಭವ, ಅನುಭವಿಸುವಿಕೆ Si. 397).

ಸಪ್ರಣವ sa-praṇava. together with the syllable ōṁ (Bp. 1, 39).

ಸಪ್ರಾಣಿಸು sa-prāṇisu. to recover breath or consciousness (J. 4, 42).

ಸಫಲ sa-phala. becoming connected with fruit, bearing fruit, fruitful, productive, profitable, yielding profit, yielding a result, successful. see Bp. 5, 35; 24, 8; 26, 66; 43, 77; 47, 60; 57, 63; J. 10, 49.

ಸಫಲತೆ sa-phalate. the state of being productive, etc. (Cpr. 8, 16).

ಸಫಲತ್ವ sa-phalatva. = ಸಫಲತೆ. (My.).

ಸಫಲಿತ sa-phalita. having fruit, connected with a result, etc. (Bp. 32, 2).

ಸಫಲೀಕೃತ saphalī-kṛita. made fruitful, etc. (Cpr. 2, 52 va.).

ಸಫೇದು saphēdu. white, of a clear and bright white (My.; Mhr., H. ಸಫೇತ, ಸಫೇದ; Mhr., H. ಸಫೇತಾ, ceruse or white lead).

ಸಬ saba. 1. Tbh. of ಶವ. a dead body, a corpse. (ಕುಣಪ Kk. 41; Śm. 44). [ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗರ ಸಬಂಗಳ ತೊಟ್ಟು ಜಿಯೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ Pb. 8, 104].

ಸಬ saba. 2. = ಚವು 2 q. v., ಸಬು, ಸಬ್ಬು 1. — ಸಬಕಾರ. = ಚವುಕಾರ. a soap (G. 204; B. 3, 30; 4, 158; 5, 286).

ಸಬಗ sabaga. = ಸೊಬಗ. a charming man. ಉದ್ದು ಮದ್ದಲ್ಲ, ಕದ್ದವ ಸಬಗನಲ್ಲ (Prv.).

ಸಬಬು sababu. cause, reason, motive (My.; Mhr., H.); therefore (Mhr.).

ಸಬರ sabara. a pack-saddle for bullocks (ಕವುದಿಗಳ್ Mr. 350; My.; *cf.* Sk. ಸಥರ?), etc. ಆನೆಯ ಸಬರ (G. 232). ಎತ್ತನ್ನು ಹುಲಿ ತಿನ್ನು, ಸಬರ ಮುರೀ ಗೆದ್ದಲು ತಿನ್ನು (Prv.). — ಸಬರ ಬಣಗಿಹಾವು. the rock-snake, the boa constrictor, Python molurus (Bd.).

ಸಬಲ sa-bala. having power, strength or weight; powerful, strong, vigorous (B. 5, 234). 2, *accompanied by a force or army.*

ಸಬಳ sa-baḷa. 1. = ಸಬಲ. — ಸಬಳಗದ್ಯಾಣ. (Śmd. 385; Kk. 97). a gadyāṇa that has its full weight. — ಸಬಳಗದ್ಯಾಣದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. (Śmd. 387). tribute of such gadyāṇas.

ಸಬಳ sabaḷa. 2. *one of the Tatsamas* (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77; *cf.* ಸರ್ವಲೆ). a spear, a lance, a pike (ಪ್ರಾಸ, ಕುನ್ತ Mr. 298; ಕೊನ್ತ, ಡೊಂಕಣಿ Kk. 40; ಡೊಂಕಣಿ, ಕೊನ್ತ Śm. 43; ಇಟ್ಟಿ 89; Grj. 7, 53; Bp. 34, 34; 57, 29; 61, 25; Bh. 3, 13, 26; C. Bp. 42, 14; Rśv. 6, 11 va.; Te.; T. ಚವಳ). ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಸಬಳ ನುಂಗಬಹುದು (Prv.).

ಸಬಳತ್ರಿಣೇತ್ರ sabaḷa-triṇētra. (Śmd. 385; Kk. 97). Triṇētra with a spear.

ಸಬಳಬಿನ್ನಣಿ sabaḷa-binnaṇi. (Śmd. 385; Kk. 97). a person who is adroit in the use of spears.

ಸಬಳಸಹಸ್ರಬಾಹು sabaḷa-sahasrabāhu. (Śmd. 385; Kk. 97). Sahasrabāhu with a spear.

ಸಬಳಿಗ sabaḷiga. a spearman (ಪ್ರಾಸಿಕ, ಕೌನ್ತಿಕ, ಈಟಿಯೆ ಆಯುಧ ವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು Si. 281; Bp. 16, 13).

ಸಬು sabu. = ಸಬ 2, etc. — ಸಬುಕಾರ. = ಸಬಕಾರ. (My.).

ಸಬುದ sabuda. Tbh. of ಶಬ್ದ. (ಶಬ್ದ Nn. 7; Śmd. 336 Mdb.; Bh. 2, 13, 11; Rām. 5, 8, 28. 72; 6, 55, 24).

ಸಬ್ಬ sabba. 1. Tbh. of ಶರ್ವ. Śiva (ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2).

ಸಬ್ಬ sabba. 2. Tbh. of ಸರ್ವ (Śmd. 345), ಸರ್ವ 1. all.

ಸಬ್ಬಮಂಗಳೆ sabba-maṅgaḷe. Tbh. of ಸರ್ವಮಂಗಲಾ. Pārvatī. — ಸಬ್ಬಮಂಗಳೆಯಣುಗ. -ಅಣುಗ. Kārttikēya (ಗುಹ Śm. 4).

ಸಬ್ಬಲಕ್ಕಣ sabba-lakkaṇa. Tbh. of ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ. (Śmd. 376).

ಸಬ್ಬಲಗ್ಗೆ sabba-lagge. = ಸರ್ವಲಗ್ಗೆ. a union of the sounds of all musical instruments (Bh. 3, 13, 25; 7, 5, 10).

ಸಬ್ಬವ sabbava. (fr. ಸಭ್ಯ?). (an assembly, a gathering): mirth, jest, fun, joking, ridicule (ಅಲ್ಲಣೆಗೆ, ಮೇಳ Śmd. II; ಅಲ್ಲಣೆ, ಮೇಳ Kk. 78; ಅಲ್ಲಳಿ, ಮೇಳ Śm. 53; ಮೇಳ Ct. I, 26; ಹಾಸ್ಯ Ct. II, 104; Te. ಸಬ್ಬಣ್ಣು, a jumble, omnium gatherum). [ತಮ್ಮೊಡನಾಡಿಗಳಪ್ಪ ಮೇಳದ ಸಬ್ಬವದ ನಗೆಯ ತೆಗಟಾನವರಂ Pb. 2, 95 va.; Ap. 2, 71. — ಸಬ್ಬವದಾಕೆ. -ಆಕೆ. a female companion. ತನ್ನ ಬೇಸಱಂ ತನ್ನ ಸಬ್ಬವದಾಕೆಗಿನ್ತೆನ್ದಳ್ Pb. 4, 99 va.].

ಸಬ್ಬವಕಾಱ sabbava-kāṟa. a mirth-maker, a jester, a ridiculer, a buffoon (ಪರಿಹಾಸಕ Kk. 38; Śm. 48; Śsv. 3, 2).

ಸಬ್ಬವಕಾರ್ತಿ sabbava-kārti. a woman of pleasure, a female buffoon (ಮೇಳದಾಕೆ Ss.; Śm. 74).

ಸಬ್ಬವಗಾರ್ತಿ sabbava-gārti. = ಸಬ್ಬವಕಾರ್ತಿ. (ಮೇಳದಾಕೆ Kk. 28).

ಸಬ್ಬಸನ್ನಣ sabba-sannaṇa. Tbh. of ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ. a complete armament. (Śmd. 376).

ಸಬ್ಬಸಿಕೆ sabbasike. = ಸಬ್ಬಸಿಗೆ. (ಶಾಲೇಯ, ಶೀತಶಿವ, ಛತ್ರೆ, ಮಧುರಿಕೆ, ಮಿಸಿ, ಮಿಶ್ರೇಯ, ಸದಾಪ Si. 147).

ಸಬ್ಬಸಿಗೆ sabbasige. a sort of fennel, Anethum panmorium Roxb. (ಶಾಲೇಯ, ಶೀತಶಿವ, ಛತ್ರೆ, etc. Nr.). 2, a sort of dill or fennel, Anethum sowa Roxb. (ಶತಪುಷ್ಪೆ, ಶತನಾಮ Mr. 136). see ಕಲ್ಲು-, ಕಾಡು-. *cf.* ಸದಗುಪ್ಪೆ, ಸದಾಪ. — ಸಬ್ಬಸಿಗೆಮಾವು. a kind of mango (B. 2, 51).

ಸಬ್ಬಸೀಗೆ sabbasīge. = ಸಬ್ಬಸಿಗೆ. (My.).

ಸಬ್ಬಾಣಿ sabbāṇi. Tbh. of ಶರ್ವಾಣಿ. Pārvatī. (ಶಿವೆ Kk. 5; ಗಿರಿಜೆ Śm. 3).

ಸಬ್ಬಿಗೆ sabbige. = ಸಬ್ಬೆ. a slender branch of a tree or shrub (My.; *cf.* ಚಳ್ಳು, ಸೆಳೆ 1). ಬಿಟ್ಟೀ ಕುದುರೆ, ಆವರಿಕೇ ಸಬ್ಬಿಗೆ (Prv.).

ಸಬ್ಬು sabbu. 1. = ಸಬ 2, etc. soap (My.).

ಸಬ್ಬು sabbu. 2. sago (Mhr., H. ಸಾಗ, ಸಾಗೂ; Te. ಸಗ್ಗು, ಸಬ್ಬು; T. ಚವ್ವು). — ಸಬ್ಬಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. sago (My.; T. ಚವ್ವರಿಚಿ).

ಸಬ್ಬೆ sabbe. = ಸಬ್ಬಿಗೆ. (My.).

ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ sa-brahmacāri. *a fellow-student, one engaged in the same studies and observing the same austerities.*

ಸಭಯ sa-bhaya. fearful, apprehensive, timid (Bp. 30, 30; 38, 69; 46, 37; 49, 6).

ಸಭರ sa-bhara. having weight, ponderous; big with young.

ಸಭರಿತ sa-bharita. = ಭರಿತ. full, filled, etc. (Bp. 8, 28; 26, 69).

ಸಭರ್ತೃಕೆ sa-bhartṛike. *a woman whose husband is alive.*

ಸಭವ sa-bhava. having birth or origin (Bp. 51, 28).

ಸಭಾಕಮ್ಪ sabhā-kampa. trembling or timidity in company; abashedness in the public assembly; bashfulness (Mhr.; My., also as ಸಭಾಕಮ್ಪನ).

ಸಭಾಗೃಹ sabhā-gṛiha. an assembly house, a public hall, a town-hall, etc. (My.; Mhr.).

ಸಭಾಜನ sabhājana. *courtesy, politeness, civility,* service, honour; *affection, friendship* (ಕೆಳೆಯ Hlā.). 2, ಸಭಾ-ಜನ, persons of an assembly (My.). 3, ಸ-ಭಾಜನ, possessing a number of vessels.

ಸಭಾಜಿತ sabhājita. served, honoured (ಮಾನ ಹೊನ್ನಿದ G.).

ಸಭಾತಾಮ್ಬೂಲ sabhā-tāmbūla. betel and betel-nut served out at a meeting (My.).

ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷ sabhā-adhyakṣa. master of an assembly, president, chairman, master of ceremonies (My.; Mhr.).

ಸಭಾನಾಯಕ sabhā-nāyaka. the president of an assembly, chairman. ಸುಭಾಷಿತವಿಲ್ಲದವ ಸಭಾನಾಯಕನಾದರೇನು? (Prv.).

ಸಭಾನಿಕೇತನ sabhā-nikētana. = ಸಭಾಗೃಹ. (Śśv. 1, 70).

ಸಭಾನ್ತರ sabhā-antara. another assembly; the interior of an assembly or community (Bp. 25, 20. 38; 38, 13).

ಸಭಾಪತಿ sabhā-pati. = ಸಭಾನಾಯಕ (My.). 2, N. (My.).

ಸಭಾಪರ್ವ sabhā-parva. N. of the second book of the Mahābhārata (Bp. 5, 2).

ಸಭಾಪಾಣ್ಡಿತ್ಯ sabhā-pāṇḍitya. learning sufficient to flash occasionally at public meetings (My.; Mhr.).

ಸಭಾಮಣ್ಟಪ sabhā-maṇṭapa. a temporary shed or hall (ಜನಾಶ್ರಯ, ಮಣ್ಡಪ Hlā.); a portico or an erection in front of a temple where people assemble (Mhr.); the open space of a temple in front of the apartment of the idol (Mhr.); an audience hall, a council-chamber, etc. (My.; Mhr.).

ಸಭಾವ sa-bhāva. a proper bhāva or feeling (in nartana, Rśv. 5, 19 va.).

ಸಭಾವಿಭಾವ sabhā-vibhāva. the majesty of a court (Cpr. 2, 7).

ಸಭಾಸದ್ sabhā-sad. one who sits at an assembly; *an assistant at an assembly;* a member of any society or company; an assessor of an assembly, council or court.

ಸಭಾಸದ sabhā-sada. = ಸಭಾಸದ್. (Rśv. 5, 19 va.; B. 4, 118; My.).

ಸಭಾಸ್ತಾರ sabhā-āstāra. *an assistant at an assembly;* a member of any society or company.

ಸಭಾಸ್ಥಾನ sabhā-sthāna. an assembly-room (My.).

ಸಭಿಕ sabhika. *the keeper of a gambling-house.*

ಸಭೆ sabhe. ಸಭಾ. *an assembly, a congregation, a meeting; a society, a company,* a community; good society. 2, a place in which noble or learned persons assemble; *a hall,* a hall of audience, a council-chamber; *a court of justice,* a court, a palace. 3, a gambling-house. ಸಭೆ ಕೂಡಿದಾ ಕ್ಷಣ ಪ್ರಭೆ ಕೊಟ್ಟಾರೋ? (Prv.). — ಸಭೆನೆರಸು. -ಬೆರಸು. a meeting to convene (Bp. 53, 58).

ಸಭ್ಯ sabhya. belonging or relating to an assembly; fit for an assembly; suitable to or fit for good society; polite, well-bred, decent, refined, civilized; tame, mild or gentle in disposition (B. 3, 16. 21); trusted, confidential, faithful. 2, *an assistant at an assembly;* an assessor. 3, *a man of honourable parentage; a polite man;* a man who is mild and gentle in disposition (My.).

ಸಭ್ಯತನ sabhyatana. = ಸಭ್ಯತ್ವ. (My.; B. 5, 183).

ಸಭ್ಯತ್ವ sabhyatva. politeness, refinement, good breeding, mild and gentle disposition (My.).

ಸಮ್ sam.- = ಸಂ- (saṁ), ಸಂ- (ಸಙ್-, saṅ), ಸಂ- (ಸಞ್-, sañ). con, with, together with, along with, together; much, greatly, thoroughly, quite, very, well, completely, etc.; beautifully; same, like, similar.

ಸಮ sama. (fr. ಸಮೆ 2). getting ready, preparation; readiness. — ಸಮಕಟ್ಟು. 1. to prepare, to make ready; to arrange (ವಿಧಾನ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 135 va.; 6, 86 va.; Abh. P. 11, 74). ವ್ಯಾಳದನ್ತಿ ಕುಳಮಂ ಸಮಕಟ್ಟಂ! (Śmd. 270). — ಸಮಕಟ್ಟು. 2. preparation (for a journey, a marriage, etc. My.; ಘಟಿಯ Śmd. I; ಮುರಿ Śm. 105). [ಸಮಕಟ್ಟಂಗೊರೆಗಾರುಮಿಲ್ಲರಿಗ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನೊಳ್ ಸಮಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ Pb. 5, 76; Ap. 9, 99]; (Cpr. 5, 53). — ಸಮ ತಳಿಸು. to cause to appear ready, to make ready (Bh. 1, 12, 13). 2, to make oneself ready (J. 32, 8).

ಸಮ sama. 1. = ಸವ 1. *even, level, flat, plain* (ತಡಪ್ಪುರೆ Kk. 69); even (as number). 2, *same, equal.* 3, *like, similar* (ದೊರೆ Śm. 105). [ಅವರಿವರೆಲ್ಲರುಂ ಸಮಂ Pb. 4, 7]. 4, acting in the same way or with equal justice towards every one, not having partiality, impartial, alike, fair; neutral; unmoved. 5, straight; uniform; upright, honest, just, temperate; good, virtuous; normal; fit, proper, right, suitable; perfect. 6, ordinary, common; common to all, general; all, every one; full, complete; whole, entire. 7, (in rhetoric) sameness of objects compared to one another, identity of objects compared [Kr. 2, 54. 56]; (Kāvy. III, 1, A, 3-7). 8, (in geometry) a mean. ಸಮಂ, equally, etc.; *with, together with, together* (ಕೂಟ Mr. 535). ಅಣ್ಡೆಯೊಳಗಣ ನೀರು, ಮುಣ್ಡೇ ಕೆಯ್ಯೊಳಗಣ ಹಣ ಸಮ (Prv.). [— ಸಮಕೊಳಿಸು. = ಸಮಗೊಳಿಸು. ಸಮಕೊಳಿಸಲಾರ್ತುದಿಲ್ಲ ದಲಮರೇನ್ದ್ರನದೊನ್ದು ಮುಖ ಪರಿಮ್ಲಾನತೆಯಂ Ap. 6, 19]. — ಸಮಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to make proper or nice, to put in order (My.). — ಸಮನು. (*i. e.* ಸಮವು). = ಸಮ. ಭಿನ್ನವಾದ ಗಡಿಗೆ ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಮನಾದೀತೇ? (Prv.). — ಸಮ ಚಡಿಸು. to be equally obstinate (Bh. 2, 2, 95). — ಸಮನ್ದರ್. -ಒ-ತರ್. to make equal (Cpr. 6, 68). [— ಸಮನಾಗಿಸು. -ಆಗಿಸು. to bring close. ಸಕಳ ಜನರ್ಗಳುಚಿತ ಗುಣಮಂ ಸಮನಾಗಿಸುವರ್ Kr. 3, 143]. — ಸಮ ಮಾಡು. to make even or flat (C.; B. 4, 225). 2, to make equal to (My.). 3, to put in order (My.). 4, to make nice or proper (My.). — ಸಮವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become equal. (ತಾಳಂ) ಸಮವೆತ್ತಲ್ಲಿ ಲಯವುನ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 79). [— ಸಮವೇದಿಸು. to know perfectly. ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗನೊಳಕೊಣ್ಡು ಸಮವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಯ್ಯಾ Bv. 845]. — ಸಮ ಸಲ್. = ಸವ ಸಲ್. to be in common use, to be well known (ಸಮಾನಮಾಗಿ ಸಲ್ Śmd. 15 Cm.; 25 Cm.; 139 Cm.; Kāvy. I, 5, 38). [ಭರತೇಶ್ವರಂಗೆ ಸಮಸನ್ದುದೀ ದಶಾಂಗಂ ಭೋಗಂ Ap. 15, 5].

ಸಮ sama. 2. = ಸಮ್ಮ. skin, leather. see ಸಮಗಾಱ.

ಸಮಕಕ್ಷ sama-kakṣa. equal, alike, par (Kāvy. III, 3, B, 164; Mhr.).

ಸಮಕಾಲ sama-kāla. the same time, the same moment; simultaneous, coeval (Kāvy. III, 3, B, 9).

ಸಮಕ್ಷ sam-akṣa. being before the eyes or in sight, visible, being in presence of; sight, presence, front (Cpr. 7, 28; Bp. 22, 12; 30, 8; Mr. 3. 286; J. 33, 40). ಸಮಕ್ಷಂ, before the eyes, in sight of, visibly, in presence of, face to face.

ಸಮಕ್ಷಮ sam-akṣama. = ಸಮಕ್ಷ. (My.; ಕಣ್ಣಾರೆ, ಕಣ್ಣು ಮುಟ್ಟೆ G.).

ಸಮಗಾಱ sama-gāṟa. Tbh. of ಚರ್ಮಕಾರ. a shoe-maker. (ಚರ್ಮಕಾರ, ಪಾದೂಕೃತ್ G.). ಗನ್ಧದ ಕೊರಡು ಸಮಗಾಱನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹಲವು ಸಮಗಾಱರು ಕೂಡಿ ತೊಗಲೆಲ್ಲ ಹದ ಕೆಡಿಸಿದರು (Prvs.). [Tu.].

ಸಮಗ್ರ sam-agra. *all, entire, whole, full, complete* (Śmd. 251); entireness, totality. ಸುವರ್ಣಸಮಗ್ರದೊಳ್ ಧೌತಂ (Mr. 475).

ಸಮಗ್ರಚೇಷ್ಟೆ samagra-cēṣṭe. complete activity, etc. see ಮನಪ್ಪೊಯ್.

ಸಮಗ್ರತೆ saṁ-agrate. entireness, completeness, fullness. see ನೆಱೆ 2; Bp. 19, 21; 57, 38.

ಸಮಗ್ರತ್ವ saṁ-agratva. = ಸಮಗ್ರತೆ. see ಎಱು, ನೆಱೆ 2.

ಸಮಂಗೆ samaṅge. *Bengal madder, Rubia munjista or cordifolia.* 2, *a sensitive plant, Mimosa pudica.*

ಸಮಚಿತ್ತ sama-citta. even-minded, even-tempered, equanimous; indifferent; having the thoughts directed to the same object. (R.).

ಸಮಚ್ಛೇದ sama-c-chēda. common denominator (in arithmetic, Mhr.; My.).

ಸಮಜ saṁ-aja. *a multitude of beasts or animals.*

ಸಮಜಾತಿ sama-jāti. equal in kind, homogeneous (My.).

ಸಮಜಾಯಿಷಿ samajāyiṣi. = ಸಮದಾಯಿಷಿ. bringing to a right and just understanding, bringing round (Mhr., H. ಸಮಜಾವಿಶೀ, ಸಮಜೀ); persuading, appeasing; right understanding of, with or towards, as effected through speech in conviction or persuasion (My.; Mhr., H.); peace (My.).

ಸಮಜಾಯಿಸು samajāyisu. = ಸಮದಾಯಿಸು. to make (a person) to understand; to explain (a subject, Mhr., H. ಸಮಜಾವಿಣೇಂ); to bring round, to persuade, to convince, to satisfy, to appease (My.; Mhr., H.).

ಸಮಜೋಳಿ sama-jōḷi. ಸಮಜೋಡಿ. a proper match (Rām. 4, 2, 37).

ಸಮಜ್ಞೆ sama-jñe. = ಸಮಾಜ್ಞೆ. reputation, fame.

ಸಮಜ್ಞೇಯ saṁ-ajñēya. wholly baffling or passing knowledge; complete non-cognisance (Bp. 35, 22).

ಸಮಜ್ಯೆ saṁ-ajye. *a meeting, an assembly.*

ಸಮಂಚಿತ saṁ-añcita. gone or joined together, combined, united; greatly honoured, etc. see Bp. 45, 24; 46, 72; Rśv. 6, 17 va.

ಸಮಂಜ saṁ-añja. = ಸಮಂಜಸ. see ಅ–.

ಸಮಂಜಸ saṁ-añjasa. *proper, right, fit; correct, accurate, true,* consistent; virtuous, just, good; exercised, practised, experienced. see Śmd. 233. 2, propriety, fitness, truth, accuracy, etc.; fame (ಕೀರ್ತಿ, ತೊಲೆ Nn. 158).

ಸಮಟಿಗೆ samaṭige. = ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕೆ. (Śmd. 382).

ಸಮತಿರಿಕ್ತ saṁ-atirikta. excessively abundant, exceeding, excessive, much. (R.).

ಸಮತೆ samate. evenness, sameness, equality, similarity; identity; unity; immovableness; equanimity; propriety; fairness, impartiality, justness, uprightness (ಪ್ರಮಾಣ Mr. 529); perfectness; commonness; composition of words (Kāvy. I, 3, 84-88). see Bp. 10, 15; 37, 10. — ಸಮತೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to assemble (v. i., Bp. 37, 45). — ಸಮತೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. immovableness to be destroyed; to lose immovableness or a settled state (J. 19, 4). — ಸಮತೆ ವೊೞ್. -ಪೊೞ್. to carry or exhibit equality or propriety (J. 5, 53).

ಸಮತ್ವ samatva. = ಸಮತೆ. (My.).

ಸಮದ sa-mada. intoxicated; furious, mad with rut; delighted.

ಸಮದಗಜಗತಿ samada-gaja-gati. a person who has the gait of an elephant in rut (Ch. v. 177).

ಸಮದಣ್ಡಿ sama-daṇḍi. the beam of a balance (ತೂಗುವ ಕೋಲ್ Mr. 358). 2, equally balanced power (Śśv. 4, 66. 85; Bh. 2, 2, 17). — ಸಮದಣ್ಡಿಗೆಯ್. to evince equal power (Śśv. 4, 81).

ಸಮದಾಯಿಷಿ samadāyiṣi. = ಸಮಜಾಯಿಷಿ. bringing to a right understanding. (My.).

ಸಮದಾಯಿಸು samadāyisu. = ಸಮಜಾಯಿಸು. to appease. (My.).

ಸಮದೃಷ್ಟಿ sama-dṛṣṭi. the act of looking at equally or impartially, impartial and equal regard, impartiality; the act of facing (Śmd. 264).

ಸಮಧಿಕ saṁ-adhika. *very abundant, exceeding, excessive, plentiful.*

ಸಮಧುರ sa-madhura. sweet, pleasant, pleasing, etc. (Bp. 4, 24; 30, 31; 45, 43; 47, 52).

ಸಮನನ್ತರ saṁ-anantara. time immediately following (Rām. 1, 16, 51; J. 2, 3). ಸಮನನ್ತರಂ, immediately after (Cpr. 4, 140 va.).

ಸಮನಿಸು samanisu. (fr. ಸಮೆ 2). = ಸವನಿಸು. to grow ready or prepared; to be acquired, found, got or gained; to be brought about; to come about; to occur; to become (ಪ್ರಾಪ್ತಿ Śmd. Dh.; ಅಹುದು Śmd. 117. 362; ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು 117 Cm.; 131 Cm.; 149 Cm.; 362 Cm.). [ಸಮನಿಸುನರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿ ತೋಱದೊಡೆಲ್ಲಂ Kr. 1, 78; Ap. 9, 11]. ಸಮನಿಕುಂ (Śmd. 268). ಪೊನ್ನಿಂ ಸಮನಿಸುಗುಮಲ್ ಅಲ್ತೆ ಪೆಣ್ಣಿಂ ಮಣ್ಣಿಂ? (84). ಸಮನಿಸುಗೆ ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲಿಯುಮ್ ಅಭೀಷ್ಟಂ ಕ್ಷೇಮವೃತ್ತಿ ಕುಶಲಂ ಭದ್ರಂ ಭಾವುಕಂ ಭವಿತವ್ಯಂ ಶ್ರೇಯಂ ಶಿವಂ ಶುಭಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂಗಳಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ! (159). see Cpr. 2, 33. 71; 3, 39; 5, 136; 8, 79; Abh. P. 3, 152; 11, 115; 14, 11; Prll. 3, 4; C. Bp. 47, 16; Rśv. 2, 54; 9, 12; 13, 25; J. 6, 32; 15, 27; 16, 29; 26, 10; Bh. 8, 27, 35. 2, to prepare; to cause to get; to apply to (Grj. 10, 30).

ಸಮನ್ತ saṁ-anta. being on every side or part, universal, complete, whole, entire, all. 2, limit, boundary, term, end. see ಸಾಮನ್ತ.

ಸಮನ್ತತಸ್ samanta-tas. *all round, on every side, everywhere, from all quarters,* altogether, wholly.

ಸಮನ್ತದುಗ್ಧೆ samanta-dugdhe. *the milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum* (= ಸ್ನುಹಿ).

ಸಮನ್ತಭದ್ರ samanta-bhadra. *a Buddha or Jina.* ಸಮನ್ತಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ (Śmd. 125).

ಸಮನ್ತಾತ್ samantāt. *from every side, on every side, from every part, all round.*

***ಸಮನ್ತಿ samanti.** one of the types of composition Kr. 2, 152.

ಸಮನ್ತು samantu. (= ಸಮಱು 2). beauty, grace; beautifully, nicely, etc. (Grj. 1, 108; 3, 120; 4, 22; Bp. 9, 49; Rśv. 13, 25). — ಸಮನ್ತಾಗಿಸು. -ಆಗಿಸು. to make beautiful, nice, neat, etc. (Cpr. 6, 64).

ಸಮನ್ತು samaṁ-tu. (or Sk. sam & K. antu 1). in the very same way: in that way, so, thus (ಹಾಗೆ Śmd. 27 Cm.; ಹಾಂಗೆ 226. 240 Cm.); (Cpr. 6, 82). 2, vedic tradition (ವಾರ್ತೆ, ಅನುಶ್ರುತ Nn. 138).

ಸಮನ್ಧ samandha. Tbh. of ಸಮ್ಬನ್ಧ. relationship, etc. (Mhr.; Cb. 47).

ಸಮನ್ವಯ saṁ-anvaya. regular succession or order, conjunction, mutual connection (Si. 48). 2, a lineage, a race, family (Rśv. 13, 63).

ಸಮನ್ವಿತ saṁ-anvita. connected with, joined; completely possessed of, endowed with, possessing (ಯುತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440; J. 11, 26).

ಸಮನ್ವಿತಲಯ samanvita-laya. *keeping time together, etc.* (=ಏಕ ತಾಲ).

ಸಮಪದ sama-pada. holding the feet even: an attitude in shooting (Colebr.).

*ಸಮಬನ್ಧ sama-bandha. one of the Kāvya guṇas. Kr. 2, 56.

ಸಮಬನ್ಧು sama-bandhu. a kinsman of equal standing (My.); one of equal age (J. 33, 25).

ಸಮಭರವಿಭಾಗ sama-bhara-vibhāga. proper disjunction of a number (of connected sentences in poetry) (Kāvy. II, 2, B, 27).

ಸಮಭಾಗ sama-bhāga. an equal share (ಪಪ್ಪು Ct. I, 105; II, 9).

ಸಮಭಾವ sama-bhāva. of like nature or property; sameness, equability; proper nature (Kāvy. IV, 2, 49). see ಎಚ್ಚು 2.

ಸಮಭಿಮತ sam-abhimata. fully assented to; greatly desired; very much honoured (Kāvy. III, 1, A, 3).

ಸಮಭಿವ್ಯಾಹಾರ sam-abhivyāhāra. mentioning together; proximity to or association with a word whose meaning is well understood (My.).

ಸಮಭಿಹಾರ sam-abhihāra. seizing or taking together. 2, repetition, reiteration. see ಕ್ರಿಯಾ-.

ಸಮಭೂಮಿ sama-bhūmi. even or level ground (My.).

ಸಮಯ sam-aya. = ಸಮೆಯ. going or coming together. 2, an assemblage, a company, a congregation. 3, *convention, agreement, compact, covenant, treaty, contract; engagement, appointment.* 4, stipulation, condition. 5, *an oath.* 6, concurrence of circumstances, juncture, *fit or proper time, right moment, opportunity,* occasion, *season,* emergency, exigency. 7, *time* (ನಿಮಿಷಭೇದ, ಕಾಲ Nn. 56; ಕಾಲ Mr. 530); leisure. 8, speciality (ವಿಶೇಷ 530). 9, *conventional rule or usage, established custom, law, rule,* religious obligation. 10, *demonstrated conclusion,* dogma (ಸಿದ್ಧಾನ್ತ 530). 11, order, direction, precept. 12, sign, hint, indication (ಸಂಕೇತ 530). 13, poetical idiom or conventionality. see ಕವಿ-, ಕಾವ್ಯ-, ಕು-, ಜಿನ-, ಪರ-, ಬುದ್ಧ-, ಸ್ವ-. ಸಮಯಕ್ಕಾಗದ ಅರ್ಥ ಸಹಸ್ರವಿದ್ದರೂ ವ್ಯರ್ಥ. — ಸಮಯಕ್ಕಾದವನೇ ನಣ್ಟ ಕೆಲಸಕ್ಕೊದಗಿದವನೇ ಬಣ್ಟ (Prvs.). — ಸಮಯಸನ್ದುಕಟ್ಟು. an unlucky conjunction of circumstances, a difficulty (My.).

ಸಮಯಸ್ಥ samaya-stha. a man belonging to a congregation or sect (Bp. 32, 63).

ಸಮಯಾ samayā. at a fixed or appointed time; in due time or season. 2, *within, in the middle, in the midst.* 3, *near.*

ಸಮಯಾಕಪಟಿ samayā-kapaṭi. a hypocrite who acts as the occasion suits him (Bp. 45, 21).

ಸಮಯಾಚಾರ samaya-ācāra. conventional practice or usage. 2, superintendence of a congregation or caste (My.).

ಸಮಯಾಧೀನ samaya-adhīna. dependent on circumstances (Kāvy. V, 54).

ಸಮಯಾನ್ವೇಷಣ samaya-anvēṣaṇa. seeking for an opportunity, etc. see ಪಾರ್.

ಸಮಯಿ samayi. a person belonging to a congregation or sect (Bp. 32, 49; 36, 27; 38, 76; 50, 34; 51, 5; 52, 30).

ಸಮಯಿಸು samayisu. = ಸಮಸು, etc. (fr. ಸಮೆ 1). to destroy (ಕೊಲ್ಲು G.).

ಸಮಯೋಚಿತ samaya-ucita. suited to the occasion or time, suitable to an emergency, seasonable, opportune (B. 4, 127).

ಸಮರ saṁ-ara. coming together in a hostile manner, conflict, *combat, battle, war* (ಕಾಳಗ Nn. 45).

ಸಮರಂಗ samaraṅga. Tbh. of ಸಮರರಂಗ. (Grj. 6, 34; J. 11, 16).

ಸಮರತಿ sama-rati. a kind of coitus (J. 11, 22; 15, 44; 18, 31. 33).

ಸಮರಥ sama-ratha. a superior warrior or hero fighting from a car (Cpr. 10, 75; Abh. P. 13, 72; J. 14, 5).

ಸಮರರಂಗ samara-raṅga. = ಸಮರಂಗ. a battle-field, a place of combat.

ಸಮರಸ sama-rasa. fit or suitable sentiment, emotion or feeling (Śsv. 2, 104; 5, 49). *cf.* ಸಾಮರಸ್ಯ.

ಸಮರಾಂಕಣ samara-aṅkaṇa. = ಸಮರರಂಗ. (Śsv. 5, 52).

ಸಮರಾಂಗಣ samara-aṅgaṇa. = ಸಮರಾಂಕಣ. (Śsv. 5, 51).

ಸಮರಾತ್ರಿ sama-rātri. midnight (My.).

ಸಮರೂಪ sama-rūpa. of the same form (My.).

ಸಮರೇಖೆ sama-rēkhe. a straight line (My.).

ಸಮರೋಚಿತ samara-ucita. *fit for war* (B. 4, 30).

ಸಮರು samaru. 1. = ಸವರು. to make proper, fit, neat or beautiful, to trim (ಚಾರುಕರಣ Śmd. Dh.). P. p. ಸಮಱ (Cpr. 6, 64 va.; Kāvy. I, 5, 47; Abh. P. 3, 14; 14, 35); [ಬಗೆದನ್ತೆ ಸಮಱ ಪೇೞಲ್ ಮುನ್ನಂ ನಿಕ್ಕುವನೊಳವಪ್ಪುದಱಂ Kr. 1, 41; ಮರುತ್ತನು ಸಮಱದಂ ಕೊಳಗುಳಮಂ Pb. 13, 92; Ap. 4, 41 va.]. **to adjust the contents of a corn-measure by scraping off what is above the level of the top** (My. as ಸವರು). **[Tu. ಸಬರ್].; to anoint as oil, etc.**

ಸಮರು samaru. 2. trim, decoration. ಸಮರು ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಣು, ಸಮ್ಮಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೋಗರ (Prv.).

ಸಮರ್ಚನ saṁ-arcana. ಸಮರ್ಚನೆ. adoration, worship (Bp. 29, 28; 31, 2; 34, 3; 45, 10).

ಸಮರ್ಥ saṁ-artha. having a similar or suitable aim or object, having proper aim or force, very forcible or adequate, well adapted, well suited, *proper, fit, suitable,* regular (Śmd. 164). 2, capable, competent. 3, very strong, *strong, powerful, able,* energetic (ಸಾಸಿಗ Ct. I, 41; ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವಂ Mr. 233). 4, having the same sense or meaning, *having the same sense, connected in sense.* 5, having the same construction, being in opposition (as words). 6, full of meaning, coherent, significant, intelligible. 7, made fit or proper, prepared, allowed. 8, a significant word. 9, the construction or coherence of words together in a significant sentence; feminine ಸಮರ್ಥೆ (My.). see ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

ಸಮರ್ಥತೆ saṁ-arthate. adequacy; capability, ability, strength, force, power, energy. 2, sameness of meaning; force or signification (of words), sense, meaning. see Cpr. 1, 33; Bp. 23, 25; 46, 49; 47, 68.

ಸಮರ್ಥತ್ವ saṁ-arthatva. = ಸಮರ್ಥತೆ. see ಅಱ್ 2.

ಸಮರ್ಥನ saṁ-arthana. the act of making fit or ready; that of giving force or strength, establishing, maintaining, corroborating. 2, *deliberation, determination, deciding on the propriety of anything.* 3, adequacy; capability, force, efficacy, ability. 4, *reconciling differences, reconciliation, allaying disputes.*

ಸಮರ್ಥಿಕೆ saṁ-arthike. ability, strength, power (Bp. 19, 56; 46, 78).

ಸಮರ್ಥಿಸು saṁ-arthisu. to make fit or ready; to establish (My.).

ಸಮರ್ಧಕ saṁ-ardhaka. causing to prosper of increase; *granting a blessing or boon.*

ಸಮರ್ಪಕ sam-arpaka. going or coming together, meeting; fitting, suiting; worthy of; agreeing with; conformable unto (Mhr.; My.; B. 4, 126).

ಸಮರ್ಪಣ sam-arpaṇa. causing to meet; the act of delivering or handing over, consigning, presenting, offering (My., also as ಸಮರ್ಪಣೆ). — ಸಮರ್ಪಣಂಗೆಯ್. -o-. to present (Bp. 35, 39; 58, 67).

ಸಮರ್ಪಿತ sam-arpita. delivered, made over, consigned, offered, devoted (Bp. 12, 18).

ಸಮರ್ಪಿಸು sam-arpisu. to deliver completely over, to hand over, to consign, to present, to offer, to devote (Bp. 6, 31; 30, 20; 35, 15; 38, 8; 39, 16. 27; 59, 57; J. 3, 31).

ಸಮರ್ಯಾದ sa-maryāda. bounded, limited. 2, bordering upon, *near, proximate.* 3, keeping within bounds or in the right course, correct in conduct; respectful.

ಸಮಲ sa-mala. dirty, impure; *sinful.* 2, excrement, feculent matter, ordure (ಪುರೀಷ, ಮಲ Mr. 396).

ಸಮವಯಸ್ sama-vayas. equal age; of equal age.

ಸಮವಯಸ sama-vayasa. Tbh. of ಸಮವಯಸ್. (Śmd. 105).

ಸಮವಯಸ್ಕ sama-vayaska. of equal age (My.).

ಸಮವರ್ತಿ sama-varti. being equal, being of a fair or impartial disposition; *Yama.*

ಸಮವಸರಣ sam-avasaraṇa. good luck, felicity (Cpr. 2, 62; Abh. P. 10, 92).

ಸಮವಸರಣಭೂಮಿ samavasaraṇa-bhūmi. an auspicious, holy place (Abh. P. 10, 92 va.).

ಸಮವಸರಣಸ್ಥಲಿ samavasaraṇa-sthali. = ಸಮವಸರಣಭೂಮಿ. (Cpr. 3, 3).

ಸಮವಾಕ್ಯ sama-vākya. a word that expresses commonness or generalizes (see Mr. s. ಸರ್ವಥಾ).

ಸಮವಾಯ sam-avāya. coming or meeting together, conjunction, close union, connection. 2, a collection, an aggregate, a meeting, a concourse, a congress, an assemblage; *a multitude; an association, a joint company.* 3, constant or inseparable connection or cohesion, intimate or material relation.

ಸಮವಾಯಿ sam-avāyi. closely and intimately connected; intimate and inseparable cause. (Cpr. 9, 128 va.).

ಸಮವಾಯಿಕಾರಣ samavāyi-kāraṇa. inseparable cause or connection, cause of constant inherence or cohesion, material cause, substantial cause (My.).

ಸಮವೃತ್ತ sama-vṛitta. a class of metres (Ch.). 2, the prime vertical line (in astronomy).

ಸಮವೇತ sam-avēta. *come together, met together, met;* closely united, mixed, mingled, blended; collected, assembled; intimately united or inherent; contained or comprised in.

ಸಮಷ್ಟಿ sam-aṣṭi. collective pervasion, a collective aggregate or one which is viewed as consisting of one thing or as constituted of parts of which is substantially the same with the whole, totality, on the whole (My.).

ಸಮಷ್ಠಿಲೆ sam-aṣṭhile. *a kind of pot-herb* (= ಗಣ್ಣೀರ).

ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ sama-saṁskṛita. a word that has been adopted from Saṁskṛita without any alteration [Kr. 1, 51]; (Śmd. 98. 408; Kāvy. I, 3, 84-88).

ಸಮಸನ sam-asana. the act of throwing together, aggregation, combination, conjunction, composition, formation of compound words. 2, *contraction, abridgment.*

ಸಮಸನ್ಧಿ sama-sandhi. equal alliance, peace on equal terms. (R.).

ಸಮಸಪ್ತಕರ್ sama-saptakar. N. of a class of rākṣasas (Bh. 7, 5, 27. 28).

ಸಮಸು samasu. (fr. ಸಮೆ 1). = ಸಮಯಿಸು, ಸಮಿಸು, etc. to make wear away, etc. (My.).

ಸಮಸುಪ್ತಿ sama-supti. *universal sleep, the end of a kalpa and distruction of the universe* (ಸಂಹಾರ, etc. Mr. 71).

ಸಮಸ್ತ sam-asta. thrown together, combined, united, compounded. 2, inherent in or pervading the whole of anything. 3, *all, whole, entire;* the whole.

*ಸಮಸ್ತರೂಪಕ **samasta-rūpaka.** one of the types of metaphor. Kr. 3, 13.

ಸಮಸ್ಥಾನ sama-sthāna. equal or proper state or condition; even or level ground (ಪ್ರಮಾಣ, ಸಮವಾದ ಸ್ಥಾನ Nn. 139).

ಸಮಸ್ಯ sam-asya. to be thrown together, to be compounded or combined (adj.); to be made entire or complete.

ಸಮಸ್ಯಾರ್ಥೆ samasya-arthe. = ಸಮಸ್ಯಾರ್ಥೆ. the act of giving a part of a stanza to any one and requiring him (as a proof of his skill) to complete it. (Colebr.).

ಸಮಸ್ಯೆ sam-asye. *the act of giving part of a stanza to any one and requiring him* (as a proof of his skill) *to complete it.* 2, a problem.

ಸಮಳ್ತುಅರೆ samaḷtu-are6. = ಸವಳ್ತಡೆ. daybreak, dawn, morning (ಕಾಲ್ಯ, ಉಷಸ್, ಪ್ರತ್ಯೂಷ, etc. Hlā.).

ಸಮಾ samā. = ಸಮೆ 1. *a year.*

ಸಮಾಂಸಮೀನೆ samā-m-samīne. *a cow bearing a calf every year* (ಬಿಡುವಿಡದು ವರುಷಕ್ಕೀವುದು Mr. 181).

ಸಮಾಕರ್ಷಿ sam-ākarṣi. drawing together; attracting; drawing out. 2, *a scent spreading far.*

ಸಮಾಕಲಿತ sam-ākalita. tied or bound to, closely united with (Kk. 2); fully laid hold of or occupied (J. 24, 13).

ಸಮಾಕಾರ sama-ākāra. of the same or like form, like in appearance (Cpr. 5, 96).

ಸಮಾಕ್ರಾನ್ತ sam-ākrānta. trod upon. 2, attacked, assailed; seized upon, possessed. 3, overcome; overrun, pervaded, overspread; surmounted (My.).

ಸಮಾಖ್ಯ sam-ākhya. = ಸಮಾಖ್ಯೆ. (ಶಬ್ದ Nn. 166).

ಸಮಾಖ್ಯಾತ sam-ākhyāta. reckoned up, enumerated; fully related; declared, proclaimed; famed, celebrated, well known, public, notorious. see ಅ-.

ಸಮಾಖ್ಯಾತಿ sam-ākhyāti. great fame or notoriety. see ಸಲ್.

ಸಮಾಖ್ಯಾನ sam-ākhyāna. a word, a term (ಶಬ್ದ Nn. 115).

ಸಮಾಖ್ಯೆ sam-ākhye. report, *fame, renown, celebrity.* 2, a name, appellation; a word, a term (ಶಬ್ದ Nn. 69. 70). 3, a document of convention signed by all concerned (My.).

ಸಮಾಗತ sam-āgata. come together, met, encountered; united, joined; assembled; being in conjunction; come to, approached, arrived, come (ಲೇಸಾಗಿ ಬನ್ದುದಾದ Śmd. 161 Cm.).

ಸಮಾಗಮ sam-āgama. coming together, meeting, encounter; union, junction; assembling; association, intercourse, society,

company; sexual intercourse (Kāvy. IV, 2, 22-24); an assembly; conjunction (in astronomy); approach, arrival.

ಸಮಾಘಾತ sam-āghāta. striking together; striking down, killing; *conflict, war, battle.*

ಸಮಾಚರಣ sam-ācaraṇa. coming near, intercourse (Bp. 6, 16); the act of proceeding, practising, performing, observing, behaving.

ಸಮಾಚಾರ sama-ācāra. 1. equal or similar conduct; upright or virtuous conduct, proper practice.

ಸಮಾಚಾರ sam-ācāra. 2. proceeding, going. 2, performance, practice, conduct, usage, way. 3, doings; news, report, accounts, intelligence, information. ಬೊಬ್ಬೆ ಜಂಗಮನ ಸಂಗಡ ಕಬ್ಬಿನ ಸಮಾಚಾರವೇ (Prv.). — ಸಮಾಚಾರ ತೆಗೆ. to inquire about (B. 5, 281).

ಸಮಾಚಾರಪತ್ರ samācāra-patra. a newspaper (My.).

ಸಮಾಜ sam-āja. a meeting, *assembly*, congregation, congress; *a society, company*, association, club; a convivial meeting, party; *a multitude*, a number. see Bp. 26, 36; 57, 19.

ಸಮಾಜ್ಞೆ sam-ājñe. *reputation, fame.*

ಸಮಾಧಾನ sam-ādhāna. the act of putting together or collecting or composing. 2, *fixing the mind intently on an object under consideration, deep meditation, profound contemplation* (ಸಮಾಧಿ Mr. 30). 3, agreeing, assenting, promising. 4, contentment, satisfaction. 5, rest, relief, ease, calm, peace (ಕ್ಷಮ, ಶಾಂತ Dhw. 28). 6, removal of an objection. see Bp, 59. 10; Bh. 1, 10, 34; B. 2, 20; 4, 16. 123. 153; 5, 74. 72. 184. 289. ಬಲಿದಾನ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಮಾಧಾನ ಬೇಕು (Prv.). — ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸು. (My.). — ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. satisfying, etc. (My.). — ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get comfort, to grow cheerful (B. 3, 18). — ಸಮಾಧಾನದಿನ್ದ ಇರು. to be contented (B. 3, 66). — ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸು. to satisfy; to comfort, to appease, etc. (ಸನ್ತವಿಸು, ಶಾನ್ತ ಪಡಿಸು G.). — ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು. to satisfy, to please; to comfort, etc. (ಸನ್ತಯ್ಸು G.). ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮುದಕನು ಮಾಡಿದ ಯತ್ನವು ಕೆಯ್ಗೂಡಲಿಲ್ಲ (B. 3, 72). ಕೃಷ್ಣಾಕುಮಾರಿ . . . ತಾಯಿಯ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ (5, 72). — ಸಮಾಧಾನವಾಗು. -ಆಗು. contentment, ease, comfort, etc. to be produced or come (B. 4, 77. 201; 5, 192).

ಸಮಾಧಾನಾರ್ಥ samādhāna-artha. purpose or need of contentment, ease, etc. ಕೆಲವು ಶ್ರೀಮನ್ತಜನರಾದರೂ . . . ಸುಮ್ಮನೇ ಮನಸಿನ ಸಮಾಧಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಿವಾಣಗಿರಿ ಮುನ್ತಾದ ಕಷ್ಟವುಳ್ಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 5, 87).

ಸಮಾಧಿ sam-ādhi. putting together, collecting, composing. 2, *fixing the mind intently on an object under consideration, deep meditation, profound or abstract meditation* (on the true nature of soul, etc., ಸಮಾಧಾನ Mr. 30). 3, devotion. 4, a religious vow or self-imposed restraint. 5, *composing differences, making up quarrels, reconcilement.* 6, *agreement, assent, promise.* 7, making good. 8, requital, retaliation. 9, perseverance in extreme difficulties. 10, *collecting and laying up grain in times of dearth* (see Nr. s. synonyme ನೀವಾರ). 11, a particular figure of rhetoric, described as the coincidence of two events accidentally connected and expressed by a common verb (Kāvy. III, 1, A, 3. 22. 23; Śmd. 118). 12, a grave, a tomb. ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಳ್ಳೇ ಕಾಟ (Prv.). see ಅಷ್ಟವಿಧ–; Bp. 47, 23; 48 sum.; 48, 29; B. 4, 215.

ಸಮಾಧಿಸ್ಥ samādhi-stha. abiding in contemplation, absorbed in devout meditation (Bp. 34, 4).

ಸಮಾನ samāna. 1. *same, alike, similar, equal, uniform, one.* 2, common to all, common, general. 3, *good, virtuous,* right. 4, an equal, a friend; an equal thing, the same. 5, any letter which corresponds to another, a letter having the same place or organ of utterance, a monophthong (Śmd. 13. 16). ಗಲ್ಲಂ ತೋರಣಂ, etc. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯುಮ್ ಈ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿಯುಮ್ ಒನ್ದೆ ಸಮಾನಂ (Ct. II, 48). ಹತ್ತು ಸಾವು ಮದುವೇ ಸಮಾನ. — ಹತ್ತು ಜನ ಎಮ್ಬುವದು ಮುತ್ತಿನ ಸಮಾನ (Prvs.).

ಸಮಾನ sam-āna. 2. *one of the vital airs, that which circulates about the navel and is considered essential to digestion* (ನಾಭಿಗೆ ಒದಗುವ ಅನಿಲಂ Mr. 51).

ಸಮಾನಕಾಲಿಕ samāna-kālika. = ಸಮಾನಕಾಲೀನ. (My.).

ಸಮಾನಕಾಲೀನ samāna-kālīna. synchronous, occurring or produced at the same time (My.).

ಸಮಾನಜಾತಿ samāna-jāti. of the same sort; of the same tribe or caste (My.).

ಸಮಾನತ್ವ samānatva. sameness, equality, likeness; community of kind or quality (ಹೋಲಿಕೆ G.; My.).

ಸಮಾನವಸ್ತು samāna-vastu. a similar or equal thing (Kāvy. III, 3, B, 80).

ಸಮಾನಸ್ಥ samāna-stha. an equal man (My.).

ಸಮಾನಾಕ್ಷರ samāna-akṣara. a monophthong (Kāvy. III, 2, B, 54. 55; see ಸಮಾನ 1 No. 5).

ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ samāna-adhikaraṇa. being in the same subject or category, being in the same predicament, having the same location or sphere; agreeing together in the same case, etc., being in the same government; etc., etc. (Sk.; R.).

ಸಮಾನೋದರ್ಯ samāna-udarya. *born from the same womb, a brother of whole blood.*

ಸಮಾಪನ sam-āpana. the act of causing to obtain or gain completely; accomplishing, conclusion, completion (My.).

ಸಮಾಪ್ತ sam-āpta. concluded, completed, finished, ended, done (Sk.); exhausted, spent (Mhr.). (Bp. 44, 29; B. 4, 10).

ಸಮಾಪ್ತಿ sam-āpti. complete acquisition, accomplishment, completion, perfection, *conclusion, finish, end*; exhausted state (Mhr.). ಶರೀರದ ಸಮಾಪ್ತಿ (B. 4, 133). — ಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡು. to finish (Bp. 32, 39). — ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗು. -ಆಗು. to be concluded (Bp. 61, 92).

ಸಮಾಮ್ನಾಯ sam-āmnāya. traditional repetition or mention; tradition, repetition, mention; enumeration; reading, recitation. 2, totality, aggregate (ಬಟ್ಟುಬೇರಿಜ Cb.).

ಸಮಾರಮ್ಭ sam-ārambha. undertaking, enterprise, commencement, beginning; using (Sk.). | 2, the arrangement, disposition and management (of a festivity, public entertainment, pompous procession or ceremony): the celebration or solemnization with full form and state (of a religious observance or institution, etc.), a festival (Mhr.; B. 2, 20. 52; 3, 111; 4, 215; My.; ಆಡಮ್ಬರ G.). 3, = ಸಮಾಲಮ್ಭ. (Sk.).

ಸಮಾರಾಧನೆ sam-ārādhane. ಸಮಾರಾಧನ. the act of conciliating, gratifying, conciliation, serving (Sk.). 2, worship, service (Bp.

12, 16). 3, entertainment made to Brāhmaṇas on festive or religious occasions (Mhr.; B. 4, 52; My.).

ಸಮಾರಾಧಿಸು sam̃-ārādhisu. to serve, to worship (My.).

ಸಮಾರೂಢ sam̃-ārūḍha. having ascended, mounted, gone up. (A.). 2, grown over, healed. 3, agreed upon.

ಸಮಾರ್ಜನಿ sa(*i. e.* sam̃-)-mārjani. rubbing off well, cleansing, purifying. see ಷಡು–.

ಸಮಾಲಕ್ಷಿತ sam̃-ā-lakṣita. looked at attentively, beheld, seen, perceived (Kāvy. II, 2, B, 19).

ಸಮಾಲಮ್ಭ sam̃-ālambha. *smearing the body with fragrant unguents.*

ಸಮಾಲಮ್ಭನ sam̃-āla mbhana. = ಸಮಾಲಮ್ಭ. *smearing*, etc.

ಸಮಾವರ್ತನ sam̃-āvartana. -ನೆ. the act of turning back, returning; a pupil's return home after finishing his religious studies; completing (My.; see ಪ್ರತ–). see ಸೋಡಮುಂಜಿ.

ಸಮಾವಿರ್ಭೂತ sam̃-āvirbhūta. fully become visible, manifest (Kāvy. III, 3, B, 170).

ಸಮಾವೃತ್ತ sam̃-āvṛitta. come together; returned; completed. 2, *a pupil who has returned home after completing his studies.* see Nr. s. ಹಡೆ.

ಸಮಾವೇಶ sam̃-avēśa. entering together, meeting; entrance, penetration; possession (by evil spirits, etc.). 2, entrance into and containedness in, inclusion in or among, contained or comprised state (Mhr.; B. 4, 94).

ಸಮಾಶ್ರಯ sam̃-āśraya. seeking protection; support, protection; a place of refuge, a place of resort or shelter, resting-place, dwelling-place. see ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ.

ಸಮಾಶ್ರಿತ sam̃-āśrita. fled to for refuge, resorted to, entered (Rśv. 6, 17 va.). 2, protected, defended, cherished; depending on, supported by.

ಸಮಾಸ sam̃-āsa. throwing or bringing together, aggregation, collection, conjunction, connection, union, compounding, composition. 2, *composition of words, a compound word* (Śmd. 6. 70. 78. 80. 88. 90. 98-100; 189. 194. 207. 217. 231. 245. 375. 377. 378. 381. 382. 384. 386; Kāvy. I, 6; I, 3, 1 seq.; I, 4, 50-52; III, 1, A, 18; IV, 1, 7. 11; see ಷಟ್–). ಸನ್ಧಿ ಸಮಾಸವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ (Ct. II, 121). 3, composition of differences, reconciliation. 4, a collection of parts, whole, totality, all (ಅಖಿಲ, ಸರ್ವ Mr. 426). 5, *contraction*, abbreviation, condensation, abridgment, *brevity, conciseness.*

ಸಮಾಸಕ್ತ sam̃-āsakta. fastened or joined together, attached, united, combined; attached to, fixed on; reached, attained; affected by. (R.).

ಸಮಾಸಪ್ರಾಯ samāsa-prāya. *consisting chiefly of compound words.*

ಸಮಾಸಲಿಂಗ samāsa-liṅga. a compound nominal theme (Śmd. 88 Cm.).

ಸಮಾಸವದ್ಭಾವ samāsa-vat-bhāva. the state of being like a compound term (Śmd. 139).

ಸಮಾಸಾದಿತ sam̃-āsādita. approached; assailed; met with, attained, obtained; accomplished, effected, finished, done (My.).

ಸಮಾಸಾದ್ಯ sam̃-āsādya. *attainable, obtainable*, procurable, to be effected.

ಸಮಾಸಾರ್ಥೆ samāsa-arthe. *the act of giving a part of a stanza to any one and requiring him* (as a proof of his skill) *to complete it.*

ಸಮಾಸಿಸು sam̃-āsisu. to join together, to compound, to form a compound (Śmd. 387).

ಸಮಾಸೋಕ್ತಿ samāsa-ukti. a compound metaphor, protracted metaphor (Kāvy. III, 3, B, 61. 91 seq.).

ಸಮಾಹಾರ sam̃-āhāra. bringing together, *collection*, accumulation, aggregation. 2, *contraction, abridgment, conciseness, brevity.* 3, composition of words. 4, *conjunction of words and sentences* (as by the particle "and").

ಸಮಾಹಿತ sam̃-āhita. placed together, composed, collected, compiled, accumulated, assembled. 2, united, joined, reconciled, made up, set right, settled, arranged. 3, concluded, inferred, demonstrated. 4, agreed upon, assented to; *promised.* 5, imposed, applied. 6, deposited, delivered over. 7, intently absorbed, very intent on. 8, steadfast, firm, calm. 9, made, effected, finished. 10, a pure or holy man. 11, great attention or intentness, description of great intentness (Kāvy. III, 3, B, 3. 48-53). [12, one of the figures of speech. Kr. 3, 3. 124].

ಸಮಾಹೃತ sam̃-āhṛita. brought together, collected, accumulated, combined, compiled. 2, abundant, much. 3, contracted, abridged. 4, accepted, received, taken (My.; ಕೂಡಿದ, ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ G.). (Cpr. 10, 9).

ಸಮಾಹೃತಿ sam̃-āhṛiti. collection, *compilation; abridgment.*

ಸಮಾಹ್ವಯ sam̃-āhvaya. calling out; challenging. 2, *a single combat; war, battle.* 3, *setting animals to fight for sport,* as cocks, rams, etc. 4, *an appellation, name;* a word (ಸಂಜ್ಞೆ, ಹೆಸರು Nn. 159; ಶಬ್ದ 11. 43. 51. 65). 5, equality, etc. (ಸಮ 159).

ಸಮಾಳಿಸು samāḷisu. = ಸಮ್ಭಾಳಿಸು, q. v. to manage, to use address in bringing about a purpose (My.; Te. ಸಮಾಳಿಂಚು; T. ಚಮಾಳಿ).

ಸಮಿತ್ sam̃-it. going or coming together; *conflict, war, battle.*

ಸಮಿತ sam̃-ita. come together, met; conflict, war (Mr. 289).

ಸಮಿತಿ sam̃-iti. coming together, *meeting, union,* association; *an assembly*, a company (ಸಂಗತಿ, ಸಭೆ Mr. 48; ಸಾಂಗತ್ಯ, ಕೂಟ, ಆಸ್ಥಾನ, ಸಭೆ Nn. 141); a multitude (ರಾಜೀವ, ಸಮೂಹ Nn. 22; ಸಂಚಯ. ಸಮೂಹ 141). 2, hostile meeting, *conflict, war, battle.* 3, sameness, likeness, equality; moderation; that is highest, chief, best or excellent (ಉತ್ತಮ 141).

ಸಮಿತೆ samite. Tbh. of ಸಮಿಧ್. (Bp. 39, 33).

ಸಮಿಧ್ sam̃-idh. ಸಮಿತ್. = ಸವದೆ, ಸವುದೆ. that is kindled: *fuel*, wood, firewood, grass, etc. employed as fuel (ಸವುದೆ Nr.).

ಸಮಿಧ sam̃-idha. fire (Sk.). 2, Tbh. of ಸಮಿಧ್.

ಸಮಿಧಸ್ಥಲ samidha-sthala. a place for fuel (Śśv. 2, 66).

ಸಮಿಧಿ sam̃-idhi. = ಸಮಿಧ್. (ಇನ್ಧನ, ಕಾಷ್ಠ, etc., ಅಡುಗಬ್ಬು Mr. 48).

ಸಮಿನ್ಧನ sam̃-indhana. *the act of kindling.* 2, fuel, firewood.

ಸಮಿಸು samisu. (fr. ಸವೆ 1). = ಸವುಸು, ಸವಯಿಸು, ಸವಸು 2, ಸವಿಸು 1. to cause to wear away, etc. (My.).

ಸಮೀಕ samīka. *conflict, war, battle.*

ಸಮೀಕರಣ samī-karaṇa. the act of making even or equal. 2, the reducing of fractions to a common denominator, an equation (My.).

ಸಮೀಕರಿಸು samī-karisu. to make even or equal, to equalise (Cpr. 2, 49 va.).

ಸಮೀಕೃತ samī-kṛita. equalised; levelled, equipoised, balance ed; done in the same manner, imitated; summed up, added- (Cpr. 4, 27; 4, 27 va.).

ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ sam-īkṣya. having well looked at or considered, having reflected. see ಅಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕಾರಿ. 2, to be looked at or considered (adj.); to be investigated.

ಸಮೀಚೀನ samīcīna. (fr. ಸಮ್ಯಂಚ್). tending in a common direction, agreeing with, *concordant, consistent, convenient, fit, proper, correct, true, just, right.*

ಸಮೀಚೀನತ್ವ samīcīnatva. fitness, justice, etc. (Bp. 2, 31).

ಸಮೀನ samīna. yearly, annual, relating to a year. see ಸಮಾಂಸಮೀನೆ.

ಸಮೀಪ samīpa. = ಸನಿಹ. near, contiguous, proximate, adjacent, close by, at hand. 2, *proximity, vicinity; presence* (ಸನಿಹ, ಕೆಲ, ಪೊರೆ, etc. Kk. 33; ಪಕ್ಕ, ಪೊರೆ, ಪೊರ್ದುಗೆ, ಕೆಲ, ಸನಿಹ Śm. 59. ಹತ್ತಿರೆ Nn. 56, o. r. ಹತ್ತರ; 112). see Śmd. 230; Kāvy. I, 3, 89-97; ಪೊರ್ದು 1.

ಸಮೀಪಪ್ರಾಸ samīpa-prāsa. a kind of alliteration [Kr. 2, 31, 39]; (Ch.).

ಸಮೀಪಾಗಮನ samīpa-āgamana. coming near, approaching. see ಅಯ್ತರ್, ಎಯ್ತರ್, ಸಾರ್ 1, ಸಾರ್ಚು, ಸಾರ್ತರ್.

ಸಮೀಪಿಸು samīpisu. to come near, to approach. ಅವನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮೀಪಿಸಿದನು (My.). ಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿತು (My.). ಅವನ ಉದ್ದೇಶದ ಸಿದ್ಧಿಯು...... ಅವನಿಗೆ ಸಮೀಪಿಸುವದು (B. 5, 207).

ಸಮೀರ sam-īra. *wind, air.*

ಸಮೀರಕುಮಾರ samīra-kumāra. Hanumat (Rām. 4, 1, 17).

ಸಮೀರಣ sam-īraṇa. *wind, air.* 2, N. of a certain metrical foot (Ch.). 3, *N. of a plant* (ಮರುವಕ).

ಸಮೀಹಿತ sam-īhita. longed or wished for; that is desired; wish, desire (Kāvy. III, 3, B, 48).

ಸಮುಖ sa-mukha. talkative, loquacious; *eloquent.*

ಸಮುಚಿತ sam-ucita. liked; well suited, suitable, fit, right, proper, appropriate, worthy; accustomed, used. see Śmd. 131. 371. 408; Bp. 6, 26; 9, 33; J. 18, 26. 2, suitableness, etc. (Bp. 33, 10; 40, 40).

ಸಮುಚ್ಚ sam-ucca. very lofty or great.

ಸಮುಚ್ಚಯ sam-uccaya. collection, assemblage, aggregation, accumulation, multitude, mass, aggregate. 2, *conjunction of words or sentences* (as by the particle "and", etc.). 3, *the gathering together of two or more things independent of each other* (but associated in idea with reference to some common action). 4, the rhetorical ornament of conjunction (Kāvy. III, 3, B, 3; 21-29). see Śmd. 80; 85 Cm.; 86. 149. 176. 187; 199 Cm.; 201 Cm.; 257. 264. 276. 285; 334 Cm.; 396; Bp. 59, 57.

*ಸಮುಚ್ಚಯಜಾತದೋಷ **samuccaya-jāta-dōṣa.** one of the faults in compositions. Kr. 1, 113.

ಸಮುಚ್ಚಯಿಸು samuccayisu. to join words or sentences (My.).

ಸಮುಚಾಮರ samucca-amara. a very great deity or dignitary (Rśv. 6, 17 va.). 2, ಸಮುದ್-ಚಾಮರ, a large cāmara (6, 17 va.).

ಸಮುಚ್ಚಾಯಕ sam-uccāyaka. collecting together, conjoining.

ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಾವ್ಯಯ samuccāyaka-avyaya. a conjunction (My.).

ಸಮುಚ್ಛ್ರಯ sam-ucchraya. raising aloft; elevation, *height* (of a tree, etc.). 2, *opposition, enmity.*

ಸಮುಚ್ಛ್ರಾಯ sam-ucchrāya. raising up; elevation, height (My.).

ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತ sam-ucchrita. well raised or elevated, high, lofty (Cpr. 4, 42 va.).

ಸಮುಜ್ಜ್ವಲ sam-ujjvala. shining very brightly (Bp. 6, 20; 42, 26).

ಸಮುಜ್ಜ್ವಲತ್ sam-ujjvalat. shining very brightly (Cpr. 10, 23).

ಸಮುಜ್ಜ್ವಲಿತ sam-ujjvalita. = ಸಮುಜ್ಜ್ವಲ. (Bp. 8, 1).

ಸಮುಜ್ಜ್ವಲಿಸು sam-ujjvalisu. to shine very brightly (Bp. 4, 38; 53, 52).

ಸಮುಜ್ಝಿತ sam-ujjhita. quite given up, *abandoned, left;* a remnant, leavings. see ಭುಕ್ತ-.

ಸಮುತ್ಕಟ sam-utkaṭa. very great, excessive (J. 4, 18).

ಸಮುತ್ಕಂಟಕ sam-ut-kaṇṭaka. having large thorns (Cpr. 5, 65).

ಸಮುತ್ಕೀರ್ಣ sam-utkīrṇa. greatly piled up, heaped, raised or very lofty (Rśv. 6, 17 va.).

ಸಮುತ್ತಾರಕ sam-uttāraka. conveying across; a man who conveys across or transports over (Bp. 58, 52).

ಸಮುತ್ತುಂಗ sam-uttuṅga. very lofty, high, etc. (Bp. 1, 32; 17, 18; 38, 44).

ಸಮುತ್ಥ sam-uttha. rising up, risen; arising, arisen or produced from; occurring, occasioned (Cpr. IV, 2, 20).

ಸಮುತ್ಥಾಂಶು samuttha-aṁśu. risen light or rays (Cpr. 6, 71).

ಸಮುತ್ಥಾನ sam-utthāna. rising up, rising; recovering from sickness or injury; increase; active occupation, effort. (R.).

ಸಮುತ್ಥಿತ sam-utthita. *risen up, risen, raised;* recovered, cured; swollen up; increased; produced; obtained. 2, a man who has risen or stands (ಊರ್ಧ್ವಜಾನು, ನಿನ್ದು ಇರ್ದವ Hlā.; ನಿನ್ದಂ Mr. 246).

ಸಮುತ್ಪನ್ನ sam-utpanna. sprung up together, arisen, produced, effected, excited; occurred, happened, occurring, taking place (Bp. 2, 25; 24, 81; 38, 49; J. 2, 56).

ಸಮುತ್ಪಿಂಜ sam-utpiñja. *excessively confused* or confounded, bewildered. 2, *excessive or complete confusion.*

ಸಮುತ್ಪ್ಲುತ sam-ut-pluta. jumping or leaping up or upwards (Cpr. 9, 78).

ಸಮುತ್ಸುಕ sam-utsuka. very uneasy or anxious, anxiously desirous, longing for, eager for; regretting, missing, grieving for, sorrowful. (A.).

ಸಮುತ್ಸುಕತೆ sam-utsukate. longing desire (Śśv. 1, 11).

ಸಮುದ sa-muda. possessing joy, joyful (Cpr. 6, 76).

ಸಮುದಕ್ತ sam-udakta. lifted up, *raised,* thrown up, drawn up.

ಸಮುದಗ್ರ sam-udagra. very high, etc. 2, great fierceness or excitement. (A.).

ಸಮುದಯ sam-udaya. going upwards, rise, ascent, rising. 2, coming together, *a collection, number, mass, multitude, heap, quantity.* 3, totality, the whole. 4, revenue. 5, combination, mixture. 6, effort. 7, *combat, war.* 8, the rear or reserve of an army.

ಸಮುದಯಕರ samudaya-kara. producing rise or a multitude (Bp. 38, 44).

ಸಮುದಾಚಾರ sam-ud-ācāra. proper or right practice or usage. 2, intention, purpose, design, motive. (R.).

ಸಮುದಾತ್ತ sam-udātta. very elevated, noble, etc. (Bp. 24, 38).

ಸಮುದಾಯ sam-udāya. = ಸಮುದಯ. rise, etc. 2, *a collection, etc.* 3, *combat, war.*

ಸಮುದಾಯಕ sam-udāyaka. a multitude, etc. (ಸಮೂಹ, ನೆರವಿ Nn. 144).

ಸಮುದಿತ sam-udita. gone up, risen, ascended, rising upwards, lofty, elevated. 2, arisen, produced, occasioned (ಲೇಸಾಗಿ ಉತ್ಪಾದ Śmd. 98 Cm.). 3, come together, collected, united (ಕೂಡಲ್ ಪಟ್ಟನ್ನಾ Śmd. 98 Mdb. Cm.). 4, possessed of, furnished with. see Bp. 30, 12; 46, 64.

ಸಮುದ್ಗ sa-mudga. *a covered box or casket* (ಸಮ್ಪುಟ, ಮುಚ್ಚಳದ ಕರಡಿಗೆ, o. r. ಕರಡಿಗೆ Mr. 463).

ಸಮುದ್ಗಕ sa-mudgaka. *a covered box or casket.* see Nr. s. ಸರಕು 1.

ಸಮುದ್ಗತ sam-udgata. gone up together, risen, ascended, arisen; rising; breaking forth, issuing (Bp. 25, 49).

ಸಮುದ್ಗಯಮಕ samudga-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 24 seq.).

ಸಮುದ್ಗೀರ್ಣ sam-udgīrṇa. vomited forth, ejected; raised up, lifted up; raised (as the voice), uttered, exclaimed. (G.).

ಸಮುದ್ಘಾತ sam-udghāta. thoroughly striking or inflicting, inflicting (Kāvy. IV, 2, 42).

ಸಮುದ್ಘೋಷ sam-udghōṣa. a loud cry or sound (Rśv. 6, 11 va.).

ಸಮುದ್ದಣ್ಡ sam-uddaṇḍa. a very powerful, etc. man (Bp. 39, 56).

ಸಮುದ್ಧತ sam-uddhata. raised well up, upraised, uplifted, elevated, risen, upheld. 2, puffed up with pride, *proud*; impudent; *ill-mannered.*

ಸಮುದ್ಧರಣ sam-uddharaṇa. drawing up, upraising, lifting; picking up; *drawing out, taking or lifting out;* extrication, deliverance; extirpation; eradication; *food thrown up* (from the stomach), vomit. see Bp. 10, 11; 38, 1; 60, 1.

ಸಮುದ್ಧರಿಸು sam-uddharisu. to raise up, to deliver, to redeem, to treat kindly (Bp. 3, 5; 15, 7; 23, 40).

ಸಮುದ್ಧೃತ sam-uddhṛita. well raised or drawn up or uplifted; picked up; drawn out; extricated; etc. (Śśv. 2, 79).

ಸಮುದ್ಧೃತಿ sam-uddhṛiti. = ಸಮುದ್ಧರಣ. drawing or pulling up, etc. (A.).

ಸಮುದ್ಭವ sam-udbhava. existence, production, origin. 2, *sprung up, produced, born, descended from.*

ಸಮುದ್ಭವಿಸು sam-udbhavisu. to be born, to be produced, to arise, to spring up (Bp. 2, 10).

ಸಮುದ್ಭಾವಿತ sam-udbhāvita. caused to exist, produced (Kāvy. IV, 2, 18; V. 1).

ಸಮುದ್ಯತ್ sam-udyat. going upwards, ascending, rising, risen, lofty, elevated (Kāvy. III, 3, B, 173; Bp. 39, 54).

ಸಮುದ್ಯೋಗ sam-udyōga. active exertion, zeal, energy (Bp. 58, 63).

ಸಮುದ್ರ sam-udra. 1. a collection of water, *a sea, the sea, the ocean* (ಮುನ್ನೀರ್ Kk. 85; Ct. I, 70). ಸಮುದ್ರದ ನೆಣ್ಪು, ಉಪ್ಪಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಡತನ. — ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಇಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಸಮುದ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ಪಾತ್ರೆಯಿದ್ದಷ್ಟೇ ನೀರು ಸಿಕ್ಕೀತು. — ಸಮುದ್ರ ಮೇರೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಯಾರು ಮಾಡೋದೇನು? — ಪಾಪಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಮೊಣಕಾಲುದ್ದ ನೀರು (Prvs.). — ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪು. sea-salt (ಅಕ್ಷಿನ G.). — ಸಮುದ್ರ ಬಳ್ಳಿ. an extensively climbing shrub, the elephant-creeper, Argyreya speciosa Sweet. (Z.). — ಸಮುದ್ರ ಬಾಟಿ. a fish (My.). — ಸಮುದ್ರಸೋಗೆ. = ಸಮುದ್ರಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.). — ಸಮುದ್ರಹಾಲೆ. = ಸಮುದ್ರಸೋಗೆ. (St. & Pl.).

ಸಮುದ್ರ sa-mudra. 2. having a stamp or seal, stamped, sealed; having marks. see ಸಾಮುದ್ರ 2.

ಸಮುದ್ರಕಾನ್ತೆ samudra-kānte. *a river.*

ಸಮುದ್ರಜ samudra-ja. sea-born; sea-salt; fossil salt (ಲವಣ; ಕಲ್ಲುಪ್ಪು Mr. 143).

ಸಮುದ್ರತಟ samudra-taṭa. the sea-coast (ಸಮುದ್ರದ ದಡ Nn. 132).

ಸಮುದ್ರಫಲ samudra-phala. an evergreen tree with rose-coloured flowers, Baringtonia racemosa Blum. (St. & Pl.). 2, a particular drug (Sk.).

ಸಮುದ್ರಫೇನ samudra-phēna. sea-foam: cuttle-fish bone, Os. sepiae (Colebr.).

ಸಮುದ್ರಮಥನ samudra-mathana. the churning of the ocean (of milk, My.).

ಸಮುದ್ರಲವಣ samudra-lavaṇa. sea-salt (My.).

ಸಮುದ್ರವಸನೆ samudra-vasane. sea-clothed: *the earth.*

ಸಮುದ್ರವಹ್ನಿ samudra-vahni. *submarine fire.*

ಸಮುದ್ರಸೇನ samudra-sēna. N. of a king (Bh. 2, 4, 9).

ಸಮುದ್ರಾತ್ಮಜೆ samudra-ātmaje. Lakṣmī (J. 5, 65).

ಸಮುದ್ರಾನ್ತ samudra-anta. the sea-shore.

ಸಮುದ್ರಾನ್ತೆ samudra-ante. *the shrub Alhalgi maurorum* Tournef. 2, *the cotton plant.* 3, *the plant Trigonella corniculata* Lin.

ಸಮುನ್ದನ sam-undana. *wetness*, moisture, damp.

ಸಮುನ್ನ sam-unna. *wet, moist, moistened.*

ಸಮುನ್ನತ sam-unnata. risen up, raised; elevated, exalted; erect; high, lofty; prominent; dignified; proud. see Bp. 2, 25; 29, 69; 38, 49.

ಸಮುನ್ನತಿ sam-unnati. elevation, exaltation; height, loftiness; greatness; rank, dignity; pride, arrogance; prosperity, increase. see Bp. 5, 13; 29, 9; 51, 64; 58, 14; ಚಿತ್ತ-.

ಸಮುನ್ನತಿಕೆ sam-unnatike. greatness, dignity (Bp. 18, 80).

ಸಮುನ್ನದ್ಧ sam-unnaddha. tied up; raised up, elevated; swollen, pressed up or out; full, excessive; puffed up, proud, *conceited, arrogant, overbearing;* supreme. 2, untied, unfettered; produced.

ಸಮುನ್ಮಿಲಿತ sam-ud-milita. well united, combined or mixed; closely connected with (Śśv. 1, 35).

ಸಮುಪಚಿತ sam-upacita. collected, heaped, accumulated (Cpr. 4, 48 va.).

ಸಮುಪಜೋಷಂ sam-upajōṣam. entirely according to wish or desire, happily. (Colebr.).

ಸಮುಪಾತ್ತ sam-upātta. well gained, received, acquired, assumed, accepted (ಲೇಸಾಗಿ ಅಯ್ದಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 93 Cm.; ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪಟ್ಟನ್ನ Mdb. Cm.). 2, taken away. 3, collected.

ಸಮುಪೇತ sam-upēta. come together; arrived at; furnished with, possessed of, endowed with; inhabited by (Kāvy. IV, 1, 5).

ಸಮುಲ್ಲಾಸ sam-ullāsa. excessive brilliance. 2, sporting, exhileration, great delight (J. 18, 24; 29, 7).

ಸಮುಲ್ವಣಾಮ್ಬು sam-ulvaṇa-ambu. thick, muddy water (Cpr. 4, 55).

ಸಮುಹ್ಯ sam-uhya. = ಸಮೂಹ್ಯ. to be brought together, etc. (G.).

ಸಮೂರು samūru. *a kind of deer.*

ಸಮೂಲ sa-mūla. having a root, along with the root (ಬೇರು ಸಹ Cb.; My.). ಸಮೂಲಂ, by the roots, with the roots, completely.

ಸಮೂಹ sam-ūha. a collection, *an assemblage, an aggregate, a heap, a number, a multitude, a quantity* (ಪಸರ Śm. 103; ಲಾವಣಿಗೆ.

ಓಳಿ Kk. 72, o. r. ತಾವಣಿಗೆ). see ಗೊನ್ದಣಿಸು, ಸನ್ದಣಿಸು. — ಸಮೂಹ ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to be brought together, to form a heap, to be assembled (G. 191. 395).

ಸಮೂಹ್ಯ sam-ūhya. to be brought together, assembled or collected (adj.). 2, *a kind of sacrificial fire.*

ಸಮೃದ್ಧ sam-ṛiddha. very prosperous, thriving, flourishing. 2, full-grown, increased, grown. 3, fully furnished with, rich in, *rich, wealthy.* 4, completed, full, complete, entire. ಸಮೃದ್ಧ ಮಧುಗಳ್ (Śmd. 117 Mdb.).

ಸಮೃದ್ಧಿ sam-ṛiddhi. great prosperity or success, exuberance, profusion. 2, growing greatly, *thriving, increase;* gain; happiness, good fortune, well-being; *plenty, opulence, wealth.* 3, power, supremacy, sway. see ಒದವು, ಕೊಬ್ಬು 1, ಮಿಳಿರ್ 3.

ಸವೆ same. 1. = ಸವಿ 1, ಸವೆ 2 q. v. to be spent, to be consumed; to be destroyed; to wear away, to be wasted, consumed or diminished by use and gradual attrition (as vessels, ornaments, etc.), to be abraded; to pass away (as time); to be diminished or grow less (in quantity or quality); to decline in strength; to be levelled by use, as a road (ನಿಃಶೇಷ Śmd. Dh.; My.; Te.; M. ಚವದಿ, consumption; T. ಚವಂಗು, to faint or decline in force, etc.; see ತವು 1, ತವೆ 1). [ಪಾರಣೆಯ ದಿವಸಮಲ್ಲದಱುವತ್ತು ಮೂಱು ದಿವಸದಿನ್ದುಪವಾಸದಿಂ ಸವೆಯೆ Ap. 3, 40 va.].

ಸವೆ same. 2. = ಸವೆ 3. to be made ready, to be prepared, to be carried out, to be made (ನಿರ್ವಹಣ Śmd. Dh.). ಮರದೊಳ್ ಸವೆದ ಅಂಕವಣಿಯನ್ ಏಱಿದಂ (Śmd. 288). see Abh. P. 3, 152; 13, 62; Śsv. 2, 39. 2, to make ready, to prepare, to make (Cpr. 1, 45. 66; 1, 101 va.; 3, 38; 4, 33; 6, 64 va.; M. ಚಮೆ, T. ಚಮೈ). [ಸದ್ಗುಣೋದಯಮುನಾಯ್ದವಱಿಂ ಸವೆದೊನ್ದು ಕಾವ್ಯದಿಂ Kr. 2, 155; Pb. 6, 8].

ಸವೆ same. 1. = ಸಮಾ. *a year.*

ಸವೆ same. 2. a lamp stand (My.; Mhr. ಸಮಈ).

ಸವೆಯ sameya. Tbh. of ಸಮಯ. time, etc. (Nn. 163).

***ಸವೆಯಿಸು sameyisu.** to make ready. ಲಾಕ್ಷಾದ್ರವಾದಿ ಕಾರಿತ ಮಾಯಾರುಣ ಜಲ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಾಪಿಯುಂ ಸಮೆಯಿಸಿದೊಡೆ Ap. 2, 14 va.

ಸಮೇತ sam-ēta. come together, met together, assembled, joined or united together, associated; conjoined, concomitant; united with, together with; furnished with, possessed of, having; come near, approached near. ಅವನು ಸಮೇತ ಬನ್ದನು (My.). see Śmd. 18. 98; Bp. 3, 50; 21, 9; 25, 50.

ಸಮೇಲ sa-mēla. ಸಮೇಳ. coming together, meeting (adj., Bp. 12, 30). 2, union; intercourse; company (12 sum.; 42, 25; 46; 75; 56, 8).

ಸಮೇಲನ sa-mēlana. ಸಮೇಳನ. union; connection (Bp. 1, 33; 29, 35; 46, 54); = ಮೇಲ No. 5, a set of dancing-girls, etc. (12, 38).

ಸಮೋಕ್ಷ sa-mōkṣa. release from transmigration (ಕೈವಲ್ಯ, ಮುಕ್ತಿ Nn. 165).

ಸಮೋಕ್ಷಕ sa-mōkṣaka. *being together with mōkṣa* (ಮೋಕ್ಷದೊಡ ಗೂಡಿದ Si. 255).

ಸಮೋಘ sam-ōgha. = ಸವಗ 2. a great multitude.

ಸಮೋಘಸನ್ನಾಹ samōgha-sannāha. = ಸವಗಸನ್ನಣ. an array of a great multitude.

ಸಮ್ಪ sampa. unanimity, confederacy (Mhr.). — ಸಮ್ಪಗಾವಿ. N. of a place (B. 4, 216).

ಸಮ್ಪಗೆ sampage. = ಸಮ್ಪಿಗೆ. Tbh. of ಚಮ್ಪಕ. a tall tree with very fragrant flowers, Michelia champaca Lin. (ಚಮ್ಪಕ Nr., Ct. II, 7; Si. 25; C.; Cpr. 7, 92 va.; J. 8, 4; 15, 18). [ಸಮ್ಪಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ಪೋಲೆ ಬೆಳರ್ತ ಬಣ್ಣದೊಳ್ Pb. 4, 66]. ಅಕ್ಕಟಾ, ಮರುಳ್ದುಮ್ಬಿ ಗಳ್ ಏಕೆ ಸಮ್ಪಗೆಗಳೊಳ್ ಪಗೆಗೊಣ್ಡುವೊ ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತದಿಂ? (Śmd. 143). see ನಾಗ-.

ಸಮ್ಪತ್ತಿ sam-patti. *prosperity, welfare,* success, increase of wealth or happiness; completion, fulfilment, perfection; excellence; a suitable state or condition (Śmd. 277; B. 5, 87).

ಸಮ್ಪತ್ತು sampattu. Tbh. of ಸಮ್ಪದ್. (Śmd. 106 Cm.; B. 5, 145).

ಸಮ್ಪದ್ sam-pad. ಸಮ್ಪತ್. *success, welfare, prosperity,* good fortune; luck, fate; increase of wealth or happiness; advantage, benefit, blessing; wealth, riches, treasures; attainment; accomplishing, achieving; excellence; *excess, abundance.*

ಸಮ್ಪದ sampada. Tbh. of ಸಮ್ಪದ್. (Śmd. 106; ಐಶ್ವರ್ಯ Nn. 84; Bp. 21, 35). 2, one who is possessed of or has (J. 2, 10); feminine ಸಮ್ಪದೆ (Śmd. 188).

ಸಮ್ಪದ್ವಿಶೇಷ sampad-viśēṣa. excellent or superior success, etc. (ಐಶ್ವರ್ಯದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ Nn. 84).

ಸಮ್ಪನ್ನ sam-panna. fallen or turned out well; successful, prosperous, thriving, happy, opulent; accomplished, effected, completed, finished, complete, perfect; perfectly acquainted or conversant with; right, correct, fit, proper, worthy; procured, acquired, obtained; possessed of, endowed with. see Kāvy. IV, 2, 14; Śm. 1; J. 2, 28; 6, 40; B. 5, 88. feminine ಸಮ್ಪನ್ನೆ (Prll. 3, 10).

ಸಮ್ಪನ್ನಗೃಹಸ್ಥ sampanna-gṛihastha. an accomplished, worthy householder (My.).

ಸಮ್ಪನ್ನತೆ sampannate. the state of possessing or being endowed with; accomplishment, attainment, ability (Cpr. 4, 91 va.; Grj. 6, 37; Bp. 13, 29; Bh. 1, 8, 90).

ಸಮ್ಪರಾಯ sam-parāya. meeting together (in conflict), *war, battle.* 2, calamity, adversity. 3, *futurity,* future time, future state.

ಸಮ್ಪರಾಯಕ sam-parāyaka. war, battle. (G.).

ಸಮ್ಪರ್ಕ sam-parka. mixing together, conjunction, union; connection by touching, contact, touch (J. 22, 18; My.).

ಸಮ್ಪಾಕ sam-pāka. = ಶಮ್ಪಾಕ. cooking or ripening thoroughly; reasoning well, etc. 2, *the pudding-pipe tree, Cathartocarpus fistula* Pers.

ಸಮ್ಪಾತ sam-pāta. falling or coming together; meeting, encountering; falling, falling down, descending, coming down, alighting; going, moving. see ಧಾರಾ-.

ಸಮ್ಪಾತಿ sam-pāti. N. of a fabulous bird (J. 23, 20).

ಸಮ್ಪಾದ sam-pāda. acquisition, obtaining (Bp. 4, 64; 57, 6).

ಸಮ್ಪಾದನ sam-pādana. ಸಮ್ಪಾದನೆ. effective of, procuring, gaining. 2, the act of bringing about, accomplishing, effecting, making. 3, gaining, acquiring, getting, attaining; gain, etc. (ಗಱಿಕೆ G.; Bp. 27, 50; My.).

ಸಮ್ಪಾದಿತ sam-pādita. brought about, accomplished, effected. 2, attained, obtained, gained, gotten (Bp. 53, 7). ಸಮ್ಪಾದಿತ ಕರ್ಮ (ತರ್ಕ, ಕಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮ Nn. 148, o. r. ತನಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡ ಕರ್ಮಂಗಳು).

ಸಮ್ಪಾದಿಸು sampādisu. to achieve, to perform; to acquire, to attain, to obtain, to get [ಎನ್ನ ಗುಣಾವಗುಣವ ಸಮ್ಪಾದಿಸುವೆ, ಅಯ್ಯಾ Bv. 27]; (Bp. 36, 42; 53, 9. 57; J. 10; 28. 29; 17, 44; C.; B. 3, 15; 4, 2. 51. 183).

ಸಮ್ಪಾದ್ಯ saṁ-pādya. gain, acquisition, acquirement (My.).

ಸಮ್ಪಾಳಿಸು saṁ-pāḷisu. to guard or protect well (Bh. 3, 10, 4).

ಸಮ್ಪಿಗೆ sampige. = ಸಮ್ಪಗೆ, campaka flower. (ಚಮ್ಪಕ Mr. 126; J. 2, 57). [ತುಮ್ಬಿಯೊಳ್ಪಗೆಗೊಣ್ಡ ಸಮ್ಪಿಗೆಯಂ ಮುಡಿಯೆ Ap. 11, 109]. ಸಮ್ಪಿಗೇ ಕಮ್ಪು ಎಣ್ಪುಗಳಿಗೆ, ನೆಣ್ಪರಿಷ್ಪರ ಗುಣ ಅರ್ಥಗಳಿಗೆ (Prv.). see ನೆಲ–; Prv. s. ಸಿಮ್ಪಿಸು. — ಸಮ್ಪಿಗೆ ಮಗ್ಗು. (ಚಾಮ್ಪೇಯ, ಚಮ್ಪಕ, ಹೇಮಪುಷ್ಪಕ Si. 136). — ಸಮ್ಪಿಗೆಮರ. the sampige tree (C.). — ಸಮ್ಪಿಗೆಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. sampige oil (My.). — ಸಮ್ಪಿಗೆಹೂ. a sampige flower (ಚಮ್ಪಕ, ಭೃಂಗಾರಿ, ಸುರಭಿ G.).

ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತ saṁ-piṇḍita. heaped together; contracted, clenched.

ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾಂಗುಲಿ sampiṇḍita-aṅguli. *having the fingers clenched or closed.*

ಸಮ್ಪೀಡನ saṁ-pīḍana. compression, pressing together, squeezing, pinching; paining, castigation, punishment; pain, torture (My.; ಬಹುಉಪದ್ರವ G.).

ಸಮ್ಪು sampu. = ಸೊಮ್ಪು, beauty, elegance. ಇಮ್ಪು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಮ್ಪು. — ತಮ್ಪು ಇದ್ದವನಿಗೆ ಗಮ್ಪು ಇದ್ದೀತು (Prvs.). 2, N. of a plant (ಇಮ್ಪುವತಿ Mr. 116, o. r. ಸಮ್ಪೆ).

ಸಮ್ಪುಟ saṁ-puṭa. *a covered box, a casket* (ಸಮುದ್ಗ, ಮುಚ್ಚಳದ ಕರಡಿಗೆ Mr. 463).

ಸಮ್ಪುಟಕ saṁ-puṭaka. (= ಸಮ್ಪುಳಿಗೆ). *a box, a casket.*

ಸಮ್ಪುರ sampura. smallness, fineness (ಕಿಱಿದು Ct. II, 73; Tu. ಸಪುರ, ಸಪೂರ; *cf.* ನಮೆ 1?)

ಸಮ್ಪೂಜನ saṁ-pūjana. treating with great respect, honouring, reverence, esteem (Bp. 6, 30).

ಸಮ್ಪೂರ್ಣ saṁ-pūrṇa. completely filled or full, replete; full (as the moon); complete, finished; all, whole, entire (ಇತಿ, ಪೂರ್ಣ Nn. 93; ನೆರೆದುದು Kk. 71). see ಅ–; ತುಮ್ಬು 1. 2, any mode of music in which all the notes of the gamut are employed.

ಸಮ್ಪೂರ್ಣತನ saṁ-pūrṇatana. = ಸಮ್ಪೂರ್ಣತೆ. (ನಿಷ್ಪತ್ತಿ G.).

ಸಮ್ಪೂರ್ಣತೆ sam-pūrṇate. complete fulness, perfection, completeness, finished state (Ch. v. 296).

ಸಮ್ಪೂರ್ಣತ್ವ saṁ-pūrṇatva. = ಸಮ್ಪೂರ್ಣತೆ. (My.).

ಸಮ್ಪೂರ್ಣೇನ್ದು sampūrṇa-indu. the full moon. — ಸಮ್ಪೂರ್ಣೇನ್ದುಮುಖಿ. a woman who has a face like the full moon (Ch. v. 69. 135).

ಸಮ್ಪೂರ್ತ saṁ-pūrta. completely filled, filled with (Kāvy. III, 3, B, 103).

ಸಮ್ಪೂರ್ತಿ saṁ-pūrti. = ಸಮ್ಪೂರ್ಣತೆ. (Bp. 6, 12; J. 5, 72).

ಸಮ್ಪೃಕ್ತ sam-pṛikta. *mixed together, blended, combined,* conjoined, connected, united (ಅನ್ವಿತ, ಯುತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440). 2, in contact with, touching, *in close contact, near to.*

ಸಮ್ಪೆ sampe. = ಸಮ್ಪು No. 2, q. v. N. of a plant.

ಸಮ್ಪ್ರತಿ saṁ-prati. *now, at this time, at present.* 2, the present time, the present tense (ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯೆ Śmd. 91 Cm.; ವರ್ತಮಾನಕಾಲ 294 Cm.; Kāvy. I, 5, 24-26).

ಸಮ್ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ saṁ-pratipatti. approach, arrival, presence, attaining to, obtaining, acquirement, gain; assault; arising, occurring; agreement, concurrence, admission, assent, affirmation; effecting; agreed together, consentient (Kāvy. III, 3, B, 54).

ಸಮ್ಪ್ರತಿಪನ್ನ saṁ-pratipanna. gone near, approached, attained, reached, gained, arrived; agreed, concurred; recognised, acknowledged, assented to; brought about, performed (Bh. 1, 8, 90).

ಸಮ್ಪ್ರತ್ಯಯ saṁ-pratyaya. firm conviction, perfect faith, *belief, confidence.*

ಸಮ್ಪ್ರದ saṁ-prada. = ಸಮ್ಪದೆ. a gift, a present (ಉಚಿತ Mr. 537). 2, quickness, speed (ಪರಿದು ನಡೆವುದು 537).

ಸಮ್ಪ್ರದಾನ saṁ-pradāna. the act of giving or handing over completely, bestowing; gift, donation, bestowal; one of the Kārakas in grammar, the idea expressed by the dative case (Śmd. 115. 158; Kāvy. I, 2, 2. 3).

ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ saṁ-pradāya. giving, bestowing; *tradition, established doctrine transmitted from one teacher to another, traditional belief or usage;* a system of religious doctrines; custom, usage.

ಸಮ್ಪ್ರದಾಯಸ್ಥ sampradāya-stha. a man who walks according to established doctrine or usage (My.). feminine ಸಮ್ಪ್ರದಾಯಸ್ಥೆ (My.).

ಸಮ್ಪ್ರದಾಯಿ saṁ-pradāyi. one who holds any traditional doctrine, a member of some sect; a conservative. (My.).

ಸಮ್ಪ್ರದಾಯಿನಿ saṁ-pradāyini. a female who bestows gifts to (Kāvy. I, 1*a*, 2).

ಸಮ್ಪ್ರದೆ saṁ-prade. = ಸಮ್ಪ್ರದ. a gift (ಉಚಿತ, ಕೊಡುವುದು Nn. 140). 2, speed (ತೂರ್ಣ, ಬೇಗ 140).

ಸಮ್ಪ್ರಧಾರಣ saṁ-pradhāraṇa. ಸಮ್ಪ್ರಧಾರಣೆ. determination, deliberation, *deciding on the propriety or impropriety of anything.*

ಸಮ್ಪ್ರಮೋದ saṁ-pramōda. great happines, delight (ಸುಖ, ಹರ್ಷ, etc. Mr. 25).

ಸಮ್ಪ್ರಯೋಗ saṁ-prayōga. joining together, union, connection, relation, dependance; mutual intercourse; *sexual union, coition;* mutual proportion, order; application, employment; magic.

ಸಮ್ಪ್ರಶ್ನ saṁ-praśna. full inquiry; *a question, an inquiry.*

ಸಮ್ಪ್ರಹರ್ಷ saṁ-praharṣa. *great joy,* thrill of delight.

ಸಮ್ಪ್ರಹಾರ saṁ-prahāra. mutual striking; *war, combat.*

ಸಮ್ಪ್ರಾಪ್ತ saṁ-prāpta. well reached or attained, arrived, met with; completely obtained, got; effected, accomplished (Bp. 27, 19).

ಸಮ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ saṁ-prāpti. attainment, obtaining, getting, acquisition; gaining (Bp. 3, 69; 24, 41; 43, 62).

ಸಮ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು saṁ-prāptisu. to be obtained, to be got, to be found (Bp. 61, 80).

ಸಮ್ಪ್ರಿಯ saṁ-priya. very dear or beloved; mutually dear, loving each other; a very lovely thing (Bh. 2, 13, 24).

ಸಮ್ಪ್ರೀತಿ saṁ-prīti. attachment, affection, love; friendly assent; delight (Mr. 1*a*; Bp. 6, 9; 19, 59; 24, 26; 39, 23; J. 2, 6).

ಸಮ್ಫುಲ್ಲ saṁ-phulla. *full-blown, blossomed, fully opened* (Bp. 47, 14; 50, 72).

ಸಮ್ಬನ್ಧ saṁ-bandha. = ಸಮನ್ಧ, ಸಮ್ಮನ್ಧ. binding together, joining together; union, association, *connection*; relationship, relation (Śmd. 6); a relation, a relative; binding, restraining, restraint. 2, the notion expressed by the genitive case (Śmd. 115. 161). 3, fitness, propriety. see ತಾಂಗು.

ಸಮ್ಬನ್ಧಕ sam̐-bandhaka. relating to; fit. 2, a relation; a friend. *cf.* ಸಮ್ಬನ್ಧೀಕ.

ಸಮ್ಬನ್ಧಭಕ್ತಿ sambandha-bhakti. mutual or proper attachment (Bp. 55, 27).

ಸಮ್ಬನ್ಧಸಮ್ಬನ್ಧ sambandha-sambandha. the connection of one genitive to another that precedes it (Śmd. 161).

ಸಮ್ಬನ್ಧಾಕ್ಷರ sambandha-akṣara. a fit, suitable letter (Ch.).

ಸಮ್ಬನ್ಧಿ sam̐-bandhi. = ಸಮ್ಮನ್ಧಿ. connected with. 2, a relation or connexion, a relative, a kinsman (J. 7, 40).

ಸಮ್ಬನ್ಧಿಸು sambandhisu. = ಸಮ್ಮನ್ಧಿಸು. to be connected or related; to belong to; to be fit (Bp. 28, 37). 2, to join (v. t., ಕೂಡಿಸು G.).

ಸಮ್ಬನ್ಧೀಕ sambandhīka. = ಸಮ್ಬನ್ಧಕ. a relation. (B. 5, 60; Mhr.).

ಸಮ್ಬರ sambara. 1. Tbh. of ಶಮ್ಬರ. N. of a daitya, etc. (Śmd. 335).

ಸಮ್ಬರ sambara. 2. = ಚಮ್ಬಾರ 1, ಸಮ್ಬಾರ. Tbh. of ಸಮ್ಭಾರ. ingredients of seasoning used in cookery, seasoning materials, as pepper, cloves, cinnamon, nutmeg, coriander, etc. (V. 14, 49). — ಸಮ್ಬರಕಾಗೆ. = ಚಮ್ಬಾರಕಾಗಿ, ಸಮ್ಬಾರಕಾಗೆ. (My.; Te.). — ಸಮ್ಬರಗವಳ. Tbh. of ಸಮ್ಭಾರಕಜಳ. (Śmd. 376. 381).

ಸಮ್ಬರಿಸು sambarisu. Tbh. of ಸಂಹರಿಸು. (Rām. 6, 48, 27).

ಸಮ್ಬಲ sambala. = ಶಮ್ಬಲ, ಸಮ್ಬಳ. provender, stock of provisions for a journey (Sk.).

ಸಮ್ಬಲಿ sambali. Tbh. of ಶಮ್ಭಲಿ. a procuress, etc. (R.).

ಸಮ್ಬಳ sambaḷa. = ಸಮ್ಬಲ, etc. pay, salary (monthly or yearly, C.; ಶಮ್ಬಲ Hlā.; ಪಾಥೇಯ Mr. 234). [ಬಾಷ್ಪಜಳಮಂ ಕಳೆದಟ್ಟಿಱಿ ನೀಯೆ ಸಮ್ಬಳಂಗೊಳ್ಳವೊಲಾ ತಳೋದರಿಯ ಚಿತ್ತಮನಿಟ್ಟುಕೊಳಿಗೊಣ್ಡನ ಜರ್ಗನಂ Pb. 7, 68]. ಸಮ್ಬಳಕ್ಕಾದರೆ ಮುನ್ದೆ, ಚಾಕ್ರಿಗಾದರೆ ಹಿನ್ದೆ. — ನೋಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆಡದ ಸಮ್ಬಳ. — ಶಾನಭೋಗನ ಸಮ್ಬಳ ಸನ್ತೋ? ಎನ್ದು, ಕೇಳ ಬೇಡ; ಹೆಣ್ಡತಿಯ ದೆಸೆಯವರು ಉಣ್ಡರೋ? ಎನ್ದು, ಕೇಳ ಬೇಡ (Prvs.). see B. 5, 80 seq. — ಸಮ್ಬಳಕೆ ಇಡು. to take (any body) into one's employ on a monthly or yearly pay (B. 5, 295). ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಸಮ್ಬಳಕ್ಕೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (5, 275). — ಸಮ್ಬಳಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲು. to remain, *i. e.* to serve, for a salary (B. 5, 275). — ಸಮ್ಬಳ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to receive pay. ಸಮ್ಬಳ ತಕ್ಕೊಣ್ಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ (ಕರ್ಮಕರ G.). — ಸಮ್ಬಳ ತಿನ್ನು. to enjoy the benefit of a salary, to receive pay (G. 392). — ಸಮ್ಬಳದವ. -ಅವ. a man who receives a monthly or yearly pay (G. 484). — ಸಮ್ಬಳ ಮುಟ್ಟು. salary to be paid (B. 5, 270).

ಸಮ್ಬಳಗಾಱ sambaḷa-gāṟa. a man who receives a monthly or yearly salary (My.).

ಸಮ್ಬಳಿಗೆ sambaḷige. (Tbh. of ಸಮ್ಪುಟಕ). a covered box made of ōle. 2, a split, slice, etc. [ಪನ್ದಿ ಸೌಳಗೆವೋಪನ್ತಿರೆ ನೋಡ ಸಮ್ಬಳಿಗೆ ವೋಯ್ತೆಮ್ಬನ್ನೆಗಂ ಕೊಣ್ಡುದು Pb. 8, 16]; (Bp. 12, 10; 56, 28; My.).

ಸಮ್ಬಾಜಿ sambāji. N. (B. 4, 81; Mhr.).

ಸಮ್ಬಾಧ sam̐-bādha. pressing together, pressure, thronging, blocking up; the state of being thronged, blocked up, confined or hindered (ನಿನ್ದಡೆ Mr. 484); difficulty, obstruction; firmly bound together, *narrow, confined, crowded.* 2, *the female organ of generation.* 3, fear, dread. 4, blame (ತೆಗಟ್ 484; ನಿನ್ದೆ Nn. 156). 5, a curse, an oath (ಭೃಶ 484; ಭೃಶ, ಸೂರುಳು 156). 6, death (ಸಾವು 156).

ಸಮ್ಬಾರ sambāra. = ಸಮ್ಬರ 2. ingredients, etc. (My.; ವೇಷವಾರ, ಮಸಾಲೆ G.). ಹಿಂಗು ಜೀರಿಗೆ ಮುನ್ತಾದ ಸಮ್ಬಾರ (ವೇಸವಾರ, ಉಪಸ್ಕರ, ಮಸಾಲಾ Si. 310). see Prv. s. ಸಮಱು 2. — ಸಮಾರಕಾಗೆ. = ಸಮ್ಬರಕಾಗೆ. the crow pheasant (Pr.). (ಸಮ್ಬಾರಗಾಗೆ. = ಸಮ್ಬಾರಕಾಗೆ. (ಭರದ್ವಾಜ G.). — ಸಮ್ಬಾರಬಳ್ಳಿ. the climbing shrub Vitis indica Lin. (St. & Pl.). — ಸಮ್ಬಾರಬೀಜ. coriander (My.). = ಸಮ್ಬಾರ ಸೊಪ್ಪು. the coriander plant (My.). — ಸಮ್ಬಾರಹುಲ್ಲು. = ಚಾಹುಲ್ಲು. (St. & Pl.).

ಸಮ್ಬಾಳಿ sambāḷi. (fr. ಸಮ್ಭಾರ ?). multitude, number (? Rām. 1. 13, 7; 6, 50, 12).

ಸಮ್ಬಾಳಿಸು sambāḷisu. = ಸಮಾಳಿಸು. to manage, to use address in bringing about a purpose (My.; Te. ಸಮ್ಬಳಿಂಚು, ಸಮ್ಬಾಳಿಂಚು, fr. H. ಸಮ್ಭಾಲ್ನಾ). 2, to support, to preserve, to take care of, to uphold (Mhr. ಸಮ್ಭಾಳಣೇಂ; see ಜೋಲಿ-). 3, to last, to continue unimpaired (as wood, S. Mhr.).

ಸಮ್ಬು sambu. Tbh. of ಶಮ್ಭು. (ಈಶ್ವರ Śm. 3). — ಸಮ್ಬು ಗಿಮ್ಬು. reit. (Bp. 26, 22).

ಸಮ್ಬುದ್ಧಿ sam̐-buddhi. perfect knowledge or perception. 2, calling to; the vocative case (Śmd. 151; 154 Cm.; ಮನ್ತ್ರಣ 395 Cm.).

ಸಮ್ಬೆ sambe. (= ಸೆಮ್ಬೆ?). a wide-climbing creeper with large pods, commonly cultivated, the sword-bean, Canavalia ensiformis D. C. (S. Mhr.; *cf.* ಜಮ್ಬಿ?). see ಹುಚ್ಚು-. — ಸಮ್ಬೆನೆಲ್ಲು. a superior kind of rice (My.; M. ಚಮ್ಬಾ, ಚಮ್ಬಾನ್).

***ಸಮ್ಬೊಳಿ samboḷi.** be careful. ಸಮ್ಬೊಳಿ ಸಮ್ಬೊಳಿ ಎನ್ನುತ್ತ ಇಮ್ಬಿನಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. Bv. 933. (See ಎ. ಆರ್. ಕೃ, [illegible]

ಸಮ್ಬೊಳಿ samboḷi. Tbh. of ಶಮ್ಭಲಿ. a procuress, etc. (Bp. 56, 50).

ಸಮ್ಬೋಧನ sam̐-bōdhana. the act of causing to know thoroughly, informing, instructing; *calling to, addressing;* the vocative case (Śmd. 154). — ಸಮ್ಬೋಧನಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ. the vocative of a noun (My.). — ಸಮ್ಬೋಧನವಿಭಕ್ತಿ. = ಸಮ್ಬೋಧನಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ. (My.).

ಸಮ್ಬೋಧನೆ sambōdhane. = ಸಮ್ಬೋಧನ. (Śmd. 152. 154; ಸಮ್ಬೋಧನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಿ 155 Cm.).

ಸಮ್ಬೋಧಿಸು sambōdhisu. to cause to know, to inform, to instruct, to advise; to exhort, to admonish; to explain (Cpr. 5, 29); to call to, to address.

ಸಮ್ಬೋಧೆ sambōdhe. = ಸಮ್ಬೋಧನ. (ಹಾ, ಹೇಱುವುದು Nn. 140; ಹೇ, ಅಹೋ, ಹೋ, ಸ್ಮರಣೆ Mr. 537).

ಸಮ್ಬ್ರಾಣಿ sambrāṇi. a Malayan tree, the Java almond, Canarium commune Lin. (St. & Pl.).

ಸಮ್ಭರಣ sam̐-bharaṇa. = ಸಂವರಣೆ 2. carrying or bringing together; preparing, making ready, procuring.

ಸಮ್ಭವ sam̐-bhava. *birth, production, origin,* existence, being (ಸೂತ, ಹುಟ್ಟುವುದು Nn. 32; Kāvy. V, 40). 2, cause, motive. 3, uniting together, combination, mixing, union. 4, appropriateness, adaptation, adequacy. 5, ability, possibility, probability (B. 5, 103). 6, conformity. 7, equivalence. 8, sprung up, produced, coming from.

ಸಮ್ಭವಿಸು sambhavisu. to be born or produced; to exist, to be found, to occur; to take place, to happen (ಹುಟ್ಟು Śmd. 122 Cm.; ಅಹುದು Mḍb. Cm.; ಹುಟ್ಟು 235. 368 Cm.; ಬರ್ 365 Cm.; Kāvy. 5, 26; Cpr. 1, 50; Bp. 18, 50; 43, 12; J. 3, 35; B. 4, 53).

ಸಮ್ಭಾರ **saṁ-bhāra.** = ಸಮ್ಭರ 2, ಸಮ್ಭಾರ. bringing together, collecting; preparing, preparation, equipment, provision; apparatus, materials, necessaries, constituent parts, ingredient, requisite, assemblage of things required for any purpose; multitude, number, quantity, heap; fulness, completeness; wealth; maintenance, support.

ಸಮ್ಭಾರಕಬಳ **sambhāra-kabaḷa.** = ಸಮ್ಭರಗವಳ. a bolus of ingredients or seasoning materials.

ಸಮ್ಭಾವನೆ **saṁ-bhāvane.** compatibility, fitness, adequacy, competency, ability. 2, possibility; doubt. 3, considering, reflecting, *supposition*, idea, fancy, *imagination*, thought. 4, regard, esteem. 5, worship, honour. 6, *paying honour*, *salutation*, *greeting*, respectful reception or treatment (as of a guest): the honours shown, the presents given, etc.; a present (My.); the (estimated) value or price of a thing (My.). 7, celebrity, fame. see Bp. 40, 84; J. 1, 2; B. 4, 154; ತೀರ್ಥ-.

ಸಮ್ಭಾವಿತ **saṁ-bhāvita.** suited to, adequate, fit for (Ch. v. 180); possible. 2, perceived, thought about, considered, supposed, conjectured, imagined. 3, thought highly of, esteemed, honourable; a respectable, reputable or worthy man (C.; B. 5, 213).

ಸಮ್ಭಾವಿಸು **sambhāvisu.** to think highly of, to honour, to esteem, to do honour to, to pay one's respects to, to salute, to greet; to receive or accept with honour or favour; to honour or gratify with, to present with (Cpr. 2, 49 va.; Ṡsv. 4, 117; J. 5, 54; 6, 55).

ಸಮ್ಭಾವ್ಯ **sambhāvya.** to be adapted, to be made fit; *suitable*, capable; supposable, imaginable, possible, *probable;* to be honoured, respectable, etc.; adequacy, competency, fitness. see Bp. 8, 38; J. 1, 4.

ಸಮ್ಭಾಷ **saṁ-bhāṣa.** conversation; speaking, saying (ನುಡಿ Nn., o. r. ಸಮ್ಭಾಷಣೆ).

ಸಮ್ಭಾಷಣ **sambhāṣaṇa.** conversation, discourse, conference (Bp. 6, 16). ನುತಸಮ್ಭಾಷಣ (ಒಳ್ಳಿಹ ಸಮ್ಭಾಷಣೆ Nn. 163). 2, war-cry, watch-word. 3, sexual intercourse.

ಸಮ್ಭಾಷಣೆ **sambhāṣaṇe.** = ಸಮ್ಭಾಷಣ No. 1. (Ṡmd. 397; J. 33, 25; C.). — ಸಮ್ಭಾಷಣೆ ಮಾಡು. to speak together, to converse with. ಎಲ್ಲಾ ತರದ ಮನ್ದಿಯ ಸಂಗಡ ಸಮ್ಭಾಷಣೆಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ (B. 5, 152).

ಸಮ್ಭಾಷೆ **sambhāṣe.** *conversation, discourse.* 2, contract, agreement. 3, war-cry. 4, criminal connection.

ಸಮ್ಭೂತ **sambhūta.** being together, combined with. 2, become, born, produced, arisen; birth, origin (ಭಾವ, ಹುಟ್ಟುವಸ್ಥಾದು Nn. 100). 3, capable, adequate, equal.

ಸಮ್ಭೂಯ **sambhūya.** being together, being united or combined with.

ಸಮ್ಭೂಯಸಮುತ್ಥಾನ **sambhūya-samutthāna.** engaging in business after joining partnership, association in trade, partnership. (R.).

ಸಮ್ಭೃತ **saṁ-bhṛita.** brought together, collected, etc., prepared, got ready, equipped; laden, filled, furnished; endowed, possessed of; full, complete; placed, offered; acquired, gained; produced; maintained, nourished; carried, borne (Bp. 7, 7; J. 10, 5).

ಸಮ್ಭೇದ **saṁ-bhēda.** breaking to pieces, splitting. 2, union, junction, mixture; *the confluence of two rivers, the junction of a river with the sea.*

ಸಮ್ಭೋಗ **saṁ-bhōga.** complete enjoyment, pleasure, delight; fruition (ಭುಕ್ತಿ Nn. 163; ಭುಕ್ತ Mr. 485). 2, lust, desire (ಕಾಮ ಬಯಕೆ 163; ಕಾಮ 485). 3, *sexual intercourse* (ರತಿ, ಕೂಟ 163; ಸುಸಿಲ್ Kk. 90; Kāvy. IV, 2, 20-25). 4, eating (ಊಟ 163, o. r. in one MS. ಉದ್ರೇಕ). 5, use, employment.

ಸಮ್ಭೋಗಿಸು **sambhōgisu.** to enjoy carnally (My.).

ಸಮ್ಭ್ರಮ **saṁ-bhrama.** moving round, whirling about, turning round (ವಿಭ್ರಮಣ, ತಿರುಗುವುದು Nn. 63); haste, hurry (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ 63); *flurry, confusion, agitation*, confused and precipitate state of mind (ಕಪ್ಪರೆ Kk. 81, Ṡm. 51; ಆವೇಶ Hlā.); *bustling activity, zeal* (ಮಾಮಸಕ Ct. II, 41); fear, terror, alarm. 2, a thrill of rapture (ರೋಮಾಂಚನ, ಪುಳಕ 63); rapture, extreme joy or pleasure (My.); grandeur, pomp, parade (My.; ಸಡಗರ Ct. II, 65). 3, the yellow myrobalan tree, Terminalia chebula (ಹರೀತಕಿ, ಅಣಲೆ 63, o. r. ಅಳಿಲೆ). 4, a lip (ಓಷ್ಠ, ತುಟಿ 63). see Ṡmd. 142; Kāvy. I, 2, 52-55; Rsv. 6, 11 va.; J. 2, 45; 8, 5; 16, 1; 18, 39. ಸಮ್ಭ್ರಮದ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿ ಸಜ್ಜಿಗೆ (Prv.). — ಸಮ್ಭ್ರಮವಾನ್. -ಆನ್. to obtain extreme joy, etc. (Bp. 27, 17). — ಸಮ್ಭ್ರಮವೆರಸು. -ಬೆರಸು. pomp, etc. to be joined with (Bp. 53, 30). — ಸಮ್ಭ್ರಮವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸಮ್ಭ್ರಮವಾನ್. (Bp. 2, 21). — ಸಮ್ಭ್ರಮವೊಗೆ. -ಒಗೆ. great joy, etc. to arise (Bp. 29, 33).

ಸಮ್ಭ್ರಮಿಸು **sambhramisu.** to grow confused or bewildered (Bp. 1, 44; 2, 18; 4, 58; 39, 35; 45, 50).

ಸಮ್ಮ **samma.** = ಚಮ್ಮ, ಸಮ 2. Tbh. of ಚರ್ಮ. skin, leather. (ತೋಲ್, ತೊವಲ್ Ṡm. 32, Kk. 46; Rsv. 5, 114; Ṡsv. 3, 16).

ಸಮ್ಮಗಾತಿ **samma-gāti.** a shoe-maker woman. — ಸಮ್ಮಗಾತಿಯ ಗಿಡು. the soap-nut plant (ಸಪ್ತಲೆ, ವಿಮಲೆ, ಸಾತಲೆ, ಭೂರಿಫೇನ, ಚರ್ಮಕಷೆ Nr.).

ಸಮ್ಮಗಾಱ **samma-gāṟa.** a shoe maker [ಭಕ್ತಂಗೆ ಭವಿನೇಮಸ್ತರು ಸಲ್ಲಲಾಗದು ಭವಿ ಶ್ವಪಚ, ನೇಮಸ್ತ ಸಮ್ಮಗಾಱ Cv. 545]; (ಚರ್ಮಕಾರ Nr.; Mr. 381).

ಸಮ್ಮತ **saṁ-mata.** agreed, assented to, concurred in; corresponding, like, resembling; attached, liked, beloved; thought highly of, esteemed; thought, considered. 2, assent, consent, approval, acquiescence, concurrence. 3, opinion, impression. see Cpr. 1, 58; J. 26, 57; 31, 76; ಅ-.

ಸಮ್ಮತಿ **sammati.** sameness of opinion, agreement, consent, assent, approval, approbation. 2, esteem, respect. 3, regard, affection, love. 4, order, command. (ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ G.; My.; B. 4, 93).

ಸಮ್ಮತಿಸು **sammatisu.** to agree, to consent to, to assent to (Bp, 1, 58; 61, 59; ಒಡಮ್ಬಡು G.; My.).

ಸಮ್ಮತು **sammatu.** a part (Mhr.); the division of a talook (My.; Br., H. ಸಮುತ್ತು, ಸಮುತ್ತು).

ಸಮ್ಮದ **saṁ-mada.** 1. exhileration, *joy, pleasure, happiness.*

*ಸಮ್ಮದ **sammada.** 2. relationship. (*cf.* ಸಮ್ಬನ್ಧ). ಸ್ವಯಂ ಬದ್ಧನೆಮ್ಬುದನಾನೆನ್ದನದಲ್ಲದನ್ದೆನಗಮಿಾ ಲೋಕಕ್ಕಮೇಂ ಸಮ್ಮದಂ Ap. 2, 67.

ಸಮ್ಮದಜನಕ **sammada-janaka.** producing or causing joy (Cpr. 1, 49).

ಸಮ್ಮದಿಸು **saṁ-madisu.** to rejoice (Bp. 32, 36).

ಸಮ್ಮನ **sammana.** a good mind (Abh. P. 7, 67).

ಸಮ್ಮಾನಿಸು sammanisu. to think highly of, to esteem, to value, to honour (Cpr. 4, 23). 2, to regard with awe (7, 40); to take notice of, to notice (7, 97; 8, 83. 95). 2, to be thought of, to occur to one's mind (V. 3, 27).

ಸಮ್ಮನ್ಧ sammandha. Tbh. of ಸಮ್ಬನ್ಧ. (My.; G.; Cb. 176).

ಸಮ್ಮನ್ಧಿ sammandhi. Tbh. of ಸಮ್ಬನ್ಧಿ. a relative, etc. (My.).

ಸಮ್ಮನ್ಧಿಸು sammandhisu. Tbh. of ಸಮ್ಬನ್ಧಿಸು. to be ralated, etc. (My. as v. i.).

ಸಮ್ಮರ್ದ saṁ-marda. rubbing together, friction; *the pounding or trituration of perfumes* (see s. ಪರಿಮಲ). 2, *conflict, war, battle.*

ಸಮ್ಮಾನ saṁ-māna. 1. (= ಸನ್ಮಾನ). honour (My.; ಪೂಜೆ G.). ಸಮ್ಭ್ರಮದ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿ ಸಜ್ಜಿಗೆ (Prv.).

ಸಮ್ಮಾನ saṁ-māna. 2. measuring out, equalizing, comparing; measure.

ಸಮ್ಮಾನಿಸು sammānisu. (= ಸನ್ಮಾನಿಸು). to honour (My.).

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ saṁ-mārjana. sweeping or cleansing thoroughly; cleaning, scouring, purifying, brushing, rubbing or wiping off, sweeping, taking away, removing; the anointing of images, etc. see ಗುದ–; ತೊಡೆ 1, ಬಟು 4.

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ sammārjani. *a brush, a broom.*

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆ sammārjane. = ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ. smearing with cow-dung (Bp. 9, 41).

ಸಮ್ಮಾರ್ಜಿಸು sammārjisu. to clean, etc., to sprinkle, to anoint, to smear with cow-dung (Bp. 19, 69; 41, 21).

ಸಮ್ಮಿತ saṁ-mita. measured; of the same measure, equal, same, like, similar. (R.).

ಸಮ್ಮಿಶ್ರ saṁ-miśra. commingled, mixed together; mixed, blended, joined; connected, furnished or endowed with. see ಕಲಸು 1, ಬೆರಸು 1; Bp. 46, 61.

ಸಮ್ಮುಖ saṁ-mukha. facing, fronting, being in front of, being face to face, opposite; confronting, meeting, encountering; looking towards, directed towards; the state of being in front, etc., presence. ಸಮ್ಮುಖಂ, before the face, in front of, in the presence of. (Bp. 5, 52; 29, 10; J. 5, 11; 14, 16). — ಸಮ್ಮುಖಂಗೆಯ್. -ಂ-. to stand face to face, to front (Rśv. 6, 11 va.; Śśv. 1, 79 va.).

ಸಮ್ಮುದ saṁ-muda. great joy, joy, pleasure, delight (Bp. 2, 39; 40, 16; 57, 59; J. 31, 76). — ಸಮ್ಮುದವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain joy, to rejoice (Bp. 5, 70; 34, 25).

ಸಮ್ಮುದಿತ sammudita. greatly rejoiced, joyful, happy, delighted, glad (Bp. 1, 58; 2, 24; 37, 34).

ಸಮ್ಮೂಢ saṁ-mūḍha. completely stupefied, astounded; unconscious; bewildered; foolish, ignorant. 2, heaped, accumulated. (R.).

ಸಮ್ಮೂರ್ಛನ saṁ-mūrchana. congealing or becoming dense. 2, stupefaction, fainting away. 3, increasing or spreading in all directions, *universal pervasion, entire permeation, expansion,* co-extension. see Nr. s. ಹಸರಿಸು.

ಸಮ್ಮೃಷ್ಟ saṁ-mriṣṭa. well swept or scoured, cleaned, cleansed; *strained, filtered.*

ಸಮ್ಮೇಲ saṁ-mēla. ಸಮ್ಮೇಳ. meeting or coming together, joining, union; a large concourse of people. 2, a double drum (My.; also as ಸಮ್ಮೇಳದ ಕಾಯಿ). ಹಿಮ್ಮೇಳ ಇದ್ದರೆ ಮುಮ್ಮೇಳ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಮ್ಮೇಳ (Prv.).

ಸಮ್ಮೇಲನ sammēlana. meeting, coming together, joining, assembling, associating with; mixture. see ಒನ್ದು 1, ಒಟ್ಟು 1, ಕೂಡು 1, ನೆರೆ 1. — ಸಮ್ಮೇಲನಮ್ಬೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain union (Cpr. 7, 88).

ಸಮ್ಮೇಲಿಸು sammēlisu. ಸಮ್ಮೇಳಿಸು. to join (C. Bp. 19, 41).

ಸಮ್ಮೋದ saṁ-mōda. = ಸಮ್ಮುದ. (Bp. 3, 20. 40; 21, 27; 32, 35; 47, 69).

ಸಮ್ಮೋಹನ saṁ-mōhana. stupefying, bewitching, fascinating; fascination; stupefaction, bewilderment (J. 11, 21). ತೊಟ್ಟಂ ಸಮ್ಮೋಹನಮನ್ (= ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರಮಂ?) ಅಭಯಂ ಪಾಣ್ಡವಂ (Śmd. 287).

ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರ sammōhana-astra. a kind of weapon (J. 6, 32; 16, 14). ತೊಟ್ಟಂ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರಮಂ (Śmd. 282).

ಸಮ್ಯಕ್ಕರುಣ samyac-karuṇa. befitting compassion (Bp. 13, 24).

ಸಮ್ಯಕ್ಕು samyakku. Tbh. of ಸಮ್ಯಚ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಸಮ್ಯಗ್ಭಕ್ತಿ samyac-bhakti. proper or true devotion (Śsv. 4, 109).

ಸಮ್ಯಚ್ sami-ac. = ಸಮ್ಯಕ್ಕು, ಸಮ್ಯಂಚ್.

ಸಮ್ಯಂಚ್ sami-añc. ಸಮ್ಯಕ್. going along with or together. 2, uniform, same, identical. 3, all, entire, whole, complete. 4, *correct, accurate, proper, true, right;* pleasant, agreeable. 5, with, together; entirely, fully; accurately, etc.

ಸಮ್ರಾಜ್ sam-rāj. a sovereign lord, *a paramount sovereign, one who rules over other princes and has performed the rājasūya sacrifice.*

ಸಯ್ say. 1. (ಸೆಯ್. ಸೈ). = ಚೆಯ್ 2. straightness; downrightness; rectitude, propriety; merit; beauty [Tu. ರಸುತ. straight]; (see ಕೆಯ್ 4, ಚನ್ 2, ಚಾಚು, ಸಡಗರ 1, ಸಸಿನ, ಸಸಿನೆ 2, ಸಾಗು 3, ಸಾವಗಿಸು 1). — ಸಯ್ಗರೆ. -ಕರೆ. straightness or beauty to hide or disappear: to become downcast (Bh. 4, 4, 55). — ಸಯ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain, shower or let fall straight down or with accuracy or right heavily (J. 4, 24; 22, 20). — ಸಯ್ಗೆಡಪು. -ಕೆಡಪು. to make fall straight down (J. 6, 32). — ಸಯ್ಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. = ಸಯ್ಗೆಡಪು. (Bh. 3, 19, 22). — ಸಯ್ಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall straight down or prostrate (Bp. 20, 4. 6; 22, 49; 27, 72; 36, 36; 47, 46; 50, 32; 59, 50; V. 9, 81; J. 11, 34; 23, 6; 31, 58). — ಸಯ್ಗೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to assume beauty: to become or be beautiful (Bh. 6, 2, 6). — ಸಯ್ಧಾರೆ. a shower that falls straight down or with accuracy, or a right heavy shower (Bh. 6, 7, 17). — ಸಯ್ನಿಮಿರ್. to be stretched straight up (J. 8, 18). — ಸಯ್ನೆಗೆ. to rise straight upward, to bristle (Bh. 7, 7, 52. 66). — ಸಯ್ಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. a straight syllable, a syllable denoted by a straight line, *i. e.* a short syllable (Ch. v. 26; *cf.* ಸಯ್ತುಗೆರೆ; Mr. 363. 364). — ಸಯ್ಯಡಿ. -ಅಡಿ. straight-foot: a person of rectitude or merit (Ch. XX; v. 27. 151; Madras Govt. MS. v. 2). — ಸಯ್ಪರಿ. -ಪರಿ. to run or move straight on (V. 5, 11; Śśv. 3, 48; 4, 40; 5, 15; Rām. 3, 8, 68; Bh. 3, 13, 26; 3, 17, 35; J. 4, 14; 14, 21; 16, 33). — ಸಯ್ವೆಱಗಾಗು. -ಅಗು. to become right or in a great degree astonished (J. 15, 29; 18, 47; 21, 46; 30, 19; 31, 50). — ಸಯ್ವೆಱಗು. -ಬೆಱಗು. right great, excessive astonishment, amazement (Grj. 5, 38; Śśv. 2, 104; Bh. 4, 4, 21. 31).

ಸಯ್ say. 2. to cease, to be quieted, to be stilled or calmed. ಭಯಂ ಸಯ್ತು (when . . . , Cpr. 6, 83). [Tu. ಸಯಿರ್. to wait quietly; ಸಯ್. to die].

ಸಯ್ say. ಸೈ. = ಸಯಿ, ಸಹಿ. (My.; B. 1, 7; 2, 5). — ಸಯ್ ಸಯ್. rep. (B. 2, 10; 3, 54).

*ಸಯ saya. = ಸಯಂ. Tbh. of ಸ್ವಯ. self, of one's own accord ಸತ್ಯಸಪ್ಪನ್ನ ಸಯವಾದ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೆನಗಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ Bv. 288; Cv. 1024.

*ಸಯದಾನ sayadāna. offerings to god. ಮನಮುತವಲ್ಲದೆ, ಸಯದಾನ ಮುತವಲ್ಲದೆ, ಶರೀರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವೂ ತಾನಲ್ಲದೆ, ಅರ್ಪಿತ ಮುಖವಱಿತಾ ಪ್ರಸಾದಿ Cv. 825.

ಸಯಂ sayaṁ. Tbh. of ಸ್ವಯಂ. ಸಯಮರ್ ಅಕ್ಕು ದೀಪ್ತಿ ವಿದ್ಯುತ್ತು ಗಳೊಳಂ ಮಿಂಚು (Śm. 85).

*ಸಯಂಬರ sayambara. = ಸ್ವಯಂವರ. ಪದ್ಮಿನೀ ಪತ್ರ ವಿಚಿತ್ರನೇತ್ರೆಗೆ ಸಯಂಬ್ಬರದೊಳ್ ವರನಪ್ಪೆವಾದೊಡೆ Pb. 3, 39.

ಸಯಂಬು sayambu. Tbh. of ಸ್ವಯಂಭು. (Śmd. 368).

ಸಯಿ sayi. = ಸಯ್, etc. a word answering to signature in writing, and to acceptance in oral communication. 2, a particle of emphatic indication or concession: indeed, in truth, aye, of course, well said, correct (My.; Mhr., H. ಸಈ, ಸಹೀ).

ಸಯಿಜ್ಞಿತ sayijñita. Tbh. of ಸಂಜ್ಞಿತ. honoured, etc. (ಕಾಂಚಿತ, ಅರ್ಚನಂ Mr. 449).

*ಸಯಿದಾನ sayidāna. = ಸಯದಾನ. ಕಾಯವೆಂಬ ಘಟಕ್ಕೆ ಕರಣಾದಿಗಳೆ ಸಯಿದಾನ Cv. 972; ಮರ್ಮವನಱಿಯದ ಮಾಟ ಸಯಿದಾನದ ಕೇಡು Bv. 190.

ಸಯಿಸು sayisu. Tbh. of ಸಹಿಸು. to bear, etc. (ಸಹಿಸು, ತಾಳು G.; My.; Te. ಸಯಿಂಚು; T. ಚಗಿಕ್ಕ, ಚಹಿಕ್ಕ).

ಸಯುಕ್ತಿಕ sa-yuktika. suitable, proper (Si. 263).

ಸಯುಜ್ sa-yuj. closely yoked or joined. see ಸಾಯುಜ್ಯ.

ಸಯ್ಗೆ sayge. Tbh. of ಸಂಜ್ಞೆ. a sign, etc. (My.; Bh. 3, 21, 13; see ಕಣ್-).

ಸಯ್ತು saytu1-a3. = ಸಯ್ದ q. v., ಸಯ್ವ. a man of rectitude, etc. (ನಿರುತ, ತಕ್ಕ Ct. I, 39).

ಸಯ್ತು saytu. 1. ಸೈತು. = ಸಯ್ 1, (ಸಯ್ಪು1). straightness; rectitude, propriety; a straight line used to denote a short syllable: a short syllable (ಲಘು Ss.). [— ಸಯ್ತುನ್ನಿರು. -ಅನ್ನಿರು. to be accommodative, attached. ಕಾದ ಲಂಗೆ ಸಯ್ತುನ್ನಿರು ನಾಣ್ಚದೆನ್ನಣುಗೆಯರ್ ಪಿಡಿದಟ್ಟಿಱೊಳೆತ್ತಿ ಬುದ್ಧಿ ವೇೞ್ದನ್ನೆ Pb. 3, 78]. — ಸಯ್ತುಡು. -ಇಡು. to put in order, to make proper (Grj. 3, 119 va.); to put on in a proper manner (10, 44). [— ಸಯ್ತುಡು. -ಉಡು. wearing clothes in a proper manner. ಆ ದಿವಸಂ ತಗುಳ್ದು ಬಡಗ ನಾಡವರ್ ವಸ್ತ್ರಪಾಳನ ರಾಜ್ಯ ದೊಳರ್ಧಗಪ್ಪಡಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಕಚ್ಚೆಗಟ್ಟದೆ ಸಯ್ತುಡುವರುಂ Vr. 93, 18]. — ಸಯ್ತುಗೆರೆ. a straight line: the sign for a short syllable (Ch. v. 25). [— ಸಯ್ತುಮಾಡು. to arrange in the proper manner. ಅನಿಯತ ವೃತ್ತಿಯುನಱಿಯದದನನು ಮಾರ್ಗಕ್ರಮದೆ ಸಯ್ತು ಮಾಡುಗೆ ನಿಪುಣರ್ Kr. 2, 15; Ap. 4, 9 va.]. — ಸಯ್ತುವರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to cause to run or go straight on (Abh. P. 13, 85; 13, 122 va.; *cf.* ಸಯ್ತುರಿ). [— ಸಯ್ತೆಣಿಸು. -ಎಣಿಸು. to think properly. ಅವರ ವಿಕಳತೆಯುಂ ಸಯ್ತೆಣಿಸಿ Kr. 3, 121).

ಸಯ್ತು saytu. 2. (= ಸಯ್ಪು2). cessation, ceasing from action, rest, ease, quiet, stillness, silence (ಸುಮ್ಮನೆ ಇರ್ಪುದು Śm. 63; ಸಾವಗಿಪ್ಪುದು, ಮೌನಾರ್ಥಂ Kk. 49; *cf.* ಸಸನೆ). — ಸಯ್ತಿರ್. -ಇರ್. ಸಯ್ತಿರು. to be in a state of rest, to be quiet or at ease; to be silent (Cpr. 5, 106; 55, 15; Abh. P. 12, 62; Bp. 28, 34; 52, 21; Rśv. 11, 125; Śśv. 4, 111; V. 9, 92). ಅವುದು ಸಂಕಟಂ ನಿನಗೆ? ನಿಲ್ಲಜ, ನಿಲ್ಲಜಾ! (Śmd. 139 Mdb.). [— ಸಯ್ತಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to cause to accommodate comfortably. ಬರಿಸಿ ಕ್ಷಿತಿಪತಿ ಯಂ ಸಯ್ತಿರಿಸಿ ಪ್ರಿಯ ಕುಶಲ ವಾರ್ತೆಯಂ ಬೆಸಗೊಣ್ಬು Kr. 2, 7].

— ಸಯ್ತುಪೋಗು. to take rest, to keep quiet. ಪೊಱಮಾಱದೆ ಸಯ್ತುಪೋಕುಮೀ ಪರಸೈನ್ಯಂ (Śmd. 290 Mdb.).

ಸಯ್ತೆ sayte. straightness; rectitude, etc. (ನೇರ್ಪು Ss.). — ಸಯ್ತೆದೋಱ್. -ತೋಱ್. to appear proper or orderly arranged (Cpr. 2, 20).

ಸಯ್ದ sayda. = ಸಯ್ತು, etc. a man of rectitude, a straightforward, upright or honest man (ಸರಳ, ದಕ್ಷಿಣ Hlā.). [— ಸಯ್ದರ್. honest persons. ವಿರೋಧಿಗಳೆತ್ತಮೆಯ್ದೆ ಬಂ ಚಿಸಿ ಪೊಱಗಣ್ಗೆ ಸಯ್ದರೆನೆ ತಾವೊಳಗಂ ತವೆ ತೋಡಿ ತಿನ್ದು ರಕ್ಕಸಿಯರ ಕಣ್ಣ ಕುಮ್ಮಳದ ಮಾೞ್ಕೆವೊಲಾಗಿರೆ ಮಾಡದಿರ್ಪಿರೇ Pb. 9, 48]. 2, a Brāhmaṇa (ನೇರಿದ Śmd. II, Kk. 93, o. r. ಸಯ್ವ; ದಿಮ್ಮಿದ, ಗನಹ, ನೇರಿದ, ಪಿರಿಯ, ದ್ವಿಜ Śm. 52, Kk. 34).

*ಸಯ್ದು saydu. straightforwardness, openness. ನಿಮ್ಮ ನ್ತಃಪುರಮುಱಿಯೆ ಪನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಂ ಬರೆಗಂ ಪೆಣ್ಡಿರ್ಕೊಳೊಳಿಲ್ಲಮೆನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿದನ್ತೆ ಸಯ್ದಂ ಬಾೞ್ವಿಂ Vr. 166, 6.

ಸಯ್ಪು saypu. 1. (= ಸಯ್ತು1). rectitude, propriety, justice, virtue, merit [ನಮಗೀ ಪೊೞಲೊಳೊನ್ದು ಪರೋಪಕಾರಾ ರ್ಥಂ ಸಯ್ಪಿನಿಂ ದೊರೆಕೊಣ್ಡುದು Pb. 3, 26 va.; Ap. 2, 67]; (ನೇರ್ಪು Ct. II, 53; ಪುಣ್ಯ Śmd. II; Ct. I, 12; I, 98; II, 110; ಪುಣ್ಯವೀಡು Kk. 89; ಹೂನ್ನ, ಪುಣ್ಯ Ss.; Śm. 34; Cpr. 3, 45; 9, 55; Abh. P. 7, 78; 10, 7; 13, 113; 15, 37; Rśv. 3, 79; 18, 21; J. 18, 21). — ಸಯ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain merit (Cpr. 7, 93).

ಸಯ್ಪು saypu. 2. (=ಸಯ್ತು2). cessation, quiet, stillness, etc. — ಸಯ್ಪಿಡು. -ಇಡು. to quiet, to still, to calm, to suppress (J. 20, 38; 24, 10; 28, 55; 32, 46).

ಸಯ್ಯಮಿ sayyami. Tbh. of ಸಂಯಮಿ, q. v. one who controls passions (Bp. 24, 40).

ಸಯ್ರಣೆ sayraṇe. = ಸೈರಣೆ. (Tbh. of ಸಹನ). patience, endurance, forbearance, bearing, enduring (ಮರ್ಷ, ಕ್ಷಮೆ, ತಿತಿಕ್ಷೆ, ಕ್ಷಾನ್ತಿ, ಸಹಿಷ್ಣುತೆ Hlā.; ತಿತಿಕ್ಷೆ, ಕ್ಷಮೆ, etc. Mr. 431; ಸಾಮ 267; ಕ್ಷಾನ್ತಿ, ತಿತಿಕ್ಷೆ Si. 68; Bp. 38, 12; 42, 20; My.; B. 4, 155). ಸ್ವಭಾವದಿನ್ದ ಸಯ್ರಣೆಯುಳ್ಳವನು (ಸಹಿಷ್ಣು, ಸಹನ, etc. Si. 361). ಮುನಿಸಿದು ನಿನತ್ತು, ಸಯ್ರಣೆಯನತ್ತು, ಕೆಳದಿಗೆತನತ್ತು ಸನ್ದಿಸುವೆಸಕಂ (Śmd. 179). ಸಯ್ರಣೆ ಯೆಂಬ್ಬುದು ಮೆಯ್ಸಿರಿ; ಸಯ್ರಣೆಯೆ ದಾನಧರ್ಮ ಜಪವುಂ ತಪವುಂ; ಸಯ್ರಣೆ ಪುಣ್ಯದ ಮೂಲಂ; ಸಯ್ರಣೆ ಸರ್ವರಿಗೆ ಹಿತವು; ವಾಣಿಯ ಮುಕುರಾ (Subhāṣita Kandapadya). ಸ್ಮರಣೆ ತಪ್ಪಿದರೂ ಸಯ್ರಣೆ ಇರಬೇಕು (Prv.). — ಸಯ್ರಣೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to lose (one's) patience (Rām. 3, 8, 68).

ಸಯ್ರಿಸು sayrisu. ಸೈರಿಸು. (= ಸಹಿಸು). to bear, to bear patiently, to suffer, to endure; to be patient; to bear with, to put up with, to pass unavenged; to be strong or able to bear up against (ಸಹನ Śmd. Dh., o. r. ಕ್ಷಮತ್ವ; Cpr. 5, 12; 8, 57 va.; 8, 65. 102; Bp. 8, 56; 13, 23; 18, 36; 22, 34. 63; 23, 40; 27, 60; 32, 62; 34, 13; 37, 42; 40, 42; 49, 23. 45; 57, 14; 60, 3. 16; 61, 56; Śśv. 4, 87; J. 2, 15. 38; 4, 28; 21, 31. 32. 41). ತಪದ ಬಾಧೆಯಂ ಸಯ್ರಿಸು ವಾತಂ (ದಾನ್ತ Hlā.). ಹೆಱರ ಮೇಲನ್ನು ಸಯ್ರಿಸಲಾಱದೇ ಕಳವಳ ಗೊಳ್ಳುವದು (ಅಕ್ಷಾನ್ತಿ, etc. Si. 68); ಸಯ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟಬೊಯಿಲು ಹೊಡತ ಮುನ್ದಾದವುಗಳು (ಸೋಢ, ಕ್ಷಾನ್ತ 380). ಸಯ್ರಿಸು, ಹೃದಯ ಮೆ! ಸಯ್ರಿಸು! (Śmd. 155). ಅವಧಿ ಬರ್ಪಿನೆಗಂ ಸಯ್ರಿಸಿದಂ (295). ಬೞಕೆ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಬಾಱಬಹುದು, ಚಳಿಕಾಟ ಸಯ್ರಿಸಕೂಡದು (Prv.). see ಅಪರಾಧ-, ತಪ್ಪು- [Tu. ಸಯಿರ್].

ಸಯ್ವ sayva. = ಸಯ್ದ q. v., etc. a man of rectitude, etc. (ದಕ್ಷಿಣ, ಸರಣ Mr. 243).

ಸರ್ sar. (= ಸರ2). head: the chief, principal, president, superintendent, etc.; a prefix to words designating the public officers of state and their offices; the chief leading person of any corporation (Mhr., H. ಸರ; My.). — ಸರ್ ಫೌಜುಕಚೇರಿ. the office of the principal native collector (My.), or of a colonel (My.).

ಸರ sara. 1. = ಸರಿದು. P. p. of ಸರಿ 1, in ಸರ ಕೊಳ್ಳು, to go to one side, or aside, etc. (My.; G. 529).

ಸರ sara. 2. (fr. ಸರಿ 1). — ಸರ ಸರನೆ. rep. quickly, hastily (Bp. 8, 8. 43; 9, 8; 11, 28; 20, 21; 22, 10; 24, 36; 26, 14; 37, 47; 47, 8. 60; 48, 30; 50, 37; 60, 4; Rśv. 5, 55 va.; 6, 11 va.). — ಸರ ಸರಿಸು. to hasten (Rām. 3, 8, 35).

ಸರ sara. 3. an imitative sound (M. ಶರೆ, a rustling sound). — ಸರದುಮ್ಮಿ. -ತುಮ್ಮಿ. a herb or half-shrub with labiate flowers, Leucas collina Dalz. (Z.). — ಸರ ಬರ. reit. the sound produced when eating ambali or when the mucus of the nose is going up and down in the nostrils (My.). 2, that produced when ascending or descending a tree (C.). — ಸರ ಸರ. rep. the sound of rustling (produced by snakes, birds, etc. in leaves, bushes, etc., My.; *cf.* Mhr. ಸರ ಸರ).

ಸರ sara. 4. ಸರವು. = ಸರೆಡು, etc. hunting, the chase. ಸರವೆನೆ ಬೇಟೆಯೆನೆ ಸರವಿ (Śm. 31).

ಸರ sara. 5. — ಸರಕುಟವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the bird Turdus ginginianus (ಆಡೇಲು Si. 175). ಶರಾರಿ ಆಟಿ ಆಡಿ ಎನ್ನೊಡೆ ಸರಕುಟವಕ್ಕಿ; ಗಣ್ಣ ಮುಟುಗನ್ ಎನ್ನೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). — ಸರಕೂಟವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಸರ ಕುಟವಕ್ಕಿ. (ಆಟ, ಶರಾರಿ, ಅತಿ Hlā.).

ಸರ sara. 6. = ಸರಿ 2, q. v. — ಸರಗುಣಿಕೆ. -ಕುಣಿಕೆ. a loop with a running knot, a noose (G. 573; Mhr. ಸರಫಾಂಸ). — ಸರಗುಣಿಕೆ ಚೀಲ. a bag with a saragunike (G. 578). — ಸರಮಿಣಿ. a leather rope with a noose (S. Mhr.).

ಸರ sara. 1. a sudden and forceful gush, rush or proceeding; a fit of delirium or of minor mental disturbance (Mhr.). ಪದ ಕಸ, ಸ್ವರ ಸರ (Prv.).

ಸರ sara. 2. (= ಸರ್ & ಸರ1). — ಸರತಪ್ಪು. many mistakes (My.). — ಸರಪಟಿಂಗ. a great lecher (My.). — ಸರಮಗ್ಗಿ. the chief multiplication-table, that which every one ought to know (from 1 × 1 to 10 × 10; My.). — ಸರವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the state of being many-wayed, *i. e.* that of being disorderly or without order (My.). 2, that of being falsehood, falsehood, lie (My.).

ಸರ sara. 3. going, moving, proceeding (adj.); going, motion. see ಅಗ್ರತಃ-, ಅಪ-, ಉಪ-, ಎಕ್ಕ-2, ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ವಿ-.

ಸರ sara. 4. Tbh. of ಸ್ವರ2. (Śmd. 368; ಧ್ವಾನ Śm. 30). sound, etc. [ನುಣ್ಣನಪ್ಪ ಕೇಕಿಗಳ ಸರಂಗಳುಂ Kr. 1, 124; Pb. 2, 22 va.; Ap. 1, 23; Cv. 1459]. see ಇಂಚರ, ನಿಡು-, ನುಣ್ಚರ, ಮೆಲ್-. — ಸರಂಗೆಯ್. -ಒ-. to utter a sound, to sound, to cry (Cpr. 2, 93 va.; Abh. P. 9, 117 va.). — ಸರನ್ದೋಱು. -ಒ-ತೋಱು. to cry aloud [ನಿಲಂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮನ್ದಾನಿಳ ತೀಡು, ಕೋಗಿಲೆ ಸರನ್ದೋಱಿನ್ದು ಮೆಯ್ವೆರ್ಚಿ Ap. 12, 44]; (Rśv. 6, 11 va.). — ಸರವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to catch a tone (Cpr. 7, 97). — ಸರವಿಡು. -ಇಡು. = ಸರಂಗೆಯ್. ಸರವಿಡಲು ಕಲಿಸಿ ದಳ್ ಆಕೆ ತನ್ನರಮನೆಯ ಕೋಗಿಲೆಗೆ (Prll. 3, 32).

ಸರ sara. 5. Tbh. of ಶರ. arrow, etc. (Śmd. 335). [ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಮ ನಿರದಕ್ಕಟ ಸರದೆ ತೆಗೆಯಲಾರ್ತರುಮಿಲ್ಲಾ Pb. 2, 52]. see ಪಂಚ-, ಬಣ್ಣಸರ No. 1.

ಸರ sara. 6. = ಸರಸ್. a lake, a pond, a pool (ಪದ್ಮ, ಕೊಳನು Nn. 54). see Cpr. 5, 44 va.; J. 3, 2; ಅಲ್ಪ-.

ಸರ sara. 7. a string (Sk.; Mhr.; My.; Sk. also ಸರತ್, ಸರಿತ್). see ಅಯ್-, ಎಕ್ಕ-1, ಏಕ-, ಕೊಬ್ಬರಿ-, ಬಣ್ಣ- No. 2; Cpr. 6, 64 va.; 8, 4 va.; Bp. 32, 29; J. 6, 19; 16, 24; Si. 217. 218. 229. ನೂಱು ಸರಮುತ್ತು (ದೇವಚನ್ದ್ರ Mr. 338); ಅಯ್ಸುತ್ತು ಸರದ ಮುತ್ತು (ಮಾಣ ವಕ 338); ಒನ್ದು ಸರಮಾಗಿರ್ದ ಹಾರಂ (ಏಕಾವಲಿ, ಕಣ್ಠಿಕೆ 338). ಮಣೀ ಸರಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವ ಹಣ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). 2, a long piece of timber put on a roof to support the bamboos (Mhr.; My.). — ಸರಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to form a string or continuous line of (C. Bp. 53, 20; Rām. 6, 44, 14).

ಸರಃಕಲ್ಪ saras-kalpa. equal to a lake (Cpr. 2, 58).

ಸರಕ್ sarak. a sound that is produced in sliding (S. Mhr.; Mhr. ಸರಕನ).

ಸರಕ saraka. going, moving (*cf.* ಸರಾಗ). 2, a lake, a pond. 3, heaven, sky. 4, a continuous line of road. 5, spirituous liquor, rum. 6, drinking spirits. 7, *a drinking vessel, a goblet* (ಶಂಕರಿ, ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್ Mr. 212; *cf.* ಚರಿಗೆ?).

ಸರಕಟಿಸು sarakaṭisu. (fr. ಸರಿ 1?). to rush forward (? Bh. 8, 13, 12).

ಸರಕರಣ sara-karaṇa. Tbh. of ಸ್ವರಕರಣ. sounding, etc. (Śmd. 376).

ಸರಕಾರ sarakāra. = ಸರ್ಕಾರ. the government of a state; the supreme power; the state (My.; Mhr., H.; ಸರಕಾರ is a comprehensive term applying alike to the judicial court of the king or ruler, the collector's cutcherry, the courts of the māmaledāra, etc., etc.). ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ತೆಱಿಗೆಯ ಹಣ (ಭಾಗಧೇಯ G.). — ಸರಕಾರಖಾತೆ. state department, public department (B. 5, 280). — ಸರಕಾರದವರು. -ಅವರು. government officers (C.; B. 3, 43; 4, 86). — ಸರಕಾರದ ಹಣ. public money, the money of the state (C.). — ಸರಕಾರಿ. relating to the government, state or court (My.; B. 4, 142. 214; Mhr.).

ಸರಕಿಸು sarakisu. = ಸರಿಕಿಸು, ಸರುಕಿಸು. to push or move on, aside, away or back (My.; Mhr. ಸರಕಾವಿಣೇಂ; *cf.* ಜರಗಿಸು, ಸರಿಸು).

ಸರಕು saraku. 1. = ಸರ್ಕು. (Tbh. of ಸರಕ, going, *i. e.* movable things? or fr. ಸರಿ 1?). goods, things, commodities, merchandise, cargo; different valuable articles, as cloths, minerals, etc. (Bp. 22, 55; C. Bp. 47, 20; J. 7, 5; 16, 33; Bh. 1, 10, 34; C.; B. 3, 9. 116; Te. ಸರುಕು; Tu.; T., M. ಚರಕ್ಕು). ಸರಕ್ಕನ್ ಇಕ್ಕುವ ಭರಣಿ (ಸಮುದ್ಗಕ, ಸಮ್ಪುಟಕ Nr.). ಸರಕು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವೇ? — ಬೆಲೆ ಬಿದ್ದ ಸರಕಿನಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಉಣ್ಟೇ? (Prvs.). ಸರಕು ತುಮ್ಬುವ ಗೋಣಿ, etc. (ಭಾಣ್ಡ, etc. Si. 309). see Mr. s. ಉಗ್ರಾಣ.

ಸರಕು saraku. 2. (fr. ಸರಿ 1?). (going out of the way or aside to show one's esteem?), esteem, regard, care (Bp. 26, 14; 38, 21; 47, 43; 49, 17; 54, 1; 59, 48; Te.). — ಸರಕುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to regard, to care for, to take care of (Bp. 13, 8).

ಸರಕು saraku. 1. = ಸರುಕು. to slip or slide (Mhr., H. ಸರಕಣೇಂ); to move on, aside, or back; to give place, yield or recoil (My.; Mhr., H.; *cf.* ಜರಗು 1, ಸರಿ 1).

ಸರಕು saraku. 2. sliding, etc. 2, the side-part, the lower part (Rām. 6, 30, 30). — ಸರಕುದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to slip or run away (Rām. 4, 2, 36).

ಸರಕ್ಕನೆ sarakkane. (fr. ಸರ 2). swiftly. — ಸರಕ್ಕನೆ ಸರಿ. to move quickly aside (My.).

ಸರಗ saraga. = ಸೆರಗ, q. v. a sinner. ಸರಗಂ (Śmd. 90 Mdb., o. r. ಸೆರಗಂ).

ಸರಗ saraga. (Tbh. of ಸರಕ?). N. of a vṛitta (Ch.).

ಸರಗಸ್ತು saragastu. = ಶಬಗಸ್ತು. nocturnal procession, especially of a marriage. (My.).

ಸರಘೆ saraghe. *a bee.* see ಸಾರಘೆ.

ಸರಂಜಾಮು sarañjāmu. materials, apparatus, utensils, tools, furniture, goods and chattels (My.; B. 5, 196; Mhr., H.).

ಸರಟ saraṭa. *a kind of lizard or chameleon* (ಓತಿ Hlā.; Nn. 36; ಕನ್ಪುಳಿಯುಳಿಗ Ct. I, 68). see ಓತಿ.

ಸರಡು saraḍu. = ಸರ 4, ಸರವಿ. hunting, the chase (ಬೆರಡು, ಸರವಿ Śs.; ಬೇಟೆ, ಸರವಿ Kk. 51). see ಹಳ್ಳಿ-.

ಸರಣ saraṇa. 1. going, moving, proceeding; who or what goes or moves. see ಅನು-, ಅಪ-, ಅವ-, ನಿಃ-, ಪುರಃ-, ಪ್ರ-, ಸಂ-.

ಸರಣ saraṇa. 2. = ಸರಲ, ಸರಳ. (ದಕ್ಷಿಣ, ಸಯ್ಪು Mr. 243).

ಸರಣಿ saraṇi. *a road, a path, a way.* 2, manner, mode, method (Bp. 1, 19; 38, 45; Mhr.). 3, a straight or continuous line. 4, a disease of the throat. — ಸರಣಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. to lose one's path; to get out of order (C. Bp. 47, 3).

ಸರಣು saraṇu. Tbh. of ಶರಣ 2. a protector, etc. (My.).

ಸರಣೆ saraṇe. *the creeping plant Paederia fetida* Lin.

ಸರತ್ sarat. going, moving, proceeding. 2, a thread, a string.

ಸರತಿ sarati. = ಸರದಿ 1, ಸರ್ತಿ, ಸದಿರ್. (Tbh. of ಸರತ್; or could it be = a ಸಲ್ತಿ fr. ಸಲ್ 1? *cf.* ಸಲ?). a course: a time; a turn, rotation Dp. 101, 2. (My.; B. 3, 57. 86). ಆಡುಗಳು ಸರತಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಮರಿಗಳನ್ನು ಈಯುತ್ತವೆ (B. 3, 11). ಗಣ್ಡುಹುಡುಗರ ಸಾಲೆಗಳು...ವರುಷದೊಳಗೆ ಎರ್ಡು ಸರತಿ ಕಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ (5, 276). — ಸರತಿಯ ಮೇಲೆ. by turns (My.).

ಸರತ್ನಿ saratni. *a short cubit, from the elbow to the extremity of the fist* (ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಅಳೆದ ಮೊಳಂ Nr.; ಗುದ್ದು ಮೊಳ G.).

ಸರಥ sa-ratha. having a car or chariot; riding in the same car; a warrior. see ಸಾರಥಿ.

ಸರದ sarada. Tbh. of ಶರದ. autumn. (Śmd. 335. 289; Cpr. 6, 64 va.). [ಸರದದ ಮುಗಿಲೆನೆ ಬಿಡದನುಕರಿಸುವ Pb. 10, 56]; Cpr. 10, 50.

ಸರದಾರ saradāra. a chieftain or chief; a prince or a leader; an officer (My.; Mhr.; H.; B. 4, 81; 5, 5; ಅನೀಕಸ್ಥ, ವಾಹಿನೀಪತಿ G.). ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗೆ ಸರದಾರನಾದರೂ ಮನೆಹೆಣ್ಡತಿ ಕಾಸ್ತಾರ (Prv.).

ಸರದಿ saradi. 1. = ಸರತಿ, etc. (My.).

ಸರದಿ saradi. 2. coldness, dampness (as of climates, air, etc.) coldness (as in drugs, articles of food, etc., the implication being of insalubriousness or injuriousness, Mhr., H,; My.; B. 5, 206; *cf.* ಚಳದಿ); cold in the system, morbid cold.

ಸರದು saradu. P. p. of ಸರಿ 1. (C.). ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಸರದು, ಕೂತು ಕೊಣ್ಡು, ಮನಸುಗೊಟ್ಟು ಕೇಳ ಹತ್ತಿದರು (B. 5, 129). ಆ ದಿವಸ ಅವನು ಅಂಜಿ ಕೊಣ್ಡು ಸರದಿದ್ದರೆ ಹಡಗದೊಳಗಿನ ಜನರೆಲ್ಲರು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು (5, 165). — ಸರದಾಡು. -ಅಡು. (ಳಳ ಪಡು Cb.).

ಸರನ್ಧ್ರ sa-randhra. *full of holes, perforated.*

ಸರಪಣಿ sarapaṇi. = ಸರಪಳಿ, ಸರ್ಪಳಿ. a chain (My.; Si. 218; Te. ಸರಪಣಿ. ಸರವಳಿ; M. ಸರಪ್ಪಳಿ, T. ಚರಪ್ಪಳಿ; *cf.* Sk. ಸರ್ಪಣ?). ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಲೋಹದ ಸರಪಣಿ (ಶೃಂಖಲ, etc., ಆನೇ ಬೇಡಿ Si. 271). 2, a kind of collar or necklace.

ಸರಪಳಿ sarapaḷi. = ಸರಪಣಿ, etc. (My.). see Bp. 46, 21; 61, 27; Rśv. 6, 11 va.; C. Bp. 47, 44; B. 3, 43; Mr. 339 s. ಲೇವಳ. [Tu. ಸರಪೊಳಿ].

ಸರಫರಾಜು sarapharāju. advancement, promotion, commendation and exaltation for exploits or services (Mhr., Br. ಸರಫರಾಜೀ); the attention, regard or kindness shown by a superior to an inferior (My.; Br. as ಸರಫರಾಜೀ, ಸರಫರಾಜು).

ಸರಬರಾಯಿ sarabarāyi. the act of providing supplies for a journey, etc. (H. ಶರ್ಬರಾಹೀ; My.; Tu.; H. ಶರ್ಬರಾಹ್, supply; travelling expenses, or cash to pay them).

ಸರಭಸ sa-rabhasa. possessing speed, etc. ಸರಭಸಂ, with great speed, etc. (Rśv. 6, 11 va.).

ಸರಮೆ sarame. *a bitch.* 2, N. of the wife of Vibhīṣaṇa. *cf.* ಸಾರಮೇಯ.

ಸರಯು sarayu. N. of a river (Śmd. 103; Si. 94; see ಸಾರವ).

ಸರಲ್ saral. = ಸರಳ್, ಸರಳು. (Śmd. 41). an arrow (ಕಣೆ, ಕೋಲ್, ಪುಣುಮ್ಬು, ಅಮ್ಬು Śm. 43; Cpr. 1, 127; 6, 13. 34. 36; Te. ಸರಡು; Sk. ಶರ). [ಆ ಬಿಲ್ಲನೇಱಿಸಿ ಆ ಸರಲ್ಗಳಿನ್ದಾತನ ಮನೆಯ ಮುನ್ದೆ ನಭದೊಳ್ ನಲಿನಲಿದಾಡುವ ಜನ್ತ್ರದ ಮೀನನೆಚ್ಚನುಮಾಕೆಗೆ ಗಣ್ಡನಕ್ಕುಂ Pb. 3, 32 va.].

ಸರಲ್ saral. = ಸರಲು. a kind of ornamental chain for the wrist. see ಮುಂಗೆಯ್ಸರಲ್.

ಸರಲ sarala. = ಸರಣ 2, ಸರಳ. straight, not crooked, right, direct; *honest, sincere, candid, artless, simple, upright* (ಸರಿಸ, ನೇರಿತು Nn. 63). 2, *a species of pine tree, Pinus longifolia* Roxb. (ಭೂಜ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 63). 3, a kind of bird, Pavo bicalcarata. 4, the yak or bos grunniens (ಚಮರೀಮೃಗ 63). 5, disease, sickliness (ಸರೋಗ, ಬಿಡದೆ ಇಹರೋಗ 63).

ಸರಲತರ sarala-tara. uncommonly straight or direct (Cpr. 2, 59; 3, 54).

ಸರಲತೆ saralate. straightness; honesty, sincerity, etc. (Cpr. 8, 51).

ಸರಲತ್ವ saralatva. = ಸರಲತೆ. (My.).

ಸರಲದ್ರವ sarala-drava. *the resin of Pinus longifolia, turpentine.*

ಸರಲು saralu. = ಸರಲ್. a kind of ornamental chain for the wrist. (My.).

ಸರಲೆ sarale. = ಸವಹೆ. *a kind of convolvulus* (= ತ್ರಿಪುಟೆ). 2, N. of a bird (Rām. 3, 3, 18; *cf.* ಸರಲ No. 3 & ಸಲೆ).

ಸರವನ್ದ saravanda. Tbh. of ಶರಬನ್ಧ. (Śmd. 380).

ಸರವನ್ದಿಗ saravanda-iga. (Śmd. 233). a man who ties arrows.

ಸರವಾದಿ saravādi. Tbh. of ಸ್ವರವಾದಿ. (Śmd. 376). a person who utters musical notes: a (clever) singer (Bh. 3, 20, 27; 8, 23, 6).

ಸರವಿ saravi. = ಸರಡು, etc. hunting, etc. (ಬೇಟೆ Śmd. II; Śm. 108; Ct. I, 7; ಸರ, ಬೇಟೆ Śm. 31; ಸರಡು, ಬೇಟೆ Kk. 51; ಸರಡು, ಬೆರಡು Śs.).

ಸರವಿ saravi. (= ಸರ 7). a string, a cord, a rope (ರಜ್ಜು Śm. 108; Bp. 16, 21; 42, 2; Śśv. 2, 81; Bh. 1, 4, 17; T., M. ಚರಡು). [ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಮ ಸರವಿಗೆ ನೆಟ್ಟನೆ ದೊರೆ ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲದಣ್ಡಿಂಗೆಣೆ Pb. 10, 17; ಮುಳಳ ಹೊಸೆದರೆ ಹೊಸೆದನ್ತಲ್ಲದೆ ಸರವಿಯ ಹಡೆಯಲು ಬಾರದು Bv. 552].

ಸರವೆ sarave. = ಸರವಿ. see ನೆಲ್ಲುಹುಲ್ಲು-.

ಸರಶನ sa-raśana. having a girdle, girdled. see ಸಾರಶನ.

ಸರಸ್ saras. *a lake, a pond.*

ಸರಸ sa-rasa. having juice, sappy, juicy, succulent; fresh, new; sapid, tasty; spirited, savoury, piquant, witty, jocose; beautiful, charming, excellent; excellence; agreeable; expressive of poetical sentiment; impassioned, enraptured. 2, piquancy, wit, jocosity, fun, a joke, a jest, a witticism (ಚಲ್ಲ Ct. I, 30; My.). 3, cheap (My.). ಸರಸಸಂಗೀತನಿಪುಣಂ (Kk. 101). ಸರಸ ವಾದರೆ ವಿರಸವಾದೀತು. — ಸರಸವಾದದ್ದೆಲ್ಲಾ ವಿರಸಕ್ಕೆ ಹೇತು. — ಸರಸ ಬೆರಸಿ ಕೊಣ್ಡಿತು (was mixed up with heterogeneous matters, *i. e.* became offensive). — ಸರಸವಿದ್ದವನ ಮನೆಗೆ ಬಱಸುಳ್ಳ ಹೋದರೆ ಹೊಱಸಿ ಕೊಟ್ಟನನ್ತೆ ಒನ್ದು ಮೊಱ ಸುಳ್ಳ (Prvs.). see Bp. 40, 80; J. 2, 60; 15, 45; Prvs. s. ಸರ್ಪ and ಹಾವು. — ಸರಸಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to obtain or evince excellence (Grj. 2, 106 va.). — ಸರಸವಾಡು. -ಆಡು. to sport (Ch. v. 65; Bp. 47, 39; 57, 81; 59, 20; J. 15, 19). — ಸರಸಾಗು. -ಆಗು. to become spirited, beautiful, etc. (B. 4, 183).

ಸರಸಕವಿ sarasa-kavi. an excellent poet; a poet of proper poetical sentiment (Ct. II, 105. 106). ಕರ್ಣಾಟಕಸರಸಕವೀನ್ದ್ರರ್ಕಳ್ (II, 122).

ಸರಸಕೇಲಿ sarasa-kēli. jocose play (My.).

ಸರಸಗಾತಿ sarasa-gāti. a spirited, jocose woman (My.).

ಸರಸಗಾಱ sarasa-gāṟa. a spirited, jocose man (My.).

ಸರಸತಿ sarasati. Tbh. of ಸರಸ್ವತಿ. (Śmd. 368. 408; ಶಾರದೆ Kk. 9; ಅರವಿನ್ದಭವನ ಅರಸಿ Śm. 8).

ಸರಸರವ sarasa-rava. a charming tone (Śsv. 1, 79 va.).

ಸರಸವತಿ sarasa-vati. a charming or jocose woman (ಚಲ್ಲಗಾತಿರ್ Kk. 28; Śm. 73).

ಸರಸಾಲೋಕನ sarasa-ālōkana. an agreeable look; a charming or funny expression of the eye (ಕಣ್ಚಲ್ಲ Śs.).

ಸರಸಿ sarasi. 1. a spirited, jocose person (My.).

ಸರಸಿ sarasi. 2. *a pond* (ಬೆಂಚೆ Ct. II, 40; Kk. 85; ಕೊಳ Śm. 36; ಕಾಸಾರ, ಕೊಳ Mr. 417).

ಸರಸಿಜ sarasi-ja. a lotus (ಪುಷ್ಕರ, ತಾವರೆ Nn. 27; ವಿಶೀರ್ಣ, ತಾವರೆ 41; ಪದ್ಮ Mr. 419).

ಸರಸಿಜನಾಭ sarasija-nābha. Viṣṇu (Nn. 42).

ಸರಸಿಜನೇತ್ರ sarasija-nētra. Viṣṇu (My.).

ಸರಸಿಜನೇತ್ರೆ sarasija-nētre. a woman with lotus-like eyes (Grj. 4, 43).

ಸರಸಿಜಭವ sarasija-bhava. Brahmā. — ಸರಸಿಜಭವಗಣ. -ಗಣ. a class of metrical feet (Ch.).

ಸರಸಿಜಮಿತ್ರ sarasija-mitra. the sun (My.).

ಸರಸಿಜವಾಸ sarasija-vāsa. Brahmā (Nn. 150).

ಸರಸಿಜಸಖ sarasija-sakha. the sun. — ಸರಸಿಜಸಖಗಣ. a certain metrical foot (Ch.).

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷ sarasija-akṣa. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Mr. 17).

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿ sarasija-akṣi. a woman with lotus-like eyes (Bp. 45, 25).

ಸರಸಿಜಾತ sarasi-jāta. a lotus (Bp. 58, 40).

ಸರಸಿಜಾತೋದ್ಭವ sarasijāta-udbhava. Brahmā (Bp. 38, 63).

ಸರಸಿಜಾನನೆ sarasija-ānane. a woman with a lotus-like face (Bp. 42, 36; 52, 26).

ಸರಸಿಜಾಮ್ಬಕ sarasija-ambaka. Viṣṇu (Bp. 10, 31).

ಸರಸಿಜಾರಿ sarasija-ari. the moon (My.).

ಸರಸಿಜಾಲಯೆ sarasija-ālaye. Lakṣmī (Mr. 18).

ಸರಸಿಜಾವಾಸಿನಿ sarasija-āvāsini. = ಸರಸಿಜಾಲಯೆ. (My.).

ಸರಸಿಜಾಸನ sarasija-āsana. Brahmā (Bp. 23, 22; 46, 13).

ಸರಸಿಜೋದರ sarasija-udara. Viṣṇu. — ಸರಸಿಜೋದರಗಣ. a class of metrical feet (Ch.).

ಸರಸಿಜೋದ್ಭವ sarasija-udbhava. Brahmā (Mr. 9).

ಸರಸಿರುಹ sarasi-ruha. a lotus (Śm. 1). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸರಸಿರುಹಸಮ್ಭವ sarasiruha-sambhava. Brahmā (Bp. 46, 71).

ಸರಸೀಜ sarasī-ja. a lotus (My.; Te.).

ಸರಸೀಜಾತ sarasī-jāta. = ಸರಸೀಜ. (Bp. 34, 25).

ಸರಸೀರುಹ sarasī-ruha. *a lotus.*

ಸರಸೋಕ್ತಿ sarasa-ukti. a charming, agreeable, witty or jocose word, one expressive of poetical sentiment (Śmd. 81; J. 1, 8; 6, 46; 15, 20).

ಸರಸ್ವತ್ saras-vat. having water, watery, juicy, sapid; elegant; sentimental. 2, *the sea, the ocean.* 3, *a male river.*

ಸರಸ್ವತಿ saras-vati. = ಸರಸತಿ. *a river.* (in general). 2, *the river Sarasvatī.* 3, *the goddess af speech and eloquence,* and wife of Brahmā. 4, speech, voice, eloquence. 5, an excellent woman. — ಸರಸ್ವತೀಪುತ್ರಹುಳು. (ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ, ಶತಪದಿ Si. 171).

ಸರಸ್ವತೀಪೀಠ sarasvatī-pīṭha. N. of Sṛingēri in Nuggur (My.).

ಸರಸ್ವತೀಪೂಜೆ sarasvatī-pūje. the worship of Sarasvatī, observed in the light half of the month āśvina, when books and implements are held sacred and not allowed to be used (My.).

ಸರಸ್ವತೀವಿಗ್ರಹ sarasvatī-vigraha. a form of Sarasvatī: a very learned person (My.).

ಸರಸ್ವತೀವೀಣೆ sarasvatī-vīṇe. a kind of lute with one gourd (My.).

ಸರಹದ್ದು sarahaddu. frontier or confines, boundary (My.; Mhr.).

ಸರಳ್ saraḷ. = ಸರಲ್, etc. (Śmd. 41). an arrow (ಕಣೆ, ಕೋಲ್, ಅಮ್ಬು Ct. II, 47; ಪೃಷತ್ಕ, ಬಾಣ, ವಿಶಿಖ, ಶರ, ಇಷು, etc. Si. 289; ಕಾಣ್ಡ 417; ಪೀಲು 455; Bp. 4, 26; 52, 16; 61, 25; Rāghc. 17, 67; J, 12, 20. 21; 20, 30; 22, 44). — ಸರಳ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to shower arrows (J. 7, 61).

ಸರಳ saraḷa. = ಸರಲ. straight, etc. (ದಕ್ಷಿಣ, ಸಯ್ದ Hlā.; B. 4, 158); N. (J. 27, 5). 2, a speeies of pine (ವೃಕ್ಷ Nr. 110). 3, N. of two vṛittas (Ch.). — ಸರಳಮರ. = ಸರಳ No. 2. (ಸರಲ, ಪೀತದ್ರು, etc. Nr.).

ಸರಳತನ saraḷatana. = ಸರಲತೆ. straightness, etc. (My.).

ಸರಳಿಸು saraḷisu. to jump, to jump about (ಧಿಂಕಿಡು, ದಾಣ್ಟು, ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಕೊಣಕಿಡು Śm. 31; Abh. P. 7, 86; Rśv. 5, 83. 86; 6, 11 va.; Śsv. 3, 48).

ಸರಳು saraḷu. = ಸರಲ್, etc. an arrow (Bp. 34, 24; Bh. 3, 13, 22). ಕಬ್ಬುನದ ವಿಕಾರವು ಕುಶಿ ಎನಿಸಿಗು, ಸರಳು ಮೊದಲಾದುದು (Nr.). 2, an iron rod, a bar. [Tu.]. ಸರಳು ಹೋದಾ ಕ್ಷಣ ದುರುಳತನ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). see ಹಿಡಿ-.

ಸರಳೆ saraḷe. the notes of the gamut rightly or properly sung up and down (My.; M., Te. ಸರಳಿ; T. ಚರಳಿ).

ಸರಾಗ sarāga. (Tbh. of ಸರಕ?). (proceeding), unobstructed, easy, without impediment or obstruction (My.; M., Te.; T.

ಚರಾಗ; T. also = ಸರಾಳ, directness). — ಸರಾಗಮಾರ್ಗ. a road without any difficulties, an easy road (My.).

ಸರಾತಿ sarāti. a tent-wall (Te. ಸರಾತಿ = ಅಂಕಣ). ಚಿತ್ರಕುಟಿಯ ಸುತ್ತಣ ಸರಾತಿ ಪಟಭಿತ್ತಿಯಕ್ಕು (Mr. 288).

ಸರಾಫ sarāpha. a shroff, a money-changer, a banker (C.; Mhr., H.; Br.); a cash-keeper (My.).

ಸರಾಯ sarāya. = ಸರಾಯಿ, ಸರೆ, (ಸಾರಾಯ 1, ಸಾರಾಯಿ). spirituous liquor: liquor distilled from the juice of trees of the palm tribe (ಇರೆ, ಮದಿರೆ G.; B. 5, 54; Mhr. ಸರಾ). ಸರಾಯ ಕುಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಕೂಡಿದ ಮಣ್ಣಿ (ಆಪಾನ); ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲಿನಿನ್ದ ಆಗುವ ಸರಾಯ (ಆಸವ); ಸರಾಯದ ಅಂಗಡಿ (ಪಾನ, ಮದಸ್ಥಾನ, ಶುಣ್ಡಾಪಾನ, ಶುಣ್ಡೆ); ಸರಾಯ ಮಾಱುವವ (ಮಣ್ಡಹಾರಕ G.). — ಸರಾಯಬಟ್ಟಿ. a spirit-still (G. 104. 365).

ಸರಾಯಿ sarāyi. = ಸರಾಯ, etc. (S. Mhr.; ಪರಿಸ್ರುತ್, ಪರಿಸ್ರುತೆ G.). ಸರಾಯದ ಅಂಗಡಿ (ಪಾನ Cb.).

ಸರಾವ sarāva. = ಶರಾವ. a shallow cup, etc. (Sk.; ಪರಿಯಾಣ G.).

ಸರಾಸರಿ sarāsari. in a cursory manner; anyhow; conjecturally, upon a loose estimate; in the average; average (My.; Br.; Tu.; T. ಚರಾಜರಿ; Mhr.; H.; M. ಶರಾಶರಿ). ಬೇಳೆತೂಕದ ಗುಲಗಂಜಿ ೨೫೦ಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ ೧ ರೂಪಾಯಿ ತೂಕವಾಯಿತು (Si. 328).

ಸರಾಳ sarāḷa. (fr. ಸರಲ). directness (T. ಚರಾಳ); going without hindrance, without difficulty (My.; T. ಚರಾಳ; Te. ಸರಾಳ).

ಸರಿ sari. 1. to move, to go (Bp. 9, 31; 20, 10; 25, 32; 26, 26; 52, 7; Rām. 5, 8, 55); to go away. ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿ (My.; B. 3, 38. 105; 4, 112). ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ (My.; B. 5, 48). ಸನ್ತೆಯ (or ಜಾತ್ರೆಯ) ಜನರೆಲ್ಲರು ಸರಿದರು (My.). 2, to go or move to one side or aside (so as to give room, My.; *cf.* ಸರಕು 1); to move out of its place, to slide (v. i., as a curtain, Śsv. 1, 79 va.; My.); to slide (as a tile on the roof, My.; *cf.* ಜರಿ 1); to go to the right or left (as a door when opened to some extent, My.); to slip (as a piece of wood out of a bundle, etc., My.); to fall down (as corn from a heap), to run over (as anything in measuring, My.; T., M. ಚರಿ); to run off, fall or decrease (as the water of a stream or river, My.). 3, to run away, to flee (ಪಲಾಯನ Śmd. Dh.; Śm. 103; ಮೆಯ್ಗೊಡೆ, ಪೆಡಮಟ್ಟು, ಅಕ್ಕುಳಿಸು, etc. ಅಪಸರಣ Śs.; Grj. 1, 89; Bp. 2, 15; J. 4, 46. 47; 13, 35; 17, 20; 31, 79). 4, to put to one side or aside (Rām. 5, 8, 28; J. 18, 21). 5, to draw together, as a net. ಬಲೆಯಂ ಸರಿವ ಕುಣಿಕೆ (ಗೊಣಸು Mr. 380). 6, to put in, to shove in, to push in (as a sword into the sheath, a stick into the side of a cart, etc., My.; see Sarpabhūṣaṇa s. ಯಮುಗೊಲೆ, Prv. s. ಬೊಗಳು 1). ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನ ಸೊಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಕೊಡ್ಲೆಯನ್ನು ಸರಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). P. ps. ಸರದು, ಸರಿದು q. v.; imperative plural also ಸನ್ನಿ q. v.

ಸರಿ sari. 2. = ಸರ 6, ಸರು 1. sliding, etc. 2, flight (ಪಲಾಯನ Ct. I, 48). 3, the state of being gone, passed or ended, end (My.; Te.; see Prv. s. ಅಕ್ಕಿ). 4, that of being aside: a side (Bp. 18, 58). 5, = ಜರಿ 3, (ಸಱು 2), that has a (steep) side, a precipice, a deep ravine (My.). — ಸರಿಗುಣಿಕೆಗಣ್ಣು. -ಕುಣಿಕೆ-. a running knot (S. Mhr.). — ಸರಿಗುಣ್ಡು. a rock fallen from a mountain. ಗಿರಿಶಿಖರದಿನ್ದುರುಳ್ದ ಸರಿಗುಣ್ಡುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ Mr. 96, one MS. ಸಱು-).

ಸರಿ sari. 3. to put in proper order, to adjust (J. 26, 12).

ಸರಿ sari. 4. = ಸರು 2. the state or condition of being adjusted: fitness, propriety, suitableness, rightness; correctness; evenness; sameness, similarity, equality; an equal thing; fit, proper, right, reasonable, etc., etc.; indeed, in truth (ಸಾಮ್ಯ Śmd. Dh., Śm. 103; ಸಮಾನ Śmd. 24. 111 Cm.; ತೋಱು, ಒರೆ, ದೊರೆ, ತೊಣೆ, ಪಾಸಟಿ, ಸರಿಸ, ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25; ಸದೃಕ್, ಸಮಾನ, ಸದೃಶ, ಪ್ರಕಾರ, ತುಲ್ಯ, ಸಮ, etc. Hlā.; ಪಾದಿ, etc. Śs.; C.; see ನೆಲ-; Śmd. 147; Bp. 11, 27; 22, 18; 28, 11; 40, 33; 45, 25; 48, 27; 50, 34. 35; 53, 73; 54, 5; 55, 22; 59, 47; B. 4, 24. 161; 5, 131. 246). ಹಡಗು ಸರಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿವ ಬಣ್ಣಂ (ತ್ರಾಣ Mr. 408). ಧರಣಿಸುರರ್ ಆ ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಸರಿಯ ತೂಕಕೆ ಬಾರದು (Bp. 55, 57). ಎನ್ನುವುಂ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಸರಿಯೇ? (59, 51); ಬಿಗಿದ ಸೀಲದ ಸರಿಯ ನೆಲಗಟ್ಟುಗಳ್ (Bh. 2, 13, 25). ಸರಿಯ ಗೊರೆಯೋ? ಟಕ್ಕಿನ ಉಣ್ಡೆಯೋ? ಸವಿಯ ಚಿತ್ರಕವೋ? (1, 8, 76). ಸರಿಯೇ ಸೂರ್ಯಗೆ ಕೋಟಿ ಮಿಂಚುಬುಬುಗಳ್ (Śs. 62). ಉರಿಗಿದು ಸರಿ ಕಡುವಿಸಿಲ್ (Rśv. 5, 34). ಹೀಗೆಯೇ ಸರಿ (ಏವ, etc. Si. 475); ಇದು ಹೀಗೇ ಸರಿ ಎನ್ಬ ನಿಶ್ಚಯ (ನೂನಂ 469). ಜೀವನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹೀನವೇ ಸರಿ. — ನೀವಾದರೇನು? ನಾವಾದರೇನು? ಬಾವಿಲಿ ನೀರು ಬನ್ದರೆ ಸರಿ. — ಬಲ ವಿದ್ದದ್ದು ಲಯವಾದ ಮೇಲೆ ಭಯ ಪಡುವದೇ ಸರಿ. — ಸೋರುವ ಮನೆಯೂ ಲೊಟಕುವ ಗಣ್ಡನೂ ಸರಿ. — ಹರಿವಿಯನ್ನದಲ್ಲಿ ಒನ್ದಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಸರಿ (Prvs.). — ಸರಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to make equal, to make one's equal (My.; ಪುರುಡಿಸು G.). ತಮಗಿನ್ತ ಮೇಲಾದವರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆನ್ಬು ಒಣಹೆಮ್ಮೆಗೆ ಹೋದರೆ ಈ (ಕಷ್ಟದ) ಹಾಡು ಆಗುವದು (B. 2, 12). — ಸರಿಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to compare (Abh. P. 9, 58; Rśv. 4, 79). — ಸರಿಗಾದು. -ಕಾದು. to fight in an equal manner (Abh. P. 10, 226). — ಸರಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. to join well, to agree with (as one thing with another, My.). — ಸರಿಗೆವರ್. -ಬರ್. to become equal (Śmd. 73, see ಪವಣ್ಸರಿ; Kāvy. 3, 3, 55). — ಸರಿಗೆ ಸರಿ ಮಾಡು. to requite, to repay (in a good or bad sense, My.). — ಸರಿಗೆಸರ್ = ಸರಿಗೆವರ್. (Bh. 8, 22, 41). — ಸರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to put in a proper state, to make proper (Rām. 6, 30, 32; My.). [— ಸರಿದೊರೆ. equal. ಅರಿಕೇಸರಿಯೆನೆ ನೆಗೞ್ದು ಮರಾತಿಯ ಸರಿದೊರೆಗಂ ಬನ್ದನಪ್ಪುಡಾಗಳ್ ನಗಿರೆ? Pb. 12, 132]. — ಸರಿ ನೋಡು. to compare (Rśv. 2, 48; My.). 2, to examine, to superintend (Si. 237; My.). — ಸರಿಪಾಲು. an equal portion or share (My.). ತಱುಬಿದವನಗೂ ಓಡಿದವನಗೂ ಸರಿಪಾಲು ಕಷ್ಟ (Prv.). ಅಱುತಂಗೆ ಅರ್ನತ್ತು, ಮಱುತಂಗೆ ಮೂವತ್ತು, ಬರೆವಂಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಿಪಾಲು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬರೆಯದೆ ಕೆಟ್ಟ (Sp.). — ಸರಿಪ್ರಾಯ. equal or the same age (My.). — ಸರಿಬರ್. = ಸರಿವರ್. to become or be equal to, to liken (C. Bp. 5, 52; Rśv. 8, 105). 2, to become proper, right or correct (as an account, My.). 3, to suit. ನಿನಗೆ ಸರಿ ಬನ್ದದ್ದು ಮಾಡು (B. 4, 200). — ಸರಿಬರಿ. -ಸರಿ. equal manner, state or condition (Bh. 8, 22, 44) — ಸರಿಬರಿ ತಿದ್ದು. to reproduce equibalance (of two hostile forces that fight, J. 22, 29). — ಸರಿ ಬೀೞು. to become or be right or proper; to fall together, to coincide with; to agree with, to suit (My.). ಅವರ ಕಾಲದ ನಡತೆಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ನಮಗೆ ಸರಿ ಬೀೞವು (B. 4, 190). ಕೇಡ ತರುವದು ನಮಗೆ ಸರಿ ಬೀೞದು (5, 7). — ಸರಿ ಬೆಸಿ. even and odd. ಸರಿ ಬೆಸಿಯ ಆಟ, a game at evens and odds (played with tamarined seeds, betel nuts, etc. or money, C.). — ಸರಿಮಗ. a son who has reached his proper form: a son grown up (My.). feminine ಸರಿಮಗಳು (B. 5, 289; My.). — ಸರಿಮನೆ. a house of equal standing, rank or condition (My.). ಸರಿಮನೆಯಾಕೆ ಸರಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡರೆ ನೆರಮನೆಯಾಕೆ ಉರುಳು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡಳು (Prv.). — ಸರಿ ಮಾಡು. to adjust (Śmd. 98; My.). 2, to compare (Bp. 28, 36; 53, 44-47; My.). 3, to make even or

level (as soil, My.; Si. 238). — ಸರಿ ಮಾಡಿ ನೋಡು. to compare (B. 4, 66; 5, 124. 212). — ಸರಿಮಾತು. a word equal to (that of one's master, uttered from arrogance). ಅಱುವು ಇರದಿರೆ ಹೊಲ್ಲ, ಕರಿಯು ಬೆದಱಲು ಹೊಲ್ಲ, ಅಱುಯದೂರೊಳಗಿರ ಹೊಲ್ಲ, ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಮಾತು ಹೊಲ್ಲ (Sp.). — ಸರಿ ಮಿಗಿಲು. equality and surpassingness (Rām. 6, 44, 14; J. 12, 48). — ಸರಿಯಲ್ಲದದು. -ಅಲ್ಲದದು. that is improper, etc. (ಪ್ರಸವ್ಯ, ಪ್ರತಿಕೂಲ, etc. Si. 376). — ಸರಿಯವನು. -ಅವನು. a man of equal standing or position (My.). feminine ಸರಿಯವಳು (My.). — ಸರಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become or be similar or equal to (Cpr. 3, 8; J. 8, 36; 11, 11; 12, 39. 40; Si. 293; My.). ಸರಿಯುಹುದು (ಉಪಮೆ, ಉಪಮಾನ, etc. Nr.). 2, to become or be equal (My.). ಅಂಶಕೆ ಸರಿಯುಹ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯುಹುದು (ಸಾಧಾರಣ, ಸಾಮಾನ್ಯ Nr.). 3, to become or be fit, right or correct (My.). frequently ಸರಿಯಾಗಿ used adverbially: properly, rightly, correctly, *e. g.* Si. 62. 397. 410; B. 4, 195. — ಸರಿಯಾಳು. -ಆಳು. a labourer of equal standing (My.). — ಸರಿಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to compare (Bp. 11, 22). — ಸರಿಯಿಡು. -ಇಡು. = ಸರಿಯಿಕ್ಕು. (Bp. 24, 27). — ಸರಿಯಿಲ್ಲದ. -ಇಲ್ಲದ. having no equal. ಸರಿಯಿಲ್ಲದವ (ಅಪ್ರತಿಮ); ಸರಿಯಿಲ್ಲದವಳು (ಅನುಪಮೆ G.). — ಸರಿಯುಳ್. -ಉಳ್. to be equal. ಭಕ್ತರಿಂಗಾರು ಸರಿಯೊಳರು? (Bp. 25, 22). — ಸರಿಯೇ ಸರಿ. very proper indeed (B. 4, 195). — ಸರಿರಾತ್ರಿ. midnight (My.). — ಸರಿರಾಜ್ಯ. an equal (portion of a) kingdom, the half of a kingdom. ಅಱುಯದವರೊಡನಾಡಿ ಸರಿರಾಜ್ಯವಾಳ್ವದಕಿನ್ನ ಅಱುಕೆಯುಳ್ಳವರೊಡನಾಡಿ ಯಾವಾಗ ಸೆಱೆಯಿಹುದೆ ಲೇಸು (Sp.). — ಸರಿವರ್. -ಬರ್. = ಸರಿಬರ್. to become near or nigh, to become equal (Cpr. 4, 89; 6, 57; Rśv. 1, 24; Śsv. 3, 59; 4, 53). — ಸರಿ ಪಾಲು. an equal share (My.). — ಸರಿವಿಟ. a gallant, etc. of equal position (Bp. 28, 17; 42, 7). — ಸರಿವೊಗು. -ಪೊಗು. to run equally into one another (Bh. 2, 2, 96). — ಸರಿಸಂಗಾತಿ. a companion or friend of the same age (ವಯಸ್ಯ, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಸವಯಸ್, ಸಮಾನವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಸ್ನೇಹಿತ Si. 206; My.). — ಸರಿಸಮ. quite equal (My.). 2, equality, par (J. 23, 23). — ಸರಿಸಮಾನ. = ಸರಿಸಮ No. 1. (My.). — ಸರಿಹಗಲು. midday, noon (My.). — ಸರಿಹೊತ್ತು. exact time. ರಾತ್ರಿಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಸರಿಹೊತ್ತು (ಅರ್ಧರಾತ್ರ, ನಿಶೀಥ Si. 38). — ಸರಿ ಹೊಂದು. to become fit, to fit (My.); to become equal (C.; B. 4, 73). — ಸರಿ ಹೋಲಿಸು. to compare (Si. 346). — ಸರಿ ಹೋಲುವಿಕೆ. resemblance (Si. 393). [Tu., Te., T., M.].

ಸರಿ sari. 5. (that falls down, a fall of rain?), rain (ಮೞೆ Kk. 12; ಮೞೆ, ವೃಷ್ಟಿ 70; ವರ್ಷ Śm. 103; see Rśv. 8, 112; ಬೆಳ್ಸರಿ; Cpr. 2, 86; 5, 126; Abh. P. 8, 14; 10, 67; Grj. 9, 51; J. 27, 41). [ಸುರಿವರಲ ಸರಿಯ ಬೆಳ್ಸರಿಯೊಳ್ Pb. 1, 147; Ap. 10, 2]; Cpr. 5, 126. ಮಂಜಿನ ಸರಿ (ಹಗಲಿನ ಹಾವಸೆ Bhn. 8). *cf.* ಜಡಿ 6. — ಸರಿವಱೆ. -ಮೞೆ. all kinds of rain (Abh.. P. 9, 61; Bh. 1, 19, 23; 2, 2, 78).

ಸರಿ sari. 6. = ಶರೆ q. v., ಸರೆ. (that has fallen down and accumulated?), an accumulation, a heap, a mass (J. 6, 6).

ಸರಿ sari. going, moving; that goes. 2, a cascade (*cf.* ಝರಿ).

ಸರಿಕತನ sarikatana. = ಸರೀಕತನ. equality of position. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮಗಿನ್ನ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರ ಕೂಡ ಸರಿಕತನದ ಸಮ್ಬನ್ಧ ಮಾಡುವ ಭರಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಬೀಱಬಾರದು (B. 4, 12).

ಸರಿಕಿಸು sarikisu. = ಸರಕಿಸು, etc. (My.). [Tu. ಸರಿಕೆ].

ಸರಿಗ sariga. an equal, a man of equal power (Rām. 5, 8, 37; 6, 53, 87).

ಸರಿಗಮಪಧನಿ **sa-ri-ga-ma-pa-dha-ni.** (J. 21, 58; see Mr. s. ಸಪ್ತಸ್ವರ).

ಸರಿಗೆ **sarige.** = ಸಲಿಗೆ. an ornament for the neck of females (Kāvy. III, 3, 55; My.; Mhr. ಸರೀ; Sk. ಸಜೂರ್, a necklace). [ಕೇಯೂರಂ ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲಂ ಕೊಪ್ಪು ಸರಿಗೆ ದುಸರಂ ಮಣಿಮುದ್ರಿಕೆ Ap. 5, 33]. 2, = ಸಲಿಗೆ, a wire (My.; Mhr. ಸರೀ). [ಸರಿಗೆಯೊಳ್ ಸಮೆದ ಕ್ಷಮಾಲಿಕೆ Pb. 6, 8]. 3, = ಜರಿ, gold or silver thread (My.; Tu.; Te.; T. ಚರಿಗೈ). ಬಿಱುಗಾಳಿಗೆ ಹಿಡಿದರೆ ಸರಿಗೆ ಆದೀತೇ? — ಸರಿ ಮನೆಯಾಕೆ ಸರಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡರೆ ನೆರೆಮನೆಯಾಕೆ ಉರುಳು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡಳು (Prvs.). [— ಸರಿಗೆಗಂಕಣ. -ಕಂಕಣ. a kind of thin bracelet. ಮೃಣಾಳನಾಳದೊಳ್ ಸಮೆದ ಸರಿಗೆಗಂಕಣಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 6 va.]. — ಸರಿಗೆಯೊಲ್ಲಿ. -ಒಲ್ಲಿ. a small dōtra with borders of gold or silver thread (My.). — ಸರಿಗೆಸೀರೆ. a sīre of the same description (My.).

ಸರಿತ್ **sarit.** *a stream, a river.* 2, a thread, string.

ಸರಿತ್ಪತಿ **sarit-pati.** *the ocean.*

ಸರಿತ್ವತ್ **sarit-vat.** the ocean. (R.).

ಸರಿತ್ಸುತ **sarit-suta.** Bhīṣma, son of Gaṅgā. (R.).

ಸರಿದ್ವರ **sarit-vara.** = ಸರಿದ್ವರೆ. (J. 2, 13).

ಸರಿದ್ವರೆ **sarit-vare.** best of rivers: *the Ganges.*

ಸರಿಲ್ saril. N. of a fish (Rśv. 5, 115).

ಸರಿಲ **sarila.** = ಸಲಿಲ.

ಸರಿಷಪ **sariṣapa.** = ಸರ್ಷಪ.

ಸರಿಸ sarisa. straightness; exactness; propriety, exact measure, measure, exact place, the state of being in a direct line with, opposite or standing in front; equality, etc. (ಸರಳ, ನೇರಿತು Nn. 63; ಸರಿ, etc. ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25; ಸರಿ, etc. ಸಮಾನ Śs.; Mhr. ಸರಸಾ, similar, like; in the neighbourhood of; along with, together with). [ಸರಿಸದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಯಹೋದರೆ ಚದುರಂಗದ ಮೇಲೆ ಮಸಿಯ ತೋಱುದ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ Bv. 724]. see Bp. 5, 4; 52, 33; Rśv. 6, 11 va.; J. 3, 9; 6, 18; 12, 19; 13, 1. 11. 38. 64; 14, 1. 2; 25, 28; 27, 34; 28, 48; Rām. 6, 44, 14; Bh. 1, 8, 13; Dp. 172. — ಸರಿಸಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to make to stand in a direct line with oneself (Rśv. 6, 11 va.).

ಸರಿಸ **sarisa.** glue (S. Mhr.; Mhr., H. ಸರಸ; Te., H. ಸರೇಸು, ಸರೀಸು).

ಸರಿಸು sarisu. to move (v. t., B. 5, 165); to move to one side or aside (v. t., My.). — ಸರಿಸಾಡು. -ಆಡು. to move about or from one side to the other (v. t., B. 4, 158).

ಸರಿಸು **sarisu.** to go, to proceed. see ಅನು-.

ಸರೀಕ sarīka. a man of equal position (B. 4, 72; My.; Mhr. ಸರಿಖಾ, like, etc.).

ಸರೀಕತನ sarīkatana. = ಸರಿಕತನ. (My.).

ಸರೀಸೃಪ **sarīsṛipa.** crawling, creeping; *a snake.*

ಸರು saru. 1. = ಸರಿ 2, etc. moving, going (Bh. 3, 17, 33).

ಸರು saru. 2. = ಸರಿ 4. sameness, equality. — ಸರುರಾತ್ರಿ. = ಸರಿರಾತ್ರಿ. (ನಟ್ಟಿರುಳ್ G.).

ಸರು saru. 3. a track of wild beasts (ಮಿಗವಟ್ಟೆ Śs.; Grj. 1, 83. 86; V. 29, 117; Śsv. 4, 23). — ಸರುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or follow such a track (Rśv. 5, 80 va.; Śsv. 3, 44 va.).

ಸರು saru. = ತ್ಸರು.

ಸರುಕಿಸು sarukisu. = ಸರಕಿಸು, etc. (My.).

ಸರುಕು saruku. = ಸರಕು 1. (My.).

***ಸರುಗ saruga.** Tbh. of ಚರುಕ, cooked rice. ಅನರ್ಘ್ಯಮಣಿವಿಸ್ತರದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಸರುಗನುಣ ಕಣ್ಣುದಱಂ Ap. 15, 39.

ಸರುಂಕೆಳೆ (sarun-keḷe?). (ನೂನಾಟ Ss.).

ಸರುಜ sa-ruja. suffering pain or sickness, sick, ill, diseased (ಕೀನಾಶ, ಆತುರೋಗ Nn. 92; Cpr. 2, 33; Śsv. 5, 14 va.).

***ಸರುವ saruva.** Tbh. of ಸರ್ವ. ಇವರ ಲೋಗರವ ಮಾಡಿ ಸರುವ ತೃಪ್ತಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಭರಿತರಾಗಿರ್ಪರಿನ್ನಾರು ಹೇಳಾ Cv. 947.

ಸರುಸಪ sarusapa. Tbh. of ಸರ್ಷಪ. (Śmd. 336; ಸಾಸವೆ 336).

ಸರೂಪ sa-rūpa. 1. having shape; well shaped; beauty (ರೂಪಕ, ಚೆಲುವು Nn. 135). 2, same shape, like, similar, resembling. 3, shaped, formed.

ಸರೂಪ sa-rūpa. 2. Tbh. of ಸ್ವರೂಪ. (Śmd. 368).

ಸರೆ sare. = ಶರೆ, ಸರಿ 6. an accumulation, etc.

ಸರೆ sare. = ಸರಾಯಿ, etc. spirituous liquor. (ಹೆಣ್ಣ Cb.).

ಸರೆಗಾಱ sare-gāṟa. a man who fabricates and sells spirituous liquor (S. Mhr.).

ಸರೇಫ sa-rēpha. having the rēpha or letter *r;* a word with *r* (ರೇಫೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪದಂ Śmd. 49 Cm.; 50); a letter that has the *r* (ರೇಫೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅಕ್ಷರಂ 71 Cm.); together with the *r.* see Kāvy. III, 2, B, 50. 51.

ಸರೋಗ sa-rōga. affected with disease. 2, sickness; sickliness (ಸರಲ, ಬಿಡದೆ ಇಹ ರೋಗ Nn. 63; ವ್ಯಾಮ, ಲೇಸಸ ರೋಗ 129).

ಸರೋಜ saras-ja. lake-born: *a lotus.*

ಸರೋಜಪಾಣಿ sarōja-pāṇi. having a lotus in the hand (Nn. 2).

ಸರೋಜಪ್ರಭವ sarōja-prabhava. = ಸರೋಜಸಮ್ಭವ. (Bp. 54, 66).

ಸರೋಜರಿಪು sarōja-ripu. the moon (Cpr. 3, 63). 2, N. of a certain metrical foot (Ch.).

ಸರೋಜಸಖ sarōja-sakha. the sun (Cpr. 3, 63).

ಸರೋಜಸಮ್ಭವ sarōja-sambhava. Brahmā (ಕಂ, ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 7).

ಸರೋಜಾಮ್ಬಕೆ sarōja-ambake. a woman with lotus-like eyes (Ch. v. 58).

ಸರೋಜಾಸನ sarōja-āsana. Brahmā (Nn. 110).

ಸರೋಜಿನಿ sarōjini. a pond abounding in lotuses; a multitude of lotuses; a lotus (Kāvy. II, 2, B at the end).

ಸರೋಜಿನೀಪತಿ sarōjinī-pati. the sun (My.).

ಸರೋಧಿ saras-dhi. the ocean (Rsv. 5, 131).

ಸರೋರುಹ saras-ruha. pond-growing: *a lotus.*

ಸರೋರುಹಭವ sarōruha-bhava. Brahmā (Bp. 25, 46).

ಸರೋರುಹಮಿತ್ರ sarōruha-mitra. the sun. 2, N. of a certain metrical foot (Ch.).

ಸರೋರುಹಿಣಿ saras-ruhiṇi. a lotus (Cpr. 2, 83).

ಸರೋವರ saras-vara. a lake, a pond (ಶರ, ಕೊಳನು Nn. 35; Śmd. 272).

ಸರೋಷ sa-rōṣa. full of anger, angry, wrathful (ಲೋಹಿತ, ಕೋಪ Nn. 87).

ಸಱ್ sar̤. a sound to imitate that of a flying rocket (C.). — ಸಱ್ ಬಱ್. a sound in imitation of that produced by churning (My.).

ಸಱಗು saṟagu. = ಸೆಱಗು, etc. either end of a piece of cotton or silk cloth used as a garment, etc. (Bp. 27, 61). see ಮುಂಜಱಗು. — ಸಱಗೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. = ಸೆಱಗೊಡ್ಡು, q. v. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆನ್ದು, ಅವನಿಗೆ ಸಱಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡನು (B. 4, 155). ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಠುರನಾಗಬೇಡ! ನಿನಗೆ ಸಱಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ (4, 201).

ಸಱಂಗು saṟaṅgu. = ಸಱಗು, etc. see ಕಡೆ-.

ಸಱಿ saṟi. 1. paste, gum, glue (ಅಣ್ಟು Śm. 90. 117; C.; B. 1, 22; 4, 40; Te. ಚರಿ). see Mr. s. ಪವುಸೆ. — ಸಱಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become sticky, etc. ಸಱಿಗೊಣ್ಡುದು (ಚಿಗಿಲ್ತುದು Ss.). — ಸಱಿ ಮಿಣ್ಡೆ. a female who has not had her first course (ಪ್ರಥಮರುತು ವಾಗದವಳ್ Ss.; ಪ್ರಥಮಋತುವಾಗದವಳ್ Kk. 27; ಪ್ರಥಮಋತುವಾಗದವಳ್ Śm. 73). — ಸಱಿಯುಡುದು. -ಊದು. frankincense-paste (Śsv. 2, 42 va.).

ಸಱಿ saṟi. 2. (= ಸರಿ 2 No. 5). a steep, a precipice (ಕಮ್ಮರಿ Śm. 66. 117; ಕಮ್ಮರಿ Kk. 71, but ಸರಿ in the MS.; Bp. 52, 15; J. 10, 8; Te. ಸರ್ರಿ; *cf.* T. ಚಱುಗು s. ಜಾಱು 1?). [ವಿಕಸಿತ ಸರಸಿಜಮಂ ಸಱಿಯೊಳಱುವನ್ತಾಗಿತುಂ Ap. 9, 103]. see Mr. s. ಸರಿಗುಣ್ಡು.

***ಸಱುಸಯ್ saṟu-say.** to straighten up. ಸಱುಸಯ್ತು ಬಗೆವುಗು ವೊಡೆ ಕೊಂಕುವೆತ್ತ ಪೊಸನುಡಿಯಿ ಪುಗುಗುಂ ... ಉಳಿದುದು ಸಱುಸಯ್ತು ವಚಱನೆಮಾಡಿ ಸಱುಸಯ್ತುಪೋಕುಂ Ap. 1, 18.

ಸಱೆ saṟe. = ಸೆಱೆ 2, q. v. a prison, etc. (My.). ಸಱೇಲಿ ಬಿದ್ದವನಿಗೆ ಮಱೆಯೇನು? (Prv.). — ಸಱೆ ಬಿಡಿಸು. = ಸೆಱೆ ಬಿಡಿಸು. (My.). — ಸಱೆಮನೆ. = ಸೆಱೆಮನೆ. (My.; ಕಾರಾಗಾರ, ಕಾವಲಿ, ಗುಪ್ತಿ G.).

ಸರ್ಱನೆ sarṟane. a sound in imitation of that produced by splitting, rending and grating (Śsv. 3, 35 va.; J. 13, 35; Bh. 4, 2, 65).

ಸರ್ಕಾರ sarkāra. = ಸರಕಾರ. the government, etc. (My.).

ಸರ್ಕು sarku. = ಸರಕು 1. goods, things, etc. (My.). ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸರ್ಕಿಗೆ ಹಾಗದ ಕಾಸು (Prv.).

ಸರ್ಗ sarga. = ಸಗ್ಗ 2, ಸ್ವರ್ಗ 2. *letting go, relinquishment, abandonment; letting loose.* 2, voiding (as excrement). 3, *creation.* 4, nature, the universe. 5, natural property, disposition, tendency. 6, onset, advance, rush. 7, *effort, resolution, determination, resolve, will; ascertainment, certainty.* 8, *a chapter, a book, a section.* see ಉತ್-, ಉಪ-, ಏಕ-, ನೋ-, ನಿ-, ವಿ-.

ಸರ್ಗಬನ್ಧ sarga-bandha. chapter-composition, a great poem, any work or book comprising several sections or chapters. see Kāvy. V, 960.

ಸರ್ಜ sarja. *the timber tree Vatica robusta* W. & A. (= ಶಾಲ, q. v.; ಶಾಲ, ಅಸು Mr. 114).

ಸರ್ಜಕ sarjaka. = ಸರ್ಜ. 2, *the tree Terminalia tomentosa* W. & A. (= ಅಸನ).

ಸರ್ಜನ sarjana. = ಸರ್ಗ. Nos. 1 & 2. see ಅತಿ-, ಉತ್-, ಉಪ-, ವಿ-.

ಸರ್ಜರಸ sarja-rasa. = ಸಜ್ಜರಸ, ಸರ್ವರಸ. *the resinous exudation of the tree Vatica robusta; resin.*

ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ sarjikā-kṣāra. = ಸಜ್ಜೀಕಾರ, ಸದ್ಯಕ್ಷಾರ, ಸ್ವಜಿಕಾಕ್ಷಾರ. *natron.*

ಸರ್ಜಿಕೆ sarjike. ಸರ್ಜಿಕಾ. *natron, impure alkali or carbonate of soda.*

ಸರ್ಜುಕ sarjuka. = ಸಜ್ಜುಕ, q. v. new, young, etc.

ಸರ್ತಿ sarti. = ಸರತಿ, etc. a turn, etc. (C.; ಸೂಱ್ G.). ಎರಡು ಸರ್ತಿ (ಇಮ್ ಗ.). ಆ ಔಷಧದ ಚೀಟುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಬಸೆಟ್ಟಿ, ಸರ್ತಿಗೆ ಒನ್ದು ಚೀಟು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದೇ! ಎರಡು ತಕ್ಕೊ

ಣ್ಣಾರೆ ವೈದ್ಯ ಹೇಳುದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ತೀವ್ರ ಶಕ್ತಿ ಬನ್ದೀತೆನ್ದು, ಆಲೋಚಿಸಿ (B. 3, 28). [Tu.].

ಸರ್ದಿ sardi. = ಸತಿ, etc. (My.). ಸರ್ದೀ ಮೇರೆ (by turns, alternately) ಒಬ್ಬನು ನಿದ್ದೆಗೆಯ್ಯಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದು ಬಚ್ಚಿ ಮಲಗುವದು (ಉಪಶಾಯಿ, etc. Si. 398).

ಸರ್ಪ sarpa. = ಸರ್ಪು. a creeping or serpentine or tortuous motion, creeping, gliding, sliding; going, flowing. 2, *a snake, a serpent* (ಹಾವು Nn. 55; ಪುನ್ನಾಗ, ಫಣಿ 61). ಸರ್ಪನ ಕೂಡೆ ಸರಸವೇ? (Prv.). — ಸರ್ಪದ ಕಿವಿಯವ. a man who is quick of hearing (My.).

ಸರ್ಪಕಂಕಣ sarpa-kaṅkaṇa. Śiva (Bp. 31, 1).

ಸರ್ಪಕಣ್ಟಕ sarpa-kaṇṭaka. danger arising from a serpent or serpents (My.).

ಸರ್ಪಣ sarpaṇa. = ಸರ್ಪ No. 1. see ಅನ-, ಉತ್-, ವಿ-.

ಸರ್ಪತುಣ್ಡಿಕ sarpa-tuṇḍika. a catcher and exhibiter of snakes (ಹಾವಡಿಗ Mr. 391).

ಸರ್ಪನಕ್ಷತ್ರ sarpa-nakṣatra. N. of the ninth lunar mansion (J. 34, 21).

ಸರ್ಪಪರ್ಯಂಕ sarpa-paryaṅka. a snake-bed: a snake-basket (ಹೇಳಿಗೆ Mr. 391).

ಸರ್ಪಭುಜ್ sarpa-bhuj. a snake-eater: *an ophiophagous serpent* (ರಾಜಸರ್ಪ, ಅರಹಾವು Hlā.). 2, a peacock.

ಸರ್ಪಭೂಷಣ sarpa-bhūṣaṇa. Śiva (C. Bp. 47, 17). 2, N. of a Kannaḍa author (B. 5, 319).

ಸರ್ಪಯಾಗ sarpa-yāga. serpent-sacrifice, a particular sacrifice for the destruction of serpents. (My.).

ಸರ್ಪರಾಜ sarpa-rāja. *Vāsuki.*

ಸರ್ಪವೇಣಿ sarpa-vēṇi. a female who has serpent-like braids of hair (J. 11, 7).

ಸರ್ಪಳಿ sarpaḷi. = ಸರಪಣಿ, etc. a chain, etc. (ನಿಗಡ, ಶೃಂಖಲ, ಬೇಡಿ G.; My.; B. 2, 13).

ಸರ್ಪಾಕ್ಷಿ sarpa-akṣi. the mungoose-plant (ನಾಕುಲಿ, ಸುರಸೆ, ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ Si. 150).

ಸರ್ಪಾರಿ sarpa-ari. an ichneumon; a peacock; Garuḍa (My.).

ಸರ್ಪಾಶನ sarpa-aśana. snake-eater: *a peacock.*

ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರ sarpa-astra. a kind of arrow (Rām. 6, 15 sum.).

ಸರ್ಪಿ sarpi. 1. Tbh. of ಸರ್ಪಿಸ್. (ಸರ್ಪಿಸ್, ತುಪ್ಪ Mr. 183).

ಸರ್ಪಿ sarpi. 2. (ಸರ್ಪಿನ್). going gently or tortuously, creeping, gliding.

ಸರ್ಪಿಣಿ sarpiṇi. a female serpent (Colebr.).

ಸರ್ಪಿಸ್ sarpis. *clarified butter, ghee* (ತುಪ್ಪ Hlā.).

ಸರ್ಪಿಸ್ಸಮುದ್ರ sarpis-samudra. the sea of ghee. (My.).

ಸರ್ಪು sarpu. Tbh. of ಸರ್ಪ. (Cb. 140).

ಸರ್ಪೋಪಜೀವಿ sarpa-upajīvi. a person who subsists by catching and exhibiting snakes (ಕೌಶಿಕ, ಹಾವಾಡಿಗ Nn. 10, o. r. ಹಾವಾಡಿಗ).

ಸರ್ಪೋಪವೀತ sarpa-upavīta. a sacrificial thread made of a serpent (Grj. 10, 61 va.).

ಸರ್ಬ sarba. = ಸಬ್ಬ 2, ಸರ್ವ 1. all, etc. (Bp. 32, 31; 33, 18; 52, 34; 57, 8. 86). — ಸರ್ಬದಳ. the whole army (J. 25, 27). — ಸರ್ಬಲಗ್ಗೆ. = ಸಬ್ಬಲಗ್ಗೆ. (C. Bp. 47, 32). — ಸರ್ಬಸನ್ನಾಹ. = ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ. (J. 12, 12; 22, 2).

ಸರ್ಯ sarya. to be gone; to be approached. see ಉಪಸರ್ಯ. ಪರಿ-.

ಸರ್ಲೆ sarle. a web-footed water-fowl, the teal (My.; see ಚಿಕ್ಕ-, ದೊಡ್ಡ-). — ಸರ್ಲೆಹಕ್ಕಿ. = ಸರ್ಲೆ. (My.).

ಸರ್ವ sarva. 1. = ಸಬ್ಬ 2, ಸರ್ಬ. *all,* every; *whole,* entire, universal, complete (ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತು Nn. 57; ಎಲ್ಲವು 162).

ಸರ್ವ sarva. 2. = ಶರ್ವ. *Śiva.*

ಸರ್ವಂಸಹ sarva-ṁ-saha. *all-sustaining, all bearing;* patient, enduring.

ಸರ್ವಂಸಹೆ sarva-ṁ-sahe. *the earth.*

ಸರ್ವಕಾಲಂ sarva-kālaṁ. for all seasons, at all times. see ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ.

ಸರ್ವಗ sarva-ga. going everywhere, all-pervading, ubiquitous (Bp. 1, 66).

ಸರ್ವಗತ sarva-gata. going everywhere, universally diffused all-pervading, omnipresent (Bp. 21, 24; 39, 12; 51, 34. 57).

ಸರ್ವಜಿತ್ sarva-jit. all-conquering, all-subduing, irresistible; all-surpassing, excellent (My.).

ಸರ್ವಜ್ಞ sarva-jña. all-knowing, omniscient, all-wise. 2, *Śiva.* 3, *a Buddha; a Jina.* (ಜಿನೇನ್ದ್ರ Mr. 23). ಸಾರ ಬಲ್ಲವ ಸರ್ವಜ್ಞ (Prv.).

ಸರ್ವಜ್ಞತೆ sarva-jñate. omniscience (Bp. 53, 5; J. 13, 29). — ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯೌಷಧಿ. -ಔಷಧಿ. (ಪಾರಾವತಾಂಘ್ರಿ, etc. Si. 159).

ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ sarva-jñatva. = ಸರ್ವಜ್ಞತೆ. (Bp. 2, 25; 50, 13).

ಸರ್ವತನ್ತ್ರಸ್ವತನ್ತ್ರ sarva-tantra-svatantra. master of all knowledge (My.).

ಸರ್ವತಸ್ sarva-tas. *from every quarter, from all parts; on all sides, everywhere;* wholly, entirely.

ಸರ್ವತಾಪನ sarva-tāpana. all-inflaming; Kāma. (R.).

ಸರ್ವತೋಭದ್ರ sarvatas-bhadra. everywhere or on every side good or auspicious. 2, *a temple or palace of a square form and having an entrance opposite to every point of the compass.* 3, a square mystical diagram (painted on a cloth with various colours). 4, kind of charade in which the same word answers several questions. 5, a particular kind of artificial verse, so contrived that the same meanings and syllables occur, whether the line be read backwards or forwards or in various other directions. 6, one of the vicchitticitras [a type of composition Kr. 2, 126]; (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 7, *the nimb-tree, Ajadirachta indica* Juss. (= ನಿಮ್ಬ, etc.).

ಸರ್ವತೋಭದ್ರೆ sarvatas-bhadre. *the tree Gmelina arborea* Roxb.

ಸರ್ವತೋಮುಖ sarvatas-mukha. facing every quarter of the compass, turned everywhere; complete, unrestrained, unlimited. 2, *water.* 3, sky, heaven.

ಸರ್ವತ್ರ sarva-tra. everywhere, in all places (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ G.); always, at all times. ಮೌನಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಧನಂ (Prv.). 2, all (Mhr.).

ಸರ್ವತ್ರಾಣಿ sarva-trāṇi. almighty (B. 4, 13. 144. 145).

ಸರ್ವಥಾ sarvathā. in all ways, by all means (ಸಮವಾಕ್ಯ Mr. 534); altogether, entirely, wholly, completely, mostly (ವಿಶ್ವತಿ 534); assuredly, certainly (ಸರ್ವಸತ್ಯ 534); exceedingly; at all times, see B. 5, 201.

ಸರ್ವದಾ sarvadā. always, at all times (My.; B. 4, 17).

ಸರ್ವದೇಹಾನಿಲ sarva-dēha-anila. the vital air that is diffused through the body (ವ್ಯಾನ Mr. 51).

ಸರ್ವಧಾರಿ sarva-dhāri. N. of the twenty-second year of the cycle of sixty. (My.).

ಸರ್ವಧುರಾವಹ sarva-dhura-āvaha. *an ox fit for any kind of carriage or draught.*

ಸರ್ವಧುರೀಣ sarva-dhurīṇa. *an ox* (or other animal) *fit for any kind of carriage or draught.*

ಸರ್ವನಾಮ sarva-nāma. *a pronoun* (Śmd. 96. 97. 110. 116. 118. 120. 123. 134. 137. 200. 256; Kāvy. I, 2, 4-11. 17-19. 23-30).

ಸರ್ವನಿಯಾಮಕ sarva-niyāmaka. all-controlling (B. 4, 145).

ಸರ್ವಪತಿ sarva-pati. the lord of all; Śiva (Bp. 51, 18).

ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯ sarva-pāpa-kṣaya. destruction or removal of all sin. ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಂಕಿ, ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಮಾಗಲೆನ್ದು, ಮಾಡುವ ಜಪವು (ಅಘಮರ್ಷಣ Nr.).

ಸರ್ವಪಿತ sarva-pita. the father of all; Śiva (Bp. 50, 8).

ಸರ್ವಪುರುಷಾಧಿಪ sarva-puruṣa-adhipa. the ruler of all human beings; Śiva (Bp. 50, 8).

ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ sarva-prakāra. every way, mode or manner (My.).

ಸರ್ವಬನ್ಧು sarva-bandhu. a man who is equal to all one's relations (My.).

ಸರ್ವಭಕ್ಷ sarva-bhakṣa. *eating all kinds of food, omnivorous* (ಎಲ್ಲವಂ ತಿನ್ಬುವಂ Mr. 234).

ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ sarva-bhakṣaka. = ಸರ್ವಭಕ್ಷ. (Bp. 54, 11). 2, agni (My.).

ಸರ್ವಭೂಮಿ sarva-bhūmi. the whole earth. see ಸಾರ್ವಭೌಮ.

ಸರ್ವಮಂಗಲ sarva-maṅgala. all-auspicious (Bp. 50, 8).

ಸರ್ವಮಂಗಲಾಸ್ಪದ sarvamaṅgala-āspada. an all-auspicious seat. 2, sarvamaṅgalā-āspada, a seat of Pārvatī (J. 10, 35).

ಸರ್ವಮಂಗಲೆ sarva-maṅgale. = ಸಬ್ಬಮಂಗಳೆ. she who is all-auspicious, *Durgā, Pārvatī.* 2, N. (Rśv. 7, 14 va.).

ಸರ್ವಮಯ sarva-maya. made or consisting of all, all-containing, universal, comprehensive of all (Bp. 10, 54; 39, 12; 51, 18).

ಸರ್ವಮಾತೆ sarva-māte. the mother of all, Pārvatī (Bp. 50, 8).

ಸರ್ವಮಾನ್ಯ sarva-mānya. lands or villages exempt from all tax whatsoever (Bp. 27, 53; My.).

*ಸರ್ವಯಮಕ **sarva-yamaka.** one of the varieties Kr. 2, 137.

ಸರ್ವರಕ್ಷಕ sasva-rakṣaka. all-protecting, all-saving; Śiva (Bp. 10, 54).

ಸರ್ವರಸ sarva-rasa. = ಸರ್ಜರಸ. fluids of all kinds; saltness, salt; *the resinous exudation of the tree Vatica robusta; resin.* see Mr. s. ಉಗ್ರಾಣ.

ಸರ್ವರ್ತು sarva-ṛitu. every season.

ಸರ್ವರ್ತುಕ sarva-ṛituka. adapted to every season, habitable in–.

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ sarva-lakṣaṇa. = ಸಬ್ಬಲಕ್ಕಣ. all attributes or qualities, all marks; all lucky marks or favourable signs.

ಸರ್ವಲಿಂಗಿ sarva-liṅgi. having all the external marks (of the orthodox faith): *a heretic,* an imposter.

ಸರ್ವಲೆ sarvale. (= ಸಬಳ 2). *a lance, a javelin; an iron club or crow.*

ಸರ್ವಲೋಕ sarva-lōka. the universe. (My.).

ಸರ್ವವರ್ಮ sarva-varma. N. of the author of the kātantra-sūtras or the grammar kalāpa. see ಅಭಿನವ–.

ಸರ್ವವಿಷಯ sarva-viṣaya. all the countries (of India). — ಸರ್ವವಿಷಯಭಾಷಾಜಾತಿ. the peculiar languages of all the countries (of India, Ch.). — ಸರ್ವವಿಷಯಭಾಷಾದಿ. -ಆದಿ. the languages of all the countries and their style (Ch.).

ಸರ್ವವೇದ sarva-vēda. 1. *a Brāhmaṇa who has read the four vēdas;* having all knowledge.

ಸರ್ವವೇದ sarva-vēda. 2. Tbh. of ಸರ್ವವೇದಸ್. (ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಕೊಟ್ಟವಂ Mr. 261).

ಸರ್ವವೇದಸ್ sarva-vēdas. *a man who gives away all his property to the priests employed by him at particular sacrifices.*

ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ sarva-vyāpaka. all-pervading, ubiquitous. (My.; also ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ).

ಸರ್ವಶಕ್ತಿ sarva-śakti. all might, all power. 2, almighty; the almighty or universal soul (ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ Hlā. Cm.; B. 4, 15).

ಸರ್ವಶೇಷ sarva-śēṣa. anything remaining out of a whole. (R.).

ಸರ್ವಸತ್ಯ sarva-satya. complete truth. see Mr. s. ಸರ್ವಥಾ.

ಸರ್ವಸನ್ನಹನ sarva-sannahana. *a complete armament.*

ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ sarva-sannāha. = ಸಬ್ಬಸನ್ನಣ, ಸಬ್ಬಸನ್ನಾಹ. a complete armament, the arming or assembling of foot and horse, elephants and chariots (ಚೀರಬಲ Mr. 472). 2, *the supreme or universal soul* (see Hlā. Cm. s. ಸರ್ವಶಕ್ತಿ).

ಸರ್ವಸಸ್ಯ sarva-sasya. *bearing all kinds of corn.*

ಸರ್ವಸಾಧನ sarva-sādhana. all-accomplishing; fulfilling all requirements. feminine ಸರ್ವಸಾಧನಿ (Kāvy. I, 5, 1. 27. 41).

ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ sarva-sādhāraṇa. common to all. (My.; B. 4, 87. 189).

ಸರ್ವಸಾಧು sarva-sādhu. in all respects good, virtuous, etc. (Nn. 150).

ಸರ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯ sarva-sāmarthya. all power, ability or strength (My.).

ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ sarva-siddhi. accomplishment of every object, attainment of all one's objects, universal success. (My.).

ಸರ್ವಸುಲಭ sarva-sulabha. easy of access to all (My.).

ಸರ್ವಸುಹೃತ್ sarva-suhṛit. a universal friend (My.).

ಸರ್ವಸ್ವ sarva-sva. *the whole of a person's property or possessions;* whole substance or essence of anything. (Cpr. 1, 78 va.; Śmd. 78).

ಸರ್ವಸ್ವತನ್ತ್ರ sarva-svatantra. quite self-dependent, quite independent, free or unrestrained (J. 13, 28).

ಸರ್ವಸ್ವಹರಣ sarvasva-haraṇa. the seizure or confiscation of the whole of any one's property; seizure of the whole substance or essence. see ನೆಜ³ ಕೊಳ್.

ಸರ್ವಸ್ವಾಪಹಾರ sarvasva-apahāra. taking away or stealing the whole of any one's property (My.).

ಸರ್ವಾಕರ್ಷಣ sarva-ākarṣaṇa. drawing the whole; taking away the whole. see ಗರವು.

ಸರ್ವಾಂಗ sarva-aṅga. the whole body (Bp. 4, 41; 37, 24; 48, 11; 57, 61; J. 12, 31. 34). 2, having all members, perfect in limb. 3, all the vēdāṅgas collectively.

ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಷೌರ sarvāṅga-kṣaura. shaving the whole body with the exception of the pañcaśikhes (My.).

ಸರ್ವಾಂಗೀಣ sarvāṅgīṇa. spread over all the limbs. (Cpr. 1, 81 va.).

ಸರ್ವಾಣಿ sarvāṇi. = ಶರ್ವಾಣಿ, etc. *Pārvatī.*

ಸರ್ವಾತ್ಮ sarva-ātma. *the universal soul;* epithet of Śiva (Bp. 39, 12).

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ sarva-adhikāra. general superintendence; universal rule, etc. (My.).

ಸರ್ವಾನುಭೂತಿ sarva-anubhūti. universal experience. 2, all-perceiving. 3, *the plant Convolvulus turpethum* R. Br.

ಸರ್ವಾನ್ನಭೋಜಿ sarva-anna-bhōji. *eating all sorts of food* (whether clean or otherwise).

ಸರ್ವಾನ್ನೀನ sarvānnīna. *eating all sorts of food.*

ಸರ್ವಾಪರಾಧ sarva-aparādha. all offences or transgressions (My.).

ಸರ್ವಾಪರಾಧಿ sarva-aparādhi. one who has committed all sorts of offences (Bp. 32, 62).

ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ sarva-abhisāra. *an attack with a complete army.*

ಸರ್ವಾಯಸ sarva-ayasa. *entirely made of iron.*

ಸರ್ವಾರ್ಥ sarva-artha. having all objects or aims. 2, all matters; all objects.

ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧ sarvārtha-siddha. one by whom all objects are effected; *Śākyamuni, Buddha.*

ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ sarvārtha-siddhi. = ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ. 2, N. of a king (My.).

ಸರ್ವೇಶ sarva-īśa. lord of all; the universal soul; a universal monarch, a paramount lord; epithet of Śiva. (Bp. 1, 66; 39, 12; 51, 38).

ಸರ್ವೌಘ sarva-ōgha. *the assembling of a complete army.*

ಸರ್ಷಪ sarṣapa. = ಸರಿಷಪ, ಸರುಸಪ, ಸಾಸವಿ, ಸಾಸವೆ, ಸಾಸಿಮೆ, ಸಾಸಿವೆ, ಸಾಸುವೆ. *mustard, Sinapis dechotoma* Roxb.; *mustard-seed.*

ಸಲ್ sal. 1. = ಸಲು, ಸಲ್ಲು, (ಸಾಲ್ 1). to enter a place, to enter (ಸ್ಥಾನಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; Cpr. 8, 7; Abh. P. 7, 15); to enter upon, to engage in, to undertake (Śmd. 58); to undergo, to be subjected to (Bp. 59, 49; 61, 57); to join, to associate one's self to (Bp. 37, 23; 48, 19; Bh. 1, 8, 84); to agree to, to be pleased with (Bp. 28, 23; 47, 62); to accrue, to arise (Bh. 1, 10, 39); to enter upon a course: to pass, to be current (as money, etc.); to be used, to be in use; to pass by general consent, to be valid, proper or fit [Tu.]; (ಸಲುವಳಿಯಾಗಿರ್ Śmd. 19. Cm.; 24 Cm.; ಸಲುವಳಿಯಾಗು 27 Cm.; 207 Cm.; see 89. 109. 112. 248. 294; Rśv. 5, 52); to be (241. 367; *cf.* Bp. 55, 12 s. ಸಲು); to pass (as time, Cpr. 2, 14 va. & 53 va.; 3, 68 va.; Bp. 43, 14; 44, 5; Rśv. 8, 96 va.); to pass, to depart from life (My. as ಸನ್ದು ಹೋಗು); to pass from one person to another, to be given (Bh. 1, 8, 59), to be paid or liquidated (My. as ಸಲ್ಲು); to become agreeable (Bh. 1, 8, 4); to become or be well-known or famous (ಸಮಾಖ್ಯಾತಿ Śmd. Dh.; Rśv. 5, 28; Bh. 1, 8, 77; Kk. 26). P. p. ಸನ್ದು [ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಚತ್ತ್ರಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ಡೆಯುಂ Kr. 1, 132; Pb. 11, 73; ಜಸಕಡರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಸನ್ದನೀ ಜಗದೊಳ್ Pb. 1, 27; Ap. 1, 1; Cv. 64]; (Bp. 61, 57]; ಸನ್ದಂ, ಸನ್ದಪಂ (Śmd. 280); ಸಲ್ಲವು (291); ಸಲ್ಲದು (Bh. 1, 8, 23). ಸನ್ದಿತು (Bp. 36, 48. 61; 52, 43). ಸನ್ದಿತ್ತು (41, 19). ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡಂ (Śmd. 121). ಜೇನ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಲ್ವುದು (159). ಏಕೆ ನಿರ್ವಾಹಣಕ್ಕೆ ಸಲ್ಗುಮೊ ಪೂಣ್ದೊಡಂ ಕೃತಿಬನ್ಧಮುಂ? (177). ಸನ್ದ ವೀರನೊಳು ಭಯವುಣ್ಟೆ? (Sp.). ಚೆಲ್ವನಾನ್ತು ಸನ್ದ ಸಿಂಹಾಸನಕೆ ಪಟ್ಟವಣೆಗದ್ದುಗೆ ಎಮ್ಬುದು (Kk. 26). ಬನ್ಧನವ ಮಾಡಿದರು (*i. e.* -ರೂ) ಸನ್ದ ಜ್ಞಾನಿಯೆ ಲೇಸು! (Sp.). see ತೞಿ-, ತುೞಿಲ್-, ಬೞಿ-, ಮನಂ-, ಮೆಯ್-, ಸಮು-, ಸವ-; ನಿನ್ದೞಿಕೆ; Ch. v. 69; Bp. 21, 33; 22, 9; 43, 26; 51, 30; 55, 6; J. 1, 10; 2, 7. 23; 4, 5; Śm. 3. 5. 7. 13. 34. 63. 77. *cf.* Te. ಚನು, ಚೆಲ್ಲು; T. ಚೆಲ್ಲು, M. ಚೆಲ್ಲ. — ಸಲ್ಲ. = ಸಲ್ಲದು. it is unfit, improper, etc. [ಮಿಡುಕಲ್ಸಲ್ಲಿಲ್ಲಿನೊನ್ದಡಿಯುಂ ನಿನಗೆನ್ದು ಲವಣರಾಶಿಯೆ ಬಲ್ಪಿಡಿವಿಡಿದನ್ತೆ ವರೂಥಂ ಮಿಡುಕದೆ ನಿನ್ದತ್ತು Ap. 12, 85]. ಇದ್ದ ಊರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ಕದ್ದುಕೊಮ್ಬುವರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ. — ಉದ್ದು ಮದ್ದಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಿದ್ದೆ ಯೋಗಿಗೆ ಸಲ್ಲ. — ಕೊಂಕುಟಿಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ. — ತಣ್ಣೆಯವನ ನಣ್ಟಿಕೆ ಸಲ್ಲ, ಒಣ್ಟೆಯಾಗಿ ಹೋಗ ಸಲ್ಲ. — ಪೋಕನಿಗೆ ನಾಕ ಸಲ್ಲ, ಮೂಕನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನ ಸಲ್ಲ. — ಮರಾಟರ ಹತ್ತರ ಹೋರಾಟ ಸಲ್ಲ. — ಮಿಗಿಲಾದವನ ಹತ್ತರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಗೆಗಾಱನ ಹತ್ತರ ಮೈತ್ರಿ ಸಲ್ಲ (Prvs.). — ಸಲ್ಲದವ. -ಅವ. an improper, useless man (ಎಡೆಗ Kk. 37; Śm. 46). — ಸಲ್ ಸಲ್. rep. (Bp. 47, 62).

ಸಲ್ sal. 2. = ಚುಲ್, etc. pregnancy. see ಮೞಿ-, ಮೞು-.

ಸಲ sala. = ಸಲವು 2, No. 1. entering, entrance, ingress (ಪ್ರವೇಶ Śmd. II; Kk. 84). 2, a coming to pass: a time (My.). see *e. g.* ಒನ್ದು ಸಲ.

ಸಲಕಿ salaki. = ಸಲಗೆ. — ಸಲಕಿಬಾಯಿಹಕ್ಕಿ. the grey or spot-bill duck, Anas poecilorhyncha (Bḍ.).

ಸಲಕ್ಷಣ sa-lakṣaṇa. having the same marks (Śmd. 222), of the same species. 2, having marks, being distinguished by (A.). 3, having good marks; a good mark (ಲಲಾಮ, ಒಳ್ಳಿಹ ಲಕ್ಷಣ Nn. 26; Bp. 38, 43). feminine ಸಲಕ್ಷಣೆ. ಆ ಕನ್ನಿಕೆ ಸಲಕ್ಷಣೆ (Śmd. 109 Mḍb., o. r. ಸಲ್ಲಕ್ಷಣೆ).

ಸಲಕ್ಷಣಪುರುಷ salakṣaṇa-puruṣa. a fine looking man (My.).

ಸಲಗ salaga. a leading animal, the leader of a herd (especially an elephant, My.); a-bull (ಗೂಳಿ Bhn. 24, o. r. ಸಲಗು). — ಸಲಗಾನೆ. -ಆನೆ. (ಯೂಥನಾಥ, ಯೂಥಪ, ಆನೆಗಳ ಹಿಣ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗಜ Si. 269).

*ಸಲಗು **salagu.** = ಸಲಗೆ. ಪೊನ್ನ ಸಲಗಿರ್ಪವೊಲಿರ್ದುದು ಮೆಯ್ ಸುಭದ್ರೆಯಾ Pb. 5, 8.

ಸಲಗೆ salage. Tbh. of ಶಲಾಕೆ. (Śmd. 359).

ಸಲಣ್ಡು salaṇḍu. the act of entering or going into, entrance, the act of taking possession. — ಸಲಣ್ಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take possession of, to seize (ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಳ್ Śmd. II, Kk. 88).

ಸಲಪು salapu. = ಸಲವು 1, ಸಲಹು. to forward: to foster, to tend, to preserve, to bring up, to take care of (ರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; Rśv. 2, 50).

ಸಲವು salavu. 1. = ಸಲಪು, etc. (My.; B. 5, 299).

ಸಲವು sal-a-vu. 2. (Śmd. 247). = ಸಲ No. 1. entrance, etc. (Abh. P. 10, 116 va.; 11, 67). [ಸೂರ್ಯಕಿರಣಾನೀಕಕ್ಕಮೆನ್ದೊಡಂ ಸಲವಿಲ್ಲ Pb. 5, 81]. 2, = ಸಲುವು, validity, force: valid reason, cause, account. ಸಲವಾಗಿ, on account of, for (My.). ಇದಱ ಸಲವಾಗಿ (B. 5, 106).

ಸಲವೆ salave. washing and bleaching new cotton cloth (My.; Te. ಚಲವೆ; Te. ಚಲವೆ also: cold, etc., see ಚಲಿ 1).

ಸಲಹಾ salahā. = ಸಲಹೆ, ಸಲ್ಲಾ. counsel (My.; Mhr., H. ಸಲಾ, ಸಲ್ಲಾ).

ಸಲಹು salahu. = ಸಲಪು, etc. to forward, to foster, etc. (Cpr. 8, 81; Bp. 2, 2; 18, 13; 47, 45; 52, 33; C. Bp. 11, 10; Rām. 3, 2, 15; Bh. 1, 8, 15; J. 1, 2; 2, 50; 11, 35; My.). ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಲಹಲ್ ಪಟ್ಟು ಬೞಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಹಕ್ಕಿಯೂ ಮೃಗವೂ (ಛೇಕ, ಗೃಹ್ಯಕ Si. 181); ಸಲಹಲ್ ಪಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು (ಪುಷ್ಟ, ಪ್ರಷಿತ 380). ಸಲಹಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ಸಲಹುವಿಕೆ salahuvike. fostering, etc. (ರಕ್ಷಣ, ತ್ರಾಣ Si. 388).

ಸಲಹೆ salahe. = ಸಲಹಾ. (My.).

ಸಲಾಂ salāṁ. = ಸಲಾಮು. safety, peace (the word used in salutation by and to most people, accompanied with the raising of the hand to the forehead; it well answers also to compliments,

respects and thanks; C.; Mhr., H. ಂಲಾಮು). ಸಲಾಂ, ಸೆಟ್ಟರೇ! (B. 4, 168).

ಸಲಾಕಿ salāki. Tbh. of ಶಲಾಕೆ. an iron rod or bar; a stem (of the sandal tree, My.); etc. ವಜ್ರಸಲಾಕಿ (Si. 399; My.).

ಸಲಾಕೆ salāke. = ಸಲಾಖೆ. (ಶಲಾಕೆ G.). ಮಾಂಸವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಸಲಾಕೆ (ಅರ್ಬುದ); ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯರ ಸಲಾಕೆ (ಇಷೀಕೆ, ತೂಲಿಕೆ G.). see ಕಬ್ಬಿಣ-.

ಸಲಾಕ್ಷಣ್ಯ sa-lākṣaṇya. a kind, a species (ರೂಪಕ, ಲಕ್ಷಣಭೇದ Nn. 135).

ಸಲಾಖೆ salākhe. Tbh. of ಶಲಾಕೆ. a javelin, a dart, etc. see ಗುಣಕೃತ-.

ಸಲಾಮು salāmu. = ಸಲಾಂ. (C.). ಕಂಕುೞಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ, ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಲಾಮು (Prv.). — ಸಲಾಮು ಮಾಡು. to make salāmu, to compliment by lifting the hand to the forehead (and uttering the term), to greet (C.). ದೊರೆಗೆ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ (B. 3, 63). — ಸಲಾಮು ಹೇೞು. to tell one's compliments or thanks (through any person, My.).

***ಸಲಾಯಿಸು salāyisu.** to make payment in order to clear the dues (Tu.).

ಸಲಿಕಿ saliki. = ಸಲಿಕೆ. (S. Mhr.). ಕೊಡಲಿ ಗುದ್ದಲಿ ಸಲಿಕಿ ಮುನ್ತಾದ ಒಡಿವೆಗಳು (B. 5, 74).

ಸಲಿಕೆ salike. = (ಸಲೆ 2), ಸಲ್ಲಿಕೆ. delivering over, paying, payment (My.).

ಸಲಿಕೆ salike. = ಸಲಿಕಿ. Tbh. of ಶಲಾಕೆ. an iron rod, a crow-bar (My.; Te.); a kind of spade or hoe (My.). see B. 5, 79.

ಸಲಿಗೆ salige. (fr. ಸಲ್ 1) = ಸಲುಗೆ, (ಸಲ್ಗೆ). familiar intercourse, familiarity (My.); excessive familiarity, indulgence [Tu.]; (in the intercourse with children, etc., My., also in ಸಲಿಗೆ ಕೊಡು); improper familiarity, freedom (Bp. 43, 40; My.; Mhr., H. ಸಲುಕಾ, good terms with or together; amicable footing; friendly relation with a foreign power, is Arabic and not to be compared; Mhr. ಸಲಗ, ಸಲಗೀ, intimacy, familiarity, probably is taken from K.). ಆ ಹುಡುಗರು ಹೆದಱದೆ, ಸಲಿಗೆಯಿನ್ದ (ಅವನ ಸಂಗಡ) ಆಡಿದ್ದಱಿನ್ದ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಸನ್ತೋಷವಾಗಹತ್ತಿತು (B. 5, 133). ಆತನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನಿನ್ದ ಅವನ ಸಲಿಗೆಯೇ ಬಹಳ (5, 140). ಸಲ್ಲದ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಸಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಹೋಯಿತು ಅಭಿಮಾನ. — ಸಲಿಗೇ ನಾಯಿ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಸಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಾಯಿ ತಲೆಗೇಱಿತು (Prvs.).

ಸಲಿಗೆ salige. = ಸರಿಗೆ No. 2. a wire (My.).

ಸಲಿಲ salila. = ಸರಿಲ. *water.* 2, N. of a certain metrical foot (Ch.).

ಸಲಿಲಜ salila-ja. a lotus. (My.).

ಸಲಿಲಾಶ್ರಯ salila-āśraya. a tank, a lake (J. 2, 18).

ಸಲಿಸು salisu. = ಸಲ್ಲಿಸು. to cause to enter (Cpr. 2, 49 va.; 5, 50); to execute, to perform (Bp. 12, 45; 42, 16; 44, 18; 59, 24); to use, to employ (Śmd. 38; Mr. 3); to fulfil (as another's desire, Rām. 3, 8, 35; 18, 5; J. 19, 41. 44); [ನೋಮ್ಪಿಗಳೊಳ್ ನಿಯಮಕ್ರಮಂಗಳಂ ಸಲಿಸಿದರ್ Pb. 1, 136; Ap. 2, 9; Bv. 647]; to give (Bp. 3, 51; 7, 1; 27, 10), to grant (Rśv. 13, 26; J. 5, 44. 47; Bhāgavata 10, 18, 8), to bestow, to show (Bp. 6, 3; 40, 40); to pay (J. 29, 17); to spend (as time, Bp. 24, 2).

ಸಲೀಲ sa-līla. playful, wanton, sportive. (G.).

ಸಲು salu. = ಸಲ್ 1, etc. to enter, etc., etc.; to be (Bp. 55, 12); etc., etc. [to be current. ವ್ಯಾಧನೊನ್ದು ಮೊಲನ ತನ್ದರೆ ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ Bv. 159]. ಸಲುವತ್ತೆ (*i. e.* ಸಲುವ ಒತ್ತೆ, a fit pledge, 40, 11). ತುಪ್ಪಮ್ ಓಗರಕೆ ಸಲುವದು (Sp.). — ಸಲು ಸಲು. rep. (Bp. 36, 25).

ಸಲುಗೆ saluge. = ಸಲಿಗೆ. (Dp. 67, 2; Bp. 6, 3; 40, 40; J. 6, 42. 55; 30, 47).

ಸಲುಪ salupa. Tbh. of ಸ್ವಲ್ಪ. familiarity, etc., very small, very little, etc. (My.).

ಸಲುಫ salupha. = ಸಬ್ಬಸಿಗೆ. a sort of fennel, etc. (St. & Pl.).

ಸಲುವಳಿ salu-vaḷi. = ಸಲ್ವಳಿ, (ಸಾಲಾವಳಿ). currency, general acceptance, use; fitness, propriety (My.; see Śmd. Cm. s. ಸಲ್ 1). — ಸಲುವಳಿಕ್ರಯ. a proper or just price (My.). — ಸಲುವಳಿಮಾತು. a proper word (My.). — ಸಲುವಳಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become or be fit or proper (ಆಗು Śmd. 75 & 76 Cm.; ಸಾಲ್ 97 Cm.). — ಸಲುವಳಿವ್ಯಾಪಾರ. just transactions or trade (My.).

ಸಲುವು saluvu. = ಸಲವು 2, No. 2. cause, etc. ಸಲುವಾಗಿ = ಸಲವಾಗಿ (C.; B. 1, 24; 2, 32. 33; 3, 77. 78; 5, 104. 182; ಓಸ್ಕರ G.).

ಸಲುಹ saluha. entering; current, onward motion. see ಬೞಿ-.

ಸಲೆ sale. 1. infinitive of ಸಲ್ 1. so that it passes: currently, perpetually, constantly (ನಿತ್ಯ Śmd. 395; ತಪ್ಪದೆ 110 Mḍb. Cm.); fitly, properly, nicely, well (ಚನ್ನಾಗಿ Śmd. Cm. 110 & 157; ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38; often the term is a mere expletive or pādapūraṇa, Ct. I, 19; II, 34). [ಗಱಯಿಸಿದರ್ಥಂ ಸಲೆ ಪಾಂಗೞಿಯದೆಯುಂ Kr. 2, 5; Pb. 1, 11; ಸಲೆ ನವ್ಬೊ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ Bv. 158]. see Cpr. 1, 69; 8, 64; Bp. 27, 23. 77; 57, 83; Rśv. 5, 122; 8, 112; 11, 68; J. 3, 3. 24. 31; 28, 63; Śm. 3. 4.

ಸಲೆ sale. 2. (= ಸಲಿಕೆ, etc.). payment, the sum paid (My.). 2, that is come by (?): the number resulting from the multiplication of two or more numbers, product (My.; is *this* a foreign term?). — ಸಲೆಗಜ. a square yard (My.). — ಸಲೆ ಮಾಡು. to find the area by multiplication (My.); to find the number of cubic feet by multiplication (My.). — ಸಲೆಯಡಿ. -ಅಡಿ. a square foot; a cubic foot (My.).

ಸಲೋಕ sa-lōka. being in the same world. see ಸಾಲೋಕ್ಯ.

***ಸಲ್ಗೆ salge.** = ಸಲಿಗೆ. ನಲ್ಲಮನನ್ದೋಱುವುದು ಸಲ್ಗೆದೋಱುವುದು ಮಾವುದು ದೋಸಂ Pb. 5, 17 va.; Vr. 8, 8; Ap. 4, 52 va.

ಸಲ್ಲ salla. see s. ಸಲ್ 1.

ಸಲ್ಲಕಿ sallaki. = ಶಲ್ಲಕಿ. *the gum olibanum tree, Boswellia thurifera* Roxb. see ತದಿಕು, ತದುಕು.

ಸಲ್ಲತೆ sat-late. a beautiful creeper. (Dp. 82, 2.)

ಸಲ್ಲಲಿತ sat-lalita. very lovely, handsome or beautiful; very pleasant, wished for, desired or loved (Ch. v. 37; Bp. 9, 19; 22, 27; 35, 16; 39, 13; Rśv. 11, 57; J. 4, 5; 18, 24); great beauty, etc. (Bp. 42, 24). ಸಲ್ಲಲಿತಶಿವಂ (ಹಂಸ Mr. 505).

ಸಲ್ಲಾ sallā. = ಸಲಹಾ, etc. counsel (My.; Mhr., H.). 2, peace; truce (My.; Mhr.; H.). ಹಗೆಯವರ ಸಂಗಡ ಸಲ್ಲಾ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಸನ್ಧಿ Si. 262).

ಸಲ್ಲಾಪ sallāpa. = ಸಂಲಾಪ. (ಸೂೞುನುಡಿ Hlā.; ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಸೂೞುನುಡಿ Mr. 88; Bp. 4, 24; 19, 38; 45, 1).

ಸಲ್ಲಾಪಿ sallāpi. = ಸಂಲಾಪಿ. (Bp. 32, 2).

ಸಲ್ಲಿಕೆ sallike. = ಸಲಿಕೆ. (My.). paying, etc. ಸಲ್ಲದ ನಾಣ್ಯ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಸಲ್ಲಿಸು sallisu. = ಸಲಿಸು. (My.). to execute, etc. among the My. Liṅgavantas ಸಲ್ಲಿಸ means also 1, to serve up food. 2, to eat.

ಸಲ್ಲೀಲೆ sat-līle. great sport or amusement; great grace, beauty or loveliness (Bp. 40, 88; C. Bp. 47, 2; Rśv. 12, 41 va.; 13, 61 va.).

ಸಲ್ಲು sallu. = ಸಲ್ 1, etc. to agree, etc. (My.; Bp. 58, 35). P. p. ಸನ್ದು; third person singular imperfect ಸನ್ದಿತು, ಸನ್ತು. ರಾಜರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಲ್ಲ ತಕ್ಕ ಚಿಹ್ನ (ನೃಪಲಕ್ಷ್ಮ Si. 268). [ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರಯ್ಯಾ Bv. 155.] ದ್ಯೂತತತ್ತ್ವ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಭೀತತತ್ತ್ವ ಸಲ್ಲದು. — ಪರವಾಸ ಮಾಡುವವನ ಭರವಸ ಸಲ್ಲದು. — ಪರಸು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ನಿರಸವಿದ್ದವಗೆ ಸಲ್ಲದು. — ಸಲ್ಲದ ಹಾವಿನಲ್ಲಿ ಸಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಹೋಯಿತು ಅಭಿಮಾನ. — ಸಲ್ಲದ ನಾಣ್ಯ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು. — ಸಲ್ಲದ ಹೊನ್ನಿಗೆ ವಟ್ಟವಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸಲ್ಲುಡಿ salludi. — ಸಲ್ಲುಡಿಗಿಡ. a climbing shrub with necklace-like fruits, Maerua arenaria hook. f. & T. (Z.).

ಸಲ್ಲೆ salle. = ಸಲಿಗೆ, ಸಲುಗೆ. familiarity, etc. (V. 5, 39 va.).

ಸಲ್ಲೆಹ salleha. = ಸೆಲ್ಲೆಹ. Tbh. of ಶಲ್ಯ 1. any state or rod, etc. (Grj. 7, 54; Rśv. 6, 11 va.). — ಸಲ್ಲೆಹದ ಕೋಲು. (ಶಲ್ಯ, ಶಂಕು Si. 290).

ಸಲ್ವಳಿ sal-vaḷi. (Śmd. 252). = ಸಲುವಳಿ. currency, etc.

ಸವ sava. 1. P. p. of ಸವೆ 2, in ಸವ ಕೊಳ್ಳು (My.).

***ಸವ sava. 2.** = ಸಮ. -ಸವಕಟ್ಟು. preparation. ಅದರ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸವಕಟ್ಟು ಮಾಡಿಂ Pb. 3, 26 va.

ಸವ sava. 1. Tbh. of ಸಮ 1. even, level, etc. (G.; ಸಮಾನ Śmd. 267 Cm.; 400 Cm.). [ಕೇಶಪಾಶದೊಳ್ ಸವಸವನಾಗಿ ತೋಱಿದ ಪುದು Pb. 5, 51]. — ಸವನು. = ಸಮವು. ಸವನಾಗು. -ಆಗು. to be or become equal, etc. [ಮುಸಿಯೊಳೆ ಸವನಾದ ಗೊಜ್ಜುಗೆಯುಂ Ap. 11, 109]. B. 3, 25; 4, 64). ಸವಸಿಲ್ಲದಸ್ಥ (G. 86). — ಸವನೆ -ಎ 3. quite equal, etc.; in the very same manner (B. 3, 4. 39. 89; 5, 274). see ಒನ್ದೇ-. — ಸಲನೆಲ. level ground (ಆಜಿ G.). — ಸವ ಸಲ್. = ಸಮ ಸಲ್. (Śmd. 400; Śm. 34. 63).

ಸವ sava. 2. Tbh. of ಶವ. a dead body, etc. (Śmd. 342).

ಸವ sava. 3. Tbh. of ಶ್ರಮ. labour, etc. (Śmd. 347).

ಸವ sava. 4. pressing out the sōma juice; a libation, oblation, *sacrifice*; the juice or honey of flowers. see ಉತ್ಸವ.

ಸವ sava. 5. begetting, bringing forth young; a generator; offspring. see ಪ್ರಸವ.

ಸವಗ savaga. 1. (Tbh. of ಕವಚ? or of ಯಮುಕ?). a suit of armour or mail (ಮೆಯ್ಯ ಜೋಡು Śm. 42; ಜೋಡು Bhn. 30; Śśv. 2, 108; J. 12, 49; Bh, 6, 4, 52; 10, 7, 6).

ಸವಗ savaga. 2. Tbh. of ಸಮೋಘ. a great multitude, etc.

ಸವಗಸನ್ನಣ savaga-sannaṇa. Tbh. of ಸಮೋಘಸನ್ನಹ. an array of a great multitude. (Śmd. 376).

***ಸವಂಗ savaṅga.** a kind of ornament. ಚಿನ್ನದ ಸವಂಗಮ ಪೂರ್ವದ ಮೊಚ್ಚೆಯುಂ Pb. 9, 103.

ಸವಟು savaṭu. 1. = (ಸಟ್ಟು), ಸವುಟು, ಸೋಟು 2. a ladle, a spoon (My.; B. 3, 46).

ಸವಟು savaṭu. 2. to dirty (v. t., as clothes, My.). 2, to become dirty (as clothes, My.; *cf.* ಚಟ್ಟು 2?).

ಸವಟೆ savaṭe. (= ಸೋಟೆ? ಸೊಟ್ಟೆ?). — ಸವಟೆವಾಯಂ. -ಬಾಯಂ. (Śmd. 95).

ಸವಡ savaḍa. = ಜವಳ. ಸವಡಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a double structure or wall; a wall built on the outer side of another to support it (My.). — ಸವಡಬಿತ್ತಿ. = ಸವಡಗಟ್ಟು. (My.).

ಸವಡಿ savaḍi. 1. = ಜವಳಿ. a pair; a junction; confluence (J. 19, 49; see ಬಚ್ಚವಡಿ, ಮುಚ್ಚವಡಿ). see Bhn. s. ಪಿಡಿಸವತಿ. — ಸವಡಿಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. two or both feet (Bh. 2, 10, 13). — ಸವಡಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್ two or both hands (Bh. 10, 8, 7). — ಸವಡಿಡು. -ಇಡು. to put together, to join, to pair (?). ಸವಡಿಟ್ಟಂ (Śmd. 63).— ಸವಡಿಸುಡಿ. two words (Bh. 3, 6, 98). — ಸವಡಿವಾತು. -ಮಾತು. two words (Bh. 8, 25, 2).

ಸವಡಿ savaḍi. 2. a person who turns water from a tank on rice-fields (My.; H.).

ಸವಡಿಸು savaḍisu. to join, to comprise (Bh. 8, 27, 27).

ಸವಣ್ savaṇ. = ಸವಣ 1. — ಸವಣ್ಮನೆ. a Jaina temple (ಬಸದಿ Ct. II, 100).

ಸವಣ savaṇa. 1. Tbh. of ಕ್ಷಪಣ (Śmd. 346) and of ಶ್ರವಣ (*i. e.* ಶ್ರಮಣ 345 Mdb.). a Jaina (ಕ್ಷಪಣ, ಜೈನ, ಶ್ರಮಣ Hlā.). ನಮೋಸ್ತುಗಳೆನ್ನು ಸವಣರ್ಗೆ ಪೆಸರಾಯ್ತು (Śmd. 93). ಸವಣಂ ಬಳಪಂಗೊಳೆ (200). [ಸವಣರ ಕಣ್ಡರೆ ಬತ್ತಲೆಯುಪ್ಪಿರಯ್ಯಾ Bv. 103]. see Cpr. 6, 95; Abh. P. 9, 13; Bp. 28, 37; 49, 9; 51, 36. 77; 52, 16. 20; 53, 10; Tbh. ತಟ್ಟು 1. — ಸವಣಬಳಗೊಳ. -ಕೊಳ. N. of a Jaina village in Mysore (My.). — ಸವಣಬೆಳಗೊಳ. = ಸವಣಬಳಗೊಳ. (My.).

ಸವಣ savaṇa. 2. = ಶ್ರವಣ 4. pincers (My.)

ಸವಣಿಸು savaṇisu. = ಸವರಿಸು. Tbh. of ಸಂವರಿಸು. to prepare, to make or get ready, to arrange (My.; *cf.* ಸವನಿಸು.)

ಸವತಿ savati. = ಸವತೆ, etc. ಸವತೀ ಕಾಯಿ. (ಉರ್ವಾರು G.; ವಾಲುಕಿ Cb.).

ಸವತಿ savati. Tbh. of ಸಪತ್ನಿ. a rival wife (Cpr. 6, 1; Bp. 18, 11; J. 18. 10; My.; Te.; Mhr. ಸವತ). ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಪುರುಡಿಪಳ್ (Śmd. 159). [ಎನ್ನ ಸುಖದುಃಖವನಿನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ಶರಣ ಸ್ಥಳದವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಮಚ್ಚರ ಸವತಿ ಸಕ್ಕರೆ-ಬೇವು ಬೆಲ್ಲ ಉಣ್ಟೆ? Bv. 389]. ಸವತೀ ಗಣ್ಡ ಸಾಯಲಿ! ಅನ್ದರೆ ಮುಣ್ಡೆ ಆಗುವವರು ಯಾರು? — ಸವತಿಗೆ ಮುಣ್ಡೆ ಆಗು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಸವತಿ ಸಣ್ಣವಳಲ್ಲ, ದಾಯಾದಿ ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲ. — ದವುತಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ದು, ಸವತೀ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದಳು. — ಸವತೇ ಕಾಯಿ ಕಹಿಯಾದರೆ ಸವತಿ ಏನು ಮಾಡುವಳು? — ಸವುದೆ ತಾರದೆ ಇದ್ದರೆ ಸವತಿ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾಳು? (Prvs.). — ಸವತಿದಾಯ್. -ತಾಯ್. a step-mother. ಸವತಿದಾಯ ಮಗನು (ಸೈಮಾತ್ರೇಯ, ವಿಮಾತೃಜ Nr.). — ಸವತಿಮಗ. a step-son (My.). feminine ಸವತಿಮಗಳು (My.). — ಸವತಿಮತ್ಸರ. the enmity between rival wives (My.).

ಸವತೆ savate. = ಸವುತೆ, etc. a kind of cucumber. (My.). — ಸವತೇ ಕಾಯಿ. = ಸವತೀ ಕಾಯಿ. see Prv. s. Tbh. ಸವತಿ.

ಸವದು savadu. = ಸವೆದು. P. p. of ಸವೆ 2. (Bp.).

ಸವದೆ savade. = ಸವುದೆ. fire-wood. (My.). ಸಾಲಗಾಱನ ಮನೆಗೆ ಸವದೆ ಹೊತ್ತರೆ ಮೇಲಣ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಮವಾಯಿತು (Prv.).

ಸವನ savana. 1. *the act of extracting the juice of the soma plant;* a libation; an oblation or sacrifice. 2, *bathing; any purificatory ablution.*

ಸವನ savana. 2. the act of bearing children, etc.

ಸವನ savana. 3. Tbh. of ಶಮನ. Yama (ಶಮನನು, ಯಮನು Nn. 103).

ಸವನಿಸು savanisu. (fr. ಸವೆ 3). = ಸಮನಿಸು. to be acquired, found, got or gained; to come about; to occur (ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು Śmd. 15. 125. 146. 341; Śsv. 4, 85).

ಸವಯಸ್ sa-vayas. coeval, cotemporary; a coeval, *a co-temporary, a friend of the same age.*

ಸವಯಿಸು savayisu. = ಸವಿುಸು, etc. to destroy, etc. (Bp. 61, 14).

ಸವರ್ savar. to perish, etc. (ಬೀ, ತೀರ್ Bhn. 33, o. r. ಸವೆ).

ಸವರಣೆ savaraṇe. = ಸಂವರಣೆ 2, ಸೌರಣೆ. collecting, bringing together etc. (My.).

ಸವರಿಸು savarisu. 1. to cause to cut off the side branches of a branch, etc. (My.); to cause to chip (My.); to cause to cut down (J. 9, 22).

ಸವರಿಸು savarisu. 2. to have applied to, etc. (My.).

ಸವರಿಸು savarisu. = ಸಂವರಿಸು. to collect, etc. (My.). ತಿರಿಚಿನಾ ಪಳ್ಳಿಗೆ ತಿರಿದುಮ್ಬೋದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ್ದ ಕೆಯ್ ಸವರಿಸಬೇಕೇ? (Prv.).

ಸವರು savaru. 1. to cut off the side branches of a branch of a tree, the branches of a bush or bamboo (My.), or the bark of a tree (B. 3, 7). 2, to diminish prominences of the soil by cutting away a little at a time, to chip (My.). 3, to cut, to cut down [Tu. ಸಬರ್]; (Bp. 53, 10; Rām. 5, 9, 12; Bh. 6, 4, 107; J. 12, 49; 20, 26; 22, 26). see Bh. 4, 10, 36; C. Bp. 31, 50. 52. 53.

ಸವರು savaru. 2. to rub in or apply to, as water, oil, medicine, polish, or ashes (My.; B. 4, 175; Te. ಚಮರು, ಚಮುರು, ಜವರು, ಜವುರು). 2, to convey with a stick, knife, etc. any sticky substance to a vessel by rubbing the substance off on its brim (My.; B. 4, 40).

ಸವಱು savaṟu. = ಸಮಱು 1. to trim (as the hair with one's hand), etc.; to measure even with the striker (My.). ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯನ್ನು ಸವಱ ತೀಡುವಾಗ ನಾರಿಯು ಕೆಯ್ ಕೊಱತು ಹಾಕದನ್ತೆ ಅಂಗೆಯ್ಯ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ತೊಗಲ ಕೆಯ್ಚ್ಚಾಲ (Si. 287).

ಸವರ್ಣ sa-varṇa. the syllable sa (Ch.). 2, being of the same colour; like, resembling; of the same tribe or class. 3, belonging to the same class of letters, *i. e.* uttered by the same organs of speech. 4, homogeneous; a homogen. see Śmd. 13. 15. 16.

ಸವರ್ತಿ sa-varti. a person who moves or walks (Bp. 6, 12).

ಸವಸು savasu. 1. (fr. ಸವೆ 3). to make ready, to prepare (Bh. 1, 8, 86).

ಸವಸು savasu. 2. (fr. ಸವೆ 2). = ಸವಿುಸು, etc. to cause to wear away, to exhaust, to spend (Bp. 18, 20).

ಸವಹೆ savahe. = ಸರಲೆ, No. 1. a kind of convolvulus.

ಸವಳದೆ savaḷade. daybreak, dawn (ಉದಯ Śmd. 400).

ಸವಳು savaḷu. = ಚವುಳು, ಸವುಳು, q. v. brakishness. (ಕಷಾಯ G.). ಸವಳ ನೀರು (B. 5, 74).

ಸವಳ್ತಡೆ savaḷtu-aḍe₂. = ಸಮಳ್ತಱ³. daybreak, dawn, morning (ಉದಯ Śmd. 400). ಸವಳ್ತಡಿಂಗೆ, ಸವಳ್ತಡಿನ (401). 2, the next morning (ಮಾಱಣ Ct. I, 31).

ಸವಾ savā. = ಸವ್ವಾ. having a fourth more; more by a fourth (My.; Mhr.). — ಸವಾಸೇರು. 1¼ sēru (in weight, My.). ಸೆಟ್ಟಿ ಸವಾಸೇರು, ಲಿಂಗ ಅಡಿಸೇರು (Prv.).

ಸವಾಯಿ savāyi. excess by a fourth; having the excess of a fourth (Mhr. ಸವಾಈ). — ಸವಾಯಿಮಾಧವರಾಯ. N. (B. 4, 216).

ಸವಾರ savāra. = ಸ್ವಾರ 2. mounted upon or seated in (a horse, a coach, etc.; Mhr.); a man on horseback, a horseman (My.; Si. 278; Mhr., H. ಸ್ವಾರ). — ಸವಾರಕಚೇರಿ. the office of troopers or native cavalry (My.).

ಸವಾರಿ savāri. 1. = ಸ್ವಾರಿ. riding upon the back of any animal or in a carriage, riding; going, walking (My.). ಸವಾರೀ ಎತ್ತು, -ಕುದುರೆ, -ಬಣ್ಡಿ, etc.; ಕುದುರೇ ಸವಾರಿ, ಬಣ್ಡೀ-, etc. (My.). 2, the equipage, retinue or train of a great personage (Mhr., H. ಸ್ವಾರೀ); (the bamboo structure on carts, S. Mhr.). 3, the great personage singly; any person in the customary adulatory or complimentary style (My.; Mhr.). — see Si. 274. 275.

ಸವಾರಿ sa-vāri. 2. a cloud (Abh. P. 13, 59): a stream (13, 61).

ಸವಾಲ್ savāl. ಸವಾಲು. a question, inquiry (My.; Si. 56; Br.; Mhr., H.).

ಸವಾಷ್ಣಿ savāṣṇi. Tbh. of ಸುವಾಸಿನಿ. a woman whose husband is living (ಮುತ್ತಯ್ದೆ G.; Mhr. ಸವಾಶೀಣ, ಸವಾಷ್ಣ).

ಸವಿ savi. 1. = ಸವೆ 2. to wear away, etc., to pass, as time (Bp. 25, 6; 27, 21).

ಸವಿ savi. 2. = ಸವೆ 1. to test by eating, to taste; to eat (ಖಾದನಪರೀಕ್ಷೆ Śmd. Dh.; Bp. 15, 25; 24, 29; 28, 31; 33, 17; 36, 46; Śsv. 4, 66, 93; J. 1, 7; 6, 15; 15, 46; C., B. 4, 2; *cf.* ಚಪ್ಪರಿಸು 1, T. ಚುವೈ, M. ಚುವೆ). ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರ ಸಂಗ ತಾ ಸಕ್ಕರೆ ಜೇನು ಸವಿದನ್ತೆ (Sp.). ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಹೆಜ್ಜೇನು ಸವಿದನ್ತೆ (Sp.). ಆಧಾರವಿಲ್ಲದವನ್ ಅಮೃತಾನ್ನ ಸವಿದಾನೆ? (Dp. 87). — ಸವಿ ಸವಿ. rep. (Grj. 2, 106 va.; Bp. 10, 49; J. 3, 37).

ಸವಿ savi. 3. P. p. of ಸವಿ 2, in ಸವಿ ಸವಿದು (Bp. 35, 2).

ಸವಿ savi. 4. = ಸಂವಿ. that has taste, that is palatable, savoury, sweet or nice; ambrosia; taste; sweetness (ಮಧುರ Mr. 218; ಇಮ್ಪು Kk. 72, Śm. 65; ಸೀ G.; Cpr. 1, 51; 7, 49; 8, 56. 73. 82; Bp. 10, 49; 33, 17; 36, 46; 51, 49; 60, 42; My.; Tu. ಸಬಿ; Te. ಚವಿ; T. ಚುವೈ, M. ಚುವೆ). [ನೆಟ್ಟನೆ ತಾಂ ಸವಿಯೊಳೊಸ್ವಿರೆ ಭೋಜನಂ Kr. 2, 147; Pb. 4, 84; Ap. 2, 71]. ಮಾಮುರಂ... ಮಾಣದಿತ್ತು ಸವಿಯಂ (Cpr. 7, 41). ಅಱುವುದೆ ಪಾಲ ಸವಿಯಂ ಕೆಸಱೊಳ್ ಇಹ ಬಕನು? (Bp. 60, 42). ಬಾಯ ಸವಿಯಿಲ್ಲದ ರಸಾಯನದಲಿ ಏನು? (Dp. 167). ಕಬ್ಬು ಕೊನೆಯಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಬುಡದಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಸವಿ ಒನ್ದೇ. — ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕಾದರೆ ಸವಿ ಡೊಂಕೇ? — ತಾಯಿಗಿನ್ತ ಹಿತವರಿಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಸವಿ ಇಲ್ಲ. — ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ ತಿನ್ದ ಹೊಱತು ತಿಳಿಯದು. — ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ. — ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಸವಿ. — ವಾಲೀ ಹಾಗೆ ಬಲವನ್ತನಿಲ್ಲ, ಹಾಲಿನಕ್ಕಿನ್ತ (*i. e.* ಹಾಲಿಗಿನ್ತ) ಸವಿ ಇಲ್ಲ (Prvs.). see ಕಣ್-, ಕಳ್-, ಮೆಯ್-. ಸವಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವವನು (ಶಕ್ಲ G.). — ಸವಿ ಕಿತ್ತಳೇ ಹಣ್ಣು. a sweet ripe orange (G. 155). — ಸವಿಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. the sea of ambrosia or milk.

— ಸವಿಗಡಲಣುಗ. -ಅಣುಗ. the son of the milk-sea, the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44; ಚನ್ದ್ರ Śm. 15. 16). — ಸವಿಗಲೆ. -ಕಲೆ. sweet (amorous) art (J. 6, 34). — ಸವಿಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to make appear sweet; to please (v. t., Cpr. 3, 101); to cause to taste. — ಸವಿಗಾಣು. -ಕಾಣು. to taste (My.). 2, to be pleased (B. 4, 53). — ಸವಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to taste (Bp. 18, 29). Dp. 25, 3. — ಸವಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to taste or eat (J. 6, 43). — ಸವಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to perceive the sweetness or flavor (of anything, My.). ಬಾಯೊಳಗೆ ತಿನ್ನುವ ವಸ್ತು ಇರುವಾಗ ನಾಲಿಗೆಯೂ ಅಂಗಳೂ ಅದಱ ಸವಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (B. 4, 85). — ಸವಿತುಟಿ. a sweet lip (ಇನ್ದುಟಿ G.). — ಸವಿದುತ್ತು. -ತುತ್ತು. a sweet morsel (Grj. 8, 59). — ಸವಿದೋಱು. -ತೋಱು. to appear as or to be sweet or delicious. ಕೊಣ್ಡವಗೆ ಸವಿದೋಱುತು ಇನ್ತಪ್ಪ ಕಾಯಿ (Bedagucaupadi). — ಸವಿನೀರು. sweet, fresh, not salt water (B. 4, 101. 143; 5, 74). — ಸವಿನುಡಿ. a sweet word or speech (Grj. 2, 106 va.; J. 11, 10). — ಸವಿನೋಟ. a pleasant sight (Śs.; J. 6, 34). — ಸವಿನೋಡು. to taste, to relish, to eat (ಆಸ್ವಾದಿಸು G.; Bp. 3, 35; My.). — ಸವಿಮಣ್ಡಲ. the lunar disk (ಚನ್ದ್ರಬಿಮ್ಬ Ct. I, 28). — ಸವಿಮಾತು. a sweet word (My.; B. 4, 17). ಮಸ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ, ನೃಪನ ಕಾನ್ತೆಯಾ ಸವಿಮಾತು, ಮನ್ತ್ರವಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನಗಳು ತನ್ನ ಮುನ್ತೆ ಕೊಲ್ಲುವವು (Sp.). ಸವಿಮಾತಿನವನು (ವದಾನ್ಯ G.). — ಸವಿ ಮಾವು. a sweet mango (ಇಮ್ಮಾವು, ಸಹಕಾರ G.). — ಸವಿಯೂಟ. -ಊಟ. a savoury, delicious meal (C.). ಸವಿಯೂಟಗಳನುಣ್ಣ ಬಿಮಿಸ ಬೇಡ! (Dp. 4). — ಸವಿವಣ್. -ಪಣ್. a sweet ripe fruit (Śs. 76). — ಸವಿವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. sweetness to increase; to increase in sweetness (Cpr. 6, 85). — ಸವಿವೆಸರ್. -ಪೆಸರ್. a pleasant name or word. ಅನ್ನೆಗಂ ಇನ್ನೆಗಂ etc. ಎನ್ದು ನುಡಿವ ಸವಿವೆಸರ್ ಸೀಮಾರ್ಥದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ (Kk. 69). — ಸವಿವೇಟ. -ಬೇಟ. sweet amorous play (J. 15, 43). — ಸವಿ ಸವಿ rep. (B. 4, 32. 132). — ಸವಿಹಣ್ಣು. = ಸವಿವಣ್. (My.). — ಸವಿ ಹತ್ತು. to have a pleasing taste (C.). ಅದು ಗೋದಿ ರೊಟ್ಟಿಯು ಹಾಗೆ ಸವಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (B. 3, 78). ಒಣದೊಗಲು ಸಹ ನರಿಗಳಿಗೆ ಸವಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (5, 262). 2, a taste or desire (for anything) to arise or exist. ಒಮ್ಮೆ ತುಡುಗು ದಕ್ಕಿದರೆ ಮುನ್ದೆ ಅದಱ ಸವಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (B. 3, 78).

ಸವಿಗಾಱ savi-gāṟa. a man who creates pleasant feelings, a jocose or witty man, etc. (ರಸಿಕ, ಜಾಣ, ಸೊಗಸುಗಾಱ, ಸುಖವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು G.).

ಸವಿತಾರ savitāra. Tbh. of ಸವಿತೃ. the sun (Mr. 34; Śmd. 104).

ಸವಿತೃ savitṛ. generating, producing, causing. 2, *the sun.*

ಸವಿತ್ರಿ savitrī. *a mother.*

ಸವಿಧ sa-vidha. of the same kind or sort. 2, *near, proximate;* vicinity.

ಸವಿನಯ sa-vinaya. having good behaviour or propriety, well-conducted, modest; good behaviour, propriety, modesty (Bp. 24, 2; 28, 48; 35, 3).

ಸವಿನಯಸ್ಥ savinaya-stha. a well-behaved, modest man (Bp. 38, 6).

ಸವಿಭವ sa-vibhava. having greatness or dignity, great, etc. (Cpr. 2, 94).

ಸವಿಸು savisu. 1. = ಸವೆಸು, etc. to cause to wear away. (My.).

ಸವಿಸು savisu. 2. to cause to taste or eat [ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಸವಿಸಲೇಬೇಕು Bv. 199]; (J. 7, 42; 15, 47).

ಸವಿಸ್ತಾರ sa-vistāra. detailed, circumstantial; circumstantially, minutely (My.; B. 4, 92).

ಸವಿಸ್ಮಯ sa-vismaya. astonished, surprised. ಸವಿಸ್ಮಯಂ, with surprise (My.).

ಸವಿಹ saviha. tasting; flavour, as one of the five objects of sense. ಕಾಣಬಹುದು, ಕೇಳುಹ, ಪರಿಮಳಿಸುಹ, ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿಹ, ಮುಟ್ಟುಹ ಎಮ್ಬಿವು ವಿಷಯಂಗಳು (ರೂಪ ಶಬ್ದ ಗನ್ಧ ರಸ ಸ್ಪರ್ಶ Nr.).

ಸವುಂಗನ್ಧಿ savuṅgandhi. Tbh. of ಸೌಗನ್ಧಿ. sandalwood, etc. see Mr. 117 s. ಸೌನ್ದರಿ.

ಸವುಟು savuṭu. ಸೌಟು. = ಸವಟು 1. a spoon, a ladle (ಕಂಚಿಕ Mr. 205; ದರ್ವಿ, ಕಮ್ಬಿ, ಖಜಾಕೆ Si. 310; My.). ಅಡಿಗೆಯ ಸವುಟು (ದರ್ವಿ G.). ಮರದ ಸವುಟು (ತರ್ದು, ದಾರುಹಸ್ತಕ Si. 310). ಅವುಟು ಇದ್ದವನಿಗೆ ಸವುಟಿನಿನ್ದ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ. — ಸವುಟು ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಅವುಟು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಬನ್ತು (Prvs.).

ಸವುತೆ savute. ಸೌತೆ. = ಸವತಿ, ಸವತೆ, ಸವುನ್ತೆ. a kind of cucumber, Cucumis utilissimus Roxb. (ಉರ್ವಾರು, ಕರ್ಕಟಿ Nr.; ವಾಲುಕ Mr. 148). see ಮುಳ್ಳು-, and *cf.* Mr.'s ಉರ್ವಾರು s. ಮೆಕ್ಕೆ. — ಸವುತೆಕಾಯಿ. a cucumber (My.). ಬಣ್ಣ ಸವುತೆಕಾಯಿ (ಉರ್ವಾರು); ಕಾಡುಸವುತೆಕಾಯಿ (ಕರ್ಕಟಿ Si. 161). — ಸವುತೆಕಾಯಿಕೋಸುಮ್ಬರಿ. a kōsumbari made of cucumbers, curds, etc. (My.). — ಸವುತೆಗಿಡ. the cucumber plant (ಉರ್ವಾರು, ಕರ್ಕಟಿ Si. 161; My.). [Tu. ತವುತ್ತೆ].

ಸವುದೆ savude. ಸೌದೆ. = ಸವದೆ. Tbh. of ಸಮಿಧ್. firewood, fuel (ಸಮಿಧ್ Nr.; My.). ಸವುದೆ ತಾರದೆ ಇದ್ದರೆ ಸವತಿ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾಳು? — ಸವುದೇ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತುಕೊಣ್ಡು ಹೌದೇಲಿ ಕೂತ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಸವುಧ savudha. Tbh. of ಸೌಧ. a great mansion, etc. (on account of the metre in Nn. 94).

ಸವುನ್ತೆ savunte. = ಸವುತೆ, etc. (ವಾಲುಕಿ, ಕರ್ಕಟಿ Hlā.).

ಸವುಸವ savusava. ಸೌಸವ. smell; fragrance (ಕಮ್ಪು Śmd. II; Kk. 83; ಆಮೋದ Ct. II, 94; ನಱು, ಸೊವಡು II, 45; ಸೊವಡು, ನಱು, ಮಗಮಗಿಸಿತು, ನಾಸ್ತ, ವಾಸನೆ Kk. 55). 2, the nectar of flowers; honey (ಮಕರನ್ದ Śm. 23). — ಸವುಸಗೋಲ. -ಕೋಲ. who has fragrant arrows: Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8).

ಸವುಳು savuḷu. ಸೌಳು. = ಸವಳು, etc. brackishness (C.; Mhr. ಸಳೂಳ). ಸವುಳುಳ್ಳ ನೆಲ (ಈರಿಣ, etc. Mr. 92). — ಸವುಳ ಕಾರ. = ಚವುಳುಕಾರ. (B. 4, 225, potash; My.). — ಸವುಳ ಗಿಡ. a plant that grows in brackish soil (B. 3, 48). — ಸವುಳುನೀರು. brackish water (C.; B. 4, 119. 202). — ಸವುಳುನೆಲ. brackish, saline soil, salt land (My.). — ಸವುಳುಪದಾರ್ಥ. any vegetable that grows in brackish soil (My.). — ಸವುಳುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. = ಚವುಳುಪ್ಪು. (C.; B. 4, 202). — ಸವುಳುಬೂಮಿ. = ಸವುಳುನೆಲ. (My.). — ಸವುಳು ಮಣ್ಣು. = ಚವುಳುಮಣ್ಣು. (ಇರಿಣ, ಊಷರ Hlā.; ಊಷರ, ಇರಿಣ Nr.; ಕ್ಷಾರಮೃತ್ತಿಕೆ G.; C.). ಸವುಳುಮಣ್ಣುಳ್ಳ ತಾವು (ಊಷ, ಕ್ಷಾರಮೃತ್ತಿಕೆ Nr.). ಸವುಳುಮಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಳ (ಇರಣ, ಇರಿಣ); ಸವುಳುಮಣ್ಣಿನ ಭೂಮಿ (ಈರಣ, ಈರಿಣ G.).

ಸವೆ save. 1. = ಸವಿ 2. to taste, to eat (Bp. 8, 16. 44).

ಸವೆ save. 2. = (ತವೆ 1), ಸಮೆ 1 q. v., etc. to be spent, to wear out, etc., etc. (ಕ್ಷಯಮನ್ ಆಯ್ತು Bhn. 33; C.; Bp. 11, 14. 16; 16, 16; 27, 1. 15. 42. 47; 43, 22; 44, 29; 59, 14. 42; 61, 14. 39; Śsv. 1, 15 va.; 4, 57. 84; J. 20, 36; B. 4, 126). [ಪಾರಣೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲದೆ

ನೂಱಯ್ವತ್ತೆಣ್ಬು ದಿವಸದಿಂ ಸವೆನ ನೋಮ್ಬಿಯ ವಿಶ್ರುತ ಶ್ರುತ ಜ್ಞಾನಮುಮಂ Ap. 3, 40 va.; ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಮಾಡಿಮಾಡಿ ಧನ ಸವೆದು ಬಡವಾದರೆ ಆ ಭಕ್ತನು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ Bv. 150: Cv. 896]. P. ps. ಸವದು, ಸವೆದು. ನಯಬಟ್ಟೆಯಾದರೆ ಸವೆಯದೆ ಇದ್ದೀತೇ? (Prv.).

ಸವೆ save. 3. = ಸವು 2. to be made ready, etc. (C. Bp. 5, 48; Rām. 1, 13, 1). ಲಲಿತೇನ್ದ್ರನೀಲದಿಂ ಸವೆದ ಬೊಗರಿ (Rāghc. 17, 66). 2, to make ready, etc. (V. 14, 49).

***ಸವೆಸು savesu.** = ಸವೆ 2. ಜಾಣನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸವೆಸುವಾತ Bv. 153.

ಸವೇಶ sa-vēśa. dressed, ornamented. 2, *near, proximate.*

ಸವ್ಯ savya. *left* (not right), left hand. 2, south, southern. 3, reverse, contrary, backward.

ಸವ್ಯಭಿಚಾರ sa-vyabhicāra. a reason or argument that is incompatible with the conclusion drawn from it; an allegation that proves too much; a too general middle term. (R.).

ಸವ್ಯವಹಾರ sa-vyavahāra. intercourse (My.).

ಸವ್ಯಸಾಚಿ savya-sāci. Arjuna. (Śmd. 263; J. 2, 31; 5, 71).

ಸವ್ಯಾಕುಲ sa-vyākula. confused, overcome with fear, etc. (Bh. 3, 19, 13).

ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯ savya-apasavya. left and right, reverse and direct, wrong and right. (My.).

ಸವ್ಯೇಷ್ಠ savyē-stha. standing on the left: *a charioteer.*

ಸವ್ಯೇಷ್ಠೃ savyē-sthṛi. = ಸವ್ಯೇಷ್ಠ. *a charioteer.*

ಸವ್ವಳಿ savvaḷi. (fr. a ಸಂವಲಿ). the crest of a wave (Bp. 2, 3; J. 9, 24).

ಸವ್ವಾ savvā. — ಸವಾ. having a fourth move, etc. (B. 5, 270).

ಸಶಂಕ sa-śaṅka. fearful, doubtful, suspicious. (R.).

ಸಶರೀರ sa-śarīra. having a body, embodied; together with the body. — ಸಶರೀರಸ್ವರ್ಗ a svarga to which one goes together with the body, indralōka (My.).

ಸಶಲ್ಯ sa-śalya. pierced by a thorn or dart, pierced; thorny; troublesome. (R.).

ಸಶಿವ sa-śiva. Śiva-like, of like essence with Śiva (Bp. 1, 31; 24, 14; 61, 71).

ಸಸ sasa. Tbh. of ಶಶ. a hare (G.).

ಸಸನೆ sasane. = ಸಸಿನೆ 1. still, uttering no sound, motionless (My.; *cf.* ಸಯ್ತು 2). ಸಸನೆ ಇರಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಗೇರು ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಣ್ಡಳು (Prv.).

ಸಸಮ್ಭ್ರಮ sa-sambhrama. filled with confusion or bewilderment, agitated; full of elation. ಸಸಮ್ಭ್ರಮಂ, with perplexity, etc.; in fear; with elation (Rśv. 13, 64 va.).

ಸಸಾಕ್ಷಿಕ sa-sākṣika. having witnesses, in the presence of witnesses (My., as ಸಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ).

ಸಸಾರ sasāra. ease; making light of a thing or person (Tu. ಸಸಾರೊ).

ಸಸಿ sasi. to pull out, as corn, to pick as cotton, etc. (ಸಸ್ಯಾದ್ಯುತ್ಪಾಟನ Śmd. Dh.). [ಅಡೆವೊತ್ತದೆ ಕಿಱುಕಿಱುದನೆ ಸುಡದಿನಿಸರೆ ಪೊರಿಕನಾಗದೆಯೆ ಸಸಿದನ್ತೊನ್ದೆಡೆಯೊಳಗೊಟ್ಟಿದರರಳೆಯನೊಡನಳುರ್ವನ್ತೆ Pb. 3, .5] 2, to dress cotton (ಕಾರ್ಪಾಸಶೋಧನ Śm. 11).

ಸಸಿ sasi. 1. Tbh. of ಶಶಿ. (Śmd. 335), the moon (ಚನ್ದ್ರ Śm. 16. 99; ಮೃಗಾಂಕ 11; Cpr. 8, 44 va.; Bp. 28, 37). [ಏಱಿನ್ದವಾಡಿವದ ಸಸಿಯನ್ನೆ ಸೊಗಯಿಸುವ Pb. 5, 15 va.]. — ಸಸಿಗಲ್. -ಕಲ್. the moonstone (ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ Śs.; Rśv. 1, 135; Śsv. 3, 30; 3, 35 va.). — ಸಸಿಗೆರೆ. the curved line or pale streak of the young moon (Rśv. 8, 32). — ಸಸಿದಲೆಯಂ. -ತಲೆಯ. Śiva (ಪರಮೇಶ್ವರ Śs.). — ಸಸಿಮೊಗ. a moon-like face (Rśv. 2, 22). — ಸಸಿವದನ. = ಸಸಿಮೊಗ. (J. 6, 27).

ಸಸಿ sasi. 2. = ಸೊಸಿ. Tbh. of ಸಸ್ಯ. (Śmd. 668; 364. 368). corn; a young plant (as of rice, etc., My.; ಸೀತ್ಯ, ಸಸ್ಯ, Hlā.; ಸೀತ್ಯ Mr. 371; ಲತೆ Śm. 111; Śmd. 267; Cpr. 1, 101 va.; 3, 103; 7, 96 va.; J. 19, 49). [ಸಸಿಯೊಳಗಣ ರಸದ ರುಚಿಯನ್ತಿದ್ದಿತ್ತು Bv.]; ಸಸಿಯ ಸುಱು (Śmd. I).

ಸಸಿಕು sasiku. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಸಸಿನ sasina. (fr. ಸಂರ್ 1). straightness, evenness; rectitude; propriety (ಸೌಧ, ನಿರುತ, ನೇರಿತು Nn. 94; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ನಿರುತ, ತಪ್ಪದೆಮ್ಬುದು 162; Bp. 5, 41; 45, 36; 47, 45; 54, 15; 60, 48; Rām. 6, 51, 16. 17). [ಹಾವಿನ ಡೊಂಕು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಸಸಿನ ನದಿಯ ಡೊಂಕು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಸಿನ Bv. 144]. ಸಸಿನಮಾಡುಮು (ಋಜು, ಅಜಿಹ್ಮ, ಪ್ರಗುಣ Nr.).

ಸಸಿನೆ sasine. 1. = ಸಸನೆ. still, etc. — ಸಸಿನಿರು. -ಇರು. to be still (Bh. 4, 8, 18).

ಸಸಿನೆ sasine. 2. straightly; properly, nicely, exactly, etc. (Ch. v. 325; Bp. 6, 11; 11, 21; 20, 7; 21, 37; 28, 29. 49; 32, 4; 43, 36; 48, 6. 22; 52, 10; 53, 64; 56, 57; 60, 19; 61, 40). ಇನ್ದ್ರಚಾಪ ಸಸಿನೆ (ಋಜು) ಮೂಡಿದಡೆ ರೋಹಿತ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ಕೊರಡು (Nr.). ಸಸಿನೆ ಫಲವಾಗಿ (ತರು) ಕೆಡಲ್ ಓಷಧಿಗಳಕ್ಕು (Mr. 104); ಸಸಿನೆ ಗೆಲ್ದವ (ಜಿತಾಹವ 300). ಸಸಿನೆ ಮಾಟ್ಪುದು (ಸಾವಗಿಸುವದು Śs.).

ಸಸಿಲ್ sasil. a sort of fish (Rśv. 5, 115).

ಸಸೀಮ sa-sīma. having the same boundary, *conterminous, near.*

ಸಸೂತ್ರ sa-sūtra. according to the line or rule, properly, nicely (Rām. 5, 8, 82; My.).

ಸಸ್ತು sastu. P. p. of ಸಸಿ in Prv. s. ಬೆಸ್ತು.

ಸಸ್ಪೃಹತೆ sa-sprihate. the state of being filled with desire or longing (Bp. 18, 102).

ಸಸ್ಯ sasya. = ತಸ್ಯ 2, ಸಸಿ 2, ಸೊಸಿ. *corn, grain;* fruit; vegetation.

ಸಸ್ಯಕ್ರಿಯೆ sasya-kriye. work with regard to corn. see ಹರಗು.

ಸಸ್ಯಪಂಕ್ತಿ sasya-paṅkti. a furrow. see ಸಾಲ್ 2.

ಸಸ್ಯಮಂಜರಿ sasya-mañjari. *an ear or spike of corn.*

ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿ sasya-vṛiddhi. growth of corn. see ಬೆಳೆ 1.

ಸಸ್ಯಶೂಕ sasya-śūka. *an awn or beard of corn.*

ಸಸ್ಯಸಂವರ sasya-saṁvara. *the tree Vatica robusta* (= ಶಾಲ).

ಸಸ್ಯಾದ್ಯುತ್ಪಾಟನ sasya-ādi-utpāṭana. the pulling up (by the roots) of corn, etc. see ಸಸಿ.

ಸಸ್ಯಾವಳಿ sasya-āvaḷi. all sorts of corn or grain (ಸಸಿಗಳ ಸಮೂಹ Śmd. 256 Cm.).

ಸಹ saha. 1. = ಸಹಾ, ಸಾ. *with, along with, together, together with;* also, too.

ಸಹ saha. 2. bearing, bearing patiently, suffering, enduring. see *e. g.* ತಪಃಕ್ಲೇಶ–, ಸರ್ವಂ–.

ಸಹ saha. 3. = ಸಹಸ್. the month mārgaśīrṣa (Sk.; Mr. 70).

ಸಹಕಾರ sa-hakāra. 1. having the letter or sound ha.

ಸಹಕಾರ saha-kāra. 2. acting with, co-operation; assistance. 2, *a sort of fragrant mango* (ಚೂತ, etc., ಮಾವು Mr. 112).

ಸಹಕಾರಿ saha-kāri. one who co-operates with another, an assistant, associate; co-operating, etc.

ಸಹಗಮನ saha-gamana. = ಸಾಗಮನ. the act of going with or accompanying; a woman's going with her deceased husband, *i. e.* burning herself with his dead body (My.).

ಸಹಚರ saha-cara. going with, accompanying, associating with; a male companion, etc. see ಸಾಹಚರ್ಯ.

ಸಹಚರಿ saha-cari. *a female companion or friend; a wife.* 2, *the shrub Barleria cristata* (or B. prionitis), *yellow and blue Barleria* (ಕೆಮ್ಮುಗೋರಟೆ Mr. 124).

ಸಹಚಾರಿ saha-cāri. = ಸಹಚರಿ. a wife (Mr. 306).

ಸಹಜ saha-ja. = ಸಾಜ, q. v. born or produced together; born of the same mother, uterine; cognate; innate, inherent, naturally belonging to, natural; co-existent. 2, true, proper; truth (My.; Bh. 1, 8, 11). 3, *a brother of whole blood.* 4, the natural state or disposition, nature, disposition, character (ಆತ್ಮ, ಸ್ವಭಾವ Nn. 464; Śm. 118).

ಸಹಜಗುಣ sahaja-guṇa. natural disposition, inherent nature (My.).

ಸಹಜದೋಷ sahaja-dōṣa. an offence, etc. that can be easily accounted for or explained (My.).

ಸಹಜಧಾತು sahaja-dhātu. a true verbal theme, the verbal theme itself (ನಿಜಧಾತು Śmd. 250).

ಸಹಜವೈರ sahaja-vaira. natural enmity (as that between an elephant and a lion, etc., My.).

ಸಹಜವ್ಯಂಜನ sahaja-vyañjana. a natural (final half) consonant (Śmd. 107 Mdb.).

ಸಹಜಾತ saha-jāta. (Śmd. 379). born together; born from the same mother, a brother (ಸಹೋದರ, ಭ್ರಾತೃ Mr. 311; J. 2, 39); twin-born; innate (Cpr. 4, 90). see ಕಾಲಿನ್ದಿ-.

ಸಹಜೀವಕೆ saha-jīvake. a female friend (ಸಾರಜ್ಞೆ, ಮಿತ್ರೆ, ಸಖಿ, etc., ಕೆಳದಿ Mr. 305).

ಸಹಣಿ sahaṇi. = ಸಾಹಣಿ, (ಸಾಹಣಿಗ). a groom (Rśv. 13, 5; 13, 61 va.; V. 6, 43; M. ಚಾಣಿ).

ಸಹದೇವ saha-dēva. = ಸಾದೇವ. the youngest of the five Pāṇḍava princes (ಕೌನ್ತೇಯ Mr. 264; Śmd. 116. 263; J. 5, 10; 7, 19; 10, 2).

ಸಹದೇವಿ saha-dēvi. the wife of Sahadēva. 2, a common weed, the ash-coloured flea-bane, Vernonia cinerea Less. (St. & Pl.). 3, *N. of another plant* (ಗಣ್ಡೋತ್ಪಲ, ನಾಕನಾರಿ Mr. 127; ದಣ್ಡೋತ್ಪಲ, Hlā.).

ಸಹದೇವೆ saha-dēve. *N. of a plant* (= ದಣ್ಡೋತ್ಪಲ).

ಸಹಧರ್ಮಿ saha-dharmi. (Śmd. 379). following the same duties or customs; possessing similar properties.

ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ saha-dharmiṇi. *a lawful or legitimate wife.*

ಸಹನ sahana. enduring, *patient.* 2, enduring, bearing, endurance, patience, forbearance, toleration (ತಾಳ್ಮೆ, ಕ್ಷಮೆ G.). see ಉಹಿಸು, ಸಯ್ರಿಸು.

ಸಹನಶೀಲ sahana-śīla. of a patient, forbearing disposition (ಕ್ಷಮ Cb.; My.).

ಸಹನೆ sahane. = ಸಹನ No. 2. (Si. 68. 320; My.).

ಸಹಪಂಕ್ತಿ saha-paṅkti. being in the same line or row; the same row (My.; G. 217).

ಸಹಪಾಂಶುಕ್ರೀಡಿತ saha-pāṁśu-krīḍita. one who has played with another in the sand: a friend from childhood, a contemporary (Cpr. 4, 24 va.).

ಸಹಪಾನ saha-pāna. drinking together (ಸಾರೆ ಕೆಲಬರು ಕೂಡಿ ಕುಡಿಯೆ Mr. 221).

ಸಹಪಾನಕ saha-pānaka. *drinking together.*

ಸಹಭವ saha-bhava. born together. 2, affection towards, love (ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ, etc. Mr. 430).

ಸಹಭವೆ saha-bhave. a sister of whole blood (ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳು Nn. 109).

ಸಹಭೋಜನ saha-bhōjana. *eating together;* joint possession. 2, the same dinner (Bh. 1, 8, 45).

ಸಹಭೋಜಿ saha-bhōji. (Śmd. 379). one who eats together with others.

ಸಹಮರಣ saha-maraṇa. dying together, a widow's burning herself with the corpse of her husband. (R.).

ಸಹಮೂಲ saha-mūla. along with the root (My.).

ಸಹಯೋಗ saha-yōga. conjuncture: one of the upames (Kāvy. III, 3, B, 61. 112 seq.; in v. 61 the text has ಸಮಯೋಗ).

ಸಹವಾಸ saha-vāsa. = ಸಾವಾಸ. dwelling or living together; companionship; intercourse. (C.; J. 8, 44; B. 2, 25). ದುರ್ಜನನ ಸಹವಾಸದಿನ್ದ ಸಜ್ಜನ ಕೆಡುವನು. — ಪರವಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹವಾಸ ಬೇಕು (Prvs.)

ಸಹವಾಸಿ saha-vāsi. = ಸಾವಾಸಿ q. v. living together; that abides with, that keeps the company of. 2, N. of a race or family (Ahhā. 1, 3).

ಸಹಶಯನ saha-śayana. lying together with (My.).

ಸಹಸ್ sahas. = ಸಹ 3. *strength, force, power.* 2, *the month mārgaśīrṣa* (November-December).

ಸಹಸ sahasa. Tbh. of ಸಹಸ್. (ಸತ್ವ Bhn. 15).

ಸಹಸಾ sahasā. with great force or precipitation, *precipitately,* quickly, inconsiderately; *on a sudden, suddenly; at once, instantly.* 2, never, by no means (Mhr.; B. 4, 61. 93. 124).

ಸಹಸಿ sahasi. powerful, strong, mighty.

ಸಹಸಿಗ sahasiga. a powerful, strong or mighty man (Rām. 3, 6, 53).

ಸಹಸಿತನ sahasitana. the state of being strong (Grj. 2, 106 va.).

ಸಹಸ್ತ sa-hasta. having hands; dexterous or *skilled in handling weapons.*

ಸಹಸ್ಯ sahasya. *the month pauṣa* (December-January).

ಸಹಸ್ರ sahasra. = ಸಾಯಿರ, ಸಾವರ, ಸಾವಿರ, ಸಾಸಿರ್, ಸಾಸಿರ. *a thousand.* ಸಮಯಕ್ಕಾಗದ ಅರ್ಥ ಸಹಸ್ರವಿದ್ದರೂ ವ್ಯರ್ಥ (Prv.).

ಸಹಸ್ರಕರ sahasra-kara. = ಸಹಸ್ರಕಿರಣ. (My.).

ಸಹಸ್ರಕಾಲ sahasra-kāla. a thousand years, many, years (My.). ಬೀಸುವ ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿದರೆ (or ದೊಣ್ಣೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ) ಸಹಸ್ರಕಾಲ (ಬದುಕ ಬಹುದು, Prv.).

ಸಹಸ್ರಕಿರಣ sahasra-kiraṇa. thousand-rayed: *the sun.*

ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ sahasra-daṁṣṭra. thousand-toothed: *a sort of sheat fish, Silurus pelorius.*

ಸಹಸ್ರದಲ sahasra-dala. = ಸಹಸ್ರಪತ್ರ. a lotus. (Bp. 35, 13).

ಸಹಸ್ರಧಾರ sahasra-dhāra. flowing in a thousand streams; having a thousand edges; the discus of Viṣṇu. (R.).

ಸಹಸ್ರಧಾರೆ sahasra-dhāre. a stream of water for the ablution of an idol (liṅga, etc.) conveyed through a vessel pierced with a multitude of little holes like a shower-bath (My.).

ಸಹಸ್ರನಯನ sahasra-nayana. thousand-eyed: *Indra.*

ಸಹಸ್ರನಾಮ sahasra-nāma. the thousand names of any deity. 2, = ಸಹಸ್ರನಾಮಪೂಜೆ (My.).

ಸಹಸ್ರನಾಮಪೂಜೆ sahasranāma-pūje. worshipping a deity by putting a thousand flowers, or tulasī or bilva-leaves, on it, at each flower, etc. mentioning one of the deity's names (My.).

ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆ sahasranāma-arcane. = ಸಹಸ್ರನಾಮಪೂಜೆ (My.).

ಸಹಸ್ರಪತ್ರ sahasra-patra. having a thousand leaves: *a lotus.*

ಸಹಸ್ರಪತ್ರಾಸನ sahasrapatra-āsana. Brahmā (My.).

ಸಹಸ್ರಪಾದ sahasra-pāda. thousand-footed or thousand-rayed: the sun; Viṣṇu. (R.).

ಸಹಸ್ರಫಣ sahasra-phaṇa. having a thousand hoods: the serpent vāsuki (Abh. P. 3, 129).

ಸಹಸ್ರಬಾಹು sahasra-bāhu. having a thousand arms; Śiva; Kārtivīrya; Bāṇa. see ಸಬಳ-.

ಸಹಸ್ರಮೌಲಿ sahasra-mauli. thousand-crested: Viṣṇu. (R.).

ಸಹಸ್ರಲೋಚನ sahasra-lōcana. thousand-eyed: N. of a vidyādhara (Abh. P. 10, 91 va.).

ಸಹಸ್ರವೀರ್ಯೆ sahasra-vīrye. *a kind of dūrvā or bent grass, Panicum dactylon.*

ಸಹಸ್ರವೇಧಿ sahasra-vēdhi. *a sort of sorrel, Oxalis monadelpha or Rumex vesicarius.* 2, *Asafoetida.* 3, a sort of cane, Calamus fasciculatus.

ಸಹಸ್ರಶಾಖೆ sahasra-śākhe. N. of the sāmavēda (My.).

ಸಹಸ್ರಶಿಖರ sahasra-śikhara. thousand-peaked: the Vindhya mountain. 2, the hills at Tirupati (My.).

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷ sahasra-śīrṣā. thousand-headed, having a thousand heads (Bp. 38, 60).

ಸಹಸ್ರಾಂಶು sahasra-aṁśu. thousand-rayed: *the sun.*

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ sahasra-akṣa. thousand-eyed: *Indra.*

ಸಹಸ್ರಾಂಗಿ sahasra-aṅgi. the tree Careya arborea Roxb. (ಪೀಲು, ಉಗುನಿ Mr. 146).

ಸಹಸ್ರಾಧಿಪತಿ sahasra-adhipati. the governor of a thousand villages, chief of a district (Sk.).

ಸಹಸ್ರಾಮ್ಬಕ sahasra-ambaka. = ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ.

ಸಹಸ್ರಾಮ್ಬಕಸೂನು sahasrāmbaka-sūnu. Arjuna (Śsv. 5, 53).

ಸಹಸ್ರಾವಧಿ sahasra-avadhi. by thousands (My.; B. 5, 92; Mhr.).

ಸಹಸ್ರಿ sahasri. having a thousand; consisting of thousands; *amounting to a thousand.* 2, a body of a thousand men, etc. 3, the commander or prefect of a thousand.

ಸಹಸ್ರೇಕ್ಷಣ sahasra-īkṣaṇa. = ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ. (Abh. P. 5, 80).

ಸಹಹೇತುಕ saha-hētuka. being connected with a reason (Kāvy. III, 3, B, 21).

ಸಹಾ sahā. Tbh. of ಸಹ 1. with, along with, etc. (C.; B. 2, 50; 3, 4; 5, 53. 60. 119).

ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿ saha-adhyāyi. a fellow student. (My.).

ಸಹಾಯ saha-aya. = ಸಾಯ 1. one who goes along with another, *a companion;* a follower, an adherent, an ally; a servant (ಸೇವಕ, ಅನುಗ, ಅನುಚರ, ಅನುಜೀವಿ, ಓಲೆಕಾಱ Mr. 266). see Nr. s. ಬಱವಿಡಿ. 2, a helper, a patron. 3, aiding, aid, help, assistance, succour (ಕೆಲಚು Kk. 77; Śm. 57; ಬಲ Nn. 14; C.; Mhr.). — ಸಹಾಯ ಕೊಡು. to give assistance (My.). — ಸಹಾಯ ಮಾಡು. to furnish help, to lend aid, to give assistance or support (C.; B. 4, 2. 116). ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡ ಬೇಕು (B. 3, 93).

ಸಹಾಯಗಾಱ sahāya-gāṟa. a helper, an assistant (My.).

ಸಹಾಯತೆ sahāyate. *companionship,* association; friendship; assistance, help. 2, *a number of companions,* company of associates or followers.

ಸಹಾಯಿ sahāyi. a companion, an adherent; an assistant (Bp. 59, 39; 60, 62; J. 12, 28).

ಸಹಾಯಿಗ sahāyiga. = ಸಹಾಯಿ. (Grj. 6, 39; Bp. 22, 50).

ಸಹಿ sahi. = ಸಯಿ. sign of approval, signature (My.). ಆ ಕರಾರ ನಾಮೆಯ ಮೇಲೆ ಸಹೀ ಮಾಡಿದನು (B. 5, 221).

ಸಹಿತ sahita. accompanied or attended by, associated or connected with, in company with, with, possessed of; ಸಹಿತಂ, with, along with, together with. see Śmd. 26, 31; Ch. v. 224; Bp. 37, 2; J. 4, 65; 5, 73.

ಸಹಿಷ್ಣು sahiṣṇu. able to support, capable of enduring, disposed to bear, *forbearing, patient.*

ಸಹಿಷ್ಣುತೆ sahiṣṇute. ability to bear or support; *patience, forbearance,* resignation (ಕ್ಷಮೆ, ಕ್ಷಾನ್ತಿ, etc., ಸಯ್ರಣೆ Hlā.).

ಸಹಿಸು sahisu. (= ಸಯ್ರಿಸು q. v.), ಸಯಿಸು, ಸೋಸು 2. to bear, etc., etc. (ತಾಳು, G.; My.; Si. 249. 389; B. 5, 12).

ಸಹೃದಯ sa-hṛidaya. possessing a heart, *good-hearted, compassionate, amiable* (ಲೇಸಪ್ಪ ಮನದವಂ Hlā).; with the heart, sincere; *intelligent;* a learned man.

ಸಹೆ sahe. ಸಹಾ. the earth. 2, *the plant Aloe perfoliata* Lin. 3, *a kind of kidney-bean, Phaseolus trilobus* Ait. see ಮುಹಾ-, ಸರ್ಗಂ-; Nr. s. ಹೆಸಱ್.

ಸಹೋಕ್ತಿ saha-ukti. speaking at the same time. 2, a figure of rhetoric, either employing a word in a double meaning, or connecting different ideas by using the word saha; a kind of vāstava [Kr. 3, 3, 155]; (Kāvy. III, 3, B, 3. 9-12).

ಸಹೋಢ saha-ūḍha. the son of a woman pregnant at marriage.

ಸಹೋಢಜ sahōḍha-ja. = ಸಹೋಢ. (Sk.; R.).

ಸಹೋತ್ಥ saha-uttha. coming forth or originating together (Cpr. 4, 90).

ಸಹೋದರ saha-udara. co-uterine: a brother of whole blood (ಸಹಜಾತ, ಭ್ರಾತೃ Mr. 311). see Śmd. 258.

ಸಹೋದರಿ sahōdari. a sister of whole blood (My.).

ಸಹೋದರೆ sahōdare. = ಸಹೋದರಿ. (Bp. 3, 84).

ಸಹ್ಯ sahya. to be borne or endured, endurable, sufferable, tolerable (see ಅ-). 2, able to bear, adequate to, equal to. 3, strong, powerful. 4, sweet, agreeable (see ಶ್ರುತಿ-). 5, N. of one of the seven principal ranges of mountains in India (ಅದ್ರಿ, ಪರ್ವತ Nn. 101; see ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ). 6, health; a healthy man (ಅರುಜ, ನಿರೋಗಿ 101). 7, wish, desire (ಮನೋರಥ, ಮನಸ್ಸಿನ ಬಯಕೆ 101). 8, adequacy; assistance.

ಸಳಿ saḷi. = ಚಳಿ 2, etc. coldness, etc. (My.).

ಸಳೆ saḷe. = ಸೆಳೆ 3. to pull, etc. ಪಿಡಿದು ಸಳೆದು ಎತ್ತಿ ಬಿಸಾಡುವಿಕೆ (ನಿರ್ಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ Si. 393).

ಸಳೇಹ sa-ḷēha. (-lēha.) a man who licks with another, one who tries to outdo another, an antagonist (Grj. 2, 106 va.).

ಸಳ್ತು saḷtu. see ಬಱ-.

ಸಳ್ಳ saḷḷa. = ಸಡಿಲು 2, etc. the state of being loose, etc. (My.; T. ಚಳ್ಳು, to slacken, relent, etc.; *cf.* ಚಳ್ಳು).

ಸಳ್ಳು saḷḷu. = ಸಳ್ಳ, etc. — ಸಳ್ಳುವರಿ. -ಹರಿ. to run loose: to escape (B. 3, 23).

ಸಾ sā. Tbh. of ಸಹ 1. along with, etc. (Śmd. 378).

ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕ sāṁyātrika. (fr. ಸಂಯಾತ್ರಾ). *a merchant who trades by sea* (ಪೋತದ ವ್ಯವಹಾರಿ Mr. 407).

ಸಾಂಯುಗೀನ sāṁyugīna. (fr. ಸಂಯುಗ). relating to war or battles; *warlike, skilled in war.*

ಸಾಂವತ್ಸರ sāṁvatsara. (fr. ಸಂವತ್ಸರ). yearly, annual, perennial. 2, *an astrologer, an almanac-maker.*

ಸಾಂವತ್ಸರಿಕ sāṁvatsarika. = ಸಾಂವತ್ಸರ. (Sk.; My.).

ಸಾಂಶಯಿಕ sāṁśayika. (fr. ಸಂಶಯ). dubious, doubtful; *in doubt, uncertain, irresolute.*

ಸಾಂಸರ್ಗಿಕ sāṁsargika. (fr. ಸಂಸರ್ಗ). contagious (as a disease, My.).

ಸಾಂಸಾರಿಕ sāṁsārika. (fr. ಸಂಸಾರ). worldly, belonging to the world (My.).

ಸಾಂಸಿದ್ಧಿಕ sāṁsiddhika. (fr. ಸಂಸಿದ್ಧಿ). effected naturally, belonging to nature, natural, innate (B. 5, 219).

ಸಾಂಸೃಷ್ಟಿಕ sāṁsṛiṣṭika. the immediate result of actions (ಅಗಳ ನ್ನಹ ಫಲ Mr. 72).

ಸಾಕ sāka. = ಶಾಕ 2, ಸೆಕೆ. etc. heat (My.).

ಸಾಕಂ sākaṁ. *with, together with, at the same time* (ಕೂಟ Mr. 535).

ಸಾಕಲ್ಯ sākalya. (fr. ಸಕಲ). *totality, entireness, completeness;* the whole, entire, all (Śmd. 61).

ಸಾಕಲ್ಯವಚನ sākalya-vacana. *a complete perusal.*

ಸಾಕಾರ sa-ākāra. having form, having any shape or definite figure, figurate; having one's real form; a definite shape. see Bp. 1, 29; 20, 2; 26, 25; J. 26, 67; Dp. 1, 4; 61, 5.

ಸಾಕಿ sāki. N. of females among smārta and mādhva Brāhmaṇas (My.). — ಸಾಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.).

ಸಾಕಿಸು sākisu. to cause to bring up, etc. (C.).

ಸಾಕು sāku. 1. to bring up, to foster, to rear, to nurse, to keep, to protect, to preserve (ರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; Śm. 78; Bp. 3, 79; J. 28, 16; C.; Tu. ಸಾಂಕು, ತಾಂಕು; Te.; *cf.* ಸಲಹು; Sk. ಚಲ್, to foster). ಓತು ಸಾಕಿದ ದಾದಿ (ಧಾತ್ರಿ Mr. 312). ಸಾಕಿದ ತಾಯಿ (ಧಾತ್ರಿ Si. 451), ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ಹಣ ಉಣ್ಡೆನ್ದರೆ ಅಕ್ಕ ಸಾಕ್ಯಾಳೇ? — ಸಾಕಿದ ಮಗ ನಾಕ ಸೇರಿಸ್ಯಾನೇ? (Prvs.).

ಸಾಕು sāku. 2. bringing up, fostering, etc. — ಸಾಕು ಕೊಡು. to give to another person to bring up (My.). — ಸಾಕು ತನ್ದೆ. a foster-father (My.). — ಸಾಕುತಾಯಿ. a foster-mother (My.). — ಸಾಕು ತೆಗೆ. to take and rear as a child; to adopt (My.). — ಸಾಕುಮಗ. a foster-son; an adopted son (My.). ಸಾಕುಮಗಳು. (My.). — ಸಾಕುಮಿಗ. a foster-animal, etc. (My.).

ಸಾಕು sāku. 3. (= a ಸಾಲ್ಗುಂ, 3rd person singular future of ಸಾಲ್ 1). he, she or it is sufficient or enough, they are sufficient, etc. (C.). 2, sufficiency; sufficient, enough (C.). 3, enough! [Tu.]; (an exclamation denoting disdain, ತಿರಸ್ಕಾರ Śm. 78; C.; ಅಲಮ್, ವಾರಣ, ನಿಃ, ನಿಷೇಧ Si. 469). ಸಾಕೆಮ್ಬುದು (ಹಸ್ತವಾರಣ, ಪರ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪರಿತ್ರಾಣ Nr.). see Bp. 13, 29; 14, 10; 37, 12. 52; 40, 83; 42, 18; 49, 23; 50, 67. 72; Bh. 1, 8, 7. 8. 10; 1, 10, 29; J. 2, 19; 6, 35. ಭಿಕ್ಷೆ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು (Prv.). ನರಿಗಳು ಹಗಲು ಒದಱುವದಿಲ್ಲ; ಇರುಳು ಮಾತ್ರ ಒನ್ದು ಕೂಗಿದರೆ ಸಾಕು, ಯಾವತ್ತು ಕೂಗಹತ್ತಿ ಕಲಕಲಾಟ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ (B. 3, 75). ಕಕ್ಕಡದ್ದೊನ್ದು ಕಿಡಿಯು ಅದಱಲ್ಲಿ (ಮದ್ದಿನಲ್ಲಿ) ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಮನೆಯು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ (4, 62; see also 4, 139). (in South Canara ಸಾಕು is used in the sense of "he, she or it is likely", *e. g.* ಮಟಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು). — ಸಾಕಾಗು. -ಆಗು. to become or be sufficient (C.; Si. 230). ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಇರುವಿಕೆ (ವಿಭಾ, ಸಮೃದ್ಧಿ Si. 389); ಸಾಕಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಕಾದದು ಉಣ್ಟಾಗಿರುವಿಕೆ (ಕುಶಲ 457). ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಹಿಟ್ಟು (B. 5, 129). 2, to become or be unnecessary, not to be required or desired, to go against one's will; to become or be disgustful (C.). — ಸಾಕು ಮಾಡು. to make or let be sufficient (My.). 2, to avoid, to give up (Si.). ಪರ ಪೀಡಾದಿಗಳನ್ನು ಸಾಕು ಮಾಡುವಿಕೆ (ವಿಯಾಮ, ವಿಯಮ); ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕು ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುವದು (ಸಂಯಾಮ, ಸಂಯಮ Si. 393). 3, to cause to feel disgust, to trouble (ನನ್ನನ್ನು or ನನಗೆ, etc., My.). — ಸಾಕು ಸಾಕು. rep. (Bp. 11, 39).

ಸಾಕು sāku. 4. to throw (*cf.* ಹಾಕು, and Tu. ಸಾದಿ, ಹಾದಿ, a road). ಸಾಕಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನುನ್ನ, ಕ್ಷಿಪ್ತ Hlā.; is ಸಾಕು an error of the copyist?).

ಸಾಕು sāku. 5. a pretence, pretext, excuse, palliation (Te.; T. ಚಾಕ್ಕು; R.).

ಸಾಕೇತ sākēta. N. of the city Ayōdhyā or Oudh (My.).

ಸಾಕ್ಕಿ sākki. = ಸಕ್ಕಿ. Tbh. of ಸಾಕ್ಷಿ. witnessing, etc. (Śmd. 346).

ಸಾಕ್ಷರ sa-akṣara. *having or containing syllables or letters.*

ಸಾಕ್ಷಾತ್ sa-akṣāt. before the eyes, in sight of, in presence of, before. 2, *eye to eye, visibly, evidently, openly, manifestly;* truly, certainly (ಸೂನೃತ, ದಿಟ Nn. 118). 3, visibly present, visibly manifested as, *like.* 4, a particular way of manifestation (ವಾರ್ತಾವಿಶೇಷ, ವಾರ್ತಾವಿಶೇಷಂಗಳು 118). 5, one's own sphere or country (ತನ್ನಯ ಸೀಮೆ 118). 6, disease (ಗದ, ರೋಗ 118). 7, a weapon (ಶಸ್ತ್ರ, ಆಯುಧ 118). — ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಮ್ಮ. a uterine brother (My.).

ಸಾಕ್ಷಾತ sākṣāta. Tbh. of ಸಾಕ್ಷಾತ್. — ಸಾಕ್ಷಾತಬೊಮ್ಮ. the very Bomma, Bomma himself (Bp. 55, 33).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸು sākṣāt-karisu. to place clearly before one's mind (My.); to see with one's own eyes (My.).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ sākṣāt-kāra. perception with one's own eyes or mind (My.; ಉಪಲಮ್ಭ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ G.).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತ sākṣāt-krita. perceived or experienced; done by self. (R.).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ತ್ರಿಯಮ್ಬಕ sākṣāt-triyambaka. Śiva himself, the very Śiva (Bp. 54, 82).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಾತ್ಪರ sākṣāt-parātpara. the highest (God) himself (Bp. 51, 80).

ಸಾಕ್ಷಾದ್ಬ್ರಹ್ಮ sākṣāt-brahma. the very Brahma (Śśv. 5, 85).

ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣು sākṣāt-viṣṇu. Viṣṇu himself, the very Viṣṇu (My.).

ಸಾಕ್ಷಿ sa-akṣi. = ಸಕ್ಕಿ, ಸಾಕ್ಕಿ. observing, witnessing, seeing. 2, attesting, testifying, giving evidence. 3, evidence, testimony. 4, an observer; an eye-witness; any witness (in law). ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿದರೆ ಮೋಕ್ಷ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಫಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — ಮಣ್ಣುದೇವರಿಗೆ ಮಜ್ಜನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ (Prvs.). see Bp. 35, 50; 53, 71; 54, 51; Bh. 3, 17, 15. — ಸಾಕ್ಷಿಜಾಬಿತಾ. a list of witnesses (My.). — ಸಾಕ್ಷಿಪಟ್ಟಿ. = ಸಾಕ್ಷಿಜಾಬಿತಾ. (My.). — ಸಾಕ್ಷಿಬತ್ಯ. subsistence-money given to attending witnesses (My.).

ಸಾಕ್ಷಿಕ sa-akṣika. = ಸಾಕ್ಷಿ. see ಅಗ್ನಿ-, ಸ-; Śśv. 5, 35.

ಸಾಕ್ಷಿಗಾಱ sākṣi-gāra. a man bearing witness, a witness (My.).

ಸಾಕ್ಷಿದಾರ sākṣi-dāra. = ಸಾಕ್ಷಿಗಾಱ. (My.; B. 5, 265).

ಸಾಕ್ಷಿವಾಙ್ಮೂಲ sākṣi-vāṅmūla. a deposition of evidence (My.).

ಸಾಕ್ಷಿವಿಚಾರಣೆ sākṣi-vicāraṇe. the examination of witnesses (My.).

ಸಾಕ್ಷೀಭೂತ sākṣī-bhūta. established by testimony (Bp. 32, 3). 2, being witness, bearing witness to (My.).

ಸಾಗ sāga. = ಸಾಗು 2. — ಸಾಗ ಮಾಡು. = ಸಾಗು ಮಾಡು. (B. 5, 114). — ಸಾಗವಾಗು. = ಸಾಗು ಆಗು. (B. 5, 115).

ಸಾಗಡೆ sāgaḍe. the forest tree Sleichera trijuga (My.; Van Someren).

ಸಾಗಮನ sāgamana. Tbh. of ಸಹಗಮನ. see ಯಥಾಶಕ್ತಿ-.

ಸಾಗರ sāgara. (fr. ಸಾಗು 3). the state of extending oneself and bending forwards. — ಸಾಗರ ಬೀಳು. to extend oneself and bend forwards (S. Mhr.). [Tu. ಸಾಗರೊ, fastidious in taste, etc.].

ಸಾಗರ sāgara. (fr. ಸಗರ). *the ocean* (said to have been named sāgara by Bhagīratha who is said to have brought the waters of Gaṅgā from heaven and led them to the sea, calling this sāgara after his ancestor king Sagara; another legend asserts that the bed of the ocean was dug by the sons of Sagara). 2, a kind of computation of time (Cpr. 9, 49; Abh. P. 1, 66 va. 67 va. & 68 va.). ಪಾಗಾರಾ ಹಾಱಿದವನು ಸಾಗರ ಹಾಱ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಸಾಗರಾಂಬರೆ sāgara-ambare. she who is ocean-clothed: the earth (Mr. 91).

ಸಾಗವಳಿ sāga-vaḷi. = ಸಾಗುವಳಿ, q. v. (My.). ಸಾಗವಳಿ ಮಾಡೋಣ (ವ್ಯವಸಾಯ G.).

ಸಾಗವಾನಿ sāgavāni. made of or belonging to teak wood (My.; Mhr.).

ಸಾಗವಾನು sāgavānu. the teak tree or wood (My.; Mhr., H.).

ಸಾಗಿಸು sāgisu. to cause to go or go on (as a ship, B. 3, 119); ಹಡಗು ಸಾಗಿಸುವ ಹುಟ್ಟು (ಕ್ಷೇಪಣಿ G.); to carry on, to cause to proceed or advance, to perform or do (as any kind of work, C.; B. 3, 18. 32; 4, 16. 134; 5, 285); to conduct (as any business or affairs, C.; B. 3, 74); to carry on (as commerce, C.; B. 3, 80); to manage (as a household, C.; J. 10, 23; as temples, Bp. 51, 52); to convey (any things, C.; J. 5, 72); to sustain, to maintain, to foster (as children, Bp. 24, 61; 39, 23; J. 32, 29), to nourish (as the belly, B. 1, 10; 2, 32). [Tu. ಸಾಗಾವು]. 2, to keep in or bring into a state of cultivation, to cultivate (as land). ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕೂಲಿಯವರಿಂದ ಚೆಲೋ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ (B. 5, 85).

ಸಾಗು sāgu. 1. to go, to move forward, to proceed (as a ship, B. 3, 117. 119; as a person, J. 19, 31; 22, 41; C.; B. 3, 123; 4, 128); to proceed or advance (as work, C.; B. 5, 285); to go, to proceed in a given manner (as actions, B, 4, 134); to continue in time, to last (as a state of things, B. 4, 12); to come upon with grievous effect (as trouble; ನೀವೆಲ್ಲರು . . . ಕೂಡಿ ಇದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಯಾರ ಕಾಟವೂ ಸಾಗದು B. 2, 30); to be brought about, achieved or accomplished (J. 5, 41; ನನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ My.). (Tu., Te. ಸಾಗು; T. ಚಾಯ್, to happen, to succeed). — ಸಾಗ ಕಳುಹಿಸು. to send on, to set (a friend or a traveller) on his way by accompanying him a short distance (My.). — ಸಾಗ ಹಾಕು. to carry on (as work, My.). 2, to send on (as visitors, My.).

ಸಾಗು sāgu. 2. = ಸಾಗ. advance, improvement: cultivation, tillage. (Te.). — ಸಾಗು ಆಗು. = ಸಾಗವಾಗು. cultivation to take place (C.; B. 5, 118). — ಸಾಗು ಬೀಳು. cultivation to fall off or be abandoned. ಸಾಗು ಬಿದ್ದ ಹೊಲ ಹಾಗಕ್ಕೂ ಬೇಡ (Prv.). — ಸಾಗು ಮಾಡು. = ಸಾಗ ಮಾಡು. to cultivate, to till (C.; B. 2, 19; 5, 93. 99). ಬೀಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಾಗು ಮಾಡೋಣ (G. 127). — ಸಾಗು ಸನ್ನು. dupl. = ಸಾಗು. (My.).

ಸಾಗು sāgu. 3. to lengthen, to extend (v. i., as iron under the hammer; Tu.; Te.; see ಚಾಚು; *cf.* ಸಯ್ 1?). — ಸಾಗ ಬಡಿ. to elongate (as iron with the hammer, B. 4, 148). — ಸಾಗ ಬಡೆ. = ಸಾಗ ಬಡಿ. (My.).

*__ಸಾಗು sāgu. 4.__ = ಸಾಕು 3? sufficiency. ಕಣ್ಗೆ ಚಕ್ಕಣಮೆನಿಪ್ಪುದು ಸಾಗೆನಿಸಲ್ಕೆ ಸಾಲ್ವಸಗ್ಗದ ಪೊಸದೇಸಿಯೊಳೀಳಿಗಳಂ Pb. 7, 90.

ಸಾಗುಣ್ಯ sāguṇya. (fr. ಸಗುಣ). having lasting qualities, perpetual, eternal (ಸಾದಾ, ಸನಾ, ನಿತ್ಯವು Mr. 538).

ಸಾಗುವಳಿ sāgu-vaḷi. = ಸಾಗವಳಿ. cultivation (C.; G. 550; Tu., Te. ಸಾಗಬಡಿ, ಸಾಗಬಳಿ, ಸಾಗವಳಿ, ಸಾಗುಬಡಿ). — ಸಾಗುವಳಿಕಾಲ. the time to commence farming (My.). — ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡು. to cultivate, to till (My.). — ಸಾಗುವಳಿಯಾಗು. -ಆಗು. to come under cultivation, to be cultivated or tilled, cultivation to take place (C.; B. 4, 147; 5, 87).

ಸಾಗೂ sāgū. sago. see ಸಬ್ಬು 2.

ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ sāṅkrāmika. (fr. ಸಂಕ್ರಾಮ). contagious (as disease, My.).

ಸಾಂಖ್ಯ sāṅkhya. (fr. ಸಂಖ್ಯಾ). relating to number or calculation, reckoning up, calculating; deliberating, reasoning. 2, N. of one of the divisions of philosophy (enumerating twenty-five tattvas or true principles, ascribed to Kapila). 2, a follower of the sāṅkhya system of philosophy. 4, N. (Bp. 38, 55; 43, 40). — ಸಾಂಖ್ಯತೊಂಡ. N. (Bp. 50, 62).

ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ sāṅkhya-śāstra. the sāṅkhya system of philosophy; any treatise upon it. (My.).

ಸಾಂಖ್ಯಶೈವೈಕ್ಯ sāṅkhya-śivaikya. a man who has become one with Śiva by means of sāṅkhya (Bp. 50, 75).

ಸಾಂಖ್ಯಾಯನ sāṅkhya-ayana. N. of a muni, and of the author of certain sūtras. (Bp. 3, 63. 64).

ಸಾಂಗ sa-aṅga. having members or subdivisions. 2, comprising every subordinate part, complete in every part, finished perfect. 3, together with the vedic aṅgas. see Bp. 4, 66; 7, 3; 18, 35; 24, 16. 27. 35. 89; 33, 6; 37, 10; 47, 13; 50, 41; 60, 3; ಅತಿ-.

ಸಾಂಗಡ sāṅgaḍa. ಸಾಂಗಡೆ sāṅgaḍe. = ಜಂಗಾಲ್ 1, q. v. a platform with railings placed on two boats, used at ferries (My.).

ಸಾಂಗತ್ಯ sāṅgatya. (fr. ಸಂಗತಿ). a meeting, etc. (ಸಮಿತಿ, ಕೂಟ Nn. 141); a kind of metre.

ಸಾಂಗು sāṅgu. a spear or a javelin altogether of iron (Mhr., H. ಸಾಂಗ; R.).

ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ sāṅga-upāṅga. being with all its members, items, parts and appendages. 2, along with the vedic aṅgas and upāṅgas. see Bp. 18, 35; 31, 8; 43, 34; 44, 25; 56, 12; Bh. 1, 7, 41; J. 19, 54.

ಸಾಂಗ್ರಾಣಿ sāṅgrāṇi. a flat circular stone with a hole in its midst, used in gymnastic exercises (My.).

ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕ sāṅgrāmika. (fr. ಸಂಗ್ರಾಮ). relating to war; warlike, martial. (R.).

ಸಾಚಾ sācā. true, real (My.; Mhr., H.). 2, a mould or matrice (My.; Mhr., H. ಸಾಂಚಾ).

ಸಾಚಿ sāci. *crookedly, awry, obliquely.*

ಸಾಚಿವ್ಯ sācivya. (fr. ಸಚಿವ). friendship, fellowship (ಗೆಳೆತನ G.). 2, the office of a counsellor, ministership, ministry, administration (ನ್ಯಾಯ ತೀರಿಸೋಣ G.).

ಸಾಚೀಕೃತ sācī-kṛita. made crooked; bent, inclined; seen crookedly, distorted, misrepresented. 2, distortion or perversion of mind, prejudice. (R.).

ಸಾಜ sāja. Tbh. of ಸಹಜ. true, proper, natural, etc. (ಸಹಜ Kk. 94; ನಿಕ್ಕುವ, ನಿಸದ, ನನ್ನಿ, ವಲಂ, ವೆಱಂ, ದಲ್, ದಿಟ Śm. 34; Cpr. 9, 33). [ಸಾಜದ ಪುಲಿಗೆಱೆಯ ತಿರುಳ ಕನ್ನಡದೊಳ್ Pb. 14, 58].

ಸಾಂಜಲಿ sa-añjali. being together with the añjali (in saluting, Śśv. 4, 101),

ಸಾಟಿ sāṭi. likeness, similarity; like, equal (Grj. 6, 26; Sś. 46; Śśv. 2, 17; 4, 85; My.; Te. ಚಾಟುವು, ಚಾಟ್ಪು, ಚಾಟುವೆ, ಸಾಟಿ, ಸಾಟುವೆ, ಸಾಟಿಕೆ; *cf.* ಪಾಟಿ 1?).

ಸಾಟಿ sāṭi. 1. Tbh. of ಶಾಟಿ. cloth; clothes given as token of honour. ಪಾಟಿ ಇಲ್ಲದವನು ಸಾಟಿ ಒಗದಾನೇ? (Prv.).

ಸಾಟಿ sāṭi. 2. barter, exchange (My.; Tu.; Te. ಸಾಟಾ, ಸಾಟಿ, M. ಸಾಟ್ಟೆ; see Mhr., H. s. ಚಟ್ಟ). ಸಾಟಿಯ ಸಂಸಾರ, ಗೋಟಡಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪಾರ (Prv.). — ಸಾಟಿವ್ಯಾಪಾರ. bartered merchandise (My.).

ಸಾಟೀನ್ sāṭīn. (satin) thick cotton cloth, a kind of drill (My.; Si. 223).

ಸಾಢ sāḍha. overcome, conquered. see ಆಷಾಢ.

ಸಾಣಿ sāṇi. = ಸಾಣೆ. — ಸಾಣಿಕಲ್ಲು. = ಸಾಣೆಕಲ್ಲು. (ಶಾಣೋಪಲ G.). — ಸಾಣಿ ಹಿಡಿ. = ಸಾಣೆ ಹಿಡಿ. ಕತ್ತಿಯ ಸಾಣಿ ಹಿಡಿಯುವವ (ಅಸಿಧಾವಕ G.). — ಸಾಣಿ ಹಿಡಿಸು. = ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಸು. (G. 494).

ಸಾಣಿಗ sāṇiga. a man who grinds or sharpens tools (C. Bp. 47, 41).

ಸಾಣಿಗೆ sāṇige. a sieve, a strainer (ಜರಡಿ G.; *cf.* ಚಾಲನಿ). — ಸಾಣಿಗೆ ಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a sieve-like eye (S. Mhr.). — ಸಾಣಿಗೆ ಹಾಕು. to sift, to strain (ಚಾಲಿಸು G.).

ಸಾಣಿಸು sāṇisu. = ಚಾಳಿಸು 1. to sift, to strain (S. Mhr.).

ಸಾಣೆ sāṇe. = ಸಾಣಿ. Tbh. of ಶಾಣ 1. (Śmd. 335. 364). a grindstone, a whet-stone (Bp. 37, 49; J. 12, 21; C.; T., Tu.; Mhr. ಸಾಣ). [ಸಂಜೆಯ ಕೆಮ್ಮುದು ಸಾಣೆಗೊಡ್ಡಿದಿಟ್ಟಗೆಯ ರಜಮ್ಬೊಲೆಮ್ಮಿನೆಗಂ Pb. 10, 35]. ಸಾಣೇ: ಗುಣ ಗನ್ಧದಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಸಾಣ್ಯದ ಗುಣ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ನೋಡು. — ಸಾಣೆಗೆ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿಸು! ಅನ್ದರೆ ಆಚೇ ವರ್ಷದ ಹಾಗೆ ಸಾಣ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Mr. s. ತೇ 2; Si. 345. 485. — ಸಾಣೆಕಲ್. ಸಾಣೆಕಲ್ಲು. = ಸಾಣೆ. (Bp. 12, 10; C.). ಮುಟ್ಟಿಯಾ ಮಣ್ಣನ್ನು ಇಟ್ಟು, ತಾ ನೊಸಲೊಳಗೆ, ನೆಟ್ಟನೆ ಸ್ವರ್ಗವಡೆಯುವರೆ? ಸಾಣೆಕಲ್ ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡೇನು? (Sp.). ಸಾಣೆಕಲ್ಲಿಗೂ ಬೋಳು ತಲೆಗೂ ಗಣ್ಟು (Prv.). [— ಸಾಣೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to sharpen. ಆರೂಢ ಸರ್ವಜ್ಞನ ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗಂಗಳೆಳವಾಟೆಯ ದಿಣ್ಡೆನೊಳ್ ಸಾಣೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.]. — ಸಾಣೆಗಲ್. -ಕಲ್. = ಸಾಣೆಕಲ್. (Bp. 27, 6). [— ಸಾಣೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to sharpen in the whet stone. ಮದನಾಸ್ತ್ರಂ ಕರ ಸಾಣೆಗಾಣಿಸಿದುದೆಮ್ಬನ್ತಾಗೆ ನಿನ್ನೊನ್ದು ಕನ್ದಿದ ಮೆಯ್ Pb. 8, 66]. — ಸಾಣೆ ತೇಯು. to grind, to macerate. ವೀಣೆ ಬಾಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಸಾಣೆ ತೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.). — ಸಾಣೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to grind, to sharpen (J. 26, 60). — ಸಾಣೆಹಿಡಿ. = ಸಾಣೆವಿಡಿ. (My.). — ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಸು. to get ground or sharpened (My.). 2, to grind, to sharpen (see G. s. ಸಿಕಲಗಾರ).

ಸಾಣೆಗಾಱ sāṇe-gāṟa. = ಸಾಣಿಗ. (ಶಸ್ತ್ರಮಾರ್ಜ, ಅಸಿಧಾವಕ Nr.; Si. 338; My.).

ಸಾತಲೆ sātale. *the soap-nut plant, Mimosa abstergens* Roxb.

ಸಾತಾನಿ sātāni. = ಚಾತಾಳದವ, q. v. a man of a caste of śūdras who worship Viṣṇu exclusively. (My.; Te.).

ಸಾತಾರೆ sātāre. N. of a town (B. 4, 81; My.).

ಸಾತಿ sāti. 1. Tbh. of ಸ್ವಾತಿ. the fifteenth lunar asterism. (Śmd. 368).

ಸಾತಿ sāti. 2. *gaining, obtaining, acquisition.* 3, *gift, giving.*

ಸಾತಿ sāti. 3. *end, conclusion*; cessation; destruction; sharp pain.

ಸಾತಿಶಯ sa-atiśaya. excessive; pre-eminent, excellent (Ch. v. 203. 221).

ಸಾತಿಸಾರ sa-atisāra. *afflicted with dysentery or diarrhoea.*

ಸಾತೀನ sātīna. (fr. ಸತೀನ). *pease, Pisum sativum* (ಬಟ್ಟಗಡಲೆ Hlā.).

ಸಾತೀಲಕ sātīlaka. = ಸಾತೀನ. (Colebr.).

ಸಾತ್ತ್ವಿಕ sāttvika. (fr. ಸತ್ತ್ವ). = ಸಾತ್ವಿಕ. (Sk.).

ಸಾತ್ಯಕಿ sātyaki. (fr. ಸತ್ಯಕ). son of Satyaka and charioteer of Kṛiṣṇa (J. 7, 2; 8, 10. 29. 34).

ಸಾತ್ಯವತೇಯ sātyavatēya. (fr. ಸತ್ಯವತೀ). *Vyāsa.*

ಸಾತ್ವತ sātvata. Viṣṇu or Kṛiṣṇa. 2, *Baladēva.* 3, N. of a people inhabiting a district in central India.

ಸಾತ್ವತಿ sātvati. one of the four divisions of dramatic style. (Kāvy. IV, 2, 58. 60).

ಸಾತ್ವಿಕ sātvika. = ಸಾತ್ತ್ವಿಕ. real, substantial, essential, natural, genuine, true; honest, sincere, good, virtuous, excellent, amiable, gentle, pure (without the least admixture of passion), mild; vigorous, energetic; endowed with the sattvaguṇa (*i. e.* purity or goodness); belonging to or proceeding from this guṇa. 2, *natural indication of feeling or emotion* (bhāva), as a blush or change of colour, etc. see Cpr. 6, 72; Bp. 39, 24; 47, 4.

ಸಾತ್ವಿಕತನ sātvikatana. = ಸಾತ್ವಿಕತ್ವ. (My.).

ಸಾತ್ವಿಕತ್ವ sātvikatva. honesty, sincerity, goodness, etc. (My.).

ಸಾತ್ವಿಕಭಾವ sātvika-bhāva. = ಸಾತ್ವಿಕ No. 2. (Kāvy. IV, 2, 17; Si. 67).

ಸಾತ್ವಿಕಿ sātviki. = ಸಾತ್ವಿಕಭಾವ. (Grj. 2, 106 va.).

ಸಾತ್ವೀಕ sātvīka. Tbh. of ಸಾತ್ವಿಕ. (My.; G.).

ಸಾದ sāda. 1. Tbh. of ಸಾಧು. (My.). ಸಾದ ಎತ್ತಿಗೆ ಎರಡು ಹೇಱು (Prv.).

ಸಾದ sāda. 2. = ಸಾದಾ 2, etc. plain, simple, etc. — ಸಾದಕುಱುಬ. a class of Kuṟubas (My.). — ಸಾದಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. pure red (B. 5, 55).

ಸಾದ sāda. 3. sitting, settling down, sinking; placing, putting; clearness, purity. see ನಿಷಾದ, ಪ್ರಸಾದ.

ಸಾದನ sādana. causing to sit or sink; destroying; placing, putting; sitting, settling; sinking; a house, a dwelling; rendering clear; calming. see ಉತ್-, ಪ್ರ-.

ಸಾದನೆ sādane. 1. = ಸಾದನ. see ಪ್ರ-.

ಸಾದನೆ sādane. 2. Tbh. of ಸಾಧನ. (Śmd. 339).

ಸಾದರ sa-ādara. having or paying respect, *respectful, considerate;* impassioned; respect (Bp. 20, 6; J. 16, 13); love (My.). ಸಾದರಂ, respectfully, considerately, reverently (Grj. 10, 108 va.); noticeably (Ch. v. 334).

ಸಾದರಣ sa-ādaraṇa. = ಸಾದರ. (Bp. 45, 11).

ಸಾದರು sādaru. arrived, come; produced, issued, edited (My.; Mhr., H. ಸಾದರ).

ಸಾದಾ sādā. 1. = ಸದಾ. see Mr. s. ಸಾಗುಣ್ಯ.

ಸಾದಾ sādā. 2. = ಸಾದ 2, ಸಾದು 2, ಸಾಧಾ, q. v. plain, simple, etc. — ಸಾದಾ ಅಂಚು. a plain border (My.). — ಸಾದಾ ಕೆಮ್ಪು. pure red (My.). — ಸಾದಾ ನಡಿಗೆ. = ಸಾದಾನಡೆ. (B. 3, 55; 5, 13). — ಸಾದಾ ನಡೆ. an ordinary pace or walk (My.). — ಸಾದಾಲಕೋಟೆ. a common (not fine) envelope (My.). — ಸಾದಾ ಲಗಾಮು. a common (unadorned) bridle (My.). — ಸಾದಾ ಸೀರೆ. a plain female cloth (My.).

ಸಾದಿ sādi. ಸಾದಿನ್. one who sits or sits down (see ನಿಷಾದಿ); a charioteer; *a horseman, a rider;* one seated or riding on an elephant. 2, destroying.

ಸಾದಿತ sādita. sat; made to sit or sink; depressed; etc. see ಅ-.

ಸಾದಿನ sādina. Tbh. of ಸಾದಿನ್. (ಚಣ್ಡಹಯವೇಱುವಂ Mr. 247; My.).

ಸಾದಿಲವಾರು sādilavāru. any contingent charge (as of an office or school for ink, paper, pens, pencils, oil, etc., My.; Mhr., H.).

ಸಾದು sādu. 1. = ಸಾನ್ದು. (Tbh. of ಸಾನ್ದ್ರ or ಸ್ವಾದು?). a fragrant substance, a perfume (ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ Śm. 99; ಸಾನ್ದ್ರ Mr. 336; Grj. 2, 106 va.; 3, 91 va.; Bp. 4, 35; 12, 11; Bh. 1, 12, 16; M. ಚಾನ್ದು, compound ointment of sandal, camphor, musk and saffron = T. ಮಯಿಚ್ಚಾನ್ದು; T. ಚಾನ್ದು, sandal wood = ಚನ್ದನ; Te. ಚಾದು, to macerate, to triturate in water, see ತೇ 2).

ಸಾದು sādu. 2. the black colour made of burnt rice or rāgi with which females and children mark their foreheads (My.; Te. ಚಾದು). — ಸಾದುಬೊಟ್ಟು. a round spot of ಸಾದು put on the forehead (My.; T. ಚಾನ್ದುಪ್ಪೊಟ್ಟು).

ಸಾದು sādu. 1. Tbh. of ಸಾಧು. goodness, kindness (ಸುಜನತ್ವ Śm. 99); etc.

ಸಾದು sādu. 2. = ಸಾದಾ 2, etc. — ಸಾದುಬಟುವು. plain roundness. ಸಾದುಬಟುವಾಗಿಹುದು, ಚಕ್ರತಾನಲ್ಲ; ಪಾದ ಮೂಱಿದಕುಣ್ಪು, ಭೃಂಗೇಶ ನಲ್ಲ; ಸ್ವಾದಕ್ಕೆ ಮೊದಲುಣ್ಪು, ಮೆಲುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ (a tripod, Bedagina caupada).

ಸಾದೃಶ್ಯ sādriśya. (fr. ಸದೃಶ). *likeness, resemblance, similarity;* a likeness, a portrait. see ಪೋಲ್ 1; Śmd. 159; Kāvy. III, 3, B, 60.

ಸಾದೇವ sa-dēva. Tbh. of ಸಹದೇವ. the youngest of the five Pāṇḍavas. (Śmd. 379).

ಸಾದ್ಗುಣ್ಯ sādguṇya. (fr. ಸದ್ಗುಣ): good, pure (ವಿಸ್ತರ, ಪವಿತ್ರ Nn. 140).

ಸಾದ್ಭುತ sa-adbhuta. wonderful, etc. (Śsv. 4, 108).

ಸಾದ್ಯ sa-ādya. having beginning. see ಅ-.

ಸಾಧಕ sādhaka. effective, accomplishing, fulfilling, completing, perfecting, finishing; that is effective, etc.; aiding, helping; help. 2, exercise, practice (C.; see ಕತ್ತಿ-, ಗರುಡಿ-). 3, a skilful man. 4, one who practises (see ಕತ್ತಿ-). ಬಾಧಕ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಸಾಧಕವೇನು? — ಸಾಧಕಾ (*i. e.* ಸಾಧಕದಿನ್ದ) ವಿದ್ಯೆ, ಬಾಧಕಾ (*i. e.* ಬಾಧಕದಿನ್ದ) ದ್ರವ್ಯ (Prvs.). — ಸಾಧಕ ಬಾಧಕ. helpful and hurtful; that is helpful or hurtful (My.; Mhr.). — ಸಾಧಕ ಮಾಡು. to practise (with or on, My.). ಬೋಧಕನಾದರೆ ಸಾಧಕ ಮಾಡಲಿ! (ನಮ್ಮ) ಹಾದಿಗೇನು ಅಡ್ಡ? (Prv.).

ಸಾಧಕತಮ sādhaka-tama. *very effective.*

ಸಾಧನ sādhana. = ಸಾದನೆ 2. *the act of accomplishing, effecting, achieving, performing, executing.* 2, settling. 3, accomplishment, completion, complete attainment of any object. 4, a means of accomplishing or effecting, means of obtaining, efficient cause, *a means, an expedient* (ಆಯತ Nn. 114); *an instrument, an agent.* 5, *an implement, a utensil, an apparatus* (ಗೃಹೋಪಕರಣಂಗಳ್, ಮನೆಯ ಸಮಸ್ತ ಮುಟ್ಟುಗಳು 114; ಗೃಹಕ್ಕೆ ಎಸೆವ ಮುಟ್ಟುಗಳ್ Mr. 501); any weapon (ಕುಠಾರಾದಿಯುಪಕರಣ 501). 6, the instrumental case (in grammar). 7, *the penis.* 8, matter, materials, ingredient, *a substance, a thing;* a drug, medicine. 9, *property, wealth* (ವಸು, ಧನ 114; ವಸು 501). 10, *a component part of an army,* any military apparatus, force, army (ಪಡೆ, ಸೇನೆ 114). 11, aid, assistance, an assistant. 12, substantiation, proof, establishment of the truth, proving, demonstration. 13, a document (My.). 14, a reason or premise leading to a conclusion, middle term in a syllogism. 15, ಲಿಂಗಪರ್ಜಸ (ಲಿಂಗತ್ರಯವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ 114; 501). 16, accomplishing anything by magic or incantations, magic. 17, obtaining (ಪಡೆಯುವಿಕೆ Si. 437); enforcement of payment or settlement (of a debt), *compelling the delivery of anything,* infliction of a fine. 18, good works as secondary means of obtaining purity and emancipation, the observance of moral and ceremonial duties (ಉತ್ತಮಕಾರ್ಯ, ಒಳ್ಳಿಹಕಾರ್ಯ 114; ಕಾರ್ಯ 501). 19, advantage, profit. 20, friendship. 21, the act of subduing, overcoming, mastering. 22, subduing by charms, stupefying, fascinating. 23, exercise, practice (My.). 24, conciliating, propitiating, worshipping. 25, expressing, denoting; a mark, a sign (ಅಂಕ, ಕುಱುಹು 114). 26, a man endowed with fame (ಜಸಯುತ, ಕೀರ್ತಿವಿದನಹನ್ತಾಪುರುಷ 114). 27, savor (ಅನ್ನಮುಖ್ಯ ರುಚಿಸಂಚಯ, ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದ ರುಚಿಗಳು 114; ಅನ್ನಾದಿರುಚಿಕಾರ 501). 28, a point of the compass (ಆಸೆ, ದಿಕ್ಕು 114). 29, a bodily organ; the three karaṇas called mana, vacana and kāya (ಕರಣ ತ್ರಯಂಗಳ್, ಮನ ವಚನ ಕಾಯವೆಮ್ಬ ತ್ರಿಕರಣ 114). 30, *torture* (ಪೀಡೆ 501). 31, *killing, destroying.* 32, killing metals (*e. g.* mercury), depriving them by oxidation, etc. of their metallic properties for medicinal or alchemical purposes. 33, burning on the funeral pile, obsequies. 34, setting out, proceeding, *going.* 35, *going after, following.* 36, various modes of writing verses (ಚಿತ್ರ Nn. 8). ಮೌನಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಧನಂ (Prv.). see Kāvy. III, 3, B, 30; B. 3, 92; 4, 147. 190; 5, 123. — ಸಾಧನಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to give the (necessary) substances (Śsv. 2, 64). — ಸಾಧನ ಸಮ್ಪತ್ತು. materials and means (My.).

ಸಾಧನೆ sādhane. = ಸಾಧನ Nos. 17 (J. 28, 22; My.) and 23 (My.). ಗರುಡಿಸಾಧನೆಯ ಮನೆ (ಶ್ರಮಗೃಹ, ಖಲೂರಿಕೆ Mr. 197). 2, = ಸಾಧನ No. 4 (B. 5, 39. 195). — ಸಾಧನೆ ಮಾಡು. to practice (with or on, My.). 2, to compel the delivery of anything (taken away), to recover (My.).

ಸಾಧಾ sādhā. = ಸಾದಾ 2, etc. plain, simple; plain, mere, pure, etc. (Mhr., H.). — ಸಾಧಾ ಉಡುಗೆ. a plain cloth (B. 5, 229). — ಸಾಧಾ ಜೋಡು. a couple of plain dōtaras woven together (B. 3, 102). — ಸಾಧಾ ದೋತರಜೋಡು. = ಸಾಧಾಜೋಡು. (B. 3, 102). — ಸಾಧಾಬಟ್ಟೆ. a plain cloth (B. 5, 217). — ಸಾಧಾಬಡತನ. pure poverty (B. 5, 193).

ಸಾಧಾರಣ sādhāraṇa. (fr. ಸ-ಧಾರಣ). belonging or applicable to many, *common to many or all, general, universal, common,* joint. 2, *equal, like, similar.* 3, middling, ordinary (My.; Mhr.). 4, generic. 5, a common rule or precept or one generally applicable. 6, specific character. 7, the forty-fourth year of the cycle of sixty (My.). ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, generally (My.; B. 3, 117); in an ordinary or common way (My.).

ಸಾಧಾರಣತಃ sādhāraṇa-taḥ. generally (B. 4, 96. 164).

ಸಾಧಾರಣಧರ್ಮ sādhāraṇa-dharma. common or universal duty. (My.).

ಸಾಧಾರಣರೀತಿ sādhāraṇa-rīti. an ordinary, common manner (B. 2, 1).

ಸಾಧಾರಣೆ sādhāraṇe. = ಸಾಧಾರಣ. (B. 5, 200).

ಸಾಧಿತ sādhita. effected, completed, finished, achieved, accomplished, succeeded; settled, fulfilled; substantiated, proved; made good, settled, discharged, recovered, obtained; fined; *amerced, punished by fine, made to pay; awarded* (as a punishment or fine); subdued, mastered; enabled to effect or obtain. see ಪ್ರ-.

ಸಾಧಿಷ್ಠ sādhiṣṭha. best, most excellent; very fit, most proper or right; *hardest, very hard or firm.*

ಸಾಧಿಸು sādhisu. to accomplish, to effect, to perform, to do, to complete, to settle (Śmd. 6; B. 4, 13); to observe (J. 10, 15). 2, to substantiate, to prove, to establish; to vindicate (My.; Si. 48). 3, to compel the delivery of anything (taken away), to recover (My.). 4, to obtain; to acquire (Cpr. 8, 84; J. 2, 26; 10, 38; My.; B. 4, 20. 42). 5, to subdue, to overcome, to conquer (Cpr. 7, 29; Śmd. 188. 260; Bp. 16, 15; C. Bp. 47, 11); to master (as any vidyā, My.). 6, to practice. [ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಂ ಸಾಧಿಸಲಾಗದು Kr. 3, 146]. ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಸಬಳ ನುಂಗಬಹುದು (Prv.). 7, to charge (upon another, My.). ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿಪ್ಪವನೆ ಕಡುಹೆಡ್ಡ; ಸರ್ಪನುಜಿಕೆಡೆಯು ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ತಕ್ಕು (Sp.). ಸಾಧಿಸಲು ಪಟ್ಟ (ಸಾಧಿತ Nn. 148). ಸಾಧನ ಮಾಡಿದ್ದು (ಸಾಧಿತ G.). see ಹೊತ್ತು-.

ಸಾಧಿಸುವಿಕೆ sādhisuvike. = ಸಾಧಿಸುಹ. (ಆರಾಧನ Si. 438).

ಸಾಧಿಸುಹ sādhisuha. accomplishing, effecting, fulfilling, carrying out, etc. ಹಗೆಯ ಸಾಧಿಸುಹ (ವೈರಶುದ್ಧಿ, ಪ್ರತೀಕಾರ, ವೈರ ನಿರ್ಯಾತನ Nr.).

ಸಾಧೀಯಸ್ sādhīyas. better, more excellent; *more proper or right, very proper or right, very handsome; harder, firmer, very hard or firm.*

ಸಾಧು sādhu. = ಸಾದ 1, ಸಾದು 1. accomplished, perfect, excellent, good, eminent. 2, *virtuous, honourable, pious, righteous, faithful, honest;* mild or gentle in disposition (used also of beasts, My.). 3, correct, pure, classical (as a language, etc.). 4, *fit, proper, right.* 5, *pleasing, beautiful.* 6, *well-born, noble, of honourable or respectable descent.* 7, *a good or honest man;* a saint, a sage; a jina, a deified jaina saint or guru (see Mr. s. ಜೈನ). 8, well; well done! good! indeed.

ಸಾಧುಜನ sādhu-jana. goodness (ಗುಣ Mr. 501). 2, a good, etc. person (My.).

ಸಾಧುವಾದ sādhu-vāda. a cry of "good!" (My.).

ಸಾಧುವಾಹಿ sādhu-vāhi. carrying well: *a good horse, well-trained horse.*

ಸಾಧುವೃತ್ತಿ sādhu-vṛitti. good profession or means of living; good or excellent practice, moral and ritual observances. (My.).

ಸಾಧ್ಯ sādhya. to be accomplished or effected, to be done; to be formed. 2, accomplishable, practicable, feasible, attainable, being within one's power (to get, etc., ಘನ, ಸಾಧ್ಯವಾದುದು Nn. 15; ಘನ Mr. 510). 3, to be proved or demonstrated. 4, to be inferred or concluded (in logic). 5, to be subdued or mastered subduable, to be conquered, conquerable. 6, to be cured, curable (as a disease). 7, accomplishment, perfection. 8, an object to be accomplished (in law), the thing to be proved or established by proof, the matter in debate. 9, the major term in a syllogism, the subject of a proposition. 10, *a class of celestial beings.* ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮೇಲೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಸಾಧ್ಯಸಿದ್ಧಿ sādhya-siddhi. the effecting of what has to be done. 2, the establishing of what has to be proved. 3, the success of an undertaking, accomplishment. 4, proof, conclusion. (R.).

ಸಾಧ್ವಸ sādhvasa. *fear, terror.*

ಸಾಧ್ವಿ sādhvi. a chaste or virtuous woman; *a faithful wife.*

ಸಾನ sāna. 1. destroying; bringing to an end. see ಅವ-.

ಸಾನ sāna. 2. Tbh. of ಶ್ವಾನ. a dog. (ನಾಯ್ Śm. 31).

ಸಾನ sāna. 3. Tbh. of ಸ್ನಾನ. bathing, etc. (My.).

ಸಾನನ್ದ sa-ānanda. possessed of joy, happy, delighted, enjoying, happiness, endowed with happiness; joy, happiness. see Bp. 2, 21; 8, 6; 35, 5; 43, 17; 53, 7; J. 11, 2; 28, 59. — ಸಾನನ್ದದೇವ. N. (Bp. 58, 69).

ಸಾನಬಾಗ sāna-bāga. = ಸಾನಬೋಗ. (My.).

ಸಾನಬೋಗ sāna-bōga. = ಶಾನಭೋಗ, etc. the clerk of a village, etc. (My.). an accountant in a shop.

ಸಾನಿ sāni. a second: a companion: a fellow, an associate, a colleague (in an office, etc., My.; Te.; H.); also used in the feminine gender, see *e. g.* ದೊರೆಸಾನಿ. — ಸಾನಿಗುಮಾಸ್ತ. a fellow-gumāsta (My.). — ಸಾನಿಶಾನಭೋಗ. a fellow-śānabhōga (My.).

ಸಾನು sānu. *level ground on the top or edge of a mountain, table-land* (ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 90. 108; ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ Mr. 97). 2, a summit; a point, end, top.

ಸಾನುಕೂಲ sa-anukūla. friendly, well disposed; suitable, favourable; well equipped (My.).

ಸಾನುನಯ sa-anunaya. *courteous, kind, civil, polite.*

ಸಾನುನಾಸಿಕ sa-anunāsika. nasal (My.).

ಸಾನುಭವ sa-anubhava. possessing fruition or experience; one who enjoys or experiences (Bp. 40, 82). 2, fruition, experience (3, 80; 6, 28; 8, 20).

ಸಾನುಭಾವ sa-anubhāva. = ಅನುಭಾವ No. 2 or 3. (Bp. 33, 2).

ಸಾನುಮತ್ sānu-mat. *a mountain.*

ಸಾನುಮತ sa-anumata. assented to, concurred with; approbation, assent. see ಸೇರ[6].

ಸಾನುಮತಿ sa-anumati. approbation, assent (My.).

ಸಾನುಮನ್ತ sānu-manta. = ಸಾನುಮತ್. (ಬೆಟ್ಟ Mr. 96).

ಸಾನುಮಾನ sa-anumāna. dependent on or associated with inference (R.).

ಸಾನುರಾಗ sa-anurāga. attached, passionate, impassioned. 2, affection, love, passion, desire (Bp. 24, 50; 35, 3; J. 3, 22).

ಸಾನುಸ್ವಾರ sa-anusvāra. having the nasal mark anusvāra. (My.).

ಸಾನೆ sāne. = ಶಾನೆ, q. v. much, many, etc. (My.). Tbh. of ಸೇನೆ. (T. ಚೇನ್ನೈ, an army; a great many).

ಸಾನ್ತ sānta. 1. = ಸನ್ತ 1. (My.). a holyman, saint, etc. *cf.* ಶಾನ್ತ.

ಸಾನ್ತ sānta. 2. (Tbh. of ಶಾನ್ತ ?). Śiva (ಉಮೆಯಾಳ್ವ, etc. Ct. II, 5; ಶಿವ Kk. 5; ಈಶ್ವರ Śm. 2). — ಸಾನ್ತಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. Pārvatī; N. (My.). — ಸಾನ್ತಾಯಿ. -ಆಯಿ. = ಸಾನ್ತಮ್ಮ. ಉಮ್ಮೊೞಕೆ ತಿಮ್ಮೊೞಕೆ ಮಾಳಾಯಿ, ಕಿಚ್ಚು ಹೊಱಿಗೋೞಕೆ ಸಾನ್ತಾಯಿ (Prv.).

ಸಾನ್ತ sānta. 3. a word with final ಸ್ (Śmd. 274. 323).

ಸಾನ್ತಪನ sāntapana. (fr. ಸನ್ತಪನ). *a sort of severe penance.*

ಸಾನ್ತಿ sānti. Tbh. of ಶಾನ್ತಿ. (Śmd. 335).

ಸಾನ್ತ್ವ sāntva. (ಶಾನ್ತ್ವ). consolation, consoling, comforting; *conciliation; conciliatory, pleasing or mild speech* (ಅತ್ಯರ್ಥಮಧುರ, ಸೊಗಸುವ ಮಾತು Nr.).

ಸಾನ್ತ್ವನ sāntvana. (ಶಾನ್ತ್ವನ). = ಸನ್ತವಣೆ. *the act of appeasing or consoling; speaking kindly and in a conciliatory manner; friendly salutation and inquiry, courtesy, complaisance*(ಪ್ರಣತಿ, ಅನುನಯ, ಪ್ರಣಿಪಾತ, ಸನ್ತಯ್ಸುಹ Hlā.).

ಸಾನ್ತ್ವವಾದ sāntva-vāda. speaking in a kindly and affectionate manner. (R.).

ಸಾನ್ತ್ವಿತ sāntvita. (ಶಾನ್ತ್ವಿತ). consoled, comforted. (R.).

ಸಾನ್ದು sāndu. (Śmd. 48). = ಸಾದು 1. a fragrant substance, etc. [ಸಾನ್ದಿನ ಸೌಸವದ ಕುಂಕುಮದ ಕತ್ತುರಿಯ ಕದಡಂ ಕದಡಿ Pb. 5, 60 va.].

ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ sāndriṣṭika. (fr. ಸನ್ದೃಷ್ಟಿ). *present perception of a result, immediate consequence. cf.* ಸಾಂಸ್ಕೃಷ್ಟಿಕ.

ಸಾನ್ದ್ರ sāndra. *thick, close, dense, compact;* clustered together, collected, united in a mass; course, gross; strong, stout, robust (ಶಿವ, ದಟ್ಟಿತ್ತು Nn. 6; ಘನ, ದಟ್ಟ15; ಶಿವ Mr. 495); much, abundant, excessive, *vehement, intense;* unctuous, oily; viscid, smooth, soft, bland; pleasing, agreeable. 2, a thicket, a wood; a heap, a cluster. 3, a fragrance (ಸಾದು Nr. 336).

ಸಾನ್ದ್ರತ್ವ sāndratva. the state of being thick, etc. see ಮನ್ದಯಿಸು.

ಸಾನ್ದ್ರಪದ sāndra-pada. N. of a vṛitta (Ch.).

ಸಾನ್ದ್ರಾನನ್ದ sāndra-ānanda. excessive or great joy (Cpr. 3, 98).

ಸಾನ್ನಾಯ್ಯ sānnāyya. = ಸನ್ನಾಯ್ಯ. *any substance mixed with ghee, etc., and offered as an oblation with fire* (= ಹವಿಸ್).

ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ sānnidhya. (fr. ಸನ್ನಿಧ). nearness, vicinity, proximity; presence. (Bp. 19, 46; 23, 12; 24, 20; J. 10, 19. 20).

ಸಾಪ sāpa. 1. = ಸಾಫು. clean, etc. (B. 5, 116. 117).

ಸಾಪ sāpa. 2. Tbh. of ಶಾಪ. curse, etc. (Śmd. 335).

ಸಾಪತ್ನ sāpatna. (fr. ಸಪತ್ನೀ). born from a rival wife, belonging to fellow-wives; a son of a rival wife (ದಾಯಾದ್ಯ Mr. 312; Bh. 1, 8, 6).

ಸಾಪತ್ನಿಕೆ sāpatnike. the state of being a rival wife. see ಕೃತ-.

ಸಾಪತ್ನ್ಯ sāpatnya. the son of a rival wife. 2, a rival, an enemy, an adversary. 3, the state or condition of a rival wife; rivalry, ambition, enmity. (My.).

ಸಾಪಿಣ್ಡ್ಯ sāpiṇḍya. (fr. ಸಪಿಣ್ಡ). connection by presenting obsequial offerings to the same Manes, consanguinity, kindred, kin. — ಸಾಪಿಣ್ಡ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ. = ಸಪಿಣ್ಡೀಶ್ರಾದ್ಧ or ಸಪಿಣ್ಡೀಕರಣ. see s. ನಿಮಿತ್ತಸ್ಥಲ.

ಸಾಪೆ sāpe. = ಚಾಪೆ. a mat (ಕಟ, ಕಿಲಿಂಜಕ Si. 308; My.; Si. 165).

ಸಾಪೇಕ್ಷ sa-apēkṣa. having regard or respect to, dependent on. [Kr. 2, 94. 95]; (Kāvy. II, 2, B, 1. 2).

ಸಾಪೇಕ್ಷೆ sa-apēkṣe. see s. ಬಯಿಕೆ, in G. = ಬಯಕೆ.

ಸಾಪ್ತಪದ sāptapada. (fr. ಸಪ್ತಪದ). belonging to seven steps, produced by or depending on seven steps.

ಸಾಪ್ತಪದೀನ sāptapadīna. circumambulation of the nuptial fire by the bride and bridegroom in seven steps. 2, *friendship* (easily contracted), *intimacy.*

ಸಾಫ sāpha. = ಸಾಫು. (Cb. 20).

ಸಾಫಲ್ಯ sāphalya. (fr. ಸಫಲ). productiveness, fruitfulness; profit, advantage; success. (Grj. 4, 41).

ಸಾಫಲ್ಯತ್ವ sāphalyatva. the state of having productiveness, etc. (Bp. 5, 51).

ಸಾಫು sāphu. = ಸಾಪ 1, ಸಾಫ. clean (My.; Mhr., H. ಸಾಫ್); free from moral impurity; pure; free from disease, clear of blemish; smooth, even; plain, clear, simple, fair (as a piece of composition, speech, etc. (Mhr., H.); thorough, complete. 2, ruin, utter destruction (My.; Te.).

ಸಾಬ್ sāb. = ಸಾಹೇಬ. a lord, master, etc. (My.; see ರಾಜಾ-).

ಸಾಬೀತು sābītu. = ಸಾಬೂತು. sound, firm; proved, established (My.; Mhr., H. ಸಾಬೀತ, ಶಾಬೂತ).

ಸಾಬೂತು sābūtu. = ಸಾಬೀತು. (My.).

ಸಾಭಿಪ್ರಾಯ sa-abhiprāya. having an aim or purpose, persevering, resolute; having a meaning or sense. (Kāvy. III, 3, B, 166; Rśv. 6, 132 va.).

ಸಾಭಿಲಾಷೆ sa-abhilāṣe. desire, eagerness, wish, passion (J. 26, 6).

ಸಾಮ sāma. 1. calming, tranquillizing, soothing; reconciling, conciliating, appeasing; *conciliation,* speaking kindly, kindness; gentleness, mildness (ಶಾನ್ತ, ನಮ್ಮಿಸುಹ Mr. 4, 59; ತದ್ಭವ Ct. II, 49). 2, negotiation, peaceable or conciliatory behaviour (as one of the four means of success against an enemy, ಸಯ್ಸಣೆ Mr. 267, see ಚತುರೋಪಾಯ). 3, *N. of one of the three principal vēdas* (arranged for chanting).

ಸಾಮ sāma. 2. Tbh. of ಶ್ಯಾಮ. dark-blue, etc. (My.; see ಸಾಮವರ್ಣ). — ಸಾಮಕುಸುಬಿ. the weed Gondocaulon glabrum Cass. (Z.).

ಸಾಮಕಿ sāmaki. see Mr. s. ಪಾವಕೆ.

ಸಾಮಗ್ರಿ sāmagri. (fr. ಸಮಗ್ರ). entireness, wholeness, etc.; a collection or assemblage of implements or materials, apparatus, goods and chattels, furniture, effects, gear. (Cpr. 2, 14 va.; Kāvy. III, 3, B, 144; My.; B. 4, 12). — ಸಾಮಗ್ರಿಸನ್ನಾಹ. preparation of all materials or things (My.).

ಸಾಮಜ sāma-ja. arising from conciliation, produced by gentleness of conduct or kindness. (J. 6, 28). 2, produced by the sāmavēda. (J. 28, 8). 3, an elephant (ನಿರ್ವಾಣ, ಆನೆ Nn. 19; ಕದಲಿ, ಆನೆ 43; J. 6, 9. 28; 28, 8; 34, 11); N. of an asura.

ಸಾಮಜಾರಿ sāmaja-ari. the enemy of the elephant: a lion (Bp. 55, 22).

ಸಾಮಜಾಸುರ sāmaja-asura. the asura Sāmaja or Gajāsura (Bp. 46, 18).

ಸಾಮತಿ sāmati. Tbh. of ಸಾಮ್ಯತೆ. likeness; a comparison, a simile (My.; Te. a proverb).

ಸಾಮನಿ sāmani. = ದಾಮನಿ. a rope for tying cattle. (Colebr.).

ಸಾಮನ್ತ sāmanta. (fr. ಸಮನ್ತ). = ಸಾವನ್ತ. bordering, bounding, neighbouring. 2, a neighbour. 3, a neighbouring king; *a feudatory or tributory prince, the chief of a district* (paying tribute to a lord paramount); a leader, general, captain, champion. 4, neighbourhood. see Bp. 61, 39.

ಸಾಮನ್ತಿ sāmanti. = ಸಾಮನ್ತಿಗೆ, etc. ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿ (ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139).

ಸಾಮನ್ತಿಗೆ sāmantige. = ಸಾಮನ್ತಿ, ಸಾವನ್ತಿ, ಸಾವನ್ತಿಗೆ, ಸೇವನ್ತಿ, ಸೇವನ್ತಿಗೆ q. v. a kind of jasmine, etc. ಹಸರುಸಾಮನ್ತಿಗೆ (ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ, ಹಸರುಮಲ್ಲಿಗೆ Si. 139).

ಸಾಮರಸ್ಯ sāmarasya. (fr. ಸಮರಸ). union of essence, essential union (Bp. 51, 20); [harmonious blending].

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ sāmarthya. (fr. ಸಮರ್ಥ). sameness of aim or object, sameness or oneness of meaning or signification. 2, adequacy, fitness, capacity, the state of being entitled. 3, *force, power, might, ability, capability, strength, energy, fortitude* (ದ್ರವಿಣ, ಶೌರ್ಯ, ಪರಾಕ್ರಮ, etc. Si. 293; Cpr. 2, 62. 71; Bh. 1, 8, 13. 28). 4, sense or force of words, signification (see ಶಬ್ದ-). 5, wealth. 6, interest, advantage.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯತೆ sāmarthyate. the state of having force, power; etc. (Grj. 10, 67).

ಸಾಮವರ್ಣ sāma-varṇa. Tbh. of ಶ್ಯಾಮವರ್ಣ. the colour black. (Śmd. 368).

ಸಾಮವಾಕ್ಯ sāma-vākya. a conciliatory expression (My.).

ಸಾಮವಾಯಿಕ sāmavāyika. (fr. ಸಮವಾಯ). belonging to an assembly or association, collective; relating to close or intimate connection. 2, a minister or counsellor (ಪ್ರಧಾನ G.). 3, the chief of a company or corporation.

ಸಾಮವೇದ sāma-vēda. = ಸಾಮ 1 No. 3. (C.).

ಸಾಮವೇದಿ sāma-vēdi. a Brāhmaṇa who studies the sāmavēda (Bp. 9, 43; 56, 27. 36); N. (15, 25; 24, 74; 57, 1. 2. 5).

ಸಾಮಾಜಿಕ sāmājika. (fr. ಸಮಾಜ). relating or belonging to an assembly. 2, *an assistant or spectator at an assembly*, member of an assembly.

ಸಾಮಾನ sāmāna. = ಸಾಮಾನು, q. v. (B. 5, 125. 240). ಸಾಮಾನ ಇದ್ದವಗೆ ಗುಮಾನ ಏನು? (Prv.).

ಸಾಮಾನಿಕ sāmānika. equal, of the same position (Cpr. 9, 53).

ಸಾಮಾನು sāmānu. = ಸಾಮಾನ. instruments; apparatus, furniture; goods, chattels, things, articles (C.; B. 3, 66; 4, 60; 5, 122; Si. 84. 381; Br.; Mhr., H. ಸಾಮಾನ); a thing, an article (My.).

ಸಾಮಾನ್ಯ sāmānya. (fr. ಸಮಾನ). = ಜಾವಳ 2. *common, general, universal, generic,* equal. 2, vulgar, ordinary, middling, commonplace, insignificant, low (see ಕೀಳುಕುಳ). 3, community, generality, universality. 4, totality, entireness. 5, common or generic property, specific property. 6, *kind, sort, genus or species.* 7, equality or sameness of meaning (Śmd. 144. 152). 8, = ಸಾಮ್ಯ 1, the connection of different objects by common properties (Kāvy. III, 3, B, 96 seq.).

ಸಾಮಾನ್ಯಕಾಲ sāmānya-kāla. time in general. see ಪೊಟ್ಟು.

ಸಾಮಾನ್ಯಕಾಣ್ಡ sāmānya-kāṇḍa. a section of words that differ in form, but have the same meaning (Mr. 423 seq.).

ಸಾಮಾನ್ಯತೆ sāmānyate. the state of being common, etc.; that of being low, etc. see ಸತ್ತ್ವ-.

ಸಾಮಾನ್ಯಧರ್ಮ sāmānya-dharma. common or universal duty (My.).

ಸಾಮಾನ್ಯಪ್ರವೇಶ sāmānya-pravēśa. the occurrence of an astrologically unlucky moment (My.).

ಸಾಮಾನ್ಯಬಲ sāmānya-bala. a common force, a force in general. see ದಟ.

ಸಾಮಾನ್ಯಮಾಲಾಬನ್ಧ sāmānya-mālābandha. a common garland. see ಅಟಾಟುಗ.

ಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣ sāmānya-lakṣaṇa. a generic definition or sign, a definition comprising many individuals, a specific characteristic. (R.).

ಸಾಮಾನ್ಯಾಕೃತಿ sāmānya-ākṛiti. a common form, a form in general. see ಪೊಟಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯೆ sāmānye. an ordinary woman (Bp. 40, 83). 2, one of the transcendental perceptions in the nyāya philosophy.

ಸಾಮಾಭಾಸ sāma-ābhāsa. mere appearance of conciliation or negotiation (Cpr. 6, 22 va.).

ಸಾಮಿ sāmi. 1. *half;* blamably.

ಸಾಮಿ sāmi. 2. = ಸಾಪಿ. Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ. an owner, lord, etc. (Śmd. 128. 368; Bp. 35, 27; 51, 7). [ಎನ್ನ ತನೂಜನಾಳ್ವ ಸಾಮಿಗಮುಟಾಗೆ ಶೋಕರಸಮುರ್ಮಿಡಿಸಿತ್ತು Pb. 13, 106].

ಸಾಮಿಧೇನಿ sāmidhēni. (fr. ಸಮಿಧ್). *a particular prayer recited on adding fuel to the sacrificial fire.*

ಸಾಮಿಪಕ್ವ sāmi-pakva. half-ripened (Cpr. 6, 55 va.).

ಸಾಮೀಪ್ಯ sāmīpya. (fr. ಸಮೀಪ). *nearness, vicinity, proximity, contiguity;* nearness to the deity. (Grj. 3, 69 va.; Bp. 1, 30; 24, 83).

ಸಾಮೀಪ್ಯಪದ sāmīpya-pada. the state of being near to the deity (V. 14, 106 va.).

ಸಾಮು sāmu. gymnastics, feats of strength (My.; Br.; H.). ಸಾಯುವ ತನಕ ಸಾಮು ಕಲಿತರೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದು ಯಾವಾಗ? (Prv.).

ಸಾಮುದ್ರ sāmudra. 1. (fr. ಸಮುದ್ರ 1). oceanic, marine, seaborn. 2, a seafarer, a mariner. 3, *sea-salt.*

ಸಾಮುದ್ರ sāmudra. 2. (fr. ಸಮುದ್ರ 2). an impression or mark on the body, spot.

ಸಾಮುದ್ರಿಕಾಲಕ್ಷಣ sāmudrikā-lakṣaṇa. characteristic spots, lines, etc. on any part of the body and their interpretation (My.).

ಸಾಮುದ್ರಿಕಾಶಾಸ್ತ್ರ sāmudrikā-śāstra. a treatise on the interpretation of spots, etc. upon the body (My.).

ಸಾಮುದ್ರಿಕೆ sāmudrike. -ಕಾ. spots, lines, etc. on the body and their interpretation (My.; ಮನುಷ್ಯನ ರೇಖೆ ಮುನ್ತಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ G.).

ಸಾಮೆ sāme. = ಸಾವೆ 1, q. v. Tbh. of ಶ್ಯಾಮ No. 5. a kind of edible grain. (Tu.; My.). ಸಾಮೇ ಕಾಟು (ಶ್ಯಾಮಾಕ Si. 164).

ಸಾಮೋದ್ಭವ sāma-udbhava. *an elephant.*

ಸಾಮೋಪಚಾರ sāma-upacāra. a mild and moderate application, operation or curative. 2, a mild, conciliating measure. (B. 4, 72; 5, 170).

ಸಾಮೋಪಾಯ sāma-upāya. a mild remedy, moderate measure, gentle means. 2, negotiation, as one of the upāyas or means of success against an enemy (My.).

ಸಾಮ್ಪರಾಯ sāmparāya. (fr. ಸಮ್ಪರಾಯ). relating to war or battle, warlike. 2, belonging to the future. 3, contention, conflict. 4, the future, future life. (R.).

ಸಾಮ್ಪರಾಯಿಕ sāmparāyika. relating to war, military, strategic; warlike; calamitous; relating to the other world or a future state, future. 2, *a war-chariot.* 3, *war, battle.*

ಸಾಮ್ಪ್ರತ sāmprata. (fr. ಸಮ್ಪ್ರತಿ). *fit, proper, becoming.* 2, the present time. ಸಾಮ್ಪ್ರತ, ಸಾಮ್ಪ್ರತಂ, *at present, now.* (B. 4, 189. 214; 5, 265).

ಸಾಮ್ಪ್ರದಾಯ sāmpradāya. (fr. ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ). custom, practice, a custom, a tradition (C.; Bp. 5, 42; V. 9, 32; B. 4, 88).

ಸಾಮ್ಪ್ರದಾಯಿಕ sāmpradāyika. relating to traditionary or popular doctrine or practice. (My.).

ಸಾಮ್ಪ್ರದಾಯಿಕಸ್ಥ sāmpradāyika-stha. a man carefully observant of the doctrines and customs of his forefathers (My.).

ಸಾಮ್ಬ sa-amba. attended by Ambā or Durgā : Śiva (Bp. 9, 41). 2, N. of a Yādava (J. 7, 2; 12, 12; 24, 69). — ಸಾಮ್ಬಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಸಾಮ್ಬಶಿವ. Śiva along with Ambā. (My.).

ಸಾಮ್ಬ್ರಾಜ್ಯ sāmbrājya. Tbh. of ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ. empire, dominion. (My.; Te.).

ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ sāmbrāṇi. 1. Tbh. of ಸಾಮ್ರಾಣಿ. benzoin (M. ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ, ತಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ; T. ಚಾಮ್ಬಿರಾಣಿ; Te. ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ, ಸಾಮ್ರಾಣಿ); frankincense (ಲೋಬಾನ My.). — ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿತೈಲ. an oil extracted from sāmbrāṇi (My.); a kind of plant.

ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ sāmbrāṇi. 2. N. of a country (Mr. 282); a horse of that country (Mr. 282; Rśv. 6, 11 va.; Bh. 7, 7, 46; Te. ಸಾಮ್ರಾಣಿ).

ಸಾಮ್ಯ sāmya. 1. (fr. ಸಮ). evenness; *equality, parity, sameness,* equipoise; likeness, similarity (ಸರಿ Śmd. Dh., Śm. 103; ವೊಲ್, ಅನ್ತೆ, etc. Ct. I, 88; ತೋಡು, ದೊರೆ, ತೊಣೆ, etc. II, 25; ವೋಲ್, etc. II, 32; ಪಾಂಗು, ಭಂಗಿ II, 101; ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಂಗು, ಜವಳಿ, etc. Śm. 55; ಪಾಂಗು 83; ತೋಡು 91; ಪಡಿ 95); a comparison, a simile; *harmony, tempo, equal time in music and dancing;* equability; impartiality, indifference; = ಸಾಮಾನ್ಯ No. 8, the connection of different objects by common properties (Kāvy. III, 3, B, 61. 96 seq.).

ಸಾಮ್ಯ sāmya. 2. Tbh. of ಸ್ವಾಮ್ಯ. mastership, etc. (Bp. 51, 21; My.); My. also: fees that, for the performance of particular ceremonies, are to be given to pūjāris, purōhitas and joyisas.

ಸಾಮ್ಯತೆ sāmyate. = ಸಾಮತಿ. equality, sameness. ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಸಾಮ್ಯತೆಯ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೋ, ಆ ವಸ್ತು (ಉಪಮಾನ G.).

ಸಾಮ್ಯತ್ವ sāmyatva. = ಸಾಮ್ಯತೆ. (ಪಾಟಿ Śm. 90).

ಸಾಮ್ಯಪ್ರತೀತಿ sāmya-pratīti. notion of similarity (Kāvy. III, 3, B, 80).

ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥೆ sāmya-avasthe. *equal state, equipoise.*

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ sāmrājya. (fr. ಸಮ್ರಾಜ್). complete or universal sovereignty, empire, dominion. (Cpr. 4, 24 va.; Bp. 21, 25; 54, 84; 61, 7; B. 4, 227).

ಸಾಮ್ರಾಣಿ sāmrāṇi. = ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ 1. a kind of perfume.

ಸಾಯ್ sāy. = ಸಾಯು. (Śmd. 58). to die, to decease, to depart from life (ಮೃತಿ Śmd. Dh.; ಅಟ್ಟು, ಕಱು, ಬಿಟ್, ಅಱು Śmd. I; Cpr. 5, 74; Abh. P. 6, 62; 6, 36 va.; 8, 15; 13, 56; 16, 71 va.; Bp. 13, 14. 16. 17. 26; 14, 20; 15, 2; 22, 53; 24, 12; 32, 50; 35, 33; 42, 5; 43, 14; 46, 20. 23. 58; 49, 18; 50, 31. 37; 52, 8; 56, 16; 57, 32; 60, 24; J. 11, 34; 12, 44; 20, 14; 24, 1; 25, 59; T., M. ಚಾ; Te. ಚಚ್ಚು; Tu. ಸಯ್, ಸೈ; the word may be connected with ಸಯ್ 2, or with ಸಯ್ 1 and ಚಾಚು). [ಸತ್ತರನೆ ಸಾಯದರನ್ತೆಣಿಸಿತ್ತುಂ Ap. 9, 59]. P. p. ಸತ್ತು. ಸತ್ತಂ (Śmd. 285). present and future participle (instead of ಸಾಯ್ವ) frequently ಸಾವ, q. v. [— ಸತ್ತಪ್ಪರ್. ಇವರುಂ ಸತ್ತಪ್ಪರಿನ್ದಿಂಗೆ ಕಾವುದನಾಂ ಕಾವೆನೆನುತ್ತೆ Pb. 11, 10; Ap. 2, 8]. ಸತ್ತಾತ (ಪರಾಸು, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ, ಪ್ರಮೀತ, ಸಂಸ್ಥಿತ, ಮೃತ Hlā.). ಸತ್ತಂ (ಮೃತ, ಸಂಸ್ಥಿತ, etc. Mr. 394); ಪತಿ ಸತ್ತವಳು (ವಿಧವೆ 303). ಸತ್ತವನ ಸುಡಲೆನ್ದು, ಒಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಚಿತೆ Nr.). ಸಾಯಲೆವೇಡಿ, ತಾನ್ ಈಯನೆ ದರೆಯಂ? ಗಾಂಗೇಯ, ಕೇಳ್ (Śmd. 64 Mdb.). ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ನಿನಗದೆತ್ತಣದು ಮೋಕ್ಷವರ್, ಅಯ್? ಸತ್ತು ಹೋಗದತಿಜೀವವರ್ ಇರಲು ಮೋಕ್ಷದ ಗೊತ್ತು ತಿಳಿ! (Sp.). ಸತ್ಯವನ್ನಱಿದರೇ ಸತ್ತ ಹಾಗಿರಬೇಕು; ಸತ್ಯವನಱಿದುರ್ ಉಸುರಿದರೆ ಸತ್ತವರಿಗತ್ತ ಹಾಗಕ್ಕು (Sp.). ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವರೆಮ್ಬ ಮಿಥ್ಯದಾನುಡಿ ಯಾಕೆ? ಬಿತ್ತಿದರೆ ಬೀಜ ಬೆಳವನ್ತೆ ಗಿಡ ತಾ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವದೆ? (Sp.). ಸಜ್ಜನರು ಸಾಯಲೊಡೆ ನಿರ್ಜರರು ಮಱುಗುವರು; ದೌರ್ಜನ್ಯಕಾರಿ ಸತ್ತರೇನ್? ದೇಹದ ಕಜ್ಜಿ ಹರಿದನ್ತೆ! (Sp.). ಸಾಯಲಾಱೆನೆನಲು ಬೆನ್ನು ಬಿಡುವಳೆ ಮೃತ್ಯು? (Dp. 4).

ಸಾಯ sāya. 1. Tbh. of ಸಹಾಯ. help, etc. ಸಾಯವಿಲ್ಲದ ನಾಯ ಸತ್ಯವಾದರೆ ಏನು? (Dp. 167).

ಸಾಯ sāya. 2. end, close, termination (see ಅವ-). 2, *the close of day, evening.*

ಸಾಯಂ sāyaṁ. *in the evening* (ಬಯ್ಗಿನಲ್ಲಿ Nr.).

ಸಾಯಕ sāyaka. *an arrow.* 2, *a sword.* ಸಾಯಕದ ಪುಂಖ (ಕೆಯ್ಪೊಡೆ Kk. 39).

ಸಾಯಂಕಾಲ sāya-ṅ-kāla. evening, eventide (ದಿವಸಾನ್ತಮುಪ್ಪ ಇರುಳು Mr. 66; ಸಾಯ Si. 476).

ಸಾಯನ್ತನ sāyantana. belonging to evening, vesper time. (Cpr. 8, 4 va.).

ಸಾಯರು sāyaru. excise, custom (My.; Br.; Mhr., H.).

ಸಾಯಸ sa-āyasa. exertion, trouble, difficulty, weariness (Bp. 55, 36; Abhā. 1, 32). [ಸತ್ಯವತೀ ನನ್ದನಂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಯಸಂಗಳ್ಗೆ ಮನ್ಯುಮಿಕ್ಕು ಕಣ್ಣನೀರಂ ನೆಗಪೆ Pb. 7, 59 va.; Cv. 870].

ಸಾಯಾಹ್ನ sāya-ahna. evening, eventide. (My.).

ಸಾಯಿ sāyi. 1. = ಸಾವೆ 2. cream; any cream-like layer (Mhr. ಸಾಈ; see ಕಲ್ಯಾಣಿ-, ಕಾರ-).

ಸಾಯಿ sāyi. 2. Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ. guru, etc. see ಗೋ-. — ಸಾಯಿದೇವ. N. (Bp. 56, 41; 58, 10). — ಸಾಯಿದೇವಿ. N. (Bp. 59, 6).

ಸಾಯಿರ sāyira. Tbh. of ಸಹಸ್ರ. one thousand. [ಸಾಯಿರ ಗದ್ಯಾಣದ ಪೊನ್ನೇ ಸಾಲ್ಗಂ Pb. 6, 71 va.]. ಸಾಯಿರ ಗಣ್ಡರ್, ಸಾಯಿರ ಪೆಣ್ಡಿರ್, ಸಾಯಿರ ಮನೆಗಳ್ (Śmd. 111).

ಸಾಯು sāyu. = ಸಾಯ್. (C.; ಷಡು G.). P. p. ಸತ್ತು. ಸತ್ತವನು (ಪರಾಸು, ಪರೇತ, ಪ್ರೇತ, etc. Si. 297); ಸಾಯುವದು (ಪಂಚತೆ, ಕಾಲಧರ್ಮ, ದಿಷ್ಟಾನ್ತ, ಪ್ರಲಯ, ಅತ್ಯಯ, ಅನ್ತ, ನಾಶ, ಮೃತ್ಯು, ಮರಣ, ನಿಧನ 297); ಗಣ್ಡನು ಸಾಯದೇ ಇರುವಾಗಲೇ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಕುಣ್ಡ 193); ಗಣ್ಡನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಗೋಲಕ 139); ಸತ್ತ ಕಱುವನ್ನು ಈದ ಆಕಳು (ವೇಹತ್ 321). ಸತ್ತ ದಿವಸದಿನ್ದ ಹತ್ತು ದಿವಸದ ತನಕ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ (ಔರ್ಧ್ವದೇಹಿಕ); ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಬಱಿಕ ಕೆಮ್ಪುಸೀರೆಯ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವಳು (ಕಾತ್ಯಾಯನಿ); ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಬಱಿಕ ಜಾರಪುರುಷನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು (ಗುಡ); ಸತ್ತ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಅನ್ನ (ಪಿಣ್ಡ); ಗಣ್ಡ ಸತ್ತವಳು (ವಿಧವೆ, ವೆಧವೆ); ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಬಱಿಕ ಕೂದಲುಳ್ಳವಳು (ಸಕೇಶಿ G.). ಆ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಒಮ್ಮಿನ್ದೊಮ್ಮೇಲೆ ಸತ್ತನು (B. 2, 25). ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅನ್ದೇ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು (2, 40). ವೀರಸೆಟ್ಟಿಯೆಮ್ಬ ವರ್ತಕನು . . . ಸಾಯುವಾಗ (3, 14). ಕೋಪರ್ನಿಕಸನು (Co-

pernicus) 71 ವರುಷದವನಾಗಿ ಸತ್ತನು (5, 169). 2, power to be lost (as that of the foot, hand or tongue), use to be gone (as that of teeth), truth to be gone (as that of the tongue, *i. e.* of a promise, My.). ಸತ್ತ ಕುಜಿ ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಅಂಜೀತೇ? — ಸತ್ತ ಮಗುವಿನ ಕಣ್ಣು ಸಾರೆ. — ಸತ್ತ ಮಗುವಿನ ಚನ್ದ್ರತಾರಾಬಲ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಸತ್ತ- (*i. e.* ಸತ್ತವನ) ಮುಕ್ಕಿ ಎತ್ತ ಬಿದ್ದರೇನು? ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಹಾನೆಹಾಲು, ಹೆತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾನಹಾಲು. — ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು. — ಸತ್ತವನ ಕಾಲು ತಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಸತ್ತವರ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದವರ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ. — ಸತ್ತು ಸಗ್ಗಾ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ, ಇದ್ದು ದೈವಾ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. — ಸತ್ತವರ ಮನೇಲಿ ಕೆಟ್ಟವರು ಯಾರು? ಎನ್ದರೆ ಸತ್ತವನೇ ಕೆಟ್ಟನು. — ಸತ್ತವರಿಗೆ ಅತ್ತರೆ ಅತ್ತವರು ಸಾಯುರೇ? — ಸತ್ತ (*i. e.* ಯಾರೊ ಸತ್ತನೆಮ್ಬ) ಸುದ್ದಿಯನ್ನಾದರೂ ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಹೇಟು! — ಸಾಯುವ ತನಕ ಸಾಮು ಕಲಿತರೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದು ಯಾವಾಗ? — ಸಾಯದಿದ್ದರೆ ಸಾವಿರ ಸೋಜಿಗ ಕಣ್ಡೇನು. — ಸಾಯುವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಟಿದವನೇ ಜವರಾಯ. — ಸಾಯುವವರಿಗೆ ದೇವರಿಲ್ಲ, ಕೆಟ್ಟವರಿಗೆ ನೆಣ್ಟರಿಲ್ಲ. — ಸಾಯುವೆನೆನ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಬಯ್ದಾಳು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಬನ್ದ ಬನ್ದವರು ನಿನ್ದಿಸಿದರೆ ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ದುಃಖ ಬಿಟ್ಟುಹೋದೀತೇ? — ಬಾತವರು ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ, ಸೀತವರು ಸಾಯುವದಿಲ್ಲ. — ಮಗನಿಗೆ ಪಾವ ಸತ್ತರೇನು? ಸೊಸೆಗೆ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತರೇನು? — ಲೆಕ್ಕದಿನ್ದ ಹೊತ್ತದಕ್ಕೂ ಮುಪ್ಪಿನ್ನ ಸತ್ತದಕ್ಕೂ ದುಕ್ಕವೇನು? — ಲೋಕದವರೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತರೆ ಶೋಕ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? — ಸಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತವನಿಲ್ಲ, ಹಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ. — ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬಾಟು ಸತ್ತಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯದು. — ಸೊಲ್ಲು ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ನಲ್ಲನಾದರೆ ಸಾಯೋ ಪರಿಯನ್ತ ಎಷ್ಟು ನಲ್ಲರು? — ಹೇಟಿದರೆ ತಾಯಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ, ಹೇಟದಿದ್ದರೆ ತನ್ದೆ ನಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ (Prvs.). see Sp. s. ಗುಗ್ಗರಿ 1. — ಸತ್ತು ಸತ್ತು ಉಟು. to have a hair-breadth escape, to recover from a dangerous disease (C.; B. 2, 31). — ಸತ್ತು ಸತ್ತು ಬದುಕು. = ಸತ್ತು ಸತ್ತು ಉಟು. (My.). — ಸಾಯ ಕೊಲ್ಲು. to murder, to kill (Si. 365. 393). — ಸಾಯಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. slaughter (ಪ್ರಮಾಪಣ, ನಿಬರ್ಹಣ, ಮಾರಣ, etc. Si. 297). [— ಸಾಯಬಡಿ. to give severe blows. ಮುಳಿದು ಸಾಯಬಡಿದು ಮನೆಯಿಂ ಪೆಣ್ಡತಿಯನಟ್ಟಿ ಕಳೆದೊಡೆ Vr. 77, 15].

ಸಾಯುಜ್ಯ sāyujya. (fr. ಸಯುಜ್). intimate union, identification, absorption into the divine essence. (Grj. 3, 69 va.; Bp. 1, 31; 53, 54; J. 5, 30).

ಸಾರ್ sār. 1. = ಸಾರು, (ಸೇರ್). to come or go near or to, to approach; to be or become near; to join, to associate oneself to; to come to hand, to be obtained; to come about; to come or go (ಸಮೀಪಾಗಮನ Śmd. Dh.); to be applied or used (Śm. 29. 91). P. p. ಸಾರ್ದು. ಸಾರ್ದಂ (Śmd. 50. 55). ಸಾರ್ಗು (*i. e.* ಸಾರ್ಗುಂ, Bp. 1, 25). [ಅದಱಾ ಕ್ರಿಯೆ ಸಾರ್ದಿರೆ ಪತ್ತಿ ಮುನ್ದೆ ಸೈತಕ್ಕುಂ Kr. 1, 117; Pb. 1, 111; Ap. 3, 34 va.; ಸಿರಿಯಾಳನ ಸಾರ್ದ ನರರೆಲ್ಲ ಸುರರಾಗರೆ Bv. 151; Cv. 522]. ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದನ್, ಅತ್ತಿತ್ತು ತ್ತೆಂ ಸಾರ್ವರ್ ಇನ್ನ ಹಿತರ್ಕಳ್ (Śmd. 145). ಮರನಂ ಸಾರ್ದಂ (156). ಇದೆ ಇದೆ ಸಾರ್ಕೆ ಸಾರ್ಕೆ ಗಣಕಾವಳಿ ಪೇಟ್ದ ಮುಹೂರ್ತಂ! (231). ಆರಯ್ದಾರುಂ ಸಾರಲಿಂ! (277). [ಬರಿಸಿ ಹಿಡಿಮ್ಬೆಯುಂ ಕರೆದು ಸಾರೆ Pb. 3, 21]. ಸಾರೆ ಕೆಲಬರು ಕೂಡಿ ಕುಡಿಯೆ (ಸಹಪಾನ Mr. 221). ಇದು ಬಗ್ಗ ಸಾರ್ದಗವಿ! (Rāghc. 17, 68). see Cpr. 3, 45. 52; 5, 34; 6, 83; 8, 51. 71; Grj. 4, 68; 9, 58 va.; Bp. 43, 7; 44, 13. 30; 55, 5; 60, 50; C. Bp. 8, 12; Rśv. 4, 14 va.; 5, 21; 5, 114 va.; 5, 122; 9, 7; J. 4, 21. 58; 7, 16; 8, 5; 11, 40; 16, 11; 17, 2; 26, 4; 31, 30; Rām. 3, 2, 16; ಕೆಯ್-, ಬೆಸನಂ-, ಮೆಯ್-.

ಸಾರ್ sār. 2. = ಸಾರ್ 1, q. v. P. p. of ಸಾರ್ 1.

ಸಾರ್ sār. (Tbh. of ಸಾರ). ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ (ಕ್ಷಾರ, ಭಸ್ಮ, ವಿಭೂತಿ, etc. Mr. 48).

ಸಾರ sāra. scaffolding (My.; T.; Te. ಚಾರವೆ, ಸಾರವೆ, ಸಾರುವೆ, ಶಾರ). — ಸಾರಕಟ್ಟು. = ಸಾರ. (C.).

ಸಾರ sāra. going, moving, proceeding (see ಅನು-, ಪರೀ-, ಪ್ರ-, ವಿ-, ಸಂ-). 2, essence, substance; *the substantial or essential part of anything* (ರಸ Ct. I, 70); the best or choicest part (ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗುವದು Śmd. 367 Cm.); the quintessence; the matter (of a book, speech, etc.); real meaning, main point, real truth. 3, *marrow*. 4, *pith* (ಕೆಚ್ಚು Nn. 80; ಶಾರದೆ, ಕೆಚ್ಚು 28). 5, *the sap of trees and plants* (see ತರು-). ಮರದ ಸಾರ (ಕೆಚ್ಚು Śm. 87). 6, nectar. 7, the matter formed in a boil or ulcer, pus, any impure matter (ಮಲ 80). 8, *semen virile* (ಇನ್ದ್ರಿಯ 80). 9, *strength, power*, vigour, prowess, valour, heroism (ಶೌರ್ಯ, ಪರಾಕ್ರಮ 80). 10, firmness, hardness. 11, worth, excellence, highest degree of perfection. 12, *wealth, goods, riches* (ವಸ್ತು 80). 13, a climax (in rhetoric), one of the vāstavas (Kāvy. III, 3, B, 3. 54-56). 14, a compendium, summary, epitome. 15, water. 16, fresh butter. 17, steel. 18, impure carbonate of soda. 19, a fish (ಜಲಚರ, ಮೀನು 80). 20, sickness, disease; misery, etc. (ದುಃಖ 80). 21, *propriety fitness*. 22, essential, substantial; vigorous, strong, hard, etc. (ಸ್ಥಿರ, ಸುಸ್ಥಿರ 80). 23, *excellent*; good, sound, *best*. 24, real, true, genuine. 25, sound (as an argument), thoroughly proved. 26, a decree, a judgment: a verdict (Mhr.). ಸಾರ ಬಲ್ಲವ ಸರ್ವಜ್ಞ (Prv.). — ಸಾರಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. sap or essence to be lost (Abh. P. 7, 87).

ಸಾರಕ sāraka. causing to go; cathartic, laxative. see ಉತ್-, etc.

ಸಾರಕೆ sārake. = ಸಾರಿಕೆ, q. v. (ಪೆಣ್ಗಿಳಿ Śm. 28. 29).

ಸಾರಗ sāraga. = ಸಾರಂಗ. a spotted antelope, a sort of deer (My.; ಕೆಮ್ಪುಬಣ್ಣದ ಹುಲ್ಲೇ ಹೋರಿ, ಶಮ್ಬರ Si. 169).

ಸಾರಗಾನ sāra-gāna. an excellent song (Bp. 1, 7).

ಸಾರಗುಣಿ sāra-guṇi. a person of choice qualities. see Sp. s. ಕಾರಣಿಕ.

ಸಾರಗ್ರಾಹಿ sāra-grāhi. extracting the essence or best part of anything. (My.; Si. 410).

ಸಾರಘ sāragha. (fr. ಸರಘಾ). coming from the bee: *honey*.

ಸಾರಂಗ sāraṅga. = ಸಾರಗ. *of a variegated colour, variegated, spotted;* a variegated colour (ಶಬಲವರ್ಣ Nn. 34; Mr. 508). 2, the spotted antelope; *a deer*, the spotted deer, Axis maculatus (Gz.; ಕುರಂಗ 34; ಪೃಷತ 508; ಶೃಂಗಿ Mr. 162). 3, a lion. 4, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ 34). 5, *the cātaka bird, Cuculus melanoleucus* (ಚಾತಕ, ಚಾತಕಪಕ್ಷಿ 34; ಚಾತಕ 508; ಭೃಂಗ, etc. Mr. 171). 6, a large bee. 7, a kind of horse (ಅಶ್ವಜಾತಿ 34; ತುರಗಕುಲ 508). 8, a cloud (ಅಭ್ರ, ಮೇಘ 34; ಘನ 508). 9, a horn (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು 34). 10, the eyes (ಕಂಗಳ್, ಕಣ್ಣುಗಳ್ 34). 11, camphor. 12, pleasing, beautiful (ಕಮನೀಯ, ಮನೋಹರ 34). 13, gold. ಕರಿಯ ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ (ಕೃಷ್ಣಸಾರ); ಬಿಳಿಯ ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ (ರುರು); ಬಿಳುಪು ಘನವಾದ ಸಾರಂಗ (ನ್ಯಂಕು); ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ (ಶಮ್ಬರ Nr.). — ಸಾರಂಗ ಬಣ್ಣ. a variegated colour (B. 3, 55).

ಸಾರಂಗಧರ sāraṅga-dhara. Śiva (My.).

ಸಾರಂಗಿ sāraṅgi. a kind of fiddle. (My.; Te.). ಸಾರಂಗಿ ಬಾಜಿಸುವ ಬಿಲ್ಲು (ಕೋಣ G. 164); ವೀಣೆ ಸಾರಂಗಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಧ್ವನಿ (ನಿಕ್ವಣ, ನಿಕ್ವಾಣ 288).

ಸಾರಜ್ಞ sāra-jña. one acquainted with the essence, etc. (My.).
ಸಾರಜ್ಞೆ sāra-jñe. a female who knows the essence, etc.: a female friend (ಮಿತ್ರೆ, ಸಖಿ, ಸಹಜೀವಕೆ, etc., ಕೆಳದಿ Mr. 305).
ಸಾರಟ್ sāraṭ. = ಸಾರೆಟ್, ಸಾರೋಟ್. a "chariot", a gig, a buggy, etc. (My.; Te.).
ಸಾರಣ್ sāraṇ. nearness, proximity (Abh. P. 9, 38. 100).
ಸಾರಣ sāraṇa. causing to go or flow. 2, dysentery, diarrhoea (ಬಗುಳ್ Śmd. Dh.). 3, a term used in saṅgīta (Bp. 19, 8).
ಸಾರಣಿ sāraṇi. *a canal, a drain, a channel, a water-pipe.* 2, the camel on which the sāravāna sits (My.). see ಹರಿಕಣಿ, ಹರುಕಣಿ.
ಸಾರಣಿಗೆ sāraṇige. a sieve, a strainer (ರಣ್ಣಿ, ಜಾಲನಿ Mr. 208).
ಸಾರಣೆ sāraṇe. = ಸಾರವಣೆ. applying to, plastering, smearing, smoothig [Tu.]; (with cow-dung, water, etc., C.; Prll. 3, 4; Bp. 4, 3; 47, 14; C. Bp. 5, 5. 51; Rām. 1, 13, 5; V. 14, 51; J. 17, 27). — ಸಾರಣೆಗೆಯ್. to plaster, to smooth (Śsv. 2, 72).
ಸಾರಣೆ sāraṇe. Tbh. of ಚಾರಣ. see ಅಂಕುಸ-.
ಸಾರತಮ sāra-tama. most excellent, etc. (My.).
ಸಾರತರ sāra-tara. worthier, more or very excellent, etc. (Bp. 40, 80; My.).
ಸಾರಥಿ sārathi. (fr. ಸರಥ). *a charioteer,* a coachman.
ಸಾರಥಿತನ sārathitana. = ಸಾರಥ್ಯ. (J. 13, 21).
ಸಾರಥ್ಯ sārathya. the office of a charioteer, charioteering, driving. (J. 13, 9).
ಸಾರದೆ sārade. Tbh. of ಶಾರದೆ. Sarasvatī. (ಶಾರದೆ Kk. 9; ಅರವಿನ್ದ ಭವನ್ದ ಅರಸಿ Śm. 8). — ಸಾರದೆಯಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮನು Śm. 8).
ಸಾರಭಂಜಿಕೆ sārabhañjike. = ಶಾಲಭಂಜಿಕೆ, q. v. a doll, a courtezan, etc.
ಸಾರಮತಿ sāra-mati. good disposition of mind (Bp. 54, 41. 65).
ಸಾರಮೇಯ sārameya. (fr. ಸರಮಾ). *a dog.* (Bp. 55, 45. 54). ಸಾರಮೇಯಂಗಳ್, the two four-eyed brindled watch-dogs of Yama.
ಸಾರಯ್ಸು sāraysu. = ಸಾರಿಸು. to clean, etc. see s. ಸಾರವಣೆ.
ಸಾರವ sārava. (fr. ಸರಯು). *being on or belonging to the river Sarayu.*
ಸಾರವಣೆ sāravaṇe. = ಸಾರಣೆ. smearing, etc. (ಸಾರಯ್ಸುದು Śs.; Kk. 69; Abh. P. 12, 3; Mhr. ಸಾರವಣ).
ಸಾರವತಿ sāra-vati. N. of a plant (ಹಾಡಗ Mr. 134).
ಸಾರವಾನ್ sāra-vān. one who has strength, etc.; a scholar (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).
ಸಾರವಾನ sāravāna. a camel-driver, a caravaneer (My.; B. 4, 181; Mhr., H.).
ಸಾರವೆ sārave. = ಸಾರ. scaffolding. (My.).
ಸಾರಶನ sāraśana. (fr. ಸರಶನ). = ಸಾರಸನ. see Si. s. ಉಡದಾರ.
ಸಾರಸ sārasa. (fr. ಸರಸ್ and ಸರಸ). relating or belonging to a pond. 2, *the Indian crane, Ardea sibirica* (ಶತಪತ್ರ, ಸಾರಸಪಕ್ಷಿ Nn. 49; ವಿಹಂಗ, ಪಕ್ಷಿಭೇದ Nn. 56; ಪುಷ್ಕರ, ಪೆಣ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮಣ Mr. 172). 3, a flamingo; a goose (ಹಂಸೆ 56; ಮರಾಲ Mr. 521). 4, *a lotus* (ಬಿಸಜ, ತಾವರೆ 56; ಅಮ್ಬುಜ 521). 5, the tree Pterospermum acerifolium (ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ Mr. 117). 6, the gāvaṭe tree (ಗಾವಟೆ, ಗಾವಟೆಯ ಮರನು 56; ಗಾವಟೆ Mr. 142). 7, death, Yama (ಮೃತ್ಯು 56; ಕಾಲನ್ 521). 8, a mountain (ಗಿರಿ, ಪರ್ವತ 56; ಸಕಲಗಿರಿ 521). 9, nearness, proximity (ಸಮೀಪ, ಹತ್ತಿರೆ 56). 10, a shrewd, sharp man (ಧೂರ್ತ, ಚತುರನು 56). 11, = ಸಾರಸನ, a girdle or zone (ಮೇಖಲೆ, etc., ಉಡಿದಾರ Mr. 344; ಕಾಂಚಿ, ಒಡ್ಯಾಣ Cb.). — ಸಾರಸಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಸಾರಸ No. 2 or 3. ಸಾರಸಪಕ್ಕಿಯ ಧ್ವನಿ (ಕಹ ಕಹ Śs.).
ಸಾರಸನ sārasana. = *a woman's zone or girdle; a military belt or girdle* (ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿ, ಒಡ್ಯಾಣ; ಪುರುಷನು ಅಂಗಿತೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿದ ವಸ್ತ್ರ G.).
ಸಾರಸವದನೆ sārasa-vadane. a lotus-faced female (Bp. 46, 43).
ಸಾರಸಿ sārasi. *a female Indian crane.*
ಸಾರಸ್ವತ sārasvata. (fr. ಸರಸ್ವತೀ). relating or belonging to the river Sarasvatī. 2, relating to the goddess Sarasvatī. 3, eloquent, learned. 4, N. of the country about the Sarasvatī river. 5, N. of a muni. 6, N. of a particular class of Brāhmaṇas. 7, connected with saṁskṛita (ಸಂಸ್ಕೃತಸಮ್ಬನ್ಧವಾದ G.; ಪ್ರಾಕೃತ B. 4, 128).
ಸಾರಸ್ವತಪುರ sārasvata-pura. N. of a town (J. 17 sum.; 17, 18-20. 56).
ಸಾರಾಂಶ sāra-aṁśa. essence, substance; sap, pith; scope, purport; an abstract, epitome (ತಾತ್ಪರ್ಯ G.; B. 3, 93; My.; Mhr.).
ಸಾರಾಯ sārāya. 1. = (ಸರಾಯ, etc.), ಸಾರಾಯಿ. spirituous liquor, arrack, gin (My.; Te. ಸಾರಾ, ಸಾರಾಯಿ, ಸಾರಾಯು; T., M. ಚಾರಾಯ). ಸಾರಾಯ ಕುಡಿಯೋಣ (ಅನುತರ್ಪಣ, ಮದ್ಯಪಾನ G.). — ಸಾರಾಯಗಿಡ್ಡಂಗಿ. an arrack-godown (My.). — ಸಾರಾಯಗುತ್ತಿಗೆ. a tax levied on the sale of spirituous liquors (My.). — ಸಾರಾಯದ ಅಂಗಡಿ. an arrack shop, a gin shop (My.).
ಸಾರಾಯ sāra-āya. 2. = ಸಾರಾಂಶ. (Bp. 2, 36; J. 5, 48). [essence, superior. ಇನ್ತಿ ತ್ರಿವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಬನ್ಧ ಸಾರಾಯವ ಬಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣಂಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆಯೂ ಅಳವಡದು Cv. 185, 264]. ಊರಿಂಗೆ ದಾರಿಯನು ಯಾರು ತೋಱಿದಡೇನು? ಸಾರಾಯದಾ ನಿಜವ ತೋಱುವಾ ಗುರುವು ಯಾರಾದಡೇನು? (Sp.).
ಸಾರಾಯಿ sārāyi. = ಸಾರಾಯ 1. (Si. 348; B. 4, 25. 71). ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡುವ ಗಡಂಗು (ಗಂಜಿ Si. 108).
ಸಾರಾಸಗಟು sārāsagaṭu. in the gross; in the lump; indiscriminately (My.; Mhr. ಸರಸಗಟ).
ಸಾರಾಸಾರ sāra-asāra. substantial and unsubstantial, valuable and worthless, real and vain; substance and emptiness, the fat and the lean, the good and the bad (My.; B. 5, 100; Mhr.).
ಸಾರಿ sāri. (fr. ಸಾರ್ 1). = ಸಾರೆ 1 No. 2. a going or coming: a time, a turn; time (C.; M. ಸಾರಿ; ಚಾಲ್, time; see ಬಯ್ಯಾರಿ, ಮುಚ್ಚಾರಿ). ಹದಿನೆಣ್ಟು ಸಾರಿ ಜಿಕ್ಕೆಪ್ಪ ಅಡಿಸುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠೆ Si. 40); ಸನ್ತೋಷ ತ್ವರೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಿನ್ದ ಎರಡು ಮೂಱು ಸಾರಿ ನುಡಿದ ಮಾತೇ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನುಡಿಯಲ್ ಪಡುವದು (ಆಮ್ರೇಡಿತ 56); ಎರಡು ಸಾರಿ ಮದುವೆ ಆದವಳು (ಪುನರ್ಭೂ, etc. 189); ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ೧ ಸಾರಿ ಈಯುವ ಆಕಳು (ಚಿರಸೂತೆ, etc. 322); ವರುಷಕ್ಕೆ ಒನ್ದೇ ಸಾರಿ ಬೆಳೆಯುವ ನೆಲ್ಲು (ಹಾಯನ 434); ಒನ್ದು ಸಾರಿ (ಸಕೃತ್, ಏಕವಾರ 467). ವರುಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾರಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ (B. 2, 42).
ಸಾರಿ sāri. 1. going, moving, proceeding, resorting to, running, flowing. 2, having the essence or substance of. see ಅಭಿ-, ಪ್ರ-.
ಸಾರಿ sāri. 2. = ಶಾರಿ q. v., ಸಾಲೆ 4. a chess-man, etc. (ಶಾರಿ Nr.; Si. 349; ಅಕರ್ಷ Mr. 492; Bp. 43, 3. 13-15; Bh. 2, 13, 33. 46. 49. 50). see ನೆತ್ತ-, Nr. s. ಅಯ್ದುಸು, and ದುಣ್ಡಚೆ, etc.

ಸಾರಿಕೆ sārike. = ಶಾರಿಕೆ, ಸಾರಕೆ. *the bird called Maina* (*either the Gracula religiosa or the Turdus salica*). 2, a female parrot (ಪೆಣ್ಗಿಣಿ Ŝs.; ಪೆಣ್ಗಿಳಿ Kk. 24). [ಪಿರಿದುಂ ಗಱಿಪುತ್ತುಮಿರ್ಪರ್ಗಳಂ ಸಾರಿಕೆ ಯೆಮ್ಬುರಲ್ಲದಭಿಸಾರಿಕೆಯೆಮ್ಬುರೆ Pb. 4, 83]. 3, a virtuous, chaste woman (ಕುಲನಾರಿ, ಪತಿವ್ರತೆ Mr. 305). 4, a piece or man at chess or backgammon; chess-playing. ತೊಣ್ಡುಗೆಡೆವ ಶುಕ ಸಾರಿಕೆ (Ŝmd. 24).

ಸಾರಿಗಿ sārigi. = ಸಾರಿ. a going or coming, etc. (B. 5, 139. 148).

ಸಾರಿಗೆ sārige. = ಸಾರೆ 1 No. 1. proximity, etc. (Si. 165; *only* in Si.). 2, a complex: a piece of land. 3, communication.

ಸಾರಿತ sārita. caused to go, pushed, etc. see ಅಪ–.

ಸಾರಿದ sārida. Tbh. of ಶಾರಿದ. (Ŝmd. 335 Mḍb., o. r. ಶೌರಿದ = ಸೌರಿದ).

ಸಾರಿರ sārira. Tbh. of ಶಾರೀರ No. 3. gutteral sound. (Bp. 19, 10).

ಸಾರಿವೆ sārive. the creeper Ichnocarpus frutescens R. Br. (used as a substitute for Sarsaparilla).

ಸಾರಿಸು sārisu. = ಸಾರಯ್ಸು. = ಸಾರ್ಚು No. 1. see Rām. 6, 55, 11. to smear (the ground, etc. of a house with a wash of cow-dung), to smooth, to clean (C.; Bp. 18, 34; 38, 10; 60, 4; B. 5, 135. 285; Mhr. ಸಾರವಿಡೇಂ). ಸಾರಿಸಿದಂ (Ŝmd. 260). ಸಾರಿಸೋಣ (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ G.). ಆರೋಗ್ಯರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಇರುವ ಮನೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಉಡಿಗಿ ಸಾರಿಸಿ ನಿರ್ಮಲ ಮಾಡಬೇಕು (B. 4, 25).

ಸಾರೀರ sārīra. Tbh. of ಶಾರೀರ. corporeal, etc. (Ŝmd. 335).

ಸಾರು sāru. = ಸಾರ್ 1, q. v. to approach, etc. P. p. ಸಾರಿ, once ಸಾರಿದು (Bh. 1, 14, 20). 3rd person future ಸಾರುಗುಂ (Ŝm. 29. 91). ಮಱೆಯು ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ (ಝಂಝಾನಿಲ Mr. 50); ಊರ ಸಾರಿ ಇರ್ದ ವನಂ (ಆರಾಮ 152). see Bp. 26, 31; 28, 24; 60, 46; Rŝv. 9, 23; Rām. 2, 7, 3; 3, 2, 14. 15. 23; Bh. 1, 10, 29; Dp. 172, 5.

ಸಾರೂಪ್ಯ sārūpya. (fr. ಸರೂಪ 1). sameness or similarity of form, resemblance, conformity; assimilation to or conformity with the deity. (Grj. 3, 69 va.; Bp. 1, 31; Rŝv. 11, 67; J. 9, 13).

ಸಾರೂಪ್ಯಪದ sārūpya-pada. the state of being assimilated to the deity (Bp. 44, 32).

ಸಾರೆ sāre. 1. being near, nearness, proximity; union (Bp. 50, 9; 51, 74; V. 4, 105; 9, 87). [ಸಾರೆಯೊಳಟ್ಟಿ ಮಹಾದ್ವಿಜ ನಾರಿಯ ಮಮತಾ ವಿಪೂರಿತೋರ್ಜಿತ ರವದಿಂ Pb. 3, 24]. 2, = ಸಾರಿ, a time, a turn (B. 3, 75; 4, 43. 165. 202. 224; 5, 53. 268). [— ಸಾರಿರು. to be near. ಸಾರಿದ್ದವರ ದೂರದವರೆನ್ನದೆ ಬೇಱೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಸಿಂಗಾರದ ಮೂಗ ಹಲುದೋಱೆ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಣ್ಬನೆ? Bv. 414]. — ಸಾರೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become near, to approach (Bh. 3, 16, 13); [ಎಳೆಯೊಳ್ ತೋಱುವ ರೂಪನಾಗಳೆ ನಭೋ ಭಾಗಾಗ್ರದೊಳ್ ತೋರ್ಪನಾಗಳೆ ಗೆಣ್ಬಾಗಳೆ ಸಾರೆಯಾಗಿ ಪೊಳೆವಂ Ap. 7, 121]. to be united (Ch. v. 136). — ಸಾರೆವರ್. -ಬರ್. to come near, to approach (Abh. P. 5, 78; 14, 65 va.; Rŝv. 5, 55 va. twice). [ನೋಟಕರ್ ತಳವೆಳಗಾಗೆ ಸಾರೆವರೆ ನೀರದ ಮಾರ್ಗದಿನನ್ದು ನಾರದಂ Pb. 6, 6; Ap. 8, 8 va.].

ಸಾರೆ sāre. 2. = ಸೆರೆ, ಸೇರೆ. the palm of the hand bent so as to receive or hold anything (My.). ಸತ್ತ ಮಗುವಿನ ಕಣ್ಣು ಸಾರೆ (Prv.). see ಒಚ್ಚಾರೆ.

ಸಾರೆಟ್ sāreṭ. = ಸಾರಟ್, etc. a chariot, etc. (Si. 275).

ಸಾರೋಟ್ sārōṭ. = ಸಾರೆಟ್, etc. (My.).

ಸಾರೋಷ್ಟ್ರಿಕ sārōṣṭrika. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿಕ. a kind of snake, etc. (Colebr.).

ಸಾಱಿಸು sāṟisu. to cause to proclaim aloud, etc. (Bp. 44, 70; 51, 70; J. 7, 1. 31; 8, 3; 10, 47; 15, 49. 50; C.; see ಡಂಗುರ–).

ಸಾಱು sāṟu. (ಸಾಱ್). 1. to cry out, to proclaim aloud, to publish (ಘೋಷಣ Ŝmd. Dh.; C.; T., M. ಚಾಱು; Te. ಚಾಟು; *cf.* ತಾಱ್ 2). P. p. ಸಾಱಿ (Cpr. 6, 82). [ಪಗೆ ಸಾಱು ವುದುಂ ಕೊಲ್ಲೆಂ Pb. 5, 100; Kr. 1, 134; Ap. 11, 68]. ಗಣ್ಟೆಯ ಬಾಱಿಸಿ ಸಾಱುವವನು (ಚಕ್ರಿಕ, ಘಾಣ್ಟಿಕ Nr.). ಸಾಱುತಿರ್ದಳು ಸಕಲಸೊಬಗನು (Prll. 3, 31). ಸಾಱಿ ಕೊನ್ದರೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 36, 28; 56, 24; J. 2, 62; 24, 63; 25, 44; 31, 75. — ಸಾಱು ಸಾಱು. rep. (Bp. 22, 22).

ಸಾಱು sāṟu. (ಸಾಱ್). 2. = ಸಾರ್ 2–. a relish in a liquid state, well-seasoned sauce, broth, pepper-water (ರಸಾದ್ರ್ರ Ŝmd. Dh.; My.; Tu., T., M. ಚಾಱು; Te. ಚೇರು). ಸಾಱು ಚನ್ನಾಗಿದೆ, ನೀರು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. — ಅಡಿಗೇ ಗುಣ ಸಾಱಿನಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಮಡಿಗೇ ಗುಣ ಫಲದಲ್ಲಿ ನೋಡು. — ಹುರುಳೀ ಸಾಱಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕುದುರೇ ಕ್ರಯ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಹುಳೀ ಸಾಱು ಮಾಡ ದವ ನಳಪಾಕ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? — ಬೇಳೇ ಸಾಱಾದರೆ ಬೋಱಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prvs.).

ಸಾಱುಹ sāṟuha. proclaiming aloud, etc. ಸಾಱುಹವು (ಘೋಷಣೆ Nr.).

ಸಾರ್– sār. 1. = ಸಾರ್ 2. — ಸಾರ್ತರ್. to approach (ಸಮೀಪಾಗಮನ Ŝmd. Dh.; Cpr. 2, 93; 6, 69 va.; 7, 17; Abh. P. 13, 45. 102; Grj. 3, 19). [ಮುನಿ ವೀತರಾಗನೆನ್ದುಂ ಬನಮುಂ ಸಾರ್ತರ್ಕ್ಕುಂ Kr. 1, 79; Pb. 8, 2; Ap. 5, 46].

ಸಾರ್– sār. 2. = ಸಾಱು 2. ಸಾರ್ಗಳ್ (J. 6, 44).

ಸಾರ್ಕೆ sārke. approach: nearness, proximity (ಅಣೆ Ct. I, 37; Rŝv. 5, 52 va.). [ನೀರ್ ಪೊರ್ಕುಱಿಯೊಳ್ ಜೋಲ್ದುಳ್ಳುಡೆ ಸಾರ್ಕೆಯೊಳೇಂ ನೃಪನ ಮನಮುನಳವಡಿಸಿದುದೋ Ap. 11, 149]. — ಸಾರ್ಕೆವರ್. -ಬರ್. to come near, to approach (Ŝsv. 2, 9).

ಸಾರ್ಚು sārcu. to make oneself to come or go near or to: to go near, to approach (Cpr. 7, 69; J. 28, 45). 2, to make go or come near or to; to apply to, to put to, on or in, to put (Abh. P. 13, 90; Grj. 10, 61 va.; Rŝv. 5, 73. 92; 6, 9; 6, 11 va.; 14, 29; J. 5, 11; 14, 26; 18, 21; see ಮೆಯ್ರ್–). [ಕೆಲದ ಲತೆಯು ಮೆಳೆಯೊಳ್ ಬಿಲ್ಲುಮಮ್ಬುಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಕೊಳನಂ ಪೊಕ್ಕು Pb. 8, 38 va.; Ap. 4, 18 va.].

ಸಾರ್ಥ sa-artha. having an object; having meaning, significant, important; serving a purpose, useful, serviceable; of like meaning or purport; having property, opulent, wealthy. 2, a wealthy man. 3, a company of traders, a caravan; 4, *a multitude of similar animals, a troop,* a multitude in general.

ಸಾರ್ಥಕ sa-arthaka. full of meaning, important; serviceable, useful, advantageous; fruitful, yielding fruit (My.).

ಸಾರ್ಥಕತೆ sa-arthakate. the state of being adapted to any purpose, useful, etc., etc. (My.).

ಸಾರ್ಥಕ್ಯ sa-arthakya. completion, fulfilment; the use or end proper to the product (Mhr.; B. 5, 177).

ಸಾರ್ಥತೆ sa-arthate. the state of being full of meaning, the fullness of meaning; the state of being opulent (Cpr. 3, 11; 4, 20).

ಸಾರ್ಥವಾಹ sārtha-vāha. *the leader of a caravan; a merchant.*

ಸಾರ್ಥಿಕ್ಯ sa-arthikya. = ಸಾರ್ಥಕತೆ. (My.).

ಸಾರ್ದ್ರ sa-ārdra. *wet, moist, damp.*

ಸಾರ್ದ್ರತ್ವ sa-ārdratva. wetness, etc. see ತೊಯ್.

ಸಾರ್ಧ sa-ardha. joined with a half, plus one half, and a half. ಸಾರ್ಧಂ, *with, along with, together with* (ಕೂಟ Mr. 535).

ಸಾರ್ಪಿಷ sārpiṣa. (fr. ಸರ್ಪಿಸ್). *containing ghee, cooked with ghee, dressed with ghee* (ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದವು Mr. 216).

ಸಾರ್ವ sārva. (fr. ಸರ್ವ). relating to all, general, universal; fit for all. (J. 5, 49).

ಸಾರ್ವಕಾಲ sārvakāla. (fr. ಸರ್ವಕಾಲ). taking place at all times, suitable for all seasons. ಸಾರ್ವಕಾಲಂ, continually (J. 5, 49).

ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ sārvakālika. (fr. ಸರ್ವಕಾಲ). belonging to all times, suited to all seasons, everlasting. (Cpr. 9, 93; Si. 385).

ಸಾರ್ವಜನೀನ sārvajanīna. (fr. ಸರ್ವಜನ). relating or belonging or suited to all men, universal, public. (My.).

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ sārvatrika. (fr. ಸರ್ವತ್ರ). belonging to every place, universal, general, suited to all places or circumstances. (My.; B. 4, 87).

ಸಾರ್ವಭೌಮ sārvabhauma. (fr. ಸರ್ವಭೂಮಿ). relating to or consisting of the whole earth, comprising the whole world, known throughout the world. 2, *a universal monarch, an emperor,* 3, N. of the elephant of Kubēra.

ಸಾರ್ವಭೌಮಕ sarvabhaumaka. an emperor (J. 26, 53), a governor general, a leader (Rām. 4, 2, 24).

ಸಾರ್ವಲೌಕಿಕ sārvalaukika. (fr. ಸರ್ವಲೋಕ). prevailing throughout the whole world, common to all the world, known by every one, universal. (R.).

ಸಾರ್ವೈಕಾದಶಿ sārva-ēkādaśi. the ēkādaśī of the dark half of the month jyēṣṭhā (My.).

ಸಾರ್ಷ್ಟಿತೆ sārṣṭite. equality in rank or condition, equality in power, etc. see s. ಸಿದ್ಧ No. 22.

ಸಾಲ್ sāl. 1. = (ಸಲ್ 1), ಸಾಲು 1. to be joined or bound to, to become indebted, to be placed under a debt, to be obliged or under obligation (ಋಣ Śmd. Dh.); to be required, fit or proper (ಸಲುವಳಿಯಾಗು Śmd. 97; Cpr. 2, 46. 54; Abh. P. 9, 177. 191; Rśv. 13, 15; J. 5, 60; 18, 21). P. p. ಸಾಲ್ದು. 2, to be all that is required, to be sufficient or enough, to suffice (Bp. 8, 23. 24; 59, 11; J. 9, 33; 23, 28; 26, 26; see ಸಾಕು 3; Tu. ಇತಾರು; T., M., Te. ಚಾಲು). [ಅಧೀಶ್ವರನಾ ದಯೆ ಸಾಲ್ಗುಂ Kr. 1, 115; ಮುಕ್ಕುಳಿಸಲ್ಕಮ್ಬುಧಿ ಸಾಲ್ದುದಿಲ್ಲ Pb. 4, 20; Ap. 3, 64].

ಸಾಲ್ sāl. 2. = ಸಾಲು 2. (a joining, *i. e.*) a continuous line, a row; a furrow; a mass, a multitude (ಪಂಕ್ತಿ, ಆಲಿ Nr.; ಸಸ್ಯಪಂಕ್ತಿ Śmd. Dh., ಆಲಿ, ಪಂಕ್ತಿ Nn. 138, o. r. ಸಮೂಹ; ತೆರಳ್ಕೆ, ಥಟ್ಟು, ಕದಲೆ, ಸನ್ತೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಗೊನ್ದಣಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಸೇಣಿ, etc., ಸಮೂಹ Śs.; ಕೇಟು Śm. 107. 114; Tu.; T., M. ಚಾಲ್; Te. ಚಾಲು). ಸಾಲ್ಗಳ್ (Cpr. 1, 101 va.; C. Bp. 42, 13), see Bp. 61, 30; C. Bp. 5, 48; 42, 14; J. 3, 7. 17. 21. 26; 7, 3; 12, 8; 17, 6; ಮುಚ್ಚಾಲ್. — ಸಾಲಿಡು. -ಇಡು. to form a line, to go or come in rows, to come uninterruptedly one after another; to form a mass; to amass (Abh. P. 9, 69; Grj. 2, 108 va.; Rśv. 5, 116; 6, 11 va.; 6, 36; Śśv. 4, 42; Rām. 6, 12, 26). — ಸಾಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a line, to be in rows; to form a mass or multitude, to be amassed (Rśv. 2, 36; 5, 19 va.; 10, 31 va.; J. 21, 14). — ಸಾಲ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to form a row, to put in rows, to put one after the other (Rśv. 8, 3; J. 23, 60; B. 4, 209). — ಸಾಲ್ದಳೆ. -ತಳೆ. = ಸಾಲ್ಗೊಳ್. (J. 3, 17). — ಸಾಲ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to form a row; to form a mass or multitude (Grj. 4, 68). — ಸಾಲ್ವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Śśv. 3, 24). — ಸಾಲ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ಸಾಲ್ಗೊಳ್. (Bp. 26, 41; Rśv. 6, 9; 13, 77 va.; 13, 92). — ಸಾಲ್ಸರಿ. a kind of rain (Rśv. 8, 112).

ಸಾಲ್ sāl. = ಸಾಲು, ಸಾಲೆ 5. a year (My.; Br.; Mhr., H. ಸಾಲ). — ಸಾಲ್ ಆಖೈರು. the end of a year (My.). — ಸಾಲ್ ಬಸಾಲ್. every year (My.). — ಸಾಲ್ ಮಜಕೂರು. the present year (My.). — ಸಾಲ್ ವಾರ್. annual (My.).

ಸಾಲ sāla. debt (of money, cloth, grain, etc.; ಅಪಮಿತ್ಯಕ, ಉದ್ಧಾರ, ಋಣ, ಪರ್ಯುದಂಚನ Hlā.; ಋಣ Nr.; ಅಭಿಷಂಗ, ರಿಣ Nn. 122; ಋಣ, ಅಪಮಿತ್ಯಕ, ಉದ್ಧಾರ Mr. 346; ಋಣ, ಪರ್ಯುದಂಚನ, ಉದ್ಧಾರ, ಕಡ Si. 299; C.). [Tu. ಸಾಲೊ]. ಸಾಲ ತಲೇ ಹೊಜೆ, ಬಡ್ಡಿ ಬಣ್ಡೇ ಹೊಜೆ. — ಸಾಲವೋ? ಶೂಲವೋ? — ನಿನ್ನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು. — ಪತ್ರೆಯಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ, ಪತ್ರವಿಲ್ಲದ ಸಾಲ. — ಸಾವಿರ ತನಕ ಸಾಲ; ಆ ಮೇಲೆ ಲೋಲ (Prvs.). ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ, ಜಾಲಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗನ್ದಿಲ್ಲ; ದೇವರು ಸೂಳೆಗಿಲ್ಲ (Sp.). see Bp. 23, 38; 26, 61; Prv. s. ಲೋಲ. — ಸಾಲ ಕೇಳು. to ask for a loan (My.); to require payment of a debt, to call in a debt (My.). ಸಾಲ ಕೇಳದೆ ಹೋಯಿತು, ಹೊಲ ನೋಡದೆ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಸಾಲ ಕೊಡು. to lend (My.; Bp. 60, 17; B. 5, 98); to pay a debt (Bp. 42, 13). ಸಾಲವ ಕೊಡುವವನು (ಉತ್ತಮರ್ಣ Nr.). ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವನು (ಉತ್ತಮರ್ಣ Si. 300). ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವ ಕೇಳ ಹೊತ್ತನಱಿಯ, ಕಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಚಣಮಾತ್ರವನ್ ಇರಲಿಲ್ಲ (Dp. 4). — ಸಾಲ ಕೊಳ್ಳು. to borrow (Dp. 60, 17). ಸಾಲವ ಕೊಮ್ಬುವನು (ಅಧಮರ್ಣ Nr.). 2, to receive a loan. ನಮ್ಬಿಗೆಯುಳ್ಳವ ತಾ ಕೊಮ್ಬುವನು ಸಾಲವನು; ನಮ್ಬಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಬಱಿಕ ಬೆನ್ದಾವಿಗೆಯ ಕುಮ್ಬುದನ್ತಿಹನು (Sp.). — ಸಾಲ ತಿದ್ದು. to pay a debt (Dp. 24, 2; Bp. 42, 18). see Prv. s. ಸಾಲ ಮಾಡು. — ಸಾಲ ತೀರಿಸು. to discharge a debt (My.; B. 5, 111). ಸಾಲ ತೀರಿಸುವಿಕೆ (ನಿರ್ಯಾತನ Si. 437). see Prv. s. ಸಾಲ ಮಾಡು. — ಸಾಲ ತೀರು. a debt to be discharged. ಜೋಲುವವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದರೆ ಸಾಲ ತೀರೀತೇ? (Prv.). — ಸಾಲ ತೆಗದು ಕೊಳ್ಳು. to contract debt, to borrow (My.). ಸಾಲ ತೆಗದು ಕೊಣ್ಡವನು (ಅಧಮರ್ಣ Si. 300). — ಸಾಲದ ಮನುಷ್ಯ. = ಸಾಲದವ. (ಋಣದ ನರಂ Śmd. 232 Cm.). — ಸಾಲದವ. -ಅವ. a debtor (My.); a creditor (My.). ಸಾಲದವನ ಮುನ್ದೆ ಇರು, ಅರಮನೆಯ ಹಿನ್ದೆ ಇರು (Prv.). — ಸಾಲ ಬಿಡು. to grant quittance of a debt, to quit a debt (of money or goods, My.). — ಸಾಲ ಬೀಱು. to get into debt (My.); a debt to come upon (one, My.). — ಸಾಲ ಮಾಡು. to contract debt, to borrow (My.). ಸಾಲ ಮಾಡಿ, ಓಲೆ ಮಾಡಿದ; ಓಲೆ ಮಾಡಿ, ಬಡ್ಡಿಗೆ ಹೋಯಿತು. — ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದವನು ತಿನ್ದು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ, ಸಾಲಾ ಮಾಡಿದವ ತಿದ್ದಿ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ. — ಸಾಲಾ ಮಾಡಿದವ ತೀರಿಸಿ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ, ಮೂಲಾ ಮಾಡಿದವ ಉಣ್ಡು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಸಾಲ ಮುಟ್ಟಿಸು. to pay a debt (B. 5, 112). — ಸಾಲ ಮುಟ್ಟು. dupl. ಸಾಲ ಮುಟ್ಟಲ್ಲದಾಕೆ ಮೂಱು ಮನೆ ತಿರುಗಿದಳು (Prv.). — ಸಾಲ ಸಲ್ಲು. a debt to be discharged (My.). ಸಾಲ ಸಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಲು ಕಹಿ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಸಾಲ ಸೋಲ. = ಸಾಲ

ಮುಟ್ಟು. (My.). — ಸಾಲ ಹರಿ. a debt to be discharged (My.; B. 5, 222). — ಸಾಲ ಹರಿಸು. to discharge a debt (My.).

ಸಾಲ sāla. 1. = ಶಾಲ 2. *the timber tree Vatica robusta* W. & A.; its resin; etc.

ಸಾಲ sāla. 2. (fr. ಸಾಲೆ 1). a man who has a room or shop. see ಅಕ–, etc.

ಸಾಲಗಾತಿ sāla-gāti. = ಸಾಲಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಸಾಲಗಾಱ sāla-gāṟa. a creditor (My.); a debtor (My.). ಸಾಲಗಾಱನ ಮನೆಗೆ ಸವಡೆ ಹೊತ್ತರೆ ಮೇಲಣ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಮವಾಯಿತು. — ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಸಾಲಗಾಱರ ಕಾಟ, ಮನೆಗೆ ಬನ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಕಾಟ (Prvs.).

ಸಾಲಗಾರ್ತಿ sāla-gāṟti. a female creditor (My.); a female debtor (My.).

ಸಾಲಗ್ರಾಮ sāla-grāma. = ಶಾಲಗ್ರಾಮ, etc. a black stone chiefly found in the river Gaṇḍaki and worshipped as sacred to Viṣṇu. (Rām. 5, 8, 69; J. 26, 46; 28, 24. 32. 34; 31, 78. 79; see ಪುಟ್ಟಿ–). 2, N. of a place of pilgrimage in Mysore (My.).

ಸಾಲಂಕಾರ sa-alaṅkāra. together with ornaments, adorned with jewels and trinkets (J. 2, 27); the state of being so adorned (Rām. 6, 39, 7).

ಸಾಲಂಕಾರಕನ್ಯಾದಾನ sālaṅkāra-kanyā-dāna. the giving away in marriage of the female adorned with jewels and trinkets (My.; Mhr.).

ಸಾಲಂಕೃತಕನ್ಯಾದಾನ sa-alaṅkṛita-kanyādāna. = ಸಾಲಂಕಾರ ಕನ್ಯಾದಾನ. (My.).

ಸಾಲಂಗುಳಿ sāla-n-guḷi. (Śmd. 238). a person who is wont to contract debt.

ಸಾಲಣ sālaṇa. Tbh. of ಶಾಲಣ. (Śmd. 335)?.

ಸಾಲಪರ್ಣಿ sāla-parṇi. = ಶಾಲಪರ್ಣಿ. a kind of shrub. (ವನಸ್ಪತಿ, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ G.).

ಸಾಲಬಡಕ sālabaḍaka. -ಪಡಗ. = ಸಾಲವಣಿಗ. (S. Mhr.).

ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ sāla-bhañjike. = ಶಾಲಭಂಜಿಕೆ. a doll, etc. (ಗೊಮ್ಬೆ G.).

ಸಾಲವಣಿಗ sāla-vaṇiga. (Śmd. 242). a man who contracts debt.

ಸಾಲಶೃಂಗ sāla-śriṅga. the coping of a wall. (ಕೊತ್ತಲ, ಹೂಡೆ G.).

ಸಾಲಾ sālā. salep.

ಸಾಲಾಮಿಸಿರಿ sālā-misiri. = ಸಾಲಾಮಿಸ್ರಿ. (My.).

ಸಾಲಾಮಿಸ್ರಿ sālā-misri. salep of Misr or Egypt: salep, the tubers of several species of Orchis, especially Orchis mascula L. (My.; Te., M.; St. & Pl.; Si. 151; Mhr. ಸಾಲ ಮಿಶ್ರೀ).

ಸಾಲಾವಳಿ sālāvaḷi. = ಸಲುವಳಿ. fitness, suitableness (My.).

ಸಾಲಾವೃಕ sālā-vṛika. = ಶಾಲಾವೃಕ. *a dog.* 2, *a jackal.* 3, *an ape.*

ಸಾಲಿ sāli. Tbh. of ಸಾಲೆ 3. a room, hall, etc. (S. Mhr.). ಅಡಿಗೆ ಸಾಲಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಆದವನು (ಪೌರೋಗವ Si. 304).

ಸಾಲಿಕೆ sālike. business in a room or shop. see ಅಕ–, etc.

ಸಾಲಿಗ sāla-iga. (Śmd. 233). a debtor (ಋಣಿ 232; ಅಧಮರ್ಣ G.; My.). 2, a creditor (My.). ಸಾಲಿಗಾರ್ ಕಲುಗುಣ್ಡಂ ಮಿಗೆ ಪೇಱುವರ್ (Sś.). ಸಾಲವನು ತರುವಾಗ ಹಾಲು ಬೋನುಣ್ಡನ್ತೆ; ಸಾಲಿಗನು ಬನ್ದು ಕೇಳಿದರೆ ಕುಣ್ಡೆಗೆ ಚೇಳು ಕಡಿದನ್ತೆ (Sp.). ಸಾಲವನು ಕೊಮ್ಬಾಗ ಹಾಲೋಗರುಣ್ಡನ್ತೆ; ಸಾಲಿಗನು ಬನ್ದು ಎಳೆವಾಗ ಕಿಬ್ಬದಿಯ ಕೀಲು ಮುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಬೆಣ್ಡರದೆ ಮುಱುಗಿದರು (*i. e.* –ರೂ) ಗುಣ್ಡೆದ್ದು ತೇಲಿದರು (*i. e.* –ರೂ) ಬಣ್ಡಿಯ ನೊಗವು ಚಿಗತರು (*i. e.* –ರೂ) ಸಾಲಿಗನು ಕೊಣ್ಡದ್ದು ಕೊಡನು (Sp.).

ಸಾಲಿಗ sāliga. 1. (fr. ಸಾಲೆ 2). a weaver (ತನ್ತುವಾಯ, ಕುವಿನ್ದಕ Hlā.). [ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾಱನಾದ, ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ; ಹಾಸನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಿಗನಾದ Bv. 589].

ಸಾಲಿಗ sāliga. 2. a man who has a room or shop. see ಅಕ–, etc.

ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ sāligrāma. = ಸಾಲಗ್ರಾಮ. (My.; Mhr. ಶಾಲಿ–; see Prv. s. ತಾಟಿ³).

ಸಾಲಿಗ್ರಾವ sāligrāva. = ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ. (G.).

ಸಾಲಿತಿ sāliti. a woman who belongs to a man that has a shop or room. see ಅಕ್ಕ–.

ಸಾಲು sālu. 1. = ಸಾಲ್ 1 No. 2 (without a P. p.). to be sufficient, etc. (C.). ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯಲಿ ತಿಳಿದು, ತನ್ನೊಳು ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷವ ಗಱಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಸಾಲದೇ? ಸಂಸ್ಕೃತದಲಿನ್ನೇನು? (Abhā. 1, 5). ಯಾತಱದು ಹೂವೇನು? ನಾತರದು ಸಾಲದೇ? (Sp.). ಉದ್ದ ಸಾಲದ ಕುಳ್ಳನು, (ವಾಮನ, etc. Si. 197); ಅವಕಾಶ ಸಾಲದೇ ಇರುವದು (376); ಬುದ್ಧಿ ಸಾಲದದು (ಅಪ್ರತಿಭ, ಶಾರದ 431). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಲುವಷ್ಟು ಹೊರಡುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 221). ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಲದ ಹಾಗಿದೆ (B. 5, 186).

ಸಾಲು sālu. 2. = ಸಾಲ್ 2. a line, etc. (ಸೀತೆ Mr. 371; ವೀಥಿ, ಆಲಿ, ಆವಲಿ, ಪಂಕ್ತಿ, ಶ್ರೇಣಿ Si. 119; Bp. 28, 46; 60, 19; Rām. 1, 13, 2; C.). ನೇಗಿಲ ಸಾಲು (ಸೀತೆ, ಲಾಂಗಲಪದ್ಧತಿ Hlā.; Nr.). ರೇಖೆ, ರಾಜಿ ಎನ್ದೊಡೆ ಎಡೆದೆಱಹು ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು; ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳ ಸಾಲಿನ ಮಧ್ಯಮ್ ಎನ್ದೊ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). see Si. 284. 301. 302. 303. — ಸಾಲುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a line or row (Bp. 22, 6). — ಸಾಲುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಸಾಲ್ಗೊಳ್. (Bp. 26, 41; B. 2, 9; 4, 54. 83). — ಸಾಲುತೋಪು. a row of trees (along roads, My.). — ಸಾಲುದಲೆ. -ತಲೆ. a mass of heads (Rām. 3, 6, 10). — ಸಾಲುಮರ. = ಸಾಲುತೋಪು. (My.).

ಸಾಲು sālu. = ಸಾಲ್, etc. — ಸಾಲುಗುಜಸ್ತಾ. ಸಾಲುಗುದಸ್ತಾ. the past year (My.; Mhr.).

ಸಾಲೆ sāle. 1. see ಬೆವರು ಸಾಲೆ. (Mhr., H. ಸಾಲ, bark, rind; husk; the skin, of man or beast, as rubbed off; the dried rind of the mangosteen. is ಸಾರ to be compared?).

ಸಾಲೆ sāle. 2. = ಶಾಲೆ 2, ಸೇಲೆ, etc. Tbh. of ಚೇಲ (*cf.* ಜಾಡ). cloth, etc. — ಸಾಲೆಯ. -ಅ 3. a weaver (ಕುವಿನ್ದಕ Mr. 377, o. r. ಸಾಳೆಯ). — ಸಾಲೆಯವ. -ಅವ. a weaver (especially of coloured cloth, My.). — ಸಾಲೆರೋಗ. = ಶಾಲೆರೋಗ, q. v. (My.). — ಸಾಲೆಹುಟಿ. a spider (ಲೂತೆ, ತನ್ತುವಾಯ, etc. Si. 171; Te. ಸಾಲೆ = K. ಸಾಲೆಯ).

ಸಾಲೆ sāle. 3. ಸಾಲಾ. = ಶಾಲೆ 1, ಸಾಲಿ. (Sk.; Tbh. of ಶಾಲೆ Śmd. 335). a hall, a room, etc.; a school (C.; B. 1, 7; 5, 274). [ಅನೇಕ ರತ್ನರಚಿತಮಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಸಯಮ್ವರ ಸಾಲೆಯಂ Pb. 3, 40]. ಸಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಊರು, ಮಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಸ್ತ ಗೋಲಿಯಾಡುವವರಾದರೂ ಮೇಲು ಅನ್ನಾರೇ? (Prv.). 2, a man who has a room or shop. see ಅಕ–, etc. — ಸಾಲೆಗೆ ಹಾಕು. to put to school (B. 5, 269. 274). — ಸಾಲೆ ಬರೆ. (*i. e.* ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆ). to write at school, (*i. e.* to study (B. 4, 195). — ಸಾಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸು. to establish a school (B. 5, 272. 302). — ಸಾಲೆ ಹಾಕಿಸು. to have a school put or established (B. 5, 188. 302). — ಸಾಲೆ ಹಾಕು. to put or establish a school (B. 5, 270).

ಸಾಲೆ sāle. 4. = ಸಾರಿ 2, etc. a chess-man. see ಲೆತ್ತ–.

ಸಾಲೆ sāle. 5. = ಸಾಲ್, etc. a year. — ಸಾಲೆ ಸಾಲ್. yearly (My.; Mhr. ಸಾಲೋಸಾಲ). — ಸಾಲೆ ಹಾಲು. the present year (My.).

ಸಾಲೆ sāle. 6. Tbh. of ಶಾಲಿ 2. rice, paddy. see ಗಮ– (s. additions), ಜೀರಿಗೆ–.

ಸಾಲೋಕ್ಯ sālōkya. (fr. ಸಲೋಕ). the state of being in the same sphere or world (with another), residence in the same heaven (with any particular deity). see Grj. 3, 69 va.; Bp. 1, 30.

ಸಾಲ್ವ sālva. N. of a demon-king who was slain by Kṛiṣṇa. (J. 7, 28; see ಅನು–).

ಸಾಲ್ವಾನುಜ sālva-anuja. Sālva's younger brother (J. 12, 36. 41).

ಸಾಲ್ವಾವರಜ sālva-avaraja. = ಸಾಲ್ವಾನುಜ. (J. 33, 24).

ಸಾವ sāva. present and future participle of ಸಾಯ್, frequently occurring instead of ಸಾಯ್ವ (Abh. P. 6, 72; Bp. 50, 55. 60; 58, 35; Bh. 1, 10, 29; J. 5, 54). ಸಾವೆಂ (Bp. 22, 18). ತನ್ನ ತಾ ಸಾವವಂ (ನಯಶೂಲಿಕ Mr. 237); ಮಕ್ಕಳು ಉಙ್ ಸಾವ ಸತಿ (ಭಿನ್ನ 303).

ಸಾವಕಾತಿ sāvakāti. a rich woman (My.).

ಸಾವಕಾರ sāvakāra. = ಸಾವುಕಾರ, ಸಾಹುಕಾರ. a banker, a merchant; a rich man (My.; B. 2, 17; 4, 169; Mhr., H.). ಸಾವಕಾರರಾದರೇನು? ಸಾವು ತಪ್ಪಿಸ್ಯಾರೋ? — ಹುಟ್ಟು ಕೋಲುಕಾಱನದು, ಕಟ್ಟು ಸಾವಕಾರನದು (Prvs.).

ಸಾವಕಾರಕಿ sāvakāraki. the business of a sāvakāra (B. 5, 92; Mhr.).

ಸಾವಕಾರಿಕೆ sāvakārike. = ಸಾವಕಾರಕಿ. (My.).

ಸಾವಕಾಶ sa-avakāśa. having leisure, leisurely, slow, soft, easy; leisure, spare time; an interval; slowness, easiness (C.; B. 3, 4. 23; ತಡ G.; M., Te.). ಸಾವಕಾಶಮಲ್ಲದು (ಅವಿಲಂಬಿತ, etc. Si. 376).

ಸಾವಕಾಶಗತಿ sāvakāśa-gati. slow manner. ಸಾವಕಾಶಗತಿಯಾದ ವಿಲಂಬಮಾನ (ವಿಲಂಬಿತ Si. 63).

ಸಾವಗಿಸು sāvagisu. 1. to make straight, proper or nice (ಸಸಿನೆ ಮಾಡುವುದು Ṡs.; Abh. P. 5, 49. 53; 7, 28. see ಸರ್ಯ್ 1). [ಸಾವಗಿಸುವ ಮೇಲುದಂ ಮೊಲೆಗಳಳ್ಳಿಱಿಯುತ್ತಿರೆ Pb. 8, 59; Ap. 2, 52].

ಸಾವಗಿಸು sāvagisu. 2. to cease, to become quiet or still, etc. (ಸಯ್ತು, ಮೌನಾರ್ಥಂ Kk. 49, o. r. ಸಾವನಿಸು; *cf.* ಜಾಗು 2).

ಸಾವಧಾನ sa-avadhāna. having attention, attentive, heedful, careful, cautious, wakeful; diligent; attention, carefulness, due heed; deliberation. (Bp. 43, 12; J. 27, 48; My.).

ಸಾವಧ್ಯ sāvadhya. (fr. ಸ-ವಧ). killing, slaughter (ಕರಣ, ಕೊಲೆ Nn. 108).

ಸಾವನ್ತ sāvanta. Tbh. of ಸಾಮನ್ತ. a leader, captain, etc. (Ṡmd. 128). see Bp. 5, 14; 9, 45; 59, 26.

ಸಾವನ್ತಿ sāvanti. = ಸಾಮನ್ತಿ, etc. a kind of jasmine. (My.). ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿ (ಹೇಮ ಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139).

ಸಾವನ್ತಿಗೆ sāvantige. the garden-flower Chrysanthemum indicum Lin. (St. & Pl.; My.). — ಸಾವನ್ತಿಗೇ ಗಿಡ. (ಮಾಗಧಿ, etc. Si. 139).

ಸಾವಯವ sa-avayava. composed of parts. 2, N. of a kind of rūpaka [Kr. 3, 15]; (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಸಾವರ sāvara. = ಸಾವಿರ. (My.).

ಸಾವರಿಸು sāvarisu. to recover strength, to recruit one's spirits, to regather pristine vigour, power, etc. (ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳು G.; Cb.; B. 3, 31; 5, 31; Mhr. ಸಾವರಣೇಂ).

ಸಾವಾಸ sāvāsa. Tbh. of ಸಹವಾಸ. (My.; G.).

ಸಾವಾಸಿ sāvāsi. Tbh. of ಸಹವಾಸಿ (Ṡmd. 379). a guard or attendant on the women's apartments (ಸೌವಿದ, ಸೌವಿದಲ್ಲ, ಸ್ಥಾಪತ್ಯ, ಕಂಚುಕಿ Hlā.; ಸೌವಿದ, ಸ್ಥಾಪತ್ಯ Mr. 266); a house-servant (Bp. 31, 12; 47, 35; 59, 28). 2, an ārya (ಆರ್ಯ Mr. 478; Nn. 106). 3, the state of living together. ಅಜ್ಜಿನ್ನ ಸಾವಾಸಿ (Ṡmd. II).

ಸಾವಿ sāvi. Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ. lord, master, etc. (Ṡmd. 128; see ಗೋ–).

ಸಾವಿಗೆ sāvige. = ಶಾವಿಗೆ, ಸೇವಗೆ, etc. macaroni, vermicelli (of rice or wheat, C.; Si. 314; Mhr., H. ಶೇವಈ). ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹಗ್ಗ ತಿನ್ದರೆ ಪೂಜಾರಯ್ಯ ಸಾವಿಗೆ ಬಯಸಿದನನ್ತೆ (Prv.). — ಸಾವಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನ. vermicelli of wheat fried and mixed with milk, sugar, etc. (My.). — ಸಾವಿಗೆ ಪಾಯಸ. = ಸಾವಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನ. (My.; B. 2, 50). — ಸಾವಿಗೆಯೊರಳು. -ಒರಳು. a perforated machine for making vermicelli (My.).

ಸಾವಿತ್ರ sāvitra. (fr. ಸವಿತೃ). relating or belonging to the sun; descended from the sun; the sun; Ṡiva; etc. (Sk.; R.).

ಸಾವಿತ್ರಿ sāvitri. a cluster of solar rays. 2, N. of a verse of the ṛigvēda, addressed to the sun, the gāyatrī (*i. e.* III, 62, 10). 3, N. of a wife of Brahmā. 4, N. of Umā (J. 31, 72). 5, N. of the wife of king Satyavat, daughter of Aśvapati, etc. 6, N. of a plant (ದೇವಪತ್ರ, ಗಾನ್ಧಾರಿ Mr. 132, o. r. ಸಾವಿತ್ರೆ).

ಸಾವಿರ sāvira. Tbh. of ಸಹಸ್ರ. [T. ಆಯಿರಂ; Tu. ಸಾರೊ]; (Bp. 28, 40; 30, 10; 39, 45; 50, 53; 51, 73; 60, 19; 61, 57; C.; B. 4, 209; 5, 225). a thousand. ಸಾವಿರವಂ (Bp. 40, 68). ಸಾವಿರದ (51, 66. 68). ಸಾವಿರಱುನೂರ್ಕಣ್ದುಗ (10, 5). ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗೆ ಸರದಾರನಾದರೂ ಮನೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಕಾಸ್ತಾರ. — ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟು, ಸನ್ತಾನ ಪಡೆಯ ಬೇಕು. — ಸಾವಿರ ತನಕ ಸಾಲ, ಆ ಮೇಲೆ ಲೋಲ. — ಸಾವಿರ ತೂಕ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಗ ತೂಕ ಮಚ್ಚು. — ಸಾವಿರ ಬೆಕ್ಕು ಕೂಡಿದರೆ ಒನ್ದು ಹುಲಿ ಆದೀತೇ? — ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಗೋವಿನ್ದ ಎನ್ನ ಬಹುದು, ಒಬ್ಬ ದಾಸಯ್ಯಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡೋದು ಕಷ್ಟ. — ಸಾವಿರ ಹಾಱು ಹೋಯಿತು, ನೂಱು ಬೆರಸಿ ಬನ್ದು. — ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ, ಒನ್ದು ಮದಿವೆ ಮಾಡು. — ಸಾವಿರಸುಳ್ಳನ ಮಗ ಕೋಟಿಸುಳ್ಳ. — ಸಾವಿರ ಸುತ್ತಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಗಣ್ಟು. — ಸಾವಿರ ವರುಷವಾದರೂ ಸಾವು ತಪ್ಪದು, ನೂಱು ವರುಷವಾದರೂ ಬೇಱ್ ಆಗುವದು ತಪ್ಪದು (Prvs.). ಸಾವಿರ ದಣ್ಡನೊಡೆಯ (ಸಾಹಸ್ರಿ G.). — ಸಾವಿರಕಾಲು. a kind of innocent articulate with a great number of feet which appears after the first rains and rolls itself firmly up into a ball when touched (My.). — ಸಾವಿರ ಕೋಱ್‌ಗಳುಳ್ಳ ಮೀನು. (ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ, etc. Si. 87). — ಸಾವಿರ ದಾಡೆಯ ಮೀನ್. (ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ, ಪಾಠೀನ Nr.). — ಸಾವಿರಾರು. -ಆರು 3. more than a thousand, a great number (C.; B. 2, 9; 3, 46. 47; 5, 108. 211). — ಸಾವಿರಾಳು. -ಆಳು. a thousand people, etc. ಗುಟ್ಟು ಸಾವಿರಾಳ ವೆಟ್ಟು (Prv.).

ಸಾವಿರು sāviru. = ಸಾವಿರ. ಸಾವಿರಿನ್ದ (B. 5, 270).

ಸಾವು sāvu. death (ನಿಧನ, ನಾಶ, ಮೃತ್ಯು, ಮರಣ, ಪಂಚತ್ವ, etc. Hlā.; Mr. 394; ಮರಣ Nr.; ನಿರ್ಯಾಣ, ಮೃತಿ Nn. 79; ನಿರ್ಯಾಣ, ಮೃತ 90; ಸಂಸ್ಥೆ, ಮರಣ 137; ಸಮ್ಬಾಧ 156; ಬರ್ದುಗೆ Ṡmd. II; ಬರ್ದುಗೆ Ṡm. 44; Abh. P. 8, 15; Bp. 13, 7; 22, 17. 18; Abhā. 2, 76; C.; B. 5, 155. 206; Tu., also the funeral rites; T. ಚಾ, ಚಾವು, Te. ಚಾವು). [ನೀಂ ನಿನ್ನ ಸಾವನದನೆನಸುಂ ನೆನೆಯದೆ Pb. 2, 21]. 2, a corpse (ಶವ, ಮೃತ Nn. 64; ಶವ Mr. 521). ರೂಪಱುದ ಸಾವು (ಮಣ್ಮಱು Ṡmd. I). ಸಾವಿಂಗೆ ಸಮ್ಮತಿಗೆ ಆವುದನ್ತರವಯ್ಯ? ಸಾವು ತಾ ಸಮ್ಮತಿಯೊಳಲ್ಲ, ಕೋಪವ ತಾವುದೆ (*i. e.* ತವಿಸುವದೆ) ಸಮ್ಮತಿ (Sp.). ದೊಮ್ಬರ ಸಾವು ಗಡೆಯ ಮೇಲೆ, ಬಿಲ್ಲವರ ಸಾವು ಮರದ ಮೇಲೆ. — ಸಾವಕಾರರಾದರೇನು? ಸಾವು ತಪ್ಪಿಸ್ಯಾರೇ? — ಸಾವಿಗೆ ಅಂಜದವನು ನೋವಿಗೆ

ಹೆದಜ್ಯಾನೇ? — ಹತ್ತಜ (*i. e.* ಹತ್ತು ಮನ್ನಿಯ) ಸಾವು ಮದುವೇ ಸಮಾನ. — ಮನವಱಿಯದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ, ಶಿವನಱಿಯದ ಸಾವಿಲ್ಲ (Prvs.; see Prv. s. ಸಾವಿರ). — ಸಾವು ನೋವು. death and pain. ಸಾವು ನೋವುಂ ಜೀವಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ (Bp. 28, 11). — ಸಾವು ಹುಟ್ಟು. death and birth (Bp. 54, 21; Śāstrasāra in W. v. 1301).

ಸಾವುಕಾರ sāvukāra. = ಸಾವಕಾರ, etc. a richman; a big merchant. (C.; B. 3, 41; 4, 170). ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾವುಕಾರ (ಉತ್ತಮರ್ಣ G.).

ಸಾವೆ sāve. 1. = ಸಾಮೆ. the grain Panicum frumentaceum (ಶ್ಯಾಮಾಕ, ಶ್ಯಾಮುಕ Hlā.; ಶ್ಯಾಮುಕ Mr. 373; My.). see Prv. s. ಸಜ್ಜೆಗೆ. — ಸಾವೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. the sāve grain (My.).

ಸಾವೆ sāve. 2. = ಸಾಯಿ 1. cream. (My.).

ಸಾವೇರಿ sāvēri. N. of a tune (J. 21, 56; My.; T.).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗ sa-asṭa-aṅga. with eight limbs or members, viz. the hands, breast, forehead, knees and feet; with humble prostration of the body, touching the earth with the eight members; such an humble prostration. (Bp. 1, 54; 4, 47. 58; 49, 36; 53, 28; J. 17, 47). ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಮಾಡಿದರೂ ಅಟ್ಟುಪ್ಪೋದು ಹೋಗೆಲ್ಲಿ (Prv.). — ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗು. -ಎಱಗು. to prostrate, touching the earth with the eight members (Bp. 23, 35; 41, 22; J. 11, 1).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಣ್ಡಪ್ರಣವು sāṣṭāṅga-daṇḍapraṇama. a daṇḍapraṇama at which the eight members touch the ground (Bp. 30, 23; 37, 51; 44, 42).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಣ್ಡಪ್ರಣಾಮ sāṣṭāṅga-daṇḍapraṇāma. = ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಣ್ಡಪ್ರಣಮ. (My.).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರ sāṣṭāṅga-namaskāra. a namaskāra at which the eight members touch the ground (My.).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮ sāṣṭāṅga-praṇāma. a praṇāma at which the eight members touch the ground (Bp. 27, 31; 50, 12. 27; J. 13, 25).

ಸಾಸ sāsa. Tbh. of ಸಾಹಸ. boldness, adventure, etc. (ಸಾಹಸ Śmd. 361; Ct. II, 11; ಅರ್ಪು, ಅದಟು, ಸಾಹಸ Kk. 41; ಅದಟು, ಅರ್ಪು Śm. 38).

ಸಾಸತ sāsata. Tbh. of ಶಾಶ್ವತ. permanent, etc. (Śmd. 368).

ಸಾಸವಿ sāsavi. Tbh. of ಸರ್ಷಪ. mustard. ಬಿಳಿಯ ಸಾಸವಿ (ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ಸರ್ಷಪ Hlā.).

ಸಾಸವೆ sāsave. = ಸಾಸವಿ. (ಸರ್ಷಪ Śmd. 336; ಸರ್ಷಪ, ತನ್ತುಭ, ಕದಮ್ಬಕ Nr.; My.; T. ಐಯವಿ).

ಸಾಸಿ sāsi. Tbh. of ಸಾಹಸಿ. bold. ಆಸನದಲುಮ್ಬುವದು, ಸೂಸುವದು ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಬೇಸಱದ ಹೊತ್ತು ಕೊಲುತಿಹುದು; ಕವಿಗಳ ಸಾಸಿಗಳೆ, ಪೇೞಿ! (a syringe, sp.).

ಸಾಸಿಗ sāsiga. = ಸಾಹಸಿಗ. Tbh. of ಸಾಹಸಿಕ, q. v. (ಸಮರ್ಥ Ct. I, 41; Abh. P. 9, 101; G. 1, 108; Rām. 3, 6, 48; see s. ತೆವರು 3). [ಅ ಸಾಸಿಗನುಚಿತ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಣ್ಡಂ Ap. 6, 5].

ಸಾಸಿಮೆ sāsime. = ಸಾಸವೆ, etc. the Indian mustard, Brassica juncea, H. f. or T. (St. & Pl.; Z.).

ಸಾಸಿರ್ sāsir. = ಸಾ (Śmd. 225). — ಸಾಸಿರ್ಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. Indra (ಸುರಪತಿ Śm. 9). — ಸಾಸಿರ್ಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. the sun (ರವಿ Ss.). — ಸಾಸಿರ್ಮಡಿ. thousand-fold (Śmd. 227; Śāstrasāra in W. v. 1269; Grj. 4, 15). [ಸಾಸಿರ್ಮಡಿಯೆನೆ ಪೊಮ್ಪುಣ್ಣದ ಕೆಮ್ಪಿಡಿದಿರೆ ಸೊಗಯಿಪುವು ಗನ್ಧಶಾಳಿ ವನಂಗಳ್ Ap. 1, 60]. — ಸಾಸಿರ್ವನಿತೆಯರ್. a thousand women (Śmd. 227).

ಸಾಸಿರ sāsira. Tbh. of ಸಹಸ್ರ. a thousand. (Śmd. 225. 226; Cpr. 6, 37; T. ಆಯಿರ). [ತೊಮ್ಬತ್ತಾಱು ಸಾಸಿರ ಗೋಪಕುಮಾರರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕಳಿಪಿ Pb. 9, 12 va.]. ದೇವರ್ಕಳ ೩ ಸಾವಿರ ಯುಗಂಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನ ೧ ದಿವಸ (Hlā. I, 115). ಸುರರ ಎರಡು ಸಾಸಿರ ಯುಗಂ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ದಿನಮ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 71). — ಸಾಸಿರಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. the sun (ಬಿಸಿಗದಿರ, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk.).

ಸಾಸಿರ್ಮೆ sāsir-me. (Śmd. 243). a thousand times.

ಸಾಸಿರ್ವರ್ sāsirvar. (Śmd. 227). a thousand persons. [ಸಾಸಿರ್ವರ್ ವನಿತೆಯರ್ Ap. 6, 5; ಸಾಸಿರ್ವರೇಱಿದೊಡಲ್ಲದೀಯೋಡಂ ನಡೆಯದೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 1, 68 va.]. ಸಾಸಿರ್ವರ್ ಪ್ರಿಯತನೂಭವರ್ (227 Mdb.). ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರುಂ ಯುದ್ಧದೊಳ್ (121).

ಸಾಸಿವೆ sāsive. = ಸಾಸಿಮೆ, etc. mustard (Bp. 1, 65; My.; ಸರ್ಷಪ G.); [Tu. ಸಾಸಮ, ದಾಸಮ]; a kind of dish (My.).— ಸಾಸಿವೆಕಾಟು. mustard-seed; a grain of mustard-seed (ಕೃಷ್ಣತಾಭಿಜನನ G.). ಸಾಸಿವೆಕಾಟಷ್ಟು ಜೀವ ಉೞಿದರೆ ಆನೆಯಷ್ಟು ಉಣ್ಣೇನು. — ಸಾಸಿವೆಕಾಟು ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಪರ್ವತ (Prvs.). — ಸಾಸಿವೆಗದಡು. a disagreeable smell arising from the burning of mustard (C. Bp. 42, 32). — ಸಾಸಿವೆಯನ್ನ. -ಅನ್ನ. boiled rice mixed with mustard, etc. (My.).

ಸಾಸುವೆ sāsuve. = ಸಾಸಿವೆ, etc. (ಸರ್ಷಪ, ರಾಜಿಕ Mr. 137; Si. 304; My.). ಬಿಳೀ ಸಾಸುವೆ (ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ Si. 304); ಕರೀ ಸಾಸುವೆ (ಕ್ಷವ, etc., ದೊಡ್ಡ ಸಾಸುವೆ, ಹುಚ್ಚುಸಾಸುವೆ 305).

ಸಾಸೆ sāse. = ಸೇಸೆ. the remains of flowers, raw rice and other offerings made to an idol, distributed as a blessing among the worshippers, etc. (Bp. 61, 22).

ಸಾಸ್ತ್ರ sāstra. Tbh. of ಶಾಸ್ತ್ರ. an order, science, etc. (My.).

ಸಾಸ್ನೆ sāsne. *the dewlap of an ox.*

ಸಾಹ್ sāh. bearing, enduring, able, overpowering, winning. see ತುರಾಷಾಹ್, ಪೃತನಾಷಾಹ್.

ಸಾಹ sāha. = ಸಹ. with, etc. see ಉತ್-.

ಸಾಹಚರ್ಯ sāhacarya. (fr. ಸಹಚರ). *companionship, fellowship, company, association, society.*

ಸಾಹಜಿಕ sāhajika. (fr. ಸಹಜ). natural, co-existent (B. 4, 208).

ಸಾಹಣ sāhaṇa. the act of tending and training horses (Cpr. 9, 95).

ಸಾಹಣಿ sāhaṇi. = ಸಹಣಿ. a groom (Bp. 59, 28).

ಸಾಹಣಿಗ sāhaṇiga. = ಸಾಹಣಿ. (Bp. 9, 47).

ಸಾಹಸ sāhasa. = ಸಾಸ. violence, force, rapine; *any act of aggression or oppression or hatred.* 2, punishment, chastisement, fine. 3, boldness, daring, courage, effort, prowess, valour, power, strength (ಪರಾಕ್ರಮ Nn. 56; ನಾನಾ, ಅದಟು 145; ಬಲ Śm. 108). 4, foolhardiness, rashness, temerity, inconsiderate hastiness, impetuosity.

ಸಾಹಸಗಾಱ sāhasa-gāṟa. a valorous or daring or effort-making or reckless man (My.).

ಸಾಹಸಾಂಕ sāhasa-aṅka. marked or characterized by daring or prowess (Śsv. 4, 53).

ಸಾಹಸಾರ್ಣವ sāhasa-arṇava. a man who is an ocean of valour (Śsv. 4, 85).

ಸಾಹಸಿ sāhasi. = ಸಾಸಿ. violent, furious, ferocious. 2, bold, daring; impetuous; a person who displays boldness, courage, effort, valour, power or strength (My.; B. 4, 68; Rśv. 5, 131). 3, foolhardy, rash, inconsiderate.

ಸಾಹಸಿಕ sāhasika. = ಸಾಸಿಗ, ಸಾಹಸಿಗ. *using great force or violence* violent, cruel, brutal, ferocious, rapacious. 2, impetuous; bold, daring; valorous, strong, powerful, vigorous, valiant (Cpr. 10, 100; Bh. 4, 2, 67).

ಸಾಹಸಿಗ sāhasiga. Tbh. of ಸಾಹಸಿಕ. a bold, daring, valorous, strong, powerful or valiant man (ಹೊಣೆಗ Bhn. 18; Bp. 22, 2; 49, 45).

ಸಾಹಸ್ರ sāhasra. (fr. ಸಹಸ್ರ). relating or belonging to a thousand; consisting of a thousand, etc. 2, *a multitude of thousands;* an army or detachment consisting of a thousand men.

ಸಾಹಾಯ್ಯ sāhāyya. (fr. ಸಹಾಯ). friendship, fellowship, alliance, confederation. 2, help, succour. (R.).

ಸಾಹಿತ್ಯ sāhitya. (fr. ಸಹಿತ). association, connection, combination, union, society, fellowship; associated with, etc. 2, literary composition, rhetorical composition, rhetoric, poetry. (Bp. 3, 42). 3, a collection of materials or means or rule for the production or performance of anything, a collection of materials or implements for cooking, travelling or working (Grj. 3, 119 va.; B. 4, 115; My.). ಅವಿರಲಭಕ್ತಸಾಹಿತ್ಯನು (Mr. 1). ತನುವಿನಿನ್ದೊನ್ದು, ಗುಣಂಗಳಿನ್ದೆರಡು, ಸಾಹಿತ್ಯಂಗಳಿಂ ಮೂಱು, ಮನದಿಂ ನಾಲ್ಕು ಮಲತ್ರಯದಿನ್ದಯಿದು, ಸುಚಾರಿತ್ರಂಗಳಿನ್ದಾಱು, ಸಜ್ಜನದಿನ್ದೇೞು, ಸುತತ್ತ್ವದಿನ್ದೆ ತಳರ್ದೆಣ್ಟಂಗಂ ಭುಜದ್ವನ್ದ್ವದೊಳ್ ತನಗಿನ್ನಾರ್ ಸರಿ ನಾಗವರ್ಮನುಗೆ ದಾಸಂ ಕಾಳಿದಾಸಪ್ಪುರಂ (one MS. of Ch. as its verse 25).

ಸಾಹಿತ್ಯಭೇದ sāhitya-bhēda. a particular figure of speech in rhetoric or poetry (ಜಾತಿ Nn. 76).

ಸಾಹುಕಾರ sāhukāra. = ಸಾವಕಾರ, etc. a rich merchant. (My.). ಸಾಹುಕಾರರಿರುವ ಮನೆ (ಹರ್ಮ್ಯ, ಹಣಗಾಱರಿರುವ ಸ್ಥಳ, ಧನಿಕರಿರುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆ Si. 109).

ಸಾಹೇಬ sāhēba. (= ಸಾಬ್). a lord or master; a gentleman; sir, etc. (My.; B. 5, 285; Mhr., H.).

ಸಾಹ್ಯ sāhya. (fr. ಸಹ). conjunction, union, society, association, companionship. (R.).

ಸಾಳಗ sāḷaga. = ಸಾಳಂಗ. a kind of rāga or musical mode (Cpr. 7, 97; Bp. 19, 11; J. 21, 58; Bh. 1, 12, 20; Sk. ಸಾಲಂಗ).

ಸಾಳಂಗ sāḷaṅga. = ಸಾಳಗ. (J. 21, 56).

***ಸಾಳಭಂಜಿಕೆ sāḷa-bhañjike.** = ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ. ಸಾಳಭಂಜಿಕೆಗೆತ್ತುದು ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಣಮಾಕೆಯ ರೂಪಂ Pb. 4, 54.

ಸಾಳುವ sāḷuva. = ಸಾಳ್ವ. a kind of bird, a hawk used in hunting (Rām. 3, 1, 32; Bh. 1, 20, 53; Te. ಸಾಳುವ, ಸಾಳುವೆ).

ಸಾಳೆಯ sāḷeya. = ಸಾಲೆಯ s. ಸಾಲೆ 2, q. v.

ಸಾಳೇರಿಮೃಗ sāḷēri-mṛiga. a porcupine (S. Mhr.; Mhr. ಸಾಳಿನ್ದರ).

ಸಾಳ್ವ sāḷva. = ಸಾಳುವ. (Śsv. 3, 33).

ಸಾೞಿಗೆ sāḻige. = ಜಾೞಿಗೆ, q. v. (ಉಡಿಗೆ Kk. 63).

ಸಿಂಹ siṁha. = ಸಿಂಹ್ವ, ಸಿಂಗ 1, ಸಿವ 2. *a lion.* 2, the sign of the zodiac Leo. 3, *pre-eminent, best;* a hero or any eminent person. ಸಿಂಹವಾದದ್ದು ಸಂಹರಿಸಲಾಱದೋ ? (Prv.).

ಸಿಂಹನಾದ siṁha-nāda. *a war-cry, a war-hoop.* see ಅಚ್ಚವಿಷ.

ಸಿಂಹನಾಶನಮೃಗ siṁha-nāśana-mṛiga. an animal that destroys lions. ಎಣ್ಬು ಕಾಲುಗಳಿನ್ದಲೂ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿನ್ದಲೂ ಉಗ್ರವಾಗಿರುವ ಸಿಂಹನಾಶನಮೃಗ (ಶರಭ Si. 170).

ಸಿಂಹಪೀಠ siṁha-pīṭha. = ಸಿಂಹಾಸನ. (ಪಟ್ಟವಣೆ Ct. II, 87; Bp. 51, 10).

ಸಿಂಹಪುಚ್ಚಿ siṁha-pucci. *N. of a plant* (= ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ್ನೆ, q. v.).

ಸಿಂಹಲ siṁhala. ಸಿಂಹಳ. = ಸಿಂಹ್ವಲ, ಸಿಂಗಳ. the island or country of Ceylon (Bp. 6, 18; 61, 30); N. of a king of Ceylon (Rsv. 5, 130. 131; 6, 32; 7, 15).

ಸಿಂಹಲಲಾಟ siṁha-lalāṭa. the form of a lion's head on a bracelet (My.).

ಸಿಂಹವಾಹನ siṁha-vāhana. Śiva. — ಸಿಂಹವಾಹನೆ. Durgā (My.).

ಸಿಂಹವಿಷ್ಟರ siṁha-viṣṭara. = ಸಿಂಹಾಸನ, (Grj. 3, 116; 4, 163 va.).

ಸಿಂಹಸಂಹನನ siṁha-saṁhanana. lion-shaped : *well-shaped, handsome.*

ಸಿಂಹಸೇನ siṁha-sēna. N. of a king (Śmd. 177).

ಸಿಂಹಾಗಾರ siṁha-āgāra. (Śmd 283). a lion's den.

ಸಿಂಹಾಣ siṁhāṇa. = ಶಿಂಹಾಣ, ಶಿಂಘಾಣ, (ಸಂಘಾತ), ಸಿಂಘಾಣ, ಸಿಂಹಾನ. the mucus of the nose (Sk.; *cf.* ಸಿಮ್ಬುಳ).

ಸಿಂಹಾನ siṁhāna. *rust of iron.* 2, the mucus of the nose.

ಸಿಂಹಾಸ siṁha-āsa. = ಸಿಂಹಾಸನ. see ಚಿತ್ರರಿಗೆ.

ಸಿಂಹಾಸನ siṁha-āsana. = ಸಿಂಹ್ವಾಸನ. lion-seat: *a throne* (ಮುಱಿರ, ಆಸನ Nn. 91; ಭದ್ರಪೀಠ Mr. 262; ಪಟವಣೆ, ಗದ್ದುಗೆ Kk. 26; Bp. 46, 52; 59, 57; C. Bp. 47, 16). ಮಣೇಲಿ ಕುಣ್ಡ್ರಲಿಕ್ಕೆ ಹಣೇಲಿ ಇಲ್ಲದವ ಸಿಂಹಾಸನ ಏಱ್ಯಾನೇ ? (Prv.).

ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿ siṁhāsana-adhipati. a king (My.).

ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢ siṁhāsana-ārūḍha. sitting on a throne; a king (My.).

ಸಿಂಹಾಸನ್ದಿ siṁha-āsandi. = ಸಿಂಹಾಸನ. (Abh. P. 6, 169; 13, 101).

ಸಿಂಹಾಸ್ಯ siṁha-āsya. lion-faced. 2, *the plant Gendarussa vulgaris* Nees.

ಸಿಂಹಿ siṁhi. a lioness. 2, *the plant Gendarussa vulgaris* Nees. 3, *the plant Solanum melongena.* 4, N. of the mother of Rāhu.

ಸಿಂಹಿಕಾತನುಜ siṁhikā-tanuja. son Siṁhikā, Rāhu (Mr. 39).

ಸಿಂಹಿಕೆ siṁhike. ಸಿಂಹಿಕಾ. N. of the mother of Rāhu. (Rām. 5, 1, 22). 2, (= ಸಿಂಹಿ No. 3 ?) ಚಿತ್ರಟೆ, ರುಚಿ, ಸೊಣ್ಡೆ (Mr. 130).

ಸಿಂಹ್ವ siṁhva. Tbh. of ಸಿಂಹ. (B. 5, 241; Cb. 142. 158. 159).

ಸಿಂಹ್ವಲ siṁhvala. Tbh. of ಸಿಂಹಲ. (B. 5, 39).

ಸಿಂಹ್ವಾಸನ siṁhvāsana. Tbh. of ಸಿಂಹಾಸನ. (Cb. 158).

ಸಿಕ್ sik. = ಸಿಕ್ಕಿ, ಸಿಕ್ಕು 3. P. p. of ಸಿಕ್ಕು 1 or ಸಿಗು, in ಸಿಕ್ಕೊಳ್ (My.). ಲಂಗರವು ತಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬುಡದೊಳಗಿನ ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಣ್ಡು, ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ (B. 3, 118).

ಸಿಕತ sikata. = ಸಿಕತೆ. sand (ಪುೞಿಲ್, ಮಣಲ್, ಮರಲ್, ಮಲರ್ Śm. 36; ಮಳಲ್ Nn. 6); a sand-bank; an island with sandy shores.

ಸಿಕತಾಮಯ sikatā-maya. full of sand, *sandy.*

ಸಿಕತಾವತ್ sikatā-vat. *sandy.*

ಸಿಕತಿಲ sikatila. *sandy.*

ಸಿಕತೆ sikate. ಸಿಕತಾ. = ಸಿಕತ. sandy soil (ಮಳಲುಳ್ಳ ಮಹಿ Mr. 93); *sand, gravel;* a sand-bank, etc. (ಪುೞಿಲ್ Ct. II, 10).

ಸಿಕರ sikara. Tbh. of ಶಿಖರ. (My.).

ಸಿಕಲ sikala. polishing, furbishing, burnishing (Mhr. ಶಿಕಲ, ಸಿಕಲ).

ಸಿಕಲಗಾರ sikala-gāra. = ಸಿಕಲಿಗಾರ. a polisher of tools, weapons, etc. ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಸುವವ, ಶಸ್ತ್ರಮಾರ್ಜಕ G.; Mhr. ಶಿ- and ಸಿ-).

ಸಿಕಲಿಗಾರ sikaligāra. = ಸಿಕಲಗಾರ. (S. Mhr.). ಜೀನಗಾಱಗೆ ಸಿಕಲಿಗಾರ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.).

ಸಿಕಲಿಗ್ಯ sikaligya. = ಸಿಕಲಿಗಾರ. (S. Mhr.).

ಸಿಕಾರ sikāra. hunting; game (Mhr. ಶಿಕಾರ).

ಸಿಕಾರಖಾನೆ sikāra-khāne. a menagerie, an aviary, etc. (B. 5, 251; Mhr. ಶಿ-).

ಸಿಕಾರಿ sikāri. = ಶಿಕಾರಿ, q. v. hunting, etc. (My.).

ಸಿಕಿ siki. = ಸಿಕೆ. a seal, etc. — ಸಿಕಿಯುಂಗರ. -ಉಂಗರ. = ಸಿಕೆಯುಂಗರ. (My.).

ಸಿಕೆ sike. = ಸಿಕಿ, ಸಿಕ್ಕೆ. a coining-die; the royal seal; the stamp produced by the coining-die or by a seal or stamp (Mhr., H. ಶಿಕ್ಕಾ; My.; ಮುದ್ರೆ G.). — ಸಿಕೆಯುಂಗರ. -ಉಂಗರ. the royal seal (My.).

ಸಿಕ್ಕ sikka. Tbh. of ಶಿಕ್ಯ. a sling for suspending things, etc. ಸಿಕ್ಕದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟದ್ದು ಮುಕ್ಕಳಿಗಾಗದೋ? (Prv.).

ಸಿಕ್ಕಟಿ sikkaṭi. = ಸಿಕ್ಕಟಿಗೆ, ಸಿಕ್ಕಣಿಗೆ. a comb (My.; Te. ಚಿಕ್ಕಣಿ; T. ಚಿಕ್ಕ, ಚೀಪ್ಪು; M. ಚಿಕ್ಕಂಉಕ್ಕು; M. ಚಿಕ್ಕು, ಚಿರಕ್ಕು, ಚೀಗ, to comb; ಚಿಕ್ಕಱುಕ್ಕು, to disentangle, comb out).

ಸಿಕ್ಕಟಿಗೆ sikkaṭige. = ಸಿಕ್ಕಟಿ, etc. (My.).

ಸಿಕ್ಕಣಿಗೆ sikkaṇige. = ಸಿಕ್ಕಟಿ, etc. (My.).

ಸಿಕ್ಕಿಸು sikkisu. = ಸಿಗಿಸು 2. to insert, to put in or on (My.). ಚಿಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನ ಸೊಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಕುಡುಗೋಲು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, to cause oneself to be caught, to be caught (My.). 3, to cause to become entangled or ensnared, to entangle, to ensnare (Bp. 42, 16).

ಸಿಕ್ಕು sikku. 1. = ಸಿಗು, ಸಿಕ್ಕರ್ 1, ಸಿಲಿಕು, ಸಿಲುಕು 1, ಸಿಲ್ಕು 1. to become entangled; to be caught; to fall into the hands of; to fall or be brought under the power of; to get among; to enter; to be found; to be obtained or got (C.; Te., T., M.; Tu. ಶಿಕ್ಕು, ಸಿಕ್ಕು). ಸಿಕ್ಕಿದ ಆಳಿ ಪೊಱ ವಣ್ಣವು, ಅಬ್ಜಂಗಳ ಬಸುಱೊಳ್ ಇರ್ದುದ (Bp. 12, 48). ಖಗವೃಗ ನಿಕರದೊಳು ನಿಜಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆನು (18, 54). ನಿಮ್ಮ ಠಕ್ಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವನ್ತೆ (24, 65). ಬಲೆಗೆ ಮೊದಲಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾ ಮಿನಂ ತೆಗದು (27, 20). ಬಲೆಯಲ್ಲಿ...ಮತ್ಸ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿ (27, 22). ಈ ಗೃಹರೇಣು ಸಿಕ್ಕಿದವಂಗೆ ಅಹುದು ಮುಕ್ತಿ (30, 13). ಎನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂ (31, 13). ಎನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ! (32, 15). (ಕೇಸರಿ) ಅವಕ್ಕೆ (ಜಾಯಿಲಂಗಳ್ಗೆ) ಸಿಕ್ಕದೆ (34, 24). ಶಿವಯೋಗನಿದ್ರೆಯೊಳ್ ಅವಿರತಂ ಸಿಕ್ಕಿರಲು (35, 47). ತಾವು ಸಿಕ್ಕಿದೆವೆನುತ (52, 14). ಭಕ್ತಿಹೀನರಿಗೇಕೆ ಸಿಕ್ಕುವನ್ ಈಶ್ವರೇಶ್ವರನು? (53, 20). ಹರಗಣಾಜ್ಞಾ ಪಾಶದಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ಪನ್ ಆ ಹರಿಯು (53, 68). ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ (54, 29). ಬ್ರಹ್ಮತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ (54, 39). ಅವನ್ದಿರ ಮನದ ಕುಟಿಲಂಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ (60, 16). ಕರ್ಮವಿಧಿಗಳ ತಮಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ (60, 47). ಸಿಕ್ಕಿದವು ಕಣ್ಣದೊಳ್ ಮಾತುಗಳ್ (J. 19, 14). ಬೇಡರ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕದೋಡಿದುದೊನ್ದೆರಲೆ (28, 52). ಇಱುಬಿನಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ದ ಹುಲಿ (1, 8, 21). ಸಿಕ್ಕಿದವು ಹೆಮ್ಮೊಡೆಗಳ್ ಉರಗನ ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ (3, 13, 33). ಬುದ್ಧಿಯೆನ್ದಲಿಗಱಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ದ ಅರ್ಥಂ (Dp. 1). ಸಿಂಹವು ಬೇಡರವನ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಣ್ಡು (B. 4, 91). ಅನ್ಬುಗಾಲು ಹಾಕಿದರೆ ರನ್ಬು ಸಿಕ್ಕಾತ್ತೀತೇ? — ಕುಡಿಯುವ ಪಾನಕದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದವನ ನೆಟ್ಟಗೆ ಸಿಕ್ಕಾತ್ಯನು. — ನೇತಾಡುವವನ ಹತ್ತರ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಜೋತಾಡುವದು ಸಿಕ್ಕೀತು. — ಶಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಸತ್ತವನಿಲ್ಲ; ಹಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ. — ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಕೀರ್ತನೆ ಹೇಱಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಕೋಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ದಾರೀಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. — ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪಕ್ಷಿ, ಒಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಇಱುವೆ. — ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಒಲೆಗೆ ಹೋಯಿತು. — ಭಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು. — ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಉಟ್ಟೆ ಕುಡಿದೇನು, ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ರಕ್ತ ಕುಡಿದೇನು. — ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳಬಹುದೇ? (Prvs.). ಶತ್ರುಗಳ ಕೆಯ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ (ಅಭಿಪನ್ನ Si. 439). see Bh. 1, 10, 38; J. 6, 30. 2, to cause to go or make go in, to insert, etc. (Bp. 21, 41; 55, 44; J. 23, 1). — ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಱು. to be caught; to fall into (another's) hands (My.).

ಸಿಕ್ಕು sikku. 2. = ಸಿಕ್ಕರ್ 2, (ಸಿಲುಕು 2), ಸಿಲ್ಕು 2. the state of being entangled, entanglement, intricacy (My.; Te., T. ಚಿಕ್ಕು); impediment, hindrance, obstacle, trouble (J. 27, 42; My.). [ಉರಿಯು ಕೊಳ್ಳಿಯ ಕೊಣ್ಡು ಮಣ್ಡೆಯ ಸಿಕ್ಕ ಬಿಡಿಸುವನ್ತೆ Bv. 661]. ಒನ್ದಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಸೇರದೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಕೂದಲು (ಶ್ಲೀಕ್ಷ್ಣ, etc. Si. 216); ಕೂದಲು ಸಿಕ್ಕುಬಿಡಿಸುವ ಸಾಧನ (ಪ್ರಸಾಧನಿ, etc., ಬಾಚಣಿಗೆ, 231). — ಸಿಕ್ಕುದಲೆ. -ತಲೆ. an entangled head of hair (My.). — ಸಿಕ್ಕು ಬಿಡಿಸು. to disentangle (as hair or thread, My.). — ಸಿಕ್ಕು ಮಾಡು. to entangle (Dp. 53, 5).

ಸಿಕ್ಕು sikku. 3. (= ಸಿಕ್). P. p. of ಸಿಗು (S. Mhr.). ಸಿಕ್ಕವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 1, 18). ಇವು (ಎತ್ತು, ಆಕಳು) ಬಹು ತರವಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ (3, 17). ಸಾವುಕಾರನ ಮನೆಯು ಕನ್ನ ಕೊಱೆದು, ಸಿಕ್ಕ ಬದುಕು ತಕ್ಕೊಣ್ಡುಹೋಗಿ (3, 41). ಒನ್ದು ದಿನ ಕಳವಿನ ಒಡವೆ ಸಹಿತ ಸಿಕ್ಕನು (3, 43). — ಸಿಕ್ಕು ಸಿಕ್ಕು. rep. ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಚಾಡಿ ಹೇಱಹತ್ತಿದನು (B. 4, 51).

ಸಿಕ್ಕೆ sikke. = ಸಿಕೆ, etc. the royal seal. (ಮುದ್ರೆ Cb.).

ಸಿಕ್ತ sikta. sprinkled, besprinkled; wetted, moistened; poured out; impregnated, engendered. see ಅಭಿಷಿಕ್ತ.

ಸಿಕ್ಥ siktha. boiled rice; a lump of boiled rice, a mouthful of boiled rice kneaded into a ball; bee's-wax; indigo. see ಭಕ್ತ-.

ಸಿಕ್ಥಕ sikthaka. = ಸಿಕ್ಥ. a lump of boiled rice, etc. (see ಭಕ್ತ-); *bee's-wax* (ಮಯಣ Mr. 358, o. r. ಮೇಣ).

ಸಿಗಸು sigasu. = ಸಿಗಿಸು 1. to have split (as wood, My.).

ಸಿಗಿ sigi. to split, as wood; to tear or rend with the teeth, as sugar-cane (My.; Tu. ಶಿಗಿ, ಶಿಗು, ಶಿಗುರು, ಸಿಗುರು).

ಸಿಗಿಸು sigisu. 1. = ಸಿಗಸು. (My.).

ಸಿಗಿಸು sigisu. 2. (fr. ಸಿಗು). = ಸಿಕ್ಕಿಸು. to insert. (S. Mhr.).

ಸಿಗು sigu. = ಸಿಕ್ಕು 1. to be caught, etc. (S. Mhr.). P. p. ಸಿಕ್ಕು 3, q. v. ಮುರಾರಿ ಗೋಪಿಯರಲ್ಲಿ ಹಾಡರವಾಡಿ, ಸಿಗನೇ? (Bp. 54, 40). ಒನ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯರೂ ತೋಳಗಳ ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಸಿಗುವದುಣ್ಟು (B. 2, 18). ಕಾಡ ನಾಯಿಗಳು ಬಹು ತೀವ್ರ ಓಡುವವು, ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೆಯ್ಗೆ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ (3, 40). ಅಡವೀ ಕತ್ತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯರ ಕೆಯ್ಗೆ ಬೇಗ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ (3, 48). ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಯಾರ ಬೞಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಕೆಯ್ಗಡ ಇಸ ಕೋ! (3, 78). ನನಗೆ ಈ ಗುಡ್ಡದೊಳಗೆ ದಾರಿ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (3, 123). ನಿಮಗೆ ದಾರಿ ಸಿಗಲೊಲ್ಲದೋ? (3, 123). ಕುದುರೆ ಇನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಗುವದು? (4, 79). — ಸಿಕ್ಕು ಬೀಱು. = ಸಿಕ್ಕಿ-. ಆ ಹುಱವು ಜೇಡಹುಱದ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಬಿದ್ದು (B. 4, 112).

ಸಿಗುಱ್ sigur̤. ಸಿಗುಱು. = ಸಿಬಱು, ಸಿವಱು, ಸಿವುಱು. a splinter, a shiver; that is pared off, rind (ಕೆಲ್ಲೆ Śm. 49; ಕಕ್ಕು 79; ಕೆಲ್ಲೆ Kk. 56; see ಚಿವ್ವು). ಕಳೆದ ಸಿಗುಱಿನ ಕಬ್ಬಿನನ್ದದಿ... ಲಲಿತವಸ್ ಅಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Abhā. 1, 5, o. r. ಸಿಬಱಿನ). — ಸಿಗುಱಿ ಚನ್ದಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 7). — ಸಿಗುಱೇಱು. -ಏಱು. splinters or shivers to rise or be raised (Bh. 5, 11, 39; Rām. 4, 3, 7).

ಸಿಗುಳು siguḷu. = ಸೀಳ್ 1, etc. to split, etc. ಸಿಗುಳಲ್ ಪಟ್ಟದು (ದಾರಿತ, ಭಿನ್ನ, ಭೇದಿತ Si. 382; *only* in Si.).

ಸಿಗ್ಗಾಳಿ siggu-āḷi. (Śmd. 239). a person who is ashamed, a bashful person.

ಸಿಗ್ಗಿಗ siggiga. a daitya or rākṣasa (ಮಬ್ಬಿಗ, ರಕ್ಕಸ, ದೈತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾವಳಿ Kk. 11a; *cf.* ಸೆರಗು? Te. ಸಿಗ್ಗು, reproach, censure = ಅಪವಾದ, ನಿನ್ದೆ).

ಸಿಗ್ಗು siggu. (Śmd. 248). shame, decency; modesty, bashfulness; timidity (My., Te.); disgust (My.). [ಕುಮ್ಮು

ಸನ್ನುವನನಾ ದ್ರುಪದಂ ಕಡುಸಿಗ್ಗು ಮಾಡಿದಂ Pb. 2, 48; Ap. 14, 128]. *cf.* ಎಗ್ಗು 2; ಸೆಡೆ 3. — ಸಿಗ್ಗಾಗು. -ಆಗು. to feel ashamed, to become bashful (Abh. P. 7, 58 va.; 9, 39; Bp. 18, 10). — ಸಿಗ್ಗೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. = ಸಿಗ್ಗಾಗು. (Bp. 38, 19).

ಸಿಂಗ siṅga. 1. Tbh. of ಸಿಂಹ. a lion (ಸಿಂಹ Śmd. 348; Ct. I, 96; II, 23; ಕೇಸರಿ Śm. 83; Si. 166). [ಸಿಂಗಂ ಮಸಗಿದವೋಲ್ ನರಸಿಂಗಂ ತಳ್ತಿಱಿಯೆ Pb. 1, 34]. 2, Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7; ಮದನ 83). ರಂಗನ ಮುನ್ದೆ ಸಿಂಗನೇ? (Prv.). — ಸಿಂಗಕೇಸರಿ. N. of a plant (ಛತ್ರಶಾಖಿ Mr. 121, o. r. ಚಕ್ರಶಾಖಿ; Sk. ಸಿಂಹಕೇಸರ, the plant Mimusops elengi). — ಸಿಂಗದನ್ನಂ. -ಅನ್ನಂ. a lion-like man (Śmd. 192). — ಸಿಂಗದೇರವಳ್. -ತೇರವಳ್. whose vehicle is a lion: Durgā (ಶಿವೆ Kk. 5; ಗಿರಿಜೆ Śm. 3). — ಸಿಂಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.). — ಸಿಂಗಪ್ರಾಸ. a kind of alliteration (Ch.). — ಸಿಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಸಿಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಸಿಂಗವೇಷ್ಟೆ. -ಬೇಷ್ಟೆ. (Śmd. 387). a lion's-hunt.

ಸಿಂಗ siṅga. 2. Tbh. of ಶೃಂಗ (Śm. 83). a horn, etc. — ಸಿಂಗನಾದ. the sound of the horn of an antelope blown by jōgis (My.). — ಸಿಂಗಹಲ್ಲು. an irregular tooth (My.).

ಸಿಂಗಣಿಕೆ siṅgaṇika. = ಸಿಂಗಳೀಕ. (J. 21, 18. 33).

ಸಿಂಗರ siṅgara. Tbh. of ಶೃಂಗಾರ. decoration, etc. (ಜಾಲ, ಶೃಂಗಾರ Nn. 34; ಶೃಂಗಾರ, ತನ್ತ್ರ 75; ಶೃಂಗಾರ 108).—ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್. -ಗೆ-. to adorn, to decorate (J. 13, 7). ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್ವುದು (ಪ್ರತಿಕರ್ಮ, ಪ್ರಸಾಧನ, etc. Mr. 333). — ಸಿಂಗರಜೋಗಿ. Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8). — ಸಿಂಗರವ್ವೆಱ್. -ಎ-ಪೆಱ್. to be embellished or adorned (Śśv. 5, 57 va.). — ಸಿಂಗರವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸಿಂಗರವ್ವೆಱ್. (Śśv. 3, 35 va.).

ಸಿಂಗರಿ siṅgari. Viṣṇu in his lion-incarnation; N. (My.). see ಋಗ್ವೇದಿಗಳ್-.

ಸಿಂಗರಿಗ siṅgara-iga. (Śmd. 233, o. r. ಸಿಂಗಾರಿಗ). a man who adorns. C. Bp. 37 sum.

ಸಿಂಗರಿಸು siṅgarisu. Tbh. of ಶೃಂಗರಿಸು. to adorn, to embellish (Bp. 4, 32; 5, 13; Rsv. 4, 13; J. 4. 66; 6, 11).

ಸಿಂಗಳ siṅgaḷa. Tbh. of ಸಿಂಹಲ. Ceylon (R.; T. ಚಿಂಗಳ).

ಸಿಂಗಳೀಕ siṅgaḷīka. = ಸಿಂಗಣಿಕೆ. a black monkey (Rām. 6, 30, 7. 16; My.; Te. ಶಿಂಗಿಲೀಕ).

ಸಿಂಗಾಡಿ siṅgāḍi. a blow (J. 16, 7; 29, 29; T. ಚಿಂಗಾಡಿ, ಚಿಂಗಾಣಿ; M. ಚಿಂಗಾಡಿ, a Turkish bow; Te. ಸಿಂಗಾಣಿ, ಸಿಂಗಿಣಿ, made of horn; a bow made of horn, a bow).

ಸಿಂಗಾರ siṅgāra. Tbh. of ಶೃಂಗಾರ. (Śmd. 353; Ct. II, 56). ರಂಗಾ, ಈ ಹೊತ್ತು ಯಾಕೆ ಬಹಳ ಸಿಂಗಾರಾಗಿದ್ದೀ? [2, areca flower. Tu. ಪಿಂಗಾರೊ]; (B. 2, 7).

ಸಿಂಗಾರಿಸು siṅgārisu. Tbh. of ಶೃಂಗಾರಿಸು. to adorn. 2, to be adorned or decorated (Prll. 3, 4; Rām. 6, 53, 7).

ಸಿಂಗಿ siṅgi. Tbh. of ಶೃಂಗಿ (Śmd. 353; Bp. 58, 55). [ಅನ್ತರಂಗ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಸಂಗ ಸಿಂಗಿ ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷವೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 119; Cv. 72]. see ಉರಿ-. — ಸಿಂಗಿಬೊಪ್ಪಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 6).

ಸಿಂಘಾಣ siṅghāṇa. = ಸಿಂಹಾಣ, etc. the mucus of the nose. (Colebr.). see ಸಿಮ್ಬಳ.

ಸಿಂಘಿನಿ siṅghini. *the nose.*

ಸಿಚ್ sic. ಸಿಕ್. *the skirt of a web or dress.*

ಸಿಚ sica. = ಸಿಚ್. (ವರ್ತಿ Mr. 342). see s. ಕರೆ 6.

ಸಿಚಯ sicaya. *cloth, a raiment* (ವಾಸ, ಆಚ್ಛಾದನ, etc., ಸೀರೆ Mr. 341; see ಸೀರೆ).

ಸಿಂಜಾನ siñjāna. tinkling (Cpr. 1, 101 va.).

ಸಿಂಜಿ siñji. tinkling.

ಸಿಂಜಿತ siñjita. tinkled, tinkling; tinkling (G.).

ಸಿಂಜಿನಿ siñjini. *a bow-string* (ಬಿಲ್ಲ, ಹೆದೆ Mr. 294). 2, *tinkling rings worn round the toes, a tinkling ornament for the ankle* (ಪಾದಕಟಕ, ಕಾಲ ಕಡಗ Hlā; ಹಂಸಕ, etc. Mr. 344).

ಸಿಂಜಿನಿಪ್ರಹರಣ siñjini-praharaṇa. the twang of a bowstring. see ಜೇವಡೆ.

ಸಿಟ್ಟಿ siṭṭi. Tbh. of ಸೃಷ್ಟಿ. creation, etc. (Śmd. 370; T.; see s. ಪೆರಣ).

ಸಿಟ್ಟು siṭṭu. anger, passion, wrath, rage (ಕೋಪ, ಕ್ರೋಧ, ಅಮರ್ಷ, ರೋಷ, ಪ್ರತಿಘ, ರುಷ್, ಕ್ರುಧ್ Si. 69; C.; T. ಚಿಟ್ಟ, ಚೆಟ್ಟ; T., M. ಚೀಟ್ಟ; Te. ಸೀಸ, ಚಿನ್ದು; see ಕೀಱು 2, ಚೀಱು 3, ಸೀಱು 2, ಸೇಡು 2). ಸಹಜವಾದ ಸಿಟ್ಟುಳ್ಳವನು (ಕ್ರೋಧನ, ಅಮರ್ಷಣ Si. 361). ಸಿಟ್ಟುಳ್ಳುದು (ಅಭಿನೀತ 428). ಸಿಟ್ಟುಳ್ಳನ್ಥಾಕೆ (ಚಣ್ಡಿ Dhw.). ಸಿಟ್ಟಿನವ (ಅಮರ್ಷಣ G.). ಸಿಟ್ಟಿನವಳು (ಭಾಮಿನಿ, ಭಾಮೆ G.). ಬಡವನ ಸಿಟ್ಟು ದವಡೆಮೇಲ. — ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಯ್ದ ಮೂಗು ಶಾನ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ತೀತೇ? — ಸಿಟ್ಟು ತನಗೆ ಕೇಡು, ಸಮಾಧಾನ ಪರರಿಗೆ ಕೇಡು (Prvs.). — ಸಿಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. to grow angry, etc. (ಮುಳಿ G.). ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ದೇವರು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗುವನು (B. 4, 94). ನೀವು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಹಳೇ ಸಿಟ್ಟಾಗುವಿರಿ (4, 199). ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಿಟ್ಟಾದನು (5, 63). — ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬರು. to grow angry, etc. ತಾವು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರಬಾರದು (B. 4, 124). — ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸು. -ಎಬ್ಬಿಸು. to provoke to wrath (G. 186). — ಸಿಟ್ಟಿಗೇಱು. -ಏಱು. to grow angry, etc. (B. 2, 19. 31; 3, 49. 59; 4, 153). — ಸಿಟ್ಟು ಇಱಿ. anger, etc. to abate (B. 3, 60; 5, 197). — ಸಿಟ್ಟು ಇಱಿಸು. to abate anger, etc. ಆತನ ಸಿಟ್ಟು ಇಱಿಸಿದನು (B. 5, 47). — ಸಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳು. = ಸಿಟ್ಟುಗೊಳ್ಳು (My.). — ಸಿಟ್ಟುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to become angry, etc. (G. 154). — ಸಿಟ್ಟುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become angry, etc. ಸಿಟ್ಟುಗೊಣ್ಡು ಅಱುವಿಕೆ (ಮನ್ಯು, ಶೋಕ, ಶುಚ್ Si. 69). — ಸಿಟ್ಟು ತಡಕೊಳ್ಳು. to keep down one's anger, etc. (B. 3, 81). — ಸಿಟ್ಟು ತೀರಿಸು. to wreak vengeance for; to revenge one's self. ಮಗನ ಕೊನ್ದ ಸಿಟ್ಟು ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು (B. 5, 46). ಇದಱ ಸಿಟ್ಟು ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು (5, 68). — ಸಿಟ್ಟು ತುಮ್ಬಿಸು. to fill with anger, etc. (G. 410). — ಸಿಟ್ಟು ನುಂಗು. to swallow or suppress one's anger, etc. (B. 4, 16). — ಸಿಟ್ಟು ಬರಿಸು. to excite anger, to enrage (ಮುಳಿಯಿಸು G.). — ಸಿಟ್ಟು ಬರು. anger, etc. to come or arise. ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವದೋ, ಹಾಗೆ ದನಕ್ಕೂ ಬರುವದು (B. 2, 19). ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬನ್ದದನ್ನು ಕಣ್ಡು (3, 60). ಸಿಟ್ಟು ಬನ್ದರೆ ಹಿಟ್ಟು ಮುಕ್ಕು! — ಸಿಟ್ಟು ಬನ್ದರೂ ಅಟ್ಟು ವಿನಹಾ ಉಣ್ಣ ಕೂಡದು (Prvs.). — ಸಿಟ್ಟು ಬಿಡಿಸು. to remove or appease anger (ತಿಳುಪು G.). — ಸಿಟ್ಟು ಬಿಡು. anger to cease; to forsake wrath. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಆದರೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಸು. to cause to become angry. ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು, to cause another's anger to come down upon one's self. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೆಣಕಿ, ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೋ? (B. 3, 84). — ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡು. to show anger or displeasure; to become angry with (C.). ತಾಯಿ ಮೇಲಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಈಕೆ ತನ್ನ ನಡತೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 6). ಏನೇ, ತಂಗೀ, ಬಿಜಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ಹೂವ ಕೊಯ್ಯಬೇಕೇ? ಎನ್ದು, ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದನು (3, 80). ಕಮತಿಗರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ (4, 43). ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡ ಬೇಡ! (4, 201). — ಸಿಟ್ಟು ಹಿಡಿ. to catch anger, to grow angry (B. 3, 40; 5, 28. 67). — ಸಿಟ್ಟೆಬ್ಬಿಸು. -ಎಬ್ಬಿಸು. to arouse anger; to enrage (My.).

ಸಿಟ್ಟುಗಾಱ siṭṭu-gāṟa. a passionate man (My.). ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟುಗಾಱ (ಚಣ್ಡ, ಅತ್ಯನ್ತಕೋಪನ Si. 361). — ಸಿಟ್ಟುಗಾಱಳು. a passionate woman (ಕೋಪನೆ, ಭಾಮಿನಿ 182).

ಸಿಡತ siḍata. a quick to-and-fro-movement of the muscles of the head (My.). ತಲೇ ಸಿಡತಕ್ಕೆ ಮಲಶೋಧನೇ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, a jumping about from pride (My.).

ಸಿಡದು siḍadu. = ಸಿಡಿದು. P. p. of ಸಿಡಿ 3. (C.).

ಸಿಡಿ siḍi. 1. the state of being small, thin, fine or atomic (ಸೂಕ್ಷ್ಮ Śmd. Dh.; ಕಾಣ ಬಾರದ ಹಾಂಗೆ ಇರ್ದ ಭಾವಂ Cm.; see ಕಿಱು, ಸೆಡೆ 2). — ಸಿಡಿಸೋನೆ. a very fine, light drizzle (Rām. 4, 6, 6).

ಸಿಡಿ siḍi. 2. an iron hook (ಆಯಸ Śmd. Dh.; Te.; see ಸೆಡೆ 2); the hook-machine on which men of the Śūdra class are suspended in the air by a hook passed through the sinews of the back (the hook being attached to one end of a lever which is raised on the top of a high pole or fulcrum) and swung round (by means of a rope fixed to the lever's other end, C.; Te.; T. ಚೆಡಿಲ್). — ಸಿಡಿಮರ. the lever to which the man is secured (My.). — ಸಿಡಿಯಾಟ. -ಆಟ. the ceremony of men being suspended on the siḍi and swung about, which is performed on account of Mārī (My.). — ಸಿಡಿಯಾಡು. -ಆಡು. to perform that ceremony (My.). — ಸಿಡಿ ಹಬ್ಬ. the swinging feast (My.).

ಸಿಡಿ siḍi. 3. to be scattered; to fly about; to be spattered, as mud, etc.; to snap, as parched grain; to burst forth spontaneously, as seed from over-ripe fruit, etc.; to move quickly from side to side, as muscles, as the head from pride; to start; to bounce (ವಿಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; C.; T., M. ತೆಱು? see s. ಚಿಮುಕಿಸು); to scatter over, to cover (J. 11, 38). ಸಿಡಿದದು (ವಿಕೀರ್ಣ G.). [ತತ್ತಱಿಗುದಿಯುತ್ತು ಮಿರ್ಪ ಕುದಿಯೊಳ್ ಸಿಡಿದಲ್ಲಿಯ ಮುತ್ತುಗಳ್ Pb. 11, 153; Ap. 6, 32]. ಉಗುಳು ಸಿಡಿವ ನುಡಿ (ಅವ್ಯಾಕೃತ Hlā.). ವೇದವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಬಾಯೊಳಗಿನ್ದ ಸಿಡಿವ ಹನಿ (ಬ್ರಹ್ಮಬಿನ್ದು G.). ಸಿಡಿದಂ, ಸಿಡಿದಪಂ (Śmd. 260). ನ್ಯಗ್ರೋಧಬೀಜಂ ಕೆಲಂ ಸಿಡಿದುಂ ಪೆರ್ಮರನ್ ಆಗದೇ? (Sś. 44). ಚಿಪ್ಪೊಡೆದು ಸಿಡಿವ ಮುತ್ತುಗಳ್ (J. 6, 6). ಗಿಡುಮರನನ್ ಎಡೆಗೊಣ್ಡು ಸಿಡಿದವರ್ ಕೆಲರ್ (16, 40). ಕೆಲಕೆ ಸಿಡಿಯದಿರ್! ಪೊಡೆ! (28, 45). ಅವಂ ಸಿಡಿದೋಡುವಾ ಕುರಂಗದ ಬೆನ್ನನ್ ಅಯ್ದಿದಂ (28, 53). ಬೇಳವುಬ್ಬದಿನ್ದ ಕೆಲ ಸಿಡಿದು ಬನ್ದಾ ವಿಷಯೆ (30, 19). see Rśv. 5, 46; 8, 109; Śśv. 3, 46; Bh. 1, 20, 54; J. 22, 33; 23, 25.

ಸಿಡಿ siḍi. 4. = ಸಿಡಿದು. P. p. of ಸಿಡಿ 3, in ಸಿಡಿ ಸಿಡಿದು (C. Bp. 2, 4).

ಸಿಡಿ siḍi. 5. the state of being scattered, etc.; that which is scattered or sputtered from the mouth; moving quickly from side to side (on account of pride, My.). 2, an iron spring-trap (J. 28, 47; My.). ಸಿಡಿ ಸುರಿದ ಮೇಲೆ ಮಡಿ ಏನು? (Prv.). — ಸಿಡಿದಲೆ. -ತಲೆ. = ಸಿಡಿಯುನ್ದಲೆ. (Bh. 2, 2, 104). 2, a head that moves quickly from side to side (on account of pride, My.). — ಸಿಡಿಯುನ್ದಲೆ. -ಉಂ-ತಲೆ. (Śmd. ?04). a head that is flying about or bouncing. — ಸಿಡಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Śśv. 3, 24; Bh. 3, 23, 10).

ಸಿಡಿ siḍi. 6. end of thirst or desire: satiety, disrelish, dislike (ದಾಹಾನ್ತ Śmd. Dh.; *cf.* ಚಿಟ್ಟು 2); hopelessness, despair (if this were the true meaning, the word would probably be = ಸಿಡಿ 7).

ಸಿಡಿ siḍi. 7. (= ಸೆಡೆ 5?). (fear, perplexity). — ಸಿಡಿಮಿಡಿ. great agitation, alarm, consternation (ಕಾತಳ, ತಳ್ಳಂಕ Śm. 50; ತಳ್ಳಂಕ Kk. 67; Te. ಚಿಡಿಮುಡಿ). — ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become greatly alarmed (Grj. 2, 106 va.; 5, 88; Bp. 14, 19; 26, 60; 48, 9; 58, 42; Rśv. 5, 55 va.; 9, 24; V. 34, 92; Śśv. 4, 88; Bh. 6, 4, 67; J. 8, 40; 31, 2). — ಸಿಡಿಮಿಡಿ ಬರ್. consternation to arise (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 14, 163). — ಸಿಡಿಮಿಡಿಹಕ್ಕಿ. (ವರ್ತಿಕೆ Si. 178).

ಸಿಡಿ siḍi. 8. (= ಸಿಡಿ 5). the fluid flowing from an elephant's temples when in rut (? ಗಜಕ್ರೋಧವಸ್ತು Śmd. Dh.).

ಸಿಡಿ siḍi. a ladder: a staircase (My.; Mhr., H. ಸಿಡೀ).

***ಸಿಡಿಮ್ಬು siḍimbu.** thicket. ಪೆರ್ಚಿದಿರ ಸಿಡಿಮ್ಬಿನೊಳ್ ಪುದಿದ Pb. 11, 45.

ಸಿಡಿಲ್ siḍil. 1. = ಸಿಡಿಲು 1. to be scattered in different directions; to become loose (ವಿಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; Śm. 107; Cpr. 5, 5; Abh. P. 7, 52 va.; 11, 143 va.; 13, 69; Rśv. 5, 69). P. p. ಸಿಡಿಲ್ದು. [ತಚ್ಛಶಿಕಾನ್ತ ಶಿಳಾತಳಂ ಸಿಡಿಲ್ದನ್ದೊಡೆದತ್ತು Pb. 5, 7; Ap. 5, 84]. ಸಿಡಿಲ್ದುದು (ಶ್ಲಥ, ಶಿಥಿಲ Hlā.).

ಸಿಡಿಲ್ siḍil. 2. = ಸಿಡಿಲು 2, ಸಿಡ್ಲು 1. a shaft of lightning, a thunder-bolt (ಮೇಘವಹ್ನಿ Śmd. Dh.; ಮೇಘಾಗ್ನಿ Śm. 107; Tu. ತೆಡಿಲ್; *cf.* T. ಚೆಡಿ, splendour, and the terms s. ತಿಂಗಳ್?). [ಸಿಡಿಲವೊಲೆಱಗುವ ನರಗನ ಪಡೆಗಗಿದು Pb. 1, 37; Ap. 3, 34]. ಘನರವಂ ಸ್ತನಿತಮೆನೆ ಮೊಱಗು, ಅಲ್ಲಿನ್ದುರುಳ್ವ ಕಿಡಿಯ ನುಡಿ ಸಿಡಿಲೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 43). ಚಳಚಳನೆ ಮಿಂಚಿತ್ತು ಸಿಡಿಲ ಕೆಯ್ದಾವಿಗೆವೊಲ್ (Śmd. 229). ಅರ್ಕೇನ್ದುಗಳಂ ತವೆ ನುಂಗಿರ್ಕುಂ ಕಟ್ಟಲೆ, ಸಿಡಿಲ್ಗೆಱಗುಗುಂ (267). ಹೊಡೆವ ಸಿಡಿಲ್ (Bh. 1, 8, 31). see Cpr. 5, 5; Abh. P. 13, 75. 76; Grj. 9, 58 va.; Rśv. 6, 11 va.; 6, 54; Śśv. 3, 19; J. 7, 55; 13, 43; 15, 17; ಬಱ-. — ಸಿಡಿಲ ಗರ್ಜನೆ. a clap of thunder, thunder (J. 7, 31). ಪೊಡೆವ ಸಿಡಿಲ ಗರ್ಜನೆ (13, 1). — ಸಿಡಿಲ ದನಿ. = ಸಿಡಿಲ ಗರ್ಜನೆ. (ಮೊಱಗು Kk. 73). — ಸಿಡಿಲ ಧ್ವನಿ. = ಸಿಡಿಲ ದನಿ. (ಸ್ಫೂರ್ಜಥು Hlā.). — ಸಿಡಿಲನ್ನ. -ಅನ್ನ 1. a man like a thunder-bolt. ಸಿಡಿಲನ್ನಂ ಸಿಂಗದನ್ನಂ ಪುರಹರನ ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನನ್ ಈ ನಾರಸಿಂಹಂ (Śmd. 192). — ಸಿಡಿಲ ಮಱಿ. a small thunder-bolt (Rām. 3, 6, 50). — ಸಿಡಿಲ ರವ. = ಸಿಡಿಲ ದನಿ. (ಮೊಱಗು Śm. 84). [— ಸಿಡಿಲೇಱ್ಗೆ. -ಏಱ್ಗೆ. the falling of the thunder. ಮಿಡುಮಿಡುಕನೆ ಮಿಡುಕುವ ಸಿಡಿಲೇಱ್ಗೆಯುಮಂ Pb. 10, 51 va.]. — ಸಿಡಿಲ್ದನಿ. = ಸಿಡಿಲ ದನಿ. ಗುಡುಗುಡು ಚಿಳಿಚಿಟಿಲೆನ್ದು ಗಗ್ಗಡದ ಸಿಡಿಲ್ದನಿ ಪೊಡೆಯೆ (Rśv. 8, 113). — ಸಿಡಿಲ್ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. lightning (ಮುಗಿಲ್ಗಿಚ್ಚು Ct. II, 113).

ಸಿಡಿಲು siḍilu. 1. = ಸಿಡಿಲ್ 1. P. p. ಸಿಡಿಲಿ. (ಅಹಿಯು) ತೆಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಲಿತು (Bh. 3, 13, 33).

ಸಿಡಿಲು siḍilu. 2. = ಸಿಡಿಲ್ 2, etc. (C.). ಮೊಱಗುವ ಸಿಡಿಲಿನಬ್ಬರವೋ? (Bh. 1, 19, 19). ಸಿಡಿಲುಗಳ ಗರ್ಜನೆ (3, 13, 20). ಮುಱೀ ತಡಿಸದ ಕೊಡೆ ಸಿಡಿಲ ತಡಿಸೀತೇ? (Prv.). see Prv. s. ಸಿದ್ದಾದೇವಿ. — ಸಿಡಿಲೊಲ್ಲದ ಗಿಡ. -ಒಲ್ಲದ-. (ವಾತಕ, ಶೀತಲ Si. 159).

ಸಿಡಿಸು siḍisu. to cause or make (water, mud, etc.) to fly about (and fall upon persons or things), to spatter, to bespatter (C.). ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ಹರವಿ, ಎಣ್ಣೆಯ ಸಿಡಿಸಿ (B. 4, 158).

ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗೋದಕವನ್ನು ಸಿಡಿಸಿ, ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು (5, 61). ಕೊಬಚೀ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ, ಮೋಚೀ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಸಿಕೊಣ್ಡನ್ತೆ (Prv.). 2, to cause to snap, etc. (see ಚಟ್ಲಿಸು).

ಸಿಡು siḍu. = ಸಿಡುಕು 2. (*cf.* Mhr. ಚಿಡಚಿಡಾ, peevish, cross; ಚಿಡಣೇಂ, to take offence). — ಸಿಡುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಸಿಡುಕು 1. (My.).

ಸಿಡುಕು siḍuku. 1. to be snappish: to chide, to scold (in an angry manner, My.).

ಸಿಡುಕು siḍuku. 2. = ಸಿಲುಕು 2, (ಸಿಲ್ಕು 2), ಸಿಲ್ಕು 3. snappishness: peevishness, irascibility, wrath. (Dp. 135*a*, 6). — ಸಿಡುಕ. -ಅ 3. a peevish, irascible, wrathful man (My.). — ಸಿಡುಕಿ. a peevish, etc. woman (My.). — ಸಿಡುಕು ಮೋಱೆ. a peevish, sullen, wrathful countenance (My.).

ಸಿಡುಕುತನ siḍukutana. = ಸಿಡುಕು 2. (My.; B. 3, 104).

ಸಿಡುಬು siḍubu. the small-pox (My.); the vaccine. — ಸಿಡುಬಾಗು. -ಆಗು. = ಸಿಡುಬೇಳು. (My.). — ಸಿಡುಬು ಮಾಡು. to vaccinate, to inoculate (My.). — ಸಿಡುಬುಮೋಱೆ. a pock-marked face (My.). — ಸಿಡುಬುಹಾಕು. = ಸಿಡುಬು ಮಾಡು. (My.). — ಸಿಡುಬೇಳು. -ಏಳು. the small-pox to break out (My.).

ಸಿಡುಮ್ಬು siḍumbu. = ಸಿಡುಮ್ಬೆ. (Śmd. 48). a (thorny) tree, a bush, a thicket (ಕುಜ Ŝs., *cf.* ಕುಂಜ; Rśv. 5, 118; Śśv. 4, 23; *cf.* the terms s. ಗಿಡ).

ಸಿಡುಮ್ಬೆ siḍumbe. = ಸಿಡುಮ್ಬು. (ಕುತ್ತುಱು Ct. II, 35).

ಸಿಡೆ siḍe. 1. = ಸೆಡೆ 1, q. v. to grow bulky.

ಸಿಡೆ siḍe. 2. = ಸೆಡೆ 7, q. v. a vessel for the reception of liquid or gram.

ಸಿಡ್ಲು siḍlu. 1. = ಸಿಡಿಲ್ 2, etc. a thunderbolt. (ಸ್ವರು Si. 449; My.).

ಸಿಡ್ಲು siḍlu. 2. rheum of the eye. ಕಣ್ಣಿನ ಸಿಡ್ಲು (ದೂಷಿಕೆ, ನೇತ್ರಮಲ, ಗೀಜು Si. 206).

ಸಿಣ್ಡು siṇḍu. a disagreeable, nauseous, fetid smell (as of sheep, tigers, rancid butter, etc., My.; *cf.* ಕೀ 2?).

ಸಿಣ್ಡ್ರಿಸು siṇḍrisu. = ಚಟ್ಲಿಸು (in ಮೊಗ-). to put on a snappish, stern, grim or surly look, to frown (My.). 2, to cause (the face) to assume such a look (My.).

ಸಿತ sita. 1. bound, tied, fastened; surrounded. see ಪ್ರ-.

ಸಿತ sita. 2. *destroyed; brought to an end, finished, completed.* see ಅವ-.

ಸಿತ sita. 3. *white*; the colour white (ಶುಕ್ಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 32; ಕಲಧೌತ, ಬಿಳಿದು 44; ಬಿಳಿದು 80); silver.

ಸಿತಕೀರ್ತಿ sita-kīrti. white, pure glory (Bp. 53, 57).

ಸಿತಗ sitaga. (= ಷಿಡ್ಗ ?). a lewd, profligate man; a paramour; a whoremonger; an adulterer. (ಸೊನ್ದಿ, ಪೊಲದಿ, ಜೋಡ, ಪಾಣ್ಬ Śmd. II; ಪಾಣ್ಬ Ct. I, 16; ಜೋಡ, ಪರಳಿಗ, ಪಾಣ್ಬ, ಜಾರ Ŝs.; ಪೊಲದಿ Kk. 84; ಪಾಣ್ಬ, ಜೋಡ 89; ಪೊಲದಿ Śm. 57; V. 6, 7; Śśv. 2, 86; Bh. 1, 6, 11; *cf.* Mhr., H. ಶಿನ್ದಳ, whorish, unchaste). [ದೀವದಿಂ ನಿನ್ನ ಸಿತಗನಂ ನುಡಿದುವು Kr. 2, 150; ಕೂಳುಸೊಕ್ಕು ತಲೆಗೇಱು ರಾಣೀವಾಸದೊಡನೆ ಸರಸ ಬೇಡ! ಕೂಡಲಸಂಗನು ದೇವ ಕರ ಸಿತಗ ನಯ್ಯಾ! Bv. 642]. 2, a wicked or vicious wretch (Te. ಸಿತಕುಡು = ಕ್ಷುದ್ರುಡು). ಒರ್ಪಿಡಿಗೂಱುಂ ಸಿತಗನ ಕಪ್ಪಡಮುಂ (Śmd. 79). — ಸಿತಗ ಆನೆ. a vicious elephant (ವ್ಯಾಲ, ದುಷ್ಟಗಜ Hlā.). — ಸಿತಗಳ್. = ಸಿತಗ. (V. 9, 91). — ಸಿತಗಾನೆ. = ಸಿತಗಆನೆ. (ವ್ಯಾಲ Mr. 156).

ಸಿತಗತನ sitagatana. profligacy; whoredom; adultery (ಪಾಱು Śm. 117).

ಸಿತಗೆ sitage. (Śmd. 245). a lewd, profligate woman; a whore; an adulteress (ಪಾಱು, ದಡ್ರುಂಚೆ, ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ Śmd. II; ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಬೆದೆಗಾರ್ತಿ, ಜಾರೆ Ŝs.; ಜೋಡೆ Ct. II, 99; ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ Kk. 89; ದಡ್ರುಂಚೆ, ಪಾಱು 91; Śm. 75; ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಜೋಡೆ, ಬೆದೆಗಾರ್ತಿ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಜಾರೆ Kk. 29, Śm. 75). see Śmd. 244 s. ಬಕ್ಕಮ್ಬುಯಲ್.

ಸಿತಚ್ಛತ್ರ sita-c-chatra. a white umbrella. (R.).

ಸಿತಚ್ಛತ್ರೆ sita-c-chatre. *a sort of dill or fennel, Anethum sowa* Roxb.

ಸಿತದೂರ್ವೆ sita-dūrve. white dūrve grass (ಬಿಳಿಯ ಕಱಿಕೆ Mr. 109).

ಸಿತದ್ವಿಪೆ sita-dvipe. N. of one of the female elephants. see Mr. 59 s. ದ್ವಿಪ.

ಸಿತಪಕ್ಷ sita-pakṣa. the light half of a lunar month. (Kāvy. V, 30).

ಸಿತಯಶ sita-yaśa. a man of white, pure fame or glory (Bp. 29, 1).

ಸಿತರೋಚಿ sita-rōci. having white light or splendour: the moon (ನಿಶಾಂಕ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 146). 2, good report (ಸುಕೀರ್ತಿ 146). 3, a good, virtuous man (ಸಜ್ಜನ 146). 4, an ascetic (ಮುನೀನ್ದ್ರ, ಯತಿ 146). 5, Śiva (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ 146).

ಸಿತವಾಹನ sita-vāhana. having a white horse or white horses: Arjuna (J. 9, 1; 11, 1; 25, 19).

ಸಿತಶಿವ sita-śiva. *rock-salt.*

ಸಿತಶೂಕ sita-śūka. *barley.*

ಸಿತಹಯ sita-haya. = ಸಿತವಾಹನ. (ಇನ್ದ್ರಜ, etc., ಫಲ್ಗುನ Mr. 264; Bh. 8, 8, 37).

ಸಿತಾಂಶು sita-aṁśu. the moon; camphor. (R.).

ಸಿತಾಂಗ sita-aṅga. Śukra, the planet Venus (Mr. 38). 2, Śiva (Bp. 33, 24). 3, white limbs, a pale body (Bp. 3, 12).

ಸಿತಾತಪತ್ರ sita-ātapatra. a white umbrella (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಬಿಳಿಯ ಸತ್ತಿಗೆ Nn. 18).

ಸಿತಾತಪವಾರಣ sita-ātapavāraṇa. = ಸಿತಾತಪತ್ರ. (Cpr. 3, 51).

ಸಿತಾನನ sita-ānana. white-faced; Garuḍa. (R.).

ಸಿತಾಬ್ಜ sita-abja. a white lotus (ಪುಣ್ಡರೀಕ Mr. 504).

ಸಿತಾಭ್ರ sita-abhra. a white cloud. 2, *camphor.*

ಸಿತಾಮ್ಬರ sita-ambara. clothed in white garments; an ascetic wearing white garments, *a Bauddha mendicant.*

ಸಿತಾಮ್ಬುಜ sita-ambuja. *a white lotus.*

ಸಿತಾಮ್ಭೋಜ sita-ambhōja. *a white lotus.*

***ಸಿತಾಳ sitāḷa.** sacred-water. ಪ್ರಸಾದೋದಕವೆಮ್ಬುದು ಲಿಂಗವಾರೋಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸಿತಾಳಂಗೊಟ್ಟುದು Cv. 171. (ಸೀತಾಳ).

ಸಿತಿ siti. 1. binding, fastening. see ಪ್ರ-.

ಸಿತಿ siti. 2. = ಶಿತಿ. (Sk.). white, black, dark blue.

ಸಿತೆ site. *candied sugar.*

ಸಿತೇತರ sita-itara. other than white, *black.*

ಸಿತೇತರಗತಿ sitētara-gati. having a black course: *fire.*

ಸಿತೋತ್ಪಲ sita-utpala. a white water-lily (My.).

ಸಿದಿಗೆ sidige. 1. = ಸೆದಗೆ. Tbh. of ಚಿತ್ಯೆ. a funeral pile (ಚಿತಿ, ಚಿತ್ಯೆ Mr. 398).

ಸಿದಿಗೆ **sidige.** 2. Tbh. of ಶಿವಿಕೆ. a litter, a bier (Bp. 32, 43. 44). ಕುದುರೆಯನ್ನೇಱದೇ, ಕದನವ ಜಯ್ಸದೇ, ಸುದತಿಯರೊಲುವೆಯಱಿಯ ದಿಹ ಅರಸು ತಾ ಸಿದಿಗೆ ಹೆಣದನ್ತೆ (Sp.).

ಸಿಡುಗು **sidugu.** to search or feel about or for with the hand (ಹಸ್ತಾನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; Te. ವೆತಕು, ವೆತುಕು, ವೆದಕು; to search = ಅನ್ವೇಷಿಂಚು; cf. ಬೆದಕು 2. ದೇಡು, to search = ವೆತುಕು, ದೇವು, to grope for as with a drag under water; T. ತೇಡು, to seek).

ಸಿದ್ದ **sidda.** Tbh. of ಸಿದ್ಧ. (My.).

ಸಿದ್ದಾ **siddā.** Tbh. of ಸಿದ್ಧಾ. — ಸಿದ್ದಾದೇವಿ. Durgā; N. (My.). ಇದ್ದವರು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಸಿದ್ದಾದೇವಿಗೆ ಸಿಡಿಲು ಬಡೀತು (Prv.).

ಸಿದ್ದಾಯ **sidda-āya.** established revenue: tribute paid to a lord paramount (ಅರ್ಥಾಗಮ, ಆಯ, ಭಾಗಧೇಯ, ಬಲಿ, ಕರ Hlā.; ಕರ, ರಾಜಾರ್ಥ Nn. 19, o. r. ರಾಜಾರ್ಥ, ಭಣ್ಡಾರ; J. 17, 12; 29, 17; Te.: tax, fee).

ಸಿದ್ದಿ **siddi.** 1. an Abyssinian (My.; Br.; Mhr. ಶಿದ್ದೀ).

ಸಿದ್ದಿ **siddi.** 2. Tbh. of ಸಿದ್ಧಿ. (My.).

ಸಿದ್ದಿಗೆ **siddige.** = ಸಿದ್ದೆ. a leather-bottle (for ghee and oil, used in trade, My.; Tu., Te. ಸಿದ್ದೆ; T. ಚಿತ್ತಿ, ಚಿತ್ತೈ; T. ಚುತ್ತಿ, M. ಚುತ್ತಿಗೆ, ತುತ್ತಿಗೆ, an oil vessel). [ಕುಲದಧಿಕ ಹಾರುವಂಗೆ ಸಿದ್ದಿಗೆಯ್ಯೆ ಸಲೆ! Bv. 595]. — ಸಿದ್ದಿಗೆಬುಱುಡೆ. = ಸಿದ್ದಿಗೆ. (My.; Si. 309).

ಸಿದ್ದೆ **sidde.** = ಸಿದ್ದಿಗೆ, q. v. (My.); a measure.

ಸಿದ್ಧ **siddha.** = ಸಿದ್ದ, ಸಿನ್ದ, ಸಿನ್ದು 1. *accomplished, effected,* completed, finished, perfected, fulfilled (ನಿರ್ವಾಹ Nn. 94). 2, obtained, acquired, gained. 3, succeeded, successful. 4, settled, established, substantiated, demonstrated, proved. 5, valid (as a rule of grammar or in law). 6, concrete: primitive (in grammar). 7, ready (as money); ready (as a person to act, an animal to be employed). 8, admitted to be true or right, true (ನಿಜ, ನಿಜವಾದನ್ದು 94). 9, adjudicated, decided, terminated (as a lawsuit). 10, paid, liquidated, settled (as a debt). 11, thoroughly prepared, concocted, compounded (as drugs, etc.). 12, cooked, dressed; matured, ripened, ripe. 13, subjugated, subdued, brought into subjection (by magical power). 14, thoroughly skilled or versed in. 15, perfected or sanctified (by penance, etc.). 16, emancipated (from worldly existence, etc.). 17, endowed with supernatural powers or faculties. 18, sacred, holy, pious, divine, immortal, eternal. 19, well-known, eminent, celebrated; illustrious, shining, splendid. 20, *a semi-divine being* (demigod) said to be specially characterized by the eight siddhis, inhabiting the middle region (bhuvarlōka) between the earth and the sun. 21, an inspired sage or seer. 22, any holy or sanctified personage or great saint (especially one who has attained one or all of five purposes, viz. sālōkya, sārūpya, sāmīpya, sāyujya and sārṣṭitā). 23, an adept in magical arts, a magician, an alchemist, etc. 24, final emancipation (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ 94). 25, a lawsuit, judicial trial. 26, N. of the twentyfirst of the astronomical yōgas. — ಸಿದ್ಧಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. ಶಿವ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). — ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಸು. to have made ready or prepared (B. 5, 71). — ಸಿದ್ಧಮಾಡು. to demonstrate, to prove (B. 5, 184); to judge, to decide (as a suit, 5, 273); to accomplish, etc.; to prepare.

ಸಿದ್ಧಕನ್ನಿಕೆ **siddha-kannike.** a maiden of the siddhas or demigods (Bp. 30, 31).

ಸಿದ್ಧಗಂಗೆ **siddha-gaṅge.** the celestial Ganges. (R.).

ಸಿದ್ಧತೆ **siddhate.** perfection, completion; establishment or validity (of a rule or doctrine). (My.; B. 4, 65).

ಸಿದ್ಧಧಾತು **siddha-dhātu.** quicksilver (Sk.); ore (as gold, etc., My.). 2, a primitive verbal theme (My.).

ಸಿದ್ಧಪತ್ರೆ **siddha-patre.** hemp-leaves (for smoking, etc., My.). ಸಿದ್ಧಪತ್ರೆ ಶಿವಧ್ಯಾನ, ನಿದ್ದೆ ಬಿದ್ದರೆ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣ (Prv.).

ಸಿದ್ಧಪದವಿ **siddha-padavi.** a divine state (Cpr. 2, 10 va.).

ಸಿದ್ಧಪ್ರಯೋಗ **siddha-prayōga.** perfect or great efficacy (Bh. 1, 3, 16).

ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದ **siddha-prasāda.** remnants of food left by a guru (Bp. 43, 63; 56 sum.; 56, 2. 23. 30).

ಸಿದ್ಧರಸ **siddha-rasa.** quicksilver. (Bp. 57, 69). ಸಿದ್ಧರಸ ದೊರಕಿದರೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ದರಿದ್ರ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಸಿದ್ಧರಾಮ **siddha-rāma.** N. (Bp. 10, 11; 53, 27). — ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 47, 38).

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ **siddha-liṅga.** N. (My.). see Bp. 56, 9.

ಸಿದ್ಧವಟ **siddha-vaṭa.** N. of a place (Sk.).

ಸಿದ್ಧವಟಧಾಮ **siddhavaṭa-dhāma.** Śiva (Bp. 1, 2).

ಸಿದ್ಧವಟನಾಥ **siddhavaṭa-nātha.** Śiva (Bp. 1, 5).

ಸಿದ್ಧಾ **siddhā.** = ಸಿದ್ದಾ, ಸಿದ್ಧೆ. one of the eight yōginis. — ಸಿದ್ಧಾದೇವಿ. = ಸಿದ್ದಾದೇವಿ. Durgā (My.); N. (Bp. 59, 8).

ಸಿದ್ಧಾನ್ತ **siddha-anta.** established end; demonstrated conclusion of an argument, the true logical conclusion; *established truth, settled opinion or doctrine, dogma, axiom.* 2, any fixed or established text-book resting on conclusive argument, especially certain received treatises on astronomy, algebra, etc. ಕುಡಿಯ ನೆನಲ್ ಒಕ್ಕಲಿಗನೆನ್ದು, ಇಳೆಗೆ ಸಿದ್ಧಾನ್ತವು (Kk. 34). see Bp. 50, 70; 51, 12; 53, 7. 3, a theorem (Mhr.). — ಸಿದ್ಧಾನ್ತ ಮಾಡು. to demonstrate, to prove (B. 5, 168).

ಸಿದ್ಧಾನ್ತಿ **siddhānti.** one who establishes or proves his conclusions. 2, one learned in scientific text-books. 3, an astrologer or astronomer (My.). 4, an experimentalist (Mhr.).

ಸಿದ್ಧಾನ್ನ **siddha-anna.** dressed food, cooked victuals. (My.).

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ **siddha-artha.** one who has accomplished an aim or object. 2, *Buddha.* 3, N. of the father of the last and most celebrated Arhat of the present period of time with the Jainas. 4, *white mustard.*

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿ **siddha-arthi.** N. of the fifty-third year in the cycle of sixty. (My.).

ಸಿದ್ಧಿ **siddhi.** = ಸಿದ್ದಿ 2. accomplishment, fulfilment, completion, perfection, complete attainment (of any object), performance. 2, success, prosperity. 3, settlement, establishment, substantiation, demonstration, proof, indisputable conclusion. 4, validity (of a rule or law). 5, certainty, truth, accuracy, correctness. 6, decision, adjudication, determination (of a lawsuit). 7, payment, liquidation (of a debt), acquittance. 8, the solution of a problem. 9, preparation, cooking, maturing, maturity. 10, readiness. 11, complete knowledge. 12, complete perfection or sanctification (by penance, etc.). 13, final emancipation. 14, the acquisition of supernatural powers by magical means; the supernatural faculty so acquired (eight are usually enumerated, viz. aṇiman, mahiman, laghiman, gariman, prāpti, prakāmya, īśitva, vaśitva; see Mr. s. ಅಣಿಮ). 15, any

marvellous skill or capability. 16, a magical shoe or slipper (supposed to have the power of conveying the wearer wherever he likes). 17, good effect or result, advantage. 18, understanding, intellect. 19, *a kind of medicinal root* (see ವದ್ಧಿ). — see Kāvy. III, 3, B, 144. — ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಯ್ಯು. to bring to completion, to accomplish, to effect (ಕೊನೆಗಾಣಿಸು G.; B. 5, 55. 58. 199). ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಯ್ಯೋಣ (ಸಂಸ್ಕಾರ G.). — ಸಿದ್ಧಿಗೆ ತರು. to bring near to completion, to almost accomplish (My.). 2, to accomplish (My.). — ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೋಗು. to be accomplished or fulfilled (B. 5, 207).

ಸಿದ್ಧಿಗಣೇಶ siddhi-gaṇēśa. N. of Gaṇēśa. ಇದ್ದ ಮತಿ ಹಾಱಿತೋ, ಸಿದ್ಧಿಗಣೇಶ? (Prv.).

ಸಿದ್ಧಿತ siddhita. accomplished; obtained (Bp. 56, 9).

ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ siddhi-pradāyaka. epithet of Gaṇēśa (J. 1, 3).

ಸಿದ್ಧಿಸು siddhisu. to be accomplished, to be fulfilled, to be effected (Bp. 1, 26; 2, 57; 34, 14; 43, 74; 52, 50; 57, 89; My.).

ಸಿದ್ಧೆ siddhe. = ಸಿದ್ಧಾ, etc. one of the eight yōginis (Sk.). 2, a medicinal plant or root (= ವುದ್ಧಿ, Sk.).

ಸಿದ್ಧೇಶ siddha-īśa. N. of Śiva (Bp. 1, 4).

ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ siddha-īśvara. = ಸಿದ್ಧೇಶ. (My.). — ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ. N. (Mr. in one MS. after 464).

ಸಿಧ್ಮ sidhma. = ಚಿಬ್ಬು, etc. *a kind of cutaneous disease, a blotch, pustule, scab* (ಚಿಬ್ಬು Mr. 385); *a kind of leprosy.*

ಸಿಧ್ಮಲ sidhmala. *covered with blotches or pustules.*

ಸಿಧ್ಮಲೆ sidhmale. *a blotch; a sort of leprosy.* 2, dried fish.

ಸಿಧ್ಯ sidhya. *N. of the asterism Puṣya.*

ಸಿಧ್ರಕೆ sidhrake. *a kind of tree* (ಬಿಲ್ಲಮರ Si. 484).

ಸಿನ sina. see G. s. ಬಾವಟೆ. it is evidently a mistake for ಸಿನ್ಧ.

ಸಿನಿ sini. = ಶಿನಿ. N. of a son of Sumitra.

ಸಿನಿಸುತ sini-suta. N. of Sātyaki (J. 25, 19).

ಸಿನೀವಾಲಿ sinīvāli. the day preceding that of new moon; *the day on which the moon rises with a thin crescent of light scarcely visible* (ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಹ ಅಮವಾಸ್ಯೆ Hlā.; ಇನ್ದು ಇರ್ದ ಅಮವಾಸೆ Mr. 69).

*ಸಿನೆ **sine.** Tbh. of ಶೂನ್ಯ?. hollow, etc. ದೇವಭಕ್ತರಿಲ್ಲದೂರು ಸಿನೆ, ಹಾಳು! Bv. 87; Cv. 111.

ಸಿನ್ದ sinda. Tbh. of ಸಿದ್ಧ. true, etc. (My.). ಸೂಳೆಯ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸಿನ್ದ (Prv.).

ಸಿನ್ದಿ sindi. wild date-tree; the spirituous exudation of it, datetoddy (ಈಚಲ ಹೆಣ್ಣ G.; ಮಧುರ Cb.; Mhr., H. ಶಿನ್ದೀ).

ಸಿನ್ದು sindu. = ಸೆನ್ದು 1. to rub out, to extinguish, to destroy (*cf.* ತಿಕ್ಕು? ತೀಡು 2). ರಥರ ಜವನಾಳನ್ತಪ್ಪ ಕಡೆ ರೋಮ ರೋಮನ್ದಪ್ಪದೆ ನಾಣ್ಚಿದುವು, ಸಿನ್ದಿದುವು ವಿಧಿಲಿಪಿಯಂ (Abh. P. 13, 71).

ಸಿನ್ದು sindu. 1. = ಸಿನ್ದ. (My.).

ಸಿನ್ದು sindu. 2. Tbh. of ಸಿನ್ಧು. — ಸಿನ್ದುಬಲ್ಲಾಳ. N. (Bp. 24, 73).

ಸಿನ್ದುಕ sinduka. *the small tree or shrub Vitex negundo* Lin.

ಸಿನ್ದುಕೆ sinduke. = ಸಿನ್ದುಕ. (ತೊಱೆಮುತ್ತಿ Mr. 116).

ಸಿನ್ದುರ sindura. Tbh. of ಸಿನ್ದೂರ (Śmd. 339). [2, a flower. ಅಲರ್ದ ಪೊಸ ಸಿನ್ದುರಂಗಳನಲೆವಳಿಕುಳಮಂ ತಳರ್ಚಿ ತಣ್ಮಲೆವೆಲರ್ Ap. 11, 90].

ಸಿನ್ದುವ sinduva. N. (Bp. 38, 57).

ಸಿನ್ದುವಾರ sinduvāra. *the small tree or shrub Vitex negundo* Lin. (= ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ).

ಸಿನ್ದೂರ sindūra. = ಚನ್ದ್ರ 2, etc., ಸೆನ್ದುರ, ಸೇನ್ದೂರ. *red lead, minium* (ಚನ್ದ್ರ Mr. 102). — ಸಿನ್ದೂರಬೊಟ್ಟು. a round mark (on the forehead) made with red lead (My.).

ಸಿನ್ಧ sindha. a kind of banner (Cpr. 7, 81 va.; Rśv. 6, 70; J. 8, 38; 22, 5; 33, 26; Bh. 1, 12, 3).

ಸಿನ್ಧು sindhu. = ಸಿನ್ದು 2. *a river or stream of water* (ನದಿ Nn. 70). 2, *the river Indus.* 3, *the ocean, sea* (ವಾರ್ಧಿ, ಸಮುದ್ರ 70). 4, *the country around the Indus, Sindh, and its inhabitants* (ಜನಪದಭೇದ, ದೇಶಭೇದ 70). — ಸಿನ್ಧುಬಲ್ಲಳರಾಯ. N. (Bp. 11, 37).

ಸಿನ್ಧುಜ sindhu-ja. ocean-born, sea-born, marine. 2, ambrosia (a Ch. MS. in its v. 24). 3, river-born, acquatic. 4, born or produced in Sindh. 5, *rock-salt.*

ಸಿನ್ಧುದೇಶ sindhu-dēśa. the country of Sindh (Śmd. 162; J. 32, 1. 50).

ಸಿನ್ಧುನದಿ sindhu-nadi. the river Indus (B. 4, 114).

ಸಿನ್ಧುಪಾರಜ sindhu-pāra-ja. *born or produced on the further bank of the Indus or in the country traversed by it.*

ಸಿನ್ಧುರ sindhura. = ಸಿನ್ದುರ. *an elephant.* 2, the number 8 (see Mr. s. ಕೃತಯುಗ). 3, the asura Sindhura, Gajāsura (Bp. 54, 56).

ಸಿನ್ಧುರಂಗ sindhu-raṅga. the arena of the ocean (J. 6 sum.).

ಸಿನ್ಧುರನಗರ sindhura-nagara. Hastināpura (J. 6 sum.).

ಸಿನ್ಧುರಾಜ sindhu-rāja. king of Sindh, Jayadratha. 2, king of rivers, the ocean (J. 25, 4).

ಸಿನ್ಧುಲವಣ sindhu-lavaṇa. rock-salt. (R.).

ಸಿನ್ಧುಸಂಗಮ sindhu-saṅgama. *the mouth of a river or its point of junction with the sea.*

ಸಿನ್ಧೂತ್ಥ sindhu-uttha. Sindh-produced: *rock-salt.*

ಸಿನ್ಧೂರ sindhūra. = ಸಿನ್ಧುರ. (ನಾಗ, ಆನೆ Nn. 26).

ಸಿಪಾಯ sipāya. = ಸಿಪಾಯಿ. (B. 5, 39. 247).

ಸಿಪಾಯಿ sipāyi. a native soldier; policemen and attendants of kings and grandees who are belted and armed, peons, etc. (C.; B. 2, 5; 3, 124; Mhr., H. ಶಿಪಾಈ). ನೆಚ್ಚಿದ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ಬಚ್ಚಿದ ಕುದುರೆ (Prv.). see Prv. s. ಆನೆ 2. — ಸಿಪಾಯಿಗಿರಿ. the profession of a soldier (My.; Mhr.).

ಸಿಪಿಲೆ sipile. a wagtail (? J. 6, 39).

ಸಿಪ್ಪು sippu. (Śmd. 49). = ಚಿಪ್ಪು, ಸಿಮ್ಪು. an oyster-shell, etc. (ಶುಕ್ತಿ Ct. I, 75; Mhr. ಶಿಮ್ಪ, ಶಿಮ್ಪಾ, ಶೀಪ; see ಸಿಪ್ಪಿ, ಸಿಪ್ಪೆ). [ಒಡನೆ ದಿಗನ್ತ ದನ್ತಿಗಳ ಕೋಡ ಮೊದಲ್ಗಳೊಳೆಯ್ದೆ ಪೊಕ್ಕು ಸಿಪ್ಪಡಸಿದ ಮಾಱ್ಕೆ ಮಾಱ್ಕೆಯಾದುವು Pb. 6, 36]. ಮುತ್ತಿನ ಸಿಪ್ಪು (ಮುಕ್ತಾಸ್ಫೋಟಿ, ಶುಕ್ತಿ); ತಲೆಯ ಸಿಪ್ಪು (ಕಪಾಲ Hlā.).

ಸಿಪ್ಪೆ sippe. the skin of fruits, the rind of sugar-cane, the fibrous coat of the cocoa and betel nut, the refuse of chewed sugar-cane (My.; *cf.* Sk. ಶಿಮ್ಪಾ, ಸಿಮ್ಪಾ, ಸಿಮ್ಬಾ, a pod?). ಬಾಱೇ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವ ಪರದೇಶಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಈಚಿಗೆ ಬಿಸಾಡು! ಅನ್ದ. — ಸಿಪ್ಪೆ ಇದ್ದರೆ ಕಾಯಿ, ಮುಪ್ಪು ಆದರೆ ಮರಣ (Prvs.). — ಸಿಪ್ಪೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. rind, *i. e.* scales, to form, to become scaly (B. 4, 191).

ಸಿಬನ್ದಿ sibandi. = ಸಿಬ್ಬನ್ದಿ, q. v. an establishment, etc. (B. 5, 187. 218).

ಸಿಬಱು sibaṟu. = ಸಿಗುಱ್, etc. a splinter, etc. ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಬಱು (G. 539).

ಸಿಬಿ sibi. = ಶಿಬಿ, etc. (Bp. 18, 19).

*ಸಿಬಿಗೆ **sibige.** = ಸಿವಿಗೆ. ಪೆಣ್ಡವಾಸದ ಸೂಳೆಯರ್ಕಳುಂ ಬೆರಸುವೇಸರಿ ಗಟ್ಟಿಗಳುಂ ಪಿಡಿಗಳುಂ ಸಿಬಿಗೆಗಳುಮನೇಱಿ Vr. 80, 10.

*ಸಿಬಿರ **sibira.** = ಶಿಬಿರ. ಉಯ್ಗೆ ಸಿಸುಗಳ್ ಸಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಟಲ್ದ ಭೂಪನಂ Pb. 12, 118.

ಸಿಬ್ಬ **sibba.** = ಚಿಬ್ಬು, etc. Tbh. of ಸಿಧ್ಮ. a kind of cutaneous disease. (ಕಿಲಾಸ, ಸಿಧ್ಮ Si. 200; Mhr. ಶಿಪ್ಪೀಂ). ಪ್ರಾಯದ ಆನೆಗೆ ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಪದ್ಮಾಕಾರವಾಗಿ ಏಟುವ ಸಿಬ್ಬದ ಮಚ್ಚೆಗಳು (ಪದ್ಮಕ, ಬಿನ್ದು ಜಾಲಕ 270). [Tu. ಚಿಬ್ಬೊ].

ಸಿಬ್ಬನ್ದಿ **sibbandi.** = ಸಿಬನ್ದಿ. irregular soldiery, armed peons; an establishment of clerks, peons and servants (My.; Br.; Mhr., H. ಶಿಬನ್ದೀ).

ಸಿಬ್ಬು **sibbu.** = ಸಿಬ್ಬ, etc. ಸಿಬ್ಬು ಇದ್ದವ ತುರಿಸಿಕೊಣ್ಡರೆ ಅದೊನ್ದು ಹಬ್ಬವೇ? (Prv.).

ಸಿಬ್ಬೆ **sibbe.** = ಸಿಬ್ಬು, etc. ಸಿಬ್ಬೆ ಉಣ್ಟಾದುದು (ಸಿಧ್ಮಲೆ Si. 485).

ಸಿಮಿ **simi.** the sound of burning gently and hissingly (*cf.* ಚಿಮಿ 1?). — ಸಿಮಿಸಿಮಿಗರೆ. -ಕರೆ. to burn gently with repeated hisses (Rām. 3, 5, 6). — ಸಿಮಿಸಿಮಿಸಿಮಿಸು. = ಸಿಮಿಸಿಮಿಗರೆ. (Bh. 1, 20, 27; 8, 25, 12).

ಸಿಮ್ಪಡಿಸು **simpaḍisu.** = ಸಿಮ್ಬಡಿಸು, ಸಿಮ್ಮಡಿಸು. to sprinkle; to besprinkle (G. 541). ನೀರ ಸಿಮ್ಪಡಿಸುವ ತೊಗಲಿನ ತಿತ್ತಿ (ಸೇಕಪಾತ್ರ G.). ಸಿಮ್ಪಡಿಸೋಣ (ಅವಸೇಕ Cb.).

ಸಿಮ್ಪಿ **simpi.** = ಚಿಮ್ಪಿ, etc. Tbh. of Mhr. ಶಿಮ್ಪಾ (see s. ಸಿಪ್ಪು). an oyster-shell, etc. ನೀರೊಳಗಿನ ಸಿಮ್ಪಿ (ಶಮ್ಬು, ಶಮ್ಬುಕ, ಶಮ್ಬೂಕ, ಚಿಮ್ಪಿ, ಚಿಪ್ಪು G.).

ಸಿಮ್ಪಿಗ **simpiga.** = ಚಿಪ್ಪಿಗ 2, etc. a tailor (My.; ಚಿಪ್ಪಿಗ, ಹೊಲಿಯುವವ, ತುನ್ನವಾಯ, ಸೌಚಿಕ G.; B. 5, 84. 108). ಎಳ್ಳು ಗಾಣಿಗ ಬಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಸಿಮ್ಪಿಗ ಬಲ್ಲ, ಕಳ್ಳರನು ಬಲ್ಲ ತಳವಾರ; ಬಣಜಿಗನ್ ಎಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲ (Sp.). — ಸಿಮ್ಪಿಗನ ಹುಲ್ಲು. a very common grass, Panicum cruscorvi L. (? Z.).

ಸಿಮ್ಪಿಣಿ **simpiṇi.** sprinkling (Cpr. 8, 4; Abh. P. 7, 159; Mhr. ಶಿಮ್ಪಣೀ). — ಸಿಮ್ಪಿಣಿಯಾಡು. -ಆಡು. to sprinkle on one another (Cpr. 6, 50).

ಸಿಮ್ಪಿಸು **simpisu.** (fr. ಸಿಡಿ 3). to sprinkle; to besprinkle (ಸೂಸು Śm. 35; ಚಳೆಯು, ಸೂಸು Kk. 69; Cpr. 5, 119; 7, 129 va.; 7, 133; see ಚಿಮುಕು & ಚಿಮ್ಮು 1). ಸಿಮ್ಪಿಸುವುದು (ಚಳಿಯು Ss.). ಸಿಮ್ಪಿಸಿತು (ಸೂಸಾಟ Ss.). ಸಿಮ್ಪಿಸಿದ ಹನಿಗೆ ಸಮ್ಪಿಗೆ ಅರಳೀತೇ? (Prv.).

ಸಿಮ್ಪು **simpu.** = ಸಿಪ್ಪು, etc. a pearl-oyster, etc. (Grj. 2, 71 va. twice; Bp. 12, 11). ಸಿಮ್ಪಿನ ಚೂರು (Cb. 134).

ಸಿಮ್ಪೆ **simpe.** = ಸಿಮ್ಪಿ, etc. (My.). ಕೂಸಿಗೆ ಹಾಲು ಹಾಕುವ ಸಿಮ್ಪೆ (ಒಳಲೆ G.).

ಸಿಮ್ಬಕ **simbaka.** N. (Bp. 47, 34; V. 32, 39). [ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಬೋನವ ಸಿಮ್ಬಕ ತಿಮ್ಬನ್ತೆ Bv. 426; 354].

ಸಿಮ್ಬಡಿಸು **simbaḍisu.** = ಸಿಮ್ಪಡಿಸು, etc. to sprinkle, etc. (C.).

ಸಿಮ್ಬಳ **simbaḷa.** = ಸಿಮ್ಬ್ಳ, ಸುಮ್ಬಳ. the mucus of the nose, snot (My.; Si. 205; ಸಿಂಘಾಣ G.; Te. ಚೀಮಿಡಿ, ಚೀಮಿರಿ; Mhr. ಶೇಮ್ಬೂಡ). — ಸಿಮ್ಬಳ ತೆಗೆ. to blow the nose (My.).

ಸಿಮ್ಬಿ **simbi.** = ಸಿಮ್ಬೆ. a ring (of cloth) to be put under a vessel, etc. upon the head; a coil (of straw or of a creeper) for setting a vessel on the ground (ಸಿವುಡು Śm. 65; Bp. 24, 64; My.; T. ಚಿಮ್ಬುರಿ, ಚುಡುವು, ಚುಮ್ಮಾಡು; Mhr. ಚುಮ್ಬಳ). [ಕೈಯ ಬೋನಹರಿಗೆ, ಮಣ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಮ್ಬಿ Bv. 354]. 2, the coil of a snake (My.). — ಸಿಮ್ಬಿ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳು. to coil (as a snake, My.).

ಸಿಮ್ಬೆ **simbe.** = ಸಿಮ್ಬಿ. (ಸಿವುಡು Kk. 68).

ಸಿಮ್ಬ್ಳ **simbḷa.** = ಸಿಮ್ಬಳ, etc. (My.).

ಸಿಮ್ಮಡಿಸು **simmaḍisu.** = ಸಿಮ್ಪಡಿಸು, etc. to sprinkle, etc. (Cb. 152).

ಸಿಯ್ಯನೆ **siyyane.** sweetly (ಕಮ್ಮನೆ, ಇಮ್ಮನೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ Śmd. 389. 109; Śśv. 2, 49; *cf.* ಸಿಹಿ ಸೀ 1).

ಸಿರ **sira.** 1. Tbh. of ಶಿರಾ. any tubular vessel of the body, etc. (ನರ, ನಾಡಿ G.; B. 4, 74).

ಸಿರ **sira.** 2. Tbh. of ಶಿರ. the head. (Śmd. 335; ಶಿರಸ್ಸು, ಮಣ್ಡೆ Nn. 162; ರುಣ್ಡ Ss.).

ಸಿರಸ **sirasa.** Tbh. of ಶೀರ್ಷ. the head. (Bp. 9, 15; see Mr. s. ಧನಂಜಯ).

ಸಿರಸಲ **sirasala.** = ಸಿರ್ಸಲ, etc. a large tree. — ಸಿರಸಲಗಿಡ. (ಶಿರೀಷ G.).

ಸಿರಿ **siri.** = ಸಿರಿಯು. Tbh. of ಶ್ರೀ. prosperity, etc. (Śmd. 336; ಐಶ್ವರ್ಯ Ct. II, 117; Nn. 108; ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 124; ಲಕುಮಿ, etc., ಇನ್ದಿರೆ Śm. 6; ಎರವು, ವೆವಸ್ತೆ, ಸೂರುಳು, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 149). see Śmd. 159. 160. 296. 408; Cpr. 1, 97; 5, 46; Bp. 37, 32. [ಉಱದ ಮಹಾ ಪುರುಷರೞಿಯದುೞಿದರೆ ಸಿರಿಯುಂ Kr. 3, 176; Pb. 1, 17; Ap. 4, 64]. ಸಿರಿ ಇದ್ದವಗೆ ನರೆ ಬನ್ದರೆ ಹರನಾದಾನೇ? — ಬೆಳೇ ಸಿರಿ ಮೊಳೆಯಲೇ ಕಾಣುವದು. — ಸಿರಿ ಒಲಿದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಹರಿ ಒಲಿದರೆ ವೈಕುಣ್ಠ. — ಹುಲ್ಲಿನ ಉರಿ, ಕನಸಿನ ಸಿರಿ ನಿಲ್ಲದು (Prvs.). see Prv. s. ಬಾವ 1. — ಸಿರಿಕಣ್ಠ. Śiva (Bp. 58, 17). — ಸಿರಿಕಣ್ಡ. Tbh. of ಶ್ರೀಖಣ್ಡ. (Śmd. 376; Ct. II, 48; Kk. 19; Śm. 24). [ಮಳಯಾನಿಳನೆನ್ದು ಪೆಮ್ಪೆತ್ತುದು ಸಿರಿಕಣ್ಡಮುಂ ಪರೆದು ತೀಡುವ ಗಾಳಿಯುಂ Pb. 4, 21]. — ಸಿರಿಕನ್ನೆ. the sunflower, Heliotropium indicum Lin. (ಮಧುಮಾಲಿ, ಹಣ್ಣೆ Mr. 150). — ಸಿರಿಕಾಕ. a raven (ಮೌಕುಲಿ, etc., ಕಾಡಕಾಗೆ Mr. 170). — ಸಿರಿಕಾಳಗಿಡ. a strongly smelling herb, Gynandropsis pentaphylla L. (St. & Pl.). — ಸಿರಿಕಾಳಿ. N. of a town (Bp. 50, 1). — ಸಿರಿಕುಡಿ. N. of a town (Bp. 26, 56). — ಸಿರಿಗಣೆ. -ಕಣೆ. a kind of coloured silk cloth (Bp. 11, 26). — ಸಿರಿಗನ್ದ. Tbh. of ಶ್ರೀಗನ್ಧ. (ಚನ್ದನ, ಮಲಯಜ, ಶ್ರೀಖಣ್ಡ, etc. Hlā.; Grj. 2, 106 va.). — ಸಿರಿಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. excellent perfume (Cpr. 6, 92; 8, 87). — ಸಿರಿಗರ. wealth looked upon as an evil spirit (Cpr. 10, 120). [ಗರಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು ಸಿರಿಗರ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಲು ಬಾರದು Bv. 132]. — ಸಿರಿಗಿರಿ. Tbh. of ಶ್ರೀಗಿರಿ. (Bp. 2, 45; 10, 13; 18, 9; 58, 34; 59, 3). 2, the Nukhta or comb duck, Sarcidiornis melanonotus (Bḍ.). — ಸಿರಿಗುರು. an excellent guru (Bp. 56, 8). — ಸಿರಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. wealth to be lost (Bp. 29, 28). — ಸಿರಿಧರ. Tbh. of ಶ್ರೀಧರ. (Bp. 43, 41). — ಸಿರಿಪಣ್ಡಿತ. Tbh. of ಶ್ರೀಪಣ್ಡಿತ. (Bp. 1, 10). — ಸಿರಿಪತಿಪಣ್ಡಿತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಶ್ರೀಪತಿಪಣ್ಡಿತ. (Bp. 9, 43). — ಸಿರಿಪರ್ವತ. = ಶ್ರೀಶೈಲ. (Bp. 12, 32). — ಸಿರಿಮಂಚ. a splendid bed. (Grj. 2, 106 va.); — ಸಿರಿಮುಡಿ. a beautiful braid of hair (J. 34, 1, 2). — ಸಿರಿಯ ಕರುಮಾಡ. a lotus (ಕೆಸರ್ಮಲ್ಲಿಗೆ, ತಾವರೆ, etc. Ss.); a beautiful upper storey (ದುಬ್ಬಳಿ Kk. 13). — ಸಿರಿಯ ತಮ್ಮ. the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಸಿರಿಯರಸ. -ಅರಸ. Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5). — ಸಿರಿಯರಸಿ. -ಅರಸಿ. Lakṣmī (ಶ್ರೀಸತಿ Kk. 7). — ಸಿರಿಯ ವರ. Viṣṇu (Bp. 1, 46). — ಸಿರಿಯಾಳ. N. of a merchant (Bp. 9, 33. 44; 15, 26; 24 sum.; 24, 3; 25, 11-48; 31, 23; 38, 58; V. 14, 6, etc.). — ಸಿರಿಯಾಳಸೆಟ್ಟಿ. = ಸಿರಿಯಾಳ. (Bp. 24, 4. 74; 25, 13. 14). — ಸಿರಿಯಾಳು. = ಸಿರಿಯಾಳ. (Bp. 37, 44). — ಸಿರಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. a kind of coloured cloth (Bp. 11, 26). — ಸಿರಿವತ್ತು. -ಪತ್ತು. = ಸಿರಿವೊತ್ತು, q. v. — ಸಿರಿವರ. Tbh. of

ಶ್ರೀವರ. (Dp. 63, 3). 2, the holy fig tree (ಅಶ್ವತ್ಥ, etc., ಅರಳೆ Mr. 113). — ಸಿರಿವಲ್ಲಭ. Viṣṇu (My.); N. (Bp. 56, 42). — ಸಿರಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. an excellent woman (Cpr. 10, 128). — ಸಿರಿವೇಱು. -ಪೇಱು. = ಶ್ರೀವೇಱು. ಸಿರಿವೆತ್ತ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ್ ಅಧಿಕೃತರ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 268). — ಸಿರಿವೊತ್ತು. -ಪೊತ್ತು. = ಸಿರಿವತ್ತು. the three auspicious periods of the day: dawn, noon, sunset (ಮುಂಜಿನ್ದೆ Ct. I, 81, o. r. ಮುಚ್ಚಂಜೆ). — ಸಿರಿಸೋಮನಾಥ. N. of a liṅga (Bp. 43, 47). — ಸಿರಿಹರಿ. Viṣṇu or Kriṣṇa (Dp. 4).

ಸಿರಿಗಿ **sirigi.** N. of a woman (Bp. 27, 39).

ಸಿರಿಯ **siriya.** = ಸಿರಿ. Tbh. of ಶ್ರೀ. prosperity, etc. (Śmd. 384).

ಸಿರಿಯದರ **siriyadara.** Tbh. of ಶ್ರೀದ್ವಾರ. a royal door. (Śmd. 384).

ಸಿರಿಯದಾರ **siriyadāra.** = ಸಿರಿಯದರ. (Śmd. 384).

ಸಿರಿಯಬಾರ **siriyabāra.** = ಸಿರಿಯದಾರ. (Śmd. 384).

ಸಿರಿವತ್ತಿಗೆ **sirivattige.** = ಸಿರಿವನ್ತಿಗೆ, q. v.

ಸಿರಿವನ್ತ **siri-vanta.** (Śmd. 242). Tbh. of ಶ್ರೀಮತ್. a wealthy, etc. man (ಶ್ರೀಮನ್ತ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವನ್ತ Nr.; ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವ Mr. 233; My.). ಸಿರಿವನ್ತರ ಮನೆ (ಹರ್ಮ್ಯ Hlā.). ಬಡವಗೆ ಯಾಕೆ ಸಿರಿವನ್ತನ ಹೆಣ್ಣು? (Prv.). — feminine ಸಿರಿವನ್ತೆ (My.).

ಸಿರಿವನ್ತಿಗೆ **sirivantige.** = ಸಿರಿವತ್ತಿಗೆ. the half of an earthen pot used for parching or frying (ಹುರಿಯೋಡು Śmd. II; Śm. 51; Kk. 80, o. r. ಸಿರಿವತ್ತಿಗೆ; Sk. roots ಶ್ರೀ, ಶ್ರೈ, ಸ್ರೈ, ಶ್ರಾ, to cook, to boil, to burn, etc.; *cf.* ಶ್ರಾಣ).

ಸಿರಿಸ **sirisa.** boldness; heroism; pride (ಅದಟು, ಕಡುಪು, ದರ್ಪ Ct. II, 49).

ಸಿರಿಸ **sirisa.** Tbh. of ಶಿರೀಷ. the tree Acacia sirissa Buch. (ಬಾಗೆ Mr. 119; Cpr. 6, 49). [ಸಿರಿಸದ ಬಾಸಿಗಮಂ ಮಾಂಕರಿಸುವ ನಳಿತೋಳ ಪಿಣ್ದುಗಂಕಣದ ಸರಂ Ap. 11, 102]. ಸಿರಿಸದ ಮರ (ಶಿರೀಷ, ಭಣ್ಡಿಲ, etc. Nr.).

ಸಿರು **siru.** (= ಕವಲ್, bifurcation?). — ಸಿರುವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. a harelip (My.; T. ಕವರುದಡು).

ಸಿರೆ **sire.** Tbh. of ಶಿರೆ. a nerve, etc. (ನಾಳಿಪತ್ರ, ನರೆ Mr. 456).

* ಸಿಱುಮ್ಬುಳ್ **siṟumbuḷ.** = ಸೀಱುಮ್ಬುಳ್. to scatter, etc. ಮತ್ತಂ ಜಟಾಸುರನೆಮ್ಬಸುರನನಾ ಗಿರಿನ್ದನ ಕನ್ದರದೊಳ್ ಸೀಳ್ದು ಸಿಱುಮ್ಬುಳಾಡಿ Pb. 8, 31 va.

ಸಿರ್ಕಾ **sirkā.** vinegar (Mhr., H. ಶಿರ್ಕಾ; Br. ಸಿರ್ಕಾ, ಸಿರ್ಬ್ಬಾ).

ಸಿರ್ಕು **sirku. 1.** = ಸಿಕ್ಕು 1, etc. to become entangled, impeded, etc. (ಪ್ರತಿಬನ್ಧ Śmd. Dh.).

ಸಿರ್ಕು **sirku. 2.** = ಸಿಕ್ಕು 2, etc. entanglement, etc. — ಸಿರ್ಕುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to obstruct, to impede (V. 32, 12).

ಸಿರ್ಸಲ **sirsala.** = ಸಿರಸಲ, ಸಿರಿಸ. Tbh. of ಶಿರೀಷ. a large tree, Albizzia lebbeck Benth. (Z.).

ಸಿಲ್ **sil.** = ಚುಲ್, etc. pregnancy, etc. see ಮಱಸಿಲ್.

ಸಿಲಿಕು **siliku.** = ಸಿಲುಕು 1, etc. to come in contact with, to fall on (as water, Bp. 42, 31).

ಸಿಲುಕಿಸು **silukisu.** so cause to be entangled, etc. (Bh. 3, 23, 10).

ಸಿಲುಕು **siluku. 1.** = ಸಿಲಿಕು, ಸಿಕ್ಕು 1, etc. to become entangled, to be caught, etc. (Bp. 6, 6; 18, 59; 31, 23; 61, 14; J. 2, 57; 10, 12. 17; Rām. 5, 8, 74; Bh. 3, 13, 29; *cf.* ಸಿರ್ಕು). ಸಿಲುಕಿದುದು ಜನದೃಷ್ಟಿ ಬಲುಗತ್ತಲೆಯ ಬನ್ಧದೊಳ್ (Bh. 1, 16, 15). ಮರಗೂಡಿನಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಹುಲಿಯ ಪೋಲ್ (1, 8, 53). ಭೂಪತಿಲಕ ಸಿಲುಕಿದನ್ ಅವದಿರೊಡ್ಡಿದ ಬಲೆಗೆ (2, 13, 45). 2, to cause to go in, to insert, etc. (Rām. 3, 8, 69; T. ಚಿಱುಕ್ಕು).

ಸಿಲುಕು **siluku. 2.** = (ಸಿಕ್ಕು 2), ಸಿಡುಕು 2, (ಸಿಲ್ಕು 2), ಸಿಲ್ಕು 3. troublesomeness, viciousness. [Tu. ಸಿಕ್ಕ್, ತಿಕ್ಕ್, ಹಿಕ್ಕ್]; (Te. ಚಿಲುಗು, ಸಿಲುಗು, ಚಿರುಪು, mischief, etc., *cf.* ಸೆರಗು; T. ಚಿಲುಕ್ಕು, intricacy; trouble, impediment; quarrel). — ಸಿಲುಕು ಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a troublesome, vicious, restive horse (ಶೂಕಳ Hlā.).

ಸಿಲುಕು **siluku.** = ಸಿಲ್ಕು. balance in hand (of money, articles, etc., My.; Mhr., H. ಶಿಲಕ್).

ಸಿಲುಬೆ **silube.** = ಶಿಲುಬೆ. a crucifix, a cross (My.; Br., M. ಸಿಲುವೆ; Syriac *slībo;* H. ಶಲೀಬ್; H. ಶಲ್ಬ್, crucifixion).

ಸಿಲುವು **siluvu.** (= ಜಿನುಗು 1, etc.). thin, as boards, paper, sheets of metal; transparent, as water (My.).

ಸಿಲೆ **sile. 1.** Tbh. of ಶಿಲೆ. a stone; a rock [ಪರ್ಜನ್ಯಂ ನೆಲೆಗಳಂ ಕಿಡಲೀಯದೆ ಸಿಲೆಯ ಮೇಲಾಡೊಡಂ ಶಕುನಮಂ ನಿಜಱಪನ್ತೆ ನಿಜಱಸುವಂ Pb. 5, 46; Vr. 76, 27]; (Abh. P. 7, 57; 14, 88 va.).

ಸಿಲೆ **sile. 2.** = ಸೆಲೆ 2, q. v. a large serpent. see ಬೆಟ್ಟ-.

ಸಿಲ್ಕು **silku. 1.** = ಸಿಕ್ಕು 1, etc., ಸಿರ್ಕು 1 (Śmd. Dh.). [ನೀಳ ನೀರಜ ವನಂಗಳ ಚೆಲ್ವುಗಳೆಮ್ಬುವಾ ಲತಾಂಗಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಚೆಲ್ವುಗಳ ಸಿಲ್ಕಿದ ಸಿಲ್ಕಿನ ಸಿಲ್ಕಿವಲ್ಲವೇ Pb. 4, 70]. ತಗಹಿಂ ಸಿಲ್ಕಿದಂ (Śmd. 157). see Śmd. 264; Cpr. 9, 122; Grj. 4, 16; 5, 49; Bp. 9, 12; 40, 7; Rśv. 6, 11 va.; 13, 103.

ಸಿಲ್ಕು **silku. 2.** = ಸಿಕ್ಕು 2, etc. an object to entangle or catch game [Pb. 4, 70]; (Rśv. 5, 114 va.).

ಸಿಲ್ಕು **silku. 3.** = ಸಿಲುಕು 2, etc. troublesomeness, etc. ಸಿಲ್ಕಾದ ಕುದುರೆ ಸೂಕಳನ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 276).

ಸಿಲ್ಕು **silku.** = ಸಿಲುಕು. (My.).

ಸಿಲ್ಲಿಮಿಳ್ಳಿ **sillimiḷḷi.** insignificant, trivial, trifling (S. Mhr.).

ಸಿಲ್ಹ **silha.** Tbh. of ಸಿಹ್ಲ. Indian incense. (ಊದ, ಲೋಬಾನ G.).

ಸಿವ **siva. 1.** Tbh. of ಶಿವ. auspicious. see ಶಿವೆ. — ಸಿವರಾಮಕಳ್ಳಿ. the prickly pear (St. & Pl.). — ಸಿವಹೊನ್ನಿ. = ಸಿವನ್ನಿ, q. v. (Z.).

ಸಿವ **siva. 2.** Tbh. of ಸಿಂಹ. a lion. see Prv. s. ಹನ್ದಿ.

ಸಿವಂಗಿ **sivaṅgi.** the tiger-wolf, the hyena; a leopard used in hunting (ತರಕ್ಷು, ಮೃಗಾದನ, Si. 167; My.; Te. ಚಿವ್ವಂಗಿ, ಶಿವಂಗಿ, ಶಿವ್ವಂಗಿ; T. ಚಿವಿಂಗಿ; M. ಚಿವಿಙ್ಙ).

ಸಿವಡಿ **sivaḍi.** = ಸಿವಡು, ಸಿವ್ವುಡಿ, ಸಿವುಡು. a coil or truss of palmyra-leaves (Bp. 31, 28; 53, 73); a bundle, a mass (Bh. 10, 1, 49).

ಸಿವಡು **sivaḍu.** = ಸಿವಡಿ, etc. a pad to be put under a load on the head or underneath a pitcher or vessel (My.). 2, a truss or bundle or straw or grass (B. 2, 19; 3, 123), or of betel-leaves (ಎಲೆಯ ಸಿವಡು G. 196).

ಸಿವನಿ **sivani.** (= ಸಿವನ್ನಿ?). ಕಿಱಿಯ ಸಿವನೀ ಮರ (ಕಟ್ಫಲ Si. 131).

ಸಿವನ್ನಿ **sivanni.** = ಸಿವಹೊನ್ನಿ s. ಸಿವ 1, ಸೀವನ್ನಿ q. v. the tree Gmelina asiatica Roxb. (Z.).

ಸಿವಱು **sivaṟu.** = ಸಿಗಱ್, etc. a splinter, etc. (My.).

ಸಿವಿಗೆ **sivige.** Tbh. of ಶಿಬಿಕೆ. a palanquin. (Śmd. 342; Cpr. 7, 81 va.; Abh. P. 15, 183 va.). [ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮೆಮ್ಬ ಸಿವಿಗೆಯ ನೇಱಿಸಿ Pb. 3, 48 va.; Ap. 11, 39].

ಸಿವಿಲ್ **sivil.** "civil" (My.; Si. 55). [E.].

ಸಿವುಡಿ sivuḍi. = ಸಿವಡಿ, etc. a pad to be put under a load on the head or underneath a pitcher or vessel (Bp. 36, 48).

ಸಿವುಡು sivuḍu. = ಸಿವಡು, etc. a pad, etc. (ಸಿಪ್ಪಿ Śm. 65; ಸಿಪ್ಪೆ Kk. 68; My.). 2, a truss or bundle. ಹುಲ್ಲಿನ ಸಿವುಡು (G. 547. 556).

***ಸಿವುಱು sivuṟu. 1.** to scratch. ದಕ್ಷಿಣ ಕಟಕಮನೆ ಸಿವುಱುವ ದಕ್ಷಿಣರದನದೊಳೆ ಹಸ್ತಮಂ ಪೇಱುವ Ap. 12, 59.

ಸಿವುಱು sivuṟu. 2. = ಸಿವಱು, etc. (My.).

ಸಿವೆ sive. Tbh. of ಶಿವೆ (Śmd. 335).

ಸಿಸವೆ sisave. Tbh. of ಶಿಂಶಪಾ. the tree Dalbergia sisu Roxb. (ಅಗುರು, ಕಪೀತನ, ಪಿಚ್ಚಿಲೆ, ಭಸ್ಮಗರ್ಭ G.).

ಸಿಸಿಲ್ sisil. N. of a fish (ನಲಮೀನ, ಚಿಲಿಚಿಮ Nr., o. r. ನಡ ಮೀನ).

ಸಿಸು sisu. Tbh. of ಶಿಶು. a child. (Bp. 47, 34).

ಸಿಸ್ತು sistu. = ಶಿಸ್ತು. discipline; assessment, tax, etc. ಸಿಸ್ತು ಇಲ್ಲದ ಭೂಮಿಗೆ ಶಾಮಿಲಾತು ಕೊಡೀತೋ? (Prv.).

ಸಿಹಿ sihi. = ಸೀ 1. sweetness (ಮಧುರ Nr.; My.). ಸಿಹಿ ಅಹುದು (ಮಧುರ, ಸ್ವಾದು Nr.). ಸಿಹಿ ಆದರೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ, ಕಹಿ ಆದರೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ (Prv.).

ಸಿಹ್ಲ sihla. = ಸಿಲ್ಹ. *Olibanum*, benzoin, Indian incense.

ಸಿಹ್ಲಕ sihlaka. *Olibanum.*

ಸಿಳ್ಳು siḷḷu. 1. whistling (of men or birds, C.; Mhr. ಶಿಲೂಳ, ಶಿಟೀ, ಶಿವಳ, ಶಿಳೀ). — ಸಿಳ್ಳು ಹಾಕು. to whistle (C.).

ಸಿಳ್ಳು siḷḷu. 2. = ಸಿಡ್ಲು 2, ಸಿಳ್ಳೆ 2. rheum of the eye (S. Mhr.).

ಸಿಳ್ಳೆ siḷḷe. 1. bifurcation; a fork, as that formed by two branches (Te. చీళ్ళు, చీళ్ళ). ಹಕ್ಕೀ ಸಿಳ್ಳೆಗಿಡ (ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ, ಮಧುರಕ, ಶೃಂಗ, ಹ್ರಸ್ವಾಂಗ, ಜೀವಕ Si. 157). ಮರದ ಸಿಳ್ಳೆ (ಸರ್ವಲೆ, ತೋಮ, ಡಾಹೆ ಮುನ್ತಾದ ಆಯುಧ 290).

ಸಿಳ್ಳೆ siḷḷe. 2. = ಸಿಳ್ಳು 2, etc. — ಸಿಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye full of rheum (S. Mhr.). — ಸಿಳ್ಳೆಮುಸುಡು. a face covered with rheum, a nasty face (Rām. 5, 8, 72; S. Mhr.).

ಸೀ sī. 1. = ಸಿಹಿ, (ಸೀಯಿ). sweetness (C.; *cf.* ಸಿಯ್ಯನೆ; see s. ಜೇನ್ and ತೀಬು; Tu. ತೀಪೆ, ಚೀಪೆ; T. తిత్తి, తీ, తీయ్య, తేళ్ళు, తేమ్, M. തിത്തി, Te. తియ్య, తీపి, తీపు, sweetness). [ಕರಿಣಿಯ ಸೀಯನಪ್ಪ ಮೊಲೆವಾಲ್ಗೆ ತಗುಳ್ದುದು ತಕ್ಕಿಶೋರ ಕೇಸರಿ Pb. 7, 80; Ap. 12, 24]. ಸೀ ಆಗಿ ಇರುವಿಕೆ (ಮಧುರ Si 50); ಸೀ ಆದದು (ಸ್ವಾದು 431; ಮಧುರ 454). ಆಡಿನ ಹಾಲು ಸೀ ಆಗಿ ಇರುವದು (B. 5, 15). ಈ ಹೊತ್ತು ಹರಿಕಥೆ ಸೀಯೋ? ಉಪ್ಪೋ? — ಕಬ್ಬು ಸೀಯನ್ನ, ಬುಡಪರಿಯನ್ತರ ಅಗಿಯ ಬಾರದು. — ದ್ರಾಕ್ಷೆ ಸೀಯೆನ್ದು, ಬಳ್ಳಿ ಸಹ ತಿನ್ನ ಬಾರದು. — ಬೇವು ಸೀಯಾಗದು, ಸಕ್ಕರೆ ಕಹಿಯಾಗದು. — ಸಂಗತಿ ಸೀಯೋ? ಬಾಚೀ ಹಣ್ಣು ಸೀಯೋ? (Prvs.). — ಸೀಕರಣೆ. the pulp of ripe mangoes mixed with milk and sugar (J. 6, 44; My.; B. 3, 94). — ಸೀಕಾಯ್. a sweet fruit (Jñs. 22, 29). — ಸೀಕುಮ್ಬಳ. a kind of pumpkin (Si. 161). — ಸೀಗೆಣಸು. a prickly climbing plant, the Goa potato, Dioscorea aculeata L. (St. & Pl.). — ಸೀದೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. -ತೊಣ್ಡೆ-. a climbing herb, Zehneria umbellata Thwait. (St. & Pl.; My.). — ಸೀನಿಮ್ಬೆ. = ಸಕ್ಕರೆ ನಿಮ್ಬೆ. (My.). — ಸೀನೀರು. drinking water (C.). — ಸೀಪಲ್ಯ. a vegetable dish without tamarind (My.; Si. 310). — ಸೀಮಣ್ಣು. soil without saltishness (Si. 100). — ಸೀಮಾವು. a mango that is sweet also when unripe (My.). — ಸೀಮೊಸರು. curds that are fresh and sweet (My.). — ಸೀಸಾಱು. pepper water without tamarind (My.). — ಸೀಸೋರೆ. the gourd Lagenaria vulgaris Ser. (ತುಮ್ಬಿ, ಅಲಾಬು Si. 161; My.). — ಸೀಹಿರಳೆ. a sweet lime (My.).

ಸೀ sī. 2. = ತೀ 1. to be scorched or burnt, to be singed, to be parched (My.). P. p. ಸೀದು (Cpr. 5, 132; Grj. 9, 22; 23, 20). [ಅಜನ ಪದ್ಮವಿಷ್ಟರದೆಸಳನ್ದರೆ ಸೀದುವು Pb. 10, 36]. ಮಾರ್ಗದ ತೃಣಂ ಸೀಯೆ (Śsv. 3, 57). ಝಳಕೆ.... ಅಮ್ಬುಜದೆಸಳು ಸೀದವು (Bh. 1, 20, 54). ಪಕ್ಕಿಗಳ ನುಣ್ಣಱು ಸೀದುದು; .... ಬೇಸಗೆಯುಗ್ರಮ್ ಎನ್ತುಟೋ! (Rśv. 5, 46). ಗರಲಮಯದ ಉರಿಯೊಳ್ ಎವೆ ಸೀವುದು (J. 24, 4). ಸೀದು ಹೋದ ಅನ್ನ (ಭಿಸ್ಸಟೆ, ದಗ್ಧಿಕೆ Si. 315). 2, to scorch, etc. (My.).

ಸೀ sī. 3. the state of being scorched, burnt, etc. (Bp. 14, 9). — ಸೀತೆನೆ. a parched ear of corn (ಅಭ್ಯೂಷ Hlā.; ಉಷೆ Mr. 375, o. r. ಉಪ).

ಸೀ sī. 4. (= ಚೀ; *cf.* ಶೀವು). fie! shame, etc. — ಸೀಮುಱು. -ಪುಱು. o. r. of ಎವುಱು s. ಎ 13. (Śmd. II).

ಸೀಕರ sīkara. = ಶೀಕರ, etc. *thin or drizzling rain, light shower, tiny drops, etc.* [ಉಗುಱ ಸೀಕರಂಗಳ್ ತಮ್ಮ ಮುಂಗೆಯ್ಯಮೇಗೆ ಬಿಱ್ದೊಡೆ ಬೆರಲಿಂ ಸೀಣ್ಟಿ ತೋಱು Vr. 69, 25].

ಸೀಕರಿ sīkari. the state of being scorched, burnt, singed or parched. — ಸೀಕರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಸೀಕರಿಯಾಗು. (J. 21, 41). — ಸೀಕರಿ ಮಾಡು. to reduce to charcoal, to burn up (Rām. 5, 9, 13). — ಸೀಕರಿಯಾಗು. -ಅಗು. to become scorched, to be burnt, etc. (Bp. 60, 18). — ಸೀಕರಿವೋಗು. -ಪೋಗು. = ಸೀಕರಿಯಾಗು. (Abh. P. 7, 89; Grj. 8, 77 va.; Śsv. 2, 107; Bh. 4, 4, 55).

ಸೀಕು sīku. that is scorched, burnt, singed, etc.; anything burnt at the inside bottom of a vessel in cooking (My.). ಓಗರದ ಸೀಕು (ಭಿಸ್ಸಟೆ, ದಗ್ಧಿಕೆ Nr.). ಅನ್ನದ ಸೀಕು (ಭಿಸ್ಸಟೆ, etc. Si. 315).

ಸೀಕು sīku. = ಚೀಕು. "sick" (My.). [E.].

ಸೀಗಡಿ sīgaḍi. a very small kind of fish that is sold in a dried state (My.; ಗಡಕ, ಶಕುಲಾರ್ಭಕ Si. 87; Tu. ತೀಕೊಡಿ).

ಸೀಗುಡಿ sīguḍi. 1. = ಸೀಗಡಿ. (Rśv. 5, 115).

***ಸೀಗುಡಿ sīguḍi. 2.** = ಸೀಗುರಿ. ಬಾಯ ಕಮ್ಪಿಗೆ ಸಾರ್ವಳಿಪ್ರಕರಮನ್ದು ಸೀಗುಡಿವೊಲಾಗೆ ನಾಣ್ಗೆಟ್ಟು ಮೊಕ್ಕಳಂ ಗತಿಗೆ ಮೆಟ್ಟುವಳ್ Pb. 4, 89.

ಸೀಗುರಿ sīguri. a kind of chowrie (ಚಾಮರ, ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ Hlā.). [ಸಂಚಳಿಸುವ ಚಾಮರಂ ಕನಕ ಪದ್ಮದ ಸೀಗುರಿ Pb. 4, 40; Ap. 4, 92; Vr. 80, 10]. see Grj. 2, 106 va.; Rām. 1, 13, 4; Bh. 3, 10, 51; J. 3, 17; 8, 38; 22, 5; 33, 26. [— ಸೀಗುರಿದಟ್. -ಟಟ್. an umbrella made of chowrie. ದನ್ತೋತ್ಸಂಗ ಸ್ಥಿತಜಯ ಕಾನ್ತೆಗೆ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಪಿಡಿದ ಸೀಗುರಿದಟ್ಟೆಯೆಮ್ಬನ್ತೆವೊಲೆಸೆದುವು Ap. 12, 60].

ಸೀಗುರಿಸು sīgurisu. ಸೀಗುರಿಸಿತೆನಲ್ಕೆ ಬಳ್ಳಿ ಮೂಡಿದುದಕ್ಕುಂ (Bhn. 12, o. r. ಬಳ್ಳಿ ಮಾಲಿದುದಕ್ಕುಂ; *cf.* ಸೂಗರಿಸು?).

ಸೀಗೆ sīge. a climbing prickly shrub the pods of which are used like soap for washing the hair, etc.,

Acacia concinna D.C. (ತೈಲಾರಿ Mr. 150; C.; ಚರ್ಮಕಶೆ, ಭೂರಿಫೇನ, ಸಾತಲೆ G.; Tu.; Te. ಶೀಕಾಯಿ, ಸೀಕಾಯಿ; T. ಚೀಯಕ್ಕಾಯ್; M. ಚೀಕ್ಕಕಾಯಿ, ಚೀಯಕ್ಕಾಯಿ; see ಸೀಗೆಕಾಯಿ. note: the soap-nut tree is often called ಸೀಗೆ, but not correctly; the soap-nut tree is ಅಣ್ಟುವಾಳ, etc.). ಇವನವನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆ. — ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆಗೆ ಹ್ಯಾಗೋ, ಹಾಗೇ ಪ್ರೀತಿ. — ಬಾಟೆಯೊಳಗೆ ಸೀಗೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಸೀಗೆಕಾಯಿ. the pod or berry of sīge (C.). — ಸೀಗೆಬಳ್ಳಿ. = ಸೀಗೆ. (C.). — ಸೀಗೆಬೇಲಿ. a hedge of sīge (My.). — ಸೀಗೆಸೊಪ್ಪು. the leaves of sīge (medicinally used, My.).

ಸೀಟು sīṭu. 1. = ಸೀಣ್ಟು, q. v. (My.; *cf.* ತೀಡು 2; Te. ದೇಕು, to creep or slide along the ground on the posteriors).

ಸೀಟು sīṭu. 2. the act of rubbing the anus on the ground, etc. — ಸೀಟುಗಾಲು. -ಕಾಲು. feet that rub or drag on the ground in walking (My.).

ಸೀಣ್ಟು sīṇṭu. = ಸೀಟು 1. to rub the anus: to move or slide along on the posteriors whilst sitting on the ground (as children or maimed persons do, ಗುದಸಮ್ಮಾರ್ಜನ Śmd. Dh.). [to scrape off, rub off. ಪೂರ್ವಾವನಿಪಾಳ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಳೊನ್ದೊನ್ದಂ ದಣ್ಡರತ್ನದಿಂ ಸೀಣ್ಟೆ ಕಳೆದು ನಿಜ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆಡೆಮಾಡಿ Ap. 13, 71; Vr. 69, 26. 2, to wring out to the last drop. Tu.].

ಸೀತ sīta. Tbh. of ಶೀತ. cold, etc. (Śmd. 335).

ಸೀತಱ್ sītaṛ. anger, wrath (ಮುಳಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಸೆಣಸು, ಕಿನಿಸು, etc., ಕೋಪ Śm. 39; ಕೋಪವಿಕಾರ Kk. 52; ಕೆಕ್ಕಳಿಸಿದುದು, ಭಯವಿಕಾರ Śs.; see ಸಿಟ್ಟು & ಸೀವರಿಸು).

ಸೀತಳ sītaḷa. combined derangement of the three humours, etc. (ಸನ್ನಿ Mr. 387).

ಸೀತಾಕುಮಾರ sītā-kumāra Lava or Kuśa (J. 20, 48. 59. 62).

ಸೀತಾಧುನಿ sītā-dhuni. N. of a river (Cpr. 1, 79).

ಸೀತಾಪತಿ sītā-pati. Rāma (My.).

ಸೀತಾಫಲ sītā-phala. the custard-apple, Anona squamosa Lin., originally American, but now naturalized in India (C.; Te., T., Mhr.).

ಸೀತಾರಮಣಿ sītā-ramaṇi. Sītā (J. 18 sum.).

ಸೀತಾರಾಮ sītā-rāma. Rāma; N. (My.).

ಸೀತಾಶ್ರೋತ sītā-srōta. = ಸೀತಾಧುನಿ. (Cpr. 1, 82).

ಸೀತಾಳ sītāḷa. 1. = ಸೀತಾಳೆ 1. Tbh. of ಶೀತಲೆ. the chicken-pox (My.). — ಸೀತಾಳಸಿಡುಬು. = ಸೀತಾಳ. (My.).

***ಸೀತಾಳ sītāḷa. 2.** = ಸಿತಾಳ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವ ತೋಱಿ ಸೀತಾಳವ ಕೊಟ್ಟು ಸೆಜ್ಜೆಯರಮನೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿಕೊಣ್ಡು Cv. 314.

ಸೀತಾಳೆ sītāḷe. 1. = ಸೀತಾಳ. (My.).

ಸೀತಾಳೆ sītāḷe. 2. Tbh. of ಶ್ರೀತಾಳೆ. the Talipot or fan palm. (My.).

ಸೀತು sītu. P. p. of ಸೀನು 1. (My.).

ಸೀತೆ sīte. ಸೀತಾ. *a furrow, the track or line of a plough-share* (ಸಾಲು Mr. 371). 2, *N. of the wife of Rāmacandra, daughter of king Janaka; N.* 3, a kind of grass (ಮಾನುವೆ Mr. 110). see Śmd. 68. 155; Bp. 54, 39; J. 16, 34; 18, 4. 8. 23. 26. 39. 51. 60. ಬೆಳಗಾನಾ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆ ಏನಾಗಬೇಕೆನ್ದ (Prv.).

ಸೀತೋದಾನದಿ sīta-udā-nadi. N. of a river (Cpr. 3, 9 va.).

ಸೀತ್ಕಾರ sīt-kāra. a sound made in shivering with cold, sighing (Cpr. 7, 151; Rśv. 9, 22; J. 28, 38). 2, a sound made in sexual enjoyment.

ಸೀತ್ಕೃತ sīt-kṛita. = ಸೀತ್ಕಾರ No. 2. (ಸುರತದೊಳ್ Mr. 89).

ಸೀತ್ಯ sītya. *ploughed, tilled.* 2, *corn, grain;* a young plant, as of rice, etc. (ಸಸಿ Mr. 371).

***ಸೀದು sīdu.** Tbh. of ಸೀಧು. ಮಧು ಸೀತುಂ ಕಟು ಸೀದು ಪೋ ಪುಳಿತ ಕಳ್ಳಲ್ತು ಕರಂ ಕಯ್ತು ಬರ್ಪುದು Pb. 4, 88.

ಸೀಧು sīdhu. = ಶೀಧು. a spirit distilled from molasses, rum. (Sk.; G.).

ಸೀಧ್ರ sīdhra. the anus. (R.).

ಸೀನ್ sīn. 1. (Śmd. 59). = ಸೀನು 1. to sneeze (ಕ್ಷುತಕರಣ Śmd. Dh.; T. ಚೀನ್ದು, Te. ಚೀದು, M. ಚೀನ್ದು, ಚೀಱು, to blow the nose; T. ತುಮ್ಮು, ತುಮ್ಮು, to sneeze; Mhr. ಶಿಂಕಣೇಂ, to sneeze; ಶಿಂಕ, ಸಿಂಕ, a sneeze; ಶಿಂಕರಣೇಂ, to blow the nose). P. ps. ಸೀನ್ತು, ಸೀನ್ದು (Śmd. 287 Cm.). ಸೀನ್ಪಂ (275). [ಪುಟ್ಟಿದಾಗಳೆ ಮಾತಾಪಿತೃಯುಗಳಂಗಳ್ ಸೀನ್ತುಂ ಅಗುಳಿಸಿಯುಂ ಪರಾಸುಗಳಾಗೆ Ap. 5, 41 va.].

ಸೀನ್ sīn. 2. = ಸೀನು 2. sneezing; a sneeze (ಕ್ಷುತ್, ಕ್ಷುತ, ಕ್ಷವ Nr.; ಕ್ಷುತ Mr. 387).

ಸೀನು sīnu. 1. = ಸೀನ್ 1. (C.). P. p. ಸೀತು, ಸೀನಿ. ಬಾತವರು ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ, ಸೀತವರು ಸಾಯುವದಿಲ್ಲ. — ಸೀತರೆ ಬೀಱುವ ಮೂಗು ಶಿವರಾತ್ರಿವರೆಗೆ ಇದ್ದೀತೇ? — ಸೀನಿದರೆ ಶ್ವಾನನಾದಾನೇ? — ಸೀನಿದರೆ ಹೇನು ಹೋದೀತೇ? — ನೆಗಡಿಯುವ ಸೀನುವಾಗ್ಯೆ ದಗಡೀ ಮಗ! ಎನ್ದರೆ ನಿತ್ತಾನೇ? (Prvs.).

ಸೀನು sīnu. 2. = ಸೀನ್ 2. (ಕ್ಷುತ್, ಕ್ಷುತ, ಕ್ಷವ Si. 200; ಕ್ಷುತ G.; Rām. 5, 3, 45; My.). ಕ್ಷೌರಕ್ಕೆ ಕೂತಲ್ಲಿ ಸೀನು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸೀಪಿಸು sīpisu. to cause to suck (My.).

ಸೀಪು sīpu. = ಚೀಪು. to suck (My.). ಬೊಟ್ಟು (finger) ಸೀಪಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬೀತೇ? (Prv.).

ಸೀಬ್ sīb. a sound used in calling cats. — ಸೀಬ್ ಸೀಬ್. rep. (My.).

ಸೀಬರಿ sībari. — ಸೀಬರಿಬಳ್ಳಿ = ಸೀಬರಿಬೇರು. (Z.). — ಸೀಬರಿಬೇರು. a scandent thorny shrub with needle-like leaves, Asparagus sarmentosus Lin. (Z.); also Asparagus racemosus Willd. (Z.).

ಸೀಬಿ sībi. the guava (My.; see ಪೇರಲ; *cf.* H. ಸೇಬ್, ಸೇವ್, an apple). — ಸೀಬಿಹಣ್ಣು. a ripe guava (My.).

ಸೀಬು sību. (fr. ಸೀಳ್ 2?). a bamboo-slit (Bp. 16, 21; B. 4, 122; My.). 2, twigs cut off from bamboos and put on the roofs of houses to protect them against monkeys (My.).

ಸೀಮ sīma. = ಸೀಮೆ. force, ability, etc. (ಸಾಮರ್ಥ್ಯ Bhn. 19, o. r. ಸೀಮೆ; Mhr. ಸೀಮಾ, excess, extravagance).

ಸೀಮನ್ sīman. = ಸೀಮೆ. a boundary. (Śmd. 107; Sk.).

ಸೀಮನ್ತ sīmanta. *a separation or parting of the hair on each side of the head so as to leave a line* (made for the first child, My.; ಬಯ್ತಲೆ Mr. 320; J. 18, 37).

ಸೀಮನ್ತಕರಣ sīmanta-karaṇa. the act or ceremony of parting the hair. (My.).

ಸೀಮನ್ತಪುತ್ರ sīmanta-putra. a first-born son (My.). feminine ಸೀಮನ್ತಪುತ್ರಿ (My.).

ಸೀಮನ್ತಪ್ರಸ್ತ sīmanta-prasta. tbe ceremony of parting the hair connected with a meal (My.).

ಸೀಮನ್ತಮಣಿ sīmanta-maṇi. a jewel worn on the parting of the hair (J. 18 sum.).

ಸೀಮನ್ತರತ್ನ sīmanta-ratna. = ಸೀಮನ್ತಮಣಿ. (Śsv. 1, 81 va.).

ಸೀಮನ್ತರೇಖಾವಿಲಾಸ sīmanta-rēkhā-vilāsa. the beauty of the sīmanta line (Cpr. 1, 94 va.).

ಸೀಮನ್ತಿನಿ sīmantini. she who has hair-parting, *a woman.*

ಸೀಮನ್ತೋನ್ನಯನ sīmanta-unnayana. arranging the parting of the hair, N. of one of the saṁskāras (observed by women in the sixth or eighth month of their first pregnancy, My.).

ಸೀಮೆ sīme. ಸೀಮಾ. = ಸೀಮ, ಸೀಮುನ್. *a boundary, bound, border, limit, margin, frontier* (see ಅನ್ನಂ, ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನ್ನೆಗಂ, etc.); a mark, land-mark; a bank, shore, coast; the horizon; a field. 2, a country (not Sk.; My.; Te., T.). 3, Europe (not Sk.; My.; Te., T.). ಸೀಮೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕರಕರೆ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). — ಸೀಮೆ ಕೋಳಿ. a duck; a goose; a turkey (My.). — ಸೀಮೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. sago (My.). — ಸೀಮೆಯಗಸೆ. -ಅಗಸೆ. the ring-worm shrub, Cassia alata Lin. (St. & Pl.). — ಸೀಮೆಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. kerosene oil (My.). — ಸೀಮೆಸುಣ್ಣ. chalk (My.; B. 4, 126).

ಸೀಯಾಳ sīyāḷa. a tender cocoa-nut (B. 2, 41). 2, the water of an unripe cocoa-nut (Mg.).

ಸೀಯಿ sīyi. = ಸೀ1. sweetness. (Si. 124; *only* in Si.).

ಸೀರ್ sīr. = ಈರ್3, ಸೀರು1. a nit, an egg of a louse (ಲಿಕ್ಷೆ Nr.). smallest living organ [ಸೀರನಿತುಮಣಮುಱುದುದಿಲ್ಲಪ್ಪಿ ನಮುಣ್ಣಂ ದಹನನಳುರ್ದ ಖಾಣ್ಡವ ವನಮಂ Pb. 5, 97]. ಸೀರ್ಗಳ್ (Śmd. 51).

ಸೀರ sīra. N. of a grāma. — ಸೀರನಾಡುಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. N. of a class of Telugu smārta Brāhmaṇas (My.).

ಸೀರ sīra. *a plough.* 2, the sun.

ಸೀರಣ sīraṇa. = ಚೀರಣ, etc., ಸೀರ್ಣ. a small chisel (My.).

ಸೀರಣ sīraṇa. see Mr. s. ಚಾಳೆಯ.

ಸೀರಣಿಗೆ sīru1 or 2-aṇige. = ಈರಣಿಗೆ s. ಈರ್3. a comb for clearing the head of nits and lice (My.; ಪ್ರಸಾಧನಿ, ಕಂಕತಿಕೆ Si. 231). — ಸೀರಣಿಗೆಕಸ. a common weed, Sesbania aculeata Pers. (Z.).

ಸೀರಪಾಣಿ sīra-pāṇi. plough-handed: *Balarāma.*

ಸೀರಾಂಗ sīra-aṅga. *a plough-share.*

ಸೀರಿ sīri. having a plough: *Balarāma.*

ಸೀರಿಸು sīrisu. to cause to louse (My.).

ಸೀರು sīru. 1. = ಸೀರ್, etc. (My.; Te. ಸೀರಿ, the louse called pediculus pubis).

ಸೀರು sīru. 2. = ಈರ್ 2. to clean from lice, to louse (My.).

ಸೀರೆ sīre. Tbh. of ಚೀರ (Śmd. 347. 364). cloth; a garment in general (not sewed); a female's garment (not sewed, ಚೇಲ, ಚೀರ, ವಾಸಸ್, ಕರ್ಪಟ, ಆಚ್ಛಾದನ, ಅಮ್ಬರ, ಅಂಶುಕ, ವಸ್ತ್ರ, ಸಿಚಯ, ಪಟ Hlā.; ವಾಸ, ಆಚ್ಛಾದನ, ವಸ್ತ್ರ, ಪಟ, ಚೇಲ, ಸಿಚಯ, ಅಂಶುಕ, ವಸನ, ಅಮ್ಬರ Mr. 341; ಮೇಖಲೆ, ವಸ್ತ್ರ Nn. 118; [Tu.]; ಹುಟ್ಟಿಗೆ Ct. II, 78; ಹುಟ್ಟಿಗೆ Śm. 72; ಜವಳಿ 112; ವಸ್ತ್ರ, ಚೇಲ, ವಸನ, etc. Nr.; ನೇತ್ರ Mr. 516). [ನೋಡದಿನ್ನುಡುವ ಸೀರೆಗಮೆನ್ನನದಿರ್ಪಿ ಬಾರದೆ Kr. 1, 128; Pb. 3, 33; Vr. 77, 11; Bv. 435]. ಹತ್ತಿಯಿನ್ದ ಆದ ಸೀರೆ (ಕಾರ್ಪಾಸ, ಬಾದರ); ಸೀರೆಯ ಸೆಱಗು (ಅಂಚಲ); ಹೊಸ ಸೀರೆ (ಅಹತ); ಹಟ್ಟೆಯ ಸೀರೆ (ಪಟಚ್ಚರ Hlā.). ಕಾರ್ಪಾಸ ಬಾದರಮೆಮ್ಬ ತ್ರಿ ಫಲದಿನ್ದ ಆದ ನೂಲ ಸೀರೆ (ಫಾಲ); ತೆರಳೆಯ ಹುಳು ಮುಕುಲಾಕಾರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದುದ ಬಿಡಿಸಿ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆ (ಕೌಶೇಯ); ಮೃಗಂಗಳ ರೋಮಂಗಳಿನ್ದಾದ ಸೀರೆ (ರಾಂಕವ); ಹೊಸ ಸೀರೆ (ಅನಾಹತ, ನವಾಮ್ಬರ, etc.); ಹಿರಿಯ ಬೆಲೆಯ ಸೀರೆ (ಮಹಾದಾನ); ಹೊದಕೆಯ ಸೀರೆ (ನಿವೀತ, ಪ್ರಾವೃತ); ಸೀರೆಯ ನೀಳ (ದೈರ್ಘ್ಯ, ಆಯಾಮ, etc.); ಹಟ್ಟೆಯ ಸೀರೆ (ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರ); ಮಾಸಿದ ಹಟ್ಟೆಯ ಸೀರೆ (ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ); ಲೇಸಪ್ಪ ಸೀರೆ (ಸುಚೇಲಕ, ಪಟ); ದೊಡ್ಡ ನೂಲ ಸೀರೆ (ವರಾಶಿ, ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ, ಉಡುವ ಹುಟ್ಟಿಗೆ); ಹಚ್ಚಡಿಕೆಯ ಸೀರೆ (ನಿಚೋಲ, ಪ್ರಚ್ಛದಪಟ, ಹಚ್ಚಡ); ಉಡುವ ಸೀರೆ (ಪರಿಧಾನ, etc.); ಸೀರೆಯ ಹೊರೆವ ಚೂರ್ಣ (ಪಿಷ್ಟಾತ, ಪಟವಾಸಕ Nr.). ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳಿನ್ದೆ ನೆಯಿದ ಆ ಸೀರೆ ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕು (Mr. 341); ಪೊಸ ಸೀರೆ (ಅನಾಹತ); ಪೊಸತಱದದು (ಪಟಚ್ಚರ 342); ಒಳಗುಡುವ ಸೀರೆ (ಅನ್ತರ 531). ನಿವಸನೋದ್ವಹನಮೆನ್ದು, ಮದುವೆಯ ಮುಯ್ಯ ಸೀರೆ (Śmd. 239). ಸೀರೆ ಇಲ್ಲವೆನ್ದು ಹಾಳೆ ಉಟ್ಟುಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ನೆರಮನೇ ಜಕಣಿಗೆ ತವರ ಮನೇ ಸೀರೆಯೋ? — ಸೀರೆ ಆದರೆ ಹಾರವ ಗಿತ್ತಿಗೆ ಆಗದೇ? — ಸೆರೆ ವರಹ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸೀರೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಬೇಡ. — ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀರೆ ಉಡಿಸಿದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ಮೊಳ ಅನ್ದಳು (Prvs.). see Cpr. 7, 69 va.; Bp. 22, 65; 28, 19; 53, 49; Si. 222. 223. 459. — ಸೀರೆಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a cloth-stealer (ಪಟಚ್ಚೋರ Hlā.). — ಸೀರೆರೋಗ. a morbid issue of blood from the yōni (My.). — ಸೀರೆವರದ. -ವರದ. a cloth-merchant (ದೂಸಿಗ Śm. 67).

ಸೀಱ sīṟa. = ಗೀಱು 2, etc. a line, a streak, a stripe; full of lines or stripes (B. 3, 74).

ಸೀಱು sīṟu. 1. to be scattered, to be sprinkled, to fly about. P. p. ಸೀಱಿ (Cpr. 4, 40).

ಸೀಱು sīṟu. 2. = ಕೀಱು 2, ಸೇಱು. to grow enraged, to become angry; to grow very contentious or quarrelsome (ದುಃಕಲಹ Śmd. Dh., o. rs. ದುಃಖಲಹ, ದುಃಖಲಯ; Bp. 26, 21; 56, 20; M. ಚೀಱು, T. ಚೀನ್ದು, to hiss, rage, rail at one; see ಸಿಟ್ಟು); to rail at, etc. (see ಸೇಱು).

ಸೀಱು sīṟu. 3. = ಚೀಱು 3. raging, fierceness. (M. ಚೀಱ, ಚೀಱು). — ಸೀಱ ನಾಯಿ. — ಚೀಱ ನಾಯಿ. (My.).

ಸೀಱು sīṟu. 4. = ಚೀಱ್, etc. to scream, etc. (Bp. 52, 13).

ಸೀಱುಡು sīṟuḍu. a cascade (?). ಕರೆದವು ಸೀಱುಡುಗಳ್, ಪೊಮ್ಮರಗಾಡೆಲೆಯುಕ್ಕಿ, ಕಟ್ಟಲೆವಿರ್ದವು, ತೊಱೆಗಳ್ ಪರಿಗೆಟ್ಟುವು, ಬೆಳ್ಪಯಲೊಳ್ ಸರಳಿಸಿದವು ಮರುಮರಿಚಿಕಾವಾಹಂಗಳ್ (Abh. P. 7, 86). [ತಳ್ಳಿ ಸೀಱುಡುವಿನ್ದದ್ಭುತದಾ ಹಿಡಿವ್ಪು ವನಮಂ ಪೊಕ್ಕಂ ಮರುನ್ನನ್ದನಂ Pb. 3, 9].

ಸೀಱುಮ್ಬುಳ್ sīṟumbuḷ. being scattered, sprinkled, etc. (ಸೂಸಾಟ Śs.; Kk. 51; Śm. 61). — ಸೀಱುಮ್ಬುಳಾಡು. -ಆಡು. to sprinkle about (Rśv. 5, 55 va.).

ಸೀೞ್ sīḻ. being scattered, sprinkled, etc.— ಸೀೞ್ಪನಿ. spray or fine drops of water (Rśv. 2, 8 va.; 5, 69; V. 9, 49).

***ಸೀರ್ಕರಡಿ sīrkaraḍi.** a fierce bear. ಪೋದ ಮಾರಿಯನ್ನಳೆ ಮನೆದೊಟ್ಟು ಸೀರ್ಕರಡಿಯನ್ನಳೆ ನಾದುನಿ Pb. 4, 98.

ಸೀರ್ಣ sīrṇa. = ಸೀರಣ, etc. a small chisel. (My.).

***ಸೀರ್ನಾಯ್ sīrnāy.** a fierce dog. ನೊಲನುಂ ಪನ್ದಿಯುಂ ತೋಳನುಂ ಸೀರ್ನಾಯುಂ Vr. 97, 4.

ಸೀರ್ಪ sīrpa. a finger-ring (ಅಂಗುಲೀಯ Mr. 344).

ಸೀಲ್ sīl. Tbh. of ಶೀಲ. character, etc. (Śmd. 365).

ಸೀಲೆ sīle. Tbh. of ಚೇಲ (Śmd. 347). cloth, clothes, etc. ಸೀಲೆಗಳ ಎಲೆಗಳ ಧ್ವನಿ (ಮರ್ಮರ Nr.).

ಸೀವಟ sīvaṭa. a squeezed mass or a mass (of fruits, food, etc., Bh. 3, 9, 21; Mhr. ಚಿಂವಟ, ಚಿವಡಾ).

ಸೀವನ sīvana. *sewing, stitching;* a seam, suture.

ಸೀವನಿ sīvani. = ಸೀವನ್ನಿ. ಕಿಱಿಯ ಸೀವನೀ ಮರ (ಶ್ರೀಪರ್ಣಿಕೆ, ಕುಮುದಿಕೆ, etc. Si. 131). 2, a needle (Sk.).

ಸೀವನೆ sīvane. = ಸೀವನ್ನಿ. ಸೀವನೆಯ ಮರ (ಗಮ್ಭಾರಿ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರೆ, etc. Si. 129).

ಸೀವನ್ನಿ sīvanni. = ಸಿವನ್ನಿ, ಸಿವಹೊನ್ನಿ, (ಸೀವನಿ, ಸೀವನೆ). Tbh. of ಶ್ರೀಪರ್ಣಿ (ಗಮ್ಭಾರಿ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರೆ, ಕಾಶ್ಮರಿ, ಮಧುಪರ್ಣಿಕೆ, ಶ್ರೀಪರ್ಣಿ, ಭದ್ರಪರ್ಣಿ, ಕಾಶ್ಮರ್ಯ Nr.; ಕಾಶ್ಮರಿ Mr. 122). ಕಿಱಿಯ ಸೀವನ್ನಿ (ಶ್ರೀಪರ್ಣಿಕೆ, ಕುಮುದಿಕೆ, ಕುಮ್ಭಿ, ಕೈಟರ್ಯ, ಕಟ್ಫಲ Nr.).

ಸೀವರ sīvara. Tbh. of ಶೀಕರ. (Śmd. 362; ತುನ್ತುರ್ವನಿ Ct. I, 75; ತುಷಾರ II, 88; ತನ್ದಲ್, ಜಲಕಣ Kk. 13, Śm. 35). *cf.* ಜೂಪಱ.

ಸೀವರಿಸು sīvarisu. (ಸೀವಱಿಸು). to hiss, to puff, to pass the proper temper, to show disgust or disdain [Tu. ಸೀರ್]; (Rām. 4, 3, 7; 5, 8, 45; 6, 12, 34; 6, 50, 40; Bh. 8, 24, 41; J. 5, 54; 8, 39; 17, 56; 19, 15; *cf.* ಸೀತಱ್, ಸೀಱು 2).

ಸೀವು sīvu. to adorn (ಭೂಷಣ Śmd. Dh.).

ಸೀಸ sīsa. a kind of Kannaḍa metre (Ch.; Te.; Te. also: irritation, madness, see s. ಸಿಟ್ಟು).

ಸೀಸ sīsa. 1. = ಸೀಸು. lead (ಸೀಸಕ, ನಾಗ, ಯೋಗೇಷ್ಟ, ವಪ್ರ Nr. ಸೀಸಕ, ಸೀಸಪತ್ರ Hlā.; ನಾಗ Nn. 26; C.; Si. 334; B. 4, 106). ಸೀಸದ ಉಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಲ್ಯ ಒಡಿಯ ಬಹುದೇ? — ಸೀಸವನ್ನು ಇಲಿ ತಿನ್ದರೆ ತಿದ್ದಣ್ಣನ ಹದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (Prvs.). — ಸೀಸವಾಳು. -ಬಾಳು. a leaden sword (? Bh. 8, 19, 40).

ಸೀಸ sīsa. 2. = ಸೀಸೆ. (My.).

ಸೀಸಕ sīsaka. 1. Tbh. of ಶೀರ್ಷಕ (Śmd. 345). a helmet (ಶಿಖಿ Nn. 4; ತಲೆಯ ಟವುಳಿ Kk. 43, Bhn. 9; Grj. 2, 106 va.; T. ಚಿತ್ತಗ). — ಸೀಸಕನಾನ್ತುಳ್. -ಂ-ತಾಳ್. to put a helmet on (Rśv. 13, 70).

ಸೀಸಕ sīsaka. 2. *lead.*

ಸೀಸಪತ್ರ sīsa-patra. *lead.*

ಸೀಸು sīsu. = ಸೀಸ 1. (ಸೀಸ G.; B. 4, 124. 209).

ಸೀಸೆ sīse. = ಸೀಸ 2. a bottle, a flagon (My.; B. 4, 225; Mhr., H. ಶಿಸಾ).

ಸೀಹುಣ್ಡ sīhuṇḍa. *the milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum.*

ಸೀಳ್ sīḷ. 1. = ಸೀಳು 1. to split (v. i.), to be cleft, to divide, to part, to come in two; to be rent; to split (v. t.), etc. [Tu.]; (ವಿದಾರಣ Śmd. Dh.; Te. ಚೀಲು). P. p. ಸೀಳ್ದು. [ನೆಯ್ದಿಲಕಾವಂ ತುದಿಗೆಯ್ದೆ ಸೀಳ್ವ ತೆಱದಿಂ ಸೀಳ್ದಂ ಜರಾಸನ್ಧನಂ Pb. 6, 27]. ಪೋೞಿನ್ದು, ಸೀಳ್ದ ಭಾಗಂ (Śmd. I). ಬಾೞುಕಮೆನ್ದು, ಸೀಳ್ದೊಣಗಿ ಬಾೞ್ದ ಶಾಖಂ (I). ಉರ್ವೀಧ್ರವ್ರಜಂ ಸೀಳ್ದುದು... ಆ ಗ್ರೀಷ್ಮದೊಳ್ (Rśv. 5, 36). (ಕೇಸರಿ) ಕುಮ್ಭಿಶಿರಃ ಪ್ರದೇಶಮಂ ಕೊನೆವುಗುರಿನ್ದೆ ಸೀಳ್ದು (5, 116). ಸಿಳ್ಕಿದರಂ ಸೀಳ್ದು,....ಮೆಟ್ಟಿ ಸೀಳ್ವ ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆಯ ದುಷ್ಟಗಜಂಗಳ್ (6, 11 va.). see Bp. 35, 49; 42, 4; 52, 33; 56, 29; Rāghc. 17, 69; Śsv. 4, 6; J. 4, 44; 5, 37; 16, 26; 26, 45. 55. 60-63.

ಸೀಳ್ sīḷ. 2. = ಸೀಳು 2. splitting; a split, a fragment, a piece, a part, a division [Tu.]; (ಶಕಲ Śmd. Dh.). ಸೀಳ್ಗಳ್ (J. 4, 46). ಇಱಿದರೆಯು ಏಱಿಲ್ಲ, ಹಱಿದರೆಯು ಸೀಳಿಲ್ಲ (fire, Sp.). — ಸೀಳಾಗು. -ಆಗು. to be divided, etc. (J. 25, 24).

ಸೀಳ್ sīḷ. 3. = ಗೀಳ್, ಚೀಳ್. a scream, a cry. (M. ಚೀಳ್, ಚೂಳೆ, a whistle, *cf.* ಸಿಳ್ಳು 1). — ಸೀಳಿಡು. -ಇಡು. to scream, etc. (Bp. 20, 13; V. 11, 63).

ಸೀಳ್ sīḷ. 4. = ಸೀಳ್ದು. P. p. of ಸೀಳ್ 1. — ಸೀಳ್ದಿಡಹು. to split and throw to the ground (J. 19, 29).

ಸೀಳಿಸು sīḷisu. to cause to split, etc. (C.). C. Bp. 31, 55.

ಸೀಳು sīḷu. 1. = ಗೀಳು 2, ಸೀಳ್ 1. P. ps. ಸೀಳಿ (C.), ಸೀಳಿದು (= ಸೀಳ್ದು, Bp. 49, 10; 45, 27). ಸೀಳುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವದು (ದಾರಿತ, ಭಿನ್ನ, ಭೇದಿತ, ಸಿಗುಳಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 382). ಅಱಿಯಂ ಸೀಳುವಡೆ ಆನೆ ಮೆಟ್ಟಲ್ ಅಹುದೇ? (Sś. 11). ಅವಗಡಿಸಿ, ಸಿಂಹವ ಸೀಳಿದನು (Bh. 3, 13, 30). ಹೆಬ್ಬುಲಿಯ ಸೀಳಿ, ಸಿಂಗವನಿಱಿದು (Rāghc. 17, 74). ಕತ್ತೀ ಬಾಯಲಿದ್ದ ತುಪ್ಪ ನೆಕ್ಕಿ, ನಾಲಿಗೆ ಸೀಳಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Bp. 21, 43; 45, 32; 55, 24; B. 1, 21.

ಸೀಳು sīḷu. 2. = ಸೀಳ್ 2. (C.; ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನ, ಜೇಡರು ಸುತ್ತಿದ ನೂಲು, ಪಟ್ಟೆ G.). — ಸೀಳು ಆಗು. = ಸೀಳಾಗು. a splitting or division to take place, etc. ಸೀಳು ಆದರೂ ಆಳುವದು ಬಿಡ (Prv.). — ಸೀಳುದಾರಿ. a road that branches off, a byepath (My.). — ಸೀಳುಹಾದಿ. = ಸೀಳುದಾರಿ. (My.; ವ್ಯಧ್ವ, ದುರಧ್ವ, ವಿಪಥ, etc. Si. 104).

-ಸು su. = -ಚು. a suffix. see *e. g.* ಕೊಲ್ಸು, and *cf.* -ಅಸು 2 (also *e. g.* in ಕರುಸ 1 & 2).

ಸು su. 1. = ಸೂ, of which it may become a K. Tbh. *e. g.* in ಪ್ರಸು (ಪ್ರಸೂ).

ಸು su. 2. a prefix implying *good, well, excellent, excellently, beautiful, beautifully; excessive, excessively, much, very; readily, easily,* etc.

ಸುಕ suka. 1. Tbh. of ಶುಕ. a parrot. (ಕೀರ Śm. 78).

ಸುಕ suka. 2. Tbh. of ಸುಖ. happiness. (ಪರಿಣಾಮ Śm. 78; My.). [ರಾಗದಿನೆನ್ನೊಳ್ ಸುಕಮಿರ್ಪುದು Pb. 8, 66].

ಸುಕನ್ದಕ su-kandaka. *an onion.*

ಸುಕರ su-kara. easy to be done, practicable, feasible, attainable; easy to be managed, doing well; good, beautiful, etc.; doing good, charity, benevolence. see Kāvy. I, 1*a*, 3; Bp. 3, 69; 4, 3; J. 2, 33.

ಸುಕರತೆ su-karate. charity, benevolence (Cpr. 2, 51).

ಸುಕರೆ su-kare. *a tractable cow.*

ಸುಕಲ su-kala. 1. *one who has a great reputation for liberality both in giving and using.*

ಸುಕಲ sukala. 2. Tbh. of ಶುಕ್ಲ (G.). white, bright, etc.

ಸುಕಲಾಪ್ರವೀಣ sukalā-pravīṇa. conversant with the beautiful (sixty-four) fine arts (Kk. 101).

ಸುಕಲೆ su-kale. ಸುಕಲಾ. a beautiful fine art; an auspicious mark (J. 11, 25).

ಸುಕವಿ su-kavi. a good or excellent poet (Śmd. 92. 238; Ch. v. 15; Kāvy. III, 2, B, 81; Abh. P. 1, 31; Bp. 1, 20).

ಸುಕವೀನ್ದ್ರ sukavi-indra. a superior poet (J. 25, 6).

ಸುಕಾಣ sukāṇa. = ಚುಕ್ಕಣ, etc., ಸುಕಾಣು. (B. 3, 118).

ಸುಕಾಣು sukāṇu. = ಸುಕಾಣ. (B. 3, 117. 118).

ಸುಕಾರ su-kāra. the syllable ಸು (Śmd. 268. 274 Cm.; 284).

ಸುಕಾರ್ಯ su-kārya. a good work (Bp. 39, 69).

ಸುಕಾಲ su-kāla. a time of plenty (My.).

ಸುಕಾಲಿಗ sukāliga. a Lambāḍi (My.; Te. ಸುಕಾಲಿ, a sort of gypsies).

ಸುಕೀರ್ತಿ **su-kīrti.** good report; celebration (ಅಕ್ಷರ, ಕೀರ್ತಿ Nn. 75; ಒಳ್ಪೆಸರ ಕೀರ್ತಿ 146).

ಸುಕು **suku.** = ಸುಗ್ಗು. — ಸುಕಿನುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. = ಸುಗ್ಗಿನುಣ್ಡೆ. (Dp. 170, 6; *cf.* Te. ಸುಕಿಯ, ಸುಖಿಯ, ಸುಗಿಯ. a sort of cake).

ಸುಕುಮಾರ **su-kumāra.** a beautiful youth; a good son (Bp. 3, 19. 41; 50, 3). 2, *very soft or tender, delicate, smooth.* 3, one of the guṇas in rhetoric [Kr. 2, 54. 70]; (Kāvy. III, 1, A, 3. 15-17).

ಸುಕುಮಾರತೆ **su-kumārate.** beauty (Grj. 4, 57).

ಸುಕುಮಾರಿ **su-kumāri.** a beautiful, good daughter (Prll. 3, 23).

ಸುಕುಲ **su-kula.** a good or virtuous family. (My.).

ಸುಕುಲದೀಪಕ **sukula-dīpaka.** one who makes a good family illustrious (Bp. 24, 40).

ಸುಕೃತ **su-kṛita.** done well or properly; well made, well constructed; treated with kindness; virtuous, pious; fortunate, auspicious. 2, any good or virtuous act, kindness, bounty, friendliness, aid; *virtue, moral merit* (ಪುಣ್ಯ, ಸುಕೃತಿ Nn. 68); fortune, auspiciousness; reward, recompense. ಸುಕೃತಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ದುಷ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 3, 69; 32, 62; 40, 66; 51, 26.

ಸುಕೃತಕರ್ಮಿ **sukṛita-karmi.** a person who performs good works (Bp. 54, 16).

ಸುಕೃತಿ **su-kṛiti.** acting well or kindly; virtuous, pious, good; fortunate, *lucky.* 2, well-doing; kindness; virtue.

ಸುಕೇಶ **su-kēśa.** having beautiful hair.

ಸುಕೇಶಿ **su-kēśi.** *N. of an Apsaras.*

ಸುಕ್ಕು **sukku. 1.** = ಸುಕುರ್ 1. to shrink, to shrivel up (Bp. 43, 84). [Tu. ಸುರುಂಟು].

ಸುಕ್ಕು **sukku. 2.** = ಸುಕುರ್ 2, etc. shrinkage, shrink; a wrinkle, fold, crease, indentation (Bp. 44, 26; My.; Te. ಚುಕ್ಕು, ಸುಕ್ಕು). — ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to shrivel, to shrink; to grow wrinkled (My.; B. 5, 238).

ಸುಕ್ಷಾತ್ರತೇಜ **su-kṣātra-tēja.** fine lustre belonging to the military class (Bh. 1, 10, 2).

ಸುಕ್ಷೇತ್ರ **su-kṣētra.** an excellent field; an excellent place of pilgrimage (My.); etc. ನಕ್ಷತ್ರವಾದರೂ ಸುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರಬೇಕು (Prv.).

ಸುಕ್ಷೇತ್ರತೆ **su-kṣētrate.** the state of having excellent places of pilgrimage (Cpr. 1, 75).

ಸುಕ್ಷೇಮ **su-kṣēma.** perfect health (Bp. 36, 44; My.).

ಸುಖ **su-kha.** = ಸುಕ 2, ಸೊಕ, ಸೊಗ. *happiness, pleasure, delight, joy, comfort* (ಸೊಕ, ಸೊಗ Kk. 31; Śm. 76); ease, alleviation; easiness. 2, happy, joyful, delighted; agreeable, sweet; easy, practicable; meet, suitable. ಮಜಿಕು ಇಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಡತಿಗಿನ್ತ ಮರದ ನೆರಳು ಸುಖ. — ಮೆಚ್ಚಿದವನಿಗೆ ಮಸಣವೇ ಸುಖ (Prvs.). — ಸುಖ ಕೊಡು. to give or afford pleasure (B. 4, 153). — ಸುಖಂಗೆಯ್. -೦-. to cause happiness or pleasure. ಸುಖಂಗೆಯ್ವಂ (ಶಿವಕಾರಿ Mr. 230). — ಸುಖದಿನ್ದ ಇರು. to be happy, etc. (B. 5, 128. 272). — ಸುಖನ್ದಳೆ. -೦-ತಳೆ. to get pleasure (Grj. 4, 86). — ಸುಖ ಪಡಿಸು. to cause to feel pleasure, to make happy (B. 4, 152). — ಸುಖ ಪಡು. to feel pleasure, to be happy (B. 3, 105; 4, 2). — ಸುಖ ಭೋಗಿಸು. = ಸುಖ ಪಡು. (B. 5, 58). — ಸುಖವ್ಪಡೆ. -೦-ಪಡೆ. to get pleasure, to attain happiness. ಇರುಳಿನ ಚಕ್ರಾಹ್ವಯದ ಪೋಲಿರ್ದಪಂ ಸುಖವ್ಪಡೆದಪನೆ? (Śmd. 134).

ಸುಖಕರ **sukha-kara.** causing happiness or pleasure; doing anything easily, done easily. (My.).

ಸುಖಜೀವಿ **sukha-jīvi.** a happy person or being (My.).

ಸುಖತರ **sukha-tara.** uncommonly or very pleasant or agreeable (Bh. 1, 8, 35).

ಸುಖತರಂಗಿಣಿ **sukha-taraṅgiṇi.** a river of joy (Grj. 2, 106 va.).

ಸುಖದ **sukha-da.** giving or affording pleasure, etc. (Sk.; R.).

ಸುಖದುಃಖ **sukha-duḥkha.** pleasure and pain. (Bp. 54, 13). ಸುಖದುಃಖ ತಿಳಿಯದ ಮನುಷ್ಯ ನಖಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖದುಃಖವೇ. — ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖದುಃಖ ಹೇಳಿದರೆ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಏನು? ಅನ್ದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಸುಖನಾಸಿ **sukhanāsi.** a small room in a temple in front of that wherein the idol is placed (Bp. 43, 41; My.).

ಸುಖಪ್ರದ **sukha-prada.** = ಸುಖದ. (My.).

ಸುಖಪ್ರಸವ **sukha-prasava.** = ಸುಖಪ್ರಸೂತಿ. (My.).

ಸುಖಪ್ರಸೂತಿ **sukha-prasūti.** an easy delivery or accouchement (Cpr. 3, 92 va.).

ಸುಖರೂಪ **sukha-rūpa.** well, happy (ಕಲ್ಯಾಣ G.; Mhr.).

ಸುಖವರ್ಚಕ **sukha-varcaka.** *natron, alkali.*

ಸುಖವಸತಿ **sukha-vasati.** a pleasant place of residence (My.).

ಸುಖವಸ್ತಿ **sukha-vasti.** a person sojourning at a place without the connection of an estate (B. 5, 120).

ಸುಖವಾಸಿ **sukha-vāsi.** a person who keeps himself from all work, and simply lives for his pleasure or convenience (My.).

ಸುಖಸನ್ದೋಹ್ಯೆ **sukha-sandōhye.** easily milked: *a tractable and gentle cow.*

ಸುಖಸನ್ನಿ **sukha-sanni.** sanni arising from sexual intercourse (My.).

ಸುಖಸ್ಪರುಶವಾತ **sukha-sparuśa-vāta.** a wind that is agreeable to the touch or refreshing (J. 19, 35).

ಸುಖಾನ್ತ **sukha-anta.** ending in pleasure; friendly; pleasure (ಕಂ Mr. 493); subversive of pleasure.

ಸುಖಾವಹ **sukha-āvaha.** bringing or conferring pleasure, delighting, pleasing. (My.).

ಸುಖಾಸನ **sukha-āsana.** a suitable or comfortable seat (Bp. 24, 22).

ಸುಖಿ **sukhi.** possessing happiness or pleasure, happy, joyful, pleasant, comfortable, easy, enjoying comfort; a person who is happy, in good circumstances, etc. (Śmd. 109. 192; Bp. 40, 79; B. 5, 274). 2, a goat-herd (ಅಜಾಜೀವ, ಜಾಬಾಲ Mr. 239). 3, a religious ascetic.

ಸುಖಿಸು **sukhisu.** to feel pleasure, to be happy (B. 5, 54. 300).

ಸುಖೋದಯ **sukha-udaya.** the rising of pleasure (Cpr. 6, 86).

ಸುಖೋಪಭೋಗ **sukha-upabhōga.** enjoyment or usufruct of pleasure (B. 4, 152).

ಸುಗತ **su-gata.** well-gone; going well; passed, gone; well-bestowed. 2, *a Buddha* (ಬೌದ್ಧ Mr. 23).

ಸುಗತಿ **su-gati.** a fine, beautiful going or gait (Bp. 5, 24. 42; 17, 16. 21). 2, a good or happy condition (ಯೋಗ Mr. 514; Bp. 2, 29; 36, 28; 42, 8).

ಸುಗನ್ಧ **su-gandha.** sweet-smelling, odoriferous, fragrant. 2, fragrance, odour, perfume (ಸುರಭಿ, ಒಳ್ಪೆಸರ ಪರಿಮಳ Nn. 30). 3, sulphur.

ಸುಗನ್ಧತೈಲ **sugandha-taila.** scented oil (My.).

ಸುಗನ್ಧಪಾಲ **sugandha-pāla.** N. of a plant (ಗೋಪಿ, ಶ್ಯಾಮೆ, ಅನನ್ತೆ, etc., ಸೊಗದಿ, etc. Si. 149; Te. ಸುಗನ್ಧಿ, ಸುಗನ್ಧಪಾಲೆ, a plant and medical drug, Periploca indica).

ಸುಗನ್ಧಮುಸ್ತೆ **sugandha-muste.** a herb growing in the Himālaya, the Indian spikenard, Nardostachys jatamansi D. C. (St. & Pl.).

ಸುಗನ್ಧರಾಜ **sugandha-rāja.** the tuberose, Polianthes tuberosa (My.). — ಸುಗನ್ಧರಾಜ ಗೆಡ್ಡೆ. the medicinal root of the tuberose (My.).

ಸುಗನ್ಧವಾಚಿ **sugandha-vāci.** a tall perennial plant, the greater galangal, Alpinia galanga Sw. (St. & Pl.).

ಸುಗನ್ಧಾನಿಲ **sugandha-anila.** fragrant air: fragrance (ಆಮೋದ, ಸೌರಭ್ಯ Mr. 50).

ಸುಗನ್ಧಿ **su-gandhi.** *sweet-smelling,* redolent with perfumes. 2, virtuous, pious. 3, a perfume, fragrance. 4, *a drug and perfume* (= ಏಲವಾಲುಕ). 5, a kind of fragrant grass (both Cyperus rotundus and Scirpus kysoor). 6, N. of a town (Cpr. 3, 9 va.). 7, one who prepares perfumes (ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟಿಗಾಱ G.). — ಸುಗನ್ಧಿ ಬಳ್ಳಿ. a twining shrub, the country sarsaparilla, Hemidesmus indicus R. Br. (St. & Pl.). — ಸುಗನ್ಧೀ ಹೂವು. (ಕಲ್ಹಾರ, ಸೌಗನ್ಧಿಕ G.).

ಸುಗನ್ಧಿಕ **su-gandhika.** incense. 2, sulphur. 3, a sort of large rice. 4, the white lotus. 5, the red water-lily (ಕಲ್ಹಾರ, ಚಂಗಣಿಗಿಲ್ Mr. 420).

ಸುಗನ್ಧಿತೆ **su-gandhite.** *fragrance, agreeable scent, perfume.*

ಸುಗನ್ಧೆ **su-gandhe.** *the ichneumon plant* (= ರಾಸ್ನೆ).

ಸುಗಮ **su-gama.** easy to be traversed or travelled over, easy of access; easy, practicable; plain, intelligible. ಪ್ರಸಿದ್ಧಕವಿಗಳ ಸುಗಮವಾಕ್ಯಂ (Kk. 100).

ಸುಗಹನ **su-gahana.** *very thick or close, very impervious.*

ಸುಗಹನಾವೃತಿ **sugahana-āvṛiti.** an enclosure round a place of sacrifice to exclude profane access. (G.).

ಸುಗಾನ **su-gāna.** good singing (ಅಱತಿ Ct. II, 110).

ಸುಗಿ **sugi. 1.** to tear off; to strip off; to plunder; to peel (ಸುಲಿಗೆ Śm. 80; Bp. 11 sum.; 11, 33. 36; 12, 11; *cf.* ಸುಲಿ 1, ಉಗಿ 1).

ಸುಗಿ **sugi. 2.** to fear (ಭಯ Śmd. Dh.; ಭಯವನ್ ಆನ್ Kk. 72; ಅಗಿ 90; ಸೆಡೆ, ಅಳ್ಕು, ಬೆಮರ್, ಬಳ್ಕು, ಸುರುಳ್, ಅಗಿ, ಭಯವನ್ ಆನ್ Śm. 40; ಅಂಜಿಕೆ 80; Cpr. 2, 52; 10, 60; Abh. P. 8, 62 va.; 13, 109; Grj. 4, 113; *cf.* ಉಗಿ 3). [ವಾಯುಪಥದೊಳ್ ಶಿತಾಸ್ತ್ರಂಗಳ್ ಪೊಂಕಂ ಗಿಡಿಸೆ ಸುಗಿದಂ ಭಾರ್ಗವಂ Pb. 1, 80; Ap. 5, 13].

ಸುಗುಡುತನ **sugudutana.** desire, lust (Bp. 42, 17; Bh. 3, 14, 2). *cf.* ಸೊಗಡು 2?

ಸುಗುಣ **suguṇa.** endowed with good qualities, possessed of merit; such a man. ಮಲ್ಲಱಗಾತಿಯೆನೆ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪಾಕೆಯೆನ್ದು, ಪೇಟ್ಟರ್ ಸುಗುಣರು (Kk. 28). 2, a good quality (C.). see Ch. v. 56; Bp. 39, 69; 44, 31; B. 4, 186.

ಸುಗುಣನಿಧಿ **suguṇa-nidhi.** a receptacle or an ocean of good qualities (Bp. 30, 27; 53, 2).

*ಸುಗುಣಾಪೋಹ **suguṇa-āpōha.** a figure of speech Kr. 3, 187.

ಸುಗುಣಿ **su-guṇi.** rich in good qualities or virtues; a person rich in good qualities (My.).

ಸುಗುಣೆ **su-guṇe.** a female rich in good qualities (Bp. 41, 5).

ಸುಗೋಮಯ **su-gōmaya.** excellent cow-dung (Bp. 18, 34).

ಸುಗ್ಗ **sugga.** — ಸುಗ್ಗಂ (Śmd. 49).

ಸುಗ್ಗಲ **suggala.** — ಸುಗ್ಗಲದೇವಿ. N. (Bp. 51 sum.; 51, 2. 4. 10).

ಸುಗ್ಗಲೆ **suggale.** — ದೇವಿಸುಗ್ಗಲೆ (Bp. 51, 63).

ಸುಗ್ಗಿ **suggi.** (Śmd. 49). the season of spring (from the middle of March to that of May, ಚೈತ್ರಮಾಸ [Tu. ಸುಗ್ಗಿ the 12th solar month; second paddy crop]; Ct. I, 5; ಹೂವಿನ ಹಬ್ಬ, ಬಸನ್ತ, ವಸನ್ತ Śm. 20; Cpr. 6, 64; J. 10, 14; *cf.* T. ಕುಳಿರ್ಕಾಲ, the season of winter?). ಸುಗ್ಗಿ ಬನ್ದುದು (ವಸನ್ತ Kk. 18). [ತುಮ್ಬಿಗಳಿನೆ ತುಮ್ಬಿ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಬಗ್ಗಿಸೆ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಪ್ಪುವನ್ತೆ ಪೋಲ್ Pb. 1, 8]. ಪ್ರಫುಲ್ಲಮಲ್ಲೀನವಪುಷ್ಪವಾ್ ಓಗರದ ಕಮ್ಪುಗಳಾಗರವ್ ಆಯ್ತು ಸುಗ್ಗಿಯೊಳ್ (Cpr. 7, 49). 2, the season of gathering a crop of any kind, especially the time of reaping the corn and grain, harvest (October-November, My.; ಪಯ್ರು ಬರುವ ಕಾಲ G.). ಆಕ್ರೋಡದ ಹಣ್ಣಿನ ಸುಗ್ಗಿ ಅಶ್ವಿನ ಕಾರ್ತಿಕಗಳಲ್ಲಿ (B. 3, 115). ಒನ್ದು ಜೇನ ನೊಣವು ಒನ್ದು ಜಿಟ್ಟಿಗೆ, ನೀನು ಸುಗ್ಗಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಸಂಗ್ರಹ ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ? ಬೇಸಗೆಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಕಳದಿ? ಎನ್ದು, ಹೇಱಿತು (5, 86). 3, plenty (My.; Mhr. ಸುಗೀ, the period of the coming to maturity or of the abounding of the products of the earth, etc., season). 4, a feast (ಹಬ್ಬ Bhn. 13; Rām. 6, 44, 11). ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲದೇ ಭತ್ತದ ಸುಗ್ಗಿಯ? — ಸುಗ್ಗೀ ಮೇಲೆ ಕೊಳಕೆ, ಮುಗ್ಗೀ ಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕ. — ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕಲಿಲ್ಲ, ಆಷಾಢದಲ್ಲಿ ಸೊರಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಸುಗ್ಗಿಕಾಲ. = ಸುಗ್ಗಿ No. 2. (My.; B. 4, 2; 5, 86). ಸುಗ್ಗಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗೆ ತಿನ್ದರೆ ಕಾತಿಕೆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗಲಿ ತಿನ್ನಾನೇ? (Prv.). — ಸುಗ್ಗಿಗೆಳೆಯ. spring's friend, Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7). — ಸುಗ್ಗಿವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. spring's bird, the cuckoo (ಪಿಕ Śs.). — ಸುಗ್ಗಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain plenty of—(V. 23, 13 va.).

ಸುಗ್ಗಿ **suggi.** o. r. of ಪುಗ್ಗಿ, q. v.

ಸುಗ್ಗು **suggu.** rice parched, ground and mixed with jaggory and cocoa-nut (My.). — ಸುಗ್ಗಿನುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a ball of suggu. (My.).

ಸುಗ್ರೀವ **su-grīva.** handsome-necked. 2, N. of a monkey-king. (J. 18, 5. 8. 38).

ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ **sugrīva-ājñe.** Sugrīva's order: a very strict order (My.).

ಸುಂಕ **suṅka.** Tbh. of ಶುಲ್ಕ. toll, duty, customs (ಶುಲ್ಕ Nr.; Nn. 125; Mr. 484; Bp. 27, 52; C.; Tu.; Te.; T. ಚುಂಗ). see Sp. s. ಕಂಕಿ. [ಭಾಣ್ಡನ ತುಮ್ಬಿದ ಬಳಿಕ ಸುಂಕವ ತೆತ್ತಲ್ಲದೆ ವಿರಹಿತ ಹೋಗಬಾರದು Bv. 198]. ಕಣ್ಡರೆ ಸುಂಕ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಬಿಂಕ. — ಬಿಂಕ ಆಱದರೂ ಸುಂಕ ಆಱಲಿಲ್ಲ. — ಬೋಱಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ, ಸೂಳೆಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ. — ಮುಂಕೀ ಮಗನಾದರೆ ಸುಂಕ ಕೊಡಬಾರದೇ? — ಯಾರಿಗೆ ಯಾರಿಲ್ಲ, ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ. — ಸರಕು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವೇ? — ಹೇಱ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕ ಕೇಳುವದೇನು? (Prvs.). — ಸುಂಕದ ಬೊಂಕಿದೇವ. N. (Bp. 58, 8). — ಸುಂಕದವ. -ಅವ. a custom-house officer, a publican. ಸುಂಕದವ ಸುಳ್ಳ, ಕೋಮಟಿಗ (or ಬಣಜಿಗ) ಕಳ್ಳ. — ಸೂಳೆ ತಿರಿಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು, ಸುಂಕದವ ತಿರುಗದೆ ಕೆಟ್ಟನು. — ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖದುಃಖವೇ? — ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖದುಃಖ ಹೇಱದರೆ ಕಂಕುಟಲ್ಲಿ ಏನು? ಅನ್ದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಸುಂಕಿ **suṅki.** = ಸುಂಕ. ಬಣ್ಣವಾಳಸುಂಕಿಯ ಪಾರುಪತ್ಯದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಸುಂಕಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 8).

ಸುಂಕಿಗ suṅkiga. Tbh. of ಶುಲ್ಕಿಗ. [ವೇಸಿ, ದಾಸಿ, ಸುಂಕಿಗ, ಮಣಿಹಗಾಱ, ವಿದ್ಯಾವನ್ತ ಇನ್ತೀ ಐವರಿಗೆ ಲಿಂಗವ ಕಟ್ಟಿದಡೆ ಗುಡಿಯ ಮುನ್ದಣ ಸಿಂಗಾರಗನ್ಬೆ Cv. 219]; (ಶುಲ್ಕಿಗ Ct. I, 9; V. 6, 37; Rām. 5, 8, 52; see Sp. s. ಕಂಕಿ).

ಸುಂಕು suṅku. 1. = ಸುಕ್ಕು 2, etc. a fold, a curl. — ಸುಂಕಿಡು. -ಇಡು. to curl (v. t. Śsv. 2, 68).

ಸುಂಕು suṅku. 2. = ಸೊಂಕು 2, etc. touch. — ಸುಂಕುಗಾಳಿ. an infectious air (My.). — ಸುಂಕುರೋಗ. an infectious disease (My.). [Tu. ಸೋಂಕು].

ಸುಂಕು suṅku. Tbh. of ಶೂಕ. the bristle or beard of corn, an awn (ಕಂಶಾರು Mr. 372; Si. 305; My.).

ಸುಚರಿತ su-carita. good conduct. 2, well conducted, well behaved; well managed.

ಸುಚರಿತೆ su-carite. *a well conducted or faithful wife.*

ಸುಚರಿತ್ರ su-caritra. good conduct. 2, well conducted.

ಸುಚರಿತ್ರತೆ su-caritrate. the state of being well conducted, etc. (Cpr. 5, 121).

ಸುಚರಿತ್ರೆ su-caritre. *a well conducted or faithful wife.*

ಸುಚಾರತ್ವ su-cāratva. = ಸುಚರಿತ No. 1. see Ch. s. ಸಾಹಿತ್ಯ.

ಸುಚಾರಿತ್ರ su-cāritra. a good or an excellent story (Bp. 27, 76; 45, 55).

ಸುಚಿ suci. Tbh. of ಶುಚಿ (Śmd. 335; My.). (ಅಮೇಧ್ಯದ) ರುಚಿ ಕಣ್ಡ ನಾಯಿ (ತಾನು) ಸುಚಿಯಾದರೂ ಬಿಡದು (Prv.).

ಸುಚಿತ್ su-cit. good intellect (Bp. 28, 58).

ಸುಚಿತ್ತ su-citta. a good mind (Bp. 27, 15).

ಸುಚಿತ್ತೆ su-citte. a woman who has a good mind (Bp. 24, 1).

ಸುಚಿನ್ತ su-cinta. a man without sorrowful thoughts (B. 4, 77).

ಸುಚೇಲಕ su-cēlaka. *fine cloth.*

ಸುಜನ su-jana. a good or virtuous or benevolent man (ಬಲಿ, ಸಜ್ಜನ Nn. 16; ಸಜ್ಜನ, ಸುಹೃದ್ 95; see Śmd. 114; Kk. s. ಅಂಗೀಕರಿಸು; Bp. 21, 4); a gentleman. 2, good, virtuous, respectable; kind, benevolent.

ಸುಜನತೆ su-janate. = ಸುಜನತ್ವ. (Cpr. 8, 76; 9, 111).

ಸುಜನತ್ವ su-janatva. goodness, virtue, kindness, affability, gentlemanliness, kindness, benevolence, mildness (ಸಾದು Śm. 99).

ಸುಜನಪ್ರಕೃತಿ sujana-prakṛti. the disposition of proper men (ಸತ್ವ Mr. 502).

ಸುಜನೋತ್ತಂಸ sujana-uttaṁsa. a crest of respectable persons: N. of a Kannaḍa poet (Śmd. 4. 109. 112. 133. 164).

ಸುಜಾಣ su-jāṇa. knowing, intelligent, well-informed, sharp, ready (Bp. 51, 44; Mhr.).

ಸುಜ್ಞ su-jña. intelligent, well-informed (B. 4, 223; 5, 213).

ಸುಜ್ಞಾನ su-jñāna. knowing, understanding, knowledge (ಜ್ಞಾನ Nn. 52; ಬ್ರಹ್ಮ, ಜ್ಞಾನ 79; Bp. 37, 31; 50, 49; 57, 90).

ಸುಜ್ಞಾನದೂರ sujñāna-dūra. a man who is far from knowledge (Bp. 56, 44).

ಸುಜ್ಞಾನಿ su-jñāni. a well-informed, intelligent or wise person (Bp. 3, 23; 22, 53; 31, 1). ತನ್ನ ತಾನು ಅಱಿದರೆ ಸುಜ್ಞಾನಿ (Prv.).

ಸುಟಿ suṭi. clever, able, powerful (My.; see ಚೂಟಿ).

ಸುಟ್ಟು suṭṭu. 1. P. p. of ಸುಡು 1.

ಸುಟ್ಟು suṭṭu. 2. to point at with the finger (ಅಂಗುಲಿ ದರ್ಶನ Śmd. Dh.; Cpr. 10, 89 va.; Abh. P. 7, 82 va.; 15, 24. 25; T. ಚುಟ್ಟು). [ನೊಸಲಂ ಸುಟ್ಟಿ ತೋರ್ಪನ್ನವಪ್ಪುಂಗುಟಂಗಳೊಳ್ಕಿಂಚಂ ಕೀಲಿಸಿದನ್ತೆ Pb. 2, 39 va.].

ಸುಟ್ಟು suṭṭu. 3. (fr. ಸುರುಟು). contracting, etc. — ಸುಟ್ಟುವ್ಪೆಕ್ಕು. -o-. a kind of sensitive plant. ನಮಸ್ಕಾರಿ, ಗಣ್ಡಕಾರಿ, ಖದಿರಿ, etc. ಎನ್ದೊಡೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುರುಟುಹ; ಸುಟ್ಟುವ್ಪೆಕ್ಕೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಸುಟ್ಟುಮ್ಬೆ suṭṭumbe. the index or forefinger (Mr. 354; Te. ಚುಟ್ಟುವ್ರೇಲು). ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುಮ್ಬೆ ಕೂಡಿ ಅಳದರೆ ಪ್ರಾದೇಶ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಸುಟ್ಟುಮ್ಬೆಕಾಱ suṭṭumbe-kāṟa. a man who uses the forefinger or points at (Cpr. 8, 44 va.).

ಸುಟ್ಟುರೆ suṭṭure. = ಸಣ್ಟುರ, ಸುಣ್ಟುರ, ಸುಣ್ಬುರ, ಸುಣ್ಬುರೆ, ಸೊಣ್ಟುರ. turning round, whirling: a whirlwind, cyclone (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 14, 7; Rsv. 5, 45; Te. ಸುಡಿಗಾಲಿ, ಸುರಗಾಲಿ; T. ಚುಱಿಕ್ಕಾಱು, ಚೂೞಾವಳಿ, ಚೂೞಾವಳಿಕ್ಕಾಱು, ಚೂೞ್; Te. ಚುಟ್ಟು, to go round; *cf.* ಸುಱು 1 & 3). [ನೆಗೆದ ನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟುರೆ ಕಣ್ಡದಿಕ್ಕೆಗಳ್ ಪಱಿದು ನಭಮ್ಬರಂ ಪರೆದು ಪರ್ವಿ Pb. 11, 89; Ap. 2, 5]. — ಸುಟ್ಟುರೆಗಾಳಿ. a whirlwind, cyclone (ವಾತ್ಯೆ Hlā.).

ಸುಡ suḍa. that burns: fire. — ಸುಡನಾಸ. a man who destroys fire, *i. e.* refuses to give it: a great miser (My.). — ಸುಡನಾಸಿ, such a woman (My.).

ಸುಡಾಳ su-ḍāḷa. great lustre (Prll. 3, 25; Mhr. ಸುಢಾಳ, lustrous, clear; of good form, fashion).

ಸುಡಿಸು suḍisu. to cause to burn, to burn, to burn up; to have burnt (My.; B. 3, 53; C. Bp. 47, 22). ಉತ್ತ ಹೊಲ ಬಿತ್ತಿಸಿಕೊಣ್ಡೀತು, ಸತ್ತ ಹೆಣ ಸುಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡೀತು (Prv.).

ಸುಡು suḍu. 1. to burn (v. t.); to roast; to bake; to fire off, as a gun; to consume; to be consumed by fire; to burn (v. i.); to be very hot; to be effected with a sensation of heat, to feel excess of heat; to be roasted; etc.; to be consumed (ದಾಹ Śmd. Dh.; ಚುಡುರ್ Kk. 15, Śm. 12. 86; C.; T., M. ಚುಡು; Tu. ಸುಡು; Te. ಚೂಡು, ಜೂದು; see ಚೂಪು 1; ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ). P. p. ಸುಟ್ಟು (C.). [ನಡುವಗಲ ಬಿಸಿಲ್ ತನ್ನಂ ಸುಡೆ Kr. 3, 116; Pb. 4, 51; Ap. 14, 5]. ಎನಿತುಂ ಕಾಯ್ದುಂ ಬೆನ್ನೀರ್ ಮನೆ ಸುಡದು (Śmd. 216). ಸುಡುಗೆ! (282. 284). ಸುಟ್ಟಂ (282. 284). ಸುಟ್ಟ ಅಡಗು (ಭೂತಿ Hlā.). ಬಱಿಗೆಣ್ಡದೊಳು ಸುಟ್ಟ ಅಡಗು (ಭೂತಿ Mr. 217). ಸತ್ತವನ ಸುಡಲೆನ್ದು, ಒಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಚಿತೆ, etc.); ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿ ಸುಡುವ ಮಾಂಸ (ಶೂಲ್ಯ Nr.). ಸುಡುವುದು (ದಗ್ಧ, ದಹ್ಯ Nn. 33). ಸುಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಪ್ರುಷ್ಟ, ಪ್ಲುಷ್ಟ, ಉಷಿತ, ದಗ್ಧ Si. 381); ಸುಡುವ ಪಾತ್ರೆಗಳ ತಳದ ಮಸಿ (ಅವಸ್ಕರ 449). ಪುಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಪೋಗೆ ಪಥಿಕರ್ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸುಡಲಾಱಿದೆ, ಅಗ್ನಿ ಹಿಮಸಮಯಮಹೀವಲ್ಲಭನತ್ತಣಿನ್ ಅಗಿದು, ಏಂ ಪುಲ್ಲಂ ಕರ್ಚಿದುದೊ? (Rsv. 9, 27). ತಳಮಂ ಸುಡೆ ನೆಲನ್, ಅಡಿಯಿಡಲ್ ಅಳವಲ್ಲದೆ ನಿನ್ದ ಸಿನ್ಧುರಂಗಳ್ (5, 42). ಜನೆಗೋದಿಯ ಕಾಱುಗಳಿನ್ದ ಸಹರೊಟ್ಟೀ ಮಾಡಿ, ತೋಡಿದ ಎರಡು ಕಲ್ಲುಗಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಸುಡುತ್ತಾರೆ (B. 3, 112). ಅಪು ತಿನ್ನುವವರ .... ರಕ್ತ ಮಾಂಸವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು, ಮೆಯ್ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವದು (4, 41). ಈ ಮಾತು ಹೇಱಿದವರ ನಾಲಿಗೆ ಸುಡಲಿ! (5, 71). ಅಂಕೆ ಇಲ್ಲದ ಕಪಿ ಲಂಕೇ ಸುಟ್ಟಿತು. — ಬಿಟ್ಟ ಮನೆಗೆ ಸುಟ್ಟ ಒಕ್ಕಲು. — ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದರೆ ಸಂಕನ ಮನೆ ಸುಡದೇ? — ಬಂಗಿ ಸುಟ್ಟರೂ ಹಂಗು ಸುಡಲಿಲ್ಲ. — ಹೆಣ ಸುಟ್ಟರೂ ರುಣ ಸುಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Cpr. 8, 81; Bp. 32, 50; 36, 46; 50, 26. 32; 53, 52; 56, 34; Rsv. 5, 41; Bh. 1, 8, 64; J. 4,

23; 5, 40; 7, 64; 10, 16; B. 4, 62. — ಸುಡು ಸುಡು. rep. (Bp. 29, 29; 48, 9; J. 17, 54; Bh. 1, 8, 90).

ಸುಡು suḍu. 2. = ಸೊಡ, ಸೋಡ. burning, etc. — ಸುಡುಗರ. an evil spirit that burns: ignis fatuus (V. 38, 91). — ಸುಡುಗಾಡ. ಸುಡುಗಾಡು-ಅ 3. N. of Śūdra and Holeya men (My.). 2, = ಸುಡುಗಾಡು. (B. 5, 236; ಪಿತೃಕಾನನ, ಶ್ಮಶಾನ G.). — ಸುಡುಗಾಡಿ. N. of Śūdra and Holeya women (My.). — ಸುಡುಗಾಡು. -ಕಾಡು. (Śmd. 204). a cemetry (ಶ್ಮಶಾನ, ಪಿತೃವನ Nr.; Si. 297; ಸೊಡಬಲಿ Ct. I, 13; C.). ನಾಡೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟರೂ ಸುಡುಗಾಡು ಬಿಡದು. — ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಹೆಣ ತಿರುಗಿ ಬನ್ದೀತೇ? — ಸೂಳೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಣ, ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಹೆಣ (Prvs.). — ಸುಡುಗಾಡುಕೆಲಸ. a disagreeable business (My.). — ಸುಡುಗಾಡುಮಾತು. a disagreeable word (My.). — ಸುಡುಗಾಡುಸಿದ್ದ. = ಸುಡುಗಾಡ No. 1. (My.). — ಸುಡುನುಡಿ. a word that burns, a very unkind word (Cpr. 8, 79 va.). — ಸುಡುಬಲಿ. = ಸೊಡಬಲಿ, q. v. — ಸುಡುಬಾಡು. (Śmd. 82). roast meat (ಸುಣ್ಟಿಗೆ, ಕೋಲ್ಡುಸ Śs.; ಸುಣ್ಟಗೆ, ಕೊಟ್ಟಸ Śm. 32, o. r. ಸುಣ್ಟಿಗೆ).

ಸುಡುಕ suḍuka. who has burnt. see ಬಾಲ-.

ಸುಡುವಿಕೆ suḍuvike. burning, etc. (ಓಷ, ಪ್ಲೋಷ Si. 389).

ಸುಡುಹ suḍuha. burning, etc. (ಓಷ, ಪ್ಲೋಷ Nr.; ಭಂಜನ, ದಹನ Mr. 48).

ಸುಣ್ಟಗೆ suṇṭage. (Śmd. 48). = ಸುಣ್ಟಿಗೆ. roast meat (ಸುಡುಬಾಡು, ಕೊಟ್ಟಸ Śm. 32; ಶೂಲ್ಯ, ಭಟಿತ್ರ Hlā.; ಶೂಲಾಕೃತ, ಶೂಲ್ಯ, etc., ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿ ಸುಡುವ ಮಾಂಸ Nr.). [ಜಿಗಿಲ್ತಾನ್ತ ನಾಯಕರಂ ಸುಣ್ಟಗೆಯಾಱಿದನ್ತೆ ರಥದೊಳ್ ಜೋಲ್ವನ್ನೆಗಂ ಕೋಂದು Pb. 12, 24].

ಸುಣ್ಟರ suṇṭara. = ಸುಟ್ಟರೆ, etc.— ಸುಣ್ಟರಗಾಳಿ = ಸುಟ್ಟರೆ ಗಾಳಿ. (My.; ಬಿಱುಗಾಳಿ G.).

ಸುಣ್ಟಿ suṇṭi. Tbh. of ಶುಣ್ಠಿ (Śmd. 335. 338). dry ginger; the common ginger, Zingiber officinale Rosc. (C.). see ಅಗುಳು-, ಕಲ್ಲು-, ಹಸಿ-. ರಾವಣನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅರೆಕಾಸಿನ ಸುಣ್ಟಿ (Prv.). — ಸುಣ್ಟಿಹುಲ್ಲು. the roussa or ginger grass, Andropogon martini Roxb. (St. & Pl.).

ಸುಣ್ಟಿಗೆ suṇṭige. = ಸುಣ್ಟಗೆ. (ಶೂಲ್ಯ Mr. 217; ಸುಡುಬಾಡು, ಕೋಲ್ಡುಸ Śs.; see Śm. s. ಸುಡುಬಾಡು). 2, the act of burning or roasting: that which is chiefly taken for roasting on a spit, the heart (J. 22, 23). — ಸುಣ್ಟಿಗೆಯಡಗು. -ಅಡಗು. the flesh of the heart (ಹೃದಯಮಾಂಸ Bhn. 62, o. r. ಸುಣ್ಟಗೆ-; Bh. 1, 8, 7).

ಸುಣ್ಟುರ suṇṭura. = ಸುಣ್ಟರ, etc. — ಸುಣ್ಟುರಗಾಳಿ. = ಸುಣ್ಟರಗಾಳಿ. (J. 13, 35).

ಸುಣ್ಟುರೆ suṇṭure. = ಸುಣ್ಟುರ, etc. (Rśv. 13, 78). — ಸುಣ್ಟುರೆಗಾಳಿ. = ಸುಣ್ಟುರಗಾಳಿ. (Rśv. 6, 11 va.).

ಸುಣ್ಡ suṇḍa. Tbh. of ಶುಣ್ಡ. a musk rat (My.; T. ಚುಣ್ಡನ್; see ಚುಂಚಿಲಿ, etc. s. ಚುಂಚು 1). — ಸುಣ್ಡಿಲಿ. -ಇಲಿ. = ಸೊಣ್ಡಿಲಿ. a musk rat (ಛುಚ್ಛುನ್ದರ, ಗನ್ಧಮೂಷಿಕೆ Hlā.; My.).

ಸುಣ್ಡಲು suṇḍalu. = ತೊಣ್ಡಲು, etc., ಸುಣ್ಡಿಲ್, ಸುಣ್ಡಿಲ, ಸೊಣ್ಡಲು, ಸೊಣ್ಡಿಲು, ಸೊಣ್ಡಿಲ್. Tbh. of ಶುಣ್ಡಾಲ. an elephant's trunk (My.). — ಸುಣ್ಡಲಿಲಿ. -ಇಲಿ. = ಸುಣ್ಡಿಲಿಲಿ. (My.).

ಸುಣ್ಡಾಲ suṇḍāla. = ಶುಣ್ಡಾಲ. an elephant (Bp. 18, 44).

ಸುಣ್ಡಿಲ್ suṇḍil. = ಸುಣ್ಡಲು, etc. (Bp. 22, 15; J. 7, 47; 11, 18). ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ (ಪುಷ್ಕರ, ವಾರಣಹಸ್ತದ ಅಗ್ರ Nn. 27; ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ 72). — ಸುಣ್ಡಿಲ ಮೊಗ. Gaṇēśa (ವಿನಾಯಕ Kk. 5; ಬೆನಕ, ಕರಿಮೊಗ, etc. Śm. 4). — ಸುಣ್ಡಿಲಿಲಿ. -ಇಲಿ. = ಸೊಣ್ಡಿಲಿಲಿ. a musk-rat (ಚುಚ್ಚುನ್ದರ Mr. 164; My.).

ಸುಣ್ಡಿಲ suṇḍila. = ಸುಣ್ಡಲು, etc. (B. 5, 224).

ಸುಣ್ಡಿಸು suṇḍisu. to make evaporate, to reduce in boiling (My.).

ಸುಣ್ಡು suṇḍu. to evaporate (v. i., My.; T. ಚುಣ್ಡು).

ಸುಣ್ಡೆ suṇḍe. = ಸೊಣ್ಡೆ. the plant Solanum pubescens Lin. (My.; M. ಚುಣ್ಡ, T. ಚುಣ್ಡೈ).

ಸುಣ್ಣ suṇṇa. Tbh. of ಚೂರ್ಣ 1 (Śmd. 347; Mr. 265; Kk. 63; Śm. 66). chunam, lime, quicklime (C.; J. 7, 29; 30, 35). ಸುಣ್ಣದ ಗಾರೆ ಮಾಡುವವನು (ಪಲಗಣ್ಡ, ಲೇಪಕ Si. 338). ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ, ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದನ ಸಂಸಾರ ಮಳಲೊಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯಿದನ್ತೆ (Sp.). ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯದ ಹಾಗೆ. — ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲವೆನ್ದು, ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ದ. ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ತಣ್ಣಗಾದೀತೇ? (Prvs.). — ಸುಣ್ಣಕಟ್ಟು. the fluid which gathers on the powder of dry ginger mixed with water, and is used medicinally (My.). — ಸುಣ್ಣಕಾಯಿ. a small metallic box for carrying lime in, to eat with betel leaf (My.). — ಸುಣ್ಣದ ಗೂಡು. a lime-kiln (My.). — ಸುಣ್ಣದವ. -ಅವ. a man who makes and sells chunam (My.). — ಸುಣ್ಣದ ಬೋಯಿ. = ಸುಣ್ಣದವ. (My.). [— ಸುಣ್ಣದೆಲೆ. -ಎಲೆ. betel-leaf smeared with lime. ಸುಣ್ಣದೆಲೆಯನೊತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಮದದಾನೆಯುಮಂ ಮಾಣಿಕಮುಮನೊತ್ತೆವಿಡಿಸಲಟ್ಟುವ Pb. 4, 87 va.]. — ಸುಣ್ಣಪಾದ. the basement of a pillar (My.).

ಸುಣ್ಣಗಾಱ suṇṇa-gāṟa. a man who makes chunam (S. Mhr.).

ಸುತ suta. 1. poured out; extracted, expressed. see ಅಭಿಷುತ.

ಸುತ suta. 2. begotten, brought forth. 2, *a son.* 3, *a king.* ಸುತನಿಲ್ಲದವಳ ಭಾಗ್ಯ, ಮತವಿಲ್ಲದವನ ಘನತೆ. — ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಮುನಿದ ಸುತನಿಗೆ ಗತಿ ಏನು? (Prvs.).

ಸುತತ್ವ su-tatva. a beautiful property. see s. ಸಾಹಿತ್ಯ.

ಸುತರಂಗೆ su-taraṅge. she who has nice waves: the Ganges (J. 9, 24).

ಸುತರಾಮ್ su-tarām. better, more, excellently; exceedingly; consequently (Sk.). 2, altogether, utterly; in all ways and respects (My.; Mhr.); never, by no means; not or none (My.; Mhr.).

ಸುತಲ su-tala. one of the seven divisions of the lower regions or regions under the earth peopled by the nāgas. (Mr. 32; J. 24, 12).

ಸುತಲಾಭ suta-lābha. acquisition of a son (J. 34, 42).

ಸುತಶ್ರೇಣಿ suta-śrēṇi. *the plant Salvinia cucullata* Roxb.

ಸುತಾತ್ಮಜ suta-ātmaja. a grandson.

ಸುತಾತ್ಮಜೆ suta-ātmaje. *a grand-daughter.*

ಸುತಾನ su-tāna. a nice tone (in music, J. 21, 58).

ಸುತಾಪಸಿ su-tāpasi. an excellent ascetic (ಒಳ್ಳಿಹ ತಪಸ್ವಿ Nn. 115).

ಸುತಾಹೃತಿ suta-āhṛiti. the act of taking away a son (Cpr. 5, 29).

ಸುತಿ suti. Tbh. of ಶ್ರುತಿ. the vēda (ವೇದ Śs.; Bp. 26, 49; 40, 10; 50, 69; 55, 43; 57, 6); [ಪೊದರ್ತೊರ್ದಳೆಱೆದಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ ಸುತಿಯೊಳ್ ಸಮವಾಗಿರೆ ಜಾಣನಾನ್ತು....ಪಾಡಿದಳ್ Pb. 7, 88]. a quarter tone or interval (B. 19, 10). — ಸುತಿಗುಡು. -ಕುಡು. to produce the quarter tones (Rśv. 5, 55 va.).

ಸುತೆ sute. ಸುತಾ. *a daughter.*

ಸುತ್ತ sutta. (infinitive of ಸುತ್ತು 1). so that it, etc. is round about: around, about (J. 12, 10; C.). ಸುತ್ತಕೆದಱುವ ಚಾಮರ (ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ Mr. 265); [Tu.]. 2, since, from (S. Mhr.; Te. ಸುತೆ), *e. g.* ಅದು ಸುತ್ತ, thence, from that time. — ಸುತ್ತ ಬರು. to come round about. 2, to go against. ಈಗ ನಾನು ಹೋಗಿ ದಾಮೋದರನಿಗೆ ಕ್ಷಮಾ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಜೀವದ ಸುತ್ತ ಬನ್ದದೆ (B. 4, 45). ಹಿರಿಯರೇ, ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದೀ ತಿಳಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಜೀವದ ಸುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ; ಆದರೂ ಮಾಡ ತಕ್ಕದ್ದೇನದೆ? (4, 196). — ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ. all around, completely around. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಇರುವವರು (ಪರೀವಾರ Si. 449). ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಇಲ್ಲದ್ದಱಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೆರದು, ಅಳುವವು (B. 5, 64). ಅವರು ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ (5, 104). ಆ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರು ಅವನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೆರದವು (5, 127). — ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಮನೆ. the surrounding or neighbouring houses (My.). — ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲು. = ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ. (My.). ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿರುವ ಮೃಗಗಳೆಲ್ಲ ಗದ್ಗದನೆ ನಡುಗಿ (B. 5, 243). — ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ. = ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲು. ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಬಱಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡಗಳು (ಪಾದ Si. 116). — ಸುತ್ತ ಸುತ್ತಲುಂ. all around. ಸುತ್ತ ಸುತ್ತಲುಮ್ ಅನ್ಧಕಾರಮಾಗಿರುತಿರಲ್ (J. 26, 13). — ಸುತ್ತಾ. = ಸುತ್ತ. (My.). ಊರ ಸುತ್ತಾ ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ನುಸಿಯ ಬೇಕು (Prv.).

ಸುತ್ತಲ್ suttal. ಸುತ್ತಲು. around, round about; the state of being round about. (T. ಚುೞಲ್). ಮನೇ ಸುತ್ತಲಿನ ಗೋಡೆ or ಸುತ್ತಲ ಗೋಡೆ (My.). — ಸುತ್ತಲುಂ. -ಉಂ 1. = ಸುತ್ತಲೂ. [ಪಥಿಕಾಂಗನಾ ಜನಮನಂಜಿಸುವನ್ತಿರೆ ತೋಱಿ ಸುತ್ತಲುಂ Kr. 1, 124; Pb, 1, 57]. ಸುತ್ತಲುಂ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಂ ಮಾಡಿ (J. 29, 22). see J. 3, 18; 4, 19; ಸುತ್ತ-. — ಸುತ್ತಲೂ. -ಊ 7. all around (J. 13, 59; My.). ಕೋಟೇ ಸುತ್ತಲೂ ಅಗಿಯಲ್ ಪಟ್ಟು ನೀರು ನಿನ್ತ ಕನ್ದಕವು (ಖೇಯ, etc. Si. 91). ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಅರಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ತನು (ಅಧೀಶ್ವರ 256). ದನಗಳು ಬಾರದನ್ತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಗೂಟಗಳು ನೆಟ್ಟಲ್ (sic!) ಪಟ್ಟ ಗುಱಿ (457). — ಸುತ್ತಲೆ. -ಎ 3. even around (G. 319). ದಿಣ್ಡಿನ ಸುತ್ತಲೆ ಮಾರು ಮಾರುದ್ದ ಎಲೆಗಳು ಜೋತಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ (B. 2, 37). ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತಲೆ ಸರ್ವಗ್ರಹಗಳು ತಿರುಗುತ್ತವೆ (5, 168).

ಸುತ್ತಾಲೆ suttu₂-āle (*i. e.* ālaya). the surrounding wall of a temple (ಪ್ರಾಕಾರ My.).

ಸುತ್ತಿ sutti. Tbh. of ಶುಕ್ತಿ. a pearl-oyster. (Śmd. 349; II, 121; Kk. 82).

ಸುತ್ತಿಗೆ suttige. a hammer (ಲೋಹಟಂಕ Mr. 383; C.; Tu.; T. ಚುತ್ತಿ, ಚುತ್ತಿಯಲ್; M. ಚುತ್ತಿ, ಚುತ್ತಿಗೆ ತುತ್ತಿ; Te. ಸುತ್ತೆ; Mhr. ಸುತಕೀ, an instrument for stone-splitters). ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡೆದರೆ ಕಲ್ಲುಗಳು ಒಡೆದು ಚೂರು ಚೂರಾಗುವನ್ತೆ (B. 4, 96). ಅದು ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಸಾಗ ಬಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ (4, 148). ಉಕ್ಕಿನ ತುಣ್ಡನ್ನು ... ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡೆದು (4, 157). ಸೂಜೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಬಡಿದು ಸರಳ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ (4, 158). ಸುತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಹರದ, ಅತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಯ್ದುನ. — ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಯಿತು, ಸುತ್ತಿಗೆ ಮುಣುಗಿ ಹೋಯಿತು (Prvs.).

ಸುತ್ತಿಗೆ suttige. Tbh. of ಸೂತ್ರಿಕೆ. a thread, string. (Śmd. 345 Mḍb.; 356).

ಸುತ್ತಿಸು suttisu. to cause to go round; to cause to wind or roll round or up; etc. (Rśv. 13, 82; My.). [ತನ್ನ ಮುನ್ನುಳಿವು ಬೇಟದ ಲಲ್ಲೆಯ ಬಲ್ಮೆಯಂ ಪತ್ತಿ ಸುತ್ತಿಸೆ, ಪುರುಡಿಮ್ಬುಕ್ಕೆಸೆ ಬಿಯಮಾಱಿಸಿ ಪೊನ್ದದವಂ ಬೊಜಂಗನೇ Ap. 12, 18].

ಸುತ್ತು suttu. 1. to surround, to encompass, to put around, to inwrap (ವೇಷ್ಟನ Śmd. Dh.; C.); to wind; to roll up; to make a coil of; to wrap up; to go or turn round; to go or walk about; to circumambulate (C.; Tu.; Te. ಚುಟ್ಟು; T., M. ಚುೞು; M. also ಚುಱ). [ನರ ನನ್ದನನ ರಥಮಂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು Pb. 11, 100 va.; Ap. 9, 59]. ಸಮುದ್ರದಿನ್ದೆ ಸುತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟ ಭೂಮಿ (ಅರ್ಣವವೃತಧಾತ್ರಿ Śmd. 11 Cm.). ಅಲ್ಲಿಯ ಪೆಣ್ಡಿರನ್ ಅಗ್ನಿ ಸುತ್ತಿದಂ (145). ಸುತ್ತಲು ಪಟ್ಟುದು (ನಿವೃತ, ವೇಷ್ಟಿತ, ಪರಿವೃತ್ತ, ವಲಯಿತ, ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, Hlā.; ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ನಿವೃತ Nr.). ಸುತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ವೇಷ್ಟಿತ, ವಲಯಿತ, ಸಂವೀತ, ರುದ್ಧ, ಆವೃತ Nr.). ಸುತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ನಿವೃತ Si. 377). ಶಿರವ ಸುತ್ತೂದು (ಉಷ್ಣೀಷ Mr. 469); ಪರೆಯದೆ ಸುತ್ತುತಿಹ ಕತ್ತಲೆ (ಅವತಮಸ, ಸನ್ತಮನ 67). ನೆಯಿಗೆಯವರು ನೂಲು ಸುತ್ತುವ ಅರಟೆ (ತ್ರಸರ, ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನ Si. 396); ಲತಾಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯ (ಗ್ರಾಹ, etc. 88); ಬಸುಱೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಮಾವಿಚೀಲ (ಗರ್ಭಾಶಯ, etc. 194); ಜುಟ್ಟುಗಣ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಹುವ್ವಿನ ಹಾರ (ಆಪೀಡ, etc. 230). ರವಿಶಶಿವಂಶೋದ್ಭವರ್ ಸದ್ವರೂಥಂಗಳೊಳ್ ಒಪ್ಪವ್ಪೆತ್ತು ಸುತ್ತುತ್ತೆ ಒಡವರೆ (Rśv. 6, 12). ಸುಣ್ಟರೆಯನ್ತೆ ಸುತ್ತಿ, ಪತ್ತಿ, ನಾಗಾನ್ತಕನನ್ತೆ ಪಾಱಿದುದು ತುಂಗತುರಂಗವ್ ಇಳಾದಿನಾಥನಾ (13, 78). ಕಾನನದೊಳು ಹರಿದಾಡುವ ಉರಗವು ಕಾಲಿಗೆ ಸುತ್ತಿದರೇನು? (Dp. 63, 3). ಕೊಂಕಣ ಸುತ್ತಿ, ಮಯ್ಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ. — ಊರು ಮೂಱು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರುಬಾಗಲಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಱಡ ಬೇಕು (Prvs.). ಆನೆಯ ಸೊಣ್ಡಿಯು ಸುರಳೀ ಸುತ್ತುವದಕ್ಕೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಚಾಚುವದಕ್ಕೂ ಬೇಕಾದತ್ತ ಆಡಿಸುವದಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತದೆ (B. 5, 238). see Śmd. 345; Cpr. 1, 107; 5, 51; Abh. P. 6, 57; Grj. 10, 98; Bp. 20, 21; 38, 15; 53, 16; Rśv. 6, 11 va. twice; 6, 115 va.; 13, 91; J. 8, 39. — ಸುತ್ತಿ ಬರ್. to go round and come (Bp. 32, 28). 2, to surround. ಸುತ್ತಿ ಬರುವಿಕೆ (ಪರಿಸರ್ಪ, ಪರಿಕ್ರಿಯೆ Si. 394). 3, to go or move about. ಸುತ್ತಿ ಬಹ ಜೀವಂಗಳೆಲ್ಲ ಜಂಗಮಮುಕ್ಕು (Mr. 32). 4, to turn round, to wander, to rave. ಕಾಮನ ಗರವಟಿಗೆವರ್ಪನ್ತೆ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪುವು ಗಿಳಿಗಳ್ (Śmd. 81 Mḍb.). ಮಲ್ಲಱಿಯೊನ್ದು ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪುದು (Śmd. I). — ಸುತ್ತು ಸುತ್ತು. rep. (Bp. 1, 36; 18, 61; 52, 12).

ಸುತ್ತು suttu. 2. that surrounds, encloses or is round about; an enclosure (Abh. P. 11, 85); the state of being surrounded; that of being round about (ವೇಷ್ಟಿತ, ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ವಲಯಿತ Mr. 434; Cpr. 6, 88 va.; see ತೆರೆ-; ಉಗುರು-); circumferential extent, expansion, magnitude, compass (ಪರಿಣಾಹ, ವಿಶಾಲತೆ Hlā.; ಪರಿಣಾಮ, ವಿಶಾಲತೆ Mr. 456; Tu., T., M. ಚುೞು); a wind (of cloth) round (the body, Cpr. 6, 63); a coil, a roll, a cheeroot or cigar (My.; T. ಚುರುಟ್ಟು); a coiled metal ring (My.; Te. ಚುಟ್ಟು; M. ಚುೞು); a round, a walk round (My.; see Prv. s. ಸುತ್ತು 1); a turn (of the hand, *e. g.* in preparing a pill on a slab, My.). 2, the state of being circuitous: circuitous (My.); around, round about. genitive ಸುತ್ತಣ. ಗಾಲಿಯ ಸುತ್ತಣ ಕಡೆ (ನೇಮಿ Nr.). ಸುತ್ತಣ ಸರಾತಿ ಪಟಭಿತ್ತಿ ಅಕ್ಕು (Mr. 288). ದೆಸೆಗಳ ಸುತ್ತಣ ಅಮರರು (Bp. 37, 43). ಊರ ಸುತ್ತಣ ಬಯ್ಲು (ಸಂಸ್ತ್ಯಾಯ Si. 445). [ಅದಿಮೂರ್ತಿಯ ಸುತ್ತಿನೊಳೆಸೆದುಪಾಶ್ರಯಂಬಡೆದ Pb. 5, 5 va.; Ap. 9, 59]. ಯಜ್ಞಶಾಲಾರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಿ ಸುತ್ತು ಬರಲಿಕ್ಕಿದ ಬೇಲಿ (ಕುಮ್ಬ Nr.). ಮಾತ್ರೆಯೊನ್ದು ಸುತ್ತಿಗೆ ಒನ್ದು ವರಹಾ (Prv.). ಹಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತು ಜಾಪತ್ರಿ ಇರುವದು (B. 3, 52). — ಸುತ್ತಂ. -ಅಂ 5. all around, completely around (Bp. 16, 20). — ಸುತ್ತರಿ.

-ಅರಿ5. to run or go around (the earth, B. 4, 68). — ಸುತ್ತಳತೆ. -ಅಳತೆ. compass, perimeter, circuit, circumference (C.; B. 2, 23; 4, 146; ಪರಿಧಿ G.). — ಸುತ್ತಿರುಗು. (*i. e.* ಸುತ್ತು-ತಿರುಗು). to go around (the earth, B. 4, 68). — ಸುತ್ತಿಱು. -ಇಱು. to put round (Cpr. 7, 91; 10, 45; Abh. P. 11, 149). [ನೂರ್ವರ್ ಮಕ್ಕಳುಂ ಸುತ್ತಿಱುದು ಬಳಸಿಬರೆ Pb. 10, 27 va.; Ap. 1, 48]. — ಸುತ್ತುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to surround, to encompass, to encircle. ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಿನ್ದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದ ದಣ್ಡಿನ ಮುತ್ತಿಗೆ (ಅಸಾರ); ಏೞು ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ ಕೋಟೆ (ಚಕ್ರವಾಲ G.). 2, to be surrounded or encircled. ಪ್ರತಿ ಒನ್ದು ಮಹಾದ್ವೀಪವು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೂ ನೀರಿನಿನ್ದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡಿರುವದಱಿನ್ದ (B. 4, 98). [— ಸುತ್ತುಂಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. curly hair. ನಿನ್ನನಾ ಕೋಮಳೆಯನ್ದಪ್ಪಿತ್ತು ಸುತ್ತುಂಗುರುಳ್ಗಳವಿಡಿಸಲ್ Ap. 4, 21]. — ಸುತ್ತುಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. a wall round a town (Bp. 26, 31). — ಸುತ್ತುಂಗಡಲು. -ಂ-ಕಡಲು. the ocean which surrounds. ಸುತ್ತುಂಗಡಲು ಹರಿದ ಕುಱುವ (ಅನ್ತರೀಪ Hlā.). — ಸುತ್ತುಝುಲ್ಲಱು. tassels which surround (Ṛsv. 6, 11 va.). — ಸುತ್ತುದೆರೆ. -ತೆರೆ. a surrounding screen (ಅಪಟಿ Mr. 203). — ಸುತ್ತುಬೆಟ್ಟ. a surrounding mountain range (ಚಕ್ರವಾಲ, etc. Si. 114). — ಸುತ್ತು ಮುತ್ತ. = ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲು. (My.). — ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲು. = ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ. (My.). — ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ. all around (C.). ಹಿಮಾಲಯದ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ (B. 3, 114). — ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು. = ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ. (C.). 2, the state of being all around. ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಗಿಡಗಳು ಭರತ ಖಣ್ಡದಲ್ಲಿಯೂ ಅದಱ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಸೆಕೆಯುಳ್ಳ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ (B. 3, 29). ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಮನ್ದಿ ಓಡಿ ಬನ್ದು (3, 72). — ಸುತ್ತುವರ್. -ಬರ್. to come or go round about. frequently ಸುತ್ತುವರೆ, so that it, etc. goes about, *i. e.* round about (Bp. 16, 9. 10; 38, 10; 60, 50). — ಸುತ್ತುವಳಯ. a surrounding enclosure, a compound, a wide compass (Rām. 1, 13, 9. 10; Bh. 1, 8, 70). — ಸುತ್ತುವಳೆಯ. going or moving round in circles (? ತಿರುಪು Mr. 82). — ಸುತ್ತುವೀಳೆಯ. betel leave scircularly put on a plate (My.). — ಸುತ್ತುವೇಲಿ. -ಬೇಲಿ. a surrounding hedge. (V. 4, 33). — ಸುತ್ತು ಹಾಕು. to put round; to surround. ಹದ್ದಿನ ಕಾಲಿಗೆ ಒನ್ದು ಹಾವು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿತ್ತು (B. 2, 28). ಒನ್ದು ಇಲಿಯು ಒನ್ದು ತತ್ತಿಯ ಹತ್ತರ ಮೆಯ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯಿನ್ದ ಅದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತು ಹಾಕಿತು (3, 21). — ಸುತ್ತೆಂ. I go round, I wander, I am bewildered (ಭ್ರಮೆಯಿಂ Śmd. 395 Cm.). — ಸುತ್ತೋಲೆ. -ಓಲೆ. (Śmd. 63). a coiled ōle (?).

ಸುತ್ತುವಿಕೆ suttuvike. turning round, being giddy, etc. (ಭ್ರಮ, ಭ್ರಮಿ Si. 389).

ಸುತ್ತ್ಲು suttlu. = ಸುತ್ತಲ್, etc. around, etc. (My.).

ಸುತ್ಥಣೆಯ sutthaṇeya. a term with ಥ್ (Śmd. 23, o. rs. ಸುಥಣೆ, ಸತ್ಥಣೆ).

ಸುತ್ರಾಮ su-trāma. = ಸೂತ್ರಾಮ. good protector: *Indra.*

ಸುತ್ವ sutva. 1. the syllable ಸು (Śmd. 268).

ಸುತ್ವ sutva. 2. an offerer of sōma juice. 2, *a student who has performed his ablutions* (subsequent or preparatory to a sacrifice).

ಸುದತಿ su-dati. a woman who has handsome teeth (Bp. 57, 7; J. 8, 17).

ಸುದನ್ತಿ su-danti. a female elephant with handsome tusks, that of the north-west quarter. see Mr. s. ದ್ವಿಪ.

ಸುದರಾಯಿಸು sudarāyisu. = ಸುಧಾರಿಸು. to rest, etc. (My.).

ಸುದರ್ಶನ su-darśana. good looking, handsome. 2, *the discus of Viṣṇu.* 3, easily seen. 4, a vulture. 5, the son of Haṁsadhvaja (J. 10, 44).

ಸುದಾ sudā. = (ತುದಾ), ಸುದ್ದಾ, ಸುದ್ಧಾ, ಸುಧಾ. together with, along with; also; even (My.; Te. ಸುದ್ದಾ; Mhr. ಸುದ್ಧಾಂ).

ಸುದಾಮ su-dāma. one who gives liberally. 2, N. of a poor Brāhmaṇa who came to Dvārakā to ask Kṛiṣṇa's aid, and was raised to wealth by him. (My.). 3, a cloud. 4, the sea. 5, a mountain. see ಸೌದಾಮಿನಿ.

ಸುದಾಯ su-dāya. a good gift; a special gift given on particular solemn occasions (*e. g.* a nuptial present, etc., Si. 266).

ಸುದಾಸ್ su-dās. a liberal man. 2, N. of a king at whose court both Vasiṣṭha and Viśvāmitra appear to have acted as family priests. see ವಸಿಷ್ಠ.

ಸುದಿನ su-dina. *a fine day,* auspicious day, happy day; *fine weather.*

ಸುದಿನಾಹ sudina-aha. *a day of fine weather, a fine day.*

ಸುದೀನ su-dīna. very poor or miserable (Bp. 32, 62).

ಸುದೀಪ್ತಿ su-dīpti. great splendour (Bp. 3, 6).

ಸುದುರ್ಲಭ su-durlabha. very difficult to be attained, quite unattainable, very scarce or rare. (R.).

ಸುದುಶ್ಚರ su-duścara. very difficult to be performed or attained; very arduous or painful. (R.).

ಸುದುಸ್ತರ su-dustara. very difficult to be passed or crossed. (R.).

ಸುದೂರ su-dūra. *very distant.*

ಸುದೃಢ su-dṛiḍha. very firm or hard. (R.).

ಸುದೇಶ su-dēśa. a good country (My.).

ಸುದೇಶೀಯ su-dēśīya. proper native dialect (Bhn. 2).

ಸುದೇಹ sudēha. a man who has a beautiful body (Bp. 44, 31).

ಸುದೈವ su-daiva. good fortune (ಅರಿಷ್ಟ Cb.).

ಸುದ್ದ sudda. Tbh. of ಶುದ್ಧ. pure, etc. (My.; see Prv. s. ಕಚ್ಚಿ).

ಸುದ್ದಗೆ suddage. Tbh. of ಶುದ್ಧಗೆ. [ಬರೆಯದೆ ಬನ್ದ ಸುದ್ದಗೆಯಿ ಸೂತ್ರ ಮನೊನ್ದೆ ಮುಹೂರ್ತ ಮಾತ್ರದಿಂ ಬರಿಸಿದುದು Pb. 2, 34]. pure, unworked clay (My.).

ಸುದ್ದಯಿಸು suddayisu. Tbh. of ಶುದ್ಧಯಿಸು. to purify. (My.).

ಸುದ್ದಾ suddā. = ಸುದಾ, etc. along with, etc. (B. 5, 61. 127).

ಸುದ್ದಿ suddi. Tbh. of ಶುದ್ದಿ (Śmd. 335. 339). purity, etc., etc. 2, clear or correct knowledge of circumstances; circumstances that have come to light or become manifest: news, tidings, intelligence; rumour, talk (ವೃತ್ತಾನ್ತ G.; C.; Te.; Rām. 3, 2, 17; 4, 3, 15; B. 2, 14; 3, 73. 83. 127; 4, 87; Si. 282). ಬೇಹುಕಾಱನಿನ್ ಅರಸಢ ಸುದ್ದಿಯಂ ಕೇಳಲ್ ಪಟ್ಟಂ (Śmd. 300). ಸುದ್ದೀ ತಿಳಿಸುವವನು (ಅಪಸರ್ಪ, ಚರ, ಸ್ಪಶ); ಮನ್ದಿ ಮಾತಾಡುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೋಣ (ಉದನ್ತ); ಮನ್ದಿ ಮಾತಾಡುವ ಸುದ್ದಿ (ಜನಶ್ರುತಿ); ಸುದ್ದೀ ತರುವ ಮನುಷ್ಯ (ವೈವಧಿಕ G.). ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಹೋದರೂ ಮದ್ದು ಮಾಡದೆ ರೋಗ ಹೋಗದು. — ದಣ್ಡಿನ ಸುದ್ದೀ ಕೇಳೋಕೆ ಚನ್ದ, ನೋಡೋಕೆ ಭಯ. — ಪಾತಾ ಹೇಱುವವಗೆ ಕೋಟೆದ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವವಗೆ ಬೇಟೆಯ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಬಾಱುವವನಿಗೆ ಹಾಱೂರ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಬಿಸಲಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಹಸೇ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿಯನ್ನಾದರೂ ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಹೇಱು! — ಸುಲಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು, ಸುದ್ದಿ ಹೇಱಕೂಡದು. — ಸುಱುವು ಹೇಱಿದವ ಸುದ್ದಿ ಹೇಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಸುದ್ದಿಗೇಳ್. -ಕೇಳ್. to ask for information (Abh. P. 10, 62).

ಸುದ್ಧಾ suddhā. = ಸುದ್ದಾ, etc. (B. 5, 63. 76).

ಸುಧನ್ವ su-dhanva. a good archer. 2, N. of a son of Haṁsadhvaja (J. 10, 44; 11, 6, etc.).

ಸುಧರ್ಮ su-dharma. keeping well to duty, attentive to duties; justice, virtue, morality (ವೃಷ, ಸದ್ಧರ್ಮ Nn. 16; ಧರ್ಮ 52).

ಸುಧರ್ಮೆ su-dharme. *an assembly or council of the gods.*

ಸುಧಾ sudhā. = ಸುದ್ದಾ, etc. (B. 5, 194. 280. 283. 304). see another ಸುಧಾ s. ಸುಧೆ.

ಸುಧಾಂಶು sudhā-aṁśu. nectar-rayed: *the moon.* 2, one of the tongues of Agni or fire (Mr. 46).

ಸುಧಾಂಶುವಲ್ಲಭ sudhāṁśu-vallabha. the moon looked upon as a husband (Rśv. 4, 14).

ಸುಧಾಕರ sudhā-ākara. mine of nectar: the moon (ಕುಮುದ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 29; ಹಿಮ, ಚನ್ದ್ರ 46; ಚನ್ದ್ರ 69. 124. 150).

ಸುಧಾಕರಧರ sudhākara-dhara. Śiva (Śśv. 4, 83).

ಸುಧಾಧವಲಿತ sudhā-dhavalita. white washed, plastered, stuccoed. 2, = ಸೌಧ, q. v.

ಸುಧಾನಿಧಿ sudhā-nidhi. nectar-receptacle: the moon (My. Amara).

ಸುಧಾಬ್ಧಿ sudhā-abdhi. an ocean of nectar (Nn. 1).

ಸುಧಾಮ su-dhāma. N. of a mountain. 2, N. of a muni. 3, N. of a lōkapāla. 4, N. of a class of deities. see Rām. 1, 16, 16.

ಸುಧಾಮಯ sudhā-maya. consisting of nectar: made of plaster, etc.; a brick or stone building; a palace, mansion. (R.).

ಸುಧಾರಣೆ su-dhāraṇe. the state of being made straight, a revised, finished, polished, civilized or enlightened state (B. 4, 189. 208; Mhr. ಸುಧಾರಣಾ, adjusting, composing). 2, rest, repose; forbearance; getting through somehow or other, shift, making shift (My.).

ಸುಧಾರಿಕೆ su-dhārike. = ಸುಧಾರಣೆ. forbearance. (ಕ್ಷಮೆ G., where ಸುದಾರಿಕೆ is wrong).

ಸುಧಾರಿಸು su-dhārisu. = ಸುದರಾಯಿಸು. to adjust, to compose; to make straight; to train; to finish; to polish; to civilize, to enlighten (B. 5, 208. 224; Mhr. ಸುಧಾರಣೇಂ); to get straight, to become conformable, civilized or enlightened (B. 3, 110; 4, 73. 128. 130. 162; Mhr.). 2, to rest; to forbear; to manage or get through somehow or other (My.).

ಸುಧಾರುಗ್ಧರ sudhāruc-dhara. Śiva (V. 9, 127).

ಸುಧಾರುಚ್ sudhā-ruc. -ರುಕ್. = ಸುಧಾಂಶು. the moon.

ಸುಧಾಶನ sudhā-aśana. whose food is nectar : a deity (Bp. 1, 41).

ಸುಧಾಶರನಿಧಿ sudhā-śaranidhi. = ಸುಧಾಬ್ಧಿ. an ocean of nectar. (Bp. 26, 11).

ಸುಧಾಸೂತಿ sudhā-sūti. born in the sea of ambrosia: the moon.

ಸುಧಾಸೂತಿಮೌಲಿ sudhāsūti-mauli. Śiva (J. 15, 15).

ಸುಧಿ su-dhi. ಸುಧೀ. having a good understanding, *wise, clever, sensible; a wise or clever or intelligent man* (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223). 2, a good understanding, good sense, intelligence.

ಸುಧೀಮಣಿ sudhī-maṇi. a jewel of an intelligent man (Bp. 57, 54).

ಸುಧೀಮಾನ್ sudhī-mān. an intelligent, learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).

ಸುಧೀರ su-dhīra. very firm or resolute; very courageous (Bp. 36, 4).

ಸುಧೃತಿ su-dhriti. very firm or energetic (Bp. 5, 46).

ಸುಧೆ sudhe. ಸುಧಾ. = ಸೂದೆ. well-being, welfare. 2, *the beverage or food of the gods, nectar, ambrosia;* the honey of flowers; milk; juice; water. 3, *lime, whitewash, mortar, plaster.* 4, *the milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum.* 5, = ಆಲಸನ್ದೆ, q. v. 6, the plant Aletris hyacinthoides. 7, the emblic myrobalan (= ನೆಲ್ಲಿ). 8, the yellow myrobalan.

ಸುನತಿ sunati. = ಸುನ್ನತಿ. circumcision (B. 4, 165; Mhr., H. ಸುನತ, ಸುನತಾ). ಸುನತೀ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ಢುಬ್‌ಲ Cb.).

ಸುನನ್ದೆ su-nande. a delighting woman; N. of the daughter of a merchant (Cpr. 3, 76 va.); N. of a queen (J. 33, 43).

ಸುನಯ su-naya. good conduct; good policy. (Cpr. 6, 17).

ಸುನಾದ su-nāda. a pleasant sound (Bp. 28, 5).

ಸುನಾಮ su-nāma. well named; a good or nice name. 2, N. of a vritta (Ch.). — ಸುನಾಮವೆಣ್. -ಪೆಱ್. to get a nice name (Kk. 99).

ಸುನಾಯಾಸ suna (*i. e.* sunna)**-āyāsa.** without trouble or difficulty, easily (My.; Te.).

ಸುನಾಯಿ sunāyi. = (ಸನಾದಿ), ಸೊನಾಯಿ. a sort of clarionet (Te. ಸೊನಾಯಿ, ಸೊನ್ನಾಯಿ; R.).

ಸುನಾಯಿಸು sunāyisu. to explain, to tell (My.; Mhr. ಸುನಾವಿಣೇಂ).

ಸುನಾವಣೆ sunāvaṇe. = ಸುಲಾವಣೆ. explaining; the reading and explaining (in a court) of a petition, etc. (My.; Br., Mhr. ಸುನಾವಣೀ).

ಸುನಾಸೀರ sunāsīra. *Indra.*

ಸುನಿಮೇಷ su-nimēṣa. beautiful twinkling of the eyes (J. 6, 25).

ಸುನಿಶ್ಚಿತ su-niścita. *well ascertained or determined, firmly decided,* resolved; commended, approved. (Ch. v. 163).

ಸುನಿಷಣ್ಣಕ su-niṣaṇṇaka. *the potherb Marsilea quadrifolia.*

ಸುನೀತ su-nīta. well-conducted, well-behaved; politic; N. of a king (J. 27, 42). 2, good conduct; good policy, prudence.

ಸುನೀತಿ su-nīti. good conduct or behaviour; moral rectitude; good manners; just laws and rules; good policy. (Bp. 40, 86; Bh. 1, 8, 54).

ಸುನೀಲ su-nīla. very black or blue.

ಸುನೀಲರತ್ನ sunīla-ratna. a fine sapphire (Nn. 2).

ಸುನುವಲಿ sunuvali. the potherb Marsilea quadrifolia (ವಿತುನ್ನ, ಸುನಿಷಣ್ಣಕ Nr.).

ಸುನ್ದರ sundara. *beautiful, handsome,* lovely, charming, agreeable. 2, beauty (ಸೌನ್ದರ್ಯ Śmd. 190 Cm.; ರೂಪು, ಚೆಲುವು Nn. 70). 3, N. of a vritta (Ch.). 4, N. of a class of deities (ಸುರಜಾಲ ಭೇದ, ದೇವತೆಗಳ ಭೇದ 70).

ಸುನ್ದರತೆ sundarate. beauty (Cidakhaṇḍānubhava 1, 8).

ಸುನ್ದರಾಂಗಿ sundara-aṅgi. a woman with beautiful limbs (My.).

ಸುನ್ದರಿ sundari. *a beautiful woman;* a woman (ಕಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 70; ಹೆಂಗೂಸು Mr. 301; see ವಾರ–).

ಸುನ್ದು sundu. 1. to lie with (ಮೈಥುನ Śmd. Dh.; see ಮಱಸುನ್ದು 1; *cf.* ಸುಸಿಲ್ 2; T. ತುನ್ನು, to come near, see ತೊಣೆ; ತುನ್ಜು, to be thick together); to lie down, to repose, to sleep (ಶಯನ Śmd. Dh.; T. ತುಂಜು, to sleep; ತುಯಿಲ್, sleep).

ಸುನ್ದು sundu. 2. coition. Tu.; see ಮಱಸುನ್ದು 2, ಸೂಱ–.

ಸುನ್ನ sunna. Tbh. of ಶೂನ್ಯ. empty, void, etc. (Śmd. II; Kk. 83; *cf.* ಸುನಾಯಾಸ; ಸೊನ್ನೆ 2).

ಸುನ್ನತಿ sunnati. = ಸುನತಿ, circumcision. (My.; Br.).

ಸುನ್ಯೆ sunye. Tbh. of ಶೂನ್ಯ. the anusvāra or bindu (ಸೊನ್ನೆ Cb.).

ಸುಪಟ್ಟ su-patta. a fine badge of honor (Bp. 10, 42).

ಸುಪಥ su-patha. a good road; good course or way; good conduct. (Bp. 43, 58; 44, 38).

ಸುಪಥಿ su-pathi. *a good road.*

ಸುಪದ್ su-pad. a beautiful foot (Bp. 56, 7).

ಸುಪದವಿ su-padavi. great dignity, high rank (Bp. 2, 24).

ಸುಪದಾರ್ಥ su-padārtha. a nice thing (Bp. 44, 60).

ಸುಪರ್ಣ su-parṇa. well-winged: *Garuḍa.*

ಸುಪರ್ಣಕೇತು suparṇa-kētu. *Viṣṇu.*

ಸುಪರ್ಣಚಯನ suparṇa-cayana. a mound of earth in the form of a garuḍa (J. 34, 12).

ಸುಪರ್ಣವಾಹನ suparṇa-vāhana. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 2, 42).

ಸುಪರ್ಣಿ su-parṇi. -ಣೀ. the mother of Garuḍa.

ಸುಪರ್ಣಿಜ suparṇi-ja. Garuḍa (Mr. 21).

ಸುಪರ್ಣೀತನುಜ suparṇī-tanuja. *Garuḍa.*

ಸುಪರ್ವ su-parva. *a god, a deity.*

ಸುಪರ್ವನಾಥ suparva-nātha. Indra (Bp. 43, 42).

ಸುಪರ್ವಾಗ್ರಣಿ suparva-agraṇi. Śiva (Śśv. 4, 121).

ಸುಪಾತ್ರೆ su-pātre. a good or suitable vessel (ಕಟಾಹ, ಒಳ್ಳಿಹಪಾತ್ರೆ Nn. 107).

ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕ su-pārśvaka. *the tree Jicus infectoria.*

ಸುಪ್ತ supta. slept; sleeping, asleep; paralyzed, numbed; insensible. 2, sleep, deep or sound sleep. 3, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಸುಪ್ತಿ supti. sleep; sleepiness, drowsiness; numbness, etc. (ಶಯ್ಯೆ, ನಿದ್ರೆ Nn. 55). see ಒಱಗು 1. ಅಕ್ಷಿ ಮುದ್ರಿಸೆ ಸುಪ್ತಿ, ಒಱುನೆನಹು ಸ್ವಪ್ನ ಮ್, ಅಱುದೀಕ್ಷಿಸಲು ಜಾಗ್ರಂ (Mr. 317).

ಸುಪ್ತಿದೂರ supti-dūra. far from sleep, knowing no sleep (Bp. 58, 40).

ಸುಪ್ಪತಿಗೆ suppatige. = ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ. (My.).

ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ suppattige. a sleeping mattress [ನಾನು ಮಂಚ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದೆನಾದಡೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ Cv. 559]; (My.; Si. 230; C. Bp. 47, 40; ತಲ್ಪ, ತಲಿನ Mr. 202; Mhr. ಸುಪೇತೀ, bedding).

* **ಸುಪ್ಪಲ್ suppal.** a kind of dish. ಅರಾತಿನಾಥರಡಗಂ ಸುಪ್ಪಲ್ಗೆ ಕೆನ್ನೆತ್ತರಂ ಕೆನೆಗೊಣ್ಡಾ ಱಿದ ಪಾಲ್ಗೆ ದೊಣ್ಡೆಗರುಳಂ ಕರ್ಬಿಂಗೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತನ್ದು Pb. 12, 160. ಉಪ್ಪು (ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್. ಪಂಪಭಾರತ ದೀಪಿಕೆ)

ಸುಪ್ರತಾಪ su-pratāpa. great glory or power (Bp. 5, 1).

ಸುಪ್ರತಿಭೆ su-pratibhe. spirituous liquor. (R.).

ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠೆ su-pratiṣṭhe. good position; good reputation, fame; the establishment of a temple, idol, etc.; installation, consecration (Bp. 54, 1). 2, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362).

ಸುಪ್ರತೀಕ su-pratīka. having a beautiful shape or form, handsome (Bp. 59, 34). 2, *the elephant of the north-east quarter.*

ಸುಪ್ರಬನ್ಧ su-prabandha. a fine literary composition (J. 4, 8).

ಸುಪ್ರಭ su-prabha. very bright or splendid, brilliant.

ಸುಪ್ರಭಾತ su-prabhāta. well dawned, well shone forth. 2, an auspicious dawn or day-break, a beautiful morning (V. 9, 24). 3, a kind of morning prayer (My.).

ಸುಪ್ರಭೆ su-prabhe. *one of the tongues af Agni or fire.*

ಸುಪ್ರಯೋಗ su-prayōga. good application, good management. 2, *dexterity, expertness.* 3, close contact.

ಸುಪ್ರಯೋಗವಿಶಿಖ suprayōga-viśikha. a good marksman, a skilful archer. (G.).

ಸುಪ್ರಲಾಪ su-pralāpa. discoursing well, *eloquence.*

ಸುಪ್ರಸನ್ನ su-prasanna. well pleased, very gracious or favourable. (Bp. 2, 50; 36, 48).

ಸುಪ್ರಸಾದ su-prasāda. extreme graciousness or kindness, great propitiousness. (Bp. 61, 80).

ಸುಪ್ರಸಾದಿ su-prasādi. one who is fit to receive extreme kindness (Bp. 47, 37).

ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ su-prasiddha. very well known, very famous or celebrated; greatly adorned (Kāvy. III, 3, B, 159).

ಸುಪ್ರಾಸ su-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಸುಪ್ರೀತಿ su-prīti. an object of great favour or pleasure. (ನಾನಾರ್ಥರತ್ನಾಕರಂ) ಗಮಕೀಸನ್ತಾನುಸುಪ್ರೀತಿ (Nn. 168).

ಸುಪ್ರೌಢಿ su-prauḍhi. great skill (J. 34, 31).

ಸುಫಲ su-phala. bearing good or much fruit, very fruitful, very fertile, very productive, very profitable. 2, good fruit; good reward (My.).

ಸುಫಲದಾತ suphala-dāta. one who gives good fruit or reward (Bp. 54, 15).

ಸುಬ suba. Tbh. of ಶುಭ. bright, auspicious, etc. (Śmd. 339 Mdb.; My.; see ಸುಪ್ಪು).

ಸುಬಲ subala. very powerful. 2, N. of a king of Gāndhāra. see ಸೌಬಲ.

ಸುಬುದ್ಧಿ su-buddhi. good understanding (ಶಾರದೆ Mr. 510; Bp. 40, 87). 2, of good understanding, wise, clever, intelligent, shrewd. 3, N. of a minister (J. 17, 13).

ಸುಬೆ sube. a province, a subhā; the governor of a subhā (Mhr., H. ಸುಭಾ).

ಸುಬೇದಾರ. subē-dāra. the chief native officer of a talook (My.). 2, a native officer in the army (My.). see Prv. s. ಸೂಳೆ.

ಸುಬೇದಾರಿಕೆ subē-dārike. the office of a subēdāra (My.).

ಸುಬೋಧನೆ su-bōdhane. good instruction (My.).

ಸುಬೋಧೆ su-bōdhe. N. of a vocabulary. see Nr. s. ಹೆಗ್ಗಡಜ.

ಸುಬ್ಬ subba. (Tbh. of ಶುಭ್ರ). the white one: the serpent ādiśēṣa (My.). — ಸುಬ್ಬಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (My.). — ಸುಬ್ಬಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (My.). — ಸುಬ್ಬಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಸುಬ್ಬರಾಯ. the ādiśēṣa (My.).; N. (My.). — ಸುಬ್ಬರಾಯಷಷ್ಠಿ. a ceremony on the sixth day of the bright half of the month of mārgaśira when people throw milk, etc. into snake-holes or offer presents to brahmacāris in the name of subbarāya, and take only one meal (My.). — ಸುಬ್ರಾಯ. = ಸುಬ್ಬರಾಯ. (My.).

ಸುಬ್ಬಲು subbalu. roughness (on the surface of cloth or the hairy skin of animals, My.).

ಸುಬ್ಬಲೆ subbale. = ಸುವ್ವಲೆ, etc. a chorus sung by village folk, etc. (Bh. 3, 13, 17).

ಸುಬ್ರತ su-brata. = ಸುವ್ರತ. virtuous, etc. (Bp. 38, 6; 39, 29; 44, 6; 53, 45).

ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ subramaṇya. Tbh. of ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ. a place of pilgrimage in South Canara where formerly Kārttikēya was worshipped, but which now is a place of worship of the serpent ādiśēṣa (My.).

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ su-brahmaṇya. Kārttikēya. 2, one of the sixteen priests employed at a solemn sacrifice. 3, N. of a district.

ಸುಭಕ್ತಿ su-bhakti. good or true devotion or piety (Bp. 40, 86; 43, 9; 47, 4).

ಸುಭಗ su-bhaga. = ಸೊಬಗು. possessing good fortune, very fortunate or prosperous, happy, blessed, auspicious, highly favoured. 2, *beautiful, lovely, pleasing, charming, pretty*. 3, *beloved, liked, amiable*. 4, *respectable, illustrious*. 5, beauty, etc. (ಗಾಡಿ, ಚೊಕ್ಕಟ, ಸೊಬಗು, ಗರಗರಿಕೆ, ನಿಚಿತೆ Śm. 47).

ಸುಭಗತೆ su-bhagate. beauty, etc. (ಸೊಬಗು Kk. 54).

ಸುಭಗತ್ವ su-bhagatva. beauty (Cpr. 7, 155); prosperity.

ಸುಭಗಾಸುತ subhagā-suta. the son of a favourite or much loved wife. 2, *the son of an honoured or honourable mother.*

ಸುಭಗೆ su-bhage. ಸುಭಗಾ. a favourite wife. 2, an honoured or honourable mother.

ಸುಭಟ su-bhaṭa. a great warrior, a valiant man (ಶುಕ್ಲ Nn. 32; My.). 2, a good servant (My.).

ಸುಭದ್ರ su-bhadra. very propitious or auspicious; very happy or fortunate. 2, N. of an elephant (Bp. 59, 33).

ಸುಭದ್ರಾಹರಣ subhadrā-haraṇa. the seizure of Subhadrā; N. of a work by Kēśirāja (Śmd. 408; the story is also in the ādiparva of the mahābhārata).

ಸುಭದ್ರೆ su-bhadre. ಸುಭದ್ರಾ. N. of the sister of Kriṣṇa and wife of Arjuna; she was forcibly seized and carried off by Arjuna from Dvārakā after obtaining Kriṣṇa's leave. (J. 7, 24; 33, 3. 42).

ಸುಭಾನು su-bhānu. = ಸ್ವಭಾನು. the seventeenth year of the cycle of sixty (Sk.).

ಸುಭಾವ su-bhāva. of good properties, good, virtuous, eminent, auspicious, etc. (Bp. 55, 1); that is good, etc. (ಶುಭ, ಮಂಗಲ, etc., ಒಳಿತು Mr. 26).

ಸುಭಾಷಿತ su-bhāṣita. spoken well or eloquently; speaking or discoursing well, eloquent. 2, a fine speech, eloquence; an elegant or accurate composition. (Abh. P. 6, 47). ಸುಭಾಷಿತ ವಿಲ್ಲದವ ಸಭಾನಾಯಕನಾದರೇನು? (Prv.).

ಸುಭಾಷೆ su-bhāṣe. a good promise (Bp. 44, 70).

ಸುಭಿಕ್ಷ su-bhikṣa. good alms, successful begging. 2, abundance of food (especially that given as alms); an abundant supply of provisions, plentifulness and cheapness of the necessaries of life. (My.).

ಸುಭಿಕ್ಷೆ su-bhikṣe. *the tree Grislea tomentosa.*

ಸುಭೈತ್ರ su-bhaitra. a ship (ಹಡಗು Nn. 119).

ಸುಮಂಗಲ su-maṅgala. very auspicious, bringing good fortune (ಭದ್ರ, ಶುಭ Nn. 99).

ಸುಮಂಗಲಿ su-maṅgali. a woman who brings good luck. 2, a woman whose husband is alive (My.; see ದೀರ್ಘ–).

ಸುಮಂಗಲಿತ್ವ su-maṅgalitva. the state of a woman whose husband is alive (My.).

ಸುಮಂಗಲೀಪ್ರಾರ್ಥನೆ sumaṅgalī-prārthane. a ceremony to appease the spirit of a deceased sumaṅgalī (My.).

ಸುಮತ sumata. well or kindly disposed, friendly. 2, a good mind or disposition (Bp. 39, 53).

ಸುಮತಿ su-mati. a good mind or disposition, benevolence, kindness, friendship (Bp. 6, 8; 38, 31; Śmd. 277). 2, well or kindly disposed; one who is well or kindly disposed (Bp. 55, 39; 61, 9); very wise. 3, N. of a minister (J. 11, 27. 31. 33).

ಸುಮಧುರ su-madhura. very sweet or saccharine; very sweet or pleasing, very gentle or soothing. (R.).

ಸುಮನ su-mana. very charming, beautiful, handsome; one who has a good or virtuous mind or disposition (ಕಮನೀಯಸ್ವಾನ್ತ, ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತ Nn. 68). 2, a god, a deity (ದೇವಪ್ರಾತ, ದೇವತೆಗಳು 68). 3, a flower (ಲತಾನ್ತ, ಪುಷ್ಪ 68). 4, *wheat*. 5, opulence, etc. (ಐಶ್ವರ್ಯ 68). 6, wind (ವಾತ, ವಾಯು 68). 7, the thorn-apple.

ಸುಮನಸ್ su-manas. good-minded, well-disposed, benevolent; happy; well pleased, satisfied. 2, *a god, a deity*. 3, a learned man, a teacher; a student of the vēdas, etc. 4, *a flower*. 5, *great-flowered jasmine, Jasminum grandiflorum.*

ಸುಮನಸ su-manasa. Tbh. of ಸುಮನಸ್. a god, a deity (Mr. 8). 2, a flower (ಕುಸುಮ, ಪುಷ್ಪ, etc. 107; Bp. 38, 5). 3, N. of a son of Haṁsadhvaja (J. 10, 44).

ಸುಮನೆ su-mane. *great-flowered jasmine.*

ಸುಮನೋಗಣಿಕೆ sumanas-gaṇike. a whore of the gods (Bp. 41, 14).

ಸುಮನೋಜ್ಞ su-manōjña. very agreeable to the mind, charming; fascinating, pleasing, lovely, beautiful (ಮನೋಹರ, ಕಮನೀಯ, etc. Mr. 107).

ಸುಮನೋನುರಾಗ sumanas-anurāga. benevolent affection; redness of flowers (J. 30, 18).

ಸುಮನೋಬಾಣ sumanas-bāṇa. Kāma. 2, N. of a Kannaḍa poet (Śmd. 2).

ಸುಮನೋರಜಸ್ sumanas-rajas. *the pollen of a flower.*

ಸುಮನೋರತ sumanas-rata. delighted in flowers; devoted to the gods (J. 2, 10).

ಸುಮನೋವಿಶಿಖ sumanas-viśikha. an arrow of flowers (My.). 2, Kāma (My.).

ಸುಮನೋಹರ su-manōhara. very captivating or agreeable, very charming or pleasing, beautiful (J. 15, 11). 2, Śiva (Bp. 12, 47). 3, sumanas-hara, a seizer of the gods, a rākṣasa (J. 15, 11). 4, a flower-gatherer (J. 15, 11).

ಸುಮಹತ್ su-mahat. very great, very large or abundant, very numerous. (Bp. 43, 61).

ಸುಮಹತ್ವ su-mahatva. great majesty or importance (Bp. 38, 74).

ಸುಮಾಣ್ಡವ್ಯ su-māṇḍavya. the excellent ṛiṣi Māṇḍavya (Mr. 258).

ಸುಮಾನ su-māna. = ಸುಮ್ಮಾನ. pleasure, joy, delight (Bp. 3, 31; 6, 9; 16, 14; 36, 3; 50, 2. 42; 58, 18; My.; Te. ಸುಮಾಳ). 2, delighted in, taking pleasure in (Bp. 8, 27; *cf.* ಸುಮನಸ್).

ಸುಮಾನಗಾಱ sumāna-gāṟa. a happy man (My.); a beau, a sensual man (My.).

ಸುಮಾನಗಾಱಿಕೆ sumāna-gāṟike. a happy state (My.); lewdness (My.).

ಸುಮಾನಗಾರ್ತಿ sumāna-gārti. a happy woman (My.); a coquette, a sensual woman (My.).

ಸುಮಾರ sumāra. = ಸುಮಾರು, q. v. ನಿನ್ನೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಆದು ಆಯಿತು (B. 4, 52). ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ದು (5, 49). ಈಗಿನಕ್ಕಿನ್ತಾ ಅವು ಬಹಳ ಸುಮಾರ ಆದಾವು (5, 111). ಒನ್ದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸುಮಾರದಲ್ಲಿ (5, 164).

ಸುಮಾರು sumāru. = ಸುಮಾರ. number; numerical amount (Mhr., H. ಸುಮಾರ). 2, excessiveness, immoderateness (Mhr., H.). 3, a conjectural estimate, conjecture or guess (C.; Mhr., H.). 4, nearness, aboutness (with application to time, space, objects

or forms, and properties, C.; Mhr., H.); about (C.). 5, moderateness, reasonableness, tolerableness; middling, ordinary; mediocrity (C.; Mhr., H.). ನರಿಗಳು ಸುಮಾರು ಎರ್ಡೂವರೆ ಘೂಟು ನಿಡಿದು (B. 3, 74). ಅವು ಮಾಘಮಾಸದ ಸುಮಾರಿಗೆ ಹೂ ಬಿಡುತ್ತವೆ (4, 39). ಸನ್ ೧೮೦೦ನೇ ಇಸವಿಯ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ (4, 68). ಸನ್ ೧೬೪೩ನೇ ಇಸವೀ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ (5, 182).

ಸುಮಾರ್ಗ su-mārga. an excellent way or method (ಲೇಸಾದ ಕಾವ್ಯ ಮಾರ್ಗ Śmd. 4 Cm.).

ಸುಮಾಲತಿ su-mālati. N. of a vritta (Ch.).

ಸುಮಾಲಿ su-māli. well-garlanded; N. of a rākṣasa (Rām. 5, 5, 3).

ಸುಮಿತ್ರ su-mitra. good friend; N. of several persons. see ಶಿಫಿ.

ಸುಮಿತ್ರಾತನುಜ sumitrā-tanuja. Lakṣmaṇa (J. 19, 18).

ಸುಮಿತ್ರೆ su-mitre. -ತ್ರಾ. N. of one of the wives of Daśaratha (mother of Lakṣmaṇa, etc.). (J. 18, 62).

ಸುಮಿತ್ರೋದಯ su-mitra-udaya. a good, beautiful sun-rise (J. 11, 47).

ಸುಮುಖ su-mukha. a good or beautiful mouth. 2, a handsome face. 3, a smile (ಸ್ಮೇರ, ನಗೆ Nn. 126). 4, having an excellent mouth, etc.; handsome-faced, lovely; pleasing, agreeable (Bp. 60, 47); joyful (37, 45). 5, a learned man (ಪಣ್ಡಿತ, ವಿದ್ವಾಂಸ 126; ಪಣ್ಡಿತ Mr. 528). 6, a son; a child (ತನೂಭವ, ಮಕ್ಕಳು 126; ಪುತ್ರ 528). 7, Garuḍa (ಸುಪರ್ಣ, ಗರುಡ 126; ಗರುಡ 528). 8, a high street (ರಾಜವೀಥಿ, ರಾಜಬೀದಿ 126). 9, ಪಣಭೇದ (Mr. 528).

ಸುಮುಖವೃತ್ತಿ sumukha-vritti. pleasing conduct (Cpr. 2, 1).

ಸುಮುಖಿ su-mukhi. a handsome woman. 2, N. of a vritta (Ch.).

ಸುಮೇರು su-mēru. *the sacred mountain Mēru.*

ಸುಂಪ್ಪುರೆ (sumpu = śubha-ure ?). a term used in praising (ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38).

ಸುಂಪ್ಪ sumba. Tbh. of ಶುಮ್ಬ (Śmd. 339, o. r. ಸುಬ = ಶುಭ). = (ಜೋಬ), ಸೊಪ್ಪು. a dull, sluggish and stupid man (ನಾಪ್ಪು, ಆಲಸುಗೆಗಾಱ Ss.). *cf.* ಸೋಮಾರಿ.

ಸುಮ್ಬಳ sumbala. = ಸಿಮ್ಬಳ. — ಸುಮ್ಬಳದ ಹುೞ. a kind of worm or insect (S. Mhr.).

ಸುಮ್ಬಳ sumbala. white arsenic (Mhr., H. ಸೋಮಲ). — ಸುಮ್ಬಳಕಾರ. white arsenic (S. Mhr.; B. 4, 124).

ಸುಮ್ಮ summa. = ಸುಮ್ಮಗೆ, etc., when preceding those terms. (T. ಚುಮ್ಮಾ, M. ಚುಮ್ಮೆ). — ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮಗೆ. rep. of ಸುಮ್ಮಗೆ. (My.). — ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ. rep. of ಸುಮ್ಮನೆ. (My.). ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವದೋ, ಹಾಗೆ ಆಕೆಗೂ ಬರುವದು (B. 2, 19). ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನ ಕೂಡ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲ ಕೆದಱಿ ಜಗಳಾ ತೆಗೆದು (2, 31). ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ತನ್ನ ಜಾಣತನ ಮೆಱಸ ಹೋದರೆ (3, 29). ಹುಲಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿದಾಗ್ಯೂ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು (4, 37).

ಸುಮ್ಮಗೆ summage. = ಸುಮ್ಮನೆ, q. v. (Śmd. 389. 397; My.). ಸುಮ್ಮಗಿದ್ದರೆ ಒಡಮ್ಬಟ್ಟ (Prv.).

ಸುಮ್ಮನೆ summane. = ಸುಮ್ಮಗೆ. quietly; silently; quiet; silent (ಮೌನ, ಸುಮ್ಮಗೆ, ಉಸಿಕನೆ Śmd. 389; 109; C.; Mhr. ಸುಮ್ಮಾನು); causelessly; without proper or just cause; without a particular cause; in an objectless manner, for nothing; uselessly; without the intention of getting labour done; without the intention of exacting remuneration (ಅಕಾರಣ, ಸುಮ್ಮಗೆ, ಬಱವೆ, ಅಲ್ಲವಜ್ 397; ಬಱದೆ 242 Cm.; ಸೋಡಂ, ಬಾಡಂ Ct. I, 14; ಕೆಮ್ಮನೆ Ct. II, 79; C.). ಸುಮ್ಮನೆ ಇಹವನು (ತೂಷ್ಣೀಂಶೀಲ, ತೂಷ್ಣೀಕ Nr.). ಸುಮ್ಮನಿರ್ಪುದು (ಸಯ್ತು Śm. 63). ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿಹಲ್ಲಿ (ಮೋನ, ತೂಷ್ಣೀಂ Nn. 155). ಸುಮ್ಮನೆ (ಜೋಷ, ತೂಷ್ಣೀಂ Si. 469). ಮಾತಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವಿಕೆ (ಮೌನ, ಅಭಾಷಣ 247). ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ತೂಷ್ಣೀಂಶೀಲ, ತೂಷ್ಣೀಕ 364). ಮಾನಸವೃತ್ತಿಗಳು ಕೊಬ್ಬಿ ತಲೆಗೆ ಏಱಿದಾಗ ಏನೂ ತೋಱದೇ ಸ್ತಮ್ಭಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವದು (ಪ್ರಲಯ, ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟತೆ 73). ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವಿಕೆ (ಕ್ಷಣ, ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥಿತಿ 419). ಉೞುವ ಎತ್ತಿನ ಬಱಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟ ಎತ್ತು (ಪ್ರಾಸಂಗ್ಯ320). ಜೇಜಂ ತೆಗೆಯಲ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇಹುದೇ? (Si. 85). ತುಟಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಸುಮ್ಮನಿರದು (Prv.). ಆ ಹುಡುಗನು ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಷ್ಟು ಇದ್ದ ಬೆಲ್ಲಾ ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ಸುಮ್ಮನಾದನು (B. 2, 17). ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆ ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಲಿ ಕಾಗದಗಳನ್ನಾಗಲಿ ತಕ್ಕೊಣ್ಡರೆ ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವಿಯೋ? (2, 29). ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ನೋಡಿ, ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರೇ ದುಷ್ಟತನ ಕಲಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (3, 43). ವೇಳೆಯನ್ನು ಸೋಮಾರಿತನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಳೆಯುವರು (4, 1). ಭಂಗಾರವನ್ನು ಪಾವು ಗುಂಜಿ ತೂಕ ಸಹ ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾರೂ ಕಳೆಯುವದಿಲ್ಲ (4, 194). see Bp. 15, 6; 26, 58; 27, 3; 28, 35; 31, 5; 43, 79; 45, 35; 47, 9; 50, 22. 30; 58, 35; 61, 18; 6, 49; 21, 35; 26, 57; Dp. 16 palla. — ಸುಮ್ಮನಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to quiet (v. t.); to silence (J. 12, 3; C.). — ಸುಮ್ಮನೇ. -ಏ 2. = ಸುಮ್ಮನೆ (with emphasis). ದೈವವನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಸುಮ್ಮನೇ ಕೂಡ್ರಬಾರದು (B. 1, 17). ಸುಮ್ಮನೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು (2, 34). ಅವರು, ಈ ಹುಡುಗ ಸುಳ್ಳನಿದ್ದಾನೆನ್ದು, ತಿಳಿದು, ಸುಮ್ಮನೇ ಹೋದರು (2, 34). ಸ್ವಾಮಿ, ಸುಮ್ಮನೇ ನಾನು ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು (2, 47). ಎರಡನೆ ಪಶುಗಳ ಮಱಿಗಳನ್ನು ಆಡುಗಳ ಮೊಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಅವು ಸುಮ್ಮನೇ ಮೊಲೆ ಕುಡಿಸುವವು (3, 10). ಅವು ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತವೆ? ನೋಡಬೇಕೆನ್ದು, ಸುಮ್ಮನೇ ಒತ್ಟಟ್ಟಿಗೆ ನಿನ್ತುಕೊಣ್ಡನು (3, 20). ನಾಯಿ ಗುರ್ಗುರ್ರೆನ್ನುವರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿದು, ಸುಮ್ಮನೇ ಇರುತ್ತವೆ; ಸಾಕಿದವನು ಎಷ್ಟು ಹೊಡೆದರೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಹೊಡೆಸಿಕೊಣ್ಡು, ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಸಹ ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ (3, 40). ಕೆತ್ತೆಗಳು ... ಸುಮ್ಮನೇ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ (3, 48). ಕುದುರೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಹತ್ತಗೊಟ್ಟಿತು (3, 125). ಸುಮ್ಮನೇ ಅೞುವದಱಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ (4, 175). ಸುಮ್ಮನೇ ದೇವರಿಗೆ ದೋಷ ಇಡಬೇಡ! (4, 178). see Bp. 47, 44. 57; 52, 8; 58, 56.

ಸುಮ್ಮಾನ (su-m-māna). = ಸುಮಾನ. pleasure, joy, etc. (ಆನನ್ದ G.; Bp. 48, 19; Bh. 1, 10, 24; 2, 13, 6; Rām. 6, 14, 33; J. 4, 7; 12, 5; 23, 51; 26, 57). [ನಗುವುದು ನುಡಿವುದು ಶಿವಭಕ್ತರೊಡನೆ ಸುಮ್ಮಾನ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮಾಗಿರಲೇಕಯ್ಯಾ Bv. 244].

***ಸುಮ್ಮಾನಿ summāni.** a person with comforts. ತನ್ನೊಳಗೆ ಹೂಱೆ ಹೊಕ್ಕು, ಕುಮ್ಬಳದ ಸೂಜಿಯ ಸುಮ್ಮಾನಿ ಶರಣನ ನಿಲವ ನೋಡಾ Cv. 1363.

ಸುಮ್ಮಾನೆ summāne. a woman who delights or takes pleasure in (Grj. 3, 91 va.).

ಸುಯ್ suy. 1. = ಸುಯಿ, ಸೂಯ್ 1. to breathe; to sigh (ಉಚ್ಛ್ವಾಸ Śmd. Dh.; [ಆ ಸುದತಿಯ ಮೃದುಪದ ವಿನ್ಯಾಸಮುಮಂ ಶೇಷನಾನನಲಾಱದೆ ಸುಯ್ದಂ Pb. 1, 126; Ap. 6, 16]; Cpr. 5, 51; 8, 22; Abh. P. 4, 54; Grj. 4, 67; Bp. 3, 17; 14, 17; 52, 12; Rśv. 5, 32; V. 9, 81; J. 25, 61; Rām. 3, 2, 18; C. Bp. 46, 20; see ಬಿಸುಸುಯ್ 1). P. p. ಸುಯ್ದು. ಸುಯ್ಯಲ್ (Śmd. 85). ಸುಯ್ಯಯ್ (86).

ಸುಯ್ suy. 2. = ಸೂಯ್ 2. breath; a sigh [ಸುಯ್ಯೊಡಂಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಱಸೊನ್ದಿದನ್ದದೊಳೆ ಜೋಲ್ದ ನಿಜೇಕ್ಷಣಂ Pb. 2, 19; Ap. 4, 50];

(Cpr. 5, 64 va.; 5, 123; Grj. 4, 86; Rśv. 4, 9; 5, 86. 118; V. 32, 10; Śśv. 2, 94; see ಎಳೆ-, ನಱು-, ನಿಡು-, ಬಿಸು 2-). ಬಿರಯಿಗಳ ಸುಯ್ಗಳೊಡನೆಯೆ ಪಿರಿಯುವು ದಿವಸಂಗಳ್ ಆದುವು (Śmd. 119). — ಸುಯ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. fragrance of breath (Cpr. 1, 125; Grj. 7, 41). — ಸುಯ್ಯೆಲರ್. -ಎಲರ್. the air of breath, breath (Cpr. 5, 129; 7, 64. 113; 8, 48; Rśv. 5, 32; J. 19, 18). — ಸುಯ್ಯೆಲರ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. = ಸುಯ್ಗಮ್ಪು. (Cpr. 1, 123). — ಸುಯ್ಪೊಡರ್. -ಪೊಡರ್. sighs to be manifested; to sigh (Cpr. 5, 132).

ಸುಯಿ suyi. = ಸುಯ್ 1. ಸುಯಿವ (J. 6, 2); ಸುಯಿದು (Dp. 32, 1).

ಸುಯಿದಾನ suyidāna. = ಸುವಿದಾನ. Tbh. of ಸಂವಿಧಾನ. attention, protection, care (Bh. 5, 3, 50; Grj. 3, 119 va.; Bp. 16, 14. 18; 27, 62; J. 5, 19); [ಅರ್ಪಿತವಿಡಿದು ಸುಯಿದಾನವಾಯಿತ್ತೀ ಒಡಲಿಂಗೆ Cv. 963]; watch (J. 7, 3. 12. 13; 14, 3; 24, 29); a watchman (Bp. 16, 13).

ಸುಯಿದಾನಿ suyidāni. = ಸುವಿದಾನಿ. an attentive person; a watchman (Bp. 9, 46).

***ಸುಯಿಧಾನಿ suyidhāni.** = ಸುಯಿದಾನಿ. ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತೆಮ್ಬನೆ ಸುಯಿಧಾನಿ ನಾನಲ್ಲ. Bv. 886.

ಸುಯಿಲ್ suyil. = ಸುಯಿಲು, ಸುಯ್ಲು. breath; a sigh (Grj. 1, 92; see ನಿಡು-). [Tu.].

ಸುಯಿಲು suyilu. = ಸುಯಿಲ್, etc. (Bp. 17, 19).

ಸುಯೋಧನ su-yōdhana. fighting well; an epithet of Duryōdhana. (J. 2, 4. 17).

***ಸುಯ್ಯತಾಣ suyya-tāṇa.** N. of a country? ಸೌಧಾಳಿಯೊಳ್ಗುಡಿಯಾಯ್ತು ಚೀನದ ಸುಯ್ಯತಾಣದ ಪಟ್ಟೆ Pb. 14, 15.

***ಸುಯ್ಯಾಣ suyyāṇa.** = ಸುಯ್ಯತಾಣ. ಕಮ್ಬಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ ಸುಯ್ಯಾಣದ ಚಿನ್ನದ ಪಱಿಯ ಸಕಳವಟ್ಟೆಗಳಂ ಸುತ್ತಿಸಿ Pb. 3, 40 va.

ಸುಯ್ಲು suylu. = ಸುಯಿಲ್, etc. (Abh. P. 4, 54; Bp. 35, 34; Rām. 6, 14, 20; Bh. 8, 23, 40; see ನಿಡು-).

ಸುರ sura. = ಸೊರ 2. *a god, a deity* (ಬಿಡುಗಣ್ಣವ, ಬೋಟಿಯ, ಆಗಸವಟ್ಟೆಗ, etc. Śm. 9). 2, the number 33 (ಮೂವತ್ತುಮೂಱ್ Mr. 348). 3, the sun. 4, the number 1 (Ch.). 5, N. of a certain metrical foot (Ch.). — ಸುರವೆಣ್. -ಪೆಣ್. an Apsara woman. ಹರಿಯೊಳ್ ನಾರದ ಮುನ್ದಿವಾಳದಿ ಮಹಾ ಶಾಪಂಗಳಂ ತಾಳನೇ? ಸುರವೆಣ್ಣಿನ್ದಲೆ ಪುಷ್ಪದನ್ತ ವನದೊಳ್ ತಾಂ ಕ್ರೋಡರೂಪಾಗನೇ? (Sś. 63).

ಸುರಕರಿ sura-kari. an elephant of the gods (ಚೌಜನ್ತ Śm. 10; Śmd. 251).

ಸುರಕುಜ sura-kuja. = ಸುರತರು. a tree of svarga. (Bp. 31, 18; Śśv. 5, 57 va.).

ಸುರಕುಮಾರ sura-kumāra. a son of a god (Abh. P. 5, 54).

ಸುರಕ್ತಿ su-rakti. attachment, love (Bp. 44, 65).

ಸುರಕ್ಷಿತ su-rakṣita. well preserved or protected, carefully guarded, well kept; safe and sound; the state of being safe and sound. (B. 4, 6; 5, 2. 90; My.).

ಸುರಕ್ಷೆ su-rakṣe. good protection (Bp. 61, 70).

ಸುರಗಂಗೆ sura-gaṅge. the celestial Ganges (Bp. 32, 35).

ಸುರಗಜ sura-gaja. an elephant of the gods. 2, Indra's elephant. (My.).

ಸುರಗಿ suragi. = ಸುರಯಿ. N. of a tree with very fragrant flowers [Tu.]; (ನಾಗ Mr. 126; My.; Śśv. 2, 42 va.; 3, 35 va.). — ಸುರಗಿಯ ಮರ. = ಸುರಗಿ. ದೇವವಲ್ಲಭ, ಪುನ್ನಾಗ, ಪುರುಷ, ತುಂಗ, ಕೇಸರ ಎನ್ದೊಡೆ ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಮರ; ಸುರಗಿಯ ಮರನೆನ್ದೊ, ಕೆಲಮ್ಬರ್ ಎಮ್ಬರು (Nr.; *cf.* Si. 127).

ಸುರಗಿ suragi. = ಸುರಿಗಿ, ಸುರಿಗೆ. Tbh. of ಕ್ಷುರಿಕೆ or ಛುರಿಕೆ. (ಕ್ಷುರಿಕೆ, ಅಸಿಧೇನುಕೆ, etc. Nr.; ಅಸಿಧೇನು, etc. Mr. 297; ಕಠಾರಿ Nn. 43; ಗೇಣ್ Ct. II, 21; ಗೇಣ್ Kk. 40, Śm. 43. 96; Grj. 7, 52; Bp. 33, 10; 34, 32; 60, 45; 61, 25; Śśv. 3, 26; Bh 3, 13, 26; see ನಿಡು-). [ದೊರೆಯೊಳೊಡಮ್ಬಟ್ಟಸಿಯ ಸುರಗಿ ದಳಿವದ ತೊಟ್ಟಂಗಿಗೆ ತನ್ನೊಳಮರೆ Pb. 5, 36; ಸುರಗಿಯಲಿಱಿದು Bv. 747; Cv. 914]. — ಸುರಗಿ ಚವುಡ. N. (Bp. 15, 27). — ಸುರಗಿಚವುಡಯ. N. (Bp. 47, 34). — ಸುರಗಿಚವುಡಯ್ಯ. N. (Bp. 33 sum.; 33, 5; 37, 7). — ಸುರಗಿಯ ಚವುಡದೇವ. N. (Bp. 33, 19). — ಸುರಗಿಯ ಚವುಡರಸ. N. (Bp. 8, 15; 33, 12). — ಸುರಗಿಯ ಚವುಡರಾಯ. N. (Bp. 33, 1; 58. 5).

ಸುರಗಿಕಾಱ suragi-kāṟa. one who carries a knife or dagger (Bp. 9, 47; V. 6, 41).

ಸುರಗಿರಿ sura-giri. the mountain Mēru (ಮೇರು, ಕನಕಾದ್ರಿ Mr. 29; ಪೊಮ್ಬೆಟ್ಟು, ರನ್ನದಪ್ಪಲ್ Śm. 10; Bp. 55, 23).

ಸುರಗುರು sura-guru. preceptor of the gods: Bṛihaspati (Nn. 73; ಜೀವ 73). see Śmd. 133.

ಸುರಂಗ suraṅga. 1. = ಸುರಂಗೆ, ಸುರುಂಗೆ. a hole made by burglars in a house-wall, etc., a mine (Sk.; ಸನ್ಧಿ, ಕನ್ನ Mr. 226; Bp. 42, 22; My.; Mhr.; Te. ಸೊರಂಗ). ಸುರಂಗಾ ಕೊಱಿದರೆ ಅವರಂಗ ಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದೇ? (Prv.).

ಸುರಂಗ su-raṅga. 2. a good colour, bright colour, brilliance (Bp. 4, 37). 2, great love (8, 26; 22, 58; 57, 52; 61, 21). 3, a fine stage or arena (12, 13).

ಸುರಂಗಿತ su-raṅgita. well coloured or tinted, bright (Bp. 49, 33).

ಸುರಂಗಿದ su-raṅgi-da. a term used in saṅgīta (V. 11, 9).

ಸುರಂಗಿಸು su-raṅgisu. to shine (Bp. 18, 94; 35, 2; 38, 47; 43, 56; 46, 52).

ಸುರಂಗೆ suraṅge. = ಸುರಂಗ 1. a hole cut in a wall for the purpose of breaking into a house, etc. (Sk.).

ಸುರಚಾಪ sura-cāpa. a rainbow (Abh. P. 1, 64; Sś. 73). ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು

ಸುರಚಿತ su-racita. well prepared, strung together, fastened or placed in or on (Ch. v. 178).

ಸುರಜಾಲ sura-jāla. a host of gods, the gods (ದೇವತೆಗಳು Nn. 70).

ಸುರಜೈತ್ರ sura-jaitra. a conqueror or victor of the gods. see Śmd. s. ಬೇಳ್ 1.

ಸುರಜ್ಯೇಷ್ಠ sura-jyēṣṭha. oldest of the gods: *Brahmā.*

ಸುರಂಜಿಸು su-rañjisu. to shine (Bp. 28, 25; 43, 57).

ಸುರಟಿ suraṭi. a tune so called (My.; Te. ಸುರಟೆ, T. ಚುರಡಿ).

ಸುರಣ suraṇa. = ಸೂರಣ. an esculent root, Arum campanulatum; Dioscorea purpurea; elephant's foot, yam (Mhr.). — ಸುರಣಗಡ್ಡೆ. = ಸುರಣ. (ಅರ್ಶೋಘ್ನ, ಸೂರಣ G.).

ಸುರತ surata. 1. the town called Surat (B. 3, 20; 4, 28. 104). *cf.* ಸೂರ್ತಿ, ಸೊರಟಿ.

ಸುರತ su-rata. 2. much sported or dallied, playful; much enjoyed; compassionate, tender. 2, great delight or enjoyment. 3, *sexual intercourse, coition* (ಸುಸಿಲ್ Ct. II, 72; Kk. 30; Śm. 76). see ನೆರೆ 1.

ಸುರತಧ್ವನಿ surata-dhvani. sound in coitus (ಅಳಸು Ct. I, 54; Kk. 85).

ಸುರತರವ surata-rava. = ಸುರತಧ್ವನಿ. (ಅಳಸು Śm. 76).

ಸುರತರಸ surata-rasa. semen virile (ಶುಕ್ಲ Mr. 508).

ಸುರತರು sura-taru. *a tree of the gods, a tree of svarga* (ಸಗ್ಗದ ಮರ Śm. 10; see ದೇವತರು, ಪಾರಿಜಾತಕ). 2, N. of a vṛitta (Ch.). *cf.* ಸುರಭೂಜ.

ಸುರತ್ನ su-ratna. a fine precious stone (ನೀಲ, ರತ್ನಭೇದ N. 30, o. r. ಒಳ್ಳಿಹ ರತ್ನ; ಮಣಿ, ರತ್ನಂಗಳು 67).

ಸುರಥ su-ratha. N. of a son of Haṁsadhvaja (J. 10, 44; 13, 61).

ಸುರದೀರ್ಘಿಕೆ sura-dīrghike. *the celestial Ganges.*

ಸುರದ್ರುಮ sura-druma. = ಸುರತರು No. 1. (Bp. 36, 49).

ಸುರದ್ವಿಷ್ sura-dviṣ. an enemy of the gods, *an Asura, a demon.*

ಸುರಧನು sura-dhanu. a rainbow (Cpr. 4, 42).

ಸುರಧಾಮ sura-dhāma. heaven, svarga (ಚೈತ್ಯ Mr. 485).

ಸುರಧೇನು sura-dhēnu. a cow of the gods, the fabulous cow of plenty yielding all desires (ಸಗ್ಗದಊು Śm. 10; Bp. 55, 23; 60, 45).

ಸುರನಗರ sura-nagara. N. of a village in Mysore (J. 31, 79).

ಸುರನದಿ sura-nadi. the celestial Ganges (Śmd. 79. 286; Bp. 55, 23; J. 19, 35: ಸಗ್ಗವೊಟೆ Ct. II, 45).

ಸುರನಿಮ್ನಗೆ sura-nimnage. *the celestial Ganges.*

ಸುರನಿಲಯ sura-nilaya. heaven, svarga (My.).

ಸುರಪ sura-pa. Indra (ಮೆಯ್ಗಣ್ಣ Ct. II, 31; ಪಲಗಣ್ಣ, ಇನ್ದ್ರ, etc. Kk. 11*a*; ಅರ್ಕ Mr. 503). 2, N. of a certain metrical foot (Ch.). — ಸುರಪಂ. the metrical foot ◡ ◡ — (Ch.).

ಸುರಪಕೀಲ surapa-kīla. N. of a mountain (= ಇನ್ದ್ರಕೀಲ, Bp. 19, 29).

ಸುರಪತಿ sura-pati. *Indra* (ಇನ್ದ್ರ, ಬರ್ದಿಲಾಳ್ದ, ಸಗ್ಗಿಗರೆಱೆಯ, etc. Śm. 9). — ಸುರಪತಿ ಗಿರಪತಿ. reit. (Grj. 6, 38).

ಸುರಪದವಿ sura-padavi. the rank of the gods (Bp. 41, 16).

ಸುರಪರಿಪು surapa-ripu. Garuḍa (Mr. 21).

ಸುರಪರ್ಣಿ sura-parṇi. = ಸುರಹೊನ್ನೆ. the tree Rottleria tinctoria Roxb.

ಸುರಪರ್ಣಿಕೆ sura-parṇike. = ಸುರಪುನ್ನಿಕೆ. *the tree Rottleria tinctoria* Roxb. (ಸುರಹೊನ್ನೆ Hlā.).

ಸುರಪರ್ವತ sura-parvata. *the mountain Mēru.*

ಸುರಪಶುಧೇನು sura-paśu-dhēnu. = ಸುರಧೇನು. (ಸುರಭಿ Mr. 29).

ಸುರಪಾಶೆ sura-pāśe. the quarter of Indra, the east quarter (ವಿಶಾಖ, ಮೂಡದಿಕ್ಕು Nn. 38).

ಸುರಪುನ್ನಿಕೆ sura-punnike. = ಸುರಪರ್ಣಿಕೆ. (Bp. 26, 36; Sk. ಸುರ ಪುನ್ನಾಗ).

ಸುರಪುರ sura-pura. the capital of Indra. 2, = ಸುರನಗರ (J. 6, 55; 9, 34). 3, N. of a metrical foot (Ch.). — ಸುರಪುರಶ್ರೀಕಾನ್ತ. Viṣṇu's idol at Surapura (J. 34, 41).

ಸುರಪುರಿ sura-puri. the capital of Indra. (My.).

ಸುರಪುರೋಹಿತ sura-purōhita. Bṛihaspati (J. 5, 32).

ಸುರಭಿ su-rabhi. agreeable, charming, pleasing; handsome; *excellent*, celebrated, famous; good, virtuous; wise, learned. 2, *sweet-smelling, fragrant.* 3, *a fragrance, a perfume* (ಸುಗನ್ಧ, ಒಳ್ಳಿಹ ಪರಿಮಳ Nn. 30; ಗನ್ಧ Mr. 509). 4, beauty (ಸೌನ್ದರ, ಸೌನ್ದರ್ಯ 30, o. r. ಸುನ್ದರ; ಚೆಲುವು 509, o. r. ಚೆಲ್ವು). 5, a charming man; a wise man (ಮನೋಜ್ಞ, ಜ್ಞಾನಿ 30, o. r. ಜ್ಞಾನ). 6, Sarasvatī (ಭಾರತಿ, ಸರಸ್ವತಿ 30). 7, a man rich in virtues or excellences (ಗುಣಾಗ್ರಣಿ, ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ 30). 8, *a cow* (ಪಶು 30; 509). 9, the fabulous cow of plenty (ಕಾಮಧೇನು 30; ಸುರಪಶುಧೇನು Mr. 29). 10, *spring* (ವಸನ್ತ 30). 11, Kāma (ಕನ್ತು, ಕಾಮನು 30). 12, a flower (ಲತಾನ್ತ, ಪುಷ್ಪ 30). 13, a forest (ವಿಪಿನ, ಆರಣ್ಯ 30, o. r. ಅರಣ್ಯ). 14, food (ಅನ್ನ, ಅಶನ 30). 15, spirituous liquor (ಮದ್ಯ, ಸುರೆ 30; ಸುರೆ 509). 16, *the gum clibanum tree, Boswellia thurifera* Roxb.; gum olibanum. 17, a strong-smelling potherb, mint, Mentha sativa Willd. (ಮರುಗ 30; 509; Mr. 129). 18, another sort of fragrant plant or perfume (ಗನ್ಧವತಿ, ಮುರ 129).

ಸುರಭಿಶರ surabhi-śara. Kāma (ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯ Ct. II, 16).

ಸುರಭೀರಸೆ surabhī-rase. = ಸುರಭಿ No. 16. (Colebr.).

ಸುರಭೂಜ sura-bhūja. = ಸುರತರು. (ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ Nn. 92).

ಸುರಮ surama. = ಸುರುಮ. sulphuret of antimony used as a collyrium (ಯಾಮುನ, ಸೌವೀರ, ಸ್ರೋತೋಂಜನ G.; Mhr., H. ಸುರಮಾ).

ಸುರಮಹೀಜ sura-mahīja. = ಸುರತರು. a tree of svarga. 2, the number 5 (Bp. 5, 64; see ದೇವತರು).

ಸುರಯಿ surayi. = ಸುರಗಿ. (Cpr. 7, 115 va.; Rśv. 10, 2. 19; 10, 31 va.; V. 7, 14). [ಸುರಿದ ಸುರಯಿಯರಲ ಮುಗುಳ್ಗಿ ನೊಗಸಿದಳಿ ಕುಳಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 6, 100].

ಸುರರಮಣ sura-ramaṇa. Indra (Bp. 41, 18).

ಸುರರಾಜ sura-rāja. Indra (Mr. 42; ದಿಶಾಧಿಪ 57; Cpr. 3, 103).

ಸುರರ್ಷಿ sura-ṛiṣi. *a ṛiṣi of the divine order, a divine sage,* as Nārada, etc.

ಸುರಲೋಕ sura-lōka. the world of the gods, *the heaven of Indra* (Abhā. 1, 40).

ಸುರವರ sura-vara. Indra (Rśv. 9, 66; 12, 25. 26).

ಸುರವರ್ತ್ಮ sura-vartma. *the sky, the atmosphere.*

ಸುರವರ್ಧಕಿ sura-vardhaki. the carpenter of the gods, Viśva-karma (Cpr. 1, 134).

ಸುರವಲ್ಲಭ sura-vallabha. Śiva (Bp. 51, 34).

ಸುರವೈರಿ sura-vairi. an Asura, a Daitya (ಮಧು Mr. 509).

ಸುರಶತ್ರು sura-śatru. *an Asura, a demon.*

ಸುರಸ su-rasa. well flavoured, juicy, savoury; sweet; elegant; a good rasa. 2, gum-myrrh. 3, Cassia bark. 4, fragrant grass. see ಸುರಸಾಲಯ.

ಸುರಸತಿ sura-sati. = ದೇವಸ್ತ್ರೀ, q. v. the wife of a god, etc. (ರಮ್ಭೆ, ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ್ Nn. 62).

ಸುರಸದ್ಮ sura-sadma. the abode of the gods, *the heaven of Indra.*

ಸುರಸರಿತ್ sura-sarit. river of the gods, *the Ganges.*

ಸುರಸಾಲಯ surasa-ālaya. the abode of all good rasas; an elegant abode (Śmd. 112).

ಸುರಸಿನ್ಧು sura-sindhu. = ಸುರಸರಿತ್. (Śmd. 67; Lilv. 3, 7).

ಸುರಸುನ್ದರಿ sura-sundari. a lovely celestial female, an Apsaras. (R.).

ಸುರಸೆ su-rase. -ಸಾ. *a kind of plant* (= ರಾಸ್ನೆ). 2, the holy basil (ತುಲಸಿ, ಬಹುಮಂಜರಿ Mr. 129).

ಸುರಸ್ತ್ರೀ sura-strī. a celestial woman, an Apsaras. (R.).

ಸುರಹಯ sura-haya. Indra's horse (ಇನ್ದ್ರನ ಅಶ್ವ Mr. 41).

ಸುರಹರಿ sura-hari. N. of an author. ಸುರಹರಿಯ ಸುವಿಭಕ್ತಿ (Mr. 4).

ಸುರಹೊನ್ನೆ sura-honne. Tbh. of ಸುರಪರ್ಣಿ (Śmd. 374). the tree Rottleria tinctoria Roxb. from which a yellowish dye is prepared (ಪುನ್ನಾಗ, ಸುರಪರ್ಣಿಕೆ Hlā.; ಪುನ್ನಾಗ Mr. 126; Bp. 45, 37; V. 4, 86). ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಮರ (ದೇವವಲ್ಲಭ, ಪುನ್ನಾಗ, ಪುರುಷ, ತುಂಗ, ಕೇಸರ, Nr.; *cf.* Si. 127). ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ತರು ಡಮರುಗಕ್ಕೆ (Śmd. 75). 2, a middle-sized tree, the Alexandrian laurel, Calophyllum inophyllum Lin. (St. & Pl.; Te. ಸುರಪೊನ್ನ).

ಸುರಳಿ surali. = ಸುರುಳಿ, ಸುರುಳಿ. a coil, a roll (My.; Tu. ಸುರುಳಿ; T. ಚುರುಣ್ಣೈ, ಚುರುಳ್, ಚುರುಳ್ಳೈ; M. ಚುರುಣೆ; Mhr.

ಸುರಳೀ). ನಾಯಿಗಳು ಮಲಗುವಾಗ್ಯೆ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಸುರಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ಮಲಗುತ್ತವೆ (B. 5, 28). ಆನೆಯ ಸೊಣ್ಡೆಯು ಸುರಳೀ ಸುತ್ತುವದಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತದೆ (5, 238).

ಸುರಳಿತ suraḷita. straight and smooth; fair and flowing; plain, regular; etc. (S. Mhr.; Mhr. ಸುರಳೀತ).

ಸುರಾಕಾರ surākāra. saltpetre or nitre (Mhr., H. ಸುರಾಖಾರ; R.; Te. ಸುರೇಕಾರ).

ಸುರಾಘಟ surā-ghaṭa. a vessel to hold spirituous liquor (My.).

ಸುರಾಚಾರ್ಯ sura-ācārya. preceptor of the gods, *Bṛihaspati.*

ಸುರಾಜ su-rāja. *a good king.*

ಸುರಾಡ surāḍa. pleasure (Rām. 3, 7, 39).

ಸುರಾದ್ರಿ sura-adri. the mountain Mēru (Bp. 8, 43).

ಸುರಾಧ್ವ sura-adhva. the sky (Śsv. 2, 38).

ಸುರಾಪಾನ surā-pāna. the drinking of spirituous liquor. (My.). — ಸುರಾಪಾನ ಮಾಡು. to drink spirituous liquor (My.).

ಸುರಾಮಣ್ಡ surā-maṇḍa. *the scum or froth of vinous liquor during fermentation, yeast, barm.*

ಸುರಾರಿ sura-ari. an Asura, a demon. (My.).

ಸುರಾಲಯ sura-ālaya. *the mountain Mēru.* 2, Indra's heaven.

ಸುರಾವಾಸ sura-āvāsa. Indra's heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 128).

ಸುರಾಷ್ಟ್ರ su-rāṣṭra. N. of the country Surat.

ಸುರಾಷ್ಟ್ರಜ surāṣṭra-ja. born or produced in Surat. 2, *a sort of fragrant earth* (= ತುವರಿಕೆ).

ಸುರಾಸುರ sura-asura. gods and demons (J. 18, 52).

ಸುರಾಹಾರ sura-āhāra. nectar, ambrosia (ಅಮೃತ Nn. 4; Mr. 29).

ಸುರಿ suri. 1. to flow, to pour (v. i.), to drop, as tears (Cpr. 5, 11; 10, 56; Rām. 5, 8, 89), as water from the eyes (Bp. 18, 46; 45, 54; 53, 23), as blood (Bp. 22, 10; 38, 28; 46, 22; 57, 60; Rśv. 5, 119), as rain (Bp. 2, 12; 51, 24; 55, 13; 59, 43; Rśv. 8, 112), as a rain of flowers (Bp. 22, 57; 44, 72; 61, 64; J. 3, 28), as a rain of stones or hailstones (Bp. 61, 11; Cpr. 7, 5; 10, 51), as a rain of sparks (J. 8, 39), as milk (Bp. 48, 30; 60, 35), as a dhāre or stream of honey (Bp. 26, 44), as scum from the mouth (Bp. 51, 53), as live coals (Bp. 61, 39), as faeces in purging (see Prv. s. ಬೊಡ ಬೊಡನೆ), etc. (ಗಲನ Śmd. Dh.; My.; Tu.; T., M. ಚುರ, ಚೊರಿ; *cf.* ಜುರಿ, ತೊರೆ 1, ಸೋರ್ 1). [ನೆಗೆದ ಮುಗಿಲ್ಗಳುಂ ಸುರಿವ ಪೆರ್ಮಳೆಯುಂ Kr. 1, 124; Pb. 1, 58; Ap. 7, 3]. ತೊಡೆ ಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿದ ಪೋಲ್ ಕುಡಿಯಳ್ಳೆಗಳಿನ್ದೆ ಸುರಿದುವು ಇರ್ಕೆಲಕೆ ಕರುಳ್ (Śmd. 132). ಗಳಗಳನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ ಚಿನ್ತಿಪ ಪಾರ್ವನ (229). ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಸುರಿವ ಶೀಕರವು (ಕರಶೀಕರ, ವಮಥು Nr.). ಸುರಿವ ಹನಿ (ಬಿನ್ದು Mr. 418). ಸುರಿವದು (ಸ್ರವ, ಸ್ರುವ Si. 389); ಮಳೆ ಸುರಿಯುವ ಮುಗಿಲು (ಘನಾಘನ 435); ಮೂತ್ರ ಸುರಿಯದ ಕಷ್ಟವಾದ ತಡೆ (ಅಶ್ಮರಿ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ 201); ರೋಗದಿನ್ದ ಕೊಳೆತು ನೀರು ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು ಅಥವಾ ಕೊಳೆತು ನೀರು ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣು (ಚುಲ್ಲ, ಚಿಲ್ಲ, ಪಿಲ್ಲ 202); ಜೊಲ್ಲುನೀರು ಸುರಿಯುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬಾಯಿಯ ಅಂಚು (ಸೃಕ್ವನ್, etc. 214). ಕಸಾ ಗುಡಿಸು! ಅನ್ದರೆ ಬಸ ಬಸ ಸುರೀತೋ? — ಬೆವರು ಸುರಿದರೂ ಶೌರ್ಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಬೊಡ ಬೊಡನೆ ಸುರಿಯುವವನು ಕಡ ಕಡನೆ ನಡದಾನೇ? (Prvs.). 2, to cause to flow, to pour (v. t.), to drop (v. t.), to shower, to discharge, to throw in profusion, to pour out, to shoot out, to hurl, as water or other fluids (Cpr. 6, 48; Bp. 59, 15; Rśv. 11, 68; J. 11, 38), as tears (Cpr. 6, 91), as blood (Bp. 54, 44), as a rain of fruits (Cpr. 2, 86), as pus (Bp. 39, 64), as arrows (J. 12, 30), as food for a dog (Bp. 61, 20), as gold (Bp. 40, 13), as corn (C. Bp. 42, 15), as pearls (Rśv. 8, 5; J. 17, 47. 48; Bh. 2, 13, 8), as bundles of grass, etc. (Rśv. 6, 116), as sticks, etc. (My.). ದಾರೆಯುಟ್ಟು ಸುರಿವುದು (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಾಘಾರ Nr.). ಬೀದೀಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಸುರಿದು, ಹಾದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿಗೆ ದಡಿ ಸುರಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಸುರಿ suri. 2. = ಸುರಿದು. P. p. of ಸುರಿ 1. — ಸುರಿ ತರ್. (*i. e.* ಸುರಿದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to flow, as juice from as elephant's temples (Cpr. 9, 90); to drop, as flowers from the head (Śsv. 1, 45). [ಸಾರ ಸಹಕಾರ ಧಾರಾಸಾರಂ ಕೊಳದಳವಿಯನ್ತೆ ಸುರಿತರೆ Ap. 6, 95].

ಸುರಿ suri. = ಸುರು 2. Tbh. of Sk. ಛುರೀ, a knife. ಸುರಿಯ ಕತ್ತಿ (ಛುರಿಕೆ, ಅಸಿಧೇನುಕೆ, etc., ಸೂರುಕತ್ತಿ, ಚೂರಿ, ಚಾಕು, ಸುರಿಗಿ ಕತ್ತಿ Si. 290).

ಸುರಿಗಿ surigi. = ಸುರಿಗೆ. see Si. s. ಸುರಿ.

ಸುರಿಗೆ surige. = ಸುರಗಿ, etc. Tbh. of ಛುರಿಕೆ. a knife. (Śmd. 340; ಕ್ಷುರಿಕೆ, ಅಸಿಧೇನು, etc. Hlā.; ಶಸ್ತ್ರಿಕೆ, ಪತ್ರ, ಅಸಿಧೇನು Mr. 297). [ಸುರಿಗೆಗಿಱಿದಿರಿದಿರಂ ಪಡೆಪೆಣೆದಿಱಿದುಂ ಬಿಲ್ವಡೆ ಪಡೆದುದು ಭೋರ್ಗರೆದು ಪರಿವ ನೆತ್ತರ ಕಡಲಂ Pb. 10, 75; Ap. 2, 14 va.; ಬಾಲಾಭ್ಯಾಸವ ಮಾಡಹೋದರೆ ಎನ್ನ ಸುರಿಗೆ ಎನ್ನ ನಟ್ಟಿತ್ತು Bv. 724]. ಸುರಿಗೆ ಮೊದಲಾದುದು ಕಯ್ಯಿಂ ಬಿಡಲ್ ಬಾರದು(ದು) ಅಮುಕ್ತವೆನ್ಬುದು (Hlā.). see ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ, ಕೆಯ್ಸುರಿಗೆ, ಪೊಂಜುರಿಗೆ. [— ಸುರಿಗೆಗಾಳೆಗ. -ಕಾಳೆಗ. sword-fight. ನೀಮೆಲ್ಲಮಿನ್ದೆನ್ನ ಕಾಳೆಗಮಂ ಸುರಿಗೆಗಾಳೆಗಮಂ ನೋಟ್ಪನ್ತೆ ನೋಟ್ಪುದು Pb. 12, 116 va.].

ಸುರಿತಿ suriti. = ಸೂರತಿ, etc. made or produced in Surat. ನವಿಲಗಱವೆರೆದ ಸೆಱಗಿನಿನ್ದೆಸೆವ ತಳಿರ್ವಣ್ಣದ ಸುರತಿಯ ಸೆಲೆ (Rāghc. 17, 65).

ಸುರಿಯುವಿಕೆ suriyuvike. flowing, etc. (ಸ್ರವ, ಸ್ರುವ Si. 389).

ಸುರಿವು surivu. = ಸುರುವು. to pour (v. t.), etc. ಅರಸವನ್ನು ಒನ್ದು ಹರವಾದ ಹಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿವಿ (B. 4, 225).

ಸುರಿಸು surisu. to cause to flow, to pour (v. t.), etc. (= ಸುರಿ 1 No. 2, q. v.). ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ (B. 3, 34). see Bp. 57, 83; B. 4, 74. 201; 5, 58.

ಸುರು suru. a sound produced in burning. (Mhr. ಸುರಾಸುರ, imitation of the hissing of gunpowder under explosion). — ಸುರು ಸುರನೆ. rep. (Bp. 50, 37).

ಸುರು suru. 1. = ಶುರು, q. v. beginning. (My.).

ಸುರು suru. 2. = ಸುರಿ. a sword (Rām. 6, 30, 16).

ಸುರುಗು surugu. a withered dry portion of a plantain leaf (My.; Tu. ಸೊರಗು. Te. ಸುರುಗು, to wither, fade; *cf.* ಸೊರಗು).

ಸುರುಂಗೆ suruṅge. = ಸುರಂಗ 1, etc. a hole made underground for military purposes, a hole dug through the walls of a building for the purpose of house-breaking; *a mine,* an excavation, a breach, *a subterraneous passage.*

ಸುರುಚಿರ su-rucira. very bright, beautiful or pleasing (Ch. v. 178. 308; Bp. 3, 9; 6, 16; 33, 9).

ಸುರುಚಿರಾಂಗ surucira-aṅga. a tiger (ವ್ಯಾಘ್ರ Mr. 159).

ಸುರುಟು suruṭu. 1. = ಸುರುಣ್ಟು. to become shrivelled or contracted, to coil or roll up (My.; T. ಚುರುಟ್ಟು, to involve, roll up). [Tu. ಸುರುಣ್ಟು].

ಸುರುಟು suruṭu. 2. a roll (Dp. 134, 7).

ಸುರುಟು suruṭu. a military salute (My.; H.).

ಸುರುಣ್ಟು suruṇṭu. = ಸುರುಟು. to contract (v. i.), to shrivel, etc. (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.). [Tu.].

ಸುರುಮ suruma. = ಸುರಮ. sulphuret of antimony used as a collyrium. (My.; Br., H. ಸುರುಮಾಯಿ).

ಸುರುವು suruvu. = ಸುರಿವು. to pour. ನೀರೆಲ್ಲ ಮತ್ತೊನ್ದು ಪೀಪಿನಲ್ಲಿ ಒಯ್ದು ಸುರುವುತ್ತಾರೆ (B. 4, 54).

ಸುರುಳ್ suruḷ. to contract (v. i.), to shrivel, to shrink (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.); to fear (ಭಯವನ್ ಆನ್ Kk. 72; ಸೆಡೆ, ಅಳ್ಕು, ಸುಗಿ, ಬೆಮರ್, ಬಳ್ಕು, ಆಗಿ, ಭಯವನ್ ಆನ್ Śm. 40). [ಸಾಯಕಂ ನಡೆ ನೊನ್ದೆಯ್ದೆ ಸುರುಳ್ದುರುಳ್ದ ತುರಗಂ Pb. 10, 91; Ap. 2, 59]. ಸುರುಳ್ವಂ (Śmd. 49). see Cpr. 2, 42; Grj. 1, 89; 4, 104 va.; 6, 6. 7. — ಸುರುಳಿಸು. ಸುರುಳೆ ಇಸು. to shoot so that fear is produced (Cpr. 5, 109).

ಸುರುಳಿ suruḷi. = ಸುರುಳಿ, etc. a coil, etc. (My.; *cf.* ಕುರುಳ್ 1). ಸುರುಳಿಯಾದದ್ದು (ಸುಱು G.). — ಸುರುಳಿ ಮಾಡು. to make a roll or coil (My.). — ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತು. to roll up, etc. (G. 418).

ಸುರುಳೆ suruḷe. = ಸುರುಳಿ, etc. ಸುರುಳೆಯೊಳಗಿನ ಸೂಜಿಗಳು (B. 4, 158). — ಸುರುಳೆ ಮಾಡು. to make a roll (B. 4, 158); to roll up (4, 157). — ಸುರುಳೆ ಸುತ್ತು. to roll up. (ಹಾಸಿಗೆಯ) ಸುತ್ತಿಟ್ಟ ಸುರುಳೆಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಉರುಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು (B. 4, 154); to be coiled or curved. ಟಗರಿನ ಕೋಡುಗಳು ಕೆಳಗೆ ಬಾಗಿ ಸುರುಳೆ ಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ (3, 9).

ಸುರುಳ್ಚು suruḷcu. to cause to contract, etc. (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.).

ಸುರೂಪ su-rūpa. well-formed, handsome, beautiful. (My.).

ಸುರೂಪವೃತ್ತಿ surūpa-vritti. a beautiful state (Cpr. 6, 80).

ಸುರೆ sure. ಸುರಾ. *spirituous liquor*, toddy (ಕಳ್ Śm. 112). see s. ಆಸವ, ಕಳ್ಳು 1 and ಹೆಣ್ಡ 2. ಸುರೆ ಕುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಮಱೆ ಅವ್ವೋ ದೇನು? — ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಸುರೇ ಚಲ್ಲಿದರೆ ಮೋಱೇ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವದು (Prvs.). — ಸುರೆಗುಡುಹಿ. -ಕುಡುಹಿ. a drinker of spirituous liquor (Bh. 3, 20, 27).

ಸುರೇಖೆ su-rēkhe. a beautiful line or mark (Bp. 12, 45; 40, 20).

ಸುರೇನ್ದ್ರ sura-indra. chief of gods: Indra.

ಸುರೇನ್ದ್ರಜಿತ್ surēndra-jit. *Garuḍa.*

ಸುರೇಭ sura-ibha. a celestial elephant, Indra's elephant (ಘನಾಘನ, ಐರಾವತ Nn. 15).

ಸುರೇಶ್ವರ sura-īśvara. Indra. (J. 13, 33). 2, Śiva.

ಸುಱ್ suṟ. the sound of a whirlwind (S. Mhr.), 2, the sound produced when supping liquids (My.). — ಸುಱ್ ಸುಱ್. rep. (C.).

ಸುಱ suṟa. 1. (ಸುರೆ). (= ತುಱು 2, ಸುಱು 3). — ಸುಱಸುಱುಕೆ. a kind of Bryonia, the woolly cucumber plant (My.; ಕೂತುರು ಬುಡಮೆ Si. 152).

ಸುಱ suṟa. 2. = ಸುಱ್ No. 2. — ಸುಱ ಸುಱ. rep. the repeated sound, or with the repeated sound, of suṟa in supping liquids (My.). — ಸುಱ ಸುಱನ್ನ ಕುಡಿ. to sup with the repeated sound of suṟa (My.). — ಸುಱ ಸುಱನೆ. with the repeated sound of suṟa (My.).

ಸುಱ suṟa. 3. P. p. of ಸುಱು 1, in ಸುಱ ಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಸುಱಿ suṟi. 1. to drink with a supping noise (C.; V. 40, 65. 69; Bh. 1, 10, 30; Te. ಜುಱ್ರು; T. ಉಱುಂಜು). ಜುಱು ಜುಱಿನ್ದು ಸುಱಿವುತ (Bp. 59, 19). ಸುಱಿದು, ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಗೋಱಿದು, ಮಲಗ ಬೇಕು (Prv.).

ಸುಱಿ suṟi. 2. P. p. of ಸುಱು 1, in ಸುಱಿ ಸುಱಿದು (Bp. 15, 26).

ಸುಱಿ suṟi. 3. (= ಸುಱ 1, etc.). — ಸುಱಿಮುಳ್ಳು. a prickly shrub, Zizyphus oenoplia Mill. (St. & Pl.).

ಸುಱು suṟu. P. p. of ಸುಱು 1, in ಸುಱು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಸುಱುಕು suṟuku. the sound produced by supping. 2, a sup (My.; Te. ಜುಱ ಜುಱುಕು, at every sup). see Prv. s. ಮುಱುಕು 2. — ಸುಱುಕಿಡು. -ಇಡು. to produce a supping sound, to sup (Śsv. 3, 55). — ಸುಱುಕೆನ್. -ಎನ್. = ಸುಱುಕಿಡು. (V. 40, 65).

ಸುಱ್ಱನೆ suṟṟane. with the sound of hard breathing (V. 9, 81); with snorting (J. 13, 35).

ಸುಕ್ಕು surku. 1. = ಸುಕ್ಕು 1. to contract (v. i.), to shrivel, to shrink; to fade; to curl (ಸಂಕೋಚ Śmd. Dh.; Rśv. 9, 17; 11, 125). [ಮಿಡುಕದೆ ಭೀಷ್ಮ ನೋಡುತಿರು ಕುಮ್ಭಜ ಸುರ್ಕಿರು Pb. 7, 33; Ap. 11, 149].

ಸುರ್ಕು surku. 2. = ಸುಕ್ಕು 2, ಸುಂಕು 1. ಸೊಕ್ಕು 1. contracting, shrivelling, shrinking; a wrinkle; a curl. ದೇಹ ಸುರ್ಕು (ತೆರೆ Śm. 105). [ಸುರ್ಕಳಿದುರುಳಿಗುರುಳ್ ನಸು ಸುರ್ಕಿದ ಕುಚ ಚೂಚುಕಂ Ap. 11, 149]. — ಸುರ್ಕುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a contracted ear (Śsv. 3, 53). — ಸುರ್ಕುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to shrivel (Rśv. 5, 55 va.). — ಸುರ್ಕುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to shrink (v. t.), to lessen (Bp. 47, 12). — ಸುರ್ಕುಂಗುರುಳ್. -ಂ-ಕುರುಳ್. (Śmd. 203). curled hair. — ಸುರ್ಕುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to contract (v. i.), to be coiled, to bend (Rśv. 9, 29). — ಸುರ್ಕುಸುರ್. -ಉಸುರ್. suppressed breath (Abh. P. 11, 88).

ಸುರ್ವು survu. exuberance, luxuriance; a mass (Cpr. 8, 44 va.; *cf.* ಕೊರ್ವು 2, ತುಱುಗು 2, ಸೊರ್ಕು 2). — ಸುರ್ವುಗಿಡು. -ಕಿಡು. to be lost; to lose (one's) luxuriance (Cpr. 5, 64 va.). — ಸುರ್ವುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grow luxuriant (Cpr. 1, 101 va.).

ಸುಲ್ sul. = ಚುಲ್, etc. see ಸುಲಿ 4?

ಸುಲ್ sul. = ಸುಲು. Tbh. of ಸುಲ್ಬ. copper, etc. (Śmd. 368; ತಾಮ್ರ Śs.).

ಸುಲ sula. = ಸುಲಿದು. P. p. of ಸುಲಿ 1, in ಸುಲ ಕೊಳ್ಳು. (B. 3, 127; 5, 104. 108. 185; My.).

ಸುಲಕ್ಷಣ su-lakṣaṇa. a good mark or characteristic, an auspicious mark, a recommending feature, a virtue, a grace. 2, having beautiful or auspicious marks, having an auspicious name, fortunate, having graces and excellencies. (J. 4, 8).

ಸುಲಗ್ನ su-lagna. an auspicious time (My.).

ಸುಲಂಗಿ sulaṅgi. a mining crowbar (? Mhr. ಸುರಂಗೀ; *cf.* ಸೂಲಂಗಿ?). ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಸುಲಂಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸುಲತಾನ sulatāna. = ಸುಲ್ತಾನ. a sultan (My.).

ಸುಲತಾನಿ sulatāni. relating to a Sultan (My.; Te. ಸುರತಾಣಿ, ಸುಲತಾಣಿ). — ಸುಲತಾನಿರೂಪಾಯಿ. a kind of Rupee (My.).

— ಸುಲತಾನಿ ವರಹ. a kind of pagoda (My.). — ಸುಲತಾನಿಹಣ. a kind of coin (My.). — ಸುಲತಾನಿ ಹರದಾರಿ. a kind of coss (My.).

ಸುಲದು suladu. = ಸುಲಿದು. P. p. of ಸುಲಿ 1 (My.). ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಊರಲ್ಲಿ ಸುಲದು ಬಿಟ್ಟದೇ ಗುಣ (Prv.).

ಸುಲಭ su-labha. = ಸುಲಬ, ಸುಳು, ಸುಳುವು. easy to be obtained or effected, easy of acquisition or attainment, easy of access, attainable, feasible, easy. 2, N. of a vṛitta (Ch.). 3, N. of a prince (J. 27, 5). — ಸುಲಭ ಬೀಜು. to become or be easy (B. 5, 100).

ಸುಲಲಿತ su-lalita. sporting gracefully; greatly pleased or happy; very delicate or dainty; very pleasing, beautiful, charming, lovely, pure (ಬ್ರಹ್ಮ, ನಿರ್ಮಲ Nn. 79; Śmd. 98; Bp. 19, 44; J. 6, 6). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸುಲಾಲಿತ su-lālita. beauty, grace (Bp. 12, 44). — ಸುಲಾಲಿತೆ. a graceful woman (Grj. 3, 91 va.).

ಸುಲಾಲಿಸು su-lālisu. to listen to very kindly, etc. ಸುಲಾಲಿಸ್ವುದು ಧರಣೀತಲದ ರಸಿಕರು! (Kk. 94).

ಸುಲಾವಣೆ sulāvaṇe. = ಸುನಾವಣೆ. explaining, etc. (My.).

ಸುಲಿ suli. 1. (= ಸುಗಿ 1). to tear or strip off; to flay, to skin; to peel, to pare; to shell, as beans, etc.; to plunder, to rob (ಕವರ್, ಇಟ್, ಸೆಳೆ Śm. 63; ಸೆಳೆ 107; Bp. 35, 38; C.; Tu. ತೊಲಿ; M. ತೊಲಿ; Mhr. ಸೋಲಣೇಂ). P. ps. ಸುಲದು, ಸುಲಿದು. [ತೊಡೆಗಳುಡಿಯೆ ಪುಣ್ಣಳ್ ಸುಲಿಯೆ Pb. 11, 57 va.; ಅಬ್ಬರವ ಕೇಳಿ, ತಳವಾರನುಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ಸುಲಿದ Bv. 111]. ಅವನನ್ನು or ಅವನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಲಿದರು (My.). ಸುಲಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ ಧಾನ್ಯ (ಮುದ್ಗ, ಅವ ಸಿತ Si. 306, sic!). ಹೆಚರ ಬುತ್ತಿಗೆ ಉಳ್ಳಿಗಡ್ಡೆ ಸುಲಿದನ್ತೆ (Prv.). ಸುಲಿದ ಬಾಟೆಯ ಹಣ್ಣಿನನ್ದದಿ… ಸುಲಭವಾಗಿರ್ದ ಲಲಿತವಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Abhā. 1, 5). ಪುಲಿಯ ತಲೆಯೊಡೆಯಿಟ್ಟು, ಸುಲಿದು ಚರ್ಮದ (Rāghc. 17, 70). ಮೇಲಿನ ತೊಗಟೇ ಸುಲಿದು (B. 3, 114). 2, to be excoriated (Bp. 38, 56; My.). [3, to clean, wash. ದರ್ಭ ಶಯನಂ ಮಾಡಿ ಪಲ್ಲಂ ಸುಲಿದು Pb. 10, 44 va.].

ಸುಲಿ suli. 2. = ಸುಲಿದು. P. p. of ಸುಲಿ 1, in ಸುಲಿ ಸುಲಿದು (Bp. 35, 39).

ಸುಲಿ suli. 3. the state of being stripped, peeled, bare or uncovered. — ಸುಲಿಪಲ್. an uncovered, shining tooth or such teeth (Abh. P. 8, 90; Bp. 3, 27; Rśv. 4, 14 va; 5, 19 va.; 5, 51; J. 28, 9). [ಸುಲಿಪಲ್ ಮಿಂಚಿನ ಗೊಂಚಲ್ Pb. 1, 137; Ap. 4, 41 va.]. — ಸುಲಿವಲ್ಲ. -ಪಲ್ಲ. the potherb Marsilea dentata (ವಿತುನ್ನ, ಸುನಿಷಣ್ಣಕ, ನೀರುಚಂಚಲಿ Si. 159).

ಸುಲಿ suli. 4. a cow; kine (ದನ Śm. 107; *cf.* ಸುಲ್? ತುಱು 2?).

ಸುಲಿಗೆ sulige. plundering, robbery, pillage, booty [Tu. ಸೊಲಿಗೆ]; (ಸುಗಿ Śm. 80; ಉಗಿ 81; C). ಇಲ್ಲಿ ದೊರದ ಸುಲಿಗೆ (B. 5, 69). ಸಿಕ್ಕ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ದಣ್ಡಿನ ಸಂಗಡ ಕೊಟ್ಟು (5, 69). ಬೀಜಗಳು ಸುಲಿಗೆಯಾಗಿ ಹೋಗ ಬಾರದೆನ್ದು, ಕಾವಲಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಯನ್ನು ಕರಕೊಣ್ಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ (5, 105). ಬಲಿ ಮುದ್ರೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸುಲಿಗೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸುಲಿಗೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give as booty (Dp. 138, 5). — ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡು. to rob, to plunder. ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ (B. 4, 10).

ಸುಲಿಸು sulisu. to cause to flay, etc., etc. (C.; Bp. 38, 15; B. 5, 108). ಸುಲಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು, ಸುದ್ದಿ ಹೇಳ ಕೂಡದು (Prv.).

ಸುಲಿಹ suliha. plundering, etc. (ಉಗಿಪದ Śmd. 11).

ಸುಲು sulu. = ಸುಲಿದು. P. p. of ಸುಲಿ 1, in ಸುಲುಕೊಳ್ಳು (My.; B. 5, 107).

ಸುಲು sulu. = ಸುಲ್. Tbh. of ಶುಲ್ಬ. copper, etc. (Śmd. 364. 368). ಸುಲುವೆನ್ದು, ಕಿಸುಪೊನ್ (364).

ಸುಲುಬ suluba. Tbh. of ಸುಲಭ. easy to be effected, etc. (My.). 2, thin, as cloth, etc. (My.).

ಸುಲೋಚನ su-lōcana. fine-eyed; causing to see well; spectacles (My.; Te.).

ಸುಲೋಭ su-lōbha. N. of a prince (J. 27, 5).

ಸುಲ್ತಾನ sultāna. = ಸುಲತಾನ. a sultan. (My.; Te. ಸುಲ್ತಾನು).

ಸುಲ್ವ sulva. = ಶುಲ್ಬ, ಸುಲ್, ಸುಲು. copper, etc.

ಸುವಚನ su-vacana. good speech, *eloquence.*

ಸುವಯೋವಿದ su-vayas-vida. one who has attained the prime of life (ಪ್ರಾಯದವ Mr. 310).

ಸುವರ್ suvar. = ಸ್ವರ್. the sun, sky, heaven, etc.

ಸುವರ್ಚಲ su-varcala. N. of a country. see ಸೌವರ್ಚಲ.

ಸುವರ್ಣ su-varṇa. of a good or beautiful colour, brilliant in hue, bright, golden, yellow; of a good tribe or caste. 2, a good colour. 3, *gold* (ಚಿನ್ನ Nn. 10; ಭಂಗಾರ 44). 4, *a particular weight of gold* (about 175 grains troy). 5, a gold coin. 6, = ಚೂರ್ಣ 2 (My.). — ಸುವರ್ಣಪಟು. a kind of cloth or garment. see Mr. s. ಪಟಭೇದ. — ಸುವರ್ಣಗಡ್ಡೆ. a kind of bulbous root.

ಸುವರ್ಣಕ su-varṇaka. *the tree Cathartocarpus or Cassia fistula.*

ಸುವರ್ಣಕಾರ suvarṇa-kāra. *a goldsmith.*

ಸುವರ್ಣತಾಳ suvarṇa-tāḷa. a golden cymbal (Bp. 50, 14).

ಸುವರ್ಣನಾಭ suvarṇa-nābha. = ಸ್ವರ್ಣನಾಭ. N. of a king (Cpr. 2, 56 va.).

ಸುವರ್ಣಪರ್ವತ suvarṇa-parvata. the mountain Mēru (My.).

ಸುವರ್ಣಮಾಲೆ suvarṇa-māle. N. of a queen (Cpr. 2, 11; 2, 14 va.).

ಸುವರ್ಣವಾದ suvarṇa-vāda. a good report (ಕೌಲೀನ, ಕಾಂಚನವಾದ Nn. 76).

ಸುವರ್ಣಾದಾಯ suvarṇa-ādāya. the land revenue which is paid in gold coins or money (My.).

ಸುವರ್ಣಾಮ್ಬರ suvarṇa-ambara. a garment of a beautiful colour (Śśv. 3, 35 va.).

ಸುವಲ್ಲಿ su-valli. *the medicinal plant Vernonia anthelminthica* Willd. (= ಅವಲ್ಗುಜ).

ಸುವಹೆ su-vahe. *the small tree Nyctanthes arbor tristis* Lin. 2, *the thorny shrub Mimosa octandra* Roxb. 3, *the shrub Cissus pedata* Lam.

ಸುವಾಂಛಿತ su-vāñchita. what is greatly desired, desire (J. 15, 22).

ಸುವಾದ್ಯ su-vādya. a good musical instrument (ಕರಭ, ಒಳ್ಳಿಹ ವಾದ್ಯ Nn. 161).

ಸುವಾರ suvāra. Tbh. of ಸೂಪಕಾರ. (Bh. 1, 6, 14).

ಸುವಾರಿ su-vāri. good, fresh water (J. 17, 4).

ಸುವಾರ್ತೆ su-vārte. good news. (My.).

ಸುವಾಸ su-vāsa. an agreeable perfume, a fragrance. ಬಾಯಿಗೆ ಸುವಾಸವನ್ನು ತರುವ ತಾಮ್ಬೂಲ ಮುನ್ತಾದದು (ಮುಖವಾಸನ G.).

ಸುವಾಸನೆ su-vāsane = ಸುವಾಸ. fragrance (Bp. 33, 7; My.).

ಸುವಾಸಿಕ su-vāsika. odoriferous (Mhr.; B. 3, 107).

ಸುವಾಸಿನಿ su-vāsini. = ಸವಾಷ್ಣಿ, ಸೊವಾಸಿಣೆ, ಸೋಇವಾಸಿಣೆ, ಸೋವಾಸಿ. a female dwelling in a comfortable or respectable abode; a

woman married or single who resides in her father's house; a half grown up girl; a term of courtesy for a respectable woman whose husband is alive (ಚಿರಣ್ಟಿ Amara; ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರೌಢೆ Hlā., Mr. 306; ಸೋವಾಸಿನಿ Hlā. Cm.; ಅಯ್ದೆ Kk. 27).

ಸುವಿಚಾರ su-vicāra. good or deliberate consideration, good thoughts. (B. 4, 17; My.).

ಸುವಿಟ su-viṭa. a clever paramour, etc. (J. 8, 22).

ಸುವಿತರಣ su-vitaraṇa. great liberality (Bp. 5, 47).

ಸುವಿದ su-vida. an attendant on the women's apartments. see ಸೌವಿದ.

ಸುವಿದಾನ suvidāna. = ಸುಯಿದಾನ. attention, etc.

ಸುವಿದಾನಿ suvidāni. = ಸುಯಿದಾನಿ. an attentive person (Bp. 7, 5).

ಸುವಿದಿತ su-vidita. well known or understood, etc. (Kāvy. II, 2, B, 3).

ಸುವಿದ್ಯೆ su-vidye. good knowledge (ಕಾಣ್ಡ. ಒಳ್ಳಿಹ ವಿದ್ಯೆ Nn. 116).

ಸುವಿಧಿ su-vidhi. a good rule or ordinance. 2, one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಸುವಿಭಕ್ತಿ su-vibhakti. good inflection of nouns and of the persons of a tense. see s. ಸುರಹರಿ.

ಸುವಿಶೇಷ su-viśēṣa. great distinction or importance: good tidings, good news (T.; My.).

ಸುವಿಹರಿಸು su-viharisu. to roam; to divert one's self (J. 28, 54).

ಸುವಿಹಿತ su-vihita. well placed or deposited; well furnished or appointed, well provided, well arranged, well supplied; well done, well performed, (Kāvy. V, 967).

ಸುವೀರ su-vīra. having many heroes; having excellent off spring, an eminent hero, etc.; N. of a people. see ಸೌವೀರ.

ಸುವೃತ್ತ su-vṛitta. well rounded, beautifully globular or round; a disk (ಬಿಮ್ಬ, ಅತಿಬಟ್ಟಿತು Nn. 69). 2, virtuous, good.

ಸುವೇಗ su-vēga. N. of a prince (J. 4, 26. 33, etc.; 8, 29).

ಸುವೇದಿಸು su-vēdisu. to become properly known (Bp. 39, 19).

ಸುವೇಲ su-vēla. bowed or stooping greatly; humble, quiet. 2, N. of an arial spirit (ಖಚರ Abh. P. 12, 39). 3, N. of a mountain.

ಸುವೇಲಾಚಲ suvēla-acala. = ಸುವೇಲ No. 3. (Abh. P. 12, 39 va.).

ಸುವೇಷ su-vēṣa. well dressed, well clad. (R.).

ಸುವ್ಯಕ್ತ su-vyakta. very plain, manifest. (Bp. 57, 66. 85).

ಸುವ್ಯಾಕುಲ su-vyākula. greatly perplexed or bewildered (Bh. 3, 19, 29).

ಸುವ್ರತ su-vrata. = ಸುಬ್ರತ. strict in observing a religious vow or obligation; virtuous. 2, a good vow.

ಸುವ್ರತೆ su-vrate. a virtuous wife. 2, *a cow easily milked* or one of tractable disposition.

ಸುವ್ವಲೆ suvvale. = ಸುಬ್ಬಲೆ, ಸುವ್ವಾಲೆ, ಸುವ್ವಿ q. v. a chorus sung by village folk, etc. (Bh. 3, 13, 17).

*ಸುವ್ವಾರ suvvāra. Tbh. of ಸೂಪಕಾರ. cook. ಸುಷುಮ್ನನಾಳದಲ್ಲಿ ಪವನನೆಮ್ಬ ಪರಿಚಾರಕನಿನ್ದ ಅಗ್ನಿಯೆಮ್ಬ ಸುವ್ವಾರನನೆಬ್ಬಿಸಲು Cv. 1023.

ಸುವ್ವಾಲೆ suvvāle. = ಸುವ್ವಲೆ, etc. (My.; Te.).

ಸುವ್ವಿ suvvi. = ಸುವ್ವಲೆ, etc. a chorus used by two or more women (whose husbands are alive) when gently beating wheat at the beginning of investiture with the sacrificial thread (muñji), marriages, etc. (My.), occasionally used also by other women when beating rice, etc. (Rśv. 5, 110; My.; Tu.; Te.). ಸುವ್ವಿ ಅನ್ದರೆ ತಿಳಿಯದೇ ಒನಕೇ ರಾಗ? (Prv.). — ಸುವ್ವಿ ಹೇಳು. to perform that chorus (My.). — ಸುವ್ವಿ ಸುವ್ವಿ. rep. (My.).

ಸುಶಬಲ su-śabala. N. of a rākṣasa (C. Bp. 47, 21).

ಸುಶಬ್ದ su-śabda. a good or excellent term (Mr. 6).

ಸುಶವಿ su-śavi. = ಸುಷವಿ, etc. (Sk.; G.).

ಸುಶಿಕ್ಷಿತ su-śikṣita. well trained or taught, disciplined, well instructed, clever, skilful (ಚತುರ, etc, ಬಲ್ಲವ Mr. 224; B. 4, 189; 5, 274).

ಸುಶಿಕ್ಷೆ su-śikṣe. good instruction, training (B. 5, 196).

ಸುಶೀಮ su-śīma. = ಸುಷೀಮ. (Sk.; G.).

ಸುಶೀಲ su-śīla. well-disposed, good tempered, having an amiable disposition. 2, excellence of temper or disposition (ಧಾತು, ಶೀಲ Nn. 82; Bp. 27, 16). see Bp. 54, 85; B. 5, 204. — ಸುಶೀಲೆ. a well-disposed, etc. female (Bp. 52, 4).

ಸುಶೀಲತೆ su-śīlate. excellence of temper or disposition, good morals, natural amiability. (My.).

ಸುಶೋಭಿತ su-śōbhita. very handsome; elegantly embellished (Cb. 57; Mhr.).

ಸುಶ್ರಾವ್ಯ su-śrāvya. distinctly audible; pleasing to the ear. (J. 1, 4).

ಸುಶ್ರುತ su-śruta. well heard; versed in the vēdas. 2, N. of a purōhita (Cpr. 3, 28 va.).

ಸುಶ್ರೋಣಿ su-śrōṇi. having beautiful hips. (J. 11, 7).

ಸುಶ್ಲೋಕ su-ślōka. of good fame or reputation (Bp. 49, 2).

ಸುಷಮ su-ṣama (-sama). very even; *very beautiful or handsome;* very pleasing; same, all. 2, a particular Jaina division of time (Abh. P. 1, 67 va.).

ಸುಷಮೆ su-ṣame. *exquisite beauty.*

ಸುಷವಿ su-ṣavi. = ಸುಶವಿ, ಸುಸವಿ. *the gourd Momordica charantia* Lin.

ಸುಷಿ suṣi. 1. = ಸೂಷೆ. a mother (ಜನನಿ, ಮಾತೃ, ಅಮ್ಬೆ, etc., ತಾಯೆ Mr. 309, o. r. ತಾಯಿ).

ಸುಷಿ suṣi. 2. = ಶುಷಿ. drying, etc. (Sk.).

ಸುಷಿರ suṣira. = ಶುಷಿರ, ಸುಸಿರ. *full of holes, perforated,* hollow. 2, *a hole, cavity.* 3, *a wind-instrument.*

ಸುಷಿರೆ suṣire. *a sort of perfume* (= ನಟೀ, ನಲೀ).

ಸುಷೀಮ su-ṣīma. = ಸುಶೀಮ. *cold, frigid.*

ಸುಷುಪ್ತಿ su-ṣupti (-supti). deep sleep, profound repose. (Cpr. 8, 96).

ಸುಷುಮ್ನ suṣumna. = ಸುಷುಮ್ನೆ. (Mr. 52).

ಸುಷುಮ್ನೆ suṣumne. *a particular artery or vessel of the body* (lying between the vessels called iḍā and piṅgalā, and supposed to be one of the passages for the breath or soul).

ಸುಷೇಣ su-ṣēṇa (-sēṇa). having a good army: N. of a monkey-chief and doctor (J. 21, 9. 19). 2, *the prickly shrub Carissa carandas* Lin. (= ಕರಮರ್ದಕ).

ಸುಷೇಣಿ su-ṣēṇi. *the plant Ipomoea turpethum* R. Br. (Convolvulust.).

ಸುಷೇಣಿಕೆ su-ṣēṇike. *a kind of dark Ipomoea turpethum.*

ಸುಷ್ಠು suṣṭhu. *well, excellently, beautifully.* 2, *much, very, exceedingly;* truly.

ಸುಷ್ಮ suṣma. = ಶುಲ್ಬ. a rope, a cord (Colebr.).

ಸುಸಂಸ್ಕೃತ su-saṁskṛita. well perfected or completed, cultured, well polished, highly finished; *highly seasoned,* well-cooked.

ಸುಸಂಗ su-saṅga. good company or society (My.).

ಸುಸಂಗೀತ su-saṅgīta. a good song (Nn. 2).

ಸುಸಮ su-sama. = ಸುಷಮ. very beautiful, etc. (Colebr.).

ಸುಸರ su-sara. going or passing easily or without trouble (Bp. 3, 85); going together, agreeing with one another (28, 37); an associate, a friend (38, 52); going away with ease, escaping (Rām. 5, 8, 63).

ಸುಸವಿ su-savi. = ಸುಷವಿ, etc. (Sk.; G.).

ಸುಸಾಧ್ಯ su-sādhya. easily to be accomplished or effected; easily attainable, attainable (Bp. 39, 19).

ಸುಸಿರ susira. Tbh. of ಸುಷಿರ. a hole (Cpr. 8, 44 va.).

ಸುಸಿಲ್ susil. 1. morning-time, dawn, day-break (ಪ್ರಭಾತಕಾಲ Śmd. II; see ಜೂಪು 1).

ಸುಸಿಲ್ susil. 2. sexual embrace (ಸಮ್ಭೋಗ Śmd. II; ಸುರತ Ct. II, 72, Kk. 30, Śm. 76; *cf.* ಕೊಸೆ 1, ಸುನ್ದು 1; see Cpr. 6, 84; 8, 78; Rśv. 2, 8 va.; 5, 101; 8, 82 va.; 11, 154; Śśv. 1, 40). [ಅಮರ್ದಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಪಸ್ತು ಟಪ್ಪ ಸುಸಿಲೊನ್ದಿಮ್ಪುಂ Pb. 4, 31; Ap. 12, 24]. see ತನಿ-.

ಸುಸೂತ್ರ su-sūtra. nicely strung: easily, without obstruction; easiness (My.; B. 4, 73. 133. 150).

ಸುಸ್ತಿ susti. slowness, dilatoriness, delay (My.; Mhr., H. ಸುಸ್ತಾಈ, ಸುಸ್ತೀ); laziness (My.; Br.; Mhr., H.).

ಸುಸ್ತಿಗಾರ susti-gāra. a slow, dilatory man; a lazy man (My.).

ಸುಸ್ತು sustu. languidness, weakness (My.).

ಸುಸ್ಥ su-stha. well situated, being well or in good condition, in health, faring well, well off, happy.

ಸುಸ್ಥತೆ su-sthate. the state of being well or well-established, health, welfare, happiness, good or easy circumstances. (Cpr. 4, 18 va.).

ಸುಸ್ಥಲ su-sthala. an excellent place (J. 19, 43).

ಸುಸ್ಥಿತಿ su-sthiti. good condition, good circumstances or position, well-being, welfare; health. (Bp. 1, 25; 56, 3).

ಸುಸ್ಥಿರ su-sthira. very firm or steady, stable; resolute, vigorous, etc. (ಸಾರ, ಸ್ಥಿತಿ Nn. 80; Mr. 365; Bp. 4, 44; 27, 28; 48, 21; Śm. 1). 2, ಮೋಹ (ಸ್ಥಿರ Nn. 20).

ಸುಸ್ನಿಗ್ಧ su-snigdha. very shining or resplendent (Bp. 17, 23).

ಸುಸ್ವಪ್ನ su-svapna. a good or lucky dream. (My.).

ಸುಸ್ವಭಾವ su-svabhāva. a good, amiable disposition (B. 4, 5; 5, 292; Cb. 90).

ಸುಸ್ವರ su-svara. a pleasant note, sound or tone (Bp. 3, 79); of a good musical sound, well-sounding, melodious. (B. 3, 12).

ಸುಸ್ವಾದನ su-svādana. nicely tasting, eating or drinking (Kk. 1, o. r. ಸುಸ್ವಾದಿತ).

ಸುಸ್ವಾದಿತ su-svādita. greatly relished; greatly pleased (see s. ಸುಸ್ವಾದನ).

ಸುಹವಿ su-havi. a good oblation (J. 19, 11).

ಸುಹಿತ su-hita. very fit or suitable; salutary, beneficial, good; very friendly, affectionate (Bp. 4, 63; 41, 30); satiated, satisfied.

ಸುಹೃತ್ತು su-hṛittu. Tbh. of ಸುಹೃದ್. (My.).

ಸುಹೃದ್ su-hṛid. ಸುಹೃತ್. having a kind heart, cordial, friendly, affectionate. 2, *a friend*; *an ally* (ಕೆಳೆಯ Hlā.; Mr. 268); a well-disposed, good man (ಸಜ್ಜನ, ಪುಣ್ಯಜನ Nn. 95); an intelligent, wise man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).

ಸುಹೃದ su-hṛida. a friend. (R.).

ಸುಹೃದಯ su-hṛidaya. good-hearted, well-disposed, affectionate. (My.).

ಸುಹೃದ್ಭಂಗ suhṛid-bhaṅga. misfortune that befalls friends (J. 15, 38).

ಸುಹೃದ್ಭೇದ suhṛid-bhēda. the separation of friends. (My.).

ಸುಹೃದ್ಯ su-hṛidya. cordial, tending to cheer (Bp. 26, 7).

ಸುಹೃಲ್ಲಾಭ suhṛid-lābha. acquisition of a friend or friends (My.).

ಸುಹೋತ್ರ su-hōtra. N. of several persons. see s. ಅತಿಥಿ.

ಸುಳ suḷa. Tbh. of ಶೂಲ. a spear, etc. see ತಿಸುಳ.

***ಸುಳಿ suḷi. 1.** = ಸುಟು 1. ಸುಳುವಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ ಸಿಲುಕಿಸದಿರಯ್ಯಾ Bv. 48.

***ಸುಳಿ suḷi. 2.** = ಸುಳಿ 3. — ಸುಳಿದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to grow leaves. ಎನ್ನ ವಗುಣವೆಮ್ಬ ಕಸವ ಕಿತ್ತು ಸಲಹಯ್ಯಾ.... ಸುಳಿದೆಗೆದು ಬೆಳೆವೆನು Bv. 50.

ಸುಳಿ suḷi. Tbh. of ಶೂಲಿ. Śiva. (ಈಶ್ವರ Śmd. I). see ತಿಸುಳಿ.

ಸುಳು suḷu. = ಸುಳುವು.

ಸುಳುವು suḷuvu. 1. a sound, a noise (ಶಬ್ದ, ಸಪ್ಪಳ, ಉಲುಹು, ಕಟ್ಟುಲುಹು G.). [Tu.]. 2, a trace, sign.

***ಸುಳುವು suḷuvu. 2.** = ಸುಳಿ 2, ಸುಟು 3. ಸುಳುವಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ Bv. 48.

ಸುಳುವು suḷuvu. ಸುಳು. Tbh. of ಸುಲಭ. facility, lightness (My.; Te.; T; ಚುಳುವು); refined, fine workmanship (My.; B. 4, 146); ingenuity (My.); cheapness (My.). — ಸುಳುವುಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person devoid of ingenuity. ಸುಳುವುಗೇಡಿಯ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬೆಣ್ಣೆಯೆನ್ದು ಬಾಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಸುಳ್ಳು suḷḷu. falsehood, untruth, fiction; a lie (ವ್ಯಲೀಕ Si. 406; ಕೈತವ, ಕಪಟ 415; ಮೃಷಾ, ಅಲೀಕ Dhw.; C.; Tu.; M. ಚುಳ್ಳು, what is little, trifling, *cf.* ಟೊಳ್ಳು, etc.). ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿಗೆ ಸುಳ್ಳೇ ಪ್ರಧಾನ (Prv.). ಸುಳ್ಳೇ ಬೆದಱಿಕೆ ಹಾಕುವದಱಿನ್ದ ... ಬಹಳ ಹಾನಿಯಾಗುವದು (B. 4, 72). see Prv. s. ಸುಳ್ಳು. — ಸುಳ್ಳ. -ಅ 3. a liar (C.). ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು ... ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಈ ಹುಡುಗ ಸುಳ್ಳನಿದ್ದಾನೆ (B. 2, 34). ಸುಳ್ಳನ ಮನೇಲಿ ಉಣ್ಣಲ್ಲದೆ ಬದ್ಧವಲ್ಲ. — ಪೋಕನ ಮಾತು ಕಾಕು, ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು ಟೊಳ್ಳು. — ಸರಸ ಇದ್ದವನ ಮನೆಗೆ ಬಱಿಸುಳ್ಳ ಹೋದರೆ ಹೊಱಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನನ್ತೆ ಒನ್ದು ಮೋಱಿ ಸುಳ್ಳ (Prvs.). see Prv. s. ಸಾವಿರ; B. 3, 96. — ಸುಳ್ಳಾಡು. -ಆಡು. to lie (My.; B. 2, 10). — ಸುಳ್ಳಾಸೆ. -ಆಸೆ. false hopes (My.). — ಸುಳ್ಳುಅರಸ. a counterfeit pretender to the throne (B. 5, 69). — ಸುಳ್ಳುಕಥೆ. a fable, a fiction, a fabrication (My.; B. 5, 127). — ಸುಳ್ಳುಖರೆಯು. falsehood or truth (B. 5, 132. 179). — ಸುಳ್ಳುಚಾಡಿ. false accusation, calumny (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Si. 56; My.). — ಸುಳ್ಳುಚಾಡಿಕಾಱ. a calumniator, a whisperer (ದ್ವಿಜಿಹ್ವ, ಸೂಚಕ Si. 440). — ಸುಳ್ಳುಜ್ಞಾನ. false opinion, false conception, error (ಮಿಥ್ಯಾಮತಿ G.). — ಸುಳ್ಳುತಪ್ಪು. a groundless fault. ಸುಳ್ಳುತಪ್ಪು ಹೊಱಿಸೋಣ (ಅಭ್ಯಾಖ್ಯಾನ G.). — ಸುಳ್ಳುತಿಳಿವಿಕೆ. = ಸುಳ್ಳುಜ್ಞಾನ. (ಅಜ್ಞಾನ, ಭ್ರಾನ್ತಿ G.). — ಸುಳ್ಳುತಿಳುವಳಿಕೆ. = ಸುಳ್ಳುತಿಳಿವಿಕೆ. (ಅವಿದ್ಯೆ, ಅಜ್ಞಾನ G.). — ಸುಳ್ಳುದತ್ತಪುತ್ರ. a feignedly adopted son (B. 4, 217). — ಸುಳ್ಳುದೆವ್ವ. a demon of lie (B. 5, 169). — ಸುಳ್ಳುದೇವ. a false deity. ಸುಳ್ಳುದೇವರಿಗೆ ಕಳ್ಳ ಪೂಜಾರಿ (Prv.). — ಸುಳ್ಳುನಿಮಿತ್ತ. a false cause, a false plea (B. 4, 196; My.). — ಸುಳ್ಳುನೆವನ. a false pretext or plea (B. 1, 14; My.). — ಸುಳ್ಳುಫಿರ್ಯಾದಿ. a false complaint, a false accusation (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ G.; My.). — ಸುಳ್ಳುಪ್ರೀತಿ. false, insincere love (G. 383). — ಸುಳ್ಳುಭ್ರಾನ್ತಿ.

vain confusion or delusion (ಸಾಚೀಕೃತ G.). — ಸುಳ್ಳುಮನುಷ್ಯ. a fraudful man (B. 5, 222). — ಸುಳ್ಳು ಮಾಡು. to prove to be false or erroneous (My.; B. 5, 194). — ಸುಳ್ಳುಮಾತು. a lie, a falsehood (C.; B. 3, 96; 5, 9; ಗಾಳಿಮಾತು G.). — ಸುಳ್ಳು ಮುಚ್ಚು. to hide a lie (B. 3, 96). — ಸುಳ್ಳುವಾರ್ತೆ. a false report (B. 5, 10). — ಸುಳ್ಳುಸಂಸಾರ. the illusive affairs of life, etc. ಜೊಳ್ಳು ಮನುಜರು ತಾವು ಸುಳ್ಳುಸಂಸಾರದೊಳು ಮಳ್ಳಿಡಿದು, ಮಾಯೆಯೆಂಬುವಳ ಬಲೆಯೊಳು ಹೊಳ್ಳಾಗ್ಯಡುತಿಹರು (Sp.). — ಸುಳ್ಳುಸಾಕ್ಷಿ. false witness (My.); a false witness (My.). — ಸುಳ್ಳು ಹೇಳು. to tell a falsehood, to lie (C.; B. 3, 78). ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನು (ಹುಸಿಗ G.). ನಾಳೆ ನಾಳೆ ಎನ್ನು, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳು, ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿದಿ. — ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳು, ಒಂದು ಮದಿವೆ ಮಾಡು (Prvs.).

ಸುಳ್ಳುಗಾತಿ sul̤l̤u-gāti. = ಸುಳ್ಳುಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಸುಳ್ಳುಗಾಱ sul̤l̤u-gāṟa. a male liar (My.).

ಸುಳ್ಳುಗಾರ್ತಿ sul̤l̤u-gārti. a female liar (My.).

ಸುಳ್ಳುತನ sul̤l̤utana. falsity, untruth (G. 511; My.). ಆ ಮತಗಳ ಸುಳ್ಳುತನವನ್ನು ಎರ್ಡನೆಯವರಿಗೆ ತೋಱುಸಹತ್ತಿದನು (B. 5, 172).

ಸುಳಿ sul̤i. 1. (= ತುಳಿ 4). to be turned round, to turn round (v. i.), to go round, to whirl, to revolve; to curl; to wander, to ramble, to roam, to move about; to move; to walk, to go; to be unsteady, to wave or fickle, to flicker, waver or fluctuate (ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.; ಬಟ್ಟೆವರ್, ಸಂಚಲಿಸು 1; ಪರಿಭ್ರಮಣ Śm. 115; Tu.; T. ಚುರಿ, ಚುೞಿ, ಚೂರ್, ಚುೞಲ್; Tu. ತುಳಿ, ಸುಳಿ; Te. ಸುಡಿ; Cpr. 1, 137; 4, 32; 6, 48; Ch. v. 17; Abh. P. 9, 81; 12, 90; Bp. 4, 1; 15, 13; 22, 7; 25, 5; Bh. 1, 10, 23; 1, 12, 15; 6, 2, 2; Rsv. 13, 45; J. 3, 2. 3. 8. 25; 4, 70; 5, 57; 6, 8; 8, 6; 9, 23; 12, 15; 19, 5). [ಆ ಮಾಱ್ಕೆಯನಱಿಸಿ ಸುಳಿವುದಳಿ ಕೆಲಗೆಲದೊಳ್ Kr. 3, 128; Pb. 3, 22; Ap. 1, 62]. ಆವಳೊರ್ವ ವೃದ್ಧೆ ಅಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡುವಳಾಗಿ ರಾಣಿವಾಸದೊಳು ಸುಳಿವಳು (ಅಸಿಕ್ಕಿ Nr.). ಸುಳಿವ ಅನಿಲಂ (ವಾತಮಂಡಲಿ Mr. 50). ಸುಳಿದು ಬಪ್ಪ ತೇಜಂ (ಬಟ್ಟೆನೆ, ತಿಟ್ಟನೆ, etc. Ct. I, 15). ಗಾಳಿ ಸುಳಿಯದ ಸ್ಥಲ (ನಿವಾತ Si. 428). ಅವನು ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ನಡಿಯುವಾಗ್ಯೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯು... ಎಡ ಬಲದಲ್ಲಿರುವ ಹುಪ್ಪಿನ ಗಿಡಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಹ ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 5, 207). ಸಾಯುವವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಳಿದವನೇ ಜವರಾಯ (Prv.). ಎಲ್ಲರೂ ಹಿರಿಯರೂ ಬಲ್ಲ ಗುರುವರುಗಳೂ; ನಲ್ಲಳು ಮುನ್ದೆ ಸುಳಿದರೆ ಲೋಕದೊಳಗೆ ಒಲ್ಲದವರಾರು? (Sp.). — ಸುಳಿದಾಟ. -ಆಟ. roaming about. see Sp. s. ಅಳೆ 3. — ಸುಳಿದಾಡು. -ಆಡು. to turn round (v. i.); to move about (C.; Śsv. 1, 10). ಸುಳಿದಾಡುವ ಗುಂಗೀ ಹುಳ (ಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರ); ಸುಳಿದಾಡುವವಳು (ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪಾಕೆ G.).

ಸುಳಿ sul̤i. 2. P. p. of ಸುಳಿ 1, in ಸುಳಿ ಸುಳಿದು (Cpr. 2, 14; Bp. 11, 41; 42, 16; 43, 24; Rsv. 6, 11 va.; 13, 85. 91). *cf.* Mhr. ಸುಳಸುಳಣೇಂ, to swarm; to stir about busily.

ಸುಳಿ sul̤i. 3. turning round, whirling, curling, moving about, motion, waving (ಸುಳಿವ ಬಾವಂ Śmd. I; C. Bp. 42, 14). 2, a whirl, a whirlpool, an eddy [Tu.]; (ಜಲಾವರ್ತ Śmd. Dh.; I; Śm. 115; ಆವರ್ತ Hlā.; ಆವರ್ತ, ಜಲಭ್ರಮ Mr. 415; ವರ್ತ್ಮ, ಆವರ್ತ Nn. 86; T. ಚುೞಿ; Te. ಸುಡಿ; Cpr. 7, 91; Abh. P. 9, 81; C. Bp. 2, 3; J. 6, 3; 9, 24; 19, 5). ನೀರ ಸುಳಿ (ಆವರ್ತ Nr.). [ಸುಳಿಯೊಳಗಿರ್ದು ಬೆಟ್ಟು ಪೊಱಪೊಣ್ಮುವಿನಂ Pb. 11, 153]. ಆಶೆಯೆಂಬುದು ನದಿಯು.... ಮೋಸ ಮೋಹವು ಸುಳಿಯು (Jñs. 42, 63). 3, a curl (T. ಚುೞಿ; Te. ಸುಡಿ). ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯದ ಸುಳಿ (ಊರ್ಣೆ Nr.; see Si. 419). ಕುದುರೆಯ ಪೂರ್ವಿನೊಳು ಕದಪಿನೊಳು ಬೆನ್ನೊಳುರದೊಳು ಪೆಗಲೊಳುದರದೊಳ್ ತುದಿಮೂಗ ತುದಿಗಿವಿಯ ಮೊದಲ್ಕಣ್ಣ ಕಡೆಗಳೊಳ್ ಮುಷ್ಕದೊಳು ತಿಗದೊಳು ನೊದಲ ಬಾಲದೊಳು ಮೂಗಿನ ಕವ್ಪಿನೊಳು ಮೇಣ್ ಗುದದಗ್ರದೊಳ್ ಮಧ್ಯನೆತ್ತಿಯೊಳು ಜಾನು ಜಂಘೆಯೊಳು ಮೂತ್ರದ ನಾಳದೊಳು ಗಲ್ಲದೊಳು ನಿಜಾಸನದಿ ಸುಳಿ ಪುಟ್ಟಲ್ಕೆ ಕಷ್ಟಮುಕ್ಕುಂ (Mr. 280; see Mr. s. ದಶಘ್ನುವ, ದೇವಮಣಿ and ರೋಚಮಾನ). 4, the tender, still folded leaf of a plantain, cocoa or areca-nut tree (ಸಸಿಯ ಸುಳಿ Śmd. I. ಮೊಳೆ Śm. 115; C.; B. 2, 37; Si. 123; Te. ಸುಡಿ). 5, a vagrant, an idle or lazy man (ಕೆಲಸಗಳ್ಳ Śmd. I). 6, deception, deceit, fraud (My.; M. ಚುಱುಪ್ಪು, whirl; wriggling, untruth), ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದು, ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳುವದು, ಸುಳಿಯಲ್ಲ ಹಾಕುವದು (My.). — ಸುಳಿಗಾಳಿ. a whirlwind (Cpr. 9, 5; Abh. P. 9, 17; Bp. 61, 66; Bh. 10. 7, 2). — ಸುಳಿಗುಂಡಿ. a whirlpool. ನೀರುಗಳ ಸುಳಿಗುಂಡಿ (ಆವರ್ತ Si. 82, *only* in Si.). — ಸುಳಿಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. curled hair (Cpr. 6, 64; 7, 71. 103; Bp. 4, 29; J. 6, 27; Śm. 118). — ಸುಳಿಗುರುಳ. -ಕುರುಳ. = ಸುಳಿಗುರುಳ್. (ಉಂಗ್ರುಗೂದಲು Cb.). — ಸುಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take the form of an eddy, *i. e.* a circular form (Abh. P. 9, 81); [ಸಿರಿಸದಾನು ಕೋಮಲೆಯರ ಭುಜಲತೆಗಳೊಳ್ ಪಸರಿಸಿಯುಂ ಘನಸ್ತನಂಗಳೊಳೆಡಪಿಯುಂ ಗಮ್ಭೀರ ನಾಭಿಯೊಳ್ ಸುಳಿಗೊಣ್ಡಂ Ap. 7, 125 va.]. to encircle, to encompass (Bh. 8, 24, 43); to assemble (v. i.) and form a round body (8, 26, 58); to eddy (v. i., Grj. 2, 106 va.). — ಸುಳಿದಲೆ. -ತಲೆ. a head with curled hair (Bh. 1, 9, 12). — ಸುಳಿನಡಿಕೆ. one of the paces of a horse (ವಲ್ಗಿತ Si. 274). — ಸುಳಿನಾಭಿ. an eddy considered as a navel (J. 25, 4); an eddy-like navel (28, 18). — ಸುಳಿನೆತ್ತಿ. the fontanel (My.). — ಸುಳಿಬಾೞೆ. = ಸುಳಿವಾೞೆ. (Dp. 170. 1). — ಸುಳಿಮುಂಗುರುಳು. a front curl (ಅಲಕ, ಚೂರ್ಣಕುನ್ತಲ Si. 215). — ಸುಳಿಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. = ಸುಳಿ No. 4. ಎಳೆವಾೞೆಯ ಸುಳಿಯೆಲೆಯ ತಳತಳಿಪ ಮೇಲ್ವಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.). ಸುಳಿವರ್. -ಬರ್. to wander, to roam (Cpr. 5, 64 va.). — ಸುಳಿವರ್ಕುೞ್. -ಪರ್ಕುೞ್. = ಸುಳಿನಾಭಿ. (Śs.). — ಸುಳಿವಾೞೆ. -ಬಾೞೆ. the tender, still folded leaf of a plantain (Bh. 4, 4, 54). — ಸುಳಿಸುಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to assemble (v. i.) and form round bodies (Bh. 8, 21, 15).

ಸುಳಿವು sul̤ivu. = ಸುಳಿಹು, ಸುಳು, ಸುಳುವು, ಸುೞಿಹು. turning or moving about, motion, going, waving (Bp. 40, 75; Bh. 1, 16, 15; 8, 27, 8; ತಿರಿಗಾಟ G.; My.; see ನಸು-). 2, a flickering shine (ಚಂಚಲವಾದ ಪ್ರಕಾಶ G.); a transitory perception, a glimpse, a slight notice, a slight sign (My.; Tu.). ತುಡುಗ ಆವು ಗಪ ಗಪ ತಿನ್ದು, ಹೊಲ ಕಾಯುವವರ ಸುಳಿವು ಕಣ್ಣ ಕೂಡಲೆ ಜೋಳದ ನಿಲುವು ಬಿದ್ದು, ಓಡಿ ಹೋಯಿತು (B. 3, 22).

ಸುಳಿಸು sul̤isu. to cause to move or go (Bh. 8, 26, 6); to turn round (v. t., Rām. 4, 3, 9). C. Bp. 31, 25.

ಸುಳಿಹು sul̤ihu. = ಸುಳಿವು No. 1. (Grj. 3, 69).

ಸುಳು sul̤u. = ಸುಳಿವು No. 2. (My.).

ಸುಳುವು sul̤uvu. = ಸುಳಿವು No. 1. (J. 2, 54). 2, = ಸುಳಿವು No. 2. (My.). ಕುದುರೆಗಳು ಏನಾದರೂ ಹೆದಱಿಕೆಯ ಸುಳುವು ಕಣ್ಡರೆ (B. 3, 57). ಆ ಧ್ವನಿಯ ಸುಳುವು ಹಿಡಿದು, ಕುರುಡನು ತನ್ನ ಕೋಲು ಬಿಸಾಟಿದನು (3, 124). ಅವನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಸುಳುವಾದರೂ ಕಾಣದೆ (3, 126). ಸುಳುವು ಹೇಳಿದವ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಸುಳುಹು suḷuhu. = ಸುಳಿವು No. 1. turning, etc. (Bp. 25, 5).

ಸೂ sū. = ಸು 1. bringing forth, bearing, producing. see *e. g.* ಜೀವ-, ಬ್ರಹ್ಮ-, ವೀರ-.

ಸೂಕರ sūkara. *a hog, a pig.* ನಾಕದ ಸನ್ತೋಷ ಸೂಕರಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv.).

ಸೂಕಳ sūkaḷa. = ಶೂಕಲ, etc. an ill-trained horse, etc. (ಸಿಲ್ಕಾದ ಕುದುರೆ Mr. 276).

ಸೂಕಳಿ sūkaḷi. (ಕೊಟ್ಟ Śm. 89).

ಸೂಕುಮ sūkuma. Tbh. of ಸೂಕ್ಷ್ಮ (Śmd. 336 Mdb.).

ಸೂಕುಳಿ sūkuḷi. (Śmd. 40). = ಸೂಕಳಿ (?).

ಸೂಕ್ತ su-ukta. well spoken, well or properly said. 2, a vedic metrical prayer or hymn. (J. 8, 42; 27, 16). 3, a good word (ಚಲೋ ಮಾತು G.).

ಸೂಕ್ತಿ su-ukti. = ಸೂಕ್ತ. (Bp. 2, 11; 26, 49; 43, 74).

ಸೂಕ್ಷ್ಮ sūkṣma. = ಸೂಕುಮ. *subtile, minute, atomic; little, small; thin, fine, attenuated, delicate;* exquisite, refined; nice; sharp, acute; subtle, crafty, artful, sly, ingenious; exact, precise, accurate, correct. 2, an atom. 3, the subtle all-pervading soul, *the supreme soul.* 4, subtlety, minuteness; slyness, craft, ingenuity. 5, fraud, cheating. 6, fine thread, etc. 7, a particular figure of rhetoric, one of the vāstavas (Kāvy. III, 3. B, 3. 30-34). — ಸೂಕ್ಷ್ಮಕೆಲಸ. = ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರ್ಯ. (My.).

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾನುಗತಾಳಂಕಾರ sūkṣma-anugata-aḷankāra. a figure of speech Kr. 3, 118.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರ್ಯ sūkṣma-kārya. a delicate work; a nice affair (My.).

ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಿ sūkṣma-darśi. *sharp-sighted,* eagle-eyed; of acute discernment; acute, quick, intelligent.

ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿ sūkṣma-driṣṭi. sharp-sighted, etc. 2, sharp sight (My.); acute discernment (My.).

ಸೂಕ್ಷ್ಮದ್ವಾರ ಪ್ರವೇಶ sūkṣma-dvāra-pravēśa. entering a small, narrow passage. see ನುಗುಳ್ಚು.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿ sūkṣma-buddhi. sharp wit, acute intellect, mental acumen. ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಂ (ಕುಶಾಗ್ರಮತಿ Mr. 242). 2, sharp-witted.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರ sūkṣma-śarīra. the subtile body which is invested by and the pattern of the grosser material frame. (My.).

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯಸದಾಹಾನ್ತಗಜಕ್ರೋಧವಸ್ತು sūkṣmā-āyasa-dāhānta-gajakrōdhavastu. see ಸಿಡಿ 1. 2. 6. 8.

ಸೂಗರಿಸು sūgarisu. = ಸೂಗುರಿಸು. to confuse, to bewilder (Bh. 8, 23, 40; *cf.* ಸೀಗುರಿಸು?).

ಸೂಗುರಿಸು sūgurisu. to wander, to grow bewildered or confused (Grj. 6, 6). ಸೂಗುರಿಸಿದುದೆನಲ್ ವಿಭ್ರಮ ಅದವರ್ ಅದಕ್ಕಂ (Ct. II, 89). *cf.* ಸುಳಿ 1?

ಸೂಚಕ sūcaka. indicative, indicating, making manifest; betraying, informing; that indicates, etc. (Śmd. 259); indication, intimation (J. 17, 50). 2, a piercer; a needle, any implement for perforating or sewing. 3, *an informer, a tale-bearer, a spy* (ಪೇಟ್ಟಿನು ಹೇಳುವನ್ಥವನು Nn. 122). 4, a teacher, an instructor (ಬೋಧಕ Mr. 526). 5, a festoon (ತೋರಣ 122). 6, a wood (ವನ, ಅಡವಿ 122; ವನ 526). 7, property, etc. (ವಿತ್ತ 526). 8, a dog (ಶುನಕ, ಶ್ವಾನ 122; ಶುನಕ 526). 9, a cat (ಬಿಡಾಲ, ಬೆಕ್ಕು 122; ಬೆಕ್ಕು 526). 10, a monkey (ಕಪಿ, ವಾನರ 122; ಕಪಿ 526). 11, Śiva (ತ್ರ್ಯನೇತ್ರ, ಸದಾಶಿವ 122; ಈಶ 526).

ಸೂಚನ sūcana. the act of piercing of perforating, perforation. 2, pointing out, indicating, *indication, intimation.* 3, *informing against,* traducing, betraying. 4, indicating by signs or gestures, gesticulation. 5, hinting, hint. 6, *informing, information.* 7, teaching, showing, describing. 8, spying out, espying, seeing. 9, villainy, wickedness.

ಸೂಚನೆ sūcane. = ಸೂಚನ. (ಸಂಜ್ಞೆ Nn. 99; C.). also: an index, a summary, the contents of a chapter, etc. (*e. g.* in the Bp.; My.). — ಸೂಚನೆಗೆಯ್. to indicate, to point out (Kāvy. I, 5, 48).

ಸೂಚಿ sūci. = ಷೂಶಿ, ಸೂಜಿ, ಸೂಜೆ. piercing, perforating. 2, *a needle.* 3, *the point of a blade of grass, the point of a bud, a bristle, a quill, the sharp point of anything.* 4, a kind of military array, a sharp file or column. 5, a cone, a pyramid. 6, gesticulation. 7, dramatic action. 8, an index, table of contents, catalogue, list. — ಸೂಚಿಕಲ್. a magnet, a loadstone (ಕಾಬೋನ್ನ ಕಲ್ Ct. II, 117).

ಸೂಚಿಕಾವಾಯು sūcikā-vāyu. a disease after child birth. Tbh. of ಸೂತಿಕಾವಾಯು, q. v. (My.).

ಸೂಚಿತ sūcita. pierced. 2, pointed out, indicated, intimated, hinted; made known, indicated by signs or gestures, communicated, told; ascertained, known. (J. 29, 44).

ಸೂಚಿಮುಖ sūci-mukha. the point of a needle (Bp. 3, 30; 31, 4).

ಸೂಚಿಸು sūcisu. to point out, to indicate, to intimate, to hint; to show, to make manifest; to tell (Cpr. 7, 42. 79; Śmd. 122; Bp. 24, 44; 37, 14; J. 2, 55; C.; B. 3, 27; 4, 24. 219; 5, 219. 235; ತಿಳಿಸು G.). [ಅನ್ತರಂಗದೊಳ್ ಮಱಸದುದಂ ಮಿಗೆ ಸೂಚಿಸುವುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾನುಗತಾಳಂಕಾರ Kr. 3, 118]. ಸೂಚಿಚುಗುಂ, ಸೂಚಿಕುಂ (Śmd. 267). ಯೋಚಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಸೂಚಿಸುವುದು (Prv.).

ಸೂಚಿಸುವಿಕೆ sūcisuvike. = ಸೂಚಿಸುಹ. ಹಸ್ತಾಭಿನಯಾದಿಗಳಿನ್ದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಿಕೆ (ಸಂಜ್ಞೆ Si. 414).

ಸೂಚಿಸುಹ sūcisuha. pointing out, indicating, etc. ಕೆಯ್ ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದವಱಿನ್ದ ಅರ್ಥವ ಸೂಚಿಸುಹ (ಸಂಜ್ಞೆ Nr.).

ಸೂಚ್ಯ sūcya. *to be indicated or pointed out,* to be made known, communicable.

ಸೂಚ್ಯಗ್ರ sūci-agra. the point of a needle; *a thorn.* 2, needle-pointed, acuminated.

ಸೂಜಿ sūji. Tbh. of ಶೂಚಿ. needle, etc. (Śmd. 338; ವಸನಬನ್ಧಿಕೆ Mr. 206; ಸೂಚಿ Si. 484; Bp. 23, 14; My.; B. 4, 149). [Tu.; T. ಊಚಿ]; [ಸೂಜಿಯ ಕೂರ್ಪು ಕುಪ್ಪುಳದೊಳಡಂಗುವನ್ತೆ Pb. 13, 65 va.; Ap. 5, 85 va.]. ಸೂಜಿಯ ಕೊನೆ (ಕಣ್ಟಕ, ಸೂಚ್ಯಗ್ರ Si. 408). ಬಂಗಾರದ ಸೂಜಿಯೆನ್ತ, ಹಿಂಗದೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? — ಸೂಜಿಗೆ ಸೂಜಿ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಸೂಜಿಯಷ್ಟು ಬಾಯಿ, ಗುಡಾಣದಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆ (Prvs.). — ಸೂಜಿಕಣ್ಣು. the eye of a needle (My.). — ಸೂಜಿಕಲ್ಲು. = ಸೂಜಿಗಲ್. (My.). — ಸೂಜಿಗಲ್. -ಕಲ್. = ಸೂಚಿಕಲ್. a loadstone, a magnet (ಕಬ್ಬುನಗಲ್ Śs.). — ಸೂಜಿತಲೆ. the part of a needle that is above its eye (My.). — ಸೂಜಿತೂತು. = ಸೂಜಿಕಣ್ಣು. (My.). — ಸೂಜಿತೂಬು. = ಸೂಜಿತೂತು. (My.). — ಸೂಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ. the eared jasmine, Jasminum auriculatum (Te. ಸೂದಿ ಮಲ್ಲಿಕೆ; My.).

ಸೂಜೆ sūje. = ಸೂಜಿ. (B. 4, 157 seq.). — ಸೂಜೇ ತಲೆ. = ಸೂಜಿ ತಲೆ. (B. 4, 171).

ಸೂಜ್ಞ sūjña. Tbh. of ಸುಜ್ಞ. intelligent. (B. 4, 109).

ಸೂಟಿ sūṭi. ಚೂಟಿ. smartness, quickness [Tu. ಸುಟಿ]; (ವೇಗಾರ್ಥಂ Bhn. 24; Bh. 1, 7, 2; 3, 7, 19; 3, 18, 39; 3, 19, 36; 9, 2, 42;

10, 1, 6; Grj. 6, 56 va.; C. Bp. 31, 25; Bh. 2, 1, 76.) 2, a device, a scheme, an expedient (My.).

ಸೂಟಿ sūṭi. = ಚೂಟಿ 2.

ಸೂಟೆ sūṭe. a torch of wisps, etc. (Mhr. ಚುಡೀ, ಚೂಡ; Tu. ತೂಟೆ, ಸೂಟೆ). ಸೂಟೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಚನ್ದ್ರಾವರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸೂಡಗ sūḍaga. = ಸೂಡಿಗ. a bracelet (ಆವಾಪಕ, ಪಾರಿಹಾರ್ಯ, ಕಟಕ, ವಲಯ Nr.; Bp. 4, 36; T. ಚೂಡಗ, Te. ಸೂಡಿಗ; T. ಚೂಟ್, ಚೂಟು, to environ, surround, encompass; see ಪೊಂಚೂಡಗ). *cf.* Sk. ಚೂಡ. a kind of bracelet.

ಸೂಡಾಯ sūḍāya. = ಸೂಡಗ. (C. Bp. 47, 44).

ಸೂಡಿ sūḍi. = ಸೂಡಿ 2. a small bundle of grass [Tu.].

ಸೂಡಿಗ sūḍiga. = ಸೂಡಗ. (ಆವಾಪಕ, ಪಾರಿಹಾರ್ಯ. ಚೂಡಾಲು Si. 219).

ಸೂಡಿಸು sūḍisu. to cause to put on; to have put upon one's self (Abh. P. 3, 61).

ಸೂಡು sūḍu. 1. to put on the head, etc., as flowers, etc.; to receive, to obtain, etc. (ಪುಷ್ಪಧಾರಣ Śmd. Dh., Śm. 92; ತುಱುಬೂಡು Ct. I, 51; T. ಚೂಟ್ಟು, to put on; ಚೂಡು, to wear, bear; M. ಚೂಟ್ಟು, to put on the head; to tie a bundle like a hairlock; ಚೂಡು, to wear on the head). [ಸೂಡುವೆನೆಮ್ಮುದ ಲ್ಲದಣಮಾಗದು ಸೂಚ್ಚೆನೆಪೋಘಮುಮ್ಮುದುಂ Kr. 3, 103; Pb. 1, 106; Ap. 3, 3; Vr. 41, 5]. see Cpr. 8, 99; Abh. P. 3, 46; 16, 42 va. twice; Bp. 1, 32; 2, 55; 24, 45; 54, 55; Śsv. 3, 9; 4, 109; J. 11, 41; 30, 18; 32, 9.

ಸೂಡು sūḍu. 2. = ಸೂಡಿ. a bundle, as of grass, etc. (ತೃಣಾದಿಪೂರ Śmd. Dh.; ತೃಣಪೂರ Śm. 92; B. 4, 54; T. ಚೂಡು, M. ಚೂಟ್ಟು). [ಪುಲ್ಲ ಸೂಡನೀಡಾಡುವನ್ತೆ ತನ್ನ ಕೆಯ್ಯನ್ದಿರ್ವರುಮನೀಡಾಡಿ Pb. 13, 41 va.].

ಸೂಡು sūḍu. 3. (fr. ಸುಡು, Śmd. 250). burning; cauterization. — ಸೂಡಿಡು. -ಇಡು. to apply a hot iron for cauterization. ಅಲಿಗೆ (to the dog called Āli) ಸನ್ನಿ ಮಿಾಱಿದರೆ ಗೈಬುಗೆ (to the owner of the dog called Gaibu) ಸೂಡಿಟ್ಟರು (Prv.). [Tu. ಸೂ, ತೂ, fire].

ಸೂತ sūta. 1. = ಸೂಲ 1. born, engendered, produced; birth; child-bearing, bringing forth (ಸಪ್ರಸವ, ಹುಟ್ಟುವುದು Nn. 32; ಹಡೆವುದು Mr. 529). 2, quicksilver (ಪಾದರಸ 32; ರಸ 529).

ಸೂತ sūta. 2. impelled, sent, despatched; gone, departed. 2, *a charioteer* (ಸಾರಥಿ Nn. 32; Mr. 529). 3, a man of a mixed caste, *the son of a Kṣatriya father and Brāhmaṇa mother.* 4, *a bard, an encomiast* (ವನ್ದಿವ್ರಾತ, ವನ್ದಿಜನಂಗಳ್ 32; ವನ್ದಿ 529). 5, *a carpenter.* 6, an owner of a carriage, or one who rides in a carriage, or a warrior who fights from a chariot (ರಥಿ, ರಥಿಕ 32). 7, a teacher of the purāṇas (ಪೌರಾಣಿಕ, ಪುರಾಣಿಕ 32). 8, making known (ಅಱುಪುದು 529, o. r. ಅಱುಪುದು). 9, power, strength (ಶಕ್ತಿ 32). 10, a fiisherman (ಜಾಲಿ. ಜಾಲೆಗಾಱ 32, o. r. ಬಲೆಯ ಬೀಸುವನು). 11, a kind of fight or war (ಆಹವಾಂಗ, ಕಾಳೆಗದ ಭೇದ 32).

ಸೂತಕ sūtaka. birth, production. 2, impurity from child-birth; the menses (ಪೊಲೆ, etc. Ct. II, 51). ಸತಿಯ ಸೂತಕ (ಋತು Nn. 133); ಸೂತಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀ (ರಜಸ್ವಲೆ 91).

ಸೂತಕಾಗೃಹ sūtakā-gṛiha. = ಸೂತಿಕಾಗೃಹ. (Colebr.).

ಸೂತಕಿ sūtaki. = ಸೂತಕೆ. (ಸೂತಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀ, ಪುಷ್ಪಕ Nn. 123; J. 5, 58). 2, one who has been defiled by the touch of the wife of another (J. 4, 4).

ಸೂತಕೆ sūtake. ಸೂತಕಾ. = ಸೂತಿಕೆ.

ಸೂತನನ್ದನ sūta-nandana. = ಸೂತಪುತ್ರ. (Bh. 8, 18, 5).

ಸೂತಪುತ್ರ sūta-putra. Karṇa. (My.).

ಸೂತಿ sūti. birth, production, delivery, child-bearing, bringing forth; offspring, progeny. see *e. g.* ಪ್ರ-, ಬಹು-.

ಸೂತಿಕಾಗೃಹ sūtikā-gṛiha. *a lying-in chamber.*

ಸೂತಿಕಾಭವನ sūtikā-bhavana. *a lying-in chamber.*

ಸೂತಿಕಾವಾಯು sūtikā-vāyu. = ಸೂಚಿಕಾವಾಯು. a wasting disease after child-birth (My.).

ಸೂತಿಕೃತಿ sūti-kṛiti. a midwife (ಸೂಲಗಿತ್ತಿ Mr. 308).

ಸೂತಿಕೆ sūtike. ಸೂತಿಕಾ. a woman who has recently given birth to a child, a lying-in woman. see *e. g.* ನವ-, ಪ್ರ-.

ಸೂತಿಮಾಸ sūti-māsa. the month of delivery, *the last month of gestation or pregnancy.* ಸೂತಿಮಾಸಂ ಹೊತ್ತಿನೊಳಗಕ್ಕು (Mr. 308).

ಸೂತೆ sūte. a woman who has given birth to a child or one recently delivered. see ಚಿರ-.

ಸೂತ್ಥಾನ su-utthāna. good effort or exertion, active effort. 2, *making good effort, clever.*

ಸೂತ್ಯೆ sūtye. *expressing or drinking the sōma juice* (at a sacrifice).

ಸೂತ್ರ sūtra. = ಸೂಸ್ತ್ರ. *a thread, a string, a line, a cord;* fibre, wire; the sacrificial cord; the string or wire of a puppet or doll. 2, a short rule or precept, axiom, aphorism; any rule, law, canon, decree. 3, the art, trick, mystery, key, spring (of an ingenious piece of mechanism or a complicated business. see Ch. Śmd. 6. 61. 152; ಪಾಣಿನಿಯ-. — ಸೂತ್ರದ ಗೊಮ್ಬೆ. a puppet moved by strings, etc. (My.).

ಸೂತ್ರಧಾರ sūtra-dhāra. a stage-manager, a director or principal actor who arranges the plot of a drama and takes a leading part in the prelude (ಭಾವ Hlā. Cm.). 2, the holder and manager of the strings of puppets (Mhr.). see Cpr. 8, 93; Śsv. 4, 123. 3, a thread, etc. (ಧಾರ, ಸೂತ್ರ Nn. 12).

ಸೂತ್ರಧಾರಕ sūtra-dhāraka. = ಸೂತ್ರಧಾರ. (My.).

ಸೂತ್ರಧಾರಿ sūtra-dhāri. = ಸೂತ್ರಧಾರ. (My.).

ಸೂತ್ರನಾಭಿಬಳ್ಳಿ sūtra-nābhi-baḷḷi. a small ornamental shrub, Rauwolfia serpentina benth. (St. & Pl.).

ಸೂತ್ರಪ್ರವೇಶ sūtra-pravēśa. threading. see ಕೋ 3, ಕೋಸು 1.

ಸೂತ್ರಯನ್ತ್ರ sūtra-yantra. a thread-mechanism (Rām. 1, 13, 10). 2, a shuttle. 3, a weaver's loom.

ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನ sūtra-vēṣṭana. *a weaver's shuttle.*

ಸೂತ್ರಾಮ sūtrāma. = ಸುತ್ರಾಮ. good protector, Indra. (Sk.; Mr. 1*a*).

ಸೂತ್ರಾರ್ಥ sūtra-artha. the purport of a short rule. — ಸೂತ್ರಾರ್ಥಮಪ್ಪೆಜ್. -ಪೆಜ್. to obtain or have the purport of an (introduced) short rule (Ch. v. 103).

ಸೂತ್ರಿಕ sūtrika. = ಸೂತ್ರಧಾರ No. 1. (Bp. 21, 31).

ಸೂತ್ರಿಕೆ sūtrike. = ಸುತ್ತಿಗೆ. a thread, a string. see ಉರಃ-. 2, a kind of dish or cake.

ಸೂತ್ರಿಸು sūtrisu. to tie, to bind; to thread, to string; to bring about (Abh. P. 3, 89); to use strings (Bh. 1, 12, 15); to place a measuring line (ಮಾನಸೂತ್ರಸ್ಥಾಪನ Śmd. Dh.).

ಸೂದ sūda. cooking; *a cook* (ಸೂಪಕಾರ, etc. Mr. 269). 2, *sauce, soup, seasoning.* 3, anything seasoned, a made dish. 4, destroying, destruction. 5, mud, mire. 6, sin.

ಸೂದಕರ್ಮ sūda-karma. a cook's work, cooking. (J. 26, 55).

ಸೂದನ sūdana. destroying; *destruction, killing, slaughter.* see *e. g.* ನಮುಚಿ-, ಬಲ-, ಶಮ್ಬರ-.

ಸೂದಾಗಾರ sūda-āgāra. = ಸೂದಾರ. a kitchen.

ಸೂದಾಧ್ಯಕ್ಷ sūda-adhyakṣa. *a superintendent of cooking, an overseer of the kitchen.*

ಸೂದಾರ sūda-āra. 1. Tbh. of ಸೂದಾಗಾರ. (Bh. 4, 4, 38).

ಸೂದ್ರ sūdra. Tbh. of ಶೂದ್ರ. a man of the fourth or servile caste, etc. (My.).

ಸೂದ್ರಗಿತಿ sūdra-giti. a sūdra woman (My.).

ಸೂದ್ರಿತಿ sūdriti. = ಸೂದ್ರಗಿತಿ. (My.). ಬೆನ್ನಿರ್ಪ ಮನೆಗೆತ್ತ ಮುನ್ದೆ ತೋರಣ ಯಾಕೆ? ಸನ್ದ ಸೂದ್ರಿತಿಯೊಡನಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೆ ಮಿನ್ದೂಟ ಯಾಕೆ? (Sp.).

ಸೂನ sūna. born, produced. 2, blown, blossomed, budded. 3, bringing forth, parturition. 4, a blossom, a flower. see ಪ್ರ-.

ಸೂನಕ sūnaka. = ಸೂನ. see ಪ್ರ-.

ಸೂನಗಿ sūnagi. = ಸೂನಿಗಿ, ಸೂನುಗಿ. a kind of knife or sword (Bh. 7, 4, 10).

ಸೂನಂಗಿ sūnaṅgi. = ಸೂಲಂಗಿ. (Tbh. of ಶೂಲಿಕೆ). the flower-stalk of the sugar-cane (My.; Si. 164).

ಸೂನಿ sūni. a butcher. (R.).

ಸೂನಿಕ sūnika. = ಸೂನಿ. (Sk.).

ಸೂನಿಗಿ sūnigi. = ಸೂನಗಿ, etc. (Bh. 3, 18, 29).

ಸೂನು sūnu. *a son;* a child, offspring; a daughter's son; a younger brother. 2, the sun. 3, *a daughter.*

ಸೂನುಗಿ sūnugi. = ಸೂನಗಿ, etc. — ಸೂನುಗಿಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ಸೂನುಗಿ. (Rśv. 6, 11 va.).

ಸೂನೃತ sūnṛta. agreeable, *pleasant and at the same time true;* brisk, lively (ವಿವಕ್ಷಿತ, ಧೀರ Nn. 133; ಸಾಕ್ಷಾತ್, ದಿಟ 118).

ಸೂನೆ sūne. 1. any place where animals are killed or sacrificed; any place or utensil in a house where animals are liable to be accidentally destroyed (see ಪಂಚ-); *a slaughter-house, shambles.* 2, *the uvula or soft palate.*

ಸೂನೆ sūne. 2. a daughter.

ಸೂನೆಗಾಱ sūne-gāṟa. a butcher [ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನನಱಿಯದ ಸೂನೆಗಾಱರೆಲ್ಲ ನುಡಿಯದಿರಿ ಭೋ. Bv. 566; Cv. 160]; (ವೈತಂಸಿಕ, ಕೌಟಿಕ, ಮಾಂಸಿಕ Nr.; ವೈತಂಸಿಕ, ಕೌಟಿಕ, ಸೌನಿಕ Hlā., o. r. ಕೌಳಿಕ; Bp. 24, 21; 25, 31).

ಸೂನ್ಮದ su-unmada. quite mad, crazy. (Colebr.).

ಸೂನ್ಮಾದ su-unmāda. = ಸೂನ್ಮದ. (Colebr.).

ಸೂಪ sūpa. = ಸೂವ. sauce, condiment, soup, broth; split pease; a cook.

ಸೂಪಕಾರ sūpa-kāra. = ಸುವಾರ. *a cook* (ವಲ್ಲವ, ಸೂದ, ಭೂಪರ್ಗಳ ಅಡಿಗೆಯುವಂ Mr. 269).

ಸೂಪಕಾರಕಿ sūpa-kāraki. N. of a plant (ಕೊಣ್ಣಸು Mr. 121, o. r. ಸೂಪಕಾರಿಕೆ).

ಸೂಪಧೂಪನ sūpa-dhūpana. asafoetida. (R.).

ಸೂಪರ್ಲಕ್ಕಿ sūparlakki. Tbh. of ಶೂರ್ಪಣಖಿ. N. of the sister of Rāvaṇa. (My.).

ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರ sūpa-śāstra. a book on cookery (My.).

ಸೂಯ್ sūy. 1. = ಸುಯ್ 1. to breathe, etc. (Bp. 3, 13).

ಸೂಯ್ sūy. 2. = ಸುಯ್ 2. breath, etc. (J. 6, 32).

ಸೂಯ sūya. expressing the sōma juice (as a sacrificial act, see ರಾಜ-).

ಸೂಯಾಣ sūyāṇa. Tbh. of ಶೂಚಿಯಾನ. marching in a sharp file or column. (Śmd. 382).

ಸೂರ್ sūr. ಸೂರು. = ಚೂರು 2. the part of a sloping roof, etc. [Tu. ಸೂರಿ]; (ವಲೀಕ, ನೀವ್ರ, ಪಟಲ ಪ್ರಾನ್ತ Nr., Hlā.; ವಲೀಕ Mr. 200; My.; Si. 111; *cf.* the T. s. ಸೂಡಗ). ಸೂರ್ಗಳ್ (Śmd. 51; V. 39, 18). — ಸೂರಪಟ್ಟಿ. a long piece of wood fastened to the border of a shelving roof (My.).

ಸೂರ sūra. *the sun* (ಪೊಱ್ತು Ct. I, 31).

ಸೂರಣ sūraṇa. = ಚೂರ್ಣ 2, ಶೂರಣ, ಸುರಣ, ಸುವರ್ಣ No. 6. (Nr.; ಕನ್ದ, ಸದ್ಧಿ Mr. 137; ಸುರಣಗಡ್ಡೆ G.). ಸೂರಣದ ದಣ್ಟು (ತಾಟ್ Śmd. I).

ಸೂರತ sū (*i. e.* su)-rata. well disposed towards, *compassionate, tender;* tranquil, calm.

ಸೂರತಿ sūrati. = ಸೂತಿರ್, etc. (My.).

ಸೂರತೆ sūrate. *a tractable cow.*

ಸೂರಸೂತ sūra-sūta. charioteer of the sun: *Aruṇa, the dawn.*

ಸೂರಿ sūri. *a wise or learned man* (ವಿದ್ವಾಂಸ Śmd. 133. 294 Cm.; Mr. 223). — ಸೂರಿಜನ. scholars (Nn. 3; Bhn. 2).

ಸೂರಿಗೆ sūrige. = ಸುರಿಗೆ. see ಮೊಗ-.

ಸೂರಿಪಾನ sūripāna. = ಸೂರೆಪಾನ, ಸೂರ್ಯಪಾನ. a round and perpendicular parasol or fan, carried before a prince or an idol (My.; Te. ಸೂರೇಪಾನು, ಸೂರ್ಯಪಾನು).

ಸೂರಿಯ sūriya. Tbh. of ಸೂರ್ಯ. (Rām. 3, 12, 24). — ಸೂರಿಯ ಸೂನು. Sugrīva (Rām. 4, 4, 16).

ಸೂರು sūru. Tbh. of ಛೂರಿ. — ಸೂರುಕತ್ತಿ. (ಛುರಿಕೆ, ಅಸಿಧೇನುಕೆ, etc. Si. 290).

ಸೂರುಳ್ sūruḷ. 1. = ಸೂರುಳು 1. to swear, to utter a solemn declaration (ಶಪಥ Śmd. Dh.; Tu. ಸೂಲು; T. ಚೂಳು ಱು, M. ಚುಱು; T. ಚೂಳ್, an oath). P. p. ಸೂರುಳ್ದು (Cpr. 8, 60 va.). [ನುಡಿವರೆ ನೋಡ ಕಳ್ಳುಡಿವರೆನ್ನುದಿದಾಗದ ಸೂರುಳನ್ತದಂ ಕುಡಿವನುಮನ್ತೆ ಕಳ್ಳುಡಿವರೆನ್ದೊಡೆ ನಾಣ್ಚುವರ್ Pb. 4, 91].

ಸೂರುಳ್ sūruḷ. 2. = ಸೂರುಳು 2. an oath (ಶಪನ, ಶಪಥ Nr.; ಪ್ರತ್ಯಯ Nr., Mr. 493; ಬಾಧ, ಭೃಶ Nn. 64; Cpr. 8, 61; see s. ಮಜ್ಜಾಸಾರ). — ಸೂರುಳಿಡು. -ಇಡು. to swear (Rśv. 11, 167).

ಸೂರುಳಿಸು sūruḷisu. to swear, to utter with a solemn declaration; to make a solemn promise (Abh. P. 15, 72 va.; Bp. 43 sum.; Rśv. 11, 166). [ಕಾರಣಮಂ ನಿನಗೆ ಪೇೞ್ವೆಪ್ಪಂ ನೀನಾರ್ಗ್ಗಂ ಪೇೞೆಯಪ್ಪೊಡೆನ್ದು ಸೂರುಳಿಸಿ ಇನ್ತೆನ್ದು ಪೇೞ್ದಳ್ Vr. 44, 11].

ಸೂರುಳು sūruḷu. 1. = ಸೂರುಳ್ 1. P. p. ಸೂರುಳಿದು (Bh. 1, 6, 3).

ಸೂರುಳು sūruḷu 2. = ಸೂರುಳ್ 2. (ಸಿರಿ, ವೆವಸ್ತೆ Nn. 150; ವೇಲೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ 152, o. rs. ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರಮಾಣು; ಸಮ್ಬಾಧ, ಭೃಶ 156; ಸೌಸ್ಥೆ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಕರಣ 162, o. r. ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುವುದು). ಸೂರುಳಿನಲ್ಲಿ (Nn. 150. 156). — ಸೂರುಳು ಮಾಡು. to swear (Bh. 1, 6, 7).

ಸೂರೆಪಾನ sūrepāna. = ಸೂರಿಪಾನ. (My.).

ಸೂಱು sūṟi. = ಸೂಱೆ[3]. plunder, etc. — ಸೂಱು ಮಾಡು. = ಸೂಱೆ ಕೊಡು. (G. 340).

ಸೂಱೆ sūṟe. plundering, pillaging, ransacking; plunder, spoil (Cpr. 7, 101; Bp. 36, 2; Bh. 2, 4, 12; My.; Tu.; Te. ಚೂಱೆ, T. ಚೂಱೈ; *cf.* ಸುಲಿ 1). see ಕೆಯ್ಸೂಱೆ, ಬಲ್ಸೂಱೆ. [ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ತ್ರಿವಿಧ ಒನ್ದೇ ಎನ್ದು ಕಾಣದನ್ನಕ್ಕರ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರವೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸೂಱೆಯೇ Cv. 62]. ಕೊಳ್ಳೆಯುವರು ಕೊಳ್ಳೆಗತ್ತರು, ಸೂಱೆಯುವರು ಸೂಱೆಗತ್ತರು (Prv.). — ಸೂಱೆ ಕೊಡು. = ಸೂಱೆಗುಡು. ನೆಱೆ ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಸೊಮ್ಮ ಸೂಱೆಯ ಕೊಡುತಲಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ಮೋಹಿನಿಗೆ (Prll. 3, 30). — ಸೂಱೆಗುಡು. -ಕುಡು. to give as spoil: to give lavishly, to lavish, to squander. ಎನಿತುಮನ್ ಅನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂಱೆಗೊಟ್ಟಂ (Śmd. 73. 282). — ಸೂಱೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಸೂಱೆಗುಡು. [ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಂ ದೀನಾನಾಥ ಜನಂಗಳ್ಗೆ ಸೂಱೆಗೊಟ್ಟು Pb. 1, 113 va.]; (Bp. 54, 73; B. 5, 42). — ಸೂಱೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to plunder; to take or acquire by force (Bp. 4, 13; 24, 51; 25, 15; Rśv. 13, 25; J. 5, 50; 13, 44; Bh. 2, 4, 8). — ಸೂಱೆ ಮಾಡು. to plunder, to rifle, etc. (My.). — ಸೂಱೆಯಾಗು. -ಆಗು. to be plundered or ransacked. ಮೆದೇ ಹುಲ್ಲು ಸೂಱೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಹಿಡಿಹುಲ್ಲಿಗೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ. — ಊರೆಲ್ಲಾ ಸೂಱೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಗಲು ಹಾಕಿದರು (Prvs.). — ಸೂಱೆಯಾಡು. -ಆಡು. = ಸೂಱೆಗೊಳ್. (J. 10, 53). — ಸೂಱೆವಿಡು. -ಬಿಡು. to give up to be plundered or ransacked (J. 8, 3). — ಸೂಱೆ ಹೋಗು. to be plundered. ತೋಱುವ ಕುಲಗಿರಿಯನ್ನೇಱೆ, ತಪದೊಳಗಿರ್ದು, ಬೇಱೊನ್ದು ಪದವೆಣಿಸಿದರೆ ಬೆಳೆದ ಹೊಲ ಸೂಱೆ ಹೋಹನ್ತೆ (Sp.). ಸೆಟ್ಟಿ ಶಿಸ್ತು ಮಾಡುವದಱೊಳಗೆ ಪಟ್ಣ ಸೂಱೆ ಹೋಯ್ತು. — ಸೂಱೆ ಹೋದರೂ ಮಾರಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸೂಱೆಕಾಱ sūṟe-kāṟa. a man who gives lavishly or bestows with profusion (Bh. 7, 2, 9).

ಸೂಱೆಗಾಱ sūṟe-gāṟa. a plunderer (Bh. 7, 17, 28; Dp. 138, 5).

ಸೂರ್ತಿ sūrti. = ಸುರಿತಿ, ಸೂರತಿ. made or produced in surat (My.; Te.). *cf.* ಸುರತ 1. — ಸೂರ್ತಿಮುತ್ತು. a fine pearl from surat (My.). — ಸೂರ್ತಿರೂಪಾಯಿ. a surat rupee (My.).

ಸೂರ್ಪ sūrpa. = ಶೂರ್ಪ. a winnowing basket, etc. (ಮೊಱ Mr. 219).

ಸೂರ್ಪಕರಣ sūrpa-karaṇa. = ಶೂರ್ಪಕರಣ. winnowing, etc. see ಕೇಱು.

ಸೂರ್ಮ sūrma. = ಸೂರ್ಮಿ. (ಲೋಹದ ಪ್ರತಿಮೆ Mr. 28).

ಸೂರ್ಮಿ sūrmi. *a brass or iron image, statue or pillar.*

ಸೂರ್ಯ sūrya. = ಸೂರಿಯ. *the sun* (ನೇಸಱ್ Śmd. I; ಪಗಲಬೊಜಂಗ Ct. I, 46; ಪೊೞ್ತು, ನೇಸಱ್, ಆಗಸವಣಿ, ಸೆಗಳಿಗದಿರ, etc. Śm. 14, Kk. 11*b*). 2, the sun reckoned as one of the twelve ādityas or emblems of the sun in the twelve months of the year; the sun moves through the sky in a chariot drawn by seven ruddy horses or mares (see ಸಪ್ತಾಶ್ವ). 3, N. of a peasant (Cpr. 5, 86-88). 4, N. of a metrical foot (Ch.). 5, the sun regarded as a planet. 6, the number 12. ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಸುರೇ ಚಲ್ಲಿದರೆ (or ಮಣ್ಣು ತೂಱಿದರೆ) ಮೋಱೆ ಮೇಲೆ ಬೀೞುವದು (Prv.).

ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತ sūrya-kānta. sun-crystal; *crystal* (ಸ್ಫಟಿಕ Hlā.; ನೇಸಱುಗಲ್, ಬಿಸುಗಲ್ Śs.)

ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತಿ sūrya-kānti. sun-light, sun-shine. 2, the sun-flower, a native of tropical America, Helianthus annuus Lin. (St. & Pl.; Mhr. ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತ).

ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ sūrya-grahaṇa. a solar eclipse. (C.).

ಸೂರ್ಯಘಿಟಿಶಾಸಿಗಳ ಜಕ್ಕಣ್ಣ sūryaghiṭiśāsigaḷa jakkaṇṇa. N. (Bp. 56, 41).

ಸೂರ್ಯಚನ್ದ್ರವಾದ್ಯಗಳು sūrya-candra-vādyagaḷu. two kinds of tabours of which the one is round like the sun and the other has the form of the half moon (My.).

ಸೂರ್ಯತನಯ sūrya-tanaya. Śani, the planet Saturn. 2, Yama (My.). 3, Karṇa. 4, Sugrīva. 5, Varuṇa.

ಸೂರ್ಯತನಯೆ sūrya-tanaye. daughter of the sun: *the river Yamunā.*

ಸೂರ್ಯನಕ್ಷತ್ರ sūrya-nakṣatra. that nakṣatra in which the sun happens to be. (R.).

ಸೂರ್ಯನಮಸ್ಕಾರ sūrya-namaskāra. prostration (on Sunday) to a kind of altar (pīṭha) on which oblations are put in honour of the rising sun (My.).

ಸೂರ್ಯಪಾನ sūrya-pāna. sun-drinking or enjoying. 2, the sun-flower (Z.). 3, = ಸೂರಿಪಾನ, q. v. (R.).

ಸೂರ್ಯಪುಟ sūrya-puṭa. an application of the sunbeams, a heating or drying (as of a chemical or medical preparation) by exposure to the sun (My.; Mhr.).

ಸೂರ್ಯಪುತ್ರ sūrya-putra. = ಸೂರ್ಯತನಯ. (My.).

ಸೂರ್ಯಬಿಮ್ಬ sūrya-bimba. the disk of the sun. (My.).

ಸೂರ್ಯಮಣ್ಡಲ sūrya-maṇḍala. the orb or disk of the sun. (My.).

ಸೂರ್ಯಲೋಕ sūrya-lōka. the world or heaven of the sun, a region or space supposed to exist round the sun, constituting a heaven of which the sun is regent. (My.).

ಸೂರ್ಯವಂಶ sūrya-vaṁśa. the family or race of the sun, the solar race of kings, the royal dynasty of Rāmacandra, king of Ayōdhyā. (My.).

ಸೂರ್ಯವೃಕ್ಷ sūrya-vṛikṣa. the plant Calotropis or Asclepias gigantea (ಎಕ್ಕದ ಗಿಡ Si. 141).

ಸೂರ್ಯಸಿದ್ಧಾನ್ತ sūrya-siddhānta. a celebrated astronomical text-book. (My.).

ಸೂರ್ಯಾತಪ sūrya-ātapa. the heat or glare of the sun, sunshine (ಬಿಸಿಲ್ Śm. 15).

ಸೂರ್ಯಾವರ್ತ sūrya-āvarta. the plant Cleome viscosa. 2, a kind of sun-flower, Helianthus indicus. (R.).

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ sūrya-asta. sun-set. (My.; B. 5, 305).

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ sūrya-astamaya. sun-set (My.).

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ sūrya-astamāna. sun-set (My.).

ಸೂರ್ಯೇನ್ದುಸಂಗಮ sūrya-indu-saṅgama. conjunction of sun and moon, *the day of new moon.*

ಸೂರ್ಯೋದಯ sūrya-udaya. sun-rise. (Bp. 37, 54; J. 7, 12, B. 5, 305).

ಸೂಲ್ sūl. = ಚೂಲ್ q. v., etc., ಸೂಲು 1. pregnancy (especially of cows). ಹಲವು ಸೂಲಾವು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ, ಪ್ರಚುರಪ್ರಸೂತಿ Hlā.). ಹಲವು ಸೂಲಾಕಳು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ Mr. 181).

ಸೂಲ sūla. 1. Tbh. of ಸೂತ 1. child-bearing, bringing forth (it may, however, be the genitive of ಸೂಲು 1 in B. 2, 37). ಬಾಣೆಯು ಒನ್ದೇ ಸೂಲ, ಒನ್ದೇ ಗೊನೆ ಈಯುತ್ತದೆ (the comma is in the print, B. 2, 37).

ಸೂಲ sūla. 2. Tbh. of ಶೂಲ. a pointed weapon, etc. (Śmd. 335 Mḍb.; B. 2, 26).

ಸೂಲಗಾತಿ sūla-gāti. = ಸೂಲಗಿತ್ತಿ. (My.).

ಸೂಲಗಿತ್ತಿ sūla-gitti. a woman that assists other women in childbirth, a midwife (ಸೂತಿಕೃತಿ Mr. 308).

ಸೂಲಂಗಿ sūlaṅgi. = ಸೂನಂಗಿ. the flower stalk of the sugar cane. (My.). ಕಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಸೂಲಂಗಿ ಹೊಱಟ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸೂಲಿ sūli. see ಬಿಳೇ ಸೂಲಿಗಿಡ.

ಸೂಲಿಕೆ sūlike. Tbh. of ಶೂಲಿಕೆ. a spear, a spike (Bh. 6, 3, 20).

ಸೂಲು sūlu. 1. = ಸೋಲ್. etc. (My.). ಸೂಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ಗೊಡ್ಡೇ? (Prv.). ಕತ್ತೆಗಳು ಸೂಲಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಮಱಿಯ ಕೊಡುವವು (B. 5, 17).

ಸೂಲು sūlu. 2. = ಉಸಲು, etc. breath, etc. (Bh. 3, 19, 1; My.). [Tu. ಉಸುಲ್].

ಸೂಲೆ sūle. Tbh. of ಶೂಲೆ. any sharp or acute pain. (My.).

ಸೂವ sūva. Tbh. of ಸೂಪ. sauce, soup, etc. (Śmd. 342).

ಸೂಷೆ sūṣe. = ಸುಷಿ 1. a mother.

ಸೂಸಕ sūsaka. a trinket or other ornament for the forehead, a jewel or a golden or other trinket, etc. worn below the partition of the hair (ಪತ್ತ್ರಪಾಶ್ಯೆ, ಲಲಾಟಿಕೆ Nr.; T. ಚೂಟ್ಟು. an ornament for the forehead; *cf.* ಸೂಡು1) [ವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡೆಯೊಳುಲಿವ ಸೂಸಕದ ನೂಲ ತೊಂಗಲ್ವೆರಸು Pb. 2, 41 va.]. see Cpr. 6, 47; 7, 92 va.; Grj. 3, 91 va.; 10, 43; Bp. 4, 40; 5, 25; 12, 20; Rśv. 8, 5va.; 10, 31 va.; Rām. 1, 7, 14; 1, 13, 4. — ಸೂಸಕಂಬಿಡಿ. -ಂ-ಪಿಡಿ. to seize the sūsaka. (Cpr. 9, 95 va.).

ಸೂಸಲ್ sūsal. breaking forth, appearance (of a smile, J. 30, 11); etc. 2, a kind of dish. (ತಿಲೌದನ ಎಸ್ದಡೆ ಎಳ್ಳ ಹುಗ್ಗಿ; ಸೂಸಲೆನ್ದೂ, ಎಷ್ಪುರು Nr.) — ಸೂಸಲಕಡುಬು. rice flour pastry laid on a plantain or other leaf, strewed with jaggory and sesamum powder, folded and boiled in steam; when ready and opened, it crumbles or falls into small pieces (My.).

ಸೂಸಿಕೆ sūsike. the act of showing forth or exhibiting (Rām. 6, 55, 15).

ಸೂಸು sūsu. 1. to come forth, to break forth; to appear, to issue, as breath (Rśv. 5, 117), as sweetness in singing (Śśv. 2, 40), as laughter or smiles (Bp. 33, 18; J. 11, 10; 19, 21), as sounds of joy (Bp. 37, 21), as sparks from a fiery arrow (J. 13, 12), as fire (Bh. 1, 20, 60), as lustre from the eyes of women (J. 33, 22), as brain out of the head (Abh. P. 13, 63); to flow, as tears (Cpr. 5, 131; Abh. P. 4, 25), as blood (Abh. P. 13, 47; Rśv. 13, 96; J. 25, 40), as honey-drops from a lily (Abh. P. 4, 25), as a stream of water (J. 3, 9); to shower (v. i.), as a rain of gold or of nectar (Bp. 9, 33; 23, 41); to drop, as water-drops or hoar-frost (Rśv. 9, 24, 29); to run over, as the water of a tank (Cpr. 5, 42), to be shed, to spill, as the water of a vessel (Bp. 10, 2); to be shed, thrown off or cast, to drop, as the tail-feathers of a peacock in a gale (Cpr. 2, 83), as points of the filament of flowers (Cpr. 8, 103); to fall out of, as an eye ball out of its orbit (Abh. P. 13, 54 va.); to get loose, as the pole of a carriage (Abh. P. 13, 69); to become dishevelled, as hair (J. 23, 26); to go away or disappear, as desire or fatigue (Bp. 29, 18; 59, 15); to be scattered or fly about, as sparks (Bh. 1, 20, 61); to spread about (v. i.), as fame (Bp. 54, 84); to disperse (v. i., Bh. 3, 13, 25). [ಧರಾತಳದೊಳ್ ಸೂಸಿದ ತನ್ನ ಗದಾದಣ್ಡಮುಂ Pb. 13, 95 va.; Ap. 4, 25 va.; ಕಂಗಳಾಶ್ರಯದ ಸೋಂಕಿನ ಸುಖಸಮ್ಬನ್ಧವನು ಮಹದಾಶ್ರಯಕ್ಕೆ ತನ್ದು ಸೂಸಲೀಯದೆ ನಿಮಗರ್ಪಿಸುವೆ Cv. 742]. ಇಕ್ಕೋಱಡಿಯಿಂ ತೀವಿ ನಾಲ್ದೆಸೆಗಂ ಸೂಸಿ (Śmd. 79). ಆಲಿವರಲ್ಗಳುವರ್ ಇನ್ದ್ರಗೋಪಮುಂ ಸೂಸಿದುವಭ್ರದಿಂ (142. 166). 2, to emit, as the moon does ambrosia (Śśv. 1, 41), as a face does beams (Rśv. 6, 133), as sighs (J. 19, 17); to cause to break forth, to let appear, as the nectar of a smile (J. 15, 45); to cause to flow, as water (Abh. P. 1, 103), as honey (Rśv, 2, 39); to cause to fall, to shower (v. t.), as a rain of dust (J. 10, 8), as rain (J. 15, 17), as arrows (J. 22, 13); to sprinkle about, as water drops (J. 19, 34); to let drop, as a loose hair-knot its flowers (Rśv. 7, 17; J. 11, 19); to scatter or throw about, as fibres of the lotus-stalk (Rśv. 6, 24 va.); to throw, as sēse (J. 8, 12; ಪರಿತ್ಯಾಗ Śmd. Dh.; ಚಳೆಯ, ಸಿಮ್ಪಿಸು Kk. 69, Śm. 35; *cf.* ಸುರಿ 1). ಎತ್ತಂ ಸುಧಾಸೌಧಮಂ ಸೂಸುವ ಚನ್ದ್ರಂ ತಾನೆ ಮೇಣ್ ಪುಟ್ಟಿಸಿದನ್ ಅತಿಜಡಂ ಛಾನ್ದಸಂ (Śmd. 127). ಸೂಸುತುಂ ನದನದ್ಯಚ್ಛಜಲಂಗಳಂ (280). ಆಸನದಲಿ ಉಮ್ಬುವದು, ಸೂಸುವದು ಬಾಯಲ್ಲಿ (a syringe, Sp.). — ಸೂಸಾಟ. -ಆಟ. being scattered, sprinkled, etc.; scattering, sprinkling, etc. ಸೀಱುಮ್ಬುಳ್ Śs.; Kk. 51; Śm. 61; ಸಿಮ್ಪಿಸಿತು Śs.). [—ಸೂಸೆಪಾಸು. gossip? ಮನೆಯಿನ್ದಂ ಮನೆಗೆನ್ದು ಪೋಪತೆಱದಿಂ ಮೇಣ್ ಸೂಸೆಪಾಸೆಮ್ಬ ಮಾತಿನ ಪಾಂಗಿನ್ದನಿತುಂ ಯುಗಂ ತಳರ್ದುದು Ap. 5, 70].

ಸೂಸು sūsu. 2. being scattered, thrown about sprinkled, etc. (ಪರಿಕೀರ್ಣ Ct. I, 83); the act of showing forth or exhibiting (Rām. 5, 16, 44); etc. — ಸೂಸುಗೂೞ್. -ಕೂೞ್. boiled rice that is thrown about (Rśv. 5, 114 va.). — ಸೂಸುನೀರ್. dropping water (Cpr. 2, 20). — ಸೂಸುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. spreading lustre (Rśv. 5, 19 va.).

ಸೂಸ್ತ್ರ sūstra. Tbh. of ಸೂತ್ರ. a thread, string, etc. (My.; Te.).

ಸೂಹು sūhu. = ಸೋ 2. to drive or scare away (My.). ಸೂಹಿತ್ತು (ಸೋದುದು Ct. II, 111).

ಸೂಳ್ sūḷ. ಸೂಳು. a loud sound, noise (*cf.* ಸುಳುವು; Mhr. ಸೂರ, a note in music; a tune; air breathed through the nostril). see Bp. 6, 10; 28, 46; Bh. 1, 8, 1; ನಿಡು-, ಲಗ್ಗೆ-. — ಸೂಳ್ಗೆಯ್. to make a loud sound, to make noise (J. 12, 5). — ಸೂಳ್ಮೆಱೆ. a loud sound or noise to come about (J. 4, 30).

ಸೂಳ sūḷa. 1. Tbh. of ಶೂಲ. the trident of Śiva. see ಸೂಳಪಾಣಿ.

ಸೂಳ sūḷa. 2. = ಸೂಳೆ. a harlot. — ಸೂಳಗೇರಿ. = ಸೂಳೆಗೇರಿ. (My.). ತಾನು ಗರ್ತಿ ಆದರೆ ಸೂಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟು (Prv.).

ಸೂಳಗಾಱ sūḷa-gāṟa. = ಸೂಳೆಗಾಱ. a whore-monger. (My.).

ಸೂಳಗಾಱಿಕೆ sūḷa-gāṟike. = ಸೂಳೆಗಾಱಿಕೆ. whore-dom. (My.).

ಸೂಳಪಾಣಿ sūḷa-pāṇi. Tbh. of ಶೂಲಪಾಣಿ. Śiva (Śmd. 376).

ಸೂಳಯಿಸು sūḷayisu. to make a loud sound (as certain musical instruments), to noise (Rśv. 6, 11 va.).

ಸೂಳೆಯ್ಸು sūḷaysu. 1. = ಸೂಳಯಿಸು, ಸೂಳವಿಸು 1. to noise, etc. (Grj. 10, 79 va.; J. 13, 18; Bh. 8, 23, 8).

ಸೂಳೆಯ್ಸು sūḷaysu. 2. = ಸೂಳವಿಸು 2. to beat (ಪೊಯ್ Bhn. 31; Bh. 8, 23, 3).

ಸೂಳವಿಸು sūḷavisu. 1. = ಸೂಳಯ್ಸು 1, etc. to noise (Bh. 3, 19, 43; 5, 11, 34; 6, 4, 101; 7, 10, 17; Rām. 5, 8, 38).

ಸೂಳವಿಸು sūḷavisu. 2. = ಸೂಳಯ್ಸು 2. to beat (Bh. 7, 10, 17; 8, 24, 49; 8, 26, 15).

ಸೂಳೆ sūḷe. = ಸೂಳ 2. Tbh. of ಶೂಲೆ. a harlot, a prostitute (ರೂಪಾಜೀವೆ, ವೇಶ್ಯೆ, ಗಣಿಕೆ, ಪಣ್ಯಾಂಗನೆ, ಕ್ಷುದ್ರೆ Hlā.; ವೇಶ್ಯೆ Mr. 305; ಗಣಿಕೆ, ಕಾಮುಕಿ Nn. 98; ಭೋಗ, ಕಾಮುಕಿ 113; ಜೋಡೆ Bhn. 63; ಅಜ್ಝುಕೆ Si. 65; ವಾರಸ್ತ್ರೀ, ಗಣಿಕೆ, ವೇಶ್ಯೆ, ರೂಪಾಜೀವೆ 188; C. Bp. 47, 12; Bp. 42, 13; 53, 12; Bh. 3, 19, 19; Rām. 1, 5, 27; J. 6, 35; C.; M. ಚೂಳೆ, T. ಚೂಳ್ಯೆ; according to Śmd. 140 it *might* be a true Drāviḍa word; *cf.* ಸುನ್ದು 1?). [ಪರದರ ಪಾರ್ವರ ಸೂಳೆಯರ ಮನೆಗಳವು Pb. 4, 10; Ap. 12, 29 va.; Vr. 80, 9]. ಸೂಳೆಯರ್ಗೆ or ಸೂಳೆಯರ್ಗ್ಗೆ (Śmd. 140). ಸೂಳೆಯರ ಮೊತ್ತ (ಗಾಣಿಕ್ಯ Hlā.). ಸೂಳೆಯರ ಗೃಹ (ವೇಶ್ಯಾಲಯ Mr. 198). ನಾಟ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಳೆ ಅಜ್ಝುಕೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಸೂಳೆಯರ ಪಾಳ್ಯ (ವೇಶ Si. 106); ಜನರಿನ್ದ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡಲ್ ಪಟ್ಟ ನಟಿಯಾದ ಸೂಳೆ (ವಾರಮುಖ್ಯೆ 188); ಸೂಳೆಯರ ಗುಮ್ಪು (ಗಾಣಿಕ್ಯ 189); ಸೂಳೆಯರ ಅರೆತೊಡೆಗಳ ವರಿಗೂ ಮುಚ್ಚುವ ಬಟ್ಟೆ (ಚಣ್ಡಾತಕ 224). ಅತ್ತಿಗಿಡಕೂವಿಲ್ಲ, ಕತ್ತೆಗೆ ಕೋಡಿಲ್ಲ, ಹತ್ತಿಯ ಹೊಲಕೆ ಗಿಳಿಯಿಲ್ಲ; ಸೂಳೆಗೆ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲ (Sp.). ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ, ಜಾಲಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗನ್ಧಿಲ್ಲ; ದೇವರು ಸೂಳೆಗಿಲ್ಲ (Sp.). ಸೂಳೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಹೆಣ. — ಸೂಳೆ ತಿರಿಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು, ಸುಂಕದವ ತಿರುಗದೆ ಕೆಟ್ಟನು. — ಸೂಳೆ ಬನ್ದರೆ ಅಮ್ಮಾ ಅನ್ದನ್ತೆ. — ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ, ಶೀಲ ಹಿಡುಕೊಣ್ಡನ್ತೆ. — ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ, ಕೊಱವಿತಿ ಆದಳು. — ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ, ಜೋಗತಿ ಆದಳು. — ಸೂಳೆ ಯಾರಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ? ದೊರೆ ಯಾರಿಗೆ ಅಪ್ಪ? — ಸೂಳೇ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಜೋಳಾ ಕುಟ್ಟಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಾಱಿಗೆ ಕಡಗು, ಸೂಳೆಗೆ ಬೆಡಗು. — ಬೋಱಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ, ಸೂಳೆಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ. — ಸನ್ತೇ ಸೂಳೆಯ ನಚ್ಚಿ, ಮನೇ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟ. — ಸೂಳೆಯ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸಿನ್ದ. — ಸೂಳೆಯ ಮಗ ಸುಬೇದಾರ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಮಗ ಹವಾಲ್ದಾರ (Prvs.). see Śmd. s. K. ಕೂರ್ಮೆ; Prvs. s. ತನ್ದೆ, ಮಗಳು, ಮಾತು. — ಸೂಳೆಕೇಳ. an associate of harlots (Cpr. 8, 53). — ಸೂಳೆಗೆಯ್. to have intercourse with harlots (Bp. 11, 50; 12 sum.; 12, 2. 3. 49. 50. 51; 28, 19; V. 9, 32. 33. 34). — ಸೂಳೆಗೆಯ್ತ. -ಕೆಯ್ತ. intercourse with harlots, whoredom (V. 9, 3 va.). — ಸೂಳೆಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. = ಸೂಳಗೇರಿ. a street or an abode of harlots (ವೇಶ, ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ Nr.; Cpr. 8, 4 va. & 44 va.; Rām. 5, 8, 72). [ವಿಟಜನಕ್ಕೆ ತೊಡರ್ವ ಚಾರಿಯೆನಿಪ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಿಂ Pb. 1, 58]. — ಸೂಳೆಬೊಟ್ಟುಗಿಡ. a shrub or small tree, Pavetta indica L. (St. & Pl.). — ಸೂಳೆಮಗ. a whore's son (My.). 2, a dancing-master (My.). — ಸೂಳೆಮನೆ. a harlot's house (My.). ಸೂಳೆಯ ಮನೆ (Bp. 28, 16).

ಸೂಳೆಗಾಱ sūḷe-gāṟa. = ಸೂಳಗಾಱ. a whoremonger (My.).

ಸೂಳೆಗಾಱಿಕೆ sūḷe-gāṟike. = ಸೂಳಗಾಱಿಕೆ. whoredom (My.).

ಸೂಳೆತನ sūḷetana. the state of a whore (Bh. 8, 5, 9).

ಸೂೞ್ sūḻ. ಸೂೞು. a time, a turn; a season (ಬಾರಿ Śmd. I; Ct. I; 45; M. ಚುೞಿ, *cf.* ಸುೞಿ 1; Abh. P. 14, 31 va); wandering about. [ಎನಗಿನ್ದಿನೊನ್ದು ಸೂೞುಮನಿನಿಯಂ ದಯೆಗೆಯ್ದಂ Pb. 2, 26; Ap. 6, 34 va.; Vr. 116, 6]. ಈ ಸೂೞ್ ಎನ್ದು, ವರ್ತಮಾನವರ್ಷಂ (Śmd. 1). ಈ ಸೂೞಿನ (133). ಚಪಲತೆಯೊಳಂ ಪದನೆರಡು ಸೂೞ್ ಉಚ್ಚರಿಪುದು (230). — ಮೆ ಎಮ್ಬುದಕ್ಕುಮ್ ಎಣಿಸುವ ಸೂೞೊಳ್ (242). ಛಲದಿಂ ಮುಯ್ಯೇೞ್ ಸೂೞ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ ಅಱಸಿ ಕೊನ್ದಿಕ್ಕಿದಂ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ (223). ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸೂೞ್ ತಡಮ್ ಆಯ್ತು (263). ಎರಡು ಮೂಱು ಸೂೞು ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಆಮ್ರೇಡಿತ Hlā.). ಸೂೞ್ಗಳ್ (Grj. 10, 55). ಹಲವು ಸೂೞುದಕದೊಳ್ ಅಲುಬಿಸೆಳೆ ಸೆಳೆದೊಗೆದೊಡಂ ಬಿಳಿದಹುದೆ ಕಮ್ಬಳಿ? (Bp. 60, 48). ಸೂೞಿಗೆ (Bp. 60, 61); ಸೂೞಿಂಗೆ (18, 101). — ಸೂೞಱಿ. -ಅಱಿ. to know one's turn (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 5, 19 va.; Śśv. 1, 79 va.;) to know the proper moment (Abh. P. 1, 118; Rśv. 6, 11 va.); to know the time (in music, Rśv. 5, 19 va.). — ಸೂೞ ಸುನ್ದು. coition by turns (Kāvy. II, 1, 24). — ಸೂೞಾಳ್. -ಆಳ್. the person who wandered about very much: king Naḷa (ನಳ Ct. I, 79). — ಸೂೞುಗರೆ. -ಕರೆ. = ಸುೞ್ಗರೆ, q. v. ಪುಯ್ಯಲ್ಗೆ ಕರೆವವಂ ಸೂೞುಗರೆವವನ್ ಎನಿಕು (Śm. 42). — ಸೂೞುನುಡಿ. talking by turns: conversation (ಸಲ್ಲಾಪ Hlā., Mr. 88). — ಸೂೞುಪಾಡು. challenge by turns (Rām. 4, 3, 9). — ಸೂೞುಪಾನ. drinking by turns or repeatedly, carousing (ಮಧುವಾರ, ಮಧುಕ್ರಮ Nr.). [— ಸೂೞುಂ ಪಾೞಿಯುಂ. opportune sexual contact. ಭರ್ತಾರನ ದೆಸೆಯಿನ್ದಪ್ಪ ಸೂೞುಂ ಪಾೞಿಯುಂ ಇಲ್ಲದೊರ್ಗೆ ಬಸಿಱುಂ ಮಗನುಮೆನ್ತಕ್ಕುಂ Vr. 112, 17]. — ಸೂೞುಬಣ್ಣಗೆ. bravery by turns: repeated or incessant bravery (Rām. 4, 2, 25). — ಸೂೞುಮಾತು. alternate or mutual speech (Bp. 22, 4). — ಸೂೞುರಿ. -ಉರಿ. fire or wrath appearing from time to time (Bh. 2, 10, 23). — ಸೂೞುವಾತು. -ಮಾತು. = ಸೂೞುಮಾತು. (Rām. 6, 50, 12). [— ಸೂೞು ಸೂೞಿದೆ at every turn. ತ್ರಿದಶೇನ್ದ್ರಂಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಧ್ವರದ ಮಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಮುಂ ಸೂೞು ಸೂೞಿದೆ ಪೇೞಲ್ ಪರಿವನ್ತೆ ಪೊಣ್ಮೆ ಪಲವುಂ ಧೂಮಂಗಳ್ Pb. 6, 38]. — ಸೂೞ್ಗರೆ. -ಕರೆ. = ಸೂೞುಗರೆ. to call at (various) times: to make proclamation, to bear a verbal communication; to announce that a fight is acceptable or desired. ಸೂೞಾಯ್ತನೆನ್ದು, ಸೂೞ್ಗರೆವಂ (Śmd. I). ಸೂೞ್ಗರೆವನೆನಲ್ಕೆ ದೂದವಂ (Ct. I, 45, o. r. ದೂದಂ). [— ಸೂೞ್ಗಡು. -ಕಿಡು. to spoil the order. ಎಯ್ದೆ ಸೂೞ್ಗಿಡದೆ ಪಂಚ ಪದಂಗಳನೋದುತಿರ್ಪ ನಾಲಗೆ ಗಡಂ Ap. 2, 60. — ಸೂೞ್ಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. hand moving in succession. ತುಡುವ ಬಿಡುವ ಸೂೞ್ಗೆಯ್ಯ ಬೇಗಂಗಳಂ ನಿಟ್ಟಿಸಲಾರ್ಗಂ ಬಾರದು Pb. 12, 20]. — ಸೂೞ್ಗವರ್. -ಬರ್. to come for one's turn (in any affair, Cpr. 3, 83 va.; 8, 94 va.; Abh. P. 15, 62 va.). ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟದೆ ಸೂೞ್ಗವನ್ದು ಇಱಿದುದೇಱಿದಿಭಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ (Śmd. 206). — ಸೂೞ್ವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain by turns (Cpr. 8, 69). — ಸೂೞ್ಸರಿ. rains that fall by turns (Rśv. 8, 112). — ಸೂೞ್ಸೂೞ್. rep. (Abh. P. 7, 141).

***ಸೂೞಿನೆ sūḻane.** at once. ಶಚಿ... ಅಶೋಕವಲ್ಲರಿಯ ಪಲ್ಲವಮೊನ್ದನೆ ಕೊಯ್ದು ರಾಗದಿಂ ಸೋರ್ಮುಡಿಯೊಳ್ ತಗುಳ್ಚಿದೊಡೆ ಸೂೞಿನೆ ಬಾರಿಸಿದಂ Pb. 5, 82.

ಸೂೞಾಯತ sūḻ-āyata. the business of a messenger (Bh. 3, 19, 19).

ಸೂೞಾಯ್ತ sūḻ-āyta. a caller at (various) times: a crier, one who makes proclamation; a messenger; a herald (ಸೂೞ್ಗರೆವಂ Śmd. I; Grj. 2, 106 va.; Bh. 3, 7, 99). ಆಯ್ತು, ಅಬ್ಧಿಯೆ ಗೂರ್ಣಿಸುವನ್ತೆ ಆಯ್ತು ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಪುಗುವ ಪೊಱಮಡುವ ಜಳಮ್ಬಾಯ್ತರ ಸೂೞಾಯ್ತರ ಕಲ್ಲಾಯ್ತರ ಕಡಂಗಾಯ್ತರ ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತರ ರಭಸಂ (Śmd. 235. 289).

***ಸೂೞಾಯ್ತೆ sūḻāyte.** a lady messenger. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಲಲಸಿ ತನ್ನ ಸೂೞಾಯ್ತೆಯುಂ ತನ್ನವೊಲೆ ಕಯ್ಗೆಯ್ದು ಬರವಂ ಬೇಡಲಟ್ಟಿದೊಡೆ Pb. 1, 85 va.

ಸೃಕ್ಕ sṛikka. = ಸೃಕ್ವ. (Colebr.).

ಸೃಕ್ವ sṛikva. *the corner of the mouth* (ಕಟಿವಾಯಿ Mr. 318).

ಸೃಕ್ವಣಿ sṛikvaṇi. = ಸೃಕ್ವ. (Sk.).

ಸೃಗ sṛiga. *a short javelin or arrow.*

ಸೃಗಾಲ sṛigāla. = ಶೃಗಾಲ. a jackal. (Sk.).

ಸೃಜ್ sṛij. creating; a creator. see ವಿಶ್ವ-.

ಸೃಜಿಕಾಕ್ಷಾರ sṛijikā-kṣāra. = ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ. (Colebr.).

ಸೃಜಿಯಿಸು sṛijiyisu. = ಸೃಜಿಸು. (Śsv. 1, 17).

ಸೃಜಿಸು sṛijisu. to let go, to let loose; to emit. 2, to create, to produce, to make (Rām. 3, 2, 17).

ಸೃಣಿ sṛiṇi. *a hook for driving an elephant.* 2, a hatchet (ಲೋಹಿತ, ಕೊಡಲಿ Nn. 86).

ಸೃಣಿಕೆ sṛiṇike. *saliva, spittle, slaver.*

ಸೃಣೀಕೆ sṛiṇīke. = ಸೃಣಿಕೆ. (Sk.; G.).

ಸೃತ sṛita. gone, proceeded, flowed, moved. see ಪ್ರ-, ವಿ-, ಸಂ-.

ಸೃತಿ sṛiti. gliding, going, proceeding; *a road, a path.* see ಕು-, ಪ್ರ-.

ಸೃಪಾಟ sṛipāṭa. *a kind of measure.*

ಸೃಪಾಟಿ sṛipāṭi. *a kind of measure.* 2, = ನದೀವಿಶೇಷ (Si. 497); = ನದಿ (G.).

ಸೃಪಾಟಿಕೆ sṛipāṭike. the beak of a bird (Sk.). 2, = ಸೃಪಾಟಿ (G.).

ಸೃಮರ sṛimara. *a kind of animal;* a young deer; ದೊಡ್ಡ ಚವರೀ ಮೃಗ (Si. 170).

ಸೃಷ್ಟ sṛiṣṭa. let go, let loose; emitted; given away; abandoned, left; emanated; created, made; joined, attached, connected; *abundant, much, many;* ornamented, adorned; *ascertained.* ಸೃಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳು (B. 4, 94).

ಸೃಷ್ಟಣೆ sṛiṣṭaṇe. = ಸೃಷ್ಟನೆ. (My.).

ಸೃಷ್ಟನೆ sṛiṣṭane. a making, fabrication, forgery, falsehood (My.). — ಸೃಷ್ಟನೆಪತ್ರ. a forged document (My.). — ಸೃಷ್ಟನೆಸಾಕ್ಷಿ. false witness (My.).

ಸೃಷ್ಟಿ sṛiṣṭi. = ಸಿಟ್ಟಿ. letting go, letting loose, emission; giving away; emanation; *creation;* the expansion of Brahma constituting the universal system; nature, natural property or disposition. ಭ್ರಷ್ಟದೈವಕೆ ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಫಲವಿಲ್ಲ; ಸೃಷ್ಟಿಗೀಶ್ವರನ ಭಜಿಸಿದರೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೀವ (Sp.). see Nn. s. ಸ್ವರ್ಗ 2.

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ sṛiṣṭi-karta. a creator, a maker (B. 4, 89. 144). ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದನಾ ಬ್ರಹ್ಮನು (ಬ್ರಹ್ಮ, etc. Dhw.).

ಸೃಷ್ಟಿಪಾಲಕ sṛiṣṭi-pālaka. the protector or cherisher of the universe Dp. 150, 4.

ಸೃಷ್ಟಿಸು sṛiṣṭisu. = ಸೃಜಿಸು. to create, etc. (Bp. 1, 13; 51, 49).

ಸೆಕಳೆ sekaḷe. = ಸಕಳೆ, ಸಗಳಿ, ಸೆಗಳಿ, ಸೆಗಳಿಕೆ, ಸೆಗಳಿಗೆ, ಸೆಗಳು. heat; hot vapour, steam (ಉಷ್ಣ, ವಾಷ್ಪ Mr. 47).

ಸೆಕೆ seke. = ಶಾಕ 2, ಸಕೆ, ಸಖೆ, ಸಾಕ, ಸೆಖೆ, ಸೆಗೆ, ಸೇಕ 1 q. v. (partly Tbh. of ಶಿಖೆ and of Mhr., H. ಶೇಕ). heat (My.; Bp. 17, 19; Rśv. 12, 13; C. Bp. 19, 31; ಗ್ರೀಷ್ಮ, ಝಳ, ಉಷ್ಣ, ಗಮ್ಮ G.; Tu. ಸಿಕೆ; Te.). ಸೆಕೆಯ ಹವೆ (ಬಾಷ್ಪ, ಊಷ್ಮ Si. 439). ಸೆಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿ ತೆನ್ದು ಕಮ್ಬಳಿ ಹೊದ್ದುಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಸೆಕೆನಾಡು. a hot country (B. 2, 2. 37. 51). — ಸೆಕೆಹಪ್ಪಳ. a kind of happaḷa (My.).

ಸೆಕ್ಕು sekku. = ಸೆರ್ಕು. to put in, to insert (Bp. 43, 25; Rām. 6, 45, 43; T. ಚೆರುಗು, ಚೊರುಗು).

ಸೆಕ್ಕೆ sekke. insertion: a joint (?). ತೊಡೆಯ ಸೆಕ್ಕೆ or ತೊಡೆಸೆಕ್ಕೆ (Śmd. 195).

ಸೆಕ್ಕೆ sekke. = ಚಕ್ಕೆ, etc. a chip, etc. (Bp. 43, 25. 36. 83). ಯೂಪಸ್ತಮ್ಭದ ಸೆಕ್ಕೆ (ಸ್ವರು Nr.).

ಸೆಖೆ sekhe. = ಸೆಕೆ, etc. (ಊಷ್ಮ, ಬಾಷ್ಪ Hlā.; Bh. 4, 4, 55). ಬೆಣ್ಣೆ ಬೆಂಕಿಯ ಸೆಖೆಗೆ ತಣ್ಣಗಿರಬಲ್ಲುದೇ? ಹೆಣ್ಣಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಎಡ ತಾಕಿ, ಶಿವಯೋಗಿ ಮಣ್ಣುಮುಸಿಯಾದ (Sp.).

ಸೆಗಣ segaṇa. = ಸಗಣ 1, etc. cow-dung, etc. ಕಱುವಿನ ಸೆಗಣ (ಎರಣ Kk. 69).

ಸೆಗಣಿ segaṇi. = ಸೆಗಣ, etc. cow-dung. ಕಱುವಿನ ಸೆಗಣಿ (ಎರಣ Śs.).

ಸೆಗಳಿ segaḷi. = ಸೆಕಳೆ, etc. (ಜಳ, ಉಷ್ಣ Śm. 15). — ಸೆಗಳಿಗದಿರ. -ಕದಿರ. the hot-rayed, the sun (ಬೆಂಗದಿರ, etc., ಸೂರ್ಯ Śm. 14).

ಸೆಗಳಿಕೆ segaḷike. = ಸೆಕಳೆ, etc., ಸೆಗಳಿಗೆ. (Bh. 1, 5, 5).

ಸೆಗಳಿಗೆ segaḷige. = ಸೆಗಳಿಕೆ, etc. (ಉಮ್ಮ, ಝಳ Kk. 11*b;* Bh. 6, 5, 34).

ಸೆಗಳು segaḷu. = ಸೆಕಳೆ, etc. heat, etc. (Bh. 3, 19, 18).

ಸೆಗೆ sege. = ಸೆಕೆ, etc. heat. (G.; Te.).

ಸೆಜ್ಜೆ sejje. = ಸಜ್ಜೆ, etc. a tall and stout kind of grass cultivated for its grain, Holcus spicatus Roxb. (ಧಾನ್ಯ Śm. 87; Z.; My.).

ಸೆಜ್ಜೆ sejje. = ಸಜ್ಜೆ, etc. Tbh. of ಶಯ್ಯೆ (Śmd. 357). a place of rest or repose, a bed (ಶಯ್ಯೆ, ಪಟಿಕ್ಕೆ Kk. 30; ಪಟಿಕ್ಕೆ, ಶಯ್ಯೆ Śm. 76; ಶಯ್ಯೆ 87; Cpr. 6, 86 va.; 8, 41). [ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಸಿಮನೆ Pb. 3, 81 va.]. 2, a liṅga-box; a box in general [ಅಪ್ಪಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಉರಸೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವುದಯ್ಯಾ ಶಿವಲಿಂಗವ Cv. 149, 917. 1148]; (Bp. 3, 26; 18, 31; 22, 7; 38, 47; 43, 26. 83; 47, 46; 54, 69). ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆ (ಶಯನಸ್ಥಾನ, etc. Hlā.; ಗರ್ಭಾಗಾರ, ವಾಸಗೃಹ Nr.). — ಸೆಜ್ಜೆದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. a box to become full (Bp. 22, 9). — ಸೆಜ್ಜೆಮನೆ. = ಸಜ್ಜೆವನೆ, ಸೆಜ್ಜೆವನೆ. a sleeping-apartment, a dormitory (ಪಕ್ಕೆ Śm. 79). — ಸೆಜ್ಜೆಮಾಡ. an upstair-room used for sleeping (V. 5, 7). — ಸೆಜ್ಜೆವನೆ. = ಸಜ್ಜೆವನೆ, ಸೆಜ್ಜೆಮನೆ. (Śmd. 387; Cpr. 7, 69 va.; 8, 60 va. & 94 va.; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 11, 1 va.). — ಸೆಜ್ಜೆವಳ. (Śmd. 234). a guardian or superintendent of (a king's) sleeping-apartments; a man who has the charge of, or waits at, their door [ಸೆಜ್ಜೆವಳನಿಕ್ಕಿದ ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಕಾಳಾಗರ ಧೂಪಂ Ap. 5, 22 va.]; (ಶಯ್ಯಾಗೃಹ ರಕ್ಷಕ Śs.; ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲಾತ Kk. 37; ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲವ Śm. 46). — ಸೆಜ್ಜೆವಳ್ತಿ. (Śmd. 244. 246). a woman who is the superintendent of sleeping-apartments; etc. — ಸೆಜ್ಜೆವಳ್ಳ. = ಸೆಜ್ಜೆವಳ (Śmd. 234). — ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲವ. -ಬಾಗಿಲವ. = ಸೆಜ್ಜೆವಳ. (Śm. 46). — ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲಾತ. -ಬಾಗಿಲಾತ. = ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲವ. (Kk. 37).

ಸೆಜ್ಜಿರ sejjira. a bed (Cpr. 8, 4 va.; 8, 26).

ಸೆಟೆ seṭe. = ಸಟೆ 2, etc. to bend (v. i.). ಲಕ್ಕಾ ಎನ್ಬ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಎದೆ ಹಾಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು, ಹಿಂಗಱೆಯನ್ನು ನಿಗರಿಸಿಕೊಣ್ಡು, ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಸೆಟೆದಿರುತ್ತವೆ (B. 3, 114).

ಸೆಟ್ಟಿ seṭṭi. = ಸಟ್ಟಿ, etc. Tbh. of ಶ್ರೇಷ್ಠಿ. a respectful compellation for a banker, merchant or tradesman, and for certain men of the arts of industry (potters and oil-millers, My.); the head or chief of a caste (My.); etc. (Bp. 9, 8; 24, 22; B. 2, 25; Mhr. ಶೇಟ). [ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬಳ್ಳಂ ಕಿಱಿದೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ನುಡಿಯಂ ನೀಂ ನಿಕ್ಕುವಂ ಮಾಡಿದ್ಯೆ Pb. 12, 175]. ಬಿದರುತಟ್ಟೇ ಮಾಱುದಾ ಕ್ಷಣ ಸೆಟ್ಟಿ ಆದಾನೇ? — ಆನೆ ಮಟ್ಟದೇ ಸನ್ದು, ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲೇ ಪಟ್ಟಣ. — ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟದೇ ಪಟ್ಟಣ. — ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬಾಜು ಸತ್ತಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯದು. — ಸೆಟ್ಟಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ಅಳೆಯುತ್ತಾನೆ, ಹೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. — ಸೆಟ್ಟಿ ಸಿಂಗಾರವಾಗುವಾಗ್ಯೆ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲಾ ಸೂಱೆಹೋಯಿತು. — ಸೆಟ್ಟಿ ಸವಾಸೇರು, ಲಿಂಗ ಅಡೀಸೇರು. — ಸೆಟ್ಟಿ ಹೆಡ್ಡ, ಕುಮ್ಬಾಱ ಜಾಣ. — ಪೇಟೆಗೆ ಜಟ್ಟಿ, ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೆಟ್ಟಿ.

— ಬಟ್ಟೆ ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತೆನ್ದರೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಬೆಟ್ಟ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಯ್ಯುತ್ತದೆ ಎನ್ದು, ಸೆಟ್ಟಿ ಅತ್ತ ಹಾಗೆ. — ಬೆಟ್ಟಬೆನ್ನ ಆದರೆ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಆಗದೇ? ಲಾಭವಿಲ್ಲದೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗ. — ವಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿ ವಿನಹಾ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಡ (Prvs.). — ಸೆಟ್ಟಿ ಗಿಟ್ಟಿ. reit. ಸೆಟ್ಟೀ ಸಂಗಾ ಮಾಡು, ಗಿಟ್ಟೀ ಸಂಗಾ ಮಾಡಬಾರದು (Prv.). [— ಸೆಟ್ಟಿವಟ್ಟಿ. -ಪಟ್ಟ. headship in the business. ಸೂರದತ್ತ ಸೆಟ್ಟಿ ಸುಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸೆಟ್ಟಿವಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿ ತಪಂಬಟ್ಟಂ Vr. 25, 9].

ಸೆಟ್ಟಿಗಾಱ seṭṭi-gāṟa. = ಸೆಟ್ಟಿ? (Dp. 137, 4).

ಸೆಟ್ಟಿತನ seṭṭitana. the state or business of a seṭṭi; headship in a caste (My.). ಕತ್ತೆ ಕಣ್ಣಿಗ ಹೊತ್ತರೆ ಸೆಟ್ಟಿತನಾ ಮಾಡೀತೇ? (Prv.).

ಸೆಡ seḍa. 1. = ಸಟ 2, ಸೆಡೆದು. P. p. of ಸೆಡೆ 1, in ಸೆಡಕೊಳ್ಳು (My.).

ಸೆಡ seḍa. 2. = ಸೆಡೆದು. P. p. of ಸೆಡೆ 2, in ಸೆಡಕೊಳ್ಳು (My.).

ಸೆಡಕು seḍaku. 1. = ಸಡಕು 2. the state of being proper or correct. (My.).

ಸೆಡಕು seḍaku. 2. pride, haughtiness, arrogance (Dp. 161, 8; My.; see ಕೆಚ್ಚು 5; T. also ಚಳುಕ್ಕು).

ಸೆಡವು seḍavu. 1. (= ಸಟೆ 1). pride (Dp. 161, 4). [Tu.].

ಸೆಡವು seḍavu. 2. the state of being crooked or bent (My.).

ಸೆಡು seḍu. to be sewn, stitched together or united; to sew, etc. (ಸ್ಯೂತ Śmd. Dh.; see ತಟ್ಟು, ತೆತ್ತು 2, ತೇಪೆ).

ಸೆಡೆ seḍe. 1. = ಸಟೆ 1, ಸಿಡೆ 1. to grow bulky or large, to increase (ಅಸ್ಥಾಲ್ಯ Śmd. Dh., o. r. ಸಿಡೆ; ಪೆರ್ಚುಗೆ Cm.; *cf.* ತಿಟ್ಟು 1, ತಿಣೆ, ತಿಣ್ಣ, ತೀವು; M. ತಿಱು, to become stout, corpulent, thick, stiff; *cf.* also ಜಡ್ಡು 1). 2, to grow puffed up or proud (My.). 3, to become stiff, as a limb, a rope, etc. (My.). 4, to become erect from cold, as the hair of the body (My.). [Tu. ಸೆಡಿ].

ಸೆಡೆ seḍe. 2. = ಸಟೆ 2, ಸೆಟೆ. to grow crooked or bent, to bend; to shrink, to contract (ವಕ್ರ Śm. 91; Abh. P. 1, 76; Grj. 3, 22; Rśv. 9, 25; My.; *cf.* ಸಿಡಿ 1 & 2; Te. ತೆಟುಕು, shrinking, shrivelling; M. ಚೆಱುಗು, T. ಚಿಱುಗು, to shrink, *cf.* ಕಿಱು; ಸೀಡು 1).

ಸೆಡೆ seḍe. 3. (to shrink, to recoil?); to fear (ಭಯವನ್ ಅನ್ Kk. 72; ಅಳ್ಕು, ಸುಗಿ, ಬೆಮರ್, ಬಳ್ಕು, ಸುರುಳ್, ಅಗಿ, ಭಯವನ್ ಅನ್ Śm. 40; ಭೀರುತ್ವ 91; *cf.* ಸಿಗ್ಗು, ಗಿಲಿ 2, ಚಳಿ 1). [ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಸಿಮೆನೆ ಕಾಮಂ ಕಳನೇಱುವನ್ತೆ ಸೆಜ್ಜೆಯನೇಱಿ ಸೆಡೆದಿರ್ದ ನಲ್ಲಳಂ ನೋಡಿ Pb. 3, 81 va.; Ap. 13, 47]. see Abh. P. 7, 8; 9, 74; Grj. 4, 53; 9, 58 va.; Rśv. 6, 11; V. 9, 81; J. 28, 45; Bh. 3, 13, 16.

ಸೆಡೆ seḍe. 4. = ಸಟೆ 3. crookedness. ನಾಯ ಬಾಲಸೆಡೆಯಂ ಕಟ್ಟಲ್ಕೆ ಚನ್ನಪ್ಪುದೇ? (Sś. 85).

ಸೆಡೆ seḍe. 5. (= ಸಿಡಿ 7?). fear, anxiety. — ಸೆಡೆವಡು. -ಪಡು. to suffer fear, to undergo anxiety (Abh. P. 15, 7 va.).

ಸೆಡೆ seḍe. 6. N. of a plant (ಒಡೆ Mr. 134).

ಸೆಡೆ seḍe. 7. = ಸಿಡೆ 2. a vessel for the reception of liquids or grain (ರಸಧಾನ್ಯಾರ್ಕರ್ಷಣಪಾತ್ರ Śmd. Dh., o. r. ಸಿಡೆ).

ಸೆಡೆ seḍe. = ಚಡೆ. detached, single, etc. (S. Mhr.).

ಸೆಣಸು seṇasu. 1. = ಸಣಸು, ಸೆಳಸು 2. to be envious or jealous, to be filled with envious feelings (ಈರ್ಷೆ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 106 va.; Abh. P. 5, 53; Grj. 4, 22; Bp. 42, 14; Śśv. 4, 122. 134; J. 4, 32; 7, 59; 14, 3; Abhā. 2, 51); to envy (with accusative, Abh. P. 1, 95; 17, 2). [ಮದನನ ಮಣಿದರ್ಪಣಕಂ ಮದನನದೀರತ್ನ ಶುಕ್ತಿಗಂ ಸೆಣಸುವುದಂ Ap. 4, 45]. ಬಿರುದರ್ಗೆ ಬಿರುದರ್ ಸೆಣಸುವರ್ (Śmd. 159). ಕಡುಗಲಿ! ಸೆಣಸುವ ಭಟರ್ ಆರ್ (177). see s. ಮಲೆ 3. *cf.* ಕೆಣಕು? — ಸೆಣಸಾಟ. -ಆಟ. unwillingness to be excelled. ಹುಲೀ ಕೂಡೆ ನರಿಗೆ ಸೆಣಸಾಟವೇ? (Prv.).

ಸೆಣಸು seṇasu. 2. anger, wrath (ಕೋಪ, etc. Kk. 43; ಮುಳಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಒರಸೊರಸು, ಕಾಯ್ಪು, ಕಿನಿಸು, ಕನಲ್, ಮುನಿಸು, ಸೀತಱ್, ಕೋಪ Śm. 39; ದಣ್ಡ Bhn. 27; Cpr. 1, 57; Abh. P. 13, 24; Śśv. 4, 121; J. 10, 42; Bh. 1, 8, 1; T. ಚಿನ, ಚಿಱುಕ್ಕು, to be angry; ಚಿನ, anger, wrath; *cf.* ಕಿನಿಸು 1 & 2; ಸಿಟ್ಟು?). [ಸೆಣಸುಳ್ಳು ದೃಪ್ತತ್ತರಂ ತಳ್ತಿಱಿಯದೆ Pb. 4, 11].

ಸೆಣೆ seṇe. 1. to be or become angry (ಕ್ರೋಧ Śmd. Dh.; *cf.* ಸಣೆ 1).

ಸೆಣೆ seṇe. 2. = ಸಣೆ 2. to wash (My.).

ಸೆಣ್ಡಿಗೆ seṇḍige. = ಸಣ್ಡಿಗೆ. (B. 2, 37). — ಸೆಣ್ಡಿಗೆಗುಮ್ಬುಳಕಾಯಿ. = ಸಣ್ಡಿಗೆ. (S. Mhr.).

ಸೆಣ್ಡು seṇḍu. = ಚೆಣ್ಡು, etc. a cluster, a tassel; a ball to play with (ಗೇಣ್ಡುಕ, ಕನ್ದುಕ Nr.; ಕರಗನ್ದುಗ Ct. I, 104; *cf.* ಸೆಡು or ಸೆಡೆ 1). [ತನ್ನ ಮನೆಯಂಗಣದೊಳ್ ಸೆಣ್ಡಾಡುವ ತಱಿಯಯುಮಾನೆ ಯನೇಱುವ ವಿನೋದಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ವಿನೋದಸ್ಥಾನಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮಾಡಿಸಿ Vr. 45, 21]. ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ, ಪಾರಿತಥ್ಯೆ ಎನ್ದೊಡೆ ಮುಡಿಯ ಮೇಗಣ ಮುತ್ತಿನ ಸೆಣ್ಡು; ಮುತ್ತಿನ ದಣ್ಡ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬುರು (Nr.). — ಸೆಣ್ಡಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to play with as with a ball (Bp. 36, 48).

ಸೆದಗೆ sedage. = ಸದೆ 3. trash, etc. [Tu. ಸೆದೆ, ಸದೆ]; (V. 37, 92).

ಸೆದಗೆ sedage. = ಸಿದಿಗೆ 1. Tbh. of ಚಿತ್ಯೆ. a funeral pile (ಚಿತೆ, ಚಿತ್ಯೆ Hlā.).

ಸೆನ್ದವ sendava. Tbh. of ಸೈನ್ಧವ. produced or born in Sindh. (Śmd. 357).

ಸೆನ್ದು sendu. 1. = ಸಿನ್ದು. to rub out, etc. (T. ಚಿರ, to destroy = ಅೞಿ 1; Te. ಚೆರೆ, ruin; ಚೆರುಚು, to ruin; ಚೆರುಮು, to rub; *cf.* ಕಿರಿ 1, etc.).

ಸೆನ್ದು sendu. 2. rubbing out, extinguishing, destroying, killing (ಒರಸು, ಹಿಂಸೆ Kk. 68; ಒರಸು Śm. 51). — ಸೆನ್ದುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a stick to kill with (Cpr. 5, 53).

ಸೆನ್ದುರ sendura. Tbh. of ಸಿನ್ದೂರ. red-lead, mirium. (Śmd. 357; Cpr. 2, 82; 8, 26; 8, 73 va.).

ಸೆಮ್ಬೆ sembe. (= ಸಮ್ಬೆ?). N. of a plant (ಪತ್ರವತಿ Mr. 150).

ಸೆಯ್ sey. = ಸಯ್ 1. straightness, etc. [— ಸೆಯ್ಪುಱಗು. -ಬೆಱಗು. = ಸಯ್ಪುಱಗು. ಶೈವ ಸೆಯ್ಪುಱಗಾದ ಪಾಶುಪತಿ ಪಥವಱಿಯ, ಕಾಳಾಮುಖಿ ಕಂಗೆಟ್ಟ Cv. 545].

ಸೆರಗು seragu. calamity, evil, mischief (Te. ಚಿಲುಗು, ಚಿರುಪು, ಸಿಲುಗು; see ಸಿಲುಕು 2); sin, crime (Abh. P. 9, 196; 10, 19; 11, 7. 92; 13, 12. 47. 57; 16, 9). [fear. ಎಮ್ಮರಸರ ನಚ್ಚಿನೆಚ್ಚಶರಮಂ ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಣ್ಡು ಬರ್ಪಿರೇ Pb. 8, 17; Ap. 1, 79 va.]. — ಸೆರಗ.

-ಅ 3. = ಸರಗ. a sinner (Śmd. 90 Mdb., o. r. ಸರಗ). 2, sin, crime (ಪಾತಕ Ct. I, 59, where probably ಪಾತಕಿ, or ಸೆರೆಗು, is meant).

ಸೆರೆ sere. = ಸಾರೆ 2, ಸೇರೆ. the palm of the hand bent so as to receive or hold anything; a handful (My.; Bh. 2, 13, 50; B. 3, 59; Tu.; Te. ಚೇರೆ; T. ಚಿರಂಗಾಯ್, ಚೇರೈ; see ಕಿಸುಸೆರೆ, ಮುಚ್ಚೆರೆ). ಅರ್ತ ಕದಮ್ಪು ಬತ್ತಿದ ಕಾಲುಂ ಹುರಿಯುಱದ ಅಱುಮಿಳಿ ಎಸಕದ ಸೆರೆಯುಂ (Śmd. 286). ಸಣ್ಣವನಾದರೂ ಚಿಪ್ಪಿಗ ಸೆರೆ ಯಱುವೆ ಕದಿಯದೆ ಬಿಡ. — ಸೆರೇ ವರಹಕೊಟ್ಟರೂ ಸೀರೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಬೇಡ (Prvs.). [ಸರ್ಪಯೋನಿಯ ಸೆರೆಯಂ ಬಿಡಿಸಿದವೊಲೆಚ್ಚು ಪಾಯ್ದುತ್ತೊಡ ನೊಡನೆ ಕದುಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣರುಧಿರ ಜಲೌಘಂ Pb. 12, 71]. — ಸೆರೆ ಬಿಗಿ. to join the two cup-palms for petition's sake (J. 18, 59). — ಸೆರೆವರಿ. -ಪರಿ. to become a palm bent so as to receive anything (Abh. P. 4, 39; 11, 135). — ಸೆರೆವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. = ಸೆರೆ ಬಿಗಿ. (J. 19, 14). — ಸೆರೆ ವಿಡು. -ಬಿಡು. to let drop the (contents of a) palm (Śmd. 224).

ಸೆರೆ sere. Tbh. of ಶಿರೆ. a nerve, a tendon, etc. (ನಾಳಿಪತ್ರ, ಸಿರೆ Hlā. MS. 4, 98; Mr. 456). ಸೆರೆಯ ನರ (ಸ್ನಸೆ, ಸ್ನಾಯು, ಶಿರೆ Hlā.).

***ಸೆರೆಗೋಲ್ seregōl.** = ಸೆಱಿಕೋಲ್. -ಅನ್ತುಭಯ ಬಲದ ಸೆರೆ ಗೋಲ್ಗಳೊನ್ದೊನ್ದಂ ಮುಟ್ಟುವಿನಮುತ್ತ ರಾಜಾಧಿರಾಜನುಮುತ್ತಯುವ ರಾಜನುಂ ನಿನ್ದಾಗಳ್ Ap. 14, 94 va.; @ this may be a scribal error for ಸೆಱಿಗೋಲ್.

ಸೆಱಗು seragu. = ಸಱಗು, ಸೆಱಂಗು, ಸೇಱಂಗು. either end of a piece; of cotton or silk cloth used as a garment; the loose end of a garment; that end which is put over the shoulder or head; the ornamental colored cross stripes near each of the ends (ದಶೆ, ವಸ್ತಿ Nr.; ಅಂಚಲ Mr. 342; C.; Tu.; Te. ಚೆಱಂಗು; T. ಚಿಱಗು, a wing; see ಕಿಱ್); cover, protection, refuge (Abh. P. 13, 70; C.). see ಒಚ್ಚೆಱಗು, ಒಳಸೆಱಗು, ಕಡೆ-, ಕುಡಿ-, ತುದಿ-, ಮೇಲ್-; Cpr. 5, 22; Grj. 2, 106 va.; Bp. 47, 47; 52, 27; Rśv. 13, 71 va.; Rāghc. 17, 64. 65; J. 6, 55; 19, 16; 30, 29; Prll. 3, 29; B. 1, 25; 5, 159. ಮೇಲುದು ಕುಚದ ಮೇಲಿರ್ಪ ಸೆಱಗು (Śm. 71). ಸೀರೆಯ ಸೆಱಗು (ಅಂಚಲ Hlā.). ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆ ಮೂಲೆ ಸೆಱಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರವನು ಕೊಡುವಾತ ಬೇಱಿ (Sp.). ಶಿವಾ ಎನ್ದರೆ ಸೆಱಗು ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡ, ಭವಾ ಎನ್ದರೆ ಭೈರವಾಸ ಹಱದು ಬಿಟ್ಟ (Prv.). — ಸೆಱಗೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. = ಸಱಗೊಡ್ಡು. to take the end of one's garment that is thrown over the shoulder, down under the shoulder, put both hands under it and stretch it forth as a sign of very humble petition (Cpr. 6, 87; C.). [ನಿಮ್ಮ ಚರಣವ ನೆನೆವನ್ತೆ ಕರುಣಿಸು ಸೆಱಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡುವೆ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ Bv. 34].

ಸೆಱಂಗು serangu. = ಸೆಱಗು, etc. (Śmd. 48; Cpr. 4, 82; 10, 17; Bp. 11, 34; 14, 6; Śsv. 1, 40; 3, 35 va.; see ಕಡೆ-, ನಡು-, ಮುಂಜೆಱಂಗು). ಮೇಲುದಱ ಸೆಱಂಗನ್ ಓಸರಿಸುವನ್ತಿರೆ (Śmd. 135).

***ಸೆಱಪು serapu.** hospitality, honour, festival. (T. ಚಿಱಪ್ಪು). -ಸೆಱಪುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to honour, to show hospitality. ಈತನೆ ಬಿರ್ದನನೆನೆ ವಿಖ್ಯಾತಂಗೆ ನರಂಗೆ ಸೆಱಪುಗೆಯ್ದನನನ್ತಂ Pb. 4, 44.

ಸೆಱಿ sere. 1. to narrow, to contract, to confine: to harass (see Sś. s. ಜೇಡ 2; T. ಚೆಱು, to narrow, to contract; to destroy; to kill; see s. ಕಿಱ್).

ಸೆಱಿ sere. 2. = ಸಱಿ. (fr. ಕಿಱ್, q. v.). confinement, captivity, bondage; a hold, a prison (C.; T. ಚಿಱೈ; ಕಾರೆ Hlā.; ಪ್ರಗ್ರಹ, ಉಪಗ್ರಹ, ಬನ್ದಿ Nr.; ಬಲ್ಬನ್ದಿ Ct. I, 29; Cpr. 5, 36; Abh. P. 14, 43; 14, 79 va.; Grj. 3, 103 va.; J. 2, 5; 8, 3; Si. 322; see ಕೆಯ್-, ಪೆಣ್-). ಆ ಸಭೆಯವರು ಅವನನ್ನು ಕೆಲವು ದಿವಸದ ತನಕ ಸೆಱಿಯೊಳಗಿಟ್ಟು (B. 5, 176). ಸೆಱಿಯ ಮನೆ (ಕಾರೆ, ಬನ್ದಿನಾಲಯ Nr.). ಸೆಱೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬುತ್ತಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಸೆಱಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to fetter, to take prisoner. (ಸಿಂಹಳನಂ) ಸೆಱಿಗಟ್ಟಿ, ತನ್ನಪಂ (Rśv. 5, 130). — ಸೆಱಿಗೆಯ್. to confine, to hold fast or firm, to fetter (Cpr. 8, 44 va.; 10, 12; Abh. P. 1, 114; 9, 191 va.; Rśv. 6, 11 va.; Śsv. 2, 14; J. 8, 48). ಕುಳಂ ಪ್ರಾಸಮಾಗೆ ಪೇಟ್ದ ಕಬ್ಬಂ ಕ್ಷಳನಂ ಸೆಱಿಗೆಯ್ವುದಾಗಿ ಲಕಾರಮಂ ವಿಕಲ್ಪಮಂ ಮಾಡ ಬಾರದು (Śmd. 13). [prisoner. ಕೊಳ್ ನಿನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಸೆಱಿಯನೆನ್ದು ಬಿಸುಟ್ಟೊಡೆ Pb. 7, 38 va. ತಮೋರಾಜಕಂ ಮುಳಿದು ಸೆಱಿಗೆಯ್ದ ಬೆಳಗಿನ ಸೆಱಿಯ ಮನೆ ಗಳನ್ನವಾದುವು Pb. 4, 49 va.]. — ಸೆಱಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take prisoner, to imprison, to shut up (Cpr. 4, 15; Abh. P. 15, 45; J. 29, 49). — ಸೆಱಿ ಬಿಡಿಸು. = ಸಱಿ-. to release from confinement or prison (Bp. 40, 45; My.). — ಸೆಱಿ ಬಿಡು. captivity to cease (J. 31, 63). — ಸೆಱಿಮನೆ. = ಸಱಿ-. a prison (ಕಾರೆ, ಬನ್ದಿನಾಲಯ Si. 298; ಗುಪ್ತಿ 426; J. 31, 26; B. 2, 25; 5, 57. 106; C.). — ಸೆಱಿಮನೆಯೊಳಗೆ ಇರುವವನು (ಪ್ರಗ್ರಹ, ಉಪಗ್ರಹ, ಬನ್ದಿ Si. 298). — ಸೆಱಿಯಾಗು. -ಆಗು. to be enclosed, to grow captive, to be made prisoner, to get into prison (Cpr. 8, 62; J. 17, 20; 27, 3). ಹೊಲೆಯಾಳಿಗೆ (on account of —) ಒನ್ದು ಮನೆಯಾಳು ಸೆಱಿಯಾಯಿತು (Prv.). — ಸೆಱಿಯಿರ್. -ಇರ್. to be imprisoned or shut up (J. 18, 8). — ಸೆಱಿವನೆ. -ಮನೆ. = ಸೆಱಿಮನೆ. (Cpr. 10, 111). [ಸೆಱಿ ವನೆಯಿನ್ದ ಭೋಂಕೆನೆ ಪೊಱಮಟ್ಟವೊಲ್ Ap. 13, 54]. — ಸೆಱಿವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to take prisoner (Grj. 4, 70 va.; Śsv. 1, 79 va.; Bh. 2, 4, 12). [to attract. ಬಗೆಯನುಱಿಸೆಱಿವಿಡಿದ ವಿದ್ಯಾಧರ ವಿಳಾಸಕ್ಕಂ ಬೆಕ್ಕ ಸಮ್ಪುಟ್ಟು Ap. 2, 41 va.]. — ಸೆಱಿಸಾಲೆ. a jail (ಕಾರಗೃಹ Mr. 197). — ಸೆಱಿ ಹಾಕು. to imprison (My.). — ಸೆಱಿ ಹಿಡಿ. = ಸೆಱಿವಿಡಿ. (C.; B. 4, 9. 217). — ಸೆಱಿ ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ. taking prisoner (ಪ್ರ ಯತ್ನ Si. 434).

***ಸೆಱಿಕೋಲ್ sere-kōl.** = ಸೆರೆಗೋಲ್. the end of the sides (of the army). ಸೆಱಿಕೋಲ್ ಸೆಱಿಕೋಲಿಂ ಪತ್ತಱ ಗಾವುದ ಬಲದ ಪವಣನನಿತಿನಿತೆನ್ದಾನಱಿಯೆಂ Pb. 10, 59.

ಸೆರ್ಕು serku. = ಸೆಕ್ಕು. to shove in, to put in, to insert, to tuck (the end of a garment) into another (part of the) garment (ವಸ್ತ್ರಾನ್ತರ ಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; M. ಚಿರುದು, ಚೊರುಗು; see ಚುಚ್ಚು 1; *cf.* ಸಿಲುಕು 1).

ಸೆಲದಿ seladi. = ಸೆಲನ್ದಿ. a spider (Te. ಚೆಲಿದಿ; Tu. ಸಾಲಿಗೆ; T., M. ಚಿಲನ್ದಿ). — ಸೆಲದಿನೂಲ್. a spider's thread or web (Bp. 43, 38). — ಸೆಲದಿಪುೞು. a spider (Bp. 13, 19).

ಸೆಲನ್ದಿ selandi. = ಸೆಲದಿ. (V. 9, 56; Śsv. 2, 73).

ಸೆಲವು selavu. leave, permission, order (J. 10, 47; 12, 14; Te.; Te. also: expenses, charges; expenditure; dismissal; *cf.* ಸಲ್ 1). — ಸೆಲವುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get permission (J. 20, 56).

ಸೆಲೆ sele. 1. sound, noise; echo (M. ಚಿಲಪ್ಪು, ಚಿಲೆ; T. ಚಿಲೈ; *cf.* ಕಿಲ್; T. ಚೆಲ್, a clap of thunder; *cf.* ಸೊಲ್ 1). ಶಬ್ದದಿನ್ದ ಹುಟ್ಟುವ ಸೆಲೆ (ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್, ಪ್ರತಿಧ್ವಾನ Si. 60).

ಸೆಲೆ sele. 2. a spring, a fountain-head (Te. ಜೆಲೆ, ಸೆಲೆ; Tu. ಚೆಲ್ಮೆ; see ಚಲುಮೆ). — ಸೆಲೆವೊಡೆ. -ಒಡೆ. a spring to be opened (Bp. 18, 63).

ಸಲೆ sele. 1. Tbh. of ಶಿಲೆ. a stone, rock. (Śmd. 357; Abh. P. 12, 68). [ಅನ್ತು ಕನಕರೇಣುಗಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪಾಸಱೆಗಳುಮಂ ಕನಕದ ಪಿರಿಯ ಸಲೆಗಳುಮನೊಟ್ಟಿ Pb. 6, 31 va.].

ಸಲೆ sele. 2. Tbh. of ಶಿರ No. 3. a large serpent. see ಬೆಟ್ಟ–.

ಸಲೆ sele. 3. Tbh. of ಚೇಲ. cloth. see Rāghc. s. ಸುರಿತಿ.

ಸಲ್ಲೆಹ selleha. = ಸಲ್ಲೆಹ. any stake or rod. ಸಲ್ಲೆಹದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಶಲ್ಯ, ಶಂಕು Nr.).

ಸೆಳ sela. = ಸೆಳದು, etc. P. p. of ಸೆಳೆ 3, in ಸೆಳ ಕೊಳ್ಳು (My.) and ಸೆಳ ಸೆಳದು (Bp. 47, 47; 60, 48).

ಸೆಳತ selata. the act of pulling (My.). 2, spasm (of the muscles, My.). 3, the force or velocity of a stream (My.).

ಸೆಳದು seladu. = ಸೆಳೆದು. P. p. of ಸೆಳೆ 3. (C.; Dp. 32, 2; see ಸೆಳ–).

ಸೆಳವು selavu. the force or velocity of a stream (C; B. 4, 38. 104).

ಸೆಳಸು selasu. 1. to cause to pull, etc. (My.).

ಸೆಳಸು selasu. 2. = ಸೆಣಸು 1. to be envious, etc. (J. 22, 35).

ಸೆಳಸು selasu. 3. to cause to cane or flog (My.).

ಸೆಳೆ sele. 1. a twig, a small branch, a stick, a staff, a rod, also one for training or punishing children (ಬಾಲಶಿಕ್ಷಾದಣ್ಡ Śmd. Dh.; Śm. 114; Cpr. 3, 83; J. 10, 12; Bh. 1, 12, 3; Te. ಸೆಲೆ; M. ಚಿಲ್ಲಿ, ಚಿಲ್ಲೆ, a small branch; Tu. ಗೆಲ್ಲು, a branch, twig; *cf.* ಚಳ್ಳು, ಸಬ್ಬೆ, ಕೆಲ್ಲೆ?). [ದಮ್ಮುತಿಗಳನಂಗಜ ನಟನ ಸೆಳೆಯ ಬಾಸುಳೆವೆಸಿಕುಂ Ap. 12, 16]. ಬಾರ ಸೆಳೆ (ಪ್ರಾಜನ, ತೋದನ, ತೋತ್ರ Nr.). ಸೆಳೆಗೆ ಹೆದಱದ ಮಗು ಬಳೆಗೆ ಹೆದಱೀತೇ? (Prv.). — ಸೆಳೆಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a slender branch (Śm. 118; Cpr. 7, 45; Grj. 3, 103 va.). [ಮುನಿಯ ಪಾದಪದ್ಮದಿನೇಂ ಕಣ್ಗೆಸೆದುವೊ ವನಲತೆಗಳ್ ಕುಸುಮ ಸಂಕುಳಂ ಸುರಿಯೆ ಸೆಳೆವ ಸೆಳೆಗೊಮ್ಬುಗಳಿಂ Ap. 9, 96]. — ಸೆಳೆಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a slender stick (Bp. 31, 4). — ಸೆಳೆ ನಡು. a waist like a small rod, a thin, delicate waist (Śm. 118; J. 8, 19; 26, 11). — ಸೆಳೆಮಿಂಚು. a rod-like lightning (Rśv. 8, 4; Śśv. 1, 46. 51). — ಸೆಳೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize a small branch (J. 18, 25).

ಸೆಳೆ sele. 2. to cane, to beat or flog with a stick (My.; *cf.* ಜಡಿ 4?).

ಸೆಳೆ sele. 3. = ಸಳೆ. to draw or attract towards oneself, as a net (Bp. 27, 26), as a dear person (J. 13, 24; Bh. 1, 8, 61), as a military force (J. 18, 3), as the essence of poetical works (Ct. I, 1); to attract, to captivate, as people's eyes and mind (Bh. 1, 5, 8); to attempt to catch as a reflected image (Prll. 3, 27); to take, as a drop (Rśv. 8, 117); as a bow (J. 25, 31); to levy forcibly, as tribute (Bh. 2, 3, 7); to take away, to rob, as grass (Cpr. 8, 4 va.), as a sword (Śśv. 3, 40), as a bow (Śśv. 4, 59) and all sorts of things (Bh. 2, 3, 6); to remove, as pride (J. 18, 2); to pull or take off or remove forcibly, as the end of a woman's garment from her breast (J. 25, 3), as the folds of a garment tucked in (J. 26, 19); to pull from an inclosure or sheath, as an arrow (J. 13, 36; Rām. 3, 8, 69), as a sword (J. 23, 61); to pull, as an ear (Cpr. 5, 64), as hair (Cpr. 6, 29), as the branch of a tree (Rśv. 9, 24); to pull up, to draw, as the reins (Rām. 3, 2, 22); to pull out, as pearls out of—(Rāghc. 17, 72); to pull or bend upwards (J. 28, 46); to pull or shake about, as clothes in washing (Bp. 60, 48); to draw up or suffer spasms, as the muscles of a limb or a limb (My.); to rush, to move forward with impetuosity, as the water of a stream or river (J. 6, 3; 9, 23; ಆಕರ್ಷಣ Śmd. Dh., Śm. 114; ಉಚಕುಕ Śm. 86; ಸುಲಿ 107; ಕವರ್, ಇಟ್, ಸುಲಿ, ಪರಿಮುಕ್ತ Kk. 71; ಈಟ್ Śmd. I; *cf.* ಚಳಕು 1 & 2. remark: Si. 89, 273. 319. 320 uses it = ಎಚ್[3], to draw, as a carriage, etc., which is unwarrantable). P. ps. ಸೆಳದು, ಸೆಳೆದು. ಸೆಳದು ಕೊಣ್ಡು ಥರಂ (ಇಕುಕಳಿಗೊಣ್ಡುದು Ct. II, 96). ಪರರರ್ಥನ ಸೆಳೆದುಕೊಮ್ಬು ಪಾತಕತನಂ (Jm. 22).

ಸೆಳೆ sele. 4. = ಸೆಳೆದು. P. p. of ಸೆಳೆ 3, in ಸೆಳೆ ಸೆಳೆದು (J. 6, 3).

ಸೆಳೆ sele. 5. pulling; pulling off; robbing. 2, the force of a stream or river (J. 25, 4; see ಎಡೆ–). — ಸೆಳೆ ಮಂಚ. (Śmd. 385, o. r. ತೂಗುಮಂಚ; Kk. 96). a cot that is pulled: a swinging cot (Cpr. 8, 8; Abh. P. 3, 75). [ಕೋಡಗ ಬಲ್ಲುದೆ ಸೆಳೆ ಮಂಚದ ಸುಖವ? Bv. 98]. — ಸೆಳೆಸೀರೆ. a woman's garment that is pulled off (Bh. 3, 2, 10). — ಸೆಳೆಸೂಱೆ. robbing and plundering (J. 10, 53).

ಸೆಳೆಯ seleya. Tbh. of ಶಲ್ಯ 1 (?). a rod? see Mr. s. ಜಲಿ.

ಸೆಳ್ಳ sella. = ಚಳ್ಳಿ, etc. Cordia myxa Lin. ಸೆಳ್ಳದ ಮರ (ಶೇಲು, ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ, etc. Nr.).

ಸೆಳ್ಳು sellu. = ಚಳ್ಳು, etc. a long flexible twig or rod. — ಸೆಳ್ಳುಗುರ್. -ಉಗುರ್. (Ct. II, 68; Śm. 118). a long (but nice pointed) nail (of women, Grj. 2, 87; 5, 61; 5, 76 va.; J. 15, 43; Rām. 6, 10, 12). [ಮುತ್ತಿನ ಪಲ್ಲುಮಂ ರಾಜಾವರ್ತದ ಸೆಳ್ಳುಗುರುಮಂ Pb. 4, 75 va.; Ap. 6, 85]. ಬೇಡತಿಯು.... ನುಣ್ಪಟ್ಟಿನೊಳಗಳ ಮೇಲೆ ಕಿನ್ನರಿಯನಿಟ್ಟು, ಸೆಳ್ಳುಗುರಿನ್ದಲಿ ಒಲಿದೊಲಿದು ಮಿಡಿದು (Rāghc. 17, 66).

ಸೆಳ್ಳೆ selle. a wound made by scratching or a wale (ಚಿವುರ ಗಾಯ, ಬಾಸುಳ G. 504).

ಸೇಕ sēka. 1. = ಸೆಕೆ, etc. heat (Cpr. 2, 74; Bp. 46, 31; Tu.; Te.; Mhr., H. ಶೇಕ, warming oneself before a fire; fomentation of a limb with heated clothes, leaves, etc.; warming or fomenting another; a little fire of sticks and rubbish for warming oneself). [ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು ಸೇಕದ ತೊವಲ್ಗೆಣೆಯಾಯ್ತು Pb. 5, 7]. see ನಸು–.

ಸೇಕ sēka. 2. sprinkling, besprinkling, moistening; aspersion; pouring out, effusion, emission; seminal effusion, impregnation; a libation, an offering; seminal fluid; a drop. see ಅಭಿಷೇಕ, ಉತ್ಸೇಕ, ನಿಷೇಕ.

ಸೇಕಡಾ sēkaḍā. per hundred; an aggregate of one hundred (My.; Mhr., H. ಶೇಂಕಡಾ).

ಸೇಕದಾರ sēkadāra. = ಶೇಕದಾರ. the collector of revenue of a division of villages or land. (My.; Si. 259).

ಸೇಕಪಾತ್ರ sēka-pātra. a vessel for pouring out or holding water; *a baling-vessel, a bucket.*

ಸೇಕರಾವುತ sēka-rāvuta. a boasting horseman (Mhr. ಶೇಖೀ, boasting, vaunting). ಸೇಕರಾವುತ ಎಲ್ಲಿ? ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ ಎಲ್ಲಿ? (Prv.).

ಸೇಗುಡಸಿ sēguḍasi. = ಸೇಗುಡಿ, etc. (Z.).

ಸೇಗುಡಿ sēguḍi. = ಸೇಗುಡಿತೆ, etc. (Z.).

ಸೇಗುಡಿತೆ sēguḍite. = ಸೇಗುಡಸಿ, ಸೇಗುಡಿ, ಸೇಗುಡುತೆ, ಸೇಗುಚಿರ್. a medical plant considered as one of the eight principal drugs (ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ, ಮಧುರಕ, ಶೃಂಗ, ಹ್ರಸ್ವಾಂಗ, ಜೀವಕ Nr. *b;* ಸೇಗುಡುತೆ Nr. *a*).

ಸೇಗುಡುತೆ sēguḍute. = ಸೇಗುಡಿತೆ, etc. (Nr. *a;* ತ್ರಿಗ್ಜೀವಿ Mr. 139, o. r. ಸೇಗುಡಿತೆ).

ಸೇಗುಚಿರ್ sēgurci. = ಸೇಗುಡಿತೆ, etc. the shrub Cadaba indica Lam. (Z.).

ಸೇಚ sēca. = ಸೇಚನ. (Cpr. 6, 38). see ಅ-.

ಸೇಚಕ sēcaka. sprinkling, a sprinkler; a cloud. (ಮೋಡ G.).

ಸೇಚನ sēcana. the act of sprinkling, watering, besprinkling, moistening, pouring out, shedding, aspersion, effusion; impregnating, engendering; dripping, oozing out. 2, *a baling-vessel, a bucket.* see ತಳಿ 1, ತುಳುಕು 1. — ಸೇಚನಂಗೆಯ್. -ಂ-. to sprinkle, to besprinkle (J. 19, 45; 34, 5).

ಸೇಚನಕ sēcanaka. = ಸೇಚನ. see ಅ-.

ಸೇಚನಿಕ sēcanika. the act of scattering or sprinkling (Cpr. 5, 19 va.).

ಸೇಚಿತ sēcita. sprinkled, poured out, effused (Cpr. 1, 72).

ಸೇಡು sēḍu. 1. = ಸೇಟ್. (fr. ಸೆಡೆ 2). bending, shrinking, contraction (Bh. 3, 9, 24). — ಸೇಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to shrink, to contract (Cpr. 8, 4 va.; Grj. 9, 58 va.; Bh. 1, 19, 23; 3, 9, 23). [ತಣ್ಮಲೆವೆಲರಿಯಲೆದಪುವೆಮ್ಮನ್ತಃಪುರ ಲಲನೆಯರಂ ಕೋಡು ಸೇಡುಗೊಳ್ವಿನಮಿಾಗಳ್ Ap. 11, 90]. ಅಡವಿಯೊಳು ಮುಟಿ ಹೊಡೆದು ಗಿಡ ಸೇಡುಗೊಣ್ಡನ್ತು, ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಮಲ ಬೆಳದನ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ನುಡಿಯ ನೆಚ್ಚು! (Sb.). — ಸೇಡುಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ಸೇಡುಗೊಳ್. (Rśv. 9, 28). — ಸೇಡು ಪಡು. = ಸೇಟ್ಪಡು (Śmd. 28). to shrink, etc. — ಸೇಡುವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಸೇಡುಗೊಳ್. (Rśv. 8, 125).

ಸೇಡು sēḍu. 2. = ಸಿಟ್ಟು. anger, etc. (B. 4, 16).

ಸೇಣಿ sēṇi. Tbh. of ಶ್ರೇಣಿ (Śmd. 345 Mdb.; ಸಮೂಹ Ss.; ಜಂಗುಳಿ, ನೆರವಿ, ಗೊಣ್ದಣಿ, ಪಿಣ್ಡು, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಪಿಣ್ಡು, ಒಟ್ಟಜೆ, ಕಿಕ್ಕಿಣ್ದು, ತಣ್ಡ, ತೊಪ್ಪೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಬಿಣ್ದ, ತೃಣ 96).

ಸೇತ sēta. Tbh. of ಶ್ವೇತ (Śmd. 368; Bp. 34, 6).

ಸೇತು sētu. a ridge of earth, a mound, a bank, *a causeway,* a dike, a dam, any raised piece of ground separating fields; a landmark; *a bridge* (ವಾರಣ, ಕಟ್ಟೆ Mr. 416; ವರಣ, ಕಟ್ಟೆ Hlā.; ಕಟ್ಟೆ, ಅಲಿ Si. 104). 2, = ಸೇತುಬನ್ಧ (Śmd. 188). 3, *the tree Crataeva roxburghii* R. Br. or Tapia crataeva (ವಾಯುವಡಂಗ G.).

ಸೇತುಬನ್ಧ sētu-bandha. the ridge of rocks extending from the south extremity of the Coromandel coast towards the island of Ceylon (supposed to have been formed by Hanumat as a bridge for the passage of Rāma's forces against Rāvaṇa, Sk.). 2, any causeway, bridge, etc.

ಸೇತುಬನ್ಧನ sētu-bandhana. = ಸೇತುಬನ್ಧ No. 1. (My.).

ಸೇತುಯಾತ್ರೆ sētu-yātre. a pilgrimage of the sētubandhana (My.).

ಸೇತುವೆ sētuve. a bridge (My.; B. 4, 113. 204).

ಸೇತುಸ್ನಾನ sētu-snāna. bathing at sētubandhana (My.).

ಸೇದಿ sēdi. = ಚೇದಿ. N. of a country and of its people. — ಸೇದಿರಾಜ. N. (Bp. 27, 35).

ಸೇದು sēdu. 1. = ಸೇನ್ದು. to draw up water (from a well hand over hand by means of a rope, My.; Te. ಚೇದು; Tu.; T. ಚಾಮ್ಪು); to pull in (a string, as that of a paper kite, etc., My.; B. 4, 176); to draw in with the mouth, to drink (as blood, Bh. 8, 22, 48, or as another's life, Bh. 7. 1, 18); to snuff, to draw in with the breath (as snuff, the mucus of the nose, My.); to draw in (as breath, My.); to draw in a fluid (as roots, B. 3, 34); to draw or smoke (as a pipe, a shiroot, opium, etc., My.; B. 4, 40); to draw along, to drag (Bh. 3, 19, 46): to pull (as an elephant's trunk, J. 7, 47); to take away, to rob (as a cart, Rām. 1, 8, 31). 2, muscles, limbs or the tongue to draw up or suffer spasms (My.; ನಾಲಿಗೆ ಸೇದಿ ಹೋಗುವದು, not to be able to speak a word, My.); to throb and pain (as a wound, etc. in which pus is forming, My.); to be contracted or shrunk (as the belly, B. 3, 123). ಸೇದುವ ಬಾವಿ (ಅನ್ಧು, ಪ್ರಹಿ, ಕೂಪ Si. 90); ಸೇದುವ ಬಾವೀ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ನೀರೆತ್ತುವ ರಾಟೆ (343; see G. s. ರಾಟೆ). ನಾಸಿಕದಿ ಸೇದುವ ಅನಿಲಂ (ಪೂರಕ Mr. 53). ಅಂಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಬಂಗಿ ಸೇದಿ, ಮಂಗನಾದ. — ಸೇದಿದ ನೀರು ಹಾದೀಲಿ ಹಾಕ್ಯಾರೇ? (Prvs.). (*cf.* M. ತೇಗು, ತೇವು, to draw water, empty a well, bale out for irrigation).

ಸೇದು sēdu. 2. drawing, etc. — ಸೇದುಬಾವಿ. a well for drawing water (My.). ಸೇದುಬಾವಿ ಕಣ್ಡು, ನಾಯಿ ಸನ್ತೋಷ ಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸೇದೆ sēde. fatigue, weariness, distress ಬಚಲ್ಕೆ Ct. I, 50; II, 37; Kk. 46; Śm. 59; Te. ಶಾದ, ಸೇದ). [ಇನ್ನೆವರಂ ನೆಲಸಿರ್ದ ಸೇದೆ ನೀಂ ಕರುಣಿಸಿದಾಗಳಲ್ಲದನಗಾಱದು Pb. 9, 42]. [— ಸೇದೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. to get exhausted. ಪರಲೋಕ ಸುಖಾರ್ಥಮಾತ್ಮಾಸ್ತಿತ್ವಾಭಿನಿವೇಶದಿಂ ತನುಧನ ನಿಧನಂ ಮಾಡಿ ಸೇದೆಗಿಡಲ್ವೇಡೆನ್ದು ನುಡಿದು ಮಾಣೆ Ap. 2, 9 va.; Vr. 76, 25].

ಸೇದ್ಯ sēdya. cultivation, tillage, farming (Te.; R.; *cf.* ಕೆಯ್ 2).

ಸೇನ sēna. 1. Tbh. of ಶ್ಯೇನ. a hawk, etc. (Cpr. 6, 27).

ಸೇನ sa-ina. 2. having a lord, possessing a master or leader (Sk.). 2, = ಸೇನಾ. (Sk.).

ಸೇನ sēna. 3. an officer who collects the revenue in a village (H. ಸೇನಾ).

ಸೇನಬೋವ sēna-bōva. = ಶಾನಭೋಗ, etc. the clerk of a village or of some villages (ಕಾಯಸ್ಥ, ಅಕ್ಷರಜೀವಕ Hlā.; ಅಕ್ಷರಜೀವಿ, etc. Mr. 358; Bp. 9, 42).

ಸೇನಾಂಗ sēnā-aṅga. *a component part of an army.*

ಸೇನಾಧಿಪತಿ sēnā-adhipati. the leader of an army, a general (ಪಡೆವಳ Kk. 37; ಸೇನಾನಿ, etc., ದಳವಾಯಿ Si. 279).

ಸೇನಾನಾಯಕ sēnā-nāyaka. = ಸೇನಾನಿ. see Mr. s. ಅಷ್ಟಾದಶ ಪ್ರಧಾನ.

ಸೇನಾನಿ sēnā-ni. (*i. e.* nī). *the leader of an army, a commander, a general* (ಪಡೆವಳ Śm. 45). *Skanda,* the god of war.

ಸೇನಾಪತಿ sēnā-pati. an army-chief, a general (ಬಲಿ, ಚಮೂಪ Nn. 16; Cpr. 2, 93).

ಸೇನಾಮುಖ sēnā-mukha. *a division or battalion of an army, a company consisting of three elephants, three chariots, nine horse and fifteen foot.*

ಸೇನಾರಕ್ಷ sēnā-rakṣa. army-protector: *a guard, a sentinel.*

ಸೇನೆ sēne. ಸೇನಾ. = ಶಾನೆ, ಸಾನೆ. *a host, an army, an armed force* (ಪಡೆ Nn. 114. 127; Śm. 90).

ಸೇನ್ದು sēndu. (Śmd. 48). = ಸೇದು 1. to draw water out (of a well, ಜಲನಿಷ್ಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.).

ಸೇನ್ದೂರ sēndūra. Tbh. of ಸಿನ್ದೂರ. red-lead, mirium. (ನಾಗಸಮ್ಭವ G.).

ಸೇಬು sēbu. an apple (My.; Sk. ಸೇವಿ; see H. s. ಸೀಬೆ).

ಸೇಮ sēma. Tbh. of ಕ್ಷೇಮ. well-being, (Śmd. 346).

ಸೇರ್ sēr. = (ಸಾರ್ 1), ಸೇರು 1. to become or be close or near; to go to; to approach; to reach; to come; to belong to; to enter; to be included; to be connected with; to join; to side with, to join; to join, to have connection with (a female); to assemble, to meet, to be collected; to agree to, to concur with; harmony, concord or friendship to exist; to suit or agree with, as food; to be suitable or agreeable (ಸಾನುಮತ Śmd. Dh.; Tu.; T. ಚೇರ್, ಚೇರು; M., Te. ಚೇರು); to obtain (Bp. 30, 14 as ಸೇರು). P. p. ಸೇರ್ದು (J. 31, 30).

ಸೇರಿಕೆ sērike. meeting, union, etc. (ಮೇಳಕ, ಸಂಗ, ಸಂಗಮ Si. 398); agreement, etc. [Tu.]

ಸೇರಿಗೆ sērige. being or coming near, approaching, etc. (ಉಪಸನ್ನ Mr. 457).

ಸೇರಿಸು sērisu. to join (v. t.); to put together; to put to; to attach; to cause to reach or arrive at; to put into; to make enter; to insert; to fix; to assemble (v. t.). ನೃತ್ತ ಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೂಱನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಏಕತಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಗೊಳಿಸುವದು (ಏಕತಾಲ, etc. Si. 62); ಹಱಗೋಲು ಮುನ್ನಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ದಡ ಸೇರಿಸಿ ತಕ್ಕ ಕೂಲಿ (ಅತರ 84); ಬೊಗ್ಗಿಸಿ ಸೇರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಂಗೈಯ್ಗಳು (ಅಂಜಲಿ 212); ಅನೇಕ ಪರಿಮಳವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಧೂಪ (ವೃಕಧೂಪ 227); ಹೆಣವನ್ನು ಸುಡುವದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೇ ಚಿತಿ (ಚಿತೆ, etc. 297); ಸೇರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಸಂಗೂಢ, ಸಂಕಲಿತ 379). ಇವನನ್ನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸ ಬಾರದು (B. 2, 8). ಹಲವು ಪ್ರಾನ್ತಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದನು (4, 81). ವ್ಯಾಪಾರದೊಳಗೆ ಬಣ್ಡವಲವನ್ನು ಸೇರಿಸುವದು ಒನ್ದು ವಿಧ ಉಣ್ಬು (5, 101). ಸಾಕಿದ ಮಗ ನಾಕ ಸೇರಿಸ್ಯಾನೇ? (Prv.). see Bp. 5, 42; 35, 54; 40, 40; 49, 15; C. Bp. 42, 24.

ಸೇರು sēru. 1. = ಸೇರ್, q. v. P. p. ಸೇರಿ. ಒನ್ದು ಸರವಾಗಿರ್ದ ಹಾರಂ ಕಣ್ಠಿಕೆ; ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೇೞು ತೋರ ಮುತ್ತಿನ ಸರಂ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 338); ದಣ್ಡೆ ನಿಡಿದಾಗಿರಲು ಸ್ರಗುವಕ್ಕು; ಸೇರಿಪ್ಪ ಕುಸುಮಮನ್ ಉತ್ತಂಸಮಕ್ಕು (334). ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪದಗಳ ಗುಮ್ಪು ಹೇೞಲ್ ಪಟ್ಟಿತು (Si. 28); ಬಹುಮನ್ದಿ ಸೇರಿ ಕರೆಯಿಸುವದು (ಸಂಹೂತಿ 55); ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡು ಸೇರಿ ಸೊಗಸಿನಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ದ್ರವ, ಕೇಲಿ, ಕ್ರೀಡೆ, etc. 72); ಡೋಣಿ ಮುನ್ನಾದವುಗಳಿನ್ದ ಹಾಯ್ದು ಆಚೇ ದಡಕ್ಕೆ ಸೇರ ತಕ್ಕ ದುಸ್ತರಜಲವುಳ್ಳ ಹೊೞೆ ಮುನ್ನಾದವುಗಳು (ನಾವ್ಯ 83); ಈ ಪ್ರಾನ್ತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭೂಮಿ (ಸೀಮೆ 113); ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಸೇರದೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಕೂದಲು (ಶೀರ್ಷಣ್ಯ, etc. 216); ಬಣ್ಡಿಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಸೇರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತು ಲೋಹದ ಬಳೆ (ನೇಮಿ, etc. 276); ಅನೇಕರು ಸೇರಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವವರು (ಚಾಕ್ರಿಕ, etc. 292); ಎರಡು ಸೇನೆಗಳೂ ದೊಮ್ಬಿಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೋರಾಡುವ ದ್ವನ್ದ್ವಯುದ್ಧ (ತುಮುಲ 294); ಮುರಕ್ಕೆ ಸೇರದೇ ಇರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಗಲು (ನಿರೀಷ, ಕೂಟಕ 303); ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡು ಒತ್ತಾಗಿರುವನ್ಥಾದು (ಘನ, ನಿರನ್ತರ, ಸಾನ್ದ್ರ 371). ಸರ್ಪನ ಉೞಿಹೆಡೆಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ತೆ (Sp). ಪಿತನೊಳಗೆ ಸೇರದಿಹ ಸುತನಿನ್ದ ಫಲವೇನು? (Dp. 167). ವಾರಿಯಿಲ್ಲದ ಊರ ಸೇರಿರ್ದು, ಫಲವೇನು? (167). ದುರ್ಜನರ ಸೇರದಿರು, ಮನವೆ! (172). ನನಗೆ ಒನ್ದೇ ಕಡೆ ಕೂತು ಕೊಣ್ಡು ಆಡುವದು ಸೇರುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 16). ಗಣ್ಡುಗುಬ್ಬಿ ಹೊರಗಿನ್ದ ಬನ್ದು, ಆ ಗೂಡು ಸೇರಿತು (2, 6). ದೊಡ್ಡಪ್ಪನೆನ್ಬುವನು ಪಟಂಗರೊಳಗೆ ಸೇರಿ (2, 25). ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸೇರದೆ, ದಿನಾಲು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು (2, 30). ಆ ಹುಚ್ಚುಮಱಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಸೇರಲಿಲ್ಲ (2, 45). ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹೊಲಸುತನ ಸೇರುವದಿಲ್ಲ (3, 31). ಎರಡನೆಯವರು ನಮಗೆ ಸೇರದಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ಸೇರುವದಿಲ್ಲ (3, 105). ಖಣ್ಡದೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ (4, 98). ನಾನು ಸಂಸಾರ ಬಿಟ್ಟು, ಅಡವಿ ಸೇರಿ, ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷವಾಯಿತು (4, 170). ನೆಣ್ಪರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡು (4, 194). ಬೌದ್ಧಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಷ್ಟು ಜನರು ಬೇಱೆ ಯಾವ ಮತಕ್ಕೂ ಸೇರಲಿಲ್ಲ (4, 214). ಕೆಟ್ಟರೂ ಪಟ್ಟಣಾ ಸೇರ ಬೇಕು. — ತಾಯಿಗೆ ಸೇರದ್ದು ನಾಯಿಗೆ ಸಹ ಸೇರದು. — ಬೇಕು ಅನ್ದಾಕ್ಷಣ ನಾಕ ಸೇರುವನೇ? — ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯವಿದ್ದವನಾದರೆ ನಾಕ ಸೇರುವನೇ? — ಸೇರದ ಗಣ್ಡಸಿಗೆ ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು (Prvs.). see Bp. 11, 10; 26, 50; 28, 37; 30, 14; 43, 7; 48, 18; Rśv. 9, 23; J. 1, 5; 6, 42; 18, 23; Prv. s. ಹೋರು 1. — ಸೇರಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to enter or come into (B. 2, 3; 5, 13).

ಸೇರು sēru. 2. meeting, etc. — ಸೇರುಪಡಿ. friendly intercourse (Rām. 6, 51, 84).

ಸೇರು sēru. 1. a seer, a measure of weight or capacity that varies in various parts of the country (C.; Tu.; Te.; T. ಚೇರ್; M. ಶೇರ್; Mhr., H. ಶೇರ; B. 4, 40. 71; 5, 102). ಸೇರು ರಾಜ, ಮಣ ಬಣ್ಟ. — ಸೇರು ಹೊಜದ ತ್ರಾಸು ಭಾರ ಹೊತ್ತೀತೇ? — ಸೇರು ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ಮಾಱಾಟದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಸೆಟ್ಟಿ.

ಸೇರು sēru. 2. see Mr. s. ಶತಮೂಲಿ.

ಸೇರುವಿಕೆ sēruvike. joining, etc. (ಸನ್ಧಿ, ಶ್ಲೇಷ Si. 390). ಹೆಣ್ಣು ಪಶುವಿನ ಬೞಿಗೆ ಗಣ್ಡುಪಶುವು ಕಾಮಾತುರವಾಗಿ ಸೇರುವಿಕೆ (ಪ್ರಜನ, ಉಪಸರ 396); ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರುವಿಕೆ (ಯೋಗ, ಸಂಗತಿ 410).

ಸೇರುವೆ sēruve. = ಸೇರ್ವೆ. connection [Tu.]; (Rām. 1, 6, 48; Bh. 1, 8, 72); company (J. 6, 22); assemblage, mass (Bp. 26, 35). Dp. 130, 58. (Te. ಚೇರುವ). 2, a herd of cattle (My.). see ಉಳಿತ; ಸನ್ದು ಸೇರುವೆ. — ಸೇರುವೆಯಾಗು. -ಆಗು. to be joined together (J. 6, 34).

ಸೇರುವೆಗಾಱ sēruve-gāṟa. the native officer in charge of the public establishment for rearing cattle (My.).

ಸೇರೆ sēre. = ಸೆರೆ, etc. the palm of the hand bent so as to receive or hold anything. (ಪ್ರಸೃತಿ Si. 212; My.; Bp. 12, 28; J. 6, 21). ವೇದಪಾಠಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೂ ಗುರುಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ವಿನಯಭಾವಗಳನ್ನು ತೋಱಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮುಗಿದ ಕೆಯ್ಗಳ ಸೇರೆ (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿ Si. 248). see ಒಚ್ಚೇರೆ.

ಸೇಱು sēṟu. = ಸೀಱು 2. to rail at, to scoff, to treat with derision or scorn (Bp. 36, 28; 45, 18).

ಸೇರ್ವೆ sērve. = ಸೇರುವೆ No. 2. a herd of cattle. (My.). [Tu.]; (T. ಚೇರ್ವೈ, mixture, commixture; a body of soldiers).

ಸೇರ್ವೆಗಾಱ sērve-gāṟa. = ಸೇರುವೆಗಾಱ. (My.; T. ಚೇರ್ವೈಕ್ಕಾರನ್, a commander of a body of soldiers).

ಸೇಲೆ sēle. = ಶೇಲೆ, ಸಾಲೆ 2, etc., ಸೆಲೆ 3. Tbh. o ಚೇಲ. cloth, etc. (Bp. 21, 11; 23, 36; My.).

ಸೇವ sēva. Tbh. of ಶೇವ (?). (Śmd. 25). a snake?

ಸೇವಕ sēvaka. serving; worshipping; practising; servile, dependent; (service; devotion). 2, *a servant, an attendant, a follower;* a worshipper, a votary (ಆಳ್ Śmd. Dh.; Śm. 115; ಗಜಜೀವ Mr. 157). feminine ಸೇವಕಳು (B. 5, 286). ಸೇವಕನಿಗೆ ಲಾವಕತನ ವಿರ ಬಾರದು. — ತಾರತಮ್ಯವಱಿಯದವ ದೊರೆಯಲ್ಲ, ಮಾತು ಮಿಾಱದವ ಸೇವಕನಲ್ಲ (Prvs.). — ಸೇವಕದ ಗೌರವ್ವೆ. N. (Bp. 59, 8).

ಸೇವಕಾವೃತ್ತಿ sēvaka-ā-vṛitti. the business or functions of a servant (My.).

ಸೇವಗೆ sēvage. (Śmd. 25). = ಸಾವಿಗೆ, etc., ಸೇವಿಗೆ. Macaroni vermicelli (Bp. 19, 65; Rām. 5, 8, 69).

ಸೇವಣ sēvaṇa. N. of a country (Rām. 6, 5, 16).

ಸೇವಧಿ sēva-dhi. = ಶೇವಧಿ. a treasure, etc. (Sk.).

ಸೇವನ sēvana. 1. the act of following, serving, service; devotion or addiction to, being fond of, fondness for, using, practising; adopting, enjoying, taking, trying. — ಸೇವನ ಮಾಡು. to use, to enjoy, to take (B. 4, 25. 149).

ಸೇವನ sēvana. 2. *the act of sewing, darning, stitching*; a sack.

ಸೇವನೆ sēvane. = ಸೇವನ 1. service; devotion or addiction to, etc. (Cpr. 4, 3; 6, 86; Bp. 13, 10; 26, 47; My.).

ಸೇವನ್ತಿ sēvanti. = ಸಾಮನ್ತಿ, ಸಾಮನ್ತಿಗೆ, etc. a kind of jasmine, Jasminum auriculatum Vahl. (ಮಾಗಧಿ, ಯೂಥಿಕೆ Mr. 123; Sk. ಸೇಮನ್ತಿಕಾ, ಸೇಮನ್ತೀ, ಸೇವತೀ, the Indian white rose, Rosa glandulifera).

ಸೇವನ್ತಿಗೆ sēvantige. = ಸೇವನ್ತಿ, etc. Jasminum auriculatum (ಮಾಗಧಿ, ಯೂಥಿಕೆ Hlā.; ಗುಜ್ಜಗೆ Śm. 26; Kk. 22; ಕಾತಿ Ct. I, 38; ಶತಪತ್ರ, ಮಾಗಧಿ Nn. 49). ಮಾಗಧಿ, ಗಣಿಕೆ, ಯೂಥಿಕೆ, ಅಮ್ಬಷ್ಠೆ ಎನ್ದಡೆ ಸೇವನ್ತಿಗೆ; ಅದು ಪೊಮ್ಬಣ್ಣ ಮಾದಡೆ ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Grj. 5, 55; J. 3, 33; 8, 23. 2, the garden-flower Chrysanthemum indicum Lin. (My.; T. ಚಾಮನ್ದಿ; Te. ಚೇಮನ್ತಿ, ಸೇಮನ್ತಿ, ಸೇವನ್ತಿ; M. ಚಾಮನ್ದಿ, ಚೆವ್ವನ್ದಿ, ಚೇಮನ್ದಿ; T. ಚೆವ್ವನ್ದಿ, Chrys. ind. with a red flower).

ಸೇವಳ sēvaḷa. = ಸೇವಾಳ. (G.).

ಸೇವಾವೃತ್ತಿ sēvā-vṛitti. the functions of service (My.).

ಸೇವಾಳ sēvāḷa. Tbh. of ಶೇವಾಲ. an aquatic plant. (ಹಾವಸೆ Śm. 35). — ಸೇವಾಳವೊಪ್ಪರೆ. -ಂ-ಪೊರೆ. to be furnished with sēvāḷa (Abh. P. 5, 130; 12, 13).

ಸೇವಿ sēvi. following, serving; practising, using; a servant. see ಸಂ-.

ಸೇವಿಗೆ sēvige. = ಸೇವಗೆ, etc. (ಪಿಷ್ಟತನ್ತು Mr. 213, o. r. ಸೇವಗೆ; My., Sk. ಸೇವಿಕಾ, a kind of sweetmeat).

ಸೇವಿತ sēvita. followed; served, attended on; honoured, adored, worshipped; enjoyed, cherished, practised, used; infested or frequented by. (Mr. 90 va.).

ಸೇವಿಸು sēvisu. to serve, to honour, to worship (Śmd. 398; Śśv. 1, 71 va.; 1, 77; J. 4, 64; 5, 54; 14, 26; 19, 5; B. 4, 59; My.). 2, to enjoy, to use, to take, to eat or drink (Bp. 11, 11; 43, 78; 50, 4; 57, 78; 59, 11; J. 3, 8; My.; see Sp. s. ಬಯ್ಚಿಡು).

ಸೇವೆ sēve. ಸೇವಾ. *service, attendance; worship, homage;* devotion or addiction to; use, practice, employment; resorting to, frequenting. ಸೇವೆಗಿಲ್ಲದ ಬಣ್ಟ, ಭಾವಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ (Prv.). — ಸೇವೆಗೆಯ್. to use, etc. (V. 4, 16). — ಸೇವೆ ಮಾಡು. to do service, to serve. ನಿಮಗೆ ಮುನ್ನವೆ ಸೇವೆಯಂ ಮಾಡುವನು (Bp. 48, 23). ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ ದಣ್ಡಕ್ಕೆ ಸಾಲದು (Prv.).

ಸೇವ್ಯ sēvya. to be served or obeyed, to be worshipped or honoured, honourable, worthy; to be practised, to be used or employed or enjoyed; to be taken care of or guarded. see Cpr. 2, 41; Śmd. 174. 192. 296; Ch. v. 128; Nn. 3; Bp. 8, 38; 53, 41. 2, *the root of Andropogon muricatus.*

ಸೇವ್ಯಮಾನ sēvyamāna. being served or waited on, being attended on. (Cpr. 1, 50).

ಸೇಸ sēsa. Tbh. of ಶೇಷ. remaining, etc. (Śmd. 335).

ಸೇಸಿ sēsi. Tbh. of ಶೇಷಿ. having an (unessential) rest. see ವಿಜಯ-.

ಸೇಸೆ sēse. = ಶಾಸೆ, ಸಾಸೆ. Tbh. of ಶೇಷೆ (Śmd. 335; Te. ಶಾಸೆ, ಸೇಸೆ; My.). [ಪರಸುವ ಪರಕೆಗಳುಮನಿಕ್ಕುವ ಸೇಸೆಗಳುಮನಾನ್ತುಕೊಳುತ್ತುಂ Pb. 2, 93 va.; Vr. 26, 14]. see Rśv. 8, 118; ವೀರ-. ಮದುವೆಗೆ ತನ್ದ ಅಕ್ಕಿ ಸೇಸೆಗೆ ತೀರಿ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಸೇಸಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or throw sēse (Cpr. 6, 91; 7, 60. 121; Śmd. 63; Grj. 2, 106 va.). — ಸೇಸೆ ಆನ್. to receive sēse (Abh. P. 6, 47, Grj. 10, 79 va.). — ಸೇಸೆ ಕೆಯ್ಕೊಳ್. = ಸೇಸೆ ಆನ್. (C. Bp. 47, 5). [— ಸೇಸೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take blessings. ಮನದೊಳ್ ತಣ್ಮಲೆಯೆ ಸೇಸೆಗೊಳ್ ಖಚರಪತೀ Ap. 2, 57]. — ಸೇಸೆ ತಳಿ. to strew or throw sēse (Abh. P. 3, 46; J. 24, 72). — ಸೇಸೆದಳಿ. -ತಳಿ. = ಸೇಸೆ ತಳಿ. (J. 11, 6; 29, 41; 33, 23). — ಸೇಸೆ ಸೂಸು. = ಸೇಸೆ ತಳಿ. (J. 8, 12).

ಸೇೞ್ sēḻ. = ಸೇಡು 1. bending, shrinking, etc. ಸೇೞ್ವಡು. = ಸೇಡು ಪಡು (Śmd. 28).

ಸೈ sey. say. = ಸಯ್ 1. straightness.

ಸೈ sey. say. — ಸಯ್. a word answering to signature in writing and to acceptance in oral communication.

ಸೈಂಹಿಕೇಯ saiṁhikēya. (fr. ಸಿಂಹಿಕಾ). Siṁhikā's child: *Rāhu*.

ಸೈಕತ saikata. *sandy; a sand-bank, an islet* (see Mr. s. ಪುಲಿನ).

ಸೈತವಾಹಿನಿ saitavāhini. (fr. ಸಿತ-ವಾಹಿನೀ). *the river Bahudā.*

ಸೈತಾನ saitāna. satan, the devil (My.; Mhr., H.).

***ಸೈತು saitu.** = ಸಯ್ತು 1. ಪರಮಾಚಾರ್ಯರ ಪೋಲ್ ಸೈತಿರಲಱಿಯರ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನಾಡವರೊವಜರ್ Kr. 1, 42; Pb. 13, 9.

ಸೈತ್ಯ saitya. Tbh. of ಶೈತ್ಯ. prevalence of cold in the system. ಪೈತ್ಯವಾದವನಿಗೆ ಸೈತ್ಯವಾಗದೋ? (Prv.).

***ಸೈದ saida.** = ಸಯ್ದ. ಆ ಪಾಣ್ಡುನನ್ದನರುಂ ಸೈದರೆ ನಿನ್ನೊಳೀ ಕಲಹಮುಂ ನಿನ್ನಿನ್ದಮಾಯ್ತು Pb. 13, 9.

ಸೈದ್ಧಾನ್ತಿಕ saiddhāntika. (fr. ಸಿದ್ಧಾನ್ತ). one who knows the real truth. (Cpr. 1, 22. 26).

ಸೈನಿಕ sainika. (fr. ಸೇನಾ). relating or belonging to an army, military, drawn up in martial array. 4, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸೈನ್ದವ saindava. Tbh. of ಸೈನ್ಧವ (Śmd. 339).

ಸೈನ್ಧವ saindhava. (fr. ಸಿನ್ಧು). = ಸೆನ್ದವ, ಸೈನ್ದವ. produced or born in Sindh. 2, belonging to the sea, oceanic, marine, aquatic. 3, a man of the country of Sindh; the king of Sindh, Jayadratha (see ದುಷ್ಟಚತುಷ್ಟಯ). 4, the country of Sindh (ದೇಶ Nn. 23). 5, a horse bred in Sindh; *a horse* (ಅಶ್ವ, ಕುದುರೆ 23; ಅಶ್ವ Mr. 504). 6, *a kind of rock-salt* (ಲವಣ, ಉಪ್ಪು 23, ಲವಣ 504). 7, the moon (ಚನ್ದ್ರ, ಸೋಮನು 23; ಚನ್ದ್ರ 504). 8, a parrot (ಶುಕ, ಗಿಳಿ 23).

ಸೈನ್ಯ sainya. (fr. ಸೇನಾ). *a soldier.* 2, *an army.*

***ಸೈಪು saipu.** = ಸಯ್ಪು 1. ಇದು ಸೈಪಿನೊಳಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿ ಬರ್ಕುಮೇ Pb. 5, 73; Ap. 12, 40.

ಸೈರಣೆ sairaṇe. = ಸಯ್ರಣೆ [ರತಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಮುಮಂ ಸೀತೆಯ ಸೈರಣೆಯುಮನದ್ರಿಜಾತೆಯ ಶೃಂಗಾರಮುಮಂ Pb. 4, 75 va.].

ಸೈರನ್ಧ್ರಿ sairandhri. = ಸೈರಿನ್ಧ್ರಿ, ಸೈಳೇನ್ದ್ರಿ. a maid-servant or female attendant in the women's apartments; an independent female artizan working in another person's house; *a female perfumer, a toilet-woman* (ಗನ್ಧಕಾರಿಕೆ, ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ Hlā.; ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ Mr. 304; see Nr. s. ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ). 2, N. of Draupadī.

ಸೈರಿಕ sairika. (fr. ಸೀರ). relating or belonging to a plough. 2, *a ploughman.* 3, a plough-ox.

ಸೈರಿನ್ಧ್ರಿ sairindhri. = ಸೈರನ್ಧ್ರಿ. (Colebr.).

ಸೈರಿಭ sairibha. *a buffalo.*

ಸೈರಿಸು sairisu. = ಸಯ್ರಿಸು. to bear, to endure, etc. [ಮಱುಗಿ ಕಾತರಿಸುತ್ತುಂ ಮನದೊಳ್ ಸೈರಿಸಲಾಱೆಂ ನಿನಗಿನಿಸುಂ ಕರುಣಮಿಲ್ಲ Kr. 2, 83; Pb. 2, 97; Ap. 4, 22].

ಸೈರೀಯಕ sairīyaka. *the shrub Barleria cristata.*

ಸೈರೇಯಕ sairēyaka. = ಸೈರೀಯಕ. (Sk.; ಗೋರಟೀ ಗಿಡ G.).

ಸೈಲು sailu. slack, loose; not firm (B. 4, 92; 5, 298; Mhr. ಸೈಲ; *cf.* ಸಡ್ಲು 2).

ಸೈವ saiva. Tbh. of ಶೈವ. relating to Śiva. (Śmd. 357).

ಸೈಳೇನ್ದ್ರಿ saiḷēndri. Tbh. of ಸೈರನ್ಧ್ರಿ. (J. 6, 50; Bh. 4, 1, 7).

ಸೊ so. Tbh. of ಶ್ವ and ಸ್ವ. own, self, etc. see ಸೊತನ್ತ್ರ, ಸೊತನ್ತ್ರಿಕೆ, ಸೊಪಜ, ಸೊಸಮಯ.

ಸೊಂಯಿ somyi. = ಚುಂಯಿ, etc. the hissing of water on heated iron or fire. (S. Mhr.).

ಸೊಕ soka. Tbh. of ಸುಖ. happiness, etc. (Śmd. 355, o. r. ಸೊಗ; Ct. II, 60; Kk. 31; Śm. 76; Cpr. 4, 80; 8, 78. 83).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 1. = ಸುಕ್ಕು 2, etc. a wrinkle, etc. (My.).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 2. = ಸೊಕ್ಕು 1. to become mad, intoxicated, infatuated or rutty; to grow stupefied, bewildered or confused; to grow proud or arrogant (C.; Tu. ಸೊಕ್ಕು; Te. ಚೊಕ್ಕು; see s. ಜೊಂಗುಳಿ and ಜೊಮ್ಪಿಸು 2; Abh. P. 11, 23; Bp. 1, 34; 31, 13; 56, 21; 59, 20; J. 7, 31; 11, 23; 29, 10. 25; 31, 27; Abhā. 2, 52). ಸೊಕ್ಕಿದಾತ (ಕ್ಷೀವ, ಮತ್ತ Hlā.). ಸೊಕ್ಕಿದವಂ (ಮತ್ತ Mr. 246). ಸೊಕ್ಕಿದವನು (ಮೂರ್ಛಿತ); ಸೊಕ್ಕಿದವಳು (ವಾಣಿನಿ); ಇಕ್ಕಿದ ಮದದಿನ್ದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆ (ಮದಕಲ, ಮದೋತ್ಕಟ Nr.). ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆ (ಮದೇಭ Nn. 74); ಸೊಕ್ಕಿದವನು (ಉನ್ಮತ್ತ 115). ಸೊಕ್ಕಿದಂ (ಮೂರ್ಛಿ Bhn. 65). ಸೊಕ್ಕಿ ನಡೆಯುವ ಭೃತ್ಯನವ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯ (Dp. 54). ಸೊಕ್ಕಿದ್ದು ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ, ಉಕ್ಕಿದ್ದು ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಱುತ್ತದೆ (Prv.). 2, to stupefy (My., in ಅಡಿಕೆ ಸೊಕ್ಕಿತು).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 3. = ಸೊಕ್ಕು 2. infatuation, intoxication, rut; stupefaction, torpor, loss of consciousness (Cpr. 8, 78; *cf.* ಸೊಪ್ಪು 2); pride (Cpr. 5, 121; C.; [Tu. ಸೊಕ್ಕು]; T. ಚೊಕ್ಕು; Te. ಚೊಕ್ಕು, ಸುಕ್ಕು, ಸೊಕ್ಕು). ಸೊಕ್ಕು ಬನ್ದರೆ ನೆತ್ತರ ಕುಡಿದಾನು, ಸಿಕ್ಕು ಬನ್ದರೆ ಮೂತ್ರ ಕುಡಿದಾನು (Prv.). 2, a substance that produces torpor (Bp. 42, 17). — ಸೊಕ್ಕಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a stupefying areca nut (My.). — ಸೊಕ್ಕಾನೆ. -ಆನೆ. = ಸೊಕ್ಕಾನೆ. an elephant in rut (J. 3, 24; 6, 39; 8, 20; 14, 6; 28, 2. 43). — ಸೊಕ್ಕಿಱು. -ಇಱು. to grow proud (Śmd. 204 Mḍb.). — ಸೊಕ್ಕಿೞಿ. -ಇೞಿ. pride to abate or be humbled. ಸೊಕ್ಕಿೞಿದವನು (ಆತ್ತಗನ್ಧ G.). — ಸೊಕ್ಕಿೞಿಸು. -ಇೞಿಸು. to abate or abandon pride (B. 5, 61). — ಸೊಕ್ಕುಗೋಗಿಲೆ. -ಕೋಗಿಲೆ. = ಸೊಕ್ಕುಗೋಗಿಲೆ. a kōgile in ecstasy (on account of the vernal season, Ct. II, 68). — ಸೊಕ್ಕುಜವ್ವನ. mad, foolish, lusty youth (J. 6, 12; 16, 3; 28, 49). — ಸೊಕ್ಕುತಕ್ಕೆ. an embrace that causes stupor (J. 11, 17). — ಸೊಕ್ಕುದಕ್ಕೆ. -ತಕ್ಕೆ. = ಸೊಕ್ಕುತಕ್ಕೆ. (J. 15, 5). — ಸೊಕ್ಕುನೀರ್. the juice of rut, the ichor of a ruttish elephant (ಮದಜಲ Śs.; ಮದ, ದಾನ Si. 269). — ಸೊಕ್ಕು ಮಾಡು. to manifest pride, to become proud (B. 3, 93). — ಸೊಕ್ಕೇಱು. -ಏಱು. pride or insolence to arise (B. 4, 133).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 4. = ಸೊಂಕು 1. to touch, to come in contact with; to catch, to infect; to attack (Bh. 3, 13, 26). ಮದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆ (ಪ್ರಭಿನ್ನ, ಗರ್ಜಿ, ಮತ್ತ Nr.).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 5. = ಸೊಂಕು 2, etc. touch; coitus (J. 26, 11).

ಸೊಕ್ಕುಹ sokkuha. becoming or being mad, etc. (ಮಾದ, ಮದ Nr.).

ಸೊಗ soga. P. p. of ಸೊಗಸು 1, in ಸೊಗ ಸೊಗುಸ (J. 3, 37).

ಸೊಗ soga. Tbh. of ಸುಖ. happiness, pleasure, etc. (Kk. 31; Śm. 76; Śsv. 3, 35 va.). — ಸೊಗವ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to get joy (V. 23, 8).

ಸೊಗಡು sogaḍu. 1. = ಸೊವಡು. a sharp smell; smell in general (ಹಸುಕು, ನಾತ, ಸೊವಡು, ಕೂರಿತ್ತಾದ ಗನ್ಧ Śm. 23, o. r. ಸೊಗಡ; J. 2, 24; 28, 2. 43; Bh. 3, 19, 37; *cf.* ಕವುರು?). — ಸೊಗಡುಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. = ಸೊಗಡು. (J. 18, 25).

ಸೊಗಡು sogaḍu. 2. touch; contamination, etc. ಒಬ್ಬ ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ತನಗೆ ಔಷಧವ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಆ ವೈದ್ಯನನ್ನು ಕರಿಸಿದ್ದಱಿನ್ದ ಅವನು ಅವಳ ಹತ್ತರ ಹೋದಾಗ ಅವಳ ಸೊಗಡಿನಿನ್ದ ಅವನಿಗೆ ಜ್ವರ ಹುಟ್ಟಿ ಬೇಗನೇ ತೀರಿದನು (B. 5, 210). — ಸೊಗಡುರೋಗ. a disease caused by contact; a contagious disease (ಸ್ಪರ್ಶ, ಅಣ್ಟುರೋಗ G.).

ಸೊಗದಿ sogadi. = ಸೊಗದೆ, q. v.

ಸೊಗದೆ sogade. (Tbh. of ಸುಗನ್ಧಿ). sweet-smelling, etc. — ಸೊಗದೇಬೇರು. (ಗೋಪಿ, ಶ್ಯಾಮೆ, ಶಾರಿವೆ, ಅನನ್ತೆ, ಉತ್ಪಲಸಾರಿವೆ, ಸುಗನ್ಧಪಾಲ, ಸೊಗದಿ Si. 149; ಶ್ಯಾಮೆ 443). 2, the medicinal shrub Withania somnifera Dunal. (St. & Pl.).

ಸೊಗಯಿಸು sogayisu. = ಸೊಗಸು 1. to shine, to be or look beautiful or handsome, to appear to advantage, to be pleasant or agreeable; to appear (ಶೋಭೆ Śmd. Dh.; ಶೋಭನವಾಗು 268; ಹಿತವಾಗು 268 Cm.; Cpr. 1, 69. 70. 105. 129. 135; 4, 72; Ch. v. 4; Rśv. 2, 2; 5, 28; J. 1, 10; 3, 25; 28, 18; 29, 46; Rām. 1, 13, 9; Śm. 10. 11. 100). [ದೊರೆಕೊಣ್ಡರೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ ಪುರಾಣಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ ತತ್ಕಾಲಂ Kr. 1, 50; Pb. 1, 106; Ap. 1, 51]. ಸೊಗಯಿಪುದು (ಇಷ್ಟ, ಸ್ವಾದು Nr.). ಗಱಿಗಱಿನೆ ಗುಱು ಗುಱು ಎನುತುಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (Śmd. I; 65). ಸೊಗಯಿಸುಗುಮೆ ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ್? (221). ಕಿವಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸದ ಎಡೆಯೊಳ್ (268). ದಿವಿಜರ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಗಯಿಪುದು ಮುನ್ದೆ ಮನ್ದರಶೈಲಂ (266).

ಸೊಗಸ sogasa. = ಸೊಗಸು 2. (Bp. 47, 41).

***ಸೊಗಸಿಕೆ sogasike.** = ಸೊಗಸು 2. charm, excellence, etc. ದೆಯ್ವಬಲಂ ಸೊಗಸಿಕೆ ಮುಂಗೆಯ್ವ ಬಲಂ ಬಾಲಕಾಲದೊಳ್ ತೊಡರ್ದ ಪೊಡರ್ದಯ್ವರ ಬಾಲಕ್ರಿಯೆಯುಂ Pb. 2, 11.

ಸೊಗಸು sogasu. 1. = ಸೊಗಯಿಸು. (Bp. 37, 2; 42, 15; 45, 19; 47, 10; 50. 1; 51, 3; 53, 31; 59, 20; 61, 4; Prll. 3, 2; Rām. 1, 13, 7. 8; Bh. 1, 5, 5; J. 8, 31; 10, 42; 11, 18; 29, 35). ಸೊಗಸುವ ಗನ್ಧ (ಸುಗನ್ಧಿ); ಸೊಗಸುವ ಮಾತು (ಸಾನ್ತ್ವ); ಸೊಗಸುವುದಾಗಿ ಅಱಿಯಬಾರದ ಧ್ವನಿ (ಕಲ Nr.).

ಸೊಗಸು sogasu. 2. = ಸೊಗಸ. shine; beauty, charm, excellence; agreeableness; happiness, pleasure, delight (ಅಲಮ್ಪು, ವಿಭವ Kk. 31; Śm. 76; My.; Te. ಸೊಗಸು, ಸೊಗುಸು; T. ಚೊಗುಜು; M. ಚೊಕ್ಕ, ಚೊಂಗು; see s. ಚೊಕ್ಕ; cf. ಜೋಕೆ No. 2, ಸೊಮ್ಪು; also ಚೂಪು 1?); beautifully (J. 8, 5). ಸೊಗಸಾದದು (ಸುನ್ದರ, ರುಚಿರ, ಸುಷಮ, ಸಾಧು, ಶೋಭನ, ಕಾನ್ತ, ಮನೋಹರ, ರುಚ್ಯ, ಮನೋಜ್ಞ, ಮಂಜು, ಮಂಜುಲ Si. 368). ಸೊಗಸಿನ ರುಚಿ (ಶೃಂಗಾರ, ರುಚಿ, ಉಜ್ಜ್ವಲ, ಶೃಂಗಾರರಸ 66); ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡು ಸೊಗಸಿನಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ಪ್ರವ, ಕೇಲಿ, ಕ್ರೀಡೆ, etc. 72). ಸಲೆ ಸೊಗಸಿನಲಿ ಬೆಳವಲದೇಶ ಮೆಱೆದಿಹುದು (Prll. 3, 1). ಆಲದ ಮರದ ನೆರಳಿನಿನ್ದ ಬಹು ಸೊಗಸು ಆಗುತ್ತದೆ (B. 2, 22). see Bp. 39, 25; Rām. 1, 13, 2; 2, 7, 4; 3, 2, 20, J. 3, 6. 30; 29, 49; 30, 19. — ಸೊಗಸುಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. pleasure to become less; to become deficient in pleasure (J. 18, 20). — ಸೊಗಸುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause pleasure (J. 18, 32; 21, 58). — ಸೊಗಸುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get pleasure (J. 11, 17). — ಸೊಗಸುವೀಡು. -ಬೀಡು. pleasure-ground (J. 2, 11).

ಸೊಗಸುಗಾಱ sogasu-gāṟa. a beau, a gay man (My.; Si. 118; B. 3, 112, ಸವಿಗಾಱ, ಸುಖವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವವನು G.).

ಸೊಂಕಿಲ್ soṅkil. touching, touch (Cpr. 7, 94).

ಸೊಂಕು soṅku. 1. = ಸೊಕ್ಕು 4, ಸೋಕು 1. to touch, to come in contact with; to come near; to taint, to infect (ಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 83; 7, 70 va.; 7, 94; 8, 4 va.; Bp. 35, 5; 38, 11; 39, 31; 40, 10; 55, 28. 35; 57, 16. 68; 58, 56; Bh. 3, 13, 16. 32; 6, 2, 2; Rśv. 4, 14; J. 3, 36; 8, 16; 11, 19; 21, 20; 30, 23; see ತನಿ-; Te. ಚೆನಕು, ಚೆನುಕು; cf. ತೊಡಕು). ಬಿಜ್ಜವೃತ್ತಿಸೆವಱಿಟ್ಟಿಯ ಸಜ್ಜುಕಳನುನ್ ತೊಣ್ಡುಗೆಡೆವ ಶುಕಶಾರಿಕೆಯಂ ಸೊಜ್ಜು ಬಲವನ್ದು ತೀಡುವ ತೆಜ್ಜಣ ಗಾಳಿಯುಮ್ ಇವೇಮ್ ಮುನಜಿಗ್ಗೊಳಿಸಿದುವೋ? (Śmd. 24). ಚಿತ್ತಭವಗೃಹದ ಸೊಂಕೆ (164).

ಸೊಂಕು soṅku. 2. = ಸುಂಕು 2, ಸೊಕ್ಕು 5, ಸೋಕು 2. touching, touch, etc. (Cpr. 4, 78; 7, 78; 8, 56. 66; Abh. P. 7, 47; 9, 153; Śśv. 5, 54; J. 2, 16; 6, 32; 25, 51; My.; see ಮೆಯ್-). ವಾಯುವಿನ ಸೊಂಕಿನೊಳು ತೀಡೆನಿಕು (Śm. 94). — ಸೊಂಕುರೋಗ. an infectious disease (Tu. ಸೋಂಕು; T. ತೊತ್ತುವ್ಯಾಧಿ, ತೊಱ್ಱು-).

ಸೊಂಕುವಿಕೆ soṅkuvike. touching, etc. (ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ, ಪೃಕ್ತಿ Si. 389).

ಸೊಜ್ಜಿಗೆ sojjige. = ಸಜ್ಜಿಗೆ, etc. a dish made of grits of roasted rice. (My.).

ಸೊಟಕ್ soṭak. a sound produced in sneezing. — ಸೊಟಕ್, ಸೊಟಕ್. rep. (S. Mhr.).

ಸೊಟಕ soṭaka. = ಸಟುಕ, etc. a ladle. (My.; Si. 310).

ಸೊಟ್ಟ soṭṭa. = ಜೊಟ್ಟ, etc., ಸೊಟ್ಟೆ. crookedness, curvedness [Tu. ಚೊಟ್ಟೆ]; (ಅನೃಜು, ಡೊಂಕು, ಮುರಿ G.). — ಸೊಟ್ಟಗಾಲು. -ಕಾಲು. a bandy-leg (My.). — ಸೊಟ್ಟಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a crump hand (My.). — ಸೊಟ್ಟಗೆರೆ. a crooked line (B. 3, 97). — ಸೊಟ್ಟಬಾಯಿ. a wry mouth (My.). — ಸೊಟ್ಟಮೋಱೆ. a wry face (My.).

ಸೊಟ್ಟಗೆ soṭṭage. = ಚೊಟ್ಟಗೆ. crookedly, crooked; crookedness (My.).

ಸೊಟ್ಟು soṭṭu. = ಸೊಟ್ಟ, etc., ಸೊರಟು (My.; ಅರಾಲ, ಡೊಂಕ G.). ರೋಗದಿನ್ದ ಬೆನ್ನು ಅಥವಾ ಮೋಱೆ ಸೊಟ್ಟು ಆದವ (ನ್ಯುಬ್ಜ G.). ಕೆಲವು ಜನರ ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಸೊಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ (B. 4, 223). ಒಲೆ ಸೊಟ್ಟಾದರೆ ಬದನೆಕಾಯಿ ಬೇಯದೇ? (Prv.).

ಸೊಟ್ಟೆ soṭṭe. = ಸೊಟ್ಟ. (Te.). ಸೊಟ್ಟೆಯಾಗಿರುವದು (ಅರಾಲ, ವೃಜಿನ, ಜಿಹ್ಮ, ಊರ್ಮಿಮತ್, ಕುಂಚಿತ, ನತ, ಆವಿದ್ಧ, ಕುಟಿಲ, ಭುಗ್ನ, ವೇಲ್ಲಿತ, ವಕ್ರ Si. 372). ಸೊಟ್ಟೆಯಾದ ಮರದ ಪಟ್ಟಿ (ವಕ್ರದಾರು 111); ಕಾಲು ಗುಣ್ಡಾಗಿಯೂ ಸೊಟ್ಟೆಯಾಗಿಯೂ ನಿಲ್ಲೋಣ (ಮಣ್ಡಲ 288). — ಸೊಟ್ಟೆಕೊಮ್ಬು. a bent horn. ಸೊಟ್ಟೆಕೊಮ್ಬಾಕಳು (ವಕ್ರಶೃಂಗೆ Si. 321).

ಸೊಡ soḍa. = ಸುಡು 2, etc. burning. — ಸೊಡಬಲಿ. a cemetery (Ct. I, 13, o. r. ಸುಡುಬಲಿ). — ಸೊಡವಲಿ. -ಬಲಿ. = ಸೊಡಬಲಿ. (ಮಸಣವಟ್ಟೆ Kk. 78, o. r. ಸೋಡಬಲಿ).

ಸೊಡರ್ soḍar. = ಜೊಡರ್, ಸೊಡರು, ಸೊಡಲು. a lamp [ಬೆಳಗುವ ಸೊಡರ್ಗಳ ಬೆಳಗುಮನಿಳಿಸಿ Pb. 10, 47; Ap. 7, 80; Vr. 26, 16]; (ದೀಪ, ಪ್ರದೀಪ Nr.; Cpr. 1, 113; 4, 45; Abh. P. 3, 75 va.; 3, 149; Bp. 3, 6; 26, 26; 37, 25. 34; 51, 37; 60, 42; Rśv. 5, 52; J. 13, 59; 23, 50; 24, 50; 29, 10; 31, 62; T. ಚುಡರ್, Tu. ಸುಡರ್, ತುಡರ್; cf. ಚೂಪು 1, ಸುಡು 1; see ಕಣ್ಸೊಡರ್, ತಣ್-, ತುಡು-, ತೂಗುಂ-, ಬಾನ-). ಗಾಳೀ ಸೊಡರ್ (Śś. 74). — ಸೊಡರಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. grains of rice charred at a lamp. (ಶಿಶುವಿಗೆ) ಹೆಚ್ಚು ನೀರೆಱೆದು, ಇಟ್ಟು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್, ಒಟ್ಟಿಱಗು ದುಕುಲದಲಿ ತನುವನು ಮುಚ್ಚಿ, ಸೊಡರಕ್ಕಿಯಲಿ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು, ಒಲವಿನಲಿ ಹರಸಿ (Prll. 3, 26). — ಸೊಡರ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the smell of a burning lamp (J. 33, 18). — ಸೊಡರ್ಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. the end of the flame of a lamp (Cpr. 8, 99). [ಸೊಡರ್ಗುಡಿಯೊಯ್ಯನಾಗೆ ಪೊಸಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಮ್ಪು ನಾಱೆ Pb. 4, 110; Ap. 5, 27]. — ಸೊಡರ್ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the light of a lamp (J. 29, 10).

ಸೊಡರು soḍaru. = ಸೊಡರ್. [ಸಂಸಾರವೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ಗಾಳಿಯ ಸೊಡರು Bv. 164]; (Bp. 50, 54; J. 24, 26; Bh. 1, 16, 15; My.; ದೀಪ G.). see Sp. s. ಲಂಚ.

ಸೊಡಲು soḍalu. = ಸೊಡರು. ಸೊಡಲ ನಾತ (My.).

ಸೊಡ್ಡಳ soḍḍaḷa. = ಸೊಡ್ಡಾಳ. Śiva (Bp. 54, 3). — ಸೊಡ್ಡಳದೇವ. N. (Bp. 53, 15). — ಸೊಡ್ಡಳದೇವಬಾಚಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 42). — ಸೊಡ್ಡಳದೇವಬಾಚರಸ. N. (Bp. 53, 31). — ಸೊಡ್ಡಳದೇವಬಾಚರಸಯ್ಯ. N. (Bp. 53, 1). — ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚರಸ. N. (Bp. 54, 80). — ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 1). — ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚಿರಾಜ. N. (Bp. 47, 38; 54 sum.; 54, 84). — ಸೊಡ್ಡಳಲಿಂಗದೇವ. N. (Bp. 54, 27).

ಸೊಡ್ಡಾಳ soḍḍāḷa. = ಸೊಡ್ಡಳ. — ಸೊಡ್ಡಾಳದೇವ. N. (V. 37, 83).

ಸೊಣಕ soṇaka. = ಸೊಣಗ. (My.). — ಸೊಣಕಪ್ಪನಾಯಕ. the chief of father-dogs, a big dog. ಸೊಣಕಪ್ಪನಾಯಕರು ಬನ್ದರು; ನಡವೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡು, ಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಚ್ಚಿದರು (Prv.).

ಸೊಣಗ soṇaga. Tbh. of ಶುನಕ. a dog. (Śmd. 364; ಪೇರಡಿ Ct. II, 59; V. 38, 50. 55). [ಅನ್ದಣವನೇಱಿದ ಸೊಣಗನನ್ತೆ ಕಣ್ಡೊಡೆ ಬಿಡದು ಮುನ್ನಿನ ಸ್ವಭಾವವನು Bv. 34; Cv. 62].

ಸೊಣಗು soṇagu. = ಸೊಣಗ. (ಪೇರಡಿ, ಜಾಯಿಲ, ಕುಕ್ಕುರ, ಶುನಿ Śs.).

ಸೊಣಡುಹ soṇaḍuha. retreating, taking flight (Te. ಸುರುಗು, to take flight, retreat; ಜುಡುಗು, ಜುಣುಗು, ಸುಣುಗು, ಸುನುಗು, to retire, withdraw, retreat; T. ಚುಣಂಗು, to cringe, wheedle; to grow lean; cf. ಜುಣುಗು 1). ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೊಣಡುಹ (ಪ್ರದ್ರಾವ, ಉದ್ದ್ರಾವ, ಸನ್ದ್ರಾವ, ಅಪಕ್ರಮ, etc. Nr.).

ಸೊಣೆ soṇe. to strike with the fingers, etc. (ಅಂಗುಲಿಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.). 2, to point at a person with both

forefingers and then put them to the corners of the mouth, as a sign of mockery (My.; *cf.* ಸುಟ್ಟು 2?). (T. ಚುಣ್ಡು, to project marbles by a fillip; M. ಚೊಟ್ಟು, to rap with the knuckles, knock with the finger).

ಸೊಣ್ಟ soṇṭa. the hip, the loins, the waist (ಕಟಿ, ಶ್ರೋಣಿ ಫಲಕ Si. 208; ಮಧ್ಯಮ, ಮಧ್ಯ, ಅವಲಗ್ನ, ಟೊಂಕ, ನಡು 210; ಕಟಿ 414; ಮಧ್ಯ 447; My.; Tu. ಸೊಣ್ಟೊ; Te. ತುಣ್ಟಿ, ತೊಣ್ಟಿ, the joint of the hip; plural ತುಣ್ಟುಲ್ಲ, ತೊಣ್ಟುಲ್ಲ, the hips or loins; T. ತುನ್ತು the back; *cf.* ತುಡು 1, ಟೊಂಕ). ಬೆಟ್ಟದ ಸೊಣ್ಟ (ಕಟಕ, ನಿತಮ್ಬ, ಬೆಟ್ಟ ಪಿಱಿ Si. 115). ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟವರು ಸೊಣ್ಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಳ್ಳುವ ತಂಗುಪಟ್ಟಿ (ಸಾರಸನ, ಅಧಿಕಾಂಗ 279). ಸೊಣ್ಟ ಮುಱಿದ ಮೇಲೆ ನೆಣ್ಟರಿಲ್ಲ, ಗಣ್ಟು ಮುಱಿದ ಮೇಲೆ ರಾಗವಿಲ್ಲ. — ಗಣ್ಟು ಪರರ ಕೈಯ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸೊಣ್ಟ ಮುಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ. — ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನ ಸೊಣ್ಟದಲ್ಲಿ ಕುಡುಗೋಲು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಸಾಧಕಾ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯ ಮುದುಕೀ ಸೊಣ್ಟ ಮುಱಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಸೊಣ್ಟರ soṇṭara. = ಸುಟ್ಟುರೆ, etc. a whirlwind, etc. — ಸೊಣ್ಟರ ಗಾಳಿ. = ಸುಟ್ಟುರೆಗಾಳಿ. (My.; G.).

ಸೊಣ್ಟಿ soṇṭi. Tbh. of ಶುಣ್ಠಿ. dry ginger. (My.; Te.; Si. 335; see ಅಗುಳು-, etc.).

ಸೊಣ್ಡ soṇḍa. = ಸುಣ್ಡ, ಸೊಣ್ಡೆ, ಸೊಣ್ಡೆ. an elephant's trunk. Tbh. of ಶುಣ್ಡ. — ಸೊಣ್ಡೆಲಿ. -ಇಲಿ. = ಸುಣ್ಡಲಿ. the musk shrew, Sorex myosurus (Bḍ.); snout.

ಸೊಣ್ಡಲು soṇḍalu. = ಸೊಣ್ಡಿಲು. (My.).

ಸೊಣ್ಡಿ soṇḍi. = ಸೊಣ್ಡ, etc. (B. 5, 238). ಸೊಣ್ಡೇ ಇಲಿ (ಚುಚ್ಚುನ್ದರ, ದಿವಾನ್ಧಕಿ, ದೀರ್ಘತುಣ್ಡಿ G.).

ಸೊಣ್ಡಿಲು soṇḍilu. = ಸುಣ್ಡಲು, etc. an elephant's trunk. (My.; Si. 269. 453). — ಸೊಣ್ಡಿಲಿಲಿ -ಇಲಿ. = ಸುಣ್ಡಲಿಲಿ. (My. 278).

ಸೊಣ್ಡೆ soṇḍe. = ಸುಣ್ಡೆ. the plant Solanum pubescens Lin. (My.); the plant Solanum melongena (? ಚಿತ್ರರಟಿ, ರುಚಿ, ಸಿಂಹಿಕೆ Mr. 130); the small tree or shrub Solanum verbascifolium Lin. (St. & Pl.).

ಸೊಣ್ಡೆ soṇḍe. = ಸೊಣ್ಡ, etc. (B. 4, 22). ಆನೆಯ ಸೊಣ್ಡೆಯ ತುದಿ (ಪುಷ್ಕರ); ಆನೆಯ ಸೊಣ್ಡೆ (ಹಸ್ತ G.).

ಸೊಣ್ಡ್ಲು soṇḍlu. = ಸೊಣ್ಡಿಲು, etc. (My.).

ಸೊತ sota. Tbh. of ಸ್ವತಃ. of oneself, etc. (My.).

ಸೊತನ್ತ್ರ sotantra. Tbh. of ಸ್ವತನ್ತ್ರ. self-dependant, etc. (My.).

ಸೊತನ್ತ್ರಿಕೆ sotantrike. Tbh. of ಸ್ವತನ್ತ್ರಿಕೆ. independence. (Bp. 35. 26).

ಸೊತ್ತ sotta. = ಸೊತ್ತು, etc. (My.).

ಸೊತ್ತಿ sotti. = ಚೊತ್ತಿ. a female with crooked limbs. (My.).

ಸೊತ್ತು sottu. = ಚೊತ್ತು, etc., ಸೊತ್ತ. crookedness. (My., T. ಚೊತ್ತು).

ಸೊತ್ತು sottu. (Tbh. of ಸ್ವತ್ವ). property, goods (My.; Tu. Te.).

ಸೊದೆ sode. Tbh. of ಸುಧೆ. nectar. (Śmd. 355; Nr.; Ct. II, 44; Kk. 10*b*; Grj. 2, 82). — ಸೊದೆವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the whiteness of chunam-plaster (Cpr. 3, 81).

ಸೊನ sona. Tbh. of ಸ್ವನ. sound, noise, etc. (J. 3, 4).

ಸೊನಾಯಿ sonāyi. = ಸುನಾಯಿ. a sort of clarionet. (Te.; R.).

ಸೊನೆ sone. the watery juice that exudes from the stalk of the mango fruit and of the fruit of the marking-nut tree (My.; Tu. ಸುನೆ, ತುನೆ; Te.; M. ಚುನೆ, to ooze out; see ಜನಿ, ಜನೆ, ಜಿನಿ). [ಉಗುವ ಸೊನೆಯ ಸೋನೆಗಳುಮ ನೊಳಕೊಣ್ಡ Pb. 2, 12 va.; Ap. 11, 74 va.].

ಸೊನ್ತ sonta. Tbh. of ಸ್ವನ್ತ. own, etc. (My.; Te., T.).

ಸೊನ್ದಿ sondi. a profligate or unchaste person (male, female, or neuter, Śmd. 109; ಸಿತಗ, ಪೊಲದಿ Śmd. II, o. r. ಸೊನ್ದೆ; *cf.* ಸುನ್ದು 1 & 2, and Sk. ಚುನ್ದಿ). see ಕಡುಸೊನ್ದಿ s. ಬಕ್ಕಮ್ಬುಯಲ್.

ಸೊನ್ನ sonna. = ಸೊನ್ನೆ 1. (ಸ್ವರ್ಣ G.).

ಸೊನ್ನಗಾಱ sonna-gāṟa. a goldsmith (My.; ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯರವ, ಸ್ವರ್ಣಕಾರ, ಅಕ್ಕಸಾಲೆ G.; Mhr., H. ಸೋನಾರ).

ಸೊನ್ನಲಿಗೆ sonnalige. (fr. ಸೊನ್ನೆ 2). = ಸನ್ನಲಿಗೆ. roundness; what is round (ಒಟ್ಟಿತು Kk. 48, o. r. ಸನ್ನಲಿಗೆ), [2, a rounded pinnacle on the top of a temple. ತ್ರಿದಶ ಶರಾಸನಂ ತಳಿರತೋರಣಮಾಗಿರೆ ಕುಕ್ಕಿನೋಳಿ ಚೆಲ್ವಿದಿರ್ಗೊಳೆ ಬರ್ಪ ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯಾಗೆ Ap. 6, 71]. — ಸೊನ್ನಲಿಗೆ ಪುರ. N. (Bp. 5, 42; 10, 10). — ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯ ಪುರ. = ಸೊನಲಿಗೆಪುರ. [modern Sholapur]. (Bp. 53, 27).

ಸೊನ್ನಾರ sonnāra. gilt, gilding (Mr.; Mhr., H. ಸೋನೇರೀ, golden).

ಸೊನ್ನೆ sonne. = ಸನ್ನೆ. a lever. — ಸೊನ್ನೆಕೋಲು. = ಸೊನ್ನೆ. (ಅಂಕೆ, ತುಱುಮ್ಬು. ಸನ್ನೆಕೋಲು G.).

ಸೊನ್ನೆ sonne. 1. = ಸೊನ್ನ. Tbh. of ಸ್ವರ್ಣ (Śmd. 356). gold (ಸ್ವರ್ಣ Ct. I, 32; II, 59; ಸುವರ್ಣ Kk. 47; ಕಸವರ Śm. 68. 99). — ಸೊನ್ನೆವರದ. -ಪರದ. a dealer in gold, a money-changer (ಚಿನ್ನವರದ Śs.; ಪೊನ್ನುರದ Kk. 35; Śm. 67; V. 4, 80). — ಸೊನ್ನೆವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the mountain Mēru (ಮೇರು Śs.). — ಸೊನ್ನೆವೆಟ್ಟುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. Śiva (ಈಶ್ವರ Śm. 2).

ಸೊನ್ನೆ sonne. 2. Tbh. of ಶೂನ್ಯ. empty, etc. (Śmd. 19; Śs.; Kk. 48; Śm. 67). a cypher or dot representing the anusvāra (ಬಿನ್ದು, ಅನುಸ್ವಾರ Śmd. 19. 26; ಬಿನ್ದು Śm. 99); a cypher or zero (see Mr. s. ನಭ).

ಸೊನ್ನೆ sonne. 3. Tbh. of ಸಂಜ್ಞೆ. a sign, etc. (B. 3, 11; 5, 25). ಹೆಗ್ಗಳ್ಳ ಎತ್ತಿಗೆ ಹರಿ! ಎನ್ದದ್ದು ಒನ್ದೇ ಸೊನ್ನೆ (Prv.).

ಸೊಪಚ sopaca. Tbh. of ಶ್ವಪಚ. a low caste man. (Bp. 57, 2). — ಸೊಪಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 25, 4; 57, 1).

ಸೊಪ್ನ sopna. Tbh. of ಸ್ವಪ್ನ. dream, etc. (My.). Dp. 102, 4.

ಸೊಪ್ಪಳ್ soppaḷ. = ಸೊಪ್ಪುಳ್. a sound, etc. q. v.

ಸೊಪ್ಪಿ soppi. (=ಸೊಪ್ಪೆ?). — ಸೊಪ್ಪಿಯಲ್ಲಮದೇವ. -ಅಲ್ಲಮದೇವ. N. (Bp. 58, 12).

ಸೊಪ್ಪಿಸು soppisu. to cause to slacken, languish or sink away (J. 13, 50). ಸೊಪ್ಪಿಕ್ಕುಂ (Śmd. 269, adduced as a bad formation); ಸೊಪ್ಪಿಸಿದಂ (274).

ಸೊಪ್ಪು soppu. 1. to slacken: to repress, to check (ನಿವಾರಣ Śmd. Dh.).

ಸೊಪ್ಪು soppu. 2. slackness; weakness; languishing, sinking away (*cf.* ಸೊಕ್ಕು 3; M. ಚುರುಗು; to be stupefied, slightly intoxicated, giddy; Tu. ಸೊರಗು; Te. ಸೊರಗು, swoon, fainting; *cf.* also ಸೊರಗು). see ಗಱ-. 2, = ಬಹುರೇಖೆ, q. v. (Ct. I, 66). — ಸೊಪ್ಪಾಗು. -ಆಗು. to slacken (v. i., as cloth, paper, feathers, the lips, My.; Bh. 6, 4, 141; J. 11, 25); to lose cohesion (as a mark on the forehead, J. 10, 50); to grow weak (My.); to languish, to pine, to sink away, to droop (Abh. P. 4, 13; Grj.

4, 84). ಸೊಪ್ಪಾದಂ (ಅಟ್ಟಿದಂ): ಸೊಪ್ಪಾದುದು (ತೊಟ್ಟಿಱ, ತುಱ ಕಲ್ Śmd. 1). [—ಸೊಪ್ಪುನಾರಾಗಿ. severely (thrashing). ಎಲೆಗೆ ಕೂಟಂ ತನ್ದೆಯಿಲ್ಲೆನ್ದು ಪೆಣ್ಡತಿಯಂ ಸೊಪ್ಪುನಾರಾಗಿ ಬಡಿಯೆ Vr. 153, 2]. — ಸೊಪ್ಪು ಸೊವಡು. reit. ಸೊಪ್ಪು ಸೊವಡಾಗು. -ಆಗು. = ಸೊಪ್ಪಾಗು. (V. 31, 19).

ಸೊಪ್ಪು soppu. 3. = ತೊಪ್ಪಲು, etc., ಸಪ್ಪು. foliage; a vegetable, a herb, greens; covering, bark (C.; ತೊಪ್ಪಲು G.; Bp. 20, 14; 43, 36; 58, 43; Tu. ತಪ್ಪು; M. ಚಪ್ಪು, ತೊಲ್). ಮರದ ಹೊಱಸೊಪ್ಪು (ತ್ವಚ್, ವಲ್ಕ, ವಲ್ಕಲ Hlā.). ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು (Si. 112); ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಾವು (ಕಡಮ್ಬು, ಕಲಮ್ಬು 310); ಸೊಪ್ಪಿನ ದಣ್ಬು (ನಾಡಿ 417); ಸೊಪ್ಪನುಟ್ಟ ಬೇಡನು (ಶಬರ 341). ಆನೆ ತಿನ್ಬೋದು ಸೊಪ್ಪು, ಇಱುವೆ ತಿನ್ಬೋದು ಸಕ್ಕರೆ (Prv.). — ಸೊಪ್ಪರೆ. -ಅರೆ. to crush like foliage (J. 22, 25). — ಸೊಪ್ಪುಕುಡುಗೋಲು. a small sickle or knife for cutting vegetables (My.). — ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to beat the under-bush or bushes (for game). ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುವುದು (ಪಪ್ಪುಕಂ Śm. 30). — ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುಹ. -ಕುಟ್ಟುಹ. beating the bushes (ಪಪ್ಪುಕ Śmd. II. — ಸೊಪ್ಪುಮೇಲೋಗರ. boiled and seasoned edible leaves (My.). — ಸೊಪ್ಪುಸದೆ. leaves and litter (My.). — ಸೊಪ್ಪುಸೊಗಡು; reit. = ಸೊಪ್ಪು. [ನೇತ್ರಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕೆ ಹೊದ್ದದೆ, ಶ್ರೋತ್ರಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪುಸೊಗಡು ಹೊದ್ದದೆ Cv. 1244]; (Bp. 16, 22; 43, 36) — ಸೊಪ್ಪು ಸೊಪ್ಪು. rep. (J. 28, 41).

ಸೊಪ್ಪುಳ್ soppuḷ. = ಸಪ್ಪುಳ್, etc., ಸೆಪ್ಪುಳ್, ಸೊಪ್ಪುಳ. a sound, a noise ಅಬ್ಬರ, ದನಿ, ಸರ, ಗಾವರ, ಗಾವಳಿ, ಉಲಿ, ಧ್ವಾನ Śm. 30; Kk. 25, o. r. ಸೊಪ್ಪಳ್; ದನಿ Kk. 94; J. 30, 29; Rām, 6, 53, 86). [ಅವರಿರ್ವರ ಕಾಲ ಸೊಪ್ಪುಳನಾಲಿಸಿ Pb. 13, 63 va.].

ಸೊಪ್ಪುಳ soppuḷa. = ಸೊಪ್ಪುಳ್. (ಧ್ವನಿ G.).

ಸೊಪ್ಪೆ soppe. the straw of the various kinds of millet (B. 4, 42. 43; Te. ಚೊಪ್ಪ).

ಸೊಬಗು sobagu. Tbh. of ಸುಭಗ (Śmd. 355). beauty, charm, loveliness, etc. (ಚಕ್ಷುಷ್ಯ, ಸುಭಗ Hlā.; ಗಾಡಿ, Ct. I, 14; ನಿಱಿತೆ I, 77; ನಿಱಿತೆ, ಗಾಡಿ, ಸುಭಗತೆ Kk. 54; ಗಾಡಿ, ಚೊಕ್ಕಟ, ಗರಗರಿಕೆ, ನಿಱಿತೆ; ಸುಭಗ Śm. 47; Cpr. 5, 125. 134; 7, 62 va., Grj. 4, 57; Prll. 3, 2. 4. 31; Bp. 26, 32; 44, 33; 50, 5; J. 2, 48; 6, 21; 28, 18; Ch. IV, 2, 60). [ವಿನೋದದ ಮೊದಲೆಲ್ಲಿದಂ ಸೊಬಗಿನಾಗರಮೆಲ್ಲಿದಂ Ap. 3, 15; ಇಱಿಯದ ವೀರ ಇಲ್ಲದ ಸೊಬಗುವ ಹೇಳುವುದೇ ನಾಚಿಕೆ! Bv. 304]. ಸೊಬಗಿನಾಗರಮ್ ಎಲ್ಲಿದಂ (Śmd. 136). ಸೊಬಗುಳ್ಳುವಳೆ ಪೆಣ್! (174). ಸೊಬಗಿಡಿದ ತತ್ವಮಂ (Kk. 100). see Sp. s. ಹೀನತನ. — ಸೊಬಗ. -ಅ 3. = ಸಬಗ. a beautiful, charming, etc. man (Bp. 1, 33; Rśv. 13, 104). — ಸೊಬಗುವಡು. -ಪಡು. = ಸೊಬಗುವಡೆ. (J. 30, 17). — ಸೊಬಗುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get beauty or charm (J. 6, 25). — ಸೊಬಗುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸೊಬಗುವಡೆ. (Grj. 2, 106 va. Bp. 11. 40).

ಸೊಮ್ಪಗೆ sompage. nicely, beautifully; nice, etc. (My.; ಚನ್ದಾಗಿ G.).

ಸೊಮ್ಪು sompu. = ಸಮ್ಪು. beauty, elegance, charm, grace (C.; B. 3, 37; Grj. 10, 115; Bp. 6, 8; 32, 39; C. Bp. 5, 5; Śśv. 1, 10; 2, 61; J. 2, 65; 6, 19. 32; 15, 17; 17, 4; 29, 28; Bh. 1, 5, 8; Te.; T. ತುಪ್ಪು; cf. ಸೊಗಸು 2). ಬೆಳಗೆಱ್ವಿನ ಸೊಮ್ಪುನ್ (o. r. ಪೆಮ್ಪುನ್) ಅಳ್ದ ಬಾಯ್ದೆಱೆ (Śmd. 78). ದೇಶೀಯಕೆಮರ್ದ ಸೊಮ್ಪು (Kk. 3). — ಸೊಮ್ಪುಱು. -ಅಱು. beauty or charm to be lost (Dp. 14, 5). — ಸೊಮ್ಪುಗಱೆ. -ಕಱೆ. to shower beauty (Śśv. 2, 42 va.). — ಸೊಮ್ಪುದೀವು. -ತೀವು. beauty to abound (J. 3, 24). — ಸೊಮ್ಪು ದೋಱುಸು. -ತೋಱುಸು. to exhibit beauty (J. 6, 19). — ಸೊಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get beauty (Rśv. 10, 29 va.). — ಸೊಮ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸೊಮ್ಪುವಡೆ. (J. 3, 17).

ಸೊಮ್ಪುಳಿ sompuḷi. probably a mistake for ಪೊಮ್ಪುಳಿ, q. v. (ಪೆಮ್ಪು, ಆದಂ, ಅಯ್ದೆ, ಅಗ್ಗಳ, etc., ಅತಿಶಯ Śs.).

ಸೊಮ್ಬ somba. = ಸುಮ್ಬ. (ಅಲಸ, ಶೀತಕ, ಮನ್ದ, ಜಡ, ಜಿಹ್ಮ, ಮನ್ಥರ Hlā.; ನಾಮ್ಬ, ಅಲಸುಗೆಗಾಱ Kk. 38; ನಾಮ್ಬ, ಅಲಸುಗಾಱ Śm. 47).

ಸೊಮ್ಮು sommu. (fr. ಸ್ವಂ). own, one's own; property, wealth, riches [ಹಮ್ಮಿನ ಸೊಮ್ಮಿನ ಸಮ್ಪನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಕಿಂಕಿಲ ಕಿಂಕಿಲ ಕಿಂಕಿಲ ನಾಗಿರಬೇಕು! Bv. 868]; (Prll. 3. 30; Bp. 31, 29; 47, 56; Bh. 1, 8, 55; V. 40, 27. 34; Te.; T. ಚೊಂ).

ಸೊಯಂ soyaṁ. Tbh. of ಸ್ವಯಂ. self, etc. [balance of mind]; (Bp. 61 sum.; My.).

***ಸೊಯಮ್ಬರ soyambara.** = ಸೊಯಂವರ. ಬನ್ದತ್ತು ಸೊಯಮ್ಬರಕ್ಕೆ ಬರ್ಪನ್ತು ದೇವಗಣಿಕಾನಿಕರಂ Ap. 10, 19.

ಸೊಯಂವರ soyaṁvara. Tbh. of ಸ್ವಯಂವರ. self choice of bridegroom, etc. (Rām. 3, 2, 17).

ಸೊರ sora. 1. Tbh. of ಸ್ವರ 2. sound, etc. (My.; Te.).

ಸೊರ sora. 2. Tbh. of ಸುರ. a god, deity. (C. Bp. 33, 18).

ಸೊರಗು soragu. to wither, to grow dry or sapless (J. 19, 32); to languish, to sink away (C. Bp. 19, 31); to grow lean or meagre (C.; Tu.; Te. ಸುರುಗು, ಸೊರುಗು, ಸ್ರುಕ್ಕು; ಕೊರಗು G.; cf. ಸುಕ್ಕು 1, ಸುರುಗು, ಸೊಪ್ಪು 2, ಸೊರ್ಕು 1). ತುಡುಗ ಆವು, ನೀನು ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಸೊರಗಿದ್ದೀ? ಎನ್ದು, ಆ ಸಭ್ಯ ಆಕ ಳನ್ನು ಕೇಳಿತು (B. 3, 22). ಹೊಟ್ಟೆಯು ಸೊರಗಿ, ಎಲವಿನ ಪಂಜರ ಮಾತ್ರ ಉಱಿಯಿತು (5, 94). ಮಗನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತಿದ ಚಿನ್ತೆಯಿನ್ದ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಸೊರಗಿದನು (5, 209).

ಸೊರಟ soraṭa. Tbh. of ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ. the district of Surat. (Śmd. 356. 370).

ಸೊರಟು soraṭu. = ಸುಟ್ಟು 3, ಸೊಟ್ಟ, etc. the state of being contracted, shrivelled, as a leaf; that of being crooked, as a bamboo pole or wood (My.; see ಸುರುಟು, ಸುರುಣ್ಬು). [Tu. ಸುರುಣ್ಬು].

ಸೊರಟೆ soraṭe. N. of a plant (ಗರಳಿ Mr. 135).

ಸೊರಣೆ soraṇe. Tbh. of ಸ್ಮರಣ. remembrance.. (C. Bp. 19, 31).

ಸೊರಣ್ಬು soranṭu. (Śmd. 48). = ಸೊರಟು (?).

ಸೊರಹು sorahu. 1. (fr. ಸೊರ 1). to utter, to speak, to say (Bh. 3, 8, 13; 4, 3, 28; Rām. 4, 3, 9).

ಸೊರಹು sorahu. 2. sounding, talking, prating, etc. — ಸೊರಹ. -ಅ 3. a loquacious man, etc. (ಗಟಿಪ I, o. rs. ಸ್ವರಹ, ಸ್ವರಹುವ).

ಸೊರಹುಗಾಱ sorahu-gāṟa. a talkative man, etc. ಪುಲ್ಲಿಂಗ Ct. I. 59).

ಸೊರೆ sore. 1. = ಸೋರೆ 1. the bottle-gourd, Lagenaria vulgaris Ser. [Tu. ಸುರೆ]; (ದುಗ್ಧಿಕೆ, ತುಮ್ಬಿ, ಅಲಾಬು Mr. 148; ಕಟಾಹ Nn. 107; when hollowed and dried, it is put also under the neck of a lute, Grj. 3, 98). see ಕಮ್ಬ-. — ಸೊರೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to fasten a gourd (to a lute, J. 22, 24).

ಸೊರೆ sore. 2. the milk collected in the udder of cows or buffaloes (My.; see ತೊರೆ 1). — ಸೊರೆ ಬಿಡು. to let down that milk, to give milk (My.). [Tu. ಸುರೆಪು].

ಸೊರ್ಕು sorku. 1. = ಸೊಕ್ಕು 2. to grow intoxicated, etc.; to grow proud (ಉನ್ಮಾದ Śmd. Dh.; Rśv. 9, 51; Śśv.

2, 14). [ಪತ್ರಫಲಪುಷ್ಪಯುತಾಟವಿ ಸೊರ್ಕಿದಾನೆಯಂ ಬೆಳೆವುದು Pb. 1, 54; Ap. 5, 32].

ಸೊರ್ಕು sorku. 2. = ಸೊಕ್ಕು 3. infatuation, etc.; torpor, etc.; pride (Śmd. 250; Cpr. 8, 69; Grj. 2, 106; Rśv. 5, 128, *cf.* ಸುರ್ಪು). [ಕಲಿತನದುರ್ಕು ಜವ್ವನದ ಸೊರ್ಕು ನಿಜೇಶನ ನಚ್ಚು Pb. 10, 23; Vr. 34, 8]. 2, = ಸೊರ್ಕುಮದ್ದು (Rśv. 5, 114 va.). — ಸೊರ್ಕಱು. -ಅಱು. to lose (one's) pride (Grj. 6, 80). — ಸೊರ್ಕಾನೆ. -ಆನೆ. (Śmd. 93). = ಸೊಕ್ಕಾನೆ. — ಸೊರ್ಕುಗೆಸಱ್. -ಕೆಸಱ್. musk (Rśv. 2, 8 va.). — ಸೊರ್ಕುಗೋಗಿಲೆ. -ಕೋಗಿಲೆ. (Śs.). = ಸೊಕ್ಕುಗೋಗಿಲೆ. — ಸೊರ್ಕುಮದ್ದು. a powder used to stupefy (beasts or birds, Rśv. 5, 52; T., M. ಚೊಕ್ಕುಪೊಡಿ).

ಸೊರ್ಗ sorga. Tbh. of ಸ್ವರ್ಗ 1. heaven. (My.). ಸೊರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಸೊಸೇ ಹವ್ವುಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಸೊಲ್ sol. 1. = ಸೊಲ್ಲು 1. to say, to speak, to tell. (T. ಚೊಲ್ಲು, ಚೊಲ್ಲು; M. ಚೊಲ್ಲು, ಚೆಲ್ಲು; Te. ಚೆಪ್ಪು; *cf.* ಸೆಲೆ 1). [ಆ ವಿಕ್ರಮಮಂ ಸೊಲ್ವಿನಮಾವರ್ಜಿಸಿದಂ Pb. 1, 25]. ಸೊಲ್ವ (J. 28, 20).

ಸೊಲ್ sol. 2. = ಸೊಲ್ಲು 2. a word (Śmd. 389 Cm.; Ct. II, 97; Abh. P. 3, 9; Bp. 9, 9; J. 4, 4; 6, 18; 21, 4; T. ಚೊಲ್, ತೋಲ್, ತೋಲ್ಲು; M. ಚೊಲ್; Te. ಸೊಲ್ಲು).

ಸೊಲಗೆ solage. = ಸೊಲಿಗೆ, ಸೊಲ್ಲಗೆ, ಸೊಲ್ಲಿಗೆ. a measure of capacity, equal to one-fourth of a Kuḍava or of a baḷḷa (My.; Bp. 33, 13; Te. ಸೋಲೆ; *cf.* Sk. ಚುಲುಕ). ಸೊಲಗೆ ಅಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಕಣ್ಡಿ ಅಳಿಯುವನೇ? (Prv.).

ಸೊಲಿಗೆ solige. = ಸೊಲಗೆ, etc. (My.; ನಿಕುಂಚಕ Si. 329; ಆಢಕ G.). ಅಱುವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸೊಲಿಗೆ (ಕುಲ್ಯ); ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸೊಲಿಗೆ (ಭಾರ); ಹದಿನಾಱು ಸೊಲಿಗೆ (ಶೂರ್ಪ G.).

ಸೊಲ್ಲಗೆ sollage. = ಸೊಲಗೆ, etc. (ನಿಕುಂಚಕ Nr.; see Mr. s. ಪಾಗ).

ಸೊಲ್ಲಿಗೆ sollige. = ಸೊಲಗೆ, etc. (Bp. 1, 23; 27, 52). — ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಲ್. a sollige-ful of milk (Bp. 58, 24).

ಸೊಲ್ಲಿಸು sollisu. to speak, to say, to tell (ಪೇೞ್ Śmd. 150, 385 Cm.; Cpr. 3, 62; Śm. 46) to cause oneself to be said, to be said (Śm. 49); to cause to speak, to have said or told. ಸೊಲ್ಲಿಸಿ ಭೇದವನ್ ಅಱುದೊಡೆ ಕಿಱಿಯ ತಾನ್ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹಿರಿಯು! (Sp.).

ಸೊಲ್ಲು sollu. 1. = ಸೊಲ್ 1. P. p. ಸೊಲ್ಲಿ. see Bp. 2, 29; 40, 89; 45, 41; 54, 34; 58, 32; 61, 8.

ಸೊಲ್ಲು sollu. 2. = ಸೊಲ್ 2. (Bp. 47, 32; My.). [ಒಲಿದೊಮ್ಮೆ ಶಿವಶರಣೆನ್ನಿರಯ್ಯಾ ಒನ್ದುಸೊಲ್ಲಿಂಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿ Bv. 180]. ಹಲ್ಲು ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ, ಸೊಲ್ಲು ಸೋಜಿಗವಲ್ಲ, ಕೊಲ್ಲದೆ ಮೃಗವ ಹಿಡಿಯುವದು ಲೋಕದೊಳಗೆಲ್ಲ ಠಾವಿನೊಳು (a net, Sp.). — ಸೊಲ್ಲುವೆಣ್. -ಪೆಣ್. Sarasvatī (ಶಾರದೆ Kk. 9). — ಸೊಲ್ಲು ಸೊಲ್ಲು. rep. (J. 16, 21). ಸೊಲ್ಲು ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ನಲ್ಲನಾದರೆ ಸಾಯೋ ಪರಿಯನ್ತರ ಎಷ್ಟು ನಲ್ಲರು? (Prv.).

ಸೊವಡು sovaḍu. = ಸೊಗಡು 1. a sharp smell; smell in general [Tu. ಸೊಗಡು]; (ಸೊಗಡು, ಹಸುಕು, ನಾಳ, ಕೂರಿತ್ತಾದಗನ್ಧ Śm. 23. o. r. ಸೊಗಡ; ನಱು, ಸವುಸವ, ಮಗಮಗಿಸಿತು, ನಾನ್ತ, ವಾಸನೆ Kk. 55, o. r. ನಾತ; ನಱು, ಸವುಸವ, ಕಮ್ಪು Ct. II; 45; Cpr. 9, 102 va.; Grj. 2, 106 va.; 9, 32; Śsv. 3, 45). [ಕಸ್ತೂರಿಯ ತಗುಳ್ದು ಪೊಯ್ವ ಸೊವಡು Ap. 2, 5]. ಸೊವಡುವೊನ್ದು or ಸೊವಡೊನ್ದು (Śmd. 63. 67).

ಸೊವಾಸಿಣಿ sovāsiṇi. Tbh. of ಸುವಾಸಿನಿ. a woman whose husband is alive. (ಸವಾಷ್ಣಿ G.).

ಸೊಸಣಿ sosaṇi. N. of a female daitya. ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ, ವಣಾರ, ಭೈರವ, ಮಯ್ಲಾರ, ಬೆನಕ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಭಗವತಿ, ಬಲಾರಿ, ಕಾಳಿ, ಮಹಾಕಾಳಿ, ಚಣ್ಡಿ, ಚಾಮುಣ್ಡಿ, ಮಾರಿ, ಮಸಿಣಿ, ಸೊಸಣಿ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರಂಗಳ್ (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ಸೊಸನ್ತ್ರ sosantra. Tbh. of ಸ್ವತನ್ತ್ರ. independance. (My.).

ಸೊಸಮಯ sosamaya. Tbh. of ಸ್ವಸಮಯ. one's own congregation. (Bp. 59, 52).

ಸೊಸಿ sasi. = ಸಸಿ 2. young plants (My.).

ಸೊಸೆ sose. Tbh. of ಸ್ನುಷೆ (Śmd. 368; Nr., Hlā., Si. 184; C.) plurals ಸೊಸೆವಿರ್ (Śmd. 120), ಸೊಸೆನ್ದಿರು (C.; B. 2, 20), ಸೊಸೆಯರು (My.). ಅತ್ತೆಗೆ ಒನ್ದು ಮಾತು, ಸೊಸೆಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. — ಒನ್ದು ಅತ್ತೇ ಕಾಲ, ಒನ್ದು ಸೊಸೇ ಕಾಲ. — ಅತ್ತೆಗೆ ಒನ್ದು ಕಾಲ, ಸೊಸೆಗೆ ಹಲವು ಕಾಲ. — ನಿಯಮಿಸಲಾಱದ ಸೊಸೆಗೆ ಪಾಯಸವೇ ಕಹಿ. — ಬಸವಾ! ಅನ್ದರೆ ಪಾಪ! ಅನ್ದರೆ ಸೊಸೆಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು ತಾ! ಅನ್ದ. — ಬಸೇ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಕರ ತರೋದು? — ಮಗನಿಗೆ ಮಾವ ಸತ್ತರೇನು? ಸೊಸೆಗೆ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತರೇನು? — ಸೊಸೆ ಸತ್ತರೆ ಶೋಭನ, ಮಗ ಸತ್ತರೆ ಮನೆ ಹಾೞು. — ಸೊಸೆಗೆ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ಅತ್ತೆಗೆ ಪರವಾಸ. — ಸೊಸೆಗೆ ಬಿಸಿ ಇಲ್ಲ, ಹನ್ದಿರಿಗೆ ಹಸಿ ಇಲ್ಲ. — ಸೊಸೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇೞು, ಅತ್ತೆ ಅಗಸನ ಹತ್ರ ಹೋದನ್ತೆ. — ಸೊಸೆ ಬನ್ದರೇನು? ಅತ್ತೆ ಬನ್ದರೇನು? ಬಿಸಿನೀರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದರಿದ್ರ. — ಸೊಸೆ ಹೆತ್ತರೆ ಅತ್ತೆ ಕಾರಾ ಕುಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prvs. ದೊಡ್ಡವ, ಮಗ 1, ಮಗಳ್, ಸೊರ್ಗ.

ಸೊಸ್ತ sosta. Tbh. of ಸ್ವಸ್ಥ. self-staying, firm, etc. (My.; Dp. 1, 5).

ಸೊಳೆ soḷe. = ಸೊಳ್ಳೆ 1. (ಮೂಗಿನ ಸೊಳೆ, ಹೊಳ್ಳೆ B. 4, 83; ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆ G.). 2, one of the divisions inside an orange or jack fruit. *cf.* ತೊಳೆ.

ಸೊಳ್ಳೆ soḷḷe. 1. a nostril My.; see ತೊಳ್ಳೆ; Te. ಸೊಳ್ಳು, empty). see Prv. s. ಮೂಗು.

ಸೊಳ್ಳೆ soḷḷe. 2. a mosquito (My.; T. ತುಳ್ಳಲ್). see ಕಾಡು-. ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಳ್ಳೆಕಾಟ (Prv.).

ಸೋ sō. 1. — ಸೋಹೊನ್ನೇ ಮರ. = ಮತ್ತೀ ಮರ. 2, ಸೋವು 2, trace, sign, etc. (St. & Pl.).

ಸೋ sō. 2. = ಸೂಹು, ಸೋವು 1, ಸೋಹು 1. to drive off, to chase away, to scare away (Bp. 61, 90; C. Bp. 11, 9; Rśv. 5, 82; Śsv. 3, 42; J. 3, 6; 15, 3; 28, 41; Te. ಚೋಪು). P. p. ಸೋದು [ತಿರಿವೆಸಳ್ಗಳ್ ಮುಸುಱುವ ಮಧುಕರಂಗಳಂ ಸೋಯೆ Ap. 4, 70]; (Cpr. 7, 110; Abh. P. 9, 191 va.). ಸೋದುದು (ಸೂಹಿತ್ತು Ct. II, 111). ಗಿಳಿ ಸೋವಾಕೆಗಳಿನ್ ಒಪ್ಪುಗುಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ (Śmd. 231).

ಸೋಕು sōku. 1. = ಸೊಂಕು 1, etc. to touch, etc. (Rām. 3, 2, 18; 8, 45, 36; Tu. ಸೋಂಕು; Te.). ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುಱುತ ಬಲ್ಲಿತೇ? — ತೊಡೇ ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುರ್ತ ಬಲ್ಲದೇ? — ಬೇಕಾದ್ದು ಇದ್ದರೂ ಸೋಕೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸೋಕು sōku. 2. = ಸೊಂಕು 2, etc. touching, etc. (Rām. 6, 45, 36; Te.). see ದೆವ್ವ-. — ಸೋಕುರೋಗ. = ಸೊಂಕುರೋಗ. (My.).

ಸೋಗಿಲ್ sōgil. a pouch formed by folding or doubling a part of one's cloth in front (ಮಡಿಲ್ Ct. II, 78; ತೆರೆಪೊಡೆ, ಮಡಿಲ್ Śs.; Kk. 49; ಪೊಡೆ, ಉಡಿಲ್, ಮಡಿಲ್ Śm. 71; Grj. 3, 69 va.). [ಬಾಳರವಿ ತನ್ನಯ ಸೋಗಿಲ ಮೇಗೆ ರಾಗದಿಂ ಪೊಡರ್ವುದಂ Pb. 1, 140].

ಸೋಗು sōgu. = ಸೋಗೆ 2 No. 1. (My.).

ಸೋಗು sōgu. = ಚೋಹ, ಜೋಹ. Tbh. of ಯೋಗ. an assumed character and guise, disguise (ಜೋಹ, ವೇಷ G.; Mhr. ಸೋಂಗ). ಬೋಯರ ಸೋಗಿನ್ದ ಮೇಣೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಹತ್ತಿದರು (B. 5, 40). see Prv. s. ನೆತ್ತರುಕುರು. — ಸೋಗು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು. to assume the character and guise of—. ಬೇನೆಯವನ ಸೋಗು ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡಿದ್ದೇನೆ (B. 4, 76). — ಸೋಗು ಮಾಡು. to assume a false appearance. ಮನ್ದಿಯ ಕಡೆಯಿನ್ದ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಕಪಟದ ಸೋಗು (ಕುಹನೆ); ಉಪಜೀವನದ ಸಲುವಾಗಿ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಬೆಳಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಸೋಗ ಮಾಡುವವ (ಧರ್ಮಧ್ವಜ G.). — ಸೋಗು ಹಾಕು. to put on the character and guise of—, to disguise oneself. ಅವನ ಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪುರುಷರ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು (B. 5, 46). ತಾನು ದನಾ ಕಾಯುವವನ ಸೋಗ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು (5, 186). ಅವನು ಕಿನ್ನರಿಯವರ ಸೋಗ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು (5, 187). ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಡದೆ ಕಪಟದಿನ್ದ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗೋಣ (ಅಭ್ಯವಸ್ಕನ್ದನ); ಹೆಂಗಸರ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು ಕುಣಿದು ಉಪಜೀವಿಸುವವನು (ಜಾಯಾಜೀವ); ಸೋಗು ಹಾಕುವವ (ನರ್ಮಕೃತ್ G.).

ಸೋಗೆ sōge. 1. a line (made with black pigment) proceeding from the outer corner of the eye (ಕಣ್ದಿದಿಗಿರೆ Śm. 82). — ಸೋಗೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye to the outer corner of which a line is put (Abhā. 2, 79).

ಸೋಗೆ sōge. 2. = ತೋಕೆ, ಸೋಗು. the peculiar leaf of palms, sugar-cane and the screw-pine (ಅಡಕೆ ಮೊದಲಾದ ವಱ ಪತ್ರ Śm. 82; Tu.; T. ತೋಗೈ; B. 3, 45; 4, 122; Si. 164; J. 3, 5; Rśv. 5, 43; 10, 31 va.; *cf.* Mhr. ಸೋಗಾ, the skirt of a garment as trailing along or as hanging loosely). ಕುಱು ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು ಅಱುವದೇ ತನಿರಸವ ಹೊಱಗಣ ಸೋಗೆಯಗಿವನ್ತೆ? (Sp.). 2, a peacock's feather or feathers (Cpr. 2, 83; Abh. P. 7, 13; T. ತೋಗೈ). 3, a peacock's tail (ಕಲಾಪ, ಬರ್ಹ Hlā.; Mr. 169; T., M.). [ಮೊಗಮಂ ತಾವರೆ ಕಣ್ಣನುತ್ಪಳದಳಂ ಧಮ್ಮಿಲ್ಲಮಂ ಸೋಗೆ ಸೆಳ್ಳುಗುರಂ ಕೇದಗೆ... ಪೋಲ್ತುವು Ap. 6, 85]. ನವಿಲ ಗಱಿಯ ಸೋಗೆ (ಶಿಖಣ್ಡ, ಪಿಚ್ಛ, ಬರ್ಹ Nr.). 4, a ship's tail, *i. e.* its rudder. ನಾವೆಯ ಸೋಗೆ (ಅರಿತ್ರ, ಕೋಟಿಪಾತ್ರ Hlā.). 5, a peacock (ಗಣ್ಡನವಿಲ್ Ct. II, 89; ಮೋರ, ನವಿಲ್ Kk. 24; ಮೋರ, ನವಿಲ್ Śm. 29; ನವಿಲ್ 82; Cpr. 2, 83; Abh. P. 7, 13; Śsv. 1, 52; (J. 3, 25). [ಕಾರ್ಗಾಲದ ಸೋಗೆಯನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ Pb. 2, 41 va.]. ಕೇಗಿದುದು ಸೋಗೆ (Śmd. 169). [6, hanging fold of cloth. ದೇವಾಂಗ ವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡೆಯೊಳಲಿದ ಸೂಸಕದ ನೂಲ ತೊಂಗಲ್ವೆರಸೆಬಿಲ್ಲ ಮುನ್ದಣ ಸೋಗೆ ಕಾರ್ಗಾಲದ ಸೋಗೆಯನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ Pb. 2, 41 va.]. — ಸೋಗೆದುಱುಮ್ಬು. -ತುಱುಮ್ಬು. a turumbu decorated with peacock-feathers; a peacock considered as a turumbu (Śsv. 2, 61). — ಸೋಗೆನವಿಲ್. a peacock (Cpr. 2, 79; Abh.P. 1, 107va.; 3, 92).

***ಸೋಂಕಿಲ್ sōṅkil.** = ಸೋಗಿಲ್. ತನ್ನ ನಲ್ಲಳ ಸೋಂಕಿಲೊಳ್ ಕೊಸನಿಟ್ಟೊಡೆ Pb. 1, 96 va.; Vr. 44, 21.

***ಸೋಂಕು sōṅku. 1.** = ಸೋಕು 1. to contact, etc. ಮದವಾರಣಮಂ ಸೋಂಕಿ ಕೆಲದೊಳೊಯ್ಯನೆ ಪೋದೆಂ Kr. 3, 93; Pb. 4, 68; ನಿಱು ಸೋಂಕಲು ಮುನಿಯಿಲ್ಲ, ನೋಡಯ್ಯಾ Bv. 112.

***ಸೋಂಕು sōṅku. 2.** = ಸೋಕು 2. ಸೋಂಕಿನೊಳ್ ನಲಿವ ನಲ್ಲಳಲಪ್ಪುನೊಡರ್ಚೆ Ap. 2, 41; Pb. 2, 42.

ಸೋಚ್ಚು sōccu. Tbh. of ಶೋಧಿಸು. to purify, etc. (G.).

ಸೋಚ್ಛ್ರಯ sa-ucchraya. *high, tall.*

ಸೋಜಿ sōji. = ಸಜ್ಜಿಗೆ, etc. meal ground coarse, etc. (My.; Mhr.; H. ಸೂಜಿ).

ಸೋಜಿಗ sōjiga. = ಚೋಜಿಗ, q. v. surprise, etc. (ಅಕ್ಕಜ, ಆಶ್ಚರ್ಯ G.; C. Bp. 47, 9; Rām. 6, 12, 3; J. 7, 19; 15, 29; Dp. 169, 3; My.; B. 2, 23; 3, 84. 90; 4, 54; 5, 198; see Prv. s. ಸಾಯು). [ಜಲ ತಪ್ಪಿದ ಮತ್ಸ್ಯ ಬದುಕುವುದೇ ಸೋಜಿಗ Bv. 368].

ಸೋಟಾ sōṭā. a club, a mace (My.; Mhr., H.).

ಸೋಟು sōṭu. 1. = ಚೋಟು. the small span of the thumb and forefinger. see ಮುಚ್ಚೋಟು.

ಸೋಟು sōṭu. 2. = ಸವಟು 1, etc. a spoon (My.).

ಸೋಟೆ sōṭe. the lower part of the cheek, opposite to the corner of the mouth (My.). — ಸೋಟಱಕ. = ಸೋಟೆಹಱಕ. (My.). — ಸೋಟಱಕಿ. = ಸೋಟೆಹಱಕಿ. (My.). — ಸೋಟೆಹಱಕ. a man whose lower part of the cheek is torn (My.). — ಸೋಟೆಹಱಕಿ. such a woman (My.).

ಸೋಡ sōḍa. = ಸುಡು 2, etc. burning, etc. — ಸೋಡ ಬಲಿ. a cemetery (ಮಸಣವಟ್ಟಿಗೆ Śmd. II; ಮಸಣವಟ್ಟೆ Kk. 78, o. r. ಸೊಡಬಲಿ). — ಸೋಡಬಲಿವನೆಯ. -ಮನೆಯ. whose residence are cemeteries: Śiva (ಶಿವ Kk. 5; ಈಶ್ವರ Śm. 3).

ಸೋಡ sōḍa. ಸೋಡಂ. 1. much, more, further (ಪಿರಿದುಂ, ಬಾಡಂ Śmd. 393; ಪಿರಿದುಂ, ಬಾಡಂ, ಉಣ್ಣವಳಿಯದು II). 2, in vain, causelessly (ಬಾಡಂ ಬಱಿದು Śmd. 110; ಬಾಡಂ, ಸುಮ್ಮನೆ Ct. I, 14; ಬಾಡಂ, ಉಣ್ಣವಳಿಯದು, ಬಱಿದು Kk. 89).

ಸೋಡ sōḍa. 2. letting go freely, setting at large (Mhr., H.). [— ಸೋಡಚೀಟು. a letter of release]. — ಸೋಡಪತ್ರ. a bill of divorce (S. Mhr.; Mhr. ಸೂಟಪತ್ರ). — ಸೋಡಮುಂಜಿ. the ceremony of loosening the string from the loins of a Brāhmaṇa, about sixteen years after binding it at the ceremony of investiture with the sacrificial thread (ಸಮಾವರ್ತನ Cb.; Mhr. ಸೋಡಮುಂಜ). ಸೋಡಮುಂಜಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ (ಸ್ನಾತಕ G.).

ಸೋಡಿ sōḍi. (= ಜೋಡಿ 2). remission of a debt, etc.; the sum remitted, abatement (My.; Mhr. ಸೂಟ). 2, release from bondage, freedom granted (My.; Mhr. ಸೂಟ). 3, a kind of game.

ಸೋಢ sōḍha. borne, suffered, endured; *patient, enduring.*

ಸೋಢೃ sōḍhṛi. one who bears or suffers; patient, enduring; able, powerful. (R.).

ಸೋಣಂಗಿ sōṇaṅgi. (= ಜೋನೆಗ). — ಸೋಣಂಗಿನಾಯಿ. an Arab greyhound (My.; Te. ಶೋಣಂಗಿ).

ಸೋಣಿ sōṇi. Tbh. of ಶ್ರೋಣಿ (Śmd. 345 Mdb.). the hip and loins.

ಸೋತು sōtu. P. p. of ಸೋಲು 1.

ಸೋತ್ಕಣ್ಠ sa-utkaṇṭha. ardently longing, impatiently eager; regretful; bewailing, sorrowing. (ಅಱಿಕೋಣ G.).

ಸೋತ್ಪ್ರಾಸ sa-utprāsa. excessive; exaggerated. 2, violent laughter. 3, *ironical exaggeration, sarcasm, sneering praise and covert censure* (ಬಯ್ಗುಳು, ಚುನ್ನ Hlā.).

ಸೋತ್ಪ್ರಾಸಹಸಿತ sōtprāsa-hasita. *sarcastic laughter.*

***ಸೋದನದೀವಿಗೆ sōdana-dīvige.** Tbh. of ಶೋಧನದೀಪಿಕಾ. lamp used while searching, a search light. ಇದು ಮದನನ ಸೋದನದೀವಿಗೆಯೆನೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿದಂ ತುಹಿನಕರಂ Pb. 4, 52.

ಸೋದನೆ sōdane. Tbh. of ಶೋಧನೆ. the act of examining, etc. (My.).

ಸೋದರ sa-udara. born from the same womb, co-uterine. 2, a *co-uterine brother, a brother of whole blood, an own brother.* ಕಣ್ಣದ್ದ ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲ ಗಣ್ಡನ ಸೋದರ (Prv.).—ಸೋದರಅತ್ತೆ. = ಸೋದರತ್ತೆ. (B.

4, 138). — ಸೋದರತ್ತಿ. -ಅತ್ತಿ. = ಸೋದರತ್ತೆ. (ಮಾತುಲಾನಿ Dhw.). — ಸೋದರತ್ತೆ. ಅತ್ತೆ. a father's sister (My.); a mother's brother's wife (My.). ಸೋದರತ್ತೆಗೆ ಮೀಸೆ ಬನ್ದರೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಾಳೇ? (Prv.).— ಸೋದರತ್ತೆ ಮಗ. a father's sister's son (ಪೈತೃಷ್ವಸ್ರೇಯ Si. 189). — ಸೋದರದತ್ತಿಗೆ. -ಅತ್ತಿಗೆ. (Bp. 40, 46). — ಸೋದರಮಾವ. a mother's brother, a maternal uncle (My.; ಮಾತುಲ Mr. 313; Si. 192; ಮಾತುಲ, ತಾಯಿಯಣ್ಣ G.; B. 1, 25; 2, 35). ಕತ್ತೆಗೆ ಕುದುರೆ ಸೋದರಮಾವನೇ.— ದಣ್ಡನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಸೋದರಮಾವನೇ? (Prvs.).—ಸೋದರಮಾವನ ಮಗ. a maternal uncle's son (My.). — ಸೋದರಮಾವನ ಹೆಣ್ಡತಿ. the wife of a maternal uncle, a maternal aunt (ಮಾತುಲಾನಿ, ಮಾತುಲಿ Nr.). — ಸೋದರಸೊಸೆ. a man's sister's daughter (My.); a wife's brother's daughter (My.). — ಸೋದರಳಿಯ. -ಅಳಿಯ. a man's sister's son; a sister's son (ಭಗಿನಿಜ, ಸ್ವಸ್ರೀಯ Mr. 314; ಸ್ವಸ್ರೀಯ, ಭಾಗಿನೇಯ, ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳ ಮಗನು, ಅಕ್ಕನ ಮಗ, ತಂಗೀ ಮಗ Si. 192; My.); a wife's brother's son (My.).

ಸೋದರಿ sa-udari. a co-uterine sister (Bp. 14, 3). see -ಶಿಪ-.

ಸೋದರ್ಯ sa-udarya. *an own brother* (ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು Nr.; ಒನ್ದು ತಾಯಿಯ ಮಗ Si. 192).

ಸೋದಿಗೆ sōdige. payment: tax (? Bp. 27, 52; *cf.* ಶೋಧನ). [2, a kind of dish made out of wheat flour. ಪಲವು ತೆರೆದ ಬಾಡುಗಳುಂ ತುಯ್ಯಲುಂ ಪೂರಿಗೆ ಇಡ್ಡಲಿಗೆ ಸೋದಿಗೆ ಲಾವಣಿಗೆ ಘೃತ ಪೂರಂ Vr. 78, 16].

ಸೋದಿಸು sōdisu. Tbh. of ಶೋಧಿಸು. to clear away. [ನೆಲವನಳೆದು ಕಲ್ಲಂ ಪುಲ್ಲುಮಂ ಸೋದಿಸಿ ಶುಭದಿನ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ Pb. 2, 65 va.]. ಕಸವಂ ಸೋದಿಸದೆ ಬಿತ್ತಿದೊಕ್ಕಲಿಗನ ಪೋಲ್ (Śmd. 267). 2, to search or examine (the bushes when hunting, Śsv. 3. 49); etc. [ಬೇಣ್ಟೆಯ ನೆವದೊಳ್ ಬಟ್ಟೆಗಳಂ ಸೋದಿಸುವಮೆನ್ದು ನಿಶ್ಚಂ ಬೇಣ್ಟೆವೋಗೆ Pb. 3, 4 va.].

ಸೋದು sōdu. Tbh. of ಸ್ವಾದು. tasteful, etc. (Dp. 76, 2).

ಸೋನ sōna. Tbh. of ಶ್ವಾನ. a dog. see Sp. s. ಬರ್ 1.

ಸೋನೆ sōne. a thin, light, but long-continued rain, an incessant drizzle, an incessant rain (ತನ್ದಲ್ Ct. I, 101; II, 113; ಜಡಿ Śm. 93; Grj. 9, 58 va.; T. ಚೋನ್ನೈ, Te. ಸೋನೆ; *cf.* ಜೋನಿ, ಸೊನೆ? ಸೋರ್ 1?), as of nectar (Bp. 23, 41), of arrows (Bh. 3, 19, 36; J. 22, 36), of sparks (8, 39), of dust (10, 8), or of pearls (33, 45). see ಬಲ್-. [ಸೋರ್ವ ಸೋನೆ ಮದಮಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; Ap. 7, 17].

ಸೋನ್ಮಾದ sa-unmāda. mad, insane (Colebr.).

ಸೋಪಸ್ಕರ sa-upaskara. = ಸೋಬಸ್ಕರ. materials, provision, necessary articles (My.; Te.).

ಸೋಪಸ್ಕಾರ sa-upaskāra. a measure or means, an act, item adopted toward the finishing of — (ಸಾಧನ G.; Mhr.).

ಸೋಪಹಾಸ sa-upahāsa. accompanied with derisive laughter, *sneering, jocular, sarcastic.*

ಸೋಪಾನ sōpāna. *stairs, steps, a staircase, a ladder* (ತೀರ್ಥ Nn. 48).

ಸೋಪು sōpu. (= ಸದಾಪ). anise-seed (My.; Te.; T. ಚೋಮ್ಪು; Mhr., H. ಶೇಪ, ಶೋಪ). — ಸೋಪುಗಿಡ. the potherb anise, Pimpinella anisum Lin. (St. & Pl.). 2, soap.

ಸೋಬತಿ sōbati. a companion, fellow; match, the man or fellow for (B. 2, 25; Mhr. ಸೋಬತೀ).

ಸೋಬತು sōbatu. company, society (My.; Mhr. ಸೋಬತ).

ಸೋಬಸ್ಕರ sōbaskara. Tbh. of ಸೋಪಸ್ಕರ. (My.).

ಸೋಬಾನೆ sōbāne. Tbh. of ಶೋಭನ. a song used on festive occaions at the end of each foot of which sōbāne occurs as a chorus (My.; Te.).

ಸೋಬೆ sōbe. Tbh. of ಶೋಫ. swelling, etc. (My.; Te.; T. ಚೋಗೈ, ಚೋವೈ).

ಸೋಮ sōma. a climbing plant, Sarcostema viminalis (or S. acidum. R. Br.; ವಲ್ಲಿ, ಲತಾಭೇದ Nn. 25; ವಲ್ಲಿ Mr. 506). 2, *the intoxicating juice of the above plant.* 3, the above plant or its juice personified and deified. 4, ambrosia, nectar (ಅಮೃತ 25; ಸುಧೆ 506). 5, water (ಅಮ್ಬುಸ, ಉದಕ 25; ವಾರಿ 506). 6, *the moon* ಶಶಿ, ಚನ್ದ್ರ 25; ಸೋಮನ್ 506). 7, air, wind (ಸಮೀರ, ವಾಯು 25; ಸಮೀರ 506). 8, Kubēra (ಕೌಬೇರ, ಕುಬೇರ 25). 9, Yama (ಕಾಲ, ಯಮ 25; ಅನ್ತಕ 506). 10, Śiva (ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ 25; ಸೋಮಧರ 506). 11, a sage; in assemblage of sages (ಮುನಿ, ಎತಿ 25; ಮುನಿಸ್ತೋಮ 506). 12, the ruler at the beginning of a yuga ಯುಗದ ಆದಿಯ ಅವನಿಪ, ಯುಗದ ಆದಿಯ ಅರಸು 25). 13, N. (C). 14, camphor (ಕರ್ಪೂರ 25; 506). 15, the plant cocculus cordifolius Dc. (ಅಮೃತ, ಜೀವನ್ತಿ, ಗುಡೂಚಿ, ಅಮರವಲ್ಲಿ Mr. 145). 16, N. of a metrical foot (Ch.). 17, one of the vasus. — ಸೋಮಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (Bp. 9, 36). — ಸೋಮಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (C.). — ಸೋಮಬಳ್ಳಿ. a twining leafless shrub, Sarcostema brevistigma W. & A. (St. & Pl.). — ಸೋಮಯ. -ಅಯ. Śiva (Bp. 44, 6. 17); N. (My.). see ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-. — ಸೋಮವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. see ವರದ-.

ಸೋಮಕ sōmaka. N. of a demon who stole the vēdas (Bp. 54, 10; My.).

ಸೋಮಜ sōma-ja. moon born; *the planet Budha or Mercury.*

ಸೋಮದೈವತ್ಯ sōma-daivatya. *having sōma as a deity, presided over by the moon.*

ಸೋಮಧರ sōma-dhara. Śiva (ಸೋಮ Mr. 506).

ಸೋಮಧಾರಿ sōma-dhāri. Śiva (Bp. 47, 11).

ಸೋಮನಾಥ sōma-nātha. Śiva, or his linga (Bp. 43, 16. 18; 44, 4; 53, 25. 27). 2, N. of an author (Bp. 1, 16). 3, N. (Bp. 48, 4). see ಸಿರಿ-.

ಸೋಮನೇಮಾಚೂಡ sōma-nēma-ā-cūḍa. whose crest is the half moon: Śiva (Bp. 8, 36; 37, 30).

ಸೋಮಪ sōma-pa. *one who drinks the sōma juice;* a Brāhmaṇa (Mr. 240).

ಸೋಮಪಾ sōma-pā. a drinker of sōma juice; *a Brāhmaṇa;* the performer of a sacrifice.

ಸೋಮಪಾನ sōma-pāna. the drinking of the sōma juice. (My.).

ಸೋಮಪೀತಿ sōma-pīti. *a drinker of the sōma juice.*

ಸೋಮಪ್ರಮಾಥಿ sōma-pramāthi. one who crushes the stalks of the sōma plant between stones, sprinkles them with water, and places them on a sieve or strainer (whence, after further pressure, the acid juice trickles into a vessel, ಸೋಮಲತೆಯನ್ನು ಕುಟ್ಟುವದು ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಚಾತುರ್ಯಗಳುಳ್ಳವನು Si. 235).

ಸೋಮಯಜ್ಞ sōma-yajña. = ಸೋಮಯಾಗ No. 1. ಸೋಮಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದವನು (ದೀಕ್ಷಿತ G.).

ಸೋಮಯಾಗ sōma-yāga. a sōma sacrifice, an offering or libation of the sōma juice. 2, a great triennial sacrifice in which the sōma juice is drunk. (Si. 234; G. 554).

ಸೋಮಯಾಜಿ sōma-yāji. a sōma sacrificer, one who has performed a sōma sacrifice (ದೀಕ್ಷಿತ, ಸೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ತನಾದವನು Si. 234); N. see Bp. 55, 16. 33; 56, 36; 57, 80; ವಸನ್ತ-.

ಸೋಮರಾಜಿ sōma-rāji. *the plant Vernonia anthetmintica* Willd. see ಬಾವುಚಿಗೆ.

ಸೋಮರೋಗ sōma-rōga. a particular disease incidental to women. (Cb. 167).

ಸೋಮಲ sōmala. Tbh. of ಸೋಮಾಲ. — ಸೋಮಲದೇವಿ. N. (Bp. 12, 43).

ಸೋಮಲತೆ sōma-late. = ಸೋಮ No. 1. (Si. 235; G. 554).

ಸೋಮಲಾಂಛನ sōma-lāñchana. Śiva (Bp. 25, 2)).

ಸೋಮವಂಶ sōma-vaṁśa. the lunar dynasty or line of kings (in which came Yadu, Kṛiṣṇa, Bharata, Kuru, etc.). (My.).

ಸೋಮವತ್ sōma-vat. *possessing sōma; lunar.*

ಸೋಮವಲ್ಕ sōma-valka. the tree Acacia catechu Willd. (= ಖ ದಿರ). 2, *another tree* (= ಕಟ್ಫಲ).

ಸೋಮವಲ್ಲರಿ sōma-vallari. *the plant Ruta graveolens* (or Asclepias acida R., or Cynanchum viminale). see ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ s. ಹೊನ್.

ಸೋಮವಲ್ಲಿ sōma-valli. = ಸೋಮ No. 1. 2, *the shrub Cocculus cordifolius* DC.

ಸೋಮವಲ್ಲಿಕೆ sōma-vallike. *the plant Vernonia anthelmintica* Willd.

ಸೋಮವಾರ sōma-vāra. Monday. (C.; Bp. 2, 51; B. 1, 7). Dp. 164, 1.

ಸೋಮವಾರವ್ರತ sōmavāra-vrata. a kind of religious observance performed in the evening and consisting of the worship of Śiva and Durgā preceded by fasting every Monday. (My.).

ಸೋಮಸೂತ್ರ sōma-sūtra. a channel for conveying the water with which a liṅga, or another idol, has been bathed. (My.).

ಸೋಮಾರಿ sōmāri. a sluggard, an idler (C.; B. 3, 69; 4, 2; Tu.; Te.; T. ಚೋಮ್ಬೇಱಿ; see ಜೋಬ).

ಸೋಮಾರಿತನ sōmāritana. sluggishness, laziness (C.; B. 4, 1. 194; T. ಚೋಮ್ಬೇಱಿತ್ತನ). *cf.* ಸೊಮ್ಬು.

ಸೋಮಾಲ sōmāla. = ಸೋಮಲ. resembling the moon, soft, bland, placid.

ಸೋಮಿ sōmi. 1. a performer of a sōma sacrifice (Sk.).

ಸೋಮಿ sōmi. 2. Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ. a master, lord, etc. (My.).

ಸೋಮೇಶ sōma-Īśa. Śiva (Bp. 53, 17. 21; Mr. 1. 7). see ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-.

ಸೋಮೇಶ್ವರ sōma-Īśvara. Śiva, or his liṅga (Bp. 51, 82; 53, 18. 19. 24; 57, 60. 64). 2, N. of a Kannaḍa poet. 3, N. see ಕೊ ಟ್ಟಾರ-. 4, sign for a long syllable (Ch.).

ಸೋಮೋದ್ಭವೆ sōma-udbhave. *the river Narmadā.*

ಸೋಯಿ sōyi. 1. = ಸೋವಿ. a master lord, etc. (Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ). — ಸೋಯಿದೇವ. = ಸೋವಣ್ಣ. N. (Bp. 51, 78. 83). see ವೀರ ಗೆಲಸದ-.

ಸೋಯಿ sōyi. 2. opportuneness of circumstances (ಅನುಕೂಲ Cb.; Mhr. ಸೋಈ).

ಸೋರ್ sōr. 1. = ಸೋರು 1. to drop, to drip, to trickle, to ooze, to flow, as cocoa-nut water (Cpr. 3, 15; J. 3, 27), as water drops (Cpr. 4, 46), as the juice of a ripe fruit (J. 3, 11), as ichor from an elephant's temples (Śsv. 3, 36. 57), as poetical essence (Mr. 2); to come forth as entrails (Abh. P. 13, 54 va.; ಗಲನ Śmd. Dh.; Tu., M., T. ಚೋರು; T. ಚೋರಿ, rain; blood; ತೋರ್ರೈ, blood; M. ಚೋರಿ, ಚೋ ರೆ, blood; *cf.* ಒಸರ್ 1, ಸುರಿ 1); to leak (C. as ಸೋರು). ಸೋ ರ್ವ (Cpr. 3, 15; Abh. P. 13, 54). [ಸೋರ್ವ ಸೋನೆ ಮದಮಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; Ap. 9, 76].

ಸೋರ್ sōr. 2. = ಸೋರು 2. dropping, etc., leaking. — ಸೋರೋಡು. -ಓಡು. a leaking potsherd, *i. e.* one full of holes (Bp. 60, 46).

ಸೋರ್ sōr. 3. (= ಜೋಲ್ 1). to be or become loose or slack, etc. (ಜೋಲ್ Śm. 103; T. ಚೋರ್).

ಸೋರ್ sōr. 4. = ಸೋರ್. the state of being loose, dangling, etc. (ಜಂಗಳ, ಬೞಲ್, ಸಿಡಿಲ್ದುದು Śm. 49).

ಸೋರ್ sōr. 5. (= ಸೋರ್ 3 ?). to become free from pride (ಗರ್ವಹೀನ Śmd. Dh.; Śm. 103; T. ಚೋರ್, to wither, fade away = ಬಾಡು). ಸೋರ್ದಂ (Śmd. 50, 55). see ಒೞ-.

ಸೋರ್ sōr. 6. to become wet or soaked (ನನೆ Śm. 103; *cf.* ತುಯ್ ?). ಸೋರ್ದುವ (Cpr. 4, 46).

ಸೋರಿಸು sōrisu. = ಜೋರಿಸು. to cause to drop, trickle or flow (My.). ಜೊಲ್ಲು ಸೋರಿಸುತ್ತ ಮಾತಾಡುವನ್ತ (ಅಮ್ಬೂ ಕೃತ G.).

ಸೋರು sōru. 1. = ಜೋರು 1, ಸೋರ್ 1. to drop, etc. (C.), as tears (Rām. 5, 9, 8), as blood (B. 1, 10). P. p. ಸೋರಿ. ಸೋರುವ ಮನೆಯನ್ನೂ ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನೂ ದೂರ ಬಿಡ ಬೇಕು. — ಸೋರುವ ಮನೆಯೂ ಲೊಟಕುವ ಗಣ್ಡನೂ ಸರಿ. — ಸೋರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ದರೆ (or ನೀರು ಚೆಲ್ಲಿದರೆ) ಹಳ್ಳದ ಕೂಡೆ ಹಳ್ಳ (Prvs.). ಮದ ಸೋರುತ್ತಿರುವ ಆನೆ (ಪ್ರಭಿನ್ನ, ಗರ್ಜಿತ, ಮತ್ತ Si. 269); ಸೋರಿ ಹೋದದು (ಸ್ಯನ್ನ, ರೀಣ, ಸ್ರುತ, ಸ್ನುತ 379); ಸೋರಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಘಾರ 390). ಮದವೇೞುದಾಗ ಆನೆಗಳ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲಗಳೊಳಗಿನ್ದ ಮದೋದಕವು ಸೋರುತ್ತದೆ (B. 4, 23; 5, 239). Dp. 158 pallavi. — ಸೋರಾಟ. -ಆಟ. dropping, etc. (ಸ್ನವ, ಸ್ರವ Si. 389).

ಸೋರು sōru. 2. = ಜೋರು 2, ಸೋರ್ 2. — ಸೋರು ಬಾರು. reit. = ಜೋರು ಬಾರು. (My.).

ಸೋರುಪ್ಪು (sōrā-uppu). nitre, saltpetre (C.; B. 4, 159; Te.; Mhr., H. ಸೋರಾ; ಅಕ್ಷರುಚಕ G.).

ಸೋರುವಿಕೆ sōruvike. = ಸೋರುಹ. (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಘಾರ Si. 390). ವಸ್ತಿಗರ್ಭದೋಷದಿನ್ದ ರೇತಸ್ಸು ಕರಗಿ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೇ ಸೋರುವಿಕೆ (ಮೇಹ 201).

ಸೋರುಹ sōruha. dropping, etc. (ಸ್ರವ Nr.).

ಸೋರೆ sōre. 1. = ಸೊರೆ 1. the bottle gourd (ತುಮ್ಬಿ, ಅ ಲಾಬು, ದುಗ್ಧಿಕೆ Hlā.; My.; Te.; occasionally stone-vessels are made in the form of a sōre, see ಕಲ್ಲು-, ಹುರೋ-). [ಪೊನ್ನ ಲೋಭದಿನ್ದಂ ಬಾವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ರಸಮಂ ಸೋರೆಯಿಂ ತೀವಿ ಬೇಟ್ಪುನಿತು ಮಂ ಮೊಗೆದು Vr. 187, 13; ಎನ್ನ ಸಿರವ ಸೋರೆಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ Bv. 497]. ಕಕುಭ ಪ್ರಸೇವಕ ಎನ್ದೊಡೆ ವೀಣೆಯ ಗವಸಣಿಗೆ; ಸೋರೆಯನ್ನೂ ಎನ್ಬುರು (Nr.). ಸೋರೆಯೊಳಗೆ ಮದ್ದು ತುಮ್ಬಿ, ಮೇಲೆ ಹೂಹಾರ ಗನ್ಧ ಧರಿಸಿದನ್ತೇ (Dp. 30, 4). ಉಣ್ಡು ನಗದಿಹ ಮೋಱೆ ಅದುವೆ ಕಹಿ ಸೋರೆ (54, 4). — ಸೋರೆಕಾಯಿ. a fresh bottle gourd (My.). ಸೋರೆಕಾಯಿ ಆದರೆ ಹಾರೋರಿಗೆ ಆಗದೇ? — ಕುಮಾರರಾಮನು ಸೋರೆ ಕಾಯಿ ತಿನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಸೋರೆಬುರುಡೆ. a bottle gourd deprived of its pulp and dried, when it is used as a vessel and for the lute and in swimming (My.). ಸೋರೆಯಾ ಬುರುಡೆಗಳ ಗೊಂಚಿಯ ಸರಳ್ಗಳ ಪಿಡಿದು,... ಬೇಣ್ಬೆಯಾಡುತ್ತಿರ್ದರು (Rāghc. 17, 67).

ಸೋರೆ sōre. 2. a kind of bird (Rśv. 5, 59).

ಸೋರ್ sōr. = ಸೋರ್ 4. being loose, etc. — ಸೋರ್ಮುಡಿ. a loose knot or braid of hair [ಮುತ್ತಿನ ಪೊಸದುಡುಗೆ ತಳಿರ ಸೋರ್ಮುಡಿ ಮನಮಂ ಪತ್ತಿಸಿ ಜೊತ್ತಿಸೆ Pb. 5, 59; Ap. 11, 70 va.]; (Cpr. 10, 11; Abh. P. 3, 73. 108; 7, 13; Ct. II, 68. 98; V. 4, 18; J. 8, 18).

ಸೋರ್ಗಳ್ sōrgaḷ. ಸೋರ್ಗಳೆನೆ ಗಣಿಕರಕ್ಕು. accountants (Ct. I, 60).

ಸೋರ್ಚು sōrcu. = ಸೋರಿಸು. to cause to drop, to ooze, etc. (ಗಲನ Śmd. Dh.). [ಅಗುರ್ವಿಸಿದುದು ತೀವಿದ ಗುಳ್ಳೆಯ ಪಸುಮ್ಬೆಯಂ ಸೋರ್ಚಿದನ್ತೆ ತನು ಕೀಚಕನಾ Pb. 8, 77].

ಸೋಲ್ sōl. = ಸೋಲು 1. to be defeated or overcome, not to win (ಪರಾಜಯ Śmd. Dh.; Tu.; T. ತೋಲ್, ತೋಱ್; M. ತೋಲ್). P. ps. ಸೋಲ್ತು (Śmd. 288; Cpr. 1, 118; Rśv. 13, 90; Bp. 27. 10), ಸೋಲ್ದು (J. 3, 7; 5, 60; 7, 44; 20, 31; 21, 1; 27, 51; Bh. 1, 8, 53). [ಸಹಜದ ಚೆಲ್ವಿನೊಳ್ ರತಿಯ ಸೋಲದ ಕೇಳಿಕೆಯೊಳ್ ಪೊದಟ್ದು Pb. 1, 4; Ap. 3, 90]. ಸೋಲ್ವೆನೇ? (J. 12, 36). ಸೋಲ್ಗುಂ (21, 14). ಸೋಲ್ತವಂಗೆ ರವಿ (ಗಣಂ) ಉಚಿತಂ (Mr. 365); ಸೋಲ್ತ ಹೊತ್ತು (ಅಭಿಷಂಗ 492). see Bp. 40, 6. 22; 50, 23. 2, to lose (v. t.), to forfeit (Bp. 44, 61. 65). — ಸೋಲೆ ನುಡಿವವನು. a man who is overcome in argument (ಅಧರ, ಹೀನವಾದಿ Hlā.).

ಸೋಲ sōla. = ಸೋಲು 2. defeat, loss (Cpr. 2, 19; 8, 70; 10, 6; Bp. 4, 16; 20, 23; 59, 11; 61, 58; Rām. 4, 3, 16; Rśv. 13, 61; Tu.; T. ತೋಲ್). ತನ್ನ ಸೋಲವ ನುಡಿದುಕೊಮ್ಬುಂ (ಅಧರ Mr. 237). ಸೋಲವಾಚಿ (ಮನ ನಟ್ಟುದು Ct. I, 47). see ಕಣ್-. — ಸೋಲ ಗೆಲ. loss and gain, defeat and success (J. 11, 5; Dp. 67, 6). — ಸೋಲ ಗೆಲವು. = ಸೋಲ ಗೆಲ. (My.). — ಸೋಲವ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to generate or cause defeat (Cpr. 6, 85).

ಸೋಲಿಸು sōlisu. to defeat, to overcome, to vanquish (ಅಪಜಯ Śmd. Dh.; Bp. 6, 4; 40, 62; 50, 22; Śsv. 4, 80; J. 12, 40; My.; B. 4, 37; 5, 246). ಸೋಲಿಪುದು (ಚಾಳಿಸಿತ್ತು Śm. 42; ಚಾಳಿಸಿತು Kk. 73).

ಸೋಲು sōlu. 1. = ಸೋಲ್. to be defeated, etc. P. p. ಸೋತು (Bp. 27, 29; 49, 23; 50, 39; C.). ಸೋತವನು (ಪರಾಜಿತ Nr.). ಸೋತ ವೇಳೆ (ಅಭಿಷಂಗ, ಸೋಲ್ಮೆ Nn. 122). ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹೋಗುವಿಕೆ (ಪರಾಜಯ Si. 296); ಸೋತು ಹೋದವನು (ಪರಾಜಿತ, ಪರಾಭೂತ 296). ಸೋಲುವಂ (J. 10, 49). ಸೋಲದೆ ಗೆಲವು ಆಗದು, ನೂಲದೆ ಬಟ್ಟೆ ಆಗದು. — ಗೆದ್ದರೆ ಹಲವರು ಗೆದ್ದರು, ಸೋತರೆ ಕೊಂಕಣಿಗರ ಗಣ್ಡು ಸೋತ. — ಗೆದ್ದರೆ ಕೆಯ್ ಕಾಲು, ಸೋತರೆ ಕಿವಿ ಮೂಗು. — ನೂತನ ವಾದದಕ್ಕೆ ಸೋತವನು ನಾತದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸೋತಾನೇ? — ಮಗ ಸೋತರೂ ಜೂಜಿನ ಒಳವು ಕಲಿತ. — ಮಾತು ಬನ್ದಾಗ ಸೋತುಹೋದವನೇ ಜಾಣ (Prvs.). ಸೋತ ಪುರುಕಿ (a female who has lost, My. in children's language). ಸೋತ ಪುರುಕಿಗೆ ಸೋರೆಕಾಯಿ, ಗೆದ್ದ ಪುರುಕಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿ (Prv.). 2, to fail, to fall off in respect to vigour, etc. (Te. ಸೋಲು). ನಿದ್ದೆಯ ಹೊತ್ತಾಯಿತೆನ್ದರೆ... ನರಗಳು ಸಡಿಲಾಗುತ್ತವೆ, ಗೋಣು ಸೋಲುತ್ತದೆ (B. 4, 134). 3, to lose (v. t.), to forfeit (Rām. 3, 2, 13).

ಸೋಲು sōlu. 2. = ಸೋಲ. (My.). — ಸೋಲು ಗೆಲವು. = ಸೋಲ ಗೆಲ. (J. 12, 26).

ಸೋಲುವಿಕೆ sōluvike. = ಸೋಲುವೆ. (My.).

ಸೋಲುವೆ sōluve. defeat, losing, loss (ಅಭಿಷಂಗ, ಪರಾಭವ Nr.; T. ತೋಱ್ಪು, ತೋರ್ವೈ, ತೋಲ್ವೈ).

ಸೋಲೆ sōle. the skin or slough of a snake; the coat of an onion (My.; *cf.* Mhr. ಸೋಲಣೇಂ = K. ಸುಲಿ 1). [Tu. ಚೋಲಿ].

ಸೋಲ್ಮೆ sōlme. = ಸೋಲುವೆ. (ಅಭಿಷಂಗ, ಸೋತ ವೇಳೆ Nn. 122).

ಸೋಲ್ಲುಣ್ಠ sa-ulluṇṭha. *irony, sarcasm, ridicule.*

ಸೋವತ sōvata. prey (Abh. P. 14, 201; 15, 56 va.). [sacrifice. ಶತಬಿನ್ದುವಿನ ಮಕ್ಕಳಪ್ಪಯ್ವರಂ ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಪುಲ್ಲಬಿನ್ದುಗಳನ್ತೆ ನಕುಲಂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸೋವತಂ ಮಾಡಿದಂ Pb. 13, 41 va.].

ಸೋವಸೇಯ sōvasēya. auspicious, fortunate, etc. (ಶಿವ, ಶುಭ, ಮಂಗಲ, etc. Mr. 26).

* **ಸೋವಳಿ sōvaḷi.** clue, trace? ನಡೆವೊನ್ದು ಪದನುಮಂ ಸೋವಳಿ ಮೋವಳಿ ಬಿಸುವಳಿಯುಂ Pb. 5, 46; *cf.* ಸೋವು 2.

ಸೋವಾಸಿಣಿ sōvāsiṇi. Tbh. of ಸುವಾಸಿನಿ. a woman whose husband is alive. (Śmd. 355. 364; ಆಯ್ದೆ Śm. 73).

ಸೋವಾಸಿನಿ sōvāsini. (Śmd. 364). Tbh. of ಸುವಾಸಿನಿ (ಸುವಾಸಿನಿ Hlā.).

ಸೋವಿ sōvi. (Śmd. 25). = Tbh. ಸೋವಿ? lord? or = ಸೋವೆ?

ಸೋವಿ sōvi. = (ಸೋಮಿ 2), ಸೋಯಿ 1. (Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ). — ಸೋವಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. = ಸೋಯಿದೇವ. N. (Bp. 51, 76. 80. 82). — ಸೋವರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 59, 7).

ಸೋವು sōvu. 1. = ಸೋ 2, etc. to drive off, etc. P. p. ಸೋವಿ (J. 6, 17; 28, 47). ನಾಯ್ಯ ಸೋವುವುದು (ಪಱಿ Śmd. I, o. r.—ಸೋವುದು).

ಸೋವು sōvu. 2. = ಸೋಹೆ. trace, mark, sign (Tu.). ಸೋವು ತಿಳಿದ ಮಾವ ನೂಲು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಸೋವೆ sōve. N. of a plant (ರಾವೆ Mr. 120).

ಸೋಷ್ಣ sa-uṣṇa. hot (Rśv. 5, 32. 40).

ಸೋಸ sōsa. Tbh. of ಶ್ವಾಸ. breathing. (Bp. 42, 26; Bh. 3, 13, 38).

ಸೋಸು sōsu. 1. Tbh. of ಶೋಧಿಸು. to purify. (My.). ತಳ ಸೋಸದೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ (B. 3, 98). ಆ ಸತ್ವದೊಳಗೆ ಸೇರಿಗೆ ಎರಡುವರೆ ತೊಲೆಯನ್ತೆ ತಿಳಿಸುಣ್ಣ ಕೂಡಿಸಿ, ಸೋಸಿ ತೆಗೆಯುವರು (4, 71). ಮನೇ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮೊದಲು ಚನ್ನಾಗಿ ತಳಾ ಸೋಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (4, 120). ತಳ ಸೋಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನೆಲ ಅಗಿಯಬೇಕು (4, 151). ಕಲ್ಲೊಳಗಿನ್ದ ಕಬ್ಬಿಣ ಸೋಸಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು (4, 152). ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಸೋಸಬೇಕು (5, 75). ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕೊಲಿಮೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಸೋಸುವವರ ಶ್ರಮ (5, 123).

ಸೋಸು sōsu. 2. = ಸಹಿಸು. to endure, to bear (Mhr. ಸೋಸಣೇಂ). ಎಲ್ಲರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ ಸೋಸುವದಱಿನ್ದ ಬಱಗಾಲದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬದುಕುವರು (B. 5, 103).

ಸೋಹ sōha. Tbh. of ಸೋಹಂ. the ego, the self; identity (Bp. 1, 63; 8, 57; 37, 53).

ಸೋಹಂ saḥ-ahaṁ. I myself; I am He (the universal soul).

ಸೋಹಮ್ಭಾವ sōhaṁ-bhāva. the conception or realization of He (the universal soul) being I, and of I being He, the personal verification of pantheism (My.; Mhr.).

ಸೋಹಲ sōhala. = ಜೋಹರ 2. (G.; Mhr. ಸೋಹಳಾ).

ಸೋಹು sōhu. 1. = ಸೋವು 1, etc. (Bp. 20, 14; Bh. 3, 13, 17; 7, 6, 81).

ಸೋಹು sōhu. 2. beating, driving, chasing (Bh. 1, 7, 2; 3, 13, 25). — ಸೋಹುಮೃಗ. a hunting-animal (ಅಟ್ಟುಳಿ Mr. 380).

ಸೋಹೆ sōhe. = ಸೋವು 2. mark, sign, etc. [ದಾಸೋಹವೆಮ್ಬ ಸೋಹೆಗೊಣ್ಡು ಹೋಗಿ ಗುರುವ ಕಣ್ಡೆ Bv. 778]; (Bh. 3, 13, 15; *cf.* ಜಾಡೆ?).

ಸೌ sau. for some words with this initial syllable in writ see ಸಂ, ಸವ, and ಸವು, *e. g.* ಸಂವರಣೆ = ಸೌರಣೆ, ಸವಳು = ಸೌಳು, ಸವುದೆ = ಸೌದೆ, ಸವುಸವ = ಸೌಸವ, ಸವುಳು = ಸೌಳು.

ಸೌಕರ್ಯ saukarya. 1. (fr. ಸೂಕರ). hoggishness, swinishness. (My.).

ಸೌಕರ್ಯ saukarya. 2. (fr. ಸುಕರ). easiness of performance, practicability, etc. (Sk.).

ಸೌಕುಮಾರತೆ saukumārate. = ಸೌಕುಮಾರ್ಯ. (Grj. 7, 11 va.).

ಸೌಕುಮಾರ್ಯ saukumārya. (fr. ಸುಕುಮಾರ). youthfulness, tenderness, delicacy; softness, fineness. — ಸೌಕುಮಾರ್ಯವೆಟ್ಟು. -ಪೆಟ್. to get tenderness, etc. (V. 23, 13 va.).

ಸೌಖ್ಯ saukhya. (fr. ಸುಖ). pleasure, happiness, felicity, ease, comfort, enjoyment. (J. 2, 6; C.). — ಸೌಖ್ಯದಿನ್ದ ಇರು. to be happy, etc. (B. 4, 2).

ಸೌಖ್ಯತರ saukhya-tara. uncommonly pleasant, very gratifying (Ch. v. 222; Bp. 40, 78).

ಸೌಗತ saugata. (fr. ಸುಗತ). a Buddhist. (ನಾಸ್ತಿಕ, ದೇವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು G.).

ಸೌಗನ್ಧ saugandha. (fr. ಸುಗನ್ಧ). possessing a fragrant odour, sweet-scented, fragrant; fragrance.

ಸೌಗನ್ಧಿ saugandhi. = ಸವುಂಗನ್ಧಿ. (fem.). that is sweet-scented or fragrant; sandal wood.

ಸೌಗನ್ಧಿಕ saugandhika. fragrant. 2, a dealer in perfumes. 3, *sulphur.* 4, *the white water-lily* (ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ Hlā.). *a kind of fragrant grass* (= ಕತ್ತೃಣ).

ಸೌಗನ್ಧಿಸು saugandhisu. to possess a fragrant odour (Bp. 57, 35).

ಸೌಚಿಕ saucika. (fr. ಸೂಚಿ). *a tailor.*

ಸೌಜನ್ಯ saujanya. (fr. ಸುಜನ). goodness, generosity, kindness, compassion, benevolence, clemency; friendship. (Bp. 24, 18; 47, 61; My.).

ಸೌಜನ್ಯವಿದೂರ saujanya-vidūra. very far from kindness, etc., cruel (Ssv. 4, 127).

ಸೌಜ್ಞೆ saujñe. Tbh. of ಸಂಜ್ಞೆ. sign, etc. (Te.; R.).

ಸೌದಾಮನಿ saudāmani. (fr. ಸುದಾಮನ್). *a particular kind of lightning; lightning.* 2, N. of an apsaras of Indra's heaven.

ಸೌದಾಮಿನಿ saudāmini. *a particular kind of lightning; lightning* (ಮಿಂಚು Mr. 43).

ಸೌದಾಸ saudāsa. (fr. ಸುದಾಸ). the first-born son of Nahuṣa (Abh. P. 2, 60).

ಸೌದೆ saude. = ಸವುದೆ, etc. fire-wood.

ಸೌಧ saudha. (fr. ಸುಧಾ). = ಸವುಧ. *a plastered or white-washed mansion; any great mansion or house; a palace* (ದವಳಾರ Hlā.; ಸುಧಾ ಧವಲಿತ, ನೆಲೆಯ ತಿಀವಿದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ Mr. 193; ಹರ್ಮ್ಯ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ Nn. 94). 2, white, whiteness (ಅರ್ಜುನ, ಬಿಳಿದು 94); silver. 3, having nectar; nectar (ಪೀಯೂಷ, ಅಮೃತ 94). 4, truth, etc. (ನಿರುತ, ಸಸಿನ, ನೇರಿತು 94). 5, mud (ಪಂಕ, ಕೆಸಱು 94). 6, grass (ತೃಣ, ಹುಲ್ಲು 94).

ಸೌಧರ್ಮ saudharma. (fr. ಸುಧರ್ಮ). heaven, svarga (Cpr. 3, 77).

ಸೌನನ್ದಕ saunandaka. N. of a sword (Cpr. 6, 106 va.).

ಸೌನಿಕ saunika. (fr. ಸೂನಾ). *a butcher.*

ಸೌನ್ದರ saundara. (= ಸೌನ್ದರ್ಯ). beauty, loveliness, etc.; handsome, pleasing, etc. (ರಾಮ, ರೂಪು Nn. 24; ಸುರಭಿ, ಸೌನ್ದರ್ಯ 30; ಚೆಲುವು 43; ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424; Cpr. 3, 87; 6, 5; Grj. 4, 43). 2, N. of three different vrittas (Ch.). 3, the lapis lazuli (ಬಾಲವಾಯಜ, ವೈಡೂರ್ಯ Mr. 101). 4, N. of a rākṣasa (Bp. 18, 20). — ಸೌನ್ದರನಾಚಿ. N. (Bp.. 60, 37). — ಸೌನ್ದರ ನಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 60, 39). — ಸೌನ್ದರಪಾಣ್ಡ್ಯ. N. (Bp. 50, 31).

ಸೌನ್ದರಾಂಗಿ saundara-aṅgi. a beautiful woman (Ch. v. 86).

ಸೌನ್ದರಿ saundari. a beautiful woman (Cpr. 5, 122; 6, 96; Ch. v. 101; Bp. 28, 21; 31, 22). 2, N. of a vritta (Ch.). 3, sandal wood (ಚನ್ದನ Mr. 117, one MS. ಸವುಂಗನ್ಧಿ).

ಸೌನ್ದರಿಯ saundariya. Tbh. of ಸೌನ್ದರ್ಯ. (J. 11, 9; 26, 68).

ಸೌನ್ದರ್ಯ saundarya. (fr. ಸುನ್ದರ). beauty, loveliness, gracefulness, elegance.

ಸೌನ್ದರ್ಯಶಾಲಿ saundarya-śāli. a person endowed with beauty (My.). feminine ಸೌನ್ದರ್ಯಶಾಲಿನಿ (J. 27, 22).

ಸೌಪ್ತಿಕ sauptika. (fr. ಸುಪ್ತ). connected with or relating to sleep. 2, *a night-attack, an attack on sleeping men* (ಬಿತ್ತರದಿ ಕವಿವ ಕಾಳಗಂ Mr. 288).

ಸೌಬಲ saubala. (fr. ಸುಬಲ). Śakuni, son of Subala. (R.).

ಸೌಭ saubha. N. of Hariścandra's city. 2, N. of a town of the Sālvas. see ಸೌಭನಗರ.

ಸೌಭದ್ರ saubhadra. (fr. ಸುಭದ್ರಾ). Abhimanyu, son of Subhadrā. (R.).

ಸೌಭದ್ರೇಯ saubhadrēya. Abhimanyu. (R.).

ಸೌಭನಗರ saubha-nagara. N. of a town (J. 7, 29).

ಸೌಭರಿ saubhari. N. of a muni. (J. 10, 16 seq.). 2, N. of a country (Si. 312).

ಸೌಭಾಗಿನೇಯ saubhāginēya. (fr. ಸುಭಗಾ). *the son of a favourite wife or of an honoured mother.*

ಸೌಭಾಗ್ಯ saubhāgya. (fr. ಸುಭಗ). auspiciousness, good fortune, fortunateness, good luck; blessedness; beauty, grace, charm; the happy and joyous state of wife-hood (as opposed to widowhood, consisting in the privileges of using pigments, wearing ornaments, etc.). 2, the fourth of the astronomical yōgas. 3, minium or red lead. see Śmd. 408; Cpr. 1, 126; 8, 74 va.; Bp. 9, 17; 39, 18; J. 1, 1.

ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ saubhāgya-vati. a woman possessing good fortune or blessedness; a married and unwidowed woman. (My.; B. 4, 87).

ಸೌಮಂಗಲ್ಯ saumaṅgalya. (fr. ಸುಮಂಗಲ). a very auspicious state (J. 5, 53).

ಸೌಮಿತ್ರಿ saumitri. (fr. ಸುಮಿತ್ರಾ). Lakṣmaṇa, son of Sumitrā and younger brother of Rāma (J. 18, 4. 8. 57. 64).

ಸೌಮ್ಯ saumya. (fr. ಸೋಮ). *belonging or relating to the moon, sacred to the moon;* resembling the moon. 2, *handsome, pleasing, good, mild, calm, gentle, soft, benign, placid* (ಜಾತ್ಯ, ಚೆಲುವನು Nn. 74); auspicious. 3, handsomeness (ಚೆಲುವಿಕೆ Nn. 103). 4, *Budha or the planet Mercury, son of the moon* (ತಿಂಗಳಣುಗ, ಬುದ Śm. 17). 5, the forty-third year in the cycle of sixty (My.).

ಸೌಮ್ಯರೂಪ saumya-rūpa. a handsome, pleasing form (My.).

ಸೌಮ್ಯವತ್ಸರ saumya-vatsara. = ಸೌಮ್ಯ No. 5. (Bp. 61, 92).

ಸೌಮ್ಯವಾರ saumya-vāra. Wednesday. (My.).

ಸೌರ saura. (fr. ಸೂರ). belonging or relating to the sun, solar. 2, a worshipper of the sun. 3, the planet Saturn. 4, a solar month. see Cpr. 7, 66; 10, 68.

ಸೌರಣೆ saurane. = ಸವರಣೆ. application, rubbing?

ಸೌರಭ saurabha. (fr. ಸುರಭಿ). fragrant; fragrance. (Cpr. 8, 4 va.; Bh. 1, 10, 23; Śm. 1). 2, a bull, an ox (ಗೋಪ, ವೃಷಭ, ಬಸವ Nn. 53).

ಸೌರಭೇಯ saurabhēya. *a bull, an ox* (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಸೌರಭೇಯಿ saurabhēyi. *a cow.*

ಸೌರಭ್ಯ saurabhya. = ಸೌರುಭ, ಸೌರುಭ್ಯ. *fragrance* (ಪರಿಮಳ Nn. 119). 2, the aggregate of the (four) principal tastes (ಕಟ್ತ್ತೆ ಕ್ಕಾಮ್ಲ ಕಷಾಯ, ಕಾರ ಕಹಿ ಹುಳಿ ಒಗರುಗಳೆಮ್ಬ ನಾಲ್ಕು ರಸಂಗಳು 119, o. r. ರುಚಿಗಳು; ಕಷಾಯ ಕಟು ತಿಕ್ತಗಳು Mr. 478). 3, a bull (ಗೋವು 119).

ಸೌರಮಾನ saura-māna. solar measurement of time (B. 5, 309. 310; My.).

ಸೌರಮಾನವರ್ಷ sauramāna-varṣa. a solar year (B. 5, 309).

ಸೌರಮಾಸ saura-māsa. a solar month. (B. 5, 309; My.).

ಸೌರಮ್ಭ saurambha. Tbh. of ಸಂರಮ್ಭ, q. v. (ಸಂರಮ್ಭ, ಸಂವೇಗ Mr. 438; ಪಡಪು Ct. II, 44; J. 3, 41; 5, 17; 13, 19; Rām. 1, 16, 12).

ಸೌರಮ್ಭವತಿ saurambha-vati. a woman of pleasurable excitement, a charming woman (ಪಡಪುಗಾತಿ, ಹೊಸಹುಗಾತಿ Ss.).

ಸೌರವರ್ಷ saura-varṣa. = ಸೌರಸಂವತ್ಸರ. (B. 5, 309. 310; My.).

ಸೌರಸಂವತ್ಸರ saura-saṁvatsara. a solar year. (My.).

ಸೌರಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ saura-saṅkrānti. passage of the sun from one sign into another (B. 5, 309).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ saurāṣṭra. (fr. ಸುರಾಷ್ಟ್ರ). = ಸೊರಟಿ. belonging or relating to the district of Surat. 2, the district or country of Surat. (Bp. 53, 11. 13; 57, 58-60; 58, 34; J. 27, 2; 28, 1). — ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮಯ. N. (Bp. 43, 31).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಕ saurāṣṭraka. *bell-metal, brass* (ಕಂಚು Nn. 85).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನಾಥ saurāṣṭra-nātha. the lord of Surat (Bp. 5, 42; 53, 26).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ saurāṣṭra-pati. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನಾಥ. (Bp. 43, 20; 53 sum.; 53, 17).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಪುರ saurāṣṭra-pura. the town of Surat (Bp. 43, 35).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಪುರಪತಿ saurāṣṭrapura-pati. the lord of the town of Surat (Bp. 43, 16).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರರಾಗ saurāṣṭra-rāga. N. of a tune (My.).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಸೋಮೇಶ saurāṣṭra-sōmēśa. Sōmēśa of Surat (Bp. 43, 17. 30. 70).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಸೋಮೇಶ್ವರ saurāṣṭra-sōmēśvara. Sōmēśvara of Surat (Bp. 44, 1).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಾಧಿಪತಿ saurāṣṭra-adhipati. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನಾಥ. (Bp. 43, 18).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿ saurāṣṭri. N. of a plant (ಹಿಣ್ಣುಳಿ Mr. 147, one MS. ಹಿಣ್ಣುಳಿಕೆ). 2, a sort of fragrant earth found in Surat.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿಕ saurāṣṭrika. belonging to Surat. 2, *a sort of poison.* 3, a kind of snake.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇಶ saurāṣṭra-īśa. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನಾಥ. (Bp. 43, 47).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇಶ್ವರ saurāṣṭra-īśvara. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇಶ. (Bp. 43, 21).

ಸೌರಿ sauri. Tbh. of ಶೌರಿ (Śmd. 335; ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5).

ಸೌರಿಕ saurika. 1. (fr. ಸೂರ). celestial. 2, heaven, svarga. 3, the planet Saturn, śani. (G.).

ಸೌರಿಕ saurika. 2. (fr. ಸುರಾ). spirituous, vinous. 2, a vender of spirituous liquor.

ಸೌರಿದ saurida. Tbh. of ಶೌರಿದ. a gift of Kriṣṇa, etc.? (Śmd. 335, o. r. ಶಾರಿದ).

ಸೌರಿಸು saurisu. = ಸವರಿಸು, etc. to collect, etc.

ಸೌರುಭ saurubha. = ಸೌರುಭ್ಯ. (Bp. 58, 56).

ಸೌರುಭ್ಯ saurubhya. = ಸೌರಭ್ಯ, ಸೌರುಭ. fragrance, odour (ಆಮೋದ, ಸುಗನ್ಧಾನಿಲ Mr. 50).

ಸೌರ್ಯ saurya. solar. (Cb. 145).

ಸೌಲಭ್ಯ saulabhya. (fr. ಸುಲಭ). easiness of acquisition or attainment; feasibility, facility. (My.).

ಸೌವರ್ಚಲ sauvarcala. (fr. ಸುವರ್ಚಲ). = ಸಂಚಳ 2. *sochal salt,* prepared by fusing fossil salt with myrobalan (ನೆಲ್ಲಿ). 2, *natron, alkali.*

ಸೌವರ್ಚಲವಣ sauvarca-lavaṇa. = ಸೌವರ್ಚಲ. (ಸೌವರ್ಚಲ, ಅಕ್ಷ, ರುಚಕ Si. 312; My.).

ಸೌವರ್ಣ sauvarṇa. (fr. ಸುವರ್ಣ). made or consisting of gold, golden. (Bp. 4, 38; 56, 6; 57, 69).

ಸೌವಸ್ತಿಕ sauvastika. (fr. ಸ್ವಸ್ತಿ). benedictive, salutatory. 2, *a family or domestic priest.*

***ಸೌವಾಗ್ಯ sauvāgya.** Tbh. of ಸೌಭಾಗ್ಯ. auspicious, etc. ಸೌವಾಗ್ಯದ ಹರಿಗನೆಮ್ಮನೇನೊಲ್ದಪನೋ Pb. 5, 1.

ಸೌವಿದ sauvida. (fr. ಸುವಿದ). *a guard or attendant on the women's apartments.*

ಸೌವಿದಲ್ಲ sauvidalla. *a guard or attendant on the women's apartments.*

ಸೌವೀರ sauvīra. (fr. ಸುವೀರ). N. of a country in the west of India; a man of that country. 2, *sour gruel* (ಅಮ್ಬಿಲ Hlā.; ಕಣು Śmd. Dh.; see ಧಾನ್ಯಾಮ್ಲ). 3, *the fruit of the jujube* (see ಬೋರೆ). 4, antimony.

ಸೌಶೀಲ್ಯ sauśīlya. (fr. ಸುಶೀಲ). excellence of disposition, good morals. (Cpr. 1, 29).

ಸೌಷ್ಠವ sauṣṭhava. (fr. ಸುಷ್ಠು). *excellence, superior goodness or beauty, great ability* (ಲೇಸಾಗಿರ್ಪುದು Hlā.; ಲೇಸು Mr. 451). 2, excess. 3, lightness, suppleness, fleetness.

ಸೌಸವ sausava. = ಸವುಸವ. fragrance.

ಸೌಸ್ಥೆ sausthe. Tbh. of ಸಂಸ್ಥೆ; q. v. a town (ಪುರ, ಪಟ್ಟಣ N. 162). 2, a sleeping-place, a bed (ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಲ, ಹಾಸಿಕೆ 162, o. r. ಶಯನಸ್ಥಲ). 3, an ordinance, etc. (ಕಟ್ಟಳೆ 162, o. r. ಕಟ್ಟಳೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ). 4, a thicket, etc. (ಪಲವು ಲತಾವೇಷ್ಟಗುಲ್ಮ, ಹಲವು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹಬ್ಬಿದ ಹೊದಱು 162, - - ಹಬ್ಬಿದ ಮೆಳೆಗಳು). 5, swearing (ವ್ಯವಸ್ಥಾಕರಣ, ಸೂರುಳು 162, o. r. ಪ್ರಮಾಣವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ).

ಸೌಸ್ಥೋನ್ನತಿ sausthā-unnati. prosperity of living or business (Cpr. 1, 78).

ಸೌಹಾರ್ದ sauhārda. (fr. ಸುಹೃದ್). *affection, friendship.*

ಸೌಹಿತ್ಯ sauhitya. (fr. ಸುಹಿತ). *satiety, satisfaction;* fulness, completion; kindness, friendliness.

ಸೌಹೃದ sauhṛida. (fr. ಸುಹೃದ್). *friendship.*

***ಸೌಳಗೆ saulage.** an onomatapoeic word denoting breaking a thing into pieces. ಅಮ್ಬುತೀವೆ ತುದಿಯಿಂ ಬಾಲಮ್ಬರಂ ಪನ್ನಿಸೌಳಗೆವೋಪನ್ತಿರೆ Pb. 8, 16.

***ಸೌಳನೆ soulane.** = ಸೌಳಗೆ. ಸೌಳನೆ ಸೀಳ್ದು ಪಚ್ಚ ವೋಲಾದುದು ದಣ್ಡಧಾರ ಗಜಮಾತನೊಡಲ್ಪೆರಸನ್ದು ಪಾರ್ಥನಿಂ Pb. 12, 87.

ಸೌಳು saulu. = ಸವುಳು. brackishness.

ಸ್ಕನ್ದ skanda. leaping; flowing. 2, *Kārttikēya,* the son of Śiva and god of war (ಗುಹ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತ್ತಿಕ Nn. 144). 3, a minister, etc. (ಪ್ರಧಾನರ್, ಪ್ರಧಾನಪುರುಷರ್ 144); a prince, a king; a clever or learned man. 4, the body. 5, the bank of a river. 6, a kind of disease attacking children.

ಸ್ಕನ್ದಪಿತ skanda-pita. Śiva (Bp. 57, 23).

ಸ್ಕನ್ದಪುರಾಣ skanda-purāṇa. N. of one of the purāṇas, a fragment of which, the kāśīkhaṇḍa, gives a description of the liṅgas near Benares. (Bp. 43, 76).

ಸ್ಕನ್ಧ skandha. *the shoulder*; the neck and throat (ಶಿರೋಧರ, ಕೊರಳು Nn. 144 as ಸ್ಕನ್ದ). 2, *the part of the stem of a tree where the branches begin* (ಕುಜಾತದ ಕೊಟೆ, ಮರದ ಹೆಣೆ Nn. 144 as ಸ್ಕನ್ದ, o. r. ಎರಡು ಮರಗಳೊನ್ದಾಗಿ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ; probably ಹಣೆ 1 is meant); a large branch or bough. 3, a branch or department of human knowledge; a section, chapter, division of a book. 4, a body of men, horses and elephants (ಘೋಟಕಹಸ್ತಿಮರ್ತ್ಯ ಸಮುದಾಯಕ, ಕುದುರೆ ಆನೆ ಕಾಲಾಳ ಸಮೂಹ 144 as ಸ್ಕನ್ದ; ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮಾನಿಸರ ಸಂಘಾತ Mr. 476 as ಸ್ಕನ್ದ); *a troop, multitude, quantity.* 5, the withers of an elephant (ಆಸನ Mr. 154). 6, a king, a prince; a wise man. 7, a sort of metre (*cf.* ಕನ್ದ).

ಸ್ಕನ್ಧಕ skandhaka. = ಸ್ಕನ್ಧ No. 7. a kind of metre (Ch.).

ಸ್ಕನ್ಧದೇಶ skandha-dēśa. shoulder-region, the shoulder; *the part about the shoulders or withers of an elephant where the driver sits.*

ಸ್ಕನ್ಧಧಾನ skandha-dhāna. a royal city (ರಾಜಧಾನಿ Mr. 190).

ಸ್ಕನ್ಧವಾಹಕ skandha-vāhaka. carrying on the shoulders: *an ox trained to carry burdens*; one broken in for the plough, etc. (ಹೂಡುವೆತ್ತು Hlā.).

ಸ್ಕನ್ಧಶಾಖೆ skandha-śākhe. *a principal branch, the forked branch which issues from the upper stem of a tree* (ಮರದ ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು Hlā., ಮರನ ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು Mr. 105).

ಸ್ಕನ್ಧಸ್ skandhas. = ಸ್ಕನ್ಧ. (Colebr.).

ಸ್ಕನ್ಧಾವಾರ skandha-āvāra. an army or a division of it attached to the person of a king. 2, *a royal capital, a royal residence.* 3, a camp.

ಸ್ಕನ್ಧಿಕ skandhika. = ಸ್ಕನ್ಧವಾಹಕ. *an ox trained to carry burdens;* etc. (ಹೂಡುವೆತ್ತು Mr. 179).

ಸ್ಕನ್ನ skanna. *fallen,* fallen down, descended; oozed out, trickled down; emitted, sprinkled; gone; dried up. see ಪ್ರ–.

ಸ್ಕಮ್ಭ skambha. (= ಕಮ್ಬ). support, prop, fulcrum, pillar. see ವಿಷ್ಕಮ್ಭ.

ಸ್ಕಾನ್ದ skānda. (fr. ಸ್ಕನ್ದ). relating to Kārttikēya.

ಸ್ಕಾನ್ದಪುರಾಣ skānda-purāṇa. = ಸ್ಕನ್ದಪುರಾಣ. (Sk.; My.).

ಸ್ಖಲತ್ skhalat. stumbling, tripping; blundering; faltering, stuttering; dropping, trickling. (A.).

ಸ್ಖಲನ skhalana. *the act of stumbling, slipping, tripping, falling, tottering; falling or deviating from the right course;* blundering, an error, a mistake, a blunder; blundering in speech or pronunciation; dropping, dripping, trickling, effusion, emission; dashing or clashing together, shock, collision; mutual striking or rubbing together. see ತಪ್ಪು 1.

ಸ್ಖಲಿತ skhalita. stumbled, slipped tripped, fallen; dropped down (ಪ್ರಸ್ಕನ್ನ, ಡಿಳ್ಳಿಸಿದವಂ Mr. 300); shaking, tottering, unsteady; erring; stuttering, stammering, faltering, hesitating; agitated, disturbed; dropped, effused, emitted; trickling down; interrupted, stopped, obstructed; confounded; gone. 2, tumbling, falling; deviation from the right course; blunder, fault, error; deceit, treachery; *circumvention, strategem.*

ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯ skhālitya. the state of being fallen from, deviated from the right course, etc. (My.). see ಬುದ್ಧಿ–.

-ಸ್ತ sta. Tbh. of -ಸ್ಥ. standing, abiding, etc. (C.).

ಸ್ತನ stana. 1. = K. ತನ. see ದೊಡ್ಡಸ್ತನ.

ಸ್ತನ stana. 2. *the breast of a woman;* the nipple of the breast; an udder or dug or breast of any female animal.

ಸ್ತನನ್ಧಯ stana-n-dhaya. breast-sucking; *a male infant;* feminine ಸ್ತನನ್ಧಯೆ.

ಸ್ತನಪ stana-pa. breast-sucking; *a male infant.*

ಸ್ತನಪಯೋಗನ್ಧಿ stana-payas-gandhi. the weed Alternanthera sessilis, used as a potherb (ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ Mr. 135).

ಸ್ತನಪೆ stana-pe. *a female infant.*

ಸ್ತನಯಿತ್ನು stanayitnu. thunder; *a thunder-cloud; a cloud.*

ಸ್ತನಿತ stanita. thundering; *thunder.* see ಮೊಳಗು 1 & 2.

ಸ್ತನ್ಯ stanya. *milk.* see ತೊರೆ 1.

ಸ್ತನ್ಯಪಾನ stanya-pāna. drinking milk (My.).

ಸ್ತಪನ stapana. Tbh. of ಸ್ನಪನ. (My.). bathing, etc.

ಸ್ತಬಕ stabaka. = ಸ್ತವಕ 1. *a cluster of blossoms,* a bunch of flowers, a nosegay, a tuft; a quantity, a multitude.

ಸ್ತಬ್ಧ stabdha. fixed, firm, stiff, rigid, hard; immovable, motionless, numb, paralyzed; senseless, stupid, dull, insensible, indifferent; stopped, brought to a stand, blocked up; obstinate, stubborn, hard-hearted; coarse.

ಸ್ತಬ್ಧತ್ವ stabdhatva. *fixedness, rigidity, immobility; stupor,* stubbornness.

ಸ್ತಬ್ಧರೋಮ stabdha-rōma. stiff-bristled: *a boar, a hog.*

ಸ್ತಭ stabha. (= ಸ್ತುಭ) *a he-goat; a ram.* see ಹೋತ್ತು.

ಸ್ತಮ್ಬ stamba. 1. *a clump of grass, etc.; any clump or bunch or cluster;* a bush, a thicket; *a shrub.*

ಸ್ತಮ್ಬ stamba. 2. Tbh. of ಸ್ತಮ್ಭ. (C.).

ಸ್ತಮ್ಬಕರಿ stamba-kari. forming clusters: *corn; rice* (ನೆಲ್ಲು Hlā.).

ಸ್ತಮ್ಬಘನ stamba-ghana. = ಸ್ತಮ್ಬಘ್ನ. *a tool for cutting or eradicating clumps of grass, etc.*

ಸ್ತಮ್ಬಘ್ನ stamba-ghna. clump-destroyer: *a tool for cutting or eradicating clumps of grass, etc.;* a sickle for cutting corn.

ಸ್ತಮ್ಬೇರಮ stambē-rama. delighting in clumps of grass: *an elephant.*

ಸ್ತಮ್ಭ stambha. = (ಕಮ್ಬ), ಸ್ತಮ್ಬ 2. fixedness, stiffness, rigidity (ಅನತ, ಬೆಱತಿಹನ್ಥಾದು Nn. 76, o. r. ಬಾಗದುದು). 2, immobility; a prop, support, fulcrum. 3, *a pillar, a column, a post* (ಕಮ್ಬ 76); *a stem, a stock, a trunk.* 4, insensibility, stupor, stupefaction; numbness, paralysis, torpor; stupidity. 5, stoppage, obstruction, hindrance; suppression. 6, a particular faculty acquired by magical means, the supernatural suppression or arresting of any of the bodily feelings or forces of nature (ಪ್ರಕೃತಿ, ಶೀಲ 76). 7, a man (ಮನುಷ್ಯ, ಪುರುಷ 76). 8, a mountain ಶಿಖರಿ, ಪರ್ವತ 76). 9, one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17).

ಸ್ತಮ್ಭನ stambhana. the act of fixing firmly, making stiff or hard or rigid, making like a post; paralyzing, stupefying, stunning, benumbing; propping or supporting, holding upright, stopping, making immovable, hindering, arresting, bringing to

a stand, obstruction, suppressing; stopping of hemorrhage, staunching the flow of blood. 2, = ಸ್ತಮ್ಭ No. 6. see ತಗೆ 1.

ಸ್ತಮ್ಭನಮನ್ತ್ರ stambhana-mantra. a mantra by which stambhana is produced (My.).

ಸ್ತಮ್ಭನೆ stambhane. = ಸ್ತಮ್ಭನ. (My.).

ಸ್ತಮ್ಭಿಸು stambhisu. = ತಮ್ಬಿಸು. to fix firmly, etc.; to stop etc. 2, to become fixed, immovable, etc. (Si. 73).

ಸ್ತರ stara. spreading, extending, expanding; covering; etc.; anything spread; a bed, couch. see ವಿಸ್ತರ, ವಿಸ್ತರ, ಸಂಸ್ತರ.

ಸ್ತವ stava. praising, celebrating, hymning; *praise, eulogium.*

ಸ್ತವಕ stavaka. 1. = ಸ್ತಬಕ. see Hlā. s. ಹೂ 2.

ಸ್ತವಕ stavaka. 2. praising; a panegyrist, praiser; praise, eulogium.

ಸ್ತವನ stavana. praising; praise; a hymn. see ಸಂ-; Bp. 2, 35.

ಸ್ತವನೀಯ stavanīya. to be praised, praiseworthy, laudable. (Śmd. 301).

ಸ್ತಳ staḷa. Tbh. of ಸ್ಥಲ. a place, etc. (Nn. 31).

ಸ್ತಾನ stāna. 1. Tbh. of ಸ್ಥಾನ. position, etc. (My.; Te.).

ಸ್ತಾನ stāna. 2. Tbh. of ಸ್ನಾನ. bathing, etc. (My.; Te.).

ಸ್ತಾರ stāra. spreading; covering. see ವಿ-.

ಸ್ತಾವ stāva. = ಸ್ತವ. see ಪ್ರ-, ಸಂ-.

ಸ್ತಾವಕ stāvaka. a praiser, panegyrist, eulogiser, flatterer. (R.).

-ಸ್ತಿಕೆ stike. Tbh. of -ಸ್ಥಿಕೆ. see *e. g.* ದೊಡ್ಡ-, ಮಧ್ಯ-.

ಸ್ತಿಮಿತ stimita. = ತಿಮಿತ. still, motionless, unmoved, steady, fixed, rigid, immovable, benumbed. 2, tender, soft; gratified, pleased. 3, *wet, moist;* moisture. see ತಡವು 1; Bp. 8, 41.

ಸ್ತಿಮಿತಭಾವ stimita-bhāva. the state of being still, motionless, etc. see ತಡವು 1.

ಸ್ತೀರ್ಣ stīrṇa. spread, expanded, covered, strewn. see ವಿ-.

ಸ್ತುತ stuta. *praised, eulogised,* hymned; flattered.

ಸ್ತುತಿ stuti. = ತುತಿ. *praise, eulogy;* commendation, adulation, flattery. ಸ್ತುತಿ ತಿಳಿಯದವನಿಗೆ ಗತಿಯೇನು? (Prv.). — ಸ್ತುತಿಗೆಯ್. to praise, to laud (Abh. P. 5, 6 va.; Bp. 35, 5). — ಸ್ತುತಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get praise (Bp. 38, 47).

ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ stuti-pāṭhaka. *a panegyrist,* encomiast, bard, herald.

ಸ್ತುತಿಭೂಮಿ stuti-bhūmi. *a place at a sacrifice for priests to recite hymns.*

ಸ್ತುತಿಯಿಸು stutiyisu. = ಸ್ತುತಿಸು. to praise, to laud (Cpr. 7, 47); to hymn, to praise in song, to worship by hymns. ಯಾಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆರೆದು ಸ್ತುತಿಯಿಸುವ ಠಾವು ಆವುದಾನೊನ್ದುಣ್ಬ್ಬು, ಅದು ಸಂಸ್ತಾವ (Nr.).

ಸ್ತುತಿಸು stutisu. = ತುತಿಸು, ಸ್ತುತಿಯಿಸು. (Bp. 19, 6; J. 11, 38; My.; B. 5, 204).

ಸ್ತುತ್ಯ stutya. to be praised, laudable, praiseworthy. (Bp. 8, 53; 17, 12; 38, 72).

ಸ್ತುಭ್ stubh. stopping; one who stops; one who praises. see ಅನುಷ್ಟುಭ್, ತ್ರಿಷ್ಟುಭ್.

ಸ್ತುಭ stubha. (= ಸ್ತಭ). *a he-goat.*

ಸ್ತೂಪ stūpa. *a heap or pile of earth, any heap or pile or mound;* a Buddhist monument or tope, a kind of tumulus erected over sacred relics of Buddha.

ಸ್ತೃತ stṛta. spread, spread out. see ವಿ-.

ಸ್ತೇನ stēna. *a thief, a robber.* see ಕಳ್ಳ 1.

ಸ್ತೇಮ stēma. (= ತೇಮ). *wetness, moisture.*

ಸ್ತೇಯ stēya. *theft, robbery;* anything stolen or liable to be stolen. see ಕಳ್ 2.

ಸ್ತೇಯಿ stēyi. a thief, a robber. (My.).

ಸ್ತೈನ್ಯ stainya. *theft, thievery, robbery.*

ಸ್ತೋಕ stōka. (= ತೋಕ). *little, small, short* (ಅಲ್ಪ Nn. 151; ಕಿಱಿದು Mr. 537); few; low. 2, a small portion, a drop. 3, a kind of body (ತನುಭೇದ, ಶರೀರದ ಭೇದ 151, probably: the state of being little-bodied). 4, a tail (ಪುಚ್ಛ, ಬಾಲ 151). 5, offspring, children (ಪುತ್ರರು, ಮಕ್ಕಳು 151). 6, penance (ತಪ, ತಪಸ್ಸು 151). 7, the cātaka bird (ಸ್ತೋಕಕ Mr. 171).

ಸ್ತೋಕಕ stōkaka. *the cātaka bird, Cuculus melanoleucus.*

ಸ್ತೋತ್ರ stōtra. = ತೋತ್ರ. *praise, eulogium;* a hymn of praise, ode. see ವರ್ಣಿಸು. — ಸ್ತೋತ್ರಂಗೆಯ್. -ಂ-. to praise (Grj. 4, 48 va.).

ಸ್ತೋಭನ stōbhana. celebration, glorification, praise.

ಸ್ತೋಭನಕಾರಿ stōbhana-kāri. causing to praise, producing approbation (Kāvy. III, 3, B, 2).

ಸ್ತೋಮ stōma. = ತೋಮ. praise, eulogium; a hymn. 2, *a sacrifice, an oblation.* 3, *a heap, collection, assemblage, number, multitude, quantity, mass.*

ಸ್ತೌತ್ಯ stautya. (fr. ಸ್ತುತಿ). praise, etc. (ವರ್ಣ, ಸ್ತುತಿ Nn. 71; ಸ್ತುತಿ 82. 89; ಸುತ 142, o. r. ಸುತಿ). 2, prayer (ಜಪ 52).

ಸ್ತ್ಯಾನ styāna. collecting into a mass; *thickened, coagulated, congealed;* thick, bulky, gross; soft, bland, unctuous, smooth.

ಸ್ತ್ಯಾಯ styāya. collecting into a mass, crowding together. see ಸಂ-.

ಸ್ತ್ರೀ strī. (Śmd. 103). *a woman,* a female; (a wife). 2, the feminine gender (Śmd. 108. 265; Kāvy. I, 2, 74-83; I, 5, 18-20). ಸ್ತ್ರೀಯರ್, ಸ್ತ್ರೀಯರ್ಗೆ or ಸ್ತ್ರೀಯರ್ಗ್ಗೆ (Śmd. 140). ಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಗ್ಯ ಪುರುಷನ ಲಕ್ಷಣ (Prv.). — ಸ್ತ್ರೀಯರು. = ಸ್ತ್ರೀ. (B. 5, 158. 210. 275; see ಕುಲ-, etc.).

ಸ್ತ್ರೀತ್ವ strītva. womanhood (Abh. P. 7, 14). 2, feminineness, effeminacy. 3, *the feminine gender.*

ಸ್ತ್ರೀದಾನ strī-dāna. the gift of a woman (Grj. 3, 63).

ಸ್ತ್ರೀಧನ strī-dhana. a woman's peculiar property, *property belonging to a woman over which she has independent control.*

ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮ strī-dharma. the duty of a woman; the laws concerning women; menstruation.

ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಿಣಿ strī-dharmiṇi. *a woman during menstruation.*

ಸ್ತ್ರೀನಪ್ strī-nap. the feminine and neuter gender; the state of (a word) being used both in the feminine and neuter gender (Śmd. 108).

ಸ್ತ್ರೀನಪುಂಸ strī-napuṁsa. = ಸ್ತ್ರೀನಪ್. (Śmd. 108. 109).

ಸ್ತ್ರೀಪಾಕ strī-pāka. food dressed by a woman (My.).

ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸ strī-puṁsa. wife and husband, *man and wife.*

ಸ್ತ್ರೀಪುನ್ಧರ್ಮ strī-pun-dharma. the law (which regulates the duties) of man and wife, the mutual duties of husband and wife or of man and woman. (R.).

ಸ್ತ್ರೀಬುದ್ಧಿ strī-buddhi. the female understanding. (My.).

ಸ್ತ್ರೀರಂಜನ strī-rañjana. delighting women: betel. (R.).

ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ strī-ratna. a jewel or gem of a woman, an excellent woman. (My.).

ಸ್ತ್ರೀರಾಗ strī-rāga. a female rāga, a rāgiṇī (Bp. 19, 18).

ಸ್ತ್ರೀರಾಜ್ಯ strī-rājya. the kingdom of women. (J. 16 sum.).

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ strī-linga. the female organ. 2, the feminine gender (Śmd. 108. 112. 119. 120. 126. 147. 184. 187).

ಸ್ತ್ರೀವಶ್ಯ strī-vaśya. subduing or seducing a woman (My.).

ಸ್ತ್ರೀವಾಚಕ strī-vācaka. a feminine noun (Śmd. 187; Kāvy. I, 2, 7-11).

ಸ್ತ್ರೀವೇಷ strī-vēṣa. the guise of a woman (My.).

ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ strī-sanga. attachment or addiction to women; intercourse with a woman. (My.).

ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ್ರಹಣ strī-sangrahaṇa. the act of embracing a woman (improperly), adultery, seduction. (R.).

ಸ್ತ್ರೈಣ straiṇa. *female, feminine.* 2, womanhood, feminineness. 3, the female sex. 4, the feminine gender (Kāvy. I, 2, 71-73*b*; I, 4, 11. 12). 5, the nature of woman.

-ಸ್ಥ stha. = -ಸ್ತ. standing, staying, abiding, being situated, living, existing, being. see *e. g.* ಅನೀಕ-, ಕುಲ-, ಸರ್ವೇಷ್ಠ. 2, a place, spot, ground.

ಸ್ಥಗನ sthagana. the act of covering or concealing, concealment. (R.).

ಸ್ಥಗಿತ sthagita. *covered; concealed, hidden.* see ಸಂ-.

ಸ್ಥಣ್ಡಿಲ sthaṇḍila. *a piece of ground (levelled, squared and prepared for a sacrifice,* ಬಹುವಿಧದಿ ಗೆಯ್ದ ಇಳೆ Mr. 464). 2, a barren field. 3, a heap of clods. 4, a boundary, limit.

ಸ್ಥಣ್ಡಿಲಶಾಯಿ sthaṇḍila-śāyi. *a devotee who sleeps on the bare ground* (or on the sacrificial sthaṇḍila, on account of a religious vow).

ಸ್ಥಪತಿ stha-pati. ground-lord: *a sovereign, a chief, a king.* 2, *an architect.* 3, a master carpenter or mason. 4, *a performer of the bṛihaspatisava* (ಯಾಗಗೆಯ್ವಂ Mr. 261). 5, a guard or attendant of the women's apartments.

ಸ್ಥಪುಟ sthapuṭa. being in contracted or difficult circumstances. 2, *unevenly raised,* elevated and depressed, bent down. see ವಿಷಮೋನ್ನತ.

ಸ್ಥಲ sthala. ಸ್ಥಳ. = ತಳ2, ಸ್ತಳ. *firm or dry ground, terra firma, dry land* (as opposed to water); *ground or land in general* (ನೆಲ Hlā.). 2, a place, a spot, a site, a locality. 3, stead, place, lieu. 4, field, tract, district. 5, station. 6, a topic, a case, a subject (Bp. 26, 65; see ಷಟ್ಸ್ಥಲ). 7, shore, strand, beach. ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ನೆಲಲೇ ಆಸ್ಪದ (Prv.). 8, the number 18 (ಪದಿನೆಣ್ಬು Mr. 348).

ಸ್ಥಲಪಲ್ಲಟ sthala-pallaṭa. change of place, transfer (My.). 2, confusion with regard to a place or places (My.).

ಸ್ಥಲವನ್ತಿಗ sthala-vantiga. a man belonging to a place, a resident (My.).

ಸ್ಥಲವನ್ತಿಗೆ sthala-vantige. possession or ownership of a place.

ಸ್ಥಲವನ್ದಿಗ sthala-vandiga. = ಸ್ಥಲವನ್ತಿಗ. (My.).

ಸ್ಥಲವಾರ sthala-vāra. = ತಳವಾರ, etc. a man who screens or watches a place: a watchman, a beadle. see Mr. s. ಅಷ್ಟಾದಶ ಪ್ರಧಾನ.

ಸ್ಥಲವಾಸ sthala-vāsa. place of residence (My.).

ಸ್ಥಲಶೃಂಗಾಟ sthala-śringāṭa. *the herb Tribulus terrestris or lanuginosus* Lin. (ನೆಗ್ಗಿಲ್ Hlā.).

ಸ್ಥಲಿ sthali. = ಸ್ಥಲ. *firm or dry ground, etc.* 2, a deity of the soil, local or tutelary divinity.

ಸ್ಥಲೀಕ sthalīka. = ಸ್ಥಲವನ್ತಿಗ. (Te.; R.).

ಸ್ಥವಿರ sthavira. fixed, firm, steady. 2, *old, aged* (ವೃದ್ಧ, ಹರೆಯಂ ಪೋದವಂ Mr. 310).

ಸ್ಥವಿಷ್ಠ sthaviṣṭha. (fr. ಸ್ಥೂಲ). *largest, most bulky, very corpulent.*

ಸ್ಥವೀಯಸ್ sthavīyas. larger, more bulky, uncommonly corpulent. (R.).

ಸ್ಥಳ sthaḷa. = ಸ್ಥಲ, q. v.

ಸ್ಥಾಣು sthāṇu. = ಠಾಣು. standing, firm, fixed, stable, immovable, motionless. 2, *Śiva* (ತ್ರ್ಯನೇತ್ರ Nn. 162). 3, *a stake, a post.* 4, a peg, a pin; a pillar. 5, a branchless trunk or stem, *the trunk of a lopped tree* (ಕೊರಡು 162). 6, a spear, a dart. see Mr. 200 s. ಮುಣ್ಡಿಗೆ.

ಸ್ಥಾಣ್ಡಿಲ sthāṇḍila. *a devotee who sleeps on the bare ground* (or on ground prepared for a sacrifice).

ಸ್ಥಾತೃ sthātṛi. who or what stands or stays, standing. see ಅನ-.

ಸ್ಥಾನ sthāna. = ಠಾಣ 2, etc., ಸ್ತಾನ 1. *standing, staying;* stay, continuance, the state of being fixed or stationary; state, condition; *a stationary state or condition* (as one of the three aims or results of state policy, a kind of neutral or middle state characterized by neither loss nor gain, failure nor success). 2, halt. 3, *a place, a spot, a locality, a site.* 4, situation, position; office, rank, degree, dignity. 5, *an attitude of the body* (*e. g.* in shooting). 6, *proper or right place.* 7, the place or organ of utterance of any letter. 8, a dwelling-place, *an abode, a house;* a country, region, district; a town, city. 9, *interval, opportunity, leisure.* 10, an object. 11, likeness, resemblance. see Ch. III, 2, B, 54. 55; III, 3, B, 171. ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮಾನ ವೆಲ್ಲಿ? (Prv.).

ಸ್ಥಾನಕ sthānaka. a place; an abode, see ಗೋ-; a situation. 2, *a basin or trench for water at the foot of a tree.*

ಸ್ಥಾನದ sthāna-da. Viṣṇu (Cb.).

ಸ್ಥಾನದೀಪಿಕೆ sthāna-dīpike. = ಠಾಣದೀವಿಗೆ, q. v. (Śmd. 376; Cpr. 3, 97 va.).

ಸ್ಥಾನಪ್ರವೇಶ sthāna-pravēśa. entering a place. see ಸಲ್[6] 1.

ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟ sthāna-bhraṣṭa. = ಠಾಣಬಟ್ಟ. fallen or removed from any place or station, ejected from an office, displaced, out of place.

ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟತ್ವ sthāna-bhraṣṭatva. the state of being fallen or removed from any place or station, etc. (My.).

ಸ್ಥಾನಮೃಗ sthāna-mṛiga. an alligator (ಮುಸಳೆ); a fish (ಮೀನ); a tortoise (ಆಮೆ); a crab (ಏಡಿ Cb.).

ಸ್ಥಾನವ್ಯಕ್ತಿ sthāna-vyakti. clearing out of or leaving a place. see ಉಚಾ 1.

ಸ್ಥಾನವ್ಯಾಕುಲತೆ sthāna-vyākulate. perplexity with regard to place or position (ಕಲಕುಲ Śmd. I).

ಸ್ಥಾನಸಂಗ್ರಹ sthāna-sangraha. seizing or taking a place or position. see ಇಮ್ಬು ಕೆಯ್.

ಸ್ಥಾನಸ್ಥ sthāna-stha. abiding in one place, *staying at home.*

ಸ್ಥಾನಾನ್ತರ sthāna-antara. another place.

ಸ್ಥಾನಾನ್ತರಪ್ರಣೀತ sthānāntara-praṇīta. brought or conveyed to another place. see ಅಡಕು 1.

ಸ್ಥಾನಾಪಗಮನ sthāna-apagamana. going away or departing from a place. see ತಳಚುರ್.

ಸ್ಥಾನಿಕ sthānika. local, topical. 2, any one holding an official post. 3, a paid servant in a temple who assists the pūjari (My.). 4, a section of Brahmins.

ಸ್ಥಾನೀಕ sthānīka. = ಸ್ಥಾನಿಕ No. 3. and No. 4. (My.).

ಸ್ಥಾನೀಯ sthānīya. belonging or suitable to any place, prevailing in any place, local. 2, *a town.*

ಸ್ಥಾಪಕ sthāpaka. causing to stand, establishing, founding; an establisher, a founder, an erector. see *e. g.* ಮೂಲ-, ಸ್ಥಿತಿ-.

ಸ್ಥಾಪತ್ಯ sthāpatya. *a guard of the women's apartments.*

ಸ್ಥಾಪನ sthāpana. = ತಾಪಣೆ. the act of causing to stand, placing, fixing, establishing, erecting, founding, instituting; regulating, directing, appointing, arranging. see ಬೀಜ-, ಸಂ-; ನಡು 2. — ಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡು. to establish, to found, etc. (B. 4, 138; My.).

ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ sthāpana-ācārya. an ācārya who establishes or has established (J. 2, 53; 34, 40).

ಸ್ಥಾಪನಿ sthāpani. *the plant Clypea hernandifolia* W. & A. see ಪಡವಲ 2.

ಸ್ಥಾಪನೆ sthāpane. = ಸ್ಥಾಪನ. (Sk.; My.).

ಸ್ಥಾಪಿತ sthāpita. caused or made to stand, fixed, established, placed; set up, erected; founded, instituted; appointed; ordered, regulated, ordained; settled, ascertained, certain; firm, steady. (Bp. 46, 3; My.; B. 5, 301).

ಸ್ಥಾಪಿಸು sthāpisu. = ತಾಪಿಸು 2. to establish, to set up, to found, to institute, to erect; to place, to put, to locate, to set, to lay; etc. (ನ್ಯಾಸಕರಣ Śmd. Dh.; My.; B. 5, 172. 272. 302).

ಸ್ಥಾಪ್ಯ sthāpya. to be placed or deposited (adj.); to be fixed or established. 2, establishment (Bp. 54, 63). 3, the state of being established (57, 42). 4, an anchor (ನಂಗರ್ Mr. 407).

ಸ್ಥಾಮ sthāma. fixity, stability. 2, *firmness, strength, vigour, power.*

ಸ್ಥಾಯಿ sthāyi. (= ಠಾಯಿ, etc.). standing, staying, being, situated; abiding, stopping, fixed, stationary, enduring, continuing, permanent, constant, lasting; steady, firm, unchangeable, invariable; a term used also in saṅgīta (J. 21, 57).

ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ sthāyi-bhāva. a particular fixed or permanent condition of mind or body, *lasting feeling* (Kāvy. IV, 2, 15, as love, mirth, sorrow, etc. in poetical and dramatic composition, opposed to the vyabhicāri or sañcāri-bhāva; *cf.* ಸಾತ್ತ್ವಿಕಭಾವ).

ಸ್ಥಾಯುಕ sthāyuka. stopping, stationary, steady, firm. 2, *the headman or overseer of a village.*

ಸ್ಥಾಲ sthāla. (= ಸ್ಥಾಲಿ.) *a plate or dish;* a cooking-pot, caldron, or any culinary utensil. see ತಳಿಗೆ.

ಸ್ಥಾಲಿ sthāli. = ತಾಲಿ 1. *a pot,* a pan, a cooking-pot, caldron, kettle, boiler (ಚರು, etc. Mr. 209); a particular vessel used in the preparation of sōma.

ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕ sthālī-pāka. a particular religious act performed by a householder, a cooked offering of rice, etc. (My.).

ಸ್ಥಾಲೀಪುಲಾಕನ್ಯಾಯ sthālī-pulāka-nyāya. judging of the whole by a part, for the whole kettle is boiled if a morsel is (Te.; R.).

ಸ್ಥಾವರ sthāvara. standing still, *not moving, not having the power of motion, fixed to one spot, fixed, stationary, firm, stable, immovable;* real (such as land or houses). — ಸ್ಥಾವರಸೊತ್ತು. immovable property, property which ought not to be alienated; real estate (My.).

ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮ sthāvara-jaṅgama. things stationary and movable or inanimate and animate; immovable and movable, as an article or property. (My.).

ಸ್ಥಾವಿರ sthāvira. *old age.*

ಸ್ಥಾಸಕ sthāsaka. *perfuming or smearing the body with fragrant unguents.*

ಸ್ಥಾಸ್ನು sthāsnu. firm, stationary, immovable, stable; *durable, permanent, eternal.*

-ಸ್ಥಿ sthi. = -ಸ್ಥ. standing, etc. see ಪರಮೇಷ್ಠಿ.

-ಸ್ಥಿಕೆ sthike. = -ಸ್ತಿಕೆ. the state of standing or being.

ಸ್ಥಿತ sthita. stood, stayed; standing; *risen, erect;* staying, resting, abiding; being, situated, existing; standing still, desisted, stopped; fixed, permanent, settled, steady, firm, immovable; steadfast; steady; being close at hand, ready. see ಅನುಸ್ಥಿತ, ವಚನೇ-, ಸಂ-; Kāvy. III, 3, B, 38.

ಸ್ಥಿತಿ sthiti. = ತಿತಿ 1. standing, *staying, abiding, being* (ಇರವು Nn. 154); stay, residence; continuance in one state; stability, duration, continuance, fixedness, a firm position; continuance in life (of created things); *situation, state, position, condition* (ತನ್ನಿರವು, ವ್ಯವಸ್ಥೆ Mr. 486); good condition, well-doing, welfare; station, rank, dignity; permanence; continuance or steadfastness in the path of duty, *correctness of conduct,* propriety, good manners; *settled rule, sure or fixed decision,* ordinance, decree, axiom, maxim; — property, wealth (My.). ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಗತಿಗೆಡ ಬಾರದು (Prv.). see Nn. s. ಸ್ವರ್ಗ 2.

ಸ್ಥಿತಿಕರ್ತ sthiti-karta. who keeps created things alive or preserves them: Viṣṇu (My.).

ಸ್ಥಿತಿಗತಿ sthiti-gati. state and course of life (B. 4, 59; My.).

ಸ್ಥಿತಿಚಿತ್ತಭ್ರಂಶ sthiti-citta-bhraṁśa. loss of the stability or sound condition of the mind (as one of the sañcāribhāvas, Kāvy. IV, 2, 16).

ಸ್ಥಿತಿರೀತಿ sthiti-rīti. conduct, carriage of a person; one's manners and morals (Mhr.; R.).

ಸ್ಥಿತಿವನ್ತ sthiti-vanta. a man possessing wealth (My.);

ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ sthiti-sthāpaka. fixing in a (former) state or condition, having elastic properties, elastic. (B. 4, 140). 2, the capability of placing in or recovering a (previous) position or condition, elasticity.

ಸ್ಥಿರ sthira. = ತಿರ 2. *firm, fixed, steady, steadfast; permanent, enduring, durable, lasting, imperishable, eternal* (ಸನಾತನ, ಅನಶ್ವರ Mr. 25); *immovable,* still, placid, calm, quiescent, cool, composed (ವಿಶ್ರಬ್ಧ, ಹದುಳವುಳ್ಳವಂ 236); constant, faithful, determined; certain, sure, convinced; firm, hard, solid, strong (ಮೋಚ, ಸ್ಥಿರ, ಸುಸ್ಥಿರ Nn. 20; ಸಾರ, ಸುಸ್ಥಿರ Nn. 80). — ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to confirm, etc. (B. 5, 7). — ಸ್ಥಿರ ಪಡಿಸು. to make firm, to confirm, to strengthen, to corroborate (My.).

ಸ್ಥಿರಕುಕ್ಷಿ sthira-kukṣi. a stone (ಪಾಷಾಣ, etc., ಕಲ್ Mr. 96).

ಸ್ಥಿರಜೀವಿ sthira-jīvi. the silk-cotton tree (ಶಾಲ್ಮಲಿ, ಎಲವ Mr. 119).

ಸ್ಥಿರಂಜೀವಿ sthira-ñ-jīvi. long-lived (My.).

ಸ್ಥಿರತನ sthiratana. = ಸ್ಥಿರತೆ. (ಸ್ಥೈರ್ಯ G.).

ಸ್ಥಿರತರ sthira-tara. more firm, etc.; *very firm or permanent, durable, eternal.*

ಸ್ಥಿರತೆ sthirate. firmness, stability, steadiness, steadfastness; fortitude. (Cpr. 1, 59).

ಸ್ಥಿರತ್ವ sthiratva. = ಸ್ಥಿರತೆ. see ಅ-.

ಸ್ಥಿರಪ್ರೇಮ sthira-prēma. *firm or steady in affection;* a firm friend.

ಸ್ಥಿರಬಣ್ಡವಲ **sthira-baṇḍavala.** immovable stock, dead stock in trade (B. 5, 101).

ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿ **sthira-buddhi.** steady-minded, resolute, calm, dispassionate; sedate, sober. 2, steadiness of mind, staidness, sedateness (My.).

ಸ್ಥಿರವಾರ **sthira-vāra.** Saturday (My.).

ಸ್ಥಿರಾಯು **sthira-āyu.** long-lived, long-lasting. 2, the silk-cotton tree. see Mr. s. ಮೋಚಕ.

ಸ್ಥಿರೆ **sthire.** = ಥಿರೆ. a strong-minded woman. 2, *the earth.* 3, *the plant Desmodium gangeticum* Dec.

-ಸ್ಥು **sthu.** = -ಸ್ಥ. standing, etc. see ದುಸ್ಥು.

ಸ್ಥುರಿ **sthuri.** = ಸ್ಥೂರಿ. (Colebr.).

ಸ್ಥುಲ **sthula.** *a sort of long tent*; a tent (ಗುಡಿ Hlā.).

ಸ್ಥೂಣೆ **sthūṇe.** *a post, a pillar.* 2, *an iron image, a statue.*

ಸ್ಥೂರಿ **sthūri.** a horse carrying loads on his back, a pack-horse; *a pack-bullock.*

ಸ್ಥೂಲ **sthūla.** = ತೂಳ. strong, powerful; *stout, bulky, big, huge; great, large, thick* (ಬಲ, ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 14); *fat, corpulent; clumsy,* coarse, gross, rough; not exact; doltish, stolid, thick-headed; *stupid, dull, ignorant.*

ಸ್ಥೂಲದಾರು **sthūla-dāru.** a cudgel; a palisade. see ತಟು.

ಸ್ಥೂಲದೇಹ **sthūla-dēha.** the gross and material body (with which a soul clad in its subtile body is invested, opposed to liṅgaśarīra and sūkṣmaśarīra). (My.).

ಸ್ಥೂಲಬುದ್ಧಿ **sthūla-buddhi.** dull-witted, dull, stupid. 2, dulness, stupidity, dull sense (My.).

ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ **sthūla-lakṣa-** *munificent, liberal, generous.*

ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ್ಯ **sthūla-lakṣya.** *munificent, etc.*

ಸ್ಥೂಲಶರೀರ **sthūla-śarīra.** = ಸ್ಥೂಲದೇಹ. (Sk.; My.).

ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ **sthūla-śāṭaka.** *thick or coarse cloth.* see ಹುಟ್ಟಿಗೆ.

ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮ **sthūla-sūkṣma.** mighty and subtile. 2, greatness and inferiority of position (My.).; dulness and ingenuity (My.).

ಸ್ಥೂಲೋಚ್ಚಯ **sthūla-uccaya.** *incompleteness,* deficiency, defect. 2, *the middle pace of elephants* (neither quick nor slow; ನಿಟ್ಟೋಟ ಮಹ ಆನೆಯ ನಡೆ Mr. 158).

-ಸ್ಥೆ **sthe.** standing, etc. see ನಿಸ್ಥೆ.

ಸ್ಥೇಮ **sthēma.** firmness, stability, fixedness. (G.).

ಸ್ಥೇಯ **sthēya.** to be placed or fixed (adj.); to be settled or determined. 2, *an arbitrator, a judge.*

ಸ್ಥೇಯಸ್ **sthēyas.** (fr. ಸ್ಥಿರ). firmer; *very firm or stable, eternal, permanent.*

ಸ್ಥೈರ್ಯ **sthairya.** (fr. ಸ್ಥಿರ). firmness, stability, fixedness, steadiness; continuance; firmness of mind, resolution, constancy, calmness; patience; hardness, solidity. (Bp. 7, 6; 22, 24; ಸ್ಥಿರತನ, ಕಸುವು, ಧೈರ್ಯ, ಶಾನ್ತಿ G.).

ಸ್ಥೌಣೇಯ **sthauṇēya.** *a vegetable perfume.*

ಸ್ಥೌರಿ **sthauri.** *a pack-horse.*

ಸ್ಥೌರೀಯ **sthaurīya.** a pack-bullock (ಹೇಱುದೆತ್ತು Mr. 179).

ಸ್ಥೌಲ್ಯ **sthaulya.** (fr. ಸ್ಥೂಲ). *stoutness, bigness, largeness,* bulk, size, thickness, coarseness, grossness, denseness; doltishness, density of intellect. see ಬೀಗು 2.

ಸ್ಥೌಲ್ಯತ್ವ **sthaulyatva.** = ಸ್ಥೌಲ್ಯ. see ಬೀಗು 2. where Sm. 82 has ಸ್ಥೌಲ್ಯತ್ವ.

ಸ್ನಪನ **snapana.** = ಸ್ತಪನ. causing to bathe, bathing, ablution; washing, sprinkling, wetting. see ಮಿಾ 1.

ಸ್ನವ **snava.** *oozing, dripping, trickling.*

ಸ್ನಸೆ **snase.** *a tendon, a muscle.* see s. Tbh. ಸೆರೆ.

ಸ್ನಾತ **snāta.** bathed, washed, purified by ablution. 2, immersed: deeply engaged; see ನಿಷ್ಣಾತ. 3, one whose spiritual instruction is finished; an initiated householder.

ಸ್ನಾತಕ **snātaka.** a Brāhmaṇa who has performed the ceremony of ablution required on his finishing his first āśrama or period of studentship as a brahmacāri and on becoming initiated into the second āśrama or order of a gṛihastha; *a Brāhmaṇa just returned from the house of his preceptor and become a married man or initiated householder.*

ಸ್ನಾನ **snāna.** = ತಾನ 2, ಸಾನ 3, ಸ್ತಾನ 2. *bathing, ablution* (ಜಳಕ G.); dipping in water, wetting, purification by bathing, religious or ceremonial ablution; the ceremony of bathing or anointing an idol. ಸ್ನಾನ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೋಮದ ದಕ್ಷಿಣೆ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). — ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸು. to bathe (v. t.), to wash, to cleanse. ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಶವ (Si. 357). see Dp. 9, 1 seq.; 15, 1 seq; — ಸ್ನಾನ ಮಾಡು. to bathe, to take a bath. (Bp. 50, 2; My. ಮಿಾ G.). ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ (ಸ್ನಾತ G.). ಮರಣ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವನು (ಅಪಸ್ನಾತ, ಮೃತಸ್ನಾತ Si. 357).

ಸ್ನಾನಘಟ್ಟ **snāna-ghaṭṭa.** steps on the side of a river or large tank leading to the bathing place (My.).

ಸ್ನಾನಶಾಟಿ **snāna-śāṭi.** a small cloth put on by sannyāsis for bathing (My.).

ಸ್ನಾನೀಯ **snānīya** *fit for bathing or ablution, suitable for bathing.*

ಸ್ನಾಪನ **snāpana.** the act of causing to bathe; bathing, ablution (Bp. 18, 35).

ಸ್ನಾಯು **snāyu.** *a sinew, a tendon, a muscle.*

ಸ್ನಿಗ್ಧ **snigdha.** *oily, oleaginous, unctuous,* greasy, fat, sticky, viscid, cohesive, adhesive; *emollient, smooth;* glossy, shining, resplendent; moist, wet; cooling; bland, kind, amiable; *attached,* loving, tender, affectionate, friendly, well affected; *a friend* (ಕೆಳೆಯ Mr. 268); lovely, agreeable; *coarse, thick, dense.*

ಸ್ನು **snu.** the level summit or edge of a mountain, *table-land.*

ಸ್ನುತ **snuta.** trickled, dropped, *trickling, flowing, dropping, oozing.*

ಸ್ನುಷೆ **snuṣe.** = ಸೊಸೆ. *a daughter-in-law* (ಮಗನ ಹೆಣ್ಡತಿ Mr. 314).

ಸ್ನುಹ್ **snuh.** = ಸ್ನುಹಿ. *the milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum.*

ಸ್ನುಹಿ **snuhi.** = ಸ್ನುಹ್. *the milk-hedge plant* (ಮುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ Mr. 136).

ಸ್ನೇಹ **snēha.** = ನೇಹ. oiliness, unctuousness, fattiness, greasiness, lubricity, viscidity. 2, any unctuous or oleaginous substance, oil, grease, fat, an unguent. 3, a fluid of the body. 4, moisture. 5, blandness, tenderness, *love, affection, fondness,* attachment, friendship (ಉಱುಕೆ Ct. I, 45). see ಉಱು, ಒಲುಮೆ 1, ಓ 4, ಕೂರ್ 2. ಸ್ನೇಹವೆಮ್ಬುವದು ದೋಣಿ ಬಣ್ಡಿಯ ಹಾಗಿರ ಬೇಕು (*i. e.* able to take in much). — ಬರೆಯುವವನ ಸಂಗಡ ದ್ವೇಷ, ದಾಯಾದಿಯ ಸಂಗಡ ಸ್ನೇಹ (Prvs.). — ಸ್ನೇಹ ಬೀಟು. attachment or friendship to come into existence or originate. ಅವನಿಗೂ ಇವನಿಗೂ ಸ್ನೇಹ ಬಿತ್ತು (B. 5, 230; My.). — ಸ್ನೇಹ ಮಾಡು. to form affection for, to cultivate or court friendship. ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗರ ಕೂಡ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡ ಬೇಕು (B. 4, 1). ಧಾರ್ಮಿಕರ ಕೂಡ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೂಡ ಮಾತ್ರ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡುವವನು (5, 167). ಬಣ್ಣನ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿ, ಇದ್ದ ಬಣ್ಣ ಕಳ ಕೊಣ್ಡ. — ಬಣ್ಣನ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿದರೆ ಬಂಗ ತಪ್ಪದು. — ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನ

ಸ್ನೇಹ ಇದ್ದ ಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ (Prvs.). 2, to love. ಅವನನ್ನು ಸ್ನೇಹ ಮಾಡು (My.).

ಸ್ನೇಹತನ snēhatana. friendship (Cb. 66).

ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರ snēha-pātra. *an oil-vessel, a leather bottle for oil.* 2, a worthy object of affection.

ಸ್ನೇಹಿತ snēhita. anointed. 2, loved, beloved. 3, a loved one, a friend (ಮಿತ್ರ, ಸಖ Mr. 311). feminine ಸ್ನೇಹಿತೆ (My.). ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನಣ್ಪರು, ಕೆಟ್ಟರೆ ಸ್ನೇಹಿತರು.— ಬಾಳು ಬದುಕಿದರೆ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿ, ಕೆಟ್ಟರೆ ಸ್ನೇಹಿತ (Prvs.).

ಸ್ನೇಹಿಸು snēhisu. to regard with affection, to love (My.; ಓ, ಕೂರ್ G.).

ಸ್ಪಂದ spanda. = ಸ್ಪನ್ದನ. see ಪರಿ-.

ಸ್ಪಂದನ spandana. throbbing, pulsation, palpitation, quivering, vibration, moving, motion; tremor, agitation; rapid motion, going. see ಅಳ್ಳಾಡು, ಕೆತ್ತು 2, ಮಿಸುಕು 1. 2, *a sort of tree* (*cf.* ಸ್ಯನ್ದನ?).

ಸ್ಪರುಶ sparuśa. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶ. see ಸುಖಸ್ಪರುಶವಾತ, ಸ್ಪರುಶವೇದಿ.

ಸ್ಪರುಶನ sparuśana. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶನ. (Nn. 155; Bp. 35, 23).

ಸ್ಪರುಶವೇದಿ sparuśa-vēdi. = ಸ್ಪರ್ಶವೇದಿ. (My.).

ಸ್ಪರ್ಧಿ spardhi. rivalling, emulating, competing; emulous, envious, proud, superb. see ಪ್ರ-.

ಸ್ಪರ್ಧಿಸು spardhisu. to contend or compete with, to contest, to vie with, to emulate, to rival; to be equal with; to envy; to challenge, to defy, to bid defiance to (J. 18, 3).

ಸ್ಪರ್ಧೆ spardhe. *emulation, rivalry, competition;* envy, jealousy; defiance; equality with.

ಸ್ಪರ್ಶ sparśa. = ಪರಿಸ, ಪರುಷ 2, ಪರುಸ 1, ಸ್ಪರುಶ. touching, touch, handling, contact; perception by touch, *the sense of touch;* the quality of tangibility; anything which touches or comes in contact; affection, morbid affection or influence, anything the contact or influence of which causes pain or disease, *disorder, sickness, morbid heat, fever.* see ಅಣ್ಪುರು; Śmd. 2.— ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡು. to touch; to come in contact with (My.). ಯಾಪದಾದರೊನ್ದು ಬೇಟೆ ಹುಟಿ ಜೇಡಹುಟದ ಜಾಳಿಗೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ (B. 4, 112).

ಸ್ಪರ್ಶಕಾಲ sparśa-kāla. the time of an astrological conjunction (My.).

ಸ್ಪರ್ಶನ sparśana. = ಪರಿಸನ, ಪರುಷನ, ಸ್ಪರುಶನ. touching, handling, taking hold of; touch, contact (see Mr. s. ನಿಗ್ರಹ, ಮುಟ್ಟುವುದು, ಮುಟ್ಟುವುದು Nn. 155 as ಸ್ಪರುಶನ). 2, a battle (ರಣ, ಕಾಳೆಗ 155). 3, *air, wind.* 4, sense of touch; organ of sensation or feeling. 5, *gift, donation.*

ಸ್ಪರ್ಶನೀಯ sparśanīya. to be touched, fit to be touched, tangible, etc. (Cpr. 1, 107).

ಸ್ಪರ್ಶಮಣಿ sparśa-maṇi. a stone supposed to turn everything it touches to gold, the philosopher's stone. (My.).

ಸ್ಪರ್ಶವೇದಿ sparśavēdi. = ಪರಸು No. 2, ಪರುಷವೇದಿ, ಪರುಸವೇದಿ, ಸ್ಪರುಶವೇದಿ, (ಸ್ಪರ್ಶಮಣಿ, q. v.). the philosopher's stone (Bp. 19, 34; My.; Te.).

ಸ್ಪರ್ಶಿಸು sparśisu. to touch (B. 4, 59; My.).

ಸ್ಪಶ spaśa. *a spy;* any secret messenger or emissary. see Nr. s. ಸನ್ನಾಪಬಡಿಸು. 2, *a fight, war, battle.*

ಸ್ಪಷ್ಟ spaṣṭa. clearly perceived or discerned, distinctly visible, distinct, *clear, evident, manifest,* plain, apparent, intelligible; true, real.

ಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥ spaṣṭa-artha. clear in meaning, obvious, perspicuous, intelligible. 2, one of the pēḻikes (Kāvy. III, 2, B, 82 seq.).

ಸ್ಪಷ್ಟೇತರ spaṣṭa-itara. the reverse of clear, *indistinct, unintelligible.*

ಸ್ಪರ್ಶನಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ spārśanapratyakṣa. (fr. ಸ್ಪರ್ಶನಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ). tactile perception, perception by touch or feel. (R.).

ಸ್ಪೃಕ್ಕೆ spṛikke. = ಪೃಕ್ಕೆ. *the plant Trigonella corniculata* Lin.

ಸ್ಪೃಶಿ spṛiśi. *the prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ಸ್ಪೃಷ್ಟ spṛiṣṭa. touched, felt with the hand, handled; formed by complete contact of the organs of utterance; defiled. see ಕಾಣ್ಣ-.

ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ spṛiṣṭi. *touch, touching, feeling, contact.*

ಸ್ಪೃಹತೆ spṛihate. = ಸ್ಪೃಹೆ. see ಸ-.

ಸ್ಪೃಹಯಾಲು spṛihayālu. wishful, desirous, eager for, covetous, cupidinous. (G.).

ಸ್ಪೃಹೆ spṛihe. *desire, wish,* eager desire, longing; envy, covetousness. — ಸ್ಪೃಹೆನೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get eager desire (Śśv. 4, 133).

ಸ್ಪ್ರಷ್ಟೃ spraṣṭṛi. *who or what touches* or affects or acts upon. 2, bodily pain or sickness; *morbid heat.*

ಸ್ಫಟ sphaṭa. *a snake's expanded hood.*

ಸ್ಫಟಿಕ sphaṭika. = ಪಟಿಕ 1, ಪಳಕು, ಪಳಿಕ, ಪಳಿಕು, ಪಳುಕು. *crystal;* quartz (ತರಣಿಕಾನ್ತ, ಇನಾಶ್ಮ Mr. 101).

ಸ್ಫಟಿಕಸುಲೋಚನ sphaṭika-sulōcana. spectacles of crystal (My.).

ಸ್ಫಟಿಕಾದ್ರಿ sphaṭika-adri. N. of a mountain (Cpr. 10, 50); the mountain Kailāsa (Sk.).

ಸ್ಫಟಿಕೆ sphaṭike. = ಪಟಿಕ 1, ಪಟಿಕ 2, ಪಟಿಕೆ 1. sulphate of alumina, alum.

ಸ್ಫಟೆ sphaṭe. = ಪೆಡೆ, ಹೆಡೆ. *the expanded hood of a cobra* (ಪೆಡೆ Ct. II, 91; ಫಣ, ಪೆಡೆ Mr. 401).

ಸ್ಫರಣ spharaṇa. *trembling, quivering, throbbing,* vibration. see ಹೊಳಹು 1.

ಸ್ಫಾಟಿಕ sphāṭika. (fr. ಸ್ಫಟಿಕ). made of crystal, crystalline. (Rśv. 13, 92).

ಸ್ಫಾಟಿಕಗ್ರಾವ sphāṭika-grāva. crystal stone: crystal (Cpr. 1, 137).

ಸ್ಫಾತಿ sphāti. swelling, intumescence; *increase, growth.*

ಸ್ಫಾರ sphāra. 1. throbbing, quivering, vibration; twanging. see ವಿ-.

ಸ್ಫಾರ sphāra. 2. swelling, increase, enlargement; large, increased, expanded, spreading, great; abundant (ಸ್ಫೀತ, ಅತ್ಯನ್ತ ಘನ Mr. 437).

ಸ್ಫಿಕ್ಕೆ sphikke. = ಪಿಕ್ಕೆ. dung of animal. (Śmd. 358).

ಸ್ಫಿಚ್ sphic. = ಸ್ಫಿಜ್.

ಸ್ಫಿಜ್ sphij. ಸ್ಫಿಕ್. *a buttock,* hip.

ಸ್ಫಿರ sphira. swollen, expanded; large; abundant, *much, many.*

ಸ್ಫೀತ sphīta. swollen, enlarged, bulky, fat, big, large, thick (ಸ್ಫಾರ, ಅನನ್ತಘನ Mr. 437); abundant, much, many, numerous; successful, prosperous. see Bp. 19, 34; 43, 9; 61, 88.

ಸ್ಫುಟ sphuṭa. = ಪುಳ, (ಪೊಡ 2, ಹೊಡ 2). burst, split open, broken, rent, torn, opened, expanded; *open, blossomed, blown;* clearly displayed, *clear, plain, distinct, manifest, evident.*

ಸ್ಫುಟನ sphuṭana. the act of breaking or rending suddenly, bursting, tearing open; disruption; breaking forth, expanding; opening, blossoming; becoming manifested or made public. see ಪೊಂಗು 1, ಬಿರಿ 1.

*ಸ್ಫುಟಬನ್ಧ **sphuṭa-bandha.** a type of poetical composition. Kr. 2, 57.

ಸ್ಫುಟಿತ **sphuṭita.** burst, etc.; budded, blown, blossomed; made clear, manifested, spread out; torn, destroyed. (R.).

ಸ್ಫುರ **sphura.** trembling, throbbing. 2, swelling. 3, coruscating. 4, a shield. (Colebr.).

ಸ್ಫುರಣ **sphuraṇa.** trembling, throbbing, pulsation, vibration; vibrating motion, quivering or throbbing of parts of the body (as of the lips, etc.); springing or breaking forth, starting into view, expansion; flashing, coruscation, scintillation, twinkling, glittering, sparkling; flashing on the mind, rising to mind, suggesting itself. see ಪೊಚ್ಚಳು, ಪೊಡರ್; ಚಿತ್ತ–, ಶರೀರ–; Bp. 61, 59; B. 4, 135; ಹೊಳಹು 1.

ಸ್ಫುರಣಿ **sphuraṇi.** a grindstone (ಸಾಣೆ Mr. 299).

ಸ್ಫುರತ್ **sphurat.** trembling, etc.; becoming clear or manifest; flashing, glittering, sparkling; flashing vividly on the mind; swelling, expanding. see ವಿ–; Śmd. 73. 120.

ಸ್ಫುರಿತ **sphurita.** trembling, heaving, throbbing, thrilling, palpitating; shaken, agitated; flashing, glittering, gleaming, swelled, swollen; starting into view. 2, a throb, throbbing; tremor, quivering or twitching of the eyelids, etc., agitation or emotion of mind, etc.; notoriety (Mr. 491). see Śmd. 81. 152. 394; Bp. 8, 7. 9; 34, 26; 40, 19; 43, 10; 57, 53; ವಿ–.

ಸ್ಫುರಿಸು **sphurisu.** to shine (J. 11, 9). 2, to rise to mind, to suggest itself (My.). see ವಿ–.

ಸ್ಫುರಿಸುವಿಕೆ **sphurisuvike.** rising to mind, etc. ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಿಸುವಿಕೆ (ವಶ, ಕಾನ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಯುತವೃತ್ತಿವಿಶೇಷ Si. 888).

ಸ್ಫುಲಿಂಗ **sphuliṅga.** *a spark of fire* (ಕಿಡಿಯೋಲುಗೆ Mr. 47).

ಸ್ಫೂರ್ಜಕ **sphūrjaka.** *a sort of ebony tree, Diospyros embryopteris* Pers.

ಸ್ಫೂರ್ಜಥು **sphūrjathu.** *a clap of thunder* (ವಜ್ರದ ಸುಡಿ Mr. 44).

ಸ್ಫೂರ್ಜಿತ **sphūrjita.** thundered; roar. see ವಿ–.

ಸ್ಫೂರ್ತಿ **sphūrti.** throb, palpitation, tremor, trembling, shaking, vibration; spring, bound, start; breaking forth visibly, becoming evident or apparent, manifestation, expansion; glittering, shining; flashing on the mind. see ವಿ–; Si. 230.

ಸ್ಫೇಷ್ಠ **sphēṣṭha.** (fr. ಸ್ಫಿರ). *most abundant, very much or abundant.*

ಸ್ಫೋಟ **sphōṭa.** breaking, splitting open, bursting, cracking; disclosure; destroying, killing. 2, a swelling, boil, tumor. see ದುಃ–, ಪಾದ–, ಮುಕ್ತಾ–, ವಿ–, ಸಂ–.

ಸ್ಫೋಟಕ **sphōṭaka.** = ಹೋಳಿಗೆ 2, ಹೋಲುಗೆ. one who bursts or splits open. 2, *a swelling, a boil, a tumor, a pustule, a blister, a pimple* (ಪಿಟಕ, etc. Mr. 384); small-pox (My.). 3, (if the meaning of ಅಂಗಾರಸ್ಫೋಟಕ in the text be correct,) a sort of cake.

ಸ್ಫೋಟನ **sphōṭana.** breaking or splitting asunder, splitting, breaking, cleaving, cracking; opening, making clear, disclosing, manifesting; winnowing grain, etc.; cracking the finger-joints, snapping the fingers. see ಪ್ರ–; ಒಡೆ 1.

ಸ್ಫೋಟಿಸು **sphōṭisu.** to crack the finger-joints, to snap the fingers (Grj. 6, 67 va.).

ಸ್ಫೋಟೆ **sphōṭe.** the expanded hood of a snake. (R.).

ಸ್ಫೋರಣ **sphōraṇa.** = ಸ್ಫಾರ. (Sk.; G.).

ಸ್ಮಯ **smaya.** smiling at anything, wonder, surprise, astonishment. see ವಿ–; Śmd. 131; Bp. 43, 80; 49, 37. 2, pride, conceit, arrogance.

ಸ್ಮರ **smara.** remembrance, recollection; loving recollection, love. 2, *Kāma.*

ಸ್ಮರಗೃಹ **smara-gṛiha.** = ಸ್ಮರಮನ್ದಿರ. (My.).

ಸ್ಮರಣ **smaraṇa.** = ಸೂರಣೆ, ಸ್ಮರಣೆ. the act of remembering, recalling to mind, recollection, reminiscence; remembrance, retention in mind; thinking of or upon, being mindful of, bearing in mind; memory. 2, mental recitation of the names of a deity, calling upon a deity in supplication or adoration. 3, any act or thing to preserve the remembrance of, a memento. 4, tradition, traditional precept. 5, one of the upames (Kāvy. III, 3, B, 61. 108 seq.). see Śmd. 203. 394; ಅವಧರಿಸು; ನೆನೆ 1.

ಸ್ಮರಣೆ **smaraṇe.** = ಸ್ಮರಣ. (ಹಾ, ನೆನವಲ್ಲಿ Nn. 140; ಹೇ, ಅಹೋ, ಹೋ, ಸಮ್ಬೋಧೆ Mr. 537; J. 5, 51). ಸ್ಮರಣೆ ತಪ್ಪಿದರೂ ಸಯ್ರಣೆ ಇರಬೇಕು (Prv.). 2, N. of a plant (see Mr. s. ತುಷ್ಟಿ).

ಸ್ಮರಧ್ವಜ **smara-dhvaja.** the penis. (R.).

ಸ್ಮರಮನ್ದಿರ **smara-mandira.** *Pudendum muliebre.*

ಸ್ಮರಸಖ **smara-sakha.** the moon. (My.).

ಸ್ಮರಹರ **smara-hara.** Kāma's remover or destroyer: *Śiva.*

ಸ್ಮರಿಸು **smarisu.** to remember, to recollect, to bear in mind, to think of, to be mindful of; to recite mentally the names of a deity, to think or call upon a deity in supplication or adoration (Bp. 3, 43; 45, 54; 51, 22; My.).

ಸ್ಮಾರ **smāra.** recollection, remembrance. see ಅಪ–.

ಸ್ಮಾರ್ತ **smārta.** (fr. ಸ್ಮೃತಿ). relating to memory. 2, recorded in the smṛitis, prescribed in the codes of traditional law, based on smṛiti; sanctioned by law, canonical, legal. 2, a Brāhmaṇa skilled in jurisprudence or traditional law; a Brāhmaṇa belonging to the sect of Śaṅkarācārya, the teacher of the advaita vēdānta creed. 3, any act or rite enjoined by smṛiti. see ತ್ರಿಮತ. ಸ್ಮಾರ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಹೆಚ್ಚು. — ವೈಷ್ಣವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಂಗಾರವೇ ಬಂಗಾರ, ಸ್ಮಾರ್ತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗನ್ಧವೇ ಚನ್ದ (Prvs.).

ಸ್ಮಿತ **smita.** smiled; smiling. 2, *expanded, blown, blossomed.* 3, *a smile,* a gentle laugh. feminine ಸ್ಮಿತೆ, she who smiles (A.).

ಸ್ಮೃತ **smṛita.** remembered, recollected, called to mind; recorded, mentioned, said, declared; *termed, styled, named;* enjoined by smṛiti or traditional law.

ಸ್ಮೃತಿ **smṛiti.** *remembrance, memory, reminiscence, recollection;* thinking of or upon. 2, what is remembered: tradition, law. 3, *the institutes or body of traditional or memorial law* (as handed down by Manu, Yājñavalkya, etc.); *any particular law-book or code of laws; any particular law or rule of law, canon, legal text; a passage in a work treating of law.* 4, pensive or loving recollection, desire, wish. 5, understanding. 6, a kind of sañcāri-bhāva (Kāvy. IV, 2, 16).

ಸ್ಮೃತಿಕರ್ತ **smṛiti-karta.** a legislator (My.).

ಸ್ಮೃತಿವಚನ **smṛiti-vacana.** a word or passage of a law-book (My.).

ಸ್ಮೇರ smēra. smiling, laughing; a smile, a gentle laugh (ನಗೆ Nn. 126); expanded, opened, blown, blooming; proud; evident, apparent; appearance, manifestation. see Grj. 3, 117; J. 3, 18; 6, 46.

ಸ್ಯಚ syaca. spreading out, amplification, expansion (ಬಿತ್ತರ, ವ್ಯಾಸ, ಪ್ರಪಂಚ, ಹಿರಿದು ಮಾಟ್ಪುದು Mr. 447).

ಸ್ಯದ syada. rapid motion, *speed*, *velocity*, rush.

ಸ್ಯನ್ದ syanda. trickling, flowing; *moving rapidly;* a chariot.

ಸ್ಯನ್ದನ syandana. trickling, oozing, dropping; flowing; going or flowing swiftly; quick, expeditious, swift. 2, *a chariot*, *a car* (ರಥ Nn. 11). 3, water (ಉದಕ 11). 4, a river (ತರಂಗಿಣಿ, ನದಿ 11). 5, air, wind. 6, *the tree Dalbergia ougeinensis* Roxb. (ಕುಜಾತ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 11). 7, the tree Terminalia belerica Roxb. (ವೃಕ್ಷ, ತಾಱುಯ ಮರ Nn. 110).

ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ syandana-ārōha. *a warrior who fights mounted on a chariot;* a charioteer (see Mr. s. ರಥಿಕ).

ಸ್ಯನ್ದಿ syandi. trickling, oozing, dropping; flowing, rushing; going, moving. 2, a drop (Cpr. 7, 77 va.). see ನಿಷ್ಯನ್ದಿ.

ಸ್ಯನ್ದಿನಿ syandini. *saliva.*

ಸ್ಯನ್ನ syanna. flowed, trickled, dropped; *flowing*, *dropping*, *trickling.*

ಸ್ಯಮನ್ತಕ syamantaka. the jewel worn by Kṛiṣṇa (given to Satrājit by the sun and transferred by him to his brother Prasēna, from whom it was taken by Jāmbavanta, and after much fighting and contention appropriated by Kṛiṣṇa). (My.; see Bhāgavata 10, 67).

ಸ್ಯಮೀಕ syamīka. a cloud. 2, an ant-hill. 3, a kind of tree. 4, time. (R.).

ಸ್ಯಾತ್ syāt. it may be, perhaps, perchance (ಅನೇಕಾನ್ತ, ಏಕಾನ್ತ ವಲ್ಲದು; ಕ್ವಚಿದ್ಭೋಗ, ಅಲ್ಪಭೋಗ, ಅಲ್ಪಸುಖ; ಉಜ್ಜ್ವಲವಿದ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತಕಳೆಗಳು, ಒಳ್ಳಿಹ ವಿದ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ಕಳೆಗಳು Nn. 160).

ಸ್ಯಾದ್ವಾದ syāt-vāda. assertion of possibility in Jaina philosophy (My.).

ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಕ syāt-vādika. one who asserts possibility (ಮೋಕ್ಷ ಅದೆಯೋ? ಇಲ್ಲವೋ? ಎಮ್ಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾದ ಮಾಡುವ ನಾಸ್ತಿಕ G.).

ಸ್ಯಾಲ syāla. = ಶ್ಯಾಲ. *a wife's brother.*

ಸ್ಯೂತ syūta. sewn, stitched; joined; fabricated; pierced, penetrated. 2, *a sack*, *a bag.* see ಪೊಲ್ 1, ಸೆಡು.

ಸ್ಯೂತಿ syūti. sewing, stitching; joining. 2, *needle-work.* 3, a sack. 4, lineage, family, offspring.

ಸ್ರಂಸನ sraṁsana. the act of falling; that of causing to fall, bringing down. see ಅಧಃ-.

ಸ್ರಂಸಿ sraṁsi. falling down, slipping down; hanging down; being loosened. 2, *the pīlu tree* (see s. ಒಗನಿ).

ಸ್ರಗು sragu. Tbh. of ಸ್ರಜ್. ದಣ್ಡೆ ನಿಡಿದಾಗಿರಲು ಸ್ರಗುವಕ್ಕು (Mr. 334).

ಸ್ರಗ್ಧರೆ sraj-dhare. N. of a vritta (Ch.; Mr. 366).

ಸ್ರಗ್ವತಿ sraj-vati. Panicum italicum Lin. (ಕೊಱಲೆ Mr. 110).

ಸ್ರಗ್ವಿ sragvi. ಸ್ರಗ್ವಿನ್. garlanded, wearing a garland, bearing a chaplet.

ಸ್ರಗ್ವಿಣಿ sragviṇi. N. of a vritta (Ch.).

ಸ್ರಗ್ವಿಸರ sraj-visara. a multitude of garlands (Cpr. 5, 119).

ಸ್ರಜ್ sraj. ಸ್ರಕ್. = ಸ್ರಗು, ಸ್ರಜ. *a chaplet*, *a wreath of flowers*, *a garland.*

ಸ್ರಜ sraja. Tbh. of ಸ್ರಜ್ (Śmd. 106).

ಸ್ರವ srava. = ಶ್ರವ 3. *flowing*, *streaming*, *dropping*, *trickling*, *oozing*. 2, a drop. 3, a spring, fountain, torrent.

ಸ್ರವಣ sravaṇa. = ಶ್ರವಣ 1. flowing, streaming, dripping, dropping, trickling, oozing. see ಒಱೆ 1, ಒಸರ್ 1.

ಸ್ರವತ್ sravat. flowing, streaming, oozing, dripping, dropping, slipping away.

ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ sravat-garbhe. *a woman that miscarries;* a cow miscarrying by accident.

ಸ್ರವನ್ತಿ sravanti. *a stream*, *a river.*

ಸ್ರವಿಸು sravisu. to flow, to ooze, to drip, to drop (My.).

ಸ್ರಷ್ಟೃ sraṣṭṛi. (fr. ಸೃಜ್). one who lets emanate; a creator; an author; *Brahmā*; *Śiva.*

ಸ್ರಸ srasa. falling, falling down or asunder, etc. see ವಿ-.

ಸ್ರಸ್ತ srasta. *fallen*, dropped, fallen down, fallen from; hanging down; loosened; let go, relaxed; separated. (Cpr. 10, 3).

ಸ್ರಾಕ್ srāk. (= ದ್ರಾಕ್). *quickly*, *speedily*, *instantly.*

ಸ್ರಾವ srāva. flow, flowing, oozing, dripping, dropping. see ಗರ್ಭ-, ವಿ-, ಪ್ರ-.

ಸ್ರುಕ್ಕು srukku. Tbh. of ಸ್ರುಚ್. (Si. 241).

ಸ್ರುಚ್ sruc. ಸ್ರುಕ್. *a sort of ladle used for pouring clarified butter on a sacrificial fire.*

ಸ್ರುತ್ srut. flowing, dripping, trickling, etc. see ಪರಿ-.

ಸ್ರುತ sruta. flowed, trickled, *flowing*, *dropping*, *dripping*, fluid.

ಸ್ರುತಿ sruti. flow, flowing, streaming, oozing. (R.).

ಸ್ರುವ sruva. *a sort of semicircular ladle used to pour clarified butter on a sacrificial fire;* a sōma ladle or spoon.

ಸ್ರುವಾವೃಕ್ಷ sruvā-vṛikṣa. *the plant Jlacourtia sapida* Roxb.

ಸ್ರುವೆ sruve. ಸ್ರುವಾ. *the plant Sanseviera roxburghiana* Schult. 2, the tree Boswellia thurifera.

ಸ್ರೋತ srōta. = ಸ್ರೋತಸ್. ಘೋಘೋರೆನೆ ಪಾಯ್ವುದು ಹಿಮನಗ ರಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಸ್ರೋತಂ (Śmd. 231 Mdb.).

ಸ್ರೋತಸ್ srōtas. *a natural stream of water*, *current*, *flow or course of water; a rapid stream*, *a torrent*, *a river.* 2, *an organ of sense.*

ಸ್ರೋತಸ್ವತಿ srōtas-vati. *a river.*

ಸ್ರೋತಸ್ವಿನ್ srōtas-vin. having a stream or current.

ಸ್ರೋತಸ್ವಿನಿ srōtas-vini. *a river.*

ಸ್ರೋತೋಂಜನ srōtas-añjana. *antimony.*

ಸ್ರೋತೋವಹೆ srōtas-vahe. a river. (Colebr.).

ಸ್ರೋಸ್ರನ್ದಲ್ srōsrandal. a river (Cpr. 5, 20).

ಸ್ವ sva. = ಸೊ. *own*, *one's own.* 2, innate, native, natural, inherent, proper, peculiar, appropriate. 3, belonging to one's own family or tribe; *a kinsman.*. 4, *self*, *one's own self*, *self-identity.*

ಸ್ವಂ svaṁ. = ಸೊಮ್ಮು. *property*, *wealth*, *riches.*

ಸ್ವಕ svaka. *own*, *one's own;* proper, peculiar.

ಸ್ವಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ sva-kapōla-kalpita. invented in one's own cheek: apocryphal; a story made out of one's own head (Te.; My.).

ಸ್ವಕರ್ತೃ sva-kartṛi. one who acts (or experiences) of his own accord or himself (Śmd. 272).

ಸ್ವಕಾರ್ಯ sva-kārya. one's own business or duty or function. (My.).

ಸ್ವಕೀಯ svakīya. own, one's own; of one's own, belonging to one's self; belonging to one's own family. (Cpr. 4, 21; Bp. 39, 63; My.).

ಸ್ವಕೀಯಜನ svakīya-jana. persons belonging to one's own family (My.).

ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ sva-kṣētra. one's own place (My.). ನಕ್ಷತ್ರವು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರಬೇಕು (Prv.).

ಸ್ವಗ್ರಾಮ sva-grāma. one's own village. (My.).

ಸ್ವಂಗ svaṅga. embracing, embrace. see ಆಭಿಷ್ವಂಗ, ಪರಿಷ್ವಂಗ.

ಸ್ವಚಿತ್ತ sva-citta. one's own mind (Śmd. 267).

ಸ್ವಚ್ಛ su-accha. = ಚೊಚ್ಚ. very transparent or clear, pellucid, crystalline; white; pure, stainless, free from filth. (C.; B. 1, 24; 3, 32).

ಸ್ವಚ್ಛತನ svacchatana. = ಸ್ವಚ್ಛತೆ. (B. 5, 204).

ಸ್ವಚ್ಛತೆ svacchate. great transparency; great purity. (J. 3, 10; ವೈಶದ್ಯ Cb.).

ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ sva-c-chanda. one's own will, own choice, own fancy; independence. 2, *self-willed, independent,* uncontrolled; spontaneous; uncultivated, wild.

ಸ್ವಚ್ಛನ್ದಿ svacchandi. self-willed, wilful (Mhr.; B. 5, 24).

ಸ್ವಜನ sva-jana. one's own people. 2, *a kinsman, a relation.*

ಸ್ವಜಾತಿ sva-jāti. own caste or tribe; *own kind or species.*

ಸ್ವತಃ svataḥ. = ಸೊತ. Tbh. of ಸ್ವತಸ್. (My.; B. 4, 79. 184).

ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣ svatas-pramāṇa. self-proved, self-evident. (R.).

ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧ svatas-siddha. self-accomplished, self-made; self-existent; self-proved, self-demonstrated. (B. 4, 107. 126; My.).

ಸ್ವತನ್ತ್ರ sva-tantra. = ಸೊತನ್ತ್ರ, ಸೊಸನ್ತ್ರ. self-dependent, self-reliant, *independent,* free, absolute. 2, self-willed, unrestrained, unruly, libertine. 3, no longer subject to parents, of age. 4, independence, etc. — ಸ್ವತನ್ತ್ರದಿನ್ದ ಇರು. to be independent, free, etc. (B. 3, 113; 5, 265).

ಸ್ವತನ್ತ್ರಗಾಱ svatantra-gāṟa. an independent man (My.). feminine ಸ್ವತನ್ತ್ರಗಾತಿ (My.).

ಸ್ವತನ್ತ್ರತನ svatantratana. = ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವ. (ಯದೃಚ್ಛೆ, ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ್ಯ, ಸ್ವೈರಿತೆ G.; B. 5, 95. 115).

ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವ svatantratva. self-dependence, self-reliance, independence; wilfulness. (My.; B. 5, 84).

ಸ್ವತನ್ತ್ರವೃತ್ತಿ svatantra-vṛitti. *acting self-reliantly, independent action* (ಬಲಿದನ್ತೆ ನಡಹಂ Mr. 452).

ಸ್ವತನ್ತ್ರಾನ್ವಯ svatantra-anvaya. an independent character (in a sentence, Śmd. 174).

ಸ್ವತನ್ತ್ರಿಕೆ svatantrike. = ಸೊತನ್ತ್ರಿಕೆ, ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವ, q. v. (My.).

ಸ್ವತನ್ತ್ರೀಕ svatantrīka. independent, free (B. 5, 108).

ಸ್ವತಸ್ sva-tas. *by oneself, in oneself, of oneself, of one's own accord, in one's own nature.*

ಸ್ವತಾ svatā. = ಸ್ವತಸ್. (My.; B. 5, 87. 98; Mhr. ಸ್ವತಾಂ).

ಸ್ವತೇವ svatā-iva. of oneself indeed, of oneself, etc. (C.).

ಸ್ವತ್ತು svattu. (Tbh. of ಸ್ವತ್ವ). property, wealth (My.; Sk. ಸ್ವವತ್, sva-vat, possessing property, wealthy).

ಸ್ವತ್ವ svatva. (= ಸೊತ್ತು, ಸ್ವತ್ತು). independent being or condition. 2, own right or property, ownership, proprietorship, propriety, proprietary right. 3, selfness, individuality. (Si. 243).

ಸ್ವದಕ್ಷಿಣೆ sva-dakṣiṇe. a gift or donation one has a claim to. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವದಕ್ಷಿಣೆ ತಪ್ಪಿತು. (Prv.).

ಸ್ವದನ svadana. *the act of tasting, eating.*

ಸ್ವದೇಶ sva-dēśa. own country, native country. (My.; B. 4, 226; 5, 93. 301).

ಸ್ವಧರ್ಮ sva-dharma. own duty; peculiar duty or occupation, office; the duties of one's own class or caste; peculiar property, peculiarity. ಸ್ವಧರ್ಮ ತಪ್ಪಿದರೂ ಅಧರ್ಮ ಮಾಡಬಾರದು (Prv.).

ಸ್ವಧಿತಿ svadhiti. *an axe.*

ಸ್ವಧೆ sva-dhe. ಸ್ವಧಾ. one's own condition or nature. 2, manner, habit, custom, usage. 3, the food or oblation offered to the pitṛis. 4, *an exclamation used on presenting an oblation to the gods or pitṛis.*

ಸ್ವನ svana. = ಸೊನ. *sound, noise; voice, speech.*

ಸ್ವನತ್ svanat. sounding, resounding. (R.).

ಸ್ವನಿತ svanita. sounded, *sounding, making a noise; rustling.* 2, a thunder-clap.

ಸ್ವನಿತೆ svanite. = ಸ್ವನಿತ No. 1. (Si. 60).

ಸ್ವನಿಮಿತ್ತ sva-nimitta. own, peculiar cause or motive (Kāvy. III, 3, B. 135).

ಸ್ವನ್ತ su-anta. 1. ending in ಸು (Śmd. 283; Kāvy. I, 3, 35-40).

ಸ್ವನ್ತ su-anta. 2. having a good end, terminating well.

ಸ್ವನ್ತ svanta. 3. = ಸೊನ್ತ. (Tbh. of ಸ್ವ). own, belonging to oneself; proper, peculiar, etc. (C.; T.; M.). 2, the state or condition of belonging to oneself or being one's own. ಸ್ವನ್ತದವನು (My.).

ಸ್ವಪಕ್ಷ sva-pakṣa. *one's own side, own party.* 2, being on one's own side: a friend.

ಸ್ವಪತಿ sva-pati. self-owner or possessor. see ಸ್ವಾಪತೇಯ.

ಸ್ವಪರಚಕ್ರಜ sva-para-cakra-ja. *arising from the army of one's own prince or from that of an enemy.*

ಸ್ವಪರಭಾವ sva-para-bhāva. regard to meum et tuum; distinguishing between one's own things and the things of others; respect of persons; distinguishing between one's own (relations, family, etc.) and the multitude (Mhr.; R.).

ಸ್ವಪ್ನ svapna. = ಸೊಪ್ನ. *sleep, sleeping.* 2, a dream, dreaming (see Mr. s. ಸುಪ್ತಿ). ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದಣ್ಡಿಗೆ ಏಱು, ಗೊಣ್ಡೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಪೋಕನಿಗೆ ನಾಕ ಸಲ್ಲ, ಮೂಕನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನ ಸಲ್ಲ. — ಮೂಕನ ಸ್ವಪ್ನ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದು, ಹೇಳದೆ ತೀರದು. — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಿಲ್ಲ, ಮಟ್ಟು ತಿಳಿದವಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸ್ವಪ್ನಜ್ svapnaj. *sleepy, drowsy,* sleeping, asleep.

ಸ್ವಪ್ನದೋಷ svapna-dōṣa. sleep-fault: pollutio nocturna. (R.).

ಸ್ವಪ್ನವಿಚಾರ svapna-vicāra. interpretation of dreams. (R.).

ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿ svapna-sṛiṣṭi. the creation of dreams or illusions in sleep. (R.).

ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆ svapna-avasthe. the state of dreaming; life as but a state of dreaming. (My.).

ಸ್ವಪ್ನೇನ್ದ್ರಿಯ svapna-indriya. pollutio nocturna (My.).

ಸ್ವಪ್ರಕಾಶ sva-prakāsa. self-resplendent, self-luminous, self-evident. (Abhā. 1, 14).

ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ sva-pratiṣṭhe. self-esteem, self-opinion, self-worship (My.).

ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನ sva-prayōjana. one's own object or purpose; one's own interest or profit (My.).

ಸ್ವಬನ್ಧ sva-bandha. one's own fetters. ನಿರ್ಬನ್ಧ ಮಾಡಿದವನ ಸ್ವಬನ್ಧ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಸ್ವಬುದ್ಧಿ sva-buddhi. one's own mind, intellect or judgment (My.; B. 1, 12).

ಸ್ವಭಾನು sva-bhānu. self-luminous, self-shining. 2, = ಸುಭಾನು, the seventeenth year of the cycle of sixty (My.).

ಸ್ವಭಾವ sva-bhāva. own state, *essential or inherent property, innate or peculiar disposition, natural state or constitution, natural temper, nature* (Kāvy. III, 3, B, 4; ಸಹಜ Śmd. 158 Cm.). ರತಿಸ್ಥಿತಿಯಿನ್ದ ಪೊಱಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಮನವಿಕಾರಂ ಸ್ವಭಾವಮುಕ್ಕು, ಅದು ರಸಮೆನಿಕ್ಕು (Mr. 75). ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿದರೆ ನಿಭಾಯಿಸಬಹುದು. — ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದರೂ ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸ್ವಭಾವತಃ svabhāva-taḥ. ಸ್ವಭಾವತಸ್. from natural disposition, by nature, naturally. (My.; B. 4, 37).

ಸ್ವಭಾವವಾದ svabhāva-vāda. the doctrine that the universe was produced and is sustained by the natural and necessary action of substances according to their inherent properties. (R.).

ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧ svabhāva-siddha. accomplished by one's own nature, natural, native, essential, spontaneous, not acquired. (My.).

ಸ್ವಭಾವಿಕ svabhāvika. = ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. natural, etc. see ಅ-.

ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ svabhāva-ukti. description of natural or innate peculiarities or properties. (Grj. 2, 106 va.).

ಸ್ವಭಾಷೆ sva-bhāṣe. one's own language (My.; B. 5, 196.275).

ಸ್ವಭೂ sva-bhū. ಸ್ವಭು. self-existent; *Brahmā;* Viṣṇu; Śiva.

ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ sva-māhātmya. = ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ. self-greatness, self-esteem, etc. (My.).

ಸ್ವಯಂ svayaṁ. = ಸಯಂ, ಸೊಯಂ. *self* (myself, himself, herself, itself, oneself, etc.); by oneself, spontaneously, of one's own self, of one's own accord.

***ಸ್ವಯಮ್ಬರ svayambara.** = ಸ್ವಯಂವರ. ಇತ್ತಲ್ ಕುನ್ತಿ ಗವರ ಮಾವ ನಪ್ಪ ಕುನ್ತಿಭೋಜನುಂ ಸ್ವಯಮ್ಬರಂ ಮಾಡೆ Pb. 1, 105 va.

ಸ್ವಯಂವರ svayaṁ-vara. = ಸೊಯಂವರ. self-choice: the election of a husband by a princess or daughter of a kṣatriya at a public assembly of suitors held for the purpose.

ಸ್ವಯಂವರೆ svayaṁ-vare. *a maiden who chooses her own husband at a public assembly.*

ಸ್ವಯಂಕರ್ತೃ svayaṁ-kartṛ. the agent indicated by a verb as doing (or experiencing) anything himself (Śmd. 273. 325).

ಸ್ವಯಂಕರ್ತೃಕ svayaṁ-kartṛka. = ಸ್ವಯಂಕರ್ತೃ. (Śmd. 273. 325).

ಸ್ವಯಂಕೃತ svayaṁ-kṛta. self-formed, self-made, natural, spontaneous; done by oneself; done to or undertaken for oneself. (My.).

ಸ್ವಯಂದತ್ತ svayaṁ-datta. self-given; a child who has given himself to be adopted by adoptive parents. (R.).

ಸ್ವಯಮೇವ svayaṁ-ēva. of one's own self or accord (My.).

ಸ್ವಯಂಪಾಕ svayaṁ-pāka. cooking one's food with one's own hand; cooking; the food dressed (My.; Mhr.).

ಸ್ವಯಂಪಾಕಿ svayaṁ-pāki. a cook (My.).

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ svayaṁ-prakāśa. that shines by his or its own light (Mhr.; R.).

ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ svayaṁ-prabhe. N. of an apsaras. (Rām. 4, 10 sum.).

ಸ್ವಯಂಭು svayaṁ-bhu. = ಸಯಂಭು. self-existent; *Brahmā.* (Bp. 57, 42).

ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ svayārjita. Tbh. of a ಸ್ವಯಮರ್ಜಿತ. acquired by oneself (My.). *cf.* ಸ್ವಾರ್ಜಿತ.

ಸ್ವಯಿರ svayira. Tbh. of ಸ್ವೈರ. self-willed, etc. (Nn. 101).

ಸ್ವರ್ svar. the sun. 2, the sky, ether; *heaven,* the world of the gods, abode of the deities; the heaven of Indra and temporary abode of the virtuous after death. 3, the mystical word svar, represented as produced from the sāmavēda and being one of the vyāhṛtis.

ಸ್ವರ svara. 1. Tbh. of ಸ್ವರ್. heaven (ತ್ರಿದಿವ, ಸ್ವರ್ಗ Nn. 84). 2, welfare, etc. (ಸಮ್ಪದ, ಐಶ್ವರ್ಯ 84). 3, final emancipation (ಅಮೃತ, ಮುಕ್ತಿ 84). 4, the mystical word svar (ಪ್ರತ್ಯಾಭಿಹಾರ Mr. 500).

ಸ್ವರ svara. 2. = ಸರ 4, ಸೊರ 1. sound, noise (ಘೋಷ Nn. 84; ಅನಕ್ಷರಧ್ವನಿ Mr. 500); *voice, articulate sound.* 2, tone, tune, music; *a primary musical sound, a note of the musical scale or gamut* (ಷಡ್ಜಾದಿಸಪ್ತಸ್ವರ 84; ಏಱು ನಾದ 500; see ಸಪ್ತಸ್ವರ; Si. 61). 3, *an accent* (ಉದಾತ್ತಾದಿಚಾರುಸ್ವರ 84; ಉದಾತ್ತ ಅನುದಾತ್ತ ಸ್ವರಿತ ಎಮ್ಬ ರವ 500). 4, *a vowel* (Ch.; Śmd. 13. 43. 44. 62; Kāvy. I, 1*a*, 7-9; I, 1*b*, 1-5. 6-14; I, 2, 20-22; I, 3, 18-34. 69-74). 5, the (fifty-two) letters (ವರ್ಣಜಾಲ, ಅಕ್ಷರಂಗಳು 84; ಅಯ್ವತ್ತೆರಡು ಸಂಖ್ಯೆಯಕ್ಷರ 500). 6, the number 7 (ಏಱು Mr. 347). 7, nasal sound; snoring. ಊರಿಗೆ ದೊರೆಯು ರೂಪು, ನಾರಿಗೆ ಗುಣವು ರೂಪು, ಚಾರು ಕೋಗಿಲೆಗೆ ಸ್ವರ ರೂಪು, ಮನುಜಗೆ ಧೀರತ್ವ ರೂಪು (Sp.). — ಸ್ವರಗೆಯ್. to sound, to cry, to sing, etc. (J. 3, 28).

ಸ್ವರಕರಣ svara-karaṇa. = ಸರಕರಣ. sounding, etc.

ಸ್ವರಗಾಱ svara-gāṟa. a man who intonates. ಸ್ವರಗಾಱ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯಗಾಱ ಹೇೞಿದ್ದೇ ರೋಗ (Prv.).

ಸ್ವರಧಾತು svara-dhātu. a base or verbal theme ending in a vowel (Śmd. 302).

ಸ್ವರಪ್ರಶ್ನೆ svara-praśne. inquiry into the future based on the sound of a person's breathing through the nose (My.).

ಸ್ವರಭಂಗ svara-bhaṅga. interruption or indistinctness of utterance, broken articulation, cracking of the voice, hoarseness, fluttering of the voice, any defect in speaking, caused by emotion or morbid affections of the chest. (My.).

ಸ್ವರಭೇದ svara-bhēda. = ಸ್ವರಭಂಗ. 2, one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17).

ಸ್ವರಮಣ್ಡಲ svara-maṇḍala. a number of reeds joined together and played on with the finger (Te.; R.).

ಸ್ವರಲೋಪ svara-lōpa. elision of a vowel or of vowels (Kāvy. I, 1*b*, 1-5).

ಸ್ವರವಾದಿ svara-vādi. = ಸರವಾದಿ, q. v. a singer.

ಸ್ವರಸನ್ಧಿ svara-sandhi. the junction or coalition of vowels. (My.).

ಸ್ವರಾಂಗ svara-aṅga. having the body, form or character of a vowel (Śmd. 20).

ಸ್ವರಾನ್ತ svara-anta. ending in a vowel; a term with a final vowel (Śmd. 104. 105. 138. 152).

ಸ್ವರಿತ svarita. sounded; sounded as a note, pitched; articulated; accented; having the mixed or circumflex accent. 2, the third or mixed tone between high and low (which is thought to correspond with the circumflex accent, see s. ಸ್ವರ No. 3; Bp. 55, 51).

ಸ್ವರು svaru. *a slip of a wood from a sacrificial post.* 2, *a sacrifice.* 3, *a thunderbolt.* 4, *an arrow.*

ಸ್ವರುಚಿ sva-ruci. one's own taste or inclination, own wish. 2, following one's own likings and desires, *self-willed, uncontrolled, wilful.*

ಸ್ವರೂಪ sva-rūpa. = ಸರೂಪ 2. one's own form or shape; one's visage, features; natural state or condition, essential properties; *natural character or appearance*, true constitution or purpose; one's natural constitution, nature; peculiar aim. 2, having a like nature or character; similar, like, identical. 3, *pleasing, handsome.* 4, *wise, learned.* see Śmd. 9. 26. 142; Bp. 54, 58; 57, 60; ಪರಂಜ್ಯೋತಿ-. ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದರೂ ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. — ನರಕದ ಸ್ವರೂಪ ನಾಯಿ ಬಲ್ಲದು. — ನಿರೂಪ ಇದ್ದರೆ ಸ್ವರೂಪ. — ಮಠದ ಸ್ವರೂಪ ಕೋತಿ ಬಲ್ಲದೇ? (Prvs.).

ಸ್ವರೂಪಕಥನ svarūpa-kathana. relation or description of natural character, etc. (Kāvy. II, 1, A, 29).

ಸ್ವರೂಪನಾಶನ svarūpa-nāśana. disgrace (My.).

ಸ್ವರೂಪಭಂಗ svarūpa-bhaṅga. disgrace (My.).

ಸ್ವರೂಪಹೀನ svarūpa-hīna. a disgraced man; disgrace (My.).

ಸ್ವರೂಪಾಭಾವ svarūpa-abhāva. disfiguration. see ಅಚಿ³ 3.

ಸ್ವರೂಪಿ svarūpi. having one's own form or character; having essential properties; identical. 2, that bears the natural form or qualities of; that is in the form of; that is a form. see Śmd. 2; Bp. 1, 35.

ಸ್ವರ್ಗ svar-ga. 1. = ಸಗ್ಗ 1, ಸೊರ್ಗ. *the heaven of Indra, the abode of the deities and of beatified mortals* (supposed to be situated on the mountain Mēru; ನಾಕ Nn. 154; ನಾಕ, ದೇವಾಗಾರ 71; ದೇವಲೋಕ 115; ನಾಕ, ಸುರಾವಾಸ 128; ದೇವಲೋಕ Hlā. s. ಪೆಸರು). 2, happiness, joy (ಸುಖ 154). 3, that exists from eternity (ಅನಾದಿ 154; this may belong to ಸ್ವರ್ಗ 2). 4, N. of a metrical foot (Ch.). ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಲಿಗೆ ನರಕದ ನಾಯಿ. — ಸ್ವರ್ಗವೂ ತಪ್ಪಿತು, ದುರ್ಗವೂ ತಪ್ಪಿತು. — ಸ್ವರ್ಗವೆಮ್ಬುವದು ದುರ್ಗದ ಬಾಗಲೋ? — ತಾನು ಸಾಯ ಬೇಕು, ಸ್ವರ್ಗ ಪಡಿಯ ಬೇಕು. — ದೂಳಿ ದೂಪವಾದೀತೇ? ಮಾಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾದೀತೇ? — ನರಕದ ಬಾಗಲಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಪಾಲಕನೋ? — ನರಕದಲ್ಲಿ ಕರುಣವಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮರಣವಿಲ್ಲ; — ನರಕದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ರೋಗವಿಲ್ಲ (Prvs.). ಖಣ್ಡಿಸದೆ ಕರಣವನು, ದಣ್ಡಿಸದೆ ದೇಹವನು, ಉಣ್ಡುಣ್ಡು ಸ್ವರ್ಗವಯ್ದಲ್ಕೆ ಅದೇನ್? ರಣ್ಡಾಕುತಾಳಿ? (Sp.). ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಖವೂ ದುಷ್ಟರಿಗೆ ನರಕದ ಬಾಧೆಯೂ ಕೇಡಿಲ್ಲದೆ ಉಣ್ಟಾಗುತ್ತವೆ (B. 5, 279).

ಸ್ವರ್ಗ svarga. 2. = ಸರ್ಗ (of which it is a wrong form). creation (ಸೃಷ್ಟಿ Nn. 154). 2, nature; natural state (ಸ್ಥಿತಿ, ಇರವು 154).

ಸ್ವರ್ಗಕ svargaka. N. of a serpent (Bp. 46, 28).

ಸ್ವರ್ಗಮ svar-gama. going to svar or the world of the gods: state of celestial felicity (Cpr. 4, 73).

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ svarga-lōka. the celestial region; the heaven of Indra. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಪಾತರದವಳು (ಸ್ವರ್ವೇಶ್ಯೆ G.). ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಬಡಗಿ (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Nr.).

ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥ svarga-stha. one who abides in heaven; a deity (ಸಗ್ಗಿಗ, ದೇವತೆ G.). 2, one who is dead.

ಸ್ವರ್ಗೌಕಸ್ svarga-ōkas. having an abode in heaven: *a god, a deity.*

ಸ್ವರ್ಣ svarṇa. (fr. ಸುವರ್ಣ). = ಸೊನ್ನ, ಸೊನ್ನೆ 1. *gold;* a gold coin. ಸ್ವರ್ಣ ತಿನ್ದರೆ ಮರಣ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಸ್ವರ್ಣದ ಪರೀಕ್ಷೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ವರ್ಣದ ಪರೀಕ್ಷೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಪೂರ್ಣವಿದ್ದರೂ ಸ್ವರ್ಣದ ಬಯಕೆ ತೀರದು (Prvs.).

ಸ್ವರ್ಣಕಾರ svarṇa-kāra. = ಸೊನ್ನಗಾಱ. *a goldsmith.*

ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೀರಿ svarṇa-kṣīri. *a kind of sōma or moonplant with yellow juice.*

ಸ್ವರ್ಣಗಿರಿ svarṇagiri. the mountain Mēru (ಸುವರ್ಣಪರ್ವತ Cb.).

ಸ್ವರ್ಣದಿ svar-nadi. = ಸ್ವರ್ನದಿ. *the celestial Ganges.*

ಸ್ವರ್ಣಧೇನು svarṇa-dhēnu. a cow of gold (Bp. 55, 14).

ಸ್ವರ್ಣನಾಭ svarṇa-nābha. = ಸುವರ್ಣನಾಭ. N. of a king. (Cpr. 2, 53).

ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪಿ svarṇa-puṣpi. *the pudding-pipe tree, Cassia fistula* Lin. (ಅರಗ್ವಧ, ರಾಜತರು, etc. ಕಕ್ಕೆ Mr. 114).

ಸ್ವರ್ಣಮಯ svarṇa-maya. consisting of gold (My.).

ಸ್ವರ್ಧಾಮ svar-dhāma. the celestial abode, the heaven of Indra (J. 18, 3).

ಸ್ವರ್ಧುನಿ svar-dhuni. = ಸ್ವರ್ನದಿ.

ಸ್ವರ್ಧುನಿಜೂಟ svardhuni-jūṭa. Śiva (Śsv. 5, 2).

ಸ್ವರ್ನದಿ svar-nadi. = ಸ್ವರ್ಣದಿ. (ಸಗ್ಗವೊನಲ್, ಸಗ್ಗಿಗದೊಱೆ, ಬಾನ್ಪೊಱೆ Śm. 10).

ಸ್ವರ್ಭಾನು svar-bhānu. *Rāhu.*

ಸ್ವರ್ಮಣಿ svar-maṇi. the sun (J. 20, 60).

ಸ್ವರ್ಲೋಕ svar-lōka. the celestial region, Indra's heaven. see Mr. s. ಲೋಕ.

ಸ್ವರ್ವೇಶ್ಯೆ svar-vēśye. *a courtezan of heaven, an apsaras.*

ಸ್ವರ್ವೈದ್ಯ svar-vaidya. physician of heaven: *either of the two aśvins.*

ಸ್ವಲ್ಪ su-alpa. = ಸಲುಪ, ಸ್ವಲ್ಪು. *very small or little; little, minute, trifling, insignificant;* very few. 2, insignificance. ಸ್ವಲ್ಪದ ಅರಸನಿಗೆ ಅಲ್ಪದ ಪ್ರಧಾನಿ (Prv.). — ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ. rep. (B. 5, 105. 171). — ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು. a little while (My.).

ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಷತ svalpa-kṣata. a slight wound. see ಮಸೆ 2.

ಸ್ವಲ್ಪದಣ್ಡ svalpa-daṇḍa. a small, short stick. see ಬಡಿ 3.

ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸ svalpa-divasa. very few days, a few days (My.).

ಸ್ವಲ್ಪದೂರ svalpa-dūra. a little way, not far (My.).

ಸ್ವಲ್ಪಮನುಷ್ಯ svalpa-manuṣya. an insignificant or mean man (My.).

ಸ್ವಲ್ಪವಿರಾಮ svalpa-virāma. a very short pause: a comma (B. 3, 5).

ಸ್ವಲ್ಪಶರೀರ svalpa-śarīra. *having a very diminutive body, small in stature.*

ಸ್ವಲ್ಪಾಂಗುಲಿ svalpa-aṅguli. *a small finger.*

ಸ್ವಲ್ಪು svalpu. Tbh. of ಸ್ವಲ್ಪ. (B. 3, 45; 4, 147. 186. 212; G. 557. 561; Cb. 66. 167).

ಸ್ವವಶ sva-vaśa. subject to one's own will, self-subdued, self-controlled; *ruled by one's own free will, independent, free.*

ಸ್ವವಿಕಲ್ಪ sva-vikalpa. one's own mistake, etc. (Kāvy. II, 1, A, 16-19).

ಸ್ವಶ್ಯಾಲಕ sva-śyālaka. one's own father's sister's son (J. 13, 23).

ಸ್ವಶ್ರೇಯಸ sva-śrēyasa. one's own good fortune (Bp. 61, 81).

ಸ್ವಸ svasa. females connected with one's self and other people (ಆತ್ಮೀಯಕಾಮಿನಿಮುಖ್ಯಪ್ರಜೆ, ತನ್ನ ಸಮ್ಬನ್ಧವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜೆಗಳು Nn. 167). 2, laughter, mirth (ಹಾಸ್ಯ 167).

ಸ್ವಸಮಯ sva-samaya. = ಸೊಸಮಯ. one's own congregation.

ಸ್ವಸೃ svasṛ. *a sister.*

ಸ್ವಸೇಯ svasēya. = ಸ್ವಸ್ರೀಯ. a sister's son, etc. see ಪೈತೃಷ್ವಸೇಯ, ಮಾತೃಷ್ವಸೇಯ.

ಸ್ವಸ್ತ svasta. Tbh. of ಸ್ವಸ್ಥ. (My.). ಸ್ವಸ್ತವಿದ್ದವನ ಹಸ್ತ ನೋಡಬೇಕೇ? — ಪ್ರಸ್ತದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವಸ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದ (Prvs.).

ಸ್ವಸ್ತಿ su-asti. welfare, health, prosperity, blessing; joy, happiness, bliss (ಪುಣ್ಯ Nn. 138; Mr. 532); goodness (ಒಳ್ಪು, ಒಳ್ಳಿತು 138; ಒಳ್ಳಿತು 532). 2, may it be well! hail! health! (ಆಶೀ

ವರ್ಚ, ಹರಸುವುದು 138; ಆಶೀರ್ವಚ 532). 3, so be it! amen! (ಅವಧಿ, ಕಡೆ 138; ಪ್ರಾನ್ತ 532). 4, an auspicious particle used at the beginning (of a letter, etc., ಆದಿ 532, o. r. ಅಧಿ). 5, ಜಡನು (138). see Śmd. 158.

ಸ್ವಸ್ತಿಕ svastika. any lucky or auspicious object; a kind of mystical mark (shaped like a Greek cross with the extremities of the four arms bent round in the same direction); a particular symbol made with ground rice and shaped like a triangle. see Mr. s. ರಂಗವಾಲಿ. 2, *a mansion, palace or temple of a particular shape.*

ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ svastika-āsana. a particular mode of sitting practised by yōgis. see ಆಸನ 2.

ಸ್ವಸ್ತಿಕೆ svastike. the potherb Hingtsa repens (ಚಿಲಿಕೆ Mr. 149).

ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ svasti-vācana. invocation of blessings by the repetition of certain mantras at marriage and other happy ceremonies (My.).

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನ svasti-ayana. a prosperous journey; a means of attaining prosperity; the averting of evil by the recitation of mantras or performance of propitiatory rites. (R.).

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತು svasti-astu. may it be well! (J. 26, 28).

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾರವ svasti-ārava. the cry of "hail" (Cpr. 10, 61).

ಸ್ವಸ್ತ್ರೀ sva-strī. one's own wife; a wife, a woman of a good family and respectable conduct (ತಲ್ಪ, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ Nn. 118, o. r. ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ).

ಸ್ವಸ್ಥ sva-stha. = ಸೊನ್ತ, ಸ್ವನ್ತ. self-staying, self-abiding, relying upon oneself, confident, resolute, firm; self-sufficient, independent; contented. 2, well, healthy, comfortable, at ease, in health. 3, well-being, health (My.; B. 3, 28).

ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತ svastha-citta. a sound mind (My.); a mind at ease (My.; ಅವ್ಯಗ್ರ Cb.).

ಸ್ವಸ್ಥತೆ svasthate. self-possession. 2, well-being, sound state, health (Sk.; My.; B. 5, 7. 70. 189).

ಸ್ವಸ್ರೀಯ svasrīya. (fr. ಸ್ವಸೃ). *a sister's son.* 2, a wife's brother, a brother-in-law (ಶ್ಯಾಲಕ, ಮಯ್ದುನ Nn. 124, ಮಯ್ದುನ Mr. 489). 3, a daughter's husband, a son-in-law (ಜಾಮಾತೃ, ಅಳಿಯ 124; ಮಗಳನಿತ್ತ ಅಳಿಯ 489). 3, sense of devotion, great devotion (ಭಕ್ತಿರಸ 124; ಅತಿಭಕ್ತಿ 489). 4, bewilderment, etc. (ವಿಮೋಹ, ಮೋಹ 124); loss of consciousness, fainting (ಮೂರ್ಛೆ, ಮಱಹು 124); ignorance (ಅಜ್ಞತೆ, ಅಱಿಯದಲ್ಲಿ 124). 5, final emancipation (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ 124; ಮುಕ್ತಿ 489).

ಸ್ವಸ್ರೀಯೆ svasrīye. a sister's daughter (Colebr.).

ಸ್ವಹಸ್ತ sva-hasta. one's own hand (Sk.; My.; B. 4, 77). 2, own handwriting, autograph, signature.

ಸ್ವಾಗತ su-āgata. 1. welcome, salutation, welcoming. see s. ಷೋಡಶೋಪಚಾರ. 2, N. of a vṛtta (Ch.).

ಸ್ವಾಗತ sva-āgata. 2. come of oneself.

ಸ್ವಾಚ್ಛನ್ದ್ಯ svācchandya. (fr. ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ). the power of following one's own will or fancy, *own will, free choice, independence.*

ಸ್ವಾಚ್ಛ್ಯ svācchya. (fr. ಸ್ವಚ್ಛ). purity (Cpr. 5, 38).

ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ್ಯ svātantrya (fr. ಸ್ವತನ್ತ್ರ). the power of following one's own will, freedom of will, independence; free will. (My.; ಸ್ವತನ್ತ್ರತನ G.).

ಸ್ವಾತಿ svāti. = ಸಾತಿ 1. an auspicious constellation; *the star Arcturus as forming the fifteenth lunar asterism.*

ಸ್ವಾತಿವರುಷ svāti-varuṣa. rain that falls when the sun is in svāti (Bp. 51, 24).

ಸ್ವಾದ svāda. taste, flavour, savour; tasting, eating, drinking; liking, relishing, enjoyment. (My.; Bp. 15, 26; B. 4, 71). ಸಾದಿದ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಾದ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಸ್ವಾದನೀಯ svādanīya. to be tasted; tasty, savory. (Cpr. 1, 107).

ಸ್ವಾದಿಸು svādisu. to be sweet or pleasant to the taste (ಸವಿಯಾಗು G.).

ಸ್ವಾದು svādu. = ಸೋದು. *sweet, pleasant to the taste, savory, tasteful dainty, delicate.* 2, *pleasing, agreeable, lovely, charming, handsome.* 3, flavour, sweetness, relish. 4, a particular perfume or fragrant substance.

ಸ್ವಾದುಕಣ್ಟಕ svādu-kaṇṭaka. *the plant Flacourtia sapida* Roxb. 2, *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 3, the herb Tribulus terrestris or lanuginosus (see ನೆಗ್ಗಿಲ್).

ಸ್ವಾದುಪನಸ svādu-panasa. a sweet kind of jackfruit (ಬಕ್ಕೆವಲಸು Śm. 26).

ಸ್ವಾದುರಸೆ svādu-rase. *a medicinal root* (= ವಾಯುಸೋಲಿ). 2, *spirituous liquor.*

ಸ್ವಾದ್ವಿ svādvi. *a grape.*

ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ sva-adhiṣṭhāna. one of the cakras or mystical circles of the body, the umbilical region. see s. ಚಕ್ರ.

ಸ್ವಾಧೀನ sva-adhīna. self-subject, self-dependent; independent, uncontrolled, free. 2, in one's own power or subjection, dependent on or belonging to one's own side or party, one's own subject or dependent. 3, at the control of, under. 4, in the custody of. 5, self-dependence, etc. (Prv.). see Kāvy. III, B. 171. ಬಾದ್ಯನಾದರೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಬರಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡು. to bring under the control, power or dominion of, to subject; to take possession of. ಅವರು ಆ ದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 5, 187). ಆ ಹಡಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡು (5, 201).

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ sva-adhyāya. going over any subject to oneself, self-reciting, self-reading, repeating or rehearsing to oneself; *repetition or study of the vēdas* (Bp. 53, 41). 2, *the vēdas.* 3, coitus (My.; see ದೊಮ್ಬಿ-).

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಿ svādhyāyi. one who recites or repeats to himself, a repeater or student of the vēdas. (R.).

ಸ್ವಾನ svāna. *sound, noise.*

ಸ್ವಾನುಭವ sva-anubhava. one's own personal experience or observation. (Abhā. 1, 14; My.; ತನ್ನ ಅನುಭವ, ಮನಗಾಣೋಣ G.).

ಸ್ವಾನುಭಾವ sva-anubhāva. = ಸ್ವಾನುಭವ. (Dp. 8, 1).

ಸ್ವಾನ್ತ sva-anta. 1. having the end in itself: *the mind.* (Bp. 31, 16; 36, 49; 61, 54). 2, one who has a mind— (Rśv. 6, 32 va.).

ಸ್ವಾನ್ತ svānta. 2. sounded, making a noise.

ಸ್ವಾನ್ತೋತ್ಪಲ svānta-utpala. the mind looked upon as a water-lily (Cpr. 2, 53).

ಸ್ವಾಪ svāpa. *sleep;* sleeping; dreaming, a dream; sleepiness, sloth; loss of sensation; numbness.

ಸ್ವಾಪತೇಯ svāpatēya. (fr. ಸ್ವಪತಿ). *property, wealth.*

ಸ್ವಾಪಹ sva-apaha. keeping back or removing for oneself, taking away for oneself. ಪರವಸ್ತುಸ್ವಾಪಹ (ಪರರೊಡವೆಯನ್ ಆಪಹರಿಸುವದು Nn. 151).

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ svābhāvika. (fr. ಸ್ವಭಾವ). belonging to one's own nature, natural, native, peculiar, inherent, constitutional; spontaneous. (My.; B. 3, 104; 4, 16. 172).

ಸ್ವಾಮಿ svāmi. = ಸಾಮಿ 2, ಸಾಯಿ 2, ಸಾವಿ, ಸೋಮಿ 2, (ಸೋಯಿ 1, ಸೋವಿ). a proprietor, an owner. 2, *a master, a lord* (ಒಡೆಯ Bhn. 19); a sovereign, king, monarch; a guru; a husband; a learned Brāhmaṇa; etc. 3, Śiva's son, *Skanda* (Mr. 13). — ಸ್ವಾಮಿ ಮರ. the redwood tree, Soymida febrifuga Juss. (St. & Pl.). — ಸ್ವಾಮಿರಾಯ. N. (My.; B. 3, 80).

ಸ್ವಾಮಿತ್ವ svāmitva. ownership; mastership; lordship, sovereignty. (Kāvy. I, 2, 36-40; My.; B. 5, 95).

ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ svāmi-drōha. hatred indulged against one's master, treachery to a master (My.).

ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಿ svāmi-drōhi. one who is treacherous to his master (My.). ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಿಯ ಮನೆಗೆ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕದ ಬಾಗಲು (Prv.).

ಸ್ವಾಮಿಪಾಲವಿವಾದ svāmi-pāla-vivāda. a dispute between a master and the servant who tends his cattle. (R.).

ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿ svāmi-bhakti. devotedness to a master (My.).

ಸ್ವಾಮಿಸಮ್ಬನ್ಧ svāmi-sambandha. association with, or concern of, ownership (Śmd. 161; Kāvy. I, 2, 36-40).

ಸ್ವಾಮ್ಯ svāmya. = ಸಾಮ್ಯ 2. mastership, lordship, ownership; right or title to property; rule, supremacy, dominion. (My.).

ಸ್ವಾಯಮ್ಭುವ svāyambhuva. (fr. ಸ್ವಯಮ್ಭೂ). relating to, or derived from, svayambhū; the son of svayambhū, epithet of the first Manu. (My.; see s. ವಿರಾಜ್).

ಸ್ವಾರ svāra. 1. relating to sound or accent; sound. see ಅನು-.

ಸ್ವಾರ svāra. 2. = ಸವಾರ. a horse rider, etc. (ಸಾದಿ G.; ರಾವುತ Cb.; B. 5, 247; Mhr., H.).

ಸ್ವಾರಸ್ಯ svārasya. (fr. ಸ್ವರಸ). possession of natural savoriness, pathos, fire, nerve or excellence; goodness, excellence. (My.; see ಅ-).

ಸ್ವಾರಾಜ್ svārāj. (fr. ಸ್ವರ್-ರಾಜ್). the ruler of heaven: *Indra*.

ಸ್ವಾರಿ svāri. = ಸವಾರಿ 1. riding (My.; G. 266. 536; B. 5, 240).

ಸ್ವಾರೋಚಿಷ svārōciṣa. (fr. ಸ್ವ-ರೋಚಿಸ್). N. of the second Manu. (My.).

ಸ್ವಾರ್ಜಿತ sva-arjita. self-acquired, acquired by one's own efforts. (My.).

ಸ್ವಾರ್ಥ sva-artha. one's own object or aim or wish; own advantage or interest, self-interest; (selfishness); one's own property or substance; own meaning, inherent or real meaning (of a word, etc.); similar or same meaning, a pleonasm; independence. (Śmd. 164; Kāvy. II, 2, B, 13; Bp. 46, 49; My.). ಸ್ವಾರ್ಥವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನಿಲ್ಲದು. — ಸ್ವಾರ್ಥವಿದ್ದವನ ಅರ್ಥ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ — ನಾಥನಾಗಬೇಕೆನ್ದು, ಸ್ವಾರ್ಥ ಮಾಡಿದರೆ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. — ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪಡೋದು ಯಾಕೆ? — ಭಾವಾರ್ಥವಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ವ್ಯರ್ಥವಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥಪಟ್ಟಾರೇ? — ಸ್ಮಾರ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಹೆಚ್ಚು (Prvs.).

ಸ್ವಾರ್ಥಪರ svārtha-para. intent on one's own object or advantage, self-interested, selfish. (R.).

ಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿ svārtha-buddhi. selfishness (My.; B. 3, 105).

ಸ್ವಾರ್ಥಲೋಲುಪ svārtha-lōlupa. greedy after one's own advantage, very self-interested or selfish (My.).

ಸ್ವಾರ್ಥೋಚ್ಚರಿತ svārtha-uccarita. a term that is uttered or used independently or by itself in its meaning (ತನ್ನರ್ಥದೊಳ್ ಸ್ವತನ್ತ್ರಂ Śmd. 261; ಸ್ವತನ್ತ್ರವಾಗಿ ತನ್ನರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು Cm.).

ಸ್ವಾಶ್ರಿತ sva-āśrita. dependent on oneself. (My.).

ಸ್ವಾಸ್ತ್ಯ svāstya. (fr. ಸ್ವ-ಅಸ್ತಿ). land either liable to a trifling quit rent, or altogether exempt from tax (My.).

ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ svāsthya. (fr. ಸ್ವಸ್ಥ). self-reliance, self-dependence, self-possession, fortitude, resoluteness, firmness. 2, sound state, health, prosperity, happiness, comfortableness, competence. 3, complacency, contentment, satisfaction. (R.).

ಸ್ವಾಹಾದೇವಿ svāhā-dēvi. the wife of Agni (My.).

ಸ್ವಾಹಾಪ್ರಿಯ svāhā-priya. Agni. (R.).

ಸ್ವಾಹಾಭಿಧಾನ svāhā-abhidhāna. the name of Svāhā (J. 9, 3).

ಸ್ವಾಹಾಸ್ತನ svāhā-stana. the breast of Svāhā (C. Bp. 32, 44).

ಸ್ವಾಹೆ svāhe. ಸ್ವಾಹಾ. *Svāhā, the wife of Agni*, a daughter of Dakṣa (ಅಗ್ನಿಯ ನಾರಿ Mr. 46). 2, *an exclamation used in making oblations to the gods: hail! blessing!*

ಸ್ವಿದ್ svid. *hey? what? can it be that?* (a particle of interrogation or inquiry, often implying doubt or surprise).

ಸ್ವಿನ್ನತೆ svinnate. the state of perspiring (Cpr. 10, 42).

ಸ್ವೀಕರಣ svī-karaṇa. (= ಸ್ವೀಕಾರ, q. v.). making one's own, appropriation; adopting; taking, accepting; assenting, agreeing; assent; promise. (Bp. 5, 17).

ಸ್ವೀಕರಿಸು svī-karisu. to make one's own, to take or receive as one's own, to adopt, to take, to accept (ಕೆಯ್ಕೊಳ್ Śmd. 4; ಅಂಗೀಕರಿಸು Cm.; see 116); to espouse, to accept in marriage (Bp. 4, 2); to embrace, as a system of faith (B. 4, 81); to take up, as new manners (4, 189); to receive, as a letter (4, 87); to take upon oneself, to undertake; to admit, to assume (in argument); to assent, to agree to. see Cpr. 4, 1; Bp. 22, 64; 38, 33.

ಸ್ವೀಕಾರ svī-kāra. making one's own, taking on oneself, appropriation; taking; adopting; assuming, assumption; claiming, claim; assent, agreement, consent; promise (ಆದಾನ Śmd. 160; see ಕೆಯ್ಕೊಳ್, ವರಯಿಸು); an admission, a confession (Mhr.). see ಪಕ್ಷ-, ಹಿತರಸ-.

ಸ್ವೀಕೃತ svī-kṛita. appropriated, owned; accepted; admitted; acknowledged; adopted; claimed; agreed, assented to; promised (ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 377 Cm.). see Cpr. 4, 4 va.; 9, 51; Bp. 29, 2; 36, 53; 38, 3.

ಸ್ವೀಕೃತಪುತ್ರ svīkṛita-putra. an adopted son (My.).

ಸ್ವೀಕೃತಾರ್ಥವರ್ಧನ svīkṛita-artha-vardhana. thriving or succeeding in one's adopted object or affair. see ಕೊನೆ 1.

ಸ್ವೀಯ svīya. own, relating or belonging to oneself; peculiar, characteristic. (My.).

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪ್ರದಾನ svēcchā-pradāna. giving away according to one's inclination or at one's pleasure. see ಬೀಳ್ 1.

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮರಣ svēcchā-maraṇa. death of one's own will. 2, dying at one's own will.

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮರಣಿ svēcchā-maraṇi. one who has the power of fixing the time of his own death, an epithet of Bhīṣma (J. 9, 30).

ಸ್ವೇಚ್ಛೆ sva-icche. ಸ್ವೇಚ್ಛಾ. one's own wish or will, own inclination; self-will, wilfulness (ಸ್ವೈರ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆ Nn. 101; ಸ್ವೈರ Mr. 487). see Cpr. 5, 60; Bp. 41, 6; 43, 82; J. 8, 13.

ಸ್ವೇದ **svēda.** sweating, perspiring; *sweat, perspiration;* warmth, heat; vapour. 2, one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17).

ಸ್ವೇದಕರಣ **svēda-karaṇa.** causing to sweat. see ಬೆಮರ್.

ಸ್ವೇದಜ **svēda-ja.** sweat-produced, *engendered by heat and moisture, as insects and vermin.*

ಸ್ವೇದನ **svēdana.** sweat, perspiration; sweating, causing to perspire; a diaphoretic, sudorific.

ಸ್ವೇದನಿ **svēdani.** *a frying-pan, an iron plate or pan for baking bread, etc.*

ಸ್ವೇದನಿಕೆ **svēdanike.** = ಸ್ವೇದನಿ. *a frying-pan, etc.* (ಕಬ್ಬು, ಕಾವಲಿ Mr. 211).

ಸ್ವೇದಬಿನ್ದು **svēda-bindu.** a drop of perspiration (Cpr. 6, 72).

ಸ್ವೇದಭಾವ **svēda-bhāva.** sweating, perspiring. see ಬೆಮರ್.

ಸ್ವೈರ **svaira.** = ಸ್ವಯಿರ. *following one's own fancy, self-willed, wilful.* 2, wilfulness, own inclination, self-will (ಸ್ವೇಚ್ಛೆ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆ Nn. 101 as ಸ್ವಯಿರ; ಸ್ವೇಚ್ಛೆ Mr. 487; J. 3, 28). 3, slow, lazy (ಮಾನ್ದ್ಯ 101; ಮನ್ದ 487). 4, ಲಕ್ಷಣ (101).

ಸ್ವೈರತೆ **svairate.** = ಸ್ವೈರಿತೆ. (Colebr.).

ಸ್ವೈರಿ **svairi.** ಸ್ವೈರಿನ್. *self-willed; wanton.*

ಸ್ವೈರಿಣಿ **svairiṇi.** *a loose or unchaste woman, a wanton woman.*

ಸ್ವೈರಿತೆ **svairite.** *wilfulness, independence.*

ಸ್ವೋದರ **sva-udara.** one's own belly.

ಸ್ವೋದರಪೂರಕ **svōdara-pūraka.** *filling or nourishing only one's own belly, selfishly voracious* (= ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ).

ಹ್ h

ಹ್ **h.** the fifty-fourth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). as an initial it is occasionally treated as a kind of spiritus lenis (see ಅ 16, ಆ 11, ಇ 14, ಈ 11, ಉ 8, ಊ 9, ಎ 12, ಏ 8, ಒ 5, ಓ 5, and *cf. e. g.* Sk. ಇಜ್ಜಲ = ಹಿಜ್ಜಲ). it often changes places with ಸ್ (Śmd. 190. 191); about its connection with ವ್ see *e. g.* ಉರುವು 1, ಉಲುವು, ಎಡವು, ಕೆಡವು, ಕೊಡವು 2, ತಡವು 2, ಸೋವು 1, (ಬಡಹ); and about that with ಬ್ see *e. g.* ಹೆಬ್ಬನ್ನಿ, ಹೆಬ್ಬಾವು, ಹೆಬ್ಬುಲಿ, ಹೆಬ್ಬೊಗೆ, ಹೆಬೋಗೆ.

-ಹ **ha. 1.** the letter ಹ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 8 (Mr. 349).

ಹ **ha. 2.** = -ಪ 4, (-ವ 4). ಹೊಡೆಹ, ಹೊರೆಹ. a letter for the formation of verbal nouns. see *e. g.* ಇಕ್ಕುಹ, ಇರಿಸುಹ, ಇರುಹ, ಎಡಹುಹ, ಎಱಗುಹ, ಒದಹ, ಕುಟ್ಟುಹ, ಕೆಡಹ, ಕೆಡುಹ, ಕೊಡುಹ, ಕೊಳುಹ, ಜಱಹ, ಟೆಪ್ಪರಿಸುಹ, ನಡಹ, ನನೆಹ, ನುಡಿಸುಹ, ನುಡಿಹ, ನೆಗೆಹ, ನೆನಹ, ನೋಯಿಸುಹ, ಪಡುಹ, ಪರೀಕ್ಷಿಸುಹ, ಪಿಡಿಹ, ಪುಟ್ಟುಹ, ಬರಹ, ಬರ್ಹ, ಬೆರಸುಹ, ಮಱುಗುಹ, ಮಾಡುಹ, ಸವಿಹ, ಸಾಧಿಸುಹ, ಸಾಱುಹ, ಸುಡುಹ, ಹುಟ್ಟಿಸುಹ, ಹುಟ್ಟುಹ.

ಹ **ha. 1.** killing, destroying; removing, counteracting. see *e. g.* ಅಪ-, ವೀರ-, ವೃತ್ರ-.

ಹ **ha. 2.** *verily, indeed,* manifestly, evidently, etc.

ಹಂ **haṁ.** a particle used in lofty or great questions (ಉನ್ನತಪ್ರಶ್ನೆ, ದೊಡ್ಡಿಹ ಪ್ರಶ್ನೆ Nn. 161; ಉನ್ನತಪ್ರಶ್ನೆ Mr. 533), great conceit (ಸಗರ್ವ, ಅತಿಗರ್ವ 161), option, etc. (ವಿಕಲ್ಪ 533), anger (Sk.), and courtesy or respect (Sk.).

ಹಂಸ **haṁsa.** = ಅಂಸ 2, ಹಂಸೆ, etc, *a goose, a gander, a swan,* a flamingo, a duck (ಮರಾಲ, ಹಂಸೆ Nn. 8; ಪಂಸೆ Mr. 505). 2, the universal soul; the soul (ಆತ್ಮನು 8; ಆತ್ಮನ್ 505). 3, Śiva (ಕಾಮಾರಿ, ಶಿವ 8; ಸಲ್ಲಲಿತಶಿವ 505). 4, Brahmā (ವಾರಿಜೋದ್ಭವ, ಬ್ರಹ್ಮ 8). 5, Viṣṇu (ವಾರಿಜವಿಲೋಚನ, ವಿಷ್ಣು 8). 6, *the sun* (ವಾರಿಜಬಾನ್ಧವ, ಸೂರ್ಯ 8; ಅರ್ಕ 505). 7, the moon (ವಾರಿಜವೈರಿ, ಚನ್ದ್ರ 8; ಶಶಿ 505). 8, N. of a rākṣasa (Bhāgavata 10, 25, 11. 35. 36). 9, Kāma. 10, an ascetic (ಮುನಿ, ಎತಿ 8). 11, an eminent or excellent man (ಮಹನ್ತ 505). 12, a strong or able man (ಬಲ್ಲಿದನ್ 505). 13, best, excellent; pre-eminence (ಮುಖ್ಯವು 8). 14, a lotus (ವಾರಿಜ, ತಾವರೆ 8). 15, pure (ಅಮಲ, ನಿರ್ಮಲ 8). 16, a ray of light (ಮರೀಚಿ, ಕಿರಣ 8; ಕಿರಣ 505). 17, the eye (ನೇತ್ರ, ಕಣ್ 8; ನೇತ್ರ 505). 18, a horse (ಹಯ, ಕುದುರೆ 8; ಅಶ್ವ 505). see Ch. v. 222. ಹಂಸನನ್ಥಾ ಪಕ್ಷಿ ಇಲ್ಲ, ಕಂಸನನ್ಥಾ ರಾಕ್ಷಸನಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹಂಸಕ **haṁsaka.** a goose, a gander, a flamingo. 2, *a tinkling ornament for the ankle of a woman, an anklet* (ಅನ್ದುಗೆ Hlā.; ಸಿಂಜಿನಿ Mr. 344). 3, N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಕಾನ್ತೆ **haṁsa-kānte.** *a female goose or swan.*

ಹಂಸಕೂಟ **haṁsa-kūṭa.** = ಅಂಸಕೂಟ. N. of one of the peaks of the Himālaya. 2, the hump on the shoulder of an ox.

ಹಂಸಕೇತು **haṁsa-kētu.** = ಹಂಸಧ್ವಜ. (J. 17, 17. 45. 50).

ಹಂಸಕೇಲಿ **haṁsa-kēli.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಗತಿ **haṁsa-gati.** having a swan's gait. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಗಮನೆ **haṁsa-gamane.** a woman moving gracefully like a swan (My.). 2, N. of Brahmā's wife (My.).

ಹಂಸತೂಲ **haṁsa-tūla.** the soft feathers or down of a goose. (J. 2, 64).

ಹಂಸತೂಲಿಕಾತಲ್ಪ **haṁsa-tūlikā-talpa.** the down bed of a goose (My.).

ಹಂಸಧ್ವಜ **haṁsa-dhvaja.** N. of a king (J. 10, 37. 43. 49; 13, 12).

ಹಂಸನಾದ **haṁsa-nāda.** the cackling of a goose, cry of a goose or swan. (R.).

ಹಂಸಪದ **haṁsa-pada.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಪಾದ hamsa-pāda. = ಅಂಸಪಾದ. the foot of a goose. 2, a mark (+) which shows that something omitted in the line is inserted at the top (My.), at present represented also by a caret (∧). 3, *vermilion.*

ಹಂಸಪಾದಿ hamsa-pādi. the plant Cissus pedata Lam. (ಧೃತಮಣ್ಡಲಿ, ಮರಾಲಪದಿ, ತ್ರಿಪದಿ Mr. 141; ಗೋಧಾಪದಿ, etc. Si. 151). 2, a prostrate herb, Coldenia procumbens Lin. (St. & Pl.).

ಹಂಸಪಿಣ್ಡ hamsa-piṇḍa. = ಅಂಚೆವಿಣ್ಡು. a flock of geese or swans.

ಹಂಸಮತ್ತ hamsa-matta. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಮಾಲೆ hamsa-māle. a flock of geese or swans. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಯಾನೆ hamsa-yāne. = ಹಂಸಗಮನೆ. (My.).

ಹಂಸರಥ hamsa-ratha. whose vehicle is a hamsa: Brahmā. (My.).

ಹಂಸರಾಜ hamsa-rāja. a king of geese. 2, N. of a Kannaḍa poet (Śmd. 377).

ಹಂಸಲೋಚನಶೋಭಿ hamsa-lōcana-śōbhi. shining with hamsas that form (a pond's) eyes; Vishṇu (J. 15, 12).

ಹಂಸವಾಹನ hamsa-vāhana. borne on a hamsa: Brahmā. (My.).

ಹಂಸಾವಳಿ hamsa-āvaḷi. N. of a kind of sīre (Bp. 11, 25).

ಹಂಸಿ hamsi. a female goose. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸೆ hamse. = ಹಾಂಸೆ, etc. moss, etc. ಹಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಕೆಮ್ಪು, ಕಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಹಂಸೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯರಳ ತನಿಗಮ್ಪು, ಹೊಸ ಮೋಹ ನಿಲ್ಲವು. ನೋಡು! (Sp.).

ಹಂಸೆ hamse. = ಅಂಚೆ, ಪಂಸೆ, ಹಂಸ. (ಮರಾಲ Nn. 8. 17; Mr. 173; ಸಾರಸ Nn. 56). ಹಂಸೇ ಹಾಗೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗುಬ್ಬಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹಂಹೋ ham-hō. ho! hollo!

ಹಃ hah. a word used in ಅತಿರೇಕ, in ಪೃಥಕ್ (ಬೇಱೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ), and in ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವುದು (Nn. 163, o. r. ಒನ್ದೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುಹ).

ಹಕಾರ ha-kāra. the letter ಹ (Śmd. 11. 190).

ಹಕೀಕತು hakīkatu. account, statement; affairs, events, facts (My.; Mhr., H.). — ಹಕೀಕತುನಾಮೆ. a written account of occurrences (My.; Mhr., H.).

ಹಕೀಮ hakīma. a physician (My.; Mhr., H.).

ಹಕ್ಕರಿಕೆ hakkarike. = ಪಕ್ಕರಕೆ, etc. the armour of horses or elephants. (ದಂಶನ Mr. 292; Bp. 44, 51; C. Bp. 47, 44; J. 8, 38).

ಹಕ್ಕಱಿಕೆ hakkarike. = ಹಗಱಿ³. the plant Chrysopogon aciculatus Trin. (Andropogon aciculatum Roxb.; ಶಂಖಿನಿ, ಚೋರಪುಷ್ಪಿ, ಕೇಶಿನಿ Si. 153). see ನಾಯಿ–, ಹಾಲು–. — ಹಕ್ಕಱಿಕೆಪಲ್ಯ. a milky herb, used as a vegetable, Lactuca remotiflora D. C. (Z.).

ಹಕ್ಕಲ hakkala. = ಹಕ್ಕಲು 1. ಗೋದಿ ಕೊಯ್ಯುವಾಗ ಬಡವರ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಿ, ಹೊಲದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಹಕ್ಕಲವನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 5, 295).

ಹಕ್ಕಲು hakkalu. 1. ಹಕ್ಕಲ್. = ಬಾಕಲು, ಹಕ್ಕಲ. gleanings (of corn, My.; Te. ಪಡಿಗೆ, ಪರಿಗೆ; see ಹೆಕ್ಕು 2; T. ಪೊಱುಕ್ಕು, to pick or peck up, from the ground, as grain, small stones, etc.). ಹಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಒಕ್ಕಲಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲ (Prv.). — ಹಕ್ಕಲನಾಯ್. -ಆಯ್. ಹಕ್ಕಲನಾಯು. = ಬಾಕಲಾಯು. to glean (My.). ಅರಣ್ಯನೀವಾರಭತ್ತದಿನ್ದಲೂ, ಹಕ್ಕಲನಾಯ್ದ ಭತ್ತದಿನ್ದಲೂ ಬದುಕುವುದು (ಮುತ Nr.).

ಹಕ್ಕಲು hakkalu. 2. ಹಕ್ಕಲ್. = ಅಕ್ಕಲು, ಅಂಗಲ. the state of being separate or more or less apart, etc. (Bh. 6, 4, 44; My.).

ಹಕ್ಕಳು hakkaḷu. = ಹಯ್ಯಳು. male or female children. (My.). [Tu. ಪಯು].

ಹಕ್ಕಳೆ hakkaḷe. an incrustation, a crust or coat, as that of cow-dung smeared on a floor, of lime applied to a wall, of serum on a wound, of an exudation on the bark of a tree, etc. (S. Mhr.; T., Te. ಪಕ್ಕು; *cf.* ಪರೆ 4, ಹಕ್ಕು); lac or stick-lac incrusting small sticks (ಲಕ್ತಿಕೆ Mr. 110, o. r. ಅಲಕ್ತಿಕೆ). — ಹಕ್ಕಳೆಯೇಱು. -ಏಱು. an incrustation to rise or come off (S. Mhr.).

ಹಕ್ಕಿ hakki. 1. = ಅಕ್ಕಿ 1, ಪಕ್ಕಿ 1, etc. a bird (ಪಕ್ಷಿ, etc. Hlā.; J. 7, 59; C.). ಹಕ್ಕಿಯ ಮುಖ (ಚಂಚು, etc. Hlā.). ಹಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲದ್ದು ತೋಟವಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲ. — ರಾಗಿ ತಿನ್ದವ ರೋಗಿ, ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ದವ ಹಕ್ಕಿ (Prvs.). — ಹಕ್ಕಿಕೂದಲು. the plumage or down of a bird (My.). — ಹಕ್ಕಿಗಱಿ. a quill (My.). — ಹಕ್ಕಿಗೂಡು. a bird's nest; a bird's cage (My.). — ಹಕ್ಕಿ ಸಿಕ್ಕೇ ಗಿಡ. (ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ, etc. Si. 157); [Tu. ಪಕ್ಕಿ, M. ಪಕ್ಕಿ].

ಹಕ್ಕಿ hakki. 2. = ಪಕ್ಕಿ 2. a manner, etc. — ಹಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ. reit. wonderful ways: sleight of hand (My.).

ಹಕ್ಕು hakku. crusted or dry mucus or rheum; a scab; scorched end of a wick. (My.; see ಹಕ್ಕಳೆ). ಕಣ್ಣ ಹಕ್ಕು (ದೂಷಿಕೆ); ಕಣ್ಣ ಹಕ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಮೆಯ್ಯ ಮಲಂ (ಕಿಟ್ಟ, ಮಲ Nr.). — ಹಕ್ಕುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. such mucus, etc. to form or arise (My.). [Tu. ಪುಳ್ಳು].

ಹಕ್ಕು hakku. right, title, a true, just, legal or prescriptive right or claim (My.; Mhr., H. ಹಕ್ಕ; B. 4, 12; 5, 263). 2, the share due (of the revenue or of the crops) of the hereditary district or village officers (My.; Mhr.). 3, province, peculiar business (My.; Mhr.).

ಹಕ್ಕುದಾರ hakku-dāra. the holder of a right, a man vested with any property, perquisite or privilege (My.); a holder of a share of the revenue or of the annual crops (My.; Mhr.).

ಹಕ್ಕುದಾರಿ hakku-dāri. = ಹಕ್ಕು. (My.).

ಹಕ್ಕುದಾರಿಕೆ hakku-dārike. = ಹಕ್ಕುದಾರಿ. (My.).

ಹಕ್ಕೆ hakke. = ಪಕ್ಕೆ 1, etc. a place for reposing, etc.; a bed (ಗವಿ, ಗರುಡಿ, ಗೊತ್ತು, ತಾಣ, ನೆಲೆ, ಪೊಟಲ್, ಇಕ್ಕೆ, ಚಾವಡಿ, ಬೀಡು, ಇಮ್ಬು, ಆಡುಮ್ಬೊಲ, ಆಶ್ರಯ Śm. 58; ಗವಿ, ಗರುಡಿ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Bh. 3, 21, 48. 49; B. 4, 42. 43). ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ (ಶಯನಾಸನ Mr. 25). ಹಕ್ಕೆ, ಇಕ್ಕೆ (ಓಶೀರ, ಶಯನಾಸನ Hlā.). ದನದ ಹಕ್ಕೆ (ಗೋಷ್ಠ, ಗೋಸ್ಥಾನಕ, ವ್ರಜ G.). — ಹಕ್ಕೆದಲೆ. -ತಲೆ. the chief place for wild beasts to rest (Cpr. 8, 4 va.).

ಹಕ್ಕೆ hakke. = ಹಕ್ಕಿ 1, etc. a bird. ಹಕ್ಕೇ ಮೂಗು (ಚಂಚು, ತ್ರೋಟಿ, ಪಕ್ಷಿಯ ಮೂಗು, ಹಕ್ಕೇ ತುಟಿ Si. 178).

ಹಗ haga. = ಹಗೆಯ 2, etc. a hole in the ground (for storing grain), a subterraneous granary (ಕ್ಷಿತಿವೃದಾಸ, ಗುಪ್ತಿ Nr.; My.; *cf.* ಹದಿ 3; ಪಳ್ಳ? ಅಗೆ 2? T. ಪಯಮ್ಬು, a pit; ವಂಗು, a hole; ವಗುರ್, to divide, separate, *cf.* ಪಗದಿ?).

ಹಗರ hagara. = ಅಗುರ, ಹಗೆರು 1, ಹಗುರ, ಹಗುರು, ಹವುರ, ಹವುರು, ಹೌರ. the state of being light or not heavy,

lightness; light (My.; *cf.* ಅಜ್ಜ 2); easy; (unimportant, mean). [Tu. ಹಗುರೊ].

ಹಗರಣ hagaraṇa. 1. (ಹಗಱಣ). = ಅಗರಣೆ, ಅಂಗರಣೆ, ಅಂಗ್ರಾಣೆ, ಹಗರಣೆ, ಹಂಗರಣೆ. vain talk, chatter, babble (C. Bp. 8, 12; Rām. 3, 4, 30; Dp. 18, pallavi; 52, 4; My.; see ಪಡಱು). ಹಗರಣ ಮಾಡದೆ ಹಾವರ ಬಾರದು (Prv.).

ಹಗರಣ hagaraṇa. 2. = ಹಗರ, q. v. (*only* in Si.). (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ Si. 406; ಲಘು 412; see also 369).

*ಹಗರಣ hagaraṇa. = ಪಗರಣ. a drama, etc. [ಹಗರಣ ನಗೆಗೆಡೆ ಯಾಯಿತ್ತು! Bv. 300; Cv. 211; 373].

ಹಗರಣಗಾತಿ hagaraṇa-gāti. a female chatter-box (My.).

ಹಗರಣಗಾಱ hagaraṇa-gāṟa. a male chatter-box (My.).

ಹಗರಣಗಿತ್ತಿ hagaraṇa-gitti. = ಹಗರಣಗಾತಿ. ಹಗರಣಗಿತ್ತಿಯ ಮೆಯ್ಯನ್ನು ತಗಣೆ ಕಡಿದರೆ, ಗುಡಾರ ಗಡಿಕರ! ಗುಳ್ಳೆ ಎದ್ದಿತು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹಗರಣಗಿತ್ತಿ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಿದರೆ ಮನೇ ಗಣ್ಡಗೆ ಉಪವಾಸ (Prvs.).

ಹಗರಣಿಗ hagaraṇiga. a babbler, a tattler, etc. (ಕೊಱಚ Ct. I, 93; Bp. 51, 53).

*ಹಗರಣಿಗ hagaraṇiga. an actor. ದುಃಖವಿಲ್ಲದ ಅಕ್ಕೆ ಹಗರಣಿಗನ ತೆಱನನ್ತೆ Bv. 218.

ಹಗರಣಿಸು hagaraṇisu. to talk idly. ಹಗರಣಿಪ ಗೃಹ ಕಲಹಂ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320).

ಹಗರತ್ವ hagaratva. lightness; briskness. ಬೊಗರೀ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಿದರೂ ಹಗರತ್ವ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹಗರಣೆ hagaraṇe. (ಹಗಱಣೆ). = ಹಗರಣ 1, etc. (My.).

ಹಗರು hagaru. 1. = ಹಗರ, etc. (My.; ಸುಗಮ, ಸುಲಭ G.).

ಹಗರು hagaru. 2. = ಅಗರು, ಅದರು 4, ಅದುರು 4. the dandruff of the head (My.; T. also ಪೊಡುಗು).

ಹಗಱ್ hagaṟ. ಹಗಱು. = ಹಂಜಱು. a split of a bamboo. ಹಗರ್ಗಳ್ (Śmd. 53). ಹಗಱುಗಳನಿಕ್ಕಿ ಬಿಗಿದೊಡೆ ನಾಯ ಬಾಲಮದು ಬಱಿಕ ನೀಳಕೆ ಸಸಿನಮಹುದೇ? (Bp. 60, 48).

ಹಗಱೆ hagaṟe. = ಹಕ್ಕಱಿಕೆ. the grass Andropogon aciculatum Roxb. (ಶಂಖಿನಿ, ಚೋರಪುಷ್ಪಿ, ಕೇಶಿನಿ, ನಱುವಂಜಿ Nr.). ಹಗಱೆ ಹೂದಿಂಗಳಕ್ಕಂ (Mr. 147).

ಹಗಲು hagalu. ಹಗಲ್. = ಅಗಲು 3, ಪಗಲ್. the day-time; a day; in the daytime, by day (ದಿವಸ, ದಿನ, etc. Hlā. ಅಹಸ್, ವಾಸರ Nn. 149; ಘಸ್ರ, ದಿನ, ಅಹನ್, ದಿವಸ, ವಾಸರ Si. 37; C.; Bp. 57, 48; 61, 11. 12). ಹಗಲೆಸೆವ ದಮ್ಮತಿವಕ್ಕಿ (Bh. 1, 5, 9). ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ (ದಿವಾ Si. 472). ಕುರುಡ ಬಲ್ಲನೆ ಹಗಲಿರುಳ? (Dp. 87). ಹಗಲು ಸತ್ತರೆ ಅಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿ ಸತ್ತರೆ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲ. — ಹಗಲು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡ ಬೇಡ, ಇರುಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡ ಬೇಡ. — ಇರುಳು ಕಣ್ಡ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಬಿದ್ದ. — ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ. — ತೊಗಲು ಸಡಲಿ ಮುಪ್ಪು, ಹಗಲು ಸಡಲಿ ಇರುಳು (Prvs.). — ಹಗಲಿನ ಹಾವಸೆ. (ಮಂಜಿನ ಸರಿ Bhn. 8). — ಹಗಲಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. -ಇರುಳು. day and night; a day and a night; days and nights; by day and by night (ದಿವಾ ರಾತ್ರಿ G.; Bp. 31, 25; 47, 10). ಹಗಲಿರುಳಿನ ಅಱುವತ್ತು ಗಱಿಗೆ (ಅಹೋರಾತ್ರ); ಹಗಲಿರುಳಾದಡೆ ಗಣರಾತ್ರ ಎಮ್ಬುದು, ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಮೇಲೆ ಚಿರರಾತ್ರ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). — ಹಗಲು ಇರಳು. (ಅಹರ್ನಿಶ G.). — ಹಗಲುಕೆಯ್ದೀವಿಗೆ. a lamp lighted in the daytime and carried before great persons (Bh. 1, 7, 26). — ಹಗಲುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. darkness that comes about in the daytime (Bp. 58, 50; Bh. 8, 23, 35). — ಹಗಲುಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole in a wall made by burglars in the daytime (Bp. 31 sum.; 31, 14). — ಹಗಲುಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a man who robs in the daytime (My.). — ಹಗಲುದೀವಟಿಗೆ. a torch carried before idols and great men when going in procession in the daytime (My.). ಹಗಲುದೀವಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು? ಅನ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೊನೇ ಹೊಲದ ಹರಳಪ್ಪ ನಾಯಕ! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹಗಲು ಬತ್ತಿ. a kind of firework (called Roman candles) which when lighted at night gives a brilliant white or blue or green or red flame (My.; Te. ಪಗಲುವತ್ತಿ). — ಹಗಲುಮ್ ಇರುಳುಂ. by day and by night, day and night (Bp. 44, 7). — ಹಗಲುರಾತ್ರಿ. day and night (My.). — ಹಗಲುಹಾವಸೆ. = ಹಗಲಿನ ಹಾವಸೆ. (Bh. 1, 5, 5). — ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ. day and night (B. 4, 108). [T. ಪಗಲ್, Tu. ಪಗೆಲ್].

*ಹಗಹ hagaha. = ಹಗೇವು, ಹಗ. a subterraneous granary, etc. ಹಗಹದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರ ಮೇಲೆ ಒರಳ ನೂಂಕುವರೆ? Bv. 316.

ಹಗಿನು haginu. = ಪಗಿನು, etc. gum, etc. (ನಿರ್ಯಾಸ, ಕಷಾಯ Nr.; Bp. 43, 36). ಎಲವದ ಹಗಿನು (ಪಿಚ್ಛ, ಶಾಲ್ಮಲೀವೇಷ್ಟ Nr.). ಹಗಿನಿನಲ್ಲಿ (Nn. 83 s. ರಸ).

ಹಗುರ hagura. = ಹಗೆರ, etc. light, easy, etc. (My.; ಸುಲಭ, ಹವುರ G.). ಬಹಳ ಹಗುರ (ಲಘಿಷ್ಠ G.). ಕಪ್ಪುರ ನೀರಿಗಿನ್ತ ಹಗುರವಾಗಿರುವದಱಿನ್ದ ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತದೆ (B. 4, 71). ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಹಗುರಂ, ಹುಲ್ಲಿನ್ದಂ ಹಗುರವಾ ಬೂರಲದರಲೆಯದು; ಹುಲ್ಲಿಂ ಬೂರಲಕಿನ್ದಂ ನಿಲ್ಲದೆಲ್ಲರನು ಬೇಡುವಾತನೆ ಹಗುರಂ (Subhāṣita kandapadya).

ಹಗುರತನ haguratana. the state of being light (ಲಘಿಮ G.).

ಹಗುರು haguru. = ಹಗುರ, etc. (My.; ಲಾಘವ G.). ಅನ್ನದಿನ್ದ ನಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಬರ ಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಪಚನವಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅದಱ ರಸವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು; ಅದಕ್ಕೆ ಹಗುರಾದ ಅನ್ನವ (food) ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಜಡ ಅನ್ನದ ರಸ ತೀವ್ರವಾಗುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 32). ಹೊಗೆಯು ಹವೆಗಿನ್ತ ಹಗುರಿರುವದು (4, 61). ಕೆಲವು ತೀರ ಹಗುರಾದ ಧಾತುಗಳು (minerals) ಗೊತ್ತಾದವು (4, 96). ಮಹಾಸಾಗರದ ನೀರು ಉಪ್ಪಾಗಿರುವದಱಿನ್ದ ಸವಿನೀರಿಗಿನ್ತ ಹಗುರಿರುತ್ತದೆ (4, 101). ಮೀನುಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಒನ್ದು ಚೀಲವಿರುತ್ತದೆ; ನೀರ ಮೇಲೆ ಬರುವಾಗ ಶರೀರವನ್ನು ಹಗುರು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವು ಈ ಚೀಲವನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ (4, 118). ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಗೃಹಸ್ಥರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ...ಏನಿಕೆ ಹಗುರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಳು ಮಾಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (B. 5, 287).

ಹಗೆ hage. 1. = ಹೆಂಗೆ, ಹೆಂಗೆ 1, (ಹಿಗೆ). manner, mode. (see ಅ-, ಇ-, ಎ-, and *cf.* ಪಾಂಗು, ಬಗೆ 3.

ಹಗೆ hage. 2. = ಪಗೆ. hatred, enmity (ಕಾಕೋಲ, ವಿರೋಧ Nn. 97; ಕಲ್ಮ 105; C.). ಎನ್ತಪ್ಪನಾದರೂ ಮನ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ ಹೊಲ್ಲ; ಎನ್ತಕ್ಕುಮನ್, ಅರಸು ಮುನಿದರೆಯಾ ಮನ್ತ್ರಿಯನನ್ತಕನಕ್ಕು (Sp.). ಮನ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ, ನೃಪನ ಕಾನ್ತೆಯಾ ಸವಿಮಾತು, ಮನ್ತ್ರವಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನಗಳು ತನ್ನ ಮುನ್ತೆ ಕೊಲ್ಲುವವು (Sp.). ಹಗೆ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಅವಮರ್ದ, ಪೀಡನ Si. 296). 2, an enemy (ಅಭಿಯಾತಿ, ಅರಾತಿ, ಅಮಿತ್ರ, ರಿಪು, ವಿರೋಧಿ, ಅರಿ, ಶತ್ರು, etc. Hlā.; ರಿಪು, ವೈರಿ, ಶತ್ರು, ಅಮಿತ್ರ, ಅಹಿತ Nr.; ಅರಿ, ವಿರೋಧಿ, ಶತ್ರು, etc. Mr. 290; ಪತ್ರ, ವೈರಿ Nn. 39; ಕಣ್ವಕ,

ಅರಾತಿ 39; ಭೇದ, ಸಪತ್ನ 62; ಬಾಧ, ಅರಾತಿ 64; sic; ರಿಪು 75; ವೇಗ, ಅರಾತಿ 97; ಅರಿ 112; Bp. 8, 25; 56, 16; Bh. 1, 8, 30. 31. 35. 48; B. 2, 36). ಹಗೆಗಳು ಇಲ್ಲದವರು (ಅಜಾತಶತ್ರು Nn. 74). ಹಗೆಯ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿ ನಡೆದವನು (ಪುರಸ್ಕೃತ); ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ (ದಣ್ಡನ್) ಎತ್ತಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನುಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ); ಆವನೊಬ್ಬನು ಹಗೆಯ ಗೆಲಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದಾನು, ಆತನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. ಎನಿಸುಗು (Nr.).—ಹಗೆಗೊಳ್.=ಪಗೆಗೊಳ್. (J. 9, 22). — ಹಗೆಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. becoming hostile, etc. (ಪರ್ಯವಸ್ಥೆ, ವಿರೋಧನ Si. 394). — ಹಗೆ ತೀರಿಸು. to satiate spite, to revenge oneself (My.). ಹಗೆ ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ವೈರಶುದ್ಧಿ, etc. Si. 296); ಹಗೆ ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ನಿರ್ಯಾತನ 437). — ಹಗೆ ಮರಳಿಸು. to retaliate. ಹಗೆಯ ಮರಳಿಸುವುದು (ವೈರಶುದ್ಧಿ, etc. Nr.). — ಹಗೆಯ. -ಅ 3. = ಪಗೆಯ. (Rām. 4, 3, 24; ವೈರಿ G.). ಹಗೆಯರಿಬ್ಬರೊಳಗೆ ವಿರೋಧನ ಹುಟ್ಟಿಸುಹ (ಭೇದ Nr.). — ಹಗೆಯವ. -ಅವ. an enemy (My.; Bp. 61, 14; Si. 262. 282). ಹಗೆಯವನ ಚನ್ದ್ರತಾರಾಬಲ ಕೇಳಿದರೆ ಮಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಮರಣ. — ಹಗೆಯವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆವದಲ್ಲಿ ಕೊನ್ದಹಾಗೆ. — ಹಗೆಯವರಿಲ್ಲವೆನ್ದು ಅಯುಧ ಮಱೆಯ ಬಾರದು (Prvs.). — ಹಗೆ ಸಾಧಿಸು. to accomplish (the aim of) one's hatred or enmity, to revenge oneself, to retaliate. ಹಗೆಯ ಸಾಧಿಸುಹ (ವೈರಶುದ್ಧಿ, ಪ್ರತೀಕಾರ, ವೈರನಿರ್ಯಾತನ Nr.). — ಹಗೆ ಹರಿ. enmity to go or end (J. 7, 53; 23, 42).

ಹಗೆಗಾಱ hage-gāṟa. = ಪಗೆಗಾಱ. an enemy. (My.).

ಹಗೆತನ hagetana. = ಪಗೆತನ. enmity. (ವೈರ, etc. Nr.; ವಿದ್ವೇಷ, ದ್ವೇಷ G.; Rām. 5, 8, 85; C.). ಶತ್ರುವಿನ ಹಗೆತನದ ಚಿನ್ತೆ (ದ್ರೋಹಚಿನ್ತನ); ಬಹಳ ಹಗೆತನ (ಅನುಶಯ G.). ಹಗೆಗಳಿದ್ದವರು ಹಗೆತನ ಬಿಟ್ಟು, ಗೆಳೆಯರಾಗುವರು (B. 2, 36). — ಹಗೆತನ ಮಾಡು. to be actuated by unfriendly feelings; to fall out with. ಒನ್ದು ದೇಶದವರು ಮತ್ತೊನ್ದು ದೇಶದವರ ಕೂಡ ಹಗೆತನ ಮಾಡುವದು (B. 4, 161). ಹಲವು ಕಾಲದ ಹಗೆತನ ಮಾಡಿ ಮಱುಗುಹ (ಅನುಶಯ Nr.). — ಹಗೆತನ ಮುರಿ (or ಮುಱು?). to retaliate. ಹಗೆತನವನ್ನು ಮುರಿಯೋಣ (ಪ್ರತೀಕಾರ G.).

ಹಗೆಯ hageya. 1. an enemy. see s. ಹಗೆ 2.

ಹಗೆಯ hageya. 2. = ಅಗೆ 5, ಹಗ, ಹಗೇವು. a hole in the ground. (My.). ಹಗೆಯದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನಾಯಿ ಹಾಕುವವರನ್ನ ಱಯದು, ತೆಗೆಯುವವರನ್ನ ಱಯದು (Prv.).

ಹಗೇವು hagēvu. = ಹಗೆಯ 2, etc. enmity. (My.; Si. 75). ಬಲ್ಲಿದವನ ಹಗೇವು ತೆಗೆಯೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಡವನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಯಿತು (Prv.). ಹಗೇವಿನಲ್ಲಿ (My.); ಹಗೇವಿನ (Si. 75).

ಹಗ್ಗ hagga. 1. = ಅಗ್ಗ 1. cheap. (My. occasionally).

ಹಗ್ಗ hagga. 2. = ಅಗ್ಗ 3. Tbh. of ಪ್ರಗ್ರಹ (Śmd. 366). a rope (ಪ್ರಗ್ರಹ Hlā.; Mr. 475; Nn. 121; ಪ್ರಗ್ರಹ, ರಶ್ಮಿ Nr.; ಯೋಕ್ತ್ರ, etc. Hlā.; ಯೋತ್ರ Mr. 371; ಅಗ್ಗರಣೆ, ದಾಮ Kk. 70; ರಜ್ಜು, etc. Si. 343; C.). ಕಾತೀ ಹೊಸೆದು ಹಗ್ಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 2, 42). ಹಗ್ಗ ಸುಟ್ಟರೆ ಹುರಿ ಹೋದೀತೇ?— ನುಗ್ಗಿದವನಿಗೆ ಹಗ್ಗ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಮಗ್ಗದ ಕುಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗವಾದೀತೇ?— ಮಗ್ಗ ನೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಗ್ಗ ನೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prvs.). ಬಲುಹುರಿಯ ಹಗ್ಗ (Bh. 1, 10, 27).

ಹಗ್ಗಿ haggi. Tbh. of ಅಗ್ನಿ. fire. (Śmd. 354; ಅಗಿನಿ, ಅಗ್ಗಿ, etc., ಅನಿಲ Śm. 11; ಕಿರ್ಚು Kk. 21).

ಹಗ್ಗು haggu. low ground (My.; *cf.* T. ಪದಂಗು, a hole made in the ground, see ಹದಿ 3).

ಹಂಕರಿಸು haṅkarisu. Tbh. of ಅಹಂಕರಿಸು. to be egotistic. (Rām. 6, 12, 34).

ಹಂಕಾರ haṅkāra. Tbh. of ಅಹಂಕಾರ. egotism. (My.; Te.). ಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಉದಾಸೀನವೇ ಮದ್ದು (Prv.).

ಹಂಗ haṅga. the jay (Pr.), the Indian roller or jay (Gz.; ಚಾಷ, ಕಿಕೀದಿವ Si. 172; ಅಸಮಾಕ್ಷ Mr. 174; see ಹೊಂಗಾಗೆ). 2, the fork-tailed shrike (ಕಲಿಂಗ, ಭೃಂಗ, ಧೂಮ್ಯಾಟ Nr.). ಹಂಗಂ (Śmd. 148).

ಹಂಗಣೆ haṅgaṇe. = ಹಂಗಿಣೆ, ಹಂಗು, etc. (My.).

ಹಂಗರಕ haṅgaraka. = ಹೊಂಗರಕ. the Indian coral tree. (St. & Pl.).

ಹಂಗರಣೆ haṅgaraṇe. = ಹಗರಣ 1, etc. vain talk, etc. (My.).

ಹಂಗರಲು haṅgaralu. = ಹಂಗರು, ಹನ್ದರು, etc. an evergreen shrub, Dodonaea viscosa Lin. (My., the ಬನದ ಱಬಿ of S. Mhr.); its leaves and wood are so dry that they easily burn even in the greenest state.

ಹಂಗರು haṅgaru. = ಹಂಗರಲು. (My.).

ಹಂಗಾಮಿ haṅgāmi. entertained for the season or occasion (as a public servant), temporary, for the time being (My.; Br.; Mhr., H. ಹಂಗಾಮಿ). 2, relating to the season. — ಹಂಗಾಮಿ ಸಿಬ್ಬನ್ದಿ. a temporary establishment of clerks, etc. (My.).

ಹಂಗಾಮು haṅgāmu. 1. the season (as of the products of the earth); the time at which any thing or business is most abundant (My.; Mhr., H. ಹಂಗಾಮ).

ಹಂಗಾಮು haṅgāmu. 2. uproar, tumult, riot; an assault, a setting upon with clamour and vociferation and furious manifestation (My.; Mhr., H. ಹಂಗಾಮಾ).

ಹಂಗಿಗ haṅgiga. (Śmd. 233). a man who is bound by some favor rendered, a man under obligation (Bp. 24, 64).

ಹಂಗಿಗೆ haṅgige. a woman under obligation (Cpr. 5, 131).

ಹಂಗಿಣೆ haṅgiṇe. = ಹಂಗು, etc. (Si. 376).

ಹಂಗಿಸು haṅgisu. to remind a person of, or charge him with, neglecting his obligation or obligations (Bp. 12, 39; 18, 58; My.; Si. 73). ಹಂಗಿಸಿದರೂ ಮಂಗತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಬೆಳೆ ಹೊಗೞಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಹಯನು (*i. e.* the haynu crop) ಹಂಗಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು (Prvs.).

ಹಂಗು haṅgu. = ಪಂಗು q. v., (ಹಂಗಣೆ, ಹಂಗಿಣೆ). the state of being bound by some favor rendered, etc.; regard [Tu.]; (Grj. 6, 56 va.; Bp. 3, 31; 10, 14; 11, 13; 61, 57; J. 24, 23; Bh. 8, 26, 5; C.). [ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಹಂಗೇನು ಹಱುಯೋನು? Bv. 390]. ಹಂಗಿನರಮನೆಗಿನ್ತ ಇಂಗಡದ ಗುಡಿಲೇಸು; ಭಂಗಬಟ್ಟುಣ್ಬ ಬಿಸಿಯನ್ನಕಿನ್ತಲು ತಂಗಳನೆ ಲೇಸು (Sp.). ತಂಗಿಗೂ ದೇವರಗೂ ಹಂಗ ಮಾಡಲೆ ಬೇಕು; ತಂಗಿನ ಮೊದಲಿಗೆ ನೀರೆಱೆಯೆ ಕಡೆಯಲಿ ಹಿಂಗದೀವನ್ತೆ (Sp.). ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊಱೆದು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸದ ಕೃತ್ಯ (ಅತ್ಯಾಹಿತ G.). ಆತನು ಹಲವು ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊಱೆದು ಕಾದಿ (B. 2, 10). ಈ ಗೃಹಸ್ಥನ ಹಾಗೆ ಲೋಕೋಪಕಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಹಂಗ ತೊಱೆದವರು ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಇರಕ್ಕಿಲ್ಲ (5, 164). ಹಂಗು ಹರಿದ ಮೇಲೆ ತೊಂಗೇನು? ತೊಡರೇನು? — ತೊಱೆದವನಿಗೆ ಬಱೆದ ಹಂಗೇನು? — ಉಣ್ಡದ್ದು ಉಣ್ಡ ಹಾಗೆ ಹೋದರೆ

ವೈದ್ಯನ ಹಂಗೇನು? — ತುಣ್ಣು ಪಿಣ್ಣ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಮುಣ್ಣೆಗೆ ಯಾರ ಹಂಗು? ಏನು? — ಬಂಗಿ ಕುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಹಂಗು ಯಾರದು? — ಮಣಿಯಗಾಜಿನ ಹಂಗು ಹಣಗಾಜಿನಿಗೂ ಬೇಕು. — ಬಂಗಿ ಸುಟ್ಟರೂ ಹಂಗು ಸುಡಲಿಲ್ಲ. — ಲಿಂಗ ಹಱಿದ ಮೇಲೆ ಜಂಗಮನ ಹಂಗೇನು? — ವರದಿ ಹೇಱುವವನಿಗಾದರೂ ಹರದನ ಹಂಗು ಬೇಕು (Prvs.). — ಹಂಗಾಳು. -ಆಳು. a person under obligation. ಹಂಗಾಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಂಗನ ಹಾಗೆ ಮಾಡ ಬೇಕು (Prv.). — ಹಂಗು ಗಿಂಗು. reit. (My.).

ಹಂಗುಳಿ haṅguḷi. (= ಹಂಗುಳಿಗೆ). a kind of seat or couch (ಆಸನ್ದಿ Nr.).

ಹಂಗುಳಿಗೆ haṅguḷige. a stool or a low table (ಕಾಲ್ಮಣೆ Ct. II, 92; *cf.* ಅಡ್ಡಣಿಗೆ?).

ಹಂಗೆ haṅge. = ಹಗೆ 1. manner, mode. see ಅ-, ಇ-, ಎ-.

ಹಚ್ hac. = ಅಚ್ಚೆ 4. a sound made in sneezing.

ಹಚ್ಚಕ haccaka. a kind of herb. see ಹರಿಧಚ್ಚಕ s. ಹರಿ 4, ಹರಿಧಚ್ಚಕ s. ಹರಿ 1.

ಹಚ್ಚಗೆ haccage. = ಪಚ್ಚನೆ, etc., ಹಚ್ಚನೆ. greenness; green; yellowish; greenly (C.). ಗಿಳಿಗಳು ಬಹುತರವಾಗಿ ಹಚ್ಚಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (B. 2, 2). ಈ ದಿವಸದೊಳಗೆ ಅಡವೆಲ್ಲ ಹಚ್ಚಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ (3, 77). ತೋಳದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಯಾಸಿಯಾಗಿ, ಗುಡ್ಡೆಗಳು ಹಚ್ಚಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ (3, 84). ಎಳೇ ಹುಲ್ಲಿನಿನ್ದ ಹಚ್ಚಗಿರುವ ದೇಶ (ಶಾದ್ವಲ Si. 102).

ಹಚ್ಚಡ haccaḍa. = ಪಚ್ಚಡ, q. v., etc., a stout cotton cloth, etc. (ಹಚ್ಚವಡಿ). (ದುಪ್ಪಟಿ Mr. 342; ನೀಶಾರ G.; C.; see Nr. s. ಹಚ್ಚಡಿಕೆ; Bp. 47, 25. 47). ಮಂಜು ಗಾಳಿ ಇವುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಹಚ್ಚಡ ಮುನ್ತಾದ ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷ (ನೀಶಾರ Si. 224). ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವವನು (G. 308). ಹೊತ್ತು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಡವಿಲ್ಲ (B. 3. 91). ಹಚ್ಚಡ ಹೊದಿಸಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ಕಮ್ಬಳಿಯವನ ಹೊಡದು, ಹಚ್ಚಡವನ ಹೆದಱಿಸ ಬೇಕು (Prvs.).

ಹಚ್ಚಡಿಕೆ haccaḍike. (Tbh. of Sk. ಪ್ರಚ್ಛಾದಿಕೆ, covering over, covering, enveloping, wrapping up, putting on). covering, etc.; a cover, a wrapper; a cloth on which one lies down for sleeping and covers one's self with (ತಲ್ಪ, ಶಯನ Nr.). ನಿಚೋಲ ಪ್ರಚ್ಛದಪಟ ಎನ್ದೊಡೆ ಹಚ್ಚಡಿಕೆಯ ಸೀರೆ; ಹಚ್ಚಡವೆನ್ನೂ, ಎನ್ಬರು (Nr.).

ಹಚ್ಚಡಿಸು haccaḍisu. = ಪಚ್ಚಡಿಸು. to dress, to adorn. ಹಚ್ಚಡಿಸುವಾಕೆ (ಪಚ್ಚವಡಿಕೆ Śmd. II).

ಹಚ್ಚನೆ haccane. = ಹಚ್ಚಗೆ, etc. greenness. ಹಚ್ಚನೆಯ ವರ್ಣ (ಹರಿಣಿ, ಹರಿತೆ Nr.).

ಹಚ್ಚವಡಿ haccavaḍi. (= ಪಚ್ಚವಡ). a cover, a wrapper (ಪ್ರಚ್ಛದ, ಉತ್ತರಚ್ಛದ Hlā.).

ಹಚ್ಚಿಸು haccisu. 1. = ಪತ್ತಿಸು 2, ಪೊತ್ತಿಸು, (ಹಚ್ಚು 2), ಹತ್ತಿಸು 2, ಹೊತ್ತಿಸು 1. to kindle (v. t.), to light (My.). [Tu. ಪೊತ್ತಾವು].

ಹಚ್ಚಿಸು haccisu. 2. to cause to apply to, to have affixed or applied (My.; B. 3, 64). 2, to have planted (B. 3, 52. 79; 5, 203). 3, to put or join to (B. 4, 181). [Tu. ಪತ್ತಾವು].

ಹಚ್ಚಿಸು haccisu. 3. to mince, as vegetables (My.).

ಹಚ್ಚು haccu. 1. = ಅಚ್ಚು 2, (ಪತ್ತಿಸು 1, ಹತ್ತಿಸು 1). to apply to; to put to; to join, to affix, to attach; to fix (My.; B. 2, 30; 3, 30. 32. 88. 117. 125; 4, 21. 183; see ಪಟ್ಟು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳು). ಮೆಯ್ಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ತೇಯಿದ ಗನ್ಧ (ವರ್ಣಕ, ವಿಲೇಪನ Si. 229). ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮುಂಗೆಯಾ್ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಣ ಹಾಗೆ. — ಹಚ್ಚಿದೆಣ್ಣೆ ಬಚ್ಚಲ ಪಾಲು (Prvs.). see Prv. s. ಹೋಮ. 2, to put to (any work); to use or employ for (B. 3, 18; 5, 93. 97). 3, to supply with, to give (as a new book, B. 3, 1; 4, 1; as knowledge or information, ಗೊತ್ತು; ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚು also: to point out, B. 4, 20); to transfer (B. 5, 115). 4, to appoint (as a profession, etc., B. 4, 50. 178; 5, 144). 5, to plant (as trees, etc., B. 2, 22. 37; 3, 7. 13).

ಹಚ್ಚು haccu. 2. (= ಹಚ್ಚಿಸು 1). to kindle (v. t.), to light (My.; B. 3, 46; 4, 71. 215; see ಉರಿ-).

ಹಚ್ಚು haccu. 3. = ಹಂಚು 1, ಹೆಚ್ಚು 3. to cut into small pieces (J. 13, 18); to mince, as vegetables (My.).

ಹಚ್ಚು haccu. 4. = ಪಚ್ಚುಗೆ, etc. a private place, etc. (ಏಕಾನ್ತ Ct. I, 89).

ಹಚ್ಚುವಿಕೆ haccuvike. applying to, etc. (ಸಮಾಲಮ್ಬ, ವಿಲೇಪನ Si. 397).

ಹಚ್ಚೆ hacce. 1. = ಅಚ್ಚೆ 2, ಪಚ್ಚೆ, ಹೆಚ್ಚೆ 1. cane or ratan; tattoo. ಹಚ್ಚೆಯ ಮರ (ವಾನೀರ, ವಂಜುಲ, ವಿದುಲ, ವೇತಸ Hlā.). ಬಹಳವಾದ ಹಚ್ಚೆಯ ಭೂಮಿ (ವೇತಸ್ವತ್ Nr.). — ಹೆಚ್ಚೆಚುಚ್ಚಿಸು. to tattoo (My.). — ಹಚ್ಚೆತಿಲಕ. a tattooed perpendicular line on the forehead (My.). — ಹಚ್ಚೆಬೊಟ್ಟು. a tattooed round mark on the forehead (My.).

ಹಚ್ಚೆ hacce. 2. = ಹೆಚ್ಚೆ 2. a bamboo-split (My.).

ಹಜಂ hajaṁ. concealment (My.; H.; ನಿಹ್ನವ Si. 458); digestion (My.).

ಹಜಾಮ hajāma. = ಅಜಾಮ. a barber (My.; Mhr., H.).

ಹಜಾಮತ್ hajāmat. shaving (My.; Mhr., H.).

ಹಜಾರ hajāra. = ಅಜಾರ. a hall, a pavilion (C. Bp. 47, 33; My.; Te. ಹಾಜಾರ).

ಹಜೀರ hajīra. = ಹಾಜರು. (B. 5, 269; Mhr., H. ಹಜರ, ಹಾಜೀರ).

ಹಜೂರು hajūru. = ಹುಜೂರು. royal presence, the presence of a superior authority, as of a judge, collector, etc.; the principal collector's office (My.; M.; Mhr., H. ಹುಜೂರ). — ಹಜೂರುಕಚೇರಿ. the principal collector's office (My.). — ಹಜೂರುಜಮಾಬನ್ದಿ. the yearly jamābandi made by the principal collector (My.).

ಹಜ್ಜೆ hajje. = ಪಜ್ಜೆ, etc. a foot step. (Bh. 1, 5, 5; Te.). — ಹಜ್ಜೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to step (Rśv. 6, 12 va.).

ಹಂಚಿ hañci. (T. ಪಂಜಾಯ್, the general name of the genera of Cyperus or different grasses = ಕೋರೈ). — ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿ = ಹಂಚಿಹುಲ್ಲು. (My.; Si. 89. 165). — ಹಂಚಿಬಲ್ಗ. a broom made of hañci grass (My.). — ಹಂಚಿಯೂಬು. -ಊಬು. an awn of hañci grass (My.). — ಹಂಚಿಹುಲ್ಲು = ಊಚಿಹುಲ್ಲು, ಊಬುಹುಲ್ಲು. (My.; ಭೂತಿಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ Si. 405).

ಹಂಚಿ hañci. = ಪಂಚಿ. five or cinque, at a game. (Bp. 43, 8).

ಹಂಚಿಕೆ hañcike. 1. sharing, dividing, distributing (My.).

ಹಂಚಿಕೆ hañcike. 2. = ಅಂಚಿಕೆ, ಹಂಚು 3. an expedient, a means, a scheme, a plan (C.; ಯುಕುತಿ, ಯುಕ್ತಿ, ಸಾಧನ, ಉಪಾಯ G.; B. 2, 38. 53; 3, 23; *cf.* ಪಸುಗೆ). — ಹಂಚಿಕೆ ತೆಗೆ. to devise a plan (B. 1, 16; 5, 219). — ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡು. to make use of an expedient; to form or devise a plan (B. 2, 30; 4, 175; 5, 191).

ಹಂಚಿಕೆಗಾಱ hañcike-gāṟa. a contriver, etc. (My.).

ಹಂಚಿಗ hañciga. an elephant-driver (ಮಾವತಿಗ Ct. I, 18).

ಹಂಚು hañcu. 1. = ಹಚ್ಚು 3, etc. to cut into small pieces. ಮಾಂಸಮಂ ಹಂಚುಹುದು ಪಂಚೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 380, o. rs. ಹವ್ವೆನಿಕ್ಕುಂ, ಹಪ್ಪೆನಿಕ್ಕುಂ).

ಹಂಚು hañcu. 2. ಅಂಚು 1, ಪಂಚು 1. to divide, to share, to distribute (C.). [Tu. ಪಟ್ಪ್]. ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ತಲೆಗೆ ಅಯ್ದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪಾಲು ಹಂಚಿ ಕೊಂಡು, ಬೇಱೆಯಾದರು (B. 2, 25). ಮುನಾ್ತದವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂಱು ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳಿರಿ! (3, 15). ಇದ್ದ ವಸ್ತು ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕದ್ದು ಕೊಂಡು, ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅಡವಿಯೊಳಗಿನದೊನ್ದು ದೇಗುಲದ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದರು (3, 100). ಶ್ರೀಮನ್ತ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಕಸ ಕೊಂಡು, ಬಡವರಿಗೆ ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟು (5, 89). ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರಾದರೂ ಹಣ್ಣು ಹಂಚಿ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. — ತಿರಿದುಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಬೀದಿ ಹಂಚಿ ಕೊಂಡ ಹಾಗೆ. — ಹಂಚಿದವನಿಗೆ ಹಲ್ಲು ಉಱಿಯಲಿಲ್ಲ. — ಹಂಚಿದವಗೆ ಹಲ್ಲು ಬಾಯಿ (ಉಱಿದವು Prvs.). [— ಹಂಚು ಹಱಿ ಮಾಡು. to tear into pieces. ಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ ಸಪ್ತ ಧಾತು ಹಂಚುಹಱಿಮಾಡಿ ಕಾಡಿಹುವಯ್ಯಾ Bv. 47].

ಹಂಚು hañcu. 3. = ಹಂಚಿಕೆ 2. a plan, etc. (Bp. 51, 54).

ಹಂಚು hañcu. 4. = ಅಂಚು 2, ಹೆಂಚು. a tile; the half of a maḍake used for eating and parching (My.). [Tu. ಹಂಚ್]. ಹಂಚಿನ ಓಡು (ಕರ್ಪರಾಂಶ, ಶರ್ಕರೆ Nr.). ಹುರಿವ ಹಂಚು (ಅಮ್ಬರೀಷ Mr. 211). ಹುರಿಯುವ ಹಂಚು (ಅಮ್ಬರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Si. 308). ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಂಚು ಹಾಕುವದು (B. 3, 58). ಹಂಚು ಹೊಚ್ಚಿ, ಬೆಂಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆಹಂಚು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ (4, 121). ಹಂಚಿಗೆ ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡಿ ಆದೀತೇ? — ಹಂಚು ಕಾಣದಿದ್ದವಳು ಕಂಚು ಕಂಡರೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂಱಾವರ್ತಿ ಬೆಳಗಿ ಉಂಡಳು. — ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣುವವನಿಗೆ ಹರಿವಾಣವು ಯಾಕೆ? — ಪಂಚಮದ ಶನಿ ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣಿಸ್ಯಾನು (Prvs.). see Sp. s. ಪನ್ದುವಡೆ.

ಹಂಜರ hañjara. = ಪನ್ದರ್, etc. a pandal. (My.).

ಹಂಜರ hañjara. Tbh. of ಪಂಜರ (Śmd. 342; My.). a cage [ಹಂಜರ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆನ್ದು ಅಂಜದೆ ಓದುವ ಗಿಳಿಯೇ ಎನ್ದೆನ್ದೂ ಅಳಿಯೆನೆನ್ದು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲ Bv. 163; Cv. 142]. — ಹಂಜರವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. Tbh. of ಪಂಜರಪಕ್ಷಿ (Śmd. 380).

ಹಂಜರಿಸು hañjarisu. Tbh. of ಪಸರಿಸು. to spread, etc. (ಪಸರಿಸು Śm. 62; ಹಸರಿಸು Kk. 57).

ಹಂಜಱ hañjaṟa. = ಹಗಱ್. a bamboo-split (My.). — ಹಂಜಱಗೂಳಿ. -ಕೂಳಿ. a fishing-basket made of bamboo-splits (Rśv. 5, 114 va.).

ಹಂಜಿ hañji. = ಪಂಜಿ. a ball or roll of cotton (ವರ್ತಿಕೆ Mr. 207; Dp. 84, 3). 2, = ಪತ್ತಿ, q. v. (My.). ನೂತದ್ದೆಲ್ಲ ಹಂಜಿ, ಕಲಿತದ್ದೆಲ್ಲ ಗಂಜಿ (Prv.). — ಹಂಜಿಬತ್ತಿ. = ಹಂಜಿ. (My.).

ಹಂಜೇ hañjē. = ಅಂಜೇ. *a vocative particle used in addressing a female attendant or maid servant* (in the drama).

ಹಟ haṭa. = ಅಟ 3. Tbh. of ಹಠ. obstinacy; obstinate insisting upon (C.; Mhr.; B. 2, 49. 50). ನೀನು ಮೊಲೆ ಬೇಡಿ ಹಟ ಮಾಡಿದಾಗ (B. 1, 24). ಹಟ ಹಿಡಿಯುವವನಿಗೆ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರದ ದುಃಖಗಳು ಉಣ್ಟಾಗುವವು (4, 190). ಹಟ ಮಾಡಿ. ಮಾಡಿ, ಮಠ ಮಾಱಿಸಿ ಕೊಂಡ. — ಸಟವಿದ್ದವನಿಗೆ ಹಟವು ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಹಟತಟೆ. obstinate insisting upon and contending for; importunity (S. Mhr.; Mhr. ಹಟತಟ). — ಹಟಮಾರಿ. an obstinate, stubborn person (My.; B. 2, 49; 4, 76). — ಹಟಮಾರಿತನ. obstinacy, stubbornness (My.; B. 2, 50). — ಹಟವಾದಿ. an extremely stubborn person (My.; Mhr.). ಚಲವಾದಿಯು ಸಂಗಡ ಹಟವಾದಿ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹಟಗಾತಿ haṭa-gāti. an obstinate, stubborn female (My.).

ಹಟಗಾಱ haṭa-gāṟa. an obstinate, stubborn man (My.).

ಹಟಿಕೆ haṭike. = ಹಟಿಗೆ, etc. see ಅಱವಟಿಕೆ.

ಹಟಿಗೆ haṭige. = ಹಟಿಕೆ, ಹಟ್ಟಿಗೆ, etc. an abode. see ಅಱವಟಿಗೆ.

ಹಟ್ಟ haṭṭa. = ಅಟ್ಟ 3. *a market*, a movable market.

ಹಟ್ಟವಿಲಾಸಿನಿ haṭṭa-vilāsini. = ಅಟ್ಟವಿಲಾಸಿನಿ. dalling in market-places: a wanton woman, a prostitute. 2, *a sort of perfume*.

ಹಟ್ಟಿ haṭṭi. = ಅಟ್ಟಿ 1, ಪಟ್ಟಿ q. v., ಪಟ್ಟಿ 3. a cow-shed, an abode, etc. (Bp. 60, 26. 29. 45; C.). [ಹಟ್ಟಿಯ ಹೊಱಗೆ ಬೆಸನನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ತಿಪ್ಪೆಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟನ್ನಾಯಿತ್ತು Cv. 231]. ಜೀವಧನಂಗಳ ಹಟ್ಟಿ (ಗೋಸ್ಥಾನಕ Nr.). ಹಟ್ಟಿಯ ಅಂಗಳ (ಅಂಗಣ ಚತ್ವರ, ಅಜಿರ Si. 110). see ತುಱು-. ಹಟ್ಟಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವ ಮಠ ಕಟ್ಟ್ಯಾನೇ? — ಹಟ್ಟೀಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ, ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲ. — ಪರಮಗತಿಯೆಮ್ಬುದು ನೆರಮನೇ ಹಟ್ಟಿಯೋ? ಬಿಟ್ಟಿಯಾಳು ಆದರೆ ಹಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟ ಬಾರದೇ? — ಮುಟ್ಟು ತಿಳಿದ ನಾಯಿ ಹಟ್ಟೀಲಿ ಇದ್ದೀತೇ? (Prvs.).

ಹಟ್ಟಿ haṭṭi. a petty market or fair (Sk.).

ಹಟ್ಟಿಕಾಱ haṭṭi-kāṟa. a herdsman (ಗೋಪಾಲ, etc. Nr.). ಹಟ್ಟಿಕಾಱರಿಹ ಹಳ್ಳಿ (ಘೋಷ Mr. 187).

ಹಟ್ಟಿಕೆ haṭṭike. Tbh. of ಪಟ್ಟಿಕೆ. a piece of cloth, etc. (Śmd. 342).

ಹಟ್ಟಿಗೆ haṭṭige. = ಪಟ್ಟಿಗೆ 2, ಹಟಿಕೆ, ಹಟಿಗೆ, (ಹಟ್ಟಿ), ಹಣ್ಟಿಗೆ, ಹೊಟ್ಟಿಗೆ. an abode. see ಅಱವಟ್ಟಿಗೆ.

ಹಟ್ಟು haṭṭu. P. p. of ಹಡು.

ಹಟ್ಟೆ haṭṭe. = ಪಟ್ಟೆ 2, etc. silk, woven silk.

ಹಟ್ಟೆಗಾಱ haṭṭe-gāṟa. = ಪಟ್ಟೆಗಾಱ. a silk-weaver. ಹಟ್ಟೆಗಾಱರ ಅಟ್ಟೆ (ತ್ರಸರ, ಸೂತ್ರಪ್ರವೇಷ್ಟನ Nr.).

ಹಠ haṭha. = ಹಟ. *violence, force* (ಬಲುಹು Hāl.). 2, obstinate insisting upon.

ಹಠಯೋಗ haṭha-yōga. a particular mode of abstract contemplation, forcing the mind to abstain from external objects (as by standing on one leg, holding up the arms, etc.). (My.).

ಹಠಾತ್ haṭhāt. by force, forcibly, with precipitation, suddenly (My.). — ಹಠಾತ್ಕಾರ. suddenness, etc. (My.).

ಹಡಕ haḍaka. = ಹಡುಕ. one who has or has had sexual intercourse. see ಕುಣ್ಡ-.

ಹಡಗ haḍaga. = ಹಡಗು, etc. (C.; B. 4, 223; 5, 128. 201). ಹಡಗದ ನಾಳ (ಅರಿತ್ರ, ಕಚ್ಛ G.). ಹಡಗದ ಮೇಲೆ ತೆಗದ ಉಪವಾಸ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಸನ್ದಾಯ. — ಹಡಗ ಮುಱಿದು ಹೋಯಿತು, ಮಡದಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಳು. — ಹಡಗ ಹಡಪಲ್ಲ, ಮಡದಿ ರಾಣಿಯಲ್ಲ (Prvs.).

ಹಡಗು haḍagu. = ಪಡಗು, etc. a ship, etc. [Tu.]; (ಯಾನಪಾತ್ರ, ಪೋತ Nr.; ಪೋತ, ಭೈತ್ರ, ಪ್ರವಹಣ Mr. 407; ಶಾರದ, ಭೈತ್ರ Nn. 28; ಶಮ್ಬ, ಸುಭೈತ್ರ 119; ಕೂಟ, ಭೈತ್ರ 152; ನೌ, ತರಣಿ, ತರಿ Si. 83; ನಾವೆ, ಯಾನಪಾತ್ರ G.; C.; B. 3, 116). ಹಡಗಿನ ಮುಖ (ಕೋಟಿಪಾತ್ರ Mr. 408); ಹಡಗಿನ ಪಿನ್ದು (ಚುಕ್ಕಣ 408); ಹಡಗಿನ ಅಡಿಪಅಟ್ಟಣಂ (ತರ್ಪಣ 408); ಹಡಗಿನ ಇದ್ದೆಸೆ (ಮಂಗ, ಪುಲಿಂಗ 408). ಹಡಗು ನಡಿಸುವವನು (ಕರ್ಣಧಾರ, ನಾವಿಕ Si. 84); ಹಡಗು ನಡಿಸುವ ಗತೆ (ನೌಕಾದಣ್ಡ, ಕ್ಷೇಪಣಿ 84). ಹಡಗುಗಳ ಭೇದ (ಪಾಱು Ct. I, 77).

ಹಡಣ haḍaṇa. (Śmd. 109).

ಹಡತ hadata. the act of bearing or bringing forth (My.).

ಹಡದಿ hadadi. = ಅಡದಿ, etc. clothes which washermen take home for washing and occasionally, after washing give on hire. (S. Mhr.; Te. ಪಡಿದೆ).

ಹಡದು hadadu. = ಹಡೆದು. P. p. of ಹಡೆ.

ಹಡದೆ hadade. an annual allowance of grain or money to carpenters, washermen, barbers, etc., looked upon as their pay (My.).

ಹಡಪ hadapa. = ಅಡಪ. a small bag, etc. (ಬಿತ್ತರದ ತಾಮ್ಬೂಲಸಂಗ್ರಹಂ Mr. 265; Bp. 1, 46; 12, 10). ಹಡಗ ಹಡಪಲ್ಲ, ಮಡದಿ ರಾಣಿಯಲ್ಲ (Prv.).

ಹಡಪಗಾಱ hadapa-gāṟa. a barber (ನಾವಲಿಗ G.).

ಹಡಪವಳ hadapa-vaḷa. = ಅಡಪವಳ. a barber, etc. (Rśv. 14, 41 va.).

ಹಡಪಾಳಿ hadapa-āḷi. a servant who prepares and furnishes the betel with its ingredients; a barber (ತಮ್ಬುಲಿ Ct. I, 25; ಅಡಪವಳ II, 117).

ಹಡಪಿಗ hadapiga. = ಅಡಪಿಗ. a man who carries his master's betel-nut pouch; a barber. (Bp. 47, 35; 59, 26).

ಹಡಬೆ hadabe. = ಅಡಬೆ. an adultress (Tu.).— ಹಡಬೆ ಬೀಱು to go stray and be vicious, as cattle (My.).

ಹಡಲ hadala. = ಪಡಲ, etc. Tbh. of ಪಟೋಲ. snake gourd; a species of cucumber. (ಕೋಶಾತಕಿ, ಪಟೋಲಿ Hlā.; My.).

ಹಡಲಗೆ hadalage. = ಅಡ್ಲಿಗೆ q. v., ಹಡಲಿಗೆ, ಹಡ್ಲಿಗೆ, etc. Tbh. of ಪಟಲಕ (Śmd. 338). a flat round basket, etc. (My.). *cf.* ಹಡಗೆ.

ಹಡಲಿಗೆ hadalige. = ಹಡಲಗೆ, etc. (My.).

ಹಡಹು hadahu. ship? see ಪಡಗು.

ಹಡಿ hadi. 1. = ಹಡೆ, etc. to get, etc. ಹಡಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಲಬ್ಧ, ಪ್ರಾಪ್ತ, ವಿನ್ನ, ಭಾವಿತ, ಆಸಾದಿತ, ಭೂತ Nr.). ಪಳವೂ ದಪ್ಪವೂ ಅಗಲವೂ ಇರ ಬೇಕು, ಕಾಸು ಮೂಱು ಕ್ರಯ ಹಡಿಯ ಬೇಕು (Prv.).

ಹಡಿ hadi. 2. = ಪಡಿ 3. a door. ಹಡಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಿಕ್ಕುವ ಅಗುೞಿ (ಅರ್ಗಲ Nr.).

ಹಡಿಕಿ hadiki. 1. a woman who has been embraced sexually (My.).

ಹಡಿಕಿ hadiki. 2. a stinkard, a stinker (Bp. 51, 53).

ಹಡಿಕೆ hadike. a disagreeable smell, stench (Śmd. 248). [ಹಡಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಸೊಣಗ ಅಮೃತದ ಸವಿಯ ಬಲ್ಲುದೆ? Bv. 313; Cv. 142. 909]; (Abhā. 2, 82).— ಹಡಿಕೆನಾತ. stench. ಮಡಿಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟರೂ ಹಡಿಕೆನಾತ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).— ಹಡಿಕೆ ನಾಱು. to stink (Bp. 32, 54).

ಹಡು hadu. = ಪಡು 3. to embrace sexually. P. p. ಹಟ್ಟು (My.). [Tu. ಪೋಟು].

ಹಡುಕ haduka. = ಹಡಕ. one who has or has had sexual intercourse. (My.).

ಹಡುಕು haduku. = ಹಡಿಕೆ. an ill smell (*cf.* ಹಸುಕು). — ಹಡುಕುನಾತ. stench, as of drains, closets, bad sores, urine, the mouth, etc. (My.).

ಹಡೆ hade. = ಪಡೆ 1, q. v. to get: to incur, etc.; to acquire, to gain, to obtain; to obtain as price, to fetch; to bear, to give birth to (C.); to generate, to procreate (Bh. 1, 8, 57). P. ps. ಹಡೆದು, ಹಡದು (Bp. 38, 73; 40, 27). ವರ್ಣಂಗಳ್ ಅಕಾರಾದ್ಯಾಪೂರ್ಣತೆಯನ್ ಆ ಳಕಾರಮ್ಬರೆಗಂ ಹಡೆವುವು (Śmd. 11 Cm.). ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಹಡೆಯಲು ಪಟ್ಟ ವಿದ್ಯವನುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಗುರುವಿನತ್ತಣಿನ್ದ, ಗೃಹಸ್ಥನಾಗೆನ್ದು, ಹಡೆಯಲು ಪಟ್ಟ ಅನುಜ್ಞೆಯನುಳ್ಳ ಆತನು ಸಮಾವೃತ್ತನೆನಿಸುಗುಂ (Nr.). ಪುಣ್ಯವ ಹಡೆಯ ಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡುವ ಉಪವಾಸಾದಿಕಂಗಳು (ನಿಯಮ, ವ್ರತ Nr.). ಹಡವಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸ (ಅರಿಷ್ಟ Mr. 198). ಆಕೆ ನಾಚಿಕೊಣ್ಡು, ಅಕ್ಕಗೆ ತಿಳುಹಿಸದೆ, ದಿನ ತುಮ್ಬಿದ ಬೞಿಕ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಒನ್ದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಹಡೆದಳು (B. 5, 158). ಹಡದ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಬಾಣತಿತನದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಏನಿಕೆ ಹಣ ದೊರೆಯುವದು (5, 304). ಪಡದಷ್ಟೂ ಹಡದ್ದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಬಡತನ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, — ಹಾವು ಹಡದಮ್ಮ ಬೇಲಿ ಹೊಕ್ಕಳು.— ಕೂಸು ಕಾಸು ಹಡೆಯದು, ಜೋಗುಳ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು (Prvs.). see Bp. 28, 12. 19; 40, 45.

ಹಡೆಯುವಿಕೆ hadeyuvike. = ಪಡೆಯುವಿಕೆ. bearing, bringing forth, etc. (ಪ್ರಸೂತಿ, ಪ್ರಸವ, ಹೆಱುವಿಕೆ Si. 390).

ಹಡ್ಲಿಗೆ hadlige. = ಅಡ್ಲಿಗೆ, ಹಡಲಗೆ, etc. a flat round basket. (My.).

ಹಡ್ಲು hadlu. = ಅೞಲ್ 2, etc. mud (My.). [2. fallow].

ಹಣ hana. (= ಹಣೆ 2?). — ಹಣಕಲ್ಲು. the coarse stones or particles that in winnowing appear on the moṟa (My.).

ಹಣ hana. = ಪಣ 2. money (ಪಣ Nr.; C.); four āṇes and eight kāsus (My.); wealth. ಹಣದ ಬಡ್ಡಿ (ಅರ್ಥಪ್ರಯೋಗ Si. 299); ಹಣದ ಆಸ್ತಿ (ದ್ರವ್ಯ, ವಿತ್ತ, etc. 330). ಹಣಕ್ಕೊನ್ದೀಸವಿಪ್ಪಣಕ್ಕೊನ್ದು ಬೇಳೆಯ ತ್ರಿಣಯನ ಮಕುಟವಾದರಕ್ಕಸಾಲೆಯ ಟೊಣೆಯದೆ ಬಿಡನು (see Sp. s. ಟೊಣೆ). ಹೊನ್ನು ಹಣವುಣ್ಟೆನಗೆ, ಸಾಯಲಾಱೆನು (Dp. 4). ಹಣದಿನ್ದ ರುಣ ಆಗುವದು, ಗುಣದಿನ್ದ ಮೋಕ್ಷ ಆಗುವದು.— ಹಣವುಳ್ಳವನ ಹೆಣ್ಡತಿಯಾದರೂ ರುಣವಿದ್ದಷ್ಟೇ ಸಿಕ್ಕೀತು.— ಹಣವಿದ್ದವನಿಗೆ ಗುಣವಿಲ್ಲ, ಗುಣವಿದ್ದವನಿಗೆ ಹಣವಿಲ್ಲ.— ಹಣವಿಲ್ಲದವನು ಹೆಣಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಹಣವೆನ್ದರೆ ಹೆಣ ಬಾಯ ಬಿಡುತ್ತದೆ.— ಹಣವಿದ್ದವಗೆ ತಿರುಪತಿ, ಋಣವಿದ್ದವಗೆ ಕಾವೇರಿ.— ಪಣ ಕಟ್ಟುವವನ ಹತ್ತರ ಹೆಣಗ ಬಹುದು, ಹಣ ಕೂಡಿಸುವವನ ಹತ್ತರ ನಿಲ್ಲಲಾಗದು.— ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತುಮ್ಬ ಹಣವಿದ್ದರೂ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರ್ತು ಗತಿಯಿಲ್ಲ.— ಮಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಡಯಿಲ್ಲ, ಹಣವಿಲ್ಲದೆ ವರಹವಿಲ್ಲ.— ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ಹಣ ಉಣ್ಟೆನ್ದರೆ ಅಕ್ಕ ಸಾಕ್ಯಾಳೇ?— ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ (Prvs.). ದೊಡ್ಡ ಮನಸುಳ್ಳವರೂ ಶ್ರೀಮನ್ತರೂ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಹಣವನ್ನು ಇನಾಮು ಕೊಟ್ಟರು; ಅವಳ ದಯಗುಣಕ್ಕೂ ಶೂರತನಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ, ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ, ಆ ಹಣವನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು (B. 5, 157). see Bp. 28, 5; 29, 15.— ಹಣವಡ್ಡ. -ಅಡ್ಡ. a haṇa and an aḍḍa *i. e.* seven āṇes (My.). ಹಾದಿಜಗಳ ಹಣವಡ್ಡ (or ಹಣಹಾಗ), ಬೀದಿಜಗಳ ಮುಪ್ಪಾಗ.— ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಹನ್ದಿ ಹಣವಡ್ಡ.— ಹಾದಿಜಗಳ ಹಣವಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡರು (Prvs.).

ಹಣಕಿಸು hanakisu. = ಅಣಕಿಸು, ಅಣೆಕಿಸು, ಹಣೆಕಿಸು. to mock, to deride. (My.).

ಹಣಕು hanaku. = ಹಣಿಕು, etc. to look slyly, to pry. ಹಣೇಲಿಲ್ಲದ್ದು ಹಣಕಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).— ಹಣಕಿ ನೋಡು. to peep, to look slyly. ಆ ಮುದುಕಿಯು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗೆ ಹಣಕಿ ನೋಡಿ (B. 3, 51).

ಹಣಗಾತಿ hana-gāti. a wealthy woman (My.).

ಹಣಗಾಱ hana-gāṟa. a wealthy man (My.). ಮಣಿಯಗಾಱನ ಹಂಗು ಹಣಗಾಱನಿಗೂ ಬೇಕು (Prv.). ಹಣಗಾಱರಿರುವ ಸ್ಥಲ (ಹರ್ಮ್ಯ Si. 109).

ಹಣಜಿ hanaji. = ಹಣಜೆ. see ಬಿಳೇ-.

ಹಣಜೆ hanaje. N. of a plant (ಇಕ್ಕುಳಿಕೆ Mr. 110; T. ಅಣಿಚ್ಚಿ = ನಾಗಮಲ್ಲಿಗೆ). — ಹಣಜೆಹುಲ್ಲು. a common grass, Setaria verticillata Beauv. (Z.).

ಹಣತೆ hanate. = ಪಣತೆ, etc. an earthen or metallic lamp. (My.).

ಹಣಬೆ hanabe. = ಅಣಬೆ, etc. a mushroom. (My.).

ಹಣವನ್ತ hana-vanta. a rich man (My.; B. 3, 96).

ಹಣವು hanavu. = ಹಣ. ಹಣವಿನ ಆಸೆ (Bp. 40, 56). ನಣ್ಟರು ಬಣ್ಟರು ಹಣವಿನ ಗಣ್ಟೆರುವ ತನಕ ಹೇಱದನ್ದದಿ ನಡೆವರು; ಗಣ್ಟೆಲ್ಲ ತೀರ್ದ ಮಱು ದಿನ ನಣ್ಟರೆ ಗಣ್ಟಲಿಗೆ ಗಾಣ (Subhāṣita kandapadya).

ಹಣಾ hanā. (fr. ಹಣಿ 3). = ಹಾಣಾ. beating. — ಹಣಾಹಣಿ reit. mutual beating (My.). — ಹಣಾಹಣಿಜಗಳ. a quarrel accompanied with mutual beating (My.).

ಹಣಿ hani. 1. = ಪಣಿ 2, ಹಣೆ 1. the upper part of the stem of a tree. ಹಣಿಯಿಲ್ಲದ ಮೆಳೆ ಬಳ್ಳಿ ಗಿಡುಗಳ್ (ಗುಲ್ಮ Nr.). — ಹಣಿಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. the forked branch which issues from that part of the stem (ಸ್ಕನ್ಧ, ಶಾಖೆ, ಶಾಲೆ Nr.).

ಹಣಿ hani. 2. = ಪೆಣೆ 1, etc. to twist, etc. (*only* in Si.). ಹಣಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ ಜಡೆ (ವೇಣಿ, ಪ್ರವೇಣಿ Si. 216); ಕುರುಳು ಹಣಿದ ಜಡೆ (ಜಟೆ 415).

ಹಣಿ hani. 3. to beat (Grj. 2, 106 va.; Bh. 1, 6, 4; 8, 3, 8); to beat thin, to sharpen by beating, as a sickle (My.); to beat or cut off (Rām. 3, 7, 12). 2, to be hurt (B. 4, 131; Mhr. ಹಣಣೇಂ, to strike, beat; to cut up; to kill). ಪಱು 3?

ಹಣಿ hani. 4. = ಹಣೆ 3, etc. the forehead (ಗೋಧಿ G.; B. 3, 24).

ಹಣಿಕಿಸು hanikisu. = ಹಣಕಿಸು, etc. to mock, etc. (My.).

ಹಣಿಕು haniku. = ಇಣಿಕು, ಹಣಕು, ಹಣಿಗು, ಹಣುಗು 1, ಹಣುಂಗು, ಹಳುಂಗು, ಹಿಣಿಕು. to look slyly, etc. ನೆನಪಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಹಣಿಕಿದರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಹಣಿಕಿ ನೋಡು. = ಹಣಕಿ ನೋಡು, q. v. (My.; B. 5, 39).

ಹಣಿಗು hanigu. = ಹಣಿಕು, etc. to look slyly, to lurk. ಮೃಗರಿಪು ಹಣಿಗಿದ್ದರೆ ಹರಿಣಂಗೆ ಗೆಲವೇ? (Bh. 1, 8, 40).

ಹಣಿಗೆ hanige. = ಆಣಿಗೆ 1. a comb (ಕಂಕತ, ಕೇಶಮಾರ್ಜನ Hlā.; ಪ್ರಸಾಧನಿ, ಕಂಕತಿಕೆ Nr.; ಕೇಶಮಾರ್ಜನಿ, ಕಂಕತ Mr. 208; My.). 2, a comb, *i. e.* one of the clusters of fruits, round the fruit-stalk of a plantain (B. 2, 37). — ಹಣಿಗೆಯ. -ಅ 3. a man who makes combs for weavers (S. Mhr.).

ಹಣಿತೆ hanite. = ಪಣತೆ, etc. Tbh. of ಪ್ರಣೀತೆ. an earthen lamp. (Śmd. 345 Mdb.; My.; ಮಲ್ಲಿಕೆ Si. 497).

ಹಣಿದ hanida. (fr. ಹಣಿ 3). ಪಣಿದ. beating, thrashing; a blow, blows (Bh. 10, 4, 48; Rām. 6, 13, 35). — ಹಣಿದವಾಡು. -ಆಡು. to beat soundly, to thrash (Bh. 1, 8, 40; J. 18, 7; 25, 23). [ಕಬ್ಬಿನ ಹಣಿದವನಾಡುವರಲ್ಲದೆ ಕಾಯದ ಹಣಿದವನಾಡುವರೆ? Bv. 679].

ಹಣಿದ hanida. (Tbh. of ಫಾಣಿತ). the inspissated juice of the sugar-cane; jaggory (ಫಾಣಿತ Hlā.). ಕಾವಲಿಯಲಿ ಆಹವು (ಭಕ್ಷ್ಯಗಳು) ಅಯ್ದೆ ಹಣಿದವಕ್ಕುಂ (Mr. 213).

ಹಣಿಸು hanisu. 1. to cause to sharpen by beating (My.).

ಹಣಿಸು hanisu. 2. = ಹನಿಸು. to pour as water. ನೀರು ಹಣಿಸು (ಎಱೆ G.).

ಹಣು hanu. = ಹಣ್ಣು 2. a ripe fruit. — ಹಣು ಹಮ್ಪಲು. = ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪಲ. (Bh. 8, 26, 8).

ಹಣುಗು hanugu. 1. = ಹಣಿಗು, etc. to lurk, etc. (Bh. 2, 2, 105; 3, 13, 27).

ಹಣುಗು hanugu. 2. lurking. — ಹಣುಗುದಲೆ. -ತಲೆ. a head with a lurking expression (Rām. 6, 37, 15).

ಹಣುಂಗು hanuṅgu. = ಹಣುಗು 1, etc. to lurk (Rśv. 5, 94).

ಹಣುಮಣಿಕ್ಯ hanu-manikya. = ಹಲುಮಾಣಿಕ (s. ಹಲು 1). — ಹಣುಮಣಿಕ್ಯನ ಗಿಡ. a thorny shrub or tree, Flacourtia sepiaria Roxb. (Z.).

ಹಣೆ hane. 1. = ಪಣೆ 2, ಹಣಿ 1. the upper part of the stem of a tree. ಪ್ರಕಾಣ, ಸ್ಕನ್ಧ ಎನ್ದೊಡೆ ಮರದ ಹಣೆ; ಮರದ ಹಣೆಯಿಂ ಕೆಳಗೆ ಪ್ರಕಾಣ್ಡ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). see Nn. s. ಸ್ಕನ್ಧ.

ಹಣೆ hane. 2. = ಪಣೆ 3. a haunt or lair of wild beasts (ಮಿಗವಕ್ಕೆ Kp. 52; ಮಿಗಮಿರ್ಪ ತಾಣ Śm. 31; ಮಿಗದಾಣ 96; Rśv. 5, 80 va.).

ಹಣೆ hane. 3. = ಅಣೆ 2, ಪಣೆ 1, ಹಣಿ 4. the forehead (ಅಲಿಕ, ಲಲಾಟ, ಭಾಲ, ನೊಸಲು Mr. 318; ಣೀಟಿಕ Hlā.; ನೈಟಿಕೆ Mr. 179; ನೊಸಲ್ Śm. 96; ಲಲಾಟ, ಅಲಿಕ, ಗೋಧಿ Si. 214; Bp. 37, 14; 56, 6; J. 11, 41; B. 4, 83; C.). ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಜೋಲಾಡುವ ಮುಂಗುರುಳು (ಭ್ರಮರಕ Si. 215); ಹಣೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ ತಿಲಕ (ತಮಾಲಪತ್ರ, etc. 226); ಆನೆಯ ಹಣೆ (ಅವಗ್ರಹ, ಲಲಾಟ 270); ಹಣೆಯ ಮೂಳೆ (ಶಂಖ 408). ಹಣೇಲಿಲ್ಲದ್ದು ಹಣಕಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಮಣೇಲಿ ಕುಣ್ಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಣೇಲ್ಲಿಲ್ಲದವ ಸಿಂಹಾಸನ ಏಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಹಣೆಕಟ್ಟು. the form of the forehead (My.). — ಹಣೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to affix to one's forehead, *i. e.* to use (said contemptuously, My.). ಇನ್ಥವನು ಈ ಸಾವುಕಾರನ ಬದುಕು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ಏನು ಹಣೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವನೆಮ್ಬುದನ್ನು ದಣಿಯರು ಆಲೋಚಿಸ ತಕ್ಕದಿತ್ತು (B. 4, 170). — ಹಣೆಗೆ ಬಡುಕೊಳ್ಳು. = ಹಣೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. (My.). — ಹಣೆಗೆ ಹೊಡ ಕೊಳ್ಳು. = ಹಣೆಗೆ ಬಡು ಕೊಳ್ಳು. (My.). — ಹಣೆಬರಹ. the writ on (a person's) forehead: destiny, fortune (C.). — ಹಣೆ ಬಾರ. = ಹಣೆಬರಹ. (My.; ಪ್ರಾರಬ್ಧ Cb.). — ಹಣೆಬೊಟ್ಟು. an ornamental or sectarial round mark on the forehead (ಅಪಾಂಗ, ತಿಲಕ Si. 409). — ಹಣೆವೊನ್ದು. -ಒನ್ದು (or ಪೊನ್ದು). to cause the forehead to join or touch another's feet (in greeting, Bp. 48, 30; 61, 60). — ಹಣೆಹಗ್ಗ. a rope tied to a bullock's forehead (by which it is guided, C.).

ಹಣ್ಟಿಗೆ hantige. = ಹಟ್ಟಿಗೆ, etc. an abode, etc. see ಅಱ ವಣ್ಟಿಗೆ.

ಹಣ್ಡ handa. 1. = ಪಣ್ಡ. an impotent man. (Śmd. 342 Mdb.).

ಹಣ್ಡ handa. 2. (Tbh. of ಪಾಣ್ಡು?). — ಹಣ್ಡ ಬಣ್ಡ. reit. a certain colour of a pigeon (B. 3, 113).

ಹಣ್ಡಾ handā. = ಅಣ್ಡ, ಹಣ್ಡೆ. a large metal pot or boiler, an open-mouthed metal vessel in general (My.; Mhr.). exceptionally made of glass (B. 4, 225 as ಹಣ್ಡೆ). locative ಹಣ್ಡಾದಲ್ಲಿ (My.).

ಹಣ್ಡಿ handi. a small cooking pot (My.; Mhr. ಹಣ್ಡೀ). — ಹಣ್ಡಿಬಾಕ. a man who eats his food from the handi in which it has been cooked: a voracious fellow (My.).

ಹಣ್ಡೆ hande. = ಹಣ್ಡಾ, etc. (My.; B. 4, 52). ಕಾಜಿನ ಹಣ್ಡೆ (G. 127); ಭಂಗಾರದ ಹಣ್ಡೆ (579). ಹಣ್ಡೆ ತುಮ್ಬ ನೀರು ಮಿನ್ದರೂ ಮುಣ್ಡೇ ಕೂದಲು ಬೆಳೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. — ಹಣ್ಡೆ ತುಮ್ಬಿದ ಮುಣ್ಡೆ ಉಣ್ಣದೆ ಬಿಡಳು. — ಹಣ್ಡೇ ನೀರು, ಮುಣ್ಡೇ ಅಡಿಗೆ. — ಹಣ್ಡೇ ಮಾಜಿ ಬೇಡ, ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಹಾಜಿ ಬೇಡ. — ಹಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯಲಿಲ್ಲ, ಹಿಣ್ಡೆನಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಹಣ್ಡೇ handē. (= ಹಂಜೇ). *a vocative particle used in addressing a female of inferior rank.*

ಹಣ್ಣಿ hanni. = ಹಣ್ಣೆ. the sunflower, Heliotropium indicum Lin. (ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ, ಭೂರುಣ್ಡಿ Nr.).

ಹಣ್ಣು hannu. 1. = ಪಣ್ಣು 1. to make ready, etc. (Bp. 60, 21; J. 7, 29; 18, 60). [ಕಾಯವ ದಣ್ಡಿಸಿ, ಆತ್ಮನಿಗ್ರಹವ ಮಾಡಿ, ಬಟ್ಟೆಗುತ್ತತನವ ಹಣ್ಣಿ ತಗೆಹಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದುರ ಬೇಡಿಕೊಮ್ಬ ತಪ ತಾನೇಕೆ? Cv. 683]. ಹಣ್ಣಿದ ಆನೆ (ಸಜ್ಜಿತ, ಕಲ್ಪಿತ Hlā.). ಹಣ್ಣಿದುದು (ಆನೆ, ಸಜ್ಜಿತ, etc. Mr. 156); ಅತಿಯುದ್ಧಮಂ ಬಿಡದೆ ಹಣ್ಣಿರೆ (ದ್ಯೂತ 466). *cf.* ಹನಿ 3.

ಹಣ್ಣು hannu. 2. = ಪಣ್ 2, etc., ಹಣು. a ripe fruit, etc. (ಪ್ರಸೂನ, ಫಲ Si. 438; Bp. 18, 16; J. 6, 31; C.). ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮರ (ಫಲವತ್ Si. 120); ದ್ರಾಕ್ಷೀ ಹಣ್ಣಿನ ಹಣ್ಣು (ಮಾಧ್ವೀಕ 347); ಸಮ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಣ್ಣಿನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಬನ್ದಿರುವದು (ನಿಶಿತ, ಕ್ಷುತ, ಶಾತ, ತೇಜಿತ 378). ಹಣ್ಣು ಜಾಜಿ ಹಾಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹೋದರೆ ಒನ್ದು ಕಲ್ಲು, ಬನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಹಣ್ಣು. — ಹಣ್ಣು ತಿನ್ದವ ನುಣ್ಣಗೆ ಆದ, ಸಿಪ್ಪೆ ತಿನ್ದವ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಣ್ಡ. — ಹಣ್ಣನ್ದು, ಶಲಭ ದೀಪದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಹಣ್ಣನ್ನು ಹೊನ್ನನ್ನು ಹಜ್ಜಾದ ಮರಗಳನು ಕಣ್ಣಲಿ ಕಣ್ಡು, ಮನದಲ್ಲಿ ಬಯಸದಿಹ ಅಣ್ಣಂಗಳಾರು? (Sp.). ಹೊನ್ನು (ಹಣ್ಣು) ಹಣ್ಣ ರಿಣವು ತೀರಿದಾ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲ್! (Sp.). — ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕು. to put to ripen, to make ripe (G. 10). — ಹಣ್ಣುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a ripe pod vegetable (My.). ಅವನನ್ನು ಹಣ್ಣುಗಾಯಿ ನೀರುಗಾಯಿ ಮಾಡಿದರು, they thrashed him soundly (My.). — ಹಣ್ಣುಬಾರು. -ಪಾರು. to become a ripe fruit or ripe (Si. 380). — ಹಣ್ಣುಮುಜುಕ. a man broken and ripe with age, a very old man (My.). — ಹಣ್ಣುಮುಜುಕಿ. such a woman (My.). — ಹಣ್ಣುವರಿ. -ಹರಿ. to come up to maturity, to become ripe (B. 3, 37). — ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪುಲ. = ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪುಲು. (B. 3, 37). — ಹಣ್ಣು ಹನ್ಪುಲು. = ಹಣು ಹಮ್ಪುಲು. reit. (Rām. 5. 8, 29; My.; B. 5, 296). — ಹಣ್ಣೆಲೆ. -ಎಲೆ. an old leaf, a full grown leaf. ಹಣ್ಣೆಲೆ ಉದುರುವಾಗ ಚಿಗುರೆಲೆ ನಗುವದು (Prv.).

ಹಣ್ಣುವ hannuva. making ready, equipping, etc. ಕಲ್ಪನೆ, ಸಜ್ಜನೆ ಎನ್ದೊಡೆ ಆನೆಯ ಹಲ್ಲಣಿಸುವುದು; ಹಣ್ಣುವಮೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಹಣ್ಣೆ hanne. = ಅಣ್ಣೆ 4, ಹಣ್ಣಿ. the sunflower (ಸಿರಿಕಣ್ಣೆ, ಮಧುಸೂಲಿ Mr. 150; ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ, etc. Si. 138). 2, the kitchen herb Celosia albida (My.; T. ಪಣ್ಣೈ). ಹಣ್ಣೇ ಸೊಪ್ಪು ಬೇಯು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನಸು (Prv.).

ಹತ್ hat. an interjection of contemptuous or angry reproof (My.; Mhr.).

ಹತ hata. struck, beaten; struck down, *killed, slain;* wounded, hurt; destroyed, ruined; impeded, checked; removed (Abh. P. 3, 60); *disappointed;* deprived of, bereft of, destitute of; miserable. 2, striking; killing; hurting.

ಹತಕ hataka. miserable; *ill-bred, bad* (in general, ಕೆಟ್ಟವಂ Mr. 239).

ಹತಾಹತಿ hatā-hati. mutual striking (J. 27, 6. 10).

ಹತಿ hati. = ಅತಿ 2. striking; killing; destroying; removing; a stroke, a blow. see *e. g.* ಉಪ-, ಪದ-, ಸಂ-; J. 3, 31; 12, 48.

ಹತೋಟಿ hatōṭi. Tbh. of ಹಸ್ತವರ್ತಿ? subjection, control (My.).

ಹತೋದ್ಧೂತ hata-uddhūta. raised by striking or blows (J. 22, 1).

ಹತ್ತ hatta. = ಹನ್ತ. the state of joining or fitting close; closely. 2, altogether. — ಹತ್ತಕಟ್ಟು. to tie tightly, as a necklace, etc. (My.). — ಹತ್ತಕಡಕು. an ear-ring which fits close to the ear (My.; Si. 218). — ಹತ್ತ ಕಾಸು. to heat thoroughly (My.). — ಹತ್ತ ಕೆಡು. to be completely ruined or spoiled (My.). — ಹತ್ತ ಬಡಿ. to beat all (fruits) off (from a tree); to strike off all (that is above the level of the top in measuring, My.). — ಹತ್ತ ಸೇದು. to draw up all things at once (My.). 2, to draw tightly (My.). [-ಹತ್ತಹತ್ತು to soak things in salt solution].— ಹತ್ತೊಟ್ಟೆ -ಒಟ್ಟೆ. = ಹತ್ತಕಡಕು. (My.).

ಹತ್ತ hatta. Tbh. of ಹಸ್ತ. hand. (Śmd. 378). see ಗಳ-, ತೋರ-, ದು-, ದೂ-, ಪರ-, ಪಜಿ-.

ಹತ್ತಡಿ hattadi. = ಅತ್ತರಿ, ಹತ್ತಣ್ಡಿ, ಹತ್ತರಿ, ಹತ್ರಿ. a carpenter's plane (My.).

ಹತ್ತಣ್ಡಿ hattandi. = ಹತ್ತಡಿ, etc. (S. Mhr.).

ಹತ್ತರ hattara. = ಹತ್ತಿರ, ಹತ್ತಿರು, ಹತ್ತಿರೆ, ಹತ್ತಿಲೆ, ಹತ್ರ. the state of joining: nearness, proximity; near; close by; by (C.). ಅರಸಿರುವ ಪಟ್ಟಣದ ಹತ್ತರಲೇ ಇರುವ ಚಿಕ್ಕ ಊರು (ಶಾಖಾನಗರ Si. 106); ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹತ್ತರವಿರುವ ಕೆಳಗಣ ಭೂಮಿ (ಉಪತ್ಯಕೆ 116); ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಹತ್ತರವಾಗಿ ಪೋಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ದಣ್ಡೆಗಳು (ಹಾರ, ಮುಕ್ತಾವಲಿ 218); ಹತ್ತರವಲ್ಲದ್ದು (ದೂರ 372). ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಹತ್ತರ ಬರಗೊಡುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 6). ಹಾರುವನು ಅದಜಿ ಹತ್ತರ ಬನ್ದು (2, 28). ನೋಡು, ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಎನ್ಥಾ ಚೆಲೋ ಚೂರಿ ಅದೆ! (2, 28). ಆ ಕುರುಡನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ (3, 124). ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ್ದಜಿನ್ದ ಈಗ ಉಪವಾಸ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ (3, 124). ತನ್ನ ಗುಡಿಸಲಿನ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಕೂತು ಕೊಣ್ಡು (4, 176). ಹತ್ತರಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ, ಬಜಿಕಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಕ, ಒಳಿತು ಕೆಟ್ಟರೆ ಗೆಣೆಯ. — ಮುತ್ತನಾದವನ ಹತ್ತರ ಕತ್ತಿ ಇದ್ದರೇನು? (Prvs.). see Prvs. s. ಸಲ್ಲ. ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ (ಸಾರಸ, ಸಮೀಪ, ಹತ್ತಿರೆ Nn. 56). [*cf.* ಹತ್ತು].

ಹತ್ತರಿ hattari. = ಹತ್ತಡಿ, etc. a carpenter's plane. (My.).

ಹತ್ತಾಹತ್ತಿ hattāhatti. Tbh. of ಹಸ್ತಾಹಸ್ತಿ. hand to hand fight (Bh. 4, 2, 62).

ಹತ್ತಿ hatti. 1. = ಪತ್ತಿ, etc. cotton in the pod, or not cleared from the seed; cotton in general (ಪಿಚವ್ಯ, ಬಾದರ, ಕರ್ಪಾಸ Hlā.; ಕಾರ್ಪಾಸ, ಪಿಚವ್ಯ, ಬಾದರ Mr. 128; ಪಿಚುಲ Nn. 107; ತೂಲ Ct. I, 79; C.; B. 4, 26). ಹತ್ತಿಯ ಗಿಡು (ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ, ಸಮುದ್ರಾನ್ತೆ, ಕಾರ್ಪಾಸಿ, ಬದರಿ Nr.). ಹತ್ತಿಯಿನ್ದ ಆದ ಸೀರೆ (ಕಾರ್ಪಾಸ, ಬಾದರ Hlā.). ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಹೊಲದೊಳಗೆ ಹತ್ತೀ ಬಿತ್ತಿದನು; ಪಯ್ರು ಬೆಳೆದು, ಹತ್ತಿ ಒಡೆದ ಬಜಿಕ ಕೂಲಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಹತ್ತೀ ಬಿಡಿಸಿದರು (B. 4, 178). ಹತ್ತಿ ನೂಲ ಬೇಕು, ಮುತ್ತಯ್ದೆ ಹಾಡ ಬೇಕು. — ಹತ್ತಿ ತೂಗುವಲ್ಲಿ ನೊಣಕ್ಕೆ ಉಪವಾಸ. — ಹತ್ತಿಗೂ ಮುತ್ತಿಗೂ ಹಾಕಿದ ಹಣ ಯಾತಕ್ಕೂ ಬಾರದು. — ಅದರೆ ಹೋದರೆ ಹತ್ತಿ ಬೆಳದರೆ, ಅಜ್ಜೀ, ನಿನಗೊನ್ದು ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ. — ಹೊಲದ ಹತ್ತಿ ಹೊಲದಲ್ಲೇ! ನಿನಗೆ ಮೊಜಿ ಉದ್ದ, ನನಗೆ ಮೂರುದ್ದ! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಹತ್ತಿಕಾಯಿ. an

unripe cotton pod (My.). — ಹತ್ತಿಕಾಯಿ. cotton seed (C.; B. 2, 19; 3, 17). — ಹತ್ತಿಗಿಡ. the Indian cotton plant, Gossypium herbaceum Lin. (ಕರ್ಪಾಸಿ G.; ತುಣ್ಡಕೇರಿ, etc. Si. 150; My.). — ಹತ್ತಿಗೇಡು. -ಕೇಡು. ruin or waste of cotton. ಬತ್ತಿ ಹೆತ್ತಪ್ಪ ನನು ಹತ್ತಿಸಿದ ಫಲವೇನು? ನಿತ್ಯ ನೆಲೆಗೊಳದೆ ಭಜಿಸುತಿರಲ್ ಆ ಪೂಜೆ ಹತ್ತಿಗೇಡೆನ್ದ (Sp.). — ಹತ್ತಿ ಬಿಡಿಸು. to pull off or pluck cotton (B. 4, 178); to dress cotton (My.). — ಹತ್ತಿಬೀಜ. = ಹತ್ತಿಕಾಯಿ. (My.). — ಹತ್ತಿಬೆಳೆ. a cotton crop (C.; B. 4, 26).

ಹತ್ತಿ hatti. 2. nearness, proximity. ಹತ್ತಿಗೆ ಅಯ್ತನ್ದು (Bp. 46, 8). *cf.* ಹತ್ತೆ.

ಹತ್ತಿಗ hattiga. a man who is near, a companion (Bh. 7, 5, 2).

ಹತ್ತಿರ hattira. = ಹತ್ತರ, etc. near, etc. (ಆರಾತ್, ಸಮೀಪ Si. 467; ಅಭಿತಸ್, ಸಮೀಪ 470; Bp. 32, 28; J. 25, 58; 26, 21). ಸಮೀಪ ನಿಕಟ ಆಸನ್ನ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟ, etc. ಎಮ್ಬಿವು ಹತ್ತಿರದ ಹೆಸರುಗಳು (371). ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರ್ದುದಂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತರುಹ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಉಪಾದಾನ); ಕಾನ್ತನ ಹತ್ತಿರ ಬಹ ಸಮಯದೊಳು ಸಮ್ಭ್ರಮದಿಂ ಮಾಡುವ ತೊಡಿಗೆಯ ಪಲ್ಲಟ (ವಿಭ್ರಮ Nr.).

ಹತ್ತಿರು hattiru. = ಹತ್ತರ, etc. near, etc. ಹತ್ತಿರಿನ್ದ ಹೋಹದೆ ಇರುಹಂ (ಪರಿಸರ್ಯೆ, ಪರೀಸಾರ Nr.). ಹತ್ತಿರಿಗೆ (Bp. 18, 61; 26, 25; 32, 58; 44, 10).

ಹತ್ತಿರೆ hattire. = ಹತ್ತಿರ, etc. (ಸಮಯಾ, ನಿಕಷಾ, ಹಿರುಕ್ Nr. ಸಾರಸ, ಸಮೀಪ, ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ Nn. 56; ಪಕ್ಷ, ಸಮೀಪ 112; Bp. 39, 39).

ಹತ್ತಿಲೆ hattile. = ಹತ್ತರ, etc. near, etc. ಸತ್ಯವೆಮ್ಬುದು ತಾನು ಹಿತ್ತಲದ ಗಿಡ, ನೋಡ! ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿಯಲಿಸದೆ, ತಾನಿರ್ದ ಹತ್ತಿಲೇ ನೋಡ! (Sp.).

ಹತ್ತಿಸು hattisu. 1. = ಪತ್ತಿಸು 1, (ಹಚ್ಚು 1). to join (v. t.), to apply (Bp. 18, 60); to fix on (J. 4, 31); to cause to climb or ascend, to cause to mount or get upon (C.). ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಣ್ಡನು (B. 3, 127).

ಹತ್ತಿಸು hattisu. 2. = ಹಚ್ಚಿಸು 1, etc. to kindle, to light, as fire, a light (My.). see Sp. s. ಹತ್ತಿಗೇಡು.

ಹತ್ತು hattu. 1. = ಪತ್ತು 1, q. v. to stick to, to adhere; to join (v. i.), to touch (Bp. 5, 292); to join (one), to follow (J. 22, 36); to apply one's self to (B. 5, 189. 293); to touch, to reach, as a shore (4, 223); to get to: to be got, as a wound (5, 161); to hit, as a ball, etc. (5, 161). 2, to be reached, arrived at or found, as a road, etc. (B. 3, 126; 4, 33. 114). 3, to be required; to take; to suffice (B. 3, 121; 4, 48. 86. 152; 5, 102. 124. 141. 171. 226. 306). 4, to be of effect on: to hurt, as strokes, etc. B. 5, 250). 5, to begin (C.; B. 1, 6. 11. 21; 2, 13. 14; 3, 75. 124; 5, 271). 6, to take root, to fix the root, to begin to grow (C.; B. 2, 22). 7, to rise (Bp. 56, 38); to ascend, to climb, to mount, to scale (C.; B. 3, 15. 21). ನಿಜಗುಣಿಯು ತನಗೆ ಹತ್ತುವಷ್ಟು ರೊಟ್ಟೀ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದನು (B. 3, 121). ಆದಲಿ ಬೆಳುವಣಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಯ್ದು ವರ್ಷ ಹತ್ತುವದು (4, 48). ಎನ್ತಾ ದೊಡ್ಡ ಮುಟಿ ಬರ ಹತ್ತಿತು! (1, 21). ಕಾಳಗದೊಳಗೆ ಕಡತ ಹತ್ತಿ (3, 124). ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಹತ್ತುವವು (2, 22). ಕಾಳಗದ ಬಣ್ದಿಯಂ ಹತ್ತಿ ಹೊಡಹಂ (ರಥಿಕ, ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ Mr. 247). ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವ ಸವಾರ (ಅಶ್ವಾರೋಹ, etc. Si. 278). ತೆಂಗಿನ ಮರ ಯಾಕೆ ಹತ್ತುತ್ತಿ? ಅನ್ದರೆ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯೋದಕ್ಕೆ ಅನ್ದ. — ನಡುಮರಾ ಹತ್ತಿ, ಬುಡಾ ಕಡಿದ. — ಬುಡ ಹತ್ತಲಿಯದವ ನಡು ಹತ್ತ್ಯಾನೇ? — ಮರದ ಮಾಳಿಗೆಯೇರಿದವ ಗಟ್ಟ್ಯಾ ಹತ್ತ್ಯಾನೇ? (Prvs.). see Sp. s. ಹತ್ತೆಸಿಡಿ. — ಹತ್ತಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let mount (B. 3, 125; 5, 289). — ಹತ್ತಿದರೆ ಮುರುಟುಹ. a species of plant (ಶೀಪ್ರೆ Mr. 145). — ಹತ್ತೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. to press so as to join well, to press firmly (B. 3, 106; 4, 208); to suppress, as laughter (5, 143).

ಹತ್ತು hattu. 2. = ಪತ್ತು 2. joining, etc.; climbing, scaling, etc. — ಹತ್ತುಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. a fort for scaling (Śmd. 386). — ಹತ್ತೆಸರು. -ಎಸರು. the water in a cooking pot when so far evaporated that it is nearly exhausted and sticky, as a sign that the rice, etc. is completely done. ಹತ್ತೆಸರಿಗೆ ಬರು, to be nearly done, as rice (S. Mhr.); to be at the point to die (S. Mhr.).

ಹತ್ತು hattu. 3. = ಪತ್ತು 3, etc. ten (ದಶ Mr. 347; Bp. 9, 21; 51, 68; J. 12, 34; 20, 50; 21, 19; 29, 22; C.). ಹತ್ತಲಿ (Bp. 35, 32; C.), ಹತ್ತಲಿ, ಹತ್ತಕ್ಕೆ (C.). ಹತ್ತು ಬೆರಳ್ (Bp. 53, 56). ಹತ್ತು ಬೆರಳಾರತಿ (48, 17). ಹತ್ತು ಕಡೆ (B. 4, 51). ಹತ್ತು ಮುಡಿ (5, 83). ಹತ್ತಲಿ ಕೂಡ ಹನ್ನೊಂದು, ಪರಸೇ ಕೂಡ ಗೋವಿನ್ದ. — ಹತ್ತಲಿ ಸಾವು ಮದುವೇ ಸಮಾನ. — ಹತ್ತಲಿ ಹಲ್ಲ ಕಡ್ಡಿ ಒಬ್ಬನ ತಲೇ ಹೊಱೆ. — ಹತ್ತು ಜುಟ್ಟು (*i. e.* men) ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರ ಬಹುದು, ಎರಡು ತುಱುಬು (*i. e.* women) ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರ ಕೂಡದು. — ಹತ್ತು ದುಡಿಯುವದು ನನ್ನಿನ್ನ, ಮತ್ತೆ ಕೂಡುವದು ನಿನ್ನಿನ್ನ. — ಹತ್ತು ಮನ್ದಿಯ ಮಾತು ಮೀಱ ಬೇಡ, ರಾಯರಿಗೆ ದೇವರಿಗೆ ಸುಳ್ಳಾಡ ಬೇಡ. — ಹತ್ತು ಮನ್ದಿಯ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಗೆ ಸತ್ತ ಮಗುವಿನ ನೆನಪು ಹೋಗದು. — ಹತ್ತು ಮನ್ದಿಯ ತಾಯಿ ಬೀದೀಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಳನ್ತೆ. -ಹತ್ತು ಮನ್ದಿಯ ತಾಯಿ, ಹೊಱೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಿ! — ಹತ್ತು ಹಡೆಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಒನ್ದು ಮುತ್ತು ಹಡೆಯ ಬೇಕು. -ಹತ್ತು ಕಟ್ಟಿನ ಕಡೆ ಒಂದು ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟು. — ಹತ್ತು ಜನ ಎಮ್ಬುವದು ಮುತ್ತಿನ ಸಮಾನ. — ಹತ್ತು ಹಣ ಹೋದರೂ ಮೃದಂಗಶಬ್ದ ನಿವರ್ತಿ ಆಯಿತು (Prvs.). see Prv. s. ಮಗುವು. — ಹತ್ತಕ್ಕೊನ್ದು ಬಿಡಗಡೆ. -ಒನ್ದು-. release to one out of ten (My.). — ಹತ್ತತ್ತು. -ಅತ್ತು. (*i. e.* ಹತ್ತು). ten and ten (in a distributive sense, B. 4, 209). — ಹತ್ತನೆಯ. -ಅನೆಯ. tenth. ಬಾದುಹ್ವೆನ್ದು, ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯುಮಂ ನೇದಾರ್ಗಳ್[6] (Śmd. 288). ಹತ್ತನೇ ಅವಸ್ಥೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು (ದಶಮಿ, etc. Si. 196). — ಹತ್ತು ಅವತಾರ. the ten incarnations of Viṣṇu (C.). Mr. enumerates them as follows: ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನೃಹರಿ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ಹಲಿರಾಮ, ರಾಮಚನ್ದ್ರ, ಬೌದ್ಧ, ಕೃಷ್ಣ (Mr. 19). — ಹತ್ತು ಹತ್ತು. ten and ten (in distributive sense, J. 20, 50; 21, 19). 2, ten times ten. ಹತ್ತು ಹತ್ತುಗಳು ನೂಱು, ನೂಱು ಹತ್ತುಗಳು ಸಾವಿರ, ಸಾವಿರ ಹತ್ತುಗಳು ಅಯುತ, ಹತ್ತು ಅಯುತಗಳು ಲಕ್ಷ (Si. 327). — ಹತ್ತು ಹದಿನಯ್ದು. ten or fifteen (B. 2, 37); etc. — ಹತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕು. ten or fourteen (B. 3, 40); etc. — ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು. ten or twelve (B. 2, 37; 3, 11. 13. 113); etc. — ಹತ್ತೆಣ್ಟು. -ಎಣ್ಟು. (Śmd. 63). about ten or eight (B. 1, 19; 5, 125); etc. — ಹತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು. -ಒಮ್ಬತ್ತು. nineteen (C.). — ಹತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು. nineteen or twenty (B. 3, 100); etc.

ಹತ್ತು hattu. 4. = ಪೊತ್ತು 1, etc. to be kindled, etc. (My.). see Prv. s. ಬೇಗೆ.

ಹತ್ತು hattu. 5. = ಪೊತ್ತು 3, etc. to be burnt, as rice, etc., at the bottom of the cooking vessel, etc. (My.).

ಹತ್ತುಗೆ hattuge. = ಪತ್ತುಗೆ. connection, tie (Cpr. 8, 82).

ಹತ್ತೆ hatte. nearness, proximity; near. ['ಇತ್ತಬಾರಯ್ಯಾ ಇತ್ತಬಾರಯ್ಯಾ' ಎನ್ದು ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಕೂರ್ತು ಹತ್ತೆ ಕರೆಯುತಿರೆ Bv. 245]. ಹತ್ತೆಗೆ ಅಯ್ದುನ್ದು (Bp. 18, 51). *cf.* ಹತ್ತಿ. — ಹತ್ತೆ ಬರ್. to come near (Bp. 61, 74). — ಹತ್ತೆವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to keep near. ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನಜಿುದು, ಹತ್ತೆವಿಡಿದೋಲಯ್ಯ! ಚಿತ್ತವ ಪಡೆದು ಮದವೇಱಿ ಮೊಲ ನಾಯಿಾ ಹತ್ತಿದನ್ತಕ್ಕ (Sp.). — ಹತ್ತೆ ಸಾರ್. to come near (Grj. 8, 78; Bp. 2, 21; 60, 50; J. 30, 23).

ಹತ್ತೆಹ hatteha. proximity: dearness, friendship (Bh. 1, 6, 46, o. r. ಹತ್ತೆಯ).

ಹತ್ಯ hatya. killing, slaying. see ಗೋ-, ಪ್ರಾಣ-, ಭ್ರೂಣ-.

ಹತ್ಯಾದೋಷ hatyā-dōsa. sin or culpability of killing (J. 2, 24).

ಹತ್ಯಾರ್ hatyār. an instrument, a weapon (ಆಯುಧ, etc. Si. 286; My.; Mhr.; H. ಹತೇರ, ಹತ್ಯಾರ).

ಹತ್ಯಾರ hatyāra. = ಹತ್ಯಾರ್. (ಹೇತಿ Cb.; B. 5, 100. 101).

ಹತ್ಯೆ hatye. ಹತ್ಯಾ. killing, slaying, slaughter, murder. see ಬ್ರಹ್ಮ-.

ಹತ್ರ hatra. = ಹತ್ತರ, etc. (My.). near, etc. ಸೊಸೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಱು, ಅತ್ತೆ ಅಗಸನ ಹತ್ರ ಹೋದನ್ತೆ (Prv.).

ಹತ್ರಿ hatri. = ಹತ್ತಡಿ, etc. a carpenter's plane. (My.).

ಹತ್ವ hatva. the letter ಹ (Śmd. 341. 354. 369).

ಹದ hada. 1. = ಪದ, (ಹಸ). proper or good state or condition; properness, propriety, proportionateness; proper way, way; the tempered state, or the tempering, or seasoning, of any food, etc.; (tanned state); the right degree of ripeness; sharpness (C.). [Tu.]. ಹದ ಮಾಡಿದನ್ತ (ಕ್ವಣಿತ G.). ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಮಾಡುವ ಹದವು ಹ್ಯಾಗನ್ದರೆ (B. 3, 45). ನೀಲಿಯ ಮಾಡುವ ಹದವು ಬಹು ಸೋಜಿಗವಾದದ್ದು (4, 54). ಚಿನ್ನವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಹದ ಹ್ಯಾಗನ್ದರೆ (4, 105). ಕುಱು ಸತ್ತು ಮೂಱು ತಿಂಗಳಾಯಿತು, ತೊಗಲ ಹದಾ ನೋಡೆ! — ಮೊಣ್ಡಪ್ಪನ ಕತ್ತಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಯ್ಯುವಷ್ಟು ಹದವು (Prvs.). see ಎಳೆ-. ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ಅನ್ನ ಮುನ್ತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೆಂಕೀ ಕೆಣ್ಡದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹದವಾಗಿ ಕುದಿಸುವದು (ಶೃತ Si. 380). — ಹದಕ್ಕೆ ಬರು. to arrive at or reach a proper state, etc. ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತವಾಗ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹದಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹುವ್ವಿನ ಮುಗ್ಗು (ಕುಟ್ಮಲ, ಮುಕುಲ Si. 124). — ಹದಗಳ್ಳೆ. an indurate lump or kernel in the flesh (My.). — ಹದಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to spoil the proper state, etc. ಹಲವು ಸಮುಗಾಱರು ಕೂಡಿ, ತೊಗಲು ಹದಗೆಡಿಸಿದರು (Prv.). — ಹದಗೆಡು. -ಕೆಡು. the proper state, condition or manner to be spoiled; to lose the proper state, etc. (used of food, rain, crop, work, words, etc.; My.). — ಹದಗೆಯ್. to render proper, to make fit for use, etc. (C. Bp. 47, 45). — ಹದಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಪದಗೊಳಿಸು. (Bp. 21, 29). — ಹದದಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. an areca nut that has the right degree of ripeness (My.). — ಹದ ಮಾಡು. = ಹದಗೆಯ್. (My.). — ಹದವಿಡು. -ಇಡು. to temper; to sharpen. ಹದವಿಡಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ನಿಶಿತ, ಕ್ಷ್ಣುತ, ಶಾತ, ತೇಜಿತ Si. 378). — ಹದವಿಲ್. -ಬಿಲ್. = ಪದವಿಲ್. (Bh. 3, 10, 21, where ಹದವಿಲು). — ಹದವಿೞಿಸು. -ಇಳಿಸು. to boil or vaporize (a thing) so long till it reaches the proper state and then take it from the fire (My.).

ಹದ- hada. 2. = ಹದಿ 4-, etc. ten. — ಹದನಾಲ್ಕು. fourteen (ಈರೇೞು Cb.).

ಹದಗ hadaga. Tbh. of ಪತಂಗ 1. (S. ಪದಗ). a grasshopper ಹದಗದ ಹುೞು (ಪತಂಗ, ಶಲಭ Nr.).

ಹದಡು hadaḍu. = ಹದಿರ್ 3. the wrist (Bp. 46, 22). ಮುಂಗೆಯ್ಯಿನ್ದ ಕಿಱುಬೆರಳಿನ ತನಕ ಇರುವ ಹದಡು (ಕರಭ G.). ಹದಡು, according to G's definition of ಕರಭ, is the "metacarpus," the Bp. leaves doubtful. V. that has the Bp's story, uses instead of ಹದಡು, ಪಗರು (31, 23 va.), which appears to be a term of dubious character. ಹರಡಿ, ಪರಡು 3 could also mean "the metacarpus."

ಹದನ hadana. = (ಹದ 1), ಹದನು. properness, etc. ಹದನವಿಲ್ಲದ ಕದನ ಮದನಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ (Prv.). 2, sharpness; sharp (B. 1, 26; 3, 6; 4, 91; 5, 251). ಹದನ ಮಾಡಿದ್ದು (ತೇಜಿತ G.).

ಹದನು hadanu. = ಹದನ, (ಹಸನು). properness, etc. ಸದೆ ಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಹದನಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). 2, proper way: way, manner; true state, real circumstances: circumstances (Bp. 1, 55; 22, 16; 28, 43; 35, 43. 54; 37, 15. 23; 40, 10; 43, 67; 49, 15; C. Bp. 47, 17; Bh. 1, 8, 10. 78; J. 4, 52; 16, 38; 18, 53; 25, 57). 3, sharpness (B. 2, 3. 5; 4, 36).

ಹದರು hadaru. = ಅದರು 3, ಹದಿರ್ 1. quite unripe fruit. (My.).

ಹದಿ hadi. 1. (fr. ಪುದಿ 1 through ಹೊದೆ 1). to lay stone or brick (as a cover or pavement). P. ps. ಹದಿದು, ಹದ್ದು (My.). ನೆಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹದಿಯುತ್ತಾರೆ. (My.).

ಹದಿ hadi. 2. a layer of stone or brick in the ground (My.). creamy layer formed on the surface of hot milk. — ಹದಿಕಟ್ಟು. to lay a foundation (My.).

ಹದಿ hadi. 3. to uncover or open by digging, to make a hole by digging (ಖನನವಿವರಣ Śmd. Dh.; T. ಪದಂಗು, a hole made in the ground; ಪಱು, to dig a hole in the ground; to dig for laying a foundation; *cf.* ಹಗ).

ಹದಿ- hadi. 4. = ಪತ್ತು 3, etc. ten. — ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ. fourteenth (B. 5, 301). — ಹದಿನಾಲ್ಕು. fourteen (Bh. 1, 8, 9). — ಹದಿಮೂರನೆಯ. thirteenth (B. 5, 298). — ಹದಿಮೂಱು. thirteen (B. 5, 309). — ಹದಿಮೂಱುಲಕ್ಷ. thirteen lacs (B. 4, 81).

ಹದಿಗಿಸು hadigisu. = ಅದುಗಿಸು 1, ಹದುಗಿಸು. to compress: to cause to get bruised (My.). 2, to mollify by pressing, as fruits (My.).

ಹದಿಟೆ hadiṭe. Tbh. of ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ (Śmd. 370) fame, etc.

ಹದಿನ್- hadin. = ಪತ್ತು 3, etc. ten. — ಹದಿನಯ್ದು. fifteen. ಹದಿನಯ್ದು ದಿನ (ಮಾಸಾರ್ಧ Nn. 112). ಹನ್ದಿ ಹದಿನಯ್ದು ಈದರೂ ಒನ್ದೂ ಹಯವಾಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಹದಿನಯ್ದು ನೂಱು. 1500 (B. 5, 271). — ಹದಿನಯ್ದು ಹದಿನಾಱು. fifteen or sixteen (B. 3, 73). — ಹದಿನಾಱನೆಯ, sixteenth (Si. 31; B. 3, 88). — ಹದಿನಾಱು. sixteen (ಕಳೆ Mr. 348; Si. 195. 196). ಕುಣ್ಣಗೆ ಎಣ್ಟು ಚೇಷ್ಟೆ, ಕುರುಡಗೆ ಹದಿನಾಱು ಚೇಷ್ಟೆ (Prv.). — ಹದಿನಾಱು ಕರ್ಮ. sixteen acts or duties (Bp. 3, 52). — ಹದಿನೆಣ್ಟು. eighteen (Bp. 23, 21). ತೀರ್ಥ ಮುನ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನ್ದಿ ಪ್ರಧಾನರು (ಅಷ್ಟಾದಶಾಮಾತ್ಯರ್ Nn. 48); ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು (ದ್ವಿಜಾದಿಕುಲ 71; see ಪದಿನೆಣ್ಟು ವರ್ಣ); ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು (ಜಾತಿ ಸಮೂಹ 78). ಹಣ್ಣೇ ಸೊಪ್ಪು ಬೇಯುವಷ್ಟಱಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನಸು (Prv.). — ಹದಿನೆಣ್ಟು ಪಣದವರು. the right hand castes (Mr. E. Rice). *cf.* ಒಮ್ಬತ್ತು ಪಣದವರು. [*cf.* ಬಣ 2]. — ಹದಿನೆಣ್ಟು ಸಾವಿರ. 18000 (Bp. 50, 23. 42). — ಹದಿನೇೞು. seventeen (Ch. v. 325).

ಹದಿಬತೆ hadibate. Tbh. of ಪತಿವ್ರತೆ. a devoted and virtuous wife (Śmd. 345 & 380 Mdb.).

ಹದಿಬತ್ತೆ hadibatte. Tbh. of ಪತಿಪತ್ನಿ. a legitimate wife. (ಸಹಜ ಮುಳ್ಳ ಪೆಣ್ಡತಿ Ct. 1, 81).

ಹದಿಬದೆ hadibade. Tbh. of ಪತಿವ್ರತೆ (Śmd. 380; Ct. II, 44; Kp. 27; Śm. 73).

ಹದಿರ್ hadir. 1. ಹದಿರು. = ಹೆದರು, etc. a very young, quite unripe fruit (ಎಳೆಗಾಯಿ, ಮಿಡಿ, ಹೀಚು Śm. 22; My.; M. ಪಯಿಚ್ಚು; *cf.* ಪಯಿರ್, etc.; see ಎಳೆ-).

ಹದಿರ್ hadir. 2. ಹದಿರು. = ಹದನು. way, manner. ಕುದುರೆಯಾ ಚದುರೆಯಾ ಹದಿರೆರಡುಮೊನ್ದಯ್ಯ! ಚದುರನೇಱಿದರೆ ಕುಣಿವದು, ಬೆಳ್ಳಾಳ ಬಿದಿರಿ ಹಾಕುವದು (Sp.).

ಹದಿರ್ hadir. 3. ಹದಿರು. (= ಹದಡು). the wrist (Rām. 3, 4, 30).

***ಹದಿರಿಸು hadirisu.** to talk (express) satirically. ಉದರ ನಿಮಿತ್ತವಿಡಿದು ಉದರವ ಹೊರೆವವನಲ್ಲ, ಹದಿರಿಸ ಬಲ್ಲ ಚದುರ ಕಾಣಿ ಭೋ Cv. 125, 360.

ಹದುಗಿಸು hadugisu. = ಹದಿಗಿಸು, etc. to compress, etc. (My.).

ಹದುಗು hadugu. = ಪದುಗು. to bend (v. i.), etc. (My.).

ಹದುಳ haduḷa. = ಪದುಳ, well-being, etc.; steadiness (ಶಿವ, ಭದ್ರ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಮಂಗಲ, ಶುಭ, ಕುಶಲ, ಕ್ಷೇಮ, ಶಸ್ತ, etc. Nr.; ಕ್ಷೇಮ, ಕೂಟ Nr.). ಹದುಳವುಳ್ಳವಂ (ವಿಶ್ರಬ್ಧ, ಸ್ಥಿರ Mr. 236). ಕುದಿಯದಿಹ ಕೂಱಂಗೆ ಹದುಳದಮ್ಬುಲಿ ಲೇಸು! ಹೃದಯಶೂನ್ಯರುಗಳೊಲವಿನ್ದೆ ಬಲ್ಲರ ಕದನವೇ ಲೇಸು! (Sp.). see Bp. 37, 34; 41, 29; 53, 67. [— ಹದುಳವಿರು. -ಇರು. to be safe. ಏನಿ ಬನ್ದಿರಿ ಹದುಳವಿದ್ದಿರೆ? ಎನ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೈಸಿರಿ ಹಾಱಿಹೋಹುದೆ? Bv. 241; Cv. 1054].

ಹದುಳಿಗ haduḷiga. = ಪದುಳಿಗ. a happy man (Bp. 23, 42; Rām. 1, 14, 4; 6, 12, 10). [ಮದಮತ್ಸರವುಳ್ಳವಂಗೆ ಹೃದಯ ಶುದ್ಧವೆಲ್ಲಿಯದೊ? ಹದುಳಿಗರಾದಲ್ಲಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನು ದೇವ Bv. 118].

ಹದುಳಿದ haduḷida. (= ಹದುಳಿರ್ದ). a steady, reliable man (ವಿಶ್ರಬ್ಧ, ಸ್ಥಿರ Hlā.).

ಹದುಳಿರ್ haduḷir. = ಪದುಳಿರ್. to recover one's strength; to grow firm or steady (see ಹದುಳಿದ).

ಹದುಳಿರಿಸು haduḷirisu. to cause oneself to cheer up or recover one's strength: to become tranquil or calm (Bp. 55, 5).

ಹದುಳಿಸು haduḷisu. = ಪದುಳಿಸು, to become happy, etc. q. v. (Bp. 31, 26; 36, 1; 47, 22; Bh. 4, 2, 63; 5, 3, 103; 7, 1, 7; 8, 23, 17).

ಹದ್ದು haddu. 1. = ಪದ್ದು, etc. a kite; a hawk or falcon; a vulture (ದಾಕ್ಷಾಯ್ಯ, ಗೃಧ್ರ Nr.; ಪಕ್ಷಿಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಗೃಧ್ರ Mr. 175; C.; B. 2, 28; see ಕಬ್ಬಾರೆ-, ಕರೇ-, ರಣಹಾಳ್-, ಹಾಳೆ-). ಹದ್ದು ಹಾಱಲಿಕ್ಕೂ ಕೋವಿ ಹೂಡಲಿಕ್ಕೂ ಜೋಡು. — ಮದ್ದು ಸುಡುವಲ್ಲಿ ಹದ್ದಿಗೇನು? — ವಿದ್ಯವಿಲ್ಲದವ ಹದ್ದಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಸೀಸವನ್ನು ಇಲಿ ತಿನ್ದರೆ ತಿದ್ದಣ್ಣನ ಹದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು. — ಹಾವು ಕೊನ್ದು, ಹದ್ದಿನ ಮುನ್ದೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಹದ್ದು haddu. 2. P. p. of ಹದಿ 1. (My.).

ಹದ್ದು haddu. a limit, a border; the end or extremity of (ಅನ್ತರ; ಅವಧಿ Si. 453; My.; Mhr., H. ಹದ್ದ). — ಹದ್ದುಬಸ್ತು. settlement or demarcation of boundaries (My.).

ಹನ್- han. = ಪತ್ತು 3, etc. ten. — ಹನ್ನೆರಡನೆಯ. twelfth (C.) — ಹನ್ನೆರಡು. twelve (ರವಿ Mr. 347; B. 4, 125; C.; Bp. 5, 13). ಬೆರಳು ಹನ್ನೆರಡಾಗಲ್ ಒನ್ದು ಗೇಣ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 325). ಮೇಷ ಮುನ್ತಾದಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳು (G. 440). ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮ ರಾಕ್ಷಸನೋ? ರಾವಣ ರಾಕ್ಷಸನೋ? ಎನ್ದು, ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಸಾಧಕಾ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯ ಮುದುಕೀ ಸೊಣ್ಣ ಮುಱಿದ ಹಾಗೆ. — ಮೂಱು ನಾಮದವ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮದವ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಾನು? (Prvs.). [— ಹನ್ನಿಬ್ಬರು. twelve persons. ಕೊಡೆ ವಿಡಿಯೆ ಕುದುರೆಯ ವೃಥವುಳ್ಳ ರಾವುತನೇಱಿ — ಕೊಡೆಕೋಟೆ! ಶೂರರು ಹನ್ನಿಬ್ಬರಯ್ಯಾ Bv. 16]. ಹನ್ನೆರ್ಡುರ್. = ಹನ್ನೆರಡು. (B. 5, 33).— ಹನ್ನೊನ್ದನೆಯ. eleventh (B. 5, 293). — ಹನ್ನೊನ್ದು. eleven (ರುದ್ರ Mr. 347). ಹನ್ನೊನ್ದು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊನ್ದು ಕೇಳ ಬೇಡ. — ಹತ್ತಱ ಕೂಡ ಹನ್ನೊನ್ದು, ಪರಸೀ ಕೂಡ ಗೋವಿನ್ದ (Prvs.).— ಹನ್ನೆರಡು.= ಹನ್ನೆರಡು. (G. 209. 465). — ಹನ್ನೆರ್ಡುರ್. = ಹನ್ನೆರಡು. (B. 5, 36. 41. 69. 285. 307).

ಹನಗಾಣಿ hanagāṇi. = ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ s. ಹೊನ್, q. v. a common weed used as a potherb. (Z.).

ಹನನ hanana. the act of striking, killing, destroying, slaughter, destruction; wounding, hurting, injuring. 2, multiplication. see ಸಂ-; ಇಕ್ಷು 4; Bh. 1, 8, 53.

ಹನಸು hanasu. (a saying, a diction): any vedic verse or stanza (My.; Tu. ಪಣ್, to say, tell, recite; *cf.* ಪನ್ನ 2, ಅನ್ 1).

ಹನಾಸು hanāsu. = ಅನಾಸು. the pine-apple. (St. & Pl.).

ಹನಿ hani. 1. = ಪನಿ 1. to fall in drops, to drop (ಬಿನ್ದು ಪತನ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಪನಿ, to drizzle).

ಹನಿ hani. 2. = ಪನಿ 2, etc. a drop (ವಿಪ್ರುಷ್, ಬಿನ್ದು Hlā.; ಬಿನ್ದು Nr.; C.; Tu. dew; ಪನಿ, dew, drizzling rain). ಗಾಳಿಯಿಂ ಕೆದಱಿದ ಹನಿ (ಸೀಕರ Hlā.). ಅತಿಗಾಳಿಯೊಳ್ ಕೆದರ್ವ ಹನಿ (ಶೀಕರ Mr. 44); ಆನೆಯ ಕರದಿಂ ಕೆದರ್ವ ಸಣ್ಣ ಹನಿ (ವಮಥು 156). ಕೆಡೆವ ನಿರ್ಝರಜಲದ ಹನಿಗಳ್ (Rāghc. 17, 56). ಹನಿ ಕೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ, ತೆನೆ ಕೂಡಿದರೆ ಭತ್ತ. — ನುಚ್ಚೀ ಹನಿ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮರದ ಹನಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಶನಿ ಕಾಡಿತೆನ್ದು, ಹನಿಗೆ ನಿತ್ತರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 51, 24; B. 2, 49. — ಹನಿಯೋಗ. joining or application of drops: presenting some tīrtha in temples. ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಹನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹನಿ hani. 3. to become mature, ripe or ready (*cf.* ಹದ 1, ಹಣ್ಣು 1). ಹನಿತುದು (ಪಕ್ವ, ಪರಿಣತ Nr.). ಹನಿತು ಬೀೞಲಾದುದು (ವಿನಾಶೋನ್ಮುಖ, ಪಕ್ವ Nr.).

ಹನಿಕಿಸು hanikisu. = ಹನಿಸು. (My.).

ಹನಿಕು haniku. = (ಹನಿ 1), ಹನುಕು. to fall in drops, to drop, to drizzle. (My.). [Tu. ಪನಿಪ್ಪು].

ಹನಿಸು hanisu. = ಹಣಿಸು 2. to present a liquid: to pour or sprinkle as water, etc. (ರಸದಾನ Śmd. Dh.; C.).

ಹನು hanu. anything which destroys or injures. 2, *the jaw*. 3, *a kind of drug, a sort of perfume* (= ಹಟ್ಟವಿಲಾಸಿನಿ; ಉತ್ತರಿ Mr. 121).

ಹನುಕು hanuku. = ಹನಿಕು. (My.). — ಹನುಕಲು. dropping: small or fine rain, drizzle (My.).

ಹನುಮ hanuma. Tbh. of ಹನುಮತ್. (J. 12, 51; 13, 43; 21, 10; My.). ಹನುಮನ ಮುನ್ದೆ ಹಾಱೋ ಗುಬ್ಬಿಯೇ? (Prv.). — ಹನುಮನ ಹಕ್ಕಿ. the Mahratta woodpecker, Picus mahrattensis (Bḍ.; Gz.).

ಹನುಮತ್ hanu-mat. having (large) jaws: N. of a monkey-chief, the ally of Rāmacandra in his war with Rāvaṇa, and son of the wind.

ಹನುಮನ್ತ hanu-manta. = ಅನುಮನ್ತ. Tbh. of ಹನುಮತ್ (Śmd. 108. 178; J. 18, 5; 19, 25; C.). — ಹನುಮನ್ತಜಯನ್ತಿ. the birthday of Hanumat, the day of full moon of the month caitra (My.). — ಹನುಮನ್ತನ ತಾಳಿ. the square or round centre piece of a necklace, bearing the image of Hanumat (My.). — ಹನುಮನ್ತನ ಹಕ್ಕಿ. the hoopoe (S. Mhr.). — ಹನುಮನ್ತರಾಯ. king Hanumat. 2, N. (B. 5, 126). ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹಗ್ಗ ತಿನ್ದರೆ ಪೂಜಾರಯ್ಯ ಸಾವಿಗೆ ಬಯಸಿದನನ್ತೆ. — ಊರು ಸುಟ್ಟರೂ ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹೊಱಗೆ. — ಮೊದಲು ದೇವರು ಮೂಲೇಲಿದ್ದರೂ ಹನುಮನ್ತರಾಯಗೆ ದೀಪೋತ್ಸವವು (Prvs.).

ಹನೆ hane. = ಹೊನೆ. a large forest tree; a variety of palm tree. — ಹನೆಮರ. a tall tree, Pterocarpus indicus Willd. (St. & Pl.).

ಹನ್ತ hanta. = (ಹತ್ತು2), ಹತ್ತ. a stair, a step; a flight of stairs (My.; Si. 112). 2, closely (*only* in Si.). ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹನ್ತವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಒಡವೆ (ಗ್ರೈವೇಯಕ, etc. Si. 218).

ಹನ್ತ hanta. 1. Tbh. of ಪನ್ಥ. a path, road. (Śmd. 342).

ಹನ್ತ hanta. 2. = ಪನ್ತ 1. a vow, etc. — ಹನ್ತ ಮುಱಿ. to break or frustrate a vow, etc. (Bp. 56, 16).

ಹನ್ತ hanta. 3. *an interjection indicating grief* (ಶೋಕ Nn. 150; ಅತಿಶೋಕ Mr. 533), *compassion* (ಕರುಣ 150), *joy* (ಸಂಹರ್ಷ 533, o. r. ಸಂಘರ್ಷ), goodness, good luck or benediction (ಒಳ್ಪು, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 150), or dislike (ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಹೇಸಿಕೆ 150). 2, *an inceptive particle.* 3, a certain member of the body (ಶರೀರವಿಭೇದ, ಶರೀರದ ಅವಯವದ ಭೇದ 150; *cf.* ಹನು?).

ಹನ್ತವ್ಯ hantavya. to be struck or killed, deserving death. see ಅ-.

ಹನ್ತಿ hanti. = ಪನ್ತಿ, etc. a line, a row, etc. (ಪನ್ತಿ, etc. Śs.; Bh. 1, 7, 14; 1, 12, 16; Rām. 6, 12, 38; J. 12, 8). ಹನ್ತಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಊಟ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see ಹರಿಬ 1. — ಹನ್ತಿಕುಣ್ಟೆ. a kuṇṭe that is used on a threshing floor (S. Mhr.). — ಹನ್ತಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a row (Bh. 6, 9, 16). — ಹನ್ತಿದಾವಣಿ. a rope to which bullocks are tied in a row for treading out corn on a threshing floor (My.).

ಹನ್ತೃ hantṛi. a murderer, slayer; a destroyer. (R.).

ಹನ್ತೆ hante. pride (ಬಿಂಕ, ಗಬ್ಬ, ಮುಕ್ಕುರ್, ಗರ್ವ Kk. 57; ಹಮ್ಮು, etc., ಗರ್ವ Śs.; *cf.* ಪನ್ತ, ಪಪ್ಪ, ಹಮ್ಮು 2).

ಹನ್ದರ್ handar. = ಪನ್ದರ್ (Śmd. 191), etc. a pandal, etc.

ಹನ್ದರ handara. 1. = ಹನ್ದರ್, etc. (ಪನ್ದರ, ಚಪ್ಪರ Nn. 143; ಜನಾಶ್ರಯ, ಮಣ್ಡಪ G.; C.). ಹನ್ದರದ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು (ಪರಿಚ್ಛದ G.). ದ್ರಾಕ್ಷೆಯ ಹನ್ದರವು ಎತ್ತರವಿದ್ದದಱಿನ್ದ ಎಷ್ಟು ಜಿಗಿದಾಗ್ಯೂ ಗೊನೆಗಳು ಬಾಯಿಗೆ ನಿಲುಕಲಿಲ್ಲವು (B. 2, 16). ಮದುವೆ ಮುಂಜಿ ಮುನ್ತಾದ ಸಮಾರಮ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೂ ಹನ್ದರಗಳಿಗೂ ಮಾವಿನ ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವರು (2, 52).

ಹನ್ದರ handara. 2. = ಹಂಗರು, ಹನ್ದರು. an evergreen shrub. (My.; not general).

ಹನ್ದರ handara. Tbh. of ಪಂಜರ 1. a cage, etc. (My.).

ಹನ್ದರು handaru. = ಹನ್ದರ 2, etc. ಸೊಸೆಗೆ ಬಿಸಿ ಇಲ್ಲ, ಹನ್ದರಿಗೆ ಹಸಿ ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಹನ್ದಿ handi. = ಪನ್ದಿ. a hog; a pig, a swine (ಕೋಲ, ಕ್ರೋಢ, ಶೂಕರ, ವರಾಹ etc. Hlā.; C.). ನೀರೊಳಗಣ ಹನ್ದಿ (ಶಂಕು Nr.). ಊರೊಳಗಣ ಹನ್ದಿ (ವಿಟ್ಚರ, ಗ್ರಾಮ್ಯಶೂಕರ Si. 342). ಕಾಡ ಹನ್ದಿ (ಎಕ್ಕಲ Ct. II, 36). ಹನ್ದಿಯ ಮುಖ (ಪೋತ್ರ, ಸೂಕರಾಸ್ಯ Nn. 151; ಪೋತ್ರ Mr. 487). ಹನ್ದಿ ಇಟ್ಟಂ or ಹನ್ದಿಟ್ಟಂ (Śmd. 63). ಹರಿಯು ಹನ್ದ್ಯಾಕೃದನ್ದು ಹರನು ತಿರಿದುಣ್ಡನ್ದು ಹರನಜನ ಶಿರವರಿದನ್ದು ಲಿಖಿತವನು ಬರೆದವರಾರು? (Sp.). ಹನ್ದಿಗೆ ಹಲವು ಮಱಿ, ಸಿವನಿಗೆ (*i. e.* ಸಿಂಹನಿಗೆ) ಒನ್ದೇ ಮಱಿ. — ಹನ್ದಿ ಹಾದವರಿಗೆ ಕಗ್ಗಲ್ಲು ಕಣ್ಡರೆ ಭಯ. — ಹನ್ದಿಗೆ ತೊಳದರೆ ಕೆಸಱು ಬಿಡದು. — ಹನ್ದಿಯವರು ಹಾದರ ಮಾಡಿದರೆ ತಮಟೆಯವರು ದಣ್ಡ ತೆತ್ತರು. — ಹನ್ದಿ ಹದಿನಯ್ದು ಈದರೂ ಒನ್ದೂ ಹಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. — ಹನ್ದೀ ಕೂಡ ಆಡಿ, ಕನ್ದ ಹೇಲು ತಿನ್ದನು. — ಹನ್ದೀ ಮೇಲೆ ಕೂತವ ಹೇಸಿಗೆಗೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? — ವನ್ದನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹನ್ದೀ ಕಾಟ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಬಿನ್ದಿಗೆ ಒಡೆದರೆ ಹನ್ದಿಗೆ ನೀರು ಎಲ್ಲಿ? ಹರಿಯಕ್ಕೆ ಹನ್ದಿ ಹಣವಡ. — ಹೇಲೋಕೆ ಕೂತಲ್ಲಿ ಹನ್ದೀ ಕಾಟ (Prvs.). — ಹನ್ದಿಕೀರೆ. = ಕಿಱಕಸಾಲೆ. (St. & Pl.). — ಹನ್ದಿಕೀಱಿ. the small screech-owl, said to grunt like a pig (My.). — ಹನ್ದಿಗೀಱಿ. = ಹನ್ದಿಕೀಱಿ. (My.). — ಹನ್ದಿಜೋಗಿ. a class of low-caste jōgis who feed and sell pigs (My.). — ಹನ್ದಿಮಾನು. N. of a sweet-water fish (My.). — ಹನ್ದಿಯ ಗೆಡ್ಡೆ. a pignut (ಕಾಶೇರು, ಗಾಂಗೇಯ Nr.).

ಹನ್ದು handu. = ಹೆನ್ದು. to move, etc. (My.). ಚಿಪ್ಪೆ ಹನ್ದಿದರೆ ಇಪ್ಪೆ ಹಾಕುವದು ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). — ಹನ್ದಾಡು. -ಆಡು. to move about (ಅಲ್ಲಾಡು My.). [Tu. ಪನ್ದ್].

ಹನ್ದೆ hande. = ಪನ್ದೆ. a coward (ದರಿತ, ಭೀತ, ತ್ರಸ್ತ, ಭೀರು, ಕಾತರ Hlā.; ಭೀರು, ಭೀತ Mr. 233; ಕರೇಣು 487; ಹೇಡಿ Śm. 96; Bh. 1, 6, 34). ಅರಸಂಗಮ್ ಅರಸಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದ (o. r. ಪುಟ್ಟಿ) ರಾಜಸುತನೆನಿಸಿ ಹನ್ದೆಯುಂ ಲೋಭಿಯುಂ (Śmd. 138). [ಹರಬೀಜವಾದರೆ ಹನ್ದೆ ತಾನಪ್ಪನೆ? ಒಱಗಟ್ಟೆ ಇಱಿಯದವರ ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚುವುದೆ? Bv. 668; Cv. 848].

ಹನ್ನ hanna. *passed as excrement, evacuated, excreted,* excrement, ordure.

ಹಪ್ತೆ hapte. a stated period at which a portion of a sum due is to be paid; the portion so paid, an instalment; a week (My.; G. 175; Mhr., H. ಹಪ್ತಾ).

ಹಪ್ಪಳ happaḷa. = ಪಪ್ಪಳ q. v., etc. a thin crisp cake, etc. (Rām. 5, 8, 69; C.; see Mr. s. ದುಗ್ಧಕ). ಹಪ್ಪಳಾ ತಿಮ್ಬುವವನಾದರೆ ಸಪ್ಪಳಾ ಸುಂಗ್ಯಾನೇ? — ಹಪ್ಪಳಾ ಮುಱಿಯೋಕೆ ಡೊಗ್ಗಾಲು ಹಾಕ ಬೇಕೇ? — ತಱಗು ತಿನ್ನುವವನ ಮನೆಗೆ ಹಪ್ಪಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ಹಪ್ಪಳಕಾರ. a spicy substance, or an alkali (soda), used in the preparation of happaḷas (My.; B. 4, 225). — ಹಪ್ಪಳದ ಎಲೆ. a thick-leaved half-shrubby erect herb, Bryophyllum calycinum Salisb. (Z.). — ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಡಿಗೆ. = ಅಪ್ಪಳ ಸಣ್ಡಿಗೆ. happaḷa and saṇḍige. ಮನೇ ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ಕದ ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಡಿಗೆ (Prv.).

ಹಪ್ಪಳಿಗೆ happaḷige. = ಹಪ್ಪಳ. (Cpr. 8, 39).

ಹಪ್ಪು happu. a piece of flesh (see Mr. s. ಹಂಚು 1). ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ ಮಾತು ಕೇಳದ ಮಕ್ಕಳು ನಾಯಿಬಾಯಿಗೆ ಹಪ್ಪು (Prv.).

ಹಬಸಿ habasi. an Abyssinian (My.; B. 4, 46; 5, 248; Mhr., H. ಹಪಶೀ, ಹಬಶೀ).

ಹಬು habu. Tbh. of ಪ್ರಭು. lord, master, etc. (Śmd. 345 Mdb.).

ಹಬೆ habe. 1. Tbh. of ಪ್ರಭೆ. light, splendour, etc. (Śmd. 345; Ct. II, 55; ಕಳೆ, ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, ಮಿಂಚು, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 25).

ಹಬೆ habe. 2. = ಹವೆ 1. vapour: hot vapour, heat (My.; *cf.* ಆವಿ 1). ಹಬೆಗೆ ತಾಳದೆ, ಉರಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದನನ್ತೆ (Prv.).

ಹಬ್ಬ habba. Tbh. of ಪರ್ವ. a festival, a feast, a holiday (ಉತ್ಸವ Si. 458; C.; Bp. 28, 22; 40, 35). ಹಬ್ಬ ಹಸನಾಗಿರ ಬೇಕು, ಹಾಲು ಉಣಿಯ ಬೇಕು. — ಹಬ್ಬದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಬನ್ದ. — ಹಬ್ಬ ಊಟ, ಜಾತ್ರೆ ನೋಟ. — ಹಬ್ಬ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಹಬ್ಬ ದಲ್ಲಿ ಹಟಿಕೇ ಗಣ್ಡನೇ? — ಹಬ್ಬದ ಊಟ, ಹರಿವಾಣದ ವೀಳ್ಯ. — ಊರಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾದರೆ ನಾಯಿಗೆ ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. — ಬೊಬ್ಬೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹಬ್ಬ ಆದೀತೇ? — ಶಬ್ದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬದ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ಸಿಬ್ಬು ಇದ್ದವ ತುಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಅದು ಒನ್ದು ಹಬ್ಬವೇ! — ಹಾಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಹಬ್ಬ ಮಾಡು (Prvs.). see ಹೂವಿನ-. — ಹಬ್ಬಗುಳ್ಳ. a prickly shrub with yellow berries, the Indian nightshade, Solanum indicum Lin. (Z.). — ಹಬ್ಬದ ಹೂವು. the flower of Artemisia indica (ದವನ Kk. 23; Śm. 27). — ಹಬ್ಬ ಹಬ್ಬ. rep. (Bp. 42, 9). — ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿವೆ. feasts and full moons (My.). [Tu. ಪಬೊರ್].

ಹಬ್ಬಿಗ habbiga. a son-in-law, who is to be invited to every feast (ಅಳಿಯ Ct. I, 26).

ಹಬ್ಬಿಸು habbisu. to cause to spread or extend, etc. (Bh. 16, 20; My.).

ಹಬ್ಬು habbu 1. = ಪಬ್ಬು 1, etc. to spread (v. i.), to extend, etc.; to spread or run, as a creeper (C.; Bh. 1, 8, 1; 3, 13, 33). ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿ (ವೀರುಧ್, ಗುಲ್ಮಿನಿ Nr.). ಹಲವು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹಬ್ಬಿದ ಹೊದಱು (ಸೌಸ್ಥಿ Nn. 162). ಹಬ್ಬೋಣ, (ಪ್ರಸರ B. 4, 97).

ಹಬ್ಬು habbu. 2. = ಪಬ್ಬು 2, etc. the state of being spread, extended, lengthened or long. a creeper; ಬೆಕ್ಕಿನ ಮೆಯ್ ಹಬ್ಬು (B. 3, 30). — ಹಬ್ಬುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. sparks that spread (Rām. 4, 3, 9).

ಹಬ್ಬುಗೆ habbuge. = ಪಬ್ಬುಗೆ. spreading, extension, vastness (ವಿಸ್ತಾರ Nr.; Bh. 1, 8, 9; 1, 20, 56; 3, 11, 16; 6, 2, 6; J. 2, 1; 28, 46).

ಹಬ್ಬುವಿಕೆ habbuvike. spreading, etc. (My.; ಪಬ್ಬುಗೆ G.).

ಹಬ್ಬೆ habbe. cane, Calamus rotang, rattan (see T. & M. s. ಬೆತ್ತ; *cf.* ಅಬ್ಬೆ; ಪಚ್ಚೆ No. 8; ಪ್ರಬ್ಬಲಿ). ಹಬ್ಬೆಯ ಗಿಡು (ವೇತಸ, ರಥ, ಅಭ್ರಪುಷ್ಪ, ವಿದುಲ, ಶೀತ, ವಾನೀರ, ವಂಜುಲ Nr.). ನೀರೊಳಗಣ ಹಬ್ಬೆ (ಪರಿವ್ಯಾಧ, ವಿದುಲ, ನಾದೇಯಿ, ಅಮ್ಬುವೇತಸ Nr.). ಹಬ್ಬೇ ಗಿಡ (ವೇತಸ, etc., ಪ್ರಬ್ಬಲಿಚಿಟ್ಟು Si. 128).

ಹಮಾಂ hamām. all, together. — ಹಮಾಂ ಕೋಮು. all the tribes, all classes (My.; H.). — ಹಮಾಂ ಜಿನಸು. all kinds of articles (My.; H.).

ಹಮಾಲ hamāla. a bearer (of a palanquin, etc.); a porter (B. 5, 256; Mhr., H.).

ಹಮಾಲಿ hamāli = ಹಮಾಲ.

ಹಮೀರ hamīra. = ಅಮೀರ. an emir, a nobleman, a grandee; a valiant man (My.). ಹಮೀರನಾದ ವೀರನು (ಶೂರ, ವೀರ, ವಿಕ್ರಾನ್ತ Si. 283).

ಹಮ್ಪ hampa. = ಪಮ್ಪ No. 2. N. of a Kannaḍa author (Śmd. 4).

ಹಮ್ಪು hampu. 1. = ಹಪ್ಪು. a piece of flesh. see Mr. s. ಹಂಚು 1. *cf.* ಪಮ್ಪು No. 1?

***ಹಮ್ಪು hampu. 2.** (fr. ಪೆಮ್ಪು). beauty, greatness. ಕಳಿದ ಹೂವಿನಲಿ ಕಮ್ಪನುಳಿದ ಸೂಳೆಯಲಿ ಹಮ್ಪು ಕೊಳಚಿಯ ನೀರಿನಲಿ ಗುಮ್ಪು ನಱುಸುವಿರಿ Bv. 562.

ಹಮ್ಪೆ hampe. = ಪಮ್ಪೆ, q. v. the town of Hampe. ಹಮ್ಪೆಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಕೊಮ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಲೇಸು. — ಹಮ್ಪೆಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಸಮ್ಪಿಗೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೇ? (Prvs.). — ಹಮ್ಪಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (My.). — ಹಮ್ಪಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಹಮ್ಪೆಯಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. Lord Virūpākṣa at Hampe (Grj. 8, 47). — ಹಮ್ಪೆವಿರೂಪಾಕ್ಷ. = ಹಮ್ಪೆ ಯಾಳ್ದ. (My.).

ಹಮ್ಬಲ hambala. = ಪಮ್ಬಲ್ q. v., etc. ardent desire, etc. (ಚಿನ್ತೆ G.; My.). ಆಹಾ! ಮಱಿಗಳನ್ನು ಹಮ್ಬಲದಿನ್ದ ಕಾಯುವ ಗುಣವನ್ನು ಗುಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ದೇವರು ಇಷ್ಟು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನಲ್ಲವೇ? (B. 2, 6). ಹಮ್ಬಲ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮಮತೆ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. — ಸೊರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಸೂಸೇ ಹಮ್ಬಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಹಮ್ಬಲಿಸು hambalisu. = ಪಮ್ಬಲಿಸು, q. v. to feel desire, to long, etc. (C.; ಚಿನ್ತೆ ಮಾಡು, ದುಃಖಿಸು G.). ಹಮ್ಬಲಿಸುವನ್ತ (ಉತ್ಕಟ). ದಾರೀ ನಡೆದು, ದಣಿದು, ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಲಾಱದೆ, ಹಸಿವೆಯಿನ್ದ ಹಮ್ಬಲಿಸುತ್ತ ಒನ್ದು ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಣ್ಡನು (B. 3, 125). ಅಮ್ಬಲಿಗೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ಹಮ್ಬಲಿಸುವದು ಯಾಕೆ? — ತಮ್ಬು ಒಳ್ಳೇದೇ, ಸರಿ; ನೆರಳಿಗೆ ಮಾತ್ರಾ ಹಮ್ಬಲಿಸಬೇಕು. — ಸಿಮ್ಪೀ ಹಣ್ಣಾದರೆ ಹಮ್ಬಲಿಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ಬಮ್ಬು ಹೊಱುವವನ ಸಂಗಡ ಹಮ್ಬಲಿಸಿದರೆ ಇಮ್ಬು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). ಮೈಥುನವನ್ನು ಕುಱಿತು ಹಮ್ಬಲಿಸಿ ಕೂಗಿ ನೋಱಿಯಿಡುವದು (ಅಕ್ಷಾರಣೆ Si. 57). see J. 19, 23; 24, 47; 26, 34. 2, to mind, to regard with attention, to heed (J. 28, 56).

ಹಮ್ಬಲು hambalu. = ಹಮ್ಬಲ, etc. (My.). ಅಮ್ಬುತಾಗಿದರೂ ಹಮ್ಬಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ತುಮ್ಬಾ ಹೊಯ್ದರೂ ಹಮ್ಬಲು ಹೋಗದು. — ದೊಮ್ಬಿಗೆ ಹೋದವನು ಶರೀರದ ಹಮ್ಬಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಲೇಸು (Prvs.).

ಹಮ್ಬು hambu. = ಅಮ್ಬು 3. a creeper (ವಲ್ಲಿ Si. 480; My.); a rope (for hanging). ದೊಮ್ಬಿಸಾಕ್ಷಿ ಹಮ್ಬಿಗೆ ಕಾರಣ (Prv.).

ಹಮ್ಬೆ hambe. the core or interior stalk of the plantain tree, of which curries and other things are made (Dp. 170, 1); [Tu.; the outer layer of a plantain tree ಪಮ್ಬೆ].

ಹಮ್ಮದ hammada. loss of consciousness or of the control of the mental functions, fainting, swooning, stupor, torpor (ಹರವಸ, ಮುಚ್ಚೆ, ಮೂರ್ಛೆ Ss.; Cpr. 5, 19 va.; *cf.* M. ಪರುಙ್ಙು, to be perplexed, ಪಮ್ಪಿರಿ, intoxication?). — ಹಮ್ಮದಮ್ಬೋಗು. -ಂ-ಪೋಗು. to be stupefied, to faint, etc. (from fear, grief, etc., Grj. 1, 131 va.; 4, 120 va.; Rśv. 5, 55 va.; Śśv. 2, 10; 4, 136). ಹಮ್ಮದಮ್ಬೋದಂ (ಮೂಚ್ಛೋರ್ದಂ Ct. II, 111).

ಹಮ್ಮಯಿಸು hammayisu. = ಹಮ್ಮಯ್ಸು. to faint, to swoon, to be stupefied, etc. (Bp. 13, 3; Rśv. 13, 104 va.).

ಹಮ್ಮಯ್ಸು hammaysu. = ಹಮ್ಮಯಿಸು. (Rām. 3, 8, 71; J. 4, 22; 18, 54; 19, 16; 23, 51; 24, 44; 31, 53. 63).

ಹಮ್ಮಿಣಿ hammiṇi. = ಹಿಮ್ಮಣಿ. a long and narrow money-bag or purse (B. 4, 169; Mhr. ಹಮಿಣೀ).

ಹಮ್ಮೀರ hammīra. N. of a country. Grj. 2, 106 va. (Bp. 6, 19).

ಹಮ್ಮು hammu. 1. to make ropes (ರಜ್ಜುಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; T. ಪಮ್ಮು, to sew; ಪಮ್ಮು, ಪಮ್ಮು, to tack, or pin, a seam before it is sewed) see Rām. 6, 19, 27.

ಹಮ್ಮು hammu. 2. pride, conceit (ಬೀಱಿತ್ತುದು Ct. I, 44; ಹನ್ತೆ, etc., ಗರ್ವ Ś.s.; C.; Bp. 1, 58; 30, 10; 42, 17; 46, 15; 55, 33; Tu.; T. ಪಮ್ಬು, to extend = ಪರವು; to increase; to rise, to get up = ಏಱು; *cf.* ಪಬ್ಬು 1 & 2, and see ಹನ್ತೆ). [ಹಮ್ಮಿನ ಭಕ್ತಿ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲು Bv. 190; Cv. 9]. ಹಮ್ಮು ಮುಱಿದ ಮೇಲೆ ಗುಮ್ಮು ನಾದ. — ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಮ್ಮು ಕಳ ಕೊಣ್ಡ. — ಬಿಮ್ಮಗೆ ಹಿಡಿದರೆ ಹಮ್ಮು ಹೋಗದೇ? (Prvs.).

ಹಮ್ಮುಗಾತಿ hammu-gāti. a proud woman (My.).

ಹಮ್ಮುಗಾಱ hammu-gāṟa. a proud man (My.).

ಹಮ್ಮುಗೆ hammuge. a rope, a band (C. Bp. 41, 46; Bh. 8, 24, 25). ಹಮ್ಮುಗೆಯ ಕುಣಿಕೆಗಳು (ಸಂಕಟಿಕ Mr. 292).

ಹಯ್ hay. a child. (T. ಪಜ). see ಹಯ್ಕಳು.

ಹಯ haya. *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 8). 2, the number seven (that being the number of the horses of the sun, ಏೞು Mr. 347). see Prv. s. ಹಸ್ತಿ.

ಹಯಗ್ರೀವ haya-grīva. N. of a daitya who seized and carried off the vēdas. (Bhāgavata 8, 23, 17). 2, N. of a form of Viṣṇu.

ಹಯಘೋಷ haya-ghōṣa. neighing. see ಕಿಳಿಱ್.

ಹಯಜ್ಞತೆ haya-jñate. knowledge of horses and their management, horsemanship. (My.).

ಹಯತತಿ haya-tati. the number seven (Ch.).

ಹಯಧ್ವನಿ haya-dhvani. neighing. see ಕಿಳಿಱ್.

ಹಯನ hayana. *a covered carriage or palanquin* (ರಥದ ಹರಿ Hlā.).

ಹಯನಿಕರ haya-nikara. the number seven (Ch.).

ಹಯನು hayanu. = ಪಯ 2, ಪಯ್ನ, etc. milk and all that is made of milk, as curds, butter, etc. dairy products. 2, a milch cow. see Sp. s. ಗೊಡ್ಡು. 3, water: the crop that is raised by means of tank water of which the planting begins in January (My.). see Prv. s. ಹೊಗೞು. — ಹಯನುಗದ್ದೆ. lands for raising the hainu crop (My.). — ಹಯನುಬತ್ತ. the paddy of the hainu crop (My.). — ಹಯನುಬೆಳೆ. the growing hainu crop (My.).

ಹಯಪರಿಕರ haya-parikara. a horse-girth. see ಬಿಗಿ.

ಹಯಪುಚ್ಛಿ haya-pucchi. *the plant Glycine debilis* Lin.

ಹಯಪ್ರಾಸ haya-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಹಯಮಣ್ಡಲಿ haya-maṇḍali. a ring or circular motion of horses. see ವೇಡೆಯ.

ಹಯಮಾರ haya-māra. *the fragrant oleander, Nerium odorum* Ait. see ಕಣಗಲ.

ಹಯಮಾರಕ haya-māraka. *the fragrant oleander.* see ಕಣಗಿಲೆ.

ಹಯಮೇಧ haya-mēdha. the horse-sacrifice. (J. 2, 47. 55; 14, 31; 20, 2).

ಹಯರಕ್ಷೆ haya-rakṣe. the guarding or watching of a horse or of horses (J. 10, 17).

ಹಯವದನ haya-vadana. (= ಹಯಗ್ರೀವ). N. of a form of Viṣṇu (My.).

ಹಯವಾಹನ haya-vāhana. Rēvanta; Kubēra. (R.).

ಹಯವ್ರಾತ haya-vrāta. the number seven (Ch.).

ಹಯಾಗಮನ haya-āgamana. the arrival of a horse (J. 17, 19).

ಹಯಾರೂಢ haya-ārūḍha. mounted on a horse; a horse-man, a rider. (J. 7, 8; 29, 39; 31, 43).

ಹಯಾರೋಹ haya-ārōha. *mounted on horseback, a rider;* horsemanship, riding.

ಹಯಾರ್ಜುನರುಕ್ haya-arjuna-ruk. shining like a white horse (Bp. 38, 1).

ಹಯಿಲು hayilu. = ಅಯಿಲು q. v., ಅಯ್ಲು, ಹಯ್ಲು. bewilderment, etc. (My.).

ಹಯಿವ hayiva. = ಹೈವ, q. v. N. of a tree.

ಹಯ್ಕಳು haykaḷu. (fr. ಹಯ್). = ಹಕ್ಕಳು. male or female children (My.; T. ಪಜಗಳ್; see ಪಸುಳೆ, etc.).

ಹಯ್ದ hayda. a boy (My.). *cf.* ಹಯ್.

ಹಯ್ನ hayna. = ಹಯನು, ಹಯ್ನು. milk, curds, butter, etc. ದನಕಱುಗಳು ಬಹಳ ಇದ್ದವು, ಹಯ್ನವೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿತ್ತು (B. 4, 220). ಹಿನ್ದುಸ್ಥಾನದ ನೆರನಾಡುಗಳ ಕೆಲವು ಜನರಿಗೆ ಹಯ್ನವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ (5, 20).

ಹಯ್ನು haynu. = ಹಯ್ನ, etc. (C.). ಜೋಳದಾ ಬೋನಕ್ಕೆ ಬೇಳೆಯಾ ತೊಗೆಯಾಗಿ, ಕಾಟೆಮ್ಮೆ ಕಱೆದ ಹಯ್ನಾಗಿ, ಬೆಳವಲದ ಹವಣಂ ನೋಡು! (Sp.). ಆಕಳ ಹಯ್ನು ತುಸು, ಆದಾಗ್ಯೂ ಬಹು ಆರೋಗ್ಯವು (B. 1, 21).

ಹಯ್ಯಂಗವೀನ hayya-ṅ-gavīna. = ಹೈಯಂಗವೀನ, q. v. fresh butter. (ನವನೀತ, ಬೆಣ್ಣೆ Mr. 183).

ಹಯ್ಲು haylu. = ಹಯಿಲು, etc. bewilderment. (My.).

ಹರ hara. 1. (fr. ಹರೆ 1). spread, extent: broadness, breadth (C.). ಆಲದ ಎಲೆಗಳು ಹರವಿರುವದಱನ್ದ ಪತ್ರಾವಳಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ (B. 2, 22). ಒಣ್ಣೆಯ ಅಂಗಾಲು ಹರವಾಗಿ, ಬಹು ಮೆತ್ತಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (3, 64). ಒನ್ದು ಹರವಾದ ಹಲಿಗೆ (4, 225). 2, spreading, becoming public. see ಹರವಡಿ.

ಹರ hara. 2. (fr. ಹರಿ 1). = ಹರಿ 3, ಹರು, ಹರ್. running, etc., flowing. — ಹರದಾರಿ. the way or distance a man can run, three English miles (My.; B. 3, 65; ಕ್ರೋಶ G.; Te. ಪರುಗು). ಎರಡು ಹರದಾರಿ (ಗವ್ಯೂತಿ G.); ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ (ಯೋಜನ G.). — ಹರದಾರಿಯಳತೆ. -ಅಳತೆ. the measure or distance of a haradāri (Bp. 26, 32). — ಹರನಾಳಿಗೆ. = ಹರಿ-. a gutter, etc. ನೀರ ಹರನಾಳಿಗೆ (ಕಾಷ್ಠಾಮ್ಬುವಾಹಿನಿ, ಪ್ರಣಾಲ G.).

ಹರ hara. 1. bringing, conveying, carrying; taking, seizing; captivating; removing, taking away, depriving of; dividing; destroying; a seizer, etc. see ಕಾಮ-, ಪುರ-, ಪ್ರ-, ಪ್ರಾಗ್ರ-, ಪ್ರಾಣ-, ಮನೋ-, ವಾತಾರ್-, ಸನ್ದೇಶ-. 2, *Śiva.* 3, force, etc. (ಪ್ರಸರ, ಬಲುಹು Mr. 461; perhaps mistake for ಹಠ). 4, sign of a metrically long syllable (Ch.; Mr. 363). 5, the number eleven (Ch.). ಕರ್ಮದಿನ್ದವೆ ಹರನು ಚರ್ಮವ ತಾನುಟ್ಟನು, ಹೊಮ್ಮರಾಳನ್ ಅಜನ್ ಆದನು, ಗೋವಿನ್ದನ್ ಎಮ್ಮೆಯ ಕಾದಂ (Sp.). ಸಿರಿಯಿದ್ದವಗೆ ನರೆ ಬನ್ದರೆ ಹರನಾದಾನೇ? (Prv.).

ಹರ hara. 2. Tbh. of ಪರ 1. opposite, etc. see ಹರವಸ.

ಹರ hara. 3. every (My.; Mhr., H.).

ಹರಕತ harakata. = ಹರಕತ್ತು, ಹರಕತ ಮಾಡೋಣ (ವಾರಣ Cb.).

ಹರಕತ್ತು harakattu. opposition; any measure or act in prevention; hindrance (My.; Mhr., H. ಹರಕತ).

ಹರಕಾರ harakāra. a courier (Mhr., H. ಹರಕಾರಾ; Br., R.).

ಹರಕೆ harake. = ಪರಕೆ 1, etc. a blessing, a benediction ಸ್ವಸ್ತಿ, ಆಶಿಸ್ Nr.; Bp. 4, 46; 5, 37; 32, 13. 43; 46, 17. 37; ಆಶಿಸ್, ಆಶೀರ್ವಾದ G.). 2, a vow (My.; ದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡು ಕುಱಿ ಕೋೞಿ ಮುನ್ತಾದ್ದು ಕೊಡುವದು S. Mhr.). [ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹರಕೆಯ ಕುಱಿ ತೋರಣಕ್ಕೆ ತನ್ದ ತಳಿರ ಮೇಯಿತ್ತು Bv. 129]. — ಹರಕೆ ಕಟ್ಟು.

to tie money or ornaments in cloth coloured with turmeric and put them before an idol, vowed as a gift in case of delivery or recovery (My.). — ಹರಕೆ ಕೊಡು. to give a blessing, to bless (B. 5, 126. 165). 2, = ಹರಕೆ ತೀರಿಸು (My.). ಹರಕೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಹರಿಯೋದು ಸಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. — ದೊರಕಿದರೆ ಹರಕೇ ಕೊಡಬಹುದು (Prvs.). — ಹರಕೆಗೊಳ್. = ಪರಕೆಗೊಳ್. (Bp. 13, 7; 46, 43). — ಹರಕೆ ತೀರಿಸು. to make over to an idol what has been vowed (My.).— ಹರಕೆ ಮಾಡು. to make a vow, to vow (My.). — ಹರಕೆ ಹರಸು. = ಹರಕೆ ಮಾಡು. (My.).

ಹರಗಣ hara-gaṇa. a class of Kannaḍa metrical feet (Ch.).

ಹರಗಣೆ haragaṇe. the act of removing superfluous standing corn by means of the kuṇṭe; lumber.

ಹರಗಿರಿ hara-giri. Kailāsa. (Bp. 44, 43; Bh. 1, 14, 5).

ಹರಗು haragu. 1. to do work with regard to corn (ಸಸ್ಯಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.): to remove superfluous standing corn by means of the kuṇṭe (My.); to clean (a field) by removing the grass, weeds, etc. from it with the kuṇṭe before sowing (S. Mhr.). ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಲ ಹರಗು ವದಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ (B. 3, 18). ಆವರಿಗೆ ಹೊಲಾ ಹರಗುವದೂ ಬಿತ್ತು ವದೂ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ (3, 111). ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹರಗಿ, ಅದಱೊಳಗೆ ಬಿತ್ತಲಾಗಿ (5, 129). ಹರಗದ ಹೊಲ (ಅಪ್ರಹತ); ಹರಗಿದ ಹೊಲ (ಕೃಷ್ಟ); ಮೂಱು ಸಾರೆ ಹರಗಿದ ಹೊಲ (ತ್ರಿಹಲ್ಯ G.).

ಹರಗು haragu. 2. the act of doing work with regard to corn, etc. — ಹರಗುವಾಳ್. -ಬಾಳ್. (Śmd. I). the iron used for it.

ಹರಟು haraṭu. to talk idly, to prate, to blab (My.; T. ಅರಱು, ಅಲಟ್ಟು).

ಹರಟೆ haraṭe. idle talk, prate, jabber, babble (C.; Tu.; T. ಅಲಟ್ಟು; see ರಟ್ಟೆ). ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಹಾಱುಹರಟೆ ಯಾಕೆ? — ಒರಟೆನಿನ್ದ ಹರಟೆ ಉಣ್ಟಾಗುವದು (Prvs.). ಹರಟೆಯಿನ್ದ ಹೊತ್ತು ಕಳದೆ ನಾ (Dp. 29, 2). — ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚು. = ಹರಟು. (B. 4, 49. 194; 5, 96). — ಹರಟೆಮಲ್ಲ. a male great prater, etc. (My.). — ಹರಟೆ ಮಲ್ಲಿ. a female great prater, etc. (My.).

ಹರಟೆಗಾಱ haraṭe-gāṟa. an idle talker, a tattler, a prater (My.).

ಹರಡಿ haraḍi. = ಹರಡು 3, etc. the protuberant ends of the radius and ulna above the wrist; the ankle; the wrist. (My.). 2, a bracelet for the wrist composed of alternate gold and coral beads (My.). — ಹರಡಿಗುಣ್ಡು. = ಹರಡಿ No. 2. (My.).

ಹರಡು haraḍu. 1. = ಪರಡು 2, etc. to spread, etc. (v. t., ಪ್ರಸಾರಣ, ಪ್ರಸಾರ Śmd. Dh.; My.); to spread, etc. (v. i., My.). ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವದು (ವಿಸ್ತೃತ್ವರ, ವಿಸ್ಮನುರ, ಪ್ರಸಾರಿ, ವಿಸಾರಿ Si. 361); ಬಹಳವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಪ್ರಪಂಚ, ವಿಸ್ತರ412).

ಹರಡು haraḍu. 2. = ಪರಡು 3. to scratch with the fingers or nails, to claw (ಅಂಗುಲಿಖನನ Śmd. Dh.).

ಹರಡು haraḍu. 3. = ಪರಡು 4, ಹರಡಿ, ಹರಡೆ 2. the ankle (ಶರೀರಾಂಗಭೇದ, ಗುಲ್ಫ Śmd. Dh.; ಘುಣ್ಟಿಕ, ಗುಲ್ಫ Hlā., Mr. 332; Bp. 39, 34; My. exactly = ಹರಡಿ No. 1). ಪಾಪದ ಹರಡುಗಳೆರಡೂ (ಘುಟಿಕೆ, ಗುಲ್ಫ); ಆ ಹರಡುಗಳೊಳಗಣ ಮೆಯಿ (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ Nr.).

ಹರಡೆ haraḍe. 1. = ಪರಡೆ. the Numidian crane (ಕರ್ಕರೇಟು, ಕರೇಟು Nr.; ಗುಲ್ಫಿ Mr. 175; Bh. 1, 20, 53; 3, 4, 33; Te. ಪೆಗ್ಗಡಿ). ಹರಡೇ ಹಕ್ಕಿ (ಲೋಹಪೃಷ್ಠ, ಕಂಕ Si. 172).

ಹರಡೆ haraḍe. 2. = ಹರಡಿ, etc. ಹೆಜ್ಜೇ ಹರಡೆ (ಘುಟಿಕೆ, ಗುಲ್ಫ Si. 207). 2, = ಹರಡಿ No. 2 (S. Mhr.).

ಹರಡೆ haraḍe. = ಅರಳೆ, ಅಲ್ಲೆ, ಹಡೆ, ಹಲ್ಲೆ. the ink-nut tree (= ಅಣಿಲೆ My.; H.).

ಹರಣ haraṇa. 1. taking; accepting, receiving; making an agreement (ಸನ್ಧಿಕೃತ್ಯ, ಸನ್ಧಿಕಾರ್ಯ, ಸನ್ಧಾನ ಮಾಡುವುದು Nn. 165). 2, seizing, carrying off or away, removing; *stealing;* withholding, annulling. 3, killing (ಕೊಲೆ 165). 4, disregarding; what is undesirable (ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗಂ ಬಾರದುದು, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗೆ ಬಾರದ ಕಾರ್ಯ 165). 5, *a nuptial present.* 6, a gift to a student at his initiation.

ಹರಣ haraṇa. 2. Tbh. of ಪ್ರಾಣ. life, etc. (Śmd. 336; ಪ್ರಾಣ, ಜೀವ Nn. 165; Bp. 4, 63; 5, 66; 30, 24; 45, 3; B. 1, 25). [ಹರಣ ಮಾತ್ರಮಿನ್ನಪ್ಪುವನುಂ ಸದಭಿಮತ ಕಾವ್ಯ ಪದವಿಧಿ ವಿದೂರಗತವಾಗೆ Kr. 1, 83]. ಹರಣ ಉೞಿಯೋದಾದರೆ ಮರಣಕ್ಕೆ ಅಂಜೆನು. — ಪುರಾಣಾ ತಿಳಿದವನಾದರೆ ಹರಣ ಉೞಿಸಲಿ! (Prvs.). — ಹರಣಕೆ ಹರಣಂ ತರ್. to give (one's) life for the life (of another, Bp. 13, 13). — ಹರಣ ಕೊಡು. to restore life (Bp. 46 sum.; 46, 78; 50, 61). 2, to give one's life (13, 13). — ಹರಣಂಗಳೆ. -ಂ-ಕಳೆ. to give up one's life, to die (Śsv. 3, 35 va.). [— ಹರಣಂಗೆಯ್. -ಂ-ಕೆಯ್. to live. ತಲೆ ಸಿಡಿಲ್ದೊಡಮಾ ಕಾಯ್ದಾಱದೆ ಹರಣಂಗೆಯ್ದುವು ಜಾಱಲ್ಲದೆ ಜೋದರಟ್ಟೆಗಳ್ ಕೆಲವಾಗಳ್ Pb. 10, 95]. — ಹರಣದ ಹರಣ. the life of life (Bp. 15, 31). — ಹರಣ ಪಡೆ. to obtain life (Bp. 32, 50; 37 sum.; 47 sum.; 50, 20). — ಹರಣಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to obtain or restore life (V. 31, 24 va.). — ಹರಣವೀ. -ಈ. to restore life (Bp. 28, 68). — ಹರಣ ವೊದಗಿಸು. -ಒದಗಿಸು. to restore life (Bp. 54, 74). — ಹರಣ ಹಿಡಿ. to keep one's life, to remain alive (Bp. 42, 32).

ಹರಣದೇಹಾರ್ಥ haraṇa-dēha-artha. life, body and property (Bp. 39, 17).

ಹರತಾಳ haratāḷa. Tbh. of ಹರಿತಾಲ. yellow orpiment (Cb. 170; Mhr.). 2, cessation of routine work.

ಹರತೆ harate. (= ಹರಗಣೆ). the act of removing superfluous standing corn by means of the kuṇṭe (My.).

ಹರದ haradu1-a3. = ಪರದ. a dealer, a trader, a merchant (ಪಣ್ಯಾಜೀವ, ವಣಿಜ್, ಪ್ರಾಪಣಿಕ, ನೈಗಮ, ವೈದೇಹ Hlā.; ವೈದೇಹಕ, ಸಾರ್ಥವಾಹ, ನೈಗಮ, ವಾಣಿಜ, ವಣಿಜ್, ಪಣ್ಯಾಜೀವ, ಆಪಣಿಕ, ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಿಕ Nr.; Bp. 8, 9; 25, 27; Rām. 5, 8, 49). [ಗರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೋಲಿನಲಿ ಉದರಿಯನಿಕ್ಕಿದ ಭಣ್ಡದ ಹರದನನ್ತಾದೆನಯ್ಯಾ Bv. 938; Cv. 346]. ಪಡಿಯಾಸೆ ಹರದಂಗೆ, ನುಡಿಯಾಸೆ ವೇಶೆಗೆ, ಜೆಡಿಯಾಸೆ ಬೂದಿ ಗೊರವಗೆ, ಹಾದರಕೆಯೆಡೆಯಾಟದಾಸೆ (Sp.). ಹರದನ ಕುದುರೆಗೆ ಹಱಕು ಜೀನ. — ಹರದರ ವರಾತ ಎನ್ದು, ಹರವಿಯಲ್ಲಿ ತಲೇ ಅಡಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಾರದ ಬರಹ ಹರದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ವರದಿ ಹೇೞುವವನಿಗಾದರೂ ಹರದನ ಹಂಗು ಬೇಕು. — ಸುತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಹರದ, ಅತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಯ್ದುನ (Prvs.). — ಹರದನ ಹಳ್ಳಿ. N. of a village in Mysore (My.).

ಹರದಿ haradi. (fr. ಹೃದ್ಯೆ, she who is dear, etc.?). a woman; a bride; a wife. (Dp. 116, 31; 128, 41).

ಹರದಿಕೆ haradike. trade, traffic (ವಾಣಿಜ್ಯ, ವಣಿಜ್ಯೆ Nr.).

ಹರದು haradu. 1. trade, traffic (ವಣಿಜ್ಯ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ವಣಿಜ್ಯೆ Hlā.; ವಾಣಿಜ್ಯ Mr. 346). see ಎಲೆವರದು. — ಹರದುಗೆಯ್. = ಪರದು-. to trade (ಬೇಹಾರವಂ ಮಾಡು Śmd. 240 Cm.).

ಹರದು haradu. 2. = ಹರೆದು. P. p. of ಹರೆ 1. (My.).

ಹರಪ್ರಿಯ hara-priya. Kubēra (Cpr. 9, 68).

ಹರಯ haraya. = ಹರೆಯ. Tbh. of ಪ್ರಾಯ (Śmd. 336). age.

ಹರವಡಿ hara1-paḍi 1. the state of becoming public or manifest; manifestation; display, parade (ಗಾಱಣ, ಡೋಹಿಲ್, ಪ್ರಕಟ Kk. 52).

ಹರವರಿ hara1-pari 3. = ಹರವಡಿ. (ಗಾರಣ, ಡೋಹಿಲ್, ಪ್ರಕಟ Ś s.). ಹರಿಣಂಗಳ ಹರವರಿ (Cpr. 5, 45).

ಹರವಸ hara-vasa. Tbh. of ಪರವಶ (Śmd. 342). loss of self-control or consciousness, etc. (ಮುಚ್ಚೆ, ಮೂರ್ಛೆ Kk. 31; ಮುಚ್ಚೆ, ಜೊಂಗುಳಿ, ಮೂರ್ಛೆ Śm. 56; Cpr. 6, 84; 8, 71). [— ಹರವಸ ಮ್ಪೋಗು. -೦-. ಪೋಗು. to lose self control, to lose consciousness. ಇನ್ನಿವನಱಿದು, ಮಱೆದು, ಹರವಸಮ್ಪೋಗಿ ಹೊಯಿ ಹೊಡೆದನ್ನಿರ್ದಡೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ, ಅವರ ಶೀಲವನ್ತರೆಮ್ಬೆ Cv. 496].

ಹರವಿ haravi. = ಪರವಿ, ಹರಿಬಿ, ಹರಿವಿ, ಹರುಬಿ, ಹರುವಿ. an earthen water-vessel of the form of the koḍa, but larger [; any round-bottomed large vessel]; (ಘಟ, ಕರೀರ Hlā.; ಘಟ, ಕರಿರ Mr. 209; ಘಟ, ಪರವಿ Nr.; ಅಲಂಜರ G.; C.; Bp. 10 sum.; 14, 12; 22, 64; 30, 14; 38, 33; 51, 57; 55, 29; Bh. 1, 10, 25. 30). ಹರವಿಯ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಅಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಸರಿ. — ಮುರುವಿಗೆ ಬಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹರವಿಗೂ ದರಿದ್ರವೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಹರದ.

ಹರವು haravu. (= ಹರಹು 1), ಹರ್ವು 1. to spread (v. i., My.). ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹರವಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ (ಸಮ್ಮೂರ್ಛನ, ಅಭಿವ್ಯಾಪ್ತಿ Si. 387). ಹರವಿದನ್ನಾದ್ದು (ಕೀರ್ಣ, etc. Dhw.). 2, to spread, to spread out (v. t., My.; B. 3, 106; 4, 158).

ಹರಸಮಯ hara-samaya. a śaiva congregation (Bp. 50, 22).

ಹರಸು harasu. = ಪರಸು, ಹರಿಸು 1. to bless (as a devotee blesses Śiva, Bp. 9, 36; as a yati a śivabhakta, 32, 14 43; as a śivabhakta others; 32, 50; 46, 7. 10. 14. 15. 16; as Sītā Hanumat, Rām. 5, 8, 89; as parents their children, Prll. 3, 12. 26; Bh. 1, 10, 26; B. 1, 6; as a blind man his benefactor, B. 3, 124; as a king his relations, Bh. 2, 13, 10; see Bp. 32, 44; according to My. custom the giver of a blessing always ought to be either older or of a higher position than the receiver of it). 2, to make a vow (Bp. 48, 18; Bh. 1, 13, 3; ದೇವರಿಗೆ ಹರಸುವದು My.). ಹರ ಸೋದು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ, ತಿರಿದುಮ್ಪೋದು ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ. — ತನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ತಾನೇ ಶರಣು ಮಾಡಿ ಹರಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಹರಸುವುದು (ಸ್ವಸ್ತಿ, ಆಶೀರ್ವಚ, ಆಶೀರ್ವಾದ Nn. 138).

ಹರಸು harasu. (= ಅರಸು?). — ಹರಸುಪಾದರೀ ಗಿಡ. a kind of plant. (ಪಾಟಲಿ, ಅಮೋಘೆ, ಕೃಷ್ಣವೃನ್ತೆ, etc. Si. 134).

ಹರಹು harahu. 1. = ಪರಪು, (ಹರವು). to spread, to spread out or about (v. i. and v. t.; see Grj. 9, 62; Bp. 58, 50; Bh. 3, 23, 10). ಹರಹಿದನ್ನಾದು (ಪ್ರಸರ, ವಿಕೀರ್ಣ Nn. 108); ಹರಹಿದುದು (ವಿತಾನ, ಪ್ರಸರ 115). ಹರಹಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ವಿಸೃತ, ವಿಸ್ತೃತ, ತತ); ಅಗಲಕ್ಕೆ ಹರಹಲು ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರಸೃದ್ಧ, ಪ್ರಸೃತ Nr.). ಗಿಡ ಮನೆ ನೀರು ಮುನ್ತಾದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹರಹುತ್ತೇನೆ (B. 3, 27).

ಹರಹು harahu. 2. spreading, extension, expanse, vastness (Bh. 1, 12, 6; 3, 11, 16; Rām. 4, 7, 9; J. 33, 4). — ಹರ ಹುಗೆಡು. -ಕೆಡು. to become devoid of extension (ಅನಕುಂಚಿತ, etc. Mr. 451).

ಹರಹು harahu. 3. (= ಪರಿವು, ಹರಿವು 1). running, flowing, flow, current. ನೀರ ಹರಹು (ಅರ, ಧಾರೆ, ಪ್ರವಾಹ, ಓಘ, ವೇಣಿ Mr. 415). — ಹರಹುಬತ್ತು. -ಬತ್ತು. a current to dry up. ಹರ ಹುಬತ್ತಿದುದು, that by which a current has dried up.

ಹರಳಿಗ haraḷiga. = ಪರಳಿಗ, q. v. a paramour (ಜಾರ Śmd. II).

ಹರಳು haraḷu. = ಪರಲ್, etc., ಹಳ್ಳು 1. a nodule, a pebble, a stone, grit a precious stone (ಶರ್ಕರೆ Nr.; ಉಪಲ Nr.; My.; B. 4, 151). 2, that which bears kernels : the castor-oil plant, Palma Christi, Ricinus communis (My.). 3, the tree Terminalia tomentosa (? ಹೊನ್ನೆ Mr. 134). ಮೂತ್ರದ್ವಾರದಿನ್ದ ಹರಳು ಬೀಱುವ ರೋಗ (ಅಶ್ಮರಿ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ G.). ಮರುಳನ ಕಣ್ಣರೆ ಹರಳು ಚೆಲ್ಲ ಬೇಕು. — ಒರಳಲ್ಲಿ ಹರಳು ಹುರಿದರೆ ಅರಳು ಆದೀತೇ? (Prvs.).— ಹರಳಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಹರಳು No. 2 (playfully used). see Prv. s. ಹಗಲುದೀವಟಿಗೆ. — ಹರಳು ಗಿಡ. = ಹರಳು No. 2. (ವ್ಯಾಘ್ರಪುಚ್ಛ, ಗನ್ಧರ್ವಹಸ್ತಕ, ಏರಣ್ಡ, ವರ್ಧಮಾನ, etc. Si. 134.148).— ಹರಳುಗುಣಿಮಣೆ. a tablet with fourteen holes for a game played with pebbles, etc. (My.).— ಹರಳುಂಗರ. -ಉಂಗರ. a ring set with one or more precious stones (My.; Si. 220). — ಹರಳುಂಗುರ. -ಉಂಗುರ. = ಹರಳುಂಗರ. (Bh. 1, 6, 37). — ಹರಳು ಹರಳು. rep. (B. 3, 45; 4, 204). — ಹರಳೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. castor oil; lamp oil (as it is frequently used for burning in lamps, My.; Si. 134).

ಹರಳೆ haraḷe. = ಅರಳೆ 2, etc. dressed cotton. (My.).

ಹರಳ್ಚು haraḷcu. to cause hindrance or opposition to the eye, to annoy or trouble the eye (ನೇತ್ರವಿರೋಧಕರಣ Śmd. Dh.).

ಹರಾಬಿ harābi. = ಅರಾಬಿ. broad, etc. (My.; H.).

ಹರಾಮಿ harāmi. a wicked, vile woman (My.). 2, vile, base, villainous (Mhr., H. ಹರಾಮೀ).

ಹರಾಮು harāmu. unlawful; wicked, wrong; vicious, vile (My.; Mhr., H. ಹರಾಮ್); forbidden. — ಹರಾಮುಕುದುರೆ. a vicious or restive horse (My.).

ಹರಾಮುತನ harāmutana. wickedness, etc. (My.).

ಹರಿ hari. 1. = ಪರಿ 1 q. v., etc. to run; to flow; etc. (ಧಾವನ Śmd. Dh.; Bp. 32, 20; 45, 28; 57, 2; J. 22, 36; 28. 16; Bh. 2, 4, 9. 11; C.). [ಮನವಿದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹರಿವುದು Bv. 34]. ಹರಿದು ಮುತ್ತುಹ (ಅಭ್ಯವಸ್ಕನ್ದನ, ಅಭ್ಯಾಸಾದನ); ಬೇಗದಿನ್ದ ಹರಿವಾತನು (ತರಸ್ವಿ, ತ್ವರಿತ, ವೇಗಿ, ಪ್ರಜವಿ, etc.), ಹರಿದು ಹೋಹಾತನು (ಅತಿಜವ, ಜಂಘಾಲ); ಒಱತು ಹರಿವ ಹಳ್ಳ (ಸ್ರೋತಸ್); ನೀರ ಹರಿಯಲೀಯದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಆಧಾರ); ಉದಕ ಹರಿವ ಬಟ್ಟೆ (ಪ್ರಣಾಲಿ Nr.). (ಆನೆ) ಹರಿವುದು (ಸ್ಖಾಲೋಚ್ಚಯ); ಸುತ್ತುಂಗಡಲು ಹರಿದ ಕುಱುವ (ಅನ್ತರೀಪ Hlā.). ಹಿಂದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುಱುಗೆ ಕರಗೊಡೇ ಪಾಪ? (Sp.). ನಿಲ್ಲದೆ ಅತಿ ಹರಿವವಂ (ಜಂಘಾಲ, ವೇಗಿ Mr. 234). — ಹರಿದಾಡು. -ಆಡು. to run about (in a battle, J. 25, 46); to move about (as blood in the body, B. 3, 35; 4, 133); to creep about (as a serpent, Dp. 63, 3; B. 3, 97; as an ant, B. 4, 64). ಹರಿದಾಡುವ ಮನಸು (ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ G.). — ಹರಿಯಿಡಿ. -ಇಡಿ. to beat (another) so that he runs away, to defeat, etc. ಹರಿಯಿಡಿದುದು (ಎಱಸಿದುದು, ಕಡೆಗಣಿಸಿದುದು, ಇಱುಸುನೂಕಿದುದು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Ś s.).

ಹರಿ hari. 2. = ಪರಿ 2. P. p. of ಹರಿ 1, in ಹರಿ ಹರಿದು (Bp. 32, 17; J. 26, 4). — ಹರಿ ತರ್. (*i. e.* ಹರಿದುಕೊಣ್ಡು ಬರ್). =

ಪರಿ ತರ್. (Bp. 5, 28; 20, 14; 22, 11; 44, 6; 46, 12; 53, 16; J. 28, 54; Bh. 1, 5, 21; 1, 10, 27). ಗಿರಿಯ ತುದಿಯಿನ್ದ ಒಸರಿ ಹರಿತಪ್ಪ ಹಳ್ಳ (ನಿರ್ಝರ Mr. 97).

ಹರಿ hari. 3. = ಪರಿ 3, ಹರ 2, ಹರು. running; a run; going; flowing. see ಜಲ–; Hlā. s. ಜಯನ. — ಹರಿಕಣಿ. = ಹರುಕಣಿ. a channel for (water) to run, a water-conduit (ಪಾನ, ಸಾರಣಿ Hlā.); a water-trench. ಮರಕ್ಕೆ ನೀರೆಱೆವ ಹರಿಕಣಿ (ಆವಾಲ, ಆಲವಾಲ Hlā.). — ಹರಿಗುಡು. -ಕುಡು. to pay money for being ferried over a river. ಹರಿಗುಡುವುದು (ಆತರ Hlā.). — ಹರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to run away (Bh. 4, 2, 19). — ಹರಿದಾರಿ. = ಹರದಾರಿ. (My.; Si. 105). — ಹರಿನಾಳಿ. a waste-pipe, a gutter, a channel (ಪ್ರಣಾಲಿ Hlā.; Mr. 422). — ಹರಿನಾಳಿಗೆ. = ಹರನಾಳಿಗೆ, ಹರಿನಾಳಿ. (S. Mhr.). — ಹರಿಯನ್ತರ. -ಅನ್ತರ. the area of a run, *i. e.* of a haridāri (Bh. 2, 13, 32). — ಹರಿಯಿಡು. -ಇಡು. to run, to hasten (Cpr. 8, 4 va.). — ಹರಿಹಲಿಗೆ. a plank to the one end of which a rope is fastened and on which a boy sits and is pulled along (Bh. 1, 6, 2).

ಹರಿ hari. 4. = ಪರಿ 4, ಪರೆ 1, ಹರೆ 1 (occasionally in MSS. and prints). to spread (v. i.), etc.; to disperse; to go away; to end (Bp. 45, 8. 47; J. 17, 28; 27, 38). ಗುರುರಾಯನುಪದೇಶ ದೊರಕೊಣ್ಡಿತಾದಡೇ ಹರಿವುದು ಪಾಪವೆನ್ತೆನಲು ವಜ್ರದಿಂ ಗಿರಿಯು ಹೋಯಿದನ್ತೆ (Sp.). see Sp. s. ಕಜ್ಜ. — ಹರಿಧಚ್ಚಕ. (ಹರಿದ ಹಚ್ಚಕ). = ಹರೆಧಚ್ಚಕ. a straggling herb with bur-like flowers that stick to hands and clothes, Pupalia cappacea Mog. (? Z.).

ಹರಿ hari. 5. (= ಹರಿಬ 1). spread, extent; a mass, a multitude, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ಬಳಗ, ಬಮ್ಬಲ್, ಪಸರ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17).

ಹರಿ hari. green, greenish yellow, yellow. 2, *reddish brown, bay, tawny.* 3, of a shining white colour, white, bright (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 10; ಶುಭ್ರ Mr. 495). 4, *the sun* (ಅರ್ಕ, ಸೂರ್ಯ 10). 5, *the moon* (ಚನ್ದ್ರ 10). 6, *a ray of light* (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 10). 7, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 10). 8, gold (ಸುವರ್ಣ 10). 9, *a horse* (ತುರಂಗಮ 10). 10, *a lion* (ಸಿಂಹ 10). 11, a parrot (ಶುಕ, ಗಿಳಿ 10; ಗಿಳಿ 495). 12, *a peacock.* 13, a pigeon (ಪಾರಾವತ, ಪಾರಿವಾಳದ ಹಕ್ಕಿ 10). 14, *an ape* (ವಾನರ, ಕಪಿ 10). 15, *a frog* (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 10). 16, *a snake* (ಅಹಿ, ಸರ್ಪ 10). 17, the ocean (ಅಬ್ಧಿ 10). 18, a point of the compass (ದಿಕ್, ದಿಕ್ಕು 10). 19, an arrow (ಅಮ್ಬು, ಬಾಣ 10). 20, a treasury (ಕೋಶ, ಭಣ್ಡಾರ 10). 21, a cart, a waggon (ಶಕಟ, ಬಣ್ಡಿ 10). 22, *Indra* (ಬಿಡೌಜ, ಇನ್ದ್ರ 10). 23, *Viṣṇu, Kriṣṇa* (ಕಮಲಾಕ್ಷ, ವಿಷ್ಣು 10). 24, Śiva (ಫಣೀನ್ದ್ರ 495). 25, Brahmā. 26, *Yama* (ಯಮ 10). 27, *Vāyu* (ವಾಯು 10). 28, N. of the author of the girijākalyāṇa (Grj. 10, 113. 114). 29, one of the divisions (varṣas) into which the known continent is divided. 30, sign for a metrically short syllable (Ch.; Mr. 363). 31, the number eight (Ch.). see ಕವಿ–; Bp. 54, 43. ಹತ್ತು ಭವನ ನೆತ್ತಿ, ಎತ್ತು ಎಮ್ಮೆಯ ಕಾದು, ಮುತ್ತು ಪಾಣ್ಡವರಿಗಾಳಾದ ಹರಿಯು ತಾನೆತ್ತಣ ದೈವ? (Sp.). ನರಸಿಂಹನವತಾರ ಹಿರಿದಾದದದುಬುತ; ಉಗರಿನ್ದ ಶರಭ ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ಹರಿಯೂರನಱಿಯದನ್ದವಾದ (Sp.). ಹಿರಿಯ ಬೊಮ್ಮನು ಕೆಂಪ, ಕಿಱಿಯ ಹರಿ ತಾ ಕರಿಗ, ಹರಹರನು ಶುದ್ಧ ಧವಲಕನ್; ಇವರುಗಳು ಸರಿಯೊ ದೈವಕ್ಕೆ? (Sp.). — ಹರಿಗಳಪ್ಪಣ್ಣ. -ಅಪ್ಪಣ್ಣ. Appaṇṇa, the son of a certain Hari (Bp. 56, 55), — ಹರಿ ಗಿರಿ. reit. (Grj. 6, 38; Bp. 54, 5). — ಹರಿಬುವ್ವ. a meal on the fourth day of a marriage (of smārtas or mādhvas) at which the son-in-law is looked upon as Viṣṇu, is waited on only by his mother-in-law, plays tricks with his eñjal, etc. (My.).

ಹರಿಕಣ್ಠ hari-kaṇṭha. a peacock (ನವಿಲ್ Mr. 168).

ಹರಿಕಥೆ hari-kathe. the story of Viṣṇu or Kriṣṇa (related with music and singing). ನರೀ ಕಥೆಯ ಮುನ್ದೆ ಹರಿ ಕಥೆಯೇ? (Prv.).

ಹರಿಕಾನ್ತ hari-kānta. the sapphire (ಅಸಿತಾಶ್ಮ, ನೀಲ Mr. 101).

ಹರಿಕಾಱ hari-kāra. = ಪರಿಕಾಱ. a runner, a courier (ಜಂಘಾಕರಿಕ, ಜಾಂಘಿಕ Nr.); a swift, fleet man (ಜಂಘಾಲ, ಜವನ, ವೇಗಿ Hlā.; ವೇಗಾಯಿಲ Ṡs.). 2, a hawker, a chandler ವಾರ್ತಾವಹ, ವೈವಧಿಕ Nr.). 3, a spy [ಹರಿಕಾಱರ ಜಂಗಮವೆನ್ದಡೆ, ನಾಯಕ ನರಕ ತಪ್ಪದು Cv. 501]; (ಉದಾಸ್ಥಿತ, ಚರಭೇದ Nr.).

ಹರಿಕೆ harike. 1. = ಪರಕೆ 1, ಹರಕೆ. a vow (My.); etc. ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಱುವವನು ಹರಿಕೆ ಹೇಱಿದರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ತಿರಿಕೆಯ ಕೂಱು ತಿನ್ದು, ಹರಿಕೆಯ ಕೋಣನಾದ (Prvs.).

ಹರಿಕೆ harike. 2. = ಹಲಕು 3, ಹಲಿಕೆ. a kind of harrow (ಕೋಟೀಶ, ಲೋಷ್ಟಭೇದನ Hlā.; *cf.* ಹರಗು 1).

ಹರಿಗಣ hari-gaṇa. a class of Kannaḍa feet (Ch.).

ಹರಿಗು harigu. = ಅರಗು 1, etc. a margin, etc. (Si. 101; *only* in Si.).

ಹರಿಗೆ harige. = ಪರಿಗೆ, etc. Tbh. of ಫಲಕ. a shield (ಖೇಟಕ, ಫಲಕ, ಚರ್ಮ, ಆವರಣ Hlā.; ಫಲಕ, ಫಲ, ಫರ, ಚರ್ಮ Nr.; ಫಲಕ, ಖೇಟಕ, etc. Mr. 292; ವಸು, ಖೇಟಕ Nn. 17; ಅಡ್ಡಣ Ct. II, 38; Kk. 40; Ṡm. 43; Grj. 7, 52; Bp. 61, 25).

ಹರಿಗೆಕಾಱ harige-kāra. a man who carries a shield (Grj. 6, 56 va.).

ಹರಿಚನ್ದನ hari-candana. *a sort of yellow sandal-wood* (ಬರ್ಬರ Mr. 335). 2, *one of the five trees of svarga* (see ದೇವತರು).

ಹರಿಣ hariṇa. *greenish or yellowish white;* white. 2, *a deer, an antelope* (ಹುಲ್ಲೆ Mr. 162).

ಹರಿಣಧರ hariṇa-dhara. the moon (Bp. 5, 24).

ಹರಿಣಧರಧರ hariṇadhara-dhara. Śiva (Bp. 53, 46).

ಹರಿಣಪಕ್ಷ hariṇa-pakṣa. the light half of a month (Bh. 1, 3, 11).

ಹರಿಣಾಂಕ hariṇa-aṅka. the moon. (J. 25, 46). — ಹರಿಣಾಂಕಕುಲಜ. Arjuna (25, 46).

ಹರಿಣಿ hariṇi. *greenish, green* (ಗಿಳಿ ಪಸುವ್ಪುಗಳ ಗಱಿಯನ್ತಪ್ಪ ವರ್ಣ Mr. 444). 2, *a female deer or antelope,* a doe (ಮೃಗ, ಎರಳೆ Nn. 95). 3, *a kind of woman.* 4, *a golden image* (ಪಾಂಚಾಲಿಕೆ, ಪುತ್ತಳಿ 95). 5, a heap, collection, multitude (ಚಯ, ಸಮೂಹ 95; *cf.* K. ಹರಿಬ 1). 6, roundness (ವೃತ್ತ, ಬಟುಹು, ವೃತ್ತಭೇದ 95).

ಹರಿಣೀಪ್ಲುತ hariṇī-pluta. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹರಿತ್ harit. *green;* the colour green. (ವರ್ಣ Nn. 93). 2, grass (ತೃಣ, ಹುಲ್ಲು 93). 3, beautiful (ರಮಣೀಯ, ಮನೋಹರ 93). 4, *a point of the compass, a quartar, region* (ದಿಕ್ಕು 93). 5, authority, etc. (ಅಧಿಕಾರ 93).

ಹರಿತ harita. *green;* the colour green (ಪಚ್ಚೆ Nn. 60); grassy, verdant.

ಹರಿತಕ haritaka. a green vegetable, *a pot-herb.*

ಹರಿತಭಾವ harita-bhāva. greenness. see ಪಸುರ್.

ಹರಿತಾಯಮಾನ haritāyamāna. becoming green or verdant (Cpr. 4, 49 va.).

ಹರಿತಾಲ haritāla. = ಅರದಳ, ಅರದಾಳ, ಅರಿದಳ, ಅರಿದಾಳ, ಹರತಾಳ, ಹರಿದಳ. *yellow orpiment or sulphuret of arsenic, Arsenicum flavum*

(ಹರಿತಾಲಕ, ಆಲ, etc., ಅರಿದಾಳ Nr.). 2, a kind of pigeon of a yellowish green colour.

ಹರಿತಾಲಕ haritālaka. = ಹರಿತಾಲ. *yellow orpiment.* 2, a kind of pigeon.

ಹರಿತಾಲಿ haritāli. *the grass Panicum dactylon* Lin. (or Agrostis linearis Retz., ದೂರ್ವೆ, ಕಱಿಕೆ Mr. 109).

ಹರಿದಶ್ವ harit-aśva. *the sun.*

ಹರಿದಳ haridaḷa. Tbh. of ಹರಿತಾಲ. (ಹರಿತಾಲಕ, etc. Si. 333).

ಹರಿದಾಸ hari-dāsa. a slave or worshipper of Viṣṇu; a celebrator of Viṣṇu in his incarnations who relates his exploits with music and chanting Dp. 63, 1 seq. (My.).

ಹರಿದಿನ hari-dina. = ಹರಿವಾಸರ. (Dp. 135 *a*, 13, 20).

ಹರಿದಿವಸ hari-divasa. = ಹರಿದಿನ. (Dp. 135 *a*, 14).

ಹರಿದ್ರ haridra. yellow colour (ರಜನಿವರ್ಣ, ಪೀತ Mr. 444).

ಹರಿದ್ರಾಂಗ haridrā-aṅga. a body to which turmeric is applied (J. 9, 42).

ಹರಿದ್ರಾಭ haridrā-ābha. resembling turmeric, *of a yellow colour, yellow.*

ಹರಿದ್ರಾರಾಗ haridrā-rāga. turmeric-coloured. 2, *unsteady in affection or attachment* (like the colour of turmeric which does not last, ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದೆ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡ್ಪವನು Hlā.; *cf.* ಪೀತರಾಗ).

ಹರಿದ್ರು hiri-dru. *a kind of turmeric, Curcuma aromatica.*

ಹರಿದ್ರೆ haridre. ಹರಿದ್ರಾ. = ಅರಸಿನ, etc. *turmeric, Curcuma longa* Lin. (ಅರಿಸಿನ Mr. 130; *cf.* ಪಳದಿ). 2, the ink-nut tree (ಜೀವಕಿ, ಶಿವೆ, etc., ಅಣಿಲೆ Mr. 122).

ಹರಿದ್ವಾರ hari-dvāra. N. of a town and tīrtha where the Ganges finally leaves the mountainous districts for the level plains. (B. 5, 152; My.).

ಹರಿನನ್ದನ hari-nandana. Indra's son, Arjuna (J. 25, 46).

ಹರಿನಮುಚಿಭಿದ್ hari-namucibhid. the moon and Indra (Bp. 38, 1).

ಹರಿನಾದ hari-nāda. a lion's roar: a war-cry (J. 25, 46).

ಹರಿನಾಮ hari-nāma. the name or names of Viṣṇu. see Prv. s. ಟೊರೋ.

ಹರಿನೀಲ hari-nīla. the sapphire (Cpr. 1, 119).

ಹರಿನೀಲಮಣಿ harinīla-maṇi. = ಹರಿನೀಲ. (J. 26, 9).

ಹರಿನ್ಮಣಿ harit-maṇi. *an emerald* (ಪಚ್ಚೆ Hlā.).

ಹರಿಪೀಠ hari-pīṭha. a throne (My.).

ಹರಿಪ್ರಾಸ hari-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಹರಿಪ್ರಿಯೆ hari-priye. *Lakṣmī.*

ಹರಿಬ hariba. 1. (= ಹರಿ 5). a mass, a multitude, a number, a host, an assemblage (ತೇಂಕಿ, ಹನ್ತಿ, ಸಾಲ್, ತೋಮು, etc., ಸಮೂಹ Śs.; Bh. 3, 19, 43. 45; 7, 1, 8).

ಹರಿಬ hariba. 2. (fr. ಹರಿ 1?). business, affair, work, concern (Cpr. 6, 26; Bh. 1, 5, 23; 4, 4, 45; 8, 3, 4; Rām. 4, 2, 25; J. 11, 12; 14, 4; 16, 26; 25, 46).

ಹರಿಬನ್ಧು hari-bandhu. Arjuna (ಫಲ್ಗುನ, etc. Mr. 264).

ಹರಿಬಿ haribi. = ಹರವಿ, etc. an earthen water vessel; any large round-bottomed vessel.

ಹರಿಭಕ್ತ hari-bhakta. a worshipper of Viṣṇu. (My.).

ಹರಿಮನ್ಥ hari-mantha. the tree Premna spinosa, the wood of which by attrition produces flame. see s. ಅತಿಮುಕ್ತಕ. 2, N. of a country.

ಹರಿಮನ್ಥಕ hari-manthaka. *the chick-pea, Cicer arietinum.*

ಹರಿಮಯ hari-maya. made of, or full of, gold (J. 25, 46).

ಹರಿಯಕ್ಷ hari-yakṣa. = ಹರ್ಯಕ್ಷ. a lion (ಸಿಂಹ Mr. 159; Rām. 6, 19, 17).

ಹರಿಯಣ hariyaṇa. = ಪರಿಯಣ, etc. a plate-like vessel of metal or wood (Bh. 4, 4, 37; Rgm. 6, 55, 38). ಮರದ ಹರಿಯಣದೊಳ್ ಉಣ್ಡಂ (Śmd. 287).

ಹರಿಯಾಣ hariyāṇa. = ಹರಿಯಣ, etc. (Bp. 8, 14).

ಹರಿಯಿಸು hariyisu. = ಪರಿಯಿಸು. to cause to flow (My.).

ಹರಿಯುವಿಕೆ hariyuvike. running; flowing. (ನೀರಿನ ಹರಿಯುವಿಕೆ (G. 319).

ಹರಿವಂಶ hari-vaṁśa. the family of Kṛiṣṇa. 2, N. of a poem in Saṁskṛita. 3, N. of a poem in Kannaḍa by Guṇavarma (Śmd. 144). [4. Kṛiṣṇa story].

ಹರಿವತ್ hari-vat. *Indra.*

ಹರಿವರ hari-vara. N. of a vṛitta (Ch,).

ಹರಿವರುಷ hari-varuṣa. Tbh. of ಹರಿವರ್ಷ. (Cpr. 3, 32 va.).

ಹರಿವರ್ಷ hari-varṣa. one of the divisions of the known continent.

ಹರಿವಾಣ harivāṇa. = ಅರಿವಾಣ, ಹರಿಯಣ, etc. (C.; B. 4, 74; Te.). ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣವಾದರೂ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗೆ ಒಱಗಬೇಕು. — ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣುವವನಿಗೆ ಹರಿವಾಣವು ಯಾಕೆ? — ಹಬ್ಬದ ಊಟ, ಹರಿವಾಣದ ವೀಳ್ಯ (Prvs.).

ಹರಿವಾಲುಕ hari-vāluka. *a perfume, the fragrant bark of Feronia elephantum.*

ಹರಿವಾಸರ hari-vāsara. Viṣṇu's day; the eleventh or twelfth lunar day when upavāsa, etc. is performed (J. 29, 26; My.).

ಹರಿವಿ harivi. = ಹರವಿ, etc. a large earthen water vessel. etc.

ಹರಿವಿಷ್ಟರ hari-viṣṭara. a throne (My.).

ಹರಿವು harivu. 1. = ಪರಿವು. running; flowing, streaming; current. [ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಹರಿವ ತೋಱಿಸಬೇಕೆಮ್ಬ ನಿಮಿತ್ತ, ಬೆಸನವಿಡಿದು ನಿಮ್ಮ ಕರುಣದ ಶಿಶುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ Cv. 44]. ನದಿಯ ಹರಿವು (ಸ್ರೋತಸ್ Nr.).

ಹರಿವು harīvu. 2. (fr. ಹರಿ 4). = ಹರೆವು. spreading, extending; increase; dispersing; going away; end; ruin (Bp. 27, 2; J. 26, 58; Bh. 1, 8, 30. 55; 7, 1, 2). — ಹರಿವೊಲೆ. -ಒಲೆ. an extensive. long fire-place built in the ground (My.).

ಹರಿವೇಗ hari-vēga. the velocity of the wind (J. 46, 25).

ಹರಿಶರ hari-śara. having Viṣṇu for an arrow: Śiva. (Śśv. 4. 122).

ಹರಿಶ್ಚನ್ದ್ರ hari-ś-candra. having golden-coloured splendor. 2, N. of a king of the solar dynasty. see J. 2, 52; 11, 30; 18, 54; Mr. s. ಅಱುವರ್.

ಹರಿಸ harisa. = ಹರುಸ. Tbh. of ಹರ್ಷ. joy, pleasure, etc. (ಸನ್ತಸ, ಸನ್ತೋಷ Śs.; see ಬೀಗು 2).

ಹರಿಸು harisu. 1. = ಹರಸು. to bless (B. 5, 190).

ಹರಿಸು harisu. 1. = ಅರಿಸು 3, ಪರಿಸು 1. to cause to run or flow (Bp. 21, 38; J. 4, 18. 27; 22, 25; Bh. 1, 10, 29; My.).

ಹರಿಸು harisu. 3. to cause to disperse, go away or end; to destroy. see *e. g.* ಸಾಲ-; Bp. 23, 22; 34, 31. 34; 54, 48; 57, 25. 28; Bh. 10, 6, 3.

ಹರಿಸು **harisu.** to remove, to take away, to carry off, etc.; to divide (ಭಾಗಿಸು Mr. 349). see *e. g.* ಅಪ-, ಪರಿ-, ಸಂ-.

ಹರಿಸೇವೆ **hari-sēve.** service or worship of Viṣṇu. ಹಾರುವರ ಮನೇಲಿ ಹರಿಸೇವೆ ಆದರೆ ಮೂಱನಾಯಿಗೆ ಓಡ್ಯಾಟ (Prv.).

ಹರಿಹ **hariha.** running; flowing, streaming; current. ತೊಱೆಯ ಹರಿಹ (ಓಘ, ಪ್ರವಾಹ, ವೇಣಿ, ಧಾರೆ, ಸ್ರೋತಸ್, ರಯ Hlā.).

ಹರಿಹಯ **hari-haya.** *Indra.*

ಹರಿಹರ **hari-hara.** the remover of Viṣṇu: Śiva (Bp. 54, 45; 57, 27. 28).

ಹರಿಹು **harihu.** running, run, velocity; flying. ಭಣ್ಡಿಯ (*i. e.* ಬಣ್ಡಿಯ) ಹರಿಹು (ಡಯನ, ಪ್ರವಹಣ Mr. 284).

ಹರೀತಕಿ **harītaki.** *the yellow myrobalan tree, Terminalia chebula* (ಅಣಿಲೆ Nn. 63, o. r. ಅಳಿಲೆ).

ಹರು **haru.** = ಹರ 2, etc. running; flowing. — ಹರುಕಣಿ. = ಹರಿಕಣಿ. a channel to carry off water (ಯಾನ, ಸಾರಣಿ Mr. 422). — ಹರುದಾರಿ. = ಹರಿದಾರಿ. ಎರಡು ಹರುದಾರಿ (ಗೋರುತ G.).

ಹರುಬಿ **harubi.** = ಹರವಿ, etc. an earthen water vessel. (My.).

ಹರುಬು **harubu.** Tbh. of ಪರ್ವ. a feast. ತಱುಬು ಇದ್ದರೆ ಹರುಬು ನಿನ್ನೀತೇ? (Prv.).

ಹರುವಿ **haruvi.** = ಹರುಬಿ, etc. (My.).

ಹರುವು **haruvu.** = ಹರ್ವು 2. a way, a means, an expedient (Bh. 1, 8, 21; 8, 26, 22; My.; Te.).

ಹರುಷ **haruṣa.** Tbh. of ಹರ್ಷ. joy, etc. (ಹರ್ಷ Nn. 155; ಸನ್ತಸ Ct. II, 64; Bp. 44, 70; 47, 30). ಪುರುಷನಾದರೆ ಹರುಷ ಬೇಕು (Prv.).— ಹರುಷ ತಾಳ್. to get joy, to begin to rejoice (Bp. 37, 24). — ಹರುಷಪ್ಪಡು. -ಂ-ಪಡು. to experience or feel joy (Bp. 11, 15; 37, 51; 52, 40). — ಹರುಷವ್ವೊಱು. -ಂ-ಪೊಱು. = ಹರುಷ ತಾಳ್. (Bp. 4, 58; 60, 33). — ಹರುಷವೊನ್ದು. - ಒನ್ದು. = ಹರುಷತಾಳ್ (Bp. 36, 30). — ಹರುಷ ಹೊದ್ದು. = ಹರುಷ ತಾಳ್. (Bp. 32, 45).

ಹರುಷಿತ **haruṣita.** Tbh. of ಹರ್ಷಿತ. delighted, etc. (Bp. 5, 58. 70; 21, 6; 22, 63; see ರೋಮ-). feminine ಹರುಷಿತೆ (44, 42).

*ಹರುಷಿತಿಕೆ **haruṣitike.** pleasure. ಪುರುಮಂಗಲ್ಲದೆ ಹರುಷಿತಿಕೆಯಿಲ್ಲೆನ್ದು ಕರಣಾದಿಗುಣಂಗಳ ಮಱೆದರು; Bv. 809. Sk. ಹರ್ಷ.

ಹರುಸ **harusa.** Tbh. of ಹರ್ಷ. pleasure, joy, etc. (Śmd. 335. 336).

ಹರೆ **hare.** 1. = ಪರೆ 1, ಹರಿ 4. to spread (v. i.), to extend; — to disperse, to go away; etc. (Bp. 21, 41; Rām. 3, 2, 24; Bh. 1, 5, 5; 8, 26, 56; B. 3, 125). P. ps. ಹರದು, ಹರೆದು. ಹರೆದ ಕತ್ತಲೆ (ಕ್ಷೀಣತಮಸ, ಅವತಮಸ Nr.). ಹರೆದ ಕತ್ತಲೆ (ಅವತಮಸ, ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕತ್ತಲೆ G.). — ಹರೆಗಡಿ (*i. e.* ಹರೆಯಕಡಿ). = ಪರೆಗಡಿ, q. v. (Bh. 2, 1, 77; 8, 10, 38). — ಹರೆಗಡಿಸು (*i. e.* ಹರೆಯ ಕಡಿಸು). to have (a multitude) cut so that it disperses (Bh. 5, 3, 102). — ಹರೆಧಚ್ಚಕ. (*i. e.* ಹರೆದ ಹಚ್ಚಕ). — ಹರಿಧಚ್ಚಕ. a creeping perennial herb, Blepharis molluginifolia Pers. (Z.).

ಹರೆ **hare.** 2. = ಪರೆ 2. to begin to shine, to dawn (C., as ಬೆಳಕು-, ರಶ್ಮಿ-).

ಹರೆ **hare.** 3. dawn, break of day (C.).

ಹರೆತನ **haretana.** = ಹರೇತನ. youth (ತಾರುಣ್ಯ Cb.).

ಹರೆಯ **hareya.** = ಹರಯ. Tbh. of ಪ್ರಾಯ. the time of youth, the prime of life, maturity (Grj. 4, 57; Bp. 3, 41; 9, 33; 40, 15. 75; C.; B. 3, 51; 5, 238. 293). ಹರೆಯದ ಎತ್ತು (ಅರ್ಷಭ್ಯ, ಹೋರಿ, ಜಾತೋಕ್ಷ G.). see ಎಳೆವರೆಯ; ನಡುಹರೆಯ. ಹರೆಯ ಹೋದವಂ (ವೃದ್ಧ, ಸ್ಥವಿರ Mr. 310). ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಸನ್ದಿ ಹಣವಡ್ಡ. — ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಬಡ್ಡಿ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prvs.). — ಹರೆಯದವ. -ಅವ. a young man (My.; B. 5, 147). — ಹರೆಯದವಳು. -ಅವಳು. a young woman (My.; ಯುವತಿ G.). — ಹರೆಯಬೋಗುಹ. -ಪೋಗುಹ. the passing away of the prime of life, growing old, etc. (ಜ್ಯಾನಿ, ಜೀರ್ಣ Nr.). — ಹರೆಯುಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to become ripe (Grj. 5, 76 va.). — ಹರೆಯುವ್ವೋಗು. -ಂ-ಪೋಗು. the prime of life to pass away, etc. ಹರೆಯುವ್ವೋದಾತ (ಪ್ರವಯಸ್, ಸ್ಥವಿರ, ವೃದ್ಧ, ಯಾತಯಾಮ Hlā.). — ಹರೇದವ. (*i. e.* ಹರೆಯದವ). a young man (ಯುವ Cb.). — ಹರೇದವಳು. -ಅವಳು. a young woman (ಯುವತಿ Cb.).

ಹರೆವು **harevu.** = ಹರಿವು 2. spreading; increase (see ಮುನಿಸು-); dispersion, going away; end.

ಹರೇಣು **harēṇu.** *a sort of drug or medicinal substance* (= ರೇಣುಕಾ). 2, *pease, pulse* (= ಕಲಾಯ; ಬಟಗಡ್ಲೇ ಕಾಟು G.).

ಹರೇತನ **harētana.** = ಹರೆತನ. youth. (ಪ್ರಾಯ Cb.).

ಹಱ **haṟa.** 1. = ಹಱದು, etc. P. p. of ಹಱ 1, in ಹಱಕೊಳ್ಳು (C.; B. 3, 37; 4, 78. 170; 5, 250).

ಹಱ **haṟa.** 2. = ಪಱ 4, etc. flying; etc., etc. — ಹಱಗಲ್. -ಕಲ್. ಹಱಗಲು. = ಪಱಗೊಲ್, etc. a round basket boat lined with leather, a boat made of wicker work covered with hides (My.). ಹಱಗಲುಕಡ. a ferry for such a boat (My.). — ಹಱಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. ಹಱಗೋಲು. = ಹಱಗಲ್. (My.; ಪೋತ G.; B. 5, 298). ಕೆಸಱಿಗೆ ಹಱಗೋಲು ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಹಱಕ **haṟaka.** 1. = ಹಱಕು, etc. rent or tattered or tousy state; a tatter, a rag. — ಹಱಕಬಟ್ಟೆ. a torn cloth (My.). — ಸಱಕ ಬಱಕ. reit. (My.).

ಹಱಕ **haṟaku-a₃.** 2. = ಅಱಕ 2. a man of whom anything is rent. see ಕಚ್ಚಿ-, ಸೋಟೆ-.

ಹಱಕಿ **haṟaki.** = ಹಱಿಕಿ. a woman of whom anything is rent. see ಕಚ್ಚಿ-, ಸೋಟೆ-.

ಹಱಕು **haṟaku.** = ಪಱಕು, ಪಱುಕು, ಹಱಕ 1 q. v., ಹಱಿಕು, ಹಱುಕು, ಹರ್ಕು. (C.). ಹಱಕಿನಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಕಡಿಯಿತು (Prv.). ತನ್ಮಾ ಹೊದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವ ನನ್ನ ಹಱಕ ದೋತರಾ ತನ್ದು ಕೊಡು (B. 3, 25). see Prv. s. ಮುಱಕ. — ಹಱಕುಅಱುವಿ. a torn or tattered cloth. ಹಱಕುಅಱುವಿಯ ತುಣುಕು (ಕರ್ಪಟ G.). — ಹಱಕುಜಾಜೀನು. a tattered floor-cloth (B. 5, 126). — ಹಱಕುತೊಗಲು. rent leather (Dp. 54). — ಹಱಕು ಪಱಕು. rep. — ಹಱಕು ಪಱಕುಬಟ್ಟೆ. a cloth quite torn or tattered (C). — ಹಱಕುಪುಸ್ತಕ. a torn book (B. 4, 44). — ಹಱಕುಮಾತು. a speech that lacks coherency (ಅಶ್ಲೀಲ, ಶಿಥಿಲಭಾಷಣ G.). — ಹಱಕುಮೊಱ. a worn out dust-fan (My.). — ಹಱಕುವಸ್ತ್ರ. = ಹಱಕುಅಱುವಿ. (C.; B. 5, 76).

ಹಱತ **haṟata.** = ಹಱಿತ, ಹರ್ತ. cutting: sharpness (My.). ಹಱತವಾದ ಹದವುಳ್ಳ ಕೊನೆ (ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರ Si. 306).

ಹಱದು **haṟadu.** = ಹಱಿದು. P. p. of ಹಱ 1. (B. 1, 23). ಶಿವಾ ಎನ್ದರೆ ಸೆಱಗು ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡ, ಭವಾ ಎನ್ದರೆ ಭೈರವಾಸ ಹಱದು ಬಿಟ್ಟ (Prv.).

ಹಱಿ **haṟi.** 1. = ಪಱಿ 1 q. v. to tear (v. t.), to rend, to break, to slit, etc.; to pluck (Grj. 2, 106 va.; Bh. 3, 13, 21;

B. 3, 8; My.). ವಶಿಷ್ಠನ ಕೊರಳ ನೇಣ ಹಱಿದ ನದಿ (ವಿಪಾಶೆ Nr.). ಇಱಿದರೆಯು ನಱುಲ್ಲ, ಹಱಿದರೆಯು ಸೀಳಿಲ್ಲ (fire, Sp.). 2, to cut, as a knife, etc. (C.). ಹಱಿವ ಗರಗಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿರವನೊಡ್ಡಲು ಬಹುದು (Dp. 172). 3, to be torn or rent; to be severed, to break (C.). ತಲೆ ಹಱಿದು ಆಡುವ ಅಟ್ಟೆ (ಕಬನ್ಧ Nr.). ಹಱಿಯೋ ಪರಿಯನ್ತರ ಎಱೆಯ ಬಾರದು, ಮುಱಿಯೋ ಪರಿಯನ್ತರ ಬೊಗ್ಗಿಸ ಬಾರದು. — ತೆಪ್ಪ ಹಱಿದರೆ ದೋಣಿ. — ತೆಪ್ಪ ಹಱಿದರೆ ಮುಪ್ಪಿನವನೇ ಸಾಯುವನೋ? (Prvs.). ಹಱಿದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ (B. 5, 294). P. ps. ಹಱಿದು, ಹಱಿದು.

ಹಱಿ haṟi. 2. = ಪಱಿ 2, ಹಱ 1, etc., in ಹಱಿ ಹಱಿದು (My.).

ಹಱಿ haṟi. 3. = ಪಱಿ 3. tearing, etc.; the state of being torn, etc. ಹಱಿಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a slit or split stone (Rām. 6, 37, 15). — ಹಱಿಗವಿ. -ಕವಿ. a break-poet: a paltry poet (Ch. v. 19; Grj. 1, 30). — ಹಱಿದಲೆಯ. -ತಲೆಯ. (Śmd. 95). a man whose head has been severed from the body, Dakṣa.

ಹಱಿ haṟi. 4. = ಹಱ 2, etc. flying etc. — ಹಱಿಗಲ್. -ಕಲ್. ಹಱಿಗಲು. = ಹಱಿಗಲ್. (My.). — ಹಱಿಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. ಹಱಿಗೋಲು. = ಹಱಿಗಲ್. (J. 12, 14; My.; ಉಡುಪ, ಪ್ಲವ, ಕೋಲು, ತೆಪ್ಪ Si. 84; ಪೋತ 422).

***ಹಱಿ haṟi. 5.** obligation. ನಿಮ್ಮ ಹಂಗೇನು ಹಱಿಯೇನು? Bv. 390.

ಹಱಿಕಿ haṟiki. = ಹಱಕಿ. see *e. g.* ಕಿವಿ-.

ಹಱಿಕು haṟiku. = ಹಱಕ 1, etc. — ಹಱಿಕ ಗಡ್ಡ. a toused, dishevelled beard (Bp. 58, 49).

ಹಱಿತ haṟita. = ಹಱತ. sharp. (My.; ಕೋಣ, ಪಾಲಿ, ಅಶ್ರಿ, ಕೋಟಿ, ಅಂಚು, ಆಯುಧಗಳ ಬಾಯಿಧಾರೆ Si. 291). ಹಱಿತವಾಗಿರುವ ಆಯುಧಾದಿಗಳು (ತೀಕ್ಷ್ಣ 420).

ಹಱಿವು haṟivu = ಪಱಿವು. tearing, etc.; being rent or broken (Bh. 3, 13, 21).

ಹಱಿವೆ haṟive. = ಹಱುವೆ, ಹಱುಹೆ, ಹರ್ವೆ. a common potherb, Amarantus oleraceus Willd. (C.). ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಱಿವೆಯಾದರೂ ಹಾಕ ಬಾರದು (Prv.). — ಹಱಿವೆಪಲ್ಯ. = ಹಱಿವೆ. (C.). — ಹಱಿವೆಸೊಪ್ಪು. = ಹಱಿವೆಪಲ್ಯ. (C.). [Tu. ಪದ್ವೆ].

ಹಱಿಸು haṟisu. to cause to tear or rend (My.).

ಹಱು haṟu. = ಪಱು, etc. floating, etc. — ಹಱುಗಲ್. -ಕಲ್. ಹಱುಗಲು. — ಹಱುಗಲ್ (My.). ಹಱುಗಲಿಕ್ಕುವ ನೀರು (ನಾವ್ಯ); ಹಱುಗಲೇಱುವಾತ (ನಾವಾರೋಹ, ನಾವಿಕ Hlā.). — ಹಱುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಹಱುಗಲ್. (ನೌ, ತರಣಿ, ತರಿ Nr.). ಹಱುಗೋಲನೆ ಜೋಗಯಿಸಿ ಕೊಳುತಲಿ ತೊಱೆಯ ದಾಟ್ಟುವರೂ (Prll. 12, 14). — ಹಱುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. ಹಱುಗೋಲು. = ಹಱುಗೋಲ್. (Bp. 32, 33; My.).

ಹಱುಕು haṟuku. = ಹಱಕು, etc. — ಹಱುಕ ಗಡ್ಡ. = ಹಱುಕ ಗಡ್ಡ. (Bp. 20, 11). — ಹಱುಕು ಕಿವಿ. a slit ear (My.). — ಹಱುಕು ತುಟಿ. a slit lip (My.). — ಹಱುಕು ಬಟ್ಟೆ. a torn or tattered cloth (My.; ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ Si. 223). — ಹಱುಕು ಮೂಗು. a rent nose (My.).

ಹಱುವೆ haṟuve. = ಹಱಿವೆ, etc. (My.). see ಮರ-.

ಹಱುಹೆ haṟuhe. = ಹಱುವೆ, etc. see ಮರ-.

ಹಱೆ haṟe. = ಪಱೆ 1. a drum (Rām. 3, 6, 8; 11, 1, 16). ಹಱೆಯ ಧ್ವನಿ (ತೂರ್ಯರವ, ಆಡಮ್ಬರ Nr.). ಹಱೆಯ ಕುಡುಹು (ದಣ್ಡ Mr. 525). (ಕೃಷ್ಣನ) ರವಮಿಕ್ಕುವ ಹಱೆ ದುನ್ದುಭಿಯೆನಿಕ್ಕು (Mr. 20). [ಸಱೆಯ ಹೊಯಿಸಿ ಕುಱುಹ ಪೂಜಿಸುವರ ಮೆಚ್ಚ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 206].

ಹರ್- har. = ಹರ 2, etc. flowing, etc. — ಹರ್ನಾಳಿಗೆ. = ಹರ ನಾಳಿಗೆ. (S. Mhr.).

ಹರ್ಕು harku. = ಹಱಕು, etc. a rag, etc. ಪುರ್ಕು ಅನ್ದರೆ ಸರ್ಕು ಮುಚ್ಚೀತೇ? (Prv.).

ಹರ್ಡೆ harḍe. = ಹರಡೆ, etc. — ಹರ್ಡೆಕಾಯಿಮರ. the ink-nut tree (St. & Pl.).

ಹರ್ತ harta. = ಹಱತ, etc. sharpness. (My.).

ಹರ್ತ harta. Tbh. of ಹರ್ತೃ. see Bp. 54, 4; ವಿಶ್ವ-.

ಹರ್ತವ್ಯ hartavya. to be taken away or removed, etc. see ಪರಿ-.

ಹರ್ತೃ hartṛ. one who brings or conveys; one who takes or receives; one who seizes; a remover; a robber; a destroyer (My.).

ಹರ್ಮ್ಯ harmya. *a mansion, a palace,* any large building or residence of a man of wealth (ಸೌಧ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ Nn. 94; ಮಾಡ Ct. I, 67).

ಹರ್ಯಕ್ಷ hari-akṣa. = ಹರಿಯಕ್ಷ. *a lion.*

ಹರ್ಱ್ harṟ. a sound made by monkeys from disgust or anger (Grj. 1, 131 va.; Rśv. 5, 55 va.; 9, 29). *cf.* ಪರ್ಱ್.

ಹರ್ವು harvu. 1. = ಪರ್ವು 1, ಹರವು. to spread (My., especially as v. t.).

ಹರ್ವು harvu. 2. = ಹರುವು. a way, a means, etc. (My.).

ಹರ್ವೆ harve. = ಹಱಿವೆ, etc. a common potherb. ಪರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರ್ವೆಸೊಪ್ಪು ತಿನ್ದರೂ ಗರ್ವ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಹರ್ಷ harṣa. = ಪರುಸ 2, ಹರಿಸ, ಹರುಷ, ಹೆರುಸ. bristling, erection (of the hair, etc.). 2, thrilling, thrill, rapture, *delight, glee, joy, pleasure, gladness.* see ಅಗಿ, ಅದುಕುಳಿ.

ಹರ್ಷಗರ್ಭ harṣa-garbha. filled with joy (Cpr. 3, 84).

ಹರ್ಷಣ harṣaṇa. causing to bristle or stand erect; bristling, becoming erect. 2, causing delight, gladdening, delightful. 3, the fourteenth of the astronomical yōgas. 4, a morbid affection of the eyes. see ರೋಮ-.

ಹರ್ಷಭಾವ harṣa-bhāva. the state of being happy. see ಬೀಗು 2.

ಹರ್ಷಮಾಣ harṣamāṇa. *rejoicing, joyful, happy.*

ಹರ್ಷಾಬ್ಧಿ harṣa-abdhi. an ocean of delight (My.).

ಹರ್ಷಾಶ್ರು harṣa-aśru. tears of joy (My.).

ಹರ್ಷಿತ harṣita. = ಹರುಷಿತ. bristled, become erect. 2, made glad or happy, gladdened, delighted, happy.

ಹರ್ಷಿಸು harṣisu. to rejoice, to exult, to be glad or pleased (My.).

ಹರ್ಷೋತ್ಸವ harṣa-utsava. excess of happiness, abundance of joy (My.).

ಹಲ್ hal. = ಪಲ್, ಹಲು 1, ಹಲ್ಲು. a tooth (ದಶನ, ದ್ವಿಜ, ದನ್ತ, ರದ, ರದನ Hlā, Mr. 318; ದನ್ತ, ದ್ವಿಜ Nr.; ದ್ವಿಜ, ದನ್ತ Nn. 36; ದನ್ತ, ದಶನ Nn. 81; Bp. 54, 52). ಆಱು ಹಲ್ಲ ಹೋರಿ (ಷೋಡಶ್, ಷಡ್ದಶನ Hlā.). ಕಪ್ಪರದಲುಮ್ಬುರು, ಒಪ್ಪರದಿ ನಡೆವರು, ತಪ್ಪಿದರೆ ಹಲ್ಲ ಕಳೆವರು; ಮಹಾತ್ಮರ ಒಪ್ಪವಂ ನೋಡು! (Sp.). — ಹಲ್ಕಡಿ. to grind or gnash the teeth (from anger or fear, My.). — ಹಲ್ಕುರು. a gum-boil (My.).

ಹಲ್ hal. a consonant. (My.). 2, the small oblique stroke at the root of a consonant, denoting that it has not the inherent short ಅ, or that it is but a half-letter (Mhr.). — ಹಲನ್ತ. -ಅನ್ತ. ending in a consonant (My.). — ಹಲ್ಸನ್ಧಿ. the junction of consonants (in grammar, My.).

ಹಲ hala. 1. = ಪಲ 1, etc., ಹಲು 2. much; many, etc. — ಹಲಬರ್. ಹಲಬರು. = ಪಲಬರ್, etc. many or several persons (Bp. 38, 15; 44, 49; 56, 26; My.). — ಹಲರು. = ಪಲರ್, ಹಲಬರ್. (Bhāgavata 3, 2, 48). — ಹಲವಂಗ. -ಅಂಗ. = ಪಲವಂಗ. various kinds or ways (Bp. 8, 44). — ಹಲವನಾಡು. -ಆಡು. to utter many words (Bp. 56, 19). — ಹಲವರ್. ಹಲವರು. = ಹಲಬರ್, etc. (C.; B. 2, 24). ಹಲವರ ಸಂಗ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣ (Prv.). — ಹಲವರ್ಥ. -ಅರ್ಥ. many meanings (Mr. 465 s. ಬೆಡಗು). — ಹಲವಿರುಳು. -ಇರುಳು. many nights (ಗಣರಾತ್ರೆ Mr. 66). — ಹಲವು. = ಪಲವು, ಹಲ. (ಭೂಮುನ್, ಪ್ರಾಯ Nr.; ನಾನಾ Nn. 162; Bp. 19, 42; ಅನೇಕ G.; C.). ಹಲವಾನೆ (ಘಟೆ Hlā.). ಹಲವನೀದ ಆಳ್ (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ Nr.). — ಹಲವು ಕಾಲ. a long time (Bp. 57, 15). ಹಲವು ಕಾಲದ ಹಗೆ ತನ ಮಾಡಿ ಮಱುಗುಹ (ಅನುಶಯ Nr.). ಹಲವು ಕಾಲಕೆ ಹರಸಿ ಹೆತ್ತರು (Prll. 3, 12). — ಹಲವು ಕೆಲವು. some, several (ಕೆಲ ಕೆಲವು Śmd. 47. 53 Cm.; ಕತಿಪಯ Ct. I, 91). — ಹಲವು ಚಿತ್ತಾರ. many pictures. ಹಲವು ಚಿತ್ತಾರಮಸಿ ನುಂಗಿತು (Prv.). — ಹಲವು ದೇವರು. many gods. ಹಲವು ದೇವರನು ನಮ್ಬಿ, ಹಾರುವ ಕೆಟ್ಟ; ಹಾರುವನನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಹಲವರು ಕೆಟ್ಟರು (Prv.). — ಹಲವು ಧಾನ್ಯ. many kinds of corn or rice; much corn or rice (ಬಹುಧಾನ್ಯ Nn. 132). ಹಲವು ಧಾನ್ಯಂಗಳ್ ಅಱುವತ್ತು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಬೆಳವವು (ಕೆಯ್ಗಳ್) ಷಷ್ಟಿಕ್ಯವ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 94). — ಹಲವು ಪದ. many feet or syllables, etc. ಸಮಾಸ ಹಿರಿದಾದ ಹಲವು ಪದಂಗಳು (ದಣ್ಡಕ Hlā.). — ಹಲವು ಪದಾರ್ಥ. many or several things, etc. ಹಲವು ಪದಾರ್ಥಂಗಳ್ ಒಬ್ಬುಳಿಗೂಡಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ನುಡಿಸ ಎಮ್ಬುದಱಲ್ಲಿ ಚಶಬ್ದಮೆನಿಸುಗು (Nr.). — ಹಲವು ಪ್ರಕಾರ. various manners or kinds. ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಮಾದುದು (ಉಚ್ಚಾವಚ, ನೈಕಭೇದ Nr.). — ಹಲವು ಬಗೆ. = ಹಲವು ಪ್ರಕಾರ. ಹಲವು ಬಗೆ ಆದುದು (ಉಚ್ಚಾವಚ, etc. Si. 376). — ಹಲವು ಭಂಗ. much discomfiture or trouble. ಹಾರುವಯ್ಯನ ಸಂಗ ಹಲವು ಭಂಗ (Prv.). — ಹಲವು ಮಕ್ಕಳು. many children. ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತನ್ದೆ (Sp.). ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ಬಳ್ಳಿ, the shrub Asparagus sarmentosus Lin. (St. & Pl.). — ಹಲವು ಮಾತು. many words (Bp. 38, 24; 42, 37; J. 5, 62; 32, 17; Bh. 2, 13, 45). — ಹಲವು ಯೋಜನ. many yōjanas (Bh. 1, 8, 93). — ಹಲವು ಲೋಕ. many worlds (J. 2, 59). — ಹಲವು ವರ್ಣ. various colours; a variegated colour (ಶಬಲ Mr. 444). — ಹಲವು ಸಮಗಾಱರು. many shoemakers. ಹಲವು ಸಮಗಾಱರು ತೊಗಲು ಹದ ಗೆಡಿಸಿದರು (Prv.). — ಹಲವುಸುರ್. -ಉಸುರ್. to utter many words (Bp. 27, 6; 40, 50; 45, 48). — ಹಲವು ಸೂಲ್. many pregnancies. ಹಲವು ಸೂಲಾವು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ, etc. Hlā.). ಹಲವು ಸೂಲಾಕಳು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ Mr. 181). — ಹಲವು ಸೂಳ್. many times (Bp. 35, 11). — ಹಲವು ಹರವಿ. many vessels (Bh. 1, 10, 25). — ಹಲವು ಹಳ್ಳ. many brooks. ಹಲವು ಹಳ್ಳ ಕೂಡಿ ಒನ್ದು ಹೊಟೆ ಆಯಿತು (Prv.).

ಹಲ hala. 2. (= ಪಲ 2). a sound of imitation. — ಹಲ ಹಲ. rep. a sound to imitate idle clamour (My.).

ಹಲ hala. 1. = ಪಲ. a certain weight (My.). ಹತ್ತು ಹಲ ತಾಮ್ರದೊಳು ನೀಲಂ (Mr. 60). ಹಲತೂಕ ಬೆಳ್ಳಿ (ಶತಮಾನ Si. 495). ತೊಲೆಯಿನ್ದ ಹಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಹೊಲೆಯಿನ್ದ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ (Prv.).

ಹಲ hala. 2. *a plough.* ನಿಲವಿಲ್ಲದೆ ಹಲದಿನ್ದ ಹೊಲದ ಉಕ್ಕೆ; ನಿಲ ನೋಡಿ, ಸಂಸಾರ. — ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಲ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲ (Prvs.) 2, ugliness, deformity (ವೈರೂಪ್ಯ).

ಹಲಕು halaku. 1. to climb a tree (ವೃಕ್ಷಾರೋಹಣ Śmd. Dh., o. r. ವೃಕ್ಷಾರೋಹ).

ಹಲಕು halaku. 2. to certain member of the body (ಶರೀರಾಂಗಭೇದ Śmd. Dh.); the lower part of the cheek (ಕಪಾಲದ ಕೆಳಗಿರುವ ಸ್ಥಾನ S. Mhr.; T. ಅಲಗು, the jaw-bones). see Rām. 6, 30, 30.

ಹಲಕು halaku. 3. = ಹಲಿಕೆ, q. v. a kind of harrow. (S. Mhr.).

ಹಲಗತ್ತಿ halagatti. a shrubby creeper (the seeds of which are clothed with a silky wool) of the family Asclepiadeae, perhaps Toxocarpus Kleinii Wight. and Arn. (Z.).

ಹಲಗೆ halage. = ಪಲಗೆ, etc. Tbh. of ಫಲಕ (Śmd. 25. 191. 338; ಫಲಂಕ Nn. 134). a plank, etc. (My.). ನಸೆ ಇದ್ದ ಹಲಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಹಸೆ ಯಾಕೆ? (Prv.); [shield. ಸಮುಚಿತ್ತವೆಮ್ಬ ನೇಮದ ಹಲಗೆಯ ಹಿಡಿದು ಶಿವಚಿತ್ತವೆಮ್ಬ ಕೂರಲಗ ಕೊಣ್ಡು Bv. 725]. see Bp. 33, 13; 39, 62; 43, 3; Bh. 2, 13, 46; B. 5, 135. 2, a kind of tabor (S. Mhr.; Mhr. ಹಲಕೀ). — ಹಲಗೆಮಣಿದೊಟ್ಟಿಲ್. -ತೊಟ್ಟಿಲ್. a cradle with jewel-boards (Prll. 3, 27). — ಹಲಗೆಸೇರುವೆ. a ceiling of boards (My.).

ಹಲಗೆಕಾಱ halage-kāṛa. a man who carries a shield (Bp. 16, 13).

ಹಲಚಿ halaci. the state of being like a board: flatness (B. 3, 24. 108; 5, 21. 174. 258). — ಹಲಚಿಮೂಗಿನವ. a flat-nosed man (ಅವಟೀಟ G.).

ಹಲದಣ್ಡ hala-daṇḍa. the pole or shaft of a plough (ನೇಗಿಲ ಈಸು Nn. 7).

ಹಲದಿ haladi. = ಹಳದಿ, etc. turmeric (Sk. ಹಲದ್ದೀ). — ಹಲದಿ ಅಡವಿಬೆಣ್ಣೆ. a small tree, Erinocarpus nimmoanus Grah. (Z.).

ಹಲಧರ hala-dhara. Balarāma (J. 7, 2. 20).

ಹಲಪಿ halapi. a round potsherd used in the ಕುಣ್ಟ ಹಲಪಿಯಾಟ (S. Mhr.).

ಹಲಮುಖಿ hala-mukhi. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಲಸನ್ದಿ halasandi. = ಅಲಸನ್ದಿ, etc. a kind of pulse. (My.). [Tu. ಅಲತ್ತಣ್ಡೆ].

ಹಲಸನ್ದೆ halasande. = ಹಲಸನ್ದಿ, etc. (My.).

ಹಲಸಿಗ halasiga. (fr. ಪಲಾಶ). a man who deals in medicinal leaves, a doctor (Śāstrasāra in W. v. 1647).

ಹಲಸು halasu. = ಹಳಸು. Tbh. of ಪನಸ. the jack tree (C.; Bp. 19, 66; ಪನಸ Mr. 119) and its fruits. ಹಲಸು ತಿನ್ದರೆ ಹೋಲಸ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). ಆವ ಕಾಲದಲಾದಡೆಯು ಫಲಮಿಾವುತಿಹ ಹಲಸುಗಳು (Prll. 3, 3). — ಹಲಸಿನ ಮರ. the jack tree (C.). — ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು. a ripe jack fruit (C.; B. 5, 142). ನಿನ್ನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು (Prv.).

ಹಲಹು halahu. to blame (?) or to destroy (Rām. 5, 51, 10).

ಹಲಾ halā. *a vocative particle used in addressing a female friend* (in theatrical language).

ಹಲಾಕು halāku. oppressed, overcome, spent through sickness, labour, etc., ruined, destroyed, lost (My.; Te.; T. ಅಲಾಕ್ಕು; Mhr., H. ಹಲಾಕ).

ಹಲಾನ್ವಿತವೃಷಭಯುಗ್ಮ hala-anvita-vṛiṣabha-yugma. a pair of oxen yoked to the plough. see ಆರ್ 4.

ಹಲಾಯಿಸು halāyisu. to shake (v. t., My.; H.).

ಹಲಾಯುಧ hala-āyudha. plough-weaponed: *Baladēva, Balarāma* (ರಾಮ, ಬಲದೇವ Nn. 24). 2, Rāmacandra (Abh. P. 12, 11). 3, N. of the author of the abhidhānaratnamāla. ಹಲಾಯುಧನ ವಿಸ್ತರದ ವಚನೋಕ್ತಿ (Mr. 4). 4, N. of a śivabhakta (Bp. 25 sum.; 25, 1; 37, 44). 5, = ಹಲಮುಖಿ (Ch.).

ಹಲಾಲ್ಖೋರ halāl-khōra. a sweeper (C.; Mhr., H.).

ಹಲಾಹಲ halāhala. = ಹಾಲಹಲ. *a sort of deadly poison.*

ಹಲಿ hali. 1. = ಹಲೆ 1. (fr. ಫಲಿ). the fruit or embryo. — ಹಲಿ ಪುಟು. -ಉಟು. the embryo to leave, miscarriage to happen (S. Mhr.). ಹಲಿವುಟುಯೋಣ (ಗರ್ಭಪಾತ, ಗರ್ಭಸ್ರಾವ); ಹಲಿವುಟುದವಳು (ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ G.).

ಹಲಿ hali. 2. a ploughman, an agriculturist. 2, *Baladēva.* 3, a large plough; a ploughshare. 4, a furrow. 5, agriculture. 6, the poisonous plant Methonica superba.

ಹಲಿಕೆ halike. = ಹರಿಕೆ 2, ಹಲಕು 3, ಹಲಿವೆ, q. v. a kind of harrow (ಕೋಟಿಶ Mr. 370).

ಹಲಿಗೆ halige. = ಹಲಗೆ, etc. a plank, etc. (C.; Bh. 1, 10, 27; B. 4, 71. 121; Si. 276. 281. 290. 349. 461). 2, a kind of tabor (S. Mhr.; see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ). — ಹಲಿಗೆಬೆಲ್ಲ. a small flat cake of jaggory cut off from a large one (My.).

ಹಲಿಪ್ರಿಯ hali-priya. *the tree Nauclea cadamba* Roxb.

ಹಲಿಪ್ರಿಯೆ hali-priye. *spirituous liquor.*

ಹಲಿರಾಮ hali-rāma. Baladēva (Mr. 19).

ಹಲಿವೆ halive. = ಹಲಕು 3, ಹಲಿಕೆ, ಹಲುಬೆ, ಹಲುವೆ. a thick lengthy piece of wood with teeth or a kind of harrow that is drawn over ploughed land to level it and to cover seed when sown (My.; Tu. ಪಲಾಯಿ, Te. ಪಲುಗೊಱು). the meaning attached to the S. Mhr. ಹಲಕು is as follows: ಕೆಸಱು ಮುನ್ನಾದ್ದು ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಎಟಿಯುವ ಗೋರೇ ಪ್ರಕಾರ ಇರುವ ಒನ್ದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಾಮಾನು).

ಹಲು halu. 1. = ಹಲ್, etc. a tooth (Bh. 1, 8, 94). — ಹಲು ಗಿರಿ. -ಕಿರಿ. = ಹಲ್ಗಿರಿ. to grin (Bp. 49, 21). — ಹಲುಗಿರಿಸು. -ಕಿರಿಸು. to cause to grin (J. 25, 39). — ಹಲುದಿನ್. -ತಿನ್. to gnash the teeth (Rām. 6, 39, 7). — ಹಲುದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to grin (Rām. 3, 4, 30). — ಹಲುಮಾಣಿಕ. = ಹಣುಮಣಿಕ್ಕ. a thorny shrub or tree, Flacourtia sepiaria Roxb. (or Flacourtia sapida, ಸ್ವಾದುಕಣ್ಟಕ, ವಿಕಂಕತ, ಸ್ರುವಾವೃಕ್ಷ, ಗ್ರನ್ಥಿಲ, ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ್ Nr.; ಘೞಘೋಣ್ಟೆ Mr. 115, sic!). — ಹಲುಮಾಣಿಕಮರ. (ಸ್ವಾದುಕಣ್ಟಕ, etc., ನಾಯಿಬೇಲ, ಹುಳಿ ಬೇಲ Si. 130). — ಹಲು ಮೊರೆ. = ಪಲ್ಮೊರೆ. to gnash or grind the teeth (Bh. 1, 10, 31). — ಹಲು ಹಲು ಹಳಚು. to strike the teeth together (Bh. 3, 10, 25).

ಹಲು halu. 2. = ಹಲ 1, etc. much, many, etc. — ಹಲು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ. a scandent thorny shrub, Asparagus racemosus Willd. (St. & Pl.). — ಹಲುವು. = ಹಲವು. (ಬಹು Nr.).

ಹಲುಬು halubu. = ಪಲುಮ್ಬು. to lament (Bp. 15, 21; Bh. 8, 27 sum.; J. 13, 56. 58; 19, 36; 20, 19. 20; 24, 1; 26, 34; 31, 61. 62).

ಹಲುಬೆ halube. = ಹಲಿವೆ, etc. (My.).

ಹಲುವೆ haluve. = ಹಲಿವೆ, etc. (My.).

ಹಲೆ hale. 1. = ಹಲಿ 1. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹಲೆವುಟುದವಳು (ಅನತೋಕೆ G.).

ಹಲೆ hale. 2. ಹಲಾ. water; spirituous liquor; the earth.

ಹಲ್ಕಾ halkā. light; unimportant, insignificant; of little or low estimation or influence (My.; Br.; Mhr., H. ಹಲಕಾ).

ಹಲ್ದೆ halde. = ಅರಳೆ, ಅಲ್ದೆ, ಹರಡೆ, ಹರ್ಡೆ. (My.; H.).

ಹಲ್ಯ halya. to be ploughed or tilled, arable; *a ploughed field,* arable land. 2, ugliness; deformity.

ಹಲ್ಯೆ halye. *a multitude of ploughs.*

ಹಲ್ಲಕ hallaka. *a red water-lily, Nymphaea rubra.* see Nr. s. ಹುಟ್ಟು 1.

ಹಲ್ಲಣ hallaṇa. = ಪಲ್ಲಣ. (Śmd. 25). Tbh. of ಪರ್ಯ್ಯಯನ (Śmd. 351. 375; Nr.; Hlā.; ಪಲ್ಲಣ, ನಿಲವಿ Nn. 105; Bp. 58, 33; J. 8, 33).

ಹಲ್ಲಣಿಸು hallaṇisu. 1. = ಪಲ್ಲಣಿಸು. ಆನೆಯ ಹಲ್ಲಣಿಸುವುದು (ಕಲ್ಪನೆ, ಸಜ್ಜನೆ Nr.).

ಹಲ್ಲಣಿಸು hallaṇisu. 2. to go on or advance without stopping (Bh. 3, 18, 32. 35; Mhr. ಹಾಲಣೇಂ, to move, to stir; to be agitated). ಹಲ್ಲಣಿಸಿತೆನಲ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದಯ್ದುದುದಕ್ಕುಂ (Bhn. 14).

ಹಲ್ಲರು hallaru. = ಹಲವರು s. ಹಲ 1. many. ಗೆದ್ದರೆ ಹಲ್ಲರು ಗೆದ್ದರು, ಸೋತರೆ ಕೊಂಕಣಿಗರ ಗಣ್ಡು ಸೋತ (Prv.).

ಹಲ್ಲಾ hallā. an attack, onset (My.; Mhr., H.); escalade, scaling a fort (My.). — ಹಲ್ಲಾ ಏಱು. = ಹಲ್ಲಾ ಹತ್ತು (My.). — ಹಲ್ಲಾ ಹತ್ತು. to scale, as a fort (My.).

ಹಲ್ಲಿ halli. 1. = ಪಲ್ಲಿ. the small house-lizard, Lacerta gecko, Gecko swinhonis, Gecko subpalmatus (Bd.; ಮುಸಲಿ, ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ, Nr.; ಮುಶಲಿ, ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ, etc. Mr. 166; ಮುಸಲಿ, etc., ಗವುಳಿ Si. 171; C.). ಹಲ್ಲಿ ಓಡೋನೇನು? ಬೆವರು ಸೋರೋದೇನು? — ಹಲ್ಲಿಸಕುನ. the omen occasioned by a lizard (My.).

ಹಲ್ಲಿ halli. 2. = ಹಲ್ಲೆ 1 No. 1, etc. the lobe of the ear. (S. Mhr.).

ಹಲ್ಲಿ halli. 3. that has teeth (or is it connected with ಹಲ್ಲೆ 1? or with ಹಲಿಕೆ?). see ಗೋರಿ-.

ಹಲ್ಲು hallu. = ಹಲ್, etc. a tooth (ದ್ವಿಜ Si. 413; C.), also of a saw (B. 4, 131; C.); a step of a ladder (B. 4, 150; C.); a spoke of wheel (S. Mhr.). ಹಲ್ಲಿನ (B. 4, 131). (ಕುದುರೆಯ) ಹಲ್ಲು ಕಪ್ಪಾಗಿರಲು ಹೊಲ್ಲ, ಬಿಳಿದಾಗಿರ್ಪ ಹಲ್ಲಾಗೆ ಪೂಜ್ಯಮದು, ಕೆಳಗಾಱು ಮೇಲಾಱು ಹಲ್ಲಿರಲು ಜಯಮುಕ್ಕು, ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದಾಗೆ ದನ್ತಾಧಿಕಂ ದನ್ತಹೀನಂ (Mr. 277). ಹಲ್ಲು ಇರುವಾಗಲೇ ಕಡ್ಲೆ ತಿನ್ನಬೇಕು. — ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡು, ಅವಲಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ಹಲ್ಲುಗಳ ನಡುವೆ ನಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಹಾಗೆ. — ಹಲ್ಲು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಜಗಿದೇನು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹಲ್ಲಿಗೆ ಹಱುಯದ ಮೂಳೆ ಹತ್ತು ರುಪ್ಪಾಯಿ ಮಸಾಲೆ ಕೆಡಿಸಿತು. — ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ದು, ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತನ್ತೆ. — ನಿಲಕಡೆ ಇಲ್ಲದವನಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಇದ್ದ ಹಲ್ಲು ಉದುರಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ನುಂಗಬಾರದ ತುತ್ತೂ ತುಟಿ ಮಿಾಱದ ಹಲ್ಲೂ ಸಮ. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದ (Prvs.). see ಪೊಳ್ಳು-. — ಹಲ್ಲ ಕಡ್ಡಿ. = ಹಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ. ಹತ್ತಱ ಹಲ್ಲ ಕಡ್ಡಿ ಒಬ್ಬನ ತಲೇ ಹೊಱೆ (Prv.). — ಹಲ್ಲ ಪುಡಿ. = ಹಲ್ಲು ಪುಡಿ. (G. 100). — ಹಲ್ಲು ಕಡಿ. to gnash the teeth (G. 322). — ಹಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ. a tooth-pick (My.). — ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿ. to grin (B. 2, 12). — ಹಲ್ಲುಗಿರಿ. -ಕಿರಿ. to grin (Abhā. 2, 71). — ಹಲ್ಲು ಗಿರಿಕು. -ಕಿರಿಕು. grinning (Rām. 6, 37, 15). — ಹಲ್ಲು ತಿನ್ನು. to

gnash the teeth (C.; B. 5, 139). — ಹಲ್ಲುನೋವು. the toothache (My.). — ಹಲ್ಲುನೋವುಮರ. a small tree, Wrightia tinctoria Br. (St. & Pl.). — ಹಲ್ಲುಪುಡಿ. toothpowder (My.). — ಹಲ್ಲುಬೇನೆ. the toothache (ಅಬ್ಬುರ G.). — ಹಲ್ಲುಬ್ಬ. -ಉಬ್ಬ. a man with prominent teeth (My.). — ಹಲ್ಲುಬ್ಬಿ. -ಉಬ್ಬಿ. a woman with prominent teeth (My.). — ಹಲ್ಲುಬ್ಬಿ ನಕ್ಕರೂ ಕಾಣಬಾರದು, ಅತ್ತರೂ ಕಾಣಬಾರದು (Prv.). — ಹಲ್ಲುಮುದ್ದುಗಿಡ. the tree Mimusops elengi Lin. (ಕೇಸರ, ವಕುಲ, ಪವಳದ ಹುವ್ವಿನ ಗಿಡ, ವಜ್ರದನ್ತ ಗಿಡ Si. 137). — ಹಲ್ಲುಮುಱುಕ. a man with broken teeth (My.). — ಹಲ್ಲುಸೂಲೆ. the toothache (My.). — ಹಲ್ಲುಹುೞ. an insect that infests the teeth and causes the toothache (My.).

ಹಲ್ಲೆ halle. 1. = ಅಲೆ 4, ಪಾಲೆ 3, ಹಲ್ಲಿ 2, ಹಾಲೆ 3. the lobe of the ear (My.). 2, the round flat part or blade attached to a handle and used in turning dōses (My.). 3, a horse- or bullock-shoe (My.).

ಹಲ್ಲೆ halle. 2. (Tu. ಪಲ್ಲೆ). — ಹಲ್ಲೆಕಾಯಿಬಳ್ಳಿ. an immense climbing shrub bearing pods of extraordinary size, Entada monastachya Dec. (or Entada scandens Benth., St. & Pl.; the shrub is called ಕಡಕತ್ತಿಕಾಯಿಯ ಬಳ್ಳಿ in My.).

ಹವ hava. 1. = ಹವಾ, weather.

ಹವ hava. 2. *an oblation, an offering, a sacrifice*, a burnt-offering. see ಆಹವ 1.

ಹವ hava. 3. *calling, call; challenging; order, command.* see ಆಹವ 2.

ಹವಣ್ havaṇ. = ಪವಣ್, ಹವಣು. Tbh. of ಪ್ರಮಾಣ. standard etc. (Bp. 4, 51; 26, 15; 39, 58; 51, 75). [ಕಸುಗಾಯಂ ಹಿಸುಕಿದಡೇನು, ಹಣ್ಣಾಗೆ ಹವಣಪ್ಪದೇ Cv. 117].

ಹವಣಿ havaṇi. agreeable, good (?). ಹನವಣಿಯಾ ಬೋನಕ್ಕೆ ವ ಣಿಯಾ ತೊಗೆಯಾಗಿ ಕವಣೆಗಲ್ಲಪ್ಪು ಬೆಣ್ಣಾಗ್ಗೆ ಬೆಳವಲದ ಹವಣ ನೋಡು (Sp. in one MS.).

ಹವಣಿಕೆ havaṇike. due consideration, deliberation; contemplation; thought; desire (B. 3, 27; 4, 181). ಗೆದೆಯುವ ಹವಣಿಕೆ (ದೇವನ G.).

ಹವಣಿಗೆ havaṇige. = ಪವಣಿಗೆ. joining, entering, etc. (Bh. 7, 1, 4).

ಹವಣಿತು havaṇitu. that is well-measured, proper, agreeable, etc. ಹವಣಿತಾಗಿ ಬಾಱುಸುಹ (ಮಧ್ಯ Nr.).

ಹವಣಿತ್ತು havaṇittu. = ಹವಣಿತು. ನಗೆ ಹವಣಿತ್ತಾದೊಡೆ ವಿಹಸಿತಂ (Nr.).

ಹವಣಿಸು havaṇisu. to make ready, to prepare (Grj. 4, 74; My.; Sk. ಪ್ರಮಾ); to arrange; to make concise. ಹವಣಿಸಲ್ (ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಕ್ಷೇಪ, ಸಮಾಹಾರ, ಅನುತ್ಕಟ Mr. 446). 2, to deliberate; to think; to desire (B. 1, 12; 2, 13. 15; 3, 38. 101; Sk. ಪ್ರಮಾ also: to form a correct notion of, to understand; to conjecture). [ಇದೇನೆನ್ದು ಹವಣಿಸುವೆನಯ್ಯಾ ಎರಡೊನ್ದಾದ ಘನವ Bv. 522]. ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹವಣಿಸೋಣ (ಪ್ರತ್ಯುತ್ಕ್ರಮ); ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಹವ ಣಿಸುವವನನ್ನು ಜಯಿಸೋಣ (ಹಸ್ತಾವಾರಣ G.).

ಹವಣು havaṇu. = ಹವಣ್, etc. measure; proper measure, manner or state, fitness, etc. (Bp. 16, 9; 44, 7. 40; C. Bp. 47, 43; Rām. 3, 2, 22; 6, 30, 13; My.); making ready, preparing (My.). ನಡಿಕೆಗೆ ಹವಣಾಗಿ ತಿದ್ದಲ್ ಪಟ್ಟ ಎತ್ತುಗಳು ಕಟ್ಟತಕ್ಕ ಬಣ್ಡಿ (ಗನ್ತ್ರಿ, etc. Si. 275). ಹವಣಱದು ಮಾಂಸಮಂ ತುಣ್ಡುಗೆಯ್ದು ಉಪ್ಪೊಡಿದದಱಲ್ಲಿ ವಲ್ಲೂರಮೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 218). ದಾವಣಿ ಕಟ್ಟುವವನಿಗಾದರೂ ಹವಣು ಬೇಕು (Prv.).

ಹವನ havana. 1. the act of offering an oblation with fire; an oblation (to the gods), a burnt-offering, a sacrifice (ಅಗ್ನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಆಹುತಿ G.; My.). ದವನದ ಹೂ ಅನ್ದಾಕ್ಷಣ ಹವನವಾದೀತೇ? (Prv.).

ಹವನ havana. 2. the act of calling; challenging.

ಹವಸು havasu. = ಹೌಸ, q. v. inordinate desire, etc. ಹವಸುಳ್ಳವ (ವಿಲಾಸಿ Cb.).

ಹವಳ havaḷa. = ಪವಳ. coral (ಪ್ರವಾಲ Nr.; ವಿದ್ರುಮ Nn. 130; ಪ್ರವಾಲ Si. 331; C.). ನೇವಳವಾದರೆ ಹವಳದ್ದು ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಹವಳಕ್ರಿಮಿ. the coral polyp (C.; B. 4, 172). — ಹವಳದ ಹುೞ. = ಹವಳಕ್ರಿಮಿ (C.; B. 4, 171). — ಹವಳಪಾಟ್ಲ. a coral bracelet (C.). — ಹವಳಬಣ್ಡೆ. a coral rock (C.; B. 4, 171). — ಹವಳಮಲ್ಲಿಗೆ. a small tree with fragrant flowers, Nyctanthes arbor tristis Lin. (Z.; ಮನ್ದಾರ G.). — ಹವಳಸಱಗನ್ಧಕ. a kind of brimstone (My.). — ಹವಳಾರತಿ. -ಆರತಿ. a waving-platter ornamented with coral (My.).

ಹವಳು havaḷu. = ಹವಳ. (ಪ್ರವಾಲ G.).

ಹವಾ havā. = ಹವ 1, ಹವೆ 2. air, wind; weather; climate (My.; B. 5, 206; Mhr., H.).

ಹವಾಲತೆ havālate. = ಹವಾಲ್ತೆ. transfer; the transfer of a debt from the original debtor to one who becomes responsible for it to the creditor (My.; H. ಹವಾಲತ್).

ಹವಾಲದಾರ havāla-dāra. = ಹವಾಲುದಾರ. (B. 5, 106).

ಹವಾಲು havālu. = ಹವಾಲೆ. charge, trust, care; responsible custody: charge (to pay on account of) as committed (My.; Mhr., H. ಹವಾಲಾ).

ಹವಾಲುದಾರ havālu-dāra. a non-commissioned officer in the native army under the subēdāra, corresponding with serjeant (My.; Mhr. ಹವಾಲದಾರ). 2, the chief of a company of armed men, peons, etc. (B. 5, 106; Mhr.). 3, the officer of a district under a subēdāra (Mhr.).

ಹವಾಲೆ havāle. = ಹವಾಲು. (My.).

ಹವಾಲ್ತೆ havālte. = ಹವಾಲತೆ. (My.).

ಹವಾಲ್ದಾರ havāl-dāra. = ಹವಾಲುದಾರ No. 1. (My.). see Prv. s. ಸೂಳೆ.

ಹವಿ havi. Tbh. of ಹವಿಸ್. (Bp. 39, 33). ಬೇಳ್ದ ಹವಿ (ಹುತ, ವಷಟ್ಕೃತ Hla.). [ಕಿಚ್ಚು ದೈವವೆನ್ದು ಹವಿಯನಿಕ್ಕುವ ಹಾರುವನ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚೆದ್ದು ಸುಡುವಾಗ ಬಚ್ಚಲನೀರ ಬೀದಿಯದೊಳ ಹೊಯ್ದು ಬೊಬ್ಬಿ ಟ್ಟಲ್ಲರ ಕರೆವರಯ್ಯಾ Bv. 584]. — ಹವಿ ಕೊಡು. to offer a havi (Bp. 57, 18).

ಹವಿಪ್ರದಾನ havi-pradāna. the act of offering into fire or with fire. see ಬೇಳ್ 1.

ಹವಿರ್ಗೇಹ havis-gēha. *any house or chamber in which an oblation is offered*, a sacrificial hall.

ಹವಿರ್ಭಾಗ havis-bhāga. a portion or share of the oblation (J. 5, 44. 45; 8, 42).

ಹವಿಷ್ಯ havisya. anything fit for an oblation; clarified butter; wild rice; rice mixed with ghee; a hymn in praise of oblations (G.).

ಹವಿಸ್ havis. = ಹವಿ. *anything offered as an oblation with fire*, clarified butter, grain, milk, sōma, etc. (ಚರು, ಬೇಳ್ವ ತುತ್ತುಗಳ Mr. 260); an oblation or burnt-offering in general.

ಹವಿಸ್ಸು havissu. Tbh. of ಹವಿಸ್. (My.).

ಹವೀಕ havīka. = ಹವ್ಯಕ, ಹೈಗ, q. v. a class of smārtha brāhmaṇas.

ಹವೀಜ havīja. (B. 4, 177)?
ಹವುದಾ havudā. = ಹೌದಾ, q. v. an uncovered chair upon an elephant for the convenience of the riders. (My.).
ಹವುದು havudu. = ಆಹುದು, ಹೌದು. it becomes, it is; it is so; yes (My.). ಹವುದೆನ್ದರೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಲೆನ್ದರೆ ಹೊಡಿಯುತ್ತಾನೆ (Prv.).
ಹವುರ havura. ಹೌರ. = ಹಗರ, etc. light, not heavy. (My.).
ಹವುರಗೆ havurage. ಹೌರಗೆ. lightly (My.; Cb. 99).
ಹವುರು havuru. ಹೌರು. = ಹವುರ, etc. (B. 4, 148).
ಹವೆ have. 1. = ಹಬೆ 2. heat, hot vapour, etc. (My.). ಸೆಕೆಯು ಹವೆ (ಬಾಷ್ಪ, ಊಷ್ಮ Si. 439).
ಹವೆ have. 2. = ಹವಾ. climate. (B. 2, 49; 3, 36; 4, 26. 102).
ಹವೇಲಿ havēli. a large house, a villa, especially one of a rāja (My.; Br.; Mhr., H. ಹವೇಲೀ).
ಹವ್ಯ havya. fit to be offered in oblations. 2, *an oblation or offering to the gods.* ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದವನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯವಾದರೂ ಗವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಡತನ (Prv.).
ಹವ್ಯಕವ್ಯ havya-kavya. oblations both to the gods and to the spirits of deceased ancestors. (My.).
ಹವ್ಯಪಾಕ havya-pāka. *an oblation* (of rice, barley, etc.) *cooked with butter and milk for presentation to the gods; the vessel in which such an oblation is prepared.*
ಹವ್ಯವಾಹ್ havya-vāh. *Agni, fire.*
ಹವ್ಯವಾಹನ havya-vāhana. bearing oblations, conveying oblations; *Agni, fire.*
ಹವ್ಯವಾಹನಸಖ havyavāhanasakha. wind (J. 13, 9).
ಹವ್ಯಾಸ havyāsa. desire, lust; any longing or itching (My.; Mhr., H.).
ಹವ್ವ havva. = ಹವ್ವನೆ. ಈ ಅಕ್ರಾಳ ವಿಕ್ರಾಳ ರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಡು, ಹವ್ವ ಹಾಱಿ ಮೂರ್ಛಿತಳಾದಳು (B. 5, 132). see B. 5, 155.
ಹವ್ವನೆ havvane. = ಪವ್ವನೆ. suddenly (ಆಕಸ್ಮಿಕ Śmd. 398). ಆ ನಿಮಿಷದಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹವ್ವನೆ ಹಾಱಿ (Bp. 15, 18). ಸರ್ಪನಂ ಕಣ್ಡಾಗ ಹವ್ವನೆ ಹಾಱಿ, ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ, ಸತ್ತನು (46, 23). 2, oh! woe to me! (ಭಯಭಾವಿತ Śmd. 398).
ಹಸ hasa. (= ಹದ 1). niceness, comeliness, charm, beauty; good manner, state or order, tillage; purity; ease (ಮನೋಹರ Ss.; ಅನು, ಲೇಸು, ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಗಟ್ಟಿ, ಎಡ್ಡ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ರಯ್ಯ, ಲೇಸು, ಎಡ್ಡ, ಅನು; ಮನೋಹರ Śm. 55). — ಹಸಗೆಡು. -ಕೆಡು. beauty to be lost (Bp. 39, 64). — ಹಸಂಗೆಡು. -ಂ-ಕೆಡು. ease to be lost (V. 9, 100). — ಹಸ ಮಾಡು. to put in a proper state; to till; to clean, to purify (My.). ಕಾಱು ಹಸ ಮಾಡು (ಕೇಱು G.).
ಹಸ hasa. 1. Tbh. of ಪಶು. a cow (My.). ಕಱೆಯುವ ಹಸಾ ಕೊಟ್ಟು, ಒದೆಯುವ ಕತ್ತೆ ತನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹಸ ಕಱು. a cow and a calf (My.).
ಹಸ hasa. 2. *laughter*, laughing, a laugh; derision.
ಹಸತ್ hasat. laughing, smiling. see ಹಸನ್ಮುಖ.
ಹಸನ hasana. = (ಹದನ), ಹಸ q. v., ಹಸನು. (Bp. 22, 47; ಸ್ವಚ್ಛ Cb.; ನಿರ್ಮಲ G.). — ಹಸನ ಮಾಡು. = ಹಸ ಮಾಡು. to clean (B. 3, 83), etc. ಹಿಟ್ಟು ಹಸನ ಮಾಡು (ತೆಣ್ಣು); ಕಾಱುಗಳನ್ನು ಹಸನ ಮಾಡೋಣ (ಪವ G.).

ಹಸನ hasana. laughing, laughter, a laugh. see ನಗು; Śmd. 393; Bp. 37, 24.
ಹಸನಿ hasani. *a portable fire-place, a chafing dish.*
ಹಸನು hasanu. = (ಹದನು), ಹಸ q. v., ಹಸನ. beauty, etc. (ಅನವಸ್ಕರ, ನಿರ್ಮಲ, ಅಮಲ, ಸ್ವಚ್ಛ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ G.; My.; Bp. 28, 12; 40, 24; 46, 57; 61, 80; Bh. 1, 8, 48; Si. 222). ಹಸನಾಗಿದೆ ಬದುಕು (Dp. 4). ಮೊಸರು ಕಡೆಯಲು ಬೆಣ್ಣೆಯೊಸೆದು ತೋಱುವ ತೆಱದಿ ಹಸನುಳ್ಳ ಗುರೂಪದೇಶದಿಂ ಮುಕ್ತಿ ವಶವಾಗದಿಹುದೆ? (Sp.). ಹಸನಾದ ಹಲ್ಲು (G. 546). ಬಾದಾಮೀ ಚಿಪ್ಪು ಸುಟ್ಟು, ಕರೆಬೂದಿ ಮಾಡಿ, ಅದಱಿನ್ದ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಅದಱಿನ್ದ ಹಲ್ಲು ಹಸನಾಗಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವವು (B. 3, 20). ವ್ಯಸನವಿದ್ದವ ಹಸನು ಆಗನು. — ಹುಸಿ ಹೇಱಿದರೂ ಹಸನಾಗಿರಬೇಕು. — ಹಬ್ಬ ಹಸನಾಗಿರಬೇಕು, ಹಾಲು ಉಱಿಯಬೇಕು (Prvs.). — ಹಸನು ಮಾಡು. = ಹಸ ಮಾಡು. (My.). ಹಸನು ಮಾಡಿದ್ದು (ಸಂಶೋಧ್ಯ); ಹಸನು ಮಾಡಿದ ಕಾಱು (ಪೂತ G.). ಬೆಕ್ಕು ಅಂಗಾಲಿನ್ದ ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (B. 3, 31). ಒಬ್ಬನು ಒನ್ದು ಸಾರೆ ಹೊಲವನ್ನು ನೇಗಲ ಹೊಡಿದು ಹಸನು ಮಾಡಿ, ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ ಬಱಿಕ (5, 115). ಮನೆಯು ಸಾರಿಸಿ ಹಸನು ಮಾಡಿ (5, 135). ಭಾಣ್ಡಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಒರಸಿ ಹಸನು ಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು (5, 283). ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒರಿಸಿ ಹಸನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ (5, 286).
ಹಸನ್ತಿ hasanti. *a portable fire-place, a chafing dish* (ಹಸನ್ತಿಕೆ, ಬೆಸಳಿಗೆ Mr. 210).
ಹಸನ್ತಿಕೆ hasantike. = ಹಸನ್ತಿ. *a portable fire-place, etc.*
ಹಸನ್ಮುಖ hasat-mukha. a smiling countenance (My.).
ಹಸರ್ hasar. = ಹಸರು. — ಹಸರಾಣಿ. = ಹಸರ್ವಾಣಿ, etc. (My.). — ಹಸರಾಣಿಬಳ್ಳಿ. a creeping or twining weed, Convolvulus arvensis Lin. (Z.). — ಹಸರ್ವಾಣಿ. = ಅಸರಾಣಿ, ಹಸರಾಣಿ, ಹಸರುವಾಣಿ. articles of trade that come from trees, creepers or vegetables, as leaves, fruit, etc. (My.). — ಹಸರ್ವಾಣಿಕನ್ದಾಯ. a tax levied on such articles (My.).
ಹಸರ hasara. = ಪಸರ. Tbh. of ಪ್ರಸರ. spreading. (Śmd. 345 Mdb.). [ಹಸರದ ಪಸರದ ಭಕ್ತಿಯ ಪಸರಿಸಿ ನಾವು ಗುರುವೆಪ್ಪಿರಿ, ಇದಕಿನ್ನೆನ್ತಯ್ಯಾ Cv. 1132].
ಹಸರಿಸು hasarisu. = ಪಸರಿಸು, etc. to spread (v. i.), to extend in all directions (ಹಂಜರಿಸು Kk. 57; Abhā. 2, 74). ಹಸರಿಸಿದುದು (ಸಮ್ಮೂರ್ಛನ, ಅಭಿವ್ಯಾಪ್ತಿ Nr.).
ಹಸರು hasaru. = ಪಸುರ್ 2 q. v., etc. green colour, etc. (C.) ಕೆಮ್ಪುಗೂಡಿದ ಹಸರು (ಧೂಮಲ, ಧೂಮ್ರ Mr. 443), — ಹಸರುಕಾಯಿ. a green head of plants; an unripe fruit; a bud (ಕ್ಷಾರಕ, ಜಾಲಕ Si. 123). — ಹಸರುಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. reddish-brown (ಕಪಿಶ, ಶ್ಯಾವ Mr. 443). — ಹಸುರುನಾಗರಹಾವು. the venomous snake Trimeresurus carinatus (Bd.). — ಹಸರುನೂಲಿಗ. a kind of green venomous coluber, Coluber gramineus Shaw, or Trimeresurus gramineus Günther (Bd.). — ಹಸರುನೆಲ. ground covered with young green grass (ಶಾಡ್ವಲ, ಹರಿತ Hlā.). — ಹಸರುಬಣ್ಣ. the colour green (C.; Si. 51). — ಹಸರುಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿ. the green pigeon, Columba hurriala B. MSS. (ಹಾರೀತ Nr.). — ಹಸರು ಬೆಳವ. the green pigeon (Bd.; Pr.). — ಹಸರುಮುಗ್ಗು. a tender flower-bud, an unblown flower (My.; ಕ್ಷಾರಕ, ಜಾಲಕ Si. 123; ಜಾಲ, ಕ್ಷಾರಕ 456). — ಹಸರುಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of jasmine. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಹಸರುಮಲ್ಲಿಗೆ (ಪೀತಮಾಗಧಿ, ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139). — ಹಸರುರತ್ನ. an emerald (ಮರಕತ Cb. 73). — ಹಸರುವಾಣಿ. = ಹಸರ್ವಾಣಿ, etc. (My.). — ಹಸರುಸಾಮನ್ತಿಗೆ. = ಹಸರುಮಲ್ಲಿಗೆ. (ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139). — ಹಸರುಹಾವು. any snake of a green colour (C.).

ಹಸಲೆ hasale. = ಪಸಲೆ, q. v. green grass. (ಶಾದ, ಶಷ್ಪ Nr.).

ಹಸವು hasavu. = ಹಸಿವು, etc. hunger (B. 5, 133).

ಹಸವು hasavu. = ಹಸುವು, etc. a cow (My.).

ಹಸಾದ hasāda. = ಪಸಾದ, etc. Tbh. of ಪ್ರಸಾದ. (Bp. 11, 29; 35, 56; 37, 3; 39, 41. 50; Bh. 1, 8, 78; 1, 9, 11; Rām. 4, 2, 12).

ಹಸಿ hasi. 1. = ಪಸಿ 3, etc. greenness; freshness; moisture (of the ground, etc.); rawness; the state of being not boiled or heated (as milk or ghee); (green, etc.); a substance that is green, fresh, moist, etc. (ದ್ರವದ್ರವ್ಯ Śmd. Dh., Śm. 109; ಉನ್ನ, ಕ್ಲಿನ್ನ Hlā., Mr. 448, but originally, and probably wrongly, ಹುಸಿ; C.). ಕೆಱೆಯ ನೀರು ಕಾಲುವೆಗಳೊಳಗಿನ್ದ ಒಯಿದು ಹಾಸಿದರೆ ಭೂಮಿಯು ಹಸಿಯಾಗಿ, ಬಿತ್ತಿದ ಪಯ್ರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗವಾಗುವದು (B. 4, 184). ಸೊಸೆಗೆ ಬಿಸಿ ಇಲ್ಲ, ಹನ್ದರಿಗೆ ಹಸಿ ಇಲ್ಲ. — ಬಿಸಿಯಾದ್ದು ಆಱಿಸ ಬೇಕು, ಹಸಿಯಾದ್ದು ಕಾಯಿಸ ಬೇಕು (Prvs.). — ಹಸಿಕಟ್ಟಿಗೆ. green wood (My.). — ಹಸಿಗೋಡೆ. a mud wall that is not yet dry. ಹಸಿಗೋಡೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಹೊಡದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹಸಿಟ್ಟು. -ಇಟ್ಟು. raw flour of rāgi (My.). — ಹಸಿ ಬಿಸಿ. that is raw and that is boiled. ಹಸಿ ಬಿಸಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸೇ ಪ್ರಧಾನ (Prv.). — ಹಸಿಬೆಱಣಿ. fresh cow-dung (My.). — ಹಸಿಮಜ್ಜಿಗೆ. (ತೇಮನ, ನಿಷ್ಠಾನ, ತೇವನ, ಪಳಿದ್ಯ Si. 313). — ಹಸಿಮಱೆ. a rain that moistens the soil in a small degree, but does not wet it thoroughly (S. Mhr.). — ಹಸಿಮಾಂಸ. raw flesh (My.). — ಹಸಿಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. raw rice. ರುಚಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಸಿಯಕ್ಕಿ ತಿನ್ನಾನು (Prv.). — ಹಸಿಯಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. green, unboiled areca-nuts (My.). — ಹಸಿಯ ತುರುಕ. a Turk full of freshness or vicious vigor (My.; Abhā. 2, 53). — ಹಸಿಯ ದಡಿ. a green stick (Bp. 57, 37). — ಹಸಿಯ ಫಲ. a green unripe fruit (ಶಲಾಟು, ಆಮಫಲ Nr.). — ಹಸಿಯ ಮಾಂಸ. = ಹಸಿಮಾಂಸ. (G. 116). — ಹಸಿಯ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ. a young green chilli pod (My.). — ಹಸಿಯ ರಸ. immature juice (G. 113). — ಹಸಿಯಲ್ಲ. -ಅಲ್ಲ. green ginger (ಆರ್ದ್ರಕ, ಶೃಂಗವೇರ Mr. 137). — ಹಸಿಯ ಸುಣ್ಟಿ. green ginger (ಪಾಲಿ, ಆರ್ದ್ರಕ Nn. 31). — ಹಸಿಯ ಹೊಲೆಯ. an outcaste full of vicious vigor (Bp. 55, 18; 56, 49). — ಹಸಿಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. a green young leaf. ಒಣಗಿದ ಎಲೆ ಉದುರುವಾಗ್ಯೆ ಹಸಿಯೆಲೆ ನಗಾಡುತ್ತದೆ. (Prv.). — ಹಸಿಸುಣ್ಣ. moistened lime (My.). — ಹಸಿಸೊಣ್ಟಿ. = ಹಸಿಯ ಸುಣ್ಟಿ. (My.; ಆರ್ದ್ರಕ, ಶೃಂಗವೇರ Si. 311). — ಹಸಿಹುರುಕು. moist herpes (ಪಾಮ G.). ಹಸಿಹುರುಕು ಹತ್ತಿದವ (ಪಾಮನ G.). — ಹಸೀ ಕಾಯಿ. a green unripe fruit (ಶಲಾಟು G.; B. 4, 32). — ಹಸೀ ಬೇರು. a green, fresh root (B. 4, 71).

ಹಸಿ hasi. 2. = ಅಸಿ 5, etc., that which is laid on the ground. — ಹಸಿಕಲ್ಲು. = ಅಸಿಕಲ್ಲು. (My.). ಹಸಿಕಲ್ಲು ಗಾಳಿಗೆ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹಸಿ hasi. 3. = ಪಸಿ 1. to hunger, to crave food (ಕ್ಷುಧೆ Śmd. Dh.; ಕ್ಷುತ್ತು Śm. 109; C.; Bp. 8, 43; 14, 10. 17). P. ps. ಹಸಿದು, ಹಸ್ತು. ಹಸಿದಾತ (ಕ್ಷುದ್ವತ್, ಬುಭುಕ್ಷಿತ, ಪ್ಸಾತ, ಜಿಘತ್ಸು, ಕ್ಷುಧಿತ Hlā.). ಹಸಿದವನು (ಕ್ಷುಧಿತ, etc.); ಹಸಿದಿರಲಾಱದವನು (ಆದ್ಯೂನ, etc. Nr.). ಹಸಿದ ಕೋೞಿಯ ಮುನ್ದೆ ಕಾಟು ಒದಗಿತು. — ಹಸಿದ ಬೆಕ್ಕು ಹತ್ತಿಗೆ ಜಪ್ಪಿಸಿತು. — ಹಸಿದ ಹಾರುವನನ್ನು ತೊಡಗ ಬಾರದು, ಉಣ್ಡ ತುರುಕನನ್ನು ತೊಡಗ ಬಾರದು. — ಹಸಿದ್ದು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನು, ಉಣ್ಡು ಕಬ್ಬು ತಿನ್ನು. — ಹಸಿದು ಹಲಸು; ಉಣ್ಡು ಮಾವು. — ಹಸಿದು ಹೊಟ್ಟೆ ತೋಱಿಸಿದರೆ ಮಸೆದು ಕತ್ತಿ ತೋಱಿಸಿದ. — ನಾಯಿ ಹಸಿದಿತ್ತು, ಹಿಟ್ಟು ಹಳಸಿತ್ತು (Prvs.).

ಹಸಿಕೆ hasike. (= ಹಾಸಿಕೆ No. 2). a certain cloth of an ascetic. ತಪಸ್ವಿಯ ಹಸಿಕೆ (ಪರ್ಯಸ್ತಿಕೆ, ಪರಿಕರ, ಪರ್ಯರಿಕ Hlā.).

ಹಸಿಗೆ hasige. = ಪಸುಗೆ, etc. dividing, etc. (Bh. 1, 8, 79); division or sharing of the produce between the cultivator and landlord (My.). — ಹಸಿಗೆ ಪಟ್ಟಿ. a list or account of the division of the produce (My.). — ಹಸಿಗೆಮುತ್ಸದ್ದಿ. a clerk who keeps the account of such divisions (My.).

ಹಸಿಗೆ hasige. a toll (as of vegetable, grain) exacted by official personages from the venders (My., Br. ಪಸಿಕೆ; Mhr. ಫಸಕೀ).

ಹಸಿತ hasita. laughed, laughing, smiling; expanded, blossomed, blown (ವಿಕಸನ, ಜೃಮ್ಭಿತ, etc. ಅರಳ್ವುದು Mr. 107); laughter, a laugh; smiling, a smile (ಮುಗುಳ್ನಗೆ Mr. 330). see ವಿ-; Bp. 6, 27; 28, 49.

ಹಸಿತಯಶಸ್ hasita-yaśas. expanded, far-spread glory or fame (Kāvy. V, 18).

ಹಸಿಬೆ hasibe. = ಪಸುಬೆ, etc. a long bag. (My.; Mhr. ಹಜಬೀ, a long and double money-bag). — ಹಸಿಬೆಚೀಲ. — ಹಸಿಬೆ. (My.).

ಹಸಿರು hasiru. ಹಸರು, etc. (ಪಾಲಾಶ, ಹರಿತ್, ಶ್ಯಾಮ Mr. 443).

ಹಸಿವಿ hasivi. = ಪಸಿ 2, etc. hunger (B. 3, 121; 5, 262).

ಹಸಿವು hasivu. = ಹಸವು, ಹಸಿವಿ, etc. hunger (ಅಶನಾಯೆ, ಬುಭುಕ್ಷೆ, ಪ್ಸೆ, ಜಿಘತ್ಸೆ, ಕ್ಷುತ್, ಕ್ಷುಧೆ Hlā.; Nr.; Si. 317; Cpr. 3, 35; Bp. 9, 9; 24, 55; 27, 48; Bh. 1, 10, 32; My.; B. 4, 123). ಮಿಱಿದರ ಹಸಿವು (ಕ್ಷುತ್, ಕ್ಷುಧೆ, ಬುಭುಕ್ಷೆ Mr. 235). ಹಸುವಿದ್ದರೆ ಪವಿತ್ರ, ಹಸಿವಿದ್ದರೆ ಊಟ (Prv.). — ಹಸಿವು ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get hungry. ಹಸಿವುಗೊಣ್ಡವನು (ಬುಭುಕ್ಷಿತ, ಕ್ಷುಧಿತ, etc. Si. 358).

ಹಸಿವು hasivu. = ಹಸುವು, etc. a cow. ಹಸಿವಿನ ಹಾಲು etc. (ಗವ್ಯ Si. 315; *only* in Si.).

ಹಸಿವೆ hasive. = ಹಸಿವಿ, etc. (My.; ಅಶನಾಯೆ G.). ಹಸಿವೆಗೆ ಬಾಯ್ಸವಿ ಬೇಡ, ನಿದ್ದೆಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಬೇಡ (Prv.).

ಹಸು hasu. = ಪಸು 2, etc. youngness. — ಹಸುಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಪಸುಗೂಸು. (My.). — ಹಸುಮಕ್ಕಳ್. -ಳು. young children (ತರಳ, ಬಾಲಕರ್ Nn. 63; My.).

ಹಸು hasu. = ಪಸು. a cow (My.). ಒಳ್ಳಿಹ ಹಸು (ಗೋಮತಲ್ಲಿಕೆ Hlā.). ಆಱು ಹಸುವಂ ಷಡ್ಗವ ಎನ್ಬುದು (Hlā.). ಬಂಜೆಹಸು (ವಶೆ Si. 460). see ಎಳಗನ್ಸ-; Bh. 3, 13, 21.

ಹಸುಕು hasuku. a sharp smell (ನಾತ, ಸೊವಡು, ಕೂರ ತ್ತಾದ ಗನ್ಧ Śm. 23), a disagreeable smell of certain leaves or unripe fruits (My.), the smell of raw meat, etc. (*cf.* ಹಡುಕು). ಅವುದೊನ್ದು ಹಸುಕು ನಾಱುವದುಣ್ಟು, ಅದು ವಿಸ್ರ ಆಮಗನ್ಧಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಹಸುಕುನಾತ. = ಹಸುಕು. (My.).

ಹಸುಗೆ hasuge. = ಪಸುಗೆ, etc. division, etc. (Bh. 1, 8, 64; 1, 10, 5).

ಹಸುಬ hasuba. = ಪಸುಬ, etc. a kind of bird. (Śmd. 148; My.). — ಹಸುಬನ ಹಕ್ಕಿ. (ಹಾರೀತ, ಹಸುರುಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿ Si. 177).

ಹಸುಬೆ hasube. = ಪಸುಬೆ, etc. a long bag. (My.).

ಹಸುಮ್ಬ hasumba. (Śmd. 48; not in Mdb. MS.). = ಹಸುಬ, etc. ಗಿಳಿ ಹಸುಮ್ಬಗಳ ಗಱಿಯನ್ತಪ್ಪ ವರ್ಣ (ಹರಿಣ Mr. 444).

ಹಸುಮ್ಬೆ hasumbe. (Śmd. 48). = ಹಸುಬೆ, etc.

ಹಸುರು hasuru. ಹಸುರ್. = ಪಸುರ್ 2 q. v., etc. green colour, etc. (ಪಾಲಾಶ, ಹರಿತ, ಹರಿತ್ Hlā.; ಹರಿತ Nr.; C.; B. 3,

30). ಹಸುರ ಶಾಕದ ಕಾವು (ಕದಮ್ಬ Śmd. 352 Cm.). ಹಸುರಾದ ಶಾಕವು (ಶಿಗ್ರು); ಹಸುರಾಗಿದ್ದ ಎವೆ (ತೋಕ್ಮ); ಬಾಲತೃಣದಿನ್ದ ಹಸುರಾಗಿರ್ದ ಭೂಮಿ (ಶಾದ್ವಲ Nr.). ಕೆಮ್ಪು ಹಸುರಪ್ಪುದು (ಧೂಮ್ರ, ಧೂಮಲ Hlā). (ಕುಹುರೆ) ನೆಱೆ ಹಸುರ್ (*i. e.* ಶ್ಯಾಮ, see Mr. s. ಹಸಿರು) ಇರಲ್ ಮುಂಜನಕ್ಕು (Mr. 276). ಹಸುರ ಕಡ್ಲೆ (ಮುದ್ಗ G.). — ಹಸುರಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. a green coat or jacket (Bh. 3, 13, 19). — ಹಸುರೞಿ. -ಅೞಿ. greenness or freshness to disappear (Bp. 18, 30). — ಹಸುರುಗುಪ್ಪಸ. -ಕುಪ್ಪಸ. a green bodice (Rāghc. 17, 65). — ಹಸುರುಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. reddish-brown (ಕಪಿಶ, ಶ್ಯಾವ Mr. 443). — ಹಸುರುಬಣ್ಣ. a green colour (My.). — ಹಸುರುಬಳೆ. a wrist-ring of green glass (My.). — ಹಸುರುಭಾಲೆಕಚೇರಿ. the green spearmen's office (My.). — ಹಸುರುಬೆಳಕು = ಪಸುರ್ವೆಳಗು. (G.). — ಹಸುರುಬೆಳೆ. a green crop (G. 323). — ಹಸುರುಶಾಲೆ. a green garment of women. ಬಸಱು ಬನ್ದಾಕ್ಷಣ ಹಸುರುಶಾಲೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.). — ಹಸುರುಹಾವು. = ಹಸರುಹಾವು. (My.). — ಹಸುರುಹಿಣ್ಡು. (women) to express the juice of certain herbs with the hands upon the head of men to decoy or allure them (My.). — ಹಸುರು ಹುಲ್ಲು. green grass. ಹಸುರುಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುವವಗೆ ಮೊಸರನ್ನ ಆಗದೇ? — ಮೊಸರು ಹುಳಿಯೆನ್ತ, ಹಸುರುಹುಲ್ಲು ಹಿಣ್ಡಿದನನ್ತೆ (Prvs.). — ಹಸುರೆಲೆ. -ಎಲೆ. a young green leaf or such leaves (ಪಲ್ಲವಿರ್ G.). — ಹಸುಗನ್ನೆ. -ಕನ್ನೆ. a moderate-sized tree, Dalbergia lanceolaria (Van Someren).

ಹಸುವು hasuvu. = ಹಸ 1, ಹಸವು, ಹಸಿವು. Tbh. of ಪಶು. a cow. (ಅನಡ್ವಿ Mr. 180; My.). ಹಸುವಿನ ಸಗಣಿ (ಗೋಮಯ, etc. Si. 315). 11, 17; 24, 65; ಹಸುವುಗಳು (Si. 460).

ಹಸುಳ hasuḷa. = ಪಸುಳ. a (male) child (Bp. 25, 16; B. 5, 4).

ಹಸುಳೆ hasuḷe. = ಪಸುಳೆ. a child. (ಅರ್ಭಕ, ಅರ್ಭ Nr.; Bp. ಹೂಹೆ Bhn. 23). see Śmd. 109.

ಹಸುಳೆತನ hasuḷetana. = ಪಸುಳೆತನ. childhood. (Bh. 5, 1, 39).

ಹಸೆ hase. = ಪಸೆ 1, (ಹಾಸೆ). a layer: a bed; a beautiful seat (Grj. 7, 11 va.; 10, 97 va.; J. 31, 18; 34, 33; My.; *cf.* ಅಸೆ); a spot on the ground decorated with flowers or colours (My.). ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಕಾಲು ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲದು. — ದಸೆ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಹಸೆ ಮೇಲೆ ರತ್ನ ಬಿತ್ತು. — ನಸೆ ಇದ್ದ ಹಲಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಹಸೆ ಯಾಕೆ? — ನೆಸೆ ಕೊಟ್ಟವ ಹಸೆ ಕದ್ದುಕೊಣ್ಡು ಹೋದ. — ಬಿಸಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಹಸೇ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಹಸೆಜಗಲಿ. an artificially raised spot to put the ornamented seat upon (My.). — ಹಸೆಮಣೆ. a plank used to form a base (My.); the ornamented seat itself (Dp. 130, 44; My.; ಆಸನ್ದಿ Si. 485).

ಹಸ್ತ hasta. = ಹತ್ತ. *the hand* (ಕರ, ಕೆಯ್ Nn. 19; ಕರ, ಕಯಿ, ಕೆಯ್ಯಿ 131). 2, *an elephant's trunk.* 3, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ 131). 4, *a measure of length from the elbow to the tip of the middle finger.* 5, *the fore-arm, cubit.* 6, *the thirteenth lunar asterism* (ಋಕ್ಷಭೇದ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 131). 7, *quantity, abundance, mass* (at the end of compounds with words signifying "hair"; see ಕೇಶಹಸ್ತ and ಹಿಮ್ಮುಡಿ). 8, a bamboo (ತ್ವಕ್ಸಾರ, ಬಿದಿರ್ 131). 9, N. of a rākṣasa (Abh. P. 13, 12). see Mr. s. ಕೋಪು and ನಾಟಕ. — ಹಸ್ತದ ಗುಣ ಸ್ವಸ್ತವಾದ ಮೇಲೆ ನೋಡಬೇಕು. — ಸ್ವಸ್ತವಿದ್ದವನ ಹಸ್ತ ನೋಡಬೇಕು (Prvs.). — ಹಸ್ತಕಡಗ. a bracelet for the wrist (Bp. 61, 27; My.).

ಹಸ್ತಕ hastaka. a mass of hair (ತುಱುಬು Mr. 320). 2, a position of the hands. 3, a mate, an associate, the hand of (B. 4, 81; Mhr.).

ಹಸ್ತಕಂಕಣ hasta-kaṅkaṇa. (Śmd. 386; Kk. 98). a bracelet for the wrist.

ಹಸ್ತಕೌಶಲ hasta-kauśala. skilfulness of hand, manual dexterity.

ಹಸ್ತಕೌಶಲ್ಯ hasta-kauśalya. = ಹಸ್ತಕೌಶಲ. (My.).

ಹಸ್ತಕ್ರಿಯೆ hasta-kriye. any manual performance. (R.).

ಹಸ್ತಗತ hasta-gata. gone into the hands of; come to hand, fallen into one's possession, procured, gained, obtained; fallen into the power, charge or care of. (My.; B. 5, 44; Mhr.).

ಹಸ್ತಗುಣ hasta-guṇa. luck, quality of affecting, in a good or evil manner, the things touched, the works done, or the persons, business, etc. with whom or which connection is held, as supposed to inhere in every human agent:—the power or principle to which is referred, as the source and spring, the prosperousness or wretchedness, the successfulness or unsuccessfulness which attends and characterizes him through his course of life (Mhr.; My.).

ಹಸ್ತಚಾಪಲ್ಯ hasta-cāpalya. = ಹಸ್ತಕೌಶಲ. (Sk.; R.).

ಹಸ್ತತಲ hasta-tala. the palm of the hand.

ಹಸ್ತತಲಾಮಲಕ hastatala-āmalaka. an Emblic myrobalan fruit on the palm of the hand (Cpr. 3, 68).

ಹಸ್ತತಲಾಮಲಕನ್ಯಾಯ hastatalāmalaka-nyāya. the manner of an āmalaka on the palm of the hand, *i. e.* indisputable (My.).

ಹಸ್ತದೋಷ hasta-dōṣa. a slip of the hand, a mistake committed by the hand. (My.).

ಹಸ್ತಪರೀಕ್ಷೆ hasta-parīkṣe. examination (of the lines) of the hand (by a chiromancer, My.).

ಹಸ್ತಬಿಮ್ಬ hasta-bimba. *perfuming or smearing the body with unguents.*

ಹಸ್ತಭೂಷಣ hasta-bhūṣaṇa. an ornament of the wrist, a bracelet (ಕಂಕಣ Nn. 45).

ಹಸ್ತಮರ್ದನ hasta-mardana. crushing or bruising with the hand. see ಕಿಮುಚ್ಚು 1.

ಹಸ್ತಲಾಗ hasta-lāga. a respectful catch or hold of the hand of a rāja to lead him (My.).

ಹಸ್ತಲಾಘವ hasta-lāghava. lightness of hand, manual readiness, dexterity; sleight of hand, legerdemain. (My.).

ಹಸ್ತವರ್ತಿ hasta-varti. being or remaining in the hand, seized, held, caught hold of. see ಹತೋಟಿ.

ಹಸ್ತವಾರಣ hasta-vāraṇa. restraining the hand (of another); *warding off a blow.*

ಹಸ್ತವಿಭೂಷಣ hasta-vibhūṣaṇa. = ಹಸ್ತಭೂಷಣ. (ಕಂಕಣ, ಮುಂಗೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕುವನನ್ಥಾ ಆಭರಣ Nn. 127).

ಹಸ್ತವಿಮರ್ದನ hasta-vimardana. = ಹಸ್ತಮರ್ದನ. see ಕಿಮುಚ್ಚು 2.

ಹಸ್ತಶುದ್ಧಿ hasta-śuddhi. successful practice, as that of a skilful physician (My.).

ಹಸ್ತಸೂಚನ hasta-sūcana. indication by signs of the hand. see ಕೆಯ್ಸೊನ್ನೆ.

ಹಸ್ತಸೂತ್ರ hasta-sūtra. a bracelet worn on the wrist, *a cord used as an amulet worn round the wrist at nuptials,* etc. (ಮುಂಗೆಯ್ಯಲಿಹ ಸರ್ವಭೂಷಣಂ Mr. 340).

ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ hasta-akṣara. one's own sign manual, autograph signature, handwriting (ಕೆಯ್ಬರಹ G.; My.).

ಹಸ್ತಾನ್ತರ hasta-antara. that is in hand or charge: a treasury (My.). transferring from one hand to another; outstanding balance from a person.

ಹಸ್ತಾನ್ತ್ರ hasta-antra. = ಹಸ್ತಾನ್ತರ. ಹಸ್ತಾನ್ತ್ರ ಬಾಕಿಯಾದರೆ ಪುಸ್ತಕ ಏನು ಮಾಡೀತು? (Prv.).

ಹಸ್ತಾನ್ವೇಷಣ hasta-anvēṣaṇa. seeking for or searching with the hand or hands. see ತಡವು 3, ಸಿಡುಗು.

ಹಸ್ತಾಭರಣ hasta-ābharaṇa. adorned with the nakṣatra called hasta (J. 31, 10). 2, an ornament for the wrist, a bracelet (31, 10).

ಹಸ್ತಾಹಸ್ತಿ hastā-hasti. hand to hand (Sk.). see ಹತ್ತಾಹತ್ತಿ.

ಹಸ್ತಿ hasti. having hands, having a trunk; *an elephant* (ಆನೆ Nn. 144). 2, N. of a king, the founder of Hastināpura.

ಹಸ್ತಿತ hastita. thrown. see ಅಷ–.

ಹಸ್ತಿದನ್ತ hasti-danta. the tusk of an elephant; ivory (My.; B. 4, 24).

ಹಸ್ತಿನಖ hasti-nakha. *a raised mound of earth or masonry protecting the access to the gate of a city or fort* (furnished with an inner staircase, etc., ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಕಟ್ಟು Hlā.). see Nr. s. ಮಣ್ಣು.

ಹಸ್ತಿನಾಪುರ hastinā-pura. N. of a city founded by king Hasti (Hastin), the capital of the kings of the lunar race (about fifty-seven miles north-east of Delhi on the banks of a channel of the Ganges). (J. 2, 2. 4: 13, 7).

ಹಸ್ತಿನಾವತಿ hastinā-vati. = ಹಸ್ತಿನಾಪುರ. (J. 2, 11. 13; 4 sum.; 24, 81).

ಹಸ್ತಿನಿ hastini. *a female elephant.* 2, a woman of a particular class (having thick lips, thick hips, etc., Grj. 7, 11 va.).

ಹಸ್ತಿಪಕ hasti-paka. an elephant-driver or rider; *an elephant-keeper.*

ಹಸ್ತು hastu. P. p. of ಹಸಿ 3. (My.). ಹಸ್ತಿರುವವನು (ಕ್ಷುಧಿತ, etc. Si. 358). ಮಾತು ಕೊಣ್ಡು ಹೋದವ ಉಣ್ಡು ಬನ್ದ, ಮಾಣಿಕ್ಯ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದವ ಹಸ್ತು ಬನ್ದ (Prv.).

ಹಸ್ತೋದಕ hasta-udaka. hand-water, *i. e.* the water which at meals is poured upon the right hand, while the left hand is touching the leafplate. (My.).

ಹಸ್ತೋನ್ಮುಕ್ತಿ hasta-unmukti. loosening from or with the hand. see ಪಿಳಿಲ್.

ಹಸ್ತ್ಯ hastya. belonging to the hand, done with the hand, manual; given with the hand. (R.).

ಹಸ್ತ್ಯಾರೋಹ hasti-āroha. *an elephant-rider, an elephant-driver.*

ಹಸ್ರು hasru. = ಹಸರು, etc. green. (My.). — ಹಸ್ರುಗಣೆ. N. of a plant (ಲಲಿತ Mr. 121).

ಹಹಹ ha-ha-ha. (= ಅಹಹ). ha, ha, ha! (My.; Mhr.).

ಹಳ haḷa. (*cf.* ಪಳಕನೆ). — ಹಳ ಹಳ. rep. unsteady shine or motion (Bp. 5, 33). — ಹಳ ಹಳಿಕೆ. = ಹಳ ಹಳ. (Bh. 8, 23, 5; 8, 24, 53; Rām. 6, 19, 28).

ಹಳಚಿಕೆ haḷacike. flash, glitter, shine (ತೊಳಗು, ಬೆಳಗು, Ct. I, 23).

ಹಳಚು haḷacu. = ಪಳಚು, etc. to strike against, etc. (Bp. 51, 70; 61, 27; Bh. 4, 2, 56; 6, 3, 1; 8, 21 sum.; 8, 23, 10; 10, 7, 2; Rām. 3, 6, 14; 5, 9, 5; 6, 10, 9; see ಹಲು ಹಲು–). [ನಾರಾಯಣರೊನ್ದು ಕೋಟಿ ಮಡಿವಲ್ಲಿ ರುದ್ರನ ಕಣ್ಣೆವೆ ಹಳಚಿತ್ತು Bv. 539; Cv. 947].

ಹಳದಿ haḷadi. = ಪಳದಿ. the colour of turmeric, yellow, greenish yellow (ಅವದಾತ, ಪೀತ Si. 427; ಶ್ಯಾಮ, ಹರಿತ್ 443; C.; B. I, 5). see ಅಪ್ಪ–. — ಹಳದಿಪಾವಟೆಮರ. a small cultivated tree, yielding a red dye, the Indian mulberry tree, Morinda citrifolia Lin. (St. & Pl.). — ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಹಾವು. the venomous snake Trimeresurus erythrurus (Bḍ.). — ಹಳದಿಯೆನೆ. -ಎನೆ. (ತೋಕ್ಕ್ಯ, ಹರಿತ ಯವ Si. 304). — ಹಳದಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the colour yellow (Bp. 12, 17). — ಹಳದೀ ಗಿಡ. the long-rooted turmeric, Curcuma longa Lin. (St. & Pl.). — ಹಳದೀ ಗೋರಟೆ. (ಕುರುಣ್ಟಕ, ವಜ್ರದನ್ತಿ, ಸಹಚರಿ G.). — ಹಳದೀ ಚನ್ದನ. (ಹರಿಚನ್ದನ Si. 228). — ಹಳದೀ ಚನ್ದನ. (ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ G.). — ಹಳದೀ ನೀರುಳ್ಳಿ. (ಲತಾರ್ಕ, ದುದ್ರುಮ, ಹರಿತಪಲಾಣ್ಡು Si. 159). — ಹಳದೀ ಬಣ್ಣ. the colour of turmeric (B. 3, 52; 4. 209; 5, 252; ಹರಿದ್ರಾಭ G.). ಹಳದೀ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳದು (ಹರಿಣ, ಹರಿತ Si. 419). — ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿ. (ಪೀತನಾಗಧಿ, ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139). — ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿಗೆ. = ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿ. (My.).

ಹಳದು haḷadu. = ಹಳದಿ. (ಅವದಾತ G.; B. 3, 99; Mhr. ಹಳದ).

ಹಳವಣ್ಡ haḷavaṇḍa. inquietude; painful restlessness; great perturbation (S. Mhr.; Mhr. ಹಳಹಳ, ಹಳಹಾಳ).

ಹಳವಳಿಸು haḷavaḷisu. to become unquiet and anxious, to become painfully restless, to be greatly perturbed (Rām. 6, 47, 38; J. 13, 59; 21, 4; 23, 27; Mhr. ಹಳಹಳಣೇಂ).

ಹಳಸು haḷasu. = ಹಲಸು. jack tree (ಪನಸ, ಕಣ್ಟಕಿಫಲ Nr.).

ಹಳಹಳಿ haḷahaḷi. = ಹಳವಣ್ಡ. (ಉಮ್ಮಳ, ಚಿನ್ತೆ G.).

ಹಳಹಳಿಸು haḷahaḷisu. = ಹಳವಳಿಸು. (Bp. 3, 9. 25).

ಹಳಿ haḷi. (= ಹಳುಕು). a bit, a piece, a lump, as of sugar-candy or camphor (My.; *cf.* ಹಣೆ 3).

***ಹಳಿ haḷi.** Balarāma ಇನ್ದೆ ಹಳಿಯುಂ ಗಡ ಕೂಡುವಂ Pb. 13, 75.

ಹಳಿಗ haḷiga. (ಹೞಿಗ?). (the cripple, *cf.* ಹೆೞವ? or the derided one, *cf.* ಹೞಿ 1?). the three-legged attendant of Śiva (ಭೃಂಗಿ Ct. I, 68).

ಹಳಿದಿಸು haḷidisu. = ಪಳಯಿಸು, etc. to lament.

ಹಳಿದಿಸುವ haḷidisuva. lamentation (ವಿಲಾಪ, ಪರಿದೇವನ Nr.).

***ಹಳು haḷu.** = ಪೞು. — ಹಳುವಡು. -ಪಡು. to get into the forest. ಪಾಣ್ಡವರು ಬಲ್ಲಿದರೆಮ್ಬುಡೆ ತಮಗೆ ಹಳುವಟ್ಟು ಹೋಗಲದೇನು? Cv. 481.

ಹಳುಕು haḷuku. (= ಹಳಿ). a bit, a piece, a lump (My.; Te. ಪಲುಕು). see ತನಿ–; Rām. 6, 53, 88; Bh. 8, 24, 24. — ಹಳುಕುವೆರಸು. -ಬೆರಸು. a bit, etc. to be mixed with (Bh. 8, 21, 5).

ಹಳುಂಗು haḷuṅgu. = ಹಣಿಕು, etc. to look slily or cautiously, etc. (Grj. 1, 131 va.).

ಹಳುವರ haḷuvara. tenderness, delicateness, leanness (Rām. 6, 51, 64; Mhr. ಹಳವಟ, ಹಳವಾರ).

ಹಳುವಾಯಿ haḷuvāyi. a mode in saṅgīta (Bp. 19, 15; V. 11, 9).

***ಹಳೆಯ haḷeya.** = ಪೞೆ. ಅನ್ದಿಗೆಳೆಯ ನೀನು, ಹಳೆಯ ನಾನು Bv. 2.

ಹಳ್ಳ haḷḷa. = ಪಳ್ಳ. depth; etc. (C.; Bp. 44, 5; Rāghc. 17, 56; Si. 83. 91. 112. 115). ಒನ್ದು ನಾಯಿ ಮಾಂಸದ ಕರಣೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡು, ಹಳ್ಳಾ ದಾಟುವಾಗ (B. 2, 3). ಕುಱಿಗಳಿಗೆ ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು (5, 45). ಗಿರಿಯ ತುದಿಯಿನ್ದ ಒಸರಿ ಹರಿತಪ್ಪ ಹಳ್ಳ (ನಿರ್ಝರ Mr. 97). ಒೞತು ಹರಿವ ಹಳ್ಳ. (ಸ್ರೋತಸ್ Nr.). ಸೋರುವ ಮ

ನೇಲಿ ಉಟ್ಟೆ ಹೊಯ್ದರೆ ಹಳ್ಳದ ಕೂಡೆ ಹಳ್ಳ. — ಹನಿ ಕೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ, ತೆನೆ ಕೂಡಿದರೆ ಬತ್ತ (Prvs.). — ಹಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳ. dupl. (My.). — ಹಳ್ಳ ಪಳ್ಳ. dupl. (My.).

ಹಳ್ಳಿ haḷḷi. = ಪಳ್ಳಿ1. a settlement, etc. (Rām. 3, 2, 16; Bh. 1, 8, 93; C.). ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ (ಅಭೀರಪಲ್ಲಿ, ಘೋಷ); ಬೇಡರ ಹಳ್ಳಿ (ಪಕ್ಕಣ, ಶಬರಾಲಯ Nr.). ಹಟ್ಟಿಕಾಱರಿಹ ಹಳ್ಳಿ (ಘೋಷ Mr. 187). ಹಳ್ಳೀ ಗವುಡನಿಗೆ ಹುಳ್ಳೀ ಕಜ್ಜಾಯ. — ಹಳ್ಳಿ ಹಾೞಾದರೇನು? ಡಿಳ್ಳಿ ಪುಸ್ಸಾದರೇನು?— ಹಳ್ಳೀಕುಱುಬರಿಗೆ ಗಾಜೇ ಮಾಣಿಕ್ಯ. — ಹಳ್ಳೀ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿಯೇ ದೀಪ. — ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಯವಗೆ ಅಗದೇ? — ಲಾಭವಿಲ್ಲದೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗ (Prvs.). — ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನವ. -ಅವ. a rustic (My.). — ಹಳ್ಳಿಗಾಡು. -ಕಾಡು. a hamlet surrounded by a forest, a hamlet without civilization (My.; Si. 113). — ಹಳ್ಳಿ ಪಳ್ಳಿ. dupl. (My.). — ಹಳ್ಳಿಸರಡು. N. of a plant (ಚೋರಪುಷ್ಪಕ Mr. 142).

ಹಳ್ಳಿಕಾತಿ haḷḷi-kāti. a female villager (Bh. 2, 2, 78).

ಹಳ್ಳಿಕಾಱ haḷḷi-kāṟa. a male villager (Rām. 3, 6, 8).

ಹಳ್ಳು hallu. 1. = ಹರಳು, etc. a nodule, etc. (My.). — ಹಳ್ಳುಗುಣಿಮಣಿ. = ಹರಳುಗುಣಿಮಣಿ. (My.).

ಹಳ್ಳು hallu. 2. = ಅಳ್ಳು3, etc. parched grain, etc. — ಹಳ್ಳಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಅಳ್ಳಯ್ಯ. (Bp. 61, 1. 6). see s. ಎಱಹೂಟ-.

ಹೞ haḻa. 1. = ಪೞ2, etc. oldness: old, etc. — ಹೞಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. = ಪೞಗನ್ನಡ. (My.).

ಹೞ haḻa. 2. (ಹಳೆ). = ಪೞ2. weeds, useless shrubs (My.).

ಹೞಕು haḻaku. decay; that is decayed or rotten, etc. (ಜಿಡ್ಡುಬ್ಬೆ Śmd. II).

ಹೞಚು haḻacu. = ಹೞಸು. to become old, etc. (S. Mhr.).

ಹೞತು haḻatu. = ಹೞದು. (My.). ಹೊಸತು ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ, ಹೞತು ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ (Prv.).

ಹೞದು haḻadu. = ಪೞದು, etc., ಹೞತು. that is old, etc. (ಜೀರ್ಣ, ಜರತ್, ಪುರಾಣ, ಪ್ರತ್ನ, ಪ್ರತನ, ಪುರಾತನ Hlā.; ಅನವ್ಯ, etc. Mr. 435; ಪುರಾಣ, ಜರಠ Nn. 138; Bp. 32, 22; My.). ಹೞದಾದುದು (ಘುನ, ಜರಠ Nn. 15; ಜರಠ, ಪುರಾಣ 146). ಹೞದಾದನ್ನಾದ್ದು (ಜೀರ್ಣ, etc. Dhw.). ಹೞದಿನಲ್ಲಿ (Nn. 15). ಹೞದು ಮಾಱು ಹೊಸದಿಲ್ಲ, ಬಿಳಿದು ಮಾಱು ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹೞಬ haḻaba. an old man; an old inhabitant; an old servant; one of the ancients, an ancester (My.; B. 4, 157. 217).

ಹೞಮೆ haḻame. = ಪೞಮೆ. antiquity, old times: an old traditional saying, a tradition (Rām. 6, 45, 39).

ಹೞಯಿಗೆ haḻayige. = ಪೞಯಿಗೆ, etc. flag, banner. (ವೈಜಯಂತಿ ಪತಾಕೆ, ಕೇತು, ಕೇತನ, ಧ್ವಜ Hlā.). ಹೞಯಿಗೆಯ ತಲೆಮೊಗದ ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕುಂಚ (ಉಚ್ಚೂಡ, ಅವಚೂಲ Hlā.).

ಹೞವಿಗೆ haḻavige. = ಹೞಯಿಗೆ, etc. (ಪತಾಕ, ಕೇತು, ಕೇತನ, etc. Mr. 287; ಟೆಕ್ಕೆ Ct. I, 53; Grj. 4, 120 va.; Bp. 56, 13. 17; 58, 49). — ಹೞವಿಗೆಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a flag-staff (Bh. 6, 5, 13).

ಹೞವು haḻavu. = ಹೞುವು, etc. a forest, jungle. (ಮಹಾರಣ್ಯ G.).

ಹೞಸು haḻasu. = ಪೞಸು, ಹೞಚು. to spoil (v. i.), to become foul or old (Dp. 135b, 2; 158, 3; My.). ಹೞಸಿ ಹೋದದು (ಯಾತ ಯಾಮ, ಜೀರ್ಣ Si. 443). ನಾಯಿ ಹಸಿದಿತ್ತು, ಹಿಟ್ಟು ಹೞಸಿತ್ತು (Prv.). — ಹೞಸಲು. spoiling: that which is spoiled (My., in ಹೞಸಲನ್ನ, ಹೞಸಲುಹಿಟ್ಟು).

ಹೞಿ haḻi. 1. = ಪೞಿ1. to revile, etc. (C.; Bp. 59, 54; B. 1, 4; 2, 14; 3, 19; 4, 181). ಹೞಿವ ನುಡಿ (ಮರ್ಮಗಾನ, ದ್ವಿತಯ ವಾಕ್ Mr. 86).

ಹೞಿ haḻi. 2. = ಪೞಿ2, etc. blame, rebuke, calumny, etc. (My.). — ಹೞಿ, ಪೞಿ. dupl. (Abh. P. 16, 56).

ಹೞಿವು haḻivu. = ಪೞಿ2, etc, (ಗರ್ಹ Nr.; Rām. 6, 53, 6. 108). ನಿಃಷಮ ದುಷ್ಟಮ ಗರ್ಹ್ಯ ಎಮ್ಬಿವು ಹೞಿವಿನೊಳ್ ಅಪ್ಪುವು (Nr.).

ಹೞಿಸು haḻisu. to cause to reprehend or chide, etc.; to cause one's self to be blamed or chidden, etc. (C., with ಕೊಳ್ಳು). ಹೞಿಸಿ ಕೊಮ್ಬುವನು (ಗರ್ಹ್ಯಾಧೀನ, ವಕ್ತವ್ಯ); ಹೞಿಸಿ ಕೊಮ್ಬ ನುಡಿಯ ನುಡಿವಂ (ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ, ಕದ್ವದ Nr.).

ಹೞುವ haḻuva. = ಪೞುವ, etc., ಹೞುವು. (J. 19, 7; 21, 4; Rām. 3, 2, 16; Bh. 1, 8, 93). ನೆೞಲು ಸೇರ ಬೇಕೆನ್ದು, ಹೞುವಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹೞುವು haḻuvu. = ಪೞು1, etc., ಹೞವು, ಹೞುವ. a forest. a jungle (Bh. 1, 3, 21; 3, 5, 16; B. 2, 23; 3, 63; 4, 205).

ಹೞೆ haḻe. = ಪೞೆ, etc., ಹೞ1. oldness: old, etc. — ಹೞೆಗಂಚುಗನ್ನಡಿ. -ಕಂಚು-ಕನ್ನಡಿ. an old bell-metal mirror (Cpr. 9, 5). — ಹೞೆಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. = ಹೞಗನ್ನಡ. — ಹೞೆಗನ್ನಡ ಲಿಪಿ. the old Kannaḍa character (Bp. 5, 53). — ಹೞೆಗರ್ನಾಟಕ. -ಕರ್ನಾಟಕ. a low class of Karṇāṭaka Brāhmaṇas (My.). — ಹೞೆಚಿಂದಿ. an old rag (My.). — ಹೞೆತರ. old manner, etc. (ಜೀರ್ಣ G.). — ಹೞೆದಾರಿ. an old road (My.). — ಹೞೆನೀರು. water not fresh, stale water (My.). — ಹೞೆಪೇಟೆ. N. (My.). — ಹೞೆಬಟ್ಟೆ. an old garment (My.). see Prv. s. ಹಾವು. — ಹೞೆಮಗ. a house-slave (My.). — ಹೞೆಮಾತು. an old, former word (My.). — ಹೞೆಯ. -ಅ 3. = ಹೞಬ, q. v. (Bp. 59, 29). — ಹೞೆಯ ತುಱುಹಟ್ಟಿ. (ಗೋಷ್ಠೀನ Nr.). — ಹೞೆಯದು. -ಅದು. that is old, etc. (ಚಿರ, ಪೌರಾಣ Nn. 165). — ಹೞೆಯ ನೆಲ್ಲು. = ಪೞನೆಲ್, q. v. — ಹೞೆಯ ಸಾಲ. a debt contracted by one's deceased father (My.; Bp. 26, 61). — ಹೞೆಯ ಸೀರೆ. (ಪಟಚ್ಚರ Hlā.; ಪಟಚ್ಚರ, ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರ Nr.). ಮಾಸಿದ ಹೞೆಯ ಸೀರೆ (ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ Nr.). — ಹೞೆಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. an old bullock. ಹೞೆಯೆತ್ತು ಹೊಱೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ ನೋಡು (Prv.). — ಹೞೆವಾತು. -ಮಾತು. = ಪೞೆವಾತು. a tradition, a legend (ಅನಾದಿವಾರ್ತೆ, ಐತಿಹ್ಯ Hlā.). — ಹೞೆವಾರ್ತೆ. = ಹೞೆವಾತು. (Bp. 32, 22). — ಹೞೇ (*i. e.* ಹೞೆಯ) ಗಣ್ಡ. the old husband. ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹೞೇ ಗಣ್ಡನೇ? (Prv.). — ಹೞೇದು. = ಹೞೆಯದು. (C.; ಪುರಾಣ, etc. Si. 374; B. 4, 187). — ಹೞೇ ನಾಣ್ಯ. an ancient coin (B. 5, 212). — ಹೞೇ ಬಟ್ಟೆ. = ಹೞೆಬಟ್ಟೆ. (ಪಟಚ್ಚರ Si. 223). — ಹೞೇ ರೊಟ್ಟಿ. bread not fresh, stale bread (B. 3, 111).

ಹೞೆದು haḻedu. =(ಹೞದು, etc.). that is old, etc. (C.; B. 3, 79. 111). ಹೞೆದಹುದು (ಪುರಾಣ, ಪ್ರತನ, ಪ್ರತ್ನ, ಪುರಾತನ, ಚಿರನ್ತನ Nr.).

ಹೞ್ಗಿ haḻgi. = ಪೞ್ಗಿ. the putting of full-grown fruits (cocoa-nuts and pods) into smoke for preservation (ದೂವೆಯೊಳ್ ತೞಲಂ ಪೂಡ್ದ ಕ್ರಿಯೆ Śmd. I, o. r. ಪೂಟ್ಟ-).

ಹಾ hā. *an interjection expressing grief* (ದುಃಖ Nn. 140), *pain, weariness,* disgust (ಹೇಯ, ಜುಗುಪ್ಸೆ 140), command (ಸಮ್ಬೋಧೆ, ಹೇೞುವುದು 140), remembrance (ಸ್ಮರಣೆ, ನೆನವುದು 140), laughter (ನಗೆ, ನಗುವುದು 104), stopping (ಹೋ ಎಮ್ಬುದು, ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು 104), joy or surprise, and anger or reproach. see Grj. 8, 67; Bp. 11, 3; 14, 31; 28, 12; 36, 6; 45, 7; 46, 22; J. 13, 50. 53. 60. — ಹಾ ಹಾ. rep. (Grj. 8, 67; Bp. 45, 7). see ಹಾಹಾ separately. — ಹಾಹಾರವ. the sound of ಹಾ ಹಾ (Cpr. 5, 17; Bp. 46, 34).

ಹಾಂ hām̐. = ಹಾಂವು, etc. (Bh. 8, 23, 40; C.).

ಹಾಂ hām̐. ah! yes! (B. 5, 144. 149. 150; Mhr.).

ಹಾಂವು hām̐vu. = ಹಾಂ, ಹಾವು. a snake (ಕುಮ್ಭೀನಸ, ವಿಷಧರ, ಸರೀಸೃಪ Cb.; C.).

ಹಾಂಸೆ hām̐se. = ಪಾವಸೆ, etc., ಹಂಸೆ. moss. (My.).

ಹಾಕಸು hākasu. = ಹಾಕಿಸು. (C.). ಬೇಡಿ ಹಾಕಸಿ ಕೊಣ್ಡನ್ಥವನು (ಶೃಂಖಲಿತ Dhw.).

ಹಾಕಿಸು hākisu. = ಹಾಯ್ಕಿಸು. to cause to put, to have put (as big stones, etc. Bp. 16, 10; as a cloth, B. 5, 39), to have put or poured (as milk, B. 2, 13), to cause to put or establish (as a school, B. 5, 188. 302), to lay out, to plan, to plant (as a garden, Si. 118), etc. ಹೊಱಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (ಅವಕೃಷ್ಟ); ಹೊಱಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ನಿಷ್ಕಾಸಿತ, ನಿಷ್ಕಾಮಿತ G.). see ಅಚ್ಚು-.

ಹಾಕು hāku. = ಹಾಯಿಕು, ಹಾಯ್ಕು. to put (as fishes into a basket, Si. 86; as the hand into the pocket, B. 3, 62; as money into a box, 4, 52; as medicine into a bottle, 4, 226); to put on (as clothes, B. 3, 32; as a turban, 3, 80; as ornaments, 5, 76); to put or establish (as a school, B. 5, 270; as a shop, 5, 273); to lay out, to plan, to plant (as a garden, Si. 118); to sow (ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಱುವೆಯಾದರೂ ಹಾಕ ಬಾರದು (Prv.); to give (as bread to a cow, B. 2, 19; as rice, ನೂಕುವವನು ಹಾಕನು, ಬೋಕಿಯುವನು ಕೊಡನು Prv.); to put or pour (as milk, Si. 241; as water, B. 5, 201); to cast or throw (as a mirrors B. 3, 82; as stones, etc., C.); to bring forth (as beast, bring forth young, C.); ಕನ್ದ ಹಾಕಿದ ಆಕಳು ವೇಹತ್ ಎನಿಸುಗು Nr.; ಅವತೋಕೆ ಎಮ್ಬುವದು ಕನ್ದ ಹಾಕಿದ ಹಸುವು Si. 321); to place or write (as numbers on the dial-plate of a clock, B. 6, 87); to apply (as the hand to a work, B. 5, 206; as the mind, ದ್ರವ್ಯ ಗಱಿಸುವದಕ್ಕೆ ಎನ್ದಿಗೂ ಮನಸು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ, 5, 206); to appropriate, to devote (as wealth, B. 5, 204); to put (as to school, B. 5, 269; as to learn any science, 5, 82. 214); to employ, to perform (as magical art, mōha, G. 572; as spying, hoñcu, B. 3, 21). ಕೂಸಿಗೆ ಹಾಲು ಹಾಕುವ ಸಿಮ್ಪೆ (ಒಳಲೆ); ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಕವಚವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ವ್ಯೂಢಕಂಕಟ); ಕವಚವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ಸನ್ನದ್ಧ G.). ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ತೆಗಿಯುವದಕ್ಕೆ ಗವುಡನ ಕೋಳವೇ? — ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗುಣ, ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದರೆ ಬುಡಕ್ಕೆ ಗುಣ. — ಬರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರಿ ಮಱಿ ಹಾಕೀತೇ? — ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಮಡಕೆ ತುಮ್ಬುತ್ತಾನೆ, ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ (Prvs.). remark: ಹಾಕು is frequently used in a pleonastic manner, *e. g.* ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಒನ್ದು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ, ಓಡಿ ಹೋದನು (B. 2, 53). ಅವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಚಾವಡಿಗೆ ಒಯ್ದು, ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದರು (3, 23). ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಲೋಹದ ಸರಪಣಿ (ಶೃಂಖಲ, etc. Si. 271); ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಗೂಟ (ಶಿವಕ); ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕೊರಳ ಕುಣಿಕೆಹಗ್ಗ (323); ಅಱಿಸಿ ಹಾಕುವದು (ಪ್ರಮಾಪಣ, ಮಾರಣ, etc. 297).

ಹಾಕುವಿಕೆ hākuvike. putting, throwing, etc. (ಕ್ಷಿಪೆ, ಕ್ಷೇಪಣ Si. 390). ಈಚೆಗೆ ತೆಗದು ಹಾಕುವಿಕೆ, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಱದು ಹಾಕುವಿಕೆ (ನಿರ್ಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ 393); ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾಕುವಿಕೆ (ಉತ್ಕ್ಷೇಪಣ 400); ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಕುವಿಕೆ (ಪ್ರಸವ 458).

ಹಾಗ hāga. = ಪಾಗ, ಹಾಗು. one āṇe two kāsus (C.); one-fourth. ಕಡದು ಹಾಗ ಪಾಲು ನೀರು ಬೆರಸಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರ, ಪಾದಾಮ್ಬು Si. 316). [ವ್ಯಾಧನೊನ್ದು ಮೊಲನ ತನ್ದರೆ ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ Bv. 158; Cv. 500. 683]. ಹಾಗದ ಕೋತಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ತು. — ಹಾಗದ ಕೋೞಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಮೇವು ತಿನ್ತು. — ಹಾಗದ ಗೋದಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ತು. — ಆಡು ಹಾಗ, ಕೂಲಿ ಮುಪ್ಪಾಗ. — ಊಟ ಹಾಗ, ಪಲಹಾರ ಮುಪ್ಪಾಗ. — ಭಾಗಾಕಾರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹಾಗದ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯದೇ? — ಸಾವಿರ ತೂಕ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಗ ತೂಕ ಮಚ್ಚು. — ಸೂಜಿ ಚಿನ್ನವಾದರೆ ಹಾಗದ ಕಾಸು (Prvs.). see ನೆಲ-; Bp. 28, 5; 29, 15. 28; Prv. s. ಹಾಗಲವಾಡಿ.

ಹಾಗಲ್ hāgal. ಹಾಗಲು. = ಹಾಗಲ. a winding plant with bitter fruit, Momordica charantia Lin. (ಕರ್ಕೋಟಕಿ, ಪೀತಪುಷ್ಪಿ Mr. 146; ಕಾರವೇಲ್ಲ, ಕಟಿಲ್ಲಕ, ಸುಷವಿ Nr.; T. ಪಾಗಲ್, M. ಪಾವಲ್). see ಮಡುವಾಗಲ್.

ಹಾಗಲ hāgala. = ಹಾಗಲ್. (My.; Si. 160). — ಹಾಗಲಕಾಯಿ. the Momordica fruit (C.; ಕಟಿಲ್ಲಕ, ಸುಷವಿ G.). — ಹಾಗಲಗಿಡ. = ಹಾಗಲ. (ಕಾರವೇಲ್ಲ, etc. Si. 160; My.). — ಹಾಗಲಬಳ್ಳಿ. = ಹಾಗಲ. (C.). — ಹಾಗಲವಾಡಿ. -ಪಾಡಿ. N. of a place. ಹಾಗಲವಾಡಿಗೆ ಹೋದರೆ ಗೀದರೆ ಹಾಗಕ್ಕೊನ್ದೆಮ್ಮೆ ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ ನಿಮ್ಮವರಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೀಯಾ? — ಹಾಗಲವಾಡಿಸಂಸ್ಥಾನದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಹಾಗಲಹಣ್ಣು. a ripe Momordica fruit (C.; B. 2, 38).

ಹಾಗು hāgu. = ಹಾಗ, etc. — ಹಾಗೂ ವೀಸ. a hāga and a vīsa, *i. e.* 1 āṇe $5\frac{1}{2}$ kāsus (My.). ಬೇಗ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಹಾಗೂ ವೀಸ. — ಮುಗ್ಗಿ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ವೀಸ ಗುಣಿಸು! ಅನ್ದ. — ಬೀಗನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ಹಾಗೂ ವೀಸ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಹಾಗೆ hāge. = ಅಹಗೆ, etc., ಹಾಂಗೆ. in that manner or way, thus, so; like; as; as if; likewise; so that; without cause, for nothing (ವೋಲ್ Śmd. 19 Cm.; ವತ್, ವಾ, ಯಥಾ, ತಥಾ, ಇವ, ಏವಂ Si. 473). ಆಕಳ ಕೊಳಗು ಕುದುರೆಯ ಕೊಳಗಿನ ಹಾಗಲ್ಲ, ಸೀಳಿರುತ್ತವೆ (B. 1, 21). ಕಣಿಕೆ ನನ್ನ ಕೆಯ್ಗೆ ನಿಲುಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ (2, 19). ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ತುಟ್ಟಿ ಮಾಱುತ್ತಿದ್ದರು (3, 13). ಅವರ ದನಗಳಿಗೆ ಒನ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೇವು ಸಿಕ್ಕದ ಹಾಗಾಯಿತು (4, 218). ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಇಲ್ಲದ್ದಱಿನ್ದ (5, 127). ನೀವು ಹೇೞಿದ ಹಾಗೆ (Bp. 14, 25). ಆ ವಿಮಲಸುಜ್ಞಾನಿ ಕೇಳದ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾ (22, 53). ಕೊಱತೆಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪೂರಯಿಸಿ ವಾಕ್ಯಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ತನ್ದು ಇಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಪದ (ಅಧ್ಯಾಹಾರ, etc. Si. 48). ಬಳ್ಳಿಗಳಿನ್ದ ಹೊಚ್ಚಲ್ ಪಟ್ಟು ಮನೆಯ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಬೇಲಿ (ನಿಕುಂಜ, ಕುಂಜ 117). ತುಱುಬು ಮುನ್ತಾದ ಕೇಶಪಾಶದ ನಡಿವೆ ಈಚೆಗೆ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಮುಡು ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಹುವ್ವಿನ ಸರ (ಗರ್ಭಕ 229). ಕತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ ಹೊರಳಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಬನ್ದ ಕುದುರೆ (ಉಪಾವೃತ್ತ, etc. 274). ಹೇೞಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನು (ವಚನೇಸ್ಥಿತ, ಆಶ್ರವ 359). ಮನಸ್ಸು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಡಿ ಬಿಚ್ಚಲಾಗಿ ಇರುವದು (ಯದೃಚ್ಛೆ, etc. 386). ಹಾಲಾಗಿದ್ದದು ಉಪಾಧಿಯಿನ್ದ ಮಸರಾದ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಾಗಿದ್ದದು ಮಡಿಕೆಯಾದ ಹಾಗೂ ಬೀಜವು ವೃಕ್ಷವಾದ ಹಾಗೂ ಒನ್ದು ಬಗೆಯಾಗಿದ್ದದು ಮತ್ತೊನ್ದು ಬಗೆಯಾಗುವ ವಿಕಾರವಿಶೇಷ (ಪರಿಣಾಮ 392). ಅದಱ ಹಾಗೆ ಇರುವಿಕೆ (ಅನುಹಾರ, etc. 893). ಹೀಗಾಯಿತೊ? ಹಾಗಾಯಿತೊ? ಎಮ್ಬುವದು (ಕಿಂವದನ್ತಿ

Dhw.). ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಬಡ್ಡಿ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ?— ಬೀಗನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ಹಾಗೂ ವೀಸ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prv. s. ಹಾದಿಯುವ. — ಹಾಗೂ. -ಊ 7. so also, likewise also; (and). ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಡಿಯುವದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಿಟ್ಟು ಸಹ ಬೇಗ ಇಳಿಯುವದು (B. 3, 60). ತಿರಿಗಿ ಈ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಾವು ಬರ ಬಾರದು, ಹಾಗೂ ನನಗೆ ಮೋಱೆ ತೋಱಿಸ ಬಾರದು (3, 67). ಇದು ಬಹಳ ಬೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಬಹಳ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲ (3, 107). ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡ ಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದು; ಹಾಗೂ, ಇವರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆನ್ದು, ದಿನಾಲು ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದು (4, 3). ಆ ಖಣ್ಡದೊಳಗೆ ಈಗಿನಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯೂ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯಗಳೂ ಎನ್ದಿಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊನ್ದುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯವರು ಇಷ್ಟು ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಎನ್ದೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (4, 210). ಎತ್ತು, ಹಾಗೂ ಆಕಳ ಶರೀರದಿನ್ದ ದೊಡ್ಡವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ (5, 18). ಅವನು ತನ್ನ ಗ್ರನ್ಥದೊಳಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಅವಯವಗಳ ಕಲ್ಪಿತಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಱಿದ್ದಾನೆ (5, 93). ಆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ, ಬಾಡಿಗೇ ಕೊಡೋಣ ಹಾಗೂ ಬಾಡಿಗೇ ಇಸ ಕೊಳ್ಳೋಣ ಎನ್ದು, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ (5, 113). ಅವನು ಸುಮ್ಮನೇ ಹೊಱಟು, ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಕಷ್ಟಬಡುತ್ತ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿದನು (5, 69). — ಹಾಗೇ. -ಏ 2. even in that manner or so, etc.; without another cause or object. ಹಾಗೇ (without my ring) ನಿನ್ನ ಬೆರಳು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರು! (B. 3, 34). ಎಷ್ಟೋ ದೇಶಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಹೀಗೇ ಉಣ್ಟು; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಸುಲ ಕೊಳ್ಳುವದಱ ಸಲುವಾಗಿ ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಅವರ ಅಂಜಿಕೆಯಿನ್ದ ಜನರು ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಕೊಣ್ಡು ಎಚ್ಚಱದಿನ್ದ ಇರುವರು ಅಲ್ಲದೇ ಹಾಗೇ ತಿರುಗಾಡಿದರೆ ಬದುಕಿ ಬರುವ ಭರವಸವು ಅವರಿಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ (5, 104). ಅನ್ದಿನಿನ್ದ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಬನ್ದ ಅಧಿಕಾರವು ಇನ್ದಿನ ತನಕ ಹಾಗೇ ಉಣ್ಟು (5, 188). ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆಗೆ ಹ್ಯಾಗೋ, ಹಾಗೇ ಪ್ರೀತಿ (Prv.). — ಹಾಗೆಯೇ. -ಏ 2. = ಹಾಗೇ. (My.). ಬೇಗನೇ ಮಾಡಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗುವದು (Prv.). — ಹಾಗ್ಹಾಗೆ. = ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ. ಹ್ಯಾಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಭಯಗೊಮ್ಬುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅವನಿಗೆ ಬರುವವೋ, ಹಾಗ್ಹಾಗೆ ಅವನು ಹೆಚ್ಚು ಧೈರ್ಯಗೊಳ್ಳುವನು (B. 5, 85).

ಹಾಂಗೆ hāṅge. = ಹಾಗೆ, etc. (ವೋಲ್ Śmd. 148 Cm.; ಅನ್ತಿರೆ 353; ಅನ್ತೆ 362 Cm.; Bp. 8, 44; 27, 36; 47, 70). ಇಚ್ಚೆ ಬನ್ದ ಹಾಂಗೆ (ಯಥೇಷ್ಟಂ Śmd. 140 Cm.). ರಸಮಿಲ್ಲದ ಹಾಂಗೆ ಅಟ್ಟ ಮದುರ (ಪಿಚ್ಚಿಲ); ಹೆಂಗೆ ಅಹುದು, ಹಾಂಗೆ ಎನ್ಬುದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಥಾಸ್ತಂ ಯಥಾಯಥಂ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಹಾಂಗೂ. = ಹಾಗೂ. ವಿಲಮ್ಬಿತ ಎಮ್ಬುವದು ಆಲಸ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಮ, ಹಾಂಗೂ ಜೋಲು ಬಿದ್ದನ್ಥಾದಕ್ಕೆ ಸಹವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ (Dhw.).

ಹಾಚಿ haci. = ಪಾಚಿ 1, etc. the weed growing upon standing water. (ಜಲನೀಲಿ, ಶೈವಾಲ, ಶೈವಲ Si. 95).

ಹಾಜರಿ hājari. = ಹಾಜರು, etc. present (My.; Mhr., H. ಹಾಜೀರ). — ಹಾಜರಿಗ್ಗೈರುಹಾಜರಿ. -ಗ್ಗೈರು-. present and absent (My.). — ಹಾಜರಿಗ್ಗೈರುಹಾಜರಿಪಟ್ಟಿ. a list or roll of the names of the persons of an establishment used to ascertain who are present and who are absent (My.). — ಹಾಜರಿಜವಾಬು. a ready answer; a repartee; that answers readily (My.; Mhr., H. ಹಾಜೀರಜವಾಬ).

ಹಾಜರು hājaru. = ಹಜೀರ, ಹಾಜರಿ. present; ready (My.).—ಹಾಜರುಜಾಮಿನು. a security for the appearance of, bail (My.; Mhr., H. ಹಾಜೀರಜಾಮಿನ).

ಹಾಂಚೆ hāṁce. = ಹಾಚಿ, etc. (G.).

ಹಾಟಕ hāṭaka. *gold.* 2, the thorn-apple.

ಹಾಟಕಗಿರಿ hāṭaka-giri. Mēru (My.).

ಹಾಟಕೇಶ್ವರ hāṭaka-īśvara. N. of a liṅga at Śrīgiri (Bp. 53, 52); N. of a liṅga in pātālalōka (J. 24, 14). — ಹಾಟಕೇಶ್ವರ ಬೊಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 5).

ಹಾಟು hāṭu. (fr. ಹಡು). the emitted seminal fluid (My.).

ಹಾಡ hāḍa. = ಹಾಡು 2. song, etc.

ಹಾಡಕಾಱ hāḍa-kāṟa. = ಹಾಡುಕಾಱ. a singer. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಹಾಡಕಾಱ (ತುಮ್ಬುರ G.).

ಹಾಡಗ hāḍaga. = ಪಾಡಗ, (ಹಾಡಂಗ). N. of a plant (ಸಾರವತಿ Mr. 134).

ಹಾಡಂಗ hāḍaṅga. — ಹಾಡಂಗಮರ. the tree Cordia wulluchii G. Don. (Z.).

ಹಾಡಿಕೆ hāḍike. singing (ಗಾನ, ಸಂಗೀತ G.). ಬೀಡಿಕೆ ಯೆತ್ತು ಆದರೆ ಹಾಡಿಕೆಯಿನ್ದ ಬನ್ದೀತೇ? — ವಾಡಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನಾದರೆ ಹಾಡಿಕೆ ತಿಳಿಯುವದೇ? (Prvs.).

ಹಾಡಿಯ hāḍiya. = ಪಾಡಿಯ, etc. the first day of a lunar fortnight. (Bp. 40, 35).

ಹಾಡಿಸು hāḍisu. = ಪಾಡಿಸು. to cause to sing (C.).

ಹಾಡು hāḍu. 1. = ಆಡು 4, ಪಾಡು 1. to sing (C.; Bp. 43, 32; 47, 39; 59, 24). ಹಾಡುವದು (ಗೀತ Si. 64). ಹಾಡೋ ತಮ್ಮ! ಹೂಡೋ ಬೊಮ್ಮ! — ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಓದಲಿಕ್ಕೂ ತಿಳಿಯದೇ? — ಹಾಡಿದ್ದೇ ಹಾಡೋ, ಕಿಸಬಾಯಿದಾಸ! — ಹಾಡುವ ವರೆಗೂ ಹಾಡು! ಕಡೇಲಿ ಕದಾ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು! — ರೂಢಿಯಿಲ್ಲದ ಪದ ಹಾಡಿದರೆ ತಿಳಿದಾನೇ? (Prvs.). — ಹಾಡು ಹಾಡು. rep. (Bp. 35, 3). ಹಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ರಾಗ, ಉಗುಱುತ್ತಾ ಉಗುಱುತ್ತಾ ರೋಗ (Prv.).

ಹಾಡು hāḍu. 2. = ಆಡು 5, ಪಾಡು 2, ಹಾಡ. singing; a song (ಗೀತ, ಗಾನ Hlā.; Mr. 75; Si. 61; Bp. 55, 45; C.; B. 4, 136). ಗವುಡೀ ಹಾಡಿಗೆ ತವುಡೇ ತ್ಯಾಗ (Prv.). ರಾಗವಿಲ್ಲದ ಹಾಡು, ಭೋಗವಿಲ್ಲದ ಜನ್ಮ, ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದನ ದೊರೆತನ ಹಾಱುರ ಗೂಗೆಯನ್ತಕ್ಕು (Sp.). — ಹಾಡು ಹಾಡು. to sing a song (Bp. 22, 48).

ಹಾಡು hāḍu. 3. = ಪಾಡು 3, etc. manner, mode (My.; B. 2, 30; 3, 7). 2, suffering, trouble (My.; B. 2, 12. 47).

ಹಾಡುಕಾಱ hāḍu-kāṟa. = ಹಾಡಕಾಱ, ಹಾಡುಗಾಱ, q. v. (ಗಾಯಕ G.). ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಹಾಡುಕಾಱ (ಗನ್ಧರ್ವ G.).

ಹಾಡುಗ hāḍuga. (fr. ಹಡು in the sense "to settle"). a settler, an inhabitant (Bh. 3, 19, 2).

ಹಾಡುಗಾಱ hāḍu-gāṟa. = ಪಾಡುಂಗಾಱ, ಹಾಡುಕಾಱ, etc. a singer, a minstrel (My.; Si. 292).

ಹಾಡುಗಾಱಿಕೆ hāḍu-gāṟike. singing (My.; ಗೀತ, ಗಾನ Si. 61).

ಹಾಣಾ hāṇā. = ಹಣಾ. beating. (Mhr. ಹಾಣಣೇಂ, to strike, beat; *cf.* ಹಣಿ 3). — ಹಾಣಾಹಾಣಿ. (Śmd. 220, o. r. ಹಣಾಹಣಿ). mutual or vehement beating (Bp. 21, 19). 2, melee (ಬೆರಸಿರುವದು Bhn. 18; Bh. 6, 7, 15).

ಹಾತು hātu. a hand (My.; Mhr. ಹಾತ). — ಹಾತುಬೇಡಿ. a handcuff, a manacle (My.; Mhr.).

ಹಾತೆ hāte. = ಆತೆ. a cock-roach. (My.). — ಹಾತೆಹುೞು. = ಆತೆಹುೞು. (My.).

ಹಾತೊರಿ hātori. to long for. (S. Mhr. according to Z., who thinks the word is a corruption of ಆತುರಿಸು).

ಹಾದರ hādara. = ಪಾದರ. adultery; fornication (C.). ಹಾದರದ ನಾರಿ (ಸ್ವೈರಿಣಿ, ಪುಂಶ್ಚಲಿ, etc. Mr. 304); ಹಾದರದ ಮನೆ (ಅಸತಿಸದನ 198). [ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳದಮ್ಮವಾಯಿತ್ತು Bv. 111]. ಗಣ್ಡನು ಸಾಯದೇ ಇರುವಾಗಲೇ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಕುಣ್ಡ Si. 193). ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ಹೊಯ್ಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ. — ಪಟ್ಟೆಗೆ ಮಯ್ಲಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ಮುತ್ತಯ್ದೆಗೆ ಹಾದರ ಸಲ್ಲ. —ಹಾದಾ ಮಾಡಿ, ಮಾಡಿ, ಹಾದರ ಕಲಿತುಕೊಣ್ಡ. — ಹಣ್ದಿಯವರು ಹಾದರ ಮಾಡಿ ದರೆ ತಮಟೆಯವರು ದಣ್ಡ ತೆತ್ತರು. — ಹಣವಿದ್ದವರು ಹಾದರ ಮಾಡಿ ದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾದೀಲಿ ಹೋಗುವವರು ದಣ್ಡ ತೆತ್ತರು. — ಹೊನ್ನಿದ್ದಮ್ಮನ ತೊನ್ನು ಮುಚ್ಚಿತು, ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಮ್ಮನ ಹಾದರ ಮುಚ್ಚಿತು (Prvs.). ಹಾದರದ ಕಥೆ ಯನ್ನು (the Rāmāyaṇa) ಸೋದರರ ವಧೆಯನ್ನು (the Bhārata) ಆದ ರಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಮಾದಿಗರ ನೋಡು! (Sp.). see Prvs. s. ದಣ್ಡ and ಹಗರಣ 1. — ಹಾದರಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to accuse of adultery (My.). — ಹಾದರಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. an adulterer (My.). — ಹಾದರದ ಮೊಟ್ಟೆ. a bundle of adultery, *i. e.* a place where adultery abounds (My.). — ಹಾದರವಾಡು. -ಆಡು. to commit adultery (Bp. 54, 40; My.). ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ (Prv.).

ಹಾದರಗಿತ್ತಿ hādara-gitti. an adulteress; a fornicatress (ಜೋಡೆ, ಬೆದೆಗಾರ್ತಿ, ಪಾಣ್ಟೆ, ಸಿತಗೆ, ಜಾರೆ Śm. 75; ಪುಂಶ್ಚಲಿ, ಧರ್ಷಿಣಿ, ಬನ್ಧಕಿ, ಅಸತಿ, ಕುಲಟೆ, ಇತ್ವರಿ, ಸ್ವೈರಿಣಿ, ಪಾಂಸುಲೆ Si. 185; ಕುಲಟೆ Cb.; Bp. 40, 55; C.). ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಮಗನು (ಬಾನ್ಧಕಿನೇಯ, ಬನ್ಧುಲ, ಅಸತೀಸುತ, etc. Si. 190). ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಕರೆ ಹನ್ದರದೊಳಗೆ, ಗರ್ತಿಯ ಕರೆ ಪತ್ರಾವಳಿ ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ. — ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಹೆಸರು. — ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಕಾಲು ಹಸೇ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲದು. — ಕಳ್ಳಗೆ ಕಡುನಾಲಿಗೆ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಹಲವು ನಾಲಿಗೆ. — ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಾದರೆ ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಏನು? — ಸೂಳೆಯ ಮಗ ಸುಬೇದಾರ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಮಗ ಹವಲ್ದಾರ (Prvs.).

ಹಾದರತನ hādaratana. adultery (My.).

ಹಾದರಿ hādari. = ಪಾದರಿ 1. Tbh. of ಪಾಟಳ. the trumpet flower. (Śmd. 364 Mdb.). — ಹಾದರಿಯ ಮರ. (ಪಾಟಲಿ, ಅಮೋಘೆ, etc. Nr.). 2, a large tree Mimusops kauki Lin. (St. & Pl., = ಪಾತ ಲಿಮರ). — ಹಾದರಿಯ ಹೂ. (ಧಾತಕಿ Nr.).

ಹಾದರಿಗ hādariga. = ಪಾದರಿಗ. an adulterer; a fornicator; a paramour (ಜಾರ, ಉಪಪತಿ Hlā.; Mr. 243; Bp. 11, 51; ಅನುಕ, ಕಾಮಾನ್ಧ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿ G.).

ಹಾದರಿಗಿತಿ hādariga-iti. (Śmd. 246). = ಹಾದರಗಿತ್ತಿ.

ಹಾದಿ hādi. = ಪಾದಿ 1. a road, a way [Tu. ಹಾದಿ]; (ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಮಾರ್ಗ Nn. 42; ಅಯನ, ವರ್ತ್ಮ, ಮಾರ್ಗ, ಅಧ್ವ, ಪನ್ಥ, ಪದವಿ, etc. Si. 104; Rśv. 9, 26; C.). ನೀರು ಹರಿಯುವ ಹಾದಿ (ಜಲಮಾರ್ಗ Si. 82); ೪೦೦ ಹಸ್ತಪರಿಮಾಣವಾದ ಹಾದಿ (ನಲ್ವ 105); ಹಾದಿಗಳಿನ್ದ ಈಚೆಗೆ ಬರುವಿಕೆ (ಪ್ರವಹ 393). ಹಾದಿಯಾ ಕಲ್ಲಿಗೆಡೆ ಮಾಡಿ ನಮಿಸುವ ಮಾದಿ ಗರ ನೋಡು! (Sp.). ಅದೇ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು, ಗವಳಿಗರು ನೆರೆವೂರಿಗೆ ಹಾಲು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು (B. 2, 13). ಸುಮ್ಮನೇ ನಾನು ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು (2, 47). ಒಮ್ಮೆ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಜ್ಜೆ ಹೇಱಿದ ಬಱಿಕ ಕತ್ತೆಗಳು ಸುಮ್ಮನೇ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ (3, 48). ಒನ್ದು ಹಾಱುದೇಗುಲದ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದರು (3, 100). ಆತನನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರ ಬೇಕೆನ್ದು, ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡರು (4, 56). ನೀನು ಅವನ ಹಾದಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಡ (4, 139). ಅವರು ಅಗಸೆಬಾಗಲಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಆನೆ ಹಾದೀ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು ನಿನ್ತಿತ್ತು (5, 48). ನಾನು ನನ್ನ ಚಲೋ ಹಾದಿಗೆ ತನ್ದೆನು, ನಾನು ಚಲೋ ಹಾದೀ ಹಿಡಿಯುವದು ನನ್ನಿನ್ದಾಗಲೊಲ್ಲದು; ಅಹಹಾ, ಏನು ಮಾಡ ಬೇಕು (5, 197). ಹಾದೀ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ಹಣಾ ಕೊಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (5, 300). ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವನನ್ನು ಅಪ್ಪ! ಅನ್ದರೆ, ನೀನು ಯಾರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಿ, ಮಗನೆ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಬೋಧಕನಾದರೆ, ಸಾಧಕ ಮಾಡಲಿ! ಹಾದಿಗೆ ಏನು ಅಡ್ಡಿ? — ವೇದಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹಾದಿ ತಿಳಿಯದೇ?— ಮಾದಿಗನ ಮನೇಲಿ ಪರ ಮಾನ್ನವಿದ್ದರೆ ಹಾದೀಲಿ ಹೋಗೋರಿಗೆ ಏನು? — ಸೇದಿದ ನೀರು ಹಾದೀಲಿ ಹಾಕ್ತಾರೇ? (Prvs.). — ಹಾದಿಖರ್ಚು. the expenses of a journey, travelling expenses (B. 5, 159). — ಹಾದಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to commence to go, to go (My.). — ಹಾದಿಜಗಳ. a road-quarrel (in which one has no personal concern, My.). ಹಾದಿಜಗಳ ಹಣ ನಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡರು (Prv.). — ಹಾದಿ ನಡೆ. to go along the road, to walk on a road (My.). ಹಾದಿ ನಡೆಯೋಣ (ವೀತಿ Cb.). ಹಾದಿಯ ಸಂಗಡ ಹಾದಿಸಲು ಸಲ್ಲ, ಕುಣ್ಟನ ಕೂಡ ಹಾದಿ ನಡಿಯಲು ಸಲ್ಲ (Prv.). ನೀರಾಗೆ ನಡೆಯುವದು, ಮೃಗವು ತಾನಲ್ಲ; ಹಾಱಲಱಿಯದು, ಹಾದಿ ನಡೆಯುವದಲ್ಲ (a boat, Beḍagucaupadi). — ಹಾದಿ ನೋಡು. to look out for, to wait for, to wait, to look forward to (My.). ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಬರುವ ತನಕ ನಾನು ಹಾದೀ ನೋಡುತ್ತೇನೆ (B. 2, 7). ಕುದು ರೆಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾದೀ ನೋಡ ಬೇಕು (4, 61). ಅಕ್ಕನು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ಕರೆ ಕಳಿಸಿ, ಅವರ ಹಾದೀ ನೋಡುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದಾಳೆ (4, 137). ಶಾನ್ತಮನಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಾವಿನ ಹಾದೀ ನೋಡ ಹತ್ತಿದರು 5, 155). — ಹಾದಿಬಾಕ. a man who sits by the roadside (on festive occasions) and asks alms from them who pass by him (My.). — ಹಾದಿಯವ. -ಅವ. a man of the road, a wayfarer. ಬೀದೀಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಸುರಿದು, ಹಾದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹಾದಿಹೋಕ. a man who goes on a road, a wayfarer. ಹಾದಿಹೋಕನ ತಲೆ ಕಟ್ಟೇ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ (*i. e.* he is killed and offered to that deity as a narabali, a custom that prevailed in former times, Prv.).

ಹಾದಿಕಾಱ hādi-kāṟa. a traveller (ಅಧ್ವಗ G.; C.; B. 2, 22; 3, 44; 4, 180).

ಹಾದು hādu. P. p. of ಹಾಯು. (C.).

ಹಾನ hāna. the act of leaving or quitting. (Abh. P. 6, 66).

ಹಾನಿ hāni. abandonment, relinquishment; neglect; loss, want, privation, absence; decrease, deficiency, diminution; detriment, damage, harm, destruction, extinction, hurt (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ Si. 392; Ch. v. 37; J. 7, 26; 10, 24; Bp. 40, 73; B. 4, 24). ಬುದ್ಧಿ ಯಿಲ್ಲದವನ ಸ್ನೇಹ ಇದ್ದ ಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ. — ತನಗೆ ಬನ್ದ ಹಾನಿ ಅರ್ಥದಿನ್ದ ಹೋಯಿತು. — ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಕೂತಾಗ್ಯೂ ಹಾನಿ ಬರುವದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.).

-ಹಾನು hānu. = ಅಹನು, -ಆನು 4. see -ಹಾನೆ; ಇದ್ದಾನು.

-ಹಾನೆ hānu-e3. = -ಆನೆ 1. he is, etc. see ಇದ್ದಾನೆ. (fr. ಅಹ).

ಹಾನೆ hāne. = ಪಾನೆ. a pot. ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಹಾನೆಹಾಲು, ಹೆತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾನಹಾಲು (Prv.).

ಹಾನ್ತಿ hānti. — ಹಾನ್ತಿಹುಲ್ಲು. a common fodder-grass, Anthistiria ciliata Lin. (Z.). see ಮರ-.

ಹಾಪಿತ hāpita. caused to be relinquished, made to give up; abandoned, left; omitted; lost. see ವಿ-.

ಹಾಪೆ hāpe. = ಅಗಪೆ, etc. a ladle. (My. among Brāhmaṇas who speak a corrupt Tamiḷ).

ಹಾಮುಚಿ hāmaci. — ಹಾಮುಚಿಬಳ್ಳಿ. (ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಪ್ರಿಯೆ, ಘೃಷ್ಟಿ, ವಾರಾಹಿ, ವದರೆ, ವಾಚಿತೀಗೆ Si. 159).

ಹಾಯ್ hāy. 1. = ಪಾಯ್ 1 q. v., etc. to jump over; etc. (Bh. 1, 5, 9; 1, 8, 88. 93; 2, 13, 28; 3, 13, 25. 27. 30. 31. 33; J. 7, 45. 52; 28, 6). P. p. ಹಾಯ್ದು (exceptionally also in the common language). ಹಾಯ್ದಿತ್ತು (B. 3, 94). ಡೋಣಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಿನ್ದ ಹಾಯ್ದು ಆಚೇ ದಡಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕ ದುಸ್ತರಜಲವುಳ್ಳ ಹೊೞೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳು (ನಾವ್ಯ Si. 83); ಹೊೞೆ ಹಾಯ್ದು ದಾಟಿಸುವ ಹಡಗಿನವನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಮಜೂರೀ ರೊಕ್ಕ (ಆತರ 84); ಕಡೆ ಹಾಯದ ದಾರಿ (ಅಪಥಿ, ಅಪಥ 105); ಹಾಯ್ದು ಓಡುವಿಕೆ (ವಲ್ಗಿತ 274); ಗೂಳಿ ಹಾಯ್ದು ಹಿಮ್ಮಾಲಿಸಿದ ಆಕಳು (ಸನ್ಧಿನಿ 321). ನೀರ ನಡೆ ಹಾಯ್ವ ತೆಪ್ಪ (ಉಡುಪ Mr. 416).

ಹಾಯ್ hāy. 2. = ಪಾಯ್ 2, etc. crossing; going; propriety: pleasurable, nice, pleasant (as a meal, a place, sleep, etc. (My.). — ಹಾಯ್ಗಡ. -ಕಡ. a place where a river is forded (My.). — ಹಾಯ್ಬಿಡು. -ಬಿಡು. to let loose (Rām. 6, 19, 17).

ಹಾಯ್ hāy. 3. a sail (My.; M. ಪಾ, ಪಾಯ್, a mat; a sail; a sheet of paper; T. ಪಾಯ್, a sail; a mat).

ಹಾಯನ hāyana. *a year.* 2, *a ray.* 3, *a sort of red rice.*

ಹಾಯಿ hāyi. 1. = ಹಾಯ್ 1, etc. P. p. ಹಾಯಿದು (My.; B. 5, 35).

ಹಾಯಿ hāyi. 2. = ಹಾಯ್ 2, etc. (Te. ಹಾಯಿ = ಸುಖ, ಸೌಖ್ಯ). — ಹಾಯಿದೋಱು. -ತೋಱು. to appear, *i. e.* to be, agreeable. ಕಿವಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಕೇಳ ಬಾರದೇ ಇದ್ದರೂ ಹಿತವಾಗಿ ಹಾಯಿದೋಱುವ ನಾದ (ಕಲ Si. 61).

ಹಾಯಿಕು hāyiku. = ಹಾಕು, etc. (Bp. 43, 13; Rām. 5, 8, 72; 6, 10, 11; Bh. 1, 8, 15; 2, 12, 50; 8, 24, 24).

ಹಾಯಿಸು hāyisu. = ಪಾಯಿಸು, ಹಾಯ್ಸು, ಹಾಸು 3. to cause to go (B. 5, 300); to cause to go forward, to stretch forward, to extend (B. 3, 114; My.); to cause to pass over or cross (My.); etc.

ಹಾಯಿಸುವಿಕೆ hāyisuvike. causing to go, etc. see ಕಡೆ-.

ಹಾಯು hāyu. = ಹಾಯ್ 1, etc. P. p. ಹಾದು (C.). ಅಲ್ಲದ ಹುದೆವ್ಪು ಅಜಾಣನೊಡನಾಟ ಕಲ್ಲು ಹಾದನ್ತೆ (Sp.). ಎಲೋ, ಹುಡುಗಾ! ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ್ದ ನೆತ್ತರ ಹಾಯುತ್ತದೆ (B. 2, 47). ಆಡುಗಳು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು, ಅವರನ್ನು ಹಾಯುತ್ತವೆ (5, 24). ಹೋತಿನ ಕೋಡುಗಳು ಮೇಲ್ಗಡೆಗೆ ಹಾದಿರುತ್ತವೆ (3, 9). ಅವರಿಬ್ಬರು.... ಒನ್ದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಮಾವಿನ ತೋಪಿನೊಳಗಿನ್ದ ಹಾದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು (3, 37). ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲ ಮುನ್ದೆ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು (3, 38). ಮೋಱೆ ಸೀಱಿ, ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾದಿರುತ್ತದೆ (3, 74). ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾದ ಹೊಕ್ಕುೞ (ಗಣ್ಡೂಷೆ); ವಾತದಿನ್ದ ಯಾವನ ಹೊಕ್ಕುೞ ಹಾದಿರುತ್ತದೋ, ಅವನು ತುಣ್ಡಿಲ (G.). ತಲೆ ಗಟ್ಟಿಯೆನ್ದು, ಕಲ್ಲು ಹಾಯ ಬಾರದು (Prv.). see Prv. s. ನಮ್ಬು. — ಹಾದಾಟ. -ಆಟ. mutual butting (My.); fording (My.). — ಹಾದಾಡು. -ಆಡು. to butt with horns (My.); to pass over, to cross (My.; B. 1, 16).

ಹಾಯುವಿಕೆ hāyuvike. passing over, etc. (ಉಡ್ಡೀನ Si. 178). see ಕಡೆ-.

ಹಾಯ್ಕಿಸು hāykisu. = ಹಾಕಿಸು. to cause to put, etc. (Bp. 28, 27; J. 11, 33; see ಕೆಡೆ-).

ಹಾಯ್ಕು hāyku. = ಹಾಕು. to put, etc. (Bp. 18, 14; 21, 35. 43; 22, 10; 24, 59; 30, 15; 32, 26; 42, 35; J. 10, 30; 13, 63; 14, 18; Bh. 2, 13, 46. 50). see ಇೞಿವಾಯ್ಕು.

ಹಾಯ್ಸು hāysu. = ಹಾಯಿಸು, etc. to cause to go or proceed, to drive (Bp. 21, 39); etc.

ಹಾರ್ hār. = ಪಾರ್, ಹಾರು 1. to look for; to investigate, etc. 2, to desire (Grj. 9, 58 va.; Bp. 23, 34). ಆಸನ ಎನ್ದೊಡೆ ಶತ್ರುವನಾಕ್ರಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ ಎನ್ದು, ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳಂ ಹಾರುತೆ ದುರ್ಗಾದಿಗಳಂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿಜಿಗೀಷುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು (ಆಸನ Nr.). — ಹಾರ್ವ. = ಪಾರ್ವ, etc. a Brāhmaṇa (My.). ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾರ್ವನಾದರೆ ಗರ್ವವು ಯಾಕೆ? — ಪೂರ್ವ ಹೇೞಿದರೆ ಹಾರ್ವ ಓಡ್ಯಾನು (Prvs.). see Sp. s. ಹೊಲೆ. — ಹಾರ್ವಿತಿ. = ಪಾರ್ವಿತಿ. a Brāhmaṇa woman (My.; see Sp. s. ತಿಳಿ 4).

ಹಾರ hāra. = ಹಗರ, etc. the state of being light. (Bh. 1, 7, 1; see ಕೆಯ್ಹಾರ No. 1).

ಹಾರ hāra. = ಆರ 3. taking; conveying; seizing; carrying away or off; robbing; removing, depriving of; obtaining, holding, retaining; captivating, charming; throwing, casting; offering; loss, waste. 2, *a string of pearls; a necklace of sixty-four or hundred and eight strings;* any necklace. see Mr. s. ಏಕಾವಲಿ; Si. 217. 218. 230.

ಹಾರಕ hāraka. = ಹಾರಕು. the grain paspalum scrobiculatum Lin. (ಉನ್ನಾಳ, ಕೋದ್ರವ Mr. 373; ಕೋರದೂಷ, etc. Si. 304). ಹಾರಕ ಬೆಳೆಯುವ ನೆಲ (ಕೌದ್ರವೀಣ Si. 301). — ಹಾರಕದಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಹಾರಕ. (My.).

ಹಾರಕ hāraka. taking; bringing; conveying; seizing; etc. see ಮಣ್ಡ-.

ಹಾರಕು hāraku. = ಹಾರಕ. (ಕೋರದೂಷ, ಕೋದ್ರವ Nr.). ಹಾರಕು ಬೆಳೆವ ಕೆಯಿ (ಕೌದ್ರವೀಣ Nr.). ಹಾರಕಿದ ಕೆಯಿ (ಕೌದ್ರವೀಣ Hlā.). ಹಾರಕಂ ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ಕೌದ್ರವೀಣ Mr. 94).

ಹಾರಯಿಸು hārayisu. = (ಆರಯಿಸು), ಹಾರಯ್ಸು, ಹಾರವಿಸು. to desire, etc. (My.).

ಹಾರಯ್ಕೆ hārayke. (= ಆರಯ್ಕೆ, etc). wish, desire (ದೋಹದ, ಇಚ್ಛೆ, ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಸ್ಪೃಹೆ, ಮನೋರಥ, ಕಾಮ, ಅಭಿಲಾಷ, etc. Si. 70; ತೃಷ್ಣೆ, ಸ್ಪೃಹೆ 420; ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸ್ಪೃಹೆ 433). ಹಿತವಾಗಲೆಮ್ಬ ಹಾರಯ್ಕೆ (ಆಶಿಸ್ 463).

ಹಾರಯ್ಸು hāraysu. = (ಆರಯ್ಸು), ಪಾರಯ್ಸು, ಹಾರಯಿಸು. to look for; to get a longing after; to desire. ಧನವನ್ನು ಹಾರಯ್ಸುವವಳು (ಇಚ್ಛಾವತಿ, ಕಾಮುಕಿ, ಭೋಗವನ್ನು ಬಯಸುವವಳು Si. 185); ಚನ್ನಾಗಿ ಹಾರಯ್ಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಪ್ರಾರ್ಥಿತ, ಅರ್ಥಿತ, ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು 381). ಪರರ ದುಃಖವ ಕೇಳಿ, ಮನದಲಿ ಹಿರಿದು ಚಿನ್ತಿಸಿ, ಪರರ ಪದವಿಗೆ ಹರುಷ ಮಿಗೆ ಹಾರಯ್ಸಿ (Akrūranīti 32). see Grj. 4, 104 va.; 5, 81; Rām. 6, 14, 21; 6, 44, 52; J. 7, 40; 13, 5; 18, 9; 27, 18.

ಹಾರವ hārava. a Brāhmaṇa. see s. ಹಾರು 2.

ಹಾರವ hā-rava. the sound or cry of ಹಾ (Cpr. 5, 11. 12; Abh. P. 14, 101).

ಹಾರವಗಿತ್ತಿ hārava-gitti. a Brāhmaṇa woman. see s. ಹಾರು 2.

ಹಾರವಲಯ hāra-valaya. an encircling necklace (J. 2, 8). 2, ಹಾ-ರವ-ಲಯ. destruction connected with the cry of ಹಾ (2, 8).

ಹಾರವಾಣ hāravāṇa. 1. Tbh. of ಪಾರಾವತ. a pigeon. (My.).

ಹಾರವಾಣ hāravāṇa. 2. = ಹಾರಿಯಾಳ. a kind of tree, etc. (My.).

ಹಾರವಿಸು hāravisu. = ಹಾರಯಿಸು, ಹಾರಯ್ಸು. to look for, etc. (Bp. 4,13; 5, 42. 48; 12, 20. 23; 44, 15; 54, 65; 61, 64; Rām. 4, 2, 10; 5, 1, 5).

ಹಾರಹೂರೆ hārahūre. *grape* (ದ್ರಾಕ್ಷೆ Mr. 112).

ಹಾರಿ hāri. taking; conveying; bringing; carrying away; removing, taking away; seizing, robbing; obtaining, acquiring; *captivating, charming, delighting; pleasant; agreeable, beautiful.*

ಹಾರಿಕೆ hārike. she who brings, takes, seizes, removes, etc. see ಕುಟ್ಟ–.

ಹಾರಿದ್ರ hāridra. (fr. ಹರಿದ್ರಾ). *yellow*; yellow colour.

ಹಾರಿಯಾಳ hāriyāḷa. = ಪಾರುವಾಣ 1, ಹಾರವಾಣ 2, ಹಾರಿವಾಳ, ಹಾರುವಾಣ, ಹಾಲಿವಾಣ. Tbh. of ಪಾರಿಭದ್ರ. — ಹಾರಿಯಾಳದ ಮರ. the coral tree, Erythrina indica Lam. (ಪಾರಿಜಾತಕ, ಪಾರಿಭದ್ರ, ಮನ್ದಾರ, ನಿಮ್ಬತರು Nr.).

ಹಾರಿವಾಳ hārivāḷa. = ಹಾರಿಯಾಳ, etc. the coral tree (ಮನ್ದಾರ, ಪಾರಿಭದ್ರಕ Hlā.).

ಹಾರಿಸು hārisu. = ಹರಿಸು. to take away. see ಸಂ–.

ಹಾರೀತ hārīta. *a kind of pigeon of a yellowish green colour, Columba hariola Buch.* (ಹೊಱಸು Hlā.).

ಹಾರೀತಕ hārītaka. = ಹಾರೀತ. (Cpr. 6, 86 va.).

ಹಾರು hāru. 1. = ಹಾರ್, etc. to desire, etc. (Bp. 3, 80; 11, 11; 35, 54). ಹಾರುವುದು (ಯಾಚನೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನ Mr. 235). ಹಾರಿ ಬೇಳ್ಪವಂ (ಅರ್ಥಿ, ಯಾಚಕ, ಮಾರ್ಗಣಕ, ವನಿಪ Mr. 235). [ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣದಾಸೆಯನು ಹಾರಿದರೆ ಮೀಸಲ ಸೊಣಗ ಮುಟ್ಟಿದನ್ತೆ Bv. 669]. — ಹಾರುವ. = ಹಾರ್ವ, etc. a Brāhmaṇa (Bp. 57, 36; Rām. 5, 8, 49; C.; B. 2, 10). [ಸವಣರ ಕಣ್ಡರೆ ಬತ್ತಲೆಯುಪ್ಪಿರಯ್ಯಾ ಹಾರುವರ ಕಣ್ಡರೆ ಹರಿನಾಮವೆಮ್ಬಿರಯ್ಯಾ Bv. 103]. ಹಾರುವನಿಗೆ ಆಳಾಗ ಬೇಡ, ಗಾಣಿಗನಿಗೆ ಎತ್ತಾಗ ಬೇಡ. — ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದಿರ ಬೇಡ, ಹಾರುವನ (ಅರಮನೆಯ) ಮುನ್ದಿರ ಬೇಡ. — ಹಾರುವನ ಬದುಕು ಮಗನಿಗೆ, ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬದುಕು ಅಳಿಯನಿಗೆ. — ಹಾರುವರ ಮನೇಲಿ ಹರಿಸೇವೆ ಆದರೆ ಮೂಱಿನಾಯಿಗೆ ಓಡ್ಯಾಟ. — ಹಾರುವನ ಮೋಱೆಯಾದರೂ ನೀರಿನಿನ್ದ ತೊಳೆಯದಿದ್ದರೆ ನಾಱದೆ ಇದ್ದೀತೇ? — ವೀರನ ಶೌರ್ಯ ಹಾರುವನ ಮೇಲೆಯೇ? — ಹೊಲೆಯನ ಪಾಯಸ ಹಾರುವನಿಗೆ ಯಾಕೆ? — ಹಸಿದ ಹಾರುವನನ್ನು ತೊಡಗ ಬಾರದು, ಉಣ್ಡ ತುರುಕನನ್ನು ತೊಡಗ ಬಾರದು. — ಹಲವು ದೇವರನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಹಾರುವ ಕೆಟ್ಟ; ಹಾರುವನನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಹಲವರು ಕೆಟ್ಟರು. — ಹಾರುವನಿದ್ದ ಊರು ಹಾೞು, ಏಡಿಯಿದ್ದ ಕೆಱೆ ಹಾೞು. — ಹಾರುವ ಮಾಡುವದು ಪಿಣ್ಡಕ್ಕೆ, ಹೊಲೆಯ ಮಾಡುವದು ಹೆಣ್ಡಕ್ಕೆ. — ಹಾರುವನ ಬೊಟ್ಟು, ಹರದಾರಿ ದೂರ. — ಹಾರುವರ ಮನೆ ಬೋನಗಿತ್ತಿಗೆ ನೀರೇ ದಿಬ್ಬಣ (Prvs.). — ಹಾರುವ ಕುಲ. the Brāhmaṇa tribe or caste (Bp. 3, 80). — ಹಾರುವಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. the end of a garment put into regular folds and tucked in behind, as is done by Brāhmaṇas (My.). — ಹಾರುವಗಿತ್ತಿ. = ಹಾರ್ವಿತಿ. a Brāhmaṇa woman (My.). — ಹಾರುವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. Mr. Brāhmaṇa (ದ್ವಿಜಾತಿ, ಭೂದೇವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, etc. Si. 232). ಹಾರುವಯ್ಯನ ಸಂಗ ಹಲವು ಭಂಗ (Prv). — ಹಾರು ಹಾರು. rep. (Bp. 6, 26). — ಹಾರೋ. ಹಾರೋನು. = ಹಾರುವ. ಹಾರುವನು. (My.). ಸೋರೆ ಕಾಯಿ ಆದರೆ ಹಾರೋರಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prv.). — ಹಾರೋಕುನ್ನಿ. a dog of a Brāhmaṇa, a mean Brāhmaṇa. ಪೋರನಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡ, ಹಾರೋಕುನ್ನಿ ಸೋತು ಹೋದ (Prv.). — ಹಾರೋಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a street where Brāhmaṇas live (My.).

ಹಾರು hāru. 2. = ಪಾರು 1. looking for; looking after; desiring. — ಹಾರ. -ಅ 3. = ಹಾರವ. see ಹೆಬ್ಬಾರ. — ಹಾರವ. -ಅವ. a Brāhmaṇa. ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಹಾರವ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತಿತು (Prv.). — ಹಾರವಗಿತ್ತಿ. a Brāhmaṇa woman. ಸೀರೆ ಆದರೆ ಹಾರವಗಿತ್ತಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prv.). — ಹಾರವಯ್ಯ. Mr. Brāhmaṇa. ಆಸೆಗಾಱ ಹಾರವಯ್ಯ ಗೋಸಿಯೊಳಗೆ ಮೂಗಳ ಕಟ್ಟಿದ (Prv.).

ಹಾರು hāru. = ಪಾರು. see ಕವಳಿಗೆ–.

ಹಾರುವ hāruva. a Brāhmaṇa. see s. ಹಾರು 1.

ಹಾರುವಗಿತ್ತಿ hāruva-gitti. a Brāhmaṇa woman. see s. ಹಾರು 1.

ಹಾರುವಾಣ hāruvāṇa. = ಹಾರಿಯಾಳ, etc. (My.).

-ಹಾರೆ hāre. = -ಆರೆ 5. a plural suffix meaning 'they are'. see ಇದ್ಧಾರೆ.

ಹಾರೆ hāre. = ಪಾರೆ 2, etc. a crowbar (ಭೇದಿ Mr. 371; My.; Bp. 23, 34; C. Bp. 47, 42); a short hoe (S. Mhr.; Te. ಪಾರೆ). ಹಾರೆ ಮೋಟು, ಗುದ್ದಲಿ ಬೊಡ್ಡು, ಗೆಯ್ಯುವವಗೆ ಒಕ್ಕಲ್. — ರಾಯರ ಪಾದದಾಣೆ! ಹಾರೆ ನುಂಗು! — ಹಾರೇ ಕೆಲಸ ನನ್ನಿನ್ದ ಎಡೆಯ, ಉದ್ದಿನ ದೋಸೆಗೆ ನಾನು ಒಡೆಯ (Prvs.). — ಹಾರೆಕಾಲು. the spoke of a wheel (My.). — ಹಾರೆಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a crowbar (ಅಯೋಮುಖ, ಶೂಲಿಕೆ Mr. 158).

ಹಾರೋ hārō. see s. ಹಾರು 1.

ಹಾಱ್ hāṟ. = ಹಾಱು 1, etc. ಹಾರ್ವುದು (Bp. 58, 36).

ಹಾಱಸು hāṟasu. = ಹಾಱಿಸು. (Cb. 25, 81).

ಹಾಱಿಕೆ hāṟike. jumping, a jump, etc. (Rām. 6, 30, 13; B. 4, 37. 212; ಲಂಘನ G.).

ಹಾಱಿಸು hāṟisu. = ಪಾಱಿಸು. to cause to jump or jump over (My.; B. 5, 62); to cause to fly (My.); to cause to fly down, to throw (as a horse does a rider, My.; B. 4, 184); to remove (as a fault, My.; B. 4, 200); to cause to copulate (My.); to cause to explode, to discharge, to fire (as gunpowder or fire-arms, My.; B. 4, 200; 5, 112. 192).

ಹಾಱು hāṟu. 1. = ಪಾಱು 1 q. v. to jump; to run; to run or go away; etc. (Bp. 28, 18; 36, 28; 46, 23; 52, 13; 56, 20; 59, 24; J. 20, 47; Bh. 2, 13, 44. 50; C.); to be discharged or fired (as fire-arms, My.). ಹಾಱುವುದು (ಡಯನ Hlā.). ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾಱುವ ಪಕ್ಕಿ (ಸಣ್ಡೀನ); ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾಱುವ ಪಕ್ಕಿ (ಉಡ್ಡೀನ Nr.). ಹಾಱಿ ಬೀಱುವ ಮೀನು (ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, etc. Si. 87); ಹಾಱುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ಉತ್ಪತಿಷ್ಣು, ಉತ್ಪತಿತೃ 360); ದನಗಳ ಮೇಲೆ ಗೂಳಿಗಳು ಹಾಱುವ ಸಮಯ ಗೂಳಿ ಬಸಱು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಪ್ರಜನ, etc. 396); ಹಾಱಿ ಹೋಗುವದು (ಪ್ಲವಗ 410). ಆಱು ಬೆಟ್ಟವನೊಬ್ಬ ಹಾಱಿ ಬಹುದೆನ್ದಲ್ಲಿ, ಹಾಱಿಬಹುದೆನ್ನು, ಎನಬೇಕು; ಮೂರ್ಖನನು ಗೆಲಬಾರದಯ್ಯ! (Sp.). ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ನೋವು ಆದಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇನೆ ಬನ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ ಹರಣ ಹಾಱುವದು (B. 1, 25). ಹಾಱುವ ಕಾಗೆ ಹೋರ್‍ಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಿತೇ (or ಬಲ್ಲದೇ)? — ಹಾಱುವ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಗೋದಿಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಗೋಡೇ ಹಾಱುವವ ಬೇಲಿ ಹಾಱನೇ? — ಜಗಲೀ ಹಾಱದವ ಗಗನಾ ಹಾಱ್ಯಾನೇ? — ನಡಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮಡೂ ಹಾಱಿ ಹೋಗಬಹುದೇ? — ಪಾಗಾರ ಹಾಱದವನು ಸಾಗರ ಹಾಱ್ಯಾನೇ? — ಬಾರಿ ಬಾರಿ ಬನ್ದವರು ಹಾಱಿ ಹಾಱಿ ಹೋಗರೇ? — ಮಱಿಗೆ ಹೆದಱಿ, ಹೊಱೇಲಿ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ. — ತೀರದ ಕಾರ್ಯ ಹಾಱಿದರೂ ಆಗದು (Prvs.). ಗುಣ್ಡು ಹಾಱು (G. 184). — ಹಾಱಿ ತೆಗಸು. to cause or make (somebody) to open (a door) suddenly (Bp. 50, 19). — ಹಾಱಿ ತೆಗೆ. to cause (a door) to fly open (Bp. 28, 49; 43, 47); to open a door completely (My.). — ಹಾಱಿ ಬಡಿ. to open (a door) completely (My.). — ಹಾಱಾಡಿಸುವಿಕೆ. -ಆಡಿಸುವಿಕೆ. causing to jump or move

quickly about. ಕಣ್ಣು ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಹಾಱಾಡಿಸುವಿಕೆ ಮುನ್ತಾದದು (ಅಂಗಿಕ Si. 66). — ಹಾಱಾಡು. -ಆಡು. to jump about, to run about, to fly about, etc. (B. 2, 2. 5; 3, 10. 68; 5, 86). — ಹಾಱಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. flying about, etc. ಹಾಱಾಡುವಿಕೆ (ಪ್ರಡೀನ, ನೆಗೆಯುವಿಕೆ Si. 178). — ಹಾಱ್ಯಾಡು. -ಆಡು. = ಹಾಱಾಡು. (B. 3, 80). ಬೇಱೆ ಆದರೂ ಹಾಱ್ಯಾಡೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹಾಱು hāṟu. 2. = ಪಾಱು 2, ಹಾಱ್. running; jumping; flying; throbbing; copulating. see ಎರ್ದ-. — ಹಾಱುಗಾಲಿ. -ಕಾಲಿ. a woman who has feet that run about: a gad-about (My.). — ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ. -ಕುಪ್ಪೆ. a game at which boys form two parties each of which makes a heap of sand in its front, when one of a party is ordered to jump from one heap to the other; if he is not successful, one jumps on his shoulders and drives him about (My.; ಪಱುಮಱು Kk. 71; ಪಱುಮಱು Śm. 56, o. r. ಪರಿಮಱು). ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆಯಾಟ ಆಡು, to play that game (My.). — ಹಾಱುಗೆಯ್ತು. -ಕೆಯ್ತು. copulation, coitus (Cpr. 8, 56 va.). — ಹಾಱುಮೀನು. (ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, ಶಫರಿ Si. 87). [Tu. ಪಾರ್, to run].

ಹಾಱುವಿಕೆ hāṟuvike. jumping, leaping over, etc. (ಅತಿ, ಲಂಘನ Si. 467).

ಹಾಱ್- hāṟ. = ಹಾಱು2. — ಹಾಱ್ಗುಪ್ಪೆ. -ಕುಪ್ಪೆ. = ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ. (Bp. 32, 37).

ಹಾರ್ದ hārda. (fr. ಹೃದ್). *affection, love, kindness.*

ಹಾರ್ದಿಕ್ಯ hārdikya. a N. of Kṛitavarma. (J. 13, 35).

ಹಾರ್ಯ hārya. to be taken, to be taken away (adj.). see ಅ-, ಪರಿ-. 2, the dividend.

ಹಾರ್ವ hārva. see s. ಹಾರ್. a Brāhmaṇa.

ಹಾರ್ವಿತಿ hārviti. see s. ಹಾರ್. a Brāhmaṇa woman.

ಹಾಲ್ hāl. = ಪಾಲ್ 1, ಹಾಲ, ಹಾಲು. milk; the white juice of some plants; the juice of sugarcane and that of a cocoa-nut; vaccine matter (My. as ಹಾಲು; ಊಧಸ್ಯ, ಕ್ಷೀರ, ದುಗ್ಧ, ಪಯಸ್, ಪೀಯೂಷ Hlā.; Bp. 28, 65; 50, 35; 55, 15; 57, 80; 60, 49. 60). ಹಾಲಾ! ಅಮದಾ! ಇನಿದು, ಗಡಾ! (Śmd. 69). ನಾಗುಳ ಹಾಲ ಕಱೆವ ಆಕಳು (ದ್ರೋಣದುಘೆ); ನಿನ್ನೆ ಕಱೆದ ಹಾಲಿನ್ದಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪವು (ಹೈಯಂಗವೀನ Nr.). ಅವುಗಳು ಕಱೆವ ಹಾಲ್ (ಕ್ಷೀರ, etc. Mr. 182). — ಹಾಲ್ಕೊರಟೆಗಬಳ್ಳಿ. a climbing foetid milky herb, Daemia extensa R. Br. (St. & Pl.). — ಹಾಲ್ತುತ್ತ. = ಪಾಲ್ತುತ್ತ. (My.). — ಹಾಲ್ದೆನೆ. -ತೆನೆ. = ಪಾಲ್ದೆನೆ. (My.). — ಹಾಲ್ವಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಪಾಲ್ವಕ್ಕಿ, etc., ಹಾಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಹಾಲ hāla. = ಹಾಲ್, etc. (B. 5, 247).—ಹಾಲವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ಹಾಲ್ವಕ್ಕಿ, etc. a small kind of owl of which the cry is ominous (Bd.).

ಹಾಲ hāla. (fr. ಹಲ). a plough. 2, Balarāma. (Colebr.).

ಹಾಲಹಲ hālahala. = ಹಲಾಹಲ, ಹಾಲಾಹಲ No. 1. (Bp. 58, 55. 62).

ಹಾಲಹವಾಲು hālahavālu. distressful condition; to woefulness of disgrace, fatigue, hunger, etc. (My.; Mhr., H.).

ಹಾಲಾಹಲ hālāhala. = ಹಾಲಹಲ, etc. a sort of deadly poison (Bp. 58, 46. 64). 2, spirituous liquor. 3, *a kind of lizard* (*cf.* ಹಲ್ಲಿ 1).

ಹಾಲಿ hāli. (= ಹಾಲೆ 4?). — ಹಾಲಿಕಾಯಿ. the fruit of ಹಾಲಿಬಳ್ಳಿ (Z.). — ಹಾಲಿಬಳ್ಳಿ. a creeper common in hedges, Leptadenia reticulata Wight. (Z.).

ಹಾಲಿ hāli. at present; present (My.; Te.; see ಹಾಲು).

ಹಾಲಿಕ hālika. relating to a plough, agricultural; *a ploughman, an agriculturist.*

ಹಾಲಿಗೆ hālige. (Śmd. 25).

ಹಾಲಿವಾಣ hālivāṇa. = ಪಾರುವಾಣ, etc. the coral tree (ಪಾರಿಭದ್ರ, etc. Si. 127; My.).

ಹಾಲು hālu. = ಹಾಲ್, etc. milk; etc. (C.; Bp. 14, 8; 28, 37; Bh. 1, 10, 25. 30; Si. 315). ಕುಱಿಯ ಹಾಲು (ಅವಿದೂಸ Hlā.). ಆಕಳ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ (ಗವ್ಯ); ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದುದಱಿತ್ತಣಿನ್ದ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ, ಒ೦ Nr.). ಹಾಲಿನ ಕಡಲು (ಕ್ಷೀರೋದ Si. 81). ಕಾಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟು ಬಿಸಿಯಾದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಸೇರಿ ಹೆಪ್ಪು ಕಟ್ಟಿ ಒಡೆದನ್ತೆ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿರುವುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ 240). ಅರ್ಧ ಪಾಕವಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು (ಫಾಣಿತ 312). ನಿನ್ನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಆಕಳಿನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಕಱೆದು ಹಿಣ್ಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಹಾಲಿನಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿದ ತುಪ್ಪವೂ ಬೆಣ್ಣೆಯೂ (ಹೈಯಂಗವೀನ 316). ಅಱಿದ ಉಷ್ಣದ ಹಾಲಿನನ್ದದಿ ಸುಲಭವಾಗಿರ್ಪ...ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Abhā. 1, 5). ಹಾಲಿನೂಟದ ಹಬ್ಬ (Dp. 4). ಕೊತ್ತಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಹಾಲು ವಿಾಸಲೆಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). ಹಾಲಿಗಿನ್ತ ಕೆನೆ ರುಚಿ. — ಹಾಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಹಬ್ಬ ಮಾಡು. — ಹಾಲು ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ಬೆಕ್ಕು, ಕೂಟ ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ನಾಯಿ. — ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ? — ನೇಗಲು ಉತ್ತರೆ ಹೊಲ, ಹಾಲು ಇದ್ದರೆ ಗೋವು. — ಪೋಲೀ ದನಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು, ಕೂಲೀ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು. — ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆಸೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಕಳ್ಳೀ ಹಾಲು ಬೇಕೇ? — ವಾಲೀ ಹಾಗೆ ಬಲವನ್ತನಿಲ್ಲ, ಹಾಲಿನಕ್ಕಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ. — ಶಾಲು ಹೊದ್ದವನಾದರೂ ಹಾಲು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.). see ಮಯ್ಲಿ-. [— ಹಾಲಕೆನೆ. cream of milk. ಹಾಲನೇಮ ಹಾಲಕೆನೆಯ ನೇಮ Bv. 232]. — ಹಾಲ ಕಾಗದ. white paper (My.). — ಹಾಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ 1. = ಹಾಲುವಕ್ಕಿ, etc. a small owl, called piṅgalā in Mahratta (Pr.). ಹಾಲಕ್ಕಿ ಆದರೆ ಹಾಲು ಕಱೆದೀತೇ? (Prv.). [— ಹಾಲತೊಱೆ. stream of milk. ಹಾಲತೊಱೆಗೆ ಬೆಲ್ಲದ ಕೆಸಱು, ಸಕ್ಕರೆಯ ಮಳಲು, ತವರಾಜದ ನೊರೆ ತೆರೆಯನ್ತೆ Bv. 290]. — ಹಾಲನ್ನ. -ಅನ್ನ. milk and boiled rice (My.). — ಹಾಲಮಣಿ. a common white glass-bead (My.). — ಹಾಲಿನವ. -ಅವ. a seller of milk, a milk-man (My.). — ಹಾಲುಕುಮ್ಬಳ. = ಹಾಲುಗುಮ್ಬಳ. (ಇಕ್ಷ್ವಾಕು G.). — ಹಾಲುಕುಱುಬ. a class of Kuṟubas who keep cattle, sell milk and cultivate the soil (My.). — ಹಾಲುಗಿಣ್ಣು. = ಗಿಣ್ಣು 1. (My.; ಕೂರ್ಚಿಕೆ Si. 312). — ಹಾಲುಗುಮ್ಬಳ. -ಕುಮ್ಬಳ. (ಕಟುತುಮ್ಬಿ G.). — ಹಾಲುಘಣ್ಟಾಮಣಿ. (ಕ್ಷೀರಾವಿ, ದುಗ್ಧಿಕೆ Si. 146). — ಹಾಲುಣ್ಣೆ. -ಉಣ್ಣೆ. a wart (My.). — ಹಾಲುತೊಟ್ಟಿನ ಗಿಡ. (ಕ್ಷೀರಾವಿ, ದುಗ್ಧಿಕೆ Si. 146; My.). —ಹಾಲುತೊಟ್ಟೆಗಿಡ. = ಹಾಲುತೊಟ್ಟಿನ ಗಿಡ. (My.). — ಹಾಲುಬಳಪ. a milk-white superior kind of ಬಳಪ (for writing, My.). — ಹಾಲುಬಳ್ಳಿ. the creeper Argyrea malabarica Chois. (Z.). 2, = ರಾಜಾದನ, etc., ಹಾಲೆಯ ಗಿಡ, ಪಾಲೆ 2. (Si. 132). — ಹಾಲುಬೆಳ್ಳಿ. white, pure silver (My.; Te. ಪಾಲೆವೆಣ್ಡಿ). — ಹಾಲುಮಡ್ಡಿ. a kind of incense (My.; ತುರುಷ್ಕ, ಪಿಣ್ಡಕ, ಸಿಹ್ಲ, ಯಾವನ, ತುದುಕಿನ ಮಡ್ಡಿಯೆಮ್ಬ ಧೂಪ, ಅನ್ದುಗಬೊಂಕ Si. 227). ಹಾಲುಮೊಸರು. excellent curds. ಅತ್ತೇ ಮನೆಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು, ತವರ ಮನೆಗೆ ಹಾಲುಮೊಸರು (Prv.). — ಹಾಲುವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ಪಾಲ್ವಕ್ಕಿ q. v., etc., ಹಾಲಕ್ಕಿ. a small owl, etc. (ಪಿಂಗಲಿ, ಭಾಸ, ಶಕುನ್ತ Mr. 174). — ಹಾಲುಸಮುದ್ರ. the milk-sea (G. 56). — ಹಾಲುಸೋರೆ. a sweet kind of sōre fruit (My.). — ಹಾಲುಹಕ್ಕಱಿಕೆ. a milky herb, Lactuca heyniana D. C. (Z.). — ಹಾಲುಹುರಳಿ. N. of a plant (ಕುಲಾಲಿ Mr. 148). — ಹಾಲೋಗರ. -ಓಗರ. boiled rice mixed with milk (Dp. 55, 1). ಹಾಲೋಗರದ ಪಾಯಸ (ವ್ಯಂಜನ Mr. 215). ಲೋಗರ ಮನೇಲಿ ಎಮ್ಮೆ ಇದ್ದರೆ ತನ್ನ ಮನೇಲಿ ಹಾಲೋ

ಗರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಏನು? — ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿ ದ್ದು ಹಾಲೋಗರ (Prvs.).

ಹಾಲು hālu. ಹಾಲಿ. now; current (Mhr., H. ಹಾಲ; Te. ಹಾಲ್, ಹಾಲು). see ಸಾಲೆ-.

ಹಾಲುವಾಣ hāluvāṇa. 1. Tbh. of ಪಾರಾವತ. a dove (ಪಾರಾವತ, ಕಲರವ, ಕಪೋತ Si. 171; My.).

ಹಾಲುವಾಣ hāluvāṇa. 2. = ಪಾರುವಾಣ 1, etc. the coral tree (My.).

ಹಾಲೆ hāle. 1. (= ಪಾಲೆ 1). a kind of bird. (Te. ಪಾಲೆ, milky; milk-white). — ಹಾಲೆಹಕ್ಕಿ. = ಹಾಲುವಕ್ಕಿ, etc. (My.).

ಹಾಲೆ hāle. 2. = ಆಲೆ 6, ಪಾಲೆ 2 q. v. the tree Mimusops kauki (My.). 2, the tree Alstonia sholaris (St. & Pl.). see ಕಿಱಿಯ-. — ಹಾಲೆಯ ಗಿಡ. = ಹಾಲೆಯ ಮರ. (ರಾಜಾದನ, etc. Si. 132). — ಹಾಲೆಯ ಮರ. = ಹಾಲೆ No. 1. (ರಾಜಾದನ, ಫಲಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಕ್ಷೀರಕೆ Nr.).

ಹಾಲೆ hāle. 3. = ಪಾಲೆ 3, etc. the lobe of the ear (ಲಮ್ಬಿಕೆ, ಪತ್ರಾಶ್ರಯ Mr. 319; My.).

ಹಾಲೆ hāle. 4. (= ಹಾಲಿ?). a species of creeper ಜಟಿ Mr. 110).

ಹಾಲೆ hāle. 1. Tbh. of ಪಟೋಲ. a species of cucumber or gourd (ಕೋಶಾತಕಿ, ಪಟೋಲ Mr. 123; ಕಾಣ್ಡಿಗೆ 149).

ಹಾಲೆ hāle. 2. the vinous juice of the palm, *spirituous liquor*.

ಹಾವ hāva. calling, a call. 2, *any feminine or coquettish gesture tending to excite amorous sensations, blandishment, dalliance,* the airs and arts of lovers.

ಹಾವಡಿಗ hāvu-aḍiga. (Šmd. 239, o. r. ಪಾವಡಿಗ).= ಪಾವಡಿಗ, etc. a man who plays with snakes, a snake-catcher and exhibiter, a snake-charmer (ವ್ಯಾಲಗ್ರಾಹಿ, ಆಹಿತುಣ್ಡಿಕ Hlā., Nr.; ಸರ್ಪತುಣ್ಡಿಕ Mr. 391; Rām. 5, 8, 50). ಹಾವಡಿಗನಿಗೆ ಹಾವಿನಿನ್ದಲೇ ಮರಣ. — ಲೇವಡೀ ರುಚಿ ಹಾವಡಿಗ ಬಲ್ಲನೇ? (Prvs.).

ಹಾವಭಾವ hāva-bhāva. actions and postures expressive of sentiments, gestures and movements exhibiting the passions, gesticulation (Mhr.; J. 33, 22).

ಹಾವಸೆ hāvase. ಪಾವಸೆ, etc. moss, the aquatic plant Vallisneria octandra, etc. (ಶೇವಾಲ, ಶೇವಲ, ಜಲಶೂಕ, ನೀಲಿಕೆ Hlā., Nr., Mr. 421; ಶೇವಾಲ Kk. 13, Šm. 35; Bp. 20, 11; Bh. 1, 5, 5). ನೀರ ಹಾವಸೆ (Šmd. 162). ಹಾವಸೆ (o. r. ಪಾವಸೆ) ಕಿಡ ಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿದುದು (o. r. ತಿಳಿವುದು, 295). [— ಹಾವಸೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. the stone on which hāvase is grown. ಹಾವಸೆಗಲ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಗೊತ್ತ ಮುಟ್ಟಬಾರದಯ್ಯಾ Bv. 211].

ಹಾವಳಿ hāvaḷi. (fr. ಹಾಡು 3 No. 2 -ವಳಿ). trouble, harass, annoyance, molestation (My.; B. 2, 18; J. 20, 47; 24, 24; 30, 38). ಜಿಗಣೇ ಉಪದ್ರಾ ನೋಡಲೋ? ಜಟೀ ಹಾವಳೀ ನೋಡಲೋ? — ರಾಯರು ಸತ್ತ ಹಾವಳಿ. — ಸನ್ತೆ ನೆರೆಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಗಣ್ಟುಗಳ್ಳರ ಹಾವಳಿ. — ಗಣ್ಡ ಇಲ್ಲದ ಗಯ್ಯಾಳಿ, ದಣ್ಡು ಇಲ್ಲದ ಹಾವಳಿ (Prvs.).

ಹಾವಾಡಿಗ hāvu-āḍiga. = ಹಾವಡಿಗ. (ಕೌಶಿಕ, ಸರ್ಪೋಪಜೀವಿ Nn. 10, o. r. ಹಾವಡಿಗ; ಕೌಶಿಕ, ವ್ಯಾಲಗ್ರಾಹಿ Si. 406; My.). [ಹಾವಾ ಡಿಗನು ಮೂಕೊಱತಿಯು ... ಮಗನ ಮದುವೆಗೆ ಶಕುನವ ನೋಡ ಹೋಹಾ ಗ ಇದಿರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಮೂಕೊಱತಿಯ ಹಾವಾಡಿಗನ ಕಣ್ಡು ಶಕುನ ಹೊಲ್ಲೆಮ್ಬ ಚದುರನ ನೋಡಾ! Bv. 105].

ಹಾವಿಗೆ hāvige. = ಹಾವುಗೆ 1, etc. (ಅನುಪದೀನ, ಪಾದುಕ Mr. 205, o. r. ಹಾವುಗೆ; My.). ಮರದ ಹಾವಿಗೆ (ಪಾದುಕೆ, etc. Si. 344).

ಹಾವು hāvu. = ಆವು 4, ಪಾವು, ಹಾಂ, ಹಾಂವು. a snake, a serpent (ವಿಷಧರ, ದನ್ದಶೂಕ, ಪವನಾಶನ, ಸರ್ಪ, ಸರೀಸೃಪ, ಉರಗ, ವ್ಯಾಲ, ಭುಜಗ, ಭುಜಂಗ, ಕುಮ್ಭೀನಸ, ಪನ್ನಗ, ನಾಗ, ಭೋಗಿ, etc. Hlā.; ಸರ್ಪ Nn. 55; Si. 78. 416; Bp. 48, 8; 51, 56; J. 7, 59; Bh. 1, 6; 38; 8, 35; 8, 23, 40. 41; C.; B. 2, 8. 26; 3, 97). see *e. g.* ಆರ-, ಅರೆವಾವು, ಊಸರವಳ್ಳಿಹಾವು, ದಾಸರಿ-, ನೀರಳೇ-, ಬಳೆವಡಕ-, ಬಿಲ್ಲು ಱಿ-, ಹೆಬ್ಬಾವು, etc. ನಿರ್ಮಿದ ಹಾವು (ಆಶೀರ್ವಿಷ, ದೀರ್ಘಪೃಷ್ಠ): ತೆಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿದ ಹಾವು (ಕುಣ್ಡಲಿ, ಜಿಹ್ಮಗ); ಹಾವಿನ ಹೆಡೆ (ಫಣ, ಫಣೆ, ಫಟೆ); ಹಾವಿನ ವಿಷ (ವಿಷ, ಗರಲ, ಗರ); ಹಾವಿನ ಒಡಲು (ಭೋಗ); ಹಾವಿನ ದಾಡೆ (ಆಶೀಸ್, ದಂಷ್ಟ್ರೆ); ಹಾವಿನ ಹೆರೆ (ನಿರ್ಲ್ವಯನಿ, ನಿರ್ಮೋಕ, ಕಂಚುಕ); ಉಚ್ಚಿ ದ ಹೆರೆ (ಉಪಜಿಹ್ವೆ, ಉಪದೀಕೆ, ವಮ್ರಿ, ಉಪದೇಹಿಕೆ Hlā.). ಹಾವಿನ ಹೆರೆ (ಕಂಚುಕ, ನಿರ್ಮೋಕ); ಹೆರೆ ಉಚ್ಚಿದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ, ಮುಕ್ತಕಂ ಚುಕ); ಹಾವಿನ ಹೆಡೆ (ಸ್ಫಟೆ); ಹಾವುಗಳ ಅರಸು (ವಾಸುಕಿ Nr.). ಹಾವಿನ ಮುಖ (ಕೌಶಿಕ, ಅಹಿಮುಖ Nn. 10); ಹಾವಿನ ಹೆರೆ (ಮೂಲಿಕ, ನಿರ್ಮೋಕ 44; ಕವಚ, ಮರ್ಮರ 88). ಹಿರಿಯ ಹಾವು (ಅಜಗರ, etc. Mr. 400). ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ನರಾಕಾರದ ಹಾವುಗಳು (ನಾಗಗಳು Si. 76); ಹಾವು ಗಳ ಊರು (ಭೋಗವತಿ 425); ಕಿವಿ ಹೊಗುವ ಹಾವು (ದೃಣಿ 485). [ಹಾ ವಿನ ಡೊಂಕು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಸಸಿನ Bv. 144]. ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲೆಱದರೆ ವಿಷ ಬಿಟ್ಟೀ ತೇ? — ಹಾವಿನ ಕೂಡೆ ಕಪ್ಪೆಗೆ ಸರಸವೇ? — ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಱಿಬಿಟ್ಟೆ ಒರಸಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ, ಬಱಬಾಯಿ. — ಹಾವು ಕೊನ್ದು, ಹದ್ದಿನ ಮುನ್ದೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ.—ಹಾವು ಮುಪ್ಪಾದರೆ ವಿಷ ಮುಪ್ಪೇ?—ಹಾವು ಹಡದಮ್ಮ ಬೇಲಿ ಹೊಕ್ಕಳು. — ಹಾವಡಿಗನಿಗೆ ಹಾವಿನಿನ್ದಲೇ ಮರಣ. — ಚೇಱಿನ ಮನ್ತ್ರವನ್ನಱಿಯದವ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಕೈಯ್ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿರುವ ಹಾವು ಕಚ್ಚದೇ ಇದ್ದೀತೇ? — ಮೆಟ್ಟದಲ್ಲದೆ ಹಾವು ಕಡಿಯದು. — ಶಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಸತ್ತವನಿಲ್ಲ; ಹಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಹುತ್ತ. — ಹಾವ ರಾಣಿ. = ಹಾವುರಾಣಿ. a kind of skink (ಉರಗತರ Mr. 165). — ಹಾವಿನಲ್ಲಮದೇವಿ. -ಅಲ್ಲಮ-. N. (Bp. 59, 8). — ಹಾವಿನ ಹಾಱು. N. of a town (Bp. 55, 26), of a village (My.). ಹಾವಿನ ಹಾಱ ಕಲಿದೇವ, N. (Bp. 55, 53). ಹಾವಿನ ಹಾಱ ಕಲ್ಲಯ್ಯ, N. (Bp. 9, 44; 58, 7). — ಹಾವುಕಣ್ಣಿನ ಗಿಡ. (ನಾಕುಲಿ, ನಕುಲೇಷ್ಟೆ, ಭುಜಂಗಾಕ್ಷಿ, etc. Si. 150). — ಹಾವುಬಡಿಗಿ. (ತಕ್ಷಕ Si. 405).— ಹಾವುಮೀನು. a kind of muscle shell (ದುರ್ನಾಮ, ದೀರ್ಘ ಕೋಶಿಕೆ Nr.); a kind of gymnotus (My.); a big leech (ದುರ್ನಾ ಮ, etc., ಹೆಜ್ಜಿಗಣೆ Si. 90); another water-animal (ಗ್ರಾಹ, ಅವಹಾರ Si. 88).— ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ. Colocynth, Cucumis colocynthis Lin. (Citrullus colocynthis Schrad., ವಿಶಾಲೆ, ಇನ್ದ್ರವಾರುಣಿ Nr.; My.; Bh. 3, 17, 15; ಬಲಿಬನ್ಧಾಕ್ಷಿ, ವಾರುಣಿ Mr. 146). ಹಾವುಮೆಕ್ಕೇ ಗಿಡ (ವಿಶಲ್ಯೆ Si. 446). — ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆಬಳ್ಳಿ. = ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ. (My.). — ಹಾವುರಾಣಿ. = ಹಾವರಾಣಿ. a kind of skink (My.), Mabouia quadrilineata (Bḍ.); the skink Eumeces isodactylus (Bḍ.); the skink Eumeces taprobanensis (Bḍ.); the three-streaked tiliqua, Tiliqua trivittata (Bḍ.); the red-bellied tiliqua, Tiliqua rubiventris (Bḍ.); the beautiful tiliqua, Tiliqua pulchra (Bḍ.). ಹಾವುರಾಣಿ (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ Si. 170). — ಹಾವುರಾಣೆ. = ಹಾವುರಾಣಿ. (My.). — ಹಾವೇರಿ. -ಏರಿ. N. of a village (My.; B. 3, 30).

ಹಾವುಗಾಱ hāvugāṟa. (=ಹಾವಡಿಗ, etc.). a snake-catcher and exhibiter, etc. (ವ್ಯಾಲಗ್ರಾಹಿ, ಗಾರುಡಿಗ G.).

ಹಾವುಗೆ hāvuge. 1. = ಆವಿಗೆ, ಆವುಗೆ, ಹಾವಿಗೆ, etc. Tbh. of ಪಾದುಕ (Šmd. 342. 352. 364 Mdb.). a shoe, etc. (ಪಾದುಕೆ, ಅನುಪದೀನ Hlā.; ಪಾದುಕೆ Nr.; Bp. 12, 12; My.).

ಹಾವುಗೆ hāvuge. 2. (Tbh. of ಪಾಪಕ?). evil, wrong, wickedness, sin, guilt (?). see ಹಾವುಗೆಗಾಱ.

ಹಾವುಗೆಗಾಱ hāvuge-gāṟa. an evil-doer (?): the keeper of a gaming house (ಸಭಿಕ, ದ್ಯೂತಕಾರಕ Hlā.).

-ಹಾವೆ hāve. = ಅಹವೆ, -ಆವೆ 1. a neuter plural suffix meaning 'they are'. see ಇದ್ದಾವೆ.

ಹಾಶ hāśa. = ಪಾಶ. a tie, etc. see ಹಾಸ 1.

ಹಾಸ hāsa. = ಹಾಸು 2. that which is spread. — ಹಾಸ ಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಹಾಸುಗಲ್ಲು. (My.; B. 4, 177).

ಹಾಸ hāsa. 1. Tbh. of ಹಾಶ (Śmd. 335) or ಪಾಶ (342). a tie, etc. (Rśv. 5, 85 va.; Bh. 3, 13, 27).

ಹಾಸ hāsa. 2. *laughing, laughter; mirth, merry-making, joy;* derision. see ಚನ್ದ್ರ-, ಪರಿ-, ಪ್ರತಿ-; Cpr. 2, 57; 5, 98; J. 2, 49; Kāvy. V, 70.

ಹಾಸಕ hāsaka. a laugher; one who causes laughter, a buffoon, etc. see ಪರಿ-.

ಹಾಸಂಗಿ hāsaṅgi. = ಪಾಸಂಗಿ. Tbh. of ಪಾಶಕ. a die used in playing. (ಅಕ್ಷ, ದೇವನ, ಪಾಶಕ Nr.; ಅಕ್ಷ, ದುನ್ದುಭಿ Nr.; ಆಕರ್ಷ Mr. 492; J. 6, 31; Bp. 43, 4; Bh. 2, 13, 33. 50). ನೆತ್ತದ ಹಾಸಂಗಿ (ಆಕರ್ಷ Nn. 134).

ಹಾಸರ hāsara. = ಹೇಸರ, q. v. a mule. — ಹಾಸರಕತ್ತೆ. = ಹೇಸರ ಕತ್ತೆ. ಬೇಸಱಗೆನ್ನಾ, ಹಾಸರಕತ್ತೆ ಅಡಿಸಿದ. — ಬೇಸಱಾಗುತ್ತದೆನ್ದು, ಹಾಸರಕತ್ತೀ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಹಾಸಲ್ ಕಲಂ hāsal kalam. the produce or pith of speech: essence, substance, abstract; briefly, shortly (My.; H. ಹಾಸ್ಲಿ ಕಲಾಂ).

ಹಾಸಲು hāsalu. = ಹಾಸಿಲು. revenue (Mhr.; H. ಹಾಶೀಲ); postage (My.; Mhr., H.); custom, toll, duty (My.).

ಹಾಸಿಕೆ hāsike. = ಪಾಸಗೆ, etc. a bed (ಶಯನ, ಔಶೀರ Nr.; ತಲ್ಪ, ಶಯನಸ್ಥಲ Nn. 118; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ತಲ್ಪ 162; ಸೌಸ್ಥ, ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಲ 162, o. r. ಶಯನಸ್ಥಲ). 2, (= ಹಸಿಕೆ), what is spread or thrown over anything, a cover (ಉತ್ತರಚ್ಛದ Mr. 203). see Bp. 43, 78; B. 5, 283.

ಹಾಸಿಕೆ hāsike. = ಹಾಸ 2. laughter, etc. (Colebr.).

ಹಾಸಿಗೆ hāsige. = ಹಾಸಿಕೆ, etc. a bed (ಶಯ್ಯೆ, ಶಯನೀಯ, ಶಯನ Si. 230; ತಲ್ಪ, ಶಯ್ಯೆ 439; ಔಶೀರ, ಶಯನ 453; J. 24, 5; C.; B. 1, 25; 4, 154). ಹಾಸಿಗೆಯ ಅರಳೆ (ಪಿಚು Si. 334); ದರ್ಭೆಯ ಹಾಸಿಗೆ (ಸಂಸ್ತರ 448). [— ಪಥ್ಯ. avoiding sexual intercourse]. ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚಬೇಕು. — ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವಳು ದೋಸೆ ಮಾಡ್ಯಾಳೇ? — ಬಾಸಿಗ ಆದರೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ? — ಪಾಸೀಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಜೀನಸು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಕೊಡ್ತಾನು. — ಹಸಿವೆಗೆ ಬಾಯ್ಸುವಿ ಬೇಡ, ನಿದ್ದೆಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಬೇಡ (Prvs.).

ಹಾಸಿಲು hāsilu. = ಹಾಸಲು. (B. 4, 87).

ಹಾಸು hāsu. 1. = ಆಸು 4, ಪಾಸು 1. (Śmd. 191). to spread; to lay (C.; Bp. 29, 18; 52, 5). ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸುವ ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಳ (ಆಸ್ತರಣ, ಪರಿಸ್ತೋಮ, etc. Nr.). ಆ ಪಣ್ಡಿತನಿಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಜಾಡಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸದಿದ್ದರೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 4, 154). ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುನ್ದೆ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಾಪೇ ಹಾಸಿಕೊಣ್ಡು (4, 183). ಕೆಱೆಯ ನೀರು ಕಾಲುವೆಗಳೊಳಗಿನ್ದ ಒಯಿದು ಹಾಸಿದರೆ ಭೂಮಿಯು ಹಸಿಯಾಗಿ (B. 4, 184); ಕೊಡೋದು ಒನ್ದು ಕಾಸು; ಕೋಣೆ ತುಮ್ಬ ಹಾಸು! — ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವಳು ದೋಸೆ ಮಾಡ್ಯಾಳೇ? — ಪಾಸ ತಪ್ಪಿದರೂ ಹಾಸ ಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Si. 223. 250. 271. ಬನ್ದದನೆ ತಾ ಹಾಸಿ, ನಿನ್ದದನೆ ತಾ ಪೊತ್ತು, ಬನ್ದದನೆ ಮೆಟ್ಟಿ ನಡೆವಾತನಿಗೆ ವಿಧಿ ಮುನ್ದೆ ಓಡುವದು (Sp.). — ಹಾಸು ಹಾಸು. rep. (B. 4, 154).

ಹಾಸು hāsu. 2. = ಆಸು 5, ಪಾಸು 2, ಹಾಸ. that is spread or laid flat: a bed (ತಲ್ಪ, ತಲಿನ Hlā.; ಶಯ್ಯೆ, ಶಯನೀಯ, ಶಯನ Nr.; ತಲ್ಪ Śm. 110; Bp. 12, 9; 39, 39; 43, 71; Bh. 1, 8, 6). ಹಾಸುವಿಲ್ಲದ ನಿದ್ರೆ, ಪೂಸುವಿಲ್ಲದ ಮಿಾಯು, ಬಾಸೆಯಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನ ಮೋಟೆ ಕೆಯ್ಯ್ ಬೀಸಿ ಕರೆದನ್ತೆ (Sp.). 2, the threads which are extended lengthwise in the loom (and crossed by the woof), the warp (C.; T., M. ಪಾ, ಪಾವು; Te. ಪಾಕೆ, ಪೇಕೆ). ನೂಲ ಹಾಸು (ತನ್ತ್ರ, ಸೂತ್ರವಾಪ Si. 453). [ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ ಹಾಸನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಿಗ ನಾದ Bv. 589]. 3, a chequered cloth or board for drafts, dice, etc. (My.). — ಹಾಸಱೆಗಲ್ಲು. -ಅಱೆ-ಕಲ್ಲು. = ಪಾಸಱೆ. a slab, an artificial flag (My.). — ಹಾಸಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to prepare the warp (My.). — ಹಾಸಿನ ನುಲಿ. the warp in a twisted state (My.). — ಹಾಸಿನ ಬಳ್ಳಿ. an extensive climber, Clematis gouriana Roxb. (Z.). — ಹಾಸುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಹಾಸಗಲ್ಲು. a slab, an artificial flag (My.; ಪಾಸಱೆ G.). — ಹಾಸುಗೆಯ್ಯ್. to spread, to lengthen (C. Bp. 53, 20). — ಹಾಸುನರಿ. (or ಹಾಸುನಱ?). an instrument used in preparing the warp (S. Mhr.). — ಹಾಸು ಬಣ್ಡೆ. = ಹಾಸುಗಲ್ಲು. (My.). — ಹಾಸುಮಣೆ. a frame used in preparing the warp (My.). — ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕು. warp and woof, *i. e.* close connection or fellowship (Bh. 1, 8, 84). — ಹಾಸು ಹೊಯ್ಯು. = ಹಾಸಿಕ್ಕು. (S. Mhr.). 2, to move one way and the other, to wag (the head, used *e. g.* of bears when rising, S. Mhr.; B. 3, 108; 5, 259).

ಹಾಸು hāsu. 3. = ಹಾಯಿಸು, etc. to cause to pass over. (My.).

ಹಾಸು hāsu. = ಪಾಸು. Tbh. of ಪಾಶ. a tie, a fetter, etc.; a tie for the neck of dogs (ಪಾಸು Ct. II, 59; ಕುಕ್ಕುರಗೊರಲ ಬನ್ಧನ Śm. 110; Bp. 34, 24; C. Bp. 53, 20; J. 28, 41. 46; Bh. 3, 13, 21). — ಹಾಸುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to remove a dog's tie (ಶಿವಿ Śm. 31. 109). — ಹಾಸುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a stick tied to a dog's neck by means of which the dog is fastened at home or led about (ಕೊಡತ Śm. 97).

ಹಾಸುಗೆ hāsuge. = ಹಾಸಿಕೆ No. 2. that is spread or thrown over anything, a cover (ಪ್ರವೇಣಿ, ಆಸ್ತರಣ Hlā.).

ಹಾಸೆ hāse. = ಹಸೆ, etc. a beautiful seat (My.).

ಹಾಸ್ತಿಕ hāstika. (fr. ಹಸ್ತಿನ್). an elephant-rider or driver. 2, *a herd of elephants.*

ಹಾಸ್ಯ hāsya. to be laughed at, laughable, ridiculous. 2, *laughter, laughing, mirth, the comic sentiment (rasa) in poetry* (Kāvy. IV, 1, 9. 30-34. 52. 57; ಸ್ಮಿತ Nn. 167; ಸಬ್ಬವ Ct. II, 104); jest, amusement. 3, ridicule, derision. ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಸ್ಯ, ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆ (Prvs.).

ಹಾಸ್ಯಗಾಱ hāsya-gāṟa. a jester, a buffoon, a merry-andrew; a derider, a mocker, a scoffer (C.; ಪರಿಹಾಸಕ G.).

ಹಾಸ್ಯರಸ hāsya-rasa. the sentiment of humour, sense of humour, comic vein. [Kr. 2, 100]; (My.).

ಹಾಸ್ಯವಾಚ್ hāsya-vāc. a ridiculous word (Ch. v. 40).

ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ hāsya-āspada. a laughing-stock, a butt for derision. (My.).

ಹಾಹಾ hāhā. *an interjection expressing grief* (ಶೋಕ Nn. 153), *surprise,* pain (ಅಲ, ಆ 153, o. r. ಬೇಡ ಎಮ್ಬಲ್ಲಿ), and counteraction or opposition (ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾರ್ಥ Mr. 533). 2, *a gandharva* (ಖೇಚರ ಭೇದ, ಗನ್ಧರ್ವರ ಭೇದ 153). see ಹಾ ಹಾ s. ಹಾ; Bp. 48, 13; 50, 30.

ಹಾಹಾಕಾರ hāhā-kāra. a general lamentation (J. 26, 63; My.; Mhr.).

ಹಾಹಾರವ hāhā-rava the sound or cry of ಹಾಹಾ (Bp. 37, 21).

ಹಾಹೆ hāhe. = ಪಾಪೆ, q. v. a puppet, etc. (Grj. 4, 120 va.; 7, 11 va.; C. Bp. 47, 14). [ಸೂತ್ರದ ಹಾಹೆಯ ಹೊಱಗಿರ್ದಾಡಿಸುವನಲ್ಲದೆ ತಾನೊಳಗಿರ್ದಾಡಿಸುವನೆ? Cv. 487]. ಬಿರುದಿನ ಹಾಹೆ (ತೊಡರ್ Śm. 51), ಬಿರಿದಿನ ಹಾಹೆ (ತೊಡರ್ Kk. 67). ಕಣ್ಣ ಹಾಹೆ (ತಾರಕೆ, ಕಣ್ಣ ಬೊಂಬೆ Nr.). 2, a sail (ಪಟ Mr. 408; *cf.* ಹಾಯ್ 3).

ಹಾಳಿ hāḷi. = ಹಾಳೆ 1, No. 2. a sheet of glass (B. 4, 225).

ಹಾಳಿ hāḷi. = ಹಾಳೆ. — ಹಾಳಿಹದ್ದು. = ಹಾಳೆಹದ್ದು. (ಗೃಧ್ರ, ಚಿಲ್ಲ G.).

ಹಾಳೆ hāḷe. 1. = ಹಾಳಿ. the broad spathe at the bottom of an areca-palm branch, used as a vessel, etc. (My.; Te., Tu. ಪಾಳೆ; M. ಪಾಱು, ಪಾಳೆ; T. ಪಾಳೈ). 2, a sheet of paper, the leaf of a book, a sheet of glass, any broad leaf to eat from, etc. (My.). ಸೀರೆ ಇಲ್ಲವೆನ್ದು, ಹಾಳೆ ಉಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಸೋನೇ ಮಱೆ ಹಾಳೇಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ಪಾಸಿಗೆ ಪಾ ಸಿಯೋ (Prvs.). see ಕಯಿ-.

-ಹಾಳೆ hāḷe. 2. = -ಆಳೆ. a feminine suffix meaning 'she is'. see ಇದ್ದಾಳೆ.

ಹಾಳೆ hāḷe. = ಹಾಳಿ. — ಹಾಳೆಹದ್ದು. the tawny eagle, Aquilla fulvescens (Bd.). see ರಣ-.

ಹಾೞ್ hāḻ. = ಪಾೞ್, ಹಾೞ, ಹಾೞು. ruin; desolation; a waste. [Tu.]. ಹಾೞಾದುದು (ಶೂನ್ಯ, ಇರಿಣ Nr.). — ಹಾೞ. -ಅ 3. a ruined, miserable being. see ಹಾೞ್ಮನೆಹಾೞ. — ಹಾೞ್ಮನೆ. = ಪಾ ೞ್ಮನೆ. — ಹಾೞ್ಮನೆಹಾೞ. the miserable being at the houses in ruins: a dog that lives on stolen things or by stealth (ತುಡುಗುಣಿ ನಾಯ್ Śmd. I; ತುಡುಗುಣಿ Ct. II, 81); a dog in general (ಸೊಣಗ, ಸಾನ, ಕುಕ್ಕುರ, ನಾಯ್ Śm. 31).

ಹಾೞ hāḻa. = ಹಾೞ್, etc. — ಹಾೞಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to pull down and bring to ruin. ಆ ಭವ್ಯವಾದ ರಾಜಧಾನಿಯೊಳಗಿನ ಮನ್ದಿರ ಗಳನ್ನೂ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಹಾೞಗೆಡಹಿ (B. 4, 10).

ಹಾೞತ hāḻata. = ಹಾೞ್ತ. propriety, fitness; proper dimension; due proportion; the state of being suitable to or fitting, as a coat (My.; B. 4, 92. 141). ಹಾೞತ ತಿಳಿಯದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾಳಪ್ಪ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾನು? (Prv.).

ಹಾೞಿ hāḻi. = ಪಾೞಿ. regularity, regular or proper order, etc. (Bp. 26, 58; Bh. 7, 1, 26). — ಹಾೞಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. proper order or way to be lost (Bp. 26, 28).

ಹಾೞಿತ hāḻita. = ಹಾೞತ. ಬಾಲವಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಹಾೞತಕ್ಕೆ ಬೀಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (Prv.).

ಹಾೞು hāḻu. = ಹಾೞ್, etc. (C.). ಪಾಲು ಮಾಡಿದರೆ ಹಾೞು (Prv.). — ಹಾೞಾಗು. -ಆಗು. to go to ruin; to be destroyed; to become waste (Bp. 57, 47; 60, 17; 61, 8). ಸುಳ್ಳಿನಿನ್ದ ಹಣವನ್ನು ರಾದಾಗ್ಯೂ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ಹಾೞಾಗುವರು (B. 3, 96). ನಾಯಿ ಕೂಗಿ ದರೆ, ದೇವಲೋಕ ಹಾೞಾದೀತೇ? — ಲೋಕ ಹಾೞಾದರೆ ನಾಕ ಹಾೞಾ ದೀತೇ? (Prvs.). see Nr. s. ಹಾೞ್. — ಹಾೞುಅಡವಿ. a desert. (B. 3, 66; 5, 36. 131). — ಹಾೞುಗೋಡೆ. a dilapidated wall. ಕತ್ತೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಹಾೞುಗೋಡೆ. — ಕತ್ತೆ ಸತ್ತರೆ ಹಾೞುಗೋಡೆ (Prvs.). see B. 2, 2; 3, 27. — ಹಾೞುತೋಟ. a waste, unproductive garden. ಹಾೞುತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ಬೀಱುಬಿಟ್ಟ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಹಾೞುದೇಗುಲ. a temple in ruins (B. 3, 100). — ಹಾೞುಧಾನ್ಯ. blighted or empty grain (ಪುಲಾಕ, ಕ್ಷುದ್ರ ಧಾನ್ಯ Hlā.). — ಹಾೞುಬಟ್ಟೆ. a desolate road. ದೂರಮಾಗಿಹ ಹಾ ೞುಬಟ್ಟೆ (ಪ್ರಾನ್ತರ Nr.). — ಹಾೞುಬಾವಿ. a well out of repair and not used. ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ ಹಾೞುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹಾ ೞು ಬೀೞು. = ಹಾೞಾಗು. (Bp. 23, 10). — ಹಾೞುಭೂಮಿ. waste land (Dp. 148). — ಹಾೞುಮಣ್ಣು. earth of ruined mud-forts, etc. deprived of all fertility. (S. Mhr.). — ಹಾೞುಮನೆ. = ಹಾೞ್ಮನೆ. a dilapidated, desolate or empty house. ಬೋೞಿಗೆ ಹಾೞುಮನೆ ಆದರೇನು? ಕೂೞು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸರಿ (Prv.). — ಹಾೞು ಮಾಡು. to ruin; to waste (C.; Bp. 52, 7; B. 3, 23; 5, 86). ಹಾೞು ಮಾಡುವದು (ಪ್ರ ಮಾಪಣ, ಸಂಜ್ಞಪನ, ಮಾರಣ, ಘಾತ, etc. Si. 297). — ಹಾೞುಮಾತು. a useless word (My.). — ಹಾೞುನೊಸಲ್. a forehead without a sectarian mark (My.). — ಹಾೞುಸ್ಥಲ. a desolate place (B. 5, 252). — ಹಾೞುಹರಟೆ. idle, useless talk. ಬಾಲ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಹಾೞು ಹರಟೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಹಾೞುಹುಲ್ಲು. useless grass. ಬಾೞೇ ಗಿಡ ನಟ್ಟರೆ ಹಾೞುಹುಲ್ಲು ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಹಾೞುಹೊಟ್ಟೆ. an empty stomach (My.); the bad, miserable belly (My.). — ಹಾೞೂರ್. -ಊರ್. -ರು. a desolate, deserted village, a village in ruins. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದನ ಕಾಯುವ ಹಾೞೂರ ಸ್ಥಾನದಿಂ ಕಡೆಯೆ! (Sp.). ಧನ ಕನ ಕವುಳ್ಳನಕ ದಿನಕರನನ್ತಕ್ಕು; ಧನ ಕನಕ ಹೋದ ಮಱುದಿನ ಹಾೞೂರ ಶುನ ಕನನ್ತಕ್ಕು (Sp.). ರಾಗವಿಲ್ಲದ ಹಾಡು, ಭೋಗವಿಲ್ಲದ ಜನ್ಮ, ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದನ ದೊರೆತನ ಹಾೞೂರ ಗೂಗೆಯನ್ತಕ್ಕು (Sp.). ಕಾಲಕೂಟದ (ಕಾಳ-) ವಿಷ ವು, ಚೇೞು, ನಮ್ಬಿದ ಹಗೆಯು, ಹಾೞೂರ ಚುಱಚಿ, ನಸುಗುನ್ನಿ, ತಿಗುಳರ ಗಾಳಿ ಬೇಡ (Sp.). ಹಾೞೂರಿಗೆ ಬೋೞುಸುತ್ತಿಗೆ. — ಬಾೞುವವನಿಗೆ ಹಾ ೞೂರ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? (Prvs.).

ಹಾೞುತನ hāḻutana. = ಪಾೞ್ತನ. a ruined state. (My.).

-ಹಿ hi. (= ಅಹೆಯ್, -ಅಹಿ, -ಇ 9, -ಹೀ 2). thou becomest or art. see ಇದ್ದಿ.

ಹಿ hi. *for, because, on account of; assuredly, certainly; indeed, surely; but.*

ಹಿಂಸಕ hiṁsaka. injurious, detrimental, mischievous hostile, malignant, ferocious, savage. 2, a man who hurts, harms or injures (My.); one who murders, kills, slays or destroys (My.).

ಹಿಂಸಕಪ್ರಾಣಿ hiṁsaka-prāṇi. a ferocious, noxious being or animal, a beast of prey (B. 5, 246).

ಹಿಂಸನ hiṁsana. the act of hurting, injuring, injury; killing; slaying. see ನಿ-.

ಹಿಂಸಾಕರ್ಮ hiṁsā-karma. any injurious or hostile act. 2, *magic applied to the ruin or injury of an enemy, employment of spells and mystical texts* (especially those of the atharvavēda) *for injurious purposes.*

ಹಿಂಸಾಯಷ್ಟಿ hiṁsā-yaṣṭi. a staff that hurts (J. 30, 47).

ಹಿಂಸಾಳು hiṁsā-āḷu. disposed to injure, injurious, mischievous, hurtful, murderous. (R.).

ಹಿಂಸಿಸು hiṁsisu. to hurt, to harm, to wound, to injure; to kill, to slay, to destroy (My.).

ಹಿಂಸೆ hiṁse. ಹಿಂಸಾ. injuring, *injury, mischief,* hurt, harm, wrong. 2, molesting, annoying, harassing, tormenting (= ಹಿ ಡನ My.). 3, *killing, slaying, slaughter* (ಕೊಲೆ Hlā.; Mr. 476; Nn. 118; ಒರಸು, ಸೆನ್ದು Kk. 68; ಗೋಣ್ಮುರಿ 70; ಗೋಣ್ಮುರಿ Śs.). 4, theft, robbery, spoliation (ಕಳವು 476; ತಸ್ಕರ, ಕಳವು 118). 5, a sword (ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶ, ಖಡ್ಗ 118).

ಹಿಂಸ್ರ himsra. *injurious, mischievous, hurtful, destructive, murderous; cruel,* fierce, savage; a man who kills or murders (ಕೊಲುವವನು Hlā.; Mr. 236).

ಹಿಂಸ್ರಪಶು himsra-pašu. *a beast of prey.*

ಹಿಕ್- hik. = ಹಿನ್ದೆ, etc., ಹೆಕ್-, ಹೆಗ್ 2-. the state of being behind, etc. — ಹಿಕ್ಕಟ್ಟು. the backside or back part (ಪಿಂಗಡೆ, ಪಿನ್ತಿಲ್ G.) of a ship (B. 3, 118), of a carriage (4, 6); the state of being later, as rain (S. Mhr.). ಹಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ತಲೆ (ಪೆಡದಲೆ G.).

ಹಿಕಮತ್ತು hikamattu. skill, cunning; art, trick (My.; Mhr., H. ಹಿಕಮತ್). ದುಷ್ಟಾನನನ್ನು ಹಿಕಮತ್ತಿನಿನ್ದ ಜಯಿಸ ಬೇಕು (Prv.).

ಹಿಕಮತ್ತುಗಾಱ hikamattu-gāṟa. a clever or cunning man (My.).

ಹಿಕ್ಕಲು hikkalu. a separation: a small branch-channel in gardens or rice-fields (My.).

ಹಿಕ್ಕಳ hikkaḷa. (fr. ಹಿಕ್ಕು = ಹಿಗ್ಗು 1, No. 3). swell, elation, intensity (Rām. 6, 35, 60).

ಹಿಕ್ಕು hikku. = ಪಿಕ್ಕು. to separate: to comb (C.; B. 1, 6). ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಿಕ್ಕೋಣ (ಕಂಕತ); ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಿಕ್ಕುವ ಆನೆಜನ್ತದ ಹಣಿಗೆ (ಪ್ರಸಾಧನ G.).

ಹಿಕ್ಕೆ hikke. = ಪಿಕ್ಕೆ, etc. the dung of goats, sheep, deer, rats, etc. (Bp. 9, 12; Rāghc. 17, 68; My.).

ಹಿಕ್ಕೆ hikke. *hiccough.*

ಹಿಕ್ಕೇರಿ hik-kēri. = ಇಕ್ಕೇರಿ. capital of Bidanūr. (My.).

ಹಿಗೆ hige. (ಹಗೆ 1, etc.). manner. see ಇಹಿಗೆ.

ಹಿಗ್ಗ higga. = ಹಿಕ್-, etc. — ಹಿಗ್ಗಾಮುಗ್ಗಾ. backwards and forwards (My.).

ಹಿಗ್ಗಲಿಸು higgalisu. to separate or disjoin, as the legs, to straddle; to open wide, as an eye with the fingers; to open, as the mouth of a bag, of a bullock, or of the yōni.

ಹಿಗ್ಗಿಸು higgisu. to separate or disjoin one from another, as two boards by inserting a chisel or as the double tail of a hasp (My.); to slacken, as the bandage of a bundle of wood.

ಹಿಗ್ಗು higgu. 1. (fr. ಹಿರಿ 2). to separate (v. i.), to be disconnected (as the cracked earth, J. 7, 46; as a cracked vessel, My.; as a dilapidated wall, My.). 2, to extend (v. i., as the skin of animals, My., B. 3, 64; as Indian rubber, My.). 3, to distend or swell (from joy), to grow elated, to begin to rejoice (C.; Bp. 15, 14; 25, 15; 27, 77; 28, 14; 30, 22; 32, 24; 47, 31; 49, 20; 57, 43; J. 8, 32; 13, 25; 24, 60; 28, 16. 19; Dp. 65 pallavi; B. 3, 6. 43. 126). ಹಿಗ್ಗಿದವ ಮುಗ್ಗ್ಯಾನು, ತಗ್ಗಿದವ ಜಯ್ಸ್ಯಾನು (Prv.).

ಹಿಗ್ಗು higgu. 2. swell, elation, joy (Dp. 65, pallavi; Bombay Aṅkalipi, p. 23).

ಹಿಂ- hin. ಹಿಜ಼್-. = ಪಿಂ- (ಪಿಜ಼್-), etc. ಹಿಕ್-, ಹಿನ್-, etc. — ಹಿಂಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. the end of a garment tucked behind into the waist-band (Bp. 27, 18). — ಹಿಂಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. the place behind, the backside (Grj. 6, 56 va.). 2, the outside of the embankment of a tank (My.). — ಹಿಂಗಟ್ಟುಮುರಿ. the state of having the hands turned round and tied behind the back. — ಹಿಂಗಟ್ಟುಮುರಿ ಕಟ್ಟು. to tie the hands behind the back (My.). — ಹಿಂಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಪಿಂಗಡೆ. the backside, the place behind (ಪೆಡಮೆಟ್ಟು, ಪೆಱತು, ಪೆಱಗು, ಪಿನ್ತಿಲ್ Šs.; C.; Bp. 5, 44; B. 5, 249). — ಹಿಂಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. the eyes behind: a summerset at which the heels turn backward (My.; *cf.* ಮುಂಗಣ್ಣು). — ಹಿಂಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. the early dawn (My.). 2, the darkness that begins after the moon has set (My.). — ಹಿಂಗಱಿ. the tail of a bird (B. 3, 114; 4, 191). — ಹಿಂಗಾರಿ. -ಕಾರಿ. = ಹಿಂಗಾರು. (S. Mhr.). — ಹಿಂಗಾರು. -ಕಾರು. the latter rain (My.). — ಹಿಂಗಾರುಪಯ್ರು. the latter growing crop (of navaṇe, kaḍale, etc., My.). — ಹಿಂಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. -ಲು. the hind leg of a quadruped (C.; B. 3, 11; 4, 99). ಆನೆಯ ಹಿಂಗಾಲ್ (ಅಪರ Mr. 158). 2, the hind part of the foot (My.; C. Bp. 47, 14). — ಹಿಂಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the back of the hand (ಪೆಡಗೆಯ್ G.); the backside.

ಹಿಂಗಡಿಸು hiṅgaḍisu. = ವಿಂಗಡಿಸು. to separate. (Bp. 24, 21).

ಹಿಂಗಳ hiṅgaḷa. = ಇಂಗು, ಹಿಂಗು. — ಹಿಂಗಳದ ಗಿಡ. = ಇಂಗು. Ferula asafoetida (St. & Pl.).

ಹಿಂಗಿಸು hiṅgisu. = ಪಿಂಗಿಸು. to cause to go back, to remove, etc. (Bp. 26, 12; 51, 26); to cause to fail (ಅಗಲ್ Šmd. 176 Mdb. Cm.). ಬಱ ಹಿಂಗಿಸು, to remove one's hunger (My.).

ಹಿಂಗು hiṅgu. 1. = ಪಿಂಗು, q. v. to go back, etc. (Bp. 8, 44; 18, 58. 74; 24, 64; 31, 8; 36, 14; 43, 34; 54, 78; 55, 15; Bh. 1, 10, 37; 3, 17, 36; J. 26, 20; 30, 23). [ದನ್ದುಗ ಬಿಡದು ಮನದ ಸನ್ದೇಹ ಹಿಂಗದಾಗಿ Bv. 37]. ಹಿಂಗಿದುದು (ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದು Bhn. 39). ಕಡೆಯ ಕಾಲಕೆ ತನ್ನ ದೃಢಬುದ್ಧಿ ಹಿಂಗುವವನ್ ಒಡೆಯನನು ಭಜಿಸಲಿಕೆ ಮನವಿಲ್ಲದಿಹನು (Dp. 148). ನಮ್ಮ ಬಡತನವೇನೂ ಹಿಂಗುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 101). ತರಲಿಲ್ಲ, ಬರಲಿಲ್ಲ; ಬಱ ಹ್ಯಾಗೆ ಹಿಂಗೀತು? — ಬಂಗಾರದ ಸೂಜಿಯನ್ತ, ಹಿಂಗಡೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? (Prvs.). [to leave, to keep at distance. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ಹಿಂಗಿ ನುಂಗಿದಗುಳು ಕಿಲ್ಬಿಷ! Bv. 733; Cv. 859].

ಹಿಂಗು hiṅgu. 2. = ಇಂಗು 1. to be imbibed, etc.

ಹಿಂಗು hiṅgu. = ಇಂಗು. *the plant Asafoetida, the resin of its root; Ferula asafoetida.* ಬಿಂಗಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಿಂಗು ಹಚ್ಚಿದನ್ತೆ (Prv.).

ಹಿಂಗುನಿರ್ಯಾಸ hiṅgu-niryāsa. the concrete juice of Asafoetida. 2, *the nimb-tree, Azadirachta indica* Juss.

ಹಿಂಗುಪತ್ರಿ hiṅgu-patri. *a drug composed of a leaf resembling that of Asafoetida.*

ಹಿಂಗುರು hiṅguru. a kind of bird (Rśv. 5, 59; Šsv. 3, 33).

ಹಿಂಗುಲ hiṅgula. a preparation of mercury with sulphur, *vermilion* (ಹಂಸಪಾದ, ಕುರುವಿನ್ದ, ಇಂಗಲೀಕ Mr. 102).

ಹಿಂಗುಲಿ hiṅguli. *the egg plant, Solanum melongena.*

ಹಿಂಗುಲಿಕ hiṅgulika. = ಇಂಗುಲಿಕ, q. v. vermilion.

ಹಿಂಗುಲು hiṅgulu. *vermilion.*

ಹಿಂಗೂಲಕ hiṅgūlaka. = ಹಿಂಗುಲಿಕ, q. v.

ಹಿಚಿಕು hiciku. = ಹಿಸಿಕು. to squeeze q. v. ಕರಡಿಗಳು ಅವರ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಚಿಕಿ (B. 3, 109; 5, 259).

ಹಿಚುಕು hicuku. = ಹಿಚಿಕು, ಹಿಸುಕು, etc. to squeeze, etc. (ಅವುಂಕು, ಒತ್ತು G.). [Tu. ಪುಜಕ್ಕ್].

ಹಿಜರಾ **hijarā.** = ಹಿಜರಿ. (Mhr., H.; R.).

ಹಿಜರಿ **hijari.** the Mahomedan era, commencing with the day after the flight of Mahomed, viz. on the 16th of July, 662 A. D. (My.; Br.; Mhr., H.).

ಹಿಜಾರ **hijāra.** breeches, trousers.

ಹಿಜಾರು **hijāru.** = ಇಜಾರ, ಇಜಾರು, ಹಿಜಾರ. (My.).

ಹಿಜ್ಜಲ **hijjala.** = ಇಜ್ಜಲ. the tree Barringtonia acutangula Gaertn. (Sk.; ತೊಱಿಗಣಗಿಲೆ Nr.; ನೀರ ಬೆತ್ತ G.).

ಹಿಂ- hin. ಹಿಞ್ಞ್-. = ಹಿನ್-, ಹಿನ್ದು, etc. — ಹಿಂಜರಿ. to shrink back, to retreat, to withdraw, to recoil (My.; B. 3, 98). — ಹಿಂಜೋಲೆ. a backward motion (S. Mhr.).

ಹಿಂಚು hiñcu. 1. = ಪಿಂಚು. to be behind, etc. (Rāghc. 17, 71; Bh. 8, 23, 10; My.). ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ನೀರಿಗೆ ಹಿಂಚು. — ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ಮಿಾಣಕ್ಕೆ ಹಿಂಚು. — ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ದಣ್ಡಿಗೆ ಹಿಂಚು (Prvs.).

ಹಿಂಚು hiñcu. 2. = ಹಿನ್ದು. — ಹಿಂಚು ಮುಂಚು. the state of being behind or later and in advance or sooner (My.). [ಒನ್ದೇ ವೇಳೆಯಲಿ, ಬೀಜ ವೃಕ್ಷ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದಿವಾ ರಾತ್ರಿ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂಚು ಮುಂಚು ಕಾಣಲೀಯದೆ Cv. 371].

ಹಿಂಚೆ hiñce. = ಹಿನ್ದೆ. afterwards (Bp. 36 sum.).

ಹಿಂಜರಿ hiñjari. = ಪಿಂಜರಿ. silver (ಬೆಳ್ಳಿ Ct. II, 80).

ಹಿಂಜೀರ **hiñjīra.** *a rope or chain for fastening an elephant's foot.*

ಹಿಂಜು hiñju. = ಪಿಂಜು 1. to separate, to disentangle, etc. (My.; B. 5, 122).

ಹಿಟ್ಟಗಾಣಿ hiṭṭagāṇi. a common creeping plant with sky-blue flowers, Commelina communis Lin. (Z.).

ಹಿಟ್ಟು **hiṭṭu.** = ಇಟ್ಟು, ಪಿಟ್ಟು, etc. flour, meal (C.; B. 5, 134); powder. 2, porridge (especially of rāgi, My.). 3, food (My.). ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಸಕ್ತು); ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಭ, ದಧಿಸಕ್ತು); ಹಿಟ್ಟನಡುವ ಬಾಳಲಿ (ಋಜೀಷ, ಪಿಷ್ಟಪಚನ Nr.). ಕುಂಕುಮ ಮುನ್ತಾದ ಅಂಗರಾಗದ ಹಿಟ್ಟು (ಚರ್ಚೆ, ಹೆಮ್ಮಿಂಚು ಪುಡಿ Si. 225); ಹಿಟ್ಟು ತೊಱಸುವ ಬಾನೆ (ಋಜೀಷ, etc. 309); ಹಿಟ್ಟು ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಅವಧ್ವಸ್ತ; ಅವಚೂರ್ಣಿತ, ಪುಡಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕುಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟದು 379). ತಂಗಿ ಬಡವಳಾದರೆ ತಂಗಳ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಗತಿ ಯಿಲ್ಲವೇ? — ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಲೂ ಹಿಟ್ಟು ಬೇಡೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಹಿಟ್ಟಡಿಗೆ. -ಅಡಿಗೆ. a cake (ಪೂಪ, ಅಪೂಪ, ಪಿಷ್ಟಕ, ಹಿಟ್ಟು ಕರಿಸಿ ಮಾಡುವ ದೋಸೆ ಎಲೆಯಪ್ಪ ಕಜ್ಜಾಯ ಮುನ್ತಾದದು Si. 314). — ಹಿಟ್ಟುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. any soft kind of stone (My.). — ಹಿಟ್ಟುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to bruise or break into fine parts, to pound (Bh. 2, 1, 76). — ಹಿಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆ. food and raiment (My.). — ಹಿಟ್ಟುಬಳಪ. a soft kind of pot-stone (My.). — ಹಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿ. forced labour for which some food is given, as when villagers are forced to drag an idol-car, etc.; food given by the gavuḍa or villagers to a peon who is sent on an errand (My.).

ಹಿಟ್ಟುಳಿ hiṭṭuḷi. N. of a plant (ಶಿಲಾಭೇದಿ Mr. 131).

ಹಿಡ hiḍa. 1. = ಹಿಡಿಕು, etc. a testicle. — ಹಿಡ ಬಡಿ. to castrate, to geld (by beating or compression, My.). — ಹಿಡ ಮಾಡು. = ಹಿಡ ಬಡಿ. (My.). — ಹಿಡವೊಡೆ. -ಒಡೆ. = ಹಿಡ ಬಡಿ. (My.).

ಹಿಡ hiḍa. 2. = ಪಿಡಿ 2, etc. P. p. of ಹಿಡಿ 1. — ಹಿಡ ಕೊಳ್ಳು. to seize, to lay hold on, etc. (C.; B. 2, 53; 3, 7. 71; 5, 12. 85. 104). — ಹಿಡ ತರಿಸು. = ಪಿಡಿ ತರಿಸು, ಹಿಡಿ ತರಿಸು. (My.; B. 5, 223). — ಹಿಡ ತರು. = ಪಿಡಿ ತರ್, ಹಿಡಿ ತರ್. to seize or take and bring (C.; B. 3, 108; 4, 79; 5, 258).

ಹಿಡಕ hiḍaka. a seizer. see ತಲೆ-.

ಹಿಡತ hiḍata. = ಹಿಡಿತ. the act of seizing or grasping; hold (My.). 2, parsimony; parsimonious (used of the hand, My.).

ಹಿಡದು hiḍadu. = ಹಿಡಿದು. P. p. of ಹಿಡಿ 1. (My.). ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದಣ್ಡೆಗೇ ಏಱು, ಗೂಣ್ಡೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹಿಡಲು hiḍalu. = ಹಿಡ್ಲು. a broom (My.).

ಹಿಡಿ hiḍi. 1. = ಪಿಡಿ 1, q. v. to seize, etc. (C.); to take, to remove (as a person who is at the point of death out of the house to a place before it, My.); to gain, obtain or have (value, as money, My.); to be able to be received (see Prvs.); to press, to shampoo (any limb, My.); to produce an effect on (as medicine, ರೋಗಕ್ಕೆ or ಅವನಿಗೆ ಔಷಧ ಹಿಡಿಯಿತು, My.); to agree with (ಆ ಊರಿನ ನೀರು ನನಗೆ ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ, My.); to exact (as unpaid labour). ಬಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯುವದು (ವಿಷ್ಟಿ, ಆಜು Si. 79). ಫಲ ಹಿಡಿದ ಮರಂ (ಫಲಿನ); ಆನೆಯ ಹಿಡಿವ ತಾವು (ವಾರಿ); ಇಲಿಯ ಹಿಡಿಯಲನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು (ಜಾಹಕ, etc. Hlā.). ಹಿಡಿಯಲೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ ಕಪ್ಪುಗುಱಿ (ವಾರಿ); ಚಿಟ್ಟು ತುಱು ಹಿಡಿವುದು (ಪ್ರಸರ, ವಿಸರ್ಪಣ); ಮೃಗಂಗಳ ಹಿಡಿವ ಬಲೆ (ವಾಗುರೆ); ಗಜಾದಿಗಳ ಹಿಡಿಯಲೆನ್ದು ಕಟ್ಟಿದ ಪಾಶಪಟ್ಟವಿಶೇಷಂಗಳು (ಕೂಟಯನ್ತ್ರ); ವಂಶ ಮೊದಲಾಗಿದ್ದದು ಹಿಡಿದು ಬಾಱುಸುಹ (ಸುಷಿರ Nr.). ಹಿಡಿವುದು (ಗ್ರಹ, ಆಕರ್ಷಣ Nn. 33). ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆವುದು (ಉಚ್ಚುರ Śm. 86); ಬಗಸೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಕೆಯ್ ಮುಗಿಯುವಿಕೆ (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿ Si. 248); ಅರಸುತನಕ್ಕೆ ಗುರ್ತಾಗಿ ಹಿಡಿಯ ತಕ್ಕ ಭೂಚಕ್ರ ಕೊಡೆ (ಛತ್ರ, etc. 268); ಮದ ಹಿಡಿದ ಆನೆ (ಮದೋತ್ಕಟ 269); ನಿಶಾನಿ ಹಿಡಿಯುವವನು (ಪತಾಕಿ, etc. 281); ರತ್ನಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಯ್ರುಗೆ ಹಿಡಿಯುವ (boring holes) ವಜ್ರಸಲಾಕಿ ಮುನ್ತಾದದು (ಆವಿಧ 399). ಆ ಪಾತ್ರೆ ಅಷ್ಟು ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ (My.). ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿಯಿತು (My.). ನನಗೆ ಚಳಿ ಹಿಡಿಯಿತು (My.). ಅವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು or ಅಮಲು ಹಿಡಿಯಿತು (My.). ನನಗೆ ಅಗತ್ಯ ಹಿಡಿಯಿತು (= ನನಗೆ ಬೇಕಾಯಿತು, My). ಹಿಡಿದದು ತಪ್ಪಿತು, ಮುಟ್ಟಿದದು ಮುಱಿಯಿತು. — ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ನೆಲವಿಲ್ಲ (or ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ). — ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವಗೆ ದೈವದ ಯೋಚನೆ ಏನು? — ಸಂಚಿ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಮುಂಚ ಹಿಡಿದೀತೇ? — ತಱಗು ಮೋಱದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದು. — ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡವಾದನ್ತಾದ್ದು ಗುಡಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದೀತೇ? — ಮಾನದಲ್ಲಿ ಆನೆ ಹಿಡಿದೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 28, 24; 36, 13; 40, 74; 42, 32; 51, 48; 53, 16. 49; J. 6, 31; 11, 2; Bh. 1, 8, 31. 74; 1, 10, 27. 37; 1, 20, 60; 3, 13, 30. ಸನ್ತೆಯೊಳಗೆ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಾಱಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆನ್ದು, ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದನು (B. 3, 70). ಸಾಧಾಱೋದುಗಳು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಹಿಡಿದು ಎಣ್ಟು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಾ ತನಕ ಇರುತ್ತವೆ (3, 103). ತತ್ತಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ಮಱಿಯು ಹೊಱಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿವಸ ಹಿಡಿಯುವದು (4, 193). ಮುಮ್ಬಯಿಯಿನ್ದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ? (5, 227). ಸ್ವಲ್ಪ ಖರ್ಚು ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಲೆಯೊಳಗೆ ಕಲಿಯುವದು (5, 271). ಈ ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗರ ಸಾಲೆಯೊಳಗಾದರೂ ಒನ್ದು ಹುಡುಗಿಗೆ ವರುಷವೊನ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂಱು ರೂಪಾಯಿಗಳಿನ್ದ ಸಾವಿರ ಹದಿನಯ್ದು ನೂಱು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ (5, 276). — ಹಿಡಿದಾಟ. -ಆಟ. mutual seizing and pulling (My.). — ಹಿಡಿದಾಡು. -ಆಡು. to take and play (Bp. 14, 4). 2, to seize and pull one another (My.). — ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ. rep. (Bp. 28, 9; 56, 28).

ಹಿಡಿ hiḍi. 2. = ಪಿಡಿ 2, etc. P. p. of ಹಿಡಿ 1, in ಹಿಡಿ ಹಿಡಿದು (Bp. 38, 38; 47, 32; 51, 71; My.; see Prll. s. ಅತಿ). — ಹಿಡಿ ಕೊಳ್ಳು. = ಹಿಡ ಕೊಳ್ಳು s. ಹಿಡ 2. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ಮುಷ್ಟಿಬನ್ಧ, ಸಂಗ್ರಾಹ Si. 391). — ಹಿಡಿ ತರಿಸು. = ಹಿಡ ತರಿಸು s. ಹಿಡ 2. (Bp. 55, 30). — ಹಿಡಿ ತರು. -ತರ್. = ಹಿಡ ತರು s. ಹಿಡ 2. (Bp. 9, 25; 14, 23; 60, 24; My.). ಹಿಡಿ ತನ್ನ ನಾಯಿ ಮೊಲ ಹಿಡಿದೀತೇ? (Prv.). ದುಷ್ಟಬಗ್ಗನ ಕೆಯ್ಯ ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿ ತರ ಬಹುದು (Dp. 172).

ಹಿಡಿ hiḍi. 3. = ಪಿಡಿ 3, q. v., ಹಿಡು 2. hold. (My.; ತ್ಸರು, ಮುಷ್ಟಿ Hlā.; ತ್ಸರು, ಖಡ್ಗಾದಿಮುಷ್ಟಿ Nr.; ಮುಷ್ಟಿಬನ್ಧ, ಸಂಗ್ರಾಹ Si. 391; Bp. 23, 9). ಖಡ್ಗದ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಸೂತ್ರ (ಮೇಖಲೆ Nr.). ಹಿಡಿ ಒಡಗೂಡಿದ ಮೊಟ (ರತ್ನಿ Si. 212); ಚಾಚಲ್ ಪಟ್ಟ ಕಿಱು ಬೆರಳುಳ್ಳ ಹಿಡಿಯಿನ್ದ ಒಡಗೂಡಿದ ಮೊಟ (ಅರತ್ನಿ 212); ಕತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹಿಡಿ (ತ್ಸರು 289); ಹಲಿಗೆಯ ಹಿಡಿ (ಸಂಗ್ರಾಹ 290). 6, a weapon of the athlete, etc. (= ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿ No. 2, Bp. 31, 3). ಮುತ್ತಯ್ದೇ ಕೆಯ್ಯ ಭಿಕ್ಷ ಮೂಱು ಹಿಡಿ ಸಾಕು. — ಪಕ್ಕವಿದ್ದರೆ ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡೀಲಿ, ಕೊಟ್ಟ ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ದುಕ್ಕವೇನು? (Prvs.). — ಹಿಡಿಕಾಱು. a handful of grain. ಹಿಡಿಕಾಱಿಗೆ ಅಡಿ, ಪಡಿಕಾಱು ಕಳಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಹಿಡಿ ಕೆಯ್ಯು. = ಪಿಡಿ ಕೆಯ್ಯು. to cause a fist to be formed, to make a fist, to form into a fist, to close or clench. ಹಿಡಿ ಕೆಯ್ಸಿದ ಕೆಯ್ಯ ಕುಡಿತೆ (ಮುಷ್ಟಿ); ಹಿಡಿಕೆಯ್ಸಿದ ಮೊಣಿನು (ರತ್ನಿ Hlā.). 2, to seize or grasp (Bp. 3, 25). — ಹಿಡಿಗವಡೆ. -ಕವಡೆ. a certain play with cowries (Bh. 1, 6, 1). — ಹಿಡಿಗೆಯ್. 1. to close or clench. ಬಲಿದು ಹಿಡಿಗೆಯ್ದ ಕೆಯ್ (ಮುಷ್ಟಿ Mr. 323). — ಹಿಡಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. 2. the closed hand (J. 25, 54). — ಹಿಡಿಜೋಳ. = ದೊಡ್ಡ ಜೋಳ. (St. & Pl.). — ಹಿಡಿ ತುಮ್ಬು. so that the fist or hand is filled: a handful (B. 4, 127). ಹಿಡಿ ತುಮ್ಬು ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೂ ನುಡಿ ಹಸನಾಗಿ (or ಚನ್ನಾಗಿ) ಇರ ಬೇಕು. — ಎಲ್ಲದಕ್ಕೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹಿಡಿ ತುಮ್ಬು ಗಡ್ಡಕ್ಕೂ ಬಡತನವೇ? (Prvs.). — ಹಿಡಿಮ್ರಗ. a beast that has been taught to seize wild animals (Bh. 3, 13, 21). — ಹಿಡಿಯಾಳ್. -ಆಳ್. a captive (Bh. 1, 19, 18). — ಹಿಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to be seized, to be taken prisoner, to be brought into subjection (Bp. 18, 53; 53, 20). ಹಿಡಿವಡೆದವನು (ಅಭಿಪನ್ನ, ಅಭಿಗ್ರಸ್ತ Nr.). — ಹಿಡಿವರಹ. a handful of gold coins. ಬೊಡಿಯುವ ಗಣ್ಡನ ಹತ್ತರ ಹಿಡಿವರಹಾ ಇದ್ದರೇನು? (Prv.). — ಹಿಡಿವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to seize firmly, to grasp (Cpr. 9, 12). — ಹಿಡಿಸರಳು. an instrument for boring holes. (My.). — ಹಿಡಿಸೂಡಿ. a bundle of grass comprising only a handful; a broom. see Prv. s. ಹೂಲ 3. — ಹಿಡಿಸ್ವಾಲ. an auger, a drill (S. Mhr.; Te. ಹಿಡಿಸಾನೆ).— ಹಿಡಿಹಿಡಿಕೆ. see Mr. s. ತ್ರಿಪತ್ರಿಣಿ. — ಹಿಡಿಹುಲ್ಲು. a handful of grass. ಮೇದೇ ಹುಲ್ಲು ಸೂಱಿ ಆಗುತ್ತದೆ, ಹಿಡಿಹುಲ್ಲಿಗೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ (Prv.). — ಹಿಡಿಹೆಬ್ಬಾರ. a Hebbāra who is only a handful, *i. e.* very insignificant. ಹಿಡಿಹೆಬ್ಬಾರನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದಷ್ಟು ಗಾತ್ರ (Prv.).

ಹಿಡಿ hiḍi. 4. = ಪಿಡಿ 4. — ಹಿಡಿಯಾನೆ. -ಆನೆ. a female elephant (ಹಸ್ತಿನಿ, ವಶೆ Hlā.; ಕರಿಣಿ, ಧೇನುಕೆ, ವಶೆ Nr.).

ಹಿಡಿ hiḍi. 5. = ಹಿಡಿಕು, etc. (Te. ಹಿಡ). — ಹಿಡಿಹೋರಿ. a steer that has still its testicles (ಅಷಂಢ Mr. 178).

ಹಿಡಿಕಿ hiḍiki. 1. a woman who seizes. see ತಲೆ-.

ಹಿಡಿಕಿ hiḍiki. 2. = ಹಿಡಿಕೆ. a handle, a hilt (B. 3, 11; 5, 25).

ಹಿಡಿಕು hiḍiku. = ಹಿಡ 1, ಹಿಡಿ 5, ಹಿಡಿಗು. a testicle. (T. ಪಿಡುಕ್ಕು, ಪುಡುಕ್ಕು; Tu. ಪೊತ್ತೆಲ್). ಹಿಡಿಕು ಬಡಿದ ಎತ್ತು (ಜಾತೋಕ್ಷ Nr. *a*).

ಹಿಡಿಕೆ hiḍike. = ಹಿಡಿಕಿ 2. the fist. ಹಿಡಿಕೆಯು ಹಿಡಿದು ಆಳೆದ ಮೊಟ (ಸರತ್ನಿ); ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಅಳೆದ ಮೊಟ (ಅರತ್ನಿ Nr.). 2, a handle, a hilt (ತಾವು G.). ಕತ್ತಿ ಕಠಾರಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಹಿಡಿಕೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಾರು (ಮೇಖಲೆ G.).

ಹಿಡಿಗಲು hiḍigalu. a broom (My.).

ಹಿಡಿಗು hiḍigu. = ಹಿಡಿಕು, etc. ಹಿಡಿಗು ಬಡಿದ ಎತ್ತು (ಜಾತೋಕ್ಷ Nr. *b*).

ಹಿಡಿತ hiḍita. hold. (My.).

ಹಿಡಿಮ್ಬ hiḍimba. a rākṣasa slain by Bhīma. (Bh. 1, 9, 16. 19).

ಹಿಡಿಮ್ಬಕ hiḍimbaka. = ಹಿಡಿಮ್ಬ. (Bh. 1, 9, 16).

ಹಿಡಿಮ್ಬಾಪತಿ hiḍimbā-pati. Bhīma. (ಭೀಮಸೇನ G.). 2, Hanumat.

ಹಿಡಿಮ್ಬಿ hiḍimbi. = ಹಿಡಿಮ್ಬೆ. (Bh. 1, 9, 16. 24).

ಹಿಡಿಮ್ಬೆ hiḍimbe. ಹಿಡಿಮ್ಬಾ. Hiḍimba's sister, who changed herself into a beautiful woman and married Bhīma. 2, the wife of Hanumat.

ಹಿಡಿಯಿಸು hiḍiyisu. = ಪಿಡಿಯಿಸು. to castrate, to geld. ಹಿಡಿಯಿಸಲ್ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಅಷಂಢ Hlā.).

ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ hiḍiyuvike. seizing, etc. (Si. 392. 400. 434. 442).

ಹಿಡಿಸು hiḍisu. = ಇಡಿಸು 3, ಪಿಡಿಸು. to cause to seize, to cause to lay hold of or on (Bp. 29, 33; 60, 22); to cause to occupy (as a place of being; 39, 15); to cause oneself to occupy (as a place being): to enter, to go into (C.); to make go into oneself: to hold, to have capacity for (as a vessel, a cart, a ship, C.); to make go into, to fill into; to cause to shampoo (My.). ಆ ಪಾತ್ರದೊಳಗೆ ನರಿಯು ಸೋಱಿ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ (B. 3, 95). ಆ ಹಡಗುಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಕಣ್ಡಗ ಒಜ್ಜೆ ಹಿಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಇರುವವು (3, 117). ಒಳಗೆ ನಾಲ್ವಾಱು ಜನರನ್ನೂ ಹೊಱಗೆ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆಡುಱ ಜನರನ್ನೂ ಹಿಡಿಸುವನ್ತ ರಥಗಳು (5, 299). ಒನ್ದು ಹಡಗದೊಳಗೆ ಹಿಡಿಸುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇಱಿದರೆ ಬಹಳ ಎತ್ತುಗಳು ಬೇಕಾಗುವವು (4, 160). ಅವನ ತಲೆಯು ಗಗನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಅವನು ಉಡುಗಿದರೆ ಸಣ್ಣ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ ಸಹಾ ಹಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ (5, 142).

ಹಿಡಿಹ hiḍiha. seizing, grasping, etc. (ಪೀಡನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಗ್ರಹಣ, ನಿಗ್ರಹ Mr. 439).

ಹಿಡು hiḍu. 1. = ಪಿಡಿ 2, etc. P. p. of ಹಿಡಿ 1. — ಹಿಡು ಕೊಳ್ಳು. = ಹಿಡಿ ಕೊಳ್ಳು s. ಹಿಡಿ 2, etc. (B. 2, 32. 42; B. 4, 63. 176; 5, 240. 254). ಹಿಡು ಕೊಳ್ಳುವದು (ಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಹ Si. 388).

ಹಿಡು hiḍu. 2. = ಹಿಡಿ 3, etc. hold, etc.

ಹಿಡುವಳಿ hiḍu-vaḷi. possession, ownership (of land, My.).

ಹಿಡುವಳಿದಾರ hiḍuvaḷi-dāra. a possessor, an owner (My.).

ಹಿಡುಹು hiḍuhu. the act of seizing, catching or hitting (used of an arrow, Bh. 7, 4, 42).

ಹಿಡ್ಲು hiḍlu. = ಹಿಡಲು. a broom (My.).

ಹಿಣನಿ hiṇani. = ಹಿಣಿ, etc. hump, etc. ಎತ್ತಿನ ಹಿಣನಿ (ಕಕುದ, ಕಕುದ್ Si. 430).

ಹಿಣಿ hiṇi. = ಇಣಿ, ಪಿಣಿಲ್ 2, ಹಿಣಿಲ್ 1, ಹಿಳಲು, ಹಿಳಿಲ್. a bull's or bullock's hump (ಅಂಸಕೂಟ, ಕಕುದ್ Hlā.; M. ಪೂಞ್ಞ; T. ಪಿಜಲ್).

ಹಿಣಿಕು hiṇiku. = ಇಣಿಕು, ಹಣಿಕು, etc. to look slyly. — ಹಿಣಿಕಿ ನೋಡು. = ಹಣಿಕಿ ನೋಡು. (My.).

ಹಿಣಿಲ್ hiṇil. 1. ಹಿಣಿಲು. = ಹಿಣಿ, etc. (ಕಕುದ, ಕಕುದ್ Nr.; ಕಕುದ Mr. 179). ಗೂಳಿಯ ಹಿಣಿಲು (ವೃಷಾಂಗ, ಕಕುದ್ Nr.). ಗೂಳಿಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಣಿಲು (ಕಕುದ Nn. 143, o. r. ಹಿಳಿಲು).

ಹಿಣಿಲ್ hiṇil. 2. ಹಿಣಿಲು. = ಪಿಣಿಲ್ 1, ಹೆಣಿಲು, ಹೆರಲು, ಹೆರಳ್, ಹೆಳಲು. the string of a bow (Bh. 8, 22, 27); a braid of hair (ಕಚಬನ್ಧ Ct. I, 74; ಪಾಶ Mr. 320; Rām. 1, 16, 52); a peacock's tail (J. 13, 51). ಗಣ್ಡುಡಿಗೆಯುಟ್ಟು, ಬಿಟ್ಟು ಹಿಣಿಲಂ (Śmd. 282, o. r. ಕಣ್ಡುಡಿಗೆ-). see ಬೆಳೆವಿಣಿಲು.

ಹಿಣ್ಟೆ hiṇṭe. = ಪೆಟ್ಟೆ, etc, a lump, a clod (My.).

ಹಿಣ್ಡಿ hiṇḍi. the oil-seed from which the juice has been expressed, the refuse of oil-seed, an oil-cake (ಪಿಣ್ಯಾಕ Nr.; ತೈಲಕ Mr. 378; C.; Bp. 24, 68; B. 2, 19). 2, a kind of chutney made of the emblic myrobalan (ನೆಲ್ಲಿ My.).

ಹಿಣ್ಡಿಲ hiṇḍila. a coiled serpent (ಜಿಹ್ಮಗ, ಕುಣ್ಡಲಿ, ಮುರಿದ ಫಣಿ Mr. 400, o. r. in two MSS. ಹಿಣ್ಡಲ).

ಹಿಣ್ಡೀರ hiṇḍīra. *cuttle-fish bone, Os sepiae.*

ಹಿಣ್ಡು hiṇḍu. = ಪಿಣ್ಡು. to press with the fist or between the palms of the hands, etc. in order to extract the juice, oil, etc., to squeeze out (ಮುಷ್ಟಿನಿಷ್ಪೀಡನ Śmd. Dh.; ನಿಃಪೀಡನ Śm. 96; C.; Bp. 11, 11; My.); to wring, as a wet cloth (My.); to squeeze through (cloth, etc., My.); to squeeze or pinch, as the ears (My.); to extract, as milk, to milk (B. 1, 21; 4, 220; 5, 285); to give milk, as buffaloes, etc. (B. 1, 15. 18); to squeeze, to oppress with hardships, to harass (Bh. 1, 10, 31. 35; J. 31, 26). ದೊಣ್ಣೇ ಹಿಣ್ಡಿದರೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಳುವದೇ? — ಮೊಸರು ಹುಳಿಯೆನ್ತ, ಹಸುರುಹುಲ್ಲ ಹಿಣ್ಡಿದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಹಿಣ್ಡು hiṇḍu. = ಪಿಣ್ಡು, q. v. a collection, a multitude, etc. (ಗೋಸಮೂಹ Śmd. Dh.; ತುಱುಮುನ್ಡೆ Śm. 96; ಕಲಾಪ, ಸಂಹತ Si. 439; Grj. 2, 106 va.; 6, 56 va.; Bp. 51, 54; Bh. 3, 13, 18; C.; B. 4, 37). ತುಱುವಿನ ಹಿಣ್ಡು (ಗೋವೃನ್ದ, ಗೋಧನ, ಧನ Hlā.). ವಾರಸತಿಯರ ಹಿಣ್ಡು (ಗಾಣಿಕ್ಯ Mr. 305). ಪಶುಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಸಮಜ Si. 318); ಗಿಣಿಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಶೌಕ 181); ಆನೆಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಹಸ್ತಿಕ 269); ಆಕಳ ಹಿಣ್ಡು (ಗೋಕುಲ, ಗೋಧನ 318); ಎತ್ತುಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಔಕ್ಷಕ 318); ಎಳೆಕಱುಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ವಾತ್ಸಕ 318). see Prvs. s. ಹಣ್ಡೆ. — ಹಿಣ್ಡಾಕಳ್. -ಆಕಳ್. a herd of cows (J. 9, 19). — ಹಿಣ್ಡಿಗೆ ಬಿಗಿ. to fasten together into one mass (Bhaktisāra 85). — ಹಿಣ್ಡುಕೌಪ. a number of small pieces of cloth. ದಣ್ಡಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ಹಿಣ್ಡುಕೌಪವ ಕಟ್ಟಿ, ಮುಣ್ಡೆಯರ ಕಣ್ಡು ಭ್ರಮಿಸುವ ಯೋಗಿಗೆ ಮಣ್ಡೆ ಬೋಳೇಕೆ? (Sp.). — ಹಿಣ್ಡುಗಂಕಣ. -ಕಂಕಣ. = ಪಿಣ್ಡುಗಂಕಣ, q. v. (Śmd. 386; Kk. 98). — ಹಿಣ್ಡುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a herd, to come together in crowds, etc. (B. 2, 2. 18; 3, 56. 67). — ಹಿಣ್ಡುಗಣೆ. -ಕಣೆ. a heap or number of arrows (J. 22, 20). — ಹಿಣ್ಡುಗೂಡು. -ಕೂಡು. to come together in crowds, to assemble in numbers, etc. (C.; B. 5, 105). — ಹಿಣ್ಡುವಲೆ. -ಬಲೆ. a variety of net (Bh. 3, 13, 23). — ಹಿಣ್ಡು ಹಿಣ್ಡು. rep. (Bp. 28, 21). — ಹಿಣ್ಡುಹೊಳಹು. the shine of a large number (Bh. 3, 13, 18). — ಹಿಣ್ಡೇಱು. -ಏಱು. to rise in numbers (Grj. 4, 45). — ಹಿಣ್ಡೊಡೆ. -ಒಡೆ. to separate from or leave the herd. ಹಿಣ್ಡೊಡದ ಆಕಳು ಕಣ್ಡ ಕಡೆ (Prv.).

ಹಿಣ್ಡುಳೆ hiṇḍuḷe. N. of a plant (ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿ Mr. 147, one MS. ಹಿಣ್ಡುಳಿಕೆ).

ಹಿಣ್ಡೆ hiṇḍe. Tbh. of ಪಿಣ್ಡ. a ball of rice offered to the manes, etc. — ಹಿಣ್ಡೆಕೂಳು. a meal at the sapiṇḍīkaraṇa (My.). ಹಿಣ್ಡೆಕೂಳು ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಹಿಣ್ಡ್ಲಿ hiṇḍli. (= ಹಿಣ್ಡುಳೆ?). — ಹಿಣ್ಡ್ಲಿ ಕಾಯಿ. the fruit of a creeper of the cucumber tribe, perhaps Cucumis trigonus Roxb. (Z.).

ಹಿತ hita. put, placed, laid, imposed; held, taken, seized. 2, *suitable*, *proper*, *fit*, worthy; advantageous, beneficial, profitable, useful, good; salutary, wholesome, agreeing with. 3, friendly, affectionate, kind. 4, a friend, a benefactor. 5, advantage, profit, benefit, service, good, welfare (ಪ್ರಯೋಜನ Nn. 84). ಹಿತವಂ (ತಕ್ಕಂ Kk. 38). ಪರಹಿತ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಹಿತ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ಮದುವೇ ಮನೇಲಿ ಅನ್ನವಿಕ್ಕಿ, ಹಿತವ ಪಡದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Śmd. 158. 365; Bp. 38, 7; 40, 90; B. 4, 17; 5, 206.

ಹಿತಕರ hita-kara. doing what is fit or proper, doing a service, performing a kindness, friendly, favourable, beneficial; a benefactor. (Ch. v. 222; Bp. 40, 80).

ಹಿತಕಾರಕ hita-kāraka. doing what is good, beneficial, salubrious, etc. (C.; B. 3, 37).

ಹಿತಕಾರಿ hita-kāri. doing services, performing kindnesses or benefits, befriending, useful, beneficial, auspicious. (Rām. 6, 44, 31; Bp. 16, 25; My.). ನಾರಿ ಪರ ಉಪಕಾರಿ, ನಾರಿ ಸ್ವರ್ಗಕೆ ದಾರಿ, ನಾರಿ ಸಕಲರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿ; ಮುನಿದರೇ ನಾರಿಯೇ ಮಾರಿ (Sp.).

ಹಿತಬಾರಿ hitabāri. = ಹಿತವಾರಿ, trustworthy. (My.).

ಹಿತರಸಸ್ವೀಕಾರ hita-rasa-svīkāra. the making one's own of pleasant fluids. see ಹೀರ್ 1.

ಹಿತವತ್ hita-vat. friendly, favourable, doing good, useful.

ಹಿತವನ್ತ hita-vanta. Tbh. of ಹಿತವತ್. one who confers benefits, a benefactor, a friend (C.; B. 5, 179). ತಾಯಿಗಿನ್ತ ಹಿತವನ್ತರಿಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ (Prv.); feminine ಹಿತವನ್ತೆ (My.).

ಹಿತಶತ್ರು hita-śatru. hostile to the weal or advantage of (Mhr.); a secret enemy (My.).

ಹಿತಶತ್ರುತ್ವ hita-śatrutva. secret enmity (My.).

ಹಿತಾವಹ hita-āvaha. bringing benefit, etc., salutary, salubrious (B. 4, 31).

ಹಿತಾಶಂಸೆ hita-āśaṁse. *benediction.*

ಹಿತೈಷಿ hita-ēṣi. wishing well, desiring another's welfare, kindly disposed, benevolent. (My.).

ಹಿತೋಪದೇಶ hita-upadēśa. friendly advice, good counsel, salutary instruction. 2, N. of a popular collection of stories and fables. (C.; B. 4, 196).

ಹಿತ್ತಲ್ hittal. ಹಿತ್ತಲು. = ಪಿತ್ತಲ್, ಪಿನ್ತಿಲ್, etc., ಹಿತ್ತಲ, ಹಿತ್ತಿಲ್. a back-yard (C.; Bp. 31, 5; B. 1, 9; 4, 25; Si. 118). ಹಿತ್ತಲಗಿಡ ಮದ್ದಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳ ಮಾತು ನಿಜವಲ್ಲ. — ಒಲಪುಗಾತಿಗೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ಹಿತ್ತಲು. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನೋಟ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದ (Prvs.). — ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲ್. a back-yard gate (Bp. 61, 20). — ಹಿತ್ತಲ ಮನೆ. a building in the back-yard (Bp. 42, 31).

ಹಿತ್ತಲ hittala. = ಹಿತ್ತಲ್, etc. (ನಿಷ್ಕುಟ, ಪಿತ್ತಿಲ್ Nn. 142; ನಿಷ್ಕುಟ Mr. 480; B. 5, 135. 203).

ಹಿತ್ತಳಿ hittaḷi. = ಹಿತ್ತಳೆ, etc. (Si. 332).

ಹಿತ್ತಳೆ hittaḷe. = ಪಿತ್ತಲ 1, etc. brass (ಆರಕೂಟ, ರೀತಿ Hlā., Nr.; Si. 332).

ಹಿತ್ತಾಳಿ hittāḷi. = ಹಿತ್ತಳೆ, etc. (B. 1, 18; 4, 141; ಪುಷ್ಪಕ Mr. 527; ಆರಕೂಟ G.). ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನ, ಕಿವಿ ಮಾತ್ರ ಹಿತ್ತಾಳಿ (Prv.).

ಹಿತ್ತಾಳೆ hittāḷe = ಇತ್ತಾಳೆ, ಹಿತ್ತಳೆ, etc. (ಪುಷ್ಪಕ, ರೀತಿಕೆ Nn. 123; ಆರಕೂಟ, ರೀತಿಕೆ Mr. 98, o. r. ಹಿತ್ತಾಳಿ; My.).

ಹಿತ್ತಿಲ್ hittil. ಹಿತ್ತಿಲು. = ಹಿತ್ತಲ್, etc., ಹಿತ್ತ್ಲು. (ನಿಷ್ಕುಟ Hlā.). ನಟ್ಟಹಿತ್ತ್ಲು. a vegetable garden.

ಹಿತ್ತ್ಲು hittlu. = ಹಿತ್ತಲ್, etc. (My.).

***ಹಿದಿರೆ hidire.** heap of wood cuts? fuel, bamboo? (fr. ಬಿದಿರ್?). ಹಲವು ಕಾಲ ಧಾವತಿಗೊಣ್ಡು ಒಟ್ಟಿದ ಹಿದಿರೆಯು ಒನ್ದು ಕಿಡುಕುಳಿಲ್ಲಿ ಬೇವನ್ತೆ Bv. 213.

ಹಿದುಕು hiduku. 1. = ಪಿಸುಕು 1, etc., ಚಿದಕು 1. to squeeze the soaked pulse called avare with the fingers and thus remove its skin (My.).

ಹಿದುಕು hiduku. 2. = ಚಿದಕು 2. the state of being freed from one's skin by squeezing (My.). — ಹಿದುಕವರೆ. -ಅವರೆ. = ಚಿದಕವರೆ. (My.).

ಹಿನ್- hin. = ಪಿಂ- (ಪಿಜ್-), etc., ಹಿಕ್-, ಹಿಂ- (ಹಿಜ್-), ಹಿಂ-(ಹಿಙ್-), ಹಿನ್ದೆ, etc. back, behind, etc. — ಹಿನ್ತಿರಗು. = ಹಿನ್ತಿರುಗು. (Cb. 57). — ಹಿನ್ತಿರುಗು. = ಪಿನ್ತಿರುಗು. (My.). — ಹಿನ್ತೆಗೆ. = ಹಿನ್ದೆಗೆ. (My.). — ಹಿನ್ದಲೆ. -ತಲೆ. the hinder part of the head (My.). — ಹಿನ್ದಿರಿಗಿಸು. -ತಿರಿಗಿಸು. to turn back (v. t.); to turn round (v. t., My.). ರೂಪರಸಾದಿವಿಷಯಗಳ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಹಿನ್ದಿರಿಗಿಸಿ ನಿಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ Si. 392). — ಹಿನ್ದಿರಿಗು. -ತಿರಿಗು. = ಪಿನ್ತಿರಿಗು. to turn back; to return; to turn round (My.). — ಹಿನ್ದಿರುಗು. -ತಿರುಗು. = ಪಿನ್ದಿರುಗು, ಹಿನ್ದಿರಿಗು. (My.). ಗಣಪತಿ ಹಿನ್ದಿರುಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ (B. 4, 79). ಒನ್ದು ಹಾಜುಕೆಗೆ ಬೇಟೆ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಸಿಂಹವು ಹಿನ್ದಿರುಗಿ, ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುವದು (4, 212). — ಹಿನ್ದಿರುಗುವಿಕೆ. -ತಿರುಗುವಿಕೆ. turning back, etc. (ಸಾಧನ, ನಿವರ್ತನ Si. 437). — ಹಿನ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. = ಪಿನ್ದೆಗೆ. to draw back, to flinch (My.). ಯಾವ ಕಷ್ಟ ಬನ್ದರೂ ಹಿನ್ದೆಗೆಯನು (My.). — ಹಿನ್ದೆಸೆ. the direction that is behind (Bp. 25, 45; 27, 74; 39, 40; 42, 36. 84; 57, 88). — ಹಿನ್ನೆಲೆ. = ಪಿನ್ನೆಲೆ. back ground (Bh. 3, 19, 12).

ಹಿನ್ತಾಲ hintāla. *the marshy date tree, Phoenix* (or Elate) *paludosa.*

ಹಿನ್ತಾಲಿ hintāli. the Talipot or fan-palm (ಕರತಾಳ, ಶ್ರೀತಾಳಿ Mr. 359).

ಹಿನ್ತೆ hinte. = ಪಿನ್ತು, etc., ಹಿನ್ದೆ. (Śmd. 285 Cm.).

ಹಿನ್ದ hinda. = ಹಿನ್ದು, etc. — ಹಿನ್ದಗಡೆ. -ಕಡೆ. subsequent time; afterwards (ಅನು G.). ಹಿನ್ದಗಡೆಯಲ್ಲಿ (ಪಶ್ಚಾತ್); ಹಿನ್ದಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾರ (ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ G.). ಮೊದಲು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ, ಹಿನ್ದಗಡೆ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುವದೇನು ಚನ್ದ? (B. 3, 83); ಇನ್ನಾದ್ದೊನ್ದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆನ್ದು, ಮೊದಲು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಿನ್ದಗಡೆಗೆ ಹೊತ್ತು ಬನ್ದಾಗ, ತನ್ನಿನ್ದಾಗದೆನ್ದು, ಹೇಳ ಬಾರದು (4, 34). — ಹಿನ್ದ ಹಿನ್ದಕೆ. (*i. e.* ಹಿನ್ದಕೆ ಹಿನ್ದಕೆ). rep. (Bp. 22, 31; J. 19, 29). — ಹಿನ್ದ ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ. = ಹಿನ್ದ ಹಿನ್ದಕೆ. (Bp. 27, 13).

ಹಿನ್ದಲ hindala. = ಹಿನ್ದಳ. (My.).

ಹಿನ್ದಳ hindaḷa. = ಹಿನ್ದಣ. that which is behind. ಹಿನ್ದು. (My.).

ಹಿನ್ದು hindu. = ಪಿನ್ದು q. v., etc., ಹಿಂಚು 2. that which is back (in place), behind, and previous, past; that which is afterwards or hereafter (ಪಿನ್ತು Śmd. 64; Bp. 24, 19); the direction behind, past time; subsequent time; behind, etc. genitive: ಹಿನ್ದಣ (Bp. 37, 23; 61, 34; J. 2, 57; 7, 30; 13, 48; 15, 30; 19, 24; 25, 8. 16), ಹಿನ್ದಣದ (Bp. 4, 61). ಹಿನ್ದಲ, ಹಿನ್ದಳ, ಹಿನ್ದನ (My.); dative: (ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ), ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ (Bp. 22, 15; 44, 22; B. 2, 18; 3, 59; 4, 112. 126. 132; 5, 70. 206), ಹಿನ್ದಕೆ (Bp. 11, 20; 26, 29: 40, 8; J. 13, 35); ablative: ಹಿನ್ದಿನ್ದ (B. 3, 23. 41. 42. 85; 4, 110), ಹಿನ್ನಿನ್ದ (B. 3, 71. 122), ಹಿನ್ದಿನಿನ್ದ (B. 4, 187; 5, 253). ಹಿನ್ದ ಸೆಳೆವುದು (ಪಾಷ್ಣಿ); ಪಡೆಯ ಹಿನ್ದಣ ಮೆಯ್ (ಪ್ರತಿಗ್ರಹ Hlā.). ಸೇನೆಯ ಹಿನ್ದಿದ್ದ ಅರೆನೆಲೆ (ಪ್ರತಿಗ್ರಹ Nr.). ಹಿನ್ದಣ ಭಾಗ (ಪಾಷ್ಣಿ, ಪಿನ್ತು Nn. 134). ಹಡಗು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಯುವನ್ತೆ ಕೆಳಗಡೆ ನೀರನ್ನು ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ ಮರಮುಟ್ಟು (ನೌಕಾದಣ್ಡ Si. 84); ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ತಿರುಗದೇ ಇರುವವನು (ಅನಿವರ್ತಿ 292); ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡದನ್ನು ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವಿಕೆ (ನಿರ್ಯಾತನ 437); ಕಳದ ವರುಷ ಪರುತ್ ಎಮ್ಬುದು, ಅದಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ಹಿನ್ದಣ ಸಂವತ್ಸರ ಪರಾರಿ ಎಮ್ಬುದು (476); ಹಿನ್ದಣ ದಿನ (ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಸ್ 477; ಹ್ಯಸ್ 477). ಹಿನ್ದ ಪಿಡಿವುದು (ಪಾಷ್ಣಿ Mr. 484). ಹಿನ್ದಿನವ (B. 4, 190). ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ದಕ್ಕೆ (B. 3, 126). ಹಿನ್ದಕ್ಕೂ ಮುನ್ದಕ್ಕೂ (4, 158). ಕಡ್ಲೆಗೆ ಮುನ್ದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಹಿನ್ದು.— ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ ತಿರುಮನ್ತ್ರಾ ಹೇಳ್ಯಾನು.— ಹಿನ್ದಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಹೋಯಿತು, ಮುನ್ದಿನ ಕೋರಾನ್ನ ಹೋಯಿತು. — ಹಿನ್ದಿನಿನ್ದ ಆನೆ ಹೋಗ ಬಹುದು, ಮುನ್ದಿನಿನ್ದ ನುಸಿ ಹೋಗ ಬಾರದು (Prvs.). — ಹಿನ್ದಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to go or come after, to follow (My.). — ಹಿನ್ದಾಗು. -ಆಗು. to be or remain behind; to flinch (My.). — ಹಿನ್ದಾಡು. -ಆಡು. to speak behind a person. see Prv. s. ಎದುರಿಗೆ ಆಡು. — ಹಿನ್ದಿಕ್ಕಿ ಕೊಳ್. -ಇಕ್ಕಿ-. to place behind oneself, to shelter, to protect (Bh. 6, 5, 30). — ಹಿನ್ದಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to place behind or back (Bp. 18, 5). — ಹಿನ್ದುಕಡೆ. = ಹಿನ್ದುಗಡೆ. (Si. 288). — ಹಿನ್ದುಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಪಿನ್ದುಗಡೆ. a place that is behind; subsequent time (My.). ಹಿನ್ದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ (ಪಿನ್ತೆ Śmd. 52 Cm.). see Si. 110. 209. 284. — ಹಿನ್ದುಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಪಿನ್ದುಗಳೆ. to flinch (J. 23, 11); to transgress, to reject (27, 30; Dp. 103, 2). — ಹಿನ್ದುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಪಿನ್ದುಗೊಳ್. to go or come after, to follow (Bp. 28, 57; J. 28, 6). — ಹಿನ್ದುಭಾಗ. a portion or part that is behind (Si. 285). — ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು. = ಪಿನ್ದು ಮುನ್ದು. that is behind and in front (Rām. 6, 50, 10). 2, the hind part being in front, reversed position, etc. (ವಿಪರೀತ, ಪರಾಚೀನ Mr. 437). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದಾತನು (ಪರಾಙ್ಮುಖ, ಪರಾಚೀನ Nr.). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾಗುಹ (ವಿಪರೀತ, ಪರಾಚೀನ Hlā.). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದುದು (ವಿಪರೀತ Nn. 151). ದೂರವಾದ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ಯೋಚನೆಯುಳ್ಳವನು (ದೀರ್ಘದರ್ಶಿ Si. 233). [ಕೇಡಿಂಗೆ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದರು ಭೀಷ್ಮರು Cv. 37]. ಎನ್ದೂ ಏಱದ ರಾವುತ ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾಗಿ ಏಱಿದ (Prv.). — ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ನೋಡು. to be circumspective or cautious, to hesitate (B. 5, 38. 55. 205). — ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದೆ ನೋಡು. = ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ನೋಡು. (B. 5, 178. 246). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದೆ ನೋಡದವ (ಚಪಲ G.). — ಹಿನ್ದುಳಿ. -ಉಳಿ. to remain or stay behind (J. 10, 46; 11 sum.; 17, 30).

ಹಿನ್ದು hindu. = ಹಿನ್ದೂ. (Tbh. of ಸಿನ್ಧು). a Hindu (C.; Mhr., H. ಹಿನ್ದು). — ಹಿನ್ದುಜನ. Hindus (My.). — ಹಿನ್ದುದೇಶ. India. (My.).

ಹಿನ್ದುಸ್ಥಾನ hindu-sthāna. land of Hindus; India; (My.; B. 2, 41; 3, 58; 4, 114; 5, 160).

ಹಿನ್ದುಸ್ಥಾನಿ **hindu-sthāni.** relating to India: a language containing many Saṁskṛita terms, Saṁskṛita tadbhavas, Persian and Arabic words, etc. (C.; B. 4, 129).

ಹಿನ್ದೂ **hindū.** = ಹಿನ್ದು. a Hindu. — ಹಿನ್ದೂಜನ. = ಹಿನ್ದುಜನ. (B. 3, 41; 4, 205). — ಹಿನ್ದೂಮಹಾಸಾಗರ. the Indian ocean (B. 4, 101).

ಹಿನ್ದೆ **hinde.** = ಪಿನ್ದೆ, etc., ಹಿಕ್–, etc., ಹಿಂಚೆ, ಹಿನ್ದ, ಹಿನ್ದು. the direction behind; past time; subsequent time; behind, after, towards the back part or rear, in the rear, at the back, backwards; in former times, ago; later in time, after, afterwards (ಪಶ್ಚಾತ್, ಅನು Si. 468; C.; Bp. 18, 53; 53, 17; 61, 57; J. 10, 33; 11, 2. 35; Bh. 1, 8, 20; 1, 10, 39). ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹೋಗಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ Nr.). ಅಭಿಮುಖವಾಗದೇ ಹಿನ್ದೆ ತಿರಿಗಿದವನು (ಪರಾಙ್ಮುಖ, ಪರಾಚೀನ Si. 362); ಹಿನ್ದೆ ಸಂಗಡ ಹೋಗುವವನ್ಥಾದು (ಅನುಗ, etc. 374). ಆ ಬಾಟೀ ಎಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಗಿಡ ದೊಳಗಿನ್ದ ಒನ್ದಟ ಹಿನ್ದೆ ಒನ್ದು ಹೊಸ ಸುಟಿ ಏಟುತ್ತವೆ (B. 2, 37). ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ ಹಿನ್ದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೋಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತಲ್ಲ (4, 200). ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿನ್ದೆ (4, 214). ಹಿನ್ದೆ ಬಯ್ಯ ಬಾರದು, ಮುನ್ದೆ ಹೊಗಟ ಬಾರದು. — ಹಿನ್ದೆ ಹೋದರೆ ಹೇಡಿ, ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದರೆ ಗರ್ವಿ. ಹಿನ್ದೆ ಮಟಿ, ಮುನ್ದೆ ಅರಿ (Prvs.). ನೀನು ಹೋಗು ಮುನ್ದೆ; ನಾನು, ಇದೇ, ನಿನ್ನ ಹಿನ್ದೆ ಬರುತ್ತೇನೆ (B. 4, 138). — ಹಿನ್ದೆ ಬೀಟು. to remain behind (My.); to become of less use (B. 5, 227). — ಹಿನ್ದೆ ಮುನ್ದೆ. — ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು. 3, backwards and forwards (Bp. 26, 30). — ಹಿನ್ದೆ ಮುನ್ದೆ ನೋಡು. = ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ನೋಡು. (B. 3, 59; 4, 13. 37. 48; 5, 70). — ಹಿನ್ದೆಯಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to go or come after, to follow (Bp. 54, 38). — ಹಿನ್ದೆ ಯಾಡು. -ಆಡು. to backbite, to calumniate (My.). ಹಿನ್ದೆಯಾಡುವ ನುಡಿಯು ಘೋರವಿಷ, ಮನನೆ! (Dp. 172). — ಹಿನ್ದೆಯಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. -ಇಟ್ಟು-. to place behind oneself (My.). — ಹಿನ್ದೆ ಹತ್ತು. to follow (Bp. 28, 9). — ಹಿನ್ದೆ ಹೋಗು. to go or come after (Bp. 56, 58).

ಹಿನ್ದೋಲ **hindōla.** (= ಇನ್ದೋಳ). a swing, a hammock. 2, one of the rāgas (Cpr. 7, 62 va.).

ಹಿನ್ನಿ **hinni.** (= ಪಿನ್ನಿ?). the feathered part of an arrow (ಕರ್ತರಿ, ಪುಂಖ Nr.).

ಹಿಪ್ಪರಿಗೆ **hipparige.** = ಹಿಪ್ಪಿರಿಗೆ. N. of a town (Bp. 24, 4).

ಹಿಪ್ಪಲಿ **hippali.** = ಪಿಪ್ಪಲಿ (Śmd. 49). long pepper. (342; Hlā.; ಕೃಷ್ಣ, ಮಾಗಧ Nn. 47; ಕಣೆ, ಕೃಷ್ಣ, ಮಾಗಧ Mr. 138; Si. 145). ಹಿಪ್ಪಲೀ ಬೇರು (ತಿರ G.). — ಹಿಪ್ಪಲಿನೇಟಿಳೆ. the mulberry, Morus indica (My.). — ಹಿಪ್ಪಲಿಬಳ್ಳಿ. a shrubby climber, wild and cultivated, the long pepper, Piper longum Lin. (St. & Pl.; Z.).

ಹಿಪ್ಪಿ **hippi.** (fr. ಹಿಟು). = ಹಿಪ್ಪೆ1, ಹಿಂದೆ. (My.). ಮದ್ಯದ ಹಿಪ್ಪಿ (ಕಿಣ್ವ, ನಗ್ನಹು Si. 348); ಗಾಣದ ಎಳ್ಳುಹಿಪ್ಪಿ (ಪಿಣ್ಯಾಕ 406).

ಹಿಪ್ಪಿರಿಗೆ **hippirige.** = ಹಿಪ್ಪರಿಗೆ. — ಹಿಪ್ಪಿರಿಗೆಕಲ್ಲಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 12).

ಹಿಪ್ಪಿಲಿ **hippili.** = ಹಿಪ್ಪಲಿ. (R.).

ಹಿಪ್ಪೆ **hippe. 1.** = ಹಿಪ್ಪಿ, etc. the refuse or residue of what is squeezed out (Rām. 6, 46, 26; Te. ಪಿಪ್ಪಿ; M. ಪೀರ; T. ತಿಪ್ಪಿ); the refuse or residue of what has been used in the manufacture of spirits. ಕಿಣ್ವ ನಗ್ನಹು ಎನ್ದಡೆ ಬೀಜ ಸಂಜ್ಞೆಕನ್ ಅಹ ಸುರಾರವುದ್ರವ್ಯ; ಅದಟ ಹಿಪ್ಪೆಯೆನ್ದೂ, ಎನ್ಬರು (Nr.).

ಹಿಪ್ಪೆ **hippe. 2.** = ಇಪ್ಪೆ1. the tree Bassia latifolia (My.; ಮಧೂಕ, ಗುಡಪುಷ್ಪ, ಮಧುದ್ರುಮ, etc. Si. 127). ಹಿಪ್ಪೇ ಹುವ್ವಿನ ಹೆಣ್ಣ (ಮಧ್ವಾಸವ etc. Si. 347).

ಹಿಮ್– **him.** = ಪಿಮ್–, etc., ಹಿನ್ದು. — ಹಿಮ್ಬಲ. help, refuge (My.). — ಹಿಮ್ಬಳೆ. a plain hollow silver ring worn by women on the wrist behind the kaḍaga (My.). — ಹಿಮ್ಬಟಿ. the time afterwards (Rām. 4, 2, 40); the place behind, the rear (Rām. 6, 50, 12). — ಹಿಮ್ಬಾಗ. = ಹಿಮ್ಬಾಗ. (My.). — ಹಿಮ್ಬಾಗು. to bend backwards (v. i., Si. 288). — ಹಿಮ್ಬಾರ. weight in the back part (of a cart, C.). — ಹಿಮ್ಬಾಲ. a hind tail: the state of being like a tail behind a person, following. — ಹಿಮ್ಬಾಲ ಮಾಡು. to follow. ಅವನ ಹಿಮ್ಬಾಲ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದನು (My.). — ಹಿಮ್ಬಾಲಿಸು. to follow. ಅವನನ್ನು ಹಿಮ್ಬಾಲಿಸು (My.). ಹಿಮ್ಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಸಾಧನ, ಅನುವ್ರಜ್ಯೆ Si. 437). — ಹಿಮ್ಬುಡ. the heel (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ G.). — ಹಿಮ್ಬೆದೆ. = ಪಿಮ್ಬೆದೆ. (My.). — ಹಿಮ್ಭಾಗ. the hind part or portion (My.; B. 3, 99; 4, 82); the rear (J. 14, 12). — ಹಿಮ್ಮಡ. = ಹಿಮ್ಮಡಿ. (Rāghc. 17, 74; B. 5, 297). — ಹಿಮ್ಮಡಿ. the heel (My.). ಹಿಮ್ಮಡಿಯ ಗೂಟ ಕಟ್ಟುವ ಸೂತ್ರ (Prv.). — ಹಿಮ್ಮಡು. = ಹಿಮ್ಮಡಿ. ಕಾಲು ಹಿಮ್ಮಡು ಒಡೆಯುವ ರೋಗ (ವಿಪಾದಿಕೆ G.). — ಹಿಮ್ಮಿಡಿ. = ಹಿಮ್ಮಡಿ. (My.). — ಹಿಮ್ಮುಡಿ. a back knot of hair (ಹಸ್ತ, ಪಕ್ಷ, ಪಾಶ Hlā.). — ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸು. to cause to turn back or retreat (My.). — ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟು. to step or go backwards, to turn back, to retreat, to flinch (ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟು Kk. 70; Śm. 64). see Bp. 6, 7; 11, 3; 14, 7; 22, 33; Bh. 8, 23, 24; J. 5, 29; 7, 44; 11, 4; 16, 22). — ಹಿಮ್ಮೇಳ. the music and singing in the rear of a company of dancing girls background music. (My.). ಹಿಮ್ಮೇಳ ಇದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮೇಳ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಮ್ಮೇಳ (Prv.).

ಹಿಮ **hima.** = ಹಿವ. *cold, frigid,* frosty, cool, dewy. 2, *frost, hoar-frost, ice, snow, dew, cold, coldness, coolness* (ಅಯ್ಕಿಲ್ Kk. 24; ಕುಳಿರ್, ಹಿವ, ಚಳಿ, ಅಯ್ಕಿಲ್ Śm. 16; ಕುಳಿರ್ 105; ಶಿಶಿರ Nn. 46; ತುಷಾರ, ಮಂಜು 81). 3, the cold season, cold, winter. 4, the Himālaya mountain (ಹಿಮಾಚಲ, ಹಿಮಪರ್ವತ 46; ಕುಭೃದ್ವಿಶೇಷ 81). 5, Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 46). 6, a king (ನೃಪ, ಅರಸು 46). 7, the moon (ಸುಧಾಕರ, ಚನ್ದ್ರ 46). 8, nectar, etc. (ಅಮೃತ 46). 9, water (ಜಲ, ಉದಕ 46; ಅರ್ಣ, ಉದಕ 81). 10, camphor (ಘನಸಾರ, ಕರ್ಪೂರ 81). 11, white (ಶುಭ್ರ, ಬಿಳಿದು 46). 12, red (ಜಾಜು, ಕಾವಿ 81). 13, fame (ಕೀರ್ತಿ 46). 14, the state of being chief (ಮುಖ್ಯವು 46). — ಹಿಮಗದಿರ. -ಕದಿರ. the cool-rayed: the moon (ಚನ್ದ್ರ Śs.). — ಹಿಮನ್ದಳೆ. -ಒ-ತಳೆ. snow to obtain or get (Bp. 1, 38).

ಹಿಮಕರ **hima-kara.** the moon (ಚನ್ದ್ರ Mr. 36; ಅಮೃತಕರ, ಚನ್ದ್ರಮ Nn. 35). 2, camphor.

ಹಿಮಕರಕಾನ್ತ **himakara-kānta.** = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. the moon stone, etc. (My.).

ಹಿಮಕರಭೂಷಣ **himakara-bhūṣaṇa.** Śiva (Bp. 20, 38).

ಹಿಮಕಿರಣ **hima-kiraṇa.** the moon (Bp. 43, 43).

ಹಿಮಕಿರಣಕಾನ್ತ **himakiraṇa-kānta.** = ಹಿಮಕರಕಾನ್ತ. (Bp. 3, 12).

ಹಿಮಕಿರಣಶಕಲಾಭರಣ **himakiraṇa-śakala-ābharaṇa.** Śiva (Bp. 26, 45).

ಹಿಮಕೃತ್ **hima-kṛit.** the moon. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಹಿಮಗಿರಿ **hima-giri.** the Himālaya mountain.

ಹಿಮಗಿರಿನನ್ದನೆ **himagiri-nandane.** Pārvatī (Bp. 2, 37).

ಹಿಮಗು **hima-gu.** cold-rayed: the moon. 2, the moon-stone ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ (Mr. 102).

ಹಿಮಘರ್ಮ **hima-gharma.** a cold fever, ague (ಶೀತಜ್ವರ Mr. 387).
ಹಿಮಘೃಷ್ಟಿ **hima-ghṛiṣṭi.** cool-rayed: the moon.
ಹಿಮಘೃಷ್ಟಿಶೇಖರ **himaghṛiṣṭi-sēkhara.** Śiva (Bp. 53, 15).
ಹಿಮಚೂರ್ಣ **hima-cūrṇa.** camphor (Grj. 2, 89).
ಹಿಮನಗ **hima-naga.** the Himālaya mountain.
ಹಿಮನಗಸುತೆ **himanaga-sute.** -ಸುತಾ. Pārvatī.
ಹಿಮನಗಸುತೇಶ **himanagasutā-īśa.** Śiva (Bp. 24, 52).
ಹಿಮನಗಾತ್ಮಜೆ **himanaga-ātmaje.** Pārvatī (Bp. 8, 30; 25, 43).
ಹಿಮಪ್ರಭ **hima-prabha.** the moon (Abh. P. 9, 74).
ಹಿಮಭಾನು **hima-bhānu.** the moon (Bp. 37, 31).
ಹಿಮವತ್ **hima-vat.** having frost or snow, snowy, icy, freezing, snow-clad. 2, *the Himālaya mountain.*
ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ **himavat-parvata.** = ಹಿಮೋತ್ಪರ್ವತ. the Himālaya mountain (My.).
ಹಿಮವನ್ನಗ **himavat-naga.** the Himālaya.
ಹಿಮವನ್ನಗಜೆ **himavannaga-je.** Pārvatī (Bp. 8, 40).
ಹಿಮವಾರಿ **hima-vāri.** dew-water: water distilled from various flowers (ಪನ್ನೀರ್ Mr. 336).
ಹಿಮವಾಲುಕ **hima-vāluka.** camphor (ಚೀನಿ, ತುಹಿನ, ಪನ್ನೆ Mr. 336).
ಹಿಮವಾಲುಕೆ **hima-vāluke.** *camphor.*
ಹಿಮಸಂಹತಿ **hima-saṁhati.** *a mass of ice or snow.*
ಹಿಮಸಂಘಾತ **hima-saṅghāta.** *a mass of ice or snow.*
ಹಿಮಾಂಶು **hima-aṁśu.** cool rayed: *the moon.* 2, camphor.
ಹಿಮಾಂಶುಶೇಖರ **himāṁśu-sēkhara.** Śiva. 2, sign for a metrically long syllable (Ch.).
ಹಿಮಾಚಲ **hima-acala.** the Himālaya mountain (ಹಿಮಪರ್ವತ Nn. 46, o. r. ಹಿಮಾದ್ರಿ).
ಹಿಮಾಚಲತನುಜೆ **himācala-tanuje.** Pārvatī (My.).
ಹಿಮಾಚಲನನ್ದನೆ **himācala-nandane.** Pārvatī (Bp. 1, 62).
ಹಿಮಾದ್ರಿ **hima-adri.** the Himālaya mountain (ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟು, etc. Ct. II, 10).
ಹಿಮಾನಿ **himāni.** *a mass of snow, a collection of ice and snow.*
ಹಿಮಾಲಯ **hima-ālaya.** abode of snow: the Himālaya mountain. (J. 2, 32; 5, 35).
ಹಿಮಾವತಿ **himā-vati.** *a kind of sōma or moon-plant.*
ಹಿಮಾಹ್ವಯ **hima-āhvaya.** called after ice: camphor. (R.).
ಹಿಮಿಕೆ **himike.** hoar-frost, cold dew (ಮಂಜಿನ ಹನಿ G.).
ಹಿಮೆ **hime.** ಹಿಮಾ. the cold season, winter; etc.
ಹಿಮೋತ್ಪರ್ವತ **himōtparvata.** Tbh. of ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ. (My.).
ಹಿಮ್ಪು **himpu.** = ಪಿಮ್ಪು, greatness, etc. (Rām. 6, 55, 39).
ಹಿಮ್ಮಣ್ಣಿ **himmaṇṇi.** = ಹಮ್ಮಿಣಿ. long money bag. (My.).
ಹಿಮ್ಮತ್ತು **himmattu.** protection, patronage, aid (My.; Br.; Mhr., H. ಹಿಮಾಈತ).
ಹಿಯ್- **hiy.** = ಹೀ 1-, q. v.— ಹಿಯ್ಯಾಳಿ. -ಆಳಿ. a despicable being (Bh. 8, 15, 7).— ಹಿಯ್ಯಾಳಿಕೆ. = ಹೀಯಾಳಿಕೆ. (Rām. 6, 50 12). — ಹಿಯ್ಯಾಳಿಸು. = ಹೀಯಾಳಿಸು. (My.).
ಹಿರಣ್ಮಯ **hiraṇ** (*i. e.* ಹಿರಣ್ಯ)**-maya.** made of gold, *golden.*
ಹಿರಣ್ಯ **hiraṇya.** *gold.* 2, *wealth, riches, property.* 3, N. of a khēcara (Cpr. 5, 88. 90; 6, 28).
ಹಿರಣ್ಯಕ **hiraṇyaka.** N. (Śmd. 203). 2, = ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು. see ಹಿರಣ್ಯಕಹರ.
ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು **hiraṇya-kaśipu.** N. of a king of the daityas, whom Viṣṇu as narasiṁha tore to pieces. (C. Bp. 47, 8; Bhāgavata 7, 1, 34. 35).

ಹಿರಣ್ಯಕಹರ **hiraṇyaka-hara.** Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Mr. 18).
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ **hiraṇya-garbha.** *Brahmā.*
ಹಿರಣ್ಯನಗರಿ **hiraṇya-nagari.** N. of a town in svargalōka (Bh. 3, 12, 16).
ಹಿರಣ್ಯನಾಭ **hiraṇya-nābha.** the mountain Maināka. (My.).
ಹಿರಣ್ಯಬಾಹು **hiraṇya-bāhu.** golden-armed: *the river Śōṇa.*
ಹಿರಣ್ಯಮಯ **hiraṇya-maya.** = ಹಿರಣ್ಮಯ. (My.).
ಹಿರಣ್ಯರೇತಸ್ **hiraṇya-rētas.** *Agni;* Śiva.
ಹಿರಣ್ಯವಾಹ **hiraṇya-vāha.** the river Śōṇa. (My. Amara). 2, Śiva.
ಹಿರಣ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ **hiraṇya-śrāddha.** money distributed at a śrāddha (My.).
ಹಿರಣ್ಯಸುಬಾಹು **hiraṇya-subāhu.** = ಹಿರಣ್ಯಬಾಹು. (ಶೋಣನದಿ Mr. 414).
ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ **hiraṇya-akṣa.** N. of a daitya, twin brother of Hiraṇyakaśipu; he was killed by Viṣṇu in his varāhāvatāra. (C. Bp. 47, 5; Bhāgavata 7, 1, 34).
ಹಿರಣ್ಯೆ **hiraṇye.** *one of the seven tongues of fire* (Mr. 46).
ಹಿರಳೆ **hiraḷe.** = ಇಳ್ಳಿ, ಈಳೆ, ಪೇರೀಳೆ, ಹಿಳ್ಳಿ2, ಹೀರುಳೆ, ಹೆರಳೆ, ಹೇರಳೆ, ಹೇರುಳೆ. a kind of bitter sour orange (ಕಂಚಿ My.; ಕಂಚೀ ಕಾಯಿ G.).
ಹಿರಿ **hiri. 1.** = ಪಿರಿ. extensiveness, etc. — ಹಿರಿ ಕಿಱಯರು. old and young (My.). — ಹಿರಿದು. = ಪಿರಿದು. that is extensive, large, big, great, superior, etc., and of advanced age (ವೃಹತ್, ಉರು, ಗುರು, ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಪುರು, ಪೃಥು, ಮಹತ್, ವಿಶಾಲ, etc. Hlā.; My.); extensively, greatly, much, etc. (Bp. 24, 54; 55, 4; 57, 82; 61, 64). ಹಿರಿದು ಸತ್ವ (J. 25, 53). ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ (Sp.). ಹಿರಿದಾಗಿ ಇರ್ಪುದು (ಕಾಮ, ಪ್ರಕಾಮ, ಪರ್ಯಾಪ್ತ, ನಿತಾನ್ತ, ಭೃಶ, ಅತ್ಯರ್ಥ, ಅತಿಮಯಾರ್ದ, ಅತಿವೇಲ); ಹಿರಿದಪ್ಪ ಹೆಮ್ಮೆ (ಪ್ರಭಾವತೆ); ಸಮಾಸ ಹಿರಿದಾದ ಹಲವು ಪದಂಗಳು (ದಣ್ಡಕ); ಹಿರಿದಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವುದು (ಸಪತ್ರಾಕರಣ); ಹಿರಿದು ಮಾಡುಹ (ವ್ಯಾಸ, ಪ್ರಪಂಚ, ವಿಸ್ತಾರ); ಹಿರಿದ ನೀರನು (ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ, ಬಹುವ್ಯಯಿ Hlā.). ಹಿರಿದಾಹ ದಾನ (ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ Nn. 142, o. r. ವೆಗ್ಗಳವಹ ದಾನ). ಪರರ ದುಃಖವ ಕೇಳಿ, ಮನದಲಿ ಹಿರಿದು ಚಿನ್ತಿಸಿ (Akrūranīti 32). plural ಹಿರಿಯವು. ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಹಿರಿಯವಪ್ಪ ಮೀನು (ಚೀರಿಲ್ಲಿ, ತಿಮಿ, etc. Hlā.). see Bp. 35, 38; 38 28; 44, 61; 45, 7; Bh. 1, 8, 94. — ಹಿರಿದು ಕಿಱದು. that is old or young (Bp. 40, 15); that is big or small (B. 3, 39). — ಹಿರಿಬಸಳೇ ಬಳ್ಳಿ. a climbing potherb of two different species, Basella lucida or cordifolia Willd. (St. & Pl.). — ಹಿರಿಮಗ. an elder son; the eldest son (My.; B. 4, 3). feminine ಹಿರಿಮಗಳು (My.). — ಹಿರಿಮಣಿ. a superior pupil, the monitor in a school (My.). — ಹಿರಿಮದ್ದಿನ ಗಡ್ಡೆ. a medicinal shrub, Withania somnifera Dunal. (St. & Pl.).— ಹಿರಿಮೆಕ್ಕೇ ಗಿಡ. a climbing herb, Cucumis pubescens Willd. (St. & Pl.). — ಹಿರಿಯ. = ಪಿರಿಯ. 1, genitive of ಹಿರಿ. 2, ಹಿರಿ- ಅ 3, a great, eminent or noble man; a man more advanced in age, one who is older, an elder, a senior (ಉದಾತ್ತ, ಉದೀರ್ಣ, ಮಹಾತ್ಮ, ಉದಾರ Hlā.; ಮಾರಿಷ Hlā., Nr.). ನರ್ತನದ ಹಿರಿಯ (ಮಾರಿಷ Mr. 83). ತನ್ನಿನ್ದಲೂ ಹಿರಿಯನು (ಮೂಲಿಕ, ಅಗ್ರಜ Nn. 44, o. r. ತನ್ನಿನ್ದ ವ್ರು). — ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕನು. = ಹಿರಿಯಕ್ಕ. the eldest of the elder sisters (ಅತ್ತಿಕೆ Nr.). — ಹಿರಿಯ ಕಣಜ. a spacious corn-bin, etc. (Bp. 53, 18). — ಹಿರಿಯ ಕಳಿವಿಹಣ್ಣು. a large ripe Carissa berry (R.). — ಹಿರಿಯಕ್ಕ. = ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕನು. (My.). ಹಿರಿಯಕ್ಕನ ಚಾಳಿ ಮನೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ (Prv.). — ಹಿರಿಯಣ್ಣ.

-ಅಣ್ಣ. the eldest of the elder brothers (My.). — ಹಿರಿಯ ತಳಿಗೆ. a large metal plate (ಸ್ಥಾಲ Nr.). — ಹಿರಿಯ ದುಪ್ಪಿ. (ರಾಮ Si. 170). — ಹಿರಿಯ ನಾಚಯ್ಯ. N. (Bp. 51, 65. 74). — ಹಿರಿಯ ಪೀಠ. a large pedestal or seat (Bp. 57, 53). — ಹಿರಿಯ ಬಸದಿ. a large Jaina temple (Bp. 52, 32). — ಹಿರಿಯ ಬಿಟ್ಟೇಱು. a large missile (ಬಿಜ್ಜಲಬಿಟ್ಟೇಱು Śmd. II). — ಹಿರಿಯ ಬೆಲೆ. high price or value. ಹಿರಿಯ ಬೆಲೆಯ ಸೀರೆ (ಮಹಾದಾನ Nr.). — ಹಿರಿಯ ಬೊಬ್ಬುಲಿಮರ. a tall Babool tree (Bp. 20, 10). — ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತ. a senior devotee (Bp. 55 sum.; 55, 4. 57). — ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತೆ. a senior female devotee (Bp. 57, 56). — ಹಿರಿಯ ಭವನ. a large mansion (Bh. 1, 8, 70). — ಹಿರಿಯ ಮಗ. = ಹಿರಿಮಗ. (B. 3, 15). feminine ಹಿರಿಯ ಮಗಳು (B. 5, 158). — ಹಿರಿಯಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. (J. 27, 11). — ಹಿರಿಯರ್. ಹಿರಿಯರು. eminent persons; elders; ancestors (Bp. 28, 47; 37, 3; 57, 8; J. 16, 28; My.). ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಏಳುವುದು (ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ, etc. Nr.). ಹಿರಿಯರ ಹೇೞುಕೆಯಿನ್ದ ನಮ್ಬಿ ತಕ್ಕ ಕಥೆ (ಐತಿಹ್ಯ Si. 236); ಹಿರಿಯರ ಬುದ್ಧಿ (ಅನುಭಾವ 459). ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯೆನ್ದುಪೇಕ್ಷಿಸಲಿನ್ನು ಹಿರಿಯರಿಗುಚಿತಮ್ ಅಲ್ಲದು (Abhā. 1, 4). ಬಲ್ಲೆನೆನ್ದೆಮ್ಬುವರೆಲ್ಲರು ಹಿರಿಯರೇ? ಸೊಲ್ಲಿಸಿ ಭೇದವನಱಿದೊಡೆ ಕಿಱಿಯ ತಾನೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹಿರಿಯ! (Sp.). ಜಡೆಯುಳ್ಳ ಹಿರಿಯರಿಗೆ, ಹೆಡೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪನಿಗೆ ನಡುಗುತ್ತ ನಮಿಸಿ ನಯದಿನ್ದೆಚ್ಚಱನು ಬಿಡದೆ ಕೊಡೆ ಭಕ್ತಿ (Sp.). — ಹಿರಿಯರುಗಳು. = ಹಿರಿಯರು. (ಆರ್ಯರು, ದೇವ ಭೂಮಿಜರು Nn. 78). — ಹಿರಿಯ ಲಿಂಗ. a big liṅga (Bp. 57, 53). — ಹಿರಿಯವ. -ಅವ. a man who is older (My.; G. 319). — ಹಿರಿಯ ಶೂಲ. a large pike or stake (Bp. 39, 51). — ಹಿರಿಯ ಹಬ್ಬ. a great festival (Bp. 28, 21). — ಹಿರಿಯ ಹಾವು. a large snake (ಅಜಗರ, ಶಯು, ವಾಹಸ, etc. Mr. 400). — ಹಿರಿಯಳು. an elder female; the oldest female (My.). ತನ್ನಿನ್ದಲು ಹಿರಿಯಳು (ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ Nn. 128). — ಹಿರಿಯಾಕೆ. -ಆಕೆ. = ಹಿರಿಯಳು. (My.). — ಹಿರೋಡೆ. *i. e.* ಹಿರಿಯ ಓಡೆ. the French rocks, Pāṇḍava pura (My.).

ಹಿರಿ hiri. 2. to separate into portions, to break up, to pull to pieces, to demolish (Bp. 27, 48; 49, 42. 46; 51, 52. 64; 53, 29; My.; T. ಪಿರಿ, to separate, disunite, disjoin, etc.; see ಪಿಕ್ಕು); to pull (a thing) out of (a bundle, fire, etc., My.; B. 2, 12); to pull from a sheath, to unsheathe (My.; B. 5, 47); to take from (a string, as a pearl or pearls, My.). 2, to be broken up or demolished (My.); to fall out of (a bundle, etc., My.); to fall from (a string, My.). ಬೆನ್ದ ಮನೆಗೆ (or ಮನೆಯಲ್ಲಿ) ಹಿರಿದದ್ದೇ ಲಾಭ (Prv.).

ಹಿರಿ hiri. 3. = ಹಿರಿದು. P. p. of ಹಿರಿ 2, in ಹಿರಿ ಹಿರಿದು (Bp. 27, 48; 49, 42; 51, 52. 67).

ಹಿರಿಯತನ hiriyatana. exalted state or position, greatness, dignity (My.; B. 5, 219; Bp. 28, 33; 38, 22). — ಹಿರಿಯತನಗೆಡು. -ಕೆಡು. an exalted position to be lost (Bp. 56, 19).

ಹಿರುಕ್ hiruk. *without, except.* 2, *in the midst of, amongst.* 3, *near.* 4, below.

ಹಿರೆ hire. = ಹಿರಿ 1, etc. elder, extensive, etc. — ಹಿರೆಮಗ. = ಹಿರಿಯ ಮಗ. (My.). — ಹಿರೆಯ ಅಕ್ಕ. = ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕನು. (ಅತ್ತಿಕೆ G.). — ಹಿರೆಯ ಅಣ್ಣ. = ಹಿರಿಯಣ್ಣ. (ಅಗ್ರಿಯ, ಅಗ್ರೀಯ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ G.). — ಹಿರೆಯ ಮಗ. = ಹಿರಿಯ ಮಗ. (B. 1, 1). — ಹಿರೆಹೆಣ್ಡತಿ. = ಹಿರೇ ಹೆಣ್ಡತಿ. the wife first married by a man (My.). ಹಿರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಒಳ್ಳೆಯವಳೆನ್ದರೆ, ಕಿಱಿಯವಳು ಕೆಟ್ಟವಳೆನ್ದು ಹೇಳ ಬೇಕಾ? (Prv.). — ಹಿರೇ ಅಣ್ಣ. = ಹಿರೆಯ ಅಣ್ಣ. (B. 2, 42). — ಹಿರೇ ಕಡೆಗಿನ ಮರ. a middle-sized tree, Garcinia xanthochymus Hook. f. (St. & Pl.). — ಹಿರೇ ಕುದುರೆ. a big horse. ತಾನು ತಿನ್ಬೋದು ಪಲ್ಲೇ ಸಪ್ಪು, ಹಿರೇ ಕುದುರೇ ಚೇಷ್ಟೆ (Prv.). — ಹಿರೇ ಬರಸ. Euphorbia hirta Willd. (Z.). — ಹಿರೇ ಮಗಳು. an elder daughter; the oldest daughter. ಎಮ್ಮೇ ಕಱು ಸಾಯ ಬೇಕು, ಹಿರೇ ಮಗಳ ಗನ್ಡ ಸಾಯ ಬೇಕು (Prv.). — ಹಿರೇ ಮರ. a lofty tree, Ailanthus excelsa Roxb. (St. & Pl.). — ಹಿರೇ ರೋಗ. a dysenterical epidemic of cattle (S. Mhr.); a kind of leprosy (S. Mhr.). — ಹಿರೇ ಹೆಣ್ಡತಿ = ಹಿರೆಹೆಣ್ಡತಿ. (Si. 183).

ಹಿರೆಯತನ hireyatana. = ಹಿರಿಯತನ. (My.; G. 485).

ಹಿರ್ರನೆ hirrane. elatedly, greatly, in ಹಿರ್ರನೆ ಹಿಗ್ಗು (B. 3, 43. 80).

ಹಿಲಮೋಚಿಕೆ hilamōcike. *the pot-herb Hingtṣa repens* Roxb. (see Si. 162).

ಹಿಲ್ಲಿ hilli. = ಪೀಲಿ q. v., ಹೀಲಿ. a peacock's tail.

ಹಿವ hiva. Tbh. of ಹಿಮ snow. (Śmd. 347; Śm. 16; ಕರ್ಪೂರ Ci. I, 49). — ಹಿವಗದಿರ. -ಕದಿರ. cool-rayed: the moon (Kk. 44).

ಹಿಷಾರೆ hiṣāre. = ಇಷಾರೆ. (My.). a signal.

ಹಿಸಕು hisaku. = ಇಸಕು, ಇಸಿಕು, ಪಿಸುಕು, ಪಿಸುಂಕು, ಹಿಚಿಕು, ಹಿಚುಕು, ಹಿದುಕು 1, ಹಿಸಿಕು, ಹಿಸುಕು. to squeeze, to press, as a fruit; to press closely, as the throat; to knead; to shampoo (My.).

ಹಿಸಾಬು hisābu. numbers, practical arithmetic; computation, calculation; an account; a register of debts, costs, etc. (My.; Mhr., H. ಹಿಶೇಬ, ಹಿಶೋಬ, ಹಿಸಾಬ).

ಹಿಸಿ hisi. (= ಹಿಳಿ). to burst (v. i., as a jack fruit, a very tight jacket, My.; as a female breast, J. 11, 17); to crack (as a wall, a cooking vessel, My.). 2, to squeeze (a ripe fruit) so as nearly to separate (it) into two pieces (My.).

ಹಿಸಿಕು hisiku. = ಹಿಸಕು, etc. (My.; Si. 381).

ಹಿಸುಕು hisuku. = ಹಿಸಕು, etc. (My.).

ಹಿಸುಕುವಿಕೆ hisukuvike. squeezing, etc. (ಮರ್ದನ, ಸಂವಾಹನ Si. 395).

ಹಿಸುಣ hisuṇa. = ಪಿಸುಣ. Tbh. of ಪಿಶುನ. a betrayer, etc. (Śmd. 342, 364; Rām. 6, 44, 10).

ಹಿಸುಣಿಕೆ hisuṇike. slander, etc. (Bh. 6, 1, 19).

ಹಿಸ್ಸೆ hisse. a share, part (My.; Si. 330; Mhr., H. ಹಿಸ್ಸಾ).

ಹಿಸ್ಸೆದಾರ hisse-dāra. a shareholder (My.; Mhr., H. ಹಿಸ್ಸೇದಾರ).

ಹಿಹಿಹಿ hihihi. imitation of the sound of giggling (My.; Mhr.).

ಹಿಳ hiḷa. a crack (ಮುರಬಿಡಿಕು Mr. 385, o. r. ಮುಡಬಿಡುಕು Mr. 385; see ಪೆಳವು).

ಹಿಳಲು hiḷalu. = ಹಿಣಿ, etc. a bull's or bullock's hump (My.; ವಹ, ಷಣ್ಡಸ್ಕನ್ಧಪ್ರದೇಶ Si. 319).

ಹಿಳಿ hiḷi. 1. (= ಹಿಸಿ). to crack, to burst, to split (v. i., ದಲನಾರ್ಥ Śmd. Dh.; ಬಿರಿ Śmd. I; T. ಪಿಡ್, ಪಿಳ್, ಪಿಳ; see ಪೆಳವು). ಹಿಳ್ಳನೆ ಹಿಳಿದುದು (Śmd. Dh.). see Bh. 1, 20, 54. 57; 3, 2, 2.

***ಹಿಳಿ hiḷi. 2.** = ಪಿೞ್, ಹಿೞ್. to squeeze out. ಪರಸ್ತ್ರೀಗಳ ಪಿದವರ ಗಾಣದಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಹಿಳಿಯರೇ? Bv. 565; Cv. 286.

ಹಿಳಿಗೆ hiḷige. = ಪೆಡಗೆ, etc., ಹಿಳ್ಗೆ, ಹೆಳ್ಗೆ. Tbh. of ಪಿಟಕ. a basket, etc. (or ಪೇಟಕ, ಪೇಟಿಕೆ). a basket (ಕಾಣ್ಡಾಲ, ಪಿಟ Nr., o. rs. ಪಿಟಕ, ಪೇಟಕ).

ಹಿಳಿಲ್ hiḷil. ಹಿಳಿಲು. = ಹಿಳಲು, etc. (ಕಕುದ Nn. 143; My.).

ಹಿಳುಕು hiḷuku. = ಪಿಳುಕು, ಪಿಳ್ಕು q. v. the lower part of an arrow. (Bh. 6, 4, 141; 8, 23, 25. 44). ಅಮ್ಬಿನ ಹಿಳುಕು (ಪುಂಖ Nr.), ತೆತ್ತಿಸುವ ಹಿಳುಕು (ಕರ್ತರಿ, ಪುಂಖ Mr. 295).

ಹಿಳ್ಗು hiḷgu. = ಪಿಳಿಗು. to break, to crack, to burst (v. i., ಬಿರಿ, ಹಿಳಿ Śmd. I Mdb.).

ಹಿಳ್ಗೆ hiḷge. = ಹಿಳಿಗೆ, etc. see s. ಹೆಳ್ಗೆ.

ಹಿಳ್ಳನೆ hiḷḷane. with a cracking noise; crack. ಹಿಳ್ಳನೆ! ಹಿಳಿದುದು (Śmd. Dh.).

ಹಿಳ್ಳಿ hiḷḷi. = ಹಿಳ್ಳೆ 1. a branch, a shoot, a rootlet. — ಹಿಳ್ಳಿಯೊಡೆ. -ಒಡೆ. shoots to break forth. ಹಿಳ್ಳಿಯೊಡೆದು ಬೆಳೆದ ತೃಣಧಾನ್ಯಂಗಳು (ಗುಲ್ಮ Nr.).

ಹಿಳ್ಳೆ hiḷḷe. 1. = ಹಿಳ್ಳಿ. — ಹಿಳ್ಳೆವರೆ. -ಪರೆ. rootlets to spread. ಹಿಳ್ಳೆವರೆದ ಗೆಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ Nr.).

ಹಿಳ್ಳೆ hiḷḷe. 2. = ಹಿರಳೆ, etc. a kind of sour orange. (My.).

ಹಿಳ್ಳೆ hiḷḷe. 3. (= ಚಿಣಿ 1, etc., *cf.* ಪೆಳವು?). — ಹಿಳ್ಳೆಕೋಲು. = ಚಿಣಿಕೋಲು. a small piece of wood or a piece of a stick used in the game of tip-cat (My.). 2, a new born babe. *cf.* ಪಿಳ್ಳೆ.

ಹಿೞಿ hiḻi. = ಪಿೞಿ. to squeeze out, to deprive of juice or moisture or essence, etc. (ರಸಮಂ ಹಿೞು Śmd. I; ನಿರ್ದ್ರವಕರಣ Śmd. Dh.; Grj. 6, 5; 9, 18; 10, 74; J. 31, 26).

ಹೀ hī. 1. = ಹಿಯ್. (M.; T.; Tu. ಪೀ excrements; fie, for shame = ಚೀ; *cf.* ಪೀ; vedic Sk. ಹೀಯ್, to blame, abuse, treat disrespectfully or with contempt; *cf.* Sk. ಹೀ.). — ಹೀಗಳೆ. -ಕಳೆ. to scoff, to revile. ಹೀಗಳೆದು ಗೇಲಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ (ಅಚ್ಚುರಿತಕ, ಹಂಗಿಸಿ ನಗುವದು Si. 73). — ಹೀಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಹೀಗಳೆ. — ಹೀಗಳೆಯುವಿಕೆ. -ಕಳೆಯುವಿಕೆ. scoffing, etc. (ಅವರ್ಣ, ಆಕ್ಷೇಪ, ನಿರ್ವಾದ, ಪರಿವಾದ, ಅಪವಾದ, ಉಪಕ್ರೋಶ, ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಕುತ್ಸೆ, ನಿನ್ದೆ Si. 57). — ಹೀಯಾಳಿಕೆ. -ಆಳಿಕೆ. = ಹಿಯ್ಯಾಳಿಕೆ. scoffing, etc. (ನಿನ್ದೆ, ಜಱೆಯೋಣ G.; not My.). — ಹೀಯಾಳಿಸು. -ಆಳಿಸು. to address with contumelious language, to treat with opprobrious and contemptuous language, to scoff, to revile (My.; B. 4, 34; ನಿನ್ದಿಸು G.). — ಹೀಹಾಳಿ. (ಹೀಯಾಳಿ). scoffing: disrespectful, rough or cruel treatment (ಕಾಲ್ದುೞಿ Bhn. 20; Bh. 8, 11, 39; text corrupt, one MS. ಹೀಯಾಳಿ). — ಹೀಹಾಳಿಗೆಡಸು. -ಕೆಡಸು. to let fall or drop scoffing words, to scoff, to revile (Bh. 7, 1, 26). — ಹೀಹಾಳಿಸು. = ಹೀಯಾಳಿಸು. (Bp. 21, 23; Bh. 8, 13, 1).

ಹೀ hī. 2. = -ಈ 7, (-ಹಿ). thou art. see ಇದ್ದೀ (*e. g.* B. 1, 7. 15; 2, 48).

ಹೀ hī. *an interjection expressing surprise: ah! ah!*, and fatigue, despondency or sorrow: ah! alas! (Sk., Mhr. ಹೀಹೀ. = ಹಿಹಿಹಿ, q. v.).

ಹೀಗ್ hīg. = ಪೀಕ್. — ಹೀಗ್ಗಾಲಿ. = ಪೀಕ್ಗಾಲಿ. a thorny shrub. (Z.).

ಹೀಗೆ hīge. = ಇಹಗೆ, etc. in this manner, thus (ಇನ್ತು Śmd. 385 Cm.; ಏವಂ Si. 469; C.; B. 1, 24; 2, 53). ಹೀಗ್ಯಾಕೆ? (B. 5, 146). ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೀಗೆ ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕೆಮ್ಬು ಗೊತ್ತು (ತಾಲ Si. 64); ಹೀಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು, ಅಧಿಕಾರದಿನ್ದ ವಿಧಿಸಿ ಹೇಱುವಿಕೆ (ಆಜ್ಞೆ, etc. 265); ಹೀಗಾದೀತೆಮ್ಬು ಕಯುಸ್ (ಕಿಲ, ಹೀಗಸ್ಟೆ, ಹೀಗಲ್ಲವೆ 470). — ಹೀಗೆಯೆ. -ಎ 3. even in this manner, in this very manner (ಏವಂ Si. 103. 189); ಹೀಗೆಯೆ ಸರಿ ಎಮ್ಬುವಿಕೆ (ಏವಂ 475). — ಹೀಗೆಯೇ. -ಏ 2. in this very manner; without a particular or plausible cause (B. 3, 123). ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕೆಮ್ಬ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಾನ (ಕಲ್ಪ, etc. Si. 248). — ಹೀಗೇ. -ಏ 2. = ಹೀಗೆಯೇ. (B. 2, 28; 5, 104). ಇದು ಹೀಗೇ ಸರಿ ಎಮ್ಬ ನಿಶ್ಚಯ (ನೂನಂ Si. 469). ಹೀಗೇ ಬಾಯಾಡಿಸುವವಳು ಅವಲಕ್ಕಿ ಕಾಱು ಕಣ್ಡರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prv.). — ಹೀಗೋ. -ಓ 3. in this manner? thus? ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೋ? ಹೀಗೋ? (ಆಹೋ, etc. Si. 472).

ಹೀಂಗೆ hīṅge. = ಇಹಂಗೆ, etc., ಹೀಗೆ q. v. (ಇನ್ತು Śmd. 61. 65 Cm.; My.).

ಹೀಚು hīcu. = ಈಚು 2, ಪೀಂಚು 2 q. v. a fruit newly come forth from blossom. (ಎಳೆಗಾಯಿ, ಮಿಡಿ, ಹದಿರ್ Śm. 22; My.; B. 3, 90). — ಹೀಚುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಹೀಚು. (G. 142).

ಹೀಜು hīju. 1. = ಈಜು 1. to swim (My.).

ಹೀಜು hīju. 2. = ಈಜು 2. swimming (My.).

ಹೀಜು hīju. 3. = ಪೀಂಜು 1, etc. to rend (v. t., as cloth); to be rent (as cloth, My.).

ಹೀದೆ hīde. = ಈದೆ, ಹಿಪ್ಪೆ, etc. the refuse or residue of what has been squeezed out (My.).

ಹೀನ hīna. *left, forsaken, relinquished, abandoned*, deserted, neglected; excluded, shut out from; deprived of, free from, devoid of, destitute of, without, bereft of; feeble; *deficient, defective*, faulty, inferior, insufficient; deducted, subtracted, minus; *mean, base, vile, bad, low; avaricious.* 2, a forsaken man, etc., etc.; that is bad, etc. (see *e. g.* ಒಳಿತು-). ಹೀನನ ಸಂಗ ಮಾನಿಗೆ ಆಗದು, ಮಾನಿಯ ಸಂಗ ಹೀನನಿಗೆ ಆಗದು. — ಜೀನನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹೀನವೇ ಸರಿ. — ಜೋನವಾದರೆ ಹೀನನಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prvs.). see ಗರ್ವ-, ಸಿ-, ವಿಕ್ರಮ-, ವಿ-, ವೃದ್ಧಿ-. — ಹೀನಕೆಲಸ. a low occupation; a base act (My.). — ಹೀನಚಾಳಿ. a base practice or habit (My.). — ಹೀನಸುೞಿ. a bad, disfiguring curl (or vile deceit). ಹೀನಸುೞಿ ಬೋಳಿಸಿದರೆ ಹೋದೀತೆ? (Prv.).

ಹೀನಜಾತಿ hīna-jāti. low-born, of low caste, outcast, degraded, vile (J. 10, 39). 2, a low caste (My.). 3, an inferior kind (My.).

ಹೀನತನ hīnatana. meanness, baseness. ಆನೆಗಂಜಿಕೆ ಯಾಕೆ? ಶ್ವಾನಗೆ ಸೊಬಗು ಯಾಕೆ? ದಾನಿಗೆ ದೀನತನ ಯಾಕೆ? ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಹೀನತನ ಯಾಕೆ? (Sp.).

ಹೀನತೆ hīnate. = ಹೀನತ್ವ. the state of being deprived of or devoid of, etc. (Bp. 44, 65; see ಭಕ್ತಿ-, ವಿ-).

ಹೀನತ್ವ hīnatva. defectiveness, deprivation, destitution, the state of being without, absence of. see ವಿ-.

ಹೀನದಶೆ hīna-daśe. a hapless, miserable state (My.).

ಹೀನಯ್ಸು hīnaysu. to degrade by contumelious language (My.).

ಹೀನವಾದಿ hīna-vādi. *overcome in argument, worsted, silenced; cast in law;* making a defective statement, insufficient or in-admissible (as a witness).

ಹೀನಸರ hīna-sara. Tbh. of ಹೀನಸ್ವರ, q. v.

ಹೀನಸ್ವರ hīna-svara. a defective or bad, disagreeable voice (My.; ಅಧ್ವಾನ, ಹೀನಸರ Nn. 164).

ಹೀನಾಂಗ hīna-aṅga. deficient in limb, crippled, maimed, mutilated, imperfect, defective. (R.).

*__ಹೀನಾಧಿಕಪ್ರಶಂಸಾಗುಣ hīna-adhika-praśaṁsā-guṇa.__ a merit in poetry. Kr. 3, 88.

*__ಹೀನಾಧಿಕಪ್ರಶಂಸಾದೋಷ hīna-adhika-praśaṁsā-dōṣa.__ a defect in poetry. Kr. 3, 89.

ಹೀನಾಯ hīna-āya. defective gain: want (ಕೊಱತೆ G.); dishonour (My.). ಅಪ್ಪ ಹೊಡದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ಅಕ್ಕ ಅನ್ದದ್ದು ಹೀನಾಯ ವಾಯಿತು (Prv.).

ಹೀನೋಪಮೆ hīna-upame. N. of a simile (Kāvy. III, 3, B, 75 seq.).

ಹೀರ್ hīr. 1. = ಪೀರ್, ಹೀರು. to suck, etc. (ರಸಾಸ್ವಾದನ Śmd. Dh.; ಹಿತರಸಸ್ವೀಕಾರ Śm. 104). P. p. ಹೀಱುಗ.

ಹೀರ್ hīr. 2. (Tbh. of ಹೀರ?). an ornament (ಭೂಷಣ Śmd. Dh.; Śm. 104).

ಹೀರ hīra. a thunderbolt. 2, a diamond (Cpr. 7, 129). 3, a snake. 4, a necklace. 5, a lion. 6, Śiva. 7, N.

ಹೀರಕ hīraka. *a diamond.*

ಹೀರಾವಳಿ hīra-āvaḷi. a necklace of diamonds (Bp. 4, 37).

ಹೀರಿ hīri. = ಹೀರೆ. ಹೀರೀ ಕಾಯ ಬಳ್ಳಿ (ಕೋಶಾತಕಿ G.).

ಹೀರು hīru. = ಹೀರ್ 1, etc. P. p. ಹೀರಿ (C.). ರಕ್ತವನ್ನು ನೋಯಿಸದನ್ತೆ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಲುಳ್ಳ ಜನ್ತು (ರಕ್ತಪೆ, ಜಿಗಣಿ Si. 89); ಆನೆ ಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಲುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಣಿ (ದುರ್ನಾಮ, etc. 90). ಹೀರಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (G. 298). ಬೇರುಗಳು ನೆಲದೊಳಗಿನ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 3, 35). ಎಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ಹಲವು ತೂತು ಗಳಲ್ಲಿ ಹವೆಯೊಳಗಿನ್ದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಾಯುವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಣ್ಡು (3, 36).

ಹೀರುಳೆ hīruḷe. = ಹಿರಳೆ, etc. a kind of sour orange. see s. ಹೇರುಳೆ.

ಹೀರೆ hīre. = ಈರೆ, ಹೀರಿ 2. the vegetable Luffa acutangula Roxb. or Cucumis acutangulus Lin. (C.; T. ಪೀರ್, ಪೀರ್ಕು; Tu. ಪೀರೆ; Te. ಬೀರ; see Mr. s. ಜಾಲಿನಿ). ಕಾಡ ಹೀರೆ (ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಘೋಷಕ Nr.; ಘೋಷ, ಕೋಶಾತಕಿ Nr.). see ಕಯ್ಯಾರೆ, ತುಪ್ಪಹೀರೆ. — ಹೀರೇ ಕಾಯಿ. the fruit of the Luffa (ಘೋಷಕ, ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಮಹಾಜಾಲಿ G.). — ಹೀರೇ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb whose half grown fruit is a very good vegetable, Luffa acutangula Roxb. (C.).

ಹೀಲ hīla. N. of a plant (ಬಂಗರಳಿ Mr. 119). 2, semen virile.

ಹೀಲಿ hīli. = ಪೀಲಿ. a peacock's tail (ಪ್ರಚಲಾಕ, ಶಿಖಣ್ಡ Hlā.; Mr. 169; ಮಲ, ಪೀಲಿ Nn. 22, o. r. ಹಿಲ್ಲಿ); a feather of a peacock's tail (Bp. 18, 2); an eye in a peacock's tail. ನವಿಲ ಹೀಲಿಯ ಕಣ್ಣು (ಪೀಲಿ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 69).

ಹೀಹಾಳಿ hīhāḷi. see s. ಹೀ 1.

-ಹು hu. 1. = -ಪು 1. an affix for formation of nouns. see *e. g.* ಕಡುಹು, ಕುಡುಹು, ತಗಹು, ತಿರುಹು 2, ಬಲುಹು.

-ಹು hu. 2. = -ಪು 2. an affix to form transitive verbs. see *e. g.* ಕೆಡಹು, ಕೊಡಹು, ತಡಹು 1, ತಿರುಹು 1, ಸಲಹು.

ಹುಂ huṁ. ಹುನ್. an imitative sound expressive of remembrance, *doubt, interrogation,* assent, anger, aversion, reproach, fear. *cf.* ಹೂಂ.

ಹುಕುಂ hukuṁ. a command, an order (My.; B. 5, 7; Mhr., H. ಹುಕೂಮು). — ಹುಕುಂ ನಾಮೆ. a written order (My.); a written award upon a suit settled; a decree (Mhr., H.).

ಹುಕ್ಕಾ hukkā. a smoking apparatus, a hooka (My.; Mhr., H.).

ಹುಕ್ಕುಂ hukkuṁ. = ಹುಕುಂ. (My.; Si. 399).

ಹುಕ್ಕುಮು hukkumu. = ಹುಕ್ಕುಂ. (My.; B. 5, 159. 269).

ಹುಗಳು hugaḷu. = ಹುಗುಳು, etc. (My.).

ಹುಗಿ hugi. = ಉಗಿ 7. to inter, to bury (C.; *cf.* ಪುದಿ 1, ಪೂೞ್). ಹುಗಿದಿಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯ (ಉಪನಿಧಿ G.). ಸಿಕ್ಕ ಬದುಕು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಿ, ಒನ್ದು ಹೊಲದೊಳಗೆ ಹುಗಿದಿಟ್ಟರು (B. 3, 41). ನರಿಗಳು ಹುಗಿದ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಕೆದಱಿ ತೆಗೆದು ತಿನ್ನುವವು (3, 75). ಆತನ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಬಹು ಸಮಾರಮ್ಭದಿನ್ದ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹುಗಿದು (4, 215). ಅವರು ಅಂಜಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಣವನ್ನು ನೆಲದೊಳಗೆ ಹುಗಿದಿಡುವರು (5, 90).

ಹುಗಿತ hugita. = ಉಗಿತ. the act of burying or interring (My.).

ಹುಗಿಲು hugilu. to state of being rent or split (*cf.* ಉಗಿ 2). — ಹುಗಿಲುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to split and remove (Bh. 1, 7, 3).

ಹುಗಿಸು hugisu. 1. = ಪುಗಿಸು, etc. to cause to enter (Bp. 43, 50; 45, 19).

ಹುಗಿಸು hugisu. 2. to cause to inter or bury (My.; B. 5, 55).

ಹುಗು hugu. = ಪುಗು 1, etc. to enter (Bp. 15, 10; 26, 53; 36, 52; 43, 40. 41. 44; 45, 27; 49, 8; 53, 48; 54, 8. 38; 57, 39; 58, 53; 60, 26; Bh. 3, 13, 26). P. p. ಹೊಕ್ಕು. ಕುಱಿ ಕಟ್ಟಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು (Sp.). ಉರಿ ಬನ್ದು ಬೇಲಿಯನು ಪರಿದು ಹೊಕ್ಕದ ಕಣ್ಗೆ (Sp.). ಹೊಕ್ಕನು ಕಾನನವನ್ ಅನಿಲಜನು (Bh. 3, 13, 24). (ಹೆಬ್ಬನ್ದಿ) ಭೀಮನ ಭೀತಿಯಲಿ ಹೊಕ್ಕುದು ಮಹಾಗಿರಿಗಹನಗಹ್ವರವ (3, 13, 31). ವನವೀಥಿ ಗಳ ವಳಯವ ಹೊಕ್ಕು ಮರಳಿದುದಿಲ್ಲ ವಿರಹಿಗಳು (1, 5, 10). (ಭೀಮನ್) ಅಸುರನ ಹೊಕ್ಕು, ತಿವಿದನು (1, 10, 38). — ಹುಗು ಹುಗು. rep. (Bp. 53, 48).

ಹುಗುಳು huguḷu. = ಪುಗುಳ್, ಹುಗಳು. a blister, a vesicle, a boil, a sore (ಪಿಟಕ, ಸ್ಫೋಟಕ, ಗಣ್ಡ Hlā.; ವಿಸ್ಫೋಟ, ಪಿಟಕ Nr.; ಹೋಳಿಗೆ Kk. 46; Bh. 1, 6, 14; My.). ಕಾಲ ಹುಗುಳು (ಪಾದಸ್ಫೋಟ, ವಿಪಾದಿಕೆ Nr.). — ಹುಗುಳೇೞು. -ಏೞು. blisters or sores to arise (Bp. 13, 20. 21. 22. 24).

ಹುಗ್ಗಿ huggi. = ಪುಟ್ಗಿ q. v., etc. a rice dish. (Bp. 2, 53; 14, 13; 15, 25; 33, 17. 18; Bp. 38, 2; ಉಷ್ಣಿಕೆ, ಪಾಯಸ, ಯವಾಗು, ಶ್ರಾಣೆ G.; C.). ಯವೆಯ ಹುಗ್ಗಿ, a hodge-podge of barley (ಚಿಕ್ಕಸ Nr.). ಹುಗ್ಗಿ ತಿನ್ದಾಕ್ಷಣ ಮಗ್ಗಿ ಬನ್ದ ಹಾಗಾಯಿತೇ? (Prv.). — ಹುಗ್ಗಿಯ ದುಗ್ಗಳಪ್ಪೆ. N. (Bp. 59, 6).

ಹುಗ್ಗಿಗ huggiga. a proud, arrogant man (Bh. 3, 9, 36 4, 9, 59; see ಪುಗ್ಗು).

ಹುಗ್ಗೆ hugge. = ಹುಗ್ಗಿ. a dish made of rice, pulse, etc. ಎಳ್ಳ ಹುಗ್ಗೆ (ತಿಲೌದನ Nr.).

ಹುಂಕಾರ huṅ-kāra. uttering a menacing sound; any roaring, bellowing. (J. 13, 36).

ಹುಚ್ಚಂಗಿ huccaṅgi. = ಉಚ್ಚಂಗಿ. a village in Mysore. (My.). — ಹುಚ್ಚಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಹುಚ್ಚಂಗಿದುಗಿ. (My.). — ಹುಚ್ಚಂಗಿದುಗಿ. N. of a Durgi at Huccaṅgi (My.).

ಹುಚ್ಚತನ huccatana. = ಹುಚ್ಚುತನ. madness (ಮರುಳ್ತನ G.).

ಹುಚ್ಚಿ hucci. = ಪೆಚ್ಚಿ, etc. a stupid or mad female (My.); N. (My.). ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಅತ್ತೇ ಮನೆ ಏನು? ತವರ ಮನೆ ಏನು? (Prv.).

ಹುಚ್ಚು huccu. = ಪೆಚ್ಚು q. v., etc. foolishness, folly, madness (ಉನ್ಮಾದ, ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ Si. 70; B. 4, 133; C.); the state of growing wild, as plants; excess. ಹುಚ್ಚು ಹೋಯಿತು, ಒನಕೆ ತಾ! ಅನ್ತ. — ಹುಚ್ಚಲ್ಲ, ಬೆಪ್ಪಲ್ಲ, ಶಿವಲೀಲೆ. — ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದೆ ಮದಿವೆ ಆಗದು, ಮದಿವೆ ಆಗದೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದು. — ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ಹಚ್ಚಡ ಹೊದಿಸಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಟು ದರೂ ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದು (Prvs.). — ಹುಚ್ಚ. -ಅ 3. a stupid or mad man (C.; ಉನ್ಮತ್ತ G.); N. (C.). ಹೀಗೆ ಹುಚ್ಚನನ್ತೆ ತಿರುಗಾಡು ವದು ತರವಲ್ಲ (B. 3, 125). ಇವನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹುಚ್ಚ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ (4. 53). ದುಃಖದಿನ್ದ ಅವನು ಹುಚ್ಚನಾಗಿ (5, 73). ಹುಚ್ಚ ಹೋದದ್ದೇ ದಾರಿ. — ಹುಚ್ಚಗೆ ನಚ್ಚ ಬಾರದು, ಪಚ್ಚಕ್ಕೆ ಕೊಡತೆ ಬಾರದು. — ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರೆ ಹುಚ್ಚ ತಾನೂ ನಕ್ಕ. — ನುಚ್ಚಾದರೂ ಹುಚ್ಚಗೆ ಬೇಕು (Prvs.). — ಹುಚ್ಚರಾಯ. Hanumat (My.); N. ಕೆಟ್ಟು ಮುಟ್ಟದವರೆಲ್ಲಾ ಹುಚ್ಚರಾಯನ ಗುಡೀ ಸೇರಿ! (Prv.). — ಹುಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. foolish behaviour, silly conduct (C.; B. 3, 72). — ಹುಚ್ಚುಕಗ್ಗಲಿ. (ಅರಿ ಮೇದ, ವಿಟ್ಟದಿರ Si. 134). — ಹುಚ್ಚುಕಬ್ಬು. = ಕಾಕಬ್ಬು. (My.). — ಹುಚ್ಚುಕುಟುಮುಟು. a foolish lamb (B. 2, 45). — ಹುಚ್ಚುಕೆಲಸ. a foolish business or work (My.). — ಹುಚ್ಚುಕೋಪ. excessive anger (My.). — ಹುಚ್ಚುಗಾಳಿ. a violent wind (My.). — ಹುಚ್ಚು ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become mad or bewildered (Abhā. 2, 89). — ಹುಚ್ಚುತರ್ಕನ ಕಸ. the herb Heliotropum supinum Lin. var. malabarica (Z.). see ಬಿಳೀ-. — ಹುಚ್ಚು ತಿಳಿ. madness to cease (My.). — ಹುಚ್ಚುತಿಳುವಿಕೆ. foolish notions (My.; B. 5, 190). — ಹುಚ್ಚುತೊಣ್ಡೆ. (ಕಾಕಾಂಗಿ, ಕಾಕನಾಸಿಕೆ G.). — ಹುಚ್ಚುನಾಯಿ. a mad dog (C.; B. 2, 53). — ಹುಚ್ಚುಪಡವಲ. (ಕುಲಕ, ಪಟೋಲ, ತಿಕ್ತಕ, ಪಟು Si. 161). — ಹುಚ್ಚು ಪುಚ್ಚು. reit. (My.). — ಹುಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ. excessive love, silly affection (My.). — ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಿಸು. to remove folly, etc. (B. 4, 57). — ಹುಚ್ಚುಬುದ್ಧಿ. a foolish mind; unreasonableness (My.). — ಹುಚ್ಚುಬೇವುಮರ. = ತುರಕಬೇವುಮರ. (St. & Pl.). — ಹುಚ್ಚುಮುಟು. a foolish young (B. 2, 45). — ಹುಚ್ಚು ಮಳೆ. excessive, heavy rain (My.). — ಹುಚ್ಚು ಮಾಡು. to make a fool of (another, My.). — ಹುಚ್ಚುಮುಣ್ಡೆ. a foolish widow. ಹುಚ್ಚುಮುಣ್ಡೇ ಪ್ರಮಾಣ ಅವಲಕ್ಕೀ ಕೇಡು (Prv.). — ಹುಚ್ಚುಸಪ್ಪು. the wild kind of the sword-bean, Canavalia ensiformis var. virosa W. & A. (Z.). — ಹುಚ್ಚುಸಾಸುವೆ. (ಕ್ಷವ, ಕ್ಷವಥಾಭಿಜನನ, ರಾಜಿಕೆ, ಕೃಷ್ಣಿಕೆ, ಆಸುರಿ Si. 305). — ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತು. foolishness or madness to join (v. i.) or to seize (My. with dative; B. 2, 53). — ಅವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತಿತು (B. 5, 209). — ಹುಚ್ಚುಹರಳು. (ವಿಶಲ್ಯೆ Si. 446). — ಹುಚ್ಚುಹಾರುವ. a foolish Brāhmaṇa (B. 4, 180). — ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿ. foolishness or madness to seize (My. with dative; Dp. 20 pallavi). ನಿಮಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೇನು? (B. 5, 94). ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವನು (ಉನ್ಮತ್ತ, ಉನ್ಮಾದವತ್ Si. 203); ಔಷಧಪ್ರಯೋಗ ದಿನ್ದ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ನಾಯಿ (ಅಲರ್ಕ 342). — ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚು. rep. great excess (My.). — ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. = ಕಾಡೆಳ್ಳು. (St. & Pl.; ತಿಲಪಿಂಜ, ತಿಲಪೇಜ, ನಿಷ್ಫಲತಿಲ Si. 305). — ಹುಚ್ಚೇಟು. -ಏಟು. madness to increase (My.). — ಹುಚ್ಚೋಟ. -ಓಟ. a very fast run (My.).

ಹುಚ್ಚುತನ huccutana. = ಪೆಚ್ಚುತನ, ಹುಚ್ಚತನ. madness; foolishness (My.; B. 5, 209).

ಹುಜತ್ತು hujattu. perverse wrangling, objecting; any such objection or difficulty made; any mean, unfounded, unreasonable pretence in endeavouring to shuffle off or decline (My.; Mhr., H. ಹುಜತ). 2, a government receipt (Mhr., H.).

ಹುಜೂರ್ hujūr. ಹುಜೂರು. = ಹಜೂರು, royal presence, etc. (B. 4, 20; My.).

ಹುಂಜ huñja. = ಉಂಜ, ಪುಂಜ, etc. a cock (My.; ಚರಣಾ ಯುಧ G.).

ಹುಂಜ huñja. = ಉಂಜ, ಪಿಂಜಿ. a quantity or skein of cotton yarn (My.; Te., T. ಪುಂಜ).

ಹುಂಜು huñju. = ಹುಂಜ, etc. (My.). ಕೋಟೀ ಹುಂಜು (ಪದಾಯುಧ G.). — ಹುಂಜುದಡಿ. a kind of border of a cloth (B. 3, 103). — ಹುಂಜು ಹತ್ತು. = ಹುಂಜು ಹಾಟು. (My.). — ಹುಂಜು ಹಾಟು. a cock to tread (a hen, My.).

ಹುಟ್ಟ huṭṭa. 1. = ಹುಟ್ಟು, etc. birth, etc. see ಜೇನ-.

ಹುಟ್ಟ huṭṭa. 2. = ಹುಟ್ಟು2, etc. — ಹುಟ್ಟಗಿವಡಿ. -ಕಿವಡಿ. = ಹುಟ್ಟುಕಿವುಡಿ. (B. 3, 50). — ಹುಟ್ಟಗುರಡ. -ಕುರಡ. = ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ. (ಜಾತ್ಯನ್ಧ G.). — ಹುಟ್ಟನಡಿಗೆ. the natural paces of a horse (B. 3, 55). — ಹುಟ್ಟಾ. from one's very birth (B. 4, 153).

ಹುಟ್ಟಾವಳಿ huṭṭāvaḷi. = ಹುಟ್ಟುವಳಿ. produce, etc. (B. 5, 116. 127).

ಹುಟ್ಟಿ huṭṭi. = ಉಟ್ಟಿ3, ಪುಟ್ಟಿ3, ಹುಟ್ಟ1, ಹುಟ್ಟು4. a comb (of wax in which bees store their honey, Bh. 7, 7, 41; My.; see ಜೇನ-). (ದೇವರು) ಕೊಟ್ಟು ಬಹ ಕಾಲದಲಿ ಕೊಟ್ಟುವುಣ್ಣಲಟು ಯದೆ (ನೊಣ) ಹುಟ್ಟಿಯ ಒಳಗೆ ಜೇನಿಟ್ಟು ಪರರಿಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನ್ತೆ (Sp.).

ಹುಟ್ಟಿಗೆ huṭṭige. (fr. ಉಡು 1). = ಹುಟ್ಟುಗೆ. a man's raiment (Bp. 11, 33), a woman's cloth (ಸೀರೆ Śm. 72; Bp. 11, 33; ದುಗುಲ, ಪಟ್ಟಿಡೆಗೆ, ಉಳ್ಳುಡಿಗೆ, ವಸನ Śs.). ಉಡುವ ಹುಟ್ಟಿಗೆ (ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ Nr.). ಹುಲ್ಲುಂ (o. r. ಹಲ್ಲುಂ) ಹುಟ್ಟಿಗೆಯುಂ (Śmd. 84).

ಹುಟ್ಟಿಸು huṭṭisu. = ಪುಟ್ಟಿಸು. to cause to be born, to create, to produce, to originate (Bp. 40, 51; 50, 64; 54, 6; C.; B. 3, 54; 4, 35; 5, 80). ಗಣ್ಡನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಗೋಲಕ Si. 193); ಕಡೆದು ಒರೆ ಗೊಣ್ಡು ಅಗ್ನಿಯಂ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮರ (ಅರಣಿ 239); ಯಾವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಲ್ ಪಟ್ಟನೋ, ಅವನು (ಚಣ್ಡಾಲ 337); ಇತರರನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಶೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡುವಿಕೆ (ವಿಲಮ್ಬ, etc. 397).

ಹುಟ್ಟಿಸುಹ huṭṭisuha. creating, etc. ಹಗೆಯರಿಬ್ಬರೊಳಗೆ ವಿರೋಧವ ಹುಟ್ಟಿಸುಹ (ಭೇದ Nr.).

ಹುಟ್ಟು huṭṭu. 1. = ಉಟ್ಟು5, ಪುಟ್ಟು1 q. v. to arise, to come into existence, to be born, etc. (ಅವತರಿಸು Śmd. 66 Cm.; ಉದಯಿಸು 84 Cm.; Bp. 27, 16; 30, 28; 42, 5; 61, 37; Bh. 3, 8, 3; J. 10, 20; Dp. 4; C.; B. 2, 7; 4, 28). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ಸೋದರ್ಯ, ಸಹಜ, etc.); ಆಗಳನ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಟು (ತರ್ಣಕ); ಬೆಟ್ಟ ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನ್ಥಾ ಆ ಒಗನಿ (ಅಕ್ಷೋಟ, etc.); ಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಚೂರ್ಣಾದಿರೂಪವಾಗಿ ಇಹುದು (ಅಕೃತ); ಬಿತ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಯಿ (ವೀಜಾ ಕೃತ, etc.); ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಣ್ಡುಮಟು (ಚಾಟಕೈರ); ಕೆಚ್ಚನೆ ಅಪ್ಪ ಬನ್ದಾಗೆ (ಹಲ್ಲಕ, etc.), ಅದು ಜಲದೊಳಾದಡೂ ಸ್ಥಲದೊಳಾದಡೂ ಹುಟ್ಟು ವುದು (Nr.). ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಬತ್ತಲೆ, ಸಾಯುವಾಗ ಕತ್ತಲೆ. — ಹುಟ್ಟು ತ್ತಲೆ ನನ್ನ ಮಗ, ಉಡಿಗೆಜ್ಜೆ ಕದ್ದ. — ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಸತ್ತಿಲ್ಲ, ಸುಡುಗಾಡು ಕಣ್ಡಿಲ್ಲ; ದುಕ್ಕ ಹ್ಯಾಗೆ ತಿಳಿದೀತು? — ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೊಲೆಯೂರು, ಬೆಳೆ

ದದ್ದು ನೊಲೆಯೂರು, ಇದ್ದದ್ದು ಈ ಊರು, ಎದ್ದದ್ದು ಕಾಡೂರು. — ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ, ಬೆಳದಾಗ ದಾಯಾದಿ. — ಪುಣ್ಯ ಮಾಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟಿ (Prvs.). ಹುಟ್ಟುವದು (ಪ್ರಸೂನ, ಉತ್ಪತ್ತಿ Nn. 25; ಸೂತ, ಸಮ್ಭವ 32; ಉದ್ಭವ 82; ಭವ Bhn. 17). ಹುಟ್ಟುವನ್ಥಾದು (ಭೂತ, ಜನಿತ Nn. 78; ಭಾವ, ಸಮ್ಭೂತ 100).

ಹುಟ್ಟು huṭṭu. 2. = ಪುಟ್ಟು2 q. v., ಹುಟ್ಟೆ2. birth, etc. (ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಜನ್ಮG.; My.). ಹುಟ್ಟು ಕಿತ್ತರೂ ಹುಟ್ಟು ಬಿಡ (Prv.). ಸಾವು ಹುಟ್ಟುಗಳು (Bp. 54, 21). ಹುಟ್ಟುಗಳು (54, 34). see ಕಡೆ-. — ಹುಟ್ಟಟಾ. -ಅಟಾ. = ಹುಟ್ಟುಗೆಡು. (My.). — ಹುಟ್ಟುಕಿವುಡ. a male born deaf (My.). — ಹುಟ್ಟುಕಿವುಡಿ. a female born deaf (My.). — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ. a male born blind (My.). ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಿಲ್ಲ, ಮುಟ್ಟು ತಿಳಿದವಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ. — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ ಹಾಲು ತಿಳುಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ ಹಾಳುಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡಿ. a female born blind (My.). — ಹುಟ್ಟುಗುಣ. a natural or innate disposition. ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಬಿಟ್ಟು, ಕೊಟ್ಟ ಗುಣ ಬನ್ದೀತೇ? ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಗಟ್ಟ ಹತ್ತಿದರೂ ಹೋಗ (Prv.). — ಹುಟ್ಟುಗುರುಡ. -ಕುರುಡ. = ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡ. (Bp. 47, 65). — ಹುಟ್ಟು ಗೆಡು. -ಕೆಡು. birth, *i. e.* race or family, to be destroyed (Bp. 31, 22). — ಹುಟ್ಟುಚಾಳಿ. a natural habit. ಹುಟ್ಟುಚಾಳಿ ಗಟ್ಟ ಹತ್ತಿದರೂ ಬಿಡದು (Prv.). — ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ. a woman born barren (Dp. 84; My.). — ಹುಟ್ಟುಬುದ್ಧಿ. natural perception or ideas, natural propensity, instinct (My.; B. 4, 119). ಹುಟ್ಟುಬುದ್ಧಿ ಸುಟ್ಟಲ್ಲದೇ ಹೋಗದು (Prv.). — ಹುಟ್ಟು ಮಚ್ಚೆ. a natural mole or freckle (ಜಟುಲ, ಕಾಲಕ, ಪಿಪ್ಲು, ತಿಲಕ, ತಿಲಕಾಲಕ Si. 199). — ಹುಟ್ಟುಮನೆ. the house in which one has been born. ಹುಟ್ಟುಮನೆ ಏಕಾದಶಿ (on which strict fasting is observed), ಕೊಟ್ಟ ಮನೆ ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ (on which during the night only a slight repast is taken, Prv.). — ಹುಟ್ಟೂರು. -ಊರು. a native place, birth-place (My.).

ಹುಟ್ಟು huṭṭu. 3. = ಉಟ್ಟು2, ಪುಟ್ಟು3. a wooden ladle or spoon; a paddle (ಖಜಿಕೆ, ದರ್ವಿ, etc. Mr. 205; ಪಾಣಿದಣ್ಡ, ಗಟಿ 416; My.; B. 5, 149. 156). ನಾವೆಯ ನಡಯಿಸುವ ಹುಟ್ಟು (ಅರಿತ್ರ, ಕೇನಿಪಾತಕ Nr.). ಹಡಗವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಹುಟ್ಟು (ನೌಕಾದಣ್ಡ); ಹಡಗು ಸಾಗಿಸುವ ಹುಟ್ಟು (ಕ್ಷೇಪಣಿ G.). ಹುಟ್ಟು ಇರುವಾಗ ಕೆಯ್ ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ? — ಹುಟ್ಟು ಕೋಲುಕಾಣನದು, ಕಟ್ಟು ಸಾವಕಾಣನದು (Prvs.). ಅಟ್ಟಡಿಗೆಯ ರುಚಿಯನು ಹುಟ್ಟು ತಾ ಬಲ್ಲುದೇ? (Sp.). — ಹುಟ್ಟು ಹಾಕು. to use a paddle (with a boat, My.).

ಹುಟ್ಟು huṭṭu. 4. = ಹುಟ್ಟಿ, etc. see ಜೇನ-.

ಹುಟ್ಟುಗೆ huṭṭuge. = ಹುಟ್ಟಿಗೆ. a cloth, etc. (ಸೀರೆ Ct. II, 78).

ಹುಟ್ಟುವಳಿ huṭṭu-vaḷi. = ಹುಟ್ಟಾವಳಿ. produce, the produce of a garden or field, that of any trade; the amount of an assessment (My.; B. 5, 85. 91. 304). ಲಾಭದ ಹುಟ್ಟುವಳಿ (ಪ್ರಾಪ್ತಿ Si. 424).

ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ huṭṭuvike. = ಹುಟ್ಟುಹ. (ಜನುಸ್, ಜನನ, ಜನ್ಮ, ಜನಿ, ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಉದ್ಭವ Si. 47; ಅಭ್ಯುದಯ Cb.; B. 2, 22). ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ (ಪ್ರಜೆ Si. 413).

ಹುಟ್ಟುಹ huṭṭuha. = ಪುಟ್ಟುಹ. coming into existence, springing up, being born, etc. ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟುಹ (ಪುನರ್ಭವ Nn. 114).

ಹುಡಕು hudaku. = ಹುಡುಕು, etc. (My.; B. 5, 105; Mhr. ಹುಡಕಣೇಂ, to search). ಹುಡಕೋಣ (ಮೃಗ, ಮಾರ್ಗಣ Cb.).

ಹುಡಗ hudaga. = ಹುಡುಗ, etc. a boy. (My.; Si. 196; ತರುಣ Cb.).

ಹುಡಗತನ hudagatana. = ಹುಡುಗತನ. boyhood (My.; Si. 195).

ಹುಡಗಿ hudagi. = ಹುಡುಗಿ, etc. (My.). a girl. ಸಣ್ಣ ಹುಡಗಿ (ಬಾಲೆ, etc. Dhw.).

ಹುಡದಿ **hudadi.** a game at which boys push, shove and beat one another (often played in moonshine, S. Mhr.; Mhr. ಹುನ್ದಡಾ, ಹುನ್ದಡೀ, ಹುತುತು).

ಹುಡಿ huḍi. = ಪುಡಿ. powder; dust; etc. (C.; B. 1, 18). ಹೂವಿನೊಳಗಿನ ಹಳದೀ ಬಣ್ಣದ ಹುಡಿ (ಬಣ್ಣು); ಹೂವಿನೊಳಗಿನ ಹುಡಿ (ಸುಮನೋರಜ G.). ಸಣ್ಣ ಹುಡಿ (ಧೂಲಿ, etc. Mr. 284). ಅಡವಿಯೊಳು ಮುಟಿ ಹೊಡದು ಗಿಡ ಸೇಡುಗೊಣ್ಡನ್ದು, ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಮಲ ಬೆಳದನ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ನುಡಿಯ ನೆಚ್ಚು! (Sp.). — ಹುಡಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಪುಡಿಗುಟ್ಟು. to reduce to powder or dust by beating, etc. (Grj. 1, 106 va.; Bp. 51, 72; Bh. 8, 24, 45). ಹುಡಿಗುಟ್ಟಿದ ದೂಳಿ (ಚೂರ್ಣ, ಕ್ಷೋದ Nr.). — ಹುಡಿಮಣ್ಣು. earth in a dry and fine state, dust (My.). — ಹುಡಿ ಮಾಡಿಸು. to have reduced to dust (Bp. 49, 42). — ಹುಡಿ ಮಾಡು. to reduce to powder or dust (Bh. 7, 7, 46; My.). — ಹುಡಿಯಾಗು. -ಆಗು. to be reduced to powder or dust (Bp. 23, 25). — ಹುಡಿ ಹುಡಿಗೆಯ್. = ಹುಡಿ ಹುಡಿ ಮಾಡು. (J. 25, 47). — ಹುಡಿ ಹುಡಿ ಮಾಡು. to reduce to very fine powder or dust (Bp. 45, 31; 52, 48; Bh. 2, 4, 6). — ಹುಡಿ ಹುಡಿಯಾಗು. -ಆಗು. to be reduced to very fine powder or dust (Bh. 3, 18, 38).

ಹುಡಿಕು huḍiku. = ಹುಡುಕು, etc. (Bp. 23, 9; B. 5, 140). ಹುಡಿಕಿ ನೋಡುವಿಕೆ (ಅನ್ವೀಕ್ಷಣ, ವಿಚಯನ, ಮಾರ್ಗಣ, ಮೃಗಣೆ, ಮೃಗ Si. 398), ಹಿಡಿಯುವದು ಹೆಬ್ಬಾವು, ಪಡೆಯುವದು ಪಡಿಬತ್ತ; ಹುಡಿಕಿ ನೋಡುವದು ಪರಬೊಮ್ಮ, ಜೋಯಿಸಗೆ ಕೊಡುವದೊನ್ದಡಿಕೆ (Sp.). — ಹುಡಿಕಿ ತೆಗೆ. = ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆ. (B. 5, 173. 174. 227).

ಹುಡಿಗಿ huḍigi. = ಹುಡುಗಿ, etc. (C.; B. 1, 6). ಚಿಕ್ಕ ಹುಡಿಗಿ (ವಾಸು, ಬಾಲೆ Si. 65); ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದ ಎಣ್ಟು ವರುಷಗಳ ಹುಡಿಗಿ (ಕನ್ಯೆ, ಕುಮಾರಿ); ಮೆಯ್ ನೆರೆಯದೇ ಇರುವ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡಿಗಿ (ಗೌರಿ); ಹೊಸದಾಗಿ ಮೆಯ್ ನೆರದ ಹುಡಿಗಿ (ಮಧ್ಯಮೆ, etc. 184); ಪ್ರಾಯದ ಹುಡಿಗಿಯರ ಗುಮ್ಪು (ಯೌವತ); ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಹುಡಿಗಿಯಾಗಿರುವವಳು ಹೆತ್ತ ಮಗನು (ಕಾನೀನ 189); ಹೆಣ್ಣುಹುಡಿಗಿ (ಬಾಲೆ); ಪ್ರಾಯದ ಹುಡಿಗಿ (ತರುಣಿ 196).

ಹುಡಿಗೆ huḍige. = ಹುಡುಗಿ, etc. (B. 2, 14).

ಹುಡು huḍu. seeking (? see ಹುಡುಕುಳಿ).

ಹುಡು **huḍu.** *a ram.*

ಹುಡುಕಿಸು huḍukisu. to cause to seek (as a lost book, etc., My.). 2, to cause to search or examine (B. 4, 169).

ಹುಡುಕು huḍuku. = ಪುಡುಕು, ಹುಡಕು, ಹುಡಿಕು. to search or feel for with the hands (Bp. 50, 3; 51, 78); to go in search of, to seek, to seek for, to search for, to try to find (My.). 2, to search, to examine (see ಹುಡುಕಿಸು No. 2). ಇರುವೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಹಾರ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತವೆ (B. 2, 8). ದೋಷವನ್ನೇ ಹುಡುಕುವವನು (ದೋಷೈಕದೃಶ್, ಪುರೋಭಾಗಿ Si. 366); ಹುಡುಕಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವದು (ಅನ್ವೇಷಿತ, ಗವೇಷಿತ, ಅನ್ವಿಷ್ಟ, ಮಾರ್ಗಿತ, ಮೃಗಿತ 383). — ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆ. = ಹುಡಿಕಿ ತೆಗೆ. to seek and (after finding) to take (My.); to find (in arithmetic, My.); to discover (B. 4, 220. 222; 5, 177. 179. 181. 184. 189. 220. 224). ಅರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯೋಣ (ಸಾಧನ G.).

ಹುಡುಕುವಿಕೆ huḍukuvike. seeking (ಮೃಗ Si. 409). ವಿಷಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಬೇಕಾದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಿಕೆ (ಊಹಾ

ಧಿ 70); ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮನ್ತ್ರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿನ್ದ ಹುಡುಕುವಿಕೆ (ಪರ್ಯೇಷಣೆ, ಪರೀಷ್ಟಿ, ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಗವೇಷಣೆ 245).

ಹುಡುಕುಳಿ hudu-kuḷi. (Śmd. 239; o. r. in Mdb. ಪಾಡುಕುಳಿ). a man who seeks (?).

ಹುಡುಕ್ಕ huḍukka. a small hourglass-shaped drum (see ಪಂಚ ಮಹಾವಾದ್ಯ; Cpr. 3, 94 va.).

ಹುಡುಗ huḍuga. = ಉಡುಗ, ಹುಡಗ. a boy (to the age of about sixteen years, C.; B. 1, 18; Te. ಬುಡತೆ, ಬುಡುತೆ, a little one or child; ಬುಡತಡು, ಬುಡುತಡು, a male child; see ಪುಟ್ಟ). ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗನು (ವಯಸ್ಥ, ತರುಣ, ಯುವ Si. 196); ಹುಡುಗರ ಗುಮ್ಪು (ಮಾಣವ್ಯ 401); ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗ (ಕನಿಷ್ಠ 416). ಹುಡುಗ ನೆಣ್ಟನಲ್ಲ, ಹುಲ್ಲು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲ.— ಹುಡುಗ ಮಿಣ್ಡನಲ್ಲ, ಗಿಡಗ ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲ (it being a ಹದ್ದು, Prvs.). 2, a child, whether male or female (S. Mhr.; B. 5, 276; see ಗಣ್ಡು-, ಹೆಣ್ಣು-). — ಹುಡುಗಾಟ. -ಆಟ. boyish, futile play or behaviour (C.; B. 4, 111). — ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ. -ಆಟಿಕೆ. = ಹುಡುಗಾಟ. (C.; B. 2, 34).

ಹುಡುಗತನ huḍugatana. = ಹುಡಗತನ. childhood (of males to the age of about sixteen years, My.). 2, boyish behaviour, boyishness, childishness (My.).

ಹುಡುಗಿ huḍugi. = ಉಡುಗಿ, ಹುಡಗಿ, ಹುಡಿಗಿ, ಹುಡಿಗೆ. a girl (to the age of about sixteen years, C.; B. 5, 127. 276).

ಹುಡುಗು huḍugu. 1. boyishness. ಹುಡುಗು ಗಣ್ಡನಲ್ಲ, ಗುಡ್ಲು ಮನೆಯಲ್ಲ (Prv.). — ಹುಡುಗು ದರಬಾರು. a boyish, unjust rule or government (My.).

ಹುಡುಗು huḍugu. 2. = ಉಡಗು 1, etc. to sweep (B. 5, 283. 285).

ಹುಡುಗು huḍugu. 3. sweeping. — ಹುಡುಗು ಮಾಡು. to sweep (B. 5, 286).

ಹುಣ್ hun. = ಹುಣ್ಣು, etc.

ಹುಣಸೆ hunase. = ಹುಣಿಸಿ, etc. (C.). ಹುಣಸೆ ಮುಪ್ಪಾದರೆ ಹುಳಿ ಮುಪ್ಪೇ? — ಗೆಣೆಗೆ ಗೆಣಸು ಬೇಡ, ಹುಣಸೆಗೆ ಹುಳಿ ಬೇಡ (Prvs.). — ಹುಣಸೆಕಾಯಿ. an unripe tamarind fruit (My.). — ಹುಣಸೆ ಕಾಯಿತೊಕ್ಕು. a kind of tamarind chutney (My.). — ಹುಣಸೆ ಗಿಡ. the tamarind tree (ಅಮ್ಲಿಕೆ G.). — ಹುಣಸೆಗೊಜ್ಜು. a thick mess of boiled or raw tamarind used as a condiment (My.). — ಹುಣಸೆಬೀಜ. a tamarind stone (My.). — ಹುಣಸೆಬೀಜದ ಸಜು. a kind of paste made of tamarind stones and used by blanket-weavers (My.). — ಹುಣಸೆಮರ. = ಹುಣಸೆಗಿಡ. (My.). — ಹುಣಸೆಯ ಹಣ್. a ripe tamarind fruit (Bp. 18, 16). — ಹುಣಸೆಸಜು. = ಹುಣಸೆಬೀಜದ ಸಜು. (My.). — ಹುಣಸೆಸಾರು. a sauce made of tamarind (My.). — ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು. = ಹುಣಸೆಯ ಹಣ್. (My.). — ಹುಣಸೆಹುಳಿ. tamarind (My.). 2, tamarind dissolved in water (My.).

ಹುಣಿಚೆ hunice. = ಹುಣಸೆ, etc. see ಹುಳಿ.

ಹುಣಿಮೆ hunime. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (My.; ಹುಣ್ಣಿವೆ G.).

ಹುಣಿಸಿ hunisi. = ಪುಣಿಸೆ, ಹುಣಸೆ, ಹುಣಿಚೆ, ಹುಣಿಸೆ. the tamarind, Tamarindus indica Lin. (ತಿನ್ತ್ರಿಡಿ, ಚಿಂಚೆ, ಅಮ್ಲಿಕೆ Nr.).

ಹುಣಿಸೆ hunise. = ಹುಣಿಸಿ, etc. (C). ಬಾಣಸಿಗನಾದರೆ ಹುಣಿಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). — ಹುಣಿಸೆಮರ. = ಹುಣಸೆಮರ. (C.; ತಿನ್ತ್ರಿಡಿ, etc. Si. 132; G.).

ಹುಣುಮೆ hunume. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (My.).

ಹುಣ್ಡಿ huṇḍi. (fr. ಉಜು or ಉಳ್ 1). a hamlet (My.).

ಹುಣ್ಡಿ huṇḍi. = ಉಣ್ಡಿ. a bill of exchange (C.; B. 5, 221; Mhr. ಹುಣ್ಡೀ). — ಹುಣ್ಡಾಳತ. -ಆಳತ. (*i. e.* ಆಡಳತ). trade in bills of exchange (My.). — ಹುಣ್ಡಿಗಡಿಗೆ. a box for money received (in a temple or at a custom-house, My.). — ಹುಣ್ಡೀ ಕಾಗದ. = ಹುಣ್ಡಿ. (My.). — ಹುಣ್ಡೀ ಚೀಟು. = ಹುಣ್ಡಿ. (My.).

ಹುಣ್ಣ huṇṇa. = ಹುಣ್ಣು. ಕಾಲಿಗೆ ಆದ ಹುತ್ತದ ಹುಣ್ಣ (ಶ್ಲೀಪದ G.).

ಹುಣ್ಣಮೆ huṇṇame. = ಪುಣ್ಣಮೆ, etc., ಹುಣಿಮೆ, ಹುಣುಮೆ. full moon (ಪೂರ್ಣಿಮೆ Nr.; Si. 39; J. 13, 57; 16, 3; My.).

ಹುಣ್ಣವೆ huṇṇave. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (ಪೂರ್ಣಮೆ Śm. 19). ಚನ್ದ್ರಂ ಕುನ್ದಿದ ಹುಣ್ಣವೆ (ಅನುಮತಿ); ತುಮ್ಬಿ ಹುಣ್ಣವೆ (ರಾಕೆ Hlā.).

ಹುಣ್ಣಿಮೆ huṇṇime. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (My.; Cb. 114).

ಹುಣ್ಣಿವೆ huṇṇive. = ಹುಣ್ಣಿಮೆ, etc. (C.; B. 2, 17; ರಾಕೆ G.). ಕಳೆಯಿಲ್ಲದ ಚನ್ದ್ರನಿನ್ದ ಕೂಡಿದ ಹುಣ್ಣಿವೆ (ಅನುಮತಿ G.).

ಹುಣ್ಣು huṇṇu. = ಉಣ್ಣು 2, ಪುಣ್, etc. a sore, an ulcer, an abscess; etc. (ಅರುಸ್, ವ್ರಣ Hlā.; ವ್ರಣ, ಈರ್ಮ, ಅರುಸ್ Nr.; Si. 200; C.; Tu. ಪುಡಿ). ಹುಣ್ಣಿನ ಹೊಕ್ಕು (ವಿಸ್ಫೋಟ, ಪಿಟಕ Si. 200); ಶಿಶ್ನೋಪಸ್ಥದ ಬಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಹುಣ್ಣು (ಭಗನ್ದರ 200); ಹುಣ್ಣು ಮಾಡುವದು (ಅರುಷ್ಕರ 458). ಆಸನದ ಹುಣ್ಣು (ಲೂತಿ Mr. 386). ಹುಣ್ಣು ಮಾದರೂ ಹುಣ್ಣಿನ ಕಲೆ ಮಾದೀತೇ? — ಹುಣ್ಣು ಮಾಯ ಬೇಕು, ಕಣ್ಣು ಬೆಳಗ ಬೇಕು. — ಅಂಗೆಯ್ಯುಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಯಾಕೆ? — ಖರ್ಜೂರ ಹಣ್ಣಾಗುವಾಗ್ಗೆ ಕಾಗೇ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಣ್ಣು. — ನಾಯಿಹುಣ್ಣಿಗೆ ಬೂದಿಯೇ ಮದ್ದು (Prvs.). see ನಾರು-; Prv. s. ಬೆಂಕಿ. — ಹುಣ್ಣೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a female buffalo that has a sore or wound. ಪುಣ್ಣಮೆ ಆದರೆ ಹುಣ್ಣೆಮ್ಮೆ ಬಿಡ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಹುಣ್ಣುಮೆ huṇṇume. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (My.). ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣುಮೆಗೆ ಕಲಕ ನೀರು (Prv.).

ಹುಣ್ಣುವೆ huṇṇuve. = ಹುಣ್ಣುಮೆ, etc. (My.).

ಹುಣ್ಮೆ huṇme. = ಹುಣ್ಣುಮೆ, etc. (My.).

ಹುಣ್ಯ huṇya. = ಪುಣ್ಯ. a good or meritorious act, etc. (ಪುಣ್ಯ Ct. II, 58; *cf.* ಹೂನ್ಯ).

ಹುತ huta. 1. *offered with fire, poured forth in the fire, burnt as an oblation, sacrificed.* 2, an oblation, a sacrifice.

ಹುತ huta. 2. called, summoned, invited.

ಹುತಭುಕ್ಪ್ರಿಯೆ hutabhuj-priye. *the wife of Agni.*

ಹುತಭುಜ್ huta-bhuj. ಹುತಭುಕ್. oblation-eater: *Agni*; fire.

ಹುತವಹ huta-vaha. oblation-bearer: *Agni*; fire (ಇನ್ಧನ, etc., ಅಡುಗಬ್ಬು Mr. 48). 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಹುತವಹಾಮ್ಬಕ hutavaha-ambaka. Śiva (Bp. 35, 44).

ಹುತವಹಾಹಾರ hutavaha-āhāra. fire-wood. (ಇನ್ಧನ, etc., ಅಡುಗಬ್ಬು Mr. 48).

ಹುತಾಶನ huta-aśana. oblation-eater: *Agni*; fire. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಹುತ್ತ hutta. = ಉತ್ತ 3, ಪುತ್ತ, etc. a white ant hill (ವಾಮಲೂರ, ನಾಕು, ವಲ್ಮೀಕ Nr.; ವಲ್ಮೀಕ Nn. 128; Si. 104; Bp. 18, 91; 44, 48; C.; B. 2, 9). [ಹುತ್ತವ ಬಡಿದಡೆ ಹಾವು ಸಾಯಬಲ್ಲುದೆ ಅಯ್ಯಾ Bv. 117]. ಹುತ್ತ ಬಡಿದರೆ ಹಾವು ಸಾಯುವದೇ? — ಗೆದ್ದಲು

ಹುತ್ತವಿಕ್ಕಿ, ಹಾವಿಗೆ ಮನೆ ಮಾಡಿತು. — ಜೇಡನ ಮನ್ರವನ್ನರಿಯದವ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಟ್ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Dp. s. ಕಲಕು 1. — ಹುತ್ತದ ಹುಣ್ಣು. elephantiasis. ಕಾಲಿಗೆ ಆದ ಹುತ್ತದ ಹುಣ್ಣು (ಶ್ಲೀಪದ G.). [T. ಪುಟ್ಟ. Tu. ಪುಂಚೊ].

ಹುತ್ತು huttu. = ಹುತ್ತ, etc. (ವಮ್ರಿಕೂಟ, ನಾಕು, ವಲ್ಮೀಕ, ವಾಮಲೂರ Hlā.; ವಲ್ಮೀಕ Nn. 71; ವಾಮಲೂರ, ವಲ್ಮೀಕ Mr. 401; C.; B. 3, 67; Bh. 1, 20, 59. 60). — ಹುತ್ತನೇರಿಸು. -ಏರಿಸು. to make (one) ascend a white ant hill (in war, as a sign that his life is to be spared, Rām. 3, 6, 43). — ಹುತ್ತುಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. a kind of elephantiasis (ಚರಣವಾಲ್ಮೀಕ Mr. 385).

ಹುದಿ hudi. = ಪುದಿ 1, q. v. to enter, etc. (Bh. 2, 13, 44; 3, 9, 24; Rām. 5, 8, 67; Dp. 115, 2). (to cover, to hide).

ಹುದಿಗಿಸು hudigisu. = ಪುದುಗಿಸು q. v., etc. to insert, etc. see Sp. s. ಟೊಣೆ 1.

ಹುದು hudu. = ಪುದು q. v., etc. union, etc. (Bh. 1, 8, 6; M. ಪೊದು). [— ಹುದುವಾಳು. -ಬಾಳು. = ಪುದುವಾಳ್. ಮನವೇ ಸರ್ಪ ತನುವೇ ಹೇಳಿಗೆ ಹಾವಿನೊಡತಣ ಹುದುವಾಳಿಗೆ! Bv. 160].

ಹುದುಗ huduga. a cover (ಗರ್ಭದೊಳಗಿನ ಶಿಶುವಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಪರೆ, ಜರಾಯು G.).

ಹುದುಗಿಸು hudugisu. = ಹುದಿಗಿಸು, etc. (My.).

ಹುದುಗು hudugu. 1. = ಪುದುಗು. to be covered or hidden (Bh. 1, 15, 8); to hide (v. i.), to conceal oneself (3, 9, 24; 3, 13, 29. 38; 8, 23, 40; My.); to conceal, to guard (ಗೋಪನ Śmd. Dh.). ಹುದುಗಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಸಂಗೂಢ, ಸಂಕಲಿತ Si. 370). [ಪ್ರಮಾಣಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪಾವಡವ ಮಡಿಚಿ ಹುದುಗಿ Cv. 151]. see Rnc. s. ಅಮ್ಮು 1.

ಹುದುಗು hudugu. 2. entering: joining, meddling (Bp. 40, 10); partnership (40, 44); guarding, protection (38, 73).

ಹುದುವು huduvu. = ಹುದು, etc. (Bh. 1, 8, 48; My.).

ಹುದ್ದೆ hudde. an office, a post (My.; B. 5, 268; Mhr., H. ಹುದ್ದಾ). — ಹುದ್ದೇದಾರ. one holding a public charge; an officer (My.; B. 5, 268; Mhr.). — ಹುದ್ದೇದಾರಿ. relating to a huddēdāra; the business of a huddēdāra (My.; B. 5, 274).

ಹುನ್ನರ್ hunnar. = ಉನ್ನರ್. an art; a resource or power of skill; any ability (as subsisting in) for contriving, devising (My.; Mhr. ಹುನರ).

ಹುನ್ನರ್ಗಾಱ hunnar-gāṟa. an artful, skilful man (My.).

ಹುನ್ನಾರ್ hunnār. = ಹುನ್ನರ್. (My.).

ಹುಬ್- hub. = ಹುವ್ವು, etc. a flower. — ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ. -ಹಳ್ಳಿ. N. of a town (C.; B. 3, 28. 103; 4, 28).

ಹುಬ್ಬು hubbu. = ಉಬ್ಬು, ಹುಬ್ಬು, etc. the eye-brow (ಭ್ರು Nr.; Si. 214; ಭ್ರೂ, ಬಿಲ್ಲಿ Mr. 317; C.; B. 4, 83; Bp. 46, 57; Rām. 6, 10, 11; J. 6, 17; 13, 51). ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯದ ಸುಳಿ (ಊರ್ಣ Nr.). — ಹುಬ್ಬಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಪುರ್ಬಿಕ್ಕು. (My.). — ಹುಬ್ಬುಗಣ್ಟಿಕ್ಕು. to knit the brows, to frown (My.; Si. 74. 214). ಹುಬ್ಬ ಗಣ್ಟಿಕ್ಕುವುದು (ಭ್ರುಕುಟಿ, ಭ್ರುಕುಟಿ Hlā.). ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟನ್ ಇಕ್ಕುಹ (ಭ್ರುಕುಟಿ, ಭ್ರುಕುಟಿ, Nr.). — ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟು ಹಾಕು. = ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟಿಕ್ಕು. (My.; B. 4, 56).

ಹುಬ್ಬೆ hubbe. = ಉಬ್ಬೆ, ಪುಬ್ಬೆ. Tbh. of ಪೂರ್ವೆ. the eleventh Nakṣatra. (Śmd. 356; C.). ಹುಬ್ಬೇ ಮಳೆ ಗುಬ್ಬೀ ತಲೆ ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ. — ಹುಬ್ಬೇ ಮಳೆ ಅಬ್ಬೇ ಹಾಲು (Prv.).

ಹುಮ್ಮಸ್ hummas. pride, arrogance (My.; Te. ಉಮ್ಮಸ್ಸು; cf. Mhr., H. ಹವಸ, ಹಮ್ಮತ, boldness, courage, spirit); joy (My.).

ಹುಮ್ಮೆನೆ hummene. scolding, etc. (ಜಂಕಣೆ Ct. I, 44; cf. Sk. ಹುಂ).

ಹುಯ್ huy. 1. = ಉಯ್ 4, etc. the husk of rice or corn. ಧಾನ್ಯದ ಹುಯ್ (ತುಷ Nr. a, ಉಯ್ Nr. b).

ಹುಯ್ huy. 2. = ಪುಯ್, etc. to beat, etc. (My.). P. ps. ಹುಯ್ದು, ಹೊಡು (My.).

ಹುಯಿ huyi. = ಹುಯ್ 2, etc. P. p. ಹುಯಿದು (My.).

ಹುಯಿಲು huyilu. = ಪುಯ್ಯಲ್ 2, ಹುಯ್ಯಲ್ 1, ಹೊಯಿಲು 1. vociferation, etc. — ಹುಯಿಲಿಡು. -ಇಡು. to cry or roar out (My.). — ಹುಯಿಲುತಮಟೆ. a loud-sounding tambourine (My.).

ಹುಯಿಸು huyisu. = ಪೊಯಿಸು, etc. to cause to beat, etc.; to cause to pour (My.). ಎಲೆಗಾಗಿ ಬಾಲಾ ಹುಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಹುಯ್ಯಲ್ huyyal. 1. ಹುಯ್ಯಲು. = ಹುಯಿಲು, etc. (Bp. 23, 29; 45, 48; 46, 36). [ಅಯ್ಯಾ ಅಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಹುಯ್ಯಲ ಕೇಳಯ್ಯಾ Bv. 8]. — ಹುಯ್ಯಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಹುಯ್ಯಲಿಡು. (My.). ಕಳ್ಳಗೆ ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಒಡವೆಗೆ ಹುಯ್ಯಲಿಕ್ಕಿದ (Prv.). — ಹುಯ್ಯಲಿಡು. -ಇಡು. to cry or roar out (Bp. 14, 46).

ಹುಯ್ಯಲ್ huyyal. 2. = ಹುಯಿಲು. etc., ಹೊಯಿಲು 2. beating (C. Bp. 8, 12).

ಹುರ hura. 1. = ಹುರಿ 2, etc. parching, etc. — ಹುರಕಡ್ಲೆ. = ಹುರಗಡ್ಲೆ. (G. 32). — ಹುರಗಡ್ಲೆ. -ಕಡ್ಲೆ. = ಹುರಿಗಡ್ಲೆ. (My.). — ಹುರಗಾಟು. -ಕಾಟು. = ಹುರಿಗಾಟು. (My.).

ಹುರ hura. 2. = ಹುರು. roughness (see ಹುರಕು). — ಹುರ ಬರಕ. reit. the state of having many inequalities on the surface, roughness (B. 4, 47; 5, 238). — ಹುರ ಬರಕು. = ಹುರ ಬರಕ. (My.).

ಹುರ hura. Tbh. of ಪುರ 1. a town, etc. see ಗೋ-, ಜನ-.

ಹುರಕಲು hurakalu. = ಉರಿಕಲು, ಹುರಿಕಲು, ಹುರುಕಲು. parched corn or pulse (mixed with salt, etc., My.).

ಹುರಕು huraku. = ಉರಕು, ಹುರುಕು. the state of the skin having many inequalities on its surface (from uncleanliness, etc.), roughness of the skin (My.). 2, a kind of herpes (S. Mhr.; see ಒಣ-). — ಹುರಕು ಬರಕು. = ಹುರ ಬರಕು. (My.).

ಹುರದು huradu. = ಹುರಿದು. P. p. of ಹುರಿ 1. (My.). ಹುರದ ಕಾಟು (ಲಾಜೆ G.) see Prv. s. ಕುರುಡ ಕುದುರೆ.

ಹುರಪಳಿಸು hurapaḷisu. to be singed, seared or parched (B. 3, 27; 5, 165; Mhr. ಹುರಪಳಣೇಂ).

ಹುರಮಂಜಿ huramañji. = ಹುರುಮಂಜಿ. (S. Mhr.).

ಹುರಳಿ huraḷi. = ಉರಳಿ 2, etc. ಹುರುಳಿ, ಹುಳ್ಳಿ, ಹುಳ್ಳಿ. the seed of the pulse Dolichos uniflorus Lam., horse-gram (C.). cf. ಹುಲುವರ; see ಹಾಲು-; Prv. s. ಕುರುಡ ಕುದುರೆ.

ಹುರಿ huri. 1. = ಉರಿ 5, ಪುರಿ 1. to parch, as grain, pulse, etc.; to roast, as coffee, pulse, etc. (ನಿರ್ದ್ರವಕರಣ Śmd. Dh.; Rām. 5, 8, 75; C.). P. ps. ಹುರದು, ಹುರಿದು. ಹುರಿದ ಹಂಚು (ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ, ಅಮ್ಬರೀಷ Mr. 211). ಹುರಿಯುವ ಹಂಚು (ಅಮ್ಬರೀಷ, etc.

Si. 308); ಹುರಿದ ಬುರುಗಲು (ಧಾನೆ, ಭೃಷ್ಟಯವ 314); ಹುರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಜೋಳವಿಲ್ಲ, ಹೂಡೇವು ಕಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಓಡ್ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ. — ಒರಳಲ್ಲಿ ಹರಳು ಹುರಿದರೆ ಅರಳು ಆದೀತೇ? — ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ತೊತ್ತು ಉದ್ದು ಹುರಿದು ತಿನ್ನಲು. — ಕಡ್ಲೇ ಸಂಗಡ ರಾಗಿ ಕೂಡಿ ಹುರಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಹುರಿ huri. 2. = ಉರಿ 6, ಪುರಿ 2, ಹುರ 1. parching, etc. — ಹುರಕ್ಕಿ. parched rice (C.). — ಹುರಿಗಡಬು. -ಕಡಬು. — ಪುರಿಗಡಬು. (My.). — ಹುರಿಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. parched Bengal gram (Rām. 5, 8, 29; My.). — ಹುರಿಗಡ್ಲೆ. -ಕಡ್ಲೆ. = ಹುರಿಗಡಲೆ. (My.). — ಹುರಿಗಾವಲಿ. -ಕಾವಲಿ. a parching, roasting or frying pan (ಅಪ್ಪುರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Hlā.). — ಹುರಿಗಾಳು. -ಕಾಳು. = ಉರಿಗಾಳು. ಹುರಗಾಳು. parched corn or pulse (mixed with salt, etc., My.). — ಹುರಿಮೆಣಸುಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. parched Bengal gram mixed with chillies (C. Bp. 47, 42). — ಹುರಿಯೋಡು. -ಓಡು. the half of an earthen pot used for parching, roasting or frying (ಸಿರಿವನ್ನಿಗೆ Śmd. II; Kk. 80; Śm. 51; My.). — ಹುರಿಸಕ್ಕರೆ. a kind of sugar (B. 3, 45). — ಹುರಿಹಂಚು. = ಹುರಿಯೋಡು. (ಅಪ್ಪುರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Nr.; My.). — ಹುರಿಹಿಟ್ಟು. flour made of parched paddy (My.). ಮೊಸರು ಬೆರಸಿ ಕಲಸಿದ ಹುರಿಹಿಟ್ಟು (ಕರಂಬ Si. 314).

ಹುರಿ huri. 3. = ಉರಿ 4, ಪುರಿ 3. twisting; twisted state (Bp. 47, 30); twist, cord, twine, etc. (ಸುಲಿಕೆ Ct. I, 66; C.; B. 2, 26). ತುಬುಬಿಲ್ಲದ ಒಡ್ಡನು, ಬಿಜುಸಿಲ್ಲದ ಹುರಿಯು. — ಹಗ್ಗ ಸುಟ್ಟರೆ ಹುರಿ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). ಹುರಿಯಬುದ ಅಬುಮಿಳಿ (Śmd. 286.). — ಹುರಿಗಾತಿ. -ಕಾತಿ. a cord made of coir (B. 4, 121). — ಹುರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to twist and fix (Bp. 18, 38). see another ಹುರಿಗೊಳಿಸು s. ಹುರಿ 4. — ಹುರಿನೂಲು. twisted cotton threads (G. 337). — ಹುರಿಬಲಿ. to be well twisted (Bh. 4, 4, 10). see another ಹುರಿಬಲಿ s. ಹುರಿ 4. — ಹುರಿಮಾಡು. to twist (C.; B. 2, 2). — ಹುರಿ ಹೊಸೆ. to twist cords, etc. (My.).

ಹುರಿ huri. 4. = ಪುರಿ 4, etc. strength, refreshment, spirit, courage, valour. — ಹುರಿಕಟಿಸು (*i. e.* ಕಟ್ಟಿಸು). to establish courage in oneself: to become courageous (Rām. 6, 11, 26; 6, 26, 30). — ಹುರಿಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to encourage (My.; G. 337). — ಹುರಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. to become endowed with courage (Bh. 8, 26, 56). — ಹುರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to strengthen, to nourish, to sustain (Bp. 51, 45); to encourage (My.). — ಹುರಿದುಮ್ಮಿಸು. -ತುಮ್ಮಿಸು. to encourage (My.); to stimulate (B. 5, 187; ಪ್ರೇರಿಸು G.). — ಹುರಿದುಮ್ಮು. -ತುಮ್ಮು. to become courageous (B. 4, 217). 2, to encourage (My.). — ಹುರಿ ಬಲಿ. courage to grow firm (Rām. 4, 2, 25; Bh. 6, 7, 15). — ಹುರಿ ಮಾಡು. to encourage (My.). — ಹುರಿಯಾಗು. -ಆಗು. strength to be created; to gain strength, to become strong. ನರಿ ಹುರಿಯಾದರೆ ಕರಿಯಾದೀತೇ? (Prv.). — ಹುರಿಯೇಱು. -ಏಱು. to increase in strength (Bh. 8, 21, 8); to grow spirited (8, 25, 3). — ಹುರಿಹಲ್ಲು. a firm, strong tooth. ಸುಂಕಿಗನು ಹುರಿಹುಲ್ಲು (orig. ಹುರಿಹುಲು) ಬಿಂಕಿನಾ ಚೆಲೆವಣ್ಣು ಕಂಕಿಯು ಸುಂಕ ನಸುಗುನ್ನಿ ಈ ಆಱು ಸೊಂಕಿದರೆ ಬಿಡವು (Sp.).

ಹುರಿ huri. 5. the back-bone, the spine (B. 4, 46. 82; 5, 248). ಬೆನ್ನ ಹುರಿಯ ಕೆಳಗೆ ಕೂಡಿದ ಮೂಱು ಎಲುವು (ತ್ರಿಕ); ಬೆನ್ನ ಹುರಿ (ವಂಶ, ಬೆನ್ನೆಲುವು G.).

ಹುರಿ huri. 6. = ಪುರಿ 5. saving, protecting, etc.

ಹುರಿಕಲು hurikalu. = ಹುರಕಲು, etc. (My.).

ಹುರಿಡಿಗ huriḍiga. = ಪುರುಡಿಗ. an envious man (ಈರ್ಷ್ಯಾಲು, ಕುಹನ Hlā.; Mr. 243).

ಹುರಿಡು huriḍu. = ಪುರುಡು 1, etc. jealousy. see ಹುರಿಡಿಗ.

ಹುರಿಯಿಸು huriyisu. to cause to parch, etc. (Bp. 27, 49; My.).

ಹುರಿಯೋ ಹುರಿ huriyō huri. an interjection used in hooting (Bh. 3, 1, 31; Mhr. ಹುಯೋರ್ ಹುಯೋರ್, ಹುರರೇ ವಡೀ).

ಹುರಿಸು hurisu. = ಹುರಿಯಿಸು. (My.).

ಹುರು huru. = ಹುರ 2. — ಹುರು ಬರಕು. = ಹುರ ಬರಕು. (C.; B. 1, 15; 4, 70).

ಹುರುಕಲು hurukalu. = ಹುರಕಲು, etc. parched corn, etc. (My.).

ಹುರುಕು huruku. = ಹುರಕು, etc. roughness of the skin (My.). 2, a kind of herpes (B. 3, 80; T. ಪೊಡು, ಪೊಡುಗು, scab; see ಹಸಿ-). ಹುರುಕಿನ ಗುರುಳಿಗಳು (ವಿಚರ್ಚಿಕೆ G.). — ಹುರುಕ. -ಅ 3. a man whose skin is rough (from uncleanness, etc. (My.).

ಹುರುಡಿಸು huruḍisu. = ಪುರುಡಿಸು, to rival, q. v., etc. (Bp. 59, 3; My.). ಹುರುಡಿಪಾ ಸತಿಯೆ ಹೂಜೆಗಾತಿ (Kk. 28). ಹುರುಡಿಪ ಸತಿಯೆ ಹೂಜೆಗಾತಿಯಕ್ಕುಂ (Śm. 73).

ಹುರುಡು huruḍu. = ಪುರುಡು 1, q. v., etc. jealousy. (Bh. 7, 5, 33; Rām. 4, 1, 10; My.). [ಹುರುಡುವಿಡಿದಾತ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲ Cv. 1391].

ಹುರುಪು hurupu. = ಹುರುಕು No. 1. (My.). — ಹುರುಪ -ಅ 3. = ಹುರುಕ. (My.).

ಹುರುಮಂಜಿ hurumañji. = ಹುರಮಂಜಿ, ಹೊರುಮುಂಜ. a particular red ochre (My.; Mhr., H. ಹುರಮೂಜ). — ಹುರುಮಂಜಿಬಣ್ಣ. the colour of that ochre (My.).

ಹುರುಳ್ huruḷ. ಹುರುಳು. = ಪುರುಳ್ 1, q. v. (Grj. 7, 32; Bh. 6, 4, 109; My.). [ಹುಲ್ಲಕಿಚ್ಚು— ಹೊಲೆಯನ ಮೇಳಾಪ ಅಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿಲ್ಲ, ಕೂಡಲ ಸಂಗನು ದೇವಾ! Bv. 112]. ಅತ್ತೀ ಹಣ್ಣು ಕೆನ್ಪಾದರೂ ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹುರುಳಿಲ್ಲ (Prv.). — ಹುರುಳುಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see what is true or good (Abhā. 2, 84). — ಹುರುಳುಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the power of (Bh. 4, 4, 10; 8, 24, 11); to deprive of strength (Rām. 1, 5, 27).

ಹುರುಳಿ huruḷi. = ಹುರಳಿ, etc. (C.). horse gram. ಹುರುಳಿ ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಿಡಿಯುವವರು ಮೂಱು ಮನ್ದಿ (Prv.). see Prv. s. ಕುರುಡ ಕುದುರೆ.— ಹುರುಳಿಕಟ್ಟು. the water in which horse-gram has been boiled (My.). — ಹುರುಳಿಯೆಸರು. -ಎಸರು. = ಹುರುಳಿಸಾಱು. (My.). — ಹುರುಳಿಸಾಱು. seasoned broth or pepperwater of horse-gram (My.). ಹುರುಳಿಸಾಱಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕುದುರೆ ಕ್ರಯ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹುರುಳಿಹಾಲು. the white fermentation of steeped gram. ಹುರುಳಿಹಾಲಿಗೆ ಬನ್ದವಗೆ ಕುದುರೇ ಬೆಲೆ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಹುರೋ hurō. = ಹುರಿಯುವ of ಹುರಿ 1. ಹುರೋ ಮಡಿಕೆ (ಅಪ್ಪುರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Si. 308); ಹುರೋ ಸೋರೆ (ಅಪ್ಪುರೀಷ, etc. 308).

ಹುರೋ hurō. (hurra!). — ಹುರೋಯೆನ್. -ಎನ್. to cry out from joy (My.).

ಹುಱಲೆ hur̤ale. = ಪುಱಲೆ, etc. N. of a bird. (My.).

ಹುಱಿಗೆ hur̤ige. (ಹುರಿಗೆ). = ಹೊಱಿಗೆ (?) business? see Rām. 4, 3, 3.

ಹುಬ್ಬು hurbu. = ಪುಬ್ಬು, etc. eye-brow. ಎರಡು ಹುರ್ಬಿನ ನಡು (ಕೂರ್ಚ Hlā.).

ಹುಳ್ಳಿ hurḷi. = ಹುರಳಿ, etc. horse gram, a kind of pulse (ಕುಲತ್ಥ G.; (My.).

ಹುಲ್ hul. = ಪುಲ್, etc. grass; straw (Bp. 28, 19; 60, 27; see ಕಿಱು-).

ಹುಲಬು hulabu. = ಹುಲುಬು. to come to light, to be detected (as a crime, S. Mhr.; see ಪೊಲಬು and ಪೊಲೆ).

ಹುಲಸು hulasu. = ಹುಲುಸು. increase in bulk. (My.).

ಹುಲಿ huli. 1. = ಪುಲಿ 1. a tiger (ವ್ಯಾಘ್ರ, ಪುಂಡರೀಕ, ದ್ವೀಪಿ, etc. Hlā.; ವ್ಯಾಘ್ರ, etc. Mr. 159; ಪುಂಡರೀಕ, ಚಮೂರ Nn. 18; Bp. 18, 70; 42, 5. 12; Bh. 1, 8, 21. 53; 8, 13, 44; C.). [ಹುಲಿಯ ಮೀಸೆಯ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಲಿದುಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುವನ್ತೆ Bv. 661]. ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೊದಸಲು ಪಟ್ಟೆ ರಥ (ದ್ವೈಪ, etc. Nr.). ಹುಲೀ ಕೂಡೆ ನರಿಗೆ ಸೆಣಸಾಟವೇ? — ಹುಲೀ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ನರಿ ಮೆಯ್ ಸುಟ್ಟು ಕೊಂಡ ಹಾಗೆ. — ಬರುವಾಗ ಹುಲಿಯ ಹಾಗೆ, ಹೋಗುವಾಗ ಇಲಿಯ ಹಾಗೆ. — ಸಾವಿರ ಬೆಕ್ಕು ಕೂಡಿದರೆ ಒನ್ದು ಹುಲಿ ಆದೀತೇ? — ಹೇಲು ಬನ್ದರೆ ಹುಲಿಗೆ ಹೆದಱ (Prvs.). — ಹುಲಿಕನ್ನಾಯ. = ಹುಲಿಕಲ್ಲು. (My.). — ಹುಲಿಕಲ್ಲು. = ಪುಲಿಕಲ್ಲು No. 2. a game with fifteen small stones and three big ones that represent tigers and to which small lost stones are given as tribute (My.). — ಹುಲಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a tiger's eye. — ಹುಲಿಗಣ್ಣಲಬು. -ಅಲಬು. the procumbent herb Crotolaria bifaria Lin. (Z.). — ಹುಲಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. a tiger to join (v. i.). ಬಡವ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೋಗಲೊಡನೆ ಸಂಗಡವೇಕೆ? ಬಡತನ ವೆಪ್ಪು ಹುಲಿಗೂಡಿ ಬರುವಾಗ ನುಡಿಸುವರಿಲ್ಲ (Sp.). — ಹುಲಿಗೆಱು. -ಕೆಱು. = ಪುಲಿಗೆಱು. (Bp. 51, 81; 53, 21). — ಹುಲಿಗೆಱೆಯರಸ. -ಅರಸ. Śiva (Bp. 44, 6). — ಹುಲಿಚರ್ಮ. = ಹುಲಿತೊಗಲು. (My.). — ಹುಲಿತೊಗಲು. a tiger's skin (My.). — ಹುಲಿದೊಗಲು. -ತೊಗಲು. = ಹುಲಿತೊಗಲು. (C.; B. 4, 37. 155). — ಹುಲಿಮನೆಯಾಟ. -ಆಟ. = ಹುಲಿಕಲ್ಲು. (S. Mhr.). — ಹುಲಿಮಱಿ. a young tiger. ಹುಲಿಮಱಿ ಹುಲ್ಲು ಮೇದೀತೇ? (Prv.). — ಹುಲಿಮುಖ. = ಪುಲಿಮುಖ, q. v. (Rām. 1, 13, 2; 6, 11, 2). — ಹುಲಿಯುಗುರು. -ಉಗುರು. = ಪುಲಿಯುಗುರ್, q. v. (Prll. 3, 25; My.; B. 4, 38). — ಹುಲಿವೇಷ. the guise of a tiger. ನರಿ ಹುಲಿ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ನಾಱೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹುಲಿ huli. 2. = ಪೊರೆ 5. a layer (?). see ನರ-. (Te. ಪುಲಿಪಿರಿ, ಪುಲಿ ಪುಲಿ, a wart).

ಹುಲಿಗಲಿ huligali. = ಹುಲಿವಿಲಿ. (ತಿನಿಶ, ಸ್ಯನ್ದನ, ನೇಮಿ, ರಥದ್ರು, ಅತಿಮುಕ್ತಕ, ವಂಜುಲ Si. 127).

ಹುಲಿಗಿಲಿ huligili. = ಹುಲಿಗಿಲು, etc. (ಚಿರವಿಲ್ವ, etc. Si. 133; My.).

ಹುಲಿಗಿಲು huligilu. = ಪುಲಿಗಿಲ್, ಪುಲಿಂಗಿಲ್, ಹಲಿಗಿಲಿ. the Indian beech, frequently planted on roadsides, Pongamia glabra Vent. (ಚಿರವಿಲ್ವ, ನಕ್ತಮಾಲ, ಕರಜ, ಕರಂಜ Nr.; ನಕ್ತಮಾಲ, ಕರಂಜ Mr. 123; M. ಪುಙ್ಙು).

ಹುಲಿಗೆ hulige. = ಹುಲಿಗಲಿ. (ತಿನಿಶ, etc. Si. 127).

ಹುಲಿವಿಲಿ hulivili. = ಹುಲಿಗಲಿ. the tree Dalbergia oujeinensis Roxb. (ತಿನಿಶ, ಸ್ಯನ್ದನ, etc. Nr.).

ಹುಲಿವೆ hulive. the timber tree Terminalia paniculata (Van Someren; My.).

ಹುಲಿಸು hulisu. to increase in bulk, to thrive, to grow rich (as a crop, My.; *cf.* ಹುಲುಸು; ಪೊರೆ 1?).

ಹುಲು hulu. = ಪುಲ್, etc., ಹುಲ್ಲು. grass; straw (Bp. 16, 22; 43, 72). — ಹುಲುಗಚ್ಚು. -ಕಚ್ಚು. to gnaw grass. (Bp. 32, 26). [— ಹುಲುಗಿಳಿ. a small insignificant parrot. ನರವಿನ್ದ್ರ ದೊಳಗೆನ್ನ ಹುಲುಗಿಳಿಯ ಮಾಡಿ ಸಲಹುತ್ತ ಶಿವಶಿವಾ ಎನ್ದೋದಿಸಯ್ಯಾ Bv. 58]. — ಹುಲುಗುಡಿಲ್. a grass-hut (Bp. 18, 7). — ಹುಲುನಾಯಕ. a petty or contemptible leader or chief (Bh. 3, 19, 2). — ಹುಲುಬೇಡ. an insignificant huntsman (Śś. 36). — ಹುಲುಮಣ್ಡಲಿಕ. a petty chief (Bp. 21, 40). — ಹುಲುಮನುಜ. an insignificant man (J. 18, 53). — ಹುಲುರಕ್ಕಸ. a contemptible demon (Bh. 1, 14, 5). — ಹುಲುವೂಟ. -ಊಟ. a trifling or mean meal (Bp. 61, 19). [— ಹುಲುವೆಣ. -ಪೆಣ. a contemptible corpse. ಹೊಲೆಯನನ್ತೆ ಹುಲುವೆಣನ ಸುಟ್ಟು.... ಕೂಳ ಭೋಜನವನುಣ್ಡು Cv. 509]. — ಹುಲುವೇಟಿ. a twist of grass (Bh. 6, 1, 8). — ಹುಲುಸರವಿ. a string of grass or straw (Bp. 16, 21). — ಹುಲುಸೂತ. a worthless charioteer (J. 13, 9).

ಹುಲುಗಿಲು hulugilu. — ಹುಲುಗಿಲುಹುಲ್ಲು. the reed Amphidonax karka Lindl. (St. & Pl.).

ಹುಲುಬು hulubu. = ಹುಲಬು. (S. Mhr.).

ಹುಲುವರ huluvara. horse-gram (ಹುರುಳಿ Mr. 374, o. r. in two MSS. ಹುಲುವಗ; Te. ಉಲವಲು, ಉಲುವಲು, horse-gram).

ಹುಲುಸು hulusu. = ಹುಲಸು. increase in bulk, richness of a crop (Bh. 6, 8, 13; My.; *cf.* ಹುಲಿಸು); rich augmentation in bulk, as of rice when boiling (My.); thriving state (Bh. 10, 7, 53).

ಹುಲ್ಲಾಳೆ hullāḷe. a kind of plant. — ಹುಲ್ಲಾಳೆಕಡ್ಡಿ. (ವೀರಣ, ವೀರತರ Si. 164). — ಹುಲ್ಲಾಳೆಬೇರು. (ಉಶೀರ, ಅಭಯ, ಲಾಮಜ್ಜಕ, etc. Si. 164).

ಹುಲ್ಲು hullu. = ಉಲ್ಲು, ಪುಲ್, etc. grass; straw (ಶರ, ತೃಣ Nn. 35; ಹರಿತ್, ತೃಣ 93; ಪುಲು 123; ತೃಣ, ಅರ್ಜುನ Si. 165; C.). ಎಲ್ಲಾ ಹುಲ್ಲು ಮವಾರ್ ಅರ್ಜುನ ಎನ್ಬುದು (Hlā.). ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಹಗುರಂ, ಹುಲ್ಲಿನ್ದಂ ಹಗುರವಾ ಬೂರಲದರಳಿಯದು; ಹುಲ್ಲಿಂ ಬೂರಲ ಕಿನ್ದಂ ಸಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರನು ಬೇಡುವಾತನೆ ಹಗುರಂ (Subhāṣita kandapadya). ಹುಲ್ಲಿನ ಉರಿ ಕನಸಿನ ಸಿರಿ ನಿಲ್ಲದು. — ಹುಲ್ಲು ಕೊಡವಿದವ ಉಣ್ಡು ಬನ್ದ, ಗೋಣಿ ಕೊಡವಿದವ ಹಸಿದು ಬನ್ದ. — ಲಾವಂಚವೂ ಹುಲ್ಲೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರನೂ ಮನುಷ್ಯನೇ, ಆದರೆ ಭೇದವಿಲ್ಲವೋ? — ಹುಲಿಮಱಿ ಹುಲ್ಲು ಮೇದೀತೇ? (Prvs.). see Prv. s. ತೆಂಗು 1. — ಹುಲ್ಲಡಕ. -ಅಡಕ. a heap of grass or straw (ತೃಣ್ಯ, ತೃಣಸಂಹತಿ Si. 165). — ಹುಲ್ಲು ಈಚಲ. a small herb, Curculigo brevifolia Ait. (Z.). — ಹುಲ್ಲು ಕಟ್ಟು. a tie made of grass or straw (My.). — ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ. a small piece of grass or straw (My.). — ಹುಲ್ಲು ಕೆಲಸ. = ಹುಲ್ಲೊಕ್ಕಲ್. (My.). — ಹುಲ್ಲು ಖಾಣ. grass-fodder (Bp. 22, 27). — ಹುಲ್ಲು ಗಣ್ಟಿ. -ಕಣ್ಟಿ. grass and thorns (My.). — ಹುಲ್ಲು ಗದ್ದೆ. a paddy-field overgrown with grass (B. 4, 79). — ಹುಲ್ಲು ಗಾವಲು. -ಕಾವಲು. pasture-lands belonging to government (My.). — ಹುಲ್ಲು ಚಣ್ಡಿನ ಆಟ. a play with balls made of grass (S. Mhr.). — ಹುಲ್ಲು ಚಾಪೆ. a grass-mat (My.). — ಹುಲ್ಲು ತೆಱಗೆ. a tax levied from those who bring their cattle to graze on government pasture-lands (My.). — ಹುಲ್ಲು ಬಣಬೆ. a stack of hay or straw (My.). — ಹುಲ್ಲು ಬನ್ನಿ. = ಹುಲ್ಲು ತೆಱಗೆ. (My.). — ಹುಲ್ಲು ಮಣೆಗಾ. a man in charge of public straw (My.). — ಹುಲ್ಲು ಮನೆ. a house with a roof of grass or straw (My.). — ಹುಲ್ಲು ಮೀನು. (ತೃಣ ಮೀನ, ಚಿಲಿಚಿಮ Si. 87). — ಹುಲ್ಲು ಮೂಟೆ. = ಹುಲ್ಲಡಕ. (ತೃಣ್ಯ Si. 165). — ಹುಲ್ಲು ಮೆದೆ. = ಹುಲ್ಲು ಬಣಬೆ. (My.; ತೃಣ್ಯ Si. 165). — ಹುಲ್ಲು

ರಾಶಿ. (ತೃಣ್ಯ Si. 165). — ಹುಲ್ಲುವಾಮೆ. (ತೃಣ್ಯ Si. 165). — ಹುಲ್ಲು ಹೊರೆ. a load or bundle of grass or straw (My.; ತೃಣ್ಯ Si. 165). — ಹುಲ್ಲೊಕ್ಕಲ್. -ಒಕ್ಕಲ್. the act of bullocks treading out straw that has been thrashed (My.).

ಹುಲ್ಲೆ hulle. = ಪುಲ್ಲೆ. a male or female antelope or deer (ಏಣ, ಕುರಂಗ, ಹರಿಣ, ಮೃಗ Hlā.; Mr. 162; ಮೃಗಿ, ಹರಿಣಿ Nr.; J. 28, 32; Bh. 3, 13, 29; Rāghc. 17, 66. 68; My.). [ಬೆಳ್ಳಿತ್ತಿನ ಮಣಿಯಲಿರ್ದು ಹುಲ್ಲೆಗಪ್ಪು ತೊಡುವನ್ತೆ Bv. 644]. ಹುಲ್ಲೆಯ ಚರ್ಮ ಕೊಳಗು ಮೊದಲಾದವು (ಏಣೇಯ Nr.). ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಿ ಹುಲ್ಲೆಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಹುಲ್ಲೆಕರು. = ಹುಲ್ಲೆ. (My.). — ಹುಲ್ಲೆಗರು. = ಹುಲ್ಲೆಕರು. (Si. 169).

ಹುವ್ವಾಡಿಗ huvvu-vādiga. (or huvvu-ādiga?). = ಹೂವಾಡಿಗ. a florist, a dealer in flowers (ಮಾಲಾಕಾರ, ಮಾಲಿಕ Si. 249; My.).

ಹುವ್ವು huvvu. = ಉವ್ವು, ಊ 8, ಊವು, ಪುವ್ವು, q. v., etc., ಹುಬ್-. a flower, etc. (ಸುಮನಸ್, ಪುಷ್ಪ, ಪ್ರಸೂನ, ಕುಸುಮ Si. 124. 438; Bp. 22, 32; 58, 22; C.; B. 5, 76. 129). ಹುವ್ವು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಬಳ್ಳಿ (ವಲ್ಲರಿ, etc. Si. 122). — ಹುವ್ವರಿಸೆ. -ಅರಿಸೆ. (ನೂದ, ಪೂಷ, ಕ್ರಮುಕ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮದಾರು Si. 131; *cf.* ಹೂವರಸೆ). — ಹುವ್ವಿನ ಪಚ್ಚಡ. muslin interwoven with flowers (My.).

ಹುಷಾರ husāra. = ಹುಷಾರು. (Cb. 9. 73).

ಹುಷಾರಿ husāri. smartness, intelligence; wariness; smart, etc. (= ಹುಷಾರು, My.; Mhr., H. ಹುಶಾರೀ).

ಹುಷಾರು husāru. smart, sharp; attentive, alert, watchful; fresh, brisk (as through good feeding for a time); fresh-feeling (as after recovery or during convalescence, My.; Br.; Mhr., H. ಹುಶಾರ).

ಹುಸ್ hus. = ಉಸ್, etc. a sound used in scaring away animals (My.).

ಹುಸಿ husi. 1. = ಪುಸಿ 1, q. v. to become or prove untrue or false; etc. (ಅನೃತ Śmd. Dh.; Bp. 6, 2; 13, 16; 31, 23; My.). ಸತ್ಯರು ಹುಸಿದೊಡೆ, ಒತ್ತಿ ಹರಿದಡೆ ಶರಧಿ, ಉತ್ತಮರು ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಲೋಕವಿನ್ನೆತ್ತ ಬದುಕುವದು? (Sp.). see Sp. s. ಬಯ್ಯು.

ಹುಸಿ husi. 2. = ಪುಸಿ 2, q. v. a falsehood, a lie; etc. (ಅನೃತ, ಕೂಟ Nr.; ಅನೃತ, etc. Mr. 86; ಅಪಾಹ್ನ, ಪುಸಿ Nn. 158; Cpr. 3, 35; Bp. 56, 49; Bh. 1, 8, 48; Dp. 24, 4; My.). ಹುಸಿಯಾದೊಡೆ ದೇವರ ಪಾದದಾಣೆ! (Śmd. 120). ಹುಸಿಯೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಮಾಗಿ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಆಹತ, ಮೃಷಾರ್ಥಕ Nr.). [ಹುಸಿಯಿನ್ದ ಜನಿಸಿದೆನಯ್ಯಾ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳಯಿಂಕೆ Bv. 943]. ಬಲ್ಲೆನೆಂಬುವ ಮಾತು ಎಲ್ಲವು ಹುಸಿ, ಕಾಣೊ! ಬಲ್ಲರೆ, ಬಲ್ಲೆನೆನ ಬೇಡ; ಸುಮ್ಮನಿರ ಬಲ್ಲವನೆ ಬಲ್ಲ (Sp.). ಹುಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಹಸನಾಗಿರಬೇಕು (Prv.). — ಹುಸಿಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. an unripe, unsubstantial fruit (My.). — ಹುಸಿಗುಣ್ಡು. a missing shot (S. Mhr.). — ಹುಸಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. an impotent hand (Cpr. 4, 19). — ಹುಸಿನಗು. a false, hypocritical laugh (My.). 2, a gentle smile (My.). — ಹುಸಿನುಡಿ. a lie (ಅನೃತ Nr.). [—ಹುಸಿನುಸುಳು. lying and hiding. ಹುಸಿನುಸುಳು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದ ನಡುವಿಯಡ ಭಕ್ತ Cv. 127]. — ಹುಸಿಫಲ. unsubstantial fruits that drop before ripening (My.). — ಹುಸಿಮದ್ದು. badly charged and insufficient powder (My.). — ಹುಸಿಮಾತು. = ಹುಸಿನುಡಿ. (My.). — ಹುಸಿಯ ಹೊಲೆಯ. a lying Holeya (Bp. 55, 18). — ಹುಸಿಹೂ. a flower that drops without producing fruit (My.).

ಹುಸಿಕ husika. = ಹುಸಿಗ, etc. (Dp. 115, 3).

ಹುಸಿಗ husiga. = ಪುಸಿಗ. a liar (ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನು G.).

ಹುಹು huhu. a cry expressive of shivering from cold (Rsv. 9, 22; My.: Te. ಹೂಹೂ). *cf.* ಉಹುಹು.

ಹುಳಕ huḷaka. a kind of bird. see ದೊಡ್ಡ-, ಸಣ್ಣ-.

ಹುಳಿ huḷi. 1. to be or turn sour (T., M. ಪುಳಿ). ಹುಳಿತದು (ಶುಕ್ತ, ಅಮ್ಲ Si. 428).

ಹುಳಿ huḷi. 2. = ಪುಳಿ, etc., ಹುಳು. acidity, sourness (ಅಮ್ಲ, ಆಮ್ಲ Nr.; Si. 50; ಅಮ್ಲ Nn. 119; ಅಮ್ಲ Mr. 218; C.); a sour substance (Bp. 28, 37). see Prvs. s. ಹುಣಸೆ. — ಹುಳಿಗಲಿಸು. -ಕಲಿಸು. to mingle an acid with (Abhā. 11, 16). — ಹುಳಿಗುಡಿ. see Mr. s. ಘೋರಾಮ್ಲ. — ಹುಳಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. to add a sour substance (Dp. 170, 1). — ಹುಳಿಚಿಕ್ಕನ ಗಿಡ. = ಹುಳಿಹುಣಿಚಿಯ ಗಿಡ. (St. & Pl.). 2, a cultivated potherb, Rumex vesicarius Lin. (Z). — ಹುಳಿದೇಗು. -ತೇಗು. sour belching: the heart-burn (My.). — ಹುಳಿದೋಸೆ. a dōse made of leavened dough (My.). see Prv. s. ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ. — ಹುಳಿಪದಾರ್ಥ. a sour substance (B. 4, 140). — ಹುಳಿಪಲ್ಯ. boiled vegetables mixed with tamarind, etc. (My.). — ಹುಳಿಬೇಲ. (ಸ್ವಾದುಕಣ್ಟಕ, ವಿಕಂಕತ, ಸ್ರುವಾವೃಕ್ಷ, ಗ್ರನ್ಥಿಲ, ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ್ Si. 130). — ಹುಳಿಮರ. = ಹುಣಿಸೆಮರ. (St. & Pl.). — ಹುಳಿಮಾವು. a sour mango (My.). — ಹುಳಿಯನ್ನ. -ಅನ್ನ. boiled rice mixed with tamarind, chillies, oil, etc. (My.). — ಹುಳಿಯ ವ್ಪಕಳ. -ಅಪ್ಪುಕಳ. = ಹುಳಿಯಪ್ಪುಲಿ. (Bp. 15, 26). — ಹುಳಿಯಪ್ಪುಲಿ. -ಅಪ್ಪುಲಿ. an ambali mixed with any sour substance (My.; G. 107). — ಹುಳಿಸಾರು. pepper-water (My.). ಹುಳಿಸಾರು ಮಾಡದವ ನಳಪಾಕ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಹುಳಿಸೊಪ್ಪು. boiled vegetable-leaves mixed with tamarind, etc. (My.). — ಹುಳಿಹಚ್ಚೆ. (ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಚುಕ್ರ, ಅಮ್ಲವೇತಸ, ಶತವೇಧಿ Si. 157). — ಹುಳಿಹಣ್ಣು. ripe tamarind (My.); (ತಿನ್ತಿಡೀಕ, ಚುಕ್ರ, ವೃಕ್ಷಾಮ್ಲ Si. 310). — ಹುಳಿಹಚ್ಚೆ. sorrel (ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಚುಕ್ರ, ಅಮ್ಲವೇತಸ, etc. Nr.; Te. ಪುಲ್ಲಪ್ರಚ್ಚೆ). — ಹುಳಿ ಹಿಡಿ. to turn sour, as milk or juice (My.). — ಹುಳಿಹುಣಿಚಿಯ ಗಿಡ. a troublesome weed, the yellow wood-sorrel, Oxalis corniculata Lin. (St. & Pl.). — ಹುಳಿ ಹುಳಿ. rep. (B. 1, 15).

ಹುಳು huḷu. = ಹುಳಿ 2. — ಹುಳುಗೋಳಿ. a climbing herb with fleshy stem and leaves, Vitis setosa Wall. (Z.). — ಹುಳುಚಿಕ್ಕನ ಗಿಡ. = ಹುಳಿಚಿಕ್ಕನ ಗಿಡ No. 2. see ಅಡವಿ-. ಹುಳುಮುಣ್ಚಿಗ. a fleshy leafless plant with quadrangular stems, Caralluma fimbriata Wall. (Z.).

ಹುಳ್ಳಿ huḷḷi. = ಹುರಳಿ, etc. a kind of pulse. (C.). see Prv. s. ಹಳ್ಳಿ.

ಹುಳ್ಳೆ huḷḷe. = ಪುಳ್ಳೆ, q. v. etc. a small bit of very dry wood. (ಏಧ, ತರ್ಪಣ, ಇನ್ಧನ, ಏಧಸ್, ಸಮಿಧ್, ಇಧ್ಮ Hlā.). [ನಾನು ಹೊತ್ತ ಹುಳ್ಳೆಯ ಹೊರೆಯನಪ್ಪುಲಿಗೆ ಕೊಪ್ಪುವರಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯಾ Bv.470].

ಹುಳ hula. = ಪುಳ 1, etc. a worm, etc. (Bp. 18, 40; C.; B. 2, 11; 3, 120). ಹುಳ ತಿನ್ದ ಅಕ್ಕಿ ಆದರೆ ಮಣಿಗೆ ನೆನೆಯದೇ? (Prv.). — ಹುಳ ಹತ್ತು. to be attacked or injured by worms (B. 4, 72. 140). — ಹುಳ ಹುಪ್ಪಡಿ. reit. (C.).

ಹುಳಕಲು huḷakalu. = ಹುಳುಕಲು. worm-eaten (My.).

ಹುಳಕು huḷaku. = ಹುಳುಕು, etc. baseness, etc. — ಹುಳಕು ಗೋಡೆ. a wall of which the plaster is in a bad state (My.). — ಹುಳಕುನೆಲ. a floor that is out of repair (My.).

ಹುಳತು hul̤atu. P. p. of ಹುಳು (My.).

ಹುಳವು hul̤avu. = ಹುಳ, etc. a worm. ಹುಳವಿನ, ಹುಳವಿನಲ್ಲಿ (My.).

ಹುಳಿ hul̤i. = ಪುಳು, ಹುಳು 2. to get worm-eaten, to rot, to decay (Bp. 57, 48; My.). P. p. ಹುಳತು (My.).

ಹುಳು hul̤u. 1. = ಉಳ 3, ಉಳು 4, ಹುಳ, etc. a worm, etc. (ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ, ನೀಲಂಗು, ಪುಲಕ Hlā.; ನೀಲಂಗು, ಕ್ರಿಮಿ Nr.; ಕ್ರಿಮಿ Si. 221; ಕ್ರಿಮಿ, ತ್ರಸ Nn. 121). ಬೆವರಿನಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುಳುಗಳು (ಸ್ವೇದಜ Si. 376). — ಹುಳುಕಡಿ. = ಉಳುಕಡಿ. ringworm (My.). ಹುಳುಕಡ್ಡಿ. = ಉಳುಕಡ್ಡಿ, ಹುಳುಕಡಿ. (My.). — ಹುಳುಗಲಗುಹುಲ್ಲು. a reed, Amphidonax karka Lindl. (St. & Pl.) — ಹುಳು ಬೀಳು. worms or insects to fall upon or attack. ಬೆಳೆಗೆ ಹುಳು ಬಿತ್ತು (My.).

ಹುಳು hul̤u. 2. = ಹುಳು, etc. ಹುಳುವುದು (Bp. 22, 18; Bh. 4, 4, 13). P. p. ಹುಳುತು (My.).

ಹುಳುಕಲು hul̤ukalu. = ಹುಳುಕಲು. the state of being worm-eaten or decayed (My.).

ಹುಳುಕು hul̤uku. = ಉಳುಕು, ಪುಳುಕು, ಹುಳುಕು. the state of being worm-eaten, decayed, etc.; baseness (Bh. 2, 13, 14; My.). ಹಣವಿದ್ದರೆ ಹುಳುಕು ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ (Prv.). — ಹುಳುಕುನೀತಿ. unsound, base precepts (My.). — ಹುಳುಕು ಮನಸ್ಸು. a corrupt, base mind (My.). — ಹುಳುಕುಮರ. a rotten tree (My.). — ಹುಳುಕುಮೋರೆ. a pock-marked face (Dp. 59, 1; My.). — ಹುಳುಕುಹಲ್ಲು. a carious tooth (My.).

ಹುಳುತು hul̤utu. P. p. of ಹುಳು 2. (Dp. 17, 5). (having become mangy). (My.).

ಹೂ hū. 1. = ಪೂ 1. flowers to be produced, etc. ಹೂತುದು (ಹೂ ಆದುದು Ss.).

ಹೂ hū. 2. = ಊ 8, ಪೂ 2, etc., ಹುವ್ವು, etc. ಹೂವು. (Śmd. 95, o. r. ಪೂ). a flower, a blossom (ಪುಷ್ಪ, ಪ್ರಸವ, ಕುಸುಮ, ಪ್ರಸೂನಕ, ಸುಮನಸ್ Hlā.; ಪ್ರಸೂನ, ಲತಾನ್ತ Nn. 25; Bp. 19, 65; C.; B. 3, 106; 4, 2); albugo (Bp. 18, 66; My.). ಹೂವಿನ ರಜ (ರಜಸ್, ಪರಾಗ); ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ಸ್ರಜ್, ಮಾಲೆ, ಮಾಲ್ಯ); ತುಱುಬಿನ ಹೂ (ಗರ್ಭಕ); ಜನ್ನಿವರದನ್ತೆ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ವೈಕಕ್ಷಕ); ಹೂವಿನ ತೊಡವ್ವೆ (ವೃನ್ತ); ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲು (ಸ್ತವಕ, ಗುಚ್ಛ, etc.); ಹೂವಿನ ತೋಟ್ಟ (ಪುಷ್ಪವಾಟಿ); ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣು (ಮಕರನ್ದ, ಮಧು); ಹೂವಿನ ಮುಗುಳು (ಕೋರಕ, etc.); ಕೊರಳಲಿ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ಪ್ರಾಲಮ್ಬಕ); ಹೂವಿನೆಲೆಯ ಆಕಾರದ ಭೇದದ ಮೊನೆಯ ಅಮ್ಬುಗಳು (ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರ, etc.); ಚೆಣ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ); ಮುನ್ದಲೆಯ ಹೂ (ಲಲಾಮಕ); ಹೂವಾಗಿ ಕಾಯಹ ಮರಂ (ವಾನಸ್ಪತ್ಯ Hlā.); ಹೂವಿನ ದೂಳು (ಪರಾಗ, etc. Nr.); ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ (ಕುಟ್ಮಲ Nn. 52); ಹೂವಿನ ಗಿಡು (Bp. 38, 9). ಯಾತಱುದು ಹೂವೇನು? ನಾತರದು ಸಾಲದೇ? (Sp.). ಹೇನು ಬಲ್ಲುದೆ ಮುಡಿದ ಹೂವಿನಾ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). ಹೂ ಮಾಱುವ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಮಾಱಿದನ್ತೆ. — ಹೂ ಮಾಱುವ ಊರಲ್ಲಿ ಹುರಿ ಮಾಱ ಬಾರದು. — ಹೂವಿಗೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹೂಸಿಗೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ. — ಪರಿಮಳದ ಹೂ ಪರಿಮಳದಲ್ಲೇ ಇರ ಬೇಕು. — ಬಾಡಿದ ಹೂ ನಾಡಿನವರಿಗೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಹೂಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. Albugo (My.). — ಹೂಗಾಯ. = ಊಗಾಯ. a slight wound (My.). — ಹೂಗಿಡು. a flowering plant (Bp. 38, 10). — ಹೂಗೊಂಚಲ್. a flower-bunch (Bh. 7, 7, 43). — ಹೂಚವುರಿ. flowers with some hair of the tail of the Bos grunniens. ಮುಣ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂಚವುರಿಗಳು (ಶೀರ್ಷಕ Mr. 334). — ಹೂಚೆಣ್ಡು. a bouquet (My.). — ಹೂದಿಂಗಣ. a scarlet flower, the Indian shot, Canna indica Lin. (St. & Pl.). — ಹೂದಿಂಗಳು. (ಹಗಲ್ Mr. 147). — ಹೂದುಱುಗಲು. -ತುಱುಗಲು a multitude of flowers (Rām. 6, 49, 35). — ಹೂದುಱುಬು. -ತುಱುಬು. a bundle of hair adorned with flowers (Rām. 1, 16, 52). — ಹೂದೋಟ. -ತೋಟ. a flower garden (Bp. 22, 7. 25; B. 3, 80). — ಹೂಬಣ್ಣ. any light colour (My.). — ಹೂಬಾಣ. a kind of firework (My.). — ಹೂ ಬಿಡು. to produce flowers, to begin to blossom (C.; B. 3, 20. 106; 4, 27). — ಹೂಬಿಸಲು. a moderate evening sunshine (My.). — ಹೂಮಳೆ. a shower of flowers (Bp. 61, 64; Rām. 5, 9, 6); a flower-like, light rain (My.). — ಹೂಮಾಲೆ. a chaplet or garland of flowers. ಮಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಸ್ರಜ್, etc.); ತುಱುಬಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಹೂಮಾಲೆ (ಗರ್ಭಕ); ಚಣ್ಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ); ಬಯ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಲಲಾಮಕ Nr.). ಕೋತಿ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹೂ ಮುಡಿಸು. to tie flowers on the head. ಹೂಸದಿದ್ದರೆ ಹೂ ಮುಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). 2, to tie flowers on the head of a woman who has arrived at the fifth month of her first pregnancy (My.). — ಹೂವಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. a cloth made of flowers to adorn a male idol (My.). — ಹೂವಂಗಿಸೇವೆ. adoring an idol by adorning it with a cloth of flowers (My.). — ಹೂವರಸೆಮರ. -ಅರಸೆ-. the portia tree, Thespesia populnea Corr. (St. & Pl.; T. ಪೂವರಜು). — ಹೂವಾಗು. -ಆಗು. flowers to be produced; to begin to blossom (see s. ಹೂ 1; B. 2, 51); albugo to be produced. — ಹೂವಿನ ಹಬ್ಬ. the season of spring (ಸುಗ್ಗಿ ಬನ್ದುದು, ಬಸನ್ತ, ವಸನ್ತ Kk. 18; ಸುಗ್ಗಿ, ಬಸನ್ತ, ವಸನ್ತ Śm. 20). — ಹೂವೀಳ್ಯ. flowers and betel distributed by a muttayde to appease the spirit of a deceased muttayde (My.). — ಹೂಸರ. a flower-arrow, *i. e.* an arrow without power (Bh. 8, 26, 36). — ಹೂಸೀರೆ. a garment made of flowers for an idol of Durgā or Lakṣmī (My.). — ಹೂಹಚ್ಚಡ. muslin inter-woven with flowers (My.). — ಹೂಹಾರ. = ಹೂಮಾಲೆ. (Dp. 30, 4).

ಹೂ hū. 3. = ಹೂನು, ಹೂನ್ದು. a particle expressing consent or assent: yes, ah, well (My.; Mhr. ಹೂಂ; *cf.* ಹೂಂ). ಊಟ ಅನ್ದರೆ ಹೂ, ಓಟ ಅನ್ದರೆ ಊಹೂ (Prv.). — ಹೂಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to utter hū as a sign of consent or assent (My.).

ಹೂಗಾಱ hū-gāra. a cultivator and seller of flowers (G. 27. 338. 342. 412. 576).

ಹೂಂ hūṅ. hūm. = ಹೂವ್. a particle used to express reproach (ತಿರಸ್ಕಾರ, ಜಱೆವಲ್ಲಿ Nn. 154), menace, roaring, interrogation (ಕೇಳ್ವಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳ ಕೇಳುವಲ್ಲಿ 154), and occurring in demoniacal incantations (ಗ್ರಹಾಂಗಮನ್ತ್ರ ವಿವರ, ಗ್ರಹವಿಷಯವಾದಮನ್ತ್ರಗಳ ವಿವರ 154). it is also used as a particle of assent (Sk.; see ಹೂ 3; and *cf.* ಹುಂ).

ಹೂಂಕರಣೆ hūṅ-karaṇe. the roaring of fire (Bh. 8, 25, 6).

ಹೂಂಕರಿಸು hūṅ-karisu. to cry out angrily or menacingly (C. Bp. 32, 39; 47, 37).

ಹೂಂಕಾರ hūṅ-kāra. the uttering of a sound of aversion (Bp. 5, 16); the roaring of warriors (Rśv. 13, 76).

ಹೂಂಕೃತ hūṅ-kṛita. a (roaring) sound of brave or bold men (ಧೀರರೊಳ್ Mr. 89. Bh. 9, 2, 15).

ಹೂಂಕೃತಿ hūṅ-kṛiti. an angry or menacing cry (C. Bp. 47, 36); the roaring of warriors (Bh. 8, 25, 7; 8, 26, 36).

ಹೂಜಿ hūji. = ಕೂಜ 1, ಹೂಜೆ. a water-jug of earth or metal, a goglet (My.; B. 5, 142. 143. 296). ಚಿನ್ನದ ಹೂಜಿ (ಭೃಂಗಾರ, etc. Si. 268). ಓಜನ್ ಒಕ್ಕಲು ಅಲ್ಲ, ಹೂಜಿ ಭಾಣ್ಡದೊಳಲ್ಲ, ಗಾಜೊನ್ದು ಲೋಹದೊಳಗಲ್ಲ, ಅಪ್ಪಲಿ ಭೋಜನವೆ ಅಲ್ಲ (Sp.).

ಹೂಜೆ hūje. envy, jealousy (see ಪುರುಡು 1, etc.).

ಹೂಜೆ hūje. = ಹೂಜಿ, etc. (B. 3, 94). ಹೊನ್ನ ಹೂಜೆ (J. 34, 33). ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹೂಜೆ ಸಜ್ಜು ಆಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹೂಜೆಗಾಱ್ತಿ hūje-gāṟti. an envious or jealous wife (ಹುರುಡಿಪ ಸತಿ Kk. 28; Śm. 73).

ಹೂಟ hūṭa. (fr. ಹೂಡು). joining, uniting, tying to: yoking. ಹೂಟದ ಎತ್ತು (ಧುರ್ಯ Hlā). 2, arrangement, a plan, a means, an expedient, a scheme (ಉಪಾಯ My.). 3, ಹೆಟ್ಟ (Śm. 89).

ಹೂಟಗಾಱ hūṭa-gāṟa. a contriver, a schemer, etc.

ಹೂಟಿ hūṭi. = ಹೂಟ No. 1. tying to, yoking; the state of being yoked. see ಎೞ–. — ಹೂಟಿಗುಣಿಕು. the piece of wood that is inserted in the strap which is tied to the yoke of a cart (ಬಣ್ಡಿಯ ನೊಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಮಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಣ್ಡು S. Mhr.). — ಹೂಟಿ ಹಾಱು. unyoking to take place (S. Mhr.).

*ಹೂಟೆ **hūṭe.** act of ploughing.

ಹೂಡಿಸು hūḍisu. = ಪೂಡಿಸು. to cause to put to (Bp. 57, 80), etc.; to cause to put together, to have collected (Bh. 2, 4, 11); etc.

ಹೂಡು hūḍu. = ಊಡು 2, ಪೂಡು 1 q. v., etc. to join (v. t.), to unite; to put together, as stones for a fire-place; to join together, as dice (for a throw, Bh. 2, 13, 46); to yoke; to put oxen, horses, etc. to carts, etc.; to plough (C.; B. 2, 23; 5, 14); to tie or fix carts, etc. to oxen, etc.; to fix, as an arrow (J. 7, 62; 12, 39; 13, 42); to shut, as a door (J. 8, 48); to arrange, to make ready, to place properly, as cannons (B. 4, 217); etc. (ಯೋಜನ Śmd. Dh.). ಹೂಡುವ ಎತ್ತು (ಸ್ಕನ್ಧಿಕ, ಸ್ಕನ್ಧವಾಹಕ Hlā.; Mr. 179). ರಥವ ಹೂಡುವ ಕುದುರೆ (ವಾಹನ, ಘೋರಣ, ಯುಗ್ಯ, ಯಾನ, ಪತ್ರ Hlā). ನೊಗನು ಹೂಡುವ ಎತ್ತು (ಯುಗ್ಯ); ಬಣ್ಡಿ ಹೂಡುವ ಎತ್ತು (ಶಾಕಟ); ರಥಕ್ಕೆ ಹೂಡುವ ಕುದುರೆ (ರಥ್ಯ Nr.). ಹಯದಿನ್ದ ಹೂಡಿದ ರಥ (ಅಧ್ವನ್ಯ Mr. 284). [ಎನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಎಪ್ಪುವಂಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿಕ್ಕಿದ ಸಂಕಲೆ ಹೂಡಿತ್ತು Cv. 531]. ಉತ್ತಮವಾಜಿ (*i. e.* ವಾಜಿಯನ್ನು) ಹೂಡಲಿ ವರವರೂಥಕ್ಕೆ! (Rām. 3, 2, 19). ಹೂಡಿದನು ಹೊನ್ದೇರಿನಲಿ ಹಯುವ (3, 2, 20). ಹೂಡು ಬಣ್ಡಿಯಂ! (Bh. 1, 10 24). ಹೂಡಿದ ಹೋರಿಗಳ ಹೊಯ್ದು (1, 10, 29). ನೇಗಲಿಗೆ ಹೂಡಿದ ಎತ್ತು (G. 50). ಹೂಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ತಿಳಿಯದೇ? — ಹೂಡಿದರೆ ಒಲೆ, ಮಾಡಿದರೆ ಮನೆ, ಕೂಡಿದರೆ ಗಣ್ಡ. — ಆಗೋದು ಹೋಗೋದು ದೇವರಿಚ್ಛೆ, ಹೂಡೋದು ಬಿತ್ತೋದು ನನ್ನಿಚ್ಛೆ. — ಊರ ಮುನ್ದೆ ನೇಗಿಲ ಹೂಡಿದರೆ ಕಣ್ಡ ಕಣ್ಡವರಿಗೆ ಒನ್ದೊನ್ದು ಮಾತು. — ಫಲಾ ನೋಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಹೊಲಾ ಹೂಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು. — ಹದ್ದು ಹಾಱಲಿಕ್ಕೂ ಕೋವಿ ಹೂಡಲಿಕ್ಕೂ ಜೋಡು. — ಹೂಡುವ ಎತ್ತು ಕೊಟ್ಟು, ಆಡುವ ಹೋರಿ ತನ್ದ. — ಹೞೆಯೆತ್ತು ಹೊೞೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ ನೋಡು (Prvs.).

ಹೂಡೆ hūḍe. = ಹೂಡೇವು. a circular bastion-like structure of stones, etc. at some distance from a village in which peasants endeavoured to secure themselves in the time of a sudden attack from marauders (C.; Te. ಊಡೆಮು, T. ಊಡೈಯು; *cf.* ಹೂಡು and ಊಡು 3).

ಹೂಡೇವು hūḍēvu. = ಹೂಡೆ. (My.). ಹುರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಜೋಳವಿಲ್ಲ, ಹೂಡೇವು ಕಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಓಡ್ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ (Prv.).

ಹೂಣ್ hūṇ. = ಹೂಣು. to bury oneself in or enter a melee: to enter with power or forcibly (ಸತ್ರಾಣದಿ ಒಳಹುಗು Bhn. 53). — ಹೂಣೆ ಹುಗು. to enter (melee) so that one is as it were buried (in it), to enter (it) deeply (Bh. 2, 3, 40; 7, 5, 62; J. 12, 42; 20, 45; 23, 43).

ಹೂಣ hūṇa. a barbarian, a Hun (Sk.; ಕಾಡುಮನುಷ್ಯ G.); a European (My.).

ಹೂಣಭಾಷೆ hūṇa-bhāṣe. European language (My.).

ಹೂಣಶಕ hūṇa-śaka. the era of Europeans (My.).

ಹೂಣಿ hūṇi. (= ಪೂಣ್ಕೆ). a vow (Bp. 17, 5).

ಹೂಣಿಕೆ hūṇike. valour, prowess (Bh. 9, 2, 15).

ಹೂಣಿಗ hūṇiga. a bold, daring, valorous man (ಸಾಹಸಿಗ Bhn. 18; Bh. 6, 7, 15; 7, 6, 62; 7, 10, 57; 7, 16, 18).

ಹೂಣಿಗತನ hūṇigatana. prowess, bravery (Bh. 7, 16, 14. 25).

ಹೂಣಿಸು hūṇisu. 1. (= ಪೂಣಿಪು). to make one's aim; to offer as an aim (Bh. 1, 7, 6; 4, 3, 34); to fix the mind upon (with an evil design, Rām. 5, 1, 4). 2, to make a vow or vows (C. Bp. 38, 20; Rām. 5, 8, 37; 6, 30, 18).

ಹೂಣಿಸು hūṇisu. 2. a promise, a vow (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ Kk. 41; Śm. 38).

ಹೂಣಿಸು hūṇisu. 3. to cause to bury (My.).

ಹೂಣು hūṇu. = ಊಣು, ಪೂೞ್, ಹೂೞು, etc. to bury (My.). — ಹೂಣಲಿಡು. -ಇಡು. to beat (enemies with so many weapons) that they are buried (under them, C. Bp. 42, 28). — ಹೂಣಿಡು. -ಇಡು. to bury (My.).

ಹೂತ hūta. called, summoned, invited. see ಪುರು–.

ಹೂತಿ hūti. calling; invocation; *calling defiantly, challenging.* see ಸಂ–.

ಹೂತು hūtu. 1. = ಪೂತು 1. P. p. of ಹೂ 1, q. v. (Bh. 3, 11, 16).

ಹೂತು hūtu. 2. P. p. of ಹೋೞು. (My.).

ಹೂದು hūdu. P. p. of ಹುಯ್ 2. (My.).

ಹೂನು hūnu. = ಹೂ 3. (S. Mhr.).

ಹೂನ್ದು hūndu. = ಹೂನು. (S. Mhr.).

ಹೂನ್ಯ hūnya. = ಪುಣ್ಯ, ಪೂಣ್ಯ, ಹುಣ್ಯ. [ಪೊಸ ಹೂನ್ಯದ ಪಸರವೆಂನಿಸಲ್ Ap. 4, 31]; (ಸಯ್ಪು, ಪುಣ್ಯ Śs. Śm. 34).

ಹೂನ್ಯವನ್ತ hūnya-vanta. (Śmd. 242, o. r. ಪುಣ್ಯವನ್ತ). a virtuous man, etc.

ಹೂಮ್ hūṁ. *a particle expressive of doubt or consideration, of interrogation,* of assent, of anger, menace, aversion, repulse, of reproach, contempt; a magical or mystical monosyllable. *cf.* ಹುಂ, ಹೂ 3, ಹೂಂ.

ಹೂರ hūra. = ಪುರ, ಪೂರ, ಹೂರಣ 1. a stream, a river (ಹೊನಲ್ Kk. 13).

ಹೂರಣ hūraṇa. 1. = ಹೂರ, etc. (ಹೊನಲ್ Śs.).

ಹೂರಣ hūraṇa. 2. = ಹೂರ್ಣ. Tbh. of ಪೂರ್ಣ. the filling or stuffing of cakes. — ಹೂರಣಕಡಬು. a stuffed kaḍabu (C.). — ಹೂರಣಹೋಳಿಗೆ. a stuffed hōḷige (My.).

ಹೂರಿಗೆ hūrige. Tbh. of ಪೂರಿಕೆ, q. v. (Bp. 14, 11; 24, 55; Bh. 1, 15, 7; Rām. 5, 8, 69). ಬರಗದ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವವ ಹೂರಿಗೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಯ್ರ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೂರಿಗೆ ಆದೀತೇ? — ಹೋರುವ ಮುಣ್ಡೆ ಹೂರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prvs.).

ಹೂರ್ಣ hūrṇa. = ಹೂರಣ 2. (My.). ಪೂರ್ಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೂರ್ಣ ಮಾಡ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಹೂಲಿ hūli. N. of a straggling shrub (My.; ಶಮ್ಬಾಷುಖಿನಿ Mr. 122). see ಎಲ–, ಕರೇ–. — ಹೂಲಿಬೆಣ್ಡು. an aquatic plant of which sun-hats are made, Aeshynomene aspera Lin. (Z.).

ಹೂಲಿ hūli. a popular commotion; an alarm, a clamorous stir, a row, a storm (Mhr. ಹೂಲ, ಹೂಳ). — ಹೂಲಿ ಎಬ್ಬಿಸು. to raise an alarm, etc. (B. 3, 126; G. 336. 548).

ಹೂವಡಿಗ hū₂-aḍiga. = ಪೂವಡಿಗ. a florist.

ಹೂವಾಡಿಗ hū₂-vāḍiga. (or **hū₂-āḍiga?**). = ಹುವ್ವಾಡಿಗ, ಹೂವಡಿಗ.

ಹೂವಾಡಿಗಿತ್ತಿ hūvāḍiga-itti. a female florist (My.).

ಹೂವು hūvu. = ಹೂ 2, etc. a flower, etc. (C.; B. 3, 20; G. 441). ಹೂವಿನ ಗಿಡ (B. 2, 5). ಹೂವುಗಳು (3, 35). see Prvs. s. ನಾರು. — ಹೂವುಗಣ್ಣು. = ಹೂಗಣ್ಣು. (My.). — ಹೂವು ಬಿಡು. = ಹೂ ಬಿಡು. (My.).

ಹೂಸಕ hūsaka. smearing, etc. (ತೊಡಹ Bhn. 26).

ಹೂಸರುಳಿ hūsaruḷi. = ಊಸರವಳ್ಳಿ, etc. chamaleon. (C.).

ಹೂಸರುಳ್ಳಿ hūsaruḷḷi. = ಹೂಸರುಳಿ, etc. (My.).

ಹೂಸು hūsu. 1. = ಪೂಸು 1, q. v. to smear, etc. [ಒಲೆಯ ಬೂದಿಯ ಬಿಳಿಯಲು ಬೇಡ ಒಲಿದನ್ತೆ ಹೂಸಿಕೊಣ್ಡಿಪ್ಪುದು Bv. 114; Cv. 52]. ಮೆಯ್ಯ ಹೂಸಲೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಗುಳಿಗೆ (ವಶೀ Nr.). ಮೆಯ್ಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೂಸಿ (B. 1, 24).

ಹೂಸು hūsu. 2. = ಊಸು 1, ಪೂಸು 3. to break wind downwards, to fart (ಅಧೋವಾಯು Śmd. Dh.; C.). ಹೂಸ ದಿದ್ದರೆ ಹೂ ಮುಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು. — ಹೂಸದಿದ್ದರೆ ಹೂ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಫಲ. — ಹೂಸಿದ್ದಲ್ಲದೇ ನಾಚಿದು. — ಆನೆ ಹೂಸಿದ ಹಾಗೆ ದುಃಶಬ್ದವೇ. — ಬಾತಿದ್ದವಗೆ ಹೂಸಿದಷ್ಟು ವಾಸಿ. — ಹೂಸಿದವಳು ಯಾರನ್ದರೆ ಮಾಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯವಳೇ (Prvs.). [2, to pass on an information secretly].

ಹೂಸು hūsu. 3. = ಊಸು 2. a fart (C.). ಕೆಮ್ಮಿನಿನ್ದ ಹೂಸು ಮುಚಿಸಿದ. — ಮೂಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಹೂಸಿನ ನಾತ ಹೋದೀತೇ? — ಹೂವಿಗೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹೂಸಿಗೆ ಬಡತನವಲ್ಲ. — ಶಂಖ ಊದಿದವಗೆ ಹೂಸಿನ ಪರವಿ ಏನು? (Prvs.). — ಹೂಸುದಗ್ಗಿ. -ತಗ್ಗಿ. a shrub or small tree, Clerodendron plomoides Lin. (Z.). — ಹೂಸುಲಕ್ಕಿ. = ಹೂಸು ದಗ್ಗಿ. (Z.).

ಹೂಹೂ hūhū. *N. of a gandharva.*

ಹೂಹೆ hūhe. a child; a puppet (ಹಸುಳೆ Bhn. 23; Bh. 3, 15, 22; *cf.* ಪಾಹೆ).

ಹೂಹೆ hūhe. Tbh. of ಊಹೆ. (ಊಹ, ಊಹೆ, ತರ್ಕ, etc. Nr.; ನೂನಂ, ತರ್ಕ Nr.; Bh. 3, 7, 10; My.).

***ಹೂಳು hūḷu.** = ಹೂಱು. — ಹೂಳಿಹೊಗು. to be immersed. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹೂಳಿಹೊಕ್ಕ ಶರಣಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಮ್ಬೆ Cv. 1279.

ಹೂೞ್ hūḻ. = ಪೂೞ್, etc. to bury, etc. P. p. ಹೂೞ್ದು (Bp. 29, 30; 55, 28).

ಹೂಱು hūṟu. = ಊಱು, ಹೂೞ್, etc. to cover; to bury (C.). 2, to sink into, as a foot, etc. into mud (My.). 3, to be filled up, as a channel (My.). P. p. ಹೂೞ್ (Bp. 32, 20), ಹೂತು (My.). ಚನ್ದನದ ಗಿಡವು ಹೆಱ್ದಾದ ಬೞಿಕ ಅದನ್ನು ಕಡಿದು, ಕೊರಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ನೆಲದೊಳಗೆ ಹೂಱುತ್ತಾರೆ (B. 3, 79). ಹೆಣ ಹೂಱ ಸುಡುವ ಸ್ಥಲ (ಶ್ಮಶಾನ, ಪಿತೃವನ Si. 297). ಕೊರಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಹೂಱ, ಮುಗಿಲ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಹಾಱು! ಅನ್ದನ್ತೆ (Prv.). 4, to be filled into. ಕೂಱ ದುರ್ಜನರಾದರವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆನ್ನದಲೆ ಪೂರದಿ ಹೂಱ ತುಮ್ಬಿರುತಿಹುದು ಸರ್ವಾಂಗದಲಿ ವಿಷ (Jns. 42, 72). — ಹೂಱಡು. -ಇಡು. to bury (Bp. 38, 1; My.).

ಹೃಚ್ಛಯ hṛid-śaya. lying or abiding in the heart; *love, Kāma.*

ಹೃಚ್ಛಯ್ಯ hṛid-śayya. abiding in the heart (Bp. 36, 4).

ಹೃಚ್ಛಲ್ಯ hṛid-śalya. heart-spear: heart-piercing (Bp. 5, 2).

ಹೃಚ್ಛೂಲ hṛid-śūla. heart-pang, any acute internal pain, pain in the chest. (J. 18, 57).

ಹೃಚ್ಛೋಕ hṛid-śōka. heart-ache. (My.).

ಹೃಜ್ಜನನ hṛid-janana. Kāma (Mr. 22).

ಹೃಣೀಯೆ hṛiṇīye. = ಹ್ರಿಣೀಯೆ. *censure, reproach;* shame, bashfulness.

ಹೃತ hṛita. taken; taken away, seized; captivated; accepted; that which is taken; a portion, share. see ಆ–, ಪರಿ–.

ಹೃತಿ hṛiti. taking; taking away, seizure, robbing, robbery; destruction. see ಅಪ–, ಆ–.

ಹೃತ್ಕಮಲ hṛid-kamala. a lotus-like heart; the heart looked upon as a lotus (Grj. 3, 16. 33; Bp. 33, 6).

ಹೃತ್ಕಮ್ಪ hṛid-kampa. heart-throb, tremor of the heart; anxiety, etc. (ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಉತ್ಕಣ್ಠೆ, etc., ಆತುರ Mr. 446).

ಹೃತ್ಕುಮುದ hṛid-kumuda. = ಹೃತ್ಕಮಲ. (J. 1, 1).

ಹೃತ್ತಾಪ hṛid-tāpa. mental distress (My.).

ಹೃತ್ತು hṛittu. Tbh. of ಹೃದ್ (R.; G.).

ಹೃತ್ಪಯೋಜ hṛid-payōja. = ಹೃತ್ಕಮಲ. (Nn. 1).

ಹೃತ್ಪ್ರಮೋದ hṛid-pramōda. mental delight (Cpr. 10, 61).

ಹೃತ್ಸಮುದ್ಭೂತ hṛid-samudbhūta. heart-born: Kāma (Cpr. 5, 121).

ಹೃದ್ hṛid. (ಹೃತ್). *the heart; the mind,* the soul, the faculty or seat of thought and feeling; the interior of the hody, breast, chest, bosom.

ಹೃದ hṛida. Tbh. of ಹೃದ್ (R.; G.).

ಹೃದಯ hṛidaya. = ಹೆದೆಯ. *the heart; the mind,* the soul, the faculty or seat of thought and feeling; the interior of the body, breast, chest, bosom; *the interior or centre* or essence of anything; true knowledge; science.

ಹೃದಯಂಗಮ hṛidaya-ṅ-gama. going to the heart, heart-stirring, thrilling, *affecting, touching, moving, dear, beloved; an apposite or appropriate speech* (ಮನಕ್ಕೆ ಬಹ ಮಾತು Nr.). see ಮನಮ್ಬುಗು; Kāvy. IV, 2, 59.

ಹೃದಯಭೇದಕ hṛidaya-bhēdaka. heart-piercing, heart-rending (B. 4, 20).

ಹೃದಯವಲ್ಲಭ **hṛidaya-vallabha.** a dearly beloved husband or gallant (Bp. 42, 35).

ಹೃದಯಶೂನ್ಯ **hṛidaya-śūnya.** a heartless, unfeeling man. see Sp. s. ಹದುಳ.

ಹೃದಯಶೂಲ **hṛidaya-śūla.** = ಹೃಚ್ಛೂಲ. pain in the chest. (My.).

ಹೃದಯಸ್ಥಾನ **hṛidaya-sthāna.** *the breast, the chest.*

ಹೃದಯಾನಿಲ **hṛidaya-anila.** the vital air of the interior (ಪ್ರಾಣ Mr. 51).

ಹೃದಯಾಲು **hṛidaya-ālu.** *good hearted, affectionate, kind.*

ಹೃದಯೇಶ **hṛidaya-īśa.** heart-lord, a husband; Viṣṇu; — ಹೃದಯೇಶಂ, N. of a metrical foot (Ch.).

ಹೃದ್ಗತ **hṛid-gata.** gone to the heart; seated in the heart; come to mind; conceived, designed; believed, cherished, feelingly remembered. (My.).

ಹೃದ್ಭವ **hṛid-bhava.** Kāma (Abh. P. 9, 82).

ಹೃದ್ಯ **hṛidya.** proceeding from or produced in the heart, hearty, cordial; *dear to the heart, beloved, cherished, desired;* affectionate, kind; *pleasant, agreeable, charming;* savory.

ಹೃದ್ಯವಿದ್ಯ **hṛidya-vidya.** a man of pleasant knowledge. ಸಿರಿಯೊಲ್ಪಳೆ ಹೃದ್ಯವಿದ್ಯರಂ (Śmd. 109).

ಹೃದ್ಯಾರ್ಥ **hṛidya-artha.** *to the point, pertinent, congenial.*

ಹೃದ್ರೋಗ **hṛid-rōga.** heart-disease, heart-ache, heart-burn; sorrow, grief, anguish. (My.).

ಹೃದ್ವಲ್ಲಭ **hṛid-vallabha.** a husband (Cpr. 8, 7).

ಹೃದ್ವೇಗ **hṛid-vēga.** mental activity, mental effort (Cpr. 3, 66 va.).

ಹೃಲ್ಲೇಖ **hṛid-lēkha.** heart-impression: knowledge, reasoning. 2, heart-scratch: *heart-ache, heart-sorrow,* etc. (ವಿರಹ Hlā.).

ಹೃಷಿತ **hṛiṣita.** = ಹೃಷ್ಟ. (Sk.; G.).

ಹೃಷೀಕ **hṛiṣīka.** *any organ of sense.*

ಹೃಷೀಕಸಂಚಯ **hṛiṣīka-sañcaya.** the organs of sense collectively (Śsv. 2, 90).

ಹೃಷೀಕೇಶ **hṛiṣīka-īsa.** *Viṣṇu or Kṛiṣṇa.*

ಹೃಷ್ಟ **hṛiṣṭa.** = ಹೆಟ್ಟ. having the hair of the body bristling or thrilling (with delight or rapture), *enraptured, delighted, rejoiced, pleased, glad, joyous.*

ಹೃಷ್ಟತೆ **hṛiṣṭate.** delight, pleasure (J. 5, 72).

ಹೃಷ್ಟಮಾನಸ **hṛiṣṭa-mānasa.** *rejoiced in mind, glad in heart, happy.*

ಹೆಕ್- **hek.** = ಹಿಕ್-, etc., ಹೆಗ್ 2-, ಹೆತ್-. the state of being behind, etc. — ಹೆಕ್ಕತ್ತು. the back or nape of the neck (My.).

ಹೆಕ್ಕಳ **hekkaḷa.** the state of being or becoming large or of increasing (see ಪೆರ್ 1, etc.): flood-tide (of the sea, Rām. 1, 15, 43); excessive abundance; excellence (of power, Rām. 4, 3, 1; of a shower of flowers, 5, 9, 6; of swords, Bh. 3, 18, 35); inflation, conceit, pride (Bh. 8, 24, 50; J. 16, 31). *cf.* ಹೆಗ್ಗಳ, etc. — ಹೆಕ್ಕಳವಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to employ a superabundance (of words, Grj. 1, 28).

ಹೆಕ್ಕಳಿಸು **hekkaḷisu.** = ಪೆಕ್ಕಳಿಸು. to grow inflated, to act overbearingly, etc. (Bh. 4, 2, 56; Rām. 4, 6, 4; 6, 44, 31; J. 5, 29; 31, 27).

ಹೆಕ್ಕು **hekku. 1.** = ಪಿಕ್ಕು, etc. to comb (My.).

ಹೆಕ್ಕು **hekku. 2.** to pick up, to take up one by one (My.; M. ಪೆಱುಕ್ಕು; Tu. ಪೆಜಿ, ಪೆಜ್; see ಹಕ್ಕಲು 1; Prv. s. ಮಾಣಿಕ್ಯ); to pick off (Bh. 3, 21, 22).

ಹೆಕ್ಕೆ **hekke.** Tbh. of ಸ್ಫಿಕ್ಕ. (Śmd. 358).

ಹೆಗ್- **heg. 1.** = ಪೆಗ್-, etc. largeness, etc. — ಹೆಗ್ಗಜ್ಜುಗ. a large gajjuga (My.). 2, ಪಾಟಲಿ, ಅಮೋಘೆ, ಕಾಚಸ್ಥಾಲಿ, etc. (Si. 135). — ಹೆಗ್ಗಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ. -ಕಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ. a large hatchet of female demons (ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ Śmd. II: Kk. 77). — ಹೆಗ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a strong band or knot (C.; B. 4, 122). — ಹೆಗ್ಗಡಜ. -ಕಡಜ. a big wasp (My.). ಆಲಿ, ದ್ರುಣ, ವೃಶ್ಚಿಕ ಎನ್ನೊಡೆ ಚೇಳು; ಹೆಗ್ಗಡಜನೆನ್ದು, ಸುಬೋಧೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು (Nr.). — ಹೆಗ್ಗಡತಿ. -ಕಡತಿ. the wife of a headman or gavuḍa; a mistress (My.). ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಆದರೆ ಗಣ್ಡ ಮೂಟಿನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ. -ಕಡಿತಿ. = ಹೆಗ್ಗಡತಿ. (My.; see Prv. s. ಗವುಡ). — ಹೆಗ್ಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಪೆಗ್ಗಡೆ, etc. a headman, a chief, a master (Bp. 9, 48; My.). 2, an epithet of the blanket-weavers and shepherds of the Kuṟuba caste (My.). — ಹೆಗ್ಗಣ = ಪೆಗ್ಗಣ. a bandicoot (ಉನ್ದುರ, ಖನಕ Hlā.; ದೀರ್ಘದೇಹಿ, ಮೂಷಿಕೆ Si. 170; Abhā. 2, 72; C.). ಎಲ್ಲರ ಬಾೞ್ಗೆ ನೀರನೆೞಿದಾರುಂ ಕಾಣದೇ ಭಕ್ಷಿಪಾ ಗಣಿಕಂ ಹೆಗ್ಗಣಿಕಂ ಸಮಂ (Sś. 94). ಹೆಗ್ಗಣ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ನೆಲಾ ಕೊೞೆಯೋದು ಬಿಡದು. — ಅರಮನೇ ಬತ್ತಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಗುದ್ದ್ಯಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಮುದ್ದು, ಕೂಡಿದವಳಿಗೆ ಕೋಡಗ ಮುದ್ದು (Prvs.). — ಹೆಗ್ಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. great darkness (My.; ಸನ್ತಮಸ Si. 76). — ಹೆಗ್ಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a great thief; a great idler. — ಹೆಗ್ಗಳ್ಳ ಎತ್ತು. a very lazy bullock. ಹೆಗ್ಗಳ್ಳ ಎತ್ತಿಗೆ ಹರಿ! ಎನ್ದದ್ದು ಒನ್ದೇ ಸೊನ್ನೆ (Prv.). — ಹೆಗ್ಗಾಡು. -ಕಾಡು. a large or thick forest (My.; ಮಹಾರಣ್ಯ, ಅರಣ್ಯಾನಿ Si. 118; ಕಾನ್ತಾರ 450). — ಹೆಗ್ಗಾಣ. a large oil-mill of stone worked by two oxen (My.). — ಹೆಗ್ಗಾಣಿಗ. a class of oil-men who work the heggāṇa (My.). — ಹೆಗ್ಗಾಱಿ. -ಕಾಱಿ. the king-crow (? ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ, ಭರದ್ವಾಜ Hlā.; ಭರದ್ವಾಜ Mr. 170; see ವಲಿಯ). — ಹೆಗ್ಗಾವಲಿ. -ಕಾವಲಿ. a large plate or pan for baking or frying (Bp. 45, 28). — ಹೆಗ್ಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a large metal horn (C. Bp. 5, 7; Bh. 6, 2, 4; see ಬೊಗ್ಗು-). — ಹೆಗ್ಗಿಡ. a large, tall tree. ಕಾಡೆಲ್ಲ ಕಸುಗಾಯಿ, ನಾಡೆಲ್ಲ ಹೆಗ್ಗಿಡವು, ಆಡಿದ ಮಾತು ನಿಜವಿಲ್ಲ; ಮಲನಾಡ ಕಾಡು ಸಾಕು! (Sp.). — ಹೆಗ್ಗಿರಿ. a large mountain (Rām. 6, 45, 61). — ಹೆಗ್ಗುಣ್ಟೆ. -ಕುಣ್ಟೆ. a large bullock-hoe used in weeding and stirring crops in the field (My.). — ಹೆಗ್ಗುಮ್ಬಳ. -ಕುಮ್ಬಳ. a large pumpkin (Si. 161).— ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ. -ಕುರುಟಿಕೆ.= ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಗೆ. (ಮೂರ್ವೆ, etc. Si. 142).— ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಗೆ. -ಕುರುಟಿಗೆ. the bow-string hemp, Sanseviera roxburghiana Schult. (ಮೂರ್ವೆ, ದೇವಿ, ಮಧುರಸೆ, ಮೋರಟೆ, ತೇಜನಿ, ಸ್ರುವೆ, ಮಧೂಲಿಕೆ, ಮಧುಶ್ರೇಣಿ, ಧನುಃಶ್ರೇಣಿ, ಗೋಕರ್ಣಿ, ಪೀಲುಪರ್ಣಿ Nr.). [— ಹೆಗ್ಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. big sheep, a fool. ಹೆಱಿರಿಗಿಗ್ಗಿ ಹೆಗ್ಗುಱಿಯಾಗಬೇಡ, ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೊಡನೆ ಸವಿಸುವುದು Bv. 201]. — ಹೆಗ್ಗುಱುತು. = ಹೆಗ್ಗುರ್ತು. (My.). — ಹೆಗ್ಗುರ್ತು. a prominent sign or mark (My.; Si. 113). — ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳ. a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini Willd. and another sort (ವೃಹತಿ, ಕ್ಷುದ್ರವಾರ್ತಾಕಿ Nr.; ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ಸ್ಪೃಶಿ, ವ್ಯಾಘ್ರಿ, ವೃಹತಿ, ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ, etc. Si. 144). ಹೆಗ್ಗುಳದ ಹಣ್ಣು (ವಾರ್ಹತ Nr.). — ಹೆಗ್ಗೂಗಟೆ. -ಕೂಗಟೆ. (ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣಿ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, etc. Si. 135). — ಹೆಗ್ಗೂಳಿ. a large bull (Bp. 32, 24). — ಹೆಗ್ಗೆಚ್ಚಲ್. -ಕೆಚ್ಚಲ್. a large udder. ಹೆಗ್ಗೆಚ್ಚಲಾವು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, ಪೀವರಸ್ತನಿ Hlā.). ಹೆಗ್ಗೆಚ್ಚಲ ಆಕಳು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, etc. Si. 322). — ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a large, or the main, branch of a tree (Bh. 3, 1, 30). ಮರದ

ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಪು (ಸ್ಕನ್ಧಶಾಖೆ, ಶಾಲೆ Hlā.; Mr. 105). ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬಾದರೂ ನುಗ್ಗೇ ಮರದ್ದಾಗದು (Prv.). — ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬೆ. -ಕೊಮ್ಬೆ. = ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಪು. (My.). — ಹೆಗ್ಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ. a large fire-brand (Rām. 5, 8, 54). — ಹೆಗ್ಗೋರಟೆ. Globe amaranth, Gomphrena globosa Lin. (ಅಮ್ಲಾನ, ಮಹಾಸಹೆ Nr.). — ಹೆಗ್ಗೋರಣ್ಟೆ. (ಕುರವಕ Si. 139).

ಹೆಗ್- heg. 2. = ಹೆಕ್-, etc. — ಹೆಗ್ಗತ್ತು. -ಕತ್ತು. the back or nape of the neck (ಅವಟು, ಘಾಟೆ, ಕೃಕಾಟಿಕೆ Si. 213; ವಹ 319).

ಹೆಗಲ್ hegal. = ಪೆಗಲ್, etc. the shoulder (Bp. 44, 7. 13; 47, 41; 50, 1. 13; Tu. ಪುಗೆಲ್, ಪುಗ್ಗೆಲ್); the shoulder or neck of an ox (ಸ್ಕನ್ಧದೇಶ, ವಹ Hlā.); the withers of an elephant (ಸ್ಕನ್ಧ, ಆಸನ Hlā.). ಗಜದ ಹೆಗಲ್ (ಸ್ಕನ್ಧ, ಆಸನ Mr. 154). — ಹೆಗಲ ಏಟ್ಟಣ್ಣ. N. (Bp. 56, 41). — ಹೆಗಲ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to join the neck (of an ox) to, to yoke (an ox, Bp. 56, 6).

ಹೆಗಲು hegalu. = ಹೆಗಲ್, etc. (ಸ್ಕನ್ಧ, ಭುಜಶಿರಸ್, ಅಂಸ Si. 209; Rām. 3, 6, 5; C.; B. 3, 127). ಜೀವಧನವಿನ ಹೆಗಲು (ಸ್ಕನ್ಧ ಪ್ರದೇಶ, ವಹ Nr.). ಹೆಗಲಿಂಗೆ (Bp. 57, 33). — ಹೆಗಲಾಗು. -ಆಗು. the neck of oxen to swell (My.). — ಹೆಗಲುಬಡಿಕ. a shoulder-beater: a ruthless man (Rām. 4, 3, 3).

ಹೆಗ್ಗಣ heggaṇa. a bandicoot. see s. ಹೆಗ್ 1.

ಹೆಗ್ಗಳ heggaḷa. = ಎಗ್ಗಳ, etc. abundance. (*cf.* ಹೆಕ್ಕಳ). ಹೆಗ್ಗಳದ ಭಾಗ್ಯವು ಗಱುಗೇಲಿ ಹೋಗುವಾಗ (Dp. 38, 2).

ಹೆಗ್ಗು heggu. = ಎಗ್ಗು 2, etc. (My.). shame, etc.

ಹೆಂ- heṅ. = ಪೆಂ-(ಪೆಣ್)-, etc. a female; a woman. — ಹೆಂಗಳ್. women (J. 3, 11; 30, 4. 5). — ಹೆಂಗಳು. = ಹೆಂಗಳ್. (Si. 109. 208. 410. 418. 422). — ಹೆಂಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a robber of females (Rām. 6, 47, 22). — ಹೆಂಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಪೆಂಗೂಸು, etc. a woman (ಭಾಮಿನಿ, ಅಂಗನೆ, ಸ್ತ್ರೀ, etc. Mr. 301, o. r. ಹೆಂಗುಸು; Bp. 20, 20). — ಹೆಂಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. murder of women (J. 16, 15).

ಹೆಂಗಸು heṅgasu. (abbreviation of ಹೆಂಗೂಸು). a female; a woman (ವಧು, ಸ್ತ್ರೀ Si. 433; ವನಿತೆ 426; C.). ತಮ್ಮಾ, ಆ ಹೆಂಗಸು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಹೊತ್ತುಕೊಣ್ಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ? (B. 1, 1). ಅೞುವ ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ನಗುವ ಗಣ್ಡಸನ್ನೂ ನಮ್ಬಬಾರದು. — ಗಣ್ಡಸು ಕೂತು ಕೆಟ್ಟನು, ಹೆಂಗಸು ತಿರಿಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು (Prvs.). 2, a wife (in certain clear cases, C.). ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಗಣ್ಡನನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸನ್ತೋಷಪಡಿಸುವಳು (B. 3, 32). ಈಟಿಲ್ಲ ದವನಿಗೆ ಮಾಟಾದ ಹೆಂಗಸು (Prv.). plural ಹೆಂಗಸರು (C.; B. 4, 165; 5, 140. 283). ಹೆಂಗಸರ ತಳ್ಳಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿ. — ಹೆಂಗಸರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತು ನಿಲ್ಲದು, ಗಣ್ಡಸರ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೂಸು ನಿಲ್ಲದು. — ಹೆಂಗಸರ ಬುದ್ಧಿ ಮೊಣಕಾಲಿನ ಕೆಳಗೆ (Prvs.).

ಹೆಂಗುಸು heṅgusu. (abbreviation of ಹೆಂಗೂಸು). = ಹೆಂಗಸು. (Bp. 24, 64; J. 7, 59; Bh. 4, 4, 88; see Mr. s. ಹೆಂಗೂಸು).

ಹೆಂಗೆ heṅge. 1. = ಹಗೆ 1, etc. manner, mode. see ಎಹೆಂಗೆ.

ಹೆಂಗೆ heṅge. 2. = ಎಹೆಗೆ, etc. how? (Bp. 9, 25; 31, 8; 36, 13; My.). ಹೆಂಗೆ ಅಹುದು, ಹಾಗೆ ಎಮ್ಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಥಾಸ್ವಂ ಯಥಾ ಯಥವತ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಹೆಚ್ಚಱ heccaṟa. = ಎಚ್ಚಱ, etc. the state of being awake. (My.).

ಹೆಚ್ಚಱಿಕೆ heccaṟike. = ಎಚ್ಚಱಿಕೆ. (Dp. 91, 1 seq.; My.; Te.). waking, etc.

ಹೆಚ್ಚಱು heccaṟu. = ಹೆಚ್ಚಱ, etc. (My.).

ಹೆಚ್ಚಳ heccaḷa. elation: pride, conceit (My.).

ಹೆಚ್ಚಳಿಸು heccaḷisu. to become elated: to begin to rejoice (J. 26, 19).

ಹೆಚ್ಚಿಕೆ heccike. = ಹೆಚ್ಚಿಗೆ 1. (G. 580).

ಹೆಚ್ಚಿಗೆ heccige. 1. = ಪೆರ್ಚುಗೆ 1, etc. increase, growth, moreness, advancement, etc. ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ (ಪರರಿಂಗೆ) ಕೇಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ Nr.). 2, greatly, to a great extent, much, more (C.; B. 2, 1; 3, 40; 4. 1. 16. 180; 5, 223. 283). 3, extra, beyond what is expected, appointed or due (C.; B. 3, 15). ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ್ಯೂ ಸಾಕಾಗದೆ, ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನೋಡಬೇಕೆನ್ದು, ಅಪೇಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಒಡವೆ (ಅಸೇಚನಕ G.).

ಹೆಚ್ಚಿಗೆ heccige. 2. a small flat square basket of bamboo (My.).

ಹೆಚ್ಚಿನತನ heccinatana. increase, etc. (ಸಮುಚ್ಛ್ರಯ G.).

ಹೆಚ್ಚಿಸು heccisu. = ಪೆಚ್ಚಿಸು, etc. to cause to increase or grow, to augment, to multiply, etc. (Bh. 1, 8, 18; C.). ಶತ್ರುವನಾಕ್ರಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ ಎನ್ದು, ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳಂ ಹಾರುತೆ ದುರ್ಗಾದಿಗಳಂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿಜಿಗೀಷುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು (ಆಸನ Nr.). ಹೆಚ್ಚಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಗುಣಿತ, ಆಹತ, ಗುಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 377).

ಹೆಚ್ಚು heccu. 1. = ಎಚ್ಚು 3, ಪೆಚ್ಚು 1, ಪೆರ್ಚು 1 q. v. to increase (v. i.), etc. (Bp. 22, 33; 23, 4; 24, 46; 30, 7; 32, 44; 40, 41. 76; Bh. 1, 10, 32; 3, 13, 34; C.). ಹೆಚ್ಚಲು ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರವೃದ್ಧ, ಪ್ರೌಢ Nr.). ತಿಮಿಂಗಿಲವೆಮ್ಬ ಮೀನು ತಿರಿಗಾಡಿದರೆ ಕಡಲುಕ್ಕಿ ನೀರು ಹೆಚ್ಚುವದು (Si. 88); ಶತ್ರುವಿಗಿನ್ತಲೂ ತಾನು ಹೆಚ್ಚಿರುವಿಕೆ (ವೃದ್ಧಿ 263); ಅಳತೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳು (ನಿದಿಗ್ಧ, ಉಪಚಿತ 377); ಹೆಚ್ಚಿರುವಿಕೆ (ಕಾಷ್ಠೆ, ಉತ್ಕರ್ಷ 416). — ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು. (*i. e.* ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೆಚ್ಚು). (B. 5, 301; My.). (Tu.).

ಹೆಚ್ಚು heccu. 2. = ಎಚ್ಚು 4, ಪೆಚ್ಚು 2, ಪೆರ್ಚು 2 q. v. increase, etc.; more, excessive, etc. (Bp. 28, 47; 40, 4; C.). ಹೆಚ್ಚು ನೀರೆಱೆದು (Prll. 3, 26). ಪಿತೃಮಾನಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ದೇವಮಾನ ಹನ್ನೆರಡ ಱಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು (Si. 44); ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡುವಿಕೆ (ಅತಿವಾದ, etc. 57); ಹತ್ತಱಿನ್ದ ಹೆಚ್ಚು ಗುಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ದಶಕಸ್ಥಾನಗಳ ಲೆಕ್ಕಗಳು (ದಶ ಗುಣೋತ್ತರಂ 327); ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾದವನು ಎಮ್ಬ ಚಿತ್ತೌನ್ನತ್ಯ (ಮಾನ, etc. 68); ಗುಣದಿನ್ದಲೂ ರೂಪದಿನ್ದಲೂ ಜಾತಿಯಿನ್ದಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದವಳು (ವರಾರೋಹೆ, ಉತ್ತಮ, etc. 182); ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಲ (ವಿಕ್ರಮ, ಅತಿಶಕ್ತಿತೆ 293); ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬನ್ದ ಪ್ರಯೋಜನ (ಲಾಭ, ಅಧಿಕಫಲ 324); ಹೆಚ್ಚಾದದು (ಪ್ರಭೂತ, ಪ್ರಚುರ, ಬಹುಲ, ಸ್ಥಿರ, etc. 370); ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವಿಕೆ (ಉತ್ಕರ್ಷ, ಅತಿಶಯ 390). ನೀರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಿಯುವದು (G. 97). ನುಚ್ಚಾದರೂ, ಹೆಚ್ಚಿನ್ತ, ಭಾವಿಸಬೇಕು. — ಪೋಲೀ ದನಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು, ಕೂಲೀ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು. — ಬಣ್ಟರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೆ ಹೆಚ್ಚು, ನಣ್ಟರಲ್ಲಿ ಗರ್ವ ಹೆಚ್ಚು. — ಸ್ವಾರ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಹೆಚ್ಚು (Prvs.). — ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ. increase and decrease; difference; inequality; variation; more or less, about (My.). ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಬಾರದನ್ತೆ ಸರಿ ನೋಡುತ್ತ ಇರುವ ಋತ್ವಿಕ್ಕು (ಸದಸ್ಯ, ವಿಧಿದರ್ಶಿ Si. 237). — ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ. = ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ. (C.; ವೈಷಮ್ಯ G.). ಬಂಗಾರಕ್ಕೂ ಹಿತ್ತಾಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಏನು? (B. 1, 19). ನಡತೆಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಸಾರದೊಳಗಿನ ಹಲವು ತರದ ತಾಪವು ನಿವಾರಣವಾಗಿ, ಸುಖವಾಗುವದು (B. 4, 190). — ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದು. = ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ. (Bp. 4, 45; 6, 1; 40, 61; 54, 11; Bh. 1, 8, 31). ಯಾಗವಿಧಾನದ ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದುಗಳ ನೋಡುವವರು ಸದಸ್ಯರೆನಿಸುಗು (Nr.). see Mr. s.

ಹಲ್ಲು. — ಹೆಚ್ಚುಗುಣಿಸು. = ಹರಳುಗುಣಿಸು. (My.). — ಹೆಚ್ಚು ಗುಣಿಸು. to multiply (My.). — ಹೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to increase (v. t., ವರ್ಧಿಸು, ಹೆಚ್ಚಿಸು G.; B. 5, 97. 98. 166). — ಹೆಚ್ಚು ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to increase (v. i., B. 5, 98). — ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿ. to know more (My.). 2, to estimate higher (B. 4, 199). — ಹೆಚ್ಚು ಪಾರುಪತ್ಯ. unwarrantable, improper superintendence (My.). — ಹೆಚ್ಚುಮಗ್ಗಿ. the multiplication-table that begins with 11 × 11 (My.; *cf.* ಸರಮಗ್ಗಿ). — ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡು. to increase (v. t.; C.; B. 3, 124). — ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು. rep. (B. 5, 117). — ಹೆಚ್ಚುಉಳಿ. -ಉಳಿ. to remain (B. 5, 85). — ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು. -ಎಚ್ಚು. rep. ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚಿಗೆ, excessively (B. 2, 16).

ಹೆಚ್ಚು heccu. 3. = ಹಚ್ಚು3, etc. to cut up small, to mince, as vegetables, the kernel of the cocoanut, sugar-cane, etc. (C.; B. 1, 8; 2, 5. 42; 4, 177); to cut into small pieces, as a body (J. 26, 67). ಹೆಚ್ಚಿದ ಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ನುಚ್ಚಿನ ಅನ್ನವೇ? (Prv.).

ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ heccu-gārike. exaltation. ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚು ಗಾರಿಕೆಯ ಮಾತು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ (My.).

ಹೆಚ್ಚುಗೆ heccuge. = ಪೆರ್ಚುಗೆ 1, etc. increase, growth, augmentation, swelling, etc. (ವಿತಾನ, ಪೆರ್ಚುಗೆ Nn. 115; ಕುಕೂಲ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ 141; ಅತಿ, ಪ್ರಕರ್ಷ Si. 467; Bh. 1, 8, 48). ಐಶ್ವರ್ಯದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ (ಸಮೃದ್ಧಿ ವಿಶೇಷ Nn. 84); ಜ್ಞಾನದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ (ಜ್ಞಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆ 141).

ಹೆಚ್ಚುಲಿ hecculi. — ಹೆಚ್ಚುಲಿಹುಲ್ಲು. a grass often cultivated for its grain, Eleusine stricta Roxb. (St. & Pl.).

ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ heccuvike. increasing, etc. (ಸಮೃದ್ಧಿ G.; ಸ್ಫಾತಿ, ವೃದ್ಧಿ Si. 389).

ಹೆಚ್ಚೆ hecce. 1. = ಹಚ್ಚೆ 1, etc. tattoo (My.).

ಹೆಚ್ಚೆ hecce. 2. = ಹಚ್ಚೆ 2. a bamboo-split (My.).

ಹೆಜ್- hej. = ಹೆಗ್ 1–. largeness, etc. — ಹೆಜ್ಜಾಜಿ. Arabian jasmine, Jasminum sambac Ait. (ಸಪ್ತಲೆ, ನವಮಾಲಿಕೆ Si. 139). — ಹೆಜ್ಜಾಲಿ. a large babool tree. ಬಾಚಿಯ ಗಿಡದಡಿಯಲಿ ಹೆಜ್ಜಾಲಿಯ ಮರ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯಲು ಮತ್ತಂ ಕೂಟಿರು ಹೆಚ್ಚಿದ ಶಾವಿಲ ಬಾಳುವವನ್ ಆಳಾಗ ಬಹುದೇ? (Subhāṣita kandapadya). — ಹೆಜ್ಜಾವೆ. N. of a plant (ವೆಜನಿ Mr. 110, o. r. ಹೆಜ್ಜಾತಿ). — ಹೆಜ್ಜಿಗಣೆ. a large leech (My.; ದುರ್ನಾಮ, ದೀರ್ಘಕೋಶಿಕೆ Si. 90). — ಹೆಜ್ಜೇನು. superior honey deposited in large combs (My.). ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಹೆಜ್ಜೇನು ಸವಿದಂತೆ (Sp.).

ಹೆಜ್ಜೆ hejje. = ಪಜ್ಜೆ, etc. a foot-step; a foot-print, the mark of a foot, track (Bh. 1, 5, 5; 3, 13, 15; C.; B. 3, 44). 2, the foot (ಪದ, ಅಂಘ್ರಿ Si. 431; C.; B. 3, 108; 5, 238. 258). — ಹೆಜ್ಜೆಯಳತೆ. -ಅಳತೆ. the measure of a foot (My.). — ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆ. rep. (J. 30, 23).

ಹೆಂಚು heñcu. = ಹಂಚು 4, etc. a tile; etc. (My.; Si. 111; Te. ಪೆಂಕು, ಪೆಂಚು, a potsherd). — ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ. a house with a tiled roof (My.). — ಹೆಂಚುಚೂರು. a potsherd (ಶರ್ಕರೆ Si. 451). — ಹೆಂಚುಹೊದಿಕೆ. a tiled roof (Si. 111).

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. 1. dregs of castor-oil (ಏರಣ್ಡಕಿಟ್ಟ Śm. 89). *cf.* ಪೆಟ್ 2.

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. 2. (ಹೂಟ Śm. 89). yoking?

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. 3. = ಪೆಟ್ಟ, etc. a lump of earth, a clod (ಲೋಷ್ಟ Śm. 89).

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. 4. = ಎಟ್ಟ, etc. a bush-harrow (My.).

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. Tbh. of ಹೃಷ್ಟ (Śmd. 353). enraptured, etc.

ಹೆಟ್ಟಿಗೆ heṭṭige. a stout beam (My.). ಬಟ್ಟತಲೆಯವನಾದರೆ ಹೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? — ಮಟ್ಟ ನೋಡ ಬೇಕಾದರೆ ಹೆಟ್ಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಆದೀತೇ? (Prvs.).

ಹೆಟ್ಟಿಗೆ heṭṭige. = ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, etc. a dove-cot (ಕಪೋತ, ವಿಟಂಕ Mr. 200).

ಹೆಟ್ಟು heṭṭu. 1. = ಪೆಟ್ಟು 1. to beat, to give a blow, as with the hand, a staff, a hammer, etc. (My.). ಬಿಟ್ಟರದು ಹಾಯುವದು, ಗಿಡಗ ತಾನಲ್ಲ; ದಿಟ್ಟರಿಗೆ ಹೆಟ್ಟುವದು, ಪೆರಣ ತನಗಿಲ್ಲ (an arrow, Beḍagucaupadi). 2, to push or put into, to insert (as a stone, etc. to shut a hole, etc.); to put (My.). ಅಟ್ಟ ಪಾಯಸದಲ್ಲಿ ಕೆರಾ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಅಗುಳು ನುಂಗಲಿಕ್ಕೆ ತೀರದವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಡಬು ಹೆಟ್ಟಿದ. — ಉಣ್ಣುವದಕ್ಕೆ ಉಡುವದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ ಕರೆ, ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹೆಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಬಾವನ ಕರೆ! — ಮುಳ್ಳು ತೆಗದು, ಕೊಳ್ಳಿ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). 3, to push the penis into the vagina (My.). — ಹೆಟ್ಟಾಟ. -ಆಟ. mutual striking or pushing or wrangling. ಬಡ್ಡಿ ಬಣ್ಣಾಟ, ಹೇಲು ಹೆಟ್ಟಾಟ, ತಲೆಮೊಟ್ಟೆ ಪರಮ ಸುಖ. — ಮಟ್ಟು ತಿಳಿದವನ ಸಂಗಡ ಹೆಟ್ಟಾಟ ಮಾಡ ಬಾರದು (Prvs.).

ಹೆಟ್ಟು heṭṭu. 2. = ಪೆಟ್ಟು 2, etc. a stroke, a blow (My.).

ಹೆಟ್ಟುಗೆ heṭṭuge. a female friend (ಗೆಳತಿ, ಸಖಿ Ct. I, 15; Kk. 29; Śm. 74); an affectionate or beloved woman, a wife (ಕಾಮಿನಿ Ct. II, 78; ವನಿತೆ Śs.; Bp. 11, 33; Śāstrasāra in W. v. 1565).

ಹೆಟ್ಟೆ heṭṭe. = ಪೆಟ್ಟ, etc. a lump of earth, a clod (ಲೋಷ್ಟಕ, ಲೋಷ್ಟ Hlā.).

ಹೆಡ heḍa. = ಪೆಡ, etc., ಹೆಱ3 1. the state of being behind, etc. — ಹೆಡಕಟ್ಟು. hind-binding. — ಹೆಡಕಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to restrain by binding the arms to the back, to pinion (My.). — ಹೆಡಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. hind-point. — ಹೆಡಗುಡಿ ಕಟ್ಟು. to pinion [ಮುನ್ದೆ ಹೆಡಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಣ್ಟಾದ ಕಾರಣ Bv. 396]; (Rām. 6, 44, 11). — ಹೆಡಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the arms backward. -ಹೆಡಗೆಯ್ ಕಟ್ಟು. to pinion. (Dp. 89, 2). — ಹೆಡತಲೆ. = ಪೆಡದಲೆ. the back of the head (Bp. 46, 13; Rām. 5, 8, 58; Dp. 4; C.). ಹೆಡತಲೆಯ ಕುಣಿ (ಅವಟು, ಘಾಟೆ, ಕೃಕಾಟಿಕೆ Nr.). ಹೆಡತಲೆಯೊಳಗಿರುವ ನರ (ಮನ್ಯೆ Si. 205). — ಹೆಡಮುರಿಕೆ. = ಹೆಡಮುರಿಗೆ. — ಹೆಡಮುರಿಕೆ ಬಿಗಿಸು. to cause to pinion (B. 4, 169). — ಹೆಡಮುರಿಗೆ. turning round or twisting (the arms) to the back, pinioning (G. 577). — ಹೆಡಮುರಿಗೆ ಕಟ್ಟು. to pinion (B. 3, 126).

ಹೆಡ heḍa. = ಹೆಡಗೆ, etc., ಹೆಡೆ 2. Tbh. of ಪಿಟ. a basket, a box. — ಹೆಡಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. = ಹೆಡಗೆಗೋಣೆ q. v., ಹೆಡಗೋಣ್ಟೆ.

ಹೆಡಕು heḍaku. the back or nape of the neck (ಘಾಟೆ, ಅವಟು, ಕೃಕಾಟಿಕೆ Hlā.; ಕೃಕಾಟಕ Mr. 327; ಹೆಕ್ಕತ್ತು G.; Rām. 5, 1, 2; 6, 39, 6; B. 4, 211); the hind part of a fort (Rām. 4, 6, 20).

ಹೆಡಗೆ heḍage. = ಪೆಡಗೆ, etc. a basket (ಪಿಡಕ Mr. 208, o. rs. ಹೆಡಿಗೆ, ಹೆಡೆಗೆ; Bp. 23, 7; 49, 44; 56, 9; C.; B. 5, 135). — ಹೆಡಗೆಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. (Śmd. 386, o. rs. ಹೆಡಗೋಣ್ಟೆ, ಹೆಡೆಗೆಗೋಣ್ಟೆ). a basket-like fort (?).

ಹೆಡಸು heḍasu. (= ಪೆಡಸು). dandruff (S. Mhr.).

ಹೆಡಿಗೆ hedige. = ಹೆಡೆಗೆ, etc. a large basket. (My.: ಕಾಣ್ಡಾಲ, ಪಿಟ Si. 307; see Mr. s. ಹೆಡಗೆ; Sp. s. ಕಣುಗಾಣ್). — ಹೆಡಿಗೆಗುಮ್ಮ. a basket considered as a devil. ರವಿ ಕಾಣದ್ದು ಕವಿ ಕಣ್ಡ; ಕವಿ ಕಾಣದ್ದು ಹೆಡಿಗೆಗುಮ್ಮ ಕಣ್ಡ (Prv.).

ಹೆಡೆ heḍe. 1. = ಎಡೆ 2, ಪೆಡೆ. the expanded hood of a cobra (ಸ್ಫಟ, ಫಣೆ Si. 78; Bp. 11, 12; 51, 59; 58, 48; Bh. 1, 20, 61; C.; B. 2, 8). ಹಾವಿನ ಹೆಡೆ (ಫಣ, ಫಣೆ, ಫಟೆ Hlā.; ಸ್ಫಟೆ Nr.). [ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಗಳ ಕೊಣ್ಡು ಕೆನ್ನೆಯ ತುಱುಸುವನ್ತೆ Bv. 661].

ಹೆಡೆ heḍe. 2. = ಹೆಡ, etc. — ಹೆಡೆಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. (Kk. 99). = ಹೆಡ ಗೋಣ್ಟೆ, etc.

ಹೆಡೆಗೆ heḍege. = ಹೆಡಗೆ, etc. a basket (Bp. 56, 12; Bh. 1, 10, 25; My.).

ಹೆಡ್ಡ heḍḍu-a 3. = ಎಡ್ಡ 2. a dull, stupid man, a fool (ಅಜ್ಞ, ಮೂಢ, ಯಥಾಜಾತ, ಮೂರ್ಖ, ವೈಧೇಯ, ಬಾಲಿಶ Nr.; ಗಾವಿಲ, ಗಾಮ್ಪ. ಎಗ್ಗ Ss.; C.; B. 3, 51). ಸಿರಿ ಭರವುಳ್ಳಾಗಲು ಮಱೆಯದವನೆ ಜಾಣ; ಕೊಱತೆಯಾಗೆ, ಯಾಕೊಡವೆನಗಿಲ್ಲೆನ್ದು, ಅೞಸುವವ ಹೆಡ್ಡ (Sp.). ಹೆಡ್ಡನಾದರೂ ದೊಡ್ಡವನೇ ಲೇಸು. (ಬಡ್ಡನಾಗಿರಬೇಕು). — ದಡ್ಡನಿಗೆ ಹೆಡ್ಡ ನೆನ್ದರೆ ಮಡ್ಡನಿಗೆಜಾಣಾ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಜಾಣನಿಗೆ ಮೂಱು ಕಡೆ, ಹೆಡ್ಡನಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಕಡೆ (Prvs.). — ಹೆಡ್ಡದಾಮೋದರ. N. (Bp. 56, 33).

ಹೆಡ್ಡತನ heḍḍatana. = ಎಡ್ಡತನ 2. stupidity, foolishness (ಮೌಢ್ಯ Śm. 99; My.). ಒಡ್ಡನ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಡ್ಡತನ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). see Prv. s. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ.

ಹೆಡ್ಡತಿ heḍḍati. = ಎಡ್ಡತಿ. a stupid, foolish woman (My.).

ಹೆಡ್ಡಯ್ಸು heḍḍaysu. to flout, to treat with contempt (Rām. 3, 3, 23; Mhr. ಹೇಡ್ಡಾವಿಷೇಂ).

ಹೆಡ್ಡು heḍḍu. = ಎಡ್ಡು 2. stupidity, foolishness (My.; see ಅತಿ-). — ಹೆಡ್ಡಾಟ. -ಆಟ. stupid, foolish behaviour (My.). — ಹೆಡ್ಡಾಳು. -ಆಳು. a stupid, foolish person. ಹೆಡ್ಡಾಳಾದರೂ ಒಡ್ಡಾಳಾಗಿರ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೆಡ್ಡೆ heḍḍe. = ಹೆಡ್ಡತಿ. (My.).

ಹೆಣ್ heṇ. = ಪೆಣ್, etc. a female; a woman (J. 2, 61). ಹೆಣ್ಣಾದೊಡಂ ಗಣ್ಡಾದೊಡಂ (Śmd. 148). ಹೆಣ್ಗಳ್ (Bh. 1, 8, 35). ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತೆ (ಗೃಹಮಾತೆ Mr. 313). ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟವಂ (ವಧುತಾತ 313). — ಹೆಣ್ಣಂಚೆ. -ಅಂಚೆ. a female swan, a goose (ವರಲೆ, ವರಟೆ Hlā.; ವರಟೆ Si. 175). — ಹೆಣ್ಣಾನೆ. -ಆನೆ. a female elephant (ಬಸೆ Śmd. 342; ಪಿಡಿ Ct. I, 102; ಪೆಣ್ದನ್ತಿ, ಕರೇಣು Nn. 120; ಕರೇಣು Si. 420). — ಹೆಣ್ಣಾವೆ. -ಆವೆ. a female turtle (ಕೂರ್ಮಿ Nr.; ಕಮಠಿ, ದುಲಿ Nr.; ಡುಲಿ Mr. 411). — ಹೆಣ್ಣೇವೆ. -ಏವೆ. = ಹೆಣ್ಣಾವೆ. (ದುಲಿ Hlā.). — ಹೆಣ್ಣೊಣ್ಟೆ. -ಒಣ್ಟೆ. a female camel (ಉಷ್ಟ್ರಿಕೆ, ಉಷ್ಟ್ರಿ Nn. 85).

ಹೆಣ hena. 1. = ಪೆಣ. a corpse; a carcass (ಪ್ರೇತ, ಪರೇತ, ಕುಣಪ, ಶವ Hlā.; ಕುಣಪ, ಶವ Nr., Si. 297; ಪ್ರೇತ, ಕುಣಪ Mr. 395; ಮೃತ, ಕುಣಪ Nn. 11; Bp. 21, 17; 32, 53; 46, 36. 60. 78; 54, 74; C.). ಪ್ರಾಣ ತೊಲಗಿದ ಹೆಣನು ಕಿಚ್ಚಿಗಂಜಲು ಬಲುದೆ? (*i. e.* ಬಲ್ಲುದೆ? Dp. 87). ಹೆಣ ಸುಟ್ಟರೂ ರುಣ ಸುಡಲಿಲ್ಲ. — ಹೆಣ ಹೊಱುವವನಿಗೆ ರೋಮ ಬಾದಿಯೇ? — ಹೆಣದವರು ಹೆಣಕ್ಕೆ ಅತ್ತರೆ ಕೊಱವ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಅತ್ತ. — ದಣು ಪಟ್ಟವನು ಹೆಣವಾದರೂ ಹೊಱನೇ? — ನೊಣ ಕೂಡಿಸಿದ ಜೇನು ಮಣುವಾದರೆ ಹೆಣ ಹೊತ್ತವನಿಗೇನು? — ನೊಣ ಕೂತರೆ ವ್ರಣ ಹೊತ್ತು ಹೆಣ ಜೀವಿಸೀತೇ? — ಸಣಸುವವನಾದರೆ ಹೆಣ ನೋಡಿ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಹೆಣ ತಿರುಗಿ ಬನ್ದೀತೇ? — ರಾಯ ಸತ್ತರೂ ಹೆಣ, ನಾಯಿ ಸತ್ತರೂ ಹೆಣ. — ಹಣವೆನ್ದರೆ ಹೆಣ ಬಾಯ ಬಿಡುತ್ತದೆ. — ಹಣ ವಿಲ್ಲದವನು ಹೆಣಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಅಪ್ಪ ಇಲ್ಲದವನ ಹೆಣವ ಒಪ್ಪ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? (Prvs.). — ಹೆಣದತ್ತ. -ಅತ್ತ (*i. e.* ಅನ್ತವ). a good-for-nothing man; a coward (My.). — ಹೆಣದಿನುಹಿ. -ತಿನುಹಿ. a corpse-eater, a demon (Bh. 10, 3, 11). — ಹೆಣವೆಱಹು. -ತೆಱಹು. an open space between corpses (Bh. 10, 3, 14). — ಹೆಣಮಯ. full of corpses (J. 27, 7). — ಹೆಣಮುಣ್ಡೆ. a good-for-nothing woman (My.). — ಹೆಣಮೋಱೆ. a lifeless, spiritless, stupid fellow (My.).

ಹೆಣ hena. 2. P. p. of ಹೆಣೆ 1. — ಹೆಣಕೊಳ್ಳು. to inter-twine (v. i., as creepers, snakes, etc., My.). 2, to plait, etc. (My.).

ಹೆಣಗಿಸು heṇagisu. = ಪೆಣಗಿಸು. to cause to fight (My.).

ಹೆಣಗು heṇagu. = ಪೆಣಗು. to wrangle, to quarrel, to fight, to strive (Bp. 18, 37; 58, 39; Bh. 2, 2, 97. 101. 105; J. 22, 29; C.; B. 3, 99). ಜಾಣುಗುವವನ ಸಂಗಡ ಹೆಣಗ ಬಾರದು. — ಟೊಣಪೇ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಣಗೋದೇ ಅರ್ಥ. — ಪಣ ಕಟ್ಟುವವನ ಹತ್ತರ ಹೆಣಗ ಬಹುದು, ಹಣ ಕೂಡಿಸುವವನ ಹತ್ತರ ನಿಲ್ಲಲಾಗದು. — ಮಣಗದ ಮನುಷ್ಯ ಹೆಣಗಿದರೂ ಬಗ್ಗ (Prvs.). — ಹೆಣಗಾಟ. -ಆಟ. quarrel, fight [ಶುದ್ಧಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರಿಬ್ಬರೂ ಬನ್ದು ರತ್ನಕ್ಕೆ ಹೆಣಗಾಟವನಾಡಿಹರು Bv. 905]; (My.). — ಹೆಣಗಾಡು. -ಆಡು. = ಹೆಣಗು. (C.; B. 2, 40).

ಹೆಣಿ heṇi. = ಹೆಣೆ 1, etc. to plait, etc. (My.).

ಹೆಣಿಕೆ heṇike. = ಎಣಿಕೆ 2, ಹೆಣಿಗೆ. (My.).

ಹೆಣಿಗೆ heṇige. plaiting, etc.; that is plaited, etc. (My.). — ಹೆಣಿಗೆಕೆಲಸ. work done by plaiting, etc. (My.); the art of plaiting, etc. (My.).

ಹೆಣಿಲು heṇilu. = ಹಿಣಿಲ್ 2, etc. a braid of hair, braided hair (Rām. 6, 53, 32).

ಹೆಣೆ heṇe. 1. = ಎಣೆ 2, ಪೆಣೆ 1, etc. to intertwine (v. t.), etc., to plait, as mats, baskets, etc.; to braid, as the hair; to work in meshes or knit, as nets; to rattan, as a chair (Bp. 47, 30; C.; B. 2, 42). P. ps. ಹೆಣದು, ಹೆಣೆದು, ಹೆಣ್ದು. 2, to intertwine (v. i.), to be joined, etc.

ಹೆಣೆ heṇe. 2. = ಎಣೆ 1, ಪೆಣೆ 2. joining together; the state of being joined, etc. see Nn. 144 s. ಸ್ಕನ್ಧ No. 2. — ಹೆಣೆ ಕಟ್ಟು. to tie a row of cattle to the pillar in the middle of a threshing floor so as to tread out corn (My.).

ಹೆಣ್ಟ heṇṭa. = ಹೆಣ್ಟೆ 1, etc. — ಹೆಣ್ಟ ಹೊಡೆ. = ಹೆಣ್ಟೆ ಹೊಡೆ. (S. Mhr.).

ಹೆಣ್ಟೆ heṇṭe. 1. = ಎಣ್ಟೆ, etc. a bush-harrow. — ಹೆಣ್ಟೆ ಹೊಡೆ. = ಎಣ್ಟಾ ಹೊಡೆ, q. v. (My.).

ಹೆಣ್ಟೆ heṇṭe. 2. = ಪೆಣ್ಟೆ, etc. a lump of earth, a clod (ಲೋಷ್ಟ Nr., Si. 302; ಪೆಣ್ಟೆ Ss.; ಪೆಣ್ಟೆ Śm. 64; My.). ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಣ್ಟೆ (ಲೋಷ್ಟ G.). 2, an unburnt brick (B. 4, 121). ಕೊಱಚೇ ಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಟೇ ಹಾಕಿ, ಮೋಱೇ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಹೆಣ್ಟೆ ಗುದ್ದ. = ಹೆಣ್ಟೆಗೊದ್ದ. (My.). — ಹೆಣ್ಟೆಗೊಡತಿ. -ಕೊಡತಿ. a large wooden hammer for breaking clods in fields (My.); a kind of harrow (ಲೋಷ್ಟಭೇದನ, ಕೋಟಿಶ Nr.). — ಹೆಣ್ಟೆಗೊದ್ದ. a kind of lizard or chameleon (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ, ಓತಿಕ್ಯಾತ Si. 170; My.).

ಹೆಣ್ಡ heṇḍa. 1. = ಪೆಣ್ಡ. a female, a woman; a wife. plurals ಹೆಣ್ಡರು (C.). ಹೆಣ್ಡನ್ದಿರು (B. 4, 214), ಹೆಣ್ಡರ್, ಹೆಣ್ಡಿರು. ಹೆಣ್ಡರಿಲ್ಲದ ಮನೆ ದಣ್ಡ, ಗಣ್ಡರಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಬಣ್ಡ. — ಹೆಣ್ಡಾರಿಯರು

ಬರುವಾಗ ಹೆಣ್ಡರ ಗೊಡವೆ ಏನು? — ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಮನೆವಾರ್ತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಪ್ಪಗೆ ಯಾಕೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಡರು? (Prvs.). ದಮ್ಪತಿಗಳೆನಲು, ಸತಿ ಪತಿಗಳೆನೆ ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡಿರಿಗೆ ಪೆಸರೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 24). ಹೆಣ್ಡರಾ ಕೌತುಕವ ಗಣ್ಡರೂ ಬಲ್ಲರೇ? ಗಿಣ್ಡಿನೀರೊಳಗೆ ಕಿಱುಮೀನ ಹೆಜ್ಜೆಯನು ಕಣ್ಡಾತನಾರು? (Sp.). — ಹೆಣ್ಡರು ಮಕ್ಕಳು. wife and children; wives and children (C.; B. 4, 153).

ಹೆಣ್ಡ heṇḍa. 2. (fr. ಹಿೞಿ). vinous liquor or toddy extracted from the wild date tree (My.; B. 2, 14), etc. (ಮೇದಕ, ಜಗಲ Nr.; ಸುರೆ, ಹಲಿಪ್ರಿಯೆ, ಹಾಲೆ, ಪರಿಸ್ರುತ್, ವರುಣಾತ್ಮಜೆ, ಗನ್ಧೋತ್ತಮೆ, ಪ್ರಸನ್ನೆ, ಇರೆ, ಕಾದಮ್ಬರಿ, ಪರಿಸ್ರುತೆ, ಮದಿರೆ, ಕಶ್ಯ, ಮದ್ಯ Si. 347; ಸುರೆ, ವಾರುಣಿ 420; ಇರೆ 451). ಹೆಣ್ಡದ ಕಡಲು (ಸುರೋದ Si. 81). ಹೆಣ್ಡಾ ಮಾಱುವವನು (ಶೌಣ್ಡಿಕ, ಮಣ್ಡಹಾರಕ 339); ಹಿಪ್ಪೇ ಹುವ್ವಿನ ಹೆಣ್ಡ (ಮಧ್ವಾಸವ 347); ದ್ರಾಕ್ಷೇ ಹಣ್ಣಿನ ಹೆಣ್ಡ (ಮಾಧ್ವೀಕ 347); ಅರೇ ಹುವ್ವು ಬೆಲ್ಲ ಕಲಗಚ್ಚು ನೀರಿನಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಡ (ಮೈರೇಯ 348); ಪಕ್ವವಾದ ಕಬ್ಬಿನ ರಸದಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಡ (ಆಸವ, ಶೀಧು, etc., ಸಾರಾಯಿ, ಕಲ್ಲು, ಬ್ರಾನ್ದಿ 348); ಹೆಣ್ಡ ಮಾಡುವದು (ಸನ್ಧಾನ, ಅಭಿಷವ 348); ಹೆಣ್ಡದ ಮೇಲಣ ತಿಳಿ (ಕಾರೋತ್ತಮ, ಸುರಾಮಣ್ಡ 348); ಹೆಣ್ಡ ಕುಡಿಯುವ ಬಟ್ಲು (ಚಷಕ 348); ಹೆಣ್ಡ ಮಣ್ಡೆಗೆ ಏಱಿದ್ದು ಕುಣ್ಡೆ ಬಡ ಕೊಣ್ಡರೆ ಇೞಿದೀತೇ? (Prv.). — ಹೆಣ್ಡದ ತಿತ್ತಿ. a small liquor bottle made of one skin (Mr.). — ಹೆಣ್ಡದ ಪಕಾಲಿ. a large leather bag for carrying toddy on a horse or a donkey (My.) — ಹೆಣ್ಡದ ಬುಱುಡೆ. a toddy bottle made of a sōrekāyi (My.).

ಹೆಣ್ಡತಿ heṇḍati. = ಪೆಣ್ಡತಿ, etc. a wife (ದಾರ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಲತ್ರ, ಭಾರ್ಯೆ, ವಧು, etc. Hlā.; Mr. 306; ತಲ್ಪ, ದಾರ Nr., Si. 439; ದ್ವಿತೀಯೆ Hlā.; ಭಾರ್ಯೆ, ಜಾಯೆ, etc. Dhw.; Bp. 47, 4; C.). ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರು (ಸ್ಯಾಲರು); ಸೋದರಮಾವನ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಮಾತುಲಾನಿ, etc. Nr.). ಬಸುಱ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Hlā.). ಮಗನ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಸ್ನುಷೆ Mr. 314). ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಪತ್ನಿ, ಪಾಣಿಗೃಹೀತಿ, ದ್ವಿತೀಯೆ, ಜಾಯೆ, etc. Si. 183). ಆ ಸಾಹೇಬನು ಎರ್ಡನೇ ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡನು (B. 5, 203). ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಆದರೆ ಗಣ್ಡ ಮೂಱನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಕೆಯ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥ, ಹತ್ತರಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ. — ನೂಲೋ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟು, ಹೇಲೋ ಮೂಱಿಯ ತನ್ದ. — ಬಡವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲರ ಅತ್ತಿಗೆ. — ಮುದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮೂಱನೆಯ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ. — ಮಱುಕವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಡತಿಗಿನ್ತ ಮರದ ನೆರಳು ಸುಖ. — ಶಾನಭೋಗನ ಸಮ್ಬಳ ಸನ್ತೋ? ಎನ್ದು, ಕೇಳ ಬೇಡ; ಹೆಣ್ಡತಿಯ ದೆಸೆಯವರು ಉಣ್ಡರೋ? ಎನ್ದು, ಕೇಳ ಬೇಡ. — ಸಾಯುವೆನೆನ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಬಯ್ದಾಳು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗೆ ಸರದಾರನಾದರೂ ಮನೇ ಹೆಣ್ಡತಿ ಕಾಸ್ತಾರ. — ಸೋರುವ ಮನೆಯನ್ನೂ ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನೂ ದೂರ ಬಿಡಬೇಕು. — ಹತ್ತರಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ, ಬಱಕಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಕ, ಒಳತು ಕೆಟ್ಟರೆ ಗೆಣೆಯ. — ಸಂಗತೀ ಗುಣ ಸೋತು ನೋಡು, ಹೆಣ್ಡತೀ ಗುಣ ಹೇತು ನೋಡು. — ಸನ್ತೇ ಸೂಳೆಯ ನಚ್ಚಿ, ಮನೇ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟ. — ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿ, ನಾಱುವ ನೀರು ತ್ಯಜಿಸು. — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಮುದ್ದು, ಹೆಣ್ಡತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತಾನೇ ಮುದ್ದು (Prvs.).

ಹೆಣ್ಡೆ heṇḍe. 1. = ಎಣ್ಡೆ. cowdung (ಗೋಮಯ Ss.; Te. ಪೆಣ್ಡೆ, ಪೇಡೆ; T. ಪಿಟ್ಟೈ, a lump of beast's dung). — ಹೆಣ್ಡೆಮೂಗಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. (ಪರೋಷ್ಣಿ, ತೈಲಪಾಯಿಕೆ Si. 175).

ಹೆಣ್ಡೆ heṇḍe. 2. = ಪೆಟ್ಟ, etc. a lump of earth, a clod (ಲೋಷ್ಟ Mr. 371; G. 57). — ಹೆಣ್ಡೆಗೊಡತಿ. -ಕೊಡತಿ. = ಹೆಣ್ಟೆಗೊಡತಿ. (S. Mhr.).

ಹೆಣ್ಣಿಗ heṇṇiga. = ಅಣ್ಣಿಗ. an impotent man; a coward (My.).

ಹೆಣ್ಣಿಗತನ heṇṇigatana. impotency; cowardice (My.).

ಹೆಣ್ಣು heṇṇu. = ಹೆಣ್, etc. a female; a woman (Bp. 18, 91; C.; B. 5, 289). ಹೆಣ್ಣಂ ಗಣ್ಡು ಸೇರಿ ಸೊಗಸಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ದ್ರವ, ಕೇಲಿ, etc. Si. 72); ಸ್ವಯಂವರದ ಹೆಣ್ಣು (ಸ್ವಯಂವರೆ, etc. 183); ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಣ್ಣು (ತರುಣಿ, ಯುವತಿ 184); ಕಾಮವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು (ಕಾಮಿನಿ 435). ಹೇವವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಗಜುಗ ಬೆಳೆದಾ ಕಣ್ಣು (Dp. 54). ಬೆಣ್ಣೆ ಬೆಂಕಿಯ ಸಖಿಗೆ ತಣ್ಣಗಿರ ಬಲ್ಲುದೇ? ಹೆಣ್ಣಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಎಡ ತಾಕಿ, ಶಿವಯೋಗಿ ಮಣ್ಣುಮಸಿಯಾದ (Sp.). ಯಾತಗಣೆಯದು ಚಿಗತು ಕಾತು ಫಲವಾದನ್ದು, ಹೋತು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯನಿಱಿದನ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾತ ನೆಚ್ಚು! (Sp.). ಅಡವಿಯೊಳು ಮಱಿ ಹೊಡದು ಗಿಡ ಸೇಡುಗೊಣ್ಡನ್ದು, ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಮಲ ಬೆಳದನ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ನುಡಿಯ ನೆಚ್ಚು! (Sp.). ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ, ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದನ ಸಂಸಾರ ಮಳಲೊಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯಿದನ್ತೆ (Sp.). ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಇಟ್ಟ ಬಂಗಾರ, ಗೋಡೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಸುಣ್ಣ. — ಹೆಣ್ಣಿನ ನೆಲೆ ಕುದುರೆಯ ನೆಲೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. — ಹೆಣ್ಣು ದೂರದಿನ್ದ ತರ ಬೇಕು, ದನ ಹತ್ತರದಿನ್ದ ತರ ಬೇಕು. — ಹೆಣ್ಣು ಬೊಮ್ಮಣ್ಣಗೆ ಅಪರಾಧ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಗೆ. — ಹೆಣ್ಣು ಹಡದವನ ಮನೆ ತಣ್ಣಗೆ, ಗಣ್ಡು ಹಡದವನ ಮನೆ ನುಣ್ಣಗೆ. — ಹೆಣ್ಣು ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದು, ಎತ್ತು ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದು. — ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟೆಯೋ? ಬೆನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಯೋ? — ಹೆಣ್ಣು ತನ್ದಿಯೋ? ಮಣ್ಣು ತನ್ದಿಯೋ? — ಹೆಣ್ಣು ಒಳ್ಳೇದೇ ಸರಿ, ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. — ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು, ಗಣ್ಡು ತೆತ್ತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. — ಹೆಣ್ಣಾದರೇನು? ಮಣ್ಣಾದರೇನು? ಪುಣ್ಯವಿನಹಾ ಸಿಕ್ಕದು. — ಎಣ್ಣೆದ್ದು ಮಣ್ಣು ಆಯಿತು, ಹೆತ್ತದ್ದು ಹೆಣ್ಣು ಆಯಿತು. — ಪುಣ್ಯ ಮಾಡದೆ ಕೆಟ್ಟ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟ. — ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಬಡವಗೆ ಯಾಕೆ ಸಿರಿವನ್ತನ ಹೆಣ್ಣು? (Prvs.). ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೊನ್ನನ್ನು ಹಣ್ಣಾದ ಮರಗಳನು ಕಣ್ಣಲಿ ಕಣ್ಡು ಮನದಲ್ಲಿ ಬಯಸದಿಹ ಅಣ್ಣಗಳಾರು? (Sp.). — ಹೆಣ್ಣಾಡು. -ಆಡು. a female goat (My.). — ಹೆಣ್ಣಾಳು. -ಆಳು. a kūli woman (C.). — ಹೆಣ್ಣು ಆವೆ. a female turtle (ಕಮಠಿ, etc. Si. 90). — ಹೆಣ್ಣುಎಕ್ಕೆಯ ಗಿಡ. the shrub Calotropis procera R. Br. (Z.). — ಹೆಣ್ಣುಎರುಬುಹುೞು. (ಶಿಲಿ, ಗಣ್ಡೂಪದಿ Si. 90). — ಹೆಣ್ಣುಏಡಿ. (ಕರ್ಕಟಿ G.). — ಹೆಣ್ಣುಒಣ್ಟೆ. a female camel (C.; B. 3, 66). — ಹೆಣ್ಣುಕಣೆ. the small roller in a sugar-mill (My.). — ಹೆಣ್ಣುಕಪ್ಪೆ. a female frog (ಭೇಕಿ, ವರ್ಷಾಭ್ವಿ Si. 90). — ಹೆಣ್ಣುಕರಡಿ. a she-bear (C.; B. 3, 109). — ಹೆಣ್ಣುಕಱು. a female calf (G. 104). — ಹೆಣ್ಣುಕುಣಿಕೆ. the part of a clasp which is hooked on (My.). — ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆ. a mare (ಅಶ್ವೆ G.). — ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆ. a mare (ಪ್ರಸು, ಅಶ್ವೆ Si. 463). — ಹೆಣ್ಣುಕೂಸು. a female child (My.). — ಹೆಣ್ಣುಕೋತಿ. a she-monkey (My.; Si. 52). — ಹೆಣ್ಣುಕೋೞಿ. a hen (My.). — ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡು. a female and male; a female or male (B. 5, 291). ಹೆಣ್ಣುಗಪ್ಪೆ. -ಕಪ್ಪೆ. a she-frog (ಭೇಕಿ, etc. Nr.; ವರ್ಷಾಭು Hlā.). — ಹೆಣ್ಣುಗಱು. -ಕಱು. a she-calf (C.; B. 5, 19). — ಹೆಣ್ಣುಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ. = ಹೆಣ್ಣುಗುಬ್ಬಿ. (ಚಟಕೆ Si. 172). — ಹೆಣ್ಣುಗುಬ್ಬಿ. a female sparrow (B. 2, 6). — ಹೆಣ್ಣುಗೇಣ್ಡಾಮೃಗ. a female rhinoceros (B. 5, 250). — ಹೆಣ್ಣುಗೊರಳು. -ಕೊರಳು. a woman's voice (My.). — ಹೆಣ್ಣುಚಿಗರಿ. a female antelope (ಹರಿಣಿ G.). — ಹೆಣ್ಣುಜಲಪಕ್ಷಿ. a she-crane (ಲಕ್ಷ್ಮಣೆ Si. 175). — ಹೆಣ್ಣುತೋಳ. a she-wolf (B. 3, 86). — ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆ. a female deity (My.). ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆಯರು (ಮಾತಾಳಿ Nn. 136). — ಹೆಣ್ಣುನರಿ. a she-fox (B. 3, 75). — ಹೆಣ್ಣುನಾಯಿ. a bitch (ಶುನಕಿ, ಸರಮೆ Hlā.; ಶುನಿ, ಸರಮೆ Nr.; B. 3, 40). — ಹೆಣ್ಣುನೀಲಿ. the common indigo shrub, Indigofera tinctoria Lin. (St. & Pl.). — ಹೆಣ್ಣುಪತಂಗ. (ಪತಂಗಿಕೆ, ಪುತ್ತಿಕೆ Si. 175). — ಹೆಣ್ಣುಪಶು. a cow (Si. 396). — ಹೆಣ್ಣುಪಾರಿವಾಳ. a she-pigeon (B. 3, 113). — ಹೆಣ್ಣುಬಾೞು. a woman's state of life (My.). — ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು. female children (C.; B. 3, 32. 33; 4, 5; 5, 274); women (S. Mhr.; B. 5, 43). ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಡ ಕಲಿಸಿದವರಿಲ್ಲ, ನಾಯಿಗೆ

ಬೊಗಳ ಕಲಿಸಿದವರಿಲ್ಲ (Prv.). — ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು. a woman (B. 5, 156. 291). — ಹೆಣ್ಣುಮಱಿ. a female young animal. ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಱಿ (ಚಟಕೆ Nr.). — ಹೆಣ್ಣುಮೀನು. (ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, ಶಫರಿ Hlā.). ಮೀನಿನೊಳು ಹೆಣ್ಣುಮೀನು ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, ಶಫರಿ Mr. 409). ಮುದ್ದು ರಮೆಯಪ್ಪ ಆಱುದಾಡೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮೀನು. (ಶೃಂಗಿ Nr.). — ಹೆಣ್ಣುಮೇಕೆ. a she-goat (My.). — ಹೆಣ್ಣುವೇಷ. the apparel or guise of a woman (My.; Si. 64). — ಹೆಣ್ಣುಸಿಂಹ. a lioness (B. 4, 212). — ಹೆಣ್ಣುಸಿಪ್ಪ. = ಹೆಣ್ಣುಸಿಂಹ. (B. 5, 242). — ಹೆಣ್ಣು ಸೋಗು. = ಹೆಣ್ಣುವೇಷ. ಹೆಣ್ಣು ಸೋಗ ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡು ಕುಣಿಯುವ ಪುರುಷನು (ಶೈಲಾಲಿ G.). — ಹೆಣ್ಣುಹನ್ದಿ. a sow (My.). — ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗ. a girl (B. 5, 276). ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗರು ಆಡುವ ಅಣ್ಡೆಳ್ಳ (G. 10). — ಹೆಣ್ಣುಹುಲಿ. a tigress (C.; B. 4, 37). — ಹೆಣ್ಣುಹುಲ್ಲೆ. a spotted doe (My.; Si. 168). — ಹೆಣ್ಣುಹುಟ. a female insect (B. 4, 113).

ಹೆಣ್ಣುಗ heṇ-uga. (Śmd. 240 Mdb.). a pimp.

ಹೆಣ್ಣುತನ hennutana. = ಪೆಣ್ಣುತನ. (Bh. 4, 4, 86).

ಹೆಣ್ಡು hendu. P. p. of ಹೆಣೆ 1. (My.).

ಹೆತ್- het. = ಹೆಗ್-, etc., ಹೆದ್-. — ಹೆತ್ತಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a grandfather (My.). — ಹೆತ್ತಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. a grandmother (My.). — ಹೆತ್ತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. a grandfather (Bp. 32, 19). ಹೆತ್ತಯ್ಯಗೆ ಅಱಿಯದವನ ಮುತ್ತಯ್ಯಗೆ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.). — ಹೆತ್ತವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. = ಹೆತ್ತಮ್ಮ. (My.). — ಹೆತ್ತಾತ. -ತಾತ. = ಹೆತ್ತಪ್ಪ. (My.).—ಹೆತ್ತೇಗು. -ತೇಗು. the timber tree Nauclea cordifolia Roxb. (Z.).

ಹೆತ್ತು hettu. 1. P. p. of ಹೆಱ್ (ಹೆಱು) 1.

ಹೆತ್ತು hettu. 2. P. p. of ಹೆಱ್ (ಹೆಱು) 2.

ಹೆದ್ hed. = ಪೆರ್ 1-, etc., ಹೆತ್-, etc. — ಹೆದ್ದಟ್ಟು. -ತಟ್ಟು 3. gross, superficial flatness. ಆ ಮರವನ್ನು ಹೆದ್ದಟ್ಟು ಕೆತ್ತು (My.). 2, superficiality (in ಹೆದ್ದಟ್ಟುಕೆಲಸ, My.). — ಹೆದ್ದನಿ. a loud voice (Bp. 51, 54; My.). — ಹೆದ್ದರೆ. an extensive barren tract (My.). — ಹೆದ್ದಾರಿ. a great road, a high-road (ನಿಗಮ, ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ Nn. 40, o. r. ಹೆಬ್ಬಟ್ಟೆ; My.). ಉದ್ದ ಉರುಳಿದರೆ ಹೆದ್ದಾರಿ ದಾಟೀತೇ? (Prv.). 2, either head of two parties (My.). — ಹೆದ್ದಿಣ್ಡಿ. -ತಿಣ್ಡಿ. much or excessive food (My.). — ಹೆದ್ದೀನಿ. -ತೀನಿ. = ಹೆದ್ದಿಣ್ಡಿ. (My.). 2, one who eats all kinds of food or is omnivorous (ಸರ್ವಾನ್ನೀನ, ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ Hlā.). — ಹೆದ್ದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. a very large black bee (My.). — ಹೆದ್ದುಮ್ಬೆ. -ತುಮ್ಬೆ. a large tumbe plant (My.). — ಹೆದ್ದೆರೆ. -ತೆರೆ. a great wave, a billow (ಊರ್ಮಿ, ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಉಲ್ಲೋಲ, ಕಲ್ಲೋಲ, ಲಹರಿ Hlā.; ಉಲ್ಲೋಲ, ಕಲ್ಲೋಲ Nr.). — ಹೆದ್ದಲೆ. -ತಲೆ. a large or principal head (Bp. 38, 59; 54, 6). — ಹೆದ್ದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. = ಪೆರ್ದೊಡೆ. the thigh (ಊರು, ಸಕ್ಥಿ Hlā.; ಊರು Nr.; Bh. 3, 13, 33). — ಹೆದ್ದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. = ಪೆರ್ದೊಱೆ. a large stream or river [ಹರಸೀವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿರಿಯು ಬೆನ್ನಲಿ ಬರ್ಕು, ಹರಿದು ಹೆದ್ದೊಱೆಯ ಕೆಱೆತುಮ್ಬಿದನ್ತಯ್ಯಾ! Bv. 169]; (Bp. 32, 32; 60, 46; Rām. 5, 8, 75).

ಹೆದಱಿಕೆ hedarike. fear (C.; B. 3, 57. 85; 4, 18. 181; 5, 205).

ಹೆದಱಿಸು hedarisu. to frighten, to intimidate (C.; B. 4, 199). ಕಮ್ಬಳಿಯವನ ಹೊಡದು, ಹಚ್ಚಡದವನ ಹೆದಱಿಸ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೆದಱು hedaru. 1. (= ಬೆದಱ್ 1). to be alarmed or frightened, to fear (ಅಂಜು Śmd. 296 Cm.; Bp. 16, 1; 18, 46; 22, 1; 28, 55; 32, 26; 36, 1; 39, 35; 54, 38. 52; J. 16, 47; Bh. 1, 8, 2; C.; B. 3, 51). ಹೆದಱಿದವನು (ಕ್ಲೀಬ, ಆತಂಕಶರೀರ Nn. 146). ಹೆದಱುವವನು (ತ್ರಸ್ನು, ಭೀರು, ಭೀರುಕ, ಭೀಲುಕ Si. 360). ನರಹತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವ ಕುಱೀ ಹತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಪ್ರಲಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವ ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಮುಟಿಗೆ ಹೆದಱಿ, ಹೊಟಿಲಿ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ. — ನೂಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವಳು ಮುಸರಿಗೆ ಹೆದಱ್ಯಾಳೇ? — ಸಾವಿಗಂಜದವನು ನೋವಿಗೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಸೆಳೆಗೆ ಹೆದಱದ ಮಗು ಬಳೆಗೆ ಹೆದಱೀತೇ? — ಸಣಸುವವನಾದರೆ ಹೆಣ ನೋಡಿ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.).

ಹೆದಱು hedaru. 2. (= ಬೆದಱ್ 2). alarm, fright, fear (J. 2, 59). — ಹೆದಱೆದೆ. -ಎದೆ. a timid heart (Bh. 3, 13, 38).

ಹೆದೆ hede. = ಎದೆ 2, ಪೆದೆ. a bow-string (ತಿರು, ತಿರ್ಪು, ಬಿಲ್ಲನಾರಿ Śm. 43; ಮೌರ್ವಿ, ಜ್ಯಾ, ಸಿಂಜಿನಿ, ಗುಣ Si. 288; Bp. 61, 25; J. 12, 41; 16, 14; 20, 14; Bh. 3, 13, 21). ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ (ಜೀವ, ಮೌರ್ವಿ Nn. 73; ದಶ, ಮೌರ್ವಿ 27; ಗುಣ, ಮೌರ್ವಿ 78; ಸಿಂಜಿನಿ Mr. 294).

ಹೆದೆಯ hedeya. Tbh. of ಹೃದಯ (Śmd. 353; ಎದ್ದೆ, ಹೃದಯ Śs.).

ಹೆದ್ದ hedda. = ಹೆದ್ದನ. a long and stout lever applied to the hind wheels of an idol-car in order to move it forwards (My.).

ಹೆದ್ದನ heddana. = ಹೆದ್ದ. (My.).

ಹೆನ್ hen. = ಪೆನು, ಪೆರ್ 1, etc. — ಹೆನ್ನರ. a principal artery (ಕಣ್ಡರೆ Mr. 298). ಕೊರಳ ಹೆನ್ನರ (ಕಣ್ಡರೆ Hlā.).

ಹೆನ್ದ henda. = ಪೆನ್ದ. largeness, etc. (Bp. 23, 33).

ಹೆನ್ದು hendu. = ಹನ್ದು. to move (v. i.), to shake; to draw back (v. i., Bp. 29, 15; 38, 19; 41, 26; 44, 18; 50, 23; 54, 14; 56, 48; 59, 42).

ಹೆಪ್ಪು heppu. 1. = ಹೆಱ್ (ಹೆಱು) 2. to thicken, etc. (Si. 314; *only* in Si.).

ಹೆಪ್ಪು heppu. 2. (fr. ಹೆಱ್ 2). (Śmd. 191). a flux that is put into another to alter its form or state, especially into boiled milk to cause it to turn or curdle (for which purpose either curds or buttermilk of a previous day is used, My.; ಅಮಿಕ್ಷೆ Hlā.; C.). ಕಣ್ಣುಗ ಹಾಲಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಬೊಟ್ಟು ಹೆಪ್ಪು. — ತೊಪ್ಪೆ ಬರುವದೇ ಹೆಪ್ಪಿಗೆ? (Prvs.). see Sp. s. ಅಳೆ 3. ಕಾಯ್ದು ಹಾಲೊಳಗೆ ಮೊಸರು ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ಹೆಪ್ಪು (ಅಮಿಕ್ಷೆ G.). — ಹೆಪ್ಪಾಗು. -ಆಗು. to be turned, as milk (My.); to congeal. — ಹೆಪ್ಪಿಡು. -ಇಡು. = ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕು. (My.). — ಹೆಪ್ಪಿಡುವಿಕೆ. -ಇಡುವಿಕೆ. throwing one flux into another to alter its form or state (ಆತಂಚನ, ಪ್ರತೀವಾಪ Si. 436). — ಹೆಪ್ಪು ಕಟ್ಟು. = ಹೆಪ್ಪಾಗು. ಕಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಿಸಿಯಾದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಸೇರಿ ಹೆಪ್ಪು ಕಟ್ಟೆ ಒಡದನ್ತ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿರುವದು (ಅಮಿಕ್ಷೆ Si. 240). — ಹೆಪ್ಪು ಕೊಡು. to add one flux to another to alter its form or state. ಹೆಪ್ಪು ಕೊಡುಹಂ (ಆತಂಚನ, ಪ್ರತೀವಾಪ Nr.). — ಹೆಪ್ಪುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to congeal (B. 2, 49). — ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕು. to put in a flux to curdle or turn boiled milk (C.; B. 1, 15). ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವಳು ಮೊಸರು ಕಡದಾಳೇ? — ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕ್ಯಾಳೇ? (Prvs.). ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕೋಣ (ಆತಂಚನ G.).

ಹೆಪ್ಪು heppu. 3. sod, sward, grass turf (My.).

ಹೆಬ್- heb. = ಪೆರ್ 1-, etc. — ಹೆಬ್ಬಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a large mould or type (Bp. 40, 61). — ಹೆಬ್ಬಟ್ಟೆ. a high-road (ನಿಗಮ, ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ Nn. 40, o. r. ಹೆದ್ದಾರಿ). — ಹೆಬ್ಬನ್ದಿ. -ಹನ್ದಿ. = ಪೆರ್ಪನ್ದಿ. a large hog (Rām. 3, 3, 20. 22; Bh. 3, 13, 31). [ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿಗಳು ಬ್ರ

ಹ್ಮಾಹಂ ಎನ್ದು ಕೆಮ್ಮನೆ ಕೆಟ್ಟು ಹದ್ದು ಹೆಬ್ಬನ್ದಿಗಳಾದುದನಱಿಯಿರೆ? Cv. 444]. — ಹೆಬ್ಬರಿಸಿನ. -ಅರಿಸಿನ. (ಪೀತದ್ರು, ಕಾಲೇಯಕ, ಹರಿದ್ರುವ, etc. Si. 146). — ಹೆಬ್ಬಱೆ. -ಪಱೆ. a large drum (Bp. 56, 14; Rām. 6, 26, 23; 6, 44, 51; 6, 45, 61; My.). — ಹೆಬ್ಬಲ್. -ಹಲ್. a large tooth (J. 28, 46). — ಹೆಬ್ಬಲ. = ಪೆರ್ಬಲ. a large force or army (Bh. 1, 8, 6; 6, 2, 6; Rām. 4, 3, 1). — ಹೆಬ್ಬಲಸು. -ಹಲಸು. the jungle jack-tree and its fruit, Artocarpus pubescens Willd. (St. & Pl.; My.). — ಹೆಬ್ಬಾಗಲು. -ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ್. see Prv. s. ನಡು ವಿರುಳು. — ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ್. ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು. = ಪೆರ್ಬಾಗಿಲ್. a large gate or door, the principal gate or door (ಪುರದ ಗೋಪುರ Hlā.). ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಮುನ್ತು (ಮುಖ, ನಿಃಸರಣ Hlā.). ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕೆಲದಲುಂ ಒಳಗಣ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಸೋಪಾನಂ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣರಾಶಿ (ಹಸ್ತಿನಖ Nr.). ಕಿಟಿಕಿಯಿನ್ದ ನುಸುಳುವವ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ್ದ ಬಾರನೇ? (Prv.). — ಹೆಬ್ಬಾರ. -ಹಾರ. the head Brāhmaṇa of a caste (My.). 2, one of a class of vaiṣṇava Brāhmaṇas (My.). see ಹಿಡಿ. — ಹೆಬ್ಬಾರವ. -ಹಾರವ. = ಹೆಬ್ಬಾರ No. 2. (My.). — ಹೆಬ್ಬಾರುವ. -ಹಾರುವ. = ಹೆಬ್ಬಾರವ. (My.). — ಹೆಬ್ಬಾರೆ. (-ಬಾರೆ = ಭಾರ ?). — ಹೆಬ್ಬಾರೆ ಹುಲಿ. (ಶಾರ್ದೂಲ, ದ್ವೀಪಿ, ವ್ಯಾಘ್ರ, ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿ Si. 167). — ಹೆಬ್ಬಾಱೆ. vulgar form of ಹೆಬ್ಬಱೆ (My.). — ಹೆಬ್ಬಾವಲ್. a bat (ಜತುಕೆ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ Nr. *b*). — ಹೆಬ್ಬಾವು. -ಹಾವು. = ಪೆರ್ಬಾವು. a large snake; the boa, Python reticulatus (Bḍ.; ತಿಲಿತ್ಸ, ಗೋನಾಸ, ವಾಹಸ, ಅಜಗರ, ಶಯು Hlā.; ಅಜಗರ, ಶಯು, ವಾಹಸ Nr.; ಗೋನಾಸ, ತಿಲಿತ್ಸ, ಶಯು, ವಾಹಸ, ದಾಸರಿಹಾವು Si. 77; C.; B. 2, 26). — ಹೆಬ್ಬಾವುಲ್. = ಹೆಬ್ಬಾವಲ್. (Nr. *a*). — ಹೆಬ್ಬಾಳ್. -ಆಳ್. a superior man, etc. (ಮಹೋತ್ಸಾಹ, ಮಹೋದ್ಯಮ, ಮಹೋಚ್ಛ್ರಯ, ಮಹಾಮನಸ್ Hlā.). — ಹೆಬ್ಬಿದಿರ್. ಹೆಬ್ಬಿದಿರು. = ಪೆರ್ಬಿದಿರ್. a tall and thick bamboo (Bh. 1, 20, 57; My.). — ಹೆಬ್ಬುಡ. an extensive bottom (Rām. 6, 10, 28). — ಹೆಬ್ಬುರುಲಿ. the common Indian grey quail (Bḍ.; Pr.). — ಹೆಬ್ಬುಲಿ. -ಹುಲಿ. = ಪೆರ್ಬುಲಿ. a large, or royal, tiger (Rāghc. 17, 74; Dp. 61, 4; C.; B. 5, 245). ನಾನು ಹುಲಿ ಆದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಹೆಬ್ಬುಲಿ (Prv.). ಒಕ್ಕಲಿಗನೋದಲ್ಲ (*i. e.* ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಓದು ಅಲ್ಲದ್ದು), ಬೆಕ್ಕು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯಲ್ಲ, ಎಕ್ಕೆಯ ಗಿಡವು ಬನವಲ್ಲ; ಇವು ಮೂಱು ಲೆಕ್ಕದೊಳಗಲ್ಲ (Sp.). — ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟ. = ಪೆರ್ಬೆಟ್ಟ. a great mountain (J. 6, 17; 23, 21). — ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು. the thumb; the great toe (My.; Si. 211). — ಹೆಬ್ಬೆರಳು. = ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು. (ಅಂಗುಷ್ಠ G.; Si. 211; C.). — ಹೆಬ್ಬೆಱಗು. great astonishment (Bp. 61, 28). — ಹೆಬ್ಬೆಸಕಾಱ. (?ನದ್ಧ್ರಿ, ವದ್ಧ್ರಿ Hlā.). — ಹೆಬ್ಬೆಳಸು. a large crop (Bh. 6, 8, 13). — ಹೆಬ್ಬೇವು. a kind of bēvu timber-tree (My.). — ಹೆಬ್ಬೊಗೆ. -ಹೊಗೆ. = ಪೆರ್ಬೊಗೆ. excessive, dense smoke (Bp. 44, 21). — ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು. = ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು. (C.; B. 3, 44). ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟಿನ ಒತ್ತಿನ ಬೆರಳು (ತರ್ಜನಿ, ಪ್ರದೇಶಿನಿ); ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನ್ಯಾದಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಅಳದರೆ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಪ್ರಾದೇಶಾದಿಸಂಜ್ಞೆಗಳಕ್ಕು, ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುವ್ಬೆ ಕೂಡಿ ಅಳದರೆ ಪ್ರಾದೇಶ ಎನಿಸುಗು, ಆ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟೊ ನಡುವಣ ಬೆರಳೊ ಕೂಡಿ ಅಳದಡೆ ತಾಲ ಎನಿಸುಗು, ಆ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಅನಾಮಿಕೆ ಕೂಡಿ ಅಳದೊಡೆ ಗೋಕರ್ಣ ಎನಿಸುಗು, ಆ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗೂಡಿ ಅಳೆವಲ್ಲಿ ವಿತಸ್ತಿ ಎನಿಸುಗು; ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟಿನ ಮೂಲಂ (ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ Nr.).

ಹೆಬ್ಬು hebbu. (= ಹೆಬ್-?). — ಹೆಬ್ಬುಗೆಣಸು. a kind of yam, Dioscorea atropurpurea Roxb. (St. & Pl.).

ಹೆಮ್- hem. 1. = ಪೆರ್ 1-, etc. — ಹೆಮ್ಬೇಡಿ. -ಹೇಡಿ. a great coward (J. 17, 54). — ಹೆಮ್ಮರ. = ಪೆರ್ಮರ. a large tree. 2, the tree Calosanthes indica Blum. (ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, ನಟ, ದೀರ್ಘವೃನ್ತ, ಶೋಣಕ, etc. Nr.; Si. 135). 3, a lofty tree furnishing a fragrant resinous gum, Ailanthus malabarica D. C. (St. & Pl.). ಹೆಮ್ಮರನಿರ್ದೇನ್? ಅದಱಿನ್ದಲೆತ್ತಲಹುದೇ ಬಲ್ಪಾರಮಂ? ಸನ್ನೆ ಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳಿನ ಸತ್ವಮ್ ಅಯ್! (Sś. 11). ಆಲಧೆಮ್ಮರನನ್ತೆ (*i. e.* ಆಲದ ಹೆ-) ಜೋಲುಜೆಡೆಗಳ ಬಿಟ್ಟು, ನಾಲಿಗೆ ಕೌಪ ಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲ; ಮಱಿನಾಯ ಬಾಲದನ್ತಕ್ಕು (Sp.). see Bh. 1, 10, 37; 1, 20, 55; 3, 1, 30; 3, 9, 24; 3, 13, 32; Rām. 6, 10, 28; Prv. s. ಹೆಱವ. — ಹೆಮ್ಮಕ್ಕೆರು. = ಹೆಮ್ಮೆಕ್ಕೆ. (Si. 161). — ಹೆಮ್ಮರದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a mass of hemmaras (Bh. 3, 23, 10). — ಹೆಮ್ಮರೆ. = ಪೆರ್ಮರೆ. a large deer or doe. — ಹೆಮ್ಮರೆವಾಲ್. -ಪಾಲ್. milk of a large doe (Bp. 18, 17). — ಹೆಮ್ಮಾರಿ. a very bad or wicked woman (Dp. 54, 4); Durgā (My.). — ಹೆಮ್ಮಾರಿಮೊಗ. a face like that of Durgā (C. Bp. 47, 14). — ಹೆಮ್ಮೀನ್. -ನು. a large fish; a sort of large fish (ಝಷ Nr.; ವಾಗು, ಮದ್ಗು, ಶೃಂಗಿ Mr. 409). ಶೃಂಗಿ ಮದ್ಗುರ ವಾಗುಸ ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ ಈ ೪ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳುವು ಹೆಮ್ಮೀನು (Nr.). — ಹೆಮ್ಮುಷ್ಟಿಗೇ ಗಿಡ. (ವತ್ಸಕ, ಶಕ್ರ, ಇನ್ದ್ರಜವಿ G.). — ಹೆಮ್ಮೆಕ್ಕೆ. a sort of cucumber, Cucumis madraspatanus (ಚಿತ್ರೆ, ಗವಾಕ್ಷಿ, ಗೋಡುಮ್ಬೆ Nr.). — ಹೆಮ್ಮೊರಡಿ. a large hillock (Rām. 6, 45, 61).

ಹೆಮ್- hem. 2. = ಪೆಣ್, etc. woman. — ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳು. women (Bh. 6, 7, 31).

ಹೆಮ್ hem. 3. a certain sound originating in the belly of a horse. — ಹೆಮ್ ಹೆಮ್. rep. (S. Mhr.).

ಹೆಮ್- hem. 4. = ಹೊಮ್ 1-. — ಹೆಮ್ಮಱು. = ಹೊಮ್ಮಱು. (Rām. 4, 1, 14). — ಹೆಮ್ಮುಗುಳು. a medicinal garden plant with yellow heads of flowers, Spilanthes acmella Lin., var. oleracea Cl. (Z.; the name is also used for the wild-growing variety, Z.).

ಹೆಮಿಕೆ hemike. = ಎಮಿಕೆ 2. a small gold ornament. (My.).

ಹೆಮ್ಪು hempu. = ಪೆಮ್ಪು. greatness, etc. (Grj. 2, 106 va.; 3, 69 va.; 7, 14; Bp. 36, 29; 38, 6; 46, 47; 47, 49; 53, 24; 59, 54; 61, 77; Rām. 6, 46, 2; 6, 50, 10). — ಹೆಮ್ಪಱು. -ಅಱು. grandeur to be lost (Rām. 6, 53, 67). — ಹೆಮ್ಪೇಱು. -ಏಱು. to grow, or begin to appear, grand (Grj. 5, 4).

ಹೆಮ್ಮೆ hemme. = ಎಮ್ಮೆ 2, ಪೆರ್ಮೆ, q. v. greatness, etc.; pride, vanity, self-conceit (ಪೆರ್ಮೆ Ct. II, 76; ಪ್ರಭುತೆ Mr. 459; ಲಲಾಮ 498; Bp. 30, 19; 42, 17; J. 32, 47; C. in the sense of "pride"; B. 2, 12. 39; B. 4, 9. 72); elation, joy. ಹಿರಿದಪ್ಪ ಹೆಮ್ಮೆ (ಪ್ರಭುತೆ, ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುತೆ Hlā.). ಹೆಮ್ಮೆಯುವನಿಗೆ ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿಯೂ ದೊರಕದು (Prv.). — ಹೆಮ್ಮಡಿ. -ಅಡಿ. = ಪೆರ್ಮಡಿ. see ಭೂಪಾಲ-. — ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to elate, to fill with delight. (ಬಾಲೆ) ಒಮ್ಮೆ ಮಮಕಾರಾವನೀಪನನ್, ಒಮ್ಮೆ ಮೋಹಿನಿದೇವಿಯುಸು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನುವನ್ ಆಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಡವನು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸುತ, ಸುಖಮುಖವನು ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿಸುತ (Prll. 3, 30). — ಹೆಮ್ಮೆಸಂಗಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2).

ಹೆಮ್ಮೆಗಾಱ hemme-gāṟa. a proud, vain, conceited man (My.).

ಹೆರಲ್ heral. ಹೆರಲು. = ಎರಲ್ 2, ಎರಳ್ 2, ಹಿಣಿಲ್ 2, etc. a braid of hair (My.).

ಹೆರಸು herasu. to cause to scrape, etc. (My.).

ಹೆರಳ್ heraḷ. ಹೆರಳು. = ಹೆರಲ್, etc. (My.). a braid of hair. — ಹೆರಳುಬಂಗಾರ. a gold-ornament resembling a braid of hair and furnished with gejjes, worn over a braid of hair (My.). — ಹೆರಳು ಹಾಕು. to braid the hair (C.; B. 5, 283).

ಹೆರಳು heraḷu. a vessel like arrangement to render the musical sound deeper. ವೀಣೆಯ ಹೆರಳು (ಕಕುಭ, ಪ್ರಸೇವಕ); ವೀಣೆಯ ತನ್ತಿ ಹೆರಳು ಮೊದಲಾದ ಶರೀರ (ಕೋಲಮ್ಬಕ Si. 63).

ಹೆರಳೆ heraḷe. = ಹಿರಳೆ, etc. (My.; Si. 130). — ಹೆರಳೆಕಾಯಿ. (ಕಂಚೀ ಕಾಯಿ G.).

ಹೆರೆ here. 1. to scrape, as the surface of a wall, floor, fruit, bamboo-slit, etc. (C. Bp. 53, 20; Dp. 170, 3; My.; see s. ಯಮಗೊಲೆ); to shave, as the head (My.); to make a pen or pencil (My.); to grub, as grass (My.; *cf.* ಪರಡು 1 & 3). ಹೆರೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆನ್ದು, ಗೋಱಟೆ ಹೆರದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹೆರೆ here. 2. = ಎರೆ 5, ಪೆರೆ, etc. the slough of a serpent (ನಿರ್ಮೋಕ, etc. Mr. 400; ಕಂಚುಕ, ನಿರ್ಮೋಕ Nr.; C.; B. 2, 27). ಹಾವಿನ ಹೆರೆ (ನಿಲ್ವಯನಿ, ನಿರ್ಮೋಕ, ಕಂಚುಕ Hlā.; ಮೂಲಿಕ, ನಿರ್ಮೋಕ Nn. 44; ಕವಚ, ಮರ್ಮರ 88). ಉರ್ಚದ ಹೆರೆ (ಉಪಜಿಹ್ವೆ Hlā.). ದೇಹದ ಎಣೆಗಳೆಯದೆ ಇಹ ಹೆರೆ (ಉಪಜಿಹ್ವೆ, ಉಪದೇಹಿಕೆ Mr. 401). ಹೆರೆ ಉಚ್ಚಿದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ, ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ Nr.). ಹೆರೆ ಹೋದ ಉರಗನಾ ಗರಳ ತಾ ತಪ್ಪುವದೆ? ಪರಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯಱಿಯದಾ ಗುರುಗಳು ಸಿರಿಯ ತೋಱಿದೇನು? (Sp.). ಹೆರೆಗೆ ಹೆದಱಿದವ ಹಾವಿಗೆ ಹೆದಱಿನೇ? (Prv.).

ಹೆರೆ here. 3. = ಎರೆ 1. black grease for wheels (My.). refined crystals, as of salt. ಉಪ್ಪಿನ ಹೆರೆ (Dp. 170, 2). — ಹೆರೆಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a horn or hollow piece of bamboo in which such grease is kept (C.).

ಹೆರೆಗೆ herege. — ಹೆರೆಗೆಹಾಲೆ. a kind of medicinal plant. (ಶೃಂಗಿ, ವೃಷಭ, ವೃಷ Si. 150).

ಹೆಱ್ her̤. ಹೆಱು. 1. = ಪೆಱ್ 1. to get, etc.; to bear, to give birth to (ಪ್ರಸವ, ಪ್ರಸೂತ Nn. 120; Bp. 57, 15; C.). P. p. ಹೆತ್ತು. ಹೆತ್ತ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟಗೃಹ, ಸೂತಿಕಾಭವನ Hlā.). ಹೆತ್ತವಳಿದ್ದ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟ, ಸೂತಿಕಾಗೃಹ Nr.). [ಮತ್ತೆ ದುರಿತಂಗಳ ಹೆಱುವ ಹೇಗತನವೇಕಯ್ಯಾ Bv. 159]. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಱುವವಳು (ಜಾತಾಪತ್ಯೆ, ಪ್ರಜಾತೆ, ಪ್ರಸೂತೆ, ಪ್ರಸೂತಿಕೆ Si. 187). ಹೆತ್ತಾತ್ತಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿದರೆ (from sorrow) ನೆರೆಮನೆಯಾಕೆಯ ಒಲೆ ಉರಿಯಿತು. — ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಮುದ್ದು, ಕೂಡಿದವಳಿಗೆ ಕೋಡಗ ಮುದ್ದು. — ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯ ತಿಮ್ಬುವವಳು ಅತ್ತಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು, ಗಣ್ಡು ತೆತ್ತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. — ಹೆಱಲಾಱದವಳು ಹೆತ್ತರೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಹೇಲು. — ಪುತ್ರನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೆಱಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? — ಆಱು ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಮೂಱು ಹೆತ್ತವಳು ಮುಲುಕು ಕಲಿಸಿದಳನ್ತೆ. — ಹೊತ್ತು ಮೀಱಿದರೆ ತೊತ್ತು (*i. e.* ಸೂಳೆ) ಹೆತ್ತವಳಾದಾಳೇ? (Prvs.). — ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ. = ಹೆತ್ತಮ್ಮ. (Bp. 61, 34; see Prv. above). — ಹೆತ್ತಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. the mother who bore one. ಉತ್ತರೆಯು ಬಱತರೇ, ಹೆತ್ತಮ್ಮ ತೋಱಿದರೇ, ಸತ್ಯರೂ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಲೋಕ ತಾನೆತ್ತ ಸೇರುವದು? (Sp.). — ಹೆತ್ತರು. = ಹೆತ್ತವರು. ಹಲವು ಕಾಲಕೆ (ಶಿಶುವಂ) ಹರಸಿ ಹೆತ್ತರು (Prll. 3, 12). — ಹೆತ್ತವ. -ಅವ. a father (My.). — ಹೆತ್ತವರು. -ಅವರು. parents (C.). ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು, ಬಿತ್ತಿದವರಿಗೆ ಬೆಳೆ, ಎತ್ತಿದಕ್ಕನ ಕೆಯ್ ಬಱಿಗೆಯ್. — ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟು ಹೆತ್ತವರು ಹೊಡದರೆ ನೋಯದೇ? (Prvs.). — ಹೆತ್ತವಳು. -ಅವಳು. also: the mother who bore one (My.). — ಹೆತ್ತವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. = ಹೆತ್ತಮ್ಮ. (Bp. 15, 36). — ಹೆತ್ತಾತ. -ಆತ. = ಹೆತ್ತವ. ಹೆತ್ತಾತನ್ ಅರ್ಜುನನು, ಮುತ್ತಯ್ಯ ದೇವೇನ್ದ್ರ, ಮತ್ತೆ ಮಾತುಲನು ಹರಿಯಿರೆಯುಭಿಮನ್ಯು ಸತ್ತನೇಕಯ್ಯ? (Sp.).

ಹೆಱ್ her̤. ಹೆಱು. 2. = ಪೆಱ್ 2. to thicken, to congeal, as clarified butter or ghee and curds (C.; Te. ಪೇರು). P. p. ಹೆತ್ತು. ತುಪ್ಪಂ ಹೆಱಲು (ಶೀನ, ಸ್ತ್ಯಾನ Mr. 183). ಹೆತ್ತ ತುಪ್ಪ (ಶೀನ, ಸ್ತ್ಯಾನ Hlā.). ಹೆತ್ತ ಮೊಸರು (My.). — ಹೆತ್ತುಪ್ಪ. = ಹೆತ್ತ ತುಪ್ಪ. congealed ghee. ಬತ್ತಿ ಹೆತ್ತುಪ್ಪವನು ಹತ್ತಿಸಿದ ಫಲವೇನು? ನಿತ್ಯ ನೆಲೆಗೊಳದೆ ಭಜಿಸುತಿರಲಾ ಪೂಜೆ ಹತ್ತಿಗೇಡು (Sp.).

ಹೆಱ her̤a. 1. = ಪೆಱ. another, other (Bp. 40, 24; C.). ಹೆಱರ ವಶದಾತ (ಪರವತ್, ಪರಾಧೀನ, ನಿಘ್ನ, ಪರವಶ, etc.); ಹೆಱರಿಕ್ಕಿದ ಕೂಱನುಮ್ಬ (ಪರಾನ್ನ, ಪರಪಿಣ್ಡಾದ); ಇರ್ದ ಎಡೆಯಲಿರ್ದು ಹೆಱರ್ಗೆ ಮುನಿವವಂ (ಗೋಷ್ಠಶ್ವ Hlā.). ಹೆಱರಿನ್ದ ಮೇಲೆಮ್ಬಂ (ಅಹಂಕಾರಿ Mr. 230); ಹೆಱರ್ ಆರಿಕ್ಕಿದುದ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಪರಾನ್ನ, ಪರೈಧಿತ, ಪರಪಿಣ್ಡ 231). ಹೆಱರ ಬುತ್ತಿಗೆ ಉಳ್ಳಿಗಡ್ಡೆ ಸುಲಿದನ್ತೆ. — ಹೆಱರ ಬಾಯಲ್ಲಿಕ್ಕುವದ ತನ್ನವರ ಕುಣ್ಡೇಲಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ (Prvs.). — ಹೆಱವರು. -ಅವರು. others (C.; B. 3, 7. 37. 105).

***ಹೆಱ her̤a. 2.** = ಹೆಱೆ 1. — ಹೆಱತೊಲಗು. to go back, to retreat. ಆಗಮ ಹೆಱತೊಲಗಿ ಅಗಲಿ ಇದ್ದಿತಯ್ಯಾ Bv. 749.

ಹೆಱಗು her̤agu. = ಹೊಱಗು, etc. other side; out side (My.; *cf.* ಹೆಱೆ 1).

ಹೆಱಿಗೆ her̤ige. bringing forth, delivery (used only of women, My.; not of animals, as Si. 322 does). — ಹೆಱಿಗೆಕಾಲ. (a woman's) time of delivery (My.). — ಹೆಱಿಗೆತಿಂಗಳು. the last month of gestation (ಸೂತಿಮಾಸ, ವೈಜನನ Si. 146). — ಹೆಱಿಗೆಮನೆ. a lying-in chamber (My.).

ಹೆಱು her̤u. bringing forth (?). — ಹೆಱುಮ್ಬಳೆ. -ಂ-. (Śmd. 204). a ring that is worshipped in the room of delivery in order to accelerate it (?).

ಹೆಱುವಿಕೆ her̤uvike. bringing forth (ಪ್ರಸೂತಿ, ಪ್ರಸವ Si. 390; ಗರ್ಭಮೋಚನ 458).

ಹೆಱುಹ her̤uha. bringing forth (ಪ್ರಸೂತಿ, ಪ್ರಸವ Nr.).

ಹೆಱೆ her̤e. 1. = ಹೆಡ, etc. the state of being back; backwards. — ಹೆಱೆದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to go or come back, to retreat (Bh. 7, 5, 44; Rām. 4, 6, 10; J. 22, 40). — ಹೆಱೆಸಾರ್. = ಹೆಱೆದೆಗೆ. (Bh. 8, 25, 18). — ಹೆಱೆ ಹಿಂಗು. = ಹೆಱೆ ದೆಗೆ. [ಶಮ್ಭು ನಿಮ್ಮಯ ನೋಟ ಹೆಱೆಹಿಂಗದ ಕಣ್ ಬೇಟ Bv. 177; Cv. 138]; (Bp. 33, 8; J. 18, 31).

ಹೆಱೆ her̤e. 2. = ಪೆಱೆ. the crescent; the moon (Cpr. 9, 88). — ಹೆಱೆಗಾಣು. -ಕಾಣು. to see the moon (Rām. 1, 15, 43). — ಹೆಱೆದಲೆಯುವ. -ತಲೆಯುವ. = ಪೆಱೆದಲೆಯ. (Bp. 28, 26). — ಹೆಱೆಯುಮ್ಬ. -ಅಮ್ಬ. = ಪೆಱೆಯುಮ್ಬ. (ಅರ್ಧ ಚನ್ದ್ರ Hlā.).

ಹೆರ್- her. = ಪೆರ್ 1-, etc. — ಹೆಬ್ಬೊಗೆ. -ಹೊಗೆ. = ಪೆಬ್ಬೊಗೆ. excessive, dense smoke, a mass of smoke (ಧೂಮ್ಯ, ಧೂಮ ಸಂಹತಿ Hlā.).

ಹೆಲ್ಲಣೆ hellaṇe. (= ಪೊಲ್ಲಣ). badness, etc. (ನಿಟ್ಠುರ, ನಿಷ್ಠೂರ Śs.). see Kk. 57 s. ನಿಟ್ಠುರ.

ಹೆಸರಣೆ hesaraṇe. Tbh. of ಪ್ರಸಾರಣಿ. the creeping plant Paederia foetida Lin. (ಸರಣಿ, ಪ್ರಸಾರಣಿ, ಕಟಮ್ಭರೆ, etc. Nr.).

ಹೆಸರಿಸು hesarisu. = ಪೆಸರಿಸು. to name, etc. (Bh. 2, 13, 49).

ಹೆಸರು hesaru. ಹೆಸರ್. = ಪೆಸರ್ q. v., etc. a name, etc. (ಗೋತ್ರ, ನಾಮ Nn. 16; ಸಂಜ್ಞೆ, ನಿಜನಾಮ 99; ಸಮಾಹ್ವಯ, ಸಂಜ್ಞೆ 159; ನಾಮ 162; ಆಹ್ವಯ, ಆಖ್ಯೆ, ಆಹ್ವೆ, ಅಭಿಧಾನ, ನಾಮಧೇಯ, ನಾಮ Si. 55; ಸಂವಿದ್ 430; ಪ್ರಾದುಸ್ 470; Bh. 3, 13, 21; J. 18, 7; C.;

B. 5, 64). ಇಂಗಿನೆಲೆಯ ಹೆಸರು ಕಾರವಿ ಬಾಷ್ಪಿಕೆ; ಬಡಗಿ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಕಮ್ಮಾಱ ಕಲುಕುಟಿಗ ಕಂಚಗಾಱನೆಂಬ್ಬ ಅಯ್ವರ ಹೆಸರು ಕಾರು ಶಿಲ್ಪಿ (Nr.). ಪಾದ ದೇವ ಭಟ್ಟಾರಕ ಈ ಮೂಱುಂ ಹೆಸರ ಕಡೆಯೊಳು ಪೂಜಾ ವಚನ (Hlā.). ಪಾತಕನ ಹೆಸರೆ ಮೂಱು ಲೋಕದೊಳಗೆ ಯಾತಕ್ಕು ಬೇಡ! (Sp.). ಹೆಸರು ಕ್ಷೀರಸಾಗರಭಟ್ಟ, ಮಜ್ಜಿಗೇ ನೀರಿಗೆ ತತ್ವಾರ (Prv.). ಹೆಸರ್ಲೆ (G. 332; My. as ಹೆಸರಲೆ). — ಹೆಸರಾಗು. -ಆಗು. to become noted or famous (C.; B. 2, 10; 4, 28. 30). — ಹೆಸರಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಹೆಸರಿಡು. (My.). — ಹೆಸರಿಗೆ ಬರು. = ಹೆಸರಾಗು. (C.; B. 2, 25). — ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. in name only (C.; B. 5, 64). — ಹೆಸರಿಡು. -ಇಡು. to put or give a name, to name (C.). ಅತಿಸನ್ನಿಸದೊಳ್ ಆತ್ಮಜೆಗೆ ಅಖಿಲವಿಭವದಿ ಹೆಸರನಿಟ್ಟನು, ನಾಯೆಯೆಮ್ಬ ನವೀನ ನಾಮವನು (Prll. 3, 24). ದಾಸಿಯನ್ನು ಕರೆಯುವಾಗ, ಹಂಜೆಯೆನ್ನು, ಹೆಸರಿಡ ಬೇಕು (Si. 66). ಆ ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೆ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟವೆ (B. 5, 308). — ಹೆಸರು ಕಟ್ಟು. = ಹೆಸರಿಡು. (My.). ದ್ವೇಷದಿನ್ದ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಹೆಸರು ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಧು, ಕರ್ಮಶೂನ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Si. 433). — ಹೆಸರುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. to get a name, to become famous or celebrated (Bp. 53, 39; My.). — ಹೆಸರು ಪಡೆ. = ಹೆಸರುವಡೆ. (My.). — ಹೆಸರು ಬೀೞು. a name to accrue to or be obtained (C.). ಈ ಹೆಸರು ಬೀೞಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾಯಿತೆನ್ದರೆ (B. 4, 30). — ಹೆಸರುವಡೆ -ಪಡೆ. to get a name; to become known, celebrated or praised (Bh. 1, 8, 48). — ಹೆಸರುವಾಸಿ. a good condition of name: fame, notoriety, reputation (My.; ಯಶಸ್, ಕೀರ್ತಿ, ಸುಮಜ್ಞೆ Si. 56; ಪ್ರಥೆ, ಖ್ಯಾತಿ 389). — ಹೆಚ್ಚಾದ ಹೆಸರುವಾಸಿ (ವಿಶ್ರಾವ, ಪ್ರತಿಖ್ಯಾತಿ 397). — ಹೆಸರು ಹೊನ್ದು. to get a name, to become noted or famous (C.; B. 4, 220). 2, to get the name of, to be called (My.). — ಹೆಸರು ಹೋಗು. a name to go or disappear (Bp. 36, 34; My.). 3, fame to spread about: to become noted or famous (My.).

ಹೆಸಱ್ hesar̤. ಹೆಸಱು. = ಪೆಸಱ್, q. v. green gram (ಮುದ್ಗ Nr.; Mr. 374; C.). ಹೆಸಱು ಬೆಳೆವ ಕೆಯ (ಮೌದ್ಗೀನ); ಕಾಡ ಹೆಸಱು (ಮುದ್ಗಪರ್ಣಿ, ಕಾಕಮುದ್ಗೆ, ಸಹ Nr.). ಹೆಸಱ ಕೆಯಿ (ಮೌದ್ಗೀನ Hlā.). ಹೆಸಱಕೆಯ್ (ಮೌದ್ಗೀನ Mr. 93). ಪುಱ್ಱುಯೆನ್ದು, ಉದ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನಿಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂೞ್ (Śmd. I). see ಕಾಡ-. — ಹೆಸಱುಕಾಱು. green gram. see Prv. s. ಮುಣ್ಡ ಮೋಱು. — ಹೆಸಱುಗಿಡ. the hesar̤u plant (My.). — ಹೆಸಱುಬೇಳೆ. split green gram (My.).

ಹೆಳಲು heḷalu. = ಹಿಣಿಲ್ 2, etc. a braid of hair (C.). — ಹೆಳಲುಬಂಗಾರ. = ಹೆರಳುಬಂಗಾರ. (My.). — ಹೆಳಲು ಹಾಕು. = ಹೆರಳು ಹಾಕು. (C.; B. 1, 6).

ಹೆಳ್ಗೆ heḷge. = ಹಿಳಿಗೆ, etc., ಹೆಡಗೆ, etc. a basket: a snake-basket (ಹಾವುವೆಡಗೆ Ct. I, 45, o. rs. ಹಿಳ್ಗೆ, ಹೇಳ್ಗೆ).

ಹೆಳ್ಳೆ heḷḷe. a lump of earth, a clod (ಪೆಟ್ಟ, ಹೆಣ್ಟೆ G.).

ಹೆೞವ heḻava. = ಪೆೞವ. a lame man, a cripple (ಖಂಜ, ಪಂಗು, ಶ್ರೋಣ Hlā., Mr. 388; ಶ್ರೋಣ, ಪಂಗು Nr.; Bp. 42, 2; J. 17, 43; C.; B. 5, 278). ಕೆಯ್ಯಿಲ್ಲದ ಹೆೞವನು (ಕುರಕ, ಕುಣಿ Si. 198). ಹೆೞವನಿಗೆ ಭಾಗೀರಥಿಯೋ? ಕಳುವವಗೆ ಅರಮನೆಯೋ? — ಹೆೞವ ಹೆಮ್ಮರದ ಹಣ್ಣು ಬಯಸಿದರೆ ಗಾಳಿ ಗುದ್ದಿ, ಮೆಯ್ ನೋಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prvs.).

ಹೆೞವಿ heḻavi. = ಪೆೞವಿ. a lame, crippled woman (My.).

ಹೆೞವು heḻavu. the state of being lame or crippled (My.).

ಹೆೞೆ heḻe. (fr. ಹಿೞ್). = ಹೆೞವು. — ಹೆೞೆಗಾಲ. -ಕಾಲ್-ಅ 3. a man who cannot use his feet. ಹೆೞುಗಾಲಂ (Śmd. 95, o. r. in Mdb. ಹಿೞು-). — ಹೆೞೆಗಾಲಿ. -ಕಾಲಿ. a woman who cannot use her feet. ಹೆೞೆಗಾಲಿ (Śmd. 198, o. r. in Mdb. ಹಿೞು-).

ಹೇ hē. = ಪೇ 1. madness, etc.

ಹೇ hē. *a vocative particle: oh! ho!* a particle of respectful calling (Mhr.); a particle used in vociferating or challenging: hallo! ho there! an interjection expressing envy or ill-will or disapprobation.

ಹೇಕರಿಸು hē-karisu. ಹ್ಯಾಕರಿಸು. to neigh (as a horse, B. 3, 56. 57; 5, 13).

ಹೇಕುಳಿ hē-kuḷi. = ಪೇಂಕುಳಿ q. v., etc. madness, etc. ಹೇಕುಳಿಯಡು (ಅಲರ್ಕ Mr. 185). — ಹೇಕುಳಿಗೊಳ್. to become mad. ಮದ್ದಿನ್ದ ಮರುಳಾಗಿ ಹೇಕುಳಿಗೊಣ್ಡದ್ದ ನಾಯಿ (ಅಲರ್ಕ, ಯೋಗಿತ Nr.).

ಹೇಗ hēga. a mad, foolish man (Bp. 51, 19, 52).

***ಹೇಗತನ hēgatana.** foolishness, madness. ಮತ್ತೆ ದುರಿತಂಗಳ ಹೆಱುವ ಹೇಗತನವೇಕಯ್ಯಾ Bv. 159.

ಹೇಗೆ hēge. = ಎಹಗೆ, etc. how? (Bp. 19, 32; 20, 26; 22, 54; 49, 12).

ಹೇಂಗೆ hēṅge. = ಹೇಗೆ, etc. (Bp. 25, 22).

ಹೇಟು hēṭu. = ಏಟು 1. a blow (My.).

ಹೇಟೆ hēṭe. = ಹೇಣ್ಟೆ, ಹ್ಯಾಟೆ. a hen (of fowls, My.; T. ಪೇಡು, ಪೆಡ್ಡೆ; see s. ಪೆಣ್). [Tu. ಪೆರಡೆ].

ಹೇಡಿ hēḍi. = ಏಡಿ 2. (Śmd. 109). a timid person, a coward (ದರಿತ, ಕಾತರ, ತ್ರಸ್ತ, ಚಕಿತ Mr. 233; ಹನ್ದ, ಕ್ಲೈತ್ಯಗೊಣ್ಡವ Śm. 96; J. 12, 18; C.; M. ಪೇಡಿಕ್ಕ, to be afraid; see ಅತಿಹೇಡಿ; ಪೋಟೆ 1); an effeminate man, a hermaphrodite (ಉಭಯವ್ಯಂಜನ, ಪೋಟೆ Hlā.; ಕ್ಲೀಬ Si. 359). ಹೇಡಿ ಬಲ್ಲನೆ ರಣದ ಸಾಹಸದ ಶೌರ್ಯವನು? (Dp. 76). ಹೇಡಿಯ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಲ್ಲ, ಹೇಸಿಯ ನಿಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಲ್ಲ. — ಹೇಡಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗ, ಮೋಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗ. — ಹಿನ್ದೆ ಹೋದರೆ ಹೇಡಿ, ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದರೆ ಗವಿ (Prvs.).

ಹೇಡಿತನ hēḍitana. cowardice (Rām. 6, 35, 26; My.). ಬೇಡಿ ಕೊಣ್ಡಷ್ಟೂ ಹೇಡಿತನ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹೇಣ್ಟೆ hēṇṭe. = ಹೇಟೆ. hen. (My.).

ಹೇತ್ hēt. a sound used in fields when scaring away birds (S. Mhr.).

ಹೇತಿ hēti. *a weapon. 2, light, splendor. 3, flame. 4, a ray of light.*

ಹೇತು hētu. P. p. of ಹೇಲು 1.

ಹೇತು hētu. impulse, motive; *cause, ground, reason,* object, purpose; a logical reason, the reason for an inference; any logical deduction or argument, *proof;* reasoning, logic; excuse, sophistry; a particular figure of speech, a brief speech giving a reason; one of the vāstavas [Kr. 3, 4. 164]; (Kāvy. III, 3, B, 21-29). see Śmd. 156. 158. 159. 268. 272. ಹೇತುವಿಲ್ಲದೆ ಮಾತು ಬಾರದು. — ಸರಸವಾದದ್ದೆಲ್ಲಾ ವಿರಸಕ್ಕೆ ಹೇತು (Prvs.).

ಹೇತುಕ hētuka. belonging to a motive or cause, causal, instrumental; causing, producing; cause, active cause, instrument. (Kāvy. IV, 2, 30).

ಹೇತುಕರ್ತೃಕ hētu-kartṛika. the agent indicated by a verb as causing something to happen (Śmd. 325).

ಹೇತುಕ್ರಿಯೆ hētu-kriye. causal action (ಕಾರಣಕ್ರಿಯೆ Śmd. 277 Cm.; ನಿಮಿತ್ತಮುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯೆ vritti).

ಹೇತುಗರ್ಭ hētu-garbha. that has involved within itself its reason, meaning, etc.; that has some involved sense, as an act, etc. (Mhr.; R.).

ಹೇತುಪ್ರಯೋಗ hētu-prayōga. causal form (of verbs, Kāvy. 1, 5, 44-46).

ಹೇತುಮತ್ hētu-mat. = ಹೇತುವತ್. having a reason or cause, proceeding from a cause, having a logical reason or the reason for an inference; accompanied by arguments; controverted by arguments.

ಹೇತುರೂಪಕ hētu-rūpaka. one of the rūpakas [Kr. 3, 20]; (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಹೇತುವತ್ hētu-vat. = ಹೇತುಮತ್.

ಹೇತುವದಾಖ್ಯಾನ hētuvat-ākhyāna. a branch of the hetu in poetical composition (Kāvy. III, 3, B, 21).

ಹೇತುವೆ hētuve. = ಹೇತು. (G.; R.).

ಹೇತೂಪನ್ಯಾಸ hētu-upanyāsa. the assignment of reasons or motives, statement of an argument. (R.).

ಹೇತೂಪಮೆ hētu-upame. one of the upames or similes [Kr. 3, 86]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

***ಹೇತ್ವಾಕ್ಷೇಪ hētu-ākṣēpa.** one of the figures of speech. Kr. 3, 106.

ಹೇದೆ hēde. a demon (ಭೂತ Śmd. II; see s. ಪೇ 1; *cf.* ಪೇತು).

ಹೇನ್ hēn. ಹೇನು. = ಪೇನ್ 2. a louse (ಮಸ್ತಕನ್ಮಗ, ಷಟ್ಪದ Mr. 166; ಯೂಕ G.; C.; ಲಿಕ್ಷೆ Si. 485). ಹೇನಿನ ತತ್ತಿ (ದಿಂಕ G.). ಹೇನು ಬಲ್ಲುದೆ ಮುಡಿದ ಹೂವಿನಾ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). ಹೇನು ಕುಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಅಮ್ಬು ಬೇಕೇ? — ಹೇನು ಬೆಳದರೆ ಆನೆ ಆದೀತೇ? — ಬೇನೆ ನಿತ್ತರೂ ಹೇನಿನ ಕಾಟ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. — ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ. — ಸೀನಿದರೆ ಹೇನು ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). (ಜೋಗಿ) ಜಡೆಯ ಕಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನ ಒಡನೆ ಬನ್ದದು ಮಾರಿ; (ಆ ಮೇಲೆ) ಗುಡಿಗುಡಿಸಿ ಹೇನು (ಜಡೆಯಲ್ಲಿ) ಹರಿಯಲು, ಬೋಟಿಯ್ಯ ಕಡು ನಗುವನಯ್ಯ (Sp.).

ಹೇನೆ hēne. = -ಏನೆ, (ಅಹೆಂ, ಅಹೆನೆ). a common affix for the first person singular of the present. see ಇದ್ದೇನೆ.

ಹೇಮ hēma. 1. *gold.* 2, *horse of a dark or brownish colour.* ತುರಗ ವರ್ಣಂ ಕರಿಹಾಗೆ ಹೇಮನಕ್ಕು (Mr. 275). ಹೇಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಮಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೆ? — ಪ್ರೇಮದಿನ್ದ ಹೇಮ ಕೂಡಿಸಿ, ಹೋಮಕ್ಕೆ ತಪ್ಪೆ ತೀರಿಸಿದ. — ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೇಮದ ಆಶೆ ಬಿಡ (Prvs.).

ಹೇಮ hēma. 2. (fr. ಹಿಮ). winter; cold, the cold season. see ಹೈಮ 2.

ಹೇಮಕುಕ್ಷಿ hēma-kukṣi. having a golden belly: Brahmā (Mr. 9).

ಹೇಮಕೂಟ hēma-kūṭa. golden-peaked: *a mountain-range to the north of Himālaya.*

ಹೇಮಗರ್ಭ hēma-garbha. = ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ. Brahmā (Bp. 46, 18).

ಹೇಮದುಗ್ಧ hēma-dugdha. a kind of sōma or moon-plant with yellow juice (= ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೀರಿ Sk.; ಜುಕುಳ, ಅಕ್ಕಿಹೆಡೆ Mr. 129). 2, the glomerous fig-tree.

ಹೇಮದುಗ್ಧಕ hēma-dugdhaka. *the glomerous fig-tree, ficus glomerata* Roxb.

ಹೇಮನಗ hēma-naga. = ಹೇಮಾದ್ರಿ.

ಹೇಮನಗಧಾಮ hēmanaga-dhāma. Śiva (Śsv. 5, 25).

ಹೇಮನ್ತ hēmanta. *winter, the cold season* (comprising the months saha and sahasya Mr. 70, from middle of November to middle of January; ಅಯ್ಸಿಲ್, ಮಂಜುಗಾಲ Ct. II, 85).

ಹೇಮಪರ್ವತ hēma-parvata. *the mountain Mēru.*

ಹೇಮಪುಷ್ಪ hēma-puṛpa. = ಹೇಮಪುಷ್ಪ. (Hlā. MS.).

ಹೇಮಪುಷ್ಪ hēma-puṣpa. *the tree Mesua ferrea* Lin. 2, the tree Michelia champaca Lin.

ಹೇಮಪುಷ್ಪಕ hēma-puṣpaka. *the tree Michelia champaca* Lin.

ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ hēma-puṣpike. *the golden or yellow jasmine.* see Nr. s. ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ.

ಹೇಮಪ್ರಭ hēma-prabha. N. (Abh. P. 3, 57. 60).

ಹೇಮಮೃಗ hēma-mṛiga. a golden deer (being a transformation of the rākṣasa Mārīca). (My.; *cf.* ಹೊಮ್ಮಿಗ).

ಹೇಮಲಮ್ಬ hēma-lamba. = ಹೇವಿಲಮ್ಬಿ. N. of the thirty-first year of the cycle of sixty.

ಹೇಮಾಂಗ hēma-aṅga. a golden body. 2, having a golden body: Garuḍa; a lion; the mountain Mēru; Brahmā; Viṣṇu. (R.).

ಹೇಮಾದ್ರಿ hēma-adri. *the mountain Mēru.*

ಹೇಮಾಮ್ಬರ hēma-ambara. a garment of yellow silk (J. 26, 69).

ಹೇಮಾಸನ hēma-āsana. a golden seat (Cpr. 5, 7).

ಹೇಯ hēya. to be gone. 2, to be left or abandoned, to be avoided; that is to be left or abandoned (ಸತ್, ಬಿಡುವುದು Nn. 84. o. r. ತೊಱೆದುದು; ಹೇಹ, ತೊಱವಿ, o. r. ತೊಱೆವುದು 95); that is very distant (ಅತಿದೂರ Nn. 137). 3, grief (ದುಃಖ 137). 4, anger (ನಿಷ್ಠುರ, ಕೋಪ 137). 5, option or volition (ಮನೋವಿಕಲ್ಪ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪ 137). 6, that is perceptible to the eye, etc. (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ದೃಷ್ಟ 137). 7, that is near (ಆಸನ್ನ, ಸಮೀಪ 137). 8, an object of disease (Bp. 40, 78). 9, an object of sorrow (J. 23, 62). 10, dislike, etc. (ಹಾ, ಜುಗುಪ್ಸೆ Nn. 140). — ಹೇಯವುಳ್ಳವ. -ಉಳ್ಳವ. a disgusting man (ಅರೋಚಿ Śmd. 72 Cm.).

ಹೇರ್ hēr. = ಪೇರ್, etc. largeness, etc. — ಹೇರಡವಿ. -ಅಡವಿ. = ಪೇರಡವಿ. a large forest or jungle (ಮಹಾರಣ್ಯ Nr.; Bh. 1, 5, 20; 6, 4, 107; J. 12, 15). — ಹೇರಾನೆ. -ಆನೆ. = ಪೇರಾನೆ. a large elephant (Bp. 26, 15; Bh. 2, 3, 42). — ಹೇರಾಳ್. -ಆಳ್. = ಪೇರಾಳ್. a great soldier (Bh. 3, 18, 33). — ಹೇರಿಟ್ಟಿ. -ಇಟ್ಟಿ. a large lance or spear (C. Bp. 47, 37). — ಹೇರುರ. -ಉರ. = ಪೇರುರ. a large, broad chest (C. Bp. 47, 14). — ಹೇರೊಡಲ್. -ಒಡಲ್. = ಪೇರೊಡಲ್. a large belly (Bp. 51, 54; J. 4, 46).

ಹೇರಕ hēraka. = ಹೇರಿಕ. *a spy, a secret emissary or agent* (Hlā. MS. ಹೇರಿಕ).

ಹೇರಮ್ಬ hēramba. *Gaṇēśa.* 2, a buffalo.

ಹೇರಮ್ಬಜನಕ hēramba-janaka. Śiva (Śsv. 4, 102).

ಹೇರಳ hēraḷa. = ಹೇರಾಳ. largeness, greatness, muchness, abundance; much, many (C.; ಬಹಳ G.; B. 4, 147).

ಹೇರಳೆ hēraḷe. = (ಪೇರಿಳೆ s. ಪೇರ್), ಹಿರಳೆ, etc. a kind of lime (My.; ಐರಾವತ, ನಾರಂಗ Si. 130; ಕಿತ್ತಳೆ G.). see ಹೇರುಳೆ.

ಹೇರಾಸಿ hē (*i. e.* hēr)-rāsi. a large heap: abundance, muchness (Rām. 6, 45, 61; My.). — ಹೇರಾಸಿ ಮಾರಾಸಿ. reit. (My.).

ಹೇರಾಳ hērāḷa. = ಹೇರಳ. (Bp. 23, 33. 38; Bh. 1, 10, 21; 1, 12, 6; Rām. 6, 30, 14; J. 8, 27; 16, 42; Tu.; Te.; T. ಏರಾಳ). ಧಾರಾಳಿದ್ದವನ ಹತ್ತರ ಹೇರಾಳ ಕೇಳ ಬಹುದು (Prv.).

ಹೇರಿಕ hērika. = ಹೇರಕ, ಹೇರಿಗ. a spy, etc.

ಹೇರಿಗ hēriga. Tbh. of ಹೇರಿಕ (Śmd. 337 Mḍb., one MS. ಹೋರಿಕ = ಹೋರಿಗ; ಯಥಾರ್ಥವರ್ಣ, ಮನ್ತ್ರಜ್ಞ, ಸ್ಪಶ, ಹೇರಿಕ Hlā.: ಸ್ಪಶ Nr.; ಯಥಾರ್ಥವರ್ಣ, ಪ್ರಣಿಧಿ, ಅಪಸರ್ಪ, ಚರ, ಸ್ಪಶ, ಚಾರ, ಗೂಢಪುರುಷ, ಬೇಹಿನವ Nr.; ಬೇಹಿನವ Śmd. II).

ಹೇರುಳೆ hēruḷe. = ಹೇರಳೆ, etc. a kind of lime or bitter, sour orange (ಕಂಚಿ Mr. 112, o. r. ಹೀರುಳೆ).

ಹೇಱ್ hēṟ. = ಹೇಱು 2, etc. ಹೇಗರ್ಳ್ (C. Bp. 47, 46).

ಹೇಱಿಸು hēṟisu. = ಪೇಱಿಸು 2, q. v. to cause to be lifted (My.; Bh. 2, 4, 8. 9).

ಹೇಱು hēṟu. 1. = ಪೇಱು 2 q. v. to lift up or take and put upon, etc. (C.; J. 13, 39). ಹೇಱುವ ಎತ್ತು (ಸ್ಥೂರಿ, ಪೃಷ್ಠವಾಹ್ಯ Hlā.). ಹೇಱುವ ಕುದುರೆ (ಪೃಷ್ಠ್ಯ, ಸ್ಥೌರಿ); ಭಾರಕ್ಷಮಂಗಳಾಗಿ ಹೇಱುವ ಎತ್ತು (ಧುರ್ಯ, ಧೌರೇಯ, ಧುರೀಣ, ಧುರನ್ಧರ Nr.). ಹೇಱಿದೆತ್ತು (ಸ್ಥೌರೀಯ Mr. 179). ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಆಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೇಱಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 3, 9). ಒಮ್ಮೆ ಅಡಿವೇ ಕತ್ತೆಗಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಜ್ಜೆ ಹೇಱಿದ ಬೞಿಕ (3, 48). ಡೇರೆ ಗುಡಾರ ಮುನ್ತಾದ ದಣ್ಡಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒಣ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇಱುತ್ತಾರೆ (3, 66). ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಗದ್ದಿಗೇ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಬುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಮಡಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಱಿ, ಮೊದಲನೇ ಅನ್ತಸ್ತು ಮಾಡುವರು (4, 121). ಮೇಲೆ ಒನ್ದು ದಪ್ಪವಾದ ಹಲಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಅದಱ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಬಣ್ಡೆಗಳನ್ನು ಹೇಱಿ (4, 158). — ಹೇಱಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to put upon oneself. ಆನೆಗಳು ಒಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹೇಱಿಗೊಡುತ್ತವೆ (B. 5, 239). — ಹೇಱಾಟ. -ಆಟ. the profession of loading, etc. ನೀರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೇಱಾಟ ಕಳ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಹೇಱು hēṟu. 2. = ಪೇಱು 3, ಹೇಱ್. a load, especially a bullock-load (ಶಕೆ Mr. 350; Bp. 9, 8; 23, 39; C.; Mhr. ಹೇಲ). [ಕೋಣನ ಹೇಱಿಂಗೆ ಕುನ್ನಿ ಬಸುಗುತ್ತಬಡೆವನ್ತೆ Bv. 663]. ತಟ್ಟೆ ಹೇಱಿತ್ತು (ದೌವರಿಕ Mr. 350). ಹೇಱು ನುಂಗುವವ ಸೇರು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಹೇಱು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕ ಕೇಳುವದೇನು? — ಬಣ್ಡಿ ಬಣ್ಡಾಟ, ಹೇಱು ಹೆಟ್ಟ್ಯಾಟ, ತಲೆನೊಟ್ಟೆ ಪರಮಸುಖ. — ಸಾದ ಎತ್ತಿಗೆ ಎರಡು ಹೇಱು (Prvs.).

ಹೇಱು hēṟu. 3. = ಪೇಱು 1. to spread about, to display (as beauty, Prll. 3, 31), to manifest (as grief, Bh. 1, 8, 3).

ಹೇಲನ hēlana. the act of disregarding, slighting, disrespect, contempt; sporting amorously. see ಅವಹೇಲನ.

ಹೇಲಿ hēli. the sun. (R).

ಹೇಲಿಕೆ hēlike. see ಪ್ರ-. (*cf.* ಹೇೞಿಕೆ?).

ಹೇಲು hēlu. 1. = ಏಲು 1, ಪೇಲ್ 1, q. v. to void excrements, to cack (C.). P. p. ಹೇತು. ಹೇಲೋಕೆ ಕೂತಲ್ಲಿ ಹನ್ದಿ ಕಾಟ. — ಕತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಹೇತರೆ ಡೊಮ್ಬಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ? — ವೃಕ್ಷ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ಪಕ್ಷಿ ಹೇಲದೆ ಬಿಡದು. — ನೂಲೋ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಲೋ ಮೂಱಿಯ ತನ್ದ. — ಸಂಗತೀ ಗುಣ ಸೋತು ನೋಡು, ಹೆಣ್ಡತೀ ಗುಣ ಹೇತು ನೋಡು. — ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹೇತು, ಮಂಗಳ ಕಷ್ಟ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಕೂತರೂ ನಾತ ಹೋದೀತೇ? ಹೇತದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು. — ದಣ್ಡ ತೆತ್ತವನೂ ಉಣ್ಡ ಹೇತವನೂ ಒನ್ದೇ. — ನಡುಮನೇಲಿ ಹೇತು, ನಾತ ಬರುತ್ತೆ ಎನ್ದ. — ನಿಜವಾಗಿ ಸಾಯುವವನ ಹಾಗೆ ಮನೆ ತುಮ್ಬ ಹೇತ. — ನೋತವಾದರೆ ಹೇತರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಭೂತ ಹೋದರೂ ಹೇತು ಕೊಳ್ಳೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಹೇಲು hēlu. = ಏಲು 2, ಪೇಲ್ 2. ordure; cacking (C.; Si. 205). ಹನ್ದಿ ಕೂಡಾಡಿ, ಕನ್ದ ಹೇಲು ತಿನ್ದ. — ಬಾಲನಾಗಿರುವಾಗ ಹೇಲು ತಿನ್ದರೆ ಪ್ರಾಯ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ತಿನ್ನ ಬಹುದೇ? — ಹೇಲು ಅಲ್ಲ, ಭಟ್ಟ ಹೇತದ್ದು. — ದಣ್ಡಿಗೇ ಮೇಲೆ ನಾಯಿ ಕುಣ್ಡ್ರಿಸಿದರೆ ಹೇಲು ಕಣ್ಡು, ಹಾಱಿತು. — ಮಕ್ಕಳ ಹೇಲು ತಿನ್ನುವವಳು ತುಪ್ಪದ ಗಸಿ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಮಂಗನ ಕೊನ್ದು, ಮೆಯ್ಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಲು. — ಹೇಲುಕಸ. a common herb, a native of America, Ageratum conyzoides Lin. (Z.). — ಹೇಲು ಬರು. cacking to come, a call of nature to happen. ಹೇಲು ಬನ್ದರೆ ಹುಲಿಗೆ ಹೆದಱ (Prv.).

ಹೇಲೆ hēle. *disrespect, slight, contempt* (ಪೞಿವು, ಜಱೆವುದು Nn. 108). 2, *wanton sport, amorous dalliance*, manner or gesture of lovers, play, sport, pastime, pleasure, delight ಸಿಂಗರ, ಶೃಂಗಾರ 108). 3, wealth, etc. (ಸಿರಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ 108). 4, *opportunity, etc.*, facility, ease (ಪ್ರಸ್ತಾವ 108).

ಹೇವ hēva. disgust at or repugnance to what is to offend one's sensibilities or moral feelings (Bp. 55, 15; Te. ಏವ; see s. ಎಬ್ರಾಸಿ). ಹೇವವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಗಜುಗ ಬೆಳದಾಕಣ್ಣು (Dp. 54). — ಹೇವಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. an unblushing person. ಹೇವಗೇಡಿಗಳಿಗೆ ವಾವಿಯೇನು? ವರಸೆಯೇನು? (Prv.).

ಹೇವ hēva. = ಏವ, ಹೇಹ, q. v. sorrow, grief (Śsv. 4, 29; Rām. 3, 2, 26); sickness.

ಹೇವಮಾರಿ hēva-māri. a person full of sickly or foolish obstinacy (Bh. 8, 9, 29).

ಹೇವರಿಸು hēvarisu. to feel aversion, to recoil, to shrink (Bh. 8, 25, 17; J. 2, 61; Te. ಏವಗಿಂಚು).

ಹೇವಿಲಮ್ಬಿ hēvilambi. ಹೇವಿಳಮ್ಬಿ. Tbh. of ಹೇಮಲಮ್ಬ. name of the 31st year of the cycle of sixty.

-ಹೇವೆ hēve. = -ಏವೆ 1 (ಅಹೆವು, ಅಹೆವೆ). a common affix for the first person plural of the present. see ಇದ್ದೇವೆ.

ಹೇಷ hēṣa. = ಹೇಷೆ. (Sk.; R.).

ಹೇಷಾರಸಿತ hēṣā-rasita. the loud sound of neighing (V. 5, 22).

ಹೇಷಿ hēṣi. neighing; a horse (R.).

ಹೇಷಿತ hēṣita. neighing. see ಕಿಚಿಕಿಲ್.

ಹೇಷಿಸು hēṣisu. to neigh (B. 5, 13).

ಹೇಷೆ hēṣe. ಹೇಷಾ. *neighing* (of horses), whinnying, braying.

ಹೇಷ್ಯ hēṣya. Tbh. of ಏಷ್ಯತ್. a portent, an omen of ill, a sign of coming calamity (My.; Te.).

ಹೇಸರ hēsara. = ಹಾಸರ. Tbh. of ವೇಸರ. a mule [ಹೇಸರನೆಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದಡೇನು ತೇಜಿಯಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ? Cv. 445]; (Te. ಏಸಡ, ವೇಸಡ; T. ವೇಜರಿ). — ಹೇಸರಕತ್ತೆ. = ಹೇಸರಗತ್ತೆ. (C.). — ಹೇಸರಗತ್ತೆ. -ಕತ್ತೆ. a mule (ಚತ್ರಿಪತಿ, ವಾಜಿತರ Mr. 186; My.).

ಹೇಸಿ hēsi. a disgustful female (My.). ಹೇಸಿಯ ಪಾಪ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಹತ್ತಿತು. — ಹೇಸಿ ಮಯ್ಲಿಗೆಗೆ ಅಂಜಳು, ನಾಸಿ ನಾಚಿಕೆಗೆ ಅಂಜಳು. — ಹೇಡಿಯ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಲ್ಲ, ಹೇಸಿಯ ನಿಬ್ಬಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಲ್ಲ (Prvs.).

ಹೇಸಿಕತ್ವ hēsikatva. disgust, etc. (Jñs. 42, 63).

ಹೇಸಿಕೆ hēsike. = ಪೇಸಿಕೆ, ಹೇಸಿಗೆ. aversion, disgust (ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಘೃಣೆ Nr.; ಘೃಣೆ, ಜುಗುಪ್ಸೆ Nn. 104; ಜುಗುಪ್ಸೆ 150; C.); nastiness; a nasty, disagreeable object, an object that causes disgust (Bp. 40, 81; Abhā. 2, 80; C.). — ಹೇಸಿಕೆಯ ನಾತ. a nauseous smell (Bp. 46, 59; My.). — ಹೇಸಿಕೆಯ ಮಾತು. a disgustful word (Bp. 40, 33; My.).

ಹೇಸಿಗೆ hēsige. = ಹೇಸಿಕೆ. disgust, etc. (C.). ದೊಡ್ಡವನು ಉಣ್ಣರೆ ಮದ್ದು, ಬಡವನು ಉಣ್ಣರೆ ಹೇಸಿಗೆ. — ಪರಸೇ ಯಜಮಾನನೆನ್ನು, ಪರರ ಹೇಸಿಗೆ ತೆಗಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಹನ್ದೀ ಮೇಲೆ ಕೂತವ ಹೇಸಿಗೆಗೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಹೇಸಿಗೆಗಿಡ. a prickly shrub, native of America, now growing wild everywhere, Lantana aculeata Lin. (Z.). — ಹೇಸಿಗೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಹೇಸಿಗೆ ಮಾಡು. (My.). — ಹೇಸಿಗೆ ಮಾಡು. to soil, to dirty, to make filthy (My.).

ಹೇಸು hēsu. 1. = ಪೇಸು 1. to feel aversion, to have a dislike, to recoil (ಜುಗುಪ್ಸೆ Śmd. Dh.; Bp. 18, 34; 21, 19; 24, 55; 42, 9; 51, 43; 56, 18; 57, 78; J. 2, 60; 33, 45; 16, 15; 20, 54; Bh. 1, 8, 73; C. with dative). ಎಂಜಲಿಗೇ ಹೇಸದವಳು ತಂಗಳನ್ನಾ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ?— ಏನೂ ಇಲ್ಲದವ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಹೇಸ. — ಮಾಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೇಸದವಳು ಮುಸರೆಗೆ ಹೇಸ್ಯಾಳೇ? (Prvs.). — ಹೇಸಿ ಹೋಗು. to feel aversion (as the mind, My.).

ಹೇಸು hēsu. 2. = ಪೇಸು 2, ಹೇಸಿಕೆ. aversion, etc. (My.). — ಹೇಸುಮಗ. a nasty son (My.). — ಹೇಸುಮಾತು. a disgustful word (My.). — ಹೇಸುಮುಣ್ಡೆ. a nasty widow (My.).

ಹೇಸುತನ hēsutana. nastiness (My.).

ಹೇಹ hēha. = ಹೇಯ, ಹೇವ. that is to be left or abandoned (ಹೇಯ, ತೊಱವಿ Nn. 93, o. rs. ತೊಱೆವುದು, ಹೇವ). 2, grief (ದುಃಖ 93). 3, disease (ಗದ, ವ್ಯಾಧಿ 93). 4, a stupid man (ಮೂರ್ಖ, ಮೂಢ 93). 5, a flag (ಪತಾಕೆ 93). 6, calling (ಆಹ್ವಾನ, ಕರೆವುದು 93; *cf.* ಹಾವ).

***ಹೇಳಿಕೆ hēḷike.** Tbh. of ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ. a kind of enigmatic composition. Kr. 2, 143.

ಹೇಳಿಗೆ hēḷige. = ಪೇಳಿಗೆ, etc. a basket; a snake-basket (ಸರ್ಪ ಪರ್ಯಂಕ Mr. 391; Bh. 1, 8, 35; 8, 23, 39). [ಮನವೇ ಸರ್ಪ ತನುವೇ ಹೇಳಿಗೆ Bv. 160]. ಪೀಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಗೆ ಮುಚ್ಚ ಕೂಡದೇ? (Prv.).

ಹೇಳ್ಗೆ hēḷge. = ಹೇಳಿಗೆ, etc. see ಹೆಳ್ಗೆ.

ಹೇೞಿಕೆ hēḻike. = ಪೇೞಿಕೆ. saying; telling, ordering (C.; B. 5, 150. 233); order, command (J. 30, 54; 32, 6; C; B. 3, 103). ಹಿರಿಯರ ಹೇೞಿಕೆಯಿನ್ದ ನಪ್ಪು ತಕ್ಕ ಕಥೆ (ಐತಿಹ್ಯ Si. 236). — ಹೇೞಿಕೆಮಾತು. rumour, hearsay (C.). ಹೇೞಿಕೆಮಾತಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಯ ಮುನಿದ (Prv.).

ಹೇೞಿತು hēḻitu. (*i. e.* ಹೇೞುದುದು). the condition of having been said. ಇದಱೊಳ್ ಸಾಕಲ್ಯಸಂಜ್ಞೆ ಹೇೞಿತಿಲ್ಲೆನ ಬೇಡ (Śmd. 61 Cm.).

ಹೇೞಿವು hēḻivu. rumour, report (ಪ್ರವಾದ Nr.).

ಹೇೞಿಸು hēḻisu. = ಪೇೞಿಸು. to cause to say or tell, to have told, etc. (My.); to have one's self called, to be called (B. 5, 36); to have (or consider something) ordered to one's self, to make one's mind up for (4, 19). see Bp. 42, 4; 58, 28. ಭಸನ ಹೇೞಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಅನುಜ್ಞೆ Nr.). ತಂದೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವ ಎನ್ತ, ಹೇೞಿಸಿದ ಅಪ್ಪಿಗನ ಮಗ (Prv.).

ಹೇೞು hēḻu. = ಏೞು 3, ಪೇೞ್, ಪೇೞು. to say, to speak; to name; to mention; to adduce; to narrate, to relate; to tell; to order, to command (Bp. 5, 54. 55; 10, 4. 7; 11, 4. 5; 12, 29. 49; 13, 3; 14, 25; 22, 31. 52; 23, 6. 10; 24, 36. 58; 28, 10; 31, 12; 37, 37; 40, 9. 90; 41, 19; 50, 20; 53, 44; 55, 7. 35; 56, 26; Rām. 1, 13, 7; 3, 2, 22; Bh. 1, 19, 19; 2, 4,7; 2, 13, 34. 46; C.; B. 2, 30). ಹೇೞು ಕಳುಹಿದ ಮಾತು (ಸನ್ದೇಶವಾಕ್, ವಾಚಿಕ); ಪುದ್ಗಂಗಳೆರಡುಂ ಶರೀರವನೂ ಆತ್ಮವನೂ ಹೇೞುವವು; ಮೂಲ್ಯ ದೊರಕದಿದ್ದಡೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಹೇೞುವ ಶಾಸ್ತ್ರವು (ಅನುಕಲ್ಪ); ಆವಳೊರ್ವ ವೃದ್ಧೆಯಲ್ಲದೆ ಹೇೞಿದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡುವಳಾಗಿ ರಾಣಿವಾಸದೊಳ್ ಸುೞುವಳು (ಅಸಿಕ್ನಿ Nr.). ಲೋಕದ ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರ ಹೇೞುವದು (ಲಿಂಗ Nn. 117); ಹೇೞುವದು (ಹಾ, ಸಮ್ಬೋಧೆ 140). ಇಲ್ಲದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊಱಸಿ ಹೇೞುವದು (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, etc. Si. 56); ಕಣಿ ಮುನ್ತಾದ ಶಕುನಗಳನ್ನು ಹೇೞುವವಳು (ವಿಪ್ರಶ್ನಿಕೆ, etc. 188); ಗೋತ್ರ ನಾಮ ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಹೇೞಿ ಕಾಲಿಗೆ ಎಱಗುವದು (ಅಭಿವಾದನ, etc. 249); ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಹೇೞುವ ಮನ್ತ್ರಿ (ಮನ್ತ್ರ, etc. 257); ಹೇೞಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನು (ವಚನೇಸ್ಥಿತ, etc. 359); ಚಾಡಿ ಹೇೞುವವನು (ಕರ್ಣೇಜಪ, etc. 366); ಹೇೞಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಉಕ್ತ, ಭಾಷಿತ, ಉದಿತ, ಜಲ್ಪಿತ, ಆಖ್ಯಾತ, ಅಭಿಹಿತ, ಲಪಿತ 383). ಹೇೞಿ ಕೊಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ, ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ ತನಕ ಬರುವದು? — ಹೇೞಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಾರದ ವಿದ್ಯೆ ಕೇಳಿ ಕಲಿತಾನೇ? — ಹೇೞಿದರೆ ತಾಯಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ, ಹೇೞದಿದ್ದರೆ ತನ್ದೆ ನಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. — ಹೇೞುವವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ, ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ. — ಹೇೞುವವರು ಹೆಡ್ಡರಾದರೆ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಮತಿ ಇಲ್ಲವೇ?— ದೊರೆ ಹೇೞಿದನೆನ್ದರೆ ಮರದ ಕಾಯಿ ಬಿದ್ದೀತೇ?— ಮಜ್ಜಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕ ರಾಮಾಯಣ ಹೇೞಿದ. — ಮಣೆಯಗಾಱನಿಗೆ ದುಃಖ ಸುಖ ಹೇೞಿದರೆ ಮಣುವಿನ ಲೆಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.). ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನು ನೂರ್ಕಾಲ ಹೇೞಿದರೆ ಗೋರ್ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗಱೆದರೆ ಕಲ್ಲು ನೀರ್ಕುಡಿಯಲಹುದೆ? (Sp.). ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನಸಿ, ಅವರು ಹೇೞಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳು! (B. 1, 25). ಆಕೆ ನನಗೆ ಪಬ್ಬಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಅಂಗೀ ಹೊಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆನ್ದು, ಹೇೞಿದ್ದಾಳೆ (1, 26). ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅದಱ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಹೋಗರು ಎನ್ದು, ಹೇೞಿದನು (2, 8). ಈ ಮಾತು ನೆನಪು ಇರಲಿ! ಎನ್ದು, ಹೇೞಿದನು (5, 10). — ಹೇೞಾಟ. -ಆಟ. telling, ordering; talk (My.). ದಣೀ ಹೇೞಾಟ, ಬಡಗೀ ಮಾಡಾಟ (Prv.). — ಹೇೞಿ ಕಳಿಸು. ಹೇೞಿ ಕಳುಹಿಸು. to send word (My.). ತಾ ಹೋದರೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಹೇೞಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಮೊಸರು ಕೊಟ್ಟಾರೇ? (Prv.). 2, to communicate intelligence. ಹೇೞಿ ಕಳುಹಿಸುವದು (ಸನ್ದೇಶ Dhw.). — ಹೇೞು ಹೇೞು. rep. (Bp. 37, 15; 41, 5; Rām. 3, 5, 4).

ಹೇೞುವಿಕೆ hēḻuvike. saying; telling; etc. ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ ಹೇೞುವಿಕೆ (ಸಾಮ Si. 263); ಹೀಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು, ಅಧಿಕಾರದಿನ್ದ ವಿಧಿಸಿ ಹೇೞುವಿಕೆ (ನಿದೇಶ, etc. 265).

ಹೇೞ್ವಿಕೆ hēḻvike. = ಹೇೞುವಿಕೆ. ಜನರ ಹೇೞ್ವಿಕೆ (ಕಿಂವದನ್ತಿ, ಜನಶ್ರುತಿ Si. 55); ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದೇ ಮೊದಲೆನ್ದು, ಹೇೞ್ವಿಕೆ (ಉಪಕ್ರಮ 442).

ಹೈ hay. *a vocative particle* (used in calling or vociferating): oh! ho! hallo! ho there! — ಹೈ ಹಸಾದ. oh! kindness or welfare! (Bh. 1, 8, 78; Rām. 6, 20, 23; J. 16, 21).

ಹೈಗ haiga. = ಹವೀಕ. a class of smārta Brāhmaṇas, inhabitants of the Tuḷu country and of some western places in Mysore (My.).

ಹೈಡಿಮ್ಬ haiḍimba. relating to Hiḍimba (Bh. 1, 9, 25).

ಹೈಡಿಮ್ಬಿ haiḍimbi. N. of a son of Ghaṭōtkaca (J. 2, 44. 67; 4, 29).

ಹೈತಕ haitaka. (fr. ಪಿತ್ತ). marks on the skin (gādari) arising from bile (S. Mhr.).

ಹೈತಿಗ haitiga. Tbh. of ಪೈತೃಕ. paternal, ancestral, etc. (Śmd. 338 Mdb.).

ಹೈತಿಗೆ haitige. = ಹೈತಿಗ. (Śmd. 338).

ಹೈದಕ haidaka. = ಹೈತಕ. (S. Mhr.).

ಹೈದರ್ haidar. N. of Tippu Sultan's father (B. 5, 160). — ಹೈದರಾಬಾದು. -ಆಬಾದು. the country and town of the Nijām (My.; B. 3, 30).

ಹೈನ hayna. = ಹಯ್ನು q. v., etc. milk, curd, butter, etc.

ಹೈನು haynu. = ಹೈನ.

ಹೈಮ haima. 1. (fr. ಹೇಮ1). *golden, made of gold;* of a golden, yellow colour.

ಹೈಮ haima. 2. (fr. ಹೇಮ2). wintry, cold, frigid, freezing; hoar-frost, dew. see ಕುಳಿರ್.

ಹೈಮನ haimana. wintry, cold; winter, the cold season. (R.).

ಹೈಮನ್ತ haimanta. (fr. ಹೇಮನ್ತ). wintry, cold; the winter season, the cold season. (My.).

ಹೈಮವತ haimavata. (fr. ಹಿಮವತ್). snowy, covered with snow; belonging to the Himālaya mountains. (Cpr. 3, 32 va.). 2, Bhāratavarṣa or India. (My.).

ಹೈಮವತಿ haimavati. *Pārvatī.* 2, *a kind of white orris root.* 3, *a kind of sōma or moon-plant with yellow juice.* 4, *yellow myrobalan.* 5, the Ganges.

ಹೈಮಾಮ್ಬರ haimāmbara. (fr. ಹೇಮಾಮ್ಬರ). Kṛiṣṇa (J. 25, 2).

ಹೈಯಂಗವೀನ hayas-ṅ-gavīna. = ಹಯ್ಯಂಗವೀನ. *clarified butter prepared from yesterday's milking* (ಹೊಸತುಪ್ಪ Hlā.). 2, *butter prepared only a day before it is used, fresh butter* (ನವನೀತ, ಬೆಣ್ಣೆ Mr. 183).

ಹೈರಣ್ಯ hairaṇya. (fr. ಹಿರಣ್ಯ). gold (ಗಾಂಗೇಯ, ಭಂಗಾರ Nn. 44).

ಹೈರಣ್ಯನಗರಿ hairaṇya-nagari. N. of a town (Bh. 3, 12, 7).

ಹೈರಣ್ಯವತ hairaṇyavata. N. of a division of the world (Cpr. 3, 32 va.).

ಹೈರಾನು hairānu. distressful condition, bewilderment, confusion, perturbation, trouble (My.; Mhr., H. ಹೈರಾಣ, perturbed, etc.).

ಹೈವ haiva. (= ಹೈಗ?). N. of a tribe (ಹೈವಳ Mr. 382).

ಹೈವಳ haivaḷa. = ಹೈವ, q. v.

ಹೊ ho. = ಹೋ 2. a particle used in astonishment (My.) and in the endeavour of stopping people or animals (My.). — ಹೊ ಹೊ. rep. (My.).

ಹೊಕ್ಕರಣೆ hokkaraṇe. = ಒಕ್ಕರಣೆ. Tbh. of ಪುಷ್ಕರಿಣೀ. a lotus pool, etc. (Śmd. 350. 365; Nr.; Hlā.; Rām. 1, 7, 6). [ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಹೊಕ್ಕರಣೆ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷ ಪ್ರಮಾಣದ ಘಾತ Cv. 357].

ಹೊಕ್ಕರಿ hokkari. spitting out, vomiting (Rām. 6, 39, 16; *cf.* ಒಕ್ಕರಿಸು).

ಹೊಕ್ಕಲ hokkala. = ಒಕ್ಕಲ್ 1. thrashing, etc. ನೆಣ್ಣು ನೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾರಿ ಕುಣ್ಣೆತ್ತು ಹೊಕ್ಕಲಕ್ಕೆ ಮಾರಿ (Prv.).

ಹೊಕ್ಕಳ hokkaḷa. = ಹೊಕ್ಕುಳು, etc. (My.).

ಹೊಕ್ಕಳು hokkaḷu. = ಪೊಕ್ಕುಳ್, etc. the navel (ನಾಭಿ Si. 441; My.). — ಹೊಕ್ಕಳುಕುಡಿ. the navel-string or umbillical cord (My.). — ಹೊಕ್ಕಳುಬಳ್ಳಿ. = ಹೊಕ್ಕಳುಕುಡಿ. (My.).

ಹೊಕ್ಕು hokku. 1. a boil, etc. (ವಿಸ್ಫೋಟ, ಪಿಟಕ Si. 200; *only* in Si.).

ಹೊಕ್ಕು hokku. 2. the threads that cross the warp in weaving, the woof of a loom (My.; see ಹಾಸು-).

ಹೊಕ್ಕು hokku. 3. = ಪೊಕ್ಕು. P. p. of ಹೊಗು.

ಹೊಕ್ಕುಳ hokkuḷa. = ಹೊಕ್ಕುಳು, etc. (G. 79. 173. 193. 286. 346).

ಹೊಕ್ಕುಳು hokkuḷu. ಹೊಕ್ಕುಳ್. = ಹೊಕ್ಕಳು, etc. (My.; ನಾಭಿ Si. 485; Te. ಪೊಕ್ಕಿಲಿ; see ಬುಗುಡುಹೊಕ್ಕುಳ್), ಹೊಕ್ಕುಳು ಬುಗುಡುಳ್ಳವನು (ತುಣ್ಡಿಲ, ತುಣ್ಡಿ Nr.). 2, the perpendicular dash put under a letter to make it an aspirate, *e. g.* ದ the aspirate ಧ (My.; Te. ಪೊಕ್ಕಿಲಿ).

ಹೊಗರು hogaru. = ಪೊಗರ್, q. v. shine, etc. (Grj. 3, 69 va.; Rām. 1, 5, 30; 6, 10, 12; Bh. 7, 3, 72). — ಹೊಗರಲಗು. -ಅಲಗು. a shining blade (J. 13, 18). — ಹೊಗರೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to exhibit brightness or intensiveness (Grj. 7, 11 va.). — ಹೊಗರೇಳು. -ಏಳು. lustre to rise; to become full of lustre (Bh. 8, 13, 22). — ಹೊಗರೊಗು. -ಒಗು. = ಪೊಗರೊಗು, q. v. (Bh. 6, 3, 20; J. 13, 20; Rām. 6, 13, 6).

***ಹೊಗಳತೆ hogaḷate.** = ಪೊಗಳ್ತೆ, ಹೊಗಳಿಕೆ. ನೀನೆನಗೊಳ್ಳಿದ ನಾದರೆ ಎನ್ನ ಹೊಗಳತೆಗಡ್ಡ ಬಾರಾ, ಧರ್ಮಿ! Bv. 386.

ಹೊಗಳಿತೆ hogaḷate. = ಪೊಗಳ್ತೆ. praising, praise (ಸ್ತವ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಸ್ತುತಿ, ನುತಿ Nr.; Bp. 47, 38).

ಹೊಗಳಿಕೆ hogaḷike. = ಪೊಗಳ್ಕೆ. praise, etc. (My.; Te. ಪೊಗಡಿಕೆ).

ಹೊಗಳಿತು hogaḷitu. = ಪೊಗಳ್ದು, ಹೊಗಳಿ. P. p. of ಹೊಗಳು 1 (ಹೊಗಳ್, Rām. 5, 1, 7).

ಹೊಗಳಿಸು hogaḷisu. = ಪೊಗಳಿಸು. to cause to praise (My.). ಬೆಳೆ (*i. e.* the first crop) ಹೊಗಳಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಹಯನು (the second or haynu crop) ಹಂಗಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೊಗಳು hogaḷu. 1. = ಪೊಗಳ್ 1, etc. to praise (Bp. 4, 36; Bh. 2, 13, 28; C.). ಹೊಗಳಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಈಡಿತ, ಈಲಿತ, ಶಸ್ತ, ಸ್ತುತ, etc. Si. 384). ಹೊಗಳಿದಷ್ಟೂ ಮಗಳು ಜಗಳಾಡೋದು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. — ಬಗಳೋನು ಹೊಗಳನು, ಹೊಗಳೋನು ಬಗಳನು. — ಬೊಗಳುವವನ ಹೊಗಳಿದರೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಹಿನ್ದೆ ಬಯ್ಯ ಬಾರದು, ಮುನ್ದೆ ಹೊಗಳ ಬಾರದು (Prvs.).

ಹೊಗಳು hogaḷu. 2. = ಪೊಗಳ್ 2. praise; renown. ದೂಱನ್ನು ಎದುರಿಗಾಡು, ಹೊಗಳನ್ನು ಹಿನ್ದಾಡು (Prv.).

ಹೊಗಿಸು hogisu. = ಪೊಗಿಸು, etc. to cause to enter (Rām. 3, 7, 52; Bh. 1, 8, 83; Bhāgavata 10, 18, 2; C.; B. 5, 43).

ಹೊಗು hogu. = ಪೊಗು 1, etc. to enter in, to enter (Bp. 14, 6. 33; 56, 14; Bh. 1, 8, 19. 91; 1, 10, 32; 7, 4, 2; Rām. 6, 39, 18; J. 8, 39; 12, 42; 13, 55). P. p. ಹೊಕ್ಕು. [ಆಳಾಗಿ ಹೊಕ್ಕು ಅರಸನಾಗಿ ನಡೆದರೆ, ಆಳಿಗೊಣ್ಡೆತ್ತನ್ನ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಭಕ್ತಿ Bv. 254]. ಹೊಕ್ಕರು ಹಚುವವನು (Bh. 1, 8, 93). ಕಿವಿ ಹೊಗುವ ಹಾವು (ದೃಣಿ Si. 485). ತಪವ ಮಾಡುವೆನೆನ್ದು, ಗುಹೆಯ ಹೊಕ್ಕಿರ ಬೇಡ! ತಪದಲ್ಲಿ ಕುಪಿತ ಬಿಡದಿರಲು ತಪನಾತಪ ತಾಪ ಕಣ್ಣೈ? (Sp.). ಹೊಕ್ಕ ಮನೆ ಹಾಳು, ಇದ್ದ ಮನೆ ಬೋಳು. — ಹಾವು ಹಡದಮ್ಮ ಬೇಲಿ ಹೊಕ್ಕಳು (Prvs.).

ಹೊಗೆ hoge. 1. = ಪೊಗೆ 1. to smoke, to emit smoke (ಧೂಪಧೂಮನಿರೋಧಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Rām. 3, 6, 50; 3, 7, 13; (My.). P. ps. ಹೊಗದು, ಹೊಗೆದು. 2, to create smoke (Bh. 1, 8, 30). 3, to be kindled into anger, to look sullen (as the face, Bh. 1, 8, 91).

ಹೊಗೆ hoge. 2. = ಪೊಗೆ 2. P. p. of ಹೊಗೆ 1. in ಹೊಗೆ ಹೊಗೆದು (J. 8, 39).

ಹೊಗೆ hoge. 3. = ಪೊಗೆ 3. smoke (ಧೂಮ Śmd. Dh.; Bp. 44, 27; 57, 16; Bh. 1, 20, 56; J. 8, 39; C.); steam, vapour

(My.). ಹೊಗೆಯೊಳಾಡುವ ಹಕ್ಕಿ (ಕಲಿಂಗ, ಭೃಂಗ, ಧೂಮ್ಯಾಟ Nr.). ಬಿಸಿಲು ಸೆಕೆ ಮುನ್ನಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗೆ ಹೊಱಡುವನ್ತೆ ಒಣಗಿಸಿ ಕಾಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟನ್ನಾದು (ಸನ್ತಾಪಿತ, ಸನ್ತಪ್ತ, ಧೂಪಾಯಿತ, ಧೂಪಿತ Si. 382). ಹೊಗೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ, ತಗ್ಗು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಚಳಿ.— ಬೇಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಗೆ ನಿಮಿತ್ತ ಕೇಳ ಬೇಕೇ? (Prvs.). — ಹೊಗೆ ಕಡ್ಡಿ. the ribs or veins in a leaf of tobacco (My.). — ಹೊಗೆಕಣ್ಡಿ. an opening to let out smoke (My.). — ಹೊಗೆ ಕೊಡು. to apply smoke to (My.). 2, to overlay with a very thin covering of gold or silver by a chemical process (My.). — ಹೊಗೆಬಣ್ಡಿ. a railway carriage (C.; B. 4, 103. 164). — ಹೊಗೆಬತ್ತಿ. a cheroot, a cigar (My.). — ಹೊಗೆಸುತ್ತು. = ಹೊಗೆಬತ್ತಿ. (My.). — ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಗಿಡ. the tobacco plant, Nicotiana tabacum Lin. (My.). — ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು. tobacco (My.). — ಹೊಗೆಹಡಗ. a steamer (B. 4, 104. 164; My. as ಹೊಗೆಹಡಗು.). — ಹೊಗೆ ಹಾಕು. to create smoke (My.). ಹೋಗು ಅನ್ನಲಾಱದೆ, ಹೊಗೆ ಹಾಕು! — ಹೋಗಬೇಡ! ಹೊಗೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ (Prvs.). — ಹೊಗೆಹುಡಿ. powder made of the veins of tobacco leaves, taken with betel leaves, etc. (My.).

ಹೊಂ hoṅ. = ಪೊಂ (ಪೊಱ್), etc. gold; a gold coin. ಹೊಂಗಳ್ (Bp. 23, 35; 28, 15. 16) — ಹೊಂಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a golden ferrule (Bp. 61, 26). — ಹೊಂಗಠಾರಿ. -ಕಠಾರಿ. a golden dagger (Bp. 26, 12). — ಹೊಂಗಣ್ಟೆ. a golden bell (V. 38, 69). — ಹೊಂಗಮ್ಬುಗೆ. -ಕಮ್ಬುಗೆ. a golden kambuge (Bh. 6, 3, 20). — ಹೊಂಗಱಿ. a gold-coloured feather [ದಂಗಟನ ಪುಣಜೆಯರು ಹೊಂಗಱಯ ಬಿಲ್ಲು ಕೋಲನೊನ್ದು ಕೈಯಲಿ ಪಿಡಿದು Cv. 332]; (Bh. 3, 13, 22). — ಹೊಂಗಲಸ. -ಕಲಸ. a gold pinnacle (Rām. 1, 7, 14; J. 21, 21); a gold vase or pot (Bh. 10, 4, 15). — ಹೊಂಗಾಗೆ. -ಕಾಗೆ. the blue jay, Coracias indica (ಕಿಕೀದಿವ, ಚಾಷ Nr.). — ಹೊಂಗೆಜ್ಜೆ. a small spherical bell of gold (J. 5, 11; Bh. 1, 12, 12). ಹೊಂಗೆಜ್ಜೆ ಮಂಗಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಹೊಂಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. work in gold (Bh. 10, 4, 14). — ಹೊಂಗೇದಿಗೆ. -ಕೇದಿಗೆ. a gold-coloured kēdige (J. 3, 35). — ಹೊಂಗೇಸರ. -ಕೇಸರ. gold-coloured filament (J. 15, 10), ಹೊಂಗೊಪ್ಪರಿಗೆ. -ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ. a golden kopparige (Bh. 1, 12, 16; 10, 4, 15). — ಹೊಂಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a golden branch (Bp. 6, 4, 88). — ಹೊಂಗೋಟೆದೆನೆಗೊನೆ. -ಕೋಟೆ-ತೆನೆ-ಕೊನೆ. the point of a merlon of a gold fort (J. 3, 21).

ಹೊಂಗರ hoṅgara. = ಪೊಂಗರ. the Indian coral tree, planted as a support for betel pepper, Erythrina indica Lam. (St. & Pl.). [Tu. ಪೊಂಗಾರೆ].

ಹೊಂಗರಕ hoṅgaraka. = ಹಂಗರಕ, ಹೊಂಗರ. (St. & Pl.). ಡಂಗುರಾ ಹೊಡದರೆ ಹೊಂಗರಕನ ಮರ ಕೇಳೀತೋ? — ರಂಗೋಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹೊಂಗರಕನ ಕೆತ್ತೆ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prvs.).

ಹೊಂಗಿಯ hoṅgiya. = ಹೊನಗ್ಯಾ. the leopard cat, Felis bengalensis (Gz.).

ಹೊಂಗು hoṅgu. = ಪೊಂಗು 1. to swell; to boil over (Bp. 44, 27; 59, 1); to boil, to suffer boiling (Grj. 9, 21); to be elated, exult, to be overjoyed (Grj. 3, 7; Bp. 24, 16; 26, 12; Bh. 1, 4, 25; 7, 1, 22). [ಹೊಂಗಿದ ಪುಷ್ಪದ ಪರಿಮಳವನು ಚಿಳ್ಳು, ಅವು ತಮ್ಮಂಗವ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಹಾಗ ಕಮ್ಮೆಣ್ಣೆಯಾಗದಿಪ್ಪವೆ? Cv. 701].

ಹೊಂಗೆ hoṅge. = ಒಂಗೆ. the tree Dalbergia oujeinensis Roxb. (ತಿನಿಶ, ಸ್ಯನ್ದನ, ನೇಮಿ, ರಥದ್ರು, etc., ಹುಲಿಗಲಿ Si. 127). 2, the Indian beech, Pongamia glabra Vent. (ಚಿರವಿಲ್ವ, ನಕ್ತಮಾಲ, ಕರಜ, ಕರಂಜಕ, ಹುಲಿ ಗಿಲಿ Si. 133; St. & Pl.). 3, the tree Xantochymus pictorius Roxb. (ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ, ತಮಾಲ, ತಾಪಿಚ್ಛ Si. 138). ಮಂಗನ ಪಾರುಪತ್ಯ ಹೊಂಗೇ ಮರದ ಮೇಲೆ (Prv.). — ಹೊಂಗೆಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. oil made from hoṅge seeds (My.).

ಹೊಚ್ಚಿಸು hoccisu. = ಹೊದ್ದಿಸು 2. to cause to put on (My.). 2, to put on, as tiles or grass on a roof (with dative, My.); to put on (another), as a kambaḷi or duppaṭi (with dative, My.).

ಹೊಚ್ಚು hoccu. = ಪೊದಿಸು, etc. to put on, as tiles (C.; B. 4, 122); to cover (My.). ಬಳ್ಳಿಗಳಿನ್ದ ಹೊಚ್ಚಲ್ ಪಟ್ಟು ಮನೆಯ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಬೇಲಿ (ನಿಕುಂಜ, ಕುಂಜ, ಲತಾಗೃಹ Si. 117). 2, to hide one's self, to enter deeply (J. 13, 18).

ಹೊಂಚಿಕೆ hoñcike. lurking, etc. (Si. 288).

ಹೊಂಚು hoñcu. 1. = ಅಂಚು 3, ಪೊಂಚು. to look after; to wait for expectantly (Bh. 1, 19, 20); to exert one's self secretly, not publicly (ಸಂಕೇತೋದ್ಯೋಗ Śmd. Dh.); to inspect narrowly, to espy (J. 16, 7; Rām. 6, 50, 28); to keep out of sight, to lurk (J. 15, 18; 26, 10); to lie hid, to lie in wait, to be on the look-out, as robbers, thieves or animals (My.; Si. 260); to spy (v. i., My.).

ಹೊಂಚು hoñcu. 2. lying hid, etc. — ಹೊಂಚುಜಾಗ. a concealed place in which robbers or thieves lie hid (My.). — ಹೊಂಚು ನೋಡು. to spy clandestinely (My.). — ಹೊಂಚು ಹಾಕು. to lie in wait, to be on the look-out (C.; B. 3, 31. 67; 5, 31).

ಹೊಂಚುಗಾಱ hoñcu-gāṟa. a man who lies in wait or is on the look-out; a spy (My.).

ಹೊಂಚುವಿಕೆ hoñcuvike. = ಹೊಂಚಿಕೆ. being on the look-out, for, etc. ದಣ್ಡನೊಡನೆ ಟಾಣ್ಯ ಹಾಕಿ ಸಮಯ ಹೊಂಚುವಿಕೆ (ಆಸನ Si. 262).

ಹೊಟಲ hoṭala. — ಹೊಟಲಕೆಱೆ. N. of a town (Bp. 51, 1. 3. 52. 62).

ಹೊಟ್ಟ hoṭṭa. a deaf man (Tu. ಪೊಟ್ಟ; T. ಪೊಟ್ಟಿ, blindness).

ಹೊಟ್ಟಿಗೆ hoṭṭige. = ಹಟ್ಟಿಗೆ, etc. an abode. see ಅಱ-.

ಹೊಟ್ಟು hoṭṭu. = ಪೊಟ್ಟು. chaff (ಬುಸ or ಬುಶ, ಕಡಂಗರ Hlā.; Mr. 372; C.; G. 366); husk of rice or corn (ತುಷ, ಧಾನ್ಯತ್ವಚ್, ಸಿಪ್ಪೆ Si. 306; C.); a pod emptied of its contents (My.; ಶವಿಂ, ಶಿಪ್ಪೆ, ಸಿಪ್ಪೆ Si. 306). ಹೊಟ್ಟು ಕುಟ್ಟಿ, ಕೈಯ್ಗೆಲ್ಲ ಗುಳ್ಳೆ (Prv.). — ಹೊಟ್ಟುಗುಟ್ಟು 1. -ಕುಟ್ಟು. to utter chaff, to speak nonsense (Bh. 4, 2, 54). — ಹೊಟ್ಟುಗುಟ್ಟು 2. to reduce to chaff (Bh. 5, 3, 104).

ಹೊಟ್ಟೆ hoṭṭe. 1. a cover, a lid (*cf.* ಪೊದೆ 1, etc.?). ಕಣ್ಣಹೊಟ್ಟೆ (ನೇತ್ರಚ್ಛದ, ವತ್ಮ್ Nr.).

ಹೊಟ್ಟೆ hoṭṭe. 2. = ಪೊಟ್ಟೆ 1, etc. a hole in a tree (Nn. 43 as o. r. of ಹೋಟೆ in one MS.); [swelling or a boil. ಹೊಕ್ಕ

ಕೈಹೊಟ್ಟೆಯಾದನ್ತಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 552]. — ಹೊಟ್ಟೆಜಾಲಿ. a babool tree full of holes. (see Sp. s. ಗಿಜಿವಾಯಿ, o. r. ಪೊಳ್ಳುಜಾಲಿ).

ಹೊಟ್ಟೆ hoṭṭe. 3. = ಪೊಟ್ಟೆ 2, etc. the belly (ಜಠರ, ಉದರ, ತುನ್ದ, ಕುಕ್ಷಿ, ಗರ್ಭ Hlā.; Mr. 327; ಪಿಚಿಣ್ಡ, ಕುಕ್ಷಿ, Nr.; Si. 209; ಗರ್ಭ Si. 441; ಕುಕ್ಷಿ Nn. 5; ಉದರ 64; C.); the body of a vessel (C.; B. 3, 94). ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಣ ಶಿಶು (ಭ್ರೂಣ, ಗರ್ಭ Nr.). ಹೊಟ್ಟೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೂ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದದ್ದೂ ನೋಡ ಬೇಕು. — ಹೊಟ್ಟೇ, ನಿನ್ನಿನ್ದ ಕೆಟ್ಟೆ. — ಸೂಜಿಯಷ್ಟು ಬಾಯಿ, ಗುಡಾಣದಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆ. — ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮಣ್ಣೇನು? ಮಸಿಯೇನು? — ತುಟಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಸುಮ್ಮನಿರದು. — ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿಡದು. — ಪೆಟ್ಟು ಬೆನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. — ರಾವಣನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅರ ಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆಯೋ? (Prvs.). see Bp. 9, 8; 50, 11; 55, 17; 59, 4. 17. — ಹೊಟ್ಟುರಕ. -ಉರಕ. an envious man (My.). — ಹೊಟ್ಟುರಕಿ. -ಉರಕಿ. an envious woman (My.). — ಹೊಟ್ಟುರಿ. -ಉರಿ. envy (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟು 1. to restrain the appetite, to live very frugally (My.). ನೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟ್ಯಾನೇ? (Prv.). 2, constipation to take place (with dative of person, My.) — ಹೊಟ್ಟೆಕಟ್ಟು. 2. constipation (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಕಡತ. gripe in the intestines (B. 2, 25). — ಹೊಟ್ಟೆಕಡುಬು. a kind of filled cake (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಕಟಿತ. purging (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟು. the bowels to purge (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು. envy (ಅಕ್ಷಾನ್ತಿ, ಈರ್ಷ್ಯೆ Si. 68; ಅಸೂಯೆ G.; C.; B. 4, 51). ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನವ. (G. 40. 117). ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಮಾಡು (G. 40). — ಹೊಟ್ಟೆಖರ್ಚು. expense for food (B. 5, 270). — ಹೊಟ್ಟೆಗಯ್. -ಆಯ್. to agree with the stomach (Bp. 14, 9). — ಹೊಟ್ಟೆಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು. (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ. -ಇಲ್ಲದೆ. there being nothing (or no food) for the stomach. ಎರಡು ದಿವಸದಿನ್ದ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಉಪವಾಸ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ (B. 4, 2). ಇದ್ದ ಹಣ ತೀರಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೇ ಸಾಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವದು (5, 90). ಕಡೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ (5, 103). ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಶಾನಭಾಗ (or ಸೆಟ್ಟಿ) ಹಟ್ಟೇ ಕಡತ ಹುಡುಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ್ದೇ ಏಕಾದಶಿ (Prvs.). — ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬರು. pregnancy to take place (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕು. to give to eat (C.; B. 2, 24. 38; 5, 141); to administer medicine for alluring or killing (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಗೋದಿ. a kind of good wheat the grain of which is thick (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಜಾಡಿಸು. = ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟು. (C.; B. 4, 41). — ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬ. so that the belly becomes full, till the stomach is filled (C.; B. 5, 206). — ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬು. the belly to be filled (Bp. 33, 18; My.). ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿದ ಮೇಲೆ ಹುಗ್ಗಿ ಮುಳ್ಳು ಮುಳ್ಳು. — ಪುಟ್ಟಿ ತುಮ್ಬಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಲಿಲ್ಲ. — ಬೊಟ್ಟು ಸೀಪಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿತ್ತೇ? (Prvs.). 2, to fill the belly (C.; B. 1, 10; 2, 48). — ಹೊಟ್ಟೆ ನುಲಿ. the belly to gripe (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು. a pain in the belly or stomach (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡು. obtaining for the body: means of subsistence (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಬರು. the belly to grow big (from gluttony, My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಬಾಕ. a male glutton (My.). feminine ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕಳು (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕತನ. gluttony (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಬೇನೆ. belly-ache (ಗುದಕಾಸ Mr. 386). — ಹೊಟ್ಟೆಯಚ್ಯುತದೇವ. -ಅಚ್ಯುತ-. N. (Bp. 56, 34). — ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಬಡಿ. to beat upon (another's) belly: to take away the means of subsistence (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಯಿಟು. -ಇಟು. premature birth or miscarriage to happen (used only of cattle, My.). ಹೊಟ್ಟೆಯಿಟುವ ಆಕಳು (ಅವತೋಕೆ, ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ Si. 321). — ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ. -ಉರಿ. 1. the belly to burn from sickness or distress (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ. -ಉರಿ. 2. burning of the belly from sickness or distress; envy. ಕಣ್ಣರೆ ಕಣ್ಣುರಿ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ (Prv.). — ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಟು. envy to be produced (My.); sorrow to be produced (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕು. to put into one's belly: to keep to oneself, to conceal and forgive (B. 4, 16. 201). — ಹೊಟ್ಟೆ ಶೂಲೆ. = ಹೊಟ್ಟೆನೋವು. (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಸಾಗಿಸು. = ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆ. (B. 1, 10; 5, 99). — ಹೊಟ್ಟೆಹಾಳ. a man whose belly is always in an empty state, one who can always eat, a glutton (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಹಾಳತನ. gluttony (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಹೊರಕ. a man who cares only for sustaining or nourishing his belly (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆ. to sustain or nourish the belly, to support life (My.). ಪೋಷ್ಯವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಮ್ಬುವವನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ Si. 358). ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇ ತಾನು ಹೊರೆಯದವ ಮುನ್ನಾರ ಸಲಹುವನು? (Prv.).

ಹೊಟ್ಟೆಗ hoṭṭega. a gorbellied, corpulent man (ಪಿಚಣ್ಡಿಲ, ಬೃಹತ್ಕುಕ್ಷಿ, ತುನ್ದಿಲ, ಉದರಿಲ Hlā.; ತುಣ್ಡಿಲ Mr. 388).

ಹೊಟ್ರೆ hoṭre. = ಪೊಟ್ಟರೆ, q. v., etc. the hollow of a tree.

ಹೊಡ hoḍa. 1. = ಪೆಡ, etc., ಹೆಡ, ಹೊಡೆ 7. the state of being behind, etc. — ಹೊಡ ಮುಗುಚು. to turn backwards (v. i., Bp. 46, 22).

ಹೊಡ hoḍa. 2. = ಪೊಡೆ 4, ಹೊಡೆ 4. extension, etc. — ಹೊಡಗುಳು. -ಕುಳು. extension-seizure: expansion, prolixity, diffuseness (Bh. 5, 11, 39; 6, 4, 28).

ಹೊಡ hoḍa. 3. beating. — ಹೊಡಚೆಣ್ಡು. N. of a play at which balls are struck with a stick (My.; Bh. 1, 8, 8).

ಹೊಡ hoḍa. 4. = ಹೊಡದು, ಹೊಡೆ 2, ಹೊಡೆದು. P. p. of ಹೊಡೆ 1, in ಹೊಡ ಕೊಳ್ಳು (C.; B. 2, 45; 5, 114) and in ಹೊಡ ಹೊಡದು (Bp. 21, 43; J. 22, 44). ಹೊಡ ಕೊಳ್ಳು also: to take away, to carry off; to rob (My.).

ಹೊಡ hoḍa. 1. = ಪೊಡ 1 q. v., ಹೊಡೆ. — ಹೊಡ ಮಡು. = ಪೊಡ ಮಡು, q. v. (Bp. 12, 23; 13, 24). — ಹೊಡವಡಿಕೆ. -ಮಡಿಕೆ. = ಪೊಡವಡಿಕೆ, to prostrab (ನಮಸ್ಕೆ, ವನ್ದನೆ Hlā.). — ಹೊಡವಡು. -ಮಡು. = ಪೊಡವಡು. (ಉದ್ಯಾನ, ನಿಃಸರಣ Nr.; is ಹೊಟವಡು meant?).

ಹೊಡ hoḍa. 2. = ಪೊಡ 2, q. v. appearance. — ಹೊಡಕರಿಸು. = ಪೊಡಕರಿಸು. to make one's appearance, etc. (Bh. 3, 6, 80; Dp. 154, 8; Rām. 3, 6, 50; 6, 11, 10; 6, 20, 5; 6, 30, 14; J. 23, 17; 29, 28); to make one's appearance (amongst a host and come to a mêlee with it, ತಾನು ಬೆರಸು Bhn. 16; Bh. 6, 8, 18).

ಹೊಡಕು hoḍaku. a side? see Bhn. 16 s. ತೋಟ 1.

ಹೊಡಕೆ hoḍake. the elephant grass (My.).

ಹೊಡಗು hoḍagu. = ಗೊಡಗು, ಗೊಡುಗು. a hole (My.).

ಹೊಡತ hoḍata. beating; a stroke, a blow (Bp. 52, 9; C.; B. 2, 31. 43; 4, 37. 212; Si. 380).

ಹೊಡದು hoḍadu. = ಹೊಡೆದು. P. p. of ಹೊಡೆ 1. (Bp. 9, 13; 45, 10; 49, 42; 50, 60; C.).

ಹೊಡಸು hoḍasu. = ಪೊಡಸು, etc., ಹೊಡಿಸು. to cause to beat or strike, etc. (Bp. 38, 57; 54, 46; My.). ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡಸಿಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಕಶ್ಯ, ಕಶಾರ್ಹ Nr.).

ಹೊಡಹ hoḍaha. one who beats, drives. ಕಾಳಗದ ಬಣ್ಡಿಯಂ ಹತ್ತಿ ಹೊಡಹಂ (ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ, ರಥಿಕ Mr. 247).

ಹೊಡಿ hoḍi. = ಹೊಡೆ 1, etc. to beat, to affix as a seal, etc. (C.). ಅರಸಿನ ಮುದ್ರೆ ಹೊಡಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿ ಭಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳು (ರೂಪ್ಯ Si. 330); ಕೆಯ್ಯಾಳ ಹೊಡಿಯುವನು (ಪಾಣಿವಾದ, etc. 340); ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹೊಡಿಯುವ ಚಾಟಿಕೋಲು (ಕಶೆ 344); ಹೊಡಿಯಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಆಹತ 377). ಹೊಡಿಯ ಬೇಕೆಮ್ಬವಗೆ ಕೊತ ವಾಣೆಯೇ ಕೊರಡು. — ಮಾಡುವವರ ಮುನ್ದೆ, ಹೊಡಿಯುವವರ ಹಿನ್ದೆ ನಿಲ್ಲ ಬೇಕು.— ಹವುದೆನ್ದರೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಲೆನ್ದರೆ ಹೊಡಿಯುತ್ತಾನೆ (Prvs.).

ಹೊಡಿಸು hoḍisu. = ಹೊಡಸು, etc. to cause to beat. (C.; B. 3, 40. 49; 4, 20; 5, 28. 222). ಹೊಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಣನ್ಥ (ಹತ G.).

ಹೊಡೆ hoḍe. 1. = ಪೊಡೆ 1, q. v., etc. to strike, etc. (Bp. 21, 42; 50, 6; 52, 8; 57, 37; J. 11, 38; Bh. 1, 8, 8; 1, 10, 37; C.; B. 4, 157); to devour, to eat (Bh. 1, 10, 30; My.). P. ps. ಹೊಡದು q. v., ಹೊಡೆದು. ಅಶ್ವಾದಿಗಳ ಹೊಡೆವ ಸಜ್ಜಳ (ಕಶೆ Nr.). ಕೆಲವು ಆಡುಗಳನ್ ಒರ್ಬೋಬ್ಬುಲಿಯು ಮರನಿಪ್ಪ ನೆಪ್ಪಿಗೆ ಆತನು ಹೊಡೆದು (Bp. 20, 14). ಹೊಡೆವ ಗಾಳಿ (22, 8). ತಲೆಯಂ ಹೊಡೆದು (28, 24). ಹೊಡೆವ ಸಿಡಿಲ್ (Bh. 1, 8, 31). ಆಡವಿಯೊಳು ಮುಟೆ ಹೊಡದು (see Sp. s. ಸೇಡುಗೊಳ್). ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟು ಹೆತ್ತವರು ಹೊಡದರೆ ನೋಯದೇ? (Prv.). — ಹೊಡದಾಟ. -ಆಟ. beating, striking; mutual beating, fighting (ಪ್ರಹಾರ G.; C.; B. 5, 1). ಹೊಡದಾಡಿಕೆ. -ಆಡಿಕೆ. = ಹೊಡದಾಟ. — ಹೊಡದಾಡು. -ಆಡು. to beat; to beat mutually, to fight (C.; B. 1, 16).

ಹೊಡೆ hoḍe. 2. = ಹೊಡ 4, etc., in ಹೊಡೆ ಹೊಡೆದು (B. 4, 97).

ಹೊಡೆ hoḍe. 3. the principal top-beam in a roof (My.); a side. Tu. ಪುಡೆ.

ಹೊಡೆ hoḍe. 4. = ಪೊಡೆ 4, ಹೊಡ 2. extension, etc. — ಹೊಡೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to throw down to the full length or headlong (Bp. 37, 70). — ಹೊಡೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. = ಪೊಡೆಗೆಡೆ, q. v. (Bp. 2, 14).

ಹೊಡೆ hoḍe. 5. — ಹೊಡೆ ಮರಳು. to grow (ಬೆಳೆ Bhn. 16; see another ಹೊಡೆ ಮರಳು s. ಹೊಡೆ 7).

ಹೊಡೆ hoḍe. 6. = ಪೊಡೆ 3, No. 3. an ear of corn just before fully shooting forth; the calyx of the kēdage just before fully opening (C.; ಕೇದಗೇ ಹೊಡೆ G. 347). 2, = ಹೊಡೆಹುಲ್ಲು (ನೀವಾರ Mr. 372). — ಹೊಡೆಜಾಲಿ. a shrub or low tree with very large white spines, Acacia latronum willd. (Z.; *cf.* ಹೊಟ್ಟೆಜಾಲಿ s. ಹೊಟ್ಟೆ 2?). — ಹೊಡೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice of not fully grown grain. — ಹೊಡೆಯಕ್ಕಿದುಯ್ಯಲು. -ತುಯ್ಯಲು. a dish made of not fully grown rice-grain, etc. (Bp. 18, 17). — ಹೊಡೆ ಹಾಯು. an ear of corn to begin to shoot forth (C.). — ಹೊಡೆಹುಲ್ಲು. grass which bears ears (ತೃಣಧಾನ್ಯ, ನೀವಾರ Hlā.).

ಹೊಡೆ hoḍe. 7. = ಹೊಡ 1, etc. — ಹೊಡೆ ಮರಳು. to turn backwards (v. i., Bh. 6, 7, 18).

ಹೊಡೆ hoḍe. = ಹೊಡ 1, etc. Tbh. of ಪುಟ. a cover, a wrapper. see ಕೆಯ್ಹೊಡೆ.

ಹೊಣಕೆ honake. = ಪೊಣರ್ಕೆ. fighting; a fight (Bh. 1, 6, 1; J. 10, 42).

ಹೊಣಿ honi. an imitative sound used where fighting takes place (ಕಾದುವೆಡೆ Ct. I, 37). *cf.* ಹಣಿ 3?

ಹೊಣೆ hone. = ಪೊಣೆ. bond, bail; a bondsman, a surety, a bail (ಪ್ರತಿಭು, ಲಗ್ನಕ Hlā.; ಲಗ್ನಕ, ಜಾಮೀನ G.; Bp. 27, 54; C.; Dp. 110, 2). ಮಂಚಕ್ಕೆ ಮಣೆ ಯಾಕೆ? ಲಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಣೆ ಯಾಕೆ? — ದೊಣೆಗೆ ಹೋದರೂ ಹೊಣೆ ತಪ್ಪದು (Prvs.). see Śs. s. ಬೇಡ 2. — ಹೊಣೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become bail, to give security for (ಜಾಮೀನ ಆಗು G. 64). ತೆಜಲಾಪರೆ ಹೊಣೆಯಾಗು! (Prv.).

ಹೊಣೆಕಾಱ hone-kāṟa. a surety, a security, a bail (ಪ್ರಲಗ್ನಕ, ಪ್ರತಿಭು Mr. 238).

ಹೊಣೆಗಾಱ hone-gāṟa. = ಹೊಣೆಕಾಱ. (ಪ್ರತಿಭು, ಲಗ್ನಕ Nr.; ಲಗ್ನಕ, etc., ಜಾಮೀನಾನ್ದಾರ Si. 349; Bh. 1, 9, 11; C.).

ಹೊಣ್ಟು hontu. = ಹೊಱಟು. P. p. of ಹೊಱಡು. (Bp. 26, 31; My.).

ಹೊಣ್ಡ honda. a pit, a hole; an artificial pond; deepness, as of a well (My.; ಊರವರು ಬೞಸುವ ನೀರಿನ ಸಣ್ಣ ಕೆಱೆ G.). ನೀರಿನ ಹೊಣ್ಡ (ಕಟ್ಟೆ, ಕುಣ್ಡ G.). (Dp. 151, 6).

ಹೊಣ್ಡೆ honde. — ಹೊಣ್ಡೆಮರ. the small tree Cerbera Odollam Gaert. (St. & Pl.).

ಹೊತ್ತಗೆ hottage. Tbh. of ಪುಸ್ತಕ. a book, etc. (Śmd. 95. 349).

ಹೊತ್ತಱು hottaṟu. = ಪೊತ್ತಱ್, etc. at day-break (Bp. 29, 29).

ಹೊತ್ತಾಱೆ hottāṟe. = ಪೊತ್ತಱೆ, etc. day-break; at day-break (C.; ಮುಂಜಾನೆ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ G.). [ಹೊತ್ತಾಱೆ ಎದ್ದು ಅಗ್ಘವಣೆ ಪತ್ರೆಯ ತನ್ದು ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ಪೂಜಿಸು ಲಿಂಗವ Bv. 172; Cv. 1427]. ಹೊತ್ತಾಱೆಗೆ (My.). see Sp. s. ಬಯ್ಯು.

ಹೊತ್ತಿಗೆ hottige. = ಹೊತ್ತಗೆ. (Bp. 57, 29; B. 4, 188).

ಹೊತ್ತಿಸು hottisu. 1. = ಪೊತ್ತಿಸು, etc. to kindle, to light (as fire or a lamp, Bp. 16, 25; C.; B. 4, 157; 5, 186).

ಹೊತ್ತಿಸು hottisu. 2. = ಹೊದ್ದಿಸು 2. to put on oneself, to assume (Bh. 10, 8, 10).

ಹೊತ್ತಿಸು hottisu. 3. to cause to burn at the bottom of the cooking vessel, to bake too much (as bread, B. 5, 186).

ಹೊತ್ತು hottu. 1. = ಪೊತ್ತು 1, etc. to be kindled, etc. (Bp. 56, 35; Bh. 8, 26, 7; My.). ಮಂಕುನುಱುಟು ಆದರೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತದೇ? — ಮುದ್ದನಾದರೆ ಗಡ್ಡ ಹೊತ್ತದೇ? — ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಹಾರವ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಾ ಮಾಡಿದರೆ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತಿತು (Prvs.).

ಹೊತ್ತು hottu. 2. = ಒತ್ತು 6, ಪೊತ್ತು 2, etc. the sun (C.); time (C.; ಕಾಲ Si. 455); a day (in ಈ ಹೊತ್ತು, C.; B. 4, 20). ಈ ಹೊತ್ತಿಂಗೆ (Bp. 42, 33). ಬಯ್ಗಿನ ಹೊತ್ತು (ಸಾಯಂ); ಹೊತ್ತು ತೀವುವುದು (ಸೂತಿಸೂಸ, ವೈಜನನ Hlā.). ಹದಿನೆಣ್ಟು ಬಾರಿ ಎನೆಯಿಕ್ಕುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠ); ತಕ್ಕ ಹೊತ್ತು (ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಅವಸರ Nr.). ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವ ಕೇಳ ಹೊತ್ತನಱಿಯೆ (Dp. 4). ಮೃತ್ಯು ಬಲ್ಲಳೆ ವೇಳ್ಯ ಹೊತ್ತಮ್ಬುದ? (76). ಸೋಲ್ತ ಹೊತ್ತು (ಅಭಿಷಂಗ Mr. 492). ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒದಗಿದವನೇ ನೆಣ್ಟ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒದಗಿದವನೇ ಬಣ್ಟ (Prv.). see Bp. 14, 9; 22, 7; J. 20, 23; Bh. 2, 13, 43; B. 2, 34. 40. 45; 3, 17; 5, 100. 242. 294. — ಹೊತ್ತಿೞಿ. -ಇೞಿ. the sun to go down lower and lower (afternoon, My.). — ಹೊತ್ತು ಕಳೆ. = ಹೊತ್ತುಗಳೆ. (C.; B. 4, 2). — ಹೊತ್ತುಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಪೊತ್ತುಗಳೆ. to spend time; to lose time (J. 14, 4; 30, 26; C.; B. 1, 12; 3, 68. 77. 95; 5, 293). ಹೊತ್ತುಗಳೆಯೋಣ (ಯಾಪನ G.). — ಹೊತ್ತು ಮಾಡು. to delay,

to procrastine, to be dilatory (My.). — ಹೊತ್ತು ಮಾಡು. time to be passed (for doing any business, My.). ಹೊತ್ತು ಮಾಡಿದರೆ ತೊತ್ತು ಹೆತ್ತವಳಾದಾಳೇ? (Prv.). — ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗು. the sun to set (C.). — ಹೊತ್ತು ಮೂಡು. the sun to rise (C.). — ಹೊತ್ತು ಸಾಧಿಸು. to obtain or seize the proper moment; to look out or watch for an opportunity (B. 4, 20. 42. 80; My.). — ಹೊತ್ತು ಹುಟ್ಟು. the sun to rise (My.). — ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ. from time to time (J. 26, 6; C.; B. 1, 12; 3, 21; 4, 24). — ಹೊತ್ತೇರು. -ಏರು. the sun to rise higher and higher (before noon, My.). ನಚ್ಚಿದನ್ತರಸಿನಾ ಇಚ್ಚೆಯನ್ತಿರುವದದು ಒಚ್ಚೊತ್ತು ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಹೊತ್ತೇರು ಕಿಚ್ಚು ಕಾದನ್ತೆ (Sp.). — ಹೊತ್ತೊತ್ತಿಗೆ. -ಒತ್ತಿಗೆ. = ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ. (B. 2, 45).

ಹೊತ್ತು hottu. 3. = ಪೊತ್ತು 3, etc. to be burnt at the bottom of the cooking vessel, etc. (C.). ಅವಳು ಆ ಹೊತ್ತಿದ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ (B. 5, 186). ಹೊತ್ತಿದ ಅನ್ನ (ಭಿಸ್ಸಟೆ G.).

ಹೊತ್ತು hottu. 4. that is burnt at the bottom of a cooking vessel, etc. (ದಗ್ಧಿಕೆ, ಸುಟ್ಟ ಅನ್ನ G.).

ಹೊತ್ತು hottu. 5. = ಒತ್ತು 7, ಪೊತ್ತು 4. P. p. of ಹೊರು. (C.). — ಹೊತ್ತು ಬರ್. to take upon the head and come (Bp. 32, 56). — ಹೊತ್ತು ಹಾಯ್ಕು. to carry on the head and put or throw down (Bp. 49, 44).

ಹೊತ್ತು hottu. 6. = ಹೊದ್ದು 1, etc. P. p. of ಹೊದೆ 1. — ಹೊತ್ತು ಕೊಳ್ಳು. to put on, as clothes (B. 3, 91; 5, 88. 260. 297).

ಹೊತ್ತುಣ್ಣಲೆ hottuṇtale. at day-break (My.). early (B. 1, 21).

ಹೊತ್ತುಣ್ಣೆಲ hottuṇtle. = ಹೊತ್ತುಣ್ಣಲೆ. (My.).

ಹೊತ್ಥಱು hottharu. = ಪೊತ್ತಱ್, etc. the break of day. (ಹೊತ್ಥಱನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗೇ ಪ್ರಾತರ್ ಎನಿಸುಗು Nr.).

ಹೊದಕುಳಿ hodakuḷi. = ಪೊದಕುಳಿ. affliction, etc. (ಸನ್ತಾಪ Bhn. 64). — ಹೊದಕುಳಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to be greatly grieved. (Rām. 2, 2, 39). — ಹೊದಕುಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಪೊದಕುಳಿಗೊಳ್. (Bp. 53, 67; J. 8, 40; Bh. 1, 8, 3).

ಹೊದಕೆ hodake. = ಪೊದಕೆ, etc. a cover, a covering, a wrapper (ಪ್ರಾವಾರ, ಕಮ್ಬಲ Nr.; Bp. 55, 11; C.; B. 5, 254). ಹೊದಕೆಯ ಸೀರೆ (ನಿವೀತ, ಪ್ರಾವೃತ Nr.). 2, a thatch, a roof. ಮನೆಯ ಹೊದಕೆ (ಆಚ್ಛಾದನ, ವಲಭಿ Hlā.). [Tu. ಪೊದಕ್ಕೆ].

ಹೊದಗಿಸು hodagisu. = ಪುದುಗಿಸು q. v., etc. to cause to enter, etc. (My.).

ಹೊದರು hodaru. (= ಪೋರ್ 3, etc.). the hollow of a tree (B. 2, 2; 3, 74); a hole in the ground (4, 192).

ಹೊದಱು hodaṟu. ಹೊದಱ್. = ಪೊದಱ್, etc. a bush, etc. (ಉಲಪ, ಸ್ತಮ್ಬ, ಗುಲ್ಮ, ವೀರುಧ್, ವಿಟಪ Hlā.; Bh. 1, 20, 27. 55. 60; 3, 13, 26. 33; Śm. 85; My.). ನೆಯ್ದಿಗೊಣ್ಡಿರ್ದ ಹೊದಱ್ (ಗುಲ್ಮ, ವೀರುಧ, etc. Mr. 108). ಲತೆಯ ಹೊದಱು (ಗುಂಜ, ಲತಿಕಾಸಮೂಹ Nn. 133); ಹಲವು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹಬ್ಬಿದ ಹೊದಱು (ಹಲವು ಅನೇಸ್ಥಗುಲ್ಮ, ಹಬ್ಬಿದನ್ಥಾ ಮೆಳೆಗಳು 162). 2, a mass, a large number, a host, a herd (Bh. 6, 2, 4; 7, 17, 25). — ಹೊದಱಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to form a herd (Bh. 3, 13, 16). — ಹೊದಱುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a mass, to assemble (v. i., Bh. 6, 7, 7). — ಹೊದಱುದಿವಿ. -ತಿವಿ. a great striking or cuffing (Rām. 4, 3, 9). — ಹೊದಱೇಱು. -ಏಱು. to grow massive, numerous or abundant, to crowd (Rām. 1, 7, 14; 5, 9, 15; 6, 45, 3; Bh. 2, 2, 108).

ಹೊದಱೆ hodaṟe. = ಹೊದಱು. (Si. 305; *only* in Si.).

ಹೊದಸು hodasu. = ಪೊದಿಸು, etc. to put over; to put on; to cover; etc. (My.). ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೊದಸಲು ಪಟ್ಟ ರಥ (ದ್ವೈಪ, ವೈಯಾಘ್ರ Nr.; Rām. 2, 2, 27).

ಹೊದಿ hodi. = ಪೊದೆ 1, etc. to put on, as a cloth, etc. (Bp. 47, 47). ಹೊದಿಯುವ ಬಟ್ಟೆ (ನಿವೀತ, ಪ್ರಾವೃತ Si. 222).

ಹೊದಿಕೆ hodike. = ಹೊದಕೆ, etc. a cover, etc. (My.; ಅನ್ತರ್ಧಿ, ವ್ಯವಧಿ, ಅಪವಾರಣ, ಅಪಿಧಾನ, etc. Si. 31). ಹುಲಿಯ ತೊಗಲು ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳ ರಥ (ದ್ವೈಪ, etc. Si. 275); ಮರದ ಹಲಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳ ಬಣ್ಡಿ (ದಾರವ 276); ಗುಡಾರ ಮುನ್ತಾದ ಹೊದಿಕೆ (ಪರೀವಾಪ 439). 2, a roof. ಮನೇ ಹೊದಿಕೆ (ಛದಿಸ್, ಪಟಲ Si. 457).

ಹೊದಿಸು hodisu. = ಹೊದಸು, etc. (Bp. 15, 21; C.). ಬಿಳಿಯ ಕಮ್ಬಳಿಯಿನ್ದ ಹೊದಿಸಿದ ರಥವು (ಪಾಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಿ Nr.). ಕಮ್ಬಳಿಯಿನ್ದ ಹೊದಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ತೇರು (ಕಾಮ್ಬಲ); ಬಟ್ಟೆಯಿನ್ದ ಹೊದಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ತೇರು (ವಾಸ್ತ್ರ Si. 276); ಹೊದಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಛನ್ನ, ಛಾದಿತ 381). ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ಹೊದಿಸುವವನು (G. 308). ತನಗೇ ಇಲ್ಲದವಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೇನು ಹೊದಿಸ್ಯಾಳು? — ಹಚ್ಚಡ ಹೊದಿಸಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? (Prvs.).

ಹೊದೆ hode. 1. = ಪೊದೆ 1, etc. to put on; to put over; to wrap round; to cover (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.; ಆವರಣ Śm. 98; Bp. 42, 4; My.). P. ps. ಹೊದದು, ಹೊದೆದು, ಹೊದ್ದು, ಹೊತ್ತು. ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು ಹೋದಾತ ಯೋಗಿಯೆನಬೇಡ (Sp.). ಮೆಯ್ ಮೇಲೆ ಹೊದ್ದಿರುವ ವಸ್ತ್ರ (ಪ್ರಾವಾರ, etc. Si. 224). ಶಾಲು ಹೊದ್ದವನಾದರೂ ಹಾಲು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಅಂಗಡೀ ನಾಚಿ, ಗೊಂಗಡೀ ಹೊದ್ದ (Prvs.). — ಹೊದ್ದು ಕೊಳ್ಳು. to put on, etc. (C.; B. 2, 33; 3, 25; 4, 135). ಹೊದ್ದು ಕೊಮ್ಬು ಸೀರೆ (ಪ್ರಾವಾರ, etc. Nr.).

ಹೊದೆ hode. 2. = ಪುದೆ, etc. a quiver (ಶರಕೋಶ Śmd. Dh.; ಡೊಣೆ Śm. 98; Bh. 3, 13, 22). ಕಣೆಯ ಹೊದೆ (ಡೊಣೆ, ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಮೂಡಿಗೆ Kk. 40). 2, a bush, a thicket (My.; ಕುಂಜ Si. 413; ಗುಲ್ಮ, ಸ್ತಮ್ಬ 442). — ಹೊದೆಯೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. a quiver's hold (ತೂಣ, ಶರಾಶ್ರಯ, ಶರಧಿ, etc., ಡೊಣೆ Mr. 295).

ಹೊದ್ದಿಕೆ hoddike 1. = ಒದ್ದಿಕೆ, ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. joined state, union; concord, friendship (My.).

ಹೊದ್ದಿಕೆ hoddike. 2. = ಹೊದಿಕೆ. a cover, a wrapper (My.). [Tu. ಪುದಕ್ಕೆ].

ಹೊದ್ದಿಗೆ hoddige. = ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. union (see Nn. 105 s. ಹೊದ್ದುಗೆ). 2, that is joined to or appended: an appendage, something subordinate or inferior (ಉಪಸರ್ಜನ, ಉಪಾಗ್ರ Mr. 451).

ಹೊದ್ದಿಸು hoddisu. 1. = ಪೊದ್ದಿಸು. to join (v. t., Bh. 6, 7, 21); to put to, to affix, to attach (J. 30, 50). ಲೋನೆಯ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಡೊಂಕ ಮರಂ (ಗೋಪಾನಸಿ Nr.).

ಹೊದ್ದಿಸು hoddisu. 2. = ಹೊಚ್ಚಿಸು, ಹೊತ್ತಿಸು 2. to put on, as cloth, tiles, etc. (My.).

ಹೊದ್ದು hoddu. 1. = ಪೊದ್ದು 1, ಹೊತ್ತು 6, ಹೊದೆದು. P. p. of ಹೊದೆ 1.

ಹೊದ್ದು hoddu. 2. = ಪೊದ್ದು 2, etc. to join (v. i.); to come in contact with; to go or come near; etc. (Bp. 29, 7; 32, 45; 43, 82; 52, 23; 55, 7; 61, 37; Bh. 1, 8, 93; 6, 7, 21; Rām. 6, 45, 3; J. 6, 47; 22, 29; 25, 55). [ಕೈಯ ತೊಳೆದಲ್ಲದೆ ಮುಟ್ಟಲೀಯ ಕಾಲ ತೊಳೆದಲ್ಲದೆ ಹೊದ್ದಲೀಯ Bv. 911; Cv. 114; 887]. ಇದಱೊಳ್ ಪೆಱರ್ ಅಭಿವಂಚಿಸುವ ಮಱಿಯ ಶಬ್ದ ಹೊದ್ದಿರಲ್ (Mr. 5). ತನ್ನ ತಾನಱಿವವನ ಮುನ್ನ ಹೊದ್ದದು ಮಾಯೆ; ಉನ್ನತವಪ್ಪ ಗಜವೇಱಿ ಬಪ್ಪವನು ಕುನ್ನಿಗಂಜುವನೆ? (Sp.). ಮುತ್ತು ನೀರಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಮತ್ತೆ ನೀರಪ್ಪುದೇ? ಸತ್ಯವನಱಿದ ಜ್ಞಾನಿ ಸಂಸಾರವನು ಮತ್ತೆ ಹೊದ್ದುವನೆ? (Sp.).

ಹೊದ್ದುಗೆ hodduge. = ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. union, etc. (ಸಂಹರ, ಪೊರ್ದುಗೆ Nn. 105, o. r. ಹೊದ್ದಿಗೆ).

ಹೊನ್ hon. = ಪೊನ್, etc. gold (ಹೇಮ, ಸ್ವರ್ಣ, ಜಾತರೂಪ, ಸುವರ್ಣ, ಭರ್ಮ, etc. Hlā.; ಕಲಧೌತ Hlā.; ಸ್ವರ್ಣ, etc. Mr. 199; Cpr. 6, 82; Bp. 45, 37; 55, 14; 58, 31; Bh. 2, 13, 46); a gold coin, the half of a varaha (1 Rupee 7 As. 4 kāsu, My. as ಹೊನ್ನು; Bp. 28, 5. 12; 29, 15; 40, 35). ಹೊನ್ನುಳ್ಳವಂ (ಧನಪತ್, ಅಸ್ತಿಮತ್ Hlā.; ಧನಾಢ್ಯ Mr. 237). ಹೊನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆ (ಹರಿಣಿ, ಹಿರಣ್ಮಯಿ); ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯುಂ (ಅಕುಪ್ಯ Hlā.). ಹೊನ್ನನೂ ಬೆಳ್ಳಿಯನೂ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಿದೊಡೆ ರೂಪ್ಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಹೊನ್ನಂ ಕುಡುವೆಡೆಗೆ ಕಲ್ಪತರು (Śmd. 75). ಹೊನ್ನ ಬಯಕೆ (ನಿಕ್ಷೇಪ, ಉಪನಿಧಿ Mr. 56). — ಹೊನಗನೆ. = ಹನಗಾಣೆ, ಹೊನಗನ್ನೆ, ಹೊನಗೊನೆ, ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ q. v., ಹೊನ್ನಗೋನೆ. (My.; ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, etc. Si. 156). — ಹೊನಗನ್ನೆ. = ಹೊನಗನೆ, etc. (G.). — ಹೊನಗೊನೆ. = ಹೊನಗನೆ, etc. (My.). — ಹೊನ್ದಳಿಗೆ. -ತಳಿಗೆ. = ಪೊನ್ದಳಿಗೆ. a gold plate (Rām. 1, 17, 22; 3, 6, 58). — ಹೊನ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. = ಪೊನ್ದಾವರೆ. a gold-coloured lotus (Grj. 2, 68). — ಹೊನ್ದೇರ್. -ತೇರ್. -ರು. = ಪೊನ್ದೇರ್. a gilt chariot (Bh. 3, 18, 41; J. 12, 15; Rām. 3, 2, 20). — ಹೊನ್ದೊಡವು. -ತೊಡವು. = ಪೊನ್ದೊಡವು. a gold ornament (Cpr. 6, 96). [— ಹೊನ್ದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. = ಹೊನ್ದೊಡವು. ಅರಸಿನವನೆ ಮಿನ್ದು ಹೊನ್ದೊಡಿಗೆಯನೆ ತೊಟ್ಟು ಪುರುಷನ ಒಲವಿಲ್ಲದ ಲಲನೆಯನ್ತಾಗಿರ್ದೆನಯ್ಯಾ Bv. 269]. — ಹೊನ್ದೋಣಿ. a golden trough (Rām. 1, 13, 10). — ಹೊನ್ನ. -ಅ 3. = ಪೊನ್ನ. N. of a Kannada author (Śmd. 4); N. (C.; B. 4, 75). — ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ. -ಕನ್ನೆ. = ಹೊನಗನೆ, etc. a common weed, used as a potherb, Alternanthera sessilis R. Br. (C.; ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮತ್ಸ್ಯಾಕ್ಷಿ, ಸೋಮವಲ್ಲರಿ, ವಯಃಸ್ಥ Nr.; ಸ್ತನಪಯೋಗನ್ನಿ Mr. 135; T. ಪೊನ್ನಾಂಗಣಿ; Tu. ಪೊನ್ನಾಂಕಣ್ಣಿ). — ಹೊನ್ನ ಗುಬ್ಬಿ. a golden knob or head (Grj. 6, 56 va.). — ಹೊನ್ನಗೋನೆ. = ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ. (My.). — ಹೊನ್ನಡ್ಡೆ. -ಅಡ್ಡೆ. a golden boiler (Rām. 1, 16, 53). — ಹೊನ್ನ ತನ್ದೆಗಳ್. N. (Bp. 58, 8). — ಹೊನ್ನದೇವ. N. (Bp. 9, 41). — ಹೊನ್ನಧೇನು. a cow of gold (Bp. 55, 15). — ಹೊನ್ನನ್ದಣ. -ಅನ್ದಣ. = ಪೊನ್ನನ್ದಣ. a golden palankeen (Rām. 1, 16, 13). — ಹೊನ್ನ ಪುತ್ತಳಿ. a golden puppet (Bp. 12, 6). — ಹೊನ್ನಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (C.). — ಹೊನ್ನ ಬಟ್ಟಲ್. a gold cup (Bp. 50, 4). — ಹೊನ್ನಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My. — ಹೊನ್ನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 45, 37; My. — ಹೊನ್ನವರೆ. -ಅವರೆ. a common shrub with clusters of yellow flowers, Cassia auriculata Lin. (Z.). [— ಹೊನ್ನ ಹುಳು. a glow worm. ಹೊನ್ನ ಹುಳುವ ಕಣ್ಡು ನರಿ ತನ್ನ ಬಾಲವ ಹುಣ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡರೆ ಹೋಲಬಹುದೆ? Bv. 267]. — ಹೊನ್ನಾಯುಗ. -ಆಯುಗ. a gold sword-handle (Rām. 3, 6, 5; Bh. 3, 10, 7). — ಹೊನ್ನಾರತಿ. -ಆರತಿ. a waving-platter filled with gold, or a gold waving platter (Bp. 12, 35). — ಹೊನ್ನಾವರಿಕೆ. -ಆವರಿಕೆ. = ಹೊನ್ನವರೆ. (My.). 2, a tall tree, Acacia xylocarpa Willd. al. Xylia dolabriformis Bent. (St. & Pl.). — ಹೊನ್ನೂವು. -ಊವು. a round gold plate on which there is the form of a flower and from which pearls pendulate; by a gold stalk it is fastened to the upper part of the ear (My.).

ಹೊನಗ್ಯಾ honagyā. = ಹೊಂಗಿಯ. the leopard cat. (S. Mhr.).

ಹೊನಲ್ honal. ಹೊನಲು. = ಪೊನಲ್. a stream (ಪುರ Śm. 35; ಹೂರ Kk. 13; ಹೂರಣ Śs.; as of blood, Bp. 32, 20; J. 7, 43; Rām. 6, 30, 40; as of poison, Bh. 2, 14, 61; as of molten lac, Bh. 1, 8, 88; as of a shower of flowers, Rām. 5, 9, 6); current (as of a stream, Bp. 20, 22). ಹೊನಲನ್ ಇಬ್ಬಗೆ ಮಾಡುವ ಕಡಲು (ಕೂಪಕ, ವಿದಾರಕ Nr.). ಕಾಡ ಹೊನಲ್ (ಕಾಟ್ಪುರ Śs.). [ವೇದವನೋದಿದ ವಿಪ್ರರು ಹೊನಲಲ್ಲಿ ಹೋದ ಕೇಡ ನೋಡಿರೇ Bv. 5, 85].

ಹೊನಹು honahu. (= ಒನಪು; *cf.* ಪದಪು). charm, etc.

ಹೊನಹುಗಾರ್ತಿ honahu-gārti. a charming woman (ಪದಪುಗಾರ್ತಿ, ಸೌರಮ್ಭವತಿ Śs.; ಪದಪುಗಾರ್ತಿ Kk. 29; Śm. 74).

ಹೊನೆ hone. = ಹನೆ. a large forest tree, Pterocarpus marsupium; (it stains yellow if wetted; the bark when wounded yields a red gum resin, the Kino, Van Someren).

ಹೊನ್ತ honta. Tbh. of ಪನ್ಥ. a path, a way (Te. ಪೊನ್ತ).

ಹೊನ್ತಕಾಱ honta-kāṟa. a man fertile in ways or expedients, a clever, strong man (Bp. 37, 19).

ಹೊನ್ತಕಾಱಿ honta-kāṟi. = ಹೊನ್ತಕಾಱ. (Bh. 7, 4, 12).

ಹೊನ್ತಗಾಱ honta-gāṟa. = ಹೊನ್ತಕಾಱ. (My.).

ಹೊನ್ದರಿ hondari. = ಒನ್ದರಿ, etc. a seive, a strainer. (My.).

ಹೊನ್ದಸು hondasu. = ಹೊನ್ದಿಸು. ಹೊನ್ದಸೋಣ (ಸಾಧನ Cb.).

ಹೊನ್ದಿಕೆ hondike. = ಒನ್ದಿಕೆ, etc., ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. joining, fitting, adjustment, combination; fitness; intimacy, friendship, good terms (My.). ನ್ಯಾಯನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಱಿ ಹೊನ್ದಿಕೆ ಮಾಡುವಿಕೆ (ನಯ, ನಾಯ Si. 389); ಹೊನ್ದಿಕೆ ಮಾಡುವ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಿಕೆ (ಯುಕ್ತಿ 410).

ಹೊನ್ದಿಗೆ hondige. = ಒನ್ದಿಗೆ, etc., ಹೊನ್ದಿಕೆ. [ಅನ್ನದನ್ನಿನ ಹೊನ್ದಿಗೆಯ ಬಿನ್ದು ಮಾತ್ರದಲಾದ ಅನ್ದವ ಕೆಡಿಸಲಱಿಯದ ಅನ್ಧಕರ ನೋಡಾ! Bv. 762]; (My.).

ಹೊನ್ದಿಸು hondisu. = ಪೊದ್ದಿಸು, ಹೊನ್ದಸು. to join (v. t.; as limbs for greeting, Bp. 58, 58; as planks, C.; B. 4, 121), to attach (as copper plates to a ship, C.; B. 4, 140); to collect, to procure (as money, My.); to make fit or proper (as a price, My.); to settle (as a bargain, My.); to cause to obtain (Si.). ಹೊನ್ದ ತಕ್ಕದನ್ನು ಹೊನ್ದಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸಯುಕ್ತಿಕವಾದ ಕೃತ್ಯ (ಉಪಾಯ Si. 263).

ಹೊನ್ದಿಸುವಿಕೆ hondisuvike. causing to obtain, etc. (Si. 387. 389).

ಹೊನ್ದು hondu. 1. = ಪೊರ್ದು 1, q. v., etc. to join, (v. i.); to touch (as sin, Bp. 55, 7; My.); to go nigh, to approach (Bp. 22, 28; My.); to join, to associate oneself to, to attach oneself to (Bp. 48, 15; My.); to agree, fit or suit (ಈ ಮಾತು ಅದಕ್ಕೆ or ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊನ್ದುವದಿಲ್ಲ, (My.); to be on agreeable, good terms (ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹೊನ್ದಿದರೆ ಸನ್ತೋಷ

ದಿನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡ ಬೇಕು B. 5, 85; ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ, those two do not agree together, My.); to devolve on (as work; ಈ ಕೆಲಸ ನಿನ್ನ ಹೊಂದಿ ಅದೆ, My.). 2, to obtain, to get (C.; B. 4, 175; 5, 40); to experience (as joy, grief, My.); to suffer (as misfortune, loss, death, My.). ಹೊಂದದೆ ಇರುವ ಮಾತು (ಅಬದ್ಧ, ಅನರ್ಥ Si. 59); ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮದುವೆಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು (ಸಮಾವೃತ್ತ, ಲಬ್ಧಾನುಜ್ಞ 235); ಪಿತೃತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ತೃಪ್ತಿ ಪಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡಲ್ ಪಡುವ ದಾನ (ನಿವಾಪ, ಪಿತೃದಾನ 243); ಹೊಂದತಕ್ಕದನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಡುವ ಸಯುಕ್ತಿಕವಾದ ಕೃತ್ಯ (ಉಪಾಯ Si. 263); ಕೇಳುವದಱಿನ್ದ ಹೊಂದಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಯಾಚಿತಕ 300); ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ವರ್ಧಿಷ್ಣು, ವರ್ಧನ 360); ಆಪತ್ತು ಹೊಂದಿದವನು (ಆಪನ್ನ, ಆಪತ್ಪ್ರಾಪ್ತ 364); ಹೊಂದಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಪ್ರಾಪ್ತ, ಪ್ರಣಿಹಿತ 377); ಹೊಂದ ತಕ್ಕದು (ಪ್ರಾಪ್ಯ, ಗಮ್ಯ, ಸಮಾಸಾದ್ಯ 379); ಹೊಂದಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವದು (ಲಬ್ಧ, ಪ್ರಾಪ್ತ, ವಿನ್ನ, ಆಸಾದಿತ, etc. 383).

ಹೊಂದು hondu. 2. = ಪೊಂದು 3. to die (ಮರಣ Śmd. Dh.). [ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಭವಿ, ಮರಳಿ ಭಕ್ತನ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮವ ಕಳೆದು ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ, ಭವಿಯಾಗಿ ಹೋಹರೆ ಮುಟ್ಟಲಾಗದು Bv. 674; Cv. 970].

ಹೊಂದುಗೆ honduge. = ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. joining, etc. ಹೊಂದುಗೆಯಾಗದಿರ್ (ಅಗಲ್ Śmd. 176 Cm.).

ಹೊಂದುವಿಕೆ honduvike. joining, etc.; obtaining. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಕೆಲಸದಿನ್ದ ತೋಱಿಸಿ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುವಿಕೆ (ವೈರಶುದ್ಧಿ, etc. Si. 296).

ಹೊನ್ನಿ honni. (fr. ಹೊನ್). N. of men. 2, N. of women (My.). — ಹೊನ್ನಿತನ್ದೆ. N. of a man (Bp. 47, 37).— ಹೊನ್ನಿದೇವ. N. of a man (Bp. 44, 4).— ಹೊನ್ನಿಪಲ್ಯ. a common weed used as a vegetable, Celosia argentea (Z.).

ಹೊನ್ನು honnu. = ಹೊನ್, q. v. gold, etc. (Bp. 29, 32; C.). ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಗಳನು ಕರಗಿಸಿ ಮಾಡಿದದು (ಕೃತ Nr.). ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹೊನ್ನಿಲೇ ಪೋಪುದೇ? ಹೊನ್ನಿನ ಪುಣ್ಯಮದು ಬೇಱೆ (Sp.). ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ರಿಣವು ತೀರಿದಾ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣು ಪಾಲ್ (Sp.). ಹೊನ್ನು ಹಣವುಣ್ಣೆನಗೆ (Dp. 4). ಹೊನ್ನಿದ್ದಮ್ಮನ ತೊನ್ನು ಮುಚ್ಚಿತು, ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಮ್ಮನ ಹಾದರ ಮುಚ್ಚಿತು. — ಹೊನ್ನುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮಾನ ಉಣ್ಟು. — ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ ಬರದರೆ ಹೊನ್ನು ಬನ್ದ ಹಾಗಾಯಿತೇ? — ಚೆನ್ನು ಬಿಡದ ಪಿಶಾಚಿ ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿಲ್ಲೀತೇ? — ಭಿನ್ನವಾದ ಗಡಿಗೆ ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಮನಾದೀತೇ? — ಸಲ್ಲದ ಹೊನ್ನಿಗೆ ವಟ್ಟವಿಲ್ಲ (Prvs.). see ಕಳ್ಳ-. — ಹೊನ್ನುಬಾಕಿ. a woman who longs only for money (Bp. 40, 55).

ಹೊನ್ನೆ honne. (fr. ಹೊನ್). = ಪುನ್ನಿಕೆ, ಪೊನ್ನೆ. the tree Terminalia tomentosa W. & A. (ಪೀತಸಾಲ, ಅಸನ Hlā.; Mr. 114). 2, = ಶಾಲಪರ್ಣಿ (Mr. 131; mistake for ಸುರಪರ್ಣಿ?). 3, = ಹರಳು. (Mr. 134). see Bp. 45, 37; Rāghc. 17, 54, where ಹೊನ್ನೆ is different from ಸುರಹೊನ್ನೆ. — ಹೊನ್ನೆಯ ಮರ. the tree Terminalia tomentosa W. & A. (ಜೀವಗ Śmd. 338; ಪೀತಸಾಲಕ, ಸರ್ಜಕ, ಅಸನ, ಪ್ರಿಯಕ, ಜೀವಕ Nr.; Si. 132). 2, a large timber tree yielding a red dye, Rottleria tinctoria Roxb. (St. & Pl.; M. ಪುನ್ನೆ, Te. ಪೊನ್ನ; Sk. ಪುನ್ನಾಗ; S. Mhr. ರಕ್ತದ ಹೊನ್ನೇ ಮರ; see ಸುರಹೊನ್ನೆ No. 1). — ಹೊನ್ನೆಹುಳು. the fire-fly (ಇನ್ದ್ರಗೋಪ, ಖದ್ಯೋತ, ಜ್ಯೋತಿರಿಂಗಣ, ತಮೋಮಣಿ G.).

ಹೊಪ್ಪಳ hoppaḷa. (fr. ಪೊಮ್ 2). a blister occasioned by a burn (My.).

ಹೊಪ್ಪಳಿಸು hoppaḷisu. to blister (v. i., Grj. 9, 27 va; My.).

ಹೊಪ್ಪೆ hoppe. either of the two divisions (whether equal or not) into which a nut or fruit is broken, slit or cut (My.; cf. the terms s. ಪೋೞ್).

ಹೊಮ್- hom. 1. = ಪೊಮ್ 1-, etc., (ಹೆಮ್ 4-), gold. — ಹೊಮ್ಬಟ್ಟಲ್. = ಪೊಮ್ಬಟ್ಟಲ್. a golden cup (Bp. 50, 12). — ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ. = ಪೊಮ್ಬಣ್ಣ. (Śmd. 193). a yellowish, brown or tawny colour (ಕದ್ರು, ಪಿಂಗಲ Nr.; ಬಭ್ರು, ಕಾಂಚನವರ್ಣ Nn. 125; J. 25, 5). ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಕಡಾರ, ಕಪಿಲ, ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ, ಕದ್ರು, ಪಿಂಗಲ); ಬಿಳಿದು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ, etc. Nr.). ಹೊಮ್ಬಣ್ಣದ ಗೋರಜ್ಜೆ (ಸಹಚರಿ, ಪೀತಝಿಂಟಿ Hlā.). ಸೇವನ್ತಿಗೆ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣಮಾದೊಡೆ ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಹೊಮ್ಬರಣಿ. a gold jar or vase (Bh. 8, 21, 4). — ಹೊಮ್ಬರಹ. a golden writ (Bh. 1, 12, 13; 8, 21, 12; 8, 23, 10). — ಹೊಮ್ಬೞಿ. -ಪೞಿ. 1. a kind of gold cloth (Bh. 10, 4, 14). — ಹೊಮ್ಬೞಿ. 2. to gild (Bh. 6, 4, 35). — ಹೊಮ್ಬಾೞೆ. = ಪೊಮ್ಬಾೞೆ. a kind of plantain (B. 2, 38). 2, the half-opened flower-sheath of the cocoa and betelnut tree [Tu. ಪೂಮ್ಬಾರೆ.]. ಕಾಡಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಬಾೞೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).—ಹೊಮ್ಬಾೞೆಕುಸುರಿ. the very young nuts of the hombāḷe (My.). [— ಹೊಮ್ಬಿತ್ತಾಳೆ. -ಪಿತ್ತಾಳೆ. gold coloured brass. ತೊತ್ತಿನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಬಿತ್ತಾಳೆಯ ಸಿಂಗಾರವ ಮಾಡಿದನ್ತೆ Bv. 635]. — ಹೊಮ್ಬೆಸವು. gold soldering (Rām. 1, 13, 9). — ಹೊಮ್ಬೊಟ್. gold dust (Bp. 23, 39). — ಹೊಮ್ಮರಾಲ. a gold-coloured goose. ಕರ್ಮದಿನ್ದವೆ ಹರನು ಚರ್ಮವ ತಾನುಟ್ಟನು, ಹೊಮ್ಮರಾಲನ್ ಅಜನಾದನು, ಗೋವಿನ್ದನ್ ಎಮ್ಮೆಯ ಕಾದಂ (Sp.). — ಹೊಮ್ಮಿಱ. = ಪೊಮ್ಮಿಱ. (Rām. 3, 8, 14. 37, etc.; J. 18, 4; see ಹೇಮಮೃಗ). cf. ಹೊಮ್ಮೃಗ. — ಹೊಮ್ಮೞೆ. = ಪೊಮ್ಮೞೆ. a shower of gold (Bp. 9, 33; 57, 83). — ಹೊಮ್ಮಾಡ. a golden self-moving car (Bp. 27, 6; 34, 29). 2, = ಪೊಮ್ಮಾಡ. — ಹೊಮ್ಮಿಳಿ. a gilt leather-rope (C. Bp. 41, 46). — ಹೊಮ್ಮುಗುಳು. = ಹೆಮ್ಮುಗುಳು. a medicinal garden plant with yellow heads of flowers, Spilanthes acmella Lin. var. oleracea Clarke.; the name is also used for the wild-growing variety (ವಸುಜಾಲಕ Mr. 141; My.). — ಹೊಮ್ಮೊಡಿಗೆ. a golden quiver (Bh. 8, 25, 4). — ಹೊಮ್ಮೃಗ. = ಹೊಮ್ಮಿಱ. (Rām. 6, 51, 84).

ಹೊಮ್- hom. 2. = ಪೊಮ್ 2-. increasing, swelling, etc. — ಹೊಮ್ಬುೞ. = ಪೊಮ್ಬುೞ, q. v. growth, etc. (Rām. 6, 45, 3; 6, 52, 6; Bh. 1, 13, 61; 6, 6, 34).

ಹೊಮ್ಪು hompu. rising, swelling.— ಹೊಮ್ಪುತಿರುಪು. swelling and returning (or ebbing. Bh. 5, 3, 95).

ಹೊಮ್ಮಿಸು hommisu. to cause to rise, etc. see ಹೊಱ-.

ಹೊಮ್ಮು hommu. = ಪೊಣ್ಮು, etc. to rise, break out, to come forth (as chicken-pox, small-pox or vaccine-pox, My.); to egress (Rām. 6, 14, 21). see ಹೊಱ-.

ಹೊಯ್ hoy. 1. = ಪೊಯ್ 1, etc., ಹೊಯ್ಯು. to beat, etc.; to cast, to pour (Bp. 37, 44; 45, 6; 50, 7; 52, 9. 10; 61, 28; J. 20, 51; 26, 6; Bh. 1, 5, 8; 1, 10, 29; 2, 4, 6. 8; 2, 13, 47. 48; 3, 13, 34; C.; B. 1, 28). ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದುದಱತ್ತಣಿನ್ದ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ Nr.). ಭುಜವ ಹೊಯ್ (ಬಾಹಪ್ಪಳಿಸು Bhn. 32). ಆಱುಗಾಲ ಮೞೆ ಹೊಯ್ದರೂ ಮುತ್ತುಗಕ್ಕೆ ಮೂಱೇ ಎಲೆ.— ತುಮ್ಬಾ ಹೊಯ್ದರೂ ಹಮ್ಬಲು ಹೋಗದು.

—ದಿನ್ನೆ ಮೇಲೆ ಮಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ದರೆ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬರುವದು. — ಸೋರುವ ಮನೇಲಿ ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ದರೆ ಹಳ್ಳದ ಕೂಡೇ ಹಳ್ಳ (Prvs.). — ಹೊಯ್ದಾಡು. -ಆಡು. = ಪೊಯ್ದಾಡು. (Bh. 1, 10, 37; My.). 2, to pour about.

ಹೊಯ್ hoy. 2. = ಹೊಯ್ದು. P. p. of ಹೊಯ್ 1, in ಹೊಯ್ ಕೊಳ್ಳು (My.). see Dp. s. ಬುಗ್ಗಿ.

ಹೊಯ್ hoy. 3. = ಪೊಯ್ 2, etc. a stroke, a blow (Bh. 1, 10, 36); casting, etc. — ಹೊಯ್ಕಮ್ಬಿ. a club for beating (Bh. 1, 7, 16). — ಹೊಯ್ಕೆಯ್. = ಹೊಯಿಕೆಯ್, q. v. (Bh. 2, 13, 27). — ಹೊಯ್ಗಡುಬು. -ಕಡುಬು. = ಹೊಯಿ ಗಡುಬು, q. v. (My.). — ಹೊಯ್ನೀರ್. = ಪೊಯ್ನೀರ್. water that is poured (My.). — ಹೊಯ್ಪಾಲು. milk that is poured or put (into the mouth of children, My.).

ಹೊಯಿ hoyi. 1. = ಒಯಿ 2, ಹೊಯ್ 1, etc, to beat, etc.; to cast (as types, C.; B. 4, 209), to pour. P. p. ಹೊಯಿದು. see Sp. s. ಹರಿ 4; Bp. 21, 10; 37, 42. 44. ಬಯ್ದು ಬಾಯಿಗೆ ಹೊಯಿದ ಪೆಟ್ಟು. — ಮಣ್ಣು ಹೊಯಿದು ಅಮ್ಬಲಿ ಕಾಸಿದರೆ ಉಮ್ಬೋಕಾದೀತೇ? (Prvs.). — ಹೊಯಿದಾಟ. -ಆಟ. beating, etc. 2, struggling, etc. (ಹೊಡದಾಟ G. 580). — ಹೊಯಿದಾಡು. -ಆಡು. = ಹೊಯ್ದಾಡು. (Bhāgavata 3, 2, 48; G. 219). — ಹೊಯಿ ಹೊಯಿ. rep. (Bp. 37, 42).

ಹೊಯಿ hoyi. 2. = ಹೊಯ್ 3, etc. beating; casting; pouring. — ಹೊಯಿಕೆಯ್. = ಹೊಯ್ಕೆಯ್. casting or moulding-work: a cast (of something else), a counterfeit, a likeness; likeness (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಪಡಿ, ಪಾಸಟಿ, ಎಣೆ, ಹೋಟಿ, etc., ಸಮಾನ Ss.). 2, fight. — ಹೊಯಿಗಡುಬು. -ಕಡುಬು. = ಹೊಯ್ಗಡುಬು. a cake of which the dough is poured into a vessel and boiled in steam (C. Bp. 47, 42). — ಹೊಯಿಗಲವು (-ಕಲವು?). see r. 216 Ms. ಕ್ಷೀರಸ.

ಹೊಯಿಗೆ hoyige. sand (My.; cf. ಪುಟಾಲ್?). ಹೊಯಿಗೇಲಿ ಬರೆದು, ಉಡೀಲಿ ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). [Tu. ಪೊಯ್ಯೆ].

ಹೊಯಿತ hoyita. beating; a stroke, a blow (My.). 2, pouring.

ಹೊಯಿಲು hoyilu. 1. = ಹುಯಿಲು, etc. calling out, vociferation; noise (My.). [Tu. ಪುಯಲ್].

ಹೊಯಿಲು hoyilu. 2. beating, etc.; a stroke, a blow (Bp. 52, 9. 20; My.; see ಬಿಜು-); the beating, *i. e.* the current or flow of a river or stream (My.).

ಹೊಯಿಸಣ hoyisaṇa. N. of a country. (ಕುದುರೆ) ಹೊಯಿಸಣದೊಳ್ ಉದಿಸಿರಲ್ (ಭೂಮಿಜ Mr. 282). cf. ಹೊಯಿಸಳ.

*ಹೊಯಿಸಳ **hoyisaḷa.** N. of a royal dynasty.

ಹೊಯಿಸು hoyisu. = ಪೊಯಿಸು, etc. to cause to beat (as a drum, etc., My.); to cause to cut off (as a head, C.; B. 4, 80); to cause to beat, *i. e.* to cause to create (as a sound, Bp. 26, 22); to cause to cast or pour (My.).

ಹೊಯ್ಯು hoyyu. = ಹೊಯ್ 1, etc. to beat, to pour, etc. ಹೊಯ್ಯುವದು (C.). ಸೆಟ್ಟಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ಅಳೆಯುತ್ತಾನೆ, ಹೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ (Prv.).

ಹೊಯ್ಲು hoylu. = ಪೊಯಿಲ್, etc., ಹೊಯಿಲು 2. beating (as of a drum, Rām. 3, 68); a stroke, a blow (Bp. 50, 6. 7; 52, 10. 13. 16. 18; Bh. 1, 19, 19; 3, 19, 50; 5, 3, 99). ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ಹೊಯ್ಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ (Prv.).

ಹೊಯ್ಸು hoysu. = ಹೊಯಿಸು, etc. to cause to beat (as a drum, Rām. 1, 13, 12; 5, 1, 5); to cause to beat or cut in, to cause to engrave (Bp. 59, 56); to cause to cast or pour (55, 14).

ಹೊರ hora. 1. P. p. of ಹೊರೆ 1, in ಹೊರ ಕೊಳ್ಳು. (C.; B. 4, 199).

ಹೊರ hora. 2. = ಪೊರೆ 4, etc. joining, etc. see ಹೊರಕುಳಿ.

ಹೊರಕ horaka. one who nourishes. see ಹೊಟ್ಟೆ-.

ಹೊರಕುಳಿ hora-kuḷi. a person who joins others, *i. e.* depends on others (for his sustenance, ಪರಜಾತ, ಪರ್ಯ್ಧಿತ Hlā.); [Tu. ಪೊರುಕ್ಕಿ].

ಹೊರಜಿ horaji. = ಹೊರಜೆ, ಹೊರ್ಜಿ. a stout and long rope used in drawing an idol-car on festive occasions (My.).

ಹೊರಜೆ horaje. a cord put round the neck of an elephant, etc. (C. Bp. 47, 44; T. ಪುರಜ್ಜೈ, ಪುರೋಜ್ಜೈ).

ಹೊರಟು horaṭu. = ಹೊರಡು 2. a hump (Bp. 50, 31; cf. the terms s. ಪೊಸರ್ 2; T. ಪೊಟಾಲ್, greatness = ಪೆರುಮೈ).— ಹೊರಟ. -ಅ 3. a hump-backed man. — ಹೊರಟಪಾಣ್ಡ್ಯ. N. (Bp. 50, 31). — ಹೊರಟ ಬೆನ್ನು. a back with a hump (Bp. 20, 11; 50, 31).

ಹೊರಡು horaḍu. 1. = ಪೊರಳ್, etc. to roll; to welter; to cause to roll, etc. (ಪರಿಲುಠನ, ಪರಿಲುಠನಮೆನ್ನು, ಪೊರಳ್ಚು ವುದು Smd. Dh.). [Tu. ಪುರೆಳ್, ಪುಡೆರ್].

ಹೊರಡು horaḍu. 2. = ಹೊರಟು. a hump. (ಗಡು ಎನ್ದೊಡೆ ಕುಬ್ಜ, ಬೆನ್ನ ಹೊರಡುಂ (Nr.).

ಹೊರದು horadu. = ಹೊರೆದು. P. p. of ಹೊರೆ 1. (My.).

ಹೊರ್ವು horavu. a joining luxuriance. ಬೆಳೆ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಮರ, etc. ಹೊರವಾಗಿದೆ or ಹೊರವಾಗಿ ಬೆಳೆದದೆ (My.).

ಹೊರಸು horasu. a cot, a couch (ಖಟ್ವೆ Mr. 202; B. 2, 30; 4, 75). ಎಚ್ಚತ್ತಿನ್ದು, ಹೊರಸಿನ ನೆಯ್ಗೆಯ ಊಕೆಯ ಸುಲಿಯುವರ್ ಅಕ್ಕುಂ (Smd. I).

ಹೊರಳಿ horaḷi. = ಪೊರಳಿ. a heap, a mass, an assemblage (ಸಮೂಹ Ss.; ಮೊಕ್ಕಳ, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಒಟ್ಟಿಲ್, ಒಗ್ಗು, etc. Kk. 17; ಗೊನ್ದಣ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಸಾಲ್, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಬಳಗ, ಮೊತ್ತ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Sm. 54; Bp. 58, 50; Bh. 1, 20, 55. 60; J. 13, 12). — ಹೊರಳಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a mass to be formed: to assemble (Bh. 6, 7, 19). — ಹೊರಳಿಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. massed sparks (Bh. 8, 25, 12). — ಹೊರಳಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. to disperse (v. i., Bh. 3, 18, 42). — ಹೊರಳಿವೆಣ. -ಹೆಣ. massed corpses (Rām. 6, 30, 8).

ಹೊರಳಿಸು horaḷisu. = ಪೊರಳ್ಚು, ಹೊಳ್ಳಿಸು. to cause to roll, etc., to roll about (C.); to have rolled (My.). ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರದು ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸಿದ ಗೋದಿಯ ತುಕಡಿಗಳ ಚೂರು (Cb. 136).

ಹೊರಳು horaḷu. = ಪೊರಳು, etc., ಹೊಳ್ಳು 2. to roll; to welter, to wallow (Bp. 45, 27; 49, 26; 52, 15; Bh. 4, 4, 15; 6, 8, 12; Rām. 6, 30, 14; J. 8, 40; C.; B. 4, 82). ಉಪ್ಪಿನವ ಕೆಟ್ಟರೆ ನೆನ್ದರೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯವ ಹೊರಳಿ ಹೊರಳಿ ಅತ್ತ. — ಕತ್ತೆ ತಿನ್ದೂ ಹಾಟು, ಹೊರಳಿಯೂ ಹಾಟು (Prvs.). ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ವೆಲ್ಲಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಾವೃತ್ತ ಉಚಿತ ಎನಿಸುಗು, ಇದು ಹೊರಳುವುದು (Nr.). — ಹೊರಳಾಡು. -ಆಡು. to roll about; to welter, to tumble about (as a horse, a donkey, etc., C.; Si. 274; B. 3, 24; 4, 47). — ಹೊರಳ್ಯಾಡಿಸು.

-ಆಡಿಸು. to cause to roll about, etc. (G. 98.).— ಹೊರಳ್ಯಾಡು. -ಆಡು. = ಹೊರಳಾಡು. (G. 78; Cb. 89; B. 5, 21. 250).

ಹೊರಳುವಿಕೆ horaḷuvike. rolling, etc. (G. 580).

ಹೊರಳೆ horaḷe. 1. = ಹೊಳ್ಳೆ 1. a nostril (B. 3, 65; 4, 22; see ಪುರೆ).

ಹೊರಳೆ horaḷe. 2. money of one head of accounts transferred to another in order to be returned (My.).

ಹೊರಿಕೆ horike. = ಪೊರೆ 5, etc., ಹೊರಿಗೆ. the scale or coat of an onion; a thin layer or scale of a stone, a lamina, a stratum, a layer (My.).

ಹೊರಿಗೆ horige. = ಹೊರಿಕೆ, etc. (My.; Rām. 3, 6, 8).

ಹೊರಿಸು horisu. = ಪೊರೆಯಿಸು. to have oneself nourished, to depend on somebody for one's sustenance. ದೈವವ್ಪೊರಿಸಿ *i. e.* ದೈವಂ ಪೊರಿಸಿ ಇರ್ಪವನು ಯದ್ಭವಿಷ್ಯ, ದೈವಪರ Hlā.). 2, to cause to nourish.

ಹೊರುಕುಳಿ horukuḷi. = ಪೊರ್ಕುಳಿ, q. v. a wave.

ಹೊರುಮಂಜ horumañja. = ಹುರುಮುಂಜಿ, etc. a wave. a particular red ochre. (S. Mhr.).

ಹೊರೆ hore. 1. = ಪೊರೆ 1, q. v. to nourish, etc. (ಪೋಷಣ Śm. 103; Bh. 1, 10, 5. 15; C.); to invigorate, to refresh (Bh. 1, 5, 10). [ಮರ ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿಗಳ ಬೆಳಸೆಲ್ಲ ತಱುತಱುದು, ಪ್ರಾಣವ ಕೊನ್ದು ಶರೀರವ ಹೊರೆವ ದೋಷಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವುದು ವಿಧಿಯಯ್ಯಾ Cv. 603]. ತನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವಾತನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ); ಹೊರೆವಾತನು (ಪೋಷ್ಟೃ, ಭರ್ತೃ); ಹೊರೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪುಷ್ಟ, ಪುಷಿತ Nr.). ತನ್ನ ಬಸಿಱ ಹೊರೆವವ (ಆದ್ಯೂನ, ಔದರಿಕ Hlā.). ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರ ಕೊಮ್ಬುವವನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, etc. Si. 358; see ಹೊರ ಕೊಳ್ಳು s. ಹೊರ 1). ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇ ತಾನು ಹೊರೆಯದವ ಮುನ್ನಾರ ಸಲಹುವನು? (Prv.).

ಹೊರೆ hore. 2. = ಪೊರೆ 3, q. v. to join (v. i.); to come near; to come upon (Bh. 1, 8, 73; Rām 6, 50, 10); — to join (v. t.), to apply to, to put to (Rām. 1, 13, 5). ಸೀರೆಯ ಹೊರೆವ ಚೂರ್ಣ (ಪಿಷ್ಟಾತ, ಪಟವಾಸಕ Nr.). see ಹೊಲೆ-.

ಹೊರೆ hore. 3. = ಪೊರೆ 4, etc. joining; a joining, a web or piece of cloth (B. 3, 103); nearness, neighbourhood, vicinity (ಸನಿಹ Śm. 103; Bp. 28, 18; 50, 20: Bh. 10, 8, 7; J. 7, 62); side (ಪಕ್ಕ Śm. 103). ಊರ ಹೊರೆ (ಗ್ರಾಮಾನ್ತಿಕ, ಉಪಶಲ್ಯ, ಪರ್ಯನ್ತ, ಪರಿಸರ, ಕಟ Hlā.). [ಹೊಲೆಯ ಹೊಲಬಿಗನಾದೊಡೆ ಅವನ ಹೊರೆಯಲಿಪ್ಪುದು ಲೇಸು ಕಣ್ಡಯ್ಯಾ Bv. 135].

ಹೊರೆ hore. 4. = ಪೊರೆ 5, etc. the skin or slough of a serpent (My.; Si. 77. 78); a layer or coat of a plantain tree [ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಕಾಯ, ಬಾಳೆಯ ಕಮ್ಬದನ್ತಿರಬೇಕು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಳಗೆ ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು Bv. 521]; (Bp. 35, 38; My.); a fold (ಪದರ Śm. 103).

ಹೊರೆ hore. 5. = ಪೊರೆ 7. wrongness, fault, deceit (Bp. 40, 60; Bh. 1, 8, 76). [— ಹೊರೆಹುಟ್ಟು. fault to arise. ಲಿಂಗವೆ ಜಂಗಮು, ಜಂಗಮುವೆ ಲಿಂಗವೆನ್ದು ನಮ್ಬಿದಲ್ಲಿ ಹೊರೆಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ, ಹಾಲ ಹರವಿಯೊಳಗೆ ಹುಳಿಹೊಕ್ಕನ್ತೆ ನೋಡಯ್ಯಾ Cv. 303]. — ಹೊರೆ ಹೊಗು. to feel a choking sensation (Bh. 7, 1, 39).

ಹೊರೆ hore. 6. = ಪುರಿ, etc. invigoration, spirit, courage, etc. (Bp. 8, 5, 10; 8, 21, 3. 5; 8, 23, 4). — ಹೊರೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to become spiritless or discouraged (Bp. 1, 14, 25). — ಹೊರೆಯೇಱು. -ಏಱು. to grow full of spirit, etc. (Bh. 6, 6, 34; 8, 21, 4).

ಹೊರೆಹ horeha. nourishing: invigorating, reviving. ಕೆಟ್ಟ ಗನ್ಧವ ಹೊರೆಹ (ಪ್ರಬೋಧನ, ಅನುಬೋಧ Nr.).

ಹೊಱ hoṟa. = ಪೊಱ 2. the outside; outside; to the outside; forth. datives ಹೊಱಕ್ಕೆ (My.; Si. 85. 393), ಹೊಱಯಿಕೆ (Bp. 33, 18). — ಹೊಱ ಉಸುಲು. breath exhaled (S. Mhr.). — ಹೊಱಕಡೆ. the outside. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ ತಳಿರುದೋರಣ ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಮುನ್ತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಾಗಿಲ ಹೊಱಕಡೆಗೆ ಕಾಣುವನ್ತೆ ಎರಡು ಕಮ್ಬಗಳಿನ್ದ ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರಬನ್ಧನದ ಚೌಕಟ್ಟು (ತೋರಣ, ಬಹಿರ್ದ್ವಾರ Si. 112). 2, a public privy (My.). 3, evacuation of the bowels (My., in ಹೊಱಕಡೆಯಾಗು). — ಹೊಱ ಕೂಟ. an outer or other connection, etc. (ಅನ್ತರ Mr. 531; Nn. 77). — ಹೊಱಕೆಯ್. the outside (Bh. 8, 25, 4; My.). 2, another hand (Bp. 15, 10). 3, the upper part of the hand (Bp. 21, 48). — ಹೊಱಗಡೆ. -ಕಡೆ. the outside (C.; B. 5, 261). — ಹೊಱಗರಿ. -ಕರಿ 4. to go far outside: to just, to project (Bp. 20, 12). — ಹೊಱಗುಡಿ. a tent that is outside (a wood, Bh. 3, 18, 34). — ಹೊಱಗೆಡವು. -ಕೆಡವು. to throw to the outside: to allow to burst forth or come out (as a laugh or fear; B. 5, 143. 164). — ಹೊಱ ಚೆಲ್ಲು. to pour out (My.). 2, to flow over, to be spilt (C.; G. 67). — ಹೊಱತನಕ. so far as the outside (B. 3, 34). — ಹೊಱದವಡೆ. the outer side of the lower cheek (My.), or of the jaws (Si. 214). — ಹೊಱ ನೂಂಕು. to push outside, to remove (Bp. 21, 30). — ಹೊಱ ಪಡಿಸು. to make public, to drive out (My.). — ಹೊಱ ಪಡು. to become public (My.). — ಹೊಱಪಾಳೆಯ. a camp that is outside (C. Bp. 42, 13; Bh. 3, 18, 34). — ಹೊಱಬಾಗಿಲು. the outer door or gate (My.; Si. 112; ಅಲಿನ್ದ, ತೋರಣ G.). — ಹೊಱಬಾಹೆ. the outside (Bh. 3, 17, 42).— ಹೊಱ ಬೀೞು. to come forth (B. 3, 31. 36. 68. 75; 4, 22. 40. 49. 113. 119); to sally; to escape (Bh. 1, 8, 21). 2, to come out, to become public (My.), to be detected (My.; G. 226).— ಹೊಱಮುಗ್ಗಿಲು. the outside (C.; B. 4, 70). — ಹೊಱಮುಟ್ಟ. the outer space about (a house, etc., My.). — ಹೊಱಮಡಿಸು. -ಪಡಿಸು = ಪೊಱಮಡಿಸು, q. v. (Bp. 50, 21. 22). — ಹೊಱಮರಿ. -ಪರಿ. to flow forth (Bh. 3, 19, 12). — ಹೊಱಮಿಂಚು. = ಪೊಱಮಿಂಚು, q. v. (My.). — ಹೊಱಮುಚ್ಚಕ. a small annual plant, biophytum sensitivum D. C. (Z.). — ಹೊಱಮೆಯ್. = ಪೊಱಮೆಯ್. the outside (C.; B. 4, 140). — ಹೊಱವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಹೊಱಮಡಿಸು, etc. (Bp. 42, 19; 43, 52). ಹೊಱವಡಿಸಲು ಪಟ್ಟವನು (ನಿಃಕಾಸಿತ, ಅವಕೃಷ್ಟ Nr.). — ಹೊಱವಡು. -ಪಡು. = ಪೊಱಮಡು, q. v. (Bp. 18, 53). P. ps. ಹೊಱವಟ್ಟು, ಹೊಱವಣ್ಟು (Bp. 12, 48; Rām. 4, 3, 4. 5). ಕೂಪಾದಿಗಳಿನ್ದ ಉದಕ ಹೊಱವಟ್ಟು ಚಕ್ರಾಕಾರದಿನ್ದ ಎಲ್ಲಾ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದದು (ಚಕ್ರ, ಪುಟಭೇದ, ಮೊರಹು Nr.). [ಹೊಸತಿಲ ಪೂಜಿಸಿ ಹೊಱವಟ್ಟು ಹೋದ ಒಕ್ಕಲಿತಿಯನ್ತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ Bv. 422; Cv. 531]. — ಹೊಱವಣ್ಡಿಸು. = ಹೊಱವಡಿಸು, etc. ಬಣ್ಡಿಯುನ್ ಊರ ಹೊಱವಣ್ಡಿಸಿದಂ (Bh. 1, 10, 29). — ಹೊಱ ವಳಯ. = ಹೊಱ ವಳೆಯ, etc. (Rām. 6, 13, 3; Bh. 1, 6, 1). — ಹೊಱ ವಳೆಯ. = ಪೊಱ ವಳೆಯ. environs, surroundings; the state of being about in a circle. ಹೊಱ ವಳೆಯದ ಕಾವಲವನು (ಪರಿಧಿಸ್ಥ, ಪರಿಚರ Nr.). — ಹೊಱವಾಱ್. = ಪೊಱವಾಱ್, etc. a buttock; the posteriors, the buttocks (ನಿತಮ್ಬ Nr.). ಹೊಱವಾಱಲಿ ಇದ್ದ ಕುಣಿಕೆ

ಗಳೆರಡು (ಕುಕುನ್ದರ Nr.). — ಹೊಱವುಕ್ಕಡ. -ಉಕ್ಕಡ. a guard-house outside a town or near the borders of a country (My.). — ಹೊಱಶೂಲ. a stake outside (the town, Bh. 6, 1, 7). — ಹೊಱ ಸುತ್ತು. = ಹೊಱ ವಳೆಯ. (My.; G.). — ಹೊಱ ಸೂಸು. = ಪೊಱ ಸೂಸು, q. v. (Bh. 1, 20, 60). — ಹೊಱಸೊಪ್ಪು. the outer foliage; the rind. ಮರದ ಹೊಱಸೊಪ್ಪು (ತ್ವಚ್, ವಲ್ಕ, ವಲ್ಕಲ Hlā.). [— ಹೊಱಪಂಚಿ. an outward show. ಎನ್ನ ಭಕ್ತನೆನ್ದೆಮ್ಬರು: ಎನ್ನ ಹೊಱಪಂಚಿ ಒಳಬೊಳ್ಳಿತನವನಱಿಯರಾಗಿ Bv. 305]. — ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿಸು. to cause to arise, come forth or spring up; to produce or create. (ಬಾಲೆ) ತನ್ನುವನ್ ಅಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಡವನು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸುತ, ಸುಖಮುಖುವ ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿಸುತ (Prll. 3, 30). — ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮು. to rise; to come forth, to break out (as chicken-pox, etc., My. = ಹೊಮ್ಮು); to sprout, to shoot. ಹೊಸತಾಗಿ ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿದ ಪತ್ರಪುಷ್ಪ ಫಲಾದಿಗಳ ಗೊಂಚಲು (ವಲ್ಲರಿ, ಮಂಜರಿ Nr.). — ಹೊಱ ಹೊಱಗೆ. rep. (Bp. 25, 27. 31, 26, 22; 28, 26). — ಹೊಱ ಹೊಱಡು. to go forth, to egress (C.; Bp. 26, 31; B. 5, 59. 144. 262). — ಹೊಱಾಯ. -ಆಯ. = ಹೊಱಮಟ್ಟೆ. (My.).

ಹೊಱಗು horagu. = ಪೊಱಗು, etc., ಹೆಱಗು, ಹೊಱಗೆ, ಹೊಱಚ್ಚು. the outside (Bp. 37, 46; 60, 6). declension: ಹೊಱಗಣ, ಹೊಱಗಿನ, ಹೊಱಗಿನ್ದ (C.; B. 2, 6), ಹೊಱಗಿನಿನ್ದ (C.; B. 4, 83). ಬಾಗಿಲ ಹೊಱಗಣ ತೋರಣ (ತೋರಣ, ಬಹಿದ್ವಾರ); ಹೊಱಗಣ ಬಾಗಿಲೆನ್ದು, ಎಮ್ಬರು (Nr.). ಮಣಿಕಟ್ಟು ತೊಡಗಿ ಕಿಱು ಕುಣಿಕೆಪರ್ಯನ್ತಮಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಕೆಯ್ಯ ಹೊಱಗು (ಕರಭ, ಮೇಗೆಯ್ Nr.). ಕುಱುಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು ಅಱುವದೇ ತನಿರಸವ, ಹೊಱಗಣ ಸೋಗೆ ಅಗಿವನ್ತೆ ? (Sp.). ಹೊಱಗಿನ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯ ಬಹುದು, ಒಳಗಿನ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾಗದು (Prv.). — ಹೊಱಗತ್ತ ನೂಂಕು. -ಅತ್ತ-. to push far away (Bp. 18, 34). — ಹೊಱಗಿನ ಆಚರಣೆ. external practice or observance of established rules (B. 5, 279). — ಹೊಱಗಿನ ಸಾಲ. a loan taken from strangers (My.); a loan taken by strangers (My.).

ಹೊಱಗೆ horage. = ಪೊಱಗೆ, etc. the outside (Bp. 57, 32); outside, without (Bh. 1, 8, 70; 2, 13, 32; ಬಹಿಸ್, ಬಾಹ್ಯ Si. 475; C.). ಚನ್ನಿಗನ್ ಅಸುವಱಿಯೆ ಹೊಱಗೆ ಹಾಕುವರು (Dp. 1). ಬೆಕ್ಕು ಪಂಜರವನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ಹೊಱಗೆ ತೆಱೆಯುವವು (B. 3, 30). ಒಳಗಿನ ಹತ್ತಿ ಹೊಱಗೆ ಬರುತ್ತದೆ (4, 27). ಹೊಱಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರಿ ನನ್ನ ಮನೇ ಹೊಕ್ಕು ಹೋಗು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹೊಱಗೆ ಭಕ್ತಿ, ಒಳಗೆ ಕತ್ತಿ. — ಹೊಱಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕೋಟೆ, ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೋಟೆ (Prvs.). ಊರ ಹೊಱಗೆ, ಮನೆಯ ಹೊಱಗೆ, etc. (C.). — ಹೊಱಗಾಗು. -ಆಗು. = ಪೊಱಗಾಗು. to become or be outside; to be excluded. ಆಕಾಶ ಹೊಱಗಾದ ಪಂಚಭೂತ (ಅಮ್ಬರವರ್ಜಿತಪಂಚಭೂತ Nn. 82). 2, to become free or exempt from, to be liberated from (as from trouble, offence, etc. My.). 3, to be absent or fail. ಶ್ರೀಗುರು ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿಯಿದು ಹೊಱಗಾಗಿ ಕೋಟಿವಿಧಂಗಳಿಂ ಶ್ರುತಿಯೋಗದಲಿ ಹರ ಭಕ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿದೊಡೆ ನಿಷ್ಫಲವು (Bp. 39, 24). 4, to have to go to some outer part of the house: (a woman) to get her courses (My.). — ಹೊಱಗಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put out of anything; to put outside, to put out of caste (Bp. 18, 10; My.); to treat contemptuously. ಹೊಱಗಿಕ್ಕಲು ಪಟ್ಟವನು (ಅಪಧ್ವಸ್ತ, ಧಿಕ್ಕೃತ, etc. Nr.). — ಹೊಱಗೆಳೆ. -ಎಳೆ. to drag outside (Bp. 28, 27).

ಹೊಱಚ್ಚು horaccu. = ಹೊಱಗು, etc. the outside. — ಹೊಱಚ್ಚಾಗಿ ಬರು. to come outside or round (a village, etc.; without touching it, My.).

ಹೊಱಟು horaṭu. = ಹೊಣ್ಟು. P. p. of ಹೊಱಡು. (C.).

ಹೊಱಡಿಸು horaḍisu. to cause to go outside or out of; to turn out; to cause to start (My.). ಹಡಗಿನೊಳ ಹೊಕ್ಕು ಬರುವ ನೀರನ್ನು ಹೊಱಕ್ಕೆ ಹೊಱಡಿಸುವ ಪಾತ್ರ (ಸೇಕಪಾತ್ರ, etc. Si. 85).

ಹೊಱಡು horaḍu. to go outside or out of; to come forth; to egress; to set out; to start; to come forth or appear, as a boil (My.). P. ps. ಹೊಱಟು, ಹೊಣ್ಟು. ವೇದ ಪಾಠಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿನ್ದ ಹೊಱಡುವ ತುನ್ತುಱುಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮಬಿನ್ದು Si. 248); ಯಾವವನು ಹಗೆಯವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಱಡುತ್ತಾನೋ, ಅನ್ತಾವನು (ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ, etc. 282); ಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊಱಟ ಅರಸಿನ ಪ್ರಯಾಣ (ಯಾತ್ರೆ, etc. 291); ದಣ್ಡು ಠಾಣ್ಯದ ಸ್ಥಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಱಟದು (ಪ್ರಚಕ್ರ 291); ಹೊಱಡ ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ನಿಷ್ಕಾಸಿತ, ಅವಕೃಷ್ಟ 364); ಒನ್ದಱಿನ್ದ ಈಚೆಗೆ ಹೊಱಟದು (ಉದ್ವಾನ್ತ, ಉದ್ಗತ 380); ಬಿಸಿಲು ಸೆಕೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗೆ ಹೊಱಡುವನ್ತೆ ಒಣಗಿಸಿ ಕಾಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟನ್ಥಾದು (ಸನ್ತಾಪಿತ, ಸನ್ತಪ್ತ, etc. 382); ರಾಯನು ತನ್ನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾಗ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಹೊಱಟು (B. 3, 49). ಊರು ಮೂಱು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರ ಬಾಗಲಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಱಡ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೊಱಡುವಿಕೆ horaḍuvike. going outside, etc. ದಣ್ಡೆತ್ತಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊಱಡುವಿಕೆ (ಯಾನ Si. 262); ಶತ್ರುಗಳೆದುರಾಗಿ ದಣ್ಡೆತ್ತಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಹೊಱಡುವಿಕೆ (ಅಭಿಷೇಣನ 391); ಹೊಱಕ್ಕೆ ಹೊಱಡುವಿಕೆ (ಪ್ರವಹ, ಬಹಿರ್ಗಮನ 393).

ಹೊಱತು horatu. = ಹೊರ್ತು. that is outside, that is excepted: being left alone; being not that; being not present; except; without. ಈ ಮಾತು ಹೊಱತು ಬೇಱೆ ಯಾವದಾದರೂ ಹೇಳು! (My.). ಚವರ್ಗ ಟವರ್ಗಂಗಳ್ ಹೊಱತಾಗೆ (ಚಟವರ್ಗಮ್ ಉೞಿಯೆ Śmd. 78 Cm.). ಕಡೆಗೋಲು ಹೊಱತಾಗಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೋಱುವದೇನೊ? (Dp. 148). ಅವನ ಬಾಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತೇ ಹೊಱತು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು ಬರುವದಿಲ್ಲ (My.); (Dp. 52, 2; 145, 8).

ಹೊಱಬಿಗ horabiga. = ಪೊಱಬಿಗ. an outsider. (Bh. 10, 6. 9; J. 23, 10).

ಹೊಱಮೆ horame. that is outside or in the rear. ಸೇನೆಯ ಹೊಱಮೆ (ಪ್ರತಿಸರ Nr.).

ಹೊಱಸು horasu. a kind of pigeon (ಜೀವಂಜೀವ, ಕಪಿಂಜಲ, ಚಕೋರ, ಹಾರೀತ, ವಂಜುಲ, ಕಪೋತ Hlā.; ಕಪೋತ, ಚಕೋರ, ಜೀವಿ, ಹಾರೀತ, ಕಪಿಂಜಲ Mr. 172). [ಕೊಳನ ತಡಿಯಲ್ಲೊನ್ದು ಹೊಱಸು ಕುಳ್ಳಿರ್ದರೇನು ಗಳಹಂಸಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ? Bv. 98]. *cf.* T. ಪುಜವ, ಪುಱವು, ಪುಜಾ, a dove. Tu. ಪುದೊ.

ಹೊಱಿಗೆ horige. = ಪೊಱಿಗೆ, (ಹೋಱಿ). business, work (Bh. 5, 4, 118; 6, 6, 19; 7, 1, 5; 8, 26, 3; C.).

ಹೊಱಿಗೆವಾಳ horige-vāḷa. a servant (Rām. 5, 1, 34; 6, 50, 31).

ಹೊಱಿಸು horisu. = ಒಱಿಸು, ಪೊಱಿಸು. to put on the head (of another, My.), to put on (another, Rām. 5, 8, 53); to cause to carry, to have carried (C.); to lay on, to impose (as a business, My.); to impute (as blame, crime, etc., My.). ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿ ಪರಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಸಂಗಡಲೇ ಬನ್ದು (B. 4, 77). ಇಲ್ಲದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊಱಿಸಿ ಹೇಳುವದು (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Si. 50); ಅಪನಿನ್ದೆಯನ್ನು ಹೊಱಿಸಿ ಅಪಕಾರ ಮಾಡುವಿಕೆ (ನಿಕಾರ, ವಿಪ್ರಕಾರ 392). ತಪ್ಪು ಹೊಱಿಸೋಣ (ಆರೋಪಣ G.). ಅವನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಹೊಱಿಸಿದನು (My.). ಅವಳಿಗೆ ಮಾತು ಹೊಱಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 2, 292).

ಹೊಱು horu. ಹೊಱ್. = ಪೊಱ್, ಪೊಱು. to take upon or bear on the head, to carry on the head, etc.; to carry about (in the heart, as another's dear feet, Bp. 36, 31); to take upon oneself (as a vow, 27, 62), to impute or attribute to oneself (as a fault, 39, 32); to assume or adopt (as a name, 54, 45); to obtain or fetch (as price, see Mr. below); to come upon (somebody, as a fault, *e. g.* ಅವನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಹೊತ್ತಿತು, My.); to impute (to another, see ಅಪರಾಧ-). P. p. ಹೊತ್ತು (q. v.; C.). ಹೊತ್ತ ಬೆಲೆ (ವೇತನ, ಮೌಲ್ಯ, ಕ್ಲಪ್ತ Mr. 346). ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಱುವವಂ (ವಹಿಕ Mr. 381). ಚನ್ನಾಗಿ ಹೊಱಲುಳ್ಳ ಕುದುರೆ (ವಿನೀತ, etc. Si. 272). ಆ ಹೆಂಗಸು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಹೊತ್ತುಕೊಣ್ಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ? (B. 1, 1). ಅಡವಿಯೊಳಗಿಹ ವೇಣು ತಿದ್ದಿದರೆ ಮುಯ್ಗೊಟ್ಟು ಕಡುಹುಳ್ಳ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಹೊಱವುತ (an unwarrantable form for ಹೊಱುತ) ಇಹುದು (Dp. 148). ಹೊಱ ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಆಳು ಬೇಡ, ಅಡ ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಬೇಡ. — ಮಣ್ಣು ಹೊಱುವವನು ತಲೆಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡನ್ತೆ. — ಲೆಕ್ಕದಿನ್ದ ಹೊತ್ತದಕ್ಕೂ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದ ಸತ್ತದಕ್ಕೂ ದುಕ್ಕವೇನು? — ಬತ್ತ ಕತ್ತೆ ಹೊತ್ತರೆ ಅತ್ತೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಳೇ? — ಭರದಿನ್ದ ಹೋಗುವವನ ಸಂಗಡ ಹೊಱೇ ಹೊತ್ತಿಯಾ? ಅನ್ದ. — ಬಾವನಾದರೆ ಬಾರವಾದ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? (Prvs.). see Bp. 10 sum.; 10, 6; 18, 51; 21, 8; 29, 18. 20; 30, 4; 44, 5; 50, 35; 55, 28; 57, 32.

ಹೊಱೆ hore. = ಪೊಱೆ. a load (for the head, as of wood, Bp. 30 sum., 30, 4; 38, 57; C.; B. 2, 30; as of leaves, B. 4, 42; etc.), a burden (in general). 2, the burden: bulk, etc. (ಮಾತ್ರೆ, ಪೊಱೆ Nn. 157). ತಲೆಹೊಱೆ (ವಿವಧ, ವೀವಧ, ಭಾರ, ಪರ್ಯಾಹಾರ Hlā.). ಬಣ್ಡಿಯ ಹೊಱೆ (ಆಚಿತ, ಶಾಕಟ ಭಾರ Nr.). ಹೊಱೆಯ ಹೊತ್ತು ಬದುಕುವವನು (ಭಾರೋಪಜೀವಿ Nn. 86). ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತವನ ತುಱು ಮಱೆಯಾದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ಬಱೀ ಮಾತಿನವ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? — ಹತ್ತಱ ಹಲ್ಲ ಕಡ್ಡಿ ಒಬ್ಬನ ತಲೇ ಹೊಱೆ. [ಹೊಱೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವೇ?] (Prvs.; see Prvs. s. ಸವದೆ, ಸವುದೆ & ಹೊಱು). ಹೊಱೆಯನ್ನು ಹೊಱುವ ಕರ್ಣಾಶ್ವ (ಪೃಷ್ಠ್ಯ, etc. Si. 273); ಹೊಱೆಯನ್ನು ಹೊಱುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಚಲುವಾದ ಹೋರಿ (ಜಾತೋಕ್ಷ 319). see Sarpabhūṣaṇa s. ಮನ್ದರ. — ಹೊಱೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie into a load, to make a bundle of (Bp. 21, 8). — ಹೊಱೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to cut down to the full extent (Bh. 7, 17, 25). — ಹೊಱೆಯಾಳು. -ಆಳು. a porter, a carrier (Rām. 1, 16, 10).

ಹೊಱೆಕಾಱ hore-kāra. a porter (ಭಾರವಾಹ, ಭಾರಿಕ Nr.).

ಹೊರ್ಜಿ horji. = ಹೊರಜಿ, etc. a stout and long rope, etc. (My.).

ಹೊರ್ತು hortu. = ಹೊಱತು. (C.; ಖುತೇ, ವಿನಹ G.). without, etc. ಇದಱ ಹೊರ್ತು ಓದುವ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನದೊನ್ದು ಪುಟ ಹಱಿದಿತ್ತು (B. 1, 23). ಇದಱ ಹೊರ್ತು ಮತ್ತೇನಾದರೂ ನಿನಗೆ ನೆನಪುಣ್ಟೋ? (3, 2). ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹೊರ್ತು ಎರಡನೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಸಹಾ ಆಡುಗಳು ಏಱುತ್ತವೆ (3, 10). ಕಬ್ಬಿನ ರಸದ ಹೊರ್ತು ತಾಳೇ ಮರದ ರಸದಿನ್ದಲೂ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (3, 47). ಯಾರಾದರೂ ಬನ್ದು, ಈ ಮನೆ ತನ್ನಿನ್ದ ತಾನೇ ಆಗಿದೆ ಹೊರ್ತು ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತವಲ್ಲೆನ್ದು ಹೇೞಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅದನ್ನು ನಮ್ಬುವರೋ? (4, 58). ಚಿನ್ನವು ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧಪದಾರ್ಥವೇ ಹೊರ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಕೃತಿಯಿನ್ದ ಉಣ್ಟಾಗದು (4, 107). ಮೂಱು ನಾಲ್ಕು ಗೞಿಗೆ ತೋಟದೊಳಗೆ ಓಡಾಡದ ಹೊರ್ತು ನನಗೆ ಹಸಿವೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ (4, 136). ಅನೇಕ ಜನರು ಚೆಲೋ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ದೊರಕಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ದ್ರವ್ಯಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಹೊರ್ತು ಕದನ್ನ ಉರಟ ಅಱುವಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಅಲ್ಲ (5, 76). ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕಷ್ಟದ ಹೊರ್ತು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ (5, 77). ಕಾೞುಗಳನ್ನು ಸನ್ತೆಯೊಳಗೆ ಮಾಱುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಬರುವಷ್ಟೇ ಬೆಲೆ ಬರುವದೇ ಹೊರ್ತು ಅದಱೊಳಗೇನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (5, 121). ಆ ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ತೆಱಗೇ ಹೊರ್ತು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭೂಮಿ ಹಾಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (5, 127). ಕಾೞನ್ನು ಅರೆಯುವ ಕೆಲಸವು ಅವನ ಹೊರ್ತು ಎರ್ಡನೆಯವರಿನ್ದ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (5, 129). ಕೆಲಸದ ಹೊರ್ತು ಮತ್ತೇನೂ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ (5, 132). ಇನ್ಥಾ ಮಾತುಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೊರ್ತು ಉೞಿಕಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ (5, 169). ದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಹೊರ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. — ನೀರು ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋದೀತೇ ಹೊರ್ತು ದಿನ್ನೆಗೆ ಹೋದೀತೇ? — ನೊಣ ಕೂತರೆ ವ್ರಣ ಹೊರ್ತು ಹೆಣ ಜೀವಿಸೀತೇ? — ಪಾಯಸವಾದರೂ ಆಯಾಸದ ಹೊರ್ತು ಸಿಕ್ಕದು. — ಪಿರಿಯಾದಿ ಮಾಡದ ಹೊರ್ತು ದಾಯಾದಿ ಕೇಳ. — ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತುಮ್ಬ ಹಣವಿದ್ದರೂ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೊರ್ತು ಗತಿ ಇಲ್ಲ. — ಭೂತವಾದರೂ ಭುಕ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಹೊರ್ತು ಭೀತಿ ತಪ್ಪದು. — ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗಣ ಕೂಸಾದರೂ ಅತ್ತ ಹೊರ್ತು ಹಾಲು ಕೊಡರು (Prvs.). — ಹೊರ್ತು ಮಾಡು. to except, to exempt (ವಿನಾಯಿಸು, ಬಿಡು G.).

ಹೊರ್ದುಗೆ horduge. = ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. joining; that is appended: something subordinate or inferior (ಉಪಾಗ್ರ, ಉಪಸರ್ಜನ Hlā.).

ಹೊಲ್ hol. = ಪೊಲ್ 2, q. v. meanness, badness, etc. ಹೊಲ್ಲಾಗಿ ನುಡಿವವಂ (ಕದ್ವದ, ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ Hlā.; ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ Mr. 240). ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆ ಹೊಲ್ಲ ಕೆಯ್ವುದು (ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಅವಧ್ಯ Hlā.). — ಹೊಲ್ಲಂ. -ಅಂ. — ಪೊಲ್ಲಂ. a mean, bad man. ಇಲ್ಲದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾ ಹೊಲ್ಲನವ ಜನರಿಂಗೆ; ಅಲ್ಲದ ಗುಣವುಳ್ಳ ಅರಸಿಂಗೆ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೆದೆಯು ಬೇಕು (Sp.). — ಹೊಲ್ಲಹ. -ಅಹ. mean, bad, improper, disagreeable, etc. (Bp. 18, 40; 21, 14). ಹೊಲ್ಲಹ ನಾತ (ದುರ್ಗನ್ಧ): ಹೊಲ್ಲಹ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾಪಥ, ವಿಪಥ, etc. Nr.). ಹೊಲ್ಲಹ ವಸ್ತು (ಅರ್ವ, ಅಣಕ, ಪಪಸದ, ಅಧಮ Hlā.). — ಹೊಲ್ಲಹವನು. -ಅವನು. a mean, contemptible man (ಕಟ್ವರ, ಕುತ್ಸಿತ Hlā.).

ಹೊಲ hola. 1. = ಹೊಲೆ, etc. pollution, etc. — ಹೊಲಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. = ಹೊಲೆಗೇರಿ. (My.). ಊರಿದ್ದ ಕಡೆ ಹೊಲಗೇರಿ. — ಊರು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು (Prvs.).

ಹೊಲ hola. 2. = ಹೊಲಿದು. P. p. of ಹೊಲಿ, in ಹೊಲಕೊಳ್ಳು (C.; B. 5, 124).

ಹೊಲ hola. 3. = ಪೊಲ. a plough-field; a corn land (ವಲಜ, ಕ್ಷೇತ್ರ Si. 413; C.; Bp. 18, 12. 70; 60, 22. 23; Bh. 1, 8, 48; 3, 13, 16); etc. ಹೊಲ ಬಲ್ಲದುದು (ಕಿಲ, ಸಮ್ಭಾವ್ಯ Nr.). ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಹುಲಿಯ ಕಾಟ, ಮನೆಗೆ ಬನ್ದರೆ ನುಸಿಯ ಕಾಟ. — ಹೊಲ ಹಚ್ಚಗಾಯಿತು, ಒಡೆಯನ ಕಣ್ಣು ಕೆಮ್ಪಗಾಯಿತು. — ಹೊಲವೆಲ್ಲ ಹಾೞಾಯಿತು, ಹಿಡಿಸೂಡಿಗೆ ಬಡಿದಾಟ. — ಹೊಲೆಯನ ನಮ್ಬಿ ಹೊಲವ ಹೊಗ ಬಾರದು, ಕುಳ್ಳನ ನಮ್ಬಿ ನೀರಿಗಿೞಿಯ ಬಾರದು. — ಹೊಲದ ಹತ್ತಿ ಹೊಲದಲ್ಲೇ! ನಿನಗೆ ಮೊೞ ಉದ್ದ, ನನಗೆ ಮಾರು ಉದ್ದ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹೊಲಾ ಬಿತ್ತಿ ನೋಡು, ನೆಲಾ ಸಾರಿಸಿ ನೋಡು! — ನೇಗಲು ಉತ್ತರೆ ಹೊಲ, ಹಾಲು ಇದ್ದರೆ ಗೋವು. — ಪೋಲಿಯುವನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬೇಲಿ ಉಣ್ಟೇ? — ಫಲಾ ನೋಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಹೊಲಾ ಹೂಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು. — ಬೇಲಿ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯುವಾಗ್ಯೆ ಕಾಯೋದು ಯಾರು? (Prvs.). — ಹೊಲ ಮಾಡು. to till the ground (C.; B. 5, 81). ಹೊಲ ಮಾಡುವವ (ಕರ್ಷಕ G.). — ಹೊಲದವರೆ. -ಅವರೆ. = ಅವರೆಬಳ್ಳಿ. a kind of beans. (St. & Pl.). — ಹೊಲಮೇರೆ. a boundry, a limit (ಅವಧಿ, ಮರ್ಯಾದೆ, ಸೀಮ, etc. Hlā.; ಸೀಮೆ, ಆಘಾಟ Mr. 188). — ಹೊಲಹೊಲಸದಱಿಕ. (Rām. 5, 8, 50; ತಱಿಕ, a cutter?).

ಹೊಲಗೆ holage. = ಹೊಲಿಗೆ. sewing, etc. (C.; B. 5, 294).

ಹೊಲತಿ holati. = ಪೊಲತಿ. a low-caste woman (Bp. 57, 57; My.).

ಹೊಲಬಿಗ holabiga. = ಪೊಲಮ್ಬಿಗ. a circumspective, clever man [ಹೊಲೆಯ ಹೊಲಬಿಗನಾದೊಡೆ ಅವನ ಹೊರೆಯುಲಿಪ್ಪುದು ಲೇಸು ಕಣ್ಡಯ್ಯಾ Bv. 135]; (Bp. 35, 35).

ಹೊಲಬು holabu. = ಪೊಲಬು. a way; a manner, a mode, a circumstance (Bp. 25, 7; Rām. 3, 2, 20; Abhā. 1, 31); proper manner. [ಶೀಲದ ಹೊಲಬನಱಿಯದ ಭ್ರಮಿತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿ ಭೋ Cv. 496]. ಹೊಲಬನಱಿಯದ ಮಾತು ತಲೆಬಾಗಿಯೆದ್ದನ್ತೆ, ಹೊಲಬಱಿತು ಒನ್ದ ನುಡಿದರೆ ಆ ಮಾತು ಫಲಪಕ್ವದನ್ತೆ (Sp.). ಹೊಲಬನಱಿಯದ ಗುರುವು, ತಿಳಿಯಲಱಿಯದ ಶಿಷ್ಯ, ನೆಲೆಯನಾರಯ್ಯದು ಪದೇಶಮ್ ಅನ್ಧಕನು ಕೊಳನು ಹೊಕ್ಕನ್ತೆ (Sp.). — ಹೊಲಬುಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಪೊಲಮ್ಬುಗಿಡು. the way (or direction) to be lost; to become bewildered (ದಿಗ್ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.). — ಹೊಲಬುಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the ways or rules: to transgress ad libitum (Bh. 5, 8, 14). — ಹೊಲಬುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಹೊಲಬುಗಿಡು. [ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟ ಶಿಶು ತನ್ನ ತಾಯ ಬಯಸುವನ್ತೆ Bv. 365]; (Bp. 40, 26; Bh. 5, 41, 13). [— ಹೊಲಬುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to go in the path. ಹೊಲಬುಗೊಣ್ಡಱಿಸಬೇಡ, ಬಿಲಿತು ತರ ಬೇಡ Bv. 180]. — ಹೊಲಬುದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. = ಪೊಲಮ್ಬುದಪ್ಪು. (Dp. 158, 1; 146 pallavi; 155, 5).

ಹೊಲಸ holasa. = ಹೊಲಸು. (B. 5, 83. 205. 292).

ಹೊಲಸತನ holasatana. = ಹೊಲಸುತನ. (B. 5, 31).

ಹೊಲಸು holasu. = ಪೊಲಸು. nastiness; nasty matter, filth, impurity; dirtiness; nasty (ಅವಕರ, ಕಚ್ಚರ, ಮಲಿನ G.; C.; B. 1, 6; 3, 32; 4, 24. 225. 226; Dp. 54); disagreeableness (disagreeably, Bp. 4, 25). [ಕೊಲುವನೇ ಮಾದಿಗ, ಹೊಲಸು ತಿನ್ಬುವನೇ ಹೊಲೆಯ Bv. 590]. ಹಡಗದೊಳಗಿನ ಹೊಲಸು ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೋರೆ (ಅಭ್ರಿ); ಹೊಲಸು ನಾಱುವ ಹೆಣ (ಕುಣಪ G.). — ಹೊಲಸು ಮಾತು. an obscene word (My.).

ಹೊಲಸುತನ holasutana. the state of being nasty, impure, etc. (C.; B. 3, 31).

ಹೊಲಿ holi. = ಪೊಲ್ 1. to sew (Bp. 18, 29; 23, 3; C. Bp. 47, 46; C.; B. 5, 275). ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುವವನು (ಪಾದೂಕೃತ್, etc. Si. 338). ದಾರದಿನ್ದ ಹೊಲಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಊತ, ಸ್ಯೂತ, ಉತ 382). ಹೊಲಿಯುವವನ ಬಲಕ್ಕಿರ ಬೇಡ, ಅಱುವವನ ಎಡಕ್ಕಿರ ಬೇಡ (Prv.). ಹೊಲಿಯೋಣ (ಸೇವನ G.). [Tu. ಪೊಲ್ಲುನಿ].

ಹೊಲಿಗೆ holige. = ಪೊಲಿಗೆ, ಹೊಲಗೆ. connection (Ch. v. 19); sewing; needle-work (C.; B. 5, 146. 277). ಊತ ಸ್ಯೂತ ಎಮ್ಬವು ನೂಲನೆಯ್ಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸುಗು (Nr.).

ಹೊಲಿಸು holisu. to cause to sew, to have sewed (C.; B. 1, 26; 2, 7).

ಹೊಲು holu. P. p. of ಹೊಲಿ, in ಹೊಲು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಹೊಲೆ hole. = ಪೊಲೆ q. v., ಹೊಲ 1. the lochia (ರಜಸ್, ಪುಷ್ಪ, ಆರ್ತವ, ಮುಟ್ಟು Si. 188; My.). ಹೊಲೆ ಕೆಡಲು (ನಿಷ್ಕಲೆ Mr. 302). ಹೊಲೆಯಾದವಳು (ರಜಸ್ವಲೆ, ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಿಣಿ, ಮಲಿನಿ, ಪುಷ್ಪವತಿ, ಋತುಮತಿ, ಉದಕ್ಯೆ Si. 188); ಹೊಲೆ ನಿನ್ತು ಹೋದ ಮುದಕಿಯನ್ಥವಳು (ನಿಷ್ಕಲೆ, ವಿಗತಾರ್ತವೆ 188); ಹೆಂಗಳ ಹೊಲೆ (ರಜಸ್ 464). 2, taint, pollution, defilement; impurity; meanness, etc. (C.). [ಹೊಲೆಯುಣ್ಟೆ ಲಿಂಗವಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲವುಣ್ಟೆ ಜಂಗಮವಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ? Bv. 769; Cv. 847]. ಮುಟ್ಟಾದ ಹೊಲೆಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟೋದು ಜಗವೆಲ್ಲ; ಮುಟ್ಟ ಬೇಡೆನ್ದು, ತೊಲಗುವ ಹಾರ್ವ ತಾ ಹುಟ್ಟಿದನೆಲ್ಲಿ? (Sp.). ಎಂಜಲು ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ, ಸಂಜೆಗತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲ, ಅಂಜಿಕೆಯೆಮ್ಬ ಭಯವಿಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವೆಮ್ಬ ಅಂಜನವಿರಲು (Sp.). ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕುಲವಿಲ್ಲ, ಗಂಗೆಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ. — ತೊಲೆಯಿನ್ದ ಹಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಹೊಲೆಯಿನ್ದ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. — ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದವನ ಮಾತು ಹೊಲೆಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು (Prvs.). — ಹೊಲೆಗಲಸು. -ಕಲಸು. to have oneself intermixed with pollution (of caste), to be defiled (Bp. 55, 6; 57, 38). 2, to defile (55, 9. 12). — ಹೊಲೆಗಿನ್ನರಿ. -ಕಿನ್ನರಿ. a vulgar lute, a lute of the Caṇḍālas (ಚಾಣ್ಡಾಲಿಕೆ, ಕಣ್ಡೋಲವೀಣೆ, ಚಣಾಲವಲ್ಲಕಿ Nr.). — ಹೊಲೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. to be ruined by any pollution (as a house, My.). — ಹೊಲೆಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. = ಹೊಲಗೇರಿ. a street of pollution or filth: a street or place where outcasts or Holeyas live (Bp. 30, 28; 49, 30; C.). — ಹೊಲೆಪಾಟು. a bad state or mode. see Śś. s. ಮೊಳೆ. — ಹೊಲೆಮನ. an impure, base mind (Abhā. 2, 82). — ಹೊಲೆಮನೆ. a polluted house; a room appropriated to a woman in her courses (My.); a lying-in chamber (My.). — ಹೊಲೆಯ. ಅ 3. = ಪೊಲೆಯ, q. v. a low-caste man, a Holeya (ದಿವಾಕೀರ್ತಿ Hlā.; Mr. 479; ಚಣ್ಡಾಲ, ಪ್ಲವ, ಮಾತಂಗ, ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ಜನಂಗಮ, ನಿಷಾದ, ಶ್ವಪಚ, ಅನ್ತೇವಾಸಿ, ಚಾಣ್ಡಾಲ, ಪುಕ್ಕಸ Nr.; ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ಪೊಲೆಯ Nn. 152; Bp. 21, 44; 56, 49. 50; Bh. 8, 25, 40; 6, 3, 48; Dp. 24; C.; B. 5, 123). [ಹೊಲೆಯ ಹೊಲಬಿಗನಾದೊಡೆ ಅವನ ಹೊರೆಯುಲಿಪ್ಪುದೇ ಲೇಸು Bv. 135]. ಕೊಲುವ ಕೆಯ್ಯೊಳು ಪೂಜೆ, ಮೆಲುವ ಬಾಯೊಳು ಮನ್ತ್ರ; ಸಲೆ ಪಾಪವೆರೆದ ಮನದೊಳು ಪೂಜಿಪನು ಹೊಲೆಯಗು ಕಷ್ಟ (Sp.). ಹೊಲೆಯನ ಪಾಯಸ ಹಾರುವನಿಗೆ ಯಾಕೆ? — ಹೊಲೆಯನ ನಮ್ಬಿ ಹೊಲವ ಹೊಗ ಬಾರದು, ಕುಳ್ಳನ ನಮ್ಬಿ ನೀರಿಗಿಱಿಯ ಬಾರದು. — ಹೊಲೆಯನ ಇಷ್ಟ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿಯ ಕೇಡು. — ಹೊಲೆಯ ಹೊತ್ತು ಅಱಿಯ, ಕಬ್ಬಲಿಗ ಕಾರ್ಯ ಅಱಿಯ. — ಹಾರುವ ಮಾಡುವದು ಪಿಣ್ಡಕ್ಕೆ, ಹೊಲೆಯ ಮಾಡುವದು ಹೆಣ್ಡಕ್ಕೆ (Prvs.). — ಹೊಲೆಯರ ಕಾಗೆ. a raven (Pr.). — ಹೊಲೆಯರ ಹೊಲೆಯ. a very low Holeya (Bp. 56, 48). — ಹೊಲೆಯವ. -ಅವ. a nasty man (My.). 2, a Holeya (ಚಣ್ಡಾಲ etc. Si. 341; ಮಾತಂಗ 409). — ಹೊಲೆಯಾಗಿರು. -ಆಗಿ. -ಇರು. (a woman) to be in (her) courses (My.). — ಹೊಲೆಯಾಳು. -ಆಳು. a low-caste servant. ಹೊಲೆಯಾಳಿಗೆ ಒನ್ದು ಮನೆಯೊಳು ಸೆಱೆಯಾಯಿತು (Prv.). — ಹೊಲೆಯೂರು. -ಊರು. a nasty village (*i. e.* the yōni). see Prv. s. ಹುಟ್ಟು 1. — ಹೊಲೆ ಹೊರೆ. impurity to be attached (Bh. 6, 3, 48).

ಹೊಲ್ಲ holla. 1. = ಪೊಲ್ಲ. meanness, impropriety, etc. (Bp. 40, 47. 49; Bh. 7, 1, 9). [ಅಡ್ಡ ವಿಭೂತಿಯಿಲ್ಲದವರ ಮುಖ ಹೊಲ್ಲ Bv. 87; Cv. 1174]. ಅಳ ಹೊಲ್ಲ ಆಡಿನ, ಕೆಳೆ ಹೊಲ್ಲ ಕೋಡಗನ, ಅಱು ಕೋಪವೋಪರೊಳೆ ಹೊಲ್ಲ, ಮೂರ್ಖನ ಗೆಳೆತನ ಹೊಲ್ಲ (Sp.). ಬೇಡಂಗೆ ಕೊಡೆ ಹೊಲ್ಲ, ಆಡಿಂಗೆ ಮಱೆ ಹೊಲ್ಲ, ಬೇಡುವ್ಬವಂಗೆ ಬಱ ಹೊಲ್ಲ, ದ್ವಿಜನಿಗೆ ನಾಡ ನುಡಿ ಸಲ್ಲ (Sp.). ಆಡಿ ಹುಸಿಯಲು ಹೊಲ್ಲ, ಕೂಡಿ ತಪ್ಪಲು ಹೊಲ್ಲ, ಕಾಡುವ ನೆಣ್ಟ ಬರ ಹೊಲ್ಲ, ಮಾನಿನಿಗೆ ನಾಡ ಮಾತ್ಹೊಲ್ಲ (Sp.). ಅಱಿವು ಇರದಿರೆ ಹೊಲ್ಲ, ಕರಿಯು ಬೆದಱಲು ಹೊಲ್ಲ, ಅಱಿಯದೂರೊಳಗಿರ ಹೊಲ್ಲ, ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಮಾತು ಹೊಲ್ಲ (Sp.). ಎನ್ತಪ್ಪನಾದರೂ ಮನ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ ಹೊಲ್ಲ; ಎನ್ತಕ್ಕುಮ್ ಅರಸು ಮುನಿದರೆ ಆ ಮನ್ತ್ರಿಯನ್ತಕನಕ್ಕು (Sp.).

ಹೊಲ್ಲ holla. 2. (fr. ಪೊಲ್ 1. = ಹೊಲಿ). joining, uniting (T. ಪುಲ್ಲಲ್). — ಹೊಲ್ಲಾಹೊಲ್ಲಿ. (Śmd. 220, o. r. in Mḍb. MS. ಹೊಲ್ಲಾಹೊಲ್ಲ). a close fight.

ಹೊಲ್ಲಮೆ hollame. = ಪೊಲ್ಲಮೆ, etc. badness, etc. (ಪ್ರತ್ಯವಾಯ Hlā.).

ಹೊಲ್ಲಯಿಸು hollayisu. to join (v. t.?). ಹೊಲ್ಲಯಿಸಿದಂ or ಹೊಲ್ಲೈಸಿದಂ (Śmd. 189).

ಹೊಲ್ಲವೆ hollave. = ಹೊಲ್ಲಮೆ, etc. (ಅಪಕಾರ, ದ್ರೋಹ Hlā.).

ಹೊಲ್ಲಹ hollaha. = ಹೊಲ್ಲಹು, ಹೊಲ್ಲೆಹ, ಹೊಲ್ಲೆಹು. badness, impropriety, contumeliousness; reproach, blame. ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲಹವನ್ ಇಕ್ಕುವ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ, ಅಭ್ಯಾಖ್ಯಾನ Nr. *a*). (for another ಹೊಲ್ಲಹ see s. ಹೊಲ್).

ಹೊಲ್ಲಹು hollahu. = ಹೊಲ್ಲಹ, etc. ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲಹಂ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Nr. *a*).

ಹೊಲ್ಲಿಯ holliya. (ಹೊಲ್ಲೆಯ). = ಪೊಲ್ಲೆಯ. badness, etc. see Kk. s. ಪೊಲ್ಲಣ.

ಹೊಲ್ಲೆಹ holleha. = ಹೊಲ್ಲಹ, etc. (ವಾರ್ಧ Nn. 138; Bp. 38, 32; 47, 44; 51, 50; Bh. 2, 13, 35). — ಹೊಲ್ಲೆಹಗೆಯ್. to perpetrate bad, savage actions. ಹೊಲ್ಲೆಹಗೆಯ್ವವನು (ನೃಶಂಸ, ಕ್ರೂರಕರ್ಮ ಕೃತ್ Hlā.).

ಹೊಲ್ಲೆಹು hollehu. = ಹೊಲ್ಲಹ, etc. (Bh. 1, 8, 59; 3, 1, 28). ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲೆಹನ್ ಇಕ್ಕುಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ, etc. Nr. *b*). ಹೊಲ್ಲೆಹ ಚರ್ಮ (ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ Hlā.). ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲೆಹಂ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ Nr. *b*).

ಹೊಸ hosa. 1. = ಒಸ, ಪೊಸ, q. v. newness, freshness, etc. (Bp. 43, 24; 47, 10; C.; B. 2, 4. 22. 37; ಅಪೂರ್ವ ಅಭಿನವ G.). — ಹೊಸ ಅಗಸ. a new washerman. ಹೊಸ ಅಗಸ ಗೋಣೀ ಒಗದ (Prv.). — ಹೊಸ ಅತ್ತೆ. a new mother-in-law. ಹೊಸ್ತಲು ದಾಟು ವಾಗಲೇ ಹೊಸ ಅತ್ತೆಯನ್ನ ತರ ಬೇಕನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹೊಸ ಒಲುಮೆ. new or novel love (Bp. 27, 7). — ಹೊಸ ಕಣೆ. a new arrow (J. 13, 20). — ಹೊಸ ಗತಿ. a novel way (J. 22, 46). — ಹೊಸ ತುಪ್ಪ. fresh ghee (ಹೈಯಂಗವೀನ Hlā.). — ಹೊಸ ನೀರು. fresh water, *i. e.* water lately come into a tank or that day brought home (C.). ಹೊಸ ನೀರು ಬನ್ದು, ಹಳೇ ನೀರು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಹೊಸ ಪೇಟೆ. a new market-place; N. (My.). — ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ. new cloth (ಅನಾಹತ, etc. Si. 221). — ಹೊಸ ಬೆಣ್ಣೆ. fresh butter (Bp. 42, 2). — ಹೊಸ ಮಡಿ. newly washed clothes (Bp. 21, 9). — ಹೊಸ ಮಡಿಕೆ. a new vessel (Bp. 55, 29). — ಹೊಸ ಮನೆ. a new house (Dp. 4). ಹೊಸ ಮನೆ ಹೊಗುತ್ತಾ ಕಾಗೆ (that has a bad omen) ಕೊಂಕುಟಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹೊಸ ಮಸೆ. = ಪೊಸ ಮಸೆ, q. v. (Bh. 6, 2, 6). — ಹೊಸ ಮಾತು. a new word; news (My.). — ಹೊಸ ಮೋಹ. new (not old) love. ಹಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಕೆಮ್ಪು, ಕಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಹಂಸೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯರಳ ತನಿಗಮ್ಪು, ಹೊಸ ಮೋಹ ನಿಲ್ಲವು; ನೋಡು! (Sp.). — ಹೊಸ ರೊಟ್ಟಿ. fresh bread (B. 3, 111). — ಹೊಸ ವರ. a new gift (Bp. 23, 13). — ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರ. new cloth (ನೂತನಾಮ್ಬರ Nn. 27). — ಹೊಸ ವೈದ್ಯ. a new doctor. ಹೊಸ ವೈದ್ಯನಿಗಿನ್ತ ಹಳೇ ರೋಗಿ ವಾಸಿ (Prv.). — ಹೊಸ ಸೀರೆ. new cloth, a new garment (ಅಹತ Hlā.; ಅನಾಹತ, ನವಾಮ್ಬರ, etc. Nr.). — ಹೊಸ ಹೊಸ. rep. (B. 2, 22. 40; 3, 90).

ಹೊಸ hosa. 2. P. p. of ಹೊಸೆ 1, in ಹೊಸ ಹೊಸದು (Bp. 14, 17; 18, 28).

ಹೊಸ hosa. 3. P. p. of ಹೊಸೆ 2, in ಹೊಸ ಹೊಸದು (Bp. 16, 21; 57, 18).

ಹೊಸಕು hosaku. = ಉಸಿಕು, ಉಸಿಗು, ಉಸುಕು 2, ಒಸಗು, ಹೊಸಗು. to rub anything between the hands or with the foot (My.; *cf.* ಹೊಸೆ 1).

ಹೊಸಗು hosagu. = ಹೊಸಕು, etc. (My.).

ಹೊಸಗೆ hosage. 1. = ಒಸಗೆ 1, ಒಸಿಗೆ, ಪೊಸಗೆ, ಹೊಸಿಗೆ 1. joy, etc. (My.). 2, = ಋತುಶಾನ್ತಿ. a ceremony (My.).

ಹೊಸಗೆ hosage. 2. = ಒಸಗೆ 2, ಹೊಸಿಗೆ 2. report, news, tidings (My.).

ಹೊಸತಿಲು hosatilu. ಹೊಸತಿಲ್. = ಪೊಸನ್ತಿಲ್, etc. a door-sill, a threshold (ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣಿ, ದೇಹಲಿ Hlā.; ದೇಹಲಿ Mr. 199). — ಹೊಸತಿಲುಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole made by burglars under a threshold (Bp. 31, 5).

ಹೊಸತು hosatu. = ಪೊಸತು 1, etc. that which is new, fresh, novel, etc.; newness, etc. (ನವ್ಯ, ನವ, ನವೀನ, ನೂತನ, ಅಭಿನವ, ನೂತ್ನ Hlā.; Bp. 25, 27; 26, 53; 32, 22; 38, 52; 47, 18; 60, 19; Bh. 6, 2, 1; My.). [ನಾಗಂಗೆ ಹೊಸತನಿಕ್ಕಿಹೆಪ್ಪುರು ನಾಗ ಬನ್ದರೆ ಕೋಲ ಕಳೆದುಕೊಮ್ಬರು Bv. 195]. ಹೊಸತಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಮೊಳೆ (ಅಂಕುರ); ಹೊಸತಾಗಿ ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿದ ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪ ಫಲಾದಿಗಳ ಗೊಂಚಲು (ವಲ್ಲರಿ, ಮಂಜರಿ Nr.). ಹೊಸತಾಗಿ ಮಲತ ಮೊಳಕೆ (ಅಂಕುರ Si. 119); ಹೊಸತಾದದು (ಶಾರದ 431). ಹೊಸತು ನೈಯ್ಯಲ್ಲಿ, ಹಳತು ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ (Prv.). — ಹೊಸತು ಹೊಸತು. rep. (Bp. 8, 43).

ಹೊಸದು hosadu. 1. = ಹೊಸತು, etc. (ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ, ಅಭಿನವ, ನವ್ಯ, etc. Si. 374; C.). ಹಳದು ಮಿಾಱ ಹೊಸದಿಲ್ಲ, ಬಿಳಿದು ಮಿಾಱ ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಹೊಸ ಹೊಸದು. rep. (B. 5, 269). ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು (ಪ್ರಗಲ್ಭ, etc. Si. 359).

ಹೊಸದು hosadu. 2. P. p. of ಹೊಸೆ 1, in ಹೊಸ ಹೊಸದು. see Bp. s. ಹೊಸ 2.

ಹೊಸದು hosadu. 3. P. p. of ಹೊಸೆ 2 (My.; see Bp. s. ಹೊಸ 3).

ಹೊಸಬ hosaba. = ಪೊಸಮ್ಬ. a new man (Bp. 21, 20; C.; B. 4, 157; 5, 48).

ಹೊಸಬಿಗ hosabiga. a wonderful man (Bh. 7, 4, 2).

ಹೊಸಲು hosalu. = ಒಸಲು, ಹೊಸತಿಲು, etc. a threshold. (My.).

ಹೊಸಿಗೆ hosige. 1. = ಹೊಸಗೆ 1, etc. joy, etc. (My.). — ಹೊಸಿಗೆಪ್ರಸ್ತ. = ಋತುಶಾನ್ತಿ (My.). — ಹೊಸಿಗೆಬಾಗಿಣ. distribution of cakes at the ಋತುಶಾನ್ತಿ (My.).

ಹೊಸಿಗೆ hosige. 2. = ಹೊಸಗೆ 2, etc. report, etc. (My.).

ಹೊಸಿಲು hosilu. = ಹೊಸಲು, etc. (My.).

ಹೊಸೆ hose. 1. = ಪೊಸೆ 1. to churn; to rub, to generate fire by friction. P. ps. ಹೊಸದು, ಹೊಸೆದು. ಕಿಚ್ಚ ಹೊಸೆವ ಕೋಲು (ಅರಣಿ Hlā.). ಯಾಗಾಗ್ನಿಯ ಹೊಸೆವ ಮರಂ (ಅರಣಿ Nr.). ಹೊಸವ ಕೋಲ್ (Bp. 18, 28). ಹಸಿಯ ಸಮಿಧೆಯ ತನ್ದು ಹೊಸದ ರುಣ್ಟೇ ಕಿಚ್ಚು? ವಿಷಯಗಳುಳ್ಳ ಮನುಜಂಗೆ ಗುರುಕರುಣ ವಶವರ್ತಿಯಹುದೇ? (Sp.).

ಹೊಸೆ hose. 2. = ಪೊಸೆ 3. to twist, etc. (C.; Bp. 42, 2; B. 2, 42). P. ps. ಹೊಸದು, ಹೊಸೆದು, ಹೊಸ್ತು. [ಮಳಲ ಹೊಸೆದರೆ ಹೊಸೆದನ್ತಲ್ಲದೆ ಸರವಿಯು ಹಡೆಯಲುಬಾರದು Bv. 552].

ಹೊಸ್ತಲ hostala. = ಹೊಸ್ತಲು. (G. 72. 189. 270. 499).

ಹೊಸ್ತಲು hostalu. = ಹೊಸತಿಲು, etc. a threshold. (B. 4, 199). ಬಾಗಿಲ ಹೊಸ್ತಲು (ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣಿ, etc. Si. 110). ಹೊಸ್ತಲು ದಾಟುವಾಗಲೇ ಹೊಸ ಅತ್ತೆಯನ್ನ ತರ ಬೇಕನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹೊಸ್ತಿಲು hostilu. ಹೊಸ್ತಿಲ್. = ಹೊಸತಿಲು, etc. (ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣಿ, ದೇಹಲಿ Nr.; J. 5, 68; My.). ಪ್ರಸ್ತಪ್ರಯೋಜನವಿದ್ದರೆ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲೇ ಕಾಣುವದು (Prv.).

ಹೊಸ್ತು hostu. 1. = ಹೊಸತು, etc. that is new, etc.; newness, etc. (My.; ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ, etc. Si. 374). ಹೊಸ್ತಾಗಿದ್ದದು

(ನೂತನ, etc. Dhw.). ಹೊಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಗಸ ಗೋಣೀ ಒಗದ, ಹಬ್ಬಾದರೆ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವದೇ ಪ್ರಯಾಸ (Prv.; *cf.* the Prv. s. ಹೊಸ ಅಗಸ).

ಹೊಸ್ತು hostu. 2. [first use of the new harvest].

ಹೊಳ hoḷa. = ಹೊಳದು, ಹೊಳೆದು. P. p. of ಹೊಳೆ 1, in ಹೊಳ ಹೊಳೆ (Bp. 27, 23; Rām. 3, 6, 43; Bh. 1, 17, 10; J. 2, 40; 6, 10; 11, 10; 15, 10).

ಹೊಳಕಿಸು hoḷakisu. to cause to appear (Rām. 6, 54, 27).

ಹೊಳಕು hoḷaku. 1. to make one's appearance, to appear, to become manifest (Bp. 1, 7, 32; Rām. 3, 6, 43. 58; 3, 7, 15; 6, 11, 2; 6, 30, 14; 6, 50, 28).

ಹೊಳಕು hoḷaku. 2. lustre, shine (*cf.* ಪೊಳಕು?). ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಳಕು ಕಣ್ಡೀತೇ? (Prv.).

ಹೊಳಚು hoḷacu. to pare off (Bp. 43, 25; see s. ಉಳಿ 4). 2, to peep, to stare (Dp. 107, 3).

ಹೊಳತ hoḷata. lustre, shine (My.).

ಹೊಳದು hoḷadu. = ಹೊಳೆದು. P. p. of ಹೊಳೆ 1. (Bp. 27, 23; 25, 5).

ಹೊಳಪಿಸು hoḷapisu. 1. = ಪೊಳಯಿಸು, ಹೊಳಿಸು. to brandish (as a sword, My.).

ಹೊಳಪಿಸು hoḷapisu. 2. to make bright, to scour, to furbish (My.).

ಹೊಳಪು hoḷapu. = ಪೊಳಪು 1, etc. radiance, etc. (C.; B. 4, 124. 225). ಬಹಳ ಹೊಳಪು (ಸುಷಮೆ, ಪರಮಶೋಭೆ Si. 32).

ಹೊಳಲೆ hoḷale. = ಒಳಲೆ. (My.). a kind of shell used in feeding children.

ಹೊಳವು hoḷavu. = ಹೊಳಪು. (My.).

ಹೊಳಸು hoḷasu. = ಪೊಳಯಿಸು, etc. to cause to roll, to cause to welter (Bh. 3, 18, 14); to cause to move about or to and fro (6, 3, 2).

ಹೊಳಹು hoḷahu. 1. = ಪೊಳಪು, etc. radiance, etc. (ಸ್ಫುರಣ, ಸ್ಫುರಣ Nr.; Rām. 3, 4, 25; J. 12, 20; 30, 10; Bh. 1, 15, 19; 6, 2, 6). — ಹೊಳಹುಗಿಡು. -ಕಿಡು. radiance to be destroyed: to become gloomy (ನಿಃಪ್ರಭ Nr.). — ಹೊಳಹು ನುಡಿ. bright, cheering speech (ಶಾನ್ತ Mr. 84).

ಹೊಳಹು hoḷahu. 2. = ಪೊಳಪು 2. a swing, a hammock (ಪ್ರೇಂಖ, ಪೊಳಪು Nr. 129).

ಹೊಳಹು hoḷahu. 3. the neck of a lute. ವೀಣೆಯ ಹೊಳಹು (ಪ್ರವಾಲ, ವಿಪಂಚಿ Nn. 7).

ಹೊಳಿವಿಕೆ hoḷivike. shining, shine (Cb. 106).

ಹೊಳಿಸು hoḷisu. = ಹೊಳಪಿಸು 1, etc. ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಳಿಸು (ಝುಳಿಪಿಸು G.).

ಹೊಳೆ hoḷe. 1. = ಪೊಳೆ 1. to be radiant or bright, to shine (Bp. 18, 2; 26, 13; 32, 6; 61, 66; Rām. 1, 13, 6; 6, 30, 9; Bh. 4, 4, 36; 6, 3, 18; J. 13, 51; C.; Si. 176; B. 1, 18). P. ps. ಹೊಳದು q. v., ಹೊಳೆದು. ಹೊಳವ ಅರಳೆಲೆ (Prll. 3, 25).

ಹೊಳೆ hoḷe. 2. = ಪೊಳೆ 2. to roll: to fail (as a promise, J. 4, 2).

ಹೊಳ್ಳಿಸು hoḷḷisu. = ಹೊರಳಿಸು, etc. to cause to roll (v. t., My.); to roll (v. t., My.). 2, to cause to escape one's grasp (Bh. 6, 4, 34; 7, 4, 54).

ಹೊಳ್ಳು hoḷḷu. 1. = ಪೊಳ್ಳು, q. v. hollowness; etc. 2, a worthless person (Bp. 21, 40; 56, 20). ಮರನ ಹೊಳ್ಳು (Bh. 1, 19, 23. 25). — ಹೊಳ್ಳಾಗು. -ಆಗು. to become worthless or vain (as abstract meditation, Bh. 3, 5, 21); to become hollow or empty (My.). — ಹೊಳ್ಳಿಱಿತ. -ಇಱಿತ. the dealing out of harmless blows (Bh. 1, 13, 5). — ಹೊಳ್ಳುಕಣೆ. a hollow, strengthless arrow (Bh. 8, 23, 44). [— ಹೊಳ್ಳುಕುಟ್ಟು. to pound worthless thing, chaff. ಹೊಳ್ಳುಕುಟ್ಟಿ ಕೈಹೊಟ್ಟೆಯಾದನ್ತಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 552]. — ಹೊಳ್ಳುಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಪೊಳ್ಳುಗಳೆ. to despise, to scorn. ಜಳ್ಳು ಮಾತಿನಿನ್ದ ಹೊಳ್ಳುಗಳೆಯುತ್ತಾನೆ (Prv.). 2, to deprive of strength (Bh. 8, 23, 19). — ಹೊಳ್ಳುಮಾತು. -ಮಾತು. = ಪೊಳ್ಳು ಮಾತು. an empty, vain word (Bh. 8, 22, 27). — ಹೊಳ್ಳುವಾಱು. -ಪಾಱು. to run about to no purpose (Bh. 1, 14, 34); to fly fruitlessly (8, 25, 17). [— ಹೊಳ್ಳುಹಾಱು. = ಹೊಳ್ಳುವಾಱು. ತಲೆಹಿಲ್ಲದ ಕೋಲು ಹೊಳ್ಳು ಹಾರುವುದಲ್ಲದೆ ಗುಱಿಯ ತಾಗಬಲ್ಲುದೇ? Bv. 202]. — ಹೊಳ್ಳೆದೆ. -ಎದೆ. cowardice (J. 23, 10). — ಹೊಳ್ಳೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. barren sesamum (ತಿಲಪಿಂಜ, ತಿಲಪೇಜ, ಷಣ್ಡತಿಲ (Hlā., Nr.).

ಹೊಳ್ಳು hoḷḷu. 2. = ಹೊರಳು, etc. to roll, etc. (My.). — ಹೊಳ್ಳಾಡು. -ಆಡು. to roll about (v. i.) etc. ಜೊಳ್ಳುಮನುಜರು ತಾವು ಸುಳ್ಳುಸಂಸಾರದೊಳು ಮಳ್ಳಿಡಿದು, ಮಾಯೆಯೆಮ್ಬುವಳ ಬಲೆಯೊಳು ಹೊಳ್ಳಾಡುತಿಹರು (Sp.).

ಹೊಳ್ಳುಗ hoḷḷuga. = ಹೊಳ್ಳಿಗ. a man destitute of strength, a weak man (Bh. 8, 24, 40).

ಹೊಳ್ಳೆ hoḷḷe. 1. = ಹೊರಳೆ 1. a nostril (C.; B. 4, 83).

ಹೊಳ್ಳೆ hoḷḷe. 2. = ಒಳ್ಳೆ 2. — ಹೊಳ್ಳೆಹಾವು. a kind of amphisbaena (My.).

ಹೊಳ್ಳೆಗ hoḷḷega. = ಹೊಳ್ಳುಗ. (J. 4, 21).

ಹೊಳ್ಳೆಯ hoḷḷeya. this appears to be a mistake for ಹೊಲ್ಲೆಯ (ಹೊಲ್ಲಿಯ) in Bh. 4, 10, 35.

ಹೊೞಲ್ hoḻal. ಹೊೞಲು. = ಪೊೞಲ್, etc. a town (Bp. 40, 36; 57, 47; Rām. 3, 2, 16; 6, 53, 6).

ಹೊೞೆ hoḻe. = ಪೊೞೆ 1. a river (ನದಿ Nn. 11. 40; C.). ಹೊೞೆಯ ವೇಗ (ಸ್ರೋತಸ್ Si. 465). ಹೊೞೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳವ ಮಹಿ (ನದೀ ಮಾತೃಕ Mr. 94). ಹೊೞೆ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿಗನ ಮಿಣ್ಡ. — ಹೊೞೆಗೆ ಹಾಕುವದಾದರೂ ಅಳೆದು ಹಾಕ ಬೇಕು. — ಹೊೞೆಗೆ ಇಱಿದ ಮೇಲೆ ಚಳಿಯೇನು? ಮೞೆಯೇನು? — ಹೊೞೆಗೆ ನೆನೆಯದ ಕಲ್ಲು ಮೞೆಗೆ ನೆನದೀತೇ? — ಹೊೞೇ ಪರ್ಯನ್ತರ ಓಟ, ದೊರೇ ಪರ್ಯನ್ತರ ದೂಱು. — ಹೊೞೆ ಮೂಗಾನವದ, ಅನ್ನ ಕೆರಾ ಕಳಚುವದುಣ್ಟೇ? — ಹೊೞೇ ನೀರಿಗೆ ದೊಣ್ಣಪ್ಪನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೆಯೇ? — ಮೞೆಗೆ ಹೆದಱಿ, ಹೊೞೆಯಲಿ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಹೊೞೆಯ ನೀರೊಬ್ಬನೇ ಅಳೆಯ ಬಹುದೆನ್ದರೇ ಅಳೆಯ ಬಹುದೆನ್ದು ಎನ ಬೇಕು; ಮೂರ್ಖನ ಕಳೆಯಲಳವಲ್ಲ (Sp.). — ಹೊೞೆಚುಳ್ಳಿ. a spinous shrub growing in salt marshes, the holly-leaved acanthus, Acanthus ilicifolius Lin. (St. & Pl.). — ಹೊೞೆನೆಕ್ಕಿಮರ. = ನಾಱುಮ್ಬೇಳೆಮರ. (St. & Pl.). — ಹೊೞೆದಾಸಾಳದ ಮರ. a valuable timber tree with showy purple flowers, Lager-stroemia flos reginae Retz. — ಹೊೞೆ ಹಳ್ಳ. dupl. (G. 106; 5, 298).

ಹೋ hō. 1. = ಪೋ, q. v. going, etc. — ಹೋಗಾಲ. -ಕಾಲ. the time of going or going away: death (My.). [Tu. ಪೋಕಾಲೊ].

ಹೋ hō. 2. = ಹೋ. a common particle used in stopping (ನಿವಾರಣಾರ್ಥ Śmd. 393; ಹಾ, ನಿಲಿಸುವದು, ಬೇಡೆನ್ನುವುದು Nn. 140; Bp. 9, 32; 55, 52; Śśv. 1, 79 va.), in rejoicing (Bp. 17, 14), in fear (26, 28), in pain (38, 10) or sorrow (50, 7). — ಹೋಯೆನ್. -ಎನ್. to utter ಹೋ (Bp. 28, 60. 63). — ಹೋ ಹೋ. rep. (Bp. 8, 17; 22, 30; 44, 10; 52, 13).

ಹೋ hō. a particle used in calling (Sk.; ಸಮ್ಬೋಧೆ Mr. 537), challenging (Sk.), surprise (Sk.), and remembering (ಸ್ಮರಣೆ 537).

ಹೋಕ hōka. = ಪೋಕ, q. v. a goer, etc. see ತಲೆ-, ತಿಣ್ಡಿ-, ದಾರಿ-, ಹಾದಿ-.

ಹೋಕು hōku. going; the state of anything being gone: a defect, a fault (My.; T. ಪೋಕ್ಕು). ಹೋಕಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ನಾಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೋಕೆ hōke. going: a way, a passage, a means (My.; Te. ಓಕೆ, ಪೋಕು, ಪೋಕೆ; T. ಪೋಗ್ಗೈ; M. ಪೋಕ್ಕು).

ಹೋಗಿಸು hōgisu. = ಪೋಗಿಸು. to cause to go, etc. (My.).

ಹೋಗು hōgu. 1. = ಪೋಗು 1 q. v., etc. to go; etc. (C.); to go on (Bp. 50, 49); to go near, to embrace sexually (see Sp. below). ಹೋಗ ಬಾರದುದು (ಗಹನ, ಕಲಿಲ); ಹೋಗ ಬಾರದ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾನ್ತಾರ, ದುರ್ಗ Nr.). ಹೋಗ ಬಾರದನ್ಥಾದು (ಅಕ್ಷರ, ಅಸಂಗತ Nn. 75). P. p. ಹೋಗಿ (C.); relative P. p. ಹೋದ; relative present participle ಹೋಗುವ (C.), ಹೋಪ (Bp. 28, 37; 45, 34), ಹೋಹ q. v.; 3rd person singular imperfect ಹೋಯಿತು (C.), ಹೋಯಿತ್ತು (Bp. 14, 9), ಹೋಯ್ತು (C.); 3rd person imperative ಹೋಗಲಿ (Bp. 51, 30; C.); 2nd person plural imperfect once ಹೋದಿಹಿರ್ (Bp. 23, 36, instead of the old form ಹೋದಪಿರ್). in *common* language ಹೋಗು is frequently joined to a P. p. ಅವದಿರು ಬೆನ್ದು ಹೋದರು (Bh. 1, 8, 89). ಎಚ್ಚರಿಕೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವದು (ಪ್ರಮಾದ, etc. Si. 71); ಹಡಗು ದಾಟಿ ಹೋದದು (ಅತಿನೌ 85); ರೋಗದಿನ್ದ ದುರ್ಬಲನಾಗಿ ಬೊಗ್ಗಿ ಹೋದವನು (ನ್ಯುಬ್ಜ 203); ಸತ್ತು ಹೋದವನು (ಮೃತ 243); ಸೋತು ಹೋದವನು (ಪರಾಜಿತ, etc. 296); ಸೀದು ಹೋದ ಅನ್ನ (ಭಿಸ್ಸಟೆ, etc. 315); ಕಳದು ಹೋದದು (ಪ್ರಾಕ್ 475). — ದಾಸಿಯನು ಹೋಗುವಗೆ ವೀಸ ಹತ್ತದು ಕೆಯ್ಗೆ, ಹೇಸಿ ತೊಲಗುವಳು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಆಯುಷ್ಯ ನಾಶವಾಗುವದು (Sp.). ಹೋಗು! ಅಮ್ಬೋದಿಲ್ಲ, ಹೊಗೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. — ಹೋಗದಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಆಗದಿದ್ದ ಚೀಟು. — ಹೋದ ಪುಟ್ಟ, ಬನ್ದ ಪುಟ್ಟ, ಪುಟ್ಟನ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರಿಲ್ಲ. — ಹೊದರೆ ಕಾಸಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗಾಸಿ, ಇದ್ದರೆ ವಾಸಿ. — ಹೋದರೆ ಒನ್ದು ಕಲ್ಲು, ಬನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಹಣ್ಣು. — ಹೋದ ಒಡವೆ ಹೊಱಡದು. — ಹೋದೆಯಾ, ಪೀಡೆ? ಅನ್ದರೆ ಬನ್ದೆ ಬೆಳಕಿನ ಕಣ್ಡಿಯಿನ್ದ. — ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹೋದರೂ ಭಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ಮುಳ್ಳುಮೊನೆಯಷ್ಟು ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದವನ ತಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. — ಮಾತು ಬನ್ದಾಗ ಸೋತು ಹೋದವನೇ ಜಾಣ (Prvs.). — ಹೋಗಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow or permit to go (C.; B. 5, 85. 194). — ಹೋಗ ಬರು. to go and come (B. 5, 226). — ಹೋಗ ಬಿಡು. to let go (Bp. 59, 13; 60, 15. 25). — ಹೋಗಲಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to remove; to make away with, to destroy, to kill; to dissipate (My.; Si. 225. 297. 352). ಇದ್ದದ್ದು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಕಲಿತ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಾ (Prv.). — ಹೋಗಲಾಡು. -ಆಡು. to let go; to lose; to dissipate; to retract (a word), to fail in (a promise, My.). — ಹೋಗಲೀಸು. -ಈಸು. = ಹೋಗಗೊಡು. (My.). — ಹೋಗ ಹೋಗು. = ಹೋಗು ಹೋಗು. (Bp. 18, 4; B. 5, 305). — ಹೋಗಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. = ಹೋಗಲಾಡು. (My.). ಮುಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋದ, ಮುದೀನಕ್ಕೆ ಹೋದ, ಇದ್ದ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಹೋಗಾಡಿಸಿ ಬನ್ದ (Prv.). — ಹೋಗಾಡು. -ಆಡು. to throw away, to scatter, to squander, to dissipate (ಪ್ರಮಾದತ್ಯಜನ Śmd. Dh.; My.; Mhr. ಹೋಗಾಡಣೇಂ). ಉದ್ದುರುಟು ಮಾತಾಡಿ, ಇದ್ದವನು ಹೋಗಾಡಿ, ಉದ್ದ ಮರದ ತುದಿಯನೇಱಿ, ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತನ್ತೆ (Sp.). 2, to abandon, to quit. ಒಡಲ ಹೋಗಾಡಿದರು (*i. e.* -ರೂ), ನುಡಿ ನೀಗಾಡಿದರು (*i. e.* -ರೂ), etc. (see Sp. s. ನೀಗಾಡು). 3, to lose (Bp. 21, 47; 22, 40; 42, 28; 54, 39. 41; 58, 44). 4, to discharge (as an obligation, Bh. 8, 24, 42). — ಹೋಗು ಹೋಗು. rep. (Bp. 12, 3; 28, 10; 37, 13; 60, 6; B. 3, 100; 4, 5. 67. 150. 218).

ಹೋಗು hōgu. 2. = ಪೋಗು 2. going; not coming about, failure. see ಆಗು-. — ಹೋಗೊಲೆ. -ಒಲೆ. = ಕೋಡೊಲೆ. (My.).

ಹೋಗುವಿಕೆ hōguvike. going, etc. (Si. 195. 264. 296. 390. 393. 395. 398. 399. 416; B. 5, 309). ತೀರಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಸಾತಿ Si. 424); ಆಗಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಅರ್ಥ, ನಿವೃತ್ತಿ 429); ಕಾಣ ಬಾರದೇ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಅಸ್ತ, ಅದರ್ಶನ 475).

ಹೋಟಿ hōṭi. = ಪೋಟಿ. resemblance, likeness, similarity (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಪಾಸಟಿ, ಜೋಡು, ಹೊಯಿಕೆಯ್, ಸಂಗಡ, etc., ಸಮಾನ Śs.).

ಹೋಟೆ hōṭe. = ಪೋಟೆ. the hollow of a tree (see Nr. s. ಪೋಟೆ and ಹೋಟಲ್); a hollow, empty state (My.). ಹೊಱಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕೋಟೆ, ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೋಟೆ (Prv.). ಮರದ ಹೋಟೆ (ನಿಷ್ಕುಹ G.).

ಹೋಟ್ರೆ hōṭre. = ಹೊಟ್ರೆ, etc. a hollow, etc.

ಹೋತ hōta. = ಪೋತ, etc., ಹೋತು. a he-goat q. v., ಹೋನ್ತು. (My.; ಸ್ತುಭ, etc. Si. 323; see ತಿಣ್ಡಿ-). ಹೋತನಿಗೆ ಗಡ್ಡವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — ಮಾರಿಯ ಕಣ್ಣು ಹೋತನ ಮೇಲೆ. — ಮಾರಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋತ ಕನ್ನಾ ಕೊಱದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಹೋತ hōta. Tbh. of ಹೋತೃ. see ಮೇಘೋ-.

ಹೋತಾರ hōtāra. Tbh. of ಹೋತೃ (Śmd. 104).

ಹೋತು hōtu. = ಹೋತ, etc. a he-goat (ಸ್ತುಭ, ಸ್ತಭ, ಛಾಗ, ವಸ್ತ, ಛಗಲಕ, ಅಜ Nr.; ಸ್ತಭ, ಛಾಗ, etc. Mr. 184; ಅಜ Nn. 47; S. Mhr.; B. 3, 9; 5, 23; see Sp. s. K. ಯಾತ). ಹೋತಿನ ಗಡ್ಡ ನೂತನವೆನ್ದು, ಕೊಯಿದರೆ ಕೋತಿ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಹೋತೃ hōtṛi. = ಹೋತ, ಹೋತಾರ. an offerer of an oblation or burnt-offering; *a priest who at sacrifice invokes the gods or recites the hymns of the ṛigvēda, a priest conversant with the ṛigvēda.*

ಹೋತ್ರ hōtra. anything intended or fit for offering with fire (generally clarified butter); the clarified butter so offered; an oblation with fire, a burnt-offering, a sacrifice. see ವೀತಿ-.

ಹೋತ್ರಿ hōtri. a sacrificing priest; the priest who offers the oblation. see ಅಗ್ನಿ-.

ಹೋದ hōda. = ಪೋದ. relative P. p. of ಹೋಗು 1.

ಹೋನ್ತು hōntu. = ಹೋತು, etc. a he-goat (ಅಜ, ಸ್ತುಭ, ವಸ್ತ, ಛಾಗ, ಛಗಲಕ, ಛಗ Hlā.).

ಹೋಬಳಿ hōbaḷi. a division of a talūk (My.). — ಹೋಬಳಿಶಾನಭೋಗ. the accountant of a hōbaḷi (My.).

ಹೋಬಳಿದಾರ hōbaḷi-dāra. a chief of armed peons (My.; T. ಓಮ್ಬುಡೈ=ಕಾವಲ್, custody).

ಹೋಮ hōma. = ಓಮ, etc. Bishop's weed. (My.).

ಹೋಮ hōma. the act of making an oblation to the gods by casting clarified butter into the fire, accompanied with reciting mantras; an oblation of clarified butter, an oblation with fire, a burnt-offering; *a sacrifice.* ಹೋಮಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಮ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ? — ಹೋಮ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೇ ಊಟ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ತೇಮಾನದಿನ್ದ ಹೋಮವಾ ಮಾಡಿ, ಗುಮಾನ ಪಟ್ಟ. — ನೇಮವಿದ್ದರೆ ವ್ರತ, ಹೋಮವಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ. — ನೇಮ ಹೆಚ್ಚಿ, ಹೋಮ ಮಾಱು, ಶ್ವಾನನ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡುವದಾಯಿತು. — ಪ್ರೇಮದಿನ್ದ ಹೇಮ ಕೂಡಿಸಿ, ಹೋಮಕ್ಕೆ ತಪ್ಪೆ ತೀರಿಸಿದ. — ಸ್ನಾನ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೋಮದ ದಕ್ಷಿಣೆ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.). — ಹೋಮ ಹವನ. dupl. (My.).

ಹೋಮಕರಣ hōma-karaṇa. the act of making a hōma. ನಾಮಕರಣ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಮಕರಣ (Prv.).

ಹೋಮಕುಣ್ಡ hōma-kuṇḍa. a hole in the ground for receiving the consecrated fire for an oblation. (My.).

ಹೋಮಧೇನು hōma-dhēnu. a cow the milk of which is used for oblations (ಮಾಹೇಯಿ Hlā.; Mr. 180).

ಹೋಮಶಾಲೆ hōma-śāle. a chamber or place for keeping the sacred fire for oblations. (My.).

ಹೋಮಾಗ್ನಿ hōma-agni. sacrificial fire, the fire for an oblation. (My.).

ಹೋಮಾನಲ hōma-anala. = ಹೋಮಾಗ್ನಿ. (Rām. 1, 16, 47).

ಹೋಯಿತು hōyitu. = ಹೋಯಿತ್ತು, ಹೋಯ್ತು. third person neuter singular of the imperfect of ಹೋಗು 1. (Bp. 50, 40; 55, 6. 15; C.).

ಹೋಯಿತ್ತು hōyittu. = ಹೋಯಿತು, etc. (Bp. 14, 9).

ಹೋಯ್ತು hōytu. = ಹೋಯಿತು, etc. (C.).

ಹೋರಿ hōri. a bull calf, an uncastrated young male of the ox kind, a young bull (ತರ್ಣಕ, ವತ್ಸ Hlā.; Bp. 4, 53; C.; B. 3, 17; Tu. ಬೋರಿ). ಹಿಡಿಯಿಸಲ್ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ); ಆಱು ಹಲ್ಲ ಹೋರಿ (ಷೋಡತ್, ಷಡ್ದಶನ Hlā.). ತಿದ್ದಲ್ ಆದ ಹೋರಿ (ದಮ್ಯ, ವತ್ಸತರ); ಗೂಳಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ, ಷಣ್ಡತಾಯೋಗ್ಯ); ತಿದ್ದಲೆನ್ದು, ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಪ್ರಷ್ಠವಾಹ್, ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ); ಮೂಗುನೇಣ್ ಇಕ್ಕಿದ ಹೋರಿ (ನಸ್ತಿತ, ನಸ್ಯೋತ Nr.). 2, a bullock (Bp. 56, 28; Bh. 1, 10, 29; ಆರ್ಷಭ್ಯ, ಹರೆಯದ ಎತ್ತು G.). ಉತ್ತಮದ ಹೋರಿ (ಧೌಮ್ಯ Mr. 179). ಹೋರಿ ನೆಚ್ಚಿ ಹೊಲ ಮಾಡಬಾರದು, ಪೋರಿ ನೆಚ್ಚಿ ಬೇಱ ಆಗಬಾರದು. — ಹೋರಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ದಾರಿ ಉದ್ದ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಎಮ್ಮೆಪೋರಿ, ಕಿಱುಬೋರಿ, ಗೂಳಿಹೋರಿ, ತಿರುಗ್ಪೋರಿ, ಬಲುಹೋರಿ, ಹಿಡಿಹೋರಿ. — ಹೋರಿಗಱ. -ಕಱ. a bull calf (Si. 319). — ಹೋರಿಯಡೆ. -ಅಡೆ. cowdung (ಗೋಮಯ Śm. 33).

ಹೋರಿಕ hōrika. ಹೋರಿಗ hōriga. see s. ಹೇರಿಗ.

ಹೋರಿದು hōridu. = ಹೊರ್ದು, ಹೋರಿ. P. p. of ಹೋರ್, ಹೋರು. (Bh. 1, 14 sum.; 7, 4, 42).

ಹೋರಿಸು hōrisu. = ಪೋರಿಸು, q. v. to cause to fight. (My.).

ಹೋರು hōru. 1. ಹೋರ್. = ಓರು 1, ಪೋರ್ 1. to wrestle; to fight; to altercate (Bp. 18, 11; 21, 36; 58, 34; J. 10, 31; 13, 55; 22, 29; My.). [ಒನ್ದು ಮಾತಿನ ಗೆಲ್ಲ-ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದು ಹೋರುವ Bv. 256; Cv. 31]. ಹೋರಿ ಬಾಱುವದಕ್ಕಿನ್ನ ಸೇರಿ ಬಾಱಬೇಕು. — ಹೋರುವ ಮುಣ್ಡೆ ಹೂರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಹೋರುವ ಹೆಣ್ತಿ, ನಾಱುವ ನೀರು ತ್ಯಜಿಸು! — ಸೋರುವ ಮನೆಯನ್ನೂ ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನೂ ದೂರ ಬಿಡಬೇಕು (Prvs.). — ಹೋರಟೆ. -ಅಟೆ. fight, strife; a fight, a battle, a combat (ಪೋರ್ಕೆ Bhn. 25, o. r. ಹೋರ್ಕೆ; Cpr. 8, 55; Rām. 4, 2, 36; 6, 50, 21; Bh. 1, 8, 2; 9, 2, 15; J. 22, 7). — ಹೋರಾಟ. -ಆಟ. mutual fight (with the hands); strife, contention, altercation (My.; ಹೋರಟೆ, ಜಗಳ G.). ತೇರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೋರಾಟಾ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ. — ನೀರುಳ್ಳಿಯವನ ಸಂಗಡ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮೋಱೆಲ್ಲ ನಾಱದೇ? — ಮರಾಟರ ಹತ್ತರ ಹೋರಾಟ ಸಲ್ಲ (Prvs.). — ಹೋರಾಡು. -ಆಡು. to wrestle, to fight; to altercate (My.). ಎರಡು ಸೇನೆಗಳೂ ದೊಪ್ಪಿಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೋರಾಡುವ ದ್ವನ್ದ್ವಯುದ್ಧ (ತುಮುಲ Si. 294). — ಹೋರ್ಯಾಡು. -ಅಡು. = ಹೋರಾಡು. (My.). ಹಾಱುವ ಕಾಗೆ ಹೋರ್ಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಿತೇ (or ಬಲ್ಲದೇ? Prv.).

ಹೋರು hōru. 2. = ಪೊರ್ 3, (ಹೊದರು). a hole (B. 4, 91; ತೂತು G.).

ಹೋರುಕುಳಿ hōru-kuḷi. = ಪೋರ್ಕುಳಿ, q. v. a wrestler.

ಹೋರೆ hōre. ಹೋರಾ. (fr. the Greek). the rising of a zodiacal sign; part of the duration of a sign; an hour; a mark, line; a particular scientific work or science. (My.).

ಹೋಱೆ hōṟe. (= ಹೊಱಗೆ). business, work (My.).

ಹೋಱೆಗ hōṟega. a servant (Śāstrasāra in W. v. 1297; Bh. 1, 13, 5).

ಹೋಱೇವು hōṟēvu. = ಹೋಱೆ³. ಹೋಱೇವು ಇಲ್ಲದೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮಠಪತಿ ಮೂಱು ಬೊಟ್ಟು ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಬನ್ದ. — ಹೋಱೇವು ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಱ ಗೋಡೆ ಸಾರಿಸಿದರು (Prvs.).

ಹೋರ್ಕೆ hōrke. = ಪೋರ್ಕೆ, q. v. fighting, battle, etc.

ಹೋಲ್ hōl. = ಪೋಲ್ 1, etc. to be like, to resemble. ಹೋಲ್ವೆ (Dp. 67, 3. 5).

ಹೋಲಿಕೆ hōlike. = ಪೋಲ್ಕೆ. resemblance, similitude, likeness (ಉಪಮೆ, ಉಪಮಾನ Nr.; ಸಾಮ್ಯ Nr.; ಉಪಮೆ Dhw.; My.). ಕಿವುಡನಿಗೂ ಮೂಗನಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆ ಆದವನು (ಅನೇಡಮೂಕ Si. 363). see Prv. s. ಮಾತು.

ಹೋಲಿಸು hōlisu. = ಪೋಲಿಸು, etc. to cause to resemble; to make analogous; to compare (Bp. 25, 11; 26, 41; 30, 6; 34, 10; 37, 67; 50, 35; 54, 12; J. 17, 59). ಒನ್ದನ್ನು ಒನ್ದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸು, or ಒನ್ದನ್ನು ಒನ್ದಱ ಸಂಗಡ ಹೋಲಿಸು (My.).

ಹೋಲು hōlu. = ಹೋಲ್, etc. (Bp. 38, 61; 40, 13; 55, 18; Bh. 4, 4, 83. 84; 8, 4, 31; C.). ತನ್ದೆಯ ಹೋಲುವಾತನು (ಪಿತೃಸನ್ನಿಭ, etc. Nr.). ಅರಿಸಿನಪಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹೋಲಿ ಹೆಣ್ಣುಕೋತಿಯ ಮುಖದನ್ತೆ ಕೆಮ್ಪಾದ ಬಣ್ಣ (ಶ್ಯಾವ, ಕಪಿಶ Si. 52); ತನ್ದೆಯನ್ನು ಹೋಲಿದವನು (ಮನೋಜವ, ಪಿತೃಸನ್ನಿಭ 355). ತನ್ದೆಯನ್ನು ಹೋಲು, ತನ್ದೆಗೆ-, or ತನ್ದೆಯೊಡನೆ- (My.). ಕೂಸು ಕಾಸು ಹೋಲದು, ಜೋಗುಳ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು (Prv.). ಹುಲಿಯ ಆಕಾರವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಂಹನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ (B. 4, 35). ತುಳುವು ಮಲೆಯಾಳ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ (4, 130). ಹಾಲುಪ್ಪು ಹಂಸವನು ಹೋಲಬಲ್ಲನೆ ಯೋಗಿ? ಮೇಲಣ ಪಥವನಱಿಯದೊಡೆ ಗಿಣಿ ಯೋದಿ ಕಾಱಗೆಡದನ್ತೆ (Sp.).

ಹೋಲುವಿಕೆ hōluvike. = ಹೋಲಿಕೆ. (B. 3, 47; 5, 15). ಸರಿ ಹೋಲುವಿಕೆ (ಅನುಹಾರ, ಅನುಕಾರ Si. 393).

ಹೋಲುವೆ hōluve. = ಪೋಲ್ವೆ. resemblance, etc. (ಅನುಹಾರ, ಅನುಕಾರ Nr.; ಪ್ರಕಾರ, ಸಾದೃಶ್ಯ Nr.).

ಹೋಲ್ವಿಕೆ hōlvike. = ಹೋಲುವಿಕೆ. (ಪ್ರಕಾರ, ಸಾದೃಶ್ಯ Si. 448; ಅನು, ಸಾದೃಶ್ಯ 468; ಉಪಮೆ 469).

ಹೋಷು hōṣu. ardour, eagerness; consciousness, as opposed to insensibility (Mhr., H. ಹೋಷ್; R.).

ಹೋಸ್ hōs. = ಉಸ್, etc. a sound used in scaring away animals (My.).

ಹೋಽಹ hōha. relative present participle of ಹೋಗು 1 (Bp. 5, 36). ಹೋಽಹೆ (2nd person singular of the future, Bp. 44, 68); ಹೋಽಹದು (46, 47); ಹೋಽಹುದು (28, 16; 32, 13; 41, 17; 44 sum.; 44, 43; 46, 13. 47; Bh. 4, 6, 25), ಹೋಽಹಳ್ (Bp. 11, 33), ಹೋಽಹಿರ್ (56, 24), ಹೋಽಹರ್ (18, 91), ಹೋಽಹವು (17, 4; 5, 35; 60, 24). ಹೋಽಹಂ (let us go, 47, 50). ಮುನ್ದೆ ಹೋಽಹವನು (ಪುರೋಗ, ಅಗ್ರಸರ, etc.); ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಽಹವನು (ಮನ್ದಗಾಮಿ, ಮನ್ಥರ); ಹರಿದು ಹೋಽಹಾತನು (ಅತಿಜವ, ಜಂಘಾಲ); ಸ್ವದೇಶದಿನ್ದ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಽಹುದು (ಬಹಿರ್ಗಮನ); ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹೋಽಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯನನುಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ Nr.). ಹೋಽಹವು (ಪೋಪ್ಪುವು Śmd. 195 Mdb. Cm.). ಕಾಲವು ಅತಿಗಳದು ಹೋಽಹಲ್ಲಿ ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮ (Nn. 132); ಕಾಳಿಗಕ್ಕೆ ಹೋಽಹಲ್ಲಿ (ಸಮರಪ್ರವೇಶ 151). ಹೋಽಹಾಗ (Bp. 12, 7; Siṅgirāja 28, 32). see Sp. s. ಮುಡದಿ.

ಹೋಽಹು hōhu. = ಪೋಪು. to be zealously active in going, to be willing to go. ಹತ್ತಿರಿನ್ದ ಹೋಽಹದೆ ಇರುಹಂ (ಪರಿಸರ್ಯೆ Nr.).

ಹೋಳ hōḷa. N. of a ṛiṣi (J. 33, 39).

ಹೋಳಕ hōḷaka. the painted sand-grouse, Pterocles fasciatus (Bd.; Mhr. ಹೋಲಾ, a bird, ringed turtle). see ಕಲ್ಲು-.

ಹೋಳಿ hōḷi. N. of a female demon (rākṣasī), a paramour of Kāma (Mhr.; My.); the hōḷī festival observed on account of her death for the last three or four days terminating with the full moon of the phālguna month when Kāma is burnt in effigy (My.; see ಕಾಮನ ಸುಡುವದು); the red liquid (ಓಕಳಿ) sprinkled at that festival. *cf.* Sk. ಹೋಲಾಕಾ, ಹೋಲೀ. — ಹೋಳಿ ಯಾಡು. -ಆಡು. to sprinkle or squirt ōkaḷi upon one another at the hōḷī feast. ಹೋಳಿಯಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೇ ತಿನ್ನಬಾರದೇ? (Prv.). — ಹೋಳಿಹಬ್ಬ. the hōḷī feast (C.). — ಹೋಳಿಹುಣ್ಣಿವೆ. the full moon of ಫಾಲ್ಗುನ (C.; B. 2, 51; *cf.* ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆ).

ಹೋಳಿಕೆ hōḷike. = ಹೋಳಿಗೆ 1. ಹೋಳಿಕೆಯೂ ನಾಲಿಗೆಯೂ ಸಮನಾಗಿರಬೇಕು (Prv.).

ಹೋಳಿಗೆ hōḷige. 1. = ಪೋಳಿಗೆ. Tbh. of ಪೋಲಿಕೆ. a kind of cake (ಪೂಪ, etc. Si. 314; G.; C.). ಯಾಗಾರ್ಥಮಹ ಹೋಳಿಗೆ (ಪುರೋಡಾಶ Nr.). ಹೋಳಿಗೆ ಹುಗ್ಗಿ ಎಡೆ ಮಾಡಿದರೆ ಜೋಳದ ಗುಗ್ಗರಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದ. — ನಮ್ಮ ಮಗ ಇಪ್ಪತ್ತು ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಾನೆನ್ದರೆ ಹಾಕುವವರು ಯಾರು? — ನಾಯಿಯ ಬೊಜ್ಜಕ್ಕೆ ಅಮೇಧ್ಯದ ಹೋಳಿಗೆ. — ನಾಳೆ, ನಾಳೆ! ಎನ್ನು, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳು, ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿದಿ. — ನಾಳೆ ಮಾಳಹಬ್ಬ, ಹೋಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು. — ನೆರಮನೇ ಹೋಳಿಗೆಗೆ ತುಪ್ಪಾ ಕಾಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಪೀಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಏನು? — ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬದ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ಹಬ್ಬ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಹೋಮ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೇ ಊಟಾ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಹೋಳಿಯಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೇ ತಿನ್ನಬಾರದೇ? — ಕೋಲು ಯಾಗಲಿ ಹೋಳಿಗೆಯಾಗಲಿ ಪೋಲಿ ಮಾಡುವವಗೆ ಬೇಡೆನ್ನಿಲ್ಲ (Prvs.). ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಕಸಕಸಿಯನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಹೋಳಿಗೆ (G. 85); ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನ ಹೋಳಿಗೆ (ಅಪೂಪ G.). — ಹೋಳಿಗೆಹಂಚು. an iron plate to bake a hōḷige on (My.).

ಹೋಳಿಗೆ hōḷige. 2. = ಹೋಱುಗೆ (Śmd. 31). Tbh. of ಸ್ಫೋಟಕ (Śmd. 31. 358). a blister, etc. (ಹುಗುಳು Kk. 46).

ಹೋಳ್ hōḷ. = ಪೋಳ್ 1, etc. to cleave, etc. P. p. ಹೋಳ್ದು (Bp. 52, 23).

ಹೋಳಲ್ hōḷal. ಹೋಳಲು. = ಪೋಳಲ್. the hollow of a tree (ನಿಷ್ಕುಹ, ಕೋಟರ Nr.; Mr. 105). ಮರದ ಹೋಳಲು (ನಿಷ್ಕುಟ, ಕೋಟರ Hlā.; ನಿಷ್ಕುಟ, ಕೋಟರ Nn. 142, o. r. ಹೋಟೆ). 2, a hollow, a pitfall, a trap (ಬೋನು Mr. 380).

ಹೋಳಿಗೆ hōḷige. = ಹೋಳಿಗೆ 2, q. v.

ಹೋಳಿದು hōḷidu. = ಹೋಳ್ದು. P. p. of ಹೋಳ್. (Bp. 53, 71).

ಹೋಳಿಸು hōḷisu. to cause to split, etc. (Bh. 6, 4, 86).

ಹೋಳು hōḷu. 1. = ಹೋಳ್, etc. (ತುಣ್ಡು ಮಾಡು G.).

ಹೋಳು hōḷu. 2. = ಪೋಳ್ 2, etc. a split, a piece, a slice, a part (C.; ತುಣ್ಡು G.). — ಹೋಳ ಮೆಯ್. one division or side of the body (B. 3, 21). — ಹೋಳುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to be divided into parts (Rām. 3, 6, 13). — ಹೋಳು ಮಾಡು. to split, to divide into pieces or parts (as fruits or nuts, C.; B. 1, 8; 2, 42).

ಹೌ hau. for some Kannaḍa and foreign words with this initial syllable in writ see ಹವು.

ಹೌದ hauda. a basin made for the water of a jet-d'-eau: an uncovered receptacle of masonry for water: a basin or tank, a reservoir (Mhr., H.). ನೀರಿನ ಹೌದ ಮುನ್ತಾದವು (ಆಶಯ G.).

ಹೌದಾ haudā. = ಹವುದಾ, ಹೌದೆ. an uncovered box or chair upon an elephant, for the convenience of the riders (My.; Mhr.).

ಹೌದು haudu. = ಹವುದು, etc. (C.; B. 1, 25; 4, 168; 5, 137). ಹೌದು, ಬಸವಾ, ಹೌದು; ಅಲ್ಲ, ಬಸವಾ, ಅಲ್ಲ (Prv.).

ಹೌದೆ haude. = ಹೌದಾ. ಸವುದೇ ಹೊಱಿ ಹೊತ್ತು ಕೊಣ್ಡು, ಹೌದೇಲಿ ಕೂತ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹೌರ haura. ಹವುರ, etc. light, not heavy.

ಹೌವು hauvu. earnest desire; earnest hope (B. 4, 62; Mhr., H. ಹಾವ, ಹಾಂವ).

ಹೌಸ hausa. = ಹವಸು. inordinate desire; ambition, eagerness, lust, fire (My.; Mhr., H.).

ಹ್ನವ hnava. secreting, hiding, concealment; a denial. see ಅಪ-, ನಿ-.

ಹ್ನುತಿ hnuti. = ಹ್ನವ. see ಅಪ-.

ಹ್ಯಸ್ hyas. *yesterday.*

ಹ್ಯಸ್ತನ hyastana. hesternal, belonging to yesterday.

ಹ್ಯಸ್ತನದಿನ hyastana-dina. *yesterday.*

ಹ್ಯಾಗೆ hyāge. = ಎಹಗೆ, etc. in what manner? how? (C.; Śmd. 14 Cm.; Si. 469. 470. 474; B. 1, 24; 4, 174; 5, 128). — ಹ್ಯಾಗನ್ದರೆ. -ಅನ್ದರೆ. if one says (or asks) how? 2, if I say (or tell) how? *i. e.* that is to say, namely (C.; B. 4, 215; 5, 38. 95; Si. 274. 315. 401. 403). — ಹ್ಯಾಗಾದರೂ. -ಆದರೂ. somehow; in one way or another (C.). ಆ ಹುಡುಗನು ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಮಾಡಿ, ದಡಕ್ಕೆ ಬನ್ದು ಹತ್ತಿದನು (B. 4, 39). ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಆಗುವದು (Prv.). — ಹ್ಯಾಗೂ. -ಊ 7. = ಹ್ಯಾಗಾದರೂ. (My.). ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೂ ಬರೆಯ ಬಹುದು, ಸುಡೋದು ಹ್ಯಾಗೆ? (Prv.). 2, however, at all events (C.). ಹ್ಯಾಗೂ ಹಬ್ಬದೊಳಗೆ ಆಯ್ದು ದಿನ ಸಾಲೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 25). — ಹ್ಯಾಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ. rep. (B. 5, 57).

ಹ್ಯಾಂಗೆ hyāṅge. = ಹ್ಯಾಗೆ, etc. (My.).

ಹ್ಯಾಟೆ hyāṭe. = ಹೇಟೆ, etc. a hen. (My.).

ಹ್ರಣೀಯೆ hraṇīye. = ಹೃಣೀಯೆ. censure, etc. (Colebr.).

ಹ್ರದ hrada. 1. a ray of light. see ಶತಹ್ರದ.

ಹ್ರದ hrada. 2. a large or deep piece of water, *a lake, a pool* (ತೋಯಾಶಯ, ಮಡು Hlā.; Mr. 416).

ಹ್ರದಿನಿ hradini. 1. lightning.

ಹ್ರದಿನಿ hradini. 2. *a river.*

ಹ್ರಸಿಷ್ಠ hrasiṣṭha. (fr. ಹ್ರಸ್ವ). *shortest, smallest.*

ಹ್ರಸ್ವ hrasva. *short, small, little,* dwarfish. 2, prosodically or metrically short. 3, a dwarf. 4, a short vowel, a vowel containing only one mātrā. see Śmd. 14. 17. 19. 150. 213. 222. 223. 236. 275. 285. 289. 355. 358; Kāvy. I, 1 *a*, 10. 11; I, 2, 47-49. 84-89; I, 3, 64-74; I, 4, 13. 14. 19. 21.

ಹ್ರಸ್ವಗವೇಧುಕೆ hrasva-gavēdhuke. *the plant Uraria lagopodioides* Dec.

ಹ್ರಸ್ವತೆ hrasvate. shortness (of a vowel, Śmd. 188. 284. 364. 379).

ಹ್ರಸ್ವತ್ವ hrasvatva. = ಹ್ರಸ್ವತೆ. (Śmd. 189. 365 Cm.).

ಹ್ರಸ್ವಮೂರ್ತಿ hrasva-mūrti. short in stature, small in figure, dwarfish. (R.).

ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರ hrasva-akṣara. a short letter, a letter with a short vowel (Śmd. 71).

ಹ್ರಸ್ವಾಂಗ hrasva-aṅga. *N. of a medicinal plant* (= ಜೀವಕ).

ಹ್ರಸ್ವಿ hrasvi. a small bird (ಕಿಱುಪಕ್ಕಿ Mr. 175).

ಹ್ರಾದ hrāda. *noise, sound.*

ಹ್ರಾದಿ hrādi. ಹ್ರಾದಿನ್. making a sound or noise.

ಹ್ರಾದಿನಿ hrādini. *Indra's thunderbolt.* 2, *lightning.* 3, a river.

ಹ್ರಾಸ hrāsa. sound, noise. 2, shortening, diminution, abatement, decrease, decline, deterioration, detriment; paucity scarcity, (R.).

ಹ್ರೀ hrī. *shame, bashfulness, modesty.*

ಹ್ರೀಣ hriṇa. *ashamed, bashful, modest,* shy, timid.

ಹ್ರೀತ hrīta. *ashamed, bashful, modest.*

ಹ್ರೀವೇರ hrīvēra. *a kind of Andropogon, a drug and perfume* (ಕರಿಯ ಬಾಳ Hlā.).

ಹ್ರೀವೇಲ hrīvēla. = ಹ್ರೀವೇರ. (Sk.).

ಹ್ರೇಷೆ hrēṣe. *neighing* (of a horse).

ಹ್ಲನ್ನ hlanna. glad, pleased, delighted, happy. see ಪ್ರ-.

ಹ್ಲಾದ hlāda. pleasure, joy. see ಪ್ರ-.

ಹ್ಲಾದಿನಿ hlādini. = ಹ್ರಾದಿನಿ. Indra's thunderbolt. 2, *lightning.* 3, *the gum olibanum tree, Boswellia serrata* (= ಗಜಭಕ್ಷ್ಯ).

ಹ್ವ hva. crooked, curved, bent. see ಪ್ರ-.

ಹ್ವರ hvara. (ಹ್ವರಸ್). crookedness; the state of being bent (towards). see ಉಪ-.

ಹ್ವಲ hvala. moving, shaking, trembling. see ವಿ- (for which *cf.* also ಹ್ವರ).

ಳ್ ḷ

ಳ್ ḷ. the fifty-fifth letter of the alphabet (Śmd. 11. 12. 21); it forms the final of many words, *e. g.* ಒಳ್, ತೆಳ್ (Mdb. ಕಳ್), ಮಿದುಳ್, ಕರುಳ್, ಕುರುಳ್, ತಿರುಳ್, ಮುಗುಳ್ (59), ಮುಳ್ (139), ನುಸುಳ್, ಬಗುಳ್, ಬೇಳ್, ಮುಸುಳ್, etc.; about its reduplication when final see 84. 205. 214; it takes the place of ಟ್ (31) and ಡ್ (29. 397), and changes into ಣ್ (ಉಣ್ಬು fr. ಉಳ್, ಕೊಣ್ಬು fr. ಕೊಳ್, 291. 292); *cf.* ಮಣಲ್ = ಮಳಲ್; in the Kannaḍa of the present day it represents also the ancient letter ಱ್. *cf.* also the different forms of ಲೋಳೆ.

ಳ ḷa. the letter ಳ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 9 (Mr. 349).

ಳ ḷa. a very common substitute for Saṁskṛita ಲ್, when it is called *kṣaḷa* (Śmd. 12. 13. 44. 45); this kṣaḷa changes places with the ancient letter ಱ್ in several words (30).

ಳಕಳ್ ḷakaḷ. ಳಕಳ್ಗೆ. (Śmd. 139).

ಳಕಾರ ḷa-kāra. the letter or syllable ಳ್ (Śmd. 11. 12. 25).

ಳತ್ವ ḷatva. = ಳಕಾರ. (Śmd. 361. 369).

ಳಳ ḷa-ḷa. -ಳಳಪಡು. to move about. (ಸರದಾಡು Cb.; it is an expression that has been taken from R.).

ಳಾನ್ತ ḷa-anta. a term with final ಳ್ (Śmd. 53. 332).

ಳಾಟ ḷāṭa. = ಲಾಟ. the Lāṭa country.

ಳಾಟಲಿಪಿ ḷāṭa-lipi. the Lāṭa character (Bp. 5, 53).

ಳೊಳ್ ḷoḷ. 1. = ಲೊಳ್ 1, etc. emptiness, bluff, etc. — ಳೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ. = ಲೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ, etc. (My.).

ಳೊಳ್ ḷoḷ. 2. = ಲೊಳ್ 2. — ಳೊಳ್ ಳೊಳ್. a sound to imitate the barking of dogs (C.).

ಳೊಳ ḷoḷa. = ಲೊಳ. a term to imitate the murmuring of running water and the sound of the water in a cocoa-nut when shaken. — ಳೊಳ ಳೊಳ. rep. (My.).

ಱ್ ḻ

ಱ್ ḻ. the fifty-sixth letter of the alphabet; at present it is obsolete, and usually represented by ಳ್; the many Kannaḍa words in which it ought to occur, are enumerated in Śmd. 32-37; it arises from ಟ್ (30), ಶ್ (30), ಡ್ (28. 140. 217. 222. 275), ತ್ (30), ರ್ (30), and the so-called kṣaḷa (30); when it began to fall into disuse, its substitute became ರ್ (ಕ); see Śmd. 50, and *e. g.* ಅಕಿ, ಅಱುಗ, ಅಱು 1, ಎಱು, ಬಿಱು 2; in course of time the ರ್ was converted into the letter it preceded, *e. g.* ಅಱು became ಅದ್ದು, ಎಱು ಎದ್ದು, ಬಿಱು ಬಿದ್ದು, (ಎರ್ರಿಸು ಎಬ್ಬಿಸು); *cf.* ಎತ್ತು = ಎತ್ತು; ಎಟ್ಟಿಱ್ = ಎಚ್ಚಱ್. see also s. ಸ್. (in T. and M. the ಱ್ is still in common use).

ಱಕಾರ ḻa-kāra. the letter or syllable ಱ್ (Śmd. 11. 58. 217; Kāvy. I, 3, 98-103).

ಱಾನ್ತ ḻa-anta. a term with final ಱ್ (Śmd. 330).

CORRECTIONS

Page	*under*		*for*	*read*
1495	ವಿಶ್ವಕೃತ್		viśvakṛi	viśvakṛit
1590	ಸಮ್ಪು		ಗಮ್ಪು	ಸಮ್ಪು
1605	ಸಲ್ವಳಿ		ಸೆಲುವಳಿ	ಸಲುವಳಿ
1707	ಹಬ್ಬಿಸು		Bh.	Bp.
1717	ಹವಿ		ಬೀದಿಯದೊಳ	ಬೀದಿಯದೂಳ
1752	ಹೆಗ್- 1.	(*l. 39*)	ಹೆಜರಿಗಿಗ್ಗ	ಹೆಜರಿಗಿಕ್ಕಿ

RELEASE OF

VOLUME I on 22—3—1969 under the auspices of the University of Madras at the Senate Hall, University of Madras.

VOLUME II on 17—2—1970 under the auspices of the Academy of General Education, Manipal, at the M. G. M. College, Udipi.

VOLUME III. on 20—2—1971 under the auspices of the University of Mysore, at Manasa Gangotri, Mysore.

VOLUME IV on 29—9—1971 under the auspices of the Karnataka University, at Kittel College, Dharwar.

DOCTRINA VIM PROMOVET INSITAM